

RECEIVED:

1. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 2. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 3. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 4. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 5. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 6. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 7. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 8. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 9. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*
 10. *Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.*

1966

[Faint handwritten notes at bottom left]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 5

1. 1000.000
 2. 1000.000
 3. 1000.000
 4. 1000.000
 5. 1000.000
 6. 1000.000
 7. 1000.000
 8. 1000.000
 9. 1000.000
 10. 1000.000
 11. 1000.000
 12. 1000.000
 13. 1000.000
 14. 1000.000
 15. 1000.000
 16. 1000.000
 17. 1000.000
 18. 1000.000
 19. 1000.000
 20. 1000.000
 21. 1000.000
 22. 1000.000
 23. 1000.000
 24. 1000.000
 25. 1000.000
 26. 1000.000
 27. 1000.000
 28. 1000.000
 29. 1000.000
 30. 1000.000
 31. 1000.000
 32. 1000.000
 33. 1000.000
 34. 1000.000
 35. 1000.000
 36. 1000.000
 37. 1000.000
 38. 1000.000
 39. 1000.000
 40. 1000.000
 41. 1000.000
 42. 1000.000
 43. 1000.000
 44. 1000.000
 45. 1000.000
 46. 1000.000
 47. 1000.000
 48. 1000.000
 49. 1000.000
 50. 1000.000
 51. 1000.000
 52. 1000.000
 53. 1000.000
 54. 1000.000
 55. 1000.000
 56. 1000.000
 57. 1000.000
 58. 1000.000
 59. 1000.000
 60. 1000.000
 61. 1000.000
 62. 1000.000
 63. 1000.000
 64. 1000.000
 65. 1000.000
 66. 1000.000
 67. 1000.000
 68. 1000.000
 69. 1000.000
 70. 1000.000
 71. 1000.000
 72. 1000.000
 73. 1000.000
 74. 1000.000
 75. 1000.000
 76. 1000.000
 77. 1000.000
 78. 1000.000
 79. 1000.000
 80. 1000.000
 81. 1000.000
 82. 1000.000
 83. 1000.000
 84. 1000.000
 85. 1000.000
 86. 1000.000
 87. 1000.000
 88. 1000.000
 89. 1000.000
 90. 1000.000
 91. 1000.000
 92. 1000.000
 93. 1000.000
 94. 1000.000
 95. 1000.000
 96. 1000.000
 97. 1000.000
 98. 1000.000
 99. 1000.000
 100. 1000.000

$$20.11 = \frac{60,000}{250} = \frac{240}{11} \times 10000 =$$

[Faint, mostly illegible handwritten text from a ledger page.]

1951

1. 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2

24. 01. 1941
 25. 01. 1941
 26. 01. 1941
 27. 01. 1941
 28. 01. 1941
 29. 01. 1941
 30. 01. 1941
 31. 01. 1941
 01. 02. 1941
 02. 02. 1941
 03. 02. 1941
 04. 02. 1941
 05. 02. 1941
 06. 02. 1941
 07. 02. 1941
 08. 02. 1941
 09. 02. 1941
 10. 02. 1941
 11. 02. 1941
 12. 02. 1941
 13. 02. 1941
 14. 02. 1941
 15. 02. 1941
 16. 02. 1941
 17. 02. 1941
 18. 02. 1941
 19. 02. 1941
 20. 02. 1941
 21. 02. 1941
 22. 02. 1941
 23. 02. 1941
 24. 02. 1941
 25. 02. 1941
 26. 02. 1941
 27. 02. 1941
 28. 02. 1941
 29. 02. 1941
 01. 03. 1941
 02. 03. 1941
 03. 03. 1941
 04. 03. 1941
 05. 03. 1941
 06. 03. 1941
 07. 03. 1941
 08. 03. 1941
 09. 03. 1941
 10. 03. 1941
 11. 03. 1941
 12. 03. 1941
 13. 03. 1941
 14. 03. 1941
 15. 03. 1941
 16. 03. 1941
 17. 03. 1941
 18. 03. 1941
 19. 03. 1941
 20. 03. 1941
 21. 03. 1941
 22. 03. 1941
 23. 03. 1941
 24. 03. 1941
 25. 03. 1941
 26. 03. 1941
 27. 03. 1941
 28. 03. 1941
 29. 03. 1941
 30. 03. 1941
 31. 03. 1941
 01. 04. 1941
 02. 04. 1941
 03. 04. 1941
 04. 04. 1941
 05. 04. 1941
 06. 04. 1941
 07. 04. 1941
 08. 04. 1941
 09. 04. 1941
 10. 04. 1941
 11. 04. 1941
 12. 04. 1941
 13. 04. 1941
 14. 04. 1941
 15. 04. 1941
 16. 04. 1941
 17. 04. 1941
 18. 04. 1941
 19. 04. 1941
 20. 04. 1941
 21. 04. 1941
 22. 04. 1941
 23. 04. 1941
 24. 04. 1941
 25. 04. 1941
 26. 04. 1941
 27. 04. 1941
 28. 04. 1941
 29. 04. 1941
 30. 04. 1941
 01. 05. 1941
 02. 05. 1941
 03. 05. 1941
 04. 05. 1941
 05. 05. 1941
 06. 05. 1941
 07. 05. 1941
 08. 05. 1941
 09. 05. 1941
 10. 05. 1941
 11. 05. 1941
 12. 05. 1941
 13. 05. 1941
 14. 05. 1941
 15. 05. 1941
 16. 05. 1941
 17. 05. 1941
 18. 05. 1941
 19. 05. 1941
 20. 05. 1941
 21. 05. 1941
 22. 05. 1941
 23. 05. 1941
 24. 05. 1941
 25. 05. 1941
 26. 05. 1941
 27. 05. 1941
 28. 05. 1941
 29. 05. 1941
 30. 05. 1941
 31. 05. 1941
 01. 06. 1941
 02. 06. 1941
 03. 06. 1941
 04. 06. 1941
 05. 06. 1941
 06. 06. 1941
 07. 06. 1941
 08. 06. 1941
 09. 06. 1941
 10. 06. 1941
 11. 06. 1941
 12. 06. 1941
 13. 06. 1941
 14. 06. 1941
 15. 06. 1941
 16. 06. 1941
 17. 06. 1941
 18. 06. 1941
 19. 06. 1941
 20. 06. 1941
 21. 06. 1941
 22. 06. 1941
 23. 06. 1941
 24. 06. 1941
 25. 06. 1941
 26. 06. 1941
 27. 06. 1941
 28. 06. 1941
 29. 06. 1941
 30. 06. 1941
 01. 07. 1941
 02. 07. 1941
 03. 07. 1941
 04. 07. 1941
 05. 07. 1941
 06. 07. 1941
 07. 07. 1941
 08. 07. 1941
 09. 07. 1941
 10. 07. 1941
 11. 07. 1941
 12. 07. 1941
 13. 07. 1941
 14. 07. 1941
 15. 07. 1941
 16. 07. 1941
 17. 07. 1941
 18. 07. 1941
 19. 07. 1941
 20. 07. 1941
 21. 07. 1941
 22. 07. 1941
 23. 07. 1941
 24. 07. 1941
 25. 07. 1941
 26. 07. 1941
 27. 07. 1941
 28. 07. 1941
 29. 07. 1941
 30. 07. 1941
 31. 07. 1941
 01. 08. 1941
 02. 08. 1941
 03. 08. 1941
 04. 08. 1941
 05. 08. 1941
 06. 08. 1941
 07. 08. 1941
 08. 08. 1941
 09. 08. 1941
 10. 08. 1941
 11. 08. 1941
 12. 08. 1941
 13. 08. 1941
 14. 08. 1941
 15. 08. 1941
 16. 08. 1941
 17. 08. 1941
 18. 08. 1941
 19. 08. 1941
 20. 08. 1941
 21. 08. 1941
 22. 08. 1941
 23. 08. 1941
 24. 08. 1941
 25. 08. 1941
 26. 08. 1941
 27. 08. 1941
 28. 08. 1941
 29. 08. 1941
 30. 08. 1941
 31. 08. 1941
 01. 09. 1941
 02. 09. 1941
 03. 09. 1941
 04. 09. 1941
 05. 09. 1941
 06. 09. 1941
 07. 09. 1941
 08. 09. 1941
 09. 09. 1941
 10. 09. 1941
 11. 09. 1941
 12. 09. 1941
 13. 09. 1941
 14. 09. 1941
 15. 09. 1941
 16. 09. 1941
 17. 09. 1941
 18. 09. 1941
 19. 09. 1941
 20. 09. 194

11.
 In nomine dñi Amen. In diebus illis
 quando dñs. Agrippa. et. ceteri
 contra. Iherosolimitanos. Curia. p. m. p.
 In nomine dñi Amen. In diebus illis
 quando dñs. Agrippa. et. ceteri
 contra. Iherosolimitanos. Curia. p. m. p.
 In nomine dñi Amen. In diebus illis
 quando dñs. Agrippa. et. ceteri
 contra. Iherosolimitanos. Curia. p. m. p.

[illegible]

Reception der Besuche: 1922

10

100

12723201

1952

42-38861-10

...ardışına isyan...

Wednesday 14th June 1881

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

100-578-74 100-578-74

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

CRVER 01240

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίνης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΩΚΕ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΟΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΙΕΡΩΝ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ
ΓΟΥΝΕ ΔΕ ΣΤ ΓΚΙΚΑΔΩΝ ΚΟΙΡΑΝΕ ΚΑΙΓΕ ΝΟΑ

Σ Ε Ι Ρ Α

ΕΝΟΣ ΚΑΙ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΣΤΩΝ

ΕΙΣ

ΤΗΝ ΟΚΤΑΤΕΥΧΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ

ΗΔΗ ΠΡΩΤΟΝ ΤΥΠΟΙΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

Α Ξ Ι Ω Σ Ε Ι Μ Ε Ν

ΤΟΤ

ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΟΥ

ΗΓΕΜΟΝΟΣ

ΠΑΣΗΣ ΟΤΓΚΡΟΒΛΑΧΙΑΣ

ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

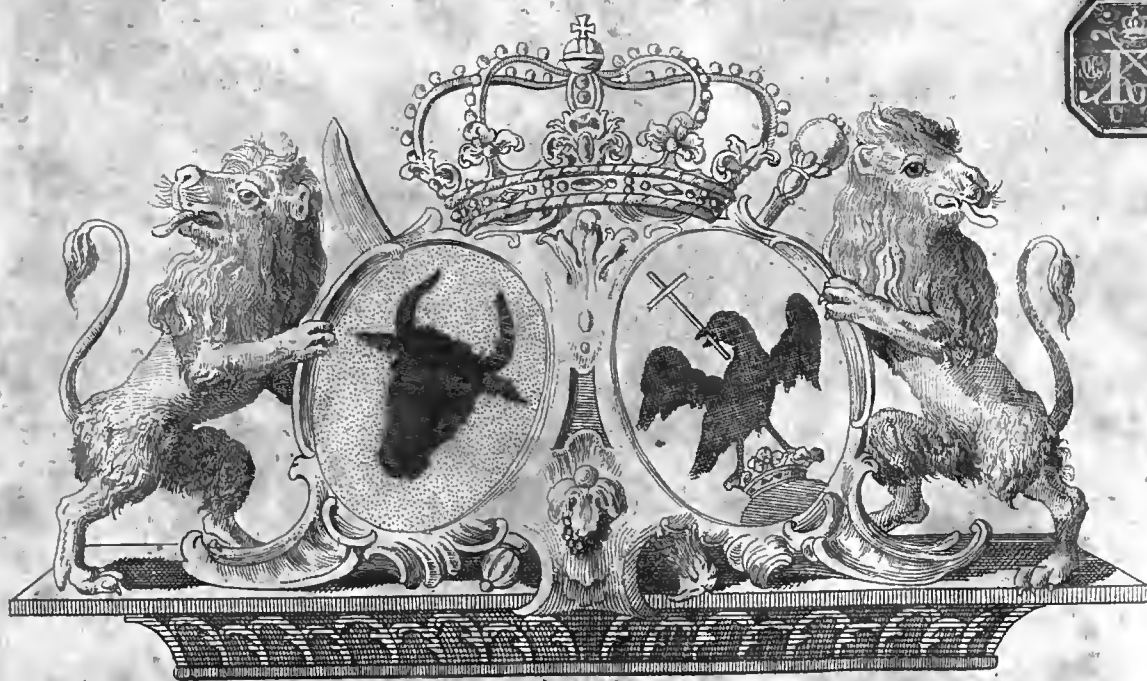
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΓΚΙΚΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΝ ΠΕΡΙΕΧΩΝ.

1772

Ἐν Λαψία τῆς Σαξονίας,

Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Βρεϊτκόπφ.

Ἐτα α ψ ο β.

Αρ. 610 702

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

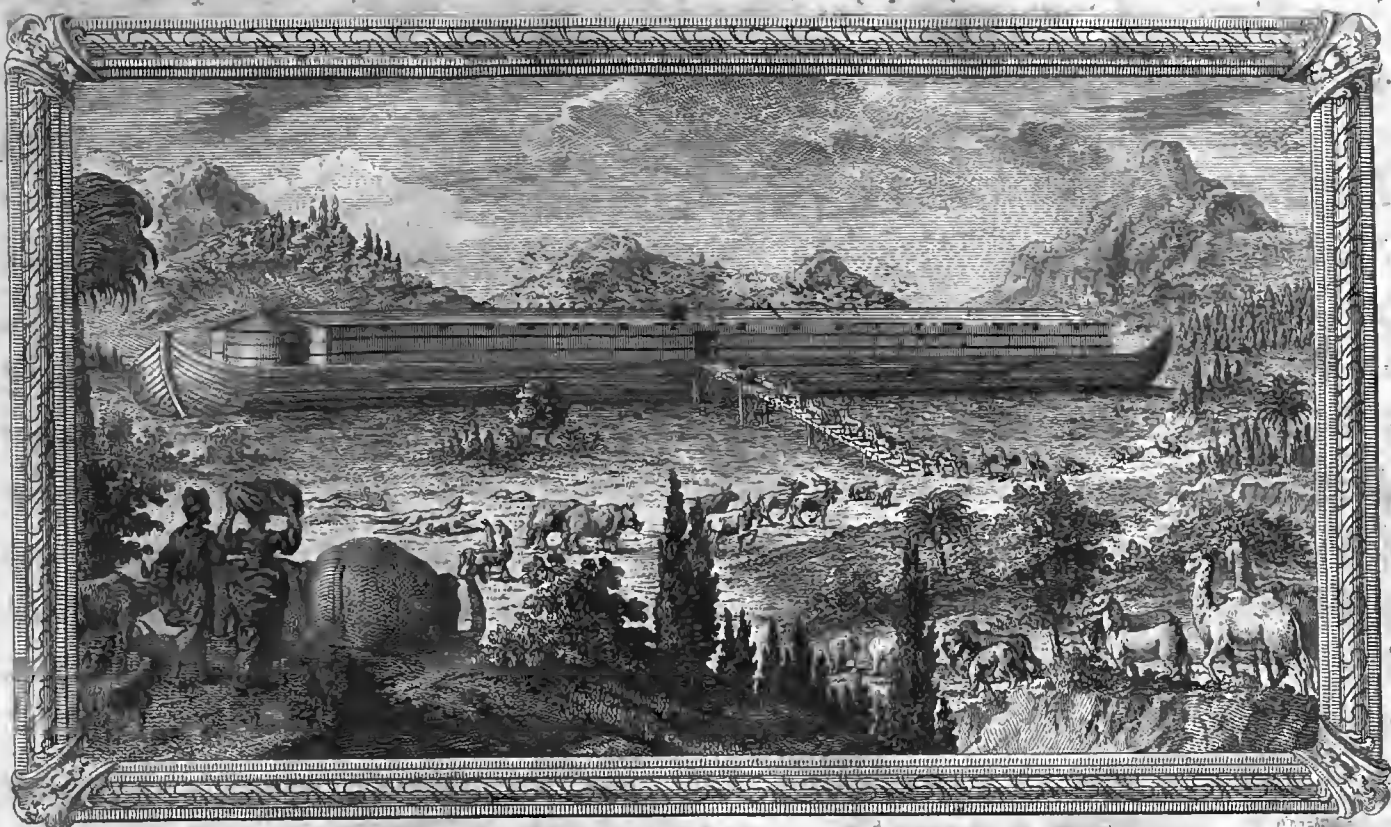
ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

ΤΗ
ΜΙΑ, ΑΓΙΑ, ΚΑΘΟΛΙΚΗ, ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ,
ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΓΚΙΚΑΣ
Ο ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΣ
ΗΓΕΜΩΝ ΑΝΕΘΕΤΟ.

Τῷ μὲν ἐν ἄλλῳ ἢ ΣΟΙ, πάντα γινεῖς ἸΗΣΟΥ Τῷ Κυρίῳ ἡμῶν νύμφῃ,
πρεπωδεστέρα ἂν εἴη ἢ τῆς δε τῆς βίβλου προσαγωγή καὶ ἀνάθεσις,
ἐνίων μὲν γὰρ προσθήκαις, τινῶν δ' ἀφαιρέσεσι, παντοίας δὲ ἄλ-
λων μεταβολαῖς τε καὶ ἀλλοιώσεσι τὸ θεοπαράδοτον κατακλιβδη-
λυσάντων σέβας, ἐκκλησούντων τε τῶν θαλασσίων καὶ ἀποχλιθέν-
των, καὶ ἀγέλας συγκροτησάντων ἰδίας, αἷς καὶ τὸ ΣΟΝ κακῶς τε καὶ προπετῶς, ἥτοι
ἐθελουσιαν, ἢ τῆς σημασίας ἀγνοίᾳ, περιτέθειται πάνσεμνον ὄνομα, ΣΤ μόνῃ ἐπὶ τῷ
πέτρῳ, τὸν ΧΡΙΣΤΟΝ, θεμελιωθεῖσα, ἐν τῇ ἀποστολικῇ μένεις δισεβείᾳ· ἃ παρ' αὐ-
τῶν παρέλαβες τῶν θαλασσίων Ἀποστόλων, ἀπαραχάρακτα καὶ μέχρι νεοταίας διαφυ-
λάττωσα ἀνέπαφα, μόνῃ καὶ δογματοφύλαξ ἀληθείας, καὶ ἀκριβεστάτη τυγχάνουσα
νομοκράτωρ, μηδενὸς κατὰ ΣΟΥ, μηδ' ἄλλου πυλῶν κατὰ τῷ δεσποτικῷ κατισχυσῶν
ἐπαγγελίαν. ἐνθεντοι ΣΤ εἴ ἢ ΜΙΑ ἢ περισερὰ ἢ τελέα, ἢ ΜΙΑ τῇ μητρὶ αὐτῆς τῇ
ΘΕΟΤΗΤΙ, ὅλη καλὴ καὶ μῶμον οὐκ ἔχουσα, ὡς κρίνον ἐν μέσῳ τῶν νυμῶν μὲν ἀκανθῶν,
ποτὲ δὲ θυγατέρων. ἐπεὶ ἐν τῆς νέας ἢ παλαιᾶ διαθήκης προκατασκευὴ τίς ἐστι καὶ
προοδοποίησις, αὐτῷ πᾶσι μὲν τυπικῶς, πᾶσι δὲ σικιδῶς, ἐστὶ δ' ὅπως καὶ ῥητῶς ἐκφαίνουσα,
κατὰ πάντα δ' αὐτῇ ὁμοφωνοῦσά τε καὶ συνάδουσα· εἴ γε δὴ ἐκατέρως εἰς καὶ ὁ αὐτὸς
δοτὴρ ὁ ΘΕΟΣ· διὰ τῆτο θατέρως ἀναπλυσσομένης, ἀκράδαντα τῆς ἐτέρας ὁ λόγος

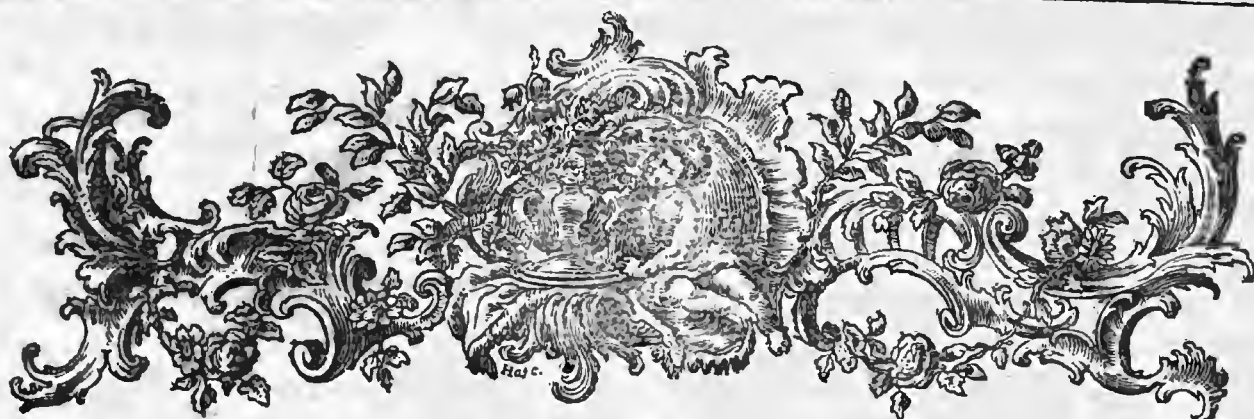
ἐπισηρίζεται, καὶ θαυμασίως λαοκαίνεται ἡ διάνοια. διὸ δὴ καὶ τὰς ἐν τῷ μύλῳ τὸν
ἐράνιον σῖτον, τὸν τῆς ἀληθείας λόγον, ἀληθέσας δύω ἀνέκομεν, ὧν τὴν ἑτέραν ἐνεχυ-
ράζειν προφανῶς ἀπηγόρευται· καὶ τὸν οἰκοδεσπότην καὶ παλαιὰ ἐκ τῆς θησαυρῆς
ἐκβάλλοντα· καὶ τὸν πανδοχέα ἔχον, ἀλλὰ δύω καὶ λαβόντα, καὶ προσδαπανήσας κε-
λευθέντα δυνάμια· καὶ τῶν νομοδοτῶν ἑκάτερον, πρὸς τὸν ἕτερον παραπέμποντα· τὸν
μὲν, διὰ τῆς Προφῆτις ἐκ τῶν ἀδελφῶν σε, ὡς ἐμὲ, ἀναστήσει σοι Κύριος ὁ ΘΕΟΣ σε,
αὐτῷ ἀνέσσεο· τὸν δὲ, διὰ τῆς, εἰ γὰρ ἐπισύετε Μωσῆ, ἐπισύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ
ἐμὲ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ἀλλὰ γὰρ διὰ τὸ τὰς θεοπνεύστους ἐσφραγίδας βίβλους, ἃ μόνον
ἀσόφοις, ἀλλὰ γε δὴ καὶ σοφοῖς τὸ ἀναπλύσεν ἐκ δυνάμεως. ὁ μὲν γὰρ μὴ ἐπιστάμενος
γράμματα τοῖς ἐρῶσιν αὐτῷ ἀνάγνωθι τῆτο, ἐρεῖ, Φησὶν, ἐκ ἐπίσταμαι γράμματα·
ὁ δὲ ἐπιστάμενος, ἃ δυνάμει, ἐσφραγίσας γὰρ. ἀνοίγει δὲ ἄλλος ἑδῆς, εἰ μὴ ὁ τὴν κλεῖν
ἔχων τῆς Δαβὶδ, ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ μονογενὴς υἱός, ἡ ἐνυπόστατος τῆς Θεᾶς σοφία
καὶ δυνάμει. τότε γὰρ Φησὶ διωρίζεν αὐτῶν τὸν νῦν τῆς σωτηρίας τὰς Γραφάς. τίσι δ'
ἄρ' ἄλλοις τόδ' ἡγητέον προσγίνεσθαι, εἰ μὴ μόνοις τοῖς αὐτῶν ὁλοχερῶς ἐκδεδωκόσιν
αὐτῷ, καὶ τῆτο αὐτοῖς, τὸ σωτηρίας, σκοπὸν προσησαμένους, καὶ παρ' αὐτῶν αἰτησαμέ-
νοις τὸ δῶρημα; τέτων δὴ ἐν, ἡ βέλτιον φάναι, τῶν λογάδων αὐτῶν καὶ κορυφαίων
ἀπάντων, ὧν καὶ τινες ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας ἀφανῆς ἦσαν καὶ ἀδῆλοι, ἡ βίβλος αὕτη
ἐμπεριέχει τὰ ὑπομνήματα. λελυμένας τοιγαρὲν, ὅσον ἀνθρωπίνῃ οἶόν τε φύσει, τὰς
σφραγίδας ἔχουσαι πρόκεινταί σοι, ὦ ΘΕΟΤΕΥΓΑΤΕΡ, καὶ τῶν ὁρθοδόξων μήτερ παν-
σέβασε, αἱ πλάκες αἱ πάλαι, τῆς καὶ θεοτεκλονήματος αἱ σεβρόταται βάσεις, καὶ
τὰ θεόδητα θέμεθλα. ὁ δὲ ταύτας προθέμενος ὁ γνήσιός ΣΟΤ τυγχάνει υἱός, ὁ
ἀσεβέστατος καὶ γαλῶτάτος Ἡγεμὼν ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ὁ
ΓΚΙΚΑΣ· ἃ θέμιστας μὲν ἀναπεμπάζει ὁ νῦν, οἰκτιρμῆς δ' ἐξεργύγεται ἡ καρδία, δρε-
γείαν δὲ νάετον τὰ χεῖρε, καὶ πάντα τ' ἄλλα κινήματα ἡγεμονικῶς ἐκδιαπνέει τὴν
τελειότητα. ΑΥΤΟΣ ὁ καὶ τῆς βίβλου κύριος, καὶ τῶν περὶ τὴν ἐκδοσιν αὐτεργός τε καὶ
πάροχος, καὶ τῆτο, τὸ, ἐκ ἄλλω τῷ, εἰ μὴ ΣΟΙ, αὐτῷ ἀνατεθῆναι, πάντῃ σοφῶς τε
καὶ δυνάμει διεσκέψατο. ἔτω μὲν γὰρ ὁ, τε ἀναθέμενος, καὶ τ' ἀνάθημα, καὶ ἡ πρὸς
τῷ ἀνατίθεται τὸ προσφυὲς ἔχει καὶ καλὰ ἄλλῃ. ὁ μὲν γὰρ, ὅτε δὴ ΗΓΕΜΩΝ τοιοῦτος,
τῶν σωτηρίων κηδεστὴς ἀκρότατος· τὸ δὲ, ὡς λογίων τῶν θείων ἀνάπτυξις, ὑπὲρ πάν
ἄλλο σωτήριον· ἡ δὲ, ὡς τῆς ἀσεβείας ὁρθοτομῆσα τὸ μέγα μυστήριον, ἡ μόνη τῆς
σωτηρίας διδάσκαλος. ΑΥΤΩΙ μὲν ἐν, ὡς καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ τῶν ὁρθοδόξων
ΕΚΚΛΗΣΙΑ, δυνάμει ἀπ' ἐρανῶς ἐπιδαψιλεύσεως γῆς ἐχέσης πάντα εἵνεκεν δυνά-
μειας μαςῶν καὶ μήτρας, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ΑΥΤΟΥ, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ΑΥ-
ΤΟΥ δυνάμει πατρός καὶ μητρός, ἢ ὑπὲρ δυνάμει ὁρέων μονίμων, καὶ θινῶν ὑπερι-
χύσει αἰωνίων· ἐμοὶ δὲ τῷ τῆς διακονίας ταύτης ἀξιοθέντι, καὶ ἐπ' αὐτῇ, ἡ εἶχον δυνά-
μει, πονήσαντι, ἔλεος παρὰ Θεᾶς, καὶ τὴν τῶν ἐμῶν πλημμελημάτων συγχώρησιν.

Ἐτε σωτηρία α. ψ. β. Μαρτίου. 12.

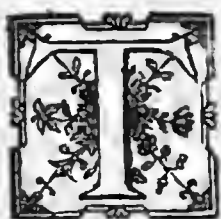
Ἡ σωταζαμὴν χεῖρ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.

Δημόσιον Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Β. Β. Β. ΝΙΚΗ-

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ Ο ΘΕΟΤΟΚΗΣ ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΙΣ.

ὉΝ ΘΕΟΝ ἐπαινῆν πρόκειται τῷ τὰς θεοπνεύσεως ἐπαινέσεσθαι Γραφὰς αἰρεμένῳ· εἴ γε δὴ καὶ νομοθεταὶ γεραίρονται τῶν εἰς σωθέντων νόμων διφρημεμένων· ἀνθροπίνῳ τ' ἐγχείρημα πέφυκε δώαμιν, τῷ Θεῷ μόνῃ πρὸς τὸτο ἐξαρκύντος, καὶ γε δὴ καὶ ἀποχρόντως αὐτὰς ἐπαινέσαντος. ὁ γὰρ αὐτός ἐσίτε καὶ λέγεται, τὸτο καὶ αὐτὰς παρὰ τῷ ὑπ' αὐτῷ μυηθέντος ἐπικληθῶσι ἡυδόκησε· Φῶς τὰ προσάγματά σου. ἅλλα γὰρ τί ἂν περὶ τῆς αὐτῆς ἀσαφείας φάη τις καὶ δεινότητος; Θεός, φησί περ τὴν τῶν ἀγίων, ἥτως ἐπετήδωσεν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν νῦν, ἵνα τέτοις ἀναχολῇται, καὶ τῶν χειρόνων ἀφέλῃται. πῇ μὲν διὰ τὴν ἔξιν, εἴρηκε τῶν σοφῶν ἄλλος, εἰ πάνυ συγκεκροτημένῳ· πῇ δὲ διὰ τὴν προπέτειαν· ἐφ' ὅτε καὶ συγκεκροτημένος τις τυγχάνῃ καὶ ὑπὲρ ὅπου, διὰ τὴν εἰς ὑπερβολὴν χαλεπωτάτῳ εὗρεσιν τῶν πραγμάτων τοῖς ἀνθρώποις εἰ πάνυ σαφιλίεσθαι ὁ περὶ τῶν ἐκείνων λόγος. τῶν δ' ἐκ αὐτῶν ἀποκὸς προσιδόναι καὶ τόδε· καὶ διὰ τὸ τὴν φύσιν καὶ τὰ κρίματα τῷ περὶ εἰς αὐτῶν ὁ λόγος ἀνεξιχνίαστα εἶναι καὶ ἄγαν δυσέκφραστα, καὶ διὰ τὸ μόνῳ τὴν γνῶσιν ἐκείνων ἀποτεταμιεῦσθαι, οἷς αὐτὸς διδόναι βέλεται. ὑμῖν γὰρ φησι δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια. ἐκ τῶν ἑν τῶν ὁδηγίας ὅσον ἐπάνανγκες κατιδεῖν ῥάδιον. ὡς περ δὴ καὶ ὁ τῆς Βασιλείας τῶν Αἰθιοπῶν δυνάστης ζητήσας τε καὶ τυχὼν, τὴν σωτηρίαν ἀπώνατο. εἰ μὲν ἔν καὶ εἰς μόνος χειραγωγῶν ἐπήρκεσε, πόσω γε μᾶλλον οἱ πολλοὶ εἰς αὐτὴν σωελθόντες, καὶ χεῖρα πάντες προτεταμένῳ ἔχοντες, καὶ οἱ μὲν τὸ γράμμα συμβιβάζοντες, οἱ δὲ τὰ περὶ τὴν ἰσορίαν ἐξυφαίνοντες, οἱ δὲ τῆς ἀναγωγῆς τὸν νῦν ἀνορύττοντες, οἱ δὲ τὸν ἀλληγορικὸν σκοπὸν ἐμφαίνοντες, καὶ ἄλλοι τὸ τῶν Γραφῶν ἡθικὸν παρατιθέντες μάθημα; θεὸς ὄντως ὁ τοιόςδε σύλλογος, καὶ χορὸς ἑράνιος τὸ σωτήριον σωεπάδων μελώδημα. τῶν ἑν ἡμῖν ὁ τῶν ἡγεμόνων ἄριστος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ τῶν περιπύσων ΓΚΙΚΑΔΩΝ περικλεέσερος ἀπόγονος, ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ὁρδοδόξων γούνης σωεκρότησε, τὸ τεῦχος εἰς μέσον προθέμενος. πόθεν δὲ τὸτο προέκυψε, καὶ ὁποῖόν ἐστι, καὶ ὅπως σωταγνὴ τύποις ἐκδέδοται χρεὼν ὑμῖν δηλώσαι.

Ἡσ. 26.

9.
Βασ.

λ. 4.

εἰς τὸν

Ἡσ.

Ὡς εἰς
τὴν φιλ.

Ματθ.

13. 11.

Ὅτε αὖ Κωνσταντινὴ πόλις τὰς διαίριβας ποιέμενος, ἐν τῇ ὑπερτίμῳ τῷ ΗΓΕΜΟΝΟΣ οἰκίᾳ φιλοφρόνως ἐξενιζόμενῳ, τὰς τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης ἀνεκτίτων βιβλίων, καὶ τῇ, μετ' ὅσης χαρᾶς εἰς οἶόν τέ μοι εἶπεν, ἐντυγχάνω. μηκέτι ἔν αὐτῇ γυνίκα καὶ παραβύσῳ, τοιαύτῳ ἔσαν, ἀποκρύπτεσθαι δὲν ἀνελογιζόμενῳ, ἀλλ' ἀνακύψαι ποτὲ, καὶ ἐφ' ὑψηλῆς τῆς τῷ τύπῳ περιοπῆς ἀρθῶσαι. μόλις ἔν ἐφθῶ τὸ διασκεπτόμενον ἐξαγγείλας, ΚΑΙ ΚΕΙΝΟΝ τὸν ὄντως ὑπὲρ πάντας ἐν πᾶσι τοῖς καλοῖς προθυμέμενον, εἰ μόνον μετρίως διατεθεμῖνον εὖρον, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἐπιγαννύμενον τῷ πράγματι, καὶ ταχῆαν προσεπιζητῶντα τὴν τῶν ἐκπλήρωσιν. πρὶν μὲν ἔν ἡ τῷ ἔργῳ ἀνάρξασθαι, τῷ καὶ ἄλλας ὁμοίας τῇ διαληφθείσῃ ἐξοδρεῖν πάντα κάλων ἐκίνησα· ὡς ἂν τῇ παραθέσει τὰ ἐκ παραδρομῆς ἐλαττώματα, καὶ αἱ ἐκ τῆς παλαιότητος παραφθοραὶ, καὶ αἱ λοιπαὶ ὁποιαῖν ἐλλείψεις, ὅσον οἶόν τε ἀναπληρωθῶσιν ἀκριβέστερον· καὶ γὰρ εἰ μόνον τὰς ἐκεῖ κοινὰς τε καὶ μερικάς, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἱερῶν ἐν Χάλκῃ καταγωγῶν πολυε-

πολυπραγμονησάμην βιβλιοθήκας· καὶ τῷ πανιερωτάτῳ Σμύρνης μητροπόλεϊ δι' ἀξιολόγων ἀπαδάσας ἀνδρῶν ἐπέσειλα· ἐλέγετο γὰρ καὶ καὶ παραπλήσιον διασώζεσθαι τεύχος· καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν ἐν Ἀθῶ μεγάλων κοινοβίων προέδροις εἰς τὴν Κωνσταντίνην τότε ἀφικομένους τὸ βιβλίον ἐπιδέξας, ἔτι παρεμφερὲς ἐρόμην ἐν ταῖς σεβασμίαις αὐτῶν μοναῖς ἀναπόκαται. ἀλλ' ἐκ τούτων προέκυπτον ἔδον· ἐν ᾧ ἔν ἔωλος πᾶσα πράξις καὶ ἐλπίς ἐδόκει, ὁ δὲ γεννῆς καὶ φιλόμικτος Ἀλέξανδρος, ὁ Κωνσταντίνου ὁ μεγαλοπαθάριος αὐτόκλητος τε καὶ αὐτεπάγγελτος, ὡς ἐν τῇ αὐτῇ εἶχε βιβλιοθήκῃ ὁμοίαν παρέδωκέ μοι βίβλον.

Δερματίνης δὲ ἔσης ἐκατέρας, αὐτῆς δῆθ' καὶ τῆς προσηρημένης, ἥ μὲν, ἡ τῇ **ΗΓΕΜΟΝΟΣ** τῷ Πεντάτοχον ἔλιν, τὸν Ἰησὺν τῇ Ναυῇ, τῆς Κριτᾶς, τῷ Ρῆθ, καὶ τὰς τέσσαρας περιέχει Βασιλείας, τῶν μὲν τῆς Γραφῆς ῥημάτων ἐν τῷ μέσῳ τῆς σελίδος κειμένων, καὶ εἰς τὰ κεφάλαια μόνον ἄχρι τῆς κεφαλᾶς τῆς Δευτερονομίᾳ διηρημένων, τῶν δ' ὑπομνημάτων, ὧν πάμπολλα ἀνώνυμα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ αὐτὰς τὰς τῆς Γραφῆς ῥήσεις, συνίαχ' δὲ καὶ ἐν ταῖς ἐφεξῆς σελίδιν· ὧν αἱ πλείονες καὶ ἐπιγραφὰς ἔχουσι. καὶ τὸ μὲν ἔτος ἐν ᾧ ἐγράφη, παρασεσιώπηται· ἐν δὲ τῷ τέλει ταῦτα μόνον γέγραπται· Ὑἱοὶ τῷ ξύσαντι ταύτῳ καὶ σὺ ἄλλως· ἐπεὶ τὰ δ' ἔταξε Ῥωμανὸς καλογράφος ἀλιτίμων ἀνδράσι πόλεως Ἀτταλείας. ἡ δὲ τῇ Ἀλεξάνδρῳ τῇ τῇ **ΗΓΕΜΟΝΟΣ** παρεμφερῆς τῷ τάξιν, τὸ Λοβιτικόν, τὸ Δευτερονόμιον, τὸν Ἰησὺν τῇ Ναυῇ, τῆς Κριτᾶς, καὶ τῷ Ρῆθ μόνον ἐμπεριέχει, καὶ περὶ Ὀκλάτοχος ὀνομασθεῖσα ἐν τῷ τέλει, ἔτι· ἐτελειώθη ἡ ἱερὰ αὕτη βίβλος συνὶ Θεῷ τῆς Ὀκλατόχῃ ἐπὶ βασιλείᾳ μεγάλῃ ἐν Χριστῷ πιστῇ καὶ ὀρθοδόξῃ αὐτοκράτορος Ῥωμαίων Ἀλεξίᾳ τῇ Κομνῶν, καὶ Ἰωάννῃ μεγάλῃ βασιλείᾳ τῇ πορφυρογεννήτῃ, μὲν ἰβ', ὥρα θ', ἔτις ἀπὸ κλίσεως κόσμου σχιβ', Ἰνδικιῶνος ἰβ', προσάξει Λέοντος τῇ μεγαλειφανεστάτῃ πρωτονοβελλισίμῃ*, καὶ οἰκίᾳ ἀνδράπῃ τῇ κραταῖᾳ καὶ ἀγίᾳ ἡμῶν βασιλείᾳ τῇ νικηρίτῃ, διὰ χειρὸς Ἰωάννῃ τῇ δ' τελευτῇ καὶ ξένῃ τῇ Κέλικοι· καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθ' ὑπὲρ ἡμῶν διὰ τὸν Κύριον. ἐκ τῆς Γενέσεως ἄρα, ὡς εἶπεν, καὶ τῆς Ἑξόδου ἄλλῃ συγκατεσκευάσας βίβλος. ἔδδ' γὰρ ἐδόκει ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐλλειπῆς, ἄρτιος ἔσα καὶ ὀλομελῆς καὶ ὀλοκληρὸς. ὅτι δὲ τῆς τῇ Ἀλεξάνδρῳ ἡ τῇ **ΗΓΕΜΟΝΟΣ** ἀρχαιοτέρα, δῆλον ἔστι μόνον ἐκ τῆς τῶν διφθερῶν παραφθορᾶς, καὶ τῇ τῶν γραμμάτων χρώματος· ὧν καίτινα μὲν ἐν μέρει, ἐνίᾳ πᾶ δὲ καὶ ὀλοχερῶς ἐστὶν ἐξαληλιμμένα· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τῶν προσωδίων καὶ σοιχείων καὶ λέξεων γραφῆς. ἡ μὲν γὰρ ἀντὶ ψιλῆς ἔχει τὸ ἰ, σπανίως δὲ τὸ, ῑ· ὡσαύτως ἀντὶ δασείας τὸ ἰ, ἐνίοτε δὲ τὸ, ϑ· ἡ δὲ, τὸ ἀνάπαλιν. πάλιν ἡ μὲν ἐστὶ ὅτε ἀντὶ τῆς ἐστὶ, τὸ ἰ, καὶ ἀντὶ τῆς παρὰ, τὸ ε· καὶ πᾶσι σώθεται δὲ πάντα ἐν σωτάξει, καὶ τὰς ὑπογεγραμμένας, προσγεγραμμένας, καὶ ἄλλα· ἡ δὲ, ἔχ' ἔτι. ἐκ τούτων ἔν τῆς δευτέρας τῷ πρώτῳ ἔτη ἑκατὸν ἢ καὶ μικρόν τι ἐπέκεινα προγραφήσας τεκμαίρομεθα.

Μετεγράφη ἔν διαφόρων χερσὶν ὅλος ὁ τῇ **ΗΓΕΜΟΝΟΣ** κώδιξ, καὶ τῷ ἑτέρῳ, ἔ μὲν ἄλλὰ καὶ τοῖς ἐκδεδομένοις, ὅσοι ἐκεῖ εὗρωται, ὑπομνηματισαῖς παραβληθεῖς, συσχεδασμένος πρὸς τὴν ἐκλύπωσιν ἐδόκει. ἀλλ' ἔτι ἐπὶ τὸ τελειότερον τῷ βίβλον διαμορφῶσαι γλιχόμενος, τὰ πλείονα τῶν ὑπομνημάτων καὶ ταῖς ἐπιλέκτοισι παρεθέμην ἐκδόσεσι. δυσὶ δὲ μόνον, τῇ τῶν τῇ Φίλωνος δῆθ' καὶ Ὀριγάνου ἐν ἐνέτυχον, εἰ μὴ μετὰ τὸ ἐκδοθῆναι τὸ τῆς Γενέσεως ἡμισυ. διὸ δὴ καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς βίβλου σημειώσεις ἐτέθησαν. ἀλλ' ἔτι ὡς τὸ ἐλλείπον· τὸ δ' ὡς, αἱ τῇ Προκοπίᾳ τῇ Γαζαῖᾳ εἰς τὴν Ὀκλάτοχον ἀνέκδοτοι ἐρμηνεύσαι, ἃς προσδορεῖν ἐ πάννυ ῥάδιον. ἀλλὰ γὰρ καὶ ταύτας οἱ πανέκλεμπροὶ τῆς ἐν Αὐγῆς Ἀριστοκρατείας Μεγιστᾶνες, φιλότιμοι ὄντες, καὶ ἐλδοθέριοι, καὶ ὅπως ἂν αἱ μαθήσεις ἐπὶ τὸ κρεῖττον προάγωνται ἀπαδάζοντες, προθύμως ἐχρήσαντο, τὸν αὐτὰς περιέχοντα ἀποσείλαντές μοι κώδικα.

Δερμάτινος δὲ καὶ ἔτος καλλιγράφῃ μὲν καὶ ὀρθογράφῃ χερὸς ἔργον, ἀλλ' ἔδ' ἑαυτῷ, ἔδδ' μὲν καὶ ὁ ἔγραψε δηλωσάσης ἔτος. ἀποσπασμάτια δὲ τῶν τῆς Γραφῆς, εἴτεν τῆς Ὀκλατόχῃ, τῶν Βασιλείων, καὶ τῶν Παραλειπομένων περιέχων, ὁ λοιπὸς ὅλος

* Ἐπὶ ἀκαδεκάτῃ ἡ τῇ Ναβελισίμῃ ἀξία, ἥς βραβεῖον χιτῶν ἐξ ἀλευργίδος χρυσόδετος, καὶ χλαμὺς καὶ ζώνη, ἐν χειρὸς βασιλέως ἐπὶ ναὶ Κυρίᾳ λαμπρῶς ἐπιδίδεται. Κωνσταντίν. ὁ Πορφυρογέν. αὐ σελ. 412. τῇ σωτάγματι. Τῇ τῇ Ναβελισίμῃ ἀξίας μέν. καὶ ἡ Ἄννα ἡ Κομν. αὐ βιβλ. 10. σελ. 274, ἡ 217 τῆς Ἑντ. ἐκδόσ. Πρωτονοβελλισίμων γράφει ὁ Κάρολ. ὁ Δεφρέσιν. αὐ σελ. 379. ἡ 74. πρωτονοβελλισίμος δὲ, ἐκ τῇ nobilissimus Φησὶν Ἰάκ. ὁ Γρεττ. αὐ σελ. 262, ἡ 226. τῶν εἰς τὰ τῇ Κερσπαλ, παρατηρημ. ἀνῆρ ἐν πολλοῖς ἄλλοις παραλέγος, καὶ ψευδολόγος. ἔ τὰς παραλογίας τε καὶ ψευδολογίας ἔδδ' καὶ ἔδδ' τόπος τῷ ἐξελέγχειν.

ὁλος τῶν εἰς αὐτὰ ἐξηγήσεων πλήρης. ὧν ἄγαν ὀλίγα πάντως τῷ Προκοπίῳ. ἐκ τῶν
τῷ Κυρίλλῳ γὰρ πολλὰ, καὶ τῶν τῷ Νύσῳ, καὶ Θεοδωρίτῃ, καὶ Ἀπολιναρίῃ, καὶ
Εὐσεβίῃ, καὶ Ωριγνίσῃ πολλάκις αὐταῖς λέξεσι, καὶ ἄλλων ἀδήλων, ὡς τῇ παρεθέσει
ἐγνωμῶν, καὶ αὐτῇ ἡ τέταρτη ἐπιγραφὴ δηλοῖ. ἀρχὴ, γάρ φησι, σὺν Θεῷ τῆς εἰς τὴν
Γένεσιν τῶν ἐκλογῶν ἐπιτομῇ Προκοπίῳ Χριστιανῷ σοφιστῇ· καὶ αὐτὸς ὁ Προκόπιος ἐν
» προοιμίῳ μαρτυρεῖ, λέγων· ἤδη μὲν καὶ πρότερον, Θεὸς τὸ διῶξαι χορηγήσαντος
» τὰς κατὰ βεβλημμένας ἐκ τῶν πατέρων καὶ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ὀκτώκοντον ἐξηγήσεις
» σωλεξάμεθα, ἐκ ὑπομνημάτων καὶ διαφορῶν λόγων ταύτας ἐρανισάμενοι. ἄλλ' ἐπεὶ
» τὰς ῥήσεις αὐτὰς τῶν ἐκθεμνῶν ἐπὶ λέξεως ἐξεθέμεθα, εἴτε σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας
» ἐτύγχανον, εἴτε καὶ μή. καὶ παρὰ πληθους ἄπειρον ἡμῖν ἐντεῦθεν τὸ σύγγραμμά πα-
» ρετίνετο, σιωπῶν ἐν πρὸς μέτρον ὁσάλας σιωλεῖν τὴν γραφῇ ἐπιγόμενος. εἰ μὲν-
» τοι σύμφωνον ἅπασιν εἴρηται, τὸτο προσάπαξ εἶπεν· εἰ δέ τι διάφορον, καὶ τὸτο
» σιωτόμως ἐκθέσθαι, πρὸς τὸ διὰ πάντων αὐτῷ γενέσθαι σῶμα τῆς συγγραφῆς, ὡς ἐνὸς καὶ
» μόνου τὰς ἁπάντων ἡμῶν ἐκθεμνῶν φωνάς. προσθήσομεν δέ τι καὶ ἐξωθεν εἰς τραίνωτέ-
» ραν ἐσθ' ὅτε παράσασιν. ἀλλὰ γὰρ ἐκ δοδόκιμος ἀναδέδεικται ἐν τῷ τῷ, πρὸς τὸ διὰ
» πάντων ἐν γενέσθαι σῶμα τῆς συγγραφῆς, διὰ τὴν ἀπροσφυὰ τῶν διαφορῶν ἐννοιῶν
» συμπαρέμπλυσίν τε καὶ συμπλοκῇ, ἐκ ὧν ἔχῃ τυχῆσα ἀσάφεια. πολλῶν δὲ βέλτιον
» εἶη ἂν πεποιηκῶς, διηρημμένα παρεκθέμενος τὰ ὑπομνήματα, καὶ τὸ τῷ συγγράψαν-
» τος δηλώσας ὄνομα. τὸ πρῶτον δὲ πόνημα, ἔμω τὸ ὑπὸ τῷ δε τῷ κώδικος περιεχό-
» μιον, ὁ πολὺς ἀνακεκριτῶς φαίνεται Φώτιος. καὶ γάρ φησι, πολὺς μὲν ἔτος καὶ ἐν κώδ.
» πολὺς ἔτος ὁ ἐξηγητής· πλὴν ἐκ εἰς περιτλάστινας καὶ ἐξαγωνίας ἀποδιατρίβων πα- 206.
» ρεδρομάς, ἀλλὰ τῷ διαφορὰς δοξῶν περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἀναγράφειν πολλάκις.
» εἴτα προσέθησι· καὶ ἡ φράσις δὲ αὐτῷ εἰς τὸ ἄριστον ἵσταται, εἰ καὶ ἐξηγητικῆς διατυ-
» πώσεως ἔχει τὴν καὶ κομψότερον. τέττω ἐν τῷ κώδικι τὸ ἡμέτερον ἀντίγραφον παρα-
» θέντες, ὅσα τῶν ὑπομνημάτων ἐν αὐτῷ ἔχουσιν, ἀπὸ τῷ κώδικος ἀναλεξάμεθα,
» πάντῃ ὀλίγα καταλείψαντες. καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ τῶν κωδίκων.

Τὸ δὲ ῥηθὲν ἀντίγραφον, διάτε τὸ τῶν σοιχείων ὁξύρρυγχον, ἄδηλον τοῖς τυπο-
θέταις ὄν, καὶ τὴν ἀκαταλληλίαν τῶν ἐν οἷς τὰ ὑπομνήματα ἔκειτο τόπων, ἔτι δὲ καὶ
διὰ τὰ προσεδύτα, ὅλον ἐξ ὑπαρχῆς ἰδίᾳ χειρὶ μεταγράψαι κατηναγκάσθημεν. τὸ
μὲν ἔν τῇς Γραφῇς κείμενον τῷ τῇς ἐν Φρανεκκέρᾳ ἐκδόσεως παρεβάλλομεν· αὐτῷ
προτιμήσαντες, ὡς πολλοῖς ἀνεκδότοις τε καὶ ἐκδεδομένοισι παραβεβλημένῳ· κατ' αὐ-
τῷ καὶ τὰς διαιρέσεις τῆς ἀδιαίρετης ποιήσαντες· τῶν δ' ὑπομνημάτων, ὅσα μὲν ἀνώ-
νυμα ὄντα, ἐν τοῖς ἐκδεδομένοισι συγγραφεῦσιν, ἢ παρὰ τῷ προδιελθόντι τῶν τῆς
Προκοπίου κώδικι εὑρηται, τέτοις τῆς νομα προσετέθη, ἐν ἀσεριωθὲν ἀσερίσκῳ, ὅσα
δ' ἔ, τῷ Ἀδῆλῳ ἐπιγέγραπται. ἀναπεπλήρωται δὲ καὶ τὰ ἔλλαπῃ, τῆς παραπληρώματος
ὅτε μὲν σημειωθέντος, ὅτε δὲ αὐταῖς ταῖς τῶν ἐκλεθόντων ῥήσεσι δυσὶ γραμμαῖς συμ-
παρυντεθέντος. ἐπεὶ δὲ τοῖς ἐκδεδομένοισι τῶν ἐρμηνευτῶν τῇ ἐλπίδι τῇς τῶν ἀνωνύ-
μων ὁρέσεως πυκνότερον ἐνεκύπλομεν πολὺ καταβάλλοντες πόνον, καὶ χρόνον κα-
ταναλίσκοντες, ὅπως ἀναπλύξουσιν ἐνέτυχον, εἰς τὰς τόπους μάλιστα ἐν οἷς ἡ βίβλος
ἄμοιρος, καὶ αὐτὰς πρὸς τελειότερον αὐτῆς σιωπαρτισμὸν προσεδέμεθα, δυσὶν
ἐπισημάναντες ἀσερίσκοις. ἐν δὲ ταῖς παραθέσεσιν ὅπως μὲν διαφορά τις ἢ ἀξιόλογος,
ταύτῳ σεσημειώκαμεν· ὅπως δὲ ἀναμφίβολον καὶ προδηλότατον ἐλάττωμα, εἴτε ἐκ
παραδρομῆς ἢ ἀργῆς, εἴτε ἐξ ἀμαθίας πασιδῆλε, τῆτο δὴ ἀνυποσώλως ἐπεδιωρῶ-
καμεν. ἐπίμεμπτοι γάρ οἱ καὶ τὰ ἀριδῆλως ἐσφαλμένα, καὶ τὰ μηδενὸς λόγου ἄξια
ταῖς διαφοραῖς συγκριτατάσσοντες, καὶ τὰς βίβλους ματαιολογιῶν καταπληρῶντες,
καὶ τὰς ἀναγινώσκοντας ματαίως καὶ παραλόγως συγχέοντες.

Ἰδὲ ἔν, ὡ βέλτισον πανελλώιον γένος, ὁποῖόν τε καὶ ὅσον ὁ δ' ὕσεβέσατος καὶ ὑπερ-
πάντας φιλογενῆς καὶ ὄντως φιλάγαθος **ΗΓΕΜΩΝ ὁ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ ΓΚΙΚΑΣ** ἡμῖν
τ' ὕεργέτημα παραχρῆν προέθετο, τῷ βίβλον ταύτῃ, τῷ μὴ μόνον ἄχρι τῆς δε ἀνέ-
κδοτον, ἀλλὰ δὴ τυχὸν καὶ ἀνδύρετον, εἰς μέσον προθέμενος. καὶ γὰρ εἰς μὲν τῷ Γένεσιν,
ἢ εἰς αὐτῷ τε καὶ τῷ Ἑξοδον, ἢ εἰς τῷ Πεντάτευχον μόνῳ σώζονται τινες τοιαῦται
ἀνέκδοτοι, * εἰ μὴ δὲ εἰς τῷ Ὀκιάτευχον καὶ εἰς τὰ τῶν Βασιλειῶν ἅμα. τοιγαρὲν τὸ
αἰῶσι τοσέτοις ἀφανὲς καὶ δυσὶνύδηλον, ἐμφανὲς νῦν καὶ προχειρότατον. ἔκ ἐτι λοι-
πόν,

* Ὅρα τιῶ 727. σελ. τῆ 7. τὸ χ. τῆς ἐλλῶ. τῆ Φαβερκ. βιβλιοθ. ὧν δ' αὐτὸς μέμνηται σερῶν, τιῶ Ἐνετίησιν, τιῶ ἐν τῇ τῆ Ὀπατρίδα Ἰαλίε Ἰεστινιανῶ οἱ ἐκεῖ φίλοι ζητήσαντες, εὗρεῖν ἐκ ἡδωθήσαν.

πὸν, ὃ θεασέσιοι τῶν ἱερῶν μυσαγωγοὶ Γραφῶν, καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες, ὅσοις ἔρωσ
 ἐνέξαξε θεὸς τῶ μελετᾶν τῶ Κυρίᾳ τὰ λόγια, ἀνάγκη ἡμῖν ἐπαπορῶσι, καμάτοις
 πολλοῖς καὶ πόνοις ἅπαντα πολυπραγμονεῖν τὰ περὶ τῶν Γραφῶν διαλαμβάνοντα σω-
 τάγματα, εἴπερ δὴ τινα εὗροιτε ἂν ἐν αὐτοῖς ἐπίλυσιν, ἥτοι καὶ αὐτὸ παρατεταμέ-
 νῳ, ἢ ἐκ τῶ παρέργα συμπαραπεσῶσαν, ἢ ὥδε καὶ καίσε συμπαραπεφυκῆντε καὶ
 ἐμπεριεσπαρμένῳ. αὕτη μὲν γὰρ ἡ δέλτος ἔ μόνον τὰς ἐκδεδομένους καὶ γνωσὰς, ἀλλὰ
 δὴ καὶ τὰς ἀνεκδότους καὶ ἀγνωσμένας τῶν θαυμασίων ἐμπεριέχει ἀνδρῶν ἐρμη-
 νείας. εἴ γε δὴ ἐν ὃ τῶ ΘΕΟΥ λόγος ἐστὶν ὁ ἄρτος ὁ σπρίζων, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ δυνάμις ὁ
 οἶνος ὁ τὰς καρδίας δοφραίνων, ἡ βίβλος αὕτη ἐστὶν ἡ μουσικὴ παρεσκευασμένη τῶ
 Σολομῶντος τράπεζα, εἰς ᾧ λαμπρῶτε καὶ ὑψηλῶ τῷ κηρύγματι τὰς ἀφ' ἑαυτῶν
 ἐνδεεῖς πρὸς κατάληψιν ἔχοντας τὰς φρένας συγκαλεῖ ὁ ἐράνιος βασιλεὺς ὁ παρά-
 κλητος· ἔλθετε, λέγων, Φάγετε τὸν ἐμὸν ἄρτον, καὶ πίετε οἶνον ὃν ὑμῖν κεκέρακα.

Ο. Τ. Ω. Ν

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΤΕΤΧΟΝ ΤΠΟΜΝΗΜΑΤΙΣΤΩΝ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

Α.

ΑΔΗΛΟΣ.
 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.
 ΑΚΑΚΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ.
 ΑΛΛΟΣ.
 ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΣ.
 ΑΝΩΝΤΜΟΣ.
 ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΣ.

Β.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.
 ΒΙΚΤΩΡ ΠΡΕΣΒΥΤΤΕΡΟΣ.

Γ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ.
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ.
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΤΣΣΗΣ.

Δ.

ΔΙΑΤΜΟΣ.
 ΔΙΟΔΩΡΟΣ.
 ΔΙΟΝΤΣΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

Ε.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΛΟΥΓ-
 ΔΟΥΝΩΝ.
 ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ.
 ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΕΜΕΣΗΣ.
 ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ.
 ΕΦΡΑΙΜ.

Η.

ΗΣΤΧΙΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΩΤΟΣ.
 ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΣ.
 ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΟΥΟΤΕΣΤΙΑΣ.
 ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

Ι.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ.
 ΙΠΠΟΛΤΤΟΣ.
 ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΠΗΛΟΥΣΙΩΤΗΣ.
 ΙΩΣΗΠΟΣ.

Κ.

ΚΛΗΜΗΣ.
 ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.
 ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

Μ.

ΜΑΞΙΜΟΣ.
 ΜΕΛΙΤΩΝ.

Ν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Π.

ἐκ τῆς ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ.
 ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ.
 ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΓΑΖΑΙΟΣ.

Σ.

ΣΕΡΑΠΙΩΝ.
 ΣΕΤΗΡΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ.
 ΣΕΤΗΡΟΣ ΓΑΒΑΛΩΝ.
 ΣΟΥΚΕΝΣΟΣ ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ.

Φ.

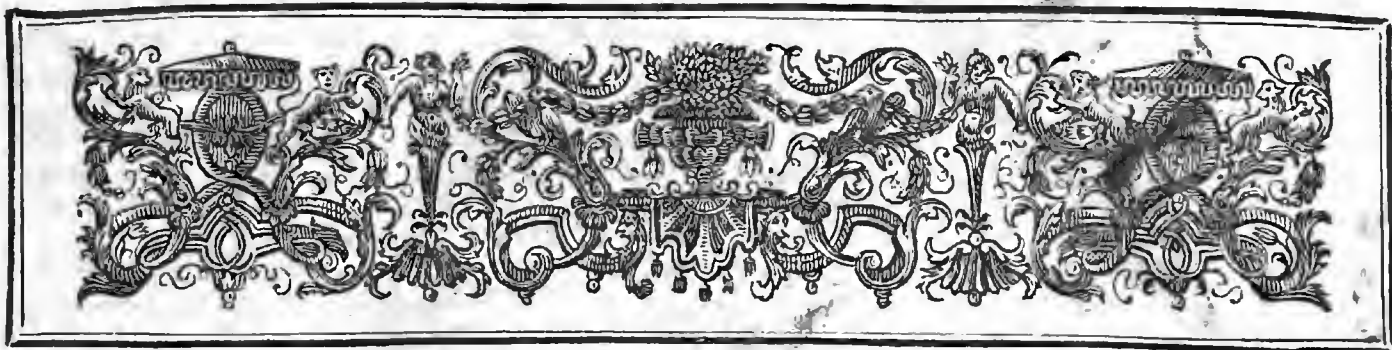
ΦΙΛΩΝ ΕΒΡΑΙΟΣ.
 ΦΙΛΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Χ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

Ω.

ΩΡΙΓΕΝΗΣ.

ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ὁ πολὺπλος πατρίδα μὲν ἔχε
τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πατέρας δὲ ὄνσεβεις, καὶ
τῇ τῇ βίᾳ περιφανείᾳ ἔ πολλῶν δούτερων.
ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ δὲ τῷ τῆς Ἀλεξανδρείαν Ἐκ-
κλησίας ἐπισκόπῳ τὴν τε θείαν καὶ τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν
ἐκδιδάχθεις, ὑπ' αὐτῇ διάκονος προχειρίζεται, καὶ σὺν
αὐτῷ εἰς τὴν ἀγίαν οἰκουμένην πρῶτῳ παραγίνεται Σύ-
νοδον^β. καὶ αὐτῇ τῶν τῇ δὲ αὐτῷ εἴη 326^γ. μετασάντος, τὴν
ἐπισκοπὴν διαδέχεται. ἔπει δ' ἐκ τῶν ἐκείνου τῶν ἡδὴ κατα-
κριθῶτι συγκοινωνῆσαι Ἀρείῳ, καὶν τῷ τοῦ μέγας βασιλέως
Κωνσταντίνος προσέταξεν, ἃ τε δὴ ἀναπειθεῖς τὰ ὑπὸ τῆς
ὡς Νικαίας Θεοδοσιῶντα Συνόδου αὐτὸν ἐνερπίζεσθαι· ἐντε-
θεν ἀφορμῇ λαβόντες οἱ περὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον,
ἀναφανδὸν ἐκβακχίζεσθαι ἤρξαντο, καὶ κατ' αὐτῆς τὰς
πανθενεὶς καὶ ἀνυποστάτους διαβολὰς ἐξεργάζεσθαι καὶ συ-
κοφαντίας^δ. ἐν εἴη μὲν ἔν 335. ὑπὸ τῷ ὡς Τύρῳ συσάντος
ληστρικῇ συνωστρίᾳ καθαιρέσει καθυποβάλλεται^ε. ὡς δὲ τῷ
ἐξῆς εἴη^ς ὅτε Εὐσέβιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰς τὴν Κωνσταντίνῃ
ἐλθόντες διαβάλλουσιν αὐτὸν, ὡς ἀπειλήσαντα ἀποτρέφειν
τὸν σῖτον τὸν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας τῇ Κωνσταντινῇ πόλει
χορηγούμενον. διὸ εἰς θυμὸν ἀχθεῖς ὁ βασιλεὺς, ἐξορίσκει
εἰς Τρίβερν τῆς Γαλλίας αὐτὸν διαπέμψει^ζ. μετὰ δὲ
μικρῶς περὶ περὶ ὧν πρὸς τοὺς δέκα^η, τῷ μεγάλῳ Κων-
σταντίνῳ εἰς τὴν αἰὼν μεταχωρήσαντος Βασιλείαν, Κωνσταν-
τίνος ὁ Κῆσαρ ὁ νεώτερος τῷ τῷ ὧν, ὁ τῶν πρὸς ἐσπέραν
Γαλατῶν ἀρχὼν μαθὼν ὡς ὁ πατὴρ τὴν ἐξορίαν ταῖς δια-
θήκαις ἀνέλε, τῷ ὑπ' αὐτῷ εἴη 337. γενόμενῳ Θε-
οπίστῳ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τὸν Ἀθανάσιον ἐπισκοπὴν
παρεσκόουσιν^θ. ἀλλὰ γὰρ πάλιν αὐτῷ εἴη 341. τῷ τῆς
ὄνσεβείας ἀντιπάλῳ τὰς συκοφαντίας ἀνὰ τὴν συνάντησιν,
ὑπὸ τῷ ὡς Ἀντιοχείᾳ καθαιρέται συνδόν^ι. ὡς δὲ τῷ
Ρώμῃ δὲ ἀναδραμῶν^κ, παρὰ τῇ τῆς ἐκείνῳ εἴη 342, καὶ
παρὰ τῆς κατὰ τὴν Σεβαστίᾳ εἴη 347. συστάσης Συνόδου
τῶν παραλόγως αὐτῷ προσβιβαίων ἀδωὸς ἀποδειχθεὶς
ἐγκλημάτων^λ, ὑπὸ τῷ Ἀυτοκράτορος Κωνσταντίνῳ, διὰ τῆς
τῷ αὐταδέλφῳ αὐτῷ Κωνσταντίνῳ μεσιτείας τε ἅμα καὶ
ἀπειλῆς^μ, ἀνακαλεῖται ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν^ν. ἀλλὰ
μόλις ἐξαετίαν μικρᾶς γαλλικῆς ἀπήλαυσε, καὶ πάλιν ἐπ'
αὐτὸν τὰ τῶν δυσσεβῶν φέρεται κύματα. ὑπὸ γὰρ τῷ ὡς
Ἀρελάτῳ κατὰ τὸ 353, καὶ τῷ ἐν Μεδιολάνοις κατὰ τὸ
357. ἔτος συγκροτηθέντων συνωστρίων κατακρίνεται^ξ, καὶ τῷ
ἐφεξῆς εἴη τῷ θρόνῳ ἀπελαύνεται. ἐπὶ τὴν ἐρημὸν ἔν
τῆς Θηβαΐδος ὑποχωρήσας^ο, ἐκῶ ἀχρι τῆς τῷ Κωνσταν-
τίνῳ παρέμεινε τελευτῆς. Ἰβλιανὸς δὲ τῷ παραβάτῃ τῇ
Βασιλείᾳ ἐπιβάντος, καὶ ἐπιείκειαν ὄντος κατ' ἀρχὰς
ὑποκρινόμενος, καὶ τῷ ἀπὸ τῆς ἐξορίας ὄνσεβεις ἀνακα-
λῶντος, ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπαγγελθὼν ὁ ἅγιος, τὸ
περὶ βίβας καὶ ὑποστάσεως σωλίστην κριτήριον, καὶ τῷ ἀνα-
τολικῷ τε καὶ δυτικῷ περὶ τῷ λογομαχῶντας καταλ-

λάττει πληρέστατα^π. ἀλλ' αὐτίκα πάλιν αὐτῷ εἴη 363. τῷ
τῷ ἀντάρτε βασιλεὺς κελύσματι τῆς πόλεως ἐξείη, τοῖς
διὰ τὴν Φυγίᾳ αὐτῷ ἀποδυρομένοις, θάρσείτε, ἐπεπῶν,
νεφύδιον γὰρ ἐσὶ, καὶ θάττον παρελθούσεται^ρ.
κατὰ δὲ τὸ 363. ἔτος αὐτῷ Ἀντιοχείᾳ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα
Ἰοβιανὸν ἀφικόμενος, τὰ περὶ τὴν ὀρθὴν θρησκείαν καὶ
δόξαν αὐτῷ εἰσηγήσατο^σ. Οὐάλαντος δὲ τὸ βασιλεῖον
ἀναδραμῶν κράτος, ὑπάτος ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐξέλει, καὶ
φυγαδεύσας τὸν Ἀθανάσιον. ὁ δὲ, πολλὰ θορύβῃ καὶ εὐσεβείᾳ
ἀνὰ τὴν πόλιν γενημένης, λάθρα πρὸς χωρίον τὴν κατα-
φυγῶν, αὐτῷ παλιν ἀναπεκρύβη μνήματι ὁ καρτερικώτατος^τ.
ἔ πολλὰ δ' ὕπερον ὑπ' αὐτῷ τῷ Οὐάλαντος μεταπεμφθεὶς,
καὶ αὐτῷ εἰρήνῃ μέχρι τῷ 371, ἢ 373. ἔτος^υ ἐπιβίης, τῷ
Θεῷ τὸ ἱερώτατον αὐτῷ παρέδωκε πνεῦμα, ἐξ πρὸς τοῖς
τεσσαράκοντα ἔτεσι^φ πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις καὶ
πόντοις τῷ τῆς Ἐκκλησίας πνευματικὸν ἰδιώως σκάφος.

Τῶν αὐτῷ συγγραμμάτων ἔκδοσις πληρέστερα τε καὶ
ἀκριβεστερα ἢ κατὰ τὸ 1698. ἔτος ἐν Παρίσι. γενομένη, καὶ
τρεῖσι σωταχθεῖσα τόμοις.

Τῶν συγγραμμάτων αὐτῷ Τὰ ἀμφίβολα.

1. Περί σαρκώσεως τῷ Θεῷ λόγῳ.
2. Μαρτυρίαι ἐκ
τῆς Γραφῆς τῆς κατὰ φύσιν κοινωνίας ἐκ τῷ ὁμοίῳ εἶναι
τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.
3. Κα-
θολικὴ τοῖς κατὰ τόπον ἀδελφοῖς ἀντιποικιλοῖς πίστεως,
κλ.
4. Ἐλεγχος τῆς ὑποκρίσεως τῶν περὶ Μελέτιον, κλ.
5. Περί τῆς σαρκώσεως τῷ Θεῷ λόγῳ.
6. Περί τῆς αἰδίας
ὑπαρξεως τῷ ὡς καὶ τῷ πνεύματος σὺν Θεῷ, καὶ πρὸς
τῷ σαβελιζόντας.
7. Ὅτι εἰς ὁ Χριστός.
8. Περὶ παραβ-
βάτων καὶ περιτομῆς ἐκ τῆς Ἐξοδῆ.
9. Ὁμιλία εἰς τὸν
σάβρον.
10. Εἰς τὸ, πορεύσαντες εἰς τὴν ἀπείαντι κώμῃν,
ἀρήσετε πᾶλλον δεδεμένον.
11. Εἰς τὸ πάθος τῷ ὡς
καὶ εἰς τὸν σαυρόν.
12. Περὶ παραβολῆς, ἡτοιμασμένης
σεως.
13. Σιώνις ἐπίτομος τῆς θείας Γραφῆς πα-
λαιᾶς καὶ νέας διαθήκης.

Τὰ Νόθα, ἢ ὑποθετικά.

1. Διάλογος ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ πρὸς Ἀρειον.
2. Κατὰ πασῶν τῶν ἀρέσεων.
3. Ἱστορία εἰς τὸν Μετ-
χιστόδον.
4. Πρὸς τὸν ὄνσεβέστατον βασιλέα Ἰοβιανόν.
5. Περί ὄρων.
6. Διδασκαλία πρὸς Ἀντίοχον Δέκαν.
7. Πρὸς Ἀντίοχον ἀρχόντα.
8. Πρὸς Ἀντίοχον ἀρχόντα
περὶ πλέστων καὶ ἀνάγκῃν ζητημάτων τῶν αὐτῷ τῷ θείᾳ
Γραφῇ ἀπορρομένων, κλ.
9. Ἐρωτήσεις εἰς τὰ Εὐαγ-
γέλια.
10. Ρήσεις καὶ ἐρμηνείαι παραβολῶν τῷ ἀγίῳ
Εὐαγγελίᾳ.
11. Ἐτέραι τινὲς ἐρωτήσεις.
12. Λόγος εἰς
τὸ θάυμα τὸ γεγονὸς ἐν Βηρυτῷ, κλ.
13. Ἐκ τῷ κατὰ
Λατίνων λόγῳ.
14. Σύνταγμα διδασκαλίας πρὸς ἰονά-
ντας

(α) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ βιβλ. 1. κεφ. 15. αὐτῷ καὶ τὸ παρὰ Ῥαφίν. περὶ αὐτῷ ἱστορήσαντος. ἦσαν τὸ, κομιδὴν ἡπῖον αὐτὸν ὄντα σὺν ἐπίστοις ἡλικιωτάτοις
ἱερὸν παῖδα παύριον. ὁ δὲ πλὴν τῷ Ῥαφίν. ἀλλὰ τῶν παλαιῶν ἱστορῶν.
περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμ. σελ. 190. (δ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ.
(ζ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 32. ὅρα δὲ καὶ τὰ πρὸς τὴν συνόδ. τὰ αὐτῷ Τόμ. 1. σελ. 461. τῆς τῷ Βιν. ἱστορίας.
(θ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 35. (ι) Ὁ Κῆβ. αὐτῷ. (κ) Νικηφ. ὁ Κῆβ. αὐτῷ. αὐτῷ βιβλ. 9. κεφ. 3. (λ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 32.
σελ. τῷ 1. Τόμ. τῆς ἀρχῆς τῶν πρὸς τὴν συνόδ. ἐκδόσ. (μ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ βιβλ. 2. κεφ. 11. (ν) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ 519. σελ. τῷ ἀρχῆς. Τόμ.
(ξ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ 549. σελ. τῷ αὐτῷ. Τόμ. (ο) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 22. (π) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 23. (ρ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 12. καὶ ὁ Νεφ. αὐτῷ.
(σ) Ὁ Νεφ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 15. (τ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ βιβλ. 6. κεφ. 5. (φ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 12.
(υ) Ὁ Κῆβ. αὐτῷ. (ψ) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ. αὐτῷ κεφ. 12.
(ω) Ὁ Κῆβ. αὐτῷ. (2α) Ὁ Σωκρ. αὐτῷ βιβλ. 4. κεφ. 23.

ζοντας, κλ. 15. Διατύπωσις τῶν θελούντων αὐτῶν ἡσυχία διάγειν. 16. Ἐπιστολὴ δύο πρὸς Κάπρεα. 17. Εἰς τὸ γινώσκον τῆ Προδόμου, καὶ εἰς τὴν Ἐλισάβετ, καὶ εἰς τὴν Θεοτόκον. 18. Κηρυκτικὸν εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν, κλ. 19. Εἰς ἀπογραφὴν τῆς ἀγίας Μαρίας, κλ. 20. Εἰς τὴν γέννησιν τῆ Χριστοῦ. 21. Λόγος εἰς τὴν ὑπαπαντήν τῆ Κυρίε. κλ. 22. Ὀμιλία εἰς τὸν ἐκ γυναικὸς τυφλόν. 23. Ἐκ τῆ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίε εἰς τὸ, πορεύεσθε εἰς τὴν κατάντη, κλ. 24. Εἰς τὸ, πορεύομαι δὲ αὐτῶν, ὑπερῶνυσον, κλ. 25. Εἰς τὴν ἀγίαν πέμπτην, καὶ εἰς τὴν προδοσιν. κλ. Λόγος εἰς τὸ πάθος τῆ Κυρίε τῇ ἀγία παρασκώῃ. 27. Εἰς τὰς ἀγίας Πατέρας καὶ Προφῆτ. κλ. 28. Λόγος εἰς τὸ ἅγιον πᾶν. 29. Εἰς τὸ ἅγιον πᾶν, καὶ τὰς νεφῶν. κλ. 30. Λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τῆ Κυρίε. 31. Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Ἀνδρέαν τὸν Ἀπόστολον. 32. Λόγος ἄλλος ἐπὶ τῶν χωρὶς ἐπιγραφῆς. 33. Διάλογοι πάντες περὶ τῆς ἀγίας Τριάδος. 34. Διάφοροι λόγοι, ἔσταν ἑκοσι κατὰ αἰρέσεων. 35. Συναγματοὶ πρὸς τινὰ πολιτικόν. 36. Λόγος διακριτικὸς, καὶ εἰς τὰς ἀντολὰς, κλ. 37. Διδασκαλία πρὸς μοναχὸς πρᾶν- τέρη πνευματικῇ. 38. Ἐξηγητικὸν περὶ τῆ αὐτῆς Ἀθήνας γὰρ. 39. Περὶ σώματος καὶ ψυχῆς. καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ὁ δοῦτερος τῆς εἰρημν. ἐκδόσ. Τόμ. περιέχει.

Τὰ Ἀνέκδοτα, ἢ ἐκλελειμμένα.

Κατὰ αἰρέσεων^α. Κατὰ Οὐαλαντίν^β. Κατὰ Μακεδονιανῶν^γ. Κατὰ Ναβατιανῶν^δ. Κατὰ τῆς αἰρέσεως τῶν Ἀρειανῶν πρὸς τὴν Μοναχίαν^ε. Βιβλίον κατὰ Οὐρ- σακίε καὶ Οὐαλαντος^ς. Κατὰ Ἀρειανῶν εἰς τὸ ρητόν, νῦν ἡ ψυχὴ με τετάρηκται^ζ. Ἡ μετὰ Ἀρείε διά- λεξις^η. Ἐπιστολὴ Ὁχαριστήριον πρὸς Ἰοβιανόν^θ. Περὶ τῶν τίτλων τῶν ψαλμῶν^ι. Εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ εἰς τὸ Ἄσμα τῶν Ἀσμάτων^κ. Εἰς τὰς ὁδοὺς Μωϋσέως καὶ Μαρίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ^λ. Εἰς τὸν Ματθαῖον^μ. Εἰς τὸν Λευκῶν^ν. Εἰς τὸν Ἰωάννην^ξ. Λόγοι παραμυθητικοὶ ταῖς παρθένοις^ο. Σινοδικόν^π. Ἐπιστολὴ διαφόροι^ρ.

ΑΚΑΚΙΟΣ ὁ Καισαρείας τῆς αὐτῆς Παλαιστίνης ἐπίσκο- πος ὁ ἐτερόφθαλμος Εὐσεβίου τῷ Παμφίλῳ μαθητῶ- σας^α, αὐτῶν 339^β. τῶν τε θρόνων καὶ τῶν βιβλίων αὐτῶν διαδόχους ἐγένετο^γ. καὶ ἰὼν μὲν θαρσαλέως αὐτοῖς ἀγῶνι, διανοήσας τε πράγματος φύσιν ὅπως, καὶ λόγῳ δηλώσαι τε γνωστὸν ἰκανός^δ. ἀλλ' ἕτερος μὲν τὴν δόξαν, ἕτερος δὲ τὴν γλῶτταν^ε. καὶ γὰρ ὑπὸ μὲν τῆς αὐτῆς Σαροδικῆς κατὰ τὸ 347. ἔτος γινομένης Σινοδῆς, καθιερώθη ὡς τὰ Ἀρείε φρο- νῶν^ς. ὑπὸ δὲ τῆς κατὰ τὴν Σελδουκίαν αὐτῶν 359. συστά- σης ἐλεγχόμενος, ὡς ὅμοιον κατὰ πάντα τῷ πατρὶ, ἐπὶ τὸν ἵεν, ἔτα ἔξαρχος^ζ. ἀπὸ συγγράμματων, ἔφη, ἔτε νεὸς τις, ἔτε ἀρχαῖος ἐκρίθη. αὐτῶν δὲ τῇ τῆς πίστεως ὑπ' αὐτῶν σωταχθεῖσι ἐκδόσει, καὶ αὐτῇ

τῇ Σινοδῇ ἀναγνωθείσῃ, τὸ μὲν ὁμοῖον, φησὶ, καὶ τὸ ὁμοῖον, ἐκβάλλομαι, ὡς ἀλλότριον τῶν Γραφῶν, τὸ δὲ ἄνόμιον ἀναθεματίζομαι^η. καὶ πάντας, ὅσοι τοῖτοι τυγ- χάνουσιν, ἀλλοτρίους ἡγούμεθα τῆς Ἐκκλησίας^θ. τὸ δὲ ὅμοιον, τῶν ἡμῶν πρὸς τὸν πατέρα σαφῶς ὁμολογούμεν, κλ. διαπι- θανόμενον δὲ ἀλλήλων τῶν αὐτῶν Σινοδῶν, κατὰ τὴν ὁμοῖον- ἔσιν ὁ ἦος τῶν πατρῶν, κατὰ βέλησιν μόνον, ἢ μὴ καὶ τὴν ἑσάν, ἔλεγον ὁ κακὸς φων Ἀκάκιος. ὅθεν καὶ ἐξηλέγχε- το, ὡς ἔρηται. οἱ ἡμῶν αἰρετικοὶ δὲ τότε καθυπεριχύναν- τες, αὐτὸν καὶ τὰς περὶ αὐτὸν καθέλλον^ι. ὁ δὲ εἰς τὴν Κωνσταντίνην αὐτῶν μάλα ἀφικόμενος, Σινοδὸν συγκροτῆ- σαι ἀναπέδει τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνον^κ. ἢ σιωπερῶν σιωπερικῶς, καίπερ τὸ ἐτεροῦσιον πρεσβύεσθαι, ἵνα τὸν Ἀγκύρας Βασίλειον, καὶ τὰς ἄλλας τὰς αὐτὸν κατελόν- τας ἀντικατέστη^λ. τελευτᾶν δὲ ἐπὶ Ἰοβιανῶν τῶν αὐτο- κρατόρων τὴν αὐτῶν Νικαίαν πίπιν δεξάμενος^μ, περὶ τὸ 366^ν. ἔτος τὸν βίον κατέλυσε.

Τὰ τῶν συγγράμματα.

Ὁ βίος τῶν διδασκάλων αὐτῶν Εὐσεβίου^α. Εἰς τὸν Ἐκκλη- σιαστικὸν τεύχη^β, καὶ συμμίκλων ζητημάτων^γ. Πίστεως συντάγμα^δ. Ἀντιλογία πρὸς Μάρκελλον^ε. Πρόδοις καὶ τὰ αὐτῶν τῇ βίβλῳ ὑπομνήματα, ἃ δὴ πάντα τὰ αὐτῶν εἰσὶ, καὶ μὴ πᾶσι τὸ, Καισαρείας, προσκείται, ὡς ἐκ τῆς λέξεως δὴλον καὶ τῆς ἀντιφάσεως.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΣ ὁ τῶν ἀλεξανδρείων Ἀπολιναρίων ἡὸς αὐτῶν Λαοδικεῖα γεννηθεῖς^α, καὶ Ἐπιφανίῳ τῷ σοφιστῇ μαθητῶν^β, ἢ μόνον γραμματικῶς, καὶ τὰ εἰς τὴν ποιήσιν δεξιός, ἀλλὰ πολλῶν πλείων καὶ εἰς Φιλοσοφίαν ἐξηγητή, καὶ ῥήτωρ ὑπῆρξεν ἀμφιδέξιος^γ. ἐπὶ Ἰουλιανῶν δὲ, ἔσταν περὶ τὸ 370. ἀκμάσας ἔτος^δ, ἀναγνώσας τὰς ἐξ ἑκτῶν αὐτῶν τῇ Λαοδικεῇ Ἐκκλησίᾳ^ε. τῶν τὴν αὐτῶν ἔτι τὰς ἐκτῶν ἔχοντα, τῇ ἀκρόασει τῶν τῶν Διονύσιον ὁμῶν παραγενόμενον ἀφώρισεν ὁ Θεόδοτος ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἐκεί- νης ἐπίσκοπος. ἔτα καὶ ὁ τῶν διδασκάλων ὁ ἀρειανὸς Γεώρ- γιος ὑβριστικῶς τῆς Ἐκκλησίας ἐμβαλὼν, προφάσει μὲν παλαιῶν ἀμαρτημάτων, ἀληθείᾳ δὲ ὅτι σιωπῆς ἐγένετο τῷ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ μετὰ τὴν ἐπὶ Κωνσταντίνῳ Φυγίῳ ἐπανερχομένῳ εἰς Ἀγύπτον, καὶ τὴν Λαοδικεῖαν διδοῦν- τι, ἀδελφὸς αὐτῶν καταλαγνύειν ἠθέλησεν. αὐτῇ μὲν ἔν ἡ δυσμάνεια πρὸς αὐτῶν τῆς φιλίας ἐγγενέως αἰρέ- σεως^ζ. καὶ γὰρ ἔκτοτε Χριστὸν τὸν τέλειον Θεόν, καὶ τέλειον ἀνδρῶπον, ἀνεν λέγειν ἀνῆρξατο καὶ ἀψυχον ὁ ἀνὴρ καὶ ἀφρονέστατος^η, καὶ ἕτερα πάμπολλα τῆς ὁσε- βείας ὁδνεῖα καὶ ἀλλόκοτα προσιδεῖς τερατολογήματα^θ. καὶ τὴν μὲν τῶν αἰρέσεων ἦ, τε αὐτῶν 378^ι. κατὰ τὴν Ρώμῃ ὑπὸ Δαμάσκου καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας τοπικῶν^κ, καὶ αὐτῶν Κων- σταντινῶν κατὰ τὸ 381. ἀκμαστικῇ κατένευσε Σινοδῶν^λ. αὐτὸς δὲ μετ' ἑ πολὺ, ἔσταν αὐτοῖς πρώτοις τῶν μεγάλων Θεοδοσίων χρόνοις^μ ἀνεπιστρέψως τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε.

Τῶν

- (α) Τῶν ἀπόσπασμ. κατὰ τὸν Τόμ. 1. σελ. 1292. τῆς ἀρ. ἐκδόσ. (β) Αὐτ. αὐτῶν σελ. 1274. αὐτῶν. (γ) Μνῆα παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν παραπληρώμ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίκ. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (δ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ε) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (σ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (η) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (θ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ι) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (κ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (λ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (μ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ν) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ξ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ο) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (π) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ρ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ς) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ. 318. (ζ) Παρὰ τῷ Μοναφῶν. αὐτῶν 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. σελ.

Τῶν τέττε Συγγραμμάτων

Τὰ ἐκδεδομένα.

Ἡ τῶν τῆ Δαβὶδ ψαλμῶν μετάφρασις δι' ἡρώων ἐπῶν πεπονημένη.

Τὰ ἐλλειποτά.

Πᾶσα ἡ τῶν Ἑβραίων Γραφή δι' ἡρώων ἐπῶν β. Ἐμμετρα μελίσθρα γ. Τὰ Εὐαγγέλια καὶ τὰ ἀποστολικά δογματὰ αὐτῶν διαλόγων, καθά καὶ Πλάτων παρ' Ἑλλήσι δ. Λόγος πρὸς τὸν βασιλέα Ἰβλιανόν, ἥτοι τὸς παρ' Ἑλλήσι φιλοσόφους, ὃν ὑπὲρ ἀληθείας ἐπέγραψεν, αὐτῶ καὶ διχὰ τῆς τῶν ἱερῶν λόγων μαρτυρίας ἐδείξεν αὐτῶς ἀποβεκολληθῆντας τῶ δέοντος περὶ Θεοῦ εἰπεῖν. Κατὰ Πορφύριον τῶ δυσεβῆς Τόμος λ'. Κατὰ Μανιχαίων. Ἀπολογία κατὰ Εὐνομίην. Ὑπομνήματα πολλὰ εἰς τὴν Γραφίαν. Μετάφρασις ἑλληνικῆ τῶν τῆς παλαιᾶς βιβλίων. Πολλὰ περὶ θεολογικῶν ὑποθέσεων. Τὰ περὶ σαρκώσεως. Τὸ περὶ σαρκώσεως λογίδριον. Τὸ περὶ πίστεως. Ἐκ τῆς κατὰ κεφάλαιον βιβλίου. Ἰστέον δὲ, ὅτι φέρονται τινὰ, ὡς φησι Λεόντιος ὁ Βυζάντιος τῶ Ἀπολινάριε συγγραμμάτα, Γρηγορίῳ τῶ θαυματουργῷ, καὶ Ἀθανασίῳ, καὶ Ἰερίῳ τῶ Ῥώμης ἐπιγεγραμμένα.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ τῷ μεγάλῳ περὶ τὸ 329^ο ἀπὸ Χρυσῆ τῆ σωτήρος ἔτος γυναικῶντι πατέρες μὲν Βασίλειος καὶ Ἐμμελία οἱ ἅγιοι, πατέρι δὲ ἡ Νεοκαισάρεια ἡ αὐτῇ κατὰ τὸν Πόντον μοῖρα τῆς Καππαδοκίας, Μάξικα τὸ πάλαι καλεσμένη διδάσκαλοι δὲ, τῆς μὲν ἐγκυκλίου παιδούσεως πρῶτον ὁ πατὴρ αὐτῆς, ἔτα αὐτῇ Ἀντισχεῖα καὶ τῶ Βυζαντίῳ ὁ Διβάνιος, πάντος δ' ἐπισήμης εἶδες Ἀθήνησιν ὁ Ἰμέριος καὶ Προαρέσιος. ἔτος ἐν αὐτῇ 364^ο ὑπὸ Εὐσεβίου Καισαρείας εἰς τὸν τῆς πρεσβυτέρου βαθμὸν προβιβαδείς, μετ' ἐπὶ πολὺ τῶ τῆς προβιβάσαντος φθόνῳ χώραν διδῶς, πρὸς τὸν Πόντον μεταχωρεῖ σιωπεφλεκισάμενος καὶ τὸν αὐτῶ ὁμέφυλον, τὸν Ναζιανζινὸν Γρηγόριον. τοῖς ἐκεῖ δὲ φροντιστηρίοις ἐπιστάτης, καὶ ὅρες αὐτοῖς ἐκδέμενος καὶ κανόνας, τῆς τελειότερας ἡσυχίας τῶ ἔρωτι καταδελγόμενος, τὴν ἔρημον ἀπαύξεται. αὐτῇ δὲ 365^ο τὴν ἐπανακύψασαν ἐπὶ Οὐάλαντος Ἀρεῖα ἄρεσιν, καὶ ἐπὶ τὴν Καππαδοκίαν ἐφορμῶν μαζῶν, παραυτίκα ἐπάγεισι, καὶ τῇ μητρὶ φέρων ἑαυτὸν διδῶσι τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ Εὐσεβίῳ ἀνυπόσταται, καὶ τῇ ὁδοδοξίᾳ ἐπαμύνει τὰ μέγιστα. μετὰ δὲ τὴν τῆς Εὐσεβίου τελευτήν, ἔτην αὐτῇ 370^ο ἐπὶ τὸν ὑψηλὸν τῆς Καισαρείας προβληθείς θρόνον, σεβῶς μὲν πάσαις ταῖς τῶν τότε ἀρετικῶν ἀντικαθίσταται φάλαγγι, γυναικῶς δὲ καὶ τῶ ὑπάρχῳ Μοδέῳ παρῆρας, τιμῶν τῆς εὐσεβείας αὐτὸν ἀποστῆσαι προσδο-

κήσαντι, καὶ πολυτρόπως ἐγχειρῶντι, φωνᾶς ἐξεβόησε φιλοσόφου φρονήματος πλήρεις, αὐτῇ καὶ τὰς δὲ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτὸς σοὶ καὶ αὐριον ἦξω, σὺ δὲ μὴ μεταβάλλῃς τὴν γνώμην, ἀλλὰ χρῆσαι ταῖς ἀπειλαῖς. ἔπειτα δ' ὁκλῶ^α πάση σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ χάριτι τῇ ποιμαντικῇ διαπρέψας ἐπιστάσις ὁ πανσόφης ἀνὴρ καὶ οἰκεμονικὸς διδάσκαλος, εἰς τὴν ἄνω μετέστη βασιλείαν, τὰς ἀμοιβὰς ἀποδεδεγμένος καὶ τὰ ἔπαθλα.

Τῶν ἱερῶν καὶ πανσόφων αὐτῇ συγγραμμάτων^β πασῶν τῶν ἄλλων ἐκδόσεων τὰ πρεσβυῖα φέρεται ἡ ἐχάτη, ἡ κατὰ τὸ 1730. ἔτος αὐτῇ Παρισ. ὑπὸ Ἰβλιανῆ τῆς Γαρενιῆς γνωμῆς. ἀλλὰ γὰρ ἔδει αὐτὸν τ' ἄλλα προθυμηθῆναι, καὶ τοσούτον πλῆθος, (ὡς αὐτὸς φησι) κωδίκων συναγαγόντα, καὶ περὶ τὴν τῆς θείας λειτουργίας τῆς ἀγίας ἐκδοσιν τὴν προσήκουσαν ἀναλαβεῖν φροντίδα, καὶ μὴ ἔτιως ἀμελῶς τε καὶ ἀπερισκέπως τὴν παρατυχῆσαν, ἢ δὲ αὐτὸς γνήσιον τῆς Βασιλείας γινώσκων γόνον, ἐκδέσθαι. καὶ εἰ μὲν Εὐχολογίᾳ ἐδέποτε ἐνέτυχεν, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπελάθετο, εἴη ἕνα ἄλλα πολλὰς τυχὸν τῆς κωδικίας τὴν γνήσιαν τῆς Βασιλείας λειτουργίαν περιέχοντα παραχρῆν διωμάτης, ἀλλ' ἔδει γὰρ τὸν Φαβρίκιον ἀναγνώσθαι χιλιετῆς τινὸς τοιῆδε μνημονύσαντα κωδικὸς^γ.

ΒΙΚΤΩΡΙ ὁ τῆς Ἀντισχεῖας Ἐκκλησίας πρεσβύτερος, κατὰ τινὰς μὲν^δ, αὐτῇ τοῖς τῆς θείας Χρυσόστομης ἡκίμασε χρόνοις κατὰ τινὰς δὲ^ε, αὐτῇ τοῖς τῆς Ἰβλιανῆ τῆς παραβάτης. τὰ δ' ἄλλα τὰ περὶ αὐτῆς ἀδύνατα.

Τὰ αὐτῇ συγγραμμάτα.

Ὑπομνήματα εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον^δ. Σχόλια εἰς τὰς καθολικὰς ἐπιστολάς^ε. Ἀποσπασμάτια εἰς τὸ 1, 8, καὶ 10. κεφ. τῆς Λευκᾶ^ζ. Πρόφες καὶ τὰ αὐτῇ τῇ βίβλῳ εἰς τὸ Δωδεκονόμιον ὑπομνήματα.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ὁ ἅγιος πρεσβύτερος ὢν τῆς αὐτῇ Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίας^α, αὐτῇ 458^ο, Ἀνατολίᾳ τῶν τῇ δὲ μεταστάντος, εἰς τὸν πατριαρχικὸν προβιβάσεται θρόνον. τὸν Μαρκιανὸν δὲ τῆς τῶν Καθαρῶν ἔντα θρησκείας, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μετελθόντα, ἐπὶ ἐπανορθώσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων οἰκονόμον προβαλὼν, δι' αὐτῇ τὰ αὐτῇ ἐκάστη προσφερόμενα Ἐκκλησία τῆς τῆς τότε κληρικῆς κομίζεσθαι διέτυπωσε, τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἕως τέττε πάντα κομίζεσθαι. ἔδει δὲ ἔχειν ἑστόναι, μὴ τὸ ψαλτήριον διὰ ζήματος φέροντα^β, αὐτῇ 459^ο. σὺν τῇ περὶ αὐτὸν τῶν οὐκ ἐπισκόπων Σινώδῳ τὴν κατὰ τῶν σημαντικῶν ἐγκύκλιον σιωπῆρας ἐπιστολὴν^γ. ἀλλὰ γὰρ καὶ τῆς θαυματουργίας ὁ Θεοσέλιος

b 2

ἐπλάττει

- (α) Ἐξέδῃ αὐτῇ Παρισ. κατὰ τὸ 1552. ἔτος. (β) Μνῆμα παρὰ Σαῦδ. (αἰς τὸ Ἀπολιν.) καὶ παρὰ Σωζομ. (αὐτῇ βιβλ. 5. κεφ. 18.) εἰς πᾶσα, λίγιστοι, αὐτῇ ἔτι τῆς τῆς Σαῦδ βασιλείας. (γ) Παρὰ Σωζομ. αὐτῇ βιβλ. 6. κεφ. 25. (δ) Παρὰ Σωζομ. αὐτῇ βιβλ. 3. κεφ. 16. (ε) Παρὰ τῇ αὐτῇ, αὐτῇ βιβλ. 5. κεφ. 18. αὐτῇ καὶ ταῦτα προσέταται. τὰ δὲ ἐπιτιμῶντες ὁ βασιλεὺς τοῖς τότε διακρίνοισιν ἐπιστάται. ἀνέγνω, ἔγνω, κατέγνω. τὰς δὲ πρὸς ταῦτα ἀντιγραφὰς ἀνέγνω, αὐτῇ ἐκ ἔγνων. αὐτῇ γὰρ ἔγνων, ἐκ αὐτῇ κατέγνω. αἱ δὲ οἱ βασιλεῖς τῇ προστάτῃ τῇς Καππαδοκίαν Ἐκκλησίας ταῦτά τινι ἐπιστολῇ ἀντιτίθειται. (ζ) Παρὰ Σαῦδ. αὐτῇ. (η) Παρὰ Ἐπιφαν. αὐτῇ αἰρεσ. 66. (θ) Παρὰ Φιλοστέργ. αὐτῇ βιβλ. 8. κεφ. 12. (ι) Παρὰ Σαῦδ. αὐτῇ. τέττε δ' ἀποσπασμα. αὐτῇ τῇ τὸν Ἰωβ, καὶ αἰς τὰς Ψαλ. καὶ αἰς τὸν Ματθ. ἐκδόθαι. αὐτῇ. ὡς ἀντίτῃ δὲ ἐκ ἑλλήκ. (κ) Παρὰ Ἰερωνύμ. μνῆμα μετ' ἐλλήκ. αὐτῇ βιβλ. 2. κατὰ Ῥεφίν. Τόμ. 2. σελ. 154. (λ) Παρὰ τῇ μὲν. Βασιλ. αὐτῇ. 263. τῇς ἀρχῇ ἐκδόθ. (μ) Παρὰ τῇ αὐτῇ. αὐτῇ. (ν) Παρὰ Θεοδώρ. αὐτῇ διαλ. 3. (ξ) Παρὰ τῇ αὐτῇ. αὐτῇ. (ο) Παρὰ τῇ αὐτῇ. αὐτῇ διαλ. 1. καὶ 2. (π) Ἐν τῇ κατὰ τῶν δολιοτήτων τῶν Ἀπολινάριων βιβλ. τῇ αὐτῇ 9. Τόμ. τῆς τῶν Πατέρων βιβλιοθ. τῆς αὐτῇ Δαυδ. ἐκδόθ. αὐτῇ μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίκι. αὐτῇ τῇ 7. σελ. 665. (ρ) Ὁ Γαρενί. αἰς τὸν βίβλ. τῆς Βασιλ. (τὸν αὐτῇ 3. Τόμ. τῆς τῆς ἀγίας συγγραμ.) ὁ δὲ Φαβρίκι. (αὐτῇ τῇ 8. σελ. τῇ 8. τῇ 8.) περὶ τὸ 316. ὁ δὲ Ὀκλῶ. (αὐτῇ τῇ 543. σελ. τῇ 1. Τόμ. περὶ ἐκκλησίας. συγγραμ.) περὶ τὸ 328. (σ) Ὁ Σωζομ. αὐτῇ βιβλ. 4. κεφ. 26. καὶ ὁ Ναζιανζ. αἰς τὸν ἐπιστάτ. (τ) Ὁ Γαρενί. αὐτῇ. αὐτῇ σελ. 66. (υ) Ὁ Σωζομ. (αὐτῇ) φησὶν, ὑπὸ Μελιτίου τῆς Ἀντισχεῖας ἐπισκόπου αἰς τὴν τῆς διακόνου τάξιν αὐτὸν προχωρηθῆναι. καὶ ὁ Φιλοστέργ. δὲ, (αὐτῇ βιβλ. 4. κεφ. 12.) καὶ γὰρ ἡ, φησὶν, αὐτῇ διακόνου κατατεταγμένος. ὁ δὲ Ναζιανζ. (αὐτῇ) ὑπανέλατο τῆτος, ἀπὸν, τάξιν καὶ νόμῳ πνευματικῆς ἀναβάσεως, κτ. (φ) Ὁ Γαρενί. αὐτῇ. αὐτῇ σελ. 68. (χ) Ὁρα τὸν Ναζιανζ. αὐτῇ καὶ Νικηφ. τὸν Κάλκ. αὐτῇ τῇ 12. κεφ. τῇ 11. βιβλ. (ψ) Ὁ Γαρενί. καὶ ὁ Φαβρίκι. αὐτῇ. (ω) Ὁ Θεοδώρ. αὐτῇ βιβλ. 4. κεφ. 19. τῇς Ἰσορ. Ὁρα καὶ τὸν Ναζιανζ. αὐτῇ. (2 α) Ὁκτατη ἑλπίς Θεοφρο- νει λῶτα τῶναι. ὁ Ναζιανζ. (2 β) Ἀριστοτ. δὲ, φησὶν ὁ Φῶτ. (αὐτῇ κνδ. 141) αὐτῇ πᾶσι τοῖς αὐτῇ λόγοις ὁ μέγας Βασίλειος. λέγειτε γὰρ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐν ἑαυτῇ καὶ κυρίῳ, καὶ ὅλως πολιτικῇ καὶ παναγυρική δανὲς ὅτις ἄλλος χρησάμεν. νομμάτων τε τάξιν καὶ καθ' ὁρμήν τι πρῶτος, αὐτῇ ἐκδὸς δό- τιστος. πιδανόητοι δὲ καὶ γλυκύητοι καὶ γὰρ λαμπρότητος ἱερατικῆς, καὶ ἔτι τῇ λόγῳ, καὶ ὡς περὶ ἐξ αὐτοχρηδία πηγῶν τὸ εἶδρον. καὶ τῇ πιδανῇ δὲ ἐπὶ τοσούτον ἦσαν ὑποκρησμοῦς, ὡς ὅτις πολιτικῇ λόγῳ τὰς αὐτῇ λόγους παραδόντα ἑαυτῇ θάπ, ἔπατα τῇς ἐκμελετικῇ. μὴ τῇ τῇ αἰς τῆτος συντελεσθέντων δηλονότι νόμον ἀπὸρος ὑπάρχων, καὶ ἄδων αὐτὸν ἐτέρῃ διήσῃ, οἷμα, ἔτε Πλάτωνος, ἔτε Δημοκρίτου. (2 γ) Ἐν σελ. 90. τῇ 8. τῇ 8. αὐτῇ τῇ 8. Divina liturgia, cuius codicem graecum plusquam mille annorum in bibliotheca Barberina reperiri testatur Montfauconius pag. 210. itineris italici. Incipit: ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὸν ἄρτιον ἄρτον, τὴν τροφίαν, δ. ἔτι δὲ αὐτῇ ἡ ἀρχὴ, ἡ ἀρχὴ τῆς δόξης τῆς προθέσεως τῆς γνησίως τῇ ἀγίας λειτουργίαι. (2 δ) Ὁ Κάλκ. αὐτῇ Τόμ. 1. σελ. 373. καὶ ὁ Πελτάν. παρὰ Φαβρίκι. αὐτῇ. (2 ε) Ἐξέ- δῃ Ῥωμαῖσι μόνον κατὰ τὸ 1580. αὐτῇ Ἰγγολσελ. (2 η) Σαῦδ. χερσὶν. αὐτῇ τῇ Βασιλῆα, αὐτῇ μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίκι. αὐτῇ. (2 θ) Κατὰ αὐτῇ. (2 ι) Θεοδώρ. ὁ Ἀναγ. αὐτῇ βιβλ. 1. σελ. 553. (2 κ) Ὁ Κάλκ. αὐτῇ Τόμ. 1. σελ. 447. (2 λ) Ὁ Θεοδώρ. αὐτῇ. (2 μ) Ὁρα τῇ 567. σελ. τῇ 3. Τόμ. τῶν Πρακτ. τῶν συνόδ. τῆς τῇ Βιν. ἐκδόθ. (2 ν) Κατὰ αὐτῇ σελ. 181. τῇ 2. Τόμ. τῶν Πανδῆκ. ὁ δὲ Ὀκλῶ. (αὐτῇ τῇ περὶ ἐκκλησίας. συγγραμ. 1. Τόμ. σελ. 1278.) τὰ ἐνόνετα τῶν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Συνόδῳ συνελθόντων εἰς οὐκ, αὐτῇ πᾶς, ἀπὸ κνδ. τῇς.

ἐπλέτει τὸ χάρισμα. τίω γὰρ ζήσανθ' ἔσαν τῷ ζωγράφῳ
χρεῖα, τῷ ὃν τάξει Διὸς τὸν Σωτῆρα γράψαι τολμήσαν-
τος, δι' ὁχλῆς ἰάσατο^α. καὶ Ἐλευθερίῳ τῷ μαρτυρῇ κλη-
ρικόν τινα τῶν ἐκείνου ἐγκαλῶν, ἕως ἔγραψαν· ἄγχι μάρ-
τυς τῷ Θεῷ Ἐλευθερίῳ ὁ σὸς στρατιώτης ἀτακτικῶς
διανύει τὸ ζῆλον· ἢ διορθῶν αὐτόν, ἢ ἐκκόπτειν σε
δεῖ. ὁ δὲ κληρικός ὁὗτος ἐτελεύτα. καὶ εἰς τὸ θυσιαστή-
ριον νυκτὸς κατελθὼν εὐχάσθαι, εἶδεν τι φάσμα δαιμόνιον,
ὃ ἐπιτιμῆσαι, ἤκεσε κράζοντος· ὡς αὐτῷ μὲν ζῶντος, αὐ-
τὸν δὲ λυμάνεται πάντως τίω Ἐκκλησίαν. δέσας δὲ καὶ πολλὰ τὸν Θεὸν ἱκετεύσας, μετὰ μικρὸν^β,
ἔβηεν ἐν ἔτει 471. τὸ φθαρτὸν ἐναπέθετο σκλιῶσι.

Τὰ τέττα συγγράμματα.

Ἡ ῥηθεῖσα ἐγκύκλιος ἐπιστολή. Ὑπομνήματα εἰς τὸν
προφήτην Δανιὴλ. Πολλὰ ὁμιλία^γ. Κατὰ τῶν τῷ Κυ-
ρίλλῳ ἀναθεματισμῶν^δ. Καὶ τὰ ἐν τῇ δετῇ βίβλῳ ὑπομνή-
ματα. ἃ ἐκ ἄλλων ποιήματα ἠγάγετο, καὶ μὴ τῷ
Γεωργίῳ ὀνόματι καὶ τὸ, Κωνσταντινουπόλεως, προστετέθη.
ἔδεν γὰρ ἄλλος τις Γεωργίος ἐν τοῖς περὶ ἐκκλησιαστικῶν
διαλαμβάνειν ὑποθέσεων εὐρηται συγγραφεὺς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΙ τῷ Θεολόγῳ πατέρι μὲν ἡ Ναζιανζῶς,
πατέρες δὲ Γεωργίος ὁ τῆς Ναζιανζῆς ἐπίσκοπος, καὶ ἡ
ἱερά ἐξ ἱερῶν προγόνων Νόννα^ε. ἔτος ἔρωτι λόγων κατα-
χευθείς, εἰς τίω Καισάρειαν ἦεν· ὅπερ ἔβραχυ σινα-
θροῖσας παιδείας, ἐπὶ τίω Παλαιστίνῳ ἔπλεε ρητορικῆς
ἐφίεμενος· καὶ ἐπὶ τίω Ἀλεξάνδρῳ ἐφικνεῖται. πλεί-
στῳ δὲ κἀντεῦθεν τίω ἐκ τῶν μαθημάτων ἐναποδρεψάμε-
νος ὤνησιν, τίω μητέρα τῶν λόγων, τὰς Ἀθίνας μετα-
διώκει· αἶσα δὲ ψυχὴ μία μετὰ τῷ μεγάλῳ πατρὶ Βα-
σιλείῳ γίνεται, διὸν δέσας σαρμάτων διάσπιν. εἰς τοσῶτον
δ' ὕψος παιδείας ἐλήλακεν, ὥστε καὶ κοινῇ προτροπῇ τῶν
φοιτητῶν καὶ παρακλήσει παιδουτῶν γινώσκει Ἀθίωσιν.
ἐπὶ τίω πατρίδα δὲ ἐπανιών, ὑπὸ μὲν τῷ ἰδίῳ πατρὶ προ-
βύτερος, ὑπὸ δὲ τῷ ἑρανοφάντορος Βασιλείῳ Σασιμῶν
ἐπίσκοπος χειροτονθεῖς, τὰ μὲν Σάσιμα κατέλειπε, τίω
δ' ἐπιμέλειαν τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας ἀνείλετο, εἰς τὰς
τῷ ἰδίῳ πατρὶ, δεύτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ ἐκείνου ποιησάμενα.
περὶ δὲ τὸ 378 ἔτος^α, ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἀντιοχείας συστάσης
Συνόδου ἐπὶ τίω Κωνσταντίνῳ ἄκων διαπέμπεται· ὡς αὐτῷ
ὑπὸ τῶν Ἰελαίων τε καὶ Οὐάλεντος διωγμῶν ἐκπεπληκῆεν
καὶ μικρὸν δὲ ἐκλείψασαν τῶν ὁρδοδόξων Ἐκκλησίαν ἐπα-
νορθώσας ἐπιβρώσει τε καὶ ἐπαυξήσιν. ὁ δὲ τάχιστα τε
πεποιήκει, καὶ εἰς πέρας ἤγαγε θανμασιώτατον. ταύτητοι
καὶ παρὰ τῷ μεγάλῳ Θεοδοσίῳ ἡ τῆς βασιλευσσης τῶν
πόλεων προεδρία αὐτῷ ἐγχέριζέται· ἡ δὲ ἡ αὐτῷ ἔτει 381.
συγκροτηθεῖσα οἰκουμένη ἐπεκέρωσε Συνόδος. αὐτὸς δὲ
ἐνώπιον τῆς Συνόδου παρατησάμενος, καὶ εἰς Ἀριανζὸν
ἐλθὼν^β, ταῖς κατ' ἡσυχίαν θειοτέρας ἀναβάσεις αὐ-
τὸν ἀνέθετο, καὶ τῶν ἐκ νεωτάτης τῆς ἡλικίας φίλων αὐ-
τῷ μετὰ μὴ ἐπιλαδόμενος. καὶ γὰρ πολλὰ τῶν ποιημά-
των ἐκεῖ συχρηγῆσας ἡμῖν κατέλιπον. αὐτῷ βαθείᾳ δὲ τῇ
πολιᾷ, ἔτει μὲν ἀπὸ Χριστοῦ 391, τῆς δ' ἡλικίας αὐτοῦ,
91. μετατίθεται τίω ἐπίκρητον τίω δὲ ζωῷ πρὸς τίω
ἀμείνω καὶ ὑψηλοτέρῳ κατὰσασιν^γ.

Τῶν Θεολογικῶν καὶ μελετήτων αὐτοῦ συγγραμμάτων
ἢ κατὰ τὸ 1630. ἐν Παρίσι. γενομένη ἐκδοσις τῶν ἄλλων
προτιμότερα ἔοικεν. εἰ δὲ ἡ αὐτῇ Λεαρόδος κατὰ τὸ 1708.
ἔτος ἐν Παρίσι. συνεσκόλασε, προκύψει ποτε, αὕτη πάν-
τως πολλῶν τῶν ἄλλων τελεσιτέρα κατὰ τίω αὐτῷ ἐπαγ-
γελίαν^δ.

Τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ

Τὰ ἀμφίβολα.

Ἡ πρὸς Εὐάγγριον ἐπιστολή περὶ Θεότητος^α, καὶ ἡ εἰς
τὸν Ἰεζεκιὴλ σημάσια.

Τὰ Νόθα.

Ἡ μετάφρασις εἰς τὸν Ἑκκλησιαστικὸν^β, καὶ ἡ Τραγῶ-
δα, Χριστὸς πάσχει^γ.

Τὰ Ἀνέκδοτα.

Ποίημα εἰς τίω ἑαυτοῦ ψυχῇ, ἢ ἡ ἀρχὴ· ψυχὴ βλέ-
ψον ἄνω χθονίων ἐπιλήθεο πάντων. Τρία εἰς Καισάρειαν
τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. Ἄλλο εἰς Ὀυγανῇ δυσγανῇ. Τετρα-
σχάτινα. Ποίματα τέσσαρα^α. Λόγοι πολλοὶ ὑπὸ τῷ
Σερῶν Νικητῇ σχολιαστές, καὶ τρεῖς ἀνδρ. σχολίων, καὶ
Ποίματα περὶ τῶν ἱερῶν ἀναγιγνώσκων βιβλίων, καὶ ἑτε-
ρα διάφορα, καὶ εἴχοι κατὰ ἀλφάβητον, καὶ εἴχοι ἀρ-
χιλόχοι, καὶ ζητήματα καὶ ἀποκρίσεις περὶ Θεοῦ καὶ
Τριάδος, καὶ ποιήματα ἡρωικά^β.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ τῆς αὐτῆς Καππαδοκίας Νύσσης ἐπί-
σκοπος, καὶ τῷ ἑρανοφάντορος Βασιλείῳ ἀντάδελφος, τὰς
ἱεράς πρότερον τῷ λαῷ ἀναγιγνώσκων βίβλων, τίω ἰδίαν
ἔπειτα κατέλειπε τάξιν, καὶ τῇ τῶν ρητορικῶν παιδουμά-
των σπεδῷ ὅλον ἑαυτὸν φέρων παρέδωκεν· ἀλλ' ἀνεκλήθη
παλιν, ταῖς τῷ Θεολόγῳ Γεωργίῳ προτροπῇ καμφθεῖς
καὶ παρακλήσει^α. καὶ γὰρ μὲν ὁμιλήσει, τίω θανμασιῶ
Θεοσεβίαν ἔχων σύζυγον· ἡ καὶ τίω ἀπὸ τῷ βίῳ μετὰσ-
σιν καρτερώς ἰσχυρῇ καὶ φιλοσόφῳ^β. περὶ δὲ τὸ 472.
ἔτος Νυσαίων ἐπίσκοπος γινόμενος^γ, μετ' ἑπολὺ διὰ τὸν
τῆς ὁρδοδόξης πίσεως ζήλον τῷ τῷ Οὐάλεντος ἐπιτάγματι
ἐξωθεῖς, ἐν διαφόροις περιήες τόποις ταῖς τῶν Ἀρειανῶν
ἐπιβελείας ἔμετριάς κατατρυχόμενος^δ. ἐν ἔτει δὲ 378,
τῷ Οὐάλεντος τὸν βίον καταλύσαντος, ὑπὸ Γεωργίῳ τῷ
ἑαυτοῦ πάλιν ἐγκαθιδρύεται θρόνῳ^ε. ὑπὸ δὲ τῆς αὐτῆς Ἀν-
τιοχείας Συνόδου, ἡ συμπαρέση, εἰς Ἀραβίαν μετὰ καὶ
ἄλλων ἐπισκόπων πέμπεται τὰς ἐκεῖ ἐπισκεψόμενος Ἐκ-
κλησίας^β. ἐλθὼν δὲ καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα, δὺλαβὼς μὲν
τὰς ἀγίας προσεκυνῶσε τόπους, κακῶς δὲ διετέθη, δι' αἷς
αὐτῷ Ἱεροσολύμοις ἐώρακε μοχθηρίας. αὐτῷ καὶ τίω περὶ
τῶν ἀπέναντων εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπιστολῇ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ
ἐγράψε φίλον. καὶ ἐν ἔτει μὲν 381. τῇ ἀγία οἰκουμένη
διετέρεα Συνόδῳ τίω τῷ παναγίῳ πνεύματι δέξαν τῷ
θεῷ συμβόλῳ τῆς αὐτῆς Νικαίας πίσεως προσιδεμένη, συμ-
παρὼν, τὸ λῆπεν τῷ ἱερῷ ἀνεπλήρωσε συμβόλῳ^γ. αὐ-
τῷ δὲ 394. συμπαρὼν ὡσαύτως καὶ τῇ αὐτῇ τῇ Κων-
σταντινουπόλει τελεθείσῃ^δ. ἀλλ' ἐν τίνι ἔτει μετὰ τῷτο
τὸ τῷ βίῳ τῷ δέον πέρας αὐτῷ ἔληφεν, ἀδελον.

Ἡ με-

τῆς ἐν Βιέννῃ βιβλιοθ. ἀναγραφὴν ἐκδίδωκεν. ὅπερ δὲ καὶ ἐκρημῶν, ὅτι αὐτῇ τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἐκγραφῇ κρημῶν ἐπὶ τὸ, πρὸς τὸν πα-
παν Ρώμης. ταῦτα γὰρ τὰ ῥήματα αὐτῷ ἔρημ. κωδ. παλαιῶς χαρὸς ποιήματα, ἢ κατὰ. (α) Θεόδωρ. ὁ Ἀναγ. (αὐτ.) καὶ Νικηφ.
ὁ Κάλκ. (αὐτ. βιβλ. 15. κωδ. 23.) καὶ ταῦτα πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ ἀδελφόν, ὅτι ἐπὶ τῷ Σωτῆρι τὸ ἔλθον μὲλλον καὶ ὀλιγότροχον ἀληθινοῦ-
ῖσιν, ὡς ἐκ τῶν ἱστορῶν διέγνωμεν. σημάσων δὲ, ὅτι ἔμικρος καὶ τῷτο τὸ τῆς παλαιότητος δῶγμα τῶν μὴ γεφόντων, μηδὲ προσκυνῶντων τῷ
Σωτῆρι τίω ἀκὼν ἔλεγχος. (β) Οἱ αὐτοὶ αὐτ. (γ) Ὁ Κάλκ. αὐτ. (δ) Γεωργ. ὁ Μασσιδ. πρεσβύτερ. αὐτ. κωδ. 90. περὶ
ἐκκλησιαστικ. συγγραφ. (ε) Ἀποσπασμὰτ. τέτων (ὡς φησὶν ὁ Κάλκ. αὐτ.) ἐξέδωκεν ὁ Φακάνδιος αὐτῷ βιβλ. 2. κωδ. 4. (ζ) Ὁ μὲν
Κάλκ. (αὐτ. Τόμ. 1. σελ. 247.) περὶ τὰ ἔτη, ὡς εἰς ἡ πρώτη συνίτη οἰκίαν. Συνόδ. αὐτὸν γινώσκοντα φησὶν αὐτῷ Ἀριανζῷ χαρὶς τῇ Ναζιανζῷ γατρι-
ζόντι καὶ πατρὶ καὶ ὄντι κλημάτι· ὁ δὲ Ὁσθίν. (αὐτ. Τόμ. 1. σελ. 614.) αὐτῷ ἔτος 318. (η) Ὁ Κάλκ. καὶ ὁ Ὁσθίν. αὐτ. ὁ δὲ Βαρόν. (παρὰ
Φαβρίκ. αὐτ. σελ. 7. σελ. 508.) αὐτῷ ἔτος 380. (θ) Ὁ Γρηγόρ. ὁ τὸν βίον τῷ Ναζιανζῷ. ἐξ ἑ καὶ τ' ἄλλα σχολίων ἀπαντα ἐλήφθη. (ι) Ὁ
Φαβρίκ. αὐτ. (κ) Τῷ μὲν γὰρ Ἀπολινάρι, φησὶν ὁ Φιλοσόφ. (παρὰ Σαλδ. αὐτ. τὸ Ἀπολινάρι.) τὸ ὑπομνηματικὸν ἄδος τῆς λείας μικρῶ
ἄριστα εἴχε. Βασίλειος δὲ πανηγυρίσας λαμπρότατος ἦν. τῷ δὲ γὰρ Γεωργίῳ καὶ παρ' ἀμφοτέρους ἐξεταζομένῳ μέτῳ βάσιν εἰς συγγραφὴν ἔχων ὁ
λόγος. καὶ ἡ αὐτῇ Ἀπολινάρι μὲν ἀδελφότερος, Βασίλειος δὲ ἐκδελφότερος. (λ) Ὁρα τὸν Φαβρίκ. αὐτ. σελ. 511. (μ) Τῷ Νύσ-
σης νομίζεται. (ν) Γρηγόρ. τῷ θανματι. ἐπὶ πόνημα, ὃ συνεξέδθη τοῖς τε ἄλλοις αὐτῷ συγγράμ. καὶ τοῖς τῷ Βασίλ. Σελδ. καὶ Μακκ. αὐτ.
ἐν Παρίσι. κατὰ τὸ 1622. ἔτος. (ξ) Ἀπολινάρι. Λαοδίκ. τῷ γέροντος νομίζεται. ὅρα τὸν Κάλκ. αὐτ. (ο) Σωζόντα αὐτῷ Κάλκ. τῇ
Βοδλεϊαν. Βιβλιοθ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Κάλκ. αὐτ. (π) Σωζ. παρὰ Γαλέφ κατὰ τίω τῷ ἔρημ. μαρτυρ. (ρ) Ὁρα τίω 43. ἐπιστ. τῷ
Ναζιανζ. (σ) Ὁρα τίω 95. ἐπιστ. τῷ αὐτ. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. σελ. 144. ὅρα δὲ καὶ τίω 225. ἢ 385. ἱπιστ. τῷ μιν.
Βασίλ. (υ) Ὁ Κάλκ. αὐτ. Τόμ. 1. σελ. 244. ὅρα δὲ καὶ τίω 237. ἢ 264. ἐπιστ. τῷ μιν. Βασίλ. (φ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. (χ) Ὁρα
τίω 639. σελ. 1. Τόμ. τῶν πρακτικ. τῶν συνόδ. τῆς τῇ Βιν. ἐκδόσ. (ψ) Νικηφ. ὁ Κάλκ. αὐτ. βιβλ. 12. κωδ. 13. (ω) Ὁ, το
Φαβρίκ. καὶ ὁ Κάλκ. αὐτ.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ ὁ καὶ Θεόδωρος καλούμενος^α περιφανὴς τὸ γένος^β, τῷ μακαρίῳ μὲν Σιλβανῷ τῷ τῆς Ταρσῆ ἐπισκοπήσαντος θρέμμα^γ, Ἰωάννῃ δὲ καθηγητῇ τῷ Χρυσόμῳ. τῷ μοναδικῷ δὲ διαπρέπων ἐπαγγέλματι, ἀσκητήριον προΐκατο^δ. πρεσβύτερος δὲ Ἀντιοχείας ἐτι^ε ὢν, ὑπὲρ τῶν ὤσεων ἀνδρείως ἠγωνίσαστο. τῷ γὰρ Μελετίῳ τῆς Ἀντιοχείας ἐξωδιόντος, ἔτος τινὶ τῷ ποιμαίνειν ἀνέλαβεν ἐπισκοπῆσαν. ἐν τῇς ὑπαρξείας δὲ ἐξελαθεῖς, παρὰ τὰς ὀχθὰς τῷ γένει ποταμῷ σιναγαγὼν τὰ τῷ Χρυσῷ πρόβατα, τῇ τῶν ὀρθῶν δογμάτων διέτρεφε χλὴν^ς. μετὰ δὲ τινὶ τῷ Οὐάλλαντος τελευτῶν ὑπ' αὐτῷ τῷ Μελετίῳ ἀπὸ τῆς ἐξορίας ἐπανελθόντος ἐν ἔτει 378^η, Ταρσέων ποιμὴν κατέστη, καὶ τὸ Κιλικίον ἐνχειρίδι^η ἔδυνε^θ. ἐν ἔτει δὲ 381^η. τῇ αὐτῇ Κωνσταντινιπόλει οἰκθμενικῇ ἀγία Σινώδω συμπαραστὰς, πρῶτος αὐτὸς τὸν Νεκταρίου τῷ Ναζιανζίνῳ ἀνόμασε διάδοχον^ι. περὶ δὲ τὸ 392^η. ἔτος τὸ τῷ βίῳ τέλος αὐτὸν κατέλαβε^κ.

Τὰ αὐτῷ συγγράμματα.

Ἐρμηνεῖαι εἰς τινὶ παλαιὰν πᾶσαν, Γένεσιν, Ἐξοδον, καὶ Ἐφεξῆς^α καὶ εἰς τὰς ψαλμούς^β καὶ εἰς τὰς Βασιλείας. Εἰς τὰ ζητέμενα τῶν Παραλειπομένων. Εἰς τὰς Παροιμίας. Τίς ἡ διαφορὰ θεωρίας καὶ ἀλληγορίας. Εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικόν. Εἰς τὸ Ἰσμία τῶν Ἀσμάτων. Εἰς τὰς Προφῆτας^γ. Χρονικὸν διορθούμενον τὸ σφάλμα Εὐσεβίου τῷ Παμφίλῳ περὶ τῶν χρόνων. Εἰς τὰ δ' Εὐαγγέλια. Εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Εἰς τινὶ ἐπιστολῶν Ἰωάννου τῷ Εὐαγγελιστῇ. Περί τῃ εἰς Θεὸς ἐν Τριάδι. Κατὰ Μετχισεδονικῶν. Κατὰ Ἰουδαίων. Περί νεκρῶν ἀναστάσεως. Περί ψυχῆς. Κατὰ διαφορῶν περὶ αὐτῆς αἰρέσεων. Πρὸς Γρατιανὸν κεφάλαια. Κατὰ ἀστρονόμων καὶ ἀερολόγων καὶ εἰσαγωγὴς^δ. Περί σφαίρας καὶ τῶν ζ' ζωνῶν, καὶ τῆς ἐναντίας τῶν ἀσέρων πορείας. Περί τῆς Ἰππάρχου σφαίρας. Περί προνοίας. Κατὰ Πλάτωνα. Περί Θεῶ καὶ Θεῶν. Περί φύσεως καὶ ὕλης, αὐτῇ τὸ δικαίον ἐστι. Περί Θεῶ καὶ ὕλης ἑλλωκίης πεπλασμένης. Ὅτι αἱ ἀόρατοι φύσεις ἐκ ἐκ τῶν σοιχείων, ἀλλ' ἐκ μηδενὸς μετὰ τῶν σοιχείων ἐδημιουργήθησαν. Πρὸς Εὐφρόνιον Φιλόσοφον κατὰ πύσιν καὶ ἀπόκρισιν. Κατὰ Ἀριστέλους περὶ σώματος ἑρμηνείας. Πῶς θερμὸς ὁ ἥλιος. Κατὰ τῶν λεγόντων ζῶον τὸν ἕρανόν. Περί τῷ πῶς, αἶμα μὲν ὁ δημιουργός, ἐκ αἵματος δὲ τὰ δημιουργήματα. Πῶς τὸ θέλει καὶ τὸ μὴ θέλει ἐπὶ Θεῷ αἰδιῶ ἐντος. Κατὰ Πορφύριον. Περί ζῶων καὶ θυσίων^ε. Κατὰ Μανιχαίων βιβλία ἑκασι καὶ πεντήκοντα^ς. Περί τῷ ἀγίῳ πνεύματος διάφορα ἐπιχειρήματα^ς. Πρὸς τὰς Σινασιαστας, ἦτοι κατὰ Ἀπολιναριζῶν^ς. Κατὰ Φωτεινῶ, Μαλχίανος, Σαβελλίου, καὶ Μαρκέλλου Ἀγκύρας^ς. Δύο κατὰ αἰρετικῶν βιβλία^ς.

Καὶ ὁ Ἐβὲδ Ἰησοῦς δὲ μέμνηται τινῶν τῷ Διοδώρῳ ποιημάτων τῇ Σύρων Φωνῇ μόνον σωζομένων^ς.

ὁ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἑστὶ τῶν Ὀριγόνος Φοιτητῶν^α, καὶ πρεσβύτερος τῆς Ἀλεξανδρείαν Ἐκκλησίας^β, περὶ μὲν τὸ 232. ἀπὸ Χρυσῆς ἔτος^γ τινὶ τῷ ἐκεί τῶν κατηχήσεων διδασκαλίᾳ ἐπισκοπῆσαν ἀναλαβὼν, ἐν ἔτει 247^η. τὸν Ἡρακλῆν τὸν βίον μεταλλάξαντα διαδέχεται, ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας γινόμενος^δ. τῷ ἐπὶ Δελφί δὲ διώγμῳ ἐναρξάμενος, στρατιωτικαῖς συλληφθεὶς χερσίν, εἰς Ταπύσιριν ἤχθη^ε. κατὰ δὲ τὸ 257. ἔτος, τῷ Οὐαλερίῳ κατ' ὑπεροχὴν τὰς ὤσεβεις διώκοντος, τῷ ἡγεμόνι Αἰμιλιανῷ παραστας, καὶ τινὶ καλῶ ὁμολογίαν ὁμολογήσας ὁ τρισμακάριος, εἰς Κεφρῶ πόλιν τῆς Λιβύης ἐρημοτάτῳ ἐξορίσας διαπέμπεται^ς. μετὰ δὲ τριετίαν^ς, τῷ Γαλιλῶν προγράμματι, σωφρονέστερον περὶ τινὶ ἀρχῇ διατεθειμένος, εἰς τινὶ Ἀλεξανδρείαν ἀνακληθεὶς, τὰς τε ἀπὸ αἰρέσεων ἐπιστρέψαι, καὶ τὰ προκύψαντα προσεπιβράβηαι χρίσματα, καὶ τὰ τότε κατὰνάσαι σκάνδαλα παντὶ θάψει κατηγωνίσαστο. καὶ γὰρ καὶ τὰς ἀπὸ Νεάτης, ἢ Ναβάτης, τῆς Ἐκκλησίας ἀποχωριζόμενος δι' ἐπιστολῶν ἐπανακαλέσασθαι εἰκόμισε^ς. καὶ Στέφανον τὸν Ῥώμης, καὶ Κυπριανὸν τὸν Καρχηδόνας περὶ τῷ, εἰ δέοι τὰς ἐξ οἴας δ' ἐν αἰρέσεως ἐπιστρέφοντας διὰ λατρῆς καθάειρεν, διαφορομένους^ς καὶ τὸν μὲν μὴ δεῖν τι νεώτερον παρὰ τινὶ κρατήσαντα ἀρχήθαι παράδοσιν ἐπικαινοτομεῖν οἰόμενον, τὸν δὲ ἐδ' ἄλλως ἢ διὰ λατρῆς πρότερον τῆς πλάνης ἀποκαθαρσάμενος δεῖν προσεῖδαι ἡγέμενον, καταλλάξαι εἰσέδεσθαι^ς. καὶ τοι τῷ Κυπριανῷ συνηνῶν διετέλει^ς. καὶ κατὰ Σαβελλίου δὲ τῷ τινὶ ποιητῶν τῶν θείων ὑποστάσεων σιναλοφίῳ ὀνειρώξαντος ἑαμαλίας ἀντεπαρετάξατο^ς. καὶ τὰς ἀπὸ Νέπωτος δὲ τὰς καὶ Χιλιαστας καλεμένους τὰς σοφαῖς ἰφελκύντας προσδιαλέξαι, τὰ κακὸς ἀπεδέδαι ἀνέπειτε φρονήματα^ς. ἐν ἔτει δὲ 265^η. παρακληθεὶς, ὡς ἂν ἐπὶ τινὶ κατὰ Ἀντιόχειαν ἀφίκετο σινώδην, τινὶ κατὰ Παύλου τῷ Σαμακῶν συγκροτημένῳ, γῆρας ὅμῃ καὶ ἀδυνατίαν τῷ σώματι αἰτιασάμενος, ἀνατίθεται μὲν τινὶ παρῶν, δι' ἐπιστολῆς δὲ τινὶ αὐτῷ περὶ τῷ ζητημένῳ παρήσει γνώμῳ^ς. κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ἔτος, τὸ καὶ δώδεκατον τῆς τῷ Γαλιλῶν βασιλείας, πρὸς Κύριον μεθίσταται, ἔτεσιν ἐπιτακτικῶς τῆς Ἀλεξανδρείαν προστάς Ἐκκλησίας^ς.

Τὰ αὐτῷ Συγγράμματα.

Ἐπιστολαί. Πρὸς Γερμανόν^α. Πρὸς Φάβιον ἐπίσκοπον Ἀντιοχείαν^β. Πρὸς Νουάτον^γ. Πρὸς τὸς κατ' Αἰγύπτου περὶ μετανοίας. Πρὸς Κόνωνα τῆς Ἐρμεπολιτῶν παροικίας ἐπίσκοπον ἰδία τις περὶ μετανοίας. Ἀλλῃ ἐπιστεπλικῇ πρὸς τὸ κατ' Ἀλεξανδρείαν αὐτῷ ποιόμενον.

Πρὸς

(αὐτ.) λέγων· Ἐρμηνεύσαι δὲ καὶ τὰ περὶ ἀρχῶν Ὀριγόνος, ὑπομνήματ' ἐκδὲς εἰς αὐτὰ, δι' ἃν συνέλθῃς ὡς ἡ ἀρετὴ τοῦ γινεσθαι, καὶ μὴ τὴν ἐκτελεῖσθαι οἱ κατηγορεῖν τὸν ἄνδρα, καὶ τὰ βιβλία διακρίνειν σκευάζοντες. μὴ γὰρ αὐτὸς δύνασθαι, Φωνῇ, ἴδαν τινὶ τῷ ἀνδρὶ συνέλθῃ. (α) Ἐκπύρῳ τῷ ὀνόματι καλῶ αὐτὸν ὁ Φῶτ. τῷ μὲν, ὡς τῷ 102. κώδ. τῷ δὲ ὡς τῷ 223. αἱ δὲ τινες Φωνῇ ὁ Φαβρίκ. (ὡς τῷ 8. σελ. 358.) ἀντὶ τῷ Διοδώρ. τέτα, τὸν Τύρα Διοδώρ. ἢ τὸν Μοψαβίαν. Θεόδωρ. ἐκλαμβάνοντες· οἱ ἀντιδιακαλῶν τὸν ἄνδρα. (β) Ὁ Θεόδωρ. ὡς βιβλ. 4. κωφ. 25. τῆς Ἰσορ. (γ) Ὁ μίγ. Βασίλ. ὡς βιβλ. 2. κωφ. 26. τῆς Ἰσορ. (δ) Ὁ Σωκρ. ὡς βιβλ. 6. κωφ. 3. Κατὰ τινὶ Ἀντιόχειαν, ἢ Ἰγγύς αὐτῆς καμίνε, ὡς Φωνῇ ὁ Τηδομῶν. (ὡς τῷ 8. σελ. 558. τῶν αἰ τινὶ ἐκκλησιασ. Ἰσορ. ὑπομν.) Ἀντιοχίαν γὰρ ἠγᾶται τὸν ἄνδρα. (ε) Ὁ μίγ. Βασίλ. ὡς βιβλ. 135. (ζ) Ὁ Θεόδωρ. αὐτ. (η) Ὁ, τι Κάβ. ὡς σελ. 266. τῇ 1. Τόμ. καὶ ὁ Φαβρίκ. αὐτ. (θ) Ὁ Θεόδωρ. ὡς βιβλ. 5. κωφ. 4. τῆς Ἰσορ. (ι) Ὁ Κάβ. καὶ ὁ Φαβρίκ. αὐτ. (κ) Ὁ Σωκρ. ὡς βιβλ. 7. κωφ. 8. (λ) Ὁ Τηδομῶν. αὐτ. ὡς σελ. 562. (μ) Ἐν δὲ τινὶ Φωνῇ, Φωνῇ ὁ Φῶτ. (ὡς τῷ 223. κώδ.) καθάρος τι καὶ ὑκρινῆς ὁ ἄνδρ, καὶ τῷ τινὶ διχαρημάτων διακρίσει, οἷον κατὰ μέρος αὐτῇ τινὶ λόγων αὐτῷ ὑπεδέξαμεν ἐκλογῇ. ὡς δὲ τῷ 102. κώδ. ἐκπύρῳ τῷ τῇ Διλήτῃ καὶ Διοδώρ. Ταρσῇ περὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματος διάφορον ἐπιχειρήματα, ὡς οἱ καὶ τινὶ Νεστορίῳ νόσον αὐτὸς ἐπιδεικνύται προηβήσκηως. ὡς δὲ τῷ 18. κώδ. ἀντιγνώθῃ πρακτικῇ τῇ ἐ Σινώδῃ. . . . Τὰ περὶ Διοδώρ. Ταρσῆ καὶ Θεόδωρ. Μοψαβίαν. καὶ αὐτοὶ ὁμοίως αἰνιγματίζοντες, τῷ δὲ τὸ πρακτικ. ἰβλ. τιν. ἰδὲ γὰρ ἐκδίδεται. ὁ δὲ Θεόδωρ. (ὡς βιβλ. 2. κωφ. 24. τῆς Ἰσορ.) Φλαβιανὸς δὲ Φωνῇ καὶ Διοδώρ. . . . ἦτοι πρῶτον διχῇ διελόντες τὰς τινὶ ψαλόντων χερσὶς, ἐκ διαδοχῆς ἔδαν τινὶ Διαβιτικῇ ἐδίδαν μελιδίαν, καὶ τῷ αὐτῷ Ἀντιοχίᾳ πρῶτον ἀρξάμενος, πάντοτε διέδραμε, καὶ κατέλαβε τῆς οἰκμενῆς τὰ τέμματα. (ν) Πλάτῳ, Φωνῇ ὁ Σωκρ. (ὡς βιβλ. 6. κωφ. 3.) συνήγαγε βιβλία φίλῃ τῷ γράμματι τῶν θείων προσέχων Γραφῶν. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Διοδώρ. ἐπιβεβασιῶν ὡς σελ. 524. τῆς δὲ τῆς βίβλε, λέγων· τῷ ἀλληγορικῇ τὸ ἰσορμὸν πλεῖστον ὅσον προτιμῶμεν. (ξ) Τὸ κατ' ἡμᾶς. ἀνέκρινεν ὁ Φῶτ. ὡς κώδ. 223. (ο) Τῶν ὑπάντων μόνος παρὰ Σαῖδ. εἰς τῷ Διοδώρ. (π) Παρὰ Φωνῇ. ὡς κώδ. 85. (ρ) Παρὰ τῷ Αἰγ. αὐτ. ὡς κώδ. 102. (σ) Τὰ αὐτὰ καὶ Θεόδωρ. Μοψαβίαν, καὶ Θεόδωρ. Ἀντιοχ. καὶ Κυρίλ. Ἀλεξαν. ἐπιγινώσκου. ὅρα Φαβρίκ. αὐτ. ὡς σελ. 361. (τ) Παρὰ Θεόδωρ. ὡς βιβλ. 2. κωφ. 10. καὶ αὐτῇ αὐτῇ. (υ) Ἰσορ Βασίλ. τῷ μίγ. ὡς τῷ ἀρχ. 135. ἐπει. ἀνακρίεται. (φ) Ὁρ. τινὶ 267. σελ. τῇ 1. Τόμ. τῷ Κάβ. (χ) Ὁ Εὐσέβ. ὡς βιβλ. 6. κωφ. 29. τῆς Ἰσορ. (ψ) Ὁ Ἰερώνυμ. ὡς τῷ τινὶ ἐκκλησιασ. συγγρμ. κατελ. (ω) Ὁ Κάβ. ὡς Τόμ. 1. σελ. 124. (2α) Ὁ, τι Εὐσέβ. καὶ ὁ Κάβ. αὐτ. (2β) Ὁ Εὐσέβ. αὐτ. ὡς κωφ. 35. (2γ) Ὁ Αὐτ. αὐτ. ὡς κωφ. 40. ἔτι δὲ ἡ Ταπύσις πολὺν χρόνον τῆς Αἰγύπτου μεταξὺ Ἀλεξαν. καὶ Κωνσταντ. ὁ Βασίλειος. ὡς τῷ Λεξ. (2δ) Ὁ Εὐσέβ. ὡς βιβλ. 7. κωφ. 11. (2ε) Ὁ Κάβ. αὐτ. (2ζ) Ὁ Εὐσέβ. ὡς βιβλ. 6. κωφ. 46. καὶ βιβλ. 7. κωφ. 4. καὶ 5. (2η) Ὁ Αὐτ. αὐτ. ὡς κωφ. 2, 3, καὶ 4. (2θ) Ὁ Ἰερώνυμ. ὡς τῷ κατελ. (2ι) Ὁ Εὐσέβ. αὐτ. ὡς κωφ. 24. (2κ) Ὁ Αὐτ. αὐτ. ὡς κωφ. 6. (2λ) Ὁ Κάβ. αὐτ. (2μ) Ὁ Εὐσέβ. αὐτ. ὡς κωφ. 27. (2ν) Ὁ Αὐτ. αὐτ. ὡς κωφ. 28. (2ξ) Ἰνδία παρὰ Εὐσέβ. ὡς βιβλ. 6. κωφ. 40. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ὡς κωφ. 41. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ὡς κωφ. 45.

Πρὸς τὸν Ὀριγάνῳ περὶ μαρτυρίας. Πρὸς τὸς κατὰ Λαοδικείαν ἀδελφούς, ὡν προΐσατο Θηλυμίδης ἐπίσκοπος. Τοῖς κατὰ Ἀρμενίαν ὡσαύτως περὶ μετανοίας, ὡν ἐπισκόπος Διερχζάνης. Πρὸς Κορνήλιον τὸν κατὰ Ῥώμην. Διακονικὴ τοῖς ἐν Ῥώμῃ διὰ Ἱππολύτου. Ἄλλῃ τοῖς αὐτοῖς περὶ Εἰρημίας. Καὶ περὶ μετανοίας. Καὶ ἄλλῃ τοῖς ἐκείσε ὁμολογηταῖς ἐν τῇ τῷ Νοβάτῳ συμφερομένοις γνώμῃ. Τοῖς αὐτοῖς τέτοις ὅντιν ἑτέροι μεταφρασμένοι ἐπὶ τῷ Ἐκκλησίαν. Πρὸς Ἑρμάμωνα β. Πρὸς Στέφανον τὸν Ῥώμης γ. Πρὸς τὸν Ῥωμαίων ἐπίσκοπον Ζύτον δ. Πρὸς Φιλήμονα τὸν κατὰ Ῥώμην πρεσβύτερον. Πρὸς τὸν κατὰ Ῥώμην Διονύσιον ἐπὶ πρεσβύτερον ὄντα ε. Ἄλλῃ πρὸς τὸν κατὰ Ῥώμην Διονύσιον ἢ περὶ Λεκιανῶν ζ. Πρὸς Φλαύιον. Πρὸς Δομέτιον καὶ Δίδυμον. Ἄλλῃ τοῖς κατ' Ἀλεξάνδρειαν συμπρεσβυτέροις η. Πρὸς Ἰέρακα τὸν Λιγυπλῆ ἐπίσκοπον ἐρετασικὴ θ. Περὶ τῶν συμβάντων ἐκ τῆς λοιμικῆς νόσου τοῖς κατ' Αἰγυπτίον ἀδελφοῖς ι. Κατὰ Σαβελλίον πρὸς Ἀρμωνα τῆς κατὰ Βερνίκην Ἐκκλησίας ἐπίσκοπον. Πρὸς Τελεσφόρον. Πρὸς Εὐφράνορα. Πρὸς Ἀρμωνα καὶ Εὐπορον. Τέσσαρες πρὸς τὸν Ῥώμης ὁμώνυμον Διονύσιον. Λόγοι ἐν ἑστέ ἐπιστολῇ Τιμοθέῳ τῷ παιδί προσεφερωμένοι. Λόγος περὶ περασμῶν, ὃν τῷ Εὐφράνορι ἀνατέθεικε. Πρὸς Βασιλείδην τὸν κατὰ Πατάπολιν παροικίων ἐπίσκοπον κ. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνηλθόντας ἐπισκόπους κατὰ Παύλῳ Σαμωσάτων λ.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ μ ὁ Θεοπίστης μετὰ τῷ τῷ Δομετιανῷ τελειῶντι γεννηθείς ν, ἐν τῇ πρώτῃ ὡν ἐπὶ ἡλικίᾳ, τὸν Σμύρνης Πολύκαρπον τὸν καὶ Ἰωάννη τῷ Εὐαγγελιστῇ καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἐωρακότων τὸν Κύριον σιμωνατραφέντα, καὶ ὡς ἔτι 147 ς. τῷ διὰ πυρὸς μαρτυρίᾳ τελειωθέντα, ἃ μόνον ἐώρακεν, ὡς αὐτὸς φησὶν ο. ἀλλὰ καὶ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ καθ' ἐξουσίαν διελέγετο, καὶ τῶν προσδόν καὶ ἐισόδων, καὶ τῇ χαρᾷ τῆς βίβης, καὶ τῆς τῆς σώματος ἰδέας, καὶ τῶν διαλέξεων, ὡς πρὸς τὸ πλῆθος ἐποιεῖτο, ἐμνημόσυνον ἀκριβέστατα ς. καὶ Παπὶς δὲ τῇ τῆς φωνῆς τῇ ἐπιστηδῇ μαθητῇ ἀκρόατος ἀκροατῆς ἐγένετο ζ. Ἐπὶ Παθηνῇ δὲ πρὸς πρεσβύτερος τῆς ἐν Λαγδένῳ παροικίας προχειρισθείς, πρὸς Ἐλδίδερον τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον παρὰ τῶν ἐν Γαλιλαίᾳ ζήλῃται, ἐπιστολὰς τῶν ἐν Λαγδένῳ τελειωθέντων κομίσων μαρτύρων η. τότε δὲ, καὶ πῶς, καὶ ἐπὶ τίνι προφάσει, καὶ ἐν ποίᾳ ὡν ἐκκλησιαστικῇ τάξει, καὶ ὑπὸ τίνος ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐν Λαγδένῳ ἐπέμψθη, πάντα ἀδήλα θ. περὶ μὲν ἐν τῷ 178. ἔτος ς, τῇ Παθηνῇ σὺν τοῖς ἐπὶ Γαλιλαίας ἀδελφοῖς τὸ μαρτυρικὸν διανύσαντος σάδιον, τῆς κατὰ Λαγδένον παροικίας τῷ ἐπισκοπῷ διαδέχεται ι. ἐν ἔτει δὲ 202, ἢ 203 ψ. ἐν τοῖς ὑπὸ Σόληρος διωγμοῖς τῷ διὰ Χριστὸν μαρτυρίᾳ τὸν βίον ἐξετέλεσε ς.

Τῶν αὐτῶν συγγραμμάτων ἔκδοσις τῶν ἄλλων πληρετέρας ἢ Ἐνέτιχοι κατὰ τὸ 1734. ἔτος γενομένη. ὅλον δὲ, ὅτι τῷ κατ' Ἐλλίνας λόγῳ πάντα τὰ αὐτ. συγγράμ. σιωπάζονται ὁ ἅγιος. ἀλλὰ τῶν ἑλλενικῶν μικρὰ δὲ πάντων

ἐκλελοιπότες, τὰ πλεῖστα ῥωμαῖσι μόνον σώζεται, καὶ αὐτῷ τῷ μεταφράσαντος ἀδήλα ὄντες.

Τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν

Τὰ ὁλοχερῶς ἐκλελοιπότες.

Ἐπιστολὴ πρὸς Βλασὸν περὶ χρίσματος ς. Ἐπιστολὴ πρὸς Φλαβίον περὶ μοναρχίας, ἢ περὶ τῇ μὴ εἶναι τὸν Θεὸν ποιητὴν κακῶν ς. Τὸ περὶ ὀγδοάδος πρὸς Φλαβίον σπένδασμα ς. Λόγος πρὸς Ἐλλίνας σωτηριώματος, καὶ τὰ μάλιστα ἀναγκασιότατος περὶ ἐπιστήμης ς. Λόγος εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀπασολικῆς κηρύγματος ς. Βιβλίον διαλέξεων διαφύρων, ἐν ᾧ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς, καὶ τῆς λεγομένης σοφίας Σολομώντος μνημονεύει, ῥητά τινα ἐξ αὐτῶν παραδόμενος ς. Ἐπιστολὴ παραινέτικὴ πρὸς Βίττωρα τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον περὶ τῆς Πάχας ς. Λόγοι περὶ πίστεως πρὸς Δημήτριον διάκονον Βίαντας ς. Σπένδασμα ἀντιλέγον Μαρκίῳ ς. Περὶ τῆς παντός ς. Ἐπιστολὴ ἢ ἀπὸ τῶν ἐν Γαλιλαίᾳ Ἐκκλησιῶν, Λαγδένῳ καὶ Βίαντας, πρὸς ταῖς κατὰ τῷ Ἀσίαν καὶ Φρυγίαν πεμφθεῖσαι ς.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ὁ Θεὸς πατρίδα καὶ ἔχε Βηθανδάνην κόμην νομῇ Ἐλδιδερόπολεως τῶν ἐν Παλαιστίνῃ. ἐκ νέου δὲ φέρων ἑαυτὸν τῷ ἀμφὶ Βηθελέαν κόμην τῇ νομῇ Γάζης φρενιτικῇ παραδίδωται, ὑπὸ Ἰλαρίωνος τῇ ἐκείσε κατηγμένῳ τῆς μοναδικῆς φιλοσοφίας ἀριστα ἐκπαιδευόμενος τὰ μαθήματα. ἔτα καὶ τοῖς ἐν Αἰγυπτίῳ ἀσκητηρίοις ἱκανὸν διατρέψας χρόνον, ἐπιστημότατος παρὰ τε Αἰγυπτίους καὶ Παλαιστίνους ἐν τῇ μοναδικῇ καδίσταται πολιτείᾳ ς. περὶ δὲ τὸ 367 ς. ἔτος τῆς μητροπόλεως Κωνσταντίας ἐπισκοπεῖν ἤρεθῃ ὑπὸ Κυπρίων ς. ἀπλοῖκος δὲ ὡν τὸν τρόπον, ὑπὸ τῶν Θεοφίλων Ἀλεξανδρείας γραμματῶν ὑπὸ χθῆ, ἀπαγορευταί μὴ σὺν τῇ περὶ αὐτὸν Σιωδῶν τῷ τῶν Ὀριγάνους βιβλίῳ ἀνάγνωσιν, πέμψαι δὲ καὶ γράμματα πρὸς τὸν Θεὸν Χρυστόσομον, τὰ παραπλήσια αὐτὸν διαπραΰναι παραινέντα ς. μετ' ἐπὶ πολὺ δὲ πάλιν ταῖς τῇ Θεοφίλῳ ὑπαθήκαις ἀναπειδαῖς ἐν τῷ Κωνσταντίῳ παραγίνεταί, καὶ σὺν αὐτῇ ἐξω τῆς πόλεως ἐπιτελεῖ, καὶ χειροτονεῖ διάκονον. ἔτα εἰς τῷ πόλιν ἐστέρχεται, καὶ ἐν ἰδιᾷ ζήτη καταλύει μονῇ, καὶ τῷ τῇ Χρυσοστόμῳ ὁμιλίαν φέρει ς. καίπερ ἐφ' οἷς παρὰ κανόνα ἐπράξεν ἐκ ἀγανακτικῶντος, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπισκοπικοῖς παρακαλῶντος μένειν οἰκοῖς. ἔταγε γὰρ, ὅδε συμμείναι αὐτῷ ἐθέλῃν, ὅδε σιωπάζειν, ἔαν μὴ τὸς περὶ Διόσκορον ἐξελάσῃ τῆς πόλεως, καὶ τοῖς κατὰ κρητικῶς καλυπογράφῃ τῶν Ὀριγάνους βιβλίων. παρασιωπάσεται δὲ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἐπὶ αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν περὶ Διόσκορον ἀπειρηγύξαι, καὶ τὸν Ἰωάννην διασύρει. ἀλλ' ἀπέργεται τῇ ὑπὸ τῇ Θεῷ Ἰωάννῃ παραινέσει. λέγουσι δὲ, ὅτι ἀπαίρειν μέλλων ἐπὶ τῷ Κύπρῳ τῷ Ἰωάννῃ ταῦτα ἐδήλωσεν. ἐλπίζω σὲ μὴ ἀποθανεῖν ἐπίσκοπον. ὁ δὲ ἀντεδήλωσεν, ἐλπίζω σὲ μὴ ἐπιβιβῶναι τῆς σαυτῆς πατρίδος. ἀμφότεροι δὲ ταύτῃ ἔχον τῷ ἐκβάσιν. ὁ μὲν γὰρ Ἰωάννης μικρὸν ὕστερον τῇ θένῃ κατέπεσεν ς. ὁ δὲ Ἐπιφάνιος τῆς Κύπρου

- (α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 46. (β) Παρὰ τῷ Αὐτ. ἐν βιβλ. 7. κεφ. 1. (γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 4. (δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 5, 6, καὶ 9. (ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 7. (ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 9. (η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 20. (θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 21. (ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 22. (κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 26. Κανόνες δ' αὖτις ἐκδομένοι ἐν τῷ 2. τῶν Πανδέκ. Τόμ. (λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 27. (μ) Τὸν αὐτὸν ἐν τισὶ μὲν ὑπομνήμ. Εἰρημίας μόνον, ἐν ἑτέροις δὲ Εἰρημίας Λαγδένῳ, καὶ ἐν ἄλλοις Εἰρημίας ὡς γὰρ ὁ τῷ Ἡγεμ. κώδ. (ν) Σχεδὸν, αὐτὸς δὲ Εἰρημίας φησὶν (ἐν βιβλ. 5. κεφ. 30.) ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς πρὸς τῷ τέλει τῆς Δομετιανῆς ἀρχῆς. ἐκ τῆς δὲ μὲν Δομ. βιβλ. ἐν ἔτι ἀπὸ Χριστῆ 97. αὐτὸν γεννηθῆναι φησὶν. ὃν γέννησιν ἐξελέγηται ὁ Κώδ. (ἐν Τόμ. 1. σελ. 66.) ὁ δὲ Ῥωμ. (ἐν τῷ 2. Τόμ. τῶν τῷ Εἰρμ. συγγράμ. τῶν ἑντ. ἐκδοθέντ. σελ. 65.) ἐν ἔτι 140. ὁ δὲ καὶ πιθανώτερος. (ς) Ὁ Φαβρίκ. ἐν τῷ 1. μίρ. τῇ 5. βιβλ. σελ. 66. (ο) Ἐν βιβλ. 3. κεφ. 3. (π) Ὁ Εὐσέβ. ἐν βιβλ. 5. κεφ. 20. τῆς Ἰσορ. (ρ) Ὁ Ἰερώνυμ. ἐν τῇ πρὸς Θεοδώρον 29. ἐπιστ. τῇ ἐν Τόμ. 1. σελ. 127. ἀλλὰ καὶ ὁ Βασίλ. ἐν τῇ περὶ τῆς ἀγίας πνεύμ. 29. κεφ. κατὰ αὐτῶν φησὶν. ὁ ἑγγὺς τῶν Ἀποστόλων γενόμενος. (σ) Ποιτῆς τῶν Παθηνῶν καλῶν αὐτὸν ὁ Ἰερώνυμ. ἐν τῇ τῶν ἑκκλησιαστικ. συγγράμ. καταλ. (τ) Ὁ Εὐσέβ. αὐτ. ἐν κεφ. 3, καὶ 4. (υ) Παρὰ Πολυκάρπῳ ἐν ἔτι 157. ἡ αὐτὴν πεμφθῆναι φησὶν. ὁ, τε Γρηγόριος. ὁ Τσιανένος. καὶ ὁ Ἀλφ. (παρὰ Ῥωμ. αὐτ. ἐν σελ. 606.) ἀλλ' ἐξ ἀνακρίσεως καὶ ἐκ ἑλπίδος μαρτυρίας. (φ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. (χ) Ὁ Εὐσέβ. ἐν βιβλ. 5. κεφ. 5. τῆς Ἰσορ. (ψ) Ὁ Ῥωμ. αὐτ. ἐν σελ. 708. καὶ ὁ Κώδ. αὐτ. (ω) Μάρτυρα καλῶν αὐτὸν καὶ ὁ Ἰερώνυμ. ἐν τῇ ὑπομνήμ. τῇ αἰ τῇ 64. κεφ. τῇ Ἠσ. ἐν Τόμ. 5. σελ. 202. (2α) Μνήμη κατ' Εὐσέβ. ἐν βιβλ. 5. κεφ. 20. τῆς Ἰσορ. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. παύσις δὲ τῆς ἐπιστ. ἀπόσπασμα πᾶσι ἐν σελ. 339. τῇ 1. Τόμ. τῆς Ἠρμ. ἐκδοθ. μετὰ καὶ ἄλλων ἀποσπασμάτων. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 26. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2φ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2χ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ψ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ω) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2φ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2χ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ψ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ω) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2φ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2χ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ψ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ω) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2φ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2χ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ψ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ω) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2φ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2χ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ψ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ω) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2φ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2χ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ψ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ω) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2φ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2χ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ψ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ω) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2φ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2χ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ψ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ω) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2α) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2γ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2δ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ς) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ζ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2η) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2θ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ι) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2κ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2λ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2μ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ν) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ξ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ο) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2π) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2σ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 24. (2τ) Παρὰ τῷ Αὐ

Κύπρε ἐκ ἐπέβη, ἀλλ' αὐτὸ πλοῖον ἀπὸ τῶν ἐτελεύτησεν.^α ἰὼ δὲ τότε ἔτος ἀπὸ μὲν Χριστοῦ τὸ 402, τῆς δ' ἡλικίας αὐτοῦ περί πρὸς τὸ 100.^β

Τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐκδόσεις αἱ τῶν ἄλλων κρείττονες, ἢ τε ἐν Παρίσι. κατὰ τὸ 1622, ἐν δυοὶ τόμοις, καὶ ἡ μετ' αὐτὴν κατὰ τὸ 1682. ἔτος ἐν Λειψ. γενομένη, τὸ τῆς Κολων. δὲ, ἐκ οὗδ' ὅτ' ἐπιφέρεισα ὄνομα.*

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτοῦ

Τὰ Ἀμφίβολα.

Περὶ τῶν Προφητῶν. Φυσιολόγος. Λόγοι ἢ εἰς τὰ Βαίια. Εἰς τὴν Θεοσωμον ταφίω. Εἰς τὴν ἀγίαν τῆ Χριστοῦ ἀνάστασιν. Εἰς τὴν ἀνάληψιν. Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀγίαν Θεοτόκον. Περὶ Βαίων. Περὶ πίστεως, καὶ τῆς ἀγίας Τριάδος. Περὶ τῆς ἀγίας τῆ Χριστοῦ ἀναστάσεως.

Τὰ Ἀνέκδοτα.

Εἰς τὸν Προφήτην Ναὺμ.^γ Περὶ διαμέσεως ψαλμῶν.^δ Περὶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, πρὸς ἑκάστου ἐκέρυξε.^ε Περὶ θείας γεννήσεως.^ς

Τὰ ἐκλελειπόμενα.

Ἐπιστολαί.^ζ Εἰς τὸ ἄσμα τῶν Ἀσμάτων.^η Λόγος εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.^θ

Ψαλμογράφον ἐκλελειπόμενον.

Κατὰ τῶν εἰκόνων σύγγραμμα.^ι

ΕΥΣΕΒΙΟΣ ὁ Ἐμέσης^λ πατρίδα μὲν ἔχει τὴν ἐν Μεσοποταμίᾳ Ἐδεσσαν, γεννητοῦ δὲ ὀπατρίδας, καὶ θρηνητῶς δὲ, τῆς μὲν θύραθεν τὸν τιμωκαῦτα ἐν Ἐδεσση παιδωτῶν, τῆς δὲ ἱερᾶς παιδείας τὸν τε Καταρείας Εὐσέβιον τὸν Παμφίλου, καὶ τὸν Σκυθοπόλεως Πατρόφιλον. τὴν Ἀλεξάνδρειαν δὲ καταλαβὼν, καὶ τὰ φιλόσοφα ἐκ παιδωτῶν μαθήματα, εἰς Ἀντιόχειαν ἔπειτα παρεγένετο.^μ τῇ μεγάλῃ δὲ Ἀθανασίᾳ ὡς ἔτει 342.^ν ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἀντιόχειας Σиноδῆς ἐξωδιάντος, αὐτὸς εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ἐπισκοπῶν παρ' Εὐσεβίου τῆ Κωνσταντινουπόλεως προβληθείς, ἐκεῖ μὲν ἐκ ἀφίκετο, διὰ τὸ σφόδρα ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρέων λαβὴ ἀγαπήσθαι τὸν Ἀθανάσιον, εἰς δὲ τὴν Ἐμέσης Ἐκκλησίαν ἐπέμφθη.^ξ ζασιανῶν δὲ τῶν ἐκεῖ, (διεβλάθητο γὰρ ὁ Εὐσέβιος ἀσκήσθαι ὁ μέρος τῆς Ἀσρονομίας ἀποτελεσματικὸν καλῶς) ἀπεισιν εἰς Λαοδικεῖαν πρὸς Γεώργιον τὸν ταύτης ἐπίσκοπον, καὶ αὐτῷ συνήθη. ὁ δὲ σὺν αὐτῷ ἔλθων εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς Πλάκην καὶ Νάρκισσον τὰς ἐπισκόπους, εἰς Ἐμεσαν αὐτὸν ἐπανελθὼν παρεσιόρασεν. ἐγένετο δὲ καὶ Κωνσταντῶ τῷ Βασιλεῖ ἔτῳ κεχαρισμένος, ὥστε ἐπιστραφῶντι Πέρσαις

αὐτὸν ἐπήγετο. καὶ γὰρ καὶ θαυμαίων αὐτὸν αὐτὸν γεγονέναι λέγεται. ἀλλὰ γὰρ καὶ περ τοιούτοις, μέμνηται ὑπέμειναι, ὡς τὰ Σαβελλίτι φρονῶν,^ο καὶ τῆς ἀρειανικῆς φάλαγγος σημεφόρος.^π Περὶ δὲ τὸ 360. ἔτος ὁ τῆς βίης τέλος αὐτὸν κατέλαβε.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτοῦ

Τὰ Ἐκδοθέντα.

Ὁμιλίαι ὡς πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὰς μοναχάς.^ρ Ὁμιλίαι ἡμέ εἰς τὰς Εὐαγγέλια, καὶ εἰς τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας.^σ Πρόοδος καὶ τὰ ἐν τῇ δε τῇ βίβλῳ ὑπομνήματα αἱ δὴ πάντα τῇ Ἐμέσης εἰκόσσι, καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ Ἐμέσης προσκείται. καὶ γὰρ τὸ τῇ Εὐσεβίῳ Ἐμέσης ὄνομα κατὰ τὴν εἰς τὴν Γένεσιν ἀνεκδότῳ σειρᾷ τῇ παρὰ Φαβρίκιον μνημονομένη.^τ

Τὰ Ἀνέκδοτα.

Κατὰ συλλογισμὸν πρὸς τὰς Ἰουδαίους.^θ Τρεῖς ὁμιλίαι.^κ 1. Περὶ Ἰωάννη τῆ Βαπτιστῆς τὴν Χριστὸν ἐλάσσει τοῖς ἐν αὐτῇ κηρύττοντος.^λ 2. Περὶ τῆς προδοσίας τῆς Ἰουδαίας.^μ 3. Περὶ τῆς Διαβόλου καὶ τῆς αὐτῆς μετὰ τὸ προδοθῆναι τὸν Χριστὸν ὑπὸ τῆς Ἰουδαίας.^ν Κατὰ Μανιχαίων.^ξ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ὁ ὁμολογητὴς Σίδω τὴν ἐν Παμφυλίᾳ ἔχει πατρίδα.^ρ Βερόσιας δὲ τῆς ἐν Συρίᾳ ἐπισκοπῆσας πρότερον, εἰς τὸν τῆς Θεσπόμεως Ἀντιόχειας θρόνον ὑπὸ τῆς ἀγίας πρώτης οἰκουμενικῆς Σиноδῆς προεβιβάσθη.^σ ἡ συμπάρων τὸν τε πανηγυρικὸν τῷ αὐτοῦ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ προσεφώνηκε λόγον.^τ καὶ τοῖς Ἀρεταρχοῖς λόγῳ τε καὶ ζήλῳ ἀντέστη. ἐνθουσιῶν, τε Νικαίου μνησθεὶς Εὐσέβιος καὶ ὁ Νικαῖος Θεόγνης, καὶ ἡ περὶ αὐτῶν τῶν δυοσεβῶν φάλαγξ κατ' αὐτὴν λυτήσαντες, τὴν ἐν Ἀντιόχειᾳ συγκροτῆσαι συνόδον. ἐν ᾗ τρεῖς δεκάς αὐτῶν συκοφαντίας συβράβησαν, Σαβελλίτι δὴθεν προσάτιον γινώσκοντες,^κ καὶ ἐπὶ παρὲν αἰώνῳ.^λ καὶ τὴν θεοτεσίαν περιφρονῆσαι βασιλίδι, τὴν μακαρίαν νεῖς Ἐλένην, τὴν ἐν τῇ ἑῷ τῶς διατριβᾷ τότε ποιημένην.^μ καὶ θαυμάσια καὶ υποβλάσσει. τέτοις δ' ἀναπειθείς ὁ βασιλεὺς, περὶ τὸ 329, ἢ 330.^ν ἔτος διὰ τῆς Θράκης εἰς Τραϊανῶν πόλιν^ξ ἐξόριστον πέμπει. ὅπερ δὴ περὶ τὸ 360. ἔτος^ρ τὸ φθὰς τὸν ἐναπέθετο σκῆψος ὁ τρισμακάριος.*

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτοῦ

Τὰ Ἐκδοθέντα.

Λόγος σὺντομος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ἐν τῇ κατὰ Νικαίαν Σиноδῳ ἐρηθείας.^σ Ὑπόμνημα εἰς τὴν Ἐξάήμερον.^τ Κατὰ Ὀριγένης διαγνωστικὸς εἰς τὴν τῆς Ἐγγαστριμύθου θεώρημα.^θ

(α) Ὁ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 14. καὶ ὁ Σωζόμεν. ἐν βιβλ. 8. κεφ. 15.

Φράσιν, φησὶν ὁ Φωτ. (ἐν κωδ. 122.) ταπεινότε καὶ οἱ αὐτοὶ ἀπὸ τῆς παιδείας ἀμελείητον τυχεράν. ἀδυνάμει δὲ ἐκ τῆς ἐπὶ κλήσων ἐν ταῖς κατὰ τῶν δυοσεβῶν αἰτίαις συμπλοκαῖς. ἐνισχυτὴ μάλιστα ἀριστοῦς ταῖς ἐπιβολαῖς, εἰ καὶ τῶν ἐρημάτων αὐτῶν καὶ τῆς συντάξεως ἀδὲν τὸ ἰδίωμα συμβεβηκέναι.

(γ) Σωζόμεν. κατὰ τὴν ἐν τῇ Παρίσι βασιλικῇ βιβλιοθ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Λαβ. παρὰ Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 429.

χαρὸν. παρὰ Γαλιῶν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Κάβ. αὐτ. (ε) Σωζ. χαρὸν. ἐν τῇ ῥηθ. βιβλιοθ. κατὰ τὴν τῆς Φαβρίκ. μαρτυρ.

παρὰ τῷ Ἐβὲδ' Ἰσακ ἐν τῇ καταλ. κατὰ τὴν τῆς Αὐτ. μαρτυρ. (η) Περὶ Ἰερωνύμ. ἐν τῇ 2. πρὸς Ῥεφίν. ἀπαιτογ. τῇ ἐν σελ. 165. τῇ 2. Τόμ.

(θ) Παρὰ Κασσιώδωρ. ἐν κεφ. 5. τῶν θείων ἀναγν. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 426. (ι) Μέναν. Ἀνδρέας ὁ Καισαρ. εἰς τὴν ἀποκάλυψιν. παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ.

(λ) Πόλις αὐτῆς τῆς Συρίας πρὸς τὴν ποταμὸν Ὀρόντιον, μετὰ τὴν Λαοδικεῖαν καὶ Ἀρεθέσης, ἀπέχουσα τῆς Δαμσκῆς μίλι. 43. ὁ Βασίλειος. ἐν τῇ 1. σελ. 391.

Λεξ. (μ) Ὁ Σωκρ. ἐν βιβλ. 2. κεφ. 9. (ν) Ὁ Ὁσέδ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 391. (ξ) Ὁ Σωκρ. αὐτ. (ο) Ὁ Αὐτ. αὐτ. καὶ ὁ Σωζόμεν. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 60.

(π) Ὁ Εὐσέβ. ἐν τῇ 2. πρὸς Ῥεφίν. (ἐν ἔτει 348.) τῷ παρ' Ἰερωνύμ. μεταφραστῇ. (ρ) Ὁ Κάβ. αὐτ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 207. (σ) Ἐξεδόθησαν κατὰ τὸ 1547. ἐν Παρίσι. καὶ πάλιν αὐτ. κατὰ τὸ 1561. καὶ ἐν Ἀντιόχειᾳ. κατὰ τὸ 1555. ἔτ.

(τ) Σὺν νεζεδόθ. ταῖς ἑρημ. ὁμιλ. ἐν Παρίσι. κατὰ τὸ 1575. ἔτ. ἀπὸ ἀμφίβολ. ἐκότερ. (υ) Ἐν τῷ 7. σελ. 736. ὡς ἐν τῇ τῆς Βιέννης βιβλιοθ.

σώζεσθαι φησι χαρὸν. (φ) Σωζ. χαρὸν. ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθ. (ὡς μαρτυρεῖ ὁ Λαμβρόκ. ἐν βιβλ. 4. σελ. 184. παρὰ Φαβρίκ. ἐν τῷ 2. μέρει τῆς 5. βιβλ.) ἀρχεται δ' ἔτ' αὐτῶν Δίκαιον ἡμῶν σήμερον ἀγαπητοὶ τῇ χριστεῖ ἑρημῇ λόγῳ ἐπισκεψάμεθα, καὶ ἰδὼν τὴν τῆς Διαβόλου καὶ τῆς ἁδὲς συμβολῆν πρὸς τὰς Ἰουδαίας κατὰ τῆς Κυρίας. ἀκρίτως γὰρ ὁ Διαβόλος τῇ Κυρίᾳ ἀπόντος, κτ. παρὰ Κάβ. αὐτ.

(χ) Σωζόμεν. ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθ. χαρὸν. κατὰ τὴν τῶν ἑρημ. μαρτυρ. (ψ) Ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἡμῶν πάλιν σήμερον ἐρβυνησάμεθα καὶ γινώσκαι ποταμὸς ὁ οὐκαγγελισμὸς τῆς Προδοσίας ἐν τῷ Ἀδῃ κτ. παρὰ Κάβ. αὐτ.

(ω) Ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἡμῶν πάλιν σήμερον ἐρβυνησάμεθα καὶ γινώσκαι ποταμὸς ὁ οὐκαγγελισμὸς τῆς Προδοσίας ἐν τῷ Ἀδῃ κτ. παρὰ Κάβ. αὐτ. (2α) Ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἡμῶν σήμερον ἀγαπητοὶ τὰ ἀκόλουθα τῇ χριστεῖ ἑρημῇ λόγῳ ἐπισκεψάμεθα, κτ. παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ.

(2β) Σωζ. ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθ. (2γ) Ὁ Ἰερωνύμ. ἐν τῇ τῶν ἑκκλησιασ. συγγραμ. καταλ. ὁ δὲ Νικήτ. (ἐν τῇ 9. κεφ. τῇ 5. βιβλ. πρὸς Ἐρμόδοξ. πῖς.) ἐκ Μακεδονίας τῆς Φιλίπ. αὐτὸν φησι καταγινώσκαι. παρὰ Κάβ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 187.

(2δ) Ὁ Αὐτ. Νικήτ. ἐν βιβλ. 5. κεφ. 6. παρὰ τῷ Αὐτ. (2ε) Ὁ Θεοδώριτ. ἐν βιβλ. 1. κεφ. 7. τῆς Ἰσορ. (2ζ) Ὁ Σωκρ. ἐν βιβλ. 1. κεφ. 24. (2η) Ὁ Θεοδώριτ. αὐτ. ἐν κεφ. 21. (2θ) Ὁρα τὴν ἱστορίαν Ἀθανασίου, πρὸς τὰς ἀπανταχῇ τὸν μόνον βίον ἀσκήσας. ἐν τῇ ἀντ. Κωνσταντίνου, Κωνσταντίνου πάντως ἀναγνώστ.

(2ι) Ὁ Κάβ. αὐτ. (2κ) Ὁ Θεοδώριτ. καὶ ὁ Ἰερωνύμ. αὐτ. (2λ) Ὁ Κάβ. αὐτ. *

Ἐπὶ σύγλωττις, φησὶν ὁ Σωζόμεν. (ἐν βιβλ. 2. κεφ. 19.) δικαίως θαυμάζομεθα, ὡς ἐκ τῶν φηρομένων αὐτῶν λόγων συνιδὼν ἴσιν. . . ἀρ. χαριότητι φράσας, καὶ σωφροσύνη νοημάτων, καὶ ὁνομάτων κάλῃ καὶ χαρίτι ἀπαγγελίας οὐδοκίμωνται.

(2μ) Ῥωμαῖσι μόνον σὺν τοῖς πρὸς αὐτοὺς πρὸς αὐτοὺς οἰκιστ. Συνόδ. ἑβδωμῆς δὲ ἐν τῷ 8. σελ. 168. τῆς τῆς Φαβρίκ. ἰδὼν. βιβλιοθ. (2ν) Ἐξεδόθη ἐν Λαγὸ. κατὰ τὸ 1629. ἔτ.

(2ξ) Συνεξεδόθη τῇ ἑρημ. ὑπόμν.

Τὰ Ἀνέκδοτα.

Βιβλίον περὶ ψυχῆς^α. Ὁμιλία εἰς τὸ, Κύριος ἐκλίσι-
με^β. Ἐρμηνεία εἰς τὸ ῥητὸν τῆς Σολομώντος, Φύγετε
τὸν ἐμὸν ἄρτον^γ. Λόγος εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς τηλο-
γραφίας^δ. ἐκ τῆς δὲ τῆς λόγου καὶ τὸ αὐτῇ δὲ τῇ βί-
βλῳ ὑπόμνημα, τὸ αὐτῇ σελ. 350. Εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν
ἀναβαθμῶν, καὶ εἰς τὸν ἡ καὶ ἰδ' Ψαλμ. Ἐπεὶ τῇ
Μελχισεδέκ^ε. ἐκ τῆς εἰσε καὶ τὸ αὐτῇ σελ. 198. τῆς δὲ
τῆς βίβλου ὑπόμνημα. Βιβλία ἐκτὶ κατὰ Ἀρειανῶν^ς.

ΕΦΡΑΙΜ ὁ ὅσιος Σύρος μὲν ἰὼ τὸ γένος, πατὴρ δ'
αὐτῷ ἡ Νισίβις^α. τὴν κατὰ μοναχὸς δὲ ἐκ νέας τῆς
ἡλικίας ἀσκηθεὶς φιλοσοφίαν, ἐπὶ πλείστον παιδείας κατὰ
τὴν Σύρον φωνὴν ἐπέδωκε, παρ' ἐδνὸς μεμαθηκῶς, ἀπὸ
αὐτοδιδάκτου γινώσκοντος^β. περὶ δὲ τὸ 360. ἔτος ἀκμά-
σας^γ, μέχρι τῆς διακονίας κλήρε προέβη^δ. καὶ γὰρ
αὐθόρμητος ψήφῳ ἐπισκοπῆς αὐτῷ ἀνεχθείσης, εἰς τὴν
ἐγορὰν ἀνέβηκε, καὶ παραπαύοντα ἑαυτὸν ἐδείκνυ, ἕως
ἔδωκον καὶ ἀποδράς, μέχρις ἔτερος ἐχειροτονήθη
διέλαθαι^ε. καὶ εἰς μὲν τὴν Καισάρειαν ἀφικετό ποτε διὰ
τῆτος καὶ μόνον, ἵνα τὸν ἐρανοφάντορα ἱσορήσῃ Βασίλειον^ς.
εἰς δὲ τὴν Ἐδεσσαν αὐτῇ ἔτε 378. ἡμῶν καταλαβόν-
τος, ἵνα τοῖς ἐκὲς πύσιν ἐπικερύσῃ, τὰς πλετύντας εἰς
εἰκλὸν προτρέψας καὶ ἔλεος. ὁ δὲ καὶ τελέσας, ἐπεὶ ὁ
λιμὸς ἐπαύσατο, εἰς τὸ οἶκον ἐπανῆλθον αὐτῷ καὶ πρότερον
ἐφιλοσόφει, μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ πνεῦμα τῷ Κυρίῳ
παρέθετο^ς.

Τῆς αὐτῇ Ὄξον. ἐκδόσεως τῶν τῆς ἀγίας συγγραμμάτων
πολλῶ πληρεστέρα καὶ ἀκριβεστέρα ἢ αὐτῇ ῥάμῃ κατὰ τὸ
1732-1746. ἔτος γινώσκον, καὶ ἐξ σωτηρίας τὸμοις. ὧν
τρεῖς μὲν ἑλληνικῇ καὶ ῥωμαϊκῇ ἐτυπώθησαν γραφῇ, τρεῖς
δὲ τῇ Σύρον καὶ ῥωμαίων. καὶ τῶν μὲν πρώτων οἱ δύο
περιέχουσι πάντα τὰ αὐτῇ Ὄξον. ἐκδοθέντα, ἐπὶ δὲ καὶ λό-
γος δέκα πλείονας ὁ δεύτερος^α. ὁ δὲ τρίτος 105. μὲν ἑλ-
λιωσὶ καὶ ῥωμαϊσὶ, 21. δὲ ῥωμαϊσὶ μόνον. τῶν δὲ δευτέ-
ρων ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἐξηγήσιν εἰς τὴν Πεντάβιβλον,
εἰς τὸν Ἰησὺν, εἰς τῆς Κριταῖς, καὶ εἰς τὰς δ' Βασιλείας^β. Ὁ
δὲ δεύτερος ἐξηγήσιν εἰς τὸν Ἰωβ, Ἡσ. Ἰερειμ. Θρηύ. Ἰεζ.
Δαν. Ὡτ. Ἰωήλ Ἀμ. Ἀβδ. Μιχ. Ζαχ. Μαλαχ.
Λόγος ἰα' ἐξηγητικὸς εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Γραφῆς τόπας.
Λόγος γ' εἰς τὴν τῇ Κυρίῳ Γάνησιν. Λόγος ν' πολεμικὸς
κατὰ αἰρέσεων. Ὁ δὲ τρίτος, Λόγος πζ' κατὰ τῶν πο-
λυπραγμονούντων. Λόγος γ' εἰς τὴν αὐτῇ ὑπέθεσιν. Λό-
γον α' κατὰ Ἰεδαίων. Νεφεσίμας κανόνας πέ. Λόγος
δ' περὶ τῆς αὐτεξουσίας τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως. Παρα-
νήσεις ο' εἰς μετάνοιαν. Λόγος ιβ' περὶ τῆς αὐτῇ Ἐδμ. παρα-
δείσθ. καὶ Λόγος ιη' διαφύρες. Ἀναρὸν δὲ τὸ μὴ ἀπαν-
τα καὶ τῷ κατ' ἑλλῆνας ἐκδοθῆναι λόγῳ^ς.

ΗΣΥΧΙΟΣ ὁ τῆς αὐτῇ Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας πρεσ-
βύτερος, ἤκμασε μὲν ἐπὶ Θεοδοσίῳ τῷ νέῳ αἰδῶν τῆς δι-

δασκαλίας τῷ λόγῳ, ἐτελεύτησε δὲ περὶ τὸ 433. ἔτος.^α
τὰ δ' ἄλλα τὰ περὶ αὐτῇ ἀδῆλα.

Καὶ μὴ τὸ, Ἱεροσολύμων πρεσβύτερος ὁ καὶ γράφῃ,
τῆτον ποιητὴν τῶν αὐτῇ τῇ βίβλῳ ὑπομνημάτων ἡγέ-
μεθα, διὰ τε αὐτῇ σιωπῆς, καὶ διὰ τὸ προκτεῖναι τῷ
Ἰουχίῳ τὸ, Ἱεροσολύμων, ἐν τῇ εἰς τὴν Πεντάβιβλον
σερὰ τῇ παρὰ Φαβριλίῳ μνημονομένη^ς.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτῇ

Τὰ Φερόμενα.

Στιχηρὸν, ἡτοι κεφάλαια εἰς τὰς ιβ' Προφῆτας^α. Βι-
βλία ζ' εἰς τὸ Λαϊτικόν^β. Λόγος περὶ Ἀναστάσεως^γ.
Βίος Λογγίνου τῷ Ἐκκατηντάρχη^δ.

Τὰ Ἀνέκδοτα ἢ Ἐκλελοιπότα.

ὑπομνήματα εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ καὶ Ἰωβ^α. ὑπομνή-
ματα εἰς τὰς Ψαλμοὺς^β. Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Ἀν-
δρέαν τὸν Ἀπόστολον. Εἰς Ἰακώβον τὸν ἀδελφὸν τῇ Κυρίῳ,
καὶ Δαβὶδ Θεοπάτορα^γ. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία^δ.

ΘΕΟΔΩΤΟΣ ὁ τῆς ἐν Γαλατία Ἀγκύρας ἐπίσκο-
πος^α, περὶ τὸ 430. ἔτος ἀκμάσας^β, τῷ θεῷ Κυρίῳ
γονιμῶς κατὰ Νεφερίε σιωπῆσιν ἐν τῇ κατὰ τὴν
Ἐφεσον οἰκουμενικῇ ἀγία Συνόδῳ^γ. τίνες δ' αὐτῷ πατέ-
ρες, καὶ τίς ἡ πατὴρ, καὶ ὁποῖος ὁ βίος, ἀδῆλα.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτῇ

Τὰ Ἐκδομένα.

Ὁμιλία λεχθεῖσα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως τῇ σω-
τῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Λόγος εἰς τὴν γέννησιν τῇ Σωτῆ-
ρος. Ὁμιλία λεχθεῖσα ἐν Ἐφέσῳ πρὸς Νεφερίον ἐν ἡμέρᾳ
Ἰωάννου τῇ Εὐαγγελιστῇ^α. Εἰς τὸ σύμβολον τῶν ἀγίων
ἐν Νικαίᾳ πατέρων τῶν τῇ^β. Εἰς τὴν ἀγίαν Θεοτόκον,
καὶ εἰς τὸν Συμεῶνα^γ.

Τὰ Ἀνέκδοτα ἢ Ἐκλελοιπότα.

Περὶ τῆς Θεότητος τῇ ἀγίᾳ πνύματος^α. Οἱ πρὸς
Λαύσαν λόγοι κατὰ Νεφερίε ἐν τόμοις ἑξ^β. Λόγοι ἑξ.
Εἰς τὰ Φῶτα. Εἰς τὸν Ἠλίαν καὶ τὴν χῆραν. Εἰς τὸν
ἅγιον Πέτρον καὶ Ἰωάννην. Εἰς τὸν χωλὸν τὸν κατήμε-
νον πρὸς τὴν ὡραίαν πύλιν. Εἰς τὰς τὰ τάλαντα λα-
βόντας. Εἰς τὰς δύο τυφλὰς^γ. Φέρεται δὲ καὶ βιβλίον
αὐτῇ ψυδελπίγραφον. ὅπερ αὐτῇ διαβολικῇ μεθοδείᾳ εὐρη-
μα ἐξηλέγχῃ ἡ ἀγία οἰκουμενικὴ ἐσθὼρ Συνόδος^δ.

Τὸ Θεόδοτος, μόνον γράφει ὁ τῇ Ἐγμεμένος καὶ.
ἔστι δὲ καὶ ἕτερος ἐν ταῖς τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφαῖν
καταλόγῳ Θεόδοτος ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, ὁ περὶ
τὸ 423. ἔτος ἀκμάσας^α. ἐπεὶ δ' ὁ Ἀγκύρας καὶ πλεί-
ων συγγραμμάτων ποιητῆς, καὶ τῇ χειρογράφῳ εἰς
τὰς

(α) Σωζ. ἀποσπασμ. παρὰ Θεοδώρ. ἐν διαλ. 1, 2 καὶ 3.
καὶ ἐν διαλ. 1, 2, καὶ 3.
Αὐτ. ἐν διαλ. 1, καὶ 3.
(β) Μνήμ. ἐν τῇ 6. πρῶτ. τῆς ζ' οἰκμ. Συνόδ.
(γ) Παρ' Ἰωννύμ. ἐν τῇ πρὸς Εὐάγρ. τὸν πρεσβύτερον, ἐπισ. τῇ ἐν Τόμ. 2. σελ. 220.
(δ) Παρ' Φωτ. ἐν
κώδ. 225, καὶ 229. καὶ παρὰ Δημάσκ. ἐν Τόμ. 2. σελ. 314. τῶν Παρμλ. καὶ παρὰ Ἰερωνύμ. αὐτ.
(ε) Νισίβις, ἡ Ἀντιόχεια Μιγδο-
νίας τίνες ὀνομάζον ἐν μετορὶ κατὰ τῶν Ἰερων καὶ ῥωμαίων ἡγεμονίας. ὁ Θεοδώρ. ἐν βιβλ. 2. κεφ. 4. τῆς Ἰσορ. ὁ δὲ Βακδράντ. ἐν τῇ Λεζ.
πόλιν ἐν Μισοποταμίᾳ ἐγγὺς τῇ ποταμῇ Τίγρεως.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ρ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ς) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ζ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(η) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(θ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ι) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(κ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(λ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(μ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ν) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ξ) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(ο) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ. 16.
(π) Ὁ Σωζ. ἐν βιβλ. 3. κεφ.

ταῖς πράξεις καὶ ταῖς καθολικαῖς ἐπιστολαῖς σειρά ἀναφέρεται^α, αὐτὲς τυχόντες καὶ ὁ τῶν ἐν τῇ δε τῇ βίβλῳ ὑπομνημάτων συγγραφεύς.

ὁ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΣ Σύρος μὲν ἰὺ τὸ γένος, πατρὶς δ' αὐτῷ ἡ Ἀντιόχεια, καὶ τοκοῖς ὁμοσεβίς καὶ πλεῖστα περιστάσι κομῶντες. ὑπὸ χειρὸς δὲ τεχνίτης μητροῦ^β, ὑπ' αὐτῆς τὴν κλήσιν ἔλαχε, πρὸ συλλήψεως τῷ Θεῷ αὐτὸν ἐπαγγελαμένης, καὶ δῶρον αὐτῷ προσενεγκέσης^γ. ὁκλαῖτη γὰρ ὄντα τῇ τῇ Εὐπρεπίᾳ μονῇ, ἢ πύρρῳ τῆς Ἀντιοχείας διῶσα μὴ εἰσιλύεγκον· αὐτὴ ἄχρις εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν προεβιβάθη θρόνον διέμενε. καὶ τῶν μὲν θεῶν Γραφῶν ὑπὸ Θεοδώρου Μοψθεσίας, τῆς δὲ ῥητορικῆς ὑπὸ τῷ Χρυσόστομῳ ἐκπαιδευθεὶς τὰ μαθήματα, ἀναγνώστης μὲν ὑπὸ Πορφύρου, διάκονος δὲ καὶ πρεσβύτερος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, ἐπίσκοπος δὲ Κύρου (Συρίας Φρυγίης τῇ ἐν τῇ Ἐφεσῇ) αὐτὸς ἔτε 423.^δ ὑπὸ Θεοδότῃ, τῶν τῆς Ἀντιοχείας χειροτονεῖται ἐπισκόπων. καὶ πολλοῖς μὲν αἰγῶσι δέκα Μακεδονιστῶν χιλιάδας, Εὐνομιανέστε πολλὰς, καὶ Ἀρειανῶν, καὶ Μακεδονιστῶν καὶ Ἀπολιναριστῶν τῆς κακοδόξου πλάνης ἀπαλλάττει, πολλῶν δὲ τῶν ζήλων ἐφ' ὅλῳ τῷ τῶν Κυρῶν χώρῳ τῆς ὁρθοδόξιας ἀνακηρύττει τὰ δόγματα^ε. ἀλλὰ γὰρ ὁ τοιοῦτος τὴν ἀρετὴν καὶ ὁμοσεβίαν, ἐπαθέτι ὕπερον, ἔτε 431. ἔτος, ἀνθρῶπινον, τὰ δώδεκα τῶν ἀναθεματισμῶν κεφάλαια, Ἰωάννης προτροπῇ τῇ Ἀντιοχείας, κατὰ τῇ θειοτάτῃ σωταξίας Κυρίως. ὅταν καὶ ταῖς Νεστωρίαν παραφροσύναις ἐδέποτε ὑπῆρχον ὁμοφῶν, σύμφωνον εἶναι ἐκείνῳ ἰκανῶς τὴν ὑποψίαν παρέχετο. ἐν ἔτε μὲν ἐν 445. ὑπὸ τῇ ἐν Ἐφέσῳ παρὰ τῇ δυσσεβῇ Δισκώρῳ συναχθέντος ληστικῆς συνόδου, πεφάσκει μὲν ὡς τὰ Νεστωρίαν φρονῶν, ἀληθεία δὲ ὡς τῆς τῇ Εὐτυχῇ αἰρέσεως ἀντίπαλος, ἀπὸν κατακριθεὶς ἐξωθεῖται τῇ θρόνῳ^ς. ἐν ἔτε δὲ 451. ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἀγία οἰκουμενικὴ σύνοδος τοῖς ὁρθοδόξοις συγκαταλέξασα, ἰὺ ἐκκληράτατο Ἐκκλησίαν ἀπέδωκεν αὐτῷ καὶ τὸ ποίμνιον^ζ. ὁ δὲ Ὑπάτιον διάδοχον προσητάμενος, εἰς ἰὺ ἀπ' ἀρχῆς ἡσυχαστικῶς εἴλετο διαγωγῇ ὑπεχώρησε^η. καὶ ἔτη περὶ πετὰ δέκα μετὰ τὴν τῆς Σιωδῆς διαβίους λυσιν^θ, τὸν θνητὸν ἀπέλιπε βίον^ι.

Τῶν συγγραμμάτων αὐτῷ καλῇ μὲν ἰὺ ὁ Σιμεώνιδος κατὰ τὸ 1642. ἔτος πεποιήκον ἐκδοσις, τόμος σωταξίας μινος τέσσαρας, οἷς καὶ ὁ πέμπτος ἐν ἔτε 1684. περτετέθη· κρείττω δὲ ἡ ἐν Χάλῃ τῇ Μαγδεβερῷ. ἰὺ ἐκλυπημένη, διὰ τε τὰ οἷς παρετέθη ἀντίγραφα, καὶ τὴν λοιπὴν περὶ αὐτῇ ἐπιμέλειαν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ὁ Μοψθεσίας, ὁ καὶ Θεόδωρος Ἀντιοχίως καλέμενος^α, τῆς μὲν θύραθεν παιδούσεως κατηχητικῇ ἔχε τὸν Λιβάνιον, τῇ δὲ μοναδικῇ πολιτόματος Διόδωρον τε καὶ Καστέριον· ὧν τὸν βίον μιμεῖσθαι προθύμως ἐπαύδαζεν, ὑπὸ τῇ Χρυσόστομῳ συνήδυν αὐτῷ ἐν τῇ Λιβανίᾳ γονομαίᾳ διατριβῇ ὑπαλειφόμενος. ἀλλὰ τῆς προθυμίας ἐκπεσὼν, ἐπὶ τὴν προτέραν ἐφείλκετο διαγωγῇ, καὶ ταῖς τῇ γάμῳ περιεσύρετο ἀχολίαις^β, τῇ τῆς Ἐρ-

μύνης ὥρα καταδελγόμενος^γ. ἀλλ' αὐτῇ τῇ Χρυσόστομῳ πρὸς αὐτὸν δὴ ἐπιστολῇ, ὧν ἡ ἐπιγραφὴ, εἰς Θεόδωρον ἐκπεσόντα, καθάπερ τινὲς δραστήριοι ἀντεφελκύσανται μαγνήτιδες, ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐπανήγαγον ἀσκήσιν^δ. μετὰ δὲ ταῦτα πρεσβύτερος τῆς Ἀντιοχείας προχειριθεὶς Ἐκκλησίας^ε, ἔτε 394. ἔτος^ς καὶ Μοψθεσίας τῆς κατὰ τὴν Κιλικίαν ἐπίσκοπος, καὶ ἔξ πρὸς τοῖς τριῶν κόντα ἔτεσι τὸ πνευματικὸν ἰδιώας πηδάλιον, καὶ κατὰ τῆς Ἀρείας καὶ Εὐνομίας φαλαγγες, ἐμὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ληστικῶν Ἀπολιναρίᾳ καταγωνισάμενος λόγων^ζ, ἐν ἔτε 429. τὸ ζῆν ἐξέμετρεσε^η. καὶ ἐν ὅσῳ μὲν περὶ τῶν βίῳ, τῆς ἀληθείας τὸν λόγον ἐρδοτομεῖν ἐδόκει· ἐν ὅλῳ γὰρ δὲ μετὰ τὴν τελοῦτῃ αὐτῷ ἔτῳ διελθόντων, κακοφρων ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἐπεγνώθη^θ. σὺ αὐτῷ μὲν γὰρ καὶ ταῦτα κατὰ τὸ 553. ἔτος ἀναθέματι καθυπεβλήθη ὑπὸ τῆς ἀγίας οἰκουμενικῆς πέμπτης Σιωδῆς, καὶ τῇ ὀνόματος αὐτῷ τῶν ἱερῶν ἐξαλειφθῆναι διπύχων^ι.

Τὰ αὐτῷ Συγγράμματα.

Πεντεκαίδεκα βιβλία δεκαπέντε χιλιάδας εἶχον περιέχοντα περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τῇ Κυρίᾳ κατὰ Ἀπολιναριστῶν καὶ Εὐνομιανῶν^α. Κώδιξ μυτικὸς^β. Λόγοι καὶ ὑπὲρ Βασιλείας κατὰ Εὐνομίαν^γ. Βιβλιδάριον περὶ τῆς αὐτοῦ Περσίδι μαγικῆς, καὶ τῆς ἡ τῆς ὁμοσεβείας διαφορᾶς αὐτῷ λόγῳ τρισίν^δ. Ἐρμηνεία τῆς κήσεως^ε. Ἐλεγχοὶ τῆς τῇ ἰαβ βίβλῳ^ς. Περί τῇ δὲ βαπτίζεσθαι^ζ. Ἐρμηνεία εἰς τὸ ἐν Νικαίᾳ σύμβολον^η. Σύμβολον ἔτε ἐκδοσις πίσεως^θ. Λόγοι δύο εἰς τὰ (τῇ Χρυσῷ) θαύματα^ι. Τόμοι εἰς κατὰ τῶν ἀληθοφάνων^β. Βιβλίον εἰς τὴν Γένεσιν ἐν τρισὶ τόμοις. Πέντε βιβλία τὸν Δαβὶδ ἐρμηνεύοντα^γ. Δύο τόμοι τῆς ἰβ ἀναπλῦσαντες Προφήτας^δ. Ὑπομνήματα εἰς τὸν Σαμὴλ, τόμος εἰς^ε. Εἰς τὸν ἰαβ τόμοι δύο. Βιβλίον εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικόν. Εἰς τὸν ἡσ. ἰεζ. Ἰερὴμ. Δαν. εἰς ἓνα ἕκαστον τόμος εἰς ὑπομνήματων. Ὑπομνήματα εἰς τὸν Ματθαῖον, τόμος εἰς^ς. Εἰς τὸν Λουκᾶν καὶ Ἰωάννην δύο^η. Εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων εἰς. Ἐρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους. Ἀνάπλῃς εἰς τὰς δύο πρὸς Κορινθίους ἐπιστολάς δυοὶ τόμοις περιεχομένη. Εἰς τὴν πρὸς Γαλάτ. Ἐφεσ. Φιλιπ. καὶ Κολασ. Εἰς τὴν πρὸς Τίτ. καὶ Φιλήμ. καὶ εἰς τὴν πρὸς Ἑβρ. ἐρμηνεία ἐν πέντε τόμοις.

Οὐ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ δε τῇ βίβλῳ τῷ Θεοδώρῳ ἐπιγεγραμμένοις ὑπομνήμασι, καὶ τὸ, Μοψθεσίας, πρόσκειται τῇ Μοψθεσίας δὲ πάντα εἰσιν, ὅσον ἀπὸ τε τῆς φράσεως καὶ τῇ τῆς ἐρμηνείας τρόπῳ εἰκάσαι ὤσιν.

ὁ ΘΕΟΦΙΛΟΣ ὁ μετὰ τὴν τελοῦτῃ Τιμοθέῳ^α ἔτε 385.^β ἐπὶ τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας προεβιβάθη θρόνον, ὁ μόνον τὴν πόλιν τῆς αἰδωλικῆς ἀπῆλθε πλάνης, τὰ τῶν εἰδώλων τεμνὴν ἐκ βαθρῶν ἀνασπᾶσας, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἐξαπατώντων ἱερῶν αὐτῶν ὑπέδειξε μηχανήματα^γ. καὶ τοῖς Ἀνθρωπομορφιστοῖς δὲ πρῶτον μὲν θαρσαλέως ἀντέστη, πάσης σωματικῆς μερῆς ἐκδο-

- (α) Ὑπὸ Φαβρίκ. ἐν σελ. 790. τῇ 7. τούχ. (β) Ὑπὸ μὲν Φαβρίκ. (ἐν τῇ 430. σελ. τῇ 7. τούχ.) κατὰ τὸ 393 ἔτος· ὁ δὲ Γαρνίρ. (αὐτὸς κ.φ. 1. τῆς αὐτῶν Θεοδώρ. Ἰσορ.) κατὰ τὸ 385, αὐτῶν καὶ ὁ Ὀεδῆν. ἐν τῇ 1052. σελ. τῇ 1. Τόμ. (δ) Αὐτ. ὁ Θεοδώρ. ἐν τῇ περὶ φιλοθ. Ἰσορ. 13. κ.φ. (γ) Ὑπὸ Φαβρίκ. αὐτ. ὁ δὲ Γαρνίρ. ἐν ἔτε 420. (ε) Ὑπὸ τῇ 21. κ.φ. τῆς φιλοθ. Ἰσορ. καὶ τῆς ἐπιστολ. αὐτῇ, ἥτοι τῇ 81, 113, 116, καὶ 145. (ζ) Ὑπὸ Εὐαγγ. ἐν βιβλ. 1. κ.φ. 10. (η) Ὑπὸ τῇ 1 καὶ 8. τῇ αὐτ. Συνόδ. πρᾶξ. (θ) Ὑπὸ Κλέβ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 406. (ι) Ὑπὸ Λαβ. παρὰ Φαβρίκ. αὐτ. (κ) Ὑπὸ τῇ 1 καὶ 8. τῇ αὐτ. Συνόδ. πρᾶξ. (λ) Ὑπὸ Σωζόμ. ἐν βιβλ. 8. κ.φ. 2. καὶ Νικηφ. ὁ Κλέβ. ἐν βιβλ. 13. κ.φ. 2. (μ) Ὑπὸ Χρυσῶν. ἐν τῇ 1. πρὸς Θεόδωρ. ἐκπεσόντ. ἐπισ. (ν) Ὑπὸ Σωζόμ. καὶ ὁ Νικηφ. αὐτ. (ξ) Ὑπὸ Γυνάδ. ἐν κ.φ. 12. περὶ τῶν ἰκλησιαστικ. συγγραμ. (ο) Ὑπὸ Φαβρίκ. ἐν τούχ. 9. σελ. 155. (π) Ὑπὸ Θεοδώρ. ἐν βιβλ. 5. κ.φ. 40. τῆς Ἰσορ. (ρ) Ὑπὸ Φαβρίκ. αὐτ. (σ) Ἀνθρῶπον ἓνα τὸν κατ' ἡμᾶς καὶ κοινὸν ὑποκλήων, καὶ ἐκ παρακοπῆς λαβόντα τὴν χάριν τῇ Θεῷ, Θεὸν νομοκρίτων· καὶ ἰὺ τῇ ἐν Ἰερουσάλμ βλαπτικῆς ἀξιώδυν τῆς τῇ ἀγία πνεύματος δωρεᾶς, ἐν πρώτῳ αὐτῷ ὁνομα πατρὸς καὶ ἡ καὶ ἀγία πνεύματος βασιλιδίντα τὸν δὲ Θεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν αὐτῷ κατ' ὁδοκίαν ἐν αὐτῷ κατοικήσαντα μεταδόναι τῆς δυνάμεως αὐτῇ καὶ προσκυνησῶν αὐτῷ ὑπερον μετὰ τὴν τελευτήν. ταῦτα καὶ ἕτερα τοιαῦτα δυσφημίας, δύν φύσει ἰδιοπεριόριτας ἰδωμάτισιν ἐπὶ Χριστῷ, ὅλῳ τινὶ καὶ μόνον ἀδελφῶν ὡκωμέναις. δευτέρῳ καὶ αὐτῇ βλασφημίᾳ τὸ μὴ φύσει καὶ δύν φύσει ἰδιοπεριόριτας ἐν Χριστῷ μὴ κατὰ τὸν ἐρδὸν λόγον ὁμολογῶντα. Ταῦτα περὶ τῶν αὐτῷ αἰρέσ. ὁ Σωζόμ. αὐτὸς τὸ Θεόδωρ. Μοψθεσίας. (τ) Ὑπὸ τῇ 5, καὶ 8. συνιδύου. τῆς αὐτ. Συνόδ. (υ) Μυσία παρὰ Γυνάδ. αὐτ. (φ) Περὶ Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 158. (χ) Παρὰ Φωτ. ἐν κώδ. 4. (ψ) Παρὰ τῇ Αὐτ. ἐν κώδ. 81. (ω) Παρὰ τῇ Αὐτ. ἐν κώδ. 38. (2α) Ἀποσπασμ. τῆς συνιδύ. τῇ 4. συνιδύ. τῆς ὁ οἰκισμ. Συνόδ. ὁμολογί μόνον. ὅσα καὶ ἕτερα ἀποσπασμ. (2β) Κῶτα αὐτ. ἀποσπασμ. (2γ) Αὐτ. ἀποσπασμ. (2δ) Ὑπὸ Μοψθεσίας. (2ε) Μυσία παρὰ Μωζόμ. ἐν Τόμ. 2. σελ. 91. (2ζ) Παρὰ Φαβρίκ. αὐτ. τῶν δι' ἐπομίνων μινικῶν ἐν τῇ καταλ. τῶν χαλδαίων. βιβλ. τῇ ὑπὸ τῇ βιβλ. Ἰσορ. συνιδύ. (2η) Περὶ τῶν ἀποσπασμ. ἐν τῇ αὐτῇ σελ. 162. (2θ) Σωζόμ. καὶ Χρυσῶν. ἐν τῇ ἐν Βιθυνί βιβλ. 103. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Λαμβίκ. παρὰ Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 162. (2ι) Ἀποσπασμ. ἐν τῇ ἰκδοθ. αὐτὸν Ματθ. σελ. (2κ) Ὑπὸ Μοψθεσίας ἐν ταῖς αὐτῶν τῶν Λακ. καὶ Ἰωάν. (2λ) Ὑπὸ Θεοδώρ. ἐν βιβλ. 5. κ.φ. 22. τῆς Ἰσορ. (2μ) Ὑπὸ Κλέβ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 379. (2ν) Ὑπὸ Θεοδώρ. αὐτ.

ἐκλὸς εἶναι τὸν Θεὸν παρρησία ἀνακηρύττων. ἔτα δὲ, ἐπειδὴ τὲς τὸν μονήρη ἀσκήντας βίον εἴρα τὸν Ἑρμπαόλεως Διόσκορον μᾶλλον ἢ αὐτὸν σεβασμῶν, ἀπ' ἐκείνου μὴ ἀποσπασά, ἐφ' ἑαυτὸν δὲ τέττας ἐφελκύσαι βυθόμενος, τάναντία ἀποφαίνεται, καὶ Ἀνθρωπομορφιστὸν ἑαυτὸν ἀναδείκνυσι, καὶ τὲς τῶν μοναχῶν ἀπλυστέρους ὑποσελίζει, καὶ χίσμα αὐτοῖς ἐμποιεῖ, καὶ ἐξιδὸς ἐ σμικρὰν καὶ ἀλληλομασχίαν ἀναβρίπτει φλόγα. καὶ οἷς ἐχρήτο ὅπλοις, τοῖς Ὁριγύνες βιβλίοις, τὸ ἀνθρωπομορφον εἶναι τὸ θεῖον ἀναιρῶν, ταῦτά τε καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν αὐτὸς τε καὶ ἡ περὶ αὐτὸν κατὰ τὸ 400. ἔτος συζῶσα Σιώδος ἀναθεματίζει. ἔτος δὲ εἰςιν ὁ καὶ τὸν θεῖον Χρυσόστομον παρανομῶς καθελὼν, καὶ τοσαῦτά τε καὶ τοιαῦτα κατ' αὐτῆ ἀδίκως καὶ εἰπὼν καὶ δράσας β. ὅστις δὴ αὐτῆ 412. τὸν βίον κατέλυσε γ, διάδοχον καταλιπὼν τὸν θεῖστον Κύριλλον δ.

Τὰ αὐτῆ Συγγράμματα.

Τεύχος αὐτῆς μέγα κατὰ Ὁριγύνες ε. Βιβλίον περὶ τῆ κύκλις τῆ Πάχας. Ἐπιστολὴ πρὸς Περφύριον Ἀντιχέας ἐπίσκοπον η. Ἐπιστολὴ ἐκ τοσαύτων συγκειμένη μερῶν ὧν τὸ μὴ πρῶτον περὶ τῆ Πάχας, τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον κατὰ Ἀπολλινάριον καὶ Ὁριγύνες, τὸ δὲ τέταρτον τὲς αἰρετικὰς ἀνακαλῶ εἰς μετάνοιαν θ. Βιβλία τρία περὶ πίστεως ι. Ἐπιστολὴ περὶ τῆ Πάχας τρεῖς κ. Ἐπιστολὴ πέμπτη καὶ ἑκτὴ περὶ τῆ Πάχας λ. Ἐπιστολὴ πρὸς Ἐπιφάνιον μ. Κανόνες δέκα καὶ ἀποκρίσεις τρεῖς ν. Ἐπιστολὴ σιώτομος πρὸς Χρυσόστομον ξ. Ὁμιλία περὶ τῆ τίνι ὁμοιος ὁ ἀνθρώπος ο. Λόγος περὶ τῆ διατὶ ἐθιόμεν τυρὲν καὶ αὐτὸ ἐν τῷ τῶν νησιῶν καιρῷ π. Λόγος εἰς τὸν μυτικὸν δῆπνον καὶ εἰς τὸν νηπύρην τῆς ἀγίας καὶ μεγάλη πέμπτη ς.

Τὰ αὐτῆ δὲ τῆ βίβλου Θεοφίλου ἐπιγεγραμμένα ὑπομνήματα τρία. καὶ τῷ μὴ αὐτῆ εἰς τὴν Ἐξοδὸν τὸ, Ἀλεξανδρείας, προσκεταί τοῖς δὲ δυοῖ τοῖς εἰς τὴν Γαλιλαίαν β. ἐπεὶ δὲ δύω Θεοφίλοι ἐκκλησιαστικῶν συγγραφεῖς ὑπαθέσεων, ὁ, τε Ἀλεξανδρείας, καὶ ὁ Ἀντιχέας ὁ κατὰ τὸ 181. ἔτος ἀκμάσας αὐτῆ εἰς τὴν Γαλιλαίαν ὑπομνήματι, τῷ αὐτῆ σελ. 63. Ὁριγύνες μνεία τῆ περὶ τὸ 185. ἔτος γυναιχόνας τῆ πρώτης ἄρα καὶ τῆς τοῦ πνίμα τῆ αὐτῆ δ' ἴσως καὶ τὸ τρίτον.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ ὁ μάρτυς ἢ φιλόσοφος ὁ υἱὸς Πρίσκου τῆ Βακχέας τὴν αὐτῆ Παλαιστίνην Νεάπολιν ἔχε πατρίδα ο. περὶ δὲ τὸ 89. σωτήριον ἔτος γυναιχόνας, τῶν κατὰ φιλοσοφίαν αἰρέσεων, τῆς Στοϊκῆς, Πυθαγορικῆς, Περιπατητικῆς, καὶ Πλατωνικῆς ἀκρεατῆς ἐγένετο. περὶ δὲ 133. ἔτος παλαιῶντι πρεσβύτῃ πρῶτον καὶ σεμνὸν ἦθος ἐμβάινοντι (ὁ Πολύκαρπος τυχὸν εἰςιν ἔτος) αὐτῶν, παρ' αὐτῆ τὰ θεῖα καὶ ἀπλάττα τῆς πρὸς Χριστὸν τὸν σωτήρα

πίστεως ἐμυήθη μαθήματα ς. ἐπὶ Ἀντωνίῳ δὲ τῆ ἐπικληθῆντος Εὐσεβῆς, αὐτῆ Ρώμῃ τὰς διατριβὰς ποιῶμενος, κατὰ τὸ 140. ἔτος κ. τὴν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν πρώτῳ σωταξάμενος ἀπολογία, αὐτῷ τε τῷ βασιλεῖ πρᾶσιφώνηκε καὶ τῇ Συγκλήτῳ ψ. εἰς τὴν Ἀσίαν δὲ περαγόμενος τὸν πρὸς Τρύφωνα τὸν ἰερέα συγκρετῆ μέγα διάλογον. ἐπὶ τὴν Ρώμην δὲ ἐπανίαν, τὴν δούτερον συγγραφῆς ἀπολογία, καὶ Μάρκῳ Ἀντωνίῳ καὶ τῇ Συγκλήτῳ ἀντίθετα ι. αὐτῆ δὲ 163. ἔτος αὐτῆ ἀπὸ γυνήσεως αὐτῆ 74. τῷ θεῷ τῆ μαρτυρίας κατεκοσμήθη διαθήματι, Κρίσκοντος τῆ παμπονήρας καὶ ἀφιλοσόφου σοῖνῃ φιλοσόφῃ τὴν ἐπιβελίῳ αὐτῷ κατατρυφάντος ιβ.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτῆς αἱ φερόμεναι ἐκδόσεις ἡ τε αὐτῆ Κολοῦ. κατὰ τὸ 1686, καὶ ἡ Ἐνετίη. κατὰ τὸ 1747. ἔτος γυναιχόνας κ.

Τῶν συγγραμμάτων αὐτῆς

Τὰ ἀμφίβολα.

Ἐρωτήσεις χριστιανικαὶ εἰς πρὸς Ἑλλήνας. Ἐρωτήσεις ἑλληνικαὶ εἰς πρὸς τὲς Χριστιανὰς περὶ τῆ ἀσωμάτου, καὶ περὶ τῆ Θεῆ, καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν καὶ ἀποκρίσεις χριστιανικαὶ πρὸς τὰς προεβήθετας ἐρωτήσεις ἀπὸ τῆς εὐσεβείας τῶν φυσικῶν λογισμῶν. Ἀποκρίσεις πρὸς τὲς ἐρδοδῆες περὶ τῶν ἀναγκαίων ζητημάτων ςμ. Ἐκδοσεις πίστεως περὶ τῆς ἐρδῆς ἐμελογίας ἐκ τῆ τρίτης βιβλίας τῆ περὶ τῆς ἀγίας Τριάδος σωταγματος.

Τὰ Ἐκλελοιπότα.

Σιώταγμα κατὰ πατῶν τῶν γεγεννημένων αἰρέσεων γ. Λόγοι κατὰ Μαρκίανους δ. Σιώταγμα ἐπιγεγραμμένον, Ψάλλης ε. Σχολικὸν περὶ ψυχῆς ε. Περὶ ἀναστάσεως ζ. Ὑπομνήματα εἰς τὴν Ἐξοδὸν η. Λόγος περὶ πρενοίας καὶ πίστεως θ.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ ὁ ἀρχιερεὺς τε καὶ μάρτυς Εἰρηναῖος μὴ ἐμαθήθῃσαν κ. ἐπὶ Ἀλεξανδρείᾳ δὲ τῆ Μαμαίας ἦν, εἰταν αὐτῆ σωτηρία 218. ἔτος ἤμασε. περὶ δὲ τῆς τίνος ἐχρημάτισεν ἐπίσκοπος πόλεως εἰ πάντες εἰ τὰ περὶ αὐτῆ διαλαμβάνοντες σύμφωνοι. ὁ μὴ γὰρ Γεώργιος ὁ Σύγκελλος κ, καὶ ὁ Ζωναράς κ, καὶ Νικηφόρος ὁ Κάλλιτος κ, Πόρτε τῆ κατὰ τὴν Ρώμην αὐτὸν ἐπισκοπεῖσαι φασιν. ὁ δὲ Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς κ, καὶ Λεόντιος ὁ Βυζάντιος κ, Ρώμης. ὁ δὲ Γελάσιος ὁ Πάπας κ, τῆς μητροπόλεως Ἀράβων. αὐτῆ περὶ ὁ, τε Κάβε κ, καὶ ὁ Ὁσδίνος κ, καὶ ἄλλοι τῶν νεωτέρων ἐπόμενοι, Ἀδάνας τῆ κατὰ τὴν Ἐδδαίμωνα Ἀραβίαν ἐμπορίε, τῆ καὶ ῥωμαϊκῆς ἐμπορίας καλεμαίς, ἐπίσκοπον γυνέδαι διήχυρίζονται. πῇ μὴ ἐκ τῶν Εὐσεβίε τῆ Παμφίλει λέξεων, πῇ δὲ ἐκ τῆς τῆ Ἱερωνύμου ἀγνοίας τῆς σωτάγοντες. τῆτων γὰρ εἰ μὴ,

C 2

Θησί.

- (α) Ὁ Σωκρ. ἐν βιβλ. 6. κεφ. 7. (β) Ὁρα τὰ περὶ τῆ Χρυσος. (γ) Ὁ Κάβ. αὐτ. (δ) Ὁρα τὰ περὶ τῆ Κυρίλ. (ε) Μινά παρὰ Γαννάδ. ἐν κεφ. 33. περὶ ἐκκλησιασ. συγγραμ. ἀποσπασμ. δὲ τέττας ὑδρήσας παρὰ Θεοδώρ. ἐν διὰλ. 2. ἐξ αὐτῆ δὲ τῆ τοῦζ. τυχὸν καὶ τὸ μέρος τῆ προσφωνητικῆς λόγῃ πρὸς τὲς φρονῶντας τὰ Ὁριγύνες, τὸ ἐν τῷ 4. κεφ. τῆ 1. μερ. τῶν πρὸ τῆς ἐν Ἐφῶ. Συνόδ. (ζ) Μίρ. παρὰ Θεοδώρ. ἐν διὰλ. 3. (η) Ὁρα τὰ ἐν τῇ 5. συνέλ. τῆς οἰκ. 5. Συνόδ. τὰ ἐν σελ. 241. τῆ 4. Τόμ. τῆς τῆ Βιν. ἐκδόσ. (θ) Γαυτίλ. ὁ Ἱερών. μετέφρασαν, ὡς αὐτὸς ἐν ἐπισ. 78. (τῇ ἐν Τόμ. 2. σελ. 212.) μαρτυρεῖ ἄλλα καὶ τὸ πρῶτον. καὶ ἡ μετάφρ. ἐξέλιπον. (ι) Μινά παρὰ Γαννάδ. αὐτ. (κ) Σαῖζ. ὡς φασιν ὁ Κάβ. (αὐτ.) ἡ τῆ Ἱερών. μετάφρ. ἐν τῷ 5. Τόμ. τῆς τῶν πατέρ. βιβλίου. μέρος δὲ καὶ ἑλ. ἐν τῷ τέλ. τῆ 2. Τόμ. τῆς Ἡετκβ. ἢ ἡ ἐπιγραφή. de Doctrin. temp. (λ) Τάτ. ἀποσπασμ. ὑδρήσας ἐν τῇ 1. πρᾶξ. τῆς ἐν Ἐφῶ. Συνόδ. (μ) Ἐσὶν ἡ 67. παρ' Ἱερών. παρ' αὐτῆ μεταφραδ. καὶ ἐν Τόμ. 2. σελ. 207. καμ. (ν) Καντὰ ἐν τῷ 2. Τόμ. τῶν Πανδίκ. σελ. 170. (ξ) Μίμν. ὁ Παλῶδ. ἐν τῷ 7. κεφ. τῆ διὰλ. τῇ ἐν τῷ 13. Τόμ. τῆ Χρυσος. κατὰ τὴν τῆ Μοντφικκ. ἐκδόσ. (ο) Ἐξοδ. ἐν Παρισ. κατὰ τὸ 1608. ἔτ. αὐτῆ ἐν τῷ κώδ. Χρυσόστομ. ἐπιγράμ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Κοτῆρ. παρὰ Κάβ. αὐτ. αὐτῆ σελ. 280. (π) Σαῖζ. ἐν τῷ 58. Φιλολογ. χαρτογρ. κώδ. ἐν τῇ τῆς Βιέν. βιβλιοθ. κατὰ τὴν τῆ Κάβ. μαρτυρίαν. (αὐτ.) ἀρχεται δ' ἔτως. Οἱ αἰρετικοὶ καὶ μᾶλλον οἱ Ἀρμένιοι τῇ παρασκευῇ καὶ τῇ τετραδί τῆς Τυρινῆς, ὁμοίως, κ. (ρ) Σαῖζ. χαρτογρ. ἢ ἡ ἀρχή. Τὶ τερπνότερον ἢ τὶ ὑδύτερον τοῖς φιλοθεῖς, κ. ὅρα τὸν Κάβ. αὐτ. (σ) Ὁ Ἱερών. ἐν τῷ κατὰλ. τῶν ἐκκλησιασ. συγγραμ. καὶ ὁ Ἱερών. παρ' Εὐσεβ. ἐν βιβλ. 4. κεφ. 12. τῆς Ἱσορ. (τ) Ὁ Φαβρίκ. (ἐν μέρ. 1. τῆ 5. βιβλ. σελ. 51.) ὁ δὲ Εὐσεβ. (ἐν βιβλ. 2. κεφ. 13. τῆς Ἱσορ.) ὁ μετ' εἰ πολλῷ, Φησί, τῶν Ἀποστόλων. ὁ δὲ Φώτ. (ἐν κώδ. 234.) Ἀνὴρ ἔτε τῷ χρόνῳ πόρρω ὦν τῶν Ἀποστόλων, ἦτε τῇ ἀρετῇ. (υ) Ὁ Κάβ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 61. (φ) Αὐτὸς ὁ Ἱερών. ἐν τῇ ἀρχ. τῆ πρὸς Τρύφ. διὰλ. (ψ) Ὁ Εὐσεβ. ἐν βιβλ. 4. κεφ. 11. τῆς Ἱσορ. (ω) Ὁ Αὐτ. αὐτ. ἐν κεφ. 16. (2α) Ὁ Φαβρίκ. (αὐτ. ἐν σελ. 52.) ὁ δὲ Κάβ. (αὐτ.) ἐν ἔτα 165. (2β) Ὁ Εὐσεβ. αὐτ. (2γ) Ἐσὶν δὲ, Φησί, ὁ Φώτ. (ἐν κώδ. 124.) φιλοσοφίας μὲν ὁ ἀνὴρ τῆς τε καὶ ἡμῶς, καὶ μάλιστα γε τῆς Ἱσορ. ὡς ἀπὸν ἀνηγμένους, πολυμαθεῖς τε καὶ Ἱσορ. περιβρομένοι πλῆτῳ ῥητορικῆς δὲ τέχνης ἐκ ἔχῃ σπαδῶν ἐπιχρῶσαι τὸ ἐμφυτον αὐτῆ τῆς φιλοσοφίας κάλλος. διὸ καὶ οἱ λόγοι αὐτῆ ἀδίκως ὄντες δυνατοί, καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν διωκόμενοι, τῶν ἐκδόν ἢ ἐπὶ ἀποσπάζοντες ἡδυσμάτων, ἢ δὲ τῷ ἐπαγωγῷ καὶ θελητήριῳ τῆς πᾶσιν τῶν ἀπράκτων ἐφελκόμενοι. (2δ) Μινά παρ' Ἱερών. αὐτῆ τῇ 2. ἀπολογ. καὶ παρ' Εὐσεβ. ἐν βιβλ. 4. κεφ. 11. τῆς Ἱσορ. (2ε) Παρ' Εὐσεβ. αὐτ. ἐν κεφ. 18. καὶ παρ' Ἱερών. αὐτ. (2ζ) Παρὰ τοῖς Αὐτ. αὐτ. (2η) Παρὰ Δαμσκ. ἐν Τόμ. 2. σελ. 755. τῶν Παρὰλ. καὶ παρὰ Φωτ. ἐν κώδ. 48. ὡς ἀμφίβολ. (2θ) Ἀποσπασμῶν. τῆτων παρ' Ἀνασ. τῇ Σινάιτ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 60. (2ι) Ἀποσπασμῶν. παρὰ Μινά. ἐν Τόμ. 2. σελ. 154. (2κ) Ὁ Φώτ. ἐν κώδ. 121. (2λ) Ὁρα τὴν 219. σελ. τῆ Χρυσ. κανόν. τῆ Εὐσεβ. καὶ τὴν 358. ἢ 287. σελ. τῆς Χρυσ. γραφ. τῆ Συγκλή. (2μ) Αὐτ. (2ν) Ἐν σελ. 620. ἢ 468. τῆ Χρυσ. (2ξ) Ἐν βιβλ. 4. κεφ. 31. καὶ βιβλ. 5. κεφ. 15. (2ο) Ἐν σελ. V. τῶν τῆ Ἱππλῶν. συγγραμ. τῶν αὐτῆ Ἀμβερ. ἐκδόσ. (2π) Αὐτ. ἐν σελ. IX. (2ρ) Αὐτ. ἐν σελ. 215. (2σ) Ἐν Τόμ. 1. σελ. 102. (2τ) Ἐν Τόμ. 1. σελ. 222.

Φησί· τῶν Βήρυλλος σὺν ἐπιστολαῖς καὶ συγγραμμάσι διαφόρος Φιλοκαλίας καταλέλοιπεν· ἐπίσκοπος δὲ ἕτος ὡς τῶν κατὰ Βόσραν Ἀράβων· ὡσαύτως δὲ καὶ Ἰππόλυτος ἐτέρας πρὸς καὶ αὐτὸς προεσῶς Ἐκκλησίας^α. ὁ δὲ, Hippolytus eiusdem ecclesiae episcopus (nomen quippe urbis scire non potui)^β. Ὁ Ἰππόλυτος Ἐκκλησίας τινὸς ἐπίσκοπος (τὸν νομα δὲ τῆς πόλεως μαθεῖν ἐκ ἡδιωήθῃ). ἐκ μὲν ἐν τῶν τῶ ἀγνοῶντος Ἱερωνύμου βημάτων, πλὴν τῆς ἀγνοίας ἕτερον προκύπτει ἐκδὺ· ἐκ δὲ τῶν τῶ Εὐσεβίου, ἐκ ἄν τιν ἐδ' Ἀραβία εἶναι, ἐδ' Ἀραβίας πόλεως ἐπίσκοπον τὸν Ἰππόλυτον γεγονέναι δολόγως σιωᾶσαι. τῶ γὰρ, τῶν, ἐπὶ τοῖς προτέροις αναγομένῃ, τετέστι τοῖς, ἡκμαζον δὲ κατὰ τὸ πλείους λόγιοι καὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες - - τῶν Βήρυλλος, κτ. καὶ τὸ, ὡσαύτως, αὐτοῖς αἰακίαν, πάντων δὴθεν τῶν μεταξὺ αἰς διὰ μέσθ ἐκλαμβανομένων· ἦτοι, ὡσαύτως τῶν τῶν λογίων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν καὶ Ἰππόλυτος· ἢ καὶ τοῖς προσεφετέροις, εἴταν τοῖς, διαφόρος Φιλοκαλίας καταλέλοιπεν, ἐκ δὲ τοῖς, ἐπίσκοπος δὲ ἕτος ὡς τῶν κατὰ Βόσραν Ἀράβων. καὶ γὰρ ἡ περὶ ἐπισκοπῶν ὡς ὡς τῶ Εὐσεβίου σκοπὸς καὶ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν λογίων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τῶν συγγραμματα καταλελειπτότων. ὅθεν καὶ τὸ, ἐτέρας πρὸς εἰπὼν, τὸ ποίας, ὡς ἐκ ἐφέλων δηλώσαι, παρέδραμεν. ἀλλὰ καὶ δὲ καὶ τὸ, ποίας δὴλον ποιεῖ λέγων· Ἰππόλυτος ἱερὸς Φιλόσοφος ἐπίσκοπος Πόρτε τῶ κατὰ τὴν Ῥώμῃ διαπρεπῶς ὡς τῶ, κτ. τῶν δὲ Ῥώμης αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἐπίσκοπον, ὁ μὲν Γερμανὸς Φησι, τὸ καὶ Ἰππόλυτος Ῥώμης καὶ ὁ ἅγιος Κύριλλος λέγουσιν· ὁ δὲ Λεόντιος, Κλήμης καὶ Ἰππόλυτος ἐπίσκοποι Ῥώμης. ἀλλὰ γὰρ δὴλεν, ὅτι ἡ κατὰ παραδοξίαν, ἢ τῇ σωτομῇ προσέχοντες, ἢ διὰ τὸ ὑπὸ τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ Πόρτε εἶναι πόλιν, ἕως εἰρήκασι. τὰ δὲ τῶ Γελασίῃ σόλεια βήματα, ἦτοι τὰ, Hippolyti episcopi et martyris Arabum metropolis in memoria haereticum^γ, τῶν ἀμφιβαλλομένων εἰσι. τὸ γὰρ περὶ τῶν δύο φύσεων ἐν Χριστῷ σιωτάγμαι, ἐξ ἧς ταῦτα ἐλήφθη, Γελασίῃ τῶ Κυζικῆ ἐπισκόπῃ Καίσαρειας τῆς ἐν Παλαιστίνῃ ἐναιφασιν^δ. ἀλλ' ὅποιον ἂν εἴη, τὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ζητήμασιν ἢ τῶ αὐτὸς πρὸς τὰς τούτων καὶ τοιούτων ἀνδρῶν μαρτυρίας; ἐκ τῶν εἰρημίων ἐν κατιδεῖν βράδιον, τὸν Ἰππόλυτον Πόρτε Ῥώμης ἐπίσκοπον χρηματίσαι. ἀλλὰ γὰρ ἐδὲ πᾶν πῶσαν ἐοικεν, ἄνδρα τοιούτον τῷ ἰδίῳ καταλιπόντα ποίμνῳ ἐν τῇ τῶν Ἰταλῶν μέχρι θανάτου παροικῆσαι, ὡς ὁ ἡ πῶρ τῆς Ῥώμης κατὰ τὸ 1551. ἕτος ἐβρεθείς αὐτὴ ἀνδρίας καὶ τὸ μνημεῖον ἀναγεγαστα μαρτυρεῖσιν^ε. ἀλλὰ γὰρ καὶ περὶ τῶ ἕτος, ὡς ὡς τὸν βίον ἐξετέλεσεν ὁ ἅγιος οἱ συγγραφῆς διαφέροντα. οἱ μὲν γὰρ φασιν, ἐν τῷ 230. ἢ. οἱ δὲ ἐν τῷ 235. ἢ. οἱ δὲ καὶ ἄχρι τῶ 252. ἕτος παρεκλείεσσι τὸ τῶ βίῳ αὐτῶ μαρτυρικὸν τέρμα^ς.

Τῶν τῶν σωζομένων συγγραμμάτων ἢ ἐν Ἀμβρουγ. κατὰ τὸ 1716. ἕτος γενομένη ἐκδοσις πληρεστέρα μὲν τῶν

ἄλλων, δύσχετος δὲ διὰ τὴν τῶν πινάκων τελείαν ἐλ-
λειψιν^ς.

ΙΣΙΔΩΡΟΣ ὁ Πηλεσιώτης Ἀλεξανδρῶς ὡς τὸ γέ-
νος^ς, τῶ θείῃ Χρυσόστομῃ ἀκροατῆς^ς, ἀνὴρ ἐλλογιμώτα-
τος Φιλόσοφος τε καὶ ῥήτωρ^ς. περὶ δὲ τὸ 412. ἕτος ἀν-
μάσας^ς, τῶ Πηλεσίῃ καθηγῆσάτο ὅρας^ς, ἐργατε καὶ
λόγῳ θαυμασίως διαπρέπων. ἡ μόνον γὰρ τὰ ἀσκητικά
διαθλῶν σκάμματα, σὴλῳ μοναδικῶς βίῳ ζῶσαν ἑαυτὸν
παρεσκιάζον, ἀλλὰ καὶ τὸ διδασκαλικὸν νάμα τοῖς ἐγ-
γύς τε παρέχεε διαψιλῆς καὶ τοῖς πόρρω. περιῶν δὲ ἐπὶ
τῷ βίῳ ἐν ἕτε 431, ὡς ἐκ τῆς 311. ἐπιστολῆς τῶ 1. αὐτῶ
βιβλίῳ καταμαθεῖν βράδιον, περὶ τὸ 449. ἢ 450. ἕτος^ς ἐν
τῷ Ἱερουσαλὴμ μετέστη τῷ ἐπερᾶνιον. συγγράψαι δὲ τῶ
τόν φασιν οἱ μὲν^ς, τρεῖς χιλιάδας ἐπιστολῶν· οἱ δὲ ὡς
χιλιάδας δὲκα χάριτος παντοίας μετὰς θείας τε ἅμα καὶ
ἀνθρωπίνης^ς.

Ἡ ἐν Παρισ. κατὰ τὸ 1638. ἕτος τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶ
γενομένη ἐκδοσις τῶν ἄλλων πληθεῖ ὑπερτερεῖσα, ἐπι-
σολὰς περιέχει 2012.^ς

ΙΩΣΗΠΟΣ ὁ ἐπικληθεὶς Φλάβιος^ς ὡς τῷ Ματ-
θαίῳ, Ἰδαῖος τὸ γένος, ἱεροῦς τῷ Φυλίῳ, Ἀσμοιᾶς τῷ
πατριδᾷ, καὶ Φαρισαῖος τῷ αἵματι. ἐν Ἱερουσαλὴμοις δὲ
τῷ πρώτῳ τῆς ἡγεμονίας ἕτε Γαίῃ γονηθεὶς^ς, εἴταν τῷ
ἀπὸ τῶ Σωτῆρος Χριστῶ 37. ἢ τοῦτον τῇ παρ' Ἑβραίων
παιδείᾳ πρέβῃ, ὡς τεοσαρεσκαιδέκατον ἕτος ἀγοντα τῶ
ἀρχιερεῖς καὶ τῶ τῆς πόλεως πρώτες παρ' αὐτῶ ἀκρι-
βίτερον τι περὶ τῶν νομίμων ζητεῖν ἐπιγινώσκαι. ἐν ἕτε δὲ 63.
εἰς Ῥώμῃ παραγίνεται τισὶ τῶν σινηθῶν αὐτῷ ἱερῶν ἐκ
δεσμίων ἀπαχθέντων ἐπικληθεὶς προθέματος^ς. ἐπανιών
δὲ, καὶ εἰσέρχεται καὶ πολέμῳ τῷ πατριδᾷ κατατρυχο-
μένῳ ὄρῳ, Ἠγεμῶν τῆς Γαλιλαίας προσχειροθεῖς^ς, γε-
ναίως τοῖς πολέμοις ἀντίτῃ, ἄχρις ἢ τῆς Ἰωταπάτης
κατὰ τὸ 67. ἕτος^ς ὑποχειρεῖς γενομένης, καὶ αὐτὴς ὑπὸ
τῶν ἐχθρῶν σινηθήθη^ς. τῶν δεσμῶν δὲ τῷ τῶ Οὐεσπε-
σιανῶ κελούσῃ ἀπολυθεὶς, δι' ὃ ἐκινε πρέβῃ^ς.
σινητέμῃ κατὰ τὸ 70. ἕτος τῷ Τίτῳ ἀπὸ τῆς Ἀλεξαν-
δρείας ἐπὶ τῇ τῆς Ἱερουσαλὴμ πολιορκίᾳ τε καὶ αἰχμα-
σίᾳ δὴ καὶ γραφῇ ἀπαντα τὰ τότε ἐξέδωκε συμβάλλοντα^ς.
μετὰ δὲ ταῦτα εἰς Ῥώμῃ ἀφικόμενος, τῶν ἐλλογιμῶν
γραμμάτων μεταχρῆν ἐσπῆδαξε^ς. καὶ τῶ περὶ Ἰδαί-
κης ἀρχαιολογίας λόγῳ σιωταζάμενος, τοῖς δυοῖ βασι-
λεῦσιν Οὐεσπεσιανῶ τε καὶ Τίτῳ προσήγαγε. καὶ οἱ μὲν
τῇ δημοσίᾳ παρεδίδραν βιβλιόθηκῃ, αὐτὸς δὲ ἀνδραίντες
ἡζίωται^ς. παρέτενε δὲ τὸν βίον ἄχρι τῶ 93. ἕτος^ς.
ταύτῃ δ' ἡμῖν καταλέλοιπε τῷ ἀξίολογον ὑπὲρ Χριστῶ τῶ
Σωτῆρος μαρτυρίαν.

Γίνεται καὶ κατὰ τῶν χρόνων Ἰησῶς σοφὸς ἀνὴρ,
εἰγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρῆ. ὡς γὰρ παραδόξῳ ἐργῶν
ποιητῆς, διδασκαλὸς ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τ' αἰσθητῇ δεχο-
μένων. καὶ πολλὰς μὲν Ἰδαίους, πολλὰς δὲ καὶ ἐλλογιμὰς
ἐπηγάγετο. ὁ Χριστὸς ἕτος ὡς. καὶ αὐτὸν ἐν δέξει τῶν
πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν σαυρῶ ἐπιτετιμηκότες Πιλάτῃ,
ἐκ ἐπαύσαντο οἷγε πρῶτον ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ
αὐτοῖς τρίτῳ ἔχον ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων Πρε-
φητῶν τὰ αὐτὰ καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτῶ
εἰρηκῶν. εἰς δὲ νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τῶ δὲ ὡς γενο-
μένων ἐν ἀπέλειπε τὸ φύλον^ς.

Τῶν

- (α) Ἐν βιβλ. 6. κεφ. 20. τῆς Ἱστορ. (β) Ἐν τῇ τῶν ἐκκλησιαστικ. συγγραμ. καταλ. (γ) Ἐν τῇ 1. τῶν χρόν.
λόγ. σελ. 85. τῆς αὐτῆς Ἀμπελιδ. ἐκδοσ. (δ) Ἐν σελ. 225. τῆς ἱερῆς. τῶν τῶ Ἰππολ. συγγραμ. ἐκδοσ. κῆται. (ε) Ὁ, τι Βηλαριῶν.
καὶ ὁ Βαυρῶν. παρὰ Μυραῖον ἐν τῷ χρον. τῷ αἰς τὸ 94. κεφ. τῶ Γενναῖ. περὶ ἐκκλησιαστικ. συγγραμ. (ζ) Ὁρα τὰ προῖμ. τῆς ἱερῆς. ἐκδοσ.
(η) Ὁ Οὐδῶν. αὐτὸς Τόμ. 1. σελ. 222. (θ) Ὁ Δοδεῖλ. παρὰ Φαβρίκ. αὐτὸς καὶ σημάτω. τῶ αἰς τὸ 203. σελ. τῶ 1. μέρ. τῶ 5. βιβλ. (ι) Ὁ
Θεοδωρίκ. αὐτὸς σελ. 14. τῆς ἱερῆς. ἐκδοσ. (κ) Τὸ δὲ Φωτῆς σαφῆς ἐστίν. Φωτῆς ὁ Φωτῆς. (αὐτὸς κωδ. 121.) καὶ ὑπὸ στίχῳ καὶ ἀπὸ τῶν
καὶ πρὸς τὸν ἀπὸ τῶν ἐκ ἐπιστολῆς λόγῳ. λίγα δὲ ἄλλα τε τινὰ τῆς ἀκριβοῦς λαρόμενα, καὶ αὐτὴ ἡ πρὸς Ἑβραίων ἐπιστολὴ ἐκ τῶν τῶ ἀποστόλου
Παύλου· τὰ δὲ ἐξ ἧς ὅσα ἐν τῷ αὐτῷ κωδ. Φωτῆς ὁ Φωτῆς. ἡ περὶ τῶ Ἰππολ. αὐτὸς περὶ τῶ Ἀμβροσίᾳ νοητὸν κατὰ τὴν τῶ Εὐσεβίου μαρτυρίαν. αὐτὸς
βιβλ. 6. κεφ. 23. τῆς Ἱστορ. (ν) Ὁ Φωτῆς. αὐτὸς κωδ. 228. (λ) Νικηφ. ὁ Κεῖλ. αὐτὸς βιβλ. 14. κεφ. 53. (μ) Ὁ Σαῖδ. αὐτὸς
τὸ Ἰσίδωρ. (ν) Ὁ Κεῖλ. αὐτὸς Τόμ. 1. σελ. 390. (ξ) Ὁ Νικηφ. αὐτὸς. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτὸς τῶ 9. σελ. 253. (π) Ὁ
Σαῖδ. αὐτὸς. (ρ) Ὁ Νικηφ. αὐτὸς. (σ) Σιζῆτος ὁ Σινέν. αὐτὸς τῶ 4. βιβλ. τῆς βιβλιοθ. (παρὰ Κεῖλ. αὐτὸς) τῶ 4. κεφ. 53. (ψ) Ὁ Σαῖδ. αὐτὸς
διὰ μαρτυρεῖται ἐν τῇ Ἑντίρη. τῶ ἀγίῳ Μάρκῳ. βιβλ. 10. ἐπιστολὰς περιέχον 1148. ὡς ἡ πρώτη ἀρχεται ἔτσι· ἐπεὶ δὲ κύκλικόν ἐστι χρόνον.
ἵσως δὲ τῶν ἀνενδότων αἰσιν αὐτῶν, ἡ πῶσαι, ἡ εἶναι. (τ) Ὁ Κεῖλ. αὐτὸς τῶ 1. μέρ. τῶ 4. βιβλ. σελ. 228. (υ) Αὐτὸς ὁ Ἰωσήφ. αὐτὸς τὸν Ἰωσήφ βίον
(φ) Ὁ, τε Κεῖλ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 32. καὶ ὁ Φαβρίκ. ἐν τῷ 1. μέρ. τῶ 4. βιβλ. σελ. 228. (χ) Ὁ Ἰωσήφ. αὐτὸς βιβλ. 3. κεφ. 24. καὶ 26. (ψ) Ὁ Αὐτ. αὐτὸς
βιβλ. 2. τῶ Ἰδαί. πολέμ. κεφ. 25. (ω) Ὁ Φαβρίκ. αὐτὸς. (2α) Ὁ Ἰωσήφ. αὐτὸς αὐτὸς βιβλ. 3. κεφ. 24. καὶ 26. (2β) Ὁ
Αὐτ. αὐτὸς αὐτὸς βιβλ. 5. κεφ. 59. (2γ) Ὁ Αὐτ. αὐτὸς τῶ κατὰ Ἀπῶν. βιβλ. 1. σελ. 1037. (2δ) Ὁ Αὐτ. ἐν βιβλ. 20. κεφ. 9.
τῆς Ἰδαί. ἀρχ. (2ε) Ὁ Ἱερωνύμ. αὐτὸς τῶ τῶν ἐκκλησιαστικ. συγγραμ. καταλ. (2ζ) Ὁ, τι, Κεῖλ. καὶ ὁ Φαβρίκ. αὐτὸς.
(2η) Ὁρα τὸ τῶ Καρόλα Δαβριζ. αὐτὸς Λονδῶν κατὰ τὸ 1706. ἔτ. ἐκδοθῆναι πῶς. ἐν τῇ γοναίᾳ ἢ τῶν λόγων τῶν ἐν τῇ ἐκδοθῆναι γησιότης.

μᾶλλον ἐπικαλεῖται δικαστήριον τῶ τῆ βασιλείας Κωνσταντίῃ, ὡς ἂν τὴν περιβεῖσαν ἀποτινάξαιτο λώβῳ. ἀφικέ-
μενος δὲ εἰς Ταρσόν, τῷ μακαρίῳ σιωλῷ Σιλβανῷ, ὃ ἐπι-
τάλας ὁ Ἀκάκιος, καὶ τὴν καθάρειν δηλώσας, ἔχουσε κα-
τὰ τῆ Κυρίλλῃ ἐδόν. καὶ γὰρ ἡδιστα ἤκεν αὐτῷ διδάσκον-
τος ὁ ἐκείνος β. κατὰ δὲ τὸ 359. ἔτος ἐν τῇ κατὰ Σε-
λὺκουαν Σινώδῳ ὑπέρτερος Ἀκακίῃ ὁ Κύριλλος· καθ' ἡρέ-
θησαν γὰρ ἐν αὐτῇ οἱ περὶ Ἀκακίον γ. κατὰ δὲ τὸ εὐθύς
μετ' ἐκείνῳ ἔτος ἐν τῷ κατὰ τὴν Κωνσταντινέπολιν σινω-
δῶν, Κυρίλλῃ ὑπεριχύσας ὁ Ἀκάκιος καθαιρέσει αὐτὸν πάλιν
καθυποβάλλει. ὅτε δὲ οἱ Ἰσδαῖοι τῷ τῆ παραβάτε
Ἰελανῶ ἐπιτάγματι τὰ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆ ναὶ παρὲ
σκόλαζον, ὁρῶν ὁ ἅγιος, νυκτὶ, ἔλεγεν, ἦκει ὁ και-
ρὸς, ὅτε λίθος ἐπὶ λίθον ἢ ἂν μέντοι εἰς τὸν ναόν.
ὁ δὲ καὶ γέγονεν. ἐπὶ δὲ τῆ μεγάλης Θεοδοσίας, τῶν
ἐχθρῶν αὐτῆς ἐκλελοιπόντων, ἀνεπηρέαστον εἰς τὸ ἐξῆς ἔχε
τὸν θρόνον. καὶ ἐν ἔτει μὲν 381. τῇ ἁγίᾳ οἰκουμένη
δωτέρᾳ συμπάρεσι Σινώδῳ· ἐν ἔτει δὲ 386. τῷ Θεῷ τὸ
ἐρωτάτο αὐτῷ παρέθετο πνεῦμα.

Τῶν σωζομένων αὐτῶ συγγραμμάτων ἦ τε κατὰ τὸ
1703. ὡς Ὄξον. καὶ ἡ κατὰ τὸ 1720. ἔτος ἐν Παρίσι. γινώ-
μηναι ἐνδόσεις πλήθει καὶ ἀκριβεῖς τῶν ἄλλων κρείττονες.

ΜΑΞΙΜΩ: τῷ ὁμολογητῇ πατρί μεν ἡ Κωνσταν-
τινέπολις, πατέρες δὲ ὡς ἂν ἀνῶθεν, καὶ ὡς ἐξ ἑαυτῶν πε-
ρίβλεπτοι. ἔτος ἐν ἔτει 580. γεννηθεὶς, καὶ παι-
δείας μετασχὼν παντεῶς, τὴν φιλοσοφίαν τῶν ἄλλων
ἀπασῶν προέταξε καὶ περιέτερε. ὑπὸ Ἡρακλείῃ δὲ τῇ
τὴν βασιλείαν ἀρχῇ τότε διέποντος ὑπογεγράφως πρῶτος
τῶν βασιλικῶν κατασταθεὶς ὑπομνημάτων, ἐπεὶ τὴν πίσιν
καινοτομημένῳ τῷ Μονοθελητῶν εἰσα δόγματι, ἄλλως δὲ
καὶ φιλοσοφίας τῆς θείας τῷ ἔρωτι καταδελγόμενος ἐτύγ-
χανε, καταλείπει μὲν τὴν αὐτὴν τὴν βασιλείαν, πρὸς
τὸν μοιᾶδα δὲ προχωρεῖ βίον, τῷ τῆς Χρυστόπουλος δὲ
ἐαυτὸν Φροντιστηρίῳ. ἔ καὶ τὴν πρεσβύτην μετ' ἐ πολὺ
ἀνέδειξατο, τὴν σιωπῆσιν ὑπερβαλὼν τοῖς ἀπαιτητοῖς
κατορθώμασιν. ἀλλὰ γὰρ τῆς αἰρέσεως κενωθεμένης καὶ
ἐθαπλεμένης τὰ μέγιστα, ἢ ἔτι ἐναποκεῖσθαι ἀνέχε-
ται, ἀλλὰ τὴν τῇ Θεῷ πανοπλίαν ἀναλαβὼν, ἐπὶ τὸ
πνευματικὸν παρρησιάζεται σάδιον. παραγίνεται ἐν ἐπὶ
τῇ Ἀφρικῇ, (ἔτος μὲν τὸ 640.) καὶ τὴν ὡς ἐξ ἑαυτῶν ἀπαν-
τας τοῖς ὁδοῖς ἐμμένει δόγμασι παραινέ, καὶ τὴν ἐκ
ἐπισκόπων ἐπὶ τὸν κατὰ τῆ μονοθελητῆς ὑπαλάφει ἀγῶ-
να, καὶ Πύρρον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ τῆ θρόνου
ἀπελαθόντι, καὶ τὴν Ἀφρικῇ καταλαβόντι συμπλέκε-
ται, καὶ πάλαι γενναίως, καὶ νυκτὶ κατὰ κράτος, καὶ
λαμπρὸν αἶρει τῆς ὡς ἐξ ἑαυτῶν τὸ τρέπον. ἔτα τοῖς
μονοθεληταῖς πωταχέειν ἀντιπαραταχθῆναι προθέμε-
νος, ἐν ἔτει μὲν 645. τὴν Ῥώμην καταλαμβάνει, ἐν ἔτει
δὲ 649. τὴν ἐν Λατεράνῳ Σινώδῳ κατὰ τῶν Μονοθελη-
τῶν συγκροτῆσαι ἀναπέθει Μαρετίνον τὸν Πάπαν. ταῦτα
δὲ μὴ φέρον Κῶνστας ὁ αὐτοκράτωρ ὁ τῇ Ἡρακλείῃ ἐγγυ-
νος, ἅ τε δὴ τὰ τῶν Μονοθελητῶν φρονῶν, χειρὶ στρατιω-

τικῇ εἰς τὴν Κωνσταντίνην ἀγαγὼν τὸν ἀθλητὴν σὺ τ
αὐτῷ μαθητῇ Ἀναστασίῳ, καὶ δεσποτικῶς παραδίδας, ἐπὶ
δικαστικῇ βήματι εἵματα παραταθῆναι κελεύει. ὡς ὅτε
Πύρρος περιφρονήτης, καὶ τῆς βασιλείας προδότης, καὶ
ὁνειρεκρίτης, καὶ ὡς ἂν ὁμοφρονῶν, καὶ τὸν βασιλέα μ
ἔναν ἱερέα ὡπλῶν, διαβληθεὶς ὁ Μάξιμος, εἰρήνῃ πάλιν ἐγκα-
θερύνεται, καὶ τοὶ ἱκανῶς ἀπολογηθεὶς, καὶ ψευδῇ πάντ
ἀναποδείξας τὰ αὐτῷ προσεβέντα ἐγκλήματα. ἔτα ἐξ
ριπτοῦ εἰς Βυζίλλῳ διατίμπεται, ἐκείθι τε πάλιν ἐπὶ τῷ
Κωνσταντίνῳ μεταπεμφθεὶς πολλὰς ὑπομνήσεις βασιάνες, κα
τέως τὴν τε γλῶσσαν καὶ χεῖρα ἀποτέμενται. ἀλλὰ κα
μετὰ τὴν ἀποτομὴν θεία διωάμει λαλῶν διετέλει κα
γράφων. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς ὑπερορίαν μακρὰν, εἰς ἐν τῷ
κατὰ τὴν Ἀλανίαν φρέγιον Σχίμαρον λεγόμενον, ἀπαχθεὶς
ἐκείθι ἐν ἔτει 662. ἐπὶ τὴν ἐράνιον μεδίσαται πατρίδα.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτῷ ἐκδοσις μία, ἡ ἐν Παρίσι
κατὰ τὸ 1675. ἔτος γενομένη.

Τὰ ἀνέκδοτα ἢ ἐκλελοιπότα.

Διάλεξις ὁρθεδοῦς καὶ Μανηχαίου. Λεξικόν. Περὶ
τῆς δωτέρης παρῆσις. Σινώτομος χρονολογία τῆς τ
Χριστῷ ζωῆς. Ἐρωτήσεις Μαξίμου μοναχῆ πρὸς τὸν ἀγίῳ
τατὸν κύριον Νικηφόρον γενομένη Χαρτοφύλακα τῆς τ
Θεῷ μεγάλης Ἐκκλησίας περὶ διαφορῶν κεφαλαίων.

ΜΕΛΙΤΩΝ ὁ τῆς ἐν Σάρδεσι παροικίας ἐπίσκο-
πος ὁ ὡς ἂν ἀγῶν πνεύματι πάντα πολιτεύσας
μνος, καὶ προφήτης ὑπὸ πολλῶν νομιζόμενος, ἐν ἔτει
μὲν σωτηρίῳ 170. ἦκμασεν, ὑπὲρ ὧν οἱ Χριστιανοὶ τότε
δεινῶν ἔπαχον βιβλίδιον σωτάζας, καὶ Μάρκῳ προσφω-
νήσας τῷ Ἀντωνίῳ. ἐν Σάρδεσι δὲ τὸ φθαρτὸν κατέ-
λιπε σκῆτος. κατὰ γὰρ φησὶν ὁ Εὐσέβιος, ἐν Σάρ-
δεσι περιμενὼν τὴν ἀπὸ τῶν ὕδραν ἑπισκοπῶν
αὐτῇ ἐκ νεκρῶν ἀναστήσεται.

Τὰ αὐτῷ Συγγράμματα.

Τὰ περὶ τῆ πάχα δὴ, καὶ τὰ περὶ πολιτείας καὶ
Προφητῶν. Ὁ περὶ Ἐκκλησίας καὶ ὁ περὶ Κυριακῆς λό-
γος. Ὁ περὶ φύσεως ἀνθρώπου καὶ ὁ περὶ πλασέως, καὶ
ὁ περὶ ὑπακοῆς πίστεως αἰδητηρίων. Ὁ περὶ ψυχῆς καὶ
σώματος ἢ νοός. Ὁ περὶ λυτῆ καὶ περὶ ἀληθείας κα
περὶ πίστεως καὶ γνώσεως Χριστοῦ. Λόγος περὶ προφητείας
καὶ περὶ φιλοζενίας. Ἡ Κλῆς. Τὰ περὶ τῆ Διαβόλου
καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννη. Ὁ περὶ ἐνσωμάτ
Θεοῦ. Τὸ εἰρημένον πρὸς Ἀντωνίον βιβλίδιον. Κα
τὰ αὐτῇ δὲ τῇ βίβλῳ ὑπομνήματα. ἔδεις γὰρ ἄλλος Με-
λίτων ποιητῆς ἐκκλησιασ. συγγραμμάτων.

ΝΕΙΛΩ: τῷ θαυμασίῳ πατρί μεν ἡ Κωνσταντινέπο-
λις, καὶ μαθητῆς δὲ ὁ Θεὸς Χρυστόμοτος, ὡς ἂν
κατ' ὅν ἦκμασε τὸ περὶ τὸ 440. ἀπὸ Χριστῷ ἔτος. ὡς
νεία δὲ ἔτος καὶ πλέτω βαθεὶ περιεχόμενος ἐπαρχος τῇ
πατρίδος ἐχρημάτισε, καὶ γάμῳ δὲ ὁμιλήσας, δὴν ἐξ
παίδας

- (α) Ὁ Σακρ. ὡς βιβλ. 2. κηφ. 40. (β) Ὁ Θεοφάνης. ὡς βιβλ. 2. κηφ. 26. τῆς Ἰσορ (γ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (δ) Ὁ Σακρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 3. κηφ. 20. (ε) Ὁ Αὐτ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ς) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ζ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (η) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (θ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ι) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (κ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (λ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (μ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ν) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ξ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ο) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (π) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ρ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (σ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (τ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (υ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (φ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (χ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ψ) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (ω) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (1) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (2) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (3) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (4) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (5) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (6) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (7) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (8) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (9) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (10) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (11) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (12) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (13) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (14) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (15) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (16) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (17) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (18) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (19) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (20) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (21) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (22) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (23) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (24) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (25) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (26) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (27) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (28) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (29) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (30) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (31) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (32) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (33) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (34) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (35) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (36) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (37) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (38) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (39) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (40) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (41) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (42) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (43) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (44) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (45) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (46) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (47) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (48) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (49) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (50) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (51) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (52) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (53) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (54) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (55) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (56) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (57) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (58) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (59) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (60) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (61) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (62) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (63) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (64) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (65) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (66) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (67) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (68) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (69) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (70) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (71) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (72) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (73) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (74) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (75) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (76) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (77) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (78) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (79) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (80) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (81) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (82) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (83) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (84) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (85) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (86) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (87) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (88) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (89) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (90) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (91) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (92) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (93) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (94) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (95) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (96) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (97) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (98) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (99) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3. (100) Ὁ Κέρ. αὐτ. ὡς βιβλ. 5. κηφ. 3.

παύσαι. ἅπαντα δὲ καταλιπὼν ὁ τριτόλβιος, πανοικί τὸν ἀσκητικὸν προήλθοι βίον. τὴν μὲν γὰρ σύζυγον ἀναπέσας τὸ θυγάτριον αὐτῶν παραλαβέσας τοῖς ἐν Αἰγυπτίῳ κατασκηνῶσαι Φροντιστηρίοις, αὐτὸς σὺν τῷ υἱῷ Θεοδώρῳ τὸ Σινὰ καταλαβὼν ὄρεος, ἐν τοῖς ἐκεῖ τῶν μοναζόντων σκηνώμασι κατοικεῖν ἤρετίσαστο. βαρεβάρων δὲ ποτε ἐξείφνης ἐπιπεσόντων, καὶ κατασφάττειν τὰς ἀγίες ἀρξαμένων, ὁ μὲν υἱὸς αὐτῆς αἰχμαλωτὸς γέγονεν, αὐτὸς δὲ μόλις τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐξέφυγεν^α. ἐν τίνι δὲ ἔτεσι τὸ τῆς βίης πέρασ αὐτὸν κατέληφεν, ἀδήλων· τῆτο δὲ δῆλον, ὅτι περιῶν ἔτι τῷ βίῳ κατὰ τὸ 500. ἔτος. καὶ γὰρ ἐν τῇ πρὸς Ζωτάριον τὸν Τριβένον ἐπιστολῇ αὐτῆς^β, ἰδὲ, φησί, λοιπὸν πεντακοσιοστὸν ἔτος.

Ἡ τὰ πλεονα τῶν σωζομένων αὐτῆς συγγραμμάτων περιέχουσα ἐκδοσις ἐστὶν ἡ ἐν Γάμῃ κατὰ τὸ 1668, καὶ 1673. ἔτος γενομένη, καὶ δυσὶ τόλχεσι σιωταχθεῖσα. ἔλπει δὲ αὐτῇ τῶν ἀλλοτῶν ἐκδοσμένων τὰ δε^γ. Τὸ ἐν τῷ σινάῳ ὄρει τῶν θείων πατέρων μαρτύριον. Λόγος πρὸς Ἀλβιανὸν τὸν ἐν Νιτρία μοναζόντα^δ. Κεφάλαια παρανετικά 229.^δ Τὰ εἰς τὸ ἄσκησιν ὑπομνήματα^ε.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτῆς

Τὰ Ἐκλελοιπότα.

Λόγοι δύο εἰς τὸ Πάχα, καὶ τρεῖς εἰς τὴν Ἀνάληψιν τῆς Κυρίου^ς. Ἐπιστολαὶ πρὸς Ἡλιόδωρον Σιλατιάριον, καὶ πρὸς Ὀλυμπιόδωρον Ἐπαρχον^α. Λόγος πρὸς Ἑλλήνας^β.

Ἐκ τῆς ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ. Πανάρετος ἦτε τῆς Σειράχ βίβλος λέγεται, ὡς ὁ Γεώργιος ὁ Σύγκελλος μαρτυρεῖ λέγων· Ἰησοῦς ὁ τῆς Σειράχ, ὁ τὴν Σοφίαν γράψας τὴν καλεσμένην Πανάρετον^α. καὶ ἡ Σοφία τῆς Σολομώντος, κατὰ τὸν Εὐσέβιον λέγοντα· ὁ τὴν πανάρετον σοφίαν εἰς αὐτῆς πρόσωπον ἀναθείς^β. ἐκ τῶν ὑπομνημάτων ἐν τῶν εἰς ταύτας τὰς βίβλους ἐλήφθη τυχὸν καὶ τὸ ἐν τῇ δε τῇ δέλτῳ κείμενον βραχυτάτον ὑπόμνημα^γ. ὅπερ ὁ ἕτερος μόνον τῶν κωδίκων περιέχει, ὁ τῆς Ἡγεμόνος.

ὁ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ Σύρος μὲν ἦν τὸ γένος, Θεοδῶρος δὲ τῆς Μαφκεσίας αὐτάδελφος. Ζεβινῶ δὲ τῷ ἀσκητικατάτῳ ἀνδρὶ μαθητούσας πρέτερον, καὶ πᾶσαν παρ' αὐτῆς ἰδέαν ἀρετῆς ἀπομαχάμενος^δ, τὴν Ἀπαμέων Ἐκκλησίαν ἀριεπείποιμασεν ὑπερον^ε. ἐν τοῖς ζῶσι δὲ ἔτι διετέλει κατὰ τὸ 427. ἔτος, ἐν ᾧ τὴν τῆς ἱερείας κατέπαυσε συγγραφῶν ὁ τῆς Κύρης Θεοδώριτος^ς.

Τὰ αὐτῆς Συγγράμματα.

Ἐξηγήσεις εἰς τὸ ἄσμα τῶν Ἀσμάτων^α. Ὑπόμνημα εἰς τὸν Ἰωβ^β. Ἐξηγήσεις εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ, Ἰερεμίαν, καὶ Δαυιδ^γ.

Τὸ, Ἀπαμείας, παρὰ τοῖς κωδίκων ἐπρόκειται τῷ Πολυχρονίῳ. τῆτον δὲ ποιητῶν τῶν ἐν τῇ δε τῇ βίβλῳ ὑπομνημάτων, τῶν τῷ Πολυχρονίῳ ἐπιγραφέντων, ἡγε-

μεθα, ὡς περὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραψάντα ὑποθέσεων, καὶ μόνον μνημονόμικον παρὰ τῶν περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφῶν διαλαμβανόντων.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ὁ σοφιστὴς καὶ ῥήτωρ^α, ὁ ἐκ τῆς κατὰ τὴν Φοινίκην Γάζης, ἐπὶ Ἰουλίῳ τῷ Θερακὸς περὶ τὸ 520. ἔτος ἤκμασεν ἔτος, Χορίκιον τὸν σοφιστικὸν ἀκροατικὸν, καὶ τῆς σχολῆς ἐτι ζῶν ἐκζητῶς διδάσκειν. ὅς δὲ καὶ ἐπιταφίῳ τὴν τῆς διδασκαλίας αὐτῆς τιμῆς τελευτήν^β λέγων^γ, καὶ ταῦτα πρὸς τοῖς ἄλλοις τῶν ἀνδρῶν ἐπαίνους ἔφη^δ· τῶν δὲ πρὸς τὴν ταύτης προσίῳ τῆς παιδείας, (εἴτην τῆς θείας) ἠάσε πλὴν τῆς χήματος μόνον, πάντα ἡν ἱερῶς, τὰ μὲν δόγματα τῆς δόσεβείας, τὰ τε τέτοις ἀντιλέγειν ἐπιχειρῶντα^ε. τὰ μὲν, ὅπως ἐπιτηδύσει μαθῶν^ς. τὰ δὲ, πρὸς ἡλεγχον ἐπιτάμενος, ἄμφω καλῶς ἐπαυδοῦσθαι. ἔ μὲν ἠεπέπλαζε τῶν θείων αὐτῶ μαθημάτων ἡ γνώσις. ἔ γὰρ εἶπεν καὶ παρανεύσαι τοῖς ἄλλοις ταύτῳ μετῆς τὴν παιδύσιν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις ἀπεδέκην τὴν ἐπιστήμην^ς.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτῆς

Τὰ Ἐκδοσμένα.

Σχόλια εἰς τὰς δ' Βασιλείας καὶ τὰς β' Παραλειπομένης^α. Ἐπιτομὴ διαφορῶν ὑπομνημάτων εἰς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν^β. Ἐπιστολαὶ τινες πρὸς Φίλιππον τὸν ἀδελφόν, Ἰερώνυμον, Μακάριον, Σωζόμενον, Παγκράτιον, Κάτωρα, Ζαχαρίαν, Ἡλίαν ἐπίσκοπον, κτ.^γ

Τὰ Ἀνέκδοτα.

Ἡ εἰς τὴν Ὀκλίαντον καὶ τὰς Βασιλείας καὶ Παραλειπομένα ἐπιτομή^α. Ἐξηγητικῶν ἐκλογῶν ἐπιτομὴ εἰς τὰς Παραομιὰς^β. Ὑπομνήματα εἰς τὰς Παραομιὰς καὶ εἰς τὸ ἄσμα^γ.

Τὰ Ἐκλελοιπότα.

Βιβλίον ὅλον, εἰχων ὁμηρικῶν μεταφράσεις, εἰς ποιητικὰς λόγων ἰδέας μεμερωμένα^α.

ὁ ΣΕΡΑΠΙΩΝ Μοναχὸς ὦν, καὶ τῶν ἐν Θηβαΐδι τὸν μοναδικὸν ἀσκήντων βίον προϊστάμενος, καὶ γνήσιος τῆς ὀπίθ Ἀντωνίου φίλος^α, ὑπὸ τῆς μεγάλης Ἀθανασίᾳ Θεμέως πόλεως Αἰγυπτῆς ἐπίσκοπος προχειρίζεται^β. καὶ ἐν ἔτει μὲν 347. τῇ κατὰ τὴν Σαρχδικὴν συμπάρεση Σινώδα, ἐν ἔτει δὲ 355. ὑπ' αὐτῆς τῆς Ἀθανασίᾳ σὺν τέσσαρσιν ἐπισκόποις καὶ τρισὶ πρεσβυτέροις ἐς τὴν οὖτιν πέμπεται καταβιάζων αὐτῶ τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνον ἐκεῖ τότε διάγοντα, καὶ πρὸς τὰς τῶν αἰαντίων, ἡ δέει, διαβολὰς ἀπολογησόμενος. ἡ γὰρ ὁ Σεραπίων ἀνὴρ ἐς τὰ μάλιστα τὴν βίον θαπέσιος, καὶ λέγειν δεινός^γ. καὶ ὁμολογητῆς δὲ τῆς δόσεβείας ἐπὶ Κωνσταντίῳ γενόμενος ὁ τριτόλβιος^δ, περὶ τὸ 358. ἔτος τῶν γηῶν μετέστη^ε, τὸ θείον τῆτο καταλιπὼν ἡμῖν μάθημα. Ὁ νῆς μὲν πεπωκὼς πνύδματικῶν γνῶσιν τελεῖως καθάιρεται^ς. ἀγάπη δὲ τὰ φλεγμαίνοντα μόρια τῆς θυμῆς θεραπύει^α. πρὸς δ' ἐπιθυμίας ἐπιρρέεσας ἰσησιν ἐγχεστέται^β.

Τὰ

(α) Ὁρα τὸ μνη. τῆς Ἰανναρε. ἐν τῇ 14. (β) Ἡ 57. ἐπὶ τῇ 1. βιβλ. (γ) Ἐξεδόθησαν ἐν Παρίσι. κατὰ τὸ 1639. ἔτος. (δ) Ἐξεδόθη ἐν Λαφίε κατὰ τὸ 1577, καὶ ἐν Φρανκ. κατὰ τὸ 1608. ἔτ. (ε) Συνεξεδόθη τοῖς τῶν Νύς, καὶ Μιζ. καὶ Φελ. ὑπομν. (ζ) Μισὰ παρὰ Φωτ. ἐν κωδ. 276. ἐν τῇ μίρῃ ἐξ αὐτῶν ἔσμικρά. (η) Παρὰ τῇ 4. πρᾶξ. τῆς 5. Συνόδ. (θ) Παρὰ Νικηφ. ἐν βιβλ. 14. κηφ. 54. ἐν τῇ περὶ τῶν τῶν Νάλλκ συγγραμ. καὶ τὰ δε^γ. ἀριεπείποιμασεν καὶ ἕτεροι λόγοι αὐτῶ πεπολιωται, πνύδματικῆς δὲ μῆροις χάριτος - ὦν οἷον πάντων τὰ πρῶτα φέρεται, ὃν πρὸς Ἑλλήνας ἐπιγραφῶν. παρὰ δὲ Φωτ. (α) κωδ. 201. τὰ δε^γ. πρᾶξ. καὶ ἄλλα αὐτῶ ἐξολογα ποικίλας ὑποθέσεις ὑποβαλλόμενα, εἰς τὴν τὸν ἐπισκοπικὸν ἀντὶμασιν τρόπον, καὶ αὐτὸν συγγραφικὸν ἀντὶμασιν συντάγματα φέρεται· τὴν τε κατὰ τὰ ἔργα τελευτήν, καὶ τὴν ἐν λόγοις μαρτυρούμενα δύναμιν. (ι) Ἐν σελ. 276, ἡ 220. τῆς χρονογρ. (κ) Ἐν βιβλ. 11. κηφ. 7. (λ) ἐ. κατὰ τὸν Γρα- πεζέντ.) τῆς Εὐαγγελ. προπερ. καὶ ὁ Ἐπιφάν. δὲ (ἐν σελ. 162. περὶ μίτρ. καὶ σαδμ.) φησὶ· αἱ γὰρ σιχῆς εἰς δύο βίβλους ἦτε τῆς Σολομώντος ἡ πανάρετος λεγομένη. (μ) Ὁ Αὐτ. ἐν βιβλ. 5. κηφ. 40. τῆς Ἰσορ. (ν) Ὁρα τὸ αὐτ. κηφ. μὲν. (ξ) Συνεξεδόθη τοῖς τῶν Εὐσέβ. καὶ Φελ. ὑπομνήμ. κατὰ τὸ 1617. ἔτ. ἐν Λαγδ. (ο) Ἐξεδόθη κατὰ τὸ 1637. ἔτ. ἐν Λαγδ. (π) Ὁρα τὸν Φαβρίκ. ἐν τούχ. 9. σελ. 166. καὶ τὸν Κάβ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 389. (ρ) Ὁ Φωτ. ἐν κωδ. 160. (σ) Ὁ Κάβ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 504, καὶ ὁ Φωβρίκ. ἐν τούχ. 6. σελ. 258. (τ) Ὁ Φωτ. αὐτ. (υ) Ὁρα ὁ Ἐπιφάν. λόγ. κατὰ αὐτῶν. 8. σελ. 841. — 876. τῆς τῆς Φαβρίκ. Ἐλλῶν βιβλίου. (φ) Ἐξεδόθη ἐν Λαγδ. κατὰ τὸ 1627. ἔτ. (χ) Ἐξεδόθη ἐν Παρίσι. κατὰ τὸ 1580. ἔτ. (ψ) Ἐξεδόθη. ὑπὸ τῶν Ἀλλῶν, ἀλλ' ἀμφιβόλῃ ἐστί. πότερον γὰρ τῶν Γαζῶν ἢ τῶν Κασιτρίων Προκοπίε ἐν πᾶσι γράμμασι ἀδελφ. ἀκατέρε σοφιστῆς ὄντος. (ω) Ὁρα τὰ περὶ τῶν αὐτῶν σελ. 5, καὶ 5 ταύτης τῆς βιβλ. ἐξεδόθη δὲ ταῦτα ἐν Τυργ. κατὰ τὸ 1555. ἔτος, ἀλλὰ ἡμῖν μόνον, καὶ ἑλαιοπῇ, καὶ ἄλλα αὐτ' ἄλλων πολλοῖς διαλαμβάνοντα, ὡς τῇ τῆς Ἑλλῶν πρῶτοτύπῳ ἔργων καὶ ἀδελφ. (αα) Σύνετοι χαρτογρ. ἐν τῇ βασιλικῇ τῶν Γάλλ. βιβλιοθ. ὡς φησὶν ὁ Μοντφρεκ. ἐν σελ. 278. τῆς Ἑλλῶν. παλαιογρ. παρὰ Φωβρίκ. ἐν τούχ. 6. σελ. 259. (αβ) Μισὰ παρὰ Κερτερ. ἐν τοῖς ἐν τὸν Ἡσαΐαν προμν. ἐν μαρτυρῶν ὁ Κάβ. αὐτ. (αγ) Παρὰ Φωτ. ἐν κωδ. 160. (αδ) Ὁ Ἰωάννου. ἐν τῇ τῶν Ἑλλῶν πρῶτοτύπῳ ἔργων καὶ ἀδελφ. (αε) Ὁ Ἀθανάσιος. ἐν τῇ πρὸς Δοκμόν. ἐπιστολῇ ὁ Σινώδα. ἐν τῇ 2. σελ. 2.

Τὰ αὐτῶ Συγγραμματα.

Ἐπιστολὴ ἀναγκαῖα πρὸς διαφόρους. Βίβλος περὶ ἐπιγραφῆς ψαλμῶν^α. Βίβλος κατὰ Μανιχαίων^β. Καὶ τὰ αὐτῇ δὲ τῇ βίβλῳ ὑπομνήματα, ἃ δὴ τῶ Θμωαῖς ἐπαρσόμεθα. καὶ γὰρ λέγει τὸ, Θμωαῖς, τοῖς τῷ Σεραπίωνι ἐπιγεγραμμένοις ὑπομνήμασι τῆς δὲ τῆς σειρᾶς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα παρὰ τοῖς αὐτῇ ἀνεκδότῳ, τῇ αὐτῇ σημειώσαι τῆς ζ' σελίδος μνημονοῦσθαι.

ΣΕΥΤΗΡΟΣ Ἀντιοχείας ὁ ἀκέφαλος γ' ἐκ Σωζοπόλεως τῆς αὐτῇ Πισιδίᾳ ὁρμώμενος, δικανικοῖς πρῶτον α' τῇ Βηρυτιῶν πόλει ἐχόλαζε λόγοις· τῇ αὐτῇ δὲ μεταλαβὼν βασιλείας, ἐπὶ τὸν μονήρη μετέλθε βίον ὅτινι φροντιστηρίῳ οἰκίσας μετὰ τῇ Γάζης καὶ Μαιναῖα πολυχνίς κειμένη. ὅπερ δὴ τὰς τῇ δυστυχῆς Εὐτυχῆς κακοδοξίας καὶ φρονεῖν καὶ λαλεῖν ἀναρξάμενος, ὑπὸ Νηφαλίου^δ μετ' ἐτέρων πολλῶν τὰ παραπλήσια δοξαζόντων τῇ ἱερῇ ἀπελαύνεται καταγωγῇ. ἔθαν ἐπὶ τῷ Κωνσταντίνῳ ἀνέσι, καὶ τῷ βασιλεῖ Ἀναστασίῳ τῷ τῆς αἰρέσεως τῇ Εὐτυχῆς προμάχῳ καθίσταται γνώριμος. αὐτῇ δὲ 513', Φλαβιανῶ τῇ Θεαρεσίᾳ ἀδίκως τῆς ποιμένης ἐξωδύντας, αὐτὸς ἐπὶ τὸν τῆς Ἀντιοχείας ληστρικῶς ἐπιβάνει θρόνον. αὐτῇ δὲ τῇ ἡμέρᾳ κατ' ἰὼ κεχειροτόνητο, ἐπ' αὐτῷ ἀναβαῖς ἀναθέματι τῷ αὐτῇ αὐτῇ Χαλκηδόνι Συνοδὸν καθυπέβαλλεν ὁ αἰλιτήριος. καὶ συνοδικαῖς δὲ γραφῶν ἐπιστολαῖς, τῇ αὐτῇ ποιήσας ἔκ ἐπαυε^ε. διὸ δὴ ὁ Ἐπιφανείας Κοσμάς, καὶ ὁ Ἀρεθέσης Σκληρικανὸς βιβλίον καθαιρέσεως σωτᾶζαντες, αὐτῷ ἐπιστέλλουσιν^ζ. ὁ δὲ θυμῷ πνέων, καὶ βασιλείᾳ κατωχυρωμένος διώκει, καὶ ἰσχυρῶς στρατιᾷ διαγωγὴν τοῖς ἀπανταχῶ ὄσεβέσιν ἐπεγείρει μέγιστον· μάλιστα δὲ τοῖς αὐτῇ Παλαιστίνῃ τὸν μονάδα διάγειν βίον, ὃν καὶ πλείων τῶν 300. ἀπὸ τῶν ἀποκλείνας, ἐδὲ μετὰ θάνατον ἀκίρειν, ἀλλὰ ταφῆς ἀπεσέρεσαν ὁ ἀμότατος^η. Ἀναστασίῳ δὲ τὸν βίον καταλύσαντος, ὁ Ἰσθίνος τὰ τῆς βασιλείας ἀναδοξάμενος σκήπτρα, τὸν Εἰρηναῖον, ἢ κατ' ἄλλους τὸν Βιταλιανὸν ἐπὶ τῷ Ἀντιόχειαν πέμπει, συχρὲν τὸν Σελήρον· ἢ τῷ γλῶσσαν αὐτῇ ἀποτεμῆν τῷ βλαστήφῳ. ὁ δὴ προμαθὼν ἐκείνος πρὶν ἢ συχρῆσθαι φεύγει^θ. αὐτῇ δὲ 536. ὑπέτε τῆς ἐπὶ Μιναῖ αὐτῇ Κωνσταντινουπόλει συστάσης Συνοδῆς, καὶ τῆς μετ' αὐτῇ αὐτῇ Ἱεροσολύμοις, καὶ τῇ βασιλικῇ διατάγματι τῇ Ἰσθινίαν αὐτὸς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀναθέματι καθυπεβλήθησαν. πῶς μὲν ἔν καὶ πότε τὸν βίον κατέλυσεν, ἀδελφον· ὅτι δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτῇ εἰς πρῶτε διηρέθησαν αἰρέσεων τμήματα ὅλην^ι.

Τὰ αὐτῶ Συγγραμματα.

ὑπομνήματα εἰς τὸν Ἰάβ, εἰς τὸν Ματθ. εἰς τὸν Λευ. εἰς τὸν Ἰωάν. καὶ εἰς ἄλλα τῆς Γραφῆς βιβλία^λ. Λόγος περὶ τῇ πῶς νητέον τῷ τῇ Κυρίᾳ τριήμερον ταφῇ^μ. Λόγος πᾶμπολλαι^ν. Ἐνθρονιστικοὶ λόγοι εἰς τῷ τῶν νηστῶν τεσσαρακοσίῳ^ξ. Λόγος εἰς τὸν τριτάγιον καὶ τὸν Εὐαγγελισμῶν^ο. Ἀπολογητικοὶ πολλοί^π. Λόγος προσφωνητικὸς λεχθεὶς αὐτῇ Δάφνῃ αὐτῇ μαρτυρίᾳ τῆς ἀγίας Εὐφροσύνης^ρ. Κατὰ Ἰωάννη γραμματικῇ τῇ Καισαρείας^σ. Κατὰ κωδικίων Ἀλεξάνδρου σωτάγματα^τ. ἐν τέττων δὲ τὸ αὐτῇ 1673. σελ. τῆς δὲ τῆς βίβλου ὑπόμνημα. Περὶ

τῶν δύο φύσεων^υ. Φιλαλήθης^φ. Ἀπολογία τῇ Φιλαλήθῃς^χ. Ἀποκρίσεις πρὸς Εὐπράξιον Κυβικηλάριον^ψ. Σωτάγμα κατὰ τῆς διαθήκης Λαμπρινῆ^ω. Κατὰ τῶν πρεσβυτέρων Ἰελεανῶν σύγγραμμα. Κατὰ Φιλικισίμῃ, ὅτι ἀπαθῆς ὁ λόγος. Ὑπακοὴ εἰς τὴν μάστιγαν. Σωτάγμα εἰς τὸ, ἄγιος ὁ Θεός. Διάλογος πρὸς Ἀναστάσιον^{2α}. Βίβλος τῶν ὑποσημασθέντων ἰδιοχείρας διαφόρων κεφαλαίων^{2β}. Ἐπιστολὴ συνοδικαί^{2γ}. Ἐπιστολὴ ἀθρονισμοῦ καὶ^{2δ}. Ἐπιστολὴ διάφοροι πρὸς διαφόρους^{2ε}. Βιβλίον περὶ τῆς ἀκολουθίας τῇ βασιλείας, καὶ τῆς ἱερᾶς συνάξεως^{2ε}.

ΣΕΥΤΗΡΟΣ ὁ Γαβάλων σύρος ἰὼ τὸ γένος, Γαβάλων πόλεως τῆς Συρίας ἐπίσκοπος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, καὶ τῷ Σύρον δασύτητα ἐπὶ τῆς γλώττης ἔφερε, καὶ ἐπ' Ἐκκλησίας διδάσκειν ἐξηκηνήμενος, καὶ τῷ Χρυσορρήμονι σύγχρονος· ἔκ καὶ τῷ εὐνοίαν προσήλυσάμενος πρότερον, τῷ δυσμύειαν ἐπεσπασατο ὕπερον. καὶ γὰρ Ἀντίοχον τὸν Πτολεμαῖδος τῆς αὐτῇ Φονίῃ ζηλώσας, εἰς τῷ Κωνσταντίνῳ ἐλθόντα, καὶ πολλὰ χρηματισάμενον, ἐκείνῳ ἀφίκετο. τοσῶτον δ' ἀσμένως τὸν ἄνδρα ὁ Θεὸς ἐδέξατο Χρυσόσομος, (ἐλαθὼν αὐτὸν, ὡς εἰκεν, ὁ τῇ χρηματισμῷ σκοπός) ὥστε καὶ ἐπ' Ἐκκλησίας διδάσκειν ἐπέτρεπεν^{2ε}. ἔξ ἔκ καὶ τῷ βασιλεῖ γνώριμος καθίστατο, καὶ τῇ βασιλίδι κεχαρισμένος· καὶ τὰ κατὰ τῷ ἰδίῳ Ἐκκλησίαν ἀνέτιθη, ὅτι ἀνάγκη αὐτὸν κατέλαβεν εἰς Ἐφεσον ἀπελθεῖν ἐπὶ τῷ χειροτονήσῃ ἐπίσκοπον. ἔτω δὲ μεμίσθηκεν ἔπειτα, ὥστε καὶ τῆς πόλεως ἐξήλασε, καὶ τῇ τῆς βασιλίδος Εὐδοξίας ἐπαυελθόντα κελύσει, ὁμιλίας, καὶ περ πολλῶν ἱκετεύόντων, ἐκ ἡξίωσεν. αὐτῇ δὲ τῆς βασιλίδος αὐτῇ τῷ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων νομῶ τὸν Θεοδόσιον ἐτι νήπιον ὄντα τοῖς γόνασιν αὐτῇ ἐπιτιθεμένης, δεομένης τε καὶ ὁμοῖς καταδεσμένης, μόλις αὐτῷ κατηλλάχθη. αἰτίαν δὲ τῇ τοιούτῃ μίστες γεγονέναι φασὶ^{2η}, τὸ τὸν Σελήρον τῷ πλήθει χαρίζεσθαι, καὶ πρὸς αὐτὸν πᾶσι τρόποις μετέλκεν καὶ ἰδιόθαι· καὶ τὸ εἶπεν αὐτὸν Σεραπίωνι τῷ τῇ Χρυσοστόμῳ ἀρχιδιακόνῳ Θεαταμῶν αὐτὸν παριόντα, καὶ ἐξεπότηδες μὴ ἀνασάντι· εἰ Σεραπίων Χριστιανὸς ἀποθάνοι, ἔκ αὐτῷ θρώπησεν ὁ Χριστός. ἀλλὰ γὰρ ἴσως τοσῶτον ὑπὸ τῇ θείᾳ μεμίσθηται πατρὸς, ἐπεί τοι δηλὸς ἐγεγόνει χρημάτων ἔρωτι ἐκεῖ ἀφικέσθαι. παρατείνας δὲ τὸν βίον ἄχρις ἔκ ὁ Θεοδόσιος ὁ νέος τῆς βασιλείας τὰ σκήπτρα ἀνεθέσατο, ἔτην ἄχρι τῇ 408. ἔτης, ἐτελεύτησε^{2θ}.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτῶ

Τὰ Ἐκδεδομένα.

Λόγος εἰς τῷ κοσμοποίησιν^{2α}. Λόγος περὶ τῇ κατὰ Μωυσέως ὄψεως, ὃν ἐσαύρωσαν αὐτῇ ἐρήμῳ· καὶ περὶ τῆς θείας Τριάδος^{2β}. Λόγος εἰς τὰς σφραγίδας τῶν βιβλίων^{2γ}. Λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τῇ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ^{2δ}. Λόγος περὶ τῇ σαυρῇ^{2ε}. Λόγος περὶ Εἰρηλῆς^{2ε}.

Τὰ μὴ σωζόμενα.

Κατὰ τῶν αἰρετικῶν^{2ο}. Κατὰ Ναβάτης^{2π}. Ἐκθεσις εἰς τῷ πρὸς Γαλάτας, καὶ περὶ βασιλείας, καὶ περὶ

- (α) Παρ' Ἱερωνύμ. αὐτ. (β) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. καὶ παρὰ Φωτ. αὐτῇ κώδ. 85. ἐκδέδοται δὲ βωμαιοῖς μόνον αὐτῇ σελ. 160. τῇ 4. Τόμ. τῆς τῶν πατέρ. βιβλίου. τῆς αὐτῇ Λαγδ. ἐκδόθ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Κάβ. αὐτ. (γ) Ἐξ Ἰακώβου τῇ Σύρῃ τῷ ἐκωνυμῶν τὸ τῶν ἀκεφάλων αἰρετικῶν ἑλκυστὴ σύστημα. ὁ Φωτ. αὐτῇ κώδ. 231. (δ) Ἀρχιμανδρίτης τυχὸν ἔτος. ὅρα δὲ τὸ 22, καὶ 33. κεφ. τῇ 3. βιβλ. τῆς Εὐαγγ. Ἱστορ. (ε) Ὁ Κάβ. αὐτῇ Τόμ. 1. σελ. 499. (ζ) Νικηφ. ὁ Κάβ. αὐτῇ βιβλ. 16. κεφ. 29. (η) Ὁ Εὐαγγ. αὐτ. αὐτῇ κεφ. 34. (θ) Ὁρα τῷ τῶν μοναχ. καὶ κληρικ. Ἀντιοχ. διήσεν, τῷ προσεχθῆσαν αὐτῇ τῇ κατὰ τῷ Κωνσ. ἐπὶ Μιναῖ κατὰ τῇ 536. ἔτος γνομ. Συνοδ. (ι) Νικηφ. ὁ Κάβ. αὐτῇ βιβλ. 17. κεφ. 2. (κ) Ὁ Αὐτ. αὐτῇ βιβλ. 18. κεφ. 49. (λ) Τῶν ἀποσπασμ. αὐτῇ τῇ αὐτῇ ἐκδόθ. καὶ ἀνεκδ. σαρ. (μ) Ἐξεδόθ. ὑπὸ τῇ Μοντφασκ. αὐτῇ τῇ κατὰ τῷ τῆς Κοίτης. ἐκδόθ. κωδ. (ν) Τῶν ἀποσπασμ. αὐτῇ τῇ αὐτῇ ἐκδόθ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίκ. αὐτῇ τῇ 9. σελ. 344. (ξ) Ἀποσπασ. παρὰ Δαμασκ. αὐτῇ Τόμ. 1. σελ. 504. (ο) Σωζ. χρογ. ὡς μαρτυρ. ὁ Φαβρίκ. αὐτ. (π) Μιναῖ παρὰ τοῖς κώδ. τῇ τῆς ἀντιοχ. Συνοδ. ὅρα δὲ τῇ 725. σελ. τῇ 4. Τόμ. τῶν πατέρ. τῶν Συνοδ. τῶν ἐπὶ Βιν. ἐκδόθ. (ρ) Παρὰ τῇ αὐτῇ. αἰς τῷ Παντάγῳ. σαρ. τῇ αὐτῇ τῇ ἀρ. ἐκδόθ. (σ) Παρὰ τῇ Αὐτ. αὐτ. (τ) Παρὰ τῇ αὐτῇ. αἰς τῷ Παντάγῳ. σαρ. τῇ αὐτῇ τῇ ἀρ. ἐκδόθ. (υ) Φέρεται ἀποσπασ. τῇ Δαμασκ. ἐπιγραφῇ, περὶ ὁ ὅρα τὸν Φαβρίκ. αὐτ. καὶ τὸν Κάβ. αὐτῇ Τόμ. 1. σελ. 500. (φ) Μιναῖ παρ' Ἀνακασ. αἰς τὸν Ὀδῃ. (αὐτῇ σελ. 94, καὶ 96.) κατὰ τῷ τῇ τῇ τῇ Φαβρίκ. μαρτυρ. αὐτ. (ψ) Ὁμοῖος. (ω) Μιναῖ παρὰ Φωτ. αὐτῇ κώδ. 52. (2α) Ὁρα τὸν Φαβρίκ. αὐτ. (2β) Ὁρα τὸν Φαβρίκ. αὐτ. (2γ) Μιναῖ παρὰ Εὐαγγ. αὐτῇ βιβλ. 3. κεφ. 33. (2δ) Ἐξεδόθ. τῇ Σύρῃ καὶ Ῥωμαίων Φωνῇ αὐτῇ Ἀν. τερπ. κατὰ τὸ 1572. ἔτ. (2ε) Ὁρα τὸν Φαβρίκ. αὐτ. (2ζ) Ἐξεδόθ. τῇ Σύρῃ καὶ Ῥωμαίων Φωνῇ αὐτῇ Ἀν. τερπ. κατὰ τὸ 1572. ἔτ. (2η) Ὁ, τε Σωκρ. αὐτῇ βιβλ. 6. κεφ. 11. καὶ ὁ Σωζ. αὐτῇ βιβλ. 8. κεφ. 10. καὶ Νικηφ. ὁ Κάβ. αὐτῇ βιβλ. 13. κεφ. 9. ἔξ ὃν καὶ ἄλλα συναναμύσθαι. (2θ) Ὁ Γεννάδ. αὐτῇ κεφ. 21. περὶ τῶν ἐκκλησιασ. συγγραμ. (2ι) Ἐν τῇ 6. Τόμ. τῶν τῇ Χρυσοστ. τῆς τῇ Μοντφασκ. ἐκδόθ. (2κ) Αὐτ. (2λ) Ἐν Τόμ. 12. τῆς αὐτῇ ἐκδόθ. (2μ) Ἐν Τόμ. 6. τῆς αὐτῇ ἐκδόθ. (2ν) Ἐν Τόμ. 5. τῆς τῇ Σαβίλ. ἐκδόθ. σελ. 898. (2ξ) Ἐν Τόμ. 7. τῆς αὐτῇ ἐκδόθ. σελ. 948. βωμαιοῖς δὲ μόνον. (2ο) Μιναῖ παρὰ Δαμασκ. αὐτῇ Τόμ. 2. σελ. 785. (2π) Παρὰ Γελασ. αὐτῇ τῇ περὶ τῶν δύο τῇ Χρισ. φύσ. βιβλ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίκ. αὐτῇ τῇ 9. σελ. 269.

περὶ τῆς ἐστῆς τῶν Θεοφανίων α'. Ἐρμηνεία εἰς τὸ, ὅτι αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς β'. Εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆ τιμῆς εὐχρῆ γ'.

Ἰστέον, ὅτι τὰ αὐτὰ τῇ βίβλῳ εἰς τὴν Γάεσιν ὑπομνήματα, τὰ εἶτε Σόληρω Γαβιάλων, εἶτε Σόληριανῶ Γαβιάλων, εἶτε Σόληριανῶ, εἶτε Σόληρω ἐπιγραφοντά, ἅπαντα πλὴν δύο μόνον τῶν ἐχάτων (ἴσ. τῆ Ἀντισχείας Σόληρω εἰσὶ) τῆ Σόληριανῶ Γαβιάλων εἰσὶ ποιήματα. τὸν αὐτὸν δὲ Σόληριανῶ Γαβιάλων διαφόρως σημαίνει ὁ τῆ Ἡγεμόνος κώδικς.

ὁ ΣΟΥΚΕΝΣΟΣ ὁ τῆς Διοκαιοταρέων Ἐκκλησίας τῆς κατὰ τὴν Ἰσαύρων ἐπαρχίαν ἐπίσκοπος ε' ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν δύο τῆς θείας τῆς Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας ἐπιστολῶν μόνον γνωστὸς κατέστηκεν δ'. ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ δὴλον, ὅτι τῷ αὐτῷ ἀγίῳ Κυρίλλῳ συήκμασε, καὶ ἀνὴρ ἰὺ βίσεβης, καὶ διωκτὸς αὐτὸς λόγῳ, καὶ τῶν ἀγῶν φιλομαθῶν. καὶ γὰρ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τῶν ἐπιστολῶν περὶ αὐτῆς φησὶν ὁ Κύριλλος· ἡδὴ ἄγαν, ὅτι καίτοι διωκόμενος ἡμᾶς τε καὶ ἐτέρους ὠφελεῖν, ἐκ πολλῆς ἀγῶν φιλομαθίας προτρέπειν ἀξιοῖς αὐτῷ εἰς νῦν ἔχομεν, καί σε φρονεῖν ὑπειλήφαμεν, ταῦτα καὶ γράψαμ. εἶτα καὶ ἐμφασίν τινα λόγῳ εἶρεῖν λέγει αὐτῷ πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τῆ Σεκασε σαλατὶ ὑπομνησικῶ· ἡπερ εἶν, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν τὸ ἅγιον σῶμα τῆ πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ εἰς Θεότητα μετακινήθηκε. τῆτο δὲ ὡς ἐκ ἐρῶν ἐκότως ε' παραδέχεται ὁ Θεὸς Κύριλλος. αὐτὸ δὲ τῇ δευτέρᾳ τῶν εἰρημικῶν ἐπιστολῶν ἐπαίνῳ εἴφει, λέγων· ὁρθότατα δὲ καὶ πάνυ σωετῶς ἡ σὴ τελειότης τὸν περὶ τῆ σωτηρίας πάσης ἐκτίθεται λόγον.

ΦΙΛΩΝ ὁ Ἐβραῖος ἐξ ἱερέων καταγόμενος, καὶ Ἀλεξανδρείας ὡν τὴν πατρίδα, περὶ τὸ 40. ἀπὸ Χριστοῦ ἡκμασεν ἔτος α'. ὅτε δὲ εἰσελθὼν αὐτὸς Ἀλεξανδρείαν γυναικὸς Ἰδαίων τε καὶ Ἑλλήνων, τρεῖς αὐτῷ ἐκατέρως εἰσελθόντες αὐτῷ Ῥώμῃ πρὸς Γαίον ἀπεπέμψαντο, τῆς Ἰδαίων πρεσβείας προεσῶς ἰὺ ὁ Φίλων. ἀπὸ τῆς Γαίης δὲ πρεσβείας περιῦβρισιμὸς ἐξῶν, πρὸς τὰς Ἰδαίους, οἱ περὶ αὐτὸν ἦσαν, ἐφη· ὡς χρὴ θάρσυν, Γαίης μὲν αὐτοῖς ὠργισμῶν, ἐργῶ δὲ ἡδὴ τὸν Θεὸν ἀντιπαρεξάγοντος. ὅτε δὲ ἐπὶ Κλαυδίου πάλιν ἐς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, λόγος ἐστὶν εἰς ὁμιλίαν αὐτὸν ἐλθεῖν Πέτρου τῷ ἀποστόλῳ τοῖς ἐκείσε τότε κηρύττοντι. λέγεται δὲ αὐτὸν καὶ τὰ Χριστιανῶν μνησθῆναι, ὕψερν τέτων διὰ τινὰ λύπην ἐκπεσεῖν· τοσούτον δὲ τοῖς Ἑλλήνισαῖς παραχρῆν θαῦμα τῆς αὐτοῖς λόγους διωάμεως, ὡς καὶ λέγειν αὐτὸς· ἡ Πλάτων Φιλωνίζει, ἡ Φίλων πλατωνίζει λ'.

Τῶν ἐκδόσεων τῶν αὐτῶ συγγραμμάτων πλήθους καὶ ἀκριβεῖα τὰ πρεσβεία φέρουσα ἢ κατὰ τὸ 1742. ἔτος α' Λονδ. γονομῆ, καὶ δυσὶ τόχοις τυπωθεῖσα.

ΦΙΛΩΝ ὁ Καρπασίος ἐπίσκοπος τῖνα μὲν ἔχε πατρίδα καὶ τοκεῖς ἀδελφον. διάκονος δὲ ὢν, παρὰ τῆς ἀδελφῆς Ἀρεαδίας καὶ Ὀνορέως αὐτῷ Ῥώμῃ διατριβήσης, καὶ νόσω τευχόμενης, καὶ μαθήσης δι' Ἐπιφάνιος τὸν Θεὸν τὰς ἀδελφὰς θεραπεύειν, αὐτῇ Κυρίαν πέμπεται ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἀγαγεῖν τὸν Ἐπιφάνιον. τῆτον ἔν παρὰ γινόμενον ἀπὸ ἀποκαλύψεως Θεοῦ ἐπίσκοπον Καρπασίος πόλεως περὶ τὸ 401. ἔτος ὡς προχειρίσας ὁ Ἐπιφάνιος, ἐπὶ τὴν Ῥώμην παρεγένετο, αὐτῷ τὴν τῆς αὐτῶ Κωνσταντινέως Ἐκκλησίας καταλιπὼν μέριμναν.

Τὰ αὐτῶ Συγγράμματα.

ὑπομνήματα εἰς τὸ Ἄσμα τῶν Ἀσμάτων ε'. Καὶ τὰ αὐτὰ τῇ δε τῇ βίβλῳ ὑπομνήματα ἐκ ἄλλης τε εἰσὶ ποιήματα. εἰδὲ γὰρ ἄλλοις Φίλων ἐπίσκοπος αὐτοῖς ἐκκλησιαστικαῖς συγγραφεῦσι. τὸ δὲ, Καρπασίος, ε' προσετέθη μὲν ἐν τῷ τῆ Ἡγεμόνος κώδικι, κεῖται δὲ ἐν ταῖς ἀνεκδότοις σειραῖς ε'.

ὁ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ π' ὑπὸ Σεκάνδου καὶ Ἀνθόσης τῶν ἐν Ἀντισχεῖα ἐπατριδῶν α' κατὰ τὸ 347. α' ἀπὸ Χριστοῦ τῆ σωτήρος ἔτος γεννηθείς, εἰς μὲν τὰ ἐγκύκλια Λιβανίου, εἰς δὲ τὰ φιλόσοφα Ἀνδραγαθίῳ, εἰς δὲ τὰ ἀσκητικὰ Καρτερίῳ καὶ Διοδώρῳ τῷ τῆς Τάρεθ ὕψερν ἐπισκοπήσαντι, εἰς δὲ τὰ τῶν θείων Γραφῶν παιδευμένα Μελετίῳ Ἀντισχεῖας μαθητῶν α'. παρ' ε' καὶ τῷ θείῳ ἀναγνώστῃ βαπτίσματι, εἰς ἀναγνώστῃ προάγεται τάξιν. εἶτα ἐρωτῇ ἡσυχίας τοῖς ἡσυχαστηραῖς τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς κατὰ τὴν Ἀντισχεῖαν μεταχωρήσας ε', γέροντι Σύρῳ περιτυγχάνει, ὃν αὐτῷ ἔτη τέσσαρα προγυμνασθεῖς, μόνος ἔπειτα ἐν σπηλαίῳ ἐνικεῖ, τελειότερας ἐφαψάμενος σκληραγωγίας. ἀλλὰ νόσω περιχεθεῖς, καὶ μηκέτι σωτῶ χρησιμῶς ἐπαρκῶν, τὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πάλιν καταλαμβάνει λιμένα ε'. καὶ ἐν μὲν τῷ 381. α'. εἶται ὑπὸ τῆς προδιαληφθέντος Μελετίου διάκονος· ἐν δὲ τῷ 386. α' ὑπὸ Φλαβιανῶ τῆ τὸν Μελετίον διαδεξαμένη πρεσβύτερος προχειρίζεται α'. ἐν δὲ τῷ 398. α' Νεκταρίου τῶν τῇ δε μελασάντος ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως πρεσβυτάξεται θρόνον· ἐν δὲ τῷ 403. α' ὑπὸ τῆ ἐν τῇ Δρυὶ (προάσειον τῆτο τῆς Χαλκηδόνος α') σωσεργείας τῆς Αὐγέσης Εὐδοκίας παρὰ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας συγκροτηθέντος τῶν νέ ἐπισκοπῶν συνεδρείᾳ πολλὰς διαβληθεῖς συκοφαντίας, ἀδικώτε καδυποβληθεῖς καθαιρέσει, καὶ τῆ θρόνου ἐξωθεῖται καὶ τῆς πόλεως. ἀλλ' ἐκ Περαινέτης τῆς Βιθυνίας (ἐμπόριον τῆτο κατάναντι τῆς Νικομηδείας) βασιλικῶ ἐπιτάγματι ἀνακαλεῖται τάχιστα α'. διὰ γὰρ τὸν αὐτὸ ἐκείνη τῇ ἰουλίᾳ τῇ μετὰ τὴν τῆ ἀγίης ὑποχώρησιν, ἐπισυμβάντα σεισμόν δέισασα

- (α) Παρὰ Γουαδ. αὐτ. καὶ παρ' Οἰκῆμ. αὐτ. εἰς τὸ 1. κεφ. τῆς πρὸς Γαλ. ἐρμην. (β) Παρ' Ἀνκ. τῆ Σιν. αὐτ. τῷ 16. κεφ. τῆ Ὀδῆ. ὡς φησὶν ὁ Κάβ. αὐτ. Τόμ. 1. σελ. 376. (γ) Παρὰ Διμασκ. αὐτ. τῷ 3. περὶ ἀκόν. λόγ. (δ) Ὁρα τὰς Σόληρω. λόγ. τὰς αὐτ. τῷ 6. Τόμ. τῆ Χρυσ. κατὰ τὴν βίβλ. ἐκδ. (ε) Ἡ Ἰσαυρία τῆς Ἀσίας ἐστὶ κλίμα, μέρος τῆς Γαλατίας νότιον, τῇ Πιτιδίᾳ ὁμοῖον. ἡ δὲ Διοκαιοταρὴ πόλις Κιλικίας ὑπὸ τὴν Σελδουκίαν τῆς καλεσμένης τραχίας μητροπόλιν. ὁ Βακράντ. αὐτ. τῷ Λιζ. ὅρα δὲ καὶ Σωκρ. ἐν βιβλ. 2. κεφ. 39. καὶ τὸν συνέδ. Ἱεροκλ. (ζ) Καὶ ὁ Φώτιος τῆ Σακύντα μέριμνα (ἐν τῷ 230. κώδ.) τὰς πρὸς αὐτὸν τὰ Κυρίλ. ἀταξίει. ἐκστ. (η) Ὁ Φώτ. ἐν κώδ. 105. καὶ ὁ Σαῖδ. αὐτ. τὸ Φιλ. (θ) Ὁ Κάβ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 21. (ι) Ὁ Ἰωσήφ. ἐν βιβλ. 18. κεφ. 10. περὶ Ἰδαίων. ἀρχαῖον. (κ) Ὁ Εὐσέβ. ἐν βιβλ. 2. κεφ. 17. τῆς Ἰσθ. καὶ ὁ Ἰερώνυμ. ἐν τῷ τῶν ἐκκλησιασ. συγγραμ. καταλ. καὶ ὁ Σαῖδ. καὶ ὁ Φώτ. αὐτ. (λ) Ὁ Φώτ. αὐτ. (μ) Ὁρα τὸν τῆ Ἐπιφάν. βίον, τὸν ἐν Τόμ. 2. τῶν αὐτῶ συγγραμ. ἔταν σελ. 359, καὶ 360. (ν) Ὁ Κάβ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 375. (ξ) Παρὰ Σαῖδ. αὐτ. τὸ Φιλ. ἐκδόταται δὲ ῥωμαῖς ἐν τῷ 5. τῆς τῶν πατέρ. βιβλιοθ. Τόμ. ἀτελεῖ δὲ καὶ ἀμφίβλητον· τὸ δ' ἀληθὲς καὶ τέλειον σώζεται χαρτοῦ. παρὰ Βιγοτίῳ, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ὁρόν. ἐν Τόμ. 1. σελ. 891. (ο) Ὁρα τὴν τῆ Ἐπιφάν. βίον, τὸν ἐν Τόμ. 2. τῶν αὐτῶ συγγραμ. ἔταν σελ. 359, καὶ 360. (π) Τὸ δὲ γε πλῆθος, διὰ τὸ τῆς διδασκαλίας ἀφθονον, καὶ τῷ ἐκείνῳ πηγαζόμενον ὄνησιν. σφόδρα ἐξήχρητο τὰ ἀνδρῶν· ὑπερφυνῶς ἱρῶντες τῆς γλώττης, ὡς καὶ Χρυσόστομος αὐτὸν προσεπῆν, τὸ ὑπερβῆκεν τῆς ἐνέσης χάριτος αὐτοῖς τὸ μῆκος. Νικήφ. ὁ Κάβ. ἐν βιβλ. 13. κεφ. 3. (ρ) Οὕτω μὲν ὁ Σωκρ. ἐν κεφ. 3. τῆ 6. βιβλ. ὁ δὲ Ἀλεξανδριν. Γεώργ. ἰδιωκὴς αὐτὸς ἀναίφην· ὕστερ' αὐτῶν δὲ ἀποδύκνουν ὁ Μοντφασκόν. αὐτ. τὸν βίον τῆ ἀγίας τὸν ὑπ' αὐτῆς συγγραμ. καὶ ἐν τῷ 13. Τόμ. τῆς κατὰ τὸ Παρίσι. ἐν ἔτα 1718. ἐκδόσ. κείμεν. (σ) Ὁ Μοντφ. αὐτ. ὁ δὲ Φαβρίκ. (ἐν τῷ 7. σελ. 554.) ἐν ἔτα 354. (τ) Ὁ Σωκρ. αὐτ. (υ) Ὁ Παλκῶδ. ἐν σελ. 16. τῆ διὰλ. τῆ ἐν τῷ 13. Τόμ. τῆς ἀρμ. ἐκδόσ. (φ) Ὁ Χρυσός. αὐτ. σελ. 132. τῆ 1. Τόμ. τῆς αὐτ. ἐκδ. (χ) Ὁ Παλκῶδ. αὐτ. ἐν σελ. 17. (ψ) Ὁ, τῆ Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 555. καὶ ὁ Μοντφ. αὐτ. ἐν σελ. 97. (ω) Οἱ αὐτοί. ὁ μὲν αὐτ. ὁ δὲ ἐν σελ. 99. (2α) Οὕτω μὲν ὁ Παλκῶδ. αὐτ. ἀπὸ τῆς Σωκρ. (αὐτ.) λέγοντος· Ἀναγνώστῳ Ζιλῶν ὁ ἐπίσκοπος ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιστρέφων κατέστη . . . μετ' ε' πολλῶ καὶ τῆς τῆς δικῆς ἀξίας παρὰ Μελετίου τυχῶν . . . ὑπὸ Εὐαγγέλιον τῆ διαδεδωμένη Παν- ἅλων χαροποιήσας πρεσβύτερος. (2β) Ὁ, τῆ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μοντφ. αὐτ. ἐν σελ. 1301. (2γ) Ὁ Μοντφ. αὐτ. ἐν σελ. 146. (2δ) Ὁ Φαβρίκ. (αὐτ.) ἐν ἔτα 402. γραφῆ. (2ε) Ὁ Σωζὼμ. ἐν βιβλ. 8. κεφ. 17. (2ς) Καὶ τῇ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆ Χρυσ. χαροποιήσας ὅτοις αὐτῶ τῇ Εὐτροπίᾳ ὑπέρησεν φόβῳ, ὡς φησὶν ὁ Σωκρ. (ἐν βιβλ. 6. κεφ. 2.) καὶ γὰρ Ἰσίδωρον τὸν αὐτῶ φίλον αὐτὸν τῆς Κωνσταντίνης ἀναγαγεῖν ἡδύτα θρόνον· ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀνθυμῶν διέτελλε τῇ θᾶπ πατρί, καὶ ὅπως αὐτὸν ἐκδημήσεται ὑπομένει. (2ζ) Ὁ Σωζὼμ. αὐτ. ἐν κεφ. 18.

δείτῃσιν ἡ βασιλὶς^α, αὐτῶν τε τῷ Θεοπεσίῳ Ἰωάννῃ ἐπέ-
σειλε^β, καὶ τὸν βασιλεῖα Θεοπεσίῳ ταῖς ἱερείαις αὐτὸν
ἀνακαλέσασθαι ἀνέπεισε. μετὰ δὲ μίλλας δύο πάλιν ὃ
τῇ τῆς βασιλίδος προτροπῇ ποιηρὸς κατ' αὐτὴν ἐν Κων-
σταντινουπόλει ἐπισκόπων συνέρχεται σύλλογος, ὃς ἔτι αὖθις
παρὰ νόμῳ καθαιρέθης, κατὰ τὸ 404. ἔτος^δ εἰς Κων-
σταντινούκην τῆς Ἀρμενίας ἐξόριστος διαπέμπεται, καὶ
ἐν τῇ περὶ αὐτὸν ἐπιστολῇ εἰς Ἀραβίαν μεταφέρεται, ἐκεί-
θεν τε πάλιν εἰς Πιτυῦντα τόπον τῶν Τζαίων πανέρημον
μεταστέλλομαι, πλησίον Κομάνης^ε, κατὰ τὸ 407. ἔτος^ε,
ἀπὸ τῆς ὑπερερίας εἰς τὴν αἰώνιον ἀνῆλθε πατρίδα.

Ἀπασῶν τῶν ἐκδόσεων τῶν τῆς ἀγίας συγγραμμάτων
τὰ πρῶτα φέρουσιν, ἡ, τε κατὰ τὸ 1718. ἔτος ἐν Παρισ.
καὶ ἡ Ἑνετίησ. κατὰ τὸ 1741. γινόμενα*.

ΩΡΙΓΕΝΗΣ ὁ ἐπικληθεὶς Συνακτικὸς^α καὶ Ἀδα-
μάντιος^β περὶ τὸ 185. ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
ὑπὸ τῆς ἐν ἀγίοις Λεονίδος γεννηθείς^γ, ὑπ' αὐτῆς καὶ τὴν
ἐγκύκλιον παιδείαν, καὶ τὰ πρῶτα τῶν θείων Γραφῶν
ἐκπαιδύεται σοιχεῖα^δ. ἔπειτα Κλήμεντος τῆς τῆς κατ' Ἀλε-
ξανδρείαν κατηχήσεως εἰς ἐκείνον τὴν καιρὸν κατηχημένον
ἀκροατὴς γίνεται^ε, ἔπειτα ἔτι καὶ Ἀμμωνίου τῆς φιλοσοφίας
ἐκπαιδύεται^{στ}. ἐν ἔτει δὲ 222. τῆς πατρὸς αὐτοῦ
ἐν τοῖς ὑπὸ Σελήνῃ διαγωμοῖς τῷ διὰ Χριστοῦ μαρτυρίᾳ τε-
λευθῶντος^ζ, καὶ τῆς πατρικῆς περιποιήσεως ἐν ταῖς βασι-
λικαῖς ἀνακληθῆσθαι ταμίαις, τῇ τῶν γραμματικῶν πα-
ραδόσει τὸ ζῆν ἐπορίζετο^η. ἔτος δὲ οὐλοκαυδέκατον ἄγων
τῆς κατηχήσεως προέβη διδασκαλείᾳ, φέρων μὲν γεν-
ναῖως τὰς τῶν ἀπίστων καταδρομας, σκληραγωγῶν δὲ ἐαυ-
τὸν ὑπερβαλλόντως^θ. καὶ γὰρ καὶ τὸ ἀνεχθῆναι ἐγγεί-
ρημα παρὰ νόμῳ ἐτόλμησε^ι. καὶ ὑπαλείφων πολλὰς ὧν
ἔχον ἀκροατῶν ἐπὶ τῆς αἰθρήσεως ἀγῶνας. ὧν πολλοὶ
ἐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τῷ θείῳ κατε-
κστηθήσαν μαρτυρίᾳ^κ. ἔπειτα ἐπιδημῶν ἐπὶ τῷ Ῥώ-
μῳ, Ζεφυρίνῃ τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ ἰδιώοντος σκάφος,
ἀνέστη^λ, ὡς αὐτὸς περὶ φησὶ, τὴν ἀρχαιότητα τῶν Ῥω-
μαίων ἰδεῖν Ἑκκλησίαν. ἐπὶ αὐτῇ δὲ μετ' ἑποχῇ ἐπὶ τῷ
Ἀλεξανδρείᾳ μετὰ πάσης ἀσπασίας ἐκπληρῶν τὰ τῆς κα-
τηχήσεως σινηθῆναι^μ. χρόνος δὲ μετὰ τὴν ἐκείνην διαγνο-
μένην, διὰ τὴν ἐπὶ τῷ πόλιν γινομένην εἰσὶν ὕπερ-
βόλῃ τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ἐπὶ τῷ Παλαιστίνῳ ἀφι-
κόμενος, ἐν Καισαρείᾳ τὰς διατριβάς ἐποιεῖτο. οἱ δὲ τῆς
Ἑκκλησίας ἐκείνης ἐπίσκοποι, ὁ Ἱεροσολύμων δὴσας Ἀλέ-
ξανδρος, καὶ ὁ Καισαρείας Θεόκλητος, τὰς θείας ἐπιμνηστικὰς
Γραφὰς ἐπὶ τῇ κοινῇ τῆς Ἑκκλησίας αὐτὸν ἱζήσαν, καί-
τοι τῆς τῆς πρεσβυτερίας χειροτονίας ἔργον τετυχηκότα. ὁ

δὲ βαρέως ἐνεγκὼν ὁ Ἀλεξανδρείας Δημήτριος, ἐπὶ τῷ
Ἀλεξανδρῷ ἐπαυλῶν αὐτὸν ἐπέταξεν. ὁ δὲ παρὰ γνό-
μους, τὰς σινηθῆς ἀσπασίας ἐπέτελε^ν. ἐν ἔτει δὲ 223.
ἡ Μαμαία τὴν Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Ἰωάννῳ αὐτοῦ Ἀλεξαν-
δρῷ καταλαβῶσα, διὰ τὸν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν
συστάτην πόλεμον, γυνή τε Θεοπεσίῳ ἔσα καὶ δὲ λαβῆς
τὸν τρόπον, τὸν Ὀριγῆν πανταχόσε περιεδοκίματον ἐκεί-
να ἀνακαλέσασθαι. παρ' ἡ αὐτὸς χρόνον διατρίψας. καὶ πλεῖστα
ὅσα εἰς ἀσπασίαν καὶ ἀρετὴν ἀφῆγησάμενος, ἐπὶ τῷ Ἀλε-
ξανδρῷ ἐπανῆλθεν^ξ. ἐξ ἐκείνης δὲ τῆς καιρὸς τὰς θείας
Γραφὰς ὑπομνηματίζειν ἤρξατο, Ἀμβροσίῳ τινος τῶν ἐν
ταῖς βασιλικαῖς διαφανῶν αὐλαῖς ἐς τὰ μάλιστα αὐτὸν
παροτρυνόντος^ο. ἐν ἔτει δὲ 228. (τῆς δ' ἡλικίας αὐτοῦ
43.)^α ἐπεργάσας αἰτίας ἐκκλησιαστικῶν οὐκ ἀποφασιστικῶν,
ἐπὶ τῷ Ἑλλάδῃ^β στείλόμενος εἰς τὴν Παλαιστίνην ἐλθὼν,
ὑπὸ Θεοπέσιον Καισαρείας, καὶ τῇ Ἱεροσολύμων Ἀλεξαν-
δρῷ συνδεδωκέντος, χειροτονεῖται πρεσβύτερος^γ. ἐφ' ᾧ
ὀργισθεὶς ὁ προδιληφθεὶς Δημήτριος, ἐπισκόπων καὶ πρεσ-
βυτέρων κατὰ Ὀριγῆν ἀσπασίαν ἀσπασίαν Σινώδον. καὶ ἡ μὲν με-
ταστῆσαι ἀπὸ Ἀλεξανδρείας τὸν Ὀριγῆν, τῇ δὲ τῆς
πρεσβυτερίας τιμῆς μὴ κεκινῆσθαι, ψηφίζεται^δ. ὁ δὲ σὺν
τοῖς συμψήφοις αὐτῷ γινομένοις καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπε-
κλήρυν^ε. ἐν ἔτει μὲν ἐν 231.^ε φυγαδευθεὶς ὁ Ὀρι-
γῆς ἐπὶ τῷ Καισαρείᾳ ἐπανέρχεται, παρρησία δι-
δάσκων, καὶ πάσῃ τιμῇ ὑπὸ πάντων δεξιόμενος. δύο δὲ
ἐτὼν διεληλυθότων, διωγμῷ ὑπὸ τῆς Μαξιμίνης κατὰ τῶν
ἀσπασίων κληθέντος, ἐπὶ Ἰβελιῶν γυναικῶν ἀσπασίᾳ ἐχ-
ήτην ἡ εὐπορον προσφυγῶν, ἀπὸ τῆς Μαξιμίνης τελευ-
τῆς ἀναπερὶβη^ζ. ἐν ἔτει δὲ 237.^ζ ἐπὶ ταῖς Ἀθῶναις
ἐπανέρχεται, ὅπως τὰ εἰς τὸν Ἰεζεκιὴλ περὶ αὐτοῦ, καὶ τῶν
εἰς τὸ Ἄσμα τῶν Ἀσμάτων ἀρχεται^η. ἐν ἔτει παρὰ
γίνεται πάλιν ἐπὶ τῷ Καισαρείᾳ^θ. καὶ ἐπὶ μὲν Δε-
κίᾳ, ἔτος 60. ἄγων πολλὰ μὲν δεινὰ καὶ βασάνους ὑπέστη,
ἐ μὲν τὸν βίον αὐτοῦ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρίαις ἐτέλεσεν^ι.
ἐπὶ δὲ Οὐαλεριανῷ ἐν ἔτει μὲν ἀπὸ Χριστοῦ 254.^κ τῆς δ'
ἡλικίας αὐτοῦ 69.^κ ἐν Τύρῳ καὶ ἐτελεύτησε καὶ ταφῇ
παρεδόθη^λ.

Τὰ περὶ τῶν αὐτῶν αἰρέσεων ἔχεις παρ' Ἐπιφανίου^α,
δι' αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τῆς ἀγίας οἰκουμένης πέμπτῃς Συνόδου αὐ-
τότε καὶ τὰ ἀρετικά αὐτῶν συγγράμματα ἀναδέμαται
καθυπερβλήθησαν^β.

Πάντων τῶν συζητούμενων αὐτῶν συγγραμμάτων, πλὴν
τῶν ἑξαπλῶν^γ, πληρετέρεα τε καὶ ἀκριβετέρεα ἐκδόσεις
ἡ κατὰ τὸ 1733-1759. ἔτος αὐτοῦ Παρισ. γινόμεναι ἐκδόσεις,
καὶ τέσσαρσι σινωταγείαις τόμοις^δ.

Τῶν

- (α) Ὁ Θεοδωρίτ. ἐν βιβλ. 5. κεφ. 34. τῆς Ἰστορ. (β) Ὁ Χρυσόστ. ἐν Τόμ. 3. σελ. 423 τῆς ἀρχ. ἰκδός. (γ) Ὁ Παθ. αὐτ. ἐν σελ. 39. (δ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 172. (ε) Ὁ Παθ. αὐτ. ἐν σελ. 39. (ζ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (η) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (π) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ρ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (σ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (τ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (θ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ι) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (κ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (λ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (μ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ν) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ξ) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ. αὐτ. ἐν σελ. 177. (ο) Ὁ Φαβρίκ. αὐτ. καὶ ὁ Μανφ.

Τῶν Συγγραμμάτων αὐτῶν

Τὰ Ἐκλελοιπότα.

Τὰ τετραπλᾶ καὶ ὀκταπλᾶ. Βιβλία ἰβ' ὑπομνημάτων εἰς τὴν Γένεσιν^β. Τόμοι καὶ χόλια εἰς τὴν Ἐξοδον^γ. Ὀμιλία ἡ εἰς τὸ Δουτερονόμιον^δ. Ὀμιλία εἰς τὰς δύο πόρνας, καὶ ἄλλαι εἰς τὴν α' καὶ β' τῶν Βασιλειῶν, καὶ εἰς τὴν α' καὶ β' τῶν Παραλειπομένων, καὶ εἰς τὸν Ἑσθραν, καὶ εἰς τὸν Νεεμίαν^ε. Ὀμιλία εἰς τὸν Ἰώβ^ς. Ὀμιλία καὶ ἐρμηνεύει εἰς τὰς ψαλμῶς^η. Εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὴν ἐκφράσεις ἢ ἐρμηνεύει^θ. Τόμος μικρὸς εἰς τὸ Ἄσμα^ι. Τόμοι ἰ' εἰς τὸ Ἄσμα τῶν Ἀσμάτων^κ. Τόμοι λ' εἰς τὸν Ἡσαΐαν^λ. Ὀμιλία κδ' εἰς τὸν Ἱερεμίαν^μ. Τόμοι κ'

εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ^ν. Ἐκθεσις εἰς τὸν Δανιήλ^ξ. Πραγματεῖαι εἰς τὸν Ἡσαΐαν, καὶ εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ, καὶ εἰς τινὰς τῶν ἰβ' Προφητῶν^ο. Τόμοι κ' εἰς τὰς ἰβ' Προφῆτας^π. Τόμοι κ' εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον καὶ ὁμιλία καὶ χόλια^ρ. Εἰς τὸν Μάρκον^σ. Ὑπομνημα^τ. Ἐκθεσις εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν^υ. Ὀμιλία πλεον ἢ χίλια^φ. Τόμοι β' περὶ ἀναστάσεως^χ. Περὶ Αὐτεξεσῆς^ψ. Πρακτικὰ περιέχοντα τὰς λεχθείσας ἐπὶ τῆς Βηρύλλου παροιμίας διαλέξεις^ω. Διάλογος μετὰ Κανδίδου Οὐαλεντινιανῶ^{2α}. Διάλογος πρὸς Βάσσαν τὸν Ἀγνώμονα^{2β}. Κατὰ τῶν αἰρετικῶν διάφορα^{2γ}. Ἐπιστολὴ τὸν ἑκάτον ἀριθμὸν ὑπερβαίνουσα^{2δ}. Βιβλίον περὶ τῶ Παύλου^{2ε}.

- (α) Μνήα παρ' Εὐσεβ. ὡ βιβλ. 6. κεφ. 16. τῆς Ἰσορ. καὶ παρ' Ἐπιφαν. ὡ τῷ περὶ μέτρ. καὶ σαθ. ὡ Τόμ. 2. σελ. 175. (β) Παρ' Εὐσεβ. αὐτ. ὡ κεφ. 24. καὶ παρ' Ὀριγ. ὡ τῷ περὶ ὄχ. τῷ α' σελ. 235. τῷ 1. Τόμ. τῆς ἀρημ. ἐκδόσ. (γ) Παρ' Ὀριγ. ἐν τῷ 4. κατὰ Κέλσ. βιβλ. (δ) Παρὰ Κασσιδῶρ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίν. αὐτ. (ε) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. (ζ) Τέτ. ἀποσπασμ. ὡ τῷ εἰς τὸν Ἰώβ ἐκδοθ. σαρ. (η) Τῶν μὲν ἐρμην. μέμν. ὁ Εὐσέβ. (ὡ βιβλ. 6. κεφ. 16.) ποσῶν δὲ τῶν αὐτῶν εἰς τὰς Ψαλ. ὁ Ἱερών. (ὡ τῷ 89. ἐπιστ. τῇ πρὸς τὸν Αὐγυστίν.) τέτ. δὲ ἀποσπασμ. ὡ τῷ εἰς τὰς Ψαλ. ἐκδοθ. σαρ. (θ) Μνήα παρ' Ἱερων. ὡ τῷ 65. ἐπιστ. τῇ πρὸς Παμμάρχ. (ι) Παρ' Ὀριγ. ὡ κεφ. 7. τῆς Φιλοκαλ. (κ) Παρ' Ἱερων. ὡ τῷ προλ. τῶν εἰς τὸ Ἄσμα ὁμιλ. (λ) Παρ' Εὐσεβ. ὡ βιβλ. 6. κεφ. 32. (μ) Παρὰ Τηλαμοντ. ὡ τῷ τῷ Ὀριγ. βίβ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίν. (ν) Παρ' Εὐσεβ. αὐτ. (ξ) Παρ' Ὀριγ. ὡ τῷ εἰς τὸν Ματθ. ὑπόμν. ὡ σελ. 859. τῷ 3. Τόμ. τῆς ἀρημ. ἐκδόσ. (ο) Παρ' Ὀριγ. ὡ τῷ κατὰ Κέλσ. 7. βιβλ. (π) Παρ' Εὐσεβ. ὡ βιβλ. 6. κεφ. 36. (ρ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. καὶ παρ' Ὀριγ. ὡ κεφ. 6. τῆς Φιλοκαλ. (σ) Παρ' Οὐστ. ὡ τῷ βίβ. τῷ Ὀριγ. ὡ σελ. 325. τῷ 4. Τόμ. τῆς ἀρημ. ἐκδόσ. ἀλλ' ἀμφίβολόν ἐστι. (τ) Παρ' Ὀριγ. ὡ τῷ 17. ὁμιλ. εἰς τὸν Λεκ. ὡ σελ. 848, καὶ 953 τῷ 3. Τόμ. τῆς αὐτ. ἐκδόσ. (υ) Παρὰ τῷ Αὐτ. αὐτ. ὡ σελ. 863. (φ) Παρ' Ἱερων. ὡ ἐπιστ. 65. τῇ ἀνωτέρ. μνημονεύθ. (χ) Παρ' Ὀριγ. ἐν τῷ 5. κατὰ Κέλσ. βιβλ. καὶ παρ' Εὐσεβ. ὡ βιβλ. 6. κεφ. 24. (ψ) Παρ' Ὀριγ. ἐν τῷ 7. βιβλ. τῆς πρὸς Ρωμ. τῷ ἐν Τόμ. 4. τῆς αὐτ. ἐκδ. (ω) Παρ' Εὐσεβ. ἐν βιβλ. 6. κεφ. 33. (2α) Παρ' Ἱερων. ἐν βιβλ. 2. τῆς Ἀπολογ. κατὰ Ρεφίν. (2β) Παρ' Ὀριγ. ἐν τῇ πρὸς Ἀφρικ. ἐπιστ. τῇ ἐν τῇ 10. σελ. τῷ 1. Τόμ. τῆς αὐτ. ἐκδ. (2γ) Παρὰ Νικηφ. τῷ Καλίστ. ἐν βιβλ. 10. κεφ. 36. (2δ) Παρ' Εὐσεβ. αὐτ. ἐν κεφ. 36. (2ε) Παρ' Ἀντολ. Ἀλεξανδρ. Λαοδικ. ἐπιστ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Φαβρίν. αὐτ. ἐν σελ. 235. αὐτῶ δὲ καὶ Μονοβιβλία τινὲς μνήμη.

Ο ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΠΙΝΑΞ

ΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ ΔΗΛΩΝ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΩΝ ΤΗΣ
ΘΕΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΕΤΧΕΩΝ.

ΓΕΝΕΣΕΩΣ.

Κεφ. Α.	σελ. 1	Κεφ. ΙΔ.	σελ. 194	Κεφ. ΚΖ.	σελ. 330	Κεφ. Μ.	σελ. 451
Β.	55	ΙΕ.	199	ΚΗ.	346	ΜΑ.	455
Γ.	78	ΙϚ.	214	ΚΘ.	354	ΜΒ.	465
Δ.	106	ΙΖ.	219	Λ.	363	ΜΓ.	471
Ε.	119	ΙΗ.	231	ΛΑ.	378	ΜΔ.	478
Ϛ.	126	ΙΘ.	242	ΛΒ.	391	ΜΕ.	482
Ζ.	143	Κ.	258	ΛΓ.	402	ΜϚ.	487
Η.	147	ΚΑ.	268	ΛΔ.	403	ΜΖ.	491
Θ.	155	ΚΒ.	274	ΛΕ.	411	ΜΗ.	499
Ι.	170	ΚΓ.	286	ΛϚ.	415	ΜΘ.	507
ΙΑ.	174	ΚΔ.	290	ΛΖ.	422	Ν.	547
ΙΒ.	182	ΚΕ.	306	ΛΗ.	435		
ΙΓ.	190	ΚϚ.	318	ΛΘ.	446		

ΕΞΟΔΟΥ.

Κεφ. Α.	σελ. 554	Κεφ. ΙΑ.	σελ. 662	Κεφ. ΚΑ.	σελ. 787	Κεφ. ΛΑ.	σελ. 903
Β.	559	ΙΒ.	666	ΚΒ.	802	ΛΒ.	907
Γ.	574	ΙΓ.	698	ΚΓ.	807	ΛΓ.	919
Δ.	590	ΙΔ.	703	ΚΔ.	826	ΛΔ.	930
Ε.	615	ΙΕ.	715	ΚΕ.	834	ΛΕ.	935
Ϛ.	622	ΙϚ.	727	ΚϚ.	846	ΛϚ.	939
Ζ.	626	ΙΖ.	742	ΚΖ.	859	ΛΖ.	942
Η.	638	ΙΗ.	750	ΚΗ.	866	ΛΗ.	943
Θ.	647	ΙΘ.	754	ΚΘ.	887	ΛΘ.	947
Ι.	654	Κ.	767	Λ.	895	Μ.	950

ΛΕΥΙΤΙΚΟΥ.

Κεφ. Α.	σελ. 954	Κεφ. Η.	σελ. 999	Κεφ. ΙΕ.	σελ. 1058	Κεφ. ΚΒ.	σελ. 1118
Β.	963	Θ.	1006	ΙϚ.	1063	ΚΓ.	1123
Γ.	970	Ι.	1007	ΙΖ.	1074	ΚΔ.	1130
Δ.	974	ΙΑ.	1014	ΙΗ.	1078	ΚΕ.	1134
Ε.	979	ΙΒ.	1027	ΙΘ.	1083	ΚϚ.	1146
Ϛ.	986	ΙΓ.	1030	Κ.	1095	ΚΖ.	1151
Ζ.	994	ΙΔ.	1043	ΚΑ.	1099		

ΑΡΙΘΜΩΝ.

Κεφ. Α.	σελ. 1162	Κεφ. Ι.	σελ. 1223	Κεφ. ΙΘ.	σελ. 1290	Κεφ. ΚΗ.	σελ. 1367
Β.	1167	ΙΑ.	1230	Κ.	1298	ΚΘ.	1371
Γ.	1171	ΙΒ.	1240	ΚΑ.	1306	Λ.	1378
Δ.	1178	ΙΓ.	1251	ΚΒ.	1318	ΛΑ.	1379
Ε.	1186	ΙΔ.	1258	ΚΓ.	1330	ΛΒ.	1391
Ϛ.	1194	ΙΕ.	1262	ΚΔ.	1338	ΛΓ.	1398
Ζ.	1203	ΙϚ.	1270	ΚΕ.	1348	ΛΔ.	1402
Η.	1211	ΙΖ.	1274	ΚϚ.	1354	ΛΕ.	1406
Θ.	1218	ΙΗ.	1282	ΚΖ.	1359	ΛϚ.	1414

ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΥ.

Κεφ. Α.	σελ. 1422	Κεφ. Ι.	σελ. 1470	Κεφ. ΙΘ.	σελ. 1526	Κεφ. ΚΗ.	σελ. 1591
Β.	1430	ΙΑ.	1474	Κ.	1530	ΚΘ.	1603
Γ.	1434	ΙΒ.	1479	ΚΑ.	1534	Λ.	1610
Δ.	1438	ΙΓ.	1490	ΚΒ.	1543	ΛΑ.	1614
Ε.	1446	ΙΔ.	1491	ΚΓ.	1558	ΛΒ.	1622
Ϛ.	1451	ΙΕ.	1498	ΚΔ.	1567	ΛΓ.	1651
Ζ.	1455	ΙϚ.	1502	ΚΕ.	1574	ΛΔ.	1671
Η.	1459	ΙΖ.	1510	ΚϚ.	1579		
Θ.	1446	ΙΗ.	1515	ΚΖ.	1583		

ΠΟ Σ Α Ι *

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΕΙΣΙ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΕΙΤΟΥΤΗ ΑΠΟ ΤΟΥ

ΕΒΡΑΪΚΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΚΑΙ
ΤΙΝΕΣ ΟΙ ΤΑΥΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΥΣΑΝΤΕΣ.

ρώτη * ἐστὶν ἡ τῶν οὐβ' ἐρμηνεύσεων. ἔτσι Ἑβραῖοι ὄντες ἐξελέγησαν ἀπὸ ἐκάστης
φυλῆς ἕξ, καὶ ἡρμηνεύσαν τὴν θείαν Γραφὴν ἐπὶ Πτολεμαῖα τῇ Φιλαδέλφῃ
βασιλέως πρὸ τῆς ἐνιαυτῆς τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τῇ Κυρίᾳ ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ.

Δεύτερα ἐστὶν ἡ τῇ Ἀκύλᾳ. ἔτος ἀπὸ Σινώπης τῇ Πόντῃ ὑπάρχων, καὶ Ἑλλῶ ὢν,
ἐβαπτίσθη ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πάλιν τὸν Χριστιανισμόν ἀναθεματίσας, καὶ τοῖς Ἰου-
δαίοις προσδραμῶν, ἡρμηνεύσε καὶ αὐτὸς τὴν θείαν Γραφὴν ἐπὶ Ἀδριανῇ τῇ βασιλέως
μετὰ ἑτὴ ὑλ' * τῆς τῶν ἐβδόμηκοντα δύο ἐρμηνείας διεσραμμένῃ λογισμῷ.

d 3

Τρίτη

(α) Πόσαι ἐκδόσεις εἰσι τῆς θείας Γραφῆς. ὁ Ἀλεξάν. κώδ. Ποῖαι καὶ πόσαι. αὐτῶ τέλ. τῆς Σινώψ.
τῆς θείας Γραφ. τῇ Ἀθανασ.

* Οὐ μόνον τῷ χρόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀκριβεῖ καὶ τελειότητι. καὶ μαρτύριον μὲν τέτε ὅσα
περὶ αὐτῆς ἱερῶν διέξουσιν ἔπανα ὁ, τε Φίλων ὁ Ἑβραῖος (αὐτῶ περὶ Μωϋσ. βιβλ. 2.) καὶ ὁ Ἰωσήπος,
(αὐτῶ κεφ. 2. τῇ 12. περὶ Ἰουδαϊκ. ἀρχαιολογ. βιβλ.) καὶ ὁ Ἐπιφάνιος (αὐτῶ περὶ μέτρ. καὶ σταθ. αὐτῶ
κεφ. 3, 4, καὶ 5.) δῶγμα δὲ, ἡ χρῆσις ἀπάντων τῶν πατέρων, μὴδὲ τῇ Ὁριγένης ἐξαρχαίᾳ, τῇ καὶ
τῇ ἐβραϊκῇ Φωνῇ ἀκριβοῦς εἰδότης. σφραγὶς δὲ καὶ ἀναντίρρητος ἀπόδειξις τὸ καὶ αὐτὲς τῆς πνύμα-
τοφόρου Εὐαγγελιστῆς καὶ Θεαπεσίης Ἀποστόλου τῇ μεταφράσει ταύτῃ χρησάσθαι, ὅπως τῆς παλαιᾶς
ἐμνήθησαν διαθήκης. μέγα ἐν ἀληθείᾳ τὸ τῇ Ἑλλῶν γένος κλέος καὶ καύχημα, καὶ ὁ ἑδὼ ἂν ἕτερον
καυχῆσθαι γένος. τὸ τῆς μὲν παλαιᾶς Γραφῆς, τοιαύτης μεταφράσεως, τῆς δὲ νέας ἀπαντα
μικρὰ δὲ τῇ Ἑλλῶν ἔχον σωτεταγμένα διαλέκτῳ. καὶ γὰρ τό, τε κατὰ Ματθ. Εὐαγγέλ. καὶ ἡ πρὸς
Ἑβρ. ἐπισ. τῇ Παύλ. τῇ ἐβραϊκῇ Φωνῇ ἐγγραφῇ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἦτο ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τῇ Κυρίᾳ, (ὅρα
τὴν ῥηθ. σινώψ.) ἡ ὁ Ἰωάννης (ὁ Θεοφύλακ. αὐτῶ Προοιμ. εἰς τὸ κατὰ Ματθ.) ἡρμηνεύσε. τὴν δὲ, ὁ Λε-
κάς, ἡ ὁ Βαρνάβας, ἡ ὁ Ῥώμης Κλήμης. ὡς μαρτυρεῖ ὁ, τε Εὐσέβ. (αὐτῶ βιβλ. 3. κεφ. 38. τῆς Ἱστορ.) καὶ ὁ
Ἱερών. αὐτῶ Καταλ. τὸ δὲ κατὰ Μάρκον, εἰ Ῥωμαῖται ἐγγραφῇ, ὁ πάντῃ δῆλον. ὅρα τὸν Κάβ. αὐτῶ Τόμ. 1. σελ. 24.

(β) Πρὸ διακοσίων τριάκοντα ἐνιαυτῶν. ἐν τῇ εἰρημ. σινώψ. Ἰσέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Ἐπιφάν. (αὐτῶ
κεφ. 12.) τῷ 7. ἔπει, Φησί, τῆς Φιλαδέλφῃ βασιλείας τὲς οὐβ' ἐρμηνεύσαι τὴν Γραφὴν. ἡ δὲ τότε ἀπὸ
τῆς Ἰουλ. Περίοδ. ἔτος 4435. (ὅρα τὰς εἰς τὸν Ἐπιφάν. τῇ Πεταβ. σημείωσ. τὰς αὐτῶ τῇ 383. σελ. τῇ 2. Τόμ.)
Ἐπει ἐν κατὰ τὸν Ἐπιφάν. (αὐτῶ) τῷ 42. ἔπει τῆς Βασιλ. τῇ Αὐγύστῃ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐγεννήθη, ἔτεν τῷ
4712. ἀπὸ τῆς Ἰουλ. Περίοδ. (κατὰ τὸν Πεταβ. αὐτῶ σελ. 384.) πρὸ 277. ἄρα ἐνιαυτῶν τῆς κατὰ σάρκα
γεννῆς. τῇ Σωτῆρ. ἡ ῥηθεῖς. ἐγένετο ἐρμῶν. εἰ δὲ τῷ 2. ἔπει τῆς τῇ Φιλαδέλ. Βασιλ. ἡρμηνεύθη, ὡς φησὶν
ὁ Εὐσέβ. (αὐτῶ χρόν.) ὁ καὶ ὁ Πεταβ. (αὐτῶ) ἐγκρίνει. πρὸ τῆς τῇ Σωτῆρ. ἄρα γεννῆς. ἔτη 282. ἐγένετο.

(γ) Ἀθετήσας. αὐτῶ τῇ Σινώψ. Τὸν λόγον δὲ τῆς ἀθετήσεως ἀποδίδωσιν ὁ Ἐπιφάν. (αὐτῶ) λέγων·
ἀπύλῳ σωιστῇ τὰ ἀσύστατα, τὴν εἰμαρμένῳ δηλονότι, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς δηγῆματα, ἐξῶδῃ πάλιν τῆς
Ἐκκλησίας, ὡς ἀχρηστὸς πρὸς σωτηρίαν. πικρανθεὶς δὲ τὴν διάνοιαν, ὡς ἡτιμωμένος, εἰς ζῆλον μάταιον ἀρε-
ται, καὶ τὸν Χριστιανισμόν ἀρνησάμενος, καὶ τὴν αὐτῇ ζωῇ προσηλυτῶν, καὶ περιτέμνεται Ἰουδαῖος, κλ.

(δ) Τὴν θείαν Γραφὴν διεσραμμένῳ λογισμῷ ἐπὶ Ἀδριανῇ βασιλέως τῇ λεπρωθέντος. ἐν τῇ Σινώψ.

(ε) Μετὰ τλ' ἔτη τῆς τῶν οὐβ' ἐρμηνείας. αὐτῶ. Ὁ δὲ Ἐπιφάν. (αὐτῶ) μετὰ ὑλ' καὶ μιλίας δ'. κατὰ
τὸν Ἐπιφάν. ἄρα περὶ τὸ 133. ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος (ὅρα τὴν β. σημείωσ.) ἐγένετο. κατὰ δὲ τὸν Κάβ. (ἐν
Τόμ. 1. σελ. 54.) περὶ τὸ 128, ἢ 129.

(ζ) Περὶ τῆς τῇ Ἀκύλᾳ μεταφράσεως. ὁ μὲν Ἐπιφάν. (αὐτῶ) φησὶ τὰς δὲ· ἐκ ὁρθῶ λογισμῷ χρησάμε-
νος, ἀλλ' ὅπως διατρέψῃ τινὰ τῶν ῥητῶν, ἐννοήσας τῇ τῶν οὐβ' ἐρμηνείᾳ· ἵνα τὰ περὶ Χριστοῦ ἐν ταῖς Γρα-
φαῖς μεμαρτυρημένα ἄλλως ἐκδώσῃ, δι' ἧς ἔχον αἰδῶν, εἰς ἄλογον αὐτῇ ἀπολογίαν. ὁ δὲ Ὁριγένης. (ἐν κεφ. 14.
τῆς Φιλοκαλ.) ὁ πυριώτατος ἐρμηνεύει Φιλοτιμώμενος Ἀκύλας· καὶ ἄλλαχθ, (ἐν τῇ πρὸς Ἀφρικ. ἐπισ. τῇ
ἐν τῷ 1. Τόμ. τῆς εἰρημ. ἐκδόσ. σελ. 13.) ἔγω γὰρ Ἀκύλας δελσίων τῇ ἐβραϊκῇ λέξει ἐκδεδῶκεν, εἰπὼν·
Φιλοτιμότερον πεπιτωμένους παρὰ Ἰουδαίοις ἡρμηνεύσκειν τὴν Γραφὴν. ὡς μάλιστα εἰώθασιν οἱ ἀγνοῦντες
τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον χρῆσθαι, ὡς πάντων μᾶλλον ἐπιτετέλογμένῳ. Ὁ δὲ Ἱερών. ἐν μὲν τῇ πρὸς Παμμάχ.
ἐπισ. contentiosus interpres, qui non solum verba, sed et etymologias verborum transferre conatus est iure
proiicitur a nobis. ἐν δὲ τῷ 2. πρὸς Δάμασ. ζητήμ. Aquilam non contentiosus, ut quidam putant, sed
studiosus verbum interpretari ad verbum. ἐν δὲ τῇ πρὸς Μάρκελ. ἐπισ. Aquila editionem cum volumini-
bus Hebraeorum conferebat; nequid forsitan propter odium Christi Synagoga mutauerit, et, ut amicae

menti

Τρίτη ἐρμηνεία ἐστὶν ἡ τῆς Συμμάχου. ἔτος Σαμαρείτης ὦν, καὶ μὴ τιμηθεὶς ὑπὸ τῆς ἰδίας λαοῦ, ὡς Φύλαρχος, τοῖς Ἰσραηλῶσι προσέχει, καὶ ἐκ δούτερον περιτέμνεται, καὶ πρὸς διαστροφῇ τῶν Σαμαρειτῶν ἐρμηνεύει καὶ αὐτὸς τὴν θείαν Γραφὴν ἐπὶ Σδύρη τῆ βασιλείας μετὰ τὴν ἔτη τῆς τῆς Ἀκύλα ἐρμηνείας.

Τετάρτη ἐστὶν ἡ τῆς Θεοδοτίωνος τῆς Ἐφεσίου. ἔτος τῆς αἰρέσεως Μαρκίωνος τῆς ποντικῆς ὦν μιμητῆς τῆς αἰρέσεως αὐτῆς, ἡρμηνεύει καὶ αὐτὸς ἐπὶ Κομμῶδ τῆ βασιλείας ἐν αὐτῷ τῷ χρόνῳ πρὸς διαστροφῇ τῆς αὐτῆς αἰρέσεως.

Ἡ πέμπτη ἐρμηνεία ἐν πῖθις δὲ ἐρέθη κεκρυμμένη ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τῆς Μαμμαίας παιδὸς ἐν Νικοπόλει τῇ πρὸς Ἀρχίλῃς.

Ἐκτὴ δὲ ἄλλη δὲ ἐρέθη ἐν Νικοπόλει τῷ πρὸς Ἀρχίλῃς μετὰ τὸν Σδύρη διωγμὸν. Ἐξ ἑν ἐρμηνεύει τῶν Γραφῶν εἰς καὶ σώζονται.

Ἐβδόμη ἐρμηνεία ἡ τῆς ἀγίας Λεκιανῆς τῆς μεγάλῃς ἀσκητῆς καὶ μάρτυρος. ὅσις καὶ αὐτὸς ταῖς προγεγραμμέναις ἐκδόσεσι, καὶ τοῖς Ἑβραϊκοῖς ἐντυχῶν, καὶ ἐποπτεύσας μετὰ ἀκριβείας τὰ λείποντα, ἡ καὶ περιτλὰ ὄντα τῆς ἀληθείας ῥήματα, διορθώσας αὐτοῖς οἰκείοις τῶν Γραφῶν τόποις, ἐξέδοτο τοῖς Χριστιανοῖς ἀδελφοῖς. ἡ τῆς μετὰ τὴν ἀθλήσιν καὶ μαρτυρίαν τῆς ἀγίας Λεκιανῆς, μετὰ τὸν διωγμὸν τὸν γενόμενον ἐπὶ Μαξιμιανῆς καὶ Διοκλητιανῆς τῶν τυράννων, τὸ ἰδιόχειρον αὐτῆς τῆς ἐκδόσεως βιβλίον δὲ ἐρέθη ἐν Νικομηδείᾳ ἐπὶ Κωνσταντίνῳ τῆ βασιλείας παρὰ Ἰσραηλῶσι ἐν τοίχῳ πυργίσκῳ κεχρισμένῳ κονιάματι εἰς διαφύλαξιν.

ΠΟΣΑΚΙΣ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΕΠΟΡΘΗΘΗΣΑΝ ΟΙ ΕΞ ΙΣΡΑΗΛ.

Α. Ἐπὶ Ῥοβοᾶμ Σασακίμ τῆς Αἰγυπτίων βασιλείας. Β. Ἐπὶ Ἀζάηλ βασιλείας Ἀσσυρίων. Γ. Ἐπὶ Θεγλαφθὰλ Μανασάρ. Δ. Ἐπὶ Ἐζεκίᾳ αἱ δέκα Φυλαὶ μετωκίσθησαν εἰς ὅρια Μήδων καὶ Χαλδαίων. Ε. Ἐπὶ Ναβαρχοδονόσορ, ὅτε καὶ τὸν Ἰερονίαν ἐξετύφλωσαν. Σ. Ἐπὶ Πτολεμαῖς τῆς Λάγης, δόλῳ παραλαβόντος τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ μεταγαγόντος εἰς Αἴγυπτον. Ζ. Ἐπὶ Ἀντίοχῳ τῆς Ἐπιφανῆς, ὅς καὶ ἐπὶ βδελύγμασιν

menti fatear, quae ad nostram fidem pertineant roborandam plura reperio. Ὁ δὲ Ἀναστάσιος ἐν κεφ. 6. τῆς Ὁδηγ. τὴν λεγομένην παρ' Ἑβραίοις δούτερον τὴν περιέχουσαν τῆς ὁρθῆς τῶν ἐβδόμηκοντα ἐρμηνείων τὴν ἀναίρεσιν, καὶ τῆς θείας νόμου κατάλυσιν. Τῆς μεταφράσεως ταύτης ὡσαύτως καὶ τῆς τῆς Συμμάχου ἀποσπασματικῆς μόνον σώζεται. ὡς περὶ ὁ Νοβίλιος, καὶ ὁ Δεσσίσις, καὶ ὁ Οὐαλτόνιος συλλέξαντες, ἐξέδοντο, ὡς φησὶν ὁ Κάβ. (ἐν Τόμ. 1. σελ. 54, καὶ 99.) τό, τε πῆ, καὶ τὸ πότε παρασιωπῶν.

(α) Καὶ μὴ θαύμαζε περὶ τούτου, φησὶν ὁ Ἐπιφάν. (αὐτ. ἐν κεφ. 16.) ὡς ἀκροατὰ. γίγνεται γὰρ ὅσοι γὰρ ἀπὸ Ἰσραηλῶν Σαμαρείταις προσφύγεσιν, ἀντιπεριτέμνονται ὡσαύτως καὶ οἱ ἀπὸ Σαμαρειτῶν πρὸς Ἰσραῆλ ἐρχόμενοι. τὸ δὲ ἐπὶ τούτων χαλεπώτερον, ὅτι καὶ ἀπὸ περιτομῆς ἀκροβυστοὶ γίνονται τέχνη τινὶ ἰατρικῇ διὰ τῆς καλεσμένης σπαθιῆδος τὴν τῶν μελῶν ὑποθερματίζουσαν ὑποσπαθιζάντες, βράφοντες τε καὶ καλλητικῶς περιδοθέντες, ἀκροβυστίαν αὐτῶν αὐτῶν ἀποτελεῖσιν. ἔχεις καὶ τὴν μαρτυρίαν παρὰ τῷ ἀγίῳ Ἀποστόλῳ, ὃ φιλοκαλώτατε, δι' ὧν αὐτοῖς ῥήμασιν ὡς πῶς λέγει· περιτετμημένους τίς ἐκλήθη, (1. πρὸς Κορ. 7. 18.) μὴ ἐπισπάρω· ἐν ἀκροβυστίᾳ τίς ὑπάρχει, μὴ περιτεμνέτω.

(β) Ὅρα τὸν Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 337. (γ) Μετὰ πεντηκονταεξ. ὁ Ἀλεξάν. κωδ. ὡσαύτως καὶ ἡ Σιώνψ.

(δ) Μιλιῶν τῇ αἰρέσει αὐτῆς, ὁ Ἀλεξάν. κωδ. Μιλιῶν τοῖς τῆς αἰρέσεως αὐτῆς, ἡ Σιώνψ. Μιλιῶν καὶ αὐτὸς τῇ αὐτῆς αἰρέσει, καὶ εἰς Ἰσραηλῶν ἀποκλίνας, καὶ περιτμηθεὶς, καὶ τὴν τῶν Ἑβραίων Φωνὴν καὶ τὰ αὐτῶν σοιχεῖα παιδιδεύς, ἰδίως καὶ αὐτὸς ἐξέδωκε. διὸ τὰ πλεῖστα τοῖς ἐβδόμηκονταδύο σωαζόντως ἐξέδωκεν ὁ Ἐπιφάν. αὐτ.

(ε) Περὶ τὸ 182, ἢ 186. ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος. Ὅρα τὸν Κάβ. αὐτ. ἐν σελ. 78. Ὅπως καὶ τὴν τῆς Δανιὴλ σωζομένην προφητείαν ὅλην ἐκ τῆς Θεοδοτίωνος μεταφράσεως ἐναι φησὶ καὶ ἐκ τῆς τῶν ἐβδόμηκοντα.

(ς) Πέμπτη ἐρμηνεία ἐστὶν ἡ ἐν πῖθις δὲ ἐρέθη κεκρυμμένη. ἡ Σιώνψ. περὶ δὲ τῆς πέμπτης καὶ ἑκτῆς ἐκδόσεως, φησὶν ὁ Ἐπιφάν. (αὐτ. ἐν κεφ. 17.) ἐκ ἔχω ἐπεὶ τίνες, ἢ πόθεν οἱ ἐρμηνεύσαντες, ἢ μόνον ὅτι μετὰ τὸν διωγμὸν τῆς βασιλείας Σδύρης ἐρέθη ἡ πέμπτη ἐν πῖθις, ἐν Ἱερῶν κεκρυμμένη, ἐν χρόνοις τῆς ἡδὲ Σδύρης τῆς ἐπικληθέντος Καρακάλλου τε καὶ Γέτα. Τὴν πέμπτην, φησὶν ὁ Φαβρίκ. (αὐτ. ἐν σελ. 341.) τὴν αὐτῇ εἰσὶν τίνες εἶναι τῇ ἐβδόμῃ.

(η) Ὑπὸ Ὀργιγένης, ὡς μαρτυρεῖ ὁ, τε Εὐσέβ. (ἐν βιβλ. 6. κεφ. 16. τῆς ἱστορίας) καὶ ὁ Ἐπιφάν. (αὐτ. ἐν κεφ. 19.) καὶ ὁ Ἱερών. ἐν τοῖς Προοίμ. εἰς τὰς ὁμῖλ. Ὀργιγ. τὰς εἰς τὸ Ἄσμα.

(θ) Ἐπὶ Ἀντωνίνῳ βασιλείας τῆς Καρακάλλου ἐν Ἱερῶν παρὰ τινος τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις σιναίων. ἡ Σιώνψ.

(ι) Ἐκτὴ ἐρμηνεία ἐστὶν ἡ ἐν πῖθις δὲ ἐρέθη κεκρυμμένη ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τῆς Μαμμαίας παιδὸς ἐν Νικοπόλει τῇ πρὸς Ἀρχίλῃς ὑπὸ τινος τῶν Ὀργιγένης γνωρίμων. ἡ Σιώνψ. ἐκ τούτων ἄρα δὴλον, ὅτι ὁ, τε Ἐπιφάν. καὶ ὁ τὴν Σιώνψιν σωτάζας τὴν πέμπτην ἐκ τῶν καλῶσι. (κ) Πρὸς Ἀκλίῳ γράφει ὁ Εὐσέβ. αὐτ.

(λ) Περὶ τῆς ἑκτῆς ταύτης τῆς κατ' Ἐπιφάν. καὶ τὴν Σιώνψ. πέμπτης τὰ δὲ φησὶν ὁ Ἰωσήφ ἐν τῷ ὑπομνηστικῷ τῷ χειρογρ. (ὅρα τὸν Φαβρίκ. αὐτ. ἐν σελ. 342.) Πέμπτη δὲ ἐκδόσις ἐρέθη ἐν Ἱερῶν ἐν πῖθις χαλκοῖς κεκρυμμένη, καὶ ἐπ' ἐγγεγραμμένη δὲ τὸν ἐρμηνεύει. Φασὶ δὲ αὐτῇ ὑπὸ γυναικὸς ἐρμηνεύεσθαι, (ἰσ. ἡρμηνεύειν), τὸ καὶ ἐν οἰκίᾳ γυναικὸς ἐπιμελῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς λόγοις ἐρέσθαι τὰς πῖθας.

(μ) Ἐβδόμη πάλιν καὶ τελευταία ἐρμηνεία. ἡ Σιώνψ.

(ν) Ἡ τῆς δὲ καὶ ἐρμηνεία μετὰ τὴν ἀθλήσιν καὶ μαρτυρίαν τῆς αὐτῆς ἀγίας Λεκιανῆς τὴν γενομένην ἐπὶ Διοκλητιανῆς καὶ Μαξιμιανῆς τῶν τυράννων. ἡ Σιώνψ.

(ς) Ὅρα τὸ 14. κεφ. τῆς 3. τῶν Βασιλ.

(ο) Ὅρα τὸ 13. κεφ. τῆς 4. τῶν Βασιλ.

(π) Ὅρα τὸ 15. κεφ. τῆς 4. τῶν Βασιλ. ὅπως ὁ μὲν τῆς Ἡγεμ. κωδ. γράφει. Θεγλαφθασάρ· ἡ δὲ ἐν Φραγκ. ἐκδ. Θεγλαφθασάρ· ἡ αὐτὴ δὲ ἐν ταῖς σημειώσ. Θεγλαφθ Φαλασάρ· ὁ δὲ Εὐσέβ. (ἐν τῷ χρόν.) Θεγλαφθ Φανασάρ.

(ρ) Ὅρα τὸ 18. κεφ. τῆς 4. τῶν Βασιλ.

(σ) Ὅρα τὸ 24, καὶ 25. κεφ. τῆς 4. τῶν Βασιλ. ἴσμεν δὲ ὅτι ὁ Ἰερονίας ὁ αὐτὸς καὶ Σεδεκίας λέγεται, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Εὐσέβ. (ἐν τῷ χρόν.) λέγων· Σεδεκίᾳ τῆ καὶ Ἰερονίας βασιλείας Ἰέδα.

(τ) Ὅρα τὸ 1. κεφ. τῆς 12. βιβλ. τῆς Ἰωσήφ. περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαίων.

ἠνάγκαζεν αὐτὰς. βασιλεὺς δὲ ἦν Ἀσσυρίων^α. Η. Ἐπὶ Πομπηίᾳ στρατηλάτῃ Ῥωμαίων ὑποσπόνδους ποιήσαντος, καὶ πολιορκήσαντος αὐτὰς, Ὑρκανὸν βασιλεύοντος, καὶ ἱερατοῦντος. ἕως αὐτῆς τοίνυν Ὑρκανὸς ἢ βασιλεῖα Ἰσραήλ. καὶ λαμβάνει τὴν βασιλείαν αὐτῆς Ἡρώδης, ἀλλόφυλος ὢν, ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων^β. Θ. Ἐπὶ Νέρωνος βασιλέως Ῥωμαίων^γ. Ι. Ἐπὶ Οὐπεσιανῶν στρατηγῶν Ῥωμαίων^δ. ΙΑ. Ἐπὶ Τίτῃ ἢ Οὐπεσιανῶν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Πάχας κατακόψαντος τὰ Ἱεροσόλυμα· ἐν ᾧ πάντες ἐόρταζον οἱ τῆς Ἑβραίων σιναχιστῆς, καὶ ἀνελόντος μυριάδας ριβ, καὶ ἄλλας ἑκατὸν μυριάδας αἰχμαλώτων, ἃς διαπέπρακεν ἐχάτη ἀλώσει.

Πότε, καὶ πόθεν γέγονεν ἡ ἐν ταῖς θείαις Γραφαῖς διδασκόμενη ἀσάφεια.

Ὅτι^ε ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἐμπρησθεσῶν τῶν βίβλων, εἴτα διαπεμπόντων ἀλλήλοις τῶν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα τὰ λόγια τῆς Θεᾶς, λαχόντες ἀφῆρκεν τὰς βίβλους. οἱ δὲ πάλαι διὰ συμβόλων, ὧν ἐκ ἡδυνάοντο ξένοι νοεῖν, ἔγραφον, ἐξ ὧν ἡ ἀσάφεια. ἕως ὅτε-
ρον ἐμπνυθῶντες Ἑσδρας, πασῶν ἐμνημόνευσε, καὶ γραφῇ παραδέδωκε.

Ποίοις καὶ πόσοις ὀνόμασι παρ' Ἑβραίοις ὀνομάζεται ὁ Θεός.

Δέκα ὀνόμασι παρ' Ἑβραίοις ὀνομάζεται ὁ Θεός. ὧν αὖ μὲν, Ἀδωναί, λέγεται, ὅστις Κύριος· ἕτερον δὲ, Ἰά, ὃ καὶ αὐτὸ ἐλλωικῶς εἰς τὸ, Κύριος, μετελήφθη· ἕτερον δέ τι παρὰ ταῦτά ἐστι τὸ τετράγραμμα^ζ, τὸ ἀνεκφώνητον ὃν καὶ παρ' Ἑβραίοις· ὃ καὶ καταχρηστικῶς παρὰ μὲν αὐτοῖς, Ἀδωναί, καλεῖται, παρὰ δὲ ἡμῖν, Κύριος. τῆτο δὲ φασὶ γεγράφθαι ἐπὶ τῷ πετάλῳ τῷ χρυσῷ, τῷ ἐπὶ τῷ μετώπῳ τῆς ἀρχιερέως, κατὰ τὸ ἐν νόμῳ εἰρημνίον· ἐκλύπωμα σφραγίδος, ἀγίασμα τῷ Κυρίῳ^η. Πι Πι. τὰ δὲ λοιπὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· Ἡλ, Ἐλωῖμ, Ἀδὼμ, Σαβαὼθ, Σαδδαῖ, Ἰαῖθ, Ἑσεριε, καὶ τὰ προγεγραμμένα τρία, ὧν ἐστὶ τὸ τετράγραμμα^κ, τὸ τέτοις γραφόμενον τοῖς σοιχείοις· Ἰὼθ, Ἡπ, Οὐαῦ, Ἡπ, Πι Πι.

Τὸ ἐπὶ τῆς Κυρίας ταττόμενον ἀνεκφώνητον ὄνομα διὰ τεσσάρων γράφεται σοιχείων, διὰ τῆς Ἰὼθ, διὰ τῆς Ἡπ, διὰ τῆς Οὐαῦ, καὶ διὰ τῆς Ἡθ. τῶν μέσον παρεντεθεὶς μετὰ τὰ πρῶτα δύο παρ' Ἑβραίοις σοιχείον καλέμενον Σεν, ὅστις ὀδόντες· ὡς εἶναι τὸν εἰρμόν τῶν πέντε γραμμάτων ἔσως· ἀρχὴ αὐτῇ, ὀδόντες ἐν αὐτῇ, ὁ ζῶν. ἐρμυνόμενα τὰ τέσσαρα σοιχεία, τὸ Ἡὼθ, ἀρχὴ καὶ διὰ τῆς Ἡπ, αὐτῇ καὶ διὰ τῆς Οὐαῦ, ἐν αὐτῇ καὶ διὰ τῆς Ἡθ, ὁ ζῶν.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΤΟΥ ΓΑΖΑΙΟΥ.

Ἡ τοίνυν Γένεσις Μωσέως ἐστὶ γραφὴ, ἀνδρὸς ἐωρακότος Θεόν, ὡς δυνατὸν ὑπάρχει ἰδεῖν· ὃ σῶμα πρὸς σῶμα λελάληκεν ὁ Θεός· ἐν εἰδει, καὶ ἐν αἰνιγματῶν. Καὶ μετ' εἰλίγα. Οὐ-
τος ἐν τὸν ἐμπισθύνειν λαὸν αὐτῷ πρὸς θεογνωσίαν ἄγειν πειρώμενος, καὶ νόμους ἐκθέ-
δαι πρὸς σωτηρίαν ἄγοντας, δύο μετελήλυθεν εἰδὴ γραφῆς· τὸ μὲν, ἱστορικόν· τὸ δὲ, νομοθετικόν. τῆ δὲ νομοθετικῆς τὸ μὲν, παραινετικόν· τὸ δὲ, ἀπαγορευτικόν. καὶ τῆς ἱστορικῆς τὸ μὲν, περὶ κόσμου γενέσεως· τὸ δὲ, γενεαλογικόν. τῆ δὲ γενεαλογικῆς τὸ μὲν, περὶ κολάσεως αὐτῶν· τὸ δὲ, περὶ δικαίων τιμῆς. τὸ δὲ ἱστορικὸν πρόταξε τῆς νομοθετικῆς διὰ τοιαύτῳ αἰτίαν. ἡ * . . . πράγμα ποιῶν παλαιῶν πραγμάτων, ἡ . . . ἱστορίαν κατεπαγγέλλεται. ἄνωθεν δὲ πρὸ τῆς τῆς παντὸς γενέσεως τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος, δαίκνυσι τὸν πατέρα τῆς κόσμου καὶ ποιητὴν τῆτον σὺν ἀληθείᾳ νομοθέτῳ ὑπάρχοντα. ἐχρῆν γὰρ ἐγγνώσκειν πρὸ τῶν νόμων τὸν νομοθέτην. τοιγαρὶν καὶ Ἰωάννης πρῶτον εἶπεν, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ τότε τὰς αὐτὰς νομοθεσίας ἐξέθετο. δαίκνυσι δὲ Μωϋσῆς, καὶ ὅτι δὲ τὸν τοῖς νόμοις χρησόμενον, σύμφωνον τὸν βίον τῇ τῆς παντὸς ἀρμονίᾳ καὶ τάξει παρέχεσθαι. καὶ δεικνύειν σιωπῶντα λόγοις ἔργα, καὶ τοῖς ἔργοις τὰ ῥήματα. τοιγαρὶν τῶν ἄλλων νομοθετῶν, τῶν μὲν οὐδὲν ὀρίζοντων τὰ πρακτέα καὶ μὴ, καὶ τιμωρίαν ἐπιτιθέντων τοῖς παρβαίνουσι· τῶν δὲ, πόλιν κλισάντων ἐν πρώτοις, εἴτα διὰ τῶν νόμων ἢ ἐνόμισαν πολιτείαν ἀρμοσάντων τῇ πόλει· ὁ μὲν Μωϋσῆς τὸ μὲν πρῶτον νομίσας εἶναι τυραννικόν, καὶ μηδεμίαν ἔχων παιδὶ καὶ παραμυθίαν· τὸ δὲ ἕτερον ἐμμελὲς μὲν, ἡ μὲν διὰ πάντων καταρ-
θωμνίον, αὐτὸς ἐκατέρωθεν διώεγκε. τῷ τε γὰρ νομοθετικῷ τὸ παραινετικὸν ἐγκατέμιξε, προτρέπειν μᾶλλον ἢ βιάζεσθαι λόγον ποιέμενος· καὶ τὸ πόλιν χειροποίητον ἀρχὴν ποιή-
σαδαι τῆς συγγραφῆς κλιζομένην τῷ λόγῳ, ταπεινότερον ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν νόμων ὑπέστη. ὧν τὸ κάλλος ἀκριβεῖ τῇ θείᾳ κατὰ διάνοιαν ἀπιδῶν, τῆς ἐπὶ γῆς ὑπεριδῶν κλίσεως, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ πόλιν, τὸν κόσμον ἀνέδραμε, καὶ τὴν αὐτῆς ὑψηλῆς γένε-
σιν

(α) Ὁρα τὸ 1. κεφ. τῆς 1. τῶν Ματθαίου. βιβλ.

(β) Ὁρα τὸ 5. κεφ. τῆς 1. βιβλ. περὶ ἰσραήλ. ἀλώσ. τῆς Ἰωσήφ.

(γ) Ὁρα τὸ 22. κεφ. τῆς 2. βιβλ. τῆς Αὐτ. περὶ τῆς αὐτ. ὑποθ.

(δ) Ὁρα τὸ 7, 8, 9. κεφ. τῆς 3. βιβλ. αὐτ.

(ε) Ὁρα τὸ 7, 8, 9. κεφ. τῆς 6. βιβλ. αὐτ.

(ζ) Ἰσ. ὅτε.

(η) Τετράγραμμον. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(θ) Ἐξὸδ. 28. 36.

(ι) Ἐλὼν καὶ Ἀδὼν. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(κ) Τὸ τετράγραμμον τέτοις γραφόμεν. ὁ Αὐτ.

* Ἐλαίπαι σερμαί τινες ἐν τοῖς δε τοῖς Προομίαις τῷ τῆς Αὐγῆς κώδ. ἐξ ἧς ταῦτα σιωπῶντα.

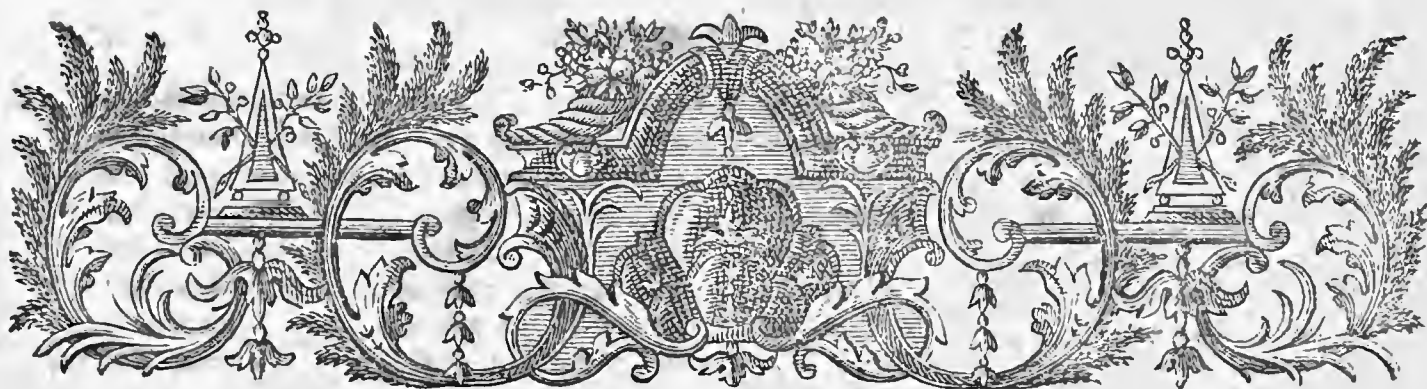
σιν, ἐμφερεσάτω εἰκόνα τῆς νόμου τῆς τῆ κόσμου πολιτείας ἡγάμενος. τῶν γὰρ νόμων ἡ δινώμεναι, εἰ τις ἀκριβῶς ἐξετάσῃ, τῇ τῆ παντὸς ἀρμονίᾳ σιωπῶσα. τοιγαρὶν εἰ τινὲς παντελῶς ἐξεπῆδησαν ἀρετῆς τὰς τῆ Θεῷ δωρεὰς ἀτιμάσαντες, ὡς ἐκ ἀνθρώπων ἐχθρὸς, ἀλλ' ἐρανῶτε καὶ κόσμῳ παντός, καὶ τὰς εἰς εἶδει τιμωρίας ὑπομείναι. Φησὶν, ἀλλὰ καὶ νῦν καὶ παρηλλαγμένως, τῶν τῆ παντὸς δρασιμότητων σοιχείων ἐπιτιθεμένων αὐτοῖς, ὕδατος καὶ πυρός. τοιαύτῳ δὲ πόλεως τῷ κλίσει ἡμῖν ἐνσημαίνον, τὰ μὲν σιωπῇ παραδίδωσι, περὶ δὲ τῆς τῶν ὄντων φύσεως σιωπᾶν ἐκ ἀνέχεται. σκοπὸν γὰρ εἶνα πεπολήτο τῆς πολυθῆς πλάνης μετνεγκεῖν τὸν λαόν· πρὸς ὃν Αἰγυπτίον οἰκῶντες ἐξώκειλαν· καὶ τὸν εἶνα τῆ παντὸς ὑποθέσει δεικνύον. Καὶ μετ' ὧν. Ἀλλ' ὅδε δεκτικοὶ τινες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον θεωρημάτων λεπτοτέρων ἐτύγχανον, ἔτε παρ' Ἑβραίοις, ἔτε παρ' Ἑλλήσιν. ἄλλως τε καὶ τῷ μὴ πρὸς οὐζώσαν καὶ θεοσέβειαν διωαμένῳ γινώσκιν ἄγειν περιεργον ἐλογίζοντο, καὶ λίαν ἀνόνητον. εὗροι γὰρ ἄντις σκοπὸν τῷ νέαν τῇ παλαιᾷ γογονῆσαν Γραφῇ, καὶ χειραγωγίαν τινὰ παιδευτικῇ τῷ παλαιᾷ πρὸς τῷ νέαν ὑπάρχουσαν. ὅθεν καὶ Μωϋσῆς ὁ μέγας ὡς μερακίων διδάσκαλος ὅδε μὲν τῶν ἀπορρήτων Φησὶ· Θεὸς δὲ τὰ πρῶτα, δεικνύον καὶ νόμον ἀγράφος ὑπέδειτο, τῶν πρὶν ἀνθρώπων ἐμπολιτοδομένων αὐτοῖς. τέτῃς γὰρ τῆς νόμου διὰ τῶν θείων ὁπλασιῶν τῶν κατὰ δυνάμιν γενόμενων αὐτοῖς παρηλείφesan. λαὸν γὰρ τινὰ Θεὸς ἐκ τῆς τῆ Ἀβραάμ γονῆς ἐξελέξατο τοῖς ἄλλοις ἁμάρτιον, διαφόροις τηρήσας προσάγμασιν, ἐξαιρέτως τῆς αὐτῆς προνοίας ἡξιωμένον. ἅπερ ἐχρῆν δι' αὐτῶν εἰς τῷ τῶν ἐξῆς διδασκαλίαν φυλάττεσθαι. δι' αὐτῶν γὰρ εἶδει τὰς τῆ Θεῷ διαφόρους οἰκονομίας καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις βραβυδεύειν. Χριστὸς γὰρ ἐκ τῶν ὑπὸ νόμον ἀνέτειλε. παρ' οἷς καὶ Προφήται τῷ αὐτῷ παρυσίαν ἐκήρυττον. ὅθεν ἰδίως ἡξιώντο προνοίας, ἵνα μὴ τοῖς ἄλλοις ἀναμιχθέντες, διαφθορὰν ὑπομείνωσιν, ἀλλ' εἰς καιρὸν παραδῶσι τοῖς ἄλλοις τῆς τῆ Χριστοῦ παρυσίας τὰ προμηνύματα, καὶ ὅσῳ ἄνωθεν ὁ Θεὸς ἐπιμελείαν τῶν ἀνθρώπων πεπολήται. ὅπως τε διὰ τῆς νομικῆς διατάξεως ἀπὸ τῶν πρὸς Ἀβραάμ ἐπαγγελιῶν ἀρξάμενος, εἰς τῷ τῆ Χριστοῦ παρυσίαν ἐπαιδαγωγῆσιν ἅπαντας. τῆς δὲ κατὰ τῷ παλαιᾷ ἀσαφείας αἰτία μὲν ἡ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων ἀδανεία δεομένη πρὸς τῷ αὐτῶν ἀξίαν παρπετάσματος. Μωϋσῆς γὰρ ἐκ ἡγνότη. πρὸς αὐτὸς γὰρ εἶχε τὸ κάλυμμα, ἀλλ' ὁ πρὸς αὐτὸν, ὅδε μεταστροφῆς πρὸς τὸν Κύριον. τοιγαρὶν ἀγνοούντων, ἐκ ὃν ἐγκλημα κατ' αὐτῶν. εἰ μὴ ἦλθον γὰρ Φησὶν ὁ Χριστὸς, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς ἁμαρτίαν ἐκ εἶχον. ἡ δὲ τῆς προφητείας ἀσάφεια διὰ τῆς ἐκβάσεως ἐρμηνεύεται. δευτέρα δὲ αἰτία τὸ ἀπὸ τῆς Ἑβραίων εἰς τῷ ἐλλάδα μεταληφθῆναι φωνῇ, τῆ Θεῷ τῷτο διὰ Πτολεμαῖς γενέσθαι πρὸ τῆς τῆ Χριστοῦ παρυσίας οἰκονομήσαντος, ὅτε κοινῇ πᾶσιν ἡμελλεν ἐγνώσθαι τοῖς ἔθνεσιν. ὅτι δὲ κατὰ θείαν ἐπίπνοιαν ὁ μέγας Μωϋσῆς καὶ τὰ λίαν ἀρχαῖα, καὶ τὰ μετὰ πλείστον ἐγίνωσκον, ὅδεῖς ἄντεροι. Θεὸς γὰρ ἐπιπνοῖα τὸ λαμβάνον ἔτε παρὸν, ἔτε φθάσαν, ἔτε μέλλον ἐγνώρισεν.

Ἰωάν. 15. 22.

Ἐπειδὴ δὲ κόσμῳ γενέσις ἡμῖν τὸ προκείμενον, ἰσέον ὡς Ἑλλήνων παῖδες σιωαῖδιον τῷ Θεῷ τῷ κλίσει εἶναι φασιν. ὕλῳ γὰρ τινὰ τῷ Θεῷ σιωαῖδιον ὑποτίθενται. μὴ διωηθείτες γὰρ οὐρεῖν πῶς ἐκ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος ὄντι γενήσεται, μετρεῖσθαι τῆ Θεῷ τῷ δυνάμιν ταῖς οἰκείαις ὑπολαβόντες ἐννοίας, αἰδῶν ὕλῳ ἡμῖν ἀνεπλάσαντο. καὶ τὸν Θεὸν αἰ δεικνύον εἶναι λέγοντες, αἰ φασὶν τὰ δεικνύοντα. Καὶ μετ' ὧν. Οὐκ ἔστιν εἰκότως ὁ Μωϋσῆς τῆς ἐκείνων ὕψους καὶ τὰς ἀσεβείας καὶ θεομάχας ἐννοίας καταλιπὼν, εἰ ἀρχῇ, Φησὶν, ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν ἔραν καὶ τῷ γλῶ. ἀλλὰ γὰρ ἔτι πρὶν τι κατὰ μέρος αἰεὶν τοσούτον ἐπισημιώσθαι χρὴ, ὡς ὁ πάσης δεικνύοντος μνήμῳ ὁ συγγραφεὺς ἡμῖν ἐποίησατο. ἔτε γὰρ Ἀγγέλους, ἔτε νοεράς διωάμεις ὠνόμασεν. οἱ μὲν φασὶν, τῆ πρεσβυτέρους ἐκλήσθαι τῆ δε τῆ κόσμῳ· οἱ δὲ, τῷ σιωεκλήσθαι τῷ κόσμῳ πᾶν νοητόν τε καὶ αἰδητόν. ἅμα γὰρ τῷ τῆς Ἀγγέλους ἔραν περιέχοντι, καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς περιεχομένης σιωεκλήσθαι φασιν. ὥστε γὰρ ἐκ ὀνομάσας ἀέρα καὶ πῦρ, τοῖς ἄλλοις τὰ μέσα σιωεκλήσθαι· ἔτῳς ἐκ ὀνομάσας Ἀγγέλους, σιωνοεκλήσθαι παρέχει τῷ περιέχοντι. τί δὴ τέτῃς γέγονεν αἴτιον; εἰ γὰρ ἀπὸ καλλοῆς κλισμάτων ὁ δεικνύοντος θεωρεῖται, κρείττερος δὲ τῶν ὀρωμένων κλισμάτων οἱ Ἀγγελοι, πῶς ὁ τῷ τέτῳ μᾶλλον ἐχρῆν παρυσῆσαι δεικνύον; ἂρ' ἔν ὡς ἀγνήτων τῷ μνήμῳ παρέδραμιν; ἀπαγε. ἔσαι γὰρ ἔτῳς ἀγνήτα καὶ τὰ σεσιγημένα σοιχεῖα. ἀλλὰ γὰρ τοῖς ἱεραδαίοις σιωεκλήσθαι, ἐκείνα λέγων, ὡν τέτῳς ἀκάν ἡδυνάντο. κατὰπερ γὰρ παίδων διδάσκαλος τὰ πρῶτα τέτοις σοιχεῖα παρέδωκεν· εἰδὼς, ὡς ταῦτα μαθόντες, ἔτεροι διδάσκαλοι διαδέξοντο παραδιδόντες τὰ τελειότερα. ἡμελλον γὰρ τοῖς αἰδητοῖς ὥστε ὑποβάθρα χρησάμενοι, διωαδαί τι περὶ τῶν ὑψηλοτέρων ἀκάν. ὅθεν Δαβὶδ, ὡς ἄν τις δι-

Ψαλ. 148. 1, 2, 5. „ δάσκαλος παρὰ διδασκάλῳ παραλαβὼν τὸν λαόν, αἰνεῖτε, Φησὶ, τὸν Κύριον ἐκ τῶν ἔραν νῦν· αἰνεῖτε αὐτὸν εἰ τοῖς ὑψίστοις· αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες Ἀγγελοι αὐτῆς· αἰνεῖτε αὐτὸν „ πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτῆς· ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἀνέτειλατο καὶ ἐκλήσθαι. Κολασ. 1. 15. ἔτι δὲ καὶ ὁ μέγας Παῦλος Φησὶν· ὅτι εἰ αὐτῷ ἐκλήσθαι τὰ πάντα ἔτε ὁρατὰ, εἶτε ἀόρατα. Ἰωβ. 38. 7. τὸ γὰρ εἰρημῶν τῷ Ἰωβ, ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα, ἡνεσάν με μεγάλη φωνὴ πάντες Ἀγγελοι με, καὶ παρὶς σαφῶς πρὸ ἔραν καὶ γῆς γεγονέναι. τὰ γὰρ ἄστρα κατὰ τῷ τριτῷ ἡμέραν ἐγένετο. τέτῳ ἡμῖν ἀναγκάως προλελεγμένων, χωρητέον ἐπὶ τῷ κατὰ μέρος ἐξήγησιν, Θεὸς τὸ διωαδαί πρυτανεύοντος.

Τ Ο Υ
ΑΓΙΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΜΩΣΕΩΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ
Κ Ο Σ Μ Ο Γ Ε Ν Ε Σ Ι Ν .

Κ Ε Φ . Α .

α. Ἀρχὴ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἔρανόν καὶ τὴν γῆν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε μὴ προ-
τέταχε τῆς τῶν ὅλων δημιουργίας Θεολο-
γίαν ὁ συγγραφεύς; Μετρεῖν εἴωθε τοῖς
παιδευομένοις ἡ θεία γραφὴ τὰ μαθήμα-
τα καὶ τοῖς μὲν τελείοις προσφέρειν τὰ
τέλεια, τοῖς ἀτελέσι δὲ τὰ σοικαιώδη, καὶ
τῇ σφῶν δυνάμει συμβαίνοντα. ἐπειδὴ
τοίνυν Αἰγύπτιοι τὴν ὁρασίαν κλίσιν ἐθεο-
ποιῶντο, τέτοις δὲ συνδιαγῶν ἐπὶ πλείστον
ὁ Ἰσραὴλ ταύτης τῆς δυσσεβείας μετέλα-
χεν, ἀναγκαίως τὰ περὶ τῆς κλίσεως αὐ-
τοῖς προσφέρει μαθήματα, καὶ διδάσκει
διαρρήδην, ὅτι καὶ ἀρχὴν ἔχε τὸ εἶναι,
καὶ ὅτι ποιητὴν ἔχει τὸν τῶν ὅλων Θεόν.
ἐμὴν δὲ τὸν τῆς Θεολογίας παραλέλοι-
πε λόγον. τὸ γὰρ φάναι, τὸν ἔρανόν
καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰ ἄλλα τῆς κλίσεως μό-
ρια γεγονέναι, καὶ δεῖξαι τέτων δημιου-
ργόν τὸν τῶν ὅλων Θεόν, ἀρκῶσαν τοῖς
τότε Θεολογίαν ἐπλήρωκε. τῶν μὲν γὰρ,
ἐδήλωσε τὴν ἀρχὴν· τῆ δὲ, δεῖξαι ἐκ ἰχυ-
σε τὴν ἀρχὴν. καὶ αἰδίων τοίνυν ἐγνωκὼς
τὸν Θεόν, καὶ ποιητὴν τὸ παντὸς ὀνομά-
σας, καὶ ἀγαθὸν ποιητὴν, τῷ Φυσιολο-
γικῷ τὸ Θεολογικὸν μάλα σαφῶς σωήρ-
μοσεν. ἄλλως δὲ προμεμαθήκεσαν οἱ ταῦ-
τα διδασκόμενοι τῷ Θεῷ τὸ αἰδίων. ἀπο-
σταλαὶ γὰρ εἰς Αἴγυπτον παρὰ τῷ Θεῷ
τῶν ὅλων ὁ Θεωπείσιος Μωϋσῆς, προσε-
τάχθη τοῖς ὁμοφύλοις εἰπῶν, ὁ ὢν ἀπέ-
σταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. τὸ δὲ ὅ ὢν, τὸ αἰ-
δὶον δηλωτικόν ἐστι. δῆλον δὲ τοῖς Φιλο-
μαθέσιν, ὡς ἐκάνα πρὸ τέτων ἐρρέθη.
ἐκείνῳ γὰρ αὐτοῖς τὴν διδασκαλίαν ἐτι
τὴν Αἴγυπτον οἰκῶσι προσώεγκε. ταῦτα
δὲ εἰ τῇ ἐρήμῳ σωέγραφε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὶ δὴποτε τῆς τῶν
Ἀγγέλων ἐκ ἐμνήθη δημιουργίας; Οὐδαί

α. σερόν ἔχον, ἐδὲ βέβαιον οἱ νομοθετά-
μνοι. αὐτίκα γὰρ μετὰ τὰ πολλὰ καὶ
ἄφρασα θαύματα, τὴν εἰκόνα τῆς μόνης
Θεοῦ ἀνηγόρευσαν. οἱ δὲ τὰ τῶν κλιῶν
ἰνδάλματα ῥαδίως ἔτω θεοποιήσαντες. τί
ἐκ αὐτῶν ἔδρασαν, εἰ τῶν ἀοράτων φύσεων
τὴν γῶνιν ἐδέξαντο; ἢ χάριν μέχρι τῆς
τῆς Ἀβραάμ τελειότητος, ἔδαν τῶν πά-
λαι ἀνθρώπων δι' Ἀγγέλους ὁ τῶν ὅλων διε-
λέχθη Θεός. ἐπὶ δὲ τῆς Ἀγαρ πρῶτον
Β Ἀγγέλους μνημὴν ἐποίησεν ὁ Θεωπείσιος
Μωϋσῆς, καὶ μάλα εἰκότως. τύπος γὰρ
ἡ Ἀγαρ τῆς παλαιᾶς διαθήκης κατὰ τὸν
θεὸν Ἀπόστολον. τὸ γὰρ Ἀγαρ, Φησί, Σι- Γαλ. 4. 25.
να ὅρος ἐστὶν εἰς τὴν Ἀραβίαν, συσοικαὶ δὲ
τῇ νύκτι Ἰερουσαλήμ. ἐπειδὴ τοίνυν δι' Ἀγ-
γέλων ὁ νόμος ἐδόθη· διαταγὴς γὰρ Φη- Γαλ. 3. 19.
σι δι' Ἀγγέλων εἰς χάριν μεσίτε· καὶ πά-
λιν, εἰ γὰρ ὁ δι' Ἀγγέλων λαληθεὶς λό- Εβρ. 2. 2.
γος ἐγενετο βέβαιος· καὶ μάλα προσφό-
ρος ὁ τῶν ὅλων Θεός δι' Ἀγγέλων καὶ τῆς
Γ δελείας ἀνέμνησε, καὶ τὰ περὶ τῆς τεχ-
νησιμίας παιδὸς προηγόρευσεν. ὅτι δὲ
κλίσιν ἔχουσι φύσιν καὶ Ἀγγελοι, καὶ Ἀρ-
χαγγελοι, καὶ εἴτι ἕτερον ἐστὶν ἀσώμα-
τον, πλὴν τῆς ἀγίας Τριάδος, ἡ θεία σα-
φῶς ἡμᾶς διδάσκει γραφὴ. ὑμῶν γὰρ
καὶ τέτοις Δαβὶδ παρακελεύεται ὁ προ-
φήτης· αἰνεῖτε γὰρ αὐτὸν Φησί πάντες Ψαλ. 148. 2.
οἱ Ἀγγελοι αὐτῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν πάσαι αἱ
Δ διδάμεις αὐτῶν. καὶ τὴν αἰτίαν διδάσκων,
ἐπήγαγεν· ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, Ψαλ. 148. 5.
αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν. καὶ πά-
λιν εἰς ἑτέρῳ ψαλμῷ· ὁ ποιῶν τὰς Ἀγγέ- Ψαλ. 103. 4.
λους αὐτῶν πνύματα, καὶ τὰς λειτουργὰς
αὐτῶν πυρὸς φλόγα. καὶ οἱ τρεῖς μακά-
ριοι παῖδες εἰς τὴν καμίνον τὸν θεὸν ἔμνον
ὕφαινοντες, καὶ τὸ πανάρισον ἐκείνο καὶ
λίαν ἀρμόδιον εὐρηκότες προσίμιον. ὅλο-
γῶν γὰρ πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον,
Ε· πάσαι αἱ διδάμεις Κυρίου τὸν Κύριον. ἀλ-
λὰ γὰρ ἡ Θεοπνεύστου γραφὴ τῆς δε τῆς
διδασκαλίας ἀνάπλεως.

Α

ΤΟΥ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Προὔπαρχουσιν ἔραν
 καὶ γῆς Ἀγγελοι, ἡ σὺν τέτοις ἐγνώου-
 το; Περιτλὰς μὲν ἐγὼ τὰς τοιαύτας ζητή-
 σεις ὑπέληφα. τίς γὰρ ὄνησις προσγε-
 νήσεται τοῖς ἐγνωκόσι τὸν τῆς τῶν Ἀγ-
 γέλων δημιουργίας καιρὸν; οἶδα δὲ καὶ τὸν
 1. Τιμ. 1. 3. θεῖον Ἀπόστολον τῷ θαυμασίῳ Τιμοθέῳ
 » παρεγγυῶντα, παράγγελε τίσι μὴ ἔτε-
 » ροδιδασκαλεῖν, μηδὲ προσέχειν μύθοις,
 » καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις. ἐρῶ δὲ ὅμως
 ὅπερ συμβαίνειν ὑπέληφα τῷ σκοπῷ τῆς
 θείας γραφῆς. ἀπερίγραφον μόνῳ ἐδι-
 δάχθημεν εἶναι τὴν θεῖαν φύσιν, ἅτε δὴ
 ἀκρίστον ἔσαν, καὶ ἀναρχον, καὶ αἰδίου·
 τὰ δὲ γε ἀρξάμενα τῆ εἶναι περιγεγραμ-
 μένον ἔχειν δηλονότι τὸ εἶναι. ἔκῃν καὶ
 ἀσώματον λέγοντες εἶναι τῶν Ἀγγέλων
 τὴν φύσιν, περιγράφουσα φανερὰ αὐτῶν
 Δαν. 7. 10. τὴν ὑπόστασιν. πῶς γὰρ ἄν τις νοήσῃ χι-
 » λίας χιλιάδας, καὶ μυρίας μυριάδας κα-
 » τὰ τὸν θεῖον Δανιὴλ, μὴ ἔκασον λογίζο-
 » μενος ἐν ἰδίᾳ εἶναι περιγραφῇ; ἀλλ' ὅτι
 μὲν περιγεγραμμένῳ ἔχουσιν οἱ Ἀγγελοι
 τὴν ἑστίαν, ἔδνα ἀντερῶν οἶμα. καὶ
 γὰρ τῶν ἀνθρώπων ἔκασον ὑφ' ἐνός, ἔφη,
 τετάχθαι τῶν κηδεμονίαν ὁ δεσπότης
 Μαρτ. 18. 10. Χριστός. ὁρᾶτε γὰρ φησὶ μὴ καταφρονή-
 » σῃτε ἐνός τῶν τῶν ἐλαχίστων τῶν πι-
 » σθύνοντων εἰς ἐμέ· ὅτι οἱ Ἀγγελοι αὐτῶν
 » διαπαντός τὸ πρόσωπον ὁρῶσι τῷ πατρός-
 » ματι ἐν ἔρανοις. καὶ ἕκαστος δὲ ἔθιται Ἀγ-
 γελον ἐφ' ἑστίαν φησὶν ἡ θεία γραφή. ὁ
 Δαν. 10. 13. γὰρ τῷ προφήτῃ Δανιὴλ προσδιαλεγόμε-
 » νος Ἀγγελος, καὶ ἄρχοντα Περσῶν εἶρη-
 » κε, καὶ ἄρχοντα Ἑλλήνων, καὶ Μιχαὴλ
 Δδουτ. 32. 8. ἄρχοντα τῶν Ἰσδαίων. καὶ Μωσῆς δὲ ὁ
 » μέγας ἐν τῇ ὁδῇ φησὶν, ὅτε διεμέριζεν
 » ἔθνη ὁ ὑψιστος, ὡς διέσπασεν ἕως Ἀδάμ,
 » ἔστησεν ὅρια ἔθνων κατὰ ἀριθμὸν Ἀγγέ-
 » λων Θεῶν. αἱ τοίνυν ὁ μὲν τῶν, ὁ δὲ
 ἐκείνων ἄρχων ἐτάχθη, ἕκαστος δὲ τῶν
 ἀνθρώπων ὑπὸ τῷ ἐνός φροντὶδα τελεῖ,
 εὐδὴλον, ὡς περιγεγραμμένῳ ἔχουσι τὴν
 ἑστίαν. εἰ δὲ τὸ αὐτὸ ἀληθές, τότε ἄρα προσ-
 δέονται. μόνον γὰρ τὸ θεῖον, ὡς ἀπερί-
 γραφον, ἔκ ἐν τόπῳ. εἰ δὲ τὸ περιγε-
 γραμμένον ἐν τόπῳ, πῶς οἶονται προὔ-
 παρχεῖν ἔραν καὶ γῆς τὰς Ἀγγέλους; ἔ-
 γὰρ ὄντος τῆ φέροντος, πῶς ἔνεσι τὸ
 φερόμενον εἶναι;

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀλλὰ φασίτινες χρη-
 ναί λέγειν προὔπαρχεῖν ἔραν καὶ γῆς τὰς
 Ἀγγέλους. Ἀγγέλων γὰρ φασὶν ἔκ ὄντων,
 πῶς ὁ τῶν ὅλων ὑμνεῖτο Θεός; Ἀλλ' οἱ
 ταῦτα λέγοντες ἀγνοοῦσιν, ὡς καὶ ἀνά-
 ρχος αὐτὰς, καὶ αἰδὶς τέτρες ὁ λόγος ποιεῖ.
 εἰ γὰρ ἔδειτο τῶν ὑμνούντων ὁ τῶν ὅλων
 Θεός, αἱ δὲ τέτρες ὑμνούντας ἔχει, σιναί-
 διοι ἄρα οἱ Ἀγγελοι τῷ τῶν ὅλων Θεῷ· εἰ
 δὲ ἔκ αἰῶν, ἀλλ' ὅτε περ ἡβηλήθη τέτρες
 ἐδημιούργησεν, ἡ ἄρα τίς αἰὼν, ἐν ᾧ περ
 τὰς ὑμνούντας ἔκ ἔχειν ὁ τῶν ὅλων Θεός.
 ἔκῃν ἔδειται τῶν ὑμνούντων ὁ δεσπότης
 Θεός. ἀνευδεῖ γὰρ ἔχει τὴν φύσιν. διὰ-

Α γαστότητα δὲ μόνῳ Ἀγγέλοις, καὶ Ἀρχ-
 αγγέλοις, καὶ πάσῃ τῇ κλίσει τὸ εἶναι δε-
 δωρηται. ποῖαν δὲ καὶ λειτουργίαν ἔχον
 πρὸ τῆς κλίσεως ὄντες, ἔδενος ὄντος τῆ
 τῆς τῶν ὠφελείας προσδεομένων; ὅτι
 γὰρ εἰς τὴν τῶν ἀνθρώπων κηδεμονίαν
 ὑπερῶσι τῷ τῶν ὅλων Θεῷ, μάρτυς ὁ
 θεῖος Ἀπόστολος βοῶν, ἔκῃ πάντες εἰσι
 » λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀπο-
 » σελλόμενα διὰ τὰς μέλλοντας κληρονομεῖν
 σωτηρίαν; ἔκῃν ἐκδηλον, ὡς ἡμεῖς μὲν τῆς
 Β ἐκείνων ἐπικυρίας δεόμεθα· ὁ δὲ Θεὸς ἡκί-
 σα μὲν τινος ἐνδεής. ἀβυσσος δὲ ὡν ἀγα-
 θότητος, ἡβηλήθη καὶ τοῖς μηδαμῇ μη-
 δαμῶς ἔσι μεταδόναι τῆ εἶναι. ἀλλὰ γὰρ
 οἱ προὔπαρχουσιν ἔραν καὶ γῆς τὰς Ἀγ-
 γέλους ἰχυρίζομενοι, ὡς ἰχυρὸν ἡμῖν καὶ
 ἅμαχον προβαλόντα ἐκείνο τὸ παρὰ τῆ
 Θεῶ τῶν ὅλων πρὸς τὸν ἰωβ εἰρημένον·
 » ὅτε ἐποίησεν ἄσρα, ἡγεσάν με πάντες Ἀγγε-
 Γ » λοίμα. καὶ ἔσωσάν με πάντες Ἀγγε-
 ἡμέρα σὺν τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ τὰ ἄσρα
 παρήγαγεν ὁ τῶν ὅλων Θεός. εἰκὸς δὲ τὰς
 Ἀγγέλους σὺν ἔραν δημιουργηθῶν καὶ
 γῇ, ἵνα καὶ τὸ φῶς ὁρῶντες ἐξ ἔδενος
 ὑποκαίμεν δημιουργούμενον, καὶ τὸ σερέω-
 μα ἐν μέσῳ τῆ ὕδατος συμπηγνύμενον, καὶ
 τὴν ὑγρὰν ἑστίαν χωριζόμενῳ τῆς γῆς,
 καὶ τὴν γλῶσσαν ἅμα τῷ θεῷ λόγῳ παντοδα-
 ποῖς διακοσμημένῳ βλαστήμασι, καὶ τὰ
 Δ ἄλλα πάντα πρὸς τὸ θεῖον γινόμενα βέ-
 λημα, γινῶσι δι' ὧν ὁρῶσιν, ὡς καὶ αὐτοὶ
 κλισίῳ ἔχουσι τὴν φύσιν, παρ' αὐτῆς τὸ εἶ-
 ναι δεξάμενοι. καὶ γὰρ ὁ θεῖος Ἀπόστο-
 λος τῷ κόσμῳ αὐτὰς συζδύγνυσι, λέγων·
 » ὅτι θεάτρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ
 » Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις· ἐγὼ δὲ ταῦτα
 ἔκ ἀποφανομένου λέγω. τολμηρὸν γὰρ
 ἀποφαντικῶς οἶμαι λέγειν περὶ ὧν ἡ θεία
 διαρρήδῃ ἔ λέγει γραφή. ἀλλ' ὅπερ τοῖς
 εὐσεβεῖσι λογισμοῖς ἀρμόττειν ὑπέλαβον,
 εἶρηκα. ἐκείνο μὲντοι ἀναγκαῖον εἶδέναι,
 ὡς πάντα τὰ ὄντα πλὴν τῆς ἀγίας Τριά-
 δος, κλισίῳ ἔχει τὴν φύσιν. σιωμολο-
 γούμενα δὲ τέτρε, τῷ τῆς εὐσεβείας ἔ λυ-
 μαίνεται λόγῳ, τὸ πρὸ ἔραν καὶ γῆς γε-
 γενήθαι λέγειν τῶν Ἀγγέλων τὰς δῆμους.
 » τὸ δὲ λογομαχεῖν, ὡς ἔδεν χρήσιμον,
 ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκρόντων ἀπαγορεύει
 διαρρήδῃ ὁ θεῖος Ἀπόστολος.

Ζ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὁ εἰπὼν
 δημιουργόν, ἔκ ἅμα τὴν δημιουργίαν λέγει.
 ἔκ γὰρ τῷ οἰκοδόμῳ συνυπαρχει τὸ οἰκοδό-
 μημα, ἔκ τῷ ναυπηγῷ τὸ σκάφος. ἡ
 μὲν γὰρ δημιουργία, ἐν τῷ δημιουργῷ· τὸ
 δὲ δημιουργούμενον, μετὰ τὸν δημιουργόν.

Η

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἦν τις πρεσβυτέρως
 τῆς τῆς κόσμου γενέσεως κατάστασις ταῖς
 ὑπερκοσμίαις διωάμεσι πρέπασα, ἡ ὑπέρ-
 χρόνος, ἡ αἰωνία, ἡ αἰδὶς. δημιουργή-
 ματα δὲ ἐν αὐτῇ ὁ τῶν ὅλων κλίσεως καὶ
 δημιουργὸς ἀπετέλεσε φῶς νοητὸν πρέπον
 τῇ μακαριότητι τῶν Φιλένων τὸν Κύριον,
 τὰς λογικὰς καὶ ἀοράτους φύσεις, καὶ πα-

σαν τὴν τῶν νοητῶν διακόσμησιν, ὅσα τὴν ἡμετέραν διάνοιαν ὑπερβαίνει. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησε, τέτεις ἐν ἀρχῇ ταύτῃ τῇ κατὰ χρόνον. ὁ γὰρ δὴ κατὰ πρεσβυγένειαν πάντων τῶν γενομένων προέχων τὸν ἄρανὸν μαρτυρεῖ, λέγων ἐν ἀρχῇ γεγονέναι, ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀόρατα καὶ νοούμενα, τῶν ὁρατῶν τέτων καὶ αἰδησεὶ ληπτῶν τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως διηγείται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐκ δὲ τῶν ἁκρῶν τῶ παντὸς τὴν ὑπαρξίν παρηνίξατο, τῷ μὲν ἄρανῳ τὰ πρεσβεία τῆς γενέσεως ἀποδόν, τὴν δὲ γλῶσσιν δούτερόθεν φάμενος τῇ ὑπάρξει, πάντως δὲ καὶ ἔτι τέτων μέσον σωμαπυγενήθη τοῖς πέρασιν. ὥσε καὶ μὴδὲν εἴποι περὶ τῶν σοιχείων, πυρὸς, καὶ ὕδατος, καὶ αἰέρος, ἀλλὰ σὺ τῇ παρ' ἐαυτῆς σωῆσαι νοεῖ· πρῶτον μὲν, ὅτι πάντα ἐν πᾶσι μέμικται, καὶ ἐν γῇ δὴρῆσαι αἶρα, καὶ ὕδωρ, καὶ πῦρ· εἶγε ἐκ λίθων μὲν πῦρ ἐξάλλεται, ἐκ σιδήρεος δὲ, ὅς ἀπὸ γῆς ἔχει τὴν γένεσιν, πῦρ ἄφθορον ἐν ταῖς παρατρίψεσιν ἀπολάμπειν πέφυκε· τὴν δὲ τῆ ὕδατος φύσιν ἐνυπάρχουσαν τῇ γῇ οἱ φρεωρύχοι δεικνύουσι, καὶ τὴν τῆ αἰέρος οἱ ἀπὸ νεοτισμένης αὐτῆς ἀτμοὶ ὑπὸ ἡλίου θαλφθίσης ἀναπεμπομενοί. ἔπειτα καὶ εἰ φύσει τὸν ἄνω τόπον ὁ ἄρανός ἔχει, ἡ δὲ γῇ τὸ κατώτατον ἐστίν, ὁ τῶν πλείστον διεσῶτων ἐπιμνησθεὶς, καὶ τὰ τὴν μέσιν χώραν ἐκπληρῶντα σωμακοχικῶς παρεσημανεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς ἐσίας τῆς ἄρανῆς ἀρκέ-

Ἡσ. 51. 6. μετὰ τοῖς παρὰ τῆς Ἡσαΐας εἰρημένοις, ὁ
 „σερεώσας τὸν ἄρανὸν ὥσπερ καπνόν, τέτεις
 „λεπτὴν φύσιν, καὶ ὁ σερεῶν, ἐδὲ πα-
 „χέαν, εἰς τὴν τῆς ἄρανῆς σύστασιν ἐσιώσας,
 Ἡσ. 40. 22. καὶ περὶ τῆς χήματος δὲ ἱκανὰ ἡμῖν τὰ
 „παρ' αὐτῆς, εἰπόντος· ὁ σήσας τὸν ἄρανὸν
 „ὥσπερ καμῶραν.

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὶ δὴποτε τὸν ἄρανὸν πρῶτον ἐποίησεν, εἴτα τὴν γλῶσσαν; Πρῶτον τὸν ὄροφον, εἴτα τὸ ἔδαφος. ὁ γὰρ ἀνάγκη φύσεως ὑπόκειται, ἐδὲ ἀκολυθία τέχνης δελοῦναι. καὶ γὰρ φύσεως, καὶ τέχνης, καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων ἡ βέλτιστος τῶ Θεῷ δημιουργὸς καὶ τεχνίτης ἐστίν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀξιὸν ἐνταῦθα διαπορήσαι τίνος ἕνεκεν ὁ μακάριος ἄγιος Προφῆτης μετὰ πολλὰς ὑπερον γενεὰς γεγυνώς, ταῦτα ἡμῖν ἐκτίθεται. ὁ γὰρ ἀπλῶς, ἐδὲ εἰκῇ. ἐπειδὴ γὰρ ἐξ ἀρχῆς πλάσας τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός, δι' ἐαυτῆς διελέγετο τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ἀνθρώποις ἀκῶσαι δυνατὸν ἔστω. ἔτω γὰρ πρὸς τὸν Ἀδὰμ ἡλθὲν, ἔτω τῷ Κάϊν ἐπετίμησεν, ἔτω τῷ Νῶε διελέχθη, ἔτως ἐπέξενώθη τῷ Ἀβραάμ. ὅτε δὲ εἰς πολλὴν κακίαν ἐξώκειλε πᾶσα ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις, ἐδὲ ἔτω τέλειον ἀπεσράφη τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὁ τῶν ἀπάντων δημιουργός. ἀλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν ἀνάξιοι γεγονῶσι τῆς ὁμιλίας τῆς αὐτῆς, βελομένης πάλιν ἀνανεώσασθαι τὴν πρὸς αὐτῆς Φιλίαν, καθάπερ ἀνθρώ-

Α ποῖς μακρὰν ἀφεσῶσι γράμματα πέμπει, πρὸς ἐαυτὸν ἐφελκόμενος πᾶσαν τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν. καὶ ταῦτα τὰ γράμματα ἔπεμψε μὲν ὁ Θεός, ἐκόμισε δὲ Μωϋσῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐδὲν περὶ τῶν ἀόρατων διωάμεων διαλέγεται, ἐδὲ λέγει, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός τὰς Ἀγγέλους, ἡ τὰς Ἀρχαγγέλους. ὁ γὰρ ἀπλῶς ἐδὲ εἰκῇ ταύτῃ ἡμῖν ἔτεμε τῆς διδασκαλίας τὴν ὁδόν. ἐπειδὴ γὰρ Ἰσδαίοις διελέγετο τοῖς περὶ τὰ παρόντα ἐπτοημένοις, καὶ ἐδὲν νοητὸν φαντασθῶν διωάμενοις, ἀπὸ τῶν αἰδητῶν τέως αὐτῆς ἐνάγει πρὸς τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν. ἵνα ἐκ τῶν δημιουργημάτων τὸν τεχνίτην τῶ παντὸς καταμαθόντες, προσκυνήσωσι τὸν ἐργασάμενον, καὶ μὴ ἐναπομένωσι τοῖς κλίσμασιν. εἰ γὰρ καὶ τέτεις γινόμενα, ἐκ ἐπαυσαντο τὰ κλίσματα θεοποιούντες, καὶ περὶ τὰ ἀτιμώτατα τῶν ἀλόγων τὸ σέβας ἐπιδεικνύμενοι, πᾶς ἐκ ἂν μαρίας ἐξώκειλαν, εἰ μὴ τοσαύτη τῇ συγκαταβάσει ἐχρήσατο;

ΣΕΤΗΡΟΥ ΓΑΒΑΛΩΝ. Δύω πρόκειται τῷ Μωσῇ ποιῆσαι· καὶ δημιουργίαν ἐπιθέσθαι, καὶ νομοθεσίαν τυπῶσαι. νομοθέτης γὰρ ὢν, ὁ πρῶτον ἤρξατο τῆς νομοθεσίας, ἀλλὰ πρῶτον τῆς δημιουργίας· διατὶ πρῶτον ἠθέλησε διδάσκειν τὸν Θεὸν δημιουργόν τῶ παντὸς καὶ δεσπότην, ἵνα δειχθῇ Θεός ἐκ ἀλλοτρίοις νομοθετῶν, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις. εἰ γὰρ μὴ πρῶτον αὐτὸν ἔδειξε δημιουργόν τῶ κόσμου, ἐκ ἂν ἀξιοπίστος ἀπεδείχθη νομοθέτης τῶ λαοῦ. τὸ γὰρ ἀλλοτρίως νομοθετεῖν, βίας· τὸ δὲ τῶς ἰδίως παιδεύειν, ἀκολυθίας.

ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Διατὶ Μωσῆς μὲν ἄρανῆ καὶ γῆς ἐμνημόνευσε καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν, Ἀγγέλων δὲ ἐκ ἐμνημόνευσε; Ἐπειδὴ ἄτος τότε κατὰ τὰς καιρὰς ἡρμόττειν ὁ λόγος Ἰσδαίοις. Ἰσδαίοις δὲ ἔλεγε τοῖς ἐξελεῖσθαι ἐξ Αἰγύπτου, τοῖς τὴν αἰγυπτιακὴν πλάνην μαθεῖν, τοῖς τὰ περὶ τὸν ἄρανὸν καὶ τὴν γλῶσσαν προσκυνῶσιν, ἡλίον, σελλῶν, ἄστρα. κατέλιπεν ὁ τὴν τῶν ἀόρατων δημιουργίαν, καὶ κενὸν τὸν λόγον εἰς τὰ ὁρώμενα, ἵνα πείσῃ τὰς τέτοις προσκυνῶντας μὴ νομίζειν ταῦτα Θεός, ἀλλ' ἔργα Θεῶ. ἐκ τῶν ἐν ἀναγκαῖον τότε διδάσκειν ἐκείνους περὶ Ἀγγέλων καὶ Ἀρχαγγέλων, ἵνα μὴ πάλιν θρέψῃ αὐτῶν τὴν νόσον. εἰ γὰρ μὴ βλέποντες Ἀγγέλους, μὴδὲ τὰ νοητὰ, Θεὸς πολλὰς ἀπὸν, πολλῶ μάλλον εἰ ἤκασαν Ἀγγέλους καὶ Ἀρχαγγέλους, ἐνόμισαν πλείονας Θεὸς εἶναι. ἀλλὰ μνημονοῦναι ἄρανῆ καὶ γῆς, καὶ ὁρέων, καὶ ὕδατων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπάντων, ἵνα ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ἐρμηνεύσῃ τὸν ἀόρατον.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ἐγένοντο οἱ Ἀγγελοι πρὸ ἄρανῆ, μετ' Ἀγγέλους, ἄρανός καὶ τὰ ὑπ' ἄρανόν. παρεσημασιν ὅτι οἱ Ἀγγελοι τῇ δημιουργίᾳ. ὅτε ἡδραζέτο ὁ ἄρανός ἐπὶ ἡμῖν οἱ Ἀγγελοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐαυτῶς γενέσθαι ἐκ εἶδον,

αἶδον, τὸν ἔρανὸν ἰδόντες γενόμενον, ἐθαύμασαν. ἔβλεπον ἥλιον ἐκλάμποντα, σελήνῳ δαδὲχῶσαν, ἀσέρας γενομένας, καὶ ἐξεπλήττοντο. λέγει γὰρ ὁ Θεὸς πρὸς τὸν
 Παρμ. 8. 7. Ἰωβ· ὅτε ἐποίουν τὰ ἄστρα, ἤνεσάν με πάν-
 » τες Ἀγγελοί μου.

ΑΚΑΚΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΙΑΣ. Διατὶ μέλ-
 λων νομοθετῆν ὁ Μωσῆς, τὴν δημιουργίαν
 προέταξεν; Ἐχρὼ τὸ πνεῦμα, ἐπειδὴ
 νόμος ἐμελλεδίδοσθαι τοῖς ἀνθρώποις ὑπὲρ
 τῆς Φυλάξαι αὐτὸν τῆς λαμβάνοντας,
 προδιαλαβεῖν περὶ τῆς ἀξιώματος τῆς νομο-
 θετῆντος Θεοῦ. ὡς ἄρα ἔχ ὁ τυχὼν εἶη,
 ἀλλὰ ὡς ἂν οἰηθεῖν τινες εἶναις ἐνός Θεοῦ,
 ἀλλὰ γὰρ ὁ τῶν ὅλων ποιητῆς, καὶ δημι-
 ουργος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ
 » Θεὸς τὸν ἔρανὸν καὶ τὴν γῆν. τὸ ἐν ἀρ-
 χῇ ἔτῳς ἀκυσέον, ὡσεὶ ἔφασκεν, ἦτοι ἐν
 πρώτοις ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἔρανὸν, ἢ
 ἀρχὴν ἐποίησεν ὁ Κύριος τὸν ἔρανὸν καὶ
 τὴν γῆν, δηλονότι τῶν μετὰ ταῦτα κτι-
 δέντων μᾶλλον δὲ ταυτὸν
 τῷ ἐν ἀρχῇ ἐποίησε, τὸ ἀρχὴν ἐποίησε.
 σαφές καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς σοφίας ἀμφοτε-
 Παρμ. 8. 22. ρα ὀνομαζαί. εἰρημένους γὰρ ἐν Παρμ-
 » μίαις, ὁ Κύριος ἐκτίσέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐ-
 » τῆς, ἐπιλέχθη τὸ, ἐν ἀρχῇ πρὸ τῆς τῆς
 Παρμ. 1. 1. γῆς ποιῆσαι. ὡπερ ἐν ὁ Χριστὸς ἀρχὴ τῶν
 » πάντων, καὶ ἐν ἀρχῇ εἶναι εἰρηται, ἔτῳς
 ἔπεν ἂν, ὅτι καὶ ὁ ἔρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐν ἀρ-
 χῇ ἔκτισται· τὰ προειρημένα ἀρχὴ ὑπαρ-
 χοντα τῶν μετὰ ταῦτα δεδημιουργημένων,
 περὶ ὧν καὶ ἡ πρόθεσις ἡ ἀναγραψαί τῷ
 νομοθέτῃ. ὁ δὲ Ὀριγένης τὸ, ἐν ἀρχῇ,
 βελεται ἀντὶ τῆς ἐν σοφίᾳ, τατέσι τῷ
 ἡμῶ. δεικτέον δὲ ποσαχῶς ἡ ἀρχὴ λέγεσθαι.
 οἷον τόπος, πέρας· ἐπιφανείας, γραμμῇ
 γραμμῆς, σημείον· χρόνος, τὸ πρῶτον τῆς
 διασηματος ὁρίου· ἀξίωμα τὸ προσὸν τῷ
 ἄρχοντι ἔργον τὸ τῇ ποιήσει. ἡ δὲ ἐν Χρι-
 στῷ ζητησις ποίῳ τῶν εἰρημένων τρόπων
 ἐφαρμόζει; ἢ προκειμένη ἀρχή, καὶ τῆ-
 το δὲ λέγασθαι αἰὶ δημιουργὸν τὸν Θεόν.
 ἐλέγχοντα δὲ, ἐκ τῆς ἀρξασθαι αὐτὸν εἰ-
 ρῆσαι, καὶ καταπαῦσαι. ἀφ' ἧ γὰρ ἤρ-
 ξατο ἔρανὸν δημιουργεῖν, ἐκ αἰὶ τῆτον δημι-
 ουργεῖ. πῶς δὲ τῆς ἐθέλοντας αἰὶ
 δημιουργὸν αὐτὸν εἶναι, δὴ λαβεῖα δῆθεν
 τῆς μὴ ἀργὸν ἀποκαλεῖν τὸν Θεόν· πότε-
 ρον τὰ δημιουργήματα πεπεράσαι κατὰ
 τὸν ἀριθμὸν, ἢ ἄπειρα αὐτῷ τυγχάνει;
 εἰ μὲν ἐν Φαῖν ἄπειρα τῷ δημιουργῷ εἶναι
 τὰ δημιουργήματα, ἀφιλοσοφῶς καὶ περὶ
 τῷ ἐνάργειαν ἀποφανένται· εἰ δὲ πεπε-
 ρασμένα λέγοιεν, ἐρωτητέον πάλιν αὐτῆς·
 πότερον ἅμα πάντα δεδημιουργήσαι, ἢ τά-
 ξει, καὶ ὁδῶ; καὶ εἰ μὲν τὸ πρῶτον εἴποιεν,
 δηλονότι ἀπαντὰ δημιουργήσας, κατέπαυσέ

Α πάλαι ποτὲ, καὶ τὸ ὅσον ἐν αὐτοῖς, νῦν
 ἀργὸς ὢν τυγχάνει· εἰ δὲ τὸ δούτερον
 ἐρῶσι, τὸ τάξει καὶ ὁδῶ δημιουργεῖν, και-
 ρὸς αὐτῆς μεμνησθαι τῆς ἐξ ἀρχῆς ὁμολο-
 γημένας, ὡς ἐκ εἰσὶν ἄπειρα τὰ δεδημιερ-
 γημένα. ἐκὼν εἴπερ πεπερασμένα τυγχά-
 ναι, καὶ τάξει καὶ ὁδῶ γίνεται, ἔσαι τις
 αὐτῶν καὶ ἀριθμὸς, ὃν αὐτὸς μόνος ὁ δημι-
 ουργὸς οἶδε. διὸ ὡπερ ἐκ τῶν τὰ ἐν τῇ
 ἐκτῇ ἡμέρᾳ γεγεννημένα ἐν τῇ πέμπτῃ,
 Β ἔτε τὰ ἐν τῇ πέμπτῃ ἐν τῇ τετάρτῃ, ἔτε
 τὰ ἐν τῇ τετάρτῃ ἐν τῇ τρίτῃ, ἔτε τὰ ἐν
 τῇ τρίτῃ ἐν τῇ δούτέρᾳ, ἔτε τὰ ἐν τῇ δού-
 τέρᾳ ἐν τῇ μιᾷ, ἔτε τὰ ἐν τῇ μιᾷ πρὸ τῆς
 ἀρξασθαι τὸν Θεόν, ἔτω συλλήβδην ἐπὶ
 πάντων τῶν γεννητῶν λεκτέον. ὅτι πρὶν
 γενέσθαι ἐκ τῶν ἔτῳς, εἰ μὴ διωάμαι τις
 ἐθέλη λέγειν ὑπάρχειν αὐτὰ παρὰ τῷ
 Θεῷ. κατασκόβασέον δὲ ἐκ τῆς ἐλδοθερον
 εἶναι τὸ θεῖον, καὶ μὴ ὑπ' ἀνάγκῃ, καὶ
 Γ ἐκ τῆς ἔτω σωθήσεσθαι τὸ μόνον ἀγέννη-
 τον εἶναι τὸν δημιουργόν.

ΑΛΛΩΣ. Ἐν κεφαλαίῳ, ὅπερ οἱ ἔλ-
 λωες ἐν σωτόμῳ Φασίν. ἐν ἀρχῇ, ὃ
 ἡ ὡπερ κεφαλαῖον σώματος, καὶ τῇ θέσει
 μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ αἰδήσει τὸν ἔρανὸν
 καὶ τὴν γῆν πρὸ τῶν ἄλλων δημιουργημά-
 των γενομένα κεφαλὴν ἐκάλε. ἔρανὸν
 δὲ καὶ γῆν εἰπὼν, πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς
 περιέλαβε. (1).

Δ ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τῶν βαρβάρων ὅσοι κα-
 τὰ τῆς χρόνης Μωσέως γεγόνασι, καὶ μά-
 λιστα Φιλοσοφῶν ἠθέλον, ἔρανὸν καὶ γῆν τῶν
 μεταξὺ πάντων αἰτιωμένων, ἐξ ὧν τῶν
 μετὰ ταῦτα καὶ οἱ Ἑλλήνων ποιηταὶ πλείο-
 νας τὰς τῆς ἀσεβείας ἀφορμὰς εἰληφα-
 σιν, ἔδει τὸν Μωϋσέα ὡς πρῶτότατον τῆς
 Ἰσραηλίτας ἀπαγαγόντα τῆς ἐκείνων ἀ-
 σεβείας, ἀρχὴν ποιῆσθαι δογμάτων τῆς
 Ε ἐκείνων πεπληνημένης ἀρχῆς ἀνατροπῇ.
 ἐπειδὴ γὰρ γενητὰ μὲν ὁμολογῶν, τὸν δὲ
 ποιητὴν ἠγνοῦν, ἀρχόμενος, δούτως ἐν ἀρ-
 » χῇ Φησὶν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἔρανὸν καὶ
 » τὴν γῆν. τὸ δὲ ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς
 » τὸν ἔρανὸν καὶ τὴν γῆν διδάσκει σαφῶς,
 ὅτι τὰ λοιπὰ μετὰ ταῦτα γέγονεν. εἰ γὰρ
 μὴ πεποίηται καὶ τὰ λοιπὰ σοιχεῖα κα-
 ταπερ τὰ πρῶτα, ὧν ἐμνημόνευσε, πα-
 » ρεῖλκε τὸ, ἐν ἀρχῇ ἐποίησε τὸν ἔρανὸν
 Ζ καὶ τὴν γῆν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μετὰ τὰς ἀοράτους καὶ
 νοεράς ὑσίας ἔρανὸν ὁ Θεὸς κατασκόβασε
 δούτως μετὰ τῆς γῆς, καὶ τὸν ὁρώμενον· δού-
 τέρα γὰρ ἔτος ἡμέρα γίνεται· ἀλλὰ τὸν
 » ἀνωτέρω, ὃν ὁ Δαβὶδ ἔρανὸν ἔρανὸν ἐκάλε.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Εἰσὶ τινες, οἱ Φασὶ δεῖν
 τὸν Θεὸν βεληθέντα κτίσαι τὰ σύμπαν-
 τα, μὴ ὑστερον ἔτῳς, ἀλλὰ πρὸ πολλῆς τῆς
 ποιῆσαι.

(1) Τὸ ἐν ἀρχῇ, ὃ Ἀκύλας ἐν κεφαλαίῳ. (ἔρα τὰς αἰ τῇ 1. σελ. σημειώσ. τῆς αὐτῇ Φρασε-
 κήρα ἐκδόσ. τῆς θείας γραφ.) ὁ δὲ ἔρανοφάντ. Βασίλ. Φησὶν· ὅπερ ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν σαφίστερον τὸν νῦν
 ἐκδιδόντες, εἰρήκασι, ἐν κεφαλαίῳ ἐποίησεν ὁ Θεός, τατέσην ἀφ' ἧς, καὶ αὐτὸς ὁδῶ. αἰ σελ. 7. τῇ 1.
 Τοῦ. τῆς κατὰ τὸ Παρμ. ἐκ. ἐκδόσ.

ποιῆσαι. ἔσι δὲ ὁ λόγος πρὸς τῷ τολ-
μηρῷ λίαν δυνάμει. αἰδὶς γὰρ τῷ Θεῷ
καὶ ὄντος, καὶ εἶναι πισυδομένα, πάντοτε
ἀν ὁμοίως τὸ αὐτὸ τῷ τοῖς ἐθέλῃσι λέ-
γαν ὑπῆρξε, καὶ εἰ πρὸ μυριάκις μυρίων
ἐτῶν ἐπεποιήτο τὰ γεγεννημένα. πάντοτε
γὰρ πρὸς τὸ τῷ πεποιηκότος ἀπέραντον
ὁμοίως ἀν ἀπελείπετο, ἀνίσσης μὲν αἰεὶ
καὶ ἀναχωρήσης εἰς τὸ ἄνω τῆς διανοίας
ἡμῶν, ἐξικνεμένης δὲ ἑδαμῶς ἑδεπώποτε
πρὸς τὸ ἀναρχόντε αὐτῷ καὶ αἰδῖον. ὥσε
ἑδὲ τῷ θρασυνομένοισι πολυπραγμονη-
τέον ἡμῖν, ἀλλ' ἄλλαβῶς τοῖς παραδεδο-
μένοις σερχέον.

ΑΛΛΩΣ. Καὶ ὁ νόμος ἀπὸ ἑαρος ἄρ-
χεται, καὶ ἡ καινὴ διαθήκη, ἥτοι τὸ πάθος
τῷ Κυρίῳ, τάχα δὲ καὶ ἡ κτίσις τῷ κόσμῳ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰσίτινες, οἱ προδε-
δημιουργῆσαι ἑρανῶ καὶ γῆς ἔφασαν τὰς
Ἀγγέλους, Πλάτωνος, ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς μυ-
θοῖς τῷ σοφώτατε παρ' Ἑλλήσιν ἐξακολο-
θήσαντες. ὅς πρεσβύτερα τῶν αἰδητῶν
εἶναι ἔλεγε τὰ νοητὰ καὶ λογικὰ τοσῶτον,
ὅσον ἐστὶν αὐτῶν καὶ τιμιώτερα. λέγει γὰρ
ἐτωσίπερ ἐκεῖνος, ὅσα ἐγὼ μέμνημαι πο-
τέτινος πλατωνικῆ καὶ μάλα σοβαρῶς λα-
ρυγγίζοντος ἐπακηκῶς. τὴν δὲ ψυχῇ,
ἐκ ὡς νῦν ὑσέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν,
ἐτως ἐμνησανήσατο καὶ ὁ Θεὸς νεωτέραν.
ἡ γὰρ ἀν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεω-
τέρῃ σερχέας εἶασεν· ἀλλὰ πῶς ἡμεῖς πολὺ
μετέχοντες τῷ προσυχόντος καὶ εἰκῇ, ταύ-
την καὶ λέγομεν· ὁ δὲ καὶ γενέσθαι, καὶ
ἀρετῇ προτέραν καὶ πρεσβυτέραν ψυχῇ
σώματος, ὡς δεσποτικῶς καὶ ἄρξεσθαι ἄρ-
χομένῃ, σιωπῆσατο. τέτοις ἔν, ὡς ἐφίω,
προχόντες τινές, καὶ ἅμα μὴ δυνάμεις ἐπὶ
τῷ παρόντος τὴν συγγραφήν ῥητῶς αὐ-
τῶν τῆς ποιήσεως μεμνημονοῦντες, προ-
σέτι δ' ἴσως, καὶ τῷ ἀνθρωπίνως, ὡς ἐν-
θυμηθέντες τὸ μὴ οἶόν τε εἶναι μόνον ἐφ'
ἑαυτὸν τὸν Θεόν, ὥσπερ τῆς ἐκ τῶν ποιη-
μάτων αὐτῷ προμηθείας ἐπιδεόμενον, τῆς
ἑρανῆς καὶ γῆς ποιήσεως προγεγονέναι
νοητὸν τινὰ κοσμον ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλήλων
ἐτεροαὐτοῦσαντο. καὶ νῦν Μωσῆα τὸν μα-
κάριον λέγειν μὲν, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς
τὸν ἑρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἶναι δὲ ἐκ ἀλη-
θῶς αὐτῷ τῆς ποιήσεως ταύτῃ ἀρχῇ,
ἀλλ' ἑτέραν πολλῶν πρεσβυτέραν, ἐν ᾗ τὰς
ἀοράτας καὶ λογικὰς ὑπεσῆσατο φύσεις.
ἐχρῶν δὲ ἀκριβῶς ἐπισήσαντας τὸν νῦν τῇ
διδασκαλίᾳ τῷ πνεύματος, ζητήσαι τὸ ἀ-
ληθές. εὐροῖς γὰρ ἀν ἐντεῦθεν σαφῶς
τῆς δὺλογοφάνους ἀπάτης ἐκείνης τὸν ἐλε-
χόν· ἡ μόνον τὸ τιμιώτερον τῆς γῆς ὄντα
τὸν ἑρανὸν μετὰ ταύτης, ἀλλὰ μὴ πρὸ
ταύτης γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ τὴν τῷ φω-
τὸς φύσιν ὑσέραν παραχρῆναι, κρείττονα
τῷ σκοτῆς προδήλως ὑπάρχον. εἴτα
σπέρματα, μετὰ τῷ καὶ δένδρα, εἴτα
ζῶα πτερωτὰ καὶ κτενώδη καὶ χερσαίων
θεάση, καὶ ἐπὶ πᾶσι τέτοις τὸν ἀνθρώπον.
εἰ δὲ λέγοιεν, ὅτι τέτων ἕκαστον, καὶ εἰ
τιμιώτερον ἐστὶ τὸ μεταγενέστερον τῷ προ-

A τογενεσέρῃ, τὸν ἡμέτερον λόγον ἑδρί-
μαλλον ψυδῶν διελέγχει, ἐκ αἰδητῶν πρὸς
αἰδητῶν παραβάλλοντα, ἀλλὰ πρὸς αἰδη-
τῶν νοητῶν, καὶ διὰ τῷ τῶν αἰδητῶν ἔφα-
μεν προγεγεννηθῆναι τὰ νοητὰ· ἐρῶμεν καὶ
πρὸς τῷ ἡμεῖς, ὅτι περὶ ἡ τῷ ἀνθρώπῳ
ψυχῇ λογικῇ ἑσα καὶ νοητῇ, δυνάτεραν
τῆς σαρκὸς ἔχε τὴν γένεσιν. ἔπλασε γὰρ
ὁ Θεὸς πρῶτον τὸν ἀνθρώπον καὶ ἀπὸ
τῆς γῆς, εἴτα μετὰ τῷ εἰσφύσησεν εἰς
τὸ πρόσωπον αὐτῷ πνεῦμα ζωῆς. τῷ δὲ
καὶ ὁ προφήτης Ζαχαρίας δηλοῖ, λέγων·
„ὁ πλάσας πνεῦμα ἀνθρώπου εἰ αὐτῷ. ὥσε Ζαχ. ιβ. ι.

τὸ μὲν τῷ Πλάτωνος δόγμα ψυδῶν, ἀλη-
θῆς δὲ Μωσῆς εἶπεν, εἰ ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ
Θεὸς τὸν ἑρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἐπὶ καὶ κα-
τὰ ἀνθρώπινον λογισμὸν τῷ τῷ ἐστὶν ἐκείνῃ
πολλῶν πλέον ἀκολοῦτότερον. τῷ μὲν γὰρ
ἡττοῖν, μάλλον δὲ καὶ τῷ χείρονι τὸ κρείτ-
τον ἐπιγενέσθαι τάξεως τῆς ἀριστερῆς λόγον
ἔχον ἐστὶ. προκοπῇ γὰρ εἰ τοῖς πᾶσιν ἀπὸ
τῷ ἀτελεῖς ἐπὶ τὸ τέλος γίνεται. ὅταν
ἑδὲ τὸ πνευματικὸν πρῶτον, ἀλλὰ τὸ ψυ-
χικὸν ἐγείετο, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.
τὸ δὲ, ὡς ἐκεῖνοί φασιν, τοῖς βελτίοσι προ-
τίθεσθαι δυνάτερα τὰ φαυλότερα, τῷ ἀν-
τίον ποιεῖ· τῷ χείρονος μὲν ἐπιδόσιν, ἐλάτ-
τωσιν δὲ τῷ ἀμείνονος. ὁ κατὰ τῷ σοφω-
τάτε τῶν ὄλων δημιουργῶν ἑδῆς ἀν εἰδυμη-
θῶναι τολμησαί. Καὶ μετ' ὧν. Ἀλλ' ἐκεί-
νοῖς μὲν ἑδαμῶς προσεχέον· ἐπὶ μὴδὲ
ἑτερον ἑτῶν τοῖς πλείοσι τῆς ἐσφαλμέ-
νης περὶ τῷ ἡ καὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματος
δόξης παραιτοῖν γέγονεν, ὡς τῷ παρερ-
μιωδῶναι τῶν πρώτων, ἡ καλῶς ἐκδοθῆ-
ναι. ὑποθέμενοι γὰρ ἑαυτοῖς πλείονας δη-
μιουργίας, καὶ τὴν μίαν καὶ μονὴν τῶν ποιη-
μάτων ἀρχῇ ὡς ἀληθῶς ἀνέστησαντες,
βαθμῶς τινὰς καὶ τάξεις Θεῶν κεκαινοτο-
μήσασιν, μεγάλῃ καὶ μείζῃ καὶ μεγίστῃ
ἐξουρηκότες. οἷς εἰ παρέσθαι δῆπνθαι βε-
βαίως τὸ, τὸν Θεὸν μὴδὲν ἑξῶθεν, ὡν Μω-
σῆς ἡμῖν παραδέδωκε, προπεποιηκέναι, ἐκ
ἀν τῆς ὁρθῆς δόξης περὶ τῆς ἀγίας Τριάδος
ἀπεπλανήθησαν. εἰδότες γὰρ ὡς τὸ πᾶν
εἰς δύω ταῦτα διακρίσθαι, εἰς τε δημιουργὸν
καὶ δημιουργήματα, καὶ ὡς ὁ μὲν ἐστὶν ἀγεννη-
τὸς τε καὶ ἀκρίστος, τὰ δὲ, κτίσθαι καὶ γεννηθῆναι,
πάντως ἀν τῶν δύω τὸ ἑτερον ἐγνώσαν. ἡ
γὰρ κελίδια τὸν τε ἡ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ
ἀγιον ἐκ ἐκ ὄντων ἀποφαινόμενοι, τοῖς
λοιποῖς ἀν τῶν κτισμάτων αὐτῆς τοῖς εἰ
ταῖς ἐκ γενεσίν ἡμέραις, ἀλλ' ὁ Θεὸς
σωτηρίσθαι, ἑδὲ τῶν τῆς κτίσεως μέτρων
ὑπερετίσθαι· ἡ φύγοντες τὸ προφανές
δυσεβές, ἐκ ἀν Θεὸν ἀληθῶς ἑκάτερον
καθομολογῶντες, τοῖς ποιήμασιν αὐτῶν
αὐτῶν σιωπάσθαι. τῷ αὐτοῖς ὥσπερ τὴν
θαυμασίον χαρίζομενοι, τὸ συλχερεῖν αὐ-
τῶν τῶν ἄλλων προγεγονέναι.

Δ E Z H
B. Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος, καὶ ἀνα-
τασκειύσας.
ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἰ ὡς ἡ γῆ, πῶς ἐγέ-
νετο; λέγει γὰρ ὁ συγγραφεὺς· ἡ δὲ γῆ
ἦν.

ἰὼ. Ἡλίδιον καὶ ἄγαν ἀνόητον τὸ ἐρώτη-
μα. ὁ γὰρ εἰπὼν, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός
τὸν ἔρανον ἐν τῷ γλῶ, ἐκ αἰδίου ἔφη τῷ
γλῶ, ἀλλὰ μετὰ τὸν ἔρανον, ἢ σὺ τῷ ἔρα-
νῷ δεξαμένη τὸ εἶναι· ἄλλως τε εἰς ἀπο-
λύτως εἶπεν ὁ συγγραφεὺς, ἢ δὲ γῆ ἰὼ,
ἀλλὰ τὸ ἐξῆς σωμαρμόσας, ἢ δὲ γῆ ἰὼ ἀό-
ρατος καὶ ἀκατασκεύαστος. τῆς ἐξῆς ἐγέ-
νετο μὲν ὑπὸ τῆς τῶν ὄλων Θεῶ, ἔτι δὲ ἀό-
ρατος ἰὼ, ἐπικειμένη τῇ ὕδατος, καὶ ἀκα-
τασκεύαστος, μηδέπω κοσμηθεῖσα τῇ βλά-
σῃ, μηδὲ ἀνθήσασα λειμῶνας, καὶ ἄλση,
καὶ λήϊα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἐδίδαξαν ἡμᾶς ὁ
Μωσῆς, ὅτι καὶ τὰ ὕδατα ἐδημιουργήσιν ὁ
Θεός. Καὶ μὲν εἰρηκώς, ἢ δὲ γῆ ἰὼ ἀόρα-
τος, καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἰὼ
ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, ἐδίδαξε μετὰ τῆς δη-
μιουργίας τῷ τῶν ὑδάτων Φύσιν. (1) καὶ
περὶ τῆς σαββάτου δὲ νομοθετῶν ὁ τῶν ὄλων
Εξ. δ. 20. 9, Θεός, ἔτως ἔφη· ἔξ ἡμέρας ἐργᾶ, τῇ δὲ
10, 11. ἔβδομη σαββατον, ἀναπαύσις Κυρίῳ τῷ
Θεῷ σου. ἐν γὰρ ἔξ ἡμέραις ἐποίησε Κυ-
ριος ὁ Θεός τὸν ἔρανον, καὶ τῷ γλῶ, καὶ
τῷ Θαλάσσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς.
ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι πᾶν ὅτι ἐν ἐν ταῖς ὁν,
ἢ ὁρατὸν, ἢ ἀόρατον, ἢ αἰδητὸν, ἢ νοη-
τὸν, πλὴν τῆς θείας ἐξίας, κλισίῳ ἔχει
τῷ Φύσιν. καὶ ὁ θεότατος δὲ Δαβὶδ εἰ-
ρηκώς, μακάριος ὁ Θεός Ἰακώβ βοηθός
αὐτῆς, ἢ ἐλπίς αὐτῆς ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν
αὐτῆς, τὸν ποιήσαντα τὸν ἔρανον καὶ τῷ
γλῶ, ἐπήγαγε· τῷ Θαλάσσαν, καὶ πάν-
τα τὰ ἐν αὐτοῖς.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Ἡ δὲ γῆ ἰὼ ἀόρατος, καὶ
ἀκατασκεύαστος. δοκεῖ μὴ χαλεπὸν εἶναι
παραστήσαι τῷ αἰτίῳ, δι' ἰὼ ἀόρατος ἰὼ
ἢ γῆ, φανερώς τῆς θείας γραφῆς διδα-
σκείας ἐν τῷ, σωμαχθῆτω τὸ ὕδωρ εἰς
σωμαγωγὴν μίαν, καὶ ὁφθῆτω ἢ ξηρά.
ἴσως δὲ καὶ ἐτέραν εἶποι τις ἄν, δι' ἰὼ ἀό-
ρατος ἰὼ. ἐπεὶ μήπω τὸ αἰδητὸν Φῶς
ἐγεγονε. τὸ δὲ ἀόρατον τί, ἢ τίς ἐστιν ἐστὶν
ἀόρατον; τῷ μὲν ἔν Θεῷ ἀόρατον εἶναι
τῷ γλῶ, εἰ καὶ μὴ αἰδητοῖς ὁφθαλμοῖς
χρηται, ἔχ ὅσιον. λειπεταί λέγειν, ὅτι
τοῖς ἀνθρώποις ἀόρατον ἰὼ. ἀπορήσει δέ-
τις, πῶς ἀόρατος ἰὼ τοῖς ἀνθρώποις, ἄτε
μηδέπω ὅλως ὑπαρξάσι. λεκτέον ἔν, ὅτι
ὡπερ τῷ ἡμῖν ἄβατον Φύσει, ὁρατὶ εἶ-
ναι, καὶ μὴ ὁρῶτο ὑφ' ἡμᾶς, ἔτω καὶ ἢ
γῆ ὑπὸ τῶν ὑδάτων κεκαλυμμένη, ἀόρα-
τος ἰὼ τὸ, εἰ καὶ ὑπῆρχον ἀνθρωποι, μὴ
οἶαν τε εἶναι ὁράσθαι. καὶ ὡπερ ἐπὶ τῇ
παραδείγματι ὁρατὶ ἐφάσκειν εἶναι
τῷ ἄβατον τὸ ἐπιδέχεσθαι ὁράσθαι; ἔτω
καὶ ἀνταῦθα ἀόρατος εἴρηται τὸ, εἰ καὶ
ὑπῆρχον ἀνθρωποι, μὴ ἀνδέχεσθαι ὁρά-
σθαι. περὶ δὲ τῆς ἀκατασκεύαστος εἶναι ἀπο-
ρήσει τις, διατὶ μὴ ἀρχῇ τῇ τελείᾳ αὐ-

Α τῷ ποιῆσαι, ἀλλ' ἀτελῇ καὶ ἀκατασκευά-
σον· ὅπως συγκρίνοντα τὰ λογικὰ τὸ τέ-
λειον πρὸς τὸ ἀτελές, ἐπὶ πλέον θαυμά-
ζοι τὸν δημιουργόν. ἔτω δὲ καὶ ἐπὶ πάντων
ἐστὶν ἰδεῖν. παράδειγμα γὰρ τῶν χειρόνων
τὰ κρεῖττονα ὑπερθαυμάζομεν. οἷον πα-
ράδειγμα τῆς σκότης, τὸ Φῶς· καὶ τῆς λιμῆς,
τῷ εὐετηρίᾳ. διὸ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς τὸ αὐ-
τότις εἶποι, παράδειγμα τῆς ἀοικητῆς, τῷ
οἰκισμῷ· καὶ τῆς ἀκάρπης, τῷ καρ-
B φύον. (2)

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἡ δὲ γῆ ἰὼ, φη-
σὶν, ἀόρατος, καὶ ἀκατασκεύαστος. τίνος
ἀνεκὴ εἶπέ μοι, τὸν μὲν ἔρανον φαιδρὸν
καὶ ἀπρηστισμὸν παρήγαγε, τῷ δὲ γλῶ
ἀμόρφωτον ἔδειξε; Οὐχ ἀπλῶς εἰς τὸ
πεποίηκεν· ἀλλ' ἵνα ἐν τῷ βελτίονι μέρος
τῆς κλίσεως μαθὼν αὐτῇ τῷ δημιουργίᾳ,
μηδὲ ἀμφιβάλλῃς λοιπὸν, μηδὲ νομίσης δι'
ἀδιδείαν διωάμεως τὸ γινέσθαι. ἄλλως-
τε καὶ δι' ἕτερον τρόπον ἀμόρφωτον αὐτῷ
παρήγαγε. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὴ καὶ τροφὸς
καὶ μήτηρ ἡμῶν ἐστὶ, καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ γε-
γόναμεν, καὶ τρεφόμεθα, καὶ αὐτὴ ἡμῖν
καὶ πατὴρ καὶ κοινὸς τάφος γίνεται, καὶ
πρὸς αὐτῷ πάλιν ἐπάνοδος, καὶ τῶν μυ-
ρίων ἀγαθῶν δι' αὐτῆς ἀπολαμβάνομεν, ἵνα
μὴ διὰ τὸ τῆς χρείας ἀναγκαῖον ὑπὲρ τῷ
ἀξίᾳ αὐτῷ τιμῇ τὸ τῶν ἀνθρώπων γέ-
νος, δείκνυσί σοι αὐτῷ πρότερον ἀμόρφω-
Δ τον καὶ ἀδιατύπων. ἵνα μὴ τῇ Φύσει
τῆς γῆς τὰς ἐξ αὐτῆς εὐεργεσίας λογίσῃ,
ἀλλὰ τῷ ταύτῳ ἐκ τῆς μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶ-
ναι παραγαγόντι.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Οἶδα πολλὰς τῶν ἀγίων
πατέρων εἰρηκότας, ὅτι ἀόρατος ἰὼ ἢ γῆ,
ἐπειδὴ τῷ ὕδατι ἐκεκάλυπτο. ἐστὶ δὲ τὸ
νόημα εὐσεβὲς μὲν, ἐκ ἀληθείας δέ. τί ἔν
ἐστὶ τὸ αἴτιον; τί ἐστὶν ἢ γῆ ἰὼ ἀόρατος; ὁ
Ε Ἀκύλας λέγει· ἢ δὲ γῆ ἰὼ κείωμα, καὶ
ἔδεν. καὶ ἀόρατον δὲ τῆς ἐξῆς· ἔχ ὅτι
ἐκ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὡς ἂν εἶποι τις ἀκοσμη-
τος, ὡπερ τὸν κακόφωνον λέγομεν ἄφω-
νον· καὶ τὸν εὐσμορπον, ἀμωρπον, ἔχ ὡς
μὴ ἔχοντα μορφὴν, ἀλλ' ὡς ἐκ ἀξιοθεώ-
ρητον. ἢ δὲ γῆ ἰὼ ἀόρατος, ἀντὶ τῆς ἐκ
ἀξίας τῆς ὁράσθαι. εἰδὲπω γὰρ ἰὼ φαιδρῶ
νομαίῃ καρποῖς καὶ φυτοῖς, ποταμοῖς καὶ
πηγαῖς; καὶ ταῖς ἄλλαις εὐκοσμίαις. λέ-
Z γει γὰρ ἢ γραφῇ περίτινος ἀμωρπον (3)
καὶ ἀνδρείς· ἔτω φησὶν ἐπάταξε τὸν ἄν- 2. Βασ. 23. 21.
δρα τὸν αἰγύπτιον, ἄνδρα ὁρατὸν. ἐστὶ
γὰρ ἀνὴρ ἀόρατος; ἀλλ' ὁρατὸν φησι, τῆς
ἐξῆς ἀξιοθεάτον, ἀξιον τῆς ὁράσθαι, ὡπερ
ἔν τὸν αἰγύπτιον ὁρατὸν, ὡς ἀξιον τῆς ὁρά-
σθαι· ἔτω τῷ γλῶ τῷ ἀμωρπον, ἀόρα-
τον λέγει.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐστὶ τελεία κατασκευὴ
H γῆς ἢ ὑπ' αὐτῆς εὐδωμία, φυτῶν παντο-
δαπῶν

(1) Ἐδείξε μετὰ τῆς γῆς δημιουργηθεῖσαν τῶν ὑδάτων τῷ Φύσιν. ἢ ἐν Χάλκῃ ἔκδοσ.

(2) Ἰσ. καρποφόρον, ἢ καρπύον.

(3) Εὐμωρπον ἐν τῷ 2. λόγ. τῶν τῆς Σόφρας. τῷ ἐν τῷ Ὁ. Τόμ. (σελ. 448.) τῇ Χρυσότ. τῆς ἐν Περσ. ἐκδόσ.

δαπῶν βλάσῃσις, δαΐδρων ὑψηλοτάτων προβολῇ καρπύωντε καὶ ἀκάρπων, ἀνθρώπων εὐχροίαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ὧν ἐπειδὴ ἔδεν ἔπω λῶ, ἀκατασκεύασον αὐτῶν ὁ λόγος εἰκότως ὠνόμασεν. ἀόρατον δὲ αὐτῶν προσεῖπε διὰ δύο αἰτίας· ἡ ὅτι ἔπω λῶ ὁ θεατὴς ἀνθρώπος, ἡ ὅτι ὑποβρύχιος ἔσσι ἐκ τῆς ἐπιπολάζοντος τῇ ἐπιφανείᾳ ὕδατος, ἐκ ἐδῶατο καθοραῖσθαι.

Καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰ τὸ Φῶς ὁ Θεὸς ἐδημιῆργησε, πῶς ὁ αὐτὸς σκότος ἐποίησεν; αἰντία γὰρ ταῦτα ἀλλήλοις. Ἐναντία μὲν ἀλλήλοις, ἀλλ' ἀναγκαῖα τοῖς ἀνθρώποις ἀμφοτέρω. τὸ μὲν γὰρ, πρὸς ἐργασίαν τε καὶ φιλοπονίαν σπερνεῖ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὑποδείκνυσιν τὰ ὀρώμενα, καὶ τὸν τῶν ποιητῶν ὑμνεῖσθαι παρασκευάζει· τὸ δὲ, διαναπαύει καὶ νεκρνεῖ τὴν ἀνθρώπου, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας ἐγγινόμενον διαλύει πόνον. καὶ τὴν ἀνθρώπου μὲν οἶκαδε σιναγείρει, τοῖς δὲ γε θηρίοις ἀδειαν παρέχει νομῆς. καὶ τὸτο σαφὲς ἡμᾶς ὁ θεὸς διδάσκει Δαβὶδ. Ἔθ' γὰρ Φησι σκότος καὶ ἐγένετο νύξ, αὐτῶν τῇ διελεύσει πάντα τὰ θηρία τῆς ἀγρῆς. σκύμνοι ὠρεόμενοι τῆς ἀρπάσας, καὶ ζητήσαι παρὰ τῷ Θεῷ βρωσίν αὐτοῖς. ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ σινηχθήσαν, καὶ εἰς τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιταδῆνται. ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας. ἔτω ταῦτα εἰπὼν, τῶν τῶν ποιητῶν θαυμάζει με· γαλαρυγίαν, καὶ Φησιν· ὡς ἐμεγαλυνθῇ τὰ ἔργα σου Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. ὅτι μὲν ἐν ἀναγκαῖον τὸ σκότος, ἀκριβῶς μεμαθήκαμεν· ὅτι δὲ ἐκ ἐσῆς τίς ἐστιν, ἀλλὰ πρᾶγμα συμβεβηκός, καταμαθεῖν εὐπετές. ἔρανθ' γὰρ καὶ γῆς ἐστὶν ἀποσκίασμα. διὰ τοι τὸτο φῶς γίνεται, τῆς φωτὸς ἀνίχοντος. τὸ δὲ Φῶς ἐστὶ ἐξ ἑσῆς καὶ ὑφέστηκε· καὶ δύομενον ἀνίχει, καὶ ἀπὸν ἐπ' ἀνέρεται. ὥπερ γὰρ τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον ἐστὶ τίς ἐστιν, ἡ δὲ διὰ τὰς ἀποτελεσμένης σκιά συμβεβηκός ἐστιν, ἐκ ἐσῆς· ἔτ' ὁ ἔρανθ' καὶ ἡ γῆ, τὰ μέγιστα σώματα, ἐστὶ ἐξ ἑσῆς εἰσὶ διάφοροι. ἡ δὲ ἐκ τῶν ἀποτελεσμένης σκιά, τῆς φωτὸς ἔκ παρόντος, ὀνομάζεται σκότος. εἰσελθὼν δὲ τὸ Φῶς ἀφανίζει τὸ σκότος. τὸτο δὲ γινώσκῃς τὴν καὶ ἐτέρωθεν. οἶκος γὰρ ἐκ ἔχων φωταγωγὸς, σκότος ἐστὶν ἀνάπλεως· εἰσκομιδῆς δὲ λαμπάδος, φωτίζεται· ἔκ τῆς σκότος ἄλλοσε μεταβαίνοντος· ἔκ γὰρ ὑφέστηκεν, ἀνυπόστατον δὲ χρῆμα ἐστὶν· ἀλλὰ πάνπαν διολυσμένη τῇ τῆς φωτὸς παρουσίᾳ. σκιά γὰρ ἐστὶ διὰ τῆς ὀροφῆς, καὶ τῆς ἐδάφους, καὶ τῶν τοίχων σινασμένη, εἴτα ταῖς τῆς φωτὸς διαλυομένη μαρμαρυγαῖς. τὸτο καὶ ἐκάστῃ ἡμέραν ὀρώ-

μεν ἐπιτελέμενον. ὑποχωρῶντος γὰρ τῆς φωτὸς, ἔρανθ' καὶ γῆς ἡ σκιά τὸ σκότος ἀποτελεῖ· ἀνίχοντος δὲ πάλιν, διαλύεται τὸτο. ἔκ τοίνυν ἀγνήτος ἐστὶ τὸ σκότος, ἔτε μὲν γενητήτις ὑπόστασις, ἀλλ' ἐκ τῶν γενητῶν σινασμένη χρῆσις ἀναγκαῖα, καὶ τῆς Θεῆς τῶν σοφίαν κηρύττει. αὐτίκα γὰρ ὁ Προφήτης τὸν τῶν ὅλων Θεὸν καὶ αἰτεῦσθαι ὑμνεῖ. ὁ ποιήσας γὰρ Φησι Φῶς, Ἡσ. 45. 7. καὶ κατασκευάσας σκότος. ἀρμοδίως δὲ ἄγαν ἐκάτερα ἔθηκε. τὸ μὲν ποιήσας, ἐπὶ τῆς φωτὸς· τὸ δὲ κατασκευάσας, ἐπὶ τῆς σκότος. συμβεβηκός γὰρ ἐστὶ, σινασμένη, καὶ διαλυόμενον. καὶ οἱ τρεῖς μὲν μακάριοι παῖδες πᾶσαν τῶν κλίσεων εἰς ὑμνωδίαν καλέσαντες, τῇ ἡμέρᾳ τῶν νύκτα συνέβησαν, καὶ τῷ φωτὶ τὸ σκότος σινηρμωσαν. ἐπὶ δὲ ταῖς τῶν διαδοχαῖς καὶ ὁ χρόνος μετρεῖται, καὶ ὁ τῶν ἀνθρώπων σινασται βίος.

Γ ΑΚΑΚΙΟΥ. Καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. κατὰ κοινὴν τὸ, λῶ. δηλοῖ γὰρ καὶ σκότος προεῖναι τῆς φωτὸς, δι' ἧς ἡδὴ ἔφαμεν αὐτίαν. τῶν δὲ αὐτῶν λεκτέον αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης γεγονέναι τὰ ἄλογα τῆς λογικῆς ἀνθρώπου. ἡ μόνον (1) ἐπειδὴ συγκρίσει τῆς φωτὸς ὑποβέβληκε τὸ σκότος, φαῦλον ἡδὴ, ἄτε καὶ τῆς γραφῆς καλὸν αὐτὸ λεγέσθαι. εἶδε γὰρ Φησι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεός, καὶ ἰδὲ καλὰ λίαν. εἰ δὲ ἀπορήσει τις ἐπεὶ μὴ εἴρηται αἰτιῶν ὑπὸ τῆς Θεῆς γεγονέναι τὸ σκότος, δεκτέον ἐκ τῆς Ἡσαΐας. κατασκοδάσας δὲ καὶ ἀπὸ τῶν κοινῶν εἰνοῖν, ὡς καλὸν τὸ σκότος καὶ ἡ νύξ. ἀνάπυσσις μὲν γὰρ τυγχάνει ἡ μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τοῖς πρὸς ὑπηρεσίαν δοθεῖσιν ἄλογοις, ῥαζωνήτε αὐτοῖς τοῖς ἀγρίοις ζώοις. αὐτῇ γὰρ κατὰ τὸν ψαλμῶδὸν διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τῆς ἀγρῆς. καὶ μελλόντων δὲ πρόγνωσις αὐτῇ τισὶν ἐγγίνεται, ὡς ὁ Δανιὴλ Φησιν· ἐθεώρην ἐν ὀράματι τῆς νυκτός. καὶ ὁ Ζαχαρίας, ἐώρακα τῶν νύκτα. ζητήσεις δὲ καὶ ἐτέρας εἰνοῖας, δι' αἷς ἡ νύξ καὶ τὸ σκότος χρησίμως γέγοναν. εἰ δὲ φιλονεικεῖ τις φαῦλον κατασκευάζων τὸ σκότος ἐκ τῆς ἐμβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἑξώτερον, καὶ τὸν τοῖστον τρόπον μὴ ἀγνοεῖτω, ὅτι πολλὰ καὶ τῶν γραφῶν τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ ἐπὶ ἐπαίνου, καὶ ἐπὶ ψόγου ὁμοίως παρείληπται, διαφερόντων τῶν πραγμάτων, ἃ σημαίνεται ἐκ τῆς μιᾶς προσηγορίας. ὥπερ ἐν καὶ τῷ Φῶς πολλὰ ὡς λέγουσι ἐπαινετῶς ὠνομάσθαι, ἐτέρωθεν δὲ ψεκτῶς ὠνόμασθαι ὡς ἐν τῷ, πο- Ἡσ. 50. 11. ρεύεσθαι τῷ φωτὶ τῆς πυρὸς ὑμῶν.

ΒΑΣΙΛΙΟΥ. Ἐπιζητεῖ ὁ λόγος εἰ συγκάτεμεν (2) δὴ τῷ κόσμῳ τὸ σκότος, καὶ εἰ ἀρχαιότερον τῆς φωτὸς, καὶ διατὶ τὸ χεῖρον πρεσβύτερον. λέγομεν τοίνυν τὸτο τὸ σκότος μὴ κατ' ἐσῆς ὑφέσθαι, ἀλλὰ

Β 2

(1) Ἰσ. 8. μὲν.

(2) Εἰ συγκατεσκεύαθη τῷ κόσμῳ τὸ σκότος. ἔκδοσ. παρ. ἡ ἐχάτη.

λὰ πάθος εἶναι περὶ τὸν αἶρα, σερῆσαι
Φωτὸς γινόμενον. ποῖα τοίνυν Φωτὸς ἀμοι-
ρος αἰφνιδίως ὁ ἐν τῷ κόσμῳ τόπος ὀρέ-
θη, ὥστε τὸ σκότος ἐπάνω εἶναι τῆ ὕδατος;
λογιζόμεθα, ὅτι εἴπερ τὸ πρὸ τῆ αἰσθη-
τῆ κόσμος, ἐν Φωτὶ ἂν δῆλον ᾖ. ἔτε γὰρ
αἱ τῶν Ἀγγέλων ἀξίαι, ἔτε πασαι αἱ ἐπα-
ράνιοι στρατιαὶ ἐν σκοταὶ διήγον, ἀλλ' ἐν
Φωτὶ, καὶ παση ὑφροσυνῇ πινδυματικῇ.
καὶ τέτοις ὁδεῖς ἀντερεῖ, ὅσις γε τὸ ὑπε-
ρβάνιον Φῶς ἐν ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἐπαγ-
γελίαις ἐκδέχεται. περὶ δ' Σολομῶν Φησί

Πορμ. 13. 9.

„Φῶς δικαίοις διαπαντός· καὶ ὁ Ἀπόστολος,

Κολατ. 1. 12.

„ὁ χαριζόμενος τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι
„ἡμᾶς ἐν τῇ μερίδι τῆ κλήρος τῶν ἁγίων ἐν
„τῷ Φωτὶ. ἐπεὶ ἂν ἐγείετο ὁ ἔρανος προ-
σάγχατι Θεῷ ἀδρόως περιπατεῖς, τοῖς
εἰτός ὑπὸ τῆς οἰκείας αὐτῆ περιφερείας
ἀπειλημμένοις, σῶμα ἔχων συνεχές, ἱκα-
νὸν τῶν εἰδὸν διασησαι τὰ ἔξω, ἀναγκαίως
τὸν ἀναπολειφθέντα αὐτῷ τόπον ἀφεγγῇ
κατέστησε, τὴν ἔξωθεν αὐτῷ διακόψας.
τρία γὰρ δεῖ συνδραμεῖν ἐπὶ τῆς σκιάς,
τὸ Φῶς, τὸ σῶμα, τὸν ἀλαμπῇ τόπον. τὸ
τοίνυν ἐγκόσμιον σκότος τῇ σκιά τῆ ἔρα-
νίᾳ σώματος παρυπέστη.

ΑΛΛΩΣ. Ἄβυσσος ἐστὶν ἄλλως ὕδωρ πο-
λὺ· δὲ τὸ βάθος ἀκατάληπτον ἀνθρώποις,
ἢ σφόδρα δυσκατάληπτον. (1)

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Σκότος λέγει δὲ πονη-
ρὰν τινα Φύσιν, ὡς ὁ τῶν ἀθέων Μανι-
χαίων βέλεται λῆρος, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τῆ
Φωτὸς ἀπασίαν τε καὶ ἀπόληψιν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Σκότος ἀνὸς ἄρδρα ἐμ-
νήθη, ἀβύσος δὲ μετὰ ἄρδρα. καὶ σκό-
τος γὰρ Φησὶν ἐπάνω τῆς ἀβύσος. ἐπί-
περ τὸ μὲν, ἀνυπόστατον· τὸ δὲ, ἐσιώδες.
σκιά τὸ σκότος ἔρανῃ καὶ γῆς· σωμάτων
γὰρ ἔτω μεγίστων τὸ μέσον ἀνάγκη σκιά-
ζεσθαι, καθάπερ οἶκον ἀθύρωτον. καὶ μά-
τῳ οἱ αἰρετικοὶ νοητὸν σκότος εἰτεῦναι
ἐκλαμβάνουσιν. ἔρανῃ γὰρ καὶ γῆς μνη-
μονύσας ὁ Προφήτης καλυπτομένης ὑπὸ
ὕδατων, ἔτως ὑπὲρ τὰ ὕδατα τὸ σκότος
εἶναι Φησὶ. τὸ (2) ἀπὸ τῶν σωμάτων σκό-
τος ἔχῃ ἢ τῶν σωμάτων σκιά εἴρηται, ἀλ-
λὰ νοητοῦ, τῆς ἐστὶν ὁ διάβολος, τὸ, γε-
νηθῆτω Φῶς, πῶς νοήσω; ἄρα τὸ ἀληθι-
νόν; τὸν ἦόν; τί ἂν εἴποις; μετὰ τὸν
ἔρανόν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν ἀβύσσον, καὶ
τὸ νοητὸν σκότος τὸν διάβολον, ὁ Θεὸς
λόγος; καὶ τίς ἂν τῆτο συγχωρήσειεν, ἕως
ἂν τὸν νῦν ἔχῃ;

ΑΔΗΛΟΥ. Ἰστέον, ὅτι τὴν Ὀριγενέως
δόξαν ἐλέγχει, ἔτως ἐρμηνεύοντος.

Καὶ πνεῦμα Θεῷ ἐπεφέρετο ἐπά-
νω τῆ ὕδατος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ποῖον πνεῦμα ἐπε-
φέρετο ἐπάνω τῆ ὕδατος; Τισὶ δοκεῖ τὸ
πανάγιον πνεῦμα, ζωογονεῖν τῶν ὑδάτων

Α τὴν Φύσιν, καὶ διαγράφον τὴν τῆ βαπτί-
ματος χάριν. ἀληθέστερον μάλιστα ἐκείνον
οἶμαι τὸν λόγον, ὅτι πνεῦμα εἰταῦθα τὸν
αἶρα καλεῖ. εἰπὼν γὰρ, ὅτι τὸν ἔρανόν
καὶ τὴν γῆν ἐποίησε, καὶ τῶν ὑδάτων διὰ
τῆς ἀβύσος μνηδαῖς, ἀναγκαίως καὶ τῆ
ἀέρος ἐμνήθη, ἐκ τῆς τῆ ὕδατος ἐπιφα-
νείας μέχρι τῆ ἔρανῃ διήκοντος. ἀέρος
γὰρ Φύσις τὸ τοῖς κάτω καμμένοις ἐπιφέ-
ρεσθαι σώμασι. μάλα δὲ ἀρμοδίως τὸ, ἐπε-
B φέρετο, καὶ ἐκ ἐπέκειτο εἰρήκε. τὸ γὰρ
ἐπεφέρετο τὴν κινητικὴν τῆ ἀέρος ἐσίαν
παρεδίλκε. εἰ δέ τις τῆτον ἐπροσείηται τὸν
„λόγον, ἐπεὶ γέγραπται πνεῦμα Θεῷ ἐπε-
„φέρετο ἐπάνω τῆ ὕδατος, ἀκκέτω τῆ μα-
„καρίᾳ Δαβὶδ λέγοντος περὶ τῆ Θεῷ τῶν
„ὄλων· πνέουσι τὸ πνεῦμα αὐτῆ καὶ ῥυή-
„σεται ὕδατα. ὅτι δὲ τὸν ἀνεμον ἔτας ἐκ-
„λεσε, δῆλόν ἐστι καὶ μὴ λέγω. εὖρα γὰρ
ἢ νότος πνέοντος, τὸ πεπηγὸς ὕδωρ δια-
Γ λυεσθαι πέφυκε.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Εἴτε τῆτο λέγει τὸ
πνεῦμα τῆ ἀέρος τὴν χύσιν, δέξαι τὰ μέ-
ρη τῆ κόσμος καταριθμῶντά σοι τὸν συγ-
γραφέα, ὅτι ἐποίησεν ὁ Θεός, ἔρανόν, γῆν,
ὕδωρ, αἶρα, καὶ τῆτον χεόμενον ἤδη καὶ
ῥέοντα· εἴτε, ὁ καὶ μᾶλλον ἀληθέστερόν-
ἐστι, καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν ἐγκριθεῖν, πνεῦμα
Θεῷ, τὸ ἅγιον εἰρηται. πῶς ἂν ἐπεφέρε-
το τῆτο ἐπάνω τῆ ὕδατος; ἐρῶ σοι, ἐκ
ἐμαυτῆ λόγον, ἀλλὰ Σύρε ἀνδρός, σοφίας
Δ κοσμητικῆς τοσῶτον ἀφελήκοτος, ὅσον ἐγ-
γὺς ᾧ τῆς τῶν ἀληθινῶν ἐπιστήμης. ἔλε-
γε τοίνυν, τὴν τῶν Σύρων Φωνὴν ἐμφαντι-
κατέραν τε εἶναι, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν
ἐβραϊκὴν γειτνίασιν μᾶλλον πῶς τῇ ἐννοίᾳ
τῶν γραφῶν προσεγγίξειεν. τὸ ἂν ἐπεφέ-
ρετο, Φησὶν, ἐξηγῆνται ἀντὶ τῆ σω-
ἐθαλπε, καὶ ἐξωογόνει τὴν τῶν ὑδάτων Φύ-
σιν, κατὰ τὴν εἰκόνα τῆς ἐπωαζέσεως ὀρ-
E νιθός, καὶ ζωτικῇ τινα δυνάμει ἐνείσης
τοῖς ὑποθαλπομένοις.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΤΟΥ ΓΑΖΑΙΟΥ. Ἐπι-
σήσεις, διατὶ ἐκ εἶπε τῆ Θεῷ, ἀλλὰ πνεῦ-
μα Θεῷ; τὴν ἐρεγγὴ δυνάμει λέγει, θάλα-
πασαν τῶν ὑδάτων τὴν Φύσιν καὶ διακυ-
βερωῶσαν.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐμοὶ δοκεῖ, ὅτι
ἐνέργειά τις ζωτικὴ προσῶ τοῖς ὕδασι, καὶ
ἐκ ᾧ ἀπλῶς ὕδωρ ἐσὶς, καὶ ἀκίνητον,
Z ἀλλὰ κινέμενον, καὶ ζωτικῇ τινα δυνάμει
ἔχον. τὸ γὰρ ἀκίνητον πάντα ἄχρησον,
τὸ δὲ κινέμενον πρὸς πολλὰ ἐπιτήδειον.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τὰ ἀφ' ἐτέρας γλώττης
εἰς ἐτέραν μεταγόμενα νοήματα, εἴ τις καὶ
τῇ λέξει δαλῶειν, ἀφ' ἧς ἡρμηνεύεται,
πειρώτο, καὶ ταύτῳ μεταγείν, ἀποσφα-
λήσεται τῆς διανοίας. ὡς γὰρ σφενδονί-
της, ἢ τοξότης παρ' ἡμῶν μετὰ διὰ μιᾶς λέ-
ξεως σημαίνεται. παρὰ Σύροις δὲ διὰ δύο
H ἔτω καὶ τὸ ἐπεφέρετο, μία μετ' ἐστὶ λέξις
παρ'

(1) Καὶ τῆτο ἐκ τῶν τῆ μεγάλῃ Βασιλ. τυχόν ἐλήφθη αὐτὸς γὰρ Φησὶν (ὡς σελ. 15. τῆ τῆς εἰρημ. ἐκδόσ. 1. Τόμ.) Ἄβυσσος δὲ ἐννοία τις; ὕδωρ πολὺ δυσέφικτον ἔχον ἑαυτῇ τὸ πέραν ἐπὶ τὸ κάτω.

(2) Ἰσ. Εἰ τὸ ἀπὸ τῶν σωμάτων σκότος.

παρ' Εβραίοις, παρ' ἡμῖν δὲ διὰ μιᾶς λέξεως ἐκ ἅν παρασαίη. βέλεται γὰρ ἡ ἐβραϊκὴ λέξις, ἡ τῆ ἐπεφέρετο, σημαίνει, ὅτι καθάπερ ὄρνις ὡς θάλλει ταῖς πτέρυξιν ἀπαλῶς ἐφαπτομένη εἰς τὸ ζωογονεῖν, ἔτω καὶ τὸ πνεῦμα ἐπεφέρετο τοῖς ὕδασι ζωοθαλπῶν. εἰ δέ τις ἄνεμον βέλοιο λέγειν τὸ πνεῦμα, ἐχ' ἀμαρτήσεται. συγγενὴς γὰρ τῶν ὑδάτων ὁ ἄνεμος, ἐκείναι τε τὴν γένεσιν ἔχων καὶ τῇ φορᾷ κινῶν, καὶ διαμείβων τῶν ὑδάτων τὴν φύσιν. Θεὸς δὲ λέγοιτο, ὡς ἔργον Θεοῦ. ἀλλ' ἐπειδὴ μέγα αὐτοῖς ἐδόκει δίδοναι τὸ θάλλειν καὶ ζωογονεῖν τὸ ὕδωρ, Θεὸς προσέειπεν· ἵνα τὴν τῆ γένεσιν αἰτίαν τῶν ὅλων ποιητῇ ἐπιγράψῃ. ἔτε τὸν παράκλητον, τὸ ἅγιον πνεῦμα δοίη τις εἶναι τὸ ὑπὸ Μωσέως εἰρημνόν, ἐκ ἀποσφαλήσεται. κοσμητικὸν γὰρ τῶν ὄντων τὸ πνεῦμα. εἰδὲ πνεῦμα Θεοῦ καὶ τὴν ἀνέργειαν λέγει· λέγεται γὰρ πνεῦμα καὶ ἡ ἀνέργεια· ἐκ ἔσται ἀποβλήτων. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς τῷ Μωσῇ προσάσσει, ἐκλέξασθαι πρεσβυτέρους ἐβδομήκοντα, τῶ μωσαϊκῷ πνύματος μέρος ὑποχόμενος αὐτοῖς μεταδώσει· ὁ ὡς ἡ χάρις.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τέτο τινὲς τῶν προερμηνεύσαντων περὶ τῆς ἀγίας πνύματος ἐξεληφασιν, διὰ τὸ προσκεῖσθαι τῶ Θεῷ, σκοπῶ μὲν ὁσεβεῖ καὶ ὁρθοδόξῳ χρησάμενοι· πρὸς γὰρ ἀποδείξιν τῆ καὶ αὐτὸ δημιουργὸν εἶναι τῆς κτίσεως πεποιήκασι· ὅμως ἐκ ἀκριβοῦς, ἐδὲ ἀναντιρρήτος ὁ λόγος, πρῶτον μὲν γὰρ, εἰ διὰ τῆ Θεοῦ, πνεῦμα σημαίνει τὸ ἅγιον, τί κωλύει, καὶ τὸ, καὶ πνύσαι τὸ πνεῦμα αὐτῷ, καὶ ῥησεται ὕδατα, κατὰ τὴν ὁμοίαν ἐννοιαν, καὶ περὶ τῆς ἀέρος, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀγίας πνύματος ἐκλαβεῖν; ἔπειτα ἡ τῆ ἐπεφέρετο λέξις ἀντικρὺς ἐλέγχει τῶ λεγομένη τὸ ἄτοπον. τέτο γὰρ ἐδ' ἂν περὶ κτίσεως ζῶα τίς εἴποι ποτὲ κατὰ προαίρεσιν κινεμένη, μή τιγε δὴ περὶ τῆς ἀκτίσεως, καὶ μακαρίας τῆς ἀγίας πνύματος ὑποστάσεως. αὐτὸς γὰρ ἔτος Μωσῆς ὁ μακάριος, ἐπὶ μὲν τῆς κιβωτῆς κέχρηται τῇ αὐτῇ ταύτῃ Φωνῇ, λέγων αὐτῷ τοῖς ὕδασι ἐπιφέρεισθαι, ἐπὶ ζῶα δὲ ἐδέναι· καὶ τοὶ πολλῶν καὶ ἀπείρων ἐννηχομένων, καὶ ἐπινηχομένων αὐτοῖς. πρὸς δὲ τέτοις αὐτὸς ὁ τῆς διηγήσεως εἰρμός, τὸν αἶρα σημαίνει. ὀνομασί γὰρ τὸν ποιητὴν ὁ συγγραφεὺς ἡμῖν προεκθέμενος, ἐξῆς περὶ τῶν ποιηθέντων εἰκότως διέξεισι.

ΑΔΗΛΟΥ. Ζωογονεῖ γὰρ πάντα τὸ τῆ Θεοῦ πνεῦμα, ζῶη καὶ αὐτὸ κατὰ φύσιν ὑπάρχον, ὡς ἐκ ζωῆς τῆ πατρὸς.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Αἰνίττεται διδύς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου τὴν χάριν τῆς ἀγίας βαπτίζματος.

γ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, γενηθήτω Φῶς, καὶ ἐγένετο Φῶς.

Α ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνι λέγει ὁ Θεὸς γενηθήτω Φῶς, καὶ γενηθήτω σερῶμα; Οὐκ ἄλλω τινὶ κελοῦναι δημιουργεῖν, ἀλλὰ τὰ μὴ ὄντα καλεῖ. ἀνταῦθα δὲ πρόσταγμα, τὸ βέλημα. πάντα γὰρ φησὶν ὅσα ἡδέ-
 „ λησεν ὁ Θεὸς ἐποίησεν. εἰ δὲ καὶ Φωνῇ τινὶ δημιουργῶν ἐχρήσατο, διήλον, ὡς ἐ τῶν ἀψύχων ἐνεκα σοιχείων, ἀλλὰ τῶν ἀοράτων χάριν διωάμεων· ἵνα γινώσκιν, ὡς αὐτῶ κελοῦντος, τὰ μὴ ὄντα σωίζανται. Ψαλ. 134. 6.

Β ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὅταν Φωνῇ ἐπὶ Θεῷ, ῥῆμα, καὶ πρόσταγμα ἀκρωμέν, (1) διὰ τὸ τοῖς διδασκομένοις εὐσιωπῶν ἡγεμεῖα ἐν αἰδεὶ προσάγματος χηματίζεσθαι.

Γ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸν Θεὸν προσάσονται καὶ διαλεγόμενον εἰσάγασα ἡ γραφή, τὸν ὡς προσάσσει, καὶ ὡς διαλέγεται, κατὰ τὸ σιωπώμενον ὑποφάνει, ὁδῶ τινὶ καὶ τάξει ἡμᾶς εἰς τὴν περὶ τῆς μονογενῆς ἐννοίαν προβιβάζεσθαι.

ΑΛΛΩΣ. Προφορικὸν Θεῷ διατυποῖ λόγον, καὶ προφορικῶς διώκων ἔχοντα, ἀλλ' ὡς ἄλλως εἰ ἡμῶν νοεῖσθαι μὴ διωκόμενον, ἡ τύπῳ προφορικῶ ὄντα. ὁ δὲ ἐστὶ Θεὸς βεβλήτης ἀποκάλυψις ἀφανής.

δ. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ Φῶς, ὅτι καλόν.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τέθεικεν ὁ συγγραφεὺς τὸ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν; ἵνα πείσῃ τὰς ἀχαρίστους μὴ ψέγειν ἅπερ ἡ θεία ψήφος ὀνομάζει καλὰ.

Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τῆς Φωτὸς, καὶ ἀνὰ μέσον τῆς σκοτίας.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ διεχώρισε, τῷ δρόμῳ νόα, μὴ τόπῳ.

Ε ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τέτο τοίνυν ἐστὶ τὸ ἀρημνόν, ὅτι διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τῆς Φωτὸς, καὶ ἀνὰ μέσον τῆς σκοτίας· ἐπειδὴ τὸ σκοτος φύγει τῆς Φωτὸς τὰς ἐπιδρομὰς, ἐν τῇ πρώτῃ δημιουργίᾳ φυσικῆς αὐτοῖς τῆς ἀλλοτριώσεως κατασκοβαδείσεως πρὸς ἄλληλα.

ΑΛΛΩΣ. Τὸ μέσον λέγει τῶν δώδεκα ὥρων τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. ὁ ἔτι διαφόρως πληροὶ ἡ χρονικὴ κίνησις.

Ζ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι διεχώρισεν; Ἐκάσῳ ἰδίαν χώραν ἀπείριμε, κατὰ ἄλλῳ καιρὸν ἀφώρισε. καὶ ἐπειδὴ τέτο γεγονός, τότε λοιπὸν ἐκάσῳ τὴν προσηγορίαν ἐπιτίθησιν. ἐκάλεσε γὰρ φησὶν ὁ Θεὸς τὸ Φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκοτος ὡς ἐκάλεσε νύκτα.

ΑΛΛΩΣ. Ὡς περὶ τὸ ἀνὰ μέσον ἐμῶ καὶ σῆ, καὶ δηλοῖ τινὰ ὑπόστασιν διὰ μέσον, ἔτῳς ἐδὲ ὡδε. ἀλλὰ τὸ μέσον δηλοῖ τὴν τῆς Φωτὸς ἐπίλαμψιν, ἢ ἀναχώρησιν.

ΑΔΗΛΟΥ.

(1) Καὶ πρόσταγμα λέγομεν, καὶ διὰ Φωνητικῶν ὀργάνων ἐκπεμπόμενον ψόφον, ἐδὲ αἶρα διὰ γλώσσης τυπόμενον τὸν θεῖον λόγον νοῦμεν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν θελήματι ῥητῇ, διὰ τὸ τοῖς κτ. ἐκδ. Παρις.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐκ ἠκολύθει γὰρ παν-
τελῶς μὴ εἶναι σκοτός. ἐπιτηδεῖα γὰρ ἡ
νύξ ἀνθρώποις τε καὶ ζώοις. τοῖς μὲν, εἰς
Ψαλ. 103. 20. ἀνάπασιν· τοῖς δὲ, εἰς νομῶν. ἐν αὐτῇ
„ γάρ Φησιν ὁ Δαβὶδ ἐξελεύσεται πάντα
„ τὰ θηρία τῷ δρυμῷ.

ε. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ Φῶς
ἡμέραν, καὶ τὸ σκοτός ἐκάλεσε νύκτα.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ἡμέραν ἐκάλεσεν, ἐπει-
δὴ πᾶν τὸ Φῶς ἱλαρὸν ἡμερον λέγειται. (1)
διὸ καὶ τὴν Φιλανθρωπίαν ἡμεροτητα κα-
λεῖται, καὶ τὰ χειροῦθη θηρία ἡμερα. νύξ
δὲ καλεῖται, ἐπειδὴ νύττει τὸν ἀνθρώπου
καὶ καθύδοντα, μονονυχὶ λέγεται· μάθε
ἀνθρώπε, ὡς θνητὸς ὢν, ὑπὸ δαλσέως.
καὶ τί φαντάζει τὰ ὑπὲρ σέ; ἡ γὰρ νύξ
Ψαλ. 4. 4. κατανυγίησιν, ὅθεν καὶ Δαβὶδ, ἃ λέγε-
„ τε, φησιν, ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ
„ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε.

Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο
πρωὶ, ἡμέρα μία.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Οὐκ εἶπε νυχθήμε-
ρον, ἀλλ' ἡμέρα μία, εἰς τὴν τῷ Φωτὸς
προσηγορίαν καταλήξας τῷ ὕψους,
καὶ σωστικαίς. ἐκ εἰπεν ἡμέρα πρω-
τη. εἰ γὰρ πρώτῃ ἡμέρᾳ εἶπεν, ἀνάγ-
κην εἶχεν εἰπεῖν καὶ δευτέραν γινωσκίτω.
ἀλλ' ἔδει μὴ πρώτῃ λέγειν, ἀλλὰ μίαν· ἵνα
διὰ τῆς μίαν εἰπεῖν ταύτῃ, δείξῃ κυκλι-
μαίῳ καὶ ἐβδομάδᾳ διατελῆσαν, μίαν δὲ
ὑπάρχουσαν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ
ἐποίησεν ὁ Θεὸς ὅσα ἐποίησεν ἐκ μὴ ὄν-
των· ταῖς δὲ ἄλλαις, ἐκ ἐκ μὴ ὄντων. ἀλλ'
ἐξ ὧν ἐποίησε τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μετέβα-
λεν, ὡς ἤθελεν. (2)

ς. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, γενήθητω σε-
ρεῶμα ἐν μέσῳ τῷ ὕδατος· καὶ ἔσω
διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδα-
τος. καὶ ἐγένετο ἔτω.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Μήποτε σερεῶμα ὀνομά-
θη ἔτος ὁ ἔρανος πρὸς ἀντιδιαβολῇ τῷ
πρωτέρῳ ἔρανε, καὶ τῷ ὕδατος; εἰκὸς γὰρ
τὸν πρότερον, λεπτομελέστερον σῶμα τυγ-
χάνειν, καὶ εἰλικρινέστερον. καὶ τὸ ὕδωρ
δὲ ὁμοίως συγκρινόμενον τῷ σερεῶματι μα-
νόντε καὶ μαλακὸν ὑπάρχει. ἢ μόνον δὲ
Ψαλ. 135. 6. ὁ ἔρανος σερεῶμα ὀνόμασαι, ἀλλὰ καὶ ἡ
„ γῆ. τῷ σερεῶσαντι γὰρ Φησι τὴν γῆν
„ ἐπὶ τῶν ὑδάτων. ἐν Ἡσαΐα δὲ, Κύριος
Ἡσ. 42. 5. ὁ ποιήσας τὸν ἔρανον καὶ πῆξας αὐτόν, ὁ
„ σερεῶσας τὴν γῆν. καλεῖται δὲ τὸτο τὸ
εἶδος τῶν ὀνομάτων φερώνυμον, ἡ ἐπίθε-
τον. δοκεῖ δὲ τοιαύτῃ εἰκόνα τὴν ἀπ' ἀρ-
χῆς τῷ κόσμῳ ὑποφαίνειν ἡ γραφή. οἶδον,
ὡς ἐπὶ δεξαμενῇς ὕδατος, ὁ μὲν ἄλλος ἐπι-

Α σωημένος τῇ ἐπιφανείᾳ τῷ ὕδατος σω-
ραδίᾳ ποιῶν, ἕως μάλιστα τὸ τῆς δεξαμενῆς
διαφανὲς ἐπίπεδον. τὸ δὲ σερεῶμα, εἰς
ἐκπετάσειν ἱμάτιον ἀκριβῶς ἀνωθεν κα-
θεμενόν, ἐκ ἐὰ φανῶν, μέχρις ἀν, ἀπο-
λυθείτος τῷ ὕδατος τῷ ὑποκάτω τῷ ἱμα-
τίῳ, ἀφ' ἧς διαφανὲς τὸ τῆς δεξαμενῆς
ἐπίπεδον. Πρὸς τούτοις διαληπτόν περὶ
χήματος ἔρανε καὶ γῆς, καὶ παραθε-
τόν τας τῶν φυσικῶν δόξας, εἴτα καὶ ἐκ
Β τῶν θείων γραφῶν. πρῶτον μὲν περὶ ἔρα-
νε, ὅτι μὴ σφαιροειδὲς τυγχάνει, ἀλλ' ἡ-
μισφαίριον μᾶλλον εἰκῶς, ὡς ἐν Ἡσαΐα
„ δηλοῖ λέγοντι, ὁ σῆτας ὡσεὶ καμάραν τὸν
„ ἔρανον, καὶ διατίνας αὐτὸν ὡς σκλιωλῷ.
„ καὶ πάλιν ἐν τῇ κατὰ Βαβυλῶνος ὁράσει
„ Φησί· Κύριος Σαβαώθ ἀνέταλται ἔθνη
„ ὀπλομάχῳ, ἐρχομένη ἐκ γῆς πόρρωθεν
„ ἀπ' ἀκρῶν θεμελίας τῷ ἔρανε. καὶ ἐν ψαλ-
„ μοῖς· ἀπ' ἀκρῶν τῷ ἔρανε ἡ ἐξοδος αὐτῆς.
Γ „ καὶ τὸ κατάντημα αὐτῆς ἕως ἀκρῶν τῷ ἔρα-
„ νε. καὶ ὁ Σωτὴρ Φησιν· ἀπ' ἀκρῶν ἔρα-
„ νων, ἕως ἀκρῶν αὐτῶν. καὶ δοκεῖ ταῦτα
μὴ ἀρμόζειν ἐπὶ σφαίρας ἀκρα καὶ μέσα.
καὶ τάχα ὡς περὶ ἀπείρου ἡ τῷ κύκλῳ γραμ-
μὴ τυγχάνει κατὰ Πλάτωνα, ἔτω καὶ ἡ
τῆς σφαίρας ἐπιφάνεια. ὁ δὲ Ὀριγένης
σφαιροειδῇ τὸν ἔρανον εἶναι κατασκευάζει
ἐν ὁμιλίᾳ τῷ λα. λόγῳ, καὶ μδ, καὶ ρη,
„ καὶ ρς, εἰς τὸ, Φωνὴ τῆς βροντῆς σε ἐν
Δ τῷ τροχῷ. βέλεται γὰρ τροχὸν εἶναι τὴν
Φορὰν τῷ πατὸς, τατέσι τὴν σφαῖραν.
τὰ δὲ περὶ τῆς γῆς φέρονται ἐν τοῖς τε-
λοῦταῖς τῆς προπαρασκευῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἰς ὁ ἔρανος, ἡ δύω
εἰσί; τῆς θείας διδασκαλίας γραφῆς, ὡς
„ ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἔρανον καὶ
τὴν γῆν, εἴτα μετὰ τὴν τῷ Φωτὸς δημιουρ-
γίαν ἐν τῇ δευτέρᾳ λεγέσῃς ἡμέρᾳ τὸ σε-
ρεῶμα γεννηθῆναι. πολλῶν ἡ ἐρώτησις τῶν
πυθαγορείων ἐμφαίνει τὴν ἀνοίαν. ἔδει
γὰρ καὶ ἐκ τῷ καιρῷ, καὶ μάλιστα, καὶ ἐκ
τῷ τροπῇ τῆς δημιουργίας τὸ διάφορον
γινῶναι. ὁ μὲν γὰρ, πρὸ τῷ Φωτὸς· ὁ δὲ,
μετὰ τὸ Φῶς. καὶ ὁ μὲν, ἐκ ἐκτινός· ὁ δὲ,
„ ἐξ ὑδάτων. γεννηθῆτω γὰρ Φησι σερεῶμα
„ ἐν μέσῳ τῷ ὕδατος, καὶ ἔσω διαχωρίζον
„ ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος. εἴτα εἰπὼν,
ὡς ὁ λόγος ἔργον ἐγένετο· τὸτο γὰρ δηλοῖ
Ζ „ καὶ ἐγένετο ἔτω· διδάσκει καὶ πῶς ἐγένε-
„ το. ἐποίησε γὰρ Φησιν ὁ Θεὸς τὸ σερεῶ-
„ μα, καὶ διεχωρίσεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τῷ
„ ὕδατος, ὁ ὡς ὑποκάτω τῷ σερεῶματος,
„ καὶ ἀνὰ μέσον τῷ ὕδατος τῷ ἐπάνω τῷ σε-
„ ρεῶματος, καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ σερεῶ-
„ μα, ἔρανον. ὁ δὲ πρῶτος ἔρανος ἐκ ἐκλή-
θη σερεῶμα, ἀλλ' ἔρανος ἐξ ἀρχῆς ὀνομά-
θη. ἔτος γὰρ ἐξ αὐτῆς τῆς πράγματος
τὴν προσηγορίαν ἀνεδέξατο. ἐπειδὴ γὰρ
Η ἐκ τῆς ῥωδῆς τῶν ὑδάτων ἰσίας σωῆσθαι,
καὶ

(1) Διατὶ δὲ ἡμέραν καλεῖ; ἐπειδὴ πᾶν φαιδρὸν καὶ ἱλαρὸν ἡμερον λέγεται. διὰ τὸτο καὶ τὴν φι-
λανθρωπίαν κτ. ἐν Τόμ. 6. τῶν τῷ Χρυσόστομῳ. σελ. 443. τῆς κατὰ τὸ Παρίσι. ἐκδόσεως.

(2) Ταῦτά καὶ Ἰππόλυτος ἐν τῷ 2. σελ. 22. τῆς κατὰ τὸ Ἀμβέργ. ἐκδόσεως.

καὶ ἡ ῥυτί φῦσις σεγανωτάτη γέγονε καὶ σερέμνιος, προσηγορεύθη σερέωμα. εἶτα ὡς ἄνωθεν ἐπικείμενος, καὶ τῷ προτέρῳ ἔρανθ' τὴν χρεῖαν ἡμῖν πληρῶν, ἔρανός προσωνομάθη. διχῇ δὲ διεῖλε τῶν ὑδάτων τὴν φύσιν ὁ τῶν ὅλων Θεός, καὶ τὰ μὲν ἄνωθεν ἐπιτέθεικε τῷ σερεώματι, τὰ δὲ κάτω καταλέλοιπεν. ἵνα τὰ μὲν ἄνωθεν ἐπικείμενα τῇ τε ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι μὴ συγχωρῇ τῷ πυρὶ τῶν Φωσῆρων λωβαῖται τὸ σερέωμα· τὰ δὲ κάτω μεμνηκότα, διαλρέθη τοῖς αἰμοῖς τὸν αἶρα διανυόμενον, καὶ ξηραίνόμενον ὑπὸ τῷ ἄνωθεν ἐπικείμενῳ πυρός. τοιγαρὲν καὶ ὁ τῷ δουτέρῳ διαπιζὼν ἔρανῳ, ἔξω βαίνει τῆς οὐθείας ὁδῷ, καὶ ὁ πλείους παρώμενος ἀριθμῶν, μύθοις ἔπεται, τῆς τῷ θείῳ πνύματος διδασκαλίας καταφρονῶν. πληθιω-

Ψαλ. 148. 4.

„ τικῶς δὲ τὸς ἔρανθ' ἡ θεία γραφὴ ὀνομάζει, λέγεται, οἱ ἔρανοι τῶν ἔρανῶν, ἐπειδὴ τῶν Ἑβραίων ἡ γλῶττα ἔτε τὸν ἔρανόν, ἔτε τὸ ὕδωρ οἶδεν εἰκῶς ὀνομάσαι. εὐροὶ δ' ἂν τις τοιαῦτα πολλὰ καὶ παρὰ τῇ ἐλλάδι Φωνῇ. Ἀθλιῶν γὰρ τὴν πόλιν εἰς εἰκῶς ὀνομάζει, ἀλλ' Ἀθλιῶας πληθιωτικῶς. καὶ Δελφῶν πάλιν τὴν πόλιν εἰς καλεῖ Δελφόν, ἀλλὰ Δελφὸς πληθιωτικῶς. ὁ τοίνυν ὡς πολλῶν ὄντων ἔρανῶν ἡ θεία πληθιωτικῶς εἶπε γραφὴ, ἀλλὰ τὸ ἰδίωμα φυλάξασα τῆς ἐβραϊδος Φωνῆς. ἐπεὶ εἰ ἐτέρῳ ψαλμῷ σαφέστερον ἡμᾶς διδάσκει λέγεται, (1) καὶ παραλιπῶσα τὸ τῆς γλῶττης ἐκείνης ἰδίωμα, ἔτως ἔφη· ὁ ἔρανός τῷ ἔρανθ' τῷ Κυρίῳ. ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι καθάπερ ἔτος ὁ ἔρανός ἡμῖν ἐστὶν ὄροφος, ἡ δὲ γῆ ἔδαφος. ἔτως ὁ ὀρώμενος ἔρανός ὄροφον ἔχει τὸν ὑπερκείμενον ἔρανόν.

Ψαλ. 113. 16.

„ τῷ ἔρανθ' τῷ Κυρίῳ. ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι καθάπερ ἔτος ὁ ἔρανός ἡμῖν ἐστὶν ὄροφος, ἡ δὲ γῆ ἔδαφος. ἔτως ὁ ὀρώμενος ἔρανός ὄροφον ἔχει τὸν ὑπερκείμενον ἔρανόν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Δὲ ἐξετάσαι, εἰ ἕτερον παρὰ τὸν αἰ ἀρχῇ πεποιημένον ἔρανόν τὸ σερέωμα τῷτο, ὃ καὶ αὐτὸ ἐπεκλήθη ἔρανός, καὶ εἰ ὅλως ἔρανοι δύο. ὅπερ οἱ τὰ περὶ ἔρανθ' φιλοσοφῆσαντες ἔλουντο ἂν μᾶλλον τὰς γλώσσας προέειχον, ἢ ὡς ἀληθεῖς παραδέξασθαι. εἴνα γὰρ ὑποτίθεται ἔρανόν. ἡμεῖς δὲ τοσούτον ἀπέχομεν τῷ δουτέρῳ ἀπιστεῖν, ὅτι καὶ τὸν τρίτον ἐπιζητῶμεν, ὃ τῆς θείας ὁ μακάριος Παῦλος ἠξιώθη. ὁ δὲ ψαλμός ὀνομάζων ἔρανθ' ἔρανῶν, καὶ πλειόνων εἰνοῖαν ἐποίησε. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οἱ μὲν ἔν ἔξωθεν, σερεὸν λέγεται σῶμα τὸ οἶον νασόν, καὶ πλήρες, ὃ πρὸς ἀντιδιαβολῇ τῷ μαθηματικῷ λέγεται. ἐστὶ δὲ τὸ μαθηματικὸν εἰ μόναις ταῖς διαστάσεσι τὸ εἶναι ἔχον, εἰ τῷ πλάτει, λέγω, καὶ τῷ βάθει, καὶ τῷ ὕψει. τὸ δὲ σερεόν, ὃ πρὸς τοῖς διαστήμασι καὶ τὴν ἀντιτυπίαν ἔχει. τῇ δὲ γραφῇ σωήθεις τὸ κραταῖον καὶ ἀνενδοτον, σερέωμα λέγεται. ὡς καὶ ἐπὶ αἵματος καταπυκνωθέντος τῇ Φωνῇ ταύτῃ πολλάκις κέχρηται, ὡς ὅταν λέγῃ· ὁ σερεὼν βροντῇ. τὴν γὰρ σερεότητα καὶ ἀντιτυπίαν τῷ πνύματος τῷ εἰνα-

Ἀμ. 4. 13.

„ λέγῃ· ὁ σερεὼν βροντῇ. τὴν γὰρ σερεότητα καὶ ἀντιτυπίαν τῷ πνύματος τῷ εἰνα-

A πολυμυθίας ταῖς κοιλότησι τῶν νεφῶν, καὶ διὰ τὸ βιαίως ἐκρηγνυῖν τὰς κατὰ τὰς βροντὰς ἀποτελεῖντος ψόφους, σερεῶσιν βροντῆς ἡ γραφὴ προσηγόρευσε. καὶ νῦν τοίνυν ἡγάμεθα ἐπίτινος σερεῶς φύσεως εἶναι τῷ ὕδατος τὸ ὀλιόγηρὸν καὶ οὐδιάλυτον ἐξαρκύσης, τὴν Φωνὴν ταύτῃ τετάχθαι. καὶ ὁ δὲ πρὸς, ἐπειδὴ κατὰ τὴν κοινὴν ἐκδοχὴν ἐκ τῷ ὕδατος δοκεῖ τὴν γενεῇ ἐχηκίαν, ἡ ὕδατι πεπηγότι ἐμφερὲς εἶναι προσήκει νομίζειν, ἢ τινι τοιαύτῃ ὕλῃ ἐκ τῆς τῷ ὑγρῷ δηθίσεως τὴν ἀρχὴν λαμβανέση, ὅποια ἐστὶν ἡ τῷ κρυστάλλῳ λίθῳ, ὃν δι' ὑπερβάλλουσαν τῷ ὕδατος πῆξιν μεταποιεῖται φασιν, ἢ ἡ τῷ ἀέκλῳ φύσει ἐν μετάλλοις σιτισαμένη. εἰδὲν ἔν τῶν αἰκάζομεν τὸ σερέωμα. παιδικῆς γὰρ τῷ ὄντι καὶ ἀπλῆς διανοίας τοιαύτας ἔχειν περὶ τῶν ἔρανῶν τὰς ὑπολήψεις.

Γ ΣΕΤΗΡΟΥ. Τὸν ἔρανόν τῷτον, ὃ τὸν ἐπάνω, ἀλλὰ τὸν ὀρώμενον ἐξ ὑδάτων ἐποίησεν ὁ Θεός, πῆξας ὡς κρυστάλλον. βλέπε δυνάμιν ἔργων, ἵνα θαυμάσης τὸν δημιουργόν. βέλομαί σοι παραστήσω πρᾶγμα. πολλὰ γὰρ ὄψει μᾶλλον, ἢ λόγοις παραδίδοται. τῷτο τὸ ὕδωρ ὑπερεῖχε φέρε εἰπῶν τῆς γῆς πῆχας τριάκοντα. ὡς εἰκόνι λέγω. εἶπεν ὁ Θεός γενήθητω σερέωμα εἰ μὲσω τῷ ὕδατος. εἶτα εἰ μὲσω τῶν ὑδάτων ἐπάγη πῆγμα κρυσταλλῶδες, ἔρανός. ἐκέφισε τὸ ἡμισυ τῷ ὕδατος ἄνω, καὶ κατέλιπε τὸ ἡμισυ κάτω. ἐποίησεν ἔν τὸν ἔρανόν, ὃ σφαῖραν ὡς μυθολογῶσιν οἱ ματαολόγοι, ἀλλ' ὡς φησὶν ὁ Προφήτης· ὁ σῆξας τὸν ἔρανόν ὡς καμάραν, καὶ διατένας αὐτὸν ὡς σκίλιν. ὃ δὲ ἔν ἡμᾶς πείθεσθαι ματαολογίαις. οἱ Προφῆται λέγουν, ἀρχὴν ἔχει καὶ τέλος ὁ ἔρανός. διὰ τῷτο καὶ ὁ ἥλιος ἐκ ἀναβαίνει, ἀλλ' ἐξέρχεται. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν, ἐκ ἀνῆλθε καὶ πάλιν, ἀπ' ἀκρῶ τῷ ἔρανθ' ἡ ἐξοδος αὐτῷ, ἐκ ἡ ἀνοδος. εἰ σφαῖρά ἐστιν, ἀκρον ἐκ ἔχει. τὸ γὰρ πανταχόθεν περιφερὲς πῶ ἔχει τὸ ἀκρον; τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Σωτὴρ καὶ σιωάξαι τὰς ἐκλεκτὰς αὐτῷ ἀπ' ἀκρῶ τῷ ἔρανθ', ἔως ἀκρῶ τῷ ἔρανθ'.

Ἡσ. 40. 22.

Γεν. 19. 23.

Ψαλ. 18. 6.

Ματθ. 24. 31.

Ζ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πῶ εἰσὶν οἱ δυνάται λέγοντες τὸν ἔρανόν; πῶ εἰσὶν οἱ σφαιροειδῆ εἶναι αὐτὸν ἀποφανόμενοι; ἀμφοτέρω γὰρ ταῦτα εἰταῦθα ἀνήρηται.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Δυνάμενος ὁ Θεός ὑφ' αἰνὴ σιωδήματι τὴν σύμπασαν αὐτοτελῆ φύσιν παραγαγεῖν, καὶ εἰδὲν αὐτὸς πρὸς τῷτο χρόνον δεόμενος, εἰς ἡμερῶν, εἰ ἐξ αὐτῷ ὅμως ἡμέρας ποιεῖ, τῇ κατὰ μέρος εἰ τάξει δημιουργία γνωρίζων τοῖς λογικοῖς, ὡς ἔφαμεν, εἰαυτόν. μετὰ τὰς πρώτας τοίνυν εἰσίας τὴν Φωτὸς φύσιν ἐξ ἐκ ὄντων ὑποστήσας, ἐδίδασκεν αὐτὰς ἰκανῶς, ὅτι τὰ μὴ ὄντα ποιεῖν ἐστὶ δυνατός. ἐπεὶ δὲ εἶδε

C 2

μαθεῖν

(1) Διδάσκουσα, καὶ παραλιπῶσα κτ. ἢ αἰ χάλη ἔκδοσ.

μαθεῖν αὐτὰς, ὅτι καὶ τῶν τῆ Φωτὸς προϋπαρχόντων αὐτὸς ἐστὶν ὁ ποιητὴς, καὶ σὺ αὐτοῖς ἐξ ἑκ ὄντων καὶ κεῖνα ἐποίησε, τὸ μὲν κατ' αὐτὰς, ὑπερτίθεται τέως ἐπὶ τῆς τῆ ἀνθρώπων τηρῶν διαπλάσεως, (τότε γὰρ ψυχλὴ ἐξ ἑκ ὄντων ἐδημιούργησε, συγγενῇ τοῖς νοητοῖς κατ' ἐσίαν.) ἐκ τῶν ὄντων δὲ νῦν ὑδάτων ἤδη γενέσθαι προσάττει σερέωμα τῷ προγεγονότι παραπλήσιον ἔρανῳ. διὰ τῶν παιδῶν αὐτὰς, ὅτι τῆ ἔρανῳ, καὶ τῶν ὑδάτων αὐτὸς ἐστὶ ποιητὴς. τῆ μὲν, ὡς ποιήσας ἕτερον κατ' αὐτόν· τῶν δὲ, ὡς ἐξ αὐτῶν δημιούργησας πρὸς ἐξέσιν ὅπερ ἠθέλησε. καὶ εἰς αὐτὸν τῆτον λόγον ἔτῳς ἢ τῆ ἔρανῳ τῶν ποιήσεως ἀναγκαῖα, ἔπειτα καὶ κατ' ἕτερον. ἔτι γὰρ ἡ οἶον τε φανῶναι τῷ γλῶ, ὑδάτων ἐπιπλυσμένην πλήρει τοσούτων. νῦν δὲ ἐν αὐτοῖς μέσοις παγκύτος τῆ σερέωματος, καὶ μετεωριδῶν μὲν τῶν ἡμίσεων ὑπὲρ τῆς, τῶν δὲ ἡμίσεων εἰς τὰς συναγωγὰς συλλεγμένων, ἡντρεπιδίη πρὸς τῷ ἀρμόζουσιν χρεῖαν τοῖς ἐπ' αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν νῦν αὐτῇ προσόντα κόσμον ἀπέλαβεν. ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆτον ἀναγκαῖως αὐτότε τὸ σερέωμα γέγονε, καὶ ἐπὶ τῆς ἢ τῶν ὑδάτων ἀφαιρέσεις. τὸ σερέωμα μὲν, διὰ τὸ μέλλειν ἐπ' αὐτῆς τὸν ἥλιον σὺ τοῖς ἄστροις ἅπασιν τίθεσθαι. ἢ δὲ ἐπὶ τῆ σερέωματος τῶν ὑδάτων ἀφαιρέσεις ἀναγκαῖα γέγονε. διὰ τῆτον δὲ ἐν τοῖς ὑδασι τὸ σερέωμα τῷ σύσασιν ἔχειν. ὡς γὰρ ἐκ τῶν γενόμενων, κρυσαλλῶδες εἰκότως ἐστὶ. γαιονδύστης δὲ αὐτῷ τῆς πυρώδους ἐστίας, ἔμελλεν εἰκότως ἐξ αὐτῆς θερμαίνεσθαι. ἵνα ἔν μὴ τῆτον πάχων ἀπέπη πρὸς τῷ σάσιν ποτε, ἀλλ' ἀκαματον ὁμοίως καὶ ἀγῆρω πάντοτε διαμείνῃ, σοφῶς ὁ ἀριστοτέχνης Θεὸς τῷ ἀφαιρέσειν ἐπ' αὐτῆς τῶν ὑδάτων ἐμνηχανήσατο· τῆς ἐκ τῶν ἐγγινομένης αὐτῷ καταψύξεως πρὸς τῷ ἐκ τῶν ἄστρον ἀνλικαδισαμένης θερμότητος, καὶ διὰ τῆς ἰσορροπίας τῶν μάχης φυλαττομένης ἐκείνῳ βεβαίως τῆς σάσεως. ἔτι πρὸς τῆτοις ἢ ἀκριβῆς περὶ πάντων τῆ Θεῷ πρόγνωσις ἐπεδεικνυτο τῇ τε μετρίᾳ τῆς τῶν ὑδάτων φύσεως διαιρέσει, καὶ τῷ ἐξ ἀρχῆς τῷ ἐν Χριστῷ σωτηρίαν ἡμῶν προωρίσθαι, ἄνωθεν οὐδὲν εἰς δύο κατασάσεις τῷ κλίσειν διελομένης Θεῷ, καὶ κατάλληλον ὡς τρεπικότος ἐκάστη, καὶ ἐπιτήδειον τῷ καταγωγῇ. τρεπλοῖς μὲν γὰρ ἔστιν ἔτι καὶ παιδοῖς, διὰ δὲ τῆτον καὶ ὑπὸ νόμον, τῷ ἐπίγειον ταύτῃ οἰκῆσιν ἐδώρησατο· μεθισαμένους δὲ Χριστῷ χάριτι πρὸς τελείαν καὶ παντελῶς ἀναμαρτητον, ἀναπετάσει τῆς ἔρανῳ, ὅπως πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησὺς. σερέωμά γε μὴν ὡς ἐκ τῆς δημιουργίας προσεῖπεν αὐτόν, ὅτι ἐξ ὑγρας τε καὶ ῥοδῆς φύσεως τῶν ὑδάτων, καὶ οὐδὲν αὐτῶν, σερέων καὶ ἀδιάπλωτον τῷ πῆξι ἐδέξατο.

ζ. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ σερέωμα· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον

Α τῆ ὑδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τῆ σερέωματος, καὶ ἀνὰ μέσον τῆ ὑδατος τῆ ἐπάνω τῆ σερέωματος. καὶ ἐγένετο ἔτω.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τετέστιν ἀμικτὸν αὐτῶν τῶν φύσιν κατ' ἐναντίωσιν ἀντικειμένῳ ὁ Θεὸς κατεσκόπασε. πλείω γὰρ τῷ μέτῳ διέστησεν αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διώρισεν.

Β ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Τῆς τῆ ὑδατος περισσεύσεως ἐπιφερομένης εἰς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, διὸ καὶ ἀόρατος ἢ ἡ γῆ καὶ ἀκατασκόπαστος, ἡνίκα ἠθέλησεν ὁ πάντων δεσπότης ὁρατὸν τὸ ἀόρατον ποιῆσαι, τότε τὸ τρίτον μέρος τῶν ὑδάτων πῆγγυσεν ἐν μέσῳ, τὸ τρίτον δὲ εἰς τὸ ἄνω ἐχώρισεν, ἀναλαμβάνων τῇ ἐαυτῆς διωάμει ἅμα τῷ σερέωματι, τὸ δὲ τρίτον εἰς τὸ κάτω κατέλιπε. πρὸς χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν τοῖς ἀνθρώποις.

η. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ σερέωμα, ἔρανόν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ αὐτόν κατ' ὁμοιότητα τῆ πρώτης πεποίηκεν ἔρανῳ, καὶ σερέωμα αὐτόν προσεῖπεν, ὡς ἀπὸ χαύνης καὶ μαλακῆς καὶ ῥοδῆς ἐστίας τῇ τῆ πεποιηκὸς συμπαντικῇ βελῇ, ἀναγκαῖως ἐπήγαγεν· ὅτι ἐκάλεσε τὸ σερέωμα ἔρανόν, δεικνύς ὅτι συμπῆξας αὐτόν, εἰς τοιαύτῳ κατέστησεν ἐσίαν, ἡνίκα πρὸς τὸ ἐοικέναι κατὰ πάντα ἐποίησε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τῆτον ἐκάλεσεν ὕερον ἔρανόν, ὅπερ κυρίως σερέωμα λέγεται. ἐπὶ κλίῳ δὲ ἔρανος, ὅτι καὶ τὰ ὑδατα χωρίζει. ὡς τὰ μὲν αὐτῶν, ὑπ' αὐτόν· τὰ δὲ, ὑπὲρ αὐτῆς εἶναι.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Καὶ ἐκάλεσέ Φησι τὸ σερέωμα ἔρανόν, τῆτον τὸ ὁρώμενον. καὶ πῶς, Φησί, τινὲς βέλονται λέγειν πολλὰς ἔρανους γεγενῆσθαι; Οὐκ ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς αὐτὰ διδασκόμενοι, ἀλλ' ἐξ οἰκείων λογισμῶν ὁρώμενοι. ὁ γὰρ μακάριος Μωσῆς ἔδεν τῶν πλεόν ἡμᾶς διδάσκει. εἶπε γὰρ, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἔρανόν καὶ τῷ γλῶ. εἶτα τῷ αἰτίαν διδάξας, δι' ἡν ἀόρατος τυγχάνει ἡ γῆ, ὑπὸ τῆ σκοτίας καὶ τῶν ὑδάτων καλυπτομένη, μετὰ τῷ τῆ Φωτὸς δημιουργίαν τάξει καὶ ἀκολαδίᾳ χρώμενος, Φησί καὶ εἶπεν ὁ Θεός, γεννηθήτω σερέωμα. εἶτα τῷ χρεῖαν αὐτῆς μετὰ ἀκριβείας διδάξας, καὶ εἰπὼν, ἔσω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὑδατος καὶ ὑδατος, αὐτὸ τῆτον τὸ σερέωμα ἔρανόν ἐκάλεσε, τὸ τῶν ὑδάτων τὸν χωρισμὸν ἐργάζομενον. τίς ἂν ἔν λοιπὸν μετὰ τῷ τοσαύτῳ διδασκαλίᾳ ἀνάχοιτο τῶν ἐκ τῆς οἰκείας διανοίας φεγγομένων, καὶ ὑπερῶς τῇ θείᾳ γραφῇ πολλὰς ἔρανους λέγειν ἐπιχειρῶντων; ἀλλ' ἰδὲ Φησὶ ὁ Δαβὶδ λέγει, αἰνέετε αὐτόν οἱ ἔρανοι τῶν ἔρανῶν. μὴ θορυβηθῆς ἀγαπητὲ, μηδὲ νομίσῃς τῷ θείῳ γραφῇ ἐναντία εἶναι.

λέγειν, ἀλλὰ μάινθανε τὴν ἀλήθειαν τῶν εἰρημνίων. τί δέ εἰςιν ὁ βέλομαί εἰπῆν; ἢ τῇ ἡμετέρᾳ γλώσῃ, ἀλλὰ τῇ ἐβραϊδίᾳ ἦσαν εἰρημνίαι αἱ θείαι γραφαί. Φασὶ τοίνυν οἱ τὴν γλῶτταν ἐκείνῃ ἡσχημένοι, τὸ τῷ ἔρανθ' ὄνομα πληθυστικῶς καλεῖσθαι παρὰ τῶν Ἑβραίων. καὶ τὸτο καὶ οἱ τὴν Σύρων γλῶτταν ἐπιστάμενοι σινομολογεῖσιν. καὶ ἐκ αὐτῆς εἰποὶ τῇ παρ' αὐτῶν γλώττῃ, ὁ ἔρανός, ἀλλ' οἱ ἔρανοί. ἐκ ἐπειδὴ πολλοὶ εἰσιν οἱ ἔρανοί· ἔδ' γὰρ τὸτο ἐδίδαξαν ἡμᾶς ὁ Μωσῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ σιώνητες τῇ γλώττῃ τῶν Ἑβραίων τὴν τῷ εὐδὸς προσηγορίαν πληθυστικῶς ὀνομάζουσιν. ταῦτα ἐν ἀκριβῶς κατέχετε παρακαλῶ, ἵνα ἐπισομίζητε τὰς τάναντία τῇ Ἐκκλησίᾳ δόγματα ἐπιφέροντας. (1)

Καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν.

*** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Οὐχὶ ὀφθαλμοῖς Θεὸς τέρεψιν παρέχει τὰ παρ' αὐτῷ γινόμενα, ἔδ' τοιαύτη παρ' αὐτῷ ἡ ἀποδοχή τῶν καλῶν, οἷα καὶ παρ' ἡμῖν. ἀλλὰ καλὸν τὸ τῷ λόγῳ τῆς τέχνης ἐκτελεσθῆναι, καὶ πρὸς τὴν τῷ τέλει δύσχευσίαν σιωτῶν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅταν δὲ ἀκρίβης, ὅτι εἶδεν ὁ Θεός, καὶ ἐπήνεσε, Θεοπρεπῶς νοεῖ τὸ ῥηθῆναι, καὶ ὡς εἰκὸς ἐπὶ Θεῷ. ὁ γὰρ παραγαγὼν, καὶ πρὶν ἢ δημιουργήσῃ, ἠπίσατο τῷ δημιουργομένῳ τὸ κάλλος. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνθρώπους ἡμᾶς ὄντας, καὶ τοσαύτη ἀδυναμία περιβεβλημένους ἐκ αὐτῷ ἐτέρως ἀκῆσαι, διὰ τὸτο παρεσκύαζε τῷ μακαρίᾳ Προφῆτῃ τὴν γλῶτταν τῇ παχυτήτι τέτων χρήσασθαι τῶν ῥημάτων πρὸς διδασκαλίαν τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως.

Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα δευτέρα.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες πῶς μετὰ ἀκριβείας ἡμᾶς διδάσκει, τὸ μὲν τέλος τῷ φωτὸς ἑσπέραν καλῶν, τὸ δὲ τέλος τῆς νυκτὸς πρωίαν, καὶ ἡμέραν τὸ πᾶν προσαγορεύεσθαι, ὥστε μὴ πλανᾶσθαι ἡμᾶς, μηδὲ νομίζειν τὴν ἑσπέραν τέλος εἶναι τῆς ἡμέρας, ἀλλ' εἰδέναι σαφῶς, ὅτι ἀμφοτέρων τὸ μῆκος μίαν ἡμέραν πληροῖ; καὶ ἡ μὲν ἑσπέρα, τέλος τῷ φωτὸς ἂν δικαίως λέγοιτο· ὁ δὲ ὄρθρος, τῷ εὐδῷ τὸ τέλος τῆς νυκτὸς, πληρωμα τῆς ἡμέρας. τὸτο γὰρ βέλεται δηλῆν ἡ θεία γραφὴ φάσκουσα·
 „ καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ,
 „ ἡμέρα δευτέρα.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ ζητήσεις, πῶς πρὸ τῷ γενέσθαι ἡλίου ἐγένετο νύξ, ἢ ἡμέρα, λόγισαί τοι παντοδύναμον τῆς σοφίας τῷ Θεῷ, καὶ δυνάμεις περὶ τέττα αὐτῷ τὸν

Α., προφῆτῳ Ἀμὼς λέγοντι· ὁ ποιῶν πάντα Ἀμ. 5. 1
 „ καὶ μετασκυιάζων καὶ ἐκτρέπων εἰς πρωὶ
 „ σκίαν, καὶ ἡμέραν εἰς νύκτα συσκοτάζων.

Θ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τῷ ἔρανθ' εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθῇ τὴν ξηρά· καὶ ἐγένετο ἔτω.

Β *** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Μηδὲς λεγέτω, ὅτι ἔπερ ἡ ὕδωρ ἐπάνω τῆς γῆς, πάντως πᾶσαι αἱ κοιλότητες, αἱ νῦν τὴν θάλασσαν ὑποδεξάμεναι, πεπληρωμέναι ὑπάρχον· πῶς τοίνυν ἐμελλον γίνεσθαι τῶν ὑδάτων αἱ συλλογαί, προκατελημμένων τῶν κοίλων; πρὸς δὲ τὸτο ἐρῶμεν, ὅτι τότε καὶ τὰ ἀγγεῖα συγκατεσκευάσθη. ὅτε ἔδει πρὸς μίαν σύσασιν ἀποκριθῆναι τὸ ὕδωρ.

Γ *** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὴν μεγίστην καὶ τελεωτάτην σινοδρομὴν τῶν ὑδάτων ὠνόμασε συναγωγὴν μίαν. καὶ γὰρ τὰ φρέατα συναγωγῇ ὑδάτων εἰσὶ χειροποίητοι, ἐπὶ τὸ κοιανθῆναι τῆς γῆς τῆς εἰσπαρμένης νοτίδος ἐπιρρέσεως. ἢ τοίνυν τὰ τυχόντα τῶν ὑδάτων ἀνθρώσιμα ἢ τῆς συναγωγῆς ἐμφαίνει προσηγορία. ἀλλὰ τὴν ἐξέχουσαν καὶ μεγίστην, αἱ ἢ πᾶν τὸ σοιχεῖον ἀνθρώον διαδείκνυται.

Δ ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Εἶπεν ὁ Θεός συναχθήτω τὸ ὕδωρ. πῶς ἐν συνήχθῃ; εἰς τὴν θάλασσαν; τί γάρ; ἐκ ἡν πεπληρωμένη; αἱ ἢ γῆ ἐπεπλήρωτο, πάντως ὅτι καὶ ἡ θάλασσα. πῶς ἐν συνήχθῃ τὸ ὕδωρ; ὅτε τὴν γλῶσσαν ἐποίησαν ὁ Θεός, ἔδ' ἔπαυ ἡν τὰ κοιλάματα τῶν ὀρέων· ἀλλ' ἄμα εἶπε συναχθήτω, καὶ ἐρράγη ἡ γῆ, καὶ κόλπος ἐποίησε. μαρτυρεῖσιν (1) αἱ νῆσοι, καὶ τὰ ὄρη τὰ μεταξύ.

Ε Καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τῷ ἔρανθ' εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά.

Ζ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴποτε μίαν εἰπὼν τὴν τῶν ὑδάτων συναγωγὴν, πολλὰς μετὰ ταῦτα δηλοῖ; συναχθήτω γὰρ φησὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τῷ ἔρανθ' εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν. Μία μὲν εἰς ἡ τῶν ὑδάτων συναγωγὴ. τὰ πελάγη γὰρ ἀλλήλοις σινοήσονται. τὰ μὲν, κατωθῆναι δὲ ὑπογείων πορῶν· τὰ δὲ, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν. πληθυστικῶς δὲ πάλιν τὰς συναγωγὰς ὠνόμασεν· ἐπειδὴ ἄλλο μὲν τὸ ἰνδικὸν πέλαγος, ἄλλο δὲ τὸ ποντικόν, καὶ τὸ τυρρῶνικόν ἕτερον. καὶ ἄλλη μὲν ἡ Προποντὶς, ἄλλος δὲ ὁ ἐλλήσποντος, καὶ ὁ αἰγαῖος ἕτερος. καὶ ἄλλος πάλιν ὁ ἰωνικός κόλπος. ἔξωθεν δὲ πάλιν ἐπὶ κεῖται τὸ μέγιστον πέλαγος. ὁ τινὲς μὲν ἀτλαντικόν, τινὲς δὲ Ὠκεανὸν ὀνομάζουσι. τέττα
 C 3
 χάριν

(1) Τὸτο ἐκ αὐ τοῖς τῷ Σόλῳ, ἀλλ' αὐ τοῖς τῷ Χρυσοστόμῳ συγγραμμάσιν εὑρομεν, αὐ Τόμ. 6. σελ. 25. τῆς κατὰ τὸ Παρίσι. ἐκδόσ.

(1) Μαρτυρεῖ τῷ πράγματι, ὅτι γῆ ἐστὶν ἡ χωρεῖσα· αἱ νῆσοι τὰ ὄρη μεταξύ. αὐ τῷ 6. Τόμ. τῶν τῷ Χρυσοστόμῳ. τῆς κατὰ τὸ Παρίσι. ἐκδόσ. αὐ σελ. 455.

χάριν ὡς μὲν συνημμύνω, συναγωγῇ A
μίαν ὠνόμασεν· ὡς δὲ διηρημύνας, συνα-
γωγάς.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Οὐκ εἶπε, καὶ ὁφθῆ-
τω ἡ γῆ, ἵνα μὴ πάλιν αὐτῷ ἀκατάσχετον
ἐπιδείξῃ, πηλώδη ἔσαν καὶ ἀναμειγμένῳ
τῷ ὕδατι. ὁμῶς δὲ, ἵνα μὴ τῷ ἡλίῳ τὴν
τῆ ἀναξηραίνειν τὴν γλῶν αἰτίαν προσθῶ-
μεν, πρεσβυτέραν τῆς τῆ ἡλίου γενέσεως
τὴν ξηρότητα τῆς γῆς ὁ δημιουργὸς πα-
ρεσκεύασεν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὕτω καὶ μερισθέντος
τῆ ὕδατος, διέμενεν ἡ γῆ τοσῶτον ἔχουσα,
ὅσον πρὸς τε αὐτῷ ἐμελλεν εἶναι χρεῖωδες
καὶ πρὸς τὰ ζῶα. εἰ γὰρ μὴ τῆτο ἔτως
εἶχε, μένειν ἔκ ἡδυνάτο.

ι. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξη-
ρὰν, γῆν.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὅτι ἡ μὲν ξηρὰ, Γ
τὸ ἰδίωμα ἐστὶ. τὸ οἰοῦναι χαρακτηριστικὸν τῆς
Φύσεως τῆ ὑποκειμένης· ἡ δὲ γῆ, προση-
γορία τίς ἐστι ψιλὴ τῆ πράγατος. ὡς
γὰρ τὸ λογικὸν ἰδίον ἐστὶ τῆ ἀνθρώπου, ἡ
δὲ ἀνθρωπος Φωνὴ σημαντικὴ ἐστὶ τῆ ζῶας,
ὡς ὑπάρχει τὸ ἰδίον· ἔτω καὶ τὸ ξηρὸν ἰδίον-
ἐστὶ τῆς γῆς καὶ ἐξαίρετον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κεκερμμένη γὰρ ὑπὸ
τῶν ὑδάτων ἔκ τῃ ξηρᾷ, καὶ ἔχουσα τε τῷ
ἔτε ζῶον τρέφειν, ἔτε καρπὸς φέρειν. κα-
λὸν ἔν ἐστι πρὸς σύσασιν κόσμῳ καὶ τὰ ζῶα
εἶναι, ἐξ ὧν αἱ διαδοχαί, πρὸς δὲ τέτοις
καλὸν τὸ εἶναι φυτὰ καὶ δένδρα, καρπὸς
φέροντα, ἐξ ὧν διαζῇ τὰ μεταλαμβάνον-
τα ζῶα.

Καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκά-
λεσε θαλάσσας.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τὰ δὲ συστήματα
τῶν ὑδάτων, τετέστι τὰς κόλπους τὰς κατ'
ἰδίον χῆμα ὑπὸ τῆς περικειμένης γῆς ἀπο-
ληφθέντας, θαλάσσας ὁ Κύριος προσηγό-
ρευσε· θαλάσσα βόρειος, θαλάσσα νότιος,
εἰώα θαλάσσα, καὶ ἑσπερία πάλιν ἑτέρα,
καὶ ὀνόματα τῶν πελαγῶν ἰδιάζοντα· πόν-
τος εὐξείνιος, καὶ Προποντίς, Ἑλλήσπον-
τος, Αἰγαῖος, καὶ Ἴωνιος, σαρδονικὸν Πέ-
λαγος, καὶ σικελικὸν, καὶ τυρρηνικὸν ἑτε-
ρον, καὶ μύριά γε ὀνόματα πελαγῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Διάφορα εἶναι κατὰ τόπους
πεποίηκε τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων, καὶ τὴν
τυχῆσαν χρεῖαν τοῖς περιοικῶσι παρεχό-
μενα. εἰκότως ἔν συστήματα πολλὰ αὐτὰ,
κατὰ τὴν ἀλλήλων ὀνομάζει διαίρεσιν.

Καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπεὶ ἔν καὶ ὡς πρότε-
ρον εἰρηται τὴν ἀναλογίαν ἰδὼν ὁ Θεὸς ἀ-
πεδέξατο, καὶ ὅψαι ἀλλ' ἀναλογία, ὡς τὰ Η
» τεχνήτα οἱ τεχνίται, εἰρηται· καὶ εἶδεν ὁ
» Θεός, ὅτι καλόν.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ αὐτὸ τῆτο
τερπνύτινα ὅψιν θαλάσσης ὁ λόγος ἐν-
δαίνυται τῷ Θεῷ πεφηνέναι. καὶ γὰρ ὁ Φ-
θαλμοῖς βλέπει τὰ κάλλη τῆς κτίσεως ὁ
ποιητῆς, ἀλλὰ τῇ ἀρρήτῳ σοφίᾳ θεωρεῖ
τὰ γινόμενα.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες πῶς καθ'
ἑκάστον τῶν γινομένων δείκνυσιν ἐπαινῶν-
τα τὸν δημιουργόν; ἵνα μετὰ ταῦτα ἡ τῶν
ἀνθρώπων Φύσις ταῦτα διδασκομένη, ἐκ
τῶν δημιουργημάτων ἀνατρέχῃ πρὸς τὸν
δημιουργήσαντα.

ια. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, βλασησάτω
ἡ γῆ βοτάνην χόρτεσιν σπείρον σπέρμα
κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δήποτε τὰς καὶ
ἐδωδίκας βοτάνας βλασησάτω προσέταξεν
ὁ Θεός; Πολλὰ τῶν ἀλόγων ζῶων τὰ γένη.
τὰ μὲν, θηρία· τὰ δὲ, κλίω προσαγο-
ρεύόμενα. καὶ τὰ μὲν, ἐρπετά· τὰ δὲ,
πτερώα. τέτοις ἅπασιν τροφῇ προηυτρέ-
πισεν ὁ Θεός. καὶ ταῦτα δὲ τῆς τῶν ἀν-
θρώπων ὅσῃ πεποίηκε χρεῖας. αὐτίκα
γὰρ καὶ δι' ἡμᾶς αὐτὰ φησι διατρέφεσθαι.
» τῷ ἐξαγατέλλοντι γὰρ φησι χόρτον τοῖς
» κλίωσι, καὶ χλόῳ τῇ δελεῖα τῶν ἀνθρώ-
πων. τὸ τοίνυν τῆτω ἄχρηστον, ἐκείνῳ
χρήσιμον. καὶ τὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀ-
ναγκαῖα, τοῖς δὲ αὐτοῖς γεγεννημένοις ἀρ-
μόδια. πρὸς δὲ τέτοις προσρῶν, ὅτι καὶ
πάθη προσγενήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἄτε
δὴ διὰ τὴν ἀμαρτίαν δεξαμένοις τῆ θανά-
τε τὸν ὄρον, καὶ μόνον ἐδωδίκας, ἀλλὰ καὶ
ἀλεξικάκας τῶν παθημάτων βλασησάτω
προσέταξε. (1) καὶ τῆτο μάθοι τις ἂν
ἀκριβέστερον παρὰ τῶν τῶν ἱατρικῶν ἡσκη-
μένων τέχνῳ· ὅτι καὶ τὰ δοκῆντα εἶναι
δηλητήρια, παιδῶν ἐστὶν ἱατήρια. κερα-
νύμενα γὰρ ἑτέροις βοτάναις ἀλεξικάκα
γίνεται, καὶ ὑγείας παρεκλικά.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ παραπεμπλέον,
ὅτι σολοικισμὸς ἂν δόξειεν εἶναι κατὰ τὴν
φράσιν τὸ, εἶπεν ὁ Θεός βλασησάτω ἡ
» γῆ βοτάνῳ χόρτεσιν, σπείρον σπέρμα κατὰ
» γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα. καὶ γὰρ ὁ ὁμο-
ῶς ἐφαρμόσας τὸ, σπείρον τῷ, βοτάνῳ
» χόρτεσιν. πῶς δὲ καὶ χωρὶς σολοικισ-
μοῦ νοεῖσθαι δύναται, τῶν πλείων ὑπο-
λειψομένων τὸ σπείρον πρὸς τὸ βοτάνῳ
» χόρτεσιν λέγεσθαι; ἐστὶ δὲ ὑποδιαστολὴ χρη-
» σιμαστικὸν μέσης σιγῆς, ἔτις ἀναγνώσκει·
» βλασησάτω ἡ γῆ βοτάνῳ χόρτεσιν· καὶ δια-
» σήσαντα, ἐπικρατῆν τὸ, σπείρον σπέρμα
κατὰ γένος· ἵνα ἡ, βλασησάτω ἡ γῆ βο-
» τάνῳ χόρτεσιν, κατὰ γένος σπείρον σπέρμα,
ἀναφερομένη ἐπὶ τὸ γένος τῆ σπείρον.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὅτι ἐστὶ τῶν εἰρημέ-
νων τοιαῦτος. βλασησάτω ἡ γῆ βοτάνῳ
» χόρτεσιν, καὶ σπέρμα σπείρον κατὰ γένος.
» ἔτω γὰρ καὶ τὸ τῆς λέξεως ἀκόλουθον ἀπο-
κατα-

(1) Βοτάναις βλασησάτω τῇ γῇ προσέταξε. ἢ ἐν χάλλῃ ἐκδοσ.

κατασλῶν διωθήσεται, ἀκαταλλήλως νῦν Α τῆς σιωτάξεως ἔχειν δοκίμης.

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Βλασησάτω ἡ γῆ· ἔχῃ ὅ, τι ἔχει προβαλλέτω, ἀλλ' ὃ μὴ ἔχει κλησάδω, τῷ Θεῷ δωρεαμένη τῇ ἐνεργείᾳ διώαμιν.

Καὶ ξύλον κάρπιμον ποιεῖν καρπὸν, ὃ τὸ σπέρμα αὐτῷ ἐν αὐτῷ καθ' ὁμοιότητα ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο ἔτω.

*** ΒΑΣΙΛΙΟΥ. Πολλὰ δὲ τῶν δένδρων ὀρώμεν ἔτε καρποῖς, ἔτε σπέρματι κεχρημένα. τί ἐν ἐρᾷμεν; ὅτι τὰ τιμιώτερα τῇ φύσει προηγουμένης τῆς μνήμης τετύχηκεν. ἔπειτα, ὅτι ἀκριβῶς θεωρῶντι καὶ πάντα φανήσεται, ἢ σπέρματι κεχρημένα, ἢ τὰ ἰσοδυναμούντα τοῖς σπέρμασιν ἔχοντα.

ιβ. Καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτον σπῆρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιεῖν καρπὸν, ὃ τὸ σπέρμα αὐτῷ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἡ γὰρ τότε φωνὴ καὶ τὸ πρῶτον ἐκείνο πρόσταγμα οἷον νόμος τὴν ἐγγίνετο φύσεως, καὶ εἰσπύετο Δ τῇ γῇ, τὴν τῷ γεννᾶν αὐτῇ καὶ καρποφορεῖν διώαμιν εἰς τὸ ἐξῆς παρεχόμενος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ δὲ σπῆρον σπέρμα, τρεῖς τὸ σπέρμα σπῆρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, ὃν τρόπον καὶ Ἀκύλας ἡρμηνεύσε.

ιγ. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη.

ιδ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, γεννηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τῷ ἔρα- νι εἰς φαῦσιν τῆς γῆς, τῷ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τῶν φωστῆρων δημιουργηθέντων, τί γέγονε τὸ πρότερον Φῶς; Ὁ δεσπότης Θεός καὶ ἐκ μὴ ὄντων ποιεῖ, καὶ ἐξ ὄντων δημιουργεῖ. τὸν μὲν γὰρ πρότερον ἔρανόν, ἐκ μὴ ὄντων ἐδη-

μιουργεῖ· τὸν δὲ δεύτερον, ἐξ ὑδάτων ἐποίησιν. ἔτω τὴν γῆν μὴ ἔσαν, παρήγαγε· τὰ γὰρ δὲ τῶν δένδρων καὶ τῶν σπέρματων, αὐτῇ βλαστήσας προσέταξε. καὶ τὸ Φῶς τοῖνυν ἐδημιουργεῖται, ὡς ἡθέλησεν. ὥστε δὲ τῷ στερεώματι διείλε τῶν ὑδάτων τὴν φύσιν, καὶ τὰ μὲν ἐπιτέθεικεν ἄνωθεν, τὰ δὲ κάτω καταλέλοιπεν· ἔτῳ ἐκείνο τὸ Φῶς διελὼν ὡς ἡθέλησε, τὰς φωστῆρας τὰς μεγάλας καὶ τὰς μικρὰς κατασκεύασεν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῷ δὲ πρωτογόνῳ Φωτὸς ὅσον μὲν καθαρῶτατον, εἰσῆλκε τῷ ἡλίῳ· τὸ δὲ λοιπὸν, σελῶν, καὶ τοῖς ἄστροις ἐμέρισεν. ἔτω καὶ διαχωρίζειν ἐταχθῇ ἀνὰ μέσον ἡμέρας τε καὶ νυκτός ὁ πρότερον προσέταξε Θεὸς τὸ Φῶς ἐποίησιν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τότε μὲν γὰρ αὐτῷ ἡ φύσις παρήχθη, νῦν δὲ τὸ ἡλιακὸν τῷ σῶμα ὄχημα εἶναι τῷ πρωτογόνῳ ἐκείνῳ Φωτὶ παρεσκεύασεν. διάφορα γὰρ (1) ὄντα τῇ φύσει ἰσῶται τῇ διωάμει τῷ κλί- σαντος.

ΔΙΔΥΜΟΥ. Ὅθεν καὶ οἱ φωστῆρες τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ γενόμενοι, διὰ τὸν περὶ αὐτὰς λόγον, ἄτε μίξας ὄντες εἰ ταύτῃ λέγονται γεννηθῆναι. ἡ γὰρ τετράς δυναμει ἔσα δεκάς, τιμὰ ὑπάρχει. μονὰς γὰρ, καὶ δυὰς, καὶ τριάς, καὶ τετράς ἀλλήλοις σιωτεῖσθαι, τὴν δεκάδα ποιεῖσι. διὰ πάσης γὰρ τῆς γραφῆς ἡ δεκάς ὑμνεῖται. καὶ γὰρ δέκα λόγους Μωσῆς δέδωκε· καὶ δεκάται παρέχονται. ὥστε δὲ τὸ ὕδωρ πρότερον διακεχυμένον κατὰ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, ὕερον τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ σιωαγαγὼν ὁ Θεός εἰς σιωαγωγὴν μίαν, ἐποίησε τὰς θαλάσας, καὶ τὰς ποταμούς, καὶ τὰ φρέατα· ἔτω καὶ τὸ Φῶς τὸ εἰ ἀρχῇ κληθεῖ, πρότερον διακεχυμένον, ἀπὸ τῶν ὕερον τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ σιωαγαγὼν ὁ Θεός, ἐποίησιν ἐξ αὐτῶν τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελῶν, καὶ τὰς λοιπὰς ἀστέρας. ἔχ' ὅτι ἄλλο τι παρὰ τὴν ἡμέραν ὁ ἥλιος.

Καὶ ἔσωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐνιαυτοὺς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ποῖα σημεῖα; Τοῖς πλέεσι, τοῖς ἀροτριώσι, τοῖς θερίζοντι. γεγόνασιν δὲ

(1) Σκόπει τοῖνυν εἰ μὴ διὰ τῆς φαύσεως ἀρκέντως ἀνέφικεν ὁ ἐβέλετο. ἀντὶ γὰρ τῷ φωτισμῷ τὴν φαῦσιν εἴρηκεν. ἐπὶ δὲ ἐδὲν μαχόμενον τῷ τοῖς περὶ τῷ φωτὸς εἰρημνίαις. τότε μὲν γὰρ αὐτῇ τῷ φωτὸς ἡ φύσις παρήχθη· νῦν δὲ τὸ ἡλιακὸν τῷ σῶμα ὄχημα εἶναι τῷ πρωτογόνῳ ἐκείνῳ Φωτὶ παρεσκεύασεν. ὡς γὰρ ἄλλο τὸ πῦρ, καὶ ἄλλο ὁ λύχνος· τὸ μὲν, τὴν τῷ φωτίζεν διώαμιν ἔχον· τὸ δὲ, παραφαίνει τοῖς δεομένοις πεποιημένον· ἔτω καὶ τῷ καθαρῶτάτῳ ἐκείνῳ εἰλικρινεῖ καὶ αὐτῷ Φωτὶ ὄχημα νῦν οἱ φωστῆρες κατεσκεύασθησαν. ὡς γὰρ ὁ ἀπόστολος λέγει· τινὰς φωστῆρας ἐν κόσμῳ. ἄλλο δὲ ἐπὶ Φῶς τῷ κόσμῳ τὸ ἀληθινόν, ὃ κατὰ μέθεξιν οἱ ἄγιοι φωστῆρες ἐγίνοντο τῶν ψυχῶν, ὡς ἐπαίδεον, τῷ σκότους αὐτὰς τῆς ἀγνοίας ῥυόμενοι. ἔτω καὶ νῦν τὸν ἥλιον τῷ τῷ φαντατῶ ἐκείνῳ ἐπισκεύασεν Φωτὶ ὁ τῶν ἔλων δημιουργὸς περὶ τὸν κόσμον ἀνῆψε. καὶ μηδὲν ἄπιστον εἶναι δοκεῖται τὸ εἰρημνόν, ὅτι ἄλλο μὲν τι τῷ φωτὸς ἡ λαμπρότης, ἄλλο δὲ τι τὸ ὑποκείμενον τῷ Φωτὶ σῶμα. πρῶτον μὲν ἐκ τῷ τῷ σῶμα πάντα ἔτω παρ' ἡμῶν διαρεῖσθαι, ἔστω τὴν δεκτικὴν εἶσιν καὶ εἰς τὴν ἐπισυμβάσαν αὐτῇ ποιότητα. ὡς ἐν ἑτέρῳ μὲν τι τῇ φύσει ἡ λαμπρότης, ἑτέρον δὲ τι τὸ λελοκασμένον σῶμα· ἔτω καὶ τὰ νῦν εἰρημνία, διάφορα ὄντα καὶ ἢ κατὰ τὸ Παρίσ. ἔχ. ἐκδοσ. αὐτῶν. Τόμ. Ι. σελ. 31.

δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα δι' αὐτῶν, ὅτε ὤραν
ἔκτιλιν ἔδω ὁ ἥλιος, σαυρομύς τῷ Κυρίῳ
καὶ Θεῷ. καὶ πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ γεννήσει
ἐφάνη ἐν ἡμέρᾳ ἀσῆρ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Καὶ μή μοι τὰ ση-
μεῖα σοφισάδω τίς, ὡς σημεῖα τῶν μελ-
λόντων ὑπὸ Θεοῦ γίνεσθαι λελεγμένα· μη-
δὲ μαθήσεως καὶ σωδῆς ἄξια ἀποφαινε-
τω, γενεθλιαλογίας σημαντικά τεθει-
κέναι τὰ ἄσρα τὸν Θεὸν ὀριζόμενος. ἔγὰρ
θεῶν ὀρισμῶν οἱ ἀσρολόγοι γινώσκουσιν ἔχου-
σιν, οἷς γε τὸ μάταιον ἀνειδίξω Θεὸς, σή-
" τωσαν, Φησί, καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀσρολό-
" γοι τῷ ἔρανθ, οἱ ὀρῶντες τὰς ἀσέρας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστι τὸ εἰς σημεῖα,
καὶ εἰς καιρὸς, καὶ εἰς αἰαντὸς καὶ εἰς
ἡμέρας; Ὁ ἥλιος ἀνίσχων μὲν καὶ δύόμε-
νος, τὰς ἡμέρας ποιεῖ· εἰς δὲ τὰ νότια
καὶ τὰ βόρεια μέρη διατρέχων, τὸν αἰ-
αυσιαῖον κύκλον ἀποτελεῖ. ἔτος καὶ τὰς
τροπὰς ἐργάζεται, ὡς καιρὸς ὠνόμασεν ἡ
θεία γραφή. ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσημερινῆς τό-
πας πρὸς τὰ βόρεια μεταβαίνων, τὸ ἔαρ
ποιεῖ· αἶτα ἐκείθεν ἐπανιὼν μέχρι τέτων
τῶν ὄρων, τὴν θερινὴν κατασκόδαζει τρο-
πῶν. προϊόντος δὲ αὐτῆς ἀντεῦθεν ἐπὶ τὰ
νότια, τὸ μετόπωρον γίνεται. ἐπανιὼν
δὲ αὐτῆς, τὸν χειμῶνα ποιεῖ. ἐκ δὲ τῆς
δρομῆς τῆς σελλώης τὸν τῶν μιλῶν μαν-
θάνομεν ἀριθμὸν. διὰ τριάκοντα γὰρ
ἡμερῶν, ἕξ ὥρων δεκσῶν, τὸν οἰκῆιον δρό-
μον πληροῖ. ἔδῃ χάριν τὸν τῶν τοσέτων
ἡμερῶν ἀριθμὸν μιλῶν προσαγορεύομεν·
ἐπειδὴ καὶ τὴν σελλῶν ὀνομάζεσσι μιλῶν.
τὸ δὲ εἰς σημεῖα, ἔ κατὰ τὰς ἀνοήτους
νοῶμεν ἡμεῖς. τῆς γὰρ γενεθλιαλογίας
τὴν ματαιολογίαν, ἔδῃ Πυθαγόρας, ἔδῃ
Σωκράτης, ἔδῃ Πλάτων, ἔδῃ οἱ Στωϊκοὶ
προσεδέξαντο. εἰ δὲ οἱ τοῖς μύθοις ἀντε-
θραμμένοι τῷ δὲ τῷ μύθῳ τὸ ἀσεβὲς ἐβδε-
λύσαντο, τίς ἂν τοῖς θεοῖς πισθῶν λο-
γίοις, τῶν ἑ δυσεβῶν μόνων, ἀλλὰ καὶ
λίαν ἀνοήτων ἀνάχοιτο λόγων; σημεῖα
τοίνυν ἡ θεία καλῶς γραφή, τὸ εἰδέναι
σώφρα καιρὸν, τῷ φυτεῦσαι, τῷ κατάρσαι,
τῷ ξύλα τεμεῖν εἰς ναυπηγίαν καὶ οἰκο-
δομίαν ἐπιτήδεια. ἀντεῦθεν καὶ οἱ ναυτι-
λῖα χρώμενοι μεμαθήκασι, πότε μὲν ἀ-
πάσαι, πότε δὲ καθορμίσαι τὸ σκάφος
προσῆκει. καὶ πότε μὲν πετάσαι δὲ τὸ
ἰσίον, πότε δὲ κατελεῖν. ἡ πᾶσα γὰρ
αὐτὰς ἐξεπαίδουσε τὰς τῶν ἀσέρων ἐπι-
τολὰς τε καὶ δύσεις. πολλάκις δὲ καὶ ἡμεῖς
κομήτιν, ἡ πωγωνίτιν, ἡ δοκιδίω ἰδόν-
τες, ἡ πολεμίων ἔγνωμεν προσβολῶν, ἡ
ἀκρίδος ἐμβολῶν, ἡ κλιῶν, ἡ ἀνθρώπων
φθοράν. ταῦτα τοίνυν σημεῖα ἐκαλεσάν,
ἐκ ἐκείνα τὰ πάσης ἀνοίας καὶ δυσε-
βείας μεσά.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ζητήσας πῶς εἰς σημεῖα
ἥλιος, καὶ σελλῶν, καὶ ἀσέρες ἐκλήθησαν.
ἴσως ἔν εἰς σημεῖα Φησιν, ὡς ὅταν ἰσῶται
μὲν ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελλῶν ἐπὶ Ἰησὺ τῷ Ναυῇ
ἐπὶ δὲ Ἡσαΐε καὶ ἀναποδίζει. ἀσῆρ δὲ Φαί-

νεταί μάγοις, τὴν κατὰ σάρκα τῷ Ἰησὺ
γεννήσιν δὲ ἀγγελιζόμενος. εὔροι δ' αὖτις
καί τινες τῶν ἀσέρων κατὰ καιρὸς Φαινο-
μύς κακῶν, ἡ ἀγαθῶν μισητάς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐσῶσαν δὲ Φησὶ καὶ εἰς
ἡμέρας· ἔχ ὡς ἡμέρας ποιεῖν, ἀλλ' ὡς
κατάρχειν, τῶν ἡμερῶν. ἡμέρα γὰρ καὶ
νύξ, πρεσβύτερα τῆς τῶν Φωσῆρων γε-
νέσεως.

Β. ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πῶς ἔν ἔχει τὴν
ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας ὁ ἥλιος; Ὅτι τὸ Φῶς
ἐν αὐτῷ περιφέρειν, ἐπειδὴν ποτε τὸν
κατ' ἡμᾶς ὀρίζοντα ὑπεράρῃ, ἡμέραν πα-
ρέχει διαλύσας τὸ σκότος. ὡς ἐκ αὖτις
ἀμάρτοιο ἡμέραν ὀρισάμενος εἶναι τὸν ὑπὸ
τῷ ἥλῳ πεφωτισμένον ἄερα· ἡ, ἡμέραν
εἶναι χρόνον μέτρον. ἐν ᾧ ἐν τῷ ὑπὲρ γλῶ
ἡμισφαιρίῳ ὁ ἥλιος διατρέβει.

Γ. ΑΔΗΛΟΥ. Ἰσέον, ὅτι ὁ ἅγιος Βασι-
λειος, καὶ ὁ μακάριος Κύριλλος, καὶ ὁ
Ἀπολινάριος Φησὶ, μηδὲν ἕτερον τὰς Φω-
σῆρας σημαίνειν, εἰ μὴ καιρὸς, καὶ ἡμέ-
ρας, καὶ αἰαντὸς.

ΙΕ. Καὶ ἔσῶσαν εἰς Φαῦσιν ἐν τῷ
σερεάματι τῷ ἔρανθ, ὡς φαίνεται ἐπὶ
τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο ἔτω.

ΙΣ. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰς δύο
Φωσῆρας τὰς μεγάλας· τὸν Φωσῆρα
τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας,
καὶ τὸν Φωσῆρα τὸν ἐλάσσονα εἰς ἀρ-
χὰς τῆς νυκτός, καὶ τὰς ἀσέρας.

Ε. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστιν εἰς ἀρχὰς
τῆς ἡμέρας, καὶ εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός;
Τὴν ἐξουσίαν, Φησὶν, ἔλαβεν ὁ μὲν τῆς ἡμέ-
ρας, ἡ δὲ τῆς νυκτός. ἵνα ὁ μὲν, Φαιδρο-
τέραν αὐτῷ ἀπεργάζηται διὰ τῶν οἰκείων
ἀκτίνων· ἡ δὲ, διασκεδάσει τὸ σκότος, καὶ
τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν οἰκείων Φω-
τὸς παρέχει μετ' εὐκολίας κεχρησθῆαι τοῖς
ἰδίοις ἐπιτηδύμασι. τότε γὰρ καὶ ὁδοί-
πóρος θάρρων, τῆς ὁδοιπορίας ἀπλεται,
καὶ ναύτης κατελκεῖ τὸ πλοῖον, καὶ τὰ
πελάγη διαπερᾷ. καὶ ἕκαστος δὲ τῶν τὰ
ἐπιτηδύματα μετιόντων μετὰ πολλῆς τῆς
ἀδείας τὰ τῆς οἰκείας ἐπισήμης μετα-
χειρίζεται.

Ζ. ΣΕΤΗΡΟΥ. Ὅτε ἥλιος ἐπάγη εἰς ἀ-
νατολῶν, τότε ἡ σελλῶν ἐπάγη εἰς δύσιν.
ἐπειδὴ ἐκείνη μὲν, τῆς νυκτός ἀρχὴν ἐκε-
λεύσθη· ὁ δὲ, τῆς ἡμέρας. ἐγένετο ἔν ἡ
σελλῶν, καὶ γεννᾶται τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ
πανσελλῶς. ἔ γὰρ ἡδὴ ἡκρωτηρίασθη τὸ
ἔργον οὐδέως, ἀλλ' ἐγένετο τελεῖα. με-
τὰ δὲ ταῦτα τῇ ἀλλοιώσει δείξαι χρόνος
καὶ καιρὸς, καὶ διαφορὰς ἡμερῶν θέλων,
ποιεῖ αὐτῷ ὁ Θεός, ὡς πεντεκαδεκαταίαν
πεπληρωμένῃ. καὶ ὁ μὲν ἥλιος ἀνέτελ-
λεν· ὁρῶν γὰρ ἐπάγη· ἡ σελλῶν δὲ, ἐν
τῷ ὁρῶν φαίνεται πρὸς δύσιν. ὡς ἔν
προέτρεχεν ὁ ἥλιος τὸν ἴδιον δρόμον εἰς
δύσιν, ἡ σελλῶν ἤρχετο οὐδέως τῷ ἀνα-
τέλλειν,

τέλειν, ἵνα πληρώθῃ τὸ ἀρχέτωσαν τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς νυκτός. λοιπὸν ζήτημα, διατί ὁ Θεὸς πεπληρωμένῳ ἐποίησε τὴν σελιώῳ; (1) τετάρτη ἡμέρα γενομένη, ὡς ἔτεταρταίαν φαίνεσθαι· ἀλλὰ πάλιν εἰ μὴ τεταρταία, τὸ ἄκρον τῆς δύσεως ἔκατεῖχαν. οὐδέτις ἐν πλεονεκτεῖσα ἑνδεκα ἡμέρας. τεταρταία γὰρ ἐγένετο, (2) ὡς δεκατipeμπταία. ἑνδεκα ἡμέρας λοιπὸν πλεονεκτεῖ ἡ σελιώ τὸν ἥλιον, ἔτι ποιήσει, ἀλλὰ τῇ φαύσει. διὰ τὸ αὖς τότε ἐπλεονέκησεν, ἀποδίδωσι τῷ ἡλίῳ. ὁ γὰρ κατὰ σελιώῳ κατ' ἑκάστον μῶα ἀπὸ ἑκοσι εἰς ἑκατομμύριον ἡμερῶν γινόμενος ἀριθμὸς ποιεῖται ἐν τοῖς δεκαδύο μηνὶ τῷ εἰαυτῷ ἡμέρας τριακοσίας πενήκοντα τέσσαρας. ἵνα αὖς ἐπλεονέκησεν τότε ἡ σελιώ, κατ' εἰαυτὸν ἀποδίδωσι τῷ ἡλίῳ. ζητῶμεν δὲ πῶς διώκει ὁ ἥλιος, καὶ πῶς τρέχει τὴν νύκτα, κατὰ μὲν τῆς ἑξῶ, ὑπὸ τῷ γλῶ, κατ' ἡμᾶς δὲ τῆς σκλιώῳ αὐτὸν λέγοντας, τί νομίσον καμάραν ἐγκειμένῳ. (3) ἡ ἀνατολὴ ἐκεῖ ἐστὶ κατὰ τὸν τύπον, ἄρκλος δὲ ὦδε, μεσημβρία ἐκεῖ, δύσις ἐκεῖ, ὁ ἥλιος ἀνατέλλων, καὶ μέλλων διώκειν, ἔχ' ὑπὸ γλῶ διώκει, ἀλλ' ἐξελεῖται τὰ πέρατα τῷ ἑρανῷ, τρέχει εἰς τὰ βορινὰ μέρη, ὡπερ ὑπότινα τέχον κρυπτόμενος, μὴ συγχωρόντων τῶν ὑδάτων φανῶν αὐτῷ τὸν δρόμον, καὶ ἔτω κατάλαμβάνει τὴν ἀνατολήν. λέγει γὰρ καὶ Σολομών, ἐν τῷ Ἑκκλησιαστή, ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ διώκει ὁ ἥλιος, ἀνατέλλων πορεύεται κατὰ δύσιν, καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλῶν κυκλοῖ, καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτῷ ἔλκει. βλέπε αὐτὸν κατὰ μεσημβρίας τρέχοντα, καὶ τὸν βορρᾶν κυκλῶντα. λοιπὸν μάθε ἐν τῇ τῷ χειμῶνος κατὰσάσει· ἐπειδὴ ἔκ' ἀπὸ μέσης τῆς ἀνατολῆς ἀνατέλλει, ἀλλὰ περὶ τὸ εἰλημὰ τῆς μεσημβρίας πλησιάζει, (4) καὶ ὀλίγον τεμὼν διάστημα, ποιεῖ μικρὰν ἡμέραν. διώκει δὲ, καὶ πολὺ κύκλον τρέχων, ποιεῖ μακρὰν τὴν νύκτα. ἀνάγκη γὰρ ἔχει κυκλεῖσθαι διὰ τῆς νυκτός δύσιν ὅλῳ, καὶ ἄρκλον ὅλῳ, καὶ φθάσαι ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς μεσημβρίας. ἀνάγκη τοίνυν μεγάλῳ γενέσθαι τὴν νύκτα. ὅταν μάλιστα ἐξισῶται, καὶ ἴσον διάστημα ἔχῃ, ἰσημερίαν ποιεῖ. θέρους πάλιν, κλίνας εἰς τὸν βορρᾶν, ὡπερ χειμῶνος εἰς μεσημβρίαν, καὶ εἰς τὰ ἄκρα τῷ βορρᾶ ἀναβαίνων, ὑψῆται, καὶ μεγάλῳ ποιεῖ τὴν ἡμέραν. ὀλίγον δὲ ἔχων κύκλον, μικρὰν ποιεῖ τὴν νύκτα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διατί προτέραν ποιεῖ τὴν διακόσμησιν τῆς γῆς τῷ ἑρανῷ; Διὰ τὴν μέλλουσαν ἀνακύπτειν πολὺθεον πλάνην

περὶ ἥλιον, καὶ σελιώῳ, καὶ ἄστρα. διατί δὲ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἔκ' ἐποίησεν ἥλιον, καὶ σελιώῳ; Ἐπειδὴ ἐδέπω μὴ τὸ σερέωμα, ἐν ᾧ ἔμελλον πεπηχθῆαι. καὶ ἔτι διὰ τὸ μόνον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔπω ἦσαν καρποὶ οἱ ὀφείλοντες θάλαπιδαι. τῇ γὰρ τρίτῃ ἐβλάστησαν οἱ καρποὶ. καὶ ἵνα μὴ νομιθῇ, ὅτι τῇ φύσει τῷ ἡλίῳ ἐβλάστησεν, ὅτε ἀπηρτίθῃ ἡ δημιουργία αὐτῶν, τότε ποιεῖ ἥλιον, καὶ σελιώῳ, καὶ ἄστρα.

ΙΖ. Καὶ ἔθετο αὐτὰς ὁ Θεὸς ἐν τῷ σερέωματι τῷ ἑρανῷ, ὡς φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τὸ ἔθετο αὐτὰς, ἔταυτον τῷ, ἐποίησεν· ἔδωκε πρῶτον γενόμενοι, ὑπερον ἐτέθησαν, ἀλλ' ὁ ἡ ἐννοια ὑποβάλλει, πρῶτῳ εἶναι τὴν γενεσιν τῆς θέσεως. τὸ μὲν γὰρ, ὑποσῶμαι· τὸ δὲ, ἀρμόσαι πρὸς τὰ ἄλλα τῷ κόσμῳ μέρη.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Μηδαὶς δὲ ἀκάνων, καὶ ἔθετο αὐτὰς ἐν τῷ σερέωματι τῷ ἑρανῷ, ὡς φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς, συμπεπῆχθαι τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελιώῳ, καὶ τῆς ἀσέρας ἐν τῷ ἑρανῷ νομιζέτω, δόγμα τῇ Ἑκκλησίᾳ ἐθνικὸν ἐπιστάγων, καὶ κινεῖσθαι τὸν ἑρανὸν οἰόμενος, φέροντα τὰ ἐκείθεν λάμποντα. καὶ γὰρ τὸν Ἀδάμ πλάσας ἔθετο ἐν τῷ παραδείσῳ, ἔχ' ἡ πῆξας, ἀλλὰ τὴν αὐτόν διὰ τὴν καὶ αὐτῷ ὀρίσας. ὅθεν χρηνοῖν, ὅτι κατὰπερ ἐπὶ γῆς ἀνθρώπος, ἔτως ἐν τῷ ἑρανῷ οἱ Φωστῆρες, ἔπεπηγοτες, ἀλλ' ὁδοῦντες ἄνω πορεύονται· ἵνα τοῖς κάτω φαίνωσιν, ὁλόκληρον εἰς ἡμᾶς τὸ Φῶς πέμποντες.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ὡς εἶναι, φησὶν, αὐτὰς ἐπὶ τῷ ἑρανῷ ἔπεπηγοτας, ἀλλ' ὡς ἐπ' αὐτῷ, τὸν οἰκῶν ἐξελαυνονταὶ δρόμον. ὡς καὶ ἐπὶ τῷ Ἀδάμ φησὶν, ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ, ἔχ' ὡς πεπηγότα ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς κινεῖσθαι ἐπ' αὐτῇ· ἔτω καὶ ταῦτα εἶναι μὲν ἐν τῷ σερέωματι τῷ ἑρανῷ τῆς Φωστῆρας κελεύει. καλῶς δὲ ἐπήγαγεν, εἰς φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς· ἵνα εἴπῃ, ὅτι τὴν χρεῖαν παρεχέτωσαν τῇ γῇ. τάδε γὰρ ἐνεκὸν ἐπὶ τῷ ἑρανῷ τέθειται.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ζητεῖται, πότερον, κατώτερον τῷ ἑρανῷ δρόμον τρέχουσιν, ἀπέχοντες διαστήματι τῷ ἑρανῷ, ἢ κεκλυμένοι, ταχέσι πεπηγμένοι εἰσιν, ἢ ὡπερ ἐν γῇ ὁδοιπόροι, ἔτως ἐν ἑρανῷ οἱ Φωστῆρες; ἔδοξε μὲν τισὶ λέγειν, ὅτι πεπήγασιν ἐν ἑρανῷ, καὶ ἔχ' ὁ ἥλιος, ὁ τρέχων, ἔδωκε ἡ σελιώ. εἰ μὲν ἐν ἑλλῷ εἰν, ἀνεχόμενος ποιητῶν, ἀκκέτω Ὀμήρου (5) ἀπὸ τῶν τῷ Ὀκεανῷ ῥαίθρων αὐτὸν ἀνάγοντος, καὶ μέσον

(1) Ἐχρῶ αὐτῷ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ γενομένη, ὡς τεταρταίαν φαίνεσθαι. ἐν τῷ 6. Τόμ. τῶν τῷ Χρυσόστ. σελ. 457. τῆς κατὰ τὸ Παρίσι. ἐκδόσ.

(2) Τεταρταία ἐγένετο, καὶ ἐφαίνετο ὡς πεντακαταταία. αὐτ.

(3) Ἐπικειμένη. αὐτ.

(4) Ἀλλὰ περὶ τὸ κλίμα τῆς μεσημβρίας πλαγιάζει. αὐτ. ἐν σελ. 460.

(5) Ἡλιός μὲν ἔπειτα νύκτον προσέβαλλεν ἀσέρας

μέσον ἔρανθ' ἐπικλίνειν λέγοντος, καὶ πάλιν πεμπόμενον εἰς δύσιν· εἰ δὲ φιλοσόφοις, τοῖς λογισμοῖς τῆς ψυχῆς ἀποδιδῶς τὸ κράτος, ἀπό γε τῶν ὁρωμένων πισθῶσαι σπῶδων, ὁράτω σελλῶν καλαλαμβανομένῳ καλὰ τριάκοντα ἡμέρας, πλειάδας δὲ δι' ὀλοκλήρου ἔτος. εἰ δ' ἔμμεναι ἀκίνητα ὑπὸ τῆς τῆς ἔρανθ' κινέμενα φύσεως, ἔκ ἂν τότε τῆς δὲ ἡμετέρας. χωρὶς δὲ τῶν ὁρωμένων ἑτέρου τινὰ τῶν ἄσρων μηδὲ εἰσδυσηγῶτα, (1) ἔκ ἂν ἐγίνετο τὰ προειρημένα. τισὶ δὲ δοκεῖ κατώτερα τῆς ἔρανθ' εἶναι, καὶ ἀερόπορειν. ἡ δὲ γραφὴ βέλεται μὲν ἐσερεῶσαι, καὶ ἀκίνητον εἶναι τὸν ἔρανθ'· κινεῖσθαι δὲ ἥλιον καὶ σελλῶν. καὶ γὰρ Ἰησὺς ὁ τῆς Ναυῆ σῆτω. Φησὶν, ὁ ἥλιος, ἔκ ἂν κινῶν αὐτὸν ἔρανθ', καὶ ἡ σελλῶν, καὶ γέγονεν ἔτω. καὶ ἐπὶ ἔξελίξαι δὲ τῆς βασιλείας ὁ ἥλιος ἀνέσρεψε τὸν δρόμον αὐτῆς, ἔκ ὁ ἔρανθ'. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὐ πεπήγασι τοίνυν ἐν τῷ ἔρανθ', ἔκ ὁ δὲ διεσήκασιν αὐτῆς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τὶ ἐν ἐσὶ; τρόπον τινὰ ὥστε ἐπιβαίνουσιν ἔρανθ', πλησίον ὄντες καὶ προσαπτόμενοι τάχα τῆς ἔρανθ' ἐπιφανείας. ἵνα τὰς ἀπ' αὐτῶν ἀκτίνας πάσας ἐπὶ τῆς γῆς καταπέμπωσιν, ἄνω πέμπειν ἔκ ἔχοντες χώραν.

η. Καὶ ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, καὶ διαχωρίζειν ἀνά μέσον τῆς φωτός καὶ ἀνά μέσον τῆς σκότους. καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς, ὅτι καλόν.

*** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Νῦν δὲ ἥλιον ἐπέταξε τοῖς μέτροις τῆς ἡμέρας· καὶ σελλῶν, ὅταν ποτὲ πρὸς τὸν ἴδιον κύκλον ἀπαρτιθῇ, ἀρχηγὸν ἐποίησε τῆς νυκτός. σχεδὸν γὰρ τότε κατὰ διάμετρον οἱ φωστῆρες ἀλλήλοις ἀντικαθίστανται. ἀνατέλλοντος μὲν γὰρ τῆς ἡλίας ἐν ταῖς πανσελήροις, καταφέρεται πρὸς τὸ ἀφανὲς ἡ σελλῶν· δυομένη δὲ πάλιν τῆς ἡλίας, αὕτη πολλακίς ἐξ ἀνατολῶν ἀντανίχει. εἰ δὲ κατὰ τὰ ἄλλα σχήματα ὁ σωμαπαρτίζεται τῇ νυκτὶ τὸ σελλῶν Φῶς, ἔδεν πρὸς τὸν προκείμενον λόγον. πλὴν ὅτι, ὅταν ἑαυτῆς τελειοτάτη τυγχάνῃ, κατάρχει μὲν τῆς νυκτός, τῷ ἰδίῳ φωτὶ τὰ ἄσρα ὑπεραυγάσσα, καὶ τῷ γλῶ περιλάμπασα. ἐξίσσεται δὲ πρὸς τὸν ἥλιον τῆς χρόνου διαιρέται τὰ μέτρα.

ιθ. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα τετάρτη.

κ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζώων, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κα-

Α τὰ τὸ σέρωμα τῆς ἔρανθ'. καὶ ἐγένετο ἔτω.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Νῦν πρῶτον ἐμφυχὸν καὶ αἰδήσεως μέτοχον ζῶον δημιουργεῖται. Φυτὰ γὰρ καὶ δένδρα καὶ ζῶα λέγεται διὰ τὸ μετέχειν τῆς θρεπτικῆς καὶ αὐξητικῆς διωάμεως, ἀλλ' ἔκ ἂν καὶ ζῶα, ἔδεν ἐμφυχὰ. τέττετε ἐνεκῶν, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ. πᾶν τὸ νηκλικόν, καὶ τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ὕδατος ἐπινήχεται, καὶ διὰ βάθους τέμνη τὸ ὕδωρ, τῆς τῶν ἐρπησικῶν ἐσὶ φύσεως.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διατὶ ἐξ ὕδατων καὶ τοῖς πλῶσις τῶν γενέσιν ἔδωκεν; Ὅτι ὥστε συγγενεῖα τίς ἐσὶ τοῖς πετομένοις πρὸς τὰ νηκλῆ. καὶ γὰρ ὥστε οἱ ἰχθῦς τὸ ὕδωρ τέμνουν, τῇ μὲν κινήσει τῶν πλερυγίων εἰς τὸ πρόσω χωρῶντες, τῇ δὲ τῆς ἐρπῆς μεταβολῇ τὰς τε περιστροφὰς καὶ τὰς δυνάμεις ὁρμᾶς ἑαυτοῖς οἰακίζοντες· ἔτω καὶ ἐπὶ τῶν πλῶν ἐσὶν ἰδεῖν διανηχομένων τὸν αἶρα τοῖς πλεροῖς κατὰ τὸν ὁμοῖον τρόπον. ὥστε ἐπειδὴ αὐτῶν ἰδίωμα ἐν ἑκατέρω τὸ νήχεσθαι, μία τις αὐτοῖς ἡ συγγενεῖα ἐκ τῆς τῶν ὕδατων γενέσεως παρεχέσθαι.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὶ δὴποτε τὰ μὲν φυτὰ πρὸ τῶν φωστῆρων ἐποίησε, τὰ δὲ ζῶα μετὰ τῆς φωστῆρας; Ὁφθαλμοὺς ἔχει τὰ ζῶα, καὶ τῆς φωτός τῶν ὑπερβολῶν ἔκ ἂν ἰσχυρῶς. τέτο δὲ διανεμηθὲν εἰς τὰς μικρὰς καὶ μεγάλας φωστῆρας, σύμμετρον τῇ ὥσει τῶν ζώων ἀφίησιν αἰγλῶν. τῶν δὲ φυτῶν ἡ φύσις αἰδήσεως ἀμοιρος.

κα. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων ἐρπετῶν ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένος αὐτῶν, καὶ πᾶν πετεινὸν πλερωτὸν κατὰ γένος.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ὁ λέγει ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα κήτη, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς αὐτὰ ἐποίησε. κήτη γὰρ πᾶν τὰ ἐν τοῖς ἐνύδροις ὑπερμεγέθη καλεῖ· καὶ διαφωράτις εἶναι φαίνεται ἐν αὐτοῖς. ὅταν προσέθηκε τὰ μεγάλα.

Καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλὰ.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ γὰρ εἶδεν ὁ Θεὸς καὶ ἕκαστον τῶν κτισμάτων λεγόμενον, ὅτι καλόν, τοιούτων ἐσὶν, ὅτι ἐνείδεν ὁ Θεὸς τὰς λόγους ἕκαστα, καὶ εἶδε πῶς καὶ ὅς γέγονεν ἕκαστον τῶν κτισμάτων λόγους, ἐσὶ καλόν. εἰ δὲ μὴ ἔτω τις παραδέχεται τὸ, εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν, διηγησάτω πῶς ἐν τῷ, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζώων, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς

Ἐξ ἀκαλαρβείτου βαθυρόου ὠκεανοῦ,

Οὐρανὸν εἰστανόν· οἱ δ' ἰώτερον ἀλλήλοισιν. Ἰλιάδ. η. 421, 422 καὶ 423.

Δύσσετο δ' ἡλίας, τέτελετο δ' ἔργον Ἀχαιῶν. αὐτ. 465.

Ἡμεῖς δ' ἡλίας μέσον ἔρανθ' ἀμφιβεβήκει. Ἰλιάδ. θ. 68.

(1) Ἰσ. εἰς δύσιν πεπηγῶτα, ἢ ἐμπεπηγῶτα, ἢ ὁσιπεπηγῶτα. ἀλλὰ καὶ ἔτας, ἀτελής ἢ ὄνομα. ἐλαίπε γάρ τι ὡς δοκεῖ.

γῆς κατὰ τὸ σερῶμα τῆ ἔρανθ σῶζεται τὸ, εἶδεν ὁ Θεὸς, ὅτι καλόν. καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, ὁ λόγος ὁ περὶ ἐκάστων τῶν ἐστὶν ὁραθῆς Θεῷ τὸ καλόν.

κβ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτὰ ὁ Θεός, λέγων, αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα τὰ ἐν ταῖς θαλάσσαις· καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἐπὶ τῶν δένδρων, καὶ τῶν σπερμάτων τῶν αὐτῶν ταύτῳ ὁ Θεὸς ῥητῶς ὁμολογίαν ἐκ ἐποίησατο· καίτοι κακίων ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν τε διαμονῶν ἐχόντων καὶ τῶν ἐπίδοσιν. τίποτε ἐν ἄρα τέττε τὸ αἴτιον; ἐμοὶ δοκεῖ, ὅτι παιδεύσας ἡμᾶς ταύτῃ βεβλόμενος, πρῶτον μὲν, ὅτι πλείων αὐτῷ λόγος ἐστὶ τῶν αἰδιήσεως τε καὶ ζωῆς μετεχόντων, ἢ περὶ τῶν αἰδιήτων· ἔπειτα, ὅτι τοῖς σπέρμασι μὲν καὶ δένδροις ὁ Θεὸς τῶν ἐκ τῆς διαδοχῆς διαμονῶν, ἐκ τῆς γεωργίας δέδωκεν ἔχειν· τοῖς δέ γε ζώοις πᾶσιν, ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα σιωσίας. ὅπως τοίνυν μὴ προαιρετικῶς ὁρμαῖς δοκῇ ἐμποιεῖσθαι τῶν τε τῶν κινήσιν, σιωθεῖσθαι δὲ μᾶλλον πρὸς τὸ τῶν προσάγματι τῆ ποιήσαντος εἰς τῶν τε γένους διαμονῶν, εἰκότως ταύτῳ τῶν ὁμολογίαν ῥητῶς ἐπὶ τῶν ἐποίησατο.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος χάριν τὰ μὲν φυτὰ, ἐκ ὁμολογήσε· τοῖς δὲ ζώοις ἔφη, αὐξάνεσθε, καὶ τὰ ἐξῆς; Τῶν λειμῶνων, καὶ τῶν λιγίων, καὶ τῶν παντοδαπῶν βοτανῶν τε καὶ δένδρων ὅσους ἐβελήσας τῶν γλῶ ἐπλήρωσεν ἅπασαν· τὰ δέ γε ἄλογα ζῶα ἀνὰ δύο παρήγαγεν. εἰκότως τοίνυν αὐτοῖς τῶν ὁμολογίαν προσλίβεσθαι, ἵνα διὰ τῆς πολυγονίας τὰ μὲν, πελάγη καὶ λίμνας καὶ ποταμούς· τὰ δὲ, τὸν αἰέρα· τὰ δὲ, πληρώσῃ τῶν γλῶ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἰσως ἐπειδὴ τὰ μὲν, εἰ καὶ ζῇ, ἀλλὰ ζῶν ἀναίδητον· τὰ δὲ, αἰδιήκῳ τε καὶ φαντασιακῶν ἐπιβελούσιν αἰδήλοισι, διὰ τῆς αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι φωνῆς, τῶν ἀσφάλειαν ἐκάστω παρέχει· ὥς μὴ γένος ἀδυνάτερον ἐκλείπειν, ὑπὸ τῆς δυνατωτέρας καταναλισκόμενον. καὶ ἄλλως δὲ τὸ μᾶλλον ἐγγύτερον ἀνθρώπων κατὰ τῶν σωματικῶν ζῶν ἔδει πλέον χόρτασθαι καὶ ἐύλων τετιμῆσθαι, καὶ τὰ ἐδιδόντα τῶν ἐδιομαίων.

κγ. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα πέμπτη.

κδ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος· τετράποδα, καὶ ἑρπετὰ, καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ τὰ κτήνη κατὰ γένος· καὶ πάντα τὰ ἑρπε-

Α τὰ τῆς γῆς κατὰ γένος. καὶ ἐγένετο ἔτω.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ ἑρπετὰ πεποίηκεν ὁ Θεός; Δεῖται τὰ παιδιά καὶ μορμολυκίων, καὶ ἱμάντων, καὶ ῥάβδων. καὶ τοῖς μὲν αὐτὰ δεδιττομένοις, τοῖς δὲ καὶ παιδόμενοι· ἐκάτερα δὲ δρῶμεν, πᾶσαν αὐτοῖς ὑταξίαν πραγματοδόμενοι. ἐπειδὴ τοίνυν προῆδεν ἡμᾶς ὁ δεσπότης Θεὸς εἰς ῥαθυμίαν ἐγκλίνας, (1) οἷον ἱμάντας τινὰς καὶ μορμολύκεα προκατεσκεύασε τὰ θηρία· ἵνα τέτοις ἡμᾶς δεδιττομένους, πρὸς ἑαυτὸν ἔλκη, καὶ καλεῖν εἰς συμμαχίαν παρασκεύαζῃ. ἀλλ' ὥστε οἱ τέλει καὶ τῶν μορμολυκίων, καὶ τῶν ἱμάντων καταφρονέσιν, ἔως οἱ τῆς ἀρετῆς τρόφιμοι τὰς τῶν θηρίων ἐδαιμαίνουσι προσβολάς. καὶ γὰρ τῷ Ἀδὰμ πρὸ τῆς ἁμαρτίας παρέσθη τὰ θηρία τῶν ὁμολογούντων. καὶ τῷ Νῶε πάλιν εἰς τῶν κιβωτῶν εἰσίνοντι δίκῳ προβάτων καὶ λέων ἡκολάθει, καὶ πάροδαις, καὶ τῶν ἑρπετῶν τὰ μικρότατα. καὶ τῷ Δανιὴλ παρεσχέσαν οἱ λέοντες ὁρεγόμενοι μὲν τροφῆς, πελάσας δὲ μὴ τολμῶντες. τὰς γὰρ θεοειδῆς τῆς θείας εἰκότος ἑώρων ἐν αὐτῷ χαρὰ κήρας. ἔως ἔχισ τῇ τῆς Ἀποστόλου χειρὶ ἐμβάλεται, καὶ τῆς ἁμαρτίας τὸ χαῦνον καὶ χαλαρόν ἐκ ὁρῶσα, ἀπεπλήρωσε παραυτίκα, καὶ κατὰ τῆς πυρᾶς ἤλατο, ὥστε δίκας ἑαυτῷ εἰσπραττομένη, ὅτι τῷ μηδαμόθεν προσήκοντι προσέβαλε σώματι. ἡμεῖς δὲ τὰ θηρία δεδιττομένους, ἐπειδὴ τῆς ἀρετῆς τῶν πολιτῶν ἐκ ἔχομεν. καὶ ἔτω δὲ ῥαθυμῶντων κηδόμενος ὁ Θεός, ἐρημοτέρους ἐκείνοις ἀπεκλήρωσε τόπους, καὶ τὸν τῆς νυχθὸς αὐτοῖς

Δ καιρὸν ἀπέειμεν εἰς διατροφὴν. ἐν αὐτῇ καὶ γὰρ φησι διελθόντων πάντα τὰ θηρία τῆς ὁρμῆς. τοῖς ἑρπετοῖς δὲ τὰς ἐν τῇ γῇ δέδωκε κηραμῆς· ὅπως ἐν ἐκείνοις ἐγκρυπτόμενα, μὴ λυμάνωσι τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος. ἵνα δὲ μὴ παντάπασιν ἀλώβητοι διαμείνοντες, καταφρονέμεν, ὥς βλάβειν ἡκιστα δυναμείων, ἔστιν ὅτε συγχωρεῖ δύω τινὰς, ἢ τρεῖς ἐκ πολλῶν μυριάδων ὁ σοφῶς τὰ κατ' ἡμᾶς πρυτανῶν ὑπὸ σκορπίων κεντᾶσθαι, ἢ ὑπὸ ὄφειν δάκνυσθαι, ἵνα ἡμεῖς ὥς δεδιότες μή τι παραπλήσιον πάθοιμεν, εἰς ἐπικρίαν καλῶμεν τὸν πεποίηκός τε Θεὸν, καὶ ὑπὸ τῆς παναλκῆς ἐκείνης προμηθείας φρενέσθαι παρακαλῶμεν. ἄλλως τε, ἐδὲ ἐν τοῖς ἄλλοις ἡμῖν ἄχρηστα τὰ θηρία. πολλὰ γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἀλεξίκακα ἱατρῶν παῖδες κατασκευάζουσι φάρμακα. μὴδεὶς τοίνυν κατ' ἑαυτὸ τὸ θηρίον ἐτάζων, ἐπιμεμφένω τῷ ποιητῇ, ἀλλὰ τῶν χρεῶν ἐπιζητεῖτω. ἐπεὶ καὶ τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπινον πολλῶν ἔχει καὶ ὥραν, καὶ ἁρμονίαν, καὶ τῶν μορίων τῶν χρεῶν, ἀλλ' ἔχει καὶ κόρυζαν, καὶ πύελον, καὶ δυσώδη κόπρον ἐκκρυσταλλίζον.

Ε καὶ αὐτῇ καὶ γὰρ φησι διελθόντων πάντα τὰ θηρία τῆς ὁρμῆς. τοῖς ἑρπετοῖς δὲ τὰς ἐν τῇ γῇ δέδωκε κηραμῆς· ὅπως ἐν ἐκείνοις ἐγκρυπτόμενα, μὴ λυμάνωσι τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος. ἵνα δὲ μὴ παντάπασιν ἀλώβητοι διαμείνοντες, καταφρονέμεν, ὥς βλάβειν ἡκιστα δυναμείων, ἔστιν ὅτε συγχωρεῖ δύω τινὰς, ἢ τρεῖς ἐκ πολλῶν μυριάδων ὁ σοφῶς τὰ κατ' ἡμᾶς πρυτανῶν ὑπὸ σκορπίων κεντᾶσθαι, ἢ ὑπὸ ὄφειν δάκνυσθαι, ἵνα ἡμεῖς ὥς δεδιότες μή τι παραπλήσιον πάθοιμεν, εἰς ἐπικρίαν καλῶμεν τὸν πεποίηκός τε Θεὸν, καὶ ὑπὸ τῆς παναλκῆς ἐκείνης προμηθείας φρενέσθαι παρακαλῶμεν. ἄλλως τε, ἐδὲ ἐν τοῖς ἄλλοις ἡμῖν ἄχρηστα τὰ θηρία. πολλὰ γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἀλεξίκακα ἱατρῶν παῖδες κατασκευάζουσι φάρμακα. μὴδεὶς τοίνυν κατ' ἑαυτὸ τὸ θηρίον ἐτάζων, ἐπιμεμφένω τῷ ποιητῇ, ἀλλὰ τῶν χρεῶν ἐπιζητεῖτω. ἐπεὶ καὶ τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπινον πολλῶν ἔχει καὶ ὥραν, καὶ ἁρμονίαν, καὶ τῶν μορίων τῶν χρεῶν, ἀλλ' ἔχει καὶ κόρυζαν, καὶ πύελον, καὶ δυσώδη κόπρον ἐκκρυσταλλίζον.

D 2

(1) Ἐγκλινέντας ἢ αὐτὴν καλῶν ἔκδ.

ἀλλ' ἔδειξ' εὖ φρονῶν ἀπὸ τέτων διαβάλλει A
τὸ ζῶον. δίχα γὰρ τέτων βιώνει τῶν ἀδυ-
νάτων. διὰ γὰρ τέτων ἀρδόμενον, τέθη-
λε. χρήζει γὰρ καὶ φλέγματος, καὶ αἵ-
ματος, καὶ χολῆς ἐκατέρας. ἀλλ' ὥσπερ
διὰ τέτων σιωέσκειν, ἔτω καὶ διὰ τέτων
διόλλυται. ἐνὸς γὰρ τῶν εἰρημνίων ἡ πλεο-
νασμός, ἡ ἀνδρα διολλύει τὸ ζῶον. ἔτω
πάλιν ἔτις μίαν τῶν δακτύλων ἐκτέμει
σκυλαλίδα, ὅψεται παντελῶς αὐτῷ ἄχρη-
σον, ἀλλὰ σιωημνίῃ πλείω παρέχει τῷ B
σώματι χρεῖαν. ἔτω τοίνυν καὶ ἡμᾶς προ-
σῆκει ποιεῖν· μὴ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἕκασον
μέρος τῆς κλίσεως ἐξετάζειν, ἀλλὰ ζητεῖν
εἰ τῷ παντὶ χρήσιμον. ἐπεὶ καὶ τὸ πῦρ
καυσικόν ἐστι, καὶ ἔμνον σώματι διαφθεί-
ρει, ἀλλὰ καὶ οἴκους ἐμπύρησι, καὶ πλοῖα,
καὶ λίγνα. ἀλλ' ὅμως εἴ ἐστι τῶν τασάρων
σοικεῶν, δι' ὧν τὰ πάντα σωήρομαι, καὶ
δίχα τέτρετλῷ θνητῷ φύσιν διαδιδόναι τῶν
ἀδυνάτων. καὶ ὕδωρ ὡσαύτως ἐπικλύζει
τῷ γλῶ, οἰκίας καταλύει, παμπόλλους τῶν
ναυτιλομένων διολλύει, λυμάνεται δὲ καὶ
τὰς ἀκαίρως. ἡ ἀμέτρως πίνειν ἀνεχομέ-
νης. ἀλλ' ἔδειξ' μὴ κομιδῇ παραπαίων ὀλέ-
θριον τὸ ὕδωρ ὠνόμασε. τέτο γὰρ καὶ
τῷ γλῶ ἄρδει, καὶ τὰ φυτὰ τρέφει, καὶ
τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ τῶν ἀνθρώπων τῷ
φύσιν. ἔτω τοίνυν καὶ τῶν ἄλλων ἕκασον
ἐξετάζωμεν, μὴ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ βασανί-
ζοντες. εἴτε λυμαντικόν ἐστιν, εἴτε ὠφέλι-
μον, ἀλλ' εἰ τῷ κοινῷ σωλεῖ τινα χρεῖαν.
καὶ θηρία αἰδεῖται μὲν τὸν ἄνθρωπον διὰ
τῷ ἐξ ἀρχῆς δοθεῖσαν αὐτῷ καθ' αὐτῶν
ἐξουσίαν· ὡς παραβεβηκότος δὲ τὸν θεόν
νόμον ἐστὶν ὅτε καταφρονεῖ. καὶ γὰρ οἱ
πονηροὶ δόλοι διαπλύνειν εἰώθασιν τὰς ἰδύ-
ναι αὐτὰς παρὰ τῶν δεσποτῶν κεκελευσμέ-
νης, ὅταν ἴδωσι διὰ πλημμελήματα παρ-
ήσιας ἐσερημνύει.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυ-
χλῷ, ἢ τῷ ἐναποκειμένῳ, πῶς γὰρ τῷ
μὴ ἔσαν; ἀλλὰ τῷ δεδομένῳ αὐτῇ παρὰ
τῷ Θεῷ διὰ τῆς ἐπιταγῆς.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διατὶ ἡ γῆ ψυχλῷ
ἐξάγει; Ἴνα μάθῃς τῷ διαφορὰν ψυχῆς
Λόγ. 17. 11. κλιῶς, καὶ ψυχῆς ἀνθρώπου. ἐπειδὴ κα-
» τὰ τὸ γεγραμμένον, παντὸς ζῶος ἡ ψυχὴ
» τὸ αἷμα αὐτῆς ἐστίν.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Διατὶ ἐκεί μὲν εἶπε βλα-
σησάτω, ἐνταῦθα δὲ ἐξαγαγέτω; Τὰ
βλασηματα, καὶ τὰ ξύλα, καὶ οἱ καρ-
ποὶ κατ' ἐν αὐτὸν βλασάνουσιν. ἐπειδὴ ἐν
ἔμελλε τὰ φυτὰ παραμύνειν τῇ γῇ, καὶ
πάντοτε ἐξ αὐτῆς προέρχεσθαι, διὰ τῆ-
το, βλασησάτω. τὰ μὲντοι ζῶα, ἐξαγα-
γέτω· ἐπειδὴ ἀπαξ ἀπὸ γῆς γεννηθέν-
τα, ἐκ ἔτι πάλιν ἀπὸ γῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν
διαδοχῶν τίκοντα.

κε. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ θηρία
κατὰ γένος, καὶ τὰ κτήνη κατὰ γέ-
νος αὐτῶν. (1) Καὶ εἶδεν ὁ Θεός,
ὅτι καλὰ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τίνος χάριν αὐτῇ
πέμπῃ ἡμέρᾳ τὰ τε νηκὰ καὶ πτῦα
προελθεῖν ἐκ τῶν ὑδάτων εἰπὼν, αὐτῇ
ἐκλή τὰ χερσαῖα παραχθῆναι προσάττει,
ὅτε μέλλει καὶ τὸν ἄνθρωπον κατὰ τῷ
ἡμέραν ταύτῃ ἐκ τῆς γῆς διαπλάττειν;
Ἐπειδὴ τοίνυν πάντα μὲν ὁμοίως τῷ ἄν-
θρώπῳ χάριν γεγονήται, ἅπαντα δὲ
ὁμοίως τῷ αὐτῷ αὐτῷ χρεῖαν παρέ-
χει, (2) (τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν ὑδάτων εἰς
μόνῳ αὐτῷ τροφῷ ἐστὶν ἐπιτήδεια, ταῦ-
τα δὲ, (3) καὶ πρὸς ἄλλων ὑπηρεσίαν
πλειόνων, ὧν ἐνίων ἐκλὸς ἔδδ' ἔξιν ἐδωά-
μεθα.) καλῶς ὁ ποιητὴς Θεὸς ἔχειν ἡγή-
σατο, τὰ μᾶλλον ἡμῖν ἀναγκαιότερα, καὶ
πλέον πῶς πρὸς τῷ χρεῖαν ἐγγίζοντα,
ταῦτα καὶ ἐν ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ, καὶ ἐκ γῆς
τῆς αὐτῆς ἡμῖν ὑποσησαδαί. πεποίηκε-
γε μὲν ἐν ἀμφοτέροις ἡμῖν καὶ παντά-
πασιν ἄχρηστα, μᾶλλον δὲ καὶ ἐπίφοβα,
ἵνα μὴ τιμᾶλλως ἀπλῶς βρονδυώμεθα,
μηδὲ τῷ μετρίῳ πέρα φρονοῖμεν, αἰτίαν
δὲ (4) ἀπάντων τῷ γεγονέναι αὐτὰ τῷ
ἡμετέραν χρεῖαν νομίζοντες. εἰδείμεν δὲ
ἀκριβῶς ἐκ τέτων μανθάνοντες, ὅτι μὴ
Θεὸς βεληθράτος, ἔδδ' τῶν ἄλλων ἡμῖν ἔδδ'
ὑπετέτακτο, ἀλλὰ τοῖς ἀνημέροις καὶ ταῦ-
τα παραπλησίως ὁρμαῖς ἐξαγριαινόμενα
θηριώδεσι, μᾶλλον ἢ ἡμᾶς ἐθανάτην.

κς. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ποιήσωμεν
ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ
καθ' ὁμοίωσιν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνι ὁ Θεὸς εἶρηκε
Ε ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέ-
ραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν; Τινὲς μὲν τῶν δυ-
σωνύμων αἰρετικῶν πρὸς τὰς Ἀγγέλους αὐ-
τὸν εἰρηκεῖν, καὶ τὰς πονηρὰς δαίμονας
ἐφασαν· ἢ σιωπῶντες οἱ ἐμβρόντητοι τὸ
κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. Θεὸς γὰρ ἐστὶ καὶ
Ἀγγέλων ἢ μία, ἔτε εἰκὼν ἡ αὐτή. ὁ μὲν
γὰρ, αἰδῶν ἔχει τῷ φύσιν· οἱ δὲ, αὐτὸν
ἔχουσι ποιητῇ καὶ δημιουργόν, παρ' αὐτῷ
δεδεγμένοι τὸ εἶναι. οἱ δὲ δαίμονες καὶ
Ζ εἰς πονηρίαν ἐκόντες ἐτράπησαν. ἀνοίας
τοίνυν ἐσχάτης τὸ μίαν ὑπολαβεῖν εἰκόνα
τῶν παμπονήρων δαιμόνων, καὶ τῷ πελά-
γῳ τῆς ἀγαθότητος. Ἰεδαῖοι δὲ εἰς ἐτέ-
ραν ἐξωκειλαν παραφροσύλῳ. Φασὶ γὰρ
πρὸς ἑαυτὸν εἰρηκεῖν τὸν τῶν ὅλων Θεόν
τὸ, ποιήσωμεν ἄνθρωπον, κατὰ τινα μίμη-
σιν τῶν τὰς μεγάλας πεπισδυμένων ἀρ-
χάς. καὶ γὰρ ὑπαρχοὶ, καὶ στρατηγοὶ
πληθύντικώς εἰώθασιν λέγειν, κελεύομεν,
Η καὶ γραφομεν, καὶ προσάττομεν, καὶ ὅσα
τοιαῦτα.

(1) Τὸ, καὶ πάντα τὰ ἐρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος, ἢ καὶται αὐτῷ κώδικι. διὰ τῆτο ἢ ἐτέθη.

(2) Ἀνάγν. ἢ παρέχει.

(3) Ἰσ. τὰ δὲ.

(4) Ἦτοι τὸ δὲ περιττόν, ἢ τὸ, νομίζοντες ἀναγνωτέον νομίζομεν.

τοιαῦτα. καὶ ὁ σιμειῖδον οἱ παραπλήγες, ὡς ἐνικῶς τὰ πλείονα ὁ τῶν ὅλων λέγει

Γα. 6. 13. Θεός. καιρὸς γὰρ Φησι παντὸς ἀνθρώπου

Γα. 6. 6. 7. ἦκει ἐναντίον μου. καὶ, ἐνεθυμήθην ὅτι

ἔποίησα τὸν ἄνθρωπον. καὶ, ἀπαλείψω

Ἐξο. 20. 3. τὸν ἄνθρωπον. καὶ, ἐκ ἔσονται σοὶ Θεοὶ

Ἦσ. 43. 19. ἕτεροι πλὴν ἐμῶ. καὶ, ἰδὲ ἐγὼ ποιῶ και-

Ἦσ. 41. 18. νὰ, ἃ νῦν ἀνατελεῖ. καὶ, ἀνοίξω ἐπὶ τῶν

ὀρέων πηγὰς, καὶ ἐπὶ τῶν βενῶν ποτα-

μῶς. καὶ ἐν πάσῃ δὲ ὡς ἐπίπαν τῇ θείᾳ

γραφῇ ἐνικῶς ἐστὶν ἀκῆεν τῶν ὅλων Θεῶν διαλεγόμενος. ὀλιγάκις δὲ πληθω-

τικῶς τὴν διάλεξιν σχηματίζει, τῶν τῆς

Τριάδος προσώπων ἐμφαίνων τὸν ἀριθμὸν.

καὶ γὰρ ὡς ἡμεῖς τὰς γλώσσας συνέχεον, ἐκ

ἐνικῶς εἶπε, καταβήσομαι, καὶ συγχέω

Γα. 11. 7. τὰς γλώσσας αὐτῶν· ἀλλὰ, δεῦτε καὶ κα-

ταβάντες συγχέωμεν αὐτῶν τὰς γλώσσας.

καὶ ἐνταῦθα τοίνυν, ἐπειδὴ τὸ λογικὸν

διέπλανε ζῶον, ὁ μετὰ πολλὰς ἀνακαινί-

ζειν ἔμελλε γενεάς, ταῖς τῆς ἀγίας Τριά-

δος ἐπικλήσει τελεσιουργῶν τὸ πανάγιον

βάπτισμα, μέλλων δημιουργεῖν τὴν ἐκεῖνα

παραλήψομεν τὰ μυστήρια φύσιν, αἰνιγ-

ματωδῶς καὶ τὸ ταυτὸν τῆς ἐσίας, καὶ τὸν

τῶν προσώπων παρεδήλωσαν ἀριθμὸν. τῷ

Φάναι μὲν γὰρ, εἶπεν ὁ Θεός, τὸ κοινὸν τῆς

θείας δεδήλωκε φύσεως· ἐπαγαγὼν δὲ τὸ,

ποιήσωμεν, ἐνέφλυε τῶν προσώπων τὸν

ἀριθμὸν. ἔτω πάλιν ἐνικῶς μὲν εἰπὼν τὴν

εἰκόνα, τὸ ταυτὸν τῆς φύσεως ἔδειξεν·

ὁ γὰρ εἶπε κατ' εἰκόνας, ἀλλὰ κατ' εἰκόνα·

ἡμετέραν δὲ εἰρηκῶς, τὸν τῶν ὑποστάσεων

δεδήλωκεν ἀριθμὸν. ἀπαντα γὰρ προο-

ρῶν ὁ τῶν ὅλων Θεός ὡς ἦδη γεγεννημένα

τὰ μήπω γεγεννημένα, καὶ προθεωρῶν τὴν

τῶν μονογενῶς σάρκωσίν τε καὶ ἐνανθρώπη-

σιν, καὶ ὡς ταύτῃ τὴν φύσιν ἐκ παρθένου

λήψεται, καὶ ἔτως ἑαυτῷ σιμώψετε καὶ

ἐνώσει, ὡς ἐν προσώπων Θεῶν τε καὶ ἀνθρώ-

πων νοεῖσθαι, καὶ μίαν αὐτῷ προσκυῖναι

παρα τῆς κλίσεως ἀπάσης προσφέρεσθαι·

μάλα εἰκότως καὶ αὐτῷ τῶν γένεω τὴν κρη-

πίδα τιμῆς μεγίστης ἡξίωσε. καὶ πρῶτον

βελὴν τῆς δημιουργίας προτάξας, ἵνα τῶ

δημιουργομένη τὸ λογικὸν προσημάνῃ· εἶ-

τα τῶν προσώπων παραδηλώσας τὸν ἀριθ-

μὸν, ἵνα τῶν ὕμνων ὁ μέλλων προσφέρειν

ἐπὶ τῆς γῆς λάβῃ θεολογίας αἰνίγματα·

καὶ οἷον αὐτεργὸς τῆς διαπλάσεως γινώ-

μενος, ἔδειξε τὴν πλείονα περὶ τὸ πλάσ-

μα φιλοσοφίαν. τῶτο καὶ Ἰωβ ὁ γενναῖος

πρὸς αὐτὸν βοᾷ λέγων, αἱ χεῖρές σου

ἐποίησάν με καὶ ἐπλάσαν με. τῶτοις ἐχρή-

σατο τοῖς λόγοις καὶ ὁ Θεὸς Δαβίδ.

τῶτο καὶ ὁ τῶ ἀγίου βαπτίσματος ἀξιόμικτος

γινώσκει σαφῶς, ὡς ὁ πλάσας διέσωσε, καὶ

ὁ σώσας διέπλασε. πρὸς δὲ τῶτοις καὶ

Ἦσ. 64. 8. αὐτὸς ὁ δημιουργὸς, καὶ διὰ Ἰερεμίου καὶ

Ἰερ. 18. 6. διὰ Ἠσαΐου Φησὶν, ὅτι ἡμεῖς πῆλός, αὐτὸς

δὲ πλάσης ἡμῶν. ἀλλ' ἔτε χεῖρας ἔχεν

τὸ θεῖον, ἔτε δαΐδα βελῆς τινὸς καὶ προ-

θεωρίας φαιμέν, ἵνα κατὰ τῶν Πλάτωνος

μύθους, πρὸς τὴν τῆς ἐνθυμήσεως ἰδέαν

κατασκευάσῃ τὸ ποίημα. ἀλλὰ τῶτων

ἕκαστον τὴν πλείονα τῶ Θεῶ περὶ τόδε τὸ

ζῶον κηδεμονίαν δηλοῖ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τί ἐστι τὸ κατ' εἰκόνα;

Τινὲς τὸ ἀόρατον τῆς ψυχῆς εἰκόνα Θεῶ

κεκλήκασι, ἀλλ' ἐκ ἀληθῶς εἰρήκασι.

εἰ γὰρ εἰκὼν τῶ Θεῶ τῆς ψυχῆς τὸ ἀόρα-

τον, μᾶλλον εἰκόνες τῶ Θεῶ κληθεῖν Ἀγ-

γελοι, καὶ Ἀρχάγγελοι, καὶ πᾶσαι αἱ ἀσώ-

ματοι καὶ ἅγια φύσεις· ἅτε δὴ παντά-

πασιν σωματίων ἀπηλλαγμέναι, καὶ ἀμι-

γῆς τὸ ἀόρατον ἔχουσι. τινὲς δὲ ὑπὸ

πολλῆς δόξης τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπινον

κατ' εἰκόνα Θεῶ γεγεννηθῆναι φασιν· ἐπειδὴ

τῆς θείας λεγέσεως ἐπακῆσι Φωνῆς, ἀνοι-

ξον τῶς ὀφθαλμοῦ σου καὶ ἴδε, καὶ κλῖνον

τὸ ὄσ σου καὶ ἐπάκουσον· καὶ, ὡς φράνθη Γα. 8. 21.

Κύριος ὁ σμὺν δώδίας· καὶ, τὸ σῶμα Κυ-

ρίου ἐλάλησε ταῦτα· καὶ, ἐν τῇ χειρὶ αὐ-

τῶ τὰ πέρατα τῆς γῆς· καὶ ὅσα τοιαῦτα.

καὶ ὁ σιμειῖδον οἱ ἄγαν ἡλίθιοι, ὡς ἀνθρώ-

ποις δι' ἀνθρώπων διαλεγόμενος ὁ δεσπότης

Θεός, τῇ τῶν ἀκρόντων ἀδυναμία τῶς

λόγους μετρεῖ. καὶ ἐπειδὴ δι' ὀφθαλμῶν

ὁρῶμεν ἡμεῖς, τὴν ὀπτικῇ αὐτῶ δυνάμει

ὀφθαλμοῦς ὀνομάζει· καὶ αὐτὸ πάλιν τὴν ἀ-

κροτικῇ, ὡς, ἐπειδὴ διὰ τῶν δε τῶν μο-

ρίων ἀκούμεν· καὶ τὸ πρόσαγμα, σῶμα.

ἔδει δὲ αὐτῶς, μὴ τῶτων μόνον ἀκῆεν τῶν

λόγων, ἀλλὰ καὶ τῶν τὸ ἀπερίγραφον τῶ

Θεῶ διδασκόντων. πῶ γὰρ Φησι πορρόθῳ

ἀπὸ τῶ πνύματος σου, καὶ ἀπὸ τῶ προ-

σώματος σου φύγω; ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν

ἐρανον, σὺ ἐκεῖ εἶ· ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν

ἀδιν, πάρει· καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ τῇ Σαμα-

ρείτιδι ὁ Κύριος ἔφη, πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ

τῶς προσκυῖντας αὐτὸν ἐν πνύματι καὶ

ἀληθείᾳ δεῖ προσκυῖναι. εἰ δὲ πνεῦμα ὁ

Θεός, ἀπλῶς ἄρα, καὶ ἀσώματος, καὶ

ἀσχημάτιστος. ἀλλὰ γὰρ περιττὸν τῶτον

μηκύνειν τὸν λόγον. δῆλη γὰρ τῶτων ἡ

ἀνοία. τὸ τοίνυν ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ'

εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν τινὲς

τῶν διδασκάλων ἔτως εἰόησαν· ὅτι τὴν

κλίσιν τὴν αἰδητικῇ τε καὶ νοητικῇ πεποιη-

κῶς ὁ τῶν ὅλων Θεός, τὸν ἄνθρωπον ἐπλα-

σαν ἔχοντα, οἷον τινα εἰκόνα ἑαυτῶ ἐν

μέσῳ τεθεικῶς τῶν ἀψύχων τε καὶ ἐμψύ-

χων, καὶ αἰδητικῶν καὶ νοητικῶν· ἵνα τὰ μὲν

ἀψυχὰ τε καὶ ἐμψυχα, τῶτω προσφέρῃ

ὡς περὶ τινὰ φόρον τὴν χρεῖαν· αἱ δὲ νοη-

ταὶ φύσεις, ἐν τῇ περὶ τῶτον κηδεμονίᾳ

τὴν περὶ τὸν πεποιηκῶτα δεικνύουσιν εὐ-

νοίαν. τῶτο γὰρ καὶ ὁ Θεός Ἀπόστολος

ἔφη· ἐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνύ-

ματα εἰς διακονίαν ἀποσελλόμενα διὰ τῶς

μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; καὶ ὁ

Κύριος ἐν δόξαγγελίοις, ὁρᾶτε μὴ κατα-

φρονήσητε εἰς τῶν μικρῶν τῶτων τῶν

ἐλαχίστων. ἀμὲν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ

Ἄγγελοι αὐτῶν κατ' ἡμέραν ὁρᾶσι τὸ πρό-

σωπον τῶ πατρὸς μου τῶ ἐν ἐρανοῖς. τινὲς

δὲ κατ' εἰκόνα Θεῶ κατὰ τὸ ἀρχικὸν γε-

γεννηθῆναι τὸν ἄνθρωπον ἔφασαν, τεκμη-

ρίῳ κεχρημένοι σαφέςατω, τῷ τὸν ποιη-

τὴν

„ τὴν ἐπαγαγεῖν, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχ-
 „ θύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τῆς
 „ ἔραν, καὶ τῶν κλίμων, καὶ πάσης τῆς
 „ γῆς, καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόν-
 „ των ἐπὶ τῆς γῆς. ὥστε γὰρ αὐτὸς τῶν
 ὅλων ἔχει τὴν δεσποτείαν, ἔτω δέδωκε τῷ
 ἀνθρώπῳ τῶν ἀλόγων ζώων τὴν ἐξουσίαν.
 ἔστι δὲ καὶ ἄλλα δοῦναι ὡς ἀρχεῦν μιμή-
 ματα. δημιουργεῖ γὰρ ὁ ἄνθρωπος κατὰ
 μίμησιν τῆς πεποιητότος Θεοῦ καὶ οἰκίας,
 καὶ τέχνης, καὶ πόλεως, καὶ λιμένος, καὶ ναυς,
 καὶ νεώρια, καὶ ἄρματα, καὶ ἕτερα μυρία
 οἷον ἔραν ἐκτυπώματα, καὶ ἡλίας, καὶ
 σελιῶν, καὶ ἀσέρων, καὶ ἀνθρώπων ἰν-
 δάλματα, καὶ ζώων ἀλόγων εἰκόνας· ἀλλ'
 ἄπειρον τὸ τῆς δημιουργίας διάφορον. ὁ
 μὲν γὰρ τῶν ὅλων Θεὸς καὶ ἐξ ὄντων, καὶ
 ἐκ μὴ ὄντων δημιουργεῖ, καὶ δίχα πόνε καὶ
 χρόνε· ἅμα γὰρ τῷ βεληθῶσι παράγει
 τὸ δόξαν· ἄνθρωπος δὲ δεῖται ὕλης, δε-
 ται δὲ καὶ ὀργάνων, καὶ βελῆς, καὶ ἀνυ-
 μήσεως, καὶ χρόνε, καὶ πόνε, καὶ τεχ-
 νῶν ἐτέρων εἰς τὴν τῆς γενόμενης κατα-
 σκευῆς. ὁ γὰρ οἰκοδόμος δεῖται χαλκέως,
 καὶ ὁ χαλκοῦς μεταλλέως καὶ ἀνδρακέως,
 καὶ πάντες ὁμῶς τῶν ὑλοτόμων, καὶ οἱ ὑλο-
 τόμοι τῶν φυτεργῶν τε καὶ γεωργῶν· καὶ
 ἔτι καὶ ἐκάστη τέχνη παρὰ τῶν ἄλλων τεχ-
 νῶν τὴν οἰκίαν ἐρανίζεται χρεῖαν. ἀλλὰ
 καὶ ἔτω δημιουργῶν ὁ ἄνθρωπος μιμεῖται
 ἀμηγέπως τὸν ποιητὴν. ὡς εἰκὼν τὸ ἀρ-
 χεῦτον. καὶ γὰρ ἡ εἰκὼν ἔχει τὰ τῆς ἀρ-
 χεῦτης ἰνδάλματα. ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν μο-
 ρίων εἶδος ἔχει, τὰς δὲ ἐνεργείας οὐκ ἔχει.
 ἐσέρηται γὰρ ψυχῆς, δι' ἧς κινεῖται τὸ
 σῶμα. ἔτω πάλιν καὶ βασιλεύει ὁ ἄνθρω-
 πος, καὶ κρίνει κατὰ μίμησιν τῆς τῶν ὅλων
 Θεοῦ. ἀλλ' ὁ μὲν Θεὸς ἐκ κατηγορῶν (1)
 δεῖται δικάζων· ἔτω γὰρ καὶ τὸν Κάιν κα-
 τέκρινεν, ὡς αὐτόπτης τῆς μύσεως γεγενη-
 μένος· ὁ δὲ ἄνθρωπος κρίνων, καὶ μαρτύ-
 ρων δεῖται, καὶ κατηγορῶν· ἀγνοεῖ γὰρ τὰ
 γεγενημένα. ἔτω καὶ Θεὸς ὁ ἄνθρωπος
 ὠνομάσθη, ἐπειδὴ εἰκὼν προσηγορεύθη
 1. Κορ. 11. 7. Θεοῦ. ἀνὴρ γὰρ οὐ φέλει, Φησί, κατα-
 „ καλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δό-
 „ ξα Θεοῦ ὑπάρχων. ἀλλὰ πάλιν ὁ μὲν τῶν
 ὅλων Θεὸς φύσιν ἔχει θείαν, ἐκ προσηγο-
 ρίαν ψιλῶ· ὁ δὲ ἄνθρωπος, ὡς εἰκὼν,
 τὸ νομα μόνον ἔχει, ἐσέρημένον τῆς πράγ-
 ματος. ἔτω τὸ ἀπερίγραφον ἀληθῶς μὲν
 καὶ κυρίως ἐστὶ τῶν ὅλων Θεοῦ. μιμεῖ-
 ται δὲ ἔτω πως αὐτὸ καὶ ὁ νῆς ὁ ἀνθρώ-
 πος. ἐν ἀκαρεῖ γὰρ περινοσεῖ καὶ τὰ
 ἑῷα, καὶ τὰ ἐσπερία, καὶ τὰ βόρεια, καὶ τὰ
 νότια, καὶ τὰ ἐπικράνεια, καὶ τὰ ὑποχρό-
 νια· ἀλλ' ἐκ τῆς ἐξουσίας, μόνη δὲ τῇ τῆς λο-
 γισμῆς φαντασία. ὁ δὲ γε Θεὸς καὶ τῇ ἐξουσίᾳ,
 καὶ τῇ δυνάμει τὸ ἀπερίγραφον ἔχει.
 εὐροὶ δ' ἄντις καὶ ἐτέραν μίμησιν ἀκριβε-
 σέραν ἐν τῇ τῆς ἀνθρώπου πάλιν ψυχῇ.
 ἔχει γὰρ αὐτὴ τὸ λογικόν, καὶ τὸ ζωτικόν
 ἐν ἑαυτῇ. καὶ γεννᾷ μὲν ὁ νῆς τὸν λόγον,

A πρῶσι δὲ τῷ λόγῳ πνεῦμα, ἐκ γεννώμε-
 νον καθάπερ ὁ λόγος, συμπαραμαρτὴν δὲ
 αἰ τῷ λόγῳ, καὶ συμπροῖον γεννωμένῳ.
 ἀλλὰ ταῦτα ὡς ἐν εἰκόνι πρόσσεσι τῷ ἀν-
 θρώπῳ. ἐκ δὲ χάριν καὶ ἀνυπόστατος ὁ λό-
 γος, καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν. ἐπὶ δὲ τῆς ἀγίας
 Τριάδος τρεῖς νοῦν τὰς ὑποστάσεις, καὶ
 ἀσυγχύτως ὡνωμένους, καὶ καθ' ἑαυτὰς
 ὑφ' ἑωσας. γεγέννηται μὲν γὰρ πρὸ τῶν
 αἰώνων ἐκ τῆς πατρὸς ὁ Θεὸς λόγος, ἀχώ-
 ριστος δὲ ἐστὶ τῆς γεννήσαντος. καὶ ἐκπο-
 ρύεται ἐκ τῆς Θεοῦ καὶ πατρὸς τὸ πανά-
 γιον πνεῦμα, νοεῖται δὲ καὶ ἐν ἰδίᾳ ὑπο-
 „ σάσει· πάντα γὰρ Φησὶν ἐνεργεῖ τὸ αὐτὸ 1. Κορ. 12. 11.
 „ καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιρῶν ἰδίᾳ ἐκάσῳ
 „ καθὼς βέλεια. ἀλλὰ περὶ τῆς μηκύνειν
 τὸν λόγον ἐκ δεῖ. μυρίας γὰρ ἐστὶν δοῦναι
 ἀποδείξεις τῆς ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ.

ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Τίτι εἶπεν ὁ Θεός,

Γ „ ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέ-
 ραν; ἡ τίς ὁ σύμβελος; τὸ γὰρ ποιήσωμεν,
 ὅψιν ἀπαιτεῖ συμβελε. λέγει τοίνυν Ἡ-
 „ σαίας περὶ τῆς μονογενῆς ἡς τῆς Θεοῦ, ὅτι Ἡσ. 9. 6.
 „ παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν ὥς, καὶ ἐδόθη ἡμῖν.
 „ ἐγεννήθη παιδίον, ὥς ἐδόθη. τὸ μὴ ὄν,
 „ ἐγεννήθη· τὸ ὄν, ἐδόθη. ὁ μὲν, ἐγεννή-
 „ θη· ὁ δὲ, ἐδόθη. καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα
 „ αὐτῆς μεγάλης βελῆς Ἀγγελος, τῆς παι-
 „ δὸς· τῆς ἡς μὲν, διὰ τὴν Θεότητα· παιδὶς
 „ δὲ, διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. θαυμαστὸς
 Δ „ σύμβελος. εἶδες τὸν σύμβελον, ὃ εἶπε,
 „ ποιήσωμεν ἄνθρωπον; τί δὲ ἐστὶ τὸ κατ' εἰ-
 „ κόνα; Βέλεια ἡμᾶς μιμητὰς αὐτῆς εἶναι
 ὁ Θεὸς κατ' ἀρετῇ. ὁ Θεὸς ἅγιος, ἐάν
 γεννώμεθα ἅγιοι, κατ' εἰκόνα αὐτῆς ἐσμέν.
 „ γίνεσθε γὰρ Φησὶν οἰκίσμονες, ὡς καὶ ὁ Λευ. 6. 36.
 „ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐράνιος. εἶδες πᾶς ἡ εἰκὼν;
 „ ὁ Παῦλος δὲ δεικνύς τὴν εἰκόνα λέγει·
 „ ἀποδύσαδε τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, καὶ Κολασ. 3. 10.
 „ ἐνδύσαδε τὸν νέον, τὸν κατὰ Θεὸν κλι-
 Ε „ θέντα εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, κατ' εἰκό-
 „ να τῆς κτίσαντος αὐτόν. εἶδες, ὅτι ταῖς
 „ ἀρεταῖς ἐπιγράφεται τὸ κατ' εἰκόνα; ἐν
 „ τίνι δὲ ἡ εἰκὼν; ἐν ἐξουσίᾳ· λέγει γὰρ·
 „ καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσ-
 „ σης, καὶ τῶν πετεινῶν, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΚΤΡΙΑΛΟΥ. Εἰ μὲν ἕτερον, καὶ ἕτε-
 ρον εἶναι φασὶ τὸ κατ' εἰκόνα καὶ τὸ καθ'
 ὁμοίωσιν, διδασκέτωσαν τὴν διαφοράν.
 Ζ „ διακρίμεθα γὰρ ἡμεῖς, ὡς ἔδεν ἕτερον, τὸ
 „ καθ' εἰκόνα δηλοῖ, πλὴν ὅτι τὸ καθ' ὁμοίω-
 „ σιν· καὶ ὁμοίως τὸ καθ' ὁμοίωσιν, τὸ κατ'
 „ εἰκόνα. τὴν δὲ πρὸς Θεὸν ὁμοίωσιν ἐλά-
 „ χον ἐν πρώτῃ κατασκευῇ, καὶ ἐσμέν εἰ-
 „ κόνες Θεοῦ. δεκτικὴ γὰρ, ὡς ἐφημεν, ἡ
 „ τῆς ἀνθρώπου φύσις καὶ ἀγαθότητος, καὶ
 „ δικαιοσύνης, καὶ ἀγιασμῆς, καὶ τὴν ἐν τε-
 „ τοις ἔφεσιν ἐγκαταβεβλημένῳ ἔχει πα-
 „ ρὰ Θεοῦ. καὶ τῆς ἐστὶν ἐντεῦθεν ἰδεῖν,
 Η „ εἰ ἐκτροπὴ γέγονε τῇ τῆς ἀνθρώπου δια-
 „ νοίᾳ ἐκ ἀπόγε τῶν φαύλων εἰς τὸ ἀγα-
 „ θόν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀγαθῆς πρὸς τὸ φαῦλον.
 Καὶ

(1) Οὐ κατηγορῶν, ἐκ μαρτύρων. ἡ ἐν χάριτι ἐκδοσ.

Καὶ μετ' ἄλλα. Περιττὸν γὰρ τὸ λέγειν, ὅτι τὸτο ἡμῖν τετήρηται, τῆς τοῦ κατ' ὁμοίωσιν, εἰς αἰῶνα τὸν μέλλοντα. Θεὸς γὰρ
 » εἰπόντος, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκό-
 » να ἡμετέραν, καὶ κατ' ὁμοίωσιν, τίς ὁ Φά-
 » να τολμῶν, ὅτι γέγονε μὲν τὸ κατ' εἰκό-
 » να, ἔ μὲν ἔτι καὶ κατ' ὁμοίωσιν;

ΕΤΣΕΒΙΟΥ. Ψυχὴ μὲν ἐν λογικῇ, καὶ ἀθάνατος, καὶ νῦν ἀπαθείς ἐν ἀνθρώπῳ φύσει εὖ μοι δοκεῖ λέγεσθαι εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν ἀποσώζειν Θεόν, καὶ ὅσον αὐλὸς καὶ ἀσώματος νοεράτε καὶ λογικῇ τὴν ἑστίαν σωζέσθαι, ἀρετῆς ἕσα καὶ σοφίας δεκτικῇ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἰπὼν, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν, ἔ μέχρι τῆς ἑσθ' ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς δῆλον ἡμῖν ἐποίησε κατὰ ποῖον λογισμόν τὸ ὄνομα τῆς εἰκόνος ἔλαβε, τί γὰρ Φησί; καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τῆς ἔραν, καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρποντων ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος. κατὰ τὴν τῆς ἀρχῆς ἐν εἰκόνα Φησὶν, ἔ καὶ ἑτερόντι. καὶ γὰρ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀρχοντα τὸν ἄνθρωπον ἐδημιούργησεν ὁ Θεός.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὡς εἰκόνα εἶπε, τὴν τῆς ἀρχῆς εἰκόνα διδάσκων, ἔτω καὶ ὁμοίωσιν. ὥς κατὰ διώκουν ἀνθρωπίνῳ ὁμοίως ἡμᾶς γενέσθαι Θεῷ κατὰ τὸ ἡμερον, λέγω, καὶ πρῶτον ἐξομιᾶσαι αὐτῷ, καὶ κατὰ τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον.

ΘΕΟΔΟΥ. Καὶ παρὰ μὲν τῆς ὕλης τὸ σῶμα λαβὼν ἤδη προὑποστάσης, παρ' ἑαυτῆς δὲ ζῶντι ἐνθεῖς, ὁ δὲ ψυχῇ λογικῇ καὶ εἰκόνα εἶδεν ὁ λόγος, δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὸ μόντοι κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, τῆς ἐστίν, ὥς αὐτὸν ἐξασίας τῆς αἰδητῆς τε καὶ νοητῆς συμπαγύντα ἐν εἰκόνος ἡμετέρας εἶναι τάξει, τοῖς λογικοῖς δεικνύσας προσήκειν, οἷον οἰκίας τινὸς ἡμῖν τοῖς ἀναθεμένους αὐτῷ τῆς παντός κόσμου τὴν δεσποτείαν. ὥς γὰρ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ὀνομάτων ἡμᾶς ἡ θεία περὶ Θεοῦ διδάσκει γραφή. ὥς καὶ κεφαλῇ τῆς Χριστῆ τὸν Θεὸν ἀκέρως λεγέ-
 » σης, ἔ πρότερον σιωπήσω τῆς λεγομένης τὴν
 » διώκουν, ἀκριβῶς, τὴν τῆς παρ' ἡμῖν κεφαλῆς
 » ἐστὶ τὸ ἐξαίρετον, ἐπὶ τὸ προκείμενον ἔτως
 » ἐνέγκω τὸ νοητέον. καὶ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν
 » ἄλλων τῶν τοιαυτοτρόπων ὁμοίως. ἔτως
 » ἐν καὶ τὸ κατ' εἰκόνα νοήσω, ζητήσας πρό-
 » τερον τῆς παρ' ἡμῖν εἰκόνος τὴν χρεῖαν.
 » νοήσας δὲ, τιμήσω τὴν εἰκόνα διὰ τὸν
 » ἑπέρειν. εἰς ἐκεῖνον γὰρ ἡ περὶ τῶν
 » ἀναγεται μὲν γνώμη σαφῶς. αὐτὸς γὰρ

Mat. 9. 25. Φησὶν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ὁ Κύριος· ἐφ'
 40, 45. » ὅσον ἐποίησατε ἐν τῶν μικρῶν τῶν
 » ἐμοὶ ἐποίησατε καὶ ἐφ' ὅσον ἐκ ἐποίησατε
 » ἐν τῶν, ἔδὲ ἐμοὶ ἐποίησατε. τὸ δὲ κατ'
 » ὁμοίωσιν, προσέθηκεν, ἐπειδὴ χρὴ, καὶ

ὁμοιότητα κεκληθῆναι τὴν εἰκόνα πρὸς ἐκεί-
 » νον ἑπέρειν. ἐπὶ μὲν ἐν τῶν ἡμετέρων
 » εἰκόνων, ἐπειδὴ καὶ σωμάτων εἰκόνες, καὶ
 » ἐκ σωμάτων εἰσιν, εἰκότως αἱ μὲν τοῖς
 » χρώμασιν, αἱ δὲ τοῖς ὄγκοις μεμίμνεται
 » τὸ ἀρχέτυπον. ἐπὶ δὲ γε τῆς εἰκόνος τῆς
 » θείας, ἐπειδὴ ἀσώματος ἐστὶν ὁ Θεός, ἐκ
 » τῶν ἐκείνων δὲ προσεῖναι καὶ τῇ εἰκόνι τὴν
 » ὁμοιότητα. καὶ ἐστὶ ταύτης ἐν ἡμῖν ἐκ ὀλί-
 » γα γνωρίσματα. οἷον, προνοεῖν οἶδα τὸν
 » ἀπάντων Θεόν, ἀφ' ὧν καὶ αὐτὸς ἐγὼ τι-
 » νῶν προνοῶ· ἀπερίγραφον εἶναι, καὶ πα-
 » ρεῖναι τοῖς ἀπασιν, ἀφ' ὧν ἐν ἀκαρεῇ τῇ
 » διανοίᾳ, καὶ αὐτὸς οἷς ἂν βεβηθῆται πα-
 » ρίσταμαι· βασιλέα τῆς παντός, ἀφ' ὧν ἔχω
 » τὸ καὶ αὐτὸς ἀρχεῖν τε καὶ δεσπόζειν τινῶν.
 » κριτὴν ὑπάρχειν ἀδέκατον, ἀφ' ὧν κα-
 » μοὶ τῆς μετέδωκεν· ἀόρατον ἐν τοῖς ἀπα-
 » σι καὶ ἀθάνατον, ἀφ' ὧν ἔχω καὶ αὐτὸς
 » τοιαύτῳ ψυχῇ· δημιουργὸν καὶ κτίστην,
 » ἀφ' ὧν ἔ καὶ ἐμαυτὸν ὁρῶ κτίζειν διωά-
 » μων. ἀλλὰ πρὸς τῶν ἐστὶ μυρία δει-
 » κνῶντα, καθὼς οἶοντε, τὴν πρὸς τὸ ἀρ-
 » χέτυπον ἡμῶν ὁμοιότητα. τῆς προδήλως
 » τυγχάνοντος, ὅτι ὡςπερ ἡ τῶν ἀνθρώπων
 » εἰκὼν, ὁμοία κατὰ τὸ σχῆμα τυγχάνουσα
 » τῷ ἀνθρώπῳ, δοκεῖ μὲν ἔχειν καὶ πόδας,
 » καὶ κεφαλὴν, ἔχει δὲ τῶν ἐκείνων κατὰ
 » ἀλήθειαν, ἀλλ' ἀκριβῶς τῆς σχήματος
 » ἔτω, μάλλον δὲ πέραν τῶν, τὰ ἐμοὶ
 » κατ' ὁμοιότητα τῶν θείων προσοῖα, ἐνεργεία
 » πρὸς τὰ τῶν ὡς ἀληθῶς θείων ἀπο-
 » λιμπάνεται. Θεὸς μὲν γὰρ αὐτὸς αἰδῖος
 » ὢν, ἐκ ἐκ ὄντων ἐμὲ τοῖς ἄλλοις ἅμα συ-
 » νυπεσῆσατο. ἐγὼ δὲ τὴν εἰκόνα πεποίη-
 » μαί τὴν αὐτὸς ἐμαυτῆς ἐκ ὕλης, μετ' ἧς τῆ
 » εἶναι καὶ αὐτὸς εἰληφα τὴν ἀρχὴν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δὲ μέντοι καὶ τῶν-
 » σοι, τί ποτέ ἐστι τὸ κατ' εἰκόνα σαφῶς τε
 » καὶ σωτόμως εἰς ἐμὴν διώκουν διελθεῖν.
 » ἀπὸ τῶν παρ' ἡμῖν εἰσὶν ὡς τὰ πολλὰ
 » πρὸς ἡμᾶς ἡ γραφὴ περὶ Θεοῦ διαλέγε-
 » δαι, καὶ τὴν διδασκαλίαν ἐκ τῶν γνωρί-
 » μων ἡμῖν ποιεῖν ἐναργῆ. ὡς ἐν, ὅταν
 » ἀκέρως χερὶ τὸν Θεὸν ἐκτετακέναι τὸν
 » ἔραν, ἡ γνώφον ὑπάρχειν ὑπὸ τῆς πό-
 » δας αὐτῆς, ἐκ ἀληθῶς χεῖρας ἔχαι νοεῖς
 » τὸν Θεόν, ἔδὲ πόδας, (ἀπλῶς γὰρ τὸ θεόν,
 » ὅτιπερ καὶ ἀτάματος) ἀλλ' ἐκ τῶν ἡμετέ-
 » ρων, διὰ μὲν τῆς χερὸς, οἶδας σημαίνε-
 » δαι τὴν ἐνέργειαν, ἐπειδὴ χερσὶν ἡμεῖς
 » ἐνεργῶμεν· διὰ δὲ τῆς ποδός, τὴν παρ-
 » σίαν, ἐπειδὴ ποσὶν ἡμεῖς ἑπερ ἐθέλομεν
 » ἀφικνέμεθα· καὶ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν τοια-
 » υτοτρόπων παραπλησίως ἡγῆ, καὶ ἔχ
 » ἑτεροίως· ἔτως ἐκδέξαι καὶ τὸ τῆς εἰκό-
 » νος. ἡ τοίνυν εἰκὼν τῶν διώκουν παρ'
 » ἡμῖν, ἐκ ὁρώμενον πολλάκις ἡμῖν ὑποδει-
 » κνύει τὸν ἑπέρει, καὶ διὰ τῆς εἰκόνος
 » παρεῖναι τὸν ἀπόντα νομίζομεν. ἐπειδὴ
 » τοίνυν καὶ ὁ δεσπότης Θεὸς ἀόρατος παν-
 » τελῶς, καὶ ἀπεριόρητος πάσῃ γεννητῇ φύ-
 » σει καθέστηκε, πρὸς δὲ καὶ ἀνενδεής, ἐν
 » εἰκόνι Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον εἶναι τῇ κτίσει
 » πεποίηκε,

πεποίηκε, καὶ βασιλέα πάσης ἀπέδειξεν αὐτόν· ἵνα τὴν ἐπιφειλομένην αὐτῷ τιμὴν παρ' αὐτῆς ἐν τέτοις, καὶ τῇ περὶ τῶν θεραπέα κομίζοιτο. καὶ ὅτι μὲν τὰ αἰδητὰ πάντα πρὸς τὴν τέτην χρεῖαν συνῆθη... (1) γῆ, θάλαττα, ζῶων φύσεις, ἀῆρ, ὡμολόγηται. τάχα δ' αὐτισι προσαιητὸ, καὶ περὶ τῶν Ἀγγέλων ταυτὸ τῷ το φάσκειν ἡμᾶς, ἅς Παῦλῳ παρεπέμψαντες φάσκοντι πάντας αὐτὰς εἶναι λειτουργικά πνύματα εἰς διακονίαν ἀποσελ-
 Εβρ. ι. 14.
 » λόμενα διὰ τῆς μέλλουσας κληρονομεῖν σωτηρίαν, αὐτοὶ τῆς πρὸς αὐτὰς φιλονεικίας ἀπαλαξόμεθα. ὅνπερ τοίνυν τρόπον τῶν κατὰ γλῶσσαν τῶν βασιλέων, ὅσα μὲν εἰσι τῶν πόλεων ὑπήκοοί τε καὶ φίλοι περιέπεσσι τε τὰς εἰκόνας αὐτῶν, καὶ τιμὴν αὐταῖς ἀπασαν προσάγῃσι, καὶ βασιλεῦσι προσήκῃσαν· ἔτω καὶ τῶν ὑπὸ τῷ παμβασιλέως γυνομένων Θεῶν. οἱ μὲν αἰδεοδότες τὸν ποιητὴν, ἔσερξαν τὴν εἰκόνα, καὶ τὴν ἐπιβάλλουσιν αὐτοῖς σφιδῶν περὶ αὐτῶν εἰσέτι νῦν ἐπιδείκνυνται· ὅσοι δὲ ἀποστασίαν ἀόσησαν, αὐτοὶ πάντα τρόπον εἰς τὴν καθάρεισιν αὐτῆς ἐπεβέβησαν, καὶ μεθίστανται τῆς τοιαύτης γνώμης ἡδέποτε.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τινὲς κατ' εἰκόνα Θεῶν τὸν ἄνθρωπον ἀνέμισαν κατὰ τὸ τῆς ψυχῆς ἀόρατον. καὶ ἔσσωσαν, ὅτι καὶ Ἀγγελοὺς ἀόρατους, καὶ δαίμων ἀόρατους· πρὸς ἅς ἀναγκαῖον εἰπεῖν τοσούτον, ὅτι καὶ τὸ ἄρρεν ἐν ἀνθρώποις, καὶ τὸ θῆλυ κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τῆς αὐτῆς εἴληχε φύσεως. τί δὴ ποτε ἦν ὁ Παῦλος τὸν μὲν ἄνδρα εἰκόνα τῷ Θεῷ λέγει, ἔκ ἐτι δὲ καὶ τὴν γυναικα, εἴπερ κατὰ τὸν τῆς ψυχῆς λόγον εἰκὼν Θεῶν ὁ ἄνθρωπος; λέγει γὰρ, ἀνὴρ μὲν γὰρ εἰκὼν καὶ δόξα
 1. Κορ. ιι. 7.
 » Θεῶν ὑπάρχων, ἔκ ὁφείλει κατακαλύπτειν
 » διὰ τὴν κεφαλὴν· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός-
 » ἐσιν. εἰ τοίνυν εἰκὼν Θεῶν ὁ μὴ ὁφείλων
 » καλύπτειν τὴν κεφαλὴν, δῆλον ὅτι ἡ
 » καλυπτομένη ἔκ εἰκὼν Θεῶν, τῆς αὐτῆς ψυ-
 » χῆς ὑπάρχουσα. πῶς ἔν Θεῶν εἰκὼν ὁ ἄν-
 »θρωπος; κατὰ τὸ ἀρχικόν, κατὰ τὸ ἐξου-
 »σιασικόν, καὶ μάρτυς αὐτῇ τῷ Θεῷ ἡ Φω-
 » νή, ἡ λέγουσα· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ'
 » εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν· καὶ
 » τὸν τρόπον ἐπάγαγα, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν
 » ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν
 » τῶν ἑρῶν, καὶ τῶν θηρίων τῆς γῆς, καὶ
 » τὰ ἐξῆς. ὥστε ἔν ὁ Θεὸς τῶν ὅλων, ἔτω
 » καὶ ὁ ἄνθρωπος τῶν ἐπιγείων βασιλεύει.
 » τί ἔν ἔκ ἀρχῆς καὶ ἡ γυνὴ τῶν προεργημέ-
 »νων; ἀλλὰ κεφαλὴν ἔχει τὸν ἄνδρα, τῶν
 » ἄλλων κρατῶσα. ἀνὴρ δὲ ἔκ ὑποτάκτου
 » τῇ γυναικί. διὸ δὴ καλῶς ὁ μακάριος
 » Παῦλος τὸν ἄνδρα μόνον εἰκόνα Θεῶν φη-
 »σιν εἶναι καὶ δόξαν, τὴν δὲ γυναικα τῷ ἄν-
 »δρὸς δόξαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. (2) Ὡστερ εἰς βασιλεύς πόλιν τινὰ μεγίστην κατασκευάσας,

πολλοῖς τε αὐτῷ καὶ ποικίλοις διακοσμή-
 σαις ἔργοις, μετὰ τὴν ἀπάντων ἐκπλήρω-
 σιν κελεύσειν εἰκόνα αὐτῷ γυνομένην με-
 γίστην καὶ ὑπὲρ περὶ τὴν τῷ μέσω πά-
 σης ἐξάναι τῆς πόλεως εἰς ἔλεγχον τῷ
 τῆς πόλεως αὐτῆς, ὡς ἀνάγκη καὶ ὡς εἰκό-
 να τῷ πεποιηκότι τὴν πόλιν βασιλεύειν
 παρὰ τῶν κατὰ τὴν πόλιν θεραπόντων
 πάντων, χάριν ὁμολογούντων διὰ τὸ τὴν
 κτίσιν τῆς πόλεως, ὅτι περ αὐτοῖς τὴν δια-
 τημα δέδωκε τοῖσιν· ἔτω καὶ ὁ τῆς κτί-
 σεως δημιουργὸς πεποίηκε μὲν πάντα τὸν
 κόσμον, διαφόροις τε καὶ ποικίλοις καλ-
 λωπίσας τοῖς ἔργοις, τελευτᾶν δὲ τὸν
 ἄνθρωπον ἐν τάξει παρήγαγεν εἰκόνας
 οἰκίας, ὡς ἂν ἅπαντα ἡ κτίσις ἐν τῇ περὶ
 τῷ σφιδῶν καὶ θεραπέα τὴν προσή-
 κῃσαν ἀναφέρει τιμὴν τῷ Θεῷ. ἔγχα
 ἀδελφον, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις τῇ τῷ ἄνθρω-
 πῳ χρεῖα φαίνεται σφιδῶν· εἴγε ἔξ
 ἀέρος, καὶ γῆς, καὶ ὕδατος, καὶ φωσφ-
 ρων, ἅς ὁ ἑρῶν φέρει ἐφ' ἑαυτῶν, ἡ τῶν
 καρπῶν σύστασις ἀποτελεῖται. ἡ δὲ τῶν
 ἀπόλωνσις πᾶσα μὲν ἐστὶν ἀνθρώποις ἀ-
 ναγκαῖα, βραχεία δέ τις αὐτῶν τοῖς ἀλό-
 γοις νεμένηται μοῖρα πρὸς ὑπηρεσίαν τε-
 ταγμένοις ἀνθρώπων. αὐτε ἀόρατοι διωά-
 μεις, ὅτι πᾶσα τοῖς θεοῖς ἐκλήμασιν ὑπε-
 ρετῶνται πρὸς τὸ ἡμῖν λυσιτελεῖν, Παῦλος
 » ὁ μακάριος διδάσκων λέγει· ἔχθι πάντες
 Δ » εἰς λειτουργικά πνύματα εἰς διακονίαν
 » ἀποσελόμενα διὰ τῆς μέλλουσας κληρονο-
 » μεῖν σωτηρίαν; πρόδηλον τοίνυν, ὅτι εἴνα
 » κόσμον ἀποτελέσαι τὸ σύμπαν βεληθείς
 ὁ Θεός, καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἐκ διαφόρων
 φύσεων συστᾶσαν, θνητῶν τε καὶ ἀθανά-
 των, λογικῶν τε καὶ ἀλόγων, ὁρατῶν τε
 καὶ ἀόρατων εἰς ἐπὶ συναγαγεῖν ἐβελή-
 σας, σφιδῶν ἀπάντων τὸν ἄνθρωπον
 κατεσκευάσαν· ἔτω πάντα πρὸς αὐτὸν
 συναγαγὼν τῇ χρεῖα, ὥστε σφιδῶν
 τὴν σύμπασαν κτίσιν τῷ αὐτῷ, καὶ φιλίας
 αὐτὸν ἐνέχυρον ἐναργές εἶναι τῇ πάσῃ.
 δέδωκε γὰρ αὐτῷ ταύτης ἕνεκα τῆς αἰ-
 τίας καὶ ψυχῆς, καὶ σῶμα. τὸ μὲν, ὁρα-
 τὸν τοῖς ὁρατοῖς οἰκίον, ἐκ γῆς τε καὶ
 ἀέρος, καὶ ὕδατος, καὶ πυρὸς συμεσός, καὶ
 τοῖς ἐκ τῶν ἀποτελεσμένων τρεφόμενον
 καρποῖς· τὴν δὲ, νοεράν τε καὶ ἀθάνα-
 τον καὶ λογικῶν ταῖς ἀόρατοις καὶ λογι-
 καῖς εὐκρίαν ἐστίαις. ἵνα μὴ τῇ χρεῖα μό-
 νον ἐπ' αὐτὸν ἡ κτίσις συναπτήται, ἀλλὰ
 γὰρ καὶ τῇ τῆς φύσεως οἰκειότητι. μάλ-
 λον δὲ, ἵνα ἐκ τῆς κατὰ τὴν φύσιν οἰκειό-
 τητος, καὶ πρὸς τὴν χρεῖαν τὴν αὐτῇ τὰ
 πάντα συναπτήται, ἡδὲως ὑπὲρ τῆς συ-
 γνῆς καὶ οἰκίας πανέντατε, καὶ τὴν οἰ-
 κίαν εἰσφέροντα χρεῖαν. Καὶ μεθ' ἑτέρα.
 Σφιδῶν δὲ μοῖρα θανυμαζέειν ἐπελήλυθε τῶν
 ταυτὰ μὲν σφιδῶν ἔχθι οἶων τε γεγονότων,
 Η κατ' εἰκόνα δὲ Θεῶν τὸν ἄνθρωπον γεγενῆ-
 σαι πῇ μὲν, κατὰ τὸ ἀρχικόν εἰπόντων·
 πῇ δὲ, κατὰ τὸ νοερόν, γέλως μετὰ
 σαφῶς

(1) Ἰσ. σφιδῶνται.

(2) Θεοδῶν· ἡ ἐν Παρισ. ἔκδοσις. ὡσαύτως καὶ ἡ ἐν Χάλκῃ.

σαφῶς ἀποφθεγγόμενων. δέον αὐτὰς συνιδεῖν, ὅτι εἰκὼν Θεὸς μόνος ὁ ἄνθρωπος λέγεται γεγενῆσθαι. ἐν μὲν γὰρ τῇ ποιήσει Φησί, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν· ἐπὶ δὲ τῷ Νῶε, ὅτι ἐν εἰκόνι Θεὸς ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον. ὁ δὲ μακάριος Παῦλος, ἀνὴρ ἐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι, εἰκὼν καὶ δόξα Θεὸς ὑπάρχων· εἰ δὲ μόνος ἄνθρωπος ἐν τοῖς γεγονόσιν εἰκὼν, προδήλον ὡς τὸν μόνον τὸτο προσειρημένον, ἰδίαν τινὰ τῆς προσηγορίας προσήκειν εἶναι τὴν αἰτίαν· ἀλλ' ὅτε τὸ νοερὸν μόνον, ὅτε τὸ λογικόν· τοιαύτας γὰρ εἶναι καὶ τὰς ἀοράτους Φαμεν διώμας· ἐμὴν δὲ τὸ ἀρχικόν. καὶ γὰρ καὶ τὸτο ταῖς ἀοράτοις προσὸν ὁρῶμεν διώμας, ὡς ὁ μακάριος Παῦλος ποτὲ μὲν λέγει, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς ἔρανοις, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, ἔτε θρόνοι, ἔτε κυριότητες, ἔτε ἀρχαί, ἔτε ἐξουσίαι· ποτὲ δὲ, ἵνα γνωσθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς, καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπεκρανίοις. ὅταν καὶ τὰς ἐναντίας ἔτω καλὰ διώμας, ὡς ἂν ἐξ ἐκείνων ἐκπεπλωκίνας τῶν ταγματῶν. ἐκ ἑστὶ γὰρ ἡμῖν, Φησὶν, ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὰς κοσμοκράτορας τῶν σκότους. ἔτω καὶ Ἄγγελοι καλῶνται. καὶ Μιχαὴλ, Φησὶν, ὁ ἀρχὼν ὑμῶν, καὶ ἀρχὼν Περσίδος. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν Φωστήρων· τὸν Φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν Φωστῆρα τὸν ἐλάσσονα εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός. ὅπερ Δαβὶδ ἐξουσίαν ἐκάλεσεν, εἰπὼν, τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, τὴν σελήνῃ καὶ τὰς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός. πῶς ἂν οἴοντε ἡμεῖς κατὰ τὴν λέγειν εἰκόνα τὸν ἄνθρωπον, ὃν δὴ μέτεσι πολλῶν τῶν γεγονότων, μόνον αὐτὸν κατ' εἰκόνα γεγενῆσθαι λεγομένης Θεῶ; ἀφ' ὧν δὴλον ἡμῖν, ὅτι μίαν τινὰ προσήκει τὴν αἰτίαν εἶναι, κατὰ τὴν ἑτοῦς ἔτω προσηγόρευται μόνος, ἧς ἑδὼν μετέχει τῶν γεγονότων, ἅτε μὴδὲ τῆς προσηγορίας μετέχων ταύτης· ἐστὶ δὲ ἡ ἐφ' ἣν εἰπὼν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Προδιαληπλέον πρότερον πᾶσι σιμῶσθαι τὸ κατ' εἰκόνα ἐν σώματι, ἢ ἐν ψυχῇ. εἰδόμεν δὲ πρότερον οἷς χρῶνται οἱ τὸ πρῶτον λέγοντες, ὃν ἐστὶ καὶ Μελίτων, συγγράμματα καταλελοιπώς περὶ τῶν αἰσμάτων εἶναι τὸν Θεόν. μέλη γὰρ Θεὸς ὀνομαζόμενα οὐδὲν οὐκ ὄντα, ὡς Φράνθης Κύριος ὁσμὴν ὁσώδης· καὶ, τὸ σῶμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα, καὶ βράχιονα Θεῶ, καὶ χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ δακτύλους, ἀντικρυς φάσκει ταῦτα ἐχ' ἑτερόν τι διδάσκειν, ἢ τὴν μορφὴν τῶ Θεῶ. πῶς δὲ, Φασί, καὶ ὡφθῇ ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, καὶ τῷ Μωσῇ, καὶ τοῖς ἁγίοις μὴ μεμορφωμένος; μεμορφωμένος δὲ κατὰ ποῖον χα-

ρακλήρα, ἢ τὸν ἀνθρώπινον; καὶ σιμῶσθαι μυρία ῥήτα, μέλη ὀνομαζόμενα Θεῶ. πρὸς δὲ ἀγωνισέον πρῶτον ἀπὸ τῆς λέξεως. ἀντιπαραβαλέμεν δὲ ῥήτα τοῖς πλέον τῶ γραμματος μὴδὲν ἐπισαμνέοις, ἐναντίον αὐτῶν τῇ ὑπολήψει. ἐκ μὲν τῶ Ζαχαρίᾳ, ὅτι ἐπὶ ὀφθαλμοὶ Κυρίου οἱ ἐπι-
 Βλέποντες ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. εἰ δὲ ἐπὶ ἔχει ὀφθαλμὸς ὁ Θεός, ἡμεῖς δὲ δύω, καὶ κατ' εἰκόνα αὐτὸν ἐγεγόναμεν. ἀλλὰ ἡμεῖς μὲν ἐκ ἐπιερυνόμεθα, περὶ Θεῶ δὲ λέγει
 ἐν ὧν ψαλμῷ, ὅτι ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐ-
 τῶ ἐλπίεις. εἰ δὲ ἐκεῖνος μὲν πτέρυγας ἔχει, ἡμεῖς δὲ ἐσμὲν ζῶον ἀπλεον, καὶ κατ' εἰκόνα γέγονε Θεὸς ὁ ἄνθρωπος. πῶς δὲ ὁ σφαιροειδὴς ἔρανός, καὶ αἰε κινέμενος, θρόνος εἶναι, ὡς ὑπολαμβάνει, διώματα τῶ Θεῶ; ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ, πῶς ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτῶ; ἀπαγγελλέτωσαν ἡμῖν. ἄρα γὰρ τὸ ἀπὸ γονάτων μέχρι τῶν βάσεων σῶμα τῶ μεταξὺ ἔρανός καὶ γῆς περιέχοντος, τῷ μέσῳ δὲ ἔσης τῆς γῆς τῶ παντός κόσμου, καὶ περιεχομένης ὑπ' αὐτῶ, ὡς γραμμικαῖς ἀποδείξεσι παρίσταται, παρ' ἡμῖν εἰσὶν αἱ βάσεις τῶ Θεῶ, ἢ παρὰ τοῖς ἀντίχριστοις; καὶ ὅλλω τὴν οἰκουμενὴν ἡμῶν πεπληρώκασιν, ἢ καὶ πλέον τι ἐπιλαμβάνουσιν, ἢ ἐλαττόν τι; διεσῆκασιν οἱ πόδες αὐτῶ διὰ τὰς θαλάσσας, καὶ τὰς ποταμούς, ἢ καὶ τοῖς ὕδασι ἐπιβαίνουσι; πῶς δὲ ὁ ὀφθαλμὸς ἔρανός θρόνος, καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν, ἐν μόνῳ τῷ παραδείσῳ οὐδὲν οὐκ ὄντα περιπατῶν, ἢ ἐν τῇ κορυφῇ τῶ Σινῶ φαίνεται τῷ Μωσῇ; καὶ πῶς ταῦτά τις περὶ Θεῶ δόξασιν καὶ μωρός λεχθήσεται; εἴτα πολλὰ πρὸς ἀνατροπὴν εἰπὼν τῆς τοιαύτης δόξης, ἐπάγει. Ὁ δὲ Φάσκων τὸ κατ' εἰκόνα μὴ ἐν σώματι εἶναι, ἐν δὲ τῇ λογικῇ ψυχῇ, παραστήσει ἐκ οὐ καταφρόνητον δόγμα, καταλαβὼν τίνες διώμας εἰσὶν αὐτῆς. ἢ γὰρ γνωσικὴ δύναμις ἢ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κριτικὴ τε, καὶ οὐποητικὴ, δικαιοπρακτικὴ τε καὶ ἐρρωμένη, καὶ ἀπαξ ἀπλῶς παντός καλῶς ἐπιτελεστικὴ, κατ' εἰκόνα ὑπὸ τῶ Θεῶ γεγονόσιν αὐτῷ. ὅτι δὲ τὸ κατ' εἰκόνα αἱ πράξεις χαρακτηρίζουσι, καὶ ἐχὼν ἡ τῶ σώματος μορφή, σαφῶς ὁ Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους Φησί, κατὰ τὸν ἑφορέσαμεν τὴν εἰ-
 κόνα τῶ χροῖκῶ, Φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τῶ ἐπεκρανίος. εἰκόνα μὲν Φορεῖ χροῖκῶ ὁ κατὰ σάρκα ζῶν, καὶ ποιῶν τὰ ἔργα τῆς σαρκός· εἰκόνα δὲ τῶ ἐπεκρανίος, ὁ τῷ πνύματι τὰς πράξεις τῆς σαρκὸς θανάτων. καὶ ἐν ἑτέρῳ δὲ ἐπιστολῇ διδάσκων ὡς δὲ βίβλιν, ἐπιφέρει ταῖς ἐντολαῖς τῶ, ἵνα γνήσῃτε κατ' εἰκόνα τῶ κτίσαντος. Κύριος μακρόθυμος, καὶ ὁ μακρόθυμος ἄνθρωπος ἔχει τὸ κατ' εἰκόνα τῶ Θεῶ. δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιος ὁ Κύριος, καὶ οἰκίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος. ἐκὼν ὁ ἀγαπῶν δικαιοσύνην καὶ ὁσιότητα, καὶ πράττων καὶ τηρῶν τὴν ἐντολὴν τῶ σωτήρος, τὴν, γινώσκοντες οἰκίρμονες, ὡς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν
 οἰκίρμων ἐστὶ καὶ γίνεσθε τέλει, ὡς καὶ ὁ
 πατὴρ

Ζαχ. 4. 10.

Ψαλ. 90. 4.

1. Κορ. 15. 49.

Κολ. 3. 10.

Λακ. 6. 36.

Ματθ. 5. 48

„ πατήρ ὑμῶν ὁ ἑράνιος τέλειός ἐστιν, εἰκὼν Α
 „ γίνεται κατὰ πάντα τῷ Θεῷ.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Κρεῖττον μὲν ποιεῖσιν οἱ
 τῷ βελτίονι μέρει τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ ἐν τῇ
 λογικῇ ψυχῇ τὸ θεῖον ἐξεικονίζοντες. οἱ
 γὰρ ἀνθρωπομορφον αὐτὸ ἡγάμενοι, πᾶν
 ἡλίθιοι. πλὴν ἔδὲ ἐκεῖνοι τὸ ἀκριβὲς
 δογματίζουσιν. ἀρχῆς γὰρ καὶ βασιλείας
 ἐστὶν εἰκὼν ὁ ἀνθρώπος, ἔκ ὁμοίας· εἰ δὲ
 ὑπεράξει, καὶ ἀρετῆς. εἰ γὰρ καὶ ἀθά-
 νατον ὀριζόμεθα τῷ ψυχῷ εἶναι, ἀλλ' ἔ
 τῆς θεοτάτης ἐκείνης φύσεως ὁμοῖον.
 εἰ γὰρ ἡ ψυχὴ κατ' εἰκόνα, ὅτι καὶ
 ἡ τῆς γυναικός. τί ἔν ὁ Παῦλος εἶπεν,
 1. Κορ. 11. 7. ἀνὴρ μὲν γὰρ ἔκ ὁφείλει κατακαλύπτεσθαι
 „ τῷ κεφαλῷ, εἰκὼν καὶ δόξα Θεῷ ὑπάρ-
 „ χων· ἡ δὲ γυνὴ δόξα ἀνδρός ἐστι· τῆς γὰρ
 „ ψυχῆς τῆς γυναικὸς ἀθανάτου καὶ ἀφθάρ-
 „ τας ὁμοίας, ὡς καὶ τῆς τῷ ἀνδρός, τὴν δὲ
 „ ποτε μετὰ διορισμὸν τινὸς τῷτο ἔφρασαν ὁ
 „ Παῦλος; εἰ δὲ ἀνθυπνεύκοιτε, ἀνθοπλί-
 „ ζοντες τὸν Μωσέα τῷ Παύλῳ, τὸ ποιήσω-
 „ μεν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, μά-
 „ λιστα μὲν δυνατὸν εἶπεν, ὅτι εἰκὼν ἐστὶ τὸ
 „ εἰρημνόν, καὶ ἔπερι ἀμφοτέρων εἴρηται·
 „ πλὴν συλλέξω. (1) εἰ δὲ καὶ τὸ ἐξῆς προ-
 „ σαγάγοιεν, τὸ καὶ ἀρχέτωσαν, πρὸς ἡμῶν
 „ ἔσται τὸ εἰρημνόν. δεικνύται γὰρ τὸ κατ'
 „ εἰκόνα ἐν τῷ ἀρχικῷ χαρακτὴριζόμενον.
 „ εἰ δὲ εἴποιεν, πῶς ἔν ὁ Παῦλος τὸν μὲν
 „ εἰκόνα θεῖαν, τῷ δὲ τῷ ἀνδρός ἀπεφῆνα-
 „ το; φήσομεν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς μὲν ὁμοῖος
 „ ἦ ἡ γυνή, καὶ τῆς αὐτῆς ἡξίωτο τιμῆς,
 „ ἐπεὶ δὲ ἐπλάσθη, ἡλατλώθη καὶ ἡκρωτη-
 „ ριάδῃ αὐτῆς ἡ ἀρχή, καὶ ὑπὸ τὸν ἀνδρα
 „ γεγενήται. ἔκ ὡς γὰρ φησὶ, τῷ ἰσο-
 „ τιμίαν, δέχεται τῷ ἐλάττωσιν. πρὸς τὸν
 „ ἄνδρα καὶ ἡ ἀποστροφὴς, καὶ αὐτὸς σε κυ-
 „ ριεύσει. ὡς ἡ μὲν κοσμοποιία, τῷ πρὸ
 „ τῆς ἀμαρτίας τῆς γυναικὸς δηλοῖ ἀρχῇ·
 „ ὁ δὲ Ἀπόστολος, τῷ μετὰ τὸ πλάσμα
 „ ὑποταγῇ. τὸ δὲ κατ' ὁμοίωσιν, εἰ μὴ δο-
 „ κοῖη τις ἐκ παραλλήλων λέγεσθαι, ὡς τὸ,
 „ Ψαλ. 3. 5. ἐγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνώσα· καὶ τὸ, μα-
 „ Ψαλ. 40. 1. κάριος ὁ σιωπῶν ἐπὶ πλῶχον καὶ πενήτα,
 „ ἔτως ἐρμηνεύεται· ὅτι τῷ ἀρχῇ ἐνε-
 „ χέρισεν αὐτῷ ὁ Θεός, ἵνα ἐπιδείξηται
 „ τῷ ἀρετῇ, καὶ σώσῃ τῷ ὁμοίότητά. ἐδέ-
 „ ξω φησὶ τῷ τιμῇ, δεῖξον τῷ ἀρετῇ.
 „ ἵνα τὸ μὲν, τῇ δημιουργίᾳ· τὸ δὲ, τῇ
 „ προαιρέσει τῇ δημιουργηθέντος ἀνακαίη-
 „ ται. καὶ τάχα τῷτο ἐδήλω τὸ ἐξ ἀρχῆς
 „ μὲν εἰρημνόν, ποιήσωμεν ἀνθρώπον κατ'
 „ εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν, ἢ ὡς
 „ τὸ αὐτὸ ἐμφανέσθαι τῆς λέξεως, ἢ τῇ
 „ προαιρέσει ἀναρτηθείσης τῆς ἀρετῆς. ἵνα
 „ ἡ τοιοῦτον τὸ εἰρημνόν· ποιήσωμεν ἀνθρώ-
 „ πον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, ἵνα ἐκ προαιρέ-
 „ σεως γενήται κατ' ὁμοίωσιν. ὁ μονογενὴς
 „ Ματθ. 5. 48. γὰρ ἐπιδημήτας, φησὶ· γίνεσθε ὅμοιοι τῷ
 „ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς ἑράνοις. ὡς τῆς
 „ μὲν δημιουργίας, τὸ κατ' εἰκόνα σωζέσθαι
 „ τῆς δὲ προαιρέσεως, τὸ κατ' ὁμοίωσιν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἀσώματον νοεὶ τὸν Θεὸν
 ἐκ τῆς ἀνπαρχίας σοὶ ψυχῆς ἀσώματ'·
 μὴ περιγραφόμενον τόπῳ, ἐπεὶ ἔδὲ ὁ
 σὸς νῆς προηγεμένη ἔχει τῷ ἐν τόπῳ
 διαγωγῇ, ἀλλὰ διὰ τῆς πρὸς τὸ σῶμα συ-
 ναφείας ἐν τόπῳ γίνεται. ἀόρατον εἶναι
 τὸν Θεὸν πίστευε, τῷ σεαυτὸ ψυχῇ ἐν
 νοήσας· ἐπεὶ καὶ αὐτὴ σωματικοῖς ὀφ-
 θαλμοῖς ἀληπλὸς ἐστίν. ἔτε γὰρ κέχρω-
 σαι, ἔτε ἐκχημάτισαι, ἔτε τινὶ χαρακτῆ-
 ρι σωματικῷ περιέληπται, ἀλλ' ἐκ τῶν
 ἀνεργειῶν γνωρίζεται μόνον.

Καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς
 θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τῷ ἑρα-
 νῷ, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ τῶν θηρίων,
 καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν
 ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Πῶς ἔν ἔγε τῷ ἀρχῇ
 πάντων τῶν ἐπὶ γῆς εἰληφέν ὁ ἀνθρώπος,
 τὰ θηρία δέδοικε; Παρεῖς ἐκεῖνο, εἴτε
 ἀληθὲς ἔη, εἴτε ψεῦδες, ὅτινες ἔφρασαν·
 ὅτι ἐν ταῖς θείαις δέλοις ἡ ἀρχὴ τῶν θη-
 ρίων ἔκ ἐκείνου, ἀλλ' ὑπερον παρά τινων
 προστετέθη, ἐξ ὁμοίας τῷ ἀπολογίαν
 ποιεῖται. ὅτι ἐξ ἀρχῆς μὲν αὐτῷ, ὅτε
 ἔλαμψεν ἡ εἰκόνα, πάντα ὑπέκειτο. διὸ
 καὶ ὀνόματα αὐτοῖς ἐπέθηκεν. ἐπεὶ δὲ
 παρήκασεν, ἡκρωτηριάδῃ αὐτῷ εἰκότως ἡ
 ἀρχή. ὅτε δὲ ὁ Νῶε τῷ εἰκόνα ταύτῃ
 ἀνεκάθηται, ἡλθε πρὸς αὐτὸν πάντα τὰ
 θηρία, τῷ ἀρχαίαν δελεῖαν ὁμολογῶντα.
 καὶ τὸν Δανιὴλ οἱ λέοντες ἡδέσθησαν, καὶ
 ἡ ἔχιδνα τὸν Παῦλον.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Εἰπὼν μάλιστα τὸ ποιή-
 „ σωμεν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ
 „ κατ' ὁμοίωσιν, ἐπήγαγε· καὶ ἀρχέτωσαν
 „ τῶν ἰχθύων, καὶ τῶν πετεινῶν, καὶ τῶν
 „ θηρίων τῆς γῆς, καὶ τῶν κτηνῶν· δεικνύς,
 „ ὡς ἔχει κατὰ ἀνάγκην αὐτῷ τὰ πάντα,
 „ καὶ βίαν ὑπέταξεν, ἀλλ' ὡς ὁφειλομένῳ
 „ εἰκόνι θεῷ τῶν ἀπάντων τῷ ἀρχῇ ἐγ-
 „ κεχέρισε.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ ἀρχέτωσαν, φη-
 „ σί, τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν
 „ πετεινῶν τῷ ἑρανοῦ, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ
 „ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν
 „ τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. τηρητέον,
 „ ὅτι σεσιώπηται τὸ τῶν κτηνῶν γένος, καὶ
 „ τὸ τῶν θηρίων. καὶ ἐπίσησον, εἰ δυνατὸν,
 „ διὰ τὸ σεσιώπησθαι μὴ πάντα τὰ ζῶα διὰ
 „ τὸν ἀνθρώπον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ ταῦτα, ὧν
 „ ἀρχαίαν λέγεται, ἰχθύας θαλάσσης, καὶ
 „ πετεινὰ ἑρανοῦ, καὶ κτῆνη τῆς γῆς· τάχα
 „ δὲ καὶ ἐρπετὰ τῆς γῆς, διὰ τὰς ἀναγκαιο-
 „ τάτας τῶν φαρμάκων χρήσας ἀπ' αὐτῶν
 „ τελεμαίας. ἔ μάλιστα διὰ τὸν ἀνθρώπον
 „ τὰ κτῆνη τὰ μεγάλα, καὶ τὰ θηρία τῆς
 „ γῆς. ἢ γὰρ ἂν προστετέθη τῇ δεδομένη
 „ ἐξουσίᾳ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ τῶν ὀνομα-
 „ σία. ἔχ ὑβρίσκομεν δὲ ἐν τῇ Γραφῇ τὸ
 „ τῶν

(1) Πλὴν ἔ λέγομεν. ἔκδοσ. ἢ α' Παρισ.

τῶν ὄφρων γένος ἐν ἔρπετοῖς τεταγμένον,
 Γα. 3. 1. ἀλλ' ἐν θηρίοις. ὁ γὰρ ὄφεις, Φησὶν, ὡς
 „ Φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων. καὶ
 „ ἐν ταῖς Πράξεσιν, ἔχοντα δακτύλα τὸν Παῦ-
 „ λον, ἐκρέματο κατὰ τῆς χειρὸς αὐτῆς.
 Πραξ. 28. 4. καὶ ἐπιφέρει· ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι κρε-
 „ μάσσοντο τὸ θηρίον. ἐν δὲ τῷ Λαβιτικῷ, ὅρα
 „ ἐπὶ τίνων τάσσει τὸ ἔρπετον, ὡς ἑδάμως
 Λαβ. 11. 21, ἐπὶ τῶν νυμ τῇ σωτηρίᾳ καλεσμένων. ταῦ-
 „ 22, 23. „ τὰ γὰρ Φησι Φάγεδε ἀπὸ τῶν ἔρπετων
 „ τῶν πετεινῶν, ἃ πορεύεται ἐπὶ τῶν τεσ-
 „ σάρων, ἃ ἔχει σκέλη ἀνώτερον τῶν πο-
 „ δῶν αὐτῆς, πηδᾶν ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς γῆς.
 „ καὶ ταῦτα Φάγεδε ἀπ' αὐτῶν· τὸν βρῦ-
 „ χον, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ· καὶ τὴν ἀκρίδα,
 „ καὶ τὰ ὅμοια αὐτῇ· καὶ τὸν ὀφιομαχόν,
 „ καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ. πᾶν ἔρπετον ἀπὸ τῶν
 „ πετεινῶν, οἷς εἰσὶ τέσσαρες πόδες, βδέλυγ-
 „ μα ὑμῖν ἐστὶ, καὶ ἐν τέτοις μιανθῆσεδε.
 „ ἐκ ἀρχαί τοίνυν ὁ ἀνθρώπος, ὅτε τῶν κη-
 „ τῶν τῶν μεγάλων, ὅτε τῶν θηρίων· τὰ
 „ χα τὴν ἀρχὴν ὅτε διὰ τῶν γεγεννημένων.
 „ τὸ δὲ ὅμοιον τοῖς ἀνθρώποις ἀναγεγραμμένοις
 „ ὑπὸ τῷ ἑξοσίου τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῷ ἡ-
 „ ψαλμῷ λέγεται· πάντα ὑπέταξας ὑπο-
 „ κάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, πρόβατα καὶ βόας
 „ ἀπάσας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τῆς πεδίας,
 „ τὰ πετεινὰ τῆς ἑρᾶς, καὶ τὰς ἰχθύας τῆς
 „ θαλάσσης, τὰ διαπορεύμενα τρίβας θα-
 „ λασσῶν. πάντα αὐτὰ γὰρ τὰ κτήνη καὶ τὰ
 „ θηρία σεσιώπηται.

ΑΔΗΛΟΤ. Περὶ εἰδὸς εἰπὼν ἀνθρώπου,
 πληθυστικῶς τὸ ἀρχέτωσαν ἐπήγαγε προ-
 γνωστικῶς. ὥστε ἐν ὁ Θεὸς τῶν ὄλων,
 ἔτω καὶ ὁ ἀνθρώπος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς βα-
 σιλεύς ἐστιν. ἡ γὰρ γυνὴ εἰ καὶ αὐτὴ τῶ-
 των ἀρχαί, ἀλλὰ κεφαλὴν ἔχει τὸν ἀν-
 δρα, ἀρχομένη ὑπ' αὐτῆς.

κζ. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄν-
 θρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐ-
 τόν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτὸς.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. (1) Τίς ἐν ὁ λόγος
 τῆς τοῦ κατ' εἰκόνα μόνον ἐν τῇ ποιήσει τῆς
 ἀνθρώπου εἰπεῖν τὸν Θεωθέντα. Μωυσίῳ, τὸ
 κατ' ὁμοίωσιν ἀποσιωπήσαντα· καίτοι ἐν
 τῇ προτέρᾳ βουλῇ ἀμφότερων ὁμοίως συμ-
 παραληφθέντων αὐτῷ; Ῥαδία τῷ προσέ-
 χοντι καὶ συνιέναι βελομένῳ ἢ ἐπὶ λυσις.
 τὸ μὲν γὰρ κατ' εἰκόνα, φύσει δέδοται
 ἡμῖν, καὶ ἀμετάβλητον ἐξ ἀρχῆς καὶ εἰς
 τέλος συμπάρεσι· τὸ δὲ κατ' ὁμοίωσιν, ἐκ
 προαίρεσως, καὶ οἰκοδομῆς κατορθώμεν ὑπε-
 ρόν. ἐν μὲν ἐν τῇ πρώτῃ βουλῇ λέγων ὁ
 „ Θεός, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα
 „ ἡμετέραν, καὶ τὸ κατ' ὁμοίωσιν προσέθη-
 „ κε· δεικνύς, ὅτι καὶ προαίρεσιν ἡμῖν αὐ-
 „ τεξοσίαν ἐμβαλεῖ, τὴν διωαμένῳ ποιῆ-
 „ σαι ἡμᾶς ὁμοιωθῆναι Θεῷ. καὶ γὰρ καὶ
 „ τοῖστοι ἀπετελεσθῆμεν κατὰ τὴν πρόρρη-

Α σιν τῆς Θεοῦ. πολλοὶ γὰρ οἱ ὁμοιωθέντες
 αὐτῷ, πάντως δὲ καὶ ὁμοιωθῆσόμενοι, καὶ
 μὴ καὶ πάντες εἰς τὸ ἐπὶ αὐτοῦ δοῖμεν, ἀλ-
 λα τὴν ἀντιάν μᾶλλον ὑπὸ ἐθελοκακίας
 βαδίζομεν. ἐν δὲ τῇ κατασκευῇ ὑπερ-
 μόνον εἶπε τὸ κατ' εἰκόνα, ὡς καὶ μόνον
 τὸ αὐτελὲς καὶ ἀναλλοίωτον τῇ ἀνθρω-
 πίνῃ φύσει ἐγκατασκευάσας. τὸ δὲ γὰρ
 κατ' ὁμοίωσιν, ἐπειδὴ δύναται τέως μόνον
 ἐγκατέσπειρε τῷ ἀνθρώπῳ, ἥτοι καὶ κα-
 Β εἰς τὸ ἀποτέλεσμα ἐμπεφάνιστο, ἀλλ' ἐδεῖ
 τοῦ ἐτι πρὸς ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως τῆς
 λαβόντος τὴν προαίρεσιν, εἰκότως ἀπε-
 σιώπησε.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἶποι ἂν τάχα
 αὐτῷ ἡ γυνή, τί πρὸς ἐμὲ ὁ λόγος;
 ἀνὴρ τὴν αὐτὴν ἐγένετο. ὁ γὰρ εἶπε τὴν
 ἀνθρωπὸν, Φησὶν, ἢ ἀπλῶς ἀνθρωπὸν
 ἀλλὰ τῇ τῆς ἀνδρὸς προδήκη τὸ ἀρσενικὸν
 ἀνέφηνεν. ἀλλ' ἵνα μὴ ἀμαθῶς τις τῇ τῇ
 Γ ἀνθρώπου προσηγορίᾳ ἐπὶ τῆς ἀνδρὸς ἢ μὴ
 „ νον κεχρημένον, προσέθηκεν· ἄρσεν καὶ
 „ θῆλυ ἐποίησεν αὐτὰς. ἵνα γινώσκῃ, ὅτι καὶ
 „ ἡ γυνὴ ἔχει τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγεννη-
 „ θαι, καὶ ὁ ἀνὴρ.

** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Οἶμα
 γὰρ ἐγὼ δόγμα τὴν μέγα καὶ ὑψηλὸν δι-
 τῶν εἰρημνίων τῆς θείας γραφῆς παραδ-
 δοται. τὸ δὲ δόγμα τοῖστον ἐστὶ. δύω τῶν
 Δ νῶν κατὰ τὸ ἀκροτάτον πρὸς ἀλλήλα δι-
 σηκῶτων, μέτον ἐστὶ τὸ ἀνθρώπινον τῆς
 θείας καὶ ἀσωμάτου φύσεως, καὶ τῆς ἀλ-
 γης καὶ κλινώδους ζωῆς. ἔξεσι γὰρ ἐκατέ-
 ρα τῶν εἰρημνίων ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ συγ-
 κρίματι θεωρησάμεν τὴν μοῖραν. τῆς μο-
 θείας, τὸ λογικόν τε καὶ διανοητικόν, ὁ τὴν
 κατὰ τὸ ἀρσεν καὶ θῆλυ διαφορὰν ἐπὶ
 σίεται· τῆς δὲ ἀλόγου, τὴν σωματικὴν κα-
 τασκευὴν καὶ διάπλασιν εἰς ἀρσεν τε καὶ
 θῆλυ μεμερισμένῳ. ἐκάτερον γὰρ τῶν
 Ε ἐστὶ πάντως ἐν παντὶ τῷ μετέχοντι τῇ
 ἀνθρωπίνῃ ζωῇ. ἀλλὰ πρωτεύειν τὸ
 νοερὸν, κατὰ τὴν παρὰ τῆς τῷ ἀνθρωπο-
 γονίαν ἐν τάξει διεξελθόντος ἐμπίστομον
 ἐπιγεννηματικῶν δὲ εἶναι τῷ ἀνθρώπῳ τὴν
 πρὸς τὸ ἀλόγον κοινωνίαν τε καὶ συγγένειαν
 πρῶτον μὲν γὰρ Φησὶν, ὅτι ἐποίησεν
 Θεὸς κατ' εἰκόνα τῆς Θεοῦ τὸν ἀνθρωπὸν
 δεικνύς διὰ τῶν εἰρημνίων, κατὰ τῆς Φησὶν
 Ζ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐν τῷ τοῖστῳ ἀρσεν καὶ
 „ θῆλυ ἐκ ἑσίν· εἴτα ἐπάγει τῆς ἀνθρωπί-
 „ νης φύσεως τὰ ιδιώματα, ὅτι ἀρσεν καὶ
 „ θῆλυ ἐποίησεν αὐτὰς.

κη. Καὶ εὐλόγησεν αὐτὰς ὁ Θεός
 λέγων· αὐξάνετε, καὶ πληθύνετε
 καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατα-
 κυριεύσατε αὐτῆς· καὶ ἄρχετε τῶν
 ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πε-
 Η τεινῶν τῆς ἑρᾶς, καὶ πάντων τῶν
 Ε 2 κτηνῶν.

(1) Ἰερόν, ὅτι τὰς περὶ τῆς κατασκευῆς τῆς ἀνθρώπου λόγους τῆς Βασιλείας ψαλμολογίας ὑπε-
 λήφασιν εἶναι. (ὅρα τὸν πρόλογον (ἐν σελ. 8.) τῆς κατὰ τὸ Παρίσι. ἐν ἔτει 1721. γυναικ. ἐκδόσ.)
 κένται δὲ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐν τῷ τῆς Νύσσης 1. Τόμ. αὐτῷ ἐπιγεγραμμένους.

κλήνων, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάν- A
των τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ
τῆς γῆς.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Αὐξάνεθε γάρ φησιν,
ἵνα μὴ ἀτελὲς διαμείνῃ τὸ ποίημα· πλη-
θύνεθε, ἵνα μὴ εἰς εἶνα, ἀλλὰ καὶ εἰς πολ-
λὰς διαδράμῃ τὸ γένος. διὸ καὶ ἐπήγαγε,
καὶ πληρώσατε τὴν γλῶ. πληρώσατε δὲ,
καὶ τῇ κατοικήσει· ἔγω γὰρ ἔσμαι ὁ λόγος
διεισδυσμένος, ἐπειδὴ ἄχρι τῆς νῦν ὁρώ-
μεν πολλὴν γλῶ ἀοίκητον· ἀλλὰ πληρώσα-
τε, τὴν ἐξουσίαν, φησὶ, τῇ κυριότητι τὴν
γλῶ δέδωκεν ἡμῖν.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Τὸ ἐν αὐξάνεθε
ἐπὶ πάντων λεγόμενον, τοῖς μὲν ἀλόγοις
ζώοις, κατὰ τὴν τῆς σώματος τελείωσιν,
κατὰ (1) τὸν ἀπαρτισμὸν τῆς φύσεως,
ἐρηται· ἡμῖν καὶ (2) τοῖς λογικοῖς, τὸ
αὐξάνεθε κατὰ τὸν ἔσω ἀνδρωπὸν, κα-
τὰ τὴν προκοπὴν τὴν εἰς Θεὸν ἀγασαν.
Καὶ μετ' ὀλίγα. Αὐξάνεθε ἐν αὐξήσει τὴν
κατὰ Θεὸν, τελείωσιν τὴν κατὰ τὸν ἄν-
δρον ἀνδρωπὸν. πληθύνεθε· ἐκκλησίας
ἢ βιολογία. μὴ ἐν εἰ, φησὶ, καὶ δυσὶ
περιγραφείτω ἡ Θεολογία, ἀλλ' εἰς πᾶ-
σαν τὴν γλῶ κηρυχθῆτω τὸ εὐαγγέλιον
τῆς σωτηρίας. πληθύνεθε· τίνες; οἱ
κατὰ τὸ εὐαγγέλιον γεννώμενοι. πληρώ-
σατε τὴν γλῶ· τὴν σάρκα τὴν δεδομέ-
νην ἡμῖν εἰς ὑπηρεσίαν, πληρώσατε ἀγα-
θῶν ἔργων.

καθ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ἰδὲ δέδω-
κα ὑμῖν πάντα χόρτον ἀόριστον σπεῖ-
ρον σπέρμα, ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς
γῆς· καὶ πᾶν ζῦλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυ-
τῷ καρπὸν σπέρματος ἀορίστου, ὑμῖν
λ. ἔσμαι εἰς βρώσιν. Καὶ πᾶσι τοῖς θη-
ρίοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πε-
τεινοῖς τῆς ἔρανθ, καὶ παντὶ ἐρπετῷ
ἐρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ
ψυχὴν ζωῆς, καὶ πάντα χόρτον χλω-
ρὸν εἰς βρώσιν. καὶ ἐγένετο ἔτω.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Οὐκ εἶπε δέδωκα
ὑμῖν τὰ κλήνη, τὰ ἐρπετά, τὰ πετεινά,
τὰ τετράποδα· καὶ γὰρ τῶν ἀνέκα ἐκλή-
θησαν φησὶν· ἀλλ' ἡ πρώτη νομοθεσία
καρπῶν ἀπολαύειν συνεχώρησε, καὶ τῆς
ἐν αὐτῷ (3) διαίτης. οἷον δέ τί ἐστι καὶ τὸ
ἐν τῷ λαμβάνοντι παρακειμενον μυσηρίον·
ὅτι καὶ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀλόγοις
ζώοις πᾶσιν, ἡ αὕτη ἐκ τῶν καρπῶν τῆς
γῆς, καὶ τῶν σπερμάτων ὠρίσθη τωτότε
B. τροφὴ· ἰδὲ γὰρ φησὶ δέδωκα κτ. καὶ μὴ
ἄπο τίς, νῦν ὁρώμεν τὰ πλείονα τῶν θη-
ρίων καρποῖς μὴ τροφόμενα. ποῖον γὰρ
καρπῷ ἀνέχειν παρὰ δαλὶς τραφῆναι; τίς
δὲ καρπὸς δύναται λείοντα θρέψαι; ἀλλ'
ἴσω, ὅτι καὶ ταῦτα τῷ νόμῳ τῆς φύσεως
ὑποτεταγμένα, καρποῖς τὸ πρὶν διετρέ-
φετο. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνδρωπὸς ἐξεδηγήθη,
καὶ ἐξέβη τῆς ὄρας τῆς δοθέντας αὐτῷ,
μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εἰδὼς ὁ Κύριος
Γ. ἀφαιεῖς τῆς ἀνθρώπου, πάντων τὴν ἀπό-
λαυσιν συνεχώρησε. πάντα ταῦτα φά-
γεθε ὡς λαχάνα χόρτον. ταύτη τῇ συγ-
χωρήσει καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα οὐδὲς ἔλαβε
τὴν τῆς σαρκὸς φαγεῖν ἄδειαν.

ΛΗΛΟΥ. Διατὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κλισ-
μάτων ἐρηται τὸ, εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι κα-
λὸν, ἐπὶ δὲ τῆς Ἀδὰμ ἐκ ἐρηται; Ὅτι ἐπ'
ἐκείνων. τῆς Θεῆς προσάφροντος, ἐγένοντο·
ἐπὶ δὲ τῆς ἀνθρώπου, αὐτεργήσαντος, καὶ
Δ. προβολίους τετιμηκότος ἐκείνων, δι' ὃν καὶ
πᾶσαν τὴν ὁρωμένην ἐδημύργησε κλίσιν.

λα. Καὶ εἶδεν ὁ Θεός τὰ πάντα
ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδὲ καλὰ λίαν. καὶ
ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ,
ἡμέρα ἑκτῇ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Σκόπει πῶς
συλαβῶν τὰ δημιουργηθέντα ἅπαντα διὰ
τῆς λέξεως ταύτης, τῆς πάντα, πᾶσι
τοῖς δημιουργηθεῖσι τὸν ἔπαινον ἀπεκλή-
ρωσιν. εἰδὲ γὰρ εἰπῆσα ἅπαντα, ἡρκεσθῆ
ἀλλ' ἐπήγαγε, ὅσα ἐποίησε. καὶ εἰδὲ μέ-
χρι τῆς ἑσπέρης, ἀλλὰ καὶ ἰδὲ καλὰ, καὶ λίαν
καλὰ φησὶ, τὰς ἐπὶ πάντων καλὰ.

Κ Ε Φ. Β.

α. **Κ**αὶ συνετελέθησαν ὁ ἔρα-
νος καὶ ἡ γῆ, καὶ πᾶς ὁ
κόσμος αὐτῶν.

β. Καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεός ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ἑκτῇ τὰ ἔργα αὐτῆς, καὶ
ἐποίησε.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἰνα εἴπῃ, ὅτι συνετέ-
λεσε δὲ τὸν ἔρανόν καὶ τὴν γλῶ μετὰ παν-
τὸς αὐτῶν τῆς διακόσμης ἐπὶ τῆς ἑκτῆς ἡμέ-
H

ρας, μηδὲν εἶτι καταλελοιπὸς, ὃ προδεί-
ναι ἐχρήμ, ὡς λείπον τῇ κλίσει.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἦδη δὲ τινες ἄτοπον
εἶναι νομίζοντες τὸ ὑπολαμβάνειν, τὸν
Θεὸν δίκην οἰκοδόμου, μὴ ἀρκέσαντος χω-
ρὶς πλείονων ἡμερῶν πληρῶσαι τὴν οἰκο-
δομίαν, ἐν πλείοσιν ἡμέραις τετελεσθῆναι
τὸν κόσμον, φασὶν, ὅτι ἐν πάντα γεγο-
νέναι. καὶ αἰτεῦσθαι τῆτο κατασκευάζε-
σθαι. ἐνεκεν δὲ τάξεως οἰόνται τὸν κατὰ
λογον

(1) Ἰσ. καὶ τὸν ἀπαρτισμὸν, ἢ καὶ κατὰ τὸν ἀπαρτισμὸν.

(2) Ἡμῖν δὲ τοῖς λογικοῖς ὁρθότερ.

(3) Ἰσ. τῆς ἐν αὐτοῖς, ἢ τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ διαίτης.

λογον τῶν ἡμερῶν εἰρηάζει, καὶ τῶν αὐ-
ταῖς γινομένων. πιδανῶς δ' ἂν πρὸς τέ-
τω καλασκῶδαζομένῳ χρῆσαντο ῥήτῳ, τῷ,
Ψαλ. 148. 5. αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς εἶ-
πεν, τείλατο καὶ ἐκτίδωσαν.

Καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐ-
τοῦ, ὧν ἐποίησε.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἑβραῖοι λέγουσιν, εἰ κα-
τέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, πεποίηκε-
τι καὶ ἐν αὐτῇ.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Καὶ σιωπῆλεσεν ὁ Θεὸς
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑκτῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ
ἐποίησε, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ἐβδόμῃ, καὶ τὰ ἑξῆς. Δεικνύς, ὅτι ἐπὶ
μὲν τῆς ἑκτῆς συμπεπλήρωκε πάντα, ἅτε
μηδὲν αὐτοῖς προσιδέναι μέλλον καινόν,
ἐπειδὴ μηδὲ λείπεν τί αὐτοῖς ἡγεῖται.
ἐπαύσατο δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ τὰ ποιεῖν.
τὰς γὰρ εἵκεν τῷ ἡμέραν ταυτῇ προσέ-
θεικεν, ἀπράκτον ἔσαν, καὶ ἐν τῇ κατὰ
παῖ πεποίηκεν ἕδον. ὡς ἂν τῇ κατὰ τῷ
ἡμέραν ἀργία δηλώσειεν, ὅτι πάντα ἔχει
πέρας αὐτῷ. ὁ γὰρ καὶ τῇ πρώτῃ, καὶ
τῇ δευτέρᾳ, καὶ τῇ τρίτῃ, καὶ τῇ τετάρ-
τῃ, καὶ τῇ πέμπτῃ, καὶ τῇ ἑκτῇ αἰετι
καινὸν πεποιηκώς, ὃ λείπεν ἡγεῖτο τῇ
κρίσει· εὐδῆλον, ὅτι διὰ τῆτο ἐπὶ τῆς ἐβδό-
μης τὰ ποιεῖν ἀπεπαύσατο, ὡς ἂν τῇ ἀρ-
γία τῇ ἐν αὐτῇ δείξει τὸ πέρας εἰληφέ-
ται τῷ κρίσειν. ὅθεν καὶ ἐν ἐπὶ τῇ ἡμέραις
τῶν πάντα κύκλον τῶν ἡμερῶν περιέγρα-
ψε, διωκόμενος ἐν ταῖς ἑξ ἑτάτοις ποιῆσαι,
ἐν αἷς σιωπῆλῳσε τῷ κρίσειν. ἵνα αἱ μὲν
ἑξ, δηλώσις ὡς τῶν γεγονότων· ἡ δὲ ἐβ-
δόμη, πάντα εἰληφέναι πέρας, καὶ μηδὲν
αὐτοῖς λείπεν ἔτι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εὐδῆλον γὰρ ὡς ἕδον
ἐκ ἔτι καινὸν μετὰ τῷ ἐκτῷ ἐγένετο, γι-
νομένων μὲν αἰετῶν καὶ φυτῶν, καὶ σπερμά-
των, καὶ ζώων· ἐκαινῶν δὲ, ἀλλ' οἵαπερ
τῷ τὰ πρότερον γεγονότα, κατ' ἐκείνον
τὸν ὅρον, καὶ τῷ ἐπ' αὐτοῖς ἀποφασίν τε
καὶ δολογίαν τῷ Θεῷ, πάντων κατ' ἐκά-
στῳ ἐπιδιδόντων τῷ ἡμέραν.

Καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέ-
ραν τὴν ἐβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν.
ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων
τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἤρξατο ὁ Θεὸς
ποιῆσαι.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴποτε διαφερόν-
τως τῷ ἐβδόμῳ ἡμέραν δολογήσαν ὁ
Θεός; Ἐκάστη τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἰδίαν τι-
νὰ δημιουργίαν ἐδέξατο. ἐπειδὴ τοίνυν
μέχρι ταύτης σύμπασαν τῷ κρίσειν ἐδη-
μιουργήσε, δέδωκεν ἀντὶ δημιουργίας τῇ ἐβ-
δόμῃ ἡμέρᾳ τῷ δολογίαν. ἵνα μὴ μόνη
παρὰ τὰς ἄλλας ἀγέραςος μένη. το μὲν-
τοι ἡγίασεν αὐτῇ, ἀντὶ τῷ ἀφώρισε, τέ-

Α. θεκε. πολλαχῶς γὰρ ἔτω τὸ το νοόμενον
ἐστὶν ὄρεϊν παρὰ τῇ θείᾳ Γραφῇ. καὶ γὰρ
„ περὶ τῶν Μήδων φησὶν, ἡγιασμένοι εἰσὶ, Ἡσ. 13. 3.
„ καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτοὺς, ταῖς εἰς τὸ το ἀφω-
ρισμένοι. ἄλλως τε, καὶ Ἰσραηλίοις ταῦτα συγ-
γράφων, ἀναγκαίως τὸ ἡγίασεν αὐτῷ
τέθεικεν, ἵνα πλέον σέβας ἀπονείμωσι τῷ
σαββάτῳ. τὸτο γὰρ καὶ νομοθετῶν ἔφη,
„ ὅτι ἐν ἑξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς σε Ἡσ. 20. 11.
„ τὸν ἔρανον καὶ τῷ γλῶ, τῇ δὲ ἐβδόμῃ
B. ἡμέρᾳ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων
„ αὐτοῦ ὧν ἐποίησε, καὶ ἡγίασεν αὐτῷ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι καὶ ἡγία-
σεν αὐτῷ; Αφώρισεν αὐτῷ. εἴτα διδά-
σκουσα ἡμᾶς ἡ θεία Γραφή καὶ τῷ αὐτῷ
„ δι' ὃ ἔρηκε, καὶ ἡγίασεν αὐτῷ, προσέ-
„ θηκεν· ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάν-
„ των τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἤρξατο ὁ Θεὸς
ποιῆσαι. ἡδὲ αἰτεῦσθαι ἐκ προοιμίων αἰ-
νιγματωδῶς διδασκαλίαν ἡμῖν ὁ Θεὸς πα-
„ ρέχεται, παιδύων τῷ μίαν ἡμέραν ἐν τῷ
κύκλῳ τῆς ἐβδόμαδος ἀπασαν ἀνατιθέναι
καὶ ἀφωρίζαι τῇ τῶν πνευματικῶν ἐργα-
„ σία. διὰ γὰρ τὸτο καὶ ὁ δεσπότης ἐν ἑξ
ἡμέραις τὰ τῆς δημιουργίας ἅπαντα πλη-
ρώσας, τῷ ἐβδόμῳ δολογίας ἀξιώσας
ἡγίασε, διὰ τὸ ἐν αὐτῇ καταπαύσαι ἀπὸ
τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἤρξατο ποιῆσαι.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ὡς ἂν μὴ ἀχρηστὸς ἐ-
καί τις αὐτῷ, καὶ περιττὴ νομίζοιτο ἡ ἐβ-
„ δόμη· ἕδεν ἔργον Θεῷ δεξαμένη, καὶ ὡς
ἂν μὴ βδελυκτὴ τις ὑπολαμβάνοιτο τοῖς
πᾶσιν εἶναι, καὶ ἐκ ἡξιωμένη θείας τινὸς
ἐργασίας· ὁκόλως ἀντιπρὸς ὑποπλοῦσαν-
τος, ὅτι ὡς ἐν ἀνεπιτηδείᾳ τάχα ἡμέρᾳ
ἕδεν ποιῆσαι τι εἴλετο ἐν αὐτῇ, καθὼς ἕδος
ἐνίοις τὰς φαυλοτέρας ἀπράκτους νομίζαν·
ὡς ἂν μὴ τι τοιοῦτον καὶ περὶ τῆς ἐβδόμης
„ ὑπολαμβάνοιτο, ἐπήγαγε· καὶ δολογήσαν
E. ὁ Θεὸς τῷ ἡμέραν τῷ ἐβδόμῳ, καὶ ἡγία-
„ σεν αὐτῷ. ἔδειξε γὰρ, ὅτι ἐκ ἀχρηστον
τῷ ἡμέραν πρὸς τὸ ποιεῖν ἡγήσατο. ἀλλ'
ἀρμόδιον ἔδειξε εἰς ἀνάπαυσιν. δολογή-
σαν ἐν καὶ αὐτῷ, ἅτε τὰς μὲν λοιπὰς τῷ
τι ποιῆσαι ἐν αὐταῖς τιμήσας· ταύτῃ δὲ
τῷ ἔλεγχον εἶναι τῷ πεπληρωθῆαι τῷ
κτίσειν. διὰ τὸτο καὶ τὸ, ἡγίασεν αὐτῷ
εἶπεν, ἀντὶ τῷ ἀφώρισε πρὸς τὸτο, ὡς
τῇ ἐν αὐτῇ ἀργία ἐδείκνυτο (1) τὸ τῆς
κρίσεως πέρας.

Δ. Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἔρα-
νῶ καὶ γῆς, ὅτε ἐγένετο.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἄξιον ἐνταῦθα ζη-
τῆσαι, τίνος εἵκεν βίβλον αὐτῷ καλεῖ
ἐρανετε καὶ γῆς, καὶ τοὶ πολλὰ ἕτερα τῆς
βίβλος περιέχουσιν, καὶ διδασκασθῆς ἡμᾶς
καὶ περὶ ἑτέρων πλειόνων, καὶ περὶ τῆς
τῶν δικαίων ἀρετῆς, καὶ περὶ τῆς τῷ Θεῷ
H. Φιλανθρωπίας, καὶ τῆς συγκαταβάσεως,
ὡς ἐπεδείξατο περὶ τὸν πρωτόπλαστον,
καὶ περὶ ἅπαν τοὺς τῶν ἀνθρώπων γένος.

Ε 3

Καὶ

(1) Διυκνύεται ἡ ἐν χάλα ἐκδ. ἐν τοῖς τῷ Θεοδώρῳ.

Καὶ μετ' ἑτέρα. Ἐξοὺς τὸτο τῇ θείᾳ Γρα-
Φῇ μὴ πανταχῶς κατὰ μέρος ἡμῖν ἀπαν-
τα ἐξηγεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν σινεχλικωτά-
των ἀρχομενῶν καταλιμπάνειν τὰ ἐξῆς
σκοπεῖν τοῖς ὁγνώμοσιν ἀκοαῖς δεχομέ-
νοις τὰ λεγόμενα.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ, βίβλος αὐτῷ τῷ τόπῳ
τέτω καθόλου κεῖται παρ' Ἑβραίοις. ἀλλ'
ἐστὶ πλάνη Ἑβραῖα γραφῆς, πλανη-
θῆντος αὐτῇ πλάνῃ ἐκείνῃ, αὐτῇ κεῖται
παρὰ μὲν Ἀκύλᾳ, τὸτο βιβλίον γεννημα-
των Ἀδάμ· παρὰ δὲ τοῖς ἐβδομήκοντα,
αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων. ὡς δὲ
γὰρ καὶ αὐτῷ τῷ τόπῳ βιβλίον παρα-
λελήθῃται, καὶ ἔτω αὐτῷ προσέδῃται.

Ἡ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν
ε. ἔρανον καὶ τὴν γῆν. Καὶ πᾶν
χλωρὸν ἀγρῶ πρὸ τῆς γενέσεως ἐπὶ
τῆς γῆς, καὶ πάντα χόρτον ἀγρῶ
πρὸ τῆς ἀνατεῖλαι. ὃ γὰρ ἔβρε-
ξε Κύριος ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν,
καὶ ἄνθρωπος ἔκ τῃς ἐργάζεσθαι
τὴν γῆν.

ΑΔΗΛΟΥ. Νῦν ἔχ' ὡς αὐτὸ ἐξ ἡμέραις
ἔρανε καὶ γῆς γενομένων, ἐπήγαγε τὸ,
ἡ ἡμέρα ἐποίησε.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸτο βύλεται
εἰπεῖν, ὅτι τῷ λόγῳ αὐτῷ, καὶ τῷ προσάγ-
ματι τὰ πρότερον μὴ ὄντα εἰς τὸ εἶναι
ὑπέστη, καὶ ἄπερ' ἔκ τῷ, ταῦτα ἀνθρώ-
ποις ἐδείκνυτο. ὁ χόρτος ὁ ἐκ τῆς γῆς ἀναδι-
δόμενος. χόρτον δὲ ὅταν εἴπῃ, τὰ σπέρ-
ματα ἀπαντα λέγει. καὶ περὶ τῶν ὑετῶν
διδάσκουσα ἡμᾶς πάλιν ἡ θεία Γραφή,
ἐπήγαγεν· ὃ γὰρ ἔβρεξεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν
γῆν, τὰ τέττιν ἐδέπω ἐδὲ ὑετοὶ ἀνωθεν κα-
τεφέροντο. καὶ μετὰ τὸτο λοιπὸν δείκνυ-
σιν ἡμῖν, ὅτι ἐδὲ τῆς τῆς ἀνθρώπου ἐργα-
σίας ἐδεήθη. ἄνθρωπος γὰρ φησὶν ἔκ τῷ
ἐργάζεσθαι τὴν γῆν.

5. Πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς
γῆς, καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον
τῆς γῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί δὲ ἐστὶ, πηγὴ δὲ
ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ
πρόσωπον τῆς γῆς; Ἐν κεφαλαίῳ πάλιν
ὁ συγγραφεὺς τὰ περὶ τῆς κτίσεως διηγῆ-
σατο· καὶ ἐδίδαξεν, ὅτι μὴ ὄντα τὰ σοι-
χεῖα παρήγαγεν ὁ Θεός, καὶ ὅτι ταῦτα
ἀπ' ἀλλήλων διεχώρισε, καὶ ὅτι ἕκαστον τῶ-
ν διεκόσμησεν ὡς ἠθέλησε, καὶ ὅτι μή-
τε ἀνθρώπου γεωργῆντος τὴν γῆν, μήτε
τῶν νεφῶν ὑόντων, ἀρδεῖαν εἶχε τὴν με-
τὰ τὸν χωρισμὸν τῶν ὑδάτων ἀναπομείνα-
σαν αὕτῃ νοτίδατε καὶ ἰκμάδα. ἔτω γὰρ
καὶ Ἀκύλας ἠρμηνεύσεν, ὅτι ἐπιβλυ-
σμός ἀνέβη ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπότισε πᾶν
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τὸτο εἰπεῖν ἠβελήθη,
ὅτι ἀδιακόσμητος γέγονεν ἡ γῆ. ἔτε γὰρ
ἐξεδέδοτό τι ἐξ αὐτῆς, ὡς ὑπερον διέταξε
γίνεσθαι ὁ Θεός. ἐπεὶ μήτε ὁ ἐργαζόμε-
νος ἄνθρωπος ὡς, μήτε ὑετὸς κατενέμε-
το, ἄτε μήπω τῆς διατάξεως ταύτης λα-
βῆσθαι ἀρχήν. ὅθεν καὶ τὴν αἰτίαν λέ-
γων, ἐπαγεί· πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς
γῆς, καὶ τὰ ἐξῆς· λέγει μὲν γὰρ ὅτι ἐκα-
λυπτο πᾶσα ὑπὸ τῶν ὑδάτων. εἶρηκε
δὲ αὐτὸ ἔτωπως, ὡς ἀν' ἐξ αὐτῆς τῆς γῆς
βλύζοντά τε καὶ πηγάζοντά τε τὰ ὑδάτα, καὶ
ἐξ ἀπάσης αὐτῆς φερόμενα, ἔτω πᾶσαν
αὐτὴν σινεκαλύπτον.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἑβραῖος δὲ τίς φησὶν, ὅτι
ὃ λέγει πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς,
ἀλλὰ τι εἶδος φησὶν ἀχλὺς, ἢ αἰθέρος συ-
νεσῶτος παχυτάτης· καὶ τὴν ἀνάδοσιν ἀπὸ
τῆς γῆς γίνεσθαι φησὶν, καὶ καλύπτεν τὸ
πρόσωπον. εἴτε δὲ ἀπὸ τῆς νοτίδος φησὶν,
εἴτε δὲ Θεοῦ οἰκονομῆντος, ἐγένετο, ἔκ τῃς
λέγειν. Φίλων δὲ ὁ Ἑβραῖός φησιν· μήπο-
τε, ὡς ἵππος λέγεται βασιλέως πᾶσα ἱπ-
πικὴ δυνάμις, ἔτω καὶ πηγὴ πᾶσα φλέψ
τῆς γῆς, ποτὶμον ὕδωρ πᾶν ὁμηρῶσα, ἢ
πηγάζουσα. εὐ δὲ φησὶ καὶ τὸ φάναι μὴ
πᾶσαν, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς νοτί-
ζεσθαι, τὸ ἄριστον καὶ ἡγεμονεύον μέρος,
καὶ καρποφορεῖν δυνάμενον· ὃ τῆς ἀπὸ τῶν
πηγῶν ἐπικερίας ὃ δέεται.

6. Καὶ ἔπλασε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν
ἄνθρωπον, χεὶν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Οὐκ εἶπεν ἀπλῶς ἐποίη-
σεν, ἀλλ' ἔπλασε. πλάσις λέγεται ἐπὶ συ-
μπροσώπων, ὡς ὅταν θεασάμενος πρόσω-
πον εὐμορφον, εἴπῃ καλὸν πλάσμα. διό
καὶ Δαβὶδ, ὁ φυτεύσας τὸ ἔξ ἐχὶ ἀκκαί;
ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν καὶ κατανοεῖ;
πάντα γὰρ ἐποίησε πρὸς ὑπέρβειαν, καὶ
κόσμον, καὶ χρῆσιν. ἔλαβε χεὶν ἀπὸ τῆς
γῆς· μακάριον αἰ χριστιανῶν ἐλπίδες, εἰ
ἐπιγινώσκον ἀναγινώσκον· καὶ ἔκ εἴπε
βῶλον ἔλαβεν, ἀλλὰ χεὶν· ἐπειδὴ προή-
δει, ὅτι μέλλει τελευτᾶν τὸ ζῶον, καὶ εἰς
χεὶν ἀναλυεσθαι, προλαβὼν αὐτῇ τῇ δημι-
ουργίᾳ, ἐπῆξε τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως·
ὡς ὅταν ἴδῃς αὐτὸν τὰ φῶς χεὶν, γινώσκῃ ὅτι ὁ
ἐκείνο πλάσας, καὶ τὸτον ἀναστήσει.

Καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον
αὐτῷ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄν-
θρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Περί μὲν ἐν τῇ μυκλή-
ρᾳ λέγεσθαι παρὰ τῷ Ἀκύλᾳ, καὶ Συμ-
μάχῳ, ἢ πρόσωπον παρὰ τοῖς ἐβδομή-
κοντα τῷ πεπλανηκότῳ, (1) εἰς ὃ ἐνεφύ-
σησεν ὁ Θεὸς πνοὴν ζωῆς, λεκτέον, ὅτι ὃ
δεῖ περιέχεσθαι τῇ γραμμάτῳ τῆς Γρα-
φῆς, ὡς ἀληθῆς· τὸν δὲ κεκρυμμένον
θησαυρὸν αὐτῷ τῷ γράμματι ζητεῖν.

ΘΕΟΔΩ-

(1) Τῷ πεπλασμένῳ ἢ αὐτῇ χάλῃ ἐκδοσ. (αὐτοῖς τῇ Θεοδωρ.) ὃ καὶ ὁρθότερον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰ ἐκ τῆς θείας ἐμφυσι-
σῆματος γέγονεν ἡ ψυχὴ, ἐκ τῆς ἐσίας
ἄρα τῆς Θεοῦ ἐστὶν ἡ ψυχὴ. Ἀσεβείας ἐχά-
της, καὶ βλασφημίας ἡ τοιαύτη εἰννοία.
τῆς γὰρ δημιουργίας τὴν δύκολίαν ἐδείξε
διὰ τὴν ἡ θεία Γραφή. πρὸς δὲ τῷ
καὶ τῆς ψυχῆς τὴν φύσιν ἀντίκειται, ὅτι
πνεῦμά ἐστι κλισίον, ἀόρατόν τε καὶ νοερόν,
τῆς τῶν σωμάτων ἀπηλλαγμένον παχύ-
τητος. καὶ κέينو δὲ χρὴ σιωπεῖν, ὅτι δὲ
πρότερον νοῆσαι πνύμονα, καὶ τὰς ἀπο-
θλίβοντας τὸν μῦς, καὶ συσέλλοντας, καὶ
τὴν συμπεφυκυῖαν ἀρτηρίαν τῷ πνύμο-
νι, καὶ ὑπερώαν, καὶ σῶμα, εἴδ' ἔτω δέ-
ξασθαι τὸ ἐμφύσημα. εἰ δὲ τὸ θεῖον ἀσώ-
ματον, θεοπρεπῶς ἄρα καὶ τὸ ἐμφύση-
μα νοητέον.

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ ἐνέφύ-
σῃσε, Φησὶν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς πνολὴ
ζωῆς. ζωτικῶς, Φησὶν, ἐνέργειαν τὸ ἐμ-
φύσημα ἐχαρίσατο τῷ ἐκ γῆς πλασθέντι.
καὶ τὸτο ἐγένετο σύστασις τῆς ἐσίας τῆς
ψυχῆς. ἐπήγαγε γὰρ, καὶ ἐγένετο ὁ ἄν-
θρωπος εἰς ψυχλὴν ζωσαν. ἐκείνος ὁ πλα-
σθεὶς ἀπὸ τῆς χοῦς, δεξάμενος τὸ ἐμφύ-
σημα, τὴν πνολὴν τῆς ζωῆς, ἐγένετο εἰς
ψυχλὴν ζωσαν, τρεῖς ἐνέργειαν, ἔχου-
σαν ὑπηρετῶντα τὰ μέλη τῆς σώματος ταῖς
αὐτῆς ἐνεργείαις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἰσως εἴποι τις ἄν, καὶ
τίνος ἄνεκον, εἰ τιμιώτερον ἡ ψυχὴ τῆς σα-
ματος, τὸ ἑλάττω πρῶτον δημιουργεῖται,
καὶ τότε τὸ μείζον; Οὐχ ὁρᾷς, ἀγαπητέ,
ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς κλίσεως τὸ αὐτὸ τὸτο γέ-
γονεν; ὡς γὰρ ἔρανος καὶ ἡ γῆ, ἡλίου,
καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐδημιουργήθη, καὶ τὰ
ζῶα τὰ ἄλογα, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἄνθρω-
πος, ὁ τῶν πάντων τὴν ἀρχὴν μέλλον
ἐγγχειρίζεσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἐν
αὐτῇ τῇ διαπλάσει τῆς ἀνθρώπου, πρότερον
τὸ σῶμα παράγεται, καὶ τότε ἡ ψυχὴ ἡ
τιμιώτερα. ὡς γὰρ τὰ ἄλογα πρὸς
ὑπηρεσίαν τῶν ἀνθρώπων μέλλοντα εἶναι
χρησιμα πρὸ τῆς ἀνθρώπου δημιουργεῖται,
ἵνα ἐτοίμῳ ἔχῃ τὴν ὑπηρεσίαν ὁ μέλλον
τῆς τῶν χρεῖας ἀπολαύειν. ἔτω καὶ πρὸ
τῆς ψυχῆς τὸ σῶμα δημιουργεῖται, ἵνα
ἐπειδὴν ἡ ψυχὴ παραχθῇ, ἔχῃ τὰς οἰ-
κείας ἐνεργείας ἐπιδείκνυσθαι διὰ τῆς τῆς
σώματος κινήσεως.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ δὲ ἐστὶν ὁ ἄνθρω-
πος ζῶον ἀληθῶς ὁφείτε καὶ θεοειδέσα-
τον, ὡς ἂν μὴ δοκῇ τῆς ἀνωτάτω δόξης
τὸ μίμημα τῶν ἰσων εἰς ποιήσιν τοῖς ἐχ-
ῶδε ἔχουσι λαχεῖν, καὶ τοῖς προβολίοις
ἐτίμα, καὶ αὐτοργία τὸ τέχνημα. ἀγαλ-
μα δὲ διαπλάσας ἐκ γῆς, ζῶον αὐτολογι-
κὸν ἀπετέλει καὶ ἵνα εἰς τὰς τῆς ἰδίας
φύσεως ἀνατρέχον λόγους, ἀφ' ἑαυτὸν τε
εἴη καὶ ἀνολέθρον, τὸ ζωοποιεῖν οὐδέως
ἀνεχάραττε πνεῦμα. γέγραπται γὰρ, ὅτι

A, καὶ ἐνέφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς
πνολὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς
ψυχλὴν ζωσαν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ὑπέλαβον οἱ κακῶς,
τὸ ἐμφύσημα τῆς Θεοῦ γεννηθῆναι ψυχλὴν
τὴν ἀθάνατον, τῆς Μωσέως ἐκ εἰρηκότος,
ὅτι τὸ ἐμφύσημα γέγονε ψυχὴ, ἀλλ' ὅτι
Θεὸς μὲν ἐνέφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐ-
τῆς πνολὴν ζωῆς, ἐγένετο (1) ὁ ἄνθρωπος
εἰς ψυχλὴν ζωσαν, ὡς τῆς πνοῆς τῆς ζω-
τικῆς, τῆς ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ἀδὰμ ἐμ-
φύσησεν τε καὶ ἐμπνύσασθαι, τὸν ἄν-
θρωπον ἀπεργασαμένης ζῶν λογικόν,
ἐκτε θνητῆς σώματος καὶ ψυχῆς ἀθάνατος
σωσεός. ἐπειδὴ γὰρ πνεῦμα ἡ ψυχὴ, φύ-
σις ἀόρατος, ἐμφύσημα θεῖον δημιουργι-
κὸν αὐτῆς ἐνέφυσεν, ὡς παρὰ καὶ τῶν ὁρα-
τῶν χεῖρα Θεοῦ. ἀοράτως μὲν γὰρ ἐμφύ-
σηματος ὀνόματι, τῆς ἀοράτως τὴν κλίσιν
γενέσθαι Φησὶν ὁ Μωσῆς. ὁρατῆ δὲ μέλους
προσηγορία, τρεῖς τῆς χειρὸς, πολλάκις
τὰ ὁρατὰ δεδημιουργηθῆναι φασι οἱ Προ-
φῆται. δὲ δὲ μὴ ἀγνοεῖν, ὡς τὰ μὲν ἄλ-
λα πάντα προσάττεται γενέσθαι ἀπὸ γῆς,
καὶ γενέσθαι ἀληθῶς ὁ μοντῆμι ζωντ. (2)
προήλθεν ἀπὸ γῆς. ἀνθρώπου δὲ πρῶτον
μὲν τὸ σωματικὸν ὄργανον κατεσκευάσθη,
μετὰ δὲ τὸτο καὶ ὁ τεχνίτης δημιουργηθεὶς,
ἐπισήχθη καὶ δεύτερον τῆς χειρὸς τὸ
κρεῖττον, ἵνα μὴ καταφρονῇ τῆς σαρκὸς,
μηδὲ μέγα φρονῇ ἐπὶ τῷ τῆς οἰκείας φύ-
σεως ἐξαιρέτω. ὁ τοίνυν ἄνθρωπος ἐγέν-
ετο εἰς ψυχλὴν ζωσαν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου αἰ-
ρεῖ ἀπὸ γῆς, τὴν ψυχλὴν αὐτὸς δίδωσι κλί-
σας καὶ δημιουργήσας, ἐκ ἐκ τῆς ἰδίας
ἐσίας ἐκβαλὼν ἵνα ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἄν-
θρωπος, μὴ ἀπογνῶμεν τῆς ψυχῆς τὴν
φύσιν.

ΕΦΡΑΙΜ. Ἐνέφύσησεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ
πρόσωπον τῆς Ἀδὰμ ἐκ τῆς κυριωτέρας μέ-
ρους τῆς ὁψέως δεκνὺς τὸ ἀξίωμα τῆς ψυ-
χῆς ὅτι ἡγεῖται αὐτῆς πάσης τῆς ὑποστά-
σεως. (3) εἶπεν ὅτι καὶ ἐγένετο εἰς ψυχλὴν
ζωσαν, δηλῶν, ὅτι τότε γέγονε, καὶ ἐπὶ
χρόνῳ τινός.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ. Ἐτερόν ἐστι πνοὴ ζωῆς,
ἡ καὶ ψυχικὸν ἀπεργασαμένη τὸν ἄνθρω-
πον, καὶ ἕτερον πνεῦμα ζωοποιεῖν, τὸ καὶ
πνύματικὸν αὐτὸν ἀποτελεῖν. καὶ διὰ
τῆς Ἡσαΐας Φησὶν ἔτω λέγει Κύριος Ἡσ. 42. 5.
,,ὁ ποιήσας τὸν ἔρανον, καὶ σερεώσας αὐτόν,
,,ὁ πῆξας τὴν γλῶσσαν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ δι-
,,δὲς πνολὴν τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς, καὶ πνεῦ-
,,μα τοῖς πατῶσιν αὐτῶν. τὴν μὲν πνολὴν,
παντὶ κοινῶς τῷ ἐπὶ γῆς λαῷ, φήσας, δε-
δόσθαι τὸ δὲ πνεῦμα, ἰδίως τοῖς καταπα-
τῆσι τὰς γαῖδας ἐπιθυμίας. διὸ καὶ πάλιν
ὁ αὐτὸς Ἡσαΐας διατέλλων τὰ προειρη-
,,μένα, Φησὶ πνεῦμα γὰρ παρ' ἐμὲ ἔξε- Ἡσ. 57. 16.
,,λῶσεται,

(1) Ἀνάγν. ἐγένετο δὲ.

(2) Ἰσ. ὁμότιμον, καὶ ζῶντα.

(3) Ὅτι ἡγεῖται παρ' αὐτῆς τῆς ὑποστάσεως. ἡ τῆς Ὄξον. ἐκδ.

» λούσεται, καὶ πνολὺ πᾶσαν ἐγὼ ἐποίησα. τὸ πνεῦμα ἰδίως ἐπὶ τῷ Θεῷ τάξας, τῷ ἐκ-
 χέοντος αὐτὸ διὰ τῆς ὑποστάσεως ἐπὶ τῷ
 ἀνθρωπότητι· τῷ δὲ πνολὺ, κοινῶς ἐπὶ
 τῆς κτίσεως, καὶ ποίημα ἀναγορεύσας αὐ-
 τῷ. ἕτερον δὲ ἐστὶ τὸ ποιηθῆναι τῷ ποιήσαν-
 τος. ἢ ἐν πνοῇ, πρόσκαιρος· τὸ δὲ πνεῦ-
 μα, αἰνῶνον. καὶ ἢ μὲν πνοῇ ἀκμάσασα
 πρὸς βραχὺ, καὶ καιρῷ τινὶ παραμήνασα,
 μετὰ τῷ πορδύεται, ἄπνευ καταλιπῆ-
 σα ἐκείνο, περὶ ὃ ἡ πρότερον· τὸ δὲ, πε-
 ριλαβὸν ἐνδοξάζει καὶ ἔξωθεν τὸν ἀνθρω-
 πον, ἅτε αἰὲν παραμύνον, ἐδέποτε κατὰ-
 λείπει αὐτόν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Τοῖς μὲν γὰρ ἀλόγοις
 ἀπὸ τῆς αἰσθητικῆς τῷ κατὰ τὸν αἶρα πνύ-
 ματος ἐψυχώσας, ἐδόθη τὸ ζῆν· τῷ δὲ,
 ἐξ αὐτῆς τῆς ἀθανάτης καὶ διαφύσεως
 » ἐσίας. ἀνεφύσησε γὰρ ὁ Θεὸς εἰς τὸ πρό-
 » σωπον αὐτῷ πνολὺ ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄν-
 » θρωπος εἰς πνολὺ ζῶσαν. καὶ τοῖς μὲν,
 » δευτέρῳ καὶ ἀρχαίᾳ προσεταγή· τῷ δὲ,
 » ἀρχαίᾳ καὶ δευτέρῳ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ εἶπε δὲ, ὅτι ἐγένε-
 το ἡ σὰρξ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ἀλλ' ἐγένε-
 το ὁ ἀνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν, τῇ τῷ
 ἀνθρώπῳ χρησάμενος ὀνομασίᾳ, ἢ κοινή-
 γε ἐστὶ τῷ σωμαφότερον. καὶ ταυτὶ μὲν
 εἰρηκῶς, δι' ὅλα τὸ σωμαφότερον ἐδήλα.
 τῇ διαιρέσει δὲ τῆς ποιήσεως διακρίνας τὰς
 φύσεις, καὶ τῷ μὲν ἐπλάσε χεὶρ ἀπὸ τῆς
 γῆς, τῷ σάρκα δηλώσας· τῷ δὲ ἀνεφύ-
 σησε πνολὺ ζωῆς, τῷ ψυχὴν ἐμφάνας·
 » εἶτα κατὰ κοινὴν πάλιν ἐπήγαγε, καὶ ἐγένε-
 » το ὁ ἀνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ. Ὅτι ἐπὶ ἀμαρτίας αἱ
 ψυχᾶς, ὡς Ὁριγνίᾳ ἐδοξε, καταβεβλη-
 μέναι σώμασι σωμαπλάκησαν, ἐχρησάμε-
 θα τῷ Μωσέως ῥήματι, λέγοντι τοῖς υἱοῖς
 Δεβτ. ι. ιι. Ἰσραὴλ· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν προείη
 » ὑμῖν σήμερον ὡς ἐστὶ χιλιόπλασις, καὶ
 » ὅτι ὁλόγησεν ὑμᾶς. ἄρα γὰρ ἦνυχετο
 Μωϋσῆς ἐξ ἐρανῶ καταπεσῆν δι' ἀμαρτίας
 ψυχᾶς, ἵνα σώμασι συμπλακῶσι, καὶ ὁ
 λαὸς πολλαπλασιασθῇ; καὶ πῶς αὐτὸς
 φάσκει, Κύριος ὁ Θεὸς ὁλόγησεν ὑμᾶς;
 » γὰρ ὁλόγια κατὰ Ὁριγνίᾳ ἐστὶν ἢ τῶν
 » σωματῶν ποιήσεις, ἀλλὰ κατὰρα πλανω-
 » μέναις ψυχᾶς.

ΔΔΗΛΟΥ. Τὶς ἡ διαφορά τῷ εἰρη-
 » μῆν, ἐγένετο ὁ ἀνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶ-
 » σαν, καὶ τῷ εἰρημῆν ἐπὶ τῶν ἀλόγων, ἐξα-
 » γαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωῶν;
 » Ὁ λογικὸς ὑφειώσαν ἅμα καὶ ἡγεμονεύ-
 » σαν τῆς αἰδητικῆς ἔχων τῷ νοεράν ψυ-
 » χῶν, τὸ αἰδητικὸν τῷ νοερῷ προσάγει·
 » ἢ δὲ ἄλογος φύσις αὐτὸ τὸ αἰδητικὸν ἔχει
 » τῷ ψυχῶν. (1)

ἢ. Καὶ ἐφύτευσε Κύριος ὁ Θεὸς
 » παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατο-

Α λας, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἀνθρωπον,
 » ὃν ἐπλάσε.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴ ποτε τὸν παρά-
 δεισον ἐφύτυσεν ὁ Θεός, μέλλων οὐδὲν
 τὸν Ἀδὰμ διὰ τῷ ἀμαρτίαν ἐξορίζειν ἐκεῖ-
 » θεν; Πρῶτον ἐκ ἀνέχεσθαι ἐκ προγνώσεως
 κατακρίναι ὁ δεσπότης Θεός. διὸ καὶ τῷ
 παράβασιν προορῶν, τῶν ἀγαθῶν αὐτῷ
 μεταδέδωκε. ἔπειτα καὶ γυνῶναι αὐτὸν τὰς
 Β θείας δωρεὰς ἐβλήθη, ἵνα τῶν σερε-
 θῆς, μισήσῃ τῷ ἀμαρτίαν, ὡς τοσάτων
 αὐτὸν γυμνώσασαν ἀγαθῶν. πρὸς δὲ τῷ
 τοῖς, ἔδει τὸν δίκαιον ἀγωνοθέτην τοῖς
 τῆς ἀρετῆς ἀθληταῖς προδέναι τῆς νί-
 » κης τὰ ἀθλα. καὶ δὴ χάριν καὶ περὶ τῆς
 » βασιλείας ἔφη, δεῦτε οἱ οὐλογημένοι τῷ
 » πατρός μου κληρονομήσατε τῷ ἡτοιμασ-
 » μένῳ ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς
 » κόσμου.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τινὲς ἐν ἐρανῷ φασὶ
 τὸν παράδεισον εἶναι. Τῆς θείας λεγέσεως
 γραφῆς, ἐξανέτειλεν ἐπὶ ὁ Θεός ἐκ τῆς
 γῆς πᾶν ἔνυλον ὠραῖον εἰς ὄρασιν, καὶ κα-
 λὸν εἰς βρῶσιν, τολμηρὸν ἄγαν τὸ τοῖς
 οἰκείοις ἀκολοθεῖν λογισμοῖς, καταλιπόν-
 » τα τῷ διδασκαλίαν τῷ πνύματος.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ ἐφύτυσεν ὁ Θεός
 » παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολὰς. Ἐ-
 » δὲ οἱ μὲν, τὸν παράδεισον εἰνᾶ φασιν· οἱ
 Δ δὲ, τὸν τόπον πάντα, ἐν ᾧ καὶ ὁ παρά-
 δεισος ἡ, ὅθεν καὶ Ἀδὰμ ἐπλάσθη. καὶ
 Ἀδὰμ ἐκ τῷ ἀπὸ τῆς γῆς ἐν Ἐδέμ γεγενῆ-
 » θαι προσηγορεύθη. Ἐδὲ γὰρ τὸ πυρ-
 » ρόν, ὡς περὶ ὁ Ἡσαῦ, πυρᾶς φακῆς πε-
 » πρακῶς αὐτῷ τὰ πρωτοτόκια, τῷ προση-
 » γορίαν εἶληθε· καὶ τῷ μάλλον ἀληθές.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Κατασκώλεον δὲ αἰδη-
 τὸν εἶναι τὸν παράδεισον, καὶ ἐκ τῷ περὶ
 Ε » Σοδόμων εἰρημῆς· ὡς ἄρα ἡ, ὡς ὁ πα-
 » ράδεισος τῷ Θεῷ. — ἐκ ἂν γὰρ τὸ αἰδητὸν
 τοῖς νοητοῖς παρεβάλλετο. ὡς περὶ ἐκ ἂν
 » εἴποι τις, ὠραῖον ἐστὶ τότε τὸ σῶμα, ὡς
 » ψυχῇ.

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει καὶ αἰ-
 ταῦτα, ἀγαπητέ, ὅτι ἐὰν μὴ θεοπρεπῶς
 τὰ ῥήματα δεχόμεθα, εἰς βλάβη κρημνῶν
 ἀνάγκη κατανεχθῶμεν. τί γὰρ ἂν εἴπειν
 ἔχοιεν περὶ τῶν τῷ ῥήματος οἱ πάντα τὰ
 Ζ περὶ Θεῷ λεγόμενα ἀνθρωπίνως ἐκλαμ-
 » βανειν τολμῶντες; καὶ ἐφύτυσεν ὁ Θεός
 παράδεισον. τί ἐν, εἶπε, σκαπάνης ἐδε-
 » θη, καὶ γεωργίας, καὶ τῆς ἀλλῆς ἐπιμε-
 » λείας, ἵνα καλλωπίσῃ τὸν παράδεισον; μὴ
 γαίῳτο. πάλιν γὰρ καὶ αἰταῦτα τὸ ἐφύ-
 » τυσεν ἔτω δεῖ νοεῖν, ὅτι προσέταξε πα-
 » ράδεισον ἐν τῇ γῇ γενέσθαι, ὡς τὸν πα-
 » ραχθέντα ἀνθρωπον τῷ ἐνδοξαίᾳ.
 » ὅτι γὰρ διὰ τῶν τὸν παράδεισον παρή-
 » γαν, ἄκασον τί φησι· καὶ ἐφύτυσεν ὁ
 » Θεός παράδεισον κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ἔθε-
 » το ἐκεῖ τὸν ἀνθρωπον ὃν ἐπλάσε. διὰ τῶν
 καὶ

(1) Ἰσ. ἔχει ψυχῶν, ἢ αὐτῷ τῷ αἰδητικῷ ἔχει τῷ ψυχῶν.

καὶ τὸ ὄνομα τῶ τόπῳ αὐτίθῃσιν ὁ Μωσῆς, ἵνα μὴ ἐξῇ τοῖς Φλυαρεῖν βελομένοις ἀπα-
τῶν τῶν ἀφελεσέρων τὰς ἀκοάς, καὶ λέ-
γειν, μὴ εἶναι ἐν τῇ γῇ τὸν παράδεισον,
ἀλλ' ἐν ἑρανοῦ, καὶ μυθολογίας τινὰς τοι-
αύτας ὀνειροπολεῖν. εἰ γὰρ καὶ τοιαύτη
χρησαμένης ἀκριβείας τῆς θείας Γραφῆς,
καὶ παρητήσαντο τινες τῶν ἐπ' οὐγλωττίᾳ
μέγα Φρονούντων, καὶ τῇ σοφίᾳ τῇ ἐξω-
θεν, ἐναντία τοῖς γεγραμμένοις φθέγγα-
σαι, καὶ εἰπεῖν, μὴ ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι τὸν
παράδεισον, καὶ πολλὰ ἕτερα τῶν εἰρημέ-
νων παρεγυῶντες, μὴ ὡς γέγραπται Φρο-
νεῖν, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐρχεσθαι, καὶ τὰ
ἐπὶ τῆς γῆς εἰρημένα, περὶ τῶν ἑρανοῦ
νομίζεν εἰρηθεῖν· εἰ μὴ τῇ ταπεινότητι τῶν
τῶν λόγων, καὶ τῇ συγκαταβάσει ὁ
μακάριος Μωσῆς ἐχρήσατο, τῶ ἀγίῳ πνέ-
ματος τῷ γλωττίαν αὐτῶ κινῶντος, πῶς ἐκ
αὐτοῦ ἐξεκλυθήσαν; καὶ τοῖς γε τῆς ἀγίας
Γραφῆς ἐπειδὴν βάλῃται τι τοῖστον ἡμᾶς
διδάσκειν, ἐαυτῷ ἐρμηνεύσεως, καὶ ἐκ
ἀφίετης πλανᾶσαι τὸν ἀκροατὴν. ἀλλ'
ἐπειδὴ οἱ πολλοὶ καὶ διὰ τὸ καρπώσασθαι τι
κέρδος ἐκ τῶν θείων γραφῶν, ἀλλὰ τέρ-
ψεως ἔνεκεν τὰς ἀκοάς ὑπέχρυσεν τοῖς τὰ
παριστάμενα λέγουσι. (1) παρακαλῶ πᾶ-
σι τοῖς τοιούτοις τὰς ἀκοάς ἀποταχίσαν-
τες, τῷ κανόνι τῆς Γραφῆς κατακολληθῆ-
σμεν. καὶ ὅταν ἀκρίβως, ἀγαπητὲ, ὅτι
ἐφύτῳσεν ὁ Θεὸς παράδεισον, τὸ μὲν ἐφύ-
τῳσε, θεοπρεπῶς νοεῖ, ὅτι προσέταξε·
τὸ δὲ ἐξῆς, πείθουσιν, ὅτι καὶ παράδεισος
γένονε, καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ εἶδα καὶ
ἡ Γραφή ἐπεσημείωτο. τὸ γὰρ μὴ πι-
στῶεν τοῖς ἐν τῇ Γραφῇ κειμένοις, ἀλλ'
ἕτερα ἐπιστᾶν, πολὺ ἡγέμεται κίνδυνον
ἐπιφέρειν.

ΣΕΥΤΗΡΙΑΝΟΥ. Ἐδὲμ ἐρμηνεύεται
τρυφή. ὡς ἂν εἶποι, ἐφύτῳσεν ὁ Θεὸς
παράδεισον ἐν τρυφῇ, ἀντὶ τῆς ἐν τόπῳ
τρυφερώ. διὰ τῆτο καὶ ἐπὶ τέλει λέγει,
καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδὰμ, καὶ κατώκισεν αὐ-
τὸν ἀπέναντι τῆς παραδείσου τῆς τρυφῆς.
διὰ τὸ μὴ εἰς ἄλλο κλίμα, ἀλλὰ κατὰ
ἀνατολὰς, καὶ ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς ὁδοῦ τῶν
Φωσῆρων, ἐκείθεν ἡ ἀρχὴ τῆς διαγωγῆς
τῶν ἀνθρώπων; Προμύνηται ὁ Θεὸς τὸ μέλ-
λον. κατὰ ἀνατολὰς γὰρ ἐν τῷ παραδεί-
σῳ τίθησιν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἵνα δεί-
ξῃ, ὅτι ὡς ἔτοι οἱ Φωσῆρες ἀνατέλλον-
τες, τρέχουσιν εἰς δυσμὰς, ἔτω δὲ τῆτον
ἀπὸ ζωῆς εἰς θάνατον ὁραμεῖν, καὶ δύ-
ναι κατὰ τὸν τύπον τῶν Φωσῆρων, καὶ
ἄλλῳ ἀνατολῶν πάλιν λαβεῖν ἐξ ἀνα-
στάσεως νεκρῶν.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. (2) Πῶς δὲ θέλο-
μεν λέγειν, ὅτι ἐστὶν ὁ παράδεισος; Οἱ μὲν
γὰρ φασιν, ὅτι ἐν Ἱερουσαλὴμ· οἱ δὲ, ἐν ἑρα-

νοῖς; ἐδὲ εἰς τῶν δύο ἀληθείας. καὶ ὅτι μὲν
ἐκ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐστὶν ὁ παράδεισος, μαρ-
τυρεῖ ὁ Ἀδὰμ ἐν τῷ Κρανίῳ κείμενος. εὐ-
δηλον δὲ, ὅτι ἐκ ἐν τῷ παραδείσῳ ἐτάφη,
ἀλλ' ἐξεβλήθη. ὅτι δὲ ἐκ ἐν ἑρανοῖς ἐστὶν
ὁ παράδεισος, μαρτυρεῖ ἡ Γραφή λέγουσα·
καὶ ἐφύτῳσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ
κατὰ ἀνατολὰς. διδάσκει ἐν ἡμᾶς, ὅτι ἐξ
ἀνατολῶν πάσης τῆς γῆς ἐστὶν ὁ παράδει-
σος. ὅθεν φασὶν ἱστορικῶν ἀκριβῶν πα-
ιδες, ὅτι τέτα χάριν πάντα τὰ οὐδὴ τῶν
ἀρωμάτων περὶ τὰ ἀνατολικώτερα, ἡγῶν
τὰ ἰνδικὰ μέρη ὑπάρχουσιν, ὡς πλησιοχω-
ρα τῷ παραδείσῳ τυγχάνοντα. καὶ ὡς περ
Φοίνικες ἄρσενες τὰς πλησιάζοντας Φοί-
νικας θηλυκὰς τῇ πνοῇ τῶν ἀνέμων συμ-
βιβάζοντες, καρποφόρους ποιεῖσιν· ἔτω δὲ
καὶ ἐκ τῆς παραδείσου τῇ τῶν ἀνέμων πνοῇ
οὐδὴ ἐξερχομένη, τὰ πλησιώτερα τῶν
ἐκείσε τόπων δαίδρα ἀρωματίζειν ποιεῖ.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἐδὲμ δὲ εἰσὶν ὀνομά-
ζειν τὸν τόπον τὸν κατὰ ἀνατολὰς κείμε-
νον, ὃ ὡς περ ὁ παράδεισος ἴσως, καὶ μικρόν τι
μέρος τῆς γῆς ἔτω καλῶν. μέγα γὰρ
δείκνυσιν τὸν παράδεισον, εἴγε ὁ τῆτον ἄρ-
δων ποταμὸς μετὰ τῷ ἐκείνῳ χρεῖαν ἔξω
Φερόμενος, τέσσαρας ἔτω μεγίστας ἀπο-
τελεῖ ποταμούς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ὡς τῇ τῆ
Ἐδὲμ προσηγορίᾳ μὴ τὸν παράδεισον ὀνο-
μάζεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔξωθεν καὶ βρα-
χυῶς τινὰ τόπον, μέρος μὲν εἶναι νομιζό-
μενον τῷ Ἐδέμ καλεσμένῳ τόπῳ, προσεγ-
γίζοντα δὲ, ὡς εἰκὸς, τῷ παραδείσῳ. ὅθεν
περὶ τῆς Καὶν ἔτω φησὶ καὶ ἐξῆλθε Καὶν Γεν. 4. 16.
ἀπὸ προσώπων τῷ Θεῷ, καὶ κατώκισεν ἐν
γῇ Ναὶδ, κατεάντι Ἐδέμ. ὡς ἂν πρό-
τερον μὲν αὐτῶν ἐν Ἐδέμ οἰκόντων, εἶδα
περ αὐτοῖς καὶ ὁ Θεὸς ἐπεφαίνετο. ἐπει-
δὲ δὲ ἔξω τῶν τόπων ἐγένετο ἐκείνων,
ἀπορρίψας τῷ Θεῷ διὰ τῶν οἰκείων κακο-
πραγίαν, ἐν ἑτέρῳ τόπῳ λοιπὸν οἰκεῖ, ἐπο-
νομαζομένῳ Ναὶδ, ὃς ἀντικρὺ τῷ Ἐδέμ
ὑπῆρχε τόπος, ἐν ᾧ τὸ πρότερον ὤκειν.
ἔτω γὰρ καὶ τὸν Ἀδὰμ ἐκβλήθῃ τῷ τῆς
παραδείσου, κατωκίσει εἴφῃ κατεάντι τῷ
παραδείσῳ. τοίνυν ἐξ ἀπάσης τῆς γῆς
ὡς περ τινὰ ἔσοχον τόπον κατὰ ἀνατολὰς
ἐκλεξάμενος, Ἐδὲμ ὀνομαζόμενον, ἐν αὐ-
τῷ δὲ τὸν παράδεισον κατεσκόπασεν. ἐν
ᾧ δὲ τιμῇσαι βεληθείς γεγονότα τὸν ἄν-
θρωπον ἔταξεν οἰκεῖν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οἱ μὲν φασιν, Ἐδὲμ κα-
λεῖσθαι τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐφύτῳσεν ὁ πα-
ράδεισος· οἱ δὲ, Ἐδὲμ τὸν παράδεισον φα-
σι. τὸν δὲ ἐρμηνεύοντι καὶ τῷ ἐρμηνεύσαντι
θεῖναι, καὶ τὸν ἐρμηνεύοντα τεθεῖσθαι.
ζητεῖται δὲ, πότερον μετὰ τὸ πλαθῆναι
τὸν ἄνθρωπον παράδεισος ἐφύτῳσεν, (τὰ
γὰρ ῥήματα τῆτο βέλεται σημαίνειν) ἢ τῷ
τρίτῳ

(1) Λέγουσι· διὰ τῆτο καὶ τοῖς ἀφελῶσιν ἀλλὰ τοῖς τέρεν μάλλον διωαμένοις προσέχειν ἀπατάζειν.
διὸ παρακαλῶ κτ. ἐκδ. ἢ ἐν Παρισ.

(2) Ἰστέον, ὅτι τὰ προσεθῶντα τῷ Ἀθανασίῳ ὑπομνήματα ἐκ τῶν πρὸς Ἀντίοχον ζητημάτων ἐλήφ-
θησαν· ἅπερ ἐκ τῶν υποθετικῶν εἰσὶν. ὅρα τὰ ἐν τοῖς προοίμ. περὶ τῶν τῷ Ἀθανασ. συγγράμ.

τρίτῳ ἡμέραν μετὰ τῶν ἄλλων ξύλων; Ὁ μὲν ἔν Σύρος ἔτις ἔχει γεγραμμένον· καὶ ἐφύτῳσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ. ἐξ ἀρχῆς δέ φασιν, μὴ ἐγκείσθαι τῷ ἔβραϊκῷ. λέγουσι δὲ οἱ πολλοί, ὅτι μετὰ ταῦτα ἐφύτῳσεν. εἰπὼν γάρ φησι Μωσῆς, ὅτι ἐφύτῳσεν ὁ Θεὸς παράδεισον, καὶ ἔθετο τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐπλασεν ἐν αὐτῷ, παριστῶν ὅτι μετὰ ταῦτα ἐφύτῳσεν ὁ παράδεισος, ἐπάγει· καὶ ἐξανέτειλεν ἔτι ὁ Θεὸς ἐκ τῆς γῆς. τῷ ἔτι, δηλῶν, ὅτι χωρὶς τῶν ἐξ ἀρχῆς ὁμῶς γενομένων.

ΛΗΛΟΥΤ. Ἐδέμ τόπος ἐστὶν ἐν ᾧ ἐφύτῳσεν ὁ παράδεισος. καὶ φασιν αὐτὸν μέσον εἶναι τῶ κόσμου. διὸ καὶ τὸν ποταμὸν Φεισὼν ἐρμινυόεσθαι σῶμα κόρης, ὡς ἐκ τῆς Ἐδέμ πορδόμενον.

Ζ. Καὶ ἐξανέτειλεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὠραῖον εἰς ὄρασιν, καὶ καλὸν εἰς βρώσιν.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ. Τὸ ἔν ἔτι ἐκ τῆς γῆς εἰπῶσα, καὶ τὸ κατὰ ἀνατολὰς, σαφῶς διδάσκει ἡμᾶς ἡ Γραφή εἶναι τὸν παράδεισον ὑπὸ τὸν ἑρᾶνόν· ὃν καὶ ἀνατολὰς, καὶ γῆ εἰσὶν. ἔβραϊσι δὲ τὸ Ἐδέμ λέγεται τρυφή. μέσος ἔν ὁ ἄνθρωπος τῶν δύο ἐγγόνων, ἔτε θνητὸς ὁλοχερῶς, ἔτε ἀθάνατος καθόλου· δεξιὸς δὲ ἐκατέρω. ἔτω καὶ τὸ χωρίον ὁ παράδεισος ὡς πρὸς καλλοιῶν μέσον τῶ ἑρᾶν καὶ τῶ κόσμου γεννήται.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Εἰ ἀπὸ τῶν κοινῶν ξύλων ἐνέπληστο ὁ παράδεισος, εἶχεν ἂν τὴν ἰδίαν σύσασιν ἀπὸ τῆς πρώτης γενέσεως τῶν φυτῶν, καὶ ἐκ ἐδέτο ἐξαίρετα φυτείας τῶ Θεοῦ, τὰ ἐν αὐτῷ ὕπερον ἀναφυσίτα δαίδρα. νῦν δὲ ὅτι ἕτερα πολλὰ διαφορώτερα καὶ τῷ εἶδει, καὶ τῇ γούσει τῶν προαναδοσίων αὐτομάτως ἐκ τῆς γῆς, τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ ὕπερον ὑπ' αὐτῶ τῶ Θεοῦ φιλοτεχνηθέντα παντοῖα γαίῃ τῶν φυτῶν καθίσταται, καὶ ἀπ' αὐτῆς δηλοποιεῖται τῆς γραφῆς. καὶ ἐξανέτειλε γάρ φησιν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον εἰς ὄρασιν ὠραῖον, καὶ καλὸν εἰς βρώσιν.

Καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τῶ παραδείσου, καὶ τὸ ξύλον τῶ εἶδεναι γνωστὸν καλῶ καὶ πονηρῶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸ ξύλον τῆς ζωῆς; καὶ τὸ ξύλον τῶ εἶδεναι γνωστὸν καλῶ καὶ πονηρῶ, νοητὰ χρῆ λέγειν, ἢ αἰδητὰ; Ἐκ τῆς γῆς καὶ ταῦτα βεβλασηκόνα εἶπεν ἡ θεία Γραφή. ἔ τοίνυν τινὰ ἑτέραν φύσιν ἔχει παρὰ τὰ ἄλλα φυτά. ὥστε γὰρ τὸ τῶ σαυρῶ ξύλον, ξύλον ἐστὶ, καὶ σωτήριον ὀνομάζεται, διὰ τὴν ἐκ τῆς περὶ αὐτὸ πίσεως σωτηρίαν προσγινομένην· ἔτω καὶ ταῦτα, φυτά μὲν ἐστὶν ἐκ τῆς γῆς βεβλασηκότα, διὰ δὲ τὸν θείον ὅρον, θάτερον αὐτῶν ξύλον ζωῆς προσωνομάθη.

τὸ δὲ ἕτερον, διὰ τὸ περὶ αὐτὸ γενέσθαι τῆς ἀμαρτίας τὴν αἰδησιν, ξύλον ἐκλήθη γνωστὸν καλῶ καὶ πονηρῶ. καὶ περὶ τῶ μὲν ὁ ἄγων τῷ Ἀδὰμ προετέθη· τὸ δὲ τῆς ζωῆς, οἷον τι ἐπαθλον προέκειτο τετηρηκότι τὴν ἐντολήν. ἔτω καὶ οἱ πατριάρχαι, καὶ χωρίοις, καὶ φρέασι τὰς ἐπινυμίας ἐπέδηκαν. καὶ τὸ μὲν, ἐκάλεσαν φρέαρ ὀράσεως· ἐκ ἐπειδὴ ὀρατικῶς τινὰ διώκουν ἐχαρίζετο, ἀλλ' ἐπειδὴ ὡφθη παρ' αὐτῷ ὁ τῶν ὅλων Κύριος. καὶ φρέαρ ὀρυχωρίας· ἐπειδὴ περὶ τῶν ἄλλων φρεάτων πολλαῖς οἱ ἀπὸ Γεράρων διαμαχεσάμενοι, ἐκ λυώχλησαν τοῖς τῶ κατεσκευασμένοι τὸ φρέαρ. ἔτω φρέαρ ὄρκου, διὰ τὸ παρ' αὐτῷ γενεῖσθαι τὰς ὁρκάς· ἔτως ἡ Λεζὰ Βαίδηλ ὀνομάθη, τῶ τῶ οἶκος Θεοῦ· ἐπειδὴ ὡφθη τῷ Ἰακώβ ἐν ἐκείνῳ γε τῷ χωρίῳ ὁ τῶν ὅλων ποιητής. καὶ βενὸς μάρτυς· ἐκ ἐπειδὴ ἐμψυχος γέγονεν ὁ βενὸς, ἀλλ' ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ πρὸς ἀλλήλους ἐπεποιήντο τὰς σωθήκας. ἔτως ὕδωρ ζῶν καλεῖται τὸ βάπτισμα· ἐκ ἐπειδὴ φύσιν ἑτέραν ἔχει τὸ τῶ βαπτίσματος ὕδωρ, ἀλλ' ὅτι δι' ἐκείνῳ τῶ ὕδατος ἡ θεία χάρις τὴν αἰώνιον δωρεῖται ζωὴν. ἔτω καὶ ξύλον ζωῆς, διὰ τὸν θάον ὅρον ἐκλήθη· καὶ ξύλον γνώσεως, διὰ τὴν περὶ τῶν γεννημένων αἰδησιν τῆς ἀμαρτίας. ἐδέπω γὰρ πᾶσαν εἰληφότες τῆς ἀμαρτίας, ἔτα τῶ ἀπειρημένῳ μετεληχότες καρπῶ, ὡς παραβεβηκότες τὴν ἐντολήν τὰς τῶ σωειδότος ἀκίδας ἐδέξαντο.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔν εἶχον τὴν γνώσιν τῶ ἀγαθῶ καὶ τῶ κακῶ πρὸ τῆς τῶ ἀπειρημένῳ καρπῶ μεταλήψεως; Καὶ πῶς οἷον τε λὼ τὰς λόγῳ τελεμημένους, καὶ κατ' εἰκόνα θείαν γεννημένους ἐκ ἔχειν διάκρισιν ἀγαθῶ καὶ κακῶ; πῶς δ' ἂν αὐτοῖς ἐτεθείκει νόμον τῆς δικαιοσύνης ἢ ἄβυσσος, ταύτῳ ἐκ ἔχουσιν ἐν τῇ φύσει τὴν γνώσιν, μηδὲ γινώσκουσιν, ὡς ἀγαθὸν μὲν τὸ φυλάξαι τὴν ἐντολήν, ὀλέθριον δὲ τὸ παραβλῶν; εἶχον ἔν ἄρα τὴν γνώσιν, τὴν δὲ πᾶσαν προσέλαβον ὕπερον.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Τὶ ἔν ἐστὶ καλόν; ἢ ὑπακοή. τί δὲ πονηρόν; ἢ παρακοή. καὶ τέως ἡμῖν ἵνα μὴ πλανώμεθα περὶ τὴν φύσιν τῶ καλῶ καὶ τῶ πονηρῶ, ἀπὸ τῶν γραφῶν ταῦτα διακριβέσθω. ὅτι γὰρ τῶ τῶ τῶ καλόν καὶ πονηρόν, ἀκῶσον τί φησιν ὁ Προφήτης· τί καλόν; καὶ τί Κύριος ὁ Θεὸς ἐκζητεῖ παρὰ σῶ; εἰπέ τί καλόν; ἀγαπᾶν Κύριον τὸν Θεόν σῶ. ὁρᾶς, ὅτι ἡ ὑπακοή καλόν; ἐκ γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ ὑπακοή. καὶ πάλιν, δύο πονηρά φησιν ἐποίησεν ὁ λαὸς μῶ ἔτος. ἐμὲ ἐγκατέλειπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος, καὶ ὥρυξαν ἐαυτοῖς λάκκους σωτηριμμένους· οἱ δ' διωθήσονται ὕδωρ σωέχων. ὁρᾶς, ὅτι πονηρόν ἢ παρακοή, καὶ ἡ ἐγκατέλειψις;

ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Τρεῖς δὲ διαφοραὶ ξύλων ἦσαν. τὰ μὲν ἐδόθη αὐτῷ, ἵνα ζῇ.

τὰ δὲ, ἵνα εὖ ζῇ· τὰ δὲ, ἵνα αἰεὶ ζῇ. τὰ
ξύλα πάντα ἐδόθη αὐτῷ, ἵνα ζῇ· τὸ ξύ-
λον τῆς γνώσεως, ἵνα εὖ ζῇ· τὸ ξύλον τῆς
ζωῆς, ἵνα αἰεὶ ζῇ. λέγουσι δὲ πολλοὶ, καὶ
μάλιστα οἱ τῷ Θεοσυγῆ Πορφυρίῳ ἀκολου-
θήσαντες· διατὶ ὁ Θεὸς ἀπηγόρευσε τῷ
ἡνῶσιν τῆ καλῆ, καὶ τῆ πονηρῆ· Ἐσω,
τὸ πονηρὸν ἀπηγόρευσε, διατὶ καὶ τὸ κα-
λόν; Ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡνῶσιν ἐκώλυσε τῆ καλῆ.
εἶχε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἀδάμ. εἰ γὰρ μὴ εἶχε,
πῶς γνωρίζει τῷ γυναικῇ; πῶς Φυσιολο-
γεί, ὅθεν ἐκ τῶν ὁσῶν μὲ, καὶ σαρεὶ ἐκ τῆς
σαρκὸς μὲ; πῶς δὲ καὶ προφητεύει τὰ
μέλλοντα; αὐτὴ κληθήσεται γυνή, ὅτι
ἐκ τῆ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη. ἔνεκεν τῆ-
ς καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐ-
τῆ καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς. τοσαῦτα οἶδε,
καὶ ἐκ ἧδε τὸ καλόν; τὸν Θεὸν ἧδε, ὄνο-
μάτων ἐπήγαγε πλήθη, πῶς ἐκ εἶχε γνῶ-
σιν; τί ἐν ἐσίν; ἐπὶ τῷ ἡνῶσιν κωλύει ὁ
Θεὸς τῆ καλῆ, ἀλλὰ θέλει μὴ εἶναι μετὰ
τῆ ἀγαθῆ τῷ ἡνῶσιν τῆ κακῆ. λῦω δὲ

1. Κορ. 10. 21. αὐτὸ ἀπὸ τῆς γραφῆς. λέγει Παῦλος,

„ἐδυνάδε ποτήριον Κυρίου πιεῖν, καὶ πο-

„τήριον δαιμονίων. μὴ τὰ δύο ἐκώλυσεν;

Ματθ. 6. 24. ἔτω καὶ ὁ σωτὴρ, ἐδυνάδε τῷ Θεῷ δε-

„λῶν καὶ μαμωνᾶ. κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ

Θεῷ δαλῶν καὶ μαμωνᾶ ἀδυνάων. ἔτως

ὁ Θεὸς ἐκώλυσε λαβεῖν γνῶσιν τῆ πονη-

„ρῆ, ἵνα μὴ μίσγηται μετὰ τῆ καλῆ. Δια-

τὶ ὅλως ἐκλήθη ξύλον γνῶσιν καλῆ καὶ

„πονηρῆ; Οὐ τοιαύτῳ εἶχε φύσιν, ἀλλὰ

Ἀριθ. 20. 13. φῶν τὸ ἰδίωμα λέγω. ἐκλήθη ἐν τῇ ἐρή-

„μῳ μία πηγὴ ὕδατος, ὕδωρ ἀντιλογίας.

ἄρα τὸ ὕδωρ τοιαύτῳ εἶχε φύσιν, ὥς εἰς

ἀντιλογίας φέρειν τὸν λαόν; διατὶ ἐν Μω-

„σῆς πίων, ἐκ ἀντέπε τῷ Θεῷ; ὥστε ἐν

τῷ ὕδωρ ἐκλήθη ἀντιλογίας ὕδωρ, διὰ τὴν

ἐπ' αὐτῷ γενομένην ὑπόθεσιν· ἐκεῖ γὰρ

ἀντέπειν ὁ λαός· καὶ Ἰακώβ πάλιν εἶδε

Γεν. 32. 30. Θεόν, καὶ καλεῖ τὸ ὄνομα τῆ τόπῃ εἶδος

„Κυρίου, ἔτως ἐκλήθη καὶ τὸ ξύλον, ἐπὶ γνῶ-

„σιν ἔχον, ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶς ἀμαρτάνων εἰς

γνῶσιν ἔρχεται ὡς ἀμαρτάνει.

ΛΗΛΟΥ. Καὶ τὸ ξύλον τῆ εἰδέναι
γνῶσιν καλῆ καὶ πονηρῆ. Ἀπὸ τῆ γυμ-
νάσιον τῆς ὑπακοῆς, καὶ τῆς παρακοῆς
ἐπ' αὐτῷ διδόναι ἔτως ἐκλήθη.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τέτα χάριν τὸ ἀπη-
γορευμένον τῇ βρώσει ξύλον ἔτε συκίῳ,
ὡς τινες ἀπεφώνησαν, ἔτε ἄλλο τι τῶν
ἀκροδρύων εἶναι παιδόμεθα. εἰ γὰρ τότε
θανατηφόρος ἦν ἡ συκὴ, ἔδ' ἂν νῦν πάν-
τως ἐδωδός ἦν. ἅμα δὲ καὶ μαμαθήκα-
Ματθ. 15. 11. μεν παρὰ τῆ Κυρίου, ὅτι ἔδεν ἐς τῶν εἰσο-
„ρομένων διὰ σώματος, ὃ δυνάται κοινῶ-
„σαι τὸν ἄνθρωπον. ἀλλ' ἑτέραν τινὰ ζη-
τῶμεν διάνοιαν ἐπὶ τῆ νόμῳ τέτῃ, ἡξίαν
τῆς τῆ νομοθέτῃ μεγαλειότητος. καὶ τῆς

Α τῆ Θεῆ Φυτεῆς ἔργον τὸν παράδεισον εἶ-
ναι ἀκώμην, καὶ ξύλον ζωῆς ἐν μέσῳ τῆ
παραδείσου, ζητῶμεν παρὰ τῆ ἀποκαλύ-
πτοντος τὰ κεκρυμμένα μυστήρια μαθεῖν
ποιῶν Φυτῶν γίνεται ὁ Ἀδάμ γεωργός τε
καὶ Φυτοκόμος· καὶ πῶς δυνατὸν ἐστὶ κα-
τὰ τὸ μεσαιάτον τὰ δύο εἶναι ξύλα, τό-
τε τῆς σωτηρίας καὶ τὸ τῆς ἀπωλείας. τὸ
γὰρ ἀκριβῶς μέσον καθάπερ ἐν κύκλῳ
περιγραφῇ ἐν τῷ ἐνὶ κέντρῳ πάντως ἐστίν.
Β εἰ δὲ παρατεθείη τῷ κέντρῳ κατὰ τι μέρος
ἕτερον κέντρον, ἀνάγκη πᾶσα συμμετα-
τεθῆναι τῷ κέντρῳ τὸν κύκλον, ὥστε μὴ
τὸ μέσον εἶναι τὸ πρότερον. ἐκεῖ τοίνυν
ἐνὸς ὄντος τῆ παραδείσου, πῶς Φησὶν ὁ λό-
γος ἰδιαζόντως μὲν ἑκάτερον θεωρεῖσθαι
τῶν ξύλων, ἐπὶ δὲ τῆ μέσῃ εἶναι καὶ τῆ-
το κακείνῳ ὡς τὸ θανατηφόρον, τῆς τῆ
Θεῆ Φυτεῆς ἀλλότριον εἶναι διδάσκει ὁ
πάντα καλά εἶναι τὰ τῆ Θεῆ ἔργα ἀπο-
Γ φηνάμενος· οἷς εἰ μὴ τις διὰ φιλοσο-
φίας ἐνθεωρήσειε τῷ ἀλήθειαν, μυθῶ-
δες εἶναι τοῖς ἀνεπισκέπτοις τὸ λεγόμε-
νον δόξα. (1)

1. Ποταμός δὲ ἐκπορεύεται ἐξ
Ἐδεμ ποτίζειν τὸν παράδεισον· ἐκεῖ-
θεν ἀφορίζεται, καὶ γίνεται εἰς τέσ-
σaras ἀρχάς.

Δ **ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Μεριζέται εἰς τέσ-
σaras ἀρχάς. εἰς τὸν Τίγριν, εἰς τὸν Νεί-
λον, εἰς τὸν Εὐφράτην, εἰς τὸν ἐν τῇ
γραφῇ λεγόμενον Φεισῶν· ὃν νῦν λέγου-
σι Δανῆβιν.

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Δηγεῖται δὲ
ἡμῖν ἐφεξῆς τῶν ποταμῶν τὰ ὀνόματα,
καὶ τῶν τὸν ἀφορισμὸν, ὡς ἂν εἴποι τις,
καὶ ὅτι ἐξ ἐκείνων τῶν τῷ ἀρδείαν ἐν τῷ πα-
ραδείσῳ παρέχοντος ἕτεροι εἰς τέσσα-
Ε ρας ἀρχάς διαιρεθέντες, ἔτω τὰ κλίμα-
τα τῆς γῆς διανεμάντο. ἀλλ' ἴσως οἱ τὰ
ἀπὸ τῆς οὐκείας σοφίας φθέγγεσθαι βε-
λόμενοι, πάλιν ἔτε ποταμὸς συγχωρεῖται
εἶναι τῆς ποταμῆς, ἔτε τὰ ὕδατα, ὕδατα·
ἀλλ' ἕτερόν τι φαντάζονται, ἀναπαύοντες
τῆς ἐκδιδόναι αὐτοῖς τὰς ἀκοὰς αἰσμέ-
νης. ἀλλ' ἡμεῖς, παρακαλῶ. τέτων μὲν μὴ
ἀνεχώμεθα, ἀλλ' ἀποφράττωμεν αὐτοῖς
τὰς ἀκοὰς· παιδόμεθα δὲ τῇ θείᾳ Γρα-
Ζ φῇ, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῆς εἰρημένοις ἀκολου-
θῶντες, τὰ ὑγιὴ δόγματα σθεδάζωμεν ἐνα-
ποτίθεσθαι ταῖς ἐαυτῶν ψυχαῖς.

1α. Ὄνομα τῷ ἐνὶ Φεισῶν. ἔτος
ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Εὐίλατ·
1β. ἐκεῖ ἐστὶ τὸ χρυσίον. Τὸ δὲ χρυσίον
τῆς γῆς ἐκείνης καλόν· καὶ ἐκεῖ ἐστὶν
ὁ ἄνθραξ, καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος.

Η ΣΕΥΗΡΟΥ. Ζητῶ τὴν αἰτίαν, διατὶ ὁ
ἰσοριογράφος μνημονεύσας τὰ πρῶτα πο-
F 2 ταμῶν,

(1) Τὸ ὑπόμνημα τῆτο ἔχ. εὐρηται ἐν τοῖς τῆ Νύσσης ἐκδομένοις συγγράμμασιν.

ταμῶ, εἶπεν· ὅτι ἐκεῖ γίνεται τὸ χρυσίον τὸ καλὸν, καὶ ὁ ἀνδραξ, καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος. Εἰ ὅλως ἐχωρογράφη τὴν οἰκισμένην, ἐχρήμειπεν καὶ τὰ ἐν ἐκάστη χώρᾳ γινόμενα καλά. ἀλλὰ ἐπιλέγεται χρυσίον, καὶ δύο λίθους, τὰς ἀπαρχὰς τῆς ἱερουσιῆς· ἐπειδὴ ὁ ἱερεὺς ἐφόρει πέταλον χρυσεὺν, ᾧ ἐπεγέγραπτο τὸ τῷ Θεῷ ὄνομα. δώδεκα δὲ λίθοι ἦσαν ἐπὶ τῷ σῆ-
δους τῷ ἱερέως. (1)

ιγ. Καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ τῷ δευτέρῳ Γαιών. ἔτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας.

Ιερ. 2. 18. ** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Εἶτα ὁ Γηών. ἔ-
τος ἐστὶν ὁ Νείλος. Γηών τὸ ἀρχαῖον αὐ-
τῷ ὄνομα. μαρτυρεῖ Ἱερεμίας, λέγων·
„τίσοι καὶ τῇ ὁδῷ Αἰγύπτου, τῷ πᾶν ὕδαρ
„Γηών; ἐνταῦθα πρόσεχε. νόμισον τέτον
εἶναι τὸν παράδεισον. ἃ γὰρ ὅψι μάλ-
λον, ἢ λόγῳ παραδίδεται. προσέρχεται
ποταμὸς πολὺς, πλεῖστον νάμα ἔχων, καὶ
ἀρδύει τὸν παράδεισον. ἐκεῖθεν φέρεται
εἰς ὑπόνομόν τι χάος, καὶ δύνει ὑπὸ γλῶ
ἀπειρον, ὡς οἶδεν ὁ τὴν ὁδὸν εὐρώσας δεσπό-
της· καὶ λανθάνει ἐπὶ πολὺ τὸ ρεῦμα,
καὶ εἰς διαφόρους τόπους ἀναδίδεται. καὶ
δύρεσκαται ὁ μὲν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὁ δὲ
εἰς δύσιν, ὁ δὲ εἰς ἀνατολὴν, τῷ Θεῷ ἔτω
δι' ὑπόνομον ἔλκοντος τὸ ρεῦμα, καὶ ποιῶν-
τος ξείας πηγὰς τῷ πρώτῳ ποταμῷ. δια-
τὶ δὲ τέτο; ἵνα μὴ τοῖς ἔχουσιν τῶν ποτα-
μῶν ἀκολοθεῖντες, εὐρωσι τὸν παράδει-
σον· ἵνα μὴ ἢ τοῖς ἀνθρώποις καταλη-
πίος. εἰ γὰρ ἡ ὁδὸς ὡς, εἰς ἀν ἦρε
πρὸ τῶν πλεσίων τὸν παράδεισον. ἀλλ' ὁ
Θεὸς ἀπέκλεισε καὶ πᾶν, καὶ πλεσίοις·
ἵνα ἀρετῇ μόνον εὐρωσι τὴν ὁδόν.

ιδ. Καὶ ποταμὸς ὁ τρίτος Τίγρης. ἔτος ὁ πορευόμενος κατέναντι Ἀσσυ-
ρίων. ὁ δὲ ποταμὸς ὁ τέταρτος, ἔτος
Εὐφράτης.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς ἐκ τῶν παρα-
δείσων Φησὶν ὁ Μωσῆς τὸν Τίγρητα ἐξίεναι
καὶ τὸν Εὐφράτην, ὅς φασι τινες ἐκ τῶν
ὁρῶν ἀναβλίσκειν τῆς Ἀρμενίας; Ἔστιν ἰδεῖν
καὶ ἄλλους ποταμούς ἐτέρωθεν μὲν ἐξίόν-
τας, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν γλῶ διάτινων κα-
ταδύσεων χωρῶντας, καὶ πάλιν ἀνῶθεν
ἀναβλύζοντας. τέτο καὶ ἐπὶ τέτων γε-
γνήσεται τῶν ποταμῶν. ἐξίσαι μὲν γὰρ
φησὶν ἐκεῖθεν ἢ θεία Γραφή, εἶτα δια-
τινῶν ὑπογείων διῶντες πόρων, ἐτέρας
ἀρχὰς ἐνταῦθα λαμβάνουσι. τέτο δὲ ἢ
ματὶν ἔως ὑπονόμωσιν ὁ τῶν ὅλων Θεός,
ἀλλὰ τὴν περιτλὴν τῶν ἀνθρώπων πολυ-
πραγμοσύνην ἐκκόπτει. εἰ γὰρ δηλὸς ἡ
αὐτῶν ἅπας ὁ πόρος, ἐπειράθησαν μὲν

Α ἄντινες παρὰ τὰς τέτων ὄχθας ὁδοῦν-
τες τὸ τῷ παραδείσῳ κατοπιεῦσαι χωρίον.
δημάρτανον δὲ τῷ ποταμῶν, καὶ τῷ μή-
κει τῆς ὁδοπορίας κοπιόμενοι, καὶ τῇ ἀνά-
ναι τῶν ἀναγκαίων διαφθερόμενοι. καὶ
νῦν μὲν, εἰς δυσχωρίας· νῦν δὲ, εἰς ἐρη-
μίας ἐμπύπτοντες· ἐστὶ δ' ὅτε καὶ ἀπλῶς
καὶ βαρβαροῖς ἀνθρώποις περιπίπτοντες.
καὶ τέτων τοίνυν προμηθεύμενος ὁ Φιλοι-
κλήμων Θεός, ἀδήλως αὐτῶν τὰς πόρους
ἀπέφλυε.

Β ΑΚΑΚΙΟΥ. Τὰ τῶν τεσσάρων ποταμῶν
ὀνόματα κατὰ μὲν Ἑβραϊκῶς, ἔτω καλε-
ται ὁ μὲν πρῶτος, Φαισὼν· ὁ δὲ δευτέ-
ρος, Γαιών· ὁ τρίτος, Φοράδ· ὁ τέταρ-
τος, Ἐδδεκέλ. παρὰ δὲ Ἑλλήσι, Γαίης,
Νείλος, Εὐφράτης, Τίγρης. καὶ οἶμαι δὲ
ἀμφιβάλλειν εἰς τὸν ἀγνωμονέστερον, ὡς
καὶ αἰδητὸς ὑπῆρξε παράδεισος, τῶν
τεσσάρων ποταμῶν αἰδητῶν ὑπαρχόντων,
ἅτε καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρωμένων, καὶ
αὐτοῖς τοῖς ὀνόμασι καλεσμένων. εἰ δὲ ἔτοι
αἰδητοί, δηλὸν ὅτι καὶ ὁ ἐκπορεύμενος
ἐξ Ἐδέμ, ὅθεν ἀφωρίσθησαν· εἰ δὲ καὶ αὐ-
τὸς αἰδητὸς ὁ ποτίζων τὸν παράδεισον,
τίς ἐτι μηχανῇ ὑπολειφθεῖ, μὴ ἔχι καὶ
αὐτὸν τὸν ποτιζόμενον αἰδητὸν ὑπαρχεῖν;
εἰ δὲ ὁ παράδεισος αἰδητὸς, δηλὸν ὅτι καὶ
τὰ φυτὰ. εἰ δὲ ταῦτα, καὶ τὸ ξύλον ἄρα
τῆς ζωῆς, καὶ τὸ ξύλον τῷ εἰδέναι γνωστὸν
καλῶ καὶ πονηρῶ.

Δ ΙΕ. Καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεός τὸν
ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε, καὶ ἔθετο
αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς
ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάττειν.

ΕΦΡΑΙΜ. Εἶπεν, ὅτι ἔθετο αὐτὸν ἐρ-
γάζεσθαι καὶ φυλάττειν τὸν παράδεισον,
μηνύων τὴν διὰ τῶ σώματος πράξιν, καὶ
τῆς ψυχῆς. εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτολὰς διέθε-
το πρὸς αὐτὸν περὶ τῶ ξύλου τῶ διπλῶ, αἰ-
νιττομένου, ὅτι πρὸ τέτων ἔπωγε ἔμαθε
τίεσι γνώσις καλῶ καὶ πονηρῶ ἢ ψυχῇ·
ἐπεὶ μηδὲ ἡ.

Ε ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Καὶ ἔθετο αὐτὸς ἐν
τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι καὶ
φυλάττειν αὐτὸν. ἐργάζεσθαι τὴν αὐτο-
λὴν τῷ Θεῷ, καὶ πισύειν. φυλάττειν δὲ
αὐτὸν ἀπὸ τίνος; ληστῆς καὶ ἡ, εἰ δὲ ὁ ἐπι-
βλασφῶν· ἀλλ' ἵνα φυλάξῃ αὐτὸν ἑαυτῷ,
ἵνα μὴ παραβάς ἀπολέσῃ αὐτόν.

Ζ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐχ ἀπλῶς εἶ-
πεν ἐν τῷ παραδείσῳ, ἀλλὰ προσέθηκε
τῆς τρυφῆς· ἵνα τὴν ὑπερβάλλουσαν ἡδο-
νὴν, ἥς ἀπῆλθον ἐκ τῆς αὐτοῦ οἰκίσεως,
ἐμφηγήσῃ ἡμῖν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τὶ ἔν φησι
τῆς παρ' αὐτῷ ἐπιμελείας ἐδέετο ὁ παρά-
δεισος; Οὐ τέτο λέγω, ἀλλ' ἐβελήθη τέως
μικρὰν-

(1) Σάεδιον, τοπάζιον, σμάραγδος, ὁ ἀνδραξ, σάπφειρος, ἰάσπις, λεγύριος, ἀχάτης, ἀμίδιος, χρυσόλιθος, βηρύλλος, ὀνύχιον. ἐκ τῶν δώδεκα λίθων τέτων ὁ πράσινος ἀφώρισε τῇ ἱερατικῇ φυλῇ, ὁ ἀν-
δραξ τῇ βασιλικῇ. διατὶ; ἐπειδὴ πρὸς ἴδιον τὸ καίειν καὶ φωτίζειν· καὶ βασιλεὺς ἴδιον διεργεῖν, καὶ κο-
λάζειν. ὁ πράσινος τῇ ἱερατικῇ. τὸ γὰρ πράττειν καλῶς τῆς ἱερωσύνης. τῷ αὐτῷ. ἐν Τόμ. 6. τῷ Χρυσ.

μικράν τινα, καὶ σύμμετρον αὐτὸν ἔχειν μέριμναν περίτε τῷ φυλακῷ, περίτε τῷ ἐργασίαν. εἰ γὰρ πόνος παντὸς τῷ ἀπηλλαγμένος, οὕτως ἀπέκλινεν ἂν πρὸς ῥαθυμίαν πολλῇ κεχρημένος ἀνέσει. νῦν δὲ ἐργαζόμενος ἐργασίαν ἀνώδυον τινα καὶ ταλαιπωρίας ἐκτός, σωφρονέσεσθαι ἂν διέτρεθη. καὶ τὸ εἶπεν δὲ, ὅτι φυλάσσειν, ἔχ' ἀπλῶς πρόσκειται, ἀλλὰ συγκατάβασις ἐστὶ τῶν ῥημάτων, ἵνα ὅλως εἰδέναι ἔχει φησὶν, ὅτι ὑπόκειται τινι δεσπότῃ, τῷ τῷ τοσαύτῳ ἀπολαύσειν αὐτῷ χαρισμένῳ, καὶ μετὰ τῆς ἀπολαύσεως τῷ φυλακῷ ἐπιτρέψαντι.

15. Καὶ ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ λέγων· ἀπὸ παντὸς ξύλου τῶ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῇ. 16. Ἀπὸ δὲ τῶ ξύλου τῶ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν ἔφαγεσθε ἀπ' αὐτῆς.

*** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ὁ δὲ νόμος τῷ ἐντολῇ· ὥντε μεταληπλέον αὐτῷ φυτῶν, καὶ ἔμῃ προσαπλέον. τὸ δὲ τῷ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, ἔτε φυτὸν δὲ ἀπ' ἀρχῆς κακῶς, ἔτε ἀπαγορευθὲν φθονερῶς. μὴ πεμπέτωσαν ἐκείνας γλῶσσας οἱ θεομάχοι, μηδὲ τὸν ὅφιν μιμείδωσαν· ἀλλὰ καλὸν μὲν οὐκαὶως μεταλαμβάνομενον· θεωρία γὰρ τῷ τὸ φυτὸν, ὡς ἡ ἐμὴ θεωρία, ἥς μόνοις ἐπιβαίνειν ἀσφαλὲς τοῖς τῷ ἔξιν τελεωτέροις· ἔ καλὸν δὲ τοῖς ἀπλυστέροις ἔτι, καὶ τῷ ἔφρουν λιχνοτέροις. ὥπερ ὁδὲ τροφὴ τελεία λυσιτελής τοῖς ἀπαλοῖς ἔτι, καὶ δεομένοις γάλακτος.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Παρατηρητέον, ὅτι δι' ὅλης τῆς κοσμοποιίας τὸ, εἶπεν ὁ Θεὸς πρόσκειται, καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς, δηλῶν τὸ δημιουργικόν. μάλιστα γὰρ διὰ ταύτης τῆς προσηγορίας τὸ δημιουργικόν δηλῆται. ἡ δὲ Κύριος ὀνομασία, ἀρχοντος καὶ βασιλέως σημαίνει ἐμφασιν. ὅτε ἂν ἐντολὴ ἐδόδοτο τῷ Ἀδὰμ, ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ, εἰκότως. Κυρία γὰρ καὶ Βασιλέως ἐστὶ τὸ νόμος καὶ ἐντολὰς δίδοναι.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὅτε περὶ τῆς ἐντολῆς, δι' ἧς αὐτὸν ἐν ζωῇ ταύτῃ τηρεῖται ἡθέλησεν εἶναι, εἰκῶς εἰτέλλεται καὶ φησὶν· ἀπὸ παντὸς ξύλου τῶ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῇ. οἱ γὰρ κατὰ Θεὸν περιπατῶντες, καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτῶ ἀντεχόμενοι, καὶ πολλοὶ ὦσι, τῷ ὁμόφρονες εἶναι, οἱ πολλοὶ αὐτοῖσι. διὰ τῆς, ὅτε περὶ ἀγαθῆς ἐντολῆς δίδεται, ἐνικῶς αὐτῷ λέγεται τὸ, βρώσει φαγῇ· ὅτε δὲ ἡδὴ περὶ παραβάσεως διασέλλεται, ἔχ' ἐνικῶς, ἀλλ' ἡδὴ πληθωτικῶς. ἔ φαγεσθε ἀπ' αὐτῆς. ἡ δ' ἂν ἡμέρα φαγεῖτε, θανάτῳ ἀποθανεῖτε.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Βλέπε ἐκ προοιμίων πόση τιμὴ κέχρηται περὶ τὸν ἄνθρωπον. ὁδὲ γὰρ εἶπε, προσέταξεν, ἡ

ἐκέλευσεν. ἀλλὰ τί; ἐνετείλατο. καθάπερ Φίλος Φίλῳ περίτινών ἀναγκαίων ἐντελλόμενος διαλέγεται· ἔτω καὶ ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀδὰμ διατίθεται, μόνον καὶ διὰ τῆς τοιαύτης τιμῆς ἐπιστάσασθαι βεβλόμενος αὐτὸν πρὸς τῷ ὑπακούῳ τῶν ἐντελλομένων ὑπ' αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ ἀθάνατος ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος, πῶς ἐπιτέτραπται φαγεῖν; Οὐχ ὡς ἐνδεῆ τροφῆς προσάττει τὰ τὸ ὁ Θεὸς, ἀλλὰ προνοία τῆς μελλόντος χρεωδῶς μετὰ τῷ παράβασιν. ἐκλήθη γὰρ ἐν τῷ παραδείσῳ ἐργάζεσθαι, ἐκ ἐδῆν· ἵνα ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ ῥαθυμίας εἰς εὐδειαν, εἰδείῃ τὰ ἀπαγορευθέντα βρώματα ἐκ Θεοῦ, καὶ ἐπιτραπέντα. ἔτω καὶ αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνετε πρὸς τῆς ἀμαρτίας ἀρετῆς, ἐκ ἔσης χρεωδῶς τῆς διαδοχῆς τῆς γένεως πρὸς τῆς θανάτου. πάλιν γὰρ ἡ προνοία τὸ μέλλον ἐπισαμνή, δίδωσι τῷ οὐλογίαν, ὡς ἀξίοις, πρὸς τῆς ἀμαρτίας· ἵνα ὅταν πεσόντες, ἀνάξιοι ταύτης γίνωνται, βοηθῆσαν εὖρωσι τῷ ἐξ αὐτῆς.

Ἡ δ' ἂν ἡμέρα φαγεῖτε ἀπ' αὐτῆς, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε.

*** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ὁ γὰρ κακῆργος, καὶ ὁ ἀνδροφόνος τότε κυρίως ἀποδυνήσκει, ὅταν τῆς νόμου παραβαίῃ, καὶ τὸ ἀμαρτημα ἐργάσσοιτο, καὶ δοκῇ ζῆν. εἰ γὰρ καὶ μὴ τῇ πέτρᾳ, ἀλλὰ γὰρ τῇ ἀποφάσει καὶ τῷ δικαίῳ τέθνηκεν, εἰ καὶ δοκῇ μηδέπω εἰς τὰς τῶν νόμων σαγνῶς ἐμπεπλωκέναί. εἰ δὲ καὶ θάνατον τῆς ἀθανάτου ψυχῆς ὀρίζεται τῷ τῆς ἀγίας πνεύματος ἀποφοίτησιν· ἔ γὰρ καλοικῆσαι ἐν σώματι κατὰ χρεὼ ἀμαρτίας· καὶ ἔτω νοεῖσθαι. ὥπερ γὰρ τὸ σῶμα ζῇ, παρέσθαι ψυχῆς· ἔτω καὶ ἡ ψυχὴ, παρόντος τῆς ἀγίας πνεύματος. καὶ ὥπερ ἀναχωρησάσης τῆς ψυχῆς, νεκρὸν μένει τὸ σῶμα· ἔτω καὶ ἀποφοιτήσαντος τῆς ἀγίας πνεύματος, ἀπολέσει ἡ ψυχὴ τῷ μακαρίαν ζωῇ· ἐκ εἰς τὸ μὴ ὂν ἀναλυομένη, ἀλλὰ θανάτῳ παντὸς χαλεπωτέραν βίβαν ζωῇ. ἄφες, γὰρ· Ματθ. 8. 22. Φησι, τῆς νεκρῆς θάψαι τῆς ἐαυτῶν νεκρῆς· καὶ, ὁ ὅς μὲν ἔτος νεκρὸς τῷ καὶ ἀνέζησε. τὸ γὰρ λεγόμενον παράτινων, ὅτι πρὸς τῆς τῶν χιλίων ἐτῶν συμπληρώσεως ἐτεθνήκεισαν· γέγραπται γὰρ μία ἡμέρα Κυρία, ὡς χίλια ἔτη· ἐκ ἀγνοήμενον, πῶς θανόν· εἰναι μοι δοκεῖ. καὶ τοῖς ἀπλυστέροις μᾶλλον οὐ παραδέκτον. Ψαλ. 89. 4.

*** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Τὸ δὲ ἀποθανεῖν τι ἂν ἄλλο εἴη, ἢ τὸ μὴ μόνον ἀποδυνήσκειν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῆς θανάτου φθορᾷ διαμένειν;

17. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς, ἔ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον. ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰδὲ πάλιν καὶ ἐνταῦθα τὸ, ποιήσωμεν. καθάπερ γὰρ ἐξ ἀρχῆς

ἀρχῆς ἔλεγεν ἐπὶ τῆς τῆ ἀνθρώπου δια-
 „ πλάσεως, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκό-
 „ να ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν· ἔτω καὶ
 νῦν μέλλων τὴν γυναῖκα διαπλάττειν, τῷ
 αὐτῷ κέχρηται ῥήματι, καὶ Φησι, ποιή-
 σωμεν. πρὸς τίνα διαλέγεταί; ἢ πρὸς
 κλισιώτινα διώκων, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐξ αὐ-
 τῆ γεννηθείτα, τὸν θαυμαστὸν σύμβελον,
 τὸν ἐξουσιασὺν, τὸν ἄρχοντα τῆς εἰρήνης,
 τὸν μονογενῆ αὐτῆ παιδα. καὶ ἵνα μάθῃ
 ὁ Ἀδὰμ, ὅτι ὁμότιμον αὐτῷ τὸ ζῶν μέλλει
 εἶναι τὸ διαπλαττόμενον, διὰ τῆτο καθά-
 „ περ ἐπ' αὐτῆ ἔλεγε, ποιήσωμεν· ἔτω καὶ
 „ νῦν Φησι, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ'
 αὐτόν. ἢ βέλομαι Φησι μόνον αὐτόν εἶναι,
 ἀλλ' ἔχειν τινὰ παραμυθίαν ἐκ τῆς σωσ-
 σίας. καὶ ἢ τῆτο μόνον, ἀλλὰ καὶ κατάλ-
 ληλον αὐτῷ βοηθὸν παραγάγειν δεῖ, τὴν
 „ γυναῖκα ἀντιτίμενος. διὰ τῆτο Φησι, ποιή-
 „ σωμεν αὐτῷ βοηθὸν· καὶ προσέειπεν δέ,
 „ κατ' αὐτόν· ἵν' ὅταν ἴδῃς οὐδὲν τὰ θηρία
 παραγόμενα, καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τῆ
 ἔρανθ, μὴ νομίσης περὶ τῶν εἰρηθῶν.
 εἰ γὰρ καὶ συνεφάπτεται τῶν καμῶτων
 αὐτῷ πολλὰ τῶν ἀλόγων, ἀλλ' ἔδεν ἴσον
 τῆς λογικῆς γυναικός. διὰ τῆτο εἶπε, βο-
 „ θὸν κατ' αὐτόν.

ιθ. Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ
 τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τῆ ἀγρῆ,
 καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τῆ ἔρανθ.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Οὐχ ὅτι ἄλλα ζῶα με-
 τὰ ταῦτα πεποίηκεν ἐκ τῆς γῆς, ἀλλὰ
 „ περὶ τῶν ἡδὴ γεγονότων κατὰ ἐπαναλή-
 „ ψιν, διὰ τὸ προκείμενον λέγει. τὸ δέ, ἔτι,
 „ ἔκτινος ιδιώματος τῆς ἐβραϊδος προσέει-
 „ σι γλώσσης. ἔτω καὶ τὸ, ἐξανέτειλεν ἔτι
 „ ὁ Θεὸς ἐκ τῆς γῆς.

Καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν Ἀδὰμ,
 ἰδεῖν τὴ καλέσει αὐτὰ· καὶ πᾶν ὃ
 ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἀδὰμ ψυχὴν ζῶσαν,
 τῆτο ὄνομα αὐτῷ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς ἂν δεωότῃ προ-
 σήγαγε. δεωότῃ γὰρ τὸ τοῖς κλήμασι τι-
 θέναι προσηγορίαν.

** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Ἐπειδὴ ἐποίησεν
 αὐτόν κατ' εἰκόνα, ἠθέλησεν εἰς ὅψιν προ-
 σκνέγκαι καὶ τὴν τιμὴν, καὶ δέξαι ἀλη-
 θῶς, ὅτι φέρει τὴν εἰκόνα τῆς σοφίας.
 καὶ βλέπε τὸ θαυμαστόν. ὁ Θεὸς προετί-
 „ πωσεν ἑαυτῷ τὰ ὀνόματα, ἐβέλετο δὲ
 „ δειχθῆναι διὰ τῆς εἰκόνης, ὅτι συμφωνεῖ
 τῆ Ἀδὰμ τὰ δόγματα τοῖς τῆ Θεῶς βελή-
 „ μασιν· ἀμέλει βελομένη ἢ γραφὴ δέξαι,
 „ ὅτι ταῦτα ἂ ἔειπε, καὶ ὁ Θεὸς προώρισε,
 „ Φησί· καὶ πᾶν ὃ ἐκάλεσεν αὐτὰ, τῆτο
 ὄνομα αὐτῷ. ἀντὶ τῆ προώριστο τῆτο, ὁ
 Θεὸς ἐδόξασεν.

κ. Καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ ὀνόματα
 πᾶσι τοῖς κλήμασι, καὶ πᾶσι τοῖς πε-
 τεινοῖς τῆ ἔρανθ, καὶ πᾶσι τοῖς θη-
 ρίοις τῆς γῆς.

Α ΔΗΛΟΥ. Ἐδεῖ γὰρ τὸν κατασάν-
 τα πάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας εἰδεῖν τὰ
 ὑπ' αὐτόν, καὶ ἐκ τῆς προσηγορίας ἐκα-
 „ σον γνωρίζειν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μὴ γὰρ ἀπλῶς
 παραδράμῃς, ἀγαπητέ, τὸ ὁρώμενον·
 ἀλλ' ἐννόησον μοι πόσης ὡς σοφίας τοσού-
 τοις γένεσι πλῶν, ἐρπετῶν, θηρίων,
 κλισίων, καὶ τῶν ἄλλων ἀλόγων, τῶν ἡμέ-
 ρων, τῶν ἀγρίων, τῶν ἐν τοῖς ὕδασι διαι-
 „ τωμένων, τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀναδοθέντων,
 „ πᾶσι τέτοις ἐπιθεῖναι τὰς προσηγορίας
 καὶ προσηγορίας τὰς κυρίας καὶ καταλ-
 λήλας ἐκάσῃ γένει. πᾶν, γὰρ Φησι, ὃ
 „ ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἀδὰμ, τῆτο ὄνομα αὐτῷ.

Τῷ δὲ Ἀδὰμ ἔχ' εὐρέθη βοηθὸς
 ὁμοῖος αὐτῷ.

Γ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅμοιον Φησι,
 τῆς αὐτῆς αὐτῷ ἐσίας, ἄξιον αὐτῆς, μηδὲν
 αὐτῆς λειπόμενον. διὰ τῆτο ἔλεγε, τῷ δὲ
 „ Ἀδὰμ ἔχ' εὐρέθη βοηθὸς ὁμοῖος αὐτῷ·
 „ δεκνὺς ἡμῖν ὁ μακάριος ἔτος (ὁ Μωϋσῆς)
 ὅτι ὅσω ἂν παρέχεται χρεῖαν ἡμῖν πρὸς
 ὑπηρεσίαν ταυτὶ τὰ ἄλογα, ἑτέρα τίς ἐστὶ
 βοηθία, καὶ πολλῷ τῷ μέτρῳ ὑπερακον-
 τίζουσα τῷ Ἀδὰμ παρεχομένη παρὰ τῆς
 γυναικός.

Δ κα. Καὶ ἐπέβαλεν ὁ Θεὸς ἑκτα-
 σιν ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ, καὶ ὕπνωτε· καὶ
 ἔλαβε μίαν τῶν πλευρῶν αὐτῆς, καὶ
 ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ γὰρ τὸ ἐναντίον λέ-
 γει τῶν ἐμπροσθεν. ἀλλ' ἐπειδὴ εἶπε, καὶ
 „ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰ-
 „ κόνα Θεῶς ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θή-
 „ λυ ἐποίησεν αὐτὰς· τὸ μὲν ὅτι γέγονεν
 ἄνθρωπος κατ' εἰκόνα ἄρσεντε καὶ θήλυ
 σαφῶς εἰρηκώς, τὸν τρόπον δὲ ἢ προαίεας,
 καὶ ὅν γε ὄντα παρὰ τὰ λοιπὰ ζῶα, ἀναγ-
 καίως ἐνταῦθα τὸ παραλελειμμένον ἐν
 ἐκείνοις ἡμᾶς ἐκδιδάσκει, ἐπαναλαβὼν τῆ
 ἀνθρώπου τὴν ποίησιν, ἐπὶ τῷ τὰ ἐν τοῖς
 ἐμπροσθεν αὐτῷ παραλειφθέντα νῦν ἡμᾶς
 ἐκδιδάσκει.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλεν αὐ-
 τῆ τὴν πλοῦραν ἀφαιρεῖν, ἵνα ἀπὸ ταύ-
 της ποίησιν τὴν γυναῖκα, ἀνάγκη δὲ ὡς,
 ἢ ἀνωδυνῶς ἀφαιρεμένης, φαντασίαν αὐ-
 τὸν τὸ πρᾶγμα νομίζειν, ἢ μετ' ὀδυῆς
 λαμβανομένης, ἀπεχθῶς ἔχειν πρὸς τὸ
 ἐκ τῆς γυνόμενον, ἑκτασιν αὐτῷ ἐπέβα-
 „ λεν. ὥς ἐξω τῆς σιωπῆς καταστάσεως
 γεγονότα, μὴ αἰδητῶς τὸ γινόμενον ἰδεῖν.
 ὥς ἐν ὁράματι δὲ ὕπνου τινός, δι' ἀποκα-
 λύψεως θείας δέξαται τῆ γινόμενης τὴν
 „ γυνῶσιν.

Η ** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Τὴν εἰκόνα Χριστῶ
 βλέπε πανταχῶς. ἢ πρότερον ἔλαβεν ὁ
 Θεὸς ἀπὸ τῆ Ἀδὰμ τὴν πλοῦραν, ἕως ὅτε
 ὕπνον αὐτῷ ἐπέβαλε. διατί; ἀπὸ πλοῦρας
 ἢ ἀμαρ-

ἡ ἀμαρτία ἐμελλε γίνεσθαι, ἢ διὰ τῆς γυναικὸς εἰσελθῆσα. ἦλθεν ὁ σωτὴρ ἀπὸ πλυρᾶς. Φέρων ὕδωρ, καὶ αἷμα. ὕδωρ ἀποπλυνὼν ἀμαρτήματα, αἷμα παρέχον ἡμῖν τὸ μυστήριον. ὅρα τὸν τύπον, ὑπνώσαντος τῷ Ἀδὰμ, πλυρὰ ἐλαμβάνετο. ὑπὸν γενομένην τῷ σώματι τῷ Χριστῷ, ἡ πλυρὰ λυοίγεται, ἵνα λύσῃ τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν τῇ νέᾳ ἰστορίᾳ. ὑπὸν δὲ λέγω, τῷ ἐν σαυρῷ.

κβ. Καὶ ὠκοδόμησε Κύριος ὁ Θεὸς τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τῷ Ἀδὰμ εἰς γυναῖκα, καὶ ἦγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδὰμ.

ΛΔΗΛΟΥ. Διωατὶ μὲν βοήθον, οἶα πλυρὰν· ἀδαινεύσαν δὲ τῷ ὅλῳ, οἶα μέρος.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Βελλόμενος ὁ Θεὸς πλείονα τῷ ἀνδρὶ κατὰ φύσιν ἐνεῖναι τὴν περὶ τὴν γυναῖκα σοργίαν, διαπλάττει μὲν αὐτῷ ἐξ αὐτῆς, ἕτε δὲ ἐκτὸς μέρος τῶν ἐμπροσθεν· ἵνα μὴ δόξῃ πρὸς ἀντίστασιν ὡς περ αὐτῷ διαπλάττειν αὐτῷ· ἕτ' αὐτὸν πάλιν καθαρῶς ἐκ τῶν ὀπίσθεν, ἵνα μὴ ἀτιμότερα λογίζοιτο, ἀλλ' ἐκ τῆς πλυρᾶς τῆς μεταξὺ πρὸς ἐκείνης· ὡς ἂν ἔχουσα πρὸς τὸν ἄνδρα φαίνοιτο καὶ αὐτὴ τὸ μέρος ἰσοτιμίας τε καὶ ὑποταγῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴ ποτε ἀπὸ τῆς πλυρᾶς τῷ Ἀδὰμ τὴν γυναῖκα διέπλασαν; Εἰς ὁμόνοιαν ἡβελήθη τὰ γενεὴ σιωγαγεῖν ἐκ τῆς φύσεως ποιητῆς. τέττα χάριν τὸν μὲν Ἀδὰμ ἀπὸ γῆς διέπλασαν, ἐκ δὲ τῷ Ἀδὰμ τὴν γυναῖκα· ἵνα καὶ τὸ ταυτὸν ἐπιδείξῃ τῆς φύσεως, καὶ φυσικῶς τινα φιλοσοφίαν αὐτοῖς περὶ ἀλλήλων ἐμφύση. εἰ γὰρ καὶ τέτων ἕτω γεννημένων, καὶ ἄνδρες γυναῖξιν διαμάχοντα, καὶ γυναῖκες ἀνδράσι, τί ἐκ αὐτῶν ἔδρασαν, εἰ ἐτέρωθεν ποθεν τὴν γυναῖκα διέπλασε; σοφῶς ἄρα καὶ διεῖλε, καὶ πάλιν σιωήρυσεν. ὁ γὰρ γάμος εἰς αὐτὴν σιωάγει τὰ γενεὴ. ἔσονται γὰρ φησὶν οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. καὶ ὅτι τέτο ἀληθές, μαρτυρεῖ τὸ γενόμενον. διὰ γὰρ τῆς γαμικῆς ὁμιλίας εἰς ἐξ ἀμφοῖν βλαστάνει καρπός, ἐκ μὲν τέττα σπερμικός, ἐκ δὲ ταύτης τρεφόμενος, τελεσιργαμένος δὲ ὑπὸ τῆς τῆς φύσεως ποιητῆς.

κγ. Καὶ εἶπεν Ἀδὰμ, τέτο νῦν ὅσων ἐκ τῶν ὁσέων μὲν, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς

Α σαρκὸς μὲν. αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τῆς ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τέτο νῦν ὅσων ἐκ τῶν ὁσέων μὲν, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μὲν· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τῆς ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη. Ἐκ πολλῶν μὲν ἐστὶν ἰδεῖν πολλῆς χάριτος γέμοντα τὸν Ἀδὰμ, ἔχῃ ἡμισα δὲ καὶ ἐκ τέτων. τῆς γὰρ γυναικὸς πλαττομένης ἐξ αὐτῆς, ἐκ εἶδε. πῶς γὰρ ὑπνῶν; ὑπὸ δὲ τῆς Θεῆς αὐτῷ προσενεχθῆσαν, ἐπέγνω, προφητικώτερον εἰπὼν, ὡς ἐκ ἐτὶ ἡ γυνὴ τὸν αὐτὸν τρόπον γενήσεται ἐξ ἀνδρὸς, ὡς περ ἡ Εὐὰ ἐξ αὐτῆς. τέτο γὰρ φησὶ νῦν ὅσων ἐκ τῶν ὁσέων μὲν. νῦν μόνον τέτο γεγονός, ὡς καὶ Σύμμαχος, καὶ Θεοδοτίων ἡρμηνεύσαν. τέτο ἅπαξ ὅσων ἐκ τῶν ὁσέων. τὰ γὰρ ἄλλα πάντα ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, καὶ τῆς νόμῳ τῆς γαμικῆς. διατὶ δὲ ἐκ πλυρᾶς; ἵνα μὴ μόνον πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ νομιζόμενων καλῶν, ἀλλ' ἡδὴ καὶ πατρὸς καὶ μητρὸς προτιμῶσιν ἀλλήλους εἰς σάρκα μίαν ἐνέμενοι· τὸ μὲντοι αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τῆς ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη, καὶ δοκεῖ τινα σώζειν ἀκολασίαν. εἰ γὰρ ἐπειδὴ πλυρὰ τῷ Ἀδὰμ ἡ Εὐὰ, διὰ τέτο γυνή, καὶ μετὰ ταῦτα γυναῖκες ἄρα ἐκ εἰσὶν ἐκ τῶν ἀνδρῶν. ἀλλὰ παρὰ τὰς ἐρμηνεύσαντας τὸ σφάλμα φασὶ γεννηθῆσαι. μὴ γὰρ εἰρηκεῖναι τὴν Γραφὴν γυνή, ἀλλ' ἡ ἀνθρωπος. ἴσα μὲν γὰρ ὀνομάζει τὸν ἀνθρωπον, δαυτατῇ προφορᾷ τῆς φωνῆς χρωμαίνῃ, ἴσα δὲ τὴν Εὐὰν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπῆς. καὶ τῆς τοιοῦτοι δοκεῖ μᾶλλον ἔχειν ἀκολασίαν.

κδ. Ἐνεκεν τέττα καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῆς. καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Πόθεν ἡδὴ τὰ μέλλοντα, καὶ ὅτι εἰς πλήθος ἐπιδώσει τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος; ὅτι γὰρ σιωσία ἔσται ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς πόθεν ἡπίστατο; μετὰ γὰρ τὴν παράδοσιν τὰ τῆς σιωσίας γέγονε, ἐπεὶ μέχρις ἐκείνης, καθάπερ Ἀγγελιοὶ ἕτω διητῶντο ἐν τῷ παραδείσῳ. Καὶ μετ' ἐλίκε. Ἡ δὲ ἡλὼν, ὅτι προφητικῶς χαρίσματος μετέχων πρὸς τῆς παρακοῆς, ἅπαντα ταῦτα ἑώρα τοῖς πνευματικοῖς ὁφθαλμοῖς.

Κ Ε Φ. Γ.

α. **Κ**αὶ ἦσαν γυμνοὶ οἱ δύο ὅτε Ἀδὰμ, καὶ ἡ γυνὴ αὐτῆς, καὶ ἐκ ἡχύνοντο.

**** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ.** Πάντας αἰχμύεται ἀνὴρ ἐκτὸς τῆς ἰδίας γυναικὸς. πάντας αἰδεῖται ἡ γυνὴ ἐκτὸς τῆς ἰδίας ἀνδρὸς. καὶ τέτο μὲν εἶπε κατὰ τὸν νόμον. τὸ

δὲ αἷτιον τῆς μὴ αἰχμύεσθαι τῷ γυναικῷ ἀθανασίαν ἦσαν ἀδεύμενοι, δόξαν ἐσολισμένοι. καὶ συνεχώρει ἡ δόξα βλέπεσθαι τὰ γυμνά. αὕτη γὰρ ἔσκεπε τὴν γυμνότητα.

ΛΔΗΛΟΥ. Οὐ γὰρ εἶχον τὰ πάθη θνητῆς φύσεως, μήπω θνητοὶ γεννημένοι. διεκρατῶντο γὰρ τῇ χάριτι.

β. Ὁ δὲ

β. Ὁ δὲ ὄφιος ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός.

*** ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Ἦν ὃν καὶ τῶν μιμηλῶν μιμηλότερος, καὶ τῶν ὑποσαινόντων ἐγγύτερος. μὴ πρόχης τῇ νύϊ ὄψει, ὅτι καὶ Φόβουται, καὶ βδελυτόμεθα. ἐκ τῆς ἔως ἀπ' ἀρχῆς. φίλος τῷ ὄφει, καὶ τῶν ὑποσαινόντων τὸν ἄνθρωπον ἐγγύτερος.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ὁφιν ἐνταῦθα τὸν σατανᾶν, διὰ τὸ βλαπτικόν, ὀνομάζει· κατὰ 10. 18, 19. θῶς καὶ ὁ σωτὴρ φησιν· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀσπίδω πεσόντα ἐκ τῆς οὐρανόθεν. καὶ, ἰδὲ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφει καὶ σκορπίων, καὶ τὰ ἑξῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰ φρόνιμος ὁ ὄφιος, καὶ ἐπαινέμενος. μόνον γὰρ ἡ φρόνησις ἀρετῆς. Πολλὰ τῶν ὀνομάτων ὁμωνύμως προφέρεται. καὶ γὰρ τὰ εἰδωλα τῶν ἐθνῶν Θεὸς ὀνομάσκει. τὸ δὲ γε ἀκριβέστερον περὶ τῆς ἐν ἐκείνῳ ἐνεργήσαντος εἰρηται δαίμονος. ἀμαθῶς δὲ οἱ ἀνόητοι καὶ τὰς περὶ μύθους ἐχολακότας, σοφὴς προσηγόρευσαν. ἔτω καὶ ἡ θεία λέγει Γραφή, ἐξελέξατο ὁ Θεὸς τὰ μωρὰ τῆς κόσμου, ἵνα καταταχῶν τὰς σοφίας καὶ πάλιν, πᾶς σοφός; καὶ διὰ τῆς Προφῆτης, σοφοί εἰσι τῆς κακοποιήσαν. τοιγάρτοι κἀνταῦθα φρόνιμον τὸν ὄφιν, ὡς πανουργὸν ὀνόμασαν. ἔτω γὰρ καὶ ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσε καὶ ὁ ὄφιος τῷ πανουργῷ ἀπὸ παντός ζῷον τῆς χώρας, ὃ ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Φρόνιμον νύϊ καὶ τὸν συνετὸν λέγει, ἀλλὰ τὸ πρὸς ἀπάτῃ ἐπιτηδεῖον ὄργανον. ὥστε ἀγαθὸν ἔθος ἡμῖν μὴ λέγειν τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ Βασιλεῖα, ἀγαθὸν Σαβλ εἶναι λέγουσιν, καὶ τῷ προαιρεσιν, ἀλλὰ τὸ σωματικὸν τῆς ἡλικίας μέγεθος, ἐκβάσαι τὸ ἔθος τῆς προσηγορίας· ἔτω καὶ Μωϋσῆς ἔφη φρόνιμον τὸν ὄφιν.

Καὶ εἶπεν ὁ ὄφιος τῇ γυναικί, τί ὅτι εἶπε Κύριος ὁ Θεός, καὶ μὴ φάγητε ἀπὸ παντός ξύλου τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ;

*** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Τίς πρὸ πάντων ὀνόμασε τὸν Θεὸν ἐπὶ γῆς; Πρόδηλον, ὅτι ὁ διάβολος, ὅτε πρὸς τῷ Εὐάν ἔλεγε· τί ὅτι εἶπεν ὑμῖν ὁ Θεός ἀπὸ παντός ξύλου τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ φαγεῖν; καὶ μὴ θαυμάσης τῆτο. Ἀγγελος γὰρ ὧν ποτε ὁ διάβολος, εἶχε γνῶσιν ὑπὲρ τὸν ἄνθρωπον τότε.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀλλ' ἴσως ἐνταῦθα διαπορήσειν ἄντις, καὶ μαθεῖν ζητήσιν, εἰ καὶ τὸ θηρίον λόγος μετέχον. Οὐ τῆτο, μὴ γένοιτο. ἀλλ' αἰ ἀκολοῦθον

αὐτῇ Γραφῇ, τῆτο λογίζεσθαι χρὴ, ὅτι τὰ μὴ ῥήματα τῷ τῆς διαβολῆς, διὰ τὸν οἰκεῖον φθόνον πρὸς τῷ ἀπάτῃ ταύτῃ διεγερθέντος· τῷ δὲ θηρίῳ τῆτω, ὥστε ἐπιτηδεῖν ὄργανον ἐχρήσατο, ἵνα διωθῇ τὸ δέλεαρ τῆς οἰκείας ἀπάτης αἰεὶς, ὑποσκελίσαι πρότερον μὴ τῷ γυναικί, ἅτε αἰεὶ δυσκολώτερα διωκαμένῳ ἀπατηθῆναι· ἐπειτα δὲ δι' αὐτῆς καὶ τὸν πρωτόπλαστον.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. (1) Ἄλογος ὦν ὁ ὄφιος, πῶς διελέχθη τῇ Εὐᾷ; Ὁργανον τῷ αὐτῷ τῆς αἰσθητικῆς ἐχρήσθη. καὶ τῆτο δεδήλωκεν ὁ Κύριος ἐν τοῖς θείοις δόγμασι. εἰρηκῶς γὰρ τοῖς Ἰσραηλῶσι, ὑμεῖς ἐκ τῆς Ἰωάν. 8. 44. πατρὸς ὑμῶν τῆς διαβολῆς ἐστέ, ἐπήγαγεν, ἐκείνος ἀνθρωποκλόνος ἐστὶν ἀπ' ἀρχῆς. ἔτος τοίνυν διὰ τῆς ὀφείας διελέχθη τῇ Εὐᾷ. ἐπειδὴ γὰρ τῶν πάντων ἀλογῶν παρὰ τῆς Θεῆς τῶν ὄλων τῷ ἡγεμονίαν ἐλήφεισαν, δι' αἰὸς αὐτῇ τῶν ὑπηκόων τῷ παγίδα προσώεγκε, πιθανώτεραν ἔτω τῷ ἀπάτῃ κατασκευάζων. ὅτι δὲ καὶ αὐτὸν τὸν διὰ τῆς ὀφείας ἐνεργήσαντα, ὄφιν ἡ θεία προσαγορεύει Γραφῇ, μάρτυς Ἡσαΐας ὁ προφήτης βοῶν, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Ἡσ. 27. 1. ἐπάξει ὁ Θεός τῷ μάχαιραν αὐτῷ τῷ ἁγίαν, τῷ μεγάλῳ, καὶ τῷ ἰχυρῶν ἐπὶ τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν σχολιὸν τὸν ἰχυρὸν, ἐπὶ τὸν δράκοντα τὸν ὄφιν τὸν Φόβοντα, τὸν ἐν τῇ θαλάσῃ. καὶ ὁ Κύριος δὲ τοῖς ἱεροῖς εἶρηκε μαθηταῖς· ἰδὲ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τῆς παλῆς ἐπάνω ὄφει καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τῷ δυνάμει τῆς ἐχρήσθη.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ εἶπεν ὁ ὄφιος τῇ γυναικί, τί ὅτι εἶπεν ὁ Θεός καὶ μὴ φάγητε ἀπὸ παντός ξύλου τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ; τίνος φησὶν εἶπεν ἐκελεύσθητε παρὰ τῆς Θεῆς μηδενὸς γούσαθαι τῶν ἐν τῷ παραδείσῳ ξύλων; ὡς δὴλον αἰτεῦσθαι εἶναι, ὅτι καὶ μετέχον βρώσεως ἐτέρας οἱ περὶ τὸν Ἀδάμ. εἰ γὰρ βεβρωκοτε ἦσαν, πάντως ἂν καὶ εἶδον αὐτὰς ἐδίδοντας ὁ διάβολος. ἐδίδοντας δὲ ἰδὼν, ἐκ ἂν εἶπε τίνος εἶπεν ἐκελεύσθητε μηδενὸς ἐδίδειν. ἀλλ' εὐδὴλον μὴ, ὅτι ἔπω βεβρώκεισαν. τί δὲ βέλεται ἡ τῆς διαβολῆς ἐρώτησις, ἀναγκαῖον εἶπεν. τὸ μὴ ἂν ὅτι νόμον ἐλήφεισαν τινὰ οἱ περὶ τὸν Ἀδάμ, ἡπίσατο ὡς εἰκός, ἐξ ὧν ἅπαντα εἶδε τὰ λογικὰ καὶ ἄλογα, εἴτε ὁρατὰ, εἴτε ἀόρατα ὑπὸ νόμον ὄντα τινὰ, καθὼς ὁ πεποιηκὼς ἐβλήθη. ἡ γὰρ μὴ τὸν νόμον. καὶ γὰρ ἂν εἶδὼς αὐτὸν τὸ ἐναντίον εἶπεν, ἵνα δύσους αὐτὸν ἀπίθανον πρὸς τῷ ἀπάτῃ ἐργάσθαι, ὡς καὶ τὸν νόμον ἀγνοῶν. ἐκ δὲ τῶν φαινομένων τότε τεκμηράμενος, τῷ οἰκείῳ ἐκπληρῶν μοχθηρίαν πειράτα. εὐδὴλον γὰρ, ὅτι μὴ διὰ φωνῆς αἰδητῆς δέδωκε τῷ Ἀδάμ τῷ ἀντολῷ ὁ Θεός, ἀλλ' ὡς αὐτοπῶσαι μὴ αὐτῷ κατὰ τῷ οἰκείῳ ἐνεργείαν τῷ τε γνῶσιν τῆς νόμου

(1) Ἡ ἐν Παρισ. ἐκδ. Θεοδώριτος, ὡσαύτως καὶ ἡ ἐν Χάλκη.

νόμῳ καὶ τῷ ἀκολῷ. δεξάμενον δὲ ἐκείνον τῷ ἐντολῷ διακεῖσθαι ὥσαντι ἀκοῇ τὸ πρόσαγμα δεδεγμένον. ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Προφητῶν ὁ Θεὸς ἐποίησεν. ἐντεῦθεν ἔδεδωκεν τῷ διαβόλῳ τὸ δοῦναι νόμιμον δῆλον ὑπὲρ τῶν ὡς εἶγε κατὰ νόμον ἀνθρώπων ἐν ἁρτίῳ τῇ Φωνῇ διάλεχθεὶς ὁ Θεὸς αὐτῷ δεδώκει τῷ ἐντολῷ, ἥκιστα ἂν ταύτης κακείνος, ἅτε τὰς ἀνθρωπίνους εἰδύναι Φωνὰς οἷός τε ὢν. νῦν δὲ ὡς μὲν ὑπότινα νόμον πάντως ἐστίν, ἐκ πάντων ἐτεκμήρατο τῶν γεγονότων ὑπὸ νόμου. τὸν δὲ νόμον αὐτὸν ὅς τις ποτέστιν ἐκ εἰδῶς, ἐξ ἑπερ αὐτὸς μετατρέψαι ἐβέλετο, σοχασμοῖς τισὶ τοῖς δοθένσι νόμοις ἐπιχειρεῖν περᾶται. πάντα μὲν γὰρ τὰ ἄλογα ζῶα νεμόμενα κατὰ γλῶσσαν ἑώρα· ἐπειδὴ φύσις αὐτοῖς ἐφιεμένους, οὕτως πρὸς τροφῇ ἐπέγεσθαι· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀδὰμ βεβρώκεισαν ἔδεδωκεν. ἔτω τὰς ἀνθρώπους τὰ ξαντὸς τῷ Θεῷ, ὥστε μὴ παραπλησίως αἰ τοῖς ἀλόγοις πρὸς βρώσιν ὁρμᾶν. καιρὸν δέ τινα ὠρισμένον εἰδύναι τέττε, εἰ δὲ μένειν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐθέλοιεν λογισμῶν, καὶ μὴ δίκῃ ἀλόγων τῇ γαστρὶ προσανέχιν. ἐπειδὴ τοίνυν ἔπω διὰ ταυτὶ οἱ περὶ τὸν Ἀδὰμ βεβρώκεισαν τῷ αἰτίαν, ἅτε τῷ ἐπείγοντος αὐτὸς πρὸς τῷ βρώσιν ἐκ ἐπισάντος καιρῷ, θεωρήσας ὁ διάβολος πάντα μὲν ἐδίδοντα τὰ ζῶα, μόνους δὲ ἐκείνους μεταλαμβάνοντας ἔδεδωκεν· ἐκ ἐπισάμενος οἶαν πρὸς τὰ ἄλογα τοῖς ἀνθρώποις καὶ κατὰ τὸτο δέδωκεν ὁ Θεὸς τῷ διαφορᾷ, ὡς τῇ νόμῳ παντελῶς αὐτὸς κεκωλύσθαι τῆς βρώσεως. εἶρετο τοίνυν τῷ Εὐάν, τίς ἡ αἰτία; δι' ἣν μόνους ὑμᾶς ἐκέλευσε μὴ ἐδίδειν;

*** ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Πολλοὶ ζητῶσι πῶς ἐλάλησεν ὁ ὄφεις, ἅρα ἀνθρωπίνῃ Φωνῇ, ἢ συρισμῷ ὀφείως, καὶ ἐννόησεν ἢ Εὐάν; Ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παραβάσεως ἐπεπλήρωτο σοφίας, καὶ σωείσεως, καὶ προφητείας. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὕτως ἔχοντος τῷ Ἀδὰμ, ἐννόησεν ὁ διάβολος καὶ τῷ ὀφείως τὸ φρόνιμον, καὶ τῷ Ἀδὰμ τῷ πρόληψιν. εἶχε γὰρ περὶ τῷ ὀφείως ὡς σωετῶ. λαλεῖ ἔνδι αὐτῷ, ἵνα ὑπονοήσῃ ὁ Ἀδὰμ, ὅτι φρόνιμος ὢν ὁ ὄφεις, κατῶρθωσε καὶ τὸ μιμησάσθαι τῷ τῷ ἀνθρώπῳ Φωνῇ.

γ. Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ ὄφει, ἀπὸ παντός καρπῷ ξύλου τῷ παραδείσῳ φάγομεθα. Ἀπὸ δὲ τῷ καρπῷ τῷ ξύλου, ὅστις ἐν μέσῳ τῷ παραδείσῳ, εἶπεν ὁ Θεός, ἐ μὴ φάγητε ἀπ' αὐτῷ, ἔδδ μὴ ἄψησθε αὐτῷ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Διὰ τῷ πολλῷ ἀπροσεξίαν ἐ μόνον ἐκ ἀπεσράφῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐντολῷ ἄπασαν αὐτῷ ἐκκαλύπτει, καὶ τὰς μαργαρίτας τῷ χοίρῳ προτίθησι, καὶ πληρεῖται τὸ παρὰ τῷ

Ματθ. 7. 6. Χρὶς εἰρημνόν· μὴ βάλητε, γὰρ Φησι,

Α., τὰς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτὰς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ σφαλείτες ῥήξωσιν ὑμᾶς. ὁ δὲ καὶ νῦν γέγονε. παρέθηκε γὰρ τῷ χοίρῳ τῷ πονηρῷ τέττω θηρίῳ, ἥτοι τῷ δαίμονι τῷ δι' αὐτῷ ἀνεργῶντι, τὰς θείας μαργαρίτας, καὶ ἐ μόνον αὐτὰς κατεπάτησε, καὶ ἀντετάξατο τοῖς ῥηθείσιν, ἀλλὰ καὶ σφαλείς, ἐκ αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ μετ' αὐτῆς καὶ τὸν πρωτόπλαστον εἰς τὸ τῆς παρακοῆς ῥήγμα κατήγαγε. τοσούτον ἐστὶ κακὸν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε πᾶσιν ἐκκαλύπτειν τὰ θεία μυστήρια. ἀκνέτωσαν οἱ ἀπλῶς, καὶ ἀδιαφόρως πρὸς ἅπαντας διαλεγόμενοι.

ε. Καὶ εἶπεν ὁ ὄφεις τῇ γυναικί, ἐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Ἦδει γὰρ ὁ Θεός, ὅτι ἡ ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτῷ διανοχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἔσεσθε ὡς Θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν.

*** ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Ἔδοξε μανθάνειν ὅτι ἡδε. λοιπὸν ἐκ ὑπωπλίσθετο ὡς ἐγκατάσκητος, καὶ λέγει αὐτῇ· ἐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. ἴδε ἄλλο ψεῦδος. τῷ γὰρ Θεῷ εἰπόντος, ἡ ἡμέρα φάγητε, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, τέτο δούτερον ἐψόσατο. ἡδε γὰρ ὁ Θεός Φησιν, ὅτι ἡ ἡμέρα φάγητε, ἔσεσθε ὡς Θεοί. ἴδε τρίτον ψεῦδος. ὅρα τῷ ἐγκατάσκητον κακίαν τῷ διαβόλῳ. ἡδη προμελετᾷ κατασπεῖραι τῷ κόσμῳ τῷ πλάνῳ. καὶ ἐπειδὴ ἐμελέτησεν, ὡς προείπον, πολυδείαν ἐγείρει τῷ κόσμῳ, προλαβὼν ὡς ἐν διηγήματι κατέσπειρεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς γυναικὸς ἐμφασιν τῷ εἶναι πολλὰς Θεῶς. ἀλλ' ὁ μὲν τῆς κακίας τεχνίτης ἔτω προκατέσπειρε τῷ ἐννοίαν τῶν Θεῶν. ὁ δὲ Θεός προειδὼς, ὡκνόνησε τῷ πλάνῳ τῷ μέλλεσαν μὴ λαλήθῃαι ἀνθρωπίνῳ σώματι· ἵνα μὴ πρώτη λογικὴ Φωνὴ περὶ Θεῶν φθέγγηται. ἀλλὰ πρῶτον σῶμα ὀφείως. ἵνα πᾶν σῶμα λαλῇ περὶ εἰδώλων, τῷ σώματι ἐκείνῳ ἀπεικάζηται.

ζ. Καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ, ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρώσιν, καὶ ἀρετὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καὶ ὡραῖον ἐστὶ τῷ κατανοῆσαι.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Δεῖ εἰδέναι τῷ ἐντολῷ τῷ δοκιμάσασαν ἡμῶν τὸ ὑπήκοον. διὰ τὸτο ἡ Φυτὸν ὡραῖον, καρποῖς εὐφορον, ἵνα ἐν τῇ ἀποχῇ τῷ ἡδέος τὸ τῆς ἐγκρατείας καλὸν ἐπιδειξάμενοι, τῶν τῆς ὑπομονῆς σεφάνων δικαίως ἀξιωθῶμεν. ἐπηκολοθήσῃ δὲ τῇ βρώσει ἐ παρακοῇ μόνῃ τῆς ἐντολῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίγνωσις τῆς γυμνότητος.

ΑΔΗΛΟΥ. Τίος γὰρ εἰμι τῆς παιδίσκης σε, ἡ νηπίαν ἔσαν, καὶ κομιδῇ παῖδα παραγαγὼν ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἀποση-

ἀποστήσας τῆς σῆς δεξιᾶς, δέλλω τῆς Ἀ
ἀμαρτίας ἐποίησε.

1. Κορ. 15. 33.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀληθῶς φθεί-
» ρουν ἡδὴ χρησά οὐκ ὁμιλία κακῆ. διὰ τὴν
» γὰρ πρὸ τῆς συμβολῆς τῆς πονηρᾶς δαίμο-
» νος ἐκείνη μὴδὲν τοιοῦτον ἔπαυε, μὴδὲ κα-
» τανόησε τὸ ξύλον, μὴδὲ εἶδεν αὐτὴ τὴν
» ὠραιότητα; Ἐπειδὴ ἐδεδοίκεται τῇ Θεῷ τὴν
» εἰτολίαν, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτίμιον ἔσεσθαι
» ἐκ τῆς μεταλήψεως.

Καὶ λαβῶσα ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς καρ-
» πῆς αὐτῆς ἔφαγε, καὶ ἔδωκε ἡ τῷ ἀν-
» δρῇ αὐτῆς μετ' αὐτῆς, καὶ ἔφαγον.

1. Τιμ. 2. 14. ** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Ἐπιθυμία ἔν τῆς
» ἰσοθείας ἀπατᾷ τὴν γυναικα· κακάνη τὸν
» ἄνδρα ἐκ ἀπατᾶς, ἀλλὰ πείθει. καὶ μαρ-
» τυρεῖ Παῦλος λέγων, Ἀδὰμ ἐκ ἡπατήθη.
» καὶ διατὶ κατεκρίθη; ὅρα τὸ δαιμόν. ἡ γυ-
» νη ἀπατηθεῖσα, ἔφαγε· πείθει μετὰ τὸ
» φαγεῖν καὶ τὸν ἄνδρα, ἵνα μὴ μόνη δια-
» τραπῇ. καὶ ἔπεισεν, ἐκ ἡπάτησεν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Οὐχ οἶόν τε τὴν ἔτε ταύ-
» τῃ προχαίρως λαβῶσαν δέναι, ἔτε ἐκεί-
» νον ἀβασανίσως δέξασθαι τὴν βρώσιν. εἰ
» μὴ γὰρ ἐκ ἡδὴ τὸ διδόμενον, ἐδ' ἂν ἐμέμ-
» φθη· εἰ δὲ ἡδὴ, ὡς εἶκος, καὶ ἐπέγνω,
» πάντως ἄντι καὶ ἐφθέγγετο πρὸς τὴν
» δῶσαν. ἀλλ' ἡ μὴ γυνὴ τὰ τῆς ὀφθαλμοῦ,
» τε τῆς διαβολῆς, ῥήματα πάντως εἶπε πρὸς
» τὸν ἄνδρα, προσέθηκε δὲ καί τινα τυ-
» χόν, δι' ὧν πείθειν αὐτὸν ἡγεῖτο δέξασθαι
» τὴν βρώσιν.

η. Καὶ διηνοήθησαν οἱ ὀφθαλ-
» μοὶ τῶν δύο, καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμ-
» νοὶ ἦσαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστὶ διηνοήθησαν
» οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο; Ὅτι καὶ πρὸ τῆς
» βρώσεως ἔμεμυκότες εἶχον τὰς ὀφθαλ-
» μους, ὁ δὲ τῶν προσέχον ἐθέλει. πῶς
» γὰρ εἶδεν ἡ γυνὴ τὸ ξύλον, ὅτι καλὸν εἰς
» βρώσιν, καὶ ἀρετὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν.
» καὶ ὠραιὸν ἐστὶ τῆς κατανοήσεως, εἰ μὴ ἀνεω-
» γοτάς εἶχον τὰς ὀφθαλμούς; ἐκὲν τὴν
» μετὰ τὴν ἀμαρτίαν αἰδοῦσαν ἔτω κέκλη-
» καν ἡ θεία Γραφή. οὕτως γὰρ μετὰ τὴν
» ἀμαρτίαν κατὰ τὰς τὸ σωματικόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πῶς ἔν μετὰ τὴν
» βρώσιν ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν; πρὸ γὰρ
» τῆς βρώσεως ταύτῃ ἐκ εἶχον τὴν αἰδοῦ-
» σιν; Οὐδὲ τὰ κομιδῇ νέα παῖδια ἐρυθριᾶν
» πέφυκε, τῆς ἐδῆτος γεγυμνωμένα. κα-
» τὰ βραχὺ δὲ τῆς σώματος αὐξανόμενα, καὶ
» τῆς νῦν λοιπὸν ἀρχομένης τὴν οἰκίαν φύ-
» σιν ἐπιδεικνύει, ἐκ ἔτι λοιπὸν φορητῇ
» τοῖς μερακίοις ἢ γύμνωσις, ἀλλ' ἐρυθριᾶν
» σιν καὶ περιβάλλοντα. πάντες ἀφέλονται
» τὴν ἐδῆτα, ταῖς χερσὶ τὰ παιδογόνα κα-
» λυπῶσι μόρια. πολλῶν δὲ καὶ τὸ ἔθος
» ἀφαιρεῖται, ταύτῃ τὴν αἰσχύνῃ. καὶ γὰρ
» οἱ νῦν γυμνοὶ πλέοντες, καὶ οἱ λεόμε-

» νοι ὑπ' ἀλλήλων ὁρώμενοι, ταύτῃ οὐκ αὐ-
» τα τὴν αἰσχύνῃ ἐκ ἔχουσιν. ἐάν δέ τις
» ἔξω τῶν βαλανείων γυμνὸς ἦ, λίαν ἐρυ-
» θριᾶ. ἔτω καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀδὰμ, οὕτως
» μὴ διαπλασθέντες, οἳ δὲ νῦν ἡπιοί, καὶ οὐ-
» θυγενεῖς, καὶ τῆς ἀμαρτίας ἀμύητοι, ἐκ
» ἡγμῶντο δίχα περιβολαίων διάγοντες,
» μετὰ δὲ τὴν πείραν, τοῖς φύλλοις εἴνα συ-
» νεκάλυψαν μόρια.

Β. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καὶ διηνοήθησαν, Φη-
» σιν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο. Ζητῶμεν ὅτι ἐστὶ
» πόθεν ὁ ὀφθαλμὸς γινέται, ταῦτα προέφη αὐτοῖς
» συμβῆσθαι. ὅτι γὰρ ἔμετεςιν αὐτῷ τῆς
» τῶν μελλόντων προγνώσεως ἀναντιρρήτων,
» ἐπειδὴ Θεῷ τῷτο ἐξαιρέτων ἰδίων, καὶ ὅσοις
» ἂν αὐτὸς δωρησῇται. λέγει γὰρ ὡς πρὸς
» τὰς δαίμονας ὁ Προφήτης, ἀναγγεῖλατε
» ἡμῖν τὰ ἐπερχόμενα τὴν ἔσχατον, καὶ γνωστο-
» μεθα ὅτι Θεοὶ ἐστέ. Φημὶ τοίνυν, ὅτι Φρο-
» νιμώτατος ὢν κατὰ τὴν τῆς Γραφῆς περὶ
» αὐτῆς μαρτυρίαν, καὶ δανὸς ἐκ μικρῶν με-
» γάλα, καὶ ἐξ ὀλίγων πολλὰ συνιδεῖν, ἐκ
» τῶν πρὸς τὸν Ἀδὰμ τῆς Θεῆς ῥημάτων ἐσο-
» χάσατο τὴν ἀπόβασιν. ἔχει γὰρ ἔτι, καὶ
» ἀπὸ δὲ τῆς ξύλης τῆς γινώσκων καλὸν καὶ πο-
» νηρὸν ἔφαγε ἀπ' αὐτῆς. ἡ δ' ἂν ἡμέρα
» φάγητε ἀπ' αὐτῆς, θανάτῳ ἀποθανεῖτε.
» συνῆκεν ἂν ὡς Φρόνιμος ἐκ τῆς ὀνόματος
» τῆς Φυτῆς τὸ ἀποβησόμενον· καὶ ὅτι τῆς
» τροφῆς μεταχόντες, αἰσχύσασιν μὴ ὡς
» εἶκος· τῷτο γὰρ λέγει διανοεῖν ὀφθαλ-
» μῶν· αἰσχύσαντες δὲ τὴν Φυσικῇ αἰσχύ-
» τοῖς νάρκωσιν, ἀναζωπυρήσασιν τὴν τῆς
» γαμικῆς οὐλογίας ἐπιθυμίαν. τῷτο δὲ
» συμβάντος αὐτοῖς, τὰ τῆς αἰσχύνῃς ἐξ
» ἀνάγκης ἐπισυμβῆσεται, καὶ ἔχουσιν ἔτι
» εἰς διάγνωσιν καλεῖται καὶ κακῶ. ἀλλὰ μὴ,
» ὡς τὴν αἰσχύνῃς ἡμῶν, διανοεῖν λέγειν
» ὀφθαλμῶν οἶδεν ἡ θεία Γραφή, λέγει ἡ
» πρώτη τῶν βασιλειῶν. ὅτι τῆς Σαβλὸς ποτε
» πολεμῆντος ἀλλοφύλους; καὶ καταρασσο-
» μένης τὸν λαόν, εἰ πρὸ τῆς ἐσπέρας μετα-
» λάβοι τροφῆς, Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς αὐτῆς τῆ-
» τον ἐκ ἐπακήκοον. εἰσελθὼν δὲ κατὰ τὴν
» μέρος δρυμῆς, περιτυγχάνει συσφύματι
» μελισσῶν, καὶ ἐκτάνας τὸ ἄκρον τῆς σκῆ-
» πης τῆς ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, ἐνέβαψεν αὐ-
» τὸ εἰς τὸ κηρίον τῆς μελιτος, καὶ ἐπέσρε-
» ψε τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς τὸ σῶμα αὐτῆς, καὶ
» ἀνέβλεψεν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς. μαθὼν δὲ
» μετὰ τῷτο τῆς πατρὸς. Φησὶ, τὴν αἰσχύ-
» ἔπειτα· ἀπῆλασεν ὁ πατήρ μου τὴν γλῶσσαν
» ἵδε διότι ἐγδοσάμην βραχὺ τῆς μελιτος τῆς
» τῆς αἰσχύνης οἱ ὀφθαλμοὶ μου. ἔτι καὶ
» ἐπὶ τῶν πρωτοπλάστων νοήσωμεν τῶν ὀφ-
» θαλμῶν τὴν διανοεῖν. ὅτι γὰρ αὐτοῖς
» ἔτοι καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ἐκ ἐκέχληντο,
» πρόδηλον. εἶδε γὰρ Φησὶν ἡ γυνὴ ὅτι κα-
» λὸν τὸ ξύλον εἰς βρώσιν, καὶ ὅτι ἀρετὸν
» τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς ἰδεῖν. ἔτω μὴ ἔν κατ'
» ἐμὴν αἴνοιαν καὶ δόξαν ὁ ὀφθαλμὸς ἀπὸ τῆς
» ξύλης προσηγορίας ἔγνω ταῦτα τῇ γυναικὶ
» προσιπεῖν· ἐκακώρησε δὲ ἄφ' ἑαυτῆς τὸ,
» ἔθνατῳ ἀποθανεῖτε, ψυδάμενος· καὶ
» τὸ,

τὸ, ὡς Θεοὶ, παραινέει. ἔγὰρ τὸτο φά-
γοντες ἐγενοντο, ἀλλ' ἀντὶ τῶν τὰ τῆς
θνητῆς ἐπέγνωσαν ἐν ἑαυτοῖς αὐτίκα πά-
θη σαρκός· καὶ κεκυρωῖται τὴ θανάτου
κατ' αὐτῶν ἀληθῶς τὴν ἀπόφασιν ἔμα-
θον ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῶν διαδο-
χῆς, διὰ τὴ πρὸς παιδογονίαν ἐρεθισμῶ.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο. εἰς
κατασκευὴν τῆ μὴ περὶ τῶν αἰδητῶν ὀφ-
θαλμῶν εἰρηδοῖαι, παραδετέον τὰ ἐκ τῆς
πρωτῆς τῶν βασιλειῶν περὶ Ἰωνάθαν, ἡν-
κα τὴ μέλιτος ἐγούσατο, ἔτως ἔχοντα·
καὶ ἀπέσρεψε τὴν χεῖρα αὐτῆ εἰς τὸ σῶμα
αὐτῆ καὶ ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆ.
καὶ μετ' ὀλίγα φησὶν ὁ Ἰωνάθαν· ἴδε, ὅτι
εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου, ὅτι ἐγούσα μὴ βρα-
χὺ τὴ μέλιτος.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ διλωοίχθησαν, φη-
σὶν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο. Ἐντεῦθεν εἴη
τῶν αἰρετικῶν διεργέτω εἰναί φασιν τὸν
ὄφιν, εἰσηγησάμενον τὴ ζύλη φαγεῖν· ὁ
καὶ διλωοῖεν αὐτῶν τὰς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας,
καὶ γινώσκιν ἐνέθηκε καλῶ καὶ πονηρῶ. ἔ-
γὰρ ὁκνεῖσι διαβάλλειν μὴ τὸν Θεόν, ἐπαι-
νεῖν δὲ τὸν διάβολον, φάσκοντες, ὅσον
ἐφθόνησαν αὐτοῖς ὁ Θεός, τοσούτον μετέ-
δωκεν αὐτοῖς ὁ ὄφιν· ἀγνοῦντες, ὅτι τὸ
διανοιχθῆναι τὰς ὀφθαλμοὺς, ἔ πάντως
ἐπὶ καλῶ γέγονε. τί γὰρ παρέχεν αὐτοῖς
ἢ τῶν ὀφθαλμῶν διανοίξεις; ἢ γινώσκιν ὅτι
γυμνοὶ ἐτύγχανον, καὶ αἰχμῶνται ἐπὶ τῷ
πράγματι. πῶς γὰρ ἠδύαντο τῆς γυμ-
νοτήτος, μὴ τῆς παρακοῆς αὐτοῖς τὴν
φύσιν εἰς θνητότητα μεταβαλέσης, κα-
θάπερ ὁ Θεός ἠπαίλησεν; οἳ γὰρ τὰ τῆς
φύσεως, τοιαῦτα καὶ τὰ τῆς προαιρέσεως.
ἔ τὸ αὐτὸ τοῖς ἰχθύσι βέλημα, καὶ τοῖς
χερσαίοις, ἔδ' ἄπερ τοῖς σαρκοβόροις δο-
καί, ταῦτα καὶ τοῖς χλοηφάγοις τῶν ζώων.
καὶ μὴ σάρκες πάντα, καὶ πολλὰ ἀπὸ
τῆς γῆς, ἀλλὰ τὸ τῆς κατασκευῆς διάφο-
ρον παρέχεν αὐτοῖς καὶ τὴ φρονεῖν τὴν
διαφοράν. ἔτως ἐπιθυμία μὴ γὰρ τοῖς
ἀνθρώποις καὶ βρώσεως, θάλψεως καὶ
ψύξεως, ἀμφιάσεως τε καὶ γυμνώσεως·
ἐδὸν δὲ τῶν χρεῖα τοῖς Ἀγγέλοις.
εἰ τοίνυν πρὸς τὴν τῆς φύσεως ἀναγκαίαν
παρήλλακται καὶ τὰ τῆς φρονήματος, ἐδὸν
ἀπαικὸς τὴν περὶ τὸν Ἀδὰμ πρὸ τῆς πα-
ρακοῆς ἀναιδήτως ἔχεν τῆς γυμνότητος·
ἐπειδὴ μὴ χρεῖα τοῖς ἀθανάτοις περιβο-
λῆς, καὶ σώματι ἢ (1) ἐδὲ γὰρ τὴν ἀνι-
σαμίνης τῶν ἱματίων εἰσέρχεται πόθος
ἢ γὰρ, ἢ τινος τῶν ἐν τῷ θνητῷ σώματι·
μετὰ δέ γε τὴν παρακοὴν εἰς ἐννοίαν ἐλ-
θεῖν τῆς γυμνότητος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ αἰ-
χμῶνται, τῶν λογισμῶν αὐτοῖς, ὡς ἐφίω,
συμμεταβληθέντων τῇ φύσει, καὶ πρὸς
τὴν θνητότητα κατενεχθέντων. τὸτο
προειδὼν ὁ διάβολος· ἀσώματος γὰρ ὢν
τὴν φύσιν, λεπτοτέραν ἔχει καὶ τὴν διά-
νοίαν, καὶ πολλῶν τῶν θνητῶν ἀνθρώπων

ἄξυτέραν· ὅπερ τοῖς περὶ τὸν Ἀδὰμ συμ-
βήσεται παρακῆσαι, λέγω δὴ τὸ γενέ-
σθαι αὐτοῖς θνητὸν τὸ φρόνημα τῇ πρὸς
τὸ χεῖρον ἀπὸ τῆς παρακοῆς τροπῇ, τῇ
ἀπάτῃ περιτίθηται ἐπαγγελίας ἀξίωμα,
λέγων, ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτῆ,
διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, κτ.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἀνοήτως τινὲς ἔφα-
σαν πεπληρωῖται τὸ παρὰ τὴ διαβολῆς
πρὸς τὴν γυναικα ῥήδην· ἐπειδὴ ὁ μὴ
ἔφη, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί,
καὶ ἔσεδε ὡς Θεοὶ, γινώσκοντες καλὸν
καὶ πονηρόν· ὁ Προφήτης δὲ ἄμα τῷ φα-
γεῖν, ἔφη, ὅτι διλωοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ
τῶν δύο, καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ εἰσι· δέον
συνιδεῖν, ὅτι πολὺ τῶν εἰρημένων τὸ διά-
φορον. ὁ μὴ γὰρ διάβολος, τὴν διάνοι-
ξιν τῶν ὀφθαλμῶν ἔτω φησὶν, ὡς ἂν κατ'
ἐννοίαν ἄξυτέρων ἐσομένων, καὶ διωαμέ-
νων δίκλῳ Θεῶν ὁρᾶν τε ταῖς ἐννοίαις καὶ
διακρίνειν ἐκ τῆς πονηρῆς τὸ καλόν· ὁ Προ-
φήτης δὲ ἔ τὰύτῳ εἶπεν, ἀλλὰ κατ' ἡν
εἶδόν τε καὶ ἠδύοντο τῆς οἰκείας γυμνώ-
σεως. πρότερον μὴ, ἐδὸν ἐπ' αὐτῇ πά-
σχοντες, ἐδὲ αἰχμῶμενοι· ὑπερον δὲ,
τοιαῦτῳ τινὰ ἐπὶ τῇ γυμνώσει τὴν αἰδη-
σιν λαβόντες, ὡς καὶ πρὸς μόνῳ αἰχμῶ-
νται τὴν ἐν τῇ γυμνώσει τὴν σώματος θεω-
ρίαν. ἔ γὰρ ἄδηλον, ὡς ὁ λογισμὸς ἐστὶ τῆς
ψυχῆς, ὁ τὴν ἐπὶ τῇ θεωρίᾳ διάθεσιν νῦν
μὴ τοιάνδε, αὐτῆς δὲ τοιάνδε ποιῶν. τὰ
γὰρ βρέφη ἐκ αἰχμῶνται ἐπὶ τῇ γυμνώ-
σει, ἔτε μὴ οἱ ἐν βαλανείῳ. ἔ τῷ μὴ
βλέπειν αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ μὴδὲ φαῦλον
ἀπὸ τῆς θεωρίας ἐπὶ τῆς ἐννοίας αἰσδέχε-
σθαι. οἱ τοίνυν περὶ τὸν Ἀδὰμ ἄρτι μὴ
γεγονότες, ἀμαρτάνοντες δὲ ἐδὸν, καὶ
ἔτε φαῦλόντι εἶναι μαθόντες, ἔτε ἄλλο
ἐδὸν τῆς οἰκείας φύσεως, αἰχρὸν ἐκ ἡ-
γῆντο τὴν γυμνώσιν. ἐπειδὴ δὲ ἡμαρτον,
τάναντία τοῖς τῆς Θεῆς διαπραξάμενοι νό-
μοις, ἀντέστη μὴ αὐτοῖς ὁ λογισμὸς τῆς
αἰχμῆς ὑπὸ Θεῆς εἰς τὴν κατὰ τῆς ἀμαρ-
τίας βοήθειαν, αὐτάρκης ὢν ἐγκοπλεῖν
αὐτῆς τὴν ὁρμῇ. πρῶτῳ δὲ τῆς αἰχμῆ-
νης τὴν ἐννοίαν ἀναγκαίως ἐπὶ τοῖς παιδο-
γόνοις ἔλαβον ὁργάνοις· ἵνα πόρρωθεν
τοῖς ἀνθρώποις ἢ αἰδῶς ἐκκοπή τὴν ἀκό-
λασον μῆξιν.

Ζ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅταν ἀκέρως,
ὅτι διοιμήθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, τὴ-
το νόει· ὅτι παρεσκευάσεν αὐτῆς αἰδησιν
λαβεῖν λοιπὸν τῆς γυμνώσεως, καὶ τῆς
ἐκπλώσεως τῆς δόξης, ἢς πρὸ τῆς βρώσεως
ἀπήλαινον. ὅτι δὲ τὸτο τῆς γραφῆς ἐστὶ
τὸ ἔδος, ἄκκε αὐτῆς καὶ ἀλλὰχῆ λεγέ-
σης. ἡνίκα γὰρ ἡ παιδίσκη τῆς Σάρρας
ἀποδιδράσκει τὴν δεσποτείαν, ἐπλανᾷ-
το, ῥήψασα τὸ παιδίον πλησίον μιᾶς ἐλά-
της, ἀπὸ διασπάτος περιεσκόπει τὴν
τὴν τελευτῶν· καί φησι, διλωοῖεν ὁ Θεός
τὴς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἀγάρ· ἐκ ἐπειδὴ πρὸ
τῆς

Γα. 21. 19.

G 2

ΤΕΤΑ

(1) Ἰσ. 46.

τῆς ἐκ ἐβλεπον, ἀλλ' ὅτι τὴν διάνοιαν Α
αὐτῆς διήγαγεν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐδεῖ μὴ γινώσκειν τὴν
γύμνωσιν, ἵνα μὴ ὁ νῆς τῆ ἀνθρώπου περι-
παταί πρὸς τὴν τῆ λείποντος ἀναπλή-
ρωσιν, ἀμφιέσματα ἑαυτῷ, καὶ τῆς γυμ-
νότητος παραμυθίαν ἐπινοῶν, καὶ ὅλως
τῇ τῆς σαρκὸς ἐπιμελείᾳ τῆς πρὸς τὸν
Θεὸν ἀναστρέψεως ἀφελκόμενος.

Καὶ ἔρραψαν Φύλλα συκῆς, καὶ
ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Τὴν συκὴν ἔχ' ἀπλῶς ὁ
Κύριος κατηράσατο, ἀλλ' ἵνα δείξῃ τοῖς
Ἰσδαίοις, ὅτι ἔχει δυνάμιν καὶ πρὸς τιμω-
ρίαν ἀρκέσαν. ἐπειδὴ γὰρ εἰ πᾶσι τοῖς
θαύμασιν ἔδεν αὐτὸν παραχρὸντα τινὶ λυ-
πηρὸν ἐωράκεισαν, μόνον αὐτὸν ὀδεργε-
τήν ὑπελάμβανον δυνάσασθαι, ἐκ ἔχοντα τῆ
κακῆς τῆς πονηρῆς ἐξουσίαν. ἐκ τῆς ἀψύ-
χου τοίνυν ἐξίας πείθει τὸν ἀχάριστον δῆ-
μον, ὅτι καὶ ἀμυνάσασθαι δύνανται, καὶ ὡς
ἀγαθὸς ἐβεβέλυνται. ἐξηράνθη ἔν τῷ
ξύλῳ, ἵνα φοβήσῃ ἀνθρώπους. ἀμα δέ τις
τῶν καὶ ἀπόρρητος συμπέπλεκται λό-
γος, παρὰ γερόντων σοφῶν εἰς ἡμᾶς δια-
φοιτήσας· ὅτι τὸ ξύλον τῆς παραβάσεως
τῶτο ὡς, ἔ καὶ τοῖς φύλλοις εἰς σκέπην οἱ
παραβάντες ἐχρήσαντο, καὶ κατηράθη
παρὰ Χριστὸν Φιλανθρώπως, μηκέτι καρ-
πὸν ἐνεργεῖν αὐτίον ἀμαρτίας.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καὶ ἔρραψαν Φύλλα
συκῆς, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα.
Ἐγὼ νομίζω τὸν δεσπότην Θεὸν ἐνδεῖναι
αὐτοῖς τὴν αἰσχύνην μετὰ τὴν παράβασιν,
ὡς ἂν καὶ ταύτη πρὸς τὴν τῶν ἀμαρτη-
μάτων ἀνακόπην ἐπίδοσιν. ἔοικε μὲν-
τοι διὰ πάντων περὶ τῆς ξύλου τῆς συκῆς
πεπονηθῆναι πρὸς αὐτὰς ὁ Θεὸς τὸ παραγ-
γελμα. ἔτε γὰρ ἂν οὐδὲν μετὰ τὴν γεῦ-
σιν, ἐπιγυμνασθῆναι αὐτοῖς τῆς αἰσχύνης,
ἔμελλον τὸ παρὸν δαίδρον καταλιμπάνον-
τες, ἐκπεριεῖναι ζητῶν ἐξ ὅτ' σκεπάζον-
ται· καὶ τῆς θείας αἰδομένης παρρησίας,
ἐκ ἂν ἑαυτὰς ὑπ' ἐκείνο κατέκρυπτον, πε-
ρὶ ὃ παρανομήκεισαν, μὴ αἰσθύνον ὑπ'
αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐοδόν ἐδίδοντες ἔτι καταληφ-
θεῖτες. τῆς δὲ νῦν ἐπιμνησθῆναι και-
ρὸς, ὅτι κατὰ τὴν ἑκκλῆσαν ἡμέραν ὁ ἄν-
θρωπος καὶ γινόμενος, καὶ εἰς τὸν πα-
ράδεισον εἰσαχθεὶς, ἐδέξατό τε τὴν περὶ
τὸ φυτὸν ἐντολήν, καὶ παραβάς, ἐξω-
ρίσθη. ἔπω γὰρ ἔδενος τῶν ἄλλων μετα-
ληφθεὶς, ἐπὶ τὴν τῆς γεῦσιν ὑπὸ τῆς
ὀφείας προετράπη.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Φύλλα συκῆς ἐποίησε
ἑαυτῷ περιζώματα, σύμβολα τῶν ἰδίων
ἀμαρτημάτων. Φύλλον γὰρ συκῆς λῶϊκα
ἂν τῆς σώματος ἀψήλα, κνησμονίᾳ παρέ-
χε. αὐτὸς ἔν ἑαυτῷ προφήτης τῶν μελ-
λόντων. ἔλεγχον γὰρ τῆς παραβάσεως
τὴν κνησμονίᾳ δείκνυσιν.

Ζ. Καὶ ἤκτισαν τῆς Φωνῆς Κυρίᾳ
τῆ Θεῶ περιπατῆντος ἐν τῷ παραδεί-
σῳ τὸ δαίμονον, καὶ ἐκρύβησαν ὁ, τε
Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτῆς ἀπὸ προσώ-
που Κυρίᾳ τῆ Θεῶ ἐν μέσῳ τῆ ξύλου
τῆ παρασείσεως.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ ῥάπτοντες ἔτι
τὰ φύλλα, ἤκτισαν τῆς Φωνῆς τῆ Θεῶ πε-
ριπατῆντος, ὑπὸ τὸ ξύλον ἐκρύβησαν, ἐκ
ἄλλο δηλονότι, ἀλλ' ἡ ἔπερ ἔρραπτον τὰ
φύλλα. τῶτο δὲ ὡς ἐφ' ὃ τὴν ἐντολήν ἐ-
λήφεισαν, ὡς ὁ Προφήτης φησὶν. ἐκρύ-
βησαν γὰρ φησὶν ἐν μέσῳ τῆ ξύλου τῆ πα-
ραδείσεως. ἀπ' αὐτῆς δὲ καὶ βεβρωκότες, τὰ
φύλλα ἔρραπτον διὰ τὴν γυμνασίαν αὐτοῖς
αἰσχύνῃ ἐπὶ τῇ γυμνώσει. ταῦτα δὲ ὡς
φύλλα συκῆς ἀναντιρρήτως, ἄρα τὸ δαί-
μονον συκὴν ὡς, ἐφ' ὃ παρελήφεισαν τὴν
ἐντολήν. ἀλλ' ἔ προσίεται τῶτότινες,
διὰ πολλὴν οὐσίαν· ἐμοὶ δοκεῖ, οἰόμενοι
χρῶναι καινόντι εἶναι τὸ ξύλον, καὶ ἔ
λογιζόμενοι, ὅτι μὴ τῇ ποιότητι τῆ ξύλου,
μηδὲ τῇ καινότητι τῆς βρώσεως τὰ ἀμαρ-
τήματα κρίνεται, ἀλλὰ τῇ δόσει τῆς ἐν-
τολῆς. ὡς τὸ ἐφ' ὅτ' οὐδέποτε παραβλῶν
ἴστω ἔχει τὴν μέμψιν.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Μᾶλλον δὲ αὐτὰς τι-
νὸς ἐνέονεν τὴν τῆ Κυρίᾳ ἐπιφοίτησιν. οὐ-
δὲ τοίνυν ἡμαρτηκόσιν ὁ Θεὸς ἐπεφάνη,
αἰδομένην τε τῆ ἀμαρτήματος ἐμποίων, καὶ
πρὸς μεταμέλειαν ἐκκαλέμενος.

ΣΕΡΑΠΙΩΝΟΣ. Καὶ ἤκτισαν τῆς Φω-
νῆς Κυρίᾳ τῆ Θεῶ περιπατῆντος, ἀντὶ τῆ
ψόφου ἡδονῆς, καὶ ἀπὸ τῆς σωτηρίας καὶ
ἀπὸ τῆ τύπης, ἣ ἔχεν ὁ Θεὸς φαίνεσθαι.
ἐφαίνετο δὲ ἔχ' ὡς ὡς, ἀλλ' ὡς ἡβέλετο.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐ περιεπάτει
ὁ Θεός· πῶς γὰρ ὁ παντὰ ἔχ' παρὼν, καὶ
τὰ πάντα πληρῶν; ἀλλὰ τοιαύτῃ αἰδο-
σιν αἰετήθηκε τῷ Ἀδὰμ, ἵν' ἑαυτὸν συείλῃ,
ἵνα μὴ διακεχυμένος ᾖ, ἵνα τὸ φυγεῖν καὶ
κρυβῆναι, μέρος τι τῆς ἀπολογίας προ-
βάλλεται καὶ πρὸ τῶν ῥημάτων αὐτῶν.
Καὶ μετ' ὅλην. Ἀλλ' ὅτι μὲν τις περιεπάτει
ἡδονῇ, πόθεν δὲ ἀνόμισαν, ὅτι ὁ Θεὸς πε-
ριεπάτει; Τοιαῦτον τῶν ἀμαρτανόντων τὸ
ἔθος ἐστὶ, πάντα ὑποπλύνει, τὰς σκιάς
τρέμει, πάντα ψόφον δεδοίκασι, καὶ ἔκα-
σον ἐπ' αὐτὰς βαδίζειν νομίζουσιν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἦκτισαν Ἀδὰμ με-
τὰ τὴν παράβασιν τὴν Φωνὴν Κυρίᾳ τῆ
Θεῶ περιπατῆντος ἐν τῷ παραδείσῳ τὸ
δαίμονον, καὶ ἐκρύβη· ὁ δὲ ἄγιος ἐκέρυ-
πται, ἀλλ' ἔχει καρδίαν μετὰ παρρησίας
τῆς κατὰ τὴν ἀγίαν πολιτείαν πρὸς τὸν
Θεόν. ἐὰν γὰρ ἡ σωείδης ἡμῶν μὴ κα-
ταγινώσκη, ἔχουσιν παρρησίαν πρὸς τὸν
Θεόν, καὶ ὁ ἂν αὐτὰ μετὰ λαμβάνομεν
παρ' αὐτῆς. ὁ μὲν ἔν Ἀδὰμ εἰ καὶ ἡμαρ-
την, ἐκ εἰς ὑπερβολὴν χαλεπὴν ἀμαρ-
τίαν ἡμαρτε, διὰ τῶτο ἐκρύβη ἀπὸ προ-
σώπου τῆ Θεῶ· ὁ δὲ ἀμαρτωλότερος αὐτῆς
Καὶν

Καὶν καὶ ἀσεβέστατος, ὁ ἀδελφοκτόνος τὶ πεποίηκεν; ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπῃ τῷ Θεῷ. ὥστε συγκρίσει κακῶν, ἔλαττον εἶναι τὸ κρυβῶναι ἀπὸ προσώπῃ τῷ Θεῷ.

**** ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ.** Ἀπὸ τῷ ψόφῳ ἦδeto, καὶ ἀπὸ τῆς σωτηρίας; καὶ ἀπὸ τῆς κλύπῃς εἶχε Θεὸς φαίνεσθαι; ἐφαίνετο ἔχῃ ὡς ἡμεῖς, ἀλλ' ὡς ἡβέλετο. ὁ βολογητὸς ὁ Θεὸς τῶν ἀγίων, ὅτι τὸ δειλινὸν τότε τὸν Ἀδὰμ ἐπεσκέψατο, καὶ νῦν ἐπὶ τῷ σαυρῷ τὸ δειλινόν. καὶ γὰρ κατ' ἐκείνας τὰς ὥρας ὑπέμεινον ὁ σωτὴρ, καὶ ὡς διετελέσεν ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τῆς φαγῆς ἕως τῆς παραβάσεως καὶ τῆς κρίσεως, ἀπὸ ἑκτῆς ὥρας ἕως συναισθητικῆς. ἑκτὴ ὥρα ἔφαγε· κανὼν γὰρ φύσεως· μετὰ τὴν ἑκτὴν ἀπεκρύβη. τὸ δειλινὸν ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός.

ι. Καὶ ἐκάλεσε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀδὰμ πᾶ εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτῷ, τῆς φωνῆς ἡκῆσα περιπατῶντος ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐφοβήθη ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Οὐ γὰρ διδαχθῶναι ἐζητεῖ ὁ πάντα εἰδὼς, ἀλλὰ νοῆσαι αὐτὸν. ἐβέλετο οἷος ἀνὴρ οἷος γέγονε. πᾶ εἶ; ἀντὶ τῆς, εἰς οἷον πλῶμα κατελήλυθας ἀπὸ τηλικούτων ὑψους;

ΣΕΡΑΠΙΩΝΟΣ. Ἀδὰμ πᾶ εἶ; ἀντὶ τῆς ὁ Θεός, φησὶν, ὠνείδισεν αὐτόν. πᾶ εἶ; πόθεν; πᾶ κατήλθες; ἀπὸ ποίας δόξης ἐξέπεσας; διατὶ ἐφοβήθης; ἐφοβήθην διὰ τὴν παράβασιν, ἐκρύβην διὰ τὴν γυμνωσιν. διὰ τὸτο μακρύνει τὴν ὁμιλίαν, ἵνα λύσῃ τὸν φόβον, καὶ ἐγείρῃ τὴν παρρησίαν.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Οὐκ ἀγνοῶν ὅπως διέτριβεν, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς ἡμαρτηκόσιν ἔρραπται τὸ σῶμα, τῆς ἁμαρτίας ἀποσφραγίσθης τὴν γλῶσσαν, καὶ τῷ συνειδότος αὐτῆς ἐπιλαμβάνομεν, καὶ μὲν σιν ἀχανεῖς οἱ τοῖστοι, ὥστε τινὶ δεσμῷ τῇ σιγῇ κατεχόμενοι, βεβλόμενος ὁ Θεός εἰς παρρησίαν αὐτὸν ἐκκαλέσασθαι διαλέξεως, καὶ δύναιτο παρρησιάζεσθαι, καὶ εἰς ἀπολογίαν ὧν ἡμαρτεν ἐμβαλεῖν, ἵνα τινὸς ἀπολαύσῃ συγγνώμης, πρότερος αὐτὸς, αὐτὸν ἐκάλεσε, τὸ πολὺ τῆς ἀγωνίας ὑποτεμνόμενος τῇ προσηγορίᾳ, καὶ τὸν φόβον ἀπελαύνων, καὶ τὸ σῶμα ἀνοίγων διὰ ταύτης τῆς κλήσεως.

ιβ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριος ὁ Θεός, τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνός εἶ; εἰ μὴ ἀπὸ τῆς ξύλης, ἧς ἐνετείλαμην σοι τέχε μόνον μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτῆς ἔφαγες;

ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ ΓΑΒΑΛΩΝ. Τὸτό γε μόνον δείκνυσιν, ὅτι πάντων, ὡς εἶπεν, ἔλα-

βε τὴν ἀφθονίαν, καὶ ἐτὶ τὸ σκῶν τῆς ἀπολαύσεως ἡγάγεν αὐτὸν εἰς παράβασιν.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Δυνάμενος ὁ Θεὸς μὴδὲ ἀποκρίσεως ἀξιώσας τὸν τοσαύτα ἡμαρτηκότα, ἀλλ' ὑπὸ τὸ ἐπιτίμιον ἀγαγεῖν, ὃ προλαβὼν ὤρισεν εἰ παραβαίη, μακροθυμῇ, καὶ ἀνέχεται, καὶ ἐρωτᾷ, καὶ ἀποκρίσιν δέχεται, καὶ πάλιν ἐρωτᾷ, μονονεχὶ εἰς ἀπολογίαν αὐτὸν ἐκκαλέμενος· ἵνα ἀφορμῶν λαβὼν, τὴν οἰκείαν φιλανθρωπίαν καὶ μετὰ τὴν τοσαύτην παράβασιν περὶ αὐτὸν ἐπιδείξηται. παιδῶν ἡμᾶς καὶ διὰ τέχης, ἐπειδὴ δι-
κάζωμεν τοῖς ὑποδουλοῖς, μὴ ἀνημέρως αὐτοῖς προσφέρεσθαι, μὴδὲ τὴν τῶν θηρίων ὁμότητα περὶ αὐτὰς ἐπιδείκνυσθαι, ἀλλὰ πολλῇ τῇ μακροθυμίᾳ, καὶ τῇ φειδοῖ κεχρησθῆναι, ἅτε δὴ ὡς οἰκείοις μέλεσι δικάζοντας, καὶ τὸ ὁμογενὲς ἀνοῶντας, φιλανθρωπία τὴν τιμωρίαν κεραυνώσας.

ιγ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἀδὰμ, ἡ γυνὴ ἦν δέδωκάς μετ' ἐμῶν, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τῆς ξύλης, καὶ ἔφαγον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀλλ' ἐκ ἐπὶ τὸτο ἔφη ὁ Θεός τὴν γυναῖκα δέδωκε, ἵνα σοι κελεύθῃ, καὶ ἡγήται τῶν πρακτέων. σὲ τοίνυν ἡγείσθαι προσήκον ἡμῶν, ἐπεὶ δὲ ἐκείνῳ. Καὶ μετ' ἐλάττω. Ἐξ ὧς τοῖς ἀπα-
τωμένοις μετὰ τὴν ἑκβάσιν ἐπαιδανέσθαι τῷ κακῷ. κατὰ γὰρ τὴν ἀρχὴν, τῆς ἡδονῆς ἐπικρυπτόμενος τὴν αἰδέσθαι, ἐ γίνεται ἐπίγνωσις. (1)

**** ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ.** Οὐδὲν ἀναίχωντον εἶπεν, ἐκ ἡδονῆς. ἀλλὰ τί; ἡ γυνή, ἡ δέδωκάς μοι, αὕτη μοι ἔδωκε, καὶ ἔφαγον· ἀντὶ τῆς, ἡ δοθεῖσά μοι πρὸς βοήθειαν. ἡκῆσα γὰρ ὅτε ἐπλάσθην ἐγὼ, ἐκείνη δὲ ἐδέπω, λέγοντος, ποιήσωμεν αὐτῇ βοήθην κατ' αὐτόν. ἡ δέδωκάς μοι αὕτη μοι ἔδωκεν. ἐκ εἶπεν, ἡπάτησεν, ἐκ ἐψόσατο. αὕτη μοι ἔδωκε, καὶ ἔφαγον.

ιδ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός τῇ γυναικί, τί τὸτο ἐποίησας; καὶ εἶπεν ἡ γυνή, ὁ ὄφεις ἡπάτησέ με, καὶ ἔφαγον.

**** ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ.** Ἐπειδὴ ὅλως ἀληθῆς εἶπεν, ἐκ ὑβρίζει τῆς ἀληθείας τὴν ἀπολογίαν, ἀλλὰ καταλιμπάνει αὐτὴν ἀνεξέταστον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸν ὄφιν ἐδημιόργησεν ὁ Θεός, ὅργανον αὐτὸν προεβέβηκε τῆς πονηρίας ἐσόμενον; Τὸτο αὐτὸς εἶποι καὶ περὶ τῆς ἀνθρώπου. προῆδεν γὰρ, ὡς καὶ ἔτος τὴν αἰτολίαν παραβήσεται. ἀλλὰ τὸ γάδιον ἡμῶν τὴν διαβολὴν καὶ δι' ἐτέρου θηρίου τὴν ἀπάτην προσετιεγκεῖν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διατὶ δὲ τὸν διάβολον ἐποίησεν, εἰδὼς τοῖστον ἐσόμενον; Ὁ Θεός πᾶσαν

πᾶσαν τῶν ἀσωμάτων τὴν φύσιν ἐδημιόρ-
γησε, λογικῶς αὐτῷ καὶ ἀθάνατον ἀπο-
φύλαξ· τὴν λογικὴν δὲ τὸ αὐτεξέσσιον ἴδιον.
τῶν δὲ οἱ μὲν, τὴν περὶ τὸν ποιητὴν
ἐφύλαξαν εὐνοίαν· οἱ δὲ, εἰς πονηρίαν
ἀπέκλιναν. τὸτο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώ-
πων ἐστὶν ὁρεῖν. οἱ μὲν γὰρ, εἰς τῆς ἀρε-
τῆς ἐρασά· οἱ δὲ, τῆς κακίας ἐργάται.
εἰ τοίνυν μέμφεταί τις τῷ τῶν πονηρῶν
δημιουργίαν, ἀποσερεῖ τῶν σεφάνων τὰς
τῆς ἀρετῆς ἐρασάς. εἰ γὰρ μὴ ἐν τῇ αἰρέ-
σει τῆς γνώμης ἔχον τὸν πόδον τῆς ἀρε-
τῆς, ἀλλὰ ἐμπεφυκὸς τὸ ἀτρεπλον, ἔλα-
θον ἂν οἱ ἀξιόνομοι τῆς δυσσεβείας ἀγωνι-
σά. ἐπειδὴ δὲ τῷ ἀρεσιν τῶν ἀγαθῶν
καὶ τῶν ἐναντίων ἔχει ἡ γνώμη, δικαίως
καὶ ἔτσι τυγχάνουσι τῶν νικηφόρων σεφά-
νων, καὶ κείνοι δίκας τίνουσι ὑπὲρ ὧν κατὰ
γνώμην ἐξήμαρτον.

ΙΕ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ ὄφει, Γ
ὅτι ἐποίησας τὸτο, ἐπικατάρματος
σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ
ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ
τῆς γῆς.

Ψαλ. 1. 5.
ΣΕΡΑΠΙΩΝΟΣ. Εἶδες θανμασὸν κρι-
τήριον; τὰς ἀπατηθίστας ἐρωτᾷ. ὁ λέ-
γει τῷ ὄφει τὸ τὸτο ἐποίησας. κατὰ ταύ-
την τὴν εἰκόνα Δαβὶδ λέγει, ὅτι ἀναστή-
" σονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει· ἔχ' ὅτι ἔκ ἐγεί-
ρονται, ἀλλ' ὅτι ἐδὲ ἐξετάζονται. (1)

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε τὴν διαβό-
λον τὴν ἀπάτην προσκεινόντος, ὁ ὄφεις
κολάζεται; Κυρίως μὲν τὴν ἀρὰν τῷ ἐνε-
ργήσαντι προσκινώχον ὁ Θεός. ὄφεις γὰρ
καὶ κένος ἀνόμασται· ὁ ταύτην παρὰ τῷ
Θεῷ τῶν ὄλων τὴν φύσιν δεξάμενος· ἀγα-
θὸς γὰρ ἐκτίσθη, καὶ ταῖς ἀσωμάτοις συ-
νεδημιουργήθη διωάμεσιν· ἐπειδὴ δὲ ἐκὼν
εἰς πονηρίαν ἀπέκλινε, καὶ τῆς τιμῆς ἧς
ἐξ ἀρχῆς ἔλαχεν ἐσερήθη, καὶ εἰς τὴν
γλῶσσαν ἀπερρίφη. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ζῶον εἰς
ὄνησιν τῶν ἀνθρώπων ἐδέξατο τὴν ἀρὰν.
ὁρῶντες γὰρ τὸν ὄφιν ἐπὶ τῆς γῆς συρό-
μενόν τε καὶ ἰλυσώμενον, τῆς ἀρχαίας
ἀρᾶς ὑπομιμνησκόμεθα, καὶ μανθάνομεν
ὡς ἡλικίων πρόξενος ἡ ἀμαρτία κακῶν· ὁ
μόνον τοῖς ταύτην ἀνεργᾷ, ἀλλὰ καὶ
τοῖς ὑπεργᾷ. καὶ αὐτὸς μὲν ὁ ὄφεις ἐδε-
μίαν ἀντεῦθεν δέχεται βλάβην, ἔτι βα-
δίζεν πεφυκώς. ἐν τῇ φύσει γὰρ ἔχει
τὸ τοιοῦνδε τῆς κινήσεως εἶδος. ἐδὲν δὲ
τῶν φυσικῶν φορτικὸν εἶναι δοκεῖ. ὁ δὲ
ἄνθρωπος πολλὴν ἀντεῦθεν ὠφέλειαν
καρπύεται.

Ἐπὶ τῷ σῆθει, καὶ τῇ κοιλίᾳ πο-
ρεύσῃ.

(1) Ταῦτα καὶ Σολομωνός. (ἐν Τόμ. 6. τῶν τῷ Χρυσῷ. τῆς κατὰ τὸ Παρισ. ἐκδόσ. σελ. 506.)
ἀντὶ δὲ τῇ κριτήριον, ἔχει κριτὴν. ἔτι δὲ καὶ τὸ, τὰς ἀπατηθίστας ἐρωτᾷ, τὸν ἀπατήσαντα ἔκ ἐρωτᾷ.
καὶ τὸ, ὁ λέγει αὐτῷ τὸ ἐποίησας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸτο ἐποίησας.

(2) Ταῦτα ἀπὸ τῆς, καρδίας, ἄχρι τῆς, πορεύσῃ ταῦτα τοῖς τῷ Σολομωνός. ἐν τῷ εἰρημ. Τόμ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ πόδας ἔχων πρὸ τέττα,
ἀλλ' ἴσως τῷ πλείονι τῷ σώματος ὀρθίος
ἀπῶν.

ΣΕΡΑΠΙΩΝΟΣ. Καρδίαν γὰρ ἡπά-
τησας, καὶ κοιλίαν ἐπεισας ἀψαδαί βρω-
μάτων, ἐπὶ τῷ σῆθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πο-
ρεύσῃ. (2) ἀντεῦθεν δὴλον, ὅτι ἔκ ἔχον
ἀνδροφρον Φωνὴν ὁ ὄφεις. εἰ γὰρ ἔχον, εἰς
ταύτην ἐτιμωρεῖτο, δι' ἧς καὶ ἐλάλησε.
παρατηρητέον, ὡς τῷ μὲν ὄφει εἴρηται,
ἐπικατάρματος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων·
τῷ δὲ Ἀδάμ, ἐπικατάρματος ἡ γῆ ἐν τοῖς
ἐργοῖς σου· τῷ δὲ Κάϊν, ἐπικατάρματος σὺ
ἀπὸ τῆς γῆς.

** ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Οὐχ ὡς ποσὶ κε-
χρημένον τὸ πρότερον, νῦν ἀποφάνεται
Θεὸς τὸν ἐπὶ τῆς κοιλίας περίπατον, ἀλλ'
ἐπειδὴ ὀρθίος ἐσηκῶς τῇ γυναικὶ διελέγε-
το. ὁ γὰρ ὡς ἄλλως αὐτὸν τὴν πρὸς τὴν
Εὐάν ποιῶν διὰ λείξιν. αὐτὸ τὸ τῆς δια-
λέξεως σχῆμα, μεθ' ὃ Εὐάν ἡπάτησε, τῷ
ἐπὶ τῷ σῆθει περιπάτω κολάζει, καὶ τῆς
ἀνασταγμένης ἐκβάλλει βαδίσεως. εἰ γὰρ
καὶ ἄπας ἐξ ἀρχῆς διεπέπλαστο, ἀλλὰ κύ-
κλοις γοργῶν τινῶν κάτωθεν ἐλιγμῶν
ἀνδροφρόνως, τεταμένους τοῖς σῆθεσιν ἵπ-
πῳ. διὸ καὶ νῦν ὁ ὄφεις πολλακίς θυμέ-
μενος, ἀνίστησιν αὐτὸν, καὶ κυκλικῶς ἐλισ-
σόμενος τρέχει. προβάς δὲ ὅσον δεῖξαι τῷ
Δ. παλαιῷ βαδίσματος τὴν μνήμην, πάλιν
τῷ τῆς ἀποφάσεως καλαβάλλει νόμῳ.

Καὶ γῆν Φαγῇ πάσας τὰς ἡμέρας
τῆς ζωῆς σου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅπερ προεξήνεσε τὸν Ἀ-
δάμ γενέσθαι τροφὴν εἰληφότα.

** ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Τί ἐστι τὸ, γλῶ-
" Φαγῇ; Ὁ προεξήνεσε γενέσθαι τῷ Ἀ-
δάμ, τὸτο ἔδωκε. μέλλει γὰρ ἔστος ἀκύν,
" γῆ εἶ, καὶ εἰς γλῶσσαν ἀπελεύσῃ. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Ὁρα, ὁ τὸτο περὶ τῷ ὄφει λέγει, ὅτι
ἔσται σοι σιτίον ἡ γῆ. ἐδὲ γὰρ αἰετὶ τοῖς
ὄφει τοῖς ἐδιόμενον γῆ· ἀλλὰ καὶ κρέασι
τρέφονται, καὶ καρποῖς ὀπωγνύονται, καὶ
σπερμάτων ἐφάπτονται, καὶ βοτάνας θη-
ρῶσιν. ἀλλὰ διὰ τῷ εἰπεῖν, γλῶσσαν Φαγῇ,
τὸτο λέγει· δαπανήσῃ, Φησὶ, τὴν γλῶσσαν,
ἐπ' αὐτῇ ἐντριβόμενος.

ΙΣ. Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον
σου, καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς, καὶ
ἀνὰ μέσον τῷ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ
μέσον τῷ σπέρματος αὐτῆς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὡς γὰρ ἐν τοῖς νοσο-
ποιοῖς χωρίοις ὁ κατὰ μέρος ἀναπνεόμε-
νος αἷρ, λανθάνουσαν νόσον τοῖς διατω-
μένοις ἀναποτίθεται· ἔτσι ἡ πρὸς τὰ
Φαῦλα

Φαῦλα σωήθια, μεγάλα κακὰ ταῖς ψυχαῖς εἰσφίησι· καὶ τὴν παραυτίκα αἰδοῦσιν τὸ βλαβερὸν διαφύγει. διὰ τὸτο αἰδιάλλακτος ἢ πρὸς τὸν ὄφιν ἔχθρα. εἰ δὲ τὸ ὄργανον τοσούτοις μίσος ἔξιν, πόσον ἐχθραίνειν ἡμᾶς τῷ ἐνεργήσαντι προσήκει;

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπεὶ ὡς Φίλος ἡπάτησας, ὡς ἐχθρὸς ἐκβάλλῃ. καὶ νόμος ὁ λόγος ἐγείνεται. εἰ οἷς γὰρ ἡ εἰρήνη βλαβερά, λυσιτελής ἐστιν ὁ πόλεμος.

** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Τὴν Φιλίαν εἰς ἐχθραν μετέστητε, καὶ νόμος ἐγείνεται ὁ λόγος. καὶ τὰ μὲν ἄλλα θηρία σπύδουσιν οἱ ἄνθρωποι ἡμερώσαι· ὄφιν δὲ ἐάν τις ἴδῃ, σφαδάζει. μένει γὰρ ὁ ὄρος, ἐχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σὲ. καὶ ἐν οἰκίᾳ ἴδῃ, Φοβεῦσαι θέλει· καὶ ἐν ὁδῷ ἴδῃ, μαινεται Φοβεῦσαι. νύσσει γὰρ αὐτὸν ὁ ἀρχαῖος λόγος.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Σωθήκας ποτὲ ὁ ὄφιν πρὸς τὴν Εὐάν ἐποίησατο, καὶ τὴν αὐτῷ Φίλην καὶ ὁ ὄφιν τῇ γυναικί. ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐπραγματεύσατο, ὡς ἀγαθὸς, τὰς σωθήκας ταύτας λυθῶσαι, καὶ τὴν Φιλίαν ταύτῃ τὴν κακίᾳ διασκεδάσαι, καὶ ὡς ἀγαθὸς Θεὸς λέγει· ἐχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σὲ, ἢ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικός, καὶ ἀνὰ μέσον τῆς σπέρματός σε, καὶ ἀνὰ μέσον τῆς σπέρματός αὐτῆς. ὁ γινώσκων ἐν ἀκρόμῳ, πῶς ὁ Θεὸς ἐχθραν ποιεῖ τὴν πρὸς τὸνδε, ἵνα Φιλίαν ποιῇ τὴν πρὸς τὸν Χριστόν. ἀδιώκτον γὰρ ἅμα εἶναι Φίλον τῶν εἰσφύων. καὶ ὡς ἐδοίξεν δύναιτο δυοὶ κυρίοις δευόειν, ἔτις ἐδοίξεν δύναιτο εἶναι Φίλος καὶ Θεὸς καὶ μαρμωνᾷ, Φίλος καὶ Χριστῷ καὶ ὄφιν, ἀλλὰ ἀνάγκη καὶ τὴν Φιλίαν τὴν πρὸς Χριστόν, ἐχθραν ποιῆσαι τὸν ὄφιν· καὶ τὴν Φιλίαν τὴν πρὸς τὸν ὄφιν, ἐχθραν γενῆσαι τὴν πρὸς Χριστόν.

Αὐτός σε τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτὸν πτέρναν.

ΤΟΥ ΚΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τῆς τῆς τοσαύτῃ μὲν ἐκείνῳ παρέξω τὴν ἰσχύ, ὡς διωκεῖς ἐπικειδῶν τῇ σῇ κεφαλῇ, σὲ δὲ τοῖς ἐκείνῳ πόσιν ὑποκείδω. εἰ δὲ περὶ τῆς αἰδοῦσιν ταῦτα εἴρηται ὅφιν, πολλῶν μᾶλλον ἐκλαμβάνειν δεῖ τὰ εἰρημικά καὶ περὶ τῆς νοητῆς. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνον ὑπὸ τῆς πόδας ἡμῶν ταπεινώσας, κατῴκει, καὶ ἡμᾶς ἐπικειδῶν αὐτὸν τῇ κεφαλῇ πε-

Λεκ. 10. 19.

ποίηκε. πατέτε γὰρ φησὶν ἐπάνω ὀφείων καὶ σκορπίων. εἴτα ἵνα μὴ νομίσωμεν περὶ τῶν αἰδοῦσιν θηρίων ταῦτα εἰρηδικά, ἐπήγαγε, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς ἐχθρῆς.

** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Οὐ λέγει, ὅτι ποιήσω τὸν ἄνθρωπον κατὰ τῶν ἄλλων τῶν σώματός σε μελῶν μὴ καταχρησθῆναι πληγῇ, μόνον δὲ κολάζειν τὴν κεφαλὴν. κέχρηται γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ ταῖς κατὰ

πάντων τῶν μελῶν ἐπὶ τὸν ὄφιν πληγαῖς, ὡς ὅτε ἂν πληγῇ, τὸ πᾶν τιμωρόμενος. καὶ τὸ πρὸς τὸν ὄφιν δὲ παρὰ τῆς δεσπότης εἴρηται, ὅτι σὺ αὐτὸν τηρήσεις πτέρναν, ἢ τὸ κηρύττει, τὸ κατὰ τῆς πτέρνης δεδωκεῖν τοῖς ὄφιν ἐφ' ὅσον. ἐπερχεται γὰρ ἐφ' ὅτε καὶ καθύδασιν, ἐπιλαμβάνεται γαστρός πολλάκις, εἴησιν ἰόν, καὶ χερσὶ προσάγει, καὶ τοῖς λοιποῖς μέλεσι δηγματοῖς καὶ ὅλως αὐτῷ ἐδόν τῶν ἀνθρωπίνων μελῶν ἐμπέσον, ἀχέρωτον μένει. ἀλλ' ἡ τῆς ἀποφάσεως διάνοια τοιαύτη. ἐκ ἑτι, φησὶ, πρὸς ἐπιβελῶν ἀνθρώπων ὁ ὄφιν παρρησιάζεται· ἀλλ' εἰσὼ μένων, τοσούτον ἔχει τῶν ἀνθρώπων τὸν φόβον, ὡς Φωλεοῖς ἐγκατακρύπτειν σεαυτὸν, καὶ μόλις ἐξ ὅπων μετὰ φόβου προκύπτειν, τὰς τῶν ἀνθρώπων παρδόδας μόνον τηρῶντα πρὸς ἀκίνδυνον πρόσδον. ὁ δὲ ἄνθρωπος, φησὶν, ἐν ἀδείᾳ περιπατήσει, τῆς σεαυτὸν κεφαλῆς ἐν Φωλεοῖς τηρηματίας, ὡς ἐχθρῶν κρυπτομένης, ἢ φθέρουμένης, πρὸς αὐτὸν, ὡς πρὸς Φίλον.

ἰς. Καὶ τῇ γυναικὶ εἶπε, πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σε, καὶ τὸν σεναγμόν σε.

** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Ὁ Θεὸς δίδωσι δύναμις ἐφ' ὅσα μετανοίας τῇ ἀμαρτησάσῃ, λύπῃ, καὶ σεναγμόν. τί ὠφελεῖ λύπη; Δ ἄκκε Παῦλε λέγοντος, ἡ γὰρ κατὰ Θεοῦ 2. Κορ. 7. 10. ἡ λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. καὶ τί ἐργάζεται σεναγμός; ἄκκε Ἡσαΐας, ὅταν ἀποστρα- Ἡσ. 30. 15. Φεῖς, σεναγέας, τότε σωθήσῃ. πληθυνῶν πληθυνῶ τὰς λύπας σε, καὶ τὸν σεναγμόν σε. ἡ λύπη ἀμφοῖν τὸ ἔξω πρόσωπον, καὶ συγγόν ποιεῖ. καρδίας δυσφρα- Ποροιμ. 15. 13. νομένης, θάλλει πρόσωπον, εἰ δὲ λύπαις ἔσης, σκυθρωπάσει. ἐπειδὴ αἰδοῖν ὁ ὄφιν θαλμὸς τὸ δαύδρον, καὶ ἐλογίσατο τῇ διανοίᾳ ἰσοθέειν, δίδωσιν ὁ Θεὸς σεναγμόν τῇ καρδίᾳ, καὶ λύπῃ τῷ πρόσωπῳ, ἵνα δὴ ὧν ἡμαρτε κολαδίῃ.

Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σε ἡ ἀποστροφὴ σε, καὶ αὐτός σε κυριεύσει.

ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Ὑπομείνασα γὰρ τὰς ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς ἀνάγκας, ἐκ ἀπαγορεύει τῆς συνοίχῃς τὴν συζυγίαν· ἀλλὰ καὶ τῶν ἐμπιπόντων αἰεὶ δυσχερῶν ἐν αὐτῷ τίθεται τὴν ἐλπίδα.

** ΤΟΥ ΑἲΤΟΥ. Ἐπειδὴ ἐκ ἐπρεπε τὴν καταδίκην γυναικα γενῆσαι τὸν ἀνδρῶν, ἐρχεται ὁ λύων πρῶτον τῆς Εὐας τὴν λύπῃ διὰ χαρᾶς· ἐρχεται ὁ ἄγγελος τῇ παρθένῳ, χαῖρε κεχαριτω- Λεκ. 1. 28. μένη. εἴτα διὰ τῆς χαῖρε λύει τὸν δεσμόν τῆς λύπης. χαῖρε ἡλθὲν ὁ λύων τὴν λύπῃ. χαῖρε κεχαριτωμένη· ἐπειδὴ ἔως νῦν κεκατηραμένη. προσέχε τῇ τῆς Θεῆς χάριτι. χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ

μετὰ σὲ. ἐπειδὴ μετ' ἐκείνης ὁ ὄφιος, ὃν
λύπη· χαῖρε, ἐπειδὴ μετὰ σὲ ὁ Θεός. καὶ
βλέπε τὴν Φωνὴν τῆς Ἀγγελίας, πῶς ὅλως
ἐρμηνεύει τὴν Χριστὴν τὴν οἰκονομίαν. χαῖ-
ρε κεχαριτωμένη. ἐπειδὴ ἐκείνη διπλῶς
ἔλαβε κατάραν, τὴν λύπην καὶ τὸν σε-
ναγμὸν τὴν ἐπὶ τῶν ὠδίνων, εἰτάγει τὸν
τοκετὸν τὸν λύνοντα ἐκεῖνον τὸν τόκον.
» ἰδὲ συλλήψῃ σὺ γαστρί, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ
» καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἰησοῦν. αὐτὸς
» γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἁμαρ-
» τιῶν αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὑποτάττει τὴν ἀπατήσα-
σαν τῷ ἀπατηθέντι.

ΙΩΑΝΝΟΥ. (1) Ἐκπύπτει ἡ γυνὴ τῆς
1. Τιμ. 2. 12. ἀρχῆς. τῆτο γὰρ ὁ Παῦλος εἰδώς, ἀπα-
» γορεύει γυναικὶ διδάσκειν. (2) ἔδδ' γὰρ
καλῶς ἐδίδαξε πρότερον· ἔδδ' αὐτὸν αὐτὴν
ἐπειδὴ περ ἤρξε κακῶς.

ιη. Τῷ δὲ Ἀδὰμ εἶπεν, ὅτι ἤκω-
σας τῆς Φωνῆς τῆς γυναικὸς σὺ, καὶ
ἔφαγες ἀπὸ τῆς ξύλας, ἣ ἐνετείλα-
μην σοὶ τέττα μόνον μὴ φαγεῖν ἀπ' αὐ-
τῆς ἔφαγες, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν
τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις φαγῇ αὐ-
τὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ πάντοτε χαίρων διὰ
Χριστόν, ἐκ ἔσιν ὑπὸ τὴν καλάραν ταύτῃ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀγαθὸν τὸν Θεὸν
ὀνομαζόμεντες, πῶς αὐτῷ περιάπτετε τοι-
αύτῃ ἀποτομίαν; ὁμότητος γὰρ καὶ ἀπη-
νείας τὸ διὰ βρωσίν ὀλίγῳ, τοσαύτῃ
ἐπικνεγκῆν τιμωρίαν, ἢ τοῖς ἡμαρτηκόσι
μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων βεβλα-
σηκόσι. Πρῶτον πεπεισθαι προσήκει τῆς
ὁσεβεῖν προαιρεμένους, ὡς πᾶν ὅτις ὑπὸ
τῆς Θεῆς τῶν ὅλων γινόμενον, ἢ κελδομέ-
νον, καὶ ὅσιον, καὶ δίκαιον, καὶ ἀγαθόν, καὶ
Φιλάνθρωπον. εἰ γὰρ ταῦτα πάντα ἔχαι
αὐτὸν ὁμολογεῖν, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς οἰκο-
νομέμενά τε καὶ προσαττόμενα χρὴ τοιαῦ-
τα εἶναι νομίζειν. ἔπειτα εἰδέναι δεῖ, ὡς
πᾶς νόμος, καὶ περὶ σμικρῶν τινῶν δια-
γορεύῃ, τὴν ἰσὺν ἔχει δυνάμιν τῷ τὰ μέ-
γιστα κελδόντι ποιεῖν, ἢ ἀπαγορεύοντι
δρᾶν· καὶ διαφερόντως πᾶς θεῖος νόμος.
αὐτίκα γὰρ ὁ περιτέμνεσθαι κελδῶν, ἔδε-
μίαν παραβαινόμενος τῷ πέλας ἐργάζεσθαι
βλάβῃ, ἀλλ' ὅμως ὁ νομοθέτης φησὶν, ὅτι
Γεν. 17. 14. πᾶς ἀπερίτμητος ἀρσὴν, ὃς ἢ περιτμη-
» θήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἐξολοθρευ-
θήσεται. καὶ ἡ ὥρισε τοῖς ἀνδροφόνοις
καὶ τοῖς μοιχοῖς τιμωρίαν, ταύτῃ καὶ
ταύτῃ ἐκλήρωσεν. ἐπειδὴ δὲ εἰκὸς τῆς δυ-
σωνύμους αἰρετικὰς ἀντικρυς τῇ παλαιᾷ
πολεμῆντας Γραφῇ, καὶ τῆς δευτέρας κατηγο-
ρήσας τὴν νόμον, ἐκ τῆς θύαγγελικῆς νομο-

Α θεσίας τὰς ἀποδείξεις ποιήσομαι. θύρι-
σκομεν γὰρ σὺ ἐκείνοις τοῖς νόμοις τὸν λα-
γνως ὁρῶντα γυναικίον, μοιχείας κρινόμε-
νον· καὶ τὸν εἰκὴ ὀργιζόμενον, ἄνοχον ὄν-
τα τῇ κρίσει· τὸν δὲ ὅρακα τὸν ἀδελφὸν
ὀνομαζόμενον, γραφῆς πάλιν ὑποβύθιον·
τὸν δὲ μωρὸν ἀποκαλῶντα, τῆς γαστρίδος
ἄξιον· καὶ τὸν ὁμνύοντα, καὶ ἀληθῶς
ὁμνύῃ, τῆς διαβολικῆς ὄντα συμμορίας.
τὴν δὲ ποτε τοίνυν τῆτον μὲν ἀγαθὸν ὀνομα-
B ζῆσιν, ἀπλῶς δὲ τὸν τῆς παλαιᾶς νομο-
θέτῃ; ταῦτα γὰρ ἐκείνων κατὰ τὸν τῆ-
των ὅρον ὁμότερα. ἀλλὰ τῆς ἐκείνων ταῦ-
τα βλασφημίας τολμᾶν· ἡμεῖς δὲ κακεί-
νης, καὶ τέττα τῆς νόμου ἐνὸς ἴσμεν Θεῶ·
τὸ δὲ διάφορον ἢ τῶν νομοθεσιμῶν ποιό-
της ἀργάσατο. οἷα γὰρ δὴ σοφὸς διδά-
σκαλος τοῖς μὲν ἀτελέσι, τὰ ἀτελῆ· τοῖς
δὲ τελείοις, τὰ τέλεια προσενήνοχε. πρὸς
δὲ τέτοις σκοπητέον καὶ τῆτο, ὡς τοῖς
Γ πρῶτοις παραβαίνουσι τῆς νόμου ἐπιφέ-
ρονται δίχα συγγνώμης αἱ τιμωρίαι. ὥστε
τῆς ἄλλης ὁρῶντας τὴν κόλασιν, μὴ τολ-
μᾶν τὴν παράβασιν. τῆτο καὶ ἐπὶ τῇ τῆς
σαββάτης νομοθεσίᾳ ἐγίνετο. τὸν γὰρ ἐν
σαββάτῳ τὰ ξύλα συλλέξαι τετολμηκότα,
καὶ πρῶτον τὸν περὶ τέττα παραβεβηκότα
νόμον, ἅπας κατέλυσεν ὁ λαὸς, τῆς Θεῆς
τῆτο προσεταχότος, ἵνα αὐτεργοὶ τῆς τι-
μωρίας γινόμενοι, Φρίτῳσι τὴν παρανο-
μίαν, ὡς τὴν τιμωρίαν ἐπάγασαν. χρό-
νῳ δὲ ὕστερον, πολλῶν τῶν περὶ τῆς σαββά-
της παραβεβηκότων νόμον, μακροθύμως
ὁ νομοθέτης ὑπέχετο τὴν παράβασιν. ἔτω
τὸν Καὶν πρῶτον πεφονδύκότα, ταῖς ἀνη-
κέστοις ὑπέβαλε τιμωρίας· ἵνα τῆς (3)
ἀπ' ἐκείνης γεγεννημένους, δεδιξῆται τῆς τῆς
παραπλήσια μὴ τολμᾶν. πολλῶν δὲ ὕστε-
ρον ἀνδροφόνων γεγεννημένων, ἢ παραυτί-
κα τὰς τιμωρίας ἐπήγαγεν. ἔδει τοίνυν
Ε καὶ τὸν Ἀδὰμ πρῶτον δεξάμενον νόμον,
καὶ νόμον κεφότατον· τῶν παντοδαπῶν
γὰρ αὐτῷ καρπῶν ἐδεδώκει τὴν ἀφθο-
νίαν, ἐνὸς δὲ μόνου τὴν ἐδωδὴν ἀπηγορεύ-
κει· δῆνα δίκῃ τῆς πλημμελήματος εἰς
ἀφέλειαν τῆς γένεως. εἰ δὲ δυσόργητος ὦν,
ὡς ὁ δυσώνυμος ἔφη Μαρκίων, διὰ βρωσίν
ὀλίγῳ τὴν τῆς θανάτου τιμωρίαν ἐπὶλύε-
κε, πῶς ἀνθρώπων ἀπάντων εἰς ἀσέβειαν,
καὶ παρανομίαν ἐχάτῃ ἐξοκειλάντων, ἢ
Ζ πανωλεθρίαν ἐπὶλύεκεν, ἀλλὰ τὸν υἱόν
αὐτῆς δέδωκε, καὶ τὴν διὰ σαυρῆ καὶ πά-
θους ἐδωρήσατο σωτηρίαν; καὶ ταῦτα λέ-
γω πρὸς τῆς οἰομένης ὀργῇ τινὶ ταῦτα δε-
δρακέναι τὸν τῶν ὅλων Θεόν; καὶ ἀγνοῦν-
τας τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον. δῆλον
γὰρ, οἶμαι, τοῖς τὰ θεῖα πεπαιδευμένοις,
ὡς ἔδδ' ἐκ μελαμελείας εἴωθε ποιεῖν ὁ τῶν
ὅλων Θεός. τῆτο γὰρ δὴ τὸ πάθος ἴδιον
τῶν τρεπλῶ φύσιν ἐχόντων, καὶ νῦν μὲν
Η τέτοις, νῦν δὲ ἐκείνοις ἀρεσκομένων, καὶ
το

(1) Τῆς Χρυσόμοι. ὅρα Τόμ. 6. σελ. 66. τῆς κατὰ τὸ Παρίσι. ἐκδόσεως.

(2) Πρόσθετε τὸ, γυναικὶ γὰρ φησὶ διδάσκειν ἐκ ἐπιτρέψεως· ἵνα ἡ συντάξις ὁρθοποδῇ.

(3) ἵνα τῆς ἐπ' ἐκείνῃ καὶ μετ' ἐκείνῃ γεγεννημένους, ἢ σὺ χάλλ. ἐκδ.

τὸ μέλλον ἔσεσθαι παντάπασιν ἀγνοούντων. ὁ δὲ τῶν ὅλων Θεός. ἀτρεπὶον μὲν ἔχει τὴν φύσιν, οἶδε δὲ ὡς ἡδὴ γεγεννημένα, τὰ μὴπω γεγεννημένα. αὐτίκα γὰρ, καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἀδὰμ προορῶν, καὶ προοινώσκων ὡς θνητὸς γενήσεται τὴν αὐτολήν παραβάς, τοιαύτῳ αὐτῷ καὶ τὴν φύσιν κατεσκόδασεν. εἰς ἄρρην γὰρ καὶ θῆλυ τῆ σώματος ἐχηματίσεν τὴν διάπλασιν· τῶν δὲ θνητῶν καὶ παιδοποιίας δεομένων εἰς τὴν τῆ γενέας διαμονὴν, ἢ τοιαύτη τῶν σωμάτων κατασκόδη. ἢ γὰρ ἀθάνατος φύσις ἔδειται τῇ θήλειος. τέττα χάριν ὁ ποιητὴς ὁμῶς τὸν τῶν ἀσωμάτων παρήγαγεν ὁρμαζόν, (1) τῶν δὲ θνητῶν ζῶων ἀνὰ δύο καθ' ἕκαστον ἐδημιούργησε γενός, ἄρσεν καὶ θῆλυ, καὶ τῆς αὐξήσεως αὐτοῖς τὴν ὁμιλογίαν προσώλεγκε· αὐξάνεσθαι γὰρ ἔφη, καὶ πληθύνεσθαι· ἔτω καὶ τὸν ἀνδρῶπον διέπλασεν ἄρρην καὶ θῆλυ, καὶ τὴν αὐτὴν αὐτοῖς ἔδωκεν ὁμιλογίαν. αὐξάνεσθαι, καὶ πληθύνεσθαι, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς· ταῦτα τοίνυν προορῶν ὁ τῶν ὅλων Θεός, ἔμνησεν αὐτῶν ἔτω διέπλασεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπὶ τῆς βρώσεως αὐτοῖς δέδωκε νόμον. ἰδὲ γὰρ φησι, δέδωκα ὑμῖν πάντα χόρτον ὁρίμουν σπεῖρον σπέρμα, ὅ ἐστιν ἐπάνω τῆς γῆς· καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν σπέρματος σπορίμου, ὑμῖν ἔσται εἰς βρώσιν, καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· καὶ πᾶν ξύλον ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τῆς ἔραν, καὶ παντὶ ἔρπετῷ ἔρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς· καὶ πάντα χόρτον χλωρὸν ὑμῖν δέδωκα εἰς βρώσιν. ταῦτα γὰρ πρὸ τῆς αὐτολής πρὸς τὸν Ἀδὰμ ὁ τῶν ὅλων ἔφη Θεός. θνητῶν δὲ ἢ βρώσις. ἀθάνατος γὰρ φύσις ἔδειται τροφῆς. καὶ τὸ διδάσκων ὁ Κύριος ἔφη, ὅτι μετὰ τὴν

Mat 3.22.30. ἀνάσασιν, ἔτε γαμβροὶ, ἔτε γαμίσκοντα, ἀλλ' εἰσὶν ὡς Ἄγγελοι ἐν τοῖς ἔθρονοις. ἔ τοίνυν ὀργῆς ἢ τιμωρίας, ἀλλ' οἰκονομία σοφίας μεσῇ. ἵνα γὰρ μισῇ τὴν ἁμαρτίαν τῶν ἀνθρώπων τὸ γενός, ὡς αἰτίαν θανάτου γεγεννημένῳ, μετὰ τὴν παράβασιν τῆς αὐτολής ἐπιφέρει τὴν θανάτου τὴν ψῆφον ὁ πάνσοφος· τῷ μὲν τὸ περὶ τὴν ἁμαρτίαν μηχανώμενος μῖσος, προδύτρεπίζων δὲ τῷ γενέ τῆς σωτηρίας τὸ φάρμακον, τὸ διὰ τῆς τῆ μονογενέος ἀνδρωπώσεως τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάσασιν, καὶ τὴν ἀφθαρσίαν πραγματουσάμενον. τί δὲ ἀπλῶς ἢ ἀπόφασις ἔχει, γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελῶσθαι; ἀπὸ γῆς σέφουσιν ἐπλασα, καὶ εἰς ἀμείνονα πολλῶ μετεσκόδασα φύσιν, ἐπειδὴ δὲ φυλάξαι μετὰ τὴν αὐτολήν ἐκ ἡθελήσας, πρὸς τὴν προτέραν ἐπάνελθε φύσιν. ἀνδ' ὅτε δὲ σμικρὸν εἶναι δοκεῖ τὸ ἁμαρτήμα; πάντων αὐτῶ τῶν φυτῶν ἐδεδώκει τὴν ἐξουσίαν, εἰδὸς δὲ μόνον τὴν ἐδωδὴν ἀπηγορεύκει. ὁ δὲ τὰ ἄλλα πάντα καταλι-

A πῶν, τῆτον καὶ πρῶτον καὶ μόνον ἐτρέψησεν τὸν καρπὸν. τέτο γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ δεσπότης Θεός ἐπεμέμψατο. τίς γὰρ φησιν, ἀνήγγειλέ μοι, ὅτι γυμνὸς εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τῆ ξύλας, ἢ ἐντεταμένῳ σοι τέττα μόνον μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτῆς ἔφαγες; δεδήλωκε τέτο καὶ ὁ διάβολος, δι' ὧν ἔφη τῇ Εὐῆ· τί, ὅτι εἶπεν ὁ Θεός ἔμνησεν μὴ φάγητε ἀπὸ πάντων ξύλων τῶν ἐν τῷ παραδείσῳ; εἰ δὲ ἔδεν ἐδοκίμασεν, ἐκ αὐτῆς ἡθελήσεν περὶ πάντων αὐτῶν τῶν δένδρων εἰληφέναι τὴν αὐτολήν. ἔ σμικρὰ τοιγαρὲν ἢ παράβασις. πρῶτον γὰρ μετέλαβον, ἔ μόνον μετασχεῖν ἐκ ἐκελευσθήσαν. (2)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ. Ἐπειδὴ τινῶν ἀκήκοα πωθανομένων· εἰ προῖκε ὁ Θεός, ὅτι παρακῆσαι ὁ Ἀδὰμ, τίνος ἔνεκεν τῇ δόσει τῆς αὐτολής παρέχε τῇ παρακοῇ πρόφασιν; Τότετον ἔρω, ὅτι μάλα ὁ Θεός εἰδὼς συμφέρειαν ἀνθρώποις τὴν θνητότητα· μνόντες γὰρ ἀθάνατοι, πλάσσειν ἀθάνατα· καὶ ὅτι λυσιτελεῖ τοῖς τοιαύτοις. θανάτῳ λυομένη τῆ σώματος, συγκαταλυθῆναι καὶ τὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐκ οὗτος ἔδωκε τὸ συμφέρον, ἵνα μὴ βλασφημηται, ὡς μὴ δεδοκῶς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἀθανασία. ἀλλὰ πρότερον δίδωσι τὴν ἐντολήν, ἥς ἐκ ἀνεξομότης ἡδεῖ· ἵνα δείξῃ, ὅτι εἰ καὶ προτεινομένης αὐτοῖς ἀθανασίας ἀπὸ τῆς ὑπακοῆς, καὶ θανάτου ἀπειλημένον διὰ τὴν παρακοήν, τότετον ἠπίσησαν τῷ ποιητῇ καὶ ὑπεργέτη, ὡς ἐλπίσαι, εἰ παρακῆσαι ἔμνησεν τὴν ἀθανασία ἔξεν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς Θεότητος ἀξίωμα προσλήψεσθαι· εἰ καὶ ἡ σὰρξ αὐτοῖς εἰλήφει τὴν ἀθανασία, πῶς ἔμνησεν ἀνεπέδωσαν εἶναι Θεοὶ διὰ τῆς παρακοῆς; οἷς γὰρ ἐκ ἡρκεσεν ἀπειλὴ θανάτου εἰς τὴν φυλακὴν τῆς ἐντολής, τὸ τῆς ἀθανασίας βέβαιον πάντως ἀνὰ εἰς τὸ πλάειν ἦν, καὶ διωκεῖς. τῷ τῆς ἀθανασίας ἀσφαλῆ τεταρρήκοσι. πρῶτον ἐν δέκνυσι τῇ τε δόσει τῆς ἐντολής, καὶ διὰ τῆς παρακοῆς τῶν περὶ τὸν Ἀδὰμ, ὅτι συμφέρει ἢ θνητότης, καὶ τότε ταύτῃ δίδωσιν, ὁμῶς καὶ πείθων ἀνδρώπας, καὶ τῶν συμφερόντων ἐκ ἀφισάμενος. ὅτι γὰρ τῷ θνητῷ βίῳ τὸν ἀνδρῶπον ἡυτρέπιζεν, αὐτὸ τὸ χῆμα τῆ ἄρρηνος καὶ τῆ θήλειος δέκνυσιν, ἐν τῇ διδάμει τὴν παιδοποιίαν οὐθὺς καὶ ἐκ πρώτης δακνύμενον. ὡς ἢ μὲν πλάσις, ἢτοιμάσθαι τῷ θνητῷ βίῳ· ἢ δὲ τῆς ἐντολής δόσις, καὶ τὸ αὐτεξέσιον προεγύμνασε, καὶ ἔδωκε τῇ γνώμῃ τῶν αὐθαιρέτων ἀγῶνων τὴν πρόφασιν, καὶ τὸ τῆς θνητότης συμφέρον ἔδειξεν.

19. Ἀνάτας καὶ τριβόλης ἀνατελεῖσαι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τῆ ἀγρῆ.

ΔΙΑΤ.

(1) Ἀρεθμόν. ἢ ἐν χαλ. ἐκδ.

(2) Οὐ μόνον μὴ μετασχεῖν ἐκελευσθήσαν. ἢ ἐν χαλ. ἐκδ.

ΔΙΔΥΜΟΥ. Τὸ γὰρ ἐκ τῆς τῆ σώματος ἀκολοθίας ἐκ ἐπώδιον ἐστίν, ἡδονῶν τε καὶ μεριμνῶν ἐξ αὐτῆς Φυομένων; ταύτας γὰρ εἶναι τὰς ἀκάνθας ὁ σωτὴρ ἐμύνησεν, αἵτινες συμπνίγῃσι τὸν ὑπ' αὐτῆς καλύμνον σπόρον, ἐὰν ὁ δεξιόμενος, μὴ εἰς βάθος τῆτον ὑποδέξηται.

κ. Ἐν ἰδρώτι τῆ προσώπῃσιν φαγῇ τὸν ἄρτον σκ, ἕως τῆ ἀποσρέψαισε εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς ἀπ' ἐναντίας τῆς προτέρας διαγωγῆς τὰ μετὰ τὴν παρακολῶν ἅπαντα αὐτῷ ἐπήχθη. ἐγὼ μὲν γὰρ Φησι παραγαγῶν σε εἰς τὸνδε τὸν κόσμον, ἡβελήθην ἀνδρὶ λυπῆς καὶ μόχθων καὶ ταλαιπωρίας, καὶ ἀνδρὶ ἰδρωτῶν διάγειν, καὶ εἰ ἀπολαύσει εἶναι καὶ θυμερία, καὶ μὴδὲ ταῖς τῆ σώματος ἀνάγκαις ὑποκείσθαι, ἀλλὰ πάντων τῶν ἀπηλλάχθαι, καὶ εἰ ἐλευθερία πάσῃ τυγχάνει· ἐπειδὴ δὲ ἐκ ὠνησέσε ἡ τοσαύτη ἀδεια, διὰ τῆτο καὶ τὴν γλῶσσαν καταράσσομαι, ὥστε μὴ ἀπαρτά σοι καὶ ἀνήροτα καθάπερ πρότερον τὰ ἐξ αὐτῆς ἀναδιδόμενα παρέχειν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλῆς τῆ πόνου, καὶ τῆς μόχθου, καὶ τῆς ταλαιπωρίας, καὶ λυπαισε διωκεσθαι, καὶ ἀθυμίας περιβαλῶν, καὶ μετὰ ἰδρωτῶν πάντα σε κατορθῶν παρασκυδάσω, ἵνα τέτοις πιεζόμενος, ἐχῇς διδασκαλίαν διωκετῇ τῆ μετριάσειν, καὶ τὴν ἐαυτῆς Φύσιν ἐπιγινώσκῃν. καὶ τῆτο ὁ πρὸς ὀλίγον ἐδὲ πρὸς βραχυῶ χρόνον ἔσται, ἀλλὰ παντὶ τῷ τῆς ζωῆς χρόνῳ παρεκταθήσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος εἵνεκα τῆ Θεῆ εἰρηκότος, ἥ δ' ἂν ἡμέρα Φάγῃ ἀπὸ τῆ ξύλης, θανάτῳ ἀποθανῇ, ἐκ οὗθις ἀπέθανεν; (1) Ἐναντία αὕτη κατηγορία. πρὸ βραχέος γὰρ ἀπλῶς τὸν Θεὸν ἀποκαλῶντες, νῦν αὐτῆς Φιλανθρωπίαν κατηγορεῖτε. ὑμνεῖν δὲ μᾶλλον ἐχρῶν, ἀλλ' ὅτι κατηγορεῖν τῆς ἀγαθότητος τῆ Θεῆ. ἔωθε γὰρ μέζονα μὲν ἀπειλεῖν, ἐλάττω δὲ τῶν ἀπειλῶν τὰς τιμωρίας ἐπάγειν. καὶ τῆτο πολλαχῇ ἐστὶν ὑρεῖν παρὰ τῇ θείᾳ Γραφῇ. ἐνταῦθα μὲντοι τὸν τῆς θνητότητος ὄρον ὠνόμασε θάνατον. ἔτω γὰρ καὶ ὁ Σύμμαχος ἡμιλύβουσι· ἥ δ' ἂν ἡμέρα Φάγῃ ἀπὸ τῆ ξύλης, θνητὸς ἔσται. μετὰ γὰρ δὴ τὴν θείαν ἀπόφασιν, καθ' ἐκάστῳ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡμέραν τὸν θάνατον προσεδέχετο. ἔτως οἱ πεπισθυκότες τῷ δεσποτῇ Χριστῷ καὶ σφαττόμενοι ζῶσι, προσμένοντες τὴν ἀνάστασιν, καὶ τὴν τῶν ἑρανῶν

Ῥωμ. 8. 24. βασιλείαν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν.

Ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἰ γὰρ καὶ σώματος σοι Φύσιν ἐχαρισάμην διὰ τὴν ἐμαυτῆς Φιλανθρωπίαν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα ἀπὸ γῆς ὄν, γῆ πάλιν ἔσται. γῆ γὰρ εἶ, καὶ εἰς γλῶσσαν ἀπελεύσῃ.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ, γῆ εἶ, καὶ εἰς γλῶσσαν ἀπελεύσῃ, ὅτι προσέθηκε δὲ, ἀφανισθήσῃ, ἐδὲ μὴ ἐπανελεύσῃ· ἐγὼ διὰ τῆ ταῦτα παρασεσιωπήθην, τὴν ἀνάστασιν προσυπήνεκα. ἐλπίδα γὰρ ἐπανόδου τῷ ἐξορίστῳ ἔδωκα. ἡ γὰρ ἀπόφασιν μονότροπος εἶναι δοκῶσα, ἐμφαίνει βασιλικῶς Φιλανθρωπίαν, καὶ ἐπανόδου τίκει ἐλπίδα.

κα. Καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτῆς, Ζωή, ὅτι αὐτῇ μήτηρ πάντων τῶν ζώντων.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅτι αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ζώντων· τατέσιν αὕτη ἀρχὴ ἐστὶ πάντων τῶν ἐξ αὐτῆς ἐσομένων, καὶ ῥίζα, καὶ θεμέλιος τῆς μετὰ ταῦτα γενεᾶς.

καβ. Καὶ ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτῆς χιτῶνας δερματίνους, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰς.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ψυδὲς λέγει τὸ γράμμα τῆς θείας Γραφῆς. (2)

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Νεκρὰν γὰρ σκέπῳ ἐποίησε τῷ νεκρωθέντι διὰ τὴν ἁμαρτίαν. τῷ γὰρ νεκρῷ ἁμαρτήματα ἔχοντι περὶ τὸ σῶμα, Φθορὰν ἐσήμεναι τὸ δέσμα.

ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Καὶ τὰς δερματίνους ἀμφιδύνεται χιτῶνας, ἵσως τὴν παχυτέραν σάρκα, καὶ θνητὴν, καὶ ἀντίτυπον.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸ νοητέον τὰς χιτῶνας τὰς δερματίνους; Οἱ μὲν ἀλληγορητῇ τὴν θνητὴν σάρκα φασὶ τὰ δέσματ' ἄλλοι δέτινες, ἀπὸ Φλοιῶν δένδρων τὰς κατεσκευάσθαι εἰρηκασιν· ἐγὼ δέγε ἐδότερον τῶν προσείμα. τὸ μὲν γὰρ, περιέργον· τὸ δὲ, ἄγαν μυθῶδες. τῆς γὰρ θείας γραφῆς καὶ πρὸ τῆς ψυχῆς τὸ σῶμα διαπεπλάσθαι Φησάσης, πῶς ὁ μυθῶδες τὸ λέγειν μετὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς σάρκα αὐτὰς εἰληφέναι θνητῶν; τόδε γε πολυπραγμονεῖν πόθεν τῷ Θεῷ δέσματ' ἐστὶν, καὶ διὰ τῆτο καὶνὸν εἶδος περιβολαίων ἐπινοεῖν, περιττὸν εἰναι μοι δοκεῖ. χρὴ τοίνυν εἰσελεῖν τὰ γεγραμμένα, καὶ εἰδέναι ὡς ἐδὲν ἄπορον τῷ τῶν ὅλων δημιουργῷ, καὶ θαυμάζειν αὐτῇ τὴν ἀρρήτον ἀγαθότητα· ὅτι καὶ παραβεβηκότων ἐκ ὑπερεῖδος, καὶ δεηθέντων περιβολαίων, ἐπιμελεῖται μὴ εἶναι αὐτὰς γυμνάς.

ΑΚΑΚΙΟΥ.

(1) Ἀπέθανε τὴν ἀτολήν παραβάς; ἢ ὡς χάλ. ἐκδ.

(2) Οὗτος εἰς τῶν ἀλληγορούντων τὰς δερματίνους χιτῶνας ἔοικε. διὸ ψυδὲς φησι τῆς θείας γραφῆς τὸ γράμμα. ἀλλὰ καὶ τέτε καμῶν, ἐκ εἰδὲ αὐτὸν εἰπεῖν ψυδῆσθαι τὸ γράμμα· ἀλλ' ἤτοι ἀλληγορικῶς, ἢ ἀναγωγικῶς, ἢ κατὰ τὰς λοιπὰς ἐξ ἑξῆς τροπολογίας ἐκλαμβάνεσθαι.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Τῷ μετὰ τὴν παραβάσιν ὀριζομένῳ σεσαρκῶσαι τὰς περὶ τὸν Ἀδὰμ διὰ τὸ τροπολογεῖν τὰς δερματίνες χιτῶνας, πῶς ἀκολοθῆσιν τὸ, καὶ ἐπλασεν ὁ Θεὸς χῆν ἀπὸ τῆς γῆς τὸν ἄνθρωπον, πρὸ τῆς παραβάσεως ἀρημένον· καὶ τὸ, ἔλαβε μίαν τῶν πλοῦρων αὐτῆς, καὶ ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς; αἱ δὲ λέγει τὰ ἤδη πεπραγμένα ἐπεξηγεῖσθαι τὴν Γραφὴν, λεκτέον, ὡς καὶ τὸ, ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐπεξηγήσιν ὡς τῆς ἀρχῆς αὐτῆς γενέσεως. καὶ Κλήμης δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις τῆ τρίτης σρωματέως διαβάλλει τὴν τοιαύτην δόξαν, ἐπιμεμψόμενος αἰρεσεώτη τινὶ διὰ τῶν χιτῶνας δὲ ἡγεῖται δερματίνες ὁ Κασσιανὸς τὰ σώματα, περὶ ὧν ὕπερον καὶ τέτον, καὶ τὰς ὁμοίως αὐτῷ δοξάζοντας πεπλανημένους ἀποδείξομεν· ὅταν περὶ τῆς ἀνθρώπου γενέσεως τὴν ἐπεξηγήσιν μεταχειρίζομεθα. καὶ ἐν τῷ ἡ. δὲ σρωματῇ ἀδετεῖ τὴν περὶ τῆς προεῖναι τὰς ψυχὰς δόξαν, λέγων αὐταῖς λέξεσι· ὁ Θεὸς ἡμᾶς ἐποίησεν ἐκ προόντας, ἐχρῆν δὲ καὶ εἰδέναι ἡμᾶς τὸ πᾶ ἡμεν, εἰ προῆμεν· καὶ πῶς, καὶ διατὶ δεῦρο ἡκομεν. εἰ δὲ ἐκ προῆμεν, τῆς γενέσεως ἡμῶν μόνος αἴτιος Θεὸς, ὡς ἐκ ὄντας ἐποίησεν, ἔτω καὶ γονομένους σώζει. ὁ δὲ τὰς δερματίνες χιτῶνας, τὰ αἰδητὰ εἶναι λέγων σώματα, πάντως περὶ καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς αἰδητὸν εἶναι ὁμολογήσει. μετὰ τὰς χιτῶνας γὰρ εἴρηται τὸ, μήποτε λάβῃ τῆς ξύλης τῆς ζωῆς, καὶ Φάγη, καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἐνιοὶ τὴν σάρκα Φασὶν εἶναι τὰς χιτῶνας τὰς δερματίνες, κακῶς νοῶντες. πρὸ γὰρ τῶν Φησὶν ὁ Μωϋσῆς· καὶ ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χῆν ἀπὸ τῆς γῆς· νυνὶ δὲ ἐπειδὴ τὴν γύνωσιν τιμιαντες, καὶ αἰδοῦντες ἐπ' αὐτῇ φύλλα συκῆς ἐξόρασαν, δίδωσιν αὐτοῖς ὁ Θεὸς χιτῶνας ἐκ τῶν ἀρρέτων αὐτῆς θησαυρῶν καλασκοῦσας. εἰ δὲ γὰρ δὲ ζητεῖν ὅτι, ἀλλ' ὅτι ἐποίησε, δείξας ὅτι χρῆζει τὸ θνητὸν τῆς φύσεως τῆς ἀπὸ τῶν ἰματίων βοηθείας.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ὡς περὶ τὸ, ἀντὶ τῶν καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ τὴν μητέρα, τῷ Ἀδὰμ κατὰ θεῖαν ἀποκάλυψιν εἰπόντος, τῷ ἐξ ἀρχῆς ὁ σωτὴρ ἐν τοῖς ὑπαγγελίοις τὸν ποιητὴν Θεὸν ἐφῆσεν εἰρηκέναι· ἔτω καὶ νυνὶ Μωσῆς ὁ μακάριος τὴν ἐπίνοιαν, τὴν περὶ τὸν Ἀδὰμ τῆ ἐκ φυλῶν (1) ἀντὶ τῶν φύλων χιτῶνας ἐαυτῷ μηχανήσασθαι, κατὰ θεῖαν ἀποκάλυψιν ἐνδοθεῖσαν, Θεὸς προσεῖπεν ἐνέργειαν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἐζητᾶτε (2) τί ἐστι χιτῶνας δερματίνες. ἀλλ' εἰ μὴ ζῶν σφαγνῶν, ἐξ αὐτῶν ἐγενήσαντο τὰ ἐνδύματα,

Α. εὐδὴλον ὅτι ἐπέλιπε τὸ γένος τῶν σφαγνῶν· ἄρτι μὲν τῷ Θεῷ ἀρρέντε καὶ θηλυ πεποιηκός, ἔπω δὲ ἐδόντος τεταγμένους, πρὸς τῷ κακῶν μὴ ἐνδέχεσθαι νομίζαν, ὅτι ζῶα σφαττεσθαι ἐκέλευσαν ὁ Θεὸς, ὅτε μήπω κρεοφαγία ὡς ἐπιτετραμμένη τοῖς ἀνθρώποις· τὰς μὴ ὄντας δὲ χιτῶνας ἔτι πλέον ἀπρεπὲς νομίζαν, ὅτι παρήγαγεν ὁ Θεὸς, ὅς τῇ τῆς ἀνθρώπου ποιήσει τὰ ποιῆναι τὴν μὴ ὄν ἀπεπαύσατο, ὡς ἐν τῷ τῷ κόσμῳ παντὸς συμπεράνας τὴν ποιήσιν. εὐδὴλον ἐν, ὡς ἐδ' ἂν χιτῶνας δερματίνες ἐκ τῆς μὴ ὄντος παρήγαγεν, ἀλλὰ γὰρ ἡγνόησαν, ὡς εἰκοι, οἱ περὶ τῶν ζητῶντες, ὅτι δέρματα ἐκ μόνον τὰ ἐκ τῶν ζῶων ἀφαιρέμενα λέγεται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐνδόντων, ἃ καὶ Φλοιὸς ὀνομαζομένης τοῖς πολλοῖς. ἐκ δὲ δένδρων τοῖς νυν, ἐπιτηδείας πῶς Φλοιὸς ἐχόντων ἐνδύματων κατασκοῦν οἱ περὶ τὸν Ἀδὰμ ἦγον, (3) τῷ Θεῷ κατ' ἐννοίαν αὐτοῖς ὑποδείξας, πῶς χρῆ τῷ ποιῆσαι.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὶ δὲ νοεῖν τὰς δερματίνες χιτῶνας; Σφόδρα μὲν ἐν ἡλίθιον καὶ γραῦδες, καὶ ἀνάξιον τῷ Θεῷ, τὸ οἰεσθαι ζῶων τινῶν περιελόντα δέρματα τὸν Θεόν, ἀναρεθόντων, ἢ ἄλλως πῶς ἀποθανόντων, πεποιηκέναι χιτῶνας χιτῶνας καταρράψαντα δέρματα δίκην σκυτοτομῆς. πάλιν τε Φυγόντα τὸ ἔως ἀτοποῖν λέγειν τὰς δερματίνες χιτῶνας ἐκ ἄλλου εἶναι, ἢ τὰ σώματα, π. θανόντων, καὶ εἰς συγκατάθεσιν ἐπιπλάσασθαι διωμένον, ἢ μὴ σαφές, ὡς ἀληθές. εἰ γὰρ δὲ δερματίνες χιτῶνες σάρκες καὶ ὅσα εἰς πῶς πρὸ τῶν Φησὶν ὁ Ἀδὰμ, τῷ νυν, ὅς ἐκ τῶν ὁσῶν μὲν, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μὲν; ταύτας ἐν τὰς ἀπορίας περιελάμβανόντες, δερματίνες χιτῶνας, τὴν νέκρωσιν ὡς ἀμφισπνῶνται Ἀδὰμ καὶ Εὐὰ, διὰ τὴν ἁμαρτίαν θανατωθέντες ἀπεφθάναντο τυγχάνειν· ἐκ πάντι δὲ αὐτοῖς ὅχι μὲν διωμένοι παραστήσας, πῶς ὁ Θεὸς, καὶ ἐκ τῆς ἁμαρτίας νέκρωσιν ἐκποιᾷ τῷ παραβεβηκότι. πρὸς τῷ ἀνάγκῃ ἔχοντι λέγειν, σάρκα καὶ ὅσα τῷ ἰδίῳ λόγῳ μὴ εἶναι Φθαρτὰ, εἴγε ὕπερον τὴν νέκρωσιν οἱ πατέρες ἡμῶν διὰ τὴν ἁμαρτίαν εἰλήφασιν. ἀλλ' εἰ καὶ παράδεισος θείοντι χωρίον ἐστὶ, λεγέτωσαν πῶς ἕκαστον ἐκ τῶν μελῶν μὴ μάτλη δεινουργημένον τὴν οἰκίαν ἐνέργειαν ἐκείνην.

Ζ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Διήγη δὲ καὶ ἡ πρώτη τῶν σκεπασμάτων χρῆσις, ὡς αὐτὸς ὁ Θεὸς τοῖς ἐπιδηθείσιν ἔδωκεν. ἐποίησε γὰρ αὐτοῖς, Φησὶν, ὁ Θεὸς χιτῶνας δερματίνες. πρὸς γὰρ τὴν τῶν ἀρχιμόνων ἐπικάλυψιν ἐξήρκει καὶ ἡ τοιαύτη τῶν χιτῶνων χρῆσις.

H 2

κγ. Καρ

(1) ἴσως ἐκ Φλοιῶν.

(2) Ἐζητᾶται. ἢ ἐν χάλῃ ἐκδ.

(3) Ἐποίησαν οἱ περὶ τὸν Ἀδὰμ τὰ ἐνδύματα. ἢ ἐν χάλῃ, ἐκδ.

κγ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός· ἰδὲ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν, τῷ γινώσκῃ καλὸν καὶ πονηρόν.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστι τὸ ἰδὲ γέγονεν Ἀδὰμ ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν; Ἐπειδὴ ὁ διάβολος εἶπεν, ἔσεοθε ὡς Θεοὶ, γινώσκοντες καλὸν, καὶ πονηρόν, ἐδέξατο δὲ τῷ θανάτῳ τὸν ὅρον τὴν αἰτολῶ παραβάς, εἰρωνικῶς τῷτο εἶρηκεν ὁ τῶν ὅλων Θεός, δεικνύς τῆς διαβολικῆς ἐπαγγελίας τὸ ψεῦδος.

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Λίαν τοῖς ῥήμασι τέτοις ὠδυνῆσε τὸν Ἀδὰμ, εἰς σιωπαῖδῃσιν αὐτόν, διὰ τῷ αὐτοῖς ἡθῆς, μάλιστα τῆς ἀπάτης τῷ ὅφειος, ἀγαγών· εἰπόντος, ἔσεοθε ὡς Θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. τί γὰρ εἰδὲ λοιπὸν, Φησὶ, τῷ Ἀδὰμ τῷτων, ὧν προσεδόκησεν; αὐτοτελῇ τῷ ὅφειος τὴν ἐπαγγελίαν ἐπὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν ἔργων ἐδέξατο. ἰδὲ γὰρ ἀκριβῶς μεμάθηκεν, ὅπως γέγονεν εἰς ἐξ ἡμῶν.

» ** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Τί ἐστίν, ὅτι ἰδὲ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν; Ἐλεγκτικῶς τὴν εἰκασιν τῷ Ἀδὰμ μεμφόμενος, λέγει ὁ Θεός· μὴ ὁ ἐνόμισας γενέσθαι, ἐγένετο; μὴ Θεός ἐγένεα, καθὼς ὁ πονηρὸς ἀπέσοι, καὶ ἐπλάνησέ σε; ἐπιθυμίας γὰρ ὑψηλότερος γενέσθαι, εἰς τὸ ἥττον ἐξέπεσεν.

Καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα αὐτῷ, καὶ λάβῃ ἀπὸ τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς, καὶ Φάγῃ, καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Μεταλαβεῖν αὐτόν τῷ καρπῷ τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς διεκώλυσεν, ὅτι φθονῶν αὐτῷ τῆς ἀθανάτης ζωῆς, ἀλλὰ τῆς ἀμαρτίας ἐπέχων τὸν δρόμον. ἰατρεία τοίνυν ὁ θάνατος, ὅτι τιμωρία ἐστίν. ἐπέχει γὰρ τῆς ἀμαρτίας τὴν ὁρμῶν. ὁ γὰρ ἀποθανών Φησὶ, δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας.

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἀλλὰ γὰρ ἐντεῦθεν Φησὶν ἀπίτῳ λοιπόν. ὅτι γὰρ οἶόν τε παραβεβηκότα τὴν αἰτολῶν, καὶ τὸν θάνατον διὰ τῆς ἀμαρτίας ἐπισασάμενον, ἔτι τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς μετασχέιν. τῷτο μὲν γὰρ ἄνετος ἀθανάτων τροφή, ὁ δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν ἀπέφηνε τῆς ἀτελεσθότητος ζωῆς.

» ΑΚΑΚΙΟΥ. Οὐ δὲ θαυμάζεν, εἰ διὰ τῶν αἰδητῶν ξύλων ἀθανασία ἀνθρώποις ἐγένετο, καὶ γνώσις καλῆ, καὶ πονηρῆ· ὅποτε καὶ δι' αἰδητῶν ὕδατος ἄφεισις ἀμαρτιῶν δίδεται· καὶ ἄρτος αἰδητῶς, καὶ οἶνος ἀγιάζει τὸς μεταλαμβάνοντας αὐτόν. ἴδοι δέ τις καὶ δι' αἰδητῶν Φαρμάκῃ, εἰ μὴ ζῶν, ἀλλὰ θάνατον ἐγγιγνόμενον. ὅθεν ἐκ ἀπισθῆσαι τίς καὶ ζωῆς αἰδητῶν ὑπῆρχε· θαίποτε ξύλον, ὅτι διὰ τὴν παράβασιν μεταλαμβάνειν ἐκ ἡξιώθησαν. ὥστερ δὲ

θανάτῳ εἰς τὸν τρόπον δύω, ὁ μὲν ψυχῆς, ὁ δὲ σώματος· ἔτω καὶ σώματος, καὶ ζωῆς ὁμοίως. καὶ τάχα τὸ μὲν νοητὸν ξύλον τῆς ζωῆς, τῇ ψυχῇ τὴν ἀθανάσιαν παρέχει· τὸ δὲ αἰδητῶν, τῷ σώματι.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἐκώλυσεν τὸν Ἀδὰμ Φαγεῖν μετὰ τὴν παράβασιν ἀπὸ τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς, ἵνα μὴ μένῃ τὰ τῆς φθορᾶς ἀθάνατα. διὸ καὶ ἐκβάλλει αὐτόν πρὸς τὸ παρόν, ἵνα μὴ τὴν χεῖρα ἐκτείνας, λαβὼν Φάγῃ, καὶ ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ὅτι γὰρ ἐφθόνει· λαβὼν γὰρ ἀπὸ τῷ ἀπηγορεύμεν ξύλῳ, ἅμα παρακολῶν, καὶ κακίαν ἀνείληφε. λαβεῖν δὲ ἐν τοῖς τοῖστοις ὄντα ἀπὸ τῷ τῆς ζωῆς ξύλῳ ἐπὶ τῷ Φαγόντα αὐτόν ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ἔδει ἄλλο μὴ, ἢ ἀθάνατον γενέσθαι τὸ κακόν. καὶ τῷτο ἔλεγεν ὁ Ἐβραῖος.

» Γ. καὶ ἔξαπέστειλεν αὐτόν Κύριος ὁ Θεός ἐκ τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰδὲ τὰς ἀποφάσεις αὐτῷ εἰς ἔργον ἄγει, καὶ ἐκ τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐξαγαγών, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν αὐτόν ποιεῖ, ἐξ ἧς ἐλήφθη· καὶ ἐκ ἀπλῶς εἶπεν ἐξ ἧς ἐλήφθη· ἀλλ' ἵνα διωκεῖν τὴν ὑπόμνησιν ἔχῃ τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν ἐργασίαν, καὶ εἰδέναι ἔχῃ ὡς ἐκεῖθεν αὐτῷ ἡ σύστασις, καὶ ἡ ἐσία τῷ σώματος ἐκ τῆς γῆς ἐξ ἀρχῆς γεγέννηται· ἐκείνῳ, Φησὶν, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἧς καὶ αὐτὸς σωῆσθαι. τῷτο γὰρ καὶ ἐν τῇ ἀποφάσει ἔλεγεν· ἐν ἰδρωτί τῷ προσώπῳ σε Φαγῇ τὸν ἄρτον σε. τὸ αὐτὸ τοίνυν καὶ νῦν λέγει διὰ τῷ εἰπεῖν, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη.

» Ε. καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδὰμ, καὶ κατώκησεν αὐτόν ἀπέναντι τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καταντικρὺ τῷ παραδείσῳ διάγειν αὐτόν προσέταξεν· ἵνα τῆς ἀλύπτῃς βιοτῆς εἰς μνήμῳ ἐρχόμενος, μισθῇ τὴν ἀμαρτίαν, ὡς πρόξενον τῆς ἐπιπόνου ζωῆς.

» Ζ. ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Τῷ Ἀδὰμ ἡ παροίκησις ἀντὶ τιμωρίας ἐδόθη· ἵνα ὁρῶν τὸν παράδεισον, ἀνάμνησκηται τῆς ἐκπτώσεως, καὶ τὰς ὑβὲς ἀσφαλίζηται.

Καὶ ἔταξε τὰ Χερσβίμ, καὶ τὴν Φλογίνην ῥομφαίαν τὴν σρεφομένην φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς.

» Η. ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οὐκ ἔν ἡ τῆς Φλογίνης ῥομφαίας ὅρασις, καὶ τὰ Χερσβίμ τότε ἐχρησίμωσεν, ἕως ὅτε ἔζη ὁ Ἀδὰμ.

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὰ δὲ Χερσβίμ εἰσι δυνάμεις ἀόρατοι. ταύτας, Φησὶ, δεξαμένης τῷ παραδείσῳ τὴν φύλακῶν χρηματίζεσθαι

ζεῶσαι εἰς ῥομφαίας ὅψιν φλογώδεις τε καὶ αἰκινήτες, καὶ τῷ Ἀδὰμ τὴν εἰσοδὸν ἀποκλείειν.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Οὐχ ἀπλῶς προτέθηκε τὴν σρεφομείην· ἀλλ' ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι πᾶσα ὁδὸς αὐτῷ ἀποτελείσθαι, τῆς ῥομφαίας ἐκείνης διὰ τῆς σρεφειᾶς πᾶσας τὰς ἐκεῖ φερύσσας ὁδούς ἀποφραττίσσης, καὶ διωεκῇ τὸν φόβον αὐτῷ, καὶ τὴν ὑπόμνησιν παρέχειν δυναμένης.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Οὐκ ἀοράτως τινὰς δυνάμεις λέγει τὰ Χερυβίμ ὡς τινὲς οἶονταί· ἐπεὶ μηδὲ σιωπῇ τί ἀόρατος φύσις ἐκεί, αὐδητῆς ὅψεως ὀφειλέσης εἶναι τῆς τὸν Ἀδὰμ παιδουσίας. ἔτε ἔν ἡ φλογὶν ῥομφαία φύσις ὡς πυρός, ἀλλ' ὅψις τοιαύτη· ἔδὲ τὰ Χερυβίμ ζῶα, ἀλλ' ὅψις τοιαύτη· ἐπεὶ καὶ Ἰεζεκιήλ τετραπρόσωπα τὰ Χερυβίμ ὀρεῖ. τετραπρόσωπα δὲ ἀόρατος φύσις ἔκ ἐστιν· ἀλλὰ Χερυβίμ

A., καλεῖ πᾶν τὸ δυνατὸν· ἔτω λέγει, ὁ καθ' ἑ-
 „ μινος ἐπὶ τῶν Χερυβίμ, ἀντὶ τῆς, ὁ δυ-
 „ νατός βασιλεύς ὢν· καὶ ἐπέβη ἐπὶ Χε-
 „ ρυβίμ, καὶ ἐπετάδι, ἀντὶ τῆς, μετὰ πολ-
 „ λῆς παρεγίνετο τῆς δυνάμεως. τὸ ἔν
 „ ἔταξε τὰ Χερυβίμ, ἵνα εἴπῃ δυνατὴν τινα
 „ καὶ φοβεράν ὅψιν καὶ μορφῇ, ὥσαντι τι-
 „ νῶν ζώων ἐπέστησε τῇ εἰσόδῳ τῆς παραδείσου,
 „ ὥστε ἀπεργεῖν τὸν Ἀδὰμ.

B ΔΙΔΥΜΟΥ. Ῥομφαία ἔρηται σρεφο-
 „ μείην· ἵνα σρεφείτοσ ἀπὸ κακίας εἰς ἀρε-
 „ τὴν τῆς ἀνθρώπου, καὶ αὐτῇ σρεφῇ, τὴν
 „ εἰσοδὸν παρέχουσα. εἰ τοίνυν τῆς εἰσόδου τι-
 „ νὶ γένοιτο πόθος, διὰ τῶν χαίρων γινώ-
 „ σκων τῆς ἀληθείας, ἧς μετέχειν αἰκός
 „ τὸν εἰσείναι βεβλόμενον· ἐρμηνεύεται γὰρ
 „ πληθὺς γνώσεως· τῆς δὲ ῥομφαίας, τὴν
 „ ἐπίπονον ἀγωγὴν. διὰ πολλῶν γὰρ θλί-
 „ ψων τῆς εἰσόδου τῆς βασιλείας ἐστὶν ἐπι-
 „ τυχεῖν.

Κ Ε Φ. Δ.

α. **Α**δὰμ δὲ ἔγνω Εὐάν τὴν γυ-
 „ ναῖκα αὐτῆς. καὶ συλλα-
 „ βῶσα, ἔτεκε τὸν Κάιν.
 „ καὶ εἶπεν, ἐκτῆσάμην ἄνθρωπον διὰ
 „ τῆς Θεῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ἔχ ὡς οἱ
 „ πολλοὶ λέγουσιν, ὅτι ἐν τῷ παραδείσῳ ἐμί-
 „ γη τῇ γυναικὶ ὁ Ἀδὰμ, καὶ διὰ τῆς ἐξε-
 „ βλήσεως τῆς παραδείσου.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Μετὰ τὴν πα-
 „ ρακοίαν, μετὰ τὴν ἐκπίλωσιν τὴν ἐκ τῆς πα-
 „ ραδείσου, τότε τὰ τῆς σωστικῆς ἀρχῆς
 „ λαμβάνει. πρὸ γὰρ τῆς παρακοῆς ἀγ-
 „ γελικὸν ἐμιμῶντο βίον, καὶ ἔδαμῃ σωσ-
 „ τικῆς λόγος.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Ὅρα δὲ, εἰ μὴ καὶ
 „ ἄλλως ἢ γραφῇ τὰς ἀνακεκραμμένους τινί,
 „ καὶ εἰδέναι τὰς γινώσκων ἐκείνο φησὶν, ὡς
 „ ἀνεκράθησαν, καὶ κεκοινωνήκασιν· πρὸ δὲ
 „ τῆς τοιαύτης εἰσσεως καὶ κοινωνίας, καὶ
 „ τὰς λόγους καταλαμβάνωσι περί τινος, ὅ
 „ γινώσκουσιν ἐκεῖνο. ὁ γὰρ Ἀδὰμ περὶ τῆς
 „ Εὐας λέγων, τῆς νῦν ὅσον ἐκ τῶν ὁσέων-
 „ μα, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μου, ἔκ ἦδει
 „ τὴν γυναικα. ὅτε γὰρ αὐτῇ ἐκολληθῇ, τό-
 „ τε εἴρηται· ἔγνω δὲ Ἀδὰμ Εὐάν τὴν γυ-
 „ ναῖκα αὐτῆς.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Ὁ εἰπὼν ἐκτῆσάμην
 „ ἄνθρωπον διὰ τῆς Θεῆς, ἔχῃ κλίσας τὸν
 „ Κάιν, ἀλλὰ γεννήσας, ταύτη φαίνεται
 „ χρησάμενος τῇ φωνῇ.

β. Καὶ προσέθηκε τεκεῖν τὸν Ἀ-
 „ βελφὸν αὐτῆς τὸν Ἀβελ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Διδύμους
 „ αὐτὰς εἶναι ἀπὸ μιᾶς συλλήψεως. διό φησι

„ προσκεῖται τῷ, ἔτεκε Κάιν, καὶ προσέ-
 „ θεκε τεκεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Ἀβελ.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ἀλλ' ὁ μὲν Κάιν προε-
 „ πήδα χρόνῳ τῷ κατὰ γένεσιν, εἶπετο δὲ,
 „ καὶ ὡς μετ' αὐτὸν ὁ Ἀβελ.

Καὶ ἐγένετο Ἀβελ ποιμὴν προ-
 „ βάτων· Κάιν δὲ ἦν ἐργαζόμενος
 „ τὴν γῆν.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Καὶ ὁ μὲν Κάιν ἡδείς,
 „ οἶμαί περ, χλοηφορέτῃ τῇ γῇ. καὶ πολὺ δὴ
 „ λίαν εὐξύλον τε καὶ ὑβερνεσάτω ὁρῶν, καὶ
 „ καρποῖς ὡραίοις πεποικιλμένῳ, δεῖν ὡη-
 „ θῇ ταῖς ἐπιεικείαις ἀποφαίνειν ἡμερωτέ-
 „ ραν τῶν ὁρῶμένων τὴν ὅψιν. Καὶ μετ' ἐλίγα.
 „ Ἐδίδεκε δὲ αὐτῷ ἴσως ἡ φύσις τὸ εἰδέναι καὶ
 „ ταῦτα, καὶ θεῖος εἰς τὸν καὶ ἀπόρρητος
 „ νόμος ἐνεχάρατ' ἐπεὶ τὴν ὡν ἂν εἴλοιτο
 „ γινώσκων. ἀλλὰ ταῦτ' αὐτὸν ὁ Κάιν σπασθῆς
 „ ἤξιετο καὶ πόνων. Ἀβελ δὲ ὁ σοφὸς τὸν
 „ ἐπὶ ξύλοις ἰδρωτά, καὶ σκαπάνῃ μεθεῖς,
 „ καὶ μὴ καὶ ἀρπῆς ἐκ ἀνεχόμενος. ἀγέ-
 „ λαις οἷον ἐπετρέπετο. παρεκόμενον δὲ
 „ ἴσως εἰς τῆς γνώμης αὐτὸν, ἀρνεοῖται μὴ
 „ μητράσι λεπτὸν ὑπὸ χεῖρας ἔτι, καὶ μόλις
 „ ἀναβληχόμενος, ἀπαλοῖς δὲ καὶ νεοπαγέ-
 „ σι ποσὶν ὅταν θῇ πρὸς βραχὺ διασκαίρου-
 „ τες· καὶ μὴ ἐπὶ τῆς καὶ ἀμυδρῆς αἰ-
 „ γας, τὰ ὑψηλότερα τῶν πετρῶν ἀμογητὶ
 „ διαδρώσκουσα. ψήφω δὲ, οἶμαί, παγκά-
 „ λῃ τὴν ποιμενικὴν σεφάνην ἡδὲ σοφὸς ὢν
 „ ἄγαν, τῆς ἐπ' ἀνθρώποις ἡγεμονίας προ-
 „ μελέτησιν ὡς περὶ τινὰ τὸ χρῆμα τιθεῖς,
 „ ὥδε τε ἔχων ἡγεμόνος· λαὸν ποιμένας τὰς
 „ ἐθνῶν, ἢ πόλεων, ἢ δήμων προεσηκότας
 „ ὀνομάζειν ἔθος καὶ αὐτῇ τῇ Γραφῇ τῇ θεο-
 „ πνύσει, καὶ τοῖς Ἑλλήνων λογάσι.

γ. Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας ἦνευ-
κε Κάιν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς
θυσίαν τῷ Κυρίῳ.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πῶς
τῷ σωειδῶτι τὴν γνώσιν εἰσπέθετο τῆς
Φύσεως ὁ δημιουργός. τίς γὰρ, εἰπέ μοι,
τῆτον ὠδήγησε πρὸς τὴν τοιαύτην εἰνοίαν;
ἔδδεις ἕτερος, ἀλλ' ἢ εἰ τῷ σωειδῶτι γνώσις.
» ὡς γὰρ, Φησὶν, ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς
» θυσίαν τῷ Κυρίῳ. ἦδει γὰρ καὶ ἠπίσταντο,
ὅτι προσήκει καθάπερ δεσπότη ἐκ τῶν οἰ-
κείων κλημάτων προσάγειν τὴν τῶν γεννῶν.

δ. Καὶ Ἄβελ ἦνευκε καὶ αὐτὸς
ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν προβά-
των αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν σεάτων
αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὰ κρέττονα, καὶ τιμιώ-
τερα, ὡς καὶ Νῶε.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἄγει δὴ ἔν ὁ μὲν ἱε-
ρός τε καὶ πάνσοφος Ἄβελ τὰ τῆς ἀγέ-
λης ἀπόλεκτα, καὶ ἀριστὶνδῶ ἐγκεκριμένα.
» ὡς γὰρ, Φησὶν, ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων
» τῶν ἀμνῶν, καὶ ἀπὸ τῶν σεάτων αὐτῶν,
τετέσι τὰ πρῶχοντα καὶ ἐξαίρετα. καὶ
τὸν τῆς ἱερουργίας ἐκ ἀγνοήσεως τρόπον,
παρετίθει τὰ σεάτα. Κάιν δὲ ἔχ' ἔτω,
πολὺ δὲ λίαν ἀτημελῶς. τὰ μὲν γὰρ ὅτι
μάλις τῶν ὠρίμων ἐκπρεπῇ, ταῖς ἰδίαις
ἐχαρίζετο τρυφαίς, ἐλύπει δὲ τοῖς δοῦτέ-
ροις τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πῶς
ἡμῖν ἀντίτελλει τὸ φιλόθεον τέτα τῆς γνώ-
μης, καὶ ὅτι ἔχ' ἀπλῶς ἀπὸ τῶν προβά-
των προσώλεγκεν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πρωτοτό-
κων, τετέσιν ἀπὸ τῶν τιμίων, τῶν ἐξαι-
ρέτων· εἴτα καὶ αὐτῶν τέτων τῶν πρω-
τοτόκων πάλιν τὰ τιμιώτερα, καὶ ἀπὸ τῶν
σεάτων, Φησὶν, αὐτῶν τῶν ὕστατες ἐρω-
ν, τῶν τιμιωτέρων. ἐπὶ δὲ τῷ Κάιν ἔδδεν τοῖς-
τον ἐπεσημήνατο, ἀλλ' ὅτι προσώλεγκεν
ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν, ὡς ἂν
εἴποι τις τὰ τυχόντα, ἔδεμίαν σκεδῶν, ἔδδεν
ἀκριβοῖαν ἐπιδειξάμενος.

Καὶ ἐπεῖδεν ὁ Θεὸς ἐπὶ Ἄβελ,
ε. καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ. Ἐπὶ δὲ
Καῖν, καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ ἔ
προσέχε.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι καὶ ἐπι-
δεν; Ἀντὶ τῷ ἀπεδέξατο, ἐπῆνεσε τὴν
γνώμην, ἐξεφάνωσε τὴν προαίρεσιν, ἡρ-
κέσθη, ὡς ἂν εἴποι τις τῷ γεγονότι.
» Καὶ μετ' ὧν. Τὸ, ἐπεῖδεν ἐπὶ Ἄβελ, καὶ
» ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ Καῖν καὶ ἐπὶ
» ταῖς θυσίαις αὐτοῦ ἔ προσέχε, θεοπρε-
πῶς νοῶμεν. βέλεται γὰρ εἰπεῖν, ὅτι
τοιαύτῳ αὐτοῖς γνώσιν εἰέθηκεν, ὅτι τῷ
μὲν ἡρέσθη τῇ προαίρεσει, τῷ δὲ ἀπεσεῖ-
σατο τὴν ἀγνωμοσύνην.

Α. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καὶ ἐπεῖδεν ὁ Θεὸς ἐπὶ
» Ἄβελ, καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ. ἐπὶ δὲ
» Καῖν, καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ ἔ προσέ-
χε. Τῆτότινες ἐζητήκασιν, ὅτι χάριν ὁ
Προφήτης τὴν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων ἐνῆλ-
λαξε· θυσίαν μὲν, τὴν τῶν καρπῶν προ-
σκομιδῶν· δῶρον δὲ, τὴν τῷ ἀρνίῳ προσει-
πῶν. Ἐμοὶ μὲν ἔν ἔδδεν τι δοκεῖ διαφέρειν,
ἀλλὰ σωήθως κατὰ τὸ τῆς Γραφῆς ἰδίω-
μα διωρίσθαι, εἴ τι καὶ ταῦτόν ὄντα τὰ συ-
ναμφοτερα, καθὼς πρ καὶ Παῦλος λέγει

Β. ναμφοτερα, καθὼς πρ καὶ Παῦλος λέγει
» αὐτὰ συναριθμῶν· εἰς τὸ προσφέρειν δῶ- Εβρ. 5. 1.

» ρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. ἄς μὲν-
τοι τέτα τινὲς αἰτίας εἰρήκασιν, αἰδεῖ εἰσί-
μία μὲν, ἐπεὶ μὴ πῶς τότε τὰ ζῶα. Φησὶ,
κατεσφάττετο· δοῦτέρα δὲ, ὅτι. ἔδδεν τῇ
θεῷ Γραφῇ δι' αἰνιγμάτων τὰ μέλλοντα
προδηλῶν. ἐπεὶ τοίνυν ἐμελλε, Φησὶ,
νομοθετεῖν περὶ θυσιῶν, εἴτα πάλιν αὐ-
τὰς καταργεῖν, εἰκότως τὴν ἔδεχθῆσαν

Γ. τῷ Καῖν προσφορὰν, θυσίαν ὀνόμασαν.
ὅτι δὲ ψυχρὸς, καὶ μερακνωδὸς ἔτος ὁ
λόγος, αὐτόθεν δῆλον. θυσίαν γὰρ καὶ
τὸν σωτήριον τῷ Κυρίῳ ὀνομάζει σαυρόν·
» ἐπὶ σωτελείᾳ γὰρ τῶν αἰώνων εἰς ἀδότη- Εβρ. 9. 26.
» σιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφα-
» νέρωται· καίτοι πῶς ἂν ἀληθῶς ὄντος
ἐκείνου τῷ λόγῳ, τῷ αὐτῷ τὸν τῷ Κυρίῳ
θανάτον ὀνόματι προσηγόρευσε;

Δ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὐκ ἔν ἐπὶ μὲν δώροις
τοῖς τῷ Ἄβελ πῦρ καθιᾶς ἐρανόθεν, δα-
πανῶσαι κατεσκόδασε τὰ ἱερωμένα. ἐπὶ
» δὲ Καῖν, καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ, ἔ προ-
σέχε Φησὶν. ἔ γὰρ τὸ σωήθως ἐπηφίει
πῦρ τοῖς δώροις τοῖς προσεληγεμένοις.

Καὶ ἐλύπησε τὸν Καῖν λίαν, καὶ
συνέπεσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

Ε. ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰ ἐλύπηθη Καῖν, μὴ
δεχθῆναι τῶν παρ' αὐτοῦ προσεληγεμέ-
νων, δῆλον ὅτι μετεμελήθη. τῶν γὰρ
μεταμελεσμένων ἡ λύπη. Ἠνίασεν αὐτόν
ἔχ' ἡ αὐτοῦ πλημμέλεια, ἀλλ' ἢ τῷ ἀδελφῷ
ὕπραξία. τῆτο γὰρ καὶ ὁ Ἀκύλας ἡνί-
» ξάτο· ἔφη δὲ ἔτω· καὶ ὀργίλον τῷ Καῖν,
» καὶ ἐπεσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ εἶπε
» Κύριος πρὸς Καῖν εἰς τί ὀργίλον σοι; (1)

Ζ. *** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Διπλᾶ τὰ τῆς
λύπης αὐτῷ γέγονεν· ἔχ' ὅτι αὐτὸς μῶ-
νος ἀπόβλητος γέγονεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ
τῷ ἀδελφῷ δῶρον προσεδέχθη.

ς. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς τῷ
Καῖν, ἵνα τί περίλυπος ἐγέννη; καὶ
ἵνα τί συνέπεσε τὸ πρόσωπόν σου;

Η. *** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπεὶ γὰρ
εἶδεν αὐτὸν πολιορκούμενον, ὡς εἰπεῖν, ὑπὸ
τῷ τῆς βασκανίας πάθους, ὅρα πῶς τὴν
οἰκίαν ἀγαθότητα μιμνήσκον, κατάλλη-
λα αὐτῷ τὰ φάρμακα ἐπιτίθησιν· ὡς
ταχέως αὐτὸν ἀνιμῆσθαι, καὶ μὴ ὑπο-
βρύχιον

(1) Εἰς τί τὸ ὀργίλον σοι; ἢ ὡς χαλ. ἐκδ.

» βρύχιον γενέσθαι. ἵνα τὶ περίλυπος ἐγένε-
» νη; καὶ ἵνα τὶ σιωπέσειε τὸ πρόσωπόν σου;
τίνος ἕνεκα, Φησὶ, τοσαύτη λύπη κατε-
σχέθης, ὥς καὶ διὰ τῶν προσώπων δεικνύω
τῆς ἀδυσμίας τὸ μέγεθος;

ζ. Οὐκ ἂν ὀρθῶς προσενέγκης,
ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἡμαρτες; ἡσύ-
χασον. πρὸς σὲ ἡ ἀποσροφὴ αὐτῆ.
καὶ σὺ αὐτῇ ἄρξεις.

ΑΔΗΛΟΥ. Θεῷ μὲν γὰρ καὶ δεσπότῃ
προσενέγκας, ὀρθῶς ἐποίησας· τὸ δὲ μὴ
κρίττονα τῶν ὄντων, ἡμαρτες. μὴ ἔν
προδῆς ἀμαρτίαν ἐπὶ ἀμαρτίαν.

*** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Εἰ δὲ πρόσδεκτόν ἐστι
τῷ Θεῷ τὸ ἔργον τῆς ἐντολῆς, μὴ ἀκολά-
θως κατ' ἐντολὴν τῷ Θεῷ γινόμενον. Τῶ-
τε τῷ ἐρωτήματος σαφυνύειαν καὶ ὥστε
κανόνα τινὰ κατὰ πάντος τῶν τοιούτων πράγ-
ματος παιδιδόμεθα, παρὰ μὲν τῆς πα-
λαιᾶς διαθήκης, ὥς ἐκ προσώπων τῷ Θεῷ
» λεγούσης, ἐάν ὀρθῶς μὲν προσενέγκῃς. ὀρ-
» θῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἡμαρτες, ἡσύχασον·
» πρὸς σὲ ἡ ἀποσροφὴ αὐτῆ. ὥς μὴ μόνον
ἀπρόσδεκτον εἶναι τὸ προσκνεχθῆναι μὴ νο-
μίμως, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀμαρτίαν λογιζώμεθα
τῷ ἔτῳ προσκνεχάντι.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πᾶν ὅπερ ἄντις
κατὰ τὸ ἴδιον θέλημα ποιεῖ, τῆτο τῷ μὲν
ποιεῖντός ἐστιν ἴδιον, τῆς δὲ θεοσεβείας ἀλ-
λότριον· καὶ φόβος μήποτε ἀκῆση παρὰ
» τῷ Θεῷ περὶ ὃ δοκεῖ ποιεῖν, πρὸς σὲ ἡ ἀπο-
» σροφὴ αὐτῆ; καὶ σὺ ἄρξεις αὐτῇ.

*** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Τί ἐστι τὸ, πρὸς σὲ
ἡ ἀποσροφὴ αὐτῆ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτῇ;
Τῷ προσκνεχθῆναι τὸς δῶρα εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ
Καῖν, ὅτι αὐτῇ τῷ δῶρα, ἔ προσήγαγες
προσγνήσεται σοι ἡ ἀποσροφὴ αὐτῆ, καὶ
σὺ ἐξασιάσεις αὐτῇ. ὥς θέλεις ποιήσῃς.
ἐγὼ γὰρ αὐτὸ ἔ προσεδεξάμην.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸ μὲν γὰρ εἰς
ἐννοίαν ἐλθεῖν τῷ προσκνεχθῆναι, ἐπαινε-
τόν· τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς διελθεῖν, τῆτο τῷ
ἀποβολῇ ἐργάσατο τῷ προσκνεχθῆναι.
ἔδει γὰρ Θεῷ προσάγοντα πολλῶν ἐπιδεί-
ξασθαι περὶ τῷ διαίρεσιν τῷ ἀκρίβειαν.
καὶ ὅσον ἐστὶ τὸ μέσον τῷ δεχομένῳ καὶ προ-
σαγόντος, τοσαύτῳ ποιήσασθαι καὶ ἐν τῇ
διαίρεσει τῷ διαφορᾷ. Καὶ μεθ' ἑτέρα. Ἡ-
μαρτες, ἡσύχασον· μὴ νομίσης, Φησὶν,
εἰ καὶ ἀπεσφάλλω σε τῷ θυσίαν διὰ τῷ
ἐκ ὀρθῶν γνωμῶν, καὶ εἰ τὸ τῷ ἀδελφῷ
δῶρον προσεδεξάμην διὰ τῷ ὑγιῇ προαί-
ρεσιν, ὅτι τῶν πρωτίων σε ἀποσερῶ, καὶ
τῆς ἀξίας τῶν πρωτοτόκων ἐκβαλλῶ. εἰ
γὰρ καὶ τῆς παρ' ἐμὲ τιμῆς ἡξιώται, καὶ
δὲ πρόσδεκτα αὐτῇ γέγονε τὰ δῶρα, ἀλλὰ
» πρὸς σὲ ἡ ἀποσροφὴ αὐτῆ, καὶ σὺ ἄρξεις
αὐτῇ. ὥς καὶ μετὰ τῷ ἀμαρτίαν ταύ-
τῳ ἔχαινε συγχωρῶ τὰ προτερήματα
τῆς πρωτοτοκίας, καὶ εἰναι ὑπὸ τῷ σὺ
ἐξασίαν εἶναι κελεύω. καὶ ὑπὸ τῷ ἀρχῇ
τῷ σὺ. Καὶ μεθ' ἑτέρα. Εἰσὶ τινες λέγον-

Α τες, ὅτι περὶ τῆς θυσίας τῆς προσκνεχ-
θείσης παρ' αὐτῇ ὁ Θεὸς πρὸς αὐτὸν διε-
» λέχθη τὰ τοιαῦτα, ὅτι πρὸς σὲ ἡ ἀποσρο-
» φη, Φησὶ, τῷ δῶρα, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτῇ,
ἀντὶ τῆς, σὺ αὐτῇ ἀπολαύσεις. διὰ τῆτο
ἐν ἀμφοτέροις εἰπὼν, καὶ ἀλλήλων τῇ ὑμε-
τέρῳ σωέσει· ἵνα ὅπερ ἂν ἀκολούθουτον
ἡμῖν φανῇ, δέξῃται καὶ αὐτοὶ τῆτο. ἐμοὶ γὰρ
δοκεῖ περὶ τῶν ἀδελφῶν εἰρηδοῦναι τῆτο.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ ὑπὸ τῷ Θεῷ εἰρημῶν
» πρὸς τὸν Καῖν, πρὸς σὲ ἡ ἀποσροφὴ αὐτῆ,
» καὶ σὺ ἄρξεις αὐτῇ, διτλῶ ἔχει τῷ ἐννοίαν.
ἡ γὰρ περὶ τῆς προσφορᾶς αὐτῆς εἰρηται,
τῆτέστιν, ἔξεις αὐτῆς σὺ τὰ σαυτῇ, καὶ ἔ
λήψεται τῆτων Ἀβελ ἐδὲν· ἡ καὶ περὶ τῷ
Ἀβελ τυχόν, ἀντὶ τῆς, καὶ νῦν ἐδὲν ἦ-
τον ὑπερέχων αὐτῇ τοῖς πρωτοτόκοις δια-
μενεῖς.

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Χρὴ γινώσκῃν, ὅτι ὁ μα-
κάριος Κύριλλος ἔτως εἶπεν εἰρηδοῦναι πα-
ρὰ τῷ Θεῷ· πρὸς μὲν τὸν Καῖν, ἡμαρτες;
ἡσύχασον· πρὸς δὲ τὸν Ἀβελ, πρὸς σὲ
ἡ ἀποσροφὴ αὐτῆ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτῇ.
ταῦτα τίθησιν ἐν τοῖς γλαφυροῖς.

η. Εἶπε δὲ Καῖν πρὸς Ἀβελ τὸν
ἀδελφὸν αὐτῆ, ἐξέλθωμεν δὴ εἰς
τὸ πεδῖον.

Δ * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Παρ' ἐδὲν τῶν λοι-
πῶν κέται τὰ ῥήματα τῷ Καῖν τὰ πρὸς
Ἀβελ· ἀλλ' ἐδὲ παρ' Ἑβραίοις· ἀλλ' ἐν
ἀποκρύφῳ φασί. παρὰ δὲ τοῖς ἐβδωμή-
κοντα κέται. ἔχει δὲ αὐτὰ καὶ τὸ Σα-
μαριτικόν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὰ μὲν ῥήμα-
τα, ἀδελφῶ· ἡ δὲ γνώμη, Φοιική.

Ε Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτῆς
ἐν τῷ πεδίῳ, ἀνέστη Καῖν ἐπὶ Ἀβελ
τὸν ἀδελφὸν αὐτῆ, καὶ ἀπέκτεινεν
αὐτόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἰχυρότερον τῆς θείας πα-
ραίνεως γέγονε τὸ πάθος τῷ φθόνῳ.

Ζ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε τῷ Ἀδὰμ
ἡμαρτηκότος, ὁ δίκαιος ἐτελούτησε πρω-
τος; Σαθρὸν ἡβελήθη ὁ Θεὸς γενέσθαι
τὸν τῷ θανάτῳ θεμέλιον. εἰ γὰρ Ἀδὰμ
πρότερος ἐτελούτησεν, ἔχον ἂν ἐκείνος
ἰχυρὰν τῷ κρηπίδα, πρῶτον νεκρὸν τὸν
ἡμαρτηκότα δεξάμενος. ἐπειδὴ δὲ τὸν ἀδί-
κως ἀνηρημῶν ἐδέξατο πρῶτον, σφαλε-
ρὸν τὸ θεμέλιον ἔχει.

θ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς
Καῖν, πῶς ἐστὶν Ἀβελ ὁ ἀδελφός σου;
καὶ εἶπεν, ἔ γινώσκω. μὴ φύλαξ τῷ
ἀδελφῷ σου εἰμὶ ἐγώ;

Η ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπεφάνη ὁ ἰατρὸς, ἵνα
προσφύγῃ αὐτῷ ὁ ἀδελφός. ὁ δὲ ἔ μόνον
κρύπτει τὸ ἔλκος, ἀλλὰ καὶ ἕτερον προ-
σεργάζεται τῷ φόνῳ τὸ ψεῦδος.

ΤΟΥ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ μαθεῖν βεβόησεν Α
ἐρωτᾷ, ἀλλὰ μετανοίας αὐτῷ ἀφορμῶν
παρεχόμενος.

** ΧΥΤΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀγνοίαν προ-
σποιεῖται ὁ Φιλάνθρωπος δεσποτῆς, ἵνα διὰ
τῆς ἐρωτήσεως παρασκώδασῃ τὸν τὰ τοι-
αῦτα ἐργασμὸν ἐπειχθῆναι πρὸς τὴν
ὁμολογίαν τῆς πλημμελῆματος, καὶ διω-
θῇ συγγνώμης τινὸς ἴσως καὶ Φιλάνθρω-
πίας ἐπιτυχεῖν. Καὶ μετ' ὀλίγου. Καὶ εἶπε,
» Φησὶν, ἔ γινώσκω. μὴ Φύλαξ τῆς ἀδελ-
» Φῶς εἰμὶ ἐγώ; αἰνέει μοι ἐνταῦθα τῆς συ-
ναιδέου τὴν κατηγορίαν, καὶ ὅπως ὠδύ-
μνος, ὡς εἰπεῖν, ὑπὸ τῆς σιωπῆς,
ἐκ ἔστη μέχρι τῆς εἰπεῖν, ἔ γινώσκω. ἀλλ'
» ἐπήγαγε, μὴ Φύλαξ τῆς ἀδελφῶς εἰμὶ
ἐγώ; μονομαχίᾳ αὐτὸν ἐλέγχων. καί τοι
εἰ σοὶ κατ' ἀκολοθίαν ἅπαντα ἐπέπρακτο,
καὶ κατὰ τὸν τῆς φύσεως νόμον, ἐχρῆ-
σε καὶ Φύλακα εἶναι τῆς τῆς ἀδελφῶς σω-
τηρίας.

ι. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, τί τῆτο ἐποίη-
σας; Φωνὴ αἵματος τῆς ἀδελφῶς
βοᾷ πρὸς με ἐκ τῆς γῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὴν Φανέρωσιν λέ-
γει, ὡς καὶ ἐτέρωθι. ἰδὲ ὁ μισθὸς τῶν ἐρ-
» γῶν τῶν ἀμνησάντων τὰς χῶρας ὑμῶν.
» ὁ ἀπεσερηνισμένος ὑφ' ὑμῶν κραζει. διωκτὸν
δὲ καὶ τὸ αἷμα, ἀντὶ τῆς ψυχῆς ἐνταῦθα
εἰρηδῶν.

» ** ΧΥΤΣΟΣΤΟΜΟΥ. Φωνὴ αἵματος
» τῆς ἀδελφῶς βοᾷ πρὸς με ἐκ τῆς γῆς· μὴ
γὰρ φησὶν εἰς ἑξῆς καὶ ἄλλοτριον τὴν πα-
ρανομίαν ταύτῃ ἐργάσω; εἰς τὸν ἀδελ-
φὸν τὸν σὸν, τὸν ἑδὸν ἡδικοῦτα.

» ** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ μετ' αἷμα τῆς Ἀβελ,
μόνον τάχα πρὸς κατακράγει τῆς φωνῆς·
τὸ δέ γε τίμιον αἷμα τῆς Χριστῆς κατακρά-
γει μετ' αἵματος τῶν Ἰσραηλίων ὁμότητος καὶ
ἀχαριστίας· ἐξῆρε δὲ τὸν κόσμον τῆς ἀ-
μαρτίας, ὡς κεχυμένον ὑπὲρ αὐτῆς. τοι-
» γὰρ τοι φησὶν ὁ Θεωπείσιος Παῦλος προσελ-
» θεῖν ἡμᾶς τὰς αὐτῆς πίστεως δεδικαιωμένους, αἵ-
»ματος ἑναντισμῶ, κρατῆτον λαλῶντι παρὰ
» τὸν Ἀβελ.

ια. Καὶ νῦν ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ
τῆς γῆς, ἣ ἔχανε τὸ σῶμα αὐτῆς δέ-
ξαται τὸ αἷμα τῆς ἀδελφῶς ἐκ τῆς
χειρὸς σου.

» ** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Διατὶ τῷ μετ' αἵματι
» κατηράσατο ὁ Θεός, λέγων· ἐπικατάρα-
»τος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς· ἐπὶ δὲ τῆς Ἀδὰμ, τῇ
γῇ ἐπέθετο τὴν κατάραν, εἰπὼν· ἐπικα-
»τάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου; Ὅτι ὁ
μὲν Κάιν ἠρνήσατο τὸν Θεόν, κρύψας τὸ
ἀμάρτημα· διὸ καὶ μέζονα τὴν καταδί-
» κλιν· ἐργάσατο· ὁ δὲ Ἀδὰμ ὁμολογήσας,
τὴν πολλὴν ἐξ αὐτῆς ἀπάσατο τιμωρίαν.
ὁ γὰρ τὰ ἐαυτῆς πλάσματα ἐξομολογησά-
μενος, ἐπιτυχᾶναι ἀφέσεως.

ιβ. Ὅτι ἐργᾷ τὴν γῆν, καὶ ἔ προ-
θήσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς δυνάμει σοι.

» ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐργᾷ τὴν γῆν· τῆς
» τῆς κατατενόμενος τοῖς ἔργοις τοῖς γεη-
πονικοῖς, ἑδὲνα χρόνον ἀνῆλθαι, ὅτε νυ-
κλὸς, ὅτε ἡμέρας, ἐκλυόμενος ἐκ τῶν πό-
νων, ἀλλὰ δεσπότης τινὸς πικρῶς χαλεπω-
τέραν ἔχων τὴν ἀρρήτον ἀνάγκην, ἐπὶ
» τὰ ἔργα σε διεγείρσας. καὶ ἔ προθήσει
» δυνάμει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς. καί τοι εἰ καὶ τὸ
τῆς ἐργασίας ἀπαυσον εἴχεται καρπὸν,
αὐτὸς ὁ πόνος ἔ μετρία βάσανος ἡ τῶ
αἰὶ κατατανομάω, καὶ κοπιῶντι. ἐπει-
δὴ δὲ καὶ ἐργασία ἀπαυτος, καὶ ἀκαρπὸς
ἡ περὶ γῆς τὰ λαμπυρία (ἔ γὰρ ἐδίδε τὴν
ἰσχὺν) τρίτη αὐτῇ ἐστὶ τιμωρία ἡ ἀκαρ-
πία τῶν πόνων.

Ι γῆς. Στένων καὶ τρέμων ἔσθι ἐπὶ τῆς

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ὁ
Σύρος, σαλευόμενος, καὶ ἀκαταστατὸν, τῆς
τῆς μὴ μόνων ἐν ἐνὶ τόπῳ.

ιγ. Καὶ εἶπε Κάιν πρὸς Κύριον
τὸν Θεόν, μέζων ἡ αἰτία μου τῆς ἀφε-
θῆναι με.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Ἀντὶ τῆς, τῆτο μέγα ἐστὶ
τὸ ἀμάρτημά μου, ὅτι ὑπερβαίνει τῆς αἰτή-
σαι, καὶ λαβεῖν συγγνώμην.

ιδ. Καὶ εἰ ἐκβάλλεις με σήμερον
ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τῆς
προσώπου σου κρυβήσομαι, καὶ ἔσομαι
σένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς.

Ε ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τί ἐστι τὸ, εἰ ἐκβάλ-
» λεις με ἀπὸ τῆς γῆς; Τῆς εἰς χωρί-
» ζεις με τῆς ἀπ' αὐτῆς ὠφελείας· ἔ γὰρ
μετετίθετο ἐφ' ἕτερον τόπον, ἀλλ' ἡλ-
» λοτριετο τῶν ἀπ' αὐτῆς καλῶν· καὶ ἀπὸ
» τῆς προσώπου σου κρυβήσομαι. ἡ βαρυτά-
τη κόλασις τοῖς ὀφειλοῦσι ὁ ἀπὸ Θεοῦ
χωρισμός.

Καὶ ἔσαι πᾶς ὁ εὐρίσκων με, ἀπο-
κτενεῖ με.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ ἐν προσκρίσει γεγονώς,
ἔξω μέλλω τῆς σῆς εἶναι βοτῆς, διάλυ-
σόν μοι φόνον τὸν φόνον, καὶ ἀποκτανθῶ
καὶ γὰρ, καὶ συγχώρησόν μοι τὴν ἀμαρτίαν
τῆς φόνου.

Η ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ δὲ πᾶς ὁ εὐρίσκων-
» με ἀποκτενεῖ με ὑπὸ τῆς Κάιν ῥήθιν, περὶ
» ἀνθρώπων οἰκείότερον ἂν νοηθεῖν, γεγεν-
νημένων, ὡς εἰκὸς ἦδη, καὶ ἄλλων τῷ Ἀ-
δὰμ, ὅθεν ἔρχεται, οἶμαι, καὶ ὁ Κάιν γινώ-
» σκει. πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; ἔ μὲν περὶ θη-
ρίων ὡς τινὲς ἔφασαν τὴν βλάβην αὐτὸν
ἐκβαλλόμενον τῆς ἑδὲ ὑφορῶναι.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Εἰκάζει ἐκ τῆς ἀκο-
λῆς τῶν πραγμάτων. εἰ ἀπὸ τῆς γῆς
ἐκβέ-

ἐκβέβλημαι, εἰ ἀπὸ τῆ προσώπῃ σου κρυ-
βήσομαι, λείπειαι ἀπὸ παντὸς ἀναιρεῖσθαι.

ιε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριος ὁ Θεός,
ἔχ ἔτω.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐλέγχε
αὐτῷ τὸ σφάλμα ὁ λόγος, λέγων ἔχ ἔτω,
τῆς ἐξ ἡ ἀναιρεῖσθαι· κέρδος δὲ τοῖς
κολαζομένοις ὁ θάνατος, ἀπαλλαγὴν φέ-
ρων τῶν λυπηρῶν· ἀλλὰ παραταθήσῃ τῷ
βίῳ, ἵνα κατ' ἀξίαν τῶν ἡμαρτημάτων ἀν-
τιμετρηθῇ καὶ τὰ κολασηρία.

Πᾶς ὁ ἀποκτείνας Καὶν ἐπὶ ἀ ἐνδι-
κήμενα παραλύσει.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπὶ τίθῃσιν, ἀντὶ τῆ
πολλῆς· δηλοῖ δὲ τελείαν τιμωρίαν. ἐπὶ-
περ ὁ ἐπὶ ἀριθμὸς τέλειος ἐστίν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐ διέλεον ὁρθῶς τῆς
θείας νομοθεσίας κατεφρόνησεν, ἀπέκλει-
νεν ἀδελφόν· ἀπέκλεινε, πρὸς τῆτω καὶ
διεψύσσατο, θάνατον ἡγήσατο εἰ ἀποδο-
κιμήσει ζωῆς καὶ μετανοίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐκδικήματα δὲ, εἴτε τὰ
παρὰ τῆ Καὶν ἡμαρτημένα λέγων, ὁρῆ-
σεις ἐπὶ ἀ, εἴτε τὰ παρὰ τῆ κριτῆ ἐπ' αὐ-
τῷ ὠριδιάντα, καὶ ἔτως ἐκ ἀποτοῦξῃ τῆς
εἰρηνοίας. εἰ μὲν τοῖς παρὰ τῆ Καὶν τετολ-
μημένοις πρῶτον ἡμαρτήματα, φθόνος ἐπὶ
τῇ προτιμῇ τῆς Ἀβελ· δούτερον δὲ, δό-
λος, μετ' ἐ διελέχθη τῷ ἀδελφῷ, εἰπὼν,
διέλθωμεν εἰς τὸ πεδῖον· τρίτον, φόνος,
προδήκη τῆ κακῆς· τέταρτον, ὅτι καὶ
ἀδελφῆς φόνος, μίσθων ἢ ἐπίτασις· πέμ-
πτον, ὅτι καὶ πρῶτος φονεύει ὁ Καὶν, πο-
νηρὸν ὑπόδειγμα τῷ βίῳ καλαλιπῶν· ἕκτον
ἀδίκημα, ὅτι γονεῦσι πᾶσις εἰσποίησεν·
ἑβδόμον, ὅτι Θεὸν ἐψύσσατο. ἐρωτηθεὶς
γὰρ πῶς Ἀβελ ὁ ἀδελφός σου; εἶπεν, ἐκ οἴ-
δα. ἐπὶ ἀ ἐν τὰ ἐκδικήματα παρελύετο εἰ
τῷ ἀναιρεῖσθαι τὸν Καὶν. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Νῦν ζητῶμεν εἰ ἐπὶ ἀ εἰσι τὰ εἰς κόλασιν
αὐτῷ ἐπαγόμενα. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐπικα-
τάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, μία κόλασις·
ἐργᾶ τῷ γλῶ, δούτερον αὐτῇ· καὶ ἐ προσ-
θήσει δυνάμει τῷ ἰσχυρῷ αὐτῆς, τρίτη αὐ-
τῇ· σάων καὶ τρέμων ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς,
δύω προσέθηκεν ἄλλας ταῖς τρισίν· ἄλλη
τιμωρία, ὡς αὐτὸς ἀπεκάλυψεν ὁ Καὶν,
εἰπὼν, εἰ ἐκβάλλεις με νῦν ἀπὸ τῆς γῆς,
καὶ ἀπὸ τῆ προσώπῃ σου κρυβήσομαι. καὶ
πάλιν· καὶ ἔθετο Κύριος σημεῖον εἰς αὐ-
τὸν, ἐβδόμη αὐτῇ τιμωρία, τὸ μὴ διακρύ-
πτεσθαι τῷ τιμωρίαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ποῖα εἰσι τὰ ἐπὶ ἀ ἐκ-
δικήματα; τῆς διὰ τὸ ἐπὶ ἀ ἐκδικήσεις
ζητητέον. καὶ διατὶ ἐπὶ ἀ ἐκδικήσεις ζη-
τητέον, καὶ διατὶ ἐπὶ ἀ ὑπὲρ αἰὸς φόνος.
Ὅτι καὶ τὰ ἡμαρτήματα τὸσαῦτα ὡς. τὰ
γὰρ ἀπὸ γῆς προσάγων τῷ Θεῷ, ὑβρίσεν
ὅτι μὴ διεκρίνε, δέον τὰ ἐκλεκτὰ προσά-
γειν.

γὰρ εἶν· ἐλυπήθη, ὅτι ἔτως ὑβρίσας τὸν
Θεόν, μὴ ἐδέχθη· ἡσυχάσαι προσαχθεὶς
παρ' αὐτῆς τῆς Θεῆς, ἐκ ἡρέμῃσιν· ἐβάσκηγε
τὸν ἀδελφόν, ὡς ἀδελφόν, ὅτι πισυθεὶς
ἐξαγαγὼν εἰς τὸ πεδῖον, ἀνείλε· ψυδεται
τῷ Θεῷ ἐρωτώμενος, πῶς ἐστίν· Ἀβελ ὁ
ἀδελφός σου· ἐλύπησε τῆς γεννητικότητος,
ἀνελὼν τὸν ἀδελφόν. εἰκότως ἄρα τῶν
ἐπὶ ἀ ἡμαρτημάτων τὸσαύτας τιμωρίας
ἀντιλαμβάνει. πρῶτῳ, τὸ τῆς ἐπικα-
τάρατος γῆς, ἐπικατάρατον γενέσθαι· ἡ
μὲν γὰρ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ δι' αὐτὸν
ἐδέξατο τῷ κατάραν· δούτερον, τὸ μὴ
τῶν πόνων κατ' ἀξίαν τῷ τῶν ἀπὸ γῆς
προσφῶραν δέχεσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἐργᾶ
τῷ γλῶ, καὶ τῷ πατρὶ δέδοτο, τὸ δὲ, ἐ
προδήσει δυνάμει τῷ ἰσχυρῷ αὐτῆς, τῷ
Καὶν· τρίτῳ, τὸ σάειν· τέταρτῳ, τὸ
τρέμειν, ἢ κατὰ ἄλλας ἐρμηνεύτας ἀκα-
τασταῖν, τῆς ἐξ, τὸ πλανᾶσθαι ἐπὶ τῆς
γῆς· πέμπτῳ τῷ ἀπάντων χαλεπωτέ-
ραν, τὸ τῆς τῆς Θεῆς οἰκείσεως ἀλλοτριω-
θῆναι· ὡσαύτως ὁ Καὶν, εἰ ἐκβάλλεις με
ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τῆ προσώπῃ σου κρυ-
βήσομαι· ἕκτῳ, τὸ ταύτας τὰς τιμωρίας
ὑπέχειν ἕως μακρῆς γήρως, ὡς ἂν ἤνυστο
πολλὰς θανάτω ἀπαλλαγῆναι· ἑβδόμῳ,
τὸ σημεῖον, ὅπερ εἰληφεν, ὡς μὴ ἀναι-
ρεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ὡς δὲ καὶ τῆ-
το ἐκ ἀνεκτῆς κόλασις αὐτῷ, γνωρίζομαι
δι' αὐτῆς, καὶ ὅτι οἷα μασιγίας δῆλος ἐπὶ
κακοῖς ἄλλας, τὰ σήματα περιέφερον εἰ
πάσῃ τῇ γῇ. (1)

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ δὲ ἐπὶ ἀ ἐκδικήματα πα-
ραλύσει· ἐπὶ ἀ μὲν λέγει, ἔχ ἡμαρτημά-
των ἐπὶ ἀ ῥητὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἀνελεῖται,
καὶ τελειοτάτῳ τῆς φόνος δίκῃ ἀνόμασεν
ἀπὸ τῆς καὶ τὰς ὑπὸ τῆς Θεῆς γεγονῆσας ἡμέ-
ρας ἐπὶ ἀ τὰς πάσας εἶναι τὸν ἀριθμὸν,
ἔτε προδήκῃ, ἔτε ὑφάρεσιν δεχομένης.
ἐπὶ ἀ ἐν, τὸ τέλειον ἢ ἱεράφῃ πολλὰς
φῆσι. λέγει τοίνυν, ὅτι μηδὲν, ὡς Καὶν, τῆ-
το φοβεῖται. τῆς μὲν γὰρ καὶ ἤνυστο
τυχῆν· καὶ γὰρ ἂν ἀπὸ πᾶν ἔτω τὰ-
χιστα τῆς μεγίστης ταύτης καὶ ἀνυπερ-
βλήτης σοι κολάσεως ἐπεκτελεσμένης· ἐ
μὴ σοι τῆτο γενήσεται, δώσεις δὲ δίκῃ
τῆς τολμήματος ἐπαξίαν, παρ' ὅλον σου τὸν
εἶον σήλη τις ὡς ἀνδροφονίας τοῖς ὁρῶ-
σι προκείμενος.

Καὶ ἔθετο Κύριος ὁ Θεός σημεῖον
τῷ Καὶν, τῆ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα
τὸν εὐρίσκοντα αὐτόν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ποῖον σημεῖον ἔθετο
τῷ Καὶν ὁ Θεός; Αὐτὸς ὁ τῆς Θεῆς ὅρος ση-
μεῖον ὡς, κωλύων αὐτὸν ἀναιρεῖσθαι. καὶ
αὐτὸς δὲ ὁ τῶν μελῶν αὐτῆς κλόνος, ἐπί-
σημον καὶ δῆλον αὐτὸν εἰργάζετο.

ΑΔΩΩΣ. Τὸ σημεῖον ἐκ εἶπεν, ἢ μάλ-
λον διὰ τὸ τῆς τρόμης λέγει, καὶ τῆς σαναγ-
μῆς. ἔτω γὰρ ἔσενε, καὶ ἔτρεμεν, ὡς πάν-
τα

(1) Τὸ ὑμῶν τῆς τῆς ἐκδομῆς ἐκ εὐρηται.

λέγω ὑμῖν, ἔκ οἶδα ὑμᾶς. τῶν γὰρ δι- A
 Δεκ. 12. 7. καίων παρ' αὐτῷ καὶ αἱ τρίχες ἡρίθμω-
 Ψαλ. 23. 15. ται. ὁφθαλμοὶ γὰρ Φησι Κυρίῳ ἐπὶ δι-
 „ καίς.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς κα-
 τὰ μικρὸν τὰ τῆς συζάσεως τῶ τῶν ἀν-
 θρώπων γένος ὠκονόμητο. καὶ πρῶτον
 μὲν ὁ Κάιν τῷ ὑπ' αὐτῆς τεχθέντι τῷ ὑπ'
 αὐτῆς οἰκοδομημένῳ πόλιν ἐπωνόμασεν. εἴ-
 τα οἱ ὑπὸ τῶν γυναικῶν τῶ Λάμεχ τεχ-
 θάντες, ὁ μὲν τῇ κλιωτροφίᾳ ἑαυτὸν ἐξέ-
 δωκεν· ὁ δὲ ἕτερος, τῷ χαλκοβτικῷ εἰ-
 λετο· ὁ δὲ, ψαλτήριον καὶ κιθάραν κα-
 τέδειξεν.

κγ. Εἶπε δὲ Λάμεχ ταῖς ἑαυτῆς
 γυναιξίν, Ἀδὰ καὶ Σελλὰ, ἀκῆσα-
 τέ με τῆς Φωνῆς, γυναικες Λάμεχ,
 ἐνωτίσαθέ με τὰς λόγους· ὅτι ἄνδρα
 ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἑμοί, καὶ νεα-
 νίσκον εἰς μῶλωπα ἑμοί.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ. Δύω Φόνες
 ἐτόλμησεν. ἄλλο γὰρ ἀνὴρ, καὶ ἄλλο νεα-
 νίσκος. καὶ τῶν ἀναιρεθέντων, Φασίν,
 ἔλαβε τὰς γυναικας, πρὸς αἷς ἐξομολο-
 γεῖται, πρὸς ἄνδρας μὴ ἐξομολογέμενος.
 πάντας γὰρ ἀσέλγεα κατ' ἐκείνο τῆ και-
 ρῆς κατεκράτησε, καὶ σιωεχεῖς ἀνδροφο-
 νία διὰ τὰς γυναικας ἐγίνοντο, καὶ αὐτὰς
 τὰς ἄνδρας ἀμειβόμενος ἀναιδῶς. ὥς καὶ
 τὰς ἡδὲ τῶ Θεῷ ἐλεῖν πρὸς τῷ μίξιν, τὰς
 ἐκ τῶ γένος τῶ Σηθ, ὡς πρὸς Φησί τὸ τῶ
 Δεκ. 3. 38. Χριστῷ Εὐαγγέλιον· ὅτι γέγονεν ὡς Σηθ,
 „ ὡς Ἀδὰμ, ὡς τῶ Θεῷ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνας ἀνείλεν ὁ Λά-
 μεχ; Οὐ δύω, καθάτινες ὑπελήφασιν·
 εἰδὲ τὸν Κάιν, ὡς ἕτεροι μεμνησολογή-
 κασιν· ἀλλ' εἷς, καὶ τῶτον νέον. ἄνδρα
 „ γὰρ Φησιν ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἑμοί,
 „ καὶ νεανίσκον εἰς μῶλωπα ἑμοί. τρεῖς
 „ ἄνδρα νέαν ἄγοντα τῷ ἡλικίαν. διέ-
 φυγε μέντοι τῷ τιμωρίαν διὰ τῷ τῆς
 ἀμαρτίας ὁμολογίαν. καὶ καθ' ἑαυτῆς
 τῷ ψῆφον ἐξανεγκὼν, τῷ θείαν διεκώ-
 λυσε ψῆφον.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Νομίζουσίν τινες ὑπὸ
 τῶ Λάμεχ ἀνηρεῖται τὸν Κάιν· ὡς μέχρι
 τῆς γενεᾶς ἐκείνης διαρκέσαντος αὐτῆς,
 ἐπὶ τῷ μακροτέρῳ δὲ τῷ τιμωρίαν.
 ἔστι δὲ ἐκ ἀληθείας. δύω γὰρ φαίνεται Φό-
 νες πεποιηκώς, ἐξ ὧν αὐτὸς διηγείται,
 „ ἄνδρα ἀπέκτεινα καὶ νεανίσκον· τὸν ἄνδρα
 „ εἰς τραῦμα, καὶ νεανίσκον εἰς μῶλωπα.
 „ ἄλλο ἔν, τραῦμα· καὶ ἄλλο, μῶλωψ. καὶ
 „ ἄλλο, ἀνὴρ· καὶ ἄλλο, νεανίσκος.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅτι ἄνδρα,
 „ Φησὶν, ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἑμοί, καὶ
 „ νεανίσκον εἰς μῶλωπα ἑμοί. ὁ τοσούτον
 „ ἡδίκησά Φησιν ἐκείνης, ὅς ἀνείλον, ὅσον
 „ ἑμαυτόν. εἰς ἀφύκτον γὰρ τιμωρίαν ἑαυ-
 „ τὸν ἐνέβαλον, ἀμαρτήματα ἐργασάμενος
 „ συγγνώμης ἐπέκεινα.

κδ. Ὅτι ἐπλάκεις ἐκδεδίχηται ἐκ
 Κάιν· ἐκ δὲ Λάμεχ ἐβδομηκοντά-
 νεις ἐπλά.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τετρακοσίας καὶ ἐν-
 νηήκοντα τιμωρίας ὑποχεῖν εἰμὶ δίκαιος·
 ἔπερ δικάα ἡ τῶ Θεῷ κρίσις ἐπὶ τῷ Κάιν,
 ὥς ἐπλά αὐτὸν παραχεῖν τὰς κολάσεις.
 ὁ μὲν γὰρ, ὡς περ ἐκ ἑμαυτοῦ παρ' ἄλλῃ τὸ
 Φονδεῖν, ἔως εἰδὲ οἶδε τιμωρίαν ὑπέχον-
 τα Φονδῆν· ἐγὼ δὲ ἐν ὁφθαλμοῖς ἔχων
 τὸν σκόντα καὶ τρέμοντα, καὶ τὸ μέγε-
 θος τῆς ὀργῆς τῶ Θεῷ, ἐκ ἐσωφρονίδῳ
 τῷ ὑποδείγματι. ὅθεν ἄξιός εἰμι τετρα-
 κοσίας καὶ ἐννιήκοντα δὲνα κολάσεις.
 ἔνιοι δέ τινες πρὸς τοιοῦτον ὥρμησαν λόγον,
 ἐκ ἀπάδοντα τῶ ἐκκλησιαστικῷ δόγματος·
 ὅτι ἀπὸ τῶ Κάιν, ἔως τῶ κατακλυσμῶ,
 ἐπλά παρεληλύθασιν γενεαί· καὶ ἐπὶ χθὴ
 πάσῃ τῇ γῇ ἡ τιμωρία, διὰ τὸ πολλὴν γε-
 νέαν χύσιν τῆς ἀμαρτίας. τὸ δὲ ἀμάρ-
 τημα τῶ Λάμεχ, ὁ κατακλυσμῶς δέεται
 πρὸς θεραπείαν, ἀλλ' αὐτῆς τῶ αἵροντος
 τῷ ἀμαρτίαν τῶ κόσμῳ. ἀρίστη μνησὸν τοί-
 νη ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τῆς παρεσίας τῶ
 Χριστοῦ τὰς γενεάς, καὶ ὁρήσεις, κατὰ
 τῷ τῶ Λεκά γενεαλογίαν, τῇ ἐβδομηκο-
 σῇ καὶ ἐβδόμῃ διαδοχῇ γεγεννημένων τὸν
 Κύριον.

Δ ** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Διατὶ ὁ Κάιν καὶ ὁ
 Λάμεχ Φόνον δόσαντες, ἐκ ὁμοίως ἐκο-
 λαίσθησαν; ὁ μὲν γὰρ, δίκας ἔδωκεν· ὁ δὲ,
 σιωεγνώθη. Ἐπειδὴ ὁ μὲν, καὶ ἐλεγχό-
 μενος ἡρνήσατο· ὁ δὲ, μὴ ἐλεγχόμενος
 ἐξωμολογήσατο. εἰ γὰρ καὶ τὰ τῆς ἀμαρ-
 τίας ἴσα, ἀλλὰ τὰ μετὰ τῷ ἀμαρτίαν ἐκ
 ἴσα. θείος γὰρ ἐστὶ χρησμός παρακελεύο-
 „ μενος, λέγε σύ τὰς ἀμαρτίας σου πρῶτος, Ἡσ. 43. 26.
 „ ἵνα δικαιωθῇς. σπείσῃ μὴ πλημμε-
 „ λῆν, εἰ δὲ καὶ πλημμελήσωμεν, μὴ διὰ
 τῆς ἀρνήσεως χαλεπωτέρην ἑαυτοῖς τῷ
 δίκῳ παρασκιδάσωμεν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἰ γὰρ ἐκείνος
 ὑπὲρ τῶ νόου Φόνος ἐπλά τιμωρίας ὑποβ-
 ῖστος γέγονεν, ἐγὼ δίκαιος ἂν εἴην ἐβδο-
 μηκοντάκις ἐπλά τιμωρίας ὑποχεῖν.

Ζ ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Περιδεῖς μὲν ὁ Ἰσ-
 ραὴλ, καὶ εἰς τὸν τῶ κολάζεσθαι φόβον
 ὁρᾶται πεσὼν, ὡς ἄνδρα ἀπεκλονῶς, καὶ
 ἐφ' αἵματι λοιπὸν τῷ ἀγίῳ κρινόμενος·
 πολὺ δὲ μείζονος ἢ Κάιν αὐτός. ὁ μὲν
 γὰρ εἰς αἷα τῶν καθ' ἡμᾶς πεπλημμελη-
 κώς, ἐπλά γέγονεν ἐκδικεμένοις ἄνοχος·
 ὁ δὲ εἰς αὐτὸν δὲ δεδουσεβηκώς τὸν Ἑμμα-
 νηλ, πολὺ δὴ μείζονος δυνάμειται. ἐκ-
 δεδίχηται μὲν γὰρ ἐκ Κάιν, ἐπλάκις· ἐκ δὲ
 τῶ Ἰσραὴλ, ἐβδομηκοντάκις ἐπλά. ἔψεται
 γὰρ ἀναλόγως τῆς δυσεβείας ἢ δίκη.

κε. Ἐγὼ δὲ Ἀδὰμ Εὐὰν τὴν γυ-
 ναῖκα αὐτῆς. καὶ συλλαβῶσα, ἔτε-
 κεν υἱόν, καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐ-
 τῶ Σηθ, λέγῃσα, ἐξάνεστη γάρ-
 μοι

μοι ὁ Θεὸς σπέρμα ἕτερον ἀντὶ Ἀβελ, ὃν ἀπέκλεινε Κάιν.

ΛΔΗΛΟΥ. Σημειώσον, ὅτι ἀντὶ Ἀβελ εἰσπλήχθη ὁ Σὴθ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁδωμμένης ψυχῆς τὸ ῥῆμα, συγχεομένης ὑπὸ τῆς μνήμης τῆ γεγονότος, καὶ εὐχαριστήσεως μὲν ὑπὲρ τῆ τεχθείσης, μονονυχί δὲ σηλιτοῦσθης ἐκείνον διὰ τῆς τῆ παιδὸς προσηγορίας.

κς. Καὶ τῷ Σὴθ ἐγεννήθη υἱός, ἐπωνόμασε δὲ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐνώς· ὅτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίᾳ τῇ Θεῷ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἔχ' ἔτω λέγει· ἀλλ' ὅτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τῷ ὀνόματι Κυρίᾳ τῇ Θεῷ. τῆτέστιν υἱὸς Θεῷ λέγεσθαι, καὶ Θεός. οἱ γὰρ ἀπὸ τῆ Σὴθ δίκαιοι γεγονόσιν. ὅθεν ἡ Γραφή ἑαυτῇ ἀκολουθεῖσα, μετὰ ταῦτα Φησί· καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ τῆ Θεῷ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, τῆτέστιν οἱ δίκαιοι. ἔ γὰρ ὡς ἐπιμιξία τῶν υἱῶν Σὴθ πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς Κάιν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς κατὰ μικρὸν λοιπὸν παιδῶνται, ταῖς προ-

σηγορίαις τῶν τιχλομένων ἀναποτίθεσθαι τῆς οἰκείας ὑγνωμοσύνης τὴν ἀπόδειξιν. καὶ ὅτος γὰρ Φησιν ὁ Σὴθ γεννήσας υἱόν, ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐνώς. εἴτα ἐρμιλευσάμην ἡμῖν βελομένη ἡ θεία Γραφή τῆ ὀνόματος τὴν προσηγορίαν, Φησὶν· ὅτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίᾳ τῇ Θεῷ. καὶ γὰρ ἐκ τῆς λοιπὸν τὴν ἀρχὴν μέλλει ποιῆσαι ὁ μακάριος Προφήτης τῆς γενεαλογίας, τῇ Κάιν τὴν μνήμην ἀποπεμφάμενος, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς μέχρι τῆς Λάμεχ γεγονότων. καὶ ἐπειδὴ τὴν ἀπὸ τῆς Φύσεως αὐτῷ προεδρίαν χαριθεύσαν, τὴν τῶν πρωτοτόκων λέγω, τῇ κακίᾳ τῆς προαιρέσεως ἐλυμήνατο, ἐκβαλλεται μὲν αὐτός, καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς, τῇ καταλόγῃ· ὁ δὲ Σὴθ λοιπὸν ὅπερ ἔκ' εἶχεν ἀπὸ τῆς Φύσεως, τῆς διὰ τὴν τῆς προαιρέσεως ὑγνωμοσύνης ἀξίεται, καὶ εἰς τῆτον μετίσεται λοιπὸν τὰ τῆς πρωτοτοκίας.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀπὸ δέγε τῇ Σὴθ ὁ Ἐνώς, ὃς ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίᾳ τῇ Θεῷ αὐτῆς. κέκληται γὰρ παρὰ τοῖς τλιικάδε Θεὸς ὁ Ἐνώς. ἐπειδὴ γὰρ ἐτεθήπεναν τῆς ἀνάσης αὐτῷ δικαιοσύνης τὸ μέγεθος, Θεὸν ὠνόμαζον ὁδύς, πρέπειν ὅτι μάλιστ' ἔτι τῇ τῇ ἀνδρὸς ἀρετῇ τὴν ἐπωνυμίαν ἡγάμενοι.

Κ Ε Φ. Ε.

α. Ὡς ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων. ἡ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ· κατ' εἰκόνα Θεῷ ἐποίησεν αὐτόν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πῶς τοῖς αὐτοῖς ῥήμασι κέχρηται, ὡς καὶ ἐν προοιμίῳ· ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι ὡς ἀδοκίμως γεννομένης τὰς γενεὰς ἐκείνας, ἔδὲ μνήμης λοιπὸν ἀξιοῖ, ἀλλ' ἐκ τῆ νῦν τεχθείσης, τῇ Σὴθ λέγω, τῆς γενεαλογίας ἀρχεται. ἵνα καὶ ἐκ τῆς μάθης, ὅσος τῷ Θεῷ λόγος τῆς ἀνθρωπίνης Φύσεως, καὶ ὅπως ἀποσρέφεται τῆς Φονικῆς ἔχοντας τὴν γνώμην. ὡς γὰρ μηδὲ παραχθέντων λοιπὸν ἐκείνων εἰς τὸν βίον, ἔτι αὐτῶν τὴν μνήμην παραλιμπάνει, δεικνύς ἡμῖν, ὅσον ἐστὶ κακία χαλεπὸν, καὶ ὅτι ἑαυτοῖς τὰ μέγιστα λυμαίνονται οἱ ταύτῃ ἀπαζόμενοι. ἰδὲ γὰρ ὅτοι μὲν τῇ καταλόγῃ λοιπὸν ἐξαλείφονται, ἐπὶ τῷ τῷ δὲ μνήμης ἡξιώθησαν μόνον, ὥς τὴν κακίαν αὐτῶν σηλιτοῦσθαι, καὶ ταῖς εἰς τὸ ἐξῆς γενεαῖς γενέσθαι σωφρονισμῷ ὑποῦσιν.

β. Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτὰς, καὶ εὐλόγησεν αὐτάς· καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἀδὰμ, ἡ ἡμέρα ἐποίησεν αὐτάς.

*** ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Ὁ ἀνθρώπος τῇ Ἑβραϊκῇ διαλέκτῳ πῦρ λέγεται. τῆτο τὸ

ὄνομα ἔκ' ἐδόθη τῷ Ἀδὰμ ἀργῶς· ἀλλὰ τέσσαρά ἐστι σοιχεῖα ἐν τῷ κόσμῳ· πάλιν Φυσιολογῶ, καὶ μὴ θέλωσι· γῆ, ὕδωρ, αἶθρ, πῦρ. τῶν ἄλλων σοιχείων ἕκαστον ὡς ἐστὶ, μένει. οἶον, εἰς λάβης βῶλον γῆς, προδιδῶν αὐτῷ ἀπὸ τῆς κατεχομένης ἔδῃ· ἂν ἔν λάβης βῶλον γῆς, ὅ ἐστι, μένει. ὕδωρ πάλιν εἰς λάβης μέτρω· τινὶ, μένει τὸ αὐτὸ ὕδωρ, προδιδῶν ἔλκεται. αἰέρος εἰς πληρώσεως ἀσκὸν, ἄλλον ἀσκὸν πληρῶσαι ἔδῃ· ἂν ἔν λάβης βῶλον γῆς, ὅ ἐστι, μένει οἶον ἐστὶ. μικρὸς ἀπλεται λύχνος, καὶ μυρίας ἐξ αὐτῆς ἀπλεται λαμπάδας, καμινὸν ὅλῳ, φλόγα πολλῇ, καὶ ἔ μένει ἐν τῇ ἰδίᾳ ὅψει. ἀλλ' ὅσῳ ἂν λάβῃ τὴν ὕλην, πλεονάζει τὸ πῦρ. ἐπεὶ ἔν προῖδει ὁ Θεός, ὅτι ἀπὸ αὐτοῦ ἀνθρωπείνῳ σώματος πληροῦται τῆς οἰκονομίας τὰ πέρατα, εἰς λύχνος τοσαύτας ἐξάπλει λαμπάδας, καὶ δύσιν καὶ ἀνατολὴ καὶ ἀρκίος καὶ μεσημβρία, ἔθηκεν ὄνομα ἄξιον τῆς πραγματικῆς. διὰ τῆτο καὶ αὐτὸ τῇ Ἀδὰμ τὸ ὄνομα, ἀρράβων ὡς τῆς οἰκονομίας. ἐπειδὴ γὰρ ἐμελλε τὰ τέσσαρα κλίματα ἐξ αὐτῆς πληροῦσθαι, τίθησι τὸ ὄνομα τῇ Ἀδὰμ· ἄλφα, ἀνατολή· δέλτα, δύσις· ἄλφα, ἀρκίος· μὲν, μεσημβρία. καὶ τὸ ὄνομα, καὶ τὰ γράμματα μαρτυρεῖ τῷ ἀνθρώπῳ μέλλοντι πληρῶν τὴν οἰκονομίαν.

γ. Ἐξῆσε δὲ Ἀδὰμ τριάκοντα καὶ διακόσια ἔτη, καὶ ἐγέννησε κατὰ τὴν ἰδέαν

ιδέαν αὐτῶ, καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα αὐ-
τῶ, καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτῶ
Σήθ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἰδέα ἐστὶν ἡ σωματικὴ ὁμοίω-
σις, εἰκὼν δὲ ἡ ψυχικὴ κατὰστασις.

*** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Οἶδαμιν ὡς ἑτε-
ρον ὁμοιότητος εἶδος, ὅπερ ἐν τῇ κοσμογε-
νεῖα Φησὶ περὶ τῶ Σήθ ὁ λόγος· ὅτι ἐγέν-
νησε τὸν Σήθ ὁ Ἀδὰμ κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶ,
καὶ κατὰ τὴν ὁμοιότητα.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Κατὰ τὴν ιδέαν
αὐτῶ, καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα αὐτῶ· τρεῖς ἐν
ὁμοτροπον τῷ γεγεννηκότι, τὴς αὐτῶς τῆς
ἀρετῆς χαρακτῆρας διασώζοντα, τὴν εἰ-
κόνα τὴν πατρικὴν διὰ τὸν ἔργων δεικνύ-
οντα, ἀνακαλέσασθαι διωάμενον διὰ τῆς οἰ-
κείας ἀρετῆς τῶ προλαβόντος τὸ πλημ-
μέλημα. ἔδὲ γὰρ περὶ σωματικῶν χα-
ρακτῆρων ἐνταῦθα ἡμῖν διαλέγεσθαι ἡ Γρα-
φή, λέγουσα· κατὰ τὴν ιδέαν αὐτῶ, καὶ
κατὰ τὴν εἰκόνα αὐτῶ.

*** ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ἀθροὶ δὲ ἔν, ὅτι με-
τὰ τὸν Ἀβελ θάνατον, ἐμφερέστατος τῷ
κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεῶ, τρεῖς ἐν τῷ
Ἀδὰμ, τίκεται πάλιν ὡς Σήθ. μετὰ
γάρτοι τὸ ἀποθανεῖν κατὰ σάρκα τὸν Ἐμ-
μανὴλ, ἕτερον ὅθεν ἀνέφυ ἀέριμα τῷ
Ἀδὰμ, καταπλατῆν ἐν αὐτῷ τῆς θείας
εἰκόνης τὸ ὑπέρτατον κάλλος. ἀναμορφώ-
μεθα γὰρ εἰς Χριστὸν οἱ πιστεύοντες. ὅτι
δὲ τέτοις γένεσις ῥίζα τις ὥσπερ καὶ πρό-
φασις ὁ Χριστὸς γέγονε θάνατος τέτοιο πι-
στῶσαι λέγων· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐάν μὴ ὁ κόκκος τῶ σίτου πεσὼν εἰς τὴν
γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐάν δὲ
ἀποθάνῃ, πολὺ καρπὸν φέρει. ὅτε τοί-
νυν πέπλωκεν οἷά τις κόκκος εἰς γῆν, ἀσά-
χυνος δίκην πολλοῦ ἀνέφυ, τῆς ἀνθρώ-
που φύσεως ἀναπλαττομένης ἐν αὐτῷ πρὸς
τὴν ἐν ἀρχαῖς εἰκόνα, κατὰ τὴν ὁ πρῶτος
γένονεν ἄνθρωπος.

δ. Ἐγένοντο δὲ αἱ ἡμέραι Ἀδὰμ
μετὰ τὸ γεννηθῆαι αὐτὸν τὸν Σήθ,
ἐπτακόσια ἔτη· καὶ ἐγέννησεν ὡς καὶ
ε. θυγατέρας. Καὶ ἐγένοντο πάσαι αἱ
ἡμέραι Ἀδὰμ, αἵ ἐξῆσε, τριάκον-
τα καὶ ἑννεακόσια ἔτη· καὶ ἀπέθα-
νεν. Ἐξῆσε δὲ Σήθ πέντε καὶ δια-
κόσια ἔτη, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἐνῶς.
ζ. Καὶ ἐξῆσε Σήθ μετὰ τὸ γεννηθῆαι αὐ-
τὸν τὸν Ἐνῶς, ἐπτα ἔτη καὶ ἐπτακό-
σια· καὶ ἐγέννησεν ὡς καὶ θυγατέ-
η. ρας. Καὶ ἐγένοντο πάσαι αἱ ἡμέραι
Σήθ, δώδεκα καὶ ἑννακόσια ἔτη· καὶ
θ. ἀπέθανε. Καὶ ἐξῆσεν Ἐνῶς ἑκατὸν
καὶ ἑννεήκοντα ἔτη, καὶ ἐγέννησε τὸν
ι. Καϊνᾶν. Καὶ ἐξῆσεν Ἐνῶς μετὰ τὸ

Α γεννηθῆαι αὐτὸν τὸν Καϊνᾶν, ἔτη ἐπτα-
κόσια δεκαπέντε· καὶ ἐγέννησεν ὡς
ια. καὶ θυγατέρας. Καὶ ἐγένοντο πά-
σαι αἱ ἡμέραι Ἐνῶς ἔτη ἑννακόσια
ιβ. πέντε· καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἐξῆσε Καϊ-
νᾶν ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ ἑκατὸν, καὶ
ιγ. ἐγέννησε τὸν Μαλελεήλ. Καὶ ἐξῆ-
σε Καϊνᾶν μετὰ τὸ γεννηθῆαι αὐτὸν
τὸν Μαλελεήλ, τεσσαράκοντα ἔτη καὶ
ἐπτακόσια· καὶ ἐγέννησεν ὡς καὶ θυ-
ιδ. γατέρας. Καὶ ἐγένοντο πάσαι αἱ
ἡμέραι Καϊνᾶν δέκα ἔτη καὶ ἑννακό-
ιε. σια· καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἐξῆσε Μα-
λελεήλ πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκα-
ις. τὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἰάρεδ. Καὶ
ἐξῆσε Μαλελεήλ μετὰ τὸ γεννηθῆαι
αὐτὸν τὸν Ἰάρεδ, ἔτη τριάκοντα καὶ
ἐπτακόσια· καὶ ἐγέννησεν ὡς καὶ θυ-
ις. γατέρας. Καὶ ἐγένοντο πάσαι αἱ
ἡμέραι Μαλελεήλ ἔτη πέντε καὶ ἑν-
νεήκοντα καὶ ὀκτακόσια· καὶ ἀπέ-
ιη. θανε. Καὶ ἐξῆσεν Ἰάρεδ δύο καὶ
ἐξήκοντα ἔτη καὶ ἑκατὸν, καὶ ἐγέν-
ιθ. νησε τὸν Ἐνῶχ. Καὶ ἐξῆσεν Ἰάρεδ
μετὰ τὸ γεννηθῆαι αὐτὸν τὸν Ἐνῶχ,
ὀκτακόσια ἔτη· καὶ ἐγέννησεν ὡς καὶ
κ. θυγατέρας. Καὶ ἐγένοντο πάσαι αἱ
ἡμέραι Ἰάρεδ δύο καὶ ἐξήκοντα ἔτη
καὶ ἑννακόσια· καὶ ἀπέθανε.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Εἰ ὁ Ἀδὰμ ἐκ γῆς, καὶ
ἡ Εὐα ἐκ τῆς τέτης πλῆθους, καὶ οἱ υἱοὶ
καὶ αἱ θυγατέρες ἐξ ἑκατέρων, πόθεν οἱ
ἐξῆς ἄνθρωποι; Ἡ δὲ ῥησιν, ὅτι τῶν ὡν
καὶ τῶν θυγατέρων συνεληθόντων. εἰ δέ-
τις ζητοῖ, πῶς ἐν τῷ νόμῳ ἀπαγορεύει γά-
μος ἀδελφῶν καὶ θείων, καὶ ὅπως τῶν
ἐγγυτέρων, ἴσω· ὅτι τῶ ἐκ γῆς γενέσθαι
τῶ μέλλοντας γάμῳ ζύγνυσθαι τῶ ἐξ
ἐνὸς εἶναι πολὺ κρεῖττον, καὶ τῶ ἀδελ-
φῶν καὶ τῶ ἀδελφῶν ἀντὶ γυναικῶν καὶ
ἀνδρῶν ἀλλήλοις σωέρχεσθαι βαρύτερον
εἶναι νομίζεται. εἰ γὰρ καὶ ἐξ αἰῶς ὄν-
τες, εἴτα εἰς μακροτέρας γενεάς ταῖς δια-
δοχαῖς ἐκταθείτες, ἀλλοτρίους ἀλλήλων
ἐαυτοὺς λογιζόμενοι, οἱ (1) μὲν ἐξ ἄλλων
ἐτύγχανον, ἐκ δὲ γῆς ἅπαντες, πόσω
μᾶλλον ἐαυτῶν ἡλλοτριώθησαν; ὥς εἰ καὶ
βαρὺ τὸ τῆς ἀδελφογαμίας, ἀλλὰ καὶ τὸ
πολὺ βάρος ἀνείλε τὸ ἀλλοτρίους νομίζειν
ἀλλήλων τῶ ἀνθρώπων. εἰ δὲ λέγοι τις,
πῶς ἐν αἰτιώμεθα πατέρας, καὶ ὅπως γυ-
ναῖκας ἔχουσι τὰς μητέρας καὶ ἀδελφῶν,
ἴσω· ὡς τῶ Θεῶ, τὴν μὲν ἀρχὴν τὴν ἀδελ-
φομιάν συνχωρήσαντος, δι' ἣν εἰρήκα-
μεν αἰτίαν· μετὰ δὲ ταῦτα βεληθέντος,
τῶ ἀνθρώπων ἤδη πολλῶν γεγονότων,
μὴ μόνον ἀπὸ τῆς συγγενείας τῆς ἐγγυτέ-
ρας, καὶ ὅσοι γυναικας ἔχουσι, λέγω τὴν
ὁμόνοιαν

ὁμόνοιαν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀγχισείας· καὶ πατέρας μὲν καὶ μητέρας, θείας τε καὶ ἀδελφάς, υἱάς τε καὶ υἴων υἱάς, καὶ ἀνεψίους τῶν ἀπὸ τῆς ἐγγύτητος διαδέσιν ἔχειν· τὰς δὲ ἀπὸ τῆς πόρρω γεγενῆσθαι ταῖς διαδοχαῖς, καὶ εἰς μακροτέρας ἐκλάθωται διαδοχάς, ἀλλοτρίους ὑπειλημμένους, αὐτοῖς διὰ τῶν γάμων εἰς ὁμόνοϊαν σφίγγεσθαι, καὶ συγγενείας συγγενείας σιωπάλλεσθαι. ταῦτα τῷ Θεῷ οἰκονομήσαντος, ἄτοπον τὸ ἀδελφὰς ἀδελφῶν ὁμιλεῖν, καὶ τὰς τοιαύτας γίνεσθαι συναφείας. ἀρκέσης γὰρ τῆς διαδέσεως ἀπὸ τῆς συγγενείας, περιττὸν προσιδέναι καὶ τῶν ἀπὸ τῆς γάμου, καὶ μὴ τῶν ἐτέρωθεν ὁμόνοϊαν σφίγγεσθαι ταῖς ἐπιγαμίαις· μήτε ἔχειν τῶν αὐτῶν ἀδελφῶν καὶ γαμετῶν. ἀρκεῖ γὰρ εἰς διάδεσιν ἀδελφῇ. καὶ γυνὴ μὴ σκéné. ὑπὸ τὸ πλάτος τῆς διαδέσεως. τοῖς αὐτοῖς ἔν εἰς πάντα χρώμενος, (1) τὰς μὲν, διὰ τῶν ἐγγύτητα τῆς διαδοχῆς τιμαῖς· τὰς δὲ, διὰ τὸ τῆς ἀγχισείας ἀναγκαῖον.

κα. Καὶ ἔζησεν Ἐνὼχ πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησε τὸν Μαθθαλά.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἐνὼχ πρῶτος ἔμαθε γράμματα, καὶ ἔγραψε τὰ σημεῖα τῶν ἔρανος, καὶ τὰς τροπὰς, καὶ τὰς μῦθους.

κβ. Εὐηρέτησε δὲ Ἐνὼχ τῷ Θεῷ μετὰ τὸ γεννηθῆαι αὐτὸν τὸν Μαθθαλά, διακόσια ἔτη· καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΤ.** Πρὸ τῆς κατὰ τῶν γραφῶν ἐκ τῶν δυνάμεως τῷ Θεῷ. δηλονότι, ὅτι ἐκ μετανοίας εὐηρέτησε.

κγ. Καὶ ἐγένοντο πάσαι αἱ ἡμέραι Ἐνὼχ, πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακόσια ἔτη.

κδ. Καὶ εὐηρέτησεν Ἐνὼχ τῷ Θεῷ, καὶ ἔχεν εὐρίσκοντο, ὅτι μετέδθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός.

ΕΦΡΑΙΜ. Ἦκιστα Ἰσραήλ αἰρέσεως λεγόμενος, εἰ ὁ Χριστὸς διὰ τὸ καταργῆσαι τὸν θάνατον παρεγγίνετο, πῶς Ἐνὼχ ἐκ ἀπέθανεν, ἔδδ' Ἠλίας; καὶ εἰ ἐν τῷ Ἐνὼχ, Φησί, κατήργητο, ἄρα μέζων ὁ Ἐνὼχ, καὶ ὁ Ἠλίας τῷ Χριστῷ. καὶ εἰ Ἠλίας, καὶ Ἐνὼχ πρὸ Χριστοῦ παράδειτον ὤκησαν καὶ ἔρανον, τίς ἡ χρεια τῆς τῷ Χριστῷ ἀναστάσεως; τί δὲ πλέον ὁ Χριστὸς παρέγγινετο, ἢ ἔχεν; Σιωπῶν λέγω· ὁ Χριστὸς διὰ τὸν θανάτουσαντα Ἀδὰμ παρεγγίνετο, καὶ διὰ Ἠλίαν. τηρούμενον ἦλθεν ὁ Χριστὸς λύσαι τῆς ἀμαρτίας τὸ κράτος· καὶ μὴ δὲ, διὰ τῶν τῷ Ἐνὼχ φύσιν, ἦτις εἰς ἀπόδειξιν τῆς κλίσεως τῶς ἐκ ἀπέθανεν. ἡ χάρις διαφύλαξε τὸν Ἐνὼχ, καὶ ἡ φύ-

Α σις αὐτὸν τὸν θάνατον ἐνίκησεν. ὁ Χριστὸς ἦλθεν διὰ τῶν φύσιν, καὶ διὰ τῶν χάριν. διὰ τῆς φύσεως καὶ ἡ φύσις ὑπόκειται θανάτῳ· ἵνα ὁμοῦ καὶ Ἐνὼχ μετὰ πάντων ἀπολαύσῃ τῶν φύσιν τῶν ἀθανάτων διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ μετ' ὧν. Οὐκ ἀπώλεσε τὸ κράτος ὁ θάνατος, τῷ Ἐνὼχ μὴ θανόντος· ἐπειδὴ ἔτι ὑπὸ τὸν θάνατον εἶναι πισύεται. καὶ λυπεῖ τὸν θάνατον ἡ τῷ Ἠλίᾳ ζωή. ἡ γὰρ ἐλπίς τῷ θανόντι αὐτῶν, τῶν νομῶν αὐτῶν καὶ ποιῶν ἄκυρον. ἐπὶ Χριστὸν ὁ θάνατος σφόδρα λελύπηται, ὅτι ὑπ' αὐτῶν νεκρὸς ἡτλήθη ἀναστάντος. οἶδα τὸν Ἐνὼχ δέλον τῆς χάριτος. καὶ αὐτὸν γὰρ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας χρέος ἡλυθέρωσε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐνὼχ γέγονεν ἀνὴρ δυνάμεως, καὶ Ἀδὰμ τὸν προπάτορα ἡλεγξε περὶ τῆς παραβάσεως, καὶ ἐμαρτύρησε τῷ Θεῷ, ὅτι αὐτὸς εἶπε παρέγγινετο ἂν τῷ Ἀδὰμ, εἰ μὴ παρέβη. ἐπειδὴ τῇ πίσει τῆς ἀθανασίας ἔτυχε, καὶ θνητὸς ὢν, ἐκ ἀπέθανε. πῶς ἔν ὁ Ἀδὰμ ἀπέθανεν; ἐπειδὴ ἐκ ἐφύλαξε τῶν ἐντολῶν. ἀντίσταται ταῖς αἰρέσεσιν ὁ δίκαιος ταῖς λεγόμεναις, ὅτι ἀδίκως ἐκ τῆς παραδείσεως τὸν Ἀδὰμ ἐξέβαλεν. ἰδὲ γὰρ τὸν Ἐνὼχ δικαίως διατρίψαντα, ἐκ τῆς γῆς ταύτης εἰς τὸν παράδεισον εἰσῆγαγεν. εἰ ἀδωμάτων τὸν Ἀδὰμ ἀπώσατο διὰ προφάσεως τῆς παραδείσεως, πῶς τὸν Ἐνὼχ εἰσῆγαγε διὰ τῆς πίσεως, καὶ ἀθανάτον διέτηρησεν, ἔβδομον ἀπὸ Ἀδὰμ ὄντων τὸν δίκαιον δυνάμεως ἰσχυρῶς; Καὶ μετ' ὧν. Ἐν τῷ Ἐνὼχ ἔδειξεν ὁ Θεός, πῶς ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως οἱ δίκαιοι τῶν ἀμαρτωλῶν χωρίζονται· καὶ ἐν τῷ Ἠλίᾳ, πῶς τὰ σώματα ἐν ἀέρι κηφίζονται.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ὁρᾷς σοφίαν δεσπότῃς; μετέδθηκε ζῶντα, καὶ ἀθανάσιον ἐχαρίσατο, ἵνα μὴ ἐκλύσῃ τῆς πλημμελήματος τὸν φόβον, ἀλλ' ἀφῆκεν ἀκμάζειν τῶν τῶν ἀνθρώπων γένει. Καὶ μετ' ὧν. Εἰ δέ τις βέλοιο περιεργάζεσθαι, καὶ λέγειν, καὶ πᾶν αὐτὸν μετέδθηκε; καὶ εἰ μέχρι τῆς παρόντος διήρκεσε; μανθανέτω μὴ λογισμοῖς ἀνθρωπίνους κατακολαθεῖν, καὶ τὰ παρὰ τῷ Θεῷ πολυπραγμονεῖν, ἀλλὰ πισύειν τοῖς λεγομένοις. ὅταν γὰρ ὁ Θεός ἀποφαίνεται τι καὶ δὲ ἀντιβλέπειν τοῖς ῥηθῆσιν, ἀλλὰ τὰ παρὰ τῷ Θεῷ λεγόμενα ἀξιοπιστότερα ἡγεῖσθαι, καὶ μὴ φαίνεται τῶν ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς κειμένων τοῖς ἡμετέροις. ὅτι γὰρ μετέδθηκεν αὐτὸν εἶπεν ἡ θεία Γραφή, καὶ ὅτι ζῶντα μετέδθηκε, καὶ πᾶσαν μὴ λαβόντα θάνατον, ἀλλὰ διὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἀνώτερον γεγονότα τῆς ἐκνεκρώσεως ἀποφάσεως κατὰ τῶν τῶν ἀνθρώπων γένους. πᾶς δὲ αὐτὸν μετέδθηκε, καὶ ὅπως νῦν διάγει, τῆς καὶ προσέδθηκεν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πᾶς μετέδθηκε τὸν Ἐνὼχ ὁ τῶν ὅλων Θεός; Οὐ δὲ ζητεῖν τὰ σεσηγημένα, σέργειν δὲ προσήκει τὰ γεγραμμέ-

(1) Ἰσ. χρωμαίς.

γραμμένα. ἐγὼ δὲ οἶμαι, τὸτο πεποιη-
κέναι τὸν τῶν ὅλων Θεὸν εἰς ψυχαγωγίαν
τῶν τῆς ἀρετῆς ἀθλητῶν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ
"Αβελ, πρῶτος γεγωνὴς τῆς δικαιοσύνης
καρπὸς, πρόωρος τε καὶ πρόρριζος ἐξεκό-
πη· ἐλπίς δὲ τῆς ἀναστάσεως ἐδέπω τῆς
ἀνθρώπου ἐψυχαγωγίαι, μετέθηκεν ὁ
ρεσησάντα τὸν Ἐνὼχ ὁ τῶν ὅλων Θεός, καὶ
τῆς τῶν θνητῶν ἐχώρισε βιοτῆς· ἵνα ἕκα-
στος τῶν ὁσεβεῖν προαιρουμένων λογίζηται,
οἷα δὴ λόγῳ τετιμημένος, ὡς ὁ τὸτον τετι-
μηκώς, ἀγέραςον ἐκ ἐάσει τὸν "Αβελ, ἅτε δὴ
δίκαιος ὦν, καὶ δικαίως ἰδιῶν τὰ σύμπαντα.
τάττε δὴ χάριν, τὸν μὲν παρεῖδεν ἀναμάρτε-
νον, τὸν δὲ μετέθηκεν. ἵνα τῇ ἀναρρήσει
τῇ τάττε, μὴ λύσει τὴν ἐσομένην ἀνάστασιν.
ὁ γὰρ κατὰ τὸν δε τὸν βίον τῶν τῆς ἀρε-
τῆς μὴ τελευτηκῶς ἀντιδόσεων, δῆλον ὡς ἐν
ἐτέρῳ τάττων ἀπολαύσεται βίῳ.

κε. Καὶ ἔζησε Μαθυσάλα ἐπὶ
καὶ ἔξηκοντα (1) καὶ ἑκατὸν ἔτη,
κς. καὶ ἐγέννησε τὸν Λάμεχ. Καὶ ἔζη-
σε Μαθυσάλα μετὰ τὸ γεννηθῆσαι
αὐτὸν τὸν Λάμεχ, δύο καὶ ὀγδοή-
κοντα καὶ ἐπτακόσια ἔτη· καὶ ἐγέν-
κς. νησεν ὑἱὸς καὶ θυγατέρα. Καὶ ἐγέν-
οντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Μαθυσάλα,
αἷς ἔζησεν, ἑννέα καὶ ἔξηκοντα καὶ ἐν-
κη. νακόσια ἔτη· καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἔζη-
σε Λάμεχ ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα καὶ
ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησεν υἱόν.

κθ. Καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐ-
τῷ Νῶε, λέγων, ὅτος διαναπαύσει
ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν, καὶ ἀπὸ
τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀπὸ
τῆς γῆς, ἧς κατηράσατο Κύριος ὁ
Θεός ἡμῶν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ὁ Λάμεχ ἐπὶ τῇ γεν-
νήσει τῷ Νῶε προφήτης ἀνεδείκνυτο, κα-
θάπερ ἀμέλει ὁ Ζαχαρίας ἐπὶ τῇ γέννη-
σει τῷ Βαπτιστῇ. τὸν γὰρ υἱὸν αὐτῷ, Νῶε
ὠνόμασεν. ὁ ἐρμηνεύει ἀνάπαυσις· ἀπο-
δίδας δὲ τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης κλήσεως
» ὁ Λάμεχ, ὅτος Φησὶ διαναπαύσει ἡμᾶς ἀπὸ
» τῶν ἔργων ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς, ἧς κα-
» τηράσατο Κύριος ὁ Θεός. (2)

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πῶς Νῶε διανέπαυ-
σε τὸν Λάμεχ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῷ, καὶ

Α ἀπὸ τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν αὐτῷ, καὶ
τῆς γῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός κατηράσα-
το; λεγέτωσαν οἱ τῇ λέξει παριστάμενοι.
Ἀλλὰ μήποτε ἐπὶ τὸν σωτήρα ἀναφέρε-
ται, ὅς ἐστιν ἀληθῶς ἀνάπαυσις, καὶ τῷ
ἀμαρτῶν μὴ πεποιηκέναι κυρίως δίκαιος;
ὅτος γὰρ πάντας τῆς ἐν ἐλπίδι ἀγαθῇ
ἀνέπαυσε.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πόθεν τῷ Λά-
Β μεχ τὸ τοσῶτον μέγεθος τῆς προρρήσεως;
μὴ γὰρ μέμνηται ἡ γραφή, ὅτι ἐν ἀρετῇ-
τις καὶ θαυμαστος; Μὴ ἐκινῶν ἀγα-
πητέ. σοφὸς γὰρ ὦν καὶ ὑμῆχανος ὁ δε-
σπότης, καὶ δι' ἀναξίων πολλὰς συγχω-
ρεῖ. προλέγειται θαυμάσια καὶ μεγάλα
πράγματα· καὶ ἐκ ἐν τῇ παλαιᾷ μόνον
τὸτο, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καινῇ. Καὶ μετ' ὀλίγα.
» Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῷ Νῶε. ἐρμη-
νύεται γὰρ αὐτῷ τὸ ὄνομα, ἀνάπαυσις.
Γ τὴν ἐν πανωλεθρίαν ἐκείνῳ τὴν μετὰ το-
σῶτων ἐτῶν ἀριθμὸν συμβήσεσθαι μέλλου-
σαν, ἀνάπαυσιν καλεῖ, καθάπερ καὶ Ἰωβ.
» Φησὶ· θάνατος ἀνδρὶ ἀνάπαυσις. ἐπειδὴ Ἰωβ. 3. 23.
γὰρ πολὺ, καὶ σφόδρα μέγαν ἔχει τὸν
κάματον ἢ κακίαν, τὴν ταύτης ἀποχρῶν καὶ
τὴν ἀναίρεσιν, καὶ διὰ τῆς κλυδωνίας ἐκείνης
ἔμελλεν ὑφίστασθαι, ἀνάπαυσιν καλεῖ. καὶ
» ἐκάλεσε Φησὶ τὸ ὄνομα αὐτῷ Νῶε. εἴτα
ἐρμηνεύων ἡμῖν τῷ ὀνόματος τὴν προσηγο-
ρίαν, Φησὶν· ὅτος δὲ ἀναπαύσει ἡμᾶς ἀπὸ
τῶν ἔργων ἡμῶν, ἀπὸ τῆς κακίας, Φησὶν,
ἀποστήσει, καὶ ἀπὸ τῶν λυπηρῶν τῶν χει-
ρῶν ἡμῶν. καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ, ἀπὸ τῶν
πράξεων, Φησὶ, τῶν πονηρῶν. ἐδὲ γὰρ
ἐπειδὴ αἱ χεῖρες ἐλυπῶντο, ἀλλ' ἐπειδὴ
διὰ τῆς τῶν ἐργασίας, καὶ τῆς πονηρίας
πράξεως τὰ τῆς λύπης αὐτῆς ἤνυετο.
» καὶ ἀπὸ τῆς γῆς, ἧς κατηράσατο Κύριος
ὁ Θεός. ἐλδοθερώσει ἡμᾶς πάντων, Φησὶ,
Ε τῶν ἐπικειμένων κακῶν, καὶ τῷ περὶ τὴν
γῆν πονεῖσθαι, τὴν κατάραν δεξαμένην
διὰ τὴν τῆς πρωτοπλάστῃ παράβασιν.

λ. Καὶ ἔζησε Λάμεχ μετὰ τὸ
γεννηθῆσαι αὐτὸν τὸν Νῶε, πέντε καὶ
ἔξηκοντα καὶ πεντακόσια ἔτη· καὶ
λα. ἐγέννησεν ὑἱὸς καὶ θυγατέρα. Καὶ
ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Λάμεχ,
Ζ τρεῖς καὶ πενήκοντα καὶ ἐπτακόσια
ἔτη· καὶ ἀπέθανε.

Κ Ε Φ. 5.

α. **Κ**αὶ ἦν Νῶε ἐτῶν πεντα-
κοσίων.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπίτηδες ἡμῖν
τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν τῷ δικαίῳ ἐπεσημή-
νατο ἡ θεία Γραφή, ἵνα μάθωμεν ἐν πό-

σῶ χρόνῳ διετελέσει παλαιῶν αὐτοῖς, καὶ
πῶς ἐκείνοι μὲν τὴν τῆς κακίας ὁδὸν ἐλό-
μενοι, ἐν ταύτῃ κατεδαπανῶντο· ὁ δὲ δι-
καίος ἀπικταντίας ἅπασιν πορδόμενος, τὴν
ἄκραν ἀρετὴν ἐπεδείξατο. ὡς καὶ τὴν
παρὰ τῷ Θεῷ ἐπιστάσασθαι εὐνοίαν, καὶ
πάντων

(1) Ἐπιδοθεῖσθαι ἐστὶν ἐν τῷ Κώδικι. ἐν ᾧ ἀναγινώσκεται ἐπὶ καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη.

(2) Τὰ αὐτὰ καὶ Κύριλλος ἐν βιβλ. 2. τῶν Γλαφῶν.

πάντων ὑποδυνάων τῇ τιμωρίᾳ γενομένων, Α αὐτὸν μόνον διαφυγεῖν μετὰ τῶν αὐτῶ προσηκόντων.

Καὶ ἐγέννησε Νῶε τρεῖς υἱούς, τὸν Σήμ, τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ὁ μὲν Σήμ, τελειότης, ἦτοι Φύσιμα μετονομάζοιτο ἂν ἐξ Ἑβραίων εἰς Ἑλλάδα Φωνίῳ· θερμοσμία δὲ, ὁ Χάμ· πλατυσμός δὲ, ὁ Ἰάφεθ.

Β. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤρξαντο οἱ ἄνθρωποι πολλοὶ γίνεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ θυγατέρες ἐγεννήθησαν αὐτοῖς.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐχ ἀπλῶς προσέθηκε τὸ, καὶ θυγατέρες ἐγεννήθησαν αὐτοῖς, ἀλλ' ἵνα τὸ πολὺ πλήθος ἡμῶν ἐμφωῇ. ὅπως γὰρ τοσούτον τὸ τῶν ῥιζῶν πλήθος, ἀνάγκη πολλὰς τίκεσθαι τὰς κλάδας.

Γ. Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τῷ Θεῷ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ὅτι καλὰ εἰσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς εἰς γυναῖκας ἀπὸ πασῶν, ὧν ἐξελέξαντο.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνας υἱούς τῷ Θεῷ κέκληκεν ὁ Μωσῆς; Ἐμβρόντητοι τινές, καὶ ἄγαν ἡλίθιοι, Ἀγγέλους τέρας ὑπέλαβον, τῆς οἰκείας ἴσως ἀκολασίας ἀπολογίαν σχίσαν ἡγέμενοι· (1) ἔδει δὲ αὐτὸς ἀκῶσαι τῷ Θεῷ τῶν ὅλων λέγοντος, ὃ μὴ καλὰ μείνη τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τέτοις εἰς τὸν αἰῶνα, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸς σάρκας. ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι· καὶ σιωπεῖν ἐντεῦθεν, ὡς ἔτε σάρκας ἔχει τῶν ἀσωμάτων ἢ Φύσις, ἔτε χρόνῳ ῥητῶ περιωρισμένῳ ἔχῃσι τὴν ζωὴν. ἀθάνατοι γὰρ ἐκτίθησαν· καὶ τὰ ἐξῆς δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει διάνοιαν. ἰδὼν γὰρ Φησι Κύριος ὁ Θεός, ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ ἐνθυμήθη ὁ Θεός, ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ἀπαλείψω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ἀπὸ ἀνθρώπων ἕως κτήνους, καὶ ἀπὸ ἐρπετῶν ἕως πετεινῶν τῶν ἔρουν· ὅτι ἐνθυμήθην, ὅτι ἐποίησα αὐτούς. καὶ τῷ Νῶε ἔφη πάλιν, καί σοι πάντες ἄνθρωποι ἥκει ἐναντίον μου· ὅτι ἐπλήθη ἡ γῆ ἀδικίας ἀπ' αὐτῶν. καὶ ἰδὲ καταφθίσω αὐτούς καὶ τὴν γλῶσσαν. ταῦτα δὲ πάντα ἄνθρωπος εἶναι δηλοῖ τὸς τὸν παράνομον βίον ἡγαπηκότας. εἰ δὲ Ἀγγελοὶ ταῖς τῶν ἀνθρώπων ἐπεμίγησαν θυγατράσιν, ἡδίκλωται οἱ ἄνθρωποι παρὰ τῶν Ἀγγέλων. βία γὰρ δηλονότι τῶν τὰς θυγατέρας διέφθειραν. ἡδίκλωται δὲ καὶ παρὰ τῶν πεποιηκότος Θεοῦ, ὑπὲρ Ἀγγέλων λελαγνυκότων αὐτοὶ κολαζο-

μενοι. ἀλλὰ ταῦτα ἐδὲ αὐτὸν οἶμαι φάναι τολμῆσαι τὸν τῷ ψεύδους πατέρα. διὰ πολλῶν γὰρ ἐδίδαξεν ἡ θεία Γραφή καὶ ἀνθρώπους ἡμαρτηκίας, καὶ κατ' ἀνθρώπων τὴν θείαν ἐξενωέχθαι ψήφον. ποιεῖ δὲ τοῖς πολλοῖς τὴν ἀγνοίαν τὸ παρέργως ἀναγινώσκειν τὴν θείαν Γράφην· εἰρηκῶς γὰρ ὁ συγγραφεύς, ὅπως ἐκ μὲν τῷ Ἀδάμ, ὁ Σὴθ ἐγεννήθη· ἐκ δὲ τῷ Σὴθ, ὁ Ἐνῶς, προσέθηκεν, ἔτος ἡλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα τῷ Θεῷ. ὁ δὲ Ἀκύλας ἔτω τέτο ἡρμηνεύσας, τότε ἤρχθη τῷ καλεῖσθαι τῷ ὀνόματι Κυρίου. αἰνίττεται δὲ ὁ λόγος, ὡς διὰ τὴν δυσέβειαν ἔτος πρῶτος τῆς θείας προσηγορίας τετύχηκε, καὶ ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἀνομασίᾳ Θεός. ὅθεν οἱ ἐκ τῶν Φιώτες, υἱοὶ Θεοῦ ἐχρημάτιζον· ὥστερ δὴ καὶ ἡμεῖς ἐκ τῆς τῷ δεσπότη Χριστῷ προσηγορίας, χριστιανοὶ καλέμεθα. εἰ δέ τις ταύτῳ ὃ δέχεται τὴν διάνοιαν, διὰ τὸ τὸν Ἀκύλαν ἔτως ἐρμηνεύσας, ἀχρεστὰ τῷ Θεῷ διὰ τῷ προφῆτη Δαβὶδ λέγοντος· ἐγὼ εἶπα, Θεοί ἐστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. καὶ ὁ Θεός ἐστι ἐν σιναγωγῇ Θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ Θεὸς διακρινεῖ. ἔτω δὲ ὀνομάζει τὰς ἀρχοντας, ὡς δηλοῖ τὰ ἐξῆς, ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε; κρίνατε ὁρῶντες, καὶ πτωχῶν, ταπεινῶν καὶ πνίγητα δικαιώσατε, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ αὐτίς, Θεὸς Θεῶν Κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γλῶσσαν. τῶν αὐτῶν δηλονότι, τῶν χάριτι τῆς προσηγορίας ταύτης ἡξιωμένων. ἔτω καὶ ὁ νομοθέτης ἔφη, Θεὸς ὃ κακολογήσεις, καὶ ἀρχοντα τῷ λαῷ σου ἐκ ἐκείνων κακῶς. κακῶν τοίνυν ὡς δυσεβείας ἀνομασίᾳ ὑποὶ τῷ Θεῷ. ἐκχωρίσω γὰρ τῷ Σὴθ τὸ γένος, καὶ ἐκ ἐπεμύνητο τοῖς ἐκ τῷ Κάιν, διὰ τὴν ἐπνευσθῆσαν αὐτῷ παρὰ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων ἀράν. ἀλλὰ χρόνῳ συχρῶν διεληθόντος· μετὰ πλείονα γὰρ ἢ διχίλια ἔτη τὸν κατακλυσμὸν ἐπήγαγεν ὁ Θεός· οὐδὲν θεασάμενοι τῆς τῷ Κάιν συγγενείας τὰς θυγατέρας, καὶ καταφελχθείτες, ὡς εἰκός, τοῖς παρ' αὐτῶν ἐπινοήσας μιστικοῖς ὄργανοις· ὁ γὰρ Ἰσβαὴλ ἐξ αὐτῶν ἀνθήσας, ψαλτήριον καὶ κιθάραν κατέδειξεν· ἐπεμίγησαν αὐταῖς, καὶ διέφθειραν τὴν οἰκίαν οὐγενεάν, καὶ τὰ αὐτὰ τοῖς Ἰσραηλίταις ὑπέμειναν· οἱ ταῖς τῶν Μαδιανιτῶν θυγατράσι μινέυτες, καὶ τῆς ἐκείνων δυσεβείας μετέχον, καὶ θεήλατον τιμωρίαν ἐδέξαντο. περὶ τῶν καὶ ὁ Θεός ἔφη Δαβὶδ, καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἑμαῖον τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐδόλυσαν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν. ἔτως οἱ ἐκ τῷ Σὴθ τὸ γένος κατὰγοντες πάλαι μὲν ὡς ἀρετῆς ἐπιμελῆμενοι, υἱοὶ Θεοῦ ἐχρημάτιζον· ὑπὸ δὲ τῆς ὥρας τῶν ἀνοσιῶν γυναικῶν δελεασθέντες, συνέχεον μὲν διακεκριμένα τὰ γένη, καρπὸν δὲ κληρονομίας, τὴν πανωλεθρίαν ἐδέξαντο.

ΓΕΝΝΑ-

(1) Ἠγέμενοι, εἰ τῶν Ἀγγέλων τοιαῦτα κατηγορεῖται, ἢ ἐν χάλ. ἐκδ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τίς Θεὸς κατ' ἐξαίρε-
τον λόγον τὰς τῆ Σηθ' ἀπογόνους ὠνόμα-
σεν, ὡς πατὴρ περὶ αὐτὰς κηδεμονίαν
ἐπιδεικνυμένης τῆ Θεῆς, καθάπερ οἶμαι καὶ
τὰς ἐκ τῆ Ἰακώβ· ἡδὲ γὰρ Φησιν ἐγέν-
νησα καὶ ὑψωσα.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἔθος τῇ Γρα-
φῇ καὶ τὰς ἀνθρώπους ἡδὲ Θεὸς καλεῖν.
ἐπεὶ ἐν ἀπὸ τῆ Σηθ' ἔτοι κατήγον το γέ-
νος, καὶ ἀπὸ τῆ ὑπ' αὐτῆ τεχθέντος, καὶ
προσαγορεύοντος Ἐνὸς· ἔτος γὰρ Φησιν
ἡλπίσαν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίου τῆ
Θεῆς· ἐξ ἐκείνης λοιπὸν οἱ ἐξῆς τιτλούμενοι,
ἡοὶ Θεῶν προσηγορεύθησαν παρὰ τῆς θείας
Γραφῆς, διὰ τὸ μιμεῖσθαι μέχρις ἐκείνης
τὴν προγόνων ἀρετὴν. ἡδὲ ἀνθρώπων
ἐκάλεσε τὰς πρὸ τῆ Σηθ' γεγονότας, τὰς
ἀπὸ τῆ Καὶν, καὶ τὰς ἐξ ἐκείνης τὸ γένος
κατάγοντας.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τί ἐν; τὸ κάλλος
τῆς ἀμαρτίας αἰτίον; μὴ γένοιτο. τῆς γὰρ
Θεῆς σοφίας ἔργον ἐστίν. Θεὸς δὲ ἔργον ἐκ ἄν-
ποτε γένοιτο πονηρίας αἰτίον. ἀλλὰ τὸ
ἰδεῖν; ἐδὲ τῆτο. καὶ γὰρ καὶ τῆτο τῆς Φύ-
σεως ἔργον ἐστίν. ἀλλὰ τί; τὸ κακῶς ἰδεῖν.
τῆτο γὰρ προαιρέσεως διεφθαρμένης ἐστίν.
Σαρ. 9. 8. διὰ τῆτο καί τις σοφὸς παραινέει λέγων, μὴ
καταμάνθανε κάλλος ἄλλοτριον.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἶδαμεν ἐν, ὅτι τῶν
ἀντιγράφων τινὰ περιέχει σαφῶς· ἰδόν-
τες δὲ οἱ Ἀγγελοὶ τῆ Θεῆς τὰς θυγατέρας
τῶν ἀνθρώπων. εἴτα περιτρέψασί τινες
τῆς φιλοσαρκίας τὰ ἐγκλήματα, καὶ τῆς
ἐτω μυσαρωτάτης ἐπιθυμίας ἀνάπλῃσι
τὰς αἰτίας ὠλοθηκόσιν Ἀγγέλοις· οἱ τὴν
ἰδίαν ἀρχὴν ἐτετηρήκασιν, κατὰ τὸ γε-
γραμμένον. ἐγὼ δὲ, ὅτι πᾶν μὲν ἀρρώ-
σημα νῦν πρόποι ἂν ἐκείνοις, φαίλω ἂν, καὶ
σιωπήσομαι· τὸ δὲ γε τῆ ἐκότως λογισμῶ
τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι πίσειν ὡς ἀπώτατω
Φέρεσθαι συγχωρεῖν, εἴη ἂν ὡς γέ μοι φαί-
νεται τῶν ἀτοπωτάτων. Καὶ μεθ' ἑτέρα. Ὁ
γὰρ ἐκ εἶπεν ἡ θεία Γραφή, τίνα δὴ τρό-
πον παραδεξόμεθα, καὶ ἐν τοῖς ἀληθῶς
ἔχουσι καταλογισμέθα; ἐκὲν ἀναγνωσό-
μεθα μᾶλλον· ἰδόντες δὲ οἱ ἡοὶ τῆ Θεῆς τὰς
θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ὅτι καλὰ εἶ-
σιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γνωαῖκας ἀπὸ πασῶν
ὧν ἐξελέξαντο. ἐμπεδοὶ δὲ μᾶλλον ἡμῖν
ὁρῶς ἔχουσαν τὴν τοιάνδε γραφὴν, καὶ
ἡ παρὰ τῶν ἐτέρων ἐρμηνευτῶν ἀπόδοσις.
Ἀκύλας μὲν γὰρ Φησι· ἰδόντες δὲ οἱ ἡοὶ
τῶν Θεῶν τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων.
Σύμμαχος δὲ αὖ ἀντί τῆς, ἡοὶ τῶν Θεῶν,
ἐκδέδωκεν, οἱ ἡοὶ τῶν διωασθόντων. ἡδὲ
δὲ Θεῶν, καὶ μὴ καὶ διωασθόντων τὰς
ἀπὸ γε τῆ Σηθ' καὶ τῆ Ἐνὸς ὠνόμαζον,
διά τε τὴν ἐνέσαν αὐτοῖς οἰότητα καὶ φι-
λοθείαν, καὶ τὸ πάντων διώαθαι κατα-
θλαῖν τῶν ἀνθεσηκότων· ἐπαμύνοντός-
πε, κατὰ τὸ εἶδος, τῆ Θεῆς, καὶ περιφανὲς
ἀποφαίνοντος τὸ ἱερώτατον καὶ ἁγιον γέ-
νος· ὅπερ ἡ ἀμικλον τῷ ἐτέρω, τὰς ἐξ
τοῖς ἀπὸ Καὶν, καὶ μὴ καὶ Λάμεχ.

δ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός, ἐ μὴ
καταμείνη τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀν-
θρώποις τέτοις εἰς τὸν αἰῶνα, διὰ τὸ
εἶναι αὐτὰς σάρκας.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸ πνεῦμα ἐν-
ταῦθα τὴν προνοητικὴν αὐτῆς δυνάμιν ἐκά-
λεσε, τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν ἡδὲ προμη-
νύων. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι περὶ τέττα ἡ
ὁ λόγος, ὅρα τὸ ἐπαγόμενον. διὰ τὸ εἶναι
αὐτὰς, Φησί, σάρκας. τὰς ἐξ, διὰ τὸ
σαρκικαῖς πράξεσιν αὐτὰς καταδεδαπα-
νάσθαι, καὶ μὴ εἰς δέον κεχρησθαι τῇ τῆς
ψυχῆς ἐστί, ἀλλ' ὡς σάρκα μόνον περι-
καμίνεσθαι καὶ ψυχῆς ἐρήμης ὄντας, ἔτω
τὸν ἑαυτὸν βίον καταναλίσκειν. ἔθος γὰρ
αἱ τῇ θείᾳ Γραφῇ σάρκα τὰς σαρκικὰς
καλεῖν, ὡς περὶ τὰς ἐναρέτας ἀσάρκας ὀνο-
μάζαν· καθάπερ ὁ Παῦλος Φησιν· ὑμεῖς
δὲ ἐκ ἐσὲ ἐν σαρκί. ἐκ ἐπειδὴ σάρκα ἐ
περιέκειντο, ἀλλ' ἐπειδὴ σάρκα περιέκειμε-
νοι, ἀνώτεροι τῶν σαρκικῶν ἦσαν φρονη-
μάτων. ὡς περὶ ἐν καὶ τοῖς δε, διὰ τὸ ὑπε-
ροῦν τῶν σαρκικῶν, ἔλεγεν, ὑμεῖς δὲ ἐκ
ἐσὲ ἐν σαρκί· ἔτω καὶ ἐπὶ τέττων, ἐπειδὴ
περὶ τὰς σαρκικὰς πράξεις διωεκῶς ἦσαν
ἡχολημένοι, σάρκας αὐτὰς ἐκάλεσε.

Ρωμ. 8. 9.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Αἰῶνα λέγει νῦν τῶν
ἀνθρώπων τὴν ζωὴν, ὡς καὶ Δαβὶδ· ὁ Ψαλ. 89. 8.
αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τῆ πρωτόπα-
σχ. ἵνα ἡ τὸ, ἐ μὴ καταμείνη τὸ πνεῦ-
μά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τέτοις εἰς τὸν
αἰῶνα· σημαίνων, ὅτι ἐκ ὅτι ὅλον αὐτῶν
τὸν αἰῶνα ζήσουσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι. ἐν
γὰρ τοῖς ἀνθρώποις τέτοις εἶπεν, ἐκ ἐτέ-
ροις, ἐκ ἀναπληρώσω αὐτὸν τὸν τῶν ἐτῶν
ἀριθμὸν, τὸν πολυχρόνιον ἐκείνον.

Ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν, ἑκα-
τὸν εἴκοσι ἔτη.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἔσονται δὲ Φησιν αἱ
ἡμέραι αὐτῶν ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι. τὰς ἐ-
σιν ἀλυσιτελὲς ὁ μακρὸς τοῖς ἔτος ἐμ-
παθέσιν αἰών. διὸ τὸν βίον αὐτοῖς, ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐτῶν
ἀριθμὸν συντεμῶ. καὶ γὰρ κατ' ὀλίγον
αὐτῶν ὑποτεμνομένων, τὴν ζωὴν εἰς το-
σῆτον αὐτῶν ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν λοιπὸν
κατεσχέσατο χρόνον. ταύτη γε μὴ ἡμῶν
τῇ ἐκδέσει συμφωνεῖ καὶ Ἰωσήπος, ἔτως
εἰπὼν· σιωπετέμετο γὰρ ἡδὲ τοῖς ἀνθρώ-
ποις τὸ ζῆν, καὶ βραχύτερον ἐγένετο μέ-
χρι τῆς Μωσέως γενέσεως, ἑκατὸν ἔτη
πρὸς τοῖς εἴκοσι ζήσαντος. ἐπειδὴ δὲ ὡή-
θησαν τινες εἰρηάζαι μὲν περὶ τῆ κατα-
κλυσμῶ τὴν ἀπόφασιν ταύτῃ ἐν τῷ πεν-
τακοσιοστῷ ἔτι τῆ Νῶε, ὡς ἔκτοτε μετὰ
τοσέτων ἐτῶν ἀριθμὸν ἐπαχθισομένης·
ἐπήχθη δὲ ἔτος ἑξακοσιοστὸν ἔτος τῆ Νῶε,
συλλογισόμενοι τὸν χρόνον, ἔφησαν προει-
ληφέναι τὸν Θεὸν εἴκοσι ἔτεσι τὴν οἰκίαν
ἀπόφασιν. ὅπερ ἐστὶ παντάπασιν ἀτοπώ-
τατον, τῆ Θεῆς τὰς τιμωρίας αἰὲ βραδύ-
νοντος, καὶ ἀναβαλλομένης μᾶλλον, ἐ προ-
λαμβά-

Κ

λαμβά-

λαμβάνοντος. οἱ μὲν ἔν' προσιέμενοι ταύτης τῆς ἐρμινείας τὰ πρότερα, καὶ σιωμολογήσαντες τὴν προεγκαιμίνην ἀπόφασιν, τὴν ἐκ τῆ κατακλυσμῆ τοῖς ἀνθρώποις ὀλέθριον ἀπαιλὴν, πρὸς τὰ ἐξῆς, τὰ περὶ τῆς τῆ χρόνῃ Φημὶ προθεσμίας, ἀντιβεβήκασιν. ἔδὲ γὰρ κατὰ τὸ πεντακοσιστὸν ἔτος τῆ Νῶε Φασὶ ταῦτα πάντως εἰπεῖν τὸν Θεόν, καὶ ἢ προλαβὼν ὁ συγγραφεὺς ἔφη τὸ, ὡς Νῶε ἐτῶν πεντακοσίων. ὅθεν ἔδὲ πρὸς τὸν Νῶε, τὸν Θεὸν αὐτὰ Φῆσαι· ἀπολελυμένως δὲ ἔως ἀπλῶς, ὡς αὐτεῦσεν εἶναι σοχάσασθαι μᾶλλον ἀκόλῃον, ὅτι περ εἰκός, πολλῶ πρότερον καὶ τῶν ἑκατὸν εἰκοσι ἐτῶν ἐξενήνεχθαι παρὰ Θεῷ τὴν ἀπόφασιν, ὡς πρὸς τὸν Νῶε εἰπεῖν τὸν Θεόν, καὶ ἐπὶ πέρας ἐθέλειν ἤδη προαγαγεῖν. ἔτω μὲν ἔν' οἱ τῆς τῶν τινῶν ἐρμινείας ἀποσκόδασθαι τὸ ἄτοπον ἐπειράθησαν. ἐγὼ δὲ τὸν πολλὴν κύκλον παρὰ, πιθανώτερόν τε οἶμαι καὶ ἀληθέστερον, καὶ παρὰ πόδα μᾶλλον αὐτὸ προηρμηνεύσασθαι· ταύτῃ μὲν ἀπόφασιν τὴν, ἔσονται αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατὸν εἰκοσι ἔτη, γενομένη ἐπὶ τῇ πορνείᾳ τῶν ἐκ τῆ Σηθ, περὶ τῆς τῶν μετέπειτα ζωῆς ἐκδεχάμενος, ἢ περὶ τῶν πρὸ τῆ κατακλυσμῆ, καὶ μέχρι τῆ κατακλυσμῆ· τὴν δὲ, εἰπὼν ὁ Θεὸς ἀπαλείψω τὸν ἀνθρώπον, ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ἐξενήνεγμένην ἀπόφασιν, διὰ τὴν ἐπὶ τὸ χειρόν εἰς ἄκρον ἐκτροπὴν τῶν ἀνθρώπων, ταύτῃ εἶναι περὶ τῆς διὰ τῆ κατακλυσμῆ παντελὲς τῆ παντὸς ἀπωλείας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ οἱ παλαιοὶ πολλὴν ἔξω χρόνον; Ὡς αὐξηθῶσιν τῷ πλείονι χρόνῳ. διὰ τὸ καὶ πολλὰς συνήπλυνον γυναιξίν. αὐτίκα γὰρ καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν μέχρι τῶν Πατριαρχῶν μακρόβιοι ἦσαν. ἐπειδὴ δὲ τὴν οἰκαμένην ἐπλήρωσαν, ἡλατλώθη λοιπὸν ὁ τῶν ἐτῶν ἀριθμὸς.

ε. Οἱ δὲ γίγαντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. καὶ μετ' ἐκείνο, ὡς ἂν ἐσεπορεύοντο οἱ υἱοὶ τῆ Θεῷ πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐγεννῶσαν αὐτοῖς· ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ γίγαντες οἱ ἀπ' αἰῶνος, οἱ ἀνθρώποι οἱ ὀνομαστοί.

ΙΩΑΝΝΟΥ. (1.) Γίγαντας ἐνταῦθα τὰς ἰσχυρὰς τῷ σώματι οἶμαι λέγειν τὴν θείαν Γραφὴν. καὶ γὰρ καὶ ἄλλαχ' εἰρηται, γίγαντες ἔρχονται παῦσαι τὸν θυμὸν μὲν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνας καλεῖ γίγαντας ἡ θεία Γραφή; Τινὲς Φασὶ τὰς ἔτη πολλὰ βεβιωκότας· τινὲς δὲ, τὰς θεομισθεῖς καὶ ἀντιθέας ἀνθρώπους. οἱ δὲ ταῦτα ἔτω νενοηκότες, ἢ Φασὶ τὰς μέζονα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων σώματα ἐχρηκέ-

Α ναί. ἐγὼ δὲ ὅταν ἀκίσω τῆς θείας Γραφῆς λεγούσης περὶ τῆ Ἐνὰ, ὅτι ἀπόγονος ὡς τῶν γιγάντων, καὶ περὶ τῆ Ὡς, 1ησ. 13. 12. ὅτι ἡ κλίνη αὐτῆς σιδηρὰ ὡς, ἐννέα πήχων τὸ μήκος, καὶ τεσσάρων τὸ πλάτος· καὶ ὅτι ἔτος ἐκ τῶν Ῥαφαὴν ὑπελάφθη· καὶ τῶν κατασκοπῶν διηγεμένων, ὅτι ἡμῶν ἀνέπιον αὐτῶν ὡς αἱ ἀκρίδες· καὶ τῆ Θεῷ Αριθ. 13. 34. βεβαιῶντος τὰς λόγους, καὶ λέγοντος, ὅτι παραδέδωκά σοι τὸν Ἀμορραῖον, ἢ τὸ ὕψος Ἀμ. 2. 9. Β, ὡς κέδρα, καὶ ἰσχυρὸς ὡς δρυς· καὶ περὶ τῆ Γολιάθ, ὅτι τεσσάρων πήχων καὶ 1. Βασ. 17. 4. ἀνταμῆς τὸ μήκος εἶχεν· ἡ γὰρ γεγεννησάμενος παμμεγέθης ἀνθρώπος, τῆ Θεῷ καὶ τῷ σοφῶς περὶ τὴν δύσαστος, ἵνα γινώσκῃ, ὡς ἐκ ἀδανῶν ὁ δημιουργὸς, τοσούτον τοῖς ἀνθρώποις ἀπείμμε μέτρον· ῥάδιον γὰρ ὡς αὐτῷ καὶ μέγας δημιουργῆσαι· ἀλλὰ τὸν τύπον ἐκκόπῃ, καὶ τὴν ἀλαζονείαν κώλυν, μέγιστα τοῖς ἀνθρώποις ἐκ ἔδωκε σώματα. εἰ γὰρ οἱ σμικροῖς σώμασιν ἢ κατ' ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὰ μεγαλυνήσιν τῆ ποιητῆ, τὶ ἐκ ἂν ἔδρασαν, εἰ μεγίστων σωμάτων μετέλαχον;

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καὶ μετ' ἐκείνο ὡς ἂν ἐπορεύοντο οἱ υἱοὶ τῆ Θεῷ ἐπὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ γίγαντες, οἱ ἀπ' αἰῶνος ἀνθρώποι οἱ ὀνομαστοί. μετὰ γὰρ τὸ ἀποσπῶν Θεῷ, Φησὶ, τὰς ἡμέρας τῆ Θεῷ, καὶ γὰρ παρανόμῳ προσομιλήσας, τῶν ἀθεωτάτων ἀνδρῶν ἐκείνων γέγονεν ἡ Φορὰ, (2) καὶ ὡς ἀνέκαθεν ἐπ' ἀσεβείᾳ λόγος πολὺς. γίγαντας γὰρ οἶδεν ἡ Γραφή καλεῖν τὰς κατ' ὑπερβολὴν ἀσεβεῖς, καὶ ὑπερηφάνους, καὶ τῇ οἰκείᾳ ῥώμῃ τὸ πᾶν ἐπιτρέποντας. ἔτω Φησὶν ὁ ψαλμωδός· καὶ γίγας ἢ σω- Ψαλ. 52. 16. Δ, δῖσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτῆς.

Ε ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Οὐ μάττω προσέδῃσιν ὁ Μωσῆς τὸ, οἱ δὲ γίγαντες τότε ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς. ἀλλ' ἐπειδὴ ὀργισθεὶς ὁ Θεὸς τὸ τε, εἶρηκεν ὅτι, ἢ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμα ἐν τοῖς ἀνθρώποις τέτοις, τῷ τῷ ζωτικὸν πνεῦμα, διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς ἐχάρματωλές, ἀλλ' ἀμαρτίαν· τὸ γὰρ εἶσι, διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς σάρκας· καὶ ὅτι ἔσαι τὰ ἔτη αὐτῶν ἑκατὸν εἰκοσι. ὡς δὲ τιμωρία τὰς ἀνακόσια καὶ πενήκοντα ἔτη

Ζ βιῶντας, εἰς ἑκατὸν εἰκοσι περιγραφῶμαι. δεικνύς, ὅτι τιμωρία ὡς τὰ ἑκατὸν εἰκοσι ἔτη καταλείποντα τῆς ζωῆς, τοῖς, ὡς ἔφω, ἀνακόσια καὶ πενήκοντα ἔτη ζῶσιν, ἐπήγαγεν· οἱ δὲ γίγαντες τότε ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς, τῷ τῷ οἱ πολλὰ ἔτη βιῶντες. Φησὶ γὰρ, ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ γίγαντες οἱ ἀπ' αἰῶνος ἀνθρώποι οἱ ὀνομαστοί· δηλαδή οἱ υἱοὶ τῆ Θεῷ οἱ πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων εἰσπορεύομενοι· ἐκτε αὐτῶν γεννῶντες ἡμέρας, ἐκ ἔτι τῷ Θεῷ ὡς αὐτὰς ἐξ αὐτῶν ὀνομάζεσθαι, ἢ ἐκεῖναι ἡμέρας λέγεσθαι· ἀλλ' ἐαυτοῖς ἐγγίνων, ἀνθρώποι

(1) Τῆ Χρυσόστομου.

(2) Ἰσ. ἡ Φορὰ.

ποι ἀνθρώπους θνητὰ καὶ ἐπικῆρα Φρο-
νύοντας.

**** ΚΥΡΙΑΛΟΥ.** Καὶ ἔτικλον μὲν αἱ
γυναικες τέρατα, παραχαράττοντος Θεῷ
καὶ αὐτὰ λοιπὸν τῶν ἀνθρωπίνων σωμά-
των τὰ κάλλη, διὰ τὸ ἀκρατές εἰς ὀρέξεις
πορνικὰς τῶν τλιwickάδε. ἦσαν δὲ οἱ τιμώ-
μενοι γίγαντες· τῆς αἰτίας ἀγριοῖτε καὶ ὀ-
ιδανεῖς, καὶ πολὺ παθόντες τὸ εἶδεσθαι
καὶ τοῖς τῶν σωμάτων μεγέθεσι πλεονε-
κλύντες τῶν ἄλλων. ἰσέον δὲ ὅτι τὰς ἄγαν
δύρωσάτας, γίγαντας ἀποκαλεῖν κατέ-
δισαί πως τῆς θεοπνύσης Γραφῆς ὁ λό-
γος. καὶ γὰρ ἔφη περίτε Περσῶν καὶ Μή-
δων διὰ Φωνῆς Προφητῶν· γίγαντες ἔρ-
χονται πληρῶσαι τὸν θυμὸν μου, χαίρον-
τες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες. Καὶ μετ' ὧν. Γε-
γόνασιν μὲν γὰρ, ὡς ἔφω, δεινοὶ μὲν ἰδεῖν,
ἀπλετοὶ δὲ εἰς ἀλκίῳ, σκληροὶ καὶ δυσάν-
τητοι, καὶ ταῖς τῶν σωμάτων ὑπεροχαῖς,
βραχύ, κατὰ τὸ εἶκος, τῶν ἄλλων ὑπε-
ραιρούμενοι. πλὴν καὶ καθάπερ οἱ τὰ ἐπ'
αὐτοῖς μυθοπλασεῖν εἰωθότες, καὶ αὐτῶν
ἠπλόντο νεφῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ γὰρ μετὰ ταῦτα
ἐτέχθησαν· τέρατα δὲ ἔτικλον. ἵνα γὰρ
μὴ ὀφρανθῇ ἡ φθορὰ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ
τῶν γυναικῶν, εἰς ἔλεγχον ἐγέννηντο οἱ
γίγαντες.

5. Ἰδὼν δὲ Κύριος ὁ Θεός, ὅτι ἡ
ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώ-
πων ἐπὶ τῆς γῆς.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Τὶ βέλεται τὸ
εἰρημεῖον, ἰδὼν δέ; Οὐκ ἐπειδὴ ἠγνόει ὁ
Δεσπότης. μὴ γνέοιτο. ἀλλὰ πρὸς τὴν
ἀδολείαν τὴν ἡμετέραν ἅπαντα διηγείται
ἡ θεία Γραφή· ἵνα ἡμᾶς διδάξῃ, ὅτι καὶ
μετὰ τὴν τοσαύτην αὐτῶν μακροθυμίαν
τοῖς αὐτοῖς ἐπέμενον, ἢ καὶ χείροσι περιέ-
βαλον αὐτὰς κακοῖς, φησὶν· ἰδὼν δὲ, ὅτι
ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων
ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρ-
δίᾳ αὐτῶν ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ
πάσας τὰς ἡμέρας.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Ὦσε τὸν Φυσικὸν ἐπισκο-
τιδῶν νόμον, καὶ μὴ ἐξαρκεῖν πρὸς τὴν
τῶν πρακτέων ὑφήγησιν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκεῖνο μάλιστα ἐπιση-
μιῶσαι χρὴ, ὡς ἔχ' ἀπλῶς αὐτῶν ἀμαρ-
τίαν ὁ θεὸς λόγος κατηγορεῖ, ἀλλὰ τὴν
μετ' ἐπιμελείας καὶ σωδῆς παρανομίαν.
τῷτο γὰρ δηλοῖ τὸ, πᾶς τις διανοεῖται ἐν
τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ
πάσας τὰς ἡμέρας. οἱ μὲν γὰρ δυσχεραί-
νοντες τῆς ἀμαρτίας τὴν προσβολήν, ἡτ-
τώμενοι δὲ διὰ τὴν τῶν ῥαθυμίαν τῇ πο-
νηρίᾳ, εἰς ὑπερον ἀλγύντες καὶ σκόντες,
ἔχουσιν μετρίαν ἀμνηγέτην παραίτησιν·
οἱ δὲ εἰς ἀκολασίαν καὶ πονηρίαν παντά-
πασιν ἀποκλίνοντες, καὶ ὁδὸν τῶν πα-

Α θῶν τὸν λογισμὸν ἀποφαίνοντες, ὡς καὶ
προσεπινθεῖν ἐτέρας κακίας ιδέας, καὶ
τῷτο ἔχ' ἅπαξ ἢ δις, ἀλλὰ πᾶρα πάντα
τὸν βίον, ποίας ἀξιοὶ συγγνώμης; ποία
δὲ κόλασις ἐσμικρὰ τοῖς ἔτω σφᾶς αὐτὰς
ἐκδεδωκόσιν εἰς ὁλεθρον;

6. Καὶ ἐνεθυμήθη ὁ Θεός, ὅτι
ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς·
καὶ διενόηθη.

Β **ΑΔΗΛΟΥ.** Ἀνθρώποπαθῶς, ὡς καὶ
ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἐπὶ Θεῷ λέγεται. ἔχ'
ἔτω δὲ ὡς ἡ λέξις καὶ ἡ νόσις ἔχει.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ ἐνεθυμήθη, φησὶν,
ὅτι ἐποίησεν ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς
γῆς· ἢ κατὰ Ἀκύλαν καὶ μετεμελήθη ὁ
Θεός, ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς
γῆς, καὶ διεπότηθη πρὸς καρδίαν αὐτῶν.

Γ μετεμέλεια ἀνθρώπων μὲν, πάθος· Θεῷ
δὲ, ἔργον. ἐπεὶ καὶ θυμὸς μὲν ἀνθρώπων,
ταραχὴ ψυχῆς· Θεῷ δὲ, παιδεία κατὰ
τῶν ἐπαικῶν. ἔτω καὶ μετεμέλεια,
ἐφ' ἡμῶν μὲν, μετάγνωσις, οἷα θνητῶν
εἰς κατάγνωσιν ἑαυτῶν, ἐφ' οἷς κακῶς ἢ
ἐνεθυμήθημεν, ἢ ἐπράξαμεν· ἐπὶ δὲ Θεῷ,
μετάθεσις οἰκονομίας εἰς ἕτερον τρόπον.
ὁ γὰρ ἡμεῖς πάχοντες πρῶτον εἰς ἔργον
ἐρχόμεθα, τῷτο ἐπὶ Θεῷ μόνον τὸ ἔργον
λέγεται. οἷον θυμωθέντες ἡμεῖς, κολά-
ζομεν· Θεῷ δὲ τὸ παιδεύειν, θυμὸς ὠνό-
μασται.

μεταμεληθέντες ἡμεῖς, καὶ ἀπο-
στάντες ἐκείνων, ἐφ' οἷς μετανόησαν, ἐρ-
χόμεθα ἐφ' ἐκότερον, ὁ κρεῖττον εἶναι νο-
μίζομεν· ἔτω Θεῷ τὸ ἀπὸ οἰκονομίας εἰς
οἰκονομίαν συμφερόντως μεταβαίνειν, με-
ταμέλεια κέκληται. ἐπειδὴ καὶ χεῖρ ἐφ'
ἡμῶν μὲν, τὸ μέλος· ἐπὶ Θεῷ δὲ, ἡ πρᾶ-
ξις λέγεται. ἐπειδὴ γὰρ ἀόρατος ὁ δε-
σπότης, ἢ δὲ διάνοια ἡμῶν σώματι συγκρα-
θεῖσα, ἐξ ὧν οἶδεν ἀκρεῖν χωρεῖ τὰς ἐνερ-
γείας τῶν Θεῶν· ταῖς τῶν ἡμετέρων μελῶν
προσηγορίαις ὀνομάζει, συνιστάει ἡμᾶς θέ-
λασσα ὁ περὶ Θεῷ βέλεται λέγειν. χαρὶ
κρίνομεν ἡμεῖς. τὸ τοίνυν δημιουργικὸν τῶ
Θεῷ, χεῖρα καλεῖ. αὐτίκα καὶ οἱ μάγοι τὴν
σκνίπα ἐκ τῆς γῆς ἐξαγαγεῖν ἐ διωη-
θέντες, καθάπερ Μωϋσῆς, φησὶ, δάκρυ· Ἐξέδ. 8. 17.

Ε λος Θεῷ ἐπὶ τῷτο εἶπον. τίς δ' ἂν εἴποι τὸ
Μωϋσέως ἔργον, δάκρυλον εἶναι τῆς τῶ
Θεῷ φύσεως; καὶ διώχμεις αὐτῶν, ἢ κατω-
νόμασαι, ἔχ' ἢ ἐξ αὐτῶν· πῶς γὰρ οἶον-
τε; ἀλλ' ἢ τὸ διωκτὸν τῶ Θεῷ ἐν τῇ ἑαυ-
τῆς ἀτελείᾳ δεικνύσασα. καὶ πόδες, ἢ πα-
ρεσία, ἐπειδὴ ποσὶ παραγινόμεθα ἐ ἐάν-
δοκῇ καὶ σόμα, τὸ πρόσαγμα, διὰ τὸ τῷ
σώματι φθέργεσθαι τὰς ἀνθρώπους. ἔτω
καὶ ὀργὴ Θεῷ ἢ παιδεία αὐτῶν, ἢ κατὰ τῶν
ἐπαικῶν λέγεται τῷ Μωϋσῇ, τῶ λαῷ μο-

Ζ χοποιήσαντος· καὶ νῦν ἐάσόν με, καὶ θύ-
μωθεις ὀργῇ ἀπολέσω αὐτὰς. θυμὸς δὲ
Θεῷ καὶ βασιλεύς ἐκ ἀνάμειναι τὴν παρὰ
ἀνθρώπων συγχώρησιν, ἵνα γνέηται θυμὸς·
ἀλλ' ἐφ' ἔπερ ἂν γνέηται τὸ ἀτοπον, κα-
νεῖται. λέγει δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἀαρὼν, λαβὲ
Ἀριθ. 16. 46.

Η καὶ νῦν ἐάσόν με, καὶ θύμωθεις ὀργῇ
ἀπολέσω αὐτὰς. θυμὸς δὲ Θεῷ καὶ βασιλεύς
ἐκ ἀνάμειναι τὴν παρὰ ἀνθρώπων συγχώρησιν,
ἵνα γνέηται θυμὸς· ἀλλ' ἐφ' ἔπερ ἂν γνέηται
τὸ ἀτοπον, κανεῖται. λέγει δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἀαρὼν,
λαβὲ Ἀριθ. 16. 46.

» τὸ θυμολήριον, καὶ δρόμε αὐτῶν τῶν τε-
 » θυηκότων, καὶ τῶν ἐτι ζώντων. ἐξῆλθε
 » γὰρ ἡ ὀργὴ Κυρίου, καὶ ἤρξατο θραύειν τὸν
 λαόν· τὴν πλῆσιν αὐτῶν, καὶ τὴν κόλασιν
 ὀργῶν καλῶν. ὁμοίως ἄρα καὶ ὅταν με-
 ταβολή τις τῶν οἰκονομιῶν τῷ Θεῷ γινή-
 ται, μεταμέλειαν αὐτῶν ὀνομάζει ἡ θεία
 Γραφή. ταύτῃ τῷ Θεῷ τὴν μεταμέλειαν
 εἰδὼς, ἡ πάθος αὐτῶν ὁ Προφήτης, ἀλλ'
 οἰκονομιῶν ἐναλλαγῶν· δεικνυμένων αὐτῶν
 ὑπὸ τῆς ἀγίας πνύματος πληγῶν τῶν κατὰ
 τῆς Ἰσραὴλ, νυνὶ μὲν ἐρυσίβης, νυνὶ δὲ κάμ-
 πης, καὶ βορέως καὶ κάμπης, καὶ τῶν
 τοιούτων· καὶ ἕκαστον τῶν ἐβόα, μετα-
 νόησον Κύριε, ἐπὶ τῷ ἐκ ἐλέγχων τὸν
 Θεόν, ὡς κακῶς ποιεῖντα, καὶ παρακαλῶν
 αὐτὸν πρὸς μετάνοιαν παρακληθῆναι,
 τῆς παιδείας δὲ μεταβολῇ εἰς τὸ κρεῖτ-
 τον γινέσθαι παρακαλῶν.

Αμ. 7. 3, 6.

η. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ἀπαλείψω
 τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐποίησα ἀπὸ πρῶ-
 τῶν τῆς γῆς, ἀπὸ ἀνθρώπων ἕως
 κλήνης, καὶ ἀπὸ ἐρπετῶν ἕως τῶν πε-
 τεινῶν τῆς ἔραν· ὅτι ἐνεθυμήθην, ὅτι
 ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον.

* ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Σωίης, ὅτι κατὰ παν-
 τὸς ἀνθρώπων βέλεται τὴν ἐπάλειψιν
 ἐπαγαγεῖν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ γὰρ εἰς ἀνυπαρ-
 ξίαν αὐτὸν περιάγει, ἀδὲ κατὰ ψυχῶν
 ἀπαλείφει, ἀλλ' ἀπὸ γῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴ ποτε κατακλυσ-
 μῶν τὰ τῶν ἀνθρώπων πλήρη διέφθειρεν·
 ἔξαλειψεν τὸ γένος τῆς Καὶν ἡθελήσεν·
 ἀνεμίγη δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ὁσεβῶν ἡ φυλή.
 διὸ καὶ τῆς τιμωρίας μετέσχεν. ἀρχῶν
 δέ τινα καὶ βίβη ποιήσασθαι βεληθείς,
 τὸν Νῶε καὶ τὸς ἐκείνους παῖδας σὺν ταῖς
 γυναῖξιν διέτηρξεν ὁσεβῆτε ὄντα καὶ δι-
 καιον, καὶ ἐκ τῆς τῶν ὁσεβῶν συγγενείας
 βλαστήσαντα, καὶ τὴν τῆς παρανομίας ἐπι-
 μιξίαν μισήσαντα. ἡ μὲν, ὡς τινὲς φασιν,
 ὀργῇ τινὶ ταῦτα καὶ μεταμέλεια πεποίη-
 κε. ταῦτα γάρ τοι ἀνθρώπινα πάθη· ἡ
 δὲ θεία φύσις ἐλθούδρα παθῶν. ἄλλως-
 τε ἡ μεταμέλεια τοῖς μετὰ τὴν πείραν
 μανθάνουσι τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν κα-
 τάλληλος. ἀγνοῦντες γὰρ τὸ ἐσόμνον,
 προβαλόντες εἴτα τῇ πείρᾳ μανθάνον-
 τες, ὡς ἐκ ὀρθῶς ἐβαλόνσαντο, μεταμέ-
 λονται. ὁ δὲ Θεός ἔτις ὅρα τὰ μετὰ πολ-
 λὰς ἐσόμνα γινέσθαι, ὡς ἡδὴ γεγενημένα.
 ὡς προορῶν τοῖνυν καὶ γινώσκων, ἔτις
 ἅπαντα πρυτανεύει. τί δὴ ποτε τοῖνυν
 μεταμέλειται, ἅπαντα πρὸς τὴν πρόγνω-
 σιν τὴν οἰκίαν οἰκονομῶν; ἔκῃν ἡ ἐπὶ Θεῷ

1. Βασ. 15. 35.

μεταμέλεια οἰκονομίας ἐστὶ μεταβολή. με-
 » ταμεμέληται γὰρ φησιν, ὅτι κέχρικα τὸν

Α., Σαὺλ εἰς βασιλέα· ἀντὶ τῆς, ἐδοκίμασα
 παῦσαι μὲν τῆτον, ἕτερον δὲ χειροτονῆ-
 » σαι. ἔτι καὶ ταῦτα· ἐνεθυμήθην, ὅτι
 » ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον· ἐδοκίμασα διολέ-
 » σαι τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος. ἀλλὰ Φι-
 λάνθρωπος ὢν, σπέρμα τὸν Νῶε τῇ φύσει
 τετήρηκεν. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀλόγων τὰ γόνι-
 τῆς τῶν ἀνθρώπων ὅσκα δεδημιόρρηται
 χρεῖας, καὶ ταῦτα τοῖς ἀνθρώποις σὺν-
 διεφθάρη, πλὴν τῶν ἐν τῇ κιβωτῇ σὺν
 τῷ Νῶε διαφυλαχθέντων.

Β. Νῶε δὲ εὗρε χάριν ἐναντίον Κυ-
 ρίου τῷ Θεῷ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐχ ἀπλῶς
 εὗρε χάριν, ἀλλ' ἐναντίον Κυρίου τῷ Θεῷ.
 ἵνα ἡμᾶς διδάξῃ, ὅτι ὅσα τῆτον ἔχει τὸν
 σκοπὸν, ὡς τὸν ἀκοίμητον ἐκείνον ὁ Φι-
 λαλὸν ἐπαινέτω ἔχειν. καὶ εἰδὼς αὐτῶν
 λόγος τῆς τῶν ἀνθρώπων δόξης, ἀδὲ τῆς
 ἀτιμίας καὶ τῆς γέλως.

Ι. Αὐταὶ δὲ αἱ γενέσεις Νῶε. Νῶε
 ἄνθρωπος δίκαιος, τέλειος ὢν ἐν τῇ
 γενεᾷ αὐτῆς, τῷ Θεῷ εὐηρόετησε Νῶε.
 ΙΑ. Ἐγέννησε δὲ Νῶε τρεῖς υἱούς, τὸν Σήμ,
 τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ κοινότερον (1)
 ἐγράφετο ταῦτα, ἐχρῶν ἐπιφέρειν τῷ,
 Δ. αὐταὶ αἱ γενεαὶ Νῶε, Νῶε ἐγέννησε τρεῖς
 υἱούς. νυνὶ δὲ ἐπεὶ δικαιοσύνης ἡ γένε-
 νesis αὐτῆς, προτέτακται μὲν τὸ, αὐταὶ
 αἱ γενέσεις· ἐπιφέρει δὲ τὸ, ἄνθρωπος
 δίκαιος ὢν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τῆς σφραγίδος τὸ πρὸς
 ἀλήθειαν γένος, ἡ ἀρετή. διὸ λέγει, (2)
 Νῶε δίκαιος ὢν, τέλειος.

ΑΔΗΛΟΥ. Γενεὰ τῶν δικαίων ἐστὶν ἡ ὁμοιο-
 τροπία. καὶ τῶτο σημαίνεται ἐκ τῆς, αὐτῇ Ψαλ. 23. 6.
 » ἡ γενεὰ ζητῶντων τὸν Κύριον.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐχ ἀπλῶς
 τέλειος, ἀλλ' αὐτῷ τότε καιρῷ. πολλοὶ
 γὰρ τελειότητος τρόποι κατὰ διαφόρους
 ὀρισμοὺς καιροὺς. καὶ τῆς χρόνου προκο-
 πλοντος, τότε τε τέλειον, ἀτελὲς ὑπερ-
 γίνεται. οἷον τί λέγω. τέλειος ὢν ποτε
 » ὁ κατὰ νόμον βιών. ὁ ποιήσας γὰρ αὐτὰ, Λαβ. 18. 5.
 Ζ. Φησὶ, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ἀλλ' ἐλθὼν ὁ
 Χριστός, τῶτο τὸ τέλειον ἔδειξεν ἀτελές.
 » ἐάν γὰρ μὴ περιοσθῇ, Φησὶν, ἡ δικαιο- Ματθ. 5. 20.
 » σὴν ὑμῶν πλεον τῶν Γραμματέων καὶ
 » Φαρισαίων, ἡ μὴ εἰσελθῇτε εἰς τὴν βασι-
 » λείαν τῶν ἔραν.

ΙΒ. Ἐφθάρη δὲ ἡ γῆ ἐναντίον τῷ
 Θεῷ, καὶ ἐπλήθη ἡ γῆ ἀδικίας.

ΙΓ. Καὶ εἶδε Κύριος ὁ Θεός τὴν γῆν, καὶ
 ἦν κατεφθαρμένη· ὅτι κατέφθειρε
 πάντα

(1) Τὸ δὲ, αὐταὶ αἱ γενέσεις Νῶε ἡ κοινῶς φασὶν εἰρηται. ἡ γὰρ ἂν ὁδὸς ἐπὶ λέγει τὸ, Νῶε
 ἐγέννησε, κτ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Πρὸς ὃν καὶ φησὶ· καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἡκε ἐναντίον ἐμῷ. ὁ εἰρημ. κώδ.

πᾶσα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτῆ ἐπὶ τῆς γῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Φθορὰν γῆς, ἐπὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι ἀπώλειαν τῆς σοικείας δηλοῖ, ἀλλὰ τὴν τῶν ἀμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων ὑπερβολὴν.

ΕΦΡΑΙΜ. Δύω τέχνας τέως διδράσκει τὰς τότε ἡ Γραφὴ εἰρηκε· ψαλτήριόν τε καὶ κιθάραν, καὶ χαλκείαν χαλκῆ καὶ σιδηρῆ. τὴν κιθάραν πρὸς τὰς κώμους, καὶ πρὸς πόλεμον τὴν χαλκείαν. καὶ γὰρ ὡς διήρες ἦσαν κατ' ἀλλήλων πρὸς πρόβατα, μόνον πρὸς τὰς γυναῖκας εἰρῶν ἄγοντες, καὶ ἐν αὐταῖς ἐπὶ τὸν τυχόντα πόλεμον ὑπομείνοντες. ἐπὶ εἰκοσι φόνους ἀνδρῶν γυνὴ περιφέρειτο· ἡ γὰρ Φθορὰ τὴν ἰσχυρὴν τῆς σώματος ἐν τῇ μοιχείᾳ ἐγύμναζε. καὶ γυναῖκες ἐκ εἰχον ἐν τῇ οὐνοῖα τὸ καύχημα, ἀλλ' ἐν τῇ πολυανδρίᾳ. ἔτω καὶ αὐταὶ ἐξεμάνησαν ἐκ ἡκιστα τῶν ἀνδρῶν ταῖς ψυχαῖς, πολεμήσαι τὰς ἔχοντας αὐτάς. ἤνυχοντο θανεῖν, ἵνα τῇ Φθορᾷ ἐκμανῶς λειτουργήσωσι. προέκυψε γὰρ ἐν αὐταῖς τὸ πάθος τῆς ἀκρασίας τοσούτον, ὥστε καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς Θεῆς ἐλεῖν πρὸς τὴν μίξιν τὴν αἰμιον. τίς ἀπιστήσει ἐν τοῖς εἰρημίοις, μὴ ἐπεδῶν τὰς Φθοράς, καὶ θανάτους; διατὶ ταῦτα εἶπον; ἵνα δείξω τὴν σωτέλειαν τὴν ἐπὶ τῇ Νῶε συμβάσαν, ἥτοι τὸν κατακλυσμὸν, διὰ ταῦτα γνωόμενον.

ιδ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς Νῶε, καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἦκει ἐναντίον μου· ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας ἀπ' αὐτῶν· καὶ ἰδὲ ἐγὼ καταφθείρω αὐτὰς καὶ τὴν γῆν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἦκει· σημαίνει τὴν οἰονεὶ συμπλήρωσιν τῶν ἡμερησίων ἀνθρώπων, καὶ τὴν (1) ἡ τῆς ἐκδικήσεως ἐπαγωγὴν προ-
Γεν. 15. 16. σάγγελαι ὁφείλει, καὶ οὗ λέγεται, ἔπω
,, γὰρ ἀναπεπλήρωνται αἱ ἀμαρτίαι τῶν
,, Ἀμορρῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐδενὸς γεννησῶ ὑπάρχει τὸ γινῶναι καιρὸν, καὶ ὃν ἄξια πεποιήκει. ἐδέτις (2) τῆς λοιπῆς ἀπογνωδῶναι. διὸ εἰρηται, ἐναντίον ἐμῶ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Δῆλον δὲ καὶ ἐκ τούτου, ὡς ἐκ ἐμαρμένης αὐτοῖς ἐπὶ νεγκε τὸν τοῖστον θάνατον. ἐπεὶ γὰρ ἐπλήσθη, φησὶν, ἡ γῆ ἀδικίας ἀπ' αὐτῶν. ὥστε ἐκ ἀν' ἐνείκη, εἰ μὴ ἡμέραν.

ιε. Ποίησον ἑν σεαυτῷ κιβωτὸν ἐκ ξύλων τετραγώνων. νοστιάς ποιήσεις

τὴν κιβωτὸν, καὶ ἀσφαλτώσεις αὐτὴν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τῇ ἀσφάλτῳ.

** ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Τὰ μὲν γὰρ τετραγώνων ξύλα, καὶ τὸ τετραγώνον σχῆμα πάντῃ βεβηκέναι ὁρθὰς γωνίας ἐπιτελεῖν, τὸ ἀσφαλὲς δηλοῖ.

15. Καὶ ἔτω ποιήσεις τὴν κιβωτὸν. τριακοσίων πήχεων τὸ μήκος τῆς κιβωτῆς, καὶ πενήκοντα πήχεων τὸ πλάτος, καὶ τριάκοντα πήχεων τὸ ὕψος αὐτῆς. Ἐπισυνάγων ποιήσεις τὴν κιβωτὸν· καὶ εἰς πῆχυν συντελέσεις αὐτὴν ἀνωθεν· τὴν δὲ θύραν τῆς κιβωτῆς ποιήσεις ἐκ πλαγίων· κατώγαια διώροφα, καὶ τριώροφα ποιήσεις αὐτὴν.

Γ * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ζητητέον (3) ποτὰ πὸν δὲ νοῆσαι τὸ σχῆμα τῆς κιβωτῆς, ὅπερ νομίζω, (4) ὅτι πυραμοειδὲς εἶναι, ἀρχόμενον ἀπὸ μὲν μήκους, τριακοσίων πηχῶν· ἀπὸ δὲ πλάτους, πενήκοντα, καὶ ἐπὶ τὰς τριάκοντα τῆς ὕψους πήχεις ἐπισυναγόμενον. ὥστε τὴν κορυφὴν γενέσθαι μήκος καὶ πλάτος, πῆχυν. ἔσω δὲ τὰ μὲν κατὰ αὐτῆς, ἅπερ ὠνόμασαι κατώγαια, ὁροφῶν δύο· τὰ δὲ ὑπὲρ τὰς δύο ὁροφὰς ἐπὶ τῷ ἀνωτέρῳ ὁροφῷ, ὁροφῶν τριῶν. τῆ-
Δ το δὲ καὶ Σύμμαχος σαφῶς ἐξέδετο εἰ-
,, πὼν· κατὰ δίστα, καὶ τριετα ποιήσεις αὐτὴν. νοστιάς δὲ καὶ ἐκάστω ὁροφῷ ἀποδιαλαμβανόμενα (5) χωρία, ὑπὲρ τῆς χωρίζεσθαι τὰ ἀνομοιογενῆ ζῶα ἀπ' ἀλλήλων, καὶ καλεῖσθαι (6) τὰ ἀποδιαλαμβανόμενα ταῦτα χωρία, νοστιάς· ὡς ὁ Σύμμαχος πεποίηκε, καλῶς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Φα-
σι τοίνυν, ὅτι, ἡ μὲν κατωτέρω πρὸς (7) τῷ πυθμένι τῆς διωρόφου σέγγη, εἰς σκύβαλα ἀπετέτακτο· ἡ δὲ ταύτης ἀνωτέρω, εἰς τὴν σιναγωγὴν τῆς τροφῆς τῶν ζώων. ὥστε (8) ὑπορεῖν τὰ μὲν σαρκόβόρα, σαρκῶν· τὰ δὲ ἕτερα ζῶα παρὰ τὰ εἰς διατήρησιν εἰσαχθέντα, τροφῆς ἕνεκα εἰσαχθέντα εἰς τὴν κιβωτὸν· τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα, τῆς ἐπιτηδείας ἕκαστον ὑπορεῖσθαι τροφῆς· ταῦτα μὲν εἰς τὸν περὶ τῶν καταγαιῶν διωρόφων λόγον. τὸ δὲ κατώτατον (9) τριώροφον τοῖς ζώοις ἀπετέτακτο κατὰ τὰς νομοθετίας νοστιάς· καὶ εἰκός· ὅτι τῷ μὲν τῶν ὀφειν γενεῖ καὶ θηρίων, ἡ τῆς κατωτάτης τριωρόφου χώρα ἀπειμήθη· τοῖς δὲ κλίωσι, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν τιθασσοτέρων, ἡ ἡμερωτέρων τάξει καὶ λόγῳ, τὰ ἀνωτέρω. ἐχρῆν δὲ τὸν ἀνθρώπον ὡς περὶ τῇ φύσει ἀρχοντα
Κ 3 τῶν

(1) Μετ' ἡμῶς ὁ τῆς δίκης καιρὸς. κατὰ τὸ γὰρ καὶ τὸ, ἔπω ἀναπεπλήρωνται κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ὅδε τις τῆς λοιπῆς. ὁ εἰρημ. κώδ.

(3) Ζητεῖται δὲ ποδαπὸν. ὁ αὐτ.

(4) Ὅπερ νομίζω φησὶν. ὁ αὐτ.

(5) Ἀπολαμβανόμενα. ὁ αὐτ.

(6) Ἀπερ καλεῖ νοστιάς· ὁ δὲ Σύμμαχος, καλῶς.

(7) Καὶ πρὸς τῷ. ὁ αὐτ.

(8) Τὰ ἀπὸ τῆς, ὥστε, ἄχρι τῆς, τὸ δὲ κατώτατον τριώροφον, ἐκείνηται ἐν τῷ εἰρημ. κώδ.

(9) Τὸ δὲ μετὰ ταῦτα τριώροφον. ὁ αὐτ. κώδ.

τῶν ἀλόγων, ὧν ἐπιβέβηκεν αὐτός· (1) ἔτω (2) καὶ ἐν τῇ χώρᾳ εἶναι ἀνωτάτω τῆς κιβωτῆ περὶ τὴν τρίτῃν σέγλιν, ὑπὸ χεῖρα ἔχοντα τὰ λοιπὰ τῶν ζώων. πιθανὸν δὲ τὴν πλαγίαν, περὶ (3) ἧς ἔρηται, τὴν δὲ θύραν τῆς κιβωτῆ ἐκ πλαγίων ποιήσεις, γεγονέναι περὶ τὴν κάτωθεν πρώτῃν σέγλιν· ἵνα ἐκῆθεν εἰσελθόντα τὰ ζῶα, ἀπὴν (4) ἐπὶ τὰς τεταγμένας ἐν ταῖς νοστίαις τόπαις. καὶ τῆτο βέλλιον ἡμῖν φαίνεται λέγειν περὶ αὐτῆς, ἥ ἄνωθεν νομίζειν μετὰ πολλῆς δυσκολίας τὰ ζῶα καταβαίνειν ἐπὶ τὰς οἰκείας τόπαις.

ΩΡΙΓΕΝΟΣ. Ἐπηγόρευεν τινὲς, εἰ δύναιτο ἡ τηλικαύτη κιβωτὸς χωρῆσαι καὶ τὸ πολλοσημόριον τῶν ἐπὶ γῆς πάντων ζώων, καὶ μάλιστα Ἀπελλῆς ὁ τῷ Μαρκίῳ γινώριμος, καὶ γινόμενος αὐτῷ ἀκροατῆς, ὡς ἐκ τῆς μύθου εἶναι λέγειν τὰ τῆς Γραφῆς, καὶ μὴ ἐκ Θεοῦ· μὴ συνίων ποταπὴς τριακοσίαις πῆχαις ὠνόμασεν ἡ Γραφή. ὡς δὲ ἐμαρτύρεται ἡμεῖς ἀπότινος τῶν Ἑβραίων ἐλλογίμων, οἱ τριακόσιοι πῆχαις ὠνομάδισαν, ὡς ἡ καλῶς παρὰ τοῖς Γεωμέτραις διώκρισις τῶν ἀπὸ τριακοσίου τετραγώνου. ὡς εἶναι τὰς ἡμετέρας πῆχαις τῶν μήκας ἐν τῷ κατ' ἐπιπέδῳ ἐννεὰ μυριάδας. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τῷ πλάτῃ διχιλίαις παντακοσίας, καὶ τῷ ὕψει ἐννεακοσίας. εἰ γὰρ ἡγνῶι ταῦτα Μωσῆς, ὁ πάσης σοφίας Αἰγυπτίων τῶν γεωμετρικωτάτων πεπαιδευμένος. ἐπεὶ εἰ μὴ τῆτο, τάχα ἂν ἔδεδυν ἑλέφαντες ἐχωρήσαν, καὶ τὰς τῶν ἐπὶ αὐτὸν τροφάς. πλὴν τὸ, ἐπισιναῶν, ἔτω νοηθεῖν τρανώτερον. νοεῖ μοι τριακοσίων πῆχεων τῶν εἰρημέων, κατὰ τὴν καλῶς δυνάμιν, εἶναι κατώτατον τῆς κιβωτῆ μήκος, καὶ πεντήκοντα πλάτος. εἴτα κατὰ πῆχιν ἐπισιναῶν. τῶν μὲν μήκας, δέκα πῆχαις· τῶν δὲ πλάτῃς, εἴς ὁμοιον. ὥστε γινέσθαι τὸν τριακοσὸν τῶν ὕψους πῆχιν, δέκα μὲν τῶν μήκας, ἐνὸς δὲ καὶ διμοῖρα τῶν πλάτῃς. εἴτα μετὰ τῆτο σωτελεσθῶν εἰς πῆχιν. εἰ δέ τῳ βίαιος εἶναι δοξῇ ὁ πῆχυς τριακοσὸς ὧν, καὶ πρῶτος ὧν τὸ ὕψος, προσεχέτω τῇ λέξει λεγέσθαι· καὶ τριακόντα πῆχαις τὸ ὕψος. οἶμαι γὰρ ἐμφανέσθαι μετὰ τῶν, καὶ τριακόντα πῆχαις, τὸν πρῶτον καὶ τριακοσὸν πῆχιν, διὰ τῶν, εἰς πῆχιν σωτελέσεις.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Καὶ μήκος μὲν, τριακόσιοι πῆχαις τῶν κατασκευάσματος· πλάτος δὲ, πεντήκοντα· βάθος δὲ, τριακόντα. καὶ εἰς πῆχιν ἄνωθεν σωτελεῖται, ἐκ τῆς πλατείας βάσεως ἀποξινώ-

μακρον πυραμίδος τρόπον ἢ κιβωτός· τῶν διὰ πυρὸς καθαυρομένων καὶ δοκιμαζομένων σύμβολον. ἡ γεωμετρικὴ αὕτη παρέρχεται ἀναλογία, εἰς παραπομπὴν τῶν ἀγίων ἐκείνων μονῶν· ὧν τὰς διαφορὰς αἱ διαφοραὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν ὑποτεταγμένων μιλύεσιν. οἱ δὲ ἐμφερόμενοι λόγοι εἰσὶν ἑξαπλάσιοι, ὡς τὰ τριακόσια τῶν πεντήκοντα. καὶ δεκαπλάσιοι, ὡς τῶν τριακόντα, δεκαπλάσια τὰ τριακόσια. καὶ ἐπιδίμοιροι. τὰ γὰρ πεντήκοντα τῶν τριακόντα ἐπιδίμοιρα. εἰσὶ δὲ οἱ τὰς τριακοσίαις πῆχαις, σύμβολον τῶν κυριακῶν σημείων (5) λέγουσι· τὰς πεντήκοντα δὲ, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀφύσεως τῆς κατὰ τὴν πεντηκοντίαν· καὶ τὰς τριακόντα, ἡ ὡς εἴησι (6) δώδεκα, τὸ κήρυγμα δηλῶν ἰσορροσίαν· ὅτι τριακοσῶν μὲν ἐκήρυξεν ὁ Κύριος ἔτι· δώδεκα δὲ ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι. καὶ εἰς πῆχιν σωτελεῖσθαι τὸ κατασκευάσματος, εἰς μονάδα τελευτώσης τῆς τῶν δικαίων προκοπῆς, καὶ εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τίς ἔν ἄρα ἐστὶ τῶν τῆς κιβωτῆ μέτρων ὁ λόγος; Τῆς ἀγίας καὶ ὁμοσεύς Τριάδος ὁρμὴ καὶ ἀπεξεσμένη δὴλωσις, καὶ τῆς μίας Θεότητος τὸ ἀρτίως ἔχον, καὶ τὸ εἰς πᾶν ὅτιον παντέλειον. τῆτο γὰρ ἡμῶν ὡς εἴγε δὴ τοῖς προκαίμενοις ἀριθμοῖς ὑποδηλῶμεν κατὰ τὴν τῆς ἀν, ἐκείνο διενδυμένον· ὡς ἔστιν ἔθος τῇ θεοπινύτῳ Γραφῇ, τὰς τὴν ἀνόπιν ἔχοντας ἀνακύκλῃσιν ἀριθμῶν, τελειότητος ποιέσθαι σύμβολον. ὅσον δὲ δή-τίφημι. ἀρχομένη γὰρ ἐκ πρώτης ἢ ἐβδόμας, εἰ σαββάτῳ διαπεραίνεται κατὰ τὴν ἐβδόμην. εἴτα πάλιν ἀριθμῶμεν τὴν ἐφεξῆς, ἀπὸ πρώτης ἀρχομένοις μέχρι πάλιν ἐβδόμης. ὁμοίως εἰς ἀριθμὸν ἰόντες τὸν δέκα, πάλιν ἐκ πρώτης τῆς ἐφεξῆς δεκάδος ἀρχόμεθα. κατὰ τὸν ἴσον δὲ τῆτον τρόπον τε καὶ λόγον συγκρίσεται καὶ ὁ τέλειος ἐκ τελείων ἀριθμῶν, τετέστιν ὁ ἑκατὸν ἐκ δεκάδων δέκα· καὶ ἀνακύκλῃσιν ἔχον καὶ ἀναδρομῇ τὴν εἰς μονάδα πάλιν. ὅπερ ἔν ἔφω, τελειότητος σύμβολον παρὰ γε τῇ θείᾳ Γραφῇ πᾶς ἀριθμὸς ἀνόπιν ὡς ἰὼν μετὰ τὸ εἰς πέρας ἦκειν τὸ αὐτῷ πρόπον τε καὶ ὠρισμένον. ὅρα τοίνυν τῆς ἀγίας Τριάδος τὸ παντέλειον ὡς ἐν τρισὶ πῆχεων ἑκατοντάσι. τῆτο γὰρ μήκος τῇ κιβωτῇ. ὅτι δέ ἐστιν, ἵν' ἔτῳς εἰπωμεν, τελειότητος τελειότητων ἢ ὡς ἐν μονάδι Θεότητος, ὑπεμφύειν ἂν τὸ εὖρος, εὖ μάλα ἐπὶ πῆχαις ἰὼν πεντήκοντα· τετέστιν, ὡς ἐν ἐβδόμασιν ἐπὶ τῷ, προσκυλισεγμένης αὐταῖς καὶ μονάδος,

(1) Τὸ, ὧν ἐπιβέβηκεν αὐτός· ἢ καὶ ἐστὶν ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Οὕτω καὶ χώρα τῇ ἀνωτάτῳ τυγχάνειν περὶ τὴν τρίτην σέγλιν. πιθανὸν δὲ, κτ. ὁ αὐτ. κώδ.

(3) Ἦν ἔπε γεγενῆσθαι. ὁ αὐτ.

(4) Πρὸς τὰς τεταγμένας χωροῖν ἰεοτήτας. εἰ γὰρ ἄνωθεν ἰὼν, μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἀνέητε τὰ ζῶα πρὸς τὴν κιβωτὸν, καὶ πρὸς τὰς ἰδίας τόπαις κατήγετο. ὁ αὐτ.

(5) Κυριακὸν σημεῖον τὸν σαυρον καλεῖ ὑπὸ τῷ Γ χήματος ἐμφαινόμενον.

(6) Ἰσ. ὡς τῇ τῶν ἀντιγράφων.

νάδος, διὰ τὸ μίαν εἶναι καὶ Θεότητος φύ-
σιν. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ὕψος, ἔχ' ἑτέραν ἡμῖν
ἢ ταύτῃ ὠδίνει τὴν σύννοιαν. ἀποπεραίνε-
ται μὲν γὰρ εἰς πῆχεων δεκάδα τρίτῃ·
εἰς ἑνα δὲ δὴ τὸν ὑπερκείμενον τε καὶ ἀνω-
τάτῳ καταλήγει πάλιν. τριάκοντα γάρ-
Φησι πῆχεων τὸ ὕψος αὐτῆς· καὶ εἰς
» ἑνα πῆχυν συντελέσεις αὐτῷ. ὁρυνο-
» μική γὰρ ὥσπερ εἰς τρεῖς ὑποστάσεων, καὶ
μὴ καὶ προσώπων ἰδικῶν διαφορὰς ἢ ἀγία
Τριάς, εἰς μίαν Θεότητος οἶονε συζέλλε-
ται φύσιν.

ιη. Ἐγὼ δὲ ἰδὲ ἐπάγω τὸν κατα-
κλυσμὸν, ὕδωρ ἐπὶ τὴν γῆν καταφ-
θεῖραι πᾶσαν σάρκα, ἐν ἣ ἐστὶ πνεῦ-
μα ζωῆς ὑποκάτω τῆς ἔρανθ'· καὶ ὅσα
αἶν ἢ ἐπὶ τῆς γῆς τελευτήσῃ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἰδὲ τέτο' ἐστιν
» ὃ εἶπεν ἄνω· ἔ μὴ μείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν
» τοῖς ἀνθρώποις τέτοις.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ζητεῖται, (1) διατὶ
ἀπειλῶν ἀνθρώπον ἀπαλεῖψαι, καὶ τὰ
ἄλογα προσδιαφθεῖραι; Διότι ἔ προηγου-
μίνως δι' ἑαυτὰ γέγονε τὰ ἄλογα, ἀλλὰ
χάριν ἀνθρώπων, καὶ τῆς τέτων ὑπηρε-
σίας. ὧν διαφθειρομένων, εἰκότως κα-
κεῖνα συνδιαφθείρεται· μηκέτι ὄντων, δι'
» 8ς (2) γέγονε.

ιθ. Καὶ σήσω τὴν διαθήκην μου
μετὰ σὲ· εἰσελεύσῃ δὲ εἰς τὴν κι-
βωτὸν σὺ, καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ ἡ γυ-
νή σου, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν σου
μετὰ σὲ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπεὶ τοίνυν
πάντων λοιπὸν ἐπὶ τῷ κακίᾳ αὐτομολη-
σάντων, σὲ μόνον εὖρον ἐν τοσούτῳ πλήθει
δυνάμενον ἀνακαλέσασθαι τὴν προπάτορος
τῷ παράβασιν, μετὰ σὲ σήσω τῷ διαθή-
κῃ μου. ἡ γὰρ τῶν βεβιωμένων πράξεις
ἀξιόπιστον σε δείκνυσιν, πρὸς τὸ δέξασθαι
τὰς παρ' ἐμοῦ ἐπιτολάς. εἴτα ἵνα μὴ καὶ
ταῦτα ἀχέων ὁ δίκαιος ἐκεῖνος ἔτι ἀδύμη,
ὡς μόνος μέλλων καταλειφθῆσθαι, πα-
ραμυθίσκῃ αὐτὸν, ὡς εἰπεῖν, πάλιν Φη-
» σίν· εἰσελεύσῃ δὲ εἰς τὴν κιβωτὸν σὺ, καὶ
» οἱ υἱοί σου, καὶ ἡ γυνή σου, καὶ αἱ γυναῖκες
» τῶν υἱῶν σου μετὰ σὲ. εἰ γὰρ καὶ πολὺ τῆς
τῆ δικαίας ἀρετῆς ἐλείποντο, ἀλλ' ὅμως τῆς
ὑπερβαλλέσης ἐκείνης κακίας ἐκτὸς ἦσαν.
ἄλλως δὲ καὶ διὰ δύο ταύτας τὰς αἰτίας
τῆς σωτηρίας ἀπολαύσει· μίαν μὲν, εἰς
τιμὴν τῆς δικαίας. ἕξτος γὰρ τῷ Φιλανθρώ-
πῳ Θεῷ τιμᾶν τὴν αὐτῆς δόξαν, καὶ χα-
ρίζεσθαι αὐτοῖς πολλάκις τῷ ἑτέρῳ σω-
τηρίαν, ὃ καὶ ἐπὶ τῇ μακαρίᾳ Παύλῃ πε-
» ποίηκε. Καὶ μετ' ὀλίγα. Δι' ἑτέραν δὲ, ἐπει-
» δὴ ἐβέλετο ζύμῳ τινὰ καὶ ῥίζαν τῆ μέλ-

Α λοντος εἰς τὸ ἐξῆς συνίστασθαι γένος κα-
ταλειφθῆναι.

κ. Καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἐρπετῶν,
καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ ἀπὸ
πάντων τῶν θηρίων, καὶ ἀπὸ πάσης
σαρκὸς, δύο δύο ἀπὸ πάντων εἰσά-
ξεις εἰς τὴν κιβωτὸν, ἵνα τρέφῃς με-
τὰ σεαυτῶν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἔσονται.
κα. Ἀπὸ πάντων τῶν ὀρνέων τῶν πετει-
νῶν τῆς ἔρανθ' κατὰ γένος, καὶ ἀπὸ
πάντων τῶν κτηνῶν κατὰ γένος, καὶ
ἀπὸ πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόν-
των ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν,
δύο δύο ἀπὸ πάντων εἰσελεύσονται
πρὸς σέ, τρέφεσθαι μετὰ σὲ ἄρσεν
καὶ θῆλυ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὡς περὶ γὰρ αὐ-
τῇ ἀπειλῇ τῆς τιμωρίας, μετὰ τῆς τῶν
ἀνθρώπων γένος καὶ τὰ κτήνη, καὶ τὰ
ἐρπετὰ, καὶ τὰ πετεινά, καὶ τὰ θηρία
ἀπολέσθαι εἶπεν· ἔτω καὶ αὐτὰ διὰ
τὸν δίκαιον καὶ ἐκ τέτων εἰσαχθῆναι εἰς
τὴν κιβωτὸν ἀφ' ἐκάστος γένος προσάττει
μίαν συζυγίαν, ὥς ἀντὶ καὶ ἀπαρχὴν
γενέσθαι τῆς μετὰ ταῦτα μέλλοντος ἑσε-
» δαι πλήθους.

Δ κβ. Σὺ δὲ λήψῃ σεαυτῷ ἀπὸ
πάντων τῶν βρωμάτων, ἃ ἔδεσθε, καὶ
συνάξεις πρὸς σεαυτὸν, καὶ ἔσαι σοὶ
καὶ ἐκείνοις φαγεῖν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ ἦδισιν αὐτῇ κι-
βωτῷ τὰ θηρία; Δῆλον, ὅτι χυλόντες
καὶ σπέρματα. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτὸν ὁ
» Θεός· σὺ δὲ λήψῃ σεαυτῷ ἀπὸ πάντων
» τῶν βρωμάτων, ὧν ἔδεσθε, καὶ συνάξεις
» πρὸς σεαυτὸν, καὶ ἔσαι σοὶ καὶ ἐκείνοις
» φαγεῖν. ταῦτα δὲ καὶ τοῖς ἀνθρώποις
» ἐδίειν ἐνομοθέτησεν. ἰδὲ γὰρ Φησι δέδω-
» κα ὑμῖν πάντα χορτὸν ἀόριστον σπέρμα
» σπέρμα, ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς·
» καὶ πᾶν ζῦλον, ὃ ἔχει αὐτῷ καρπὸν
» σπέρματος ἀόριστον, ὑμῖν ἔσαι εἰς βρώσιν,
» καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσι
» τοῖς πετεινοῖς τῆς ἔρανθ', καὶ παντὶ ἐρπε-
» τῷ ἐρπόντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει αὐτῷ
» ψυχὴν ζωῆς, καὶ πάντα χορτὸν χλωρὸν
» εἰς βρώσιν. ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι καὶ οἱ
» ἀνθρώποι καὶ τὰ ζῶα κρεωφαγίας ἀπέ-
» χοντο, τροφὴν δὲ ἔχον τὴν ἀπὸ γῆς
» φυομένην καρπῶν.

ΔΙΑΤΜΟΥ. Ἡ δὲ περὶ τῶν σκυβά-
λων τῶν ζώων πάροδος καλῶς παρασε-
σιώπηται, καὶ τῇ Νῶε ἅμα τοῖς υἱοῖς δυ-
ναμένων τὸ ἀκόλῃον περὶ τῶν σκοπῆ-
» σαι, καὶ ἡμᾶς τὰ παραλελειμμένα σοχα-
» σαδαι καὶ ἀναπληρῶσαι.

κγ. Καὶ

(1) Διατὶ ἀπειλῶν τὸν ἀνθρώπον ἀπαλεῖψαι. ὁ τῆς Δι' αὐτῆς.

(2) Τῶν δι' 8ς. ὁ αὐτῆς.

κγ. Καὶ ἐποίησε Νῶε πάντα ὅσα ἔνετείλατο αὐτῷ Κύριος ὁ Θεός, ὥτως ἐποίησε.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁρα μοι πάλιν ἀνταῦθα ἐγκωμίαις μέγεθος. ἐποίησε, Φησί, Νῶε πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ

Κύριος ὁ Θεός. ἔ τὸ μὲν τῶν ἐπιταχθέντων εἰς ἔργον ἤγαγε, τὰ δὲ ἡμέλησεν· ἀλλὰ πάντα τὰ ἀνταλθέντα ἐποίησεν, ὥστε ἐνετείλατο αὐτῷ. ἔδεν παρέλιπεν, ἀλλὰ πάντα ἐπλήρωσε, καὶ ἔδειξε καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἔργων, ὅτι δικαίως ἡξιώθη δυνάμεως παρὰ τὰ δεσπότης.

Κ Ε Φ. Ζ.

α. **Κ**αὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός πρὸς Νῶε, εἰσελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου εἰς τὴν κιβωτὸν, ὅτι σὲ εἶδον δίκαιον ἐναντίον ἐμοῦ ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅτι σέ φησιν εἶδον δίκαιον ἐναντίον ἐμοῦ. ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ αὕτη, ὅταν ἐναντίον τῷ Θεῷ τις ταύτῃ ἐπιδείκνυται, ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς ἐκείνου ὁ ἀπαρалоγιστοῦ τῷ ψῆφον φέρῃ. εἰτα διδάσκων ἡμᾶς ὁ φιλόανθρωπος Θεός τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς, ὅπερ ἀπῆται τότε παρὰ τὰ δικαία· ἔ γὰρ τὸ αὐτὸ μέτρον παρὰ ἐκάστη βέλεται τῆς ἀρετῆς εἰσφέρεισθαι, ἀλλὰ τῇ διαφορᾷ τῶν χρόνων, καὶ τῷ διαφορᾷ τῆς ἀρετῆς ἐπιστῆται. Φησὶν, ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ, εἰς κακίαν ἀποκλίνας τὸσούτῳ.

β. Ἀπὸ δὲ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν εἰσάγαγε πρὸς σὲ ἐπὶ ἑπτά ἄρσεν καὶ θῆλυ, ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο ἄρσεν καὶ θῆλυ. Καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν ἕραν τῶν καθαρῶν ἐπὶ ἑπτά ἄρσεν καὶ θῆλυ, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο ἄρσεν καὶ θῆλυ, διατρίψαι σπέρμα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκέλευσεν ὁ δεσπότης Θεός ἀνὰ δύο μὲν ἐξ ἐκάστης γένους τῶν δοκόντων ἀκαθάρτων διασωθῆναι· ἀνὰ ἑπτά δὲ τῶν καθαρῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἡμέλλε συγχωρεῖν τοῖς ἀνθρώποις μεταλαμβάνειν κρεῶν· ἡμέλλον δὲ καὶ θυσίας αὐτῷ προσφέρειν τῆς εὐσεβείας οἱ τρόφιμοι, πλείονα τὰ καθαρὰ φυλαχθῆναι προσέταξε. τὰς μὲν τρεῖς συζυγίας, εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς γένους· τὸ δὲ ἐν τὸ περιττὸν, εἰς θυσίαν. οὕτως γὰρ ὁ Νῶε μετὰ τὴν παῦλιν τῆς τιμωρίας θυσίαν τῷ Θεῷ χαριστήριον προσενέωχεν· ἀπὸ πάντων, Φησὶ, τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν καθαρῶν. ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι τέττα χάριν ἀνὰ ἑπτά προσέταξεν ἐξ ἐκάστης γένους τῶν καθαρῶν εἰς τὴν κιβωτὸν εἰσαχθῆναι. ἵνα τὸ ἐν

ζῶον ἐξ ἐκάστης γένους ὁ Νῶε προσφέρων, μὴ διαφθάρῃ τὰς συζυγίας.

** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ ἐν τῷ καιρῷ τῷ κατακλυσμῷ λέγει, ὅτι δύο δύο, καὶ ἐπὶ ἑπτά ἐν τῇ κιβωτῷ εἰσλήχθησαν. ἀλογίστως, ἔ τέσσαρα καὶ δεκατέσσαρα ἐκ τῶν ἀκαθάρτων καὶ καθαρῶν· καί τινες γὰρ εἰρήκασιν, τινὲς δὲ, ὅτι δύο καθαρὰ μόνον· ὅτι ἐν ἐκ τῶν δύο ἀληθέστερον; Ἀληθέστερον εἶπεν ὁ εἰπὼν τέσσαρα καὶ δεκατέσσαρα, τὰ εἰπόντος δύο καὶ ἐπὶ ἑπτά. τὰ γὰρ δύο δύο εἶπεν ἀντὶ τῶν δύο ἄρσεν καὶ δύο θῆλεα, καὶ ἐπὶ ἑπτά ἄρσεν καὶ ἐπὶ ἑπτά θῆλεα. ἀκαθάρτα δὲ τὰ δύο δύο.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ζητήσῃς δ' αὖτις, πῶς τῷ νόμῳ μήπω διασειλαμένε καθαρὰ καὶ ἀκαθάρτα, ὡς εἰδοὶ τῷ Νῶε διαφορὰν ἀκαθάρτων ταῦτα λέγεται; (1) Καὶ φησὶν, ὅτι τῷ δικαίῳ προσεδεωρεῖτο ἡ ἐπιστημονικὴ τῷ νόμῳ διάταξις· ἡ ἀπὸ τῶ φυσικῶ νόμῳ ταῦτα ἠπίστατο ὁ Νῶε.

* ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Οὐκ ἐπειδὴ τῷ δημιουργῷ τὰ μὲν καθαρὰ, τὰ δὲ ἀκαθάρτα· καὶ γὰρ ἄνω Φησὶν, ὅτε τὰ ζῶα παρήγαγεν ὁ Θεός, καὶ εἶδεν ὁ Θεός, καὶ ἰδὲ πάντα καλὰ λίαν· ἀλλὰ τὰ παρ' ἡμῖν καὶ τοῖς τότε καθαρὰ, ἢ ἀκαθάρτα καλέμενα καὶ νομιζόμενα. καὶ γὰρ καὶ Θεὸς τῶν ἐθνῶν ὀνομάζει τὰς δαίμονας· ἐκ ἐπειδὴ εἰσιν, ἀλλ' ὅτι προσαγορεύονται.

δ. Ἔτι γὰρ ἡμερῶν ἐπὶ ἐγὼ ἐπάγω υἱὸν ἐπὶ τὴν γῆν, τεσσαρῆκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαρῆκοντα νύκτας.

Ζ. ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πρὸ ἐπὶ ἡμερῶν προλέγει, βεβλόμενος τῷ φόβῳ σωφρονεσέμενος αὐτὸς ποιῆσαι, καὶ εἰς μετανοίαν ἀγαγεῖν. καὶ ὅτι διὰ τῆς προλέγει, ἵνα μὴ ἐπαγάγῃ τὰ ὑπ' αὐτῷ εἰρημένα, ἐννοεῖ μοι τῆς Νινυβίτας, καὶ βλέπε πόση ἡ διαφορὰ τῶν κακίων.

Καὶ ἐξαλείψω τὴν ἐξανάσασιν, ἣν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου πάσης τῆς γῆς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Τὶ δέ ἐστιν, ἢ ἐξαλείψω πᾶσαν τὴν ἐξανάσασιν, ἢ ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς; Τετέστι τῆς

(1) Ἡ ἀπὸ τῶ φυσικοῦ νόμου ταῦτα ἠπίστατο· ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τῷ νόμῳ ποιῶσιν. ἄλλως τε καὶ τῷ δικαίῳ προσεδεωρεῖτο ἡ ἐπιστημονικὴ τῷ νόμῳ διάταξις. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

τῆς ἐπιφανείας. ἵνα ἐν τῷ βάθει ἡ ζωτική δύναμις τῶν σπερμάτων ὅλων ἕσα, φυλάτῃται σῶα καὶ ἀπαθῆς παντὸς τῆς βλάβης διωαμίας. τῆς γὰρ ἰδίας προθέσεως ἐκ ἐπιλέλησαι ὁ ποιητής. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄνω, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν κινέμενα, φθείρει· τὰς δὲ ῥίζας, βυθίας ἔα πρὸς γαίεσιν ἄλλων.

ε. Καὶ ἐποίησε Νῶε πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ Κύριος ὁ Θεός.

ς. Νῶε δὲ ἦν ἐτῶν ἑξακοσίων, καὶ ὁ κατακλυσμὸς τῆς ὕδατος ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἡνίκα μὲν ἡ ἀγανάκησις γέγονε τῆς δεσπότης καὶ ἡ πρόρρησις, πεντακοσίων ἑτῶν· ὅτε δὲ ἐπῆλθε ὁ κατακλυσμὸς, ἑξακοσίων, ὡς ἑκατὸν ἔτη ἐν τῷ μέσῳ γινέσθαι. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἀλλ' ἴσως ἀντίς μαθεῖν ἐπιζητήσει, τίνος ἄνεκον εἰπὼν, ἑκατὸν εἰκοσι ἔτη ἔσονται αἱ ἡμέραι αὐτῶν· καὶ ἐπαγγελάμενος τοσαῦτα μακροθυμήσιν, πρὸ τῆς τέτων συμπληρώσεως τὴν πανωλεθρίαν ἐπήγαγε; Καὶ τὸτο τῆς αὐτῆς Φιλανθρωπίας μέγιστον ἂν εἴη δαῖμα. ἐπειδὴ γὰρ εἶδε καθ' ἐκάστῳ ἡμέραν ἀνιάτα ἀμαρτάνοντας, καὶ ἔκ μόνον ἔδεν κερδαίνοντας ἐκ τῆς ἀφάτης μακροθυμίας, ἀλλὰ καὶ ἐπιτείνοντας τὰ ἔλκη· διὰ τὸτο σωέμετε τὸν χρόνον, ὥστε μὴ μέζον τιμωρίᾳ ὑποβυθίως αὐτοὺς καταστῶα.

ζ. Εἰσῆλθε δὲ Νῶε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἰς τὴν κιβωτὸν διὰ τὸ ὕδωρ τῆς κατακλυσμῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ μὲν ἀπλῆσερός-Φησιν, ὅτι Νῶε ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οἱ σὺ αὐτῷ· ἐπὶ ξύλῳ γὰρ ἦσαν ὀχέμενοι· ὁ δὲ βλέπων, ὅτι ὅπως ὁ Θεσαυρὸς ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ἐκάσθῃ, ἐρεῖ περὶ τῆς Νῶε, ὅτι Θεσαυρὸν ἔχων ἐν ἑρανῷ ἔτω (1) δίκαιος ὢν, ὡς ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἐν ἑρανῷ.

η. Καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν μὴ καθαρῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν μὴ καθαρῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Δύω δὴ ἀπὸ πάντων εἰσῆλθον πρὸς Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν ἄρσεν καὶ θῆλυ, καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ Θεός.

ι. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰς ἐπὶ ἡμέρας, καὶ τὸ ὕδωρ τῆς κατακλυσμῆς ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς.

ΛΑΗΛΟΥ. Τὸ ὕδωρ τῆς κατακλυσμῆς, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς αἰ πυρὶ κατακλυσμῆς. (2)

ια. Ἐν τῷ ἑξακοσιστῷ ἔτει ἐν τῇ ζωῇ τῆς Νῶε τῆς δευτέρης μηνός, ἑβδόμη καὶ εἰκάδι τῆς μηνός· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐρράγησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου, καὶ οἱ καταράκται τῆς ἑρανῆς ἠνεώχθησαν. β. θησαν. Καὶ ἐγένετο ὁ ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἑβδόμη καὶ εἰκάδι τῆς μηνός περὶ σωδοὺν ἕσης τῆς σελεύης αἰ ἀριθμῷ κύβω τῷ ἀπὸ τῆς τριά. (3) διὸ καὶ κατὰ φύσιν γέγονεν ὁ ὑετός, ὡς τινὲς ἐφαντάσθησαν.

** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Τὶ σημαίνει διὰ τῆς ἀνοίξεως, καὶ τὶ διὰ τῆς κλείσεως ἀδείκνυται; δῆλον γὰρ ὅτι τὸ κλειόμενον ἀνοίγεται, καὶ τὸ ἀνοιγόμενον κλείεται. Ἐπεὶ ἔν αὐτῷ ποτὲ κατὰ τὰς χρόνους Ἡλίας ἐπικρατῆντος, ἔτω Φησὶν ἡ Γραφή· ὅτι ἐκλείδῃ ὁ ἑρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μίλλας ἑξ· τὸτο οἶμαι τῆς ἑρανῆς τῆς καταράκτας ὡς ἑλκείδῃ τὸν τῆς Γραφῆς λόγον λέγειν, ὡς ἐκλείδῃ ἐν τῷ τῆς ἀνομβρίας καιρῷ. ἀλλὰ μὴ τότε διὰ τῆς προσόχης τῆς Ἡλίας, νέφος ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναφανέν, τὸν ἑρανὸν αὐτοῖς διὰ τῆς ἐπομβρίας ὥοιζεν. ἄρα σαφῶς ἀποδείκνυται διὰ τέτων, τὸ μὴδὲ τότε τὸ σερῶμα τῆς ἑρανῆς διαχιδέν, ἐκ τῶν ὑπερκείδαι λεγομένων ὑδάτων καταρρήξαι τὸν ὄμβρον· ἀλλ' ἑρανὸν λέγει τὸν περιγίον ἀέρα, τὸν ὀρίζοντα τοῖς αἰμοῖς τῶν σάσιν, ὅπερ ἐστὶ τῆς λεπτομερεστάτης τῆς ὑπερκαιμῆς ὅρος φύσεως.

ιγ. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ εἰσῆλθε Νῶε, Σῆμ, Χάμ, Ἰάφεθ, οἱ υἱοὶ Νῶε, καὶ ἡ γυνὴ Νῶε, καὶ αἱ τρεῖς γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κιβωτὸν. Καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ πᾶν ἐρπετὸν κατὰ γένος, καὶ πᾶν ἀετινὸν κατὰ γένος αὐτοῦ, πᾶν ὄρνεον, πᾶν πτερωτόν.

ιδ. Καὶ εἰσῆλθον πρὸς Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν δύο δύο ἀπὸ πάσης σαρκός, ἐν ᾧ ἐστὶ πνεῦμα ζωῆς. Καὶ τὰ εἰσπορευόμενα ἄρσεν καὶ θῆλυ ἀπὸ πάσης σαρκός εἰσῆλθον, καθὰ ἐνετείλατο ὁ Θεὸς τῷ Νῶε.

ΛΑΗΛΟΥ.

(1) Ὅταν δίκαιος ᾖ, ἐκ τῆς ἐπὶ γῆς, ἀλλ' ἐν ἑρανῷ. ὁ τῆς Δύγ. κώδ.

(2) Ἐν πυρὶ κατακλυσμὸν τὸν αἰ Σοδόμους πάντως ἀννοεῖ.

(3) Οὐ κατὰ φύσιν ὄντος τῆς ὑετῆς. ὁ τῆς Δύγ. κώδ.

ΑΔΗΛΟΥ. Μᾶλλον θείῳ νόματι ἀφ' ἑαυτῶν ἤρχοντο κατὰ γένος αἱ ζυγαὶ τῶν ζώων πρὸς Νῶε, ἢ τοσῶτον αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐσώφισεν, ὥστε γνῶναι καὶ τὰ ἄσημα τῶν ζωῶντων, οἷον τὸν μύρμηκα, καὶ τὰ ὅμοια.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅρα πῶς τὰ καθάρᾳ ἐπὶ ἅ ἐπὶ σεσιώπηκε· μήποτε τὸ, ἀπὸ πάσης σαρκὸς, τὰ ἀκάθαρτα δηλοῖ;

Καὶ ἔκλεισε Κύριος ὁ Θεὸς ἔξωθεν αὐτῷ τὴν κιβωτόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Θεοτέρας τινὸς δυνάμεως ἔχρησεν ἡ ἀσφάλεια, τῆς θύρας κλειομένης.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐκλείσεν ὁ Θεὸς ἔξωθεν αὐτῷ τὴν κιβωτόν, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι ἐν ἀσφαλείᾳ πολλῇ κατέστησε τὸν δίκαιον. τῷ δὲ ἔκλεισε, διὰ τῆτο προσέθηκε, καὶ ἔξωθεν, ὥστε μὴ ἐξείναι τῷ δικαίῳ ὅρῳ τὴν πανωλεθρίαν γινόμενῳ, καὶ πλείονα καὶ αὐτὸν τὴν σωτηρίᾳ ὑπομένειν.

15. Καὶ ἐγένετο ὁ κατακλυσμὸς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐπληθύνθη τὸ ὕδωρ· καὶ ἐπῆρε τὸ ὕδωρ τὴν κιβωτόν, καὶ ὑψώθη ἐπάνω τῆς γῆς. Καὶ ἐπεκράτει τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπληθύνετο σφόδρα ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐπεφέρετο ἡ κιβωτὸς ἐπάνω τῷ ὕδα-

19. τος. Τὸ δὲ ὕδωρ ἐπεκράτει σφόδρα σφόδρα ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐπεκάλυψε πάντα τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά, ἃ ἦν ὑποκάτω τῷ ὕδατι. Πεντεκαίδεκα πῆχεις ὑπεράνω ὑψώθη τὸ ὕδωρ· καὶ ἐπεκάλυψε πάντα τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά. Καὶ ἀπέθανε πᾶσα σὰρξ κινεμένη ἐπὶ τῆς γῆς τῶν πετεινῶν, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ τῶν θηρίων, καὶ πάντων ἐρπετῶν κινεμένων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς ἄνθρωπος. Καὶ πάντα ὅσα ἔχει πνοὴν ζωῆς, καὶ πᾶς ὃς ἦν ἐπὶ τῆς γῆς ἀπέθανε.

17. Καὶ ἐξήλειψε πᾶν τὸ ἀνίσημα, ὃ ἦν ἐπὶ τῇ ὁρῶν πᾶσης τῆς γῆς, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ ἐρπετῶν, καὶ τῶν πετεινῶν τῷ ὕδατι· καὶ ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατελείφθη μόνος Νῶε, καὶ οἱ μετ' αὐτῷ ἐν τῇ κιβωτῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Θεοπρεπῶς τὸ, ἐξήλειψεν· ὡπερ τῶν ἀπαλειφουσῶν τὰ μὲν γράμματα ἐξαλείφουσι, αἱ δὲ δέλτοι διαμένουσιν. ἡ μὲν γὰρ ἀσεβὴς γενεὰ, ἐξήλειψεν· τὸ δὲ κατὰ διαδοχὴν τῆς ἐκείνης γένος, διετηρήθη ὡς δίκαιον.

18. Καὶ ὑψώθη τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς γῆς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας.

Κ Ε Φ Η.

α. **Κ**αὶ ἐμνήσθη ὁ Θεὸς τῷ Νῶε, καὶ πάντων τῶν θηρίων, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάντων τῶν πετεινῶν, καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν, ὅσα ἦν μετ' αὐτῷ ἐν τῇ κιβωτῷ.

ΔΙΔΥΜΟΥ. Τὸ ἐμνήσθη ὁ Θεὸς τῷ Νῶε θεοπρεπῶς ἀκρυβέον, ἕως ἐκ λήθης, ἀλλ' ὡπερ περὶ τῶν ἀσεβῶν λέγει, ἕκ οἶδα ἡμᾶς πόθιν ἐσέ, τρεῖς ἐδέποτε ἔγνω ἡμᾶς, ὡς εἰταῦθα δηλοῦται τὸ, ἐδέποτε ὡς ἡμετέρας ἡμᾶς ἔχον· ἔτω κἀνταῦθα τὸ ἐμνήσθη, ἀντὶ τῷ ἐπεισήγαγεν αὐτῷ ἀρχὴν γενέσθαι τῷ γένει.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον ἐμνήσθη Κύριος τῷ Νῶε; Προσφύρας τοῖς ἀνθρώποις ἡ θεία Γραφὴ διαλέγεται, καὶ ὡς ἀκρίβειαν δυνάμει μελαγχματίζει τῆς λογικῆς ὡπερ τοίνυν ἐπὶ Θεῷ ἡ μεταμέλεια οἰκονομίας ἐστὶ διαφορὰ· μεταμεμῆλημαι γὰρ ὅτι κέχρικα τὸν Σαβλ εἰς βασιλέα, ἀντὶ τῷ, ἐδοκίμασα ἄλλον ἀντ' αὐτῷ καταστήσαι· ἔτω καὶ ἐνταῦθα νοητέον, ὅτι ἐνθυμήθη ὅτι ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον, ἀντὶ τῷ, ἐδοκίμασα αὐτοῖς πανωλεθρίαν ἐπαγαγεῖν. καὶ τῆτο τοίνυν τὸ ἐμνήσθη ὁ Θεὸς τῷ Νῶε· ἐπ' αὐτῷ προτέραν λήθην αἰνίττεται, ἀλλὰ τὴν ἀρ-

ῥητον αὐτῷ Φιλανθρωπίαν δηλοῖ. ὅτι διὰ τὴν περὶ ἐκεῖνον Φιλοσοργίαν προσέταξεν ὡς τάχιστα καταποδῖναι τὸ ἄπειρον ἐκεῖνο καὶ ἀμέτρητον ὕδωρ. δῆλ' ὡς αὐτῷ ποιῶν τὴν ἀφραστον ἀγαθότητα, προσέθηκεν, ὅτι καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάντων τῶν πετεινῶν, καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν, ὅσα ἦν μετ' αὐτῷ ἐν τῇ κιβωτῷ. ἡμῶν δὲ χάριν καὶ πάντα προμηθείας ἡξίωσε. τῆτο γὰρ καὶ ὁ μέγας Δαβὶδ βοᾷ λέγων· ὁ ἐξανατέλλων χορτὸν τοῖς κτήνεσι, καὶ χλοῖν τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. καὶ πάλιν· ἀνθρώπους, καὶ κτήνη σώσεις Κύριε, ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς. δι' ἡμᾶς γὰρ ὁ Θεὸς καὶ τῶν ἡμετέρων ἐπιμελεῖται.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίς ἐστιν, ἐμνήσθη; Ὡκτερε, Φησὶν, ὁ Θεὸς τὸν δίκαιον ἐν τῇ κιβωτῷ διαγόντα, ἠλέησεν αὐτὸν ἐν τοσαύτῃ σφοδρῶς τυγχάνοντα, καὶ ἐν ἀμνηχανίᾳ καθέστωτα, καὶ ἐκ εἰδότα μέχρι τίνος σῆσεται τὰ δεινὰ.

Καὶ ἐπήγαγεν ὁ Θεὸς πνεῦμα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐκόπασε τὸ ὕδωρ

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐκ ἀνέμοις ὕδωρ μειᾶται, κυμαίνεται δὲ καὶ ταράττεται· ἀλλὰ τῆτο ὡς τὸ τῷ Θεῷ πνεῦμα, ὃ ἐξ ἀρχῆς ἐπεφέρετο ἐπάνω τῷ ὕδατος.

ΑΘΑΝΑ-

Ιων. ι. 4. ** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Λέγεται δὲ καὶ Ἀ
ἀνέμων πνύματα. ὥτως ἐν μὲν τῇ Γαλι-
σαι, καὶ ἐπήγαγεν ὁ Θεὸς πνεῦμα ἐπὶ τὴν
γῆν· καὶ ἐκόπασε τὸ ὕδωρ· ἐπὶ δὲ τῇ Ἰω-
νᾶ, καὶ ἐξήγαγε Κύριος πνεῦμα ἐπὶ τὴν
θάλασσαν.

β. Καὶ ἐπεκαλύφθησαν αἱ πη-
γαὶ τῆς ἀβύσσου, καὶ οἱ καταράται
τῶν ἔρην· καὶ συνεχέθη ὁ ὑετὸς ἀπὸ
τῶν ἔρην.

γ. Καὶ ἐνεδίδετο τὸ ὕδωρ πορευό-
μενον ἀπὸ τῆς γῆς· ἐνεδίδετο καὶ ἡλατ-
τονετο τὸ ὕδωρ μετὰ πεντήκοντα καὶ
ἐκατὸν ἡμέρας.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸ τὸ Θεὸς πρό-
σαγμα ἡν ἐργαζόμενον πάντα. μὴ τοίνυν
ἡμεῖς περιεργαζόμεθα τὸ πῶς, ἀλλὰ τὸ
μόνον πιστεύωμεν, ὅτι ἐκέλευσε καὶ
ὑψώθη ἡ ἀβύσος· προσέταξε, καὶ πάλιν
τὴν οἰκίαν ἐπέχετο φορᾶν, καὶ πρὸς τὸν
οἰκεῖον τόπον ὑπανεχώρησεν. ὃν αὐτὸς οἶ-
δε μόνος ὁ δημιουργήσας αὐτὴν δεσπότης.

δ. Καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς ἐν τῷ
ἐβδόμῳ μηνί, ἐβδόμη καὶ εἰκάδι τῶν
μηνῶν ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ Ἀραράτ. τὸ δὲ
ὕδωρ πορευόμενον ἡλαττονετο ἕως τῶν
δεκάτῃ μηνός.

ΦΙΛΩΝΟΣ. Κατὰ τὸν τῆς ἰσημερίας
καιρὸν ἐπισκίπτει ὁ κατακλυσμὸς, ἐν ᾧ
καὶ τὸν τῶν γένεσ ἀρχηγέτιν διαπεπλά-
δαίφασιν. ὁ δὲ ἐβδόμος μὲν λέγεται καὶ
πρῶτος καὶ ἑτέραν καὶ ἑτέραν ἐπιβολῇ.
διὸ καὶ ἡ τῆς Νῶε πρόοδος ἐξομοῖται τῇ
πρῶτῃ γηγενεῖ, ὡς ἀρχὴ συστάσεως δευ-
τέρου κόσμου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐρημον ὅρος τετηρημένον.
ἐν αὐτῷ τῷ ὄρει τὰ λείψανα τῆς κιβωτὸς
ἕως νῦν πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γεγονότων
διαμείνει. καὶ ἐν ἄλλοις δὲ ὄρεσι θαλάσσης
λείψανα δοῖσκαται, κόχλοι, καὶ ὀστέων
κάλυφα.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κεκάθικον ἡ κιβω-
τὸς ἐπὶ τὰ ὄρη Ἀραράτ· ἃ διερμηνύεται
μαρτυρία κατεδάσεως. ὑψηλοὶ γὰρ ὡπερ,
καὶ οἰονείπως ἐν ὄρεσι διὰ τὸ τῆς ὑψαγγε-
λικῆς πολιτείας ὑπερανέστηκός οἱ ἐν Χρι-
στῷ διὰ πίσεως, τὸν ἀνωθεν καὶ ἐξ ἔρην
καταβεβηκότα Θεὸν λόγον τοῖς ἀπαντα-
χῇ κηρύττοντες. οἷς καὶ αὐτὸς ἐπεφάνη
Θεὸς διὰ Προφῆτη Φωνῆς· γίνεσθε μοι
μαρτυρεῖς, καὶ ἐγὼ μάρτυς λέγει Κύριος
ὁ Θεός, καὶ ὁ παῖς ὃν ἐξελεξάμην. ἀνω-
τέρῳ δὲ ἐν τῆς ἐν κόσμῳ χθαρμαλότητος
τῶν ἐν Χριστῷ τὰ αὐχήματα.

ε. Ἐν δὲ τῷ ἐνδεκάτῳ μηνί, τῇ
πρώτῃ τῶν μηνῶν ὥφθησαν αἱ κεφα-
λαὶ τῶν ὀρέων. Ἐγένετο δὲ μετὰ
τεσσαράκοντα ἡμέρας ἡνέωξε Νῶε τὴν
θύραν τῆς κιβωτὸς, ἣν ἐποίησε.

ζ. Καὶ ἀπέστειλε τὸν κόρακα τῶν
ὀρέων, εἰ κενόπακε τὸ ὕδωρ. καὶ ἐξελ-
θὼν, ἔχ ὑπέσχεψεν ἕως τῶν ξηρανθῆ-
ναι τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς.

B ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐκ ἐπειδὴ
μετὰ ταῦτα ἀνέσχεψε, τὸ, ἕως, προσέ-
θηκεν ἡ θεία Γραφή· ἀλλ' ἰδίωμα τῆς ἐξ
τῆς θείας Γραφῆς. καὶ πολλάκις ἀντις
εὗροι ταύτῃ τὴν σωτήριαν. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Τέως δ' ἡμᾶς ἀναγκαῖον εἰπεῖν τὴν αἰτίαν,
δι' ἣν ἔχ ἀνέσχεψε τὸ ὄρεον. ἴσως ληξάν-
των τῶν ὑδάτων, ἀκαθάρτον ὃν τὸ ὄ-
ρεον, καὶ σώμασιν εἰσυχόν τοῖς τε ἀν-
θρώποις τοῖς τε τῶν ἀλόγων, καὶ τὴν
κατάλληλον ὄρεον ἐαυτῷ τροφῇ, εἰ-
πέμεναι.

Γ ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πλὴν ὅτι κατὰ και-
ρὸς ἀπανίσταται καὶ ἀποφοιτᾷ τῆς
πίσεως ἐμελλόντινες τῶν ἐξ αἵματος Ἰσ-
ραὴλ, ὑπετύχη πάλιν. ἀπέστειλε, γάρ-
Φησιν ἐκ τῆς κιβωτὸς τὸν κόρακα ἰδεῖν, εἰ
κενόπακε τὸ ὕδωρ· ὁ δὲ ἔχ ὑπέσχεψεν.
ἐπινίγη δὲ, οἶμα, τοῖς ὕδασι, ἐραιμάτε
καὶ σῶσιν ἔχ ὀρεῶν. ἔκταν τὸ τῆς πί-
σεως ἀπολιθῆσαι τῶν Χριστῶν καὶ ἀπονοσφί-
ζεσθαι, πάντως πρόξενον ἀπωλείας.

Δ η. Καὶ ἀπέστειλε τὴν περισερᾶν
ὀπίσω αὐτῶν τῶν ἰδεῖν, εἰ κενόπακε τὸ
ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

θ. Καὶ ἔχ εὗρεσα ἡ περισερᾶν
ἀνάπαυσιν τοῖς ποσὶν αὐτῆς, ὑπέ-
σχεψε πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν κιβωτὸν,
ὅτι ὕδωρ ἦν ἐπὶ πάντων τὸ πρὸς ὅσον
τῆς γῆς. καὶ ἐκλείνας τὴν χεῖρα αὐτῆς,
ἔλαβεν αὐτήν, καὶ εἰσήγαγεν αὐτήν
πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν κιβωτόν.

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Εἶπερ αἱ κορυφαὶ τῶν
ὀρέων ἐφάνησαν, πῶς ἔχ εὗρεν ἀνάπαυ-
σιν ἡ περισερᾶν; Οἶμα, ὡς διὰ τὸ ὑγρὸν
τῶν ἀέρος δυσκόλως ἵπτατο· δύσμητος γὰρ
ἡ καὶ διὰ τὸ ὁμογενὲς μὴ δύρεῖν ἔξω.
ὁ δὲ κόραξ εὗρεν ἀνάπαυσιν, ἡ ἐπ' ἀκρῶν
τῶν ὀρέων τῇ ὑγρότητι χαίρων, ἡ ἐπὶ
τῶν ἐπιπλεόντων τοῖς ὕδασι σωματίων.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Σύμβολα κακίας καὶ ἀρε-
τῆς τὰ ὄρεα ταῦτα. ἡ μὲν κακία, τοῖς
κυμαίνουσιν ἐφίδεται παθεῖσιν· ἡ δὲ ἀρε-
τή, τῶν ἀποπιδᾶ. ἡ καὶ σύμβολα τῶν
δύο λαῶν, Ἰσραὴλ καὶ τῶν ἐξ ἔθνων.
ὅτι οἱ μὲν, ἔξω τῆς χάριτος ἔμειναν· οἱ
δὲ, τῇ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ προσέδραμον.
σύμβολον δὲ περισερᾶ καὶ τῶν ἀγίων πνύ-
ματος, κατακλυσμὸς ἀμαρτίας κατὰ Χρι-
στὸν ἐξαιρέμενος.

Η ι. Καὶ ἐπιγὼν ἔτι ἡμέρας ἐπὶ
πάλιν ἐξαπέστειλε τὴν περισερᾶν ἐκ
τῆς κιβωτὸς. Καὶ ἀνέσχεψε πρὸς
αὐτὸν ἡ περισερᾶ πρὸς ἐσπέρην, καὶ
ἔχεν ἐλαίας Φύλλον ἡνέφους ἐν τῷ
σώματι

σώματι αὐτῆς. καὶ ἔγνω Νῶε, ὅτι
 1β. γῆς. Καὶ ἐπιχρῶν ἔτι ἐπὶ αἱμέρας,
 πάλιν ἐξαπέστειλε τὴν περισερῶν,
 καὶ ὃ περισέθετο ὑποσρέψαι πρὸς
 αὐτὸν ἔτι.

** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀποσέλλονται μὲν
 γὰρ οἱ ἅγιοι παρὰ Χριστοῦ κατασκευάμε-
 νοί τε τὸν κόσμον καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ὑπο-
 νοῦσι δὲ ὡπερ λαλῶντες εἰρῶν. τῆτι
 γὰρ οἶμα πλαγίως ὑποδὴλόν τὸ ἐν σώματι
 κεῖσθαι τῆς περισερῶς τὸν τῆς ἐλαίας θα-
 λόν. σύμβολον γὰρ εἰρῶνς αἰέπως ἐστὶ
 τὸ φυτόν. Φιλόθεοι μὲν ἔν οἱ ἐν πίσει κε-
 καθαρμένοι, καὶ ὡς ἐν πραότητι πολιτείας
 θωαγγελικῆς, ἀπόλεκτοι τῷ Θεῷ. πλὴν,
 ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποσησονται τινες ἐν
 ἐσχάτοις καιροῖς, καθάπερ ἐφω ἀρτίως,
 ἐμφωίειν ἂν ὁ τύπος. τρίτη γὰρ καὶ τε-
 λούταία πέμπελαι περισερῶ, καὶ ἔκ ἐμελέ-
 τα τῷ ὑποσροφῷ. ἀπομεμνήκε γάρ.

1γ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνὶ καὶ ἐξα-
 κοσιοστῷ ἔτει, ἐν τῇ ζωῇ τῆς Νῶε, τῆ
 πρώτης μηνὸς μιᾶς τῆς μηνὸς ἐξέλιπε
 τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἀπεκά-
 λυψε Νῶε τὴν σέγην τῆς κιβωτῆς, ἣν
 ἐποίησε, καὶ εἶδεν ὅτι ἐξέλιπε τὸ ὕδωρ
 ἀπὸ πρὸς τῆς γῆς.

1δ. Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἐβ-
 δόμη καὶ εἰκάδι τῆς μηνὸς ἐξηράνθη
 ἡ γῆ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐχ ἀπλῶς
 τῷ τοσαύτῳ ἀκρίβειαν ποιῶται ἡ θεία
 Γραφή· ἀλλ' ἵνα μάθωμεν, ὅτι μέχρι μιᾶς
 ἡμέρας τῆς ἐνιαυτοῦ ἐκείνης ἡ συμπλήρωσις
 γεγνήσθαι, καὶ ὅν τῆς δικαίας ἐδείχθη ἡ
 ὑπομονή, καὶ τῆς οἰκουμενικῆς ἀπάσης το
 καθάρσιον γέγονεν.

” ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Ἐβδόμη
 ” καὶ εἰκάδι τῆς μηνὸς ἐξηράνθη ἡ γῆ. ἐβδό-
 ” μη καὶ εἰκάδι τῆς δούτερης μιλῶς, ὁ κατα-
 κλυσμὸς ἔρχεται. καὶ εἰκάδι ἐβδόμη τῆς
 ἐβδόμης μιλῶς ἐκάντισεν ἡ κιβωτός. καὶ εἰ-
 κάδι ἐβδόμη τῆς δούτερης μιλῶς, καὶ ἡ
 ἡμέραν ὁ κατακλυσμὸς γέγονεν, ἐξαι-
 σαι Νῶε. ὡς εἶναι τέλειον ἐνιαυτὸν ἀκρι-
 βῶς ἀριθμῶμενον. τὰς μάλιστα προσηρη-
 μένης καιρὸς προσετάχθησαν καὶ Ἰσδαῖοι
 ἐορτάζουσιν.

1ε. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς τῷ
 15. Νῶε, Ἐξέλθε ἐκ τῆς κιβωτῆς σὺ,
 καὶ ἡ γυνὴ σου, καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ αἱ
 γυναῖκες τῶν υἱῶν σου.

” ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός
 ” τῷ Νῶε, λέγων, Ἐξέλθε σὺ, καὶ ἡ γυνή-
 ” σου, καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν
 υἱῶν σου, καὶ τὰ ἐξῆς. Τινὲς ἐπισημῶ-
 νται τῷ δηλαχότι τῆς Γραφῆς περὶ τῆς
 εἰς τὴν κιβωτὸν εἰσόδου τε καὶ ἐξόδου τῆς

A Νῶε, (ἐν μὲν γὰρ τῇ εἰσόδῳ, μετ' αὐτὸν
 οὐδὲν αὐτῆς τὰς ἡμέρας ἐφῆσεν ὁ συγγραφεὺς
 εἰσελθεῖν, εἶτα τὰς γυναῖκας ἔτῳ αὐ-
 τῶν· ἀνταῦθα δὲ τῷ γυναικῶ μετ' αὐτὸν,
 εἶτα τὰς ἡμέρας αὐτῶν, καὶ ἔτῳ αὐτῆς τὰς
 ἐκείνων γυναῖκας.) ἔκ ἀκομψον τῆς τοι-
 αύτης αἰτίας ἀποδεδώκασι λόγον. ὅτι τό-
 τε αὐτὰς ὃ κατὰ συζυγίαν εἰσαγαγὼν ὁ
 Θεός, νῦν ἔτῳ ἐξήγαγε, διὰ τὸ ἐν τῇ κι-
 βωτῇ μένοντας αὐτὰς κατὰ γάμον ἀλλή-
 1 B λοις μὴ συνοικεῖν· ἐξελθόντας δὲ, τῷ
 τῆς αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι πάλιν οὐλο-
 γίαν ἀναλαβεῖν.

” ** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Εἰσελθε εἰς τὴν κι-
 ” βωτὸν σὺ, καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ ἡ γυνή σου,
 ” καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν σου. χωρίσθητε,
 φησὶν, οἱ ἄνδρες καθ' ἑαυτὰς, καὶ αἱ γυ-
 ναῖκες καθ' ἑαυτάς. πορνεία σωφρονίζε-
 1 Γ ται, καὶ ἀσέλγεια διὰ τῶν ἐπιφερομένων
 ὑδάτων. ὑμεῖς ἔν μὴδὲ τῆς ἀμείαντος ἀψε-
 διε κοίτης. ὅτι δὲ τῆτο ἡ, πάλιν ἐξερ-
 χομένων ἐκ τῆς κιβωτῆς, ταῦτα φησὶν·
 ” ἐξέλθε ἐκ τῆς κιβωτῆς σὺ, καὶ ἡ γυνή σου,
 ” καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν σου.
 ἐξήλειπται τὸ γένος τὸ ἀμαρτωλόν, ὑμεῖς
 πάλιν ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ πάλιν αὐξάνετω
 τὸ γένος τὸ θεοσεβές.

1ζ. Καὶ πάντα τὰ θηρία ὅσα ἐστὶ
 μετὰ σοῦ, καὶ πᾶσα σὰρξ ἀπὸ πε-
 1 Δ τεινῶν ἕως κτηνῶν· καὶ πᾶν ἔρπετον
 κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἐξάγαγε μετὰ
 σεαυτῶν· καὶ αὐξάνεσθαι καὶ πληθύν-
 εσθαι ἐπὶ τῆς γῆς.

” ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁ δίκαιος ἔτος
 ἐκείνῳ δέχεται τὴν οὐλογίαν, ἡ πρὸ τῆς
 παραβάσεως ὁ Ἀδὰμ ἐδέξατο. ὡπερ γὰρ
 ἡλικία ἐκείνος ἐδημιουργήθη, ἦκασε· καὶ
 1 Ε οὐλόγησεν αὐτὰς ὁ Θεὸς λέγων, αὐξάνε-
 ” σθαι, καὶ πληθύνεσθαι, καὶ κατακυριεύσα-
 ” τε τῆς γῆς· ἔτω καὶ ἔτος νῦν, αὐξάνεσθαι,
 ” καὶ πληθύνεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς. ὡπερ γὰρ
 ἐκεῖνος ἀρχὴ καὶ ρίζα γέγονε πάντων
 τῶν γεγονότων πρὸ τῆς κατακλυσμῆς, ἔτω
 καὶ ὁ δίκαιος ἔτος ζύμη τις καὶ ἀρχὴ καὶ
 ρίζα γίνεται πάντων τῶν μετὰ τὸν κα-
 τακλυσμόν.

1η. Καὶ ἐξῆλθε Νῶε, καὶ ἡ γυ-
 1 Z νὴ αὐτῆς, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς, καὶ αἱ γυ-
 1 θ. ναῖκες τῶν υἱῶν αὐτῆς. Καὶ πάντα
 τὰ θηρία, καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ
 πᾶν πετεινόν, καὶ πᾶν ἔρπετον κινέ-
 μενον ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν,
 ἐξῆλθον ἐκ τῆς κιβωτῆς.

1κ. Καὶ ὠκοδόμησε Νῶε θυσιαστή-
 ριον τῷ Θεῷ· καὶ ἔλαβεν ἀπὸ πάν-
 1 Η των τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν, καὶ
 ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν κα-
 θαρῶν, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτῷ ὀλοκαρ-
 πώσεις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρῶτος Νῶε οἰκοδομεῖ θυ-
σιαστήριον τῷ Θεῷ· μάλιστα μὲν ἔ-
πρεσε-
τάχθη, ὡς περ εἶδεν ὁ Ἀβελ, ἀλλὰ καὶ αὐ-
τὸς τὰς ἀπαρχὰς προσφέρει· δηλον, ὅτι
ἀπὸ τῶν εἰσφοτῶν ἀναφέρεισθαι ἐπὶ τὸ θυ-
σιαστήριον καθαρῶν, οἷον δορκάδος, ἐλά-
Φα, βεβάλων, καὶ τῶν ὁμοίων.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Συνεχώρησεν ὁ Θεὸς
προσάγειν θυσίας καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀβελ
πρότερον, καὶ τοῖς περὶ τὸν Νῶε, μετὰ
τὸν κατακλυσμὸν· καὶ τῷ Ἀβραάμ καὶ
Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ὕστερον καὶ πρῶτον ἐδέ-
ξατο τὰς θυσίας, προειδώς ἤξεν καιρὸν,
καθ' ὃν χρεῖα καὶ αὐτῷ θύειν γενήσεται,
ἀφιστῶν τῆς Ἰσραηλῖτας τῇ προσάγειν τοῖς
εἰδώλοις θυσίας. ὡς ἂν εἰδότες Ἰσδαῖοι,
ὅτι τὸ θύειν Θεῷ ἐκ πατέρων ἐστίν, ἐτοι-
μότερον τὸ πρᾶγμα δέξονται, λέγω δὴ τὸ
τῷ Θεῷ θύειν.

*** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ ταῖς τῶν ἀλό-
γων θυσίαις τὸ θείον ἔχ' ἤδετο, καθὼς τι-
νες ἔφασαν, καὶ ἡ νῦν διδάσκει κατὰσα-
σις, διατὶ πρὸ τῆ νόμου τῷ Νῶε τὸ θύειν
προσέταττε, καὶ μάλιστα ὅτε εἰδωλικάθ' ἡ θυ-
σία ἐδέπεω ἐγίνοντο; εἰ δὲ ἤδετο ταύταις,
διατὶ μετὰ τὸν νόμον ἡ τέτων χρήσις
ἐπαύσατο; Οὐδεὶς τῶν θυσάντων τὰ ἄλο-
γα θυσίαν τῷ Θεῷ πρὸ τῆ νόμου κατὰ τὴν
θείαν διάταξιν ἔθυσσε, καὶ φαίνεται ὁ
Θεὸς ταύτῃ προσδεξάμενος, τῇ ταύτης
ἀποδοχῇ δακνῶν τὸν θύσαντα δούρεσεν
αὐτῷ· ἃ δὲ προσέταξε τῷ Ἀβραάμ λα-
βεῖν ζῶα τριετίζοντα, ὡσαύτως δὲ καὶ
κριὸν, ὃν ὑπὲρ τῆ Ἰσαὰκ προσώφευκε θυ-
σαι, ἔχ' ὡς ταῖς τέττα θυσίαις ἡδόμενος,
ἀλλὰ χρεῖας ἕνεκα προμνηστικῆς τῶν ἐσο-
μένων. τῷ δὲ Νῶε εὐδαμῶς φαίνεται ὁ Θεὸς
προσάξας προσαναγαγεῖν αὐτῷ τὴν τῶν
ἀλόγων θυσίαν.

κα. Καὶ ὡς φράνθη Κύριος ὁ Θεὸς
ὁσμὴν εὐωδίας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν ὡς φράνθη
Κύριος ὁσμὴν εὐωδίας; Ἐπεδέξατο τῇ
Νῶε τὸ εὐγνώμον, ἔ τῇ κνίσει τερφθῆναι·
ὅσων γὰρ καιομένων εἶδεν δυσωδέερον·
ἀλλὰ τῇ προσκνινοχότος ἐπαινέσας τὴν
γνώμην. ἔ γὰρ σωματικὰ ἔχει μόρια, ἵνα
καὶ ῥίνας αὐτῷ περιθῶμεν. διὰ ῥινῶν
γὰρ ἡ ὁσφρησις. αἰμείβεται ἔν αὐτὸν τῇ
ὀυλογίᾳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅσφρησιν καλεῖ τὴν τὸ
ὀυσεβὲς ἀποδεξαμένην κρίσιν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μὴ τῇ πα-
χύτητι τῆς λέξεως προσπαίης, ἀλλὰ τῇ
σαυτῇ ἀδονείᾳ τῶν ῥημάτων τὴν συγκα-
τάβασιν λογισάμενος, νόει αἰτεῦσθαι, ὅτι
δεκτὴ γέγονεν ἡ προσαγωγή τῇ δικαίᾳ.

Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς δια-
νοηθεῖς.

ΑΔΔΟΣ. Εἶπε Κύριος πρὸς καρδίαν
αὐτῆς.

ΑΔΔΟΣ. (1) Εἶπε Κύριος πρὸς ἑαυ-
τόν.

ΑΔΔΟΣ. (2) Εἶπε Κύριος πρὸς τὴν
καρδίαν αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἔδει, καὶ δίκαιον ἵν' τιμω-
ρηθῶναι αὐτῆς. εἰ δὲ Φιλανθρωπία με-
ταμελεῖται, μὴ ἐγκαλείσθω ὑπὲρ τὸ δί-
καιον Φιλανθρωποδόμνος.

Οὐ προδήσω ἔτι καταράσα-
σθαι τὴν γῆν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀν-
θρώπων.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσαι, ὡς εὐδαμῶς ἔ-
ρηται ἐπικατάρατος ἡ γῆ διὰ τὰ ἔργα
τῶν ἀνθρώπων.

Ὅτι ἐγκεῖται ἡ διάνοια τῇ ἀνθρώ-
πῃ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεό-
τητος αὐτῆς· ἔ προδήσω ἔν ἔτι πα-
τάξαι πᾶσαν σάρκα ζῶσαν, καθὼς
ἐποίησα.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς
διανοηθεῖς, ἔ προδήσω ἔτι τῇ καταρά-
σασθαι τὴν γῆν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώ-
πων, ὅτι ἐγκεῖται ἡ διάνοια τῇ ἀνθρώπῃ
ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐ-
τῆς· τετέστι προεῖδα, ὅτι ἡ νεότης τοῖς
ἐσομένοις δούλιος ἔσται. μὴ τοίνυν δει-
σητε. διὰ τῆτο γὰρ ἔκ ἔτι ἐπάξω ὑμῖν
ἀφανισμόν παντελῆ.

καβ. Καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς
γῆς, σπέρμα καὶ θέρισμός, ψύχος
καὶ καῦμα, θέρους καὶ ἔαρος, καὶ ἡμέ-
ρα καὶ νύξ ἔ καταπαύσονται.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀκίνητος, Φη-
σὶν, ἔσται αὕτη ἡ διάταξις. καὶ ἔτε ἡ γῆ
διαλείψει ποτὲ τὰ παρ' ἑαυτῆς τῷ τῶν ἀν-
θρώπων γένει χορηγῆσα, καὶ τῶν καμάρ-
των καὶ τῆς γεωργίας ἀποδιδῶσα τὰς ἀ-
μοιβὰς, ἔτε αἱ τροπαὶ μετακινήσονται.
ἀλλὰ ψύχος καὶ καῦμα, καὶ θέρους
καὶ ἔαρος καθ' ἕκαστον τῇ αἰαυτῇ κύκλον
ἔσται. ἐπειδὴ γὰρ κατὰ τὸν τῇ κατακλυσ-
μῇ καιρὸν ταύτης ὅλης τῆς διατάξεως
σύγχυσις τις γέγονε, καὶ καθάπερ αἱ μῆ-
νυκτι, ἔ τως αἱ παντὶ τῷ χρόνῳ ἐν τῇ κι-
βωτῷ διήγουν ὁ δίκαιος ἔτος, διὰ τῆτο Φη-
σι· νῦν ἔτε ἡ ἡμέρα, ἔτε ἡ νύξ τὸν οἰ-
κεῖον ἐλείψει δρόμον, ἀλλὰ μέχρι τῆς
συντελείας τῇ αἰῶνος ἀκίνητος ἔσται τῇ-
των ἡ λειτουργία.

Κ Ε Φ. Θ.

α. **Κ**αὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὸν Νῶε, καὶ τὰς υἱὰς αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, αὐξάνετε καὶ πληθύνετε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπειδὴ σπέρμα τῆ γένεως ἡ, καὶ εἴσα τῆς φύσεως, καὶ δούτερος Ἀδὰμ, δίδωσιν αὐτῷ τὴν εὐλογίαν, ἥς ἐκεῖνος οὐδὲς διαπλάθεις ἀπολελεύκει· αὐξάνετε καὶ πληθύνετε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς.

β. Καὶ ὁ φόβος ὑμῶν (1) ἔσται ἐπὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς κήνεσι τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ὄρνεα τῆς ἔρην, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ κινύμενα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πάντας τὰς ἰχθύας τῆς θαλάσσης ὑπὸ χεῖρας ὑμῶν δέδωκα.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ ὁ φόβος ὑμῶν, καὶ ὁ τρόμος ὑμῶν ἔσται ἐπὶ πάντα τὰ πετεινά τῆς ἔρην, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ κινύμενα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πάντας τὰς ἰχθύας τῆς θαλάσσης· ἃ ὑπὸ χεῖρας δέδωκα ὑμῖν. καὶ ὁ λόγος ἔργον γέγονε. δέδωκε γὰρ ἅπαντα καὶ αὐτῷ τὴν τῆς ἀνθρώπου σκιά, καὶ τὰ νηκία, καὶ τὰ χερσαῖα, καὶ τὰ πτερώα. ἔτα τὸν περὶ τῆς κρεωφαγίας αὐτῷ δέδωκε νόμον, ὡς λαχάνων τῶν κρεῶν ἀπολαύειν κελύσας.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Φόβον (2) καὶ τρόμον τὸ τῆς δεσποτείας ἀξίωμα λέγει, καὶ τὸ πάντων ταῦς ἐπινοίας κρατεῖν. (3) λέγει (4) δὲ καὶ πρὸς τὰς δικαίας, οἷς ὑποτάσσεται καὶ τὰ ἄγρια ζῶα. (5)

γ. Καὶ πᾶν ἑρπετὸν, ὃ ἐστὶ ζῶν, ὑμῖν ἔσται εἰς βρώσιν· ὡς λάχανα χόρτε δέδωκα ὑμῖν τὰ πάντα.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ δὲ ὅλως τὴν κρεωφαγίαν ἀνομοθέτησεν; Εὐδὲς δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον, τῆς γῆς αὐτῷ τὰς καρπὰς ἐδώρησατο, ἀπὸ σπερμάτων καὶ ὁσίων βιοτεύειν κελύσας. μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν πλείονι τῷτον φιλοτιμείται τρυφῇ, καὶ πετεινῶν, καὶ νηκίων, καὶ χερσαίων ζῶα θύειν τε καὶ ἐδίδειν κελύσας· πᾶσι πᾶσι ἐξελαύνων, καὶ τῷ ἐλάττονι θεραιπύων τὸ μέζον. προορῶν γὰρ ὁ Θεός, ὅτι ταῦτα θεοποιήσασιν οἱ εἰς

ἐσχάτῳ ἀλογίαν ἐκπεπλωκότες, συγχωρεῖ τὴν βρώσιν, ἵνα τὴν ἀσέβειαν παύσῃ. ἀβελτηρίας γὰρ τῆς ἐσχάτης τὸ ἐδιόμεινον προσκυεῖν. διάτοι τῷτο, τὰ μὲν ἀκάθαρτα τῶν ζώων λέγει, τὰ δὲ καθάρα· ἵνα τὰ μὲν ὡς ἀκάθαρτα βδελυττόμενοι, μὴ θεοποιῶσι· τὰ δὲ, μὴ προσκυῶσιν, ὡς ἐδιόμεινα.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ὅτι χρησίμως ἡμᾶς τὸ κρεωφαγεῖν ἐπέτρεψεν, ἡ ἐκβασίς ἐδείξε. προσκυεῖται γὰρ καὶ μετὰ τὴν Χριστὸν χάριν πολλὰ τῶν ἀλόγων. ἔκον πάντα ἂν προσκυήσῃ, μὴ προλαβέσης τῆς κρεωφαγίας.

ΔΗΛΟΥ. Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, Φησὶ, πάντα ἔδωκε, προειδώς, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ οὐτελῆ τῶν ζώων προσκυήσεται ὁ Κύριος. καὶ θύεσθαι δὲ συγχωρεῖ, ἵνα καταθρονῶσιν αὐτῶν. λέγει δὲ ἄλλος, (6) ὅτι ὁ Ἀβελ ἀφ' ὧν ἡδία, προσέφερε τῷ Θεῷ. ἔ γὰρ ἂν προσλῶεγκε, μὴ ἐδίδων. πῶς δὲ δίκαιος ἡ, ἀφ' ὧν ἔπροσέταξεν ὁ Θεὸς ἐδίδων; πλὴν ἔχοντι τῷ Ἀδὰμ τὴν ἐκ τῆς παραδείσου τρυφῆς, ἔκ τῷ ἀναγκαίᾳ ἢ κρεωφαγία. ἔπειτα ἔδει καὶ πληθύνειν αὐτὸν δύω δύω κλιθέντα.

δ. Πλὴν κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς ἐφάγεσθε.

ΔΗΛΟΥ. Σύμμαχος Φησὶ, τὸ αἷμα τῶν ἀλόγων ζώων ἢ ψυχὴ αὐτῆς ἐστίν.

** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Τῷ Νῶε συγκεχώρητο ὑπὸ τῆς Θεῆς, δικαίῳ ὄντι, πᾶν ἔμψυχον ἐδίδειν, πλὴν κρέας ἐν αἵματι, ὅπερ ἐστὶ νεκρῶμα.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίος χάριν ἀπαγορεύει τὴν τῆς αἵματος μεταλήψιν; Σαφέστερον ἐδίδασκεν αὐτῷ νόμῳ. ὅπερ γὰρ ἐστὶ Φησὶν ἀνθρώπῳ ψυχὴν, τῷτο τοῖς ἀλόγοις τὸ αἷμα. δίχα τοίνυν τῆς αἵματος τῶν κρεῶν μεταλαμβάνων, ὡς λαχάνων διήπασεν μεταλήψῃ. ἄψυχον γὰρ τὸ λάχανον. εἰ δὲ μετὰ τῆς αἵματος μελαλάβοις, ψυχὴν ἐδίδει. διὸ δὴ καὶ εἰταῦθα ἐφη, πλὴν κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς ἔκ ἐδεσθε.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστὶ κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς; Τὰ ἐστὶ πνικλόν. τῆ γὰρ ἀλόγου ἢ ψυχῆς τὸ αἷμα τυγχάνει. ἐπεὶ ἂν τὰς θυσίας ἡμελλόν ἐπιτελεῖν τὰς διὰ τῶν ἀλόγων, μονονυχὶ διδάσκει αὐτὰς λέγων· ὅτι τὸ μὲν αἷμα ἐμοὶ ἀφώρισμα, τὸ

(1) Τὸ καὶ ὁ τρόμος ὑμῶν ἴσ. κατὰ παραδρομὴν ἔκ ἔχει ὁ Κώδ.

(2) Τρόμον δὲ καὶ φόβον ἐπὶ τοῖς θηρίοις Φησὶ, τὸ δεσποτικὸν σημαῖνον ἀξίωμα. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(3) Κατακρατεῖν. ὁ αὐτ.

(4) Ἐγχωρεῖ δὲ πρὸς τὰς δικαίας εἰρηδοῦν τῷτο. ὁ αὐτ.

(5) Καὶ τὰ θηρία. ὁ αὐτ.

(6) Τὰ ἐξ ὧν ὅμοια τοῖς τῆς Προκοπίου τοῖς αὐτῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

τὸ δὲ κρέας ὑμῖν. ταῦτα δὲ ποιεῖ ἀνωθεν προαναστέλλον αὐτῶν τὴν ὁρμὴν τὴν περὶ τὴν ἀνδροφονίαν.

ΛΔΗΛΟΥ. Καὶ αὐτὸ μὲν πως τὸ αἷμα γεωδέσερόν ἐστι παρὰ τὸ εἰς ἀνάδοσιν τοῖς ἐοδίσι βαρύντατον. διὸ δὴ βέλεια κατὰ ῥὰς ἡμᾶς τὰς σάρκας ἐοδίειν αἱμάτων. δοκεῖ δὲ μάλλον ἢ ψυχῆς οἰκειότερον, ἢ ζωῆς αἰτιώτερον τὸ αἷμα δεικνύειν. τάχα δὲ
 » τὸ πλὺν κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς ἐφάγε-
 » δε τοιούτων ἐστίν. ἐπειδὴ τὰ θηρία, ζῶντα
 » ἀπερ' ἂν θηρία κατεοδίει· τὸτο γὰρ ἐστὶ
 » τὸ ἐν αἵματι ψυχῆς· ἀντὶ τῆς τῶ ζωᾶ κε-
 » λούει, μὴ ὡς θηρία ζῶντα τὰ ἄλογα κα-
 » τεοδίειν ὡμοσάρακτα, ἀλλ' ἀποθανόντα,
 » τῆς τυτθίντα.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὸτο λέγει, ὅτι ἐ μὴ βρωτέον ἡμῖν αὐτὰ σὺν τῷ αἵματι, διὰ τὸ, ὡς οἶμαι, τὸτο τοῖς ἀλόγοις ψυχῆς τάξιν ἐπέχειν· εἶναι δὲ ἄβρωτον αὐτοῖς τὴν ψυχὴν.

ε. Καὶ γὰρ τὸ ὑμέτερον αἷμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἐκ χειρὸς πάντων τῶν θηρίων ἐκζητήσω αὐτό· καὶ ἐκ χειρὸς ἀνδρὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ἐκζητήσω τὴν ψυχὴν τῆς ἀνθρώπου.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Καὶ γὰρ τὸ ὑμέτερον αἷμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἐκζητήσω· ἐκ χειρὸς ἀνθρώπου ἀδελφῆς αὐτῆς ἐκζητήσω τὴν ψυχὴν αὐτῆς. αἰταῦθα αἰνίττειται τὴν ἀνάστασιν· ἔχ' ὡς τὰ θηρία παρὰ τὸν κριτήριον, καὶ δίκας τῆς ἀνθρωποφονίας εἰσπραξόμενος, ἀλλ' ὡς τὰ ἀπὸ τέτων καταναλωθέντα σώματα συνάξοντες καὶ ἀναστήσω. αἰ γὰρ τῇ χειρὶ αὐτῆς τὰ πέρατα
 » τῆς γῆς· καὶ ῥάδιον αὐτῷ πάντοθεν συ-
 » ναγαγεῖν τὸ ὑμέτερον σῶμα. αἰταῦθα μὲν ἐν αἰνιγματωδῶς τὸτο δεδήλωκε, διὰ δὲ Ἰεζεκιὴλ σαφέστερον ἐκήρυξε τὴν ἀνάστασιν.

ΛΔΗΛΟΥ. Αἰνίττεται ὁ λόγος, ὅτι ἐὰν θηρίον ἀδικήσῃ ἀνθρώπον, τιμωρεῖται αὐτὸ ὁ Θεός. ὁ δὲ Ὀριγένης ἐπὶ δομῶντων λαμβάνει αὐτό. πλὺν ἐν τῷ νόμῳ ὁ κερσῆς ταῦρος λιθοβολεῖται. ἄλλοι δὲ φασιν, ὅτι περὶ τῆς ἀναστάσεως λέγει· ὅτι καὶ θηρίον ἀναλώσῃ τὸ σῶμα, ἐγὼ ἐκζητῶν, ἀναστήσω αὐτό.

ΛΔΗΛΟΥ. Ζωτικώτερόν ἐστι τὸ αἷμα, καὶ μάλλον ἐν τῷ ἐνεργεῖ ἢ ψυχὴ θάλασσα αὐτό· τὸ δὲ, θαλάπλεον κινεῖ τὸ σῶμα, ὡς ὁμοίον εἶναι τὸ σῶμα τοῖς θηρίων αἵμασιν. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ἢ ψυχὴ τὸ αἷμα ἐστίν· ἡμῖν δὲ, εἰ καὶ μὴ διαφορά τις τῆς αἵματος ὁμοίως ὄντος, ἀλλ' ἐν ἀπὸ τῆς λογισμῆς, καὶ τῆς λογικῆς, κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγονότος τῆς νοῦς, πολὺ τὸ διάφορον. διὸ περ καὶ ἡ λογικὴ ψυχὴ, ὡς ὀχήματι τῷ αἵματι, διὰ τὸ ὡς εἶρηται ζωτικώτερον εἶναι, κέχρηται. πλὺν ὁρῆσαι ἐν τοῖς ἔσιν ἀπολεθῆσαν τινὰ καὶ τάξιν. οἱ μὲν

γὰρ λίθοι καὶ τὰ ὅμοια, πάντα ἀναιδή-
 » τα· τὰ δὲ φυτὰ, τρέφεται καὶ αὐξεται·
 » ἢ δὲ γῆ, ἔχει τινὰ κίνησιν· αὐξᾷ γὰρ,
 » καὶ κινεῖται τὰ φυτὰ· τὰ δὲ φυτὰ ἔχει
 » πλεόν τῶν λίθων καὶ τῆς γῆς τὸ αὐξά-
 » νεσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ καρποφορεῖν.
 » τὰ δὲ ζῶα ἔχει μὲν τὰ προειρημμένα, ἔχει
 » δὲ καὶ τὸ τίλειν πλεόν τετῶν, καὶ τὸ πε-
 » ριπατεῖν, καὶ τὸ μυκάσθαι, ἢ καὶ αἰδησύν-
 » τινά φυσικῶν. ἡμεῖς δὲ πάντα τὰ προει-
 » ρημμένα ἔχοντες, ἔχομεν καὶ αἷμα καὶ τὰ
 » λοιπὰ ὡς τὰ ζῶα. καὶ ὡς περὶ τὰ ζῶα ἔχει
 » τὸ αἷμα, καὶ ζῇ, καὶ κινεῖται· ἔτω καὶ τὸ
 » παρ' ἡμῖν. ἔχομεν δὲ ἔτι πλεόν τὸ λογι-
 » κὸν τῆς ψυχῆς, ἔξω παντὸς σώματος,
 » καὶ τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γενέσθαι· ὁ ἔκ ἂν
 » εἴη ἐπ' ἄλλῳ. ἔταν γὰρ τοῖς ἄλλοις πᾶ-
 » σιν ὅμοιοι τοῖς ἀλόγοις ἐσμὲν, αὐξοντες,
 » καὶ τίκοντες, καὶ κινέμενοι, ἔχομεν δὲ
 » ἐξάρετον τὸν λόγον, καὶ τὴν τῆς λόγου πη-
 » γλῆν, ἢ καὶ εἰκὼν Θεοῦ εἰκότως λέγοιτο,
 » Φανερόν, ὅτι κεχωρισμῶν σωματικῆς
 » φύσεως τυγχάνει τὸ ἐν ἡμῖν ἐξάρετον,
 » ἀσώματον ὄν, καὶ ἀπαθές, ἢ ψυχὴ· εἰ
 » καὶ δι' οἰκονομίαν τῆς ἀρρήτως ἐνώσαντος
 » καὶ σιωδῆσαντος, τῷ ἐνὶ σῶματι ὡς
 » ὀχήματι ἐγκάθηται. τὸ δὲ ἐκζητήσω ἐκ
 » χειρὸς τῶν θηρίων, ἔχ' ὅτι ἐκείνων ἀνι-
 » σταμένων, ἀλλ' ἡμῶν, καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπο-
 » λαμβανόντων σῶμα. πολλάκις δὲ αἰταῦ-
 » θα, ἔπερ ἀνέλωσιν ἀνθρώπον, ἢ ὄφιν, ἢ
 » ἄρκιον, ἢ τι τῶν ἄλλων, ἀνταναιρῶνται
 » θάττον ὑπὸ ἐτέρων.

ε. Καὶ ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τῆς αἵματος αὐτῆς ἐκχυθήσεται· ὅτι ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἐποίησα τὸν ἀνθρώπον.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἰ καὶ τὸ ὁμογενὲς φησί, μὴ γινεταί σοι κώλυμα, ἐδὲ ἢ κοινωνία τῆς φύσεως ἀφίσησί σε τῆς κακῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν συμπάθειαν τὴν ἀδελφικὴν ἀπώσαμένος, ὅλος γίνῃ τῆς μιᾶς τέττε τολμήματος, ἐννοεῖ ὅτι κατ' εἰκόνα Θεοῦ δεδημιουργηται, καὶ ὅσης ἡξίωται παρὰ τῆς Θεοῦ τῆς προεδρίας, καὶ ὅτι πάσης τῆς κλίσεως τὴν ἐξουσίαν ἀναδέδεικται, καὶ παῦσαι τῆς μοχθηρίας γνώμης.

ΛΔΗΛΟΥ. Ὁ Θεός λέγει, ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἐποίησα τὸν ἀνθρώπον. εἰκὼν δὲ Θεοῦ τῆς ἀοράτης ὁ σωτήρ. Θεὸς ἄρα καὶ κατὰ τὴν Γραφὴν ὁ σωτήρ.

ζ. Ὑμεῖς δὲ αὐξάνετε καὶ πληθύνετε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Νῶε, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, λέγων.

θ. Καὶ ἰδὲ ἐγὼ ἀνίστημι τὴν διαθήκην μου ὑμῖν, καὶ τῷ σπέρματι ὑμῶν μετ' ὑμᾶς.

ΧΡΥ.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰδὲ ἀνίστημι
 » τὴν διαθήκην μου, τὰς ἐπὶ συνθήκας ποιῶ-
 » μαί. καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγ-
 » ματων ἐπειδὴν τις ἐπαγγέλλεται, σω-
 » τίθεται, καὶ πολλὴν παρέχει τὴν πληρο-
 » φορίαν· ἔτω καὶ ὁ ἀγαθὸς δεσπότης Φη-
 » σιν, ἰδὲ ἀνίστημι τὴν διαθήκην μου. καὶ
 » καλῶς εἶπον, ἀνίστημι, ἀντὶ τῆς, ἰδὲ ἐγὼ
 » ἀνανεῶ τὴν ὑπὸ τῶν παραπλημάτων πα-
 » νωλεθρίαν αὐτῶν γεννημένῳ, καὶ ἀνί-
 » στημι τὴν διαθήκην μου ὑμῖν, καὶ τῷ σπέρ-
 » ματι ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς.

ι. Καὶ πάση ψυχῇ ζωὴ μεθ' ὑμᾶς
 ἀπὸ ὀρνέων, καὶ ἀπὸ κτηνῶν, καὶ πᾶσι
 τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, ὅσα μεθ' ὑμῶν
 ἅπαντα, πάντων τῶν ἐξελεθόντων ἐκ
 τῆς κιβωτοῦ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τοῖς ἀλόγοις διατίθεται
 ἔχ' ὡς λογικοῖς, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τοῖς
 ἀνθρώποις· οἷς καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν, ἢ
 τέρεψιν, ἢ βρώσιν, ἢ δι' ἑτέραν τινα
 χρεῖαν ἐδόθη.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρόχες, ὅτι ἐκ εἶπε παν-
 τὶ ὀρνέῳ, ἀλλὰ ἀπὸ ὀρνέων καὶ κτηνῶν
 καὶ ἔχ' ἀπλῶς πάση ψυχῇ ὀρνέων, ἀλλὰ
 τοῖς ἔσι μετὰ τῆς Νῶε ἐν τῇ κιβωτῷ.

ια. Καὶ σῶσω τὴν διαθήκην μου
 πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἐκ ἀποθανεῖται πᾶ-
 σα σὰρξ ἀπὸ τῆς ὕδατος τῆς κατα-
 κλυσμῆ· καὶ ἐκ ἔσαι ἔτι κατακλυσ-
 μὸς ὕδατος τῆς καταφθέραι πασαν
 τὴν γῆν.

ιβ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς
 Νῶε, τῆτο τὸ σημεῖον τῆς διαθήκης,
 ἧς ἐγὼ δίδωμι ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν,
 καὶ ἀνὰ μέσον πάσης ψυχῆς, ἧς ἐστι
 ιγ. μεθ' ὑμῶν εἰς γενεὰς αἰῶνος. Τὸ τό-
 ξον μου τίθῃμι ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ (1)
 ἔσαι εἰς σημεῖον διαθήκης ἀνὰ μέσον
 ιδ. ἐμοῦ καὶ τῆς γῆς. Καὶ ἔσαι ἐν τῷ συ-
 νεφεῖν με νεφέλας ἐπὶ τῆς γῆς, ὅφ-
 θήσεται τὸ τόξον μου ἐν τῇ νεφέλῃ.
 ιε. Καὶ μνησθήσομαι τῆς διαθήκης μου,
 ἧς ἐσιν ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀνὰ
 μέσον πάσης ψυχῆς ζωῆς ἐν πάσῃ
 σαρκί· καὶ ἐκ ἔσαι ἔτι τὸ ὕδωρ εἰς κα-
 τακλυσμὸν, ὥς ἐξαλείψαι πᾶσαν
 ις. σάρκα. Καὶ ἔσαι τὸ τόξον μου ἐν τῇ
 νεφέλῃ· καὶ ὀψομαι τῆς μνησθῆναι δια-
 θήκης αἰωνίως, ἀνὰ μέσον ἐμοῦ, καὶ
 ἀνὰ μέσον πάσης ψυχῆς ζωῆς ἐν
 πάσῃ σαρκί, ἧς ἐσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
 ιζ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Νῶε, τῆτο τὸ
 σημεῖον τῆς διαθήκης, ἧς διεδέμην

Α ἀνὰ μέσον ἐμοῦ, καὶ ἀνὰ μέσον πάσης
 σαρκὸς ἧς ἐσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Ἐσιν ἔν
 Θεῷ διώκρισις ἀόρατος συμβολικῶς τὸ τό-
 ξον, ἧτις ἐνπάρχουσα τῷ αἵρι ἀναιμότη-
 κατὰ τὴν αἰθρίαν, καὶ ἐπιτανομένη κα-
 τὰ τὰς νεφώσεις, ἐκ ἑα τὰ νέφη ὅλα δι'
 ὅλων εἰς ὕδωρ ἀναλύεσθαι, τῷ μὴ γενέ-
 σθαι καθόλου κατακλυσμὸν. κυβερνᾷ γὰρ
 καὶ ὡς οὐχὲ τὴν πυκνωσιν τῆς ἀέρος, πε-
 Φυκτός μάλιστα τότε ἀπαυχαιρίζειν, καὶ
 ἐξυβρίζειν διὰ πλησμονῆς κόρης.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τόξον μὲν τεταμένον,
 ἀπειλὴν βελῶν ἀφειρησομένων σημαίνει·
 τὸ δὲ ἐν τῇ νεφέλῃ τόξον, ὑπερθέσεως μὲν,
 καὶ διαθήκης σημεῖον. τῆς μὴ κατακλυδιῶναι
 τὴν γῆν, τῆς δὲ μελλούσης ἐναργὲς κολά-
 σεως. ὅτι πρὸς τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν
 ἀφορῶν ὁ Θεὸς φησι, τὴν παρῆσαν ὑπερ-
 θήσομαι.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οἶδα μὲν τὴν ἱερίαν ἐν ταῖς
 τῶν ὀμβρῶν χαυνότησι γινομένην, τῆς ἡλίου
 κατὰ τῶν ὀμβροφόρων νεφελῶν τὰς ἀκτι-
 νας βάλλοντος. ἔσιν ἔν σημεῖον τῆς πάν-
 δημον μὴ γενέσθαι κατακλυσμὸν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ τόξον μου τίθη-
 » μι ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἔσαι εἰς σημεῖον δια-
 » θήκης. Ζητητέον πότερον Φυσικόν ἐστιν,
 Δ ὡς καὶ ἡ ὀρωμένη ἱρις, ἢ τότε γίνεσθαι, ὅτε
 Θεὸς διατίθεται τῷ Νῶε μηκέτι κατα-
 κλυσμὸν ἐπαγαγεῖν ἐπαγγελόμενος. καὶ
 οἱ μὲν, τὴν ἱερίαν φασὶν ἐκ ἀπὸ τῆς Φυ-
 σεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς οὐρανοῦ κυκλοτερῆς
 γὰρ· φασὶν ἔν, ὅτι ἐδέποτε ἔτως ἔσαι οἰ-
 κημνικὸς κατακλυσμὸς, ὡς μὴ τὸν ἥλιον
 ἔχειν ἐπιβάλλειν τοῖς νέφεσιν ὑγροῖς ἔσι
 τὰς ἀκτῖνας, καὶ τὴν ἱερίαν ἀποτελεῖν. ἀλ-
 λά καὶ ὁλόκληρον ἔθνος, ἢ δούτερον, ἢ
 καὶ τρίτον κατακλυδιῇ, ἀλλὰ τὸ ἐπέκεινα
 τῆς ἀέρος καταρεῦν νεφῶν, καὶ διαπέμ-
 πον τὰς ἀκτῖνας εἰς τὴν πυκνότητα τῶν
 νεφῶν, ἀποτελέσει τὴν ἱερίαν. Ζητητέον
 δὲ τὸ σημεῖον ἔχ' ὅπως πάντως ὁ νετός· καὶ
 γὰρ ἐν εἰκοσι πολλαῖς ἡμέραις ἱρις ἐκ
 ἐφάνη διὰ τὴν τῶν ὀμβρῶν σιωπῆσαν· ἐν
 αἷταις δὲ χώραις ἐνταῦθα τῶν ὀμβρῶν ἡ χαύν-
 ωσις. δὲ ἔν τινῶν κατακλυσμοῖν, ἀλ-
 λαχρὲ χαύνωσιν εἶναι, καὶ φανῶναι τὴν
 ἱερίαν. ὅπερ σημεῖον τῆς μὴ πανταχρὲς γίνε-
 σθαι τὸν κατακλυσμὸν. ὡς μὲν ἔν καὶ πρὸ
 τῆς κατακλυσμῆς ἱρις δι' αὐτὸ τῆτο, ὅτι μὴ
 καθολικὸς ἐγεγόναι κατακλυσμὸς. ἐν τῇ-
 τῷ γὰρ ἡ γέγονεν ἱρις, τῆς παντὸς νεφω-
 θήτος ἀέρος· ἐπαγγέλλεται δὲ μηκέτι τῇ-
 τον γενέσθαι. καὶ μὴ φασίτινες σημεῖον
 ἢ Γραφῇ, ἔκνον αἰτί· πρᾶγμα σημαίνει·
 εἰ δὲ ὡς καὶ πρὸ τῆς πῶς ἔκνον; ὅπερ ἐστὶ
 ψευδές. πῶς γὰρ ἐν τῇ Ἐξόδῳ λέγει ὁ Ἐ-
 Η, Θεὸς Μωσῇ, καὶ τῆτό σοι τὸ σημεῖον ἔσαι,
 » ὅτι ἔσομαι μετὰ σὲ; τὸν δὲ Θεὸν εἶναι
 μετὰ

(1) Τὰ ἀπὸ τῆς, καὶ ἔσαι, ἄχρι τῆς, καὶ ὀφθῆσεται τὸ τόξον μου ἐν τῇ νεφέλῃ, προστετέθησαν, ὥς
 μὴ ἐν τῷ κώδ. κείμενα.

μετὰ ἀνθρώπων, καὶ μετὰ τῆ Μωσέως, ὁ ἑξὶν. τινὲς δὲ Φασιν, μήποτε παρὰ τὴν ἱερὴν ἑτέρα ἀτλα μὴνύει, τῆς ἐν ἀνέ-
 » καὶ ἐπίτασιν τῶν ἐπιγείων· μήτε τῆς ἀνέ-
 » σεις εἰς ἐκλυσιν ὑφιεμένης παντελῆ καὶ
 » ἀναρμόσιαν, μήτε τῆς ἐπιτάσεως ἀχρε-
 » ῖότητος ἐπιλεινομένης, ἀλλὰ μέτροις ὁρι-
 » σμένοις ἐκατέρας διωάμεως σαθρηθείσης.
 » ὁ γὰρ μέγας κατακλυσμός ῥῆξαι γέγονεν,
 » ὡς καὶ αὐτὸς Φησιν· ἐρράγησαν αἱ πηγαὶ
 » τῆς ἀβύσσου· ἀλλ' ἐκ ἐπιτάσει ποσῆτινι.
 » ἄλλως τε Φασιν, ἐκ ἐστὶν ὄπλον τὸ τόξον,
 » ἀλλ' ὄργανον ὄπλε, βέλτε τιτρώσκοντος.
 » ὅπερ καθικνείται τῆ πόρῳ, τῆ πλησίον
 » ἀπαθὲς διαμενόντος. ἔτως ἐν, Φησιν, ὁ
 » πάντες κατακλυθήσονται, καὶ τῆτότι-
 » νας ὑπομένειν συμβῇ.

ιη. Ἦσαν δὲ υἱοὶ Νῶε, οἱ ἐξε-
 λθόντες ἐκ τῆς κιβωτῆς, Σήμ, Χάμ,
 Ἰάφεθ. Χάμ δὲ ἦν πατὴρ Χαναάν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὶ δὴποτε εἰπῶσα ἡ
 » Γραφή, καὶ ἦσαν υἱοὶ Νῶε ἐξερχόμενοι
 » ἀπὸ τῆς κιβωτῆς, Σήμ, Χάμ, Ἰάφεθ,
 » προσέθηκε, καὶ Χάμ ἔτος πατὴρ Χα-
 » ναάν; εἰ γὰρ ἐχρὼ μνημονεῦσαι τῶν υἱῶν,
 » ἔδει πάντων, καὶ ἐχρὼ μόνον Χαναάν. Ὁ
 » Χαναάν καὶ αὐτὸς ἀσεβὴς ἐγένετο, ὡς ἡ
 » ἰστορία δηλοῖ. βεβλόμενον ἐν τῷ πνεύματι δει-
 » ξαί τὴν ὁμοιότητα τῆ πατρὸς πρὸς τὸν
 » υἱόν, τρόπον τινὰ ἀπαλλοτριῶν τῆς τῶν
 » ἀδελφῶν ὁμοειδέας, προδήκη τῆ, Χάμ
 » ἡ πατὴρ Χαναάν. υἱοὶ μὲν γὰρ πάντες
 » τῆ Νῶε τῷ γένει, μόνος δὲ ἔτος ἐχρὼ τῷ
 » τρόπῳ, ἀλλὰ τῆ ὁμοίᾳ παιδὸς πατὴρ. διό-
 » περ ἐμφαντικῶς κείται τὸ, αὐτὸς πα-
 » τὴρ Χαναάν. ἔφερε δὲ ὁ Ἑβραῖος ὁ ταῦ-
 » τα εἰπὼν καὶ παραδόσιν τοιαύτῳ, ἐπενε-
 » κὼν ἀποδείξει τῇ παραδόσει· ὡς ἄρα ὁ
 » Χαναάν πρότερος εἶδε τὴν ἀχρημοσύνην
 » τῆ πάππου, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῇ τῷ πα-
 » τρὶ μόνῳ, καταμωκωμένος ὡπερ τῆ γέ-
 » ροντος. ὁ δὲ Χάμ δέον ὁμοίως τοῖς ἀδελ-
 » φοῖς μὴ προσελθεῖν τῷ πατρὶ ἀσεβῶς,
 » ἀλλὰ καὶ ἐπιπλήξαι τῷ πρώτῳ θεασαμέ-
 » νῳ καὶ διαβάλλοντι, αὐτὸς δὲ καὶ πέπει-
 » σαι, καὶ εἰσηλθε, καὶ εἶδε, καὶ ἀνέκρινε
 » καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. ταῦτα δὲ δοκεῖ μῦθος
 » εἶναι, εἰ μὴ τὸ τῆς ἀποδείξεως ἡ ἰσχυρόν.
 » καὶ ἐξυπνίῳ γὰρ Φησιν Νῶε ἐκ τῆ ὑπν-
 » αὐτῆς, καὶ ἐγνώσκειν ἐποίησεν αὐτῷ ὁ υἱὸς
 » αὐτῆς ὁ μικρότερος. μικρότερος μὲν γὰρ
 » υἱὸς αὐτῆς ὁ Χάμ ἐκ ἡ, ἀλλὰ δούτερος.
 » Σήμ γὰρ Φησιν, καὶ Χάμ, καὶ Ἰάφεθ. καὶ
 » εἰ τὸν μικρὸν ἠδὲλε δαΐσαι, τὸν Ἰάφεθ ἂν
 » ἔλεγον. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῆς ἐγγόνος αἰ-
 » ῖας λέγουσιν οἱ πάπποι, καὶ τῆς μακρότε-
 » ρος ἀπογόνος, τὸν βραχυτάτον τῶν ἐγγόνων
 » τὸν Χαναάν εἶρηκεν ἡ Γραφή ἐγνώσκειν
 » παρὰ τῆ Νῶε, ὅτι αὐτὸς ἐποίησε ταῦ-
 » τα. καὶ ὅτι τῆτο ἔτως ἔχει, οὐδὲς ἐπάγει
 » τὸ θεῖον λόγιον· ἐπικατάρατος Χαναάν,
 » δόλος δόλων ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῆς. εἰ
 » δέ τις θαυμάζει τὶ δὴποτε ὁ Χάμ καὶ αὐ-

τὸς ἀσεβὴς ὡς τὴν αὐτὴν κατάραν ἐκ ἔχει
 τῷ υἱῷ, ἐπιγνώτω, ὡς εἰ ἡ λελεγμένη
 τῷ Χάμ, δόλος δόλων ἔσται, τῆς δολείας
 μετέχον ἂν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς, ὡς οἱ τῆ
 Χαναάν ἀδελφοὶ δόλοι ἐγένοντο κατὰ τὴν
 κατάραν, ὡς δόλος ἀπεφάνθη Χαναάν.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος εἴκειν
 ἐπεσημνῶτο καὶ προσέθηκεν, ὅτι Χάμ
 » δὲ ἡ πατὴρ τῆ Χαναάν; Βλέπεται διὰ τῆ-
 » τος ἀνίκαδαι ἡμῖν τῆς ἀκρασίας αὐτῆς
 » τὴν ὑπερβολὴν, καὶ ὅτι ἐδὲ τῆς συμφορᾶς
 » τὸ μέγεθος συσπληνῶν αὐτὸν πεποίηκεν,
 » ἐδὲ ἡ τοσαύτη ἐν τῇ κιβωτῇ σκοτεινία,
 » ἀλλὰ καίτοι τῆ πρεσβυτέρου ἐδέξω καὶ νῦν
 » τεκνυνοῦσαντος, ἔτος τῇ ἀκρασίᾳ ἐαυ-
 » τὸν ἐκδὲς αὐ καὶ τῷ τοσαύτης ἀγανακχή-
 » σεως καὶ πανωλεθρίας τὴν οἰκονομίαν κα-
 » ταλαβέσσης, περὶ σωσάσαν ἡχολεῖτο, καὶ
 » τὸ ἀχαλίνωτον τῆς ἐπιθυμίας ὁ κατέσελ-
 » λεν, ἀλλ' ἡδὴ ἀνωθεν καὶ ἐκ προδιμίων ἐδεί-
 » κνυ τῆς γνώμης αὐτῆς τὸ μοχθηρόν. ἐπεὶ
 » ἐν μετ' ὁ πολὺ διὰ τὴν ὑβρίν τὴν εἰς τὸν
 » γεγεννηκότα μέλλει τὴν κατάραν δέχε-
 » σθαι ὁ Χαναάν ὁ τῆς πατρὸς, διὰ τῆτο ἡδὴ
 » προλαβὼσα ἡ θεῖα Γραφή ἐπεσημνῶτο,
 » καὶ τῆ παιδὸς ἡμῖν τὴν προσηγορίαν δὴ-
 » λῶ ἐποίησεν, ὅμῃ καὶ τῆ γεγεννηκότος
 » τὸ ἀκρατὲς· ἵνα ὅταν μετὰ ταῦτα ἴδῃς αὐ-
 » τὸν πολλὴν τὴν ἀγνωμοσύνην ἐπιδειξάμε-
 » νον πρὸς τὸν γεγεννηκότα, εἰδέναι ἔχῃς,
 » ὅτι ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῖστος ἡ, ὡς-
 » γε ἐδὲ ὑπὸ τῆς συμφορᾶς σωεσάλη.

ιθ. Τρεῖς ἑτοίεσιν υἱοὶ Νῶε·
 ἀπὸ τῶν διεσπάρησαν ἐπὶ πᾶσαν
 τὴν γῆν.

κ. Καὶ ἤρξατο Νῶε ἄνθρωπος
 γεωργὸς γῆς· καὶ ἐφύτευσεν ἀμπε-
 λῶνα.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀξίον ζητῆ-
 σαι, εἰ νῦν αὐτὸς ἐξηῖρε τὸ Φυτόν, ἢ ἀνω-
 » θεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἡ παραχρῆν. εἰκὸς
 » μὲν τῆτο ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὴν
 » ἐκτὴν ἡμέραν δεδημιουργηθῆναι, ὡς αἰ-
 » δειν ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδὲ
 » καλὰ λίαν· κατέπαυσε γὰρ Φησιν ὁ Θεὸς
 » ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν
 » ἔργων αὐτῆς, ὡς ἐποίησε· μὴ μάλιστα γνώ-
 » ριμον εἶναι τῆ φυτῆς τὴν χρῆσιν. εἰ γὰρ
 » ἡ ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τὸ Φυτόν γνώρι-
 » μον γεγονός, ἢ ὁ ἐξ αὐτῆς καρπὸς κατὰ-
 » δηλός, πάντως ἂν καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀβελ
 » τὰς θυσίας ἀνάγοντες, καὶ οἶνον ἔπαισαν.
 » ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγνῶν ἔτι τῆ καρπῆς τὴν χρῆ-
 » σιν, ἐκ ἐχρησαντο τῷ φυτῷ. ἔτος δὲ Φι-
 » λότεργος ὡς περὶ τὴν γεωργίαν, καὶ πολ-
 » λῇ τῇ ἐπιμελείᾳ χρησάμενος, ἴσως καὶ
 » τῆ καρπῆς ἐγούσατο, καὶ τῆς βότρυας
 » ἀποθλίψας, καὶ τὸν οἶνον ποιήσας, μετέ-
 » λαβε τῆς χρήσεως. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἀλλως
 » δὲ, ἐπειδὴ ἡ κρεωφαγία εἰσινέχθη εἰς τὸν
 » βίον, λοιπὸν καὶ ἡ οἰνοποσία.

κα. Καὶ ἔπειν ἐκ τῶ οἴνου, καὶ ἐμεθύθη, καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε ἐκ ἐμέμφθη Νῶε μέθῃ περιπεσών; Ἀπειρίας γὰρ ἐκ ἀκρασίας τὸ πάθος. πρῶτος γὰρ ἀνθρώπων ἀποδλίψας τὸν τῆς ἀμπέλους καρπὸν, καὶ ἀγνοῶν ὃ μόνον τὸ ποσὸν τῆς πόσεως, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῆς μεταλήψεως, ὅτι δεῖ κεράσαι πρότερον, εἴθ' ἔτω πίνειν, τὸν κάρον ὑπέμεινε. καίνον δὲ ἔδεν πέπονθε γυμνωθεῖς. καὶ γὰρ καὶ νῦν τινὲς γυμνῶνται καθύδοντες, ἀφαιρμαίνοντες ὑπὸ τῷ αἵματι. τῷ ὑπὸ δὲ ἡ μέθῃ προσγινομένη, πιθανωτέραν τῆς γυμνώσεως τῷ ἀπολογίαν ποιεῖ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος εὐεκεν τοσούτων γέμον κακῶν φυτὸν εἰς τὸν βίον εἰσλῶχθῃ; Οὐ γὰρ τὸ φυτὸν κακόν, ἔτε ὁ οἶνος πονηρὸν, ἀλλ' ἡ παρὰ τὸ δέον χρησις. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἄλλως δὲ καὶ ἐννοήσου πᾶς χρησίμος γέγονεν ὁ οἶνος, καὶ φρίξον ἀνθρώπου. ἡ γὰρ ὑπόδεισις τῆς σωτηρίας ἡμῶν τῶν ἀγαθῶν διὰ τέττα τελεῖται. ἴσασιν οἱ μεμνημένοι τὸ λεγόμενον.

κβ. Καὶ εἶδε Χαὺ ὁ πατὴρ Χαναάν τὴν γύμνωσιν τῶ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεῖται ἀνήγειλε τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἔξω.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Οὐ μόνον τὰς ἀδελφὰς ἀκηκόεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰς περιεσώτας ἀνδράς ἔξω ὁμᾶ καὶ γυναῖκας. διὰ τὸτο Ἰσδαῖοι ὁ συλλέγονται τοῖς πατράσι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῆς εἰς τὸν Φύσαντα τιμῆς ὁ μετρίως ὀλιγωρῶν, προξενεῖν ἐπαίγεται τοῖς ἄλλοις τῷ θεῷ, καὶ σκηνὴν οἶά τινα προθεῖς τὸν πρεσβύτην, γελαῖ ἀναπέθει τὰς ἀδελφὰς.

κγ. Καὶ λαβόντες Σὴμ, καὶ Ἰάφεθ τὸ ἱμάτιον, ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο νῶτα αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπισθοφανῶς, καὶ συνεκάλυψαν τὴν γύμνωσιν τῶ πατρὸς αὐτῶν· καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὀπισθοφανῶς, καὶ τὴν γύμνωσιν τῶ πατρὸς αὐτῶν ἐκ ἔδον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κατασοφισμένοι τὸ συμβεβηκός, καὶ τῆς θεᾶς τὸ ἀκαλλῆς τοῖς περιβλήμασιν ἀφανίζοντες, ἀνόπιν ἐβάδιζον. ἐδόκει γὰρ ὁσεβεῖν αὐτοῖς, καὶ μηρὸς αἰδεῖσθαι πατρός, δι' ὧν καὶ γεγονασιν.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Πάντη ἔν ἀφελείῳ τῶν αἰσχρῶν ἀκασμάτων, καὶ ῥημάτων, καὶ θεαμάτων· πολὺ δὲ μάλλον ἔργων αἰσχρῶν καθαρῶτεον. τὸτο μὲν, εἰ

ἀποδείξει καὶ παραγυμνώσει μερῶν τινῶν τῶ σώματος, ὧν ὁ χρηστὸς τὸτο δὲ, ταῖς ἐπιθεωρήσεσι τῶν ἀπορρήτοτέρων μερῶν. ἔδὲ γὰρ ὡς ἐλάτο τῶ δικαίᾳ τῷ γυμνωσιν, αἰσχρὰν ἔσαν, ἐπιδεῖν σώφρων ὑός. ἐσκέπασε δὲ ἡ σωφροσύνη ὁ ἐγυμνωσιν ἡ μέθῃ.

κδ. Ἐξένηψε δὲ Νῶε ἀπὸ τῶ οἴνου, καὶ ἔγνω ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πόθεν ἔγνω; ἴσως οἱ ἀδελφοὶ ἐγνώρισαν, ἔχον τὸν ἀδελφὸν διαβαλεῖν βεβόητοι, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ὡς ἐγένετο διδάσκοντες, ἵνα κατὰ ἄλλον ἐκείνος τῷ τραύματι τῷ βοήθειαν δέξεται.

ΑΔΗΛΟΥ. Νεώτερον τὸν Χαναάν ὁμολογεῖ, ὡς προειδόντα τῷ γυμνωσιν τῶ Νῶε, καὶ τῷ πατρὶ ἀπαγγέλλαντα. ἐπείτοιγε ὁ Ἰάφεθ ἔχατος γὰρ τῶ Χαμ.

ΑΔΗΛΟΥ. Νεώτερον αὐτὸν ὀνομάζει νεωτεροποιὸν γὰρ ἡ κακία. (1)

κε. Καὶ εἶπεν, ἐπικατάρatos Χαναάν, παῖς οἰκέτης ἔσαι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τῶ νόμῳ μηδέπω τεθῆντος, ὅς διαγορεύει τιμᾶν τὸν πατέρα, καὶ τῷ μητέρα, διατὶ ὁ Χαμ ὡς πατράλῳ κρίνεται; Τῇ φύσει τὰς ἀναγκαῖας ἐντέθεικε νόμους ὁ ποιητής. ἔτω τὸν Κάιν κατέκρινεν, ἐπειδήπερ αὐτὸν ἡ φύσις ἐδίδασκεν, ὡς ὁ φόβος παράνομος. αὐτίκα γὰρ δόλω χρησάμενος σιωεργῷ, πόρρω τῶν γεγεννηκότων ἀπαγαγὼν, ἀνείλε τὸν ἀδελφόν. καὶ τῶ Θεῷ πωθανομένη, πᾶς Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου; ἡρνήθη. δῆλον δὲ, ὡς ἐπιστάμενος, ὅτι κακὸν τὸ γεγεννημένον, ἡρνήσατο τὸ τολμηθεῖν. ἐλεγχεῖς δὲ ὑπὸ τῶ δικαιοκρίτου, ὡμολόγησεν ὑπὲρ συγγνώμῃς ἡμαρτηκέναι. μείζων γὰρ φησὶν ἡ ἁμαρτία καὶ τῶ ἀφελείῳ με. καὶ μάλιστα καὶ ὁ Ἀδάμ τῆς θεᾶς ἐπιφανείας αἰδομένης, ἐπειράθη λαθεῖν, ὡς εἰδὼς, ὅτι δὴ τὸ κλέπειν κακόν. ἔτω καὶ ὁ Χαμ, τῷ τῶ πατράλῳ κατηγορίαν ἐδέξατο, ὡς παραβάς τὸν τῆς φύσεως νόμον. ὅτι γὰρ καὶ τὸ γεγεννημένον τῶ γεγεννηκότος ἡ φύσις ἐδίδασκε, μαρτυροῦσιν οἱ τῶ Χαμ ἀδελφοί, οἱ παρ' ἐκείνου τῶ πατρὸς τὸ πάθος μεμαθηκότες, μετὰ πολλῆς αἰδῆς σιωεκάλυψαν τὸν πατέρα, εἰς τὰ πίσω βαδίζοντες, ὡς ἂν ἡκιστα ἴδοιεν, ὅθεν παρὰ τῶ ἐβλάστησαν. τοιγάρτοι μάλα εἰκότως, καὶ τῶ πατρὸς τῷ δολογίαν ἐδρέψαντο.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὶ δὴποτε τῶ Χαμ ἐπαικτικός, ὁ ἐκείνου παῖς ἐδέξατο τῷ ἁρᾶν; Κοινῇ πάντες μετὰ τῷ τῶ κατακλυσμῷ παύσαν τῆς θεᾶς μετέλαχον δολογίας.

(1) Καὶ ὡς νεωτεροποιὸν πρὸς ἁμαρτίαν ἐκάλεσεν εἰκότως νεώτερον. Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

δύλογίας. τολμηρὸν τοίνυν ὑπέλαβεν ὁ Νῶε ἐπαγαγεῖν ἄραν τῷ τῆς θείας δύλογίας μεταληχότι. τὸτε χάριν τῷ ἐκείνῃ παιδί περιέδθηκε τὴν ἄραν. ἔχει δὲ καὶ ἡ τιμωρία τὸ δίκαιον. ἐπειδὴ γὰρ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐξήμαρτεν εἰς πατέρα, διὰ τῆς τῆ παιδὸς αὐτῆς ἄρας δέχεται τὴν τιμωρίαν. πρὸς δὲ τῆτοις σκοπητέον κακέينو, ὡς εἰ αὐτὸς ὁ Χάμ ἐδέξατο τὴν ἄραν, εἰς ὅλον αὐτὸν διέβη τὸ γένος ἡ τιμωρία· εἰς δὲ τὸν νεώτατον υἱὸν τὴν παιδείαν διὰ τῆτο παρέπεμψε. καὶ τῆτο δὲ εἰδέναι προσήκει, ὡς προρρήσεις εἰσιν, ἕκ ἑκαστῆς δικαίας τὰ ῥήματα. ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλεν ὁ Ἰσραὴλ ἐκ τῆ Σὴμ κατάγων τὸ γένος, τῆς Παλαιστίνης παραλαμβάνειν τὴν δεσποτείαν, ταύτῃ δὲ πάλαι ὥκυν οἱ ἐκ τῆ Χαναάν βεβλασηκότες, εἰς ἄραν χηματίζει τὴν προρρήσιν· προαγορεύων μὲν τὰ ἐσόμενα, δεδιττόμενος δὲ τὰς ὑπερον ἐσομένας, μὴ πλημμελεῖν εἰς γονέας. καὶ τῆτο σαφῶς ἡμᾶς ἡ τῆ Σὴμ δύλογία διδάσκει. δύλογητος γὰρ Φησι Κύριος ὁ Θεὸς τῆ Σὴμ· καὶ ἔσαι Χαναάν παῖς αὐτῆς. ἔτι γὰρ τοῖς δύο τῆτον ὑπέταξεν, ἀλλὰ μόνῳ τῷ Σὴμ. καὶ τῆ μὲν Ἰάφεθ, τὴν πολυγονίαν προείρηκε, τῆ δὲ Σὴμ τὴν ὑβρίαν. τὸν γὰρ Θεὸν ἐν τοῖς σκλωμάσι τῆ Σὴμ κατοικήσεν προείρηκε. κατώκησε δὲ ἐν τοῖς ἐκ τῆ Σὴμ πατριάρχαις, καὶ ἐν τοῖς ἐκ τῆτων βεβλασηκόσι Προφῆταις, καὶ ἐν τῇ σκλωῇ πρότερον, καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπερον. ἀκριβὲς δὲ τέλος ἔχῃκεν ἡ προφητεία τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον· ὅτε αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος, ὁ τῆ Θεᾶ καὶ πατρὸς μονογενὴς υἱὸς ἐσαρκώθη καὶ ἐκωδωρώπησε, τὴν ναὸν· ἐαυτῆς προσηγόρευσεν ὡς ἐκ σπέρματος Δαβὶδ καὶ Ἀβραὰμ ἔλαβε σάρκα. ἐκ τῆ Σὴμ γὰρ καὶ ἔτοι κατήγον τὸ γένος. ἡ δὲ τῆ Χαναάν δαλεία ἐν τοῖς Γαβωνίταις τὸ τέλος ἐδέξατο.

ΛΔΗΛΟΥ. Τινὲς Φασιν, ὡς προᾶν ὁ Χαναάν τὴν γύμνωσιν τῆ Νῶε, καὶ αὐτὸς ἀνῆλθεν τῷ πατρὶ αὐτῆς τῷ Χάμ· διὰ τῆτο τὴν κατάραν αὐτὸς λαμβάνει· τινὲς δὲ, ὡς ἐπέπερ δύλογηθεὶς ὡς παρὰ Θεῶ ὁ Χάμ, τῷ διαδόχῳ καὶ ὑῷ κατηράσατο.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καταράται τὸν Χαναάν, ἔτι τὸν Χάμ, διὰ τὸ, ὡς οἶμα, δικάιον τε εἶναι δέναι δίκῃ ἐν παιδί παῖδα τὸν εἰς πατέρα παρανομήσαντα. καὶ διὰ τῆτο μέλλειν ὑπερον τὰς ἐκ τῆ Σὴμ τῇ μὲν γῇ τῆ Χάμ παροικεῖν· εἰσῆλθε γὰρ Φησιν Ἰσραὴλ εἰς Αἴγυπτον, καὶ Ἰακώβ παρῳκησεν ἐν γῇ Χάμ· τὴν δὲ Χαναανίαν κληρονομήντας, τὰς μὲν ἀπολύειν τῶν Χαναανίων, ἐνὶς δὲ ἐξ αὐτῶν, οἷον τὰς Γαβωνίτας, εἰς ὑδροφόρους ἑαυτοῖς καὶ ἐυλοφόρους καταδελωσαδίαι.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ διαναστὰς ὁ πατήρ, καὶ γινέας ὅσα ἐποίησε Χάμ, καταράται τῷ τῆτε ὑῷ· καὶ ζήτημα ἐκινεῖτο,

Α τίνος ἕνεκα τῆ πατρὸς ἀμαρτῶντος, ὁ υἱὸς δέχεται τὴν κόλασιν· προλαβὼν ὁ Μωϋσῆς, ἐν αὐτῇ τῇ διηγῆσαι τίθησι τῆς ἀπολογίας τὴν δυνάμιν· ὅτε γὰρ ἔμελλε λέγειν, ὅτι εἶδε τὴν γύμνωσιν τῆ πατρὸς αὐτῆς, τότε προλαβὼν Φησι, καὶ εἶδε Χάμ ὁ πατήρ Χαναάν τὴν γύμνωσιν τῆ πατρὸς αὐτῆς, καὶ ἔκ ἐσκέπασεν ἱματίῳ, ἀλλὰ πλέον ἐγύμνωσε τῇ πρὸς τὰς ἀδελφὰς διηγῆσαι. εἰς πατέρα δὲ ἀμαρτῶν, εἰς υἱὸν δέδωκε δίκῃ, ἐκ ἀδικήντος τῆ Θεᾶ, ἀλλὰ προρρῶντος, ὅτι σπέρμα τῆ Χαναάν δαλούειν ἔμελλεν. ὅπερ ἐξῆλθεν ἐπὶ τῶν Γαβωνιτῶν, οἱ πάση τῇ συνωγῶν Ἰσραὴλ ἐδελούσαν. ὡς καὶ Χάμ δίδωσι δίκῃ τῶν εἰς τὸν πατέρα πλημμελημάτων. ἔτι τοσῶτον γὰρ αὐτῆς κατήψατο ἡ κατ' αὐτῆς κατάρα, ὅσον ἡ εἰς τὸ σπέρμα· καὶ τὰ μέλλοντα ὁμῶς προαγορεύεται. εἰ γὰρ δὲ τὸ ἀκριβὲς εἰπῆν, ὅτε Χαναάν φαίνεται δαλούσας. πῶς γὰρ ὁ καὶ ἐπὶ ἐθνῶν, καὶ τῆ Σιδωνος γεγονὼς πατήρ; ἀλλὰ τὸ τῆτε σπέρμα μετὰ πολλῆς γενεᾶς. (1) ὅπερ ἐκ ἐγένετο διὰ τὴν τῆ Χάμ εἰς τὸν πατέρα ἀμαρτίαν. ἀλλὰ τῆτο μὲν χῆμα φόβον ἐμποῖεν τοῖς ἐξῆς, ὡς αὐτὸ μῆτις ἐξυβρίζοι εἰς τὰς γεγεννηκότας· τὸ δὲ ἀληθές, ὅπερ ἔμελλεν ἔσεσθαι πρόβλεπτο. ἔτω καὶ ὁ Ἰακώβ δοκᾷ καταράσασθαι τὰς περὶ Συμεὼν, καὶ Λούϊ, διὰ τὴν κατὰ

Δ τῶν Σικιμάτων κίνησιν, λέγων· διαμεριῶ Γεν. 49. 7.

αὐτὰς ἐν Ἰακώβ, καὶ διασκορπίω αὐτὰς ἐν Ἰσραὴλ· ἀλλὰ καὶ τὸν Ῥαβὶμ διὰ τὴν παρανομον κοίτῃ. ἐκβαίνει μὲν τῷ μὲν Συμεὼν καὶ τῷ Ῥαβὶμ δι' ἐτέρας ἀσεβείας τὰς μετὰ ταῦτα τετολμημένας αὐτοῖς, καὶ τὴν δίκῃ ὑφίστανται· τῷ δὲ Λούϊ συμβαίνει μὲν ἡ τῆ πατρὸς προρρήσεις, ἐκ εἰς κατάραν δὲ, ἀλλ' εἰς δύλογίαν ἔκραν. ἱερεῖς γὰρ καὶ λούιται γεγεννημένοι, πάσας ἐπλήρωσαν τὰς φυλάς. ἀναγκαῖον τοίνυν ἐκ τῆτων εἰδέναι, καὶ ὡς ἄλλα μὲν χηματίζεσθαι λέγειν, ἡ ποιῆν ἡ θεία Γραφή, ἕτερα δὲ οἰκονομεῖ. πολλὰ γὰρ ἐκ τῆτων εἰδέναι, (2) καὶ ἔτω τῶν ζητημάτων ῥαδίαν ἔξεν τὴν λύσιν.

ΛΔΗΛΟΥ. Προφητεῖα ὁ Νῶε. ἐδελούσε γὰρ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐξοδόν.

Ζ καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῆ Σὴμ· καὶ ἔσαι Χαναάν παῖς αὐτῆς.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Διατὶ δὲ μόνον ἐπὶ τῆ Σὴμ τὸ, εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῆ Σὴμ, ἔχει δὲ καὶ ἐπὶ τῆ Ἰάφεθ; καὶ μὴ κοινῇ τῶν δύο ἡ εἰς τὸν πατέρα τιμή. Ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆ Σὴμ σπέρμα πιστὸν ἦδει ἐσόμενον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς, καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν τὸ κατὰ σάρκα· δηλὸν ἔν, ὅτι προρρήσεις ἦσαν τῆ Νῶε τὰ λεγόμενα ἐν χηματι δύλογίας, M 2 καὶ

(1) Ἰσ. μετὰ πολλὰς γενεάς.

(2) Ἰσ. εἰδέναι δὲ.

καὶ κατάρας. καὶ γὰρ Πέρσαις, καὶ Ῥωμαίοις ἐδεδούσε καὶ δεδούει τὸ σπέρμα Χαναάν, αὐτῷ δὲ ἑδείς.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Τέτο ἴσως ἀντίς εἶποι, ἔκ ἐστι τὸν Σὴμ δόλογησαι. καὶ σφόδρα μὲν δόλογησεν αὐτόν. ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς δοῦχαριεῖται, καὶ δόλογεῖται διὰ τῶν ἀνθρώπων, τότε δαψιλεσέραν τὴν παρ' ἐαυτῆς δόλογίαν εἴωθε χορηγεῖν ἐκείνοις, δι' ἧς αὐτὸς δόλογεῖται. δόλογήσας τοίνυν τὸν Θεόν, ὁ Φειλέτις αὐτὸν κατέστησε μέζονος δόλογίας, καὶ αἰτίας γέγονε τῷ Σὴμ πλείονος ἀμοιβῆς, ἧς αὐτὸς αὐτόν, εἰ δὲ ἐαυτῆς δόλογησεν.

κζ. Πλατύναι ὁ Θεὸς τῷ Ἰάφεθ, καὶ κατοικησάτω ἐν τοῖς οἴκοις τῆς Σήμ· καὶ γενηθήτω Χαναάν παῖς αὐτῆς.

» **ΔΙΟΔΩΡΟΥ.** Πλατύναι ὁ Θεὸς τῷ Ἰάφεθ, καὶ κατοικησάτω ἐν τοῖς σκηνώμασι Σήμ· καὶ γενηθήτω Χαναάν παῖς αὐτῆς· ἢ κατὰ τὸν Ἀκυλάν, ὁ δὲλος δέλων ἔσω Χαναάν παῖς τῆς Σήμ, ἢ τῆς Ἰάφεθ, διὰ τὴν ἀμαρτίαν. καὶ Χάμ δὲ δέχεται τὴν κατάραν, διὰ τὸ ἠυλογεῖσθαι τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τῆς Θεῆς. Τὶ δὴποτε, καὶ κατοικησάτω ὁ Ἰάφεθ ἐν τοῖς σκηνώμασι τῆς Σήμ εἰρηται; ὁρᾷς, ὅτι πάντα προφητεία ἡ διὰ προφάσεως τινος, ἢ ἀνθ' προφάσεως φανερωμένη; καὶ γὰρ μετὰ ταῦτα Μαδαῖ, τέτρεσιν ὁ Μῆδος, τῆς Ἰάφεθ ὢν υἱός, τὸ κάλλισον τῶν τῆς Σήμ οἰκήσεων κατέχευε, τὴν Μηδιάν, μέρος ἔκ ἐλάχισον τῆς τῶν Περσῶν γῆς.

» **ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ.** Πλατύναι ὁ Θεὸς τῷ Ἰάφεθ, καὶ κατοικησάτω ἐν τοῖς σκηνώμασι Σήμ· καὶ γενηθήτω Χαναάν παῖς αὐτῶν. τῇ τῆς Σήμ δόλογίᾳ καὶ Ἰάφεθ συμπαρέλαβεν. ἢ τὸ κατοικησάτω ἐν τοῖς οἴκοις τῆς Σήμ ὁ Θεός, ἀντὶ τῆς, ἵνα ἢ τοῖς τόντι τὸ λεγόμενον· ὅτι εὖ μὲν ποιήσας ὁ Θεὸς καὶ Ἰάφεθ, ἀπασαν μέντοι τὴν ἐαυτῆς πρόνοιαν παράχοι μᾶλλον τῷ οἴκῳ τῆς Σήμ.

» **** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Διὰ τῶν δόλογιῶν τέτων, τῆς Σήμ καὶ τῆς Ἰάφεθ, τῶν δύο λαῶν αἰνίττεσθαι αὐτὸν οἶμαι τὴν κλήσιν. καὶ διὰ μὲν τῆς Σήμ, τῆς Ἰσδαίας· ἔξ ἐκείνης γὰρ ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ, καὶ τὸ τῶν Ἰσδαίων ἐπιδέδωκε γένος· διὰ δὲ τῆς Ἰάφεθ, τὴν τῶν ἐθνῶν κλήσιν. ὅρα γὰρ καὶ ταύτῃ τὴν δόλογίαν τέτο προμύνησαν. πλατύναι γὰρ φησὶν ὁ Θεὸς τῷ Ἰάφεθ, καὶ κατοικησάτω ἐν τοῖς σκηνώμασι τῆς Σήμ. τέτο ἐπὶ τῶν ἐθνῶν εἰς ἔργον ἐκβεβηκὸς ὁρῶμεν. διὰ μὲν γὰρ τῆς εἰπεῖν, πλατύναι, τὰ ἔθνη ἡνίξετο· διὰ δὲ τῆς εἰπεῖν, κατοικησάτω ἐν τοῖς σκηνώμασι τῆς Σήμ, ὅτι τῶν τοῖς Ἰσδαίοις ὑπηρεπιδομένων, καὶ ἐκείνοις παρασκευαζομένων, τὰ ἔθνη τὴν ἀπόλαυσιν ἔχε.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Τρεῖς μὲν οἱ πάντες γεγονόσι λαοί· ὁ, τε αὖ πρῶτω καιρῷ, κατὰ τὸν ἐπάρατον Χάμ· καὶ μὲν ὁ διὰ μέσας, κατὰ τὸν ἐπάρατον Χάμ· καὶ ὁ τρίτος ὁ λοῖδος, νοοῖτο δ' αὖ ὡς ἐν τελευταίοις Ἰάφεθ, ὃς ἐρμυλεύεται πλατυσμός. ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τὸν ἴδιον υἱόν, ὃς διὰ μηρῶν σημαίνεται, καὶ ὅσον ἦκεν εἰπεῖν εἰς τὸ νοητὸν τῆς Θεότητος κάλλος ἀχρήμονάτε καὶ ἀτερπῇ διὰ τὸ ἀνθρώπινον· ἔδδ γὰρ εἶχεν εἶδος, ἔδδ κάλλος κατὰ τὴν τῆς Προφῆτης Φωνῇ· τότε δὴ τότε, καθὰ καὶ αὐτῇ τῶν πραγμάτων ἐπιμαρτυρήσειεν αὖ ἡ ἐκβασίς, ὁ μὲν πρῶτός τε καὶ λοῖδος λαὸς, τέτρεσιν οἱ ἐν ἀρχῇ καὶ πρῶτοι πισθύναντες, καὶ μὲν καὶ ὁ κληθισάμενος ἐν ἐσχάτοις, δεδυσάπλωται τὸν Ἐμμανῆλ· δόλογώταται δὲ δι' αὐτῆς παρὰ τῆς Θεῆς καὶ πατρός. ὁ δὲ γε τοῖν δυοῖν μεταξὺ γεγονώς, καλαμειδιάσας ὡς περ Χριστῆς, διὰ τὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἀκαλλῆς, καὶ τὸν ἐκ Θεῆς πεφηνότα υἱόν κατὰ πολλὰς ἀτιμάσας τρόπους, ἐν τῷ τῆς δαλείας ἀπομεμνήκε τρόπῳ, καὶ τῆς τῶν πατέρων ἐλδοθερίας ἀπώλειαν. ὅτι δὲ ἔμελλον οἱ ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἐκ τῶν Ἰσδαίων πισθύναντες τῶν πρῶτων ἔσεσθαι κοινωνοὶ μονοναχὶ καὶ ὁμέσιοι· ἄτε δὴ καὶ εἰς μίαν σιωνεχθάντες πόλιν, ἦγεν αὐλῶν, ἢ ἐσίαν, τέτρεσι τὴν ἐκκλησίαν, ὑπέ-
» **Φωσεν, εἰπών·** πλατύναι ὁ Θεὸς τῷ Ἰάφεθ, τέτρεσι τῷ τρίτῳ καὶ ἐν ἐσχάτοις. τρίτος γὰρ ὁ Ἰάφεθ. καὶ κατοικησάτω ἐν τοῖς σκηνώμασι τῆς Σήμ, τέτρεσι τῆς πρῶτης· καὶ γενηθήτω Χαναάν παῖς αὐτῶν. τέτο οἶμαι ἐστὶν ὅπερ ἔφη Χριστὸς τοῖς Ἰσδαίων δήμοις· Ἀμὲν, ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, ὁ δὲ λὸς ἐστὶ τῆς ἀμαρτίας. ὁ δὲ δέλος δὲ μέ-
» **ναι ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα·** εἰάν ἐν ὁ υἱὸς
» **ὑμᾶς ἐλδοθερώσῃ, ἐλδοθεροὶ ἔσεσθαι.** κα-
» **ταμειδιάσαντες γὰρ οἱ τάλαντες Ἰσδαῖοι**
» **τῆς τῆς σωτήρος ἡμῶν οικονομίας, καὶ**
» **τὴν ἀποκάλυψιν αὐτῆς τὴν παρὰ τῆς Θεῆς**
» **καὶ πατρός εἰς ἡμᾶς γενομένην δὲ τετι-**
» **μηκότες, ἐν τῷ τῆς δαλείας μεμνήκασι**
» **πνύματι.**

» **κη.** Ἐξῆσε δὲ Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη τριακόσια πενήκοντα. Καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Νῶε ἐννακόσια πενήκοντα ἔτη· καὶ ἀπέθανεν.

» **** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Μὴ νομίσῃς δὲ τέτο ἀπλῶς ἐνσημειώσθαι τὴν θείαν Γραφὴν, ἀλλ' ὅρα καὶ ἐντεῦθεν τῆς διακείας τὴν ἐγκράτειαν, ὅτι ἔτε ἀδείας καὶ ἀνέσεως ἀπολαύσας, καὶ τοσούτον ἀριθμὸν ἐτῶν ἐπιζήσας, μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς κιβωτῆς ἔξοδον, παιδοποιίας ἠέχετο λοιπόν. ἔδδ γὰρ ἐμνημόνευσεν ἡ Γραφή, ὅτι ἐτέρως ἔχε παῖδας, πλὴν τέτων τῶν τριῶν.

Κ Ε Φ. Ι.

α. **Α**ὕται δὲ αἱ γενέσεις τῶν υἱῶν Νῶε, Σήμ, Χάμ, 'Ιάφεθ· καὶ ἐγεννήθησαν αὐτοῖς υἱοὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν.

β. Υἱοὶ 'Ιάφεθ· Γάμερ, καὶ Μαγῶγ, καὶ Μαδαῖ, καὶ Αὐάν, καὶ 'Ελισσά, καὶ Θῶβελ, καὶ Μοσόχ, καὶ **Θηράς.**

*ΙΩΣΗΠΟΥ. Υἱοὶ 'Ιάφεθ κατώκησαν ἀπὸ Ταύρος, καὶ Ἀμμαν (1) τῶν ὀρέων ἀρξάμενοι, καὶ προήλθον ἐπὶ μὲν Ἀσίας, ἄχρι ποταμοῦ Τανναῖδος· ἐπὶ δὲ Εὐρώπης, ἕως Γαδείρων.

**ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Υἱοὶ 'Ιάφεθ, Γάμερ, ἀφ' ἧς Γαλάται· Μαγῶγ, ἀφ' ἧς Σκύθαι· Μαδαῖ, ἀφ' ἧς Μῆδοι· 'Ιωυάν, ἀφ' ἧς 'Ιωνία· 'Ελισσά, ἀφ' ἧς Αἰολεῖς· Θοβαν, ἀφ' ἧς 'Ιβηρες· Μοσόχ, ἀφ' ἧς Καππαδόκαι· γενεαλογεῖ δὲ ἀπὸ τῆς Σήμ κάτω ἄλλον Μοσόχ. καὶ σημειωτέον αὐτὰς· ἵνα ὅταν τὰς Προφῆτας ἀναγινώσκωμεν ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας εἰδείημεν ποῖον λέγει τὸν δυτικόν, ἢ τὸν ἀνατολικόν. Υἱοὶ δὲ Χάμ, Χῆς, ἀφ' ἧς Χεσαῖοι Αἰθίοπες· Μετραῖμ, ἀφ' ἧς Μετραῖοι Αἰγύπτιοι· Φετ, ἀφ' ἧς Φεταῖοι Λίβυες· Χαναάν, ἀφ' ἧς Χαναναῖοι, οἱ νῦν Παλαιστῖνοι. Υἱοὶ Χῆς, Σαβὰ, ἀφ' ἧς Σαβαῖοι Αἰθίοπων ἔθνος· Εὐίλα, ἀφ' ἧς Γετῆλοι· 'Ρεγμα, ἀφ' ἧς 'Ραμέ· Σαβασά, ἀφ' ἧς Ἀσαβαῖοι· Σεβαδά, ἀφ' ἧς Σεβαχθίμοι· 'Ιδαδά, ἀφ' ἧς 'Ιδαδαῖοι αἰθιοπικόν ἔθνος. Υἱοὶ Σήμ, Αἰλὰμ, ἀφ' ἧς 'Ελιμαῖοι, Περσῶν οἱ Ἀρχαῖοι· Ἀσέρ, ἀφ' ἧς Ἀσσύριοι· Ἀρφαξάδ, ἀφ' ἧς Χαλδαῖοι· Ἀράμ, ἀφ' ἧς Σύροι· κάτω μὲντοι τὸ λη. καὶ τὸν Καμνήλ πατέρα Σύρων· Λέδ, ἀφ' ἧς Λυδοί· ἔτοι κατώκησαν ἀπὸ Ἀσεί ἀρξάμενοι καὶ Εὐφράτη τὰ πρὸς Ἀνατολὰς μέχρι τῆς καλῆς Ἰνδίας Ὠκεανῆ. (2)

γ. Καὶ υἱοὶ Γάμερ· Ἀχαναζ, καὶ **δ. 'Ριφάθ, καὶ Θοργαμά.** Καὶ υἱοὶ Αὐάν· 'Ελισσά, καὶ Θαρσεῖς, **ε. Κίτιοι, 'Ρόδιοι.** Ἐκ τῶν αὐφωρίσθησαν νῆσοι τῶν ἔθνων ἐν τῇ γῇ αὐτῶν· ἕκαστος κατὰ τὴν γλῶσσαν, ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν

ς. Υἱοὶ δὲ Χάμ· Χῆς, καὶ Μεσαραιμ, Φεθ, καὶ Χαναάν.

*ΙΩΣΗΠΟΥ. Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Χάμ κατώκησαν τὴν ἀπὸ Συρίας, καὶ Ἀμάν, καὶ

Λιβάν, τῶν ὀρέων (3) πρὸς νότον, καὶ ὅσον πρὸς θάλασσαν ἐτέτραπτο καταλαβόντες, καὶ μέχρι δυτικῆς Ὠκεανῆ.

ζ. Υἱοὶ δὲ Χῆς· Σαβὰ, καὶ Λευιλάθ, καὶ Σαβαθά, καὶ 'Ρεγμα, καὶ **Β. Σαβαναθά.** υἱοὶ δὲ 'Ρεγμα· Σαβαν, καὶ **Δαθάν.** Χῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Νεβρώδ· ἔτος ἤρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς.

θ. Οὗτος ἦν γίγας κυνηγὸς ἐναντίον Κυρίε τῷ Θεῷ· διὰ τῆτο ἐρῶσιν, ὡς Νεβρώδ γίγας κυνηγὸς ἐναντίον Κυρίε τῷ Θεῷ.

Γ ΔΗΛΟΥ. Ὅτι ὁ γίγας ἐκ τῆς κατηραμένης γένεως ὧν, ἐξ ἧς καὶ ἡ παραβολὴ ἐλέχθη· ὡς Νεβρώδ γίγας κυνηγός. λέγει δὲ τῶτον Ἰωσήπος (4) ἄρχοντα γεννηθῆναι τῶν ἐπινοησάντων τὸν πύργον.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Κάτινες μὲν· **Δ. Φασι τὸ, ἐναντίον Κυρίε; ἀντὶ τῆς ἐναντιόμενος τῷ Θεῷ· ἐγὼ δὲ ἔχῃ ἡγῆμαι τῆτο αἰνίττεσθαι τὴν θείαν Γραφὴν, ἀλλ' ὅτι ἰσχυρὸς τις ὧν καὶ ἀνδρείος. τὸ δὲ ἀπέναντι Κυρίε τῷ Θεῷ, ἀντὶ τῆς, ὑπ' αὐτῆς παραχθῆς, ὑπ' αὐτῆς δεξιόμενος τῷ Θεῷ τὴν δόξαν, ἢ ὅτι ἡμελλεν ὁ Θεὸς δι' αὐτῆς θανατῶσθαι, ὡς τοιοῦτον παραγαγὼν καὶ δείξας ἐπὶ τῆς γῆς.

ι. Καὶ ἐγένετο ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτῆς Βαβυλῶν, Ὁρέχ, καὶ Ἀχὰδ, καὶ Χαλάνη ἐν τῇ γῇ **Ε. Σενάαρ.**

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐπὶ πρώτῃ Νεβρώδ ὠνομάσθη βασιλεία.

**ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀλλὰ καὶ ἔτος πάλιν μιμνῆσκοντες τὸν πρόγονον, καὶ ἐκ εἰς δέον χρησάμενος τοῖς τῆς φύσεως προτερήμασιν, ἕτερον δολείας ἐφεῦρε τρόπον, καὶ ἀρχῶν, καὶ βασιλεὺς γενέσθαι ἐπεχείρησε. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ὅρα τῆς σώματος τὴν ἰσχυρὴν καὶ μέγαν ἐπὶ τῶν οἰκείων ὄρων, ἀλλ' αἰεὶ τῆς πλείονος ἐφιμενίῳ, καὶ τῆς δόξης ὀρεγομένη. καὶ γὰρ ὡς προϊσταμένος αὐτῶν, ὑπέταττον, ἀλλὰ καὶ πόλεις ὠκοδόμει, ἵνα ἀρχὴ τῶν πολεμίων.

ια. Ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ἐξῆλθεν Ἀσέρ· καὶ ἀνοδόμησε τὴν Νινευί, καὶ τὴν Ῥωβὸθ πόλιν, καὶ τὴν Χαλαχ, καὶ τὴν Δασὲ ἀνὰ μέσον Νι- **ιβ. Νινευί,**

Μ 3

(1) Καὶ Ἀμάν. ἐν Κεφ. 3. περὶ Ἰδαίικ. ἀρχαιολ. τῆ 1. βιβλ.

(2) Ὅρα τὸ 7. Κεφ. τὸ περὶ Ἰδαίικ. ἀρχαιολ. τῆ Ἰωσήπ. τῆ 1. βιβλ.

(3) Τῶν ὄρων γλῶσσαι κατέχον, ὅσα πρὸς θάλασσαν αὐτῆς ἐτέτραπτο καταλαβόντες, καὶ μέχρι τῆς Ὠκεανῆ ἐξιδιώσασμενοι. αὐτ.

(4) Ἐν Κεφ. 5. περὶ Ἰδαίικ. ἀρχαιολ. τῆ 1. βιβλ.

νευϊ, καὶ ἀνά μέσον Χαλάχ· αὕτη ἡ Α πόλις μεγάλη.

ΛΔΗΛΟΥ. Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνειος (1) λέγει· ὅτι τὸν Ἀσὺρ Ἑλλωές φασιν εἶναι τὸν Ζωροάστρω. ἔτος φησιν εὑρεν ἀσρολογίαν, καὶ μαντείαν.

ΛΔΗΛΟΥ. Ἔστι καὶ ἐν τῇ Ἀραβίᾳ πόλις Ἰσδαίων Νινὼβι, καλεσμένη Κάφθοριεῖμ, ἢ νυνὶ Ἀσκάλων.

- ιγ. Καὶ Μεσαραιῖμ ἐγέννησε τὸν Λαδιεῖμ, καὶ τὰς Ἐνεματιεῖμ, καὶ τὰς Λαβιεῖμ, καὶ τὰς Νεφθαλιεῖμ, ιδ. Καὶ τὰς Πατροσωνιεῖμ, καὶ τὰς Χατιλωριεῖμ, ὅθεν ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν Φιλιςιεῖμ, καὶ τὰς Καφθοριεῖμ. Χανανὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Σιδῶνα πρωτότοκον, καὶ τὸν Χετταῖον, Καὶ τὸν Ἰεβρσαῖον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον, καὶ τὸν Ἀδοαῖον, καὶ τὸν Ἀμορραῖον, (2) ιη. Καὶ τὸν Ἀμαθί· καὶ μετὰ ταῦτα διεσπάρησαν αἱ φυλαὶ τῶν Χαναναίων. ιθ. Καὶ ἐγένοντο τὰ ὅρια τῶν Χαναναίων ἀπὸ Σιδῶνος, ἕως εἰσελθεῖν εἰς Γεραρα καὶ Γάζαν, ἕως εἰσελθεῖν Σοδόμων καὶ Γομορράς, Ἀδαμα, καὶ Σεβωεῖμ ἕως Λασά. Οὗτοι οἱ υἱοὶ Χαμ, ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, καὶ γλώσσαις αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν.

κα. Καὶ τῷ Σήμ ἐγεννήθη καὶ αὐτῷ, πατρὶ πάντων τῶν υἱῶν Ἑβερ, ἀδελφῷ Ἰάφεθ, ἀδελφῷ τῷ μείζονος.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ζητεῖται πῶς Ἰάφεθ μείζων τῷ Σήμ. Μήποτε ὡς Ἰακώβ τῷ Ἡσαῦ, εἰ καὶ τὸν χρόνον νεώτερος ὢν, ἔτω διὰ τὸ τῶν ἐθνῶν μυσηρίον Ἰάφεθ ὁ πατὴρ αὐτῶν μείζων ἐστὶ Σήμ τῷ Ἑβραῖς;

κβ. Υἱοὶ Σήμ· Αἰλεῖμ, καὶ Ἀσὺρ, καὶ Ἀρφαξὰδ, καὶ Λαὺ, καὶ Ἀράμ, καὶ Καϊνάν.

ΛΔΗΛΟΥ. Ἀπὸ τῶν χρόνων Καϊνάν ἡ Ἀστρονομία, καὶ οἱ οἰωνισμοί.

κγ. Καὶ υἱοὶ Ἀράμ· Ὠς, καὶ Ἰδλ, καὶ Γαθέρ, καὶ Μοσόχ. Καὶ Ἀρφαξὰδ ἐγέννησε τὸν Καϊνάν· καὶ Καϊνάν ἐγέννησε τὸν Σαλά· Σαλά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἑβερ.

Β κε. Καὶ τῷ Ἑβερ ἐγεννήθησαν δύο υἱοί, ὄνομα τῷ ἐνὶ Φαλέκ· ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῷ διεμερίσθη ἡ γῆ· καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ Ἰεκτάν.

ΛΔΗΛΟΥ. Ἑβερ ἐστὶν, ἀφ' οὗ Ἀβραάμ καὶ Ἑβραῖοι. Ἑβερ, περατικῶς Φαλέκ, μερισμός ἐρμηνεύεται.

Γ κς. Ἰεκτάν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἑλμωδάμ, καὶ τὸν Σαλέφ, καὶ Ἀσαρμωθ, καὶ Ἰεράρ, Καὶ Δορρά, καὶ κη. Ἰαζήλ, καὶ Δεκλά, Καὶ τὸν Γεμαρ, καὶ Ἀδιμεήλ, καὶ Σαβάν.

κθ. Καὶ Οὐφέιρ, καὶ Εὐϊλάτ, καὶ Ἰωβάβ. πάντες ἔσσι υἱοὶ Ἰεκτάν.

Δ * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκὲν ὁ Ἰωβ (3) τὸ ὄνομα τῶν προπατόρων εἶχε τῶν ἀπὸ τῷ Σήμ καὶ τῷ Ἑβερ τῷ ἐκλεκτῷ γένους. (4) καὶ διὰ τῆτο ὄντων ὡς τῶν ἀφ' ἧλις ἀνατολῶν.

λ. Καὶ ἐγένετο ἡ κατοίκησις αὐτῶν ἀπὸ Μανασσῆ ἕως εἰσελθεῖν εἰς Σολαφην ὅρος ἀνατολῶν. Οὗτοι υἱοὶ Σήμ, ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, κατὰ γλώσσας αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. Αὐται αἱ φυλαὶ τῶν υἱῶν Νῶε, κατὰ γενέσεις αὐτῶν, κατὰ τὰ ἔθνη αὐτῶν. ἀπὸ τῶν διεσπάρησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τὸν κατακλυσμόν.

ΚΕΦ.

(1) Νεβρώθ γὰρ βασιλεύει υἱὸς τῷ Χῆς τῷ Αἰθίοπος, ἐξ οὗ Ἀσὺρ γεγενῆται. τέττε ἡ βασιλεία αὐτοῦ ὀρεχ γεγενῆται, καὶ αὐτὸς Ἀρφαλ, καὶ Χαλάνη. κλίζει δὲ καὶ τὴν Θερὰς, καὶ τὴν Θόβελ, καὶ Λόβον αὐτῇ Ἀσσυρίαν χώραν. τῶν φασὶ παῖδες Ἑλλωίων εἶναι τὸν Ζωροάστρω· ὅς πρόσω χωρήσας ἐπὶ τὰ ἀνατολικά μέρη, οἰκιστὴς γίνεται Βάκτρων. ἐντεῦθεν τὰ κατὰ τὴν γῆν παρὰ νότον διανέμεται. ἐφ' ὧς γὰρ ἔτος γεγενῆται κακῆς διδασχῆς, Ἀσρολογίας, καὶ Μαγείας, ὡς τινὲς φασὶ περὶ τέττε τῷ Ζωροάστρῳ. πλὴν ὡς ἡ ἀκριβεία περιέχει, τῷ Νεβρώθ τῷ γίγαντος ἔτος ὢν ὁ χρόνος. ἔ πολλὴ δὲ ἀπλήλων τῷ χρόνῳ διετήκασιν ἅμφω, ὅ, τε Νεβρώθ καὶ ὁ Ζωροάστρῳ. Ἐπιφάν. ἐν τῷ κατὰ αἰεῖα. βιβλ. 1. σελ. 7.

(2) ιζ. Καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἀρεκαῖον, καὶ τὸν Ἀσυνάιον, ιη. Καὶ τὸν Ἀραδίον, καὶ τὸν Σαμαραῖον, κτ. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐκείνται ἐν τῷ Κώδικι.

(3) Ἰωβάβ ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(4) Γένεσ. ἐ μὲν τῷ Χανανάν. ὄντων τῶν ἀφ' ἧλις, κτ. ὁ αὐτ.

Κ Ε Φ. ΙΑ.

α. **Κ**αι ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἐν, καὶ Φωνὴ μία πᾶσι.

ΑΔΗΛΟΥ. Διαφορὰν χεῖλος καὶ Φωνῆς Φαμί. τὴν μὲν Φωνὴν, ἐπὶ τῆς διαλέκτου τάσσεσθαι· τὸ δὲ χεῖλος, ἐπὶ τῆς διανοίας, ἢ τὸ ἀνάπαλιν.

Ψαλ. 139. 3. ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Χεῖλος ἐν τὴν λαλιάν Φησι, καὶ Φωνὴν πάλιν τὸ αὐτό· ἵνα εἴπῃ, ὅτι ὁμοφωνοὶ καὶ ὁμόγλωσσοι πάντες ἦσαν. καὶ ὅτι περὶ λαλιᾶς εἴρηται τὸ, καὶ ὡς πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἐν, ἄκκε
 » τῆς Γραφῆς ἀλλαχῆ λεγούσης, ὅς ἀπιδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν. ἔτως οἶδεν ἡ Γραφὴ τῷ τῆ χεῖλος ὀνόματι τὴν λαλιὰν προσαγορεύειν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ποία γλῶσσα ἀρχαῖοτέρα; Δηλοῖ τὰ ὀνόματα. Ἀδὰμ γὰρ, καὶ Κάιν, καὶ Ἀβελ, καὶ Νῶε τῆς Σύρων ἰδία γλώττης. Ἀδαμαδὰ γὰρ τὴν ἐρυθρὰν γλῶττον τοῖς Σύροις καλεῖν. Ἀδὰμ τοίνυν, ἢ ὁ γῆινος, ἢ ὁ χοϊκὸς ἐρμηνεύεται. Κάιν, κήσις. τῆτο δὲ ὑμῶν Θεὸν ὁ Ἀδὰμ εἴρηκεν, ἐκήσαμιν ἀνθρώπον διὰ τῆ Θεῶ. καὶ Ἀβελ, πρίντος· πρῶτος γὰρ ἔτος ὠφθῆ νεκρὸς, καὶ πρῶτος τοῖς γεγεννηκόσι προέστησε πρίντος. καὶ Νῶε, ἀνάπαυσις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ ἐν ἑβραῖα πόθεν ἤρξατο; Οἶμαι αὐτὴν ἱερὰν εἶναι Φωνὴν. ὡς γὰρ ἐν τοῖς ἑλλωικοῖς ναοῖς ἰδιοίτινες ἦσαν χαρακτῆρες γραμμάτων, ὥς ἱερατικὰς προσηγορίας· ἔτω διὰ τῆ Μαυσέως ὁ τῶν ὅλων Θεὸς ταύτῃ ἔδωκε τὴν γλῶσσαν, διδακτὴν ἦσαν, καὶ φυσικὴν. τοιγάρτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων κατὰ τὴν τῶν ἐθνῶν, ἐν οἷς ἀν γεννηθῶσι φθιγγόμενων Φωνῶν· καὶ τῶν μὲν ἐν Ἰταλίᾳ τιτλομένων, τῇ Ἰταλῶν κεχρημένων, τῶν δὲ ἐν τῇ Ἑλλάδι, τῇ Ἑλλῶν, καὶ τῶν ἐν Περσίδι, τῇ Περσῶν, καὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ, τῇ Αἰγυπτίων· τὰ ἑβραίων παιδία καὶ τῇ ἑβραῖα ἐστὶν εὐρεῖν οὐδὲς κεχρημένα Φωνῇ, ἀλλὰ τῇ ἐκείνων παρ' οἷς ἐγεννήθησαν. εἴτα μεράκια γενόμενα, διδάσκειται τῶν γραμμάτων τὰς χαρακτῆρας, μανθάνει δὲ διὰ τῶν γραμμάτων τὴν θείαν Γραφὴν τῇ ἑβραϊδὶ γεγραμμένῃ Φωνῇ. οἶμαι δὲ τῆτο αἰνίττεσθαι καὶ τὸν μακάριον Δαβὶδ ἐν τῷ π. ψαλμῷ· γλῶσσαν ὡς ἐκ ἐγνώ
 » ἤκασιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀλλὰ τινὲς Φασιν ἀπὸ τῆ ἑβραῖαν κεκληθῆναι τὴν γλῶτταν. ἐκείνον γὰρ μόνον ἐν τῇ προτέρᾳ μείναι Φωνῇ, καὶ ἐκείθεν ἑβραῖας ὀνομαδύναμι. ἐγὼ δὲ οἶμαι, ἑβραῖας ὀνομαδύναμι ἐκ τῆ τὸν πατριάρχην Ἀβραὰμ ἀπὸ τῆς Χαλδαίων χώρας εἰς τὴν Παλαιστίναν ἐλθεῖν, τὸν Εὐφράτιν ποταμὸν διαβάνα. ἑβραῖ

γὰρ τῇ Σύρων Φωνῇ ὁ περάτης ὀνομάζεται. εἰ δὲ ἐκ τῆ ἑβραῖαν ἑβραῖοι καλεῖνται, καὶ μόνον ἐχρῶν τῆς ἑβραῖαν προσηγορίας. πολλὰ γὰρ ἔθνη ἐκ τῆ ἑβραῖαν κατάγει τὸ γένος. καὶ ἵνα τὰς ἄλλας πάντας παρῶ, ἐκ τῆς εἰσὶν Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Χεττῆρας, καὶ Ἰδουμαῖοι, καὶ Ἀμαληκῖται, καὶ Μωαβῖται, καὶ Ἀμμωνῖται, καὶ οἱ τὰς Κάρας οἰκῶντες. ἐκ τῆ γὰρ Ναχωρ καὶ τῆ Λάβαν τὸ γένος κατάγεισιν. ἀλλ' ὅδεις τῆτων τῇ ἑβραϊδὶ χρηταί Φωνῇ. ἔτω δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀβραὰμ ἐκαλεῖτο. καὶ μάρτυς ἡ θεία Γραφή. μετὰ γὰρ τὴν τῆ Λὼτ αἰχμαλωσίαν, ἐλθὼν
 » τῆς Φησιν, ἀπήγαγεν Ἀβραὰμ τῷ περᾷ. τῆτο δὲ παρὰ τῷ ἑβραῖῳ κείμενον εὐρον, ἑβραῖ. τὸ δὲ ἑβραῖ ἐξελλωισμένον, ἑβραῖος γίνεται. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, εἶπα ἡ Αἰγυπτία περὶ τῆ ἰωσήφ ἔφη· εἰσηγάγει ἡμῖν παῖδα ἑβραῖον
 » ἐμπάσει ἡμῖν· παρὰ τῷ ἑβραῖῳ, ἑβραῖ καίται. ἀλλὰ περὶ τῆς συνομωχείης περιττόν. ὅδεις γὰρ τῷ λόγῳ τῆς οὐσεβείας λυμνίεται, καὶ τε τῆτο, καὶ τε ἐκείνο δεξώμεθα.

Γεν. 14. 13.

Γεν. 39. 14.

β. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κινήσῃ αὐτῆς ἀπὸ ἀνατολῶν, εὐρον πεδίον ἐν γῇ Σενναάρ, καὶ κατώκησαν ἐκεῖ.

Ἐν γῇ Σενναάρ Ἄλλος Φησὶν ὁδόντων ἐκτιναγμὸν.

Ε. ** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Καίται δὲ αὕτη ἡ Σενναάρ νυνὶ ἐν χώρᾳ τῇ Περσικῇ. ὡς δὲ τῆτο πάλαι Ἀσσυρίων. ἐκεῖσε τοίνυν σινοδοιάσαντες, συμβῆλιν λαμβάνουσι μετ' ἀλλήλων πύργον καὶ πόλιν οἰκοδομήσαν, ἀπὸ δὲ τῆ κλίματος τῆ πρὸς Εὐρώπῃ εἰς Ἀσίαν κεκλιότες, ἐπωνομάθησαν πάντες κατὰ τὴν χρόνον ἐπὶ κλησὶν Σκύνται. κλίσκει δὲ τὴν πυργοποιίαν· καὶ οἰκοδομήσιν τὴν Βαβυλῶνα· καὶ ἐκ οὐδόκησεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῷ ἔργῳ τῆς αὐτῶν ἀνοίας.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἱ ἀπὸ τῆ εἶναι ἐν μέλλοντες διασκορπίζεσθαι καὶ πολλοὶ γίνεσθαι, κινῶσιν ἀπὸ ἀνατολῶν. ἔως γὰρ ὁμονόον, ἦσαν ἐν ἀνατολαῖς.

Ζ. ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Νοεῖδωσαν τοίνυν πάντες οἱ ἐπὶ γῆς μιᾷ τινὶ διαλέκτῳ θείᾳ χρώμενοι, καὶ ὅσοι γε συμφωνῶσι πρὸς ἀλλήλους, τηρεῖδωσαν ἐν τῇ θείᾳ διαλέκτῳ, καὶ ἔσωσαν ἀκίνητοι τῶν ἀνατολῶν. εἰς ὅσον εἰσὶ τὰ τῆ φωτός, καὶ τῆ ἀπὸ φωτός αἰδὶς ἀπαυγασματος, φρονῶντες καὶ ἔτοι ἐπὶ κινήσωσιν ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν ἑαυτῆς, ἀλλοτρίᾳ φρονῶντες, οὐρίσκετῶσαν πεδίον ἐν γῇ Σενναάρ· ὁ ἐρμηνεύεται ὁδόντων ἐκτιναγμὸς, κατὰ σύμβολον τῆ ἀπολύειν αὐτῆς τὰ δι' ὧν τρέφονται, καὶ κατοικήτωσαν ἐκεῖ.

γ. Καὶ

γ. Καὶ εἶπεν ἄνθρωπος τῷ πλυσίον, δεῦτε πλυνθεύσωμεν πλύνθας, καὶ ὀπλήσωμεν αὐτὰς πυρί. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλύνθας εἰς λίθον· καὶ ἄσφαλτος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὴν ἄσφαλτον τινὲς τῶν διδασκάλων, ἄσβεστον εἶναι ἔφασαν. οἱ ἀγνοῦντες ὡς εἰκὸς τὰς αἰ τῇ Ἀσσυρίᾳ πηγὰς, ὠήθησαν τὸν πύργον ἄσβέσω ὠκοδομηθῆναι. ἀκριβῶς δὲ παρὰ τῶν ἐκείθεν ἀφικομένων μεμάθηκα, ὡς εἰς πηγὰς ταύτῃ ἀναβλύζουσαι τὴν ὕλῃ μεθ' ὕδατος· καὶ ὅτι ταύτῃ ταῖς οἰκοδομίαις συνυφαίνοντες, ἐπὶ ταύτης τὴν ὀπλημείνῃ σιμετίθουσιν πλύνθον. ἔτω τὸν πύργον ὠκοδομηθῆναι φασί. καὶ οἱ αὐτόπαι τὰς, καὶ διορύξαι τὴν (1) μέρος ἰσχυρίσαντο, καὶ ἀκριβῶς διαγινώσκαι, ὡς ἄσφαλτος ταῖς ὀπλημείναις ὑπέσφρωται πλύνθοις. ἄλλως τε καὶ λίθων εἶναι σπάνιν ἐν τῇ Ἀσσυρίᾳ φασί, καὶ διὰ τῆς ταῖς πλύνθοις ἀντὶ λίθων κεχρηθῆναι. λίθων δὲ δίχα πῶς ἂν γινόιτο ἄσβεστος;

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος ἔχει, καὶ ἄσβεστος ἢ αὐτοῖς ὁ πηλός, καὶ μάλα εἰκότως. ἄσφαλτος γὰρ εἰς οἰκοδομὴν ἄχρηστος, ἄσβεστος δὲ ἐπιτηδευστάτη.

δ. Καὶ εἶπαν, δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον, ἔσται ἡ κεφαλὴ ἕως τῆς θρανῆ· καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ὄνομα πρὸς τῆς διασπαρῆναι ἡμᾶς ἐπὶ πᾶσι τῆς γῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ διαθήκη ἐπεὶ μυ. ἔτη ἔμειναν οἰκοδομῶντες. Τὸ ὕψος εὐλγ. πήχεις, καὶ δύο παλεσά· τὸ πλάτος ἐπὶ σγ'. πλύνθας. τῆς πλύνθας τὸ ὕψος, τρίτον μιᾶς πλύνθας. τὸ ἔκταμα τῆς αἰὸς τοῖχος σάδιοι γ', καὶ τὸ ἄλλο λ'.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τῷ ὀνόματι τῆς θρανῆ ἡ θεία Γραφή τῆς τόλμης αὐτῶν τὴν ὑπερβολὴν ἡμῖν παραστήσας ἐδελήθη.

ε. Καὶ κατέβη Κύριος ἰδεῖν τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον, ὃν ὠκοδόμησαν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ σωματικῶς δεῖ νοεῖν ὅτι κατέβη.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ κατέβη, φησὶ, Κύριος ὁ Θεός· ἔχ' ἵνα ἀνθρώπινως νοήσωμεν, ἀλλ' ἵνα διὰ τῆς παιδουώμεθα μηδέποτε καταψηφίζεσθαι ἀπλῶς τῶν ἀδελφῶν τῶν ἡμετέρων, μήτε ἐξ ἀκοῆς καταδικάζειν, εἰ μὴ πρότερον πολλὰ δεξώμεθα τὴν πληροφориαν.

ζ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός, ἰδοὺ γένος ἐν, καὶ χεῖλος ἐν πάντων· καὶ τῆτο ἤρξαντο ποιῆσαι· καὶ νῦν ἐκ ἐκλείψει ἀπ' αὐτῶν πάντα ὅσα ἂν ἐπιθῶνται ποιεῖν.

ΑΔΗΛΟΥ. Κιὼ νῦν ἐκ ἐκλείψει ἀπ' αὐτῶν πάντα ὅσα ἂν ἐπιθῶνται ποιεῖν. ὥσαντι ἔλεγον, εἰ μὴ ἀναχαιτισθῶσι νῦν, καὶ ἕτερα προδήσιν ἀμαρτήματα.

ζ. Δεῦτε καὶ καταβάντες συγχέωμεν αὐτῶν ἐκεῖ τὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ ἀκῶσιν ἕκαστος τῆς φωνῆς τῆς πλησίον.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ δεῦτε πρὸς τὸν υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα (1) εἴρηται. ἔ γὰρ δημιουργοὶ οἱ Ἄγγελοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ τὴν ὁμοφωνίαν δεδιὼς, συγχέει τὰς γλώσσας, ἀλλ' ὥς διασπαρῶν αὐτὰς ἐξ ἀνάγκης, καὶ οἰκηθῶν τὴν γλῶσσαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Διατὶ καταβλῶν δὲ τὸν Θεόν, ἵνα σύγχυσις γένηται τῶν φωνῶν; Ὅτι δημιουργικῆς διωμέως τὸ πνεῦμα, καὶ ὅτι ὁ τὴν φωνὴν ἐξ ἀρχῆς δεδωκώς, ἔτος καὶ τὴν ποικιλίαν αὐτῆς ἐργάσασθαι διωατός. διὸ καὶ πάντα τὰ δημιουργικὰ δι' ἡς καὶ πνύματος γίνεται, δεῦτε ἔφη καταβάντες συγχέωμεν ἐκεῖ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. καταβαίνει δὲ τῷ ὄντι πρὸς τὸ πολὺ ταπεινότερον αὐτὸς ὁ Θεός, ὅτε τῶν κατ' ἡμᾶς ἐπιστροφῶν ποιεῖται. καὶ ταῦτα τῶν ἀβέλων καὶ ἀμαρτηλικῶς πρακτομενῶν κατέβη ὁ λόγος, καὶ γέγονεν ἄνθρωπος, ἐπανάγων εἰς ὁμοίωσιν Θεῶ τῆς ἀνθρώπου. ἔτος εἰς τὴν πολυγλωττίαν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καταβέβηκεν, ἐπανάγων τῆς ἀνθρώπου διὰ ταύτης εἰς ὁμοφωνίαν καὶ ὁμόνοιαν τὴν περὶ Θεόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ πάλιν ὡς καὶ περὶ τῶν ἐν Σοδόμοις, καταβάς ἐν ὕψομα, εἰ καὶ τὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν σιωτελῆνται. εἰ δὲ ἐκείνων νῦν τὴν ἀξίαν διηγείται, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας σιωπῆς καὶ τῶν ἔργων τὰς λέξεις λαμβανουσα, ἐξηγεῖται ἐκεῖνα, ἵνα ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀκκοντες νοήσωμεν, ὅτι δικαίως οἱ πάχοντες πάχουσι. τὸ μὲν γὰρ δεῦτε, ἔ περὶ Θεῶ καταβάσεως λέγει, πῶς γὰρ τῆς πανταχῶς παρισταμένης, καὶ ὑπὲρ τὰ ὅλα εἰς ἀπέραντον ὄντος; ἀλλὰ περὶ τῆς εἰς τὸ πρᾶγμα ἐνεργείας αὐτό. τὸ δὲ, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν σιωτελῆνται, καὶ τὸ, εἰ δὲ μὴ, ἵνα γινῶ, ἔχ' ὡς ἀγνοῦντος Θεῶ. ἴδια γὰρ ταῦτα ἀγνοῦντων ἀνθρώπων, ἀλλ' ἵνα κατανοήσης, ὅτι δικαίως ἡ τιμωρία κατὰ τῶν ἀδικούντων φέρεται.

η. Καὶ

(1) Διαβήξαι τι. ἢ ὡς Χάλ. ἐκδ.

(2) Καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἔ πρὸς τῆς Ἄγγελοι. ἔ γὰρ, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

η. Καὶ διέσπειρεν αὐτὰς Κύριος ἐκείθεν ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. καὶ ἐπαύσαντο οἰκοδομεῖν τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον.

θ. Διὰ τὸτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς σύγχυσις· ὅτι ἐκεῖ συνέχεε Κύριος τὰ χεῖλη πάσης τῆς γῆς· καὶ ἐκείθεν διέσπειρεν αὐτὰς Κύριος ὁ Θεὸς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς.

ΛΔΗΛΟΥ. Φασὶν, ὡς τῷ Ἐβερ μόνῳ ἐφυλάχθη ἡ γλῶσσα, ὡς μὴ κοινωνήσαντι εἰς τὸ τῷ πύργῳ τόλμημα.

ΛΔΗΛΟΥ. Γνώρισμα κακίας τὸ συγχυθῆναι τὰς γλῶσσας· ἀρεθῆς δὲ, ὡς πάντων τῶν πισθύντων ἡ ψυχὴ μία.

** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Διεσκέδασεν αὐτῶν τὰς γλῶσσας, καὶ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑβδομήκοντα δύο διένειμε κατὰ τῶν τότε ἀνδρῶν ἀριθμὸν ὁρεδισίτα. ὅθεν καὶ μέρορες ἔτοι κέκλιται, διὰ τὴν μεμερισμένην φωνήν· καὶ τὸν πύργον ἀνέμων βολῇ κατέσπειρεν. ἐμερίσθησαν γὰρ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γλῶσσαν δεξιὰ καὶ ἀριστερά, οἱ μὲν παλινόροισι ὅθεν ἐκβεβήκασιν, ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὰ πρόσω τῆς ἀνατολῆς κεχωρηκότες. ἕτεροι δὲ τὴν λιβύην κατειλήφασιν, ὡς καὶ περὶ τῶν τῶν ἀκρίβειαν εἰς ἐθέλοι καταλαβέσθαι, εὗροι δ' ἀνέκασον τῶν προσκεχωρηκόντων καὶ ἐκάστω τινὰ πατρίδα πῶς εἴληχε τὸν κληρὸν.

ι. Καὶ αὐταὶ αἱ γενέσεις Σήμ. Σήμ ἕως ἑκατὸν ἐτῶν, ὅτε ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξάδ, δευτέρου ἔτους μετὰ τὸν κατακλυσμὸν. Καὶ ἔζησε Σήμ μετὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτὸν τὸν Ἀρφαξάδ, πεντακόσια ἔτη, καὶ ἐγέννησεν ἕως καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε.

ΛΔΗΛΟΥ. Οὐχ ὡς ἀπερρίμνον τὸ τῷ Ἰάφεθ γένος ἀπολιπὼν, ἐπὶ τὴν γενεολογίαν τῷ Σήμ ἔρχεται· ἀλλ' ὡς ἐπὶ μέθοσιν ἀγαθοῖς τηρεῖται. ἐξ ἧς τὰ ἔθνη τῇ πρὸς Ἀβραάμ ἐπαγγελίᾳ εὐλογέμενα. ἐπειγομένη δὲ τῷ λόγῳ, δῆλον ὅτι πρὸς τὴν παρὰ Ἑβραίων ἀφήγησιν τὴν ἰστορίαν τρέψεται.

ιβ. Καὶ ἔζησεν Ἀρφαξάδ πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησεν τὸν Καϊνάν. Καὶ ἔζησεν Ἀρφαξάδ, μετὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτὸν τὸν Καϊνάν, ἔτη τριακόσια καὶ τριάκοντα, καὶ ἐγέννησεν ἕως καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε. καὶ ἔζησε Καϊνάν ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα, καὶ ἐγέννησεν τὸν Σαλά. καὶ ἔζησε Καϊνάν,

μετὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτὸν τὸν Σαλά, ἔτη τριακόσια τριάκοντα, καὶ ἐγέννησεν ἕως καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε. καὶ ἔζησε Σαλά τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησεν τὸν Ἐβερ. Καὶ ἔζησε Σαλά μετὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτὸν τὸν Ἐβερ ἔτη τριακόσια πενήκοντα, καὶ ἐγέννησεν ἕως καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἔζησεν Ἐβερ τέσσαρα καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησεν τὸν Φαλέκ.

ιγ. Καὶ ἔζησεν Ἐβερ μετὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτὸν τὸν Φαλέκ, ἑβδομήκοντα καὶ διακόσια ἔτη, καὶ ἐγέννησεν ἕως καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε. καὶ ἔζησε Φαλέκ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησεν τὸν Ραγαῦ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἐβερ μετὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτὸν τὸν Φαλέκ ἔζησεν ἔτη 80. ὁ δὲ Φαλέκ 80. (1) τῆς αὐτῆς ζωῆς ἔτεκε τὸν Ραγαῦ. ἐπὶ δὲ τῷ Φαλέκ γεγονός ἡ πυργοποιΐα. δῆλον, ὅτι καὶ ὁ Ἐβερ τότε περιῶν, καὶ μετὰ πλείονα ἔτη τῆς πυργοποιΐας ἀνεχώρησε τῷ βίῳ. ἔκην ἡ Ἑβραία φωνὴ ἀπὸ τῷ Ἐβερ ὠνόμασται, ἧς ἡ γλῶσσα διεφυλάχθη, πάντων τῶν ἄλλων εἰς διαφόρους μεριδιστῶν φωνῶν, διὰ τὸ μὴ συμφωνῆσαι τοῖς ἄλλοις ἴσως εἰς τὸ τῆς πυργοποιΐας τόλμημα.

ιδ. Καὶ ἔζησε Φαλέκ, μετὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτὸν τὸν Ραγαῦ, ἑννέα καὶ διακόσια ἔτη, καὶ ἐγέννησεν ἕως καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἔζησε Ραγαῦ δύο καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησεν τὸν Σερέχ.

** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Φαλέκ δὲ γέννησεν τὸν Ραγαῦ. Ραγαῦ δὲ τὸν Σερέχ. τὸν ἐρμηνεύοντον ἐρεδισμόν. καὶ ἤρξατο εἰς ἀνδρώπας ἡ εἰδωλολατρεία καὶ ὁ ἐλληνισμός, ὡς ἡ ἐλθούσα εἰς ἡμᾶς γνώσις περιέχει. ἔπω δὲ αἱ ἑσθάνοις, καὶ ἐν τοραταῖς λίθων, ἢ ξύλων, ἢ ἀργυροτόκων, ἢ χρυσῶν, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς ὕλης πεποιημένων, μόνον δὲ διὰ χρωμάτων καὶ εἰκόνων ἢ τῷ ἀνθρώπῳ διάνοια ἐφ' ἑαυτῆς ἠυρίσκε τὴν κακίαν. καὶ διὰ τῶν αὐτεξέσεως καὶ λογιστικῆς καὶ νῦν ἀντὶ τῆς ἀγαθότητος, τὸ παράνομον ἐφύρατο.

ια. Καὶ ἔζησε Ραγαῦ, μετὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτὸν τὸν Σερέχ, ἑπτὰ καὶ διακόσια ἔτη, καὶ ἐγέννησεν ἕως καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἔζησε

(1) Νητέεν, ἔτε.

- κγ. Σερέχ τριάκοντα ἔτη, καὶ ἐγέννησε τὸν Ναχώρ. Καὶ ἔζησε Σερέχ, μετὰ τὸ γεννηθῆσαι αὐτὸν τὸν Ναχώρ, διακόσια ἔτη, καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε.
- κδ. Καὶ ἔζησε Ναχώρ ἑννέα καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, καὶ ἐγέννησε τὸν Θάρρα.
- κε. Καὶ ἔζησε Ναχώρ, μετὰ τὸ γεννηθῆσαι αὐτὸν τὸν Θάρρα, ἑννέα καὶ ἑκοσι καὶ ἑκατὸν ἔτη, καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανε.

- κς. Καὶ ἔζησε Θάρρα ἑβδομήκοντα ἔτη, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἀβραμ, καὶ τὸν Ναχώρ, καὶ τὸν Ἀρράν. Αὗται δὲ αἱ γενεαὶς Θάρρα. Θάρρα ἐγέννησε τὸν Ἀβραμ, καὶ τὸν Ναχώρ, καὶ τὸν Ἀρράν· καὶ Ἀρράν ἐγέννησε τὸν Λῶτ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸν πατέρα τῶ ἐορτάζοντος ἔθνης τῷ ἑβδομάδῃ ἐγέννησεν ὁ Θάρρα, γενόμενος ἑβδομήκοντα ἐτῶν. ἐφίσημι δὲ, μήπως τὰς τρεῖς τριδύμους ἐγέννησεν. ἄλλως γὰρ ἑβδομηκονταετῆς ὢν, ἔδυαται τῶν τριῶν ἐκ μιᾶς γεγονέναι πατὴρ· ἀλλὰ καὶ ἔδηλυνται πλείους αὐτῶ γυναικες.

κη. Καὶ ἀπέθανεν Ἀρράν ἐνώπιον Θάρρα τῶ πατρὸς αὐτῶ ἐν τῇ γῇ, ἣ ἐγεννήθη, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Χαλδαίων.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς φησὶν ὁ μακάριος Ἐπιφάνιος, (1) ὅτι πρῶτος Θάρρα ἐπεποίησε τὰ εἰδῶλα ἀπὸ πηλεργίας καὶ κεραμικῆς ἐπισήμης. διὸ καὶ μέχρις αὐτῶ εἰδῶς πωποτε ὡς πρὸ πατρὸς ἐτελεύτησεν. ὁ γὰρ Ἀβελ ὑπ' ἄλλῃ ἐφονεύθη.

κθ. Καὶ ἔλαβον Ἀβραμ καὶ Ναχώρ ἑαυτοῖς γυναῖκας. ὄνομα τῇ γυναικὶ Ἀβραμ, Σάρα· καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ Ναχώρ, Μελχά, θυγάτηρ Ἀρράν, καὶ πατὴρ Μελχά, καὶ πατὴρ Ἰεχά.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ Σάρρα θυγάτηρ τῷ τῶ Ἀρράν, (2) ἀδελφὴ τῆς

Α Μελχὰς καὶ τῶ Λῶτ, ὡς φησὶν (3). Ἰωσήπος. (4)

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐοικεν ἡ Μελχὰ ἀδελφὴ εἶσα τῶ Λῶτ, γεγαμῆσθαι τῷ Ναχώρ, ἀδελφῷ τῶ Ἀβραμ καὶ τῶ Ἀρράν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀβραμ δὲ φησι καὶ Ναχώρ ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας. καὶ τῷ ὀνόματι τῇ γυναικὶ μετὰ τῶ Ἀβραμ, Σάρα· τῶ Ναχώρ δὲ τῇ γυναικὶ, Μελχά. ἡ τις τῷ θυγατὴρ καὶ αὐτῇ τῶ Ἀρράν. ἔ. μόνον δὲ πατὴρ ἀρα τῷ ὁ Ἀρράν τῆς Μελχὰς, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἰεχά. ὡς δὲ φησὶν ὅτι, ὅτε Ἀβραμ καὶ ὁ Ναχώρ ὄντες υἱοὶ μετὰ τῶ Θάρρα, τῶ δὲ Ἀρράν ἀδελφοί, θυγατέρας τῶ ἀδελφῷ αὐτῶν τῶ Ἀρράν, καὶ ἀδελφὰς πρὸς γάμον ἡγάγοντο· τῷ Μελχὰς μετὰ ὁ Ναχώρ, ὁ δὲ Ἀβραμ τῷ Σάραν.

Γ λ. Καὶ ἦν Σάρα σείρα, καὶ ἐκτεκνοποίησεν.

λα. Καὶ ἔλαβε Θάρρα τὸν Ἀβραμ, καὶ τὸν Ναχώρ υἱὸν αὐτῶ, καὶ τὸν Λῶτ υἱὸν Ἀρράν, υἱὸν τῶ υἱὸς αὐτῶ, καὶ τὴν Σάραν τὴν νύμφην αὐτῶ, γυναῖκα Ἀβραμ τῶ υἱὸς αὐτῶ· καὶ ἐξήγαγεν αὐτὰς ἐκ τῆς χώρας τῶν Χαλδαίων, πορευθῆναι εἰς τὴν γῆν Χαναάν· καὶ ἦλθεν ἕως Χαρράν, καὶ κατώκησεν ἐκεῖ.

Δ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁ μακάριος Στέφανος ἐγκωμιάζων τῶν Ἰσραηλίων φησὶν· ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὡφθῇ τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραμ ὅτι αὐτῷ τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικήσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, καὶ καθεῖσθαι μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτῶ μετῴκησεν αὐτόν. τί ἐν ἐσίν; ἀντιτίθεται ἑαυτῇ ἡ θεία Γραφή; μὴ γὰρ οἶτο. ἀλλὰ σιωπᾷ ἐκ τῶν προσηκόντων, ὅτι Θεοφίλος ὄντος τῶ παιδὸς, ὁφθεὶς αὐτῷ ὁ Θεὸς προσέταξε μεταναστεῖν ἐκεῖθεν. καὶ τῷ γυνὴς ὁ Θάρρα ὁ τέτταρτος πατὴρ, αὐτῷ καὶ ἀπίστος ἐτύγχανεν, ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τῶ πρὸς τὸν παῖδα φίλτρῳ κοινωνῆσαι αὐτῷ κατεδέξατο τῆς ἀποδημίας, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Χαρράν, κακεῖ κατοικήσας, ἔτι μετήλλαξε τὸν βίον· καὶ τότε κελύσαντος

(1) Γίγνεται δὲ τῷ Σερέχ καὶ ὁ Ναχώρ, Ναχώρ δὲ γυνὴ τὸν Θάρρα. αὐτεῦθεν γέγοναν ἀνδριαντοπλασία ἀπὸ πηλεργίας καὶ κεραμικῆς ἐπισήμης, διὰ τῆς τῶ Θάρρα τέτταρτης τέχνης. περιετὴ δὲ ὁ ἀγὼν εἰς εἰκοσιῶν γυναικῶν ἕως τέτταρτος, ἐτῶν τριηλίων τριακονταετῶν. καὶ εἰδῶς πωποτε τῶν προτέρων ἀνθρώπων πρὸ πατρὸς ὡς ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ πατέρες πρὸ παιδῶν τελευτῶντες τῶν υἱῶν διαδέχοντες κατελίμπανον. καὶ μή τις λεγέτω περὶ τῶ Ἀβελ. ἔ. γὰρ θανάτῳ ἰδίῳ τέθηκεν. ἐξότε Θάρρα ἀντίβηκεν τῷ Θεῷ προσέειπεν, διὰ τῆς ἰδίας πηλεργίας τεχνησάμενος, τὰ ὅμοια οἷς ἐπραξεν ἀπὸ τῆς δικῆς ἀπέλιπε, καὶ αὐτὸς παραζηλώθεις διὰ τῶ ἰδίου τέκνε. ὅθεν θαυμάσασα ἡ θεία Γραφή, ἐπεσημίωσεν λέγουσα· καὶ ἀπέθανεν Ἀρράν ἐνώπιον Θάρρα τῶ πατρὸς αὐτῶ τῇ γῇ τῆς γεννήσεως αὐτῶ. αὐτῷ κατὰ αἰετός. βιβλ. 1. σελ. 8.

(2) Τῶ Ἀρράν. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(3) Ὡς ἰσορεῖ. ὁ αὐτ.

(4) Ἀβραμ δὲ εἶχεν ἀδελφούς, Ναχώρην, καὶ Ἀράνην. τέτταρτος Ἀράνης μετὰ καταλιπὼν υἱὸν Λῶτον, καὶ Σάραν, καὶ Μελχάν θυγατέρας, αὐτῶ Χαλδαίοις ἀπέθανεν, αὐτῶ πόλει Οὐρη λεγομένη τῶν Χαλδαίων. καὶ τὰ φέρον αὐτῶ μέχρι νῦν δέκνυται. γὰρ μετὰ τὰς ἀδελφίδας, Μελχάν μετὰ Ναχώρης, Σάραν δὲ Ἀβραμ. αὐτῶ βιβλ. 1. κεφ. 7. περὶ Ἰσραηλ. ἀρχαί.

τος τῷ Θεῷ, μετανίσταται εἰς τὴν Χανα-
ναϊάν ὁ Πατριάρχης. ἀμέλει δὲ πρότε-
ρον αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐκέλευεν ἀνέστησε, μέχρις
ὅτε Θάρρα ἐτελεύτησε.

λβ. Καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέ-
ραι Θάρρα ἐν Χαρράν, πέντε καὶ δια-
κόσια ἔτη· καὶ ἀπέθανε Θάρρα ἐν
Χαρράν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Εἰ ὁ πατὴρ τῷ Ἀβραμ
ὁρμῶν εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἀπέθανεν ἐν
Χαρράν, πῶς ὁ Θεὸς φαίνεται τῷ Ἀβραμ
λέγων, ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς
συγγενείας σου, καὶ πορεύεσθαι εἰς τὴν γῆν,
ὡς ἂν σοι δείξω, ὡς ἀγνοοῦντι ὅποι χρὴ
ἀπελθεῖν αὐτόν; Ἀλλὰ τὴν ἀμφιβολίαν
Πραξ. 7. 2. ὁ μακάριος λυεὶ Στέφανος λέγων· ὁ Θεὸς
ὡφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ, πρὶν ἢ
κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν. ἐξ ὧν δὴλον,
ὅτι Θάρρα διὰ τὴν γεγεννημένον ἐν Βαβυ-
λῶνι τῷ Ἀβραμ ὁπλασίαν ὁρμᾷ μετὰ τῷ

γόνος κατοικῆσαι τὴν Παλαιστίνην· ἀλλ'
ἐπειδὴ δέλημα Θεῷ ὡς μόνον τὸν Ἀβραάμ,
καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ γεννωμένους κληρονομή-
σαι τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, κατώκησεν
ἐν Χαρράν ὁ Θάρρα· καὶ μετὰ τὴν τέτη
τελευτῇ οἱ λοιποὶ πάντες. ὁ δὲ Ἀβραάμ
ἔτι τῷ πατρὶ, οἶμα, ζῶντος, δούτερας
καταξιδύεται κλήσεως, τῆς εἰς τὴν γῆν τῆς
ἐπαγγελίας. ὥστε γὰρ τὸ, ἔξελθε ἐκ
τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου,
ἔτω καὶ τὸ, ἐκ τῆς οἴκῃς τῆς πατρὸς σου ἔ-
ρηκεν, ἵνα ὁ πατὴρ τῆς ἐκκλησίας Ἀ-
βραάμ κακεῖνο πληρώσῃ, τὸ, ὁ Φιλῶν Ματθ. 10. 57
πατέρα, ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, ἐκ ἐξι με-
ῶν. εἰ δέ τις λέγει μετὰ τὸν θάνα-
τον τῷ πατρὶ ἐκ τῆς Χαρράν ἔξεληλυ-
θέναι τὸν Ἀβραάμ, ἄλυστον δοῖται τὸ
ζητῆμα ἐν τῷ περὶ τῶν ἐτῶν τῷ Ἀβρα-
άμ, ὥστε ἤδη ἐπεσημειώμεθα. ὅτι δὲ
μόνον αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐβόλετο κληρονόμον
τῆς γῆς γενέσθαι, διδάσκει σαφῶς τὰ κα-
τὰ τὸν χωρισμὸν τῶν Λῶν.

Κ Ε Φ. Ι Β.

α. **Κ**αὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς τῷ
Ἀβραμ, ἔξελθε ἐκ τῆς
γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγ-
γενείας σου, καὶ ἐκ τῆς οἴκῃς τῆς πατρὸς-
σου· καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἂν σοι
δείξω.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ μὲν Μωσῆς φησὶν, ὅτι
μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Θάρρα ἐν Χαρράν, τό-
τε λέγει ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἔξελθε ἐκ
τῆς γῆς σου. ἐν δὲ ταῖς πράξεσι, Στέφα-
νος ὁ πρωτομάρτυς, ὁ Θεὸς τῆς δόξης
ὡφθη, φησὶ, τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ,
ὄντι ἐν Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι
αὐτὸν ἐν Χαρράν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἔξελ-
θε ἐκ τῆς γῆς σου. φημὶ τοίνυν, ὡς τὸν
Θάρρα διὰ τὸν Ἀβραάμ ὁ Θεὸς ὑπέβαλεν
ἀνελθεῖν πρὸς τὴν Χαναάν· ἐπειδὴ δὲ
ἐτελεύτησεν εἰς Χαρράν, πάλιν μετὰ τὴν
τελευτῇ Θάρρα προσάγει ἔξελθεῖν τὸν
Ἀβραάμ. εἰς δὲ δούτεραν φωνὴν γενέ-
σθαι πρὸς τὸν Ἀβραάμ, καὶ τῆς πρότε-
ρον πρὸς τὸν Θάρρα δι' αὐτὸν γεγεννημέ-
νης. καὶ ὁ μὲν Μωσῆς, μνημονοῦει τῆς
ἐσχάτης, ἥτις καὶ τέλος εἶληφεν· ὁ δὲ μα-
κάριος Στέφανος, τῆς προτέρας, ὡς πα-
ρέλιπε Μωσῆς. ὥστε καὶ ἐν τῇ ἐξόδῳ,
Εξόδ. 7. 11, ὁ μὲν Μωσῆς φησὶν, ὅτι ἀντέστησαν αὐτοῖς
22. ἡ τινὲς ἐν Αἰγύπτῳ· ὁ δὲ Ἀποστόλος, δηλοῖ
2. Τιμ. 3. 8· καὶ τὰ ὀνόματα, Ἰαννὶς, καὶ Ἰαμβρίς.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τελειολάτῃ γὰρ ἐξο-
δος, ἡ ἀπὸ πάντων τῶν σωματικῶν ἀνά-
βασις, ἅτινα εἴρηται γῇ· καὶ ἡ ἀπὸ τῶν
αἰδητηρίων φυγὴ, ἅπερ ὀνόμασαι συγ-
γενεῖα· καὶ τὸ ἀποσραφῆναι τὸν ὑπαίτιον
βίον, ἐν ᾧ ὑπεκρίθητο πρότερον τοῖς ἐναν-

τίοις ἐπιτηδύμασιν, ἅπερ οἶκος εἴρηται
τῷ πατρὶ.

Δ. ** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Σαφές αὖτε γὰρ ὁ
Κύριος διὰ τῷ Ἀβραάμ διδάσκει, καὶ πα-
τρίδος, καὶ συγγενέων, καὶ κλήσεως, καὶ
πλάττει παντὸς καταφρονεῖν τὸν ἐπόμενον
τῷ Θεῷ, ποιήσας αὐτὸν ἐπηλυ· καὶ διὰ
τῶν καὶ φίλων αὐτὸν ὀνομάσας, τῆς οἴκου
καταφρονήσαντα περιστάσεως. ὅπως πατρίδος
γὰρ ὡς, καὶ εὐπορος σφόδρα.

β. Καὶ ποιήσωτε εἰς ἔθνος μέγα·
καὶ εὐλογήσωτε, καὶ μεγαλυνῶ τὸ
ὄνομά σου, καὶ ἔσῃ εὐλογητός. Καὶ
εὐλογήσω τὰς εὐλογητάς σε, καὶ
τὰς καταρωμένας σε καταράσομαι· καὶ
ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυ-
λαὶ τῆς γῆς.

Ζ. ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀθροὶ δὲ ἔν, ὅτι τοῖς
ὀλοχερῶς τε καὶ ὀλοτρόπως ἀκολοῦθαι
Θεῷ, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἐλπίδος πεποι-
μένους δούτερα τὰ τῆς σαρκὸς, καὶ φιλη-
δονίαν κοσμικῶν, ἐψεται δὲ πάντως, τὸ
ὀλογίαις τῆς ἀνωθεν πλεσίως μεταλα-
χεῖν. τί γὰρ λέγει πρὸς Ἀβραάμ; καὶ
ποιήσωτε εἰς ἔθνος μέγα, καὶ εὐλογήσω-
τε, καὶ τὰς τῶν σωματικῶν. ὅπως ἐν
ὅσῳ αὐτῷ πληθύνει ἐπεσώροσε πνευμα-
τικῶν ἀγαθῶν;

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπεὶ πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν
κατὰ τὴν Γραφὴν εἰς ὃν Ἀβραάμ, καὶ
ἀνυπολόγηται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς
γῆς, λεκτέον, (1) ὅτι οἱ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν
πισθύναντες, καὶ ἔδ' ὅτε διὰ τὸν λόγον
ἀλλοτριζόμενοι τῆς ἐαυτῶν γῆς, καὶ τῆς
συγγε-

(1) Τὰ ἀπὸ τῶν, λεκτέον, ἄχρι τέλους ὅμοια τοῖς τῷ Προκοπίῳ τοῖς αὐτῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

συγγενείας, καὶ τὰ οἶκε τὰ πατρὸς, υἱοί-
 εἰσιν Ἀβραάμ, τὰ ταῦτα ἀκῆσαντος, καὶ
 „ ποιήσαντος. τὸ δὲ μεγαλυνῶ τὸ ὄνο-
 μά σου, πεπληρωταί, ὅτε εἶπεν αὐτῷ ὁ
 Θεὸς, ἐγὼ Θεὸς σός, καὶ χρηματίζει
 Θεὸς Ἀβραάμ.

δ. Καὶ ἐπορεύθη Ἀβραμ, κα-
 θάπερ ἐνετείλατο αὐτῷ Κύριος· καὶ
 ὤχετο μετ' αὐτὸ Λῶτ. Ἀβραμ δὲ
 ἦν πέντε καὶ ἐβδομήκοντα ἐτῶν, ὅτε
 ἐξῆλθεν ἐκ Χαρρὰν.

ΛΔΗΛΟΥ. Εἰ μὴ γῆ τῆ Ἀβραάμ ἐστιν
 ἡ Χαρρὰν, πῶς λέγεται τὸ, ἐξῆλθε ἐκ
 „ τῆς γῆς σου; πῶς δὲ καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς
 συγγενείας αὐτῆς, μηδενὸς αὐτῷ συνόντος,
 ἢ τῆς Λῶτ, ὅς καὶ σιωεξῆλθεν αὐτῷ ἀπὸ
 Χαρρὰν; Ταῦτα λεκτέον τοῖς πλὴν τῆς
 λέξεως μηδὲν ἄλλο νομίζουσι τελειῶσαι.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰ ἀρηκῶς ὁ Μωϋσῆς,
 „ καὶ ἐξῆσε Θάρρα ἔτη ἐβδομήκοντα, καὶ
 „ ἐγέννησε τὸν Ἀβραμ, καὶ τὸν Ναχωρ, καὶ
 „ τὸν Ἀρρὰν· εἶτα μετ' ὀλίγα γεγραφώς,
 „ καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Θάρρα ἔτη
 „ σε. καὶ ἀπέθανε Θάρρα ἐν Χαρρὰν, με-
 „ τὰ βραχέα φησὶν, Ἀβραμ δὲ ἦν ἐτῶν οὐκ
 „ ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ Χαρρὰν. καὶ πῶς, εἰ ὁ
 Θάρρα ἐβδομηκονταετῆς γεγονώς ἔρχε-
 τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν Ναχωρ, καὶ τὸν
 Ἀρρὰν, τῷ σ. δὲ ἔτει καὶ ε. ἀπέθανε,
 „ μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς ἐξῆλθεν ἐκ
 Χαρρὰν ὁ Ἀβραάμ ἐβδομηκονταπέντε
 ἐτῶν, δεόν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀκολυβείας ρε-
 ἐτῶν εἶναι; ζήτημα ἔν τῷ ῥηθῆναι τοῖς μὴ
 παρέρως ἀναγινώσκουσι. νοεῖται γὰρ ἔγωγε
 τὸ μωσαϊκὸν ῥητόν. Τριῶν μνημονύει, τὴν
 ποσότητα δεικνύς. καὶ γὰρ τὸν Νῶε πεν-
 τακοσίου ἔτει, φησὶ, γεγεννηκέναι τρεῖς
 υἱούς, ἐδὲ τέττας τριδύμους· ἀλλ' ὅμως τίθη-
 σιν ἐν τῇ ἰσορίᾳ τὰς κατὰ διαφορὰς χρό-
 νους αὐτῷ τεχθέντας. ἴσμεν δὲ, ὅτι πολ-
 λοῖς ἀρτιγάμοις μὲν, ὁ πρωτότοκος τίκε-
 ται· γηρῶσι δὲ, ὁ νεώτατος· καὶ ἔοι' ὅτε
 ταχιστα τὴν ἀρχὴν τινὲς παιδοποιήσαν-
 τες, βραδύτατα δούτερον ἐσχίκασι τέκνον.
 ἀμέλει καὶ ὁ Ἀρρὰν ἔγωγε πρεσβύτερος τῆς
 Ναχωρ, ὡς τὴν Σάρρα θυγατέρα αὐτῆς,
 γενέσθαι τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς γυναικα. καὶ
 μή τις οἶδω τότε πολὺ νεώτερας εἶναι τῶν
 ἀνδρῶν τὰς γυναικας. ἀκῆτω γὰρ τῆς
 Γω. 17. 17. Μωσῆως λέγοντος, καὶ ἔπεσεν Ἀβραμ ἐπὶ
 „ πρόσωπον, καὶ ἐλάλησε, καὶ εἶπεν ἐν τῇ
 „ διανοίᾳ, λέγων, εἰ τῷ ἑκατονταετῇ παῖς
 „ γεννησεται, καὶ Σάρρα ἐννεμήκοντα ἐτῶν
 „ ὅσα τέξεται. οὐρίσκειται τοίνυν Ἀρρὰν,
 ὅς μέμνηται τελουταῖον Μωσῆς, ὅτε τὰς
 τεχθέντας τῷ Θάρρα ἡρίθμει, τοσέτων

Α τῆς Ναχωρ μείζων, ὡς τὴν θυγατέρα αὐ-
 τῆς γενέσθαι γυναικα τῷ Ναχωρ. εἰ δὲ τῆς
 μείζονος ὁ μέμνηται πρότερον, δηλὸν ὅτι
 τὸν Ἀβραμ, οἷα τελουτάτον, πρῶτον
 τίθησιν. ἐπειδὴ καὶ δι' αὐτὸν αὐτὸ τὸ τῆς
 ἰσορίας ἀναγκαιότερον ἦν. τὸν δὲ Ναχωρ,
 μέσον, καὶ τὴν ἡλικίαν μέσον ὄντα. εἴδα-
 μὲν γὰρ βέλεται δεῖξαι τὸς ὁ πρωτότοκος,
 τῇ τάξει τῶν ἡλικιῶν ἐξ ἀνάγκης ἀκολυ-
 βεί· ὅπως δὲ μὴ εἴη τέττα χρεῖα, τὸν τι-
 μιώτερον προτίθησι, καὶν τελουταῖος ἦν.
 ὡς δὲ λόγος καὶ ἡ Σάρρα θυγάτηρ αὐτοῦ
 τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἀβραάμ ἐτύγγανεν, ὡς
 „ αὐτὸς φησὶ. καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀδελφὴ μὲν
 „ ἐστὶν ἀλλ' ἐκ πατρὸς, ἐκ ἐκ μητρός. ὡς
 καὶ τὸν Λῶτ ὡς ὄντα τῆς ἀδελφῆς, ἀδελ-
 φὸν ἀποκαλεῖ. εἰκὸς δὲ Ἀρρὰν τῆς ἀδελ-
 φῆς κατοικομένης, τὰς ἀδελφὰς τὰς θυ-
 γατέρας ἀγαγέσθαι· ἔτε τῆς Θάρρα,
 ἔτε αὐτῶν ἀνεχομένων καταλιπεῖν αὐ-
 τὰς ἐν τῇ Χαλδαίᾳ, ὅτε εἰς τὴν Χαρρὰν
 ἐξῆσαν. (1)

ΛΔΗΛΟΥ. Ἐξερχόμενος ἐκ πόλεως
 Χαρρὰν· ὁ ἐρμηνεύεται ὀργίλον, καὶ ὀρ-
 γίλως κατὰ δὲ τὰς ἐβδομήκοντα, (2) ὀρ-
 γῆς ἢ τέκνον κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον,
 ὡς καὶ οἱ λοιποί. ἐβδομηκονταπέντε ψυ-
 χῶν κάθοδον ἐξ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον.

ε. Καὶ ἔλαβεν Ἀβραμ τὴν Σά-
 ραν γυναῖκα αὐτῆς, καὶ τὸν Λῶτ υἱὸν
 τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ
 ὑπάρχοντα αὐτῶν, ὅσα ἐκτίσαντο,
 καὶ πᾶσαν ψυχὴν, ἣν ἐκτίσαντο ἐν
 Χαρρὰν· καὶ ἐξῆλθον πορευθῆναι εἰς
 γῆν Χαναάν.

** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὁ γάρτοι βεβηλη-
 μένος τοῖς θεοῖς εὖ μάλα κατακολυβέν
 θεασίμασι, καὶ φροντίδος τῆς ἀφίσης
 ἀξίον τὴν ἀνωθεν κλήσιν, ἐξίτω ζωῆς τῆς
 ἐν ἡδοναῖς κοσμικαῖς ὅλος διόλου, καὶ οἶο-
 νεῖ παγγενεῖ, ἐδὲ τῆς ἐαυτῆς διανοίας λεί-
 ψανον ἀφαις ἐν οἷς ἢ ποτέ.

ς. Καὶ ἦλθον εἰς γῆν Χαναάν·
 καὶ διώδευσεν Ἀβραμ τὴν γῆν εἰς τὸ
 μῆκος αὐτῆς, ἕως τῆς τόπης Συχέμ,
 ἐπὶ τὴν δρυὸν τὴν ὑψηλὴν· οἱ δὲ Χα-
 ναναῖοι τότε κατῴκουν τὴν γῆν.

ΛΔΗΛΟΥ. Δεσπότης ὢν τῆς Χανα-
 ναίας ὁ Ἀβραάμ, ἕκτος ἐπ' αὐτῆς καὶ
 ἀλήτης περιήει. οἱ γὰρ μέλλοντες πάσης
 τῆς γῆς βασιλεύειν ἅγιοι, ἕκτοι νῦν ἐπ'
 αὐτῆς καὶ ἀλήταις εἰσι.

ζ. Καὶ

(1) Τέτο ἐν τοῖς ἐκδοδομέν. ἐχ' εὐρεται.

(2) Ἰσ. τὸ δὲ περιτόν. ἀλλὰ καὶ τέττα κειμένη, ἀτελής ἡ εὐνοία. τί δ' ἄρα βέλεται τὸ ἐξῆς,
 ἐβδομηκονταπέντε ψυχῶν κάθοδον ἐξ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον; ἢ ὅτι τὰ ἐβδομηκονταπέντε ἔτη
 τῆς τῆς Ἀβραάμ ἡλικίας ἐκ τῆς Χαρρὰν ἐξελθόντος, τὰς ἐβδομηκονταπέντε ψυχὰς τὰς ἐξ Ἰακώβ εἰς
 Αἴγυπτον καταβάσας προεδήλυν. πᾶσαι, γὰρ φησὶ, ψυχῶν οἶκε Ἰακώβ αἱ εἰσελθούσαι μετὰ Ἰακώβ εἰς
 Αἴγυπτον, ψυχῶν ἐβδομηκονταπέντε. Γω. κεφ. 46. 27.

Ζ. Καὶ ὦφθη Κύριος τῷ Ἀβραμ, Α καὶ εἶπεν αὐτῷ, τῷ σπερματίστῃ δώσω τὴν γῆν ταύτην.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὐκ εἶπεν, εἶδεν Ἀβραμ τὸν Θεόν, ἀλλ' ὦφθη ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραμ. ἡμῖν γὰρ ἐδαμῶς ἐφικτὸν τῆτο· Φιλανθρωπία δὲ Θεὸς ὀπλάνεται, ὡς οἶδε.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὡφθη δὲ ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραμ, ὃ δηλονότι πρότερον ἔκ τῷ ἐμφανῆς, ὅτε χαλδαίζων τῇ τῶν ἀσέρον πορείᾳ προσεῖχεν, ἔξω τῆ κόσμου καὶ τῆς αἰδητῆς ἐσίας δάρμοσον καὶ νοητῷ φύσιν ἐδεμίαν ἀπλῶς καταλαμβάνων. ἐπεὶ δὲ μεθωρμίσατο καὶ μετεχώρησε, κατὰ τὰναγκαῖον ἔγνω τὸν κόσμον ὑπήκοον, ἀλλ' ἔκ αὐτοκράτορα· ἔκ πρυτανδόντα, ἀλλὰ πρυτανδόμενον ὑπ' αὐτῆς τῆ πεποικητότος· ὅπερ ἡ διάνοια τότε πρῶτον ἀναβλέψασα, εἶδε. πολλὴ γὰρ αὐτῆς πρότερον ἀχλὺς ὑπὸ τῶν αἰδητῶν κατεκέχυτο, τῷ ἐνθέρμοις καὶ διαπύροις δόγμασιν ἀνασκεδάσασα, μόλις ἰχυσεν, ὡς ἐν αἰθρίᾳ καθαρά τῆ πάλας κρυπτομένη καὶ αἰδῆς φαντασίαν λαβεῖν. ὅς ἀνεκὴν Φιλανθρωπίας ἀφικνεμένη τῷ ψυχῇ ὡς αὐτὸν, ἔκ ἀπεσράφῃ. προὔπαντησας δὲ, τῷ ἑαυτῆς φύσιν ἔδειξε, κατ' ὅσον οἶοντε τῷ ἰδεῖν τὸν βλέποντα. διὸ λέγεται, ἔχ' ὅτι ὁ σοφὸς εἶδε Θεόν, ἀλλ' ὅτι ὁ Θεὸς ὦφθη τῷ σοφῷ. καὶ γὰρ τῷ ἀδύνατον καταλαβεῖν τινὰ δι' αὐτῆς τὸ πρὸς ἀλήθειαν ὄν, μὴ παραφλύαντος ἐκείνου ἑαυτὸ καὶ παραδείξαντος.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πῶς ὦφθη τῷ δικαίῳ; ἄρα αὐτῷ τῷ ἐσίαν εἶδεν; Οὐχί· μὴ γινώτο. ἀλλὰ τί; ἔτις ὦφθη, ὡς αὐτὸς οἶδε μόνος, καὶ ὡς ἐκείνῳ δυνατὸν τῷ ἰδεῖν. ὁ μὲν γὰρ ὡς ὁ σοφὸς καὶ Φιλανθρωπὸς ἡμῶν δεσπότης, καὶ συγκαταβαίνων τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, τοῖς ἀξίως προπαρασκευασμένοις ἑαυτὸν ἐμφανίζει.

Καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ Ἀβραμ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ τῷ ὀφθέντι αὐτῷ.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὐκ ἐκ προσαγμάτων ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποὶ θυσίας προσήγον τῷ Θεῷ, καὶ θυσιαστήρια ἰδρύσαντο. προσάγοντας δὲ ὕσεβως, ἐδέξατο τὸν Ἀβελ, τὸν Νῶε, τὸν Ἀβραάμ.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐμφιλοχωρεῖντι μὲν γὰρ εἰς γλῶ πατρίδος αὐτῷ, καὶ ἔπω πρὸς τῷ ἀγίῳ μεταχωρήσαντι γλῶ, μόνος δέδοται χρησμός τῆ μεταχωρήσας δᾶν εἰς ἑτέραν, τῆς ἐνεργείας ἡφειδηκότα. ἐπεὶ δὲ ἦλθεν εἰς γλῶ Χαναὰν πανοικίτε καὶ πανσκόπῃ, καὶ πρὸς τῷ ἀγίῳ ἀνεῖτορε γλῶ, ἡ τῆς θεοπλίας δίδεται χάρις, καὶ τῆς ἐλπίδος τὸ ἀσφαλὲς ἐν βεβαίῳ τῆς ἐλδοθερίας, καὶ τὸ ἐξείναι λοιπὸν ἐγείρειν θυσιαστήριον. καὶ ἡμῖν ἐν ἄρα κατάγει τὸ ἴσον τῆ λόγου ἡγήμα, προσμέ-

ναι μὲν τῷ κόσμῳ, καὶ ταῖς κατ' αὐτὸν βδελυρωτάταις ἡδοναῖς, ἐδεμία μὲν ἔσαι παρὰ Θεῷ χάρις· κεκλημένοις δὲ, καὶ τοῖς θεοῖς ὑπέκκει νόμοις, ἀναδρώσκει τῶν καθάπερ εἰς γλῶ ὑψηλῷ τῷ εἰς πᾶν ὅτιεν τῶν ἀγαθῶν ἐφесίντε καὶ προθυμίαν, ἐνίησι μὲν τῆς ἰδίας δόξης τῷ γνῶσιν ὁ Θεός, καὶ τὸ τῆς ἐλπίδος ἐρηρυσμένον ἐπαγγέλλεται, ὁδῶν δὲ ἔτω τὸν ἐν ἡμῖν ἀπεργάζεται νῦν, ὡς ἡδὴ πῶς ἰχυσάμ θυσίας προσάγειν πνευματικὰς, καὶ 2. Περ. 2. 5. ὁδῶν γινέσθαι Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ 2. Κορ. 2. 15. κατὰ τὸ γεγραμμένον· παραστήσαι δὲ καὶ αὐτῷ τὸ σῶμα θυσίαν ζῶσαν καὶ ὑάρεσον Ρωμ. 12. 1. τῷ Θεῷ, τῷ λογικῷ ἐν πνεύματι λατρείαν, τῷ ἀπόδεκτον παρὰ Θεῷ. προσίεται γὰρ ἀσμεῖως τῆς ἐν πνεύματι λατρείας τὰς τρέπας, καὶ θυσίαν ἡγείται τὸ χρῆμα πνευματικῷ.

Γ. Ἡ. Καὶ ἀπέστη ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος κατὰ ἀνατολὰς Βαιθίλ· καὶ ἔστη ἐκεῖ τὴν σκηνὴν αὐτῆς ἐν Βαιθίλ κατὰ θάλασσαν, καὶ Ἀγγαὶ κατὰ ἀνατολὰς· καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐπεκαλέσατο ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίῳ.

Δ. *** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς διὰ πάντων δείκνυσιν ἑαυτῆς τῷ φιλόθεον γνώμῳ. ἐκεῖ μὲν γὰρ διὰ τῷ παρὰ τῆ Θεῷ γεγεννημένῳ αὐτῷ ὑπόχεσιν τὸ θυσιαστήριον ὠκοδόμησε, καὶ τὸν τόπον ἀφιέρωσας, ἀνεχώρησεν. ἐνταῦθα δὲ ἐπειδὴ τῷ σκηνῷ ἐπηξάτο, πάλιν ὠκοδόμησε, 2. Φησὶ, θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐπεκαλέσατο ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίῳ. Καὶ μετ' ὀλίγα. ἡδὲ γὰρ, ἡδὲ σαφῶς, ὡς ἔδει ἕτερον ἐπιζητεῖ παρὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁ τῶν ὅλων Θεὸς μετὰ τὰς μυρίας καὶ ἀφάτῃς αὐτῆς ἐνεργείας, ὡς ὁ χάριτον γνώμῳ, καὶ τὸ εἰδέναι χάριν ὁμολογεῖν ὑπὲρ τῶν ὑπεργμῶν.

Ε. *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εὖ δὲ καὶ τὸ ὄρος τῆτο εἰρηδαῖ ὡς κατὰ ἀνατολὰς ἐστὶ. πάντοθεν γὰρ φῶτα ἔχει, καὶ ἐνεργείας διαφόρους. τὸ δὲ ὄρος οἱ μὲν φασὶ τὸν ἐνανθρωπήσαντα λόγον εἶναι· οἱ δὲ, τῷ ἐκκλησίαν. κατὰ ἀνατολὰς δ' ἐν τῆ οἴκῃ τῆ Θεῷ δι' ὅλα κατακυραζομένης ἦλθεν ὁ ἅγιος ἐκ τῶν ἀρετῶν χειραγωγέμενος. ἔτι δὲ καὶ τὰ ποικίλα δόγματα τῆς ὕσεβείας ἀνατολὰς εἰπεῖν. δι' ὧν ἐλληλυθῶς ὁ Ἀβραάμ, τῷ σκηνῷ ἐπηξεν ἢ ἐκέχρητο πρὸς τὰς προκοπὰς. τῆτο γὰρ ἡ σκηνὴ δηλοῖ, τῆ οἴκῃ τῆ Θεῷ μονίμῃ τυγχάνοντος. διελεύσομαι γὰρ ἐν τόπῳ σκηνῆς 2. 4. 4. θουμασῆς, ἕως τῆ οἴκῃ τῆ Θεῷ· εἰς ὃν οἱ φθάσαντες μακαρίζονται, λέγοντος τῆ 2. 4. 4. ψαλμῷ μακάριοι πάντες οἱ κατοικῶντες 2. 4. 4. ἐν τῷ οἴκῳ σου, ἔχ' οἱ παροικῶντες, δι' ὧν ἡ θεία πολιτεία δηλῆται· καὶ τὸ πρόσωπον τῆ Ἀβραάμ ἐτι τελείωσιν ἐπιδέχεται. ἔπω γὰρ μετωνόμασαι. κατὰ δὲ θάλασσαν

σαν τὴν σκλὴν πῆγνυσι, βέβαιος ὢν καὶ ἄσμενος διὰ τὸ τελείας ἀντέχεσθαι τῆς ἀρετῆς· ὡς ἂν εἰπῇ, τὶς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῆς Χριστοῦ; καὶ τὰ ἐξῆς· ἅπερ θαλάσσαν λέγων ἐκ τῶν ἀμάρτων. ὅπως ποτὲ γὰρ ἂν ἡ ὁ ἅγιος ἐφεδρῶσαν ἔχει τὴν ζάλην. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἐν Ἀγγαὶ κατὰ νότον πῆγνυσι τὴν σκλὴν, οἰκείως τῷ ἐφθακύναι εἰς τὸ ὅρος τῆς οἴκας τῆς Θεοῦ δι' ὅλων πεφωτισμένος ἐκ τῶν ἀνατολῶν, αἰτινὲς εἰσιν αἱ κατ' εἶδος ἀρεταί, μηδεμίαν ἔτι τῶν ἀντισταθέντων φροντίδα τιθέμενος. ἔδὲ γὰρ αἱ ἐκ τῆς θαλάσσης τρικυμίας ἀνατρέψουσιν αὐτὴν τὸ οἰκοδόμημα καλῶς ἰδρυμένον. ἐν ἐορτῇ γινόμενος, ὅπερ ἐστὶν Ἀγγαί. ἡ μεγάλη γὰρ ἐορτὴ ἡ τῆς ἀρετῆς τελείωσις.

θ. Καὶ ἀπῆρεν Ἀβραμ, καὶ πορευθεὶς, ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οἱ ζητῶντες καὶ ἐπιποθῶντες Θεὸν ἀνευρεῖν, τὴν φίλῳ αὐτῷ μόνωσιν ἀγαπῶσι, κατ' αὐτὸ τῆτο πρῶτον σπύδοντες ἐξομοιοῦναι τῇ μηχανῇ καὶ ὑδαίμονι φύσει.

ι. Καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ κατέβη Ἀβραμ εἰς Αἴγυπτον παροικῆσαι ἐκεῖ, ὅτι ἐνίσχυσεν ὁ λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀβραὰμ δὲ κατῴκει Αἴγυπτον, ἀλλὰ παρώκει· ὅτι ἐνίσχυσεν ὁ λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς.

ια. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισεν Ἀβραμ εἰσελθεῖν εἰς Αἴγυπτον, εἶπεν Ἀβραμ Σάρα τῇ γυναικὶ αὐτῆς, γυνώσκω ἐγὼ ὅτι γυνὴ εὐπρόσωπος εἶ. ιβ. Ἔσαι ἔν ὡς ἂν ἰδωσί σε οἱ Αἰγύπτιοι, ἐρῶσιν, ὅτι γυνὴ αὐτῆς αὐτῆς· καὶ ἀποκτενῶσί με, σὲ δὲ περιποιήσονται. ιγ. Εἶπον ἔν, ὅτι ἀδελφὴ αὐτῆς εἰμι, ὅπως ἂν εὖ μοι γένηται διὰ σέ, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ μου ἕνεκεν σέ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῷ γινώσκοντι τὸ ὑπέρσπουρον τῆς ἀρχῆς αὐτῷ ἀρετῆς, καὶ οἰκονομῶντι τὰ περὶ αὐτῷ, εὖ δὲ αὐτῷ γίνεται· καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἐν ζωῇ σῶσεν αὐτῆς.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μὴ ἀπλῶς, ἀγαπητέ, καταψηφίσῃ τῆς δικαίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μάστιγος κατὰμαθε αὐτῆς καὶ τὴν σῶσιν τὴν πολλὴν, καὶ τὴν ἀνδρείαν. τὴν ἀνδρείαν μὲν, ὅτι ἔτω γενναίως ἀντήχε, καὶ περιεγείετο τῆς τῶν λογισμῶν ταραχῆς, ὡς καὶ τοιαῦτα συμβαλεῖται. Καὶ μετ' ἐλίγα. Τὴν δὲ σῶσιν αὐτῆς τὴν πολλὴν, ὅτι ἐν ἀμνηχανία τοσαύτη, καὶ ὡς περ ἐν δικλῦσις ἀποληφθεὶς, ἴχυσεν ταύτην

Α' ὑρεῖν τὴν ὁδὸν, δι' ἧς ἔλαττον ἂν γένοιτο τὸ κακόν.

ιδ. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα εἰσῆλθεν Ἀβραμ εἰς Αἴγυπτον, ἰδόντες οἱ Αἰγύπτιοι τὴν γυναῖκα, ὅτι ἦν καλὴ σφόδρα. Καὶ ἰδόντες αὐτὴν οἱ ἄρχοντες Φαραώ, ἐπῆνεσαν αὐτὴν πρὸς Φαραώ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Φαραώ. Καὶ τῷ Ἀβραμ εὖ ἐχρήσαντο δι' αὐτὴν. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ πρεσβύτερα, καὶ μόχοι, καὶ ὄνοι, παῖδες καὶ παιδίσκαι, καὶ ἡμίονοι, καὶ κάμηλοι.

ις. Καὶ ἤτασε Κύριος τὸν Φαραώ ἐπασμοῖς μεγάλαις καὶ πονηροῖς, καὶ τὸν οἶκον αὐτῆς περὶ Σάρρας τῆς γυναικὸς Ἀβραμ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸν μὲν Ἀβιμέλεχ ἔχοντα πλάσαντα ἐμέμψατο, ἀλλ' ἐκώλυσε πλάσαι· τὸν δὲ Φαραώ ἐτάζει, ὡς καὶ ὁρμήσαντα, καὶ ἀσεβῆ ὄντα. ἐτάζει δὲ καὶ τὰς οἰκείας αὐτῆς, ὡς ἐπαινέσαντας αὐτῷ ἐνώπιον αὐτῆς. (1)

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Λαβὼν δὲ τῶν ξένων οἶκτον ὁ ὑμνητής, καὶ ἴλεως, καὶ ὑπέρμαχος τῶν ἀδικημάτων, ἅμα ἀληθῶς δυσκαρτερήτης, καὶ χαλεπὰς τιμωρίας ἐπάγει τῷ βασιλεῖ, παντοίων κακῶν ἀναπλήσας αὐτῆς τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν δυσίατων, ὡς τὰς μὲν ἐφ' ἡδονὰς ἀγασσας ὁρέξεις ἀπάσας ἐκκεκόφθαι, τὰς δ' ἐναντίας παρεσληλυθῆναι φροντίδας περὶ ἀπαλλαγῆς ἀνελύτων βασάνων, ὑφ' ὧν γυμναζόμενος μετ' ἡμέραν καὶ νυκτὶν ἐξετραχηλίζετο. παραπήλαυσε δὲ τῆς τιμωρίας σύμπασι αὐτῷ ὁ οἶκος, μηδενὸς ἐπὶ τῇ παρανομίᾳ δυσχερᾶντος, ἀλλὰ πάντων σῶκα τῆς σιωπῆς, μονονὲς συγχερουργησάντων τὸ ἀδίκημα. τῆτον τὸν τρόπον ἡ μὲν ἀγνεία τῆς γυναικὸς διεσώζετο, τῆ δὲ ἀνδρὸς τὴν καλοκαγαθίαν ὁ Θεὸς καὶ ὑπέβειαν ἡξίωσεν ἐπιδείκνυσθαι, γέρας αὐτῷ μέγιστον παραχῶν, ἀσινὴ καὶ ἀνύβριτον, ὅσον ἔδεδωκεν κινδυνώσαντα, τὸν γάμον διαφθαλιῶν.

ιη. Καλέσας δὲ Φαραώ τὸν Ἀβραμ, εἶπεν αὐτῷ, τί τῆτο ἐποίησά μοι, ὅτι ἐκ ἀπήγγειλάς μοι, ὅτι γυνή σε εἶναι; Ἴνα τί εἶπας, ἀδελφὴ μου εἶμι; καὶ ἔλαβον αὐτὴν ἐμαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ νῦν ἰδὲ ἡ γυνή σε ἐναντίον σου· λαβὼν, ἀπώρεχε. Καὶ ἐνετείλατο Φαραώ ἀνδράσι περὶ Ἀβραμ, συμπεροπέμψαι αὐτὸν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῆς, καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ, καὶ Λὼτ μετ' αὐτῆς.

ΘΕΟΔΩ.

(1) Ὅμοια τέτοις τὰ τῆ Προκοπίου τὰ ἐν τῷ τῆς Αἰγ. κώδ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τινές φασιν τὴν Σάρ-
ραν μιγνύειν τῷ Φαραῶ. Ποίας ἐν κηδε-
μονίας ἀπῆλυσεν Ἀβραάμ παρὰ τῶν
ὅλων Θεῶν, εἰ περιεῖδεν αὐτὸν μοιχοδομεῖν
τὴν γαμετὴν; τί δῆποτε δὲ καὶ ἤτασεν
ἐτασμοῖς μεγάλοις, καὶ πονηροῖς τὸν Φα-
ραῶ, καὶ ἅπαντα τὸν οἶκον αὐτοῦ, εἰ μὴ
κωλύσαι τὴν παράνομον ἐβέλετο σινα-
Φειαν; καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Φαραῶ τὴν ἀγνοίαν
εἰς ἀπολογίαν προβάλλεται, καὶ μέμφε-
ται τῷ Ἀβραάμ ἀδελφὴν κεκληκότεν τὴν
γαμετὴν καὶ διδάσκει, ὡς ἔχ' ὑβρίσαι αὐ-
τὴν, ἀλλὰ γῆμαι βεβλόμενος ἔλαβε. τί
τῶτο γὰρ φησιν ἐποίησάς μοι ὅτι γυνή σου
ἐστίν; ἵνα τί εἶπας, ἀδελφὴ μου ἐστίν; καὶ
ἔλαβον αὐτὴν ἐμαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ
νῦν ἰδὲ ἡ γυνή σου ἐναντίον σου, λαβὼν ἀπο-
τρεχέ. καὶ ἐ μόνον εἶπεν, ἀλλὰ καὶ ἐπρα-
ξε, καὶ παντοδαπῆς κηδεμονίας ἡξίωσεν.
ἀνετίλατο γὰρ φησιν ὁ Φαραῶ ἀνδράσι
περὶ τῶ Ἀβραάμ συμπομπέμεναι αὐτόν,
καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα
ἦν αὐτῷ. δῆλον τοίνυν, ὡς οὐδὲν ἀρ-
παδείσης τῆς Σάρρας, ἐπέδωκε τῇ νό-
σω τὸν Φαραῶ ὁ τῶν ὅλων πρῦτανις· ἡ
δὲ νόσος τὴν ὄρεξιν ἡμβλῦσε, καὶ τῶν
ὀνκίλων ἔσω τὴν θήραν ἔχων ὁ θηροδ-
τῆς, ἐκ ἀπῆλυσεν τῆς ἀγρας. ἡ γὰρ
νόσος ἐκώλυσε.

ΤΟΥ ΛΥΤΤΟΥ. Καὶ τίνος ἕνεκεν ἐ-
ταυθῆται μοι ἐσίγησεν ἡ Γραφή, τὸ Φυλαχ-
θῆναι τὴν Σάρραν ἀλώβητον, ἐν δὲ τῷ
κατὰ τὸν Ἀβιμέλεχ διηγήματι σαφῶς τῶ-
το δεδήλωκεν; Ἐμελλεν ἡ Σάρρα τιωκαῦ-
τα τίλλειν τὸν Ἰσαάκ. ἵνα τοίνυν μὴ ὑπο-
πλον γίνηται τὸ σπέρμα τῶ Ἀβραάμ, σω-

Α Φῶς ἐκεῖ δεδήλωκεν ἡ θεία Γραφή, ὅτι
ἔχ' ἤψατο αὐτῆς ὁ Ἀβιμέλεχ. καὶ αὐτεῦ-
θεν μάντοι, κακῆθεν ἰεῖον, ὡς καὶ τὰς
βαρβάρους ἢ φύσις ἐδίδαξεν, ὅτι πονηρὸν
ἢ μοιχεία, καὶ τιμωρίας ἄξιον. καὶ γὰρ
ὁ Φαραῶ τῶτο δεδήλωκεν, ἐπιμεμψάμε-
νος τῷ Ἀβραάμ καὶ Ἀβιμέλεχ πρὸς τὸν
» τῶν ὅλων ἔφη Θεὸν, Κύριε ἔσθνος ἀγνοῶν Γα. 20. 4, 5,
» καὶ δίκαιον ἀποκτενεῖς; ἐκ αὐτοῦ μοι εἶ- 6, 7.
» πεν, ὅτι ἀδελφὴ μου ἐστίν; καὶ αὐτῆς μοι εἶ-
Β» πεν, ὅτι ἀδελφὸς μου ἐστίν; ἐν καρδίᾳ κα-
» θαρᾷ, καὶ ἐν δικαιοσυνῇ χειρῶν ἐποίησα
τῶτο. τέθεικε δὲ ὁ συγγραφεὺς καὶ τῶ
» Θεῷ τὴν ἀπόκρισιν· εἶπε γὰρ φησιν, ὁ
» Θεὸς τῷ Ἀβιμέλεχ κατ' ὕπνον· καὶ γὰρ
» ἔγνων, ὅτι ἐν καρδίᾳ καθαρᾷ ἐποίησας
» τῶτο, καὶ ἐφεισάμην σε τῶ μὴ ἁψαδαί
» αὐτῆς, τῶ μὴ ἁμαρτεῖν εἰς ἐμέ. ἕνεκεν
» τῆς ἐκ ἀφῆκας σε ἁψαδαί αὐτῆς. νῦν
» ἐν ἀπόδοσιν τὴν γυναῖκα τῷ ἀνδρῶπι, ὅτι
Γ» προφήτης ἐστίν, καὶ προσδύξεται περὶ σε, καὶ
» σωθήσῃ σύ, καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. εἰ δὲ μὴ
» ἀποδιδῶς, γινώσκει, ὅτι ἀποθανῇ σύ. διδά-
» σκει δὲ ἡμᾶς ὁ θείος λόγος, ὅτι τῆς δι-
» καιοσύνης τὰς ἐρασὰς πλημμελεῖν ἐξ
ἀγνοίας μέλλοντας, ἐκ ἐα. δῆλον τοίνυν,
ὡς καὶ τὸν Φαραῶ κεκάλυκεν ἁμαρτεῖν,
ὡς ἀδελφὴν τῶ Ἀβραάμ νόμῳ γάμου εἰλη-
φότα. ἐπειδὴ δὲ κρείττων ἦν ὡς εἰκὸς Ἀ-
βιμέλεχ τῶ Φαραῶ, ἐκείνον μὲν διὰ παι-
Δ» δέας, τῆς παρανομίας ἀπέρξε· τῶτο
δὲ, καὶ τῆς αἰκίας καὶ τῶ πλημμελήμα-
τος ἐκ ἔδωκεν αὐτὸς τὴν συγχώρησιν·
ἀλλὰ τὸν ἡδηκημένον αἰτῆσαι ταύτῃ ἀνέ-
μεινεν, ἐπιφανείας τε ἡμέρας ἡξίωσε, καὶ
λόγοις ἡπίοις ἐπέδειξε τὴν τετολμημένῃ
παρανομίαν.

Κ Ε Φ. ΙΓ.

α. νέβη δὲ Ἀβραμ ἐξ Αἰγύ-
πτου αὐτὸς, καὶ ἡ γυνή
αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ αὐ-
τῶν, καὶ Λὼτ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν ἔρημον.

β. Ἀβραμ δὲ ἦν πλῆσιος σφό-
δρα κλήνεσι, καὶ ἀργυρίῳ, καὶ χρυσίῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ τῶτο κατὰ τὸ πνεύμα-
τικὸν λέγεται περὶ τῶ Ἀβραάμ. νῦν γὰρ
πλῆσιος ὀνομάζεται, καὶ τῶτο σφόδρα.

γ. Καὶ ἐπορεύθη ὅθεν ἦλθεν εἰς
τὴν ἔρημον ἕως Βαιθήλ, ἕως τῶ τό-
που, καὶ ἦν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ τὸ πρότερον,
ἀνὰ μέσον Βαιθήλ, καὶ ἀνὰ μέσον
δ. Ἀγγαί. Εἰς τὸν τόπον τῶ θυσια-
στηρίου, καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ τὴν ἀρχὴν·
καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ Ἀβραμ τὸ ὄνο-
μα Κυρίου τῶ Θεοῦ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐννοοῖ μοι πῶς
ἦν ἡσυχίας ἐρασῆς, καὶ ἀπραγμοσύνης,

καὶ διωκεῖς ἀνακείμενος τῇ πρὸς τὸ θεῖον
θεραπείᾳ. ἐκείνον γὰρ φησιν τὸν τόπον
κατέλαβεν. αὐτὰ μὲν πρότερον τὸ θυσια-
στήριον οἰκοδομήσας, καὶ ἐπικαλεσάμενος
τὸ ὄνομα τῶ Θεοῦ, καὶ προλαβὼν ἤδη ἀνω-
θῆναι καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐπλήρει τὸ παρὰ τῶ
» Δαβὶδ εἰρημῶν ὅτι ἐξελεξάμην τὸ πα- Ψαλ. 83. 10.
» ραζὲν πλείονα ἐν τῷ οἴκῳ τῶ Θεοῦ μᾶλ-
» λον, ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώματι ἁμαρτω-
Ζ λῶν. ἡ γὰρ ἐρημία διὰ τὴν ἐπὶ κλήσιν τῶ
ὀνόματος τῶ Θεοῦ προτιμώτερα αὐτῷ ἐτίγ-
χανε τῶν πόλεων.

ε. Καὶ Λὼτ τῷ συμπορευομένῳ
μετὰ Ἀβραμ ἦν πρεσβύτατος, καὶ βόες,
καὶ σκιναί.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐ μόνον τῷ
πατριάρχῃ τὰ τῆς περιστερίας ἡνέχετο, ἀλ-
λὰ καὶ τῷ Λὼτ μὲν, φησὶ, πρόβατα, καὶ
βόες, καὶ κτήνη. ἴσως τὰ μὲν αὐτὸς φι-
λότιμος ὦν ἐδωρεῖτο τῷ ἀδελφιδῷ, τὰ δὲ
καὶ ἕτεροι αὐτῷ παρεῖχον διὰ τὴν εἰς τὸν
πατριάρχην τιμὴν.

ς. Καὶ

5. Καὶ ἐκ ἐχώρει αὐτὰς ἡ γῆ κα-
τοικεῖν ἅμα, ὅτι ἦν ἡ ὑπάρχοντα αὐ-
τῶν πολλὰ, καὶ ἐκ ἠδύναντο κατοι-
κεῖν ἅμα.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα τὸ πλη-
θος τῆς περισσίας οὐδέως διασάσεως αἰ-
τιον γινόμενον, καὶ τὴν διαίρεσιν ἐργαζό-
μενον, καὶ τὴν ὁμόνοιαν διακόπτον, καὶ
τῆς συγγενείας τὸν συνδέσμον διαρῶν.

ζ. Καὶ ἐγένετο μάχη ἀνὰ μέσον
τῶν ποιμένων τῶν κληνῶν τῷ Ἀβραμ,
καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ποιμένων τῶν κλη-
νῶν τῷ Λῳτ. οἱ δὲ Χανααῖοι, καὶ
οἱ Φερεζαῖοι τότε κατώκησεν τὴν γῆν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὡς Φαῦλοι οἱ Χανα-
αῖοι κατώκησεν, καὶ ὁ παρώκησεν τὴν γῆν.
ὥς Φαῦλοι κατοικῶσιν, ὁ παροικῶσι τὴν
γῆν.

η. Εἶπε δὲ ὁ Ἀβραμ τῷ Λῳτ, μὴ
ἔσῳ μάχη ἀνὰ μέσον ἐμῶ καὶ σῶ, καὶ
ἀνὰ μέσον τῶν ποιμένων μου καὶ ἀνὰ
μέσον τῶν ποιμένων σου· ὅτι ἄνθρωποι
9. ἀδελφοὶ ἡμεῖς ἐσμέν. Οὐκ ἰδὲ πᾶ-
σα ἡ γῆ ἐναντίον σου ἐστί; διαχωρίσθητι
ἀπ' ἐμῶ. εἰ σὺ εἰς ἀριστερά, ἐγὼ δὲ
εἰς δεξιὰ· εἰ δὲ σὺ εἰς δεξιὰ, ἐγὼ
εἰς ἀριστερά.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μεγάλη τῆ δι-
καίης ἡ φιλοσοφία. διὰ πάντων ἀνεπαχ-
θῆς βέλεται γενέσθαι τῷ ἀδελφιδῷ. ἐπει-
δὴ γὰρ φησὶν ὅπερ ἐκ ἐβελόμην, τέτο γί-
νεται, καὶ ἵνα τὰ τῆς φιλονεικίας πανθῇ,
τὸν χωρισμὸν ἀνάγκη συμβῶναι· διὰ τῆ-
τόσε κύριον καθίστημι τῆς αἰρέσεως, καὶ
τὴν ἐξουσίαν σοι πᾶσαν δίδωμι, ἵνα ἡ νο-
μίσης τιμιωτέραν γῆν, ἐκείνῳ ἐλόμενος,
τὴν λοιπὴν ἐμοὶ καταλίπης.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπειδὴν
γῆν ὁ νῆς ἀρξῆται γνωρίζειν ἑαυτὸν, καὶ
τοῖς νοητοῖς ἐνομιλεῖν θεωρήμασιν, ἅπαν
τὸ κλινόμενον τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ αἰδη-
τὸν εἶδος ἀπώσεται, ὃ κέκληται παρ' Ἑ-
βραίοις Λῳτ. ὁ χάριν ὁ σοφὸς εἰσάγεται
λέγων ἄντικρυς, διαχωρίσθητι ἀπ' ἐμῶ.
συνωικεῖν γὰρ ἀμήχανον τὸν ἀσωμάτων
καὶ ἀφθάρτων ἔρωτι κατεχρημένον, τῷ
πρὸς τὰ αἰδητὰ καὶ θνητὰ ῥέοντι.

ι. Καὶ ἐπάρας Λῳτ τὰς ὀφθαλ-
μὸς αὐτῶ, εἶδε πᾶσαν τὴν περὶχω-
ρον τῇ Ἰορδάνῃ, ὅτι πᾶσα ἦν ποτιζο-
μένη, περὶ τῆς κατὰσφραγίσαι τὸν Θεὸν
Σόδομα καὶ Γόμορρα, ὡς παράδεισος
τῷ Θεῷ, καὶ ὡς ἡ γῆ Αἰγύπτου, ἕως
ἐλθεῖν εἰς Ζόγορα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι ἡ τὰ Σόδομα ὡσεὶ
παράδεισος. ὅρα τοίνυν, ὅτι αἰδητὸς ἡ
ὁ παράδεισος. τέτοις γὰρ παρέβαλεν
αὐτόν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀσκάλωνος
γὰρ ἄνω καὶ Γάζης εἰς αὐτὸ τῇ Ἰορδάνῃ
ποταμῷ τὸ τέλος ἐστὶ χώρα πολλήτις καὶ
εὐφορος, μᾶλλον δὲ ἡ. νῦν γὰρ ἐκ ἔστιν.
αὕτη δὲ ἔν, ὡς παράδεισος ἡ. εἶδε γάρ-
B. Φησὶ Λῳτ πᾶσαν τὴν περὶχωρον τῇ Ἰορ-
δάνῃ, καὶ ἡ ποτιζομένη, ὡς παράδεισος
τῷ Θεῷ. αὕτη δὲ ἔν ἡ ἔτι οὕτως οὐδαμῶς, καὶ
πρὸς πᾶσας τὰς χώρας ἀμιλλωμένη, ἡ
φθάνουσα τῇ οὐδυνῶν τὸν παράδεισον τῷ
Θεῷ, πασῶν τῶν ἐρήμων ἐρημότερα ἐστὶ
νῦν. καὶ ἔθηκε μὲν δαΐδρα, καὶ καρπὸν
ἔχει. ὁ δὲ καρπὸς τῆς τῷ Θεῷ ὀργῆς ἐστὶν
ὑπόμνημα. ἐσήκασιν μὲν γὰρ ῥόαν, καὶ τὸ
ξύλον, λέγω, καὶ ὁ καρπὸς, λαμπράν
τὴν ἐπιφάνειαν ἔχουσαν, καὶ τῷ ἀγνώτῳ
I. παρέχουσαν πολλὰς τὰς ἐλπίδας· εἰ δὲ
ληφθεῖν εἰς χεῖρας, διακλαδεῖσαι καρ-
πὸν μὲν ἔδοξα, κόνιν δὲ καὶ τέφραν πολ-
λὴν δεικνύσιν ἀποκοιμημένην αἶδον.

ια. Καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ Λῳτ
πᾶσαν τὴν περὶχωρον τῇ Ἰορδάνῃ.
καὶ ἀπῆρε Λῳτ ἀπὸ ἀνατολῶν· καὶ
διεχωρίσθησαν ἕκαστος ἀπὸ τῶ ἀδελ-
Φῶ αὐτῶ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Λῳτ τῷ Ἀβραμ διαχω-
ρίζεται, ἐκ ὧν Ἀβραμ τῷ Λῳτ· ὅσον ἐστὶ τῷ
λόγῳ αὐτῶ τῷ Ἀβραμ.

ιβ. Ὁ Ἀβραμ δὲ κατώκησεν ἐν γῇ
Χαναάν. καὶ Λῳτ κατώκησεν ἐν πό-
λει τῶν περὶχωρῶν, καὶ ἐσκήνωσεν
ἐν Σοδόμοις.

ιγ. Οἱ δὲ ἄνθρωποι οἱ ἐν Σοδόμοις
πονηροὶ καὶ ἀμαρτωλοὶ ἐναντίον τῷ
Θεῷ σφόδρα.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπὶ καὶ ἐν ἄλλοις
τετληρήκαμεν διαφορὰν πονηρῶν καὶ ἀμαρ-
τωλῶν· ὡς καὶ ἐν τῷ, σωτήριον τὸν
βραχίονα τῶ ἀμαρτωλῶ καὶ πονηρῶ. ἐπι-
βαίνοντες ταῖς τῶν σημαινομένων ἐννοίαις,
Φαμεν. (1) μήποτε πονηροὶ εἰσιν οἱ ἐκ-
σίως κακοπονητικοί, ἀμαρτωλοὶ δὲ οἱ ἐ
πάντως τοῖστοι, ἀλλ' ἐκτὸς ἡδυνπαθείας
καὶ ἀκολασίας ἀμαρτάνοντες. ἐτι δὲ καὶ
τῷ σημειωτέον, ὅτι μέζων κατηγορία
πονηρῶν καὶ ἀμαρτωλῶν, ὅτε ἐναντίον
τῷ Θεῷ λέγονται οἱ τοῖστοι ἄναγ. εἰ δὲ
καὶ τὸ, σφόδρα, μετὰ τῆς προσκείτο,
ἐτι μᾶλλον κατηγορεῖται περὶ ὧν ὁ λόγος,
ὡς νῦν οἱ ἐν Σοδόμοις ἄνθρωποι.

ιδ. Ὁ δὲ Θεὸς εἶπε πρὸς Ἀ-
βραμ μετὰ τὸ διαχωρισθῆναι τὸν Λῳτ
ἀπ' αὐτῶ, ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς σου,

(1) Ἀντὶ τῶ, ἐπιβαίνοντες ταῖς τῶν σημαινομένων ἐννοίαις, Φαμεν, ὁ τῆς Αἰγ. κώδ. ἔχει, σκεπόμεν.

μοῖς σε, καὶ ἴδε ἀπὸ τῆς τόπης, ἧς νῦν Α
 συ εἰ παρὰ Βορρὰν καὶ Λίβα καὶ ἀνα-
 ιε. τολὰς καὶ θάλασσαν. "Οτι πᾶσαν
 τὴν γῆν, ἣν σὺ ὀρέῃς σοὶ δώσω αὐτὴν
 καὶ τῷ σπέρματί σου ἕως τῆς αἰῶνος.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες ἀντίδο-
 σιν πολλῷ τῷ μέτρῳ ὑπερβαίνουσαν τὰ
 παρ' αὐτῶν γινόμενα; δι' αὐτῶν τῶν ῥημά-
 των ἔρχεται ὁ Φιλάνθρωπος δεσπότης,
 δι' ὧν καὶ ὁ πατριάρχης τὴν παραχώρησιν Β
 ἐποίησατο. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος ἔλεγεν,
 " ἔκ' ἰδὲ πᾶσα ἡ γῆ ἀνάντιόν σου; διαχωρί-
 " διητι ἀπ' ἐμῆς· εἰ σὺ εἰς δεξιὰς, ἐγὼ εἰς ἀρι-
 " σερά· εἰ δὲ σὺ εἰς ἀρισερά, ἐγὼ εἰς δεξιὰς.
 " ἔτω καὶ ὁ δεσπότης Φησὶν· ἀναβλέψας
 " τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ἴδε ἀπὸ τῆς τόπης, ἧς
 " σὺ εἰ νῦν, ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν, ἣν ὀρέῃς,
 " σοὶ δώσω αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματί σου ἕως
 " τῆς αἰῶνος.

Πραξ. 7. 5. ΑΔΗΛΟΥ. Στέφανος δὲ λέγει, ἔκ
 " ἔδωκεν αὐτῷ ἑδὲ βῆμα ποδός. ἀληθῶς
 " γὰρ ἔκ' ἔδωκεν αὐτῷ ἑδὲ βῆμα ποδός. τὸ
 " δὲ, σοὶ δώσω, διὰ τῶν ἐξῆς ἐπαγομένων δη-
 " λοῖ. πῶς δὲ δίδωσιν αὐτῷ; λέγων καὶ τῷ
 " σπέρματί σου. τὸ ἔν' ἐπαγομένον ἐρμηνεύει
 " ἐστὶ τῆς, σοὶ δώσω. καίτοι γὰρ ἐν τόποις
 πολλοῖς ἐφεξῆς.

ιε. Καὶ ποιήσω τὸ σπέρμα σου, ὡς
 τὴν ἄμμον τῆς γῆς· εἰ δυνατόι τις
 ἐξαριθμῆσαι τὴν ἄμμον τῆς γῆς,
 καὶ τὸ σπέρμα σου ἐξαριθμηθήσεται.
 ις. Ἀναστὰς διόδυσσον τὴν γῆν εἰς τὸ μῆ-
 κος αὐτῆς, καὶ εἰς τὸ πλάτος αὐ-
 τῆς· ὅτι σοὶ δώσω αὐτήν.

ιη. Καὶ ἀποσκηνώσας Ἀβραμ ἐλ-
 θὼν, παρώκησε παρὰ τὴν δρυὶν τὴν
 Μамβρῆ, ἣ ἦν ἐν Χεβρών· καὶ ὠκο-
 δόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Σόδομα, τύφλωσις, ἡ σέ-
 ρησις· Μамβρῆ ἐρμηνεύεται ἀπὸ ὀρά-
 σεως· Χεβρών δὲ, ζυγὴ, (1) ἡ ἐταιρία·
 Γόμορρά, μέτρα ὄνομα· ἕως τῆς Τερεβίν-
 θος, ἡ πόλις αὕτη τῆς Ἰώβ.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ
 τὴν σκηνὴν ἐπήξατο, οὐδέως ὑπὲρ τῆς
 γεγονημένης αὐτῷ ἐπαγγελίας τὰς ὀχα-
 ρισίας ἀνέφερε τῷ δεσπότη. καὶ καθ' ἕκα-
 στον τόπον, ἐνθα κατεσκήνω, οὐρήσεις αὐ-
 τὸν τέττα πρὸ πάντων ἐπιμελόμενον, καὶ
 θυσιαστήριον οἰκοδομῶντα, καὶ τὰς ὀχὰς
 ἀναφέροντα, καὶ ἀποσολικὸν νόμον πλη-
 ρύνοντα, τὸν κελύοντα ἐν παντὶ τόπῳ εὖ- 1. Τιμ. 2. 3.
 " χεσθαι, ἐπαίροντας ὅσας χάρας.

Κ Ε Φ. ΙΔ.

α. γένητο δὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ
 τῇ Ἀμαρφαλ βασιλέως
 Σενναὰρ Ἀριώχ βασι-
 λεὺς Σαλλασάρ, καὶ Χοδολλογομὸρ
 βασιλεὺς Ἐλάμ, καὶ Θαργάλ βα-
 β. σιλεὺς ἐθνῶν, Ἐποίησαν πόλεμον
 μετὰ Βαρλὰ βασιλέως Σοδόμων, καὶ
 μετὰ Βαρσὰ βασιλέως Γομόρρας,
 καὶ Σενναὰρ βασιλέως Ἀδαμὰ, καὶ
 Συμοδὸρ βασιλέως Σεβωείμ, καὶ βα-
 σιλέως Βαλά· αὕτη ἐστὶ Σηγώρ.
 γ. Πάντες ἔτοι συνεφώνησαν εἰς τὴν
 Φάραγγα τὴν ἀλυκὴν· αὕτη ἡ θά-
 δ. λαοσα τῶν αἰλῶν. Δώδεκα ἔτη ἐδύ-
 λευσαν τῷ Χοδολλογομὸρ· τῷ δὲ τρι-
 ε. σκαυδεκάτῳ ἔτει ἀπέστησαν. Ἐν δὲ
 τῷ τεσσαρεσκαυδεκάτῳ ἔτει ἦλθε Χο-
 δολλογομὸρ καὶ οἱ βασιλεῖς οἱ μετ'
 αὐτῶν, καὶ κατέκοψαν τὰς γίγαντας
 τὰς ἐν Ἀσαρῶθ Καρναῖν, καὶ ἔθνη
 ἰχυρὰ ἅμα αὐτοῖς, καὶ τὰς Ὀμμαίους
 5. ἐν Σαβῇ τῇ πόλει, Καὶ τὰς Χορ-
 ραίους τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι Σηεῖρ, ἕως τῆς
 Τερεβίνθους τῆς Φαράν· ἡ ἐστὶν ἐν τῇ
 7. ἐρήμῳ. Καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον

ἐπὶ τὴν γῆν (2) τῆς κρίσεως· αὕτη
 ἐστὶ Κάδης. καὶ κατέκοψαν πάντας
 τὰς ἄρχοντας Ἀμαλήκ, καὶ τὰς Ἀ-
 μορραῖους τὰς κατοικούντας ἐν Ἀσα-
 7. σανθάμαρ. Ἐξῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς
 Σοδόμων, καὶ ὁ βασιλεὺς Γομόρρας,
 καὶ βασιλεὺς Ἀδαμὰ, καὶ βασιλεὺς
 Σεβωείμ, καὶ βασιλεὺς Βαλά· αὐ-
 τη ἐστὶ Σηγώρ· καὶ παρετάξαντο αὐ-
 τοῖς εἰς πόλεμον ἐν τῇ κοιλάδι τῇ
 9. ἀλυκῇ, Πρὸς Χοδολλογομὸρ βασι-
 λέα Ἐλάμ (3) βασιλέα Σενναὰρ,
 καὶ Ἀριώχ βασιλέα Σελλασάρ· οἱ
 τέσσαρες βασιλεῖς παρὰ τὰς πέντε.
 ι. Ἡ δὲ κοιλάς ἡ ἀλυκὴ, Φρέατα ἀσ-
 Φάλτς. ἔφυγε δὲ βασιλεὺς Σοδό-
 μων εἰς τὴν Φάραγγα, καὶ βασι-
 λεὺς Γομόρρας, καὶ ἐνέπεσον ἐκεῖ·
 οἱ δὲ κατὰλειψθέντες, εἰς τὴν ὄρεινὴν
 ἔφυγον.

*** ΙΩΣΗΠΟΥ. Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν
 καιρὸν Ἀσσυρίων κρατάντων τῆς Ἀσίας,
 Σοδομίταις ἰῶθα τὰ πράγματα, εἰς τε
 πλετόν ἐπιδεδοκῶτων αὐτῶν καὶ νεότητά
 πολλῇ. βασιλεῖς τε αὐτοῖς διεῖπον πάντε
 τῷ

(1) Ἰσως ζυγὴ.

(2) Τὴν πηγὴν. ἐν ταῖς κοιν. ἐκδ.

(3) Καὶ Θαργάλ βασιλέα ἐθνῶν, καὶ Ἀμαρφαλ βασιλέα Σενναὰρ. αὐτ.

τὴν χώραν, Βαλλὰς, Βαρεὰς, Σενάβα-
ρος, καὶ Συμόβολος, ὅ, τε Βαλεῖν. βα-
σιλικῆς μοίρας δὲ ἦρχον ἑκάστος ἰδίας. ἐπὶ
τάς τας στρατεύσαντες Ἀσσύριοι, καὶ μέρος
τέσσαρα ποιήσαντες τῆς στρατίας, ἐπο-
λιόρχην αὐτῆς. στρατίας δ' ἑκάστης ἡ εἰς
ἐπιτεταγμένος. γνωμίνης δὲ μάχης, νι-
κήσαντες οἱ Ἀσσύριοι, Φόρον ἐπιτάττουν
τοῖς Σοδομιτῶν βασιλεῦσι. δώδεκα μὲν ἐν
ἔτη δεσφύοντες, καὶ τὰς ἐπιταχθέντας
αὐτοῖς Φόρος τελόντες, ὑπέμειναν· τῷ
δὲ τρισκαδεκάτῳ ἀπέστησαν. καὶ διαβαί-
νει στρατὸς Ἀσσυρίων ἐπ' αὐτῆς, στρατηγάν-
των Μαρθάδης, Αἰριόχης, Χοδολλογομόρης,
Θαργάλης. ἔτοι τὴν τε Συρίαν ἅπασαν
διηρπάσαντο, καὶ τὰς τῶν γιγάντων ἀπο-
γόνους κατεστρέψαντο. γνωμένοι δὲ κατὰ
Σόδομα, στρατοπεδούεσι κατὰ τὴν κοιλά-
δα τὴν λεγομένην, Φρέατα ἀσφάλτεα.
κατ' ἐκείνον γὰρ τὸν καιρὸν Φρέατα ἡ ἐν
τῷ τόπῳ. νῦν μάλιστα τῆς Σοδομιτῶν πό-
λεως ἀφανισθείσης, ἡ κοιλὰς ἐκείνη λίμνη
γένετο, ἡ λεγομένη ἀσφαλτίτης. τῶν
δὲ Σοδομιτῶν συμβαλόντων τοῖς Ἀσσυρίοις,
καὶ καρτερᾶς τῆς μάχης γνωμίνης, πολ-
λοὶ μὲν αὐτῶν ἀπέθανον, οἱ λοιποὶ δὲ ἡχ-
μαλωτίσθησαν, σὺν οἷς καὶ Λῶτος ἦγετο,
τοῖς Σοδομίταις σύμμαχος ἐληλυθώς.

ια. Ἐλαβον δὲ τὴν ἵππον πᾶσαν
τὴν Σοδόμων καὶ Γομόρρας, καὶ πάντα
τὰ βρώματα αὐτῶν, καὶ ἀπῆλθον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἴππον Σοδομίται νῦν
πρῶτον ὀνομασμένῳ ὡς Φαῦλοι ἔχουν
λέγονται.

ιβ. Ἐλαβον δὲ καὶ τὸν Λῶτ τὸν
υἱὸν τῶ ἀδελφοῦ Ἀβραμ, καὶ τὴν ἀπο-
σκευὴν αὐτῶ· καὶ ὥχοντο· ἦν γὰρ
κατοικῶν ἐν Σοδόμοις.

ιγ. Παραγενόμενος δέ τις τῶν ἀνα-
σωθέντων, ἀπήγγειλεν Ἀβραμ τῷ
περάτῃ· αὐτὸς δὲ κατῴκει πρὸς τῇ
Μαμβρῇ Ἀμορραῖς τῶ ἀδελφοῦ Ἐ-
χωλ, καὶ τῶ ἀδελφοῦ Αὐνᾶν· οἱ ἦσαν
συνωμόται τῶ Ἀβραμ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Παραγενόμενος δέ τις
τῶν ἀνασωθέντων, ἀνήγγειλεν Ἀβραμ τῷ
περάτῃ. περάτῳ δὲ ἐπωνόμαζον, διὰ τὸ
περαιωθέντα τὴν μέσῃ τῶν ποταμῶν,
πρὸς αὐτῆς ἔως ἐλθεῖν. περάτης δὲ
κατὰ τὴν τῶν Σύρων γλῶτταν, Ἑβραῖος
προσαγορεύεται. ὅθεν καὶ τὸ ἐξ αὐτῶ
γένος ἅπαν συζᾶν, τὴν ἐπωνυμίαν ταύ-
τῃ ἐδέξατο.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Καὶ ἀπήγγειλε, Φησὶν,
Ἀβραμ τῷ περάτῃ. τὸ ἀπὸ τῶ προπά-
τορος τῶ Ἀβραμ. λέγω δὲ τῶ Ἑβερ, ἐθ-
νικὸν ὄνομα ἐρμηνεύειν, ἐτέθη. οἶον
ἀντὶ τῷ Ἀβραμ τῷ Ἑβραίῳ, Ἀβραμ
τῷ περάτῃ. Ἑβραῖος γὰρ, περάτης ἐρ-
μηνεύεται.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τὰ ἐπέκεινα τῆ Ἰορδάνης
διηγησάμενος ὁ Μωϋσῆς, ταῖς τὸν πόλε-
μον, ὃν ἐπολέμησαν Πέρσαι πρὸς τὰς βα-
σιλεῖς τῶν Σοδομιτῶν, καὶ Γομόρρων, τό-
τε περάτῳ καλεῖ τὸν Ἀβραάμ, ὡσανεὶ
πέραν οἰκῶντα τῆ Ἰορδάνης. ἐπάγει γάρ·
αὐτὸς δὲ κατῴκει πρὸς τῇ Δρυὶ τῇ Μαμ-
βρῇ, δεκνὺς διατὶ περάτης ὀνομάδῃ νῦν.

ΑΔΗΛΟΥ. Περάτης ἐκαλεῖτο ὁ Ἀ-
βραμ, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς Χαλδαίων χώρας
διαπεράσας τὴν Μεσοποταμίαν, ἦλθεν
εἰς τὰ μέρη τῶν Χαναναίων. ἐρμηνεύε-
ται δὲ καὶ τοῖς περὶ Ἀκύλαν, Ἑβραῖος.

ιδ. Ἀκῆσας δὲ Ἀβραμ ὅτι ἡχμα-
λάτευται Λῶτ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶ, ἠρίθμησε
τὰς ἰδίους οἰκογενεῖς αὐτῶ, ὀκτώκαδεκα
καὶ τριακοσίους· καὶ κατεδίω-
ξεν ὀπίσω αὐτῶν ἕως Δάν.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Καθ' ἕνα ἐν ἐπὶ
τῆς Ἀστρονομίας ἔχομεν ὑπόδειγμα τὸν
Ἀβραάμ, ἔως ἐπὶ τῆς ἀριθμητικῆς τὸν
αὐτὸν Ἀβραάμ. ἀκῆσας γὰρ, ὅτι αἰχ-
μάλωτος ἐλήφθη ὁ Λῶτ, τὰς ἰδίους οἰκογε-
νεῖς τη. ἀριθμήσας, καὶ ἐπεξελθὼν,
πάμπολιν ἀριθμὸν χειρῶν. Φασὶν ἐν
εἶναι τῶ μὲν κυριακῶ σημείῳ τύπον κατὰ
τὸ χῆμα τὸ τριακοσιοστὸν· τοῦ δὲ
ἰῶτα, καὶ τὸ ἦτα, τὸνομα σημαίνει τὸ
σωτήριον. μιλυέδα τοίνυν, τὰς Ἀβρα-
ὰμ οἰκίας εἶναι κατὰ τὴν σωτηρίαν· τὰς
τῷ σημείῳ καὶ τῷ ὀνόματι προσηφθγό-
τας, κυρίως γεγονέναι τῶν αἰχμαλωτίζόν-
των καὶ τῶν τεταῖς ἀκολουθόντων παμπόλ-
λων ἀπίστων ἐθνῶν. ἤδη δὲ ὁ μὲν τριακό-
σια ἀριθμὸς, τριάς ἐστιν ἐν ἑκατοντάδι· ἡ
δεκάς δὲ, ὁμολογεῖται παντέλειος εἶναι·
ὁ δὲ ὀκτώ, κύβος ὁ πρῶτος, ἡ ἰσότης ἐν
ἁπάσαις ταῖς διατάξεσι, μήκους, πλατῆς,
βάθους.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ἡ Δάν
περὶ τὰ μέρη Δαμασκῶ ἐστίν, ἡ Σιδῶνος·
Βηρσαβεὲ δὲ, πρὸς τὴν ὀρεινὴν τῆς Πα-
λαιστίνης.

ιε. Καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτῆς τὴν
νύκτα αὐτὸς, καὶ οἱ παῖδες αὐτῶ·
καὶ ἐπάταξεν αὐτῆς, καὶ ἐξεδίωξεν
ἕως Χωβὰλ, ἡ ἐστὶν ἐν ἀριστερᾷ Δαμα-
σκῶ. Καὶ ἀπέσρεψε πᾶσαν τὴν ἵπ-
πον Σοδόμων· καὶ Λῶτ τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτῶ ἀπέσρεψε, καὶ πάντα τὰ
ὑπάρχοντα, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ
τὸν λαόν.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἀβραὰμ δὲ ἀκῆσαν-
τος τὴν συμφορὰν αὐτῶν, φόβος τε ἅμα
περὶ Λῶτα τῶ συγγενῆς ὄντος εἰσῆλθε καὶ
οἶκτος περὶ τῶν Σοδομιτῶν φίλων ὄντων,
καὶ γειννιώντων. καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς δο-
κιμασας, ἐκ ἀνέμεινεν, ἀλλ' ἐπαχθεῖς,
καὶ κατὰ πέμπλῳ ἐπιπεσὼν νύκτα τοῖς
Ἀσσυρίοις περὶ Δάνον· ἔτω γὰρ ἡ ἑτέρα
τῶ

τῷ Ἰορδάνῃ προσαγορεύεται πῆγῃ· καὶ Φθάσας πρὶν ἐν ὅπλοις γενέσθαι, τὰς μὲν ἐν ταῖς κοίταις ὄντας ἀπέκτανε, μὴδ' ἐπινοίαν τῆς συμφορᾶς ἔχοντας, οἱ δὲ μὴπω πρὸς ὕπνον τετραμμένοι, μάχεσθαι δ' ὑπὸ μέθης ἀδύνατοι, ἔφυγον. Ἀβραμὸς δὲ διώκων εἶπετο, μέχρι καὶ δευτεραίης σωθήλασιν αὐτὸς εἰς Σωβᾶ τῆς Δαμασκηνῶν γῆς· ἐπιδείξας, ὅτι τὸ νικᾶν ἔκ ἐν τῷ πλήθει, καὶ τῇ πολυχειρίᾳ κείῳαι συμβέβηκεν, ἀλλὰ προθυμία τῶν μαχόμενων· καὶ τὸ γενναῖον κρατεῖ παντός ἀριθμῶ, τριακασίους καὶ δέκα καὶ ὀκτὼ οἰκέτας αὐτῷ, καὶ τρισὶ Φίλοις τοσάυτα στρατῷ περιγινόμενος. ὅποσοι δὲ αὐτῶν καὶ διέφυγον, ἀδόξως ἀνέσρεψαν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Θεά μοι τῆς διωμέως τῷ Θεῷ τὴν ὑπερβολὴν, μεθ' ὅσης ταχύτητος τὰ τῆς νίκης γεγένηται. ἐπέπεσε γὰρ αὐτοῖς, Φησί, τὴν νύκτα, αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτῷ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὰς, καὶ ἐδίωξεν αὐτάς. ἡ γὰρ ἀνωθεν χεὶρ τοῦ σωεφαπτομένη καὶ συσρατηγῶσα τοῖς γινομένοις. διὸ ἐδὲ ὅπλων αὐτοῖς ἐδέησεν, ἐδὲ μηχανημάτων, ἀλλὰ μόνον Φανείς μετὰ τῶν οἰκετῶν, τὰς μὲν ἐπάταξε, τὰς δὲ εἰς Φυγὴν ὁρμήσας παρεσκύασε, καὶ ἑκάτερον ἐποίησε μετὰ ἀδείας ἀπάσης, ἐδανὸς ὄντος τῷ ἐνοχλῆντος. τὴν τε ἵππον τῷ βασιλεῶς Σοδόμων ἀπέσρεψε, καὶ τὸν Λῶτ τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῷ, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα, καὶ τὰς γυναῖκας.

ιζ. Ἐξῆλθε δὲ βασιλεὺς Σοδόμων εἰς συνάντησιν αὐτῷ μετὰ τὸ ὑποσρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς κοπῆς τῷ Χοδολλογομὸρ, καὶ τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτῷ εἰς τὴν κοιλάδα τῷ Σαβῇ· τῷτο ἦν τὸ πεδῖον βασιλέων.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁ βασιλεὺς τῷ ξένῳ τῷ πρεσβύτῃ εἰς συνάντησιν ἔξεισι, καὶ πᾶσαν ἀπονέμει τιμῇ. ἐμάνθανε γὰρ, ὡς ἐδὲν αὐτῷ τῆς βασιλείας ὄφελος, τῆς ἀνωθεν συμμαχίας ἡρημωμένῳ, καὶ ὡς ἐδὲν ἂν γένοιτο διωατώτερον τῷ ὑπὸ τῆς τῷ Θεῷ χερός βοήθευσης.

ιη. Καὶ Μελχισεδέκ δὲ βασιλεὺς Σαλήμ ἐξήνεγκεν ἄρτον καὶ οἶνον· ἦν δὲ ἱερεὺς τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ.

*** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Παρά τισι τῷ Μελχισεδέκ ὁ πατήρ τε καὶ ἡ μήτηρ ἐμφέρεται· ἔκ ἔχει δὲ κατὰ τὰς ῥήτας Γραφὰς καὶ ἀδιαδέχας. εἶπον δέ τινες Ἡρακλᾶν καλεῖσθαι αὐτῷ τὸν πατέρα, μητέρα δὲ Ἀσαρῶθ, τὴν καὶ Ἀσερίαν. τὴν δὲ ἄτος ἡὸς τῶν ἐπιχωρίων κατ' ἐκείνο καιρὸν ἐν τῇ τῆς Σαβῆς πεδιάδι κατοικούντων. Σαλήμ δὲ ἡ πόλις ἐκαλεῖτο· περὶ ἧς ἄλλος ἄλλως ἐξέδωκε, καὶ ἄλλος ἄλλως. οἱ μὲν γὰρ λέγουσιν αὐτῷ τὴν νύκτα Ἰερουσαλήμ καλεσμένην, ποτὲ δὲ Ἰεβὺς λεγομένην· ἄλλοι

δὲ ἔφασαν ἄλλῳ τινὰ Σαλήμ εἶναι ἐν τῷ πεδίῳ Σικίμων, καλαινικρὺς τῆς νυκτὸς Νεαπόλεως καλεσμένης.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰωτήπος Σαλήμ, τὴν νύκτα Ἰερουσαλήμ λέγει.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ ἐπειδή περ ἡ αὐτὴ (ἡ Σαλήμ) καὶ Ἰεβὺς ἐκαλεῖτο, ἡ συνδρομὴ τῶν δύο ὀνομάτων τῷτε Ἰεβὺς καὶ τῷ Σαλήμ, ἐποίησεν Ἰερουσαλήμ τῷ τῷ β, εἰς τὸ ρ.

** ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἀπώτησε δὲ αὐτῷ ὁ τῶν Σοδομιτῶν βασιλεὺς εἰς τόπον τινὰ, ὃν καλεῖσι πεδίον βασιλικόν· εἶθα ὁ τῆς Σόλυμα πόλεως ὑποδέχεται βασιλεὺς αὐτὸν Μελχισεδέκῃς. σημαίνει δὲ τῷτο βασιλεὺς δίκαιος. καὶ τὴν δὲ τοῖστος ὁμολογούμενος. διὰ ταύτην αὐτῷ τὴν αἰτίαν καὶ ἱερεῖα γενέσθαι τῷ Θεῷ. τὴν μὲντοι Σόλυμα, ὕψιον ἐκάλεσαν Ἰερουσόλυμα.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ. Οὐ γενεαλογεῖται ὁ Μελχισεδέκ, ὡς ἐκ ἀξίων τῶν προγόνων ὄντων τῆς ἀρετῆς τῷ δικαίῳ· ἀφωμοῖται δὲ τῷ Χριστῷ, ὃ κατὰ τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς· καὶ γὰρ ὁ Κύριος γενεαλογεῖται· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνωτάτω τάξιν, ἀδιήγητον ἔχων τὴν γενεάν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ὁ Μελχισεδέκ πόθεν κατήγε τὸ γένος; Τῷ Θεωσίῳ Παύλῳ λέγοντος, ἀπ' αὐτῶν, ἀμῆτῶν, ἀγενεαλόγητος, τίς ἂν γνοίῃ τὸ ἀληθές; εἰκὸς δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν ἐδνῶν ἐκείνων εἶναι τῶν τὴν Παλαιστίνῃ οἰκούντων. ἐκείνων γὰρ καὶ βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς ἐτύχανεν ὢν. ἱερεὺς δὲ τῷ τῶν ὅλων Θεῷ. τὴν γὰρ Φησὶν ἱερεὺς τῷ ὑψίστῳ. ὅθεν αὐτῷ καὶ Ἀβραάμ ὁ πατριάρχης προσκυνῶνχε τὰς τῶν λαφύρων δεκάτας, καὶ δίκαιος ὢν, καὶ τῷ Θεῷ Φίλος, παρ' ἐκείνῳ τὴν εὐλογίαν καρπῆται. τῆς γὰρ δεσποτικῆς εἶχεν ἱερωσύνης τὸν τύπον. διὸ δὴ καὶ ἄρτους τῷ Ἀβραάμ καὶ οἶνον ἀντέδωκε. τοιαῦτα τυχὸν προσφέρειν εἰωθὼς τῷ τῶν ὅλων Θεῷ. ἔδει γὰρ καὶ τῷ δειχθῆναι τὸν τρόπον.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰερεὺς δὲ τὴν ἰσως αὐτοχαιροτόνητος. ἔτω γὰρ ἦσαν τότε οἱ ἱερεῖς. ἦτοι ἐν διὰ τὸ τῇ ἡλικίᾳ προβλῆαι οἱ προσήκοντες αὐτῷ ἀπονειμήκασιν τὴν τιμῇ· ἢ καὶ αὐτὸς ἱερατῶειν ἐπετήδευε, καθάπερ ὁ Νῶε, καθάπερ ὁ Ἀβραάμ ὡς τὰς θυσίας προσήγον. ἀλλὰ καὶ τύπος ἐμελλεν εἶναι τῷ Χριστῷ.

ιθ. Καὶ εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ, καὶ εἶπεν, εὐλογημένος ὁ Ἀβραάμ παρὰ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς ἐκτίσε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εὐλόγηται τοίνυν ἡ κατὰ νόμον δικαιοσύνη παρὰ τῆς ἐν Χριστῷ λατρείας· ἥς τύπος ὁ Μελχισεδέκ. προσφερεσέρα δὲ ὅτι καὶ ἀσυγκρίτως ἡ εὐλογία, οἷα τε τῆς ἐκ ὧδε ἐχρήσης, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις;

Ο 2

κ. Καὶ

κ. Καὶ εὐλογημένος ὁ Θεὸς ὁ ὑψίστος, ὃς παρέδωκε τὰς ἐχθράς σου ὑπὸ χεῖράς σου· καὶ ἔδωκεν Ἀβραὰμ δεκάτας αὐτῷ ἀπὸ πάντων.

**** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ.** Ἔδει γὰρ τὸν ἱερέα τῶ ὑψίστου παρὰ δέκα Θεῶν τιμηθῆναι. καὶ πρῶτον μὲν τὸν Ἀβραὰμ προσκυνῶν τῷ ἐν ἀκροβυστίᾳ ἱερεῖ ἱερουργῶντι. καὶ ἐπειδὴ ἐξ αὐτῶ ἤμελλεν ἐκ περιτομῆς γίνεσθαι ἡ ἱερωσύνη, ἵνα πᾶν ὕψωμα ἐπαυρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τῶ Θεῶ, διὰ τῆς γνώσεως καθαιροῖτο, πρὸς τὸ μὴ αὐχῆσαν τὴν περιτομὴν περὶ ἱερωσύνης δύνασθαι ἀντιλέγειν τῇ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἱερωσίᾳ. εἰ γὰρ Ἀβραὰμ τῷ Μελχισεδέκ προσκυνῶν δεκάτῳ, οἱ δὲ ἀπὸ Ἀβραὰμ τῷ Λοῦθι προσφέρουσι, καὶ τῷ Ἀαρῶν μετὰ χρόνον δὲ τῶ πάλιν εἶναι τὴν ἱερωσίαν ἐκ περιτομῆς διὰ Ἀαρῶν, καὶ τῶν υἱῶν αὐτῶ, καθεξῆς φάσκει ἡ Γραφὴ διὰ τῶ Δαβὶδ μετὰ γενεᾶς δεκάδου τῆς τῶ Λοῦθι γεννήσεως, ἐβδόμης δὲ ἀπὸ τῆς Ἀαρῶν διαδοχῆς, Φύσει ἔδοξεν ἔκ ἐν τῇ παλαιᾷ ἱερωσίᾳ τὸ ἱερατικὸν ἵστασθαι· μετατιθεμένης δὲ εἰς τὴν πρὸ τῶ Λοῦθι, καὶ πρὸ Ἀαρῶν κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ τῆς ἱερωσύνης. ὅπερ νυνὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολιτεύεται, ἀπὸ Χριστοῦ καὶ δευρο, μηκέτι τῶ σπέρματος κατὰ διαδοχὴν ἐκλεγομένων, ἀλλὰ τῶ κατὰ ἀρετὴν τύπῳ ζητημένων.

ΑΔΗΛΟΥ. Πολεμήσας ὁ Ἀβραὰμ, τῶν σκύλων ἔ μεταλαμβάνει· μὴ πολεμήσας Μελχισεδέκ, τὴν δεκάδα κομίζεται. προσήκει γὰρ ἱερεῖ τὰς ἱεράς καρπῶν τιμὰς. προϋπάρχουσα δὲ τῆς ἐν περιτομῇ ἱερωσύνης ἡ ἐν ἀκροβυστίᾳ φαίνεται τῶ Μελχισεδέκ, ταύτῃ προτέρῳ κερτημένῳ, καὶ κατὰ τὴν ταύτης μίμησιν ἡ ἐν Ἰσραηλίταις καθίσταται. καὶ δεκάτας οἱ ἐξ Ἀβραὰμ λαμβάνει κομίζονται, ὡπερ Ἀβραὰμ ἔδωκε τῷ Μελχισεδέκ. ταῦτα δὲ εἰς τὴν κατὰ Χριστοῦ ἱερωσίαν προετυπώτο, πρὸς ὃν λέγεται, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Ψαλ. 109. 4.

„ τὰξιν Μελχισεδέκ.

κα. Εἶπε δὲ βασιλεὺς Σοδόμων πρὸς Ἀβραὰμ, ὅς μοι τὰς ἀνδρας, τὴν δὲ ἵππον λάβε σεαυτῷ.

κβ. Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ πρὸς ἑασιλέα Σοδόμων, ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ὑψίστον, ὃς ἐκτίσεν τὸν ἔρῃον καὶ τὴν γῆν.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Καὶ τίνος ἐνεκαί μεθ' ὅρκου τὴν ἀπαγόρευσιν ποιεῖται; καὶ φησὶν, ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ὑψίστον, ὃς ἐκτίσεν τὸν ἔρῃον καὶ τὴν γῆν; Ἀμφότερα βέλεται παιδεύειν τὸν τῶν Σοδόμων βασιλέα, καὶ ὅτι κρείττων ἐστὶ τῶν παρ' αὐτῶ δεδομένων, καὶ πολλῶν ἐπιδείκνυται τὴν φιλοσοφίαν, καὶ θεοσεβείας αὐτῷ διδάσκαλος γενέσθαι παρὰ δόξαν· μονονυχὶ διδάσκων αὐτὸν, ὅτι ἐκείνῳ σοὶ παρέχω μάρτυρα, ὅτι ἐδὲν τῶν παρὰ σοὶ λήψομαι, τὸν ἀπάντων δημιουργόν. ἵνα εἰδέναι ἔχοις τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν, καὶ μὴ νομίσης εἶναι Θεὸς τὰ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων κατασκευαζόμενα. ἔτος γὰρ ὁ ἔρῃος καὶ γῆς ποιητῆς, αὐτὸς καὶ τὸν πόλεμον τῶτον ἐτροπώσατο, καὶ τῆς νίκης αἴτιος κατέστη.

κγ. Εἰ ἀπὸ σαρτίως ἕως σφαιρωτέρως ὑποδήματος λήψομαι ἀπὸ πάντων τῶν σῶν, ἵνα μὴ εἴπῃς, ὅτι ἐγὼ ἐπλῆτισα τὸν Ἀβραὰμ.

Δ **ΑΚΤΛΑΣ** Τὸ ἀπὸ σαρτίως, ἀπὸ ῥάμματος.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ Σφαιρωτέρως, τὸν ἱμάντα τῶ ὑποδήματος φησι.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ θέλει Ἀβραὰμ, εἰπὼν τὸν Σοδομιτῶν βασιλέα, ἐγὼ ἐπλῆτισα τὸν Ἀβραὰμ. διὸ ἐδὲν λαμβάνει Σοδομιτῶν. καὶ τῶτο ἂν αὐτῶ ζηλωτέον τῶ Ἀβραὰμ.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Χαίρειν γὰρ ἀγίοις ἔθος, ἔκ ἐπὶ πλῆτῳ κοσμικῷ. κεκρατηκότες τοίνυν ὁρατῶν τε καὶ ἀορατῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐδὲν ἀπὸ κόσμου δεχόμενοι, τιμῶντες δὲ μᾶλλον τὸν ἀνθρώπου πλῆτον, σὺλογέμεθα διὰ Χριστοῦ τῶ τῆς εἰρήνης βασιλέως.

κδ. Πλὴν ὧν ἔφαγον οἱ νεανίσκοι, καὶ τῆς μερίδος τῶν ἀνδρῶν τῶν συμπορευθέντων μετ' ἐμῶ, Ἐχθὸλ, Αὐνὰν, Μαμβρή. ἔτοι λήψονται μερίδα αὐτῶν.

Κ Ε Φ. Ι Ε.

α. **Μ**ετὰ δὲ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐγενήθη ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἀβραὰμ ἐν ὁράματι τῆς νυκτός, λέγων, μὴ φοβῆ Ἀβραὰμ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Διὰ τί ἐν νυκτί; ἵνα μεθ' ἡσυχίας δέξηται τὰ λεγόμενα. καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν, μὴ φοβῆ

Η Ἀβραὰμ. σκόπει κηδεμονίας ὑπερβολῶ. τίνος ἕνεκα ἔλεγε μὴ φοβῆ; ἐπειδὴ τοσάυτα πλῆτῳ κατεφρόνησεν ἑλαττον φροντίσας τῶν παρὰ τῶ βασιλέως δεδομένων, φησὶ πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός, μὴ φοβηθῇς, ὅτι ὑπερεῖδες τοσάτων δωρεῶν, μηδὲ ἀγωνιάσης ὡς ἐλαττωμένης σοὶ τῆς περιουσίας.

Ἐγὼ

Ἐγὼ δὲ ὑπεραπίζωσθ· ὁ μισθός- A, σθ πολὺς ἔσται.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Ὑπερμάχομαι καθά- περ ὅπλον.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐκ ἡβελή- θης μισθὸν λαβεῖν ὑπὲρ τῶν καμάτων, ὧν ὑπέμεινας τοσάντοις κινδύνοις ἑαυτὸν πα- ραβαλὼν, ἀλλ' ὑπερεῖδες καὶ τῷ βασιλέως, καὶ τῶν παρ' αὐτῷ σοι δεδομένων. ἐγὼ σοι παρέξω τὸν μισθόν, καὶ τοσόντον ὅσον λαμ- βάνειν ἔμελλες, ἀλλὰ πολὺν, καὶ σφόδρα πολὺν.

β. Λέγει δὲ Ἀβραμ, δέσποτα Κύριε τίμοι δώσεις; ἐγὼ δὲ ἀπολύο- μαί ἄτεκνος.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Λέγει Ἀβραμ, δέσπο- τα τίμοι δώσεις; ἐγὼ δὲ ἀπόλυμαί ἄτε- κνος. Οὐκ εἰμὶ τρεῖς τῆς κοινῆς φύσεως κρείττων ἐγὼ, ἀλλ' ἀνάγκη καὶ μετὸν βίον, ὡς τὰς λοιπὰς ἀνθρώπων, ὑπεξελεῖν. τί τοίνυν μοι τῶν ὑπὸ σὲ δοθησομένων τὸ ὄφε- λος ἄπαιδι καθεστῶτι, καὶ ἐξ ἑμαυτοῦ τῶν ἐμῶν καὶ καταλείποντι κληρονόμον;

Ὁ δὲ υἱὸς Μασέκ τῆς οἰκογενεῆς μου, ἔστος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ υἱὸς ποτίζων τὸν οἶκον, Δ ἔστος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ. ὑπὲρ καὶ τοῦ Δα- μασκῷ ὁ Θεὸς μου βοηθός. (1)

ΑΔΗΛΟΥ. Μασέκ ἐρμηνεύεται, Φι- λήματος· ὁ δὲ συγγενὴς τῷ οἴκῳ μου ἐστὶν Ἐλιέζερ, ὑπὲρ καὶ τοῦ Δαμασκῷ ὁ Θεὸς μου βοηθός μου. Δαμασκός, αἷματος Φίλημα· Ἐλιέζερ, Θεὸς μου βοηθός μου.

ΑΔΗΛΟΥ. Διαδέχεται γὰρ, ὡς εἴκοι, τὰ ἐμὰ ὁ ἐκ τῆς Μασέκ τῆς Δαμασκίως Ἐλιέζερ. καὶ γὰρ ἐκείνης τῇ οἰκογενεῇ φα- σιν, ἀλλ' οἱ ἐξ αὐτῆς, ὡς διὰ τῆς ἐπαγω- γῆς ἔσαφινώσιν. ἔτω τινὲς ἡρμηνεύκασι τὰ, υἱὸς Μασέκ τῆς οἰκογενεῆς μου ἔστος Δα- μασκὸς Ἐλιέζερ. διώκεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ, ὡς διωκόμενος λέγεσθαι τὰ ἀμφοτέρω, τότε Δαμασκὸς καὶ τὸ Ἐλιέζερ. ἴσως δὲ καὶ ὡς ἐκ δύο τελείων συγκείμενον.

ΑΔΗΛΟΥ. Δύο προσηγορίας εἶχεν· ἔχ' ὅτι Δαμασκὸς ἡ πόλις ἐξ αὐτῆς ταύ- της τῆς οἰκογενεῆς Ἀβραμ προσηγορεύθη, ἢ εἰ ἀρχαιότερος ἐτύγχανεν. καὶ ἔχομεν γὰρ λέγειν, εἰ ἡ Δαμασκὸς ἐξ αὐτῆς ἔχει τὸ ὄνομα.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τὸ, Δαμασκός, ἢ Ἀβραάμ Δαμασκίως λέγει, τρεῖςιν ὁ ἐκ Δαμασκῆ, ὅθεν καὶ αὐτὸς ἡ μήτηρ. τινὲς δὲ τῶν Φαριν εἶναι τὸν ἐπὶ τῆς οἰκίας τῷ Ἀβραάμ πιστὸν οἰκέτῳ.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ δὲ υἱὸς Μασέκ τῆς οἰκογενεῆς μου, ἔστος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ. τρεῖςιν γενήσεται μοι λοιπὸν ὁ ἐκ τῆς οἰκο- γενεῆς, αἵματος Φίλημα· τῷ γὰρ ἐστὶ τὸ, Δαμασκός· καταλογιζήσεται δὲ καὶ εἰς ἀντὶληψιν καὶ ἐπικερίαν τῷ πατρὶ Θεῷ. τῷ γὰρ πάλιν τὸ, Ἐλιέζερ. ὁμοίον ἐν, ὡς εἰ λέγοι σαφῶς, ἀντ' αἵματος τῷ γνη- σίᾳ καὶ ἀγάπῃ τῆς αὐτοῦ, αἵματος Φίλη- μα καὶ ἀντὶληψις ὁ πατὴρ Θεῷ καθάπερ ἐξ ἀνάγκης ὁ οἰκογενεῆς μου γενήσεται, ἔσται δὲ μου καὶ κληρονόμος.

γ. Καὶ εἶπεν Ἀβραμ, ἐπειδὴ ἐμοὶ ἐκ ἔδωκας σπέρμα· ὁ δὲ οἰκογενεῆς μου κληρονομήσει με.

ΙΩΑΝΝΟΥ. (2) Ἐπειδὴ μισθὸν αὐτῷ ἐπηγγείλατο, καὶ πολὺν μισθόν, ἐκφαί- νων αὐτῷ τῆς ψυχῆς τῷ λύπῳ, καὶ τῷ ἐγγονομνίῳ αὐτῷ ἀδυσμίαν τῆς ἀπαίδας· ὅθεν, Φησὶ, δέσποτα τίμοι δώσεις; ἰδὲ γὰρ λοιπὸν εἰς γῆρας ἔχατον ἐλαύνων, ἄτεκνος ἀπόλυμαί. καὶ ἵνα τὸν εὐπλάγ- χον δεσπότην ἐπισπᾷσθαι, καὶ μέχρι τῆς ἔσσης· ἀλλὰ τί Φησιν; ὁ υἱὸς (3) τῆς οἰκο- γενεῆς μου· ἐπειδὴ ἐκ ἔδωκας μοι σπέρμα· ἔστος κληρονομήσει με. πολλῶν ἐπίτασιν τῆς οδῶν τῆς ἐν τῇ-ψυχῇ ἐκφαίνει τὰ ῥήματα. μόνον γὰρ ἐχί Φησι πρὸς τὸν Θεόν, ἐδὲ τῶν αὐτῶν ἡξιώθῃ, ὧν ὁ οἰκο- γενεῆς. ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἄτεκνος καὶ ἄγονος ἀπελούσομαι, ὁ δὲ οἰκογενεῆς μου κληρονο- μῆται τὰ παρὰ σὲ μοι δωρέμενα. καὶ ταῦ- τα ἅπαξ καὶ δις ὑπόχεσιν παρὰ σὲ δε- ξάμενος, ὅτι τῷ σπέρματί μου ὡσεὶ τῷ γλῶ ταύτῳ.

δ. Καὶ εὐθὺς Φωνὴ Θεοῦ ἐγένε- το πρὸς αὐτόν, λέγουσα, καὶ κληρο- νομήσει σε ἔστος· ἀλλ' ὅς ἐξελεύσεται ἐκ σὲ, ἔστος κληρονομήσει σε.

*** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐστὶν ἡ Φωνὴ, πλη- γὴ αἰέρος, ἢ τὶ τὸ γινόμενον εἶδος περὶ τὸν αἶρα, πρὸς ὃ βέλεται τυπῆν τὸ Φωνῆν. οἱ μὲν διὰ σαρκὸς ὁμιλῶντες ἀλλήλοις, πλήττοντες τὸν αἶρα, καὶ οἰοῦναι τύπον τινα καὶ εἶδος ἐπιβάλλοντες αὐτῷ. ὡς δὲ διὰ τῆς πνεύματος πρὸς τὸ Φθάνειν μέχρι τῆς ἀκοῆς τῆς πρὸς ὃν γίνεται· ἢ δὲ τῷ Κυρίῳ Φωνῇ, ἑτερογενεῆς τίς ἐστι. Φαντα- σιῶντος τῷ Θεῷ οἷς ἀκῆν βέλεται τῆς Φωνῆς αὐτῆς. ὡς ἀναλογίαν ἔχειν τῷ Φαντασίᾳ ταύτῳ πρὸς τῷ ἐν οὐαίροις γινόμενῳ. καὶ γὰρ ἐκεῖ, ἐχί τῷ ἔξωθεν αἰέρος πληγόντος, εἰσέπεσε διὰ τῆς ἀκοῆς τῶν λεγομένων ἢ αἰσθησῶν, ἀλλ' αὐτῷ τῷ ἡγεμονικῷ παραδεξαμένῳ τὰ νοήματα, τῇ μνήμῃ τῶν θεασαμένων πέφυκε παραμέ- νειν. ἐγένετο ἡν πρὸς τὸν Ἀβραάμ Φωνή,

Ο 3

διότι

(1) Ὁ μὲν Ἀκύλας, ὁ υἱὸς τῷ ποτίζοντος οἰκίαν μου· ὁ δὲ Θεοδοσίαν, καὶ ὁ υἱὸς τῷ ἐπὶ τῆς οἰκίας μου. ἀλλὰ ταῦτα, ὡς εἴκοι, ἀλλὰ τινὲς τῆς Γραφῆς μεταφρασθεῖς εἰσὶν.

(2) Τῷ Χρυσοστόμῳ.

(3) Ὁ υἱὸς Μασέκ τῆς οἰκογενεῆς μου. αὐτόμ. 4. τῆς ἐν Παρισ. ἐκδ.

διότι εἶχεν ὥτα ἀκύνει δινώμενα τῶν αὐτο-
λῶν τῷ Θεῷ, κατὰ τὸ ἀφανὲς ἀνιχνεύοντος
αὐτῷ τῷ θείῳ βελήματος.

ε. Ἐξήγαγε δὲ αὐτὸν ἔξω, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβλεψον δὴ εἰς τὸν
ἐρανό, καὶ ἀρίθμησον τὰς ἀστέρας,
εἰ δυνήσῃ ἐξαριθμῆσαι αὐτάς. ἔτως
ἔσαι τὸ ἀπέρμα σθ.

*** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ εἶδεν
αὐτὸς τὴν πρὸς τὸ ἐξελεῖν προθυμίαν,
αὐτὸς αὐτὸν πρὸς τὸ τέλειον τῆς ἐνε-
ργείας ἐχειραγώγησεν. αὐτὸς γὰρ καὶ
ἑαυτὸν ἐχ οἷός τε ἡμῶν ποιῆσαι. διὰ τῆτο
καὶ ἐπὶ μὲν τῷ πρώτῳ προσάγματι, εἰ
ἐξελεῖται ἔξω, ἐπαγγελίαν λαμβάνει τῆς
ἀπολαύσεως· ὅτε δὲ ἐξήγαγεν αὐτὸν ὁ
Θεός, ἐδίδασκεν αὐτὸν τὰ ἄνω ζητεῖν, ὅ
ὁ Χριστός ἐστι.

ΛΗΛΟΥ. Τὸ μὲν κατὰ σάρκα ἀπέρ-
μα, ὡσεὶ ἄμμον τῆς γῆς καλεῖ· τὸ δὲ ἐξ
ἐθνῶν, ἥτοι ἐξ ἐπαγγελίας, τοῖς ἐρανοῖς
ἀστροῖς παραβάλλει, ὡς ἐν ἐρανοῖς ἔχουσι
τὸ πολίτευμα.

ΛΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ ἀπέρμα εἶρηται
τὸ, ἔτω· ζητήσεις τὸν ἐξ Ἀγαρ καὶ Χετ-
τῆρας.

*** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Οὐρανίοις ἀστροῖς, καὶ
ψάμμῳ θαλαττῇ παρεκάσαν τὸ τῷ Ἀ-
βραάμ ἐπηγγέλατο ἀπέρμα ὁ Θεός, μη-
νῶν ὅτι τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν διαλαμπύσει,
(οἱ οἱ ἦσαν οἱ Προφῆται, καὶ οἱ δίκαιοι, Ἀ-
πόστολοι καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν πισύσαντες,
Ματθ. 5. 16. οἵς ὁ σωτὴρ μὲν ἔφη, λαμπύατω τὸ φῶς
τῶν ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ Ἀπό-
στολος, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσ-
μῳ) τινὲς δὲ χαμαιπετεῖς καὶ χαμαιζῆλοι
ἀλώσονται, ἀβέβαιοί τε καὶ ὑπὸ παντὸς
ἀνέμου περιφερόμενοι, οἵτινες καὶ ἐξούτε-
λιθίσονται, ὡς ψάμμος θαλαττῇ τε καὶ
ἀκαρπος λογιζόμενοι.

ς. Καὶ ἐπίστευσεν Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ,
καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

*** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὡς εἰσὶν ἔν, ἡ
δικαιοσύνη τετράγωνός ἐστι, πάντοθεν ἴση
καὶ ὁμοία, ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν ἀποχῇ
κακῶν, ἐν ὑποψίᾳ, ἐν τελειότητι γνωσι-
κῇ, ἔδαμῃ ἔδαμῳς χωλῶδους, ἵνα μὴ ἄδι-
κος τε καὶ ἄνιστος φανῇ. ἡ μὲν ἔν τις ἐστὶ
δίκαιος, πάντως ἔστος καὶ πιστός· ἡ δὲ πι-
στός, ἔδέπω καὶ δίκαιος· τὴν κατὰ προκο-
πὴν καὶ τελείωσιν δικαιοσύνην λέγω, καὶ
ἡ ὁ γνωσικὸς δίκαιος λέγεται. αὐτίκα
τῷ Ἀβραάμ πιστῷ γενομένῳ ἐλογίσθη εἰς
δικαιοσύνην, εἰς τὸ μᾶζον καὶ τελειότερον
τῆς πίστεως προβεβηκότι. ὁ γὰρ ὁ ἀπε-
χόμενος μόνον τῆς κακῆς πράξεως δί-
καιος, εἴαν μὴ προσεξεργάσῃται καὶ τὸ εὖ
ποιεῖν καὶ τὸ γινώσκειν. δι' ἡμῶν αὐτίαν, τῶν
μὲν ἀφεκτέον, τὰ δ' ἐνεργητέον.

ζ. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν, ἐγὼ ὁ
Θεός ὁ ἐξαγαγὼν σε ἐκ χώρας Χαλ-
δαίων, ὥς θανάσοι τὴν γῆν ταύτην
κληρονομήσαι.

η. Εἶπε δὲ, δεσποτα Κύριε, κα-
τὰ τὴν γνώσομαι, ὅτι κληρονομήσω
αὐτήν;

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς Ἀβραάμ πιστός
ὀνομάζεται εἰρηκῶς τῷ Θεῷ, κατὰ τὴν
γνώσομαι τῆτο, ὅτι κληρονομήσω αὐτῷ;
Τὸ κατὰ τὴν γνώσομαι τῆτο ἐκ ἀπιστηνότη-
τες ἐσιν, ἀλλὰ μαθεῖν ποθόντος τῆς κληρο-
νομίας τὸν τρόπον. ἐπειδὴ γὰρ εἴωρα πλή-
θη μυρία τῷ Παλαιστίνῳ οἰκόντα, μα-
θεῖν ἡβλήθη τίνι τρόπῳ παραλήψεται
τῆς γῆς ἐκείνης τὴν δεσποτείαν· πολέμῳ
νόμῳ, ἢ δίχα πολέμῳ· ζώντων ἐκείνων,
ἢ ἀναιρεμένων. τῆτε χάριν μετὰ τὴν
θυσίαν ὁ τῶν ὅλων ἔφη Θεός, γινώσκων
γνώσῃ, ὅτι πάροικον ἔσαι τὸ ἀπέρμα σθ ἐν
γῇ ἐκ ἰδίας· καὶ δαλώσας αὐτάς, καὶ κα-
κώσας αὐτάς, καὶ ταπεινώσας ἐτη τε-
τρακόσια. τὸ δὲ ἔθνος, ὃ ἐὰν δαλώσῃσι,
κρινῶ ἐγώ. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐξελεύσον-
ται ὡς μετὰ ἀποσκυθῆς πολλῆς. σὺ δὲ
ἀπελθὼς πρὸς τὰς πατέρας σου ἐν εἰρήνῃ,
τραφεῖς ἐν γῇ καλῇ. τετάρτη δὲ γε-
νεᾶ ἀποσραφίσονται ὡς. ἔπω γὰρ ἀνα-
πεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι τῶν Ἀμορραίων
ἕως τῆς νυκτός. ἐκ τῆς θείας ἀποκρίσεως
εἰς γινώσκειν τὸν τρόπον τῆς ἐρωτήσεως.
ἐπειδὴ εἶπε, κατὰ τὴν γνώσομαι, ὅτι κλη-
ρονομήσω αὐτῷ, ἐδίδάχθη ὅσον μὲν πα-
ροικήσας χρόνον, καὶ ὅπως ταλαιπωρή-
σας, ὅσης δὲ ἀξιώθῃσονται προμηθείας,
τῶν μὲν πολεμήσας ἐθελόντων αὐτοῖς κο-
λαδισομένων, τῶν δὲ τὰ ἐκείνων καρ-
πώσας. καὶ ὅτι τῶν αὐτῶν μηδε-
μίαν πείραν λαβὼν, ἐν εἰρήνῃ καταλύσει
τὸν βίον. ἐδίδαξε δὲ καὶ τῆς ἀναβολῆς
τὴν αἰτίαν, ἵνα μή τις τοπάσῃ διὰ τὸ πλη-
θος τῶν ἐνοικούντων μὴ διωθῶν τὸν δε-
σπότην Θεὸν τῆς γῆς ἐκείνης αὐτοῖς πα-
ραδόναι τὴν δεσποτείαν. ἔφη δὲ ἔτως,
ἔπω γὰρ ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι
τῶν Ἀμορραίων ἕως τῆς νυκτός. ἔπω, φησὶν,
ἄξια πανωλεθρίας πεπράχασιν. ὁ χρὴ
δὲ πρὸς τῆς ἁμαρτίας ἐκ προγνώσεως ἐπε-
νεχθῆναι τὴν τιμωρίαν. ὅτι δὲ ὑπῆρχον
κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν καὶ οὐσεβεῖς, δη-
λον ἐκ τῆς Μελχισεδέκ, καὶ τῆς Ἀβιμέλεχ,
καὶ τῶν τῷ Χεβρὼν οἰκόντων. καὶ γὰρ
ἐκείνοι πολλῆς τὸν πατριάρχῃ θραπείας
ἠξίωσαν. καὶ ἐσιν ἀκῶσαι αὐτῶν βοών-
των, βασιλεύς εἰ σὺ παρα Θεῷ ἐν ἡμῖν,
ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς μνημείοις ἡμῶν θάψον
τὸν νεκρόν σου.

θ. Εἶπε δὲ αὐτῷ, λάβε μοι δά-
μαλιν τριετίζσαν, καὶ αἶγα τριετί-
ζσαν, καὶ κριὸν τριετίζοντα, καὶ τρυ-
γόναν,

- ι. γόνα, καὶ περισεράν. Ἐλαβε δὲ αὐ-
τῷ ταῦτα πάντα, καὶ διέειλεν αὐτὰ
μέσον, καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἀντιπρόσω-
πα ἀλλήλοις. Τὰ δὲ ὄρνεα δὲ διέειλε.
ια. Κατέβη δὲ ὄρνεα ἐπὶ τῷ σώματι, ἐπὶ
τῷ διχοτομήματι αὐτῶν· καὶ συνεκά-
θισεν αὐτοῖς Ἀβραάμ.

» **ΙΩΑΝΝΟΥ. (1)** Λάβε μοι δάμαλιν
» τριετίξσαν καὶ αἶγα τριετίξσαν καὶ κριὸν
» τριετίξοντα, καὶ τρυγόνα, καὶ περισεράν.
» Ὅρα πῶς ἀνθρωπίνως ποιεῖται πρὸς αὐ-
τὸν τὰς σιωθήκας. καθάπερ γὰρ ἐπὶ
τῶν ἀνθρώπων, ὅταν τινὶ ὑποχώμεθα,
βελόμενοι πῖσαι τὸν τῷ ὑπόχρῃ δεχό-
μενον, ὥστε μὴ ἀμφισβᾶλλειν περὶ τῶν ἐπαγ-
γεληθέντων, σημειόν τι παρέχομεν καὶ ἐνέ-
χυρον, ἵνα πρὸς ἐκεῖνο ὄρων, εἰδέναι ἔχη,
ὡς πάντως εἰς ἔργον ἐκβήσεται τὰ ἐπηγ-
γελημένα· ἔτω καὶ ὁ Φιλάνθρωπος δεσπό-
» της, ἐπειδὴ εἶπε, κατὰ τὴν γνώσομαι τῆ-
» το; Φησὶν, ἰδὲ καὶ τέτοιοι παρέχω· λά-
» βε μοι δάμαλιν τριετίξσαν, καὶ αἶγα, καὶ
» κριόν, καὶ τρυγόνα, καὶ περισεράν. Δέα
» εἰς πόσῳ παχύτητα κατελθεῖν καταδέ-
χεται ὁ δεσπότης διὰ τὴν πληροφориάν τῆ
» πατριάρχης. ἐπειδὴ γὰρ τὸ παλαιὸν ἔτως
» ἡ αὐτοῖς ἔδος σιωθήκας ποιεῖσθαι, καὶ
» διὰ τῶν αὐτὰς βεβαιῶν, ταύτῃ καὶ αὐ-
» τὸς ἔρχεται τῷ ὁδόν.

» **ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Τῷ Ἀβραάμ ζητῶν-
» τος σημεῖον παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ λέγοντος·
» δέσποτα Κύριε, κατὰ τὴν γνώσομαι, ὅτι
» κληρονομήσω τὴν γῆν; εἶπεν ὁ Θεός· λά-
» βε μοι δάμαλιν τριετίξσαν, καὶ κριόν
» τριετίξοντα. ἐν τοῖς τρισὶν ἔτεσι τὸ τέ-
» λειον τῶν ζώων, καὶ τὸ πρὸς γενήσιν
» ἐπιτήδειον ἐκλεγόμενος. τρυγόνα δὲ καὶ
» περισεράν χρόνῳ δὲ περιέγραψε, διὰ τὸ
» δοῦναι τὰ ζῶα ταῦτα τῇ γεννήσεως ἀρ-
» χεῖν.

» **ΑΔΗΛΟΥ.** Οὐ νομοθετεῖ θύειν τὸν
» Ἀβραάμ ὁ Θεός, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ
» τὰς ὀρκωμοσίας διὰ τοιούτων ἐβεβαίωσαν.

» **ΑΔΗΛΟΥ.** Δάμαλιν τριετίξσαν, καὶ
» κριόν, καὶ αἶγα. καὶ ταῦτα μὲν διχοτο-
» μεῖ, τῷ δὲ τρυγόνα καὶ περισεράν ἀτμη-
» τα ἀφίησι, δηλῶν τῷ τῶν τριῶν γενεῶν
» καταδύλωσιν καὶ τιμωρίαν, καὶ τῷ ἐν τῇ
» ἐρήμῳ διατριβῇ, ὡς αἱ τρυγόνες· καὶ
» τῷ εἰς τὰ οἰκία ἐπάνοδον, καὶ σιωοίκη-
» σιν, ὡς αἱ περισεράν· καὶ τῷ τῶν ἐναν-
» τίων καταδρομῇ, ὡς τῷ τῶν ὀρνέων·
» καὶ τῷ ἐκ τῶν φυλακῶν ὑπὸ τῷ Θεῷ
» ῥαδίως ἀποδιωκομένων, ὡς τὰ ὄρνεα
» ὑπὸ τῷ Ἀβραάμ. (2)

» **ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ.** Διατὶ δὲ προσέταξε
» δάμαλιν τριετίξσαν, καὶ κριὸν τριετίξον-
» τα, καὶ τὰ ἑξῆς τυθῶν; Αἰνίγματα
» ταῦτα ἡ τῶν τῷ γένει συμβησομένων.
» τοιγάρτοι μετὰ τὰς θυσίας ἐπήγαγε,

» **Α.** γινώσκων γνώσει, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ
» σπέρμα τῶ ἐν γῇ ἐκ ἰδίας· καὶ προσέθηκε,
» **Β.** τετάρτη δὲ γενεὰ ἀποσφραγίσονται ὡς.
» διὰ τὸ τρία τῶν καθαρῶν τετραπόδων,
» καὶ ἕκαστον τριετὲς τυθῶναι προσέταξεν,
» εἰς δῆλωσιν τῶν τριῶν γενεῶν, αἱ παροι-
» κῆσαι διατελέσασιν. ἡ δὲ τρυγόν, τῷ
» γενεῶν ἐκείνῳ ἐνέφωκε, τῷ οἶονε ἀπο-
» πλάσαν μὲν, καὶ ἐξελεῖσθαι ἐξ Αἰγύπτου,
» ἐν δὲ τῇ ἐρήμῳ κατασκηνώσασαν. Φιλέ-
» ρημον γὰρ τὸ δὲ τὸ ὄρνεον. ἡ δὲ γε περι-
» σερά τῷ ἄλλῳ γενεῶν παρεδήλα, ἡ τῷ
» ἐπηγγελμένῳ ἀπελάμβανε γῆν. ἡμερον
» γὰρ τὸ ζῶον, καὶ ταῖς οἰκίαις ἐμφιλοχω-
» ρῶν. διάτοι τὸτο, τὰ μὲν δὲ διέειλεν, ὡς
» τῷ τῆς δελείας ἀπαλλαγῇ ἀντιπρόσωπα,
» τὰ δὲ τετράποδια διέειλεν, ἐπεὶ τῷ ἐν Αἰ-
» γύπτῳ κακῆχίαν ἐσήμαινε. τὰ δὲ γε ἐφι-
» πλάμενα τοῖς διχοτομήμασιν ὄρνεα. ἅπερ
» ὁ πατριάρχης ἐκ τῶν ἱερέων ἐξήλαυνε,
» **Γ.** τῷ Φονικῷ τῶν Αἰγυπτίων προηνίττετο
» γνώμῃ, ἡ ἀπρακτον ἀπέφωκεν ὁ δεσπό-
» της Θεὸς τὰς πρὸς τὸν Ἀβραάμ ἐμπεδῶν
» ὑποχέτας. ὡς γὰρ ἐν τῷ τύπῳ τῆς
» σαρκωδὸς ὄρνεις ἐξήλαυνεν Ἀβραάμ,
» ἔτως ἡ τιμὴ τῷ Ἀβραάμ τῆς Αἰγυπτίας
» ἐκόλασε. τὸ δὲ περὶ ἡλίκ δυσμᾶς ὁφθῆ-
» ναι τὸν καπνίζομενον κλίβανον, καὶ τὰς
» τῆ πυρὸς λαμπάδας, ἐδήλα μὲν καὶ τὸ
» δεχθῆναι τὰ θύματα, προσήμαινε δὲ καὶ
» **Δ.** τῷ παρὰ τὸ τέλος τῆ προρρήθῆτος χρό-
» νου ἐσομένη ἐπιφάνειαν τῆ τῶν ὁλων Θεῷ.
» διὰ πυρὸς γὰρ ἐπεφάνη καὶ Μωσῇ τῷ νο-
» μοθέτῃ, καὶ μετὰ ταῦτα παντὶ τῷ λαῷ.
» ἐδίδασκε δὲ πρὸς τέτοις, καὶ ὅτι ταῦτα
» ὕψερ νομοθετήσαι τὰ ζῶα προσφάραται.
» τινες δὲ φασιν, ὅτι βεβαίως δεῖται βελό-
» μενος τῷ ὑπόχρῳ ὁ Θεός, κατὰ τὸ κρα-
» τὴν ἔδος ἐποίησατο τὰς σιωθήκας. εἰ-
» δασιν γὰρ, ὡς φασὶν, διχῇ τὰ ἱερέα δια-
» ρῶντες, ἔτω ποιεῖσθαι τὰς ὀρκας. ἐγὼ δὲ
» **Ε.** καὶ ταῦτα κακῆνα τέθεικα, ἵνα τὸ δοκεῖν
» ἀληθέστερον οἱ ἀτυγχάνοντες δεξοῖται.

» **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ἐδήλων μὲν ἄρα διὰ
» τῶν ὑπρεπιδικῶν ζώων αἱ γενεαὶ· διὰ
» δὲ τῆς τριετὸς αὐτῶν, τὸ νεάζον ἔτι τῆς
» λαῶ, καὶ ἐν ἀκμῇ καθεστὸς. καὶ ἡ μὲν δά-
» μαλις πρώτη ληφθεῖσα, τῷ πρώτῳ ἐ-
» κότως ἐσήμαινε γενεῶν· ὡς γὰρ ἡ δάμα-
» λις ἀδάμαστος ἐστίν, ἀπαιρὸς ἔσται ζυγῶν, ἔτω
» καὶ ἡ τῆς εἰς Αἰγύπτου καταελθόντος λαῶ
» πρώτη Φορὰ τῆς αἰγυπιακῆς σκληραγω-
» γίας ἐλθούσα διεφύλαχθη· ἡ δὲ αἰξ
» δούτερα παρελήφθη μετὰ τὴν δάμαλιν,
» διὰ τὸ τῷ δούτερον γενεῶν προαντίτεταται.
» ὡς γὰρ ἡ αἰξ βραχεία μὲν τοῖς δε-
» σπότης παρέχει τῷ πρόσδοτον, παρέχει
» δ' ὅμως, ἔτω καὶ ἡ τῆς λαῶ δούτερα Φορὰ
» δελείαν τοῖς Αἰγυπίοις, εἰ καὶ μὴ πολλῇ,
» ἀλλ' ὅμως παρέχει. τρίτος δὲ ὁ κριὸς προ-
» σαχθεῖς, τῷ τρίτῳ ἀντίκρυς προεμή-
» νυν. ὅ,τε γὰρ κριὸς πλείονα δίδωσιν ἐξ
» αὐτῆς

(1) Τῷ Χρυσόστομῳ.

(2) Τέτοις ὅμοια καὶ τὰ τῷ Προκοπ. τὰ ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

αὐτῶ τῷ δεσπότῃ τὸν πόρον. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπεκαρπώσαντο μάλιστα τὴν τρίτῃ γενεᾷ οἱ Αἰγύπτιοι. ἦγε μὲν τρυγῶν μετὰ τῆς περισερᾶς τὰς ἐξελθόντας ἐξ Αἰγύπτου δηλοῖ. καὶ ἡ μὲν τρυγῶν, ὡς Φιλέρημος ὄρνις, τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ διαγενόμενον γνωρίζει λαόν· ἡ περισερὰ δὲ, ὡς ἡμερος, καὶ ἀνθρώποις ἅμα κατοικῆσα καὶ αὐλισκομένη, τὸν ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας κατοικησάντα λαόν. τὰς γὰρ ἔνεκον τὴν τε δάμαλιν καὶ τὴν αἰγά, καὶ Β τὸν κριὸν ἐν μέσῳ διεῖλε, καὶ τέθεικεν αὐτὰ ἀντιπρόσωπα. διὰ μὲν τῆς τομῆς, τὴν ἐν τῇ παροικίᾳ θλίψιν αὐτῶν καὶ τὴν σωτηριῶν ὑπεμφαίνων· διὰ δὲ τῆς θέσεως τῆς ἀντιπρόσωπων, τὸ τῆς δαλείας ἀλλήλοις αὐτὰς συμμετερχομένην δηλῶν. τὴν μάλιστα τρυγῶν, καὶ τὴν περισερὰν ἐφύλαξεν ἀδιαίρετον, ὡς τῶν ἐξελθόντων τὴν Αἰγύπτου, τῆς αἰγυπτιᾶς ἀπαλλαγόντων ταλαιπωρίας. ἡ δὲ ἐπὶ τὰ διχοτομήματα τῶν ὀρνέων κατάλησις, τὴν κατὰ τὴν λαὸν Αἰγυπτίων ὀρμὴν προεμύνησε. τὸ δὲ συγκαταθεῖν αὐτοῖς ἀποσοβέντα τὸν Ἀβραμ, ἐδείκνυ τὴν Θεὸν τὴν περὶ τὸν λαὸν πρόνοιαν ἐσομένην διὰ τὰς πρὸς τὸν Ἀβραμ ὑποχέσεις. (1)

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἐποίη ταῦτα ὁ ἀγαθὸς Θεὸς, ὅμῃ μὲν δεικνύς, ὅτι ἐν μέσῳ γνόφῳ, καὶ πυρὸς, καὶ σαλπύγων λαλήσας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Φοβήσιν αὐτὰς ἔμελλεν, ὡς λέγειν, μὴ λαλείτω ἡμῖν ὁ Θεός, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν, καὶ δώσιν τὸν θυσιῶν νόμον· ὅμῃ δὲ ὡς περὶ ὄρκῳ, τῷ διὰ τῶν διχοτομημάτων· ἔτω γὰρ ὡς ἔθος τοῖς παλαῖοις ποιῆσαι ἐν νόμῳ τὰς σωθῆκας· πιστεύοντες περὶ ὧν ἐπηγγέλατο τῷ Ἀβραμ, καὶ τὸν τῆς κληρονομίας τρόπον, ὃν ἤτησε μαθεῖν, καὶ λόγοις προειπὼν, καὶ ἔργοις προδιδάξας.

ΚΤΡΙΔΟΥ. Χαλδαίοις ὡς ἔθος καὶ ἐν ὑπολήψει χρηστῇ καὶ ἀδιαβλήτῳ παντελῶς, περιεργάζεσθαι λεπτῶς τῶν ὀρνέων τὰς πτήσεις. ἡφίει δὲ ἐν οἰκονομικῶς ὁ τῶν ὄλων Θεός, ἐξ ὧν ἡδεῖ, καὶ δρᾶν ὡς ἔθος τισὶ παιδούεσθαι τὰ ἐσόμενα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διεμορφῶτο δὲ πάλιν ὡς ἐν εἶδει πυρὸς ἡ θεία τε καὶ ἀχραντος φύσις. εἰ δὲ ἐπιπίπτει τοῖς θυμασι τὰ τῶν

ὀρνέων βδελυρώτατα, καὶ σαρκοφαγεῖν εἰσθότα, εἴτα σεσόβηκεν Ἀβραμ, ξένον ἔδεν. ἔ γὰρ ὡς ἀκόλυστον τὰ εἰς ὄρκον χρεῖαν παρελημμένα, παραρρίπτειν πρὸς ὑβρίν τοῖς τῶν ὀρνέων βδελυρώτατοις, καίτοι τῶν ὄρκων ἔπω τετελεσμένων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἔθος ὡς Χαλδαίοις ἀσφαλεστέρας ποιῆσαι τὰς ὄρκους διὰ μέσων τῶν διχοτομημάτων ἴσιν, καὶ οἰονείπως ἀναφωνῆσαι, μὴ γινώσκω ὡς τὰδε. κατὰ ἐν τὴν σωτήριαν τῶν Χαλδαίων τὸν ὄρκον ἐκπληροῖ τὸ θεῖον ἐν εἶδει πυρὸς νοόμενον.

ιβ. Περὶ δὲ ἡλίας δυσμὰς ἔκασις ἐπέπεσε τῷ Ἀβραμ, καὶ ἰδὲ φόβος σκοτεινὸς μέγας ἐπιπίπτει αὐτῷ.

Γ ΑΚΤΛΑΣ Τὸ ἔκασις, Κάρσος. ΣΥΜΜΑΧΟΣ, Κάρσος.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Περὶ δὲ ἡλίας, Φησί, δυσμὰς. ἡ τῆς ἡμέρας συμπλήρωσις, τὴν συμπλήρωσιν τῶν χρόνων δηλοῖ. ἔκασις δὲ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν Ἀβραμ, καὶ ἰδὲ μέγας φόβος καὶ σκοτεινὸς ἐπιπίπτει αὐτῷ, πρὸς τὸ ἀμετεώρισον αὐτόν, οἶμαί γε. γινώσκων, καὶ σωτῆρα μένον ἐν τῷ τῶν λεγομένων ἀκρόασιν. (2)

ΔΗΛΟΥ. Τὰ σκυθρωπὰ ἔδει ἀπαγγεῖλαι περὶ ἡλίας δυσμὰς, καὶ ἐξεσηκώτι, ὡς φόβος ἐφωτεινῆς, ἀλλὰ σκοτεινῆς ἐπιπεσόντος τῷ πατρὶ τῶν πησομένων τὰ προφητεύοντα.

ΔΗΛΟΥ. Ἐκασις ἐπέπεσε τῷ Ἀβραμ. Τετέστιν ἔξω τῆς τῶν παρόντων αἰδήσεως γενόμενος κατέστη τὴν διάνοιαν εἰς θεωρίας τῶν ἀποκαλυπτομένων.

ιγ. Καὶ ἔρρεθη πρὸς Ἀβραμ, γινώσκων γνῶσιν ὅτι πάρεστιν ἔσθαι τὰ σπέρμας ἐν γῇ ἐκ ἰδίας· καὶ δαλώσθαι αὐτὰς, καὶ κακώσθαι αὐτὰς τετρακόσια ἔτη. (3)

ΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι ἡ τετρας εἴτε μονάδων, εἴτε δεκάδων ἐπὶ κακώσεων κεῖται.

ΔΗΛΟΥ

(1) Τὸ ὑπόμνημα τῆτο ἐν τοῖς τῆ Θεοδωρίτου ἐκδομένοις ἐκ εὐρηται.

(2) Οὐδὲ τῆτο.

(3) Οἱ τῶν χρονολογούντων ἑαρχοὶ τοῖς τῆ Ἀποστόλου ἐπόμενοι ῥήμασι τοῖς ἐν τῇ πρὸς τὴν Γαλάτας ἐπιστολῇ, (ὡς κεφ. 3. εἰδ. 17.) τὰ 430. ἔτη ἔως ὧς ὄρισαν. τὴν γὰρ Χαναὰν ἐπηγγέλατο ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραμ ἀρχομένῳ τῇ 76. τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔτης. ἑκατονταετῆς δὲ ὄντος τῆς Ἀβραμ, γινώσκει ὁ Ἰσαὰκ ἀπὸ δὲ τῆς τῆς Ἰσαὰκ γονήσεως, ἄχρι τῆς τῆς Ἰακώβ, ἔτη 60. διήλθον. ὁ Ἰακώβ δὲ 130. ἐτῶν ὢν, ἦλθεν εἰς Αἰγύπτου. τῶν ἐν ἐτῶν τέτων, τῶντε 25. τῆς Ἀβραμ (τῶν γὰρ 75. ἀπὸ τῶν 100. ἀφαιρεμένων, τὸ λογικὸν 25.) καὶ τῶν 60. τῆς Ἰσαὰκ ἐπισυναπλομένων, τὸ ἀθροισμὸς 215. ἀλλ' ὁ Ἰωσήφ τεσσαρεσκονταετῆς ὢν, ὅτε ὁ πατὴρ αὐτῆς εἰς Αἰγύπτου παρεγγύετο, ἔζησε δὲ ἔτη 110. ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Ἀβραμ ἀρχῆς ἐπαγγελίας, ἄχρι τῆς τῆς Ἰωσήφ τελευτῆς, ἔτη 285. ἀπ' αὐτῆς δὲ, ἄχρι τῆς τῆς Μωϋσέως γονήσεως, ἔτη παρελθόν 75. ὡς δὲ ὁ Μωϋσῆς ὀγδοηκονταετής, ὅτε ἐξῆλθεν ἐξ Αἰγύπτου. ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Ἀβραμ ἀρχῆς ἐπαγγελίας, ἄχρι τῆς ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μετοικεσίας, ἔτη 440. (ὅρα τὰς σημειώσεις. τὰς ἐν σελ. 377. τῇ 4. τῇ Χρυσῇ. τόμ. τῆς κατὰ τὸ Παρίσι. ἐκδόσ.) ἐπεὶ δὲ ἐκ ἀκριβῶς δῆλον τὸ τῆς τῆς Ἀβραμ ἡλικίας ἔτος, καὶ ὁ δὲ ἀρχὴ τῆς χρονολογίας ταύτης ποιῆσθαι, ἐκ ἐπισφαλῆς τὰ περὶ τὰ 430. ἔτη εἶπεν τὰ 440. ὡς 430. ἐκλαμβάνειν.

Γαλ. 3. 17. **ΑΔΗΛΟΤ.** Περιοσά λέγει ὁ Ἀπόστολος ἔτη υλ' τά τε πρὸ τῆς διαθήκης τῆς πρὸς Ἀβραάμ καὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν ἐν τῇ ἐρήμῳ μέχρι τῆς νομοθεσίας.

» * **ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Καὶ ταπεινώσασιν αὐτὰς τετρακόσια ἔτη. Οὐ μάχεται τῷ (1)
Ἐξοδ. 12. 41. ἐν τῇ Ἐξόδῳ· ἐκεῖ γὰρ Φησὶ, (2) με-
» τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη ἐξῆλθον ἡ
» δύναμις Κυρίου. ἀνταῦθα δὲ, μετὰ τε-
» τρακόσια ἔτη. ὅπερ ἐμφαίνει καὶ τὰ τριάκοντα.

» * **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ἀλλ' ἀνταῦθα ἄν τις διαπορήσειε, πῶς ὁ ἔτη ἔφη δη-
λῶσαι αὐτὰς, καίτοι ἐδὲ τὰ ἡμίση τέτων πεποιηκότων αὐτῶν εἰς τὴν Αἰγύπτου. διὰ τὸτο δὲ ἔπειν, ὅτι εἰς τὴν Αἰγύπτου ποιή-
σασιν ἔτη ὅ, ἀλλ' αὖ γὰρ ἐκ ἰδία, ὥς διω-
θῶναι τοῖς ἔτεσιν, οἷς κατὰ τὴν Αἰγύπτου ἐποίησαν, σιωραῖ μείδαι καὶ τὸν χρόνον τῆ πατριάρχου, καὶ ὃν ἐκ τῆς Χαρρῶν ἐξελθῶν προσετάρχη. ἐξ ἐκείνου γὰρ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν αὐτῶν κατὰ δὴλον ἐποίησαν ἡ Γραφή, εἰπὼσα, ὅτι ἐβδομη-
κονταπέντε ἐτῶν ὡς, ὡς ἐκ ἐξῆλθον ἐκ Χαρρῶν. ἐξ ἐκείνου τοίνυν μέχρι τῆς ἐξο-
δος τῆς ἐξ Αἰγύπτου, ἐβλήθη τις ἀριθ-
μῆσαι, ὁρίσει σωζόμενον τὸν ἀριθμὸν. καὶ ἕτερον δέ ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι Φιλάνθρωπος ὢν ὁ δεσπότης, καὶ συμμετρῶν αἰετῇ ἀδι-
ναία τῇ ἡμετέρᾳ καὶ τὰς τιμωρίας, ἐπα-
δὴ εἶδεν αὐτὰς πεπονηκότας, καὶ τὰς Αἰ-
γυπτίους πολλῶν περὶ αὐτὰς τὴν ὁμότητα ἐπιδεικνυμένους, πρὸ τῆς ὁρίσεως καὶ τῆς τὴν ἐκδικίαν ἐποίησατο, καὶ πρὸς τὴν ἐλθού-
σαν αὐτὰς ἐπανήγαγε.

ιδ. Καὶ τὸ ἔθνος ὃ εἰς δαλεύ-
σωσι κρινῶ ἐγώ· μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὡς μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς.

ιε. Σὺ δὲ ἀπελεύση πρὸς τὰς πα-
τέρας σου μετ' εἰρήνης, τραφεὶς ἐν γή-
ρει καλῷ.

» **ΑΔΗΛΟΤ.** Πρὸς τὰς πατέρας σου τὸν Ἀβελ, τὸν Ἐνώε, τὸν Σήθ, καὶ τὸν Νῶε-
μοι νοεῖ.

ΑΔΗΛΟΤ. Σημειώτεον, ὡς πάντες πρὸ τῆς Χριστοῦ εἰς αἶνα τόπον ἐβάλλοντο με-
τὰ θάνατον, οἱ δίκαιοι, καὶ οἱ ἀσεβεῖς.

» * **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Οὐκ εἰπὼν ἀπο-
θανῆναι, ἀλλ' ἀπελεύσῃ, ὡς ἀποδημεῖν αὐτῶν μέλλοντος, καὶ μετῴσασθαι ἀπὸ πατρίδος
» εἰς πατρίδα. ἀπελεύσῃ, Φησὶ, πρὸς τὰς
» πατέρας σου, ὅς τὰς κατὰ σάρκα λέγων. πῶς γὰρ ἐπεὶ ἄπιστος ὡς αὐτῶν ὁ πατήρ; καὶ ἔχοντες ὡς τὸν πιστὸν πατριάρχην

Α εἰς τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ χρόνον ἀπελθῶν.
» χάσμα γὰρ μέγα ἐστὶ, Φησὶ, μεταξύ Λακ. 16. 26.
» ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν. τίνος ἔν ἐκείνῳ ἔρηκε,
» πρὸς τὰς πατέρας σου; τὰς δικαίους ἀνι-
τόμοις, τὰς περὶ τὸν Ἀβελ, τὰς περὶ
τὸν Νῶε, τὰς περὶ τὸν Ἐνώε.

» * **ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Νομίζοντες ὅτι μόνον τῷ Ἀβραάμ, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
» λέγεσθαι πρὸς τὴν ἐξοδὸν τὸ, σὺ δὲ ἀπελθῶ-
» σι πρὸς τὰς πατέρας σου· ἐκ ἐτι δὲ πᾶ-
» σιν ἀνθρώποις τὸ, μετ' εἰρήνης. τοῖς δὲ τετελειωμένοις, καὶ πνευματικῶς μακρο-
» μέροις γνωστοῖς καὶ τὸ, τραφεὶς ἐν γή-
» ρι καλῷ. ἐπεὶ πολιά ἐστι φρόνησις ἀν-
» θρώποις, καὶ σέφανος καυχῆσεως γῆρας, Ποσειδ. 16. 31.
» καὶ δόξα τοῖς ἀληθινοῖς καὶ θεοῖς πρεσβυτέ-
ροις αἰετῶς κοσμεσθαι αὐτὰς νοητῇ πολίᾳ.

ις. Τετάρτη δὲ γενεὰ ἀποσραφή-
σονται ὡς.

Γ * **ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Σημειώτεον, ὅτι ἡ γενεὰ ῥ' ἐτῶν. ἡ δὲ τετάρτη γενεὰ ἀ-
ριθμεῖται μετὰ τὴν τελευτῇ Ἀβραάμ, ἀπὸ Λυβὶ (ἢ Ἰακώβ) τῆ οἰκήσαντος τὴν Αἰγύπτου. Λυβὶ, Καὶ, Ἀβραάμ, (3)
» Μωϋσῆς. ἐν δὲ τῇ Ἐξόδῳ, πέμπτῳ Φησὶ Ἐξοδ. 13. 18.
» γενεάν, ἀπὸ Ἰακώβ.

» * **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Τετάρτη δὲ γε-
νεὰ. τὸτο, Φησὶ, πότερον μέτρον ἐστὶ
Δ μετρῶν ἕως ὅτε ἀξιοὶ γινώσκωνται θανάτου οἱ οἰκῶντες τὴν Παλαιστίνην, ἢ τῆς τῆς Θεοῦ μακροθυμίας; Ἀλλ' αὖ μέτρον τῆς αὐτῶν ἀμαρτίας, πάλαι ἦσαν ἀξιοί. ἡ γὰρ προ-
» θεσμία μετὰ τὸ μέτρον δίδεται, ὡς ἐπὶ τῆ κατακλυσμῶ τὰ ῥ' ἔτη. τέτοις δὲ ὡς.
» ὡς τὴν μακροθυμίαν βλάπτειν δοκεῖν. ἐπ' ἐκείνων γὰρ σιωπέμεν, ἀπαλλάττων
» πλείονων ἀμαρτημάτων, καὶ κωλύων εἰς πλείονας γενεὰς ἐπεκτείνεσθαι τὴν τῶν
» πονηρῶν διαδοχὴν· ἀνταῦθα μέντοι τὴν προθεσμίαν ἐξέτεινεν, εἰς τὸ πληθύναι
» μὲν τῆ Ἀβραάμ τὸ σπέρμα, γενέσθαι δὲ τὰ γενόμενα σημεῖα.

» **ΑΔΗΛΟΤ.** Τετάρτη γενεὰ. Τὸτο θεό-
» τερον μέτρον ἐστὶ μετρῶν, ἕως ὅτε ἀξιοὶ γινώσκωνται θανάτου οἱ οἰκῶντες τὴν Πα-
» λαιστίνην, τὴν τῆς Θεοῦ μακροθυμίαν νι-
» κήσαντες.

Ζ,» **ΑΔΗΛΟΤ.** Ἀποσραφήσονται ὡς οἱ ἀπόγονοι, τέτρετον πρόσωπον ἐκ τῶν ἀνιόντων συγγενῶν. οἷον, ὁ Λυβὶ κα-
» τήλθον εἰς Αἰγύπτου· ὁ δὲ Ἐλεάζαρ ὁ ἱε-
» ρεὺς ἦλθε σὺν τοῖς ἐξελεῖσθαι ἐκ γῆς Αἰ-
» γύπτου εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. ἢ ἐστὶν ἡ Φοινίκη, καὶ ἡ Παλαιστίνη, ὡς τότε καλεῖ-
» χον Χαναναῖοι. ὁ Λυβὶ ἔτεκε τὸν Καὶ, ἐξ
» ὁ Ἀβραάμ, ἐξ ὁ Ἀαρῶν, ἐξ ὁ Ἐλεάζαρ.

Οὕτω

(1) Τοῖς ἀνταῦθα τὰ ἐν τῇ Ἐξόδῳ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Οὐ γὰρ ἐξῆλθον ὡς πληρωθέντων τῶν ὅ, ἐτῶν ἐξῆλθον, ἀλλὰ μετὰ τὰ ὅ, ἔτη. ὅπερ ἐμφαίνει, κτ. ὁ αὐτ.

(3) Τὸν τῆς Μωϋσῆος πατέρα ὁ μὲν Φίλων, (ἐν τῷ περὶ τῆς εἰς τὰς περὶ αὐτὸν σινδὸν) Ἀβραάμ καλεῖ· ὁ δὲ Ἰάσηπος, (ἐν βιβλ. 2. κεφ. 5. περὶ Ἰουδαϊκ. ἀρχαῖων) Ἀμαράμιν.

Οὕτω γὰρ ἀναπεπλήρωνται αἱ Ἀμαρτίαι τῶν Ἀμορραίων ἕως τῆς νῦν.

**** ΕΠΙΦΑΝΙΟΤ.** Νῶε σωθεὶς ἀπὸ τῆς κατακλυσμῆς, καὶ ἡ αὐτὴ σύμβιος σὺν τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτῆς, καὶ ταῖς τρισὶν νύμφαις, μόνος διαιρῶν τὸν πάντα κόσμον τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτῆς, τῷ Σήμ, τῷ Χάμ, καὶ Ἰάφεθ διείλε. Καὶ μετ' ἕτερα. "Οτε ἔν ἔτω διηρέθησαν οἱ κληροί, συγκαλεσάμενος. Νῶε τὰς τρεῖς υἱὰς, ὥρισεν αὐτῶν ὄρκω, ἵνα μηδεὶς ἐπιβῇ τῷ κληρῷ τῶ ἀδελφῆ αὐτῆς, καὶ πλεονεκτήσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς. Χανααν δὲ πλεονέκτης ὢν ὁ υἱὸς τῆς Χάμ, ἐπὶ ἤλθε τῇ Παλαισινῶν γῇ, καὶ κατέχευεν αὐτῇ. καὶ ἐπεκλήθη ἡ γῆ Χανααν, διότι ἐν αὐτῇ κατώκησε καταλείψας τὸν ἴδιον κληρὸν, διὰ τὸ δοκεῖν καυματικόν. καὶ καθίσας ἐν τῇ γῇ τῆς Σήμ, τῇ νῦν καλῶμεν Ἰουδαία, ἐγέννησε τὰς υἱὰς τέτρως, τὸν τε Ἀμορραῖον καὶ Γεργεσαῖον, καὶ Φερεζαῖον, Ἰεβρσαῖον, καὶ Εὐαῖον, καὶ Ἀρκαῖον, καὶ Χετταῖον, καὶ Ἀσναῖον, καὶ Σαμαρταῖον, καὶ Σιδωνίον, καὶ Φιλιστῖον. διὰ τῆτο καὶ ὁ Κύριος λέγει ἐν τῷ νόμῳ, δεικνύς ὅτι αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἐν τῷ ὄρκῳ ἐπληρῶντο, ὡς λέγει· ἔγω ἐπληρῶθησαν αἱ ἁμαρτίαι τῶν Ἀμορραίων. διὰ τῆτο παρέμεναν ἐν τῷ ὄρῳ, χρονοτριβέμενοι ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἕως ἂν αὐτοκατακρίτης ἑαυτὰς ποιήσωσι, καὶ ἐπέλθωσι πρὸς πόλεμον τοῖς υἱοῖς τῆς Σήμ τοῖς ἡδικοῦμένοις. Σήμ γὰρ γεννᾷ τὸν Ἀρφαξάδ, Ἀρφαξάδ τὸν Κλωνᾶ, Κλωνᾶ τὸν Σαλαᾶ, Σαλαᾶ τὸν Ἐβερ, Ἐβερ τὸν Φαλέκ, Φαλέκ τὸν Ραγαβ, Ραγαβ τὸν Σερέχ, Σερέχ τὸν Ναχωρ, Ναχωρ τὸν Θάρρα, Θάρρα τὸν Ἀβραάμ, Ἀβραάμ τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ τὸν Ἰάδα, Ἰάδα τὸν Φάρες, Φάρες τὸν Ἐσρώμ, Ἐσρώμ τὸν Ἀράμ, Ἀράμ τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ τὸν Ναασών. ἐν χρόνοις Ναασών τῆς φυλάρχης τῆς Ἰάδα, καὶ ἐν χρόνοις Ἰησῆ τῆς Ναυῆ ἔλαβον οἱ υἱοὶ τῆς Σήμ τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, μηδεμιᾶς ἀδικίας ἐν μέσῳ ὑπαρχούσης, ἀλλὰ δικαιοκρισίας. ἔπεσεν ἔν τα τείχη Ἱεριχὼ αὐτόματα. ἡ γὰρ δικαιοσύνη ἐκδικεῖ τὴν ἀδικίαν. ἐν ἑπτὰ ἡμέραις περιεκύκλυν τὰ τείχη, καὶ ἐγένετο τὸ σάββατον, ἵνα πληρωθῇ ἡ δικαιοσύνη.

ΩΡΙΓΕΝΟΣ. "Ἰνα δείξῃ δι' ἁμαρτίας αὐτὰς οὐλόγως ἐκβαλλομένας. καὶ γὰρ ὅταν λέγῃ μετεμελήθην, ἔτῳ λέγει, ὁ πάσχει, ἀλλὰ τὴν γεγονυῖαν ἀτοπίαν παρίστησιν. ἔγω φησὶν ἐκτέλειπεν ὁσὶος ἐξ αὐτῶν, ἔγω τετελειωμένοι εἰσὶν ἁμαρτίαις. δέκα γὰρ δίκαιοι ῥύονται πόλιν, ἐκ ὀλίγοι δὲ τότε ἦσαν.

(1) Τὶ ἀράγε ταῦτα τῷ ὑπομνηματιστῇ βέλεται; ἢ ὅτι φλόξ μὲν, ἡ τῆς περικαρδίας αἵματος φλογώδης ζέσις· κλίβανος δὲ καπνίζομενος, ἡ τὴν ψυχὴν καταμαυρῶσα τῆς σαρκὸς ἡδονῆ· ἥλιος δὲ, ὁ ἐν ἡμῖν ὁρῶς βαίνων λόγος. ὅστις δὲ ἐν μὴ παρεκτραπῇ, καὶ χαυνωθείς διώῃ, ἐκ ἂν κατιχύσται ἡμῶν θυμὸς καὶ ἐπιθυμία. τότε γε ὅτε καὶ τὸ θεῖον ἡμῖν εἰσηγέται παράγγελμα, ἔωσαν ὑμῶν αἱ ὁσφύες περιεζωσμεῖαι, καὶ οἱ λύχνοι καϊόμενοι, (Λεκ. 12. 35.) καὶ μὴ ἐπιδύετω ὁ ἥλιος ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, (Εφεσ. 4. 26.) διὰ τῆς λύχνης καὶ ἡλίου, τὸν λόγον ὑπαντιπρόκειν. ὁ γὰρ τῷ σώματι ὁ ὀφθαλμὸς, τῆτο τῇ ψυχῇ ὁ λόγος.

12. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς, φλόξ ἐγένετο. καὶ ἰδὲ κλίβανος καπνίζομενος, καὶ λαμπάδες πυρὸς, αἱ διήλθον ἀνὰ μέσον τῶν διχοτομημάτων τῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Νοεῖται ἐν αἰδοὶ πυρὸς τὸ θεῖον κατὰ τὴν τῶν Χαλδαίων συνήθειαν τὸν ὄρκον ἀποπληρῶν. ἔτω καὶ διὰ Μωϋσέως ὁ νόμος ἐπὶ πυρὸς δίδεται.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Πρὸς δυσμὰς, ὅτι μετὰ χρόνον τὸ πρᾶγμα. Καὶ μετ' ὀλίγου. Τὸ δὲ περὶ ἡλίου δυσμὰς, προκοπῶν σημαίνει, διὰ τὸ παρεληλυθῆναι αὐτῷ τὴν τῆς παρούσης καταστάσεως ἡμέραν, ἵνα ἄλλη προκοπὴ αὐτὸν διαδέξηται, φθάνουσης ἐπ' αὐτὸν οὐλογίας.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ὁ κλίβανος τῆς πυρὸς, τῆς βωμῆς διασώζει τὸν τύπον. καὶ δηλοῖ ὅτι διὰ πυρὸς ἀνωθεν καταπεμπομένη δέξεται τὰς θυσίας Θεοῦ, ἡ χρηζών· ἡ γὰρ ἀνήλωσε τὸ πῦρ· ἀλλὰ παιδοῦν. καὶ μὴ τὸ ἀνδρὸς ξύλων ἡ καπνίζεταί πυρ, ὡς ἐδὲ ἥλιος, ἀλλὰ τὴν θυσίαν προτυποῖ τὸ γινόμενον.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Τῶν λαμπάδων διελθουσῶν τὰ διχοτομήματα, ἐβεβαιῶτο ἡ διαθήκη τῆς Θεῆς, λέγοντος, τῷ σπέρματι τίσω δώσω τὴν γλῶσσαν ταύτην ἀπὸ τῆς ποταμῆς Αἰγύπτου, ἕως τῆς ποταμῆς τῆς μεγάλης Εὐφράτης.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὔτε φλόξ γίνεται, ἔτε καπνίζομενος κλίβανος, ἕως ἂν δώῃ ὁ ἥλιος. (1)

13. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διέθετο Κύριος τῷ Ἀβραμ λέγων, τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην ἀπὸ τῆς ποταμῆς Αἰγύπτου, ἕως τῆς ποταμῆς τῆς μεγάλης Εὐφράτης.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Εὖ δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ποταμῆς, ἕως τῆς ποταμῆς. ἡ γὰρ πρέπασα ἐπαγγελία τῷ σπέρματι τῆς ἀγίας, ἡ ἀρετή ἐστιν. ἡτις μέση τῶν ῥόδων ἐστίν. εἰ δὲ καὶ διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι πειρασμὸς τῷ σπέρματι τῆτο ἄρηται, ἐπισήσεις, μέσος αὐτῆς ὄντος τῶν θλιβόντων, καὶ ὑπερνικῶντος.

Ζ. 14. Τὰς Κεναίους, καὶ τὰς Κενεζαίους, καὶ τὰς Καδμωναίους, καὶ τὰς Χετταίους, καὶ τὰς Φερεζαίους, καὶ τὰς Ραμκαφαίμ, καὶ τὰς Ἀμορραίους, καὶ τὰς Χαναναίους, τὰς Γεργεσαίους, καὶ τὰς Ἰεβρσαίους.

ΚΕΦ.

Κ Ε Φ. Ι 5.

α. ἄρα δὲ ἡ γυνὴ Ἀβραμ ἐκ
ἐτίκλεν αὐτῷ· ἦν δὲ αὐτῇ
παιδίσκη Αἰγυπτία, ἡ
ὄνομα Ἀγαρ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Στῆρα ἡ τῆ γένεως
μήτηρ εἰσάγεται· ἵνα παράδοξος ἡ τῶν
ἐκγόνων πορὰ φαίνεται θαυματουργηθεῖ-
σα· καὶ ἵνα μὴ σωσεία μᾶλλον ἀνδρὸς, ἀλλ'
ἐπιφροσύνη Θεὸς συλλαμβάνη καὶ τέκνη.

β. Εἶπε δὲ Σάρα πρὸς Ἀβραμ
ἐν γῇ Χαναάν, ἰδὲ ἡδὴ συνέκλεισέ με
Κύριος τῆ μὴ τίκτειν· εἰσελθε ἔν
πρὸς τὴν παιδίσκην μου, ἵνα τεκνοποιή-
σωμαι ἐξ αὐτῆς. ὑπήκουσε δὲ Ἀβραμ
τῆς Φωνῆς Σάρας.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ φερθεῖν δι' ὅλα
νόμισαν, ἐκ ἐδικαίωσε τὸν τῆ ἀνδρὸς οἴ-
κον ἐν ἀπαιδείᾳ καταλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐ-
τῇ τὸ Φίλωνδρον ἐπεδείκνυτο, κακῆνός
παιδοποιίας ἐνεκεν τῆς Φωνῆς αὐτῆς ὑπή-
κουσε.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πολλὴ καὶ ἄφα-
τος ἡ φιλοσοφία τῆς γυναικός. τίς γὰρ
ἂν ἔλοιτο πώποτε γυνὴ τῆτο ποιῆσαι, ἡ
συμβεβεῦσαι τῷ ἀνδρὶ τῆτο, ἡ τῇ παιδί-
σκῃ τῆς οὐνῆς παραχωρήσαι; εἶδες πῶς
παντὸς πάθους ἐκτὸς ἦσαν; καὶ εἰς αὐ-
τοῖς μόνος σκοπὸς, τῆ μὴ ἀπαιδᾶς τελευ-
τῆσαι· ἀλλ' ἐσκόπουν ὅπως καὶ τὴν εἰτεῦ-
θαι παραμυθίαν κήσωνται, καὶ τῆς εἰρήνης
τὸν σωδῆσμον ἀρραγῇ διατηρήσωσι.

γ. Καὶ λαβῆσα Σάρα ἡ γυνὴ
Ἀβραμ Ἀγαρ τὴν Αἰγυπτίαν τὴν ἐαυ-
τῆς παιδίσκην, μετὰ δέκα ἔτη τῆ οἰ-
κῆσαι Ἀβραμ ἐν τῇ Χαναάν, ἔδωκεν
αὐτὴν Ἀβραμ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς αὐτῷ
εἰς γυναῖκα.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πολλοὶ τῶν ἀκολά-
των ἀφορμῶν εἰς λαγνείαν λαμβάνουσι τὸ
τὸν πατριάρχην Ἀβραὰμ παλλακίᾳ ἐχρη-
κεῖν. Ἐκαστον τῶν πραττομένων ἐκ τῆ
σκοπῆς κρίνεται τῶν διαπραττομένων. ἔτω
τοίνυν καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀγαρ σκοπήσω-
μεν. καὶ ἐπιθυμία δεδεδυκότα τὸν πα-
τριάρχην ἰδῶμεν, νεμεσητὸν τὸ πρᾶγμα
καλέσωμεν. εἰ δὲ τῆς ὁμοζύγῃ, τῆς φύ-
σεως ἐπιδείξασθαι τὸ πάθος, καὶ τὸν ποιη-
τὴν ἄγονον δεδημιουργηκεῖν αὐτῇ τὴν μήτραν
αἰρηκῆς, καὶ τῆς παιδοποιίας δηλωσά-
σης τὸν πόθον, καὶ τῆς χάριν ἱκετεύσας
ὁμιλῆσαι τῇ Ἀγαρ, ἵνα αὐτῇ παιδίον
ἐπινοήσῃ ἐκείνῃ, τὸ ἐξήμαρτον Ἀβραὰμ,
ἔτε τῆς φύσεως, ἔτε νόμου τινὸς ἐγγρά-
φῃ τῶν κατὰ τὴν πολυγαμίαν κωλύον-
τος, τῆς δὲ ὁμοζύγῃ σάρκα μὴ ἔσσης, λι-

παρησάσης δὲ τὸν ἄνδρα τῇ παιδίσκῃ μι-
γῶσαι, ἐκ ἵνα ἡδουπαθεία φελοῦσθαι, ἀλλ'
ὅπως αὐτὸς μὲν φύσει, αὐτῇ δὲ θέσει παι-
δων κληθῶσι γαινήτορες; ὅτι γὰρ κρείτ-
των ὡς αἰσχρὰς ἡδονῆς ὁ Θεὸς ἐκείνος
ἀνὴρ, ἐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐξῆς
μαρτυρεῖ. ἐπειδὴ γὰρ ἐγκύμων ἡ Ἀγαρ
γενόμενῃ, μεγαλαυχίας πρόφασιν ἔχε
τὴν κύησιν, καὶ κατὰ τῆς δεσποίνης ἐλύτ-
τησεν, ἐδυαχέραινε μὲν ἡ Σάρρα, καὶ τῆ
πατριάρχῃ κατεβόησεν ἐκ ὀρθῶς· ὁ δὲ
μᾶλλον ἡπίως τὴν παροιμίαν δεξάμενος,
ἐξέδωκεν αὐτῇ τὴν παιδίσκην εἰς τιμω-
ρίαν, ἔδωκε τεχθῆναι προσμείνας τὸ κυο-
φορέμενον βρέφος. ἰδὲ γὰρ φησιν ἡ παι-
δίσκη σὺ ταῖς χερσί σου, χρῶ αὐτῇ ὡς
ἐάν σοι ἀρεσὸν ᾖ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πόση τὸ
παλαιὸν ἐπολιτεύετο παρ' αὐτοῖς ἡ φιλο-
σοφία· πῶς καὶ οἱ ἄνδρες ἦσαν ἐγκρατεῖς,
καὶ τῆς σωφροσύνης πολλῶν ποιέμενοι λό-
γον, καὶ αἱ γυναῖκες ζηλοτυπίας ἐκτὸς
ἐτύγχανον. ἐπίτηδες γὰρ ἡ Γραφή συ-
νεχῶς λέγει, καὶ λαβῆσα Σάρα Ἀγαρ
τὴν παιδίσκην· καὶ πάλιν, ἔδωκεν αὐτὴν
εἰς γυναῖκα, ἵνα μάθῃς ὅπως ἀπαθῶς τὸ
πρᾶγμα μετεχειρίζε, καὶ πόση παρ' αὐ-
τοῖς ὡς ἡ φιλοσοφία.

δ. Καὶ εἰσῆλθε πρὸς Ἀγαρ· καὶ
συνέλαβε· καὶ εἶδεν ὅτι ἐν γαστρὶ
ἔχει. καὶ ἠτιμάσθη ἡ κυρία αὐτῆς
ἐναντίον αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ διώσθαι τιμῶν ὑπε-
νεγκεῖν μέγα ἐστίν. ἡ γὰρ ὑπὸ τῆς δε-
σποίνης προτιμηθεῖσα, κατὰ τῆς δεσποί-
νης ἐπαίρεται.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τοῖστον γὰρ
τῶν οἰκετῶν τὸ ἦθος, ἂν μικρὰς ὑπὲρ-
γίας ἐπιλάβωνται, ἐκ ἀνέχονται μένειν
εἰς τῶν οἰκετῶν ὅρων, ἀλλ' οὐδέως ἐπι-
λανθάνονται τῆς οἰκείας τάξεως, καὶ
πρὸς ἀγνωμοσύνῃ ἐπείγονται· ὅπερ καὶ
αὐτῇ ἡ παιδίσκῃ πέπονθεν. ἐπειδὴ γὰρ
εἶδε τῆς γαστρὸς τὸν ὄγκον, ἐκ ἐνόησα. ἐ
τῆς δεσποίνης τὴν ἄφατον φιλοσοφίαν, ἐ
τῆς οἰκείας ἀξίας τὴν οὐτέλειαν, ἀλλ'
ἐπαρθεῖσα καὶ μέγα φρονήσασα. ὑπερο-
ρᾶ τῆς δεσποίνης, τῆς τοσαύτῃ περὶ αὐ-
τὴν ἐπιδείξαμένης τὴν κηδεμονίαν, ὡς καὶ
ἐπὶ τὴν οὐνὴν αὐτὴν ἀγαγεῖν τῆ ἀνδρὸς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προανεδείχθη μὲν γὰρ
ὠδίνεσα τὸν Ἰσραὴλ ἡ κατὰ νόμον λαλρεία.
οἰκέτις δὲ ἔσα, πνεῦμα ἐκ αἰχρῶν ἐλοῦθε-
ρον ἐν αὐτῇ. μόνον δὲ ἐκὶ καὶ προεκκυ-
φόρησε τῆς νέας καὶ εὐαγγελικῆς παιδού-
σεως τὸν ἐξ Αἰγύπτου λαόν. τοιγάρτοι καὶ
πεφρόνηκε μέγα, καὶ ἐδίωκε τὰς ἐν Χρι-
στῷ, καὶ κατὰ τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμα-
των

των ὑψηλῶν αἶρσα τὴν ὄφρυν πολυτρό-
πως ἠλάσκειτο. ἐπετίμα γὰρ τοῖς ἀγίοις
Πραξ. 5. 28. Ἀποστόλοις ἢ τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴ δια-
ρήδην, λέγεσθαι· ἢ παραγγελίᾳ παρηγγέ-
λαι μιν ὑμῖν, καὶ τὰ ἐξῆς. ὅρα δὲ ὅπως κατε-
παίρεται τῆς Σάρρας ἢ Αἰγυπτίας, καὶ καὶ αὐ-
θρασύνεται τῆς ἐλευθέρου τοῦ θεραπαινί-
διον· ἀλλ' οὐκ ἔστι τῷ χρόνῳ, καὶ ἀποδιδρά-
σκει τρόπον τινὰ τιμῶσα τὸ ἐξωλεῖν.

ε. Εἶπε δὲ Σάρα πρὸς Ἀβραμ,
ἀδικεῖμαι ἐν σοί. ἐγὼ δέδωκα τὴν
παιδίσειν με εἰς τὸν κόλπον σοί· ἰδὲ
σα δὲ ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει, ἡτιμάσθην
ἐναντίον αὐτῆς. κρῖναι ὁ Θεὸς ἀνά
μέσον ἐμὲ καὶ σέ.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Γνωστὸς ἀλλή-
θως ταῦτα τὰ ῥήματα, καὶ τῆς ἀδικίας
ταύτης τῆς φύσεως. μονονυχὶ γὰρ ταύ-
τῃ φησι πρὸς αὐτὸν· ἐγὼ μὲν τὴν ἀπαι-
δίαν βελομένη παραμυθίσασθαι τὴν αὐτὴν,
τοσαύτῃ ἐπεδείξαμην τὴν κηδεμονίαν, ὥς
καὶ τὴν ἐμὴν παιδίσειν καὶ ταῖς ἐμαυ-
τῆς σοὶ χερσὶ παραδόναι, καὶ πρὸς τὴν
συνεσίαν προτρέψασθαι· ὁρῶν δὲ αὐτὸς
ἐντεῦθεν αὐτὴν γενναίῳ προπετεσέειραν
διὰ τὸν τῆς γαστρὸς ὄγκον, καὶ φρονήμα-
τος ἐμπειρησμένην, δέον ἀναστῆσαι, καὶ
ἐκδικήσασθαι τὰς ὑβρεῖς, τὰς εἰς ἐμὲ γινο-
μένας, ἐκ ἐποίησας. ἀλλ' ὡσανεὶ πάντων
τῶν προτέρων ἐπιλαθόμενος, περιοράσθαι
ἐμὲ καταδέχθη, τὴν αὖ τοσούτοις ἔτεσι συ-
νοικήσαν, ὑπὸ τῆς Αἰγυπτίας τῆς παι-
δείας τῆς ἐμῆς ἀτιμαζομένην. κρῖναι ὁ
Θεὸς ἀνά μέσον ἐμὲ καὶ σέ. ὁδωμομένης
ψυχῆς τὸ ῥήμα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἠτιμάσθην ἐναντίον αὐτῆς.
ἐπίτηδες ἐκ ἐσαφωλίδι τὸ, ὑπὸ τίνος, ἵνα
ἡμεῖς ζητήσαντες εὐρωμεν. ὅτι πέφυκεν
ἀτιμάζεσθαι ἀρετῇ, ὡς ἂν τὰ προπαι-
δύματα γεννήσῃ. ἢ πάντως ὑπὸ τῆς Ἀ-
βραμ, ἀλλ' ἡτοὶ ὑπὸ τῆς παιδείας, ἢ
τῶν χαριόντων πρὸ τῆς γενέσεως τῶν
κρετιόντων τοῖς γεννήμασιν αὐτῆς.

ς. Εἶπε δὲ Ἀβραμ πρὸς Σάρραν,
ἰδὲ ἡ παιδίσειν με ἐν ταῖς χερσὶ σοῦ·
καὶ αὐτῇ ὡς ἂν σοὶ ἀρεσὸν ἦ

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐπισφραγίσθαι ὁ λόγος
τὸν γάμον τῶν ὁσίων διὰ τὰς ἀκρατεῖς.
ἔτοι γὰρ ἐνεκα παλακίδων, αἷς ἐπεμά-
νησαν, ὀλιγωρεῖ τὸν ἀσύν. διόπερ εἰσά-
γει τὸν σκεδῶν, τότε βεβαιότατον ἀνδρα-
γαμετῆς, ὅτε παλακίδι χρῆσθαι παρηγ-
γελλοὶ οἱ καιροί. καὶ τότε παγιωτέραν
γνωαῖκα τὴν ἀσύν, ὅτε παρεισθῆναι ἐτέ-
ρα. πρὸς μὲν γὰρ τὴν παλακίδα, μῆτις
τῶν σωματικῶν ἐνεκὴν γεννήσεως· πρὸς δὲ
τὴν γαμετῶν, ἐκείνης ψυχῆς ἀρμολομένης
ἔρωτι ἐρανίῳ.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὁ Ἀβραμ πα-
ραζηλῶσης τῆς Σάρρας τὴν Ἀγάρ παρδύ-
σαν

δοκιμῶσαν αὐτὴν, ὡς ἂν τὸ χρησίμον ἐκλε-
ξάμενος μόνον τῆς κοσμικῆς φιλοσοφίας,
ἰδὲ ἡ παιδίσκη ἐν ταῖς χερσὶ σοῦ· καὶ αὐ-
τῇ ὡς ἂν σοὶ ἀρεσὸν ἦ, φησὶ· δηλῶν, ὅτι
ἀσπάζομαι μὲν τὴν κοσμικὴν παιδείαν, καὶ
ὡς νεωτέραν καὶ ὡς συνθεραπευτικὴν τὴν
δὲ ἐπιστήμην τὴν σὴν, ὡς τελείαν δέσποι-
ναν, τιμῶ καὶ σέβω.

Καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρα, καὶ
ἀπέδρα ἀπὸ πρεσβύτης αὐτῆς.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Καὶ ἐκάκωσεν αὐ-
τὴν Σάρα· ἴσον τῷ, ἐσωφρόνισεν καὶ
ἀνέστησεν. εὖ γὰρ ἐρηται· παιδείας
Θεοῦ, ἡ, μὴ ὀλιγώρει· μὴδὲ ἐκλύει ὑπὸ
αὐτῆς ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγάπη Κυ-
ρίου παιδεύει, μασιγοὶ δὲ πάντα ὑόν, ὃν
παραδέχεται.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ πᾶσα ψυχὴ δέ-
χεται νεθεσίαν, ἀλλ' ἡ μὲν ἴλεως, ἀγα-
πῇ τὰς ἐλέγχας, καὶ τοῖς παιδύμασι μάλ-
λον οἰκιστά· ἡ δὲ ἐχθρὰ, μισαὶ καὶ ἀπο-
τρέφεται καὶ ἀποδιδράσκει, τὰς πρὸς
ἡδονὴν λόγους τῶν ὠφελῶν δυναμικῶν
προκρίνεται.

ζ. Εὗρε δὲ αὐτὴν Ἀγγελος Κυ-
ρίε τῷ Θεῷ ἐπὶ τῆς πηγῆς τῆς ὕδα-
τος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐπὶ τῆς πηγῆς ἐν
τῇ ὁδῷ Σαρ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Σαρ, τῆ-
χος ἢ ὠδυσμός.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Εὗρε δὲ αὐτὴν Ἀγ-
γελος Κυρίε ἐπὶ τῆς πηγῆς τῆς ὕδατος ἐν
τῇ ἐρήμῳ, ἐπὶ τῆς πηγῆς ἐν τῇ ὁδῷ Σαρ.
ὡς γὰρ ἐγκύμων ἀνέκειτο ἀποπνέουσα. ἔρη-
μος δὲ Σαρ ἢ κατὰ πρόσωπον Αἰγυπτίας
παρατένυσσα, εἴδα καὶ τὴν ἐρυθρὰν θά-
λασσαν Ἑβραίων περᾶσαντες, κατὰ τῆς
σαν, ὡς αὖ ἔξωδον φησὶ. τὸν δὲ Ἀγγε-
λον τινὲς φασὶ τὸν μέλλοντα ἐφίστασθαι τῷ
ἔθναι τῷ ἐξ αὐτῆς ἀποτίκτεσθαι μέλλοντι.
ἄλλοι δὲ τὸν Χριστὸν εἶναι βελλόμενον κατὰ
τὸν Ἰσραὴλ, φασὶ καὶ ποῖος Ἀγγελος
ἐξουσιαστικῶς ἔτω διαλέγεται, καὶ ἔθνος
εἰς ἐπίδοσιν ὁλογοῖ· δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Θεὸς
μετὰ ταῦτα περὶ Ἰσραὴλ, λέγων τῷ Ἀ-
βραμ, ἰδὲ ὁλόγηκα αὐτὸν, τὴν ἐνταύ-
θα δηλῶν ὁλογίαν. ἄλλοι δὲ φασὶν ὡς
ὁ Ἀγγελος ἐκ ἰδίας λόγους ἀπηγγεῖλαι,
ἀλλὰ τῷ Θεῷ, ὡς οἱ Προφῆται. ὅταν αὐ-
τὸν καὶ Θεὸν ὠνόμασε.

ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τὸ εἶρεν αὐτὴν, ἐπὶ
τῇ Ἀβραμ ἔχε σπέρμα ἐν αὐτῇ.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἐπειδὴ γὰρ
περιέφερε μὲν αὐτῆς τὴν δικαίαν τὸ σπέρ-
μα, διὰ τὸ καὶ τῆς ὀπίσθιας ἀξίειται
τῆς παρὰ τῷ Ἀγγέλῳ. Καὶ μετ' ὀλίγον. Σκό-
πει φιλανθρωπῶν δέσποτα, πῶς ἔδειξεν
περιορᾶ, ἀλλὰ καὶ οἰκίτης ἦ, καὶ παιδί-
σκη, αὐτὸς ἐν πᾶσι τὴν οἰκίαν ἐπιδείκνυ-
ται πρόνοιαν· ἢ πρὸς τὴν τῶν ἀξιοματῶν
ὁρῶν

ὁρῶν διαφορὰν, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῆς ψυ-
χῆς διάθεσιν. Καὶ μετ' ἕτερα. Διὰ τὸ καὶ
εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον αὐτῇ γενναίῃ Φαι-
νεταὶ ὁ Ἀγγελος, ἵνα μὴ νομίσῃ ἀπλῶς
τὴν τῶν παριόντων εἶναι τὸν πυθόμενον.
ἐρημία γὰρ ἡ, καὶ εἰς ἕτερος παρῶν.

η. Καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἀγγελος
Κυρίε, Ἀγάρ παιδίσκη Σάρας, πό-
θεν ἔρχῃ; καὶ πῶς πορεύῃ; καὶ εἶπεν,
ἀπὸ πρεσβύτης Σάρας τῆς κυρίας με-
ἐγὼ ἀποδιδράσσω.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὁρα πῶς καὶ
τὰ παρὰ τῷ Ἀγγέλῳ εἰς ὑπόμνησιν αὐ-
τῇ ἦγε τῆς οἰκίας ἀξίας. ἵνα γὰρ προ-
σεκτικώτερον αὐτὴν ποιῇ, ὁδῶν τὴν
προσηγορίαν αὐτῆς εἰς μέσον ἡγαγε, καί-
φησιν, Ἀγάρ, εἰδόμενον γὰρ πῶς ἐκά-
νοις προσέχειν μᾶλλον τοῖς ἐξ ὀνόματος
ἡμᾶς καλεῖσιν. εἰτά φησι, παιδίσκη Σά-
ρας· ὑπομνήσκει αὐτῇ τῆς δεσποίνης,
ἵνα εἰδῇ ἔχει, ὅτι καὶ κυρία τῆς δε-
σποτῆς ὄντως ἐκοινωνήσεν, ἀλλ' ὅμως καὶ
δεσποτὴν ὀφείλει ἐπιγραφεσθαι τὴν Σάρραν.
ὅρα τοίνυν τὸν Ἀγγελοῦ πωθανόμενον,
ἵνα εἰς ἀνάγκην αὐτὴν ἀγάγῃ τῆς ἀπο-
κρίσεως.

θ. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἀγγελος Κυ-
ρίε, ἀποστράφηθι πρὸς τὴν κυρίαν-
σα, καὶ ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖ-
ρας αὐτῆς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Προσάττεται μὴ παρὰ
ταῦτα τὴν ἐλευθέραν, ἥτοι τὴν εἰς ἐλευ-
θερον ἀξίωμα καλεῖσιν παιδύσιν.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἡ γὰρ διὰ νόμον
λατρεῖα διὰ χημάτων ἴσα καὶ τύπων, δε-
λῶναι τρόπον τινὰ τοῖς θανατικῶς παι-
δύμασιν, ἀμυδρὸν τῆς ἀληθείας τὸ κάλ-
λος ἐφ' αὐτῇ δεικνύουσα. δι' Ἀγγέλων
τοίνυν ὁ πάλας διὰ Μωσέως ὠρίζετο νόμος,
καὶ διὰ Φωνῆς Ἀγγέλῳ τοῖς διὰ Χριστὸν
θεωσιμασιν ὑποφέρειν ὡς πρὸς ἀρετὴν
τὸν αὐχρῶν, καὶ ὑποκλινεσθαι τῇ ἐλευθέρ-
ῳ, καὶ ἐκ ἐκείνα παραχωρεῖν. τὸ
γὰρ οἶμα, νοητῶς ἐστὶ, τὸ ὑπὸ χεῖρας τῆς
Σάρρας γενέσθαι τὴν Ἀγάρ, μεμνηθῆναι
δὲ ἀναγκαῖον, ὡς διαθηκῶν δυάδα τέθει-
κεν αὐτὰς καὶ ὁ θεασίος Παῦλος. τὴν
μὲν, εἰς δούλειαν γεννώσαν σύνοιχόν τε
τῇ νῦν Ἰερουσαλὴμ· τὴν δὲ, εἰς ἐλευθέρ-
ας ἀξίωμα, φημὶ δὴ τὴν Σάρραν.

ι. Καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἀγγελος
Κυρίε, πληθύνων πληθυνὲν τὸ σπέρ-
μα σου, καὶ ἐκ ἀριθμηθήσεται ὑπὸ
τῆς πληθῆς.

ια. Καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἀγγελος
Κυρίε, ἰδὲ σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέ-
ξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐ-
τῷ Ἰσμαήλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδωρίων
τὸν Ἰσμαὴλ ἡρμύδωσαν ἔρημος ἀνδρω-
πος. Ἰσμαὴλ, εἰσακοῆ Θεοῦ. Ἀκύλας,
ἄγριος. Σύμμαχος, κεχωρισμένος ἀν-
θρώπων.

ΑΔΗΛΟΥ. Χρὴ εἰδῆναι, ὅτι τὰ ὀνό-
ματα ἔξεον ἐστὶ, καὶ καταστάσεων, καὶ
ποιότητων δηλωτικά. δυνάμει γὰρ ὠνο-
μάθησαν ὑπὸ τῶν ἀγίων πνεύματος.

Β. Ὅτι ἐπήκουσε Κύριος τῆς ταπει-
νώσεώς σου.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἐντεῦθεν μαν-
θάνομεν ὅσον τῶν θλίψεων τὸ κέρδος, ὅση
τῆς συμφορᾶς ἡ ὠφέλεια. ἐπειδὴ γὰρ
ἀνεχώρησε, καὶ τὰ τῆς ὁδῆς ἡμῶν, καὶ
πολλῶν ὑπέστη τῶν θλίψεων τὴν περί-
στασιν, αὐτὸς μόνος, αὐτὸς ἐρημία, αὐτὸς ἐνοχω-
ρία διάγεσθαι, μετὰ τὴν τοσαύτην θλίψε-
ριν, καὶ τὸ εἰς τὴν αὐτῇ τῇ δεσποίνῃ πρέ-
πον ἀξίωμα ἀνεκχθῆναι, διὰ τὸ τοσαύ-
της ἀπῆλυνσε τῆς ἀντιλήψεως.

ιβ. Οὗτος ἔσται ἄγριος ἀνδρω-
πος· αἱ χεῖρες αὐτῆς ἐπὶ πάντας, καὶ
αἱ χεῖρες πάντων ἐπ' αὐτὸν· καὶ κα-
τὰ πρεσβύτων πάντων τῶν ἀδελφῶν
αὐτῆς κατοικήσει.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Προμηνύει αὐ-
τῇ, ὅτι ἀνδρείος ἔσται, ὅτι πολέμιος, ὅτι
πρὸς τὴν τῆς γῆς ἐπιμέλειαν πολλῶν τὸν
πόνον ἐπιδείξεται.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸν γεν-
νηθῆναι τρόπον χαρακτῆρος, διὰ τὸ
λέγειν ἀγροῖον ἔσεσθαι, ὡς ἂν ἀγροῖο-
σοφον, μὴ πῶς τῆς θείας καὶ πολιτικῆς
ὄντως μορίας ἡξιωμένον. αὐτῇ δέ ἐστιν ἀρε-
τῇ, δι' ἧς πέφυκεν ἡμερῶν τὸ ἦθος· καὶ
διὰ τὸ φάσκεν, αἱ χεῖρες αὐτῆς ἐπὶ πάν-
τας, καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ' αὐτὸν. σο-
φιστὴ γὰρ βέλῃμα τὸτο, τὸ λίαν σκεπτι-
κὸν ἐπιμορφάζοντος, καὶ λόγοις κείρον-
τος ἐριστικοῖς. ἔτω καὶ πάντας βάλλει τὰς
ἀπὸ τῶν μαθημάτων, ἰδίαις ἐκάστω, καὶ
κοινῇ πᾶσιν ἐναντιόμενος, καὶ βάλλεται
πρὸς ἀπάντων ἐκότως ἀμυνόμενος ὑπὲρ
οἰκίαν ἐκόντων, ὧν ἔτεκεν αὐτῶν ἡ ψυ-
χὴ δογματικῶν. ἀλλὰ καὶ τρίτον προσυ-
πογράφει χαρακτῆρα, φάσκων, κατὰ
πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν κατοι-
κήσει· μανονεὶ ἀντικρὺς ἐπιδεικνύμενος
τὴν ἀντιπρόσωπον διαμάχην καὶ ἀντίστα-
σιν αἰώνιον.

ιγ. Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα Κυρίε
τῷ λαλῶντος πρὸς αὐτὴν, σὺ ὁ Θεὸς
ὁ ἐπιδῶν με· ὅτι εἶπε, καὶ γὰρ ἐνώ-
πιον εἶδον ὀφθέντα μοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειώσων, ὅτι Κύριον
καλεῖ, ὃν περ ἀνωτέρω Ἀγγελοῦ ἔλεγε.
μήποτε ἐν ὁ τῆς μεγάλης βελῆς Ἀγγε-
λος ἡ;

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἐκάλεσε, Φη-
 » σιν, "Αγαρ τὸ ὄνομα Κυρίῃ τῇ λαλῶντος
 » πρὸς αὐτὴν, ὁ Θεὸς ἐπαίδέ με, δηλονότι
 » διὰ τὸν τῷ Ἀγγέλῳ ἐνοικῶντα, ὡς τῆς
 » μετεσσίας χαρίζομένης καὶ αὐθιγίας, καὶ
 » διὰ τὴν ἐνοίκησιν τῇ Θεῷ, Θεῶν ὀνομαζο-
 » μῶν τῶν μετεχόντων. ἀμέλει καὶ ὁ
 » Μωϋσῆ λαλῶν, "Αγγελος εἶρηται. καὶ
 » ἐκάλεσε γὰρ Φησιν αὐτὸν Ἀγγελος Κυρίῃ,
 » καὶ εἶπεν, ἐγὼ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Θεὸς
 » Ἰσαάκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ. ὡς πρὸς τὸ
 » διακονεῖν ἔν, Ἀγγέλων εἰσι λόγοι ὡς δὲ
 » πρὸς τὴν διάνοιαν, Θεῷ. ἔχῃ ἡ τυχεύουσα
 » δὲ Ἀγαρ, Ἀγγέλῳ κηδομένη καὶ λαλῶν-
 » τος ἡξιώμενη. εἰκὸς γὰρ εἶναι σκεδαίαν,
 » ὡς αἰρεθείσαν ὑπὸ τῆς Σάρρας τῆς ἀγίας
 » εἰς σιωπῆσιν Ἀβραάμ. καὶ τὸ εὐγνω-
 » μον δὲ αὐτῆς παρίσταται ἐκ τῆς λέγειν
 » Σάρραν κυρίαν, καὶ μηδὲν περὶ αὐτῆς
 » Φαῦλον εἰπεῖν. καὶ τὸ τῇ ἡθικῇ δὲ ἀνυ-
 » πόκριτον πῶς ἔκ ἐπαινεῖον; ὁμολογεῖ γὰρ
 » ὁ πέπονθεν ὅτι τὸ πρόσωπον, λέγω δὲ
 » τὴν Φαντασίαν τῆς ἀρετῆς καὶ σοφίας,
 » καταπέπληκται, καὶ τὸ τῆς ἐξουσίας βα-
 » σιλικόν. ἔ γὰρ ὑπομένει τὸ ὕψος καὶ μέ-
 » γεθος θεωρεῖν, ἀλλ' ἀποδιδράσκει. εἴποι
 » γὰρ ἔ μίσει τῷ πρὸς ἀρετὴν Φύγῃσιν αὐ-
 » τῷ, ἀλλ' αἰδοί, κρίνοντες ἑαυτὰς ἀναξίως
 » συμβιβῆν τῇ δεωοίῃ.

ιδ. Ἐνεκεν τῆς ἐκάλεσε τὸ
 Φρέαρ, Φρέαρ, ἔ ἐνώπιον εἶδον. ἰδὲ
 ἀνὰ μέσον Κάδης καὶ ἀνὰ μέσον
 Βαραδ.

ΑΛΗΛΟΥ. Πρότερον πηγῇ, νῦν δὲ
 » περὶ αὐτῆς Φησὶν ἐνεκεν τῆς ἐκάλε-
 » σε τὸ Φρέαρ, Φρέαρ. καὶ διατί; ζητή-
 » σαις. (1.)

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Διὰ τῆ-
 » το, Φησὶν ἐκάλεσε τὸ Φρέαρ, Φρέαρ ἔ

Α ἐνώπιον εἶδον. ἀλλ' ἔκ ἐμελες ὡς ψυχῇ
 προκόπιστα, καὶ τῇ τῶν ἐγκυκλίων ἐπι-
 σήμῃ προπαιδευμάτων ἐμβαδυνῶσα, κα-
 θάπερ διὰ κατόπλιν τῆς παιδείας, τὸν αὐ-
 τὸν τῆς ἐπισήμης ἰδεῖν. οἰκειότατος δὲ
 καὶ ὁ τοιοῦτος Φρέατος τόπος εἰ μέσω Κάδ-
 δης καὶ Βαραδ. ἐρμηνεύεται δὲ Βαραδ
 μὲν, ἐν κοινοῖς. Κάδδης δὲ, ἁγία. με-
 τῶριος γὰρ ἁγίων καὶ βεβήλων ὁ ἐν προ-
 κοπαῖς, ἀποδιδράσκων μὲν τὰ Φαῦλα,
 μήπω δ' ἱκανὸς ὦν τελείους συμβιβῆν ἀ-
 γαστοῖς.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πῶς
 καὶ αὐτὴ βέλεται διωκεῖν τὴν μνήμην
 ἐναποθέσθαι τῷ τόπῳ διὰ τῆς προσηγο-
 ρίας. ἐκάλεσε γὰρ, Φησὶ, τὸν τόπον,
 » Φρέαρ ἔ ἐνώπιον εἶδον.

ιε. Καὶ ἔτεκεν Ἀγαρ τῷ Ἀβραμ
 υἱόν. καὶ ἐκάλεσεν Ἀβραμ τὸ ὄνομα
 τῷ υἱῷ αὐτοῦ, τῷ γενομένῳ αὐτῷ, ὃν
 ἔτεκεν Ἀγαρ, Ἰσμαήλ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐρμηνεύε-
 ται Ἰσμαήλ ἀκοή Θεῷ. ἀκοή δὲ ὁράσεως
 τὰ δυνάστεα φέρεται; ὁρασὶν δὲ ὁ γνή-
 σιος υἱὸς καὶ πρωτόγονος Ἰσραὴλ κεκλη-
 ρωται. μεταληφθεὶς γὰρ ἐστὶν ὁρῶν τὸν
 Θεόν. ἀκῶν μὲν γὰρ καὶ ψεύδων ὡς
 ἀληθῶς ἀέσιν, ὅτι ἀπατηλὸν ἀκοή. ἀ-
 ψεύδεις ὁρασις, ἢ τὰ ὄντα πάντως κα-
 τανοεῖται.

ισ. Ἀβραμ δὲ ἦν ἐτῶν ὀγδοηκον-
 ταῖς, ἡνίκα ἔτεκεν Ἀγαρ τὸν Ἰσ-
 μαήλ τῷ Ἀβραμ.

ΑΛΗΛΟΥ. Εἰ μετὰ δέκα ἔτη τῇ συ-
 νοικῆσαι τῷ Ἀβραμ Σάρρα ἔδωκε τὴν
 Ἀγαρ τῷ ἀνδρὶ, εἰκεν ὅς ὄντι τῷ Ἀβρα-
 ᾶμ ἐτῶν σιωπηκῆσαι.

Κ Ε Φ. ΙΖ.

α. γένητο δὲ Ἀβραμ ἐτῶν ἐν-
 νενήκοντα ἐννέα. καὶ ὡφ-
 θη Κύριος τῷ Ἀβραμ,
 καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός σου.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁφθῇ αὐτῷ
 ὁ Θεός, ἀντὶ τῆς παρ' αὐτῷ δηλονό-
 τι ἐπισκέψεως αὐτὸν ἡξίωσε, καὶ ἄξιον
 αὐτὸν ἡγησάμενος τῆς παρ' ἑαυτῷ προ-
 νοίας, πολλῇ κεχρημένος τῇ συγκαταβά-
 σει. Καὶ μετ' ὀλίγα. Καὶ ἔκ εἶπεν, ἐγὼ εἰμι
 ὁ Θεός σου, ἀλλ' ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός σου. ὅρα τὴν
 πολλὴν ἀγαθότητα, πῶς καὶ διὰ τὴν προ-

δήκῃ ταύτῃ τὸ Φίλτρον τὸ περὶ τὸν δι-
 καιον ἐπιδείκνυται.

Ζ ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐκ ἔστι πάντων
 Θεός, ἀλλ' ἡ ἐκείνων, οἷς χαρίζεται ἑαυ-
 τόν. ὥστε ἐχαρίσατο ἑαυτὸν τῷ πα-
 τριάρχῃ ἐκείνῳ, ὃς εἶπεν, ἐγὼ Θεός σου.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πάντων μὲν ἔν ἐστὶ
 Θεός, ὡς δημιουργός, τῶν ἁγίων δὲ κατ'
 ἐξάρετον, καὶ τὴν ἐκ τῶν λατρείαν.

Εὐαρέσει ἐναντίον ἐμῷ, καὶ γίνῃ
 ἀμεμπτός.

ΠΡΟΚΟ-

(1) Οὐ δύσκαρτον τὸ ζητῆμα. πηγῇ γὰρ καὶ Φρέαρ ταυτοσημάντα παρὰ τῇ θείᾳ Γραφῇ.
 ἐκοίμησε, γὰρ Φησὶ, τὰς καμήλας ἐξω τῆς πόλεως παρὰ τὸ Φρέαρ, (Γεν. 24. 11.) καὶ μετ' ὀλίγα, ἰδὲ
 ἔστηκα ἐπὶ τῆς πηγῆς. καὶ ὡς Εὐαγγελιστοὶ δὲ, ἰὺ δὲ ἐκεί πηγῇ, (Ἰωάν. 4. 6.) εἶτα, καὶ τὸ Φρέαρ ἐστὶ βα-
 δύ. καὶ ἀναστὰς ἔν, ὅπερ πηγῇ. εἶρηκε πρότερον, Φρέαρ ἐκάλεσεν ὕστερον.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ ὡς μήπω ἀμέμπλω, ἢ ὡς τοιᾶν μὲν, δεομένη δὲ αἰεὶ ἐνεργεῖν τὸ ἀμεμπλον, ὡς ἂν διαπαντὸς ἀμεμπλος ᾖ.

β. Καὶ θήσω τὴν διαθήκην μου ἀνὰ μέσον ἐμῶ, καὶ ἀνὰ μέσον σὺ καὶ πληθυνῶσε σφόδρα, σφόδρα.

** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Φιλίας αἰταῦθα ἐπισατικῆς ἐς κοινωνία.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ θήσομαι τὴν διαθήκην μου, ὡς περὶ ἄλλης ἐπαγγελίας καὶ αὐτῆς διδομένης τῷ ὑπαρξάντι ἐναντίον αὐτῆς, καὶ γινομένη ἀμέμπλω. ἐπάγει δὲ, καὶ πληθυνῶσε σφόδρα, σφόδρα. καὶ μήποτε φασὶν ὅτι πάντα τὸν πληθύνειν δοκῶντα, πληθύνει Θεὸς, ἀλλὰ τὸν Ἀβραάμ καὶ τὰς ὁμοίας αὐτῶ; δοκεῖ δὲ τῷ πληθύνειν τὸ μᾶλλον εἶναι ἐφ' ἡμῖν, καὶ ὃ λέγεται τὸ, αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε. τὸ δὲ, ἐπὶ Θεῷ, διὰ τὸ, πληθύνωσε, γέγραπται δὲ, ὁ Θεὸς ἠύξανε. πληθύνων μὲν ἔν τὸν ἄνθρωπον, ἀνθρώπους πολλὰς ποιεῖ ὅπερ ὁ θάυμας, καὶ γὰρ ἄλλα ἔθνη πολυάνθρωπα γέγονε· τὸν δὲ Ἀβραάμ, οἶονε πολλὰς Ἀβραάμ, ὡς πολλὰς Ἰακώβ, κατὰ τὸ ἅγια τέκνα ἐξ αὐτῶν μέλλειν ἔσεσθαι, μιμημένα τὰ τε ἔργα, καὶ τὴν πίσιν τῶν πατέρων αὐτῶν.

γ. Καὶ ἔπεσεν Ἀβραάμ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς. καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ Θεός, λέγων, Καὶ ἰδὲ ἡ διαθήκη μου μετὰ σὺ καὶ ἔσθ' ὡς πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προειπὼν τὸ, ὑάρεσει ἐναντίον ἐμῶ, καὶ γίνεσθαι ἀμεμπλος, καὶ ἐπὶ τῷ ἐπαγγελίας δίδως αὐτῷ, θήσομαι τὴν διαθήκην μου ἀνὰ μέσον ἐμῶ, καὶ σὺ, ὅθεν αὐτῷ δίδωσιν, ἀποδεξάμενος τῷ Ἀβραάμ τὸ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς, ὡς αὐτῷ τῷ πληρῶν τῷ ὑπαρξάντι ἐναντίον αὐτῆς, καὶ γίνεσθαι ἀμεμπλον.

ε. Καὶ ὁ κληθήσεται ἔτι τὸ ὄνομά σου Ἀβραάμ, ἀλλ' ἔσθ' ὡς πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε.

ΛΗΛΟΥ. Πρῶτος (1) χρηματισμὸς τὸ, ὅτι ἐπὶ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἤδη Ἀβραάμ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀβραάμ μὲν ἐρμηνεύεται, ἐς πατὴρ μέγας· Ἀβραάμ δὲ, πατὴρ ἐκλεκτός ἡχῶς. τὸ μὲν πρότερον, ἐμφαίνει τὸν ἀσρολογικὸν καὶ μετεωρολογικὸν καλῶμενον, ἔτω τῶν Χαλδαίων δογματῶν ἐπιμελόμενον, ὡς ἂν τις πατὴρ ἐγγόνων ἐπιμεληθεῖ· τὸ δ' ὑπερον, τὸν σοφόν. διὰ μὲν γὰρ τῆς

ἡχῶς, τὸν προφορικὸν λόγον αἰνίττεται· διὰ δὲ τῷ πατρὸς, τὸν ἡγεμόνα νῦν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προκόψαντι καὶ τὴν προσηγορίαν ἡμῶν, ὁ ψιλῶ ταύτῃ δίδως, ἀλλ' ἀνάδειξιν προκοπῆς, ἧς αὐτὸς ὑπῆρξατο, βεβαιῶν αὐτῷ τὰς ἐπιβολὰς. τότε γὰρ μάλιστα τις προκοπῶν θάρσεν, ὅτε διδάσκαλος αὐτῷ μαρτυρεῖ, πολλῷ δὲ πλεον Θεός.

β. Καὶ αὐξάνωτε σφόδρα, σφόδρα· καὶ θήσωσε εἰς ἔθνη, καὶ βασιλεῖς ἐκ σὺ ἐξελεύσονται.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰκότως αὐτὸν αὐξάνει. τῷ γὰρ ἀρχὴν ἀρετῆς καταβαλλομένη ἐπιδίδωσιν ὁ Θεός, καὶ τὸ τέλος αὐτῶν μετ' ἐπιτάσεως. ὅπερ δηλοῖ τὸ, σφόδρα, σφόδρα. αἴτιον δὲ μάλιστα τῆς τσαυτῆς συγκαταβάσεως καὶ φιλανθρωπίας ἡ τῷ Χριστῷ οἰκονομία. δι' ἧς Θεὸς ἡμετέροις ἐργάζεσθαι τὰς ἀνθρώπων.

ζ. Καὶ θήσω τὴν διαθήκην μου ἀνὰ μέσον ἐμῶ, καὶ ἀνὰ μέσον σὺ, καὶ ἀνὰ μέσον τῶ σπέρματός σου μετὰ σέ, εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν, εἰς διαθήκην αἰώνιον εἰνά σου Θεός, καὶ τῷ σπέρματός σου μετὰ σέ.

Δ ΛΗΛΟΥ. Τί ἐστι τὸ αἰώνιον τῆς διαθήκης; Ἐν μὲν, ὅτι κατὰ τὸν ἐπαγγελία μόνον αἰώνιον ἔστι· ὁ γὰρ πρόσκαιρος τὰ παρὰ Θεῶ, ἀλλ' ὅσον καὶ ἡμᾶς, τὰ αἰώνια πρόσκαιρα γίνονται· ἕτερον δὲ, ὅτι καὶ διαλυθεῖσα ἐπὶ τῷ Ἰσραὴλ ἡ διαθήκη, ὑφ' ἡμῶν διατηρεῖται. καὶ ἡμεῖς αὐτὶ ἐκείνων ἐσμὲν τῷ Θεῷ.

η. Καὶ δώσω σοι καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σέ τὴν γῆν, ἣν παρρηκίς, ὡς τὴν γῆν Χαναὰν εἰς κατάχρῃσιν αἰώνιον· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς Θεός.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός; Ἀντὶ τῷ, πολλῶν ἐπιδείξομαι τὴν κηδεμονίαν, πολλῶν τὴν πρόνοιαν, ἐν ἅπασιν αὐτοῖς τὴν παρ' ἐμῶ συμμάχίαν παρέξομαι.

θ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Ἀβραάμ, σὺ δὲ τὴν διαθήκην μου διατηρήσεις, σὺ καὶ τὸ σπέρμα σου εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τίς ἔν ἡ διαθήκη; Τὸ εἶναι τῷ Ἀβραάμ Θεός, καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶ μετ' αὐτὸν, ὡς ἀνωτέρω φησὶν. ἢ ἔν ἡ διαθήκη ἐσφραγισμένη, καὶ ἐδανὶ ἐξελὼ αὐτῷ ἀποσφραγίσαι, εἰ μὴ μόνῃ τῷ κληρονόμῳ, ὅς ἐστι Χριστός. ἔτος γὰρ, θανάτῳ βεβαιωθείσης τῆς διαθήκης, ἀναφανείς

(1) Οὐκ ἐστὶ πρῶτος, ἀλλὰ πέμπτος. εἰ μὴ πρῶτον λέγῃ τὸν μετὰ τὴν τῷ Ἰσραὴλ γέννησιν. ἴσως δὲ καὶ τῷ γραφῆως παραδρομή.

Φανείς κληρονόμος, περιέιλε τὰς σφραγίδας, καὶ ἐνεφάνισε τὴν μουσικὴν δυνάμιν τῆς διαθήκης, καὶ παντὶ τῷ βελομένῳ δέδωκεν αὐτῷ εἰς μεταγραφὴν, ὡς καὶ ὁ
 Ἑβρ. 9. 15. Ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους φησὶν· ὅτι ἡ
 » πρὸς Ἀβραάμ διαθήκη τῆς Θεᾶς, τὸν Χρι-
 » στὸν ἐπεγράφετο κληρονόμον. σαφῶς δὲ
 Γαλ. 3. 17. ἔχει καὶ ἐν τῇ πρὸς Γαλατάς, ἔτω· δια-
 » θήκῃ προκεκυρωμένῃ ὑπὸ τῆς Θεᾶς εἰς
 » Χριστὸν, ὁ μετὰ ὑ καὶ λ' ἔτη γεγονώς νό-
 » μος ἐκ ἀκυροῦ εἰς τὸ καταργησαί τὴν
 » ἐπαγγελίαν.

1. Καὶ αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διατηρήσεις ἀνὰ μέσον ἐμῶ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀνὰ μέσον τῆς σπέρματός σου μετὰ σὲ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν· περιτμηθήσεται ὑμῶν πᾶν ἀρσενικόν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Γελάτῃ ἡ τῶν γεννητῶν περιτομή, πρᾶγμα σπαραζόμενον ἔμετρίως καὶ παρ' ἐτέροις ἔθνεσι, καὶ μάλιστα τῷ αἰγυπτιακῷ. ὁ καὶ πολυανθρωπότατον καὶ πολυσοφώτατον εἶναι δοκεῖ. παρ' ὃ καὶ προσήκον τῷ παιδικῷ χλοῦν μεθελόντες, φρονιμώτερον καὶ σεμνότερον, ἀναζητῆσαι τὰς αἰτίας, ὧν χάριν ἐκράτησε τὸ ἔθος, καὶ μὴ προεξανασάντας καταγινώσκεν μεγάλων ἐθνῶν ὀυχέρειαν, λογιζομένους, ὡς ἐκ εἰκός, τοσαύτας μυριάδας καὶ ἐκάστῳ γενεᾷ ἀποτέμνεσθαι μετὰ χαλεπῶν ἀλγηδόνων ἀκρωτηριαζόμενους τὰς αὐτῶν καὶ τὰ τῶν οἰκειοτάτων σώματα. πολλὰ δὲ εἶναι τὰ προτρέποντα τὴν εἰσαγωγὴν τῶν παλαιῶν διατηρεῖν καὶ ἐπιτελεῖν· τὰ δ' ἀνωτάτω, τέτταρα. αὐτὸ μὲν, χαλεπῆς νόσου καὶ δυσίατης πάθος ἀπαλλαγῆναι, ὃν ἀνδρακα καλῶσιν ἀπὸ τῆς καίεν ἀτυφόμενον, ὡς οἶμαι, ταύτης τῆς προσηγορίας τυχόντα, ἥτις ὀυκολώτερον τοῖς τὰς ἀκροποδίας ἔχουσιν ἐγγίνεται. δῶτερον, τὴν δι' ὅλα τῆς σώματος καθαρότητα πρὸς τὸ ἀρμόττειν τάξει ἱερωμένη· παρ' ὃ καὶ ξυρῶνται τὰ σώματα προσυπερβάλλοντες οἱ αὐτοὶ Αἰγύπτῳ τῶν ἱερέων. ὑποσυλλέγεται γὰρ καὶ ὑποσέλλει καὶ θρίξ καὶ ποδίας οἷα τῶν ὀφειλόντων καθαίρεσθαι. τρίτον δὲ, τὴν πρὸς καρδίαν ὁμοιότητα τῆς περιτμηθέντος μέρους. εἰς γὰρ γίνεσιν ἄμφω παρεσκόδασαι. τὸ μὲν γὰρ ἐγκαρδίον πνεῦμα, νοημάτων· τὸ δὲ, γόνιμον, ὄργανον, ζῶον. ἐδικαίωσαν γὰρ οἱ πρῶτοι τῷ ἀφανεί καὶ κρείττονι, δι' ὃ καὶ τὰ νοήματα συνίσταται, τὸ ἐμφανές καὶ ὁρατόν, ὃ τὰ αἰδητὰ γεννᾶσθαι πέφυκεν, ἐξομοιωσά. τέταρτον δὲ καὶ ἀναγκαϊότατον, τὴν πρὸς πολυγονίαν κατασκόβιν. λέγεται γὰρ, ὡς ὁδοὶ τὸ σπέρμα, μήτε σκιδνάμενον, μήτε περιρρέον εἰς τὰς τῆς ποδίας, ὡς ἡλθε κόλπας. ὅθεν καὶ τὰ τεμνόμενα τῶν ἐθνῶν πολυγονώτατα καὶ πολυανθρωπότατα εἶναι. ταῦτα μὲν ἔν εἰς ἀκοὰς ἡλθε τὰς ἡμετέρας, ἀρχαιολογέμενα παρὰ θεασέσις ἀνδράσιν, οἱ τὰ Μωσέως ἔ

Α παρέργως διηρμύδωσαν. ἐγὼ δὲ πρὸς τοῖς εἰρημίοις καὶ σύμβολον ἡγήμαί τὴν περιτομὴν δυοῖν τοῖν ἀναγκαιοτάτοις. αὐτὸς μὲν, ἡδονῶν ἐκτομῆς, αἱ καταγοητεύουσαι διάνοιαν· ἐπειδὴ γὰρ τὰ νικητήρια φέρεται τῶν ἐν ἡδοναῖς φίλτρων ἡ ἀνδρὸς πρὸς γυναικα σωμασία, τὸ ὑπηρετῆν ταῖς τοιαύταις ὁμιλίαις ὄργανον ἀκρωτηριαζέειν ἐδόξε τοῖς νομοθέταις, ἀντιπομῆς ἐκτομῇ περιτῆς καὶ πλεοναξίας ἡδονῆς, ἡ μίας, ἀλλὰ διὰ μίας τῆς βιασικωτάτης, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάσων· ἐτέρη δὲ, τῆς γυναικείας αὐτὸν, καὶ τὴν βαρείαν νόσον, τὴν οἴησιν ψυχῆς ἀπώσασθαι. αἱ οἱ γὰρ, ὡς ἀγαθοὶ ζωοπλάσαι, ζῶον τὸ κάλλιστον ἀνδρῶπον ἡυχῆσαν διώκασαι δημιουργεῖν, καὶ Φυσηθέντες ὑπ' ἀλαζονείας, ἐαυτὰς ἐξεθείωσαν, τὸν ἀληθῶς ὄντα αἴτιον Θεὸν παρακαλυψάμενοι, καὶ τοιγ' ἐκ τῶν σιώντων ἐπανορθώσασθαι τὴν ἀπάτῃ δυνάμενοι. Γ πολλοὶ μὲν γὰρ παρ' αὐτοῖς εἰσὶν ἄνδρες ἄγονοι, καὶ σείρει γυναικες, ὧν ἀτελεῖς αἱ ἡμιολίαι κατηγορησάντων ἐν ἀπαιδίᾳ. πονηρὰν ἔν δόξαν ἐκτμητέον τῆς διανοίας, καὶ τὰς ἄλλας, ὅσαι μὴ φιλόδοιοι.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὴν δὴποτε τὸν Ἀβραάμ περιτμηθῆναι προσέταξεν ὁ Θεός; Προειπὼν τὴν παροικίαν, φυλακίτινα μηχανᾶται τῇ δυσεβείᾳ, ἵνα τοῖς δυσεβέσις ἀνθρώποις ἀναμειγνύεται, μὴ διαφείρωσι τὴν ὀυγένειαν, ἀλλ' εἰς τὸ σημεῖον ὀρῶντες, ἄσβεστον τῆς δεδωκότος τὴν μὴ μὴ φυλάτῃσι. καὶ ὅτι τῆς ἐξ ἡμετέρων, ἐρημος μάρτυς. τεσσαράκοντα γὰρ χρόνους ἐν αὐτῇ διατρίψαντες, περιτμῇ ἐνόμιζον τὴν περιτομῇ, τῶν ἐθνῶν κεχωρισμένοι, καὶ κατ' ἐαυτὰς πολιτοδόμενοι. ὡς δὲ λοιπὸν εἰς τὴν ἐπηγγελμένῃ εἰσῆγοντο γινώ, τὴν καὶ πάλιν ὁ τῶν ὅλων Θεὸς Ἰησοῦ τῷ τῆς Ναυῆ προσέταξε περιτεμεῖν ἅπαντας, καὶ ἔτω τῆς γῆς παραδόναι τὴν δεσποτείαν. ἔμελλον γὰρ ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις προσελάζειν. ἔθ' ἡ χάριν ἀναγκαίως τῆς σφραγίδος ἐδέοντο, τῆς ἀπὸ τῶν ἀλλογενῶν αὐτὰς χωρίζουσης ἐθνῶν. εἰ δὲ μέγα φρονέσιν ἐπὶ τῇ περιτομῇ Ἰσραῖοι, μαρτύρωσαν, ὡς ἔθ' ὁ μόνον ὁ πατριάρχης περιετμήθη, ἀλλὰ καὶ Ἰσμαὴλ ὁ ἡμιδελός, καὶ οἱ οἰκογενεῖς οἰκέται, καὶ οἱ ἀργυρώνητοι, καὶ οἱ Ἰδαμαῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Χεττίδας. ἔμαθον δὲ ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ Αἰγύπτιοι περιτέμνεσθαι. ἔθ' οἱ τὴν περιτομὴν δικαίως ἐργάζεται. ἔθ' οἱ γὰρ ἅπαντες ὡς δυσεβεῖς ὑπὸ τῆς θείας κατηγορεῖνται Γραφῆς. ἔθ' ἐδὲ τὸν Ἀβραάμ ἡ περιτομὴ ἐδικαίωσεν, ἀλλ' ἡ μὲν πῖσις ἀπέφινε δίκαιον, λαμπρότερον δὲ ἡ ἀρετὴ κατεσκόδασεν. ἡ δὲ περιτομὴ σημεῖον ἐδόθη τῆς πίστεως· ἵνα διὰ τῆς περιτομῆς γινώσκωμεν οἱ τῆς πίστεως Ἀβραάμ.

1α. Καὶ περιτμηθήσεσθε τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὑμῶν, καὶ ἔσται

ἔσαι ἐν σημείῳ διαθήκης ἐμὲ καὶ ὑμῶν.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Οὐκ ἄρα διαθήκη ἡ περιτομή, ἀλλὰ σημεῖον τῆς σφραγίδος τῆς διαθήκης, ὡς καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας (1) Φησί.

ιβ. Καὶ παιδίον ὀκτῶ ἡμερῶν περιτμηθήσεται ὑμῖν, πᾶν ἀρσενικὸν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, ὁ οἰκογενὴς, καὶ ὁ ἀργυρώνητος ἀπὸ πάντος ὑἱοῦ ἄλλοτρίου, ὃς ἔκ ἐστιν ἐκ τῆς σπέρματος οὗ.

ιγ. Περιτομή περιτμηθήσεται ὁ οἰκογενὴς τῆς οἰκίας σου, καὶ ὁ ἀργυρώνητος. καὶ ἔσαι ἡ διαθήκη μου ἐπὶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἐπὶ τῆς σαρκὸς τῆς κατὰ σάρκα σφαττούμενης διαθήκη ἐστὶ τῆς Θεῆς τὸ, πάντοτε τὴν νέκρωσιν τῆς Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέρειν.

ιδ. Καὶ ἄρσεν, ὃς ἔχει περιτμηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῆς· ὅτι τὴν διαθήκην μου διεσκέδασε.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, πᾶς ὁ μὴ περιτέμνων ἔχει. εἰκότως γὰρ ἔχοντες τὰ νήπια, ἀλλ' οἱ γονεῖς κολάζονται.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὐδὲν τῶν ἀκείνων εἶναι ἀποφαίνει ὁ νόμος, ὅποτε καὶ τῷ θόνον ἀκείνῳ δράσαντι συγγινώσκει. τὸ δὲ ἡμερῶν μετὰ γέννησιν βρέφος εἰ μὴ περιτέμνηται, τί ἀδικεῖ, ὡς καὶ θανάτου τιμωρίαν ὑπομένειν; Ἐνιοὶ μὲν ἐν φασίν, ἀναφορικὸν εἶναι τὸν τῆς ἐρμηνείας τρόπον ἐπὶ τῆς γενεᾶς, καὶ ἐκείνους κολάζεσθαι οἶοντα δεινῶς, ὡς ὠλιγορηκότας τῆς τῆς νόμου διατάξεως· οἷοι δὲ, ὅτι ὑπερβολὴ χρώματος κατὰ τῆς βρέφους ὅσα τῷ δοκεῖν ἡγανάκησεν. ἵνα τοῖς τελείοις καταλύσιν τὸν νόμον, ἀπαραίτητος ἐπάγεται τιμωρία· ἔκ ἐπειδὴ τὸ ἔργον τῆς περιτομῆς ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὅτι ἡ διαθήκη ἀδεύεται τῆς σημείας, δι' ἧς γνωρίζεται μὴ πληρωμένον. (2)

**** ΙΣΙΔΩΡΟΥ.** Τινὲς ὡς ἄλογον παρεγράψαντο τῶν εἰς τὴν τῆς ψυχῆς περιτομῆν τὸ ῥητὸν μετακομίσαντων. ἐχρῆν γὰρ ἔφασιν ῥηθῆναι, τὸν μὴ περιτέμνοντα τὸ παιδίον αὐτὸ ἐξολοθρευθῆναι, μὴ μὲν τὸ ἄωρον νήπιον. ἐγὼ δὲ εἰ καὶ πρὸς

τὴν ψυχὴν βλέπει κυρίως ὁ λόγος, ἐδὲ τὸ γράμμα παραγράφεται. πάνταυτα γὰρ ἡ αὐτὴ ἐννοία σωθήσεται. τοῖς γὰρ πατέρας ἀργαλεωτέρα ἐστὶν ἡ τιμωρία, ὅταν τὰ παιδιά ἐξολοθρευθῶσιν. ἐκείνα μὲν γὰρ τυχόν, εἰ καὶ πρὸ τῆς διαγνωστικῆς τῶν καλῶν, καὶ τῶν κακοῦν ἡλικίας τελευτήσονται, ἐδὲ εἰ ἐν τιμωρίᾳ γεγόνασιν, εἰσονται. εἰ δὲ καὶ ἔλθοιεν εἰς τὴν διαγνωστικὴν ἡλικίαν, ἔτι πάνυ χαλεπῶς ἀέγχοιεν τὸ πρᾶγμα, τῆς σωτηρίας τὴν τιμωρίαν ἐξουμαρτίζοντες· καὶ μάλιστα ὅτε ἐδὲ ἐκείνῳ ἐστὶ τὸ ἔγκλημα. οἱ δὲ γονεῖς ἀνυπόστατον ὑπομένουσι τὴν τιμωρίαν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ ἀπερίτμητος, φησὶν, ἄρσεν, ὃς ἔχει περιτμηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῆς· ὅτι τὴν διαθήκην μου διεσκέδασαν. Οὐκ ἐπειδὴ τὸ ἔργον τῆς περιτομῆς ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὅτι ἡ διαθήκη ἀδεύεται τῆς σημείας, δι' ἧς ἐγνωρίζετο, μὴ πληρωμένον. τί ἔτι ὁ μὴ περιτμηθεὶς ἐξολοθρευθήσεται; καὶ πῶς τὸ βρέφος; τῶν γὰρ πατέρων ἐστὶ τὸ περιτεμεῖν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ. ἀλλ' ὁ Σύρος ἔτι ἔχει· πᾶς ὃς ἔχει περιτέμνει ἐξολοθρευθήσεται· καὶ ὁ Ἑβραῖος, πᾶς ὁ μὴ περιτέμνων. εἰ δὲ αὐτῇ Θεῷ ἀπόφασιν, καὶ πῶς ἔκ ἐδεισαν οἱ ἐξελεῖντες ἐξ Αἰγύπτου ἐν μέτεσι μὴ περιτέμνοντες τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεχνίτην; ἢ πῶς ξύλα μόντις συλλέξας ἐν σαββάτῳ, λιθάζεται; καὶ ὁ λαὸς ὁ γογγύσας πίπτει καὶ κατὰ μέρος ἀφανίζεται, ἔκ ἐμέμφθη δὲ ὁ (3) περιτμηθεὶς; ἢ δὴλον, ὅτι ἀπὸ περιτομῆς ἐβλέπετο γνωρίζεσθαι τὰς οἰκείας, τὰς ἐν μέσῳ ἀκροβυστίας τότε τυγχάνοντας. μετὰ ταῦτα δὲ ἐν ἐρήμῳ γονομίας, καὶ τῆς σημείας ἔχοντες, (πάντες γὰρ ἐτύγχανον οἰκεῖοι τῇ Θεῷ) ἔκ ἀπῆλθεν τὸ σημεῖον τῆς διαθήκης. αὐτίκα δὲ μετὰ ταῦτα ὁδηγηθέντας εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ λοιπὸν τοῖς ἔθνεσιν ἐπιμιγνυμένους, πάλιν ἀπαιτεῖ τὴν περιτομὴν. ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν πίσιν εἰσεως ἔκ ἐγνωρίζοντο, καθάπερ ἄλλα ἀπὸ καυτῆρος αὐτῆς ἐκ τῆς περιτομῆς ἐβλέπετο γινώσκεισθαι. ἵνα ἡ περιτομὴ τῆς σαρκὸς δακνύη τὸ τῶν Ἰσραηλίων ἐξαίρετον. ὁ τῆς προαιρέσεως ὡς μεγίστη κατηγορία.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ περιτομή δευτέραν ἔχει χώραν μετὰ τὴν πίσιν, ὡπερ καὶ ἡ γενεσίς τῆς νόμου μετὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς γνησίης· καὶ διὰ τὸ ὀφείδεσθαι τὴν ἐκείνην γεννηθῆναι. ἔτι τοίνυν ἡ περιτομή, διὰ τὸ μήπω τῇ πνευματικῇ γενέσθαι καιρὸν, προηγείται· ταύτης δὲ Φανείσης, ἐκείνη ἐκβάλλεται.

(1) Οὐκ ἐν τῇ πρὸς Γαλάτ. ἀλλ' ἐν (κεφ. 4. ἐδ. 11.) τῇ πρὸς Ῥώμ.

(2) Φίλων δὲ ὁ Ἑβραῖος φησιν, ὅτι ὑπερβολὴ χρωστικῆς, κατὰ τῆς βρέφους φέρει τὴν ἡγανάκτησιν. ἵνα τοῖς τελείοις παραβαίνουσιν ἀπαραίτητος ἡ τιμωρία γινώσκται. καὶ τὸτο κεῖται ἐν τῷ κώδικι. ὅπερ ὡς περιττὸν ἐκ ἐν τῇ σφραγίδι, ἀλλ' ὡς τέλειται.

(3) Ὁ μὴ περιτμηθεὶς τῇ ἐννοίᾳ καταλλήλον.

Γαλ. 5. 6. βάλλεται. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ, Φησί,
 „ ἔτε περιτομή τι ἰσχύει, εἰδὲ ἀκροβυστία. ση-
 μείον δὲ διαθήκης ἐκεῖνο μὲν ἡ δυνάμις καὶ
 καὶ παρανόμοις ὑπάρχον. ἡ δὲ ὅντως πε-
 ριτομή, νομιμότης ἐστὶν ἡ τελειοτάτη· τὸ
 περιτεμῆσθαι, καὶ περιηροῦσθαι πᾶν τὸ
 ἄλλότριον Θεῷ, καὶ ὑπερβεβηκός (1) τὰ
 κοσμικά, πρὸς τὰ ὑπερκόσμια. Φθάσαν-
 τα. τῆς σύμβολον ἡ ὁγδοῇ τῆς περιτο-
 μῆς ἡμέρα· ματακόσμιος γὰρ ἡ ὁγδοάς·
 ὡς καὶ ὁ σωτὴρ ἐν ὁγδοῇ τῶν ἀνάσσειν
 ἐπιτελέσας, τὸ μυστήριον ἐδείξε. καὶ δὴ
 καὶ τὸ ἐξολοθρυνθῆσθαι, ὡς τὸν ἀπε-
 ρίτμητον τῶν σαρκὰς τῆς τῶν καρδίας μὴ
 περιτετμημένης, δίκαιον. ὥστε καὶ λέ-
 γεται ἀπερίτμητος καρδίας κατὰ τῶν πα-
 λαιῶν διαθήκῃ.

Ἰερ. 9. 26.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἀξίον ζητῆσαι τί δι-
 ποιεῖ ἐπὶ τῆς γεννήσεως τῆς Ἰσραήλ, (2)
 ἀλλ' ἐπὶ τῆς τῆς Ἰσαὰκ δίδωσι τῶν περι-
 τομῶν, καίτοιγε μέλλουσιν ἐπὶ ταῖς πα-
 λαιαῖς γίνεσθαι διαθήκας. Αἰνιτίζου-
 μενοι δοκεῖ, τὸ εἰς μὲν προπαρασκευῇ τῆς
 χάριτος αὐτὰς σιωπεῖν, αὐτῶν δὲ κατ'
 ἑαυτῶν ἔχ' οἴαντε εἶναι πρὸς πέρας ἄγειν
 τῶν δόλων. εἰδὲ μὲν ἐκ τῆς κατὰ νό-
 μον πολιτείας τέλος διώκοντες λαβεῖν τὰς
 ἐπαγγελίας. τοσάτον γὰρ ἀπέχον οἱ ὑπὸ
 τὸν νόμον βιῶντες εἰς κοινωνίαν σωτηρίας
 τῆς ἐθνικῆς προσλαβεῖν, ὅσον μυριάκις
 αὐτοὶ πρὸς τῶν ἐκείνων εἰδωλωλατρεῖαν
 ἐξεκυλίωντο. τὸ μὲν ἐν ὀκταήμεροις ἔτι
 εἰς τοῖς παισὶ προσάξει προσφέρειν
 τῶν περιτομῶν, ἐδήλωσεν, ὅτι μὴ διδα-
 σκαλία τινὸς ἐστὶν ἀρετῆς, ἐπεὶ μὴ δεκτικὴ
 τοιαύτη τινὸς μαθήματος ἢ τοιαύτη τέως
 κατέστηκεν ἡλικία. σημεῖον δὲ μόνον ὑπάρ-
 χειν, διακρίνειν δυνάμειν ἀπὸ τῶν λοι-
 πῶν τῆς χρωμένης αὐτῇ, καὶ ἀπερ βασι-
 λική τις σφραγὶς τῆς σφραγίστας τῶν ἰδιω-
 τῶν ἀφορίζουσα. τὸ δὲ ἐπὶ τῆς παιδογόνου
 μορῆς κελεῦσαι τῆτο ποιῆν, ἐμύνησεν, ὅτι
 βέλεται πρὸς ὑπόμνησιν αὐτὰς ἰσχυρὰ συ-
 νεχῶς τῆς περὶ αὐτὰς ὑπὲρ φύσιν προ-
 νοίας, καὶ ἡ τὸ γένος αὐτῶν ἐκ μήτρας
 ζείρας τε καὶ νεκρωμένης ἤδη τῶν γήρα
 παρὰ πᾶσαν ἀκολασίαν συνεσησάτο. πε-
 ριαιχέ γε μὲν κατὰ τῆτο τῆς Ἰσαὰκ ἡ γέν-
 νησις τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως αἰνίγμα.
 τὸ δὲ καὶ τῆς ἐκ διαφόρων ἐθνῶν οἰκέτας
 αὐτῶν προσάξει περιτεμεῖν, τὸ συμμαθε-
 ξεῖν καὶ τὰ ἐθνη τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐπαγγελ-
 λίας τῆς ἐν Χριστῷ προκατήγγελε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁρᾷς, ὅτι τῆς ἐν πνύ-
 ματι καὶ ἀληθείᾳ περιτομῆς τύπος ὥστε
 τις ἢ ἐν σαρκὶ προεδείκνυτο. πράττεται
 γὰρ κατὰ τῶν ὁγδὼν, καὶ ἡ ἀνεβίω
 Χριστός. καιρὸς ἡ δὴ τῆς μεταλαχῆν
 ἁγίου πνύματος, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ δέχε-

A Δια περιτομῶν, ἡ σὰρκα λυπέντος, ἀλλὰ
 πνεῦμα καθαίροντος· ἡ σωματικῶν ἀπαλ-
 λάντων ῥύπων, ἀλλὰ ψυχικῶν ἡμᾶς
 ἀπολύοντος νόσημάτων. ὅτε γὰρ ἀνεβίω
 Χριστὸς καταλύσας τὴν θανάτου τὸ κράτος,
 τότε δὴ τότε, καὶ ἀπαρχὴν ὥστε τινὰ τῶν
 ἁγίων πνύματος τοῖς ἁγίοις ἐπέθηκε μα-
 „ θηταῖς. ἀνεφύσησε γὰρ αὐτοῖς, λέγων, Ἰωάν. 20. 22.
 „ λάβετε πνεῦμα ἅγιον.

B 1E. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ,
 Σάρα ἡ γυνὴ σου ἡ κληθήσεται τὸ
 ὄνομα αὐτῆς Σάρα, ἀλλὰ Σάρρα
 ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐρμη-
 νύεται Σάρα μὲν, ἀρχή· Σάρρα δὲ,
 ἀρχισα. τὸ μὲν ἐν πρότερον, εἰδικῆς
 σύμβολον ἀρετῆς ἐστὶ· τὸ δὲ δεύτερον, γε-
 νικῆς. ὅσω δὲ γένος εἶδος διαφέρει κατὰ
 τὸ ἐλάττω, τοσάτω τὸ δεύτερον ὄνομα τῆς
 προτέρου. τὸ μὲν γὰρ εἶδος, καὶ βραχὺ
 καὶ φθαρτόν· τὸ δὲ γένος, πολυτε. αὐτὴ καὶ
 ἀφθαρτόν. βέλεται δὲ ὁ Θεὸς ἀντὶ μι-
 κρῶν καὶ φθαρτῶν, μεγάλα καὶ ἀθάνα-
 τα χαρίζεσθαι.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὡστε σοί-
 Φησι τὸ σοιχεῖον προδίδει, ἐμύνησεν, ὅτι
 πατὴρ ἔσθι πολλῶν ἐθνῶν, ἔτω καὶ τῇ Σά-
 ρα ὁμοίως προσίδημι τὸ σοιχεῖον, ἵνα μά-
 θῃς, ὅτι νῦν ὁ καιρὸς ἦκε τῆς εἰς ἔργον ἐλ-
 θεῖν τὰ πάλα παρ' ἐμὲ ἐπαγγελθέντα.

15. Εὐλογῆσω δὲ αὐτήν, καὶ δώ-
 σω σοι ἐξ αὐτῆς τέκνον, καὶ βασι-
 λείς ἐθνῶν ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσονται.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρώτῳ ταύτῃ δόρι-
 σκομεν δόλοισιν ὑπὸ Θεῷ γυναικαί. καὶ
 χρησόμεθα τῷ ῥήτῳ εἰς προτροπὴν γυ-
 ναικῶν. ἀναγκαιῶς δὲ (3) ἡγήμα· ἵνα
 ἔτι μᾶλλον ἅγιος γένηται ὁ Ἰσαὰκ πρὸς
 τῶν εὐλογεῖσθαι τὸν Ἀβραάμ, εὐλογεῖ-
 σθαι (4) καὶ τῶν Σάρρα· ἵνα γνήσιος γέ-
 νηται δόλοισιν ἐκ δύν δόλοισιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πῶς (5) κατὰ τῶν
 ἱστορίαν βασιλεῖς ἐθνῶν ἐξ Ἰσαὰκ; οἱ γὰρ
 ἐξ Ἠσαῦ ἡγεμόνες εἰσίν. Εἰ μὴ ἄρα
 διὰ τῆς ἀναγεγραμμένης βεβασιλευμένης
 Ἰδαμῶν. οἵτινες ἦσαν ἐθνικοί.

16. Καὶ ἔπεσεν Ἀβραάμ ἐπὶ πρό-
 σωπον αὐτῆς, καὶ ἐγέλασε· καὶ εἶπε
 τῇ διανοίᾳ αὐτῆς, εἰ τῶν ἐκατονταετῶν
 γεννηθήσεται υἱός; καὶ Σάρρα ἐννεμή-
 κοντα ἔτων ἔσα, τέξεται;

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐκ ἀπιστῶν, ἀλλὰ πισυ-
 σας ἐχάρη. τῆτο γὰρ τὸ, ἐγέλασε. διὰ
 τῆτο καὶ ἐπὶ πρόσωπον ἔπεσεν.

ΧΡΥΣΟ.

(1) Ὑπερβεβηκός ὁρῶτε.

(2) Τὸν Ἰακώβ δοκεῖ αἰνοῦν. αὐτὸς γὰρ Ἰσραὴλ ὠνομάσθη.

(3) Ὡς ἂν δὲ μᾶλλον γένηται ἅγιος ὁ Ἰσαὰκ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(4) Εὐλογεῖται καὶ ἡ Σάρρα. ὁ αὐτ.

(5) Καὶ πῶς τῆτο, κατὰ ἱστορίαν; οἱ γὰρ, κτ. ὁ αὐτ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Εἶδε τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὑποχέσεως, καὶ τῆς διωμέως τῆ ἐπαγγελιαμένης τὸ μέγεθος ἀνοήσας, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ἐγέλασεν, ἀντὶ τῆ περιχαρῆς ἐγένετο.

ιη. Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ πρὸς τὸν Θεὸν, Ἰσμαὴλ ἔστος ζήτω ἐναντίον σου.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Δεικνὺς ἑαυτὴν τὴν ὁγνωμοσύνην, παράκλησιν προσάγει περὶ τῆ Ἰσμαὴλ, μονονυχὶ λέγων, δέσποτα ἀρκέντως με παρεμυθίσω, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀπαυδαίας ἀδύμειαν τῇ δόσει τῆ Ἰσμαὴλ εἰς ὕφροσύνην μετέβαλες. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὗτος ἔν ὁ παρὰ σὲ δοθεὶς ἡμῖν, ζήτω ἀντίον σου, καὶ ἀρκέσαν ἔξομεν τὴν παράκλησιν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἡμέτερον ἢ τέττε ζωὴν παραμυθήσεται.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐκ ἀρκεθεὶς τῷ ζήτῳ, προσέειπεν ἀντίον σου. τὸ γὰρ ζῶν ἐναντίον Κυρίου μακάριον.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐξαίρετον ἤξις περὶ τῆ Ἰσμαὴλ ὁ Ἀβραὰμ, ἐκ ἀρκέμενος τῷ ζήτῳ. διὸ προσέειπεν αὐτῷ τὸ, ἐναντίον σου. ὁ μακαρίων ἐστὶ καὶ ἁγίων μόνον.

ιθ. Εἶπε δὲ ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ναί· ἰδὲ Σάρρα ἡ γυνή σου τέξεταί σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσαάκ. καὶ εἴσω τὴν διαθήκην μου πρὸς αὐτόν, εἰς διαθήκην αἰώνιον εἶναι αὐτῷ Θεὸς καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Καλεῖται χαλδαῖσι μὲν, Ἰσαάκ· ἐλλωισὶ δὲ μεταληφθεὶς τῆ ὀνόματος, γέλως. γέλως δὲ ἔχ' ὁ κατὰ παιδίαν ἐγγινόμενος σώματι παραλαμβάνεται νῦν, ἀλλ' ἢ κατὰ διάνοιαν ὑπάδει καὶ χαρά.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρῶτος Ἰσαάκ ἐκ προσάξεως Θεῷ ὀνομάζεται, ἐπώνυμος ὢν ἐκ προφητείας τῆ μετὰ τὸν ἀνταῦθα κλαυθμὸν μακαρίζομεν γέλως. καὶ χαρισίντως γε φήσεις, πάντα τὸν γελάσοντα τῆς ἐπαγγελίας τυγχάνοντα, Ἰσαάκ εἶναι.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Σημείωσα, ὅτι ἐκ κοιλίας αὐτοῦ ὁ Θεὸς ὀνομάζει αὐτὸν Ἰσαάκ. διόπερ' ἐ δίδωσιν αὐτῷ μετὰ ταῦτα ἕτερον ὄνομα, ὡς τῷ Ἀβραμ τὸ Ἀβραὰμ, καὶ τῷ Ἰακώβ τὸ Ἰσραήλ.

κ. Περὶ δὲ Ἰσμαὴλ ἰδὲ ἐπήκασα· ἰδὲ εὐλόγηκα αὐτόν, καὶ πληθυνῶ αὐτόν σφόδρα. δώδεκα ἔθνη γεννήσει· καὶ δώσω αὐτόν εἰς ἔθνος μέγα.

**** ΙΩΣΗΠΟΥ.** Παῖδες Ἰσμαὴλ γίνονται δώδεκα πάντες. Ναβαιώθης, Κήδαρος, Ἀβδέηλος, Ἡδεμᾶς, Μάοσαμος, Μαίμασος, Μάσμησος, Χόδαμος, Θεμανὸς, Ἰέτερος, Νάφαισος, Κάλμασος. ἔτοι πᾶσαν τὴν ἀπ' Εὐφράτης καὶ καθήκσαν πρὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν κατοικῶσι, Ναβατινὴν τὴν χώραν ὀνομάσαντες. εἰσὶ δὲ ἔτοι οἱ τῶν Ἀράβων ἔθνος, καὶ τὰς Φυλὰς ἀπ' αὐτῶν καλεῶσι, διάτε τὴν ἀρετὴν αὐτῶν καὶ τὸ τῆ Ἀβραάμ ἀξίωμα.

κα. Τὴν δὲ διαθήκην μου εἴσω πρὸς Ἰσαάκ, ὃν τέξεταί σοι Σάρρα εἰς τὸν καιρὸν τῆτον, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ δευτέρῳ.

κβ. Συνετέλεσε δὲ λαλῶν πρὸς αὐτόν, καὶ ἀνέβη ὁ Θεὸς ἀπὸ Ἀβραάμ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Εἰ ἀνέβη ὁ Θεὸς ἀπὸ Ἀβραάμ, δῆλον ὅτι ἐκ τῆ ἀναβάς ὅτε ἐλάλει (1) τῷ Ἀβραάμ. συγκαταβαίνων γὰρ αὐτῷ, καὶ ἴν' ἔτως εἶπω (2) κατὰ τὴν, περὶ τῆς περιτομῆς διατίθεται.

κγ. Καὶ ἔλαβεν Ἀβραὰμ Ἰσμαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ πάντας τὰς οἰκογενεῖς, καὶ πάντας τὰς ἀργυρωμήτας αὐτοῦ, καὶ πᾶν ἄρσεν τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐν τῷ οἴκῳ Ἀβραάμ, καὶ περιέτεμε τὴν ἀκροβυστίαν αὐτῶν, ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθὰ ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ Θεός.

κδ. Ἀβραὰμ δὲ ἦν ἐννενηκόντα-εννέα ἐτῶν, ὅτε ἔτεμε τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Μὴ νομίσῃς ἀπλῶς ἡμῖν τῶν ἐτῶν τὸν ἀριθμὸν τὴν Γραφῇ ἐπισημειώσασθαι, ἀλλ' ἵνα καὶ ἐκ τῆς μάθης τῆ δικαίης τὴν πολλὴν ὑπακοὴν, ὅτι καὶ εἰ ἐσχάτῳ γῆρας ὢν, πρῶτος ὡς γένηται διὰ τὸ τῆ Θεῷ ἐπιτάγματος, διὰ τῆτο ποιῆται τὴν αὐτῶν ἀπαρτίμωσιν, καὶ ἐκ αὐτοῦ μόνος, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰσμαὴλ, καὶ πάντες οἱ οἰκογενεῖς.

κε. Ἰσμαὴλ δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἦν ἐτῶν δεκατριῶν, ἡνίκα περιετέμνετο τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ. (3)

κς. Ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἡμέρας ἐκείνης περιετέμνη Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσμαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

κζ. Ὑἱὸς αὐτοῦ, Καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τῆ οἴκῃ αὐτοῦ, καὶ οἱ οἰκογενεῖς, καὶ οἱ ἀργυρώνητοι, οἱ ἐξ ἄλλογενῶν ἐθνῶν.

Η καὶ περιέτεμεν αὐτούς.

Q 2

ΙΩΣΗ-

(1) Καθὼ λαλεῖ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Καὶ ἴν' ἔτως εἶπω ὀνομάσας. ὁ αὐτ.

(3) Τὸ κε. ἰδ. προσετέθη, καθότι ἐκ τῆς αὐτῆς κώδικ.

ΙΩΣΗΠΟΤ. Ἀβραάμ μὲν ἔν ἔκτον ἡδὴ καὶ π' ἔτος γεγονότι ὁ Ἰσμαὴλ ἐγεννήθη· εἰς θ' δὲ αὐτῷ καὶ ἡ τῷ χρόνῳ παρεληλυθία. περιτέμνεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας, καὶ πάντες οἱ παρ' αὐτῷ,

καὶ ὁ παῖς Ἰσμαὴλ. ὃς καὶ κατ' ἐκένιν τὴν ἡμέραν τρισκαίδεκατον ἔτος ἦγε. καὶ ἐκ τούτων πάντες Ἰσραηλῖται τρισκαίδεκα τῷ ἔτει περιτέμνονται. (1)

Κ Ε Φ. ΙΗ.

α. Φθι δὲ αὐτῷ ὁ Θεὸς πρὸς τῇ δρυὶ τῇ Μамβρῇ, καθήμενος αὐτῷ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτῷ μεσημερίας.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει μοι ἐν ταῦτα τὰ δικάς τὴν ἀρετῇ. καθήμενος, Φθιν, ἐπὶ τῆς σκηνῆς. ἔτος ἔργον ἐποιεῖτο τὴν φιλοξενίαν, ὡς μὴδὲ ἀναχέειν ἐτέρῳ τινὶ τῶν προσκεκλητῶν ἐπιτρέψαι τὴν τέτων θήραν· ἀλλὰ τριακοσίας δέκα καὶ οὐκ οὐκ οὐκ ἔχων, ἀνθρωπος πρεσβύτης, καὶ εἰς βαθὺ γῆρας ἐλάσας, ἐκατονταετής γὰρ ἐτύγχανε, παρὰ τὴν θύραν ἐκαδέζετο. Καὶ μετ' ὧν. Τὸ γὰρ ἡ πολλὴ τῆς φιλοξενίας ἐπίτασις, καὶ τῆς ἀρετῆς τὴν δικάς ἡ ὑπερβολή, ὅτι καὶ ἐν μεσημβρίᾳ τὸτο διεπράττετο.

ΔΔΗΛΟΥ. Αἱ μὲν πρότερον Θεοφάνειαι τῷ Ἀβραάμ ἐξ ἑραυρῆς γίνονταί· τελευταία δὲ, ἐπὶ σκηνῆς τῆς αὐτῆς. καὶ τὸτο ἡ σημεῖον, ὅτι τελευταῖον ἐν ἡμῖν ὁ Θεὸς σκηνώσκει διὰ τῆς λόγῃ. ἔχει δὲ ἡ ἐπιφάνεια τύπον τῆς ἁγίας Τριάδος, ἥτις ἐστὶν ὑπὲρ τὴν κτίσιν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ δὲ ὡφθῇ Θεός, ὡς ἀνὴρ, ἐκ ἀνδράκελλον ἔχει τὸ εἶδος ὁ ἀσώματος τε καὶ ἀπερίγραφος. καὶ γὰρ πνεῦμα ἐρηται ὁ Θεός. καὶ ἐν Φλογὶ πυρὸς ὡφθαλμῶν, ὡς καὶ νῦν ἀνὴρ, ζῶν λογικῶ τὴν θεωρίαν διδόν· σύμφωνον γὰρ τοῖς ὑποκειμένοις αἰ τὴν θείαν παρέχεται. αὐτῶν γὰρ αὐτὸν ὁραῖν κατὰ φύσιν αἰδητοῖς ὡφθαλμοῖς. ἀλλ' ἡ μὲν ὥφθῃ σαφὴς καὶ ἐκ ἀπατηλῆς, ἡ σαφὴς δὲ ἡ φύσις καὶ τῶν ὡφθῃτων ἡ ἰδιότης. Καὶ μετ' ἑτέρα. Πρὸς τῇ δρυὶ τῇ Μамβρῇ εἶδεν, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ ὁράσεως. προσφθοροὶ γὰρ αἱ προσήγορά τῇ ὁπλίσια. εἶδε δὲ μεσημβρίας, ἐν καθαρῳτάτῃ θέρμῃ καὶ φωτί.

β. Ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὡφθαλμοῖς αὐτῷ εἶδε· καὶ ἰδὲ τρεῖς ἄνδρες εἰσημεισαν ἐπάνω αὐτῆς.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ γὰρ εἶδε, μὴ ἀναβλέψας τὰς κεκαλυμμένους ὡφθαλ-

μὲς, οἷς ἡ φύσις ἐκ τῷ Θεῷ βλέπειν· εἰδὲ ἂν εἶδε, μὴ ὡφθῇαι θελήσαντος ἐκείνου.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰς τρεῖς ἄνδρας οἱ μὲν, τρεῖς Ἀγγέλους Φασίν· οἱ δὲ, ἰσχυρίζοντες τὴν μὴ εἶναι τῶν τριῶν εἶναι λέγοντας τὸν Θεόν, Ἀγγέλους δὲ τὰς δύω· οἱ δὲ, τύπον ἔχοντες τῆς ἁγίας καὶ ὁμοσε Τριάδος. πρὸς ἃς εἰρηδαῖ μοναδικῶς τὸ, Κύριε. φαίνεται δὲ πανταχῶ κατὰ τὸ ἐβραϊκὸν ἐπὶ τῶν τριῶν κείμενον τὸ ὡφθῃκτον ὄνομα τὸ ἐπὶ μόνῃ γραφόμενον τῷ Θεῷ, τετραγράμματον ὄν, καὶ ἐν τῷ ἱερατικῷ πετάλῳ γραφόμενον.

ΔΔΗΛΟΥ. Ὁ Ἀβραάμ τρεῖς εἶδεν Ἀγγέλους εἰς τύπον τῆς ἁγίας Τριάδος. ὁ δὲ λαὸς δύω εἶδεν, εἰς τὰς δύο καὶ πατρός. Φυσικῶς γὰρ σιώνει τῷ ἡμῶν τὸ πνεῦμα καὶ τῷ τῆς κτίσεως καιρῷ. εἶδε γὰρ ὁ πατήρ κρίνει εἰδέναι, ἀλλὰ τὴν πᾶσαν κρίσιν δέδωκε τῷ ἡμῶν, σιώνοντος αὐτῷ δηλονότι καὶ ἐνυπάρχοντος Φυσικῶς τῆς ἁγίας πνύματος. (2)

Καὶ ἰδὼν, παρεσέδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτῆς, καὶ παρεσκήνησεν ἐπὶ τὴν γῆν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰκός, ὅτι ὡς πρὸς συνήθειαν λοιπὸν αὐτῷ θεωρίαν προσέδραμον. εἴρηται γὰρ πρότερον, ὅτι ὡφθῇ Θεός αὐτῷ. ὅθεν Φιλίως ὁ πρεσβύτης δρόμῳ συναντήσας προσῆλθε νεανικῶ· καὶ τοιγὲς ἐπάνω αὐτῷ ἐσηκότας ἰδὼν. ὅπερ ἐμφαίνει τὴν ὑπὲρ ἄνω τῶν θνητῶν λήξιν. παράδοξον γὰρ ἡμῶν καὶ ἄνδρας ὁρᾶν, καὶ μὴ ἐπὶ γῆς. μερίζεται δὲ λοιπὸν τὴν διανοίαν, προσκυῶν μὲν ὡς θείᾳ, ὡς δὲ ξένῃς ἐπὶ τὸ νύψαδαι παρακαλῶν· εἰ καὶ μὴ γέγονε τὸ νύψαδαι. ἡ γὰρ ἐρηται.

ΔΔΗΛΟΥ. Ἡ μὲν προσκύνῃσις, ὡς θείων· ἡ δὲ παρακλήσις τῶν νύψαδαι, ὡς ξένων.

γ. Καὶ εἶπε, Κύριε, εἰ ἄρα εὖρον χάριν ἐναντίον σου, μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά σου.

ΔΔΗΛΟΥ.

(1) Ἀβραάμ μὲν ἔν ἔκτον ἡδὴ καὶ ὀγδόηκον ἔτος γεγονότι ὁ προσκεκλημένος ἐγεννήθη. εἰς ἑκτόν δὲ αὐτῷ καὶ ἀννηκοσὸν παρελθόντι, ἐπιφανέας ὁ Θεός, ἀπήγγειλε, ὡς παῖς αὐτῷ ἐκ Σαββᾶς ἔσοτο. κελεύει δὲ αὐτὸν καλεῖσθαι Ἰσραὴλ, δηλῶν ἐσόμενον ἔθνη μεγάλα ἀπ' αὐτῆς, καὶ βασιλείας. Καὶ Ἀβραάμ μὲν ἐπὶ τέτοις δόχαις τῶν Θεῶν, περιτέμνεται παραχρῆμα, καὶ πάντες οἱ παρ' αὐτῷ, καὶ ὁ παῖς Ἰσμαὴλ. ἔκ κατ' ἐκένιν τὴν ἡμέραν τρισκαίδεκατον ἔτος ἔχοντος, αὐτὸς ἀννηκοσὸν πρὸς τοῖς ἀνέτα διήγειν. ἐν βιβλ. 1. περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαῖα. κεφ. 11.

(2) Ταῦτα αὐτὰ ἀλλοῶς πως ὁ Κύριος. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 26.

ΔΔΗΛΟΥ. Ὁφθαλμὸς δὲ Φθιν τῷ Ἀβραάμ καθήμενός πρὸς τῇ δρυὶ τῇ Μамβρῇ τρεῖς ἄνδρες, τῆς ἁγίας καὶ ὁμοσε Τριάδος ἐπέχοντες τύπον. εἶτα πρὸς αὐτὰς εἰπεῖν τὸν θεῶν Ἀβραάμ, ἐχὼ μᾶλλον κύριοι, Κύριε δὲ μοναδικῶς· εἰ εὖρον χάριν.

ΔΔΗΛΟΥ. Ζητητέον τὴν Φρονῶν ὁ Ἀβραάμ, Κύριον τὸν εἶνα αὐτῶν καλεῖ, καὶ λέγει, ληφθήτω δὴ ὕδωρ, καὶ νύψατσαν τὰς πόδας ὑμῶν· καὶ καταψύξατε, καὶ τὰ ἑξῆς. Κύριε εἶπε μοναδικῶς διὰ τὴν ὁμοτιμίαν τῆς φύσεως.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σκόπει τὸ ἄτυφον, πῶς καὶ προσκυνεῖ καὶ παρακαλεῖ. ἐπεὶ δὲ τὸν ἐκκλίνοντα, τὸ Φαῖδρον ἔχειν, τὸ πρόθυμον, τὸ ὡφθονον. ἂ μὴ βλέπων ὁ ξένος αἰχμητῆται.

δ. Ληφθήτω δὴ ὕδωρ, καὶ νύψατσαν τὰς πόδας ὑμῶν· καὶ καταψύξατε ὑπὸ τὸ δένδρον. Καὶ λήψομαι ἄρτον, καὶ φάγεσθε. καὶ μετὰ ταῦτα παρελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν, ἥ ἐνεκεν ἐξεκλίνετε πρὸς τὸν παῖδα ὑμῶν. καὶ εἶπεν, ἔτω ποιήσων καθὼς ἐρηται.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁρᾷς πῶς ἐκ εἰδὼς τίνες εἰσὶ, καθάπερ ἀνθρώποις διαλεγόμενος παρῖσιν, ἔτω κοινῶ πρὸς αὐτὰς ποιεῖται τὴν προτροπῇ, καὶ ἀπαξ καὶ ὀδυτερον παῖδα ἐαυτῶν αὐτὸν καλῶν· καὶ ὅρα πῶς καὶ προλέγει τῆς τραπέζης αὐτῶν τὴν ὑτέλειαν, μᾶλλον δὲ τὴν πολυτέλειαν.

ε. Καὶ ἔσπευσεν Ἀβραάμ ἐπὶ τὴν σκηνὴν πρὸς Σάρραν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, σπεῦσον, καὶ Φύρασον τρία μέτρα (1) σιμιδάλεως, καὶ ποιήσων ἐγγεφυφίας.

ΔΔΗΛΟΥ. Ἐγγεφυφίας, ἄρτος ἐν σποδῇ χωννύμενος καὶ ὀπλόμενος.

ζ. Καὶ εἰς τὰς βόας ἔδραμεν Ἀβραάμ, καὶ ἔλαβε μοσχάριον ἀπαλὸν καὶ καλόν, καὶ ἔδωκε τῷ παιδί, καὶ ἐτάχυνε ποιήσαι αὐτό.

ΔΔΗΛΟΥ. Πάντα σπασαίως ἐν τῷ οἴκῳ τῷ σοφῇ γίνεται.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πάντα σπασαίως ἐν τῷ οἴκῳ τῷ σοφῇ γίνεται. γέγραπται γὰρ περὶ μὲν αὐτῶν, καὶ ἔσπευσεν Ἀβραάμ ἐπὶ τὴν σκηνὴν καὶ πάλιν, εἰς τὰς βόας

ἔδραμεν αὐτὸς· πρὸς δὲ τὴν γυναικα Φθιν, σπεῦσον· καὶ περὶ τῶν παιδῶν εἴρηται, ὅτι ἐτάχυνε τὴν ποιήσαι αὐτὸ, δηλονότι τὸ μοσχάριον.

η. Ἐλαβε δὲ ἐστύρον, καὶ γάλα, καὶ τὸ μοσχάριον, ὃ ἐποίησε· καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς, καὶ ἔφαγον.

ΔΔΗΛΟΥ. Ζητητέον εἰ οἱ Ἀγγελοὶ ἔφαγον παρὰ τῷ Ἀβραάμ. Οὐκ ἔφαγον, ἀλλ' ἐργεῖα ἀοράτῳ κατωκλῶσαν τὰ παρακείμενα προσποιήσας τὴν Φαγῆν. καὶ ὅτε πρὸς Γεδεὼν ἦλθεν ὁ Ἀγγελος, παρὰ Κριτ. 6. 21. ἔβηκεν αὐτῷ κρέας, καὶ ἀζύμους, καὶ ἐξῆλθε πῦρ ἐκ τῆς πέτρας, καὶ κατέφαγεν αὐτά. καὶ ὅτε Μανωὴ ὁ πατήρ Σαμψὼν εἶδε τὸν Ἀγγελοῦ, λέγει αὐτῷ· παρὰ Κριτ. 13. 15. ἡ βαβιασμένη δὲ σε, καὶ ποιήσωμί σοι ἐρι-
Φον. λέγει ὁ Ἀγγελος· ἐάν ποιήσῃς οὐλοκαυτώματα, ἀνοίσας Κυρίῳ. καὶ ἐπάγει ἡ Γραφή, ὅτι ἐκ ἐπέρων Μανωῆ, ὅτι Ἀγγελος Κυρίου ἐστὶν ἔτος· ὅτι ἐκ ἀνπαρέθηκεν. ἀγνοῶν δὲ, ἐποίησεν ἄν, εἰ μὴ ἡρήσατο ὁ Ἀγγελος.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Οὔτε τῇ φύσει ἄνδρες ἦσαν, ἀλλ' ἐδόκεν εἶναι, ὅτε ἔφαγον ὡς ἀνθρώποι, ἀλλ' ἐδόκεν ἐθίαν τῇ ὥφθῃ τῶν ὁράντων, ἀναλισκομένων τῶν προτιθεμένων κατὰ θείαν ἐργεῖαν.

ΔΔΗΛΟΥ. Τὸ ζητῆν, εἰ ἀδέχεται τὴν ἀσώματον εἶναι τρεφέσαι σώμασιν, ἐτοιμον εἰς ἀνάδοξιν, τολμηρὸν δὲ εἰς ἀπόφασιν, θείας ἀπαξ προσηλυμμένης Γραφῆς τῆς λεγούσης, παρέθηκεν αὐτοῖς, καὶ ἔφαγαν. εἰ μήποτε τὸ ἀνηλώσαι αὐτά, Φαγῆν εἶπεν ἡ Γραφή.

Αὐτὸς δὲ παρεσκήνησεν αὐτοῖς ὑπὸ τὸ δένδρον.

ΔΔΗΛΟΥ. Καὶ τὸτο τύπος φιλοξενίας.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Αὐτεργὸς γίνεται τῆς ὑπηρεσίας, μὴ συγχωρῶν οἰκέτας τὴν τῷ Θεῷ λειτουργίαν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ὑπὲρ ἀνθρώπων αὐτῶν ἐπιστάμενος, ἡ σιωπῶν ὡς ἐσιώπων αὐτοῖς, διορατικῶς αὐτοῖς λειτουργῶν. μακάριος δὲ ὢν, παρεσκήνησεν αὐτοῖς τὸ Μωϋσεῖ λεχθέν προλαβόν, τὸ, σὺ δὲ αὐτῶν σῆτι μετ' ἐμῶν· καὶ κοινῇ τραπέζῃ ψάυσεν ὁ τολμῶν μόνον ἐκ οὐλοκαυτῶν παρέρχων ὃ δὴ παρέθηκεν. ὅτι δὲ ἦδε Θεὸν δεχόμενος, δηλοῖ λέγων ἐξῆς, μηδαμῶς Κύριε ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γλῶσσαν.

Q 3

9. Εἶπον

(1) Ταῦτα δὲ τὰ μέτρα ἕκαστον γόμενον ἔχοντες. τὸ δὲ γόμενον δέκατον ἡμῶν τῶν μεγάλων μέτρων, τετάρτης τῆς Ἀρτάβης, ὃ γίνεται ἐπὶ ἑξῶν καὶ πέμπτον. Ἐπιφάν. αὐ τῷ περὶ μέτρων καὶ σταμ. βιβλ. Οὐ μὲν βωμαῖκος ἕξῃς ἐγγίαις ἔχοντες 20, ὃ δὲ Ἀτλίκος 18. παρήχθη δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τῆς Λατινικῆς Sextarius. Στέφαν. Ἐρεῖκ. αὐ τῷ Δεξ.

9. Εἶπον δὲ πρὸς αὐτὸν, πῶς ἂν Σάρρα ἡ γυνή σου; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· ἰδὲ ἐν τῇ σκηνῇ.

ΛΗΛΟΥΤ. Οὐκ ἀγνοῶν ἐρωτᾷ, ἰδὼν τὰ πάντα πρὶν γένεσεως αὐτῶν· ἀλλ' ἀνδείκνυται μὴ τὴν αὐτὴν ἔχειν παρρησίαν τε καὶ πίσιν τὴν Σάρραν πρὸς τὸν Θεόν, ὡς τὸν Ἀβραάμ. καὶ τὸτο δηλοῖ τὰ ἐξῆς.

ἔλεγεν, (1) ἐγέλασε Σάρρα, ἔδον αὐτῆς ἔσης.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εὐθέως διὰ τῆς ἐρωτήσεως παρήντησεν αὐτῷ, δεικνύς ὡς ἔκ' ὁ τυχὼν ἐστὶν ὁ παραγεγονώς, εἶγε καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῆς τὴν προσηγορίαν ἠπίστατο. ὁ δὲ Φησιν, ἰδὲ ἐν τῇ σκηνῇ. καὶ ἐπεὶ ἐμελλε λοιπὸν ὡς Θεὸς ὑπικνεῖσθαι αὐτῷ τὰ ὑπὲρ φύσιν, διὰ τὸτο καὶ τῷ εἰπεῖν τὴν προσηγορίαν τῆς Σάρρας, ἐσήμανεν ὅτι ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐστὶν ὁ εἰς τὴν σκηνὴν αὐτῆς καταχθεῖς.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Πῶς Σάρρα ἡ γυνή σου; τῷ Ἀβραάμ ἔλεγεν ὁ ἐλθὼν ἀνῶθεν σὺν τοῖς δυσὶν Ἀγγέλοις ὑὸς Θεοῦ. εἰ γὰρ ἠγγνοίη πῶς ἐστὶν, ἔκ' ἂν ἔλεγεν, ἐγέλασεν ἢ ἡ Σάρρα ἔδον ἔσα. Βλέπεται αὐτῆς ὑποδείξαι τὴν σεμνότητα, ὑπογραμμὸν τῶν θελυσῶν ὁσεβεῖν ἐν ἀληθείᾳ· ἵν' ὅτε ὑποδέχωνται ξένους ἐξ ἰδίων καμάτων, ὑπηρετῶσι μὲν, διὰ δὲ τὴν σεμνότητα τὸ πρόσωπον αὐτῶν τοῖς ἀνδράσι μὴ ὑποδεικνύωσιν. ἐκείνη γὰρ ἡ μακαρία πάντως ἐξήρτυσε, καὶ ἐξαρτύσασα εἰς πρόσωπον Ἀγγέλων ἔκ' ὧφθη, σεμνότητος ὑπογραμμὸν ὑποβάλλασα ταῖς μετὰ ταῦτα γενεαῖς. ἀλλὰ καὶ ἵνα δείξῃ ὁ παρὼν τίς ἐστιν, ὄνομα τῆς γυναικὸς ἐκάλεσεν, ὁ ἐπιξενωθεὶς πρὸς τὴν ὥραν, ὅτι ἔτε τὸ ὄνομα αὐτῆς λέληθεν, ἔτε πλάσμα, ἔτε διανόημα ἀνθρώπου.

ι. Εἶπε δὲ ἀνασρέφων, ἥξω πρὸς σὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῆτον εἰς ὥρας, καὶ ἔξει υἱὸν Σάρρα ἡ γυνή σου. Σάρρα δὲ ἤκουσε πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς, ἔσα ὅπισθεν αὐτῆς.

ια. Ἀβραάμ δὲ καὶ Σάρρα πρεσβύτεροι προβεβηκότες ἡμερῶν. ἐξέλιπε δὲ τῇ Σάρρᾳ γίνεσθαι τὰ γυναικεῖα.

ΛΗΛΟΥΤ. Σημείωσον, ὅτι πρῶτοι ὀνομάδισαν πρεσβύτεροι Ἀβραάμ καὶ Σάρρα.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μήποτε ἐπὶ δικαίων μόνον τὸ προβεβηκότες τέτακται; ὅπερ εἰ ἔτις ἔχει, ἐδὲς Φαῦλος προβεβηκεν.

ιβ. Ἐγέλασε δὲ Σάρρα, λέγασα πρὸς ἑαυτήν, ἔπω μέν μοι γέγο-

νεν ἕως τῆς νῦν· ὁ δὲ κύριός μου πρεσβύτερος.

ΛΗΛΟΥΤ. Τὸ ἔπω μὲν μοι γέγονε, μετὰ τὸ κατακρυβιῶναι με ἐγένετό μοι τρυφερία.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Μετὰ τὸ παλαιωθῆναι με ἐγένετό μοι ἀκμή.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Τῆς Σάρρας, γένεσιν παιδὸς διαγγελισθείσης, γέλως· ἔκ' ἀπιστησάσης, οἶμα, τῷ Ἀγγέλῳ, καταδεδείχθαι δὲ ἐκείνης αὐτῆς τὴν ὁμιλίαν, δι' ἧς ἐμελλε παιδὸς γενήσεσθαι μήτηρ. καὶ μήτι ἔκτοτε ὁ Ἀβραάμ ὀπίωίκα παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Αἰγύπτου διὰ τὸ τῆς Σάρρας ἐκινδυνεύειν κάλλος, οἰκείως αὐτῇ ἀδελφῷ προσεῖπεν, ἀλλ' ἔτε ὁμομητρίαν ἐδέσσω καὶ ὁμοπατρίαν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σημείωσον, ὅτι ὁ μὲν ἀναγέγραπται εἰρηκέναι ἡ Σάρρα τοῖς τὸν ἐστὶν, ἔπω μὲν μοι γέγονεν ἕως τῆς νῦν, ὁ δὲ κύριός μου πρεσβύτερος. ὁ δὲ Κύριός Φησιν αὐτῇ εἰρηκέναι τὸ, ἀρά γε ἀληθῶς τέξομαι; ἐγὼ δὲ γεγήρακα. πῶς ἔν' ἔκ' ἐστὶ ταῦτα διαφώνη; ἀλλὰ τῇ διωάμει τοῖς τὸν ἐστὶ τὸ ῥήμα· ἢ μὴ γεννήσασα ἕως τῆς νῦν, ἄρα νῦν τέξομαι; ἐσκόπει γὰρ ὁ μόνον τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὴν γεγήρακέναι.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἀβραάμ πρεσβύτερος κατὰ τὴν μαρτυρίαν Σάρρας λεγόμενης· ἔπω μὲν μοι γέγονεν ἕως τῆς νῦν· ὁ δὲ κύριός μου πρεσβύτερος. πρεσβύτερος δὲ ἡ διὰ τὴν πολιώσασαν αὐτῆς τὴν ψυχὴν ἀρετῇ.

ιγ. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, τί ὅτι ἐγέλασε Σάρρα ἐν ἑαυτῇ, λέγασα, ἀρά γε εἰ ἀληθῶς τέξομαι; ἐγὼ δὲ γεγήρακα.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διὰ τῆς ἐλέγξαι τὰ κρύφια τῆς καρδίας Σάρρας, εἰς πίσιν αὐτῇ σιγήλασεν, ὅτι διωαλὸς ἐστὶ ποιῆσαι ὁ ἐπηγγέλατο.

ιδ. Μὴ ἀδυνατεῖ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα; εἰς τὸν καιρὸν τῆτον ἀνασρέψω πρὸς σὲ εἰς ὥρας· καὶ ἔσαι τῇ Σάρρᾳ υἱός.

ΛΗΛΟΥΤ. Εἰς τὸν καιρὸν τῆτον ἀνασρέψω πρὸς σὲ εἰς ὥρας, τστέσι τῷ ἐξῆς ἔτει ἐν καιρῷ τῆς ὁπώρας. ὅτι Σάρρα κατεκρίθη ὡς ἐπιγελῶσα τῷ ῥήματι· ὁ δὲ Ἀβραάμ οὐκτικῶς αὐτῇ εἶπεν, εἰ τῷ ἐκγονταεῖ γενήσεται υἱός, τστέσι καὶ Κυρίε γένοιτό μοι υἱός ἐν γῆρᾳ.

ιε. Ἠνῆσατο δὲ ἡ Σάρρα, λέγασα, ἔκ' ἐγέλασα· ἐφοξήθη γάρ· καὶ εἶπεν, ἔχι, ἀλλ' ἐγέλασας.

ΧΡΥΣΟ-

(1) Ἰσ. ἔλεγε γὰρ, ἢ ἔλεγε δὲ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶτα ἐκείνη ἀ-
κῆσασα, ὅτι ἔτε τὰ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῆς
κινήσιμα ἔλαθε τὸν παρόντα, ἡρνήσατο
λέγεσθαι, ἐκ ἐγέλασα. ὁ γὰρ φόβος κα-
τέσειεν αὐτῆς τὴν διάνοιαν. διὰ τὸτο τῇ
ἀδινείᾳ αὐτῆς ἡ Γραφὴ τὸ πᾶν λογιζομέ-
νη, φησὶν, ἐφοβήθη γὰρ. ἀλλ' ὁ πα-
τριάρχης φησὶ πρὸς αὐτὴν, ἐχί, ἀλλ'
ἐγέλασας. μὴ νομίσης, φησὶν, εἰ καὶ ἐν
διανοίᾳ ταῦτα ἐβεβλῶσω, καὶ κατὰ τὸ λε-
ληθὸς γέλωτα ἐποιήσω, ὅτι τὰ παραγε-
νομένα τὴν διωάμιν λαθεῖν εἶχες. μὴ τοί-
νυν ἀρνῇ τὸ γεγονὸς, μηδὲ προσθήκῃ ἐρ-
γάζῃ τῷ ἁμαρτήματι.

15. Ἐξαναπάντες δὲ οἱ ἄνδρες ἐκεί-
θεν, κατέβλεψαν ἐπὶ πρῶτον Σο-
δόμων καὶ Γομόρρας. Ἀβραάμ δὲ
συνεπορεύετο μετ' αὐτῶν συμπρο-
πέμπων αὐτὰς.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μόλις διαζούγνυ-
ται δυσάποσαςως ἔχων, ὡς βέλεσθαι καὶ
ἀποδημεῖν. ἀμεινον δὲ τὰ πέμπειν τὸ
παραπέμπειν, κοινωνικώτατον ἡθὸς ἐμ-
φαίνον.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πόσον ἀγαθὸν τὸ
συμπροπέμπειν ξένους. ἐν μὲν γὰρ τῇ
ὁδῷ ἐπαρρήθη Ἀβραάμ τηλικαῦτα θαυ-
μασία.

16. Ὁ δὲ Κύριος εἶπε, μὴ κρύψω
ἐγὼ ἀπὸ πρῶτον Ἀβραάμ τὰ παι-
δὸς με ἀ ἐγὼ ποιοῦ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πόσης γὰρ οἶα
τιμῆς ἀναί καὶ τὸτο αὐτὸ, τὸ λέγειν,
Ἀβραάμ τὰ παιδὸς με; πόση φίλτρος,
πόσης διαθέσεως; τὸτο γὰρ μάλιστα δει-
κνυσὶ τὸ ἐξαίρετον, καὶ τὴν εἰς τὸν δι-
καιον τιμὴν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Παρίσσει καὶ τὰ
Θεὸς τὴν Φιλανθρωπίαν, καὶ τὰ δέλεα τὸ
ἀξίωμα, ὡς καὶ δεσποτικά παρρησιαί μν-
σηρία.

17. Ἀβραάμ δὲ γινόμενος ἔσται εἰς
ἔθνος μέγα καὶ πολὺ· καὶ ἐνευλογη-
θήσονται ἐν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη
τῆς γῆς.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἰπὼν, ἃ μὴ
κρύψω ἀπὸ Ἀβραάμ τὰ παιδὸς με, ἀ ἐγὼ
ποιοῦ, ἐκ οὐθέως λέγει τὸ μέλλον ἔσεσθαι.
ἀκόλαστον γὰρ ὡς ἐπαγαγεῖν, καὶ εἰπὼν, ὅτι
μέλλει τὰ Σόδομα ἐμπιπρᾶν. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Ἀλλὰ τί; ἵνα μάθωμεν, ὅτι ἐχ' ἀπλῶς
ἐδὲ εἰκὴ τοσαύτῃ περὶ αὐτὸν δεικνύται
τὴν κηδεμονίαν, φησὶν. Ἀβραάμ δὲ γι-
νόμενος ἔσται εἰς ἔθνος μέγα, καὶ τὰ ἔθνη
βαβαί πόσον τῆς τὰ δεσπότη Φιλανθρω-
πίας τὸ μέγεθος. ἐπειδὴ μέλλει μετὰ
ταῦτα ἐπαγαγεῖν τὰ κατὰ τὴν κατὰστροφὴν
Σοδόμων, προλαβὼν νῦν παραπαρρησιάζει
τὸν πατριάρχην, ὅμῃ καὶ τὴν μεγίστην

Α οὐλογίαν αὐτῷ ἐπαγγελλόμενος, καὶ ὅτι
εἰς πλῆθος ἔσται μέγα.

18. Ἦδεν γὰρ, ὅτι συντάξει τὰς
ὑγῆς αὐτῆς, καὶ τῷ οἴκῳ αὐτῆς μετ'
αὐτῆς· καὶ φυλάξουσιν τὰς ὁδοὺς Κυ-
ρίου. ὅτι συντάξει τὰς ὑγῆς αὐτῆς
ποιεῖν δικαιοσύνην καὶ κρίσιν, ὅπως
ἀν' ἐπαγάγῃ Κύριος ἐπὶ Ἀβραάμ
B πάντα ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτόν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ἡδέν, ὅτι σὺν-
τάξει τοῖς ὑγῆς αὐτῆς Ἀβραάμ, τὴν αἰτίαν
παρίσσει τῆς ἐκλογῆς. διατὶ μόνον αὐ-
τὸν ἀπὸ πάντων ἐξελέξατο. πᾶσαι γὰρ
αἱ ὁδοὶ αὐτῆς κρίσεις. ὡς ἄνθρωπος δὲ ὁφ-
θεὶς ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἀνθρωπίνως δια-
λέγεται. τί ἔν θαυμάζουσιν εἰ ὁ Χρῖστος
ἀνθρωπίνως ἐν τοῖς οὐαγγελίοις διαλέγε-
ται, ἄνθρωπος γινόμενος ἀληθῶς;

Τ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πολλὴ τῆς ἀρε-
τῆς ἡ ἐπίτασις. ἃ γὰρ μόνον ὑπὲρ ὧν αὐ-
τὸς μέτεισι τὴν ἀρετὴν τὰς ἀμοιβὰς δέ-
χεται, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὧν διετάξατο τοῖς
ἐξ αὐτῆς τεχθεῖσι δαψιλῆς ἀξίεται τῆς
ἀντιδόσεως· εἰκότως. αὐτὸς γὰρ λοιπὸν
ἅπασιν διδάσκαλος γέγονεν. ὁ γὰρ τὴν ἀρ-
χὴν καὶ τὰ προοίμια παρασχὼν, ἔτος καὶ τῶν
μετὰ ταῦτα γινόμενων αἰτίος ἀν' εἴη.

Δ καὶ Εἶπε δὲ Κύριος ὁ Θεός, κραυ-
γὴ Σοδόμων καὶ Γομόρρας πρὸς με.

ΑΔΗΛΟΥ. Κραυγὴν φησὶ τὴν τῶν
τολμημάτων φανεράν παρρησίαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Κραυγὴν, τὴν τόλμην λέ-
γει καὶ τὴν παρρησίαν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸ γὰρ κραυ-
γὴ Σοδόμων καὶ Γομόρρας, οἶμαι σημαί-
νειν, ὅτι μετὰ τῆς παρανομίας ἐκείνης
τῆς ἀφάτης καὶ πάσης συγγνώμης ἀπεσε-
ρημένης, καὶ ἐτέρας ἀδικίας πολλὰς ἐπε-
δεικνυτο, οἱ δυνατώτεροι κατεξανισάμε-
νοι τῶν ἀδινεσέρων, οἱ πλείοι τῶν πε-
νήτων.

ΑΔΗΛΟΥ. Χρήσθαι τῷ ῥήτῳ πρὸς τὰς
ἀπὸ θυμῆς κεκραγότας, παρατιθεῖς ἅμα
καὶ Παῦλον λέγοντα, πᾶσα κραυγὴ καὶ ἔφεσθαι 4. 31.
Ζ θυμὸς ἀρδήτῳ ἀφ' ὑμῶν.

Αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν μεγάλαί
σφόδρα.

ΑΚΥΛΑΣ καὶ ΣΤΥΜΜΑΧΟΣ, Ἐβα-
ρύνθησαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς ἀνίσων ἔσων τῶν ἁ-
μαρτιῶν, λέγεται τὸ, αἱ ἁμαρτίαι αὐ-
τῶν μεγάλαί σφόδρα.

Η ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Οἱ Σοδομίται πλείω
καὶ μεγέθει χρημάτων ὑπερφρονῆτες,
εἰς τε ἄνθρωπος ἦσαν ὑβρισταί, καὶ πρὸς
τὸ θεῖον ἀσεβεῖς, ὡς μηκέτι μεμνησθαι
τῶν παρ' αὐτῆς γινόμενων ὠφελειῶν, εἰ-
νήτε

ναίτεμισόξενοι, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμι-
λίας ἐκτρέπεσθαι.

κα. Καταβὰς ἐν ὄψομαι, εἰ κα-
τὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομέ-
νην πρὸς με συντελέσονται. εἰ δὲ μὴ,
ἵνα γινῶ.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ μὲν κατὰ τὴν ἐρχομέ-
νῳ πρὸς Κύριον κραυγῇ εὖρη αὐτὰς
πράττοντας, ἐκ οἷδεν αὐτὰς ὁ Κύριος· εἰ
δὲ μὴ, τότε γινώσκει αὐτὰς.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐχὶ κατήλθεν ἰδεῖν αὐ-
τοὺς προεώρα ὁ ἀκοίμητος ὁ Φθαλμός· ἀλλὰ
βέλεται ἡμᾶς διδάξαι, ὥστε ὁρᾶν καὶ ἑαυ-
τοὺς πισθεῖν. τὸ δὲ σωτελέσονται, ἀντὶ τῆ συ-
νετέλεσαν τὸ ἔργον.

ΑΔΗΛΟΥ. Μήποτε δὲ ταῦτα πρὸς
Ἀβραάμ λέγεται ὑπὸ Κυρίου ἄνω μένον-
τος, ὅτε ἐστὶν ἐν Ἀβραάμ· καταβαίνοντος
δὲ, ὅτε περὶ Σοδομίτων σκοπεῖ;

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὶ βέλεται τῆς
λέξεως ἡ συγκατάβασις; καταβὰς, Φη-
σιν, ὄψομαι. Τόπον γὰρ ἐκ τόπου με-
ταβαίνει ὁ τῶν ὄλων Θεός; ἐχὶ, μὴ γέ-
νοιτο. ἐ τῷτο λέγει, ἀλλ' ὅπερ πολλάκις
ἐφίω, τῇ παχύτητι τῆς λέξεως ἡμᾶς
παιδεύσαι βέλεται, ὅτι δεῖ πολλῇ τῇ ἀκρι-
βεῖα κεχρησθαι, καὶ μήτε ἀπὸ ἀκοῆς κα-
ταδικάζειν τὰς ἡμαρτηκότας, μήτε ἄνθρω-
ποὺς ἀποδείξεως τὰς ψήφους ἐκφέρειν.

κβ. Καὶ ἀποσρέψαντες ἐκείθεν οἱ
ἄνδρες, ἦλθον εἰς Σόδομα. Ἀβρα-
ὰμ δὲ ἦν ἔτι ἐσηκὼς ἐναντίον Κυρίου
τῷ Θεῷ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀβραάμ δὲ ἦν
ἐσηκὼς ἐναντὶ Κυρίου. Ἐγκώμιον τῷτο τῷ
Ἀβραάμ. δηλῆται γὰρ τὸ βέβαιον τῆς
ὑποσεβείας αὐτοῦ, δι' ὃ ἐγγίσαι δεδιώθηται.

κγ. Καὶ ἐγγίσας Ἀβραάμ, εἶπε,
μὴ συναπολέσης δίκαιον μετὰ ἀσε-
βῆς· καὶ ἔσται ὁ δίκαιος, ὡς ὁ ἀσεβής.

ΑΔΗΛΟΥ. Δίκαιος ὢν Ἀβραάμ, ἐνό-
μισε καὶ αὐτὰς τοιαύτας εἶναι.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δίκαιος ὢν, ἄλλους
εἶναι τοιαύτας ἐνόμισεν. ἕκαστος γὰρ ἐξ ὧν
ἔχει, περὶ τῶν ἄλλων τεκμαίρεται. ὢν
ἐνεκα βέλεται σωθῆναι τὰς ἀσεβεῖς, ἀλλ'
ἐ τῶναντίον. μονονεχὶ πωθάνομιος, ἐ
σωτηρήσασιν ἄλλες ὀλίγοι, κρέας πολὺ;
ἐκ ὀλίγοι ἱμάντες κρατῶσι μέγεθος οἰκο-
δομημάτων; εἴτα ἐν ξύλοις καὶ πλίνθοις
ἐστὶν ἰχὺς, καὶ ἐν ἄλεσι πρὸς τὰ κρέα, ἐν δὲ
δικαίοις ἐκ ἐστὶν εἰς τὸ διασώζειν ἀδίκους;

κδ. Ἐὰν ὡς πεντήκοντα δί-
καιοι ἐν τῇ πόλει, (1) ἀπολείς αὐ-
τὰς; ἐκ ἀνήσεις πάντα τὸν τόπον

Α ἔνεκεν τῶν πεντήκοντα δικαίων, εἰ
ὡσιν ἐν αὐτῇ;

κε. Μηδαμῶς σὺ ποιήσης ὡς τὸ
ῥῆμα τῷτο, τῷ ἀποκτεῖναι δίκαιον
μετὰ ἀσεβῆς· καὶ ἔσται ὁ δίκαιος, ὡς
ὁ ἀσεβής· μηδαμῶς. ὁ κρίνων πᾶσαν
τὴν γῆν, ἐ ποιήσεις κρίσιν;

Β ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ πάντα ἄνθρωπον ἀπαι-
τῶν δικαιοπραγεῖν, μὴ ποιήσης ἀκρίτως
τῷτο. ἄλλοι δὲ λέγουσι τὴν καθόλου κρί-
σιν. εἰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ ἡμῶν, Ἰωάν. 5. 22.
πρὸς τὸν ἡμῶν λέγεται ὑπὸ τῷ Ἀβραάμ.

κς. Εἶπε δὲ Κύριος ὁ Θεός, εἰ
ὡς πεντήκοντα δίκαιοι ἐν Σοδόμοις
ἐν τῇ πόλει, ἀφήσω πάντα τὸν τό-
πον δι' αὐτὰς.

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Συγκαταβατικῶς περὶ τῶν
ἡμῶν ἀμφιβολῶν ὁ Θεός διαλέγεται. ὅτι
δὲ προηδεῖ μὲν ταῦτα, ἀπέσειλε δὲ τὰς
Ἀγγέλους ὡς γνωσόμενος δι' αὐτῶν τὰ κα-
τὰ Σοδομίτας, ἵνα ἑαυτὰς κρίνῃ, καὶ
πρὸς τὸν Ἀβραάμ ὡς ἀγνοῶν περὶ τῆς
ἀπωλείας αὐτῶν διαλέγεται, εἰ ἐγὼ ἐν
Σοδόμοις, οἱ ἄνδρες δηλῶσιν ἐκ ἀμφιβο-
λῶς ἀποσαλεύσας, ἀλλ' ἐπ' ἀπωλείᾳ τῷ
τόπῳ.

Δ κς. Καὶ ἀποκριθεὶς Ἀβραάμ, εἶ-
πε· νῦν ἡρξάμην λαλῆσαι πρὸς τὸν
Κύριον· ἐγὼ δέ εἰμι γῆ, καὶ σποδός.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Θεός δίδωσι παρρησίαν,
καὶ ὁ δῆλος συζέλλεται. καὶ δίκαια ἔχων,
καὶ ὑπὲρ δικαίων λέγων, κατοικνεῖ εἰπεῖν
ἐπὶ δικαίᾳ Θεῷ. ὅσον γάρ τις προσεγγί-
ζει Θεῷ, τὴν ἑαυτοῦ ἀδικίαν θεωρεῖ, καὶ
τὸ οὐτελὲς τῆς φύσεως.

Ε ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ὁρᾷς, ὅτι ὁ ταπεινῶν Λευκ. 14. 11.
ἑαυτὸν ὑψώθησεται; ἔχων ἐν τῇ διανοίᾳ
αὐτοῦ, ὅτι γῆ ἐστὶ καὶ σποδός, καὶ ἐκ ὀφεί-
λει ἔτε τὰ δίκαια μετὰ ἀδείας ἐπὶ Κύριον
Φθέγγεσθαι, ἐπὶ τοσούτον τετλημῆται, ὡς
τὸν Θεὸν αὐτὸν εἰπεῖν, μὴ κρυψῶ, καὶ
τὰ ἐξῆς. μικρὸν γὰρ καὶ εἰς συμβέβηκτον
κέκληται.

Ζ κη. Ἐὰν δὲ ἐλαττωθῶσιν οἱ πεν-
τήκοντα δίκαιοι εἰς τεσσαράκοντα πέν-
τε, ἀπολέσεις ἔνεκεν τῶν τεσσαρα-
κονταπέντε πᾶσαν τὴν πόλιν; καὶ
εἶπεν, εἰ ἐγὼ ἐκεί τεσσαράκοντα πέν-
τε, ἐ μὴ ἀπολέσω. Καὶ προσέθη-
κεν ἔτι λαλῆσαι πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶ-
πεν, εἰ ἐγὼ εὗρεθῶσι τεσσαράκοντα; καὶ
εἶπεν, ἐκ ἀπολέσω ἔνεκεν τῶν τεσ-
σαράκοντα. Καὶ εἶπε, μήτι Κύριε
εἰ ἐγὼ λαλήσω; εἰ ἐγὼ εὗρεθῶσιν ἐκεί
τριάκοντα; καὶ εἶπεν, ἐκ ἀπολέσω
ἔνεκεν

(1) Τὸ αὐτὴν τῇ πόλει. ἐ καίται αὐτῇ τῇ πόλει.

λα. ἔνεκεν τῶν τριάκοντα. Καὶ εἶπεν, Ἀ
ἐπειδὴ ἔχω λαλήσαι πρὸς τὸν Κύ-
ριόν μου, εἰάν δὲ εὐρεθῶσιν ἐκεῖ ἐ-
μοσι; καὶ εἶπεν, ἔ μὴ ἀπολέσω ἔνε-
κεν τῶν ἑκοσι.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πόση
τῆ δικαίᾳ ἢ δυνάμει, καθάπερ αὐτὸς μέλ-
λων ὑποδύνας τῇ ψήφῳ γίνεσθαι, ἔτω
πολλῶ τίθεται τὴν σκεδὴν ἐξαργάσαι
τῆς μελλέουσας ἐπάγεισθαι τιμωρίας τὸ τῶν
Σοδομιτῶν ἔθνος. Καὶ μετ' ὀλίγα. Πάντα
λόγον ὑπερβαίνει, καὶ πᾶσαν ἀνομίαν ἢ τῆ
δεσποτικῆς ἀγαθότητος. τίς γὰρ ἡμῶν τῶν ἐν
μέσῳ μυρίων κακῶν σφεφομένων εἰλετό-
ποτε κατὰ τῶν ὁμογενῶν ψῆφον ἐκφέ-
ρων, τοσαύτην χρησάσθαι συγκαταβάσει,
καὶ Φιλανθρωπίᾳ;

λβ. Καὶ εἶπε, μήτι Κύριε εἰάν
λαλήσω ἔτι ἅπαξ; εἰάν δὲ εὐρεθῶσι Γ
δέκα; καὶ εἶπεν, ἔκ ἀπολέσω ἔνεκεν
τῶν δέκα.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μήτι Κύριε;
μὴ προπετές τί ποιῶ; μὴ ἀνάγκωτόν τι
ἐπιδείκνυμι; μὴ καὶ ἀγνώσεως ἄξιον πρᾶγ-
μα διαπραττόμαι, εἰάν λαλήσω ἔτι ἅπαξ;
μετὰ τῆς πολλῆς ἐκείνης ἀγαθότητος ἔτι
μίαν ἱκεσίαν δέξαι παρ' ἐμοῦ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μανθάνομεν τῶν Δ
δικαίων τὴν διώκιν. ἔ γὰρ εἰ δὲ ἐβρέθησαν

μόνοι, χώρα καὶ πόλεις ἐσώζοντο. τοσού-
τον ἀρετῇ τῆς κακίας ὑπεριχύει. ἀντισι
δὲ τῶν ἀντιγραφῶν μέχρι τῶν δέκα τὰ
τῆς μειώσεως. ἔκ ἔτι δὲ ἡλάττωσιν ἔτε
τὰς ἑ, ἔτε τὰς ἑ, μὴ καὶ δόξῃ διὰ τὸν Λῶτ
ἱκετεύειν, ἀλλ' ἔπερι πάντων ἀνθρώπων,
ὡς δυσεβής. ὁ μόνος Ἰερεμίας, περιδρά-
» μετε, Φησὶν, ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἰερουσαλὴμ, καὶ
» ἴδετε καὶ γινώτε καὶ ζητήσατε ἐν ταῖς πλα-
» ταῖς αὐτῆς εἰάν εὕρητε, εἰ ἐστὶ ποιῶν κρι-
Β» μα καὶ ζητῶν πίσιν, καὶ ἴλεως ἔσομαι αὐ-
» τῇ λέγει Κύριος. καὶ Ἰεζεκιήλ φησὶ, καὶ Ἰερ. 22. 30.
» ἐζήτην ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἀνασφραζόμενον
» ῥηθῶς, καὶ ἐσῶτα καλὰ πρόσωπόν μου ὁλο-
» χειρῶς ἐν καιρῷ τῆς ὀργῆς, τῆ μὴ εἰς τέ-
» λος ἐξαλειψαὶ αὐτὸν, καὶ ἔχ' εὖρον.

ΛΔΗΛΟΥ. Θαυμάσιε δ' ἀντις, τί δή-
ποτε περὶ τῆ συγγενῆς ἔπεποιήται ἀξίω-
σιν. δῆλον δὲ, ὡς τῷ Θεῷ πεπίσδυκεν,
ὅτι τὸν μηδὲν προσήκοντα ταῖς Σοδομιτῶν
ἀνομίαις, μηδὲ ὅλως Σοδομίτῳ ὄντα τὸ
γένος, ἐξάξει Σοδόμων, καὶ ἔσυναπολέ-
σει Σοδόμοις.

λγ. Ἀπῆλθε δὲ Κύριος, ὡς
ἐπαύσατο λαλῶν τῷ Ἀβραάμ. καὶ
Ἀβραάμ ἀπέσχετο εἰς τὸν τόπον
αὐτῆς.

ΛΔΗΛΟΥ. Ἀπῆλθε δὲ Κύριος. εὐ-
δῆλον κατὰ τὴν ὁπλισίαν, ἔ τέπον ἐκ
τόπῃς.

Κ Ε Φ. ΙΘ.

α. **Ε**λθον δὲ οἱ δύο Ἀγγελοι
εἰς Σόδομα ἐσπέρας. Λῶτ
δὲ ἐκάθητο παρὰ τὴν
πύλιν Σοδόμων. ἰδὼν δὲ Λῶτ, ἔξα-
νέστη εἰς συνάντησιν αὐτοῖς· καὶ παρε-
κίνησεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ τῶν Σοδόμων οἱ-
κήτορες εἰς τὰς παρὰ φύσιν ἡδονὰς ἀ-
γρίως ἐξοιστρέμενοι, καὶ ἀτιμάζοντες μὲν
τὸν σωὸν νόμον, ὃν ἐπὶ παίδων γοναῖς
ἢ φύσις ὠρίσατο, ὥραιοι δὲ ταῖς ἀρρενίων
ἐπιθηγόμενοι, καὶ τί γὰρ ἔχον τῶν λίαν
ἐκτοπώτατων διαπεραίνοντες, κατηρεβί-
ζον εἰς ὀργὰς, καὶ οἰονείπως κατεβιάζον-
το πρὸς τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἰσχυρὰ δίκην, καίτοι
Φιλανθρωπὸν ὄντα τὸν δημουργόν. ἐπει-
δὴ δὲ τῆ χριῶναι παθεῖν ἐπὶ θύραις ἡ ὁ
καιρὸς, δεσπαρηνικῆς ὥστε τῆς ἐπ' αὐ-
τοῖς ἀνεξικακίας, εἰσέβαλλον ἐν Σοδόμοις
οἱ τῷτο πληρώσαντες. γέγραπται δὲ ἔ-
» τως· ἦλθον δὲ δύο Ἀγγελοι εἰς Σόδομα
» ἐσπέρας.

ΛΔΗΛΟΥ. Πρὸς μὲν Ἀβραάμ, οἱ τρεῖς
ἄνδρες, καὶ μεσημβρίας· εἰς Σόδομα δὲ,
οἱ δύο Ἀγγελοι ἐσπέρας. τὰ γὰρ καλὰ
φωτὶ ἔοικε· τὰ δὲ κακὰ, ἐσπέρα, διώνον-

τος αὐτοῖς τῆ τῆς δικαιοσύνης ἡλίας. νύξ
γὰρ ἐστὶ καὶ σκότος ἢ τιμωρία τῶν ἀσεβῶν.
» οἱ δὲ δίκαιοι ὁμοίως φωτὶ λάμπουσιν. ση- Παροιμ. 4. 18.
» μειωτέον δὲ, ὅτι αὐτὰ μὲν ἡ ἀγαθὴν μή-
» νυσις, ὁ δεσπότης παρῶν· ἐπὶ τὴν τιμω-
» ρίαν δὲ, ἔκ αὐτοῦ παραγίνεται· δεικνύς,
» ὅτι τὸ μὲν εὖ πάχειν τὰς ἀνθρώπους, καὶ
» ἡδονὴν αὐτῷ γίνεται, ὥστε καὶ αὐτὸν γὰρ
» ἐν τοῖς τοιαύτοις τρόποις τινὰ αἰρεῖσθαι·
» τὰς τιμωρίας δὲ, ἔκ ἐθέλων μὲν, διὰ δὲ
» τὴν χρεῖαν ἐπάγων, τοῖς Ἀγγέλοις ὑπε-
» ρέταις χρηταί.

ΛΔΗΛΟΥ. Οὐκ ἡ ἄνδρ' Σοδόμων ὁ
Λῶτ, ἀλλὰ παρὰ τὴν πύλιν, ὥστε καὶ
Ζ ὁ Ἀβραάμ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς, διὰ
Φιλοξενίαν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ τίνος αἴε-
κεν τὸν καιρὸν ἐδήλωσε; καὶ διατὶ κατὰ
τὴν ἐσπέραν παρεγένοντο; ἵνα τὴν πολ-
λὴν ἡμῶν ἐπίτασιν δείξῃ τῆς τῆς Λῶτ Φι-
λοξενίας. καθάπερ γὰρ ὁ πατριάρχης
κατὰ τὸν τῆς μεσημβρίας καιρὸν κατή-
μινος, ἐπετήρει τὰς παριόντας, καὶ ἐρ-
γον ἐποίητο τὴν τῶν θύραν, καὶ ἐπέ-
τρεχε; καὶ μετὰ περιχαρείας τὰς ὁδούς
ὑπεδέχετο· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ δι-
καιος ἔτος, ἐπειδὴ ἡδαι τῆς κακίας τῶν ἐν
Σοδόμοις

Σοδομοῖς οἰκόντων τὴν πονηρίαν, ἐδὲ τὸν τῆς ἐσπέρας καιρὸν παρεπέμπετο, ἀλλὰ μέχρι τῆς παρεμπίεσης, μήπεθ θησαυροῦς τις αὐτῷ παρεμπέσῃ, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς φιλοξενίας καρπὸν δρέψασθαι δυναθῇ.

Β. Καὶ εἶπεν, ἰδὲ κύριοι ἐκκλίνατε πρὸς με εἰς τὸν οἶκον τῆ παιδὸς ὑμῶν, καὶ καταλύσατε, καὶ νύψαθε τὰς πόδας ὑμῶν, καὶ ὀρθρίσαντες ἀπελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν. καὶ εἶπον, ἔχι, ἀλλ' ἐν τῇ πωλατείᾳ καταλύσομεν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οἱ δὲ φασιν, ἔχι, ἀλλ' ἐν τῇ πωλατείᾳ καταλύσομεν. Τὸ μὲν εἶναι ξενοὶ καὶ ἀνέσιοι διὰ τῆς κατασημαίνοντες, κατερεθίζοντες δὲ, οἱμαίπε, πρὸς ὑπονωτέραν ἀπὸ τὸν φιλοξενεῖν ἡρημίων, μονονυχὶ δὲ καὶ ἀσέως ὑποσημαίνοντες, ὡς ἔκ' ἂν αὐτὰς μετέτο πρεπόντως ἐρήμους ὄντας ἐξίας, καὶ ἐν αὐταῖς τριόδοις ἐξεργασίας. ὁ δὲ καὶ σιωαῖς ὁ δίκαιος, μεζόνως κατεβιάζετο, καὶ ἔχ' ἀρπαγμὸν τὴν παρὰ τῆς αἰσῆς, ὡς ἐξ ἀδρανείας καὶ ὑδαρεσέρας ἐποίετο φραγός.

Γ. Καὶ κατεβιάζετο αὐτὰς, καὶ ἐξέκλιναν πρὸς αὐτόν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν· καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς πότον, καὶ ἀζύμους ἔπεψεν αὐτοῖς· καὶ ἔφαγον πρὸ τῆ κοιμηθῆναι.

ΛΗΛΟΥ. Ἐπεὶ μὴ τοῖστος ἴω, οἷος ὁ Ἀβραάμ, διὰ τῆς βίας αὐτοῖς χρῆσθαι. ἡ μὲντοι βία τῆ φιλοξενίας πείθει ἐκνίξασθαι παρ' αὐτῷ Ἀγγέλῳ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῷ μὲν Ἀβραάμ ὀχρεῶς ἐπέειδον, τῷ δὲ Λῶτ μετὰ βίας, δεικνύοντες αὐτῷ τὸ ἀσπασίον, ἔχ' ὅτι τῆ Ἀβραάμ ἀσπασιότερος· ἀλλὰ δεικνύοντες τῶν Σοδομιτῶν τὴν ἀσέβειαν. οἱ πρὸς τῷ μὴ δέξασθαι, καὶ τὸν περὶ τῆς ὕβρεως ἐκείνης φόβον, δι' ὃν ἐβιάζετο μάλιστα, πρὸς ἔργον ἄγειν ἐσπασάν. ἅμα δὲ καὶ ὡς ἀνέσιοι πρὸς ἐπίτασιν αὐτὸν τῆς φιλοξενίας ἐπήγοντο.

Δ. Καὶ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως οἱ Σοδομίται περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν, ἀπὸ νεανίσκου ἕως πρεσβυτέρου, ἅπας ὁ λαὸς ἅμα.

ΛΗΛΟΥ. Βαβαί τῆς ἐσχάτης κακίας. ἐδὲ πρεσβύτης ἐν αὐτοῖς ἐσφρόνει. ἡ δὲ φησιν Ἰώσηπος (1) θαυμαστὸν εἶχον εἶδος οἱ Ἀγγελοι.

Ε. Καὶ ἐξεκαλῶντο τὸν Λῶτ, καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτόν, πῶς εἰσὶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐλθόντες πρὸς σέ τὴν νύκτα;

Α. ἐξάγαγε αὐτὰς πρὸς ἡμᾶς, ἵνα συγγενώμεθα αὐτοῖς.

ΛΗΛΟΥ. Ἰνα συγγενώμεθα αὐτοῖς· ὅςιν αἰσχρῶς διαχρησώμεθα.

ΛΗΛΟΥ. Ἡ τῆ ἀδικεῖν ἀνθρώπων σωθήσεται προήγαγε. Σοδομίτας εἰς τὴν κατὰ Ἀγγέλων ὕβριν· ἔτις Ἰδαίης ἡ κατὰ Προφητῶν ἀσέβεια προήγαγεν εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν σφαγίαν. βλαβερόν ἐν ἡ πονηρὰ σωθήσεται καὶ ὁ λείριον, εἰ καὶ μὴ ὁ δῖος.

Ζ. Ἐξῆλθε δὲ Λῶτ πρὸς τὸ πρόθυρον, τὴν δὲ θύραν προσέωξεν ὀπίσω αὐτῶν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, μηδαμῶς ἀδελφοί, μὴ πονηρεύσητε.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς δέδοικεν ὁ δίκαιος καὶ τρέμει ὑπὲρ τῆς τῶν ξένων ἀσφαλείας. ἐδὲ γὰρ ἀπλῶς τὴν θύραν προσέωξεν ὀπίσω αὐτῶν, ἀλλ' εἰδὼς αὐτῶν τὴν μανίαν καὶ τὸ τολμηρὸν, καὶ ὑποφωτιστὴς αὐτῶν τὴν προπέτειαν, εἰτά· Φησὶ πρὸς αὐτὰς, μηδαμῶς ἀδελφοί. ὡ τῆς τῆ δικαίας μακροθυμίας, ὡ ταπεινοφροσύνης ὑπερβολῇ. τῆτο ἀληθῶς ἀρετῇ, τὸ μετ' ἐπιεικείας τοῖς τοῖστος προσφάσασθαι. ἐδὲ γὰρ τὸν νοσῶντα θεραπεύσαι βελομένης, καὶ τὸν μαινόμενον σωφρονίσαι, μετὰ θυμῶ καὶ αὐστηρίας τῆτο ποιεῖ. σκόπει γὰρ πῶς τὰς τὰ τοιαῦτα παρανομεῖν βελομένης, ἀδελφὸς καλῆ, ἐκτρέψαι αὐτὰς βελομένης, καὶ καδικεῖσθαι αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ ἀποσησαι αὐτὰς τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς μιαιφάνειας. μηδαμῶς, φησὶν, ἀδελφοί, μὴ πονηρῶσθε· μηδὲν φησὶ τοῖστος λογίσασθε, μὴ τὴν πονηρὰν ταύτην πράξιν εἰνοήσητε, μηδὲ τὴν φύσιν αὐτῶν παραδειγματίσητε, μηδὲ ἀθέσμως ἐπινοήσητε μίξεις.

Η. Εἰσὶ δέ μοι θυγατέρες, αἱ ἂν ἐγνωσαν ἄνδρας· ἐξάξω αὐτὰς πρὸς ὑμᾶς, καὶ χρεῶσθαι αὐταῖς, καθὰ ἂν ἀρέσκη ὑμῖν. μόνον εἰς τὰς ἀνδρας τὰς μὴ ποιήσητε μηδὲν ἀδικοῦν, ἔνεκεν εἰσῆλθον εἰς τὴν σέγγην τῶν δοκῶν μου.

Ζ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πόση τῆ δικαίας ἡ ἀρετῇ. πᾶσαν ἀρετὴν φιλοξενίας ἐνίκησε. τί γὰρ ἄν τις εἴποι κατ' ἀξίαν τῆς τῆ δικαίας τῆς φιλοφροσύνης, ὅς ἐδὲ τῶν θυγατέρων φείσασθαι ἠθέλησε, ἵνα τὴν εἰς τὰς ξένας τιμὴν ἐπιδείξηται, καὶ ἐλδοθερώσῃ τῆς παρανομίας τῶν Σοδομιτῶν;

Θ. Εἶπον δὲ, ἀπόστα ἐκεῖ· εἰσῆλθε παρρηκίαν, μὴ καὶ κρίσιν κρίνουν; νῦν ἔν σε κακώσομεν μᾶλλον ἢ ἐκείνας.

καὶ

(1) Οἱ δὲ Σοδομίται θεοσάμνοι τὰς νεανίσκους ἀπρεπείᾳ τῆς ὀψεως διαφέροντας, καὶ παρὰ Λῶτ καταχρώντας, ἐπὶ βίαν καὶ ὕβριν αὐτῶν τῆς ὥρας ἐτράπησαν. ὡ βιβλ. 1. κεφ. 12.

καὶ περεβιάζοντο τὸν Λῶτ σφόδρα· Α καὶ ἤγγισαν συντρίψαι τὴν θύραν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἦρται ἡ τῆς κακίας ὑπερβολὴ τῶν Σοδομιτῶν, ἡ καὶ δεικνύουσα τὴν κατ' αὐτῶν κρίσιν δικαίως γινομένην. καὶ γὰρ τὸτο ἡ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῆς Θεᾶς καταβάς ἐν ὄψομαι, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν συντελέσθαι· εἰ δὲ μὴ, ἵνα γινώσκῃς γὰρ δοκιμασικὸν ἡ τὸ ῥῆμα, ἐκ ἀγνοίας τῆς τῆς λέγοντος μινυσικόν. ἀλλ' ἔδει γὰρ αὐτὰς ἐξελεγχθῆναι πρὸς ἔχατον ἡκοντας κακίας, εἰδ' ἔτω τὰ ἔχοντα παθεῖν. ἐπαίρονται δὲ κατὰ τῆς Λῶτ ὑπερηφάνως.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Λῶτ μὲν γὰρ ἄτε δὴ καὶ ἐξ αἵματος ὑπάρχων Ἀβραάμ, καὶ τοῖς τῆς ὁρθότητος νόμοις ἐντετραμμένως, ὁσεβείας τε τῆς εἰς Θεὸν ἐκ αὐτοῦ βραχέως λόγῳ πεφροντικῶς, παρῶκει τὰ Σόδομα. ἡ δὲ ἐπ' αὐτοῖς ἐπὶ πᾶσι καὶ ἑκείνοι καὶ γέ-
2. Κορ. 6. 14. ναι καὶ τρόπῳ. τίς γὰρ κοινωνία φωτὶ
πρὸς σκότος; ἡ τίς μερίς πιστῶ μετὰ ἀπί-
58, κατὰ τὸ γεγραμμένον;

ι. Ἐκτείναντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰς χεῖρας εἰσεσπάσαντο τὸν Λῶτ πρὸς ἑαυτὰς, καὶ τὴν θύραν τῆς οἴκου ἀπέκλεισαν.

ια. Τὰς δὲ ἄνδρας τὰς ὄντας ἐπὶ τῆς θύρας τῆς οἴκου ἐπάταξαν ἀορασία ἀπὸ μικρῶν αὐτῶν ἕως μεγάλων. καὶ παρελύθησαν ζητῶντες τὴν θύραν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐπ' ἀγαθῶν πατάσσονται ἀορασία οἱ κακῶς τῇ ὁράσει χρησάμενοι.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ τὸ τῆς διανόιας αὐτῶν ὁμῶς πεπήρωται, διὰ τὸ καὶ τῆς ὁράσεως τὴν τυφλωσιν ὑπομένουσιν· ἵνα μάθωσιν, ὡς ἔδει αὐτοῖς ὁφελος τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν, τῶν τῆς διανοίας ὁμμάτων πεπηρωμένων. καὶ ἐπειδὴ σύμφωνον τὴν κακίαν ἐπεδείκνυντο, καὶ ὅτε οἱ νέοι, ὅτε οἱ πρεσβύτεροι ἀπέχοντο τῆς πονηρίας ἐπιχειρήσεως, διὰ τὸ πάντες, Φησὶν, ἀπετυφλώθησαν. καὶ ὁ μόνον τὴν πῆρσιν ἐδέχοντο, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰσχύος τῆς σώματος αὐτοῖς διελύετο. ἐπειδὴ γὰρ τὸ κυριώτερον μέρος, τὴν ψυχὴν ἦσαν διαλελυμένοι, διὰ τὸτο καὶ τῆς σώματος τὴν ἰσχύον παρελύθησαν. καὶ οἱ πρότερον συντρίψαι τὴν θύραν ἐπιχειροῦν-

τες, καὶ μετὰ πολλῆς ἀπειλῆς τῷ δικαίῳ προσδιαλεγόμενοι, ἀθρόον εἰσῆκισαν παρὰ λευμοῖς, καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν κειμένῳ τὴν θύραν ἐκ ὁρῶντες.

ιβ. Εἶπαν δὲ οἱ ἄνδρες πρὸς Λῶτ, ἔστι τίς σοι ὧδε, γαμβροί, ἡ υἱοί, ἡ θυγατέρες; ἡ εἴτις σοι ἄλλος ἐστὶν ἐν τῇ πόλει, ἐξάγαγε αὐτὰς ἐκ τῆς πόλεως τῆς πόλεως.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οἱ ἐν Σοδόμοις καὶ Γομόρροις ἦσαν καταδικασμένοι, ὡς δὴ λον ἐκ τῶν λόγων τῆς Θεᾶς τῶν πρὸς τὸν Ἀβραάμ· ἀλλ' ὅμως τὰ αὐτῶν πεποιήκασιν οἱ ἄγγελοι, θέλοντες σώζεσθαι τὰς μὴ θέλοντας σώζεσθαι, λέγοντες τῷ Λῶτ· εἰσὶν ὧδε γαμβροί, ἡ υἱοί, ἡ θυγατέρες; ἐκ ἀγνοήσαντες, ὅτι ἐκ ἐπονται ἐκείνοι, ἀλλὰ ποιῶντες τὰ τῆς τῆς πέμψαντος αὐτὰς χρηστότητος καὶ φιλανθρωπίας.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ πρότερον εἰρήκασιν, εἰ μὴ ἔδειξε τὴν περὶ αὐτῶν αὐτοῦ Φιλοξενία προαίρεσιν, δι' ἣν ἐλάλησε τοῖς Σοδομίταις ὑπὲρ αὐτῶν. μισθὸν δὲ τῆς καὶ τῆς ἰδίας ἐδέξατο, ἵσως καὶ αὐτὰς αἰεὶς ἐκ τῆς κατ' ἀρετὴν συγγενείας ὑπάρχοντας.

ιγ. Ὅτι ἀπόλλυμεν ἡμεῖς τὸν τόπον τῆτον· ὅτι ὑψώθη ἡ κραυγὴ αὐτῶν ἐναντι Κυρίου, καὶ ἀπέστειλεν ἡμεῖς Κύριος ἐκτρίψαι αὐτήν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπόλλυμεν γὰρ ἡμεῖς τὸν τόπον τῆτον, ὡς ὑπεργοί, τῆς Θεᾶς προηγμένως τῆτο ποιῶντος.

ΑΔΗΛΟΥ. Πῶς ἀπόλλυμεν ἡμεῖς τὸν τόπον τῆτον πληρῶν, ὡς τῶν δύο Ἀγγέλων ἀπολλύων. μετ' ὀλίγα γὰρ ἐπιφέρειται, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰδὲ ἐθαύμασά σε τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπὶ τῷ ῥήματι τῆτω τῆ μὴ κατασφύσαι τὴν πόλιν, περὶ ἧς ἐλάλησας. ἀπεῖπον δὲ τῆς σωθῆναι ἐκεῖ. ὁ γὰρ διωήσομαι ποιῆσαι πρᾶγμα, ἕως τῆς ἐλθεῖν ἐκεῖ. καὶ μετ' ὀλίγα. καὶ Κύριος ἐβρέξεν ἐπὶ Σόδομα καὶ Γομόρρα θεῖον, πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ τῆς θύρας.

ΑΔΗΛΟΥ. Μετὰ τῶν ἀπολλύων ἐκ ἧλθεν εἰς Σόδομα Κύριος. καὶ ζητήσας ποταποὶ ἔτοι οἱ ἄγγελοι διὰ τὸ, ἐξαπέ-
Ψαλ. 77. 49.
στειλὲν εἰς αὐτὰς ὁργὴν θυμῶν αὐτῶν, θυμὸν καὶ ὁργὴν καὶ θλίψιν, ἀποσολῶ δι' Ἀγγέλων πονηρῶν. (1) πλὴν καὶ ἑτοίφασιν, ἀπέστειλεν ὑμᾶς Κύριος.

R 2

ιδ. Ἐξῆλ-

(1) Πονηρὰς δὲ αὐτὰς εἶπεν, ὡς ἐκείνοις πονηρὰς τοῖς δι' αὐτῶν ἀναιρεμαίσις. τὸ γὰρ πονηρὸν ἔδαμῃ ἀπὸ τῆς φύσεως λέγει, (ἐπειδὴ μὴδὲ οἶδεν ἀπὸ φύσεως πονηρὸν ἢ θεία Γραφή.) αἰετὸς δὲ ἔδει ἀπὸ γνώμης, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πράξεως· ὡς ὅταν λέγῃ ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾶ, πονηρὰν λέγων ἡμέραν τῶν θλιβομένων. Σύμμαχος δὲ τὸ, δι' Ἀγγέλων πονηρῶν, Ἀγγέλων εἶπε κακόντων, σαφέστερον αὐτὸ εἰπὼν. Θεόδωρος. αὐτῇ τῶν ψαλ. σερᾶ· Οὐ τὴν φύσιν, πονηρῶν δὲ τὸν σκοπὸν. ἔδει γὰρ τοῖς τοῖς Ἀγγέλοις ὁ Θεὸς εἰς διακονίαν κερήσας· ἀλλὰ πονηρὰς προσηγόρευσεν, ἐπειδὴ πόνους καὶ κακὰς κελδοδύντας, ἐπέφερον· ὡς καὶ πονηρὰν τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ὡς ἀναγκῶν καὶ πόνων τοῖς ἀμαρτωλοῖς γέμεσαν, αὐτὸς ἔτος ὁ ψαλμῶδης ὀνομάζει. Φησὶ γὰρ ἔτω, μακάριος ὁ σιωπῶν ἐπὶ πλῶχον καὶ πᾶντα, ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾶ ῥύσεται αὐτὸν ὁ Κύριος. Ἡσύχιος. αὐτ.

ιδ. Ἐξῆλθε δὲ Λώτ, καὶ ἐλάλη-
σε πρὸς τὰς γαμβρὰς αὐτῶν τὰς εἰ-
ληφότας τὰς θυγατέρας αὐτῶν, καὶ
εἶπεν, ἀνάστητε, καὶ ἐξέλθετε ἐκ τῆς
τόπης τῆς τῆς. ὅτι ἐκτρίβει Κύριος τὴν
πόλιν. ἔδοξε δὲ γελοιάζειν ἐναντίον
τῶν γαμβρῶν αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀνωτέρω παρ' ὅτι αὐτὰς
καλεῖ. καὶ γὰρ τὰς μνηστῆρας, ἀνδρας καὶ
γαμβρὰς λέγει, καθάπερ ἡ καινὴ τὸν
Ἰωσήφ.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ μὲν ἄνω
ἔλεγε τοῖς παρανόμοις ἐκείνοις, ἔτι ἰδὲ
» δύο θυγατέρας ἔχω, αἵτινες ἐκ ἐγνωσαν
» ἀνδρας· πῶς ἔν τ' αὐτῶν φησι, πρὸς τὰς
» γαμβρὰς αὐτῶν τὰς εἰληφότας τὰς θυ-
γατέρας αὐτῶν; Μὴ νομίσῃς ἐναντία εἶναι
ταῦτα τοῖς πρότερον παρὰ τῆς δικαίας ῥη-
θεῖσιν. ἔθος γὰρ τῆτο ἰὼ τοῖς παλαιοῖς
πρὸ πολλῆς τῆς χρόνου τὰς μνηστῆρας ποιεῖ-
σαι, καὶ πολλάκις καὶ σιωπῇ τὰς μνη-
στῆρας, καὶ ἅμα τοῖς γονεῦσι διατρέ-
βειν. ὁ καὶ μὲν ἔστιν ἰδεῖν πολλὰ καὶ γινώ-
σκον. ἐπεὶ ἔν ἡδὴ τὰ τῆς μνηστῆρας ἐγε-
γόνει, διὰ τῆτο καὶ γαμβρὰς αὐτῶν ὀνο-
» μάζει, καὶ φησι, τὰς εἰληφότας τὰς θυ-
» γατέρας αὐτῶν. τῇ γνώμῃ γὰρ καὶ τῇ
» συγκαταθέσει εἰληφότες ἦσαν.

ιε. Ἡνίκα δὲ ὄρθρος ἐγένετο, καὶ
ἐπεσπῆδαζον οἱ Ἄγγελοι τὸν Λώτ,
λέγοντες, ἀναστὰς λάβε τὴν γυναῖ-
κά σου, καὶ τὰς δύο θυγατέρας, αἵ
ἔχεις, καὶ ἐξέλθε, ἵνα μὴ συναπόλ-
λῃ ταῖς ἀνομίαις τῆς πόλεως.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς περὶ τῶν Ἀδὰμ δέδοται
ἢ ἀτόλῃ, ἔτω καὶ τῶν Λώτ. αὐτὸν δὲ εἰ-
κὸς δὲναί ταις γυναιξίν. ἢ παραβᾶσα ἔν
ἐγένετο σῆλη ἁλός.

ισ. Καὶ ἐταράχθησαν. καὶ ἐκρά-
τησαν οἱ Ἄγγελοι τῆς χειρὸς αὐτῶν,
καὶ τῆς χειρὸς τῆς γυναικὸς αὐτῶν, καὶ
τῶν χειρῶν τῶν θυγατέρων αὐτῶν, ἐν τῷ
Φείσασθαι Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐκ ἔτι λοι-
πὸν ὡς περὶ ἀνδρῶν διαλέγεται ἡ Γραφή.
ἀλλ' ἐπειδὴ μέλλουσιν ἐπάγειν τὴν τιμω-
ρίαν, Ἀγγέλους αὐτῶν ὀνομάζει, καὶ φησιν·
» ἐκράτησαν τῆς χειρὸς αὐτῶν, καὶ τῆς χει-
» ρὸς τῆς γυναικὸς αὐτῶν, καὶ τῶν χειρῶν
» τῶν θυγατέρων αὐτῶν ἐν τῷ Φείσασθαι αὐ-
τῶν Κύριον. παρεδάρρυναν αὐτῶν διὰ τῆς
ἀφῆς τῆς χειρὸς, καὶ εἰδύρωσαν αὐτῶν
τὴν προθυμίαν· ἵνα μὴ ὁ φόβος διαχύσῃ
αὐτῶν τὴν ἰσχύ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἦκεν γὰρ καὶ εἰς τῆτο
λοιπὸν ἡμερότητος τῆς εἰς ἡμᾶς τὸν τῶν

Α ὅλων σωτήρα καὶ Θεὸν, καὶ ὡς ἐνεργὸν
ποιεῖσαι τὴν ἐπικρίαν, καὶ γὰρ τὸ, ἐκρά-
» τησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰ
» ἐξῆς. Καὶ μετ' ὀλίγου. Ἰδοὺ δ' ἂν ἀληθῆς
καὶ κείνο ὑπάρχειν, ὡς ὀλίγοι μὲν κομιδῇ
τῆς δικαιοσύνης οἱ ἐπιμεληταί, καὶ πολλή
κατὰ τὸν βίον ἡ σπάνις ἀνδρῶν ἀγαθῶν.
» ἀνδρα γὰρ φησι πισὸν, ἔργον δοῦν, κα-
» τὰ τὸ γεγραμμένον. πλὴν ἀπόλεκτος ὁ
» τοῖστος, καὶ φροντὶδος τῆς ἀνωθεν ἐπα-
B ρέργως ἡξιομνίας. εἰ γὰρ καὶ ἐστὶ κατὰ
τὸν κόσμον ἀναμῖξ τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ἐδὲν
αὐτεῦθεν ὑπομνίων τὸ βλάβος, ὡς κρίνον
ἐξ ἀκανθῶν ἀρπάζεται, καὶ ἐκ αὐτῶν ἀπόλ-
λοῖτο δίκαιος μετὰ ἀσεβῶν, κατὰ τὰς
τῶν ἀγίων φωνάς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐδὲν ὥνῃσε τὴν γυ-
ναῖκα Λώτ τὸ κεκρατῆσαι ὑπὸ τῶν Ἀγ-
γέλων, καὶ ἐξελθεῖν (1) ἐκ Σοδόμων· ὅτι
I ἐσράφη εἰς τὰ ὀπίσω.

ιζ. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξήγαγον
αὐτῶν ἔξω, καὶ εἶπαν, σῶζων σῶζε
τὴν σεαυτὲ ψυχὴν.

» *** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐν τῷ σῶζε τὴν σε-
αυτὲ ψυχῇ, φημὶ δὴ λέγεσθαι σαφῶς
» τὸ, σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει· καὶ μὴ κοινῶναι. 1. Τιμ. 5. 22.
» ἀμαρτίαις ἁλλοτριῶν, καὶ ἀμείνων ἔσο
» τῶν ἐν κόσμῳ παραποδισμάτων. ψυχῆς
» γὰρ ἀντάλλαγμα, τὸ σύμπαν ἐδὲν. τί γὰρ Ματθ. 16. 26.
» ὡφελήσεται ἄνθρωπος ὅταν τὸν κόσ-
» μόν ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτῆς ζή-
» μιωθῇ;

ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσον, ὅτι ἐὰν ὑπερ-
βάλλῃ τὸ πλῆθος τῶν πονηρῶν, ἐ σῶζον-
ται διὰ τὰς δικαίας αἱ πόλεις, ἀλλ' οἱ δὲ
καὶ χωρίζονται.

E Μὴ περιβλέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω, μη-
δὲ σῆς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ· εἰς
τὸ ὄρος σῶζε, μήποτε συμπαρη-
ληφθῇς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Θεῶν, φη-
σὶ, κολάζοντος, ὡς ἄνθρωποι μὴ κατανόητε.
ὅτι μὲν γὰρ τιμωρῆναι, ἐκρίνῃ γινώσκαι· τὸ
δὲ περιεργάζεσθαι πῶς, προπετείαις καὶ
» θράσους ἐστὶν, ἐκ ὕβριος. καὶ ἄλλως.
» μὴ ταῖς εἰς φαυλότητα μεταστροφαῖς, φη-
» σὶ, τὰ ἴσα φρονεῖν ἔλοιον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δὲ δὴ χρῆμα λέγειν
ἀμετασρεπτὶ ποιεῖσαι τὴν βάδισιν σημαί-
νει παρὰ τὰ μὴ ταῖς εἰς φαυλότητα
μεταστροφαῖς τὰ ἴσα φρονεῖν ἐλέσθαι πάλιν
τοῖς ὑπὸ δίκῃ τὴν πυρὸς ἐξ ἀκρασίας
ἐνλωεγμοῖς. ἔχεσθαι δὲ δεῖν τῆς εἰς σω-
τηρίαν ὁδῆς, μὴ τῇδε κακῆσαι περισπωμέ-
» νης, καὶ φαντασίαις ἐώλοισι κοσμικῶν ἐπι-
» θυμιῶν ἐλαφρὸν καὶ ὑδιαρρίπισον νῆν,
ἀλλ' ἀντελῆτε καὶ ἀγρυπνῶν, καὶ εἰς ὅσον
» βλέπειν

(1) Εἰ καὶ ἐξῆλθον. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

βλέπαν αἰ μεμελετηκότα, τηρῶντας ἐν ἑαυτοῖς.-(1)

» * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μὴ εἴς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ, τῷ εἶναι ἐν μηδενὶ τρόπῳ Φαυλότητος διαμυνῆς. ἀντιθετὸν δὲ μάλλον, οἷον περ εἰς ὅρος, εἰς ἐξηρημαίνω καὶ περιόπλον ζῶν, ὅθεν ἔχουσιν χαμαιρρίφες, ἀλλ' ἐν ὑψηλῇ καὶ ἐπηρμένῃ διαπρέπουν ἀρετῇ, καὶ ἀπηλλαγμένη φρονήματος τῆς χθαμαλωτάτης, τῷ εἶναι ἐπιγείας καὶ σαρκικῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁρος ἔν ἄρα τὸ νοητὸν ἢ ἐν ἀγιασμῷ ζωῇ, καὶ τῆς ἐξαίρετης πολιτείας τὸ ὑπερτενές, νομοκίνητος περ κάτω τῆς ἐν ἀμαρτίαις, καὶ τῆς ἐπιγείας ἐντετηγμένης ζωῆς.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ τῷτο δὲ ἔχει διάνοιαν ἀξίαν ἀγγελικῆς πνύματος. μὴ περιβλέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω, αἰ τοῖς ἐμπροσθεν ἐπεκτείνῃ. καταλέλοιπας Σόδομα, μὴ εἰς εἰς Σόδομα. καταλέλοιπας τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀμαρτίαν, μὴ ἐπιστραφῇς πρὸς αὐτὴν, μὴδὲ εἴς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ. καὶ τηρήσεις τὴν προτέραν ἐντολὴν τὴν λέγουν, μὴ περιβλέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω. ἐκ ἀρκεί σοι πρὸς τὸ σωθῆναι, ἐάν μὴ καὶ τῆς δευτέρας ἐντολῆς ἀκρότης, λεγούσης· μὴδὲ εἴς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ. ἔστι γὰρ δεῖ ἀρξάμενον προκοπτεῖν ἐσάναι ἐν τῇ περιχώρῳ Σοδόμων, εἰ καὶ Σόδομα διαβέβηκεν, ἀλλὰ διαβάντα ἀπὸ τῆς ἐσάναι ἐν τῇ περιχώρῳ, σώζεσθαι εἰς τὸ ὅρος, κατὰ τὸ, μὴ περιβλέψῃς εἰς τὰ ὀπίσω, μὴδὲ εἴς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ· εἰς τὸ ὅρος σώζε, μήποτε συμπαραληφθῇς. εἰ βάλῃ μὴ συμπαραληφθῇς Σοδομίταις, μήποτε εἰς τὰ ὀπίσω στραφῇς, μήτε εἴς ἐν τῇ περιχώρῳ Σοδόμων, μὴδὲ ἀλλαχῇ γὰρ, ἢ εἰς τὸ ὅρος. ἐκεί γὰρ ἐστὶ μόνον σωθῆναι. ἐστὶ δὲ τὸ ὅρος Κύριος Ἰησοῦς.

» ιη. Εἶπε δὲ Λὼτ πρὸς αὐτὰς, δέομαι Κύριε.

» ΑΔΗΛΟΥ. Πῶς πρὸς τὰς δύο εἴρηται, δέομαι Κύριε; μάλιστ' εἰ μὴ ὁ Κύριος ὡς αὐτοῖς, ἀλλὰ εἰς τῶν παρὰ Ἀβραὰμ τριῶν ὧν, ἔστω ἡ δὲ τοῖς δυσὶν ὅπερ δὴλόν ἐστι καὶ ἐκ τῆς ἀπέσειλιν ἡμᾶς Κύριος σωτὴρ αὐτῶν. Ταυτὸν πάλιν καὶ ἐπὶ τῆς δυνάδος, ὅπερ ἐπὶ τῆς Τριάδος. πρὸς οὗ γὰρ διαλέγεται, καὶ εἰς αὐτῶν ἀποκρίνεται· ὅτι καὶ τῆς μὴνομένης διὰ τῶν Ἀγγέλων δυνάδος ἐκάτερόν ἐστιν ἐν ἐκάτέρῳ κατὰ τὴν ἰσότητά τῆς δυνάμεως, ἐν τῷ λόγῳ τὸ πνεῦμα, καὶ ὁ λόγος ἐν τῷ πνύματι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐοικεν ἔν μετα τὴν ἀπὸ Σοδόμων ἔξοδον μηκέτι τοῖς Ἀγγέλοις, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ διαλέγεσθαι. ὅταν γὰρ τις ἐξέλθῃ τὴν περιχωρὸν τῆς κακίας, δοθήσῃ τὸν Θεὸν συνομι-

Α λῶντα αὐτῷ, καὶ παρρησίαν ἄγει αὐτῶν περὶ ὧν βέλεται.

ΙΘ. Ἐπειδὴ εὗρεν ὁ παῖς σε ἔλεος ἐναντίον σε, καὶ ἐμεγάλυνας τὴν δικαιοσύνην σε, ὁ ποιεῖς ἐπ' ἐμὲ τῆς ζῆν τὴν ψυχὴν μου. ἐγὼ δὲ ἐδυνήσομαι διασωθῆναι εἰς τὸ ὅρος· μὴ καταλάβῃς με τα κακά, καὶ ἀποθάνω. Ἰδὲ ἡ πόλις αὕτη ἐγγὺς τῆς καταφυγῆς ἐκεί, ἥ ἐστι μικρά· καὶ ἐκεῖ διασωθῆσομαι. ἔστι μικρά ἐστὶ; καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐν ἐκείνῳ σε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐν ταῖς τῶν ἡδῶν καὶ τρόπων ἐπανορθώσεσιν, ἐκ ἂν εἴη τῶν ἐνδεχομένων ὁδῶν ἀναθρόσκαι διώκοι τινὰς ἐπὶ τὸ ἀμωμήτως ἔχον, ἡγῶν εἰς ὑπερφανίαν καὶ ὑπέροχον πολιτείαν. προσήκοι δ' ἂν οἷμαι κατὰ βραχὺ πρὸς τὴν ἀρτίως ἔχουσαν ἔξιν, ἐκ μικρῶν καὶ συμμέτρων ἀρξάμενος, καὶ μονοναχὶ προεσρέχων καθάπερ εἰς πόλιν μικράν, καὶ ὅρας ὑψηλὴν γείτονα, τὴν τῆς ἐξαίρετης καὶ ἀνωκισμένης ζωῆς ὑποκαθημαίνω τε καὶ ἐν μέοσι πολιτείαν. ταύτητοι καὶ ὁ δίκαιος Λὼτ, τύπος ἂν εἴη τῶν τῇδε διακειμένων, ἐκ εἰς τὸ ὅρος ὁδῶν, ἀλλ' ἐν πόλει Σηγῶρ τῇ μικρᾷ καταλύσει ἀξίων.

Δ κα. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἰδὲ ἐθαύμασά σε τὸ πρῶτον, καὶ ἐπὶ τῷ ῥήματι τέτῳ, τῆς μὴ κατασφύσαι τὴν πόλιν, περὶ ἧς ἐλάλησας.

ΑΚΤΛΑΣ. Ἰδὲ ἦρα πρόσωπόν σε.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Ὁράσει ἐδυσωπήθην τὸ πρόσωπόν σε.

Ε ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐδεξάμην σε τὴν ἰκεσίαν, Φησὶ, καὶ ποιήσω καὶ τῷτο, καὶ παρέξω σοι τὸ αἰτηθῆναι, καὶ διὰ σέ καὶ τῆς πόλεως φείσομαι.

ΚΕ. Σπεῦσον τῆς σωθῆναι ἐκεί.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀνεθέλθον μοι γὰρ τῷ Θεῷ κατὰ τὸ ἀληθές ἢ τελείως ἐκ ἔχουσα πρὸς ἀρετὴν πολιτεία, καὶ τὸ κατὰ γένος ἡττάσθαι τῶν παθῶν ἀπόβλητόν τε αὐτῷ καὶ κατακρίσεως ἐκ μακρῶν· πλὴν ἐφίησιν ἐκ φιλανθρωπίας, καὶ συμμετρήσας τῇ φύσει τὸ ἐν ἀρχαῖς ἐφικτόν, σώζεσθαι κελούει καὶ μελετώντας ἐπὶ τὸ ἀγαθόν, ἔποιε τὴν ὑπαίτιον κομιδὴν διασείχοντας ἀγωγῶν.

Οὐ γὰρ δυνήσομαι ποιῆσαι πρᾶγμα, ἕως τῆς εἰσελθεῖν ἐκεῖ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁση ἢ πρὸς τὸν δίκαιον τιμήν. ἀδιώκτον εἶναι λέγουσι γενέσθαι τὴν ἐπιφορὰν τῆς πυρὸς, ἕως ἂν ἐκείνος ἐπεξέλθῃ.

Κ 3

Διὰ

(1) Ἀπὸ τῶν ἐκδόδοι. τῷτο ἀγαπηπλήρωται, πάντα ἀτελὲς ἂν.

Διὰ τῆτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐκείνης, Σηγώρ.

ΑΔΗΛΟΥ. Σηγώρ ἐρμυνόεται βραχῆα, μικρά.

*** ΙΩΣΗΠΟΥ. Διαφύγει δὲ αὐτὸς (ὁ Λῶτ) μετὰ τῶν θυγατέρων εἰς βραχὺτι χωρίον κατασχών, περιγραφέν ὑπὸ τῆ πυρός· Ζώωρ καὶ νῦν ἔτι λέγεται. καλῶσι γὰρ ἔτις Ἑβραῖοι τὸ ὀλίγον. εἰ ταῦτα ὑπὸτε ἀνθρώπων ἐρημίας, καὶ τροφῆς ἀπορίας ταλαιπώρως διήγην.

κγ. Ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ Λῶτ εἰσῆλθεν εἰς Σηγώρ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ περὶ Σόδομα ἀφόρητα ποιεῖ καύματα. ἵνα ἔν ὁ διὰ πυρός ἀφανισμὸς μὴ τῇ φύσει τῶν καυμάτων ἐπιγραφῇ, ἢ μεσημβρίας γίνεται ὁ τῆ πυρός ὑετός, ἀλλ' ὁρῶν ὅτε καταψύγεται πῶς ὁ αἶρ. ὅθεν καὶ προσέθηκε τὸ, ἔβρεξε, καὶ ἐκ τῆ ἑρανεῖ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Διατὶ ἐξῆλθεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν γῆν καὶ Λῶτ εἰσῆλθεν εἰς Σηγώρ; Καί φησιν, (1) ὁ αὐτὸς χρόνος γίνεται καὶ τοῖς προκόπῃσιν εἰς σωτηρίαν, καὶ τοῖς ἀνιάτως ἔχουσιν πρὸς κόλασιν. εἰ ἀρχῇ δὲ ἡμέρας οὐδὺς ἀνατέλλαντος τῆ ἡλίου τὴν δίκην ἐπάγει, βεβλόμενος ἐπιδείξαι, ὅτι ἥλιος καὶ ἡμέρα καὶ φῶς, καὶ ὅσα ἄλλα εἰ κόσμῳ καλὰ καὶ τίμια μόνοις ἀπονέμεται ἀσείοις· Φαύλῳ δὲ ἔδεν τῶν ἀθεράπυτον κακίαν ἐχόντων.

κδ. Καὶ Κύριος ἔβρεξεν ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα θεῖον, καὶ πῦρ παρὰ Κυρίῃ ἐξ ἑρανεῖ.

Ψαλ. 109. 1. ΑΔΗΛΟΥ. Ὁμοιον τῷ, εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μὴ ξεκρίζωσεν, ἀγαπητέ, τῶν ῥημάτων ἢ σιωπῆκη. ἰδίωμα γὰρ τῆτο ἐστὶ τῆς Γραφῆς, καὶ ἀδιαφόρως ἔτω πολλάκις τίσῃσι τὰ ῥήματα. ὁ δὲ καὶ νῦν ἐστὶν ἰδεῖν. ἔβρεξε γάρ φησι Κύριος θεῖον, καὶ πῦρ παρὰ Κυρίῃ ἐκ τῆ ἑρανεῖ· ἵνα εἴπῃ, ὅτι Κύριος τὴν τιμωρίαν ἐπήγαγε, καὶ ἢ μόνον τὰς πόλεις κατέσφραξε, καὶ πᾶσαν τὴν περίοικον, καὶ πάντας τὰς κατοικῶντας, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνατέλλοντα ἐκ τῆς γῆς ἠφάνισεν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τινὲς τὸ, Κύριος, περὶ αἵος τῶν δύο Φασί· παρὰ Κυρίῃ δὲ, τῆ μέιναντος παρὰ τῷ Ἀβραάμ.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐξ ἑρανεῖ δὲ τὸ πῦρ πρὸς Φορᾶν, ὅθεν ὑετοὶ πρὸς ζωὴν· ὡς ἂν δαχθῇ μὴ τῶν καρπῶν αἴτιος ὑπάρ-

χων ἑρανεῖ καὶ ἀσείρες, ὡς ἂν τῶν ὀμβρῶν, ἀλλ' ὁ πέμπων τῆτος Θεός. ὅς γε καὶ τὸ πῦρ ἀντὶ τῆτων ἀπέσειλε, παρὰ φύσιν ἐπὶ τὰ κάτω πεμφθεῖ.

ΑΔΗΛΟΥ. Φύσει καὶ κῆφα τὸ θεῖον καὶ πῦρ. τὸ δὲ τῆς ἀράς κεκαυνομένην ἠλλαξε πρὸς τὴν ἀντίον τὴν κίνησιν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Κεραυνοὶ ῥυκνέτες ἐξ ἑρανεῖ τῆς τε ἀσείρας κατέπρησαν καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν. καὶ μέχρι τῆ νῦν μνημεῖα τῆ συμβεβηκότος ἀλέκτερος πάσης δεικνύει κατὰ Συρίαν, ἐρείπια, καὶ τέφρα, καὶ θεῖον, καὶ καπνός, καὶ ἡ ἐτι ἀναδιδουμένη φλόξ ἀμαυρά, καὶ ὅτι διασφυρομένη πυρός. εἰ δὲ τῆτω σιωβῆβαινε τῆς τε ἀσείρας τῆς ἐρημνίας τιμωρίας κολάζεσθαι, καὶ τῆς καλοκαγαθίας διαινωχότας εὐπάχειν, ἀρετῆς ἐπαξίων ἄλλων τυγχάνοντας.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀματε εἰς τὴν πόλιν ἀπεσώθη, καὶ τὸ πῦρ ἐπέφερετο ταῖς πόλεσι, σημεῖον τῆς μελλετης εἰ πυρὶ σιωτελείας.

κε. Καὶ κατέσφραξε πάσας τὰς πόλεις ταύτας, καὶ πᾶσαν τὴν περίχωρον, καὶ πάντας τὰς κατοικῶντας ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ πάντα τὰ ἀνατέλλοντα ἐκ τῆς γῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τῆτο ἔρηται, μὴ σῆς εἰ πᾶσῃ τῇ περιχώρῳ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ Κύριος ἢ μόνον τῆς ἀσείρας ἀπόλλυσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς τροφὰς αὐτῶν, ἔσας σοδομιτικὰς καὶ ἐπιβλαβεῖς. εἰ αἱ εἰς καὶ ἀμπελος, περὶ ἧς γέγραπται, ἐκ γὰρ ἀμπελὸς Σοδόμων ἢ ἀμπελος αὐτῶν, καὶ ἡ κλιματὶς αὐτῶν ἐκ Γομόρρας.

κς. Καὶ ἐπέβλεψεν ἡ γυνὴ αὐτῆς εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐγένετο σήλη ἀλός.

ΑΔΗΛΟΥ. Στήλη ἔχ ἀπλῶς ἐγείετο, ἀλλὰ μάλισα ἀλός, διὰ τὸ, ὑμεῖς ἐστέ τὸ ἄλλας τῆς γῆς. ἐφαρμόσει δὲ τῇ σήλῃ τῆ ἀλός τὸ, εἰ δὲ τὸ ἄλλας μωρανθῇ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐγείετο σήλη ἀλός, τὴν πρὸς τὸ κακὸν ἐπιστροφὴν θριαμβούσαν.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ αἰθερὶς καὶ ἀναιδρὸς νῆς, ἢ σημεῖον ἡ γυνή, ταῖς εἰς Φαυλότητα μετατροπαῖς ἀχρεῖται παντελῶς. τῆτο γὰρ οἶμαι δηλῶν τὸ γενέσθαι σήλῃ ἀλός. ὅπερ ἂν εἴη σύμβολον ἀπομαρτανθείσης Φορῆς, καὶ νῆς πρὸς ἡλιθιότητα μεταφοιτᾶν αἰσχυρῆς.

ΦΙΛΩΝ.

(1) Τὸ, καί φησι προδήκη δοκεῖ. ἐν τοῖς τῆ Ἑβραῖα Φίλωνος δὲ ἐκδομομαίσις τὸ ὑπόμνημα τῆτο ἔχ εὐρηται. μήτι γε ἔν Φίλωνος τῆ ἐπισκόπῃ εἰσι, καθάπερ καὶ τὸ εἰ τῇ 248. σελ; καὶ γὰρ ὁ τῆς Λύγ. κώδ. αὐτότε καὶ τὸ προκείμενον ἀχρι τῆ, πρὸς κόλασιν, κατὰ σιωχέαν περιέχει, ὀλίγων τινῶν μόνον εἰ τῷ μεταξὺ κειμένων. ἀλλὰ γὰρ τὸ, ἀσείοις πάντῃ σιωχέας τῷ Ἑβραῖῳ. μήτι ἔν τὰ ἀχρι τῆ, πρὸς κόλασιν, τῆ ἐπισκόπῃ εἰσι, τὰ δὲ ἐξῆς τῆ Ἑβραῖα;

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Φησὶ τὴν γνωαῖκα Λώτ στραφεῖσαν εἰς τὸ πῖσω, γενέσθαι σήλιν, ἔμυθοπλασῶν, ἀλλὰ πράγματος ιδιότητα μινύων. ὅς γὰρ ἂν ὀλιγωρήσας τῇ διδασκονίᾳ ὑπὸ ῥαθυμίας ἐμφύττετε ὁμῶς καὶ σωήθεις, τὰ μὲν πρόσω καταλίπη, δι' ὧν ὁρᾶν καὶ ἀκθεῖν καὶ ταῖς ἄλλαις διωάμεσιν ἐπὶ χρῆσθαι πρὸς τὴν τῶν φύσεως πραγμάτων ἐπίκρισιν, ἐκτραχηλίσας δ' αὐτὸν εἰς τὸ πῖσω περιγὰγῃ, τὰ τυφλὰ τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων μᾶλλον ἢ τῶν τῷ σώματος μερῶν ἐζηλωκώς, ἀψυχὸς καὶ κωφῆς λίθου τρόπον σηλιτοῦεται.

κζ. Ὁρθεῖσε δὲ Ἀβραάμ τῷ πρῶτῳ εἰς τὸν τόπον, ἔειπεν ἐναντίον Κυρίου. Καὶ ἐπέβλεψεν ἐπὶ πρῶτον Σοδόμων καὶ Γομόρρας, καὶ ἐπὶ πρῶτον πάσης τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ εἶδε· καὶ ἰδὼς ἀνέβαινε φλόξ ἐκ τῆς γῆς, ὥσπερ ἀτμὶς καμίνου.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ἐν ἐκείνῳ φησὶ τῷ τόπῳ γεγονώς, εἶδα τὴν διάλεξιν πρὸς τὸν δεσπότην ἐποίησατο, καὶ τὴν περὶ τῶν ἐν Σοδόμοις παρὰ κλησιν, ἑώρα τῆς φοβερᾶς ἐκείνης τιμωρίας τὰ ἴχνη, καὶ τῇ δικαίᾳ ἐπέκειντο μαθεῖν τὸ ἐπεδύμει. τοιοῦτον γὰρ τῶν ἀγίων τὸ ἔθος, φιλόσορον καὶ συμπαθητικόν.

κθ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐκτρίψαι Κύριον πάσας τὰς πόλεις τῆς περιχώρου, ἐμνήσθη Κύριος τῇ Ἀβραάμ· καὶ ἐξαπέστειλε τὸν Λώτ ἐκ μέσσης τῆς καταστροφῆς, ἐν τῷ ἐκτρίψαι Κύριον τὰς πόλεις, ἐν αἷς κατῴκει ἐν αὐταῖς Λώτ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Τί ἐστὶν ἐμνήσθη; ὅτι ὁ Θεὸς τῇ Ἀβραάμ; Τῆς παρακλήσεως, φησὶν, ἧς ἐποίησατο, λέγων, μὴ συναπολέσης δίκαιον μετὰ ἀσεβῶν. τί ἔν ἂν ἔποιτις, διὰ τὴν παρακλήσιν τῇ πατριάρχῃ ὁ δίκαιος διεσώθη, καὶ ἔχῃ διὰ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην; καὶ καὶ διὰ τὴν παρακλήσιν τῇ πατριάρχῃ. ὅταν γὰρ τὰ παρ' ἐαυτῶν σωασιν ἐγκωμῶν, καὶ ἡ παρὰ τῶν δικαίων πρεσβεία τὰ μέγιστα ἡμᾶς ὀνύησιν.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Ἐν μὲν τῇ Φορᾷ τῇ κεραυνίᾳ πυρὸς, οἰκήτορσιν αὐτῆς ὅλης χώρας ἐμπιπραμένης, εἰς μόνος ἀνὴρ μέτοικος ἐπιφροσύνῃ θείᾳ σώζεται, διότι τῶν ἐγγχωρίων παρανομημάτων ἔδον ἡπάσατο, τῶν μετοίκων εἰσδότην ἀσφαλείας εἶνεκα τὰ ξενικὰ τιμᾶν, ἐπεὶ τοῖς ἀτιμάζουσι κίνδυνος ἐκ τῶν αὐτοχθονίων ἐπέλα. καί τοιγ' ἔκ ἐπ' ἄκρον ἦκε σοφίας, ὥς διὰ τελειότητα τῆς ἐν αὐτῷ φύσεως τοσούτῃ γέρωσ ἀξιοθιῶναι, ἀλλ' ὅτι μόνον τοῖς πολλοῖς ἔστω ἐκείνη πρὸς τὸ ἀβροδίαιτον ἀποκλίνασιν, καὶ πάσας μὲν ἡδο-

νὰς, πάσας δὲ ἐπιθυμίας χορηγίαις ἀφ' ὧν ἀνάψασιν, ὥσπερ φλόγα θείᾳ καὶ κεχυμένη ὕλη.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἐν τῷ ἐκτρίψαι Κύριον τὰς πόλεις, αἱ αἷς κατῴκει ἐν αὐταῖς Λώτ. ὥς ἐν πλείοσι κατοικῆντος πόλεσι τῇ Λώτ ταῦτα λέγεται.

λ. Ἀνέβη δὲ Λώτ ἐκ Σηγῶρ· καὶ ἐκάθητο ἐν τῷ ὄρει αὐτὸς, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς μετ' αὐτῆς.

ΛΗΛΟΥ. Οὐκ ἀδρόως ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος κατὰ τὰ εἰρημικά αὐτῷ, ἀλλὰ πρῶτον εἰς Σηγῶρ γίνεται· καί τοιγε μὴ διαρρήσας ἑαυτῷ περὶ τῆς ἀναβιῶν εἰς τὸ ὄρος.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Πρόεισιν ὥσπερ διὰ βαθμῶν ὁ νῆς ἐπὶ τὸ ἔχον ἀρτίως, καὶ ἀναδρώσκει κατὰ βραχὺ πρὸς ὅπερ ἡ ἐν ἀρχαῖς ἐκ ἐπιηδείας ἔχων, ἔτε λίαν ἱκανῶς. πρόεισι δὲ καὶ ἀναφοιτᾶ πρὸς τὸ ἀμεινον φρονήσετε καὶ ἀνδρεία τῇ πνευματικῇ, καθάπερ τισὶν ἰδίαις θυγατράσιν ἐπισκηπτόμενος, καὶ κάτωπε μείνειν ἀφ' αἷς τὸ ἡδοναῖς τε καὶ ἀνάνδρῳ, ὧν τύπος ἡ γυνή.

Ἐφοβήθη γὰρ κατοικῆσαι ἐν Σηγῶρ. καὶ κατῴκησεν ἐν τῷ σπηλαίῳ αὐτὸς, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς μετ' αὐτῆς.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐφοβήθη γὰρ κατοικῆσαι ἐν Σηγῶρ, καὶ ταῦτα ἀκέρως, ὅτι διὰ σὲ ἔκατεσθαι φησεται. διὸ φασι τινες, ὅτι ἔκατεσθαι φησιν οἱ εἰς Σηγῶρ. ἀλλὰ κατεπόθησαν. διὸ καὶ Βαλὰ ἐκλήθη. ὁ ἐρμιωδύεται καταποθεῖσα. ἀλλὰ καὶ ἡ Γραφὴ Ζώγορα καλεῖ. ὁ δὲ Σύρος, Ζααρὶ καὶ Βαλὰ. καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τῷ τολμήματι τῶν θυγατέρων Λώτ, ὥς μηδανός, μηδὲ ἐκ Σηγῶρ περιληφθέντος. ἔγὰρ ἂν τὰ ἐκείσε ἐφυγεν ὁ Λώτ.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἐδεῖ τὴν μὲν (τὴν Σηγῶρ) διὰ τὸν Λώτ σωθῆναι· τὰς δὲ, ἀναρεθῆναι. ἐκ ταύτης γὰρ εἶχεν ὁ Λώτ ἐν τῷ ὄρει τὰ ἐπιτήδεια· πόθεν γὰρ εἶχεν οἶνον ἐν τῷ ὄρει; καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔτι πῶς λέγει, ἕως τῆς καταπίσεως, περὶ τῆς Σηγῶρ. εἰ γὰρ μὴ τὸ τοῦ Λώτ, πῶς ἔλεγον αἱ θυγατέρες τῇ Λώτ, ὥς ἔδεις ἐστὶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅς εἰσελεύσεται πρὸς ἡμᾶς; ὥντο γὰρ καὶ τὸ σὺν παντ ἀνθρώπων γένος ἀπολωλόναι.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Εἴη δ' ἂν ἕτερος ἐκ ἀπίθανος ἡμῖν ὁ ἐπὶ τῷδε λόγος. πέτρα μὲν γὰρ ὁ Χριστὸς διὰ τὸ ὑψιγενὲς τε καὶ ἀπώτον τῆς ἀνωτάτης πασῶν ἐξείας· σπηλαιον δὲ τὸ ἐν Χριστῷ, νοοῖτ' ἂν ἡ ἐκκλησία, τὸ τῶν ἀγίων κατάλυμα, τῶν ὑσεβόντων ἡ σκέπη, ἡ κατοικῆσι δίκαιοι, καὶ ὅσοι τὴν διὰ πυρὸς παραιτῶνται δίκην.

λα. Εἰ-

λα. Εἶπε δὲ ἡ πρεσβυτέρα πρὸς Α
τὴν νεωτέρα, ὁ πατήρ ἡμῶν πρεσβυ-
τερὸς, καὶ ἔδεις ἐσὶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅς
εἰσελεύσεται πρὸς ἡμᾶς, ὡς καθή-
κει πάσῃ τῇ γῇ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς καθήκει πάσῃ
» τῇ γῇ. Ἀκύλας ἔτω, καὶ ὁδὸν πάσης
» τῆς γῆς.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Οὐκ ἔν ἐ πάθος ἀκολα-
σίας ἤλασεν αὐτάς, ἀλλὰ Φαίδω τὴν γένος.
ὅθεν δύσγνωστοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἰκονομία ἐπετελεῖτο, δι'
ἧς αἱ δύο σωμαγωγαὶ ἀπὸ εἰνός καὶ τῆ
αὐτῆς πατρὸς τεκνοποιήσασθαι ἐμύ-
νοντο ἀνδρὶ σαρκὸς ἡδονῆς. ἔ γάρ τῳ ἄλ-
λος ἔδεις σπέρμα ζωτικόν, καὶ τέκνα ἐπι-
καρπίας διωάμενος δῶνα αὐταῖς, καθὼς
γέγραπται.

λβ. Δεῦρ καὶ ποτίσωμεν τὸν
πατέρα ἡμῶν οἶνον, καὶ κοιμηθῶμεν
μετ' αὐτῆς, καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τῆ
πατρὸς ἡμῶν σπέρμα.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐδέπω εὗρομεν πο-
τιζόμενον, σπείροντα (1) ὡς Λῶτ, οἶνον. ἔ
Δότ. 23. 3. οἱ ἀπὸ σπέρματος τῶν ἡμῶν ἔκ εἰσελεύσονται
» εἰς τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ ἕως δεκάτης
» γενεᾶς, καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα παρὰ τὸ
» μὴ σιωπήσασθαι αὐτὰς τῷ Ἰσραὴλ μετὰ
ἄρτων καὶ ὕδατος ἐν τῇ ὁδῷ ἐκπορευόμε-
νων ἐξ Αἰγύπτου καὶ ὅτι τὸν Βαλαάμ ἐμι-
δίσσαντο.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Κλέπτει τὴν πατρὸς
τὴν κατὰ τὴν. ἤδισαν γὰρ νήφοντος τὴν
σωφροσύνην αὐτῆς.

λγ. Ἐπότισαν δὲ τὸν πατέρα αὐ-
τῶν οἶνον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ καὶ εἰ-
σελθῶσα ἡ πρεσβυτέρα ἐκοιμήθη με-
τὰ τῆς πατρὸς αὐτῆς τὴν νύκτα ἐκεί-
νην. καὶ ἔκ ἡδὲ ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐ-
τὴν καὶ ἀναστῆναι. Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ
ἐπαύριον, καὶ εἶπεν ἡ πρεσβυτέρα
τῇ νεωτέρᾳ, ἰδὲ ἐκοιμήθη χθὲς με-
τὰ τῆς πατρὸς ἡμῶν ποτίσωμεν αὐ-
τὸν οἶνον καὶ τὴν νύκτα ταύτην καὶ
εἰσελθῶσα κοιμήθητι μετ' αὐτῆς, καὶ
ἐξαναστήσωμεν ἐκ τῆς πατρὸς ἡμῶν
λδ. σπέρμα. Ἐπότισαν δὲ καὶ ἐν τῇ νυ-
κτὶ ἐκείνῃ τὸν πατέρα αὐτὸν οἶνον
καὶ εἰσελθῶσα ἡ νεωτέρα ἐκοιμήθη
μετὰ τῆς πατρὸς αὐτῆς καὶ ἔκ ἡδὲ
ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὴν καὶ ἀναστῆναι.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Ἰωσήφ μὲν τὴν ἀδελ-
φὴν ποτίζει μεσημβρίας, αὐταὶ δὲ τὸν Η
πατέρα ἐν νυκτὶ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ Εὐὰ ἐκ τῆς Ἀ-
δάμ ἔσα, γυνὴ αὐτῆς γέγονε (2). καὶ τὰ
τέκνα τῆς Ἀδάμ ἀλλήλοις ἐμίγησαν. ὁ δὲ
Θεὸς ἔκ ἐκώλυσεν, ἵνα μὴ ἀλλοφύλοις
δοθεῖσαι, κοινωνήσωσι τῆς εἰδωλολατρίας,
ἐτέρω λίαν κακῷ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διὰ τὸ Λῶτ ἔκ αἰε-
κλήθη ταῖς θυγατράσι μιγείς; Ἐπειδὴ
τοῖς ἐξ ἀγνοίας πλημμελεμένοις καὶ οἱ
ἀνδρῶποι συγγινώσκον εἰώθασιν. ἔ τοί-
νυν καὶ τῷ Λῶτ ἐπεμύψατο ἀντὶς δικαίως
τῆς μίξεως ἑνεκα. ἡ γὰρ τὸ πρατ-
τομενόν. τὸ δὲ τῆς μέθης ἐκείνη ἔχα τι-
νὰ μέμψιν κεκραμένην συγγνώμῃ. ἀδη-
μονῶν γὰρ κομιδῇ καὶ αἰσῶν, ὡς πάντων
ὁμῶς τῶν ὄντων γεγυμνωμένος, καὶ πρὸς
τοῖς ἄλλοις ἅπασιν καὶ αὐτῆς τῆς ὁμοζύγῃ,
ὡς ἔχετο τῶν θυγατέρων τὸν οἶνον προσ-
Φερσῶν περαιτέρω τῆς χρείας ἅτε δὴ
τὸ μὲν κατασκευάζομενον ἀγνοῶν, ψυχα-
γωγίας δὲ καὶ παραμυθίας τὸ δρώμενον
ὑποπλῶν. ἐκείνη δὲ παντάπασιν εἰς
κατηγορίας ἀδύοι. Θεασάμεναι γὰρ τὰς
μὲν τέσσαρας πόλεις, καὶ τὰς κόμας ἀπά-
σας ἐμπρηδείας τῷ ὑετῷ τῆς πυρὸς, τὰς
δὲ τὴν Σηγὼρ οἰκόντας, καταποδέντας·
τὸ γὰρ σημαίνει καὶ τὸ νομα· κατὰ πο-
σὶς γὰρ ἡ Σηγὼρ ἐρμινεύεται· εἰσὶν ἄρ-
δῳ ἀπολωλέναι τῶν ἀνθρώπων τὴν
φύσιν καὶ τὴν κατέχευαν ἐρημίαν ὁρῶ-
σαι, καὶ τῆς γῆρας προθεωρησασθαι τὴν
ἀδελφείαν, ἐβλήθησαν ἐπινοήσαι καὶ σπέρ-
μα τῷ γένει, καὶ ἑαυταῖς ψυχαγωγίαν
τινὰ. τὴν γὰρ χρησάμεναι τῷ λογισμῷ, καὶ
ἔκ ἐπιθυμίας δαλῶσασθαι, τὸν μὲν οἶνον
ἐλαβον σωματικόν, ἐκλεψαν δὲ τῇ πλείονι
πόσει τὴν γεννητικὴν τὴν αἰδήσιν, ἀπέ-
φρωκον δὲ τὸν πατέρα ἀπορέα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ τί δήποτε ὁ Θεὸς
ἔκ ἐκώλυσεν τὴν παράνομον μίξιν; Προεώ-
ρα τὴν τῆς γένεως ἀσέβειαν ὁ Θεός. Μωα-
βίται γὰρ ἐδεδούον τῷ Χαμῶς, τῷ δὲ
Μελχὼμ Ἀμμωνίται. ἵνα ἔν μὴ ὡς συγ-
γενέσιν ἐπιμινύμενοι τέτοις Ἰσραηλίταις
μετάσχωσι τῆς ἀσεβείας, ἔκ ἐκώλυσεν τὸν
παράνομον γάμον ἵπως ταύτῃ γέν αὐ-
τῆς μυσαρὲς ἀποφύγῃ, καὶ βδελυκτὴς
Ἰσραηλίοις. δηλοῖ δὲ τὸ καὶ ὁ τῶν ὄλων
Θεὸς διὰ Μωϋσέως τὴν νομοθέτη διαγό-
ρῶν, Ἀμμωνίτης καὶ Μωαβίτης ἔκ εἰ-
σελεύσεται εἰς Ἐκκλησίαν Κυρίου ἕως δε-
κάτης γενεᾶς, καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὸ τῆς θείας προσε-
κλήον Γραφῆς, ὅτι πλὴν ἁμαρτίας ἔδεν
Φαῦλον τῶν ἐν ἡμῖν ἡγεμενῆς, χρηστὰ μὲν
ὁσάκις ἐν ἡμῖν, ἡ Φαυλάτινα διηγείται,
προσέτιθησι τοῖς μὲν ἑπαινον, τοῖς δὲ ψό-
γον. τῶν μὲν, ἀπείργεσα πρὸς δὲ τὰ
παρορμῶσα. ὅταν δέ τι λέγῃ τῶν τοιούτων,
οἶόν ἐστι τὸ τῆς Λῶτ ἔκ ἀπὸ πονηρίας γενό-
μενον

(1) Ποτιζόμενον οἶνον τινὰ μέλλοντα σπείρειν. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Τὰ ἀπὸ τῆς, καὶ τὰ τέκνα, ἄχρι τέλους ἐλήφθη ἐκ τῆς τῆς Λύγ. κώδ.

μενον διαθέσεως, ψέγει μὲν ἑδάμῳς, ὃ Α
μὴν ἑδὲ ἐπαινᾷ, τὰς σαρκικὰς καὶ φιλη-
δόνας ὑφορῶμεν.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐδαμῶς, εἰ καὶ τῷ πατρὶ
ὡς ἐξ ἀνάγκης ὑπ' ἐκείνων ἐπράχθη, τῆ-
το ζηλωτέον ἐκτὸς ἀνάγκης. Φαῦλον γὰρ
ἢ ἀχρεΐα ἡδονή, ἀπηγορευμένων τῶν πρὸς
τὰ τίμια σώματα ἐφ' ἡδονῇ κοινωνιῶν. οἶον,
Λούκ. 8. 7. τὸ, ἔκ ἀποκαλύψεως ἀρχημοσύνῃ μητρός.
τῷ δ' αὐτῷ λόγῳ καὶ ἡ πρὸς πατέρα κοι-
νωνία πονηρὸν, ὡπερ ἡ πρὸς μητέρα. ἐν
ἀγνοίᾳ δὲ πράχθη, καὶ τῇ τῆ συμφύρου-
τος προνοίᾳ, μέμψιν ἐκφύγει. ὅθεν ἑδὲ
ἢ θεία-μέμφεται Γραφή. Φασὶ δὲ, ὅτι
καὶ τῆς κοινωνίας τῶν δύο συναγωγῶν
πρὸς τὸν εἰς πατέρα λόγῳ Θεῷ τύπος ἐπε-
τελεῖτο, τῆς μέθης τὸ πάθος ἐκτυπύσεως·
ὡς ἐπὶ τῇ Ἀδὰμ ἢ ἑκασίς καὶ ὁ ὕπνος εἰς
τὴν σύστασιν τῆς γυναικὸς ἐγένετο. ἐπεὶ
δὲ καὶ ἡ ἐκκλησία διὰ τῆ κυριακῆ πάθους
σωῆται, καὶ ἡ νύμφη σιωπημένη αὐτῷ
εἰς αὐτὴν πνεῦμα, ὡς ἡ Εὐὰ τῷ Ἀδὰμ εἰς
σάρκα μίαν, ἐξηγεῖται τῆτο ὡς μέγα μυσ-
τήριον ὁ Παῦλος εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν. τὸν δὲ τύπον ἔκ ἀνάγκη καὶ
ἐπὶ τῶν γεννηθέντων ἐκ τῆ Λῶτ εἶναι. ὃ
δὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἐξ Εὐας γεννημένων ὁ
Χριστὸς καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐτι σώζεται τύ-
πος διὰ τὸν Κάϊν τὸν ἀδελφοκτόνον. σα-
φές δὲ καὶ δῆλον, ὡς ἔκ ἐγκλημα τὸ
πρᾶγμα ἐπὶ τὰς θυγατέρας τῆ Λῶτ· ἑδὲ
πάλιν ἐπὶ τῆ σωτήρος. δαίκνυσι γὰρ ἡ
κατὰ τὴν Ῥῆθ ἰσορία, ὡς συναφθεῖσα τῷ
γένει τῇ Ἰῶδα, μετέχει καὶ αὐτὴ τῆς εἰς
Χριστὸν ὁμιλίας. ὡπερ γὰρ Ἰῶδας τῇ
Ἀβραὰμ υἱός, ὅπως ἡ Ῥῆθ θυγάτηρ τῆ
Λῶτ. ταύτης δὲ καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς τῇ
ὀνόματος μέμνηται, διὰ αὐτῆς τὸν πατέ-

ρα τιμῆσαι βεβλόμενος· ἐπεὶ καὶ σωῆκ-
δημος τῇ θείᾳ γεγένηται, καὶ τῶν ἱσων
ἀπήλαυσε κινδύνων· ὅτι καὶ Προφῆτης τὸ
τῇ Θεῷ πρόσωπον ἐπέχει.

λς. Καὶ συνέλαβον αἱ δύο θυ-
γατέρες Λῶτ ἐκ τῆ πατρὸς αὐτῶν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὕτως ἡ οἰκονομία
Θεῷ, ὡπερ καὶ ἐπὶ τῆς Θάμαρ· ἐπεὶ μὴ
ἀκολασίας ἕνεκα, ἀλλὰ παιδογονίας τῆτο
πεποιήκασιν.

λς. Καὶ ἔτεκεν ἡ πρεσβυτέρα υἱόν,
καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῷ Μωάβ,
λέγῃσα, ἐκ τῆ πατρὸς μου. ὅτος
πατὴρ Μωαβιτῶν ἕως τῆς σήμερον
ἡμέρας. Ἐτεκε δὲ καὶ ἡ νεωτέρα
υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῷ Ἀμ-
μάν, λέγῃσα, υἱὸς γένεσθαι. ὅτος
πατὴρ Ἀμμανιτῶν ἕως τῆς σήμερον
ἡμέρας.

ΑΔΗΛΟΥ. Μωάβ ἐρμινεύεται ἐκ τῆ
πατρὸς μου, ἢ ὕδωρ πάτριον.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Αἱ δὲ παρθέναι πᾶν
ἡφανίσαν τὸ ἀνθρώπινον ὑπολαβῆσαι,
τῷ πατρὶ πλησιάζουσιν, ἐπινοήσασα λα-
θεῖν. ἐποίησαν δὲ τῆτο ὑπὲρ τῆ μὴ γένος
ἐκλιπεῖν. γίνονται δὲ παῖδες ὑπὸ μὲν τῆς
πρεσβυτέρας, Μωάβος, εἴποι δ' ἄν τις
ἀπὸ πατρὸς· Ἀμμάνον δὲ ἡ νεωτέρα ποιῶ-
ται, γένος υἱὸν ἀποσημαίνει τὸ ὄνομα.
κρίζει δ' αὐτῶν ὁ μὲν Μωαβίτας, μέγιστον
ὄντας ἐτι καὶ νῦν ἔθνος· Ἀμμανίτας δὲ
ὁ ἕτερος, Συρίας τῆς κοίτης ἐστὶν ἀμ-
φότερα.

Κ Ε Φ. Κ.

α. **Κ**αὶ ἐκίνησεν ἐκεῖθεν Ἀβρα-
ὰμ εἰς γῆν πρὸς Λίβα·
καὶ ὤκησεν ἀνα μέσον
Κάδης, καὶ ἀνα μέσον Σέρ· καὶ πα-
ρώκησεν ἐν Γεράροις.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πόθεν ἐκίνη-
σαν; Ἀπὸ τῆ τόπῃ αὐτῶν ἡ ἐκκλινόμε-
νος, ὅπως καὶ τὸν τῶν ἀπάντων δεσπότην
μετὰ τῶν Ἀγγέλων ὑποδέξαται κατη-
ξιώθη. ἐκεῖθεν, Φησὶ, κινήσας, παρώ-
κησεν ἐν Γεράροις. ὅρα τῶν δικαίων τὴν
διαγωγὴν, ὅπως ἡ σινοεαλμύνη καὶ ἀπέ-
ριτος, ὅπως μετ' ὀκλήας τὰς μεταναστά-
σεις ἐποιεῖτο, καὶ καθάπερ οἱ πάροικοι
καὶ παρεπίδημοι, ὅτω τὸν ἑαυτὸν βίον
ὠκονόμουν· καὶ ποτὲ μὲν ὥδε, ποτὲ δὲ ἐκεί-
τὰς σκλήρας ἐπήγνυτο, καθάπερ ἐν ξείνῃ
διαγόντες.

β. Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ περὶ Σάρ-
ρας τῆς γυναικὸς αὐτῆς, ἀδελφὴ μου

ἐστίν. ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν, ὅτι γυ-
νή μου ἐστίν, μήποτε ἀποκτενεῖσιν αὐ-
τὸν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως δι' αὐτήν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τοσαύτη τῆς δικαίας ἡ ὥρα
καὶ αὐτῇ γῆρα. ἡ γὰρ χάρις τῇ ἐσερωμένη
φύσει παραχρῆστα τεκεῖν, ἀνεκαίνισεν ὡς
αὐτῇ τὴν ὥραν αὐτῆς.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ταῦτα ἀκάνων,
ἀγαπητὲ, μὴ καταγνώσῃς τῇ δικαίᾳ μικρο-
ψυχίαν, εἰ τὸν θάνατον ἐδεδοίκε· ἀλλὰ
θαύμασον τῇ πάντων ἡμῶν δεσπότη τὴν
ὑπερβάλλουσαν περὶ ἡμᾶς Φιλανθρωπίαν,
ὅτι τὸν θάνατον τὸν τοῖς δικαίοις ἐκείνοις
καὶ ἀγίοις τότε φοβερὸν, τῆτον νῦν ὀκα-
ταφρόνητον εἰργάσατο ὁ Χριστός· καὶ ὃν
ἐδεδοίκεσαν οἱ εὐαρετοὶ ἐκείνοι, καὶ το-
σαύτῃ παρρησίαν πρὸς τὸν Θεὸν ἔχον-
τες, τῆτον νῦν καταγελῶσι καὶ κόρα ἀ-
παλά. ἑδὲ γὰρ θάνατός ἐστι λοιπὸν, ἀλλ'
ὕπνος καὶ ἀποδημία καὶ μετὰ τὰς ἀπὸ
τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ βελτίω.

Ἀπέ-

Ἀπέστειλε δὲ Ἀβιμέλεχ βασιλεὺς Ἀ-
Γεράρων, καὶ ἔλαβε τὴν Σάρραν.

ΛΑΗΛΟΥ. Ζητεῖται πῶς βασιλεὺς
τρυφῶν, καὶ ἐπ' ἀδείας ἔχων ὅσας βέλε-
ται καλᾶς τε καὶ δειδεῖς γυναικας λα-
βεῖν, ἔλαβε τὴν Σάρραν ἐννευκοντῆτιν
ἔσαν· καὶ αὐτὸς γὰρ ὡς πρεσβύτης, καὶ
ἐκ αὐτῆς νέας, πρεσβυτέρας ἀντεποιή-
θη μίξεως. Δίκαιος ὡς, καὶ εἶδε δίκαιον
τὸν Ἀβραάμ, τοιαύτῳ δὲ καὶ τὴν Σάρ-
ραν, καὶ ἠδελῆσεν αὐτῷ σπέρμα ἀπὸ τοι-
αύτης ἐξαναστήσας, μέγισον ἡγησάμενος
καύχημα ἐκ τοιαύτης γυναικὸς σπέρμα
ἐξαναστήσας.

γ. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Θεὸς πρὸς
Ἀβιμέλεχ ἐνυπνίῳ τὴν νύκτα, καὶ
εἶπεν, ἰδὲ σὺ ἀποθνήσκεις περὶ τῆς
γυναικὸς ἧς ἔλαβες· αὕτη δὲ ἐστὶ συ-
νωκηκῆσα ἀνδρί.

ΛΑΗΛΟΥ. Ἐφ' ὧν δηλεῖται, ὅτι τὰς
κατ' ἀγνοίαν πλάσαντας ὁ Θεὸς ἐ παρο-
ρᾷ, ὥς ἐ πλάσαι· καὶ ὅτι πάντων προνοεῖ,
ὅποτε καὶ τῆ Φυλισαίας.

δ. Ἀβιμέλεχ δὲ ἐχ' ἠψατο αὐτῆς.

1. Κορ. 7. 1. * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐμφασιν ἔχει τὸ,
ἐχ' ἠψατο· ὡς τὸ, καλὸν ἀνθρώπῳ γυ-
ναικὸς μὴ ἀπλεοδαί. ὅπερ ἐστὶ καὶ χω-
ρὶς τῆς μίξεως κατὰ μηδὲν ἄλλο παθητι-
κόν, (1) ἢ τοι ἐνιδεῖν, ἢ ἀψαοδαί γυναικὸς.
ὁ Θεὸς μάλιστα ἐκ ἀφῆκε τὸν Ἀβιμέλεχ
ἀψαοδαί αὐτῆς· τάχα δὲ πάντα τὸν ἀ-
κρως σωφρονεῖντα. Θεόσδοτον γὰρ τὸ
τοιῶτον.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ
πρὸ βραχείως ὑπέχετο αὐτῷ τὸν Ἰσαάκ
τεχθήσεσθαι, ἐγγὺς δὲ λοιπὸν ὁ καιρὸς
ἦν, ἵν' ἐν μὴ λυμνησάτῃ τῇ τῷ Θεῷ ἐπαγ-
γελία, τοσῶτον φόβον τῷ Ἀβιμέλεχ ἐπι-
τίθῃσιν, ὥς καταπληχθῇντα αὐτὸν, μὴ
τολμῆσαι ἐφάψασθαι τῆς Σάρρας.

Καὶ εἶπε, Κύριε, ἔθνος ἀγνοῶν
καὶ δίκαιον ἀπολεῖς;

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ μὲν δίκαιος ἐκ ἐν
ἀγνοίᾳ, ἀλλ' ἐν ἐπισήμῃ. νῦν δὲ τὸ ἀγνοῶν
κατασρέφει ἐπὶ τῷ μὴ ἐγνώσθαι τῷ Ἀβι-
μέλεχ τὴν Σάρραν γυναικᾶ ἔσαν τῇ Ἀ-
βραάμ. ἐκ ἀγνοητέον δὲ, ὅτι ὠβέλι-
σαι (2) τὸ, ἀγνοῶν, ὥς παρ' Ἑβραίοις μὴ
καίμενον.

ε. Οὐκ αὐτός μοι εἶπεν, ὅτι ἀδελ-
Φή μὲ ἐστὶ; καὶ αὐτῇ μοι εἶπεν, ὅτι
ἀδελφός μὲ ἐστίν;

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πῶς
ἔχον τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν συμφωνίαν,
καὶ αὐτὸς φησὶ τῷ τῷ μοι εἶπε, καὶ αὕτη
σωθέντο τοῖς παρ' αὐτῆς λεγομένοις.

Ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, καὶ δικαιο-
σύνη χειρῶν ἐποίησα τῷτο.

ΑΚΤΛΑΣ. Τὸ, ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, ἐν
ἀπλότητι.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Οὐκ ἀπολασία, φησὶν,
ἡ βελήθῃ σιωλθεῖν αὐτῇ, ἀλλ' ὡς δικαίαν
καὶ ἀδελφὴν δικαίᾳ μέγισον ἡγησάμεν,
εἰ ἀνάγοιμι πρὸς γάμον.

B ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ μὲν Ἀβιμέλεχ,
ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ χειρῶν
τῷτο πεποιηκῆσαι φησὶ, δηλονότι τὸ εἰλη-
Φοῖναι τὴν Σάρραν· ὁ δὲ Θεὸς, τὸ ἕτερον
τῶν δύο μαρτυρῶν αὐτῷ, διὰ τῆ μὴ φά-
σκαι καὶ τὸ λοιπὸν, καταλείπει αὐτὸ ἐν-
νοεῖν· ὅτι περὶ ἐκεῖνο ψεκτὸς ὡς. εἰ γὰρ
καὶ μὴ τῷτο ἦδεν, ἐ δικαίως ἐποίησε τῷ ξένῳ
τὴν ἀδελφὴν λαμβάνων αὐτῷ γυναικᾶ.

Γ ε. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός, καὶ γὰρ
ἔγνω ὅτι ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ἐποίη-
σας τῷτο, καὶ ἐφείσαμην σε ἐγὼ τῷ
μὴ ἀμαρτεῖν σε εἰς ἐμέ. ἔνεκεν τῷτῳ
ἐκ ἀφῆκασε ἀψαοδαί ταύτης.

ΛΑΗΛΟΥ. Σαφὲς ἀνάγνωσμα, ὅτι ὁ
μοιχὸς εἰς Θεὸν ἀμαρτάνει.

Δ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ ἀμαρτάνων εἰς
Ἀβραάμ καὶ Σάρραν, εἰς Θεὸν ἡμαρτεν·
ἔτω δὲ καὶ ὁ εἰς τὰς δικαίας.

ζ. Νυνὶ δὲ ἀπόδος τὴν γυναῖκα
τῷ ἀνθρώπῳ· ὅτι προφήτης ἐστὶ, καὶ
προσεύχεται περὶ σε, καὶ ζήσῃ. εἰ
δὲ μὴ ἀποδώς, γινώθι ὅτι ἀποθανῇ
σὺ, καὶ πάντα τὰ σά.

Ε ΛΑΗΛΟΥ. Πῶς φαίνεται Ἀβραάμ προ-
φήτης; Πρῶτον λέγει τῇ Σάρρᾳ κατιῶν
εἰς Αἴγυπτον, γυνὴ ὡραία εἰ σὺ, καὶ ἐάν Γεν. 12. 11.
ἰδῶσι σε οἱ Αἰγύπτιοι, ἐμὲ ἀποκτενεῖσι, καὶ
σε περιποιήσουσιν. ἔπειτα, ὅτε τὸν Ἰσαάκ
πρὸς θυσίαν προσέφερον εἰς τὸ ὄρος, λέ-
γει πρὸς τὰς παῖδας· μένατε αὐτῶν, ἐγὼ Γεν. 22. 5.
δὲ καὶ τὸ παιδάριον ἀνελθούμεθα εἰς τὸ
ὄρος τῷτο, καὶ θύσαντες τῷ Κυρίῳ, ὑπο-
σρέψομεν πρὸς ὑμᾶς. ἔπειτα, ὅτι ἡ μό-
νος, ἢ ὀλιγοσὸς γινώσιν ἔχει Θεῶν. μαρ-
τυρεῖ δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος ὅτι Προφήτης ἐστὶ,
λέγων, ὅτι ἐπεθύμησεν Ἀβραάμ ἰδεῖν με· Ἰωάν. 8. 56.
τὴν ἡμέραν, δηλὸν ὅτι ἰδὼν προφήτῃα
τὸν Κύριον.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προφήτης ὁ Ἀ-
βραάμ παρὰ τῷ Θεῷ μαρτυρεῖται εἶναι.
ποῖον δὲ ζῶν, ἢ τὸ θείον; ὅτι ἐν ἐναντίῳ
τῷ ἀποθνήσκοντι. καὶ σημειωτέον, ὅτι Προ-
φήτης προσδεδεμένος συμβάλλεται πρὸς
τὸ ζῶν.

ΛΑΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι δὲ τὸν
ἀδικῶντα παύσαντα τῷ ἀδικήματος, καὶ
ἔτω

(1) Παθητικῶς, ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Τὰ περὶ τῷ ὠβελῆ ἀγέσεις αὐτῷ περὶ μέγε. καὶ σαδμ. τῷ Ἐπιφανίῳ βιβλίῳ.

ἔτω διὰ προσδύχης τῆ δόσεβῆς ἀπαλλά-
γῶν τῆς κολάσεως.

η. Καὶ ὤρθριπεν Ἀβιμέλεχ τῷ
πρωῖ, καὶ ἐνάλεσε πάντας τὰς παῖ-
δας αὐτῆς· καὶ ἐλάλησε πάντα τὰ
ῥήματα ταῦτα εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν.
ἐφοβήθησαν δὲ πάντες οἱ ἄνθρωποι
σφόδρα.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς κή-
ρυξαι τοῖον γίνεται ὁ βασιλεὺς τῆς τῆ δι-
καίης ἀρετῆς, καὶ πᾶσιν αὐτὸν καταδήλον
ποιεῖ. Καὶ μετ' ὀλίγα. Εἶδες πῶς ἔχ' ἀπλῶς,
ὅδε εἰκὴ τὰς μεταναστεύσεις ἐποιεῖτο ὁ δι-
καιος; εἰ γὰρ ἐπὶ τῆς σκλῆρης τῆς προτέ-
ρας ἔμεινε, πόθεν εἶχον ἅπαντες οἱ εἰς Γε-
ράροις γυνῶναι ὅσης ὁ δίκαιος ἀπολαύει
τῆς παρὰ τῆ Θεῶς προνοίας;

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐφοβήθησαν δὲ
οἱ ἄνδρες σφόδρα. ὡς γὰρ νέα πρὸς τοῖς
ἐρημνείοις καὶ τὰ κατὰ Σόδομα.

θ. Καὶ ἐνάλεσεν Ἀβιμέλεχ τὸν
Ἀβραάμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί τῆτο
ἐποίησας ἡμῖν; μήτι ἡμάρτομεν εἰς
σέ, ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐπὶ τὴν
βασιλείαν μου ἁμαρτίαν μεγάλην;
ἔργον ὃ ἐδοὺς ποιήσεις, πεποιήκας μοι.
ι. Εἶπε δὲ Ἀβιμέλεχ τῷ Ἀβραάμ, τί Δ
ἐνιδὼν ἐποίησας τῆτο;

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς διὰ
τῶν οἰκείων ῥημάτων δείκνυσιν τὴν παρὰ
τῆ Θεῶς ἀπειλὴν τὴν εἰς αὐτὸν γεγεννημέ-
νην. ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι εἰ μὴ
ἀποδίδως, ἀποδανῇ σὺ, καὶ πάντα τὰ
σα, τῆτο αὐτὸ ἐρμηνεύων ὁ Ἀβιμέλεχ,
Φησὶ· τί ἡμάρτον εἰς σέ, ὅτι ἐπήγαγες
ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἁμαρ-
τίαν μεγάλην; μὴ γὰρ μέχρις ἐμὲ εἶχε
ζῶναι τὰ τῆς τιμωρίας; πάντα μου ἡ βασι-
λεία ἄρδην ἐμελλεν ἀφανίζεσθαι ἐκ τῆς
ἀπάτης τῆς παρὰ σέ γεγεννημένης· τί ἂν
ἐνιδὼν, ἐποίησας τῆτο;

ια. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, εἶπα γὰρ
ἄρα ἔκ' ἐς Θεοσέβεια ἐν τῷ τόπῳ
τῆτω· ἐμέ τε ἀποκτενεῖσιν ἕνεκεν τῆς
γυναικός μου.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐκ τῆς ἐν σοχα-
σάδαι, ὅτι ἐκ ἧσαν εἰδωλολάτραι οἱ περὶ
τὸν Ἀβιμέλεχ.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς διὰ
τῶν ὀλίγων τέτων ῥημάτων ὁμῶς καὶ κα-
θήψατο αὐτῶν, καὶ ἐδίδαξεν, ὅτι δὲ τὸν
ἐπὶ πάντων Θεὸν ἐν νῷ λαμβάνοντα, μη-
δὲ τῶν παρανόμων διαπραττέσθαι, ἀλλὰ
τὸν ἀκοίμητον ἐκείνον ὀφθαλμὸν δεδοι-
κέναι, καὶ διὰ τὴν ἐκείθεν ἐπηρητημέ-

Α νῶ δίκῳ πολλῷ τῆ δικαίης ποιῆσαι τὴν
πρόνοιαν.

ιβ. Καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀδελφὴ μου
ἐστὶν ἐκ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ ἐκ μητρός·
ἐγενήθη δέ μοι εἰς γυναῖκα.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀδελ-
φὴ μου, θυγάτηρ πατρὸς μου ἐστὶ, πλὴν ἔ-
θυγάτηρ μητρός μου.

Β, ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀδελφὴ-
μου ἐστὶν ἐκ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ ἐκ μητρός· ἐγε-
νήθη δέ μοι εἰς γυναῖκα. τρεῖς ἐκ ἐξ
ἀδελφῆς, ἀλλ' ἐξ ἀδελφῆς, δηλοῖ δὲ τὸν
Ἀβραάμ. συνήθες γὰρ τῇ Θεοπνύτω Γρα-
φῇ τὰς ἐξ ἀδελφῶν τιμωρίας, ἀδελφῆς
τῶν θείων καλεῖν, ὡς τῶν γεννωμένων τὸν
τῶν γεννώντων τόκον ὑπερχομένων.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀδελφὴ μου ὡς τῆ
Λὼτ ὡς Ἰώσηπος (1) φησιν, (2) ἀδελφι-
δὴ δὲ τῆ Ἀβραάμ. τὰς δὲ τοιαύτας ἀδελ-
φῆς ἐκάλεσεν, ὡς (3) καὶ Λάβαν καλεῖ
τὸν Ἰακώβ.

*** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὁ Ἀβραάμ φη-
σιν ἐπὶ τῆς γυναικὸς σκηπτόμενος ὡς ἀ-
δελφῆς, ἀδελφὴ μου ἐστὶν ἐκ πατρὸς, ἀλλ'
ἐκ ἐκ μητρός· ἐγείετο δέ μοι καὶ εἰς γυ-
ναῖκα· τὰς ὁμομητρίδας μὴ δεῖν ἀγεσθαι
πρὸς γάμον διδάσκων.

ιγ. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἐξήγαγέ με
ὁ Θεὸς ἐκ τῆ οἴκου τῆ πατρὸς μου· καὶ
εἶπα αὐτῇ, ταύτην τὴν δικαιοσύνην
ποιήσεις εἰς ἐμὲ, εἰς πάντα τόπον ἔ-
άν εἰσέλθωμεν ἐκεῖ, εἶπον περὶ ἐμῆς,
ὅτι ἀδελφός μου ἐστίν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡνίκα ἂν καταλεί-
πωμεν ἔσθ' καὶ νόμους, εἰ οἷς ἐτράφημεν
ἐκ πατέρων, Θεὸν νομίζομεν εἶναι τὸν
ἐξαγαγόντα ἡμᾶς ἐξ οἴκου πατέρων ἡμῶν.
τὸ δ' αὐτὸ νοήσεις διὰ τὸ, πᾶς ὁ ποιῶν
τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τῆ διαβολῆς γεγενήσθαι,
καὶ ἐπὶ τῆ καταλιπόντος παντελῶς τὴν
ἁμαρτίαν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ὑπὸ Θεῶ ἐξήχ-
θη ἀπὸ τῆ οἴκου τῆ πατρὸς αὐτῆς.

ιδ. Ἐλαβε δὲ Ἀβιμέλεχ χίλια
δίδραχμα, πούρατα, καὶ μόχθους,
καὶ παῖδας, καὶ παιδίσκας, καὶ ἔδω-
κε τῷ Ἀβραάμ· καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ
Σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτῆς. Καὶ εἶ-
πεν Ἀβιμέλεχ τῷ Ἀβραάμ, ἰδὲ
ἡ γῆ μου ἐναντίον σου· ἔάν σοι ἀρέ-
σκῃ κατοίκει.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τοιαῦτα τὰ
παρὰ τῆ Θεῶς· ἔ μόνον τῶν λυπηρῶν ἐλθῶ-
θεροὶ τὰς γυναικῶς ἀντέχον πρὸς τὰς
ἐπιόντας πειρασμοὺς σπαρασσοντας, ἀλλὰ
καὶ τῶσαύτῳ ἐν αὐτοῖς τοῖς λυπηροῖς
παρέχει

(1) Ὅρα τὴν αὐτὴν 179. σελ. 4. σημείωσ.

(2) Ἰσορῆ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(3) Τὰ ἀπὸ τῆς, ὡς, ἄχρι τέλους ἐκ τῆ τῆς Λύγ. κώδ. ἐλήφθη.

παρέχει τὴν ὑποτροφίαν, ὡς καὶ λήθω
ἔχον ἡμᾶς παντελῆ, καὶ ἐν πολλῇ γίνε-
ται τῶν ἀγαθῶν περισσία. καὶ ὅρα λοι-
πὸν τὸ βασιλεὺς τὴν πρὸς τὸν δίκαιον
θεραπείαν. ἡ μόνον γὰρ τοῖς τοσούτοις
αὐτῶν δώροις τιμᾷ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξουσίαν
αὐτῶν δίδωσι τῆς ἐν τῇ γῇ κατοικήσεως.
ἰδὲ γὰρ Φησὶν ἡ γῆ μὲν ἐναντίον σου ἐστίν·
καὶ εἰς αὐτὴν ἀνέστη, κατοίκα.

15. Τῇ δὲ Σάρρα εἶπεν, ἰδὲ δέδω-
κα χίλια δίδραχμα τῷ ἀδελφῷ σου.
ταῦτα ἔσθαι σοὶ εἰς τιμὴν τῆς παρρω-
πίας σου, καὶ πάσαις ταῖς μετὰ σου
καὶ πάντα ἀλήθευσον.

ΑΔΗΛΟΥ. Διανοήσῃ μοι εἰρηκί-
νη καὶ τῷ ἀνδρὶ σου, ἀλλὰ τῷ ἀδελφῷ σου,
καὶ τὸ, πάντα ἀλήθευσον· ἡτοι προσ-
κρίνει αὐτῇ ὑποκρινόμενῃ εἶναι ἀδελφῇ,
καὶ ἡ γυναῖκί τῃ Ἀβραάμ· ἡ δὲ, πάντα
ἀλήθευσον, τοιοῦτον ἐστίν. ἐπεὶ μόνον γε-
γόναι, καὶ ἐμελλόν ἐγὼ γίνεσθαι ὡς με-
τὰ γυναῖκος, ἔχῃ ἡ ψαμῖν δέ σου, ἀλλ' ἐτή-
ρησα ἐμαυτὸν εἰ καθαρὰ καρδίᾳ, ἀλή-
θευσον περὶ τῆς μονασμῆς ἡμῶν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰς τιμὴν, Φησὶ,
τῆς προσώπιας· ἐπειδὴ ἡ μετὰ ἀξίας αὐ-
τῷ ἔλαβεν, ὡς οἱ γαμήντες. καὶ ἔλαβεν
ἐπὶ μίξει ἀγνοῶν, καὶ ὕβρισε μὴ εἰδώς.
Καὶ μετ' οὕτως. Ἄλλος δὲ τὸ, εἰς τιμὴν τῆς
προσώπιας, ἡ μισθὸν, Φησὶ, τῆς μὴ γε-
γεννημένης μίξεως, ἀλλ' ὑπὲρ ἡ μόνον αἰδον
τὸ πρόσωπόν σου, ἐτίμησά σε ταῦτα. καὶ
τὸ μέγα, ὅτι ἐκ αὐτῇ δέδωκεν, ἀλλὰ τῷ
ἀνδρὶ αὐτῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ταῖς μετὰ σου (1)
ἵνα κακάντας προτρέψῃ μαρτυρήσαι πα-
ρὰ πᾶσι, τῇ ἀγνοίᾳ καὶ μὴ τὸ ἐναντίον
εἶναι. (2)

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς δε-
ξάμενος τὴν παρὰ τῆς δικαίας διδασκαλίαν,
καὶ πιστεύσας τοῖς παρ' αὐτῆς εἰρημνίοις, καὶ
αὐτὸς ἀδελφὸν αὐτῆς αὐτὸν καλεῖ. ἄπερ
δέδωκε, Φησὶ, τῷ ἀδελφῷ σου, ἔσθαι εἰς τι-
μὴν τῆς προσώπιας σου, καὶ πάντα ἀλήθευσον.
τί ἐστιν εἰς τιμὴν τῆς προσώπιας σου, καὶ πάντα

ἀλήθευσον; Ὑπὲρ ὧν δι' ἀγνοίαν ἐπεχεί-
ρησα γαμήλιόν σε εἶσαν τῆς δικαίας εἰς τὴν οἰ-
κίαν τὴν ἐμὴν ἀγαγεῖν, ὑπὲρ τῆς μόνον,
ἐπειδὴ ὕβρισε σοὶ αἰτίος γεγονός, τὰ χίλια
δέδωκε διδραχμα, θεραπείαν τὰ παρ' ἐμὲ
γεγεννημένα εἰς σέ. ἀλλὰ πάντα ἀλήθευ-
σον. τί ἐστι πάντα ἀλήθευσον; πάντες,
Φησὶ, παρὰ σου μανθανέτωσαν, ὅτι εἰδὼν
γεγονὲ παρ' ἐμὲ παράνομον, ὅτι ἀνέπα-
φος ἐξηλθὲς ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς. δι-
δάσκον, Φησὶ, τὸν ἀνδρὰ τὸν σὸν, ὅτι ἀ-
δίκως εἰμι τῆς ἀμαρτίας· μανθανέτω πα-
ρὰ σου, ὡς εἰδὼν ἐργασάμην. τίς δὲ εἴ-
κει ταῦτα Φησὶν; ἵνα μαθῶν παρ' αὐτῆς
ὁ δίκαιος καὶ πληροφόρηται, τὰς ὑπὲρ
αὐτῆς προσδοχὰς ἀνενέγκῃ τῷ δεσπότη.
ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν ἐκείνος, ὅτι πάντα ἀλή-
θευσον, ἀντὶ τῆς διδασκίᾳ τοῦ ἀνδρὰ τὰ
γεγεννημένα. ὡς δὲ ἐπὶ γέννησιν ἡ Γραφή·
καὶ προσήγατο Ἀβραάμ πρὸς τὸν Θεόν,
καὶ τὰ ἐξῆς.

16. Προσηύξατο δὲ Ἀβραάμ
πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἰάσατο ὁ Θεὸς τὸν
Ἀβιμέλεχ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῆς, καὶ
τὰς παιδίσκας αὐτῆς· καὶ ἔτεκεν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅρα πῶς διὰ
πάντων περιφανέστερον τὸν δίκαιον ποιῇ-
σαι βεβλόμενος ὁ δεσπότης, ταῖς προσδο-
χὰς τῆς πατριάρχης τὴν σωτηρίαν τῆς βα-
σιλέως, καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς
χαρίζεται.

17. Ὅτι συγκλείων συνέκλεισεν
ὁ Θεὸς πᾶσαν μήτραν ἐν τῷ οἴκῳ τῆς
Ἀβιμέλεχ· ἐνεκὲν Σάρρας τῆς γυναί-
κος Ἀβραάμ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Συνέκλεισεν ὁ Θεὸς
πᾶσαν μήτραν, ὥστε μὴ τὰς ἐγκυμονήσας
τεκεῖν. πᾶσαν ἐν κύβαν ἀκχεῖον. τὸ
γὰρ περὶ τῆς συλλαβῆς ἐκ αὐτῆς ἐγνώδη ταύ-
ταις ἐν ὀλίγῳ καιρῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι εἰς ὁ ἀδικεῖ τις, εἰς
τὸτο κολάζεται πολυπλασίως. ἡδίκαι γὰρ
τὸν Ἀβραάμ ὁ Ἀβιμέλεχ περὶ τὴν παι-
δοποιίαν.

Κ Ε Φ. ΚΑ.

α. Καὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἐπεσκέ-
ψατο τὴν Σάρραν, κατὰ
εἶπε· καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς
β. τῇ Σάρρᾳ, κατὰ ἐλάλησε. Καὶ
συλλαβῆσα Σάρρα, ἔτεκε τῷ Ἀ-
βραάμ υἱὸν εἰς τὸ γῆρας, εἰς τὸν και-
ρὸν, κατὰ ἐλάλησεν αὐτῷ Κύριος
ὁ Θεός.

(1) Διὰ τὸ καὶ ταῖς μετὰ σου; ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

γ. Καὶ ἐκάλεσεν Ἀβραάμ τὸ ὄνο-
μα τῆς υἱᾶς αὐτῆς τῆς γενομένης ὡπῶ, ὃν
ἔτεκεν αὐτῇ Σάρρα, Ἰσαάκ.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Γίνεται δὲ Ἀβραάμ
μετ' ἡ πολὺ καὶ παῖς ἐκ Σάρρας, ὡς αὐτῷ
ὑπὸ τῆς Θεᾶς προέφηται, ὃν Ἰσαάκον ὠνό-
μασε. τὸτο γέλωτα σημαίνει. διὰ μὲν
τοῦ τὴν Σάρραν μεδιάσσει, τέξεται Φη-
σαντος

(2) Τὸ ἐναντίον Φημίμαι. ὁ αὐτ.

σαντος τῆς Θεᾶς, μὴ προσδοκῶσαν ἤδη το-
κετῆ, πρεσβυτέραν εἶσαν, ὥτως ἐκάλε-
σεν. αὐτὴ μὲν γὰρ ἐννοήσασθαι εἶχεν ἔτη,
ἐκατὸν δὲ Ἀβραάμ· τίκεται δὲ παῖς
ἐκατέρων τῶν ὑψάτων ἔτα.

δ. Περιέτεμε δὲ Ἀβραάμ τὸν
Ἰσαάκ τὸν υἱὸν αὐτῆς τῇ ὀγδόῃ ἡμέ-
ρᾳ, κατὰ ἐνετείλατο αὐτῷ Κύριος
ὁ Θεός.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Εὐθὺς μετ' ὀγδὼν
ἡμέραν περιτέμνεται, καὶ ἐκείνῃ μετὰ το-
σαύτας ἔτος ἔχουσιν οἱ Ἰσραῖται ποιᾶσαι
τὰς περιτομὰς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρῶτος ἐν τῇ ὀγ-
δῷ περιτέμνεται Ἰσαάκ. καὶ πρέποντα
Χριστῷ τῷ πρωτοτύπῳ τὰ σύμβολα.

ε. Ἀβραάμ δὲ ἦν ἑτῶν ἑκατὸν,
ἡνίκα ἐγένετο αὐτῷ Ἰσαάκ ὁ υἱός
αὐτῆς.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. ἵνα μάθωμεν
λοιπὸν τὴν ἀφ' αὐτοῦ δυνάμιν τῆς Θεᾶς, ὅτι
καὶ τὰ παρὰ ἀνθρώποις ἀδυνάτα, παρ'
αὐτῷ δυνατά, διὰ τὸτο καὶ τὸν χρόνον
ἡμῶν καλὴν ἐπιστημαίνεται ἡ θεία Γραφή,
καὶ μετὰ τὸν τόκον διδάσκει ἡμᾶς λέγε-
σθαι, Ἀβραάμ δὲ ἦν ἑκατὸν, ὡς καὶ
ἐγένετο Ἰσαάκ ὁ υἱός αὐτῆς.

ς. Εἶπε δὲ Σάρρα, γέλωτά μοι
ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός· ὅς ἐάν ἀκέσῃ
συγχαρεῖται μοι.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Γέλωτα ἐποίησέ-
μοι, ὅτι χαρὰν δηλοῖ, ἐξηγήσατο εἰπὼσα·
ὡς γὰρ ἐάν ἀκέσῃ συγχαρήσεται μοι.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Μὴ παρακχεῖω δὲ
ἡμᾶς ἡ ὁμωνυμία τῆς γέλως. σωήτης
γὰρ τῇ Γραφῇ πολλάκις τὴν χαρὰν τῆς
ψυχῆς, καὶ τὴν Φαυδρὰν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς
διάδωκεν, γέλωτα ὀνομάζειν, ὡς ἡ Σάρρα
Φησὶ· γέλωτά μοι ἐποίησεν ὁ Θεός· καὶ
τὸ, μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελα-
σέτε· καὶ τὸ ἐν τῷ Ἰωβ δὲ κείμενον· ἀλη-
θινὸν δὲ σῶμα ἐμπλήσει γέλως. ταῦ-
τα γὰρ πάντα ἀντὶ ἰλαρότητος ἐπὶ τῆς
κατὰ ψυχὴν ἀγαθίας εὐαγγελίας τὰ
ὀνόματα.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι γέλω-
τά μοι ἐποίησεν ὁ Κύριος; Εὐφροσύνης
ὑπόθεσις μοι ὁ τόκος ἐστίν. καὶ τί θαυμα-
σὸν εἰ ἐμοί; καὶ πάντας τὰς ἀκχεύοντας συ-
νηθισμένους ἔξω· ἐκ ἐπειδὴ ἔτεκεν, ἀλλ'
ἐπειδὴ ὥτως ἔτεκεν. τὸ παραδόξον τῆς
γεγεννημένης εἰς θαῦμα καταστήσει, καὶ
πλείονα πᾶσι παρέξει τὴν ἡδονὴν, ὅταν
μάθωσιν, ὅτι ἐγὼ ἡ τῶν νεκρῶν εἰδὼν
ἀμείνων διακειμένη, αἰθρόον μήτηρ γέγο-
να, καὶ ἀπὸ κατεψυγμένης μήτρας παι-
δίον ἔτεκεν.

ζ. Καὶ εἶπε, τίς ἀναγγελεῖ Ἀ-
βραάμ, ὅτι θηλάζει παιδίον Σάρ-
ρα; ὅτι ἔτεκεν υἱὸν ἐν τῷ γήρεμῳ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ ὑπὲρ
φύσιν ἐστὶ τὸ γεγονός, διὰ τὸτο Φησὶ, τίς
ἀναγγελεῖ; ἀντὶ τῆς, τίς ἀναλογίσεται;
τίς ἀν' ἀδυναμίᾳ; ποῖα διάνοια καταλα-
βεῖν διωθήσεται; ποῖος λογισμὸς ὑβρεῖν ἰκα-
νὸς τῆς γεγεννημένης τὴν ἀκρίβειαν;

ΑΔΗΛΟΥ. Θαυμαστικῶς τὸτο εἰρηται.
τίς ἔλεγε, Φησὶ, τῷ Ἀβραάμ, ὅτι Σάρ-
ρα ἐν τῷ γήρεϊ αὐτῆς θηλάζει παιδίον
τεχθεὶς αὐτῷ ὑπ' αὐτῆς;

ΑΚΑΚΙΟΥ. Οὐχ ὡς ἀγνοῦντος, εἰ
καὶ μὴ παρόντος τῆς Ἀβραάμ, ὡς καὶ
ἐθιλάζει τὸν Ἰσαάκ ἡ Σάρρα, Φησὶ τὸ,
τίς ἀναγγελεῖ; πῶς γὰρ ἡγνοῖ καὶ ἡ
παρὼν, ὅς καὶ ἐκαλεῖ τὸ ὄνομα τῆς παι-
δὸς Ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸ τῇ ὀγ-
δῷ ἡμέρᾳ; μήποτε ἐν τῷ, τίς, ὡς ἐπὶ
ἀτόπῃ καὶ θαυμαστῇ παρέληπται; ὡς καὶ
ἡμεῖς αὐτοὶ Φαίμεν, τίς ἔλεγε τὸν
δυνατὴν βασιλεῦσαι; ἀσάφεια δὲ
συνέβη περὶ τὸν τόπον ἐκ τῶν χρόνων
τῶν ῥημάτων. ἀντὶ μὲν γὰρ τῆς ἀνήγ-
γελλε παρατατικῆς, ὁ μέλλων κεῖται. οἷον,
ἀναγγελεῖ. ἀντὶ δὲ τῆς θηλάζει μέλλον-
τος, ὁ ἐνεσῶς. οἷον, θηλάζει.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ ἔφη δι' αὐτὴν αἰτίαν
Σάρρα ὀπίσθιος γεγεννημένη, καὶ παρόν-
τος τῆς Ἀβραάμ τεκεῖσα, ἔφη· τίς ἀναγ-
γελεῖ Ἀβραάμ, ὅτι Σάρρα θηλάζει; Φη-
σὶ, ὅτι τὸ μὲν, τίς ἀναγγελεῖ τῷ Ἀβραάμ;
τοιοῦτον ἐστίν· ὁ Ἀβραάμ, τίς ἀναγγελεῖ
εἰς τὴν Περσίδα, ὅτι Σάρρα ἡ εἶσα καὶ
γραῦς θηλάζει; ἡ γὰρ κεῖται τίς ἀναγ-
γελεῖ τῷ Ἀβραάμ, ἀλλ' Ἀβραάμ. εἰ δὲ
βλαβὴν τις τὸτο ἡγήται, ἴσως ὁμωνύμῳ τι-
νὶ τῆς Ἀβραάμ τῆς Φησὶ, διὸ εἰδὲ τὸ ἄρ-
θρον προσέθηκεν. εἰ δὲ καὶ τότε ἀπάν-
τῳ ὁ πατριάρχης, ἐκ ἔχῃ λέγειν. ἐκείνο
δὲ μάλλον εἰποι μοι, ὅτι εἰ περὶ αὐτῆς νομί-
ζεστίτινες εἰρηδοί, καὶ παρόντος λέγε-
ται· ὡς τὸ, τίς ἀναγγελεῖ τῷ Κυρίῳ καὶ
αὐτὸς Κύριος, αὐτὸς εἰσακκεῖ. τὸ γὰρ
Φάναι, τίς ἐρμηνεύσει τῷ τελείῳ τὴν τῆς
ατελῆς γαλακτοτροφίαν; πλέον τῆς πι-
θανῆς τὸ περιέργον ἔχα. καὶ περὶ μὲν
τῶν ἄλλων, διὰ τὸτο δὲ ἐκ εἶπε τέτο-
κεν, ἵνα μὴ ὑποβολιμαῖον εἶναι νομιώῃ,
ἀλλὰ θηλάζει. αἱ γὰρ τῆς γάλακτος πη-
γαί τὸν τόπον ἐγγυῶνται. τῆς γὰρ γνη-
σίης τόκος ἡ τῆς γάλακτος ἐπιρροή ἀπόδει-
ξις ἀναγεσάτη.

η. Καὶ ἠνέστη τὸ παιδίον, καὶ
ἀπεγαλακτίσθη· καὶ ἐποίησεν Ἀβρα-
άμ δοχὴν μεγάλην τῇ ἡμέρᾳ ἀπεγα-
λακτίσθη Ἰσαάκ ὁ υἱός αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ζητητέον ἐν ὅλῃ τῇ Γρα-
φῇ, μήποτε ἐπ' ἐδνὸς ἀδίκου εἰρηται τὸ,
ἠνέστη. ἡ γὰρ αὐξάνουσα καὶ πληθύνου-
σα

δε δόλοισι ἐπὶ τοῖς ἀξίοις δόλογίας μό-
νον φθάνει.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι
ἐξενὶ τῶν ἀμαρτωλῶν μεμαρτύρηται τὸ
ἀπογεγαλακίσει. δίκαιος γὰρ ὡς καὶ ὁ
Σαμὴλ. καὶ Ἰσαὰκ δὲ ἐκ αὐτῶν κατὰ τὸ
πνευματικὸν ἀπεγαλακτίσθη, εἰ μὴ με-
μαρτύρηται πρὸς τὸ ἐν ἡμῶν. ἔτι
δὲ τηρεῖται, ὅτι παρ' ἐξενὶ ἡ σωτήρια αὐ-
τῇ ἐστὶ τῆς δοχῆς ποιεῖν ἐπὶ τῷ ἀπογαλα-
κτισμῷ τῶν παιδίων, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ γε-
νεθλίῳ. ἐπειδὴ δὲ γνωστικὰ ἐστὶ τὰ γε-
γραμμένα γενέθλιον μὲν ποιεῖσιν οἱ Φαῦ-
λοι, Φαράω καὶ Ἡρώδης, τὰ γενέσεως
ἀγαπῶντες πράγματα· ἀπογαλακτισμὸν
δὲ οἱ δίκαιοι, ὡς Ἀβραὰμ καὶ Ἄννα. με-
γαλὴ δὲ δοχὴς ἔστι τῷ κατὰ Θεὸν πα-
τρὶ τὸ ἰδεῖν τὸν ἐν Χριστῷ παρ' αὐτῷ ἀνα-
γεννηθέντα, καταλιπόντα μὲν τὴν τῶν
νηπίων τροφὴν, ἐφθάρκοντα δὲ ἐπὶ τῶν τῶν
τελειῶν. σημειώτεον δὲ καὶ τὸ, ὅτι τῷ
Ἰσμαὴλ ἀπογαλακτισμὸς ἔδοξεν ἀναγε-
γραπταί. διὸ περὶ τὰ ἀκοσι γεγονώς ἐτη,
παιδίον ὀνομάζεται.

Ζ. Ἰδὼσα δὲ Σάρρα τὸν υἱὸν Ἀ-
γαρ τῆς Αἰγυπτίας, ὃς ἐγένετο τῷ
Ἀβραὰμ, παίζοντα μετὰ Ἰσαὰκ τῷ
υἱῷ αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ, παίζοντα περιεσαμεί-
νας εἶπεν ἡ Γραφή· ἐν γὰρ τῷ παίζειν
Ἰσμαὴλ ἐτυπώθη τὸν Ἰσαὰκ. ἀργίῳ δὲ
ἡ Σάρρα θεασαμένη. καὶ διὰ τὸ τῷ
Ἀβραὰμ Φησιν, ἐκβαλε τὴν παιδίσκην,
καὶ τὰ ἐξῆς.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Ἰδὼσα δὲ Σάρρα τὸν υἱὸν
Ἀγαρ τῆς Αἰγυπτίας, ὅτι παίζει μετὰ
Ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτῆς. μήποτε τὸ παίζειν,
ἐν τῇ μάχῃ, καὶ τῆς διώξεως αἰρηται,
ὡς καὶ ἐν τῇ β' τῶν Βασιλειῶν, ἡ περὶ τῶν
παιδαρίων τῶν Δαβὶδ, καὶ τῶν Σαδλ. Φησὶ
δὲ ὁ Παῦλος περὶ τῶν ἀμφὶ τὸν Ἰσμαὴλ.
ἄλλ' ὥστε τότε ὁ κατὰ σάρκα ἐδίωκε τὸν
κατὰ πνεῦμα. εἰκὸς δὲ ἐστὶ κατὰ τὴν ἑ-
βραίων διάλεκτον ὀνομασθῆναι τὴν μάχην
καὶ τὴν παιδίαν, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν ἐστὶ
τῶν σημειωμάτων. οἶον, τὸ μῆλον ἐ μόνον
ἐπὶ τῇ ἀνδροδύῃ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ζῶῃ
καὶ τὸ ἀντικρὺς ἐ μόνον ἐπὶ τῇ ἐναντίῳ,
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ σαφείᾳ καὶ ἡ ἀσπίς ἐ μόνον
ἐπὶ τῇ ὄπῃ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ θηρίᾳ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τισὶν ἔδοξε, πονηρὸν ὄν-
τα τὸν Ἰσμαὴλ, κρίσει Θεῷ ἀποβεβλή-
ται. διὰ γὰρ τὸ μὴ εἰληφέναι πα-
τρὸς καὶ μαρτυρῶν ὁ Παῦλος λέ-
γει. ἀλλ' ὥστε τότε ὁ κατὰ σάρκα ἐδίω-
κε τὸν κατὰ πνεῦμα. ὥστε καὶ ἡ Σάρρα
ἐξ ἀπλῶς παίζοντα θεασαμένη τὸν Ἰ-
σμαὴλ μετὰ τῷ Ἰσαὰκ ἐκινήθη, εἰ καὶ ἀπλῶς
λέγει αὐτὸ ὁ Μωϋσῆς. ἔτω καὶ ὁ
Ἀβελήρ, καὶ Ἰωάβ ἀντεπαρετάξαντο.
ὁ μὲν, ὑπὲρ τῆς Σαδλ. ὁ δὲ, ὑπὲρ
Δαβὶδ. παζιάντων Φησὶ τὰ παιδιά ἐμ-

προδὲν ἡμῶν. ἀντὶ τῆς μαχεσάμεναι.
ἔτω, τὸ παίζειν καὶ ἐπὶ μάχης λαμβά-
ναι εἶπεν ἡ Γραφή· καὶ ἐμπάσαι, τὸ
βία συγκαταβῆσαι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διὸς οἱ μὲν τῆς παι-
δίας ὁ τρόπος. καὶ εἶπετο μὲν διακῶν ὁ
Ἰσμαὴλ, κατεφορέτο δὲ φθόνῳ ὁ Ἰσαὰκ.
ἀλλ' ἡ γυνὴ καὶ πρὸς τὸ τῆς ἐλευθέρου
ὁ νῦν. καὶ μετ' ἄλλα. Ἀδρεῖ δὲ ἐν ὅπως πρὸς
τὴν τῆς μυστηρίᾳ γνώσιν ἐκ ἀσωτηρίας ἔδω-
κε αὐτὰς τὰς τῶν νηπίων τὰ ἀδύρματα.
ἐδίωκε μὲν γὰρ ὁ Ἰσμαὴλ τὸν Ἰσαὰκ. ἀλλ'
ὅτι διώκει κατὰ καιρὸς ὁ ἐκ τῆς θεραπαί-
νης, τρεῖς δὲ Ἰσμαὴλ, τὸν ἐκ τῆς ἐλευ-
θέρου, τρεῖς δὲ τὸν ἐν πίσει καὶ Χριστῷ λαόν,
διεσαφεί λέγων ὁ μακάριος Παῦλος· ἀλλ'
ὥστε τότε ὁ κατὰ σάρκα ἐδίωκε τὸν κα-
τὰ πνεῦμα, ἔτω καὶ νῦν.

Ι. Εἶπε τῷ Ἀβραὰμ, ἐκβαλε τὴν
παιδίσκην, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· ὃ γὰρ
μὴ κληρονομία ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης
ταύτης μετὰ τῷ υἱῷ Ἰσαὰκ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἶπερ ἐν ἰσορίᾳ
ταῦτά Φασιν ἀναγεγραπταί, καὶ μὴ ἐν
ὑπονοίᾳ, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῷ παίζειν τὰ
παιδιά ἐκ αὐτῶν ἡ γυνὴ καὶ δούτερον δὲ ἐκ
αὐτῶν ἐκβαλεῖν, ἀλλὰ μόνον μὴ κληρο-
νομεῖν. ὡς καλῶς δὲ εἰρήσῃ Θεὸς αὐτῇ
μεμαρτύρηται. ἔδοξε δὲ τισὶ πονηρὸν ὄν-
τα τὸν Ἰσμαὴλ· κρίσει Θεῷ ἀποβεβλή-
ται, καὶ διὰ τὸ μὴ εἰληφέναι πα-
τρὸς τῆς πατρός.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ ἦδεν,
ὅτι καὶ αὐτὴ ἐν ἐσχάτῳ γῆρα τυγχάνει,
καὶ τὸν πατριάρχην ἑώρα προβεβηκότα
ἦσαν γὰρ ἀμφοτέρω προβεβηκότες ἡμε-
ρῶν· ὑπορώσα, μήποτε ἀδρόως αὐτῶν
τελευτήσαντων, ὁ Ἰσμαὴλ διὰ τὸ ἐκ τῆς
τῆς πατριάρχης συνουσίας τεχθῆναι, ἐπι-
χερήσει εἰς τὸν κληρὸν αὐτὸν τῆς πατρός
εἰσαγαγεῖν, καὶ κοινωνὸς γενέσθαι τῷ Ἰ-
σαὰκ, διὰ τὸ Φησιν, ἐκβαλε τὴν παι-
δίσκην αὐτῆς καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς. μαν-
θανέτω, Φησὶν, ἡδὴ ὅτι ἐξενὶ κοινὸν ἔχει
ὁ τῆς παιδίσκης υἱὸς μετὰ τῷ υἱῷ Ἰσα-
ὰκ. ἔδωκε γὰρ εὐλογίαν τὸν τῆς δούλης υἱὸν
μετὰ τῷ υἱῷ τῆς δεσποίνης. συνου-
ναστέφεται.

ΙΑ. Σκληρὸν δὲ ἐφάνη τὸ ῥῆμα
σφόδρα ἐναντίον Ἀβραὰμ περὶ τῆς
υἱᾶς αὐτῆς.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἡ μὲν Σάρ-
ρα ἐκ ἀπεικῆς πρᾶγμα πέπονθεν, ἀλλὰ
καὶ σφόδρα ἀκόλουν, καὶ ἔτι ἀκόλουν
τὸν, ὡς καὶ τὸν Θεὸν σιωπῶντα τοῖς παρ'
αὐτῆς εἰρημαίοις. ὁ δὲ πατριάρχης φι-
λόσοργος ὢν, καὶ συμπαιδῶς διακείμενος
πρὸς τὸν Ἰσμαὴλ, ἐπαχθῶς ἐδέξατο τὰ
παρὰ τῆς Σάρρας αἰρημαία. σκληρὸν
γὰρ Φησιν ἐφάνη τὸ ῥῆμα ἐναντίον Ἀ-
βραὰμ περὶ τῆς υἱᾶς αὐτῆς. ἔδωκε γὰρ τῆς
Ἀγαρ

Ἀγαρ ἐποίησατο λόγον, ἀλλὰ συμπαιδῶς
πρὸς τὸν παῖδα διέκατο, ἄτε δὴ λοιπὸν ἐν
ἡλικίᾳ γεγονότα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δεδυσφόρηκε μὲν γὰρ
Ἀβραὰμ, ἀποτρεχέσης τῆς Ἀγαρ, ἡφίε-
ται δὲ ὅμως Θεὸς προσάτιοντος. ἐλπίει μὲν
γὰρ ὁμολογημένως τῆς ἀγίας Ἀποστόλης
καὶ Εὐαγγελιστῆς ἐκπλήτων ὁ Ἰσμαὴλ, πλὴν
ἀπιστοσφίζοντο καὶ ἐχ' ἐκόντες αὐτῶν, διὰ-
τοι τὸ τῷ Θεῷ δοκῶν, καὶ τὴν εἰς Χριστὸν
ἀγάπην. καὶ γὰρ ὁ Θεωπείσιος γράφει
Παῦλος, ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ
ἀδιὰ λειπὸς οὐδὲν τῇ καρδίᾳ μου. ἡνυχο-
μῶν γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάστημα εἶναι ἀπὸ
τῆς Χριστῆς ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν
συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· οἵτινες εἰσιν
Ἰσραηλίται.

ΙΒ. Εἶπε δὲ ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ,
μὴ σκληρὸν ἔσω τὸ ῥῆμα ἐναντίον σε
περὶ τῆς παιδίσκης, καὶ περὶ τῆς παιδί-
σκης. πάντα ὅσα ἂν εἴπῃ σοι Σάρρα,
ἀκούσῃ τῆς Φωνῆς αὐτῆς· ὅτι ἐν Ἰσα-
ὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῇ μὲν Εὐὰ εἶπεν ὁ Θεός,
πρὸς τὸν ἄνδρα σε ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐ-
τὸς σε κυριεύσει· τῷ δὲ Ἀβραὰμ, πάντα
ὅσα ἂν εἴπῃ σοι Σάρρα, ἀκούσῃ τῆς Φωνῆς
αὐτῆς. ἀνεσφάφη γὰρ ἡ τάξις, Φησὶ,
διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς Σάρρας.

ΙΓ. Καὶ τὸν υἱὸν δὲ τῆς παιδίσκης
ταύτης εἰς ἔθνος μέγα ποιήσω αὐτόν,
ὅτι σπέρμα σόν ἐστιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι τῆς παιδοποιίας τὸ
πλήθος δέδωκεν, ὡς ὑπέχετο, μαρτυρεῖ
τὰ ὁράματα. ἀπὸ γὰρ τῶν ὁρῶν Αἰγύπτου
μέχρι τῆς Βαβυλῶνος, τῆς γαίης ἡ ἔρημος
πληρῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι τὸ σπέρμα τῆς δεσφείας
τίμιον παρὰ τῷ Θεῷ.

ΙΔ. Ἀνέστη δὲ Ἀβραὰμ τῷ πρωῒ,
καὶ ἔλαβεν ἄρτους καὶ ἀσκὸν ὕδατος,
καὶ ἔδωκεν Ἀγαρ, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ
τῶν ὤμων αὐτῆς, καὶ τὸ παιδίον, καὶ
ἀπέστειλεν αὐτήν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Σὺ δὲ ἀκῶν, ὅτι ἐπέ-
θηκεν ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς Ἀγαρ ὁ Ἀβραὰμ
τὸν ἀσκὸν τῷ ὕδατος, καὶ τῆς ἄρτης, καὶ
τὸ παιδίον, μὴ νόμιζε τὸ παιδίον ἐπικου-
θησάμεν τοῖς ὤμοις τῆς μητρός· καὶ γὰρ
ὡς ἡδὴ πεντεκαδεκαετής· ἀλλ' ἄκουε τῆς
ἀκολυθίας λέξεως, ἀνέστη δὲ Ἀβραὰμ
τῷ πρωῒ, καὶ ἔλαβεν ἄρτους, καὶ ἀσκὸν
ὕδατος, καὶ ἔδωκεν Ἀγαρ, καὶ ἐπέθηκεν
ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῆς· καὶ τὸ παιδίον, ἐχ'
ἐπέθηκεν, ἀλλ' ἔδωκεν. ἐκείνῳ γὰρ συ-
νάπτεται τὸ, ἔδωκε καὶ τὸ παιδίον, ἐχ'

τῷ, ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῆς. τὰ-
χα δὲ ὅπερ καὶ ἀλλήθες ἐόντες, οἱ κατ'
ἐκείνον τὸν χρόνον πεντεκαδεκαετής, ἐρέ-
θη ἐτύγγανον, οἷς τεσσαρακονταετής καὶ
πεντηκονταετής χρόνος τῆς ἡλικίας ἡκ-
μαζεν εἰς τὸν τῆς γαίης καιρὸν. λάβε γάρ-
μοι τὴν ἀναλογίαν ὅλης τῆς ζωῆς, καὶ τῆς
κατὰ τὸν καιρὸν γαίης, καὶ ὁ θαυμαστός,
εἰ ὁ πεντεκαδεκαετής ἐστὶ βρέφος ὡς, τοῖς
ὤμοις τῆς γυναικὸς ἐπιτιθέμενος.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς μὲν ἄνθρωπος εἶναι δοκεῖ τὸ
νέον ὄντα τὸν Ἰσμαὴλ ἐξελεῖν ἐκ τῆς πα-
τρικῆς οἰκίας μετὰ μόνῃς τῆς μητρός, καὶ
τῆς ἀσπὸς τῆς ὕδατος.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ τὸ ἀντικρὺς δέκνυ-
σι τὴν τῆς Ἀβραὰμ ἀρετῆς. τῆς μὲν γὰρ
Σάρρας ἀρετῆς, ἐκβαλε τὴν παιδίσκην
καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἐχ' ὑπήκουσε· τῆς δὲ
Θεῷ κελύσαντος, δούλης τῷ λόγῳ τὸ ἐρ-
γον ἐπέθηκεν, καὶ ταῦτα φιλοσοφῶς πε-
ρὶ τὸν Ἰσμαὴλ διακείμενος. καὶ γὰρ ὡς
καὶ τῆς Σάρρας παιδοποιεῖν ὁ Θεός
ἐπηγγέλατο, αὐτὸς ἔφη, Ἰσμαὴλ ἔστος
ζήτω ἀντίον σε. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐργῶν
κομιδῇ τὸ παιδίον, πεποίηκεν ὅπερ ὁ δε-
σπότης προσέταξεν. ἔτω δὲ ταῖς θείαις
ἐπαγγελίαις πεπισθῶμεν, ὅτι ὁ παῖδας, ὁ
παιδίσκας, ὁ χρυσὸν, ἐκ ἀργυροῦν δέδω-
κώς ἀπέλυσε τῆς οἰκίας τὸ παιδίον, ἀλλ'
ἄρτους ὀλίγους καὶ ἀσκὸν ὕδατος, καὶ τὴν
μητέρα. ἦδεν γὰρ, ὡς ἀψόβητος ἡ τῆς προ-
σεταχότος ὑπόχρεσις. ὑπέχετο δὲ αὐτῷ
ὁ Θεός εἰς ἔθνος μέγα ποιήσειν αὐτόν, ἄτε
δὴ τῆς αὐτῆς γεωργίας ἡξιωμένον. ὁ δὲ
καὶ πεπλήρωκε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ δὲ πεπολέμηκε
τοῖς ἐκ τῆς ἐλευθέρου ὁ Ἰσμαὴλ, ἐκπέμ-
πεται λοιπὸν ἡ τῶν Ἰσραὴλ σιωπηρὴ σε-
νὸν καὶ ἀλλήλας ἐφθόδιον ἔχουσα, ἄρτον
καὶ ὕδωρ, τρεῖς ἐπιμετρηθέντα τρόποις
τινὰ γνώσεως τε καὶ ὁλοκαύσεως μέτρον,
δι' ὧν ὡς εἰκὸς ἐκ εἰς ἄπαν οἰχρήσεται πρὸς
τὸ ἐκτεθνήσκειν δαίν.

**ΑΠΕΛΘΕΝΤΑ ΔΕ ΕΠΛΑΝΑΤΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΕΡΗΜΟΝ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΦΡΕΑΡ Τῆς ὀρεῖας.**

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ Φρέαρ τῆς ὀρεῖας ἐστὶν ἡ
νῦν καλεσμένη Βηρσαβεε.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ συγκριτέον τῷ,
Ἰσαὰκ δὲ ἐπορεύετο διὰ τῆς ἐρήμου κατὰ
τὸ Φρέαρ τῆς ὀρεῖας· ἵνα θεωρηθῇ, ὅτι
ἡ μὲν παιδίσκη διὰ τῆς ἐρήμου ἐπλανήθη,
ὁ δὲ Ἰσαὰκ διὰ τῆς ἐρήμου πορεύεται ἀ-
πλῶς, καὶ ἀμφοτέρω γε κατὰ Φρέαρ γί-
νονται. ἡ μὲν παιδίσκη, τῆς ὀρεῖας· ὁ δὲ δι-
κῶς, τῆς ὀρεῖας. ἀλλ' ἡ μὲν, πλανη-
μένη· ὁ δὲ, θεωρῶν. ἰσὺν δὲ, ὡς μετὰ
τὰ Φρέατα τῆς ἀδικίας, καὶ ἐχθρίας, καὶ
ὀδυρῶν, ὀνομάζεται τὸ Φρέαρ τῆς ὀρεῖας.
σύμβολον τῆς κρείττους ὄντος. (1)

ΙΕ. ΕΞΕ-

(1) Τῆς κρείττης ὄντος, ὡς ἐν τῷ τόπῳ φαίνεται. ὁ τῆς Αὐγ. καὶ.

ιε. Ἐξέλιπε δὲ τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς Α
ἀσκῆ· καὶ ἔρριψε τὸ παιδίον ὑποκά-
τω μιᾶς ἐλάτης.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐκ τῆς εἰς δαλείαν
γεννώσης Ἀγαρ, καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς κατὰ
σάρκα γεγοννημένον τὸ ὕδωρ ἐπιτέλειπε
τὸ σωμαχθῆν ἐἰς ἀσκόν. καὶ τὸτό ἐστὶν
ιδεῖν ἐπὶ τῆς κατὰ σάρκα Ἰσραήλ, ὅτε ἔτε
Προφῆται, ἔτε σοφοὶ εἰσι παρ' αὐτοῖς.
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν λεγόντων εἰς Χριστὸν
πεπισθύναν, καὶ νηπίων ὄντων ἐν Χριστῷ
Φοβεῖσθαι δεῖ, μήποτε (1) εἰ μὴ προκό-
ψαιεν, ἐκλίποι τὸ ὕδωρ.

ισ. Ἀπελθῶσα δὲ ἐκάθητο ἀπέ-
ναντι αὐτῆ μακρόθεν, ὥσπερ τόξον βο-
λὴν· εἶπε γάρ, ἔ μὴ ἴδω τὸν θάνα-
τον τῆς παιδίσκης. καὶ ἐκάθησεν ἀπέ-
ναντι αὐτῆς. ἀνεδόησε δὲ τὸ παιδίον, Γ
καὶ ἔκλαυσε.

ιζ. Εἰσήκουσε δὲ ὁ Θεὸς τῆς Φω-
νῆς τῆς παιδὸς ἐκ τῆς τόπης ἧς ἦν. καὶ
ἐκάλεσεν Ἀγγελὸς Θεὸς τὴν Ἀγαρ
ἐκ τῆς ἔραν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἐστὶν
Ἀγαρ; μὴ φοβῆ· ἐπακήκοε γάρ
ὁ Θεὸς τῆς Φωνῆς τῆς παιδὸς σου ἐκ
τῆς τόπης ἧς ἐστὶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀμα ἔκλαυσε τὸ παιδίον
πόματος ἐφείμενον, καὶ Ἀγγελὸς Θεός τις
ἀποσαλὲς, Φρέαρ ὑπέδειξε ποτίμην ὕδα-
τος πλήρης.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Χαρίεντως πολὺ χρη-
σόμεθα τῷ ῥητῷ ἐπὶ τῷ δὲν τὰ παιδία
προσδύχεσθαι, ὡς ἐπακκοδησόμενα. καὶ
ἄλλως δὲ ἔ καταφρονητέον τῶν πνευμα-
τικῶν παιδίων, εἰ καὶ μὴ τετελείωνται·
ὦν τῆς Φωνῆς ἀκῆσαι ποτὲ Θεός. καὶ
τὸ θαυμάσιον γέ, ὅτι Ἀγγελὸς Θεὸς κα-
λέσας τὴν Ἀγαρ ἐκ τῆς ἔραν, μαρτυρεῖ
τὸ τὸν Θεὸν ἐπακηκοῖναι τῆς τῆς παιδὸς
Φωνῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι ὁ Ἀγγελὸς, τῆς Θεῶς
τὸ πρόσωπον ἐπέχει ἀποσελλόμενος εἰς
διακονίαν.

ιη. Ἀνάστηθι, λάβε τὸ παιδίον, Ζ
καὶ κρᾶτῃσον τῇ χειρί σου αὐτό· εἰς
γὰρ ἔθνος μέγα ποιήσω αὐτό.

* ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐκ ἐπειδὴ
παιδίσκη ἦν, ὑπερεῖδεν αὐτῷ, ἀλλ' ἐπει-
δὴ ἐπαγγελίαν ἐποιήσατο πρὸς τὸν πα-
τριάρχην, καὶ ἐπειδὴ ἐκείνη τὸ σπέρμα
ἐτύγχανε τοσαύτης προνοίας καὶ αὐτῷ
ἄξιον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Μὴ ἀδύμει, Φησί, διὰ
τὸ ἐκβλήθην ἀπὸ τῆς οἰκίας. τοσαύτης
γὰρ ἀπολαύσεται τῆς παρ' ἐμὲ προνοίας,
ὡς καὶ εἰς ἔθνος μέγα γενέσθαι αὐτό.

(1) Μήποτε καὶ τῶν τοιούτων. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

ιθ. Καὶ ἀνέωξεν ὁ Θεὸς τὰς ὀφ-
θαλμὰς αὐτῆς· καὶ εἶδε Φρέαρ ὕδα-
τος ζῶντος. καὶ ἐπορεύθη, καὶ
ἐπλήρωσε τὸν ἀσκὸν ὕδατος, καὶ
ἐπότισε τὸ παιδίον.

* ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐκ ἐπειδὴ
πρὸς τὰς ἔχ' ἑώρα, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τῶν
ὀφθαλμῶν ἀνεωγμένων, ἔδεν αὐτῇ ὀφε-
λος ἐγένετο πρὸ τῆς ἀνωθῆς ἐπισκοπῆς.
Β διὰ τὸτο ὅτε ἐβλήθη τὴν παρ' αὐτῆς κη-
„ δεμονίαν ἐπιδείξαδαι, φησὶν, ἀνέωξε τὰς
„ ὀφθαλμὰς αὐτῆς, ἀντὶ τῆς, ὑπέδειξε αὐ-
„ τῇ ἀγνοήσῃ, τὴν διάνοιαν αὐτῆς διήγειρεν,
ὡδήγησεν αὐτῇ, ὥστε ἰδεῖν τὸν τόπον τὸν
ἀναβλύζοντα τῆς ὕδατος τὰς πηγὰς.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πάννυ ἐξη-
τασμένως τὴν Ἀγαρ ἄγασιν οἱ χρησιμοὶ
ὀφθαλμοὶ μὲν ἐπὶ τῆς πηγῆς, ἐκ ἀρνο-
μῆν δὲ ἀπ' αὐτῆς. ἔγω γὰρ ἐστὶν ἰκανὴ
ψυχὴ προκόπισσα, τῷ τῆς σοφίας ἀκρά-
τῳ ποτῷ χρῆσθαι· πλησίον δ' ἔ κεκωλυ-
ται ποιεῖσθαι τὰς διατριβὰς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Κατὰ ἀναγωγὴν δὲ,
ἐχ' οἶόν τε ἐστὶν ἰδεῖν τὸ Φρέαρ τῆς ὕδατος
τῆς ζῶντος, εἰ μὴ Θεὸς ἀνοίγοντος τὰς ὀφ-
θαλμὰς τῆς ὀφθαλμῶν αὐτῆς.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τινὲς φασιν, ὡς
αὐτῇ τὸ Φρέαρ ἴσως ἔτως ἐκάλεσεν ἀπὸ
Δ τῆς πόντου τὸν παῖδα ζῆσαι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀπόπεμπλος δὲ γενομέ-
νη τῶν Ἰσραηλίων ἢ μήτηρ, μακρὰς ἐπλα-
νᾷ χρόνους, καὶ κενιδιούσκειν ἀπολέ-
σθαι λοιπὸν εἰς τὸ παντελές. ἀλλ' εἰ κλαύ-
σαιεν κατὰ καιρὸς ἀναβοῶντες πρὸς Θεόν,
πάντητε καὶ πάντως ἐλεηθήσονται. δια-
νοίξει γὰρ αὐτῶν τῆς διανοίας τὰς ὀφ-
θαλμὰς ὁ Θεός, ὅψονται δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν
Ε πηγὴν τῆς ζῶντος ὕδατος, τὰς Χριστόν.
καὶ δὴ καὶ πισθύνοντες, ὀφρανθήσονται, λθ-
„ σάμενοι τε γενήσονται καθαροὶ κατὰ τὴν
τῆς Προφῆτης Φωνῇ.

κ. Καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετὰ τῆς παι-
δὸς· καὶ ἠνέστη, καὶ κατώκησεν
ἐν τῇ ἐρήμῳ Φαράν· ἐγένετο δὲ το-
ξότης.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπὶ ἀνωτέρω ἐσημειωσά-
μεθα, ἐπὶ μηδενὸς Φαύλας τετάχθαι τὸ,
ἠνέστη, ἀπολογητέον περὶ τῆς· ἵνα
χώραν ἔχη τεταγμένῳ ἐπὶ τῆς Ἰσραήλ
το, ἠνέστη, προτέταχεν αὐτῆς τὸ, καὶ
„ ἡ ὁ Θεὸς μετὰ τῆς παιδὸς. ὡς εἰ μὴ ἡ ὁ
Θεὸς μετ' αὐτῆς, ἐκ αὐτῆς ἠνέστη.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προεῖπε γὰρ ὁ
Ἀγγελὸς αὐτῇ περὶ τῆς γενεᾶς αὐτῆς μέλλον-
τος, καὶ αὐτὸς ἔσθαι ἀγριὸς ἀνδρῶπιος.

κα. Καὶ κατώκησεν ἐν τῇ ἐρήμῳ
Φαράν· καὶ ἔλαβεν αὐτῷ ἢ μήτηρ
γυναι-

κβ. γυναῖκα ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Ἐγένετο ἄ
δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ εἶπεν Ἀβι-
μέλεχ, καὶ Ὁχοζὰθ ὁ νυμφαγω-
γὸς αὐτῆς, καὶ Φιχὸλ ὁ ἀρχιστρά-
τηγος τῆς δυνάμεως αὐτῆς πρὸς Ἀ-
βραάμ, λέγων, ὁ Θεὸς μετὰ σὲ ἐν
πᾶσιν, οἷς ἐὰν ποιῇς.

κγ. Νῦν ἂν ὁμοσὸν μοι τὸν Θεὸν
μὴ ἀδικήσῃς με, μηδὲ τὸ σπέρμα μου,
μηδὲ τὸ ὄνομά μου· ἀλλὰ κατὰ τὴν
δικαιοσύνην ἣν ἐποίησα μετὰ σὲ, ποιή-
σεις μετ' ἐμῆς, καὶ τῇ γῇ ἣ σὺ πα-
ρώκησας ἐν αὐτῇ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐδεὶς μὲν ἀδικεῖ ὁ
δίκαιος. μὴ πειθόμενος δὲ περὶ αὐτῆς ὁ
» Ἀβιμέλεχ, φησὶν, ὅτι ὁμοσὸν μοι τὸν Θεὸν
» μὴ ἀδικήσῃς με· ἀλλ' ἐδὲ τὸ σπέρμα αὐ-
τῆς (1) ὁ Ἀβραάμ ἠδίκησεν αὐτὸν, ἐδὲ τὸ
ὄνομα τῆς Ἀβιμέλεχ. ὄνομα δὲ ἀδικεῖ ὁ
δυσφημίαν καταχέων τινός.

κδ. Καὶ εἶπεν Ἀβραάμ, ἐγὼ
ὁμῶμαι.

κε. Καὶ ἠλεγξεν Ἀβραάμ τὸν
Ἀβιμέλεχ περὶ τῶν Φρεάτων τῆς
ὕδατος, ὧν ἀφείλοντο οἱ παῖδες τῆς
Ἀβιμέλεχ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἵνα μηδὲν ἐάσῃ
λύπης ἐχόμενον αὐτῇ τῇ ψυχῇ αὐτῆς, τῶν
σωτηρικῶν γινομένων· ἐκ ἀνεχόμενος εἰρη-
νοῦσιν, ὡς ἄλλοι, τῷ σώματι. τῆτο δὲ
ποιεῖ καὶ ὅτε λαμβάνει τὸ σπήλαιον τὸ
διπλὸν.

κς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀβιμέλεχ,
ἐκ ἔγνων τίς ἐποίησέ σοι τὸ πρᾶγμα
τῆτο· ἐδὲ σύ μοι ἀπήγγειλας, ἐδὲ
ἐγὼ ἤκησα, ἀλλ' ἡ σήμερον.

κζ. Καὶ ἔλαβεν Ἀβραάμ πρε-
βάτα καὶ μόχθους, καὶ ἔδωκε τῷ Ἀ-
βιμέλεχ. καὶ διέθεντο ἀμφοτέρω
διαθήκην.

ΑΔΗΛΟΥ. Τοσῶτον αὐτῆς τὸ ἀνεξι-
κακόν, ὥστε μετὰ ταῦτα καὶ δῶρα προσ-
δίδωσι.

κη. Καὶ ἔστησεν Ἀβραάμ ἑπτὰ
κθ. ἀμνάδας πρεβάτων. Καὶ εἶπεν Ἀ-
βιμέλεχ πρὸς Ἀβραάμ, τί εἰσιν αἱ
ἐπὶ ἀμνάδες τῶν πρεβάτων τῶντων,
λ. αἷς ἔστησας μόνους; Καὶ εἶπεν Ἀ-
βραάμ, ὅτι τὰς ἐπὶ ἀμνάδας ταύ-
τας λήψῃ παρ' ἐμῆς, ἵνα ὥσιν μοι
εἰς μαρτύριον, ὅτι ἐγὼ ἤρξα τὸ
Φρέαρ τῆτο.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰς ἐπὶ δὲ, φα-
σὶν, ἀμνάδας ἴσως τμήματα παρέχε τῆ τό-
πης, τὰς τῶν μετὰ ταῦτα μάχης πρὸς τὰς
ἐξ αὐτῆς προαναστέλλων. ἐκεῖνοι δὲ τὰς
σωτήρας παρέβησαν.

Γ λα. Διὰ τῆτο ἐπωνόμασε τὸ
ὄνομα τῆς τόπης ἐκείνης, Φρέαρ ὀρκισ-
μῆς· ὅτι ἐκεῖ ὤμωσαν ἀμφοτέρω.

λβ. Καὶ ἔθεντο ἐκεῖ διαθήκην ἐν
τῷ Φρέατι τῆς ὀρκῆς. ἀνέστη δὲ Ἀβι-
μέλεχ, καὶ Ὁχοζὰθ ὁ νυμφαγω-
γὸς αὐτῆς, καὶ Φιχὸλ ἀρχιστράτηγος
δυνάμεως αὐτῆς, καὶ ἀπέστρεψαν εἰς
Δ τὴν γῆν Φυλισιίμ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἀπέστρεψαν
» εἰς τὴν γῆν τῶν Φυλισιίμ. εἶπε γὰρ ἄνω,
ὅτι ἕως Γεράρων ἐξετείνετο τῶν Χανα-
ναίων τὰ ὅρια.

λγ. Καὶ ἐφύτευσεν Ἀβραάμ
ἄρκεραν ἐπὶ τῷ Φρέατι τῆς ὀρκῆς· καὶ
ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ τὸ ὄνομα Κυρίς,
Ε Θεὸς αἰώνιος.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Ἀβραάμ καὶ τοῖς τό-
ποις ἐκ τῆς δυσσεβείας ἐπιτέθηκε τὰ ὀνό-
ματα. φυτεύσας γὰρ ἄρκεραν ἐπὶ τῷ
Φρέατι τῆς ὀρκῆς, ἐπεκαλέσατο τὸ ὄνομα
τῆς τόπης ἐκείνης, Θεὸς αἰώνιος.

λδ. Παρώκησε δὲ Ἀβραάμ ἐν τῇ
γῇ τῶν Φυλισιίμ ἡμέρας πολλὰς.

Κ Ε Φ. ΚΒ.

α. **Κ**αὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήμα-
τα ταῦτα ὁ Θεὸς ἐπέ-
ραζε τὸν Ἀβραάμ, καὶ
εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἀβραάμ, Ἀβραάμ·
ὁ δὲ εἶπεν, ἰδὲ ἐγώ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τότε μετὰ τὰ
ῥήματα ταῦτα τῆς ἐπαγγελίας, καὶ με-
τὰ τὸ εἰπεῖν, ὅτι ἐν αὐτῷ κληθήσεται σοι

σπέρμα, καὶ αὐτὸς ἔσται σου διάδοχος. με-
τὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ὁ Θεὸς ἐπέραζε τὸν
Ἀβραάμ. Τί ἐστὶν ἐπέραζεν; ἐκ ὧς αὐ-
τὸς ἀγνοῶν, ἀλλὰ προσήγε αὐτῷ τὴν πέ-
ραν, ἵνα καὶ οἱ τότε παρόντες, καὶ οἱ ἐξ
ἐκείνης μέχρι τῆς παρόντος παιδούωνται, τὸν
αὐτὸν πόσον τῷ πατριάρχῃ, καὶ τὴν ὑπα-
κοὴν ἐπιδείκνυσθαι περὶ τὰ τῆς δεσπότης
προσάγματα. Καὶ μετ' ὧν. Τὶ βέλεται ὁ
τῆ

(1) Τὸ σπέρμα τινός. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

τῆς ὀνόματος διπλασιασμός; Τῆς πολλῆς δυνάμεως τῆς περὶ τὸν πατριάρχην σημειόν-
εσι· καὶ ἐδείκνυ αὐτῷ καὶ διὰ τῆς κλή-
σεως, ὅτι μέλλει τὶ τῶν ἀναγκαίων αὐτῷ
ἐπιτάττειν. παρὰσκυδάζων τοίνυν αὐτὸν
σιωτῆσαι ἑαυτὸν, καὶ μετὰ σκεδῆς προσέ-
χεν τοῖς παρ' αὐτῆς λεγομένοις, τῷ δι-
πλασιασμῷ τῆς κλήσεως ἐχρήσατο.

- » ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥή-
» ματα ταῦτα ἐπείραζεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀβρα-
» ἄμ. μέλλων Μωϋσῆς ἰσορεῖν, ὅτι ᾗτησεν
ὁ Θεὸς θυσιάσθαι αὐτῷ τὸν Ἰσαάκ, ἵνα
μὴ ὑποπλοῦσης ἀνθρώπου θυσίαν αὐτὸν
ἐρέγεσθαι, οὐδὲς ἀναγνῆς, διὰ τὸτόφῃσιν,
» ἐπείραζεν, ἀντὶ τῆς ἐκ ἀληθείας ᾗται, ἀλλὰ
δοκιμον δεικνύς αὐτῆς τῷ πρίν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ πείραζεν, ἀντὶ τῆς ἐκ
ἀληθείας ᾗτησεν εἰς θυσίαν· ἀλλὰ δοκιμον
αὐτῆς δεικνύς τῷ πρίν, διὰ δοκιμῆς ᾗτε-
λεον αὐτὸν ὑψῶσαι. ἔτω καὶ τὸν Ἀδὰμ
θελῶν δοξάσαι, ἐπὶ πλεόν ἐπείραζε.

- ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰ πάντα ὁ Θεὸς προε-
γίνωσκε, τίνος χάριν τὸν Ἀβραάμ ἐπεί-
ραζεν; Οὐχ ἵνα αὐτὸς ἄπερ ἠπίστατο μά-
θη, ἀλλ' ἵνα τὰς ἀγνοῦντας διδάξῃ, ὡς
μάλα δικαίως τὸν πατριάρχην ἠγάπησε.
τῆς χάριν ἐν τρισὶν ἡμέραις, καὶ τοσαύ-
ταις νυξὶ τὸν θεὸν ἐβασάνιζε πόθον. μέ-
σος γὰρ ὢν ὁ πατριάρχης φύσεώς τε καὶ
πίσεως, καὶ νυτλομένης ἐκατέρωθεν, ἔδω-
κε τῇ πίσει τὰ νικητήρια. ὁ δὲ Θεὸς δεί-
ξας αὐτῆς τῷ δούσειαν, τῷ θυσίαν ἐκώ-
λυται. ὁ γὰρ καὶ τὰς τῶν ἀλόγων θυ-
σίας ἀπαγορεύων, πῶς ἂν τοιαύτης ἱερου-
ργίας ὡλέετο; τῆτο γὰρ Ἰσραὴλ κατη-
γορῶν διετέλεσε. καὶ διὰ μὲν Δαβὶδ τῆ
» προφῆτα βοᾷ, ἔδυσαν τὰς ἡδὲ αὐτῶν καὶ
» τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις. καὶ
» ἐξέχεαν αἷμα ἀθῶον, αἷμα ἡνίων αὐτῶν
» καὶ θυγατέρων, ὧν ἔδυσαν τοῖς γλυπτοῖς
» Χαναάν· διὰ δὲ τῆς Ἰεζεκιήλ, καὶ ἔλαβες
» τὰς ἡδὲ σε καὶ τὰς θυγατέρας σε, ἅς
» ἐγέννησάς μοι, καὶ προσκύνεσθε αὐτὰς
» τοῖς ἐρεσάεις σε. εἴτα δεικνύς τῷ τῆς ἀτο-
» πίας ὑπερβολῇ, ἐπήγαγε· τῆτο παρὰ
» πᾶσαν τῷ πορνείαν σε. ὁ τοίνυν τῶν ταῦ-
» τα τολμώντων κατηγορῶν, πῶς ἂν ὡλέ-
» χετο πᾶσα μονογενὴς δέξασθαι παρὰ πα-
» τρός προσφερόμενον; ἀλλὰ γὰρ σκία ταῦ-
» τα τῷ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν γεγεννημένης οἰκονο-
» μίας. ὑπὲρ γὰρ τῆς οἰκονομίας τὸν ἀγα-
» πητὸν υἱὸν ὁ πατὴρ προσκυνώχῃ. τύπος
» γὰρ τῆς μὲν Θεότητος, ὁ Ἰσαάκ· τῆς δὲ
» ἀνθρωπότητος, ὁ κριός. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ
» χρόνος ἰσακιδμός. τρεῖς γὰρ ἡμέρας, καὶ
» τρεῖς νύκτες καὶ ἀνταῦθα, κακῆ.

- * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπείραζετο γὰρ ὁ θε-
» σέσιος Ἀβραάμ, ἐκ ἡγνοηκότος τῆς Θεᾶς
» τὸ ἐσόμενον. λάθοι γὰρ ἔδον τὸν πάντα
» εἰδότες νῦν. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκε, τίς
» ἔστος ὁ κρύπλων με βελῶν; καὶ τὰ ἐξῆς.
» ἐκὼν ἀπόπληκτοι κομιδῇ, καὶ ἐν τοῖς ἀπη-
» χεσάτοις καταλογισμέθαι μὴ φρονῶντες

- Α ὁρθῶς, τὸ ἡγνοηκέναι μὲν οἶεσθαι τὰ ἐσό-
» μενα τὸν τῶν ὅλων Θεόν, πείραζεν δὲ διὰ
» τῆτο τὸν Ἀβραάμ. ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον,
» μὴ ἐν εἰδήσει μόνῃ τῇ παρὰ Θεῷ τῷ τῆς
» δικαίας καταλαμπρυνέσθαι κεφαλῇ· ἐκ-
» φανεράτῳ δὲ μάλλον καταπληττῆσαι τῆ-
» τον τῷ εὐκλείαν, καὶ ἐν ταῖς ἀπάντων
» γνώσεσιν ἵνα ταύτῳ μεμαρτυρημένῳ
» ἔδει· καὶ διὰ τῶν ἱερῶν βοᾶσαι γραμμα-
» των, ὅτι πολὺς ὡς παρ' αὐτῷ τῶν θεῶν
» θεωσιμάτων ὁ λόγος, ὡς καὶ αὐτῆς ἀλο-
» γῆσαι τῆς εἰς τέκνον ἀγάπης. καὶ τότε
» παραδοξότερον, τέκνον, ἐν ᾧ προσεδό-
» κησε πατὴρ γενέσθαι πολλῶν ἐθνῶν.

β. Καὶ εἶπε, λάβε τὸν υἱόν σε
τὸν ἀγαπητὸν, ὃν ἠγάπησας, τὸν
Ἰσαάκ.

- ΝΥΣΣΗΣ. Ὅρα πῶς ἀναρρίπτει τῷ
» φλόγα τῆς φύσεως, καὶ ἀγαπητὸν υἱόν,
» καὶ μονογενὴ καλῶν.

- ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐκαστον κατ'
» ἑαυτὸ ἱκανὸν κατέχευται τῆς τῆς δικαίας
» ψυχῆς. ὁ γὰρ ἀπλῶς εἶπε, τὸν Ἰσαάκ,
» ἀλλὰ προσέθηκε τὸν υἱόν σε, ὃν παρὰ πᾶ-
» σαν προσδοκίαν ἐκτήσω, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ
» γήρα ὡς ἡδυνήθης, τὸν ἀγαπητὸν τὸν
» περιποθητὸν σε, ὃν μετ' ὑπερβολῆς ἀγα-
» πᾶς, τὸν Ἰσαάκ, ὃν διάδοχον ἔξεν προσ-
» δοκᾶς, ἐξ ἧς καὶ τὸ σπέρμα σε αὐξέσθαι
» ἐπηγγειλάμην, καὶ τοσούτον αὐξέσθαι, ὡς
» τῷ πληθύνει τῶν ἄστρον, καὶ τῇ ἀμμῷ τῇ
» παρὰ τὸ χάλος τῆς θαλάσσης.

- ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Αὐτὸ δὲ πάλιν ἡμῖν
» καὶ εὐφρόδα σαφῶς ἐκείνο δηλοῖ τὸ παρὰ
» τῆ σωτήρος εἰρημείον. ἔτω γὰρ ἠγάπη-
» σαν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὡς τὸν υἱὸν αὐτῆς
» τὸν μονογενὴ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πισθῶν
» εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχει ζωὴν αἰώ-
» νιον. εἰ γὰρ χρήτι καὶ ἀνθρώπινον εἶπεν
» εἰς ἀπόδειξιν τῆς νοήματος ἀναργῆ, κατε-
» δάκνυτο τρόπον τινὰ πέμπων εἰς θάνατον
» δι' ἡμᾶς τὸν υἱὸν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ, εἰ καὶ
» ᾗδεν πεσόμενον τῶν λυπνῶν ἔδον. ἐπεὶ
» καὶ αὐτὸς ὡς ἀπαθὴς ὡς Θεός, ὅμως δὲ
» τὸ ἐκ τῆς θανάτου χρησίμου ἐννοῶν, τῷ
» ἀπάντων φημι σωτηρίαν καὶ ζωὴν, τῆς
» πατρὶς προεπίσης φιλοσοργίας ἡμέλει.

- ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διὸ δὲ καὶ Παῦλος
» ἐθαύμασε λέγων, ὅς γε τῆς ἰδίας ἡδὲ ἐκ
» ἐφείσατο, καὶ τὰ ἐξῆς. ἐπιτάττει ἄγαν
» δικαίως τὸ θάυμα τῆς εἰς ἡμᾶς ἀγάπης
» τῆς Θεᾶς καὶ πατρός, ὅτι καὶ τὸν ἀβελή-
» των τὶ ἔδοξεν ὑπομείναι, παραδὲς ὑπὲρ
» ἡμῶν τὸν ἴδιον υἱόν. τοιαῦτον γάρ τι νοεῖν
» ἡμᾶς ἀναπαίδει τὸ, ἐκ ἐφείσατο, λέγων
» ὁ Παῦλος. ὅπερ ἐκ ἂν ἐπὶ τοῖς τυχεσὶ
» ῥηθείῃ ποτὲ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τινὸς
» κατανεανισμομένοις πράγματι.

Καὶ πορευθεὶς εἰς τὴν γῆν τὴν ὑψη-
» λήν, ἀνένευκε αὐτὸν εἰς ὀλοκαύρωσιν
» ὑφ' ἐν τῶν ὀρέων, ὧν ἂν σοι εἴπω.

ΔΙΟΔΩ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἐπισημιώσασθαι δὲ χρὴ, ὅτι πολλάκις πρὸ τούτου ἡ Αβραάμ θυσιάν προσαγοχοῦσι, ἐδέχοντο δὲ ὁ Θεὸς τὸν τῆς θυσίας ὑπέδειξε, ἢ νῦν. πορεύθητι γὰρ φησὶν εἰς τὴν γῆν τὴν ὑψηλὴν, καὶ ἀνέγειρε αὐτὸν εἰς ὁλοκάρπωσιν ὑφ' αὐτῶν ὁρέων, ὧν ἄν σοι εἴπω. μήποτε ἐν ἐκείνῳ ὑπέδειξε τὸν τόπον, εἴθε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐσαυρώθη; ἐπεὶ καὶ τύπος τῆς πάσης αὐτῆς ὁ Ἰσαάκ. καὶ γὰρ τῇ γῇ τῶν Φυλισαίων τὰ ὄρια παράκειται τῶν Ἱεροσολύμων.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ Ἰώσηπος (1) δὲ αὐτῷ ζ' λόγῳ τῆς ἀρχαιολογίας φησὶν, ἐκεῖ τὸν Ἀβραάμ ἀνενήνοχεν τὸν Ἰσαάκ, εἴθε καὶ ὁ Σολομών τὸν ναὸν ὑπερον ὠκοδόμησεν.

γ. Ἀναστὰς δὲ Ἀβραάμ τῷ πρωτῷ, ἐπέσασκε τὴν ὄνον αὐτῆς. παρέλαβε δὲ μεθ' ἑαυτῆς δύο παῖδας, καὶ Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτῆς· καὶ χίτας ξύλα εἰς ὁλοκάρπωσιν, ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἠγνοηκέναι δέ τινας τὴν Σάρραν τὴν περὶ τῆς Ἰσαὰκ θυσίας πρόσθεν ἀπεφωλῶτο· ὡς ἂν μὴ γυναικὸς καὶ μητρὸς πάθει κλωμικὴ παρεμποδίσειν. εἰ γὰρ Εὐὰ τῷ Ἀδὰμ σύμβυλος γέγονεν ἀγαθὴ. καὶ μάλιστα τῶν τῶ Θεῷ ῥημάτων ὡς περὶ τινὶ κέντρῳ πρὸς τὴν φύσιν διεγειρόντων· λάβε τὸν υἱὸν σου τὸν ἀγαπητὸν ὃν ἠγάπησας· ἅπερ ἂν καὶ ἄνδρα πάντα, πλὴν Ἀβραάμ, πρὸς οἶκτον ἦγε καὶ πάθος, καὶ σπλαγχνῶν ἂν ὑπέμνησε πατρικῶν. καὶ γέγραπται δὲ, ὡς τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὴν Σάρραν ἐπείρασεν ὁ Θεός. τί ἐν, ἄλλοι φασὶν, ὁδύοντα αὐτὸν ἐχ' ἑώρα, καὶ ξένως; ξύλα γὰρ ἔχισε, καὶ παῖδας δύο μόνους ἔλαβεν. εἰ δὲ δύειν ἀπλῶς Θεῷ πρὸς φασίζετο, διατὶ ἐχὶ καὶ ἡ Σάρρα ἠκολούθει; οὐσεβὲς ἐν φασὶν αὐτοῖς ἀμφιβαλλομένοις μὴ κατηγορεῖν τῶν δικαίων· ἵνα δὲ ἀδανείαν Σάρρας εἰπόμεν κρύπτειν τὸν Ἀβραάμ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ τῷ Ἀβραάμ ἀκολούθουντες οἰκέται δύο, τύπος ἂν εἰν τῶν εἰς δεξιάν κεκλημένων δύο λαῶν, τῆς Ἰσραὴλ καὶ τῆς Ἰθδα Φημί. οἷς (2) καὶ μόνοις χρῶνται οἱ τοῖς τῶ Θεῷ καὶ πατρὸς ἀκολουθεῖν οἰόμενοι διατάγμασιν, ὡς περὶ ἐν καὶ κείνοι τῷ Ἀβραάμ.

δ. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ· καὶ ἀναβλέψας Ἀβραάμ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῆς, εἶδε τὸν τόπον μακρόθεν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐβραϊσμός τις ἔλεγεν, ὅτι δὴ ἀσέρεα εἶδεν ἐκεῖ ἰσάμνον, ὃ προσέχων ὠδύσε, κατὰ τὸ γεγονὸς ἐπὶ τῶν μαγῶν ἐν τῇ Χρυσῇ τῶ Θεῷ λόγῳ γεννήσει τῇ ἐκ παρθένου.

** ΚΑΗΜΕΝΤΟΣ. Ἀβραάμ ἐλθὼν εἰς τὸν τόπον, ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἀναβλέψας ὅρα τὸν τόπον μακρόθεν. πρώτη μὲν γὰρ, ἢ δι' ὕψεως τῶν καλῶν ἡμέρα· δεύτερα δὲ, ἢ ψυχῆς ἀρίστης ἐπιθυμία· τῇ τρίτῃ δὲ ὁ νῆς τὰ πνευματικὰ διορα, διανοιχθεῖν τῶν τῆς διανοίας ὁμμάτων πρὸς τῆς τρίτης ἡμέρας διανασάντος διδασκαλίας. εἰ δ' ἂν καὶ αἱ τρεῖς ἡμέραι τῆς σφραγίδος μυστήριον, δι' ἧς ὁ τῷ ὄντι πιστεύεται Θεός. μακρόθεν ἐν ἀκολούθῳ ὅρα τὸν τόπον· δυσάλωτος γὰρ ἡ χώρα τῶ Θεῷ· ὃν χώραν ἰδεῶν ὁ Πλάτων κέκληκε, παρὰ Μωϋσέως λαβὼν τόπον εἶναι αὐτὸν, ὡς τῶν ἀπάντων καὶ τῶν ὅλων περιεκτικόν. ἀτὰρ εἰκότως πόρρωθεν ὁρᾷται τῷ Ἀβραάμ, διὰ τὸ αὐτὸ γενέσθαι εἶναι· καὶ δι' Ἀγγέλῳ προσεχῶς μυσταγωγῆται. αἰτεῦσθαι ὁ Ἀπόστολος, βλέπομεν νῦν, ὡς δι' ἐσθήρας, φησὶν. 1. Κορ. 13. 12. σί· τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, κατὰ μόνους ἐκείνας τὰς ἀκραιφνεῖς, καὶ ἀσωμάτους τῆς διανοίας ἐπιβολάς. διωκτὸν δὲ καὶ τῷ διαλέγεσθαι τὸ καλαμανθῶδες τῶ Θεῷ, ἐὰν ἐπιχειρῇ τις ἀντὶ πασῶν τῶν αἰδήσεων διὰ τῆς λόγου ἐπ' αὐτό· ὅς ἐστιν ἕκαστον ὁρᾶν καὶ μὴ ἀποσατῆν τῶν ὄντων, πρὶν ἐπαναβαίνων ἐπὶ τὰ ὑπερκειμένα αὐτῷ, ὅς ἐστιν ἀγαθόν, αὐτῇ νοήσει λάβῃ, ἐπ' αὐτῷ γινόμενος τῷ τῶ νοητῆς τέλει, κατὰ Πλάτωνα.

ε. Καὶ εἶπεν Ἀβραάμ τοῖς παισὶν αὐτῆς, καθήσατε αὐτῆς μετὰ τῆς ὄντος· ἐγὼ δὲ καὶ τὸ παιδάριον διελευσόμεθα ἕως ὧδε· καὶ περσκηνήσαντες, ἀναστρέφομεν πρὸς ἡμᾶς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ταῦτα εἶπε, λογισάμενος, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ ἦδει, ὅτι καὶ νῦν καὶ παραδόξον ἴδεν, καὶ ἐπρότερον ὑφ' ἑτέρας γεγονὸς τὸ παρ' αὐτῆς μέλλον γίνεσθαι, κρύπτει τὰς παῖδας, καὶ καταλιπὼν αὐτὰς μετὰ τῆς ὄντος, φησὶν, αἰταῦθα ἀναμείνατε· ἐγὼ δὲ καὶ τὸ παιδάριον διελευσόμεθα ἕως ὧδε, καὶ προσκυνήσαντες, ἀνακάμψομεν πρὸς ἡμᾶς· ἐκ εἰδῶς, ὅτι τῆτο ἔσται ὃ ἔλεγεν, ἀλλὰ προεφήτερε μὲν, ἴσως τῆτο ἀγνοῶν· ἔλεγε δὲ τοῖς παισὶν τάχα ἐξαπατῶν αὐτὰς, καὶ παρασκυδάζων αὐτοῖσι μένειν.

Τ 2

ΚΥΡΙΛΛ.

(1) Καὶ δύο μὲν ἡμέρας συνώδισαν αὐτῷ οἱ οἰκέται· τῇ τρίτῃ δὲ, ὡς κατόπιν ἴδεν αὐτῷ τὸ ὄρος, καταλιπὼν αὐτῷ τὴν πεδίον τῆς συνώντας, μετὰ μόνῃ τῷ παιδὶ παραγίνεται εἰς τὸ ὄρος, ἐφ' ὃ τὸ ἱερὸν Δαβίδος ὁ βασιλεὺς ὑπερὸν ἰδρύεται. αὐτὸ βιβλ. 1. κεφ. 14.

(2) Οἱ καὶ μόνοις χρῶνται τοῖς τῶ Θεῷ καὶ πατρὸς ἀκολουθεῖν ἄντο διατάγμασι· αὐτὸ βιβλ. 3. τῶν γλαφυρῶν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ δὲ ἀκολοῦθῃσαι τὰς οἰκέτας μέχρι τῆς τρίτης ἡμέρας, μὴ μὲν καὶ ἐπιτελεσθῆναι πρὸς τὴν γλῶσσαν ἀνακομιζέσθαι τὴν ὑψηλὴν καὶ ἱερὰν, καθίζουσαν δὲ μᾶλλον αὐτῇ προσεταχθῆναι μετὰ τῆς ὄντος, τὴν διὰ νόμου πρὸς Θεὸν ἀκολοῦθῃσιν τῶν δύο λαῶν ὑποδηλοῖ, καὶ μέχρι τῆς τρίτης παρατίνασαν χρόνον, τέτρεται τῇ τελευταίᾳ, καὶ ὃν ἡμῖν ἐπεφάνη Χριστός. τρισὶ γὰρ ὁ σύμπαρ αἰὼν ἐκμετρεῖται καιροῖς, παρωχηκότι Φημί, καὶ ἐνεῶσι, καὶ μέλλοντι. ἔκταν ἐν τῷ τρίτῳ τὸ τέλος. ἐπιδημῆσαι γὰρ μὲν τὸν Χριστὸν ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἢ θείᾳ Φησὶ Γραφῇ. κατακολλήσας τοίνυν ὁ Ἰσραὴλ διὰ νόμον τῷ Θεῷ μέχρι τῶν χρόνων τῆς τῆς σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας, ἔκταν ἠθέλησε διὰ τῆς πίστεως ἀκολοῦθῃσαι Χριστῷ πρὸς τὸν ὑπὲρ πάντων ἀναβαίνοντι θάνατον· μᾶλλον δὲ καὶ κεκώλυται διὰ πολλὰς ἀμαρτίας. πῶρως γὰρ ἀπὸ μέρους γέγονε τῷ Ἰσραὴλ, ἥτις διὰ τῆς ὄντος σημαίνεται τῆς τοῖς οἰκέταις σωστικῆς τότε. ἀλογίας γὰρ τῆς ἐσχάτης ἢ ὄντος εἰκῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ δὲ τῶν οἰκετῶν ἀπονοστήσειν μετὰ καὶ ἀναχωρεῖν ἅμα τὸν υἱὸν τὸν πατέρα, ὡς δὲ καὶ εἰς αὐτὴν ἐπαγγέλλεται λέγειν, σημαίνει τὴν πρόσκαιρον ἀναχώρησιν τῆς Θεῆς τὴν ἐκ τῶν Ἰσραηλίων, καὶ τὴν ἐπὶ τέλει τῶν αἰώνων ἐπ' αὐτὴν ἐσομένην ὑποστροφὴν διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐπιτελεσμένην. ὅταν γὰρ τὸ πλήρως ὡς τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, τότε πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ δὲ μὴ λέγειν ἀναγῶς τὸν μακάριον Ἀβραάμ πρὸς τὰς παῖδας, ὅτι θύσων ἀνεῖσι τὸν υἱόν, προφάσει δὲ ὡς περὶ τὸ, ὡς ὡς διελευσόμεθα, σημαίνει ἂν γινώσκοντες σαφῶς τῆς μὴ κεπισεῖν τῶν τοῖς Ἰσραηλίων λαοῖς τὸ Χριστὸν μυήριον.

ΣΟΥΚΕΝΣΟΥ ΔΙΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. Καλῶς ἢ προφητεία τὸ μέλλον ἐκήρυξεν. ὁ μὲν κατὰ Ἰσραηλίων λαὸς θύειν ἤλπιζε· πνευματικῶς δὲ λόγῳ τὸ μέλλον ἐδήλωσε. τὸ γὰρ, ἀνασφύριον, ἔκταν ἐφ' ἐξέτατο. τὴν μὲν σφαγὴν, ὁ τρόπος ἐσκέπτετο· ἢ δὲ πίσις, τὴν ὑποστροφὴν ἐμύνησε, καὶ τὸ τέλος ἠλήθυσεν· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν Προφητῶν λαλεῖν τὸ πνεῦμα παρεσκύαζεν ἅ ἐκ ἠπίσαντο.

ς. Ἐλαβε δὲ Ἀβραάμ τὰ ξύλα τῆς ὀλοκαυτώσεως, καὶ ἐπέθηκεν Ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἔλαβε δὲ καὶ τὸ πῦρ μετὰ χειρὸς, καὶ τὴν μάχαιραν· καὶ ἐπορεύθησαν οἱ δύο ἅμα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς ὁ Χριστὸς ἐβάσταζε τὸν σαυρὸν αὐτοῦ. τύπος γὰρ ὡς τὸ ἐκείναι.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπωμάδιον γὰρ ἔχων τὸν οἰκεῖον σαυρὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε

Α Χριστός; ἔκταν ἀνθρωπίνης ἰσχύος βεβιασμένος εἰς τὸ παθεῖν, ἀλλ' ἐκ θελήματος οἰκέας, καὶ βαλήσει τῇ Θεῇ καὶ πατρί.

Β ** ΕΦΡΑΙΜ. Βασάζων ὁ Ἰσαὰκ τὰ ξύλα, ἀνήρχετο εἰς τὸ ὄρος τυθιῶν, ὡς ἀρνίον ἀκακόν· βασάζων καὶ ὁ σωτὴρ τὸν σαυρὸν, ἐξήρχετο ἐν κρανίῳ τυθιῶν, ὡς ἀμνὸς ὑπὲρ ἡμῶν. τὴν μάχαιραν θεωρῶν, ἐννοεῖ μοι τὴν λόγχην· τὸν βωμὸν κατανοῶν, σκόπει μοι τὸ κρανίον· καὶ τὰς χιτάδας βλέπων, κατανοεῖ τὸν σαυρὸν· καὶ τὸ πῦρ θεωρήσας, λογίζε μοι τὸν πόθον.

ς. Εἶπε δὲ Ἰσαὰκ πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα αὐτοῦ, πάτερ. ὁ δὲ εἶπε, τί ἐστὶ τέκνον; εἶπε δὲ, λέγων, ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα, πᾶς ἐστὶ τὸ πρὸς τὸ εἰς ὀλοκαύρωσιν;

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Τὴν μέλλουσαν ἐπ' αὐτὸν τὸν θάνατον ἐνεργεῖν μάχαιραν ἀπεσιώπησεν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ εἶπε, καὶ ἡ μάχαιρα. σιωπᾷ δὲ ταύτῃ, ἀργεῖν ἐπ' αὐτὸν πρὸς θάνατον μέλλουσαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Πόθεν πρόβατον ἐζήτα, καὶ ὁ μόχον, ἢ ἄλλο τι τῶν καθαρῶν; Διὰ Ἡσ. 53. 7. "τὸ, ὡς πρόβατον ἠχῆθαι.

Δ η. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, ὁ Θεὸς ὅψεται ἐαυτῷ πρόβατον εἰς ὀλοκαύρωσιν, τέκνον.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ μόνον ἄξιον πρόβατον τῇ Θεῇ. πάντα γὰρ τὰ τετράποδα ἔχον ἱκανὰ εἰς ὀλοκαύρωσιν.

Ε ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁρα καὶ ἐν ταῦτα πῶς ἐκ εἰδὸς πάλιν μινύει τὸ μέλλον ἐσεῖναι. ἔδοξε γὰρ διὰ τῆς ἀποκρισεως παραλογίζεσθαι τὸν Ἰσαὰκ, ἀλλ' ἐκείνον μὲν διὰ τῶν ῥημάτων πρὸς τὸ παρὸν ἐπεισεν, αὐτὸς δὲ μέζονα τὴν ὁδὴν καὶ ἐπιτεταμένῳ ὑπέμεινε, τὰ ῥήματα αὐτὰ σφύρων ἐν τῇ διανοίᾳ, καὶ ἐννοῶν τῇ παιδίᾳ τὴν ὁμορφίαν τὴν ἔξωθεν, τῆς ψυχῆς τὸ κάλλος, τὸ παιδιῶν, τὸ ἐπέρασον, αὐτὸ τῆς ἡλικίας τὸ ἀνδρὸς.

ς. Πορευθέντες δὲ ἀμφοτέρω ἅμα, ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον, ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός.

ΑΔΗΛΟΥ. Φιλοτιμῶνται πρὸς ἀλλήλους. ὁ μὲν, τῆς φύσεως ἐαυτὸν ὑπεραίρων· ὁ δὲ, χαλεπώτερον θανάτου τῷ ἀντιστῆναι τῷ πατρὶ λογίζομενος.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰσότης καὶ (1) ἔπαινος ἀμφοτέρων τῇ μηδενίᾳ ὀπίσω πορευθῆναι.

Η Καὶ ὠκοδόμησεν Ἀβραάμ ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ ἐπέθηκε τὰ ξύλα.

ΕΥΣΕΒ.

(1) Ὁπερ ἔπαυσε. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

ΕΤΣΕΒΙΟΥ. Ἐπίσημαντέον δὲ, ὅτι ὅπερ οἰκοδομεῖται ὁ ναὸς, ἐκ αἱ Ἰσαὰκ θύεται. τάχα δέ ἐστιν ἀληθέστερον, ὅπερ ὁ υἱὸς τῷ Θεῷ στυρεῖται.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπέθηκε τὰ ξύλα διατί; ἵνα μὴ ἀκαρπον ἐπενέγκηται τὸ δῶρον, ἀλλ' αὐτῷ ἱερουργήσῃ τῇ θυσίᾳ δούτερον θυμία. ἵνα ἐκ τῆς σκιάς νοήσῃς τὴν ἀληθείαν. ὡς ὁ βεβιασμένος ὁ σωτὴρ τὸ ξύλον ἐβάσταζεν, ἀλλ' ἐκὼν ἐν ἡδονῇ τὸν στυρεὶν ἐκόμισεν· ὁ δὲ θάνατος ἐν ἀληθείᾳ. ὁ γὰρ Φάσματα τὰ πραττόμενα. αἱ δὲ μὲν γὰρ ὁ θάνατος τυπικὸς, ἄχρι ὀφθαλμοῦ τοῦ τέλους. αἱ δὲ θάνατος ἀνάγιος, ἀναστάσεως πρόξενος. καὶ ὁ θάνατος ἀληθῆς, καὶ ἡ ἀνάστασις ἀψευδής.

Καὶ συμποδίσας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐπέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ θυσιάζειον ἐπάνω τῶν ξύλων.

* ΚΤΡΙΑΛΟΥ. Προσεκόμιζε τὸ λογικὸν ἱερεῖον, καὶ τοῖς τῆς φύσεως νόμοις ἐρρωῶναι φράσας, καὶ τῆς ἀπαραιτήτης φιλοσοφίας πατήσας τὸ καίτρον, καὶ τῶν ἐπιγινώσκοντων εἰς τὸν Θεὸν ἀντιπαρεξάγων ἀγάπην.

ΜΕΛΙΤΩΝΟΣ. Ὡς γὰρ κριὸς ἐδέθη, φησὶ, περὶ τῶν Κυρίων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐκάρη, καὶ ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῇ ἡχθῇ, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐσταυρώθῃ, καὶ ἐβάσταξε τὸ ξύλον αὐτοῦ ἐπὶ τὰς ὤμους, ὡς Ἰσαὰκ ὑπὸ τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἀλλὰ Χριστὸς ἐπαθεῖν, Ἰσαὰκ δὲ ἐκ ἐπαθεί. τύπος γὰρ ἡ τῷ μέλλοντος πάσχειν. ἀλλὰ καὶ ὁ τύπος τῷ Χριστῷ γενόμενος, ἐκπληξεν καὶ φόβον παρῆχεν ἀνθρώποις.

ι. Καὶ ἐξέτεινεν Ἀβραὰμ τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν τὴν μάχαιραν, (1) σφάζει τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

ια. Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Ἄγγελος Κυρίου ἐκ τῶν ὕψους, λέγων αὐτῷ, Ἀβραὰμ, Ἀβραὰμ· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἄγγελος ἄρα ἐξ ὕψους, φησὶ, δηλαδὴ ὁ τῆς μεγάλης βουλῆς Ἄγγελος.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τίς ἐστὶν ὁ χρηματίσας τῷ Ἀβραὰμ; ἢ ὁ πατήρ; ἀλλ' ἐκ αὐτῶν ἔποις Ἄγγελον ἀνάγινος τὸν πατέρα. ἐκὼν ὁ μονογενὴς υἱὸς, περὶ ὃ φησὶν ὁ Προφῆτης, ὅτι καλεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς Ἄγγελον.

* ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καλῶς καὶ αὐταῦτα τῷ διπλασιασμῷ ἐχρήσατο, ἵνα περιγνήται τῆς ὁμῆς τῷ δικαίῳ, καὶ μονογενὴς διὰ τῆς φωνῆς κατάχῃ τῷ πατριάρχῃ τῷ δεξιῷ ἐπειγομένῳ πρὸς τὴν τῷ παιδὸς σφαγῇ.

ιβ. Καὶ εἶπε, μὴ ἐπιβάλης τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, μηδὲ ποιήσῃς αὐτὸ μηδέν· νῦν γὰρ ἔγνω, ὅτι φοβῆται τὸν Θεὸν σὺ· καὶ ἐκ ἐφείσω τῷ υἱῷ σου τὴν ἀγαπῆναι δι' ἐμέ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Νῦν γὰρ ἔγνω, ὅτι φοβῆται τὸν Θεόν. ὁ δὲ Ἑβραῖος φησὶν, ὅτι ἐγὼ οἶδα, ὅτι φοβῆται τὸν Θεόν.

Β. ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Λέγει νῦν ἔγνω, ὡς τὸ καταβάς ὄψομαι, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν σωτηρεύεται, τὸ περὶ Σοδόμων εἰρημνόν. ὡς γὰρ ἐκ αἱ ἀγνοίαν εἰσάγει Θεῷ, ἀλλὰ δίκης ἀκρίβειαν· πῶς γὰρ ἂν κατήλθῃ, εἰ μὴ ἀμαρτωλὸς ᾖ; ἔγωγε νῦν καὶ τὸ, ἔγνω, ἀντὶ τῶν νῦν ἐδείχθαι, ἢ ἐγνώρισας, ὅτι σὺ φοβῆται τὸν Θεόν. δοκεῖ δέ τι, μὴ τὸν Θεόν, ἀλλ' Ἄγγελον εἰρηκεῖν τὸ, νῦν ἔγνω· ὡς ἀπὸ τῶν Θεῶν μὴ φθελγόμενον, ὁμολογῶντα δὲ τὴν εαυτοῦ ἀγνοίαν, καὶ ἐκ τῶν ἔργων γνωρίσαντα τὴν τῷ Ἀβραὰμ πίσιν. ἄλλοι δὲ φασὶν τὸ, νῦν ἔγνω ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἐπαμφοτερίζειν. καὶ τὸτο γὰρ σημαίνει ἅμα. καὶ ὅτι νῦν ἐγνώρισας, ἀντὶ τῶν πάντων ἐδείχθαι, καὶ ἐποίησας φανερόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Νῦν ἔγνω, ἀντὶ τῶν νῦν ἐδείχθαι. πῶς γὰρ ἀγνοεῖ αὐτὸς, λέγων, ἦδεν γὰρ. ὅτι σιωπᾷ Ἀβραὰμ τοῖς πασίν αὐτοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς τῶν Κυρίων; ἀλλ' ὡς τὸ, ἴν' εἰδῶ, δείκνυσιν μὲν, ὡς βεβημένος μαθεῖν, βέλεται δὲ ἡμᾶς διδάξαι τῷ Θεῷ τὸ ἀκριβές· ἔγωγε καὶ νῦν δείκνυμι μὲν ἀπὸ τῆς γνώσεως τὸν Θεόν, βέλεται δὲ ἡμᾶς διδάξαι· νῦν ἔγνω λέγων· ἀπὸ τῆς γνώσεως τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην. ταῦτα, νῦν ὡς ἐδείχθη, ὡς ὁ Ἑβραῖος. ὁ γὰρ ἀγνοίαν εἰσάγει Θεῷ, ἀλλὰ δίκης ἀκρίβειαν, ὡς τὸ, κατέβη ἰδεῖν, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν.

ιγ. Καὶ ἀναβλέψας Ἀβραὰμ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶδε· καὶ ἰδὼς κριὸς εἰς κατεχόμενος ἐν φυτῷ Σαβὲκ ἐκ τῶν κερμάτων. καὶ ἐπορεύθη Ἀβραὰμ, καὶ ἔλαβε τὸν κριόν, καὶ ἀνένευγεν αὐτὸν εἰς ὀλοκάρπωσιν ἀντὶ Ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

ΑΔΗΛΟΥ. Σαβὲκ ἐρμηνεύεται κυρίως, τράγος ὁρθὸς ἐπαναβεβηκὼς φυτῷ· αὐτὰ δὲ, ὁρθὸς τῶν κερμάτων κατεχόμενος, ὡς εἶναι φανερόν· τύπον στυρεῖ. διὰ τῆς δὲ ἐκ ἐρμηνεύεται. πρὸς δὲ τὰς πωθανομένας, χρηρὴ ἀποκρίνεσθαι, καὶ λέγειν, ὅτι τὸ Σαβὲκ, ἐπηρμένος ἐρμηνεύεται.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τὸ, ἐν φυτῷ ἐκ ἔχει ὁ Σῦρος, μόνον δὲ τὸ Σαβὲκ. τὸτο δὲ, τὸ ὄνομα τῷ φυτῷ εἶναι νομίζω. τοῖς δὲ Ἑβραίοις δοκεῖ τὸ Σαβὲκ, ἀφῆσιν σημαίνειν.

Τ 3

(1) Τὸ, λαβεῖν τὴν μάχαιραν προστέθη. ὁ γὰρ κῆρυξ ἐν τῷ κώδ.

καὶ τὸτο δὲ τῷ μυσηρίᾳ τῷ σαυρῷ δηλω-
τικὸν ἂν εἴη.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὸ Σαβὲκ, ἀφ' ἑσίν τινες
ἐκδεδώκασιν· οἱ δὲ, ὄρθιον. ὡς ἔναυ αὐ-
τὸ τὸ λεγόμενον περὶ τῷ κριῷ. διωαται
δὲ καὶ τὸ φυτὸν ἔτω προσαγορεύεσθαι.

ΜΕΛΙΤΩΝΟΣ. Ὑπὲρ Ἰσαὰκ τῷ δι-
καίᾳ ἐφάνη κριὸς εἰς σφαγίῳ. ἵνα δεσμῶν
Ἰσαὰκ λυθῇ. ἐκεῖνος σφαγεῖς, ἐλυτρώ-
σατο τὸν Ἰσαὰκ· ἔτω καὶ ὁ Κύριος σφα-
γεῖς, ἔσωσεν ἡμᾶς, καὶ δεθεῖς ἔλυσε, καὶ
τυθείς ἐλυτρώσατο. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἦν γὰρ
ὁ Κύριος ἀμνός, ὡς κριός, ὃν εἶδεν Ἀβρα-
ὰμ κατεχόμενον ἐν φυτῷ Σαβὲκ. ἀλλὰ
τὸ φυτὸν, ἀπέφαινε τὸν σαυρόν· καὶ ὁ
τόπος ἐκεῖνος, τὴν Ἱερουσαλήμ· καὶ ὁ
ἀμνός, τὸν Κύριον ἐμπεποδισμένον εἰς
σφαγίῳ.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ, κατεχόμενος τῶν
» κεράτων, ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, κρεμά-
μενός φησιν, ὡς σαφές ἐστιν τυπέντα τὸν
σαυρόν. ἀλλὰ καὶ τὸ, κριός, τὸτο ἀκρι-
βοῖ. ἔ γὰρ εἶπεν ἀμνός νέος, ὡς ὁ Ἰσαὰκ,
ἀλλὰ κριός, ὡς ὁ Κύριος τελείος. ὥστε
δὲ φυτὸν Σαβὲκ, τετέστιν ἀφ' ἑσέως ἐκά-
λεσε τὸν ἅγιον σαυρόν, ἔτω καὶ Ἱερουσαλήμ
ἐν τῷ τέλει, ὕδωρ ἀφ' ἑσέως ἐκάλεσε τὸ ἐκ-
τυπέν τὸ ἅγιον βάπτισμα. δύο γὰρ σωέ-
ση τὰ ἀφ' ἑσίν ἀμαρτημάτων χαρίζόμενα.

1α. 47. 4.

** ΕΦΡΑΙΜ. Οὐ γὰρ θέλων ὁ Θεὸς
παιδοκλόνον ποιῆσαι τὸν Ἀβραάμ, ἔλεγεν
ἀναιεγκεῖν τὸν υἱόν, ἀλλ' ἵνα δείξῃ πᾶσι
τοῖς τὸν κόσμον οἰκῶσιν, ὅτι σφόδρα ἠγα-
πά τὸν Θεὸν ὁ Ἀβραάμ, ὅτι ἐκ ἐφείσατο
δι' αὐτὸν τῷ Ἰσαὰκ, καίτοι μονογενὲς ἔχων
τὸ παιδάριον. διὸ καὶ μυσηρίον ὑπέδειξεν
ὁ Θεὸς ὡς φίλῳ τῷ Ἀβραάμ μέγα καὶ πα-
ράδοξον. διὰ γὰρ τῆς θυσίας ἱερῶς ἐγέν-
ετο. ἐν δὲ τῷ τόπῳ αὐτὸν Προφῆτῳ
ἐποίησε· καὶ ἐγνώρισεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὁ
ὑψίστος, ὅτι μέλλει καὶ αὐτὸς τὸν μονογε-
νῆ υἱὸν διδόναι ὑπὲρ τῷ κόσμῳ, ἵνα σώσῃ
ἐκ τῆς πλάνης τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων
Θεὸς αἰανθρωπήσας. τὸτο γὰρ ἐσήμαι-
νεν, ἀντὶ Ἰσαὰκ δεδοκῶς πρόβατον ἐκ τῷ
Σαβὲκ, γενέσθαι εἰς θυσίαν. ἐπειδὴ γὰρ
ἐμελλον οἱ δύω υἱοὶ ἀνθρώποι ἀπιστεῖν τῷ
τοκετῷ τῆς ἀγίας παρθεῖας, τὸ πῶς ἂν
ἠδυνάτο δίχα κοίτης ἀνδρικής κυοφορῆσαι
υἱόν, ὡς ἀμήχανον ὄν, διὰ τὸτο ἐκ πέ-
τρας παρήγαγε τὸν κριόν, ἵνα τὸ παρά-
δοξον ἐκ τῆς πίστεως πισώσῃται. ὅτι περ βελή-
ματι τῆς αὐτῆς Θεότητος πᾶν τὸ προσατ-
τόμενον οὐδέως ὑφίσταται. ὡς ἐν ἐκείνῳ
λόγῳ πρόβατον ὑπέστησεν, ἔως αἰ τῇ
παρθεῖᾳ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο· καὶ ὥστε
τὸ πρόβατον ἐν τῷ φυτῷ ἐδέθη, ἔως ὁ
μονογενὴς ἐν τῷ σαυρῷ καθηλώθη.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιτεθείς τοῖς ξύλοις ὁ
Ἰσαὰκ, καὶ τῷ θανάτῳ καὶ τῷ παθεῖν
ὑποκλέπεται. κριός δὲ εἰς τὴν θυσίαν
ἀναβαίνει θεόσδοτος. καὶ γὰρ ὡς πῶς ὁ
ἐκ τῆς ἐσίας τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ ἀναλάμ-

Α ψας λόγος ἐν τῷ ἰδίῳ νῶ, τῷ ἐκ παρθε-
νης φημί, καὶ προσηλωθέντι ξύλῳ. ὑπάρ-
χων δὲ ὡς Θεὸς ἀπαθὴς καὶ ἀθάνατος,
θανάτῳ καὶ πάθῳ ἑαυτὸν ὑπεξήγαγεν.
ἀναβαίνει δὲ εἰς ὁσμὴν οὐρανίας τῷ Θεῷ καὶ
πατρὶ διὰ τῆς ἰδίας σώματος. ὅπερ αὐτὸς
ἐληφέναι λέγει παρὰ τῷ πατρὶ, κατὰ τὸ
» ἐν ψαλμῷ ἐρημικόν, θυσίαν καὶ προσφο-
» ρὰν ἐκ ἡτέληςας, σῶμα δὲ καθολίσσω μοι. Ψαλ. 39. 6.

Β ιδ. Καὶ ἐκάλεσεν Ἀβραάμ τὸ ὄνο-
μα τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ, Κύριος εἶδεν·
ἵνα εἴπωσι σήμερον, ἐν τῷ ὄρει Κυ-
ρίου ὠφθῇ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὴν παρὰ τῷ
Θεῷ γενομένην ἐπίσκεψιν βεβλόμενος, κα-
θάπερ ἐν σήλῃ χαλκῇ, ἐναποθέσθαι τῷ
τόπῳ διὰ τῆς προσηγορίας, φησὶ. καὶ ἐκά-
» λεσε τὸ ὄνομα τῷ τόπῳ, Κύριος εἶδεν.

Γ αΔΗΛΟΥ. Ἰνα εἴπωσι σήμερον, Κυ-
» ριος ὠφθῇ. καὶ μὴν ἐκ εἶδε Κύριον, ἀλ-
» λά τῶν μελλόντων ὡς Προφῆτης. ἵν' εἴ-
» πωσιν οἱ μέλλοντες, ὅτι σήμερον ὠφθῇ ὁ
μονογενὴς υἱὸς τῷ Θεῷ.

ΙΕ. Καὶ ἐκάλεσεν Ἀγγελος Κυ-
ρίῳ τὸν Ἀβραάμ δεύτερον ἐκ τῷ
ἔρανῳ.

Δ ις. Λέγων, κατ' ἐμαυτῷ ὡμοσα
λέγει Κύριος· ἔ εἵνεκεν ἐποίησας τὸ
ῥῆμα τὸτο, καὶ ἐκ ἐφείσω τῷ υἱῷ σου
τῷ ἀγαπητῷ δι' ἐμέ.

Ε ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ οἱ
ἀνθρώποι ἐπὶ δὴ ὄρκον ἐπιθῶσι τοῖς
ἐπαγγελθεῖσι, τότε ὡς βεβαίαν τὴν ὑπό-
χεσιν δεξάμενοι, ἔτω διάκενται οἱ τὴν
ἐπαγγελίαν ἐχρηκότες· διὰ τὸτο καὶ ὁ δε-
» σπότης τῇ ἀνθρωπίνῃ σωτηρίᾳ χρησάμε-
» νός φησι, κατ' ἐμαυτῷ ὡμοσα, καὶ τὰ ἐξῆς.
Καὶ μετ' ὀλίγα. Καὶ μὴν ζῶντα αὐτὸν ἐπα-
» νάγει. μὴ τὸ τέλος ἰδῆς, ἀγαπητέ, ἀλ-
» λά τὴν γνώμην μάθε, μεθ' ἧς ἀσυλλογί-
» σως τὰ προσαττόμενα ἐπλήρη. ὅσον γὰρ
εἰς προαίρεσιν, ἡμαξὲ τὴν δεξιὰν ὁ πα-
» τριάρχης, καὶ κατὰ τῆς δεξιᾶς τῷ παι-
» δὲ ἐπαφῆκε τὸ ἔλφος, καὶ ἀπηρητισμέ-
» νῳ ἀπεργάσατο τὴν θυσίαν.

Ζ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἐκ ἐφείσω τῷ
» υἱῷ σου τῷ ἀγαπητῷ δι' ἐμέ, ἐμφάνει ὅτι
» εἰδὲ ἐγὼ φέσομαι τῷ υἱῷ σου τῷ ἀγαπητῷ
» διὰ σέ. ἔτω γὰρ ὁ Θεὸς ἠγάπησε τὸν Ἰωάν. 3. 16.
» κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτῷ τὸν μονογενῆ
» δέδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πισθὺν ἐπ' αὐτὸν, μὴ
» ἀπόληται, ἀλλ' ἔχει ζωὴν αἰώνιον. διὸ καὶ
» Παῦλος ἀπειθαύμαζεν αὐτὸν, λέγων· ὅς γε Ρωμ. 8. 32.
» τῷ ἰδίῳ υἱῷ ἐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν
» πάντων παρέδωκεν αὐτόν.

ΙΖ. Ἡ μὲν εὐλογῶν εὐλογήσω-
σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρ-
μα σου, ὡς τὰς ἀστέρας τῷ ἔρανῳ, καὶ
ὡς

ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης. καὶ κληρονομήσει τὸ σπέρμα σὺ τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντίων.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτε τὰ τέκνα τῆς Ἀβραάμ, ἥτοι οἱ ἐξ ἐθνῶν πῖσοι, περιγίνεται τῆ συστήματος τῶν παρὰ τῶν ἑτεροδόξων λόγων, καὶ ὑπὸ χεῖρα ποιεῖ ἐκείνης αὐτοῖς, κληρονομεῖ τὸ σπέρμα τῆς Ἀβραάμ τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντίων.

ιη. Καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, ἀνθ' ὧν ὑπήκυσας τῆς ἐμῆς Φωνῆς.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἄρα τῶν μυρίων ἡμῖν ἀγαθῶν πρόξενον γίνεται τὸ ὑπακῆναι τῷ δεσπότῃ, καὶ πείθεσθαι αὐτῷ τοῖς προσάγμασι, ὡς ὁμοίως τῷ πατριάρχῃ τῷ τῷ μὴ περιεργάζεσθαι τὰ παρ' αὐτῷ ἐπιταγόμενα.

ιθ. Ἀπεστέλλει δὲ Ἀβραάμ πρὸς τὰς παῖδας αὐτῆς καὶ ἀναστάντες ἐπορεύθησαν ἅμα ἐπὶ τῷ Φρέατι τῷ ὀρεῖ. καὶ (1) κατώκησεν Ἀβραάμ ἐπὶ τὸ Φρέαρ τῷ ὀρεῖ.

ΑΔΗΛΟΥ. Περί ὃ ἐπλανᾶτο Φρέαρ ἢ Ἀγαρ, ἐκεῖ κατώκησεν Ἀβραάμ. ὅπερ καλεῖται ἐβραϊστὶ Βηρσαβεέ. ἐξὶ δὲ τὰ πρῶτα καὶ ἀντιμῶτατα τῆ λαῶ ὅρια. διὸ καὶ ἡ Φυλὴ Ἰδδα, ὡς βασιλικὴ ἀκληρωτὶ λαμβάνει τὸν τόπον μετ' ὅλης τῆς ἰδίας μερίδος. καὶ πολλαχῶς τῶν Γραφῶν λέ-

γεται, ἀπὸ Δάν ἕως Βηρσαβεέ. ὅπερ ἴσον διώκεται, τὰ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῆς Ἰσδαίας, ἕως τῶν πρώτων. καὶ γὰρ οὐρίσκειται ἐν τῷ Ἰσραὴλ ὁ μὲν Δάν, ἔβδομος, καὶ ἐπὶ πᾶσι κληρονομοῖ τὴν αὐτῆς ὁ δὲ Ἰδδας, τὴν Βηρσαβεέ πρὸ πάντων ἀκληρωτὶ λαμβάνων πέραν τῆς Ἰορδάνης τὴν ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ μερίδα.

κ. Ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνηγγέλη τῷ Ἀβραάμ, λέγοντες, ἰδὲ τέτοκε Μελχὰ καὶ αὐτὴ ἔσθαι τῷ Ναχωρ τῷ ἀδελφῷ σου, τὸν Ὡξ πρωτότοκον, καὶ τὸν Βαυξ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, καὶ τὸν Καμμήλ πατέρα Σύρων, καὶ τὸν Χαζὰδ, καὶ τὸν Ἀζαῦ, καὶ τὸν Φαλδὰς, καὶ τὸν Ἐλάφ, καὶ τὸν Βαθθήλ.

Γ * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μελχὰ, (ἐρμηνεύσας) βασιλείαν. Ὡξ, ἐκδοκόμενον. Ναχωρ, ἀνάπαυσιν φωτός. Βαυξ, ἐκδοκόμενον. Καμμήλ, ἀνάστασιν Θεῶν. Σύρων, μελεώρων. Χαζὰδ, ψεύδος. Φαλδὰς, πλῶσιν ἐνδεῆς, ἢ πλῶσιν πτωχείας. Ἀζαῦ, ὁρῶντα. Ἰελδὰφ, χειρὸς περιούσιαν, ἢ χεῖρα λάβε. Βαθθήλ, αἰοικον Θεῶν, ἢ θυγατέρα Θεῶν.

κγ. Καὶ Βαθθήλ ἐγέννησε τὴν Ῥεβέκκην. ὁκλῶ ἔσθαι υἱοί, ὅς ἔτεκε Μελχὰ τῷ Ναχωρ τῷ ἀδελφῷ Ἀβραάμ. Καὶ ἡ παλλακὴ αὐτῆς, ἡ ὄνομα Ῥέμα, ἔτεκε καὶ αὐτὴ τὸν Βααίη, καὶ τὸν Ταάμ, καὶ τὸν Τοχωῖς, καὶ τὸν Μωχά.

Κ Ε Φ. Κ Γ.

α. γένετο δὲ ἡ ζωὴ Σάρρας, ἔτη ἑκατὸν εἰκοσιεπτά.

β. Καὶ ἀπέθανε Σάρρα ἐν πόλει Ἀρξῶν, ἥ ἐστιν ἐν τῷ κοιλώματι αὐτῇ ἐπὶ Χερσῶν ἐν τῇ γῇ Χαναάν. ἤλθε δὲ Ἀβραάμ κόψασθαι Σάρραν, καὶ πενθήσαι. Καὶ ἀνέστη Ἀβραάμ ἀπὸ τῆς νεκρῆς αὐτῆς, καὶ εἶπε τοῖς υἱοῖς τῆς Χετ, λέγων.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Προσάθεια, καὶ ἐπαύριος τῆς Ἀβραάμ δεδήλωται. ἐ γὰρ εἶρηται, ὅτι ἐκόψατο, ἀλλ' ὅτι ἤλθε κόψασθαι καὶ μετέπειτα, ἀνέστη, Φησὶν, Ἀβραάμ ἀπὸ τῆς νεκρῆς, μὴ προσκείμενός τῃ, ἐκόψατο.

δ. Πάργικος ἢ παρεπίδημος ἐγώ εἰμι μετ' ὑμῶν. ὅτε ἔν μοι κλῆσιν τά-

Φε μετ' ὑμῶν, καὶ θάψω τὸν νεκρόν μου ἀπ' ἐμῆς.

*** ΚΛΗΜΕΝΤΟΥΣ. Αὐτίκα ἡ τῆ σοφῆς καὶ γνωσικῆς ψυχῆς, οἷον ἐπιξανμένη τῷ σώματι, σεμνῶς αὐτῷ καὶ τιμητικῶς προσφέρεται, ἐ προσπαύσας, ὅσον ἐδέπω. ἐὰν ὁ καιρὸς τῆς ἀποδημίας καλῇ, ἀπολείπεται τὸ σκλῆρος. παροικίος Φησὶν ἐν τῇ γῇ, καὶ παρεπίδημος ἐγώ εἰμι μετ' ὑμῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐνός τὰ πάντα Θεῶν καὶ ἐκ ἀντις εἴη φύσει ἕκτος. μιᾶς μὲν τῆς ἐσίας ἕσης, αἰὶς δὲ τῆς Θεῶν. ἀλλ' ὁ ἐκλεκτός ὡς ἕκτος πολιτεύεται, κλητάτε καὶ ἀπόκλητα εἰδώς πάντα. ὅσα δὲ τριτὰ εἶναι ἀγαθὰ οἱ Περιπατητικοὶ θέλουν, χρῆται αὐτοῖς. ἀλλὰ καὶ τῷ σώματι, ὡς τις μακρὰν σελλόμενος ἀποδημῶν, πανδοχείοις καὶ ταῖς παρ' ὁδὸν οἰκήσεσιν. ἐπιμελόμενος μὲν καὶ κοσμητικῶν, τὸν τόπον

(1) Τὰ ἀπὸ τῆς, καὶ, ἄχρι τῆς, ὅρκου, προστετέθη, ὡς καὶ παρὰδοξίῳ τυχόν μὴ κείμενα ἐν τῷ κώδ.

αἶψα καταλύει· καταλιπὼν δὲ τὴν οἰκίαν καὶ τὴν κλῆσιν, καθάπερ καὶ τὴν χρῆσιν ἀποραπαύσας, προδύμως τῷ ἀπαγγέ-
τι τῆ βίβλιν συνεπέμψεν, ἔδωκός τε ὀπίσω κατ' ἐδεμίαν ἀφορμὴν ἐπιστρέφοντος· ὁ-
χαρισήσας μὲν ἐπὶ τῇ παροικίᾳ, ὁδολογῶν δὲ ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ, τὴν μονὴν ἀπαζόμενος τὴν αὐτὴν ἔβραυν.

ΕΒΡ. 11. 9. ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀκτέωσαν οἱ ἄνθρωποι καὶ αὐτὸν καὶ τὴν οἰκίαν καὶ τὴν κλῆσιν, καθάπερ καὶ τὴν χρῆσιν ἀποραπαύσας, προδύμως τῷ ἀπαγγέ-
τι τῆ βίβλιν συνεπέμψεν, ἔδωκός τε ὀπίσω κατ' ἐδεμίαν ἀφορμὴν ἐπιστρέφοντος· ὁ-
χαρισήσας μὲν ἐπὶ τῇ παροικίᾳ, ὁδολογῶν δὲ ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ, τὴν μονὴν ἀπαζόμενος τὴν αὐτὴν ἔβραυν.

ε. Ἀπεκρίθησαν δὲ οἱ υἱοὶ Χετ̄ πρὸς Ἀβραάμ, λέγοντες, μὴ Κύριε.

ζ. Ἀνέστη δὲ ἡμῶν. βασιλεὺς ὡς Θεὸς εἰ σὺ ἐν ἡμῶν. ἐν τοῖς ἐκλε-
κτοῖς μνημείοις ἡμῶν θάψον τὸν νε-
κρόν σου· ἐδίδες γὰρ ἡμῶν ἡμῶν καὶ καλύ-
ψῃς τὸ μνημεῖον αὐτῶν ἀπὸ σοῦ, θάψαι
τὸν νεκρόν σου ἐκεῖ.

ΔΕΚ. 18. 14. * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀβραάμ ἐαυτὸν (1)
παροικῶν ὀνομάζει, καὶ καὶ οἱ (2) βασιλεῖς.
ἔτις ὁ ταπεινὸν ἐαυτὸν, ὑψώθησεται.

ζ. Ἀναστὰς δὲ Ἀβραάμ, προσε-
κύνησε τῷ λαῷ τῆς γῆς, τοῖς υἱοῖς
Χετ̄.

ΓΕΝ. 18. 27. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προσεκύνῃσιν αὐ-
τοῖς, ὅδε θεοσεβέσιν ἴσως ὑπάρχουσιν,
ἀκόλουθα πάντα ποιῶν τῷ, ἐγώ εἰμι γῆ
καὶ αὐτὸς.

η. Καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὰς Ἀ-
βραάμ, λέγων, εἰ ἔχετε τὴν ψυ-
χὴν ὑμῶν, ὥστε θάψω τὸν νεκρόν μου
ἀπὸ τοῦ σώματος μου, ἀκύνετε μου,
καὶ λαλήσατε περὶ ἐμοῦ Ἐφρων τῷ
Σαάρ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐφρων ἐρμυνόεται χεῖρ
λιπαρός.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Εἰκότως
Ἀβραάμ ἐρμυνόεται τὸν νεκρὸν Φίλαξιν καὶ ταμείας
τῶν θνητῶν ἀναστὰς ἀπὸ τῆς νεκρῆς βίβλιν καὶ
τῆς τάφου, παροικῶν καὶ παρεπιδημῶν εἰμι
ἐγώ μετ' ὑμῶν. αὐτοχθόνες δὲ ὑμεῖς, κό-
νιν καὶ χεῖρ ψυχῆς προσημαίνοντες, προε-

(1) Αὐτὸς ἐαυτόν. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

Α δρίας ἀξιώσαντες ὄνομα Ἐφρων, ὃ ἐρ-
μυνόεται χεῖρ.

θ. Καὶ δότω μοι τὸ σπήλαιον τὸ
διπλὸν, ὅς ἐστιν αὐτῷ, τὸ ὃν ἐν μέρεσι
τῆς ἀγρῆς αὐτῆς. ἀργυρεῖς τῆς ἀξίας
δότω μοι αὐτὸ ἐν ἡμῖν εἰς κτήσιν
μνημεῖον.

Β ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ σπήλαιον τὸ
διπλὸν δὴν εἰσὶν ἀνθρώποις ὑπώρειαι. ἡ
μὲν, ἐκτός· ἡ δὲ, εἰς. ἡ δὴν περιβο-
λοῖ. ὁ μὲν, περιέχων· ὁ δὲ, περιεχόμε-
νος. Καὶ μετ' ἑτέρα. Τύπον δὲ τῶν δυνά-
μειων τὸ διπλὸν σπήλαιον εἰσὶν ὡς φασιν.

ι. Ἐφρων δὲ ἐκάθητο ἐν μέσῳ
τῶν υἱῶν Χετ̄. ἀποκριθεὶς δὲ Ἐφρων
ὁ Χετλαῖος πρὸς αὐτόν, εἶπεν, ἀ-
κύνων τῶν υἱῶν Χετ̄, καὶ πάν-
των τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὴν πό-
λιν, λέγων.

ια. Παρ' ἐμοὶ γενεὴ Κύριε, καὶ
ἀκύνει μου. τὸν ἀγρόν καὶ τὸ σπή-
λαιον τὸ ἐν αὐτῷ, σοὶ δίδωμι· ἐναν-
τίον πάντων τῶν πολιτῶν μου δεδωκά-
σοι· θάψον τὸν νεκρόν σου.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῆς Ἀβραάμ μόνον τὸ σπή-
λαιον ἐπισημαίνοντος, ὃ Ἐφρων καὶ τὸν ἀ-
γρόν δίδωσιν. ἐπειδὴ ἀγαμέμνης τὸν ἀν-
δρα, καὶ τὴν σοφίαν ἢ χρώμενον ἑώρα,
τὰς χάριτας ἀφ' ὧν ἐπιδαψιλεύσεται
ᾤετο εἶναι.

ιβ. Καὶ προσεκύνησεν Ἀβραάμ
ἐναντίον τῆς λαῆς τῆς γῆς.

ιγ. Καὶ εἶπε τῷ Ἐφρων εἰς τὰ
ῥήματα ἐναντίον τῆς λαῆς τῆς γῆς, ἐπει-
δὴ πρὸς ἐμὲ εἶ, ἀκύνει μου. τὸ ἀρ-
γύριον τῆς ἀγρῆς λάβε παρ' ἐμοῦ, καὶ
θάψαι τὸν νεκρόν μου ἐκεῖ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ πρὸς ἐμὲ εἶ. Ἐπει-
δὴ τὸ ἀρεστόν μοι ζητῆς Φησὶ, καὶ τὸ κε-
χαρισμένον ὄρεῖν σπιδάξας.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰς ἀργύριον τότε σιωπῶ-
ντος, ὥς μέχρι νῦν Πέρσαι, καὶ τὰ πε-
ρὶ τὴν Ἀρμενίαν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς καὶ ἄνω τὰς
ἀμνάδας δέδωκε τῷ Ἀβιμέλεχ, ἵνα πα-
σαν ἀνέλη Φιλονεκίαν ἴσως μετὰ ταῦτα.

ιδ. Ἀπεκρίθη δὲ Ἐφρων τῷ Ἀ-
βραάμ, λέγων.

ιε. Οὐχὶ κύριε· ἀκήκοα γὰρ, ὅτι
γῆ τετρακοσίων διδραχμῶν ἀργυρεῖς.
ἡ ἀνὰ μέσον ἐμὲ καὶ σοῦ, τί ἂν εἴη τῆ-
τος; σὺ δὲ τὸν νεκρόν σου θάψον.

ΠΡΟΚΟ-

(2) Οἱ δὲ, βασιλεῖς. ὁ αὐτ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῆ τιμῆς αὐτοῦ αἶ-
πεν ὁ Ἐφρων τὴν ποσότητα, καὶ τιμῶν
ἔδοξε τὸν Ἀβραάμ. ἡ καὶ παρέχεν Ἀ-
βραάμ, Φιλονεκίαν μηδὲν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σταλήρ ἐστιν, ὡς Φη-
σιν Ὁριγένης, (1) τὸ ἡμῖν τῆς ἐγγύας,
ἔχει δὲ δραχμὰς δύο.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι τάφου τι-
μῆς τὰ τετρακοσία, τῷ κατωτικῷ εἶ-
ναι τὴν τετράδα καὶ ἑκατοντάδα. καὶ ζητή-
σας τὰ ὅμοια ἐκ τῶν Γραφῶν ὁρήσεις.

ισ. Καὶ ἦκεν Ἀβραάμ τῷ Ἐ-
φρων, καὶ ἀπεκατέστησεν Ἀβραάμ
τῷ Ἐφρων τὸ ἀργύριον, ὃ ἐλάλησεν
εἰς τὰ ῥήματα τῶν υἱῶν τῆς Χετ̄. τετρα-
κόσια διδραχμα ἀργυρεῖς δοκίμης ἐμ-
πόρου.

Γ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δοκίμης ἐμπορίου,
ὡς ἂν εἴποι τις ζυγοστάτης. ὃ δὲ ἂν ἐμ-
ποροὶ ἀπεδοκίμασαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ ταυτὸν τὸ ἀπλῶς δοκι-
μον τῷ τοῖς ἐμποροῖς, ὁμοίως δὲ τὸ ἀδό-
κιμον. διόπερ ἡ μὲν τιμὴ τῆς τάφου, ἀρ-

Α, γυρεῖς δοκίμης ἐμπορίου λέγεται· αὐτὸ δὲ τῷ
Ἡσαΐα λέλεκται, τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδόκι-
μον· ἔτις ἀδόκιμον. Ἡσ. 1. 22.

ιζ. Καὶ ἔση ὁ ἀγρός Ἐφρων, ὃς
ἦν ἐν τῷ διπλῷ σπήλαιῳ, ὃς ἐστὶ κα-
τὰ πρὸς ὄψον Μαιβεῖν, ὁ ἀγρός καὶ
τὸ σπήλαιον, ὃ ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ πάν
δένδρεν, ὃ ἦν ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃ ἐστὶ ἐν
τοῖς ὁρίοις αὐτῆς κύνων, τῷ Ἀ-
βραάμ εἰς κλῆσιν ἐναντίον τῶν υἱῶν
Χετ̄, καὶ πάντων τῶν εἰσπορευομέ-
νων εἰς τὴν πόλιν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐση δὲ Φησιν ὁ ἀ-
γρός Ἐφρων, τετέστι σιωπηρῶς.

ιβ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἔθαψεν Ἀ-
βραάμ Σαάρ τὴν γυναῖκα αὐτῆς ἐν
τῷ σπήλαιῳ τῆς ἀγρῆς τῷ διπλῷ, ὃ ἐστὶ
ἀπέναντι Μαιβεῖν· οὕτῃ ἐστὶ Χεβρων
ἐν τῇ γῇ Χαναάν. Καὶ ἐκυρώθη ὁ
ἀγρός καὶ τὸ σπήλαιον ὃ ἦν ἐν αὐτῷ
τῷ Ἀβραάμ εἰς κλῆσιν τῆς τάφου, παρὰ
τῶν υἱῶν Χετ̄.

Κ Ε Φ ΚΔ.

α. **Κ**αὶ Ἀβραάμ ἦν πρεσβύ-
τερος πρὸς βεβηκώς ἡμε-
ρῶν καὶ Κύριος εὐλόγη-
σε τὸν Ἀβραάμ κατὰ πάντα.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος εἴκεν
τῆτο ἡμῖν ἐπεσημαίνω; Ἐπειδὴ μέλλει
Φροντίδα ποιῆσαι τῷ Ἰσαὰκ καὶ σπιδῶν,
ὥς νυμφῶν αὐτῶν ἀγαγέσθαι, διὰ τῆτο ἐση-
μαίνον ἡμῖν τὴν ἡλικίαν τῆς πατριάρχης.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προβεβηκώς ἡμε-
ρῶν. Μήποτε τῆτο, Φασὶν, ἐπ' ἐδεῖν
ἀδίκως τέτακται;

β. Καὶ εἶπεν Ἀβραάμ τῷ παιδὶ
αὐτῆς τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς οἰκίας αὐτῆς
τῷ ἀρχόντι πάντων τῶν ὑπαρχόν-
των αὐτῷ, θές τὴν χειρὰ σου ὑπὸ τὸν
μηρόν μου.

ΑΔΗΛΟΥ. Τινὲς Φασὶ, τὸν Σύρον
καὶ τὸν Ἑβραῖον μὴ ἔτις ἔχον τὸ, θές
τὴν χειρὰ σου ἐπὶ τὸν μηρόν μου, ἀλλ' εἰς
αὐτὸ τὸ παιδογόνον ὄργανον· ἐπειδὴ τῆς
διαδοχῆς ἢ ὁβλογίας το, αὐξάνεσθαι ἡ καὶ
πληθύνεσθαι. ὑπηρετῶτο δὲ τῇ ὁβλογίᾳ
τὸ ὄργανον τὸ παιδοποιεῖν. τῆτο δὲ καὶ τὸ
σημαῖον τῆς διαθήκης ἐδέξατο, τὸ ἐκ τῆς

σπέρματος τῆς ἀβραμιαῖς μέλλειν σαρκῶ-
σαι τὸν Θεόν. δικαίως δὲ καὶ σάφοντι ἐδεῖν
ἀρχὴν μέλος, ἀδίκως δὲ πρὸ πάντων ἢ
ψυχῆς.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ Ἑλλῶν, Φασὶ,
σεμνότερον ἐρμυνόει. ὁ γὰρ Ἑβραῖος
καὶ ὁ Σύρος αὐτὸ λέγει τῆς ἀνδρὸς τὸ τε-
κνοποιὸν μῆριον.

Ε * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δικαίως καὶ σάφοντι
μέλος ἐδεῖν αἰχρόν, τῷ δὲ ἀδίκως καὶ ἢ ψυ-
χῇ μεμιάται. ὅθεν Φησὶν. ἐξορκίζω σε τὸν
δεδωκότα μοι τὴν σφραγίδα ταύτην. (2)
ἡδε γὰρ Ἀβραάμ ὅσον ἀπαρέσκει τῷ Θεῷ
ἢ πρὸς ἔθνη καταφυγῇ. (3)

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀνώνυμος ὁ οἰκέτης,
ἵνα κατὰ παντὸς Φέρεται μαθητῆς ὁ δεδο-
κιμασμένος τῆς διακονίας τύπος.

Ζ * ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίς τῆς τῆς χα-
ρᾶς ὑπὸ τὸν μηρόν μου; Ἐπὶ γὰρ ἀπέ-
σελε τῶν οἰκετῶν τὸν ἡγούμενον· ἐπ' αὐτῶν
μὲν ἐπιστάμενος τῶν Χαναναίων τὸ γένος,
ὁβλογίας δὲ ἡξιομεῖν τὴν ἰδίαν συγγέ-
νειαν. ἐπειδὴ τοίνυν αὐτῷ σπέρματι αὐτῆς
καὶ τὴν ὁβλογίαν καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν
ἐπαγγελίαν ἐδέξατο, ἐκεῖ θύει τὸν παῖ-
δα τὴν χεῖρα προσέτετε, (4) αὐτὰ καὶ
τῆς

(1) Τὸ, ὡς Φησὶν Ὁριγένης, αὐτῷ τῆς Αὐγ. κώδ. ἐκεῖται. ἀλλ' ἐδὲ αὐτῷ τῆς Ὁριγένης. εὐρηται.
ὁ Ἐπιφάνης δὲ, αὐτῷ τῷ περὶ μέτε. καὶ σαθμ. ἔβλ. Φησὶν· ὁ δὲ σατὴρ ἡμῖν καὶ ἐγγύας, ἔχων δὲ διδραχμα.

(2) Ταύτην τῆς περιτομῆς. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(3) Συναφεία. ὁ αὐτ.

(4) Τὰ ἀπὸ τῆς, αὐτὰ, ἀχρη τῆς, προσέταξε, προσετέθησαν, ὡς κατὰ παραδοξίαν τυχόν μὴ
κέμενα αὐτῷ κώδ.

τῆς πίσεως τὸ σημεῖον ἐδέξατο. πισύσας γὰρ ταῖς θείαις ἐπαγγελίαις, ἔλαβε τῆς περιτομῆς τὴν σφραγίδα. ἐκεί δὲ θιῶναι τὴν χεῖρα προσέταξεν, ἵνα καὶ τῆς θείας ἐπαγγελίας, καὶ τῆς περιτομῆς μεμνημένος, ἀλλοφύλῳ γάμῳ τὴν δεσποτικὴν ἐγγένειαν μὴ λωβήσῃται.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὸτο πεποίηκεν Ἀβραὰμ διὰ τὸδε· ἦδαι σφραγίδα τὴν περιτομὴν αὐτῷ δεδομένῳ ὑπὸ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων διάκρισιν. ἐσπείδαζεν ὅπως καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἐξ αὐτῆς γεννηθέντες ταύτῃ φυλάττοντες ἐφ' ἑαυτῶν διαμείνωσι. τὸτο τοίνυν ἐσπείδακώς, διελογίσατο κατ' ἑαυτὸν ὡς εἰκός, ὅτι εἰ μὴ πρὸς τινα τῶν ἐγγυρίων σιναΐην τὸ κῆδος, ἐγγύθειν ὄντος τῇ κόρῃ τῆς γένεως, δυσκόλος ἢ καὶ ἀδιώκτος ἢ ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἔσαι μετέσθαι. εἰ δὲ ἐκ τῆς ἑαυτῆς πατρίδος, καὶ τῆς οἰκίας γένεως νύμφῳ ἀγάγοιτο, ῥαδίως αὕτη πρὸς τὰ ἡθῆ τῆς ἀνδρὸς μεταρρύθμιθῃσεται. πρὸς δὲ τέτοις ἀναγκαίως καὶ τῆς ἐξ ἀνιευγμένης κατὰ τῶν οἰκάντων τότε τὴν Παλαιστίνῃ ἀποφάσεως ἐπεμνήστο. ἔκταν ὥστε δαίνεσθαι τῆς γένεως τῆς προσκεκορκότος καὶ πολεμίας Θεῷ γυναικα λαμβάνειν τῷ Ἰσαάκ. διὰ ταῦτα κελούει τῷ παιδί τῆς περιτομῆς ἐφαπτομένῳ, κατὰ τὴν ταύτῃ δεδοκὸτος ὁμῶς περιῶν Φησί πρὸς αὐτόν. τὸτον δὲ αὐτὸν εἰρήκασί τινες εἶναι, ὃ μνημονόων ὁ Ἀβραὰμ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγεν· ὁ δὲ υἱὸς

Γεν. 15. 2.

» Μασέκ τῆς οἰκογενεῆς μου, ἔστος κληρονόμος μου. καὶ ἀπακόσ γε ἔδεν, βέλεσθαι αὐτόν τῷ τῷ τότε χρησαμένῳ κληρονόμῳ, ὡς σιωανασραφείτιτε αὐτῷ. φεδὸν καὶ οὐκ ἐσάτω παρὰ πάντα τὸν εἶον γεγεννημένον.

» **ΙΣΙΔΩΡΟΥ.** Ὑπόθες τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου. καὶ ἐξορκίσῃς τὸν Θεόν τῆς ἐρανθῆς καὶ τῆς γῆς. Ἐνετάλατο τελευτώντων Ἀβραὰμ τῷ οἰκέτῃ τὸν ἐκ τῆς μηρῆς αὐτῆς μέλλοντα σαρκῶσαι, τὸν Θεὸν τῆς ἐρανθῆς καὶ τῆς γῆς, τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ δεσπότην Χριστὸν καθαρότητι διανοίας ὁρῶν, μέλλοντα τῆς σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεσθαι, ὡς Προφῆτης καὶ βλέπων τὰ ἔμπροσθεν.

γ. Καὶ ἐξορκίσῃς Κύριον τὸν Θεὸν τῆς ἐρανθῆς καὶ τὸν Θεὸν τῆς γῆς, ἵνα μὴ λάβῃς γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ἰσαάκ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναανίων, μεθ' ὧν ἐγὼ οἰκῶ ἐν αὐτοῖς.

» **ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ.** Ἰσέον δὲ, ὡς ἡ μὴ χεῖρ ὑπὸ τὸν μηρόν ἐτέθη, ὁ δὲ ὅρκος κατὰ τῆς Θεοῦ τῶν ὅλων ἐγένετο. ὁρκίζωσιν γὰρ ἐφ' ἡ Κύριον τὸν Θεὸν τῆς ἐρανθῆς καὶ τῆς γῆς, ἵνα μὴ λάβῃς γυναῖκα τῷ υἱῷ μου τῷ Ἰσαάκ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναανίων, μεθ' ὧν ἐγὼ οἰκῶ ἐν αὐτοῖς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁρκοὶ αὐτὸν κατὰ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς κατὰ σάρκα ἐκ τῆς σπέρματος

Α αὐτῆς μέλλοντος γεννηθῆναι, τῆς σαρκῶς θείας, ὡς Κύριος ἐστὶν ἐρανθῆς καὶ γῆς. καὶ σημειώτερον, ὅτι τὸν αὐτὸν Κύριον καὶ Θεὸν καλεῖ. ὡς ὄντα δὲ ἐν αὐτῷ τὸν Χριστόν, ὑποδείκνυσιν αὐτὸν αὐτῷ, μονογενὴ λέγων. ψηλάφησον τῇ χειρὶ τὸν σαρκῶσαν Κύριον ἐκ σπέρματος μου, τὸν υἱόν μου κατὰ σάρκα. καὶ γὰρ ὡς ὦν ἐν τῇ ὁσφύϊ αὐτῆς δεδεκάτωται παρὰ Μελχισεδέκ, καὶ δεκάτῃ ἐδωκεν αὐτῷ καὶ πρὸ γενέσεως, μέλων γεννηθῆναι. ὅθεν καὶ ὁ Ματθαῖος Φησὶ· βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱὸς Δαβὶδ, υἱὸς Ἀβραάμ. Ἐβραῖος δέ τις ἔλεγε, τὸν ὅρκον εἶναι κατὰ τῆς περιτομῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἦδαι Ἀβραὰμ, ὅτι ὁ Θεὸς τῆς Χαναανίως κατήρξαστο ἐξολοθρεῦσαι· ἦδαι ὅτι δώσει μετὰ ταῦτα νόμον· Προφῆτης γὰρ ὡς κελούοντα μὴ λαβεῖν ἀπὸ Χαναανίων γυναικα, μηδὲ δύναι· ἵνα μὴ πρόσκομμα γενήται. ἵνα μὴ καταφρονήσωσι τῆς νόμου, προφασίν ἔχοντες, ὅτι Ἀβραὰμ τῷ Ἰσαάκ ἀπὸ τῶν Χαναανίων ἔλαβε γυναῖκα.

» *** ΚΥΡΙΑΛΟΥ.** Οὐκ ἠξίωσεν Ἀβραὰμ ἐκ τῶν θυγατέρων Χανααν ἀρμόσαι γυναῖκα τῷ ἡγαπημένῳ. Φημί δὲ τῷ Ἰσαάκ· ἀλλ' εἰς τὴν τῶν εἰδωλολατρῶν χώραν τὸν γνήσιον ἀποτρέχειν ἐκελούειν οἰκέτῃ, φροντίζοντα γυναικὸς τῆς ὅτι μάλιστα προπεδεσάτης αὐτῷ. ὃ γὰρ ἠδελῆσεν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τῶν τῶν Ἰσραηλίων σιναγωγῶν νοητῶς σιναΐσαι τῷ Χριστῷ, ὃς ἐν Ἰσαάκ σημαίνεται. ὁψίγονος γὰρ ὁ Ἰσαάκ καὶ ἀγαπητός. πέφλυε δὲ καὶ ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ὁ Χριστός, καὶ ἐστὶν ἀγαπῆς τέλεις τε καὶ ἀγαλλίας· ἐρμηνεύεται γὰρ ἔτις ὁ Ἰσαάκ.

» **** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Διατὶ δὲ μὴ τῷ υἱῷ παραγγέλλει μὴ λαβεῖν Χαναανίτιν, ὡπερ ὕπερον τῷ Ἰακώβ οἱ γονεῖς, ἀλλὰ τῷ παιδί, καίτοι τελεῖς τυγχάνοντος Ἰσαάκ, καὶ ἡλικίαν ἔχοντος γάμου; καὶ εἰ μὴ ἡμελλε πείθεσθαι, εἰκός ὡς αὐτῷ μάλον παρεγγυᾶν· εἰ δὲ ἀπειθεῖν, περιτὴ τῆς παιδὸς ἢ διακονία. τὸ γὰρ εἰπεῖν, ὅτι χρησμῷ τῆς γῆς ἐξελεῖται, πέμπειν εἰς αὐτῷ ἐκ ἡλίου τὸν υἱόν, εἰ καὶ εὐλογον. ὁμῶς ἀπαρέσκει τισὶ, διὰ τὸ μηδ' ἂν τὸν Ἰακώβ, εἰ τῷ ὡς ἀληθές, ὑπὸ τῶν γονέων ἐνταῦθα πεμφθῆναι. Μήποτε ἐν ὁ παῖς ἄγαν ἐκράτει τῆς τῆς Ἀβραὰμ οἰκίας, συνετόστε ὡς καὶ πρὸς συμβεβηλὸν ἱκανός; ὅπερ τὸ ῥητὸν ὑπεμφαινόν Φησι, ὡς εἶπεν Ἀβραὰμ τῷ παιδί αὐτῆς τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ ἄρχοντι τῶν αὐτῆς πάντων. τέτοις γὰρ ὡς εἶπεν, ὡς σιωποῖς καὶ παιδοκόμοις, καὶ τὸ αἰδέσιμον ἐκ τῆς ἡλικίας ἔχουσιν, ἐπέσθαι φιλεῖσιν οἱ νέοι δεσπότης, καὶ ἅπερ ἄλλοις πατράσιν.

» **Η.** δ. Ἀλλ' ἢ εἰς τὴν γῆν μου, ὃ ἐγενόμενον πορεύσῃ, καὶ εἰς τὴν φυλὴν μου, καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ἰσαάκ ἐκείθεν.

ε. Εἶπε

ε. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, μήποτε ἐβέληται ἡ γυνὴ πορευθῆναι μετ' ἐμὲ ὀπίσω εἰς τὴν γῆν ταύτην, καὶ ἀποσρέψω ἀποσρέψω τὸν υἱόν σου εἰς τὴν γῆν, ὅθεν ἐξῆλθες ἐκεῖθεν; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀβραάμ, πρῶτεχε σεαυτῷ, μὴ ἀποσρέψῃς τὸν υἱόν μου ἐκεῖ.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Σοφωλάτη δὲ ἄγαν καὶ τῷ παιδὸς ἡ ἐρώτησις. δῆσας γὰρ τὸν ὄρκον, δῆλός αὐτῷ γενέσθαι παρεκάλει τὴν γάμιν τῶν ὄρκων. εἰ γὰρ Φησι μὴ ἔλοιτο αὐταῦτα ἐλθεῖν ἢ μνηστειομένη κόρη, ἀλλὰ πρὸς αὐτῷ ἀπελθεῖν τὸν μνηστῆρα κελύβει, προσάτις, τὸν υἱόν εἰς ἐκείνο τὸ ἔθνος ἐπανελθεῖν; ἀλλ' ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ εἰδὼς, ὡς ἐκεῖθεν μὲν αὐτὸν ἡ θεία κλήσις ἐξήγαγε, περὶ δὲ τῆς γάμιν νόμον ἐκ ἐδέξατο θείον· αὐτὸς δὲ ὡς ὁσεβεῖα σωτηριόχατος, ἡθέλησεν ἐκ τῆς συγγενικῆς οἰκίας τῷ παιδί καταγυῖσαι γυναῖκα· ἐκεῖνό μὲν ἀπαγορεύει γενέσθαι, ἅτε δὴ θείῳ νόμῳ κεκωλυμένον· τῷ δὲ, τῇ θείᾳ ἐλπίδι κηδεμονία. ταύτη θάρσυνας ὁ παῖς, ἐξεδήμησε.

ζ. Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ὀρνέων καὶ ὁ Θεὸς τῆς γῆς, ὃς ἔλαβέ με ἐκ τῆς οἰκῆς τῆς πατρὸς μου, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἧς ἐγεννήθην, ὃς ἐλάλησέ μοι, καὶ ὤμοσέ μοι, λέγων, σοὶ δώσω τὴν γῆν ταύτην καὶ τῷ σπέρματί σου, αὐτὸς ἀποσελεῖ τὸν Ἀγγελον αὐτῷ ἐμπερθεύον σου· καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκεῖθεν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ τῷ πατρὶ Ἀβραάμ, εἰ τοῖστον γενέσθαι παρεσκύβασε τὸν οἰκέτην· ὃν καὶ δεδοικότα τὴν ἀποτυχίαν παραθάρβυναι, Θεὸν αὐτῷ μεσίτη καὶ σωδοκίον διδόν, τῆς πρώτης ἀναμνήσεως ὁσεβεῖας, καὶ ἡ ἐξήχθη τῆς γῆς ἐκείνης δηλαδὴ, καὶ τοσούτων γεγονε κύριος, καὶ τῷ Θεῷ παραδηλῶν τὴν ὑπόχρεσιν ἐπηγγελμένης τὴν γλῶσσαν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτῷ. εἰ γὰρ τῷ πατρί, καὶ τὴν γυναῖκα παρασκύβασε πρὸς ταύτην ἐλθεῖν.

η. Ἐὰν δὲ μὴ θέλῃ ἡ γυνὴ πορευθῆναι εἰς τὴν γῆν ταύτην μετὰ σοῦ, καθαρὸς ἔσθαι ἀπὸ τῶν ὀρκῶν τούτων· μόνον τὸν υἱόν μου μὴ ἀποσρέψῃς ἐκεῖ. θ. Καὶ ἔθηκεν ὁ παῖς τὴν χεῖρα αὐτῷ ὑπὸ τὸν μηρὸν Ἀβραάμ τῷ κυρίῳ αὐτῷ· καὶ ὤμοσεν αὐτῷ περὶ τῶν ῥημάτων τούτων.

ι. Καὶ ἔλαβεν ὁ παῖς δέκα καμήλας ἀπὸ τῶν καμήλων τῶν κυρίων αὐτῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν τῶν κυρίων αὐτῶν· καὶ ἀναστὰς, ἐπορεύ-

α. θῆ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν εἰς τὴν πόλιν Ναχώρ.

ΚΤΡΙΔΟΥ. Οὐκ ἐκ Χαναάν, ἀλλ' ἐκ μέσων τῶν ποταμῶν τῷ Ἰσαάκ ἡ νύμφη. ἐκ ἐξ Ἰσραήλ, ἀλλ' ἐξ ἐθνῶν ἢ Χριστὸς ἐκκλησία· πλὴν μεσολαβούντων οἰκετῶν, ἦτοι τῶν Ἀποστόλων.

β. Καὶ ἐκοίμησε τὰς καμήλας ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὸ Φρέαρ τῆς ὕδατος τὸ πρὸς ὅψιν, ἥνικα ἐκπορεύονται αἱ ὑδρευόμεναι.

γ. Καὶ εἶπε, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν κυρίων μου Ἀβραάμ, εὐλόησον ἐναντίον μου σήμερον, καὶ ποιήσον ἔλεος μετὰ τῶν κυρίων μου Ἀβραάμ. Ἰδὲ ἐγὼ ἔστηκα ἐπὶ τῆς πηγῆς τῆς ὕδατος· αἱ δὲ θυγατέρες τῶν οἰκόντων τὴν πόλιν ἐκπορεύονται ἀντλήσαι ὕδωρ. δ. Καὶ ἔσθαι ἡ παρθένος, ἣ ἂν ἐγὼ εἶπω, ἐπικλινόν μοι τὴν ὑδρίαν σου, ἵνα ἐγὼ πίω, καὶ εἶπῃ, πίε, καὶ τὰς καμήλας σου ποτιῶ, ἕως ἂν παύσωνται πίνεσαι, ταύτην ἡτοίμασας τῷ παιδί σου Ἰσαάκ. καὶ ἐν τούτῳ γνώσομαι, ὅτι ἐποίησας ἔλεος μετὰ τῶν κυρίων μου Ἀβραάμ.

Δ. ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν κυρίων μου Ἀβραάμ. Πρέπασα Φωνὴ τῷ πρεσβύτῃ τῆς οἰκίας τῶν Ἀβραάμ, καὶ ἀρμόζουσα. καὶ ὅρα σοφίαν, οἷον τίθησι σημεῖον.

Ε. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἰδὲ ἔστηκα ἐπὶ τῆς πηγῆς. διὸ φιλοτιμητὸν ἐστηκέναι ἐπὶ τῆς πηγῆς, ἵνα μὴ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἀρμόσῃ τὸ, ἔμε ἐγκατέλιπον. πηγὴν ὕδατος ζῶντος. Ἱερ. 2. 13.

Ζ. * ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκείνῳ τὴν ὁχλὴν καὶ συμβολικῶς προσκυνώσαν, ὡς τινες τῶν ἁγαν-ἡλιθίων ὑπέλαβον. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν Θεὸν σωεργὸν ἔλαβε τῆς μνηστειομένης, σημεῖα αὐτῷ δειχθῆναι ἰκετόν, δι' ὧν ἐβέλετο γινώσκειν, εἰ ἀρέσκει τῷ Θεῷ ἡ μνηστειομένη. τὸ δὲ σημεῖον ἡ, ἔχ' ὅρα σώματος, ἐδὲ περιφάνεια γενέσθαι, ἐδὲ ἄλλο τι τῶν δοκούντων λαμπρῶν, ἀλλὰ φιλοξενία, καὶ φιλοφροσύνη, καὶ ἡπιότης φρονήματος. ἔσθαι γὰρ Φησὶν ἡ παρθένος, ἣ ἂν εἶπω, ἐπικλινόν μοι τὴν ὑδρίαν σου, ἵνα πίω, καὶ εἶπῃ μοι, πίε κύριε, καὶ τὰς καμήλας σου ποτιῶ, ἕως ἂν παύσωνται πίνειν, ταύτην ἡτοίμασας τῷ παιδί σου Ἰσαάκ. καὶ ἐν τούτῳ γνώσομαι, ὅτι ἐποίησας ἔλεος μετὰ τῶν κυρίων μου Ἀβραάμ. ἐπειδὴ γὰρ τούτοις ἐκοσμεῖτο τοῖς πλεονεκτικῶσι διαφερόντως ὁ πατριάρχης, ἡβελήθη καὶ τὴν νύμφην συμβαίνειν τῷ τρόπῳ τῆς κηδεῖας, ἵνα μὴ ἔσθαι τινὰ καὶ φιλονεικίαν ὁ σκοπὸς ἐργάσῃται. ὅτι δὲ καὶ συμβολικὰ ταῦτα ἡ, ἀλλὰ πίσεως καὶ ὁσεβεῖας δηλωτικά, πρῶτον διδάσκει τὸ περὶ αὐτῶν τῆς προσδοχῆς, ἔπειτα τὸ προσκυνεῖν αὐτῷ τὴν

τὴν βαλὼν τῷ Θεῷ. τὸτο γὰρ διδάσκει ἡ
 » θεία Γραφή· ὁ δὲ ἄνθρωπος κατεμάνθα-
 » ρεν αὐτὴν, καὶ παρεσιώπα τῷ γνῶναι, εἰ
 » οὐδὲν κε Κύριος τὴν ὁδὸν αὐτῆς, ἢ ἔ. ἐκεί-
 » νης γὰρ τὸ ὕδωρ ἀρυομένης, καὶ ταῖς κα-
 » μήλοισι προσφερέσσης τὸ ὕαμα, ἀνέμενεν
 » ἔτος ἰδεῖν, εἰ πάσαις παράσχη τὴν χροίαν
 » κατὰ τὴν αἴτησιν. πιστῶν δὲ τῶν καμή-
 » λων, οὐδὲν προσενέωχε τῆς μνησίαις τὰ
 » σύμβολα. γνῆς δὲ τὸ γαῖος καὶ τὴν δε-
 » σποτικὴν συγγένειαν, οὐδοκήσας, Φησὶν,
 » ὁ ἄνθρωπος, προσεκύνῃσεν τῷ Κυρίῳ, καὶ
 » εἶπεν· οὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῷ κυρί-
 » μῃ Ἀβραάμ, ὃς ἐκ ἐγκατέλιπε τὴν δι-
 » καιοσύνην αὐτῆς, καὶ τὸν ἔλεον αὐτῆς ἀπὸ
 » τῷ κυρίῃ μῃ. καὶ μετ' αὐτῶν ἦγαγε Κύ-
 » ριος εἰς τὸν οἶκον τῶ ἀδελφῆ τῷ κυρίῃ μῃ.
 » καὶ πᾶσα δὲ ἡ αὐτῆς διάλεξις τὸ οὐσεβὲς
 » κηρύττει τῆς γνώμης. καὶ μέντοι καὶ με-
 » τὰ τὴν διάλεξιν τὸν αὐτὸν σημαίνει σκο-
 » πόν. σωθεμένων γὰρ τῶν τὴν κόρην γυν-
 » ησάντων τῷ γάμῳ, οὐδὲν ἔτος προσε-
 » κύνῃσεν, Φησὶν, ἐπὶ τὴν γλῶσσαν τῷ Κυρίῳ.
 » καὶ τὰ ἐξῆς δὲ τῆς αὐτῆς ἔχειται διανοίας.
 » μὴ κατέχετε γὰρ με, Φησὶ, καὶ Κύριος
 » οὐδὲν σκετὴν τὴν ὁδὸν μῃ.

ΑΔΗΛΟΤ. Ὅτι διαφέρει δὴ ἀπλῆ
 δὴ δὴ συμβολικῆς· ὅτι ὁ δὴ δὴ ἀπλῆς ἀ-
 πλῶς, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ζητεῖ ἀποβλεῖν
 ὡς βελέται· ὁ δὲ συμβολικῶς δὴ δὴ ἀπλῆς,
 ὡς ἔχον, ἢ ἔχει, ἢ ἔξει, εὐχεται διὰ συμ-
 βόλῃ μαθεῖν. ὁ δὲ τῷ Ἀβραάμ πᾶσις ἡ-
 ξατο καὶ αὐτὸ τὸ σύμβολον δειχθῆναι, καὶ
 αὐτὴν ἐκείνῳ, ὡς εἶναι λαβεῖν εἰς γυναικῆ.
 ὡς ἐ συμβολικῶς ὁ οἰκέτης, ἀλλὰ τῷ Θεῷ
 πισθῶσας, ὡς πιστὸς ἦν ξατο.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπειδὴ δὲ τινες
 συμβολικὸν ἔφασαν τὸν οἰκέτῳ Ἀβραάμ,
 ἰσέον ὡς ὁ συμβολικὸς, ὅμοιον πρᾶγμα τῷ
 προκειμένῳ ζητεῖ. τὸ δὲ ποτίσαι, πῶς εἰ-
 κε τῇ ζητῆσιν γυναικί; ἔτι δὲ ἐκ ὠρι-
 σμὸν αἰτεῖ, ἀλλ' ἀόριστόν τε καὶ ὅμοιον· ὁ
 δὲ, τὴν αὐτὴν. ἐ δὲ ἐτέρῃ γὰρ ἑτερον
 ἠθέλε συμβαλεῖν, ἀλλ' αὐτὴν ἐκείνῳ ἰδεῖν.
 πάλιν, οἱ συμβολικοὶ ἐκ αἰτῶν ἰδεῖν τὸ δέ-
 τι, ἐδὲ ἴσασιν ὡς ὄψονται, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν
 τῷ παρόντι λυσιτελεῖν· ὁ δὲ, ὡς οὐφείλει
 λαβεῖν, ἢ μὴ. ἄλλο γὰρ ἀπλῶς δὴ δὴ,
 καὶ ἄλλο συμβολικῆς δὴ δὴ. ἢ μετὰ τὸ δέ-
 τι, ὡς ἀγαθὸν ἐξαιτεῖ· ἢ δὲ, ὡς ἔχον, ἢ ἔχει,
 ἢ ἔξει, εὐχεται διὰ συμβόλῃ μαθεῖν. ἐ
 συμβολικὸς ἄρα· πισθῶσας δὲ τῷ Θεῷ
 Ἀβραάμ, ἦν ξατο.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Παρεκάλει ὁ παῖς δι' ὁ-
 χῆς Θεὸν γενέσθαι συλλήπτορα, καὶ ἐφ'
 ὕδατι τὴν παρθεῖον δοκιμάζειν ἠθέλε.
 ἐπορεύθησαν δὲ καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐν ταῖς
 τῶν ἐθνῶν χώραις τὸ πρὸς ἐσπέραν, τῶ-
 τέστιν ἐν ἐσχάτοις ὄντος τῆς αἰῶνος καιροῖς,
 καὶ ὕδατι τὴν νοητὴν παρθεῖον ἐδοκίμαζον.
 ἐπιτηδειοτάτη γὰρ λίαν ἡ ἐκκλησία, καὶ
 ὁρῶσως ἔχουσα, πρὸς τὸ διώμαθ' αὐτῆς
 τὸν ζωοποιον ἀρυσάσθαι λόγον ἐκ τῶν πη-
 γῶν τῆς σωτηρίας, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

Ἡσ. 12. 3.

ΙΕ. Καὶ ἐγένετο πρὸς τῶ συντελέ-
 σαι αὐτὸν λαλῶντα ἐν τῇ διανοίᾳ·
 καὶ ἰδὲ Ῥεβέκκα ἐξεπορεύετο ἡ τεχ-
 θῆσα Βαθθὴλ, ἡ ὡς Μελχὰς, τῆς
 γυναικὸς Ναχωρ, ἀδελφῆ δὲ Ἀ-
 βραάμ, ἔχουσα τὴν ὕδριαν ἐπὶ τῶν
 ὤμων αὐτῆς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Κατὰ τὸ, ἔτι σὲ
 λαλῶντος, ἐρῶ, ἰδὲ πάρεμι. ἔτι σὲ
 γαῖς δικαίων δὴ δὴ. Καὶ μετ' ἑτέρῃ. Διαδρα-
 γμῶν δὲ καὶ δὴ δὴ, μὴ αἰδητικῶς
 ἀφιστάσθαι τὴν καρδίαν τῷ ἐτά-
 ζοντι καρδίας καὶ νεφρῶς. πρὸ τῆς γὰρ
 αὐτὸν συντελέσαι, Φησὶ, λαλῶντα ἐν τῇ
 διανοίᾳ. τὸ δὲ, ἐν τῇ διανοίᾳ, ὡς βέλους,
 ὡς μὴ κείμενον ἐν τῷ ἐβραϊκῷ· ὅμως καὶ
 διὰ τῶν ἐξῆς τὸτο παρίσταται. Φησὶ γὰρ,
 καὶ ἐγένετο πρὸς τῶ συντελέσαι με λαλῶ-
 ντα ἐν τῇ διανοίᾳ.

ΑΔΗΛΟΤ. Ῥεβέκκα ἐρμηνεύεται ὑπο-
 μονὴ πολλή· Βαθθὴλ, αἰνικός Θεῷ.

ΙΣ. Ἡ δὲ παρθεῖνος ἦν καλὴ τῇ
 ὄψει σφόδρα· παρθεῖνος ἦν· ἀνὴρ ἐκ
 ἔγνω αὐτήν. καταβάσα δὲ ἐπὶ τὴν
 πηγὴν, ἐπλησε τὴν ὕδριαν αὐτῆς,
 καὶ ἀνέβη.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ναὶ μὴ τὴν κα-
 τάτε σῶμα κατὰτε ψυχὴν ἀγνείαν, ὡς
 μέτεσιν ὁ γνωστικὸς, ὁ πάνσοφος Νωῦς
 ὑπρεπῶς τῇ ἐπαναλήψει χρησάμενος,
 ἐμύνησε, τὸ ἀδιάφθορον τῆς σῶματος
 τῆς τε ψυχῆς διαγράφων ἐπὶ τῆς Ῥεβέ-
 κας ὡς πῶς· ἢ δὲ παρθεῖνος ὡς καλὴ·
 ἀνὴρ ἐκ ἔγνω αὐτὴν. Ῥεβέκκα δὲ ἐρμη-
 νεύεται Θεῷ δόξα· Θεῷ δὲ δόξα ἀφθαρ-
 σία. αὐτὴ ἡ τῷ ὄντι δικαιοσύνη, μὴ πλεο-
 νεκτεῖν πατέρῳ, ὅλον δὲ εἶναι ἡγιασμένον
 νεὼν τῶ Κυρίῳ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διαγράψαι τὸ
 κάλλος, ἵνα μάλλον τὴν σωφροσύνην θαυ-
 μάσωμεν. ἀνὴρ γὰρ Φησὶ τοιαύτῳ ἔσαν,
 ἐκ ἔγνω. ὁ καὶ ἐπὶ τῷ Ἰωσήφ πεποίηκεν
 ἡ Γραφή. ἐ τὸ κάλλος γὰρ πάντως ἀσελ-
 γές, ὡς ἐδὲ σῶφρον ἢ ἀμορφία. ἐ σῶμα
 γὰρ τέτων, ἀλλ' ἡ προαίρεσις αὐτίον. δι-
 πλασιάζει δὲ τὸ, παρθεῖνος ὡς, τὸ κατ'
 ἄμφω σῶφρον ἐμφαίνουσα. ἐσὶ γὰρ ἀσελ-
 γαῖς διεφθάρθαι ψυχῶν, ἀπερῶν τῶ
 σῶματος μόνοντος· αὐτὴ δὲ καὶ προῖσα
 ἐνταῦθα τοσαῦτοι σιωέροντες, καὶ ὕδωρ μέ-
 νη, καὶ μὴδὲ οἶκοι λανθάνουσα, καὶ τοσά-
 τον οὐκ εἶδης, καὶ μόνη, πρὸς ἄνδρα γυναικὶ
 ἐκ ἔλαβε. τοιαύτῳ ὁ Παῦλος ζητεῖ, ἵνα
 ἡ ἀγία καὶ σῶματι καὶ πνύματι.

ΙΖ. Ἐπέδραμε δὲ ὁ παῖς εἰς συ-
 νάντησιν αὐτῆς· καὶ εἶπε, πότισόν-
 με μικρὸν ἐκ τῆς ὕδριος σῆς.

ΙΗ. Ἡ δὲ εἶπε, πῖε κύριε. καὶ
 ἔσπευσε, καὶ καθεῖλε τὴν ὕδριαν ἐπὶ
 τὸν

τὸν βραχίονα αὐτῆς, καὶ ἐπότισεν αὐτὸν, ἕως ἐπαύσατο πίνων. Καὶ εἶπε, καὶ ταῖς καμήλοις σε ὑδρεύσομαι, ἕως ἂν πᾶσαι πίωσι.

ΛΗΛΟΥΤ. Πλέον διέλαμπε ἐπὶ τῇ κατὰ ψυχὴν σωφροσύνῃ. ὅρα δὲ καὶ τὸ Φιλόξενον αὐτῆς, μὴ μόνον δέσσης τὸ αἰτηθῆναι, ἀλλὰ καὶ πλέον παραχέσης.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀμφω δὲ δηλῆται καὶ Φιλοξενία καὶ σωφροσύνη. ἡ μὲν, ἐκ τῆς μὴ δραμεῖν καὶ προσειπεῖν πρωτῶ τὸν ἄνδρα· ἡ δὲ, ἐκ τῆς τοσαύτης σπουδῆς, καὶ καρτερίας Φιλοτίμου. καὶ ἑξέτερον ἐτέρω γέγονεν ἐμποδῶν. ἀξία δὲ τῆς οἴκῃ Ἀβραάμ ἡ τοσαύτη τῆς Ῥεβέκκας σπουδῆ. κακεῖ γὰρ ἐπὶ τῇ τῶν παραδόξων ἐξίνων ὑποδοχῇ, τοσαύτη ἡ ἡ σπουδῆ. εἰ δὲ καὶ ὕδωρ τὸ δοθῆναι, ἀλλ' ὅπερ εἶχε, παρέχετο. ἐκ ἐν πλήθει γὰρ δώρων, ἐν προαιρέσει δὲ τὸ Φιλόξενον. καὶ ψυχρὸν γὰρ ποτήριον ἐπήνεσεν ὁ Θεός, καὶ τὰ δύνω τῆς χήρας λεπία. αὕτη δὲ καὶ τοσαύτῃ ἐπεδείχθητο προθυμίαν ἔργῳ καὶ λόγῳ. ἐστὶ γὰρ ποιεῖν μὲν, ἀηδῶς δὲ τοῖς αἰτῶσιν ὑπηρετεῖν. καὶ μιμεῖται τὸν Ἀβραάμ, κύριον εἰπόντα τῆς ἐξίνης, καὶ μὴ ἐρωτήσαντα πόθεν καὶ τίνες. ὁ καὶ αὕτη ποιεῖ περιέργον ἑδόν, τὸ δὲ ποθέμενον μόνον ἀνύστα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥΤ. Ἐπότιζε δὲ ἡ Ῥεβέκκα καὶ αὐτὸν τὸν οἰκέτῳ, καὶ τὰς καμήλας. καὶ ὁ μὲν οἰκέτης τύπος ἂν νοοῖτο νυνὶ τῶν ἐξ Ἰσραὴλ. ἄνθρωποι γὰρ οἱ νόμον ἔχοντες ἤδη παιδαγωγὸν, καὶ ὡς ἐν σκιάῃ μὲν ἔτι τὸ Χριστὸν μυήριον, πλὴν ἐκ ἀμυσάγωγοι παντελῶς. κήλων δὲ ἀλόγων ἑδόν διαφέροντες οἱ ἐξ ἐθνῶν, οἱ καὶ ταῖς καμήλοις παρεικάζοντ' ἂν εἰκότως. ἀνίερον γὰρ κατὰ νόμον τὸ ζῶν. τοῖσιν δὲ δὴ πάντες οἱ μήπω Θεὸν εἰδότες τὸν φύσει τε καὶ αἰληθῶς. ἱκανωτάτη δὲ ἐν κατάρδῃ ἡ ἐκκλησία τοῖς ἱεροῖς τε καὶ θείοις νόμοις τῆς ἐξ Ἰσραὴλ ἡκοντας καὶ τῆς ἐξ ἐθνῶν κεκλημένους. ἐπειδὴ δὲ τοιαύτῳ ἔσαν οἱ μαθηταὶ τεθέανται τὴν παρθερίον, ψευδαῖς τε αὐτῶν κατηγαλίζον ὁδὸς, καὶ μὲντοι καὶ τὸν ἐν ὡς προσέθεντο κόσμον· τῆς λαμπρᾶν ἀπετέλουν, καὶ ὑπρεπεσάτω τοῖς εἰς ὁδοποιῶν ἀντήμασι. κεκοσμημένη γὰρ ἀκοή παραδηλώσειν ἂν τὸ ὁδοποιῶν. περιφανῆ δὲ ὡπερ παρειακάζον καὶ τοῖς ἐξ ἔργων, ἥτοι χερῶν κατορθώμασι.

κ. Καὶ ἔσπευσε, καὶ ἐξεκένωσε τὴν ὑδρίαν εἰς τὸ ποτιστήριον· καὶ ἔδραμεν ἔτι ἐπὶ τὸ Φρέαρ ἀντλήσαι ὕδωρ· καὶ ὑδρεύσατο πάσαις ταῖς καμήλοις.

ΛΗΛΟΥΤ. Τὸ αὐτὸ ὕδωρ πρότερον μὲν ἐν πηγῇ ὠνομάσθη εἶναι, νυνὶ δὲ ἐν Φρέατι. καὶ τάχα τοῖς μὲν ἀρχομένοις,

Α πηγῇ ἐστὶ· τοῖς δὲ ἤδη βαδινῶν διωαμείαις τὰς λόγους, Φρέαρ ἡ πηγὴ γίνεται. τῆτο δὲ πολλαχῶς τηρήσεις, τὸ, πηγῇ καὶ Φρέαρ ταυτὸν ὀνομάζεσθαι, ὡπερ καὶ ἐν τῷ περὶ τῆς Σαμαρείτιδος λόγῳ.

κα. Ὁ δὲ ἄνθρωπος κατεμάνθανεν αὐτήν· καὶ παρεσιώπα τῇ γυνάμιν εὐώδωκε Κύριος τὴν ὁδὸν αὐτῆς, ἡ ἔ.

Β ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστὶ, κατεμάνθανεν αὐτήν; Αὐτὰ τὰ ῥήματα τῆς κόρης κατενόει, τὸ βλέμμα, τὴν βᾶδισιν, τὸ χῆμα, τὰ ἄλλα ἅπαντα, καὶ ἀνέμενον ἰδεῖν, εἰ εὐώδωκε Κύριος τὴν ὁδὸν αὐτῆς, ἡ ἔ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ δὲ καταμάνθανων, ἐθαύμαζεν αὐτῆς τῶν ἀρετῶν τὰ κινήματα, ἑδόν ὁρῶν ἀσελγές, ἡ βλακικόν, ἡ πικρόν.

Γ κβ. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἐπαύσαντο πᾶσαι καὶ καμήλοι πίνουσαι, ἔλαβεν ὁ ἄνθρωπος ἐνώτια χρυσᾶ ἀνὰ δίδραχμον ὀλκῆς, καὶ δύνω ψέλλια ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς· δέκα χρυσῶν ὀλκῆ αὐτῶν. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτήν, καὶ εἶπε, θυγάτηρ τίνος εἶ; ἀνάγγειλόν μοι, εἰ ἐστὶ παρὰ τῷ πατρίσιν τόπος ἡμῶν καταλύσαι.

κδ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, θυγάτηρ Βαθθελείμ ἐγὼ τῇ Μελχὰς, ὃν κε. ἔτεκε τῷ Ναχώρ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, καὶ ἄχυρα καὶ χορτάσματα παρ' ἡμῶν, καὶ τόπος τῇ καταλύσαι.

Ε ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει καὶ ἐνταῦθα τῆς κόρης τὴν ἀπόκρισιν. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῇ ὕδατος καὶ μόνον τὸ αἰτηθῆναι παρέχετο, ἀλλὰ μετὰ τὸ πιεῖν αὐτὸν, καὶ ταῖς καμήλοις ὑδρεύσατο· ἔτω καὶ ἐνταῦθα, πυθομένη τῇ παιδός, εἰ ἐστὶ μόνον τόπος, καὶ τίνος ἡ θυγάτηρ, φησὶν ἡ κόρη· θυγάτηρ εἰμὶ Βαθθελὴλ τῇ Μελχὰς, ὃν ἔτεκεν αὐτῷ Ναχώρ. λέγει καὶ τὸν πατέρα, καὶ τὸν πάππον, ἵνα γνωρίσας ἐκείνος, προθυμότερος γινῆται. ὅρα δὲ γνωμοσιώῃ τῆς παιδός. περὶ τῇ πατρὸς ἐρωτηθεῖσα, καὶ μόνον τῆτο καταμινύει, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρὸς τὸν πατέρα. καὶ πυθομένη, εἰ ἐστὶ τόπος μόνον καταλύσαι, φησὶν· καὶ μόνον τόπος, ἀλλὰ καὶ ἄχυρα, καὶ χορτάσματα πολλὰ παρ' ἡμῶν.

κε. Καὶ εὐδοκήσας ὁ ἄνθρωπος, ὠρεσεκύνησε τῷ Κυρίῳ.

Ζ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εὐδοκήσας, φησὶν, ὁ ἄνθρωπος προσεκύνησε τῷ Κυρίῳ. ἡδὲ ἐπὶ τοῖς γνωσθεῖσιν, ἐπὶ τοῖς εἰρημενοῖς παρὰ τῆς παιδός· προσεκύνησε τῷ Κυρίῳ, τὴν ὁδοποιῶν ἀντήμασι, καὶ τῷ δεσπότη, τῷ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα

τέρα (1) εὐνοίαν, τοσαύτῃ καὶ περὶ αὐτὸν ἐπιδειξαμένῳ τῷ κηδεμονίαν, καὶ ἔτω πάντα μετ' ὀκολίας αὐτῷ κατόδο-
δῶσαντι.

κζ. Καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῶ κυρίῳ μου Ἀβραάμ, ὃς ἐκ ἐγκατέλιπε τὴν δικαιοσύνην αὐτῆς, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τῶ κυρίῳ μου Ἀβραάμ. ἐμὲ εὐώδωκε Κύριος εἰς οἶκον τῶ ἀδελφῶ τῶ κυρίῳ μου.

κη. Καὶ δραμῆσα ἡ παῖς, ἀνήγγειλεν εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτῆς κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς δι' ἐκάστη τῶν παρ' αὐτῆς γινομένων δείκνυσιν τὸ πρόθυμον τὸ περὶ τῷ φιλοξενίαν, διὰ τῶ δρόμου, διὰ τῶν ῥημάτων, διὰ τῆς ἐπιεικείας. ἔδραμε, γάρ Φησι, καὶ ἀ-
πῆγγειλεν εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐ-
τῆς κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα. πάντα ἅπερ ἤκουσε παρὰ τῶ παιδὸς, ἐγνώρισε τοῖς γονεῦσι.

κθ. Τῇ δὲ Ῥεβέκκᾳ ἀδελφὸς ἦν, ὃ ὄνομα Λάβαν. καὶ ἔδραμε Λάβαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔξω ἐπὶ τὴν πη-
λ. γὴν. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα εἶδε τὰ ἐνώ-
τια καὶ τὰ ψέλλια ἐν ταῖς χερσὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, καὶ ὅτε ἤκουσε τὰ ῥή-
ματα Ῥεβέκκας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, λευγῆς, ἔτω λευκὰ μοι ὁ ἄν-
θρωπος· καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἄνθρω-
πον ἐσηκότες αὐτῆς ἐπὶ τῶν καμήλων ἐπὶ τῆς πηγῆς.

λα. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, δεῦρο ἐ-
σελθε, εὐλογητὸς Κύριος· ἵνα τί
ἐσηκας ἔξω; ἐγὼ δὲ ἠτοίμακα τὴν
οἰκίαν, καὶ τόπον ταῖς καμήλοις.
λβ. Εἰσῆλθε δὲ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν οἰ-
κίαν· καὶ ἀπέσαξε τὰς καμήλας,
καὶ ἔδωκεν ἄχυρα καὶ χορτάσματα
ταῖς καμήλοις, καὶ ὕδωρ νίψασθαι
τοῖς ποσὶν αὐτῆς, καὶ τοῖς ποσὶ τῶν
ἀνδρῶν τῶν μετ' αὐτῆς.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα καὶ τῶ-
τον ὀλογῶντα Κύριον ἐπὶ τῇ παρθεσίᾳ τῆς
ἐκείνης, καὶ πρὸ τῆς διὰ τῶν ἔργων φιλο-
ξενίας πολλῷ τῷ προτροπῷ ἐπιδεικνύ-
μενον. Καὶ μετ' ὧν. Ὅρα πῶς καὶ ἐπὶ
τῆς πλάνης ἐχόμενοι, περὶ τῷ φιλο-
ξενίαν ἦσαν πολλῷ τῷ σκεδῶν ἐπιδει-
κνύμενοι.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ὀλογῶντος Κύ-
ριος· ἵνα τί ἐσηκας ἔξω; τὸ ἐβραϊκὸν ἔχει,

Α, ἡνυλογημένος ὑπὸ Κυρίου. ἔτω καὶ τὸ με-
τεμνήθη. καὶ ὠργίσθη ἀπὸ ἐβραϊκῆς τύ-
πας ἐρμηνεύειν, τραχέως νοεῖται.

λγ. Καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς ἄρ-
τας φαγεῖν. καὶ εἶπεν, ἔμὴ φαῖω,
ἕως τῶ λαλήσαί με τὰ ῥήματά μου. καὶ
εἶπε, ἀλάησον.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἶδες πῶς ὡς ἐρηγορῶς
Β καὶ νήφων;

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θαυμαστὸς δὲ πά-
λιν τῆς ὀσεβῆς ὑπεργίας ὁ παῖς. πρὶν
γάρ τι φαγεῖν, τὸ τῶ δεσπότης προβάλλε-
ται πρόσαγμα.

λδ. Καὶ εἶπε, παῖς Ἀβραάμ
ἐγὼ εἰμι.

λε. Κύριος εὐλόγησε τὸν κύριόν-
Γ μου σφόδρα, καὶ ὑψώθη· καὶ ἔδω-
κεν αὐτῷ πέρβαρα καὶ βόας, χρυ-
σίον καὶ ἀργύριον, παῖδας καὶ παι-
λδ. δίσκας, καμήλας καὶ ὄνας. Καὶ
ἔτεκε Σάρρα ἡ γυνὴ τῶ κυρίῳ μου υἱόν,
ἕνα τῷ κυρίῳ μου μετὰ τὸ γηράσαι
αὐτήν. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πάντα ὅσα
ἦν αὐτῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸν πλεόν λέγει, ἔχ' ἵνα
Δ δείξῃ εὐπορον, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ Θεοῦ εἰληφεν.

ΙΩΑΝΝΟΥ. Καὶ τὸν τόκον τῶ Ἰσαάκ
ἀπὸ τῆς τῶ Θεοῦ ὀνοίας φάσκει γεγονέ-
ναι, καὶ κατὰ φύσεως ἀκολοθίαν. (2)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ μὲν οἰκέτης τῶ Ἀ-
βραάμ ἀφηγείτο τοῖς αὐτοῖς χαίρειν τῶ οἰκίᾳ
δεσπότης τὸν πλεόν, καὶ ὅτι μόνον αὐτῷ
ἡγαπημένον ἔχει τὸν κληρονόμον. μεμυ-
σαγωγῆκας δὲ τὰ ἔθνη καὶ οἱ θεσπέσιοι
μαθηταί, τὸν τῶ Θεοῦ καὶ πατρός κληρῶ-
Ε τοντες πλεόν, τῷ ἐλπίδᾳ, τῷ ζῶντι,
τὸν ἀγιασμόν· εἰς δὲ ὅτι καὶ μόνος ὁ υἱὸς
κατὰ φύσιν, καὶ ἀληθῶς Χριστός, ὃς καὶ
τῶν ὄλων τέλειται κληρονόμος, ἀπήγγε-
λον ἀναργῶς.

λς. Καὶ ὤρευσέ με ὁ κύριός μου,
λέγων, ἔλθ' ἡ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου
Ζ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναανίων,
μεθ' ὧν ἐγὼ οἰκῶ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν.

λη. Ἀλλ' εἰς τὸν οἶκον τῶ πατρός μου πο-
ρεύσ' ἡ, καὶ εἰς τὴν φυλὴν μου, καὶ λή-
ψ' ἡ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ἰσαάκ ἐκείθεν.

λθ. Εἶπα δὲ ἐγὼ, μήποτε ἐπορεύσεται
μ. ἡ γυνὴ μετ' ἐμῶν. Καὶ εἶπέ μοι, Κύ-
ριος ὁ Θεός, ὡς εὐηρέτησα ἐναντίον
αὐτῆς, αὐτὸς ἀποσελεῖ τὸν Ἀγγε-
λὸν αὐτῆς μετὰ σῶς, καὶ εὐοδώσει τὴν
ὁδόν.

(1) Ὁρῶν. τῷ πρὸς τὸν πατριάρχην.

(2) Εἶτα ἐπειδὴ διηγῆσατο τῶ δεσπότης τῷ περιφάνειαν, τῶ Ἰσαάκ τὸν τόκον, λέγει λοιπὸν κτ.
Ταῦτα μὲν ὁ Χρυσός. ὡς κ.φ. κ.δ. τῆς γεν.

οδόν σου. καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ
μα. ἐκ τῆς Φυλῆς μου, καὶ ἐκ τῆς οἰκῆς
μα. τῆς πατρὸς μου. Τότε ἀθῶος ἔσῃ ἀπὸ
τῆς ἀρεῆς μου· ἡνίκα δὲ εἰς τὴν ἐμὴν Φυλὴν, καὶ μή σοι δῶσι,
καὶ ἔσῃ ἀθῶος ἀπὸ τῆς ὀρκισμῶς μου.
μβ. Καὶ ἐλθὼν σήμερον ἐπὶ τὴν πηγὴν,
εἶπα, Κύριε ὁ Θεὸς τῶ κυρίου μου Ἀβραάμ,
εἰ σὺ εὐδοοῖς τὴν ὁδόν μου, ἢ
μγ. ἐγὼ πορεύομαι εἰς αὐτήν· Ἰδὲ ἐγὼ
ἐφῆσκα ἐπὶ τῆς πηγῆς τῆς ὕδατος,
αἱ δὲ θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων τῆς
πόλεως ἐξελεύσονται ὑδρεύσασθαι
ὑδωρ· καὶ ἔσται ἡ παρθένος, ἢ ἂν ἐγὼ
εἶπω, πότισόν με μικρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς
μδ. ὑδρίας σου, Καὶ εἶπη μοι, καὶ σὺ
πίε, καὶ ταῖς καμήλοις σου ὑδρεύσο-
μαι· αὕτη ἡ γυνὴ ἣν ἡτοίμασε Κύριος
τῷ ἑαυτῆς θεράποντι Ἰσαάκ· καὶ ἐν
τῷ τῷ γνώσονται, ὅτι πεποίηκας ἔλεος
με. τῷ κυρίῳ μου Ἀβραάμ. Καὶ ἐγένε-
το πρὸς τῆς με συντελέσαι λαλῶντα ἐν
τῇ διανοίᾳ, εὐθύς Ῥεβέκκα ἐξεπο-
ρεύετο ἔχουσα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῶν
ῶμων· καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ
ὑδρεύσατο. εἶπα δὲ αὐτῇ, πότισόν-
με. Καὶ ἀπεύσασα, καθεῖλε τὴν
ὑδρίαν ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτῆς ἀφ'
ἑαυτῆς, καὶ εἶπε, πίε σὺ, καὶ τὰς
καμήλας σου ποτιῶ. καὶ ἔπιον, καὶ
μζ. ταῖς καμήλας ἐπότισε. Καὶ ἠρώτη-
σα αὐτήν, καὶ εἶπον, τίος εἰς θυγά-
τρε; ἀνάγγελόν μοι· ἢ δὲ ἔφη, θυ-
γάτρε Βαθὴλ εἰμι ἐγὼ τῆς ἡς Να-
χωρ, ὃν ἔτεκεν αὐτῷ Μελχὰ. καὶ
μη. περιέθῃκα αὐτῇ τὰ ἐνώτια, καὶ τὰ
ψέλλια περὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς. Καὶ
εὐδοκήσας, προσεκύνησα τῷ Κυρίῳ·
καὶ εὐλόγησα Κύριον τὸν Θεὸν τῶ
κυρίου μου Ἀβραάμ, ὃς εὐώδωσέ με
ἐν ὁδῷ ἀληθείας λαβεῖν τὴν θυγα-
τέραν τῶ ἀδελφῶ τῶ κυρίου μου τῷ
υἱῷ αὐτοῦ.

μθ. Εἰ ἔν ποιεῖτε ὑμεῖς ἔλεος καὶ
δικαιοσύνην πρὸς τὸν κύριόν μου, ἀ-
παγγέλατέ μοι· εἰ δὲ μὴ, ἵνα ἐπι-
σρέψω εἰς δεξιά, ἢ εἰς ἀριστερά.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, ἵνα ἐπιστρέψω
» εἰς δεξιά, ἢ ἀριστερά, ἀντὶ τῆς ζητήσω αὐ-
τῷ γυναῖκα ὅταν εἰς εὖρω.

ν. Ἀποκριθεὶς δὲ Λάβαν καὶ Βα-
θὴλ, εἶπαν, παρὰ Κυρίου ἐξήλθε
τὸ πρῶταγμα τῷτο, ὃ δυνήσόμεθα
ἐν ἀντεπεῖν κακὸν καλῷ.

Α Ο ΣΥΓΓΡΑΣΤΗΣ. Οὐ δυνήσόμεθα εἰπεῖν κα-
λὸν, ἢ κακόν.

να. Ἰδὲ Ῥεβέκκα ἐνώπιόν σου· λα-
βὼν ἀπότηρε· καὶ ἔσω γυνὴ τῷ υἱῷ
τῶ κυρίου σου, καθὰ ἐλάλησε Κύριος.

» ΑΔΗΛΟΥ. Καθὰ ἐλάλησε Κύριος.
τὸ βέλημα τῶ Θεῷ καὶ τῷ οἰκονομίαν,
λόγον καλεῖ.

Β νβ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἀνῆσαι τὸν
παῖδα τῶ Ἀβραάμ τῶν ῥημάτων αὐ-
τῶν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν
τῷ Κυρίῳ. Καὶ ἐξενέγκας ὁ παῖς
σκεύη ἀργυρεῖα καὶ χρυσᾶ, καὶ ἱμα-
τισμόν, ἔδωκε Ῥεβέκκα. καὶ δῶρα
ἔδωκε τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς. (1)

ΑΔΗΛΟΥ. Δεῖ γὰρ πάσης πράξεως
καθαρὰς ἄρχειν τῷ πρὸς Θεὸν ὀψαρι-
σίαν, ἢ τιμῶν. διὰ τῷτο ὁ παῖς προσκυνεῖ
πρῶτον, ἅτα χαρίζεται τὰ δῶρα.

νδ. Καὶ ἔφαγον, καὶ ἔπιον αὐτοὺς
καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτῶ ὄντες, καὶ
ἐκοιμήθησαν· καὶ ἀναστὰς τὸ πρῶτον
εἶπεν, ἐκπέμψατέ με, ἵνα ἀπέλθω
πρὸς τὸν κύριόν μου.

νε. Εἶπαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς,
Δ καὶ ἡ μήτηρ, μενάτω ἡ παρθένος
μετ' ἡμῶν ἡμέρας ὡσεὶ δέκα, καὶ
νς. μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεται. Ὁ δὲ εἶ-
πε πρὸς αὐτὰς, μὴ κατέχετέ με·
καὶ γὰρ Κύριος εὐώδωσε τὴν ὁδόν μου·
ἐκπέμψατέ με, ἵνα ἀπέλθω πρὸς
τὸν κύριόν μου.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ ἀνέχεται δὲ
Ε λεγόντων, μενάτω μετ' ἡμῶν ἡ παρθέ-
νος ἡμέρας ὡσεὶ δέκα. τῷτο γὰρ εἰς ἀν-
τίον τῷ, ἰδὲ ἡ Ῥεβέκκα ἐνώπιόν σου, λα-
βὼν ἀπέλθε. ὅταν ἐγνωκε τὸ τῆς ἡδῆς
ἀλλότριον. ἄλλως τε καὶ ὡς παρθένος ὑπη-
ρέτης ἐπέγεται.

νζ. Οἱ δὲ εἶπαν, καλέσωμεν τὴν
παῖδα, καὶ ἐρωτήσωμεν τὸ σῶμα αὐ-
νη. τῆς. Καὶ ἐκάλεσαν Ῥεβέκκαν, καὶ
εἶπαν αὐτῇ, πορεύσῃ μετὰ τῶ ἀν-
θρώπου τῷτο; ἢ δὲ εἶπε, πορεύ-
σομαι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Καὶ ἠρωτᾷτο καὶ ἡ παρ-
θένος, εἰ συμβαδιεῖται τῷ οἰκέτῃ προθύ-
μως· ἢ δὲ, κατένδυσεν ὀψύς. ἐτοιμοτά-
τη γὰρ λαν ἢ ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησία, μο-
νοναχὶ δὲ καὶ θερμῇ τῷ ἀγαπήσιν τῷ εἰ
Χριστῷ. καὶ μαρτυρεῖ γράφων ὁ θεοπέσιος
Δαβὶδ περὶ τῆς ἐξ ἐθνῶν ἀγάλης· τῷ
» ἐτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέχε
» τὸ εἰς αὐτῶν.
νθ. Καὶ

(1) Τὸ, καὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ὃ καὶ τῷ αὐτῷ καὶ.

νθ. Καὶ ἐξέπεμψαν Ῥεβέκκην τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς, καὶ τὸν παῖδα τῷ Ἀβραάμ, καὶ τὸς μετ' αὐτῆς.

ΑΚΥΛΑΣ Φησὶ καὶ τὴν τιτθὴν αὐτῆς.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ καὶ τὴν τροφὸν αὐτῆς.

Ξ. Καὶ εὐλόγησαν Ῥεβέκκην τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, καὶ εἶπαν αὐτῇ, ἀδελφὴ ἡμῶν εἰ· γίνε εἰς χιλιάδας μυριάδων, καὶ κληρονομήσῃ τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντίων.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς καὶ ἔτοι ἀγνοῶντες σημαίνουσι τῇ κόρῃ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, τῷ Θεῷ τὴν διάνοιαν αὐτῶν πρὸς τὸτο κατοδοῶσαντος. ἀμφότερα γὰρ αὐτῇ προμηνύουσιν, ὅτι καὶ εἰς χιλιάδας μυριάδων ἔσται, καὶ ὅτι κληρονομήσῃ τὸ σπέρμα αὐτῆς τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντίων. εἶδες διὰ πάντων δεικνυμένῳ εὐαγγελίῳ τῷ Θεῷ τὴν πρόνοιαν, πῶς καὶ διὰ τῶν ἀπίστων προμηνύεται τὰ μέλλοντα οἰκονομεῖ ὁ τῶν ἀπάντων δεσπότης;

Ξα. Ἀναστᾶσα δὲ Ῥεβέκκα καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς, ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς καμήλας, καὶ ἐπορεύθησαν μετὰ τῷ ἀνδρώπῳ. καὶ ἀναλαβὼν ὁ παῖς τὴν Ῥεβέκκην, ἀπῆλθεν.

Αἱ ἄβραι. Ἀκύλας, παιδίσκαι· Σύμμαχος, κοράσια.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες ὅταν ἀγεται νύμφῳ ὁ πατριάρχης; ὑδροδομένῳ, καὶ τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῶν ὤμων φέρονσαν, καὶ νῦν πάλιν ἐπιβάσαν ἐπὶ τὰς καμήλας. ἔδαμῃ ἡμίονοι ἀσγύρω περιλαμπόμενοι τὰς τραχήλας, ἔδε οἰκετῶν ἐσμὸς, ἔδε ἡ πολλὴ βλακεία ἡ νῦν γινομένη, ἀλλὰ τοσαύτη ἡ τῶν παλαιῶν γυναικῶν ἡ ἀνδρεία, ὥς καὶ ἐπὶ τὰς καμήλας αὐτὰς ἐπιβαίνειν, καὶ ἔτι οδοιπορεῖν.

Ξβ. Ἰσαὰκ δὲ ἐπορεύετο διὰ τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ Φρέαρ τῆς ὀράσεως· αὐτὸς δὲ κατῴκει ἐν τῇ γῇ τῇ παρὰ Λίβα.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πρέπασα πορεία τῷ ἀγίῳ, διὰ μὲν τὴν πολλὴν ἀναχώρησιν πορευομένῳ διὰ τῆς ἐρήμου, διὰ δὲ τὴν εἰς Θεὸν θεωρίαν πορευομένῳ κατὰ τὸ Φρέαρ τῆς ὀράσεως.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Νῦν μὲν ἐν πορεύεται κατ' αὐτὸ πρὶν λαβεῖν τὴν Ῥεβέκκην, καὶ πρὶν εὐλογηθῆναι ὑπὸ τῷ Θεῷ, ἐξῆς δὲ καὶ κατοικεῖ παρ' αὐτῷ.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Φρέαρ ὀράσεως καλεῖται (1) ἀπὸ τῷ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὴν Ῥεβέκκην ἀλλήλας ἐκεῖ θεάσανται. (2)

Α Ξγ. Καὶ ἐξῆλθεν Ἰσαὰκ ἀδολεσχῆσαι εἰς τὸ πεδῖον τὸ παρὰ δέλης· καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῆς, εἶδε καμήλας ἐρχομένας.

ΑΚΥΛΑΣ. Τὸ, ἀδολεσχῆσαι, ὁμιλῆσαι ἐν χώρᾳ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Προσλαλήσαι ἐν τῷ ἀγρῷ.

Β ΛΑΗΛΟΥ. Ἐξῆλθεν ἀδολεσχῆσαι. Ἐξῆλθε κατὰ μόνας τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς ὁμιλῆσαι.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ἐξῆλθεν ἀδολεσχῆσαι πρὸς δέλης, ὁ Σύρος λέγει· ἦρχετο ὁ Ἰσαὰκ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας, καὶ ἦλθεν Ἰσαὰκ ἐκ τῆς γῆς, καὶ παρῆσι δέλη. ὁ δὲ Ἑβραῖος τὸ ἀδολεσχῆσαι, παῖς· καὶ Φησὶ· καὶ τὸ χωρίον καὶ τὴν γλῶσσοις λέγει.

Γ * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐξελθεῖν δὲ τῶν γῆνων τὸν μέλλοντα περὶ τῶν θείων ὁμιλεῖν· ὅπερ ἀδολεσχῆσαι νῦν ὠνόμασεν. ἐπρόσκειται δὲ τίνι εἰκότως, ἐπεὶ μηδὲ ἀνθρώπῳ ἡ τοιαύτη ὁμιλία γίνεσθαι· ἀλλ' ἦτοι πρὸς Θεόν, ἢ αὐτῷ τινὸς πρὸς ἐαυτόν.

Δ *** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ δὲ πρὸς δέλης σύμβολόν ἐστι τῆς μόλις ἐπὶ γῆρας δύνασθαι τινα ἐξελθόντα μετὰ καταλήψεως τῶν θείων ὁμιλεῖν.

Ξδ. Καὶ ἀναβλέψασα Ῥεβέκκα τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶδε τὸν Ἰσαὰκ· καὶ κατεπήδησεν ἀπὸ τῆς καμήλας.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπὶ καμήλᾳ δὲ κομίζει κόρῳ ἐν τρυφεράν, ἀλλ' οὐκ ἐκτῆσαν τῷ σώματι, καὶ φυσικῶς ἔχσαν ὥραν. διὸ καὶ τὸν νυμφίον ὥς εἶδεν, ἐπήδησεν.

Ε Ξε. Καὶ εἶπε τῷ παιδί, τίς ἐσὶν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ πορευόμενος ἐν τῷ πεδίῳ εἰς συνάντησιν ἡμῶν; εἶπε δὲ ὁ παῖς, ἔτός ἐστιν ὁ κύριός μου. ἡ δὲ λαβῆσα τὸ θέρισρον, περιεβάλετο.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θέρισρον δὲ φασὶ τὸ ὀλόσημον.

Ζ ΛΑΗΛΟΥ. Ὅρα πανταχῇ τὴν σωφροσύνην αὐτῆς, πῶς ἡ αἰχμητὴ καὶ αἰδέσιμος.

Ξς. Καὶ διηγήσατο ὁ παῖς τῷ Ἰσαὰκ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, ἃ ἐποίησεν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διατὶ δὲ ὁ παῖς ὑφ' ἑτέρου πεμφθεὶς ἐπὶ τὴν πρεσβείαν, ἑτέρῳ ἀποπρεσβύει; διηγήσατο γὰρ Φησὶ τῷ Ἰσαὰκ. Εὐαγγελίζεται τῷ πατρί, δι' ὃν ἐπέμφθη. καὶ προτέρῳ δὲ ἐνέτυχεν κατὰ ὁδόν. πάντως δὲ καὶ τῷ Ἀβραάμ εἶπεν· εἰ καὶ μὴ γέγραπται.

Ξζ. Εἰ-

(1) Τινὲς δὲ ἔτι κεκληθῆναι φασὶν ἀπὸ, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ἰδὲν. ὁ αὐτ.

ΞΖ. Εἰσῆλθε δὲ Ἰσαὰκ εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ ἔλαβε τὴν Ῥεβέκκαν, καὶ ἐγένετο αὐτῷ γυνή· καὶ ἠγάπησεν αὐτήν. καὶ παρεκλήθη Ἰσαὰκ περὶ Σάρρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διατὶ δὲ ἐκ εἰς τὸν τῷ πατρὸς οἶκον, ἀλλ' εἰς τὸν τῆς μητρὸς εἰσερχομένη λέγεται ὁ Ἰσαὰκ ἐπὶ γάμῳ; Ὅτι (1) ὁ μὲν πατὴρ πλείους ἀγαγόμενος γυναῖκας, (2) καὶ πλείους ἔσχεν οἴκους. λέγεται γὰρ. (3) οἶκος καὶ τὸ ἐκ γυναικὸς καὶ τέκνων σύστημα.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀκύλας δὲ ἐξέδωκεν, εἰσηγαγὼν αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν Σάρρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰκότως ἄρα ταύτῃ ἠγάπησεν, ἐξ ἀρετῶν τὸ φίλτρον εἰσάγουσαν, καὶ ἰκανὴν ἐμπούσασαν λήθῃ τῆς Σάρρας. ἔτω καὶ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν νυμφεύεται, καὶ τὴν παρέσαν τῶν Ἰσραηλίων προτιμήσας συνάγων, καλέσας δὲ τὴν

Α πόρῳ τυγχάνουσαν, καὶ ζήσασαν ἐν αἰδωλοῖς. ταύτῃ αὐτὰ κατεγγυήσαντος τῷ πατρὸς, καὶ διὰ τῶν δέλων Ἀποστόλων νυμφαγωγῆσαντος. ἡμεοσάμην γὰρ ὑμᾶς, 2. Κορ. 11. -- ὁ Παῦλος φησιν, εἰ ἀνδρὶ παροικίον ἀγνὴν, παραστήσαι τῷ Χριστῷ. πρὸς ἡμῶν καὶ Δαβὶδ τὸ, ἄκυσον δύγατερ, καὶ ἴδε, καὶ κλῖνον τὸ ἔσσε, καὶ ἐπιλάθῃ τῷ λαῷ σου, καὶ τῷ οἴκῳ τῷ πατρὸς σου, ὅτι ἐπιθυμῆσαι ὁ βασιλεὺς τῷ κάλλει σου. Ψαλ. 44. 10. 11.

Β * ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπειδὴ σωθήσθαι λοιπὸν ὁ Ἰσαὰκ τῇ Ῥεβέκκῃ, παρεκλήθη, φησὶ, περὶ Σάρρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. πάρεσι δὲ ἐν καὶ δι' αὐτῶν νοεῖν, ὅτι λελύπηται μὲν ὁ Χριστὸς, μόνον δὲ ἐχὶ τεθνεώσης διὰ τὴν ἀπιστίαν τῆς Ἰσραήλιν συνάγωγῆς, ἐξ ἧς καὶ αὐτὸς κατὰ σάρκα γεγέννηται. ἐπειδὴ δὲ γέγονε νυμφίος τῆς ἐκ ἐθνῶν ἐκκλησίας, κατέληξε τρόπον τινα τῆς ἐπ' ἐκείνῃ λοιπὸν κατηφείας. εἰρηται γὰρ διὰ τῶν Προφητῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἔσται ὁν τρόπον ὁφρανεθήσεται νυμφίος ἐπὶ νύμφῃ, ἔστω ὁφρανεθήσεται καὶ Κύριος ἐπὶ σοί. Ησ. 62. 5.

Κ Ε Φ. Κ Ε.

α. **Π**ροσθέντος δὲ Ἀβραάμ, ἔλαβε γυναῖκα, ἣ ὄνομα Χεττίρα. Ἔτεκε δὲ αὐτῷ τὸν Ζεμζοῦν, καὶ τὸν Ἰεκτάν, καὶ τὸν Μάδαν, καὶ τὸν Μαδαῖμ, γ. καὶ τὸν Ἰεζβαὺν, καὶ τὸν Σχέ. Ἰεκτάν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαβάν, καὶ τὸν Θαμάν, καὶ τὸν Δαιμάν. υἱοὶ δὲ Δαιμάν ἐγένοντο Ῥαγζήλ, καὶ Ναβδεήλ, καὶ Ἀσβερίμ, καὶ Δατσειμ, καὶ Λωμείμ.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Χεττίρα ἐρμηνεύεται μικροτέρα, ἢ ὑποδεερέα. Ἰεζβαὺν, ἀφ' ἧς, ἢ ἀφ' ἧς Σωῖς, Χρησόλαος. (4) Σαβάν, ἀποστροφή. Θαμάν, ἐκλειψὶς αὐτῶν, ἢ σωτελέμενοι. Δαιμάν, ἰκανὴ κρίσις, ἢ μονότης. Ῥαγζήλ, φίλος ἰχυρός, ἢ ποιμανσία Θεῷ. Ναβδαινά, δαλδίων τῷ Θεῷ. Ἀσβερίμ, ἐδραῖοι, ἢ κατ' οὐδυνόντες. Δατσειμ, σφυροκόποι.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀπὸ τῶν τέκνων Χεττίρας ἐγέννη γέγονε πλείονα, ἢ κατώκησαν τὴν Τρωγλοδύτην ἔρημον, καὶ τὴν ὑδαίμονα Ἀραβίαν, καὶ τὴν διήκυσαν τὴν τε Μαδιαντίν, καὶ πόλιν Μαδαῖμ παρακειμένην τῇ ὑπὲρ τὴν Ἀραβίαν ἐρήμῳ, ἀν-

Δ τικρὸν Φαράν, εἰς ἀνατολὰς τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. ὅθεν τὸ Μαδιαντίν ἐθνὸς ἀπὸ Μαδαῖμ υἱὸς Ἀβραάμ, καὶ Χεττίρας. ὡς εἶναι δὴλον ἐκ τούτου, ὅτι ὁ Ἰωθὴρ ὁ πενθερός Μωϋσέως ἀπόγονος τῷ τῷ Ἀβραάμ, καὶ συγγενὴς Μωϋσέως.

δ. Οἱ υἱοὶ δὲ Μαδαῖμ Γεφάρ, καὶ Ἀφέρ, καὶ Ἐνώχ, καὶ Ἀβιδρά, καὶ Σεργαμά. πάντες ἔτοι ἦσαν υἱοὶ Χεττίρας.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Γεφάρ, αἰδέης. ἢ ἐλπίων. Ἀφέρ, χῆς, ἢ γῆινος, ἢ ποδός. Ἐνώχ, χάρις σου. Ἀβιδρά, παλὸς μου ἦψος.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπὸ τῶν Ἀφέρ τῶν ἐχόντων (5) Ἀβραάμ καὶ Χεττίρας, Ἀφρικὴν κέκληται. ἰσόρηται δὲ (6) ἐν τῇ πρώτῃ λογίᾳ τῆς ἀρχαιολογίας τῷ Ἰωσήφ. (7)

Ζ ε. Ἐδωκε δὲ Ἀβραάμ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ Ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 5. Καὶ τοῖς υἱοῖς τῶν παλλακῶν αὐτοῦ ἔδωκεν Ἀβραάμ δόματα· καὶ ἐξαπέσειλεν αὐτοὺς ἀπὸ Ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἔτι ζώντος αὐτοῦ, πρὸς ἀνατολὰς εἰς γῆν ἀνατολῶν.

ΠΡΟΚΟ.

(1) Τὰ ἀπὸ τῶν διατῶν, ἄχρι τῶν, ὅτι ἐκ τῶν τῆς Αὐγ. κώδ. ἐλήφθη.

(2) Διῶμαι καὶ πλείους. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(3) Οἶκος γὰρ ἔστι μόνον τὸ οἰκοδόμημα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ γαμικῆς συζυγίας καὶ τέκνων σύστημα. ὁ αὐτ.

(4) Χρηστὸς λαός. ἐν Τόμ. 2. σελ. 39. τῆς τῆς Ῥαββ. ἐκδόσεως.

(5) Ἐγγόνες. ὁ αὐτ.

(6) Ὡς Ἰωσήφος ἐν τῷ τῆς ἀρχαιολογίας. ὁ αὐτ.

(7) Ἐν βιβλ. 1. καὶ Φ. 16.

Α ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διαφορὰν δὲ φα-
σιν ὑπαρχόντων καὶ δομάτων. τὸ μὲν
γὰρ σημαίνει τὰ κτήματα, καὶ ὅσα βέ-
βαια τῶν καμνηλῶν· δόματα δὲ, τὰ χει-
ρόδοτα, καὶ ὧν ἡ χρῆσις ἐφ' ἡμέρας.

Ζ. Ταῦτα δὲ τὰ ἔτη ἡμερῶν ζωῆς
Ἀβραάμ ὅσα ἐζησεν, ἑκατὸν ἐβδο-
μηκονταπέντε.

η. Καὶ ἐκλείπων, ἀπέθανεν Ἀ-
βραάμ ἐν γῆρῳ καλῷ πρεσβύτερος,
καὶ πλήρης ἡμερῶν· καὶ πωροτετέθη
πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

Αρι. 9. 11. 16. ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τίς ἀγνοεῖ
τῶν αἰτετυχηκότων ταῖς ἱερωτάταις βί-
βλοις, ὅτι σχεδὸν τῶν προγόνων ἑαυτῶν
πάντων ὁ σοφώτατος Ἀβραάμ ὀλιγοχρο-
νιώτατος εἰσάγεται; καὶ κείνων μὲν, οἱ μα-
κροβιώτατοι γεγονάσιν, εἰς αὐτὸν δὲ
ἀναγέγραπται πρεσβύτερος. Φασὶν ἔν οἱ
χρησμοὶ, ὅτι Ἀβραάμ ὡς πρεσβύτερος
προβεβηκώς, καὶ Κύριος ὁλόγησε τὸν
Ἀβραάμ καὶ πάντα. Τὸτό μοι δοκεῖ τῶν
προκαμειῶν αἰτίας ἀπόδοσις εἶναι, δι' ὃν
πρεσβύτερος ἐλέχθη ὁ σοφός. ἐπιφρο-
σύνη γὰρ Θεὸς τὸ λογικὸν τῆς ψυχῆς μέ-
ρος ὅταν εὖ διατεθῇ, καὶ μὴ κατ' αἶδος,
ἀλλὰ κατὰ πάσας τὰς ἐπιβολὰς ὁλογη-
θῇ, πρεσβυτέρᾳ γνώμῃ χρώμενον, καὶ
αὐτὸ δῆπν πρεσβυτέρον ἐστίν. ἔτω καὶ τὰς
συνέδρους τῆς Θεοφιλεῖς λαὸς εἰς δέκα ἐβδο-
μάων ἀριθμὸν εἰληφότας, πρεσβυτέρους
ὀνομάζειν ἔθος. λέγεται γὰρ, συναγα-
γεῖ μοι ἐβδομηκοντα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσ-
βυτέρων Ἰσραὴλ, ἔς αὐτὸς σὺ οἶδας, ὅτι
ἔτοιμαί εἰσι πρεσβύτεροι. ἔκβν ἔτις ὑπὸ τῶν
τυχόντων γέροντας νομιζομένους ὡς ἱερο-
φάντας, ἀλλ' ἔς ὁ σοφός οἶδε μόνος τῆς
τῶν πρεσβυτέρων ἡξίωσε προσρήσεως. ἔς
μὲν γὰρ ἂν ἔτος ἀποδοκιμάσῃ, κατὰ περ
ἀργυραμοιβὸς ἀγαθός, ἐκ τῆς τῆς ἀρετῆς
νομίσματος κεκιβδηλομένης, νεωτερο-
ποιοὶ τὰς ψυχὰς ἅπαντες· ἔς δ' ἂν γνω-
ρίμους ἐτελέσῃ ποιήσασθαι, δοκιμοί τε καὶ
φρόνημα πρεσβύτεροι κατὰ τὸ ἀναγ-
καῖόν εἰσι.

Ιωάν. 1. 16. * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐδεὶς κενός, πλή-
ρης ἡμερῶν μεμαρτύρηται εἶναι· ἀλλ' οἱ-
τινες λέγοισιν ἂν, ἐκ τῆς πληρώματος αὐ-
τῆς ἡμῶς πάντες ἐλάβομεν.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀβραάμ μὲν καὶ
Ἰακώβ προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν·
Ἰσαὰκ δὲ καὶ Ἰσμαὴλ πρὸς τὸ γένος αὐτῶν.
πλὴν κατ' ἐκάτερα φαίνεται, ὅτι Μωϋ-
σῆς οἶδε μάλιστα μέλλοντα αἰῶνα. εἰς
γὰρ προσίθεται τοῖς μὴ ἔσιν. ἄλλος δὲ
προσίδεσθαι φησι λέγεται λαῷ μήπω γε-
γονότι. ἀρχὴ γὰρ αὐτός καὶ προπάτωρ
τῶν γένους ἐστίν. τὸν ἔν μέλλοντα δι' αὐτὸν
γινέσθαι, ὡς ἤδη γεγονότα, χαρίζομενος
αὐτῶν τῷ Θεοπρεπῆ τῶν ἀρετῶν, ἰδρύε-
ται· ὡς καὶ λέγεσθαι, προσίδεσθαι.

9. Καὶ ἔθαψαν αὐτὸν Ἰσαὰκ καὶ
Ἰσμαὴλ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ εἰς τὸ σπή-
λαιον τὸ διπλὸν, εἰς τὸν ἀγρὸν Χε-
βρών, τὸ τῷ Σαὰρ τῷ Χετλαίῳ, ὅς ἐστιν
ἀπέναντι Μαμβρῇ.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐφρών, χῆς, ἡ γῆ-
νος, ἡ σποδός· Σαὰρ, μεσημβρία· Μαμ-
βρῇ, ἀπὸ ὁράσεως.

Β 1. Τὸν ἀγρὸν καὶ τὸ σπήλαιον, ὃν
ἐκτίσαστο Ἀβραάμ παρὰ τῶν υἱῶν τῷ
Χέτ· ἐκεῖ ἔθαψαν Ἀβραάμ, καὶ
Γ 1α. Σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ἐγένε-
το δὲ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἀβραάμ,
εὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὸν Ἰσαὰκ υἱὸν αὐ-
τοῦ. καὶ κατώκησεν Ἰσαὰκ παρὰ τὸ
1β. Φρέαρ τῆς ὁράσεως. Αὐταὶ δὲ αἱ
γενέσεις Ἰσμαὴλ υἱὸς Ἀβραάμ, ὃν
Γ 1γ. ἔτεκεν Ἀγαρ ἡ Αἰγυπτία ἡ παιδίσκη
Σάρρας τῷ Ἀβραάμ.

1γ. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν
υἱῶν Ἰσμαὴλ, κατ' ὄνομα τῶν γε-
νεῶν αὐτοῦ. πρῶτότοκος Ἰσμαὴλ,
Ναβαιώθ, καὶ Κηδάρ, καὶ Ἀδδηλ,
1δ. καὶ Μασάν, Καὶ Μασμὰμ, καὶ
1ε. Ἰδμα, καὶ Μασῆ, Καὶ Χορδὰδ,
καὶ Θημάν, καὶ Θητάρ, καὶ Να-
φές, καὶ Κεδμάν.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἰσμαὴλ, ἀκοή Θεῶ·
Ναβαιώθ, προφητεία· Κηδάρ, συσκο-
τασμός· Ναβδεήλ, δαδύων Θεῶ· Μασ-
σάν, ἐξ ἡδυσμῶν· Μασμάν, προσοχή, ἡ
ἀκοή· Ἰδμα, σιωπή· Μασί, ἐπαρσις·
Χορδὰδ, μέτρον κινέμενον· Θημάν, σω-
τέλεια· Ἰετάρ, ἐξωρισμός· Ναφές, ἀνα-
ψυχή· Κιδμα, ἐμπροσθίος.

15. Οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ Ἰσμαὴλ· καὶ
ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν ταῖς σκη-
ναῖς αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν
αὐτῶν· δώδεκα ἄρχοντες κατὰ τὰ
ἔθνη αὐτῶν.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Κατὰ τὰ ἔθνη αὐτῶν, τε-
τέσι τῶν φυλῶν. Φύλαρχοι γὰρ καὶ ἔτοι
γεγονάσιν, ὡς οἱ δώδεκα πατριάρχαι. Ἰσ-
μαηλῖται δὲ εἰσιν, οἱ καὶ Ἀγαρηνοὶ ἀπὸ τῆς
Ἀγαρ. οἱ αὐτοὶ καὶ Σαρακηνὸς ἑαυτὰς
καλεῖσιν ἀπὸ τῆς Σαρρας, θέλοντες ἐξου-
γενεῖν ἑαυτὰς.

16. Καὶ ταῦτα τὰ ἔτη ἡμερῶν τῆς
ζωῆς Ἰσμαὴλ, ἑκατὸν τριακονταεπτα
ἔτη. καὶ ἐκλείπων, ἀπέθανε· καὶ
πωροτετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἰδμα Ἰσμαὴλ εἶδε μέλλον-
τα αἰῶνα. εἰς γὰρ προσίθεται τοῖς
μὴ ἔσιν.

17. Κα-

ιη. Κατώκησε δὲ ἀπὸ Εὐίλατ ἕως Σὺρ, ἥ ἐστι κατὰ πρόσωπον Αἰγύπτου ἕως ἔλθειν πρὸς Ἀσσυρίους· κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς κατώκησεν.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εὐίλατ, ὁδὸν κατὰ Σὺρ, τείχος.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως Ἀσσυρίων οἱ Ἰσραηλῖται οἰκοῦσι.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς ἄνω τῇ Ἀγαρ ὁ Θεὸς ἐπηγγέλατο, κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς ὁ Ἰσραήλ κατώκησεν· ἐπὶ μὲν Αἰγύπτου, τῶν ἀπὸ μητρὸς ἀδελφῶν· ἐπὶ δὲ Ἀσσυρίων, τῶν ἀπὸ πατρὸς. ἦσαν δὲ διὰ μέσων ἀδελφοί· οὐδὲν οἱ Ἰσραηλῖται, καὶ ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας· οὐδὲν δὲ, οἱ ἀπὸ τῆς Χετλῆρας.

ιθ. Αὐταὶ δὲ αἱ γενέσεις Ἰσαὰκ ἡς Ἀβραάμ· Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ.

κ. Ἦν δὲ Ἰσαὰκ ἐτῶν τεσσαράκοντα τριῶν, (1) ὅτε ἔλαβε τὴν Ρεβέκκαν θυγατέρα Βαθὲλ τῆς Σύρου ἐκ τῆς Μεσοποταμίας Συρίας, ἀδελφὴν Λάβαν τῆς Σύρου, ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἦν δὲ Ἰσαὰκ ἐτῶν μ', ὅτε ἔλαβε τὴν Ρεβέκκαν μετὰ τρία ἔτη τῆς θανάτου Σάρρας. ἔκβεν ἐπέζησεν Ἀβραάμ μετὰ τὸν γάμον Ἰσαὰκ ἔτη τριακονταπέντε.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος ἄνεκα ἡμῖν τὸν χρόνον τῆς Ἰσαὰκ ἐπισημαίνεται, καὶ φησιν, ὡς δὲ Ἰσαὰκ ἐτῶν μ', ὅτε ἔλαβε τὴν Ρεβέκκαν; Οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ἐκείνη· ἀλλ' ἐπειδὴ μέλει μετὰ ταῦτα τῆς Ρεβέκκας ἡμῖν διηγεῖσθαι τὴν σείρωσιν, καὶ ὅτι ἐξ οὗ τῆς τῆς δικαίας τὰ τῆς παιδοποιίας αὐτῇ γέγονε, βέλεται διδάξαι ἡμᾶς τὸ μέγεθος τῆς ὑπομονῆς τῆς Ἰσαὰκ, καὶ σημαίνει τὸν χρόνον ἀκριβῶς, ὅσον ἐν ἀπαυδίᾳ γέγονεν· ἵνα καὶ ἡμεῖς ζηλῶντες τὸν δίκαιον, ἔτω προσεδροῦμεν ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν ἱκεσίαις, ἐπειδὴ αὐτῶν τι παρ' αὐτῆς.

κα. Ἐδέετο δὲ Ἰσαὰκ Κυρίαν περὶ Ρεβέκκας τῆς γυναῖκος αὐτῆς, ὅτι σείρω ἦν. ἐπήκησε δὲ αὐτῆς ὁ Θεός, καὶ συνέλαβεν ἐν γαστρὶ Ρεβέκκα ἡ γυνὴ αὐτῆς.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος ἄνεκα βίβρα ἔσα θαυμαστὰ καὶ αὐτῇ, καὶ ὁ ἀνὴρ

αὐτῆς, καὶ πολλῆς τῆς σωφροσύνης ἀμφοτέροι ἐπιμελόμενοι, σείρω ὡς; ἐκ ἔχουσιν ἐπιλαβεῖσθαι αὐτῶν τῆς ζωῆς, καὶ εἰπῶν ὅτι τῶν ἀμαρτιῶν ὡς ἔργον ἡ σείρωσις. καὶ ἵνα μάθῃς τὸ θαυμαστόν, ὅτι ἐκ αὐτῆς μόνον σείρω ὡς, ἀλλὰ καὶ ἡ μήτηρ τῆς δικαίας ἡ Σάρρα· καὶ ἐκ ἡ μήτηρ δὲ αὐτῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ νύμφη, τῆς Ἰακώβ ἡ γυνή, ἡ Ραχὴλ λέγω. τί βέλεται τῶν σείρων τέτων ὁ χορός; Καὶ μετ' ἑτέρα. Β Τίς ἐν ἐστὶν ἡ αἰτία; ἵνα ὅταν ἴδῃς τὴν Παρθένον τέκῃσαν τὸν κοῖνον ἡμῶν δεσπότην, μὴ ἀπισήσῃς. γυμνασόν σε εἰς ταῦτα τὴν διάνοιαν, φησὶν, ἐν τῇ μήτρᾳ τῶν σείρων, ἵν' ὅταν ἴδῃς πεπηρωμένῳ καὶ δεδεμένῳ μήτραν πρὸς παιδοποιίαν ἀνοιγόμενῳ ἐκ τῆς τῆς Θεῆς χάριτος, μὴ θαυμάσῃς ἀκούων ὅτι Παρθένος ἔτεκε. μᾶλλον δὲ θαύμασον καὶ ἐκπλάγηθι, ἀλλὰ μὴ ἀπισήσῃς τῷ θαύματι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅρα τοίνυν τὴν Ρεβέκκαν ὀφισομένην (2) καὶ μὴ ὠδίνεσαν. σείρω γὰρ ὡς. ἀτεκνῶσα (3) δ' ἐν ὅμῳ, ἐκ φιλοτιμίας Θεῆς, καὶ ἐξ αἰτήσεως Ἰσαὰκ ἔτεκε τὸν τε Ἠσαὺ τὸν πρωτότοκον, καὶ οὐδὲν καὶ κατόπιν ἰόντα τὸν Ἰακώβ. δι' ὧν εὖ μάλα ἐξαικονομεῖται ἂν οἱ δύω λαοί· ὅ, τε Ἰσραὴλ, καὶ μέντοι καὶ οἱ ἐξ ἐθνῶν. καὶ πρωτότοκος ὁ Ἰσραὴλ· προαισκέκληται γὰρ διὰ νόμον· οὐδὲτος δὲ μετ' ἐκείνων ὁ ἐν πίσει Χρῖστῳ.

κβ. Ἐσκήρτων δὲ τὰ παῖδια ἐν αὐτῇ· εἶπε δὲ, εἰ ἔτω μοι μέλλει γίνεσθαι, ἵνα τίμοι τέτο;

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐσκήρτων, φησὶ, τὰ παῖδια ἐν αὐτῇ, καὶ πολλῶν αὐτῇ πόνον αἱ ὠδίνες παρεῖχον. εἶπε γὰρ φησὶν, εἰ ἔτω μοι μέλλει γίνεσθαι, ἵνα τίμοι τέτο; ἀλλὰ γὰρ εἰς ὡς ὁ μέλλων τέκεσθαι, ἀλλὰ δύω κατ' αὐτὸ ἐν τῇ γαστρὶ παῖδια περιέφερε, καὶ ἡ σκωχῶσα πολλῶν αὐτῇ τὴν ὁδὸν κατεσκύβαζεν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλ' ὡς ἀσύμφωνος τῷ νέῳ λαῷ ὁ κατὰ χρόνον πρωτότοκος. τέτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐν αὐτῇ τῇ νηδύνι διασκιρτῆν τὰ βρέφη, τὴν ἐσομένην ὥσπερ ἔχθραν ὑποσημαίνοντα.

Ζ Ἐπορεύθη δὲ πυθέσθαι παρὰ Κυρίαν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστίν, ἐπορεύθη πυθέσθαι παρὰ Κυρίαν; Ἐδραμεν ἐπὶ τὴν ἀληθῆ γυνῶσιν, καὶ ἐπὶ τὸν ἱερέα τὸν τῆς θείας θρονοῦ τῶν ἀποδόσασα διὰ τέτων λαὸν θανόντως μαθεῖν τὴν γυνῶσιν· καὶ διηγησαμένη πάντα τὰ κατ' ἑαυτῇ, ἐμάνθανεν ἅπαντα μετὰ ἀκριβείας, τῆς

X 2

Φιλαν-

(1) Τὸ, τριῶν ἰσ. γραφικὸν ἀμάρτημα. τεσσαράκοντα γὰρ ἔχουσιν αἰτε κοινὰ τῆς Γραφ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Χρυσός. καὶ ὁ Προκόπ.

(2) Ὁψὲ μὲν καὶ μέλει ὠδίνεσαν. αὐτὸ μὲν. 1. μέρ. 1. σελ. 96.

(3) Ἀποτεκῶσαν δ' ἐν ὅμῳ ἐκ φιλοτιμίας Θεῆς, καὶ ἐξ ἀγαπήσεως Ἰσαὰκ, τὸν τε Ἠσαὺ, κτ. αὐτ.

Φιλανθρώπων Θεὸς διὰ τῆς τῆς ἱερέως γλώτ-
της ἐκκαλύπτοντος αὐτῇ ἅπαντα σαφῶς,
καὶ ταύτῃ προθυμότεραν αὐτῷ ἐργαζο-
μένη. καὶ ἵνα μάθῃς ὅσον ἰὼ τότε τῶν
ἱερέων τὸ ἄξιώμα, ἔδαμξ Φησὶν, ὅτι ὁ ἱε-
ρεὺς ταῦτα ἀπεκρίνατο· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰ-
» πει, ἐπορεύθη πυθέσθαι παρὰ Κυρίᾳ, ἐπη-
» γαγε, καὶ εἶπε Κύριος αὐτῇ, διὰ τῆς ἱερέως,
ὅντιν ἐθνη ἐν τῇ γαστρίσῃ περιέχεις. καὶ
γὰρ καὶ ἐτέρῳ δι' Ἀγγελον καλεῖ τὸν ἱε-
ρέα ἢ θεία Γραφή, δεικνύσα ὅτι ἐκείνα
φθέγγεται, ἅπερ ἐνηχήσει ἡ τῆς πνύμα-
τος χάρις.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διὰ τίνος μαθεῖν ἡ-
θέλησεν ἡ Ῥεβέκκα περὶ τῶν κυοφορμέ-
νων παιδίων; Τινὲς Φασὶ πρὸς τὸν Μελ-
χισεδέκ αὐτῷ ἀπεληλυθείᾳ, ἅτε δὴ καὶ
ἀρχιερέα ὄντα τῆς Θεᾶς τῆς ὑψίστης, καὶ ἐπί-
σημον αὐτῆς ὕψεβείας, καὶ λίαν περιφανῆ.
ἐπειδὴ δὲ αἰώθεισαν οἱ πατριάρχαι καὶ θυ-
σιαστήρια τῷ Θεῷ κατασκοπεύειν ἐν οἷς
ἐσκήνουν χωρίοις, εἰκὸς παρ' ἐν ταύτων
ἀπελθῆσαν αὐτῷ, ἰκελευσάσιν τὸν τῶν ὅλων
Θεόν, γνωρίσαι τὰ συμβησόμενα.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἐπορεύθη εἰς τόπον
δηλονότι τινὰ, ἐν ᾧ περ παρ' αὐτοῖς ἐπι-
φαίνεσθαι τὸν Θεόν πολλάκις συνέβαινε.
τινὲς δὲ αὐτῷ παρὰ τὸν Μελχισεδέκ ἔφα-
σαν πεπορευθεῖσιν. ἐστὶ δὲ ἕκ ἀπίθανον. ἰὼ
γὰρ αὐτὸν εἰκὸς ἐτι καὶ περιεῖναι.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πᾶς ἐπορεύθη (1)
πυθέσθαι παρὰ Κυρίᾳ, εἰ μὴ πρὸς Μελ-
χισεδέκ; ἀπελθῆσα καὶ ἐαυτῷ ἡσύχα-
ζε, καὶ ταῖς δεήσεσι προσεκαστέρει, πα-
ρακαλῆσα τὸν Θεόν ἀποκαλύψαι αὐτῇ,
καὶ γνωρίσαι τί σημαίνει τὰ σκιρτήματα
τῶν βρεφῶν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἐπορεύθη δὲ Ῥεβέκκα
καὶ πυθέσθαι παρὰ Κυρίᾳ, ἢ πάντως ἐπει-
δὴ τοῖς γνησίως προσδυχομένοις ἀναχω-
ρεῖν καὶ συλλέγειν τῷ διάνοιαν εἰς τὸ
τυχεῖν τῆς τῆς Θεᾶς βοηθείας. τινὲς δὲ
Φασὶ πρὸς τὸν Μελχισεδέκ ἀπεληλυ-
θείᾳ αὐτῷ, σοχασμῷ μᾶλλον ἢ ἀληθείᾳ
χρῶμενοι.

κγ. Καὶ εἶπε Κύριος αὐτῇ, δύο
ἔθνη ἐν τῇ γαστρίσῃ εἰσὶ· καὶ δύο
λαοὶ ἐκ τῆς κοιλίας σε διασαλήσον-
ται· καὶ λαὸς λαὸς ὑπερέξει· καὶ ὁ
μείζων δαλεύσει τῷ ἐλάσσονι.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καθ' ἰσθμὸν δὲ οἱ
ἐξ Ἡσαὺ Ἰδουμαῖοι τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ διδασκώ-
κασιν μετὰ τῷ ἀπὸ Βαβυλωνος ἐπάνοδον.
ἰωὶκα τῷ πόλιν ἐγείρῃ καὶ τὸν γόνον ἀν-
τέπραττον οἱ περίοικοι τῶν ἐθνῶν, ὧν
ἡγῶντο Ἰδουμαῖοι ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Ἰωσα-
φάτ. καταδιωχθέντες γὰρ ἕως τῆς χώ-

Α ρας, ἀπώλοντο. καὶ οἱ περισωθέντες ἰω-
δραποδίσθησαν κατὰ τῷ προφητεῖαν Ἀ-
μώς, καὶ Ἀδὶ, Ἰερεμίας τε καὶ Ἰεζεκιήλ.
ἐδεδούσαν δὲ καὶ οἱ τῇ τῆς Χριστοῦ πίσει προ-
σελθόντες τοῖς ἐξ Ἰακώβ ἀγίοις μαθη-
ταῖς καὶ Ἀποστόλοις, καὶ μέχρι νῦν τοῖς
ἐξ ἐκείνων δαλεύουσιν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ αὐχὼν εἶναι μεί-
ζων, δαλεύσει τῷ ἐκ ταπεινοφροσύνης
ἐλάσσονι.

Β ΔΗΛΟΥ. Δύο ἔθνη καὶ δύο λαὸς αἱ
θείαι δηλῶσι Γραφαί. καὶ τέττα μάρτυς
Μωϋσῆς. ἐν τῇ τεκνοποιίᾳ γέν τὸν τῆς
Ῥεβέκκας διηγήμενος βίον, λέγει μὲν
ὅπως ἐπορεύθη πυθέσθαι παρὰ Κυρίᾳ πε-
ρὶ ὧν ἰὼ συλλαβέσθαι. τῶν καὶ ταῦτα δὲ Φησὶν
» ὁ Κύριος εἶπεν αὐτῇ, δύο ἔθνη ἐν τῇ γα-
» στρίσῃ εἰσὶ, καὶ δύο λαοὶ ἐκ τῆς κοιλίας σε
» διασαλήσονται· καὶ λαὸς λαὸς ὑπερέξει·
Γ καὶ ὁ μείζων δαλεύσει τῷ ἐλάσσονι. πολ-
λά μὲν γὰρ ἔθνη, καὶ πολλοὶ τυγχάνουσι
λαοὶ, δύο δὲ τέττα ἐξαίρετως ὀνομάζουσι
λαὸς, οἱ τὰ δόγματα τῆς ὕψεβείας ἐγ-
χειριδιῶν κατηξιώθησαν· ἕτε δὲ χρισ-
μμάτων, ἕτε αἰρέσεων, ὡς ἐν ἀντίμῳ μὲν-
νηται. ἀλλὰ δύο μὲν εἰσὶ λαοὶ πολλαχῶς
γῆς ἐκλεταμένοι, χριστιανῶν τε καὶ Ἰουδαίων.
ὁ δὲ μείζων εἶναι τοῖς χρόνοις αὐχὼν· λα-
» πόμνος ἀρετῇ, δαλεύει τῷ νεωτέρῳ. δα-
Δ αλεύσει γὰρ ἄφρων φρονίμῳ.

ΚΤΡΙΔΟΥ. Ὁ δὴ καὶ τετέλεσται διὰ
Χριστοῦ. πρῶτοι γὰρ ὄντες ὡς κατὰ χρό-
νον οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, ὠτομασμένοι διὰ τὸ
πρωτότοκοι, κατόπιν γεγόνασι καὶ εἰς
νῦν τὸν τέλει τῶν διὰ πίσεως ἐν Χριστῷ,
οἱ καὶ τῷ τῆς πρωτοτύχης κεκληρονομήκα-
σι δόξαν, διὰ τὸν ἐν αὐτοῖς πρωτότοκον,
εἰ καὶ ἐστὶ μονογενῆς. ὡ καὶ σύμμορφοι
γεγόναμεν τῷ διὰ Χριστὸν ἔχοντες ἀνα-
γεννησιν εἰς ἀγίασμόν τε καὶ ἀφθαρσίαν.

κδ. Καὶ ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι
τῆς τεκεῖν αὐτὴν· καὶ τῇ δὲ ἦν δίδυμα
ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἐπληρώθη-
» σαν αἱ ἡμέραι τῆς τεκεῖν αὐτῷ. Σημειω-
τέον ἐφ' ὧν εἶρηται τὸτο, εἰ ἐπὶ ἀγίων μό-
νον εἶρηται γυναικῶν. μέχρι γὰρ τῆς δευρο-
Ζ ἔχ ευρομν ἐπὶ τῶν μὴ ἀγίων.

κε. Ἐξῆλθε δὲ ὁ πρωτότοκος πυρ-
ράκης· ὅλος, ὡσεὶ δορὰ, δασύς· ἐπω-
νόμασε δὲ τὸ ὄνομα αὐτῷ, Ἡσαὺ.

ΔΗΛΟΥ. Ἡσαὺ ἐρμηνεύεται πολή-
σις, ἢ δρυῖνος κατὰ Φίλων· (2) Ἰακώβ
δὲ, Περνιζής. (3)

ΚΤΡΙΔΟΥ. Καὶ ὁ μὲν Ἡσαὺ πυρά-
Η κης ἰὼ ὅλος, καὶ ὡσεὶ δορὰ, δασύς. ἀνῆρ
δὲ

(1) Ἐπορεύθη πυθέσθαι παρὰ Κυρίᾳ δηλαδὴ πρὸς Μελχισεδέκ· ἢ γέν ἀπελθῆσα, κτ. ὁ τῆς Λυγ. κωδ.

(2) Ἐν τῷ περὶ τῆς εἰς τὰ περπατῶν, σιωδ. βιβλ. σελ. 433.

(3) Ἐν τῷ περὶ τῶν μετονομαζομ. βιβλ. σελ. 1057.

δὲ λαὸς ὁ Ἰακώβ. Συμεὶς (1) γὰρ καὶ θηριωδίας τὸ εἶδος τῆς Ἡσαῦ. τοιοῦτον δὲ καὶ Ἰσραήλ. τοιγάρτοι καὶ ἀπέκλειαν μὲν τὰς ἀγίας Προφῆτας, δεδυνεβήκασιν δὲ καὶ εἰς αὐτὸν ἐσχάτοις τὸν Ἐμμανήλ. ἡ δὲ γε λαιότης ἀνθρωπίνης ἡμερότητος σύμβολον. τοιοῦτος δὲ ὁ εἰς πίσει καὶ νέος λαός. ἡ γὰρ τῆς σώματος ἀσειότης, εἰς παράδειξιν τῆ νοητῆς καὶ ἑσωθεν καλλίας ἐστίν.

Ησ. 48. 4. ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ μὲν Ἡσαῦ διερμυδύεται δρῦς, τρετέσιν ἀπλωῆς τε καὶ ἀκαμπῆς. εἴρηται δὲ περὶ τὸν Ἰσραήλ παρὰ τῆς Θεᾶς, γινώσκω ἐγὼ, ὅτι σκληρὸς αἶ, καὶ νεῦρον σιδηρὸν ὁ τράχηλός σε, καὶ τὸ μέτωπόν σε χαλκὸν.

κς. Καί μετὰ τῆτο ἐξήλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, καὶ ἡ χεὶρ αὐτῆς ἐπειλημμένη τῆς πτέρνης αὐτῆς· καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς, Ἰακώβ. Ἰσαὰκ δὲ ἦν ἐτῶν ἐξήκοντα, ὅτε ἔτεκεν αὐτῆς Ρεβέκκα.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ὅπερ προεφῆτοσιν αὐτῇ ὁ Θεὸς πορεύσασθαι πρὸς τὸν Μελχισεδεκ, τῆτο νῦν δι' ἔργων τυπῆται καὶ προφητεύεται. ἐπιλήπλωρ γὰρ ὢν ὁ Ἰακώβ τῆς τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς πτέρνης, ἐδήλωσεν ὅτι κρατήσῃ αὐτῆς, καὶ δέλον ἔξει καὶ ὑπρέτιω. πτέρνα γὰρ τῆς καμάτης τὸ κύριον, καὶ ὑπηρεσίας σημαντικόν. Φασὶ δέτινες, ὅτι ἐπειδήπερ πτερνίζεν αὐτὸν ἔμελλε, καὶ τῆτο εἰς μέρει πτερνισμῶ τῆς Ἡσαῦ τίσῃσιν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Διατὶ τῆς πτέρνης τῆς Ἡσαῦ ἐπειλημμένης, ὁ Ἰακώβ τίκεται; Τῆς Θεᾶς δακνῶτος, ὅτι κρείττων τῆς ἀδελφῆς Φανείας ἐν τοῖς τῆς οὐσεθείας ἀγῶσι, τὰ τῆς πρωτοτοκίας λήψεται βραβεῖα. καὶ παλαιῶν μὲν, ἔξῃσι τῆς γαστρός· εἶχετο γὰρ τῆς πτέρνης· εἰς δὲ τὰς αὐθαιρέτας ἀγῶνας προσελθὼν, εἴληφε τῆς τιμῆς τὰς σεφάνους. Καί μετ' οὕτως. Λάβοι δ' ἀντὶς τὸ πρᾶγμα τύπον Ἰσραήλ καὶ Χριστιανῶν· ὡς περὶ τῆς ὁ Ἀπόστολος τὰ κατὰ τὸν Ἰσραήλ, καὶ τὸν Ἰσαάκ. προσκρῖναι γὰρ ὁ πρεσβύτερος πανταχῶς, καὶ ἐκβάλλεται· ὁ δὲ νέος οὐδοκιμεῖ, καὶ κληρονόμος γίνεται.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Πτερνιστῆς ὁ Ἰακώβ, οἷα νικᾷν εἰδώς. πτερνιεῖ γάρ τις ὅν ἂν ἡττήσῃ. νικᾷ δὲ διὰ πάντως (2) ὁ εἰς Χριστῷ διὰ πίσεως, τὰ ἐκ τῆς ἀμαρτίας διαδραμῶν ἐγκλήματα, καὶ αὐτῆς καταμβλῶν τῆς θανάτου τὸ κέντρον.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Διατὶ ὁ Ἰακώβ ἐν τῷ τίκεσθαι τῆς πτέρνης ἐπέληπτο τῆς

Α Ἡσαῦ; Τῆς πτέρνης Ἡσαῦ ὁ Ἰακώβ ἐπέληπτο, τῆτο σημαίνων διὰ τῆς οὐρανοῦ, ὅτι ὁ νῦν ὁ βλέπων Θεὸν καθαρότητι· τῆτο γὰρ Ἰσραήλ ἐρμυδύεται· πτερνίζεταὶ τὰ πάθη τὰ γαστρίμαργα. ὅπερ ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων τετέλεστο, ὡς καὶ τῷ ἀκαρτέρητον λύτταν ὁ Ἐδὼμ ἐπεδείξατο, καὶ τῆς πρεσβυγενείας τῷ τιμῷ οἰκέτιν ἐποίησε βρώσεως.

Β καὶ ἦν Ἡσαῦ ἀνθρωπος εἰδὼς κυνηγεῖν, ἀγροῖος· Ἰακώβ δὲ, ἀνθρωπος ἀπλᾶτος, οἰκῶν οἰκίαν.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ἰσῆλικες μὲν γὰρ ἀλλήλοισιν οἱ νεανίσκοι, πλὴν ἐκ ἰσογνώμονες, ἐδὲ εἰς σπασαῖς ἀπαράλλακτοι. ὁ μὲν γὰρ Ἡσαῦ τὰς ἐν ἀγροῖς τε καὶ θήραις ἡγάπα διατριβάς· ὁ δὲ ὡς ἀστικός, οὐ προσωπος (3) δηλονότι καὶ κοινωνικός, καὶ ἀνὴρ ἀπλᾶτος οἰκῶν οἰκίαν. καὶ ὁ μὲν, ἀκάθεκτος εἰς ἐπιθυμίας σαρκίκας, καὶ τῶν ἄγαν οὐτελεσάτων τὰ ἴδια γέρα κατόπιν ὡπερ τιθεῖς, καὶ τὰ ψυχράτε καὶ ἑωλα ἀντωνόμενος· ὁ δὲ, τῶν ἀρίστων καὶ ἀπλησος ἐραστῆς, καὶ τὰ δι' ὧν ἂν γένοιτο λαμπρὸς πανταχοῦσιν ἀναζητῶν. ἐξεπρίατο γὰρ τὰ πρωτοτόκια, πασαρῆπιλντος αὐτὰ τῆς Ἡσαῦ, καὶ τὸν τῆς γαστρός κόρον τῶν ἰδίων ἀξιωμάτων ἀτημελῶς προτετιμηκότος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Θηροβότης ἔν ἄρα καὶ ὁ Ἰσραήλ· ὁ δὲ γενναῖος καὶ εἰς πίσει λαός, ὁ κατὰ τὸν Θεωπέσιον Ἰακώβ, πρᾶος καὶ ἀκάκρητος οἰκῶν οἰκίαν, τρετέσι τῷ ἐκκλησίαν. καὶ περὶ τῆτων οἰμαί περ λέγειν τὸν Δαβὶδ, Κύριος κατοικίζει μονοτρόπος Ψαλ. 67. 6. εἰ οἰκῶ. μονότροπος γὰρ ὁ ἀπλᾶς ἐν Χριστῷ.

Ζ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰακώβ δὲ ἀνθρωπος ἀπλᾶτος οἰκῶν οἰκίαν, τρετέσι μηδὲν ἔχων ἐπίπλεον, ἢ ἐπέισακλον κακόν. ἔγὰρ τὸ μὴ Φρόνιμός Φησι. πῶς γὰρ ἔφρονιμος ὁ τῷ οὐλογίαν τῆς πατρὸς οὐμηχάνως ἐαυτῷ πορισάμενος; καὶ τῷ αἰτίαν τῆς τῆς ἀπλᾶτος ἡθῆς διδασκαί, λέγων· ὅτι ἐκ ἐρέμβετο ἔξω. ἴσως δὲ καὶ ἀντιδιασέλλει τῷ κωιηγέτῃ Ἡσαῦ, καὶ ἐν ὑπαίθρῳ διάγοντι.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἰακώβ ἀπλᾶτος, Φησὶν, οἰκῶν οἰκίαν, τρετέσι τῇ ἐκ τῆς φύσεως ἀπλότητι κεχρημένος, ἐδὲν ἐκ τέχνης ἐπίπλεον οὐχίμα, ὅσον προσωπεῖον, ἐαυτῷ πρὸς τῷ τῶν ἀτυγχανόντων ἀπάτῃ περιτιθεῖς.

X 3

κη. Ἡγά-

(1) Ἀνιγμα δὲ ἔν ἡ πυρότης Συμεὶς καὶ οὐγῆς. εἴπερ ἐστὶν ἀληθῶς ὡς ἐρυθρὸν αἶμας τὸ χροῖμα τοῖς ἐν οὐγαῖς. θηριοπρεπὲς δὲ ὅτι τὸ λασιότερον καὶ δασύ πῶς ἐν οὐδαίσεσσι; κατὰ δὲ ἂν, αἶμα, πᾶς τις ἐν τοῖς τοιοῖσι τρόποις τὸν Ἰσραήλ. καὶ Συμεὶς μὲν, ἡ λογισμῷ τῷ καθήκοντι διοικέμενον· ἀπνευσκότα δὲ λίαν εἰς τὸ θρασὺ καὶ ἀνήμερον. τοιγάρτοι, κτ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 97.

(2) Οὐχ ὁ εἰς νόμῳ λαός, ἀλλ' ὁ εἰς Χριστῷ, κτ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 97.

(3) Εὐπρόσιτος. αὐτ. ἐν σελ. 98.

κη. Ἠγάπησε δὲ Ἰσαὰκ τὸν Ἡσαῦ, ὅτι ἡ θήρα αὐτῆ βρώσις αὐτῶ. Ῥεβέκκα δὲ ἠγάπα τὸν Ἰακώβ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ὅρα πῶς τὰς παῖδας διατρέμνουντο. καὶ ἡ μὲν, διὰ τὸ ἐπὶ τῆς οἰκίας διατρέβειν ὁρῶσα τὰ παιδὸς τὸ ἀπλάσον, πλείονα τὴν εὐνοίαν περὶ αὐτὸν ἐπεδείκνυτο· ὁ δὲ πατήρ, διάτε τὸ πρωτότοκον ἐκείνον γεγενῆσθαι, καὶ διὰ τὴν θήραν ἠγάπα τὸν Ἡσαῦ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἠξίωτο γὰρ ἀγάπης τῆς ἀνθρώπου ὁ πρωτότοκος Ἰσραὴλ· ὅτι ἐν νόμῳ πολιτείας τὴν κατόρθωσιν, τροφὴν ὡς περ τινα προσεκόμιζε τῷ Θεῷ. γεγόνασι γὰρ ἅγιοι καὶ ἐν Ἰσραὴλ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ Ῥεβέκκα διὰ τὴν σωήθειαν τὸν Ἰακώβ ἠγάπα· ὅτι ὥκει τὴν οἰκίαν, ἢ διὰ τὰς τῆ Θεῷ προρρήσεις. διατὶ δὲ ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἡσαῦ ἠγάπα; ἵνα δειχθῇ, ὅτι καὶ δίκαιοι ἦσαν, ἀλλ' ὅμως ἀνθρώποι. καὶ ἵνα φανῇ, ὅτι ἐχ' ἡ ἀγάπη τῶν γονέων τὸν Ἰακώβ παιδοῦναι, ἀλλ' αὐτὸς ἀπὸ προαιρέσεως αὐτὸν καλός. (1)

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Τίς δ' ἂν ἐκ ἀγαθῶν αὐτοῦ τὸ, ἠγάπησε τὸν Ἡσαῦ; ἢ δὲ Ῥεβέκκα ἠγάπα τὸν Ἰακώβ; τὸ μὲν γὰρ παρελήλυθε· τὸ δὲ, παρῆσιν αἰεὶ. ἡ μὲν γὰρ ἀποδοχὴ τῆ Φαύλης καὶ συμβῆ ποτὲ, ὀλιγοχρόνιος ἐστὶ καὶ ἐφήμερος· ἡ δὲ τῆ σκεδᾶς, ἀθανάτιζέται. καὶ τὸ μὲν σκεδᾶιον, ἐπὶ ἑτερόν τι ἀγαπάται· τὸ δὲ μὴ τοιοῦτον, ἐκ τῶν χρεῶν. ἠγάπησε γὰρ Φησιν, ὅτι ἡ θήρα αὐτῆ βρώσις αὐτῶ.

καθ. Ἠψήσε δὲ Ἰακώβ ἐψήμα· ἤλαθε δὲ Ἡσαῦ ἐκ τῆ παιδείας ἐκλείπων.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύμμαχος ἀντὶ τῆ ἐψήματος, Ἐδῶμ τέθεικεν· ὁ ἐρμηνεύεται πυρρός. ὁ Ἰωσήπος (2) λέγει, ὅτι ξανθὴν φακὴν ἠψήκει ὁ Ἰακώβ. καλεῖται δὲ τὸ ἐρυθρὸν παρ' ἐκείνοις, Ἐδῶμ.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἐπὶ μὲν τῶν σκεδᾶϊων, ἢ ἐκλειψίς ἐστὶν λέγεσθαι πρόσδεσις· ἐκλείποντες γὰρ τὸν θυητὸν βίον, ἀθανάτω ζωῇ προσίθιςται· ὁ δὲ Φαῦλος ἐκλειψὶν ἀναδέχεται, λιμὸν ἀρετῆς ὑπομείνων ἀδιάστατον μᾶλλον ἢ σίτων καὶ ποτῶν.

λ. Καὶ εἶπεν Ἡσαῦ τῷ Ἰακώβ, γεῦσόν με ἀπὸ τῆ ἐψήματος τῆ πυρρῆς τῆς, ὅτι ἐκλείπω. διὰ τῆτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆ, Ἐδῶμ.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆ, Ἐδῶμ, τῆς γῆνός. γῆνός γὰρ ἀληθῶς καὶ χθαρμαλωτάτῃ φρονήματος ἐλεγχος ἀναρχῆς τὸ ἀλογῆσαι μὲν δόξης

τῆς ἀρετῆς αὐτῶ, καὶ τὰ τῆς γνώσεως πρεσβεῖα παρ' ἑδῶν ποιῆσαι παντελῶς, ἀντελέσθαι δὲ μᾶλλον ὡς ἀμείνω καὶ προφερεσέραν τὴν πρόσκαιρον ἡδονὴν, καὶ τὸ παραυτίκα τερπνὸν ψήφῳ σεφανῆν τῇ κρείττονι, ἢ εἰ πολλὴν ἔχοι τὴν ζημίαν.

λα. Εἶπε δὲ Ἰακώβ τῷ Ἡσαῦ, ἀπόδος μοι σήμερον τὰ πρωτοτόκιά σου ἐμοί.

Β ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Τὸ μὲν ῥητὸν, οἶα τὸ δοκεῖν, ἐμφαίνει πλεονεξίαν νεωτέρῃ σφετερίζεσθαι ἀδελφῷ δίκαια ποθέντος· ὁ δὲ σκεδᾶιος ἐπλεονέκτης, αἰτε ὀλιγοδείας καὶ ἐγκρατείας ἐταῦρος. σκεδᾶς ἔν ὁ ἐπιστάμενος, ὅτι αἱ ἀφθονοὶ περιστάσεις τῶν Φαύλων χορηγοὶ τῶν αἵμαρτημάτων καὶ ἀδικημάτων αὐτῶν εἰσιν, ἀναγκασιότατον ἡγεῖται τὴν προσκαυφλέγεσθαι ὑλλῶ, ὡς πυρὸς, τῆς κακίας ἀφαιρεῖν εἰς βελτίωσιν ἡθῶν. ὅπερ ἐβλάβη, ἀλλὰ μεγίστην ὠφέλειαν περιποιεῖ τῷ ζημιῶσαι δοκῶντι.

λβ. Καὶ εἶπεν Ἡσαῦ, ἰδὲ ἐγὼν πορεύομαι τελευτᾶν· καὶ ἵνα τί μοι ταῦτα τὰ πρωτοτόκια;

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Οὐ φησὶ δὲ, ἵνα τί μοι πρωτοτόκια; μετὰ προδήκης δὲ τῆ ταῦτα. ὅ ἐστι τὰ πρὸς ἀρετῇ ἀγοντὰ καὶ οὐδαιμονία. ἔχω γὰρ Φησιν ἐξαιρέσει ἑτέρῃ, τὸ ἡδεσθαι, τὸ ἐπιθυμεῖν, τὸ ἀκολασαίνεσθαι, τὸ πλεονεκεῖν, καὶ ὅσα τῶν ἀδελφῶν. ὅθεν ἐπάγει, καὶ ἐφαύλισεν Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκια.

λγ. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ, ὁμοσόν μοι σήμερον. καὶ ὁμοσεν αὐτῷ· ἀπέδοτό δὲ Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκια τῷ Ἰακώβ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἀνάξιος αὐτῶν πρωτοτοκίων ὁ Ἡσαῦ, βίον ἀγριώτερον ζῶν, καὶ λυπῶν τὰς γεννήσαντας. οἱ Ἰουδαῖοι φασὶ πρωτότοκον εἶναι τὸν Ἰακώβ. πρῶτος γὰρ ἐκ κοιλίας πλατίζεται ὁ δεύτερος γεννώμενος.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Οὐ τὸ καλεῖσθαι ἀπλῶς πρωτότοκον παρεχώρητε τῷ Ἰακώβ ὁ Ἡσαῦ, ἀλλὰ τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα, τὸ τῇ ἀρετῇ μάλισα, καὶ ἐτῇ πρεσβυγενείᾳ χρεώσεσθαι. ἐπειδὴ γὰρ τῷ πρωτόκῳ, καὶ ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἱερωσύνη, καὶ τὸ πατριαρχικὸν ἐχρεωσάτο ἀξίωμα, ἔρημος δὲ ὢν ἔτος ἀρετῆς, εἰς τοιαύτῳ ἀνάγκῃ κατέστη, ὥστε καὶ ἐκὼν πωλῆσαι, ὅπερ καὶ ἄκων ἀφαιρεθῆναι δίκαιος αὐτῷ.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ἦν ἔν ἐν δόξῃ τῇ παρὰ Θεῷ πρωτότοκος ὢν ὁ Ἰσραὴλ, (3) πλὴν

(1) Τῆτο ἐν τοῖς ἐκδοδομ. ἐχ' εὐρεται· ἀλλ' ἔδὲ δοκεῖ τῶν τῆ Κυρίλλου.

(2) Ἐν βιβλ. 2. κεφ. 1. περὶ Ἰουδαϊκ. ἀρχαιολογ.

(3) Τὰ ἀπὸ τῆ λῳ, ἄχρι τῆ, πλὴν, προσετέθη. αὐτῶς καὶ τὰ ἀπὸ τῆ γῆν, ἄχρι τῆ, ἀντισκεκλῶται.

πλὺν ἔς μέχρη παντὸς διεσώσατο τὴν τοῖς
ἑαυτῷ πρεσβείοις ἀπονεμηθεῖσαν τιμὴν.
παρακεχώρηκε δὲ ὡς περὶ τῷ νέῳ καὶ κα-
τόπιν ἰόντι λαῷ, τρεῖς τοῖς ἐξ ἔθνων, τὰ
πρωτοτόκια, πολὺ λίαν ἀπονειδύκως εἰς
τὰ σαρκότε καὶ κόσμ. καὶ γὰρ ὡς ἐν
ταῖς θυμαγωγικαῖς ἀνεγνωσθῇ παραβο-
λαῖς, ἐποίει μὲν γὰρ οὗ βασιλεὺς τῷ ἡμῶν
αὐτῷ· εἴτα παρήσαν οἱ δειπνοκλήτορες
τοῖς δαιτυμόσιν ἀπαγγέλλοντες τὰ παρὰ

Ματθ. 22. 4. Θεῷ, τρεῖς, ἰδὲ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα,

„ οἱ ταῦτοί μου καὶ τὰ σιτισὰ τεθυμένα, καὶ

„ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τὰς γάμους. οἱ

„ δὲ ἐκ ἡθελον ἐλθεῖν Φησὶν· ἀλλ' ὡς ἐκά-

„ ῥω παραίτησις τὸ δοκεῖν. ὁ μὲν γὰρ ἔφα-

Λευκ. 14. 20, σκε, γυναικα ἔγνημα, ἔχεμε παρητημέ-

18. „ ἴον· ὁ δὲ ἀγρόν ἡγόρασα, καὶ ἔδωκα μα-

ἐλθεῖν. ὁρᾷς ἔν ὅπως μεμίμνηται τὸν
Ἠσαῦ; τὴν τῶν προσκαίρων καὶ σαρκι-
κῶν ἀπόλαυσιν τῆς παρὰ Θεῷ δόξης προ-
τετιμηκότες, μονονυχὶ δὲ καὶ ἑτέροις τὰ
πρωτοτόκια προδόντες ἐλθόν. ἀντισκέκλω-
ται γὰρ οὗτος οἱ ἐξ ἔθνων πισθύναντες,
καὶ τὴν τῷ Ἰσραὴλ ὀφειλομένην ἀποκε-
κερδήκασι δόξαν, καὶ μὲν τοὶ καὶ ὁ λόγιαν,
διὰ τὸ ἔτοιμον τῶν θείων μαθημάτων εἰς
ὑπακοήν. Καὶ μετ' ὧν. Εἰ γὰρ καὶ πῶ-

Α χεῖαν τῶν ἐθνῶν ἢ πληθὺς κατηρρώθησε
τῶν θείων μαθημάτων, ἀλλ' ὅποτε ἐξα-
γέγονεν ἐν τῇ πίσει, καὶ τοῖς διὰ Χριστὸν
θεασίμασιν ὅξυ παραδείσα τὸ ἔς, (1)
διὰ τῆς αὐτῆς μεμαρτύρηται Φωνῆς. ἔφη
„ γὰρ ὡς διὰ τῆς τῆς ψάλλοντος λύρας·
„ λαὸς ὃν ἐκ ἔθνων ἐδόξασέ μοι, εἰς ἀκοὴν Ψαλ. 17. 43,
„ ὡς ὑπῆρχεσέ μου. 44.

Β Λδ. Ἰανὼς δὲ ἔδωκε τῷ Ἠσαῦ
ἄρτον, καὶ ἔψημα φακῶν· καὶ ἔφα-
γε, καὶ ἔπιε· καὶ ἀναστὰς, ὤχετο.
καὶ ἐφάυλισεν Ἠσαῦ τὰ πρωτο-
τόκια.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀνάξιον εἰδὼς τὸν Ἠσαῦ
τῶν πρωτοτοκίων, ὁ πονήρως ἀγοράζει
ταῦτα. πῶς γὰρ ἐκ ἀνάξιος ὁ ἔτω ταῦ-
τα φαυλίσας, ὡς καὶ φακῶν πωλῆσαι;

Γ ΦΙΛΩΝΟΣ. (2) Καὶ τὸ ῥητὸν τῆς
διηγέσεως ἔλεγχον ἔχει ἀκολάσας, πρὸς
νεθεσίαν τῶν θεραπόμενων διωμένων.
ὁ γὰρ τῆς τυχόντος ἐνεκα προεψήματος
ἐκείας τῶν πρεσβείων τῷ νεωτέρῳ, καὶ δε-
λος γαστρός ἡδονῆς ἀναγραφείς, εἰς ὄνει-
δος προκαίω τῶν μήποτε ζήλον ἐγκρα-
τείας λαβόντων.

Κ Ε Φ. Κ Ξ.

α. γένητο δὲ λιμὸς ἐπὶ τῆς
γῆς, χωρὶς τῶν λιμῶν τῶν
πρεσβείων, ὅς ἐγένετο ἐν
τῷ καιρῷ τῷ Ἀβραάμ. ἐπορεύθη δὲ
Ἰσαὰκ πρὸς Ἀβιμέλεχ βασιλέα Φυ-
λιστινῆ εἰς Γέραρα.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰνα μὴ νομί-
σης περὶ ἐκείνων τῶν λιμῶν αὐτὸν διαλέγε-
σαι, διὰ τῆς ἐπήγαγε, χωρὶς τῶν λιμῶν
τῶν πατριάρχων, ἀντὶ τῆς ἑτέρας τοῦτος
νῦν κατέλαβε λιμὸς τὴν γῆν ἐπὶ τῷ Ἰσαὰκ,
οἷος καὶ ἐπὶ τῶν πατρὸς αὐτῆς. Καὶ μετ' ὧν.
Ὁ δὲ καὶ ὁ δίκαιος ἔτος θεασάμενος τὸν
λιμὸν, ἐπορεύθη, Φησὶ, πρὸς Ἀβιμέλεχ
εἰς Γέραρα. αὐτὰν γὰρ καὶ ὁ Ἀβραάμ
μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἐπάνοδον πα-
λιν ἀπῆλθεν. εἰκὸς δὲ καὶ τῆς διὰ τῆς
τοῦ ἐκεῖ ἀπεληλυθῆναι, ὡς ἐκεῖθεν ὁρμή-
σαι βεβόησαν ἐπὶ τῷ Αἰγύπτῳ· καὶ ὅτι
τῆς τῆς Γραφῆς λεγούσης·
„ ὥφθη γὰρ αὐτῷ, Φησὶν, ὁ Θεός, καὶ εἶ-
„ πε, μὴ καταβῆς εἰς Αἰγύπτον.

β. Ὁφθῇ δὲ αὐτῷ Κύριος, καὶ
εἶπε, μὴ καταβῆς εἰς Αἰγύπτον·
κατοίκησον δὲ ἐν τῇ γῇ, ἣ ἄν σοι
εἴπω. (3)

Ε ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Διατὶ κωλύει ὁ Θεός
τὸν Ἰσαὰκ εἰς τὴν Αἰγύπτον ἀποδημῆσαι,
τῶν λιμῶν τῆς καταναγκάζοντος; Τὴν
οἰκίαν τε σοφίαν καὶ κηδεμονίαν διὰ πάν-
των δηλοῖ ὁ θεασάμενος Θεός. καὶ γὰρ τὸν
πατριάρχην Ἀβραάμ, ὅς ὡς ἀπορῶν ἐν
τῇ Παλαιστίνῃ διαδρέψαι συνεχώρησεν εἰς
τὴν Αἰγύπτον ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἵνα τοῖς Αἰ-
γυπτίοις ἐπιδείξῃ τῆς ἀνδρὸς τὴν δύσεσιν,
καὶ ζηλώσας προτρέψῃ τῶν πατριάρχων τὴν
ἀρετὴν. τὸν δὲ Ἰσαὰκ αὐτῶν μὲναι προ-
σέταξε, καὶ τῇ τῶν ἀναγκαίων αὐτὸν πε-
ριέχουσιν ἀφθονίᾳ, δακρύει ὡς καὶ τῷ
πατρὶ ταῦτα παραχρῆν οἷος τῆς γῆς, ἢ καὶ
αὐτῷ δέδωκε φιλοτιμίας. πάντων γὰρ ἐν
ἐνδείᾳ ὄντων ἢ ἀπῆλθεν τῶν ἀναγκαίων, καὶ
τῆς γῆς ἀγόνος γεγεννημένης, αὐτὸς πει-
ρας, πολὺ καὶ ἔλαβε τὸν καρπὸν.

Ζ ΩΡΙΓΕΝΟΥ. Εἶπε χρὴ κατοικεῖν ἐκ
προσέγγματος Θεῷ, παροικήσει τις, ἔστιν
ὁ Θεός μετ' αὐτῶν, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν. εἰ
δὲ ὅπως ὁ δὲ παροικεῖν, κατοικήσει τις,
ἐκ ἔστιν ὁ Θεός μετ' αὐτῶν, ἐδὲ ὁ λόγος
αὐτῶν.

γ. Καὶ παροικεῖ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ·
καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ εὐλογήσω-
σέ σε· σοὶ γὰρ ἢ τῷ σπέρματί σου δώσω
πάντα.

(1) Ὁ δὲ τῆς αὐτῆς ἐν Τόμ. 1. μερ. 1. σελ. 101.

(2) Ἰσ. τῆς ἐπισκόπου. ἐν γὰρ τοῖς τῶν Ἑβραίων ἔχ. εὑρίσκειται.

(3) Τὸ, ἢ ἄν σοι εἴπω, καὶ τὸ, παροικεῖ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, προσετίθη.

παῖσαν τὴν γῆν ταύτην· καὶ εἰς αὐτὴν ὅρκον μου, ὃν ὤμοσα Ἀβραάμ τῷ πατρί μου.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁρᾷς Θεὸς Φιλανθρωπίαν; ἢ πρὸς τὴν οἰκίαν ἀξίαν ὁρᾷς Φθέγγεται, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀδελφειαν συγκαταβαίνων τὴν ἡμετέραν. ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκεῖνα εἰς ἔργον ἄγειν σπεύδουσιν, ἢ ἅπερ ἂν ἀπλῶς ὑποχονταί τισιν, ἀλλ' ὅσα ἂν μετ' ὅρκου ἐπαγγέλλονται· τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς πληροφωρῶν τὸν δίκαιον, ὅτι πάντως ἔσται τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα, φησὶν, ἴδι' ὅτι τὰ παρ' ἐμὲ ὁμνυμένα εἰς ἔργον ἀχθῶντα εἶ. τί εἶ; φησὶν, ὁ Θεὸς ὤμοσε; καὶ κατὰ τίνος ὁμῶσα ἠδυνάτο; ὁρᾷς, ὅτι συγκαταβάσεως ἰὼ τὸ εἰρημένον; τὴν γὰρ βεβαίωσιν τῆς ὑποχέσεως ὅρκον ἐκάλεσε.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀδιαφοροῦσιν ὅρκων λόγοι Θεοῦ. καὶ κατὰ τίνος ἂν ὤμοσεν ὁ Θεός, ὅτι μὴ ἑαυτῶν; λέγεται δὲ ὁμνῶντα διὰ τὴν ἡμετέραν ἀδελφειαν τῶν ὑπολαμβάνοντων ὡς ἐπ' ἀνθρώπου διαφέρειν λόγων ὅρκου, ἔτι καὶ ἐπὶ Θεῷ.

δ. Καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, ὡς τὰς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ· καὶ δώσω σοὶ καὶ τῷ σπέρματί σου τὴν γῆν ταύτην· καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

ε. Ἀνθ' ὧν ὑπήκουσεν Ἀβραάμ τῆς ἐμῆς Φωνῆς, καὶ ἐφύλαξε τὰ ἐπαγγέλματα μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου, καὶ τὰ νόμιμά μου.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ μήπω ἰὼ ὁ κατὰ Μωσέα νόμος, ἐφύλαξε δὲ Ἀβραάμ τὰ εἰρημικά, ἔτι καὶ αὐτὰ ἐφύλαξεν, ὡς ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, καὶ φύσει τὰ τῶν νόμων ποιοῦντα. μάλιστα δὲ σημειωτέον καὶ τὰ νόμιμα· ὅπερ οἱ λοιποὶ ἐκδεδώκασι, καὶ νόμους μου, ὅτι ἦσαν οἱ νόμοι τοῦ Θεοῦ τάχα ἐκ ἀρχαίων χρόνων.

ς. Κατώκησε δὲ Ἰσαὰκ ἐν Γεζάρῃ. Ἐπηρώτησαν δὲ οἱ ἄνδρες τῶν τόπων περὶ Ρεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτῆς· καὶ εἶπεν, ἀδελφὴ μου ἐστίν· ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν, γυνή μου ἐστίν· μήποτε ἀποκλείωσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τῶν τόπων περὶ Ρεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτῆς, ὅτι ὠραία τῇ ὀφει ἦν.

η. Ἐγένετο δὲ πολυχρόνιος ἐκεῖ. παρακύψας δὲ Ἀβιμέλεχ βασιλεὺς Γεζάρων, διὰ τῆς θυρίδος (1) εἶδε

τὸν Ἰσαὰκ παύζοντα μετὰ Ρεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτῆς.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐβραῖοι δέ φασιν ὀφθαλμῶν εἰρηδαί τὸ παύειν, ἀντὶ τῆς σωστικῆς αἰτίας.

*** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἐγὼ δὲ καὶ τὸν Ἰσαὰκ εἰς παιδα ἀναφέρω· γέλωτος ἐρμηνεύεται ὁ Ἰσαὰκ. τῶτον ἐώρακε παύζοντα μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ βοηθῆ, τῆς Ρεβέκκας, ὁ περιεργὸς βασιλεὺς. βασιλεὺς μοι δοκεῖ, Ἀβιμέλεχ ὄνομα αὐτῷ, σοφία τις εἶναι ὑπερκόσμιος κατασκοπεύουσα τῆς παιδείας τὸ μυήριον· Ρεβέκκαν δὲ ἐρμηνεύουσιν ὑπομονή. ὡς τῆς Φρονίμου παιδείας· γέλωτος, καὶ δι' ὑπομονῆς δοθῆναι, καὶ ἔφορος ὁ βασιλεὺς. ἀγαλλιάται τὸ πνεῦμα τῶν ἐν Χριστῷ παιδίων, ἐν ὑπομονῇ πολιτευόμενον· καὶ αὕτη ἡ θεία παιδεία. τοιαύτῃ τινὰ παύειν παιδεύειν τὸν ἑαυτῶν Δία, Ἡρόκλητος λέγει. τί γὰρ ἄλλο ὀφθαλμῶς ἔργον σοφῶ καὶ τελείῳ, ἢ παύειν καὶ σωδοφραίνεσθαι τῇ τῶν καλῶν ὑπομονῇ, καὶ τῇ διοικήσει τῶν καλῶν συμπανηγυρίζοντα τῷ Θεῷ; ἔστι καὶ ἄλλως ὑπολαβεῖν τὸ ὑπὸ τῆς προφητείας μινυόμενον. χαίροντας ἡμᾶς καὶ γελῶντας ἐπὶ σωτηρίᾳ, ὡς τὸν Ἰσαὰκ. ἐγέλα δὲ κακῆνός τῶν θανάτου λευμῶν, παύζων καὶ ἀγαλλιάμενος σὺ τῇ νύμφῃ τῇ εἰς σωτηρίαν ἡμῶν βοηθῷ, τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ ὑπομονῇ ὄνομα πάγιον τέθειται· ἦτοι, ἐπεὶ μόνη αὕτη εἰς τὰς αἰῶνας μένει χαίρουσα αἰεὶ, ἢ ἐξ ὑπομονῆς τῶν πιστευόντων σωθήσονται, οἵ εἰσιν μέλη Χριστοῦ· καὶ ἢ τῶν εἰς τέλος ὑπομεινάντων μαρτυρία, καὶ ἢ ἐπὶ τέτοις ὀφθαλμῶν. αὕτη δέ ἐστιν ἡ μουσικὴ παιδεία, καὶ ἢ σὺ τῇ σεμνῇ θυμηδίᾳ βοηθῆσα σωτηρία. ὁ γὰρ βασιλεὺς ὁ Χριστὸς ἀνωθεν ἡμῶν ἐπισκοπεῖ τὸν γέλωτα· καὶ διακύνει τῆς θυρίδος, ὡς φησὶν ἡ Γραφή, τὴν ὀφθαλμῶν, καὶ τὴν ὀφθαλμῶν, ἀγαλλιάσιν τε καὶ ὀφθαλμῶν, ἔτι τε ὑπομονῇ συνεργῶσαν, καὶ τὴν τῶν συμπλοκῶν, τὴν ἐκκλησίαν ἐποπτεύει τὴν ἑαυτῶν μόνην· ἐπιδεκνύς τὸ πρόσωπον τὸ αὐτῶν, τὸ λείπον τῇ ἐκκλησίᾳ, βασιλείᾳ τελειομένη κεφαλῇ. καὶ πᾶς ἄρα ἰὼ ἡ θυρίς, δι' ἧς ὁ Κύριος ἐδάκνυτο; ἢ σὰρξ, δι' ἧς πεφανερώται. αὐτὸς ἐστὶν Ἰσαὰκ· καὶ γὰρ ἐστὶν ἐτέρως ἐκλαβεῖν. τύπος ὅς ἐστι τῆς Κυρίας. πᾶς μὲν, ὡς ἦος· καὶ γὰρ ἦος ἰὼ Ἀβραάμ, ὡς ὁ Χριστὸς τῷ Θεῷ· ἱερεῖον δὲ, ὡς ὁ Κύριος· ἀλλ' ἢ κεκάρπωται, ὡς ὁ Κύριος. μόνον ἐβάστασε τὰ ξύλα τῆς ἱερουργίας ὁ Ἰσαὰκ, ὡς ὁ Κύριος τὸ ξύλον. ἐγέλα δὲ μουσικῶς, ἐμπλήσας ἡμᾶς προφητῶν χαρὰς τὸν Κύριον, τῆς αἱματι Κυρία φθορὰς λευκωμένης· ἐκ ἑπαυε δὲ μόνην εἰκότως ἄρα ὁ Ἰσαὰκ, τὰ πρωτεῖα τῶν πάντων παραχωρῶν τῷ λόγῳ· ἀλλὰ καὶ τῆς Κυρίας τὴν Θεότητα ἀντίκειται μὴ σφαγαίς. ἀνέστη γὰρ

(1) Τὸ, διὰ τῆς θυρίδος ἐκείνης ἐν τῷ κώδ.

γὰρ μετὰ τὴν κηδείαν ὁ Ἰησὺς μὴ παθὼν, καθάπερ ἱερουργίας ἀφαιμένος ὁ Ἰσαάκ.

θ. Ἐκάλεσε δὲ Ἀβιμέλεχ τὸν Ἰσαάκ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀρά γε γυνήσῃς ἐσὶ; τί εἶπας, ὅτι ἀδελφὴ μὲ ἐσίν; εἶπε δὲ Ἰσαάκ, εἶπα γὰρ, μήποτε ἀποθάνω δι' αὐτήν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν τεκμηρίων ἐφωράθη ὁ δίκαιος, ἐκ ἔτι λοιπὸν ἀρνείται, ἀλλ' ὁμολογεῖ, καὶ τὴν αἰτίαν φανεράν καθίστησι, δι' ἣν ἀδελφὴν καλέσας κατεδέξατο. εἶπε γὰρ Φησι, μήποτε ἀποθάνω δι' αὐτήν. ὁ τὸ θάνατον φόβος εἰς τὸτό με ἐλθεῖν κατ' ἀνάγκασεν. ἴσως δὲ μεμαθηκὼς ὡς, ὅτι καὶ ὁ πατήρ τὸτο τὸ δράμα κατασκιδνάσας διέσωσεν ἑαυτὸν, καὶ διὰ τὸτο καὶ αὐτὸς ταύτην ἤλθε τὴν ὁδόν.

ι. Εἶπε δὲ Ἀβιμέλεχ, τί τὸτο ἐποίησας ἡμῖν; μικρὸν ἐκοιμήθη τις τῶ γένους μετὰ τῆς γυναικός σου, καὶ ἐπήγαγες ἂν ἐφ' ἡμᾶς ἄγνοϊαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐτι τὰς πρὸς Ἀβραάμ αἰδεῖται σωθήκας. ἄλλως δὲ καὶ τὸ Θεὸν τὴν ἀπειλήν δεδοικώς, ὡς ὑπέμεινέτε καὶ ἤκασε διὰ Σάρραν τὴν μητέρα τῶ Ἰσαάκ. ἐκ ἀπεικὸς δὲ ἡμερον ὄντα τὸτον τὸν Ἀβιμέλεχ, καὶ ἕτερον παρὰ τὸν ἐπὶ τῶ Ἀβραάμ, τῇ αὐτῇ δὲ ἐκείνῳ προσηγορίᾳ κεκλημένον, ὡς καὶ οἱ τῆς Αἰγύπτου βασιλεῖς τὴν τῶ Φαραὼ πάντες εἶχον ὀνομασίαν, παρεληφάμεν μὲν ἀκοῇ τὰ τότε γινόμενα, παιδόμεθα δὲ ἐξ ἐκείνων τὸ δέον.

ια. Συνέταξε δὲ Ἀβιμέλεχ παντὶ τῷ λαῷ αὐτῷ, λέγων, πᾶς ὁ ἀπλόμενος τῷ ἀνδρὶ τῷ τῷ, ἢ τῆς γυναικὸς αὐτῷ, θανάτῳ ἐνοχὸς ἐσσι.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ ἔτος ὡς ὁ φόβος, ὁ τῷ θανάτῳ λέγων, κατασείων τῷ δικαίῳ τὴν διάνοιαν, διὰ τὸτο καὶ τὸτον ἐβληθῆναι πεποίηκεν ὁ Φιλανθρωπὸς δεσπότης, καὶ ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ αὐτὸν λοιπὸν διάγειν.

ιβ. Ἐπαίρει δὲ Ἰσαάκ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ, καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ἑκατοσεύσαν κριθὴν. ἠυλόγησε δὲ αὐτὸν Κύριος.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐννόησον ὅσον ὡς ἑκατονταπλασίονα τῶν παρ' αὐτῷ καταβαλλομένων ὑποδέχεσθαι. εἰ δὲ τὸτόσοι μέγα φαίνεται, σκόπει τὴν ἐπίτασιν τῆς τῷ Θεῷ Φιλανθρωπίας, ὡς, τῷ χρόνῳ προϊόντος, περὶ ἡμᾶς ἐπεδείξατο. τοῖς γὰρ μετὰ τὴν αὐτῷ παρεσίαν τὴν ἀρετὴν μετίσιν, ἢ μόνον ἑκατονταπλασίονα αἰταῦδα παρέχειν ὑπὸ χρεῖται, ἀλλὰ καὶ

τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ τὴν βασιλείαν τῶν ἑρανῶν εἰς ἀπόλαυσιν.

ιγ. Καὶ ὑψώθη ὁ ἄνθρωπος· καὶ παρβαίνων, μείζων ἐγένετο ἕως ἡ μέγας ἐγένετο σφόδρα. Ἐγένετο δὲ αὐτῷ κτήνη παρβάτων, καὶ κτήνη βοῶν, καὶ γεώργια πολλά· ἐξήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ Φυλισιῖμ.

B ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μέγας ὁ δι' ὅλας βεβηκὼς πάντη κατ' ἀρετὴν· καθὼς ἔδειξεν Φαῦλος μέγας, ἔδει κατὰ τὴν Γραφὴν. Μωϋσῆς μὲν γὰρ μαρτυρεῖται μέγας, καὶ Ἰωάννης, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος· πλὴν τῆρι καὶ τὴν σφόδρα προδότην, ἐκ ἀπλῶς κειμένη. κατὰ βᾶθμον δὲ τῷτο, καὶ ἐκ ἐφάπαξ· σφαλερὸν γὰρ. μαρτυρεῖ δὲ τὸ παρὸν, ὅτι τῷ σπυδαίῳ καὶ τὰ κατὰ γεωργίαν, καὶ τὰ ἄλλα περὶ βίον ὁδοῦ, καὶ τὰ ἐπιγινόμενα πολλαπλάσια τῶν ἐξ ἀρχῆς γίνεται, κατὰ τὴν ἑκατοσεύσαν κριθὴν. διό Φησι καὶ Δαβὶδ, ὁ Ψαλ. 36. 19. καταιχυμῶνται ἐν καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις λιμῆς χορταδιῶνται.

ιδ. Καὶ πάντα τὰ φρέατα, ἃ ὤρυξαν οἱ πατέρες τῷ πατρὸς αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ πατρὸς αὐτῷ ἐνέφραξαν αὐτὰ οἱ Φυλισιῖμ, καὶ ἐπλησαν αὐτὰ γῆς.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πόση τῶν αὐτῶν ἡ κακία, ὡς καὶ τῶν ὑδάτων φθονῆσαι τῷ δικαίῳ.

ιε. Εἶπε δὲ Ἀβιμέλεχ πρὸς Ἰσαάκ, ἀπελθε ἀφ' ἡμῶν· ὅτι δυνατώτερος ἡμῶν ἐγένετο σφόδρα.

E ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐδὲ ὁ βασιλεὺς ὁ ἐν τῷταύτῃ περιστάσει καθεστὼς κατασχῶν τὸν φθόνον ἱκνῶν, ἀλλὰ Φησιν, ἀπελθε ἀφ' ἡμῶν, ὅτι δυνατώτερος ἡμῶν ἐγένετο σφόδρα. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τοῖστον γὰρ ἡ βασκανία. ἐκ ἀνέχεσθαι πρῶτος τὴν ἐτέρων ὑπεραγίαν, ἀλλὰ τὴν τῷ πλησίον ὁμημερίαν, οἰκείαν ὑπεραγίαν εἶναι νομίζει, καὶ τῇκεται τοῖς τῷ πλησίον ἀγαθοῖς. ὁ δὲ καὶ ἐνταῦθα γέγονε. Καὶ μετ' ὀλίγα. Καὶ ἀληθῶς δυνατώτερος ὡς, τὴν ἀνωθεν συμμαχίαν ἔχων ἐν ἅπασιν, καὶ ὑπὸ τῆς τῷ Θεῷ δεξιᾷ φρουρούμενος.

ις. Καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν Ἰσαάκ, καὶ κατέλυσεν ἐν τῇ Φάραγγι Γεράρων, καὶ κατώκησεν ἐκεῖ.

H ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα τῷ δικαίῳ τὴν πολλὴν ἐπιείκειαν, πῶς ἐκ ἐφρόνησε μέγα, ἔδει ὁρῶν διὰ τῶν πραγμάτων πολλὴν τῷ Θεῷ τὴν ῥοπήν περὶ αὐτὸν γινόμενῳ, κατεξάνεσθαι τῷ βασιλείῳ, τῇ τῷ συμμαχῶντος αὐτῷ διωκταί πεπονησῶς· ἀλλὰ καθάπερ τις ἀνὴρ καὶ ἀπροσάκτως, καὶ ἐδαμόθεν ἐδεμῆς ἀπολαύων βουδίας, ἔτω

ἔτω μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιεικείας, ἔδὲ μέ-
 χρι λόγων ἀντιτείνας τῷ βασιλεῖ, ἐποίη-
 τὸ παρ' αὐτῷ κελυβόμενον, καὶ οὐδέως
 ἐκείθεν ἀπανίστατο, καὶ πορρωτέρω γυνο-
 μένος, κατέζελλε τῷ πάτρει τὴν φλόγα,
 ὅμῃ καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτῷ ἐπιεικείαν
 εἰδαικνύμενος, καὶ κείνῃ τὸ πάθος παρα-
 μυνόμενος. καὶ ἀπῆλθεν ἐκείθεν, καὶ
 κατωκῆσεν ἐν τῇ Φάραγγι Γεράρων. καὶ
 ὅπερ ὁ Χριστὸς παραγυρόμενος τοῖς μαθη-
 ταῖς ἐνετέλλετο λέγων, ὅταν διώκωσιν
 ὑμᾶς, Φύγετε ἐτέρωθι, τῆτο καὶ ἔτος
 ἡδὴ διὰ τῶν ἔργων ἐπλήρης. καὶ καθάπερ
 Δαβὶδ τῷ Σαβλ τὸν πολλὸν Φθόνον κατα-
 σέλλων, διὰ τῆς ἀναχωρήσεως ἑαυτὸν
 ὑπεξάγων, ἐκείνῃ τὴν πολλὴν παρεμυθί-
 το φλεγμονὴν τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ
 ὁ δίκαιος ἔτος ἐπλήρης τὸ ἀποστολικὸν ἐκεί-
 νο λόγιον, δότε τόπον τῇ ὀργῇ. καὶ κα-
 ταλιπὼν τὴν πόλιν, ἐξῆλθε, Φησὶν, ἐν
 τῇ Φάραγγι.

Ματθ. 10. 23.

Ρωμ. 12. 19.

ιη. Καὶ πάλιν Ἰσαὰκ ὤρυξεν ἐκεῖ
 τὰ Φρέατα τῷ ὕδατος, ἃ ὤρυξαν οἱ
 παῖδες Ἀβραὰμ τῷ πατρί αὐτῷ·
 καὶ ἐνέφραξαν αὐτὰ οἱ Φυλιστινῆς
 μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἀβραὰμ τὸν πα-
 τέρα αὐτῷ. καὶ ἐπωνόμασεν αὐτοῖς
 ὀνόματα κατὰ τὰ ὀνόματα, ἃ ἐπωνό-
 μασεν Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ αὐτῷ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ. Ἐμφρα-
 γίστα τὰ Φρέατα ὀρύσσει πάλιν ὁ Ἰσαὰκ,
 ὅτι φύσει Φιλάνθρωπός ἐστι, καὶ δυνάμει
 καὶ συγγνώμῃ ὁ ἀσείος, ἔδωκε μνησικακῶν
 τὸ παράπαν, ἀλλὰ νικᾷν τὴν ἐχθρὴν
 ἀξίων ἐν τῷ ποιεῖν εὖ μάλα, ἢ βλάπτειν.
 τοῖς γὰρ ἀβέλοις ἔθος ἐστὶ μήτε σήλας,
 μήτε μνημεῖοντι ἀπολιπεῖν τῶν καλῶν εἰς
 οὐδοξίαν συμβαλλόμενον· ἢ ὅτι ῥηγνύμε-
 νοι Φθόνῳ καὶ βασκανίᾳ τῆς τε περὶ ἐκεί-
 νης οὐπραγίας ὀλιγοῦσαι καὶ τῆς αὐτῆς
 ὠφελείας, ἀμεινον ἡγέμενοι βλάπτειν
 μάλλον, ἢ ὑφ' ὧν ἐκ ἔτι θέλουσιν οὐερ-
 γεῖσθαι.

ιβ. Καὶ ὤρυξαν οἱ παῖδες Ἰσαὰκ
 ἐν τῇ Φάραγγι Γεράρων· καὶ εὗρον
 ἐκεῖ Φρέαρ ὕδατος ζῶντος.

ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ εὗρον
 Φρέαρ ὕδατος ζῶντος, ἀντὶ τῷ κάτωθεν
 ἀναβλύζοντος.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Φιλοσημῆον ἐκάστω δι-
 χομσίῳ ἵνα τέκνον τῷ Ἰσαὰκ ταῦτα νοη-
 σαι τὰ Φρέατα, καὶ ὀρύξαι αὐτὰ ἐν ἑαυτῷ.

κ. Καὶ ἐμαχέσαντο οἱ ποιμένες
 Γεράρων μετὰ τῶν ποιμένων Ἰσαὰκ,
 φάσκοντες αὐτῶν εἶναι τὸ ὕδωρ. καὶ
 ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῷ Φρέατος, ἀδι-
 κία· ἡδίκησαν γὰρ αὐτόν.

ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰνα μάθης,
 ὅτι καὶ ἐπὶ τῷ βασιλείῳ, ὃ διὰ τὴν ἐκείνῃ

Α διωασίαν ἐπεδείξατο τὴν ἐπιεικείαν, ἀλ-
 λά διὰ τὸν οἰκείον τρόπον, ὅρα αὐτὸν καὶ
 ἐπὶ τῶν ποιμένων τὸ αὐτὸ ποιεῖν. καὶ
 καθάπερ ἐκεῖνος ἔλεγεν, ἀπελθε ἀφ'
 ἡμῶν, καὶ οὐδέως καθάπερ ἐπιταγμα δε-
 χόμενος ὑπανεχώρει· ἔτω καὶ νῦν τῶν
 ποιμένων ἐπηρεάζειν ἐπιχειροῦντων, καὶ
 τὸ Φρέαρ οἰκισμένων, παραχωρεῖ. καὶ
 ἵνα διωκῆς ἢ τοῖς μετὰ ταῦτα ἢ γνώσις
 τῆς ἀδικίας, ὄνομα ἐπιτίθῃσι τῷ Φρέατι
 ἐκ τῷ συμβεβηκότος. ἐπεὶ γὰρ Φανε-
 ρὰν ἐπεδείξαντο τὴν ἀδικίαν, ἐκάλεσε,
 Φησὶ, τὸ ὄνομα τῷ Φρέατος, τόπῃ ἀδι-
 κία. καὶ ὡς λοιπὸν καθάπερ ἐν σῆλῃ
 χαλκῇ τὸ ὄνομα τῷ τόπῃ διδασκαλία τοῖς
 ἐξῆς καὶ τῆς τῷ δικαίᾳ ἐπιεικείας, καὶ τῆς
 ἐκείνων ἀγνωμοσύνης.

κα. Ἀπάρως δὲ Ἰσαὰκ ἐκείθεν,
 ὤρυξε Φρέαρ ἑτέρον· ἐκρίνοντο δὲ καὶ
 Γ περὶ ἐκείνῃ. καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνο-
 μα αὐτῷ, ἐχθρία.

ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐνταῦθα ὁ
 πάντῃ, ὡς εἶκε, τὸ Φρέαρ ἀφείλοντο,
 ἀλλὰ διαμαχεσάμενοι, καὶ πρὸς τὸ προ-
 Φανὲς τῆς ἀδικίας ὀρῶντες, ἀπέστησαν.
 διὰ τῆτο ἐχθρίαν αὐτὸ προσηγόρῳσεν,
 ἐπεὶ δὲ ἐχθρίας ὑπόθεσις κατέστη.

Δ κβ. Ἀπάρως δὲ ἐκείθεν, ὤρυξε
 Φρέαρ ἑτέρον· καὶ ἐκ ἐμαχέσαντο
 περὶ αὐτῷ. καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνο-
 μα αὐτῷ, εὐρυχωρία, λέγων, διότι
 νῦν ἐπλάτυνεν ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ ἡ-
 ξησεν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς γῆς.

Ε ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἡνίκα μὲν τὰ
 πρότερα Φρέατα ἐκείνοι παραπάσασθαι
 ἐπεχείρησαν, ἐκ ἐδύχεραν, ἐκ ἀντέ-
 τεινεν, ἀλλὰ μόνον τῇ προσηγορίᾳ τῶν
 Φρεάτων ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην τῆς
 ἐκείνων κακίας ἐναπετίθει· ἀνταῦθα δὲ
 πάλιν, ἐπεὶ δὲ ὑδαὶς ἐμποδὼν γέγονεν, ἀλ-
 λά μετὰ ἀδείας πάσης τῶν οἰκείων πόνων
 ἀπῆλθε, τὸ πᾶν ἀνατίθῃσι τῷ Θεῷ. ἐκά-
 λεσε γὰρ αὐτὸ, εὐρυχωρίαν. εἴτα ἐρμη-
 νεύει αὐτῷ τὴν προσηγορίαν· διὰ τῆτο·
 Φησὶν, εὐρυχωρίαν τῆτο κάλῳ, ὅτι ἐπλά-
 τυνε Κύριος ἡμῶν, καὶ ἡξησεν ἡμᾶς ἐπὶ
 τῆς γῆς.

Ζ ΚΑΙ ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Διὰ τῷ μὴ ἀνδισα-
 δαι τοῖς ἀδικῶσι, δαίμνυσιν ὅτι ἀληθῶς
 ὡς ἀπλάτος. ὅθεν ἀποδεξάμενος αὐτόν
 τῆς ἀνεξικακίας ὁ Θεός, ἐπιφαίνεται αὐ-
 τῷ, καὶ ἐπαγγέλλεται τὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ
 ἀδύμη, ὅτι ὡς ἑαυτοῦ πάροικος πρᾶκετο
 τοῖς ἀδικῶν βελομενίοις, πληρῶν τὸ εἶρη-
 μένον ἐκάστοτε, εἰάν διώκωσιν.

Η κγ. Ἀνέβη δὲ ἐκείθεν ἐπὶ τὸ Φρέαρ
 τῷ ὀρκῷ.

κδ. Καὶ ὠφθῇ αὐτῷ Κύριος ὁ
 Θεός ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν,
 ἐγώ-

ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ τῷ πα-
τρός σου· μὴ φοβῆ· μετὰ σὲ γάρ
εἰμι· καὶ εὐλόγηκά σε, καὶ πλη-
θύνῃ τὸ σπέρμα σου διὰ Ἀβραὰμ τὸν
πατέρα σου.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίς μὴ φο-
βῆ; Μῆσε ταῦτα ξανίζετω, τὸ παρὰ τῷ
Ἀβιμέλεχ ἐλαθῶναι, τὸ παρὰ τῶν ποι-
μένων ἀδικηθῶναι. πολλὰ τοιαῦτα καὶ ὁ
πατήρ ὁ σὸς πέπονθε, καὶ διὰ τῆτο λαμ-
πρότερος ἀνεδείχθη. Καὶ μετ' ὅλην. Σκόπει
» Θεὸς Φιλανθρωπίαν. εἰπὼν, ἐγώ εἰμι ὁ
» Θεὸς Ἀβραὰμ τῷ πατρός σου, καὶ δέξας
ὅπως ὠκειώσατο τὸν πατριάρχην, ὡς κα-
ταξιῶσαι Θεὸν ἑαυτὸν καλεῖν Ἀβραὰμ,
καὶ ὁ τῆς οἰκουμενικῆς δεσποτικῆς καὶ δημιουρ-
γικῆς ἐνός ἀνθρώπου Φάσκων εἶναι Θεός, ὃ
συγκλεινὸν μέχρι τῆς πατριάρχης τῷ οἰ-
κειῶν δεσποτεῖν, ἀλλὰ τῷ πολλῷ περὶ
αὐτὸν εὐνοίαν δακνύς, ἔτω Φησὶν αὐτὸν
ὠκειώσασθαι, ὡς πάντων τῶν ἄλλων ἀντά-
ξιον ἐκείνον ἐμὲ νομιθῶναι.

κε. Καὶ ἀποδόμησεν ἐκεῖ θυσια-
στήριον· καὶ ἐπεκαλέσατο τὸ ὄνομα
Κυρίου· καὶ ἐπῆξεν ἐκεῖ τὴν σινηνὴν αὐ-
τῷ. ὠρυξαν δὲ ἐκεῖ οἱ παῖδες Ἰσαὰκ
ἐν Φάραγγι Γεράρων Φρέαρ.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίς ἐν ὠκο-
» δόμῃσιν ἐκεῖ θυσιαστήριον; Τὰς εὐχαρι-
στίας, Φησὶν, ἐκεῖ ἀνέωγε τῷ δεσπότη, ὑπὲρ
ὧν τοσαύτῳ περὶ αὐτὸν κηδεμονίαν
ἐπεδείξατο.

κς. Καὶ Ἀβιμέλεχ ἐπορεύθη
πρὸς αὐτὸν ἀπὸ Γεράρων, καὶ Ὀχο-
ζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτῷ, καὶ Φι-
χὸλ ὁ ἀρχιερέτης τῆς δυνάμεως
αὐτῷ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Κατάσκοποι
μᾶλλον ἢ ἀσπονδοὶ γεννησόμενοι, καὶ πρὸς
ἐκάτερον παρεσκδασμένοι· πόλεμον μὲν,
εἰ ἀσπένδοντα κατ' ἰδίαν εἰρῶν δὲ, εἰ δυ-
νατώτερον ἑαυτῶν. (1)

κζ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰσαὰκ,
ἵνα τί ἦλθετε πρὸς με; ὑμεῖς δὲ
ἐμίσήσατέ με, καὶ ἐξαπεσεύλατέ με
ἀφ' ὑμῶν.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Θεά μοι πόση
τῷ δικαίᾳ ἡ πράξις. ὁρῶν τὰς ἀπελα-
σαντας, καὶ τοσούτον περὶ αὐτὸν τὸ μῖσος
ἐπιδεικνύμενος, νῦν αὖ τὰς οἰκετῶν πρὸς
αὐτὸν παραγινόμενος, ἐκ ἐφρόνησε μέγα
κατ' αὐτῶν, ἐδὲ τῇ δυνάμει τῷ δεσπότη
πεποιθὼς κατέξενίσταται τῷ βασιλέως,
ἀλλὰ πάλιν τῷ σωτήρῃ ἐπιείκειαν ἐπιδα-
κνύμενος, μετὰ πολλῆς πραύτητος Φησὶ
» πρὸς αὐτὰς, ἵνα τί ἦλθετε πρὸς με; ὑμεῖς

Α, δὲ ἐμίσήσατέ με, καὶ ἀπεσεύλατέ ἀφ' ὑμῶν.
τίνος ἕνεκα. Φησὶ, παραγενέσθαι πρὸς-
με κατεδέξαδε, τὸν ἐλαθύντα, τὸν μι-
σηθύντα;

κη. Καὶ εἶπαν, ἰδόντες σε ἐωρῶ-
καμεν, ὅτι ἦν Κύριος μετὰ σοῦ· καὶ
εἶπαμεν, γενέσθω ἀρχὴ ἀνὰ μέσον
ἡμῶν καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ· καὶ διαθη-
σόμεθα μετὰ σοῦ διαθήκην.

Β » ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰδόντες, Φη-
» σιν, ὅτι Κύριος μετὰ σοῦ. Πόθεν ἡμῖν ἡ
τοιαύτη γνώσις; Ναὶ Φησιν, αὐτὰ ἡμῖν
τὰ πράγματα ἀντὶ διδασκαλίας γέγονεν.
ἔδοκον γὰρ, ὅτι ἐλαυνόμενος τῶν ἐλαυ-
νόντων ἰχυρότερος γέγονας, καὶ ἐπηρεα-
ζόμενος τῶν ἐπηρεαζόντων περιγέγονας,
καὶ ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἀκολασίας
σωθείμεν, ὅτι πολλῆς ἀπολαύεις τῆς
Γ ἀνῶθεν ῥοπῆς.

» ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ διαθησόμεθα μετὰ
» σοῦ διαθήκην, ἀντὶ τῷ ὅρκῳ. τῆτο δὲ εἶ-
πόν οἱ περὶ Ἀβιμέλεχ.

κθ. Μὴ ποιήσῃς μετ' ἡμῶν κα-
κόν, καθότι ἡμεῖς σε ἐκ ἐβδελυξά-
μεθα, καὶ ὃν τρόπον ἐχρησάμεθα-
σοι καλῶς, καὶ ἐξαπεσεύλαμέν σε
Δ μετ' εἰρήνης. καὶ νῦν ἔσῃ σύ εὐλο-
γητὸς ὑπὸ Θεοῦ.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος ἕνεκα
ἔτω φοβῶνται τὸν δίκαιον, ὁρῶντες καὶ
πρὸς τὰς ἐπηρεάζοντας τοσαύτῳ τῷ
ἐπιείκειαν ἐπιδεικνύμενον; Ἀλλ' ὁ ἀδέκα-
τος δικαστὴς, τὸ σιωπῶν, αὐτὰς διήγειρε,
καὶ εἰς εὐνοίαν ἤρχοιτο, ὅσω περὶ τὸν δι-
καιον τῷ ἀγνωμοσύνῳ ἐπεδείξαντο, καὶ
Ε διὰ τῆτο ὑπὸ τῷ φόβῳ καὶ τῆς δειλίας ὃ
» συνορῶσιν ὅπως ἐναντία λέγῃσι. μὴ ποιή-
» σεις, Φησὶ, κακόν, καθότι ἡμεῖς σε ἐκ
» ἐβδελυξάμεθα.

λ. Καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς δοχὴν·
καὶ ἔφαγον, καὶ ἐπίον.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὐ διὰ τὸν
ἐπαινον. ὃ γὰρ κολακίαν, ἢ τινα ἄλλω
θεραπείαν ὁ σοφὸς ἀπαίρειται· ἀλλ' ἀπο-
δεξάμενος αὐτῶν τῷ μετάνοιαν.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Διὰ τῆς ἐσιά-
σεως πληροφροῦσαι αὐτὰς βέλεται, ὡς
ἐδεμίαν μνήμῃ ποιεῖται τῶν εἰς αὐτὸν
εἰργασμένων παρὰ αὐτῶν.

λα. Καὶ ἀναστάντες τὸ πρωῒ, ὤμο-
σεν ἄνθρωπος τῷ πλησίον αὐτοῦ· καὶ
ἐξάπέσειλεν αὐτὰς Ἰσαὰκ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Αὐτὰς αἱ συ-
θῆκαι, ἃς ἐποίησαν, μὴ ἀναρεθῶναι κα-
Υ 2 θάπερ

(1) Οὐδὲ τῆτο, ἐδὲ τὰ ἐξῆς τρεῖς τῷ Φίλων. αὐτοῖς τῷ Φίλων. ἐκδοδοί. εὐρήναι. ἅπερ ἐδὲ Φίλωνι ζῆν εἰκόσιν.

θάπερ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη τῆς Φυλισαίας ὑπερον παρά τῶν Ἰσραηλιτῶν. ὅς ἡ θεία Γραφή ποτὲ μὲν Χαναναίους καλεῖ, ποτὲ δὲ Καππαδόκας· ὑπερον δὲ Καππαδόκα μετώκησαν.

Καὶ ἀπώχοντο ἀπ' αὐτῆ μετὰ σωτηρίας.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Σωτηρίαν τὴν ἀπὸ τῶν ὀρκῶν ἔχοντες.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἦλθετο διὰ τῆς ἡ θείας Γραφῆς, ὅτι μετὰ πολλῆς τῆς φόβου τὸν κίνδυνον προσδοκῶντες παρεγίνοντο καὶ περὶ τῆς παντός, ὡς εἰπεῖν, ἀγωνιῶντες τὴν πρὸς τὸν δίκαιον ἀπολογία ἐσπούσαν ποιήσασθαι.

Λβ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ παρὰγενόμενοι οἱ παῖδες Ἰσαὰκ, ἀπήγγειλαν αὐτῷ περὶ τῆς Φρέατος, ἧ ὠρυξαν καὶ εἶπαν, ἔχουμεν ὕδωρ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Οἱ τὴν τῶν ὄντων φύσιν διερωτῶντες, καὶ τὰς περὶ ἐκάστων ζητήσεις καὶ ὀλιγώρως ποιεῖται, παραπλησια ποιεῖται τοῖς τὰ Φρέατα ὀρύττει. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τὰς εἰς αὐτὰ πηγὰς ἀναζητοῦσι. καὶ κοινὸς μὲν πόθος ἀπασιν ἐστὶ, ποτὸν ἀνδρεῖν· ἀλλὰ τοῖς μὲν δι' ἡ σῶμα, τοῖς δὲ δι' ἡ ψυχὴν πέφυκε τρέφεσθαι. ὥστε ἐν οἷοι τῶν ἀνατεμνόντων τὰ Φρέατα, τὸ ζητῶντων ὕδωρ πολλάκις ἔχουμεν, ὥστε οἱ προσωτέρω χωρῶντες τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἐπὶ πλεονέμματα δόντες αὐταῖς, ἀδωατῆς τῆ τέλης ἐπιψαύσας.

λγ. Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ ὄρκος.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Διὰ τῆς ὄρκου ὀνομάσθη προσφύεσθαι τὸ πίσεως βεβαιότατον σύμβολον, μαρτυρίαν Θεοῦ περιεχούσης. ὡς γὰρ ὁ ὀμνύς, τῶν ἀμφισβητήσεων καλεῖ Θεὸν μάρτυρα, ἐπ' ὅδε· ὥστε ἐστὶν ὀρκῶν, ὡς ἐπὶ τῷ μηδεμιάς ἐπιστήμης ὀρίσκεισθαι παρά τῷ τεχνίτῃ τέλος. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις, ὅσαι περὶ ἡμᾶς διωάμεις, ὀλίγη δὲν κεχώρηκεν. ὥστε γὰρ εἰ τῷ λεχθέντι Φρέατι ὕδωρ φασὶ μὴ ὀρεθῆναι, ὥστε ὅδε εἰ ὀφθαλμοῖς τὸ ὄρατον, ὅδε εἰ ὡς τὸ ἀκῶν, ὅδε εἰ μυκλήσῃ τὸ ὀσφραίνεσθαι, ὅδε σιμῶν εἰ αἰσθήσεως ὀργάνοις τὸ αἰσθάνεσθαι. κατὰ τὸ παραπλησίον δὲ, ὅδε εἰ νῶ τὸ καταλαμβάνειν. πῶς γὰρ ἂν παρορᾶν, ἢ παρακῆν, ἢ παρνοεῖν σιμῶναι, εἴπερ εἰ τῶντοις πάγια ἦσαν αἱ ἀντιλήψεις ἐκάστων, ἀλλὰ μὴ ἐπ' αὐτῶν Θεὸς ἀείροντος τὸ βέβαιον ἐπερείκεσαν;

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥΤ. Διὰ τῆς τεσσάρων ὀρυττομένων Φρεάτων ὑπὸ τῶν ἀμφὶ τῶν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Ἰσαὰκ, τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον ὄρκος προσηγορῶνται; Μήποτε

Α δι' ὑπονοῶν ἐκεῖνο βέβαιον παραστήσας, ὅτι εἰ τῷ παντὶ τετάρτων ὄντων, ἐξ ὧν σιμῶναι ὅδε ὁ κόσμος, καὶ εἰ ἡμῖν αὐτοῖς ἰσχυρίσθων, ἐξ ὧν διαπλασάμετες, εἰς ἀνδρῶπόμορφον εἶδος ἐτυπώθημεν; τὰ μὲν ἐν τρία πέφυκε καταλαμβάνεσθαι· τὸ δὲ τέταρτον, ἀκατάληπτον πᾶσι τοῖς κριταῖς ἐστὶν. εἰ μὲν ἐν τῷ κόσμῳ, γλῶσση, καὶ ὕδωρ, καὶ αἶρα, καὶ ἔρανον, τέτταρα εἶναι ταῦτα συμβέβηκεν. ὧν τὰ μὲν ἄλλα,

Β εἰ καὶ δυσδύρετα, ἀλλ' ἔκ. εἰς ἅπαν ἀνδρεῖται μοίρας ἡξίωται. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ὁ δ' ἔρανος ἀκατάληπτον ἔχει τὴν φύσιν, ὅθεν ἐαυτῆς σαφὲς γνώρισμα πρὸς ἡμᾶς ἀποσείλας. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ὁρκος γὰρ διὰ τῆς ὀνομασθῆς τὸ τέταρτον καὶ ἔρανον Φρέαρ, ὅτι ἡ τῆς τετάρτης τῶν εἰς τὸν κόσμον ζήτησις, ἀτελεύτητος καὶ πάντη δυσδύρετος, ἔρανος. ἰδῶμεν δ' ὅν τρόπον καὶ τὸ εἰ ἡμῖν αὐτοῖς τέταρτον διαφερόντως καὶ κατ'

Γ ἐξείρετον λόγον ἀκατάληπτον εἶναι πέφυκεν. ἔκ. τέτταρα τὰ ἀνάτατα τῶν περὶ ἡμᾶς ἐστὶ, σῶμα, αἰσθήσεις, λόγος, νῆς. τῶν μὲν δὴ τὰ τρία, ἡ κατὰ πάσας ἀδελφὰς τὰς ιδέας ἐστὶν, ἀλλ' ἔχει τινὰ δείγματα εἰς ἐαυτοῖς καταλαμβάνεσθαι. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἀρ' ἐν καὶ τὸ τέταρτον τὸ εἰ ἡμῖν αὐτοῖς, ὁ ἡγεμὼν νῆς, καταληπτός ἐστιν; ἡ δὴ πᾶς. Καὶ μετ' ἑτέρα. Μικροὶ λόγοι μὲν ἐν τινὲς ἴσως ὑπολήψοντα περὶ

Δ Φρεάτων διορυχῆς τὸν τοσῶτον εἶναι λόγον τῷ νομοθέτῃ· οἱ δ' εἰ τῇ μείζονι γραφέντες πατρίδι τῷδε τῷ κόσμῳ, τελειότερων Φρονημάτων ὄντες, εἰσονται σαφῶς, ὅτι ἡ περὶ Φρεάτων τετάρτων ἐστὶν, ἀλλὰ τῶν τῆς παντός μερῶν ἡ ζήτησις τοῖς ὀρατικοῖς καὶ φιλοθεάμοσι, γῆς, ὕδατος, αἵματος, ἔρανος, ὧν ἕκαστον ἐπινοίας εἰς ἄκρον πεποιημέναις διεξελεθόντες· εἰ μὲν ἐν τοῖς τρισὶν εὑρον τινὰ καταληπτόν· διὸ καὶ τρία ὀνόματα ἐπεθήμισαν τοῖς ὀρεθῆσιν, ἀδικίαν, ἔχθραν, ὀρυχωρίαν· εἰ δὲ τῷ τετάρτῳ, τὸ παράπαν ὅθεν, ἔρανος, κατὰπερ ὀλίγω πρότερον ἐδηλώσαμεν. τὸ γὰρ τέταρτον ἀνδρῶν καὶ ἔρανον ὀρίσκειται, καὶ ὄρκος διὰ τὴν εἰρημνίαν αἰτίαν προσηγόρεται.

Ε Διὰ τῆς ἐκάλεσεν ὄνομα τῇ πόλει, Φρέαρ ὄρκος, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

Ζ ΑΔΗΛΟΥΤ. Διὰ τῆς ἐκλήθη τὸ ὄνομα τῇ πόλει ἐκείνῃ, Φρέαρ ὄρκος, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥΤ. Ὁ Σύρος ἔκ. ἔχει τῇ πόλει· ἀλλ' ὅδε εἰ τῇ καταχέσει ὀρίσκειται πόλις ὥστε καλεσμένη. τῶς τοῖς ὡς ὄνομα· ἐπεὶ μὴδὲ πόλις ὡς ἐκεῖ.

Η λδ. Ἦν δὲ Ἡσαῦ ἐτῶν τεσσαράκοντα· καὶ ἔλαβε γυναῖκα Ἰσδεὶν τὴν θυγατέρα Βαιῆς τῆς Χετλαίας, καὶ τὴν Μασεμμάν θυγατέρα Ἐλῶμ τῆς Εὐαίας.

**** ΙΩΣΗΠΟΥ.** Τῶν Ἰσάκ παιδῶν Ἡσαυος, περὶ ὃν μάλιστα ὁ πατὴρ ἐσπούδα-
κει, τεσσαράκοντα γεγονώς ἔτη, γαμῆ
Ἄδαν τῷ Ἡλωνος, καὶ Ἀλιβαμὴν τῷ
Ἐσεβέωνος, διωκτοῦντων αὐτὸν Χαναναίοις
ἀνδρῶν θυγατέρας, ἑαυτὸν ποιήσας τῆς
περὶ τὸν γάμον ἐξουσίας κύριον, καὶ μηδὲ
τῷ πατρὶ συμβουλεύσάμενος. ἔδδ' γὰρ ἐπέ-
τρεψεν Ἰσακὸς ἐπ' αὐτῷ τῆς γνώμης γε-
νομένης. ἔ γὰρ ὡς αὐτῷ δι' ἡδονῆς σιωπά-
ψαθαί συγγενίαν πρὸς τὰς ἐπιχωρίους.
ἔ βεβλόμενος δὲ ἀπεχθὴς εἶναι τῷ παιδί
κελεύων ἀφίστασθαι τῶν γυναικῶν, ἐκρι-
νε σιγᾶν.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Τίνος εἴκεν
ἡμῖν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν τῷ Ἡσαῦ ἐσή-
μανεν; Οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ἵνα αἰτεῦσθαι
καταμάθωμεν τῷ Ἰσαάκ τὸ γῆρας, καὶ
ὅτι λοιπὸν προβεβηκώς ὡς. ἔαν γὰρ μνη-

μονύσωμεν τῶν ἐμπροσθεν εἰρημαίων, καὶ
ὅτι ὡς ἡμεῖς ἐλάβε τῷ Ῥεβέκκῃ, καὶ
αὐτὸς τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐτύγχανεν, ὅτε
δὲ ἐτέθησαν οἱ παῖδες, ἐξήκοντα ἐτῶν
ὡς, εἰσόμεθα ὅτι νῦν ἑκατοστὴ λοιπὸν ἔτις
ἐπιβὰς, αὐτὸν βαθυτάτῳ γῆρα ἐτύγχανεν.
ἐπειδὴ γὰρ μέλλει μετὰ ταῦτα διηγείσθαι
ἡμῖν, ὡς ὑπὸ τῷ γῆρῳ ἀμβλυτέρως ἔχει
τὰς ὁψείας, διὰ τὸ τοῦ ἐτῶν τῷ Ἡσαῦ
τὸν ἀριθμὸν ἐσήμανεν ἵνα αἰτεῦσθαι εἰδε-
ναι ἔχωμεν ἀκριβῶς τῷ Ἰσαάκ τὸν χρόνον.

λε. Καὶ ἦσαν ἐρίζουσαι τῷ Ἰσαάκ
καὶ τῇ Ῥεβέκκῃ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύρος ἔκ' ἔχει ἐρίζουσαι,
ἄλλ' ἔκ' ὀυρεσθῆσαι· ἀντὶ τῆς ἐριδος καὶ Φι-
λωνεικία πάντα ποιεῖσαι. ὁ γὰρ Σύρος καὶ
ὁ Ἑβραῖος, παροργίζουσαι ἔφη.

Κ Ε Φ. Κ Ζ.

α. **Ε**γένετο δὲ μετὰ τὸ γηράσαι
τὸν Ἰσαάκ, καὶ ἡμελύν-
θησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
τῷ τῷ ὄραν· καὶ ἐκάλεισεν Ἡσαῦ τὸν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρεσβύτερον· καὶ εἶπεν
αὐτῷ, ἰδέ με. καὶ εἶπεν, ἰδὲ ἐγώ.
β. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἰδὲ ἐγὼ γεγήρα-
κα, καὶ ἔ γινώσκω τὴν ἡμέραν τῆς
τελευτῆς μου.

γ. Νῦν ἔν λάβε τὸ σκεῦός σε,
τὴν τε Φαρέτραν καὶ τὸ τόξον· καὶ
ἐξελθε εἰς τὸ πεδῖον, καὶ θήρευ-
σόν μοι θῆραν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Καὶ τὸτο τῆς θείας
χάριτος ἔργον· ἵνα αὐτὸν μέσῳ καιρὸς γε-
νηται τῇ Ῥεβέκκῃ κλέψαι τῷ Ἰακώβ τῷ
ὀυλογίαν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καὶ πρό γε τῶν ἄλλων,
τῶν αὐτὸ πίσει Φημὶ καὶ αὐτὸ Χριστῷ κεκλημέ-
νων, τῷ Ἰσραὴλ αἰτετέλλετο ὁ τῶν ὅλων
δεσπότης καὶ πατὴρ, ἕκαστον ὡς περὶ τι λαμ-
πρόν, καὶ καρπὸς ἐπιεικείας, καὶ οἶονε
πόνων ἀγαθῶν ὀφρήματα προσκομίζεν
ἐπείγεισθαι τῷ ἀνδάνυσαν αὐτῷ πολιτεῖαν
καὶ ζωὴν· ἢ διὰ τῆς αὐτοῦ νόμῳ ζωῆς τοῖς
πάσαι προανεγράφετο, μονονυχὶ τοῖς
τύποις ἐγκεχυμένη, καὶ ὡς ὕλη λαν-
θάνουσα τῷ περιτῷ τῷ γράμματος· ἔκ
ἀνάλωτός γε μὴν τοῖς ἐθέλῃσι φιλοθηρᾶν
διὰ τῆς αὐτοῦ πνύματι καὶ ἀκριβῶς θεωρίας.
τὸτο οἱμαί εἰσι τὸ τῆς Ἡσαῦ θῆρας ἐπιθυ-
μῆσαι τὸν Ἰσαάκ. (1)

δ. Καὶ ποιήσόν μοι ἐδέσματα,
ὡς Φιλῶ ἐγώ, καὶ ἐνεγκέ μοι, ἵνα
Φάγω· ὅπως εὐλογήσῃς ἡ ψυχὴ-
μα, πρὶν ἀποθανεῖν με.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος εἴκεν ὁ Ἰσαάκ
τῷ Ἡσαῦ δῶναι τῷ ὀυλογίαν ἐβέλετο;
Κατὰ τὸν νόμον τῆς φύσεως. πρωτότο-
κος γὰρ ὡς. οἱ δὲ πρωτότοκοι καὶ πρω-
τοι, καὶ διπλῶ ἐλάμβανον μοῖραν. ἡν-
ῆρσε δὲ καὶ ἡ θεραπεία τὸ Φίλτρον. ἡ γὰρ Γεν. 25. 28.
ἡ θῆρα αὐτῷ, βρώσις αὐτῷ ὡς. ἱκανὴ δὲ ἡ
θεραπεία καὶ τὰς ὁμοτάτας ἐκμειλίξα-
σαι, μή τιγε δὴ πατέρα, καὶ πατέρα Φι-
λόσογον. εὖροι δ' ἄν τις καὶ τὸν θῆον
Ἀπόστολον πλείσας ὅσας ὀυλογίαις τὰς
τεθεραπευκότας αὐτὸν ἀμειψάμενος.

ΦΙΛΩΝΟΣ. (2) Δυσὸν ὄντων ἡμῶν, τῷ
μὲν ἀγαθῷ, τῷ δὲ ὑπαίτι, τὸν ὑπαίτιον
ὀυλογῆσαι Φησὶν· ἔκ ἐπειδὴ τῷ σκεδαίει
προκρίνει τὸτον, ἀλλ' ὅτι ἐκείνον οἶδε καὶ
δι' αὐτῷ κατορθῶν δυνάμενον, τὸτον δὲ τοῖς
ἰδίῳ τρόποις ἀλίσκόμενον· μηδεμίαν δὲ
ἔχοντα σωτηρίας ἐλπίδα, εἰ μὴ τὰς ὀυ-
χὰς τῷ πατρὸς. ὡς αὐτὸν τῷ τύχῳ, πάντων
αὐτῷ εἴη κακοδαίμονέστατος.

ε. Ῥεβέκκα δὲ ἤκουσε λαλῶντος
Ἰσαάκ πρὸς Ἡσαῦ τὸν υἱὸν αὐτοῦ.
ἐπορεύθη δὲ Ἡσαῦ πρὸς τὸ παιδίον
θήρευσαι θῆραν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
στ. Ῥεβέκκα δὲ εἶπε πρὸς Ἰακώβ τὸν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν ἐλάδων, ἰδὲ ἐγὼ ἤκου-
σα τῷ πατρός σε λαλῶντος πρὸς
Ἡσαῦ

Υ 3

(1) Ἀπὸ τῶν ἐκδομ. ἀναπεπλήρωται, μόνον τῷ, τὸτο οἱμαί εἰσι, κτ. αὐτῷ κώδ. καμῶν, καὶ
τῷ αὐτῷ 333. σελ. τῷ Κυρίλ. σιωπῶμαι.

(2) Ἰσ. Ἐπισκόπος. ἔ γὰρ εὐρηται αὐτῷ τοῖς τῷ Ἑβραῖῳ ἐκδομ. ὡς περὶ τὸ αὐτῷ τῷ 331. σελ. τῷ
Φίλωνος, καί περ τὸ, Ἑβραῖος, πρόσκειται.

Ἡσαῦ τὸν ἀδελφόν σου, λέγοντος, ζ. Ἐνεγκέ μοι θήραν, καὶ ποιήσάν μοι ἐδέσματα, ἵνα φαγὼν εὐλογήσω σε ἐναντίον Κυρίου, ὡς τὸ ἀποθανεῖν με. η. Νῦν ἔν, ὑέ, ἀκισόν με, καθὰ ἐγώ-σοι ἐντέλλομαι.

θ. Καὶ πορευθεῖς εἰς τὰ πρόβα-τα, λάβε μοι ἐκεῖθεν δύο ἐρίφους ἀπαλὰς τε καὶ καλὰς· καὶ ποιή-σω αὐτὰς ἐδέσματα τῷ πατρί σου, ὡς Φιλῆ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐντεῦθεν ἐσι μα-θεῖν τὸ τῆ σώματος μέγεθος, καὶ τὴν ἐκ κατασκευῆς φυσικῶν οὐξίαν. ὁ γὰρ αὐ-γῆρα δύο πλοσιν ἐρίφοις κεχρημένος προσψήμασι, τὶς αὖν ὑπῆρχεν αὐτῇ νεό-τητι; καὶ ταῦτα ὡν ἐγκρατὴς, καὶ ἐκ ἀπληστος.

ι. Καὶ εἰσίοσεις τῷ πατρί σου, καὶ φάγεται, ὅπως εὐλογήσεις ὁ πα-τήρ σου ὡς τὸ ἀποθανεῖν αὐτόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ διαμάχονται, κατὰ τὰς ἔτω νομίσαντας, τῶν γονέων αὐτῶν γινώ-μα· πρὸς αὐτὸ δὲ τέλος ἐπαίγονται. (1) βέβαιον γὰρ ἢ μὲν, τὸν ἀγαθὸν ὡν ἀξίος-ἐσι τυχεῖν· ὁ δὲ, ἐκ ἀτιμάσαι τὸν ἐξ αὐ-τῆ, ἀλλὰ τὴν ἀπορίαν τῆ σκαῖς ἐλαιῶν, καὶ ὅσον ἐστὶν ἐπανορθώσασθαι.

ια. Εἶπε δὲ Ἰακώβ ὡς ῥεβέκ-καν τὴν μητέρα αὐτῆς, ἔστιν Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός μου ἀνὴρ δασύς, ἐγὼ δὲ λεῖος.

ιβ. Μήποτε ψηλαφήσῃ με ὁ πα-τήρ μου, καὶ ἔσομαι ἐναντίον αὐτῆς ὡς κατὰ φρονῶν· καὶ ἐπάξω ἐπ' ἐμαυτὸν κατάραν, καὶ ἐκ εὐλογίαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύμμαχος τὸ, κατα-φρονῶν, ἀντὶ τῆς καταπαύζων· ὁ δὲ Α-κυλας, καταμωκόμενος.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θαυμασὸς τῆς πρὸς ἄμφω τῆς γονεὺς οὐσεβείας. τὸν μὲν, ἵνα μὴ κινήσῃ τῆς δὲ, μὴ παρακῆσῃ. κα-λῶς δὲ τὸ, ἐπ' ἐμαυτὸν ἄξω. καὶ γὰρ ἡσυχάζῃ φιλοσοφία τῇ πρὸς ἐμὲ, τὸ σωειδὸς ἐπιμέμψεται, ὡς ἄξια κατάρας ἐργασάμενον. Θαυμασὴ δὲ καὶ τῆς οὐνοῖας ἡ μήτηρ.

ιγ. Εἶπε δὲ αὐτῷ ἡ μήτηρ, ἐπ' ἐμὲ ἢ κατάρας τέκνον. μόνον ὑπά-κχσον τῆς φωνῆς μου· καὶ πορευθεῖς, ἐνεγκέ μοι.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀξίον καὶ τὴν Η μητέρα τῆς οὐνοῖας θαυμάσαι, τὰς κα-

Α τάρας ὁμολογῶσαν ἐκδέξασθαι τὰς ὑπὲρ ἐκείνης, καὶ τὸν ὕον τῆς ἐπ' ἀμφοτέρων τῆς γονεὺς τιμῆς. ἀνδέλκεται γὰρ ὑπὸ τῆς πρὸς ἐκάτερον οὐσεβείας. τὸν μὲν γὰρ πατέρα ἐδεδοίκα, μὴ δόξῃ φαιναίξιν, καὶ ὑφαρπάξιν ἑτέρας γέρας· τὴν δὲ μη-τέρα, μὴ καὶ ταύτης νομιμῇ παρακῆαν λιπαρῶς ἐγκειμένης. ὅθεν ἀγαν οὐλαβῶς καὶ οὐσίως φησὶν, ἐκ ὁ πατήρ με καταρά-σεται, ἀλλ' ἐγὼ τὰς κατάρας ἐπ' ἐμαυ-τὸν ἔξω.

Β ** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἡ ῥεβέκκα ἀποσο-λικῶς, ὡς ἄντις εἶποι, ἔχοντα μεγαλοφυ-χίαν, εἴλετο κατάραν ὑποσιῶναι, ἵνα ὁ παῖς οὐλογίαν κληρονομήσῃ. καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν, ἐκείνῳ παρεχόμεναι· ὁ γὰρ δὴ μετ' ἐκείνης οὐλογεῖσθαι ἤμελλε· τὰ δὲ κα-κά, αὐτῇ μόνῃ παρεσκυβάετο ὑπομείναι. καὶ ἔτω προθυμῶς παρεσκυβάετο τὸ δρᾶ-μα, ὡς καὶ τῇ μελλήσει δυσχεραίνειν, καὶ τῇ ταχυτῇ χαίρειν, καὶ καλεπείγειν τὸν παῖδα· καὶ ταῦτα, κινδυνῶς μεγίστη παρε-σῶτος. ἀφείσα γὰρ εἶπεν, ὅτι ὁ πατήρ-σε εἰς γῆρας βαθὺ ἐλήλακε, καὶ τὸ τρα-τὸν τῆς αἰδήσεως ἀφῆρεθῃ, καὶ ὁ φωρά-σαι τὸν δόλον· ταῦτα πάντα συντεμῆσα, ἔφη τῷ παιδί ἀναδυομένῳ καὶ δεδοικότε, ἢ ἐπ' ἐμὲ ἢ κατάρας τέκνον, μόνον μὴ διαφθείρης τὸ παρ' ἐμὲ κατασκευασθὲν δρᾶμα, μὴδ' ἀπολέσης οὐκ ἐξυτάτον ὃν τὸ θῆ-ρμα, μὴδὲ προδῶς τὸν θησαυρόν.

Δ ** ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πόθεν ἡ ῥεβέκ-κα τεθάρρηκεν, ὅτι δὴ τοῦξέλει τῆς οὐλο-γίας ὁ Ἰακώβ· καὶ ἔτω τεθάρρηκεν, ὡς ἢ εἶπεν, ἐπ' ἐμὲ ἢ κατάρας τέκνον, μόνον ἐπάκχσον τῆς φωνῆς μου· Προεγνώκει καὶ παρὰ τῆς Θεᾶς τῶν ὁλων, ὅτι ὁ μείζων ἢ δαλῶσαι τῷ ἐλάσσονι· ἐκείνη τῇ προρρήσει πισθύνουσα, πάντα ἐκίνησε πόρον, ὡς τὸν Ἰακώβ τὴν πατρικὴν οὐλογίαν λαβεῖν.

Ε * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐθάρρει μὲν τῇ ἐπαγγελίᾳ τῆς Θεᾶς τῇ λεγούσῃ, ὁ μείζων ἢ δαλῶσαι τῷ ἐλάσσονι· πάλιν δὲ ἐφοβεῖτο, ὡς ἄνθρωπος, μήπως ἢ οὐλογία τῆς πα-τρός ὡς δικαίᾳ μεταθήσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς Θεᾶς.

Ζ ιδ. Πορευθεῖς δὲ, ἔλαβε καὶ ἤνεγ-κε τῇ μητρί· καὶ ἐποίησεν ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐδέσματα, καθὼς ἐφίλει ὁ πατήρ αὐτῆς.

ιε. Καὶ λαβῶσα ῥεβέκκα τὴν σο-λὴν Ἡσαῦ τῆς ὕψους αὐτῆς τῆς πρεσβυ-τέρης τὴν καλὴν, ἢ ἢ παρ' αὐτῇ ἐν τῷ οἴκῳ, ἐνέδυσεν Ἰακώβ τὸν ὕον αὐ-τῆς τὸν νεώτερον.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἴνα καὶ διὰ τῆς σολῆς ἐκεῖ-νος εἶναι δοκῇ, μὴ παρῶν, ὡς παρεσῶς.

15. Καὶ

(1) Τὰ ἀπ' ἀρχῆς, ἄχρι τῆς ἐπαίγουλας, ἐλήφθη ἐκ τῆς τῆς Αὐγ. κώδ. καὶ τὰ ἐξῆς ἄλλως πως συν-τεταγμένα περιέχοντες.

15. Καὶ τὰ δέρματα τῶν ἐρίφων Α
ἔθηκεν ἐπὶ τὰς βραχίονας αὐτῆ, (1)
καὶ ἐπὶ τὰ γυμνά τῆ τραχήλου αὐτῆ.

*** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Τὰ δέρματα τῶν ἐρί-
φων ὁ Ἰακώβ περιδέμενος, καὶ τὴν δόλο-
γίαν τῆ πατρὸς πορισάμενος, τὸν Κύριον
ἡμῶν καὶ σωτῆρα ἠνέξατο, τὴν ἀναμάρ-
τητον Φύσιν ἀναμαρτήτως δεξάμενος, καὶ
τὰ πάθη αὐτῆς ἐν ἑαυτῷ θανατώσαντα·
τὸτο γὰρ δηλοῖ ἡ τῶν νεκρῶν δερμάτων
περίθεσις· ἐπειδὴ ἐδὲν ἐρίφωδες λοιπὸν
ἐν τῇ φύσει κατέλειπε τῆς δυνάμεως
καὶ κρίσεως ἄξιον· ἀλλὰ νεκρώσας αὐτῆς
τὰ γήινα μέλη, καὶ βρώσιν προσφιλεῖ τῷ
πατρὶ προσεκόμισε, τὴν ἡμετέραν αἰ-
πυνῶντι σωτηρίαν, καὶ ἡμῖν ἐν ἑαυτῷ τὴν
ἀναφαίρετον δόλογίαν ἐπήγαγε.

16. Καὶ ἔδωκε τὰ ἐδέσματα, καὶ
τὰς ἀρτας, ὅς ἐποίησεν, εἰς τὰς χεῖ- Γ
ρας Ἰακώβ τῆ υἱῆς αὐτῆς.

17. Καὶ εἰσήνεγκε τῷ πατρὶ αὐτῆ·
εἶπε δὲ, πάτερ. ὁ δὲ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ·
τίς εἰ σὺ τέκνον;

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπετάττετο μὲν γὰρ,
καθάπερ ἔφην ὁ Ἰσραὴλ, καὶ διὴ ὑπέχε-
το κατορθῶν. ἔφη γὰρ ἐν χωρῇ, πάν-
τα ὅσα εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς ποιήσομεν καὶ
ἀκυσόμεθα. μελλήτης δὲ λίαν ἐωρᾶτο διὰ
τῶν πραγμάτων, καὶ τοὶ πρόχειρος ὢν εἰς
ἐπαγγελίαν. ταύτητοι καὶ διὰ μέσων χω-
ρῶν. Φθάνει δὲ ἕτος ὁ πλεονισμὸς Ἰακώβ,
τετάρτην ὁ νέος τε καὶ ἐν πίσει λαός. προει-
σκεκόμικε γὰρ τῷ Θεῷ τὰ ζητήματα, ἀνα-
δυόμενα τε καὶ μέλλοντος τῆ πρωτοτόκου
λαῶν, προεκαρποφόρησε τὴν πίσιν· ὡς
καὶ ἐν τάξει τροφῆς ἡ θεία ποιεῖται φύ-
σις. καὶ γὰρ ὁ Σωτὴρ ἔτω τοῖς ἀγίοις
Ἀποστόλοις τὴν Σαμαρειτῶν ἐπιστροφὴν
κατεμύνησε, λέγων, ἐγὼ βρώσιν ἔχω φα-
γεῖν, ὡς ὑμεῖς ἐκ οἴδατε.

18. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ τῷ πατρὶ,
ἐγὼ Ἡσαὺ ὁ πρωτότοκός σου πεποίη-
κα καθὰ ἐλάλησάς μοι. ἀναστὰς,
κάθισον καὶ Φάγε τῆς θήρας μου,
ὅπως εὐλογήσῃς ἡ ψυχὴ σου.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὐκ ἐψύσατο Ἰακώβ, ὡς
γὰρ ἀγοράσας τὰ πρωτοτόκια.

ΛΑΗΛΟΥ. Φάγε τῆς θήρας μου. Οὐ-
δὲν τέτων ἐψύσατο. δι' αὐτῆς γὰρ ἐθή-
ρυσσε τῆ πατρὸς τὴν δόλογίαν.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἶτα ὁ δοκεῖ ἐψεύ-
σαι ὁ Ἰακώβ, εἰπὼν, ἐγὼ εἰμι Ἡσαὺ ὁ
πρωτότοκός σου; Πριάμενος ὡς τὰ τῶν
πρωτοτόκων πρεσβεῖα. ἀληθεύων τοι-
γαρὲν ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν πρωτότοκον.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δεδιώξ, (2) μήποτε
σιωαῖς ὁ πατὴρ ἀράσῃται αὐτῷ, ἐκ ἐψύ-
σατο, αὐτὸς εἶναι πρωτότοκος Ἡσαὺ λέ-
γων. μετῴεγκε (3) γὰρ εἰς αὐτὸν τὰ
πρωτοτόκια τῆ Ἡσαὺ διὰ τῆς πράξεως τῆ
Φακῆ μεθ' ὅρκων· καὶ θήραν καλεῖ, ὡς
μὲν Ἰσαὰκ ἐνόμιζε τὴν διὰ τῶν θηροδυσ-
τῶν τετραπόδων· ὡς δὲ ὁ Ἰακώβ ἔλεγε,
τὴν δι' ἧς ἐθήρυσσε τῆ πατρὸς τὴν δόλο-
γίαν. δόλω δὲ ἡγορακῶς τὰ πρωτοτόκια,
τὴν περὶ τῶν πρωτοτόκων δόλογίαν δόλω
παρὰ τῆ πατρὸς ἔλαβεν οἰκονομία Θεῶ.

* ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὶ ἂν εἴποι
τίς, καὶ ψεύδει τῷ τοιούτῳ Θεὸς σιωήρη-
σε; Μὴ ἀπλῶς ἐξετάζει τὸ γινόμενον, ἀλ-
λὰ τὸν σκοπὸν καταμάνθανε· καὶ ὅτι ἐ-
βιωτικῆς ἐνεκεν τινὸς πλεονεξίας τὸτο
ἐγένετο, ἀλλὰ τῆ πατρὸς τὴν δόλογίαν
ἐπιστάσασθαι ἐπαδεδάξεν. ἄλλως δὲ εἰ μέλ-
λοις ἀπλῶς τὰ γινόμενα ἐξετάζειν, καὶ
μὴ τὸν σκοπὸν πανταχῶς ἐπισητεῖν, ὁρα-
σοι (4) καὶ τὸν πατριάρχην παιδοκλόνον
ὀνομάζειν, καὶ τὸν Φινεὲς ἀνδροφόνον. ἀλλ'
ἔτε ἐκεῖνος παιδοκλόνος, ἀλλὰ καὶ λίαν
φιλοσοργός, εἰ καί τις ἄλλος, ἔτε ἕτος
ἀνδροφόνος, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἄγαν ζη-
λωτής. ἐκάτερος γὰρ αὐτῶν τὸ δοκεῖν τῷ
Θεῷ διεπράττετο. διόπερ ὁ μὲν, διὰ τὴν
ὑπακοὴν πολλῆς ἀξιεῖται τῆς ἀνῶθεν ἀμοι-
βῆς· ὁ δὲ, διὰ τὸν ζῆλον ἀνακηρύττεται.
ἔση γὰρ Φησι Φινεὲς, καὶ ἐξήλασατο. εἰ
τοίνυν Φόνος δόδοκίμησε καὶ παιδοκλονία
ἐν ἐκείνοις, ἐπειδὴ κατὰ Θεῶν γνώμην ἐγέν-
ετο, καὶ ἐ τοῖς γεγονόσι προσέχουσιν, ἀλ-
λὰ τῷ σκοπῷ τῶν γινομένων, καὶ τῇ τῶν
πεποιηκότων γνώμῃ, πολλῷ μᾶλλον καὶ
ἐνταῦθα τὸτο λογίζεσθαι χρή.

19. Εἶπε δὲ Ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτῆ,
τί τὸτο, ὅτι ταχύ εὗρες ὦ τέκνον; ὁ
δὲ εἶπεν, ὁ παρέδωκε Κύριος ὁ Θεός-
σου ἐναντίον μου.

20. Εἶπε δὲ Ἰσαὰκ τῷ Ἰακώβ,
ἐγγισόν μοι, καὶ ψηλαφήσω σε τέκνον,
εἰ σὺ εἰ ὁ υἱός μου Ἡσαὺ, ἢ ὄχι.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε τῷ Ἰσαὰκ
τὸ βέλημα τὸ οἰκεῖον ἐκ ἀπεκάλυψεν ὁ
Θεός; ἵνα ἀναργῆς γινῇται ἡ τῆ Θεῶ πε-
ρὶ τὸν Ἰακώβ κηδεμονία. δακνυσι δὲ τῆ-
το, τὸ τὸν μὲν Ἰσαὰκ ἐπαδεδάξεν τὸν
Ἡσαὺ δόλογῆσαι· τὴν δὲ θείαν χάριν, καὶ
παρὰ γνώμην τῆ Ἰσαὰκ, ἐπὶ τὸν Ἰακώβ
ἐλκύσαι τὴν δόλογίαν. τὸτο δὲ καὶ αὐ-
τὸς σιωήκεν ὁ Ἰσαὰκ. ὡς γὰρ πάντα πό-
ρον ἐκίνησε, καὶ ἀπέσειλε τὸν Ἡσαὺ ἐπὶ
τὴν θήραν, καὶ τῆ Ἰακώβ τὴν τροφὴν
προσενένοχότος, πολλάκις ἤρετο, εἰ αὐ-
τὸς εἴη Ἡσαὺ ὁ πρωτότοκος· καὶ ὁ μὲν
ἤρετο, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας τῷ σώματι
προσε-

(1) Τῆ, τὰς βραχίονας αὐτῆς, προσετέθη.

(3) Ἐπείατο γὰρ μεθ' ὅρκων τὰ πρωτοτόκια. ὁ αὐτ.

(2) Ἐφ' ἧς τις, ὡς δεδιώξ. ὁ τῆς Αὐγ. καὶ.

(4) Ἰσ. ὡρα σοι.

προσενύχον· εἶτα τὸ Ἡσαῦ εἰσεληλυ-
θὸς, τὸ γεγονημένον καταπλαγαῖς, ἐκ
ἐχαλέπλων, ὡς παρὰ παιδὸς ἐξαπατη-
θεὶς, ἀλλὰ τὸν θεῖον ἔγνω σκοπὸν· καὶ
ὡς ἔδωκεν, ἐβεβαίωσεν δόλογον.

κβ. Ἦγγισε δὲ Ἰακώβ πρὸς Ἰσα-
ὰκ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ ἐψηλά-
φησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν, ἡ μὲν Φω-
νὴ, Φωνὴ Ἰακώβ· αἱ δὲ χεῖρες, χεῖ-
ρες Ἡσαῦ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὴν ὁσεβὴν Φωνὴν ἐκ
» ἂν λεχθεῖσαν ὑπὸ τῷ Ἡσαῦ· ὁ παρεδωκε
» Κύριος ὁ Θεός σου ἐναντίον μου· ἐπιγνῶς ὁ Ἰ-
» σαακ, εἶπεν· ἡ μὲν Φωνὴ, Φωνὴ Ἰακώβ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τίνα δὴ ἐν ἄρα τρόπον
ἐφαρμόσαμεν ἂν τοῖς ἐν πίσει λαοῖς τὸ καὶ
ὡς ἐν εἶδει γενέσθαι, καὶ ὡς ἐν μιμήματι τῆς
ἰσδαϊκῆς πολιτείας, καὶ τὸ ἐτέραν ἔχειν
παρ' αὐτῆς τὴν Φωνήν; Οὐκ ἐν ἐκείνῳ φα-
μεν, ὡς ἐστὶν αἱ παρὰ ταῖς θείαις Γραφαῖς
ἔργα καὶ κατορθωμάτων, ἥτοι πρακτικῆς
ἐνεργείας σημεῖον ἢ χεῖρ. ὅσον ἐν ἡκέν ἐς
ἐνεργείας ταυτότητα, καὶ ποιότητα κατορ-
θωμάτων, καὶ αὐτοὶ πληρῶσι τὸν νόμον οἱ ἐν
Χριστῷ, νοητῶς τε καὶ πνευματικῶς ἱεραρ-
γαμενοί, καὶ εἰς ὁσμὴν δωδίας ἐαυτῶν προ-
σκομίζοντες τῷ Θεῷ καὶ πατρί. καὶ γὰρ ὁ Χρι-
στὸς καίτοι διαρρήδην ἡμῖν νόμους τετακώς
Ματθ. 5. 17. δὲ ἀγγελικῶς, μὴ νομίσητε, φησὶν, ὅτι
» ἡλθον καταλύσαι τὸν νόμον, καὶ τὰς Προ-
» φήτας, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τέτο
οἱμαί· ἐστὶ τὸ τὰς χεῖρας ἔχειν τῷ Ἡσαῦ,
πλὴν ἐτέραν παρ' αὐτῶν τὴν Φωνήν. ὁ
γάρ τοι ταῖς τῶν Ἰσδαίων ἀδυρογλωσσίαις
ἀποκεχρημέθα, ἐδὲ μὴ τὸν ἀγοράσαντα
ἡμᾶς δεσποτῶ ἀρνέμενοι, δυσφημεῖν εἰ-
δίσαμεθα. σιωδοξολογῶμεν δὲ μάλλον τῷ
Θεῷ καὶ πατρὶ τὸν υἱόν· καὶ Κύριον, καὶ
σωτῆρά, καὶ λυτρωτὴν ὀνομάζομεν.

κγ. Καὶ ἐκ ἐπέγνω αὐτόν· ἦσαν
γὰρ αἱ χεῖρες αὐτοῦ, ὡς αἱ χεῖρες
Ἡσαῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ δασείαι. καὶ
εὐλόγησεν αὐτόν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Θεὸς οἰκονόμει πάντως.
ἐπάτοιγε καὶ ἀπὸ τῆς Φωνῆς, καὶ ἀπὸ
τῆς ἀφῆς, καὶ ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τῶν
βρωμάτων, ἀγρίων ζώων καὶ ἡμέρων, ἐπέ-
γνω ἂν τὸν Ἰακώβ.

κδ. Καὶ εἶπε σὺ εἰ ὁ υἱός μου Ἡ-
σαῦ; ὁ δὲ εἶπεν, ἐγώ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁρα τῆς θεί-
ας Γραφῆς τὴν παρατήρησιν. ἐπειδὴ ἡρώ-
» τησεν, εἰ σὺ εἶ Ἡσαῦ; καὶ εἶπεν, ἐγώ.
καὶ πάλιν ἐψηλάφησεν αὐτόν, καὶ ἡρέμα
πῶς ἐνεδοίαζεν, ὑπὸ τῆς Φωνῆς εἰς ὑπό-
» νοιν τινα, καὶ ὑποκρίσιν ἐμπεσῶν, καὶ πάλιν
» ἡρώτησεν, εἰ σὺ εἶ ὁ υἱός μου Ἡσαῦ;

(1) Πρόδες τὸ, καὶ Ἰακώβ, ὅπερ κατὰ παραδοξολογίαν τυχὸν ἐκταται ἐν τῷ κώδ. ἐκ εἴρηται δὲ τὸ
ὑπόμνημα τέτοιο ἐν τοῖς τῷ Θεοδώρῳ. ἐκδομο.

κε. Καὶ εἶπε, πρὸς ἀγαγέ μοι,
καὶ Φάγομαι ἀπὸ τῆς θήρας σου τέ-
κνον, ἵνα εὐλογήσῃ σε ἡ ψυχὴ μου.
καὶ πρὸς ἡνεγκεν αὐτῷ, καὶ ἔφαγε·
καὶ εἰσῆνεγκεν αὐτῷ οἶνον, καὶ ἐπιέ.
κς. Καὶ εἶπεν Ἰσαὰκ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔγ-
γισόν μοι, καὶ Φιλήσω σε τέκνον.

κς. Καὶ ἐγγίσας, ἐφίλησεν αὐ-
B τόν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἰνα μὴ νομί-
» ση τις, ὅτι εἰς τὸ τῷ Ἡσαῦ. πρόσωπον
τὴν δόλογον ἐποίησεν, ἀλλ' εἰς ἐκεί-
» νον τὸν ὑπ' αὐτῷ Φιληθέντα, διὰ τὸ
ἐμνημόνευσεν ἡ θεία Γραφή, ὅτι καὶ ἐφί-
» λησε, καὶ ἡυλόγησεν ἐκείνον τὸν ὑπ' αὐτῷ
Φιληθέντα.

Καὶ ὡς φράνθη τὴν ὁσμὴν τῶν
Γ ἱματίων αὐτοῦ, καὶ ἡυλόγησεν αὐτόν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Σαφῶς ἐκ αἰδητῆς
» ἡ ὁσμὴ, ἀλλ' ὅποιαν ὁ Παῦλος φησὶ, Χρῆς 2. Κορ. 2. 15.
» δωδία ἐσμέν. ἐγὼ δὲ οἶμαι καὶ ἐκάστῳ
ἀρετῶν, ἰδίαν ἔχειν δωδίαν. ἥτις ἐστὶ
» συμπληρωτικὴ τῶν ἀρετῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ ἔχ' ὡς ὁ
Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, (1) τινὰς τῶν ἡνὼν δό-
» λόγησεν, ἔτω καὶ ὁ Ἀβραάμ τὸν Ἰσαὰκ;
Δ Ἰσως ἐπειδὴ προσήχθη ἱερεῖον τῷ Θεῷ,
καὶ γέγονεν αὐτῷ καμῆλιον· περὶ δ' ἐλέ-
» γειο, ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεαί σοι σπέρμα, Γαλ. 3. 12.
τὸ τῆς διαδοχῆς δηλονότι· δ' χρεῖαν ἔχον
δολογίας ἐστὶ.

Καὶ εἶπεν, ἰδὲ ὁσμὴ τῆς ἡμέρας
ὡς ὁσμὴ ἀγρῶς πλήρης, ὃν εὐλόγη-
σε Κύριος.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ὁ Σύρος ἀντὶ τῆς
Ε, ἀγρῶς, ἀγρῶς ἔχει· τὸ δὲ πλήρης, πε-
» πληρωμένης βλασημάτων δωδεσάτων.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Εἴη ὁσμὴ αὐτῆς ἀγρῶς
πλήρης, ὃν εὐλόγησε Κύριος, τῷ Κυρίῳ
ἡ δολογία.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ μακάριοι Προ-
» φῆται τὴν θείαν αἰδησιν δορύντες, καὶ
βλέποντες θείως, καὶ ἀκούντες θείως,
καὶ γινώσκοντες ὁμοίως, καὶ ὁσφραϊνόμενοι,
Z ἵν' ἔτῳς ὀνομάσω, αἰδήσει ἐκ αἰδητῆς, καὶ
ἀπλόμενοι τῷ λόγῳ μετὰ πίσεως, ὡς ἀπορ-
» ροὴν αὐτῶν εἰς αὐτῶν ἦκεν θεραπείαν
αὐτῶν, ἔτῳς ἐώρων ἂν ἀναγράφωσαν ἐω-
» ρακσίαι, καὶ ἦκεν ἂν λέγωσιν ἀκηκοῖαι,
καὶ τὰ παραπλήσια ἐπαχον, ὡς ἀνέγρα-
» φον, κεφαλίδας ἐδίδοντες διδομένῳ αὐτοῖς Ἰεζ. 3. 2.
βιβλίῳ. ἔτω δὲ καὶ Ἰσαὰκ ὡς φράνθη
τῆς ὁσμῆς τῶν τῶν ἡμέρας θειοτέρων ἱματίων,
» καὶ ἐπέπε πνευματικῇ δολογίᾳ τὸ, ἰδὲ
H, ὁσμὴ τῆς ἡμέρας, ὡς ὁσμὴ ἀγρῶς πλήρης, ὃν
» εὐλόγησεν ὁ Κύριος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀγρῶ τοιγαρὲν δόλογη-
μίνω παρὰ Θεῶ παραικάσαι Χριστὸν, καὶ
2. Κορ. 2. 14. σφόδρα εἰκότως· ἔπερ ἐστὶν ὁσμὴ τῆς
„ γνώσεως τῆ Θεῶ καὶ πατρός. εἰ γὰρ
ἐγνωκέτις τὸν ἥν, ἐγνωπὲ πάντως καὶ
τὸν πατέρα, διὰ τὸ τῆς φύσεως ταυτὸν,
καὶ κατὰ πᾶν ὅτιεν ἴσως τε καὶ ἀπαραλ-
λάκτως ἔχον.

*** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Μύροις μὲν καὶ θυ-
μιάμασιν ἐπιτέρεται ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ μύ-
ροις τοῖς πνευματικοῖς. ὁποῖος ὡς ὁ λέ-
2. Κορ. 2. 15. γων, Χριστὸν ὁμολογῶν· καὶ, χάρις τῷ
14. „ Θεῷ τῷ τῷ ὁσμῷ τῆς γνώσεως αὐτῆ Φα-
„ νεραντι ἐν παντὶ τόπῳ. τοιαύτης ἀντε-
λαμβάνει ὁσμῆς ἀποπνεύσεως τῆ Ἰακώβ ὁ
„ πατὴρ Ἰσαάκ. ἰδὲ ὁσμὴ τῆ ἡμῶ, ὡς ὁ-
„ μὴ ἀγρῶ πλήρης, ὃν δόλογησε Κύριος.

κη. Καὶ δώοι σοι Κύριος ἀπὸ τῆς
δρόσας τῆ ἔρανθ ἄνωθεν, καὶ ἀπὸ
τῆς πωότητος τῆς γῆς, καὶ πωλήθης
σίτῃ καὶ οἶνῃ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Χριστὸν δὲ εἶναι τῷ ἔρα-
νθ δρόσον, καὶ γῆς νοῦμον πωότητα. πα-
ταλὰ γὰρ ὡπερ ἡ τῶν Ἀγγέλων πληθὺς
ταῖς ἄνωθεν καὶ πνευματικαῖς καταρδο-
μίσῃ δρόσοις· ἔτω καὶ πῶν ἡ γῆ ὑετοῖς
ἐντρυνφῶσα τοῖς νοητοῖς εἰς καρποφορίαν
πνευματικῶν. ἀλλ' ἡμεῖς μὲν οἱ ἐν Χριστῷ
διὰ πίσεως, ἄρτω τε καὶ οἶνῳ πεπληστί-
σμεθα, ἀμέτοχος δὲ τῶν τοιῶτων ὁ Ἰσραήλ.
ὁ γὰρ ἀπεινώκεται τῷ τῷ ταῖς δόλογίαις
Ἰσαῦ. ἀμέτοχοι δὲ καὶ ἑτέρως οἱ τάλ-
νες Ἰδαῖοι τῆς μουσικῆς δόλογίας· ἐπεὶ
μηδὲ τῷ δέδοται τῇ κατὰ νόμον λαλρείᾳ,
τετήρηται δὲ μᾶλλον τοῖς ἐν Χριστῷ καὶ πί-
σει λαοῖς. καὶ ἡμεῖς μὲν ἐν εἰρήνῃ διὰ
Χριστὸν, ἐν πολέμοις δὲ ὁ Ἰσραήλ. διὸ καὶ
κεκληρονόμηκεν αἰδιότητος τῆς ἐπαγγελίας
τῷ γλῶ, τύπον ἔχουσαν τῆς ἄνω καὶ νοη-
τῆς. ἥς καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ μέμνηται λέ-
3. Ματθ. 5. 5. γων, μακάριοι οἱ πράξις, ὅτι αὐτοὶ κλη-
„ ρονομήσονται γλῶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίς δὲ τῆς δόλογίας
ἡ ἐρμηνεία; Ἐμελλεν ἐξ αὐτῆ κατὰ σάρ-
κα βλασφήσαι ὁ δεσπότης Χριστὸς, ἡ τῶν
ἐθνῶν προσδοκία, ὁ τῆς οἰκουμενῆς ἀπά-
σης καὶ σωτῆρος καὶ δεσπότης. ταῦτα
„ προορῶν ὁ πατριάρχης, Φησὶν, ἰδὲ ὁσμὴ
„ τῆ ἡμῶ, ὡς ὁσμὴ ἀγρῶ πλήρης, ὃν δόλο-
„ γησε Κύριος. ὅτι δὲ πολλάκις ἀγρὸν, τὸν
κόσμον ἢ θεία καλεῖ Γραφῇ, μάρτυς ὁ
Κύριος ἐν τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς διαγγελίοις
3. Ματθ. 13. 38. τῷ παραβολῇ ἐρμηνεύων. ἀγρὸς γάρ-
37. „ Φησὶν ἐστὶν ὁ κόσμος· ὁ δὲ σπεῖρον τὸ κα-
„ λὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ ἥν τῆ ἀνθρώπου. ὅρα
τοιγαρὲν ἐν τῷ Ἰακώβ τῆς οἰκουμενῆς ἀ-
πάσης τῷ σωτηρίαν. διὸ ἐπὶδύχεται αὐ-
τῷ τῆ ἔρανθ τῷ δρόσον, καὶ τῆς γῆς τῷ
πωότητα. ἃ κατὰ μὲν τὸ πρόχειρον καὶ
ἐπιπόλαιον τῆ γραμματος νοημὰ, δηλοῖ
τῷ ἄνωθεν χάριν, καὶ τῶν ἀπὸ γῆς ἀγα-
θῶν τῷ ἀφθονίαν· κατὰ δὲ τῷ τῆ ἀγρῶ
ἐρμηνείαν, αἰνίττεται τῆ δεσπότης Χριστῆ,

Α διὰ τῆς δρόσας μὲν τῷ Θεότητι, διὰ δὲ
τῆς πωότητος τῆς γῆς τῷ ἐξ ἡμῶν ἀν-
θρωπότητι. καὶ γὰρ ὁ μακάριος Δα-
„ βὶδ ταῦτα προαγορεύων, ἔφη· καταβή-
„ σεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡς αἱ σαρ-
„ νες αἱ σάξουσαι ἐπὶ τῆς γῆς. ὡπερ γὰρ
ἡ δρόσος ἀοράτως μὲν κατεσι, κατὰ δὲ
συνισαμίσῃ γίνεται δῆλη· ἔτως ἀόρατος
ὢν ὁ Θεὸς λόγος, διὰ τῆς σαρκὸς ἐπὶ γῆς
ᾤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανερῶθη,
Β „ καὶ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, κατὰ τὸν θεῖον 1. Τιμ. 3. 16.
Ἀπόστολον. καὶ ὁ σῖτος καὶ ὁ οἶνος τῶν
θεῶν ἐστὶν μουσικῶν αἰνιγμα. τέτω συμ-
„ φωνεῖ τῷ λόγῳ καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ δαλδύ-
„ σάτωσάν σοι ἔθνη. πάντα γὰρ Φησὶ τὰ
„ ἔθνη ὁ θεῖος Δαβὶδ δαλδύσασιν αὐτῷ, καὶ
„ προσκυνήσασιν οἱ ἄρχοντες. καὶ βασιλεῖς
„ γὰρ Φησὶ Θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶρα προσοί-
„ σασι, βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβὰ δῶρα
„ προσάξουσι, καὶ προσκυνήσασιν αὐτῷ πάν-
Γ „ τες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς. ταύτῳ ἐκρά-
τισε τῷ δόλογίαν καὶ λῖκα αὐτὸν εἰς
„ Μεσοποταμίαν ἐξέπεμψεν. ἔση γὰρ εἰς Γεν. 28. 3, 4.
„ συναγωγὰς ἐθνῶν. καὶ δώοι σοι Κύριος
„ τῷ δόλογίαν Ἀβραὰμ τῆ πατρός σου. τίς
δὲ ἡ δόλογία, ῥάδιον τῷ βελομίσῳ κατα-
μαθεῖν. τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ὁ τῶν ὅλων ἔφη
„ Θεός, ἐν τῷ σπέρματί σου δόλογηθήσεται Γεν. 22. 18.
„ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

Δ καὶ δαλδυσάτωσάν σοι ἔθνη,
καὶ προσκυνήσάτωσάν σοι ἄρχοντες·
καὶ γίνε κύριος τῆ ἀδελφῆ σου· καὶ
προσκυνήσασί σοι οἱ ἥοι τῆ πατρός-
σου. ὁ καταρῶμένος σε, ἐπικατάρα-
τος· ὁ δὲ εὐλογῶν σε, εὐλογημένος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τίς τῆ πατρός τῆς ἐκ
τῆ Ἰσαῦ λέγει. ἐπὶ τάχα γε ὁ Ἰακώβ
τὸ ἀντίον ἔπαχε, τῆς προφητείας ἐν
τῷ σπέρματι προβαίνουσης.

Ε ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κεκυρίσθηκε γὰρ ὡς
Θεὸς τῶν εἰς ἀδελφότητα παρελθοντων
„ νων Ἐμμανήλ, καὶ αὐτῷ κάμπει πᾶν Φιλπ. 2. 10.
„ ἥν ἐπερανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ κα-
„ ταχθονίων· καὶ πᾶσα γλῶσσα, καὶ τὰ
„ ἐξῆς. καὶ ὁ καταρῶμενος μὲν, ἐπικατά-
„ ρατος· ὁ δὲ εὐλογῶν, εὐλογημένος. ἐπά-
„ ρατοι γὰρ καὶ θεομισαῖς οἱ δυσφημῶντες
Ζ αὐτόν· ἐπίμενοι δὲ τῶν ἄνωθεν καὶ πα-
ρὰ Θεῶ χαρισμάτων οἱ δόλογεῖν σπυδαζον-
„ τες, ταχέσι οἱ τῷ θεῶν αὐτῆ καταγγέ-
„ λοντες δόξαν. αὕτη μὲν ἐν ἡ Ἰακώβ δόλο-
γία τῆς ἀναφορᾶς τῷ διώκῃ ἐπ' αὐτὸν
τὸν Ἐμμανήλ ἔχουσα, καὶ τῆς ἐν πίσει
δεδικαιωμίσῃς.

Λ. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ παύσα-
σθαι τὸν Ἰσαὰκ εὐλογῶντα Ἰακώβ
τὸν ἥν αὐτῆ· καὶ ἐγένετο, ὡς ἂν
ἐξῆλθεν Ἰακώβ ἀπὸ παρῶν Ἰσαὰκ
τῆ πατρός αὐτῆ, καὶ Ἰσαῦ ὁ ἀδελ-
φὸς αὐτῆ ἦλθεν ἀπὸ τῆς θήρας.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὴν Ἰακὼβ ἔξοδον, εἰσοδὸν Ἡσαὺ παρίσθην. ἐγένετο γὰρ Φησι, ὅσον ἐξῆλθεν Ἰακὼβ, ἦκεν Ἡσαὺ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς. μέχρι μὲν γὰρ ἐνχολάζει καὶ ἐμπεριπατεῖ τῇ ψυχῇ Φρόνησις, ὑπερόριος ὁ ἀΦροσύνης ἐταῖρος ἐκτετόξεται· ἐπειδὴν δὲ μετανασῇ, γενηθὼς κάτεισιν ἐκείνος τῆς πολεμίας καὶ δυσμενῆς, δι' ᾧ ἡλαύνετο καὶ ἐφυγαδύετο, μηκέτι τὸν αὐτὸν χώρον οἰκίσσης.

λα. Καὶ ἐποίησε καὶ αὐτὸς ἐδέσματα, καὶ παροσένεγκε τῷ πατρὶ αὐτῆς· καὶ εἶπε τῷ πατρὶ, ἀναστήτω ὁ πατήρ μου, καὶ φαγέτω ἀπὸ τῆς θήρας τῆς ὑἱοῦ αὐτῆς, ὅπως εὐλογῇ με ἡ ψυχὴ σου.

» ΑΔΗΛΟΥ. Εἶπεν Ἡσαὺ, ἀναστήτω ὁ πατήρ μου. θρασύτερος ὁ λόγος, ὡς χωρικῆς.

λβ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰσαὰκ ὁ πατήρ αὐτῆς, τίς εἶ σύ; ὁ δὲ εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ πρωτότοκός σου ὡς Ἡσαὺ.

λγ. Ἐξέστη δὲ Ἰσαὰκ ἐκασιν μεγάλην σφόδρα· καὶ εἶπε, τίς ἐν ὁ θηρεύσας μοι θήραν, καὶ εἰσενέγκας μοι, καὶ ἔφαγον ἀπὸ πάντων παρὰ τῆς εἰσελθεῖν; καὶ εὐλόγησα αὐτὸν, καὶ εὐλογημένος ἔσται.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐπιβεδαιοὶ τὴν δόλογίαν, ἔχ' ὡς ψόβην τὸν Ἰακὼβ ἀποστροφῆς, ἀλλ' ὡς Θεὸς οἰκονομίαν τὸ πρᾶγμα δεξάμενος. καὶ τὸν μὲν Ἰακὼβ, μετὰ τῆς ἀπερματος δόλογεῖ τὸν δὲ Ἡσαὺ, μόνον.

λδ. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἦκεσε τὰ ῥήματα Ἡσαὺ Ἰσαὰκ τῆς πατρὸς αὐτῆς, ἀνεβόησε Φωνὴν μεγάλην καὶ πικρὰν σφόδρα· καὶ εἶπε τῷ πατρὶ αὐτῆς, εὐλόγησον δὴ καὶ με πάτερ.

» * * ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι, Φωνὴν μεγάλην σφόδρα, καὶ πικρὰν; τὸν θυμὸν ἠνίκατο διὰ τῆς ῥήματος, καὶ τῆς ὀργῆς, ἧς ἐπλήθη ταῦτα μαθὼν, τὴν ὑπερβολὴν.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ ἐπὶ τῷ μὴ τυχεῖν (1) τῶν δόλογιων ἔτω δυσχεραίνει, ὡς ἐπὶ τῷ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἀξιοθῆναι. βάσκανος γὰρ ὢν, ἐπιμελέστερον προκρίνει τῆς ἰδίας ὠφελείας τὴν ἐκείνου ζημίαν. ταῦτα (2) γὰρ ἐμφαίνεται διὰ τῆς μέγα καὶ πικρὸν ἐκβοῆσαι, καὶ ἐπιλέγειν, δόλογησον δὴ καὶ με πάτερ.

λε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐλθὼν ὁ ἀδελφός σου μετὰ δόλου, ἔλαβε τὴν εὐλογίαν σου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀλλ' αἶγε μετὰ δόλου ἔλαβον, ἴσως εἴποι τις, ἐκ ἐπαινετός. τί ἐν Φησί, καὶ δόλογος ἐστίν; Ἀλλ' εἰσὶν αἰνίττεσθαι διὰ τῆς λεχθείσης, ὅτι ὁ πᾶς δόλος ὑπαιτίος ἐστίν. ἐπεὶ καὶ ληστὰς νυκτοφύλακες, καὶ πολεμίας στρατηγοί, ὅς ἀδόλως συλλαβεῖν ἐκ ἐστίν, ἐνεδροῦντες κατορθῶν δοκῶσι. καὶ τὰ λεγόμενα στρατηγήματα τοῖστον λόγον ἔχει, καὶ τὰ τῶν ἀθλητῶν ἀγωνίσματα. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς τῶν ἡ ἀπάτη νομίμας τίμιον. καὶ οἱ δι' ἀπάτης περιγινόμενοι τῶν ἀντιπάλων, βραβείων ἀξιοῦνται καὶ σεφάων. ὥστε ὁ διαβολὴ τὸ, μετὰ δόλου, ἀλλ' ἐγκώμιον, ἰσοδυναμεῖν τῷ, μετὰ τέχνης. ἔστιν γὰρ ἀτέχνως πράττει ὁ ἀπειθεύς.

λς. Καὶ εἶπε, δικαίως ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἰακὼβ· ἐπλήρυνσε γάρ με ἡδὴ δεύτερον τῆς τοῦ πρώτου τοῦ ἰσχυροῦς εἰληφῆ· καὶ νῦν εἰληφῆ τὴν εὐλογίαν μου. καὶ εἶπεν Ἡσαὺ τῷ πατρὶ αὐτῆς, ἔχ' ὑπελίπτε μοι εὐλογίαν πάτερ;

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰς τύπον τῆς Χριστοῦ ὁ Ἰακὼβ λαμβάνεται. Χριστὸς γὰρ ἐστίν ὁ ἀληθὴς πλεονιστής. πεπλάτηκε γὰρ ὁλοτρόπως τὴν ἀμαρτίαν. καὶ καθὼ νοεῖται, καὶ πέφηνεν ἄνθρωπος νεώτερος μὲν ἐστίν, καὶ τὸν πρὸ αὐτῆς γεγονότων ὀψιγονέστερος, ἀγίων δὲ λέγω Προφητῶν, καὶ αὐτῆς Μωσέως. ἔχει δὲ τὰ πρεσβεῖα, καὶ ἐστὶν πρωτότοκος, διὰ τὸ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς καθηκῆσαι τὸν μονογενῆ. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ δόλογος παρὰ τῆς πατρὸς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πλεονιστής ἐν ἄρα λαὸς ὁ αὐτὸς Χριστὸς διὰ πίσεως, καὶ ὡς ἐν τάξει λελόγισται τῇ κατὰ τὸν Θεωπεσίον Ἰακὼβ. νοοῖτο δ' αὖν ὡς ἐν ἀπαρχῇ τῆς τοιοῦδε γενέσεως ὁ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων χορός. οἱ γεγόνασι μὲν ἐξ αἵματος, καὶ γενεῆς Ἰσραὴλ, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἐν Χριστῷ πίσιν πεπλάτηκασιν, καὶ ὑπὲρ τινὰ σεφάνον τὴν ἐκ τῆς ἀγίας πνεύματος ἀνεδήσαντο χάριν, προσκεκράκασιν τοῖς ἐκγόνοις. ταῦτητοι Φωνῶντας καταλιμπάνουσι, μόνον δὲ ἔχ' ἡ πατρώας ἐσίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἐνεργείας ἀπανισάμενοι γῆς, Φημί δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἥτοι τῆς Ἰερουσαλὴμ χώρας, τῇ τῶν ἐθνῶν προσβάλλουσι, Χριστὸν ἔχοντες ἄρωγον, καὶ πρὸς πᾶν ὅτι ἐν τῶν ἀγαθῶν συλλήπτορα, καὶ συμπαραδέοντες τῆς Ἀγγελίας, καὶ ἐλπίσι ταῖς ἀνωθῶν ἐπερηρεσμένοι, καὶ προσδοκῶντες ἔσεσθαι πατέρες πολλῶν ἐθνῶν· ὡς πρὸς ἑωτε, καὶ οὖσιν, καὶ βορρᾶν, καὶ νότον, τὸ ἐξ αὐτῶν ἐκτείνεσθαι ἀέρμα, τῆς ἐν τῆς δια πίσεως ἀναγεννημένους ἐν Χριστῷ, καὶ πνεύματι δεδικαιωμένους.

λς. Ἀπο-

(1) Φασίν. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Τῆς γὰρ δηλοῖ τὸ μέγα τῆς Φωνῆς καὶ πικρὸν. ὁ αὐτ.

λζ. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰσαὰκ, εἶπε Α,, τῷ Ἡσαῦ, εἰ κύριον αὐτὸν ἐποίησά-
σθ, καὶ πάντας τὰς ἀδελφὰς αὐτῆ
πεποίηκα αὐτῆ οἰκέτας, σίτω καὶ οἴ-
νω ἐσθίριζα αὐτόν· σοὶ δὲ τί ποιήσω
τέκνον;

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ μὴ ἐκ ἔχον ἄλλας
ἡδὺς· ἀλλ' ἀδελφὰς τῆ Ἰακώβ καλεῖ τὰς
ἐκ τῆ σπέρματος Ἡσαῦ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ μὴ ἄλλας ἐκ
ἔχον ἡδὺς Ἰσαὰκ. τινὲς μὲν ἐν Φασὶν αὐ-
τὸν λέγειν Ἀμμανίτας καὶ Μωαβίτας.
ἐδούλοσαν γὰρ αὐτοῖς· (τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ)
ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆ Ἰακώβ γέγονε ταῦτα,
καὶ ἐκ ἐξ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐκ τῆ Λώτ. καὶ
ἐχρὼν εἶπεν ἀδελφὰς τῆ πατρὸς, ἐκ αὐ-
τῆ Ἰακώβ. τινὲς δὲ τὰς ἀπὸ τῆ Ἡσαῦ
λέγουσιν. αὐτὸς γὰρ Ἡσαῦ διωατώτερος
τῷ Ἰακώβ, καὶ προσεκυρήθη παρ' αὐτῆ ἐκ
Μεσοποταμίας ἐπανιόντος. εἰ δὲ καὶ λέ-
γαι, κύριόν σθ αὐτὸν ἐποίησα, περὶ τῆ
σπέρματος ὁ λόγος. ὡς εἶπεν ταυτὸν τὸ,
σθ, καὶ πάντας τὰς ἀδελφὰς σθ. τινὲς
δὲ τὸν μὲν Ἰακώβ, εἰς πρόσωπον Ἰσὰκ πα-
τριῆς Φασὶ τῆ ἐξ αὐτῆ γεγονότος·
ἀδελφὰ δὲ αὐτῆ, τὰς ἰβ. ἤρξε γὰρ αὐτῶν
ἡ τῆ Ἰσὰκ Φυλῆ. ἐξ αὐτῆς γὰρ οἱ βασι-
λαῖς, ἐξ ὧν τὸ κατὰ σάρκα Χριστός. ὅθεν
τὸ τιμιώτερον τῆ σπέρματος εἰς τὸ πρόσω-
πον ἀνήγαγε τῆ Ἰακώβ. ὥσε, ὅταν μὲν
λέγη τὸ, κύριον αὐτὸν ἐποίησά σθ, περὶ
τῶν ἡμῶν Ἡσαῦ Φησὶν· ὅτε δὲ, καὶ πάντας
τὰς ἀδελφὰς αὐτῆ, τῆ Ἰσὰκ δηλοῖ δόλως
ἔσεσθαι τὰς τῶν ἰβ. Φυλῶν.

λη. Εἶπε δὲ Ἡσαῦ πρὸς τὸν πα-
τέρα αὐτῆ, μὴ εὐλογία μία σοι ἐστὶ
πάτερ; εὐλόγησον δὴ καὶ με πάτερ.
καταναυθέντος δὲ τῆ Ἰσαὰκ, ἀνε-
βόησε Φωνὴν Ἡσαῦ, καὶ ἐκλαυσε.

λθ. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰσαὰκ ὁ πα-
τὴρ αὐτῆ, εἶπεν αὐτῷ, ἰδοὺ ἀπὸ τῆς
πιότητος τῆς γῆς ἔσαι ἡ κατοίκησί-
σθ, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσθ τῆ ξρανῆ
ἀνωθεν.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ καρπῶν ἀπόλαυσις,
ἀλλὰ κατοίκησις πλοῦτος γῆς. ἐκ ὥσε
ἀπολαύειν τῶν ἐξ αὐτῆς· καὶ γὰρ ἐπήγα-
γεν ὡς ἐπὶ τῆ Ἰακώβ πληθὺς οἶον, καὶ
σίτθ· ἀλλὰ πῶς ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ σθ ζήσθ,
καὶ τὰ ἐξῆς, ληστρικὸν ἔχων βίον. διο-
περ ἐκ εἰρηκὲν ἐνταῦθα, δώοι σοι ὁ Θεός.
καὶ γὰρ ὡς τοιαῦτα Θεὸς δίδοναι.

μ. Ἐπὶ τῇ Μαχαίρᾳ σθ ζήσθ, καὶ
τῷ ἀδελφῷ σθ δούλοισι. ἔσαι δὲ
ἡνίκα ἂν καθέλθῃς, καὶ ἐκλύσῃς τὸν
ζυγὸν αὐτῆ ἀπὸ τῆ τραχήλθ σθ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ σθ ζήσθ.
Ὡς ἐστὶ καὶ νῦν Ἀραβες λησδόντες, καὶ
πολεμῶντες διαγίνονται. τινὲς δὲ Φα-
σιν, ὅτι ἀδελφὰς τῆ Ἡσαῦ καλεῖ τὰς Μωα-
βίτας. ἐδούλοσαν γὰρ αὐτοῖς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Εὐεργεσία τοῖς ὑπο-
δεεζέροις, καὶ ἄρχιν αὐτῶν μὴ ἐπισα-
μείοις τὸ δουλεύειν τοῖς κατ' ἐπισήμῳ ἄρ-
χθσι. διόπερ ἐν δούλοισις εἴρηται τῷ Ἡ-
σαῦ, καὶ τῷ ἀδελφῷ σθ δούλοισις.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐσαι δὲ ὡς ἡνίκα ἂν καθέ-
λθῃς, καὶ ἐκλύσῃς τὸν ζυγὸν αὐτῆ ἀπὸ τῆ
τραχήλθ σθ. Ἀντὶ τῆ, εἰ καὶ ἐδούλωθῃς
αὐτῷ, ἔσαι ὅτε ἀφωιάσεις· ὡς νῦν Ἰσ-
δαῖοι Χριστιανοὶ ὑποτάσσονται Φόβῳ· ἀλλ'
ἐν ἐλθόντος τῆ ἀντιχρίστθ ἀποσκιρτήσθσι,
καὶ ἐκ ἐτὶ ἀνέξονται, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναν-
τίον, κακοποιήσθσιν. ἡ ἔτω· νῦν μὲν, ὑπ'
αὐτὸν εἰ· ἔσαι δὲ καιρὸς, ὅταν ἀνταρσίαν
μελετήσθ κατὰ τῆ ἀδελφθ σθ. καὶ γὰρ
ἀντέστησαν οἱ υἱοὶ Ἡσαῦ τῷ Ἰσραὴλ κατὰ
τῷ ἐξ Αἰγύπτθ ἐξοδόν.

μα. Καὶ ἐνεκότε Ἡσαῦ Ἰακώβ
περὶ τῆς εὐλογίας, ἥς εὐλόγησεν αὐ-
τὸν Ἰσαὰκ ὁ πατὴρ αὐτῆ. εἶπε δὲ
Ἡσαῦ ἐν τῇ διανοίᾳ, ἐγγισάτωσαν αἱ
ἡμέραι τῆ πένθθ τῆ πατρὸς μθ, ἵνα
ἀποκλείνω Ἰακώβ τὸν ἀδελφόν μθ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐαυτῷ ἐπέδοισεν
Ἡσαῦ τῆ μὴ τάχιον τῆς δούλογίας τυχεῖν
ἐνηγοτῶν τῷ Ἰακώβ, καὶ μὴ καθαιρῶν τῆ
οἰήματος, ὥσε δουλεύσθαι ἐκείνῳ τῷ ἀδελ-
φῷ. καὶ δὲ (1) ἐν τῇ διανοίᾳ εἶπεν Ἡσαῦ,
δῆλον ὅτι ἀπηγγέλη τῇ Ρεβέκκᾳ ἐκ ἀπ'
ἀνδρώπθ.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Εἶπε δὲ Ἡσαῦ ἐν τῇ δια-
νοίᾳ αὐτῆ, ἐγγισάτωσαν αἱ ἡμέραι τῆ
πατρὸς μθ, ἵνα ἀποκλείνω Ἰα-
κώβ τὸν ἀδελφόν μθ. ἀπηγγέλη δὲ Ρε-
βέκκᾳ τὰ ῥήματα τῆ ἡδ αὐτῆς τῆ πρεσ-
βυτέρθ. Εἰ ἐν τῇ διανοίᾳ τῆτο εἶπεν ὁ
Ἡσαῦ, πῶς ἀπηγγέλη τῇ Ρεβέκκᾳ; μή-
ποτε ἐν δὲ οὐραίων, ἡ οἰασθῆποτε ἀπο-
καλύψεως; Θεοφιλὲς γὰρ ἐτύγχανε.
σιωέβαινε δὲ καὶ τὸν Ἡσαῦ ἀπ' ἀρχῆς μὲν
τῆτο λογίσασθαι, καὶ διανοηθῆναι παρ'
ἑαυτῷ· μὴ σιωπῇ δὲ μέχρι τῆτο, ἀλλ' ἐκ-
πυσόντινι, ἡ τισὶ ποιήσθαι τὸ διανοηθῆναι.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Εἰ ἐν τῇ διανοίᾳ ὁ Ἡσαῦ
ἠπάλησε, πῶς ἀπηγγέλη τῇ Ρεβέκκᾳ;
Εἰ μὴ τῆτο βέλεται λέγειν, ὅτι ἐκρινεν
ἀνελθὲν τὸν ἀδελφόν, καὶ εἶπεν ἐν τῇ δια-
νοίᾳ, ἀντὶ τῆ ὥρισθ· ἐκ ἐν τῇ τῆ θυμῆ
ὀξύτητι φθελγᾶμενος, μετεβλήθη· ἀλλ'
ἐπὶ τῆς καρδίας ἔχε τῷ κατὰ τῆ ἀδελ-
φθ μῶν. ἥς τῷ ἐπιμονῶν ἡ μήτηρ
θεασαμένη, τὸν δούλογηθῆναι ὑὸν ἀσφα-
λίζεται.

Z 2

ΓΕΝΝΑ-

(1) Φασὶ δὲ, ὡς εἰ ἐν τῇ διανοίᾳ. ὁ τῆς Δούγ. κώδ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὸ Ἡσαῦ κατὰ διὰ-
νοιαν τὸν Φόνον τῶ Ἰακώβ μελετῶντος,
» πῶς ἔφησε τὸ, ἀπηγγέλη δὲ τῇ Ῥεβέκκα
» τὰ ῥήματα ταῦτα; Φημὶ τοίνυν, ὅτι διὰ
τὸ σῶντες εἶναι τῇ θείᾳ Γραφῇ τὰς
τῆς ψυχῆς διαθέσεις εἰς λόγους πολλὰ-
κίς καὶ Φωνὰς σχηματίζεν, κἀνταῦθα
τῆτο ἐποίησε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐνεκότει δὲ ὁμοίως, καὶ
ἐπεμύειε δανῶς ὁ πρωτότοκος Ἰσραὴλ
τοῖς ἐν πίσει, καὶ μετ' αὐτὸν, τῆτεςί τῷ
νέῳ λαῷ, ἐπίτοι γέγονεν ἐν τάξει τῇ
πρώτῃ παρὰ Θεῷ, καὶ ὡς ἐν πρωτότοκῳ
μοῖρα λελόγισαι, καὶ ὁβλογίας τῆς ἀνωθεν
ἐπίμεσος ἡ, τὴν ἐν Χριστῷ διὰ τῶ πνύ-
ματος καταπλητῆσας χάριν.

μβ. Ἀπηγγέλη δὲ Ῥεβέκκα τῷ
ῥήματι Ἡσαῦ τῶ ἡὲ αὐτῆς τῶ πρεσ-
βυτέρῳ. καὶ πέμψασα, ἐκάλεσε
τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἡσαῦ ὁ ἀδελφός σου ἀπειλῆ-
σοι τῶ ἀποκτείνῃ σε.

μγ. Νῦν ἔν τέκνον ἀκασόν με τῆς
Φωνῆς, καὶ ἀνασὰς ἀπόδρασι εἰς τὴν
Μεσοποταμίαν πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελ-
φόν με εἰς Χαρρὰν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κινδυνεύοντι γὰρ καὶ διω-
χομένῳ τῷ νέῳ λαῷ τὰς τῶν Φονῶντων
ὁργὰς παραιτέσθαι σωφρόνως συμβεβέ-
λκεν ἡ Ἐκκλησία ἥς τύπος ἡ ἱε-
ρεβέκκα. συνεπινύει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ τῆς
Ῥεβέκκας νυμφίος, τῆτεςί ὁ Χριστός, λέ-
γων, ὅταν διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύ-
» τη, Φύγετε εἰς τὴν ἐτέραν.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μανθάνομεν ἀπὸ
τέτων, ὅτι δεῖ ἀποδιδράσκειν τῶς ἐπιβ-
λόντας, καὶ διωγμὸς Φύγειν, εἰ καὶ
ὀπλιστῶν καταξινώμεν, ὡς ὁ Ἰακώβ. πα-
ρακληθεὶς δ' ἄν τις ἰδὼν τὰ παρακολυθή-
σαντα τῷ Ἰακώβ Φύγοντι ἀπὸ τῶ Ἡσαῦ
ὀπλιστῶν τε γὰρ ἡξιώθη, καὶ πατὴρ γε-
γάνηται δώδεκα Φυλῶν καὶ ἐπανερχόμε-
νος ἀπὸ τῆς διὰ τὸν διωγμὸν Φυγῆς, γί-
νεται ἀντὶ Ἰακώβ, Ἰσραὴλ.

μδ. Καὶ οἰκησον μετ' αὐτῶ ἡμέ-
ρας τινὰς, ἕως τῶ ἀποστέψαι τὸν

Α θυμὸν, καὶ τὴν ὀργὴν τῶ ἀδελφῶ-
σιν ἀπὸ σὲ.

με. Καὶ ἐπιλάθεται ἡ πεποίθη-
σας αὐτῷ. καὶ ἀποστείλασα μετα-
πέμφομαί σε ἐκεῖθεν, μήποτε ἀτε-
κνωθῶ ἀπὸ τῶν δύο ὑμῶν ἐν ἡμέ-
ρα μιᾷ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἰ γὰρ καὶ
Β ἐφίλει τὸν Ἰακώβ, ἀλλ' ἔδὲ τὸν Ἡσαῦ ἀ-
» πεσρέφετο. διὸ καὶ ἔλεγε, μήπως ἀτε-
» κνωθῶ ἐκ τῶν δύο ὑμῶν ἐν ἡμέρα μιᾷ.

» ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐν ἡμέρα μιᾷ, ὡς τῶ
ἀδελφοκλόνος πρότερον τῇ ἀμαρτίᾳ ἀπο-
θνήσκοντος.

μς. Εἶπε δὲ Ῥεβέκκα πρὸς Ἰσα-
ὰν, πρὸς ὅσον τῇ ζωῇ μετὰ διὰ
Γ τὰς θυγατέρας τῶν ὑμῶν Χετ, εἰ
λήφεται Ἰακώβ γυναῖκα ἀπὸ τῶν
θυγατέρων τῆς γῆς ταύτης, ἵνα τί-
μοι τὸ ζῆν;

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐνταῦθα αἰ-
νίττεται μοι δοκεῖ τῶν γυναικῶν τῶ Ἡσαῦ
τὸ δύστροπον, καὶ ὅτι πολλῆς ἀηδίας αὐ-
τοῖς ὑπόθεσις γέγονασι. καὶ γὰρ ἀνωτέ-
ρω διηγῆσατο ἡμῖν ἡ θεία Γραφή, ὅτι
Δ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν Χετλαίων καὶ ἀπὸ τῶν
» Εὐαίων γυναικας ὁ Ἡσαῦ, καὶ ἦσαν ἐρί-
» ζουσαι τῷ Ἰσαὰκ καὶ τῇ Ῥεβέκκα. τῆτο
ἐν αὐτῷ ὑπομνήσαι αὐτὸν βελομένη, μο-
νονεχὶ ταῦτά φησι πρὸς αὐτὸν οἶδας
ὅπως μοι τὴν ζωὴν πικρὰν πεποιήκασιν αἱ
γαμεταὶ τῶ Ἡσαῦ, καὶ ὅπως διὰ τῶν τε-
τῶν μοχθηρίαν λοιπὸν πρὸς πάσας ἀ-
πεχθῶς ἔχω τὰς θυγατέρας τῶν ὑμῶν
Χετ, καὶ ἅπαν τὸ ἔθνος δι' ἐκείνας μεμί-
Ε σηκα. εἰ τοίνυν συμβαίη καὶ τὸν Ἰακώβ
ἐκ τέτων ἀγαγέσθαι γυναῖκα, ποῖα μοι
λοιπὸν ἔσται σωτηρίας ἐλπίς; ἵνα τί γάρ-
» μοι τὸ ζῆν; εἰ γὰρ ἐκείνας ἀνεγκέιν ἐκ
ἰσχύομεν, εἰ καὶ ἔστος φθάσει ἀπὸ τῶν θυ-
γατέρων τῆς γῆς ταύτης λαβεῖν γυναῖκα,
τὰ τῆς ζωῆς ἡμῖν οἴχεται.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εὐτέχνως τὸ γυναικὸν
ἀναπείθει τὸν πρεσβύτην ἐπιτρέψαι τῷ
ὑμῶ τὴν ἀποδημίαν. (1) ἀπὸ τέτων δὲ
διδασκόμεθα, τοῖς πιστοῖς ὑποῖς μὴ λαμβά-
ναι ἐθνικάς γυναῖκας.

ΚΕΦ.

(1) Τὰ ἐξῆς ὡς τοῖς τῶ Κυρίλλου ἐκδοδομ. ὅχι εὐρηται.

Κ Ε Φ. ΚΗ.

α. **Π**ροσκαλεσάμενος δὲ Ἰσα-
ακ τὸν Ἰακώβ, εὐλόγη-
σεν αὐτόν· καὶ ἐνετείλα-
το αὐτῷ, λέγων, ἔ λήψῃ γυναῖκα
ἐκ τῶν θυγατέρων Χαναάν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Παραθήγων τρόπον τι-
νὰ τὸν ἐξ αὐτῆ Φιῶτα καὶ τετραμμίον
δύσεβως, κατ' ἴχνος ἰκναί τῆς πατρῴας
ἀρετῆς.

β. Ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν Με-
σοποταμίαν, εἰς τὸν οἶον Βαθῆλ
τῆ πατρὸς τῆς μητρός σου· καὶ λά-
βε σεαυτῷ ἐκεῖθεν γυναῖκα ἐκ τῶν
θυγατέρων Λάβαν τῆ ἀδελφῆ τῆς
μητρός σου.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀκείεις ὅπως ὁ τῆς Ἐκ-
κλησίας νυμφίος, τῆς ἐκ τοῦ Χριστοῦ, ἐν-
τέλλεται τοῖς ἰδίοις εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων
ἀπικία πληθύν, καὶ τεκνογονεῖν ἐκεῖθεν,
καὶ πατέρας ὡς ἀναφαίνεσθαι λαῶν;
1. Κορ. 4. 15. ἀμέλει Φησὶν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εἰ γὰρ
„ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τῆ εὐαγγελίας ἐγὼ ὑμᾶς
„ ἐγεννήσα.

γ. Ὁ δὲ Θεός μου εὐλογῆσαι σε,
καὶ αὐξήσαι σε, καὶ πληθύναι σε·
δ. καὶ ἔσῃ εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν. Καὶ
δώσω σοι τὴν εὐλογίαν Ἀβραάμ τῆ
πατρὸς μου σοί, καὶ τῷ σπέρματί σου
μετὰ σέ, κληρονομήσαι τὴν γῆν τῆς
παροικησεώς σου, ἣν ἔδωκεν ὁ Θεός τῷ
Ἀβραάμ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὑπολόγισται γὰρ οἱ εἰς
Χριστῷ, ἡνελιωτά τε λαὸν καὶ εἰς πληθὺν
γεγόνασιν καὶ συναγωγὰς ἐθνῶν, καὶ συγ-
κληρονόμοι τέθενται τῶν ἀγίων πατέ-
ρων, ἀνακληθέντες μετὰ Ἀβραάμ, καὶ
Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
ἐθνῶν.

ε. Καὶ ἀπέστειλεν Ἰσαάκ τὸν Ἰα-
κώβ· καὶ ἐπορεύθη εἰς Μεσοποταμίαν
πρὸς Λάβαν Βαθῆλ τῆ Σύρας.

ΛΔΗΛΟΥ. Σύρον καλεῖ τὸν Βαθῆλ,
ὡς τῷ χρόνῳ τὸτο γενόμενον.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Φθόνῳ δὲ ἐν διακεκαυ-
μένῳ Ἡσαῦ, τῆς ἐκ τοῦ Ἰσραήλ, ἐδίωκε
τὸν Ἰακώβ, Φησὶ δὲ Χριστὸν. ἀδιαφορεῖ
δὲ ὡς ἐφ' ἡμῶν εἰς τῶν ἡμῶν ὁ λόγος, καὶ
ποτὲ μὲν εἰς Χριστὸν ἀναφέρων τὸν Ἰα-
κώβ, ποτὲ δὲ εἰς τὸν νέον λαὸν τὸν εἰς πί-
σει. δειδιωγμένος δὲ τρόπον τινὰ καὶ ἔχ
ἐκὼν ὁ Χριστὸς, εἰς τὴν τῶν ἐθνῶν ἀπε-
δήμησε χώραν, διαρρήδην ἀνακεκραγώς,
Ἰερ. 12. 7, 8. ἐγκατέλειπον τὸν οἶκόν μου, ἀφῆκα τὴν

„ κληρονομίαν μου, ἔδωκα τὴν ἡγαπημένην
„ ψυχὴν μου εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῆς. ἐγε-
„ νήθη ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν
„ δρυμῷ· ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν Φωνὴν αὐτῆς,
„ διότι ἐμίσησα αὐτήν.

Β ΤΟΤ ΑΥΤΟΥ. Ἀπενσφίζοντο μὲν
γὰρ οἱ Ἀπόστολοι τῆς Ἰουδαίας ἀγέλης, ἅτε
δὴ Φωνῆς κατ' αὐτῶν· μεταμείβοντες
δὲ πόλεις καὶ χώρας, τὰς τῶν διωκόντων
ὑποτρέχον ὁρῶν νυνεχῶς ἐπαύδαζον.

ζ. Ἰδε δὲ Ἡσαῦ, ὅτι εὐλόγησεν
Ἰσαάκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ἀπώχετο
ἐκεῖθεν ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτόν· καὶ
ἐνετείλατο αὐτῷ λέγων, ἔ λήψῃ γυ-
ναῖκα ἀπὸ τῶν θυγατέρων Χαναάν.

η. Καὶ ἤκουσεν Ἰακώβ τῆ πατρὸς
καὶ τῆς μητρός αὐτῆς· καὶ ἐπορεύθη
εἰς τὴν Μεσοποταμίαν τῆς Συρίας.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀπαίρει δὲ ἐν ὁ θε-
σέσις Ἰακώβ τῆς πατρῴας ἐσίας, καὶ
πόλεως αὐτῆς καὶ γένος ἀπενσφίζετο.
ταύτητοι δεινῶς καὶ ἀλύειν ἤρχετο. ἐνε-
νόει γὰρ πρὸς κατὰ τὸ εἶκος, ὡς ἀλήτης
ἔσαι καὶ ἐξένος· καὶ οἰκῆσαι μὲν ἐπ' ἄλλο-
δαπῆς, ἔσαι δὲ ἴσως καὶ ὑφ' ἐτέρης, καὶ
ἀσκηθῆναι δελεῖας δέξεται ζυγόν. εἰκὲν
γὰρ τοῖς κρατέσιν ἀνάγκη καὶ τὰς ἀγαν
δύσκειν.

θ. Καὶ εἶδεν Ἡσαῦ, ὅτι πονηρά-
εισιν αἱ θυγατέρες Χαναάν ἐναντίον
Ἰσαάκ τῆ πατρὸς αὐτῆς.

Ε ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Αἱ θυγατέρες Χαναάν
πονηραὶ εἰσιν ἐκ ἐναντίον Ἡσαῦ, ἀλλ' ἐναν-
τίον Ἰσαάκ τῆ πατρὸς αὐτῆς.

θ. Καὶ ἐπορεύθη Ἡσαῦ πρὸς Ἰσ-
μαήλ· καὶ ἔλαβε τὴν Μαελὲθ θυ-
γατέρα Ἰσμαήλ τῆ ἡς Ἀβραάμ,
ἀδελφὴν Ναβαιώθ, πρὸς ταῖς γυ-
ναῖξιν αὐτῆς γυναῖκα.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὡς περ διορθῶ-
σαι βεβλόμενος τὸ οἰκείον πλάσμα, καὶ
ἐξομνίσασθαι τὸν πατέρα, προσδίδει, Φη-
σὶν, ἔλαβε γυναῖκα πρὸς ταῖς γυναῖξιν
αὐτῆς θυγατέρα Ἰσμαήλ τῆ ἡς Ἀβραάμ.

ι. Καὶ ἐξῆλθεν Ἰακώβ ἀπὸ τῆ
Φρέατος τῆ ὀρεῖς· καὶ ἐπορεύθη εἰς
Χαρρὰν.

Η ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τίς ἡ Χαρ-
ράν; καὶ διατὶ ὁ ἀπὸ τῆ Φρέατος ἐξεληθὼν,
εἰς αὐτὴν ἔρχεται; Ἐστὶ τοίνυν, ὡς ἐμοι-
γε φαίνεται, Χαρρὰν, μητροπόλις τις
αἰδησέων. ἐρμηνεύεται γὰρ τοτὲ μὲν
ὀρυκτὴν.

ὄρουκλή, τότε δὲ τρώγλα, δι' ἀμφοτέρων ὀνομάτων εἰς δηλυσίαν πράγματος. τὰ γὰρ σώματα ἡμῶν εἰς τὰ τῶν αἰδήσεων ὄργανα τρόπον τινὰ ἐξορώρυκται, καὶ γέγονεν ἕκαστον τῶν ὀργάνων, ἑκάστης ὀπήτης αἰδήσεως, εἰ ἢ πέφυκε Φωλῶειν. ὅπως ἔν τις ἀπὸ τῆς Φρέατος, ὃ καλεῖται ὄρκος, ὡπερ ἀπὸ λιμνῆς ἐξαναχθῇ, παραινέται δὲ εἰς Χαρρῶν ἀναγκαίως. τὸν γὰρ ἀποδημίαν σελλόμενον ἀπὸ τῆς ἀρίστης καὶ ἀπειρομεγέθους ἐπιστήμης χωρίσ, κατ' ἀναγκαῖον αἰδήσεις ἀνὸς ἐκναγῶν ὑποδέχονται. κινεῖται γὰρ ἡ ψυχὴ πολλάκις μὲν ἀφ' ἑαυτῆς, ὅλον τὸν σωματικὸν ὄγκον ἐκδύσα, καὶ τῶν αἰδήσεων ὄχλον ἀποδράσασα· πολλάκις δὲ, καὶ ταῦτα ἐπαμψιχομένη. τὴν μὲν ἔν γυνυλὴ κίνησιν αὐτῆς, τὰ νοήσαι μόνον καταληπλὰ ἔλαχε· τὴν δὲ μετὰ σώματος, τὰ αἰδητά. εἰς ἔν ὁμιλῶν εἰς ἅπαν ἀδυνατῇ διανοίᾳ μόνῃ, δούτεραν καταφυγὴν αἰδήσιν ὁρίσκειται. καὶ ὅσις ἂν σφαλῇ τῶν νοητῶν, αὐτίκα πρὸς τὰ αἰδητά κατασύρεται. δούτερος γὰρ αἰεὶ πλεῖς πρὸς αἰδήσιν τοῖς μὴ διωηθεῖσι πρὸς τὸν ἡγεμόνα νῦν δὲ πλοῆσαι.

ια. Καὶ ἀπήντησε τόπῳ, καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ· ἔδω γὰρ ὁ ἥλιος.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὑπερφυέστατα δὲ ἔχει τὸ μὴ φάναι ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον, ἀλλὰ ὑπαντῆσαι τόπῳ· ἕκαστον μὲν γὰρ τὸ ἐρχεσθαι, τὸ δ' ὑπαντῆσαι· ἡ δὲ ἐξαπινάως ὁ θεὸς λόγος ἀποφαινόμενος, ἀπροσδόκητον χαρρῶν ἐλπίδος μείζονα ἐρήμη ψυχῇ σιωδοπορεῖν μέλλων, προτείνῃ. καὶ γὰρ Νωὺς εἰς ἐξάγει τὸν λαὸν εἰς συνάντησιν τῆς Θεῆς, σαφῶς εἰδὼς ἐρχόμενον αὐτὸν ἀοράτως πρὸς τὰς ποδῆσας ψυχὰς ἀντιχεῖν αὐτῷ. τὴν δὲ αὐτίαν ἐπιφέρει, δι' ἣν τόπῳ ὑπλώτησιν. ἔδω γὰρ φησὶν ὁ ἥλιος. ἔχ' ὁ φαινόμενος ἔτος; ἀλλὰ τὸ τῆς ἀοράτης καὶ μεγίστης Θεῆς περιφεργέσαστον, καὶ περιανυγέσαστον φῶς. τῆτο ὅταν μὲν ἐπιλάμψῃ διανοίᾳ, τὰ δούτερα λόγων δύνεται φέγγῃ, πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ αἰδητοὶ τόποι πάντες ἐπισκιάζονται· ὅταν δ' ἐτέρως χωρήσῃ, παντ' ὁδὸς ἀνίσχει καὶ ἀνατέλλει.

Καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν λίθων τῆς τόπῃ, καὶ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτῆς· καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ, καὶ ἐνυπνιάσθη.

* * ΙΩΣΗΠΟΥ. Διὰ τὸ πρὸς τὰς ἐπιχωρίους μῖσος παρ' ὁδὸν μὲν ἤϊε κατάγεσθαι· ὑπαιθρὸς δὲ ἠυλίζετο, τὴν κεφαλὴν λίθοις ὑπ' αὐτῆς συμφορεμένοις ἐπιτιθείς.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ ὁ εὐ πῖσαι λαὸς Ἡσ. 28. 16. ἐπανεπαύσατο τῷ Χριστῷ, ὃς ἐστὶ λίθος ἐκλεχτός, ἀκρογωνιαίος, κύτιμος· τῆτο γὰρ

Α οἱμαῖεσι τὸ ἐφυπνῆν τῷ λίθῳ· μεμαθήκαμεν, ὅτι μόνοι μὲν εἰς γλῶσσαν ἔκ' ἔσονται, συλλήπτορας δὲ καὶ ἀρωγὰς ἔξῃσι τὰς ἀγίας Ἀγγέλους ἄνωτε καὶ κάτω διαθεόντας. ὁψεσθε, γὰρ φησὶν ὁ Χριστός, τὸν Ἰωάν. 1. 51. ἔρανὸν ἀνεωγότα, καὶ τὰ ἐξῆς.

ιβ. Καὶ ἰδὲ κλίμαξ ἐσηρηγμένη ἐν τῇ γῇ, ἥς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν ἔρανόν· καὶ οἱ Ἀγγελοι τῆς Θεῆς ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῇ. ιγ. Ὁ δὲ Κύριος ἐπεσήκωτο ἐπ' αὐτῆς· καὶ εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ Θεός Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεός Ἰσαὰκ τῆς πατρός σου. μὴ φοβῆ· ἡ γῇ ἐφ' ἥς σὺ καθεύδεις ἐπ' αὐτῆς, σοὶ δώσω αὐτήν καὶ τὴν σπέρματί σου.

Γ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε τοσαύτας δόλογίας λαβὼν ὁ Ἰακώβ, ἀποδιδράσκει τὸν ἀδελφόν, καὶ μόνος ἀποδημεῖ τῶν ἀναγκαίων ἐσερημμένος; Ἐναργέστερον εἰς ταῖς δοκέσαις κακοπραγίαις ἡ τῆς Θεῆς κηδεμονία δηλεῖται. οἱ γὰρ εἰς δόκλῃσι ὄντες, ἔχ' ἔως ἴσασιν ὅσων ἀγαθῶν ἀπολαύσει. τῆτο χάριν ἀποδιδράσκει, καὶ μόνος ἀποδημεῖ, ἵνα μετὰ πολλῆς περιστάσεως ἐπανελθὼν, αὐτὸς τε γινῶσκει τῆς Θεῆς τῶν ὅλων ἡ προμήθεια, καὶ τὰς ἀλλῃς διδάξῃ. ταύτῃ αὐτῷ τὴν κηδεμονίαν παραυτίκα διὰ τῆς ἐπιφανείας ἐδήλωσεν. ἐπέδειξε μὲν γὰρ αὐτῷ κλίμακα μέχρις αὐτῆς διήκοντα τῆς ἔρανῃ, καὶ τὰς Ἀγγέλους ἀνιόντας καὶ κατιόντας· αὐτὸς δὲ ἄνωθεν ἐφωσῶς, παρεδάρρυνέ τε καὶ τὸ δέος ἐξήλαυσεν. ἐδήλυν δὲ οἱ Ἀγγελοι τὴν θεῖαν διακονίαν. περὶ τῶν γὰρ καὶ

Δ οὐ μακάριος ἔφη Παῦλος, ἔχ' ἡ πάντες εἰς Ἑβρ. 1. 14. λατρευτικά πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποσελλόμενα, διὰ τῆς μέλλοντος κληρονομίαν σωτηρίαν; τῶν δὲ ἕκαστον ἱκανὸν ἡν θάρσος εἰσέναι τῷ πατριάρχῃ. διδάσκειται γὰρ, ὡς ἔδωκεν ἀτημέλητον, ἔδωκε ἀκηδεμόνιστον παρὰ τῷ τῶν ὅλων Θεῷ· ἀλλ' αὐτὸς ἅπαντα πρυτανεύει, διακόνους χρώμενος τοῖς ἀγίοις Ἀγγέλοις. ἔδωκε δὲ αὐτῷ καὶ τὴν δόλογίαν, ἡ καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ προπάτορι ἐδεδώκει περί τε τῆς τῆς σπέρματος πολυγονίας καὶ περὶ τῆς τῆς οἰκονομίας δεσποτίας. εἰς δόλογηθῆσονται γὰρ φησὶν εἰ τῷ σπέρματί σου πάσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. εἴτα ὑπὸ χειρὸς αὐτῷ καὶ τῷ εἰς τοῖς προκειμένοις κηδεμονίαν. ἰδὲ γὰρ φησὶν ἐγὼ μετὰ σε, διαφύλασσω τε εἰς τὴν ὁδὸν, ἡ εἰς πορεύσεις. καὶ ἀποσρέψω σε εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην· ὅτι ἐμήσε ἐγκαταλίπω, ἕως τῆς ποιήσασθαι πάντα ὅσα ἂν ἐλάλησα.

Η ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἡνίτληο δὲ διὰ τῶν καὶ τὸν Ἰακώβ ἐξεδίδασκεν, ὃ μόνον τὸ τῆς Ἀγγέλους εἰς τῷ κατ' ἡμᾶς εἶναι χάρῳ, τῷ ὑπερανῶ φημι, ἀλλὰ καὶ τὸ μόνον τοῖς πᾶσι ἀνωθεν ἐφωσῶν τὸν Κύριον, ἀγγε-

ἀγγελικαῖς διωάμεσι τὰ κατ' ἡμᾶς διοικέ-
μενον, καὶ μηδὲν ἀπρονόητον τῶν τῆδε ὡς
ἔτυχε νομίζειν φέρεσθαι. μὴ τοίνυν δεῖν
διὰ τῆτο μηδὲ αὐτῷ τῷ ἐκδημίαν ὀκνεῖν.
ὁ γὰρ πείσεσθαι τι δυσχερὲς ἐν αὐτῇ, καὶ
γὰρ εἶναι τὸν ἐμφανισθέντα νῦν αὐτῷ τῆ-
τον ἐκεῖνον τὸν πατρῶον Θεὸν, καὶ ἔχ-
ερον. ὃς ἐπαγγέλλεται σαφῶς αὐτῷ τε καὶ
τοῖς ἐξ αὐτῆς τῆς ἐφ' ἧς νῦν καθύδα γῆς
τῷ κατάχεσιν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Κλίμαξ ἐφάνη τῷ Ἰα-
κώβ, καὶ Ἀγγέλων πλήθος ἀνιόντων, καὶ
κατιόντων, καὶ ὁ Κύριος ἐσηριγμένος ἐπὶ
τῆς κλίμακος. ἐδήλα δὲ τῷ τε κάθοδον
τῆς Ἰακώβ, τῷ εἰς Μεσοποταμίαν, καὶ
τῷ ἐκεῖθεν ἐπάνοδον, καὶ τῷ δι' Ἀγγέ-
λων αὐτῷ χορηγηθησομένῳ βοήθειαν.
πρὸ δὲ πάντων, τῷ τῆς Κυρίας κάθοδον
μετὰ ταῦτα ἐσομένῳ τῆ ἐπὶ τῆς κλίμα-
κος ἐσηριγμένῃ, τῷ ἐξ ἔρανῶν, καὶ τῷ
ἐπάνοδον.

ΛΔΗΛΟΥ. Ἡ κλίμαξ ἐδήλα τῷ τῆς
Κυρίας κάθοδον ἐσομένῳ ἐξ ἔρανῶν. ἐδή-
λα δὲ καὶ τῷ δι' ἀρετῆς τῶν ἀνθρώπων εἰς
ἔρανῆς ἀνοδον. πλὴν καὶ τῷ ἀδυμίαν
τῆ δικαίᾳ παραμυθίαται, καὶ παραδείκνυ-
σιν, ὅτι πληθὺς Ἀγγέλων ἄνω καὶ κά-
τω διάγασα, τὰς ἀνακαμίνους τῷ Θεῷ
διασώζει.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τῆτό ἐστιν ἡ κλίμαξ, ἡ
ἄνω τε καὶ κάτω τῶν ἀγίων πνδμάτων
διαδρομή, πεμπομένων εἰς διακονίαν, διὰ
τῆς μέλλοντος κληρονομεῖν βασιλείαν.
ἐπεσηρικῶς δὲ τῇ κλίμακι Χριστός, ὡς μέ-
χρι αὐτῆς φθάνοντων τῶν ἀγίων πνδμά-
των, καὶ αὐτὸν ἐχόντων τὸν ἐπιστάτην,
ὅς ὡς ὄντα κατ' αὐτὰ, ἀλλ' ὡς Θεὸν καὶ
Κύριον. Καὶ μετ' ὀλίγα. (1) Συλλαμβάνεται
δὲ παραχρῆμα Θεός, ὁ καρδίας εἰδώς καὶ
νεφρὲς, καὶ ταῖς ἔτω πικραῖς δυδημαῖς
ἐκ ἐᾶ καταπνίγεσθαι τῷ τῆς δικαίᾳ ψυ-
χῇ. παρέδειξε γὰρ ὅτι πληθὺς Ἀγγέ-
λων ἄνω τε καὶ κάτω διάτρεσσα, διασώζει ῥα-
δίως τὰς ἀνακαμίνους Θεῷ. τρετὶ γὰρ οἴ-
μαι, καὶ ἕτερον ἔδωκεν διὰ τῶν ὀνείρων ἐπαυ-
δοῦτο. αἰδητῶς μὲν γὰρ τῷ εἰς τὰ ἄνω
διήκασαν ἐθεάτο κλίμακα, καὶ καθόδε
δὲ καὶ ἀνόδε σημείον ἰὼ, εἰ καὶ ἐν παχέ-
σιν ὡς ἐγγράφετο τύποις.

ιδ. Καὶ ἔσαι τὸ σπέρμα σε, ὡς ἡ
ἄμμος τῆς γῆς· καὶ πλατυνθήσεται
ἐπὶ θάλασσαν, καὶ λίβα, καὶ βορ-
ρὰν, καὶ ἐπὶ ἀνατολάς. καὶ ἐνευλο-
γηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ
τῆς γῆς, καὶ ἐν τῷ σπέρματί σε.

ιε. Καὶ ἰδὲ ἐγὼ μετὰ σε διαφυ-
λάσω σε ἐν τῇ ὁδῷ πάσῃ, ὃ ἐὰν πο-
ρευθῇς. καὶ ἀποσρέψω σε εἰς τὴν

A γῆν ταύτην· ὅτι ὁ μή σε ἐγκαταλί-
πω, ἕως τῆ ποιήσάμε πάντα ὅσα
ἐλάλησά σοι.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀξιοὶ δὲ ἔν καὶ Θεοπλίας
οἱ ἐν Χριστῷ, καὶ τῆ διακείσθαι τεταρτή-
κότης· ὅτι καὶ σώσει, καὶ ἐπαμύσει.
ἰδὲ γὰρ Φησιν ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι πάσας Μκτθ. 28.20.
ἡ τὰς ἡμέρας.

B ις. Καὶ ἐξηγέρθη Ἰακώβ ἐκ τῆς
ὑπνῶ αὐτῆς, καὶ εἶπεν· ὅτι ἔση Κύ-
ριος ἐν τῷ τόπῳ τῆτω, ἐγὼ δὲ ἐκ
ἧδε.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐμάνθανε γὰρ, ὡς ἐν
παντὶ τόπῳ, καὶ πάσῃ χώρᾳ τὸ θεῖόν ἐστι,
καὶ κατοικεῖ μὲν ἐν ἔρανῳ, περιέπει δὲ
τῷ σύμπασαν γῆν, καὶ πεπλήρωκε τῷ
οἴκῳ μὲν, καὶ ὑπ' αὐτὸ πάντα ἐστὶ τὰ ἐν
ἔρανῶς πνδμᾶτα· ἃ ἄνω τε καὶ κάτω
διατρεῖν προσάττονται, καὶ αὐτὸν ἔχουσι
κεφαλῶν καὶ ἐφεσηκότα.

ιζ. Καὶ ἐφοβήθη· καὶ εἶπεν, ὡς
Φοβερός ὁ τόπος ἔστος. ἐκ ἐστὶ τῆτο,
ἀλλ' ἡ οἶκος Θεῶ, καὶ αὕτη ἡ πύλη
τῆς ἔρανῆς.

Δ ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὐκ ἔστι
τῆτο ὃ ἐδόξασα, ὅτι ἐστὶ Κύριος ἐν τόπῳ·
περιέχει γὰρ, ὃ περιέχεται κατὰ τὸν ἀλη-
θινὸν λόγον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καλαπλάγεις,
Φησιν, ὁ δίκαιος τῷ πολλῷ τῆ Θεῶ Φι-
λανθρωπίαν, ἐφοβήθη, καὶ εἶπεν, ἐκ ἐστὶ
τῆτο, ἀλλ' ἡ οἶκος τῆ Θεῶ, καὶ αὕτη ἡ
πύλη τῆς ἔρανῆς. ἔστος ὁ τόπος λοιπὸν ἐμοὶ
οἶκος τῆ Θεῶ νομίσαι. τοσαύτης ἐν ἐπι-
φανείας ἀξιώθεις, καὶ αὐτῷ, ὡς εἶπεν,
τῷ πύλῳ τῆς ἔρανῆς θεασάμενος, δίκαιος
ἐν ἔλω τῷ ὀφειλομένῳ ὀυχαρισεῖν ἀνε-
νεγκεῖν ἀταῦθα τῷ δεσπότη.

Ε ιη. Καὶ ἀνέστη Ἰακώβ τῷ πρωῒ, καὶ
ἔλαβε τὸν λίθον, ὃν ἐπέθηκεν ἐκεῖ
πρὸς κεφαλῆς αὐτῆς· καὶ ἔστησεν αὐ-
τὸν στήλην, καὶ ἐπέχεεν ἔλαιον ἐπὶ τὸ
ἄκρον αὐτῆς.

Z ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ. (2)
Ὁ Ἰακώβ ἀνηχηθεὶς ἀγίῳ πνδματι, πρω-
τον μὲν αὐτὸ τὸ σωματικὸν εἶδος ὁρᾷ τῆ
Χριστῆ, προαναγραφόμενον εἰσαγωγῶς· ὅπερ
ἐστὶν ὁρατὸν, καὶ τοπικῆς ἐχόμενον περι-
γραφῆς. δεύτερον δὲ καὶ τὸ νικηφόρον
τῆς σαυρῆς τρόπαιον κλίμακι ἀπαικαζόμε-
νον. τῆτω γὰρ ἐπεσηρίχθη μετεώρως,
ἐλκύσας ἅπαντας πρὸς ἑαυτὸν. ἐστὶ γὰρ
ἀνοήτως ἰδεῖν, ὅπως ὀνόματι μὲν, αὐ-
τὰ τὰ τῶν πειρασμῶν πάθη κλιμακλήρας
ἔσθ' ὅτε κικλήσκασιν τινας, ἀμφικρήμους
ἀναβα-

(1) Τὰ ἐξῆς ἐν τοῖς ἐκδομαῖς. ἐκ εἰσὶ μετ' ὀλίγα, ἀλλὰ πρὸ πολλῶν.

(2) Ἐκ τῆς λόγῃ τῆς εἰς τῷ ἐπιγραφῇ τῆς στήλογραφίας. καὶ ταῦτα κατὰ τὸν αὐτὸν κώδ.

ἀναβάσεις ὑπερβαίνοντα καὶ καταβάσεις· ἁλήματι δὲ, τῷ σαυρῷ προσέειπεν ὀλίγως-
πως ἡ κλίμαξ, ὁρῶντες τε καὶ πλαγίοις
ἀρμοδεῖσα ξύλοις. ὡς ἔν ἰσόρῃσε τῷ
τοιαύτῳ ὀπλάσιαν, τὸν λίθον ἄρας, ἐφ'
ὃ τῷ κεφαλῷ ἀνακλίνας, ἔθηκε μὲν αὐ-
τὸν εἰς σήλῳ, ὑπόμνημα τῆς ἰσορίας, εἰ-
κόνα δὲ τῆς Φανέρωτος αὐτῷ προσώπου χα-
ρακτηρίζων, εἰ ὃ μνήμης ἀνανέωσιν ἴδου-
σιν. οἶκον δὲ Θεὸς προσεῖπεν αὐτὸν, ἡνί-
τετο τὸν τῆς Θεῆς λόγος ναὸν, ὡς καὶ αὐτὸς
Ἰωάν. 2. 19. ἐξέφωκεν ὁ τῆς παντοκράτορος ἡγός· λύσατε
,, τὸν ναὸν τῆτον, καὶ εἰ τρισὶν ἡμέραις ἐγε-
,, ρῶ αὐτὸν. ἡδὴ δὲ καὶ πύλλῳ ἔρανῃ ὠνό-
μασε τὸν αὐτὸν, ἐπειδὴ διὰ τῆς τῆς Χριστοῦ
θεουργίας τὸ σῶμά τε καὶ ψυχὴν καθαρ-
ζόμενοι, τῇ θείᾳ διωάμεθα προσκίναί Φύ-
σιν. τοιγαρὶν ἔδδὲ τὸ ἔλαιον ἀργῶς ἐπὶ τὸ
ἄκρον ἐπέχεσε τῆς σήλης· ἀλλὰ τῆτο μὲν
ἐκείνῃ δηλωτικὸν ὡς, ὃ διεπράττετο σω-
δαίως ἡ Μαρία, μύρον ἐξ ἁκρῶν ἐπιχέ-
σα τοῖς τῆς Χριστοῦ ποσίν. αὐτὸ δὲ πάλιν
ἐτύγχανεν ἐκεῖνο μύνημα τῆς ταφῆς, ὡς
αὐτὸς ἐσαφώρισεν ἀναφανδὸν ὁ Κύριος. ὁ
δὲ λίθος ἔτος εἰκονίζει τὸν ἀκρογωνιαίον
Ψαλ. 117. 22. ἐκείνον λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν μὲν οἱ
,, οἰκοδομῶντες, εἰς γωνίας δὲ κεφαλῶν
,, ἐγένετο.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλ' ὡς καὶ ὁ λίθος, ὡς
εἰ τῷ Χριστῷ, τιμώμενος καὶ ἀνασηλ-
μένος, ἔλαιωτε δεδωμένος. κέχρισται γὰρ
παρὰ τῆς Θεῆς καὶ πατρὸς ὁ Ἐμμανὴλ
Ψαλ. 44. 7. ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τῆς μετόχης
,, αὐτῆς· ἐγήγετο δὲ καὶ ἐκ νεκρῶν, κα-
τοι καταβεβηκὼς ἐθελοντὶ καὶ εἰς θάνα-
τον. καὶ τῆτο οἱμαί· ἐπὶ τὸ ἀνασηλωθῆαι
τὸν λίθον. κηρύττεται δὲ διὰ τῶν ἀγίων
Εὐαγγελιστῶν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός,
ὡς κεχρισμένος παρὰ πατρὸς εἰς ἀγίῳ
πνύματι, καὶ ἐγγεγεμένος ἐκ νεκρῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡσαννὰ σήλῳ ἀναστήσας
τῷ Θεῷ, ἔλαιον ἐπέχεον εἰς θεραπείαν
τῆς τῷ ὄρασιν δάξαντος· ὃν τρόπον εἰ-
θάσι διαπράττεσθαι οἱ ἱερεῖς, χρίοντες
τὰς τραπέζας τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τὰς
κλῖνας. πρὸς δὲ ἀναγωγῇ· λίθον φα-
σὶν εἶναι τὸν Χριστὸν, κεχρίσθαι δὲ πα-
ρὰ τῆς πατρὸς ἔλαιον ἀγαλλιάσεως εἰς ἀ-
γίῳ πνύματι.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἐπέχεον ὁ Ἰακώβ ἔλαιον
ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς λίθου, καὶ ἐκάλεσε τὸν
,, τόπον, οἶκος Θεῆς. ὡς δὲ τὸ πρᾶγμα τύ-
πος τῆς μωσαϊκῆς σκηνῆς· ὡς κατασκευά-
σας καὶ ἀναστήσας, ἔχρισεν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸν λίθον ἀλεί-
φαι ὁ Ἰακώβ; Οἷς εἶχε τὸν μεγαλόδωρον
ἡμείψατο Κύριον. ὁρῶσας γὰρ τὸν λί-
θον, ὃν ὑπέθηκεν εἰς τῇ κεφαλῇ, κατέ-
χεον αὐτὸν ἔλαιον. τῆτο δὲ καὶ νῦν ἐστὶν
ὁρῶν παρὰ πολλῶν γυναικῶν τῶν τῷ Κυ-
ρίῳ πεπιστωκότων γινόμενον. εἰώθασι γὰρ

Α ἐν τοῖς θείοις σηκοῖς ἔλαιον χρίειν τὰς τῶν
ἀνακρίων κυγκλίδας, καὶ τῶν ἀγίων μαρ-
τύρων τὰς θήκας. δηλοῖ δὲ τῆτο τῆς ψυ-
χῆς τῷ ὀργάνῳ. δέχεται δὲ καὶ τὰ
μικρὰ ὁ Φιλάνθρωπος Κύριος, ἀποδεχό-
μενος τὸν τῆς γυναικὸς σκοπόν.

ΙΘ. Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς τό-
που ἐκείνης, οἶκος Θεῆς.

Β ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μήποτε, δέφασιν,
ὡς ὁδὸς, ἔτω καὶ τόπος ἐστὶν ὁ Κύριος, εἰ
ὡς ἀναπαύμενος εἶδε κλίμακα; ἔθρε καὶ
φοβερὸν αὐτὸν ἔφη, καὶ πύλλῳ ἔρανῃ,
,, καὶ οἶκον Θεῆς. ὡς γὰρ, ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα, Ἰωάν. 10. 9.
ἔτω καὶ τόπος καὶ οἶκος τῆς εἰς αὐτῷ Θεῷ
καὶ πατρὸς ὁ Θεὸς λόγος ἐστὶ καὶ πύλη
ἔρανῃ, εἶγε θύρα· δι' ἧς εἰσελεύσμεθα εἰς
τὸν ἔρανόν, τὸν θρόνον τῆς Θεῆς. τῆτω
τῷ τόπῳ, ὡς ζῶντι καὶ ἐρχομένῳ πρὸς
αὐτὸν ἀπώτησεν ὁ Ἰακώβ.

Καὶ Οὐαλάμ ἦν ὄνομα τῇ πόλει
τὸ πρῶτον.

ΕΒΡΑΙΟΣ. Οὐλαμλὲς Σεμαίης.

ΟΙ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ. Καὶ Οὐλαμ-
λὲς ὡς ὄνομα τῇ πόλει. (1)

ΑΚΥΛΑΣ Πρῶτον Λεξὶς ὡς ὄνομα τῇ
πόλει.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Ἰσέον, ὅτι ἔλαμπρότερον
εἶπον οἱ περὶ Ἀκύλαν, καὶ ἔχῃ ὡς μέρος
τῆς ὀνόματος. Λεξὶς δὲ τῷ πόλιν μετὰ
ταῦτα ῥητῶς καλεῖ.

Ε ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Περιχαρὴς γενόμε-
νος ἐπὶ τοῖς ἑωραμένοις καὶ κατηγγελ-
μένοις, Φαῖδρῳιτε τῆς λίθου, ὡς τηλι-
κῆτων ἀγαθῶν ἐπ' αὐτοῖς προρρήσεως γε-
γεννημένης, καὶ ὀχλῷ ποιεῖται θύσαν· ἐπ'
αὐτῶν, εἰ κλησάμενος βίον, ἀπαθῆς ἐπα-
νιοι. τῷ δὲ Θεῷ δεκάτῳ τῶν πεποισμέ-
νων ποιεῖται, ἔτως αὐτῷ ἀφικόμενος. τί-
μιόν τε κρίνει τὸ χωρίον, ὄνομα αὐτῷ Βη-
θὴλ θέμενος. σημαίνει δὲ τῆτο θείαν
ἐσίαν κατὰ τῷ τῶν Ἑλλήνων γλῶτταν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἡ Βεθὴλ Οὐλαμλὲς
πρῶτον λεγομένη, διὰ τῷ τῷ Ἰακώβ
γενόμενῳ ὀπλάσιαν, Βεθὴλ ὀνομάσθη.

Ζ κ. Καὶ ἠύξατο ὁ Ἰακώβ εὐχὴν,
λέγων, εἰ ἡ Κύριος μετ' ἐμοῦ, καὶ
διαφυλάξῃ με ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ, ἡ
ἐγὼ πορεύομαι ἐν αὐτῇ, καὶ δώ μοι
ἄρτον φαγεῖν, καὶ ἱμάτιον περιβα-
λέσθαι.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἡ ὀχλὴ τῆς Ἰακώβ
,, πρὸς τὸν Θεόν. εἰ δὲ μοι, Φησὶν, ἄρ-
,, τον φαγεῖν, καὶ ἱμάτιον περιβαλέσθαι.
,, εἰ εἰς τρυφῇ δὲ μοι ἡ πολυτέλειαν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ἱμάτιον κόσμος
ὑπάρχει ὑπὲρ χιτῶνα. διὸ καὶ ἡ αἴψα μὲν
τῆς

(1) Τὸ Οὐαλάμ ἄρα, ὡς εἶπεν, ἐκ ἐστὶ τῶν ἐβδομήκοντα.

τῶ κρασέδω τῶ ἱματίῳ τῶ σωτήρος τεθε-
ράπεται γυνή. διύαμις γὰρ ἐν αὐτῷ ὡ.
καὶ τάχα διὰ τῆτο οἱ στρατιῶται ἐπεδικά-
σαντο χρίσαντες αὐτὸν, καὶ μέρος ἔχουν,
ὡς χρήσιμον, ἐκ εἰς τὸ περιβαλέσθαι,
ἀλλ' εἰς τὸ θεραπεύειν.

κα. Καὶ ἀποσρέψημε μετὰ σω-
τηρίας εἰς τὸν οἶκον τῶ πατρὸς μου.
καὶ ἔσαι Κύριός μοι εἰς Θεόν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἔσαι μοι Κύ-
» ριος εἰς Θεόν. τάχα γὰρ ἐδέπω ὡ· ἀλλ'
ἤμελλεν ὁ Ἰακώβ γίνεσθαι ὁποῖος ὡ ὕπε-
ρόν ποτε Ἀβραάμ, ὅτε ἤκασεν, ἐγὼ ὁ
Θεός σου. ἔκην ὡ Κύριος ὁ Θεός μετ' αὐ-
τῶ, καὶ ἐδέπω παρεῖχεν ἑαυτὸν, κύριος
ὢν αὐτῶ, εἶναι αὐτῶ Θεός· ἀλλ' ὅτε διε-
φύλαξεν αὐτὸν, καὶ ὅτε δέδωκεν αὐτῷ τὸν
ζῶντα ἄρτον φαγεῖν, καὶ περιβαλέσθαι
Χριστὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπλάγχνα οἰκλήριμῶ.

κβ. Καὶ ὁ λίθος ἔτος, ὃν ἔστησα
ἐν τῇ, ἔσαι μοι οἶκος Θεῶ· καὶ πάν-

Α των ὧν εἰάν μοι δῶς, δεκάτην ἀποδε-
κατώσω αὐτά σοι.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐάν ὑποσρέψω, Φησὶ, δια-
σωθῆς, ὁ λίθος ἔτος ἔσαι μοι οἶκος Θεῶ·
οἶκον γὰρ Θεῶ ἐν τῷ τόπῳ ἐκ ἐποίησεν·
ἀποδεκατῶν δὲ τὰ ὑπάρχοντα ἐπαγγέλλε-
ται, πρὸ τῶ γραπτοῦ νόμου φύσει τὰ τῶ νό-
μου ποιῶν.

Β ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οἶμαι δὲ ὅτι ὁ πρό-
τερον λίθος, ὕψερτον οἶκος Θεῶ γίνεται.
ὅτε πρότερον καὶ τοῖς ἀρχομένοις ὀλίγον
ὁ κατ' ἀρχὰς λόγος τῷ μετὰ προκοπῆς
τελειωθέντι σαφηνίζει καὶ εἰς γνώσιν ἀγει
τὸν Θεόν. τοιοῦτον δὲ ἐστὶ καὶ τὸ ἐν τῷ Δα-
» νιήλ, ὅτε ὁ τμηθεὶς ἐξ ὅρου ἀνδρῶ χειρῶν Δαν. 2. 34.
λίθος ἐγένετο εἰς ὅρος μεγάλα. καὶ μετ' ὀλίγα.
Πῶς οἶκος Θεῶ ὁ εἰς λίθος; καὶ μὴ οἶκον
Θεῶ ἐν τῷ τόπῳ ἐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ θυσια-
στήριον. ἀλλὰ τῆτο λέγει· ὅτι εἰάν ὑποσρέ-
ψω, ὑψαρισθήσω τῷ Θεῷ θυσιαστήριον
ποιήσας. εἰάν ἔν σωθῶ, ἔσομαι τῶ Θεῶ.
» τῆτο γὰρ ἐστὶν, ἔσαι μοι εἰς Θεόν.

Κ Ε Φ. Κ Θ.

α. **Κ**αὶ ἐξάρας Ἰακώβ τὰς πό-
δας, ἐπορεύθη εἰς γῆν ἀ-
νατολῶν πρὸς Λάβαν τὸν
ἕν Βαθὲλ τῶ Σύρου, ἀδελφὸν δὲ
Ῥεβέκκας μητρὸς Ἰακώβ καὶ Ἡσαῦ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀνατολῆς ἀνδρας καλεῖ
τὰς τὴν Μεσοποταμίαν οἰκόντας.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εἰδωλολάτρης ὁ Λάβαν.
ἴδιος μὲν ὁ κόσμος Χριστῶ, καὶ ὁ φύσει νοεῖ-
ται Θεός, καὶ τῶν ὅλων Κύριος, καὶ δη-
μιουργός· ἐκ ἴδιος δὲ πάλιν διὰ τὴν ἀπό-
στασιν, καὶ τὸ ἥδη πως δοκεῖν ἑτέρω γενέ-
σθαι διὰ τὴν ἀμαρτίαν. ἐπεγράφετο γὰρ
βασιλέα τὸν σατανᾶν. ἔκην καταβέβη-
κεν ὁ λόγος ἐξ ἑρανῶ, τὴν πατρῶαν ὡπερ
καταλελοιπῶς ἐσίαν· τῆτο γὰρ ἔφω ἀρ-
τίως· καὶ ὡς ἕκτος ἐν ἰδίῳ τῷ κόσμῳ·
καθ' ἅπερ Ἰακώβ καταλελοιπῶς τὸν πα-
τρῶον οἶκον, πρὸς Λάβαν παρεργίετο. τύ-
πος γὰρ ὡς Χριστῶ.

β. Καὶ ὁρᾷ· καὶ ἰδὲ Φρέαρ ἐν τῷ
πεδίῳ. ἦσαν δὲ ἐκεῖ δύο (1) ποίμνια
πρεβάτων ἀναπαυόμενα ἐπ' αὐτῶ·
ἐκ γὰρ τῶ Φρέατος ἐκείνου ἐπότιζον
τὰ ποίμνια· λίθος δὲ ἦν εἰς μέγας
ἐπὶ τῷ σώματι τῶ Φρέατος.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὑδωρ δὲ ἐν τῷ ζωο-
ποιῶν, ὁ θεὸς ἀν' αἱ λόγος· πλὴν ἐν βᾶ-
θει κεῖται πολλῶ, καὶ ἐκ αὐτοῦ οἰμαίτις αὐ-
τὸν ἀνδρωτὶ πορίσαστο ποτε. ἔ γὰρ ἔτοι-
μος ἐλεῖν τοῖς ἐθέλουσιν ἀπλῶς. ἐπιτω-
ματίζει δὲ ὡπερ λίθος αὐτῷ βαρὺς καὶ

Δ δυσαπαρακόμιστος, ἡ περὶ αὐτὸν ἀσάφεια
τῆς ἐν ἡμῖν διανοίας νικῶσα τὸ ἀδρανές.
καὶ δὴ δὲ πόνος καὶ ἰδρωτός μακρῶ τοῖς τὰ
νοητὰ κατανέμει δρέμματα πρὸς τὸ ἀ-
παλλάξαι μὲν τῆς ἀσαφείας τὸν λόγον·
ἀρύσασθαι τε ἔτω λοιπὸν, καὶ οἰονέπως ἐκ
βάθους εἰς τὸ ἀνωτε καὶ ἐμφανές ἀνεγκεῖν,
παραδείναί τε σαφῶς εἰς ἀπόλαυσιν ζωαρ-
κῇ τοῖς ἐνθέοις.

γ. Καὶ συνήγοντο ἐκεῖ πάντα τὰ
ποιμνία. καὶ ἀπενύλιον τὸν λίθον
Ε ἀπὸ τῶ σώματος τῶ Φρέατος, καὶ
ἐπότιζον τὰ πρεβάτα, καὶ ἀπεναθί-
ζων τὸν λίθον ἐπὶ τὸ σῶμα τῶ Φρέα-
δ. τος εἰς τὸν τόπον αὐτῶ. Εἶπε δὲ
πρὸς αὐτὰς Ἰακώβ, ἀδελφοί πό-
θεν ἐσὲ ὑμεῖς; οἱ δὲ εἶπαν, ἐκ Χαρ-
ράν ἐσμέν.

ε. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, γινώσκετε Λά-
βαν τὸν ἕν Ναχώρ; οἱ δὲ εἶπαν, γι-
νώσκουμεν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸν ἑγγονοῦ, ἕν καλεῖ.
καὶ γὰρ ὁ Λάβαν, ἕος μὲν ὡς τῶ Βαθὲλ,
ἑγγονος δὲ Ναχώρ.

ς. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὑγαιάνει; οἱ
δὲ εἶπαν, ὑγαιάνει. καὶ ἰδὲ Ῥαχὴλ
ἡ θυγάτηρ αὐτῶ ἤρχετο μετὰ τῶν
πρεβάτων.

ζ. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ, ἔτι ἐστὶν ἡμέ-
ρα πολλή· ἔγω ἐστὶν ὥρα συναχθῆναι
τα

(1) Τρία ἔχουσιν αἱ τῆς Γραφ. ἐκδόσεις.

τὰ κλήνη· ποτίσαντες τὰ πρόβατα, ἀπελθόντες βόσκετε.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀπενδοφίζοντο τοίνυν οἱ Ἀπόστολοι τῆς Ἰσδαίων χώρας, καὶ τὸν ἀλαζόνα καὶ ὑβριστὴν ἀφάντες λαὸν, ἐσρέφοντο εἰς τὰ ἔθνη, κατὰ τὰς τῆ σωτῆρος ἡμῶν αἰτολίας. ἀλλ' ὅτι ποιμένες εἰσι πνέοντες, καὶ παιδαγωγίας τῆς κατὰ Θεὸν ἐπισήμονες, παραχωρήματα δεικνύουσιν, ἀπραχλῆν ἐκ ἀνεχώμενοι περὶ τῶν σφίσι αὐτοῖς ὅτι μάλισα προποδεσάτων. προσκομίζουσι γὰρ οὐδὺς τῆς αἰ Χριστῷ διδασκαλίας τὸν λόγον, καθάπερ ἀμέλει καὶ ὁ Θεωπείσιος Ἰακώβ τοῖς ἀπὸ Χαρρόαν ποιμέσιν, ὅτι καὶ αὐτὸς εἶη ποιμὴν ἀναργὲς ἐποίησεν, λέγων· ἔτι ἐστὶν ἡμέρα πολλή· ἔπω ὥρα συναχθῆναι τὰ κλήνη, ποτίσαντες, καὶ τὰ ἔθνη.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τινὲς τὰ σωελθόντα ποιμένα, ὡς ἂν ἀποκυλιόμενος τῷ λίθῳ ποτιδῇ, ἔτι πολλῆς ἔσης ἡμέρας, τὰ ἐπὶ σωτελείᾳ ἔθνη Φασὶ σωθῆσόμενα, ἐλθόντα τῷ δαλῶν ὑπὸ ζυγὸν εἶνα, κατὰ τὸν Σοφονίαν· ὅτε ὁμονήσαντες εἰς τὸ καλὸν οἱ ποιμένες, διωκαμένους ὑπὸ τῆς ὁμονομίας, ἀποκαλύψαι διωκόντων τὸ ὄραθ' ὑπὸ τῷ Ἰακώβ Φρέατ'· ὃν ὁ Ἰακώβ πρὸ αὐτῶν, ὁ δηλῶν τὸν Χριστὸν, ἀπεκύλισε, καὶ τὰ πρόβατα τῷ Λάβαν ἐπότισεν, ὅσον ἐδέπω γεννήσοντα ἐπίσημα τῷ Ἰακώβ.

η. Οἱ δὲ εἶπαν, ἔδυνάμεθα, ἕως τῷ συναχθῆναι πάντας τὰς ποιμένας, καὶ ἀποκυλίσαι τὸν λίθον ἀπὸ τῷ σώματος τῷ Φρέατος, καὶ ποτιῶμεν τὰ πρόβατα.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ μέγας λίθος ἐστὶν ὁ τῷ προσκόμματος. ὃν ἀποκυλίσαι χρεὼν συναχθῆναι ὑπὲρ τῷ κοινῷ τὰς ποιμένας, ἐκάς τῷ δυνάμιν σωσφέροντος. τοιαῦτα τῶν ἐπισκόπων αἱ σώοδοι περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητήσεων γινόμεναι· τὸν δὲ λίθον μόνος Ἰακώβ ἀπεκάλυψε, τὸ πάντων ἔργων ἀνύσας.

θ. Ἐπὶ αὐτῷ λαλῶντος αὐτοῖς, καὶ Ῥαχὴλ ἤρχετο μετὰ τῶν πατρῶν τῷ πατρὸς αὐτῆς· αὕτη γὰρ ἔβροσκε τὰ πρόβατα τῷ πατρὸς αὐτῆς.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐρμηνεύεται μὲν ἔν Ῥαχὴλ, Θεὸς πρόβατον. περιδείη δ' ἄντις αὐτῇ, καὶ μάλα εἰκότως, τῆς ἐξ ἔθνων ἐκκλησίας τὸ ὄχημα. αὕτη γὰρ ἐστὶ τὸ Χριστὸς πρόβατον, τὸ τοῖς ἀρχαιοτέροις ποιμνίοις ἀναμιχθῆναι, καὶ ταῖς τῷ σωτῆρος αὐλαῖς αἰσθηκασμένον. τοιγάρτοι καὶ

ἔφασκε καὶ ἄλλα πρόβατα, καὶ τὰ ἔθνη. Ἰωάν. 10. 16. ἐποίμηνον δὲ καὶ οἱ Θεωπείσιοι μαθηταὶ τῷ ἐκκλησίαν Χριστῷ, ἥτοι τὰ ὑπ' αὐτῷ νοόμενα λογικὰ θρέμματα, καὶ δὴ καὶ γεγόνασιν αὐτῆς ἑρσὴ καὶ νυμφαγωγοί. παρέστησαν γὰρ αὐτῷ τῷ Χριστῷ παρθέ- νον ἀγνῶν, καὶ τὰ ἔθνη.

* ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Τῷ ἀτυφίαν ἐκδιδάσκων, προσεπήγαγον· αὕτη γὰρ ἔβροσκε τὰ πρόβατα τῷ πατρὸς αὐτῆς.

ι. Ἐγένετο δὲ ὡς εἶδεν Ἰακώβ τὴν Ῥαχὴλ θυγατέρα Λάβαν ἀδελφῆ τῆς μητρὸς αὐτῆς, [καὶ τὰ πρόβατα Λάβαν τῷ ἀδελφῇ τῆς μητρὸς αὐτῆς] (1) καὶ παρελθὼν Ἰακώβ, ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῷ σώματος τῷ Φρέατος.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλ' οἱ μὲν παρ' ἑλθῶσι ποιμένες, τρεῖς οἱ παρ' αὐτοῖς σοφοὶ καὶ λογάδες, πολλοὶ κατὰ πληθύνειν τῶν περὶ Θεὸν δογματῶν οἰονεῖν τὰ ἀληθῆς παροχλίζουσι. δοξάζουσι γὰρ ἐκ ὁρᾶ περὶ αὐτῶν. Θεότητος μὲν ὁμολογῶντες φύσιν, διανέμοντες δὲ τῷ τῆς Θεότητος δόξαν, οἷς ἂν ἔλοιτο τυχόν. ἔξαρχα δὲ καὶ μόνος εἰς τῶν αἰ Χριστῷ ποιμένων ἀποκινήσαν τῷ Φρέατος, καίτοι κομιδῇ δυσδιακόμισον ὄντα τὸν λίθον, τρεῖς τῷ ἐπερὶ ὁμιλίᾳ ταῖς περὶ Θεὸν δόξαις ἐπικάλυψεν τε καὶ ἀσάφειαν. ἀναργὴ γὰρ τοῖς ἔθνεσι καθιστάντες τῷ ἀλήθειαν, καὶ τὸν εἶνα τῇ φύσει καὶ ἀληθῶς παραδεικνύοντες Θεὸν, ἔδιαλελοίπασιν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δείκνυσιν (2) ἡ Γραφή, ὅτι ἔμνον πλέτε περισσίαν ἐχορηγεῖ ὁ Θεὸς τοῖς τότε δικαίοις, ἀλλὰ καὶ ῥώμῃ σώματος καὶ κάλλος, εἰς τὸ παραζηλῶν τὰ ἔθνη, καὶ ἔλκεν εἰς Θεογνωσίαν.

Καὶ ἐπότισε τῷ πρόβατῳ Λάβαν τῷ ἀδελφῇ τῆς μητρὸς αὐτῆς.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐναόει γὰρ κατὰ τὸ εἶκος ἦδεν τοῖς ἀρίστοις ἀντεδραμμένους, ὡς ἡ ἀκαλλέστατον κομιδῇ, παρθένον ἔσαν τῷ Ῥαχὴλ, καὶ αἰ ὥρα γάμος, περιμῆναι τῶν ποιμένων τῷ ἄθροισιν, ἵνα τῷ λίθῳ κεκινήμεν, ποτίσῃ τὰ πρόβατα, παραχωρῶσαν πρότερον δηλαδὴ τοῖς ἄλλοις, διατε τὸ ἀναλκῆς καὶ τῷ παρθένῳ πρέπασαν αἰδῶ. ἄλλως τε καὶ νόμος αὐτὸν ἐκάλει φιλοσοφίας, εἰς γε τὸ χρεῖναι λοιπὸν τοῖς ἐξ αἵματος καὶ ἀγγισπύροις ἀναφαίνεσθαι χρησίμον.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Γνωρίζεται δὲ καὶ τῇ τῷ Λάβαν θυγατρὶ, πρωτόλειον ὡς περὶ τῇ καὶ ἀπαρχὴν τῆς αἵσεως αὐτῷ καλοκαίγα-

(1) Τὰ μετὰ τῶν γραμμῶν προτετέθη. κατὰ παραδρομὴν γὰρ τυχὸν ἔκειται αἰ τῷ κωδ. τὸ αὐτὸ δὲ νόει, ὅπερ ἂν τὰς γραμμάς ἴδοις.

(2) Δείκνυσιν δὲ μόνος Ἰακώβ ἀποκυλίσας τὸν λίθον, ὡς ἔμνον, κτ. ὁ τῆς Λύγ. κωδ.

κάγαθίας ἐπιδίδες τὸ ἀξιῶσαι φροντίδος ἅ τὰ ὑπ' αὐτῆς βοσκόμενα, καὶ ποτίσαι τὰ πρόβατα.

ια. Καὶ κατεφίλησεν Ἰακώβ τὴν Ῥαχήλ· καὶ ἐοήσας τῇ Φωνῇ αὐτῆς ἔκλαυσε.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ἀξιέρασον ἡγάτο τῷ κόρῳ. ἐφίλησε γὰρ φήσι τῷ Ῥαχήλ.

ιβ. Καὶ ἀπήγγειλεν Ἰακώβ τῇ Ῥαχήλ, ὅτι ἀδελφὸς τῆ πατρὸς αὐτῆς ἐστὶ· καὶ δραμῶσα, ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτῆς κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ἀνεψιὸς δὲ ὢν ὁ Ἰακώβ τῆς Ῥαχήλ· ἔπερ ὁ μὲν Ῥεβέκκας υἱὸς, ἡ δὲ τῆ Λάβαν θυγάτηρ, ἀδελφῶν ὄντων· τὸν Λάβαν θεῖον ὄντα, καλεῖ ἀδελφόν. ἐκὼν ὅταν λέγη καὶ Ἀβραὰμ περὶ Σάρρας, ἀδελφὴ μὲ ἐστίν, ἀδελφιδῷ λέγει, θυγατέρα Ἀρράν. ἔτω γὰρ καὶ τὸ, ἐκ πατρὸς, ἐκκληπύον. Ἀρράν γὰρ αὐτῆς ἀδελφὸς, υἱὸς Θάρρά. ἀλλ' ἐκ ἐκ μητρὸς, ὡς Φασίτινες, ἀδελφῷ αὐτῷ φησιν. ἔδαμῃ γὰρ Θάρρά φαίνεται δοῦτέραν γαμήσας. πῶς ἐν ἀδελφῇ πατρὸς, καὶ ἐκ ἐκ μητρὸς; καὶ ὁ Λάβαν δὲ τὸν ἀδελφιδῶν λέγει ἀδελφόν. καὶ τὸν Λάβαν δὲ υἱὸν Ναχωρ λέγει, (ὁ Ἰακώβ) τεττέσιν ἐγγονον. ὡς γὰρ υἱὸς Βαθκὴλ τῆ Ναχωρ.

ιγ. Ἐγένετο δὲ ὡς ἤκησε Λάβαν τὸ ὄνομα Ἰακώβ τῆς αὐτῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, ἔδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτῷ· καὶ περιλαβὼν αὐτὸν, κατεφίλησε· καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ διηγῆσατο Λάβαν πάντας τὰς λόγους τῆς.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Τῆς ἐν πίσει καὶ πνύματικῆς σῴσεως σημεῖον τῶν δύο λαῶν τὸ περιπλέκεσθαι τῷ Ἰακώβ τὸν Λάβαν. διὸ καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι ὅσων εἴη, καὶ σὰρξ αὐτῆς.

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ὡς περ εἰς ἀνδρὸς εἰδωλολάτρης κατήρην ἐσίαν ὁ Μωσῆς, ἔτω καὶ ὁ Θεαπέσιος Ἰακώβ. εἰδῶλων γὰρ ἔτι προσκυνητῆς ὁ Λάβαν ὡς.

ιδ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Λάβαν, ἐν τῶν ὁσῶν μὲ, καὶ ἐκ τῆς σαρκὸς μὲ εἰ σύ. καὶ ἦν μετ' αὐτῆς μῆνα ἡμερῶν.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ὅτι δὲ τῷ τῆς γένεως ἀρχῇ, καὶ οἰονεῖ τὰς πρώτας τῆς ὁρίζης ἐκβολὰς ἐξ ἐθνῶν ἐρχήσασιν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ τῶν τῆς Λάβαν σιωήσομεν λόγων. ἡνὲρ γὰρ εἰδωλολάτρης κατηπαζέτο τὸν

Ἰακώβ, σάρκατε αὐτὸν καὶ ὅσων ἴδιον ἀπεκάλει. κέκληται γὰρ ὁ Θεαπέσιος Ἀβραὰμ τὸ πρότερον τετραμμείος ἐν γῇ Χαλδαίων ἡθεσίτε καὶ νόμοις τοῖς ἐλλωικοῖς, καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφρα- Ῥωμ. 4. 11.
γίδα τῆς ἐν ἀκροβυσσίᾳ πίσεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον. συγγενὴς ἐν ἄρα τοῖς ἐξ ἐθνῶν καὶ ὁ πρωτοτοκος Ἰσραὴλ· ἀλλὰ καὶ ὁ τῷ νόμῳ (1) διεσαλμείος εἰς γε τὸ ἕτερος εἶναι δοκεῖν. ἀλλ' ἐν Χριστῷ γεγόνασιν ἐν οἱ δύο, περιεῖλε γὰρ τὸ μεσολαβεῖν, καταργήσας τὸν ἐν γραμμασι νόμον, καὶ τῷ διῃσῶσαν περιτομῇ.

ιε. Εἶπε δὲ Λάβαν τῷ Ἰακώβ, ὅτι ἀδελφός μὲ εἶ, καὶ δαλεύσεις μοι δωρεάν· ἀπάγγειλόν μοι τίς ὁ μισθός σου ἐστὶ;

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Οὐκ ἄμιδος ὡς τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις ὁ ἐπὶ τοῖς κηρύγμασι πόνος, ἔτε μὲν ἀγέραςος ὁ ἰδρῶς. ἔφη γὰρ ὁ Λάβαν πρὸς Ἰακώβ, καὶ δαλεύσεις μοι δωρεάν. ἐποῖοντο δὲ καὶ οἱ Θεαπέσιοι μαθηταὶ λαμπρῶν ἀνχημάτων ὑπόθεσιν τῷ τῶν πισδούντων ἐν ἀρχαῖς πληθύν. προσεφώνει γὰρ ὁ Παῦλος αὐτοῖς, χαρὰ Φιλπ. 4. 1.
καὶ σέφανός μὲ.

ισ. Τῷ δὲ Λάβαν ἦσαν δύο θυγατέρες· ὄνομα τῇ μείζονι, Λεία· καὶ ὄνομα τῇ νεωτέρᾳ, Ῥαχήλ.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Λάβαν δὲ θυγατέρες ἀνδρὸς εἰδωλολατρῆντος ἔτι, Λεία τε καὶ Ῥαχήλ. κέκληται γὰρ ἐξ ἐθνῶν πρώτη μὲν ἡ τῶν Ἰσραὴλ σιωήσασιν ὁρίζης γὰρ καὶ γένεως ἐλλωικῆς γέγονε καὶ αὐτὸς ὁ Θεαπέσιος Ἀβραὰμ· δοῦτέρα δὲ καὶ μετὰ τῷ πρώτῳ ἡ νεωτέρα, τεττέσιν ἡ ἐκκλησία. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ Λείας, ἀδενεῖς· Ῥαχήλ δὲ καλὴ τῷ εἶδει, καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα.

ιβ. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ Λείας, ἀδενεῖς· Ῥαχήλ δὲ ἦν καλὴ τῷ εἶδει, καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Περί γὰρ τῆς σιωήσασιν γῆς ἔφη πρὸς Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις, ἄφε- Μαρτ. 15. 14.
τε αὐτῆς, τυφλοὶ εἰσιν, ὁδηγοὶ τυφλῶν· ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέ- Μαρτ. 13. 16.
πᾶσι, καὶ τὰ ὅσα ὑμῶν ὅτι ἀκέραιον. ἐκὼν τὸ ἀναλκῆς πρὸς θεοπῆλιν τῆς Ἰσραὴλ σιωήσασιν καλῶσημαίνοιτο ἀν' εἰκότως διὰ τῶν τῆς Λείας ὀφθαλμῶν. τὸ δὲ σοφόντε καὶ ἐννεν, καὶ τὸ πολὺ λίαν ἐξωραίσμενον εἰς σῴεσιν τῶν ἐν πίσει, καὶ ἐν Χριστῷ, καὶ μάντοι καὶ τὸ ἐν ἔργοις περιφανὲς διὰ τῆς Ῥαχήλ προανεγράφετο κάλλος.
καὶ πρὸς μὲν τῷ σιωήσασιν εἰρηται τὸ, ἰδὲ ἐκ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ σὺ, ἔδδ' ἡ καρδία- Τερ. 22. 17.
Αα 2

(1) Καὶ τοὶ νόμοι. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 124.

² Ασμ. 1. 15. σε καλή· πρὸς δὲ τὴν ἐκκλησίαν, οἱ ὁφ-
Ψαλ. 44. 11. θαλμοὶ σε περισεραί. ἐπεθύμησε γὰρ τῇ
,, καλῆς αὐτῆς, κατὰ τὴν τῇ ψάλλοντος
Φωνῇ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀκαλλῆς γὰρ λίαν,
καὶ πολὺ νοσῶσα τὸ ἄρρωστον ἢ τῶν Ἰσραήλων

Ἰερ. 5. 21. συναγωγῇ. ὁφθαλμοὶ γὰρ αὐτοῖς, καὶ ὁ
,, βλέπει κατὰ τὴν τῇ Προφήτην, Φησί,
Φωνῇ. ἔτε γὰρ ἐγνώκασι τὰ Μωσέως,

[ἔτε μὲν γεγονόσιν οἷοι τε καταδρεῖν τὰ
ἐν αὐτῷ μυτήρια,] δι' ὧν πολυτρόπως ὁ

Ἐμμανὴλ κατεγράφετο. καθάρσι δὲ
ἀγαν οἱ τῆς Ῥαχὴλ ὁφθαλμοί. τεθέα-
ται γὰρ ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία τὴν δόξαν

Χριστοῦ, καὶ ἐν αὐτῷ τὸν πατέρα. κέκλη-
ται δὲ πρὸς οἰκείωσιν τῇ νοητῇ νυμφίῳ,

τετέσι Χριστοῦ, μετὰ τὴν πρώτῃ. ἐρμη-
νύεται δὲ, Θεὸς ποιμνιον, ἢ Ῥαχὴλ. ποι-
μνιον γὰρ τῇ σωτήριος ἢ ἐκκλησία. ὅς Ἰσ-

Ζαχ. 11. 9. Φητῶν, καὶ εἶπα, ὁ ποιμάνω ὑμᾶς. τὸ
,, ἀποθνήσκον ἀποθνήσκέτω, καὶ τὸ ἐκλεί-
,, πον ἐκλείπέτω, καὶ τὰ κατάλοιπα ἐδιέ-
,, τῶσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τῇ πλησίον αὐ-

Ἰωάν. 10. 27. τῇ· τὰ δὲ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς Φωνῆς μου
,, ἀκούει, καὶ ἀκολουθεῖ μοι, καὶ γὰρ δίδωμι
,, αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. ἐσι μὲν ἐν ποιμνίῳ
ἀγαθός, καὶ ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτόδικος,

κεχρημάτικε δὲ καὶ πρόβατον, ἐπέτι
γέγονε κατ' ἡμᾶς. καὶ γὰρ καὶ ὁ Προδρο-

Ἰωάν. 1. 29. μος Φησιν, ἴδε ὁ ἀμνὸς τῇ Θεῷ, ὁ αἴρων
,, τὴν ἁμαρτίαν τῇ κόσμῳ.

ιη. Ἠγάπησε δὲ Ἰακώβ τὴν Ῥα-
χὴλ· καὶ εἶπε, δελεῦσω σοὶ ἐπὶ
ἔτη περὶ Ῥαχὴλ τῆς θυγατρὸς σε
τῆς νεωτέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπεθύμει γὰρ καὶ ὁ Χρι-
στὸς τῆς Ῥαχὴλ ἐν ἀρχαῖς, τετέσι τῆς ἐξ
ἐθνῶν ἐκκλησίας· τὴν δὲ Λείαν ἀπωθεῖ-

Δούτ. 9. 14. γειν πρὸς τὸν Μωσέα, ἑασόν με, καὶ ἔξα-
,, λείψω αὐτὴν, καὶ τὰ ἑξῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ῥαχὴλ τὴν νεωτέ-
ραν, τετέσι τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν ἐαυ-
τῷ μνηστεύεται Χριστός, καὶ τὸτο διλωκῶς·

τὸ δὲ, ἐαυτῷ, νοείδω κατὰ τοῖον δέ τινα
τρόπον. ἐμνηστεύσατο μὲν γὰρ τὴν Ἰσ-

δαίων συναγωγὴν, ἀλλὰ διὰ μεσίτη Μωϋ-
σέως· συνήφθη δὲ ὡπερ τῇ ἐξ ἐθνῶν ἐκ-

κλησίᾳ, Φωνῇς ἰδίας αὐτῇ εἰς τὸτο κα-
λῶν, καὶ κατ' ἐν τῶν ἐπὶ γῆς ὁρώμενος

ἄνθρωπος. καλεῖσθε γὰρ τῇ νύμφῃ βοῶ-
,, ση, δαῖζόν μοι τὴν ὄψιν σε, καὶ ἀκτισόν-
,, μοι τὴν Φωνήν σου. ἦκον μὲν γὰρ καὶ οἱ

παλαιοὶ λαλῶντος αὐτῇ, πλὴν διὰ Μω-
,, σέως, ἢ Προφητῶν. ἐν ἑκάτοισι δὲ τῇ
,, αἰῶνος καιροῖς αὐτὸς ἡμῖν δι' ἐαυτῇ λελά-

ληκὲν ὁ υἱός, καθὰ καὶ ὁ σοφὸς μεμαρτύ-
ρηκε Παῦλος.

ιθ. Εἶπε δὲ Λάβαν, βέλτιον δὲ-
ναί μοι αὐτὴν σοὶ, ἢ δευαί μοι αὐτὴν
ἀνδρὶ ἑτέρῳ· οἴκησον μετ' ἐμῇ.

κ. Καὶ ἐδέλευσεν Ἰακώβ περὶ
Ῥαχὴλ ἔτη ἐπὶ τρία. καὶ ἦσαν ἐναν-
τίον αὐτῇ ὡς ἡμέραι ὀλίγαι, παρὰ
τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν αὐτὴν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅταν γὰρ
τρωθῇ τις τῷ πόθῳ τῆς ἀγάπης, ἔδεν
ὅρα τῶν δυσχερῶν, ἀλλ' ἄπερ ἂν ἡ κιν-
δύνων μετὰ, καὶ πολλῆς ἑτέρας ταλαι-
πωρίας, πάντα καὶ φέρει, πρὸς ἐν
ὅρων μόνον, ὥστε τὸν οἰκῶν ἀποπληρω-

σαι πόθον.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὕτως ὁ ποθῶν τὸν Θεὸν
ὁ κάμνει.

κα. Εἶπε δὲ Ἰακώβ τῷ Λάβαν,
παράδος τὴν γυναῖκά μου. πεπλή-
ρωνται γὰρ αἱ ἡμέραι μου, ὥπως εἰ-
σέλθω πρὸς αὐτὴν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς γυναῖκα καλεῖ ὁ Ἰα-
κώβ τὴν μνηστευθεῖσαν, μήπω συναφθεῖς
αὐτῇ.

κβ. Συνήγαγε δὲ Λάβαν πάντας
τὰς ἀνδρας τῇ τόπῳ, καὶ ἐποίησε γάμον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἶδες τὸ πα-
λαιὸν μετ' ὅσης σεμνότητος τὰς γάμους
ἐπετέλεον; Καὶ μετ' ὀλίγα. Μήπως αὐτοί; μή-
πως κύμβαλα; μήπως χορεῖαι σαλαδικαί;

κγ. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα· καὶ λα-
βὼν Λάβαν Λείαν τὴν θυγατέρα αὐ-
τῇ, εἰσήγαγεν αὐτὴν πρὸς Ἰακώβ·
καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰακώβ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπεθύμει μὲν τῆς νεω-
τέρας ἐν ἀρχαῖς, τετέσι τῆς ἐξ ἐθνῶν
ἐκκλησίας, ὁ ἐξ ἑραν νυμφίος· προει-
σοικίζεται δὲ ὡπερ τὴν πρεσβυτέραν ἐκ
ἀνδρῶν πόνων, ἐδ' ἀμογητὶ. δεδελύκε γὰρ
περὶ Λείας ὁ Ἰακώβ. ὅτι δὲ πολλοῖς καὶ
μεγάλοις ἐξήρηται πόνους τῆς Αἰγυπτίων
δεθείας ὁ Ἰσραὴλ, ἐκ ἀσυμφανέων. ὅλη
γὰρ αὐτοῖς πεπολέμηκεν ἡ κλίσσις.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπεθύμει μὲν τῆς νεω-
τέρας ἐν ἀρχαῖς, τετέσι τῆς ἐξ ἐθνῶν
ἐκκλησίας, ὁ ἐξ ἑραν νυμφίος· προει-
σοικίζεται δὲ ὡπερ τὴν πρεσβυτέραν ἐκ

ἀνδρῶν πόνων, ἐδ' ἀμογητὶ. δεδελύκε γὰρ
περὶ Λείας ὁ Ἰακώβ. ὅτι δὲ πολλοῖς καὶ
μεγάλοις ἐξήρηται πόνους τῆς Αἰγυπτίων
δεθείας ὁ Ἰσραὴλ, ἐκ ἀσυμφανέων. ὅλη
γὰρ αὐτοῖς πεπολέμηκεν ἡ κλίσσις.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπεθύμει μὲν τῆς νεω-
τέρας ἐν ἀρχαῖς, τετέσι τῆς ἐξ ἐθνῶν
ἐκκλησίας, ὁ ἐξ ἑραν νυμφίος· προει-
σοικίζεται δὲ ὡπερ τὴν πρεσβυτέραν ἐκ

ἀνδρῶν πόνων, ἐδ' ἀμογητὶ. δεδελύκε γὰρ
περὶ Λείας ὁ Ἰακώβ. ὅτι δὲ πολλοῖς καὶ
μεγάλοις ἐξήρηται πόνους τῆς Αἰγυπτίων
δεθείας ὁ Ἰσραὴλ, ἐκ ἀσυμφανέων. ὅλη
γὰρ αὐτοῖς πεπολέμηκεν ἡ κλίσσις.

κδ. Ἐδωκε δὲ Λάβαν Λείαν τῇ
θυγατρὶ αὐτῇ Ζελφάν τὴν παιδί-
σκην αὐτῇ, αὐτῇ παιδίσκην. Καὶ

εἶπεν Ἰακώβ τῷ Λάβαν, τί τὸτο
ἐποίησάς μοι; ὁ περὶ Ῥαχὴλ ἐδέ-

λευσα

λευσα παρὰ σοί; καὶ ἵνα τὶ παρε-
 κς. λογίσωμε; Εἶπε δὲ Λάβαν, ἔκ-
 ἔστιν ἔτις ἐν τῷ τόπῳ ἡμῶν, δένα τὴν
 νεωτέραν πρὶν ἢ τὴν πρεσβυτέραν.
 κς. Συντέλεσον ἔν τὰ ἔβδομα ταύτης,
 καὶ δώσω σοι καὶ ταύτην ἀντὶ τῆς
 ἐργασίας, ἧς ἐργάσασθαι ἐμοί, ἐτι
 ἐπὶ ἔτη ἑτέρα.

κη. Ἐποίησε δὲ Ἰακώβ ἔτι καὶ Β
 ἀνεπλήρωσε τὰ ἔβδομα ταύτης· καὶ
 ἔδωκεν αὐτῷ Λάβαν Ῥαχήλ τὴν θυ-
 γατέρα αὐτῆς γυναῖκα.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Σωτητελεσμένων δὲ τῶν
 ἐβδόμων τῆς πρεσβυτέρας, ἡγάγετο τὴν
 Ῥαχήλ, τέτῃς τὴν νεωτέραν, τὴν καὶ ἐν
 ἀρχαῖς ποσειδωνίῳ, εἰσκέκληται γὰρ δού-
 τέρα μετὰ τὴν πρώτην ἢ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλη-
 σία, τὸ τῆς Θεᾶς πρόβατον. ἐρμηνεύεται Γ
 γὰρ ἔτι καὶ Ῥαχήλ, καθάπερ ἡδη προέ-
 πον. ὅτι δὲ κέκμηκε τρόπον τινὰ καὶ ὑπὲρ
 αὐτῆς ὁ Χριστὸς, παρῆλθε πάλιν ἡμῖν ὁ
 θεωπείσιος Ἰακώβ, τὸν ἐπὶ αὐτῇ χρόνον
 καὶ ὑπὲρ Ῥαχήλ ἀνατλάς. εἰ γὰρ εἰ-
 δέχεται καμῖν, καίτοι Θεὸν ὄντα κατὰ
 φύσιν τὸν υἱόν, πῶς ἂν ἔγινον ἐν τῇ
 τῷ, τὴν Ἡρώδης δώξιν ὑπομείνας ἐν ἀρ-
 χαῖς, τὰς τῶν Φαρισαίων ἐπιβλάς, τὰς
 τῶν ἡγεμόνων συκοφαντίας, τὰ ἐμπύσ- Δ
 μαλα, τὰ ῥαπίσμαλα, τὰς κατὰ νότον πλη-
 γὰς, τὴν τῶν στρατιωτῶν παροινίαν, καὶ αὐ-
 τὸν ἐπ' ἐχάτοις τὸν ἐπὶ ξύλῳ θάνατον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔν ἐποιεῖτο σιῶσι-
 κον ὁ Χριστὸς πρῶτον μὲν τὴν τῶν Ἰσρααίων
 σωτηρίαν, νυμφαγωγόντος Μωσέως, καὶ
 μεσιτοῦντων Ἀγγέλων· ἐπ' ἐκείνῳ δὲ
 ὡς περ δούτεραν τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν,
 οἶονα μεσίτε προαλημμένους καὶ ἐπ' αὐτῇ
 τῇ μακαρίᾳ Βαρίσῃ. τοιγάρτοι καὶ ἔφα-
 σκε τὸν νοητὸν τετονὶ καὶ θεῖον ἡμῖν κα-
 ταστημαῖων γάμον, ὁ ἔχων τὴν νύμφην,
 30. „ νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τῆς νυμφὸς ὁ ἐση-
 „ κως καὶ ἀκῶν αὐτῆς· χαρὰ χαίρει διὰ
 „ τὴν φωνὴν τῆς νυμφὸς. αὐτὴ ἐν ἡ χαρὰ
 „ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκείνον δὲ αὐξάνειν,
 „ ἐμὲ δὲ ἐλατῶσαι. ἔλεος δὲ καὶ πίστις τῇ
 „ νύμφῃ τὸ ἔδον. ἔφη γὰρ περ διὰ φωνῆς
 „ Προφητῶν περὶ τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας
 „ ὁ ἀνωθεν ἡκων καὶ ἐξ ἑρὰν νυμφίος·
 „ καὶ μνηστῆρομαίσε ἐμαυτῷ εἰς τὸν αἰῶνα.
 „ καὶ μνηστῆρομαίσε ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν
 „ κρίμασι, καὶ ἐν ἐλέει, καὶ οἰκτιρμοῖς. καὶ
 „ μνηστῆρομαίσε ἐμαυτῷ ἐν πίστει· καὶ ἐπι-
 „ γνώσῃ τὸν Κύριον.

κθ. Ἐδωκε δὲ Λάβαν Ῥαχήλ τῇ
 θυγατρὶ αὐτῆς Βαλλὰν τὴν παιδίσκη
 αὐτῆς, αὐτῇ παιδίσκη.

λ. Καὶ εἰσῆλθε πρὸς Ῥαχήλ·
 ἡγάπησε δὲ Ῥαχήλ μᾶλλον ἢ Λεῖαν.
 καὶ ἐδύλευσεν αὐτῷ ἐπὶ ἔτη ἑτέρα.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Εἰς ἐκείνῳ λέγοι τῶν
 τὰ τοιαῦτα φιλοκρινεῖν ἐκδοτῶν· ἔ γὰρ
 τῶν ἄγαν ἀπηχεσάτων λελόγισαι παρ'
 ἡμῖν τὸ δυοῖν δούτως ὁμιλῆσαι γάμοις, καὶ
 δὴ καὶ γυναῖων εἰσοκίσασθαι ξυνορίδα, καὶ
 τέτων ἀδελφῶν· πρὸς τῆς Φαμίς, ὅτι
 τοῖς ἀρχαιοτέροις ὅλος ὡς ὅτ' ἐβίβ' σκο-
 πὸς εἰς πολυπαιδίαν· καὶ δὴ καὶ ἐν μοῖρᾳ
 τῆς ἀνωτάτης πασῶν δήμερίας τὸ χρη-
 μα λελόγισο. ἀπὴλκτο δὲ καὶ μῶμε
 παντὸς τὸ ἐκὶ μόναις δυσὶν, ἀλλὰ καὶ
 πλείοσι συγκατοῦνάζεσθαι γυναῖων, εἰς
 πληθύν ἀμέτρητον τὸ γένος ἐκλείοντας,
 καὶ γὰρ ἐν δόλογίας τάξει παρὰ Θεῷ τὴν
 τεκνογονίαν ἐδέχοντο.

λα. Ἰδὼν δὲ Κύριος ὁ Θεός, ὅτι
 μισεῖται Λεῖα, ἤνοιξε τὴν μήτραν αὐ-
 τῆς· Ῥαχήλ δὲ ἦν σεῖρα.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τῶν πατριαρ-
 χῶν καὶ γυναῖκες σεῖρα; καὶ γὰρ Σάρρα
 σεῖρα, καὶ Ρεβέκκα, καὶ Ῥαχήλ, καὶ
 „ μέντοι καὶ Λεῖα. ἰδὼν γὰρ Φησὶ Κύριος ὁ
 „ Θεός, ὅτι μισεῖται Λεῖα, ἠνοιξε τὴν μή-
 „ τραν αὐτῆς. Τὸ Ἰσραηλιτικὸν συστήσαι γέ-
 „ νος Βεληθῆς ὁ Θεός, δαίκνυσιν ἔ κατὰ
 „ φυσικῶ ἀκολοθίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῆς
 „ χάριτος Φιλοτιμίαν τὴν πολυγονίαν δεξά-
 „ μινόν. ταύτης δέ γε τῆς κηδεμονίας ἐκεί-
 „ νο τὸ γένος τετύχηκεν. ἐπαδήπερ ὁ δε-
 „ σπότης Χριστὸς ἐκείθεν ἔμελλε κατὰ σάρ-
 „ κα βλαστήσαι.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀνοίγει μήτραν ἐπὶ
 ἀγίων γεννήσαι. κατὰ δὲ τὸν πνευματικόν
 νόμον. ψυχῆς ἀνοίγει μήτραν, ἵνα γεννή-
 σῃ Θεῷ λόγον ἢ ἐσομένη αὐτῆς μήτηρ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ ἡ μὲν
 ἀπὸ τῆς δόμοφίας τὴν εὐνοίαν ἐπεσπᾶ-
 „ σατο τῆς ἀνδρός, ἡ δὲ ταύτης ἀπεσερημένη
 „ μισοῦσα ἔδοκε, ταύτῃ μὲν διεγείρει πρὸς
 „ γονίῳ, ἐκείνης δὲ πηροὶ τὴν μήτραν, ἀμ-
 „ φότερα διὰ τὴν οἰκίαν Φιλανθρωπίαν οἰ-
 „ κονομῶν· ἵνα καὶ αὐτὴ διὰ τὰ ἐξ αὐτῆς
 „ τικτόμενα καὶ τινὰ παραμυθίαν, ἐφέλκο-
 „ μιν εἰς τὸν περὶ αὐτῶν πόθον τὸν ἀνδρα,
 „ καὶ ἐκείνη μὴ διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν δόμορ-
 „ φίαν κατεξάνισαται τῆς ἀδελφῆς. καὶ
 „ διώκει Φησὶ τὴν μήτραν αὐτῆς. μάνδα-
 „ νε εἰτεῦσθαι, ὅτι ὁ τῶν ἀπάντων δημιουρ-
 „ γός ἐστιν ὁ τὰ πάντα οἰκονομῶν, καὶ τὴν
 „ φύσιν αὐτῶν διεγείρων πρὸς γονίῳ, καὶ
 „ ὅτι ἐκεῖ τῆς σωσεῖας ὁφελος, μὴ τῆς
 „ ἀνωθεν συμμαχίας γενουμένης. διὰ γὰρ
 „ τῆς οἰκίας, ὅτι διώκει τὴν μήτραν αὐτῆς·
 „ ἵνα γινώσκῃ, ὅτι αὐτὸς ὁ δεσπότης ἡβελή-
 „ θη τὴν Λεῖαν πρὸς τεκνογονίαν διεγείρων,
 „ ὥστε αὐτῆς τὴν ἀθυμίαν παραμυθίσασθαι.
 „ αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ καὶ ἐν τῇ μητρὶ διαπλάτ-
 „ των τὰ βρέφη καὶ ζωογονῶν, καθάπερ
 „ καὶ Δαβὶδ Φησὶν. ἀντελάβεμαι ἐκ τῆς
 „ „ γαστρὸς μητρός μου. καὶ ὅρα πῶς δαίκνυ-
 „ „ σιν ἡμῖν ἡ θεὰ Γραφή τὸν τῆς φύσεως
 „ „ δημιουργόν, ἐκάτερα τῇ οἰκίᾳ διδάμει ἐρ-
 „ „ γασόμε-
 „ „ γασόμε-

Ψαλ. 138. 13.

γαζόμενον, καὶ τῆς μὲν τὴν μήτραν διε-
γείροντα, τῆς δὲ Ραχήλ ἐπέχοντα.

λβ. Καὶ συνέλαβε Λεία, καὶ
ἔτεκεν υἱὸν τῷ Ἰακώβ· ἐκάλεσε δὲ
τὸ ὄνομα αὐτῆς Ραβὶμ, λέγασα, διό-
τι εἶδέν με Κύριος τὴν ταπείνωσιν, καὶ
ἔδωκέ μοι υἱόν· νῦν ἔν ἀγαπήσει με
ὁ ἀνὴρ μου.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Νῦν ἀγαπήσει με
» ὁ ἀνὴρ μου, τρεῖς αἰῶνες καὶ κυρίως. ἡ
» διὰ τὸ ἀνωτέρω, δυνάται μὲν ἡγαπήσθαι
» ὑπὸ τῆς Ἰακώβ, νομίζειν δὲ μισεῖσθαι ἐκ τῆς
» τὴν Ραχήλ μᾶλλον ἀγαπᾶσθαι. ἐκάλεσε
» δὲ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ραβὶν. ἐπιτεταμένῳ
» ἔχει τὴν ἐμφασιν τὸ ὄνομα καὶ ἰσορίαν.
» ἐρμηνεύεται γὰρ, ἴδετε υἱόν. τὸτο γὰρ
» ὡς πρὸς τὰς Φιλιππῆας Φησί, τρεῖς ὅν
» ἐ παρέχει τῷ Φιλῶντι ἡ Φιλεμένη, σάρα
» τυγχάνουσα.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πρώτη γὰρ ἐτέκνωσε
τῷ Θεῷ τὴν Ἰσραὴλ σιναγωγὴν καὶ πλη-
θύνῃ ἢ ἐν χρόνῳ πρεσβυτέρᾳ.

λγ. Καὶ συνέλαβε πάλιν Λεία,
καὶ ἔτεκεν υἱὸν τῷ Ἰακώβ δεύτερον·
καὶ εἶπεν, ὅτι ἤκουσε Κύριος ὅτι μι-
σεῖμαι, καὶ παρσέδωκέ μοι καὶ τῆ-
τον. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς,
Συμεών.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες πῶς ἐχ
» ἀπλῶς, ἐδ' ὡς ἔτυχεν, ἐδὲ τὰς ὀνομα-
» σίας τοῖς τιμωμένοις ἐπετίθει; ἐκάλεσε
» γὰρ αὐτὸν Συμεών, ἐπειδὴ ἤκουσε Κύριος.
» τὸτο γὰρ ἐρμηνεύεται τὸ ὄνομα τῇ ἐβραϊ-
» κῇ διαλέκτῳ, ὅτι ἤκουσεν.

λδ. Καὶ συνέλαβεν ἔτι, καὶ ἔτε-
κεν υἱόν· καὶ εἶπεν, ἐν τῷ νῦν καιρῷ
παρὸς ἐμὲ ἔσται ὁ ἀνὴρ μου. τέτοκα
γὰρ αὐτῷ τρεῖς υἱούς. διὰ τὸτο ἐκά-
λεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς, Λευί.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Δοκεῖ μοι ἀν-
» ταῦθα αἰνέσθαι, ὅτι καὶ τῶν δυνάτεων τεχ-
» νῶν, ἐδέπω ἰχθυοῦν εἰς τὴν περὶ αὐτῶν
» διάθεσιν ἐφελκύσασθαι τὸν ἄνδρα, ἀλλ'
» ἔτι ὅλως ὡς πρὸς τὴν Ραχήλ νεοδύκως.
» διὰ τὸτο Φησιν, ἐν τῷ νῦν καιρῷ πρὸς
» ἐμὲ ἔσται ὁ ἀνὴρ μου. τάχα, Φησί, καὶ ἡ
» προοιμία τῆς τρίτης παρασκυδῶσιν τὸν ἄν-
» δρα οὐνοῖκως περὶ ἐμὲ διαλεθῶν. ἰδὲ γὰρ
» αὐτῷ τέτοκα τρεῖς υἱούς.

λε. Καὶ συλλαβῶσα, ἔτεκεν υἱόν·
καὶ εἶπε, νῦν ἔτι τὸτο ἐξομολογήσο-
μαι Κυρίῳ. διὰ τὸτο ἐκάλεσε τὸ ὄνο-
μα αὐτῆς, Ἰσδαν. καὶ ἔση τῆς τίμης.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸ, ἐξομολο-
» γήσομαι, ἀνταῦθα, δοχαριστήσω καὶ δοξά-
» σω αὐτὸν ἐσιν, ὅτι καὶ τέταρτον προσέθη-
» κέ μοι υἱόν, καὶ τοσαύτῳ μοι τὴν οὐπορίαν
» ἔχαρίσατο.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅρα δὲ ὡς καὶ
» Ἰσαὰκ ἡγάπα τὸν Ἡσαῦ μᾶλλον ἢ τὸν Ἰα-
» κώβ, καὶ ὅμως ὁ ἑλαττον ἀγαπώμενος,
» ἔλαβε τὴν οὐλογίαν. ὥστε ἔν ἀνταῦθα
» ἡ μισομένη γεννᾷ τὸν κληρονόμον τῆς οὐ-
» λογίας, Ἰσδαν, ἐξ ἧς ὁ Χριστός. ἵνα δὲ μὴ
» τῆς ἀγαπωμένης οἱ υἱοὶ πάντων προτιμη-
» θῶσιν, ἐπέσχε αὐτῆς τὴν κύησιν· ὡς ἂν
» μὴ μόνον τῷ πρότεροι εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῷ
» πολὺ πρότεροι οἱ τῆς Λείας υἱοί, ἀνελλει-
» πῶς ἔχωσι τὰς τιμὰς. ταῦτα δὲ ὠκονο-
» μέτο μᾶλλον διὰ τὸν Ἰσδαν.

Κ Ε Φ Λ.

α. δῶσα δὲ Ραχήλ, ὅτι ἔτε-
τοκε τῷ Ἰακώβ· καὶ ἐξή-
λωσε Λείαν Ραχήλ τὴν
ἀδελφὴν αὐτῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος χάριν αἱ γυ-
ναῖκες ἐζηλοτύπουν ἀλλήλας; Ἀτελεῖς ἦ-
σαν, καὶ δυσεβῆς ἄνδρος θυγατέρες, τὰ
ξόανα Θεὸς ὀνομάζοντος. τῆς αἰκῆς νο-
μοθετῶν ὁ Θεός, τὸν τοῖτον ἀπαγορεύει
Δω. 18. 18. γάμον. ἔ λήψη, γὰρ Φησι, γυναῖκα ἐπ'
» ἀδελφῇ αὐτῆς ἀντίζηλον αὐτῆς.

Καὶ εἶπε τῷ Ἰακώβ, δός μοι τέ-
κνα· εἰ δὲ μὴ, τελευτήσω ἐγώ.

» ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Τῇ λύπῃ κατὰ κρά-
» τος ἀλῶσα, ἡπείλει ἀναιρῆσαι ἑαυτὴν, εἰ
» μὴ τέκνοι. δός μοι γὰρ Φησι τέκνα· εἰ δὲ
» μὴ, τελευτήσω ἐγώ, τρεῖς ἐμαυτῷ
» χειρώσομαι.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀπερίσκεπτος
» ἡ αἵτησις καὶ γυναικώδης, καὶ ψυχῆς
» ὑπὸ τῆς ζηλοτυπίας πολυορκουμένης.
» Καὶ μετ' ὀλίγα. Δεινὸν ἡ ζηλοτυπία κακόν.
» καὶ γὰρ εἰς ἀφροσύνῳ ἐκπίπτει· ὃ δὲ καὶ
» αὕτη πέπονθεν. ὁρῶσα γὰρ τῶν τέκνων
» τῆς ἀδελφῆς τὸν χορὸν, καὶ τὴν οἰκίαν
» ἐρημίαν λογιζομένη, ἐκ ἔφερε τὴν ἐπὶ-
» ρειαν, ἐδὲ κατασχεῖν ἡδυνήθη τῆς ταρατ-
» τοντος αὐτῇ λογισμῶ, ἀλλ' ἐκείνα τὰ ἀ-
» νοίας μετὰ φθέγγεται ῥήματα, καὶ Φησι,
» δός μοι τέκνα· εἰ δὲ μὴ, τελευτήσω ἐγώ.
» ἴσως εἶδε τῆς ἀνδρὸς τὸν περὶ αὐτῇ πόθον,
» καὶ νομίζουσα παρὰ τὴν ἐκείνην αἰτίαν κα-
» κείνῳ τοσάτους ἐχρηκῆσαι παῖδας, καὶ ἑαυ-
» τῇ μηδέπω τετοκεῖν, Φησί, δός μοι τέκ-
» να. αἶτα φοβήσασθαι βελομένη τὸν ἄνδρα,
» ἐπάγει, εἰ δὲ μὴ, τελευτήσω ἐγώ.

β. Ἐθυμώθη δὲ Ἰακώβ τῇ Ρα-
χήλ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀντὶ Θεοῦ
ἐγώ-

ἐγὼ εἰμι, ὃς ἐξέρῃσέ σε καρπὸν κοι-
λίας;

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. "Ορα τὸ δι-
καίει τὴν σωΐσιν, ὅπως καὶ εἰς θυμὸν ἐξε-
νεχθεῖς ἐκ τῶν παρ' αὐτῆς ἐρηθόντων, με-
τὰ πολλῆς τῆς σοφίας τὴν πρὸς αὐτὴν
ἀπόκρισιν ποιεῖται, μετὰ ἀκριβείας αὐτὴν
πάντα διδάσκων, καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῇ δή-
λῳ ποιῶν, ἵνα μὴ καταλιπέσῃ τὸν δεσπό-
τῳ, παρ' ἐτέρου ζητῇ, ἅπερ ἐκείνος μό-
νος παραχαῖν δύναται.

γ. Εἶπε δὲ Ῥαχὴλ τῷ Ἰακώβ, ἰδὲ
ἡ παιδίσκη μου Βάλλα· εἰσελθε πρὸς
αὐτήν· καὶ τέξεταί ἐπὶ τῶν γονά-
των μου· καὶ τεκνοποιήσομαι καὶ γὰρ
ἐξ αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ἡ παλλα-
κὴς παρῆχον τὰς ἐαυτῶν παιδίσκας, ἀλ-
λὰ γυναικας, τεκνοποιήσασθαι τὰ ἐξ αὐτῶν.
ὅθεν καὶ Ἰσα διείλοντο τοῖς γνησίοις.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπαπορήσατε δ' ἄντις δι-
καίως, πῶς ἂν οἱ ἐκ τῆς δέλης, Φημί δὲ
τῆς Βάλλας βλαστήσαντες, ἐπιγράφοιτο
τῇ Ῥαχὴλ, καίτοι τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλη-
σίας ἀποπληρώσῃ τὸν τύπον. τί ἐν πρὸς
τῷτο Φαμὲν; "Οτι γεγονάσιν αἱ ἀρχαῖς οἱ
μακάριοι Προφῆται καταριθμώμενοι μὲν
αἱ τέκνοις τῆς δελοῦσθης Ἰερουσαλὴμ, ἡοὶ
δὲ τρόπον τινα τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας.
ἐφρόνουν γὰρ τὰ αὐτῆς, ἀναδειχθήσεσθαι
λέγοντες, καὶ ἀναλαμπῆν κατὰ καιρὸς
τὸ Χριστὸν μυστήριον. οἱ δὲ μετ' ἐκείνης ἐτι
πάλιν εἰς δαλείαν γεγανημένοι, Χριστὸν ἡ
προσήκοντο τῆς ἐλδοῦσθας τὸν χορηγόν.
ὅτι δὲ ἀμείνης οἱ πρῶτοι τῶν μετ' αὐτῆς,
ἀταλαίπωρον ἰδεῖν, Θεὸς λέγοντος διὰ Φω-
νῆς Ἡσαΐας, πῶς ἐγγίετο πόρνη πόλις πι-
σι Σιών πλήρης κρίσεως; αἱ ἡ δικαιοσύνη
ἐκοιμήθη αἱ αὐτῇ, νῦν δὲ φρονόταί.

Ητ. 1. 21.

δ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Βάλλαν τὴν
παιδίσκην αὐτῆς αὐτῷ γυναῖκα· καὶ
ε. εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν Ἰακώβ. Καὶ
συνέλαβε Βάλλα ἡ παιδίσκη Ῥαχὴλ,
5. καὶ ἔτεκε τῷ Ἰακώβ υἱόν. Καὶ εἶπε
Ῥαχὴλ, ἔκρινέ μοι ὁ Θεός, καὶ ἐπῆ-
κσε τῆς Φωνῆς μου, καὶ ἔδωκέ μοι
υἱόν· διὰ τῷτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐ-
7. τῷ, Δάν. Καὶ συνέλαβεν ἐτι Βάλλα
ἡ παιδίσκη Ῥαχὴλ, καὶ ἔτεκεν υἱόν
η. δεύτερον τῷ Ἰακώβ. Καὶ εἶπε Ῥα-
χὴλ, συναντελάβετό μου ὁ Θεός· καὶ
συνανεστράφην τῇ ἀδελφῇ μου, καὶ
ἐδυνάσθην. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα
9. αὐτοῦ, Νεφθαλείμ. Εἶδε δὲ Λεία,
ὅτι ἔσθι τῷ τέκλει· καὶ ἔλαβε Ζελφάν

τὴν παιδίσκην αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐ-
τὴν τῷ Ἰακώβ γυναῖκα· εἰσῆλθε δὲ
πρὸς αὐτήν Ἰακώβ. Καὶ συνέλαβε
Ζελφά ἡ παιδίσκη Λείας, καὶ ἔτε-
κε τῷ Ἰακώβ υἱόν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πολλοὶ πρόφασιν ἀ-
κολασίας ποιεῖν τὸ τέτλαρας ἐχρησάσθαι
γυναικας τὸν Ἰακώβ. Τὸν σκοπὸν ἐκάσθ
τῶν γινόμενων ἐξετάζειν προσήκει. ἔτω
γὰρ κρίνοντες, ὁρῶμεν καὶ Ἰακώβ τὸν
πατριάρχῳ μνηστῶσάμενον μίαν, (1) ἀ-
πατηθέντα δὲ. ὃς καὶ παραυτίκα γέν
τῆς ἀπάτης αἰδομένος, καὶ ἐδυχέρανε,
καὶ τῷ κηδεῖ κατεβοήσε. τῇ δὲ Βάλλῃ
ἡ διὰ Φιληδονίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῆς ὁμο-
ζύγῃ παραμυθίαν ἐμίγη. τῆς γὰρ Ῥα-
χὴλ ἀνωμαλίας διὰ τὴν ἀπαίδειαν, καὶ
ἀλογίως λεγέσθης, δὲ μοι τέκνα. εἰ δὲ μὴ-
γε ἀποθανῆμαι, ἐπέπληξε μὲν ὁσεβῶς
ὁ πατριάρχης, καὶ ἔδειξε τὸν τῆς φύσεως
ποιητὴν, καὶ ὅτι ἔχῃ ὁ γάμος ἐπὶ παίδων
δημιουργός, ἀλλ' ὁ τῷ γάμῳ νομοθέτης
Θεός. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτὴν, μὴ ἀντιθεῖ-
σοι εἰμι ἐγὼ, ὃς ἐξέρῃσέ σε καρπὸν κοι-
λίας; ψυχὰς γὰρ δὲ ὅμως αὐτὴν, ὡς ἐχε-
το τῆς αἰτήσεως. ἤτησε δὲ αὐτὸν τῇ παι-
δίσκῃ μιγνύσθαι, ἵνα τὸ ἐξ αὐτῆς φυόμενον
οἰκεῖον ἀποκαλέσθαι παιδίον. τῷτο καὶ ἐπὶ
τῆς Ζελφᾶς ἐγγίετο. πάλιν γὰρ Λεία
παιδαγωγὴν τῷ τέκλει, ὡς ἐβόλησεν αὐτὸν
εἰς ἐκείνῳ ἀπῆρχε τὴν ἀρετάν. ταῦτα
Φιληδονίαν μὲν ἐδεμίαν ἀντίτεται· τὴν δὲ
τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ αἰκίαν δαίκνυσι, καὶ ὅπως
τὰς γυναικας θεράπευαν ἐπαύδαζε. πρὸς
δὲ τῷτο καὶ ἐκείνο σκοπητέον, ὅτι νόμος
ἔδει τῷτο καὶ αὐτῷ ὅτι τὴν πολυγαμίαν κω-
λύων. καὶ ὡς τρισολβίς ὑπελάμβανον
τότε τὰς πολλῶν παίδων γινόμενης πατέ-
ρας· καὶ ὅτι τῷτο ἐστὶν ἀληθές, αἱ θεῖαι
μαρτυραὶ ἐπαγγέλλονται. τῷ γὰρ Ἀβρα-
ᾶμ ὁ τῶν ὅλων ἔφη Θεός, ἀνάβλεψον εἰς
τὸν ἔρανόν, καὶ ἰδε τὰς ἀσέρας, εἰ διωήσῃ
ἐξαριθμῆσαι αὐτὰς, καὶ ἐπήγαγεν· ἔτως
ἔσθαι τὸ ἀσέρας· καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ
παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, ἥτις ἐκ
ἐξαριθμῆσθαι ἀπὸ τῷ πλήθους. ἐκ
αὐτῶν δὲ αὐτῷ ταύτῳ ἔδωκε τὴν ὑπόχρεσιν,
εἰ μὴ τὴν πολυγονίαν μέγιστον ἀνόμενον εἶ-
ναι ἀγαθόν.

Δ

Ε

Ζ

Η

Γεν. 15. 5.

Γεν. 13. 16.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἴδοι δ' ἄντις καὶ μάλα
σαφῶς καὶ ἐξ αὐτῶν, εἰ βέλοιο, τῶν ὀνο-
μάτων, ὅτι τῷτο μὲν ἐκκλησίας εἰν
αὐτοὶ οἱ ἀπὸ τῆς Βάλλας, ἐχθροὶ δὲ μάλλον
οἱ τῆς Ζελφᾶς. ἐρμηνεύεται μὲν γὰρ ὁ
Δάν, κρίσις· Νεφθαλείμ δὲ, πλατύς·
τῷτο γέγονε τοῖς Προφῆταις τὸ κήρυγμα.
ὅτι γὰρ ἐμελλεν ὁ Χριστὸς κρίναι τὴν οἰκ-
μενίαν αἱ δικαιοσύνη, καὶ καταψηφισάσθαι
μὲν, ὡς πλεονεκλήσαντος, καὶ ἀνηρηκότος
ἡμῶν τῷ σατανᾷ, ἀνασῶσαι δὲ καὶ ἡμᾶς,
καὶ

(1) Τὴν Ῥαχὴλ μνηστῶσάμενον μόνῳ, παρὰ γνώμῳ δὲ συναφθέντα τῇ Λείᾳ. παραυτίκα γέν,
κτ. ἡ αὐτὴ Χάλ. ἐκδ.

καὶ ἐκ πολλῆς ἄγαν στενοχωρίας εἰς πλα-
τείαν ὡπερ καταστῆσαι καρδίαν, χαλεπὸν
ἔδον ἐπιδεῖξαι πάλιν. ὁ μὲν γὰρ Δαβὶδ
ἀνακεκράγει λέγων, ὡς ἐκ προσώπων τῶν

Ψαλ. 118. 32. ὁδῶν ἐντολῶν σε ἔδραμον, ὅταν ἐπλάτυ-

2. Κορ. 6. 11. νας τὴν καρδίαν μου· ὁ δὲ σοφώτατος

13, 14. „ Παῦλος, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυται. καὶ

„ πάλιν, πλατύεθε καὶ ὑμεῖς· μὴ γίνεσθε

„ ἑτεροζυγῶντες ἀπίστοις. ὅτι δὲ κρίσις ὀρ-

„ θή καὶ δικαία γέγονε παρὰ Χριστοῦ, σα-

„ Φωιεῖ δὴ πάλιν ὁ μακάριος Δαβὶδ, τὸ

„ τῶν πλεονεκλήσεντων πρόσωπον ἐαυτῷ

„ περιτιθεῖς, καὶ λέγων πρὸς τὸν τῶν ὀλῶν

Ψαλ. 34. 23. Θεὸν ὡς σωτῆρα Χριστὸν, ἐξεγέρθητι, καὶ

„ πρόχες τῇ κρίσει μου ὁ Θεός μου, καὶ τὰ

„ ἐξῆς. αὐτὸς γὰρ μὲν ὁ σωτὴρ ἀναργὲς ἡμῖν

Ἰωάν. 12. 31. καθίστησι τέτο λέγων, νῦν κρίσις ἐστὶ τῆ

32. „ κόσμου, νῦν ὁ ἀρχὸν τῆ κόσμου τέττα ἐκ-

„ βληθήσεται· καὶ γὰρ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς

„ γῆς, καὶ τὰ ἐξῆς. ὁρᾷς, ὅτι κρίσιν ἡμῖν

„ ἐσομένῳ δικαίαν, καὶ καρδίας πλατυσμόν

„ οἱ Προφῆται προανεκήρυκτον, τὸ ἐπὶ Χρι-

„ στῷ λαλῶντες μυστήριον; γεγονόσι τοίνυν

„ ἐκ Βάβυλος· Δάν τε καὶ Νεφθαλείμ, ὁ ἐστὶ

„ κρίσις ἡ πλατυσμός· ἀπὸ δὲ γε τῆς Ζελ-

„ Φας, Γὰδ καὶ Ἀσήρ· καὶ διεσπινόμεθα

„ μὲν πειρατήριον ὁ Γὰδ· πλεῖτος γὰρ μὲν ὁ

„ Ἀσήρ. ἀρ' ἐν ἐκτὶ τοῖσιν γεγονόσιν οἱ τε-

„ λυταῖοι μετὰ τῆς πρώτης τῶν Ἰσραηλίων

„ λαοί; ἐξ αὐτῶν γὰρ τέτο κατῆδοι τίς ἂν

„ τῶν κατὰ Χριστὸν γεγονότων. οἱ μὲν γὰρ

„ ἐπαίραζον αὐτὸν μετὰ τῶν καλεσμένων Ἡ-

Ματθ. 9. 22. 16, ρωδιανῶν, λέγοντες, διδάσκαλε οἰδαμεν,

17. „ ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ ἐμέλλει σοι περὶ ἔδου.

„ ἐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων,

„ ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ἔδον τῆ Θεοῦ διδάσκεις.

„ ἔξεσι δὲναί κλυῶσον Καίσαρι, ἢ ἔ; προσή-

„ σαν δὲ πειράζοντες, ἵνα παγιδώσωσιν αὐ-

„ τόν· οἱ δὲ λημμάτων ἕνεκα, καὶ Φιλο-

„ κερδίας ἐ παρεδέχοντο τὸν ὕον. ἔφασαν

Ματθ. 9. 21. 38. γὰρ ἂν ἐαυτοῖς ἕτος ἐσιν ὁ κληρονόμος,

„ δευτε ἀποκλίνωμεν αὐτόν, καὶ τὰ ἐξῆς.

„ ὅτι δὲ Φιλόπλοτοι ἄγαν οἱ Φαρισαῖοι γε-

„ γόνασι, καὶ τὸ τῶν Γραμματέων ἀνόσιον

„ σῆφος, κατῆδοι τίς ἂν τοῖς περὶ αὐτῶν γε-

„ γραμμένους τὸν νῦν κρίσις. ὁ μὲν γὰρ Κύ-

„ ριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπεμπολήσας δεῖν

„ ἔφασκε τὸν ἐπίγειον πλεῖτον τῆς τὰ ἄνω

„ Φρονεῖν ἡρημίας, καὶ διανέμειν τὰ ὄντα

Λευκ. 16. 14. πτωχοῖς. ἤκουον δὲ ταῦτα, Φησὶν, οἱ Γραμ-

„ ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι Φιλαργυροὶ ὄντες,

„ καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.

ια. Καὶ εἶπε Λεία, εὐτύχηκα. ἢ
ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτῆς, Γὰδ.

„ * * ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τετύχηκα,
ἀντὶ τῆς, ἐπέτυχον τῆ σκοπῆς.

„ * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εὐτύχηκα. Ἄλλος
δέ τις (1) Φησὶ, μὴ εἰσέλθῃς εἰς οἶκον τῆ
ἀδελφῆς σου ἀτυχῶν.

A ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἡ Γραφὴ μέμ-
νηται τύχης; Ἰδία τῆς Γραφῆς τὰ τῆ
πνύματος λόγια, αἱ δὲ αἱ διατάξεις, τῶν
δύσεβων ἀνθρώπων τὰ ῥήματα· τὰ δὲ
ἄλλα ἱστορικῶς λέγει. Χρὴ τοίνυν μὴ μό-
νον προσέχειν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ προ-

„ σῶπῳ τῆ λέγοντος. τὸ τοίνυν εὐτύχηκα,

„ καὶ τῆ Ἰακώβ ἐστὶ ῥήμα, ἀλλὰ τῆς Λείας,

„ γυναικὸς, ὡς ἔφω, ἐν δυσσεβείᾳ τραφεί-

„ σης, καὶ κατὰ βραχὺ τὰ θεῖα παιδουμέ-

B νης. ἔτω καὶ ὁ ταύτης πατήρ ἔφη τὸ,

„ οἰωνισάμην· ἀλλ' ὁ θεὸς ἀπαγορεύει νόμος

„ τοῖς οἰωνοῖς κεχερῆσθαι. μηδεὶς ἐν τῆς

„ τοιέτης λογῆς τῆς θεῖας νομιζέτω Γρα-

„ φῆς· (2) ἔτω τέτακται ὁ θεοτάτος Μω-

„ σῆς καὶ τῆ Φαραὼ τὸν βλάσφημον λόγον,

„ ἐκ οἷα τὸν Κύριον, καὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐκ Ἐξοδ. 5. 2.

„ ἔξαποσέλλω· ἀλλ' ἐ τῆς πνύματος

„ ἕτος ὁ λόγος, ἀλλὰ τῆς δυσσεβῆς βασιλέως.

„ ἔτω πάλιν ἀκούμεν τῆ Συναχθεῖν λέ-

„ γοντος, μή σε ἀπατάτω ὁ Θεός σου, ἐφ' ᾧ Ἡσ. 37. 10.

„ σὺ πέποιδας ἐπ' αὐτῷ, λέγων, ὅτι ῥύσε-

„ ται Κύριος τὴν Ἰερουσαλὴμ ἐκ χειρὸς μου.

„ ἀλλ' ἐ βλασφημεῖν ἐντεῦθεν μανθάνομεν,

„ ἀλλὰ βλασφημίας κατηγορεῖν.

ιβ. Καὶ συνέλαβε Ζελφὰ ἡ παι-
δίσκη Λείας, καὶ ἔτεκεν ἔτι τῷ Ἰα-
κώβ ὕον δεύτερον.

ιγ. Καὶ εἶπε Λεία, μακαρία ἐγώ,
ὅτι μακαρίστί με αἱ γυναῖκες. καὶ
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς, Ἀσήρ.

* * ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες καὶ ταύ-
τῳ τῆς παρὰ τῆς παιδίσκης τεχνούσας
πῶς ὠκείωσατο, καὶ μακαρίαν ἐαυτῇ ἐ-
ναί λέγει, καὶ μακαρισμὸς ἀξίαν ἐπὶ τῷ
τόκῳ τῶν παίδων.

ιδ. Ἐπορεύθη δὲ Ῥαβὶν ἐν ἡμέ-
ρᾳ θέρους πυρῶν· καὶ εὗρε μῆλα
μανδραγορῶν ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ ἤνεγ-
κεν αὐτὰ πρὸς Λείαν τὴν μητέρα
αὐτῆς. εἶπε δὲ Ῥαχὴλ τῇ Λείᾳ τῇ
ἀδελφῇ αὐτῆς, δός μοι τῶν μανδρα-
γορῶν τῆ ὕψους.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Λοιπὸν ἀφηγώμεθα τί-
νος ἂν εἴναι εἰς τύπον οἱ μανδραγοραὶ διὰ
τῆς πρωτοτόκου Ῥαβὶν ἡρημαιοί. τί δ' ἂν
βέλτοιο δηλῆν ἢ εἰς ἀμφοτε καὶ ἐν ἰσῷ
τάχα πρὸς διανέμειν· δέδωκε γὰρ ἡ Λεία
τῇ Ῥαχὴλ.] τί δὲ πρὸς τέτοις καὶ αὐτῇ
τῶν παίδων ἢ γέννησις ἐν ταῖς τῶν ὀνομά-
των σημασίαις ὠδίνεσα τὸ μυστήριον. Μαν-
δραγοραὶ τοίνυν φύονται μὲν ἐν ἀγροῖς· εἰ-
δος δὲ τὸ μῆλον αὐτῶν. ὑψηλὸν δὲ ὅτι τὸ
χρημᾶ ἐστὶ, καὶ βαθεῖα καταμεδύσκον κάρ-
ρω τῆς μετεσχηκότας, ἐ μακρὰς δεήσιν,
H οἶμαι, πρὸς ἀπόδειξιν λόγου, τὰς τῶν ἀρ-
ρώστων.

(1) Καὶ ἡ παροιμία Φησὶ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Τὰ γὰρ παρὰ τῶν ἐκ δύσεβων εἰρημίας τίθησιν ὁ συγγραφεύς, ἅτε δὴ Ἰσραὴλ συγγράφων.
ἔτω, κτ. ἢ ὡς Χαλ. ἐκδ.

ῥωσέντων αὐπνίας τῆς τῶν ἰατρῶν ἐμπειρίας νικώσης ἐδ' ὅτε τῇ τῶν μανδραγορῶν φυσικῇ ἐνεργείᾳ. οἱ καὶ ὑποφύειαν αὐτῇ μὲν αἰνιγματωδῶς τὸ Χριστὸν μυστήριον, ὑπνῶντος τρόπον τινὰ δι' ἡμᾶς, καὶ καθιόντος ἑαυτὸν εἰς θάνατον, εἰ καὶ ἀνεβίω πάλιν. Θεὸς γὰρ ὡς κατὰ φύσιν, εἰ καὶ γέγονε σάρξ, ὅπως δὲ ὅλος θάνατος ἐν ὑπνῷ τάξει παρελημμένος. ζητητέον ἐκεῖ καὶ τὴν εἰς ζωὴν ἀναβίωσιν. ὅλον δὲ ὥστερ ἐν ταῖς ἡμῖν τὸ Χριστὸν μυστήριον. Καὶ μεθ' ἑτέρα. "Ὑπνῶν δὲ ἔν ᾧ σημῶν οἱ μανδραγοραῖ. καὶ τὰς οὐρίσκει πρωτότοκος ὧν ὁ Ραββίμ, εἴτα διεκόμισε τῇ μητρὶ ἢ δὲ δικαίματὸς πρὸς τὴν ἀδελφῶν. πρῶτοι γὰρ οἱ ἐξ Ἰσραὴλ τῶν πρωτότοκων κατὰ τὸν χρόνον νενοήκασιν τε καὶ πεπλησθήκασιν τὸ ἐπὶ Χριστὸν μυστήριον καὶ διὰ τῇ ἰδίᾳ μητρὶ, Φημὶ δὲ τῇ Ἱερουσαλὴμ, εὐρημα λαμπρὸν τῆς ἐνέσεως αὐτοῖς ἀγχινοῖας προσκεκομικότες, χαίρειν ἀνέπειθον. πρὸ γὰρ τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας μεμυσταγωγῆκασιν οἱ θεασάμενοι μαθηταὶ τῶν ἀναπαύσαν τὴν Ἰσραὴλ. εἰ γὰρ καὶ μὴ πάντες τυχὸν πεπιστεύκασιν, ἀλλ' ἐν (1) ἅπασιν τὸν τῶν Χριστὸν ἐκήρυξαν λόγον ἔξεν καὶ σεσωσάτω. ὅτι δὲ προειλήφασιν ἐν πίστει τῶν ἐξ ἐθνῶν οἱ Ἰσραῖτις, πρόδηλον δὴ περ, καὶ ἐδὲν τῶν ὄντων ἀσυμφανές.

Ιε. Εἶπε δὲ Λεία, ἔχ' ἱκανόν σοι ὅτι ἔλαβες τὸν ἄνδρα μου; μὴ καὶ τῶν μανδραγορῶν τῶν ὑμῶν λήψῃ; εἶπε δὲ Ραχήλ, ἔχ' ἔγωγε κοιμηθῆναι μετὰ σὲ τὴν νύκτα ταύτην ἀντὶ τῶν μανδραγορῶν τῶν ὑμῶν.

Ις. Εἰσῆλθε δὲ Ἰακώβ ἐξ ἀγροῦ ἐσπέρης καὶ ἐξῆλθε Λεία εἰς συνάντησιν αὐτῷ καὶ εἶπε, πρὸς ἐμὲ ἐσελεύσῃ σήμερον μεμίσθωμαι γάρ σε ἀντὶ τῶν μανδραγορῶν τῶν ὑμῶν. καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς τὴν νύκτα ἐκείνην.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰκότως τότε σπείρει τὸν γεωργὸν Ἰσαάκ, καὶ τὴν τῶν Ἰακώβ περὶ αὐτῶν ὁμολογίαν.

Ιζ. Καὶ ἐπήκασεν ὁ Θεὸς Λείας καὶ συλλαβῶσα, ἔτεκε τῷ Ἰακώβ υἱὸν πέμπτον.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπήκασεν ὁ Θεὸς Λείας, ἀπαθῶς καὶ διὰ παιδοποιίαν σωτηρίας τῷ ἀνδρὶ, ἐφ' ᾧ καὶ ἠύχετο.

Ιη. Καὶ εἶπε Λεία, ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸν μισθόν μου, ἀνθ' ᾧ ἔδωκα τὴν παιδίσκην μου τῷ ἀνδρί μου. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῶν, Ἰσαάκ, ὅ ἐστι μι-

Ιθ. Θός. Καὶ συνέλαβεν ἔτι Λεία, καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἕκτον τῷ Ἰακώβ. Καὶ εἶπε Λεία, δεδώρηται ὁ Θεός μοι δώρον καλὸν ἐν τῷ νῦν καιρῷ· αἰρετιέμε ὁ ἀνὴρ μου· τέτοκα γὰρ αὐτῷ υἱὸς ἔξ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῶν, Ζαβουλὼν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Λαβῶσα τοίνυν ἡ Λεία τὰς μανδραγοράς, δύο τέτοκεν υἱὸς, τὸν Ἰσαάκ τε καὶ Ζαβουλὼν. καὶ μισθὸς μὲν ὁ Ἰσαάκ ἐρμηνεύεται, ἑτέρως γε μὴν ὁ Ζαβουλὼν, ὑπόδωμά τε καὶ ὁμολογία. ὡς γὰρ ἐφ' ἡμῶν, παρὰ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, ὡς παρὰ τέκνων ἰδίων, ἢ τῶν Ἰσραὴλ σιναγωγῇ παραδεξαμένη λοιπὸν τὸ Χριστὸν μυστήριον, μήτηρ ἀνεδείχθη τέκνων τῶν ἐπὶ μισθῷ καὶ ὁμολογίᾳ ὑποδομῶν παρὰ Θεῷ. Καὶ μεθ' ἑτέρα. Οὐκ ἔν τῶν ἐπὶ μισθῷ καὶ ὁμολογίᾳ ὑποδομῶν παρὰ Θεῷ τέτοκεν ἡ Λεία. Ραχήλ δ' ὁμοίως παρ' αὐτῆς λαβῶσα τὰς μανδραγοράς, τέτοκε τὸν Ἰωσήφ. παραδεξαμένη γὰρ ὥστερ ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία τὸ τῶν Χριστὸν μυστήριον διὰ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, ὡς ἐξ ὁμῶν καὶ ἀδελφῶν τῶν Ἰσραὴλ σιναγωγῆς, μήτηρ πέφωκε λαῶν τῶν ἐν προδήκῃ αἰεὶ καὶ εἰς πληθύνοντος ἑμετρομενῶν. διερμηνεύεται γὰρ Ἰωσήφ, προδήκη Θεῷ. προσέεται δὲ ταῖς ἐξ Ἰσραὴλ ἀγέλαις ἢ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαις. τοιγάρτοι καὶ ἐφασκεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ ἔκ' Ἰωάν. 10, 16. ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, καὶ τὰ ἐξῆς.

κα. Καὶ μετὰ τῶτο ἔτεκε θυγατέρα καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς Δείνα.

κβ. Ἐμνήσθη δὲ ὁ Θεὸς τῆς Ραχήλ, καὶ ἐπήκασεν αὐτῆς, καὶ ἀνέωξεν αὐτῆς τὴν μήτραν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι τέξεται, καὶ πολλῶν καὶ ἀναριθμητῶν ἔσται τροφὸς ἡ σείρα Ραχήλ, τετέστιν ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία, ὡς προανακεκράγει μετ' Ἡσαΐας· ὁφθαλμοὶ Ἰσ. 54, 1. ὡς σείρα ἡ ἐκ τῆς ἐξῆς· διεσάφη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ θεασάμενος Δαβὶδ. περὶ Θεῷ λέγων· ὁ κατοικίζων σείραν ἐν οἴκῳ, Ψαλ. 112, 9. μήτερα, καὶ τὰ ἐξῆς. ἔφη δὲ πρὸς αὐτῶν τῶν ὅλων Θεός, ἄρον κύκλω τῶν Ἰσ. 49, 18, 12. ὁφθαλμοὶ σε, καὶ ἴδε πάντας καὶ πάλιν, ἴδε πόρρωθεν ἔρχονται ἔτοι ἀπὸ βορρᾶ, καὶ ἔτοι ἀπὸ θαλάσσης, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς Περσῶν.

κγ. Καὶ συλλαβῶσα, ἔτεκε τῷ Ἰακώβ υἱόν. εἶπε δὲ Ραχήλ, ἀφείλετο ὁ Θεός μου τὸ ὄνειδος. Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῶν Ἰωσήφ, λέγασα, προσητάωμοι ὁ Θεός υἱὸν ἑτερον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ.

(1) Ἀλλ' ἐν μετὰ τὸν ἐπὶ Χριστῷ προσήκασιν λόγον. σέσωσται δὲ τὸ κατάλειμμα κατὰ τὰς Γραφάς. ὅτι δὲ, κτ. ὡς Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 136.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τέτοκε τοίνυν τὸν Ἰωσήφ ἢ νεωτέρα Ῥαχὴλ, ἢ καλὴ τῷ εἶδει, καὶ λαμπραῖς ὀμμάτων βολαῖς ἀποσίμβασα τὸ ἐπίχαρι, καίτοι τῆς Λείας ἔχωνδε ἐχέσης.

κε. Ἐγένετο δὲ ὡς ἔτεκε Ῥαχὴλ τὸν Ἰωσήφ, εἶπεν Ἰακώβ τῷ Λάβαν, ἀπόσειλόν με, ἵνα ἀπέλθω εἰς τὸν τόπον μου καὶ εἰς τὴν γῆν μου. Ἀπόδος τὰς γυναῖκάς μου, καὶ τὰ παῖδιά, περὶ ὧν δεδύλευκά σοι, [ἵνα ἀπέλθω· σὺ γὰρ γινώσκεις τὴν δελείαν, ἣν δεδύλευκά σοι.]

κζ. Εἶπε δὲ αὐτῷ Λάβαν, εἰ εὖρον χάριν ἐναντίον σου, οἰωνισάμην ἂν· εὐλόγησε γάρ με ὁ Θεὸς ἐπὶ τῇ σῇ εἰσόδῳ. Καὶ εἶπε, διάσειλον τὸν μισθόν σου πρὸς με, καὶ δώσω.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, εἰ εὖρον χάριν, διώταται μὲν κατὰ παράλειψιν τῆς, μείνοντι ἐμοί· πρὸς δ' εἰσὶν ἀποδίδοσθαι τὸ, ἂν ποιήσης μοι τὸ ῥῆμα τῆτο, πάλιν ποιμανῶ τὰ πρόβατά σου· διώταται δὲ ἀποδίδοσθαι πρὸς τὸ, διάσειλον τὸν μισθόν σου. τὸ δὲ, εἰ εὖρον χάριν, τῆτεςιν εἰ ἀρέσκει σοι τὸ λεγόμενον παρ' ἐμῶ. μεταξὺ δὲ τῶν αὐτῶν ἀπέδωκε τῆς περὶ τὸν μισθὸν προσδοσίας τὸ, οἰωνισάμην ἂν· ὡσεὶ ἔλεγε, καὶ γὰρ ὁφείλω τοσούτον εὐλογηθεῖς ἐπὶ σοί. ὡς μὲν ἔν περὶ τῶν πῖσιν ἀλλόφυλος, οἰωνίζεται· ἐκ ἔτι γὰρ οἰωνισμὸς ἐν Ἰακώβ· ὡς δὲ ἐκ μέρους ὁφεληθεῖς, τὸ, εὐλόγησε γάρ με Φησὶν ὁ Θεός. τῷ μὲν γὰρ μηδὲν ὁφεληθέντι, ἤρκει τὸ, οἰωνισάμην, εἰπὼν· τῷ δὲ τελείως ὁφεληθέντι, μόνον τὸ, εὐλόγησέ με ὁ Θεός.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐκ ἔστι μὲν οἰωνισμὸς ἐν Ἰακώβ, ὁ δὲ Λάβαν Φησὶν οἰωνισάμην ἂν, ὡς ἀλλότριος τῆς τῆς Ἰακώβ προαιρέσεως. ἥς δ' τέλεον ἀλλότριος ἴδιον, ποσὶθεῖς τῷ, οἰωνισάμην, καὶ τὸ, εὐλόγησε γάρ με ὁ Θεός ἐπὶ τῇ σῇ εἰσόδῳ.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐκ ἀγνοῶ, Φησὶν, ὅτι μετὰ τῶν σὺν παρὰσίαν πλυσίως ἀπὴλαιυσα τῆς παρὰ τῆς Θεῆς ὁνοίας. ἐπεὶ ἔν αἰδιόνομαί τῆς ὑπεργεσίας, ἥς διὰ τῶν σὺν παρὰσίαν ἐτυχον, ὃν βέλει μισθὸν πρότεινον, καὶ γὰρ ἐτοίμως παρῆξω.

κθ. Εἶπε δὲ Ἰακώβ, σὺ γινώσκεις ἃ δεδύλευκά σοι, καὶ ὅσα ἦν κλήνησε μετ' ἐμῶ.

λ. Μικρὰ γὰρ ὅσα σοι ἦν ἐναντίον ἐμῶ· καὶ ἡυξήθη εἰς πλῆθος· καὶ εὐλόγησέ σε Κύριος ἐπὶ τῷ ποδί μου.

» ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀντὶ τῆς εἰσόδου τὸν πόδα τιθεῖς. ὁ δὲ Λάβαν, οἰωνισάμην, ἀλλότριος ὢν τῆς πατριαρχικῆς προαιρέσεως, εἰ καὶ μὴ τελείως. εὐλόγησε γάρ-

Α, με προσέθηκεν ὁ Θεός, ἐ πατρικῶς εὐλογίαν, ἔδδ ἐν τοῖς ἐπεραινίοις, ἔδδ ἐν Χριστῷ, ἀλλὰ σαρκετικῶς.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰακώβ ἔφη τῷ Λάβαν, εὐλόγησέ σε Κύριος ἐπὶ τῷ ποδί μου. Δῆλη ἡ τῆς ῥήτης διάνοια. πόδα γὰρ· τῶν παρὰσίαν ἐκάλεσεν· ἀντὶ τῆς, διὰ τῆς ἐμῆς παρὰσίας, καὶ τῆς ἐμῆς κηδεμονίας τῶν θεοσδότην ἀπὴλαιυσας ἀγαθῶν. εἰς γὰρ τῶν ἐμῶν εὐσεβείαν ἀφορῶν ὁ Θεός, τὰ ἐγχειριζόμενα μοι παρὰ σε, πάσης εὐλογίας ἡξίωσε.

Νῦν ἔν πότε ποιήσω καὶ γὰρ ἐμαυτῷ οἶκον;

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τῆτεςιν πότε τοῖς ἐμαυτῆς παισὶ τὰ ζωαρκῆ συλλέξαιμι; κεκλήσομαι δὲ καὶ αὐτὸς οἰκοδεσποτης;

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τέτοκεν ἡ Ῥαχὴλ τὸν Ἰωσήφ, καὶ οἶκον λοιπὸν ἔργα ὁ Ἰακώβ. πότε, γὰρ Φησὶ, ποιήσω καὶ γὰρ ἐμαυτῷ οἶκον; τέτοκε μὲν γὰρ ἡ τῶν Ἰεβδαίων συναγωγῇ, τῆτεςιν ἡ Λεία τῆς εἰς δελείαν τῶν ὑπὸ νόμον· ἀλλ' ἔγω Χριστὸς οἶκον ἴδιον ἔχων ὡμολογεῖ σαφῶς. ἐ γὰρ ἀπεδέχετο λίαν τὸν ἐκ λίθων ναόν, ὃν Σολομὼν ἐδείματο. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἀλλ' ἔδδ οἶκος Θεῶς γέγονε νοητὸς ὁ Ἰσραήλ. ἐ γὰρ κατώκησεν ἐν αὐτοῖς. ἐπειδὴ δὲ τέτοκεν ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία τὸν νέοντε καὶ ἐν προσηκῆς λαόν, οἶκον ἴδιον λοιπὸν ἐαυτῷ ὁ σωτὴρ κατεσκευάζετο. καὶ τίς δὴ ἔτος ἐστίν; ἡμεῖς οἱ πιστεύσαντες. περὶ ὧν Φησὶ, διδὸς νόμους μου εἰς τῶν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ τὰ ἐξῆς. 1ερ. 31. 33.

λα. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Λάβαν, τί σοι δώσω; εἶπε δὲ αὐτῷ Ἰακώβ, ἐδώσεις μοι ἔθρον· εἰν ποιήσης μοι τὸ ῥῆμα τῆτο, πάλιν ποιμανῶ τὰ πρόβατά σου, καὶ φυλάξω.

λβ. Παρελθέτω σήμερον τὰ πρόβατά σου, καὶ διαχώρισον ἐκεῖθεν πᾶν πρόβατον Φαιὸν ἐν τοῖς ἄρνασι, καὶ πᾶν διάλευκον καὶ ραντὸν ἐν ταῖς αἰξίν, ἔσαι μοι μισθός.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ διαχώρισον ἐκεῖθεν, δὸς ταῦτα, Φησὶ, τοῖς υἱοῖς σου νέμαν, ὅσα νῦν ἐστὶ πρόβατα μέλανα, καὶ αἰγες λευκαῖ, ἢ ποικίλας· καὶ δός μοι τὰ λευκά πρόβατα, καὶ τὰς μελαίνας αἰγας. καὶ τὰ γεννώμενα τῆς λοιπῆς πρόβατα μέλανα ἐκ λευκῶν γονέων τιχόμενα, καὶ αἱ γεννώμενα αἰγες τῆς λοιπῆς λευκαῖ, ἢ ποικίλας, ἐκ μελάνων τῶν γονέων τιχόμενα, ταῦτα ἔσαι μοι πρὸς μισθόν.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐδὲν ἀνυπόστατον ἔλαβεν Ἰακώβ ἐν μισθῷ, ἀλλ' ἐλπίδα τοκετῆς παραδόξε.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καὶ τί δὴ τῆτό ἐστιν; Ἀείπερ ἐν ταῖς οἰωνοῖς καὶ αἰγῶν ἀγέλαις τὰ μονοειδή

μονοειδῇ τοῖς τρέφεσιν αἰρετώτερα· τὰ δὲ ῥάντα καὶ κατεσιγμένα τάξιν ἔχει δού-
 τέραν, καὶ ἔκ ἐν ἰσῶ λόγῳ τοῖς ἄλλοις·
 ἔριον γὰρ ἐν αὐταῖς ἔ μονοειδές, ἀλλ' ἐν
 βραχεὶ παραλλάξ ἑτερόχρυν τε ἐστὶ καὶ
 οἶονα πεφυρμένον. δέχεται τοίνυν ἀπὸ
 τῆ κόσμῃ Χριστός, ἔχῃ δὴ πᾶς πάντως τὰ
 ἐν αὐτῷ τίμια, καὶ ἐν ἀνθρώποις ἀπόλεκ-
 τα, [ἀλλ' ὅσα μᾶλλον ἐν αὐτοῖς ἐν ὑφέσει-
 τε εἶναι δοκεῖ, καὶ ἔκ ἐν ἰσῶ δόξῃ. πσιώ-
 σεται δὲ τὸν λόγον καὶ ὁ θεαπέσιος Παῦλος
 1. Κορ. 1. 26. ἐπισέλλων τοῖς πεπισυκόσι.] βλέπετε
 » γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι ἔ πολ-
 » λοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, ἔ πολλοὶ διωατοί,
 καὶ τὰ ἐξῆς.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Νοηθεῖ δ' ἂν καὶ
 ἑτέρως, εἴπερ βέλοισις ἐξακριβῶν τὰ
 τοιαῦτα, ἀποδοιδὲς ῥαντόν. ποικίλον γάρ-
 πως οἱ ἐν Χριστῷ τὸ δὴ πρεπὲς ἔχοντες ὡς
 ἐν ἔργοις τε καὶ λόγοις. τὸ μὲν γὰρ Φαίον-
 τε καὶ μέλαν καταλογισθεῖν εἰς ἀνιγμα
 τῆ κατὰ Χριστὸν μυστηρίῃ, καὶ τὸν ἐπ' αὐ-
 τῷ σκατεινὸν ἀσυμφωνῇ τοῖς πολλοῖς κα-
 ταγράψοι λόγον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὐκ ἔν τὸ
 βαδὺ καὶ οἶονα μέλαν τῶν ἐπὶ Χριστῷ δογ-
 μάτων, τὸ Φαίον ἡμῖν ὑπαινίττεται χρῶ-
 μα. τὸ δὲ γε λαμπρὸν καὶ οἶονα περ δια-
 Φανές, τὸ ὡς ἐν ἔργοις Φημὶ τοῖς κατ' ὁ-
 σέβαιαν παραθήσει τὸ ἑτερον, τρεῖσι τὸ
 λευκόν.

Λγ. Καὶ ἐπακῶσεται μὲς ἡ δικαιο-
 σύνη μὲς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ αὐρίον· ὅτι
 ἐστὶν ὁ μισθός μὲς ἐνώπιόν σου.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ζῶσά ἐστιν ἡ δικαιοσύνη,
 καὶ ὁ Θεός, ἡ τις ἐστὶ Χριστός. ἐπακῶει δὲ
 ἐν τῇ μετὰ τὸν αἰῶνα τῶν ἡμέρᾳ τῇ αὐ-
 ριον, ἐν τῇ μισθοποδοσίᾳ, ὅταν ὁ μισθός
 ἐκάσῃ ἀποδιδῶται. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ταῦτα ἔλεγε βεβλόμε-
 νος παρασηῖσαι, ὅτι ὁ Θεός αὐτῷ δίδωσι
 τὰ ἐν ταῖς δε ταῖς χροιαῖς γινόμενα, ἔδδ
 τῶν σπειρόντων, ἔδδ τῶν τεκυσῶν ἐχόντων
 τὰ δε τὰ χρώματα. καὶ τὰχα αἰνίττεται
 ἐν τῷ μυσικῷ τοῖς ἐν τῷ ὅτι οἱ ἀπὸ τῶν
 ἐθνῶν πισθῶσαντες ἔκ ἐκ πατέρων, ὡς ἐπὶ
 τῆ πρώτῃ λαῶ, ἔχουσι τὸ, ἴν' ἔτως εἴπω
 καὶ ὀνομάσω, χρῶμα τῆς σωτηρίας· ἀλλ'
 ἀρκεῖ πρὸς τὸ τοῖς ἐστὶν αὐτὰς ἡ ποι-
 μαντικὴ τῆ Χριστῷ καὶ σωτήρος διώαμης,
 τῆ Θεῷ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ ἀπὸ λί-
 » θων ἐγένεαντος σπέρμα τῷ Ἀβραάμ.

Πᾶν ὃ ἐὰν μὴ ἦ ῥαντόν καὶ διάλευ-
 ρον ἐν ταῖς αἰξί, καὶ Φαίον ἐν τοῖς ἄρ-
 νασι, κεκλεμμένον ἔσαι παρ' ἐμοί.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν
 γεννωμένων λάβω ἄλλο τι παρὰ τὰ Φαῖα
 καὶ τὰ διάλυκα, ἔχε με κλέπην. ἡ γὰρ
 ἐὰν ἀπὸ τῶν σῶν λευκῶν, ἡ Φαίων τῶν

νῦν χωρισμένων ἀπόληται τι, ἐγὼ αὐτὸ
 κέκλοφα, καὶ ἀποτίσω.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ λέγει, τοῖς ἐν τῇ τῇ
 σήμερον ῥαντά, ἡ λευκά, ἡ Φαῖα, ἀπο-
 χωρίσον ἀφ' ὧν παραλαμβάνω. καὶ ἐὰν
 ἐν ζητηθῇ μετὰ χρόνον ἐν τοῖς ἀΦαιρ-
 μένοις μοι, ζητήσω παρ' ἐμῆ, ὡς παρ'
 ἐμῆ κλαπείτα.

Λδ. Εἶπε δὲ αὐτῷ Λάβαν, ἔσω
 κατὰ τὸ ῥήμά σου.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει τῆ δι-
 καίᾳ τὴν σῴεσιν. ἐπειδὴ ἡδε ὅσης ἀξίᾳ-
 ται τῆς ἀνωθεν δυνάμεως, καὶ ἐδόκει κατὰ
 τὴν τῆς φύσεως ἀκολοθίαν τῆτο, ἡ δυσχε-
 ρές εἶναι, ἡ καὶ πάντῃ ἀδιώατον· σπάνιον
 ἴν' γὰρ ποτε τῆτο, ἐν ἡλαγμένῳ εἶναι τὴν
 χροίαν τῶν τιλομένων· ταῦτα αἰτῆται
 παρ' αὐτῆ. ὅθεν καὶ ταχέως ἐπέδραμεν
 Γ' ὁ Λάβαν τῇ αἰτήσῃ, καὶ φησιν, ἔσω κα-
 » τὰ τὸ ῥήμά σου.

Λε. Καὶ διέειπεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
 ἐκείνῃ τὰς τράγας τὰς ῥαντάς καὶ τὰς
 διαλεύκας, καὶ πᾶσας τὰς αἰγας τὰς
 ῥαντάς καὶ τὰς διαλεύκας, καὶ πᾶν
 ὃ ἦν λευκὸν ἐν αὐταῖς, καὶ πᾶν ὃ ἦν
 Φαίον ἐν τοῖς ἄρνασι, καὶ ἔδωκε δια-
 Δ χερὸς τῶν ὑῶν αὐτῆ.

Λς. Καὶ ἀπέστησεν ὁδὸν τριῶν ἡμε-
 ρῶν ἀνὰ μέσον αὐτῶν καὶ ἀνὰ μέσον
 Ἰακώβ. Ἰακώβ δὲ ἐποίμανε τὰ πρό-
 βᾶτα Λάβαν τὰ ὑπολειφθέντα.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰακώβ δὲ ἐποί-
 » μανε τὰ πρόβατα Λάβαν τὰ ὑπολειφθέν-
 » τα. ποῖα δὴ ταῦτα; Τὰ μηδεμίαν ἔχοντα
 ἐν τῇ χροίᾳ διαφοράν. τῆτο δὲ πᾶν ἐγέ-
 Ε νετο, ἵνα καὶ ὁ δίκαιος διὰ τῶν πραγμά-
 των μάθῃ τὴν πολλὴν περὶ αὐτὸν κηδεμο-
 νίαν, καὶ ὁ Λάβαν ἴδῃ ὅσης ἀπολαύει τῆς
 ἀνωθεν ῥοπῆς ὁ Ἰακώβ.

Λζ. Ἐλαβε δὲ ἐαυτῷ Ἰακώβ ῥάβ-
 δον συρακίην χλωρὰν, καὶ καρύνην,
 καὶ πλάταν· καὶ ἐλέπισεν αὐτάς
 Ἰακώβ λεπίσματα λευκά, περισύ-
 ρων τὸ χλωρόν· ἐφαίνετο δὲ ἐπὶ
 Ζ ταῖς ῥάβδοις τὸ λευκόν, ὃ ἐλέπισε,
 ποικίλον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ποιμαντικῆς ἐπισήμης τὸ
 εἰδέναι, Φαμί, ὅτι τοῖς ὁρωμένοις τὰ ἐμ-
 Φερῇ πάντῃτε καὶ πάντως ἀποτεκοῖν ἂν
 οἷες τε καὶ αἰγες, καὶ τοῖς τῶν παραπι-
 πλόντων χρώμασι γίνονται· ὁμοειδῇ τὰ ἐξ
 αὐτῶν, ὅποια ἂν ἐν καιρῷ τῆ κιοσῶν θεά-
 σαιτο. ἔοικε δὲ φυσικῶς τὸ χρώμα κα-
 Η τὸρθεῖται νόμοις. ἀρρήτα δὲ τὰ τοιαῦ-
 τα παντελῶς, καὶ ταῖς ἡμετέραις δια-
 νοίαις ἀσιβῇ.

Bb 2

ΤΟΥ

(1) Οὐδὲ τῆτο, ἔδδ τὸ ἐξῆς ἐν ταῖς τῆ Κυρίλ. ἐνδεδομ. εὐρηται.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Θανάτῃ μὲν ἡ συ-
ρακίνη σημεῖον. ἀρώμασι γὰρ τὸ τεθνη-
κὸς θεραπεύεται σῶμα. ἀρωμάτων δὲ ἡδι-
σον ὁ εὐραξ. ἀπέθανε δὲ δι' ἡμᾶς ὁ Χρι-
στὸς, καὶ ἐτάφη κατὰ τὰς Γραφάς. κα-
ρυὴν δὲ ἐγρηγόρσεως τε καὶ αὐπνίας. ἀνερ-
γεί γὰρ εἰ ἡμῖν τὰ τοιαῦτα φύσεως. ἐγρή-
γερται δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χριστός. ὁ γὰρ γέ-
γονε κάτοχος ταῖς ἁδὲς πύλαις, ὅτε μὴ
εἰς ἅπαν ἦλω τοῖς τῷ θανάτῃ δεσμοῖς. ἡ
ἐκ πλατάνου δὲ πάλιν ὑπερφαινεν εἴκοι
τὸν εἰς ὕψος τε καὶ πρὸς τὰ ἄνω δρόμον,
τετέστι τὴν εἰς ἄραν ἀνάβασιν τῷ Χριστῷ.
ὁφθαλμοὶ γὰρ τὸ ξύλον, καὶ τῶν ἁγαν ὁ-
μηκεστάτων ἡ πλατάνος. ὑψωθῆ δὲ πα-
ρὰ τῷ πατρὶ ὁ υἱός.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ δὲ δὴ βέλοισι τοῖς,
καὶ κατ' ἑτερόν τινα νῦν ἐκλήψεται τὸ φυ-
τόν. καὶ τίς ὁ τρόπος; οἱ περὶ τὰς ὀνο-
μάτων ἐτυμολογίας περισπότεροι, διὰ τὸ
ἁγαν ὀριώεσθαι τῷ ξύλῳ τὸ πέταλον, τὸ
φυτὸν πλατάνον ὀνομάζουσι Φασί. πλα-
τινόμεθα δὲ διὰ πίσεως καὶ ἀγάπης μο-
νονυχὶ περιφώτες Χριστῷ. σαρὸς γὰρ ὁ
νόμος, καὶ τεθλιμμένος ἁγαν τῶν εἰδω-
λολατρῶντων ὁ νῦν. ὅτι δὲ καὶ ἡ ῥάβδος
ἡ καρυὴν, καθάπερ ἀνγχοῦς ἐφ' ὧν, αὐ-
πνίας ἐστὶν ἐμποητικὴ φυσικῶς. μαθήση,
λέγοντος τῷ Θεῷ πρὸς τὸν προφήτην Ἰε-
ρεμίαν, τί σὺ ὄρας Ἰερεμία; καὶ εἶπα,
" Φησί, βακηνίαν καρυὴν. καὶ εἶπε πρὸς-
" με, καλῶς εἶδρακα. διότι ἐγρηγόρα ἐγώ
" ἐπὶ τῆς λόγῃς με τῷ ποιῆσαι αὐτῆς. ἔκταν
ὡς εἰ εἶδε τῆς ῥάβδος νομέτης ἐαυτὸν ἡμῖν
ὡς περ παρατίθῃσιν ὁ Χριστός, ὡς τεθ-
νεωτά τε καὶ ἐγρηγεμένον, καὶ εἰς ἄρα-
νὲς ὑψέμενον, κατ' ὀριώοντά τε διὰ τῷ
πνύματος τὰς τῶν δεχομένων αὐτῶν
καρδίας.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Περισύρει δὲ ὡς περ
καὶ Χριστός τῷ τε τῷ νόμῳ σκιάν καὶ προ-
φητικῶν συγγραμμάτων τὸ οἶονε κάλυμ-
μα. λελοκασμένον δὲ ἔτω καὶ ὑκάτο-
πλον κομιδῇ τὸν εἰς αὐτοῖς ἡμῖν ἀποφαίνων
λόγον, ἐπ' ὧν ἀναφέρει πνύματικῶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Αἱ τρεῖς ῥάβδοι συμ-
βολικῶς, αἱ τρεῖς διώκαις τῆς ψυχῆς
εἰσὶν, ἡτοι τὸ τριμερές· εἰ δ' ἔν, τρεῖς θεω-
ρίαι, τῶν σωμάτων, τῶν ἀσωμάτων, τῆς
ἀγίας Τριάδος· ἡτοι γενικῶς, ἡ πρακτικῇ,
διὰ τῆς καρυὴν ἡ θεωρητικῇ, διὰ τῆς συ-
ρακίνης· διὰ [δὲ] τῆς πλατάνου, τὸν κόσ-
μον τέτον καὶ τῷ θεωρίαν αὐτῆς ἡνίξατο. τὸ
περισύρειν τὸ χλωρὸν τέτα, τῷ ἀποτα-
ξίαν αὐτῆς σημαίνει. καὶ τῆς μὲν πρακτι-
κῆς τὸ χλωρὸν ἐστὶ τὸ ἡδοναθές· τῆς δὲ
θεωρίας, τὸ περὶ τὰ σώματα ἀρχολογία.
τὸ δὲ χλωρὸν τῶνδε ἄλλων δύο ἐκδοχῶν
βασάνιζε.

λη. Καὶ παρέθηκε τὰς ῥάβδους,
αἷς ἐλέπισεν, ἐν τοῖς ληνοῖς τῶν ποτη-
ρηίων τῷ ὕδατος· ἵνα ὡς αὐτὸν ἔλθῃσι

A τὰ πρόβατα πίνειν, ἐνώπιον τῶν ῥάβ-
δων ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὸ πιεῖν,
ἐγνησιώσωσι τὰ πρόβατα εἰς τὰς
ῥάβδους.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλὰ πῶς τὰς ῥάβδους
ἐτίθει ὁ Ἰακώβ; Ἐν τοῖς ληνοῖς τῶν ποτι-
ρηίων. νοοῖντ' αὐτὸν δὲ πάλιν ληνοῖτε καὶ
ποτισήρια τῆς λογικῆς ἀγέλης ἡ Μωϋσέως
συγγραφή, καὶ τὰ προφητικὰ κηρύγμα-
B τα, τὸν ἀνωθεν ἡμῖν καὶ παρὰ Θεῷ μονο-
νυχὶ βρύνοντα λόγον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος χάριν τὰς ῥάβ-
δους ἐλέπισας, πίνεσι παρέθηκε τοῖς προ-
βάτοις; Ὡς περ ἡγάγετο μὲν γυναῖκας
παυδοποιῆσαι ποθῶν, ἐκ εἰ τῷ γάμῳ δὲ
εἶχε τῷ ἐλπίδα τῆς παυδοποιίας, ἀλλ' εἰ
τῷ τῷ γάμῳ νομοθέτῃ Θεῷ· ἔτω καὶ τὰς
ῥάβδους ἐλέπισεν, ὅτι ταύταις διαρρῶν, ἀλ-
λὰ τῷ θείαν ἐπικρατίαν προσμενῶν. ὅθεν
καὶ τῆς θείας ἐπιφανείας τετύχηκε, καὶ

Γ " λέγοντος ἡκαστον· ἀνάβλεψον τοῖς ὀφ- Γεν. 31. 12, 13.
" θαλμοῖς σε, καὶ ἴδε τὰς τράγους καὶ τὰς
" κριὰς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὰς αἶγας, δια-
" λούκας, καὶ ποικίλας, καὶ σποδοειδῆς ῥαν-
" τὰς. εἶδρακα γὰρ ὅσα σοι. Λάβαν ποιῶ.
" ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός σε ὁ ὀφθαλμοῖς σοι εἰς τόπων
" Θεῷ, ὅς ἡλειψάς μοι ἐκείνην σὴλιν, καὶ ἡν-
" ἔω μοι ἐκεῖ ὄχλῳ. ἐπεὶ δὲ τὰ Φαῖα καὶ τὰ

Δ ποικίλα τοῖς ὕεσι τῷ Λάβαν ἐνεχειρίσθη,
καὶ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀφῆκεσαν ἐκεί-
ναι τέτων αἱ ποίμναι, δείκνυσιν αὐτῷ τῶν
ἀδικημάτων ὁ πρόμαχος ποικίλας κριὰς,
καὶ τράγους ὀχλῶντας, ἵνα τῇ πείρᾳ μά-
θῃ πόσης ἀπολαύσει προμηθείας οἱ τε-
θαρρήκοτες τῷ τῶν ὅλων Θεῷ.

Λθ. Καὶ ἐνεκίσαν τὰ πρόβατα
εἰς τὰς ῥάβδους· καὶ ἐτίκλον τὰ πρό-
E βατα διάλυνκα καὶ ποικίλα καὶ σπο-
δοειδῆ ῥαντά,

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Καὶ ἐτίκλον τὰ
" πρόβατα διάλυνκα. ἡ τὰς αἶγας καλεῖ
" πρόβατα καλαχρησικῶς εἰταῦθα· τὰ γὰρ
ἀπὸ τῶν αἰγῶν λούκα συνεφώνησε λαμ-
βάνειν λόγῳ μιᾶς, ὅτι τὰ τῶν προβάτων
ἡ ἑτερον σύμφωνον, ἀνάντιον. τῷ πρώτῃ
ὑπαντίτεται εἰταῦθα γενόμενον· ὥς τε τὰ
Z ἀπὸ τῶν μελάνων προβάτων λούκα λαμ-
βάνειν τὸν Ἰακώβ λόγῳ μιᾶς. Θεασάμε-
νος γὰρ ὁ Λάβαν τὰς μελάνους αἶγας,
λούκας τιθέσας, καὶ πολὺ κερδαίνοντα
τὸν δίκαιον, παρέβη τὸ πρῶτον σύμφωνον,
καὶ ἐπὶ τὸ ἀνάντιον ἦλθεν· ὥς τε ἀπὸ τῶν
μελάνων προβάτων λούκα λαμβάνειν τὸν
Ἰακώβ λόγῳ μιᾶς. καὶ τῷ μᾶλλον ἀλη-
θές ἐστιν· αὐτὸς γὰρ Ἰακώβ μετὰ ταῦτα
τὸ ὁμετάδετον τῆς γνώμης τῷ Λάβαν
H διαβάλλων, Φησὶν· εἰς ἔτος ἐπὶ τὰ ποι- Γεν. 31. 8.
" κίλα ἔστα σε μιᾶς, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἐπεὶ δὲ εἰς τῇ Μεσο-
ποταμίᾳ τὰ λούκα ζητεῖται πρόβατα, καὶ
αἱ μέλανες αἶγες, εἰ δὲ τῇ Παλαιστίνῃ
τὸ

τὸ ἐναντίον, πρὸς τὸ τῶν πατριαρχῶν συμφέρον οἰκονομεῖται τὰ προειρημένα.

ΕΤΣΕΒΙΟΥ. Τὸ τῶν ράβδων ἔφυσικόν ἐστιν· ἐπεὶ Λάβαν ἐχρήσατο αὐταῖς. ἔγωγε φυσικὸν ἐκ ἔστιν, ὅτι καὶ Ἄγγελος ἐφάνη τῷ Ἰακώβ, δεικνὺς ὅτι κατ' ἐνέργειαν Θεὸς τῷτο γίνεται.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀσυνήθες καὶ ξένον τὸ ἀπὸ τῶν λουκῶν προβάτων μέλαινα τίκλεισθαι, ἀμφοτέρων τῶν γονέων ὄντων λουκῶν· ἀλλὰ Θεὸς βελομένη καὶ φύσις νικάται. ὡς καὶ τύπος τῆς κλήσεως τῶν ἐθνῶν. οἱ γὰρ ἄπιστοι πεισθὲς ἐγγίνων κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὅτι ἐκ τῶν λίθων τέτων ἀέρμα τῷ Ἀβραάμ ἐγείρεται.

Ματθ. 3. 9.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ πῖσα ἐμνηχανήσατο τὰς ράβδους, εἰπὼν, καὶ ἐπακέσεται· μὲν ἡ δικαιοσύνη μὲν, ἔδειξεν αὐτῷ ὁ Θεός, ὅτι ἐπήκασεν αὐτῷ, καὶ ἀπεδέξατο αὐτῷ τὴν πῖσαν.

μ. Τὰς δὲ ἀμνὰς διέειλεν Ἰακώβ· καὶ ἔστησεν ἐναντίον τῶν προβάτων κριὸν διάλευκον, καὶ παμποίμιλον ἐν τοῖς ἀμνοῖς· καὶ διεχώρισεν ἑαυτῷ ποίμνια κατ' ἑαυτὸν, καὶ ἐκ ἔμιξεν αὐτὰ εἰς τὰ πρόβατα Λάβαν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐποίησε, Φησὶν, Ἰακώβ ἑαυτῷ ποίμνια κατὰ μόνους, καὶ ἐκ ἔμιξεν αὐτὰ εἰς τὰ πρόβατα Λάβαν. ἀσύμβατον γὰρ τῷ ἀγίῳ τὸ βέβηλον, τῷ καθαρῷ τὸ ῥυπὲν. κατὰ μόνους δὲ οἱ τῷ Χριστῷ, τὸ σιναναφύρεσθαι τοῖς ἐν κόσμῳ παραιτέμενοι, καὶ φιλοσαρκίας ἀπάσης ἀπηλλαγμένοι, καὶ ἐκ ἁσχημοὶ κατὰ τὸν βίον, γνωριμώτατοι δὲ μᾶλλον ἐξ ἀρετῆς. ἐγένετο γὰρ Φησὶ τὰ ἄσημα τῷ Λάβαν, τὰ δὲ ἐπίσημα τῷ Ἰακώβ.

μα. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐνεκίστων τὰ πρόβατα ἐν γαστρὶ λαμβάνοντα, ἔθηκεν Ἰακώβ τὰς ράβδους ἐναντίον τῶν προβάτων ἐν τοῖς ληνοῖς, τῷ ἐγκισθῆναι αὐτὰ κατὰ τὰς ράβδους.

μδ. Ἦνίκα δ' αὖν ἔτεκε τὰ πρόβατα, ἔκ ἐτίθει. ἐγένετο δὲ τὰ μὲν ἄσημα τῷ Λάβαν, τὰ δὲ ἐπίσημα τῷ Ἰακώβ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πάντα ταῦτα τυπικῶς σιναβαίνειν ἐκείνοις. ἐγράφη δὲ δι' ἡμᾶς, εἰς ὅς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατέλιπε· παρ' οἷς τὰ ποικίλα ἦδη ἐπίσημα γινόμενα, τῷ λόγῳ τῷ Θεῷ πολιτεύεται, δοθέντα κλήσις τῶν τροπικῶς καλεσμένων Ἰακώβ. ἀπὸ γὰρ τῶν ἐθνῶν οἱ εἰς αὐτὸν πισθύνοντες ἐδηλύντο διὰ τῶν ἀναγεγραμμένων περὶ Λάβαν καὶ Ἰακώβ.

μγ. Καὶ ἐπλάτησεν ὁ ἄνθρωπος σφόδρα σφόδρα· καὶ ἐγένετο αὐτῷ κτήνη πολλὰ, καὶ βόες, καὶ παῖδες, καὶ παιδίσκαι, καὶ ἄμνηλοι, καὶ ὄνοι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅρας σιναβαίνοντα τὸν Χριστὸν ἐκ παντὸς γένους, κατὰ τὸ γεγραμμένον. ὁμοία γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν ἔθνων, Φησὶ, σαγνῇ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγῆσθαι. δέχεται γὰρ τὸν ὄθλον, ἵνα τοῖς εἰς ἐλδοθερίαν αὐχήμεσιν ἀποφύγῃ λαμπρόν· δέχεται τὰς ὑπὸ νόμον, ὡς ἱερὰς ἦδη καὶ εἰς θυσίαν ἐπιτηδεύς τὴν πνευματικῇ, ὡς ἐν αἰγὸς (1) τάξειτε καὶ βοὸς, ἵνα μεταστήσας εἰς Φαιδρότητα πολιτείας θωραγγεῖται. ἱερωτέρως ἐργάσεται· δέχεται πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ τὸ ἀνιερὸν· τε καὶ ἀκαθάρτον γένος, ὡς ἐν τάξει καμήλας, καὶ μῆτοι καὶ ὄνοι, ἵνα τῆς πολυθῆς πλάνης τὸν ῥυπὸν ἐκτῆξας, καθαρὰς τε καὶ ἡγνισμένους τοῖς τῶν ἀγίων συναψῇ χοροῖς, ψυδοεπέσιν ἑδαμῶς. ἀληθῆς γὰρ ὁ λόγος. σιναεκόμισε γὰρ ἅπαντας εἰς ἑαυτὸν τὰς ἐν κόσμῳ Χριστός, ἐνοικισάμενός τε ταῖς ἰδίαις αὐλαῖς τὰς τῶν πισθύνοντων ἀγέλας, πλεον ἔχει τὸν θεοπρεπῆ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ ἐξ ἐπίσημο πλετος, οἷος ὡς ὁ τῷ Ἰακώβ, ἀληθινός· ἐστὶ πλετος· ὁ δὲ ἐξ ἁσχημο. οἷος ὡς ὁ τῷ Λάβαν, καὶ πάνυ πολὺς ἦ, ἐ κυρίως ἐστὶ πλετος.

Κ Ε Φ. Λ Α.

α. **Ε**κσε δὲ Ἰακώβ τὰ ῥήματα τῶν ἡνών Λάβαν, λεγόντων, εἰληφεν Ἰακώβ πάντα τὰ τῷ πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἐκ τῷ πατρὸς ἡμῶν ὡεποίηκε πᾶσαν τὴν δόξαν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πεπλάτηκε μὲν γὰρ ὁ ἀληθῶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός εἰς πληθύν ἀμέτρητον, σιναβαίνων ἐν κόσμῳ.

τὰς ἰδίας προσκυνητάς. οἱ καὶ διανοίας ἀγαθῆς ἀναθήματα λαμπρόν τῆς ὑπ' αὐτὸν ὁμολογίας ποιῶνται τὴν ὁμολογίαν, λέγοντες, ἡμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτῆς, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτῆς. ἀλλ' ἡρεμεῖν ἐπὶ τῷτοῖς ἐκ ἀνέχοντα τὰ τῷ κόσμῳ τέκνα· σεσυλημένον δὲ ὡς τὸν ἑαυτῶν ὄρωντα πατέρα, καὶ τὴν τῷ ἀγαθῷ ποιμαίνοντος ὑποτρέχοντα χεῖρα τὰ τῶν προβάτων ἐπισημώτατα· καὶ ποικιλομένους ταῖς πολυειδέσιν

Bb 3

(1) Οἷος τάξι. αὐτὸν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 152.

δέσιν ἀρεταῖς τὰς ὑπὸ Χριστοῦ γεννωμένους,
 » τονθορίζουσι, λέγοντες, ἔληψεν Ἰακώβ
 » πάντα τὰ πρόβατα τὰ πατρὸς ἡμῶν, καὶ
 » ἐκ τῶν τὰ πατρὸς ἡμῶν πεπλησθηκε πα-
 » σαν τὴν χώραν (1) ταύτῃ.

Β. Καὶ εἶδεν Ἰακώβ τὸ πρῶσωπον
 τῆ Λάβαν, καὶ ἰδὼς ἔκ ἦν πρὸς αὐτόν,
 ὡς χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁ εὐχαριστή-
 σας τῷ δεσπότη, ὅτι διὰ τὴν τῆ δικαίαν πα-
 ροσίαν αὐξηθῆναι αὐτὸς τὴν περισσίαν πε-
 ποίηκε, νῦν παρὰ τὰς τὴν διάνοιαν
 ὑπὸ τῶν παίδων, καὶ εἰς βασκανίαν ἐξαφ-
 θείας, ἴσως ἐπειδὴ ἑώρα ἐν πολλῇ περισσίᾳ
 τὸν δίκαιον τυγχάνοντα, ἔχ ὁμοίως αὐτῷ
 προσφάρεσθαι ἐβέλετο.

γ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Ἰακώβ,
 ἀποσρέφ' εἰς τὴν γῆν τῆ πατρὸς σε,
 καὶ εἰς τὴν γενεάν σε, καὶ ἔσομαι
 μετὰ σε.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτε ἐκαρποφόρησεν Ἰα-
 κώβ, καὶ ἐπληθύνθη ἔξω τῆς γενεᾶς αὐ-
 » τῆ ὧν, τότε εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, ἀποσρέ-
 » φ'. τοιαύτας δὴ μοι νοεῖ καὶ τὰς ἐν ἀρε-
 » ταῖς πλεθύντας.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πλετῶν δέ τις ἐν-
 ταῦθα κατὰ Θεὸν, ἔξω τῆς γενεᾶς αὐτῆς
 ὑπάρχων, ἀκέραια πρὸς τὴν ἐξόδον, ἀπο-
 » σρέφ' εἰς τὴν γῆν τῆ πατρὸς σε.

δ. Ἀποσείλας δὲ Ἰακώβ, ἐκάλε-
 σε Λεῖαν, καὶ Ραχήλ εἰς τὸ πεδῖον
 ε. ἃ τὰ ποίμνια. Καὶ εἶπεν αὐταῖς,
 ὁρῶ ἐγὼ τὸ πρῶσωπον τῆ πατρὸς
 ὑμῶν, ὅτι ἐκ ἐξέως πρὸς ἐμὲ, ὡς χθὲς
 καὶ τρίτην ἡμέραν. ὁ δὲ Θεὸς τῆ πα-
 5. τρὸς μετ' ἦν μετ' ἐμὲ. Καὶ αὐταὶ δὲ
 οἶδατε, ὅτι ἐν πάσῃ τῇ ἰσχύει μετ' ἐ-
 δέλευκα τῷ πατρὶ ὑμῶν.

ζ. Ὁ δὲ πατὴρ ὑμῶν παρεκρέσα-
 τό με, καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν με τῶν
 δέκα ἀμνῶν. καὶ ἔκ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ
 Θεὸς κατοποιῆσαί με.

» * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀκύλας, δέκα ἀριθ-
 » μὲς, [ἔρηκε.] Σύμμαχος, δεκάκις ἀριθ-
 » μῷ. ἔλεγεν ἔν, [ὡς Φησὶν] ὁ Ἑβραῖος
 δεκάκις ἠθέτηκε τὰς πρὸς τὸν Ἰακώβ
 σωθήκας [ὁ Λάβαν,] διὰ τὸ τὰ γεννώμε-
 να ἐπ' ὀνόματι τῆ Ἰακώβ [πλείστα ὅσα
 ὑπάρχειν, καὶ κένον ἐποφθαλμῶν αὐτόν.
 » ὅπερ ἐδήλωσαν αἱ δύο ἐκδόσεις. καὶ πα-
 » ρελογίσω τὸν μισθόν με δέκα ἀμνάδας.]
 » ἀμνῶν δὲ ὅλως ἔκ ἔχει [μνήμῃ,] ἃς συ-
 » νέθετό μοι δέναι. καί περ ἔδαμῃ φαίνε-
 » ται, ὅτι σινέθετο. ἀλλ' ἀφ' ὧν αὐτὸς λέ-
 » γει φανερόν ἐστιν. [ὥστε γὰρ ἀποκρίνον-
 » τα τὸν Λάμεχ ἔκ εἰσάγει, ἐκζητῆμενον

Α. δὲ, ὡς ἀπὸ τῆς ἐξηγήσεως εἶναι φανε-
 ρὸν καὶ τὸ γενόμενον. ἔτω καὶ ἐνταῦθα.]
 πολλάκις ἐν ἡ Γραφῇ αὐτῇ τῷ πράττε-
 σθαι ἐκ ἐξηγήσατο, διὰ τινος ἐξηγεμένης
 ἐδήλωσε.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἰακώβ ταῖς γυναῖξιν αὐτῆς
 » λέγει περὶ τῆ Λάβαν, καὶ ἤλλαξε τὸν μισ-
 » θόν με τῶν δέκα ἀμνῶν. ὁ δὲ Σύρος ἔχει,
 » καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν με δεκάκις ἀριθμῷ,
 » ἀντὶ τῆ πολλὰκις με ἠθέτησε, καὶ ἐν τῷ
 Β γάμῳ, καὶ ἐν τῇ προτάσει περὶ τῶν τιμολο-
 γημένων προβάτων. ἔ γὰρ δὴ δέκα προβά-
 των μισθὸς ὡς αὐτῷ ἀντὶ τῶν τοσούτων κα-
 μάτων. ὅτι δὲ τὰς συνεχεῖς αὐτῆς μετα-
 βολὰς διαβάλλει, τὰ ἐξῆς δακνύσι. λέγει
 » γὰρ, ἐὰν ἔτως εἶπῃ, τὰ ποικίλα ἔσαι σοι
 » μισθός, καὶ τέξεται πάντα τὰ πρόβατα
 » ποικίλα. ἐὰν δὲ εἶπῃ, τὰ λευκά ἔσαι σοι
 » μισθός, καὶ τέξεται πάντα τὰ πρόβατα
 » λευκά. δῆλον, ὅτι ἔκ ἴσατο ἐπὶ τῆς αὐ-
 Γ τῆς γνώμης.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἀντὶ τῶν δέκα ἀμνῶν ὁ
 » Σύρος λέγει, καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν με δε-
 » κάκις, ἀντὶ τῆ πολλὰκις. εἶπε γὰρ, ὅτι
 ἐὰν γεννήσῃ ποικίλα καὶ φαιά, ἔσαι σά.
 ἰδὼν δὲ, ὅτι ἐπληθύνθησαν, πάλιν λέγει,
 ὅτι ἐὰν γεννήσῃ λευκά, ἔσαι σά. δεκά-
 κισ ἐν ἤλλαξε τὸν μισθόν με. ὁ δὲ Ἀκύ-
 λας, ἀριθμὸς εἶρηκε.

Δ η. Ἐὰν ἔτως εἶπῃ, τὰ ποικίλα
 ἔσαι σε μισθός. καὶ τέξεται πάντα
 τὰ πρόβατα ποικίλα. ἐὰν δὲ εἶπῃ,
 τὰ λευκά ἔσαι σοι μισθός. καὶ τέξε-
 9. ται πάντα τὰ πρόβατα λευκά. Καὶ
 ἀφείλετο ὁ Θεὸς πάντα τὰ κλῆνη τῆ
 πατρὸς ὑμῶν, καὶ ἔδωκέ μοι αὐτά.
 1. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐνεκίδων τὰ πρό-
 5. βата ἐν γαστρὶ λαμβάνοντα. καὶ εἶδον
 τοῖς ὀφθαλμοῖς με αὐτὰ ἐν τῷ ὕπνῳ,
 καὶ ἰδὼς οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοὶ ἀναβαί-
 νοντες ἦσαν ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς
 αἰγας, διαλευκοὶ καὶ ποικίλοι καὶ
 αποδοειδεῖς ῥαντοί.

1α. Καὶ εἶπέ μοι ὁ Ἄγγελος τῆ
 Θεοῦ κατ' ὕπνον, Ἰακώβ, Ἰακώβ.
 ἐγὼ δὲ εἶπα, τί ἐστίν;

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Ὅρας, ὅτι Ἄγγελον ἐν-
 ταῦθα τὸν τῆς μεγάλης βελῆς λέγει;
 ἔτος ὁ τὴν κλίμακα τῆς ἐξ ἡρανῶν καθό-
 δε αὐτῆς σύμβολον διδόν, αὐτὸς καὶ ὁ μετ'
 αὐτῆς παλαίσας.

1β. Καὶ εἶπεν, ἀνάβλεψον τοῖς
 ὀφθαλμοῖς σε, καὶ ἰδε τὰς τράγας
 καὶ τὰς κριοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὰ
 11. πρόβατα καὶ τὰς αἰγας διαλεύκας καὶ
 ποικίλας καὶ αποδοειδεῖς ῥαντὸς. ἑώρα-
 να γὰρ ὅσα σοι Λάβαν ποιεῖ.

ΧΡΥΣΟ-

(1) Πεποίηκε πᾶσαν τὴν δόξαν ταύτην. α' Τόμ. Γ. μέρ. Γ. σελ. 151.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ἐντεῦθεν μαν-
θάνομεν, ὅτι ἐπειδὴν ἀδικέμενοι παρ' ἐτι-
νοσὲν, ἐπεικῶς καὶ πράως ἐνέγκωμεν, μί-
ζονος καὶ δαψιλεσέρας ἀπολαύομεν τῆς
ἀνωθεν συμμαχίας.

ιγ. Ἐγὼ δὲ εἰμὶ ὁ Θεὸς ὁ ὀφθαλμο-
στοὶ ἐν τόπῳ Θεῶ, ὃ ἡλεψάς μοι ἐκεί-
νην, καὶ ἤνυσαι μοι εὐχὴν ἐκεί. νῦν
ἐν ἀνάσσει, καὶ ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς
ταύτης, καὶ ἀπελθε εἰς τὴν γῆν τῆς
γενέσεώς σου, καὶ ἔσονται μετὰ σοῦ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπισημιώσαθα δὲ
προσῆκει, ὡς Ἄγγελον εἰρηκῶς τὸν ἄνω
ὀφθαλμοστοῦ, ἔδειξε τὸν αὐτὸν καὶ Θεόν. ἐγὼ
γὰρ εἰμι, Φησὶν, ὁ Θεὸς σου ὁ ὀφθαλμοστοῦ
ἐν τῇ ὁδῷ. εἶδε δὲ Ἄγγελος μὲν ἀνιόντας
καὶ κατιόντας διὰ τῆς κλίμακος, τὸν δὲ
Κύριον ἄνω ἐσηρηγμένον. τῆτον δὲ ἀνταῦ-
θα καὶ Ἄγγελον ὠνόμασε, καὶ Θεόν. Θεὸν
μὲν, ὡς τῆτον τὴν φύσιν ὄντα. Ἄγγελον
δὲ, ἵνα γινώσκω, ὡς ὅτι ὁ πατὴρ ἐστὶν ὁ ὀφ-
θαλμοστοῦ, ἀλλ' ὁ μονογενὴς υἱός. τίνας γὰρ Ἄγ-
γελος ὁ πατὴρ; ὁ δὲ υἱὸς καὶ Θεός, καὶ
μεγάλῃς βελῆς Ἄγγελος. αὐτὸς γὰρ
ἡμῖν ἀπήγγειλε τὰ πατρὸς τὰ μυστήρια.
Ἰωάν. 15. 15. ἃ γὰρ ἠκούσα, Φησὶ, παρὰ τῶ πατρὸς μου,
ἐγνώρισά ὑμῖν. ἔγωγε τὸν κεκληκῶτα τὸν
Ἀβραάμ Ἄγγελον ὠνόμασε καὶ Θεόν.

ΛΑΗΛΟΥ. Ὁ Ἄγγελος τῶ Θεῷ ἐγώ-
εἰμι, Φησὶν ὁ Θεός, ὁ ὀφθαλμοστοῦ ἐν τόπῳ
Θεῶ, ὃ ἡλεψάς μοι. ἀληθεύων λέγει·
Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ σωτὴρ· ὁ δὲ Ἰακώβ ἠνύχα-
το, καὶ σήλω ἡλεψεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω.
Γεν. 28. 13. ὅς τις αὐτῷ καὶ εἶπεν, ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου
πατρός σου Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ. σοὶ δώσω
τὴν γῆν ταύτην, καὶ τῷ σπέρματί σου.

ιδ. Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ Ῥαχὴλ καὶ
Λεία, εἶπον αὐτῷ, μὴ ἔστιν ἡμῖν ἔτι
μερίς, ἢ κληρονομία ἐν τῷ οἴκῳ τῶ πα-
τρὸς ἡμῶν;

ιε. Οὐχ ὡς ἀλλότρια λελογίσ-
μεθα αὐτῷ; πέπρακε γὰρ ἡμᾶς, καὶ
κατέφαγε καταβρώσει τὸ ἀργύριον
ἡμῶν.

ΛΑΗΛΟΥ. Πέπρακε γὰρ ἡμᾶς τῇ
ἐκμιδῶσει τῆς ἐργασίας τῶν δεκατεσσα-
ρων ἐτῶν.

ισ. Πάντα τὸν πλεονεκτήσαντα καὶ τὴν δό-
ξαν ἣν ἀφείλετο ὁ Θεὸς τῶ πατρὸς
ἡμῶν, ἡμῖν ἔσται, καὶ τοῖς τέκνοις
ἡμῶν. νῦν ἐν ὅσα εἰρηκῆσαι ὁ Θεός,
ποίει.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Στυγνάζοντος κατὰ
Χριστὸν τῶ κόσμῳ, καὶ τῶν αὐτῶ τέκνων,
παράκλησις ἀνωθεν ἐξ ἑρμηνείας, τρεῖς πα-
ρὰ πατρὸς ταῖς τῶ σωτῆρος δίδονται νύμ-
φαις, Φησὶ δὴ ταῖς ἐκκλησίαις. πλὴν ἡ
παράκλησις δι' ἣς, διαφορῶν μόνον ὡς

Α, ἡμῖν τὰς παρὰ πατρὸς λόγους· ὃν γὰρ Ἰωάν. 3. 34.
ἠπέσειλιν ὁ Θεός, τὰ ῥήματα τῶ Θεῷ
λαλεῖ, κατὰ τὴν ἰσχυρίαν Φωνίαν. ἄλλοι
δὲ ἐν ὅπως προσελάλει μὲν ὁ Θεὸς τῷ Ἰα-
κώβ, ὁ δὲ ταῖς ἑαυτῶ νύμφαις, Λεία τε,
Φημὶ, καὶ Ῥαχὴλ. ὁ δὲ τῆς παρακλήσεως
λόγος ὡς τὸ δαῖν ἀπαίρειν αὐτὰς ὁμῶς τῷ
ἰδίῳ νύμφῳ τῆς τῶ πατρὸς ἐξίας. ἔγωγε
καὶ ὁ μακάριος ψαλμωδὸς ἐν πνεύματι
πρὸς τὴν νύμφην Φησὶν, ἄκουσον θυγα-
τερ, καὶ ἴδε, καὶ κλίνου τὸ ὅς σου, καὶ ἐπι-
λαθε τὰ λαῶ σου, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ μετ' ὀλίγον.
Αἱ δὲ σεμναὶ τῶ σωτῆρος νύμφαις κατακο-
λυσθῆναι μὲν ἐτοίμως ἐπαγγέλλονται, πε-
πράσθαι δὲ ὡς αὐτῷ παρὰ τῶ κόσμῳ
Φασὶν. ἐξεπρίατο γὰρ αἱματὶ τῷ ἰδίῳ τὰς
ἐκκλησίας ὁ Ἐμμανὴλ, καὶ ἡλλοτρίωνται
τῶ πάπῃ πατρὸς. λόγος γὰρ αὐταῖς κοι-
νωσίας, ἢ μερίδος ἔδειξεν ἐπὶ πρὸς κόσμον,
ἐξ ὃς κέκληται. πλεονεκτήσαντες δὲ μάλλον αὐ-
ταῖς, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν ὁ ὑπὲρ πάντων
καὶ λόγον, αὐτὸς ὁ Χριστός· αὐτὸς ἡ μερίς,
καὶ κληρονομία. δόξατε καὶ καύχημα, καὶ
πάν ὅτι ἐν τῶν εἰς λαμπρότητα, καὶ ὁδη-
μερίαν.

ισζ. Ἀναστὰς δὲ Ἰακώβ, ἔλαβε τὰς
γυναῖκας αὐτῶ, καὶ τὰ παῖδιά αὐτῶ
ἐπὶ τὰς καμήλας. Καὶ ἀπήγαγε
πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶ, καὶ πᾶ-
σαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶ, ἣν περιε-
ποίησατο ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, καὶ
πάντα τὰ αὐτῶ, ἀπελθεῖν πρὸς
Ἰσαάκ τὸν πατέρα αὐτῶ εἰς γῆν
Χαναάν.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ἀπαίρει δὲ ὡς αὐτῶ καὶ
ἀπὸ κόσμῳ Χριστὸς ὁμῶς ταῖς ἑαυτῶ νύμ-
φαις, τρεῖς ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ οἶονε
πανοικεῖ μετανίσταται νοητῶς τοῖς ἰδίοις
ἐπιφωτῶν, ἐγείρει δὲ ἄγωμεν ἀντεῦθεν. ὁ Ματθ. 23. 45.
δὲ τῆς ἀπάρεως τρόπος ἐκ αἰδητότος, ἔτε
μὴ εἰς τόπον ἐκ τόπου σωματικῶς ἐκ-
πράττειτο ἄν· κομιδῇ γὰρ εὐηθῆς τὸ ὡς
φρονεῖν, ἢ λέγειν· ἀλλ' ἐκ τῶ φρονεῖν τὰ
τῶ κόσμῳ, πρὸς τὸ δρᾶν ἐθέλειν τὰ δο-
κῶντα Θεῷ χρησίμως ἀποπεραίνεται. ὡς
γὰρ ὁ μακάριος γράφει Παῦλος. ἐκ ἔχου-
μεν ὡς μενέμεθα πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλου-
σαν ἐπισκευάζειν, καὶ τὰ ἐξῆς.

ισθ. Λάβαν δὲ ὤχετο κείρας τὰ
πρόβατα αὐτῶ· ἐκλείπει δὲ Ῥαχὴλ
τὰ εἶδωλα τῶ πατρὸς αὐτῆς.

**** ΙΩΣΗΠΟΥ.** Τὰς τύπας τῶν Θεῶν
ἐπεφέρετο ἡ Ῥαχὴλ, καταφρονεῖν μὲν
τῆς τοιαύτης τιμῆς τῶν Θεῶν διδάξαν-
τος αὐτὴν τῶ Ἰακώβ· ἵνα δ' εἰ κατα-
ληφθεῖεν ὑπὸ τῶ πατρὸς αὐτῆς διωχ-
θέντες, ἔχου τέτοις προσφυγῶν, συγ-
γνώμης τυγχάνειν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶς ὁ σκοπὸς τῆς
τῶν εἰδώλων κλοπῆς; Τινὲς ἔφασαν, ἐπὶ
διακρί-

διακειμένῳ περὶ αὐτὰ τὴν Ῥαχὴλ, κε-
κλωφεία αὐτά. ἐγὼ δὲ τὸναντὶον ὑπολαμ-
βάνω. ὅτι καὶ τὸν πατέρα τῆς δεισιδαι-
μονίας ἐλδοθεῶσαι βελομένη, σεσύλη-
κεν αὐτά. τὸ γὰρ εὐσεβὲς αὐτῆς ἡ θεία

Γεν. 30. 22. διδάσκει Γραφή. ἐμνήθη γὰρ Φησιν, ὁ
» Θεὸς Ῥαχὴλ, καὶ ἐπήκασεν αὐτῆς ὁ Θεός,

» καὶ ἀνέωξεν αὐτῆς τὴν μήτραν. ἀκέστα-

Γεν. 30. 2. σα γὰρ παρὰ τῷ Ἰακώβ, μὴ ἀντὶ Θεῶ σοι

» ἐγώ εἰμι, ὃς ἐσέρησέ σε καρπὸν κοιλίας;
δηλονότι ἀποδοτέραν τῷ Θεῷ προσενώ-
χε προσδύχλῳ, καὶ τετύχηκε τῆς αἰτή-
σεως. καὶ μὲντοι καὶ τεκῆσα, δεδήλωκε

Γεν. 30. 23, 24. τὴν εὐσεβείαν. εἶπε γὰρ Φησι Ῥαχὴλ,

» ἀφ' οὗ μετ' ὁ Θεὸς τὸ ὄνειδος. καὶ ἐκάλε-

» σε Ῥαχὴλ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἰωσήφ, λέγῃσα,

» προδότη μοι ὁ Θεὸς ὃν ἕτερον. πῶς τοί-

νω ταύτῳ ἔχῃσα περὶ τὸν Θεὸν τὴν διά-

» θεσιν, τοῖς ἐκ σοι Θεοῖς δαλῶμαι. ὠέ-

» χετο; ἐγὼ γὰρ οἶμαι καὶ ἕτερον αὐτεῦ-

» θεν προδηλῶσαι. τύπον γὰρ εἶχεν ὁ Ἰα-

» κώβ τῶ τῶν ὄλων Θεῶ. δύω γὰρ καὶ ὁ

» Θεὸς ἔχε λαός. τὸν μὲν, πρεσβύτερον

» κάλυμμα ἔχοντα ἐπὶ τὴν καρδίαν. τὸν δὲ,

» νεώτερον τὸ τῆς πίσεως περικείμενον κάλ-

» λος. καὶ ὁ Ἰακώβ δύω γυναικας, τὴν μὲν

» Λείαν, ἀδελφεὶς ἔχῃσαν ὀφθαλμούς. τὴν

» δὲ Ῥαχὴλ, καλλὴ τῷ εἶδει, καὶ ὠραίαν τῇ

» ὄψει σφόδρα. καὶ πολὺπαῖδα μὲν, τὴν

» πρεσβυτέραν. σερίφῳ δὲ, τὴν νεωτέραν.

» καὶ γὰρ ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία εἶρα ὡ

» πάλαι, ἀλλ' ἐγένετο μετὰ ταῦτα πολὺ-

» παῖς. εὐφρανθήτη γὰρ Φησι εἶρα ἡ ἔ

» τίκτεσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ ἐκ ὠδίνεσα,

» ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμης, μάλλον ἢ

» τῆς ἐχέσης τὸν ἄνδρα. ἐπειδὴ τοίνυν ἡ

» ἐκκλησία τῷ σωτήρι πεπισδυκῆα Θεῷ. τὴν

» προγονικῶς προόριζον ἀνέσπασε πλάνῳ,

» τύπος δὲ ταύτης ἐτύχωνεν εἶσα ἡ Ῥαχὴλ,

» κέκλωφε τὰ εἰδῶλα τῷ πατρὸς, ἵνα τὴν

» ἀλήθειαν καὶ τῷ σκιαγραφήσῃ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἐοικέ πως ὅσον ἐκ τῶν
εἰκότων ἀπὸ τῆς ἰσορίας εἴεσι συλλογίσα-
σαι, τῇ θεοσεβείᾳ μὲν προσεχηκεία
μᾶλλον τὴν Λείαν, καὶ κατὰ τὸτο τῷ Ἰα-
κώβ ἡκολαθηκεία. τῇ περὶ τὰ εἰδῶλα
δὲ δοξῇ τῷ πατρὸς τὴν Ῥαχὴλ ἐμμεμενη-
κεία. καὶ γὰρ ὁ ὑφελομένη ταῦτα φαίνε-
ται κατὰ τὸν τῆς ἀποδημίας καιρὸν, ἐκ
ἐπὶ τῷ σιωτρίψαι, καὶ ἀπολέσαι, καθὼς
ὑπελάμβανον εἴησι. ἐκὲν δὲ σωέτριψεν
ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μετ' αὐτῆς ἔχον
αὐτά. δοκῶ δέ μοι καὶ τὸν Θεὸν διὰ τὸτο
τῷ τε εἰρῶσιν λύσαι τῇ Λείᾳ ταχέως,
καὶ τὸ τῷ ἀνδρὶ σωταφίῳ χαρίσασθαι.
καθ' ἕπερ τῇ Σάρρᾳ μετὰ τῷ Ἀβραάμ, καὶ
μετὰ τῷ Ἰσαάκ τῇ Ρεβέκκᾳ φαίνεται δω-
ρησάμενος. ὡν ἑδότερον ὑπάρξαι παρα-
πλησίως ἐγνωμεν τῇ Ῥαχὴλ.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐχ ἀπλῶς
ἐδὲ τὸτο πρόσκειται. ἀλλ' ἵνα γνῶμεν, πῶς
ἔτι τῆς πατρικῆς ἔχοντο σωηθείας, καὶ
πολλῶς τὴν περὶ τὰ εἰδῶλα θεραπείαν
ἐπεδείκνυτο. ἐνόησον γὰρ ὅτι αὕτη

Α ἀποδὼ ἐποίησατο, ὡς μηδὲν ἕτερον ὑφε-
λέσαι τῶν τῷ πατρὸς, ἀλλὰ τὰ εἰδῶλα
μόνα. καὶ τὸτο ἐποίησεν καὶ τὸν ἄνδρα λαν-
θάνουσα. ἐδὲ γὰρ ἂν ἐκεῖνος σιωχώρη-
σε ταῦτα γινέσθαι.

κ. Ἐκρυψε δὲ Ἰακώβ Λάβαν τὸν
Σύργον, τῷ μὴ ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ,
ὅτι ἀποδιδράσκει.

Β κα. Καὶ ἀπέδρα αὐτὸς, καὶ πάν-
τα τὰ αὐτῷ, καὶ διέβη τὸν ποταμὸν,
καὶ ὤρμησεν εἰς τὸ ὄρος Γαλααδ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀποδιδράσκειν δὲ
ἀπὸ τῷ χείρονος, λαμβάνειν δὲ παρ' αὐ-
τῷ τὰ χρήσιμα, ὡς Ἰακώβ.

κδ. Ἀνηγγέλη δὲ Λάβαν τῷ Σύ-
ργῳ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ὅτι ἀπέδρα ὁ
Ἰακώβ.

Γ κα. Καὶ παραλαβὼν πάντας τὰς
ἀδελφὰς αὐτῷ μετ' αὐτῷ, ἐδίωξεν
ὀπίσω αὐτῷ ὁδὸν ἡμερῶν ἐπ' ἑξῆς. καὶ
κατέλαβεν αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει τῷ
Γαλααδ.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι τοίνυν ἐπεμύλι-
σεν ὁ κόσμος πλετύνει Χριστῷ τὰς τῶν
πισυδόντων ἀγέλας, καὶ ἐπιθρῶσκει ὡς
Δ λυπήσων, ἔ μακρῶν ἂν δέοι λόγων εἰς
παραδείξιν εἰσαργῇ. θεὰ γὰρ ὅπως ἀπαί-
ροντος τῷ Ἰακώβ, διώκει Φωνῶν ὁ Λάβαν
ὁμῆ τοῖς ἰδοῖς ὑοῖς.

κε. Ἦλθε δὲ ὁ Θεὸς πρὸς Λάβαν
τὸν Σύργον καθ' ὕπνον τὴν νύκτα, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, Φύλαξαι σεαυτὸν, μή-
ποτε πονηρὰ λαλήσης μετὰ Ἰακώβ.

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτε πρὸς τὰς χείρονας
ἔρχεται ὁ Θεός, ἔ δι' αὐτὰς, ἀλλὰ διὰ τὰς
ἀγίας ἔρχεται. ὡς πρὸς Λάβαν, διὰ Ἰα-
κώβ. καὶ πρὸς Βαλαάμ, διὰ τὸν Ἰσραήλ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διώκει μὲν ὁ Λάβαν μι-
σῶν, Φωνῶντα δὲ ἀνασεύσκει ὁ Θεός. ἐδ'
ὅσον Φησὶν εἰπεῖν ἀπλωέσι λόγοις καλεῖται
ἐφίει. ἔφη γὰρ πρὸς Λάβαν τὴν νύκτα,
» Φησὶν, ὁ Θεός. Φύλαξαι, μήποτε λα-
» λήσης μετὰ Ἰακώβ πονηρὰ.

Ζ *** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐ προσέταξε
τῷ Λάβαν εἰς τὰ οἰκία ὑποσρέψαι, ἀλλὰ
μόνον παρεκελεύσατο, μηδὲν φορτικόν,
μηδὲ ἐπαχθεὲς διαλεχθῆναι τῷ δικαίῳ.
τίνος εἴκεν, καὶ διὰ τί; ἵνα μάθῃ καὶ
διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ὁ δίκαιος καὶ διὰ τῶν
πραγμάτων ὅσης ἀξίεται παρὰ τῷ Θεῷ
τῆς κηδεμονίας. εἰ γὰρ ὑπέσρεψεν ὁ Λά-
βαν, πόθεν ἂν τὸτο ἐγνῶ ὁ Ἰακώβ, ἢ αἱ
τῶν γυναικῶν; καὶ διὰ τὸτο συγχωρεῖ
αὐτὸν ἀπελθεῖν, καὶ διὰ τῆς οἰκίας γλῶτ-
της ὁμολογήσας τὰ παρὰ τῷ Θεῷ πρὸς
αὐτὸν ῥηθέντα, ἵνα καὶ ὁ δίκαιος πλείονα
τὴν προθυμίαν κλήσηται περὶ τὴν ἀποδη-
μίαν,

μίαν, καὶ θάρσος προσλάβη, καὶ αἱ τέ-
τε γυναικες μαθῶσαι ὅσης ἀξίεται ὁ Ἰα-
κώβ παρὰ τῶ τῶν ὅλων Θεῶ τῆς κηδεμο-
νίας, ἀποσείωνται τὴν πατρικὴν πλά-
νῳ, καὶ θεογνωσίας ἀντεῦθεν ἀρκῶσαν
διδασκαλίαν δέξωνται. ἔδὲ γὰρ ἔτως ὡς
τὰ παρὰ τῶ Ἰακώβ ἀξιοπίστα, ὡς τὰ πα-
ρὰ τῶ Λάβαν λεγόμενα, τῶ ἔτι περὶ τὰ
εἰδωλα ἐπλοημένα. αἱ γὰρ παρὰ τῶν ἀπί-
στων μαρτυρίαι καὶ τῶν ἐχθρῶν τῆς δόσε-
βείας αἱ πολὺ τὸ ἀξιοπίστον ἔχουσι.

κε. Καὶ κατέλαβε Λάβαν τὸν
Ἰακώβ. Ἰακώβ δὲ ἐπηξεν τὴν σιγη-
νὴν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει. Λάβαν δὲ ἔση-
σε τὸς ἀδελφὸς αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει
Γαλαὰδ.

κς. Εἶπε δὲ Λάβαν τῷ Ἰακώβ,
τί ἐποίησας; ἵνα τί κρυφῇ ἀπέδρας,
καὶ ἐκλοποφόρησάς με, καὶ ἀπήγα-
γές τὰς θυγατέρας μου ὡς αἰχμαλώ-
τιδας μαχαίρα;

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς αἰχμαλώτι-
δας, Φωνὴ Φαύλα, ταῦτα περὶ τῶν ὠφε-
λεσμένων νομίζοντος· ἔτω καὶ πολλοὶ πε-
πισυκότων πατέρες.

κς. Καὶ εἰ ἀνήγγειλάς μοι, ἐξα-
πέσειλα ἄν σε μετ' εὐφροσύνης, καὶ
μετὰ μουσικῶν τυμπάνων, καὶ κι-
θάρας.

» ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Κιθάρας καὶ μου-
σικῆς ὁ Λάβαν οἰκῆος, μετ' ἧς ἐβόλετο πα-
» ραπέμπειν τὸν Ἰακώβ· εἰ γὰρ ἀνήγγει-
» λας μοι, ἐξαπέσειλα ἄν σε μετ' εὐφροσύ-
» νης, καὶ μετὰ μουσικῶν τυμπάνων, καὶ
» κιθάρας· ἀλλ' ἀπεδίδρασκεν ὁ πατριά-
ρχης, ὡς ἐμπόδιον ἔσαν πρὸς τὸ ἐμβλέ-
πειν τοῖς ἔργοις Κυρίου, καὶ κατανοῶν τὰ
ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶ.

κη. Οὐκ ἠξιώθη καταφιλήσαι
τὰ παῖδιά μου, καὶ τὰς θυγατέρας μου.

κθ. νῦν δὲ ἀφρόνως ἐπραξας. Καὶ νῦν
ἰχύσει ἡ χεὶρ μου κακοποιήσαί σε. ὁ δὲ
Θεὸς τῶ πατρός σου χθὲς εἶπε πρὸς
με, λέγων, Φύλαξαι σεαυτὸν, μή-
ποτε λαλήσης μετὰ Ἰακώβ πονηρά.

λ. Νῦν ἔν πεπόρευσαι· ἐπεθύμησας
ἀπελθεῖν εἰς τὸν οἶκον τῶ πατρός σου·

λα. ἵνα τί ἐκλεψας τὸς Θεός μου; Ἀπο-
κριθεὶς δὲ Ἰακώβ εἶπε τῷ Λάβαν,
ὅτι ἐφοβήθη· εἶπα γὰρ μήποτε
ἀφέλῃς τὰς θυγατέρας σου ἀπ' ἐμοῦ,
καὶ πάντα τὰ ἐμά.

λβ. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ, παρ' ᾧ
ἐὰν εὖρης τὸς Θεός σου, καὶ ζήσεται
ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. ἐπί-
γνωθι τί ἐστὶ τῶν σῶν παρ' ἡμῶν, καὶ

Α. λάβε· καὶ ἐν ἐπέγνῳ παρ' αὐτῷ
ἔθεν. ἐν ἧδει δὲ Ἰακώβ, ὅτι Ραχήλ
ἡ γυνὴ αὐτῶ ἐκλεψεν αὐτῶς.

Β. Βενιαμίν.
** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς ἐπὶ τῶ Ἰωνά-
θαν ὁ Σαῦλ· καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῶ Ἰωσήφ
περὶ τῶ κλέψαντος τὸ κύνδου. τῆτο δὲ
ἔδοξεν εἶναι ἀπειλῆς καὶ ὄρε· τὸ δὲ ἀλη-
θές, προῤῥήσεως ὡς· ἐπειδὴ ἡμελλεν ἡ
Ραχήλ ἀποθνήσκειν ἐν τῷ τίλει τὸν
Βενιαμίν.

λγ. Εἰσελθὼν δὲ Λάβαν, ἠρεῦ-
νησεν εἰς τὸν οἶκον Λείας, καὶ ἔχεν εὖρε·
καὶ ἐξήλθεν ἐκ τῶ οἴκου Λείας, καὶ
ἠρεύνησε τὸν οἶκον Ἰακώβ, καὶ ἔχεν
εὖρε· καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν δύο παιδι-
σκῶν, καὶ ἔχεν εὖρε· καὶ εἰσῆλθεν
εἰς τὸν οἶκον Ραχήλ.

Γ. ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀλλ' ἐπαιτιάται μὲν ὁ
κόσμος ὡς σεσυλημένος, ἀπολωλὸτων αὐ-
τῷ τῶν Θεῶν· κέκλεφε δὲ τέτρες ἡ Ρα-
χήλ· πλὴν ὅρα τὴν ἐπιχείρησιν, ἠρεῦ-
νησε παρὰ τῇ Λείᾳ τὸς Θεὸς ὁ Λάβαν,
καὶ μᾶτοι καὶ παρὰ ταῖν δυοῖν θεραπαί-
» νων, καὶ ἔχεν εὖρε, φησὶν. ἐπεκάρητο
γὰρ αὐτοῖς ἡ Ραχήλ, προφασίζομένη τὰ
κατεδισμένα.

Δ. Ραχήλ δὲ ἔλαβε τὰ εἰδωλα,
καὶ ἔβαλεν αὐτὰ εἰς τὰ σάγματα τῶν
καμήλων, καὶ ἐπεκάρησεν αὐτοῖς.

Ε. ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οὐ γὰρ τῆς τῶν Ἰσ-
δαίων σιναγωγῆς, ἀλλ' ἔδὲ τῶν εἰς δαλείαν
γεννησιμῶν κατόρθωμα ὡς ἡ τῶν εἰδώ-
λων ἀφαίρεσις, ἀλλὰ τῆς νεωτάτης Ρα-
χήλ, τέτρες τῆς ἐκκλησίας, ἀτιμία πε-
ριβαλάντης τὰ χειροποίητα, μόνον δὲ ἐχὶ
καὶ πληρώσης ἐπ' αὐτοῖς τὸ διὰ τῆς τῶ
» Προφῆτα Φωνῆς εἰρημνόν· καὶ ἔξαρεῖς Ἡσ. 30. 22.
» τὰ εἰδωλα τὰ περιηργυρωμένα, καὶ περι-
» κεχυρωμένα, καὶ λεπτὰ ποιήσεις, καὶ
» λιγνύσεις ὡς ὕδωρ ἀποκαθιμάνης, καὶ ὡς
» κόπρον ὡσεὶς αὐτὰ· ἐπειδὴ δὲ ἔχεν εὖρω-
» ται παρὰ τῶ Λάβαν οἱ αὐτῶ Θεοὶ, τὰς εἰς
εἰρώλω συμβάσεις ἐποιεῖτο λοιπὸν πρὸς
τὸν θεοῦ τῶν Ἰακώβ. ἐκ ἔτι γὰρ ἔχων ὁ
κόσμος τὸς ψυδωνύμους Θεούς, φίλος ἔσται,
» μᾶλλον δὲ καὶ γέγονεν ἡδὴ Χριστῷ.

Ζ. Καὶ εἶπε τῷ πατρὶ αὐτῆς,
μὴ βαρέως φέρε κύριε· καὶ δύναμαι
ἀναστῆναι ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ κατ' ἐ-
δισμόν τῶν γυναικῶν μου ἐστίν. ἠρεῦ-
νησε δὲ Λάβαν ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ, καὶ
ἔχεν εὖρε τὰ εἰδωλα.

λδ. Ὁργισθὲν δὲ Ἰακώβ, καὶ ἐμα-
χέσατο τῷ Λάβαν. ἀποκριθεὶς δὲ
Ἰακώβ εἶπε τῷ Λάβαν, τί τὸ ἀδίκη-
μά μου, καὶ τί τὸ ἀμάρτημά μου, ὅτι
κατεδίωξας ὀπίσω μου;

ΛΑΗΛΟΥ. Μετὰ τὸ ἀποδύσασθαι τὰ ἐγκλήματα ὁ Ἰακώβ, καὶ δεῖξαι ὅτι ἔδεν ἠδίκησε, τότε χαλεπαίνει, ὃ θυμῷ νικηθεὶς, μετὰ δὲ τὸν ἔλεγχον, ὡς δικαστὴ τῷ θυμῷ χρώμενος.

λζ. Καὶ ὅτι ἠρεύνησας πάντα τὰ σκευὴ τῶ οἴκῃς; τί εὗρες ἀπὸ πάντων τῶν σκευῶν τῶ οἴκῃς; θές ὧδε ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν σου, καὶ ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν μου, καὶ ἐλεγξάτωσαν ἀνὰ μέσον τῶν δύο ἡμῶν.

λη. Ταῦτά μοι εἰκοσιν ἔτη ἐγώ-εἰμι μετὰ σὲ· τὰ πρέβασά σου, καὶ αἱ αἰγές σου ἃς ἠτεκνώθησαν· κριὲς τῶν περβάτων σου, ὃ κατέφαγον·

λθ. Θηρόδρωτον, ἃ ἐνήνοχά σοι· ἐγὼ ἀπετίννουν παρ' ἐμαυτῆς κλέμματα μ. ἡμέρας, καὶ κλέμματα νυκτός. Ἐγενόμην τῆς ἡμέρας συγκαύμενος τῷ καύματι, καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτός· καὶ ἀφίστατο ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καλὸ ποιμὴν παρρησία ἐμφαίνεται ταῖς φωναῖς ταύταις· ὡς ζηλωτὴν· γενάτῃσαν ἔν καρπὸς πνυματικὸς τὰ ἐν τοῖς ποιμνίοις καὶ απολίοις. ἀλλὰ καὶ τὰς πλεσίς τῆς ποιμνῆς μὴ κατεδίωκεν.

μα. Ταῦτά μοι εἰκοσιν ἔτη ἐγώ-εἰμι ἐν τῇ οἰκίᾳ σου. ἐδύλευσά σοι δεκατέσσαρα ἔτη ἀντὶ τῶν δύο θυγατέρων σου, καὶ ἔξ ἔτη ἐν ταῖς περβάτοις σου· καὶ παρελογίσω τὸν μισθόν μου δέκα ἀμνάσιν.

μβ. Εἰ μὴ ὁ φόβος τῶ πατρός μου Ἀβραάμ ἦν μοι, καὶ ὁ φόβος Ἰσαὰκ, νῦν ἂν κενόν με ἐξαπέσειλας. τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ τὸν πόνον τῶν χειρῶν μου εἶδεν ὁ Θεός, καὶ ἠλεγξέ-σε χθές.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ ἐφοβήθη Ἰσαὰκ φόβον πρὸς Θεόν, τῆτον καὶ Ἰακώβ αὐχὲ πεφοβήσθαι. καὶ κάτω δέ φησιν, ὅτι ὥμοσεν Ἰακώβ κατὰ τῶ φόβου τῶ πατρός αὐτοῦ.

μγ. Ἀποκριθεὶς δὲ Λάβαν, εἶπε τῷ Ἰακώβ, αἱ θυγατέρες, θυγατέρες μου, καὶ οἱ υἱοί, υἱοί μου, καὶ τὰ κτήνη, κτήνη μου· καὶ πάντα ὅσα σὺ ἔρῃς, ἐμά ἐστι καὶ τῶν θυγατέρων μου. τί ποιήσω ταύταις σήμερον, ἢ τοῖς τέκνοις αὐτῶν, οἷς ἔτεκον;

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Λάβαν ἴδια λέγει τὰ τῶ Ἰακώβ. ψυδόμενος. ἔκ ἂν δὲ Ἰακώβ εἶπεν αὐτὰ εἶναι τῶ Λάβαν. διὸ θαρ-

Α ῶν, ὡς μηδὲν ἐπαγόμενος τῶν τῶ Λάβαν, φησὶν· ἐπίγνωθι τί ἐστι τῶν σῶν παρ' ἐμοί. Καὶ τὰ κτήνη, κτήνη μου· καί τοι προσεμαρτύρησεν ἡ Γραφή, ὅτι ἐγένετο τὰ ἄσημα τῶ Λάβαν, τὰ δὲ ἐπίσημα τῶ Ἰακώβ. ψυδεται ἐν τὰ ἐπίσημα λέγων ἐαυτῆς· καί. Καὶ πάντα ὅσα σὺ ὀρῇς ἐμά ἐστιν. ἀξίως τῶ Ἰακώβ νοῶν, ὅσα εἴρα ὁ πατριάρχης ἐν ὀπασίαις, καὶ προφητείαις, καὶ γνώσεσι, καὶ σοφίαι· καταγελάσεται Β, τῶ Λάβαν λέγοντος, ὅσα σὺ ὀρῇς ἐμά ἐστι.

μδ. Νῦν ἐν δεῦρο, διαθώμεθα διαθήκην ἐγὼ καὶ σὺ· καὶ ἔσται εἰς μαρτύριον ἀνὰ μέσον ἐμῶ καὶ σῶ. εἴπω δὲ αὐτῷ, ἰδὲ ἔδεις μεθ' ἡμῶν ἐσὶν· ἰδὲ ὁ Θεὸς μαρτυρὸς ἀνὰ μέσον ἐμῶ καὶ σῶ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐπειδὴ ἔκ εὐρίωται οἱ αὐτῶ Θεοὶ, συμβάσεις ποιεῖται μετὰ τῶ θεωσείας Ἰακώβ. καὶ ὁ κόσμος δὲ λῶκα τῶ ψυδωνύμους ἀπεβάλετο Θεός, φίλος γέγονε τῶ Χριστῶ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰδὲ ἔδεις μεθ' ἡμῶν ἐσὶν, ἀλλοτρίος φησὶν. εἶπε γὰρ ἄνω, Λάβαν δὲ ἔστησε τῶ ἀδελφῶς αὐτοῦ ἰδίᾳ ἐν τῷ ὄρει Γαλααδ.

με. Λαβὼν δὲ Ἰακώβ λίθον, ἔστη- Δ σεν αὐτὸν σήλην.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῆς εἰρωῆς σιῶδεσμος αὐτός ἐστιν ὁ σὺδοκιμώτατος λίθος· ὁ πο- Ησ. 28. 16. λυτελής, ὁ ἀκρογωνιαίος, ὁ εὐτιμος, ὁ εἰς κεφαλῶν γωνίας, καὶ εἰς τὰ θεμέλια Σιών. ἔστησε γὰρ Ἰακώβ σήλην εἰς τύπον Χριστῶ.

μς. Εἶπε δὲ Ἰακώβ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, συλλέγετε λίθους· καὶ συνέλεξαν λίθους, καὶ ἐποίησαν ἐκθόν· καὶ ἔφαγον, καὶ ἐπιοῦν ἐκεῖ ἐπὶ τῶ ἐκθόν. καὶ εἶπεν αὐτῷ Λάβαν, ὁ ἐκθόνος ἔτος μαρτυρεῖ ἀνὰ μέσον ἐμῶ καὶ σῶ σήμερον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Σημειώτεον, ὅτι καὶ ἐν τῷ Ἐκκλησιαστῇ γέγραπται, καιρὸς τῶ Ἐκκλ. 3. 5. βαλεῖν λίθους, καὶ καιρὸς τῶ συναγαγεῖν λίθους. σιῶγονται δὲ κατὰ πρόσαξιν Ἰακώβ, ὃς τύπος ὡς Χριστῶ· ἵνα ἡ οἰκοδομὴ πληρωθῇ ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστῶ τῶ Κυρίου ἡμῶν, ἐκ λίθων ζώντων, ὅτε γίνεταί οἶκος πνυματικός, ἱερὰτό- μα ἅγιον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σορδύονται καὶ ἕτεροι λίθοι, τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, ἥτοι τῶν ἐν πίσει δεδικαιωμένων καὶ ἡγιασμένων ἐν πνυματι προἀναλυπέντες ἀσείως· τῷ ἐπὶ Χριστῷ σιῶδρομῷ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Συλλέγασιν λίθους ἀδελφοὶ Χριστῶ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ τεταγ- μένοι,

μνῶν, νοήσαντες καὶ ποιήσαντες τὴν λέ-
[Ωσ. 14. 3. γασαν ἐν τῷ Προφῆτῃ ἐντολῶν, λάβετε
» μεθ' ἐαυτῶν λόγους πολλὰς, καὶ ἐπιστρέψα-
» τε πρὸς Κύριον.

μζ. Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Λάβαν,
ὁ βενὸς τῆς μαρτυρίας· καὶ Ἰακώβ
δὲ ἐκάλεσεν αὐτὸν, βενὸς μάρτυς.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐβραῖοι Φασιν, ὅτι
ὁ μὲν Λάβαν, συρισὶ ἐκάλεσεν αὐτόν· ὁ δὲ
Ἰακώβ, ἐβραῖσι. διὸ καὶ δις ὡς ἐρμηνεύε-
ται κατὰ τινὰ βραχέαν ἐναλλαγίῳ. ἔσι
Γα. 2. 17. δὲ ὡς τὸ ξύλον τῷ γινώσκῃ καλὸν καὶ
» πονηρὸν, καὶ τὸ, βενὸς μάρτυς.

» * * ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Κέκληται ἡ τῶν λί-
θων ἄθροισις, βενὸς μαρτυρίας παρὰ γε
τῷ Λάβαν· ὁ δὲ θεωπέσιος Ἰακώβ ἐπὶ τὸ ἔτι
μείζον τε καὶ ὑπερτερεῖν ἀσυγκρίτως, τ-
τέσι Χριστὸν, ἀνακομίζει τὸ νόημα, βενὸς
μάρτυς ὀνομάσας τὸ γεγεννημένον. κεφα-
λὴ γὰρ τῶν πισυόντων αὐτὸς ὁ Χριστός.

μη. Εἶπε δὲ Λάβαν τῷ Ἰακώβ,
ἰδὲ ὁ βενὸς ἔτος καὶ ἡ σῆλη, ἣν ἔστησα
ἀνὰ μέσον ἐμὲ καὶ σὲ· μαρτυρεῖ ὁ
βενὸς ἔτος, καὶ μάρτυς ἡ σῆλη αὕτη.
διὰ τῆτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς, β-
νὸς μαρτυρεῖ.

» * * ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁ βενὸς ἔτος
» μαρτυρεῖ ἀνὰ μέσον ἐμὲ καὶ σὲ. Τί ἐστιν,
ὁ βενὸς ἔτος; Ἀντὶ τῆς, τὰ ῥήματα τὰ
ἐνταῦθα γινόμενα ἐν τῷ βενῷ τέτρω ὑπόμ-
νησις ἡμῖν ἔσται διανεκῶς.

μθ. Καὶ ἡ ὄρασις ἦν εἶπεν, ἐπίδοι
ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμὲ καὶ σὲ, ὅτι ἀπο-
σησόμεθα ἕτερος ἀπὸ τῆς ἐτέρας.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἡ ὄρασις ἡ
» εἶδον. Δόξει ἀπροσλόγως ἐνταῦθα ἡ ὄρα-
σις παρέρριφθαι, ἡ εἶπεν (1) Ἰακώβ.
ποῖαν γὰρ ὄρασιν, ὅσον ἐπὶ τῷ ῥήτῳ; μή-
ποτε ἐν ὧς Προφῆτης σωεῖδε τὸ κατ'
ἐαυτὸν καὶ τὸν Λάβαν μυσηρίον, ἀναφέ-
ρων τὸν λόγον ἐπὶ τὸν, ὃ σύμβολον ἡ ὁ
Λάβαν, καὶ τὸν Κύριον, ὃ τύπον ἐπλήρης
ὁ Ἰακώβ; εἰ μὴ ἄρα τέτόφησι, καὶ τὸ
ἀνύπνιον· ἐν τῷ, ὁφθαλμοὶ ὁ Θεὸς εἶπέ μοι,
» Φύλαξαι τῆ μὴ λαλῆσαι μετὰ Ἰακώβ πο-
» νηρά· ἱκανὸν ὑπάρχει καὶ ἀξιόπιστον μαρ-
τύριον ἀνὰ μέσον ἐμὲ καὶ σὲ.

ν. Εἰ ταπεινώσεις τὰς θυγατέρας-
μα, εἰ λάβεις γυναῖκας ἐπὶ ταῖς θυ-
γατέράσιμα· ὅρα ὃς εἶς μεθ' ἡμῶν ἐστί.

να. Καὶ εἶπε Λάβαν τῷ Ἰακώβ, ἰδὲ ὁ β-
νὸς ἔτος, καὶ μάρτυς ἡ σῆλη αὕτη.

νε. Ἐάν τε γὰρ ἐγὼ μὴ διαδῶ πρὸς σέ,

μηδὲ σὺ διαδῆς πρὸς με τὸν βενὸν τῆ-
τον, καὶ τὴν σῆλην ταύτην ἐπὶ κακία.

νγ. Ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς
Ναχωρ κρινεῖ ἀνὰ μέσον ἡμῶν. καὶ
ἠμύσεν Ἰακώβ κατὰ τῆς φόβου τῆς πα-
τρὸς αὐτῆς Ἰσαάκ.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς ἐάν τις εἴποι, μὴ ἀτι-
μίαν ποιήσω τῷ πατρίμα. ὡσεὶ ἔλεγε,
τὸν ὃν ἐφοβήθη Ἰσαάκ ὁ πατήρμα τὸν
Θεόν.

» * * ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν, ἠμύσεν Ἰα-
» κώβ κατὰ τῆς φόβου τῆς πατρὸς αὐτῆς Ἰσα-
» άκ; Φόβον τῆς Ἰσαάκ, τὴν ὁβσεβααν ἐκά-
λεσε, τέτρεσι τὸν Θεόν· ὃ τὸν φόβον ἐν
τῇ ψυχῇ περιέφερε.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς καὶ Παῦλος
ὁμνυσι τὴν Κορινθίαν καυχῆσιν. εἶπεν ἐν
Ἰακώβ, νῆ τὸν φόβον, ὃν ἐφοβήθη Ἰσαάκ
ὁ πατήρμα τὸν Θεόν. ἄλλως τε ὁ σωτήρ
» μεθ' ἡμῶν ἐστί. καὶ Ἡσαίας φησὶ, Κύριον
» αὐτὸν ἀγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται σε φόβος.
ὁλόγως δὲ τῷ ἀφόβῳ ὁμνυσι κατὰ τῆς
φόβου τῆς πατρὸς αὐτῆς, ἐλέγχων αὐτῆς
τὴν ἀφοβίαν.

νδ. Καὶ ἔθυσεν Ἰακώβ θυσίαν ἐν
τῷ ὄρει. καὶ ἐκάλεσε τῆς ἀδελφῆς
αὐτῆς, καὶ ἔφαγον, καὶ ἔπιον, καὶ
ἐκοιμήθησαν ἐν τῷ ὄρει.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ δέ τις συμβάλοι,
μετὰ τὸ συναχθῆναι τὰς προσηρημένους
λίθους τὸν ἐξ αὐτῶν βενὸν τῇ ἐν ἔρανοῖς
οἰκοδομῇ, καὶ τὰ ἐπὶ τέτοις ἐπαγγελό-
μενα ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐν ἐδωδίμοις καὶ
ποτίμοις λόγοις, εἴσεται πῶς τε σωελέ-
γησαν οἱ λίθοι, καὶ ἐγένετο βενὸς, καὶ
ἔφαγον ἐκεῖ ἐπὶ τῆς βενῆς.

νε. Ἀναστὰς δὲ Λάβαν τὸ πρῶτον,
κατεφίλησε τῆς ὑἱῆς αὐτῆς, καὶ τὰς
θυγατέρας αὐτῆς, καὶ εὐλόγησεν αὐ-
τῆς. καὶ ἀποστραφεὶς Λάβαν, ἀπῆλ-
θεν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς.

» ΑΔΗΛΟΥ. Τῆς ὑἱῆς αὐτῆς, ἀντὶ τῆς
εἰπῆν τῆς ὑἱῆς Ἰακώβ.

» * * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τῆ μὲν Φαῦλος διὰ
τὴν κακίαν, ἐγγὺς ὁ τόπος· τῆ δὲ διὰ
προκοπῆς ὁδοῦντος ἐπὶ μακρὰν ἐστὶν ὁ
τόπος, ὃ μικρὸς ὁ κόπος.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῆ διὰ προκοπῆς
ὁδοῦντος ἐπειδὴ μακρὰν ἐστὶν ὁ τόπος, διὰ
τῆτο ὃκ ἀπέρχεται μὲν ὡς ὁ Φαῦλος εἰς
τὸν τόπον ἑαυτῆς· ἀγαπητὸν δὲ· εἰ εἰς τὴν
γλῶσσαν ἑαυτῆς. ἥτις οἶσιν αὐτὸν ποτε ἐπὶ τὸν
τόπον ἑαυτῆς.

Κ Ε Φ. Λ Β.

α. **Κ**αὶ Ἰακώβ ἀπῆλθεν εἰς τὴν
ἐαυτῷ ὁδόν. καὶ ἀναβλέ-
ψας Ἰακώβ, εἶδε παρεμ-
βολὴν Θεῷ παρεμβεβληκῶν· καὶ συ-
νήντησαν αὐτῷ οἱ Ἄγγελοι τῷ Θεῷ.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Τῷ Λάβαν ἀπαλλαγείς
ὁ Ἰακώβ, ὁρᾷ παρεμβολὴν Ἀγγέλων·
πάντως περὶ τὴν ὁριζήσαν μετὰ Μιχαὴλ τῷ
ἄρχοντος τῷ λαῷ Ἰσραὴλ· ὃς κατέστη αὐ-
τῷ προεστάναι, ὡς Γαβριὴλ φησὶ πρὸς τὸν
Δανιὴλ, Μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὑμῶν. ἐπειδὴ
γὰρ τὸν τῷ Λάβαν φόβον ἀποδέμενος,
μετέδεικε τὰς φροντίδας εἰς τὰ κατὰ Ἡ-
σαῦ, δείκνυσταί ἡ παρεμβολὴ τῶν Ἀγγέ-
λων, ὡς ἂν μὴ φοβοίτο τὴν παρεμβολὴν
τῶν σωόντων αὐτῷ τῷ ἀδελφῷ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σιωπῶσιν οἱ Ἀγ-
γελοὶ τῷ Θεῷ ὡς ἀρχιερατῇ γὰρ διδάμεως
Κυρίου Χριστοῦ, ἐν Ἰακώβ τυπαιμένῳ. παρεμ-
βολὴ λεγόμενοι. τῇρ δὲ, ὅτι ἀπὸ τῶν μετ',
ὅναρ ὁρᾷ τὴν κλίμακα καὶ τὴν Ἀγγέλου, καὶ
ποιμαίνων πάλιν ὁρᾷ Ἀγγέλου, καὶ ἀκκεῖ
Θεῷ· ἐπαινῶν δὲ, ὅπως βλέπει τὴν παρεμ-
βολὴν. καὶ πάλιν, ὅτε ἐκ ἐτι σιωπῶν Λάβαν
τῷ Ἰακώβ, τότε σιωπῶντες αὐτῷ οἱ Ἀγ-
γελοὶ τῷ Θεῷ. παρεμβολὴ δὲ λέγεται τῷ
Θεῷ, πρὸς ἀντιδιαβολὴν τῶν τῷ ἄλλοτρίῳ
παρεμβολῶν, ὅποια τὰ πολλὰ δαιμόνια, τὰ
ὡς ἐν παρεμβολῇ οἰκῶντα τοῖς τέφροις.

ΑΔΗΛΟΥ. Δείκνυσιν αὐτῷ ὁ Θεός· πα-
ρεμβολὰς Ἀγγέλων, ἵνα θαυμάσας μὴ
φοβηθῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Ἡσαῦ, εἰδὼς
ὅτι τὸν Θεὸν ἔχει βοηθόν. (1)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σώζοντι τὴν ἰδίαν τῷ
πάντων σωτῇρι Χριστῷ, καὶ τῇς ἐν κόσμῳ
κακίας ἐξάγοντι, καὶ ἡ τῶν Ἀγγέλων πα-
ρέσται πληθὺς λειτουργῶσα. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Ψαλ. 33. 7. Γέγραπται δὲ, ὅτι παρεμβαλεῖ Ἄγγελος
» Κυρίῳ κύκλῳ τῶν φοβημένων αὐτόν, καὶ
Ψαλ. 90. 11. ῥύσεται αὐτὸς· καὶ πάλιν, ὅτι τοῖς Ἀγ-
» γέλοις αὐτῷ ἐντελεῖται περὶ σὲ τῷ διαφυ-
» λάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. σώζει
δὲ ἅπαντας τὴν ἀγαπῶντας αὐτόν ὁ Κύ-
ριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ Κύριός φησὶν,
Ἰωάν. 14. 6. ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός. τῷ ἔν τῷ ὁδῷ ταύτῃ
πορεύομένῳ σιωπῶσιν Ἄγγελοι τῷ Θεῷ.

β. Εἶπε δὲ Ἰακώβ, ἡνίκα εἶδεν
αὐτὸς, παρεμβολὴ Θεῷ αὐτῇ. καὶ
ἐνάλεσε τὸ ὄνομα τῷ τόπῳ ἐκείνῳ,
παρεμβολαί.

» ** ΧΡΙΣΤΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ ἐκάλεσε ἡ
» τὸ ὄνομα τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, παρεμβολαί,

ὡς ἐκ τῆς προσηγορίας διωκεῖ τὴν ὑπό-
μνησιν εἶναι τῆς γεγενημένης αὐτῷ ἐκείσε
ὀπλίσιας.

γ. Ἀπέστειλε δὲ Ἰακώβ ἄγγελόν
ἐμπροσθεν αὐτῷ πρὸς Ἡσαῦ τὸν ἀ-
δελφὸν αὐτῷ εἰς γῆν Σηεὶρ, εἰς χώ-
ραν Ἐδάμ.

δ. Καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων,
ἔτις ἐρεῖτε τῷ κυρίῳ μου Ἡσαῦ· ἔτι
λέγει ὁ παῖς σου Ἰακώβ, μετὰ Λά-
βαν παρώκησα, καὶ ἐχρόνισα ἕως
τῷ νῦν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Κατὰ τιμὴν τὸν πρεσ-
βύτερον ἀδελφὸν ἀνυποκρίτως κύριον ἑαυ-
» τῷ ἀποκαλεῖ. πλὴν καὶ ἀπόκρισις ὑπο- Παροιμ. 15. 1.
» πίπτεται ἀποστέφει θυμὸν. καὶ ὡς μὲν
ἄνθρωπος ἐφοβήθη, τῷ Θεῷ δὲ πισθούσας,
ἐκ ἐφυγεν, ἀλλ' ἤρχετο.

ε. Καὶ ἐγένοντό μοι ἕσες, καὶ ὄνοι,
καὶ πρέβητα, καὶ παῖδες, καὶ παι-
δίσκαι· καὶ ἀπέστειλα ἀναγγεῖλαι
τῷ κυρίῳ μου Ἡσαῦ, ἵνα εὕρῃ ὁ παῖς-
» σου χάριν ἐναντίον σου. Καὶ ἀπέστρε-
ψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς Ἰακώβ, λέ-
γοντες, ἤλθομεν πρὸς τὸν ἀδελ-
φόν σου Ἡσαῦ· καὶ ἰδὼς αὐτὸς ἔρχε-
ται εἰς συνάντησίν σου, καὶ τετρακό-
σιοι ἄνδρες μετ' αὐτῷ.

ζ. Ἐφοβήθη δὲ Ἰακώβ σφόδρα,
καὶ ἤπορεῖτο· καὶ διεῖλε τὸν λαόν
τὸν μετ' αὐτῷ, καὶ τὴν βόας, καὶ
τὰς καμήλας, καὶ τὰ πρέβητα εἰς
δύω παρεμβολάς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Περιδεῖς ὡς ἄγαν. ὁ γὰρ
ἡγνός· λευπητικῶς τῆς τε δολογίας ἐνεκα
καὶ αὐτῶν τῶν πρωτοτοκίων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Περιδεῖς ὡς ἄγαν ὁ
θεαπέσιος Ἰακώβ. ὁ γὰρ εἶχεν εἰδέναι σα-
φῶς, πότερον δὴ φίλῳ καὶ εἰρηνικῶ περι-
» τούζεταί, ἢ ἐδὲν ἡτλὸν ἐπλοημένῳ πρὸς τὸ
αὐτῷ σωθῆναι θράσος, καὶ τὰ ἐκ φόβου
δράν ἡρημένῳ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δόξει ἐπιληπτός
εἶναι ὁ φόβος τῷ Ἰακώβ, ἀλλ' ἔτις·
ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ ἄρδῃ ἀπόληται τὸ πέρ-
μα τῷ Ἀβραάμ, ἐν ᾧ προσεδόκωντο πλη-
ρωθήσεσθαι αἱ ἐπαγγελίαι. προέπεμψε
δὲ, καὶ ἵνα μὴ νομίση τυχόν, ὅτι παρ' ἄλ-
λοφύλοις ὡς, ὡς ἐχθρῶ κατασκοπάζων
τῷ Ἡσαῦ.

η. Καὶ

(1) Τὰ αὐτὰ ἄλλως πως καὶ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. καὶ Ἀθανάσι. α' ἐρμῆ. 69. τῶν πα-
ραβελ. τῷ ἀναγγέλ.

η. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ, ἐὰν ἔλθῃ Ἡσαὺ εἰς παρεμβολὴν μίαν, καὶ ἐκκόψῃ αὐτήν, ἔσται ἡ παρεμβολὴ ἡ δευτέρα εἰς τὸ σώζεσθαι.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Εἰ ἦκοι σκληρὸς καὶ δύσερις ἔτι, καὶ τὰ φονεῖν ἐκ ἀμείνων, φέσεται μὲν νηπίων, καὶ τὰ τῶν γυναικῶν ἐλεήσει δάκρυα. καταλαβὼν δὲ μόνον αὐτὸν, ἐκπλήσει τὰ ἐκ θυμῆ, καὶ ἀποχρῶν ἔσται πρὸς ἀνέστιν (1) αὐτῷ τῆ λελυπηκότος ὁ θάνατος. πλὴν ὅτι καὶ τὰ ἐλπίδος ἐπέκεινα ἀποβέβηκε, καὶ τῆτο αὐτὸ, διωάμει Θεῷ, φθάσαντες ἤδη προείπομεν. ἠπάσαντο γὰρ ἀλλήλους.

θ. Εἶπε δὲ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶ πατρός μου Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς τῶ πατρός μου Ἰσαὰκ, Κύριε ὁ Θεὸς εἰπάς μοι, ἀπότρεχε εἰς τὴν γῆν τῆς γενέσεώς σου, καὶ εὖσε ποιήσω.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θεὸν νυνὶ καλεῖ τὸν Ἄγγελον τὸν εἰπόντα αὐτῷ, ἀπότρεχε εἰς τὴν γῆν τῆς γενέσεώς σου. καὶ τῆ αὐτῆς ὄντος Θεῷ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ, ὡς περὶ δύο φησί. καὶ σημειωτέον τῆτο διὰ τὰ ὅμοια τῇ φράσει.

ι. Ἰκανόσθω μοι ἀπὸ πάσης δικαιοσύνης, καὶ ἀπὸ πάσης ἀληθείας, ἧς ἐποίησας τῷ παιδί σου. ἐν γὰρ τῇ ράβδῳ μου διέβην τὸν Ἰορδάνην τῆτον. νυνὶ δὲ γέγονα εἰς δύο παρεμβολάς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀντὶ τῆς, ἰκανῶς ταί μοι ἀπὸ πάσης δικαιοσύνης, Ἀκύλας ἐξέδωκε, μεμακρυνμαι παρὰ πάντας τῆς ἐλέως, καὶ ἀπὸ πάσης ἀληθείας. ὡς δὲ χαριστῶν δὲ λέγει, ἰκανόν μοι ἐστὶ, καὶ γέμαί μοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Πεπλήρωμαι γὰρ παρὰ πάντας τῆς ἐλέως, καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας σου· καὶ δὲ χαριστῶ σοι, ἰκανόν μοι ἐστὶ, γέμαί μοι.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀρκείσθω, φησί, πρὸς τὴν ἐπὶ τῆ παρόντος καιρῶ συμμάχίαν. ὁ γὰρ μέχρι τῆ παρόντος τοσαύτῃ ἐπιδειξάμενος περὶ ἐμὲ κηδεμονίαν, διωατὸς εἶ καὶ νυνὶ ἐξαρπάσαιμε τῶν ἐπικειμένων μοι κινδύνων. εἰ δὲ γὰρ ἀγνοῶ, ὅτι ἐν τῇ ράβδῳ μου ταύτῃ διήλθον τὸν Ἰορδάνην τῆτον. νυνὶ δὲ διὰ τὴν σὺν περὶ ἐμὲ πρόνοιαν ὁ τὴν βακλῆριαν μόνῃ ἐπιφερόμενος, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἀπήγειν, νυνὶ μετὰ δύο παρεμβολῶν παραγέγονα.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐφη γὰρ, ὅτι μόνῃ ταυτίῃ τὴν οἰκοῦσαν ἔχων ράβδον διέβην τὸν Ἰορδάνην, καὶ πολλῶν γέγονα δεσποτῆς τὸ σὺν ἔχων δὲ μὲν, ὡς δέσποτα. εἰσόμεθα τοίνυν καὶ διὰ τῶν ἡμεῖς, ὅτι

πράγας εἶναι προσήκει, καὶ εἰρηνικὰς, καὶ διὰ παντὸς θηροῦ τρέφειν τὸ διαζῶν ἀμάχως. δὲλον γὰρ Κυρίως, φησὶν, εἰ δὲ 2. Τιμ. 2. 24. μάχεσθαι, καὶ τὰ ἐξῆς. ἀποκεχρησθαι δέον μὲν γὰρ καὶ ταῖς ἀνθρωπίναις δυνάμεσιν ἡμᾶς εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸ ἀπαιροῦν ἐδόν.

ια. Ἐξελῶμαι ἐκ χειρὸς τῶ ἀδελφοῦ μου Ἡσαὺ· ὅτι φοβῶμαι ἐγὼ αὐτὸν, μήποτε ἐλθὼν πατάξῃ με, καὶ μητέρας ἐπὶ τέκνοις. - Σὺ δὲ εἰπας· καλῶς, εὖ σε ποιήσω, καὶ θήσω τὸ σπέρμα σου ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ ἀριθμηθήσεται ἀπὸ τῶ πληθους. Καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ τὴν νύκτα ἐκείνην· καὶ ἔλαβεν ὧν ἔφερε δώρεα, καὶ ἐξαπέστειλεν Ἡσαὺ τῷ ἀδελφῷ. Φῶ αὐτῷ, Αἴγας διακοσίας, τράγους ἑκοσι, κριὰς ἑκοσι, Καμήλους θηλαζῶσας, καὶ τὰ παιδία αὐτῶν τριάκοντα, βόας τεσσαράκοντα, ταύρους δέκα, ὄνους ἑκοσι, καὶ πώλους δέκα.

ιβ. Καὶ ἔδωκε διὰ χειρὸς τοῖς παισὶν αὐτῶν ποίμνιον κατὰ μόνους. εἶπε δὲ τοῖς παισὶν αὐτῶν, ὡς πορεύεσθε ἐμπροσθέν μου, καὶ διάστημα ποιεῖτε ἀνὰ μέσον ποίμνης καὶ ποίμνης.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ διάστημα ποιεῖτε ἀνὰ μέσον ποίμνης καὶ ποίμνης. ὡς οἱ ὁδοιποροῦντες στρατηγοὶ πρὸς τὸ τῶν στρατῶν ἀσύγχυτον.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἦσαν οἱ πεμφθέντες ἐκ διαλειμάτων, ἵνα συνεχέεσθον ἐν τυγχάνοντες, πολλοὶ δοκῶσιν.

ιγ. Καὶ ἐνετείλατο τῷ πρῶτῳ, λέγων, ἐάν σοι συναντήσῃ Ἡσαὺ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἐρωτᾷ σε, λέγων, τί νῦν εἶ; καὶ πῶς πορεύῃ; καὶ τί νῦν ταῦτα τὰ προπορευόμενά σου; Ἐρεῖς, τῶ παιδός σου Ἰακώβ. δῶρα ἀπέσταλκε τῷ κυρίῳ μου Ἡσαὺ· καὶ ἰδὲ αὐτὸς ὀπίσω ἡμῶν. Καὶ ἐνετείλατο τῷ πρῶτῳ, καὶ τῷ δευτέρῳ, καὶ τῷ τρίτῳ, καὶ πᾶσι τοῖς πορευομένοις ὀπίσω τῶν ποιμνίων τῶν, λέγων, κατὰ τὸ ῥῆμα τῆτο λαλήσατε Ἡσαὺ ἐν τῷ εὐρεῖν ὑμᾶς αὐτόν.

ιδ. Καὶ ἐρεῖτε, ἰδὲ ὁ παῖς σου Ἰακώβ παραγίνεται ὀπίσω ἡμῶν. εἶπε γὰρ, ἐξιλάσομαι τὸ πρῶτον αὐτῶ ἐν τοῖς δώρεσις τῶ τοῖς πορευομένοις, καὶ μετὰ τῆτο ὁφίμαι τὸ πρῶτον.

πρόσωπον αὐτῶ· ἴσως γὰρ πρὸς αὐτὸν
ἔσται τὸ πρόσωπόν μου.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καὶ θυφίκοις ἱεροπρεπῶς,
ἐκείνους πάντως κατορθῶν ἡρημικός, αἱ
Ρωμ. 12. 18. δυνάτεις τὸ ἐξ ἡμῶν, μετὰ πάντων εἰρη-
„ νύετε. λόγος γὰρ ἐστὶν ὅτι ὁ τραχὺς καὶ
ἀνάντης, καὶ ὑπεροψίας ἐμπλεὺς ἀφο-
ρητος ἔσται τισίν. ὡς δὲ σοφὸς ἔγραφε
Παροιμ. 15. 1. παροιμιαστῆς, ἀποκρίσεις ὑποπίπτειν ἀπο-
„ σφύσει θυμόν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κρείττων γὰρ εἰρήνῃ
χρημάτων· καὶ προσιχέδω Φιλίας τῆς
εἰς ἀδελφὸς τῶν προσκαίρων ἢ κλήσις.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὕτω δὲ περιγίνεσθαι τῶν
ἐχθρῶν, μακροθυμία, καὶ ὑπερβολή. καὶ
„ ταπεινοφροσύνη. εἶπε γὰρ, ἐξιλάσομαι
„ τὸ πρόσωπον αὐτῶ ἐν δώροις.

κα. Καὶ πρὸς πορεύονται τὰ δώ-
ρα κατὰ πρόσωπον αὐτῶ. αὐτὸς δὲ
ἐκοιμήθη τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν τῇ πα-
ρεμβολῇ.

κβ. Ἀναστὰς δὲ τὴν νύκτα ἐκείνην,
ἔλαβε τὰς δύο θυγατέρας, καὶ τὰς
δύο παιδίσκας, καὶ τὰ ἑνδεκα παι-
διά αὐτῶ, καὶ διέβη τὴν διάβασιν τῶ
Ραββίν. (1)

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ραββὶν τόπος ἐστὶ τῆς
Ἀραβίας ὁ νῦν καλούμενος Ἰαμβύκης.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πρὸς μὲν τὰς διαβαίνον-
τας τὸν Ἰορδάνην, ἔκαστος αἱς τύπον ὁ Ρα-
ββίν, ἔκαστος παλαίαι Χριστός, ἔδωκεν ἐν τῇ πο-
λεμίων, ἢ ἀντιπάλων ποιῶνται τὰς αὐ-
τῶ τιμῶντας μυσηρία· διασώζει δὲ μάλ-
λον, καὶ νικηκότας τὸν κόσμον. ὡς αἱ
μάχη Φημὶ τῇ νοητῇ. σεφανοί, καὶ ταῖς
ἀνωτάτω καταφραυδῶνται τιμαῖς. πάλιν
δὲ ὄνομα τῷ τόπῳ. τῶτο γὰρ ἐρῶν δόμοι-
Ματθ. 11. 12. το Ραββίν, βία τῇ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
„ ἑρῶν, καὶ τὰ ἐξ ἡς. ὅτι τοίνυν ἔμελλον
οἱ ἐξ Ἰακώβ ἐσόμενοι κατὰ καιρὸς ἔτε δια-
βήσεσθαι τὸν Ἰορδάνην. τῶτο γὰρ ἐρῶν δόμοι-
τῶ ἀγία βαπτίσματος, καὶ τῷ χάριν ἀνο-
σίως ἀτιμάσαι, καὶ αὐτὸν δὲ λοιπὸν ἀν-
τίπαλον ἔξαι τὸν Ἑμμανὴλ, ὑπεδήλα
τὸ γεγονός. ἀκέραιος γὰρ πῶς ἐν νυκτὶ γέ-
γονεν ἢ πάλιν.

κγ. Καὶ ἔλαβεν αὐτὰς, καὶ διέβη
τὸν χειμάρρην, καὶ διεβίβασε πάν-
τα αὐτὰς

κδ. Ὑπελείφθη δὲ Ἰακώβ μό-
νος· καὶ ἐπάλασε μετ' αὐτῶ ἄνθρω-
πος ἕως πρωῒ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ δ' ἄν ἄλλο εἴη ὁ λε-
γόμενος ἄνθρωπος ὁμῶς καὶ Θεὸς ὁ συμπα-
λαίων καὶ σιναγωνιζόμενος τῷ Ἰακώβ. ἢ
ὁ πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως λαλήσας
τοῖς πατράσιν ἱερὸς τῶ Θεῷ λόγος, Κύριος
καὶ Θεὸς χρηματίζων;

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Πάντας δὲ τὰς αὐτῶ
παραγαγὼν διὰ τῶ ποταμοῦ, καὶ αὐτὸς
ὑποληφθεὶς, τότε παλαίει τῷ Φανσίτι.
καὶ ἔτος ἡμερῶν ὁ ἐπὶ τῆς κλίμακος ἐση-
ριγμένος τῆς ἐν Βαυθὴλ Φανείσης αὐτῷ.
οἱ δὲ Ἄγγελοι οἱ ἀναβαίνοντες καὶ κατα-
βαίνοντες, ἢ παρεμβολὴ ἡ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐμαχέσατο τοίνυν ὁ Ἰο-
ραὴλ τῷ Χριστῷ ἐν σκοτεινῇ γεγονώς, τῶ
τὸν θεὸν φωτισμὸν ἐκ ἔχων, ἔτε μὲν τῷ
διαυγάζεσθαι ἡμέραν, ἔτε τὸν ἀνίσχοντα
νοητῶς ἐως φθορῶν ἐν ταῖς τῶν πισθόντων
καρδίαις. διαμεμείνηκε γὰρ ἀπειθή. (2)
ἐπειδὴ γὰρ τὸν Ἰσραὴλ ἐφοβέτο, ἐπάλα-
σεν αὐτῷ. ἵνα θάρσεν ἔχει. ἀμέλει ἐπά-
„ γει, ἐνίσχυσε μετὰ Θεῷ, καὶ μετὰ ἀνθρώ-
πων, καὶ τὰ ἐξ ἡς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος εἴνα παλαίει
τῷ Ἰακώβ ὁ Ἄγγελος; Δεδίδοι τὸν ἀδελ-
φὸν θάρσος ἐντίθησι. διάτοι τῶτο καὶ τῆς
νίκης αὐτῷ παρεχώρησε, μονομαχί λε-
γων, ἐμὲ νικήσας καὶ ἄνθρωπον δέδοι-
κας; ἵνα δὲ μὴ μεγαλοφρονῇ δόξας νικη-
κῆς Θεόν. τῇ ἀφῇ τῶ μηρῶ τὸ ἐθε-
λάσιον τῆς ἡτῆς ἐδήλωσε. τῇ γὰρ ἀφῇ
τῷ νάρκῳ ἐργάσατο. γυνὴ δὲ τῶ ἐπι-
Φανσίτος τῷ ἐνώχῳ, τῷ ὀυλογίαν αἰ-
τεῖ· ὁ δὲ καὶ τῷ αἰτήσιν δίδωσι, καὶ τῷ
„ προσηγορίαν ἀμείβει. ἐκ ἔτι γὰρ Φησι
„ κληθήσεται τὸ ὄνομα σὺ Ἰακώβ, ἀλλ' ἢ
„ Ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομα σὺ· ὅτι ἐνίσχυσας
„ μετὰ Θεῷ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατός
ἔσθαι. ἔδειξε δὲ καὶ τῷ αἰτίαν τῆς νίκης.
ἐμὲ δέσσης γὰρ Φησιν ἄνθρωπον, ἐμὲ σοι
τῆς νίκης παραχωρήσαντος. διέμενε δὲ
καὶ μετὰ τῷ ἐργήγορσιν ὁ μηρὸς νάρκῳ-
τε καὶ ὑποσκάζων, ἵνα μὴ Φαντασίαν ὑπο-
λάβῃ τῷ ὄψιν, ἀλλ' ἀκριβέστερον γινῶ τῶ
ἐνυπνίε τὸ ἀληθές. διὰ τῶτο καὶ ἐρωτή-
σας τίνα προσηγορίαν εἶχεν, ἔκ μόνον δια-
μαρτάνει τῆς αἰτήσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπι-
πλήττεται, ὡς ὑπερβάς τὰ μέτρα τῆς
Φύσεως. ἵνα τὶ γὰρ Φησιν ἐρωτᾷς τὸ ὄνο-
μά μου; καὶ τῶτό ἐστι θάυμασόν. ἐπιση-
μαντέον δὲ καὶ ταῦτα, ὡς τὸν αὐτὸν καὶ
„ ἄνθρωπον ἐκάλεσε καὶ Θεόν. ἐνίσχυσας
„ γὰρ ἔφη μετὰ Θεῷ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων
„ ἔσθαι δυνατός. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῶ
„ τοῦ ἐκείνου, εἶδος Θεῷ. διὰ τῶτων δὲ
πάντων μανθάνομεν, ὡς ὁ μονογενὴς υἱὸς
τῶ Θεῷ καὶ Θεὸς ἐφάνη καὶ ταῦτα τῷ
Ἰακώβ.

κε. Εἶδε

(1) Ὁ μὲν κώδ. Ραββίν, ὅτε τῇ τῆς Γραφῆς ῥήσει καὶ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν· αἱ δὲ τῆς Γραφ. ἐκδόσ. Ἰαβώχ. ὡσαύτως καὶ ὁ Χρυσόστομος. (ὡς κεφ. 32. τῆς Γενέσ.) ὁ δὲ Κύριλλος. (ὡς Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 168.) καὶ ὁ Ωριγένης. (ὡς Τόμ. 2. σελ. 43. τῆς τῶ Ραββίν ἐκδόσ.) Ἰαβώχ. ὁ δὲ Ἰωσήφ. (ὡς βιβλ. 1. κεφ. 19. περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαιολ.) Ἰαββήχον. (2) Τὰ ἐπόμενα τοῖς ἐκδοσ. ἔκαστα· ἀλλ' ἐπὶ ἀκόλουθα τοῖς ἡγεμ.

κε. Εἶδε δὲ, ὅτι ἔδυναται πρὸς αὐτόν· καὶ ἤψατο τὴν πλάτην τῆς μηρῶν αὐτῆς, καὶ ἐνάρκησεν τὸ πλάτος τῆς μηρῶν Ἰακώβ ἐν τῷ παλαίειν αὐτὸν μετ' αὐτῆς.

» ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Εἶδε δὲ Φησὶν, ὅτι ἔδυναται πρὸς αὐτόν· καὶ ἤψατο τὴν πλάτην τῆς μηρῶν αὐτῆς, καὶ ἐνάρκησεν. Ὁ μὲν Ἰακώβ εἶδεν, ὅτι ἔδυνάταί πρὸς τὸν Ἀγγελον, ὁ δὲ Ἀγγελος ἤψατο τὴν πλάτην τῆς μηρῶν αὐτῆς.

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἐπιταχύντος τῆς Φόβου τῷ Ἰακώβ, καὶ ταύτῃ ὁ Θεὸς ἐποίησατο τὴν ἐπιφάνειαν, ψυχαγωγῶν τὸν δίκαιον. τὸ μὲν ἔν, εἶδεν ὅτι ἔδυνάταί πρὸς αὐτόν τὸν Ἰακώβ, τετέστιν ἐλαττωθεὶς αὐτῆς συνῆκε τὸν προσπαλαίοντα· ἔτω δηλονότι κατὰ τὴν πάλιν προσανεχθέντος αὐτῷ τῆς Θεᾶς, καὶ νικᾶσθαι μᾶλλον πῶς προσποιησαμένη· τὸ, ἤψατο δὲ τῆς μηρῶν αὐτῆς τῆς προσπαλαίουσας, ὡς ἂν οἶμαι διὰ τῆς ἐδύνης ἔμμενος ἡ μνήμη τῷ Ἰακώβ τῆς ὕψεως παραμείνῃ.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ μηρὸς, ὡς ἐπίπαν, παρά γε τῇ θεοπνεύσει Γραφῇ τὰ εἰς τέκνων γονίῳ ἀναγκαῖα τῆς σώματος ὑποφαίνεται μόρια, καὶ αὐτῷ δὲ λοιπὸν ὡς ἐκ τῆς τῆς γονίῳ. ἐνάρκησεν τοίνυν ὁ μηρὸς Ἰακώβ. ἐχώλανε γὰρ οἱ ἐκ μηρῶν αὐτῆς γεγονότες, τετέστιν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἠλέγχετο δὲ πίπτων καὶ νικώμενος, ὅτι τὰ ἀνέφικτα ζητεῖ ὁ θεομαχῶν ἡρημικός, καὶ περιέπεσθαι προσδοκῶν τῆς πάντα ἰσχύοντος Θεᾶς.

κς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀπόσειλόν με· ἀνέβη γὰρ ὁ ὄρθρος. ὁ δὲ εἶπεν, ἔμῃσε ἀποσείλω, ἐάν μῃ με εὐλογήσης.

» ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀγγελος ὡς ὁ παλαίσας μετὰ Ἰακώβ, καὶ ὁ Θεός, ὡς αἰόμενος ὁ Ἰακώβ. λέγει γὰρ τελούτων, Γεν. 48. 16. ὁ Ἀγγελος ὁ ῥυσάμενός με ἐκ νεότητός μου. καὶ αὐτὸς ἤδει, ὅτι Ἀγγελος μὲν ὡς, Θεὸς δὲ δι' Ἀγγέλους ἐργάζεται. Καὶ εἶπεν, ἀπόσειλόν με· ὁ δὲ εἶπεν, ἔμῃσε ἀποσείλω, καὶ τὰ ἐξῆς. ἄρα γὰρ ἀναχωρεῖν ἐκ ἡδύνατο; ἀλλὰ διδὼς χώραν αὐτῷ εἶπεν. πάντως γὰρ ἤθελεν εἶπεν, ὥκνει δέ. λαβὼν δὲ παρρησίαν, Φησὶν, ἔμῃσε ἀποσείλω. (1)

» ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Τόγε μὲν τὸν Ἀγγελον εἶπεν, ἀπόσειλόν με, προτρεπομένης ὡς, καὶ παρρησίαν διδόντος τῷ Ἰακώβ εἶπεν, ἔμῃσε ἀποσείλω, εἰ μῃ με εὐλογήσης.

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀπόσειλόν με· ἀνέβη γὰρ ὁ ὄρθρος. Εὐδὴλον, ὅτι διὰ τῶν εἰρημικῶν γνώσιν αὐτῆς τῇ διανοίᾳ τοιαύτῃ ὁ Θεὸς ἐνέπεθετο, ὡς ὁ ἐπιφανὴς ἔστος εἴη ὁ Θεός. ἔμῃσε δὲ ὑπ'

Α ἀνθρώπων ὁραθῶναι Θεόν. ὅθεν, οἶμαι, » σιωπῇς τῆτο καὶ ὁ μακάριος Ἰακώβ, ἔμῃσε » ἀποσείλω Φησὶν, ἐάν μῃ με εὐλογήσης. » ὁ δὲ Θεὸς πρὸς αὐτόν, ἔκκληθήσεται· τὸ » ὀνομάσας Ἰακώβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομα » σκ. καὶ διὰ τῆς τῆς ὀνομαστικῆς θέσεως, » ὅστις ἐστὶν ὁ ἐπιφανὴς αὐτῷ κατεμύνησε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τοῖς μὲν γὰρ ὡς ἐν νυκτίτε καὶ σκότει διατελῶσιν ἔτι, καὶ ἀχλὺν ἔχουσι τὴν νοητὴν εἰς νῦν καὶ καρδίαν, ἔπωτε νοεῖν ἰσχύουσι τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον, οἷς παλαίειτε καὶ μάχεται, καὶ νικᾶν ἔθος αὐτῷ· τοῖς γε μὲν ἐν Φωτὶ γεγονόσι, καὶ ὡς ἐν ὁρῶν τῷ νοῖ, καὶ νεοηκόσιν εὖ μάλα τὸ μυστήριον, ἐκ ἔτι παλαίειν ἀξιοῖ· διανέμει δὲ μᾶλλον δόλογίας πνευματικῆς. (2)

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σιωπῆς, ὅπως ἐκ ἀνέχεται παλαίειν διανυγάζεσθαι ἡμέρας. ἔτε γὰρ μάχεται τοῖς ἐν Φωτὶ γεγονόσιν. οἷς ἂν εἴη πρόπον τοῖς εἰς τῆτο λαμπρότητος διεληλακόσι, καὶ τῆτο φάναι τὸν Προφήτῃ λοιπὸν, ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου πρὸς Ψαλ. 62. 1. » σὲ ὁρῶν.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀνίσχοντος γὰρ κατὰ νῦν ἡμῖν τῆς τῆς δικαιοσύνης Φωτὸς, τετέστι τῆς Χρῆσθ, καὶ νοητῇ ἐν καρδίαις ἰσότητος αὐγῇ, τότε δὴ τότε καὶ μάλα λαμπροὶ παρασησόμεθα αὐτῷ, καὶ διὰ τῆς εἰς ἅπαν ἐπικεικίας, καὶ τῆς ἀνωθεν θεοπληξίας ἐαυτὰς αὐτῶ ἀποφανόμεν ἄξιους. » ὁ Θεὸς γὰρ Κυρίως, Φησὶν, ἐπὶ δικαίους. Ψαλ. 33. 15. » ὁρῶν γὰρ ἀνίσχοντος καὶ ἀλὺει τὴν πάλιν.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Θεὸς δὲ ὅπως οἰκονομικῶς καὶ ὀδυνησάτα λίαν διδάσκει τὸν Ἰακώβ ἀποφοιτᾶν ἐθέλοντα μεταποιεῖσθαι καὶ λίαν ἐπιθυμεῖν ἐπιδεῖναι τῶν ἀναγκαίων εἰς σωτηρίαν αὐτῷ. ὁ γὰρ ὅλως νεκρικῶς, καὶ ἀποσιλῶν διωάμενος, καὶ εἰ μὴ μεθοῖτο τυχὸν ὁ νεκρικῆς ἐξίσταν δὲ ὡς ἐπιδίδας τῆς ἐπερ ἔλοιτο, καὶ » ἀπρὶξ ἔχεσθαι τυχὸν, ἀπόσειλόν με. Φησὶ. » τῆτω προσεικὸς ὁρῶμεν τὸ πρὸς Μωσέα παρὰ Θεᾶς σοφῶς τε καὶ οἰκονομικῶς εἰρημικῶν. Καὶ μετ' εὐχῆς. Ἐασόν με, Ἐξοδ. 32. 10. » ἐξολοθρεύσω αὐτῆς. Καὶ μετ' εὐχῆς.] Οὐκ ἐν κατὰ τοῖον δὲ τινὰ τρόπον πρὸς Ἰακώβ εἰρηται τὸ, ἀπόσειλόν με, παρὰ τῆς παλαίουσας αὐτῷ. ὁ δὲ ταχύτις σιωπῆς τις ὁ παλαίων ἐστὶ, καὶ ἐν αἰδήσει λοιπὸν τῆς παντὸς γεγονὸς πράγματος, μεταποιεῖται λίαν, καὶ Φησὶ, ἔμῃσε ἀνῶ, ἐάν » μῃ με εὐλογήσης.

κς. Εἶπε δὲ, τί τὸ ὄνομά σου ἐστίν; καὶ ὁ δὲ εἶπεν, Ἰακώβ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἔκκληθήσεται ἔτι τὸ ὄνομά σου Ἰακώβ, ἀλλ' ἡ Ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου· ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ Θεᾶς, καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατός.

ΦΙΛΩΝ.

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομο. τῆτο ἔχ εὐρηται. ἀλλ' ἐδ' ἡ λέξις, ἐδ' ὁ νῦν ἐμφαίνει αὐτὸ γόνον τῆς Ἑβραϊκῆς Φίλωνος.

(2) Ἄλλως πῶς καὶ λίαν σιωπῶν ταῦτα ἐν τοῖς ἐκδομο. κεῖται.

***ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἰακώβ μὲν μαθήσεως καὶ προκοπῆς ὄνομα, ἀκοῆς ἐξηρημεύων διωάμεων· Ἰσραὴλ δὲ, τελειότητος. ὁρασιν γὰρ Θεὸς μιλῶναι τὸνομα

***ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἐκέλευε καλῶν αὐτὸν Ἰσραήλον. σημαίνει δὲ τὸτο κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν, τὸν ἀντιστάτα Ἀγγέλω θεῷ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εἶπε δὲ αὐτῷ, καὶ κληθήσεται· Φησὶ τὸ ὄνομά σου Ἰακώβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου· τὰ μὲν Ἰακώβ σημαίνοντος τὸν πλεονίζοντα, ταῖς τὸν ὀδρανῇ καὶ νηφάλιον εἰς τὸ διώκαται καθόρθε· ἃ δὲ τὸ Ἰσραὴλ, νῦν ὁρῶντα Θεὸν ἐρμηνεύομαι.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ὁ δὲ ἐρωτᾷ. τί τὸ ὄνομά σου; ὁ δὲ εἶπεν, Ἰακώβ. εἶπε δὲ αὐτῷ, καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομά σου Ἰακώβ, ἀλλ' ἢ Ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου· ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ Θεοῦ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατὸς ἔσῃ. ἰκανή σοι, Φησὶν, σύλογίᾳ τὸ παλαῖσαι μετὰ Θεοῦ. καὶ σημῖον ἔσω σοι μέγιστον τὸ Ἰσραὴλ μετονομασθῆναι. ὅπερ ἐστὶν ἀνθρώπος ὁρῶν Θεόν. καὶ μὴ εἰς τὴν φύσιν Ἀγγελοῦ ἢ οὐ Φανείας αὐτῷ, ψυδῶς ἀνεκλήθη Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς τὸν ἐκ ὄντα Θεὸν ἐώρακεν. ἔκην Θεὸς ἢ ὁ αὐτός, καὶ ἀνθρώπος, καὶ Ἀγγελος· πάντα ἀληθῶς. ἀλλὰ τὸ μὲν, τῆς ἐνανθρωπήσεως· τὸ δὲ, τῆς οἰκονομίας· τὸ δὲ, τῆς φύσεως.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἰσραὴλ, ὁ ὁρῶν Θεόν ἐρμηνεύεται. Ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ Θεοῦ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατὸς ἔσῃ. ἐγνώρισεν αὐτῷ διὰ τῶν σαφῶς τῆς ὕψεως τῶν αἰτίων. ἔδειξεν γὰρ ἀνθρώπων σε περιέειχεν, Φησὶν, καὶ γὰρ ὁ Θεὸς περιέγειται.

καὶ. Ἡρώτησε δὲ Ἰακώβ, καὶ εἶπεν, ἀπάγγελόν μοι τὸ ὄνομα. καὶ εἶπεν, ἵνα τί τὸτο ἐρωτᾷς σὺ τὸ ὄνομά μου; (1) καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν ἐκεῖ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ, ἀνάγγαλόν μοι τὸ ὄνομά σου; καὶ εἶπεν, ἵνα τί τὸτο ἐρωτᾷς; καὶ τὸτο ἐστὶ θαυμαστόν. Καλῶς ὁ Κύριος εἰς ἑαυτὸν λέγεσθαι Φησὶ τὸ, Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστόν τὸ ὄνομά σου ἐπὶ πάσῃ τῇ γῇ. καὶ γὰρ ἂν Ἀγγελὸς θαυμαστόν εἴη τὸ ὄνομα, ἀλλ' ἢ ἢ Θεὸς ὅτι Θεὸς καὶ Ἰησοῦς, ὅτι τὰ κοσμοῦ Σωτήρ.

ΛΗΛΟΥ. Τὸ, καὶ τὸτό ἐστι θαυμαστόν, παρ' ὅσον κείται ἐν τῷ ἑξαπλῷ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Εἶτα ζητήσαντι γινώσκειν καὶ τὸ ὄνομα τῶ ἐπιφανέτος, ἐπιτιμᾷ λοιπὸν, ὡς τὰ δέοντος πλεονάζοντι· καὶ πρὸς μέτριον ἐπανάγων, σύλαβέσερον ἀπεργάζεται. διὸ καὶ θαυμάζων ὁ πατριάρχης ἐπήγαγεν, εἶδον γὰρ Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ ἐσώθημεν ἡ

ψυχὴ. λέγει γὰρ, ὅτι καὶ ἐναργῶς ἔτω Θεὸν ἰδεῖν καταξιώθεις, ὅμως ἔδεμναν, ὡς τοσέτον πλησιάσας, βλάβῃ ὑπέμεινα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Οὐκ ἀπαγγέλλει τὸνομα ὁ Θεός, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ διὰ τῆς τῆς δεικνύει. ὄνομα μὲν γὰρ, ὡς ἀνθρώπου τυχόν ἰδικῶς, ἔδεν ἂν εἴη Θεῷ. πλὴν ἐξ ὧν εἶναι πέφυκε πολλαχῶς ὀνομάζεσθαι. Φῶς γὰρ, καὶ ζωὴ, καὶ δυναμὶς, καὶ ἀληθεία, μονογενής, καὶ ἀπαύγασμα. καὶ χαρακὴρ τῆς γεννήσαντος, ἔλεος, καὶ σοφία, δικαιοσύνη, καὶ ἀπολύτρωσις.

***ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἰνα τί τὸτο ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου; ἐτήρει γὰρ τὸ ὄνομα τὸ καινὸν τῷ νέῳ λαῷ τῷ νηπιῷ. ἔτι δὲ καὶ ἀνονόμαστος ἢ ὁ Θεός ὁ Κύριος, μηδέπω γεγενημένος ἀνθρώπος.

λ. Καὶ ἐνάλεσεν Ἰακώβ τὸ ὄνομα τῶ τόπῳ ἐκεῖν, εἶδος Θεοῦ· εἶδον γὰρ Θεὸν πρὸς πρόσωπον, καὶ ἐσώθημεν ἡ ψυχὴ.

ΛΗΛΟΥ. Ἀκύλας Φησὶ, πρόσωπον ἰχυρὸν· ὁ Σύμμαχος, Φανήλ.

***ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἡθεῖς δὲ τέτοις Ἰακώβος, Φανήλῳ ὀνομάζει τὸν τόπον. σημαίνει δὲ Θεὸς πρόσωπον.

***ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Πρόσωπον δὲ τῶ Θεοῦ ὁ λόγος, ὃ φωτίζεται ὁ Θεὸς καὶ γνωρίζεται.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Σιωπῆς δὲ πάλιν ὁ μακάριος Ἰακώβ, ὅτι Θεὸς ἂν εἴη λοιπὸν, ὃ μὴδὲν ὄνομα προσκέρτο ἂν ἰδικόν, ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῶ τόπῳ ἐκεῖν. εἶδος Θεοῦ. εἶδον γὰρ Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου. εἶδε δὲ δηλονότι, ὡς ἐγγωρεῖ ἀνθρώπον ἰδεῖν Θεὸν ἐν εἶδει ἀνθρώπου. Φησὶ γὰρ ὁ Μωϋσῆς, ἔδειξεν ὕψεται μου τὸ πρόσωπον, καὶ ζήσεται ἐκ προσώπου τῶ Θεοῦ. εἰ δὲ ἰδὼν, ἔζησεν ὁ Ἰακώβ, τῆς τῶ ὁρῶντος ὑεργεσίας ἢ, ὡς καὶ ἐπὶ Γεδεών.

λα. Ἀνέτειλε δὲ αὐτῷ ὁ ἥλιος, ἵνα παρήλθε τὸ εἶδος τῶ Θεοῦ· αὐτὸς δὲ ἐπέσνιαζε τῷ μηρῷ αὐτῷ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὡς γὰρ ἔφω ἡδὴ πεφωτισμένων τῶν Ἰσραηλίων, πέπαυται μὲν ἡ πάλιν, παρήλασε δὲ καὶ τὸ εἶδος τῶ Θεοῦ, ταῖς ἐν ἀναβέβηκεν εἰς ἔραντες ὁ Χριστός. ἐκ ἀπήλλακται δὲ χωλότητος ὁ Ἰσραὴλ· σέσωσται δὲ ἐκ ἅπας· πάσχει δὲ ὡπερ διὰ τῶν ἀπειθῶντων ἐπὶ τὸ μὴ εἰς ἅπαν ὁρδοποδεῖν.

***ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἶδος δὲ Θεοῦ τὸ ἂν ἕτερον εἴη, εἰ μὴ πάντως ὁ μετὰ πατρὸς σίας βοῶν· ὁ ἐώρακας ἐμὲ, ἐώρακε τὸν πατέρα. ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί. καὶ ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμέν. Ἰωάν. 14. 9, 11. Ἰωάν. 10. 38.

λβ. Ἐνε-

(1) Ὅτι θαυμαστόν προσκαταί ἐν ταῖς τῶ Ἄλφῃ ἐκδοῖ.

ΛΒ. Ἐνεκεν τούτου ἔμὴ Φάγωσιν Α
οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ νεῦρον, ὃ ἐνάρκη-
σεν, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τὸ πλάτος τοῦ μηρῶ,
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· ὅτι ἠψατο
τῷ πλάτει τοῦ νεύρου τοῦ Ἰακώβ, καὶ
ἐνάρκησεν.

**** ΙΩΣΗΠΟΥ.** Καὶ γενομένης διὰ τινὶ μάχῃ αἰγλήματος αὐτῷ περὶ τὸ νεῦρον τὸ πλατὺν, αὐτός τε ἀπέχεσθαι τῆς τέττε βρώσεως, καὶ δι' ἐκείνον ὃδ' ἡμῖν ἐστὶν ἐξωδιμον.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ ἂν ἔαυτ' ἐν ἄρ-

κησαν ὁ μηρὸς τῷ Ἰακώβ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἤψα-
το ὁ ὀφθαλμὸς ὡς ἄνθρωπος. ἵνα διὰ παν-
τὸς μεμνημένοι, ὅτι Θεὸς ὡς ἄνθρωπος
ἐπάλαυσε τῷ Ἰακώβ, ὅταν ἴδωσι τὸν αὐ-
τὸν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἐπ' ἐσχάτων ἐρχό-
μενον σῶσαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, μὴ
ἀπισήσωσι. Φιλῆ γὰρ ἀπισθεῖναι τὰ τῶν
ὑπερβολῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, εἰ μὴ
τῆς οἰκείας ἀληθείας ὑπερονίχνης κα-
ταλιμπάνῃ.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οἱ τὴν πῖσιν ἐ προσή-
κάμενοι μεμερήκασιν ἐν χωλότητι καὶ ἐκ-
τροπῇ τοῦ πάθους.

Κ Ε Φ. Δ Γ.

α. **Α**ναβλέψας δὲ Ἰακώβ τοῖς
ὀφθαλμοῖς αὐτῶ, εἶδε·
καὶ ἰδὲ Ἡσαΰ ὁ ἀδελφὸς
αὐτῶ ἐρχόμενος, καὶ τετρακόσιοι ἄν-
δρες μετ' αὐτῶ. καὶ ἐπιδιέειλεν Ἰακώβ
τὰ παῖδιά ἐπὶ Λείαν, καὶ ἐπὶ Ῥα-
β. χήλ, καὶ τὰς δύο παιδίσκας. Καὶ
ἐποίησε τὰς δύο παιδίσκας καὶ τὰς
ὑἱὰς αὐτῶν ἐν πρώτοις, καὶ Λείαν καὶ
τὰ παῖδιά αὐτῆς ὀπίσω, καὶ Ῥαχήλ
καὶ Ἰωσήφ ἐγὰτες.

γ. Αὐτὸς δὲ πρῶτος ἔμπρο-
σθεν αὐτῶν· καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ
τὴν γῆν ἐπὶ τὰς πόδας, ἕως τοῦ ἐγγίσσαι τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** "Ορα πῶς τὴν
 διαίρεσιν ποιησάμενος, αὐτὸς πρὸ πάντων
 » τὴν σωτηρίαν ποιεῖται. καὶ προσεκυή-
 » σε, Φησὶν, ἐπὶ τῇ γλῶσσῃ ἐπ' ἁγίαις, ἕως ἧ
 » ἡγήσισε τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ, ἐφελκόμενος καὶ
 διὰ τῆς χάριτος, καὶ διὰ τῆς προσκυήσεως
 τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν περὶ αὐτὸν εὐνοίαν.

δ. Καὶ συνέδραμεν Ἡσαΰ εἰς συνάντησιν αὐτῷ· καὶ περιλαβὼν αὐτὸν, ἐφίλησε, καὶ ὡρσέπεσεν ἐπὶ τὸν τραχήλον αὐτῷ· καὶ ἔκλαυσαν ἀμφοτέρω.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καὶ γὰρ ἐδεδίει μὲν, ὡς
ἔφω, ὁ Θεαπέσιος Ἰακῶβ τὸν ἀδελφὸν
Ἡσαΐ, καὶ ὡς αὐτίκα δὴ μάλα τὰ ἐξ ὀρ-
γῆς πεισόμενος, ἄθυμος ἦν. ὁ δὲ παρελ-
θὼν, ἠπαύζετο· καὶ θυμὸν καὶ φθόρον
πατήσας τὸν ἐξ ἀρχῆς, περιέφυ τὸν Ἰα-
κῶβ, καὶ σὺν δάκρυσιν ἠπαύζετο, καὶ τοῖς
τῆς φύσεως νόμοις τὸ βραβύδειν διώκοντα
τὰ εἰς ἀγάπῃ ἐδίδοε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἐκδέχεται δὲ ἔτω Η
λοιπὸν καὶ αὐτὸν εἰς ἀγάπῃσιν τὸν Ἡσαΐ.]
ἐπιστρέψει γὰρ κατὰ καιροὺς μετὰ τῶν
ἐθνῶν κλησιν ὁ Ἰσραὴλ, καὶ αὐτὸν τὸν ἐν
Χριστῷ πλεοντὸν θαυμάσεται.

ε. Καὶ ἀναβλέψας, εἶδε τὰς γυναικας, καὶ τὰ παῖδια· καὶ εἶπε, τί ταῦτά σοι ἐσίν; ὁ δὲ εἶπε, τὰ παῖδια, οἷς ἡλέησεν ὁ Θεὸς τὸν παῖδά σου.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ παῖδιά, οἷς
» ἠλέησέ με ὁ Θεός. ὁ Ἀκύλας ἐξέδωκεν,
» ἃ ἐχαρίσατο ὁ Θεὸς τῷ παιδίῳ· Σύμμα-
» χος δέ, ἃ ἐδώρήσατο.

5. Καὶ προσήγγισαν αἱ παιδίσκαι
καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ προσεκύνη-
ζ. σαν. Καὶ προσήγγισε Λεία καὶ τὰ
τέκνα αὐτῆς, καὶ προσεκύνησαν· καὶ
μετὰ ταῦτα προσήγγισε Ῥαχὴλ
η. καὶ Ἰωσήφ, καὶ προσεκύνησαν. Καὶ
εἶπε, τί ταῦτά σοι ἐς, πᾶσαι αἱ πα-
ρεμβολαὶ αὐταί, αἷς ἀπήντηκα; ὁ δὲ
εἶπεν, ἵνα εὕρῃ ὁ παῖς σε χάριν ἐνώ-
θ. πίων σε κύριε. Εἶπε δὲ Ἡσαΰ, ἔσι-
Ε μοι πολλὰ ἀδελφέ· ἔσω σοι τὰ σά.

ι. Εἶπε δὲ Ἰακώβ, ἐς εὐρηκα χά-
ριν ἐναντίον σου, δέξαι τὰ δῶρα ταῦ-
τα διὰ τῶν ἐμῶν χειρῶν. ἔνεκεν τῆ-
ς εἰδὸν τὸ πρῶσωπόν σου, ὡς ἀντίς
ἰδοὶ πρῶσωπον Θεοῦ καὶ εὐδοκί-
σεις με.

ΑΔΗΛΟΥ. Σβέννυσι γὰρ μνησικα-
Ζ κίαν δῶρα.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς ἀν' ἑτίς ἰδοὺ πρό-
» σωπον Θεῷ. ἐπ' αἰκίς γὰρ προσεκινήσεν,
ὥς ἀν' ἑτίς Θεῷ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Δέξαι, Φησί,
 τὰ παρ' ἐμῶ σοι δῶρα προσαγόμενα. με-
 τὰ τούτης γὰρ περιχαρείας εἶδόν σε τὸ
 πρόσωπον, μεθ' ὅσης ἀντις ἴδοι Θεὸς πρό-
 σωπον. τῷτο θεραπεύας πολλῆς εἵνεκα ἐρ-
 ῶμένη παρὰ τῷ δικαίῳ, ὥς αὐτὸν καταμα-
 λᾶσαι, καὶ πρὸς τῷ ἀδελφικῷ εὐνοίαν
 ἀγαγεῖν. Καὶ εὐδοκήσεις με, ἀντὶ τῷ, τὸ
 ἀρέσκον μοι ποιήσεις.

ια. Λάβε τὰς εὐλογίας μὲν, ἃς ἤνεγκά σοι· ὅτι ἠλέησέ με ὁ Θεός, καὶ ἔσι μοι πάντα. καὶ ἐβιάσατο αὐτόν, καὶ ἔλαβε.

** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὅτι τὸ σοφὸν πάν-
» τα ἐστὶ, σαφὲς μὴνύει, λέγων· διότι ἠλέη-
» σέ με ὁ Θεός, ἔσι μοι πάντα. αἶψα γὰρ
δαὶν ὁρέγεσθαι διδάσκει, δι' ἃ τὰ πάντα
γέγονε, καὶ τοῖς ἀξίοις τὰ ἐπηγγελμένα
νέμεται.

ιβ. Καὶ εἶπεν, ἀπάραντες πορευ-
ιγ. σάμεθα ἐπ' εὐθείαν. Εἶπε δὲ αὐ-
τῷ, ὁ κύριός μὲν γινώσκει, ὅτι τὰ
παιδία ἀπαλώτερα, καὶ τὰ πρῶδα-
τα καὶ αἱ βόες λοχεύονται παρ' ἐμοί·
ἐὰν ἔν καὶ διώξω αὐτὰς ἡμέραν μίαν,
ἀποθανόντα πάντα τὰ κτήνη.

ιδ. Πρὸς τὸν κύριόν μὲν ἐμ-
παροῦν τὸ παιδίον σου· ἐγὼ δὲ ἐνι-
χύσω ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ χολὴν τῆς πο-
ρεύσεως τῆς ἐναντίον, καὶ κατὰ πόδα
τῶν παιδαρίων, ἕως τὸ ἐλθεῖν με
πρὸς τὸν κύριόν μὲν εἰς Σηεῖρ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρὸς τὸν πατέρα
βελόμενος ὁρμήσαι ὁ Ἰακώβ, ἵνα μὴ πάλιν
πρὸς Φθόνον κινήσῃ τὸν ἀδελφόν, (1)
σιωπᾷ μὲν ὁ ἐβλεπῶν, λέγει δὲ ὁ μὴ πράττει
πάνυ σοφῶς.

ιε. Εἶπε δὲ Ἡσαῦ, κατὰλείψω
μετὰ σὲ ἀπὸ τῆς λαῖας τῆς μετ' ἐμοῦ.
ὁ δὲ εἶπεν, ἵνα τί τῆτο; ἵκανόν, ὅτι
ις. εὖρον χάριν ἐναντίον σου κύριε. Ἀπέ-
σρεψε δὲ Ἡσαῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς
τὴν ὁδὸν αὐτῆς εἰς Σηεῖρ.

ιζ. Καὶ Ἰακώβ ἀπαίρει εἰς σκη-
νάς· καὶ ἐποίησεν αὐτῷ οἰκίας, καὶ
τοῖς κτήνεσιν αὐτῆς ἐποίησε σκηνάς·
διὰ τῆτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς τόπης
ἐκείνης Σηηνά.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ ἐν σκηνῶν ἐν ἄρα
κατοικεῖν τὸν Ἰακώβ, ἥτοι τὸν Ἰσραήλ,

σημεῖον ἂν γένοιτο καὶ ἐδενίπτε τάχα τῶν
εὐφρονέντων ἀσυμφανές, τὸ παροικίαν
ἠγεῖσθαι πρέπειν τὰ ἐν τῷ δὲ τῷ κόσμῳ
πράγματα τὰς ἀναμύνοντας ἤδη πρὸς τὸν
Θεόν, καὶ τὸν νῦν ἔχοντάς ἐκλελαμ-
πρυσμένον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κατὰκήσσε μὲν γὰρ
ἐν σκηνῶν, ὅτι παροικὸν ἐν κόσμῳ τῶν
ἀγίων τὸ γένος. τὸ δὲ ἀγιοπρεπὲς αὐτῆς
δαίκενσι τὰ μεταξὺ, τὰ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ
συμβεβηκότα. μαθὼν γὰρ καὶ λελυπη-
μένος ἔμετρίως τοῖς ἀγνινῶς ἠτλωμένοις
ὑπὸ θυμῆς, Συμεῶν τε Φημὶ καὶ Λαὸν, ἐπε-
τίμα σφοδρῶς, τὸ ἀνεξέλικτον καὶ τὸ τλη-
παθὲς ἐν παρασμοῖς διὰ πραγμάτων ἡμῖν
ὑποφαίνων.

ιη. Καὶ ἦλθεν Ἰακώβ εἰς Σαλήμ
πόλιν Σινιμῶν, ἥ ἐστιν ἐν γῇ Χαναάν,
ὅτε ἦλθεν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας Συ-
ρίας· καὶ παρενέβαλε κατὰ πρῶσω-
πον τῆς πόλεως.

ιθ. Καὶ ἐκτίσασα τὴν μερίδα τῆς
ἀγρῆς, ἥ ἐξησεν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν πα-
ρὰ Ἐμμὼρ πατρὸς Συχεμ, ἐκατὸν
ἀμνῶν.

Δ" ΑΔΗΛΟΥ. Πατρὸς Συχεμ, Ἀκύλας,
Συχεμ. ὅπερ ἐρμηνεύεται ὤμος, ἡ ὤ-
μων· ἡ ὠμίας, ἡ ὠμί. (2) Σύμμαχος,
Σοκχόθ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὁ Φιλο-
μαθὴς εἰς τὸ τῆς τόπης Συχεμ ἐνείληπται.
μεταληφθεὶς δὲ τὸ ὄνομα Συχεμ, ὠμίας
καλεῖται· πόνος δὲ σύμβολον.

Ε" ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα τῆς ἀν-
δρὸς τὸ φιλόθεον, καὶ τίνος ἐνεκεν ἀγρὸν
λαβεῖν ἐπαύσατο. καὶ ἐξησεν ἐκεῖ, Φησὶ,
θυσιαστήριον, καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν Θεόν
τῆς Ἰσραήλ. καὶ τῆς ἀγρῆς τὴν μερίδα δι' ἑδὲν
ἕτερον ὠνήσατο, ἥ ἵνα τὰς θυχαρισίας
ἀνενέγκῃ τῷ κοινῷ πάντων δεσπότῃ.

κ. Καὶ ἐξησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον,
καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καὶ ἐκάλεσε τὸν
Θεὸν Ἰσραήλ. ἐν πρώτοις Θεὸν Ἰσραήλ.

Κ Ε Φ. Λ Δ.

α. ξήλθε δὲ Δεῖνα, ἡ θυγά-
τηρ Δείας, ἣν ἔτεκεν Ἰα-
κώβ, καταμαθεῖν τὰς
θυγατέρας τῶν ἐγγχωρίων.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἡ μὲν γὰρ οἶά τε παρ-
θενός καὶ νεάνις ἔτι κερρίζουσα τῆς τῆ πα-

πρὸς ἐξέθει σκηνῆς, τὰς τῶν ἐπιχωρίων
ἐποπιδύσασα θυγατέρας· ἀνεπλόηται γάρ-
πως τὸ θῆλυ γένος αἰεὶ εἰς τὸ ἀγαπᾶν
ἐπαύεσθαι τὴν ἰσχυρὰν· τῆς Ἐμμὼρ δὲ αὐ-
τῇ ὁ Συχεμ ἐκ ἐν κόσμῳ κατεβιάζετο.
διεπαρθεύοντο γὰρ; καὶ ἀχέτοις ἤδη ἐπι-
θυμίας ἐνάλδης, συνόικον ἤξιον ποιεῖσθαι
τὴν κόρην.

ΤΟΥ

(1) Φθόνος διπλῶ παραχῇ τῷ ἀδελφῷ, ὡς μέλλοντι παρεδουκίμεισθαι, σιωπᾷ, κτ. ὁ τῆς Λυγ. κώδ.
(2) Ἰσ. ὠμίας, ἡ ὠμίας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Λέγομεν, ὅτι ἡγάγε-
το ὁ Ἰακώβ τὴν Λείαν τῶν Λάβαν θυγα-
τέρων τὴν πρεσβυτέραν. καὶ Λεία μεν, εἰς
τύπον τῆς Ἰσδαίων συναγωγῆς ἐστὶ· Ρα-
χὴλ δὲ, τῆς ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησίας. Λείας
δὲ ἔν γέγονε τὰ τελευταῖα θυγάτηρ ἡ
Δείνα. τύπος ἂν γένοιτο καὶ αὐτὴ τῆς
τῶν ἐκ περιτομῆς πληθύνος· ἢ καὶ ἐν χρό-
νοῖς γέγονε τοῖς ἐσχάτοις, καὶ ἔς αἰώ-
νῳ ᾤκησεν ὁ μονογενὴς. ὅτε τοίνυν τῶν
ἐκ περιτομῆς ἢ τελευταῖα πληθὺς ἔξω
βραχὺ γενομένη τῆς πατρῴας σκηνῆς, τ-
τέστι τῶν κατὰ νόμων ἔθνων, τοῖς ἐγχω-
ρίοις προσέβαλε. τῆς ἐν ἐπεμίσγετο κα-
τὰ μαθήσεως λόγον τοῖς ἀγίοις Αποσό-
λοις, ἐκ ἔτι μεν ζῶσιν ἰσδαϊκῶς, ἐν ὑπο-
λήψει δὲ ὡς περ γεγρονόσι τῶν ἑτερογενῶν·
τότε δὴ τότε διεπαρθενόετο, τῆς ἐν Χρι-
στῷ καὶ ὑπαγγελικῆς πολιτείας παρ' αὐτῶν
δεχομένη τὰ σπέρματα. ἀλλ' ἡγανάκτεον
πρὸς τὸτο τῶν Ἰακώβ παίδων τινές, τ-
τέστι Συμεὼν καὶ Λουὶ, οἷτε ἐν ὑπηκόων
καίμενοι τάξει, καὶ σὺν αὐτοῖς τὸ ἱερόν καὶ
ἀπόλεκτον γένος. ἐρμηνεύεται μεν γὰρ
Συμεὼν, ὑπακοή· Λουὶ δὲ, προσηλωμέ-
νος, ἢ ἀπόλεκτος. ὅτι δὲ τοῖς ἀγίοις Απο-
σόλοις ἐπεφύοντο δεινῶς οἱ τῆς κατὰ νό-
μον ἱεροσωμῆς ἔχοντες τὰ ἀνχήματα,
σωθεόντων αὐτοῖς καὶ λαῶν, πῶς ἐστὶν
ἀμφιβάλλειν; ἐπέτριζον γὰρ τὰς οὐδύναις,
τῶν ὑπὸ αὐτὰς γεγρονότων τὴν ἐπιστροφὴν,
καταφθορὰν ὀνομάζοντες. ἰδὲ γὰρ ἔφα-
σκον πεπληρώκατε τῆς διδασχῆς ἡμῶν τὴν
Ἱερουσαλήμ. ἐπειδὴ δὲ κατ' ἐνδοξὸν ὡς ἐκ
ἔτι ζῶντας ἰσδαϊκῶς, ἐμάνθανον ὅτι τε-
τίμητο παρ' αὐτοῖς ἡ περιτομή· τὸ διατε-
χίζον δὲ ὅλως εἰς διαφορὰν ἔδει, εἴπερ
ἔλοιτο νοεῖν τὰ Μαυσέως καὶ ὃν ἔδει τρώ-
πον. ἔ γὰρ ὁ ἐν τῷ Φανερω, Φησὶν, Ἰσ-
δαῖος, ἔδὲ ἡ ἐν τῷ Φανερω ἐν σαρκὶ περι-
τομή, ἀλλ' ὁ ἐν κρυπῷ Ἰσδαῖος, καὶ περι-
τομή καρδίας ἐν πνύματι, ἔ γραμμάτι.
ὁρᾷς πῶς οἱ δόξαν ἔχοντες ἀλλογενῶν, συ-
νεχηματίζοντο τοῖς Ἰσδαίοις τὴν πνύμα-
τικὴν περιτομὴν, καὶ τὸν ἐν κρυπῷ πε-
ριφέροντες Ἰσδαῖον; ἀλλὰ καὶ ἔτως ἀπε-
κρίνασι προανελόντες τὰς Προφῆτας, καὶ
αὐτὸν δὲ τὸν Ἐμμανὴλ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἐν εἰκόνι τῶν
νοητῶν παραθείτες τὸ αἰδητόν, φέρε δὴ
λέγωμεν, ὅτι σκηνῶν ὡς περ τινὰ Δείαν
τὴν ἐξαίρετον πολιτείαν οἰκῶσα ψυχὴ,
πάνανγος ἔσται καὶ καθαρά, καὶ βδελυ-
ρίας ἀπάσης ἀπηλλαγμένη· εἰ δὲ ἐξοίχοι-
τόποι, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀλλοφύλων ἐπέ-
γοιτο θυγατέρας, τῆς ἐν εἰς ὑβριζοίτο καὶ
κατασκέπτοιο τὴν ἐν κόσμῳ ζωὴν, τὸν
ὄφθαλτον καὶ ὄψιν κατὰ φθάρσιν νῦν.

Α εἴη γὰρ ἂν ἐκ ἀζήμιον τὸ σιωδιατᾶσαι
τοῖς Φαυλοῖς τὰς οἷς περ ἂν γένοιτο σκο-
πὸς τὸ διαβιώναι λαμπρῶς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Παραφυλακτέον δὲ
τοῖς παραιτημένοις τὴν καταφθορὰν τὸ
μὴ ἐξοίχεσθαι τῆς πατρῴας σκηνῆς,
τῆς οἴκου τῆς Θεᾶς, μηδὲ ταῖς τῶν ἀλ-
λοφύλων, ἢ τοῖς τῶν ἑτεροφρόνων προσ-
βάλλειν ἀγέλαις. ἐξελεῖσθαι γὰρ Δείαν
τῆς πατρῴας σκηνῆς, εἰς οἶκον ἀπλωέ-
θη Συχέμ· ἀλλ' ἐκ ἂν ὑβρίδῃ ποτὲ τοῖς
τῆς πατρὸς δωματίοις ἐμφιλοχωρεῖν ἐλο-
μένη, καὶ σκηνῶν ἀγίαις ἀνδραγαθίαις.
ὅτι γὰρ τὸ χρῆμα καλόν, καὶ εἰς ὄνησιν
ἐκ ἀσωτελῆς, ἀναπέσει ψάλλον ὁ μα-
κάριος Δαβὶδ, μίαν ἡττησάμην παρὰ Κυ-
ρίου, καὶ τὰ ἐξῆς.

Β. Καὶ εἶδεν αὐτὴν Συχέμ ὁ υἱὸς
Ἐμμώρ ὁ Χωρράιος, ὁ ἀρχὸν τῆς
γῆς· καὶ λαβὼν αὐτὴν, ἐκοιμήθη
μετ' αὐτῆς· καὶ ἐτάπεινωσεν αὐτήν.

Γ ΛΑΗΛΟΥ. Ἐμμώρ ὁ Χωρράιος, Ἀκύ-
λας, Εὐαῖος Φησὶν. Ἐμμώρ δὲ ἐρμηνεύε-
ται ὄρνειον ἐκ τρώγλης.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ Παλαισιναῖον (1)
ἐκ ἔχει υἱὸς Ἐμμώρ, ἀλλ' Ἐμμώρ μόνον·
ὑπαντιβόμειον, ὅτι πρὸς τῷ υἱῷ καὶ ὁ πα-
τὴρ ἐμίανει τὴν παρθένον, (2) καὶ αὐτῆς
τῆς Γραφῆς πληθυντικῶς τὸν μισμὸν ἐμ-
φανίσσης. καὶ ἐμίαναν αὐτῷ, Φησὶ.

Γ. Καὶ παρῆλθε τῇ ψυχῇ Δεί-
νας τῆς θυγατρὸς Ἰακώβ· καὶ ἡγά-
πησε τὴν παρθένον· καὶ ἐλάλησε κα-
τὰ τὴν διάνοιαν τῆς παρθένου αὐτῇ.

Δ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι, κατὰ
τὴν διάνοιαν τῆς παρθένου; Ἐπειδὴ νεα-
ρὴ ἡ κόρη, ἐκείνη, Φησὶν, αὐτῇ διελέχ-
θη, ἢ ὡς ἱκανὰ ἐπιστάσασθαι καὶ εἰεῖν
αὐτῷ.

Ε * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἐλάλησε κατὰ
τὴν διάνοιαν τῆς παρθένου, τῆς ἐν ἀρε-
σῇ αὐτῆς· ὡς εἶναι δηλονότι, ἐκ ἀκρῶς
ἐβιάσατο, ἀλλὰ θέλεσαν ἔφθαιρε. διὸ
καὶ ὁ Θεὸς βδελυξάμενος αὐτῆς τὸ ὄψιν
ῆς, ἔ προέστη αὐτῆς κατὰ πᾶν τῆς Σάρ-
ρας καὶ τῆς Ρεβέκκας.

Ζ δ. Εἶπε δὲ Συχέμ πρὸς Ἐμμώρ
τὸν πατέρα αὐτῆς, λέγων, λάδε μοι
τὴν παῖδα ταύτην εἰς γυναῖκα. Ἰα-
κώβ δὲ ἤκουσεν, ὅτι ἐμίανει Συχέμ ὁ
υἱὸς Ἐμμώρ Δείαν τὴν θυγατέρα
αὐτῆς· (οἱ δὲ υἱοὶ αὐτῆς εἰς τὸ πεδῖον·)

Dd 2

παρε-

(1) Τὸ Παλαιστίνιον. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ἀντὶ τῶν ἐξῆς ὁ αὐτ. κώδ. ταῦτα ἔχει. ὅπερ ὡς ἀσεβέστατον. καί μοι δοκεῖ τὴν συναγω-
γὴν νῦν τὸ κατὰ εἰρημὸν· ἀπεκρίθησαν οἱ υἱοὶ Ἰακώβ τῷ Συχέμ, καὶ ἐλάλησαν αὐτοῖς μετὰ δόλου,
ὅτι ἐμίαναν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν. πληθυντικῶς γὰρ εἶπε. καὶ πάλιν, ἀλλ' ὡς εἰς πόρνην χεῖρονται τῇ
ἀδελφῇ ἡμῶν;

παρεσιώπησε δὲ Ἰακώβ, ἕως τῆς ἐλ-
5. θείν αὐτῆς. Ἐξῆλθε δὲ Ἐμμῶρ ὁ
πατὴρ Συχέμ πρὸς Ἰακώβ, λαλή-
σαι αὐτῷ.

2. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰακώβ ἦλθον ἐκ τῆς
πεδίσ. ὡς δὲ ἤκισαν, κατενύγησαν
οἱ ἄνδρες, καὶ λυπηρὸν ἦν αὐτοῖς
σφόδρα, ὅτι ἄχρημον ἐποίησεν ἐν Ἰσ-
ραὴλ, κοιμηθεὶς μετὰ τῆς θυγατρὸς
Ἰακώβ· καὶ ἔχ' ἔτως ἔσαι.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι, κατε-
» νύγησαν; Ἐλυπήθησαν, ἐκ ἀνεκλόν αὐ-
» τοῖς ᾤσθη, ἀλλὰ καὶ πάνυ χαλεπὸν, καὶ
» λύπης αὐτῆς ὑπόθεσις γέγονε. λυπηρὸν
» γὰρ φησὶν ὡς αὐτοῖς σφόδρα, ὅτι ἄχρημόν
» ἐποίησε, καὶ τὰ ἐξῆς.

» ** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Οἱ περὶ Συμεὼνα
καὶ Λαβὴν, μετὰ τὸ ὑβριδιῶσαι εἰς αὐτῶν
» τὴν σωφροσύνην τὴν ἀδελφικὴν, κατενύ-
» γησαν, τρεῖς κατεπλήγησαν, καὶ κατε-
» τρώθησαν ὑπὸ ζήλῳ· καὶ ἔτως εἰς ἀμετά-
» βητον ἐξέπεσαν ὀργῇ, ὡς καὶ δόλω ἢ μό-
» νον τὸν ὑβριστὴν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν αὐτῇ
» τὴν πόλιν ἡβηδὸν κατασφάξαί.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς δὲ ἤκισαν, κα-
» τεनύγησαν, τρεῖς ἐψατο αὐτῶν. Καὶ
» ἔχ' ἔτως ἔσαι, ἢ προβήσεται αὐτοῖς ὁ σκο-
» πὸς αὐτῶν.

η. Καὶ ἐλάλησεν Ἐμμῶρ αὐτοῖς,
λέγων, Συχέμ ὁ υἱός μου παρείλετο
τῇ ψυχῇ αὐτῇ τὴν θυγατέρα ὑμῶν·
δοτε ἔν' αὐτὴν αὐτῷ γυναῖκα.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς ἤδη
τὸν μέλλοντα καταλήψεσθαι αὐτὸν ὀλε-
» θρον μιλῶσι. προείλετο φησὶ τῇ ψυχῇ,
» ἀντὶ τῆς τὴν ψυχῇ αὐτῇ ἐξέδωκεν ὑπὲρ
» τῆς θυγατρὸς αὐτῶν. ἐκεῖνος μὲν ἔλεγε,
» τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῇ τὴν ἐπὶ τὴν κόρην δη-
» λῶν· μετὰ βραχὺ δὲ ἐμάνθανον, ὅτι τῆς
» ἀπωλείας καὶ ἐαυτῇ καὶ πάντων τῶν αὐ-
» τόθι τῆτο ἔσαι ὑπόθεσις.

θ. Καὶ ἐπιγαμβρεύσαθε ἡμῖν·
τὰς θυγατέρας ὑμῶν δοτε ἡμῖν, καὶ
τὰς θυγατέρας ἡμῶν λάβετε τοῖς υἱοῖς
ι. ὑμῶν. Καὶ ἐν ἡμῖν κατοικεῖτε· καὶ
ιδὲ ἡ γῆ πλατεῖα ἐναντίον ὑμῶν. κα-
» τοικεῖτε, καὶ ἐμπορεύεσθε ἐπ' αὐτῆς,
ια. καὶ ἐγκλιᾶσθε ἐν αὐτῇ. Εἶπε δὲ Συ-
» χέμ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ
» πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς, εὐρυμι-
» χάριν ἐναντίον ὑμῶν· καὶ ὃ ἐὰν εἴποι-
» τε δώσομεν.

ιβ. Πληθύνετε τὴν Φερνὴν σφό-
δρα, καὶ δώσω καθ' ὅτι ἂν εἴποιτέ-
μοι. καὶ δώσετέ μοι τὴν παῖδα ταύ-
την εἰς γυναῖκα.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τῆτο γὰρ, τῆ-
» το τὸ ὀλέθριον πάθος πάντα πείθει τὸν
» αἰὼνα καταδέξασθαι, μέχρις ἂν αὐτὸν
» εἰς αὐτὸν ἀγάγῃ τῆ ἁδὲς τὸν πυθμένα.

ιγ. Ἀπεκρίθησαν δὲ οἱ υἱοὶ Ἰακώβ
τῷ Συχέμ, καὶ Ἐμμῶρ τῷ πατρὶ αὐ-
τῇ μετὰ δόλῳ· καὶ ἐλάλησαν αὐτοῖς,
ὅτι ἐμίαναν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν.

ιδ. Καὶ εἶπαν αὐτοῖς Συμεὼν καὶ
Λευὶ οἱ ἀδελφοὶ Δείνας, οἱ υἱοὶ Λείας,
ἢ δυνησόμεθα ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τῆ-
» το, δέναί τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν ἀν-
» θρώπων, ὥς ἔχει ἀκρεβυστιαν· ἐστὶ γὰρ
» ὄνειδος ἡμῖν.

» ΚΤΡΙΑΛΟΥ. Τότε δὲ τότε Συμεὼν καὶ
» Λαβὴν, οἱ τῆς νεανίδος ἀδελφοὶ παρεδήγον-
» το πρὸς ὀργὰς, καὶ ἀφόρητον ἐποιῶντο
» τὴν ὑβρίν, ἀνόςιάτε λοιπὸν καὶ κατὰ τῶν
» ἡδικοκῶτων ἐσκέποντο δρᾶν. ἀναπείσθαι
» μὲν γὰρ τὰς ἀπὸ Σικίμων τὴν πατρίαν
» αὐτῆς, καὶ νομομιστῶν σωτελέσαι πε-
» ριστομῶν ἀπεκλόναι δὲ, παντὸς ἐλέως καὶ
» οἰκτιρμῶν εἰς ἅπαν ἐξηρημνῶν. ἀλλ' ἡγα-
» νάκει ἐπὶ τέτοις ὁ θεσπέσιος Ἰακώβ.

ιε. Μόνον ἐν τῇ τῷ ὁμοιωθσόμεθα
ὑμῖν, καὶ οἰκήσομεν ἐν ὑμῖν, ἐὰν γέ-
» νησθε ὡς ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς, ἐν τῷ πε-
» ριμηθῆναι ὑμῶν πᾶν ἀρσενικόν. Καὶ
» δώσομεν τὰς θυγατέρας ἡμῶν ὑμῖν,
» καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων ὑμῶν ληφό-
» μεθα ἡμῖν γυναῖκας, καὶ οἰκήσομεν
» παρ' ὑμῶν, καὶ ἐσόμεθα ὡς γένος ἓν.

ις. Ἐὰν δὲ μὴ εἰσακῆσθε ἡμῶν τῇ περι-
» τέμνεσθαι, λαβόντες τὰς θυγατέρας
» ἡμῶν, ἀπελευσόμεθα. Καὶ ἤρρεσαν
» οἱ λόγοι ἐναντίον Ἐμμῶρ, καὶ ἐναν-
» τίον τῷ Συχέμ τῇ καὶ Ἐμμῶρ. Καὶ
» ἐκ ἐχρόνισεν ὁ νεανίσκος τῇ ποιῆσαι
» τὸ ῥῆμα τῆτο· ἐνέκειτο γὰρ τῇ θυ-
» γατρὶ Ἰακώβ. αὐτὸς δὲ ἦν ἐνδοξέ-
» τατος πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ τῆ πα-
» τρὸς αὐτῆς.

» η. Ἠλθε δὲ Ἐμμῶρ καὶ
» Συχέμ ὁ υἱὸς αὐτῆς πρὸς τὴν πύλην
» τῆς πόλεως αὐτῶν, καὶ ἐλάλησαν
» πρὸς τὰς ἀνδρας τῆς πόλεως αὐτῶν,
» λέγοντες, Οἱ ἄνθρωποι ἔτοι εἰρη-
» νοί εἰσι, μεθ' ἡμῶν οἰκείτωσαν ἐπὶ
» τῆς γῆς, καὶ ἐμπορεύεσθωσαν αὐτὴν·
» ἡ δὲ γῆ ἰδὲ πλατεῖα ἐναντίον αὐτῶν.
» τὰς θυγατέρας αὐτῶν ληφόμεθα
» ἡμῖν γυναῖκας, καὶ τὰς θυγατέρας
» ἡμῶν δώσομεν αὐτοῖς. Μόνον ἐν τῇ
» τῷ ὁμοιωθήσονται ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι
» τῇ κατοικεῖν μεθ' ἡμῶν, ὥστε εἶναι
» λαὸν ἓνα· ἐν τῷ περιτέμνεσθαι ἡμῶν
» πᾶν ἀρσενικόν, καθὰ καὶ αὐτοὶ πε-
» ριτέ-

κγ. ριτέτμηνται. Καὶ τὰ κλήνη αὐτῶν, Α καὶ τὰ τετράποδα, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ἔχ' ἡμῶν ἔσαι; μόνον ἐν κη. τῷ ὁμοιωθῶμεν αὐτοῖς, καὶ οἰκήσασιν μεθ' ἡμῶν.

κδ. Καὶ εἰσήκυσαν Ἐμμῶρ, καὶ Συχέμ τῶ ὑἱὸς αὐτῶ πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι τὴν πύλιν τῆς πόλεως αὐτῶν. καὶ περιετέμνοντο τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτῶν πᾶς ἀρσην.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐδὲν ὠφέλησεν αὐτὰς ἡ περιτομή. ἡ γὰρ θεοσεβείας ἐνεκεν περιετμήθησαν. ἀλλ' οἱ μὲν ἄρχοντες, ἡδονῆς χάριν· οἱ δὲ ὑπήκοοι, διὰ φόβον. ἄλλως τε καὶ τύπος τῶ τὰ γινόμενα τῆς ὑπερον πάντων τῶν Παλαισίνων ἀπωλείας.

κε. Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ Γ τρίτῃ, ὅτε ἦσαν ἐν τῷ πόνῳ, ἔλαβον οἱ δύο υἱοὶ Ἰακώβ Συμεὼν καὶ Λευὶ οἱ ἀδελφοὶ Δείνας, ἕκαστος τὴν μάχαιραν αὐτῶ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ἀσφαλῶς, καὶ ἀπέκλειναν πᾶν ἀρσενικόν.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστιν, εἰς τὴν πόλιν ἀσφαλῶς; καίτοι δύο μόνοι ὄντες, πρὸς τοσόντον πληθὺς παρελάττοντο. Ἀλλὰ πολλὴν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν προέξεναι τὸ πάντας ἐκείνους καθάπερ τραυματίας κείδαι. ἵνα γὰρ τῷτο ἡμῖν δῆλον ποιήσῃ ἡ θεία Γραφή, Φησὶν· ἐγείετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, ὅτε ἦσαν ἐν τῷ πόνῳ. τῷτο ἐκείνοις τὴν ἀσφάλειαν κατεσκόδαζε, καὶ τὰς δύο ἰχυροτέρους τῶν πολλῶν ἐργάζετο.

» ** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Σικιμῖται κολάζονται καταπεπλωκότες, τὴν ἀγίαν ὑβρίζοντες παρδάνον. τάφος ἡ κόλασις αὐτοῖς, καὶ τὸ μνημόσυον τῆς ἐπιτιμίας εἰς σωτηρίαν παιδαγωγεί.

κς. Τόντε Ἐμμῶρ καὶ Συχέμ τὸν υἱὸν αὐτῶ ἀπέκλειναν ἐν σωματιμαχίᾳ· καὶ ἔλαβον τὴν Δείναν ἐκ τῶ οἴκου Συχέμ, καὶ ἀπῆλθον. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰακώβ εἰσῆλθον ἐπὶ τὰς τραυμα-

τίας, καὶ διήρπασαν τὴν πόλιν, ἐν ἣ ἐμίαναν Δείναν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν. Καὶ τὰ πρῶτα αὐτῶν, καὶ τὰς βόας αὐτῶν, καὶ τὰς ὄνους αὐτῶν, ὅσατε ἦν ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅσα ἐν τῷ πεδίῳ, ἔλαβον. Καὶ πάντα τὰ σώματα αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἠχμαλώτευσαν· καὶ διήρπασαν ὅσατε ἦν ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅσα ἦν ἐν ταῖς οἰκίαις.

λ. Εἶπε δὲ Ἰακώβ Συμεὼν καὶ Λευὶ, μισητόν με πεποιήκατε, ὥς πονηρόν με εἶναι τοῖς κατοικοῦσι παῖσαν τὴν γῆν, ἔντε τοῖς Χαναναίοις, καὶ τοῖς Φερεζαίοις. ἐγὼ δὲ ὀλιγός εἰμι ἐν ἀριθμῷ· καὶ συναχθέντες ἐπ' ἐμὲ συγκόψασίμε, καὶ ἐκτριβήσομαι ἐγὼ, καὶ ὁ οἶκός μου.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἠγανάκησε δὲ Ἰακώβ περὶ αὐτῶν. ἐνόμιζε γὰρ αὐτὰς δυσεβεῖν. (1)

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀλλ' ἡγανάκλει ἐπὶ τὰ τοῖς ὁ θεοσεβὴς Ἰακώβ, [ἐπετίματε, λέγων· μισητόν με πεποιήκατε, ὥς πονηρόν με εἶναι τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν. ἡ γὰρ μεμέτρηται τοῖς ἀπεκλονόσι τὰ ἐξ ὀργῆς, ὅτε μὴ ὡς ὑπὸ πατρὶ τετραμμένοι δικαίῳ πεφρονήκασιν τι τῶν ἐκ εἰς ἅπαν ἐκτετραμμένων. πεπορδήκασιν γὰρ, ἀπεκλονάσιν δὲ τὰς σιωλομένους τὰ ἴσα φρονεῖν αὐτοῖς, καὶ πῖσαι τεταρβήκοντας.]

Ε λ. Οἱ δὲ εἶπαν, ἀλλ' ὥς εἰ πόρνη χρῆσονται τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν;

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα τὰς παῖδας σωφροσύνης ἀνεκὴν τὴν ἀμειναν ἐπιδαΐαμους. ἀπολογῶνται γὰρ τῷ πατρὶ, καὶ φασὶ· κατήχησαν ἡμᾶς, ὥς εἶπεν, ὥς εἰ πόρνη ἐχρήσαντο τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν. καὶ διὰ τῷτο, τῷτο ποιήσαι κατ' ἀποκαθάρσιν, ἵνα καὶ τοῖς εἰς τὸ ἐξῆς διδασκαλία γινῆται, μὴ τοιαῦτα τολμᾶν.

Κ Ε Φ. Λ Ε.

α. ἴπε δὲ ὁ Θεὸς Ἰακώβ, ἀνα-
 σὰς, ἀνάβηθι εἰς τὸν τό-
 πον Βαιθήλ· καὶ οἶκει
 ἐκεῖ· καὶ ποιήσον ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ
 Θεῷ τῷ ὀφθέντι σοι, ἐν τῷ ἀποδι-
 δράσκειν σε ἀπὸ πωρώπης Ἡσαῦ τῷ
 ἀδελφῷ σου.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ
 εἶδεν αὐτὸν δεδοικότα διὰ τὰ ὑπὸ τῶν παύ-
 δων γεγανημένα τῷ αὐτόθι οἴκησιν, εἶπε,
 » Φησὶν, ὁ Θεὸς· ἀνασὰς, ἀνάβηθι εἰς τὸν
 » τόπον Βαιθήλ· καὶ οἶκει ἐκεῖ.

ΑΔΗΛΟΥ. Βαιθήλ ἐρμωδύεται οἶκος
 Θεῶ. ἐκεῖ γὰρ ὤφθη αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐν τῷ
 ἀποδιδράσκειν.

β. Εἶπε δὲ Ἰακώβ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ,
 καὶ πᾶσι τοῖς μετ' αὐτοῦ, ἄρατε τὰς
 Θεὰς τὰς ἄλλοτρίους τὰς μετ' ὑμῶν ἐκ
 μέσσω ὑμῶν, καὶ καθαρίσασθε, καὶ
 ἀλλάξατε τὰς στολὰς ὑμῶν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ποίους ἄν τις
 εἴποι Θεὰς; ἔδαμῃ γὰρ ἐστὶν ἰδεῖν Θεὰς αὐ-
 τὸν ἐχρηκότα. ἄνωθεν γὰρ καὶ ἐξ ἀρχῆς
 Φιλόθεος ὡς ὁ δίκαιος. Ἀλλ' αἰνιτλόμενος
 ἴσως τὰς Θεὰς τὰς τῷ Λάβαν, ἃς ἡ Ῥα-
 χὴλ ὡς ὑφελομένη, διὰ τὸτό φησιν· ἐπι-
 δὴ μέλλομεν τῷ ἀληθινῷ Θεῷ, τῷ αἰέ μοι
 τῷ παρ' αὐτοῦ προσασίαν νέμμεντι, τὰς
 δοχαριστίας ἀναφέρειν, ἐξάρατε, εἴ τι-
 » να ἐστὶν ὑμῖν εἰδῶλα, καὶ καθαρίσασθε, καὶ
 » ἀλλάξατε τὰς στολὰς ὑμῶν, καὶ ἔτις ἐπὶ
 τῷ πόλιν ὀρμήσομεν· καὶ ἔξωθεν ἢ ἔσω-
 θεν αὐτὰς καθάραντες, ἔτις σωέλθετε·
 μὴ μόνον τῇ τῶν ἱματίων φαιδρότητι τῷ
 καθαρότητι δακνύμεντες, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν
 εἰδῶλων ἀφαιρέσει τὰς λογισμὰς τῆς δια-
 νοίας ἐκκαθαράντες, ἔτις ἀνέλθωμεν
 ἐπὶ τῷ Βαιθήλ.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τίνα τρόπον εἰς οἶ-
 κον ἰόναι προσήκει Θεῷ, καθίστησιν ἐναρ-
 γες τοῖς ἐπομένοις αὐτῷ. ἀποβαλεῖν γὰρ
 ἐκέλευσε, συρφετὸν ὥσπερ τινα καὶ ἀκα-
 θαρσίαν, τὰς ἄλλοτρίους Θεὰς, καὶ ἀλλά-
 ξαι τὰς στολὰς. ὁ δὲ καὶ δρᾶν ἔθος εἰς
 ὅψιν ἡμᾶς καλεσμένους Θεῷ, καὶ εἰς τὸν
 θεῖον αὐτοῦ ναὸν ἀγελαύνοντας, κατὰ τὸν
 καιρὸν μάλιστα τῷ ἀγίῳ βαπτίσματος. δεῖ
 γὰρ ἡμᾶς ποιῆσαι μὲν ὥσπερ ἐκ μέσσω τὰς
 ἄλλοτρίους Θεὰς, καὶ τῆς τοιαύτης πλάνης
 ἀποφαιτῶντας λέγειν, ἀποτάσσομαι σοι
 σατανᾶ, καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ σου, καὶ πά-
 σῃ τῇ λατρείᾳ σου. δεῖ δὲ πάντας ἡμᾶς
 ἀλλάξαι καὶ τῷ πολλῷ, ἀποδυομένους μὲν
 ὥσπερ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθαρτό-
 μιον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης,
 μελαμφικιννυμένους δὲ τὸν νέον τὸν ἀνακαι-
 νημένον κατ' εἰκόνα τῷ κτίσαντος αὐτόν.

γ. Καὶ ἀναστάντες, ἀπάρωμεν εἰς
 Βαιθήλ· καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ θυσια-
 στήριον τῷ Θεῷ τῷ ἐπακῆσαντί μιν ἐν
 ἡμέρᾳ θλίψεως, ὃς ἦν μετ' ἐμῶν, καὶ
 διέσωσέ με ἐν τῇ ὁδῷ, ἣ ἐπορεύθην.

β. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, ἀναστάντες ἀ-
 » ναβῶμεν εἰς Βαιθήλ, προφητεία τῆς κλή-
 σεως τῶν ἐθνῶν, ἀνιόντων εἰς οἶκον Θεῶ.
 τῆτο γὰρ δηλοῖ τὸ Βαιθήλ.

δ. Καὶ ἔδωκαν τῷ Ἰακώβ τὰς
 Θεὰς τὰς ἄλλοτρίους, οἳ ἦσαν ἐν ταῖς
 χερσὶν αὐτῶν, καὶ τὰ ἐνώτια τὰ ἐν
 τοῖς ὠσὶν αὐτῶν· καὶ κατέκρυψεν
 αὐτὰ Ἰακώβ ὑπὸ τὴν τερέβινθον τὴν
 ἐν Σικίμοις· καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰ ἕως
 τῆς σήμερον ἡμέρας.

γ. ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀποβεβλήκασι καὶ
 τὰ ἐν τοῖς ὠσὶν αἱ μετὰ τῷ Ἰακώβ γυναι-
 κες. εἰσελθόντες γὰρ καὶ γυναικες εἰς οἶ-
 κον Θεῶ, κόσμημα μὲν ἔδον ἔχουσαι σαρ-
 κικόν, ἀπολύουσαι δὲ καὶ αὐτὰς τὰς τρί-
 χας, ἐγκλημάτων ταχά περ τῶν ἐξ ἐμ-
 πλοκῆς τὰς ἐαυτῶν ἀπαλλάττει κεφαλὰς.
 Δ τῆτο ἀναίφθιμι τὸ περιελβεῖν τὰς γυναι-
 κας τὸν ἐν τοῖς ὠσὶ κόσμον.

ε. Καὶ ἐξῆρεν Ἰσραὴλ ἐκ Σικίμων,
 καὶ ἐγένετο φόβος Θεῷ ἐπὶ τὰς πό-
 λεις τὰς κύκλῳ αὐτοῦ· καὶ ἐκατε-
 ς. δίωξαν ὀπίσω τῶν ὑἱῶν Ἰσραὴλ. Ἦλ-
 θε δὲ Ἰακώβ εἰς Λαβὰν, ἥ ἐστι ἐν γῇ
 Χαναὰν, ἥ ἐστὶ Βαιθήλ, αὐτός, καὶ
 ζ. πᾶς ὁ λαὸς, ὃς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ
 ἀκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ ἐκά-
 λεσε τὸ ὄνομα τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, Βαι-
 θήλ· ἐκεῖ γὰρ ἐπεφάνη αὐτῷ ὁ Θεός,
 ἐν τῷ ἀποδιδράσκειν ἀπὸ πωρώπης
 Ἡσαῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

η. Ἀπέθανε δὲ Δεβόρρα ἡ τροφὸς
 Ῥεβέκκας, καὶ ἐτάφη κατώτερον
 Ζ Βαιθήλ ὑπὸ τὴν βάλανον· καὶ ἐκά-
 λεσεν Ἰακώβ τὸ ὄνομα αὐτῆς, βά-
 λανος πένθους.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅπως πῶς αἰεὶ
 ἀπὸ τῶν συμβαινόντων τὰς τόπας ὠνόμα-
 ζον, ὥς ἐδιδωκεῖν διασώζεσθαι τῷ μνήμῳ;
 Καὶ πῶς ἄν τις εἴποι, ἡ τροφὸς τῆς Ῥε-
 βέκκας σιωπῇ τῷ Ἰακώβ πρόσφατον ἀπὸ
 τῆς Μεσοποταμίας παραγνομήνῳ, καὶ
 Η μηδέπω τῷ πρὸς τὸν πατέρα σωτυχίαν
 ποιησαμένῳ; Ἡ τάχα τῆτο ἂν εἴποιμεν,
 ὅτι ὡς ἀπὸ τῷ Λαβαν ἐπαυήει, σιω-
 νηθεῖν τῷ Ἰακώβ ἐπεθύμησεν, ὥς ἐπὶ
 μακρῷ τῷ χρόνῳ τῷ Ῥεβέκκᾳ θείασα-
 δαι.

δια· καὶ πρὶν τὰ τῆς σωτηρίας γενέ- A
δια, ἐκεῖ τὸν βίον κατέλυσεν.

θ. Ὡφθη δὲ ὁ Θεὸς τῷ Ἰακώβ
ἐτι ἐν Λαζαῖ, ὅτε παρεγένετο ἐκ Με-
σοποταμίας τῆς Συρίας· καὶ εὐλό-
γησεν αὐτὸν ὁ Θεός.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος συνέκιν
» πρόσκειται τὸ, ἐτι; Οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ'
ἵνα μάθῃς, ὅτι καὶ ἡδὴ ἐν τῷ τόπῳ τῷ
ὦφθη αὐτῷ πρότερον, ὡς καὶ φάσιν τὸν
ἀδελφόν, ἐπὶ τῷ Μεσοποταμίαν ἐποιοῦτο
τῷ ὄρμῳ. καὶ νῦν ἐν Φησί, καθάπερ τό-
τε ὦφθη αὐτῷ ἀπὸ τῆς, ἔτι καὶ νῦν ἐπα-
νερχομένη ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἐπιφαίνεται,
καὶ βεβαίως τὰς ὑποσχέσεις, ὡς ὡς ἀ-
πῆκε πρὸς αὐτὸν ἐποίησατο, παρασκαύ-
ζων τὸν δίκαιον θάρσυναι τοῖς ἐπηγγελ-
μένοις, καὶ μὴ διὰ τὸν ἐν μέσῳ χρόνον
ἐνδοιάσαι.

ι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, τὸ
ὄνομά σε Ἰακώβ· ἐκλήθησεται ἐτι
Ἰακώβ, ἀλλ' ἢ Ἰσραὴλ· ἐσαὶ τὸ ὄνο-
μά σε.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καί τοι καὶ ἡδὴ
τῷ προσηγορίαν αὐτῷ ὡς ἐπιδείξαι, ὡς καὶ
τῷ διάβασιν ἐποίησατο τῷ Ἰακώβ, ἀλλὰ
πλείονα πληροφωρίαν αὐτῷ δίδειναι τῷ δικαίῳ
βεβημένος, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ ποιεῖται
» πρὸς αὐτὸν ὁ λόγος, καὶ φησιν, Ἰσραὴλ
» κληθήσεται τὸ ὄνομά σε.

ια. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός, ἐγὼ ὁ
Θεός σε· αὐξάνει, πληθύνει. ἔθνη
καὶ συναγωγὰς ἐθνῶν ἔσονται ἐκ σε,
καὶ βασιλεῖς ἐκ τῆς ὀσφύος σε ἔξε-
ιβ. λεύσονται. Καὶ τὴν γῆν, ἣν δέδω-
κα τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ Ἰσαάκ, σοὶ
δέδωκα αὐτήν· σοὶ ἔσα, καὶ τῷ
σπέρματί σε μετὰ σὲ δώσω τὴν γῆν
ταύτην.

ιγ. Ἀνέβη δὲ ὁ Θεός ἀπ' αὐτῶν ἐκ
τῶ τόπου, ὃ ἐλάλησε μετ' αὐτῶν.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀνέβη, φη-
» σιν, ὁ Θεός ἀπ' αὐτῶν· ἔχ' ἵνα καὶ ἐν τόπῳ
νομίσωμεν περικεκλεισθαι τὸ θεῖον, ἀλλ'
ἵνα καὶ διὰ τῶν μαθήσων αὐτῶν τῷ ἀφά-
τον Φιλανθρωπίαν, ὅτι τῇ ἀνθρωπίνῃ
ἀδυναμίᾳ συγκαταβαίνουσα ἢ τῷ πνεύματος
χάρις, ἔτις ἅπαντα διηγείται. τὸ γὰρ
ἀνέβη καὶ κατέβη, ἀνάξιον Θεῶν. ἀλλ'
ἐπειδὴ τὸτο μάλιστα τεκμήριον τῆς ἀφά-
της αὐτῶν Φιλανθρωπίας, τὸ διὰ τῷ ἡμε-
τέραν διδασκαλίαν καὶ τῆς παχύτητος
τῶν τοιῶν ῥημάτων ἀνέχεσθαι, διὰ τῶ-
το ἀνθρωπίνως λέξεσι κέχρηται, ἐπειδὴ
ἐδὲ διωκτὸν ὡς ἐτέρως τῷ ἀκόλῳ τῷ
ἀνθρωπίνῳ ἀνεγκεῖν τῶν λεγομένων τὸ
ὑψος, εἰ πρὸς τῷ ἀξίῳ τῶν δεσποτῶν ἡμῶν
διελέγετο.

ιδ. Καὶ ἔστησεν Ἰακώβ στήλην ἐν
τῷ τόπῳ, ὃ ἐλάλησε μετ' αὐτῶν ὁ
Θεός, στήλην λιθίνην· καὶ ἔσπεισεν
ἐπ' αὐτὴν σπονδὴν, καὶ ἐπέχεεν ἐπ'
ιε. αὐτὴν ἔλαιον. Καὶ ἐκάλεσεν Ἰακώβ
τὸ ὄνομα τῶ τόπου, ἐν ᾧ ἐλάλησε μετ'
αὐτῶν ἐκεῖ ὁ Θεός, Βαιθήλ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅταν τοίνυν ἀναβῶμεν
εἰς Βαιθήλ, τῆς εἰς οἶκον Θεῶν, ἐκεῖ
τὸν λίθον ἐπιγνωσόμεθα· λίθον τὸν ἐκ-
» λεκτὸν, τὸν εἰς κεφαλὴν γεγονότα γωνίας, Ψαλ. 117. 22.
τῆς εἰς Χριστόν. ὁψόμεθα δὲ χριστόμενον
παρὰ τῶ πατρὸς εἰς ὁφροσύνην καὶ ἀ-
γαλλίαμα πάσης τῆς ὑπ' οὐρανόν. κέχρη- Ψαλ. 44. 7.
σαι γὰρ, ὡς ἐφ' ἡμῶν, παρὰ τῶ Θεῶ καὶ πα-
τρὸς ὁ υἱός, ἢ πάντων ἡμῶν ὁφροσύνη, τὸ
οἰκουμενικὸν ἀγαλλίαμα, κατὰ τῷ τῶ Προ-
φήτῃ Φωνίᾳ. Ἰδοὺ γὰρ καὶ τὸτο προ-
νατυπώμενον ἐν τοῖς ἀρχαῖς ἡμῶν ἀρχιμέ-
νοισι. ἀνεβήκα γὰρ Ἰακώβ τὸν λίθον,
ἐλαίωτε καὶ οἶνῳ καταρδύων αὐτόν. τύ-
πος δ' ἄρα τὸ δρώμενον ὡς μυστήριον τῶ κα-
τὰ Χριστόν.

ις. Ἀπάραι δὲ Ἰακώβ ἐκ Βαι-
θήλ, ἐπηξεν τὴν σκηνὴν αὐτῶν ἐπέκει-
να τῶ πύργῳ Γάδερ. ἐγένετο δὲ ἡνί-
κα ἤγγισεν εἰς Χαβαθρὰ ἐλθεῖν εἰς
Δ γῆν Ἐφραθὰ, ἔτεκε Ῥαχὴλ· καὶ
ἐδυσηκισεν ἐν τῷ τοκετῷ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Προσωτέρῳ
πάλιν ἀναχωρεῖ ὁ δίκαιος, ἐπειγόμενος
κατὰ μικρὸν φθάσαι τὸν τόπον ἐνθα κα-
τῶκει ὁ Ἰσαάκ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπέκεινα τῶ πύρ-
» γῳ Γάδερ. ἐκ οὐδέως τυχόν, ἀλλὰ με-
τὰ χρόνον. ὁ γὰρ Θεός εἶπεν αὐτῷ οἰκῆ-
σαι ἐν Βαιθήλ.

ις. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ σκληρῶς
αὐτὴν τίλειν, εἶπεν αὐτῇ ἡ μάϊα,
θάρσει, καὶ γὰρ ἔτος σοὶ ἐστὶν υἱός.

ιη. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἀφίεναι αὐ-
τὴν τὴν ψυχὴν· ἀπέθνησκε γὰρ·
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῶν, υἱὸς ὀδύνης-
μα· ὁ δὲ πατὴρ ἐκάλεσεν αὐτὸν
Βενιαμίν.

» * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἶμαι δὲ ἔν, ὅτι νοοῖ-
το ἂν εἰκότως υἱὸς ὀδύνης ὁ λαὸς καὶ ἡ ἐν
ἐσχάτοις τῶ αἰῶνος καιροῖς τῶν πιστευόντων
πληθὺς. κατ' ἐκείνῳ γὰρ ἔσα καιρῶ καὶ
» ὁ τῆς ἀνομίας υἱός, ὁ ἀντικείμενος καὶ 2. Θεσ. 2. 4.
» ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεόν,
» ἢ σέβασμα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ μακάριος Παῦλος πρό-
τερον μὲν πορθῶν τῷ ἐκκλησίαν υἱὸς ὀδυ-
νης ὡς, ὑστερον δὲ γέγονεν υἱὸς διωγμένων.

ιθ. Ἀπέ-

Ιθ. Ἀπέθανε δὲ Ῥαχὴλ, καὶ ἔτάφη ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἱπποδρομῇ Ἐφραθα, αὕτη ἐστὶ Βηθλεέμ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ τῆς Ῥαχὴλ θάνατος σημαίνει πρὸ πάντως τῆς τῶν πεισθόντων ἀγέλης, τρεῖς τῆς ἐκκλησίας, τὸν εἰς Χριστὸν νοόμενον θάνατον, εἰς ἐτέραν ὥστε ἀποφέροντα ζωὴν· εἴπερ ἐστὶν ἀληθὲς, ὅτι τὰ κατ' ἡμᾶς μετασχηματίζονται ἐκ φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν, ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν, ἐξ ἀδικίας εἰς δικαιοσύνην, ἐξ ἀτιμίας εἰς δόξαν, ἐκ μεμετρημένων κακῶν εἰς μακράναιον βίον.

κ. Καὶ ἔστησεν Ἰακώβ στήλην ἐπὶ τῇ μνημείᾳ αὐτῆς· αὕτη ἐστὶν ἡ στήλη μνημείᾳ Ῥαχὴλ, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πλείστα μὲν τῶν ἀγίων κεκοιμήναι γυναικῶν, ἐπὶ μόνῳ δὲ τῷ μνηματί Ῥαχὴλ ὁ μυστικὸς καὶ ἱερὸς ἀνεσχηλώθη λίθος. τί δὲ εἰτεῦναι δίδωσι νοεῖν τοῖς οὐμαθετέροις τὸ ἀνιγναι; Βεβασίλωκεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως, κατέληξε δὲ τότε τῆς κατ' ἡμῶν τυραννίδος, ὅτε καὶ εἰλωθρῶπυσεν ὁ μονογενὴς, καὶ ὥστε τινὰ παρθεῖον ἀγνὸν ἑαυτῷ παρέσχε τῷ ἐκκλησίᾳ, ἧς εἰς εἰκόνα παρελείφθη Ῥαχὴλ. ἔκταν τὸ μὴ τεθεῖσθαι λίθος ἐπὶ τοῖς ἐτέρων μνημείοις, σημαῖον ἂν γένοιτο καὶ μάλα τραγικόν, τῇ μήπω τὸν κατ' ἡμῶν κατηγωνίδα θάνατον, ἅτε δὴ καὶ ἔπω κατ' ἡμᾶς γεγονότος τῇ μονογενεῖ. ἐπειδὴ δὲ γέγονε κατ' ἡμᾶς, τρεῖς ἄνθρωπος, καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ὑπομένει θάνατον, οἰκονομικῶς τέθειται εἰς μνημείον, γέγονεν ἡμῖν λίθος οἷά τις καὶ ὑποστήριγμα, τῷ τῇ ἀνθρώπῳ φύσει ἀνέχων εἰς ἀφθαρσίαν, καὶ εἰς τὸ διώσθαι νικᾶν τὸν ἐξ ἀρᾶς τε καὶ ἀμαρτίας ἀναφυῖτα θάνατον. εἴθα γὰρ ὁ Χριστὸς, ἐκείνῃ πάντως καὶ πλημμελημάτων ἄφεσις, καὶ δικαιοσύνη διὰ πίστεως. ἔκταν ἔκ ἀπέστη τῶν εἰς πίστεα κεκοιμημένων. γράφει δὲ καὶ ὁ πάνσοφος Παῦλος· ἀπεθάνετε γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ

Κολασ. 3.
3, 4. „
„

Α., ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. (1)

κα. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα κατώκησεν Ἰσραὴλ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ, ἐπορεύθη Ῥαβὶμ, καὶ ἐκοιμήθη μετὰ Βάλλας τῆς παλλακῆς τῆς πατρὸς αὐτῆς· καὶ ἤκησεν Ἰσραὴλ, καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐναντίον αὐτῆς.

Β. ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὐκ ἔστιν εἰς εἰκόνα τῆς Ἰσραὴλ σιωπαγωγῆς τῷ τῇ Ἰακώβ ἀνοίστοιμον παλλακίδα, Φημί δὴ τῷ Βάλλαν, ἢ κεκοινώνηκεν ὁ Ῥαβὶμ, τρεῖς ὁ λαὸς ὁ πρῶτος· καθότι ἐρμηνεύεται μὲν ἡ Βάλλα, πεπαλαιωμένη, βεβηλωσέως γε μὴν ὕψος, ὁ Ῥαβὶμ. πεπαλαιώται δὲ ὥστε καὶ ἐρρύτιδεται μὲν ἡ τῶν Ἰσραὴλ σιωπαγωγῇ, ἀντανέφυ δὲ ὁ νέος καὶ ἐν πίσει λαός.

Γ. κβ. Ἦσαν δὲ οἱ υἱοὶ Ἰακώβ δώδεκα. κα. Υἱοὶ Λείας, πρωτότοκος Ἰακώβ, Ῥαβὶμ, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰσδὰς, Ἰσαάκας, Ζαβουλὼν.

κδ. Υἱοὶ δὲ Ῥαχὴλ, Ἰωσήφ, καὶ Βενιαμὴν.

Δ. ΑΔΗΛΟΥ. Σιωπαγμῆ καὶ τὸν Βενιαμὴν μετὰ τῶν ἐν Μεσοποταμίᾳ. παρὰ γὰρ ὡς ἤδη ἐκέσσε.

κε. Υἱοὶ δὲ Βάλλας παιδίσκης Ῥαχὴλ, Δὰν, καὶ Νεφθαλείμ. κς. Υἱοὶ δὲ Ζελφᾶς, παιδίσκης Λείας, Γὰδ, καὶ Ἀσήρ. ἔτοι υἱοὶ Ἰακώβ, οἱ ἐγένοντο αὐτῷ ἐν Μεσοποταμίᾳ κς. τῆς Συρίας. Ἦλθε δὲ Ἰακώβ πρὸς Ἰσαὰκ τὸν πατέρα αὐτῆς εἰς Μамβρη, εἰς πόλιν τῇ Εὐαίμ· αὕτη ἐστὶν Χεβρών ἐν γῇ Χαναάν, ἧ παρώκησεν Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ. Ἐγένοντο δὲ αἱ ἡμέραι Ἰσαὰκ, ὡς ἔζησεν, ἑκακθ. τὸν ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐκλιπὼν Ἰσαὰκ ἀπέθανε· καὶ προσετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτῆς πρεσβύτερος ἢ πληρέτης ἡμερῶν· ἧ ἔθαψαν αὐτὸν Ἡσαὺ καὶ Ἰακώβ οἱ υἱοὶ αὐτῆς.

Κ Ε Φ. ΛΣ.

α. Ὑπαί δὲ αἱ γενέσεις Ἡσαὺ· β. αὐτὸς ἐστὶν Ἐδώμ. Ἡσαὺ δὲ ἔλαβε γυναῖκα ἑαυτῷ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναανίων· τὴν Ἀδὰ, θυγατέρα Ἐλὼμ τῇ Χετταίᾳ· καὶ τὴν Ὀλιβαιμὰ, θυγατέρα γ. Ἀνὰ τῇ υἱῇ Σειβαιμὼν τῇ Εὐαίμ. Καὶ

τὴν Βασεμὰθ, θυγατέρα Ἰσμαὴλ, δ. ἀδελφὴν Ναβαιώθ. Ἐτεκε δὲ Ἀδὰ τῷ Ἡσαὺ τὸν Ἐλιφάς· καὶ Βασεμὰθ ἔτεκε τὸν Ῥαχὴλ. Καὶ Ὀλιβαιμὰ ἔτεκε τὸν Ἰεὺς, καὶ τὸν Ἰεγλὼν, καὶ τὸν Κορέ. ἔτοι υἱοὶ Ἡσαὺ, οἱ ἐγένοντο αὐτῷ ἐν γῇ Χαναάν. Ἐλαβε δὲ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. τῆτο ἔχ. εὐρηται.

δὲ Ἡσαῦ τὰς γυναῖκας αὐτῆς, καὶ τὰς υἱάς, καὶ τὰς θυγατέρας, καὶ πάντα τὰ σώματα τῶ οἴκου αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ πάντα ὅσα ἐκτήσατο, καὶ πάντα ὅσα περιεποιήσατο ἐν γῇ Χαναάν· καὶ ἐπορεύθη ἐκ γῆς Χαναάν ἀπὸ περὶ Σωμὲ καὶ ἀπὸ ἀδελφῶν αὐτῆς. Ἦν γὰρ αὐτῶν πολλὰ τὰ ὑπάρχοντα, τὸ οἶκόν αὐτοῦ· καὶ ἐκ ἡδύνατο ἐν γῇ τῆς παροικίσεως αὐτῶν Φέρειν αὐτὰς, ἀπὸ τῶ πλήθους τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν.

η. Ὁκισσε δὲ Ἡσαῦ ἐν τῷ ὄρει Σηείρ. Ἡσαῦ ἔστος ἐστὶν Ἐδῶμ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Φαίνεται Ἡσαῦ πρὶν τὸν Ἰακώβ ἐπανελθεῖν οἰκῶν ἐν ὄρει Σηείρ. πῶς ἐν νῦν ἀναχωρεῖ εἰς τὸ ὄρος Σηείρ; Ἡ ὥκει μὲν ἐν Σηείρ, ἡ τέλει δὲ διὰ τὸν πατέρα· ἐλθόντος δὲ τῶ Ἰακώβ, παντελῶς μετεκίθη.

θ. Αὐταὶ δὲ αἱ γενέσεις Ἡσαῦ τῶ πατρὸς Ἐδῶμ ἐν τῷ ὄρει Σηείρ. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἡσαῦ. Ἐλιφὰς υἱὸς Ἀδὰς γυναικὸς Ἡσαῦ· καὶ Ραχὴλ υἱὸς Βασεμὰθ γυναικὸς Ἡσαῦ. Ἐγένοντο δὲ οἱ υἱοὶ Ἐλιφὰς, Θαιμὰν, Ὠμὰν, Σωφὰρ, Γοδῶμ, καὶ Κενέζ.

ιβ. Θάμνα δὲ ἡ παλλακὴ Ἐλιφὰς τῶ υἱῶν Ἡσαῦ ἔτεκε τῷ Ἐλιφὰς τὸν Ἀμαλήκ. ἔστος οἱ υἱοὶ Ἀδὰς γυναικὸς Ἡσαῦ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι ὁ Ἐλιφὰς ὁ Θαιμὰν πρωτότοκος τοῦ υἱοῦ τῶ Ἡσαῦ· ὁ δὲ Ἀμαλήκ υἱὸς τῶ Ἐλιφὰς ἐκ παλλακῆς.

ιγ. Οὗτοι υἱοὶ Ραχὴλ· Ναχωθ, Ζαρὲ, Βοσῶρ, καὶ Μοζέ· ἔστος οἱ υἱοὶ Βασεμὰθ γυναικὸς Ἡσαῦ. Οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ υἱοὶ Ὀλιβεμὰς θυγατρὸς Ἀνὰ τῶ υἱῶν Σεβεγῶν, γυναικὸς Ἡσαῦ· ἔτεκε δὲ τῷ Ἡσαῦ τὸν Ἰεὺς, καὶ τὸν Ἰεγλῶμ, καὶ τὸν Κορέ. Οὗτοι ἡγεμόνες υἱοὶ Ἡσαῦ. υἱοὶ Ἐλιφὰς πρῶτον Ἡσαῦ· [ἡγεμῶν Σωφὰρ, ἡγεμῶν Κενέζ, ἡγεμῶν Κορέ,] ἡγεμῶν Γοδᾶ, ἡγεμῶν Ἀμαλήκ. ἔστος ἡγεμόνες Ἐλιφὰς ἐν γῇ Ἰδουμαία· ἔστος υἱοὶ Ἀδὰς. Καὶ ἔστος οἱ υἱοὶ Ραχὴλ υἱῶν Ἡσαῦ. ἡγεμῶν Ναχωθ, ἡγεμῶν Ζαρὲ, ἡγεμῶν Σομέ, (1) ἡγεμῶν Μοζέ. ἔστος

Α ἡγεμόνες Ραχὴλ ἐν γῇ Ἐδῶμ· ἔστος υἱοὶ Βασεμὰθ γυναικὸς Ἡσαῦ. Οὗτοι δὲ υἱοὶ Ὀλιβεμὰς γυναικὸς Ἡσαῦ. ἡγεμῶν Ἰεὺς, ἡγεμῶν Ἰεγλῶμ, ἡγεμῶν Κορέ. ἔστος ἡγεμόνες Ὀλιβεμὰς θυγατρὸς Ἀνὰ γυναικὸς Ἡσαῦ. Οὗτοι υἱοὶ Ἡσαῦ, καὶ ἔστος ἡγεμόνες αὐτῶν· ἔστος υἱοὶ Ἐδῶμ. Οὗτοι δὲ υἱοὶ Σηείρ τῶ Χορραῖς, τῶ κατοικῶντος τὴν γῆν· Λωτὰν, Σωδὰλ, Σεβεγῶν, Ἀνὰ, Καὶ Δισῶν, καὶ Ἀσὰρ, καὶ Ρισῶν. ἔστος ἡγεμόνες τῶ Χορραῖς τῶ υἱῶν Σηείρ ἐν τῇ γῇ Ἐδῶμ. κβ. Ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Λωτὰν· Χορρί, καὶ Αἰμὰν· ἀδελφὴ Λωτὰν, Θάμνα. κγ. Οὗτοι δὲ υἱοὶ Σωδὰλ· Γωλῶμ, καὶ Μανανῶθ, καὶ Γαιδὴλ, καὶ Σωφὰρ καὶ Ὠμάρ.

κδ. Καὶ ἔστος υἱοὶ Σεβεγῶν· Αἰὲ, καὶ Ἀνά. ἔστος ἐστὶν Ἀνά, ὃς εὗρε τὸν Ἰαμὲν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἐνεμε τὰ ὑποζύγια Σεβεγῶν τῶ πατρὸς αὐτοῦ.

ΑΚΤΛΑΣ. Αὐτὸς Αἰνὰν, ὃς εὗρε Σωττισμὰν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῷ βόσκειν αὐτὸν τὰς ὄντας τῶ Σεβαιγῶν.

Δ ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ. Ὁ ἔστος ἐστὶν ὁ Αἰνὰν, ὃς εὗρε τὸν Ἰαμὲν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἐνεμε τὰ βεκόλια Σεβαιγῶν τῶ πατρὸς αὐτοῦ.

* ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος τὸν Ἰαμὲν, ὕδωρ βέλοντα λέγειν· ἀντὶ τῶ εὗρε πηγὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ. οἱ δὲ ἐρμηνεύσαντες αὐτῷ πῶς τὴν λέξιν τὴν Ἑβραϊκὴν τεδείκασιν.

Ε ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (2) Τί ἐστιν, ἔστος ἐστὶν ὁ Ἀνὰν, ὃς εὗρε τὸν Ἰαμὲν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἐνεμε τὰ ὑποζύγια Σεβαιγῶν τῶ πατρὸς αὐτοῦ; Ὁ Σύρος λέγει πηγὴν αὐτὸν δόρηκαίαν. ἡ γὰρ πηγὴ, Ἀνὰν καλεῖται τῇ Σύρων φωνῇ.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

ΑΔΗΛΟΥ. Πανταχῶς μὲν τὸ ὕδωρ, Ἀμμαιμ λέγεται ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ· ἡ δὲ πηγὴ, Μωκῶρ· ἐν γὰρ τῷ λέ. ψαλμῷ εἰς τὸ, παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ Ψαλ. 35. 9. καὶ τῷ Μωκῶρ αἰεμ. ἔτε ἐν τὸν Ἰαμὲν κατὰ Διόδωρον εὗρον ἀντὶ ὕδατος· ἔτε ἀντὶ τῆς πηγῆς τὸ αἰνὰν. κατὰ Θεοδώριτον δὲ, ἐ τὸ αἰνὰν, πηγὴν ἔδει λέγεσθαι, ἀλλ' ἢ ἄρα τὸ Ἰαμὲν. ὁ γὰρ Αἰνὰν εὗρε τὸν Ἰαμὲν, ἐχ' ὁ Ἰαμὲν τὸν Αἰνὰν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὗτός ἐστιν Αὐνὰν, ὃς εὗρε τὸν Αἰαμὲν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ὁ Σύρος ἀντὶ τῶ Αἰαμὲν, ὃς εὗρεν, ἔχει, τὸ ὕδωρ. ὁ δὲ Ἑβραῖος αὐτὸν ὀνομάζει τὸ Αἰαμὲν,

(1) Ἐν τῷ γ'. ἐδ. Βοσῶρ φησιν. ἦτοι ἐν γραφικὸν ἀμάρτημα τὸ, Βοσῶρ, ἢ δυνάμις τοῦ ὁ Βοσῶρ.

(2) Τῶ Θεοδώριτε ἐστὶν, ὡς μαρτυρεῖται τὰτε ἐκδομένη αὐτῶ συγγράμ. καὶ ὁ προκεῖμ. χρονολογίας.

μὴν, ὕδωρ σημαίνει. αὕτη γὰρ ἡ λέξις κα-
τελείφθη, καὶ ὀλίγον παρηλλάγη.

κε. Οὗτοι δὲ υἱοὶ Ἀνά· Δισών,
κς. καὶ Ὀλιβεμὰ θυγάτηρ Ἀνά. Οὗτοι
δὲ υἱοὶ Δισών· Ἀμαδά, καὶ Ἀσβάν,
κς. καὶ Ἰεθράν, καὶ Χαρράν. Οὗτοι δὲ
υἱοὶ Ἀσάρ· Βαλαάμ, καὶ Ζεκάν,
κη. καὶ Ἰωῦκάν, καὶ Οὐκάν. Οὗτοι
δὲ υἱοὶ Ῥισών· Ὡς, καὶ Ἀράμ. Οὗ-
τοι δὲ ἡγεμόνες Χορρί· ἡγεμὸν Λω-
τάν, ἡγεμὸν Σωβάλ, ἡγεμὸν Σε-
λ. βεγών, ἡγεμὸν Ἀνά, ἡγεμὸν Δι-
σών, ἡγεμὸν Ἀσάρ, ἡγεμὸν Ῥισών.
ἔτοι ἡγεμόνες Χορρί ἐν ταῖς ἡγεμονίαις
αὐτῶν ἐν γῇ Ἐδώμ.

λα. Καὶ ἔτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασι-
λεύσαντες ἐν Ἐδώμ, πρὸ τῆς βασι-
λεῦσαι βασιλέα ἐν Ἰσραήλ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ζητητέον ἀποπό-
τε λέγει βασιλεῦσαι τὰς βασιλέας ἐν τῇ
Ἐδώμ. ἄρα οὐθὺς μετὰ τὸν Ἐδώμ; ἀλλ'
ἐκὼ μόνος λέγει πρὸ τῆς βασιλεῦσαι βα-
σιλέα ἐν Ἰσραήλ, ἐν Ἐδώμ βασιλεῦσαι.
πολλὰ δὲ γενεὰ ἀπὸ Ἡσαῦ, ἕως τῆς βασι-
λεῦσαι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ. παρατηρη-
τέον δὲ, διατὶ καταριθμεῖ τὰς βασιλέας
Ἐδώμ ἕως ὅτε βασιλεὺς ἀνέστη ἐπὶ Ἰσ-
ραήλ. ἄρα ὅτι ὁ Σαῦλ πρῶτος βασιλεὺς
ἦν, ἐξήλειψε τὸν Ἀμαλήκ; τὶ ἐν πρὸς
τὰ ἄλλα ἔθνη τὰ ἐκ τῆς Ἡσαῦ; τῆς γὰρ Ἀ-
μαλήκ ἐξαλειφθέντος, τῆς Ἐδώμ ἔθνος
μετὰ ταῦτα ἀναγέγραπται. δηλὸν δὲ, ὅτι
τὰς βασιλέας λέγει τὰς ἕως τότε βασι-
λεύσοντας, ἕως ὅτε ἀνέστη βασιλεὺς ἐν
Ἰσραήλ. ὥστε γὰρ ἐκ τῶν διωκτῶν οὐδέως
τὰς ἐξ Ἰακώβ πληθύνοντες, ἔτις ἐδὲ
τὰς ἐξ Ἡσαῦ. βασιλεῖς δὲ φησι τὰς κα-
θόλου. οἱ γὰρ κατὰ μέρος ἡγεμόνες ἦσαν,
καὶ τάχα τὰς βασιλεῖς ἀριθμεῖται τὰς ἐν
γῇ Ἐδώμ βασιλεύσοντας, ἀφ' ὧν οἱ υἱοὶ
Ἰσραήλ πληρώσαντες μ' ἔτη ἐν τῇ ἐρή-
μῳ, ἐπέβαινον τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας.
καὶ γὰρ ὁ πρῶτος βασιλεὺς, Βαλὰκ
ἐβρίσκεται, καὶ ἴσως ὁ μετακαλεσάμε-
νος Βαλαάμ τὸν μάντιν καταράσασθαι
τὰς Ἰσραηλίτας. πρὸς τὸ ἄνω δὲ ἔρη-
ται, ἔτοι οἱ βασιλεῖς. ἔφη γὰρ ἡδὴ, ὅτι
βασιλεῖς αὐτοκράτορες ἦσαν τῆς σφέρας
τοῦ Ἡσαῦ.

λβ. Καὶ ἐβασίλευσεν ἐν Ἐδώμ
Βαλὰκ υἱὸς τῆς Βαϊώρ· καὶ ὄνομα τῇ
πόλει αὐτῆς, Δενναβά.

λγ. Ἀπέθανε δὲ Βαλὰκ, καὶ

Α ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτῆς Ἰωβαβ υἱὸς
Ζαρά ἐκ Βοσόρας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ὁ Ἰωβ πότις κα-
τάγει τὸ γένος; Ἀπὸ τῆς Ἡσαῦ. τὸτο
γὰρ καὶ ἡ κατ' αὐτὸν ἰστορία διδάσκει. ἀν-
" θρωπος ὡς, φησὶν, ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι.
δεδήλωκε δὲ τὸτο καὶ ὁ μακάριος Μωϋσῆς.
τῶν γὰρ ἐκ τῆς Ἡσαῦ ἐβασιλεύοντων τὰς
" διαδοχὰς συγγράφων, ἔτις ἔφη· ἀπέ-
θανε δὲ Βαλὰκ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐ-
" τῆς Ἰωβαβ υἱὸς Ζαρά ἐκ Βοσόρας. συμφω-
νεῖ δὲ ταῦτα τῇ τῆς Ἰωβ ἰστορίᾳ.

Ἰωβ. 1. 1.

λδ. Ἀπέθανε δὲ Ἰωβαβ, καὶ ἐβα-
σίλευσεν ἀντ' αὐτῆς Ἀσώμ ἐκ τῆς
λε. γῆς Θαιμανῶν. Ἀπέθανε δὲ Ἀσώμ,
καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτῆς Ἀδάδ υἱὸς
Βαράδ, ὁ ἐκκόψας Μαδιαμ ἐν τῷ
πεδίῳ Μωάβ· καὶ ὄνομα τῇ πόλει

λς. αὐτῆς Γεθθαίμ. Ἀπέθανε δὲ Ἀδάδ,
καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτῆς Σαμαδά

λς. ἐκ Βασεκᾶς. Ἀπέθανε δὲ Σαμαδά
ἐκ Βασεκᾶς, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ'

αὐτῆς Σαῦλ ἐκ Ῥωθωθ τῆς ᾧζα

λη. ποταμόν. Ἀπέθανε δὲ Σαῦλ, καὶ

ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτῆς Βαλαεννῶν

λθ. υἱὸς Ἀχομῶρ. Ἀπέθανε δὲ Βαλαεν-
νῶν υἱὸς Ἀχομῶρ, καὶ ἐβασίλευσεν

Δ ἀντ' αὐτῆς Ἀράδ· καὶ ὄνομα τῇ πό-
λει αὐτῆς Φογόρ· ὄνομα δὲ τῇ γυ-
ναικὶ αὐτῆς Μετεβεήλ, θυγάτηρ Μα-

μ. τραῖθ, ἡς Μεζιδωῶς. Ταῦτα τὰ
ὀνόματα τῶν ἡγεμόνων Ἡσαῦ, ἐν

ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, κατὰ τὸν τόπον

αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, καὶ

ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. ἡγεμὸν Θαι-
μᾶν, ἡγεμὸν Θαιμὰ, ἡγεμὸν Φαι-

μα. νῶν, ἡγεμὸν Γωλὰ, ἡγεμὸν Κε-

μς. νῆζ, ἡγεμὸν Ἰέθερ, ἡγεμὸν Μα-

ζάρ, ἡγεμὸν Ἐλειμεμά. (1)

μγ. ἡγεμὸν Μαγεδιήλ, ἡγεμὸν

Ἰλὰς, ἡγεμὸν Ζαφώεν. ἔτοι ἡγε-

μόνες Ἐδώμ ἐν ταῖς κατακοδομημέ-

ναις ἐν τῇ γῇ τῆς κλήσεως αὐτῶν. αὐ-

τὸς Ἡσαῦ πατὴρ Ἐδώμ.

Ζ *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σημειωτέον τὸ, ἐν

ταῖς κατακοδομημέναις πόλεσι τέ, τοπάρ-
χαι, καὶ βασιλεῖς καθόλου.

μδ. Κατώκησε δὲ Ἰακώβ ἐν τῇ

γῇ, καὶ παρώκησεν ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐν

γῇ Χαναάν. αὐταὶ δὲ αἱ γενέσεις

Ἰακώβ.

ΚΕΦ.

(1) Ἦτε τάξις καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν, τῶν ἐν ταῖς αἰαῖς τῆς Γραφ. ἐκδοσ. διαφέρει-
σιν. αὐτοὶ παρηλλαχῶς καὶ ἡ τῆς μά, καὶ μβ ἐδ. διαίρεσις.

Κ Ε Φ. ΛΖ.

α. **Ι**ωσήφ δεκαεπτά ἐτῶν ἦν, ποιμαίνων μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶ. ὡς ἐβάρυνε τὸ πατρὸς αὐτῶ, ὢν νέος, μετὰ τῶν υἱῶν Βάλλας, καὶ μετὰ τῶν υἱῶν Ζελφὰς τῶν γυναικῶν τῶ πατρὸς αὐτῶ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπτακαίδεκα ἡ ἐτῶν, ἰδρωτός γε μὴν ἐκ ἡμέλει ποιμαίνων· τοῖς δὲ ἄλλοις ἀδελφοῖς ἀναμίσξ τῶν ἰσων ἤπλετο σκεδασμάτων, ἔ τινι τοῖς ἐν ἡβῃ θυμηρεσέραν καὶ αἰέπως προσφιλεῖ ῥασιώνιω τετιμηκώς, ἔ τινι πρόωρον τῶ βίβι φροντίδα παραιτήμενος, ἔδε τὸ ἀνεῖσθαι μᾶλλον ἡγαπηκώς, ἄτε δὴ καὶ ἐν μεираκίοις ἐτι τελῶν· ἀλλ' οἷα πρεσβύτης ἐν ὕδρία μὲν λογισμῶν ἡδὴ γεγονώς, καὶ τὸν νῦν ἔχων εὖ βεβηκότα, πολὺτε λόγῳ χρώμενος, καὶ τῆς ἐσομένης λαμπρότητος προαναφαίνων τὸ κάλλος, ἐθαυμάζετο μὲν εἰκότως παρὰ γε τῷ θαυμασίῳ καὶ φιλοσόφῳ πατρί, καὶ ἀγάπης καὶ φειδῶς διαφερόντως ἡξίωτο. ἡ γὰρ αὐτῷ, Φησὶ, καὶ γήρως ὕψος. Καὶ μετ' οὐλίκα. Ἀλλ' ἡ Ἰωσήφ δέκα καὶ ἐπτά ἐτῶν. καὶ ὅτι μὲν νέος ἡ κομιδῇ, παραδείξει καὶ δὲ τέτων ἡμῖν ἡ Γραφή. νεώτατον δὲ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτὸν ἀνάφραμιν τὸν Ἐμμανῆλ, τὸ ἐν χρόνῳ πρεσβύτερον τοῖς πρὸ αὐτῶ γεγονόσιν ἀνακλόντες, οἷον Μωϋσῆ καὶ Προφῆταις. ἐκβασανίζοντες δὲ τῶν γεγραμμένων τινι δυνάμει, γνωσόμεθα τι καὶ ἕτερον διὰ τέτε κατασημαίνεσθαι. διαγράψει γὰρ πως ἡμῖν καὶ αὐτῆς πρὸ τάχα τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τὸ βαδὺ μυσηριον καὶ ὁ τῶν ἐτῶν ἀριθμός. τίνα δὲ τρόπον; διατρανῶν, ὡς ἐν, πειράσομαι. ἔσθις τῇ θείᾳ Γραφῇ τῶ ἀνόπλιον ἰόντας τῶν ἀριθμῶν, μετὰ τινι αὐτοῖς τεταγμένῳ ἐκπλήρωσιν, τελειότητος ποιῆσθαι σύμβολον. οἷον τῇ Φημι. τὸν δέκα ἔπερ τίς ἀναμετρήσας καὶ ὑποτρέχειν ἔλοιτο, πάλιν ἐκ μονάδος ἀρξεται καθάπερ τὸ πρῶτον, καὶ εἰς τέλος καταλήξει τὸ αὐτό. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς ἐβδομάδος. ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ πρώτης, ἀνασι μὲν ἐφελξῆς ἐπὶ τινι ἐβδομάδα, ἔτα κατακλείσας εἰς τέλος ἐκεί τὸν τῶν ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἐπανήξει πάλιν ἐπὶ τινι πρώτῳ. τελειότητος ἔν ἄρα ταύτητοι ποιῆται σημεῖα τῶς ὡς ἔχοντας τῶν ἀριθμῶν ὁ ἱερὸς ἡμῖν λόγος. καὶ γὰρ ἐν τῇ τῶν ταλάντων διανομῇ τὸν εἰς λῆξιν ἡκόντα φιλεργίας τῆς κατὰ Θεὸν, δέκα, Φησὶν, εἰληφέναι τάλαντα· καὶ μὴ καὶ ἐπάνω τεθείσθαι πόλεων δέκα, τινι τῶν ὁδοκιμήσεων τελειότητα, πάντητε καὶ πάντως ἰσομοιρῶσαν τοῖς ἱεροῖς διατάγμασι δεικνύς ὁ τέτων 1. Βασ. 2. 5. διανομὸς, τέτεσιν ὁ Χριστός. εἶσαν δὲ τεκαὶ ἐπτά, τῶν ἀγίων τίς ἐφῆ· τὸ ἐπτά πρὸ τιθείς ἀντὶ τῶ πολλὰ. καὶ ὅσα λοιπὸν

εἰς τέλειον ἀριθμὸν καταλογισθεῖν ἂν ὑπὸ τῶν ἀναμετρεῖν ἡρημνίων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅταν τοίνυν λέγηται περὶ Ἰωσήφ, ὅτι ἡ ἐτῶν δεκαεπτά, σωτεθείσθαι δώσομεν τὸν Ἐμμανῆλ εἰς εἷνα Χριστὸν καὶ ὕον ἐκ δυοῖν τελέοιν, Θεότητος τε καὶ ἀνθρωπότητος. ἔ γάρτοι παραδεξόμεθα τὸ τισὶ δοκῶν, οἰομένοις ὅτι ψυχῆς λογικῆς ὁ θεὸς ἐκείνος κεκάνωτο ναός, ὃν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένος καὶ Θεοτόκος πεφόρηκεν ὁ ἐκ Θεῶ πατρὸς λόγος. ἀλλ' ὡς περ ἡ Θεότητι τέλειος, ἔτω καὶ ἐν ἀνθρωπότητι, πλὴν εἰς εἷνα συγκαίμενος ἀπορρήτως καὶ ὑπὲρ νῦν. ἔκον σημαίνει μὲν τὸ τέλειον ἐν Θεότητι, καὶ ὑπανίττεται πῶς ἡμῖν ὁ δέκα ἀριθμός. τὸ δὲ ἔτω ἔχον ἐν ἀνθρωπότητι ὑπεμφύειν ἂν ὁ ἐπτά, μειονεκτῶμενος μὲν ἐν τριάδι τῶ δεκάτε ἀριθμῶ, ὑπερνεγκτῶμενος δὲ αὐτῷ, καὶ οἷον ἐκ προσκείμενος. μετὰ γὰρ τὸν δέκα ἀριθμὸν συμβέβηκεν ὁ ἐπτά. ἐν ὑπεροχῇ δὲ τριάδος, τέτεσι Θεότητος ὁ ἐκ Θεῶ πατρὸς λόγος· ἐν ὑφέσει δὲ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ Θεῶ δόξης ἐν μειώσει. καὶ ὁ μὲν, ὡς Θεὸς λόγος, νοῦται προῶν, προσγένεον δὲ αὐτῷ τὸ ἀνθρώπινον. ἔκον ἀναγκάως προτέτακται μὲν ὁ δέκα ἀριθμός, ἐπενέκται δὲ ὁ ἐπτά. Ἰωσήφ γάρ Φησι δέκα καὶ ἐπτά ἐτῶν ἡ. ἄθροι δὲ μοι πρὸς τέτω τὸ πρόσκαιρόν τε καὶ ἀναρχον τῶ Ἐμμανῆλ κατὰ τε τὸ ἀνθρώπινον καὶ τὸ θεῖον. γέγονε μὲν γὰρ ἀπαρίσμησις ἐτῶν, ὡς ἐν εἰκόνι τῷ Ἰωσήφ, ἀλλ' ἐπενέκται τὸ, ἡ. τέτακται γὰρ διὰ τινι γένεσιν τινι καθ' ἡμᾶς νομαίνω εἰς ἐτῶν ἀριθμὸν, καὶ διὰ τὸ ἀνθρώπινον, καίτοι Θεὸς ὢν ὁ λόγος· ἀλλ' ἔσεται πάντως τὸ, ἡ ἐπ' αὐτῷ. νοῦται γὰρ καὶ ἐσὶν ἀληθῶς τῷ πατρὶ σωμαίδιος. καὶ ὡς ὁ Θεωσείος· Φησὶν Ἰωάννης, ἐν ἀρχῇ ἡ ὁ λόγος, καὶ Ἰωάν. 1. 1. τὰ ἐξῆς. ἔκον, ἐρῶ γὰρ εἰς αὐτίς, δέκα μὲν καὶ ἐπτά ἐτῶν ἡ Ἰωσήφ, τὰς δὲ τῶ πατρὸς ἀγέλας σωεποίμηνε τοῖς ἀδελφοῖς, τοῖς ἀπὸ τῆς Ζελφὰς Φημι καὶ Βάλλας, τέτεσι τοῖς ἐκ Σεραπαινῶν. γεγονώς γὰρ ἀνθρώπος ὁ ἐκ Θεῶ πατρὸς λόγος, τινι τῶν Ἰσραήλων ἄνωτε καὶ κατω περιέθει χώραν, σωαγάρων ὡς περ εἰς ἀγάπησιν τινι ὡς πρὸς Θεὸν καὶ πατέρα τὰ ἀπολωλότα πρόβατα οἷκα Ἰσραήλ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σωεποίμηνε τοίνυν καθ' ἡμᾶς γεγονώς ὁ ὕψος τῶ Θεῶ τοῖς ἐκ δαλείας ἅμα καὶ ἐκ πορνείας γεγεννημένοις. καθηγῆντο γὰρ ἐτι τῶν ἐξ Ἰσραήλ οἱ κατὰ νόμον προεσηκότες, καίτοι διδάσκοντος ἡδὴ καὶ μυσαγωγῆντος Χριστῶ τῶς προσιόντας αὐτῷ, καὶ εἰς τινι τῆς ἀληθείας ἀποκομίζοντος τρίβον. αὐτῇ δὲ ἡ αὐτός. τοιγαροτοι καὶ ἔφασκεν, ἐγὼ εἰμι Ἰωάν. 14. 6. ἡ ὁδός. ἀλλ' οἱ μὲν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,

ρισταῖοι, οἱ καὶ τὴν τῆς νομοθεσίας ἔχον-
τες δόξαν κατέβησαν εἰς τριβόλους, καὶ
εἰς ἀκάνθας, καὶ εἰς πλάνησιν, καὶ εἰς
διδασκαλίας εἰταλμάτων ἀνθρώπων· ὁ δὲ
εἰς νομὴν ἀγαθὴν, καὶ εἰς πόαν ὥστερ
ὕδα· θεσάτην τῶν ὑδαγγελικῶν παιδευμα-
των τὴν ὕφην καὶ ἀξιάγασον γνῶσιν. καὶ
οἱ μὲν ἦσαν ποιμένες ῥάθυμοί τε καὶ ἀνα-
πεπληκότες, καὶ πρὸς γε δὴ τέτοις χρη-
μάτων ἡτλώμενοι, καὶ φιλοκερδαῖαν νοσῶν-
τες ἐσχάτω· τὸ γὰρ ἀκατεδιδόντες, τὰ
ἔρια περιβαλλόμενοι, καὶ τὸ παχὺ σφά-
ζοντες, καὶ τὸ δόκιμον ἀπεμπολύντες,
κατὰ τὴν τῆ Προφῆτη Φωνὴν· ὁ δὲ ὡς
ποιμὴν ἀγαθόν, τὴν ψυχὴν αὐτῆς τιθεῖς
ὑπὲρ τῶν προβάτων.

Κατήνεγκαν δὲ Ἰωσήφ ψόγον
πονηρὸν πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα
αὐτῶν.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Κατῴεγκε δὲ Ἰωσήφ
ψόγον αὐτῶν πονηρὸν πρὸς τὸν πατέρα
αὐτῶν.

ΑΚΥΛΑΣ. Καὶ ὡνεγκεν Ἰωσήφ τὸν
ψόγον αὐτῶν πονηρὸν πρὸς τὴν μητέρα
αὐτῆς.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Κατῴεγκαν δὲ ψόγον
πονηρὸν Ἰωσήφ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύρος δὲ καὶ ὁ Ἑβραῖος
ἀντὶ τῆς, κατῴεγκαν, κατῴεγκεν ἔχ-
σι, τῆς ἐν ὁ Ἰωσήφ διέβαλε τὰς ἀδελ-
φὰς τῷ πατρὶ, ὡς ἐκ ὑστάτης ὄντας.
ὅθεν καὶ ἐμισήθη παρ' αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡδίκη μὲν γὰρ αὐτὰς ὁ
νεανίας ἔδει. ἡ δὲ τῆ πατρὸς ἀγάπη, καὶ
τὸ τῆ παιδὸς ὕφους τῆς ἀδίκης βασκανίας
αὐτοῖς ἐνέλιθαι τὸ πῦρ· καὶ τοῖς ἀπὸ γλῶτ-
της κατηκόντιζόν πως, διαλοιδορούμενοι-
πα καὶ διασύροντες, ἐφ' οἷς ὡς εἰκός τὸν
ἐφῆβον ἤδη καττοναδίξεναι παρ' ἐχθρῶν.
τῆτο δὲ οἰμῆξι τὸ, κατῴεγκαν ψόγον
πονηρὸν πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτῶν.

Β. Ἰακώβ δὲ ἠγάπα τὸν Ἰωσήφ
παρὰ πάντας τὰς υἱὰς αὐτῆς, ὅτι υἱὸς
γῆρας ἦν αὐτῷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὰς ἐν ἡμῖν διαθέ-
σεις ὁ λόγος ἡμῖν πολυπραγμονεῖ. αἱ μὲν
γὰρ ἐπὶ παισὶ τῶν γεγεννηκότων φιλοσο-
γία ἰσά τε εἰς ἅπαν παρὰ γε τισί, καὶ
κατ' ἑδῶνα τρόπον ἐν μέσσι. πλεονεκτεῖ
δὲ πολλάκις καὶ καταβιάζεται τὸν νῦν ἡ
φύσις, ἀπονέμαί τι βραχὺ παρὰ τὰς ἄλ-
λας συμπείθεσα τοῖς καταδεεσέροις, ἅτε
δὴ καὶ ὑπάρχουσιν ἐν χρείᾳ φειδῆς τῆς
πρὸς γυναικί. ἄλλως τε πολλῶν ἐστὶ ὅτε
γεγεννημένων, καταλήγει πως, καὶ τῷ
τελευταίῳ λοιπὸν ἐννομεῖται τῆς ἀγάπης
τὸ περιττόν, τὴν ἐπὶ τοῖς προλαβῆσι φι-
λοσογίαν τῆ μετ' αὐτὰς εἰς ἑαυτὸν πως
ἀρπάζοντος. Φιλόκαινος γὰρ ὁ ἀνθρώπι-
νος νῆς, καὶ τῶν μὲν ἤδη προγεγονότων

τὸν κόρον ἐκ ἀποσείεται· τῶν δὲ ἔπω πα-
ρόντων, ἡ καὶ ἀρτίως πεπορισμένων με-
ταποιεῖται λίαν, καὶ ἀκραιότεραν ἐπ' αὐ-
τοῖς τὴν ἐπιθυμίαν εἰσδέχεται. ἠγάπα
τοῖνυ παρὰ τὰς ἄλλας τὸν Ἰωσήφ ὁ θε-
σάσιος Ἰακώβ, ὅτι γῆρας υἱὸς ὡς αὐτῷ.
ἰσέον δὲ ὅτι, καί τοι τὴν Λείαν προεῖσοικι-
σάμενος ἐν Χαρρῶν, ἠγάπησε τὴν Ρα-
χὴλ, ἡ τὸν Ἰωσήφ ἐκτέτοκε, καὶ τελευ-
τώσα τὸν Βενιαμίν. πρὸς δὴ τὸ τῆ Φαίμιν,
ὅτι ἄμφω μὲν ἦσαν γῆρας υἱὸς τὸ δὲ γε τῆ
Ἰωσήφ πρὸς πᾶν ὅτις ὕφους ἐκ ἴσον ἐφ'
ἅπασιν. ἑτεροκλινῇ δὲ ὥστερ καὶ ἐπ' αὐ-
τὸν νοσηκότες παρέδωκε τὸν πρεσβύτερον.
διελογίζετο γὰρ πᾶς κατὰ τὸ εἶκος, ὡς
ἔσαι λαμπρὸς καὶ αἰόδιμος. καὶ ὁ τῶν
τῆς νεότητος σκιρτημάτων ἐπεφροντι-
κῶς, εἰς ἀνδρὰ ἤδη τελῶν, πῶς ἐκ ἂν γέ-
νοιτο τῶν τελευτασμένων;

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἀλλ' ἠγαπάτο, Φη-
σι, παρὰ τῆ πατρὸς, ὅτι υἱὸς γῆρας ὡς
αὐτῷ. γεγόναι μὲν γὰρ καὶ ἕτεροι ποι-
μένες καλοῖτε καὶ ἀγαθοὶ πρὸ τῆς τῆ σω-
τήρος ἡμῶν ἀναδείξεως τῆς ἐν κόσμῳ καὶ
μετὰ σαρκὸς· καὶ πρὸς γε τῶν ἄλλων Μω-
σῆς ὁ θεσάσιος, καὶ οἱ καθεστῆς τὰς λο-
γικὰς ἀγέλας διαποδισμένοι.] πλὴν
διαφερόντως ἠγάπησε τὸν υἱὸν ὁ πατήρ,
καί τοι τελευταῖον ὄντα μετὰ τὰς ἄλλας,
καὶ ἐν ἐσχάτοις τῆ αἰῶνος γεγονότα και-
ροῖς. ἀρμόσαι μὲν ἐν [τῷ] Ἰακώβ υἱὸν γῆ-
ρας [ἔχεν τὸν Ἰωσήφ· Θεὸς δὲ ἀγήρας.]
ἀναρχός τε καὶ ἀναυξής καὶ αἰεὶ παντέ-
λεος. ταύτη τοι σαφῶς τῆς τῆ πρόπον-
τος θήρας ἀφαιμαρτεῖν ἐκ ἐφικνέτες τὸν
λόγον, γῆρας ὥστερ γεγεννηθῆαι υἱὸν Φα-
μιν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τὸν Ἑρμανεὴλ, ὡς
ἐν χρόνοις τε γεγονότα τελευταίοις τῆ
αἰῶνος, δηλονότι τῆ ἐνέσηκότητος. καὶ ἐπεί-
τοι γε μετ' αὐτὸν ἕτερος ἔδει· ὁ γὰρ ἐν
ἐτέρῳ σώζεσθαι προσδοκῆσμεν· ἀρκέσαι
δὴ μόνος, ὅτι μηδὲ ἐν ἄλλῳ κείσθαι Φα-
μιν τὴν τῆ κόσμου σωτηρίαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐν πάσαις ἀρεταῖς δια-
λάμπων, εἰκότως ἠγαπάτο παρὰ τῷ θε-
σάσιῳ πατρὶ.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Οὐδὲ Ἰωσήφ, ὃ βέλτι-
σε, κατὰ χάριν βασιλείας ἡξιώθη. πολ-
λαῖς γὰρ ἀρεταῖς, καὶ ἐτι μιρακιον ὦν,
ἐκόμα. διὸ καὶ ὁ πατήρ αὐτὸν ἠγάπα
παρὰ τὰς ἄλλας υἱὰς. ἐπειδὴ δὲ ἑώρα αὐ-
τὸν φθονέμενον, θεραπείων ἐκείνων τὸν
φθόνον, τῆς ἀγάπης τὴν ὑπόθεσιν. ἔλεγεν,
ἐκ ἐκ τῆς τῆ παιδὸς τίκτεσθαι ἀρετῆς, ἀλλ'
ἐκ τῆς τελευταίας γονῆς. ὅτι δὲ τῆτο
σκῆψιν ὡς τῆ πατρὸς, σβέσαι βαλῆσιν-
τος τὸν πυρσυόμενον κατ' αὐτῆς φθόνον·
ἐκ τῆς γὰρ καὶ ψόγον πονηρὸν ἐπλασαν
κατ' αὐτῆς· δῆλον ἐκείθεν. αἱ γὰρ διὰ τῆ-
το ἠγαπάτο, ὅτι ὀψιγόνος ὡς, ὀψιγονώ-
τερος Βενιαμίν. καὶ ἔτος ὡς δίκαιος μάλ-
λον ἀγαπηθῆναι. ἀλλ' ὡς ἐφ' ὧ τὴν σο-
φωτάτῳ τῆ πατρὸς σκῆψιν ὁ Μωϋσῆς ἐ-
σηγή-

σηγήσατο. ὅτι γὰρ ἐξαιρέτοις ἀρεταῖς καὶ ἔτι μαιράκιον νέον ἐκόμα, ἔδειξε καὶ ἡ νεότης, καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἡλικία, ἡ τὰς ἐξ ἀρχῆς ἀρετὰς ἀπωλέσασα, ἀλλὰ καὶ αὐξήσασα, ἣ συνήθην παρασκυδάσασα.

Ἐποίησε δὲ αὐτῷ χιτῶνα ποικίλον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλ' ἰὼ καὶ τῆτο τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶ βασιλείας ἐρέδισμα, καὶ Φθόνος πρόφασις, καθὰ καὶ αὐτῶ τὸ πράγματος διδάσκει τὸ πέρας. ἐπεμύνοντο δὲ καὶ οἱ Φαρισαῖοι τῷ ἡγαπημένῳ, τῷ Χριστῷ, διὰ τὸ παρὰ Θεοῦ καὶ πατρὸς ποικιλότροπόν τινα καλαμφισκινυδαῖ δόξαν. τεθαύμαζο γὰρ κατὰ πολλὰς οἱμαὶ τρόπους. τῆτο μὲν, ὡς ζωοποιός· τῆτο δὲ, ὡς Φῶς, καὶ καταφωτίζειν οἷός τε ὡν τὰς ἐν σκοταὶ· καθαρῶν λεπτὰς, καὶ τὰ λοιπὰ θεοπρεπῆ δαύματα ἐπιτελῶν.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Χιλὼν ποικίλος ἐστὶν ἕξις ἀρίστη ταῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένη.

γ. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶ, ὅτι ὁ πατὴρ Φιλεῖ αὐτὸν ἐκ πάντων τῶν ἡμῶν αὐτῶ, ἐμίσησαν αὐτὸν, καὶ ἐκ ἡδύναντο λαλεῖν αὐτῷ ἔδεν εἰρηνικόν.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἐφθόνησαν τῷ Ἰωσήφ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶ; Ἠγαπᾶτο παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ ὡς οὐσίγονος, καὶ ὡς τῆς Ῥαχὴλ υἱός, καὶ ὡς ἀρετῇ διαπρέπαν. ἐβάσκαυον τοίνυν ὁρῶντες αὐτὸν προτιμώμενον. καὶ πρῶτον μὲν ἐπειράθησαν κακῶς αὐτὸν παρὰ τῷ πατρὶ διαδεῖναι, πῶλλαις κατ' αὐτῶ λοιδορίαις χρώμενοι· τῶ σκόπῳ δὲ διαμαρτάνοντες, ἀνελεῖν ἐβλήθησαν· εἴτα συμβιβασάμενοι, ἀπέδοντο.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ μισῶν ἀδυνάτως ἔχει πρὸς τὸ εἰρηνικόν τι λαλεῖν τῷ μισῶμενῳ. ἀποδύμεθα ἔν τῷ μίσῳ, ἵνα λαλεῖν εἰρηνικὰ διωήθωμεν.

δ. Ἐντυπιαθεὶς δὲ Ἰωσήφ ἐντυπνιον, ἀπήγγειλεν αὐτὸ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἀνέστατε δὴ τῶ ἐντυπνίῳ τῷ τῷ, ἡ ἐντυπνιασθῆναι.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οὐκ εἰδὼς τὴν κακίαν τῶν ἀδελφῶν ὁμόνοιαν, ὡς ἀδελφοῖς προσεφέρετο, καὶ τὰ ἐντυπνια, ἅπερ αὐτῷ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε, προμηνύων αὐτῷ τὴν περιφάνειαν ἐν ἣ γίνεσθαι ἐμελλε, καὶ τῶν ἀδελφῶν τὴν ὑποταγὴν, εἰς μέτρον προετίθει.

ε. Ὁρμήν ὑμᾶς δεσμεύειν δράγματα ἐν μέσῳ τῷ πεδίῳ· καὶ ἀνέστη

Α τὸ ἐμὸν δράγμα, καὶ ὠρθώθη· περιεραφέντα δὲ τὰ δράγματα ὑμῶν, προσεκύνησαν τὸ ἐμὸν δράγμα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῷ μὲν νεανίᾳ προαναφαίνει ὁ Θεός, ὡς ἔσται κατὰ καιρὸς λαμπρὸς καὶ ἀπόβλεπτος, καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐν ἀμείνοσι ταῖς λήξεσι καὶ ταῖς δόκλαις κατεσεμμένος. πρόκλησις δὲ, οἶμα, τὸ δρώμενον ἰὼ, ἀκονῶσα τὸ μαιράκιον εἰς ἐφῆσιν ἀρετῆς. ὅν περ γὰρ τρόπον οἱ παιδοτρίβαι τὰς γε νέας ἀλάφοντες, παρὰ τῶν πατέρων μὲν εἰς ὑποταγῆς Φρόνημα, καὶ τὸ τληπαθῆς ἐλέσθαι καὶ τιμᾶν ἀναπειθεῖν, τὰ γέρα προαγορεύοντες αὐτοῖς, ἃ τῇ τῶ νικᾶν συνθέσει δόξῃ, τὰς τῶν ἀγωνοθετῶν Φιλοτιμίας, τὰς παρὰ τῶν θεωρεῖων δόξῃς, τὰς ἐπαίνους, τὰς κρότους· ἔτω καὶ ὁ τῶν ὅλων Θεός, ὅταν ἰδῇ ψυχὴν δόξαν καὶ δόκιμον, καὶ ἀκιδόγηλον διαπρέψαν νῶ, καὶ πρὸς πανοτιῶν ἀρίστον ἔχσαν ἐπιτηδείως. παρακαλεῖ τότε πρὸς τὸ ἐλέσθαι τὸ ἀγαθόν, προαναδεικνύς τὰ ἐσόμενα, καὶ προανιζῶς οἰκονομικῶς εἰς προθυμίαν, δῆλον δὲ ὅτι τὴν ἐπ' ἀρεταῖς.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. (1) Τὴν βέλεται ἡ τῶν δραγμάτων προσκύνησις; Δράγμα μὲν εἰς καιρὸς σημεῖον παραδεξόμεθα· τό γε μὴν δόξῃ περιφανές, ἡ τῶ ἐπὶ ἐγερσις ὑπερφωλεῖν αὐν. ὅτε τοίνυν ἦξει καιρὸς, καθ' ὃν ἔσται μὲν δόκλεις ὁ θεωρεῖσις Ἰωσήφ, ὑποπεσῆται δὲ ὡπερ αὐτῷ καὶ ὑπερεχθήσεται καὶ αὐτῇ τῶν ἀδελφῶν ἡ πληθύς, προὑπέδειξεν ἀνιγματοδῶς τὸ αὐτῶ δράγμα παρὰ τῶν ἐτέρων προσκυώμενον.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ δὲ τῶν δραγμάτων ὄναρ προσημαίνει τὴν διὰ τῶν πυρῶν γεγεννημένῳ προσκύνησιν. σιλοδοχίας γὰρ χάριν εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰσελθόντες, κατὰ τὴν πρόρρησιν, προσεκύνησαν τῷ Ἰωσήφ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δράγμα εἶδεν, ἐπείδ' ἡ ἀφορίας αὐτῷ γέγονε τῶ κατὰρξαί τῆς Αἰγύπτου, καὶ προσκυνηθῶναι παρὰ τῶν ἀδελφῶν.

ζ. Εἶπαν δὲ αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶ, μὴ βασιλεύων βασιλεύσης ἐφ' ἡμᾶς, ἡ κυριεύων κυριεύσης ἡμῶν; καὶ προσέθεντο ἔτι μισεῖν αὐτὸν ἐνεκεν τῶν ἐντυπνίων αὐτῶ, καὶ ἐνεκεν τῶν ῥημάτων αὐτῶ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἀναγκάως τὰς αἰτίας τῶ μίσους τῶ κατ' αὐτῶ προεκλήθηται. καὶ πρῶτον μὲν λέγει τῶ πατὴρ αὐτῶν τὸ περὶ αὐτὸν Φίλτρον ἐξαίρετον· ὃ καὶ βεληθάντες ἀμβλυῶν διαβολαῖς, ἐκ ἐξίχυσαν, τῶ Ἰακώβ ἐν γῆρᾳ γενομένῳ, καὶ πλέον ὑπεραγαπῶντος αὐτόν· δούτεραν δὲ καὶ τρίτῳ αἰτίαν λέγει τῶ μίσους, τὰ ἐντυπνια.

Εε 3

ΚΥΡΙΛ.

(1) Τῶ Κυρίλλῳ ἐστὶ· καὶ μαρτυρεῖ ὁ μόνον τὰ ἐκδομένα, ἀλλὰ καὶ ἡ φράσις αὐτή.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐκεῖνο ἄξιον ἰδεῖν, ὅπως ὁ Φθόνος ἀνοσίαν ἔχει τὴν ἔφοδον, καὶ διὰ τῶν ἱσῶν ἔρχεται κακῶν. ὁρίσμεν δὲ τυφλὸν καὶ θεομάχον ὅτι μάλιστα τὸ θηρίον. ἐπιτήρει γὰρ ὅπως Θεὸς προαναγγέλλοις τῷ Ἰωσήφ τὴν τῆς ἐσομένης δοκλείας λαμπρότητα, δέον ἐκεῖνο διανομῶσαι σαφῶς, ὥς ἔκ αὐτοῦ τὰ δίκαια κρίνων Θεὸς ἐποίησεν αὐτοῖς ἔχ' ἐλαῖν ἀξίους τὰς ἀνωτάτω τιμὰς, αἵτα χαίρειν ἐπ' ἀδελφῶν διαφανεσάτω ἔχοντι τὴν ἐλπίδα, καὶ θεία ψήφω τετιμημένῳ, τῆτο μὲν ἔδεδράκασιν, ἀδρότερον δὲ τῷ Φθόνῳ διανισώσι τὸ κέντρον, καὶ θηρίων δίκλῳ ἐπιμεμνῶσι, μονονεχὶ καὶ ἐπιτιμῶντες τῷ Θεῷ τῷ τὴν δόξαν ὑπὸ χνεμῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐμίσησαν οἱ ἀδελφοὶ τὸν Ἰωσήφ διὰ τὰ ἐνύπνια, καὶ Ἰσραὴλ οὖν Χριστὸν διὰ τὰ θαύματα. βλέπε τὴν κακίαν πῶς τυφλώθη. διὰ τὴν πολεμῆς τῷ τὰ ἐνύπνια θεασαμένῳ; ἀρα ἀληθεύει τὰ ἐνύπνια, ἢ ψεύδεται; αἱ μὲν ἀληθεύει, ποῖα μηχανὴ περιγράψει τὴν ἀληθειαν; αἱ δὲ ψεύδεται, τί βασκαίνεις τῷ φανταζομένῳ; (1)

η. Εἶδε δὲ ἐνύπνιον ἕτερον, καὶ διηγήσατο αὐτὸ τῷ πατρὶ αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν· καὶ εἶπεν, ἰδὲ ἐνυπνιασθὲν ἐνύπνιον ἕτερον· ὥσπερ ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη, καὶ ἑνδεκα ἀστέρες προσεκύνουν με.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Οὐδὲν παράδοξον, εἰ τῆς μητρὸς αὐτῶν τελευτήσας, σὺν τῷ ἡλίῳ καὶ τοῖς ἀστέροις τοῖς ἑνδεκα καὶ τῷ σελλῶνι ἔδοξεν αὐτὸν προσκυνῶσαν ὄραν. μάλιστα μὲν γὰρ ἔδραπαντος ἐξισάζει πρὸς ἀκρίβειαν τοῖς πράγμασι τὰ ἐνύπνια· πολλὰς δὲ καὶ λίαν ἐκτόπας, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, παρέχεται τὰς ἐξαλλαγὰς. ὅμως ἐπὶ τῷ παρόντος ἔστι πάνυ τὸ γεγονὸς ὑπάρχει παράλογον, τῷ τε τὰς ἀλλας μητέρας τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν περιείναι, καὶ τῷ τὴν Ῥαχὴλ αὐτῷ, καὶ εἰ ἐνεργεία μὴ προσεκυνῶσαν αὐτὸν διὰ τὸ προτελευτήσαι, ἀλλὰ διωάμει γε ἔδεν ἦτον ἐν τῷ Ἰακώβ τῆτο πεποίηκεν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Σαφῶς ἡ μήτηρ τῷ Ἰωσήφ πρὸ τῶν ἐνυπνίων ἐτελευτήσας. μήποτε ἐν διωάμεθα τῷ Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ εἶπεν προφητεύουσαν προσκυνῶσαν τῷ Χριστῷ;

θ. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί τὸ ἐνύπνιον τῆτο, ὃ ἐνυπνιασθῆς; ἀράγε ἐλθόντες ἐλευσόμεθα ἐγώ τε καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοί σου προσκυνῆσαι ἐπὶ τὴν γῆν; Ἐξήλωσαν δὲ

Α αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν· ὁ δὲ πατήρ αὐτῶν διέτηρησε τὸ ῥῆμα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀνακόπῃ μὲν γὰρ ὁ Φθῶν τῶν ἀκρωμένων τὸν Φθόνον, καὶ ἀφορήτῳ θράσει καταχεόμενον τῷ νεανίσκῳ (2) τιθασθεῖν τρόπον τινὰ, καὶ καλεῖ πρὸς τὸ ἡμέρον. ἔκ ἐκ [δὲ] τὸ μείρακιον τῇ τῶν ὁραμάτων ἐλπίδι καταλαζονόμεναι τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἐδὲ τῆς εἰς πατέρα τιμῆς ὀλιγωρεῖν, [μονονεχὶ καὶ πρόωρον τῆς ἐσομένης λαμπρότητος τὴν ὑπεροχὴν ἀρπάζειν ἐν ἑαυτῷ. ὅρα γὰρ ὅπως περιέστησιν ὁ Φθῶν εἰς ἑκάστω ἐκ ἐνδεχομένη τῶν ὁραμάτων τὴν διώκω. τελευτήσας γὰρ ἡδὴ τῆς Ῥαχὴλ, ἢ τὸν Ἰωσήφ ἐκτέτοκε· μὴ ἐγώ φησι, καὶ ἡ μήτηρ σου προσκυνῶσά σοι; ἔδρα δὲ τῆτο καθάπερ ἐφ' ἑαυτῷ, καὶ τῆς τῷ νεανίσκῳ φρενὸς κατασύρων τὸν ὄγκον, καὶ τῶν ἀδελφῶν τὸν ἐγγεγραμμένον ἐπ' αὐτὸν καθονάζων Φθόνον.] ἔσεδάμγε μὲν τὸ χρεῖμα προσεδόκα αὐτός. ἀκήκοε γὰρ ἔπαρέρως· ἀλλ' ἐδὲ λήθης ἀξίως ποιεῖται τὰς λόγους. τετήρηκε γὰρ αὐτῶν, ὅτι καὶ εἰς πέρας ἐκβήσονται τάχα περ τεταρτέρως.

ια. Ἐπορεύθησαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν εὐσκεῖν τὰ πρόβατα τῷ πατρὸς αὐτῶν εἰς Συχέμ.

ιβ. Καὶ εἶπεν Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσήφ, ἔχι οἱ ἀδελφοί σου, ποιμαίνουσιν εἰς Συχέμ; δεῦρο ἀποσελῶσε πρὸς αὐτῶν· εἶπε δὲ αὐτῷ, ἰδὲ ἐγώ.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρόφασις ὡς τῷ μέλλοντος ἔρχεσθαι εἰς Αἴγυπτον, καὶ σιτοδοτεῖν τῷ λαῷ.

ιγ. Εἶπε δὲ αὐτῷ Ἰσραὴλ, περνευθεὶς ἰδε, εἰ ὑγιαίνουσιν οἱ ἀδελφοί σου, καὶ τὰ πρόβατα· καὶ ἀνάγειλόν μοι. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐκ τῆς κοιλάδος τῆς χεβρών· καὶ ἦλθεν εἰς Συχέμ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀπεσάλῃ δὲ παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὸς καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπισκεψόμενος τὰς ἐξ Ἰσραὴλ, εἰ διατελῶσι ἐν ὁρώσεσιν, δηλον δὲ ὅτι ταῖς νοηταῖς καὶ εἰ μεμνήσκον ἐν καλῷ τὰ ὑπ' αὐτῶν θρέμματα, τῆς τῶν ποιμαίνων ἐπιμελείας ἐκ ἀμοιρησάντων.

ιδ. Καὶ εὗρεν αὐτὸν ἄνθρωπος πλανώμενον ἐν τῷ πεδίῳ· ἠρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος, λέγων, τί ζητεῖς;

Η ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Εὗρε, φησὶν, ἄνθρωπος αὐτὸν πλανώμενον ἐν τῷ πεδίῳ,

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομένῳ. τῆτο ἔχ' εὐρηται, ἀλλ' ἐδ' εἶκε τῶν τῷ Κυρίῳ.

(2) Καὶ θράσει ἀφορήτῳ τὸν νεανίσκον καταχεόμενον. αὐτὸν. 1. μερ. 1. σελ. 182.

πεδίῳ, δηλῶν ὅτι ἔχ' ὁ πόνος καὶ αὐτὸν, ἀλλ' ὁ μετὰ τέχνης ἀγαθόν. Καὶ μετ' ἑτέρα. Τῷ δ' ὑβρόντος ἐν τῷ πεδίῳ πλανώμενον αὐτὸν ἀνθρώπου τὸ κύριον ὄνομα ἔφασίτινες δεδηλώσθαι. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τῷ πρὸς ἀλήθειαν ἀνθρώπου τὸ ἰδιαιτάτον καὶ ὑβυβολώτατον ὄνομα ἐστὶν αὐτὸ, ἀνθρώπος, ἡρωμενία καὶ λογικῆς διανοίας οἰκειότητη πρόσρησις. ἕτος ὁ ἀνθρώπος ἐν ἐκάστῃ τῇ ψυχῇ κατοικῶν, τοτὲ μὲν ἀρχῶν καὶ βασιλῶν ὑβρίσκειται, τοτὲ δὲ δικαστῆς καὶ βραβυτῆς τῶν κατὰ τὸν βίον ἀγῶνων, ἐστὶ δ' ὅτε μάρτυρος καὶ κατηγοροῦ λαβὼν τάξιν, ἀφανῶς ἡμᾶς εὐδοτεῖν ἐλέγχει, μὴδὲ διαῖραι τὸ σῶμα ἐὼν· ἀναλαμβάνόμενος δὲ καὶ ἐπισομίζων ταῖς τῷ συνειδότης λύσις τὸν αὐτάδῃ καὶ μετὰ ἀφηνιασμῷ δρόμον γλώττης ἐπίσχει. ἕτος ὁ ἐλεγχος ἐπίσχετο τῆς ψυχῆς, λύκα τὴν πλάνην εἶδεν αὐτῆς. τί ζητεῖς; ἀρά γε φρόνησιν; τί ἐν ἐπὶ πανουργίας βαίνεις; ἀλλὰ σωφροσύνην; ἀλλ' ἐπὶ φειδωλίαν ἢ τρίβος ἀγεί. ἀλλὰ ἀνδρίαν; θρασυτήτης προσέρχεται ταύτη. ἀλλ' οὐσέβειαν μετέρχῃ; δεισιδαιμονίας ἢ οὐδός.

15. Ὁ δὲ εἶπε, τὰς ἀδελφάς μου ζητῶ· ἀπαγγεῖλόν μοι πᾶς εὐσκησιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἀνθρώπος, ἀπήρκασιν ἐντεῦθεν· ἦκασα γὰρ αὐτῶν λεγόντων, πορευθῶμεν εἰς Δωδαίμ. καὶ ἐπορεύθη Ἰωσήφ ὅπωςθεν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ εὔρεν αὐτὰς εἰς Δωδαίμ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οἱ βόσκοντες, τροφὰς τὰ αἰδητὰ πάντα παρέχουσι τῷ τῶν αἰδησέων ἀλόγῳ καὶ ἀπλήρῳ θρέμματι, δι' αἷς ἀκράτορες ἐαυτῶν γενόμενοι καὶ κακοδαίμονες· οἱ δὲ ποιμαίνοντες, ἀρχόντων καὶ ἡγεμόνων ἔχοντες διώκων, τὰ ἐξηγρωμένα ἡμερῶσι, σέλλοντες τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν μέγεθος. ἔπερ ἐν ἐξήτῃ τὰς ἀρετῆς πρὸς ἀλήθειαν ἀσκητῆς, ἐσκέπτε' ἂν αὐτὰς ἐν βασιλεῦσιν, ἐκ ἐν οἰνοχοοῖς, ἢ σιτοποιοῖς, ἢ μαγειροῖς. οἱ μὲν γὰρ, τὰς ἡδονὰς ὑπὲρτρέφουσιν· ἐκεῖνοι δὲ, ἡδονῶν ἀρχοῦσι. διὸ καὶ ἀποκρίνεται ὁρῶν· ὡς ὁ τὴν ἀπάτην ἰδὼν ἀνθρώπος, ἀπήρκασιν ἐντεῦθεν. δείκνυσιν δὲ τὸν σωματικὸν ὄγκον, δηλῶν ὅτι πάντες, οἷς ὑπὲρ κλήσεως ἀρετῆς πόνος διαθλάται, τὸν περιγίον καταλελοιπότες χῶρον, μετεωρολογεῖν ἐγγνώκασιν, ὑδεμίαν τῶν σωματικῶν ἐφελκόμενοι κηρῶν. καὶ γὰρ λεγόντων· ἀκηκοῖσιν, φησὶν αὐτὸν, εἰς Δωδαίμ πορεύσθαι· ἐρμυλῶνται δὲ ἐκλειψίς ἱκανή· παριστάντων, ὅτι ἔμεσως, ἀλλ' ἀκρῶς ἀπολείψιν καὶ ἐκλείψιν τῶν ἄ μὴ πρὸς ἀρετῇ σιωεργεῖ μεμελετήκασι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλὰ εὐρίωται μὲν ἐκ ἐν γὰρ Συχέμ, ἀλλ' ἐν Δωδαίμ. καὶ τί δὴ τὰτόεσι; διερμυλῶνται μὲν γὰρ Συχέμ, ὤμος· σημεῖον ἂν γείνοιτο Φιλεργίας τὸ

μέλος. κατέδισα γὰρ πως ἡ θεόπνοσος Γραφὴ ποτὲ μὲν εἰς ἰσχυρὸν, ποτὲ δὲ εἰς ἔργον τύπον ποιῶσθαι τὸν ὦμον. οἷον ἐκείνο· Φαμεν, τὸ, δὲ καρδίαν σε εἰς τὰς ὥ-
 „ νος σε, τρεῖς εἰς Φιλεργίαν. Δωδαίμ
 „ δὲ πάλιν, ἐκλειψίς ἱκανή. κατελείφθη-
 „ σαν τοίνυν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ ἐκ ἐν Φιλεργίαις
 „ ὄντες ταῖς εἰς ἀρετῇ, ἔτε μὲν ὑδοκιμή-
 „ σεσι ταῖς κατὰ νόμον, ἀλλ' ἐκλείψει πολ-
 „ λῇ, δικαιοσύνης δηλονότι, καὶ ἀπάσης
 „ ἐπικείας, ἔ γὰρ ὡς δίκαιος, εἰς αἷς, ἐκ
 „ ὡς ὁ ποιῶν χρηστότητα, καὶ τὰ ἐξῆς. Ψαλ. 31. 21.

16. Προεῖδον δὲ αὐτὸν μακρόθεν πρὸς τῷ ἐγγίσει πρὸς αὐτὰς· καὶ ἐπονηρεύσαντο τῷ ἀποκτεῖναι αὐτόν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Βαλδύονται μὲν ἐν κατὰ τῷ ἀγῶνι θάνατον. ὁ δὲ Θεὸς ἔργον ἔχει ἔ μόνον τὰ παρ' ἐαυτῷ διδόναι ἀγαθὰ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμετέραν κακίαν εἰς ἀγαθῷ χρησὶν μετανεγκῆναι, καὶ τὴν κακίαν εἰς οἰκονομίαν μεταχειρίζεται. ἥτις δὴ κακία ἐπὶ καὶ μὴ βαλόμεν τὸν Ἰωσήφ. ἅπας γὰρ πωλῶν ἐπαινεῖ τὸν πωλόμενον διὰ πλείω τιμῇ.

17. Εἶπε δὲ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτῶν· ἰδὲ ὁ ἐνυπνιασθεὶς ἐκεῖνος ἔρχεται. Νῦν ἐν δευτέρῃ ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ῥίψωμεν αὐτόν εἰς ἐνα τῶν λάκκων· καὶ ἐρῶμεν, θηρίου πονηρὸν κατέφαγεν αὐτόν· καὶ ὀψόμεθα, τί ἔσται τὰ ἐνύπνια αὐτῶν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες, ὅτι τῶν ἐνυπνίων τὴν ἐκβασιν προσδοκῶντες, ἀνελαιν αὐτὸν ἐπεχείρουν;

18. Ἀκῶσας δὲ Ῥαβὶμ, ἐξήλετο αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ εἶπεν, ἔ πατάξωμεν αὐτόν εἰς ψυχὴν.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ. Ῥαβὶμ καὶ Ἰσάας ἄριστα σιωεβηλῶσαντο. πρὸς γὰρ ἀνδρας εἶχον ἀνημέρας. οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Συμεῶνα καὶ Λούθ' ἔ μετρίως ἀπογοῦσάμενοι τῆς ἀνδροφονίας, ἐν σιωηθείᾳ μὲν ἡδὴ ποτὲ τῷ πράγματι ἐγεγόνεισαν, ἔρπειν δὲ περὶ τὰς τοιαύτας ὠρέγοντο κνίσας ἰχθυοειδῶς.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ῥαβὶμ δὲ σώζειν ὁρμήσας, ὥτετο διὰ τῷ διαλλάττεσθαι τῷ πατρὶ διὰ τὴν εἰς Βάλλαν παρανομίαν, τὴν παλλακίδα τῷ πατρὸς αὐτῶν.

19. Εἶπε δὲ αὐτοῖς Ῥαβὶμ, μὴ ἐκχέετε αἷμα· ἐμβάλλετε αὐτόν εἰς τὸν λάκκον τῶτον τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, χεῖρα δὲ μὴ ἐπενέγκητε αὐτῷ. ὅπως ἐξέλῃτε αὐτόν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἀποδῶ αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτῶν.

20. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἦλθεν Ἰωσήφ πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν, ἐξέδυσαν τὸν Ἰωσήφ

Ἰωσήφ τὸν χιτῶνα τὸν ποικίλον τὸν Α
περὶ αὐτόν.

κγ. Ἐρρίψαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον· ὁ δὲ λάκκος κενὸς, ὕδωρ ἐκ
εἶχεν.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ σφάζεταί· Ἰωσήφ, ἀλλὰ ζῶν εἰς τὸν λάκκον κατέρχεται. εἰκὼν γὰρ ἡ τῆς ἐν τῇ ζωῇ τὸν ἄδιν σκυλεύσαντος. κενὸς δὲ καὶ ὁ λάκκος, ὥστε καὶ ὁ τάφος τῆς σωτῆρος.

ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Ζῶν εἰς τὸν λάκκον κατέρχεται, ἐπειδὴ εἰκὼν ἡ τῆς ζωντος. κατέβη Ἰωσήφ εἰς λάκκον κενόν. ἡ δὲ καὶ τὸ μνημα τῆς Σωτῆρος κενόν, νεκρὸν μὴ ἔχον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ἀλλ' ἐπέγνωσαν μὲν παρόντα μετὰ σαρκὸς τὸν ἡγαπημένον, τὸν νοητὸν Ἰωσήφ. ἔφη γὰρ ὁ μακάριος δὲ-
Ιωάν. 12. 42. αγγελιστὴς Ἰωάννης, ὅπως μέντοι καὶ ἐκ
» τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίσταντες εἰς αὐτόν,
» ἀλλὰ διὰ τῆς Φαρισαίων ἐκ ὁμολογῆν.]
ἐπιγινόντες τοίνυν Ἰσδαῖοι πεπαρωνήκασιν εἰς Χριστόν. ἀπεκλόναντο γὰρ, καὶ ὥστε εἰς λάκκον τῶτον καθήκαν οἱ δαίμονες, τὸ βαθεῖον καὶ σκοτεινὸν τῆς θανάτου βάραθρον, τρεῖς τὸν ἄδιν. καθίσταντο εἰς λάκκον ὃ τεθνεῶτα τὸν Ἰωσήφ, πλὴν ὡς τεθνηξόμενον, καὶ ἐκ εἰς μακράν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀθρεὶ δὲ λοιπὸν τῶν
» ἱερῶν γραμμάτων τὴν νῆψιν, καὶ τὸ πολ-
» λὺ ἀπεξέσμενον εἰς τὸ ἀκριβές. ὁ λάκ-
» κος, Φησί, κενὸς, ὕδωρ ἐκ εἶχεν. ἵνα σαφῶς καὶ εὐαργῶς ὁ ἄδης ἡμῖν διὰ τῆς κατασημαίνηται. καὶ τίνι τρόπῳ; ὕδωρ μὲν γὰρ σύμβολον ἂν εἴη ζωῆς, ὡς ζωοποιόν. ὕδωρ δὲ ἐκ εἰναί φησιν ἐν τῷ λάκκῳ. τῶν γὰρ ζωῆς ἐξερημικῶν νοοῖτ' ἂν εἰκότως ὁ ἄδης οἶκος τε καὶ ἐνδιαίτημα.

κδ. Ἐκάθισαν δὲ φαγεῖν ἄρτον. καὶ ἀναβλέψαντες τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶδον· καὶ ἰδὲ ὁδοιπόροι Ἰσμαηλῖται ἤρχοντο ἐκ Γαλααδ· καὶ αἱ κάμηλοι αὐτῶν ἔγεμον θυμιαμάτων καὶ ῥητίνης καὶ σκεπτικῆς· ἐπορεύοντο δὲ καταγαγεῖν εἰς Αἴγυπτον.

** ΕΦΡΑΙΜ. Ὡς δὲ ὡμοὶ ἐρέβαλον τὸν Ἰωσήφ ἐν τῷ λάκκῳ, ἐκάθισαν τῆς φαγεῖν καὶ πιεῖν μετὰ χαρᾶς. ὥστε ἄντις νικησῶν πόλεμον πλερώσεται, ἔτω καὶ ἔτοι μετὰ χαρᾶς τῆς καρδίας ἀνέκωντο.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἰωσήφ ἐδιόμνουν ἅμα δὲ ἐπώλησαν αὐτόν, σφάζαντες τῇ προθέσει· ἔτω τὸν αὐτόν

τρόπον καὶ Ἰσδαῖοι βδελυκτοὶ τὸ πάχα ἐδίοντες, ἔσφαξαν τὸν Σωτῆρα.

κε. Εἶπε δὲ Ἰσδὰς πρὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, τί χρήσιμον, εἰάν ἀποκτείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ κρύψωμεν τὸ αἷμα αὐτῆς;

Τι χρήσιμον. Ἀκύλας, τί πλεονέκτημα. Ἄλλος, τί κέρδος.

κς. Δεῦτε ἀποδώμεθα αὐτόν τοῖς Ἰσμαηλῖταις τέτοις· αἱ δὲ χεῖρες ἡμῶν μὴ ἔσωσαν ἐπ' αὐτόν, ὅτι ἀδελφὸς ἡμῶν, καὶ σὰρξ ἡμῶν ἐστίν· ἤκασαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀντὶ τῆς ἤκασαν, ἐπέεθσαν.

ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Ἔδει γὰρ τότε τὴν πρᾶσιν τῆς Ἰωσήφ γενέσθαι διὰ τῆς Ἰσδα, ἐπειδὴ καὶ ἡ πρᾶσις τῆς Σωτῆρος διὰ Ἰσδα τῆς προδοτικῆς ἐγένετο. ἡ δὲ ἐπιβελὴ τῶν ἐπιβελουσάντων ὁδὸς προκοπῆς ἐγένετο τῷ φθονομύνῳ.

κς. Καὶ παρεπορεύοντο οἱ ἄνθρωποι οἱ Μαδναῖοι οἱ ἔμποροι, καὶ ἐξείλκυσαν καὶ ἀνεβίβασαν τὸν Ἰωσήφ ἐκ τῆς λάκκου· καὶ ἀπέδδοντο τὸν Ἰωσήφ τοῖς Ἰσμαηλῖταις εἰκοσι χρυσῶν. καὶ κατήγαγον τὸν Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον.

** ΙΩΣΗΠΟΥ. Τοῖς ἐμπόροις ἀποδίδοντα τὸν Ἰωσήπον ἀνεκλύσαντες ἐκ τῆς λάκκου, μνῶν (1) εἰκοσι, ἐπὶ λακκάδεκα ἐτῶν γεγονότα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀνεβιβάσθη τὸ παιδάριον. ἀνεβίω δὲ καὶ ὁ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν. ὃ γὰρ γέγονε τῷ λάκκῳ κάτοχος, ὃ μεμνήσκον εἰς ἄδιν, κεκνήωκε δὲ μάλλον αὐτόν. ἔφη γὰρ τοῖς ἐν δεσμοῖς, ἐξέλθετε. ἐπειδὴ δὲ ἀνεβιβάσθη, καὶ ἐκ εἰς μακράν ὁ θεσπέσιος Ἰωσήφ ἀπῆρκεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐκπριαμμένων αὐτῶν τῶν Ἰσμαηλιτῶν· ἦσαν δὲ ἀρωμάτων ἔμποροι. ἀνεβίω μὲν γὰρ καὶ ὁ Χριστὸς, καὶ ἀναβέβηκεν ἐκ τῆς λάκκου· μεταπεφοίτηκε δὲ, τὴν Ἰσδαῖαν ἀφείδω [εἰς τὴν τῶν ἐθνῶν χώραν, περιφερόντων αὐτὸν τῶν] νοητῶν Ἰσμαηλιτῶν, [τρεῖς τῶν] ἐν ὑπακοῇ Θεοῦ. ἐρμηνεύεται γὰρ ἔτῳς ἢ λέξις. τίνες δ' ἂν εἴεν οἱ τοιοῦτοι; πάλιν οἱ μακάριοι μαθηταί, τὸ ὅς ὑποδύντες τοῖς διὰ Χριστὸς παιδοῦμασι, καὶ ἀπαρχὴν γεγονότες τῶν δοκιμῶν ἐν ὑπακοῇ καὶ πίσει, καὶ τοῖς ὑπὲρ νόμον αὐχρήμασιν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι νοοῖντ'

(1) Μνᾶς, ἡ τις τῇ ἐβραϊκῇ μνήμῃ καλεῖται. ἡ δὲ Ἰταλικὴ μνᾶς τεσσαράκοντα σατήρων ἐστίν. ὅπερ ἄγγων ἢ, λίτρας μᾶς καὶ διμοῖρας. Ἐπιφάν. ἐν τῷ περὶ μέτρ. καὶ σταθμ. βιβλ. Ἰσέον δὲ, ὅτι τὸ, μνήμη, μανὴ φησὶν ὁ Πετράβ. (ἐν τοῖς τῆς Ἐπιφάν. χειλ.) δὲν ἀναγινώσκεται. περὶ δὲ τῆς μνᾶς ὁ τῆς Νικάνδρου χολιαστής, (αὐτ.) τάδε φησὶν, ἡ δὲ Ἰταλικὴ μνᾶ, λίτρας μίαν ἡμισυ, ἰσοδύναμος δὲ καὶ ἰσοστάσις τῇ ἰταλικῇ μνᾷ ἢ ἀττική, καὶ Ἡρώια.

νοοῦντ' αὖν εἰκότως καὶ ἀρωμάτων ἔμποροι, τὸ Χριστὸν μυστήριον ὠιδιάζοντες, καὶ ἀπάσης ἀρετῆς ἰδέαν ἐν ἰδίαις ψυχαῖς ἀναματλούμενοι γυνικῶς. ἔτοι τὸν Ἰωσήφ ἐξεπρίοντο τρόπον τινὰ, πάντα μὲν ἀφάιντες τὰ ἐν νόμῳ λαμπρὰ, τὸν δὲ αὖ καὶ πολυτίμητον ἐμποροδυσάμενοι μαργαρίτῳ, κατὰ τὴν αὐτὴν τῇ Σωτῆρος παραβολῇ. ἔτοι τοῖς ἔθνεσι διεκομίσαντο τὸν Χριστὸν, ἱερουργῶντες τὸ εὐαγγέλιον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Καθεὶς ἑαυτὸν εἰς κένωσιν ὁ μονογενὴς, καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς γεγονόσι· κεχρηματικῶς καὶ ἀδελφὸς τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πρόγε τῶν ἁλλων τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, θάνατον ὑπέμεινε, καὶ ἀνέτλη σαυρὸν, καταβέβηκε τε εἰς ἄδου, καὶ εἰς τύπον ὁ λάκκος· πλὴν ἀνεβίω πάλιν, καὶ τῶν ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ] ἀπνεοσφίζετο. δέδοται [δὲ] ὡς περ [τοῖς] τῶν νοητῶν ἀρωμάτων ἔμποροις, τῇ τε τοῖς ἀγίοις Ἀποστόλοις, οἱ τὸ αὐτὸ μυστήριον ὠιδιάζοντες, εἰς τὴν τῶν ἐθνῶν καθήκοντο χώραν, διὰ τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων τοῖς ἐκ εἰδόσιν αὐτὸν ἀποφύροντες τὴν τῇ δόξῃ μορφῇ περιεάμενον. κηρύσσεται γὰρ ὁ δι' ἡμᾶς ἐν σαρκὶ γεγὼς λόγος καὶ ἐν τῇ τῇ δόξῃ μορφῇ. τῷ τοῦ οἴμας ἐν τῷ ἀπνεοσφίζεσθαι διὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸν Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον.

κθ. Ἀνέσχεψε δὲ Ῥαββὶ ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ ἔχ' ὅρα τὸν Ἰωσήφ ἐν τῷ λάκκῳ· καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτῆς.

**** ΚΥΡΙΑΛΟΥ.** Κεκώλυκε Ῥαββὶ μὲν φονῶντας τὰς ἀδελφάς. δεδυσφόρηκε δὲ καὶ Ἰούδας. καὶ ἡ μὲν Ῥαββὶ πρωτότοκος· Ἰούδας γὰρ μὲν ἐκ τῆς εἰς βασιλείαν κεκλημένης φυλῆς. ἔκ' ὅσοι τὴν τῇ πρωτοτόκῃ συμμορφίαν πεπληθήκασιν, εἴπερ ἦσαν ἐξ Ἰουδαίων, καὶ ὅσοι κέκλιωται πρὸς τὴν τῶν ἐθνῶν βασιλείαν, τὸ διὰ Χριστὸν προσηκάμενοι κήρυγμα, δεδυσφορηκασιν ἐ μὲν ἐπὶ τοῖς κατ' αὐτὴν τολμήμασιν. ἦσαν γὰρ ἦσαν ἐκ θαυμάσιμοι κατ' ἐκεῖνο καιρὸν, κατὰ τὴν τῇ ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν ἐτέραν τῶν Ἰουδαίων χώραν οἱ λελυπημένοι καὶ σωμαλγήσαντες Χριστῷ ἡττομασμένῳ.

κθ. Καὶ ἀνέσχεψε πρὸς τὰς ἀδελφάς· καὶ εἶπε, τὸ παιδάριον ἐκ ἐστὶν ἐν τῷ λάκκῳ· ἐγὼ δὲ πῶς πο-

λ. ρεύσομαι ἐτι; Λαβόντες δὲ τὸν χιτῶνα τῷ Ἰωσήφ, ἔσφαξαν ἐριφον αἰγῶν, καὶ ἐμόλυναν τὸν χιτῶνα τῷ

λα. αἵματι. Καὶ ἀπέσειλαν τὸν χιτῶνα τὸν ποικίλον, καὶ εἰσήνεγκαν τῷ πατρὶ αὐτῶν· καὶ εἶπαν, τῷτον εὐρο-

Α μεν, ἐπίγνωθι εἰ χιτῶν τῷ ὑμῶν ἐστίν, ἢ ὄχι.

λδ. Καὶ ἐπέγνω αὐτὸν, καὶ εἶπε, χιτῶν τῷ ὑμῶν ἐστίν· θηρίον πονηρὸν κατέφαγεν αὐτόν· θηρίον ἤρπασε τὸν Ἰωσήφ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Οὐκ ἀποκαλύπτει δὲ ὁ Θεὸς τῷ Ἰακώβ, ὅτι ζῇ ὁ Ἰωσήφ, καὶ ὅτι εἰς Αἴγυπτον κατήχθη· ἵνα μήπως ἔτος λυτρώμενος τὸν υἱόν, ἐμποδίσῃ τῇ ὑπερον οἰκονομίᾳ τῷ Θεῷ, (1) κατὰ τὴν Αἴγυπτον αὐτῷ καὶ ἐν τῇ Ἐξόδῳ γεγεννημένῳ. ἀμέλει ὅτε λοιπὸν ἐγγνώσῃ τῷ Ἰακώβ ὕπερον, ὅτι ζῇ Ἰωσήφ, τότε αὐτῷ ἐπιφαίνεται ὁ Θεὸς θαυμάσιον παρακελεύόμενος, ὅτι Ἰωσήφ ὁ υἱὸς ἐπιβαλεῖ τὰς **Γεν. 46. 4.** χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰς ὀφθαλμούς σου. ὡς περ δὲ Ἰωσήφ εἰ ἔμενε παρὰ τῷ πατρὶ, ἢ Αἴγυπτος τὸν τῷ λιμῷ θανατοῦν ἐκ ἐδέχετο· ἔτις ὁ μονογενὴς, εἰ ἔμενε παρὰ τῷ πατρὶ ἐν τῇ ἀγίᾳ δόξῃ κρυπτόμενος, τὴν οἰκονομίαν ἐκ ἔσωζε.

λγ. Διέρρηξε δὲ Ἰακώβ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἐπέθετο σάκκον ἐπὶ τὴν ὀσφύν αὐτῆς, καὶ ἐπένευσε τὸν υἱὸν αὐτῆς ἡμέρας πολλὰς.

Δ **ΛΗΛΟΥ.** Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐτελεύτησε καὶ Βάλλα πενθῶσα τὸν Ἰωσήφ, ἢ καὶ ἐδήλασεν αὐτόν, καί γε ἢ Δάνα θυγάτηρ Ἰακώβ. τρεῖς παῖδες. διὰ τῆς κακῆς ἐκτενῆς οἱ Ἰσραηλιταὶ τῇ δὲ κατὰ τῆς ἐξόδου μὴδὲ, ποδὸν ἐδίοντες.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Καὶ κεῖνο πάλιν σκοπήσωμεν, ὅτι ὡς περ ὁ Ἰωσήφ ἐν τῇ οἰκίᾳ (2) τῷ πατρὶ ἐπεπνεύειτο ὡς νεκρὸς, ἦξε δὲ (3) ἐν Αἴγυπτῳ, καὶ ἐβασίλευεν· ἔτι Χριστὸς, παρὰ μὲν Ἰουδαίοις νεκρὸς εἶναι νομόμισαι, ἐν δὲ τοῖς ἔθνεσι πιστεύεται ζῶν καὶ διαμείων καὶ βασιλεύων εἰς τὰς αἰῶνας.

λδ. Συνήχθησαν δὲ πάντες οἱ υἱοὶ αὐτῆς καὶ αἱ θυγατέρες, καὶ ἦλθον παρακαλέσαι αὐτόν· καὶ ἐκ ἠθέλε παρακληθῆναι, λέγων, ὅτι καταβήσομαι πρὸς τὸν υἱόν μου πενθῶν εἰς ἄδου. καὶ ἐκλαυσεν αὐτόν ὁ πατήρ αὐτῆς.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Τί οὖν αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες. ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι καὶ θυγατέρας εἶχεν ἄλλας· ἢ μᾶλλον τὰς ἐκγόνους ἔτι καλεῖ.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ.** Πάρεσι καὶ λευθῶν ἰδῶν, ὅτι λελυπηκέν ἐ μετρίως τὸν ἐν τοῖς ἐρανοῖς πατέρα καὶ Θεὸν ἢ εἰς Χριστὸν παροινία καὶ μισοφροσύνη. προσκεκερκασι δὲ ἔτι δεινῶς,

(1) Τὰ ἐξῆς ἐκ τῆς Αὐγ. κώδ. ἐλήφθη.
(2) Ἐξῆς δὲ. ὁ αὐτ.

(3) Ἐν μὲν τῷ οἴκῳ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

δαινῶς, ὡς παραιτῶσαι παράκλησιν. μό-
νον δὲ ἐχὶ καὶ ἀνέχεσθαι μηδενός. ἅπερ
ἐλοιτότις τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ποιῶσαι λι-
τάς. ἐλιπάρην μὲν γὰρ οἱ Προφῆται
πολλάκις, καὶ σώσεσθαι περεκάλυν τὸν
Ἰσραὴλ, καίτοι δεδρακότα τὰ ἐπέκεινα
λόγου παντός κατὰ τῶν Προφητῶν. κα-
τενόησε δὲ τὴν ἡμερότητα πολλάκις Θεός.
οἰκέται γὰρ ἦσαν οἱ κινδυνώσαντες. ἐπι-
δὴ δὲ εἰς αὐτὸν πεπαρωγήκασιν τὸν υἱόν,
ἀπαράκλητος ὁ πατήρ, δυσανάτρεπλος ὁ
θυμός. ὑβρισαι γὰρ ἐκ ἐτι Προφήτης,
ἀλλὰ Προφητῶν δεσπότης, καὶ ὁ τῶν ὅλων
Σωτὴρ, τῆς Χριστός.

Α. Λε. Οἱ δὲ Μαδναῖοι ἀπέδοντο τὸν
Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον τῷ Πεντεφρῇ τῷ
σπάρδονι Φαραὼ ἀρχόντι μαγείρων.

ΛΔΗΛΟΥ. Μαδναῖοι Ἰσραηλίται καὶ
ἄκοντες ἐπαινῶσι τὸν παῖδα, (πᾶς γὰρ
πῶλῶν ἐγκωμιάζει) περὶ τὸ κέρμα βλέ-
ποντες.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τοῖς μὲν παρὰ (1)
Ἀκύλα καὶ Συμμάχῳ Φερτιφάρ ἐρηται
ἐν τῷ τῷ τόπῳ· ἐν δὲ ἐτέρῳ Φερτιφάρ.
καὶ ἡ μὲν τῆ παρόντος ὀνόματος ἐρμηνεία
παράκειται τῇ λέξει· ἡ δὲ ἐκδοσις (2) τῆ
ἐτέρᾳ, ἐν τοῖς ἐξῆς Φανῆται.

Κ Ε Φ. ΛΗ.

- α. γένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεί-
νῳ, κατέβη Ἰδδας ἀπὸ
τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ
ἀφίκετο ἕως πρὸς ἄνθρωπον τινα ὀδο-
β. λαμίτην, ὃ ὄνομα Εἷρας. Καὶ εἶδεν
Ἰδδας ἐκεῖ θυγατέρα ἀνθρώπου χα-
ναναίᾳ, ἥ ὄνομα Σαῦ· καὶ ἔλαβεν
αὐτήν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν.
γ. Καὶ συλλαβῶσα ἔτεκεν υἱόν, ὃ ἐκά-
δ. λεσε τὸ ὄνομα αὐτῶν Ἡρ. Καὶ συλ-
λαβῶσα ἐτι ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλε-
ε. σε τὸ ὄνομα αὐτῶν Αὐνάν. Καὶ προ-
θεῖσα ἐτι ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσε
τὸ ὄνομα αὐτῶν Σηλώμ. αὕτη δὲ ἦν
ἐν Χασβί, ἥνικα ἔτεκεν αὐτῶν.

** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Καταβέβηκε τοίνυν
Ἰδδας, καὶ ἀφίκετο πρὸς ἄνθρωπον, ὃ
ὄνομα Ἰρας. αἰπόλος δὲ ἔτος, καὶ τεχ-
νίτης τὰ ποιμνικά. καὶ τὴν Σαβᾶν ἐκεί-
σε θεασάμενος, ἐποιεῖτο μὲν σιωικέσιον,
μητέρα δὲ καὶ τριῶν ἀπέδειξε τέκνων·
Ἡρ δὴ λέγω, καὶ Αὐνᾶν, καὶ μάλιστα καὶ
Σηλώμ. καὶ ὁ μὲν Ἡρ δερμάτινος, τῆ-
τέσι σάρκινος, ἐρμινεύεται· πεπληγὼς
δὲ καρδίαν Αὐνᾶν· ἐκασασμός δὲ ὁ τρίτος,
ἦρχεν ὑπόλυσιν καὶ ἐρμινεύσις. καταβέ-
βηκε δὲ καὶ ἐξ ἑρανῶν καθάπερ ἔκτινος
ἀγίας γῆς ὁ μονογενὴς τῶ Θεῷ λόγος, ὁ
ἀληθὺς ὑμνευμένος, καὶ τῆς βασιλείας
τῷ δόξαν φυσικῶς ἀνημμένος. τῆτι γὰρ
ἡμῖν τὸ τῶ Ἰδδα πρόσωπον ὑπεμφύωσιν
αὐν. ἀίνεσιν μὲν γὰρ ἡ τῆ ὀνόματος σημα-
σία δηλοῖ. βασιλικωτάτη δὲ τῶν ἄλλων,
καὶ ἐν ταῖς εἰς ἄκρον ὑπεροχαῖς ἡ Ἰδδα
τέλειται Φυλῇ. καὶ μετ' ὅλγα. Καταβέβη-
κε τοίνυν ὁ μονογενὴς τῶ Θεῷ λόγος, καὶ
ἐπεφοίτησε μὲν τῇ ἐρήμῳ Μαδιαμ διαποι-
μαίνοντι τότε τῷ μακαρίῳ Μωσῇ· ὡφθῇ
γὰρ αὐτῷ ἐν εἰδῇ πυρὸς ἐν τῇ βάτῳ· καὶ
σωήφθῃ τρόπον τινα δι' αὐτῶν, καθάπερ
ἀλλοφύλῳ Χαναναίᾳ γυναικί, τῇ κατ' Αἰ-

γυπτον σιναγωγῇ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· κα-
θάπερ ἀμέλει καὶ Ἰδδας διὰ τῆ ποιμαίνον-
τος τῇ Σαβᾶ, ἡ διερμινεύεται ὑψώσις τε
καὶ ἑπαρσις. κεκλημένη γὰρ ὡς εἰς
οἰκειότητα τὴν ὡς πρὸς Θεὸν ἡ τῶν Ἰδ-
δαίων σιναγωγῇ, καθάμαλῃ μὲν ἡ ἐκ ἐτι
καὶ πεπατημένη, καὶ τὸ τῆς δαλείας ἔχου-
σα σμικροπρεπὲς, ὑψηλὴ δὲ γέγονε καὶ
διαφανής. λελύτρωται γὰρ ὡς ἐκ καμί-
νης σιδηρᾶς, καὶ ἐξ οἴκου δαλείας, κατὰ τὸ
γεγραμμένον. εἴτα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ συ-
ναγωγῆς τῆς ὡς ἀλλοφύλῳ καὶ εἰδωλολα-
τρίας ποτὲ τρεῖς γεγονάσι λαοὶ, τῶν
υἱῶν τᾶς ἀποπληρῶντες Θεῷ, καὶ μιᾶς
μὲν ὡς ἐκπεφυκότες μητρὸς, μερισά-
μενοι δὲ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν.

ε. Καὶ ἔλαβεν Ἰδδας γυναῖκα
Ἡρ τῷ πρωτόκῳ αὐτῶν, ἡ ὄνομα
ζ. Θάμαρ. Ἐγένετο δὲ Ἡρ ὁ πρωτό-
τοκος Ἰδδα πονηρὸς ἐναντίον Κυρίου·
Ε καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὁ Θεός.

η. Εἶπε δὲ Ἰδδας πρὸς Αὐνάν,
εἰσελθε πρὸς τὴν γυναῖκα τῶ ἀδελ-
φῶς, καὶ ἐπιγάμβρευσον αὐτήν,
καὶ ἀνάσῃσιν σπέρμα τῷ ἀδελ-
φῶς.

» ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Εἶπε δὲ Ἰδδας τῷ Αὐ-
» νάν, εἰσελθε πρὸς τὴν γυναῖκα τῶ ἀδελ-
» φῶς, καὶ ἐπιγάμβρευσον αὐτῇ, καὶ
» ἀνάσῃσιν σπέρμα τῷ ἀδελφῶς. Τὸτο
καὶ διὰ Μωϋσεως ὁ Θεὸς ὕψερρον προσάττει.
μηποτε ἐν ἡδὴ ἐδεδώκει τὸν νόμον τῶτον;
λέγει γὰρ καὶ τῷ Ἀβραάμ διαλεγόμενος
» αὐτῷ· ἦδεν γὰρ ὅτι σιναῖα τοῖς τέκνοις Γεν. 18. 19.
» αὐτῶν Ἀβραάμ, καὶ τῷ οἴκῳ αὐτῶν μετ' αὐ-
» τόν· καὶ φυλάξουσιν τὰς ὁδοὺς Κυρίου τῶ
» Θεῷ, δικαιοσύνην ποιῶν καὶ κρίσιν. τὸ δὲ
» ἀνίσταν σπέρμα τῷ ἀδελφῷ, τοῖς πενήτεσι
» παρέχε παραμυθίαν, ὅτε ἔπω ἐδέδω-
το τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως Φανερά ἡ
ἐπαγγελία.

θ. Γινῆς

(1) Περὶ Ἀκύλαν καὶ Σύμмахον ὁρᾶται.

(2) Ἐκδοσις. ἐν Τόμ. 2. σελ. 43. τῆς τῶν Ῥαββί ἐκδόσεως.

9. Γινῆς δὲ Αὐνάν, ὅτι ἐκ αὐτῷ ἔσαι τὸ σπέρμα, ἐγένετο ὅταν εἰσῆρχετο πρὸς τὴν γυναῖκα τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν γῆν τῆς μηδυναί σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς

ΛΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ νόμῳ ἐκείνῃ ἡμελλεν εἶναι τὰ γινόμενα, καὶ αὐτῆς ὀνομάζεσθαι, εἰ καὶ ἔτος φύσει πατὴρ ἦν, διὰ τῆς εἰπεῖν, ἐπιγαμβροῦς.

1. Πονηρὸν δὲ ἐφάνη ἐναντίον τῆς Θεᾶς, ὅτι ἐποίησε τῆτο· καὶ ἐθανάτωσε καὶ τῆτον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πᾶς ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα, καὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς ἐν τῇ γῇ θησαυρίζων, ὅμοιος τῷ Αὐνάν· διὸ καὶ θανατῶνται ὑπὸ τῆς Θεᾶς.

1α. Εἶπε δὲ Ἰδδας Θάμαρ τῇ νύμφῃ αὐτῆς, κάθῃς χήρα ἐν τῷ οἴκῳ τῆς πατρός σου, ἕως μέγας γένηται Σηλὼμ ὁ υἱός μου. εἶπε γὰρ, μήποτε ἀποθάνῃ καὶ ἔτος, ὥστε καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς. ἀπελθούσα δὲ Θάμαρ, ἐκάθητο ἐν τῷ οἴκῳ τῆς πατρὸς αὐτῆς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Παῖδες μὲν ἔν ἔτοι γεγόνασι τῷ Ἰδδᾷ τρεῖς. ἐπειδὴ δὲ εἰς ἡβλὴν ἤκον οἱ νεανία, δέχεται τὴν Θάμαρ, καὶ τῷ πρωτοτόκῳ συγκαταβύβουσι, τῆτις τῷ Ἡρ. ἐπειδὴ δὲ ἡ πονηρὸς ἐν ὀφθαλμοῖς τῆς Θεᾶς, πρὸ παίδων γονῆς τῶν κατ' ἡμᾶς ἀπηλλάττετο. ἀπέκλινε γὰρ φησὶν αὐτὸν ὁ Θεός. αἴτα προτρέπει τὸν Αὐνάν ὁ πατὴρ τῇ τῆς ἀδελφῆς συγκαταβύβουσαι γυναικί, καὶ ἀναστῆσαι σπέρμα τῷ κατοικομῆν. ὁ δὲ ἐπέπερ ἐκ αὐτῆς, φησὶν, ἡμελλεν ἔσεσθαι τὸ γεννώμενον, τὸν σωόδε νόμον ἡδίκηκα καταχέων εἰς τὴν γῆν. διόλλυται δὲ καὶ ἔτος οὐδὺς. ἔ γεγονότος, ἐδεδίκα λοιπὸν Ἰδδας τὸν τρίτον συγκαταβύβουσαι υἱόν, φησὶν δὲ τὸν Σηλὼμ. αἴτα καιρὸς γεγονότος δευσοφύρηκεν ἡ Θάμαρ ἐπὶ τῷ μελλήσῳ τῆς γάμου. ἐτόπαζε δὲ ἡδὴ πως, ὡς ἐκ ἀνήσει τὸ πέρας αὐτῇ τὸ ἐπηγγελμένον ὁ κηδεστής. σκήπτεται δὲ μᾶλλον ὑπερτιθεῖς καὶ παραβιβάζων εἰς ἐλπίδας ἐκ ἐσομένης τὸ προσδοκηθέν. καὶ τὶ δὴ πρὸς τῆτο μηχανάται λοιπόν;

* * * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅτι ἔδεις ἐν νόμῳ δικαιοῦσαι παρὰ Θεῷ, ἔτε μὲν ἐν τῇ τῶν Ἰδδαίων σωμαγωγῇ τῆς τῆς Θεᾶς γαλιωότητος ἢ μέθεξις ἡν ὁ γὰρ νόμος ὀργλῶ κατεργάζεται, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ὑποφύωσιν ἂν αἰνιγματωδῶς τῶν Ἰδδαίων παίδων ἢ γένεσις, σωμακηκότων τῇ Θάμαρ. Ἡρ μὲν γὰρ ὁ πρωτοτόκος ἐστὶν δερμάτινος, ἦτοι γήινος. ἐπέπερ δὲ ἡ πονηρὸς, θα-

νάτω κατεδικάζετο. πονηρὸς δὲ κατὰ τὸ ἀληθές ὁ πρῶτος ὠφθῆ λαός, καταγογνύζων Θεῷ, καὶ λέγων· μὴ διωθήσεται ὁ Ψαλ. 77. 19. Θεὸς ἐτοιμάσαι τραπεζάν, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Πέπλωκε δὲ τὰ κῶλα αὐτῶν Ἐβρ. 3. 17. ἐν τῇ ἐρήμῳ, κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἐκέν ὁ πρωτοτόκος Ἡρ, τῆτις ὁ πονηρὸς τε καὶ σαρκικός, διόλωλε πρῶτος, καρπὸν ἔδεναι ἔχων οὐσεβείας. τῆτις γὰρ ὑπεμφύειν ἂν ἡμῖν, ὡς ἐν τύπῳ, πάλιν ἡ ἀπαιδία. εἰκόνες γὰρ ὥστε τῶν ἐν νοήσει τὰ αἰσθητά. αἴτα μετ' ἐκείνον δούτερος ὥστε τις υἱὸς τῆς λυτρωσαμένης Θεᾶς, καὶ ἐξ οἴκου δαλείας ἐξαγαγόντος ὁ μετ' ἐκείνης λαός. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἦν γὰρ ἀληθῶς Αὐνάν, τῆτις πεπληγὼς καρδίαν. ἐτράπετο γὰρ ἐκτόπως εἰς πολυθείαν, τὸν οἶα καὶ φύσει καὶ ἀληθῶς κατὰ λελοιπῶς. ἐκέν καὶ ἀπώλετο καὶ δεδύλευκεν ἀλλοφύλοις. τῆτις γὰρ ἡμᾶς ἢ τῶν καλεσμένων κριτῶν ἐδίδαξε βίβλος. τῆτις γὰρ τοῖνυ αἰ ἀπαιδία καὶ ἔτος, καθὼς καὶ ὁ Ἡρ, σπείρων εἰς ἔδον, τῆτις εἰς γῆν. ὅθεν ἡ εἰκὼς ἔδεναι πάντως ἀποκερδάναι καρπὸν, ἢ καὶ ἀναστῆσαι σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς. κατῶκησε δὲ καὶ ὁ μέσος τε καὶ ὡς ἐν χρόνῳ δούτερος λαός διὰ τῆς κατὰ νόμον ἐπικεικίας ἀντὶ τῶν ἀπειθησάντων ἑαυτὸν ὥστε ἀναστῆσαι Θεῷ, καὶ νέον ἡδὴ πως ἀνταναφύτω λαὸν ἐπιδάξαι διὰ πραγμάτων. τῆτο γὰρ ἐστὶν οἶμα αἰνιγματωδῶς τὸ ἀναστῆσαι σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς. ἀννηρημένοι δὲ ἔν τοῖν δυοῖν ὡς ἐπ' αἰτίαις οὐλόγοις· ὁ μὲν γὰρ ἡ πονηρὸς, ὁ δὲ πεπληγὼς καρδίαν· ἐξείργει τὸν τρίτον τῆς πρὸς Θάμαρ ὀμιλίας, δεδιὼς δὲ ὁ πατὴρ, μὴ ἄρα πως τοῖς ἡδὴ διολωλόσι καὶ αὐτὸς καταφθείροιτο. τὸν γάρ τοι τρίτον λαόν, τὸν οἶον καὶ νεώτατον, τὸν ὡς ἐν λοιπῷ καιρῷ τῶν ἀγίων Προφητῶν, μετ' ὧν καὶ γαίτων οὐδὺς ὁ θεασάμενος Βαβυλῆος, τὸν δὲ παρόντα δεικνύων τὸν ἐξ ἔραν, τῆτις Χριστὸν, ἐκ ἐφῆκε Θεὸς οἰονέπως ἐνέχεσθαι ταῖς ἀγκάλαις τῶν Ἰδδαίων σωμαγωγῆς, ἔτε μὲν ἐδέλει τὸν ἀπ' αὐτῆς ἔχεν καρπὸν, μὴ ἄρα πως ἀπώλοιο καὶ αὐτός. ὁ γὰρ νόμος ὀργλῶ κατεργάζεται. Ρωμ. 4. 15. Καὶ μετ' ὀλίγα. Αἰσθαφῆς ἐν τῇ Θάμαρ Σηλὼμ ὁ νεώτατος. διὰ δὲ τῆτο χήρα μεμακήκε, καὶ μακρὸς ἐν τῆτω διατετέλεκε χρόνος. ἔ γὰρ ἐφ' αὐτὸς Θεὸς καρποφορεῖν ἔτι τὴν Ἰδδαίων σωμαγωγῇ, χήρα τις ὥστε καὶ ἡ τεκνωμένη, καὶ ἀνδρὸς ἐρήμη, τῆς νοητῆς νυμφὸς, κεχηρηματικέτε καὶ γέγονεν ἀληθῶς.

16. Ἐπλήθησαν δὲ αἱ ἡμέραι, καὶ ἀπέθανε Σαῦνα (1) ἡ γυνὴ Ἰδδα. καὶ παρακληθεὶς ὁ Ἰδδας, ἀνέβη πρὸς τῆς κείροντας αὐτὴν πρόβατα αὐτῆς. καὶ κατέβη Εἰρας ὁ ποιμὴν αὐτῆς

Ff 2

(1) Τὸ Σαῦνα ἀνωτέρω, ἐν τῷ 2. ἐδ. ὁ κώδ. γράφει Σαῦ· αἱ δὲ τῆς Γραφ. ἐκδόσ. Σαυά, πλὴν τῆς τῆς Ἀλδ. γραφῆς. Σαῦα. ὁ δὲ Κύριος. (ἐν τῷ 1. μέρ. 1. σελ. 196.) Σαβῶ. ὁ δὲ Χρυσοστόμ. (ἐν τῷ 38. τῆς γεν. κεφ.) Σαῦα.

αὐτῆς ὁ ὁδολαμίτης εἰς Θάμνα μετ' Α
 ιγ. αὐτῆς. Καὶ ἀπηγέλλη Θάμαρ τῇ
 νύμφῃ αὐτῆς, λέγοντες, ἰδὲ ὁ πενθε-
 ρός σε ἀνέβη εἰς Θάμνα, κείρα τὰ
 πρῶτα αὐτῆς, αὐτὸς καὶ Εἰρας ὁ
 ποιμὴν αὐτῆς.

ιδ. Καὶ περιελομένη τὰ ἱμάτια τῆς
 χρηρεύσεως αὐτῆς ἀφ' ἑαυτῆς, περιέ-
 βαλε τὸ θέρισρον, καὶ ἐκαλλωπίσατο, Β
 καὶ ἐκάτισε πρὸς ταῖς πύλαις Αἰνᾶν,
 ἥ ἐστιν ἐν παρόδῳ Θαρνά. εἶδε γὰρ
 ὅτι μέγας γέγονεν ὁ Σηλώμ· αὐτὸς
 δὲ ἐκ ἔδωκεν αὐτὴν αὐτῷ γυναικα.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε ἡ Θάμαρ
 ἐταιρικὸν ὄχημα περιεμένη, τὸν κηδεστὴν
 ἐξηπάτησε; Περιφανὲς ἄγαν ἐγγενὲς τῇ
 Ἀβραάμ τὸ γένος, δι' ὃ ἐῖχε δύσεβαιαν. Τῆτο ἡ
 Θάμαρ εἰδὺς, πρὸς αὐτὴν ἔχον ἐξ ἐκεί- Γ
 νος παιδοποιῆσαι τὴν γένος. ἐπειδὴ τοίνυν
 αὐτῇ ὁ κηδεστὴς ἐκατηγγύησε τῷ νεω-
 τέρῳ παιδί, δέσας μὴ τοῖς ἀδελφοῖς καὶ
 αὐτὸς παραπλησίως τελευτήσῃ, ὡς ἀνα-
 γκαδὴ κλέψαι τῆς παιδοποιΐας τὰς ἀφορ-
 μὰς, ἐπειδὴ προφανῶς λαβεῖν αὐτὰς ἐκω-
 λύετο. πρὸς δὲ τῷ καὶ ἐλέγχει τὸν κη-
 δεστὴν, ὡς αὐτὸν μὴ ἐσφρονεῖν, αὐ-
 τῇ δὲ σφρονεῖν ἀναγκάζοντα. τῆτο δὲ
 κακῆτος κρίνων, ἐδήλωσε. κύσσαν μὲν Δ
 γὰρ αὐτῇ μεμαθηκώς, κατεψηφίσατο
 θάνατον. γένος δὲ ὅταν ἐκύησε, τῷ μὲν
 αἰσθῶν ἀπέφθικεν, ἑαυτὸν δὲ κατέκρινε.
 ὁδικοῦται γὰρ ἔφη Θάμαρ ἡ ἐγὼ· ἐ-
 νεκεν ἐκ ἔδωκα αὐτῇ Σηλώμ τῷ υἱῷ μου.
 ὅτι δὲ παιδοποιΐας χάριν, καὶ ἐφίληδο-
 νίας, τῆτο ἡ Θάμαρ ἐμνηστεύσατο, τὰ
 μετὰ ταῦτα δηλοῖ. ἐκ ἔτι γὰρ ἔτε τῷ
 Ἰσάκ, ἔτε ἄλλῳ σιωπῇ τινί. ἡρκεδὴ
 δὲ τὸ μήτηρ κληθῆναι τῶν ἐξ ἐκείνου βε- Ε
 βλασηκότος τῆς ἀπέρματος.

ιε. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν Ἰσάκ, ἔδοξεν
 αὐτὴν πόρνην εἶναι· κατεκαλύψα-
 το γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἐκ
 ις. ἐπέγνω αὐτὴν. Ἐξέκλινε δὲ πρὸς
 αὐτὴν τὴν ὁδόν· καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἔα-
 σόν με εἰσελθεῖν πρὸς σέ· ἐγὼ γὰρ
 ἔγνω, ὅτι ἡ νύμφη αὐτῆς ἐστίν. ἡ δὲ
 εἶπε, τίμοι δώσεις, εἰάν εἰσέλθῃς
 πρὸς με;

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐννοῶντες ἐν ἄρα
 τῆς κατὰ καιρὸς οἰκονομίας τῆς τρόπης,
 ψυχῆ καὶ καλῆς οἰκίας, τῆς ἐπὶ τῷ πορνεί-
 σαι φημι, αὐτῇ τε τῷ Θάμαρ καὶ μάλιστα
 καὶ τὸν Ἰσάκ εἰκότως ἀπαλλάξομεν. σω-
 δὸν δὲ μᾶλλον οἰκονομικῶς γενέσθαι φαι-
 νήν, ἢ μὴ γὰρ ἐπεθύμει γονῆς ἐλδοθέρας, τῆ
 κατὰ νόμον σιωπηλότητος ἐξεργασίῃ, ὁ δὲ
 ὡς ἴδῃ πως ἐκ αἰτίας πολλῇ, τῆ καὶ εἰ-
 περ ἔλοιτο σιωπῇ εἰς ἑτέραν, τεθνεώσης
 αὐτῇ τῆς πρώτης.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μὴδαὶς ταῦτα
 ἀκῶν, καταγινώσκω τῆς Θάμαρ. ὡς
 ἐφθίω γὰρ εἰπὼν καὶ οἰκονομία ὑπηρετεῖ-
 το. καὶ διὰ τῆτο ἔτε αὐτῇ μέμψιν τινὰ
 ὑπέμεινεν, ἔτε ὁ Ἰσάκ ἐγκλήμασιν ὑπο-
 βίων, ὁρῆσαι ἐκ τῶν παίδων τῶν τέτω
 τεχνάτων τὸν Χριστὸν καταγόντα τὸ γέ-
 νος· ἄλλως δὲ καὶ τὰ δύο παῖδια κατὰ
 ταυτὸν τικτόμενα τῶν δύο λαῶν ὡς τύπος,
 καὶ προαναφώνησις τῆς πολυλείας τῆς Ἰσ-
 δαϊκῆς καὶ τῆς πνευματικῆς.

ιζ. Ὁ δὲ εἶπεν, ἐγώ σοι ἀποσελῶ
 ἔριφον αἰγῶν ἐκ τῶν πρῶτων μου.
 ἡ δὲ εἶπεν, εἰάν δῶς ἀρράβωνα, ἕως
 τῆς ἀποσελάσε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἴτα σωτηρία ἔσται πρὸς
 ἐπιθυμίαν. αἰτῶντι δὲ τῷ γυναικί μισθώ-
 ματα, πέμψεν ἔριφον ἐπηγγέλλετο.

ιη. Ὁ δὲ εἶπε, τίνα τὸν ἀρράβω-
 νά σοι δώσω; ἡ δὲ εἶπε, τὸν δακτύ-
 λόν σε, καὶ τὸν ὀρμίσκον, καὶ τὴν
 ῥάβδον τὴν ἐν τῇ χειρί σε. καὶ ἔδω-
 κεν αὐτῇ· καὶ εἰσλήθε πρὸς αὐτὴν·
 καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτῆς.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τὸν ὀρμίσκον, ὃν δέδω-
 κεν ὁ Ἰσάκ τῇ Θάμαρ, ὁ Σύρος ὠράριον
 λέγεσθαι φησι, καὶ ἔχ' ὀρμίσκον· Σύμμα-
 χος δὲ, σρεπλὸν ἐγχειρίδιον.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸν δακτύλόν σε, φησί,
 καὶ τὸν ὀρμίσκον, καὶ τὴν ῥάβδον. ὁ Ἀ-
 κύλας, τὴν σφαγίδα σε, καὶ τὸ σρεπλόν-
 σε. Ἄλλος δὲ φησι τὸν ὀρμίσκον, ὠράριον·
 ὁ δὲ ἅγιος Κύριλλος, κόσμημά τι τῶν περὶ
 τῷ δέξερῳ, ἔστι χαλδαϊκῶ κοσμημῶ τῷ
 Ἰσάκ. χρυσῷ γὰρ ἔστι καὶ χεῖρας καὶ
 δέξερῳ καταλαμπρύνει, καὶ αὐτῇ τῷ Ε
 τρίχῃ σεφανῆσιν ἐστὶ ὅτε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁμηρὰ τῆς ἐπαγγελίας
 αἰτήσῃ, δίδωσι τῷ ῥάβδον, καὶ τὸν δα-
 κτύλόν, καὶ τὸν ὀρμίσκον, τὰ ἐστὶν κόσμη-
 μά τι τῶν περὶ τῷ δέξερῳ. οἰηθεὶς δ' ἄν-
 τις καὶ μάλα εἰκότως, ἔτε Χαλδαῖον ὄν-
 τα τὸν Ἰσάκ, μὴ αἰ' ῥαθυμίας γενέσθαι
 τῆς κατακαλλύεσθαι φιλεῖν. Φιλόκοσμοι
 γὰρ οἱ Χαλδαῖοι, χρυσῷ [δὲ] καὶ χεῖρας
 καὶ δέξερῳ καταλαμπρύνει, καὶ αὐτῇ τῷ Ζ
 τῷ τρίχῃ σεφανῆσιν ἐστὶ ὅτε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἰδίαν γὰρ ὡς περ
 καὶ ἀναγκασιότατῳ ἔχον φροντίδα Χρι-
 στοῦ τὸ δέχεσθαι τῆς καρπῆς τῆς λογικῆς
 ἀγέλης, δῆλον δὲ ὅτι τῶν πεπιστωκότων
 καὶ ἡγιασμένων ἐν πνεύματι, παροδικῶς
 ὡς περ τινὰ καὶ ἐχὶ πάντως ἐσπεύδουσιν
 ποιησέσθαι κατὰ καιρὸς τῷ πρὸς τῷ τῶν
 Ἰσδαίων σωμαγωγίᾳ ἐν πνεύματι κοινω-
 νίαν. ἐγκαρπον δὲ ὡς περ ἀποφανεῖ, τῷ
 παρ' αὐτῆς σοφίαν ὠδίνεσαν. παραθήσε-
 ται δὲ ὡς περ ἑαυτὸν αὐτῇ, καθάπερ καὶ
 ἡμῖν αὐτοῖς, ὡς ῥάβδον διωάμεως, ὡς εἰ-
 κόναν

κόννα καὶ ὁμοίωσιν τῷ Θεῷ καὶ πατρός· ἄνθρωπος ὁ δακτύλιος· ὡς ὠραῖον κάλλει παρὰ τὰς ἡδὺς τῶν ἀνθρώπων. τὰτι γὰρ οἶμαι δηλῶν τὸν ὁρμίσκον. σκευὸς γὰρ ἅπαν τὸ τελὲν εἰς κόσμημα, κάλλος ἂν νοοῖτο σημεῖον. ἀποσέλλει δὲ αὐτῇ καὶ τὸν ἔριφον, τὰτέσι τῶν ἡμαρτημάτων χαριᾶται τὴν ἀφεσιν. ἔριφος γὰρ κατὰ νόμον ὑπὲρ ἀμαρτίας ἐσφάζετο, καὶ πλημμελημάτων ἀφῆσιν ὑπαινίττεται.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ εἰ γαστρί ἔλαβεν ἔξ αὐτῆς. Οὕτως οἰκονομία τις ἴσως καὶ ἐπὶ τῶν θυγατέρων τῷ Λῳ· ἐπειδὴ μὴ δι' ἀκολασίαν, ἀλλὰ παίδων ἐπιθυμίαν τὸ γεγονός.

ιθ. Καὶ ἀναστᾶσα, ἀπῆλθε, καὶ περιείλετο τὸ θέρισρον ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρείας αὐτῆς. Ἀπέσειλε δὲ Ἰδδας τὸν ἔριφον ἔξ αἰγῶν ἐν χειρὶ τῷ ποιμένος αὐτῆς τῷ Ὀδαλαμίτῃ, κομίσασθαι τὸν ἄρραβῶνα πρὸς τῆς γυναικός· καὶ ἔχ' εὗρεν αὐτήν. Ἐπηρώτησε δὲ τὰς ἀνδρας τὰς ἐκ τῆς τόπῃ· πῶς ἐσὶν ἡ πόρνη ἡ γενομένη ἐν Αἰνᾶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ; καὶ εἶπαν, ἔκ' ἦν ἐνταῦθα πόρνη. Καὶ ἀπεστράφη πρὸς Ἰδδαν· καὶ εἶπεν, ἔχ' εὗρον· καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ἐκ τῆς τόπῃ λέγουσι, μὴ εἶναι ὥδε πόρνην.

κγ. Εἶπε δὲ Ἰδδας, ἐχέτω αὐτά· ἀλλὰ μήποτε καταγελασθῶμεν· ἐγὼ μὲν ἀπέσταλκα τὸν ἔριφον τῷ τῷ, σὺ δὲ ἔχ' εὗρηκας.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἰδδας, εἶπε, Φησὶ, μήποτε καταγελασθῶμεν, ὡς ἀγνώμονες νομιζόντες. ἔδ' ἔχ' ἤδει τὸ γεγενημένον.

κδ. Ἐγένετο δὲ μετὰ τρίμηνον ἀπηγγέλη τῷ Ἰδδᾷ, λέγοντες, ἐκπεπόρνευκε Θάμαρ ἡ νύμφη σου, καὶ ἰδὲ ἐν γαστρὶ ἔχει ἐκ πορνείας. εἶπε δὲ Ἰδδας, ἐξαγάγετε αὐτήν, καὶ κατακαυθήτω.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δείκνυσιν τὸ πρᾶγμα καὶ εἰ τῇ παλαιᾷ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὅτι ἀσύγνωστον τὸ πορνεῖαν χήραν. (1)

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μεγάλη ἡ ἀγανάκησις, ἀφόρητος ἡ τιμωρία, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἀμάρτημα μέγα εἶναι δοκεῖ.

κε. Αὐτὴ δὲ ἀγομένη πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτῆς, λέγουσα, ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἔστινος ταῦτά ἐσιν, ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔχω. καὶ εἶπεν, ἐπίγνωθι, τί-

» νος ὁ δακτύλιος καὶ ὁ ὁρμίσκος καὶ ἡ ῥάβδος αὐτῆς.

» ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καταδεδίκατο ἡ Θάμαρ ὡς πεπορνυμένη. σώζεται δὲ ὅπως, ὑπέδειξε γὰρ τὴν ῥάβδον, τὸν δακτύλιόν τε καὶ τὸν ὁρμίσκον. διωμολόγηκέ τε σαφῶς, ὡς κεκυφώρηκεν ἐξ Ἰδδα, καὶ τὸν αὐτὸν καρπὸν ἔχει. ἀπαλλάξει δὲ καὶ αὐτὴν τῷ κολάζεσθαι δαῖν τὴν τῶν Ἰδδαίων σιωπαγωγίᾳ κατὰ καιρὸς ὁ Χριστὸς, τῆς πρὸς αὐτὸν κοινωνίας τὰ σύμβολα φέρουσαν· καὶ ὅτι κεκυφώρηκε τὰ αὐτῆς δαικνύσαν ἐναργῶς. ἔτω γὰρ πᾶς καὶ αὐτοφασιν οἱ διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὁδοῦ καὶ ἡ ἡγήματα· διὰ τὸν φόβον σου Κύριε εἰ γαστρί ἐλάβομεν, καὶ ὠδινήσαμεν, καὶ ἐτέκομεν πνεῦμα σωτηρίας σου, ὃ ἐκνήσαμεν ἐπὶ τῆς γῆς.

» κς. Ἐπέγνω δὲ Ἰδδας· καὶ εἶπε, δεικαίωται Θάμαρ ἡ ἐγώ· ἔ' εἵνεκεν ἔκ' ἔδωκα αὐτὴν Σηλῶμ τῷ ἡῷ μου. καὶ ἔ' προσέθετο ἔτι τῷ γινῶναι αὐτήν.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστὶ, δεικαίωται αὐτὴ ἡ ἐγώ; Τὰτέστιν ἐκείνη μὲν ἀποβύθιος, ἐγὼ δὲ αὐτὸν καταδικάζω, καὶ μηδενὸς ἐλέγχοντος, ἐμαυτὸν ἐκκαλύπτω, μᾶλλον δὲ ἀρκύντα ἐλεγχον ἔχω τὸν ἄρραβῶνα τὸν παρ' ἐμὲ δοθέντα. εἴτα πάλιν ἀπολογίαν ὑπὲρ τῆς αὐτῆς σωτηρίας, φησὶν, ἔ' εἵνεκεν ἔκ' ἔδωκα αὐτῇ Σηλῶμ τῷ ἡῷ μου. τάχα δὲ τῷ γεγενῆσθαι καὶ δι' ἡμῶν ἐρεῖν αἰτίαν. ἐπειδὴ γὰρ εὐνομίζον ὁ Ἰδδας παρὰ τὴν ἐκείνης αἰτίαν τὸν θάνατον ἐπενέχεσθαι τῷ Ἠρ καὶ τῷ Αὐνᾶν, καὶ τῷ δεδοικώς, τὸν Σηλῶμ αὐτῇ ἔ' δέδωκε, καὶ ταῦτα ὑποχόμενος· ἵνα γινῶ δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὡς ἔκ' ἐκείνη αἰτία τῷ θανάτῳ ἐκείνοις γεγενῆσθαι, ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκίαν πονηρίαν τὰς τιμωρίας ἐδέχοντο· ἀπέκλεινε γὰρ αὐτὸν, φησὶν, ὁ Θεός· καὶ πάλιν, ἐθανάτωσεν αὐτὸν, περὶ τῶν δοθέντων· διὰ τῷ αὐτὸς μίγνυται ἀγνοῶν τῇ οἰκίᾳ νύμφῃ, καὶ μανθάνει διὰ τῶν ἔργων, ὅτι ἔχ' ἡ ταύτης αἰτία, ἀλλ' ἡ ἐκείνων κακία ὑποβύθιος αὐτῆς τῇ τιμωρίᾳ γενέσθαι πεποίηκε. καὶ ἐξομολογησάμενος τὸ οἰκτεῖον ἀμάρτημα, καὶ ἐκείνῳ τῆς τιμωρίας ἀπαλλάξας, ἔ' προσέθετο, φησὶν, ἔτι τῷ γινῶναι αὐτῇ. δαικνύς, ὅτι ἔδ' ἂν τὸ πρότερον αὐτῇ σιωπηγέ- νετο, εἰ μὴ ἀγνοία τὴν μίξιν ἐργάσατο.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Νύμφῳ εἶναι μαθὼν, ἔ' προσέθετο ἔτι τῷ γινῶναι αὐτῇ. ὃ καὶ ὁ Δαβὶδ ἐποίησε μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὸν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς τὰς παλλακὰς αὐτῆς. τὸ γὰρ πρᾶγμα μετὰ γινῶσιν ἀσεβῆς καὶ ἀθέμιτον, ὡς δηλοῖ καὶ ὁ προφήτης Ἀμὼς, λέγων· καὶ ἡὸς καὶ πατὴρ αὐτῆς, εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτῇ παιδί-

» παιδίσκῳ, ὅπως βεβηλώσωσι τὸ ὄνομα τῆς Α.
» Θεῶν αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Εὖρον δὲ χάριον παρακάμεινον, ὡς ἐν τῇ διαθήκῃ μαρτυρεῖ αὐτῇ ὁ Θεός, ὅτι ἔχεν αὐτῷ Ἰδῶν, καὶ ἐπέσθην ἐπὶ πολὺ τῷ ἀνομίᾳ.

κζ. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἔτιπλε, καὶ τῇ δὲ ἦν δίδυμα ἐν γαστρὶ αὐτῆς.
κη. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τίπλει αὐτήν, ὁ εἷς προεξήνευγε τὴν χεῖρα αὐτῆς· λαβῶσα δὲ ἡ μαῖα, ἔδωκεν ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῆς τὸ κόκκινον, λέγῃσα, ἕτος ἐξεκθ. λεύσεται πρῶτος. Ὡς δὲ ἐπισυνήγαγε τὴν χεῖρα, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς. ἡ δὲ εἶπε, τί διεκόπη διὰ σὲ Φραγμός; καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς, Φαρές. Καὶ μετὰ τῆτο ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, ἐφ' ὃν ἦν ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτῆς τὸ κόκκινον· καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς, Ζαρά.

» Τί διεκόπη διὰ σὲ Φραγμός; ἄλλως.
» τὶ διήπλωσας καὶ ἡμῶν ἀπλωμα;

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὶ δὲ νῦν ὁ Φραγμός ἐηλοῖ; Φασὶ τοίνυν, ὡς δίδυμων τιτλομαίων, μετὰ τὸν τῆς πρώτης τόκον διαλιπὼν ὁ δεύτερος ἐξέρχεται. τί ἔν, Φησὶ, διατεμὼν τὸν Φραγμόν, τρεῖς τὸ διασημα, μετ' ὃ ἡμελλες ἐξίσταται μετὰ τὸν τῷ χεῖρα προεξεγκόντα, φθάσας αὐτὸς ἐξῆλθες; μήποτε δὲ τῷ εἰσοδῶν τῆς χειρὸς ἔτως ἐκάλεσε;

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ εἷς, Φησὶν, ἐξῆλθεν τῷ χεῖρα, εἰς τὸ γινώσκειν τὸν πρωτότοκον.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τῆς Θάμαρ τὰ δίδυμα τιτλήσας, τῆτε Ζαρά τῷ χεῖρα προεξαγαγόντος, ἐν τῷ δακτύλῳ ῥάμμα κόκκινον ἔδωκεν ἡ μαῖα, τίνας εἵκεν; Ἐπειδὴ συμβαίνει τὰ δίδυμα τῷ ὁμοιότητι ἀπαλλάκτως ἔχειν, ἵνα γινώσκῃται ἐν τοῖς τεχνεῖσιν ὁ πρωτότοκος. ἐπειδὴ δὲ συσελάντος τῆς Ζαρά τῷ χεῖρα, Φαρές προεξῆλθεν, ὡπερ διὰ Φραγμοῦ τῆς Ζαρά διαβαίνων, Φησὶ πρὸς τὸν Ζαρά ἡ μαῖα, τί διεκόπη διὰ σὲ Φραγμός; εἰ δὲ καὶ πρὸς τὸν Φαρές, τὸν ὡπερ Φραγμῷ τῷ ἀδελφῷ χρησάμενον, καὶ τῆτον διακόψαντα, εἴρηται, τῷ αὐτῷ ἔχει εἴνοιαν. ὁ δὲ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖός Φασὶ, τί διεκόπη ἐπὶ σὲ διακοπή; ὁ μᾶλλον ἂν εἰκότως τῷ Ζαρά λέγοιτο. δεῖ δὲ ἐπισημιῶναι, ὅτι ἡ μετ' αὐτοῦ, τὸν Ζαρά πρωτότοκον ἐποίησε προεξεγκόντα τῷ χεῖρα· ὁ δὲ Θεός, τῷ Φαρές παρέχετο τῷ ἀξίωμα. ἐξ ὃ ὁ Δαβὶδ, καὶ τὸ βασιλικὸν γένος, καὶ τὸ κατὰ σάρκα ὁ Κύριος.

(1) Καταδεξάμενος. ἐν Τόμ. Ι. μέρ. Ι. σελ. 201.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Δίδυμων ὄντων τῶν τιτλομαίων, τῆς ἐν τῷ χεῖρα προεξεγκόντος, ἡ μαῖα τῷ δακτύλῳ κόκκινον περιῆψεν, ὡς ἂν μὴ περὶ τῷ λοιπῷ αὐτῶν θεραπεῖαν ἀχοληθεῖσα, τὸν πρωτότοκον ἀγνοήσῃ. ἐπειδὴ δὲ αὐτῆς ἐπισυνάγοντος ἐκείνης τῷ χεῖρα, προεξῆλθεν ὁ δοκῶν τεχνεῖσιν ὕπερον, θαυμάσασα, Φησὶν, ἡ μαῖα τότε, τί διεκόπη διὰ σὲ Φραγμός; Ἐφησεν ἐπ' αὐτῷ· τρεῖς ἐσσι, ὅτι κατὰ περὶ τὴν διατήχισμα τῷ τάξιν διατεμόμενος, ἐτεχνεῖς παραδόξως πρότερος τῆς προτέρης. καὶ Φαρές αὐτὸν, ὡς ἀπὸ τῆς συμβάντος ἐπονομάσασα, Ζαρά τὸν ἕτερον προσηγόρευσε. ἐσημαίνετο μάλιστα καὶ διὰ τῶν τὰ μέλλοντα. καὶ ὁ Φαρές τὰ πρεσβεία λαμβάνει πρὸ τῆς Ζαρά τεχνεῖς, διὰ τὸ μέλλειν ἐκ τῆς γενέσεως αὐτῆς τὸ κατὰ σάρκα Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν ἀναδείκνυσθαι. ταύτῳ γε μὴ τῷ κατὰ τὸν Ἰδῶν πᾶσαν ἰστορίαν μεταξὺ τῆς περὶ τῆς Ἰωσήφ ὁ Μωσῆς παρενέβαλεν, ὃ μόνον διὰ τὸ ὑπὸ τῆς αὐτῆς γενέσθαι χρόνος αὐτῷ· ἡ ἔτω γε ἂν ἡμῖν καὶ ἄλλα γενόμενα πάλμπολλα διηγῆσάτο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μάλιστα τῆς πάσης αὐτῆς συγγραφῆς ταύτῳ εἶναι τὸ κυριώτατον, καὶ πρὸς τὸν σύμπαντα σκοπὸν ἀναγκαιοτάτῳ αὐτῷ ταύτης εἶναι τῷ ἔκθεσιν. ἡ γὰρ κατὰ σάρκα τῆς Χριστοῦ γενεαλογία, διὰ τὸν Φαρές ἐπὶ τὸν Ἰδῶν τὸν ἐκ τῆς Ἰσραὴλ ἀναφέρεται. ἐπειδὴ τοίνυν ἔμελλον Ἰδαῖοι βασκαίνοντες τῇ ἐν Χριστῷ τῶν ἐθνῶν σωτηρίᾳ, πολεμεῖν τῷ κηρύγματι, καὶ διαβάλλειν τὸ εὐαγγέλιον, ὡς δυσγενεῖς καὶ ἀκαθάρτους καὶ ἀποβλήτους ἀνθρώπους ἀπλῶς εἰσδεχόμενον, καλῶς ὁ Προφῆτης διὰ τῆς δε τῆς ἰστορίας ἐκείνης μετ' ἐπ' εὐγενείᾳ πεφυστημένους εἰκὴ, διελέγχετο. Χαναναῖς ἐξ ἡμισείας τυγχάνοντας· τὰ δὲ ἔθνη, καὶ λίαν εἰκότως εἰκνυσι σεσωσμένα. πρόδηλον μετ' αὐτῶν, ὅτι καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πατριαρχῶν Χαναναῖας ἠγάγοντο. πόθεν γὰρ ἔλαβον ἄλλοθεν; ὁ μάλιστα Μωσῆς μόνῃ τῇ μνήμῃ τῇ κατὰ τὸν Ἰδῶν ἠρκεῖται, διὰ τὸ τῷ Φυλῷ ταύτῳ ἀπασῶν γενέσθαι προτιμωτέραν, καὶ ὥστε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐκ πορνείας συστάσεως τὸ κατὰ σάρκα γεννηνημένον φαίνεσθαι· καὶ δικαίως μὴ διὰ τῆτο τῆς ἐθνικῆς μάλλον ἀποσρεφόμενον, ἢ διὰ τῶν τῶν τρόπων εὐγενείαν προσείμενον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Γενίτοιο δ' ἂν καὶ τῆτο σημεῖον· ἐκ ἀσυμφανῆς τῆς προεκλήθαι τὰ ἔθνη τῶν ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, καὶ τῷ τῆς πρωτοτόκου δόξαν εἶναι τῆς ἐν ὑπερείς καιροῖς ἐκτετιμημένους. ἔψεται δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκ ἀμφίλογον τῷ Χριστῷ θυσίαν κατεδέξατο. (1) αἵματος γὰρ τῆς ἀγίας τύπος ἂν εἴη τὸ κόκκινον. τίς ἔν ἄρα ἐστὶν ὁ τὸ μεσότηχον τῆς Φραγμοῦ διαλύσας, καὶ

ἐν

ἐν τάξει μὲν πρωτοτόκῃ κεκληκὼς τὸν δούτερον, κατόπιν δὲ θεὸς τὸν πρῶτον; ἢ δὴλον, ὅτι ὁ Χριστός.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος ὡ μὲν ματὰ κατὰ τὸν Ζαρά καὶ Φαρές; Τῶν δύο λαῶν, ὁ Φαρές τῶν Ἰσραήλων, καὶ ὁ Ζαρά τῶν ἐξ ἐθνῶν πεπισθυκότων. καὶ γὰρ πρὸ τῆς νόμου ἦσαν πολλοὶ τῆς δυσσεβείας τρώφιμοι, κατὰ πίσιν, ἢ κατὰ νόμον πολιτευόμενοι. διὰ τῆτο ὁ Ζαρά προεξίωσκε τὴν χεῖρα, τὴν πρὸ τῆς νόμου πολιτείαν δεικνύς. τὸ δὲ κόκκινον σαρτίον, μὲν ματὰ τῶν παλαιῶν θυσιῶν. καὶ γὰρ ἐκείνοι θυσίαις τὸν Θεὸν ἐξίλεοντο, καὶ Ἀβελ, καὶ Ἐνὼχ, καὶ Νῶε, καὶ Μελχισεδεκ, καὶ Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ. εἴτα ἐκείνῃ τὴν χεῖρα συσείλαντος, ἐξήλθεν ὁ Φαρές. μέσος γὰρ ὁ νόμος τῶν πρὸ νόμου καὶ μετὰ νόμον. διὸ καὶ ὁ μακάριος λέγει

Ρωμ. 5. 20. Παῦλος, νόμος δὲ παρεισῆλθε, διδάσκων ὅτι καὶ πρὸ τῆς νόμου κατὰ πίσιν ἐδικαιώ-

το, καὶ μετὰ τὸν νόμον ἡ χάρις διέλαμψε. καὶ ὁ Κύριος δὲ κατὰ σάρκα ἐκ τῆς

Ρωμ. 9. 5. Φαρές ἐβλάστησεν. ὦν γὰρ, Φησὶν, οἱ πα-

A, τέρες, καὶ ἐξ ὧν Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός· καὶ εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους· προδήλον γὰρ, ὅτι ἐξ Ἰσραήλων Ἑβρ. 7. 14. ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. τῆτο καὶ ὁ μακάριος Ματθαῖος τὴν γενεαλογίαν συγγράφων, ἐδίδασκε. τῆτο μὲντοι τὸ διήγημα τέθεικεν ὁ μακάριος Μωϋσῆς, διδάσκων Ἰσραήλους, ὡς τῆ Δαβὶδ τὸ πολυθρύλητον γένος ἐκ γυναικῶν ἁλλοφύλων συσέστη· ἵνα μὴ κατὰ τῶν ἐξ ἐθνῶν πεπισθυκότων ἀλαζονδύωνται, ὡς ἀκήρατον φυλάξαντες τὴν δυνάμειν.

B ΤΟΥ ΧΡΗΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτείας ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἀβραάμ Φανείσης χρόνοις, εἴτα ἐν τῷ μέσῳ συσάλεισης, ἤλθεν ὁ Ἰσραήλικός λαός, καὶ ἡ νομικὴ πολιτεία, καὶ τότε ὁλόκληρος ὁ νέος [ἐφάνη] λαός [μετὰ τῶν αὐτῶν νόμων. διὸ καὶ ἡ μαῖα Φησι, τί διεκόπη διὰ σὲ Φραγμός; ὅτι τὴν ἐλευθερίαν τῆς πολιτείας ἐπεισελθὼν ὁ νόμος διέκοψε.] Φραγμὸν γὰρ τὸν νέον λαὸν ἡ Γραφὴ καλεῖ. καθεῖλες γὰρ Φησι τὸν Φραγμὸν Παλ. 79. 12. αὐτῆς.

Κ Ε Φ. Λ Θ.

α. ωσήφ δὲ κατήχθη εἰς Αἴγυπτον.

** ΕΦΡΑΙΜ. Ἡ κάθοδος Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον σημαίνει τὴν τῆς Σωτῆρος ἡμῶν καθόδον ἐπὶ τῆς γῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Κατήλθεν εἰς Αἴγυπτον Ἰωσήφ, ἐπειδὴ καὶ ὁ Σωτὴρ τοῖς ἔθνεσι παρεδόθη. ἰδὲ γὰρ Φησιν ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Καὶ ἐκήλυσεν αὐτὸν Πετεφρὴς ὁ εὐνῆχος Φαραὼ, ἀρχιμάγειρος, ἀνὴρ αἰγύπτιος, ἐκ χειρὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ κατήγαγον αὐτὸν ἐκεῖ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς εὐνῆχος ὢν ὁ ἀρχιμάγειρος, γυναῖκα εἶχε; Μάλιστα μὲν ἔν, καὶ τὰς εὐνῆχας καὶ τὰς ἐκτομίας ὁμωνύμως καλεῖσιν. εἰδὲν δὲ ὡς ἀπεικὸς καὶ εὐνῆχον ὄντα γυναῖκα ἔχειν ἐν τῇ οἰκίᾳ, τῶν ἐνδὸν ἐπιμελεσμένῳ πραγμάτων.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ εὐνῆχος ὁ Πεντεφρὴς, πῶς εὐρίσκειται γυναῖκα ἔχων; Ἀλλ' ὁ μὲν Σύρος, μὴ προσηγορία τόντε σπᾶδοντα καὶ τὸν πισὸν ἄνδρα λέγει τοῖς δεσπόταις· ὁ δὲ Ἑβραῖος, ἀληθῶς εὐνῆχον, καὶ τῆτον ἀπὸ τῆς πίσεως· ἐπειδὴ φιλεῖ τὸ τῶν εὐνῆχων γένος μάλιστα πιστεύειν τὰ τιμιώτερα τῶν κλημάτων, καὶ αὐτῶν τῶν βασιλέων σωτηρίαν. καὶ εἰδὲν θάυμαστον· ὅπερ γε καὶ Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, Χριστοί. μὴ ἀπλεῖδε γὰρ Φησι τῶν Χριστῶν μὲν. λέγεται δὲ καὶ

Δ Κύριος ὁ Πέρσης Χριστός. ἔτις ἄρα καὶ Ἦσ. 45. 1. τὴν τῆς σπᾶδοντος ὁ ἀρχιμάγειρος προσηγορίαν ἔχε καὶ τότε, γυναῖκα ἔχων διὰ τὴν εὐνοίαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Πῶς εὐνῆχον εἶναι φήσας τὸν Πετρεφρῶν, γυναῖκα τῆτον εἶπεν ἔχειν; Οἷμαί τοίνυν ἐγὼ τῶν δύο τὸ ἕτερον. ἢ διὰ τὸ εὐνῆχον, εὐνῆχον αὐτὸν καταχρηστικῶς προσεσηῶμαι, ἢ καὶ τῶ ὄντι τῶν μορίων ἐκλετμημένων, ἔχειν ἐν γαμετῆς τάξει τὸ γυναικῶν. ὁ δὲ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἐγνωμεν ὑπὸ πολλῶν πολλαῖς γινόμενον.

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ εὐνῆχος ὁ Πετεφρὴς, πῶς εὐρίσκειται γυναῖκα ἔχων, τὴν τῆς Ἰωσήφ ἐρῶσαν; Ἀλλ' ἡ θεία Γραφὴ σπᾶδοντα καὶ εὐνῆχας καλεῖ καὶ τὰς μὴ ὄντας εὐνῆχας· καὶ τὸν τόπον δὲ τῶν καὶ πίσιν ἐπέχοντας. ὡπερ καὶ ὁ μακάριος Ἠσαΐας τὰς περὶ Δανιὴλ καὶ τὰς τρεῖς παῖδας προφητικῶς σπᾶδοντας καλεῖ. Ζ, γων τῷ Ἐζεκίᾳ· καὶ ἀπὸ τῶν ἡμῶν σε τῶν Ἦσ. 39. 7. ἔξερχομενων ἀπὸ σε, ὡς γεννησῆς, λήψοντα ἀπὸ σε, καὶ ποιήσας σπᾶδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τῆς βασιλείας Βαβυλωνίων. καὶ Χριστὸς ὁμοίως καλεῖ καὶ τὰς μὴ ἔχοντας μὲν Χρίσμα, τὴν δὲ τῆς Χρίστου δυσσεβείαν κεκλημένους, ὡς ἐν τῷ ρδ' ψαλμῷ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀρχιμάγειρος ὁ παραπιστῆς, καὶ οἷον σπᾶδῆρος.

Η Ε. Καὶ ἦν Κύριος μετὰ Ἰωσήφ· καὶ ἦν ἀνὴρ ἐπιτυχῶν· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ ὡς τῷ κυρίῳ τῷ αἰγυπτίῳ.

ΓΕΝΝΑ-

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἦν δὲ Κύριος, Φησί, Α
» μετὰ Ἰωσήφ· καὶ ὡς ἀνὴρ, Φησὶν, ὧν
ἐπετήδωκεν ὁδοῦν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ δὲ, ὡς ἀνὴρ ἐπι-
» τυγχάνων, ὁ Σύρος κατὰ ὁδὸν ἔχει, ὡς
» μετ' ὀλίγα Φησὶν, ἔγνω ὁ Κύριος αὐτῷ, ὅτι
» ὁ Θεὸς ὁδοῖ ὅσα ἂν ποιῇ· μᾶλλον δὲ, κα-
» τὰ θύων, ἔχει, ὡς καὶ ἐπὶ τῷ Σαμψών.
Κριτ. 14. 6. κατήλυθον ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα Κυρίου. καὶ
τῷ καὶ ἐνταῦθα οἰκίον.

» ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἦν γὰρ Φησὶν ἀνὴρ ἐπι-
» τυγχάνων, ἢ κατὰ τὸν Σύρον, κατὰ ὁδὸν
» μόνον ὡς σοφὸς ἐπέβαλε
τοῖς ἀνιγμάσιν, ἀλλὰ καὶ οἷα ὑπὸ τῷ Θεῷ
ὁδηγέμενος.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ ὡς ἀνὴρ ἐπι-
» τυγχάνων. ὡς ἐπὶ σκοπὸν βάλλων, ἔπει-
» νε τὸ ἡγεμονικὸν αὐτοῦ, καὶ αἰεὶ ἐπετύγ-
» χανε. πολλαχῶς δὲ κέχρηται τῷ τῷ ἢ
Γραφῇ.

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ὡς μὲν τὴν Λαίαν, ὡς
» ἀτελῆ κατὰ τὴν ὁδοῦν, εἰρηκέναι τὸ
» ὁδοῦν. καὶ πῶς ὁ ἰσοριογράφος τὰ
» κατὰ τὸν Ἰωσήφ συγγράφων, εἶπε τὸ,
» ὡς ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων; Ἀνάγνωθι τὸ προ-
» τεταγμένον ῥητὸν, καὶ ὁδοῦν τὴν Λαίαν
» σιν. εἰπὼν γὰρ, ὡς Κύριος μετὰ Ἰωσήφ,
» ἐπήγαγε. καὶ ὡς ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων· καὶ
» προσέειπε. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ πα-
» ρὰ τῷ Κυρίῳ τῷ Αἰγυπτίῳ. ἦδεν δὲ ὁ κύ-
» ριος αὐτῷ, ὅτι Κύριος μετ' αὐτῷ, καὶ ὅσα
» ἂν ποιῇ, Κύριος ὁδοῖ. ἔκιν ἐπὶ πάντα
» ἐπετύγχανεν, ἐπειδὴ Κύριος ὡς μετ' αὐ-
» τῷ. αὐτὸς γὰρ ὁδοῦν τὰ παρ' αὐτῷ γινό-
» μενα. τῷ καὶ τὰ κατὰ τὸ δεσποτικόν
» διηγέμενος ἔφη. πάντα γὰρ ὡς, Φησὶ,
» διὰ χειρὸς Ἰωσήφ, διὰ τὸ τὸν Κύριον μετ'
» αὐτῷ εἶναι. καὶ ὅσα αὐτὸς ἐποίει, Κύριος
» ὁδοῦν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῷ.

γ. Ἦδεν δὲ ὁ κύριος αὐτῷ, ὅτι
Κύριος μετ' αὐτῷ ἐστὶ, καὶ ὅσα ἂν
ποιῇ, Κύριος ὁδοῖ ἐν ταῖς χερσὶν
δ. αὐτῷ. Καὶ εὗρεν Ἰωσήφ χάριν
ἐναντίον τῷ κυρίῳ αὐτῷ, εὐηρέσει δὲ
αὐτῷ· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν
οἶκον αὐτῷ· καὶ πάντα ὅσα ἦν ἐν
αὐτῷ, ἔδωκε διὰ χειρὸς Ἰωσήφ.

ε. Ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ καταστα-
θῆναι αὐτὸν ἐπὶ τῷ οἴκῳ αὐτῷ, καὶ
ἐπὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ· καὶ εὐλό-
γησε Κύριος τὸν οἶκον τῷ Αἰγυπτίῳ
διὰ Ἰωσήφ· καὶ ἐγενήθη εὐλογία
Κυρίου ἐν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ
ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Διὰ τὸν ἅγιον ἐν
οἴκῳ ὄντα Αἰγυπτίῳ, εὐλογεῖται ὁ οἶκος
καὶ τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ὁ ἀγρὸς τῷ Αἰγυ-
πτίῳ. αὕτη δὲ ἡ πνευματικὴ εὐλογία.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐμάνθανε λοι-
πὸν καὶ ὁ βάρβαρος, ὅτι τῶν ὠκειωμένων
ἐστὶ τῷ Θεῷ ὁ νομιζόμενος οἰκέτης.

ς. Καὶ ἐπέτρεψε πάντα ὅσα ἦν
αὐτῷ εἰς χεῖρας Ἰωσήφ· καὶ ἐκ ἡδὲ
τῶν κατὰ αὐτὸν ἔδεν, πλὴν τῷ ἄρ-
τος, ὃ ἡδίστην αὐτός· καὶ ἦν Ἰωσήφ
καλὸς τῷ εἶδει, καὶ ὡραῖος τῷ ὄψει
Β σφόδρα.

** ΕΦΡΑΙΜ. Θεωρῶν Πανλεφρὴς τὴν
κατάστασιν τῷ νέῳ, πολλὴν ἐπισημῶν καὶ
ὁδοῦν καὶ πᾶντα ἃ ἐκείνητο διὰ χει-
ρῶν Ἰωσήφ δέδωκε τῷ παγκάλῳ, ὡς γνη-
σίῳ ἔσθ'· καὶ παντελῶς ἐκ ἡδὲ τὶ ἐποίει
Ἰωσήφ ἐν πᾶσι πράγμασιν, ἔτε μέγιστον
ῥήματι, εἰ μὴ μόνον τὸν ἄρτον, ὃν ἡδίστην
ἐν τῷ ὄρει. εἶδε γὰρ τὸν Ἰωσήφ πάντῃ ὄν-
τα πιστῶν, μάλιστα πείραν λαβὼν, ὅτι
ἐπληθύνοντο τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος εἴκειν
ἡμῖν τὴν ὁδοῦν τῷ σώματι διηγείται;
ἵνα μάθωμεν, ὅτι ὁ μόνον τῷ κατὰ ψυ-
χὴν ὁδοῦν τῷ καλῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ
σώματι. αἱ αὐτῷ γὰρ τῷ ἄνθρωπῳ τῷ ἡλι-
κίας νέος ὡς, καὶ καλὸς τῷ εἶδει, καὶ ὡ-
ραῖος τῷ ὄψει. ταῦτα δὲ προλαβὼν διη-
γείται περὶ αὐτῷ ἡ θεία Γραφή, ἵνα διδά-
ξῃ ἡμᾶς, ὡς αἰσθῶν τῷ καλῷ τῷ νεανί-
σκῳ ἡ Αἰγυπτία, πρὸς τὴν παράνομον ἐκεί-
νῳ μίξιν αὐτὸν ἐκάλει.

ζ. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα
ταῦτα, καὶ ἐπέβαλεν ἡ γυνὴ τῷ
κυρίῳ αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ αὐτῷ
ἐπὶ τὸν Ἰωσήφ· καὶ εἶπε, κοιμήθη-
τι μετ' ἐμῶ.

Ε ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ ἐγένετο,
» Φησὶ, μετὰ ταῦτα. τί ἐστὶ, μετὰ ταῦτα;
» Μετὰ τὸ πάσης τῆς οἰκίας τὴν ἐξουσίαν
αὐτὸν ἐμπιστεύσας, καὶ μετὰ τὸ ἐν το-
σαύτῃ εἶναι τιμῇ ἀξιοῦσας παρὰ τῷ δε-
σπότη.

η. Ὁ δὲ ἐκ ἡδὲ εἶπε δὲ τῇ
γυναικὶ τῷ κυρίῳ αὐτῷ, εἰ ὁ κύριός-
μυ εἰ γινώσκει δὲ ἐμὲ ἔδεν ἐν τῷ
οἴκῳ αὐτῷ, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτῷ ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖ-
Ζ ράς μου, Καὶ ἐχ' ὑπερέχει ἐν τῇ οἰ-
κίᾳ ταύτῃ ἔδεν ἐμῶ, ἔδεν ὑπεξήρηται
ἀπ' ἐμῶ ἔδεν, πλὴν σὺ διὰ τὸ σὲ
γυναικᾶ αὐτῷ εἶναι· καὶ πῶς ποιή-
σω τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τῷ τῷ, καὶ
ἀμαρτήσομαι ἐναντίον τῷ Θεῷ;

Η ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐώρα δὲ Ἰωσήφ
ἐκείνῳ ἔχων τὴν τῆς νεότητος φλόγα, δι'
ὡς καὶ μᾶλλον θαυμάζεται, καὶ ἔξωθεν
τῆς Αἰγυπτίας τὰς προσβολὰς, ἐχ' ὑπὲρ
ἐαυτοῦ τότε μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἐκείνης
ἀλλαν,

ἀλγῆν, πρὸς τοσῶτον κρημνὸν ἐπειγομένης ἐλθεῖν. καὶ τῆτο δῆλον ἐκ τῆς τῶν ῥημάτων ἐπιεικείας ἐχόντων δυνάμιν συμβεβῆς. ἔδεν γὰρ ἔφη τραχὺ πρὸς αὐτὴν· καίπερ εἰδὼς, ὅτι πλὴν τῆ μὴ τυχεῖν, πάντα φέρει ῥαδίως διὰ τὸν ἔρωτα· ἀλλ' ὁσεβείας αὐτῇ καὶ δικαιοσύνης ὑπέμνησε. τὴν μὲν, ἐξ ὧν εὖ πάσχει παρὰ τῆ δεσπότῃ· τὴν δὲ, ἐξ ὧν Θεὸς ἐφορεῖ ὁ καὶ τῶν λανθανόντων κριτῆς· ἅμα δὲ καὶ ταπεινῶς ὑπεμφαίνων, ὅτι μὴ ὡς φιλοσόφρων ἡγήσατο τὴν πράξιν, ἀλλ' ὡς πισὸς καὶ θεοσεβής.

ι. Ἦνίκα δὲ ἐλάλει τῷ Ἰωσήφ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ ἔχ' ὑπήκουσεν αὐτῇ καθεύδειν μετ' αὐτῆς, τῇ συγγενέσθαι αὐτῇ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἰνα μάθωμεν τὴν ὑπερβάλλουσαν τῇ δικαίᾳ ἀρετῇ, καὶ ὅτι ἔχ' ἀπαξ ἔδεν δις, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τὸν ἀγῶνα τῆτον ὑπέμεινε, καὶ τῆς λέξεως ταύτης ὑπέχετο, καὶ συμβεβῶν ἐκ ἐπαύσατο, φησὶν ἡ Γραφή· Ἦνίκα δὲ ἐλάλει ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ ἔχ' ὑπήκουσεν αὐτῆς.

ια. Ἐγένετο δὲ τοιαύτη τις ἡμέρα, καὶ εἰσῆλθεν Ἰωσήφ εἰς τὴν οἰκίαν ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτῆς, καὶ ἔδεν ἢ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔσω.

ιβ. Καὶ ἐπεσπάσατο αὐτὸν τῶν ἱματίων, λέγῃσα, κοιμήθητι μετ' ἐμῆς. καὶ καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτῆς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, ἔφυγε καὶ ἐξῆλθεν ἔξω.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐτι μὲν γὰρ νέος ἦν, καὶ αὐτὸς ἐφῆβοις τελῶν. εἰκοσὸν γὰρ ἔτος ἦν, Ἦνίκα παρὰ τῆς Αἰγυπτίας πρὸς τὸ ἀσελγὲς ἐξεκαλεῖτο, καὶ σὺν βίᾳ πολλῇ συνωθεῖτο εἰς γε τὸ θελήσαι δρᾶν ἢ μὴ θέμεις. ἢ μὲν γὰρ ἐνῆπτο τῶν ἱματίων ἀπρίεζε καὶ ἀναιδῶς, καὶ εἰς ἀνεδέλητον ἀμαρτίαν ἢ μετρίως κατεδίαζετο· ὁ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἱμάτιον ἀφείς, μαχλώσης ἀγρίας ἀπηλλάττετο, καὶ ἀνάλωτος ἦν τῷ πατρὶ. σεσυκοφάντηται δὲ μετὰ τῆτο, περιτρέποντος εἰς αὐτὸν τῇ γυναικὶ τὰ ἐγκλήματα· καὶ αὐτῆς αἰσχρότητος ὁ σώφρων τε καὶ φιλελεύθερος ἦν.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ. Θεὸς ἐδέπων νόμος πρὸς γράφῃ, ἢ μοιχεύσεις. Ἰωσήφ δὲ ἐαυτῷ σωτηρησάμην νόμον ἐπειράθη, ὑπερβολῇ σωφροσύνης ἀσκήματος.

ΑΔΗΛΟΥ. Θάυματος ἄξιος Ἰωσήφ αὐτῇ τῇ τῆς ἡλικίας ἀκμῇ· εἰκοσὸν γὰρ ἦν ἔτος· καταγωνισάμενος τῶν μαγανυδμάτων τῇ ἀδελφῇ γυναικί.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Μιμᾶται πάλιν τῇ Χρυσῇ τὸ σῶμα. κατεχέθη ὑπὸ τῆς γυναικὸς ὁ Ἰωσήφ· ὁ Σωτὴρ κατέχεται ὑπὸ τῆς

Α θανάτου πρὸς βραχύ. ἀλλ' Ἰωσήφ ἀπεδύσατο τὰ ἱμάτια, καὶ προσέρριψε τῇ ἀκολάσῃ· ὁ δὲ Σωτὴρ ἀναστὰς, τὰ ἱμάτια ἀπεδύσατο, καὶ προσέρριψε τῷ τάφῳ.

ιγ. Καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ὅτι κατέλιπε τὰ ἱμάτια αὐτῆς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, ἔφυγε καὶ ἐξῆλθεν ἔξω.

ιδ. Καὶ ἐκάλεσε τὰς ὄντας ἐν τῇ οἰκίᾳ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λέγῃσα, ἴδετε,

Β εἰσῆγαγεν ἡμῖν παῖδα Ἑβραῖον ἐμπαΐζεν ἡμῖν· καὶ εἰσῆλθε πρὸς με, λέγων, κοιμήθητι μετ' ἐμῆς· καὶ ἐβόησα Φωνῇ μεγάλῃ. Ἐν δὲ τῷ ἀκῆσαι αὐτὸν, ὅτι ὑψωσα τὴν Φωνήν καὶ ἐβόησα, καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτῆς παρ' ἐμοί, ἔφυγε καὶ

ιε. ἐξῆλθεν ἔξω. Καὶ καταλιμπάνει τὰ ἱμάτια παρ' ἐαυτῇ, ἕως ἥλθεν ὁ κύριος αὐτῆς. Καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ

ις. κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, λέγῃσα, εἰσῆλθε πρὸς με ὁ παῖς ὁ Ἑβραῖος, ὃν εἰσῆγαγες πρὸς ἡμᾶς, ἐμπαΐξάμενοι· καὶ εἶπέ μοι, κοιμηθήσομαι μετὰ σῆς.

ιθ. Ὡς δὲ ἤκουσεν, ὅτι ὑψωσα τὴν Φωνὴν καὶ ἐβόησα, κατέλιπε τὰ ἱμάτια αὐτῆς παρ' ἐμοί, καὶ ἔφυγε καὶ ἐξῆλθεν ἔξω. Ἐγένετο δὲ ὡς ἤκουσεν ὁ κύριος αὐτῆς τὰ ῥήματα τῆς γυναικὸς αὐτῆς, ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν, λέγῃσα, ἕτως ἐποίησέ μοι ὁ παῖς σὺ· καὶ ἐθυμάθη ὀργῇ.

κ. Καὶ λαβὼν ὁ κύριος Ἰωσήφ, ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὀχύρωμα, εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ οἱ δεσμῶται τῆ βασιλείας κατέχονται ἐκεῖ ἐν τῷ ὀχυρώματι.

Ε ** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Μηδὲ λόγος μελαδῆς, ὅπερ τινὲς αὐτῶνται, εἰς δεσμοτήριον ἐνέβαλεν, ἢ βαρβαρικὸν σφάλμα σφαλόμενος, ὡς οἰοντά τινες· ἢ γὰρ αὐτὸν καὶ κατέσφαξεν, ἢ γὰρ τοῖς νόμοις παραδέδωκε, τῆς κατηγορίας σφαγῇ ὑδινέσης· ἀλλ' ἐκ τῆς αἰκίας ἴσως ἀννοήσας, ὅτι ἐρῶσα καὶ ἐπιμανεῖσα αὐτῷ, ἀποτυχῆσα τῆς θήρας, τὴν κατηγορίαν ἐρεσησατο. καὶ αὐτὴν μεταδοίῃ λόγον τῷ νέῳ, ἢ μόνον ἀπελύσατο τὴν γραφὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γραψαμένῃ ἀντιπεριεῖσαι τὸ ἐγκλημα. μᾶλλον δ' ὅπερ εἶπεν ἀληθέστερον, τῇ βραβύτῃ τῆς σωφροσύνης τὴν ὀργὴν τῇ ἀνδρὸς κατὰ νόμον, καὶ σὴν σερνότητος τῷ βίῳ ἐγείραντος, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς λιμῶντισι τροφῆα τηρήσαντος, καὶ τῇ Αἰγυπτίᾳ ἀρχόντα χειροτονήσαντος.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ μετὰ τὴν τῆς σωφροσύνης ἐπίδειξιν σιωπῶντος ὁ Θεὸς καὶ ἐδεσμούθη· καὶ ἔδεν ἕτως ἡλεγχε τὴν ἀδικον τῆς γυναικὸς ἐπιβελῶν.

Ζ

Η

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Μιμᾶται πάλιν τῇ Χρυσῇ τὸ σῶμα. κατεχέθη ὑπὸ τῆς γυναικὸς ὁ Ἰωσήφ· ὁ Σωτὴρ κατέχεται ὑπὸ τῆς

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐμβάλλεται Ἰωσήφ εἰς Α
τὸ δεσμωτήριον, ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς εἰς
τὸν τάφον ἴω.

*** ΕΦΡΑΙΜ. Ἐπειδὴ ἀμαρτίαν ἐτί-
κησεν Ἰωσήφ, ἐν τῇ φρεσὶ τίθεται μέ-
χρῃ ὥρας σέμματος· ἔτω καὶ ὁ Κύριος
ἡμῶν, ἵνα ἄρῃ πᾶσαν ἀμαρτίαν τῷ κόσ-
μῳ, ἐν τῷ μνήματι τίθεται.

κα. Καὶ ἦν Κύριος μετὰ Ἰωσήφ,
καὶ κατέχεεν αὐτῷ ἔλεος· καὶ ἔδω-
κεν αὐτῷ χάριν ἐναντίον τῷ ἀρχι-
δεσμοφύλακῳ.

*** ΕΦΡΑΙΜ. Ἰωσήφ ἐν τῇ φρεσὶ
διετὴ χρόνον ἐποίησε, διατρίψας ἐκείσε
ἐν ἀδείᾳ μεγάλῃ· ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν τρεῖς
ἡμέρας ἐν αὐτῇ ἔμενεν, ὡς διωατὸς μὴ
ὑπομείνας φθοράν.

κβ. Καὶ ἔδωκεν ὁ ἀρχιδεσμοφύ-
λαξ τὸ δεσμωτήριον διὰ χειρὸς Ἰω-
σήφ, καὶ πάντας τὰς ἀπηγμένους
ὅσοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ πάντα
ὅσα ποιεῖσιν ἐκεῖ αὐτὸς ἦν ποίων.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πανταχθὲρ τὴν τῷ
κρατῆν ἐδείκνυσεν ἐπιτηδεότητα, κρείτ-
των ἀδελφῶν γεγονώς, καὶ μετὰ τὸν δε-
σπότην τῆς οἰκίας τῆς ἐκεῖσε κρατῶν· καὶ
ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, σῶματι μὲν δαλδῶν τῷ
δεσμοφύλακι, ψυχῇ δὲ κρατῶν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἀρχῶν τῶν δεσμωτῶν
Ἰωσήφ, ἐπειδὴ καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν βα-
σιλεύει Χριστός.

κγ. Οὐκ ἦν ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ
τῷ δεσμωτηρίῳ γινώσκων, δι' αὐτὸν
ἐθέν· πάντα γὰρ ἦν διὰ χειρὸς Ἰω-
σήφ, διὰ τὸ τὸν Κύριον μετ' αὐτῷ
εἶναι· καὶ ὅσα αὐτὸς ἐποίει, ὁ
Κύριος ἐνώδεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῷ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Πλὴν ἐκράτει τῷ δεσμο-
τηρίῳ Φησί. γέγονε δὲ κρατῶν καὶ ἐν
τοῖς ἔθνεσιν ὁ Χριστός, ὡς ἐν προσώπῳ
Φημὶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων. οἱ καὶ τὰ Γαλ. 6. 17.
" σίγματα αὐτῷ περιφέρουν· ἐφασκον ἐν ἰδίῳ
σώματι. παρητῶντο μῆτοι συζηματίζε-
σαι τοῖς τὰ τῷ κόσμῳ φρονεῖν αἰρεμαίοις,
ἀπωτάτω δὲ ἦσαν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν.
τοιοῦτος γὰρ τῶν ἀγίων ὁ δῆμος. ἀλλ' ἐπε-
βελδύοντο διὰ τῷτο, καὶ διὰ καὶ συκοφαν-
τέμενοι παρὰ τῶν εἰωθότων ἠγείσθαι φορ-
τικὰς τὰς ἐν Χριστῷ ζῶντες ἐθέλοντας, πε-
ρασμοῖς περιπεπλῶκασιν, δεσμῶν γεγό-
νασι, καὶ τὰ λοιπὰ ὑπέμειναν δυσχερῆ·
πλὴν καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπλατυνόντο τοῖς πό-
νοις, τῆς τῷ Θεῷ χάριτος τὰ λυπηρὰ ἐξη-
μερδύσας αὐτοῖς, ὅς ἴω μάλιστα διαπονή-
σεν αἰκός. ἐπεγάννυτο γὰρ, ὡς ἔφω, ὁ
δεσμοφύλαξ τῷ Ἰωσήφ.

ΛΔΗΛΟΥ. Πάντα τύπος ἴω τῷ Χριστῷ
τὰ εἰς τὸν Ἰωσήφ. ἡ γυνή, ἀντὶ τῷ θα-
νάτῳ· τὸ δεσμωτήριον, ἀντὶ τῷ τάφῳ· τὸ
αὐτὸν κύριον εἶναι τῶν δεσμωτῶν, ὡς περ
τὸν Χριστὸν νεκρῶν καὶ ζώντων, καὶ ὅσα
ἄλλα.

Κ Ε Φ Μ.

α. γένητο δὲ μετὰ τὰ ῥήμα-
τα ταῦτα, ἡμαρτινὸς ὁ ἀρ-
χινοχοὸς τῷ βασιλεῶς
Αἰγύπτου, καὶ ὁ ἀρχισιτοποιοὺς τῷ κυ-
ρίῳ αὐτῶν βασιλεῖ Αἰγύπτου.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Νομίζω ὅτι τὸ ἀ-
νόλογον τῷ, ἡμαρτινὸν βασιλεῖ Αἰγύπτου, λέ-
γοιτ' ἂν περὶ τῶν μαρτύρων, ὅτι τῷ νοη-
τῷ βασιλεῖ τῆς Αἰγύπτου ἔτοι ἀμαρτάνου-
σιν, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ. εἰς γὰρ τὸν τῷ κόσ-
μῳ νόμον δοκῶσιν ἀμαρτάνειν, ἐναντίον
ὄντα τῷ νόμῳ τῷ Θεῷ.

β. Καὶ ἀργίσθη ἐπὶ τοῖς δυσὶν εὐ-
νέχοις αὐτῷ, ἐπὶ τῷ ἀρχινοχῶ, καὶ
γ. ἐπὶ τῷ ἀρχισιτοποιοῖ. Καὶ ἔθετο
αὐτῶν ἐν φυλακῇ παρὰ τῷ δεσμο-
φύλακι εἰς τὸ δεσμωτήριον, εἰς τὸν
τόπον, ὅς Ἰωσήφ ἀπῆλθε ἐκεῖ.

δ. Καὶ συνέστησεν ὁ Ἀρχιδεσμώ-
της τῷ Ἰωσήφ αὐτῶν· καὶ παρέστη
αὐτοῖς. ἦσαν δὲ ἡμέρας ἐν τῇ φυ-
λακῇ πλείους.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι τὸ πα-
ρῆν αὐτοῖς; Ἀντὶ τῷ, παρεμυθεῖτο, ἀνέ-
ρε αὐτῶν τὸν λογισμὸν, διηγείρειν αὐτῶν
τὴν διάνοιαν, ὅς συνεχώρει καταποθῆναι
ὑπὸ τῆς ἀθυμίας.

ε. Καὶ εἶδον ἀμφοτέρωθεν ἐνύπνιον,
ἐκάτεροι ἐνύπνιον ἐν μιᾷ νυκτί. ὅρα-
σις τῷ ἐνυπνίῳ τῷ ἀρχινοχῶ καὶ
ἀρχισιτοποιοῖ, οἱ ἦσαν τῷ βασιλεῖ
Αἰγύπτου, οἱ ὄντες ἐν τοῖς δεσμωτη-
ρίοις. Εἰσῆλθε δὲ πρὸς αὐτῶν Ἰω-
σήφ τὸ πρῶτον, καὶ εἶδεν αὐτῶν, καὶ
ἦσαν τεταραγμένοι.

ζ. Καὶ ἡρώτα τὰς εὐνέχους Φα-
ραῶν, οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ φυλα-
κῇ παρὰ τῷ κυρίῳ αὐτῶν, λέγων, τί
ὅτι τὰ πρῶτα ὑμῶν σκυθρωπὰ
σήμερον;

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς καὶ
ἐν δεσμωτηρίῳ τυγχάνων, τὴν οἰκίαν ἀρε-
τῶν ἐπεδείκνυτο, καὶ τὰς ἀθυμίας ἐτέ-
ροισι ἐπικαθίζεν ἐπαυδαζεν.

η. Οἱ

η. Οἱ δὲ εἶπαν αὐτῶ, ἐνύπνιον εἶ-
δομεν, καὶ ὁ συγκρίνων ἐκ ἐστὶν αὐτῶ.
εἶπε δὲ Ἰωσήφ, ἔχι διὰ τῆ Θεῶ ἡ
διασάφησις αὐτῶ ἐστὶ; διηγῆσαθε
ἐν μοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Θαυμαστὸς καὶ πιστὸς ὁ Ἰω-
σήφ. ἔ γὰρ ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐνύπνιων
ἀπελπίσας τὰ ἀλλότρια ἐξεδείκνυσεν· ἀλλ'
ἐρμηνεύει, καὶ ἀπεκδέχεται τὰ οἰκεία
θεάματα.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα σιώεσιν,
καὶ ταπανοφροσύνης ὑπερβολῶν. ἐκ εἶ-
πεν, ὅτι ἐγὼ ὑμῖν διακρίνω, ἐγὼ ὑμῖν λέ-
γω τῶν ὀνειράτων τὴν ἑκβασιν, ἀλλὰ τί;
διηγῆσαθε ἐν μοι. Θεὸς γὰρ ἐστὶ μόνος ὁ
τὰ τοιαῦτα ἀποκαλύπτων.

θ. Καὶ διηγῆσατο ὁ ἀρχιοινοχός
τὸ ἐνύπνιον αὐτῶ τῷ Ἰωσήφ. καὶ εἶ-
πεν, ἐν τῷ ὕπνῳ μὲ ἦν ἄμπελος ἐναν-
τίον μου. Ἐν δὲ τῇ ἀμπελῶ τρεῖς
πυθμένες, καὶ αὐτὴ θάλασσα ἀνε-
νηνοχῶα βλαστῆς· πέπειργι οἱ βό-
ια. τρεῖς σαφυλῆς. Καὶ τὸ ποτήριον
Φαραὼ ἐν τῇ χειρί μου· καὶ ἔλαβον
τὴν σαφυλὴν, καὶ ἐξέθλιψα αὐτὴν
εἰς τὸ ποτήριον Φαραὼ, καὶ ἔδωκα
τὸ ποτήριον εἰς τὴν χεῖρα Φαραὼ.
Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωσήφ, τῆτο ἡ σύγ-
κρισις αὐτῶ. οἱ τρεῖς πυθμένες, τρεῖς
ἡμέραι εἰσὶν. Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ
μνησθήσεται Φαραὼ τῆς ἀρχῆς σου,
καὶ ἀποκαταστήσεις ἐπὶ τὴν ἀρχὴν
τῆς οἰνοχοΐας σου, καὶ δώσεις τὸ πο-
τήριον Φαραὼ εἰς τὴν χεῖρα αὐτῶ κα-
τὰ τὴν ἀρχὴν σου τὴν παρόντην, ὡς
ἦθα οἰνοχοῶν.

ιδ. Ἀλλὰ μνησθήτί μου διὰ σεαυ-
τῶ, ὅταν εὖ γένηταί σοι· καὶ ποιή-
σεις ἐν ἐμοὶ ἔλεος· καὶ μνησθήσῃ πε-
ρὶ ἐμοῦ πρὸς Φαραὼ, καὶ ἐξάξεις με
ἐκ τῆ ὀχυρώματος τῆς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δύω ἔτη ἕτερα,
Φασίν, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ πεποιηκῆσαι τὸν
Ἰωσήφ, ἐπειδὴ καταλιπὼν τὴν τῆ Θεῶ
βοήθειαν, ἐπὶ τῷ οἰνοχῶ τὴν ἐλπίδα
πεποιηται, τὴν αὐτῆ πρόστασιν αἰτῶν.
ψυδὲς δὲ τῆτο. γέγονε γὰρ οἰκονομικῶς,
ὡς ἂν λύσας τῷ Φαραὼ τὰ ἐνύπνια, πρὸς
βασιλείαν ἐξέλθῃ.

ιε. Ὅτι κλοπῇ ἐκλάπην ἐκ γῆς
Ἑβραίων· καὶ ὥδε ἐκ ἐποίησα ἔ-
δεν, ἀλλ' ἐνέβαλόν με εἰς τὸν λάκ-
κον τῆτον.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι κλοπῇ ἐκλάπην, ἀν-
τὶ τῆ εἰς ἔργον αἰγύπτιον ἐπὶ κακίαν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῇ πίστι προλαμ-
βάνει τὸ μέλλον. ἔγω γὰρ ὡς ἡ γῆ αὕτη
τῶν Ἑβραίων.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ μηδὲν ἐπιχω-
ρίων Αἰγυπτίων ποιῆν ἀνίσταται διὰ τῆ,
ὥδε ἐκ ἐποίησα ἔδεν. Αἰγυπτίων δὲ ἔρ-
γον ὡς καὶ τὸ συνελθεῖν τῇ τῆ κυρίαν γυ-
ναικί.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ταῦτα ἀκόν-
τες παιδιδόμεθα, ἐπειδὴν τις τοῖς πε-
ριπέσωμεν, μὴ ἐκείνης παρδείξαι περι-
βάλλειν λοιδορίαις, καὶ τὴν γλῶσσαν ἀκο-
νῆν κατὰ τῆς ἐτέρων κατηγορίας, ἀλλὰ
μόνον πρῶτος καὶ ἡμέτερος ἐαυτὸς ἀνδρῶ-
ν δεικνύει, καὶ μιμεῖσθαι τὸν θαυμά-
σιον τῆτον, ὅτι ἔδεν αὐτὸν συμφορᾷ ὦν, κα-
τεδέξατο καὶ μέχρι ῥημάτων ἐκπομπεύ-
σαι τῆς Αἰγυπτίας τὴν ἀσέλγειαν.

ις. Καὶ εἶδεν ὁ ἀρχισιτοποιός, ὅτι
ὀρθῶς συνέκρινε· καὶ εἶπε τῷ Ἰω-
σήφ, καὶ γὰρ εἶδον ἐνύπνιον· καὶ ἡμῖν
τρία κανᾶ χονδριτῶν αἶρειν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς μου.

ΑΚΥΛΑΣ. Τρεῖς κοφίνους γύρεως.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Τρία κανᾶ βάϊνα.

ιζ. Ἐν δὲ τῷ κανῶ τῷ ἐπάνω,
ἀπὸ πάντων τῶν γενῶν, ὧν ὁ βασι-
λεὺς Φαραὼ ἐστὶ ἔργον σιτοποιῶν·
καὶ τὰ πετεινὰ κατήσθιον αὐτὰ ἀπὸ
τῶ κανῶ τῶ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς μου.

ιη. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωσήφ, εἶπεν
αὐτῷ, αὕτη ἡ σύγκρισις αὐτῶ. τὰ
τρία κανᾶ, τρεῖς ἡμέραι εἰσὶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ ἀνωτέρω εἶρη-
ται, οἱ τρεῖς πυθμένες, τρεῖς ἡμέραι εἰ-
σὶν. ἐκὲν τὸ, τρεῖς ἡμέραι καὶ διὰ πυθ-
μένων, καὶ διὰ κανῶν παρίσταται· συγ-
χρησάμενης προνοίας εἰς παρὰ τρεῶν
ἡμερῶν οἰκείοις παραδείγμασι τῶ ἐκατέ-
ρου βίβ. τοιαῦτα δ' ἂν εὖροις καὶ αὐτὰς
λοιπαῖς Γραφαῖς· τὸ αὐτὸ δηλούμενον
ἀπὸ διαφορῶν εἶναι δοκούντων παραδειγ-
μάτων.

ιθ. Ἔτι τριῶν ἡμερῶν, ἀφελῆ
Φαραὼ τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ σου· καὶ
κρεμάσει σε ἐπὶ ξύλου, καὶ φάγε-
ται τὰ ὄρνεα τῶ ἔργου σου τὰς σάρκας
ἀπὸ σου.

κ. Ἐγένετο δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ,
ἡμέρα γενέσεως ἦν Φαραὼ, καὶ ἐποίη-
σεν πότον πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτῶ. καὶ ἐμ-
νήσθη τῆς ἀρχῆς τῆς ἀρχιοινοχίας, καὶ
τῆς ἀρχῆς τῆς ἀρχισιτοποιῆς ἐν μέσῳ
τῶν παίδων αὐτῶ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τῶν μετὰ πρὸ ἡμῶν
ἐτήρησέ τις, ὅτι Φαῦλός ἐστιν ὁ τὰ γυνέ-
σεως

σεως τιμῶν πράγματα, καὶ τὴν ἡμέραν
τῆς γενέσεως αὐτῶ ἀποδεχόμενος. ἡμεῖς
δὲ βεβαιῶμεν τὴν διήγησιν, καὶ ἐπὶ τῇ
Ἡρώδῃ τὸ παραπλήσιον ὑφ' ὁρῶντες, ὅτε καὶ
ἡ θυγάτηρ Ἡρωδιάδης ὠρχήσατο, καὶ ἀ-
πετμήθη ἡ Ἰωάννης κεφαλὴ.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐδαμῶς δίκαιος φαί-
νεται γενεθλίων ἄγων ἡμέραν.

κα. Καὶ ἀπενάτησε τὸν ἀρχιοι-
νοχόον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῶ· καὶ ἔδω-

Α κε τὸ ποτήριον εἰς τὰς χεῖρας Φαραώ.
κβ. Τὸν δὲ ἀρχισιτοποιὸν ἐκρέμασε, κα-
θαυρῶ συνέκρινεν αὐτοῖς Ἰωσήφ.

κγ. Οὐκ ἐμνήσθη δὲ ὁ ἀρχιοινο-
χόος τῇ Ἰωσήφ, ἀλλ' ἐπελάθετο
αὐτῶ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ τῷ οἰκονο-
μικῶς, ὡς ἂν ὁκαίρως αὐτῶ μνησθῇ, ὅταν
Β ὁ καιρὸς φθάσῃ τῆς βασιλείας αὐτῶ.

Κ Ε Φ. ΜΑ.

α. **Ε**γένετο δὲ μετὰ δύο ἔτη
ἡμερῶν, Φαραώ εἶδεν ἐνύ-
πνιον. ὤετο ἐξάναι ἐπὶ
τῷ ποταμῷ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ ἐπὶ τοῖς ὁδοῦσι καὶ
ἀβεβαίοις πεπονημένος, ὤετο ἐπὶ τῷ ποτα-
μῷ ἐξάναι· ἀφ' ὧ δὲ τὰ δοκῶντα οὐδαμονι-
κὰ εἶναι ἀναβαίνει, ὅτε καὶ οἱ βόες αὐτῶ
παχῆς εἰσὶν. ἀλλὰ πάντως κατεδίεται
ταῦτα ὑπὸ τῶν χειρῶν. πρὸς δὲ τὸ,
Γεν. 37. 7, 9. ὤετο συγκρινεῖς τὸ, ὥμῳ ὑμᾶς δεσμεύειν
,, δράγματα. ἐπὶ δὲ τῷ ἑτέρῳ ἐνύπνιῳ,
,, ὡς περ, Φησὶν, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ
,, εἰδεκα ἀσέρες προσεκίωσεν μοι. πάλιν-
Γεν. 40. 9, 16. τε αὖ, ὁ μὲν ἀρχιοινοχόος ἐν τῷ ὑπνω-
,, μεν, Φησὶν, ὡς ἀμπελος, καὶ τὰ ἐξῆς.
,, ὁ δὲ ἀρχισιτοποιὸς, ὥμῳ τρία κανὰ χον-
,, δριτῶν αἶσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς με, καὶ
τὰ ἐξῆς.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ μὲν διηγηματι-
,, κὸν τῆς Γραφῆς πρόσωπον Φησὶν, ὤετο
,, ἐξάναι ἐπὶ τῷ ποταμῷ, ὅ παρὰ τὸ χεῖλος
,, τῷ ποταμῷ· ὁ δὲ Φαραώ Φησὶν, ὥμῳ ἐξά-
,, ναι παρὰ τὸ χεῖλος τῷ ποταμῷ, ἔκ ἐπὶ τῷ
ποταμῷ. τὰ μὲντοιγε ἐν Αἰγύπτῳ πράγ-
ματα, ἡτοῖα τὰ ἐν τοῖς κοσμοῖς ἀπὸ χρη-
σοτέρων ἀρχόμενα, ὧν σύμβολον ἡ οὐθι-
νία, εἰς πικρότερον καταλήγει, ὧν ἡ οὐ-
θιμία καὶ ὁ λιμὸς τύπος. τοιαῦτα δὲ εἰς
καὶ ἐπὶ τῷ κατὰ τὸν πλάσιον λόγον θεω-
ρησά. οἷον [γὰρ] τὰ ἐπὶ τῇ τῆς οὐ-
θιμίας [ὡς] αὐτῷ ἀπολαμβάνοντι τὰ
ἀγαθὰ αὐτῶ ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶ, ἀνιδουμένῳ
πορφύραν λαμπρῶς. λήγει δὲ αὐτῷ εἰς
τὰ ἐναντία, ἀπολαμβάνοντι τὰ κακὰ με-
τὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν. τοιαῦτα δ'
ἂν ἴδοις καὶ ἐπὶ τῶν τῷ πλατεῖαν καὶ
ὀρύχωρον ὁδοῦντων, ὧν τὸ τέλος ἀπω-
λεια. οἷς δὲ ἀρχὴ τὸ σπινὸν καὶ τεθλιμ-
Λεκ. 6. 25. μένον, τὸ τέλος ζωῆς. διὸ, καὶ τοῖς ἐμπε-
,, πλησμένοις, ὅτι πεινάσσει· καὶ τοῖς γε-
Ματθ. 5. 4. λῶσιν, ὅτι κλαύσσει. μακάριοι οἱ πει-
,, θέντες καὶ κλαίοντες, ὅτι αὐτοὶ παρα-
,, κληθήσονται.

β. Καὶ ἰδὼ ὡς περ ἐκ τῷ ποταμῷ
ἀνέβαινον ἐπὶ βόες, καλαὶ τῷ εἶδει,
καὶ ἐκλεκαὶ ταῖς σαρκί, καὶ ἐδό-
σκειντο ἐν τῷ ἄχρῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἄχος ἐστὶ τὸ λεπτὸν καὶ
βοτανῶδες φυτῶν.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τῷ Φαραώ τὰ ἐνύ-
πνια βόες ἦσαν καὶ σάχυνες. δι' ὧν [γὰρ]
ἡ γῆ γεωργεῖται καὶ ὡς περ φέρει, προση-
μαντικὰ οὐθιμίας τε καὶ ἀφορίας [ἐγγί-
ντο τῷ βασιλεῖ].

γ. Ἀλλὰ δὲ ἐπὶ βόες ἀνέβαι-
νον μετὰ ταύτας ἐκ τῷ ποταμῷ,
αἰχραὶ τῷ εἶδει, καὶ λεπταὶ ταῖς
σαρκί, καὶ ἐνέμοντο ὡς τὰς βόας
δ. ἐπὶ τὸ χεῖλος τῷ ποταμῷ. Καὶ
καλέφαγον αἱ ἐπὶ βόες αἱ αἰχραὶ
καὶ λεπταὶ ταῖς σαρκί τὰς ἐπὶ
βόας τὰς καλὰς τῷ εἶδει, καὶ τὰς
ἐκλεκαὶ· καὶ ὁ διάδηλος ἐγένετο,
ὅτι εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν εἰσῆλθον.
ἡγέρθη δὲ Φαραώ.

ε. Καὶ ἐνυπνιάσθη τὸ δεύτερον.
καὶ ἰδὼ ἐπὶ σάχυνες ἀνέβαινον ἐν
5. πυθμένι ἐν ἐκλεκαῖς καὶ καλοῖ. Ἀλ-
λοι δὲ ἐπὶ σάχυνες λεπτοὶ καὶ ἀνε-
μόφθοροι ἀνεφύοντο μετ' αὐτῶ.

Ζ * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ μὲν Ἰωσήφ ὁ σά-
χυνες, ἀλλὰ δράγματα [εἶδεν] ὁ δὲ Αἰ-
γύπιος, ὁ δράγματα, ἀλλὰ σάχυνες. καὶ
πάλιν ὁ [μὲν] ἀρχιοινοχόος, τὰς τρεῖς
πυθμίας βλέπει, εἰς τρεῖς ἡμέρας· ὁ δὲ
βασιλεὺς, τὰς ἐν πυθμίνι ἐν ἐπὶ σά-
χυνες εἰς τὸ σινημνίον τῶν ἐπὶ ἐτῶν.
καὶ γίνεται τῷ ἐν ὀνόματι, τῷ πυθμέ-
νος, διάφορος ἡ ἐρμηνεία. εἰάν ποτε ἔν
ὅπως τις (1) διηγέται τῷ Γραφῶν, μὴ
δοκεῖται ἐπὶ βιάζεσθαι αὐτῷ. καὶ ἐπὶ τη-
ρητέον, ὅτι ἐπὶ μὲν τῆς οὐθιμίας, ἐπὶ
σάχυνες ἐώρανται ἀναβαίνοντες ἐν πυθ-
μίνι

(1) Εἴποτε ἔν ἄλλως τίς. α' Τόμ. 2. σελ. 45. τῆς τῷ Ρεαίε ἐκδοσ.

μὲν οὐκ ἐπὶ δὲ τῷ λιμῷ, ἐπὶ μὲν σά-
χυες, ἐκ ἑτι δὲ οὐ πυθμὲν οὐκ, ἀλλ' οὐ
καλάμῳ. (1)

ζ. Καὶ κατέπιον οἱ ἐπτά σά-
χυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι
τῶν ἐπὶ τῷ σάχυας τῶν ἐκλεκτῶν καὶ
τῶν πλήρης. ἠγέρθη δὲ Φαραώ, καὶ
ἦν ἐνύπνιον.

» ΑΚΥΛΛΑΣ. Τὸ ἀνεμόφθοροι, ἔφθοροι
» μὲν καὶ οὐκ.

» ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Πεφρυγμῶν ἀνέμων.

η. Ἐγένετο δὲ πρῶτον, καὶ ἔτα-
ράχθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. καὶ ἀποσεί-
λας, ἐκάλεσε πάντας τῶν ἐξηγη-
τῶν Αἰγύπτου, καὶ πάντας τῶν σο-
φῶν αὐτοῦ. καὶ διηγήσατο αὐτοῖς
Φαραώ τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ, καὶ ἐκ ἧν
ὁ ἀπαγγέλλων αὐτὸ τῷ Φαραώ.

» * ΑΚΥΛΛΑΣ. Τὸ ἐξηγητῶν, κρυφιασῶν.

» * ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Μάγιστρον.

» ΑΛΛΟΣ. Σοφῶν.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁλῆς Αἰγύπτου πῶς
ἐκάλεσε τῶν ἐξηγητῶν καὶ σοφῶν αὐτοῦ, ζη-
τητῶν ὡς πρὸς τὴν λέξιν, καὶ αἱ πρὸς
ἀναγωγὴν δαίται ἐξηγητῶν Αἰγυπτίων ὁ
Φαραώ, ὡς σοφωτέρων. ὅλῆς δὲ Αἰγύ-
πτου Φαραώ, ὡς ἀκολούθῳ τῷ, πάντας τῶν
» ἐξηγητῶν Αἰγύπτου, καὶ πάντας τῶν σο-
» φῶν αὐτοῦ.

» * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Οὐκ οἶμαι, ὅτι τέ-
λεον ἐσιώπων, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον ἔλε-
γον, ἡ αὐτὸ τὸ τῆς ἐνύπνιων διηγήσεως.
ἀλλ' ἔρεϊ τις, πῶς ἦδαι ὁ Φαραώ πότερον
ἐπιτυγχάνουσιν οἱ ἐξηγηταὶ καὶ σοφοὶ Αἰ-
γύπτου διηγέμενοι τὰ ἐνύπνια, ἢ μή;] Ἐ-
λεγε [δὲ πρὸς ταῦτα] ὁ Ἑβραῖος, (2) ὅτι
Φαραώ ἰδὼν τὸ ἐνύπνιον, εἶδε καὶ τὴν διή-
γησιν αὐτοῦ. [ἦτις αὐτὸ ἀπέπεσε τῆς μνή-
μης.] ἕκαστον ἐν ἀκῶν, ἀνεμνησέτο καὶ
ἦδη ἐώρακε. διὰ τῆτο καὶ ἐξεπλάγη τὸν
Ἰωσήφ, [καὶ ἀθρόως αὐτὸν προήγαγε,]
καὶ πᾶσαν τὴν Αἰγύπτου αὐτῷ κατεπίσδυ-
σε, [καὶ τὸν σῖτον αὐτοῦ καὶ τὴν σωτη-
ρίαν τῶν Αἰγυπτίων· ἐπεὶ ἅμαγε διηγήσα-
το τὰ ὀνείρατα, καὶ ἕτος ὑπεμνήσθη τὰ
αὐτὰ εἶναι τὰ προδεδηλωμένα αὐτῷ.]

θ. Καὶ ἐλάλησεν ὁ ἀρχιεραρχὸς
πρὸς Φαραώ, λέγων, τὴν ἀμαρ-
τίαν μου ἀναμνησέτω σήμερον. Φα-
ραώ ἀργίσθη τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καὶ
ἔθετο ἡμᾶς ἐν Φυλακῇ ἐν τῷ οἴκῳ
τῶν ἀρχιμαγείρων, ἐμέ τε καὶ τὸν ἀρ-

ια. χισιτοποιόν. Καὶ εἶδομεν ἐκάτερος
ἐνύπνιον ἐν νυκτὶ μιᾷ ἐγώ τε καὶ αὐτός,
ἕκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ ἐνύπνιον εἶδο-

ιβ. μεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν νεανί-
σκος πᾶσις Ἑβραῖος δῆλος τῶν ἀρχι-
μαγείρων, καὶ διηγησάμεθα αὐτῷ τὸ
ἐνύπνιον, καὶ συνέκρινεν ἡμῶν τὰ ἐνύ-
πνια ἡμῶν, ἀνδρὶ κατὰ τὸ ἐνύπνιον

ιγ. αὐτὸ ἀπέλυσεν. Ἐγενήθη δὲ κα-
θὼς συνέκρινεν ἡμῶν ἕτω καὶ συνέ-
βη, ἐμέ τε ἀποκαλασθῆναι εἰς τὴν
ἀρχὴν μου, ἐκείνῳ δὲ κρεμασθῆναι.

ιδ. Ἀποσείλας δὲ Φαραώ, ἐκά-
λεσε τὸν Ἰωσήφ. καὶ ἐξηγάγεν
αὐτὸν ἐκ τῶν ὀχυρώματος, καὶ ἐξύ-
ρησαν αὐτὸν, καὶ ἤλλαξαν τὴν σολὴν
αὐτοῦ καὶ ἦλθε πρὸς Φαραώ.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὁ μὲν ἐν
βασιλεὺς ἀπέσας, προσάττει σωτήριον
τὰς ἀνακαλεῖν τὸν νεανίαν· οἱ δ' ἀποκεί-
ραντες· βασιλεὺς γὰρ ἦσαν αὐτῷ, καὶ αὐτῷ
κατεργασίῳ κεφαλῆς καὶ γυναικός· καὶ
ἀντὶ ἐν πάσῃ λαμπρᾷ ἐσθίῃ ἀντιδρῶν-
τες, καὶ τ' ἄλλα φαιδρύναντες, εἰσάγουσι
πρὸς βασιλέα.

» ** ΕΦΡΑΙΜ. Ἰωσήφ ἐκ Φυλακῆς τῇ
κελεύσει Φαραώ ἐκβαλλεται ὁμοιωτῶς. ὡς
τύπος ἀληθινός, ἐρμηνεύων ῥαδίως ἐν-
τύπων τὴν λύσιν, ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χριστὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν τῇ ἰδίᾳ δυνάμει
σκυλεύσας τὸν ἄδιν· προσφέρων τῷ πα-
τρὶ αὐτὸ τὴν ἡμῶν καταλλαγὴν, κηρύσ-
σων ἀνάσσειν καὶ ζῶναι αἰώνιον.

ιε. Εἶπε δὲ Φαραώ τῷ Ἰωσήφ,
Ε. ἐνύπνιον ἐώρακα, καὶ ὁ συγκρίνων
ἐκ ἑσίν αὐτό· ἐγὼ δὲ ἀκήκοα περὶ σῶ
λεγομένων, ἀκῶσάν με ἐνύπνια, συγ-
κρίνας αὐτά.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς αἰ-
χμαλώμενος ὁ Φαραώ, καὶ λέγει φανερώς,
ὅτι εἰς τῶν παρ' ἐμοὶ σοφῶν ἴχυσεν δια-
» κρίνας τὰ ὀνείρατα. ἀλλὰ τί; ἐνύπνιον
» ἐώρακα, καὶ ὁ συγκρίνων ἐκ ἑσίν αὐτό.

ις. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωσήφ τῷ Φα-
ραώ, εἶπεν, ἀνευ τῶ Θεοῦ ἐκ ἀποκρι-
θήσεται τὸ σωτήριον Φαραώ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀκύλας ἕτως· ἄ-
» νδρ' ἐμῶν, ἐκ ἀποκριθήσεται τὸ σωτήριον·
» ὁ δὲ Σύρος, ἐκ ἀποκριθήσόμεθα τῷ δε
» τῶ Θεοῦ οἰκονομίαν πρὸς σωτηρίαν Αἰγύ-
πτου. σωτήριον αἰκότως καλεῖ. τῆτο γὰρ
Gg 3 τῶν

(1) Ἄλλος φησὶν οὐ καλάμῳ οὐκ. οὐ Τόμ. 2. σελ. 45. τῆς βιβλ. ἐκδόσεως.

(2) Ὁ Ἰωσήφ. (ἐν βιβλ. 2. κεφ. 3. περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαιολογ.) φησὶ, Φαραώθης ὁ βασιλεὺς ὑπὸ
τῷ αὐτῷ ἐσπείραν ὅψεις ἐνύπνιων θεασάμενος δύο, καὶ μετ' αὐτῶν τῷ ἑκατέρῳ ἐξηγήσιν, ταύτης μὲν
ἡμνημόνευσε, τῶν δὲ ὀνείρων κατέχευε, ἀχθόμενος ἐπὶ τοῖς ὀνείροις.

τῶν ἐνυπνίων ἢ ἐρμηνεία. συμφωνεῖ δὲ
Γα. 40. 8. τῷ εἰρημνίῳ, ἔχι διὰ τῶ Θεῷ ἢ διασάφη-
„ σις αὐτῶν;

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εὐλογος Ἰωσήφ ἐν
ὧ προοιμιάζεται ἀπὸ Θεῷ. τήρει δὲ, ὅτι
Γα. 39. 9. πρὸς μὲν τῷ γυναικίᾳ εἶπε· καὶ ποιήσω
„ τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τῷτο, καὶ ἀμαρτήσο-
„ μαί ἐναντίον τῷ Θεῷ. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς
Γα. 40. 8. ἐν φυλακῇ δυνάχως Φησὶν· ἔχι διὰ τῷ
„ Θεῷ ἢ διασάφησις αὐτῶν ἐστὶ;

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς διὰ
τῆς ἀποκρίσεως παιδοῦται τὸν Φαραῶ εἰδέ-
ναι καὶ τῶν παρ' αὐτῷ σοφῶν τῷ ἀδέ-
ναιαν, καὶ τῷ δεσπότη τῷ δυνάμιν.

- ιζ. Ἐλάλησε δὲ Φαραῶ τῷ Ἰω-
σήφ, λέγων, ἐν τῷ ὑπνῷ μὲν ἄμην
ἑστάναι ὡς τὸ χεῖλος τῷ ποταμῷ.
ιη. Καὶ ἰδὲ ἐκ τῷ ποταμῷ ἀνέβαινον ἐπὶ
βόες καλαὶ τῷ εἶδει, καὶ ἐκλεκταὶ
ταῖς σαρκί, καὶ ἐνέμοντο ἐν τῷ ἄχρῳ.
ιθ. Καὶ ἰδὲ, ἐπὶ βόες ἕτεραι ἀνέβαινον
ὀπίσω αὐτῶν ἐκ τῷ ποταμῷ, πονη-
ραὶ καὶ αἰχραὶ τῷ εἶδει, καὶ λεπταὶ
ταῖς σαρκί, οἷας ἔκρινον τοιαύτας
ἐν ὅλῃ τῇ γῇ Αἰγύπτῳ αἰχροτέρας.
κ. Καὶ κατέφαγον αἱ ἐπὶ βόες αἱ αἰ-
χραὶ καὶ λεπταὶ τὰς ἐπὶ βόας τὰς
πρώτας τὰς καλὰς καὶ ἐκλεκτάς.
κα. Καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν·
καὶ αἱ ὄψεις αὐτῶν αἰχραὶ, καθὰ
καὶ τὴν ἀρχὴν. ἔξεγερθεὶς δὲ, ἐκοί-
μηθην. Καὶ εἶδον πάλιν ἐν τῷ ὑ-
πνῷ, καὶ ὡς περ ἐπὶ σάχυνες ἀνέβαι-
νον ἐν πυθμένι ἐνὶ πλήρει καὶ καλοῖ.
κβ. Ἄλλοι δὲ ἐπὶ σάχυνες, λεπτοὶ καὶ
ἀνεμόφθοροι ἀνέρχοντο ἐχόμενοι αὐ-
τῶν. Καὶ κατέπιον οἱ ἐπὶ σάχυνες
οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι τὰς ἐπὶ
σάχυνες τὰς καλὰς καὶ τὰς πλήρεις.
εἶπα ἔν τοις ἐξηγηταῖς, καὶ ἔκρινον
ὁ ἀπαγγέλλων μοι αὐτό.

κε. Καὶ εἶπεν Ἰωσήφ τῷ Φαραῶ,
τὸ ἐνυπνίον Φαραῶ ἐν ἐστὶ· ὅσα ὁ
Θεὸς ποιεῖ, ἔδειξε τῷ Φαραῶ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὰξίωμα
τῷ λέγοντος ὁδὸν καταπλαγείς, ὡς περ
ὑπηκόω βασιλεὺς, ἀλλ' ἔκ ὑπήκοος βασι-
λεὺς παρρησία σὺν αἰδοῖ χρώμενος, διε-
λέγετο.

- κς. Αἱ ἐπὶ βόες αἱ καλαὶ, ἐπὶ
ἔτη εἰσί· καὶ οἱ ἐπὶ σάχυνες οἱ καλοὶ,
ἐπὶ ἔτη εἰσί. τὸ ἐνυπνίον Φαραῶ ἐν ἐστὶ.
κζ. Καὶ αἱ ἐπὶ βόες αἱ λεπταὶ αἱ ἀνα-
βαίνουσαι ὀπίσω αὐτῶν, ἐπὶ ἔτη εἰσί·
καὶ οἱ ἐπὶ σάχυνες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνε-
μόφθοροι, ἐπὶ ἔτη εἰσὶν· ἔσονται δὲ

κη. ἐπὶ ἔτη λιμός. Τὸ δὲ ῥῆμα ὁ εἰρη-
να Φαραῶ, ὅσα ὁ Θεὸς ποιεῖ, ἔδει-
κνυ. ζε Φαραῶ. Ἰδὲ ἐπὶ ἔτη ἐρχέται
εὐθηνία πολλὴ ἐν πάσῃ τῇ γῇ Αἰγύ-
πτῳ. Ἦξει δὲ ἐπὶ ἔτη λιμός μετὰ
ταῦτα. καὶ ἐπιλήσονται τῆς πλησ-
μονῆς τῆς μετὰ ταῦτα ἐσομένης ἐν ὅλῃ
γῇ Αἰγύπτῳ· καὶ ἀναλώσει ὁ λιμός
λα. τὴν γῆν. Καὶ ἔκ ἐπιγνωθήσεται ἡ
εὐθηνία ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τῷ λιμῷ τῷ
ἐσομένῳ μετὰ ταῦτα· ἰχυρὸς γὰρ ἔσται
λβ. σφόδρα. Περὶ δὲ τῷ δευτερώσαι τὸ
ἐνυπνίον Φαραῶ δις, ὅτι ἀληθὲς ἔσται
τὸ ῥῆμα τὸ ὡς τῷ Θεῷ· καὶ τα-
λγ. χυνεῖ ὁ Θεὸς τῷ ποιῆσαι αὐτό. Νῦν
ἐν σκέψει ἀνθρώπου φρονίμου καὶ συ-
νετόν, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπὶ τῆς
λδ. γῆς Αἰγύπτῳ. Καὶ ποιήσάτω Φα-
ραῶ, καὶ καταστήσάτω τοπάρχας ἐπὶ
τῆς γῆς· καὶ ἀποπεμπτωσάτωσαν
πάντα τὰ γεννήματα τῆς γῆς Αἰγύ-
πτῳ τῶν ἐπὶ ἔτη τῆς εὐθηνίας.
λε. Καὶ συναγαγέτωσαν πάντα τὰ βρώ-
ματα τῶν ἐπὶ ἔτη τῶν ἐρχομένων
τῶν καλῶν τῶν ἐτῶν· καὶ συναχθήτω
ὁ σῖτος ὑπὸ χεῖρα Φαραῶ· βρώμα-
λς. τὰ ἐν ταῖς πόλεσι φυλαχθήτω. Καὶ
ἔσται πεφυλαγμένα τῇ γῇ εἰς τὰ ἐπὶ
ἔτη τῷ λιμῷ, ἃ ἔσονται ἐν τῇ γῇ Αἰ-
γύπτῳ, καὶ ἔκ ἐκτριβήσεται ἡ γῆ ἐν
λζ. τῷ λιμῷ. Ἦρξε δὲ τὸ ῥῆμα ἐναν-
τίον Φαραῶ, καὶ ἐναντίον πάντων τῶν
παιδῶν αὐτῷ.

λη. Καὶ εἶπε Φαραῶ πᾶσι τοῖς
Ε παισὶν αὐτῷ, μὴ εὐρέσομεν ἀνθρώπου
τοιούτου, ὅς ἔχει πνεῦμα Θεῷ ἐν
αὐτῷ;

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μαῖζον ἢ κατὰ ἀν-
θρώπου ἰδὼν Φαραῶ τὸ τῷ ἐκπεσῶσαν
τῆς μνήμης αὐτῷ λύσιν τῷ ὀνείρατος σε-
σαφηνίσθαι ὑπὸ τῷ Ἰωσήφ, πνεῦμα εἶπε
Θεῷ ἔχειν αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ.

Ζ * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἠναγκάσθη καὶ Φα-
ραῶ εἰς Θεὸν εἰπεῖν. [καὶ τῷ δὲ σιωπῶ-
ντι τὸ περὶ τῆς λύσεως τῷ ὀνείρατος προα-
ποδομένον.]

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες πῶς ἔγνω
καὶ αὐτὸς, ὅτι ἐκ τῆς ἀνῶθεν ἀποκαλύ-
ψεως αὐτῷ κατάδηλα γέγονε; τίνα γάρ-
Φησιν ὀνείρατος, ὅς τοιαύτης ἡξίωται χά-
ριτος, ὡς πνεῦμα Θεῷ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ;

Η λθ. Εἶπε δὲ Φαραῶ τῷ Ἰωσήφ,
ἐπειδὴ ἔδειξέ σοι ὁ Θεὸς πάντα, ἔκ
ἔστιν ἀνθρώπος φρονιμώτερος καὶ συ-
νετώτερός σε.

μ. Σὺ

μ. Σὺ ἔση ἐπὶ τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἐπὶ τῷ ῥήματί σου ὑπακούσεται πᾶς ὁ λαός μου· πλὴν τὸν θρόνον ὑπερέξω-
μα. σε ἐγώ. Εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ἰω-
σήφ, ἰδὲ καθίστημί σε σήμερον ἐπὶ
πάσης γῆς Αἰγύπτου.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐδιώκετο μὲν γὰρ Χρι-
στὸς, καθάπερ ἔφω ἀρτίως, ὡς εἰ προ-
σώπῳ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων· ἀλλὰ καὶ εἰ
αὐτοῖς ὄντες τοῖς πόνοις οἱ περὶ ὧν ὁ λό-
γος, ὡς σοφοὶ λίαν καὶ τὰ πολλοῖς ἀπόρρη-
τα διατρᾶν οἰοῖτε ὑπῆρχον· φανεροῖτε
εἰ ἀρχαῖς τὸ μὲν πρῶτον τισὶν, εἶτα καὶ
αὐτοῖς τοῖς κρατέσι τῆς γῆς. οἱ καὶ πι-
στύσαντες, ὅτι καὶ αὐτῷ ἔχουσι τῶν ἐσο-
μένων τὴν γνῶσιν ἐκ ἀποκαλύψεως Θεοῦ
εἰ πνεύματι, ὥστερ τινὰς οἰκονόμους καὶ
ἀρχοντας τῶν ἐθνῶν γενέσθαι συγκεχω-
ρήκασιν, διανέμειν τε τοῖς εἰς λιμῶν μαθη-
μάτων αὐτῶν καὶ εἰς ζωὴν σωέχει τὴν ἀκήρα-
τον, τρεῖς τὸν θεὸν τε καὶ ἑράνιον λόγον,
καὶ τὴν εἰς πᾶν ὅτις τῶν ἀρίστων ἀποκο-
μίσσασαν παίδουσιν. ἔτσι κατεκλήσαντο,
μᾶλλον δὲ δι' αὐτῶν ὁ υἱὸς, τῷ Θεῷ καὶ
πατρὶ τὴν τῶν ἐθνῶν χώραν, καθάπερ
ἀμέλει καὶ τῷ Φαραὼ τὴν τῶν Αἰγυπτίων
ὁ Ἰωσήφ.

μδ. Καὶ περιελόμενος Φαραὼ τὸν
δακτύλιον ἀπὸ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πε-
ριέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν χεῖρα Ἰωσήφ,
καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν σολὴν βυσσίνην, καὶ
περιέθηκε κλοιὸν χρυσοῦν ἐπὶ τὸν τρα-
χηλὸν αὐτοῦ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Δίδωσιν
ἐν αὐτῷ σφραγίδα βασιλικὴν, καὶ ἱερὰν
ἐδίητα, καὶ κύκλον χρυσοῦν περιδέραον.

μγ. Καὶ ἀνέβιβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ
ἄρμα τὸ δεύτερον τῶν αὐτοῦ· καὶ ἐκή-
ρυξεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κήρυξ· καὶ
κατέστησεν αὐτὸν ἐφ' ὅλης τῆς Αἰ-
γύπτου.

** ΕΦΡΑΙΜ. Ἰωσήφ ἐκάθισεν εἰς ἄρ-
ματι Φαραὼ, λαβὼν ἐξέσταν ἐπὶ πᾶσαν
Αἰγύπτου· ὁ δὲ σωτὴρ ἡμῶν βασιλεὺς πρὸ
αἰώνων ἀνελθὼν εἰς ἑβραῖος εἰς νεφέλῃ
φωτεινῇ, ἐκ δεξιῶν τῷ πατρὶ κατέστηται
μετὰ δόξης, ὡς υἱὸς μονογενῆς.

» ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ ἐκήρυξεν ἔμ-
» προσθεν αὐτοῦ κήρυξ. Τὸ ἑβραϊκὸν ἔχει
ἀβρήχ· ὁ κυρίως σημαίνει πατὴρ ἀπα-
λὸς, καὶ εἰκότως. εἰ ἀπαλὸς γὰρ ὢν κα-
τὰ τὴν ἡλικίαν, ὡς πατὴρ σωτήριον ἄρ-
χὴν Αἰγυπτίοις ἐνεδείξατο. δηλοῖ δὲ ἕδου

ἢ λέξις, ἢ τὸ γονατίζαν. φανερὰ γάρ-
εστιν ἢ φωνή τῷ κήρυκος.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Κελεύει
περιελθεῖν τὴν πόλιν, περιερχομένους κή-
ρυκος, καὶ δηλῆντος τοῖς ἀγνοῦσι τὴν
χαροτονίαν.

μδ. Εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ἰωσήφ,
ἐγὼ Φαραὼ. ἀνευσθ' ἐν ἑξαρεῖ ἑδείς
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ πάσης γῆς Αἰ-
γύπτου.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὶς γὰρ
ἂν προσεδόκησε μιᾷ ἡμέρᾳ τὸν αὐτὸν ἀντὶ
μὲν ὄψα δεσπότην, ἀντὶ δὲ δεσμώτην πάν-
των ἀξιονικότατον, καὶ τὸν ὑποδιάκονον
εἰρηλοφύλακος, ὑπαρχὸν βασιλέως ἑσε-
δάμ, καὶ ἀντὶ τῆς εἰρηκτικῆς τὰ βασιλεία
οἰκήσας, τὰ πρῶτα τῶν ἐπὶ τιμαῖς φερό-
μενον ἀντὶ τῶν εἰς ἀτιμίαν ἐσχάτων; ἀλλ'
ὅμως γέγονε ταῦτα, καὶ γενήσεται πολ-
λάκις, ὅταν δοκῇ τῷ Θεῷ. μόνον αἰτί
ὑφ' ἐσάδῳ καλοκαγαθίας ἐμπύρρυθμα ταῖς
ψυχαῖς. ὅπερ ἀναγκαῖον ποτε ῥιπίζόμε-
νον ἐκλάμψαι.

με. Καὶ ἐκάλεσε Φαραὼ τὸ ὄνο-
μα Ἰωσήφ, ψομδομφανήχ.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύρος ἔχει, ὁ εἰδὼς τὰ
» κρυπτά· ὁ Φίλων (1) κρυπτῶν εὐρετής,
» ἢ ὄνειροκρίτης.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ψομδομφανήχ ἐρ-
» μηνύεται κεκρυμμένα ἀνεκάλυψε. πα-
» ρὰ δὲ τῷ Σύρῳ, ὁ εἰδὼς τὰ κρυπτά. ὁ δὲ
» Φίλων ὁ ἑβραῖος Αἰγυπτίων φησὶ φωνῇ,
ὁ ὄνειροκρίτης.

» * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐκάλεσε δὲ Φα-
» ραὼ τὸ ὄνομα τῷ Ἰωσήφ ψομδομφανήχ,
» ὁ ἐρμηνεύεται, ὃ ἀνεκαλύφθη τὸ μέλλον.
» Ἀκύλας, Ἀσαμφανή· Σύμμαχος, Σα-
» φαῖφανῇ, [κεκρυμμένα ἀπεκάλυψε.]

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνα ἐρμηνείαν ἔχει
τὸ ψομδομφανήχ; τῶν ἀπορρήτων ἐρ-
» μηνύειν αὐτὸν κέκληκεν, ὡς τὰς ὁνείρους
» διασαφῆσαντα.

Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν Ἀσενέθ θυ-
γατέρα Πελεφρῆ ἱερέως Ἡλίου πόλεως
αὐτῷ γυναῖκα.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐγγυᾶ
» πρὸς γάμον αὐτῷ τὴν ἐπιφανεσάτῳ τῶν
» κατ' Αἰγύπτου ἱερέως Ἡλίου θυγατέρα.

» ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Γαμῆτε καὶ γάμον
» ἀξιολογώτατον. ἀγέται γὰρ Πελεφρῆ θυ-
» γατέρα τῶν εἰς ἡλιοπόλιν ἱερέων, συμπρά-
» ξαντος αὐτῷ τῷ βασιλέως, ἔτι παρθένον,
» Ἀσανέθῳ ὀνόματι.

ΩΡΙΓΕ-

(1) Ὁ μὲν Φίλων, (εἰς τῷ περὶ Ἰωσήφ βιβλ. σελ. 543) μετονομάζει δ' αὐτὸν, φησὶν, ἀπὸ τῆς
ὀνειρωτικῆς, ἐγχαρῆς γλώτῃ προσαγορεύσας· Ἰωσήπος δὲ (εἰς τῷ 3. κεφ. τῷ 2. περὶ Ἰουδαίῳ. ἀρχαιολογ.
βιβλ.) καὶ προσηγορεύσας αὐτὸν ψομδομφανήχον, ἀπιδὼν αὐτῷ πρὸς τὸ παραδόξον τῆς σωτέως. ση-
μαίνει γὰρ τὸ ὄνομα κρυπτῶν εὐρετής. ὥστε παρὰ μὲν Φίλωνι τὸ, ὄνειροκρίτης· παρὰ δὲ Ἰωσήφῳ τὸ, κρυ-
πτῶν εὐρετής, καίεται.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ μὲν Φαριζαῖον ἐν ὀνόματι τῆς πατρὸς ἐστὶ τῆς γαμηθείσης. τῷ Ἰωσήφ. οἰήσεται δέ τις ἕτερον εἶναι τὸτον παρὰ τὸν ὠνησάμενον τὸν Ἰωσήφ. ἔμω δὲ ὅπως ὑπειλήφασιν Ἑβραῖοι· ἀλλ' ἐξ ἀποκρούσε λέγασθαι τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ δεσπότην, καὶ πενθερὸν γενέσθαι. καί φασι ταύτην τὴν Ἀσιωτὴν διαβεβηκέναι τὴν μητέρα παρὰ τῷ πατρὶ, ὡς ἐπιβεβηκέναι τῷ Ἰωσήφ, καὶ ἐκ ἐπιβεβηκέναι τῷ Ἰωσήφ, καὶ ἐκ ἐπιβεβηκέναι τῷ Ἰωσήφ, δειξάντων ἀποδείξεις καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις, ὅτι μηδὲν τοῖσιν ἡμάρτηται παρὰ τῷ Ἰωσήφ εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν.

** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ ὁσεβὴ λογισμῷ οἱ πατριάρχαι κινήμενοι, ἑαυτοῖς καὶ τοῖς παισὶ τὰς γαμετάς ἐκ τῆς οἰκείας συγγενείας εἰλήφασιν, πῶς ἔτι παρὰ τὸν ὁσεβὴ τῶν προγόνων σκοπὸν Ἰωσήφ καὶ Μωϋσῆς διεπράξαντο, ὁ μὲν Αἰγυπτίαν, ὁ δὲ Μαδιαννίτιδα γυναικα γηγάμενος; Οἱ μὲν πατριάρχαι φόβω τῷ μὴ ἐκτραπῆναι τὰς ἡμέρας αὐτῶν τῆς ὁσεβείας, ἐκ ἐπέτρεπον αὐτὰς ἐκ τῶν ἐθνικῶν λαβεῖν γαμετάς. ὁ δὲ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἰωσήφ, τὰ τοιαῦτα φόβω ἦσαν ἀνώτεροι. ἔδεν ἔτι κατὰ παράβασιν τῶν σκοπῶν τῶν πατέρων πεποιηκότες φαίνονται, ὅτε Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἰωσήφ λαβόντες ἐθνικάς γαμετάς. ἔτι γὰρ μόνον αὐτοὶ ἐκ ἐξεστράπησαν τῆς ὁσεβείας ὑπὸ τῶν ἑαυτῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν γυναικάς εἰς τὴν ἑαυτῶν μετέφερον ὁσεβείαν.

μς. Ἰωσήφ δὲ ἦν ἐτῶν τριάκοντα, ὅτε ἔζη ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου. ἐξῆλθε δὲ Ἰωσήφ ἀπὸ προσώπου Φαραὼ, καὶ διήλθε πᾶσαν τὴν Αἰγύπτου.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μὴ ἀπλῶς νομίσωμεν τῶν ἐτῶν τὸν χρόνον ἐγκρατεῖα, ἀλλ' ἵνα μάθωμεν, ὅτι ἐκ ἔστιν ἔδεν ἀμελεῖν τῆς ἀρετῆς, ἀπολογία· ἔδεν ἔξεστινι προβαλέσθαι νεότητα, εἴθις ἀρετῇ ἐπιδείξασθαι δεῖ. ἰδὲ γὰρ ἔτος ἔστι μόνον νέος ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ καλὸς τῷ εἶδει, καὶ ὡραῖος τῇ ὄψει. ἔστι γὰρ καὶ νέος ὄντα μὴ κεκλήσθαι τὴν τῆς σώματος ὁμορφίαν. ἔτος δὲ μετὰ τῆς νεότητος καὶ καλὸς ἡμῶν τῷ εἶδει καὶ ὡραῖος τῇ ὄψει, καὶ ὁμοῦ ἐν αὐτῷ τῆς ἡλικίας τῷ ἀνδρὶ τυγχάνων. ὁ δὲ καὶ αἰχμαλωτὸς ἐγένετο. δεκαεπτα ἔτων γὰρ ἡμῶν, Φησὶν, ἡνίκα κατήχθη εἰς Αἰγύπτου, εἴτα ἐν αὐτῇ τῇ καμίνῳ τῆς νεότητος γεγεννημένῳ ἐπιτίθεται ἡ ἀκόλαστος Αἰγυπτία, ἡ δέσποινά αὐτῶν γεγεννημένη καὶ ἔδεν ἔτω περιεργάσθαι τῆς ἀνδρείας τῶν δικαίων. εἴτα τὸ δεσποτικόν, καὶ ἡ ἐπὶ τοσούτον χρόνον ἐκείνῳ ταλαιπωρία. καὶ ἔμενε κατὰ περὶ ἀδάμας, ἔτι μόνον ἔτι γινόμενος ἀδυνάστεος, ἀλλὰ καὶ πλείονα ἰσχυρὸς προσλαμβάνων.

μς. Καὶ ἐποίησεν ἡ γῆ ἐν τοῖς ἐπταμην. ἔτεσι τῆς εὐθυμίας τὰ δράγματα. Καὶ

Α συνήγαγε πάντα τὰ βρώματα τῶν ἐπτα ἐτῶν, ἐν οἷς ἦν εὐθυμία ἐν γῇ Αἰγύπτῳ· καὶ ἔθηκε τὰ βρώματα ἐν ταῖς πόλεσι· βρώματα τῶν πεδίων τῆς πόλεως τῶν κύκλων αὐτῆς ἔθηκεν ἐν μδ. αὐτῇ. Καὶ συνήγαγεν Ἰωσήφ σῖτον ὥστε τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης πολὺν σφόδρα, ἕως ἔτι ἠδύναντο ἀριθμῆσαι· ν. ἔτι γὰρ ἦν ἀριθμὸς. Τῷ δὲ Ἰωσήφ ἐγένοντο υἱοὶ δύο πρὸ τῶν ἐλθεῖν τὰ ἐπτα ἔτη τῶν λιμῶν, ἔτι ἔτεκεν αὐτῷ Ἀσένεθ ἡ θυγάτηρ Πετεφρῆ ἱερέως Ἡλίου πόλεως.

να. Ἐκάλεσε δὲ Ἰωσήφ τὸ ὄνομα τῶν πρωτοτόκων, Μανασσῆ· ὅτι ἐπιλάθεται ἐποίησέ με ὁ Θεὸς πάντων τῶν πόνων μου, καὶ πάντων τῶν τῶν πατέρων μου.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐρμηνεύεται μὲν ὁ Μανασσῆς, λήθη κακῶν τῶν συμβεβηκότων· εἰς αὐξήσιν δὲ καὶ εἰς ἐπίδοσιν εἰς γε τὸ ἄμεινον ὁ Ἐφραίμ. ἐξ ἱερέως γὰρ ὡς περὶ μητρὸς, Φησὶ δὲ τῆς ἐκκλησίας, καρποὶ γεγενῆσιν, καὶ ἐν ἡμῖν Θεὸς διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ καταλογισθεῖν ἂν οἱ ἐξ ἐθνῶν κεκλημένοι, [οἱ] καὶ εἰς λήθην ἐνεχθῇ· Δ. συνταί τῶν πόνων. ἐπιληθῆσονται γὰρ, Ἡσ. 65. 16. « Φησὶ, τὴν θλίψιν αὐτῶν τὴν πρώτην, καὶ « ἐκ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν. « ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἀνεστὶς· καὶ ἀγαλ- Ἡσ. 35. 10. « λίσματα καὶ ὁμορφίαν καταλήψεται αὐ- « τῶν· ἀπέδρα ὁδὸν, λύπη, καὶ στεναγμός. « ἦξεσι δὲ ἐν κατὰ καιρὸς εἰς λήθην κακῶν. βαδίζοντες δὲ καὶ εἰς αὐξήσιν, ἐπὶ τὸ τῆς ἐλπίδος γλυκὺ διατρέχοντες πέρας. μετοικησονται γὰρ ἐκ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ ἔθνη, ἀπὸ τῶν ἐν χρόνῳ μεμελημένων εἰς τὰ ἐπέκεινα χρόνων, ἐκ φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν, εἰς δόξαν ἐξ ἀτιμίας, ἐξ ἀδυναμίας εἰς δυνάμιν.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ μὲν πάντων ἐπιλάθεται πόνων, τῶν Θεῶν τῶν ποιήσαντος, σαφῶς καλὸν ἐστίν· εἰ δὲ καὶ πάντων τῶν τῶν πατέρων αὐτῶν Ἰακώβ ὁ Ἰωσήφ ἐπελάθεται, καὶ τῶν ποιήσαντος τῶν Θεῶν αὐτῶν, ζητητέον. ἔτι γὰρ Θεὸς ποιεῖ ἐπιλάθεται τὸν Ἰωσήφ λόγων τῶν Ἰακώβ, καὶ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ πράξεων αὐτῶν, εἰ μὴ ἄρα πόνων « αὐτῶν, ἢ ἢ ἀπὸ κοινῆς τὸ, πόνων, ἔτω « πάντων τῶν πόνων μου, καὶ πάντων τῶν « τῶν πατέρων μου πόνων.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅτι ἐπιλάθεται με ἐποίησε πάντων τῶν πόνων μου καὶ τῶν τῶν πατέρων μου. Τί ἐστίν, πάντων τῶν πόνων μου; Ἐνταῦθα ἀντίλεσθαι μοι δοκεῖ τὴν προτέραν δόξαν καὶ τὴν δευτέραν, καὶ τὴν ἐν τῷ δεσποτικῷ ταλαιπωρίαν. καὶ πάντων τῶν τῶν πατέρων μου τὸν χωρισμὸν, ὃν ὑπέμεινεν ἔξω τῶν ἀγαθῶν γενόμενος τῶν πατρικῶν· ὅτι ἐν ἁλώσει

ἄνθρωπος ἡλικία μετὰ τὸσαύτης ἀνάτροφος ἂν ἐπιμελείας, δελεῖαν ἀντὶ τῆς ἐλπίδος, ἢ ἡλῆστατο.

νβ. Τὸ δὲ ὄνομα τῆς δευτέρας ἐκάλεσεν, Ἐφραίμ· ὅτι ἠὕξησέ με ὁ Θεὸς ἐν γῇ ταπεινώσεώς μου.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα καὶ τὴν τέττα προσηγορίαν εὐχαριστίας πεπληρωμένην. ὁ μόνον γὰρ Φησι τῶν λυπηρῶν λήθην ἐποίησά μιν, ἀλλὰ καὶ ἠνέστη δὴ ἐν τῇ γῇ, ἐν ᾗ τὸσαύτῃ ὑπέμεινα ταπεινώσιν, ὡς ἐν τοῖς ἐσχάτοις γεγένηται, καὶ τὸν περὶ τῆς ζωῆς ἐπιπνευμαθῆναι μοι κίνδυνον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μυσικῶς ἢ πνευματικῇ Αἰγύπτῳ, γῇ ταπεινώσεώς ἐστι τῆς δικαίας. παρ' ᾧ παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ λέγεται, τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν καὶ ἐν Φιλιπ. 3. 21. ψαλμοῖς, ἐταπεινώθη εἰς χθὲν ἢ ζωὴ ἡμῶν. Ψαλ. 43. 25. 19. καὶ πάλιν, ἐταπεινώσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως.

νγ. Παρῆλθον δὲ τὰ ἐπὶ ἔτη τῆς εὐθηνίας, ἃ ἐγένοντο ἐν τῇ γῇ Αἰγύπτῳ. Καὶ ἤρξαντο τὰ ἐπὶ ἔτη τῆς λιμῆς ἔρχεσθαι, κατὰ εἶπεν Ἰωσήφ. καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ· ἐν δὲ πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ ἔκιν ἦσαν ἄρτοι. νε. Καὶ ἐπέειπε πᾶσα ἡ γῇ Αἰγύπτου. ἐκείραξε δὲ ὁ λαὸς πρὸς Φαραὼ περὶ ἄρτων. καὶ εἶπε Φαραὼ πᾶσι τοῖς Αἰγυπτίοις, πορεύεσθε πρὸς Ἰωσήφ, καὶ νδ. ὃ ἐὰν εἴπη ὑμῖν, ποιήσατε. Ὁ δὲ λιμὸς ἦν ἐπὶ προσώπῳ πάσης τῆς γῆς. ἀνέωξε δὲ Ἰωσήφ πάντας τὰς σιτοβολῶνας, καὶ ἐπώλει τοῖς Αἰγυπτίοις. καὶ πᾶσαι αἱ χώραι εἰσῆλθον εἰς Αἰγύπτον ἀγοράζειν πρὸς Ἰωσήφ· ἐπεκράτησε γὰρ ὁ λιμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Γ

Κ Ε Φ. Μ Β.

α. δὴν δὲ Ἰακώβ ὅτι ἐστὶ πράσις ἐν Αἰγύπτῳ, εἶπεν Ἰακώβ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ἵνα τὶ β. ῥαθυμεῖτε; Ἰδὲ ἀκήκοα, ὅτι ἐστὶ σῖτος ἐν Αἰγύπτῳ· κατέβητε ἐκεῖ, καὶ πρίασθε ἡμῖν μικρὰ ἐρώματα, ἵνα ζώμεν, καὶ μὴ ἀποθάνωμεν. Κατέβησαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσήφ οἱ δέκα, πρίασθαι σῖτον ἐξ Αἰγύπτου. δ. Τὸν δὲ Βενιαμὴν τὸν ἀδελφὸν Ἰωσήφ, ἔκιν ἀπέστειλε μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς· εἶπε γὰρ, μήποτε συμβῇ αὐτῷ μαλακία. Ἦλθον δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς Αἰγύπτον ἀγοράζειν μετὰ τῶν ἐρχομένων· ἦν γὰρ καὶ ὁ λιμὸς ἐν γῇ Χαναάν.

ε. Ἰωσήφ δὲ ἦν ἀρχὴ τῆς Αἰγύπτου· ἔτος ἐπώλει παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς. ἐλθόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσήφ, προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Διὰ τὸ μὴ εἶναι λαὸς τῆς γῆς τὰς ἡμέρας Ἰακώβ ἔκιν ἐπώλει αὐτοῖς· ἀπεδίδοι δὲ τὰ ἀργύρια δις· ἔπρεπε γὰρ τὰς ἡμέρας Ἰσραὴλ προῖκα λαμβάνειν σῖτον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Χαρίεντως περὶ αὐτῶν, ὅτε μὴ ἀγοράζουσιν, [Φησὶ,] ὅτε δὲ προσκυνῶσι τὸν Ἰωσήφ, πλὴν τῆς Βενιαμίν. ἔτος γὰρ ἔτε τὸν Ἠσαῦ, ἔτε τὸν Ἰωσήφ προσκυνῶ. διὸ ἐν τῇ μερίδι γίνεται αὐτῆς ὁ ναός.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος ἕνεκα, χρόνῳ τὸσαύτα παρεληλυθότος, ἔτε Ἰωσήφ [τῷ

πατρὶ] τὴν δελεῖαν ἐγνώρισε, ἔτε ὁ Θεὸς δι' ἀποκαλύψεως ἐγνώρισε τῷ Ἰακώβ; Ἐδεῖ κατὰ τὴν πρόρρησιν τὴν πρὸς τὸν Ἀβραάμ γεγεννημένῳ, τὸν Ἰακώβ μετὰ τῶν παίδων καὶ τῶν ἐκγόνων εἰς Αἰγύπτον κατελθεῖν. εἰ δὲ τὰ κατὰ τὸν Ἰωσήφ ἐγνώκει, πάντως ἂν αὐτὸν λύτρωαι πεπομφῶς ἐπανήγαγε. τέττα χάριν αὐτὸν ἀθυμῶντα παρῆδεν, ἵνα καὶ τὴν οἰκονομίαν πληρώσῃ, καὶ θυμηδεύειν αὐτῷ μετὰ ταῦτα τὴν ζωὴν καταστήσῃ. καὶ αὐτὸς δὲ Ἰωσήφ τῆς Θεῆς τὴν οἰκονομίαν διδάσκει τὰς ἀδελφάς. εἰς γὰρ ζωὴν, Φησὶν, ἀπέσταλκέ με ὁ Θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν, τῆς διαθήκης λαὸν πολὺν. καὶ ὁ Δαβὶδ Φησι ταῦτα, καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, πᾶν σῆριγμα ἄρτος σιωέτριψεν. ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον, εἰς δὲ ἄλλον ἐπράβη Ἰωσήφ, καὶ τὰ ἐξῆς. εἰ δὲ ὁ πατριάρχης τῆς παιδὸς τὴν δελεῖαν ἐγνώκει, πάντως ἂν αὐτὸν ἐλυτρώσατο· λυτρωθείς δὲ, ἔκιν ἂν τὸ δεσποτικόν ὦκησεν· εἰ δὲ μὴ τέτο ἐγεγόνει, ἔκιν ἂν τὰς ὁνείρας τοῖς οἰκέταις ἐκείνοις ἡρμηνεύσει· μὴ ἐρμηνεύσας δὲ, γνώριμος ἔκιν ἂν ἐγεγόνει τῷ Φαραὼ· γνώριμος δὲ μὴ γεγόνως, ἔκιν ἂν τὴν διὰ τῶν ὁνείρων ἐσαφηνίσαι πρόρρησιν· τέτο δὲ μὴ δεδρακώς, ἔκιν ἂν ἐπιστάθῃ τῆς Αἰγύπτου τὰς ἡμέρας· τὴν Αἰγύπτου δὲ μὴ παραλαβὼν, ἔκιν ἂν τὸν πατριάρχην μετὰ τῆς γένους εἰσηγαγόν εἰς τὴν Αἰγύπτου. ἐκ τῆς τέλους δὲ ἔκιν γίνεται δηλὸς ὁ τῆς θείας οἰκονομίας σκοπός.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔν ἐκ ἐξήμαρτον οἱ ἀδελφοὶ οἰκονομία ὑπεργήσαντες θεία. Τὸ μὴ ἐκείνων ἔργον, βασκανία καὶ φθόνος· σοφὸς δὲ ὢν ὁ Θεός, τῇ πονηρίᾳ τῇ ἐκείνων εἰς τὴν ἀντίον ἐχρήσατο. δι' ἣν γὰρ ἐπεράβησαν πωλῦσαι τῶν ὁνείρων τὴν

Hh

tlw

τιῷ ἔκβασιν, διὰ τῶν ἐπιτέθηκε τοῖς
ὀνείροις τὸ τέλος.

ζ. Ἰδὼν δὲ Ἰωσήφ τὰς ἀδελφούς
αὐτῶν, ἐπέγνω· καὶ ἠλλορίσθη ἀπ' αὐ-
τῶν, καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς σκληρά.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πόθεν ἤκατε; οἱ δὲ
εἶπαν, ἐκ γῆς Χαναάν, ἀγοράσαι βρώ-
ματα.

** ΙΩΣΗΠΟΥ. Γνωρίσας τὰς ἀδελ-
φούς ἔδεν ἐνθυμημένος περὶ αὐτῶν, διὰ τὸ
μεράκιον μὲν αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι, εἰς
τὸτο δὲ προελθεῖν τῆς ἡλικίας, καὶ τῶν
χαρακλήρων ἐνηλλαγμένων ἀγνώριστος αὐ-
τοῖς εἶναι, τῷ δὲ μεγέθει τῷ ἀξιώματος,
ἔδ' εἰς ἐπίνοιαν ἐλθεῖν αὐτοῖς διωαμνοῖς,
διεπείραζεν ὡς ἔχοιεν γνώμης περὶ τῶν
ὄλων. Καὶ μετ' ὧν. Ὅτι δὲ τῷ γινώσκειν
τὰ κατὰ τὸν πατέρα, καὶ τὰ συμβεβη-
κότα αὐτῷ μετὰ τῷ ἰδίῳ ἀπαλλαγῆναι,
ταῦτ' ἐπραττε, μαθεῖν τε βεβούλευτος καὶ
τὰ περὶ Βενιαμὴν τῶν ἀδελφῶν. ἐδεδείχθη γὰρ
μὴ κακῆν οὐδὲ οἷς εἰς αὐτὸν ἐτόλμη-
σαν εἶναι ἀπεσκόδασμένους τῷ γένει.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος χάριν οὕτως
ὀφθεῖσι τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοτερον προση-
νεύει; Μεμνημένος τῶν εἰς αὐτὸν γεγε-
νημένων, καὶ τὸν Βενιαμὴν ἐκ ἰδῶν, ὑπε-
τόπασε κακῆν τὰ αὐτὰ παρ' αὐτῶν πε-
πονθέναι. ἐπειδὴ δὲ ζῶντα τὸν ἀδελφὸν
εἶδε, καὶ συγγνώμης, καὶ παντοδαπῆς κη-
δεμονίας ἠξίωσεν.

η. Ἐπέγνω δὲ Ἰωσήφ τὰς ἀδελ-
φούς αὐτῶν· αὐτοὶ δὲ ἐκ ἐπέγνωσαν
θ. αὐτόν. Καὶ ἐμνήσθη Ἰωσήφ τῶν ἐνυ-
πνίων αὐτῶν, ὧν εἶδεν αὐτός· καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, καλὰ σκοποῖ ἐσε, καλὰ νοῆσαι τὰ
ι. ἵχνη τῆς γῆς ἡκαῖε. Οἱ δὲ εἶπαν, ἐχί
κῦριε· οἱ παῖδες σε ἤλθομεν πρίασθαι
ια. βρώματα. Ἀπαντες ἐσμεν ὑοὶ ἐνός
ἀνθρώπου· εἰρηνικοὶ ἐσμεν, ἐκ εἰσὶν οἱ
ιβ. παῖδες σε κατὰ σκοποὶ. Εἶπε δὲ αὐ-
τοῖς, ἐχί, ἀλλὰ τὰ ἵχνη τῆς γῆς ἤλ-
θετε ἰδεῖν.

ιγ. Οἱ δὲ εἶπαν, δώδεκά ἐσμεν οἱ
παῖδες σε ἀδελφοὶ ἐν γῇ Χαναάν· καὶ
ιδ. ὁ νεώτερος μετὰ τῶν πατρῶν ἡμῶν· ὁ
δεῦτερος δὲ ἔχει ὑπάρχει. Εἶπε δὲ αὐ-
τοῖς Ἰωσήφ, τὸτό ἐστιν ὃ εἶρηκα ὑμῖν,
λέγων, ὅτι καλὰ σκοποῖ ἐσε.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὡς τῶν ῥη-
μάτων ἀπάτης. καὶ τὸν τοῖς ἐμπόροις
παρ' αὐτῶν διαπραθίστα τῷ ἀριθμῷ συ-
νήσαν· καὶ ὡς λέγῃσι, δώδεκα ἡμεῖς, ἀλλὰ
,, δώδεκά ἐσμεν ἀδελφοί· καὶ ἰδὲ ὁ νεώτερος
,, μετὰ τῶν πατρῶν ἡμῶν. τὸτο γὰρ ἰδὲ αὐ-
τῷ τὸ σπασθῆναι τὸν γινώσκειν, εἰ μὴ καὶ τὸν
,, ἀδελφὸν τὰ αὐτὰ διατεθείκασιν. ἰδὲ ὁ
,, νεώτερος μετὰ τῶν πατρῶν ἡμῶν· ὁ δὲ

Α. ἕτερος δὲ ἔχει ὑπάρχει. καὶ ὡς λέγῃσι τῷ
,, αἰτίαν σαφῶς, ἀλλ' ἀπλῶς, ὡς ὑπάρχει.
ἐκ τῶν εἰς ὑποψίαν ἐλθῶν, μήπως καὶ
εἰς τὸν Βενιαμὴν τὰ ὅμοια ἐργάσαντο,
,, φησί· τὸτό ἐστιν ὃ εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι κατὰ-
,, σκοποῖ ἐσε.

ιε. Ἐν τῷ φανείδει. μὰ τὴν
ὕγιαν Φαραῶ, ὃ μὴ ἐξέλθῃ ἐντεῦ-
θεν, εἰ μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώ-
ις. τερος ἐλθῇ ὧδε. Ἀποστείλατε ἐξ ὑ-
μῶν ἓνα, καὶ λάβετε τὸν ἀδελφὸν
ὑμῶν· ὑμεῖς δὲ ἀπάχθητε ἕως τῆς Φα-
νεῖδος γενέσθαι τὰ ῥήματα ὑμῶν, εἰ ἀλη-
θεύει ἢ ὅ· εἰ δὲ μὴ, νῆ τὴν ὑγίαν
ιβ. Φαραῶ, ἢ μὴν κατὰ σκοποῖ ἐσε. Καὶ
ἔθετο αὐτῶν ἐν Φυλακῇ ἡμέρας τρεῖς.
ιγ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ,
τὸτο ποιήσατε, καὶ ζήσεσθε· τὸν Θεὸν
γὰρ ἐγὼ φοβέμαι.

ιδ. Εἰ εἰρηνικοὶ ἐσε, ἀδελφὸς ὑ-
μῶν εἰς καταχεθήτω ἐν τῇ Φυλακῇ·
αὐτοὶ δὲ βαδίσατε, καὶ ἀπαγάγετε
τὸν ἀγορασμὸν τῆς σιτοδοσίας ὑμῶν.
κ. Καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν νεώτερον
ἀγάγετε πρὸς με, καὶ πισευθήσονται
τὰ ῥήματα ὑμῶν· εἰ δὲ μὴ, ἀποθα-
Δ νεῖσθε. ἐποίησαν δὲ ὅτω.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει σωῆ-
σιν. βεβούλευτος καὶ τῷ περὶ τῶν εὐ-
νοϊαν ἐπιδείξασθαι, καὶ τῶν πατρῶν τῷ
εἰδῶν παραμυθήσασθαι, καὶ περὶ τῶν ἀ-
δελφῶν μαθεῖν τὸ ἀληθές, εἰ κατὰ χε-
θῶναι προσάξας, τὰς ἄλλας ἀπελθεῖν
ἐκέλευσε.

κα. Καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν ἀ-
δελφὸν αὐτῶν, ναί, ἐν ἀμαρτίᾳ γὰρ
ἐσμεν περὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὅτι ὑ-
περεῖδομεν τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς αὐ-
τῶν, ὅτε κατεδέετο ἡμῶν, καὶ ἐκ εἰση-
κῆσαμεν αὐτῶν· καὶ ἐνεκὲν τῶν ἐπὶ ἡλ-
θεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ θλίψις αὕτη.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Κατὰ τὸ σιωπῶ-
,, μόνον κατεδέετο. ὃ γὰρ ἀναγέγραπται
Ζ. πῶς κατεδέετο.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀπαιτεῖ ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὁ-
θῶας, φησὶν, ὑπὲρ ὧν εἰς τὸν ἀδελφὸν
ἡμῶν ἐπλημμελήσαμεν, οἴομενοι ἀναιρε-
θῶναι αὐτόν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα μοι ἐν-
ταῦθα τὸν ἀδέκατον δικαίῳ, τὸ σωειδὸς
αὐτῶν κατεξανιστάμενον, καὶ ἔδενος ἐλέγ-
χοντος, ἔδεν εἰς μέσον ἄγοντος, αὐτῶν
Η εαυτῶν κατηγοροῦς γινόμενης.

κβ. Ἀποκριθεὶς δὲ Ῥαβὶμ, εἶπεν
αὐτοῖς, ἐκ ἐλάλησα ὑμῖν, λέγων,
μὴ ἀδικήσητε τὸ παιδάριον, καὶ ἐκ
εἰσηκῆ-

εἰσηκῆσάτε μὲς; καὶ ἰδὲ τὸ αἷμα αὐ-
τῆ ἐκζητεῖται.

Γω. 37 29, 30. ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐν τοῖς ἀνωτέρω
λέλεκται, ὅτι μὴ παρόντος τῆ Ῥαβὶμ,
πέπραται τοῖς Ἰσμαηλίταις ὁ Ἰωσήφ, καὶ
μετὰ τὸ πρᾶξαι αὐτὸν, ἀνέσχευεν ὁ
» Ῥαβὶμ ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ ἔχ' ὁρᾷ τὸν
» Ἰωσήφ ἐν τῷ λάκκῳ· καὶ διέρρηξε τὰ
» ἱμάτια αὐτῆ. καὶ ἐπέσχευε πρὸς τὰς
» ἀδελφὰς αὐτῆ· καὶ εἶπε, τὸ παιδάριον
» ἔκ' ἐστίν· ἐγὼ δὲ πᾶ πορεύσομαι ἔτι; καὶ ἔ-
φαίνεται μεμαθηκῶς παρὰ τῶν ἀδελφῶν
περὶ τῆ Ἰωσήφ, ὅτι ἐπράθη. μήποτε ἔν-
οῖς ἀνὴρ ἠρῶν αὐτὸν, νῦν φησὶν, ἰδὲ
» τὸ αἷμα αὐτῆ ἐκζητεῖται.

κγ. Αὐτοὶ δὲ ἔκ' ἤδεισαν, ὅτι ἀ-
κῆε Ἰωσήφ· ὁ γὰρ ἐρμηνευτὴς ἀνα-
μέσον αὐτῶν ἦν.

κδ. Ἀποσφραγεῖς δὲ ἀπ' αὐτῶν,
ἐκλαυσεν Ἰωσήφ. καὶ πάλιν ὡρρ-
σῆλθε πρὸς αὐτὰς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
καὶ ἔλαβε τὸν Συμεὼν ἀπ' αὐτῶν,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐναντίον αὐτῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος εἴκειν τὸν δού-
τερον, καὶ ἔ τὸν πρῶτον τῶν ἀδελφῶν
καταρχθῆναι προσέταξεν; Ἐγνώκει τῆ
Ῥαβὶμ τὸν σκοπὸν, καὶ ἦδει σαφῶς ὁπό-
σας ὑπὲρ αὐτῆ πρὸς τὰς ἀδελφὰς ἐποίη-
σατο λογας, καὶ ὅσω ὑπὲρ τῆς αὐτῆ σω-
τηρίας εἰσενιῶχει σπιδῶ. ἐπειδὴ τοίνυν
ἔ σωήρησεν ὁ Συμεὼν τῷ Ῥαβὶμ, μάλα
δικαίως αὐτὸν καταρχθῆναι προσέταξεν,
ἀλλὰ καὶ ἐκδεδιμηκότων τῶν ἀδελφῶν,
πάσης αὐτὸν θεραπείας ἠξίωσε. τῶν
μαίτοι γιγνομένων, ἡσυχίαν ἄγειν τὸ συ-
ναδὸς ἔκ' ὠφέλητο, ἀλλὰ τῆς γεγεννημέ-
νης εἰς τὸν ἀδελφὸν παρανομίας ἀνέμνη-
» σεν. εἶπε γὰρ φησὶν ἕκαστος πρὸς τὸν ἀ-
» δελφὸν αὐτῆ, καὶ ἐν ἀμαρτίαις γάρ ἐσμεν
» περὶ τῆ ἀδελφῆ ἡμῶν, ὅτι ὑπερέδομεν
» τῷ θλίψιν τῆς ψυχῆς αὐτῆ, ὅτε κατε-
» δέετο ἡμῶν, καὶ ἔκ' εἰσηκῆσαμεν αὐτῆ. οἷ-
» κεν τὰς ἐπὶ ἡλθεν ἐφ' ἡμᾶς πᾶσα ἡ θλί-
» ψις αὐτῆ. καὶ ὁ Ῥαβὶμ δὲ εἰς καιρὸν ἐπά-
» γει τὸν ἔλεγχον· εἶπε γὰρ φησὶν αὐτοῖς,
» ἔκ' ἐλάλησα ὑμῖν, λέγων, μὴ ἀδικήσετε
» τὸ παιδάριον, καὶ ἔκ' εἰσηκῆσατέ μὲς; καὶ
» ἰδὲ τὸ αἷμα αὐτῆ ἐκζητεῖται. οἷ τευθ-
» ἐσι σαφῶς γινώσκαι τὸ ἀληθές τῆ σιωπῆ-
» τος κριτήριον. τῆς γὰρ πρὸ δύω καὶ ἑ-
» κοσι ἐτῶν γεγεννημένης ἀναμνήσκαι πα-
» ρανομίας.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Διὰ τί τὰς ἄλλας
ἀδελφὰς παρεῖς ὁ Ἰωσήφ, τὸν Συμεὼνα
μόνον διεκέλευε δεθῆναι; Ἐπειδὴ τῶν τῷ
τραγωδίαν ἐκείνῳ κατ' αὐτῆ δραματε-
ρησάντων κορυφαῖότατος ὡς. εἰ γὰρ ἐ-
φράξατο μετὰ τῆ πρεσβυτάτης, τῆ γνῶ-
μῇ ἀρίστῃ εἰσηγησαμένης, ἴσως ἂν καὶ
τῷ ἐπιβελῶν ἀνέτρεψεν. ἐκείνη μὲν γὰρ
νεώτερος ὡς, δούτερος ὢν κατ' ἡλικίαν,

τῶν δ' ἄλλων πρεσβύτερος. καὶ εἰκὸς ὡς
καὶ τὰς ἄλλας ἢ φοβηθείσας, ἢ δυσωπη-
θείσας τῷ τῶν πρεσβυτάτων γνώμῃ,
σβέσαι τῷ ἐπιβελῶν, καὶ μάλιστα καὶ τῆ
τετάρτης ἀγανακτῆντος ἐπὶ τοῖς γινόμε-
νοῖς, καὶ αὐτῆ τῆ πράγματός ἐχόντος
πολλῷ ῥοπῇ πρὸς τὸ μὴ πρᾶξαι.
ἐπεὶ τοίνυν ἔδδ' ἔρηξαι φωνῇ ὑπὲρ τῆ δι-
καίης ἐτόλμησεν, ἐκέλευσεν αὐτὸν δεθῆ-
» ναι, ὡς ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ὁμολοῦσάντων
B ἔ τιμωρέμενος αὐτὸν τοσῶτον· μετ' ἔ πο-
λὺ γὰρ ὑπεργέτησεν ὅσον παιδούων, μη-
κέτι τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖν. αἱ γὰρ ἀγῶ-
» ναι αὐτὸν τοῖσιν καταστήσας, καὶ εἰς ἐν-
» νοιαν ἀγαγὼν τῶν ἔ δεόντως πεπραγμένων,
ὑπερον ἀκέραιον τῷ πατρὶ πέπομφε.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἐδωκεν ἔξ ἀπάντων
τὸν Συμεὼν ἢ ὡς πεπολεμηκότα πλέον
αὐτῷ, ἢ μᾶλλον ὡς τῶν ἄλλων ὄντα μετὰ
τῆ Ῥαβὶμ τιμιώτερον, καὶ διωάμενον αὐ-
» τοῖς ἐπανάγκασμα γενέσθαι πρὸς τῷ τῆ
ζητημένῃ Βενιαμὴν παράσσειν.

κε. Ἐνελεύλατο δὲ Ἰωσήφ ἐμπλη-
σαι τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν σίτες, καὶ ἀποδῆ-
» ναι τὸ ἀργύριον ἑκάστῳ εἰς τὸν σάκκον
αὐτῆ, καὶ δῶναι αὐτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς
τὴν ὁδόν. καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς ἔτω.

Δ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πόσῳ
Φιλοτιμίᾳ ἐπιδέκνυται· καὶ ἀκούσας αὐ-
» τῆς ὑπεργετῆ, ἔ τὸν σῖτον μόνον δεδοκώς,
ἀλλὰ καὶ τὰ ἀργύρια.

κς. Καὶ ἐπιθέντες τὸν σῖτον ἐπὶ
τὰς ὄντας αὐτῶν, ἀπῆλθον ἐκείθεν.
κζ. Λύσας δὲ εἰς τὸν μάρσιππον αὐτῆ,
δῶναι χορλάσματα τοῖς ὄνοις αὐτῆ, ἔ
κατέλυσαν, εἶδε τὸν δεσμὸν τῆ ἀρ-
E γυρίαι αὐτῆ, καὶ ἦν ἐπάνω τῆ σόματος
κη. τῆ μαρσίππης. Καὶ εἶπε τοῖς ἀδελ-
» φοῖς αὐτῆ, ἀπεδόθη μοι τὸ ἀργύριον,
καὶ ἰδὲ τῶτο ἐν τῷ μαρσίππῳ μὲς. καὶ
ἐξέστη ἡ διάνοια αὐτῶν· καὶ ἐταράχ-
» θησαν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, τί τῆ-
κθ. το ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἡμῖν; Ἦλθον δὲ
πρὸς Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτῶν εἰς
γῆν Χαναάν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ
Z πάντα τὰ συμβάντα αὐτοῖς, λέγοντες,
λ. Δελάληκεν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τῆς
γῆς πρὸς ἡμᾶς σκληρὰ, καὶ ἔθετο ἡ-
» μᾶς ἐν φυλακῇ, ὡς καλασνοπεύουσας
λα. τὴν γῆν. Εἶπαμεν δὲ αὐτῷ, εἰρη-
» κοίεσμεν, ἔκ' ἐσμέν καλᾶσκοποι. Δώ-
λβ. δεκα ἀδελφοί ἐσμεν ὑοὶ τῆ πατρὸς
ὑμῶν· ὁ εἰς ἔκ' ὑπάρχει· ὁ δὲ μικρὸς,
H μετὰ τῆ πατρὸς ὑμῶν σήμερον ἐν γῇ
Χαναάν.

λγ. Εἶπε δὲ ἡμῖν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύ-
» ριος τῆς γῆς, ἐν τῷ γινώσκομαι ὅτι
Hh 2 εἰρη-
» νικίεσμεν, ἔκ' ἐσμέν καλᾶσκοποι.

εἰρηνικοὶ ἔσε· ἀδελφὸν ἓνα ἄφετε ὥδε μετ' ἐμῶ· τὸν δὲ ἀγορασμὸν τῆς σιλοδοσίας τῶ οἴκῳ ὑμῶν λαβόντες, ἀπέλ-
λδ. θετε. Καὶ ἀγάγετε πρὸς με τὸν ἀδελ-
φὸν ὑμῶν τὸν νεώτερον. ἢ γνώσομαι,
ὅτι ἔκατάσκοποι ἔσε, ἀλλ' ὅτι εἰρη-
νικοὶ ἔσε· ἢ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν ἀποδώ-
σω ὑμῖν, καὶ τῇ γῇ ἐμπορεύεσθε.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δηγόμενοι δὲ τῷ
Ἰακώβ τὰ παρὰ τῷ Ἰωσήφ, τὸ τῆς φυ-
λακῆς ἐσιώπησαν· ἀντὶ τῶ, καταχευή-
τω ἐν τῇ φυλακῇ, εἰπόντες, ὥδε ἄφετε
μετ' ἐμῶ. ὥπερ καὶ ἀντὶ τῶ, εἰ δὲ μὴ
ἀποθανεῖδε, τὸ, καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν
ἀποδώσω ὑμῖν, καὶ ἐν τῇ γῇ ἐμπορεύεσθε·
μὴ καὶ ποιήσωσι τὸν Ἰακώβ ὀκνηρὸν πρὸς
τὸ πέμψαι Βενιαμίν.

λε. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καλακενῶν
αὐτῶν τῶν σάκκων αὐτῶν, [ἢ ἦν ἐκά-
ς ὁ δεσμὸς τῶ ἀργυρίου ἐν τῷ σάκκῳ
αὐτῶν] καὶ εἶδον τῶν δεσμῶν τῶ ἀρ-
γυρίου αὐτῶν αὐτοὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐ-
τῶν, καὶ ἐφοβήθησαν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πλέον δὲ ὁ Ἰακώβ
ἐφοβήθη θεασάμενος τὸ ἀργύριον, μὴ
δόλος ἐστί.

λς. Εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰακώβ ὁ πα-
τὴρ αὐτῶν, ἐμὲ ἠτεκνώσατε. Ἰωσήφ

Α ἔκ' ἐσσι, Συμεὼν ἔκ' ἐσσι, καὶ τὸν Βεν-
ιαμὴν λήψετε; ἐπ' ἐμὲ ἐγένοντο ταῦ-
τα πάντα.

Β ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπ' ἐμὲ ἐγέ-
νοντο ταῦτα πάντα. ἱκανὰ τὰ ῥήματα
δεῖξαι τῷ πατρὶ διακοπλόμενα τὰ σπλάγ-
χνα. καὶ γὰρ ὥπερ τὰ κατὰ τὸν Ἰω-
σήφ αὐτῷ ἀπηγόρευτο· εἰσέμιζε γὰρ θη-
ρῶν κατάβρωμα γεννηθῆναι· ἔτω καὶ τὰ
κατὰ τὸν Συμεῶνα ἀπηγόρευσε· λοιπὸν
δὲ καὶ περὶ τῶ Βενιαμὴν ἐδεδοίκει.

λζ. Εἶπε δὲ Ῥαβὶμ τῷ πατρὶ αὐ-
τῶ, λέγων, τῶν δύο ὑῶν μὲν ἀπόκει-
νον, εἴ μὴ ἀναγάγω αὐτὸν πρὸς σέ.
δὸς αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρά μου, καὶ γὰρ αὐ-
λητὸν ἄξω πρὸς σέ. Ὁ δὲ εἶπεν, ἔκα-
ταβήσεται ὁ ὑῶν μὲν ὑμῶν, ὅτι
Γ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶ ἀπέθανε, καὶ αὐ-
τὸς μόνος καταλέλειπται· καὶ συμ-
βήσεται αὐτὸν μαλακισθῆναι ἐν τῇ
ὁδῷ, ἢ εἴ μὴ πορεύησθε, καὶ ἤξετε τὸ
γῆρας μου μετὰ λύπης εἰς ἄδρα.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τῷ Ῥαβὶμ ἔκ
ἐθάρρησε δύναι τὸν Βενιαμὴν ὁ πατὴρ;
Ἰσοπλὸς γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν παράνομον συ-
νείκεαν, καὶ τῆς δυνῆς τὴν παράνομίαν.
ἠγνόει δὲ καὶ ὅσω ὑπὲρ τῶ Ἰωσήφ εἰσση-
νοῦναι σκεδῶ.

Κ Ε Φ. ΜΓ.

α. δὲ λιμὸς ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς
β. γῆς. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα
συνέλεσαν καλαφαγεῖν
τὸν σῖτον, ὃν ἤνεγκαν ἐξ Αἰγύπτου·
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν, πά-
λιν πορευθέντες, πρίασθε ἡμῖν μικρὰ
γ. βρώματα. Εἶπε δὲ αὐτῷ Ἰσάκας,
λέγων, διαμαρτυρία διαμεμαρτύρη-
ται ἡμῖν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τῆς γῆς,
λέγων, ἔκ' ὅψεσθε τὸ πρόσωπόν μου,
εἴ μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος
δ. μετ' ὑμῶν ἦ. Εἰ μὲν ἔν' ἀποσέλλης
τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν, καταβησόμε-
θα, καὶ ἀγοράσομέν σοι βρώματα.
ε. Εἰ δὲ μὴ ἀποσέλλης τὸν ἀδελφὸν
ὑμῶν μετ' ὑμῶν, ἔκ' πορευσόμεθα·
ὁ γὰρ ἄνθρωπος εἶπεν ἡμῖν, λέγων,
ἔκ' ὅψεσθε με τὸ πρόσωπον, εἴ μὴ
ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μετ'
ὑμῶν ἦ.

ς. Εἶπε δὲ Ἰσραὴλ, τί ἐκακοποιή-
σατέ με, ἀπαγγέλλαντες τῷ ἀνθρώ-
πῳ, ὅτι ἐστὶν ὑμῖν ἀδελφός;

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Στενὰ πάντο-
θεν γὰρ τῷ Ἰακώβ· διὸ καὶ ἀποδουρόμενός-
Ε» Φησι πρὸς αὐτῶν· τί ἐκακοποιήσατέ με,
ἀπαγγέλλαντες τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι ἐστὶν
ὑμῖν ἀδελφός; τί ἐκακοποιήσατέ με; διὰ
τί, Φησὶν, ἐμοὶ τῶν τῶν κακῶν αἰτίαι
γεννήθητε; εἰ γὰρ μὴ τῶτο ἐγνωρίσατε,
ἔκ' ἂν τῷ Συμεῶν ἀπεσερήθην, ἔκ' ἂν τῶ-
τον ἐπεζητήσαν.

ζ. Οἱ δὲ εἶπαν, ἐρωτῶν ἐπηρώ-
τησεν ἡμᾶς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὴν γε-
νεὰν ἡμῶν, λέγων, εἰ ἐστὶ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ζῇ, εἰ ἐστὶ ἐν ὑμῖν ἀδελφός·
καὶ ἀπηγγέλαμεν αὐτῷ κατὰ τὴν
ἐπερώτησιν ταύτην· μὴ ἠδαιμεν, ὅτι
ἐρεῖ ἡμῖν, ἀγάγετε τὸν ἀδελφὸν
ὑμῶν;

η. Εἶπε δὲ Ἰσάκας πρὸς Ἰσραὴλ τὸν
πατέρα αὐτῶ, ἀπόσειλον τὸ παιδά-
ριον μετ' ἐμῶ· καὶ ἀναστάντες πορευ-
σόμεθα, [ἵνα ζῶμεν] καὶ μὴ ἀπο-
θάνωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ σὺ καὶ ἡ ἀπο-
σκευὴ ἡμῶν.

ΩΡΙΓΕ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μήποτε προφητεύει, ὅτι ἡμελλε μετὰ τῆς Ἰδᾶ Φυλῆς εἶναι Βενιαμίν.

θ. Ἐγὼ δὲ ἐκδέχομαι αὐτόν· ἐκ χειρός μου ζήτησον αὐτόν. εἰ μὴ ἀγάγω αὐτόν πρὸς σέ, καὶ σήσω αὐτόν ἐναντίον σου, ἡμαρτηκὼς ἔσομαι εἰς σέ πάσας τὰς ἡμέρας.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μηδαὶ τῶν διωκτῶν γενέσθαι ὡς ἀνθρώπῳ τῷ Βενιαμίν λογισάμενος Ἰδᾶς, προφητικῶς, οἶμαι, τῷ πατρὶ ἐπαγγέλλεται.

ι. Εἰ μὴ γὰρ ἐβραδύναμεν, ἥδη ἂν ὑπεσρέψαμεν δὲς.

ια. Εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰσραὴλ ὁ πατήρ αὐτῶν, εἰ ἔτις ἐστὶ, τὸτο ποιήσατε· λάβετε ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑμῶν, καὶ καταγάγετε τῷ ἀνθρώπῳ δῶρα τῆς ῥητίνης, καὶ τῆς μέλιτος, θυμιάμα, καὶ σακκὴν, καὶ τερέβινθον, καὶ κάρυα.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Βλέπε λοιπὸν αὐταῦθαι, ἀγαπητέ, πῶς ἡ τῆς λιμῆς ἀνάγκη ἐνίκησε τὴν φιλοσοφίαν τῆς πατρὸς. ὁρῶν γὰρ ἐδεμίαν αὐτὰς θύρσκοντας παρὰ μυστίαν ἐτέραν, καὶ τὸν λιμὸν ἐπιτεινόμενον, φησὶν· εἰ ἔτις ἐστὶ, καὶ τὸτο δεῖ πάντως γενέσθαι, καὶ ἔχουσιν ὑμᾶς κατελθεῖν, εἰ μὴ καὶ τὸτον λάβοιτε, ὅφείλετε καὶ δῶρα ἀποκομίσαι τῷ ἀνδρὶ, καὶ τὸ ἀργύριον δὲ, ὅπερ ἐν τοῖς μαρσίπποις ὑμῶν ὑρῆκατε, καὶ ἕτερον ἀργύριον, ὥς ἐπρίσθαι· καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν λάβετε, καὶ ἀνασάντες κατὰβητε πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς φέρεται τῷ Ἰωσήφ δῶρα, ἃ ἐκ ἔχει Αἴγυπτος· ἐστὶ δὲ μέλι, ῥητίνη, θυμιάμα, σακκὴν, τερέβινθος, κάρυα. [καὶ ἀνωτέρω δὲ αἱ κάμηλοι ἔγεμον θυμιαμάτων, ῥητίνης, σακκῆς, ἀλλ' ἔτι καὶ μέλιτος, καὶ τερεβίνθου, καὶ καρύων.] καὶ οἱ μὲν Μαδιιταῖοι τρία εἶδη κατὰγασιν ἀγοράσαντες μετὰ τῷ Ἰωσήφ· οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ἅπαντα. ἔδει γὰρ τὰ μὲν ὑποδέεσθαι, ἀπὸ τῶν νόθων τῷ Ἀβραάμ φέρεσθαι [παίδων]· τὰ δὲ πλείονα, ἀπὸ τῶν γνησίων, ὡς τῆς Αἰγύπτου τῶν χρείων ἐχέσης.

ιβ. Καὶ τὸ ἀργύριον διδόν λαβετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν· τὸ ἀργύριον τὸ ἀποσραφέν ἐν τοῖς μαρσίπποις ὑμῶν, ἀποσρέψατε μετ' ὑμῶν· μήποτε ἀγνοήμα ἐστὶ.

ιγ. Καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν λάβετε· καὶ ἀνασάντες, κατὰβητε πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

ιδ. Ὁ δὲ Θεὸς μου δώσει ὑμῖν χάριν ἐναντίον τῶ ἀνθρώπου, καὶ ἀποσείλαι

τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν ἕνα, καὶ τὸν Βενιαμίν. ἐγὼ μὲν γὰρ καθὰ ἠτέκνωμα, ἠτέκνωμα.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς τὴν ἀφ' αὐτοῦ φιλοσοφίαν ἐπιδείκνυται, ὡς περὶ τὸν Ἰωσήφ ἐκέκρητο. ἵνα γὰρ μή τις νομίσῃ περὶ τῶ Βενιαμίν, ἢ περὶ τῶ Συμεὼν εἰρηάζαι τὸ, ἐγὼ γὰρ καθὰ ἠτέκνωμα, ἠτέκνωμα, διὰ τὸτο προλαβόντων φησὶν· ὁ δὲ Θεὸς μου δώσει ὑμῖν χάριν, καὶ ἀποσείλαι τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν ἕνα, καὶ τὸν Βενιαμίν. εἰ καὶ ὅτι, φησὶ, καὶ ἔτοι διασωθῶσιν, ἀλλ' ἐγὼ καθὰ ἠτέκνωμα, ἠτέκνωμα. ἐννοεῖ πῶς ὅλως τῇ δυνάμει τῷ Ἰωσήφ ὡς προσκεκμενος. ὁρῶν γὰρ τοσούτον χορὸν παίδων αὐτῷ περιεσῶτα, ἄτεκνον ἑαυτὸν εἶναι ἐνόμιζεν, ἐπειδὴ ἐκείνους ἀπεσερεῖτο.

ιε. Λαβόντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰ δῶρα ταῦτα καὶ τὸ ἀργύριον διπλᾶν, ἔλαβον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ τὸν Βενιαμίν.

ισ. Εἶδε δὲ Ἰωσήφ αὐτὰς, καὶ τὸν Βενιαμίν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶ τὸν ὁμομήτριον· καὶ εἶπε τῷ ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτῶ, εἰσάγαγε τὰς ἀνθρώπους τὰς εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ σφάξον θυμιάμα, καὶ ἐτοίμασον· μετ' ἐμοῦ γὰρ φάγονται οἱ ἄνθρωποι ἔτοι ἄρτους τῆς μεσημερίας.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ ἦκον ὁμοῦ τῷ παιδί, λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἐσίαν ἐκάλει, ὕδατι δὲ διανενιγμένους ἄρτοις τε καὶ οἴνῳ κατεκοράννυ λοιπὸν. τεθλιμμένοι γὰρ ὥσπερ καὶ ἀφορήτῳ λιμῷ ἐκπεπιεσμένοι, δηλον δὲ ὅτι τῷ νοητῷ, κατὰ καιρὸς Ἰσραῖοι, τὴν ὀφρῶν ἀφάντες τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀγέρωχον, ἤξεσιν ἐπὶ Χριστὸν τῆς παρ' αὐτῶ γλιχόμενοι τροφῆς, ἀγίας τε καὶ πνευματικῆς φημί καὶ ζωοποιᾶς. ὁ δὲ προσδέξεται μὲν, πλὴν καὶ δίχα τῶ νέου λαοῦ, καὶ εἰς τύπον εἴη ἂν ὁ Βενιαμίν. ἐλθόντες δὲ ὥσπερ ἐν ὁμοψυχίᾳ καὶ ὡς ἐν γνώμῃ μιᾷ, προσδέξεται μὲν ἰλαρῶς, εἰσοίσει δὲ ὥσπερ εἰς ἴδιον οἶκον, ταῖς τὴν ἐκκλησίαν. εἴτα διανίψας ὕδατι καθαρῷ τῷ τῆς παλιγγενεσίας λειτῶν, ἄρτῳ τε καὶ οἴνῳ διαδρέψει μουσικῶς ὁ λόγος.

ιζ. Ἐποίησε δὲ ὁ ἄνθρωπος καθὰ εἶπεν Ἰωσήφ· καὶ εἰσήγαγε τὰς ἀνθρώπους εἰς τὴν οἰκίαν τῷ Ἰωσήφ.

ιη. Ἰδόντες δὲ οἱ ἄνδρες ὅτι εἰσήχθησαν εἰς τὸν οἶκον τῷ Ἰωσήφ, εἶπαν, διὰ τὸ ἀργύριον τὸ ἀποσραφέν ἐν τοῖς μαρσίπποις τὴν ἀρχὴν, ἡμεῖς εἰσαγόμεθα, τῷ συκοφαντήσῃ ἡμᾶς, καὶ ἐπιθέσθαι τῷ λαβεῖν ἡμᾶς εἰς παῖδας καὶ τὰς ὄντας ἡμῶν.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀπίθανον τὸ εἶπαι αὐτὴ νομίζοντας εἶναι περιστάσει περὶ τῶν ὄνων φροντίζαν· εἰ μὴ ἀλληγορεῖται.

ιθ. Προσελθόντες δὲ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐπὶ τῷ οἴκῳ τῷ Ἰωσήφ, ἐλάλησαν αὐτῷ ἐν τῷ πυλῶνι τῷ οἴκῳ. κα. λέγοντες, δεόμεθα κύριε· καλέβημεν τὴν ἀρχὴν πρίασθαι βρώμα. κα. Ἐγένετο δὲ ἥνικα ἦλθομεν καλεῖσθαι, καὶ ἠνοίξαμεν τὰς μαρσίππας ἡμῶν, καὶ τότε τὸ ἀργύριον ἐκῆκεν ἐν τῷ μαρσίππῳ αὐτῷ· τὸ ἀργύριον ἡμῶν ἐνλαύθη ἐν σαθρῷ ἀπεσρέψαμεν νῦν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν. κα. ἀργύριον ἕτερον ἠνέγκαμεν μετ' αὐτῶν ἀγοράσαι βρώμα. κα. οἶδαμεν τίς ἐνέβαλε τὸ ἀργύριον εἰς τὰς μαρσίππας ἡμῶν.

κγ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, ἴλεως ὑμῖν, μὴ φοβεῖσθε. ὁ Θεὸς ὑμῶν καὶ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἔδωκεν ὑμῖν θησαυροὺς ἐν τοῖς μαρσίπποις ὑμῶν· τὸ δὲ ἀργύριον ὑμῶν εὐδοκίμειν ἀπέχω. καὶ ἐξήγαγε πρὸς αὐτὰς τὸν Συμεὼν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μὴ δειλιάτε, Φησὶ, μηδὲ τέττα ἐνεκεν ἀγωνιάτε. ἔδωκεν ὑμῖν ταύτης ἐνεκεν τῆς αἰτίας ἐγκλημα περιείπει. καὶ γὰρ τὸ ἀργύριον πεπληρωμένα.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἔοικεν (1) ὠφελήθη· καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔτος εἰς θεοσέβειαν παρὰ τῷ Ἰωσήφ.

κδ. Καὶ ἠνεγκεν ὕδωρ νίψαι τὰς πόδας αὐτῶν· καὶ ἔδωκε χορτάσ-
κε. ματα τοῖς ὄνοις αὐτῶν. Ἡτοίμασαν δὲ καὶ δῶρα, ἕως τῷ ἐλθεῖν Ἰωσήφ μεσημβρίας· ἤκησαν γὰρ ὅτι ἐκεῖ μέλει ἀριστῶν. κα. Εἰσῆλθε δὲ Ἰωσήφ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ [τὰ] δῶρα, ἃ εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον· καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ πρὸς ὄψωπον ἐπὶ τὴν γῆν. κα. Ἡρώτησε δὲ αὐτὰς, πῶς ἔχετε; καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑγιαίνει ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ πρεσβύτερος, ὃν εἴπατε ἐτι ζῆν; κα. Οἱ δὲ εἶπαν, ὑγιαίνει ὁ πατήρ ἡμῶν, ἐτι ζῇ. καὶ εἶπεν, εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τῷ Θεῷ. καὶ κύψαντες προσεκύνησαν αὐτῷ. κα. Ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῷ Ἰωσήφ, εἶδε Βενιαμὴν τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ τὸν ὁμομήτριον· καὶ

Α εἶπεν, ἔτος ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος, ὃν εἴπατε πρὸς με ἀγαγεῖν; καὶ εἶπεν, ὁ Θεὸς ἐλεῆσάσιν τέκνον.

λ. Ἐταράχθη δὲ Ἰωσήφ· συνεσρέφετο γὰρ τὰ σπλάγχνα αὐτῷ ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ, καὶ ἐζήτηί κλαῦσαι· εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ταμιεῖον, ἐκλαυσεν ἐκεῖ.

Β *** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πόσῳ καρτερίαν ἐπιδείκνυται· καὶ ἐτι ἀγνοίαν προσωπιᾶται, ἵνα διὰ τῶν ἐξῆς γενομένων δοκιμῶν αὐτῶν τῆς γνώμης λαβεῖν διωτηρῇ, ὅπως πρὸς τὸν Βενιαμὴν διακινῆται. καὶ ἐπειδὴ ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐνικᾶτο, συνεσρέφετο αὐτῷ, φησὶ, τὰ σπλάγχνα, καὶ ἐζήτηί κλαῦσαι.

λα. Καὶ νιψάμενος τὸ πρόσωπον αὐτῷ, ἐξελθὼν ἐνεκρατεύσατο· καὶ εἶπε, παράθετε ἄρτους.

λβ. Καὶ παρέθηκεν αὐτῷ μόνω, καὶ αὐτοῖς κατ' αὐτὰς, καὶ τοῖς Αἰγυπτοῖς τοῖς συνδαιωνέουσιν αὐτῷ κατ' αὐτὰς· καὶ γὰρ ἐδύναντο οἱ Αἰγυπτοῖς συνεδρεῖν μετὰ τῶν Ἑβραίων ἄρτους· βδέλυγμα γὰρ ἐστὶ τοῖς Αἰγυπτοῖς πᾶς ποιμὴν πρὸςβάτων.

Δ *** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Παρέθηκεν αὐτῷ μόνω, ἅτε δὴ ὡς βασιλεῖ καὶ ἀρχοντι πάσης Αἰγύπτου, καὶ κείνοις κατ' αὐτὰς, καὶ τοῖς Αἰγυπτοῖς τοῖς σινδαιωνέουσιν μετ' αὐτῷ κατ' αὐτὰς. ἐδὲ γὰρ ἐδύναντο οἱ Αἰγυπτοῖς συνεδρεῖν μετὰ τῶν Ἑβραίων. βδέλυγμα γὰρ ἐστὶ τοῖς Αἰγυπτοῖς.

Ε * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Βδέλυγμα γὰρ ἀμαρτωλῶν θεοσέβεια.

λγ. Ἐκάθισαν δὲ ἐναντίον αὐτῷ, ὁ πρωτότοκος κατὰ τὰ πρεσβεία αὐτῷ· καὶ ὁ νεώτερος κατὰ τὴν νεότητά αὐτῷ. ἐξίσαντο δὲ οἱ ἄνθρωποι ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ.

Ζ *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ὁ νεώτερος κατὰ τὴν νεότητά αὐτῷ, ὡς δὲ ἐρεθίσθη τὸν Βενιαμὴν ἐγγὺς τῷ Ἰωσήφ.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τέτο ἐκείνης εἰς ἐκπλήξιν ἦγε, καὶ αὐτὴ ἀπορία καθίσταντο, πόθεν αὐτῷ ἡ γνώσις ἐγένετο τῆς διαφορᾶς τῶν ἡλικιῶν.

*** ΕΦΡΑΙΜ. Ἠκέσατε, πῶς πάντοθεν εἰς δειλίαν αὐτὰς ἄγει ὁ Ἰωσήφ ἕκαστον ἐκέλευσεν ἀνακλιθῆναι κατ' ὄνομα καλῶν καὶ κατὰ τάξιν, ὡς ἐτέχθησαν, καὶ ἐκέχρητο ἕκαστῳ ὀνόματι μανθό-
μενος

(1) Ἔοικεν ὁ ἐπὶ τῷ οἴκῳ τῷ Ἰωσήφ ἄνθρωπος ταῦτα εἰρηκῶς, ὠφελήθης εἰς θεοσ. κτ. αὐτόμ. 2 σελ. 48. τῆς τῷ Ἑβραίων ἐκδόσ.

μικρός εἰς τὸ κόνδου· ποτήριόν ἐστιν ἀργυ-
ρεν, ὃ ἐκράτει ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς. τίθησι
μὲν τὸ κόνδου, καὶ ἔκρυψε τῷ δακτύλῳ τῆς
δεξιᾶς αὐτῆς· καὶ τὸ κόνδου κρυπόμενον, ἤ-
χον μέγαν ἀνέπεμπεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν
παρεστηκότων τῇ οἰκίᾳ. εἴτα κρύψας ἄπαξ,
ἔφη· πρῶτός ἐστι Ραβὶμ· πρῶτος ἀνακλι-
θήτω κατὰ τιμὴν. κρύψας δὲ πάλιν, ἀνέ-
δειξε τὸ ὄνομα τῶν δούτερων, λέγων· ἔστος
Συμεὼν ὁ δούτερος, ἀνακλιθήτω κατὰ τὴν
γέννησιν. κρύψας δὲ πάλιν τὸ τρίτον, ἔφη,
Λευὶς· Φησὶν, ἀνακλιθήτω καὶ τιμηθή-
τω. καὶ ἔτω πάντας ἀνέκλινε, κατ' ὄνομα
καλῶν αὐτὰς καὶ κατὰ τάξιν. εἰς ἕκτα-
σιν ἔν αὐτὰς ἠνεγκε περὶ τὰς, καὶ πλεί-
ονα δαίλιαν· ὥς αὐτὰς λογίζεσθαι, ὅτι
ἔστος πάντας οἶδε, μήτιγε ἄρα ἐπίσταται
ἐκ τὰς; καὶ πλείονα δαίλιαν εἶχον διὰ τὸ
κόνδου μᾶλλον, καὶ πρὸς ἀλλήλους εἰνέονεν,
λέγοντες ἕκαστος· ὅτι ἡμεῖς τὸ πρότερον
εἰπομεν ψεύδομενοι ἐκ θηρίων πονηρῶν τὸν

Α Ἰωσήφ ἀναιρεῖσθαι. καὶ ἦσαν χειμαζό-
μενοι ἱκανῶς περὶ αὐτῆς. ἵνα δὲ τὴν ὑπό-
νοιαν αὐτῶν ἀφέλῃ, μερίδας αὐτοῖς δίδω-
σι· πλείονας δὲ τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ τῷ Βε-
νιαμὴν, δεκαπλασίονα δέδωκεν ὑπὲρ τῆς
ἄλλης. τί δὴποτε τῆτο ποιῶν Ἰωσήφ τοῖς
ἀδελφοῖς, καὶ ἐκ τῆς κόνδου δεικνύει τὸ ὄνο-
μα ἕκαστος; ἵνα μείζον τὸ ἔγκλημα ποιήσῃ
αὐτοῖς.

Β λδ. Ἦσαν δὲ μερίδα παρ' αὐτῆς
πρὸς αὐτὰς. ἐμεγαλύνθη δὲ ἡ μερίς
Βενιαμὴν παρὰ τοῖς μερίδας πάντων
πενταπλασίως πρὸς τὰς ἐκείνων· ἔπιον
δὲ, καὶ ἐμεθύθησαν μετ' αὐτῆς.

» ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐμεγαλύνθη, ἢ διὰ
τὴν Ἱερουσαλήμ, ἢ ὡς τύπος τῆς ἀποσό-
λῃς Παύλου. καὶ Ἰησοῦς δὲ τῆς Φυλῆς ὡν
Ἐφραὶμ, διεμέρισε ταῖς ἄλλαις φυλαῖς
Γ τὴν γλῶ.

Κ Ε Φ. ΜΔ.

α. **Κ**αὶ ἐνετείλατο Ἰωσήφ τῶ ὄν-
τι ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτῆς, λέ-
γων, πλήσατε τὰς μαρ-
σίππας τῶν ἀνθρώπων τῶν σίτης,
ὅσον ἂν ἄρῳσι. καὶ ἐμβάλετε ἐκάστη
τὸ ἀργυρεῖον ἐπὶ τῆς σόματος τῆς μαρ-
σίππας.

β. Καὶ τὸ κόνδουμ τὸ ἀργυρεν
ἐμβάλετε εἰς τὸν μάρσιππον τῆς νεω-
τέρης, καὶ τὴν τιμὴν τῆς σίτης αὐτῆς.
ἐγενήθη δὲ κατὰ τὸ ῥῆμα Ἰωσήφ, κα-
θὼς εἶπε.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἄμα τῇ
ἔω μεταπεμφάμενος τὸν ἐπίτροπον τῆς οἰ-
κίας, κελδοὶ τὰ ἀγγεῖα τῶν ἀνδρῶν ὅσα
ἐπὶ πωλύοντο, γεμίσει σίτη. καὶ πάλιν
ἐπὶ τῶν σωματῶν τὴν τιμὴν ἐν βαλαντίοις
καταθεῖναι· εἰς δὲ τὸ τῆς νεωτέρης, τὸ
κάλλιστον τῶν ἀργυρῶν ἔκπομα, ὃ πίνειν
ἔθος εἶχεν αὐτός.

*** ΙΩΣΗΠΟΥ. Κελδοὶ τὸν ταμίαν
τόν τε σίτον αὐτοῖς δῆναι μεμελεημένον, καὶ
τὴν τιμὴν πάλιν ἐγκρίψαι τοῖς σάκκοις·
εἰς δὲ τὸ Βενιαμὴν φορτίον καὶ σκύφον ἀρ-
γυρεν, ὃ πίνων ἔχαιρε, βαλόντα κατα-
λιπᾶν. ἐποίησε δὲ ταῦτα, διάπεραν βε-
λόμενος τῶν ἀδελφῶν λαβεῖν, πότερόν-
ποτε βοηθῆσι τῷ Βενιαμὴν κλοπῆς ἐνα-
γομένῳ, καὶ δοκῶντι κινδυνεύειν, ἢ κατα-
λιπόντες ὡς ἔδεν αὐτοὶ κεκακωρηκοίτες,
ἀπίασιν πρὸς τὸν πατέρα.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὴν δὴποτε τὸ κατὰ
τὸ κόνδου κατεσκεύασε δρᾶμα; Βασανίσαι
τῶν ἀδελφῶν ἠββαλήθη τὴν γνώμην, καὶ
γνώσασα Φῶς, εἰ τῷ Βενιαμὴν συκοφαν-

τῶν σωματῶν ἀντιπαρατίθεται. διὰ τῆτο καὶ εἰς
τὸν ἐκείνην σάκκον τὸ κόνδου κατέκρυψε.
ἐπειδὴ δὲ ἔχ' ἀπλῶς σινηγορῶντας, ἀλλὰ
καὶ ὑπερμαχῶντας ἐθεάσατο, ῥίψας τὸ
προσωπεῖον τὸ ἀρχικόν, τὸ ἀδελφικόν
ἐπέδειξε πρόσωπον. ἐκείνων δὲ καταπλη-
ξάντων, καὶ μονονυχὶ χάναν αὐτοῖς βε-
ληθόντων τὴν γλῶ, αὐτὸς παραθάρσυν-
» νει λέγων, μὴ λυπεῖσθε, μηδὲ σκληρόν Γα. 45. 5
» ὑμῶν φανέσθω, ὅτι ἀπέδοσθέ με ὧδε· εἰς
» γὰρ ζωὴν ἀπέσπασκέμε ὁ Θεὸς ἔμπροσθεν
» ὑμῶν.

γ. Τὸ πρῶτον διέφρασε· καὶ οἱ ἄν-
θρωποι ἀπεσάλησαν, αὐτοὶ καὶ οἱ ὄνοι
δ. αὐτῶν. Ἐξελεθόντων δὲ αὐτῶν τὴν
πόλιν, ἐκ ἀπέχον μακρόν· καὶ Ἰω-
σήφ εἶπε τῷ ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτῆς, ἀ-
ναστὰς ἐπιδιώξον ὁπίσω τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ καταλήψῃ αὐτὰς, καὶ ἐρεῖς
αὐτοῖς, τί ὅτι ἀνταπεδώκατε πονηρὰ
ἀντὶ καλῶν;

ε. ἵνα τί ἐκλέψατέ με τὸ κόνδου
τὸ ἀργυρεν; καὶ τῆτό ἐστιν, ἐν ᾧ πίνει
ὁ κύριός με; αὐτὸς δὲ οἰωνισμῷ οἰωνί-
ζεται ἐν αὐτῷ. πονηρὰ συνετελέσατε
ἀπεποιήκατε.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Κόνδου μὲν, τὸ λεγόμε-
» νον ἀπλοπότιον λέγει· τὸ δὲ, οἰωνισμῷ
» οἰωνίζεται ἐν αὐτῷ, τῆτό φησιν· ὅτι ἐγ-
» κρίνον, ὡς ἄρχοντας, τῆτό ἐστιν αὐτῆς παρὰ
» τοῖς σινηγορῶνται αὐτὸ τὸ πολήριον. ἔχει
» τοίνυν σύμβολον ὥστε αὐτὸ τῆς ἀρχῆς
αὐτῆς πάσης ἐπιβελῶ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐχ ὡς τινες λέγουσιν ἐν
αὐτῷ ἐμεινέτο· ἀλλ' ὅτι φησιν, ἐάν
ἀπολέσῃ

ἀπολέσῃ αὐτὸ, εἰς σύμβολον ἀγαθὸν ἔ A τε ὅτι οἰωνισμῷ οἰωνίζεσθαι ἀνθρώπου, δέχεται τὴν τέττ ἀπώλειαν. οἷος ἐγώ;

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν, οἰωνισμῷ οἰω-
» νίζεται ἐν αὐτῷ; Ἀνέστησιν τῆς δοκίμης
κλοπῆς τὸ ἐγκλημα βεληθόντες, μαν-
» τείας ὄργανον τὸ ποτήριον ὀνομάζουσι. τῇ-
» το δὲ καὶ αὐτὸς ἔφη ὁ Ἰωσήφ· ἐκ οἶδατε
» ὅτι οἰωνισμῷ οἰωνίζεται ἀνθρώπου, οἷος
ἐγώ; ταῦτα δὲ ἔλεγεν, ἔ μαντεία καὶ οἰω-
νισμοῖς κεχρημένος, ἀλλὰ πρὸς τὴν προ-
καιμείνῳ ὑπόθεσιν σχηματίζων τὰς λόγους.
ἄξιον δὲ αὐτῷ θαυμάσαι τῶν λόγων τὸ
ἀκριβές. ἔδὲ ἀδελφὸς γὰρ ὑποκρινόμε-
νος, ἠνέχετο ἑαυτῷ τὸν οἰωνισμὸν περι-
θεῖναι· ἄλλω δὲ τὴν αὐτῷ πεπισθυμῶν
ἀρχῇ. ἔ γὰρ εἶπεν, οἰωνίζεται, (1) ἀλλ'
» οἰωνισμῷ οἰωνίζεται ἀνθρώπου, οἷος ἐγώ.

ζ. Εὐρῶν δὲ αὐτὰς, εἶπεν αὐτοῖς
ζ. κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα. Οἱ δὲ εἶπαν
αὐτῷ, ἵνα τί λέγεις ὁ κύριος κατὰ τὰ
ῥήματα ταῦτα; μὴ γέννητο ταῖς παισί-
η. σθ ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τέτο. Εἰ
τὸ μὲν ἀργύριον, ὃ εὗρομεν ἐν τοῖς
μαρσίπποις, ἀπεσρέψαμεν πρὸς σέ
ἐκ γῆς Χαναάν, πῶς ἂν κλέψαμεν
ἐκ τῆ οἴκῃς τῆ κυρίστῃς ἀργύριον ἢ χρυ-
ς. σίον; Παρ' ὧ ἐὰν εὗρης τὸ κόνδυ τῶν
παιδῶν σθ, ἀποδνησκέτω· καὶ ἡμεῖς
ἐσόμεθα παῖδες τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

ι. Ὁ δὲ εἶπε, καὶ νῦν ὡς λέγετε,
ἔτως ἔσαι· ὁ ἀνθρώπος παρ' ὧ ἐὰν
εὗρεθῇ τὸ κόνδυ, αὐτὸς ἔσαιμῃ παῖς,
ὕμεις δὲ ἔσεσθε καθεαροί.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ μὴν ἔχ ἔτως
» εἶπον ἐκεῖνοι. ἀλλ' ἀποδνησκέτω. Τὸ ἐν
κατὰ τὸ κόνδυ καὶ τὸν Βενιαμὴν οἰκονομεῖ
Ἰωσήφ, ἐξετάζων τῶν ἀδελφῶν τὴν διά-
νοιαν, ὅπως ἔχη πρὸς τὸν Βενιαμὴν. ἔτα
γνησίαν διάθεσιν καὶ ἀδελφικὴν θεασάμε-
νος, τότε γνωρίζεται αὐτοῖς.

ια. Καὶ ἔσπευσαν, καὶ καθεῖλον
ιβ. ἕνασος τὸν μάρσιππον αὐτῶν. Ἡρεύ-
να δὲ ἀπὸ τῆ πρεσβυτέρου ἀρξάμενος,
ἕως ἤλθεν ἐπὶ τὸν νεώτερον. καὶ εὗρε
το κόνδυ ἐν τῷ μαρσίππῳ τῆ Βενια-
ιγ. μίν. Καὶ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐ-
τῶν, καὶ ἐπέθηκαν ἕνασος τὸν μάρ-
σιππον αὐτῶν ἐπὶ τὸν ὄνον αὐτῶν, καὶ
ιδ. ἐπέσρεψαν εἰς τὴν πόλιν. Εἰσῆλθε
δὲ Ἰδδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν πρὸς
Ἰωσήφ, ἔτι αὐτῶν ὄντος ἐκεῖ, καὶ ἔπε-
σον ἐναντίον αὐτῶν ἐπὶ τὴν γῆν.

ιε. Εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰωσήφ, τί τὸ
πράγμα τέτο ὃ ἐποιήσατε; ἐκ οἶδα-

» ΣΤΥΜΜΑΧΟΣ. Καὶ γὰρ ἐγνωτε, ὅτι
» πειρασμῷ πειράζεται ὁμοῖος ἐμοί.

ΛΗΛΟΥ. Ἀντὶ τῆ ἐκ ἐνοῦτε, ὅτι οἱ
κατ' ἐμὲ ἐν ὑπεροχῇ ὄντες, οἰωνίζονται ἐκ
τῆς ἀπωλείας τῶν τοιούτων; ἔ μὴ αὐτός.
ἔ γὰρ εἶπεν, ἐγὼ οἰωνίζομαι, ἀλλ' οἱ ὄν-
τες τῆς ἐμῆς καταστάσεως.

B. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅτι οἰωνισμῷ οἰω-
» νίζεται ἀνθρώπου, οἷος ἐγώ; ἀντὶ τῆ, ἕκα-
» σος. ἀσφαλῶς δὲ, ἔδὲ μέχρι ῥήματος τὸ,
οἰωνίζομαι, λέγειν ἠνέχετο.

ις. Εἶπε δὲ Ἰδδας, τί ἀντερεῖμεν
τῷ κυρίῳ, ἢ τί λαλήσωμεν, ἢ τί δι-
καιώσωμεν; ὁ δὲ Θεὸς εὗρε τὴν ἀδι-
κίαν τῶν παιδῶν σθ. ἰδὲ ἐσμεν οἰκέ-
ται τῷ κυρίῳ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς, καὶ παρ'
ὧ εὗρεθῇ τὸ κόνδυ.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁ δὲ Θεὸς
» εὗρε τὴν ἀδικίαν τῶν παιδῶν σθ. Πάλιν
» ἑαυτὸς ἀναμνησκέσθαι τῶν ἡδὴ ὑπ' αὐτῶν
» εἰς αὐτὸν γεγενημένων· ἰδὲ ἐσμεν οἰκέται
» τῷ κυρίῳ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς, καὶ παρ' ὧ
» εὗρεθῇ τὸ κόνδυ. τέως πολλὴν ἐπιδέκνυν-
» ται δόγμωνοσύνῃ, καὶ ἑαυτὰς ἅμα τῷ
Δ ἀδελφῷ τῇ δαλείᾳ ὑποτάττεσθαι.

ις. Εἶπε δὲ Ἰωσήφ, μή μοι γένοιτο
το ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τέτο. ὁ ἀνθρώπος
παρ' ὧ εὗρεθῇ τὸ κόνδυ, αὐτὸς ἔσαι-
μῃ παῖς· ὑμεῖς δὲ ἀνάβητε μετὰ σω-
τηρίας πρὸς τὸν πατέρα ὑμῶν.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς ὅπερ
» ἐδεδόκει ὁ πατήρ, τέτο αὐτοῖς συμβέβη-
» κε. καὶ θόρυβον ὑπομένεσθαι καὶ ταραχὴν,
» ἐκ εἰδοτες ὅ, τι καὶ πράξεσθαι.

ιη. Ἐγγίσας δὲ αὐτῷ Ἰδδας, εἶπε,
δέομαι κύριε· λαλήσάτω ὁ παῖς σθ
ῥῆμα ἐναντίον σθ, καὶ μὴ θυμωθῇς τῷ
παιδί σθ, ὅτι σὺ εἰ μετὰ Φαραῶν.

Z. ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πῶς δι-
» ὅλα ὡς δεσπότη δῆλος διαλέγεται· καὶ
» μνημόνυται τῶν ὀνειράτων τῶν δραγ-
»μάτων, ἐξ ὧν καὶ μείζονα τὸν κατ' αὐτῶν
» φθόνον ἠκόνησαν, καὶ ἐκπλήττεται τὴν δό-
» μῆχανον τῆ Θεοῦ σοφίαν, ὅπως τοσούτων
» κωλυμάτων ἐν μέσῳ γενομένων, εἰς ἔργον
» πάντα ἐξῆλθε.

ιθ. Κύριε, σὺ ἠρώτησας τὰς παῖ-
δας σθ, λέγων, εἰ ἔχετε πατέρα ἢ
ἀδελφόν;

κ. Καὶ εἶπαμεν τῷ κυρίῳ, ἔστιν
ἡμῶν πατὴρ πρεσβύτερος, καὶ παιδίον
γῆρας.

(1) Ἰσ. οἰωνίζομαι. ἢ δὲ ἐν χαλ. ἐκδοσ. οἰωνίζομαι, ἀλλ' οἰωνισμῷ οἰωνίζεται.

γῆρας νεώτερον αὐτῶ, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶ ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ μόνος ὑπελείφθη τῇ μητρὶ αὐτῶ, ὁ δὲ πατὴρ αὐτὸν ἠγάπησεν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος ἄνεκον καὶ ἀνταῦθα ψεύδεται, ἔγω λέγων, ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτῶ ἀπέθανε, καίτοι τοῖς ἐμπόροις αὐτὸν ἀπέδοντο; Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔγω τὸν πατέρα διέθηκαν, ὡς ἀναρεθάντος αὐτῶ, καὶ ὑπὸ θηρίων βρωθάντος. ἄλλως δὲ καὶ ἐνόμισαν ὅτι φέροντα τὴν δαλείαν τὴν παρὰ τοῖς βαρβάροις, ἥδη τεθνηκέ-
" ναι. διὰ τὸτό φησι, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐ-
" τῶ ἀπέθανεν.

κα. Εἶπας δὲ τοῖς παισί σου, κα-
ταγάγετε αὐτὸν πρὸς με, καὶ ἐπιμε-
κβ. λῶμαι αὐτῶ. Καὶ εἶπαμεν τῷ κυρίῳ,
ὅτι δυνήσεται τὸ παιδίον καταλιπεῖν
τὸν πατέρα· ἐὰν δὲ καὶ ἀλίπη τὸν πα-
κγ. τέρα, ἀποθανεῖται. Σὺ δὲ εἶπας
τοῖς παισί σου, ἐὰν μὴ καὶ ἀβῇ ὁ ἀδελ-
φὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν, ὅτι
προσθήσεσθε ἔτι ἰδεῖν τὸ πρόσω-
κδ. πόν μου. Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἀνέβη-
μεν πρὸς τὸν παῖδά σου, πατέρα δὲ
ἡμῶν, ἀπηγγείλαμεν αὐτῷ τὰ ῥή-
κε. ματα τῶ κυρίῳ. Εἶπε δὲ ἡμῖν ὁ πα-
τὴρ ἡμῶν, ἐδίσσατε πάλιν, ἀγορά-
κς. σατε ἡμῖν μικρὰ βρώματα. Ἡμεῖς
δὲ εἶπαμεν, ἀλλ' εἰ μὲν ὁ ἀδελφὸς
ἡμῶν ὁ νεώτερος καὶ ἀβάνει μεθ' ἡ-
μῶν, καὶ ἀβησόμεθα· ὅτι γὰρ δυνη-
σόμεθα ἰδεῖν τὸ πρόσωπον τῶ ἀνθρώ-
που, τῶ ἀδελφῶ τῶ νεωτέρῳ μὴ ὄν-
τος μεθ' ἡμῶν.

κς. Εἶπε δὲ ὁ πᾶς σου πατὴρ ἡ-
μῶν πρὸς ἡμᾶς, ὑμεῖς γινώσκετε ὅτι
κη. οὗτοι ἔτεκέ μοι ἡ γυνή. Καὶ ἐξῆλθεν

Α ὁ εἰς ἀπ' ἐμῶ· καὶ εἶπατε θηριόβε-
τος γέγονε, καὶ ἔκρινον αὐτὸν ἔτι.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει πῶς
διὰ τῆς ἀπολογίας τῶ Ἰσάα πάντα μετὰ
ἀκριβείας μανθάνει ὁ Ἰωσήφ τὰ μετὰ
τὴν αὐτῶ πράξιν ἐν τῇ οἰκίᾳ γεγονότα·
καὶ ὅπως τὸν πατέρα διέθηκαν, καὶ τίνα
περὶ αὐτῶ εἰρήκασιν.

κθ. Καὶ νῦν ἔν ἐάν λάβητε καὶ
Β τῶτον ἐν τῶ προσώπῳ μου, καὶ συμβῇ
αὐτῷ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ κατὰ-
ξετέμεν τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς ἄδ-
λ. Νῦν ἔν ἐάν ἐμπορεύωμαι πρὸς τὸν
παῖδά σου, πατέρα δὲ ἡμῶν, καὶ τὸ
παιδίον μὴ ἢ μεθ' ἡμῶν, (ἢ δὲ ψυχὴ
αὐτῶ ἐκκρέματα ἐν τῇ τῆς ψυ-
λα. χῆς.) Καὶ ἔσαι ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν μὴ
Γ ὄν τὸ παιδίον μεθ' ἡμῶν, τελευτήσῃ,
καὶ κατὰξουσιν οἱ παῖδες σου τὸ γῆρας
τῶ παιδός σου, πατὴρ δὲ ἡμῶν, με-
λδ. τὰ ὁδύνῃς εἰς ἄδ-
Ο γὰρ πᾶς σου
ἐκδέδεκται τὸ παιδίον παρὰ τῶ πα-
τρός, λέγων, ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν
πρὸς σέ, καὶ ζήσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου,
ἡμαρτηκῶς ἔσομαι πρὸς τὸν πατέρα
πάσας τὰς ἡμέρας.

Δ λγ. Νῦν ἔν παρορμενῶ σοι πᾶς
ἀντὶ τῶ παιδὶς, οἰκέτης τῶ κυρίῳ·
τὸ δὲ παιδίον ἀναβήτω μετὰ τῶν ἀ-
λδ. δελφῶν. Πῶς γὰρ ἀναβήσομαι
πρὸς τὸν πατέρα, τῶ παιδὶς μὴ ὄντος
μεθ' ἡμῶν; ἵνα μὴ ἴδω τὰ κακὰ, ἃ
εὕρησιν τὸν πατέρα μου.

Ε ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σιωχέεσθε ταῦ-
τα τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἱκανῶς αὐτῷ παρέ-
χον ἀπόδειξιν καὶ τῆς εἰς τὸν πατέρα τι-
μῆς, καὶ τῆς περὶ τὸν ἀδελφὸν φιλο-
σοργίας.

Κ Ε Φ. ΜΕ.

α. **Κ**αὶ ἔκρινον Ἰωσήφ ἀνέ-
χεσθαι πάντων τῶν παρε-
σηκότων αὐτῷ· ἀλλ' εἶπεν,
ἐξαποστείλατε πάντας ἀπ' ἐμῶ. καὶ ὁ
παρεστήκει ἑδείς ἔτι τῷ Ἰωσήφ, ἡνίκα
ἀνεγνωρίζετο τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὑπὲρ τῶ
μηδὲ ὄνειδος προσβαλεῖν τοῖς ἀδελφοῖς
ἀνεκα τῆς πράξεως, ἑδείς τῶν Αἰγυπτίων
ἐδικαίωσε παρῆναι κατὰ τὴν πρώτην ἀ-
ναγνώρισιν.

β. Καὶ ἀφῆκε Φωνὴν μετὰ ἡλίου-
μῶ· ἤκισαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι,

Ζ καὶ ἀκιστὸν ἐγένετο εἰς τὸν οἶκον Φα-
ραῶ.

γ. Εἶπε δὲ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φὸς αὐτῶ, ἐγὼ εἰμι Ἰωσήφ· ἔτι ὁ
πατὴρ μου ζῇ; καὶ ἔκρινον οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτῶ ἀποκριθῆναι αὐτῷ· ἐτα-
ράχθησαν γάρ.

Η ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐταράχθησαν
γάρ. εὐχότως. ἀνοῦντες τίνα μὲν αὐτὸν
αὐτοὶ διέθηκαν, οἷος δὲ αὐτὸς περὶ αὐτῶ
γέγονε, καὶ λογίζομενοι τὴν περιφάνειαν
ἐν ἣ καθεστῆκει, περὶ αὐτῆς, ὡς εἰπεῖν,
τῆς σωτηρίας ἡγωνίων.

** ΕΦΡΑΙΜ. Καθάπερ Ἰωσήφ ἔλεγε παρρησίᾳ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν ἐκφοβῶν καὶ ἐκτρέμων· ἐγὼ εἰμι Ἰωσήφ, ὃν ὑμεῖς ἀπέδοτε εἰς δαλείαν, νῦν δὲ βασιλεύω, ὑμῶν μὴ θελησάντων· ἔγω καὶ ὁ Κύριος δείκνυσιν τὸν σαυρὸν ἐν τύπῳ φωτοειδεῖ τοῖς αὐτὸν σαυρώσασιν, καὶ ἐπιγινώσκουσιν αὐτὸν τὸν σαυρὸν, καὶ τὸν υἱὸν τῆς Θεᾶς τὸν σαυρωθέντα ὑπ' αὐτῶν.

δ. Εἶπε δὲ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν, ἐγγίσατε πρὸς με· καὶ ἤγγισαν. καὶ εἶπεν, ἐγὼ εἰμι Ἰωσήφ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν, ὃν ἀπέδοτε εἰς Αἴγυπτον. Νῦν ἔν μὴ λυπεῖσθε, μηδὲ σκληρὴν ὑμῖν φανήτω, ὅτι ἀπέδοσθέ με· εἰς γὰρ ζωὴν ἀπέσειλέ με ὁ Θεὸς ἐμπροσθεν ὑμῶν. Τῆτο γὰρ δεύτερον ἔτος λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔτι λοιπὰ πέντε ἔτη, ἐν οἷς ἔκ ἔσται ἀρετρίασις, ἔδὲ ἀμητός.

ζ. Ἀπέσειλε γάρ με ὁ Θεὸς ἐμπροσθεν ὑμῶν, ὑπολείπεσθαι ὑμῖν κατὰλειμμα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐκτρέψαι ὑμῶν κατὰλειψιν μεγάλην.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. [Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἀπέσειλε διὰ τὴν τῶν πολλῶν ζωὴν τὸν Ἰωσήφ ἐμπροσθεν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, δηλονότι ὁ Θεὸς ἀποσέλλων αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον, συγκατεχρήσατο τῷ ζήλῳ καὶ τῇ προαιρέσει τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν εἰς τὴν περὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐπὶ ζωῇ πολλῶν οἰκονομίαν.] ἔκῃν ἐδ' ὅτε συγχρωμένος ἐτέρων ἀμαρτίας ὁ Θεὸς, οἰκεία βελούεται ἐπὶ ἄλλων σωτηρία.

η. Νῦν ἔν ἔχ ὑμεῖς με ἀπετάλκατε ὧδε, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐποίησέ με, ὡς πατέρα Φαραῶ, καὶ κύριον παντός τῶ οἴκου αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντα πάσης γῆς Αἰγύπτου.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς καὶ ἅπαξ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον παραμυθῆται αὐτοὺς, λέγων, μὴ αὐτοῖς αὐτὸν ἐπιγράφειν τὴν αἰτίαν, καὶ τὴν εἰς Αἴγυπτον αὐτῶν κἀδόδον, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τῆτο ποιηκόνα, ὥς εἰς ταύτῃ αὐτὸν ἐλθεῖν τὴν περιφάνειαν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ ἄρχων τῶν σωματικῶν πραγμάτων, καὶ μηδαμῶς αὐτοῖς εἰκων, λέγοι ἂν [τὸ] ἐποίησέ με ὁ Θεὸς [πάσης τῆς γῆς Αἰγύπτου κύριον].

θ. Σπεύσαντες ἔν, ἀνάβητε πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ εἶπατε αὐτῷ, τάδε λέγει ὁ υἱὸς σου Ἰωσήφ· ἐποίησέ με ὁ Θεὸς κύριον πάσης γῆς Αἰγύπτου· κατέβηθι ἔν πρὸς με, καὶ μὴ μείνης. Καὶ κατοικήσεις ἐν γῇ Γεσέμ Αἰγύπτου· καὶ ἔσθι ἐγγύς μου σὺ καὶ

Α οἱ υἱοί σου, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱόν σου, τὰ πρόβατά σου, καὶ οἱ βόες σου, ἢ ὅσα σοι ἐστί. Καὶ θρέψω σε ἐκεῖ· ἔτι γὰρ πέντε ἔτη λιμὸς· ἵνα μὴ ἐκτειβῇς σὺ καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντά σου. Ἴδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἐλέπασιν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ Βενιαμὴν τῶ ἀδελφῷ μου, ὅτι τὸ σῶμα μου τὸ λαλῶν πρὸς ὑμᾶς. Ἀπαγγείλατε ἔν τῷ πατρί μου πᾶσαν τὴν δόξαν μου τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὅσα ἴδετε· καὶ ταχύναντες, καταγάγετε τὸν πατέρα μου ὧδε. Καὶ ἐπιπεσὼν ἐπὶ τὸν τραχήλον Βενιαμὴν, ἐκλαυσεν ἐπὶ τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ.

ιε. Καὶ καταφιλήσας πάντας τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ, ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτούς. καὶ μετὰ ταῦτα ἐλάλησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τότε μετὰ τὴν τοσαύτην διάλεξιν καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὴν συμβελῶν, ὡς πρὸς αὐτοὺς ἐποίησατο, μόλις ἠδυνήθησαν λαλήσαι πρὸς αὐτόν. μετὰ ταῦτα γὰρ φησὶν ἐλάλησαν πρὸς αὐτόν.

ιδ. Καὶ διεβοήθη ἡ Φωνὴ εἰς τὸν οἶκον Φαραῶ, λέγοντες, ἦκασιν οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσήφ· ἐχάρη δὲ Φαραῶ, καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἄξιον χαρᾶς τὸ γινῶναι, ὅτι δόλος αὐτῶν ἔκ ἐβασίλευσεν, ἀλλ' οὐ γὰρ ἐξ οὐ γινῶν.

ιζ. Καὶ εἶπε Φαραῶ πρὸς Ἰωσήφ, εἶπον τοῖς ἀδελφοῖς σου, τῆτο ποιήσατε· γεμίσατε τὰ πορεῖα ὑμῶν, ἢ ἀπέλθετε εἰς γῆν Χαναάν.

ιη. Καὶ παραλαβόντες τὸν πατέρα ὑμῶν, ἦκε πρὸς με· καὶ δώσω ὑμῖν πάντων τῶν ἀγαθῶν Αἰγύπτου, καὶ φάγεσθε τὸν μυελὸν τῆς γῆς.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα καὶ τὸν βασιλέα, πῶς ἤδη φροντίζει περὶ τῆς τῆς Ἰακώβ ἐπανόδου.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ φάγεσθε τὸν μυελὸν τῆς γῆς. τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς ὁ Σὺρος ἔχει. τῆτο γὰρ καὶ ὑποκαλίων φησι.

ιθ. Σὺ δὲ ἐντείλε ταῦτα· λαβεῖν αὐτοὺς ἀμάξας ἐκ γῆς Αἰγύπτου τοῖς παιδίοις ὑμῶν, καὶ ταῖς γυναῖξιν ὑμῶν· καὶ ἀναλαβόντες τὸν πατέρα ὑμῶν, παραγίνεσθε.

κ. Καὶ μὴ φείσηθε τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν σκευῶν ὑμῶν· τὰ γὰρ πάντα ἀγαθὰ Αἰγύπτου ὑμῖν ἔσται.

ΠΡΟΚΟ.

» **** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Καὶ μὴ φείσηδε
» τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν σκιδῶν ὑμῶν, πάν-
των καταφρονήσατε.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εἴτι ὑπάρχει ἐν τῇ τρο-
πικῶς καλῆς Αἰγύπτῳ, ἐκ Αἰγυπτίων
ἐσιν, ἀλλὰ τῷ Ἰσραήλ. διὰ τῆτο καὶ ἐν
τῇ Ἐξόδῳ συσκαδάζουσιν οἱ Ἑβραῖοι τὰς
Αἰγυπτίους, καὶ λαμβάνουσι σκιδῶν χρυσᾶ
καὶ ἀργυρᾶ, καὶ εἴτι ἀγαθὸν ἐν Αἰγύ-
πτῳ ἰδῶ.

κα. Ἐποίησαν δὲ ἕτως οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραήλ· ἔδωκε δὲ Ἰωσήφ αὐτοῖς ἀμά-
ξας κατὰ τὰ εἰρημένα ὑπὸ Φαραὼ
τῷ βασιλέως Αἰγύπτου· καὶ ἔδωκεν
αὐτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδόν.

κβ. Καὶ πᾶσιν ἔδωκε διούκας σο-
λᾶς· τῷ δὲ Βενιαμὴν ἔδωκε τριακο-
σίους χρυσᾶς, καὶ πέντε ἑξαλλασά-
σας σολᾶς.

» **ΑΔΗΛΟΥ.** Ἐξαλλασάσας, τριῖς δια-
» φόρους. ὁ Σύρος, πέντε ζυγὰς σολῶν, καὶ
» διακοσίους [χρυσίνους].

» **** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Πέντε ἑξαλλασά-
» σας σολᾶς, ἀλλασομίας, διαφοροῦς. ὁ δὲ
» Σύρος πέντε ζυγὰς φησιν, ὡς καὶ ἄνω τὴν
μερίδα ἐπλεόνασε πανταπλασίως.

κγ. Καὶ τῷ πατρὶ αὐτῷ ἑξαπέσει-
λε κατὰ τὰ αὐτά. καὶ δέκα ὄνους ἀ-
ργυρᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν Αἰ-
γύπτου, καὶ δέκα ἡμιόνους ἀργυρᾶς ἄρ-
της τῷ πατρὶ αὐτῷ εἰς ὁδόν.

κδ. Ἐξαπέσειλε δὲ Ἰωσήφ τὰς
ἀδελφούς αὐτῶν· καὶ ἐπορεύθησαν.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ ὀργίζεσθε ἐν
τῇ ὁδῷ.

» **ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ.** Μάλα δὲ χαριέντως
καὶ προπέμπων αὐτὰς, παρήγει. μὴ ὀρ-
» γίζεσθε γὰρ φησιν ἐν τῇ ὁδῷ, ἀντὶ τῷ μη-
» δονί τοιαῦτα δράσητε, οἷα εἰς ἐμὲ τετολ-
μήκατε.

» **** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Μὴ ὀργίζεσθε ἐν
» τῇ ὁδῷ, ἐγκαλῶντες ἀλλήλοις, φησιν,
» ἐνεκεν τῶν εἰς ἐμὲ γενομένων· φοβέμενοι
καὶ αἰχμώμενοι ποίῳ τρόπῳ λέξομεν τῷ
πατρὶ.

» **** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ὅρα γνώμην
φιλόσοφον. ἔμνον αὐτὸς πᾶσαν αὐτοῖς
ἀφῆκε τὴν ὁδὸν, καὶ τῶν ἐγκλημάτων
αὐτῶν ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς πα-
» ραινεί, μὴ ὀργίζεσθε κατὰ τὴν ὁδόν. εἰ γὰρ

Α ἰώκα εἰσήκεισαν πρώτῳ ἐπὶ τῷ Ἰωσήφ, ἔλε-
» γον πρὸς ἐαυτὰς· καὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐσμεν Γεν. 42. 21,
» περὶ τῷ Ἰωσήφ τῷ ἀδελφῷ ἡμῶν, ὅτι ὑπε- 22.
» ρείδομεν αὐτῷ τὴν θλίψιν· καὶ ἐπιστὰς ὁ
» Ραβλὼν ἔλεγεν, ἐκ εἰπόν ὑμῖν, μὴ ἀδική-
» σῃτε τὸ παιδάριον, καὶ ἐκ εἰσηκασάτε με;
» πολλῷ μᾶλλον εἰκὸς ἰὼ αὐτὸν κατεξανίστα-
» δαι αὐτῶν. καὶ διὰ τῆτο κατασέλλων
αὐτῶν τὸν θυμὸν, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους
» φιλονεικίαν, φησὶ, μὴ ὀργίζεσθε ἐν τῇ
Β, ὁδῷ, ἀλλ' ἐννοήσαντες ὅτι ἐδεμίαν ὑμῖν αἰ-
τίαν ἐπήγαγον ὑπὲρ τῶν εἰς ἐμὲ γεγεννη-
μένων, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους ὀνοϊκῶς
διατεθῆτε.

κε. Καὶ ἀνέβησαν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ
ἦλθον εἰς γῆν Χαναὰν πρὸς Ἰακώβ
κς. τὸν πατέρα αὐτῶν. Καὶ ἀνήγειλαν
αὐτῶν, λέγοντες, ὅτι ὁ υἱός σου Ἰω-
σὴφ ζῇ, καὶ ἔστος ἀρχὴ πάσης γῆς
Γ Αἰγύπτου. καὶ ἐξέστη τῇ διανοίᾳ Ἰα-
κώβ· ὁ γὰρ ἐπίστευσεν αὐτοῖς.

κς. Ἰδὼν δὲ τὰς ἀμάξας, ἃς ἀ-
πέσειλεν Ἰωσήφ, ὥστε ἀναλαβεῖν αὐ-
τὸν, ἀνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα Ἰακώβ
τῷ πατρὶ αὐτῶν.

» **** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Τί ἐσιν, ἀνε-
Δ, ζωπύρησε; Καθάπερ τὸ λυχνιαῖον πῦρ,
ἐπειδὴν ἐπιλίπη ἢ τῷ ἐλαίῳ τροφῇ, καὶ
μέλλῃ σβέννυσθαι, εἰ μικρὸν τις ἐπιστάξειν
αὐτῷ ἔλαιον, ἀθρόον τὸ σβέννυσθαι μέλ-
λον, λαμπρότερον δαίκνυσσι τὸ φῶς· τὸν
αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ὁ πρεσβύτερος ἔστος,
μονονεχὶ σβέννυσθαι μέλλων ὑπὸ τῆς ἀδυ-
» μίας· ἐκ ἡθέλησε γὰρ φησὶ παρακληθῆναι Γεν. 37. 35.
» ναί, λέγων, ὅτι καταβήσομαι παντῶν εἰς
ἄδης· μαθὼν πάλιν, ὅτι ζῇ, καὶ ὅτι ἀρχὴ
Ε, τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὁρῶν τὰς ἀμάξας, ἀνε-
» ζωπύρησε, φησὶ, νέος ἐκ γέροντος γέγο-
ναι, ἀπέθετο τῆς ἀδυμίας τὸ νέφος, τὴν
ζάλλω τῶν λογισμῶν ἀποκρυσάμενος, ἐν
γαλήνῃ λοιπὸν ἐτύγχανε, τῷ Θεῷ ταῦτα
ἅπαντα οἰκονομῶντος, ὥστε τῶν τοσούτων
πόνων τὴν παραμυθίαν εὐραδαί τὸν δι-
καιον, καὶ κοινωνῆσαι τῷ παιδὶ τῆς ὁμη-
μερίας· ἄλλως δὲ ἵνα καὶ τὸ ὄναρ πληρω-
» θῇ, ὅπερ αὐτὸς διέκρινεν, εἰπὼν· ἀρά γε Γεν. 37. 20.
Ζ, ἐλθούμεθα ἐγώ τε καὶ ἡ μήτηρ σου, καὶ οἱ
» ἀδελφοὶ προσκυνησάμενοι ἐπὶ τῇ γλῶσσει;

κη. Εἶπε δὲ Ἰσραήλ, μέγα μοι
ἐστίν, εἰ ἐτι Ἰωσήφ ὁ υἱός μου ζῇ. πο-
ρευθεῖς, ὄψομαι αὐτὸν πρὸς τῷ ἀπο-
θανεῖν με.

Κ Ε Φ. Μ Ξ.

α. **Α**πάρας δὲ Ἰσραὴλ, καὶ πάντα τὰ αὐτῶν, ἦλθεν εἰς τὸ Φρέαρ τῆς ὀρκῆς· καὶ ἔθυσεν θυσίαν τῷ Θεῷ τῆς πατρὸς αὐτῶν Ἰσαάκ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ταῦτα ἀκούοντες· παιδιδώμεθα, ὅπερ ἂν μέλλοιμεν διαπράττεσθαι, καὶν πράγματι τινὶ ἐγχειρήσωμεν, καὶν ἀποδημίας ἀπλώμεθα, πρότερον τὴν διὰ τῆς ὀρκῆς θυσίαν ἀναφέρειν τῷ δεσπότῃ, καὶ τὴν ἐκείνου συμμάχων καλῶντας, ὥτως ἀπτεσθαι τῶν προκαιμένων, καὶ μιμεῖσθαι τῶν δικαίων τῶν τῶν τοῦ Φιλόθεου.

β. Εἶπε δὲ ὁ Θεὸς τῷ Ἰσραὴλ ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς, Ἰακώβ, Ἰακώβ. ὁ δὲ εἶπε, τί ἐστίν;

γ. Ὁ δὲ λέγει, ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου. μὴ φοβῆ καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον· εἰς γὰρ ἔθνος μέγα ποιήσω σε ἐκεῖ.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ἐπειδὴ ἠγωνία πρὸς τὸ μήκος τῆς ὁδῆς, διὰ τὸ τοῦ Φησι, μὴ πρὸς τὴν τῆς γῆρας ἀδένειαν ἀπίδης.

δ. Καὶ ἐγὼ καταβήσομαι μετὰ σοῦ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐγὼ ἀναβιβάσω σε εἰς τέλος· καὶ Ἰωσήφ ἐπιβαλεῖ τὰς χεῖρας ἐπὶ τὰς ὀφθαλμούς σου.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ἐγώ σοι σωέσομαι, καὶ πάντα σοὶ ὁμαρῇ καταστήσω. σκόπει συγκατάβασιν ῥημάτων, καλαῖσθαι μετὰ σοῦ εἰς Αἴγυπτον. τί τὸ τοῦ μακαριώτερον γένοιτο ἂν, τὸ τὸν Θεὸν ἔχειν σωδοποιόρον; εἴτα ἡ παραμυθία, ἥς μάλιστ' ἐδίδετο ὁ πρεσβυτῆς καὶ Ἰωσήφ ἐπιβαλεῖ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰς ὀφθαλμούς σου. ἐκεῖνος ὁ περιπόθητος αὐτὸς σε περιελεῖ, καὶ τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖ τοῖς ὀφθαλμοῖς σου. χαίρων ἐν καὶ πάσης ἀγωνίας ἐκτὸς γεγονώς, ὥτως ἔχει τῆς ὁδῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Θεὸς διὰ τὸν δίκαιον εἰς Αἴγυπτον καταβαίνει, καὶ γενόμενος πρὸ αὐτῶν ἐκεῖ.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Καὶ ἐγὼ ἀναβιβάσω σε εἰς τέλος. πρέπεται ἐπαγγελία τῷ Θεῷ, καὶ μόνον ἀναβιβάζειν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τέλος φέρειν τὸν ἀναβιβασόμενον.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** [Πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς Πεντατεύχου ζητῶντας τὴν μετὰ ταῦτα ζωὴν, φησόμεν, ἐπεὶ περ ἀψευδὴς ἐστὶν ὁ εἰπὼν, ἀναβιβάσω σε,] ἀνεβίβασεν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ὑπερον, καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον

[ἀνεβίβασεν αὐτὸν,] ὅτε μετὰ τὸ τοῦ Ἰωσήφ ἐπέβαλε τὰς [ἐαυτῶν] χεῖρας τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς σώματος Ἰακώβ. ἀνεβίβασε δὲ [ὁ Θεός,] ἀνάγων μετὰ τὸ τέλος τῆς βίης ἐπὶ τὸ παρ' ἐαυτῷ τέλος τὸν Ἰσραήλ.

B. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἐγὼ ἀναβιβάσω σε εἰς τέλος, ἕως τῆς σωτελείας. ὁ Φησὶν ὁ οὐ ψαλμός. διὰ τὸ τοῦ λαοῦ μετὰ τὸν Ἰωσήφ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἡμέραν πλείους ὁρῶντες ἐν αὐτοῖς. Ψαλ. 72. 10.

ε. Ἀνέστη δὲ Ἰακώβ ἀπὸ τῆς Φρέατος τῆς ὀρκῆς. καὶ ἀνέλαβον οἱ υἱοὶ Ἰακώβ τὸν πατέρα ἐαυτῶν, καὶ τὴν ἀποσκευὴν, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐπὶ τὰς ἀμάξας, ἃς ἀπέστειλεν Ἰωσήφ ἄραι αὐτὸν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Ὁ μὲν ἐλθὼν ἐπὶ τὸ Φρέαρ τῆς ὀρκῆς, Ἰσραὴλ ἐστίν, φέρων μετὰ πάντων τῶν αὐτῶν, οἶμαι, Ἰακώβ· ὁ δὲ ἀνιστάμενος ἀπὸ τῆς Φρέατος τῆς ὀρκῆς, Ἰακώβ ἐστίν. ἐδίδετο γὰρ ἀναστάσεως ἔχει ὁ Ἰσραὴλ, ἀλλ' ὁ Ἰακώβ. εἴτα μετὰ τὸ τοῦ θεοῦ ἀναλήψεως Ἰακώβ, πατέρα ἀνελήφασιν οἱ υἱοὶ ἔχει Ἰακώβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ἀπέστειλε Φαραὼ ἀμάξας ἄραι, καὶ τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ τὸν Ἰακώβ. εἰσῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ κατέβη Ἰακώβ. τῷ γὰρ Ἰσραὴλ εἰρηται, μὴ φοβῆ καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον.

ς. Καὶ ἀναλαβόντες τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν κτήνην αὐτῶν, ἣν ἐκτήσαντο, εἰσῆλθεν εἰς Αἴγυπτον Ἰακώβ, καὶ πᾶν τὸ σπέρμα αὐτῶν μετ' αὐτῶν.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Σπέρμα μὲν νυνὶ τῶν Ἰακώβ λέλεκται· ἀνωτέρω δὲ, υἱοὶ Ἰσραὴλ. πλὴν εἶπερ Ἰακώβ, καὶ πᾶν τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰσῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, ἔκ εἰσῆλθε δὲ Ἡρ, καὶ Αὐρὰν, ἔκ ἧσαν σπέρμα τῶν Ἰακώβ.

ζ. Οἱ υἱοὶ, καὶ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν μετ' αὐτῶν· θυγατέρες, καὶ αἱ θυγατέρες τῶν θυγατέρων αὐτῶν· καὶ πᾶν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἤγαγεν εἰς Αἴγυπτον.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Θυγατέρες, καὶ θυγατέρες τῶν θυγατέρων αὐτῶν. δηλονότι τὰς θυγατέρας ἔχων μετ' ἐαυτῶν, καὶ τὰς γαμβρὰς σιωπεπαγετο. καὶ γὰρ ἰσχυροῦς ἔξω τῆς οἰκίας αὐτῶν ἀποστέλλειν τὰς θυγατέρας, μήπως τραπείν εἰς εἰδωλολατρείαν.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Εἰ μὴ ἔχει θυγατέρας ὁ Ἰακώβ, πῶς αἱ θυγατέρες αὐτῆ καταδαίνυσιν εἰς Αἴγυπτον; μὴ τοίνυν ἀλληγορεῖται; ἔξῃς δὲ λέγει ἐκ Λείας εἶναι, καὶ θυγατέρας λγ' Δίνας ὀνομαθείσης.

η. Ταῦτα δὲ τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν εἰσελθόντων εἰς Αἴγυπτον· Ἰακώβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆ. πρωτότοκος Ἰακώβ, Ραβὶμ.

ΑΔΗΛΟΥ. Εὐκαίρως ὁ Μωσῆς καταλέγει τὰς κατιόντας εἰς Αἴγυπτον· ἵνα ὅταν ἐξελθόντες ἀριθμηθῶσι, Φανῇ τὸ πλήθος τῇ διωάμει τῆ Θεῆς αὐξηθῇ.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Τῶν, ἑκ Ἰακώβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ, εἰσελθόντων, καὶ καλαβάντων εἰς Αἴγυπτον, τὰ ὀνόματα ταῦτά ἐστι.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ἀνωτέρω εἰπὼν τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν εἶναι τῆ Ἰσραὴλ, νυνὶ τῆ Ἰακώβ εἶναι πρωτότοκόν φησι τὸν Ραβὶμ.

θ. Υἱοὶ δὲ Ραβὶμ· Ἐνώχ, καὶ Φαλλὰς, Ἀσρώμ, καὶ Χαρμί.

ι. Υἱοὶ δὲ Συμεὼν· Ἰεμὴλ, καὶ Ἰαμεὶν, καὶ Ἰαώδ, καὶ Ἰαχείμ, καὶ Ἀσαὰρ, καὶ Σαῶλ υἱὸς τῆς Χαναανίτιδος.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἰαμεὶν, ὅθεν Ἰαμναῖοι.

ια. Υἱοὶ δὲ Λευὶ· Γηρῶν, Καὰδ, καὶ Μεραρί.

ιβ. Υἱοὶ δὲ Ἰούδα· Ἡρ, καὶ Αὐνάν, καὶ Σηλώμ, καὶ Φαρές, καὶ Ζαρά. ἀπέθανε δὲ Ἡρ καὶ Αὐνάν ἐν γῇ Χαναάν. ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Φαρές· Ἀσρών, καὶ Ἰεμὴλ.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Υἱοὶ Φαρές, Ρῶμ, ἐξ ἧς ὁ Χριστός.

ιγ. Υἱοὶ δὲ Ἰσάχαρ· Θῶλα, καὶ Φῶα, καὶ Ἰαουῆρ, καὶ Ζαμεράν. Υἱοὶ δὲ Ζαβουλὼν· Σερέθ, καὶ Ἀλλών, καὶ

ιδ. Αἰήλ. Οὗτοι υἱοὶ Λείας, ἃς ἔτεκε τῷ Ἰακώβ ἐν Μεσοποταμίᾳ τῆς Συρίας, καὶ Δείναν τὴν θυγατέρα αὐτῆ· πᾶσαι αἱ ψυχαὶ υἱοὶ καὶ θυγατέρες, τριά-

ιε. κόντα τρεῖς. Υἱοὶ δὲ Γάδ· Σαφὼν, καὶ Ἀγγίς, καὶ Σαυνίς, καὶ Θασοβάν, καὶ Ἀνιδίς, καὶ Ἀρονιδίς, καὶ Ἀροη-

ις. λείς. Υἱοὶ δὲ Ἀσὴρ· Ἰεμνὰ, καὶ Ἰεσῶα, καὶ Ἰεῶλ, καὶ Βαρεία, καὶ Σάρα ἀδελφὴ αὐτῶν. υἱοὶ δὲ Βαρεία·

ιζ. Χοβὼρ, καὶ Μελχιήλ. Οὗτοι υἱοὶ Ζελφὰς, ἣν ἔδωκε Λάβαν Λείᾳ τῇ

καὶ Ἰωσήφ οἱ γενόμενοι αὐτῷ ἐν γῇ

Α θυγατρὶ αὐτῆ, ἣ ἔτεκε τέτταρς τῷ Ἰακώβ, δεκαεὶς ψυχάς. Υἱοὶ δὲ Ῥαχὴλ γυναικὸς Ἰακώβ· Ἰωσήφ, καὶ Βενιαμίν.

κ. Ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Ἰωσήφ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἃς ἔτεκεν αὐτῷ Ἀσενὲθ θυγατὴρ Πετεφρῆ ἱερέως Ἡλίου πόλεως, τὸν Μανασῆ, καὶ τὸν Ἐφραὶμ.

Β ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Μανασῆ, ἃς ἔτεκεν αὐτῷ ἡ παλλακὴ ἡ Σύρα τὸν Μαχείρ. Μαχείρ δὲ ἐγέννησε τὸν Γαλδάδ. υἱοὶ δὲ Ἐφραὶμ ἀδελφῆς Μανασῆ· Σαταλάμ, καὶ Ταάμ. υἱοὶ δὲ Σαταλάμ· Ἐδώμ.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Σημειωτέον, ὅτι σὺν τοῖς γενομένοις ἐν γῇ Χαναάν υἱοῖς Ἰακώβ, ἀριθμῇ αὐτὰς καὶ τὰς ἐν Αἰγύπτῳ ὄντας ὑπὸς Ἰωσήφ. συμβάλλεται γὰρ τὸ ἐκ τῆς ῥήτητος περὶ τὰ τέλη, εἶδα „Φησὶν, ἐμοὶ εἰσὶν Ἐφραὶμ καὶ Μανασῆ, ὡς Γεν. 48. 5. „Ραβὶμ καὶ Συμεὼν.

κα. Υἱοὶ δὲ Βενιαμίν· Βαλὰ, καὶ Χοβὰρ, καὶ Ἀσβήλ. ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Βαλὰ· Γηρὰ, καὶ Νοεμάν, καὶ Ἀγχείμ, καὶ Ρῶς, καὶ Μαμφὼν, καὶ Φιμεὶμ. Γηρὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράδ.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἐκ τῆς Φυλῆς Βενιαμίν, (1) Ρῶς· ἀφ' ἧς Ῥωμαῖοι. διό φησιν ὁ μακάριος Παῦλος, ἴσως ἐκ τέτταρς καταγόμενος, ἐγὼ δὲ καὶ γεγενῆμαι.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ἀράδ, ὅθεν Ἀραδοί.

κβ. Οὗτοι δὲ υἱοὶ Ῥαχὴλ, ἃς ἔτεκε τῷ Ἰακώβ· πᾶσαι αἱ ψυχαὶ δεκαοκτώ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἱ ἐβδομήκοντα ἡ, διὰ τὰς ὀβελισμὰς.

κγ. Υἱοὶ δὲ Δάν· Ἀσὸμ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῆ δὲ Δάν πληθωτικῶς υἱοὶ εἰρλωται, ὡς καὶ τῆ Σαταλάμ, ὁ Ἐδώμ. ἔδει γὰρ τῆ ὀφειλῆς ὀλίγον εἶναι τὸ σπέρμα.

κδ. Υἱοὶ δὲ Νεφθαλείμ· Ἀσιήλ, καὶ Γαυνὶ, καὶ Ἰαουαῆρ, καὶ Συλ-

κε. λείμ. Οὗτοι υἱοὶ Βάλλας, ἣν ἔδωκε Λάβαν Ῥαχὴλ τῇ θυγατρὶ αὐτῆ, ἣ ἔτεκε τέτταρς τῷ Ἰακώβ· πᾶσαι αἱ

κς. ψυχαὶ ἐπτά. Πᾶσαι δὲ αἱ ψυχαὶ αἱ εἰσελθούσαι μετὰ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, οἱ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μηρῶν

αὐτῆ, χωρὶς γυναικῶν τῶν υἱῶν Ἰακώβ, πᾶσαι αἱ ψυχαὶ, ἐξηκονταεξ.

Η καὶ Ἰωσήφ οἱ γενόμενοι αὐτῷ ἐν γῇ

γῆ Αἰγύπτῳ, ψυχὰς ἐννέα. πᾶσαι αἱ ψυχὰς οἴκῃ Ἰακώβ αἱ εἰσελθούσαι εἰς Αἰγύπτον μετὰ Ἰακώβ, ἐβδόμη-
κονταπέντε.

κη. Τὸν δὲ Ἰσθάν ἀπέστειλεν ἔμ-
πορεύειν αὐτῷ πρὸς Ἰωσήφ· συναντή-
σαι αὐτῷ κατ' Ἡρώων πόλιν, εἰς
γῆν Ῥαμεσσῆ.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐ-
τῷ, ὡς πῆραν ἑαυτῷ δαδωκότα τῆς συνέ-
σεως ἐν τῇ ὑπὲρ Βενιαμὴν ἀπολογία. εἰ-
κὸς δὲ ἠγαπάτο ὑπὸ Ἰωσήφ, ὡς συμβε-
λούσας προαίτιαι αὐτόν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μήτις αὕτη ἐστὶν ἡ
τῶν Ἡρώων πόλις, ἥς μεμνημένον τὸν
Μανεδιωνᾶ, ἀναφέρει Ἰωσήπος. (1) καὶ
γὰρ καὶ τῷ Ῥαμεσσῇ ἐν τῇ Ἐξόδῳ φησὶν,
ὅτι Ἰσραὴλ αὐτῷ ἐκτῆσαντο. (2)

κθ. Ζεύξας δὲ Ἰωσήφ τὰ ἄρμα-
τα αὐτῷ, ἀνέβη εἰς συνάντησιν Ἰσ-
ραὴλ τῷ πατρὶ αὐτῷ κατ' Ἡρώων
πόλιν. καὶ ὁφθαλμοὶ αὐτῷ, ἔπεσεν
ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῷ· καὶ ἔκλαυ-
σε κλαυθμῷ πλείονι.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πηγὰς ἡφίει
δακρύων, ὁμῶς καὶ τῷ ὑπερβάλλουσιν ἡδο-
νῇ δακνύμενος, καὶ ὀχραριστῶν τῷ δεσπό-
τῃ ὑπὲρ τῶν γεγεννημένων.

λ. Καὶ εἶπεν Ἰσραὴλ πρὸς Ἰω-
σήφ, ἀποθανῆμαι ἀπὸ τῶ νῦν, ἐπεὶ
έώρακα τὸ πρὸσωπόν σου· ἔτι γὰρ
σύ ζῆς.

» ΑΔΗΛΟΥ. Μνημονεύσας ὁ Ἰακώβ τῷ
ῥήματος τῷ Θεῷ, ὅτι ἐπιβαλεῖ τὰς χεῖ-
» ρας αὐτῷ ἐπὶ τὰς ὀφθαλμούς σου, φησὶν,
ὅσον εἶδόν σε, ἀποθανῆμαι.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Θαυμαστὸν ἐστὶ, τὸν
γενόμενον ἐν Αἰγύπτῳ μὴ βλαβηῖν ἀπὸ
τῶν Αἰγυπτίων, καὶ μένειν ἐν τῇ κατὰ
Θεὸν ζωῇ. διόπερ θαυμάζων ὁ Ἰακώβ,
» εἶπε τῷ Ἰωσήφ τὸ, ἔτι γὰρ σύ ζῆς.

λα. Εἶπε δὲ Ἰωσήφ πρὸς τὰς
ἀδελφὰς αὐτῷ, ἀναβὰς ἀπαγγελαῖ
τῷ Φαραῷ, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, οἱ ἀδελ-
Φοί μου, καὶ ὁ οἶκος τῷ πατρός μου,

οἱ ἦσαν ἐν γῇ Χαναάν, ἡκαστὶ πρὸς-
λαβόμε. Οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶ ποιμένες· ἄν-
δρες γὰρ κτηνοτρόφοι ἦσαν· καὶ τὰ
κλήνη, καὶ τὰς βόας, καὶ πάντα τὰ
αὐτῶν ἀγνόησαν.

» ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Ποιμένας αὐτὰς ἀγα-
θὸς ἔλεγε, καὶ μηδενὶ τῶν ἄλλων, ἢ τέ-
τῳ μόνῳ προσανέχειν, τῷ τε μὴ διεξέου-
μένῳ, ἀλλ' ἐν ταύτῳ τυγχάνοντα ἐπι-
μελεῖσθαι τῷ πατρὶ προνοητικὸς, τῷ τε
τοῖς Αἰγυπτίοις εἶναι προσφιλεῖς, μηδενὶ
πράττοντα τῶν αὐτῶν ἐκείνοις. Αἰγυ-
πτίοις γὰρ ἀπειρημένον ὡς περὶ νομᾶς
ἀνασρέφειν.

λγ. Ἐὰν ἔν καλέσῃ ὑμᾶς Φα-
ραῷ, καὶ εἴπῃ ὑμῖν, τί τὸ ἔργον
λαβόμεν; Ἐρεῖτε, ἄνδρες κτηνοτρόφοι
Γ ἐσμὲν οἱ παῖδες σου ἐν παιδὸς ἕως τῷ
νῦν, καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν·
ἵνα κατοικήσῃτε ἐν γῇ Γεσέμ Ἀρα-
βίας. Ἐδέλυγμα γάρ ἐστιν Αἰγυπτίοις
πᾶς ποιμὴν ποροβάτων.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ
ἐκείνοι ἐβδελύσσοντο καὶ ἐξουτέλιζον τὰς
τῷ ποιμαντικῷ ἡσκηκότας, ἅτε δὴ αὐτοὶ
περὶ τῷ σοφίαν τῷ αἰγυπτιακῷ ἐχολα-
κότες, διὰ τῷτο παραινέει τὸ ἐπιτήδευμα
αὐτῶν προβαλέσθαι, ἵνα μετὰ προφάσεως
ὁλόγῃ τῷ καλλιστεύσαν αὐτοῖς γλῶσσοι
ρίσας, παρασκύβῃ μετὰ πολλῆς διάγιν
τῆς ἀδείας.

» ΑΔΗΛΟΥ. Βδέλυγμα Αἰγυπτίοις πᾶς
» ποιμὴν ποροβάτων, ἀλλ' ἔχ' Ἑβραίοις. εἰ-
» μὲν ἔν, ὡς ποιμὴν ἐφύσηκεν ἡμῖν, βδέ-
» λυγμα ἐστὶν Αἰγυπτίοις· εἰ δὲ ὡς μισθωτὸς,
Ε τάχα καὶ φίλος Αἰγυπτίοις.

» ** ΜΑΞΙΜΟΥ. Κτηνοτρόφος μὲν
ἐστὶ νοητὸς, ὁ πρακτικὸς. κτηνῶν γὰρ λό-
γον ἐπέχρει τὰ ἡθικὰ κατορθώματα. διὸ
» καὶ ἔλεγε ὁ Ἰακώβ, ἄνδρες κτηνοτρόφοι
» εἰσὶν οἱ παῖδες σου. ποιμὴν δὲ ποροβάτων,
ὁ γνωστικός. ποροβάτων γὰρ λόγον ἐπέ-
» χρουν οἱ λογισμοί, ἐπὶ τὰ ὅρη τῶν θεω-
ρημάτων ὑπὸ τῷ νῷ ποιμαίνοντο. διὰ
» τῷτο καὶ βδέλυγμα τοῖς Αἰγυπτίοις πᾶς
» ποιμὴν ποροβάτων, ἦγεν ταῖς ἐναντίας
δυνάμεσιν.

Κ Ε Φ. ΜΖ.

α. λθὼν δὲ Ἰωσήφ ἀπήγγει-
λε Φαραῷ, λέγων, ὁ
πατήρ μου, καὶ οἱ ἀδελ-
Φοί μου, καὶ τὰ κτήνη, καὶ οἱ βόες αὐ-
τῶν, καὶ πάντα τὰ αὐτῶν ἦλθον ἐκ

γῆς Χαναάν· καὶ ἰδὲ εἰσὶν ἐν γῇ Γε-
ρ. σέμ. Ἀπὸ δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτῷ
παρέλαβε πέντε ἄνδρας, καὶ ἔστησεν
γ. αὐτὰς ἐναντίον Φαραῷ. Καὶ εἶπε
Φαραῷ τοῖς ἀδελφοῖς Ἰωσήφ, τί
τὸ

(1) Ἐν τῷ κατὰ Ἀπλῶν. 1. λόγ. σελ. 1039.

(2) Ὡς ἐκτίσαν ἡοὶ Ἰσραὴλ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

τὸ ἔργον ὑμῶν; οἱ δὲ εἶπαν τῷ Φαραώ, ποιμένες παρβαίων οἱ παῖδες-
σχ ἐκ παιδὸς ἕως τῆς νῦν, καὶ ἡμεῖς,
καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν.

δ. Εἶπαν δὲ τῷ Φαραώ, παροι-
κεῖν ἐν τῇ γῇ ἡκάμεν· ἔγάρ ἐστι νο-
μὴ τοῖς κληνεσι τῶν παίδων σχ· ἐνί-
χυσε γὰρ ὁ λιμὸς ἐν γῇ Χαναάν.
νῦν ἐν κατοικήσομεν ἐν γῇ Γεσέμ.
εἶπε δὲ Φαραώ τῷ Ἰωσήφ, κατοικεί-
τωσαν ἐν γῇ Γεσέμ.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Παρήρησιάζονται τὸ
ποιμένες εἶναι πρὸς τὸν Φαραώ. εἶτα ἵνα
» μὴ ταραχθῇ Φαραώ, Φασί· παροικεῖν ἐν
» γῇ ἡκάμεν.

Εἰ δὲ ἐπίση, ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς
ἄνδρες δυνατοί, κατὰσῃσον αὐτὰς ἄρ-
χοντας τῶν ἐμῶν κληνῶν. ἦλθον δὲ
εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ἰωσήφ Ἰακώβ,
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶ· καὶ ἡκαστε Φαραώ
βασιλεὺς Αἰγύπτου.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὰς τῆς Ἰσραὴλ δυ-
νατὰς Φαραώ βέλεται ἄρχοντας καταστή-
σαι Αἰγυπτίων κληνῶν. εἰς τὴν δὲ ἐστὶ τῆς Ἰσ-
ραὴλ δωατὸς, φεγγέτω τὸ ἐπὶ τέτοις
βέλημα.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἦλθε δὲ εἰς Αἴ-
» γυπτον πρὸς Ἰωσήφ Ἰακώβ. ἀπὸ Γεσέμ
εἰσῆλθον εἰς τὰ ἐσώτερα τῆς Αἰγύπτου,
ὅπερ ἐστὶ Φαραώ.

ε. Καὶ εἶπε Φαραώ τῷ Ἰωσήφ,
λέγων, ὁ πατήρ σχ, καὶ οἱ ἀδελφοί-
5. σχ ἡκασί πρὸς σέ. Ἰδὲ ἡ γῇ Αἰγύ-
πτου ἐναντίον σχ ἐστίν· ἐν τῇ βελτίστῃ
γῇ κατοικήσουσιν τὸν πατέρα σχ, καὶ
ζ. τὰς ἀδελφάς σχ. Εἰσήγαγε δὲ Ἰω-
σήφ τὸν πατέρα αὐτῶ, καὶ ἔστησεν
αὐτὸν ἐναντίον Φαραώ· καὶ εὐλόγη-
η. σεν Ἰακώβ τὸν Φαραώ. Εἶπε δὲ
Φαραώ τῷ Ἰακώβ, πόσα ἔτη ἡμε-
ρῶν τῆς ζωῆς σχ;

θ. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ τῷ Φαραώ,
αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου, ἃς
παροικῶ, ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη. μι-
κρά καὶ πονηρά γεγόνασιν αἱ ἡμέραι
τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου· ἐκ ἀφίκοντο
εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τῶν πατέρων
μου, ἃς ἡμέρας παρώκησαν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπειδὴ πολλάκις
ὁ τῶν ἐτῶν ἀριθμὸς τῆς ζωῆς τῆς Ἰακώβ
ἐθαυμάζετο τῷ Φαραώ, προσέειπεν Ἰα-
» κώβ, μικρά καὶ πονηρά, ταῖς τῶν πα-
τέρων παραβαλλόμενα· τοιαύτας γὰρ
θλίψεις εἰδὼς ὑπέστη τῶν πρὸ αὐτῶ πα-
τριαρχῶν· ἵνα μάθῃ, ὅτι παρὰ Θεῶν ἡ-

λόγητο τὸ σπέρμα, καὶ πολυεὲς ὂν, καὶ πάν-
των τῶν ἀγαθῶν μετέχον δι' οὐδέβειαν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Αἰνίττεται ἐν-
ταῦθα τὰ ἔτη τῆς δουλείας, ἥς ὑπέμεινε
παρὰ τῷ Λάβαν, διὰ τὴν Φυγὴν καὶ διὰ
τὸν ἀδελφὸν ἐποίησατο· εἶτα μετὰ τὴν
ἐκείθεν ἐπάνοδον τὸ πένθος τὸ ἐν τοσού-
τω χρόνῳ, ὃ ἔσχε διὰ τὸν τῆς Ἰωσήφ
θάνατον, καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐν τῷ μέσῳ
ταλαιπωρίας. πῶσον γὰρ οἶε τὸν φόβον
αὐτὸν ἐχρηκαίει, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀδελφὴν
οἱ περὶ τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Λούϊ αὐταν-
δρον πόλιν ἀνείλον, καὶ πάντας τὰς ἐν
Σηκίμοις αἰχμαλώτους ἔλαβον;

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι πᾶσα ἡ
ἐν σώματι ζωὴ, παροικία λέγεται. ὁ δὲ
» Ἀκύλας, ἡμέρα, φησὶν, ἐτῶν προσή-
λυτοῦτός γε μὴν. προσήλυτος γὰρ ἡ ψυ-
χή ἐνθάδε.

ι. Καὶ εὐλογήσας Ἰακώβ τὸν Φα-
ραώ, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτῶ.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐκ ἂν δίκαιον ὀλο-
γήσας, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτῶ. [ζητητέον δὲ
εἴποτε ἁγίων τις ὀλογήσας, ἀπῆλθεν ἀπ'
αὐτῶ.] ἀλλ' ἐνθάδε μὲν ὀλογῶν, ἐξέρ-
χεται· ἀνωτέρω δὲ [ὁ Ἰακώβ] ὀλογίας
τυγχάνων, εἰσέρχεται.

ια. Καὶ κατώκησεν Ἰωσήφ τὸν πα-
τέρα αὐτῶ, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῶ·
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς κατὰ μέρος ἐν Αἴ-
γύπτῳ. ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ, ἐν γῇ Ρα-
μεσῇ, καθὰ ἐπαγγέτατο Φαραώ.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀνεγνωρίζετο μὲν
τοῖς ἀδελφοῖς ὁ Ἰωσήφ ἅμα τῷ Βενιαμὴν
ἀφ' ὧν αἰσίοις, καὶ διὰ καὶ τραπέζης αὐτῶν
ἡξίει, καθὰ περὶ ἀναγκῆς ἐφίω. κληρὸν
δὲ ἔδωκεν αὐτοῖς ὅπως, ἀποτρέχοντες ἐκέλευσε
κατακομίσοντας πρὸς αὐτὸν τὸν πατέρα,
φημὶ δὴ τὸν Ἰακώβ. ἐπειδὴ δὲ καταβέ-
βηκε, καὶ ἡδὴ παρόντα τεθέσθαι τοῖς τέ-
κνοις ὁμῶς, τότε δὴ τότε τὴν ἀπάσῃν ἀρί-
στῳ ἀπένειμε γῆν. σημεῖον δ' ἂν γινώσκοιτο
καὶ τῆτο σαφές, ὅτι δέξεται μὲν ὁ Χριστὸς
τὰς ἐξ Ἰσραὴλ ἐπιστρέφοντας ἐν ἐσχάτοις
τῆς αἰῶνος καιροῖς, σωόντος αὐτοῖς δηλο-
νότι κατὰ τρόπον ὁμοψυχίας καὶ τῶ νέε
λαῶ· τῆτο γὰρ, ὡς ἐφίω, ὁ Βενιαμὴν·
πλὴν ἔτι δὲ τῶν ἀγίων πατέρων ὁ ἐν ἐλ-
πίσιν ἡμῶν ἀποδοθήσεται κληρὸς. ὥστε
γὰρ αὐτοὶ καίτοι κατὰ πίσιν ἀποθανόν-
τες, ὡς γὰρ ὁ σοφὸς ἐφ' ἡ Παῦλος, ἐκ ἐκο-
» μίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τῶ Θεῷ περὶ
» ἡμῶν κρείττοντι προβλεψαμένους, ἵνα μὴ
» χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν· ἔτω καὶ ἡμεῖς
» περιμενόμενοι τὰς πατέρας, ἵνα μὴ χωρὶς
» αὐτῶν τελειωθῶμεν. ὁμῶς τοιγαρὶν τοῖς
ἀγίοις πατράσιν, οἱ πρῶτοί τε καὶ μέσοι
καὶ τελευταῖοι λαοὶ τὸν ἀριστὸν τε καὶ ἀνεκ-
ποίητον τῆς τῶν ἐρανῶν βασιλείας ἀπο-
ληψόμεθα κληρὸν ἐν Χριστῷ.

ιβ. Καὶ

ιβ. Καὶ ἐσιτομέτρει Ἰωσήφ τῷ πατρὶ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶ, καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ τῶ πατρὸς αὐτῶ σῖτον κατὰ σῶμα.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί ἐστι, κατὰ σῶμα; Τὸ ἀρκεῖν ἐκάστω. ἔθος γὰρ τῇ Γραφῇ πολὺ μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς τὸν πάντα ἀνθρώπον καλεῖν, ποτὲ δὲ ἀπὸ τῶ σώματος. καὶ ὡς ἀνωτέρω ἔλεγεν, ἐν ἐβδομήκοντα πέντε ψυχαῖς κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, ἵνα ἐπὶ ἐβδομήκοντα πέντε ἀνδράς καὶ γυναικάς· ἔτω καὶ αὐτὰῦτα κατὰ σῶμα, ἀντὶ τῶ καθ' ἕκαστον ἀνθρώπον.

ιγ. Σῖτος δὲ ἔκ ἐκείνου ἐν πάσῃ τῇ γῇ· ἐνίσχυσε γὰρ ὁ λιμὸς σφόδρα. ἐξέλιπε δὲ ἡ γῆ Αἰγύπτου καὶ ἡ γῆ Χαναάν ἀπὸ τῶ λιμῶ.

ιδ. Συνεισήγαγε δὲ Ἰωσήφ πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὗρεθεν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν γῇ Χαναάν, τῶ σίτῳ, ὃ ἡγόραζον, καὶ ἐσιτομέτρει αὐτοῖς. καὶ εἰσήνεγκεν Ἰωσήφ πᾶν τὸ ἀργύριον εἰς τὸν οἶκον Φαραώ.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ πῶς ἔδει πᾶν τὸ Αἰγύπτῳ ἀργύριον καὶ Χαναάν γενέσθαι, ἢ ἐν τῷ οἴκῳ Φαραώ;

ιε. Καὶ ἐξέλιπε πᾶν τὸ ἀργύριον, ὥς ἐκτελεσθῆναι ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐκ γῆς Χαναάν· ἦλθον δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς Ἰωσήφ, λέγοντες, δὸς ἡμῖν ἄρτους, καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκομεν ἐναντίον σου; ἐκτέλειπε γὰρ τὸ ἀργύριον ἡμῶν.

ις. Εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰωσήφ, Φέρετε τὰ κτήνη ὑμῶν, καὶ δώσω ὑμῖν ἄρτους ἀντὶ τῶν κτηνῶν ὑμῶν, εἰ ἐκτέλειπε τὸ ἀργύριον ὑμῶν.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐκ ὡμῶς τῷτο ποιεῖ Ἰωσήφ, ἀλλ' ἵνα μὴ κάμωσι τὰ κτήνη τρέφοντες, καὶ ἵνα μετὰ ταῦτα χάριν αὐτὰ δέξωνται παρὰ τῶ Φαραώ.

ιζ. Ἦγαγον δὲ τὰ κτήνη πρὸς Ἰωσήφ· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς Ἰωσήφ ἄρτους ἀντὶ τῶν ἵππων, καὶ ἀντὶ τῶν περβάτων, καὶ ἀντὶ τῶν βοῶν, καὶ ἀντὶ τῶν ὄνων· καὶ ἐξέθρεψεν αὐτὰς ἐν ἄρτοις ἀντὶ πάντων τῶν κτηνῶν αὐτῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.

ιη. Ἐξῆλθε δὲ τὸ ἔτος ἐκείνο. καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ, καὶ εἶπαν αὐτῷ, μήποτε ἐκτελεσθῶμεν ἀπὸ τῶ κυρίου ἡμῶν; εἰ γὰρ ἐκτέλειπε τὸ ἀργύριον καὶ τὰ ὑπάρχοντα

καὶ τὰ κτήνη πρὸς σὲ τὸν κύριον ἡμῶν, καὶ ἔχ' ὑπολείπεται ἡμῖν ἐναντίον τῶ κυρίου ἡμῶν ἀλλ' εἰ τὸ ἴδιον σῶμα καὶ ἡ γῆ ἡμῶν.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐπεὶ περὶ τῶν ἀμαρτωλῶν λέγεται τὸ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς σαρκας· διὰ τῷτο καὶ νῦν Αἰγύπτιοι, ὡς σαρκας, ὑπολειφθῆναι αὐτοῖς ἐκ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τὸ ἴδιον σῶμα. τῷτο δὲ νομίζουσιν ὑπὸ πάντων τῶν ἀλλοτρίων τῶ Θεῷ λέγεσθαι. Γα. 6. 3.

ιβ. Ἰνα ἔν μὴ ἀποθάνωμεν ἐναντίον σου, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν ἐρημωθήσεται, κτήσασθαι ἡμᾶς καὶ τὴν γῆν ἡμῶν ἀντὶ ἄρτων, καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ γῆ ἡμῶν παῖδες τῷ Φαραώ· δὸς ἡμῖν σπέρμα, ἵνα [σπείρωμεν, καὶ ζῶμεν, καὶ] μὴ ἀποθάνωμεν, καὶ ἡ γῆ ἐκ ἐρημωθήσεται.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐναντίον Φαραώ θέλουσιν οἱ Αἰγύπτιοι ζῆν, ἐκ ἐναντίον τῶ Θεῷ.

» ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κτήμα βέλονται γενέσθαι οἱ Αἰγύπτιοι τῶ Φαραώ, ὡς οἱ ἄγιοι τῶ Θεῷ.

κ. Καὶ ἐκλήσατο Ἰωσήφ πᾶσαν τὴν γῆν τῶν Αἰγυπτίων Φαραώ· ἀπέδοντο γὰρ οἱ Αἰγύπτιοι τὴν γῆν αὐτῶν Φαραώ· ἐπεκράτησε γὰρ αὐτῶν ὁ λιμὸς· καὶ ἐγένετο ἡ γῆ τῷ Φαραώ.

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὶ δὴποτε Ἰωσήφ καὶ τῷ γλῶσσῳ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τὰ κτήνη προσεπορίσθη τῷ βασιλεῖ; Οὔτε τὰ κτήνη θρέψαι οἶοίτε ἦσαν ἐν σιτοδείᾳ καὶ σπᾶναι σιτίων, ἔτε σπείρειν τῷ γλῶσσῳ. ταῦτα τοίνυν λαβὼν ἐν τῷ καιρῷ τῶ λιμῶ, ὑπερον ἀποδέδωκε, τῆς προσόδου τὸ πέμπτον εἰσφέρειν νομοθετήσας, ἵνα ἐν ταῖς ἐνδείαις ἀποκειμένας ἔχωσι τὰς τῆς ζωῆς ἀφορμάς.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐπεκράτησε γὰρ αὐτῶν ὁ λιμὸς, δηλονότι τῶν Αἰγυπτίων. ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἐρηται περὶ τῶ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεκράτησεν αὐτῶν ὁ λιμὸς.

ζ. κα. Καὶ τὸν λαὸν κατεδεδλώσατο αὐτῷ εἰς παῖδας, ἀπὸ ἀκρῶν ὁρίων Αἰγύπτου ἕως ἀκρῶν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Κατεδεδλώσατο αὐτῷ εἰς παῖδας. ἐναπογράφας ἐποίησε.

ιβ. Χωρὶς τῆς γῆς τῶν ἱερέων μόνον. ταύτην ἔκ ἐκλήσατο Ἰωσήφ· ἐν δόσει γὰρ ἔδωκε δόματα τοῖς ἱερεῦσι Φαραώ, καὶ ἡσθιον τὴν δόσιν, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς Φαραώ. διὰ τῷτο ἔκ ἀπέδοντο τὴν γῆν αὐτῶν.

* ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Σώταξις γὰρ ἡ Α
τοῖς ἱερεῦσιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ γὰρ μερὶς ἡ τοῖς ἱε-
ρεῦσιν [ἐκ συγχωρήσεως Φαραώ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐν δόσει γὰρ ἔδω-
» κε δόματα τοῖς ἱερεῦσι, τῷ τε διαρίᾳ. καὶ
γὰρ ὁ Σύμμαχος, σώταξιν ἐξέδωκε. κα-
λῶς δὲ φόρος ὑποβλεῖς τὰς Αἰγυπτίους ποιεῖ,
καὶ δάκρυς, ὡς ἂν ἀσασίαςος μετὰ ταῦτα
Φυλάττοιτο ἡ ἀρχή· ἔχουσιν δὲ καὶ τὰς ἀ-
ποπεμπλώσεως ἀποτιθεμένης ἐν λιμῷ, ἢ ἐν
πολέμῳ παραμυθίαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰς θεραπείαν τῶ βα-
σιλέως τὴν ἱερατικὴν γλῶσσαν ἀτελῆ καταλέ-
λοιπὴ μόνῳ. ταύτης δὲ τῆς τιμῆς οἱ τῶ
Θεῷ τῶ ὄντος ἐκ ἀπολάβασιν ἱερέας. το-
σόντον οἱ δυσσεβεῖς τοῖς ἐκ ἑσσι Θεοῖς ἀπέ-
νεμον σέβας.

κγ. Εἶπε δὲ Ἰωσήφ τοῖς Αἰγυ-
πτίοις, ἰδὲ κέκλημαι ὑμᾶς καὶ τὴν
γῆν ὑμῶν σήμερον Φαραώ. λάβετε
ἑαυτοῖς σπέρματα, καὶ σπείρατε τὴν
κδ. γῆν. Καὶ ἔσαι τὰ γεννήματα αὐτῆς,
καὶ δώσετε τὸ πέμπτον μέρος τῶ Φα-
ραώ· τὰ δὲ τέσσαρα μέρη ἔσαι ὑμῖν
αὐτοῖς εἰς σπέρμα τῇ γῇ, καὶ εἰς βρώ-
σιν ὑμῖν, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τοῖς οἰκοῖς
ὑμῶν, καὶ εἰς βρώσιν τοῖς νηπίοις ὑ-
μῶν. Καὶ εἶπαν, σέσωκας ἡμᾶς·
κε. εὐρομεν χάριν ἐναντίον τῷ κυρίῳ ἡμῶν,
καὶ ἐσόμεθα παῖδες Φαραώ.

κς. Καὶ ἔθετο αὐτοῖς Ἰωσήφ εἰς
πρόσαγμα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
ἐπὶ γῆς Αἰγύπτου, ἀποπεμπτὴν τῶ
Φαραώ, χωρὶς τῆς γῆς τῶν ἱερέων μόν-
ον· ἐκ ἧν τῶ Φαραώ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀκνέτωσαν οἱ
νῦν, ὅσω τοῖς ἱερεῦσι τῶν εἰδώλων προνο-
μίαν παρέχον τὸ παλαιόν· καὶ παιδιδέ-
δωσαν καὶ γὰρ τὴν ἰσὺν παρέχον τιμὴν
τοῖς τῶ τῶν ὄλων Θεῷ τὴν λειτουργίαν ἐγ-
κεχειρισμένοις. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι πλανώμε-
νοι, καὶ τὴν περὶ τὰ εἰδῶλα θεραπείαν
ἐπιδεικνύμενοι, ὅτι ἀόμιζον διὰ τῶν μά-
λισα πλείονα τὴν ἀμοιβὴν ἀπονέμειν τοῖς
εἰδώλοις, τοσαύτης ἡξίαν τιμῆς τῶν τῶν
θεραπευτῶν, πόσης ἐκ ἂν εἴεν καταγνώ-
σεως ἄξιοι, οἱ νῦν τὴν εἰς τῶν θερά-
πείαν ἀποτεμνόμενοι; ἢ ἐκ ἴσε, ὅτι εἰς
τὸν τῶν ὄλων δεσπότην ἢ τιμὴ διαβαίνει;
μὴ τοίνυν πρὸς τὸν τὴν τιμὴν δεχόμε-
νον ἀφορά. ἔ γὰρ διὰ τῶν οὐφείλεις
ποιεῖν τὰ παρὰ σαυτῶν, ἀλλὰ δι' ἐκείνους,
ὡς ἱεράται.

κζ. Καλῶκησε δὲ Ἰσραὴλ ἐν γῇ
Αἰγύπτῳ ἐπὶ γῆς Γεσέμ· καὶ ἐκλή-

ρονομήθησαν ἐπ' αὐτῆς· καὶ ἠυξή-
θησαν καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα.

ΑΚΥΛΑΣ. Κατεχέθησαν, καὶ ἠυξή-
θησαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπιτηρητέον, ὅτι ἐπ' ἀσε-
βων ἀδέποτε εἴρηται τὸ, ἠυξήθησαν.

κη. Ἐπέζησε δὲ Ἰακώβ ἐν γῇ Αἰ-
γύπτῳ δεκαεπτα ἔτη. καὶ ἐγένοντο αἱ
Β ἡμέραι Ἰακώβ ἐνιαυτῶν τῆς ζωῆς αὐτῆς
κθ. ἑκατὸν τεσσαρακονταεπτα ἔτη. Ἦγ-
γισαν δὲ αἱ ἡμέραι Ἰσραὴλ τῶ ἀπο-
θανεῖν. καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν αὐτῆς Ἰω-
σήφ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ εὖρον χάριν
ἐναντίον σου, ὑπόθες τὴν χεῖρά σου ὑπὸ
τὸν μηρόν μου, καὶ ποιήσεις ἐπ' ἐμέ
ἐλεημοσύνην καὶ ἀλήθειαν, τῶ μή με
θάψαι ἐν Αἰγύπτῳ.

λ. Ἀλλὰ κοιμηθήσομαι μετὰ τῶν
πατέρων μου· ἔ ἀρεῖς με ἐξ Αἰγύπτου, καὶ
θάψεις με ἐν τῷ τάφῳ αὐτῶν. ὁ δὲ εἶ-
πεν, ἐγὼ ποιήσω κατὰ τὸ ῥήμά σου.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ κοιμηθῆναι λέγειν τὸν
Ἰακώβ, ἀνάστασιν ὑποφαίνει. ὅπερ Σα-
μαρεῦσι λεκτέον.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διὰ τὸ ὅτι Ἰακώβ εἰς
τὴν Χεβρὼν τὸ σῶμα αὐτῶ ταφίῳ κε-
λεύει· Οὐ τὰ φεβρουρίων, ὡς τινες ὑπε-
λήφασιν, ἀλλὰ τὸ γένος ψυχαγωγῶν, καὶ
διδάσκων, ὡς ἅπαντας αὐτῶς ὁ δεσπότης
Θεὸς μεταστήσει τῆς Αἰγύπτου, καὶ τὴν
ἐπηγγελμένῳ αὐτοῖς ἀποδώσει γλῶσσαν. τῶ-
ν δὲ σαφέστερον ὁ Ἰωσήφ τὸν λόγον ἀπέ-
φωε. τελευτῶν γὰρ, ἔτι εἶπε· ἐγὼ Γα. 50. 24, 25.
» ἀποθνήσκω· ἐπισκοπῇ δὲ ἐπισκέψεται
Ε ὑμᾶς ὁ Θεός, καὶ ἀνάξει ὑμᾶς ὁ Θεός ἐκ
» τῆς γῆς ταύτης εἰς τὴν γλῶσσαν, ἡ ὡμοσεν
» ὁ Θεός τοῖς πατράσιν ἡμῶν, τῶ Ἀβραάμ,
» καὶ τῶ Ἰσαὰκ, καὶ τῶ Ἰακώβ. καὶ ὡρι-
» σεν Ἰωσήφ τὰς ἡμέρας Ἰσραὴλ, λέγων, ἐν τῇ
» ἐπισκοπῇ ἢ ἐπισκέψεται ὑμᾶς ὁ Θεός,
» καὶ σιωανοίσετε τὰ ὅσα μὲν ἀντεῦθεν μετ'
» ὑμῶν. ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι κακῆτος καὶ
» ἔτος τὴν ἀνοδὸν προαγορεύοντες, τὰ περὶ
» τῆς ταφῆς ἀντεῖλαντο.

Ζ λα. Εἶπε δὲ αὐτῷ, ὁμοσύν μοι. καὶ
ὡμοσεν αὐτῷ. καὶ προσεκύνησεν Ἰσ-
ραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ράβδος αὐτῆς.

ΑΚΥΛΑΣ. Προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ
κεφαλῆς τῆς κλίνης.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Καὶ προσεκύνησεν Ἰσ-
ραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κλίνης.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Μέλων τελευτῶν ὁ Ἰα-
κώβ, παρακαλεῖ τὸν Ἰωσήφ, ἵνα ἐν τῷ
τάφῳ τῶν πατέρων, ἐν γῇ Χαναάν τὸν
νεκρὸν . . . (1) ἡδὲ ὁ πρεσβύτερος, καὶ
πληρο-

πληροφορίαν περὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ἐντεῦθεν λαβὼν, ὥσπερ χάριν Θεῷ δεῖν καταμολογήσας. μὴ νομίσας δὲ πρέπειν αὐτῷ κατακεκλημένῳ ταύτῃ ποιήσασθαι, βιάζεται μὲν ἐαυτὸν πρὸς ἐπανάρθωσιν, ἐπιστηρικθῆς δὲ καὶ ἐπαναπαυσάμενος τῇ ἐν χειρὶ βακτηρίᾳ, πληροὶ τῷ προσκυῖναι. τὸ γὰρ, προσεκυνῶσιν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδος αὐτῆς, τὰ τὸ ἐστὶν· ἔχ' ὥς τινες ἀπλῶς ἐφαντάδιον, ὅτι τῇ ῥάβδῳ προσκυῖναι, ἐν ἀνίγμاتي τῷ σαυρῷ προσεκυνῶσιν. ἔδδ' γὰρ ἔτω γέγραπται, ὅτι προσεκυνῶσιν τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδος αὐτῆς, ἀλλὰ προσεκυνῶσιν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδος αὐτῆς. ὁμοιον δὲ τὸ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν 3. Βασ. 1. 47. Βασιλειῶν. καὶ προσεκυνῶσιν ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῆς. καὶ τῆτοις γὰρ ὁ Δαβὶδ ὑπερηδῆς, ἐφ' οἷς ἔτι ζῶν ἐθεάσατο τῆς βασιλείας ἐπιβάντα τὸν Σολομῶντα, πρὸς δὲ χαρισίαν μὲν τῷ Θεῷ κινεῖται θερμότερον, ἡτληθεὶς δὲ τῷ γήρᾳ, τῇ τῆς κεφαλῆς ἐπικλήσει πληροὶ τῷ προσκυῖναι ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κλίνης, ἢ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κλίνης.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστι, προσεκυνῶσιν

» Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδος αὐτῆς; [Καὶ πρεσβύτερος ὢν, καὶ ἀδελφῶς διακείμενος, ἐπὶ τῆς κλίνης κατέκειτο. γυνὴ δὲ τῆς παιδὸς τῷ παρεστῇ, ἐξαναστὰς ἐκαθέσθην. βακτηρίᾳ δὲ κεχρημένος ἐπεσφρίζετο αὐτῇ, τῇ μὲν ἄκρον ταύτης ἐπαλημμάς τῇ δεξιᾷ, ἐπικείμενον δὲ τὸ πρῶτον ἔχων. ἡδὲ τοῖς ἐν αὐτῷ, καὶ

Α τῇ τῆς ταφῆς ἐπαγγελίᾳ, προσεκυνῶσιν ἐπικλίνας τῇ ῥάβδῳ τῷ κεφαλῷ. καὶ] πρῶτον μὲν τὸ τῷ Ἰωσήφ ἐνύπνιον τὸ πέρας ἐδέξατο· εἶδε γὰρ τὸν ἥλιον, καὶ τῷ σελιῶν, καὶ ἐνδεκα ἀσέρας προσκυῖναι αὐτῷ· πρὸς δὲ τέτοις προαγορεύει καὶ τῆς Ἐφραίμ Φυλῆς τῷ βασιλείᾳ, καὶ τῶν δέκα φυλῶν τῷ ὑποταγῶν. ταῦτα γὰρ καὶ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος ἔφη· πίστετε Ἰακώβ ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ ἡυλόγησε, καὶ προσεκυνῶσιν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδος αὐτῆς. Εβρ. 11. 21.

Β, καὶ προσεκυνῶσιν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδος αὐτῆς.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ῥάβδον μὲν ὁ Ἰακώβ ἔχειν, οἷα δὴ γέρον. πρότερον δὲ αὐτὸς ὁ Ἰακώβ γέρον ὢν, καὶ δυσκινήτως ἔχων, τῇ ἄκρον τῆς ῥάβδος ἀψάμενος, κατεφίλησεν αὐτὸ τῆς ῥάβδος τὸ μέρος, ἔψατο· ἢ ὁ Ἰωσήφ προσκυῖναι τῷ πατρὶ, ἢ ψατο τῇ ἄκρον τῆς ῥάβδος διὰ τὸ πολὺ κατακύψαι ἕως τῆς γῆς. Φανερώς ἐκ εἰρηκέν· ἢ τῷ Θεῷ προσκυῖναι ὁ Ἰακώβ, τῇ ἄκρον τῆς ῥάβδος ἢ ψατο διὰ τὸ γῆρας· ὡς καὶ ὁ Δαβὶδ, τῇ Σολομῶντος βασιλεύσαντος, δὲ χαρισῶν, ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐφ' ἧς ἔκειτο, τῷ Θεῷ προσεκυνῶσιν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Προσεκυνῶσιν αὐτὸ τὸ σύμβολον τῆς βασιλείας. ἕτεροι δὲ φασιν, ὅτι ὁ Ἰακώβ κατέχευε ῥάβδον, ὡς πρεσβύτερος. ὁμοίαντος ἔν τῷ Ἰωσήφ, τῷ κεφαλῷ ἐκλινεν, ὡς προσκυῖναι. τῆς ἔν κεφαλῆς ἐπινούσης, ἀνάγκη προσκυνῶσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδος. ἔτω γὰρ καὶ γέγραπται.

Κ Ε Φ. ΜΗ.

α. γένητο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀπηγγέλη Ἰωσήφ, ὅτι ὁ πατήρ σου ἐνοχλεῖται. καὶ ἀναλαβὼν τὰς δύο υἱὰς αὐτῆς τὸν Μανασσῆ καὶ τὸν Ἐφραίμ, ἦλθε πρὸς Ἰακώβ.

β. Ἀπηγγέλη δὲ τῷ Ἰακώβ, λέγοντες, ἰδὲ ὁ υἱός σου Ἰωσήφ ἔρχεται πρὸς σέ. καὶ ἐνιχύσας Ἰακώβ, ἐκάθισεν ἐπὶ τὴν κοίτην.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐνιχύσας ἐκάθισαν, ἵνα τὰς ἐνθέας εἴπῃ λόγους. οἷμα γὰρ τὸν μὲν Ἰακώβ ὠχληθῆναι, τὸν δὲ Ἰσραὴλ ἐνιχυκνῆναι, ὃς καὶ εὐλόγησε τὰς υἱὰς Ἰωσήφ, καὶ τὰ ἐξῆς ἐν οἷς ἐκ ὀνομάζεται ἐπὶ τῶν παιδίων Ἰακώβ.

γ. Καὶ εἶπεν Ἰακώβ τῷ Ἰωσήφ, ὁ Θεός μου ἀφθῆ μοι ἐν Λεζᾶ ἐν γῇ Χαναάν, καὶ εὐλόγησέ με.

δ. Καὶ εἶπέ μοι, ἰδὲ ἐγὼ αὖξανώ σε, καὶ πληθυνῶ σε, καὶ ποιήσω σε

Ε εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν· καὶ δώσω σοι τὴν γῆν ταύτην, καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σέ εἰς κατάχεσιν αἰώνιον.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἦτοι ἐκ αὐτῆς ὁ ἀσεβῆς, ἢ ἐκ ἀπὸ Θεοῦ αὖξει. τὸ δ' ὁμοιον ἔρεῖς καὶ διὰ τὸ, πληθυνῶ. Θεὸς γὰρ εὐλογῶν ταῦτα φησιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι αἰώνιον ἐστὶν αἰδίων σημαίνει· ὡς μήπω ἀναφύων ἐπὶ τῷ γῆν, ἢ τις τύπος τῷ Ἰσραὴλ. ἐκείνῳ κατάχεσιν αἰώνιον ὠνόμασε.

ε. Νῦν ἔν οἱ δύο υἱοί σου, οἱ γενομένοι σοι ἐν γῇ Αἰγύπτῳ πρὸ τῆς με ἐλθεῖν πρὸς σέ εἰς Αἴγυπτον, ἐμοὶ εἰσιν, Ἐφραίμ καὶ Μανασσῆς· ὡς Ῥεβὶμ καὶ Συμεὼν ἔσονται μοι.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὡς Ῥεβὶμ καὶ Ἐφραίμ· ἀμφοτέρω γὰρ πρωτότοκοι· ὡς Μανασσῆς καὶ Συμεὼν· ἕκαστος γὰρ τῇ μητρὶ αὐτῶν δευτερός· τῆς τε Φύλαρχοι καὶ αὐτοί.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Δέδωκεν αὐτῷ κλη-
ρον διπλῆν. Ἐφραὶμ γάρ φησι καὶ Μανασ-
σῆς, ὡς Ῥαβὶμ καὶ Συμεὼν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐτέδραπτο γὰρ ὁ μακά-
ριος Ἰακώβ ἐν γῆρα καλῶ κατὰ τὸ γε-
γραμμένον. ἐπειδὴ δὲ τῶν κατ' ἡμᾶς ἀπε-
δήμει πραγμάτων, οὐλογεῖν ἐσκέπτετο
τὰς ἐξ Ἰωσήφ. οἱ ἐπέπερ ἦσαν ἐκ μη-
τρὸς ἀλλογενεῖς τῆς Ἀσενὲθ, θυγατρὸς
Πετεφρῆ ἱερέως Ἠλισπόλεως, ἵνα μή τις
αὐτὰς καταμυσάτοιο τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ
ἐκφυλόντε καὶ ὀθνεῖον ἡγοῖτο τὸ γένος,
σοφῶς τε καὶ οἰκονομικῶς ὁ θεσπέσιος Ἰα-
κώβ αὐτόν τε τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὰς ἐτέρας
ὑἱὰς περὶ αὐτὰ διδάσκειν, ὅτι ταῖς θείαις
ἐπόμενος ψήφοις, πάντας οἰκείσται τὰς
ἐξ αὐτῶν γεγονότας. ὡφθῇ γάρ μοι φησὶν
ὁ Θεὸς ἐν γῇ Χαναάν. Καὶ μετ' ὅλγα. Καὶ
ἡμεῖς οἱ ἐν πίσει δεδικαιωμένοι γεγονό-
μεν ἐν Χριστῷ Θεῷ μὲν υἱοὶ, τῶν δὲ ἀγίων
οἰκεῖοι, μεσιτεύοντες αὐτῷ, καὶ δι' αὐτῷ
συνδέοντες καὶ αὐτῷ τῷ πατρὶ, καὶ τοῖς
τῶν ἀγίων χοροῖς. καθάπερ ἀμέλει καὶ
Ἰωσήφ οἶονε μεταξὺ κείμενος, ὑἱὸς μὲν
ἐποίησε τὰς ἰδίους πατρὸς τὸν Ἐφραὶμ καὶ
Μανασσῆ, ἐγγράφει δὲ καὶ αὐτὰς τῷ
καταλόγῳ τῶν πατριαρχῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ γὰρ καὶ γεγονότα μὲν
μητρὸς ὡς ἑτερογενεῖς διὰ τὸ ἐξ ἐθνῶν
κεκληθῆναι τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐξαρκέσει
μεσολαβῶν ὁ Ἐμμανὴλ, καὶ εἰς τὸ συνά-
ψαι τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, καὶ τοῖς τῶν ἀγίων
ἐγγράψαι κλήροις, καὶ εἰς τὴν ἐκείνοις
πρέψαν δόξαν ἐνεγκῆν, καὶ ἱερὸν ἡμᾶς
ἀποφύλαξ γένος. ἄνδρει δὲ ὅπως ἐξ ἀγά-
πης τῆς περὶ τὸν μακάριον Ἰωσήφ εἰς ὑἱὸς
ἰδίους κατατάττει τὰς ἐξ αὐτῶν. ἡγαπημέ-
θα γὰρ καὶ ἡμεῖς ἐν Χριστῷ. καὶ ἐπέπερ
δι' αὐτῶν ἐν πνύματι γέννησιν γεγεννήμε-
θα τὴν πνύματικὴν, ἀξιόληποι λοιπὸν
γεγονόταμεν τῷ πατρὶ, καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν
ἀγίοις σωτητάμεθα. πλὴν εἰ καὶ υἱοὶ κε-
κλημέθα τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ὑπὸ χεῖρα
πάλιν ἐσόμεθα τῷ προστάγοντι ἡμᾶς, καὶ
σιωπῶντος αὐτοῦ, τῷ Χριστῷ.

ζ. Τὰ δὲ ἐκγονα, ἃ ἐὰν γεννή-
σῃς μετὰ ταῦτα, σοὶ ἔσονται ἐπὶ τῷ
ὀνόματι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. κλη-
θήσονται ἐν τοῖς ἐκείνων κλήροις.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οἱ ἐσόμενοι, φη-
σὶν, ἕτεροι παῖδες σε ταῖς ἐπωνύμοις φυ-
λαῖς τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ταχθήσονται
ἐν τῇ κληροδοσίᾳ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῶν
ἀδελφῶν αὐτῶν. κληθήσονται ἐν τοῖς
ἐκείνων κλήροις, τῷ Χριστῷ ἔχουσιν αὐτοὶ
φυλὰς ἰδίας, ἀλλ' εἰς τὰς φυλὰς Ἐφραὶμ
καὶ Μανασσῆ ἀνεκχθήσονται.

ζ. Ἐγὼ δὲ ἡνίκα ἡρχόμην ἐκ Με-
σοποταμίας τῆς Συρίας, ἀπέθανε

Α. Ραχὴλ ἡ μήτηρ ἐν γῇ Χαναάν, ἐγ-
γίζοντός μου κατὰ τὸν ἱππόδρομον Γα-
βραθὰ τῆς γῆς, τῷ ἐλθεῖν εἰς Ἐφρα-
θά. καὶ κατάρυξα αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ
τῷ ἱπποδρόμῳ. αὕτη ἐστὶ Βηθλέεμ.

η. Ἰδὼν δὲ Ἰσραὴλ τὰς ὑἱὰς Ἰω-
σήφ, εἶπε, τίνες σοὶ ἔσονται;

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Δόξει ἐναντίον εἶναι
Β. τῷ, ἰδὼν [δὲ Ἰσραὴλ τὰς ὑἱὰς Ἰωσήφ, τὸ]
οἱ ὀφθαλμοὶ Ἰσραὴλ ἐβαρύνθησαν [ἀπὸ
τῆς γῆρας.] εἰ μήτις ἐκ ἐστὶ ταυτὸν τῷ τὰς
ὀφθαλμοῦ μὴ διώκοντα βλέπειν, τὸ ἰδεῖν
τὸν Ἰσραὴλ. [τὸ σπέρμα τῷ Ἰωσήφ,] τῷ
Θεῷ δαΐξαντος αὐτῷ τὰ γενήσόμενα.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰδὼν δὲ Ἰσραὴλ
τὰς ὑἱὰς Ἰωσήφ. δηλὸν ὡς διὰ τῶν ἄλλων
αἰδήσεων. διότι τῶν ὀφθαλμῶν, ἦγεν δια-
νοία προφητικῇ.

θ. Εἶπε δὲ Ἰωσήφ τῷ πατρὶ αὐ-
τῷ, οἱ υἱοί μου εἰσὶν, οἱ ἔδωκέ μοι ὁ
Θεὸς ἐνταῦθα. καὶ εἶπεν Ἰακώβ,
προσάγαγέ μοι αὐτὰς, ἵνα εὐλογή-
σω αὐτάς.

ι. Οἱ ὀφθαλμοὶ δὲ Ἰσραὴλ ἐβα-
ρύνθησαν ἀπὸ τῆς γῆρας, καὶ ἐκ ἡδύ-
ναντο βλέπειν, καὶ ἡγγισεν αὐτὰς
πρὸς αὐτόν. καὶ ἐφίλησεν αὐτάς, καὶ
περιέλαβεν αὐτάς.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τύπος δ' ἂν γένοιτο καὶ
μάλα σαφὴς, Φίλημα μὲν ἀγάπης, ἐνώ-
σεως δὲ περίληψις, ἥτοι περιπλοκή. τοι-
γάρτοι καὶ ὁ σοφώτατος Παῦλος ἐπισέλ-
λει, λέγων τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσιν,
ὅτε μὲν, νυνὶ δὲ οἱ ποτὲ ὄντες μακράν, Ἐφ. 2. 17
ἐγγήθητε ἐγγύς, προσκομίζοντες δηλο-
ν ὅτι τῷ Θεῷ. ὅτε δὲ αὐ, νυνὶ δὲ γινόντες Γαλ. 4. 8
Θεόν, μᾶλλον δὲ γνωρίζοντες ὑπὸ Θεῷ.
ἐποπτείας γὰρ ἄξιοι. καὶ ἐπιγινώσκαι μόνως
ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τῆς πνύματικῇ ἔχον-
τας οἰκειότητα πρὸς τὸν υἱόν, καὶ τὴν διὰ
τῆς πνύματος ἀναγέννησιν ὑπ' αὐτῷ τῷ
δὲ αὐτῷ (1) πλητήσαντας.

ια. Καὶ εἶπεν Ἰσραὴλ πρὸς Ἰω-
σήφ, ἰδὲ τῷ πρὸςώπασα ἐκ ἐσέρη-
θην, καὶ ἰδὲ ἔδειξέ μοι ὁ Θεὸς καὶ τὸ
σπέρμα σε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅσον μὲν γὰρ ἦκεν εἰς
Ἰσραὴλ, ὁ πατὴρ ἐσέρηται τῷ υἱῷ. οἰη-
θέντες γὰρ, ὅτι καταχθήσεται ταῖς εἰς
ἄδελφους, καὶ ὅμως τοῖς ἄλλοις κείσεται
νεκρὸς, θανάτῳ περιβεβλήκασιν. ἀλλ'
ἐκ ἐνεδέχετο κρατεῖν θανάτῳ τὸν τῆς
ζωῆς ἀρχηγόν. ἐκὲν ἀνεβίω, καὶ πάλιν
αὐτὸν ὁ πατὴρ τεθέαται, [καὶ τὸ ἐξ αὐ-
τῷ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ γένος, δηλὸν δὲ ὅτι τὰς
Κκ 2

π15δύ-

(1) Ὅτι αὐτῷ τε καὶ δι' αὐτῶν. ὡς Τόμ. 1. μερ. 1. σελ. 209.

1. Πέτρ. 2. 9. πισθύναντας, τὸ ἔθνος τὸ ἅγιον, τὸ βα-
 „ σίλειον ἱερατοῦμα, τὸν εἰς περιποίησιν
 λαόν. οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐπιγάννυται,
 Ησ. 8. 18. λέγων, ἰδὲ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅμοι ἔδω-
 „ κεν ὁ Θεός.]

ιβ. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτὰς Ἰωσήφ
 ἀπὸ τῶν γονάτων αὐτῶ, καὶ προ-
 σεκύνησαν αὐτῶ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ
 τὴν γῆν.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Εἰσδεδέγμεθα γὰρ εἰς
 προσκυνητὰς οἷτε πρῶτοι καὶ μετ' ἐκείνης
 λαοί, προσκομιζόντων ἡμᾶς, ὃ Μωσέως,
 ὃ Προφῆτῶν ἀργότερος γὰρ εἰς σωτηρίαν
 ὁ νόμος· ἀλλ' αὐτῶ τῶ ἡσ. δι' αὐτῶ γὰρ
 Ρωμ. 5. 2. τὴν προσαγωγὴν ἐχρήκαμεν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁρα καὶ τὰς
 παῖδας πῶς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκ προοιμίων
 ἐπαίδευετὶν ὁ Φειλομένῳ τιμῇ ἀπονέμειν
 τῷ πρεσβύτῃ.

ιγ. Λαβὼν δὲ Ἰωσήφ τὰς δύο ἡδὲ
 αὐτῶ, τόν τε Ἐφραὶμ ἐν τῇ δεξιᾷ,
 ἐξ ἀριστερῶν δὲ Ἰσραὴλ, τὸν δὲ Μα-
 νασσὴ ἐν τῇ ἀριστερᾷ, ἐκ δεξιῶν δὲ Ἰσ-
 ραὴλ, ἠγγίσεν αὐτὰς αὐτῶ.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Ἦν σκοπὸς τῆς ἐξ ἐθ-
 νῶν ἀγγέλης προτάξαι τὸν Ἰσραὴλ. εἰς
 δεξιὸν γὰρ ἵσησι τὸν Μανασσὴ τῶ πατρὸς
 Ἰωσήφ. ἐπειδὴ δὲ πέρα λόγῳ δεδουσεβή-
 κασιν εἰς αὐτὸν, προτετίμηκεν ὁ πατὴρ
 τῶς ἐν χρόνῳ δούτερος, τῶς ἐν τῇ
 καὶ γεγονάσιν οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ
 πρῶτοι ἔσχατοι.

ιδ. Ἐκλείνας δὲ Ἰσραὴλ τὴν χεῖρα
 τὴν δεξιάν, ἐπέβαλεν ἐπὶ τὴν κεφα-
 λὴν Ἐφραὶμ, ὅτος δὲ ἦν ὁ νεώτερος,
 καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
 Μανασσῆ, ἐναλλάξ τὰς χεῖρας.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ὁ Ἐφραὶμ τίθεται πρῶ-
 τος τῶ Μανασσῇ· αὐτῶ γὰρ ἀνέστη ἡ βα-
 σιλεία ἐπὶ τὰς δέκα φυλάς· καὶ αὐτὸς
 ἔλαβε τὰ Σίκιμα, ὃ ἐπηγγείλατο ὁ Ἰα-
 κώβ τῷ Ἰωσήφ· ὡς ὁρεθιῶν τὸν Ἐ-
 φραὶμ ἔχοντα τὰς δύο δεξιάς τῶ πατρὸς
 καὶ τῶ παππῆ, ἐπιστημόνως ἀντιστρέψας.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὅτι παρηκολέσθην οἱ
 Προφῆται νοῦντες περὶ ὧν ἐπροφήτεον.
 ἀμέλει μετὰ ταῦτα τῶν δέκα φυλῶν ἐξῆρ-
 χεν ἡ τῶ Ἐφραὶμ φυλὴ. ἐξ αὐτῶ γὰρ ὁ
 μακάριος Ἰησοῦς ὁ τῶ Ναυῆ, ἀληθινὸς τύ-
 πος ὧν τῶ Χριστῶ, κατήγετο ἐν τοῖς Ἀριθ-
 μοῖς. διὸ καὶ τῶ Ἰωσήφ ἡ εὐλογία ἐπ'
 αὐτὸν ἀναφέρεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προφητικῶς δὲ προ-
 τέταχε τῶ Μανασσῇ τὸν Ἐφραὶμ. καὶ γὰρ
 τῶ Ἰωσήφ, ὡς πρωτοτόκῳ τῶ Μανασσῇ,
 τὰ πρεσβεῖα φυλάξαντος, καὶ κατὰ τὰ
 ξιν ἐκάτερον σῆσαντος, ἐναλλάξας ὁ πα-
 τριάρχης τὰς χεῖρας, ἐπιτέθεικε τῷ νεώ-
 τῳ

τέρῳ τὴν δεξιάν, τὴν δὴνυμον δὲ τῷ
 πρεσβυτέρῳ. εἴτα νομίσας ὁ Ἰωσήφ ἐξ
 ἀγνοίας τῶτο δεδρακέναι τὸν πατέρα, καὶ
 τοπάσας τῶ πατὴρ εἶναι τῶν ὀφθαλμῶν
 „ τὴν αἰτίαν, καὶ εἰρηκῶς, ἐχ' ἔτω πάτερ·
 „ ὅτος γὰρ ἐστὶν ὁ πρεσβύτερος· ἠκαστοί, οἶδα
 „ τέκνον, οἶδα· καὶ ὅτος ὑψωθήσεται, ἀλλ'
 „ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶ ὁ νεώτερος μείζων αὐτῶ
 ἔσται. ἐπιστημάντεον δὲ, ὅτι πανταχῶ τῶν
 πρωτοτόκων οἱ μετ' αὐτὰς προτιμῶνται.
 Β καὶ γὰρ τῶ Καὶν προεκρίθη ὁ Ἀβελ, καὶ
 „ τῶ Ἰάφεθ ὁ Σὴμ δούτερος ὧν· ἀδελφῶ Γεν. 10. 12.
 „ γὰρ φησὶν Ἰάφεθ τῶ μείζονος· καὶ τῶ Ἰσ-
 μαὴλ ὁ Ἰσαὰκ, καὶ τῶ Ἡσαὺ ὁ Ἰακώβ, καὶ
 τῶ Ρεβὶμ καὶ Ἰσάκ ὁ Ἰωσήφ, καὶ τῶ Μα-
 νασσῇ ὁ Ἐφραὶμ. τῶτο καὶ ἐν τοῖς μετὰ
 ταῦτα εὖροι τις ἄν. καὶ γὰρ τῶ Ἀαρὼν
 ὁ Μωϋσῆς προετάχθη, καὶ Δαβὶδ νεώτα-
 τος ὧν τῶν ἐπὶ αὐτῶ ἀδελφῶν. ὁ μέντοι πα-
 „ τριάρχης Ἰακώβ ἐδίδαξε [διὰ τῆς προφ-
 Γ ρήσεως τῆς ταφῆς] τὴν αἰτίαν. ἰδὲ γὰρ
 „ φησὶν ἐγὼ ἀποθνήσκω, καὶ ἔσται ὁ Θεός
 „ μετ' ὑμῶν, καὶ ἀποσρέψει ὑμᾶς ὁ Θεός
 „ εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων ἡμῶν.

*** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἡ εὐλογία τῶ πα-
 τριάρχῃς, ὡς τοῖς ἡσὶ τῶ Ἰωσήφ ἐπὶ οὐξά-
 μνος ἔδωκεν, ἐκ εἰς ἐκείνης μόνον πεπλή-
 ρωτο, ἀλλὰ καὶ τύπος μείζονων πραγμά-
 των γεγνηται. ἡ γὰρ εἰς ἀλλαγὴν τῶν χει-
 ρῶν, τὸν σωτήριον προεδίηλ σαυρόν· καὶ
 Δ ἡ τῶ ἡτλωνος προσαγωγῇ, τὸν νεόν ὑπὲρ
 δείκνυ λαόν, μονομαχί βοῶσα διὰ τῶ χη-
 ματος, ὅτε σαυρὸς εἰς εὐλογίαν φανῇ, ὁ
 ἡτλων λαὸς μεγαλιωθήσεται, καὶ ὁ τα-
 πεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

ιε. Καὶ εὐλόγησεν αὐτὰς, καὶ
 εἶπεν, ὁ Θεός, ὃ εὐηρέσησαν οἱ πα-
 τέρες μὲ ἐνώπιον αὐτῶ, Ἀβραάμ καὶ
 Ἰσαὰκ, ὁ Θεός ὁ τρέφων με ἐκ νεό-
 τητος ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Σκόπει ταπει-
 νοφροσύνῳ τῶ πατριάρχῃς, ὅρα ψυχρῶ
 Φιλόθεον, ἐκ ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὁ Θεός, ὃ
 „ εὐηρέσησα, ἀλλὰ τί; ὃ εὐηρέσησαν οἱ πα-
 „ τέρες μὲ.

ις. Ὁ Ἄγγελος ὁ ρυόμενός με ἐκ
 πάντων τῶν κακῶν εὐλογῆσαι τὰ παι-
 Δ δία ταῦτα. καὶ ἐπικληθήσεται ἐν αὐ-
 τοῖς τὸ ὄνομά μὲ, καὶ τὸ ὄνομα τῶν
 πατέρων μὲ, Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ·
 καὶ πληθυνθήσονται εἰς πλῆθος πολὺ
 ἐπὶ τῆς γῆς.

*** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Εἰρηκῶς, ὁ ρυό-
 „ μένός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν, ἔδειξε μὴ
 τῶν κλιόντων τινὰ Ἀγγέλων, ἀλλὰ τὸν
 λόγον εἶναι τῶ Θεῷ, ὃν τῶ πατρὶ σινα-
 Η πλῶν ἠνυχετο· δι' ὃ καὶ ἔς ἐάν θέλῃ ρύεσθαι
 ὁ Θεός. τῶτον γὰρ καὶ μεγάλης βελῆς
 Ἄγγελον ὑπὸ πατρὸς εἰδὼς καλεῖσθαι,
 ἐκ ἄλλον, ἀλλ' ἡ αὐτὸν εἶναι τὸν εὐλογεν-
 τα, καὶ ρυόμενον ἐκ τῶν κακῶν, ἔλεγεν. ὃ
 γὰρ

γὰρ αὐτὸς μὲν ἤξίς παρὰ τῷ Θεῷ ὑλογοῦ-
σαι, τὰς δὲ ἐγγύοντας ἠθέλε παρὰ Ἀγγέ-
Γαλ. 3. 26, 30. λας· ἀλλ' ὃν αὐτὸς παρεκάλει λέγων, ἔμ-
» σε ἀποστείλω, ἐάν μὴ με ὑλολογήσῃς· Θεὸς
» δὲ ἰὼ ἔτος, ὡς αὐτὸς φησιν· εἶδον Θεὸν
» πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· τῷτον ὑλογι-
σαι καὶ τὰς ἡμέρας Ἰωσήφ ἤνυχετο.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ὑπολόγησε δὲ Ἰακώβ τὰ
μειράκια, Θεὸν ὀνομάζων τὸν τρέφοντα,
καὶ Ἀγγελὸν τὸν ἐνόμενον αὐτὸν, τῷ Θεῷ
καὶ πατρὶ συντάττων εἰς ἅπαντα τὸν υἱόν.
» ὃς διὰ Φωνῆς Προφητῶν, μεγάλης βελῆς
» Ἀγγελος ὀνομάζεται. ἔκκεν πᾶσα χάρις,
καὶ πάσης εἰς ἡμᾶς ὑλογίας γινοῖτ' ἂν
τρόπος ἔχ' ἐτέρως, πλὴν ὅτι δι' ἡμᾶς παρὰ
τῷ πατρὶ. καὶ γὰρ ὁ Θεοπρόσωπος Παῦλος,
» Εφεσ. 1. 2. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη, [φησὶν], ἀπὸ Θεοῦ
» πατρὸς [ἡμῶν, καὶ Κυρίου] Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι ἐν τῇ παλαιᾷ οἱ ἄγιοι,
Ἀγγέλους εἶχον συνόντας αὐτοῖς· ἐν δὲ
τῇ νέᾳ, πᾶς Χριστιανός.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἐσα εἰς πληθὺς ἐθνῶν·
ὅτι ἡ ὑλογία τῷ Ἰωσήφ ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν τῷ
Ναυῇ ἀναφέρεται.

ιζ. Ἰδὼν δὲ Ἰωσήφ, ὅτι ἐπέβαλεν
ὁ πατὴρ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κε-
φαλήν· Ἐφραίμ, βαρὺ αὐτῷ κατε-
φάνη· καὶ ἀντελάβετο Ἰωσήφ τῆς
χειρὸς τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἀφελὲν αὐ-
τὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς Ἐφραίμ ἐπὶ
» τὴν κεφαλὴν Μανασσῆ. Εἶπε δὲ Ἰω-
» σήφ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἔχ' ἔγω πάτερ·
ἔτος γὰρ ὁ πρωτότοκος· θές τὴν δε-
ξιά σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

ιθ. Καὶ ἔκ' ἠθέλησεν, ἀλλ' εἶπεν,
οἶδα τέκνον, οἶδα. καὶ ἔτος ἔσα εἰς
λαὸν, καὶ ἔτος ὑψωθήσεται· ἀλλ' ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος μείζων αὐ-
τοῦ ἔσα, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς πλη-
θος ἐθνῶν.

* ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ἀρχαί γε κινῶ ὁ Θε-
οπρόσωπος Ἰωσήφ, κατόπιν ὡπερ τῷ νέῳ τι-
θέμενον ἰδὼν τὸν πρωτότοκον. εἶτα τῷ
μυστηρίῳ τῷ διώκοντι διεσάφησαν ὁ πατὴρ
» λέγων, καὶ ἔτος εἰς λαὸν ἔσα, καὶ τὰ ἐξῆς.

κ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτὸς ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, ἐν ὑμῖν εὐλο-
γηθήσεται πᾶς Ἰσραὴλ, λέγοντες,
ποιήσαί σε ὁ Θεὸς ὡς Ἐφραίμ καὶ Μα-
νασσῆ. καὶ ἔθηκε τὸν Ἐφραίμ ἐμπροσ-
θεν τῷ Μανασσῇ ἐν τῇ εὐλογίᾳ.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ὅσον μὲν γὰρ ἦκεν εἰς
τὸ δοκεῖν τῷ Χριστῷ, ἔκ' ἂν πέπλωκε τῆς
οἰκίας δόξης ὁ Ἰσραὴλ. καὶ γὰρ ἔφασκεν
» Ματθ. 23. 24. σιῶν, ἔκ' ἀπεσάλλω, εἰ μὴ εἰς τὰ πρό-
» βατα τὰ ἀπολωλότα, καὶ τὰ ἐξῆς. ἐπει-
» δὴ δὲ πεπώρωται κατὰ τὸ γεγραμμένον,

Α καὶ τὴν τῷ καλῆντος εἰς σωτηρίαν περι-
βούζων κλήσιν, ἀπομεμείκειν ἀπειθήν,
τέθειται πρὸς οὐδυνυμον, τὸ μείον ἔχων
ἐν δόξῃ. καὶ ὑλογοῦται μὲν καὶ ὑψέται
καὶ αὐτὸς ἐν γὰρ τῷ σεσωσμένῳ μέρει· καὶ
» τῷ ἐστὶ τὸ κατάλειμμα, κατὰ τὴν τῷ Κριτ. 5. 18.
Προφήτῃ Φαυλῷ· ὑπερκείσεται δὲ λίαν ὁ
ἐξ ἐθνῶν, καὶ εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν κα-
τόρθωθῇ μάλλον ἢ περὶ ὁ Ἰσραὴλ τῇ τῶν
πιστοδάντων ἀμετρήτῳ πληθύνει ποικίλος
Β τὴν ὑπεροχῇ. μὴ μόντοι καὶ Ἰση χάρι-
τι κατεσέμεθα πρὸς ἀγιασμόν οἷτε ἐξ
Ἰσραὴλ καὶ μόντοι καὶ οἱ ἐξ ἐθνῶν πιστο-
σαντές, καὶ ἐν Χριστῷ δεδικαιωμένοι.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εὐκαίρως χρῆσθαι
τῷ ῥήτῳ, περὶ τῷ ἐν προσδοκίᾳ ἐμπροσθεν
ἔσαναι τὸν τιμιώτερον.

κα. Εἶπε δὲ Ἰσραὴλ τῷ Ἰωσήφ,
ἰδὲ ἐγὼ ἀποθνήσκω· καὶ ἔσα ὁ Θεὸς
μεθ' ὑμῶν, καὶ ἀποσρέψει ὑμᾶς εἰς
τὴν γῆν τῶν πατέρων ὑμῶν.

Δ ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπειδὴ τὰς
ἡμέρας ὑλόγησε, καὶ τὰ μέλλοντα προορῶν,
προέθηκε τὸν νεώτερον τῷ πρεσβυτέρῳ,
βελόμενος πᾶσαι τὸν Ἰωσήφ, ὅτι ἔχ' ἀ-
πλῶς, εἰδὲ εἰκὴ τῷ πεποίηκεν, ἀλλὰ προ-
φητῶν τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, προλέγει
αὐτῷ καὶ τὴν οἰκίαν τελευτῶν, καὶ ὅτι
ἐπ' ἀνῆλθεν ἐκ τῆς ἀλλοτρίας εἰς τὴν Χα-
ναὰν, εἰς τὴν γλῶ τῶν πατέρων αὐτοῦ,
καὶ χρηστὰς αὐτοῖς ἐλπίδας ὑποτείνει, ὥστε
τῇ προσδοκίᾳ κεφίξεσθαι.

κβ. Ἐγὼ δὲ δίδωμί σοι Σίκιμα
ἐξαίρετον ὑπὲρ τὰς ἀδελφάς σου, ἣν
ἔλαβον ἐκ χειρὸς Ἀμορραίων ἐν μα-
χάρεσσι καὶ τόξῳ.

Ε ** ΑΔΗΛΟΥ. Ἐξαίρετον ὑπὲρ τὰς ἀδελ-
φάς σου. μερίδα πλείονα, ἥτις καὶ αὐτῷ
ὡς πρωτότοκῳ δέδοται.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ συνήδετο Ἰακώβ τῷ
ἔργῳ τῷ Λυβὶ καὶ Συμεὼν· ὅμως δὲ γινώ-
σκον, αὐτῷ ἰδὼν, ὅτι τῶν ἡμῶν αὐτοῦ ἰδὼν. τὰ
δὲ τῶν ἡμῶν, τῷ πατρὶ. διὸ καὶ τῶν Σι-
κιμιτῶν τὴν ἀναίρεσιν αὐτῷ ἐπιγράφει.
Ζ τινὲς δὲ φασιν, ὅτι μετὰ τὴν ἀναίρεσιν
αὐτῶν προσεδόκα Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν περιού-
κων ἀναίρεθῆσθαι. ὁ δὲ Θεὸς ἔκασιν
αὐτοῖς καὶ φόβον ἐπέβαλε τῷ μὴ ἐπιδιώ-
ξαι. ἔκκεν καλῶς τῇ τῷ Θεῷ βοηθείᾳ ἐπι-
γράφει τὴν τῶν Σικιμιτῶν ἀναίρεσιν· καὶ
τὴν κατάχεσιν, τόξον αὐτῷ καλεῖ καὶ
μάχαιραν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ μὲν Ἰωσήφ
λαμβάνει τὰ Σίκιμα κατ' ἐξαίρετον, ὁ δὲ
Χριστὸς ἵνα δείξῃ ὅτι αὐτῷ ἐστὶ πάντα, αὐ-
τοῖς ἐλθὼν διαμερίζει ταῦτα τοῖς πιστοῖς
» ἔδνεσιν, ὡς ὁ ψαλμὸς περὶ Φησὶν· ὑψωθή- Ψαλ. 59. 6.
» σομαι καὶ διαμεριῶ Σίκιμα, καὶ τὴν κοι-
» λάδα τῶν σκληρῶν διαμετρήσω, ὡς ἰδίαν
» Kk 3 δηλονό-

δηλονότι, καὶ ὡς κληρονόμος πάντων. Α,, ἐξελέξατο. καὶ ἐξελέξατο τὴν Φυλὴν Ἰσ-
 παῖσι γὰρ αἱ κληρονομίαι εἰς αὐτὸν με-
 τήλθον. ἡ γὰρ κληρονομία αὐτῷ πάντα
 τὰ ἔδωκε, καὶ κατὰ χάριν αὐτῷ τὰ πέρατα
 τῆς γῆς. ὅθεν μετὰ ταῦτα φησὶν ὁ Δα-
 Ψαλ. 77. 67, βιδ εἰ τῷ ὅς Ψαλμῷ, ἀπόσατο τὸ σκλῆρω-
 68. „ μα Ἰωσήφ, καὶ τὴν Φυλὴν Ἐφραὶμ ἐκ

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Σίκιμα τὸ ἐξαίρε-
 τον χωρίον τῷ Ἰωσήφ παρὰ τῷ Ἰακώβ δε-
 δομένον, τύπος τῆς διαθήκης τῆς μόνῃ δο-
 κῆς τῷ Ἰσραὴλ δεδορηθῆαι.

Κ Ε Φ. ΜΘ.

α. κάλεσε δὲ Ἰακώβ τὰς υἱὰς
 αὐτῷ, καὶ εἶπε, συναχ-
 θήτε, ἵνα ἀναγγελῶ ὑ-
 μῖν, τὴν ἀπαντήσιν ὑμῖν ἐπ' ἐσχάτων
 β. τῶν ἡμερῶν. Ἀθροίσθητε, καὶ ἀνέ-
 σατε υἱοὶ Ἰακώβ, ἀνέσατε Ἰσραὴλ
 τῷ πατρὶ ὑμῶν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ οἱ κατὰ σάρ-
 κα πατέρες τελευτῶν μέλλοντες, τὸν ἴδιον
 τοῖς παισὶ παραπέμπει κληρὸν· καὶ οἱ
 πνευματικοὶ πολλῷ μᾶλλον ἀπὸ κόσμου με-
 θίσταται μέλλοντες, τὸ δοθῆν αὐτοῖς ἀγα-
 θὸν ἐκ Θεοῦ τοῖς παισὶ παραπέμπει διὰ
 τῆς εἰς αὐτὸς δόξης. ἔτι οὐκ Ἰσαὰκ
 γηράσας, ἠθέλησεν δόλογον τὸν Ἡσαΐ,
 ὁ Ἰακώβ τὰς ἐκγόνους τὰς ἐξ Ἰωσήφ προ-
 σαχθέντας αὐτῷ. νῦν δὲ περὶ πάντων
 τῶν παίδων πρέλαβε τὰ ἀποβήσονται.
 καὶ ἐκ δόλογον καλεῖ τὰς προφητείας τὸ
 γράμμα, ἐπειδήτινες τῶν Φυλῶν ἐπετι-
 μήθησαν μᾶλλον ἢ περὶ δόλογον ἦσαν.

** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπαγγέλλεται μὲν
 ὁ Θεὸς τοῖς Ἰακώβ προαγορεύειν τοῖς τέ-
 κνοις τὰ ἐν ἐσχάτοις· ποιεῖται γὰρ μὲν τῶν
 παρωχηκότων τὴν μνήμην, καὶ πλημμέ-
 λειαν ἀναμετρεῖ, πρῶτον μὲν τὴν τῷ Ρα-
 βὶμ, ἔπειτα γείτονα δὲ τοῦ καὶ μετ' ἐκείνου,
 τὴν Συμεὼν καὶ Λούβ. ἔπειτα τὸν Φόνα
 θάρων, ὡς δόλογον τισὶν ἔστι τρόπος,
 ἡ τῶν ἡδὴ προεπιλασμένων ἀνάμνησις, καὶ
 ἐκ αὐτῶν νοοῖτο ψεύδοσιν, καὶ τῷ κατὰ ἡκον-
 τος ἐξώκαλε νῦν; βαθὺς ἐν ἄρα, καὶ ὁ
 λίαν ἐκκείμενος τοῖς ἐλαῖν ἐθέλει οἱ ἐπὶ
 τῷ δε λόγος. Καὶ μετ' ὅλην. Ἀθροῖ δὲ ὅπως,
 οἷς μὲν ἀπὸ τῶν ἡδὴ γεγεννημένων τὰ ἐν
 ὑστέροις ἐσόμενα ζωγραφῶν, ἑτέροις δὲ αὐ-
 τῶν τῶν ὀνομάτων ἀφῆγησιν, ἥτοι τὴν
 ἐρμηνείαν, μινύσιν ὡς περὶ τινὰ ποιεῖται
 τῶν ἐσομένων, καὶ σαφῶς προανάρχει.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Τὰ μέλλοντα λέγειν
 ὁ Ἰακώβ ὑποχόμενος, καὶ τὰ φθάσαντα
 τοῖς υἱοῖς ἐξηγούμενος, ὁ κατόπιν ἐπαγγελ-
 ίας ἐβάδισεν, ἀλλὰ Θεὸς δακτύλῳ ἐψηλα-
 φήθη τὴν αἰδήσιν, καὶ σιγῇ ἐπετάγη
 συμφέρον. προδόμενος γὰρ εἰπεῖν αὐ-
 τοῖς τὴν ἐξ αὐτῶν ἐσομένην τῆς θείας οἰ-

κονομίας σάρκωσιν, λήθην τῶν βελούθων
 τῶν ὑπέμεινεν, ἀμείψας τοῖς παρελθού-
 σιν τὰ μήπω γινόμενα. σὺ μὲν γὰρ, φησὶν,
 ἀξίαν γνώμην τῷ τοσούτῳ μυστηρίῳ κλησά-
 μενος, εἰκότως ἐπιστάτης αὐτῷ καὶ τὴν
 αἰδήσιν· οἱ δὲ, ὁ κατὰ ἄλλον ἔστι τῷ πα-
 τρὶ τὴν δόξην.

γ. Ραβὶμ πρωτότοκός μου, σὺ
 ἰσχύς μου, ἀρχὴ τέκνων μου, σκληρὸς
 Φέρεσθαι, καὶ σκληρὸς αὐθάδης.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ. Ραβὶμ πρωτότοκός-
 μου, σὺ ἰσχύς μου, καὶ ἀρχὴ τέκνων μου,
 σκληρὸς Φέρεσθαι, σκληρὸς καὶ αὐθάδης·
 ἐξύβρισας ὡς ὕδωρ, μὴ ἐκδέσσης.

Δ. ΑΚΥΛΑΣ. Ραβὶμ πρωτότοκός μου, σὺ
 ἰσχύς μου, καὶ κεφάλαιον λύπης μου, πε-
 ρισὸς ἄρσεν, (1) καὶ περισὸς κρατεῖ,
 ἐδάμνυσας ὡς ὕδωρ μὴ περισσύνσας.

ΣΤΥΜΜΑΧΟΣ. Ραβὶμ πρωτότοκός μου,
 καὶ ἀρχὴ οὐδυνῶν, περιστὰ λαβεῖν, καὶ ἐκ
 περιστῶν ὑπερέστας ὡς ὕδωρ, ἐκ ἑσῇ πε-
 ρισότερος.

Ε. ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ὁ Σύρος ἔχει, Ραβὶμ
 „ πρωτότοκός μου, ἡ δυνάμις μου, καὶ ἡ ἀρ-
 „ χὴ τῆς ἰσχύος· ἐπλανήθη ὡς ὕδωρ, μὴ
 „ παραμείνης, ἀντὶ τῷ μὴ ζήσης, εἰ τῆς ἀκα-
 „ λασίας ὁ Φόνος χεῖρον.

Ζ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ραβὶμ πρωτότοκός μου,
 „ καὶ ἀρχὴ τέκνων μου, ταχέειν ὁ πρῶτος
 „ ἐξ ἐμῶν γεννηθείς, καὶ ἐν ᾧ πρῶτον τεχ-
 „ θῆναι τὸ ἰσχυρὸν καὶ τὸ ἀκατάλυτον ἔχον,
 „ τῇ διαδοχῇ πρὸς τὸ φθαρτὸν καὶ ἀδινές
 „ τῆς φύσεως ἀνταγωνισάμενος· σκληρὸς
 „ Φέρεσθαι, καὶ σκληρὸς αὐθάδης.

Ζ. ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Ὁ πρῶτος λαὸς ὁ ἐκ
 περιτομῆς ἰσχύς μου, καὶ ἀρχὴ τέκνων μου,
 καθὼς ὑπέχετο ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ τὴν
 ἐπαγγελίαν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτῷ. σκλη-
 „ ρὸς δὲ Φέρεσθαι, ἐπειδὴ παρεσκληρώθη
 „ ὁ λαὸς πρὸς τὴν ὑπακοὴν τῷ Θεῷ. καὶ
 „ σκληρὸς αὐθάδης, ὅτι ὁ μόνον σκληρὸς
 „ πρὸς τὴν ὑπακοὴν τῷ Θεῷ, ἀλλ' ὅτι καὶ
 „ αὐθάδης ἐγένετο πρὸς τὸ χεῖρας ἐπιβα-
 „ λειν τῷ Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΑ-

(1) Ἐν μὲν ταῖς σημειώσ. τῆς αὐτῆς Φρανκ. τῆς Γραφ. ἐκδόσ. περιστὸς ἄρσεν, καὶ περιστὸς κρατεῖ,
 ὡσαύτως καὶ παρὰ Ἱππολύτῳ. ὁ δὲ Προκόπιος φησὶν, (αὐτῷ τῷ τῆς Λύγ. κώδ.) ὁ δὲ Ἀκύλας, ἀπὸ τῷ
 σκληρὸς αὐθάδης, ἔτι ἐξέδωκε· περιστὰ λαβεῖν, καὶ ἐκ περιστῶν κρατῆσαι ὑπερέστας· ὡς ὕδωρ ἐκ
 ἑσῇ περισότερος.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπὶ γὰρ τῷ πρωτοτόκῳ καὶ ἐξ Αἰγύπτου λαῷ πολλῆς ἰσχύος ἐπίδειξις γέγονε παρὰ Θεοῦ. ἐκολάζετο δὲ κατὰ πλείους τρόπους τῶν Αἰγυπτίων ἡ χώρα. (1) ἄλλος δὲ φησὶν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Παραλειπομένων, ὅτι τὰ πρωτοτόκια τῷ Ραβὶμ ἐδόθη τῷ Ἰωσήφ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀλλ' ὡς σκληρὸς φέρεται, καὶ σκληρὸς αὐθάδης, τρεῖςιν ἀμεταποίητος, ἀκαμπὴς καὶ ἀγριος, ἐπελυσικός. ὁρμητὶς γὰρ Ἰσδαῖοι κατὰ τὸ ἀληθές, καὶ πολὺ λίαν ἐξώιοι. διὸ καὶ ἀκαταστάτοι, σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ.

δ. Ἐξύβρις αὖς ὕδαρ, μὴ ἐκζέσης.

ΑΔΗΛΟΥ. Δῆλον, ὅτι τὸν πατέρα, μιγὰς τῇ αὐτῇ παλλακῇ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τῷ Ραβὶμ αὐθάδεια ἐπιμέμεται καὶ θρασύτητα, καὶ τὴν εἰς τὴν πατρίαν οὐκ ἐκείνην παροῦσαν. ἔστι δὲ χάριν ὀλίγας αὐτῷ γεγονῆναι τὰς ἀπογόνους προλέγει. τὸ γὰρ δηλοῖ τὸ, ὡς ὕδαρ, μὴ ἐκζέσης, ἀντὶ τῆς, μὴ πληθύνειν εἰς πολυγονίαν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Πάντες οἱ ἀδελφοί, πλην τῷ Ραβὶμ, μικρὰ μὲν ἀνελόντες τὸν Ἰωσήφ, φιλανθρώπως δὲ ἀποδεχόμενοι, πῶς ἔδεχονταί τινι κατάραν; Τὸ πρόβλημα ἐστὶ μάλλον ἐν κατάραν χηματι. ἀλλ' ἐὰν πρόβλημα, πῶς ἐκ ἐκβαίνει τὸ ἔργον; ζῇ γὰρ ἡ φυλὴ Ραβὶμ, καὶ κληρονομία τὴν γῆν πρώτη τῶν ἄλλων φυλῶν. Ἰσως ἔν, ἐπειδὴ Μωϋσῆς καὶ αὐτὸς περὶ τὴν τελευτῇ προλέγων περὶ τῶν φυλῶν, ζήτω, φησὶ, Ραβὶμ, καὶ μὴ ἀποθανέτω, ἀντὶ τῆς μὴ ὑποκάτω τῇ κατάραν τῆς πατρὸς τῇ λεγέσει, μὴ ζήσει. ἔδει μὲν γὰρ τὸν πατέρα ἀδικηθέντα εἰς κοίτῃ, καταρᾶσαι τῷ παιδί, φοβόντα τὰς ἐξῆς. ἔδει δὲ τὸν Μωϋσῆα τὸν παρανόμῳ κοίτης ἐνεκεν καταρᾶν, τῆς κατάραν ἀπαλλάξαι διὰ τὴν εἰς τὸν Ἰωσήφ φειδῶ. ἀλλ' ἐρεῖ τις, εἰ ἡ κατάραν τῷ Ἰακώβ ἔπροχωρεῖ κατὰ τῷ Ραβὶμ, πῶς λέγει, σωαχθήτε ἵνα ἀπαγγείλω ὑμῖν τὴν ἀπαντήσεται ὑμῖν; τὸ γὰρ ψεύδοπροφήτης μάλλον ἐστίν. ἀλλ' ἐρᾶμεν τῷ ταῦτα λέγοντι, ὅτι καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸς, τρεῖς ἔτι ἡμέρας, λέγων, καὶ Νινευὴ κατασραφήσεται, διὰ τῆς κατ' αὐτὴν ἡπαίλησε μετανοίας ἀνακαλεῖται τὴν ἀπόφασιν, ὡς καὶ διὰ Μωϋσέως τὴν τῷ Ἰακώβ κατὰ τῷ Ραβὶμ κατάραν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Τρεῖς μὴ ἀναβῆς ὡς ὕδαρ, μὴ ἐκαρδίης, ἢ ὑψώθης. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐναντιᾶται τῷ Ἰακώβ, λύων τὴν κατάραν. ἔστι γὰρ ἔδει ἀπὸ πρώτης κατάραν ἀρξάμεν ἔπειτα ὡς ὕδαρ, ζήτω Ραβὶμ. μνημονεύεται δὲ, ὅτι καὶ τὸν Ἰωσήφ ἐκ

τῶν χειρῶν τῶν ἀδελφῶν αὐτῷ ἐζήτει ῥύσασθαι.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἐξύβρις ἀκατέως, ἀντὶ τῆς ἀλογίως, καὶ θερμότερον τῷ δέοντος πρὸς πράξιν παράνομον ὁρμήσας, ἐξημαρτες. βέλεται δὲ εἰπᾶν τὴν γονομνίαν ἀδέσμως κοίτῃ πρὸς Βάλλαν. τῷ μὲντοι μέλλοντος ἐπάγειν, τιωτάτατα λίαν αὐτῷ προτάττει τὸ, ὡς ὕδαρ μὴ ἐκζέσης· πρὸ τῆς κατηγορίας καὶ τῶν ἐλέγχων ἐξαρχαίων ὡς αὐτὸν τῆς ὀφειλῆς, ὅσον ἐπὶ τῷ τῷ πλημμελεθέντος τολμήματι, δικαίως ἐπαχθῆναι κολάσεως. διὰ γὰρ αὐτὸ τὸ καὶ τὴν ἀρχὴν τῷ περὶ αὐτὸν λόγῳ τοιαύτῃ ἐποιήσατο κατασκοδασικῶς ἱκανῶς πρὸς τὸ τῆς παραιτήσεως εὐλόγον. τὸ ἔν, ὡς ὕδαρ μὴ ἐκζέσης, τὸ φησὶν, ὅτι μὴ γινώσκουσιν διὰ τὸ συμβάνσαι περὶ τὴν τῷ πατρὸς σὺ κοίτῃ ἐκ προπετείας πλημμέλημα, τῆς πρὸς ἐπίδοσιν τῷ γένει οὐλογίας ἀποπεσεῖν· μὴ δὲ δοῖς ὑπὲρ τῆς δίκης, τὸ μὴ γινώσκοντα πατὴρ, ἀποψυχόντος τῷ τῆς φύσεως ἐν σοὶ καὶ ἀποσβεδόντος πρὸς παιδοποιεῖν θερμῶς, παραπλησίως ὕδατι χωριζάμεν πυρός. ὡς δηλονότι νῦν ἐν οὐλογίας εἶδει προλέγει τῆς φυλῆς τὴν ἐσομένην ἐπίδοσιν. ἀξίον γε μὴ ἐκρίνειν εἶναι συγγνώμης αὐτὸν, καὶ τῷ μὴ τῆς φυλαρχίας ἀποπεσεῖν, διὰ τὸ ἄλλω τε αὐτῷ σιωπᾶν τινὰ τυχὸν ἀρετῇ, καὶ μάλιστα διὰ τὸ μὴ σύμφητον γινόμενον τοῖς ἀδελφοῖς, ἐξαρχάσαι θανάτου τὸν Ἰωσήφ.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ ἰδίον ἐστὶ τῷ ὕδατος θερμαίνεσθαι, τῷ πυρὸς ὑποκαίμεν, καὶ ἀποτίθεσθαι τὴν θερμὴν ταχέως, τῷ πυρὸς ἀφαιρεθέντος, μὴ κατ' ἐκείνο, φησὶν, ἀπόλλοιο, καὶ ἀφανιδείης εἰς τὸ παντελὲς τῷ θανάτῳ. τὸ γὰρ λέγει, ὡς ὕδαρ μὴ ἐκζέσης. εἰ γὰρ καὶ τὸ ἀμάρτημα φησὶν ἀξίον ἐστὶν ὀλεθρὸν σοὶ ἐπαγαγεῖν, ἀλλὰ μὴ ἔτις ἀπόλλοιο, μηδὲ δίκῃ ὕδατος διαφθαρείης. τὴν ἐνῆσαν ἀποθέμενος θερμῷ, τῷ διαδοχῇ ἐκ σὲ μηδεμίαν γενέσθαι.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Ἐξύβρις, ἐπειδὴ διὰ τῆς Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξύβρισαν ὁ λαὸς τὸν πατέρα. μὴ ἐκζέσης δὲ λέγει τὸ πνεῦμα παρακλητικῶς, ἵνα μὴ τέλειον ἐκζέσας ὑπερχυθῇ, ἐλπίδα δὲ αὐτῷ σωτηρίας. τὸ γὰρ ἐκζέσαν καὶ ἐκχυθῇ, ἀπώλετο.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ ἐκζέον ὕδαρ ἄνω πεφύεται τῶν λεβήτων ὑπερχέμενον, καὶ δοκεῖ πως εἶναι καὶ πολὺ. διό φησι, μὴ ἐκζέσης· ὅ ἐστι, μὴ ὑπεραρδίης εἰς πληθος. βαρὶς μὲντοι γὰρ ὡς πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων πληθύνειν οἱ ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ ἀνασσωμένοι διὰ πίσεως τῆς ἐν Χριστῷ.

Ἀνέβης

(1) Ταῖς ἐξῆς ἐν τοῖς ἐκδομοῖς ἔκκειται.

Ἀνέβης γὰρ ἐπὶ τὴν κοίτην τῆ πατρὸς σε· τότε ἐμίανας τὴν σωμα-
νὴν, ὃ ἀνέβης.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κέκλωφε μὲν ἔν τὸν τῆ πατρὸς γάμον ὁ Ῥεβίμ· ἤλω τε ἐκ ἀσυμ-
φανῶς, δεδρακῶς ἂ μὴ θέμις, καὶ ὡς πο-
νηρὸν τὸ πρᾶγμα καὶ αὐταῖς ταῖς ἐξ Ἰα-
Γεν. 35. 21. κῶβ κατεδικάζετο ψήφοις. πονηρὸν γάρ-
,, Φησιν ἐφάνη ἐνώπιον Ἰακώβ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μεταπλάττοντες δὲ ὥπερ τῆς πλημμελείας τὸν τύπον ἐπὶ [τι] τῶν ἐοικότων, τὴν τῆ πρωτοτόκου λαῶν, Φημί δὴ τῆ Ἰσραὴλ, ἀμαρτίαν ὀφόμεθα. γινώσκον γὰρ οἷά τι τὴν ἐξ Αἰγύπτου σωμα-
γωγὴν προσηγάγετο ὁ Θεὸς διά τοι τῆς κατὰ νόμον νοητῆς κοινωνίας. προσέειπε γὰρ καὶ ἡμεῖς μὲν οἰκειότητος, ἐγκαρπύοντε ἔστω καὶ τέκνων ἐτίθει μητέρα, μονοουχὶ νυμφαγωγῆντος αὐτῷ τῆ πανσόφου Μωυ-
σέως, καὶ τῆς σωμαθείας τὸν τρόπον με-
σολαμβάνων Ἀγγέλων. ἀλλ' ἡ πρὸς τῷτο παρὰ Θεῷ παρενεχθεῖσα σωμαγωγὴ τὸν τῆς γνησιότητος ἐλύπει νόμον, συναπλο-
μενὴν τρόπον τινὰ τοῖς τῆ γεγαμηκότος ἡμοῖς, καὶ ὑπ' αὐτοῖς πορνύσασα· καὶ καρ-
ποφορέσασα μὲν ἐκ ἔτι τῷ διὰ νόμου σωμα-
κηκότι, ὑποφύεσσαν δὲ μᾶλλον τὸν οἰκεῖον νῦν τοῖς ἐτέρων σπέρματις, νοητοῖς δὲ δηλονότι, καὶ τοῖς κατὰ μάθησιν λέ-
γω. ἀτιμάζουσα γὰρ ὡς ἔωλον τὸ προσ-
κεῖσθαι Θεῷ, πρὸς ἀντάλλαγμα καὶ διδασ-
καλίας ἐτρέφετο τινῶν μαθημάτων. τῶν γὰρ ἄνωθεν ἀλογήσασα, τὸ δοκεῖν ἀπλῶς ἐποιεῖτο νόμον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔν ἐκπεπρόνυκε μὲν ἡ τῶν Ἰσραὴλ σωμαγωγὴ, ἀλλ' ἦγε παρθεῖνος ἀγνήτε καὶ ἄμωμος ἡ σὺν παν-
τός καὶ ῥυτίδος ἀπηλλαγμένη, τρεῖςιν ἡ Ἐκκλησίᾳ, σεπτόν καὶ ἀδιαλώβητον τῷ Χριστῷ τὸν τῆς συζυγίας τρόπον διατη-
,, ῥησιν ὑπὸ χρεῖται, λέγουσα, ἀδελφιδός-
μα ἐμοί, καὶ γὰρ αὐτῷ. ἔκτεν εἰς εἰκόνα τῆς τῶν Ἰσραὴλ σωμαγωγῆς τὴν τῆ Ἰακώβ παροίσωμεν παλλακίῳ, Φημί δὴ τὴν Βάλλαν, ἣ κεκοινωνήκεν ὁ Ῥεβίμ, τρεῖςιν ὁ λαὸς ὁ πρωτότοκος. καθότι διερμηνεύε-
ται μὲν ἡ Βάλλα, πεπαλαιωμένη· βε-
βηλώσεως γε μὴν ἡμεῖς, ὁ Ῥεβίμ. πεπα-
λαίωται δὲ ὥπερ, καὶ ἐρρύτιδωται μὲν ἡ τῶν Ἰσραὴλ σωμαγωγὴ· ἀντανέφου δὲ ὁ νέος καὶ ἐν πίσει λαός. καὶ ἐπ' αὐτῷ δὴ
Ψαλ. 101. 18. χαίρων ψαλλέτω Δαβὶδ, λαὸς ὁ κλιζόμε-
,, νος αἰνέσει τὸν Κύριον. καινὴ γὰρ κλίσις ἔστος ἐν Χριστῷ κατὰ τὰς Γραφάς· βέβη-
λος δὲ καὶ ῥυτίων λαὸς νοοῖτ' ἂν πάλιν ὁ Ἰσραὴλ, τὴν διὰ χρεῖς κάθαρσιν ἐκ εἰς-
δεδεγμένος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀναβεβήκασι τοίνυν ἐπὶ κοίτῃ πατρὸς οἱ ἐξ Ἰσραὴλ· παρω-
θήμενοι μὲν τὸ τῷ νομοθέτῃ δοκεῖν, ὡς ἔωλον· τὰς ἰδίας δὲ τοῖς παιδευομένοις εἰς-

Α κρίνοντες λόγους, καὶ ἀκαθαρσίας αὐτοῖς ἐνιαιότες σπέρματα.

Β ἸΠΠΟΛΥΤΟΥ. Ἀνέβης γὰρ ἐπὶ τῆς κοίτης τῆ πατρὸς σε. πρῶτον μὲν τὸ συμ-
βὰν λέγει, ὅτι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν μέλλει ὁ λαὸς ἐπιβελδοῦν τῇ κοίτῃ τῆ πατρὸς, τρεῖςιν τῇ νύμφῃ ἐκκλησίᾳ πρὸς τὸ βελεῖσθαι αὐτῷ διαφθεῖραι. ὅπερ καὶ πράττει μέχρι καὶ τήμερον, ἐπιβελδοῦν αὐτῇ διὰ τῶν βλασφημιῶν.

Ε. Συμεὼν καὶ Λευὶ ἀδελφοὶ συνε-
τέλεσαν ἀδικίαν ἐξ αἰρέσεως αὐτῶν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ Ἑβραῖος ἐ συμ-
Φωνεῖ τῷ ἑλληνικῷ, λέγων ἔστω· Συμεὼν καὶ Λοῦι ἀδελφοὶ σκούη ὑβρεως, ἐν τῇ βυ-
,, λῇ αὐτῶν μὴ εἰσέλθῃ ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἐν
,, τῷ λαῷ αὐτῶν μὴ χρονίσῃ ἡ δόξα μου. ὅτι
,, ἐν τῷ θυμῷ αὐτῶν ἀνείλον ἀνδρας, καὶ ἐν
Γ τῇ βελῇ αὐτῶν καθεῖλον τάχη.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Ἐπειδήπερ ἐκ τῆ Συ-
μεὼν Γραμματεῖς, ἐκ δὲ τῆ Λευὶ ἱερεῖς·
Γραμματεῖς γὰρ καὶ ἱερεῖς σινετέλεσαν ἀδικίαν ἐξ αἰρέσεως αὐτῶν· μίαν γνώμην ἔχοντες, ἀνείλον τὸν Κύριον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σινετέλεσαν τοίνυν ἀδικίαν Συμεὼν καὶ Λοῦι, τρεῖςιν λαοῖς καὶ ἱερεῖς ἐξ αἰρέσεως αὐτῶν. συμπεφω-
Δ νήκασι γὰρ, καὶ σινεβήσαν ἀλλήλοις εἰς τὴν κατὰ τῶν ἁγίων ἀδικίαν ὅ, τε Συ-
,, μεὼν καὶ ὁ Λοῦι. τὸ δὲ, ἐξ αἰρέσεως αὐ-
,, τῶν, ἀντὶ τῆς, κατὰ σκέψιν, καὶ κατὰ ἐκ-
,, λησιν. ὃ γὰρ ἐκ γε τῆ συμβεβηκότος αὐ-
,, τοῖς ἀπλῶς τὰ δανὰ τῶν πεπονητότων κα-
τεχεδιάζετο, ἀλλ' ἐδὲ ἀπροβέβλητα τὰ τολμήματα, καὶ τὸ ἔκτοπον θράσος· ἀλλ' ἐκ σινεδρίων αὐτῶν ἐπὶ τὸ δρᾶν ἤεσαν τὰ παντὸς ἐπέκεινα κακῶν.

Ε. Εἰς βελὴν αὐτῶν μὴ ἔλθῃ ἡ
ψυχὴ μου, καὶ ἐπὶ τῇ συσάσει αὐτῶν
μὴ ἐρεῖσαι τὰ ἥπατά μου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀντὶ τῆς, μὴ γένοιτό μοι ἐπιθυμῆσαι τῶν τοιούτων. ἐκ τῆ ἥπατος γὰρ λέγουσι τὸ ἐπιθυμητικὸν κινεῖσθαι.
,, διὸ εἶπε, μὴ προσερείσῃ τὰ ἥπατά μου τοῖς
,, τοιούτοις· ἀντὶ τῆς, μὴ γένοιτό μοι πλη-
,, σιάσαι καὶ ἐπισηριχθῆναι τῇ ἐπιστάσει καὶ
Ζ σωμαγωγῇ τῶν προειρημένων.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Τῷτο λέγει ἐπὶ τῇ συ-
νελεύσει, ἣ ἐμελλον σινερχεῖσθαι ἐπὶ τὸν Κύριον. ὅτι δὲ ταύτῃ [τῇ] σινελεύσει λέγει, δηλόν ἐστιν ἡμῖν. ψάλλει γὰρ ὁ μα-
,, κάριος Δαβὶδ, ἄρχοντες σινερχήθησαν Ψαλ. 2. 2.
,, κατὰ τῆ Κυρίε, καὶ τὰ ἐξῆς. ἐπὶ ταύ-
,, τῃ δὲ τῇ σινελεύσει προηγόρευσε τὸ
,, πνεῦμα λέγον, μὴ ἐρεῖσαι τὰ ῥήματά-
,, μου· (1) ῥύσασθαι βεβόητον αὐτὰς ὡς, εἰ διωκτὸν, μὴ γινέσθαι δι' αὐτῶν τὸ μέλ-
,, λον κακόν.

Ὅτι

(1) Τὰ ἥπατά μου. ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς.

“Οτι ἐν τῷ θυμῷ αὐτῶν ἀπέκλει-
ναν ἀνθρώπους, καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ
αὐτῶν ἐνευροκόπησαν ταῦρον.

* ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Ἀπέκλειναν μὲν τὰς
ἀνθρώπους, ἐνευροκόπησαν δὲ ταῦρον. ὅτι
ταῦρον ἰχυρὸν τὸν Χριστὸν λέγει. ἐνευρο-
κόπησαν δὲ, ἐπειδὴ τῷ ξύλῳ πεπηγότος
αὐτὸς διέτρησαν τὰ νεύρα.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. “Οτι ἐν τῷ θυμῷ αὐτῶν
[ἀπέκλειναν ἀνθρώπους, καὶ ἐν τῇ ἐπιθυ-
μίᾳ αὐτῶν] ἐνευροκόπησαν ταῦρον. [ἀπε-
κλόναν μὲν γὰρ ἀγίους, ὡς ἔφω, ἀνοσίῳ
θυμῷ πρὸς ὁμότητά καὶ ἀπανθρωπίαν
ἐρατήγημένοι, ἀνώνυτον δὲ καὶ ἀκατάσκε-
πτον ἐπιθυμίαν παντελῶς εἰς νῦν ἐλόντες
οἱ τάλαντες, ἐνευροκόπησαν ταῦρον, τὰ τέ-
σι Χριστὸν. καὶ τίς ἡ ἐπιθυμία, προλα-
βόντες εἰρήκαμεν. ἐπεγνώκότες μὲν γὰρ
ὅτι κληρονόμος ἐστίν, ἐπεθύμησαν ἔχειν
τὴν κληρονομίαν αὐτῶν.] καὶ ὅρα τὸ λόγῳ
τὴν ἐπιτήρησιν. ἀπέκλειναν μὲν γὰρ τὰς
ἀνθρώπους, ἐνευροκόπησαν δὲ τὸν ταῦρον.
Θανάτῳ μὲν γὰρ περιβεβλήκασι τὰς ἀ-
γίους, καὶ μεμνήκασι νεκροὶ τὸν τῆς ἀνα-
στάσεως καιρὸν περιμένοντες. ἀλλ’ οἱ αὐτοὶ
μόχλῳ νευροκοπήμενος, ὠκλάσε μὲν εἰς
τὴν οἰονόμῳ ὁ Χριστὸς, ἐκὼν ὑπομένοντας
τὸν τῆς σαρκὸς θάνατον, πλὴν ὃ γέγονε
τῷ θανάτῳ κάτοχος, ἀλλ’ εἰ καὶ γέγονεν
ἐν νεκροῖς, ὡς ἀνθρώπος, ἀπομεμνήκα
ζῶν τῇ τῆς Θεότητος φύσει. ταῦρος δὲ ὁ
Χριστὸς. ὁδοῖν γὰρ ὅτι μάλιστα τὸ ζῶν
καὶ καθαρὸν τε καὶ ἱερώτατον. Κύριος δὲ
τῶν διωκόμενων ὁ υἱός, ὃς ὁ πεποίηκεν ἀμαρ-
τίαν, ἑαυτὸν δὲ μᾶλλον ἔδυσεν ὑπὲρ ἡμῶν
εἰς ὁσμὴν ὁσμῆς τῷ Θεῷ καὶ πατρί. ἀκτέ-
τωςαν τοίνυν οἱ τὸν ἔσω σέπλον νευροκό-
πησαντες ταῦρον· ἐπικατάρατος ὁ θυμὸς
αὐτῶν, ὅτι αὐθάδης, καὶ ἡ μὴν αὐτῶν ὅτι
ἐσκληρύνθη. Καὶ μετ’ ἕτερα: Ἀλλ’ ὅγε
τῶν Ἰσραηλίων δῆμος τετόλμηκεν εἰπεῖν νευ-
ροκοπῶν τὸν ταῦρον, αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐξέ-
χεαν τὸ αἷμα τῆτο. ἕτερον γὰρ οἶμα πα-
ρὰ τῆτό ἐστιν ἔδον, τὸ ἀσωτέως εἰπεῖν
ἐπὶ Χριστῷ, τὸ αἷμα αὐτῶν ἐφ’ ἡμᾶς, καὶ
τὰ ἐξῆς.

ζ. Ἐπικατάρατος ὁ θυμὸς αὐτῶν
ὅτι αὐθάδης, καὶ ἡ μὴν αὐτῶν ὅτι
ἐσκληρύνθη. διαμεριῶ αὐτὰς ἐν Ἰα-
κώβ, καὶ διαπερῶ αὐτὰς ἐν Ἰσραήλ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Νεμέσας δὲ καὶ τῷ
Συμεῶν καὶ τῷ Λοῦι, τῶν Σικιμιτῶν τὸν
ἀδικὸν ὄλεθρον ὁδυρομένοις, καὶ εὐχεται
μηδεμίαν κοινωνίαν ἔχειν εἰς τὴν παρὰ νο-
μίαν ἐκείνῳ. ἐπαρῶνται μὲν οἱ ἐκ αὐτοῖς,
ἀλλὰ τοῖς πονηροῖς αὐτῶν πάθει. τῇ ὁρ-
γῇ καὶ τῇ μιλίᾳ ἐπιθυμίαν δὲ τὴν ὁργὴν
ἐκάλεσαν. ἐκ ταύτης γὰρ καὶ ἡ ὁργὴ τὴν
ἐτυμολογίαν ἔχει. ὁρεγεται γὰρ ὁ ὁργι-
ζόμενος ἀμυνάσθαι τὸν ἐχθρὸν. καὶ αὐτὴ
δὲ ἡ τιμωρία, προῖον ἡμῶν. διαμεριῶ γὰρ
αὐτὰς, Φησὶν, ἐν Ἰακώβ, καὶ διαπερῶ

αὐτὰς ἐν Ἰσραήλ. ἀλλ’ ἡ τὸ Λοῦι Φυλὴ διὰ
τὴν ἀκρὰν διεσάρη τιμῇ, ὡς ἐκάστη Φυ-
λὴ σωεῖναι Λοῦιτὰς καὶ ἱερέας, καὶ τὴν
παρ’ αὐτῶν ὠφέλειαν καρπύσθαι. ἐκ ἑλα-
βον γὰρ ἰδίον κληρὸν, ἀλλ’ ἐν ἐκάστῃ Φυλῇ
τινὲς αὐτοῖς ἀπανεμήθησαν πόλεις, καὶ
τῆς προαφείας γῆς ὠρισμένων πηγῶν ἀριθ-
μὸς. καὶ ἡ τὸ Συμεῶν δὲ Φυλὴ ἐκ ἑρχε
κληρὸν κεχωρισμένον, ἀλλὰ κατὰ τὴν τὸ
πατριάρχην προῖον ἡμῶν μεταξὺ τῶν ἄλλων
διεσάρη Φυλῶν.

ΛΔΗΛΟΥ. Τὴν μὲν Φυλὴν τὸ Λοῦι,
λυτρεῖται Μωσῆς τῆς κατάρτας· ὁ δὲ Συ-
μεῶν κληρὸν ἐκ εἰληφεν, ἐν δὲ μέσῳ τῷ
Ἰσραὴλ κατωκίθη.

* ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Ἀνακαλεῖται Μω-
σῆς τὴν κατὰ τὸ Λοῦι κατάρταν, μᾶλλον
καὶ εἰς ὁμολογίαν αὐτῷ ἀνατρέπει, διὰ τὸν
ὑπερον ὑπὲρ τὸ Θεὸν ζῆλον τῆς Φυλῆς καὶ
τὸ Φινεῖ. τὴν μὲν κατὰ τὸ Συμεῶν ἐκ
ἀνεκαλέσαστο. διὸ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἐξέβη.
ὁ γὰρ Συμεῶν ἐκ εἰληφε μὲν ὡς αἱ λοιπαὶ
Φυλαὶ κληρονομίαν. ἐν γὰρ μέσῳ τῷ Ἰσ-
ραὴλ κατοικήθη· ἐσώζετο δὲ, εἰ καὶ ὀλίγη
τὸν ἀριθμὸν ἡ.

η. Ἰσραὴλ, σὲ αἰνέσασαν οἱ ἀδελ-
φοί σε· αἱ χεῖρές σε ἐπὶ νώτῃ τῶν
ἐχθρῶν σε· περσυνήσασί σοι υἱοὶ τῶν
πατρῶν σε.

ΛΔΗΛΟΥ. Ὁ Ἐβραῖος, Ἰσραὴλ, οἱ ἐξο-
μολογήσαντες οἱ ἀδελφοί σε· αἱ χεῖρές σε
ἐπὶ τὰ μετὰ φρενὶ τῶν ἐχθρῶν σε. Αἰνέ-
σασιν ὡς Θεὸν τὸν ἐκ σε μέλλοντά προε-
χεῖν οἱ διὰ πίστεως ἀγίασμεν, διὰ πνεύ-
ματος ἀγίου κεκλημένοι πρὸς ἀδελφότη-
τα, ὡς Ἰακώβος ὁ ἀδελφὸς τῶν Κυρίων, καὶ
οἱ λοιποί.

ΛΔΗΛΟΥ. Ὁ Ἰσραὴλ τῶν τριῶν τῶν
πρὸ αὐτῶν μὴ ὁμολογησάντων ἔτος πρῶτος
ἐτάγη ἐν τοῖς ὁμολογημένοις, καὶ μή τι τῶ-
το δίδωσιν ἡμῖν ἐννοίαν, ὅτι πρωτοτόκος
αἰτίαν ἔχει.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Ἰσραὴλ, σὲ αἰνέσασαν οἱ
ἀδελφοί σε· αἱ χεῖρές σε ἐπὶ νώτῃ τῶν
ἐχθρῶν σε· περσυνήσασί σοι υἱοὶ τῶν πα-
τρῶν σε. Τετέσι καὶ συγγενῶν καὶ ἄλλο-
φύλων κατάρξεις, καὶ γενήσῃ παρὰ πα-
σιν ἐπαινετός.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἰσραὴλ, σὲ αἰνέσασαν οἱ
ἀδελφοί σε, καὶ τὰ ἐξῆς. “Ὡς περ τῷ Ρα-
βὶμ καὶ τῷ Συμεῶν καὶ τῷ Λοῦι προλέγων,
ἐκ αὐτοῖς τὰ συμβησόμενα, ἀλλὰ ταῖς ἐξ
αὐτῶν Φυλαῖς προαγορεύει· ἔτω καὶ τὸ
Ἰσραὴλ τὴν Φυλὴν, Ἰσραὴλ ὀνομάζει, τὴν ἐκ
τῶν Ἰσραὴλ· ὁ περὶ τῶν Κυρίων λέγων νῦν, ὡς-
τινες οἰονταί, ἀλλὰ τῆς βασιλευσῆς τῶν
ἄλλων Φυλῆς.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐκ ἐκείνον τὸν
Ἰσραὴλ τὸν υἱὸν τῶν Ἰακώβ οἱ ἀδελφοί αὐτῶν
ἤνεσαν. τῆτον δὲ τὸν Ἰσραὴλ αἰνέσασιν οἱ
ἀδελφοί· ἐπεὶ φησὶν ἔτος ὁ Ἰσραὴλ· διηγή-
ται.

» σομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέ-
 » σω ἐκκλησίας ὑμνήσω σε· ὃ λέγεται πρὸς
 » ἐκείνον τὸν Ἰδαν, αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νῶτα
 » τῶν ἐχθρῶν σου. πῶς οὐρίσκειται ἐπὶ νῶτα
 » τῶν ἐχθρῶν τὰς χεῖρας ἐκείνος ὁ Ἰδαν
 » ἐπιτεθείς; ἡ ἰσορῖα οὐδὲν τοῖστον ἀνέγρα-
 » ψε περὶ αὐτῶν. ἐὰν δὲ νοήσης τὴν ἐπιδη-
 » μίαν τῆς Κυρίας Ἰησῆ καταργήσας τὸν διά-
 » βολον, ἀπεκδυομένους τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς
 » ἐξουσίας, καὶ δειγματίζοντος, καὶ θριαμ-
 » βύοντος ἐν τῷ ξύλῳ, ὁρᾷς πῶς ἐπὶ τῶ-
 » τον τὸν Ἰδαν πεπλήρωται ἡ λέγασα προ-
 » Φητεία· αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νῶτα τῶν ἐχ-
 » θρῶν σου.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Ἐχθρὸς λέγων, κα-
 Ψαλ. 109. 1. Ὡς Φησὶν ὁ πατήρ αὐτῶν, καθὼς ἐκ δεξιῶν-
 » μου, καὶ τὰ ἐξῆς. ἐχθροὶ γὰρ εἰσιν οἱ διώ-
 » ξαντες αὐτόν, καὶ ἕως τῆς σήμερον διώ-
 » κοντες. τὸ δὲ, αἱ χεῖρές σου, τετέστιν ἡ
 » ἰσχὺς σου. τὸ δὲ, ἐπὶ νῶτα τῶν ἐχθρῶν σου,
 » ὅτι καὶ ἀποφύγωσιν αὐτόν, ἐπ' ἐχάτων
 » τῶν καιρῶν ἐξομολογήσεται αὐτῷ ὁ λαός.
 » ἔτσι γὰρ εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς πατρὸς αὐτῶν, κα-
 » ὥς λέγει διὰ Ἡσαΐα τῶ προφήτου, ἡδὲ
 » ἐγέννησα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Θ. Σκύμνος λέοντος Ἰδαν· ἐκ
 βλαστῆς ἡμέμης ἀνέβης· ἀναπесῶν ἐκοι-
 μήθη ὡς λέων, καὶ ὡς σκύμνος· τίς
 ἐγερεῖ αὐτόν;

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ μὲν Ἀκύλας
 » Φησὶ, σκύλαξ λέοντος Ἰδαν· ἀπὸ ἁλω-
 » σεως ἡμέμης ἀνέβης· κάμψας, κατεκλί-
 » θης· ὁ δὲ Σύμμαχος, σκύμνος λέοντος
 » Ἰδαν· ἐκ θηριαλώσεως ἡμέμης ἀνέβης· ὁ-
 » κλάσας ἡδραδίης. δι' ὧν σαφῶς παρίστα-
 » ται ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις, καὶ ἡ ἐξ ἁδῆς
 » ὡς ἐκ τινος θηριαλώσεως τῆς Σωτῆρος
 » ἡμῶν ἀποφυγῆς. τὸ δὲ ὁκλάσαι καὶ ἑδρασ-
 » θῆναι, ἀλλὰ μὴ καταπесῆν, ὅμῃ τὸν θά-
 » νατον ἔδειξε διὰ τῆς ὁκλάσαι, καὶ τὸ μὴ
 » ὑποσυρῆναι ὁμοίως ταῖς τῶν ἄλλων ἀν-
 » θρώπων ψυχαῖς διὰ τῆς ἡδραδίης.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Σκύμνος λέοντος Ἰδαν·
 » ἐκ βλαστῆς ἡμέμης ἀνέβης· ἀναπесῶν, ἐκοι-
 » μήθη ὡς λέων, καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἐγε-
 » ρεῖ αὐτόν; Τὸ μὲν ἐκ βλαστῆς ἡμέμης ἀνέβης,
 » ἀντὶ τῆς ἡνέξθης, καθάπερ ἐκ τινος ἀγα-
 » θῆς ῥίζης, ἐμῆς, πρέμνος οὐθαλῆς ἐκβε-
 » βλαστηκώς· τὸ δὲ, ὡς λέων, καὶ ὡς σκύ-
 » μνος ἐκ παραλλήλου, δηλοῖ τὸ αὐτό· ὡς
 » Ψαλ. 8. 4. τὸ, τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμήσῃ αὐτῶν,
 » ἡ ὑὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν; τὸ
 » δὲ, ἀναπесῶν, ἐκοιμήθη· τίς ἐγερεῖ αὐ-
 »τόν; τὴν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν λέγει βεβαίω-
 » σιν. ἔστι γὰρ παράπλησιον τῷ, ἐὰν κοιμη-
 » θῇτε ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων. καὶ γὰρ πολ-
 » λαὶς τῶν λοιπῶν φυλῶν πολεμικῶν τε
 » καὶ ἀπαγομένων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐτῇ
 » μηδὲν ὑπὸ τῶν πολεμικῶν ἀδικημένων διέμει-
 » νε. Φησὶν ἔν, ὅτι φοβερός, ὡς λέων, γε-
 » νήσῃ τοῖς ἅπασιν.

Α,, ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Σκύμνος λέοντος Ἰδαν·
 » ἐκ βλαστῆς ἡμέμης ἀνέβης. Τὸ ἰσχυρόν, λέον-
 » τι παραβάλλει· τὴν δὲ ὀξείαν εἰς πλεῖ-
 » θος ἐπίδοσιν, θέργει βλαστήματι. ἀνα-
 » πესῶν, ἐκοιμήθη ὡς λέων, καὶ ὡς σκύ-
 » μνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν; νῦν κοιμήσιν λέ-
 » γει τὴν κληρονομίαν τῆς ἀπονεμηθείσης
 » τῷ Ἰδαν γῆς, ὡς καὶ ὁ Δαβὶδ· ἐὰν κοι- Ψαλ. 67. 13.
 » μηθῇτε ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων, τετέστιν
 » ἀναπαύητε καὶ τῶν κλήρων ἀπολάβητε.
 Β τὸν γὰρ προσήκοντα κλήρον αὐτῷ εἰλη-
 » φως ὁ Ἰδαν, καὶ καταπαύσας, καὶ ὡς περ
 » κοιμηθεὶς ἐκ τῶν πολλῶν πόνων τῶν προει-
 » λεφόντων, καθάπερ λέων ἀναπесῶν, πλε-
 » ονότερος γέγονε, καὶ λέοντος φοβερώτερος.
 » ὃν ἀναστήσῃ τῶν θυχερῶν ἐς.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οἶδε γὰρ αὐτῷ, ὅτε
 » προνομίων ἡξιωμένῳ, πρὸ τῶν λοιπῶν
 » φυλῶν τετιμῆσθαι. καὶ ἐπεὶ ἐξῆρχεν ἐν
 » πολέμοις, καὶ μόνη τῆς παντὸς ἔθνης ἡγε-
 » το ἐν ταῖς πρὸς τὰς ἐχθρὰς παρατάξε-
 » σιν, εἰκότως ἐπιλέγεται πρὸς αὐτῷ, αἱ
 » χεῖρές σου ἐπὶ νῶτον τῶν ἐχθρῶν σου. ἔτσι
 » διὰ τὸ ἀρχικὸν καὶ βασιλικὸν ἀξίωμα,
 » σκύμνος λέοντος εἶναι λέγεται πρὸς αὐ-
 » τῷ. σεμνωμένος δὲ ὁ πατριάρχης ὁμῶς
 » καὶ προφήτης ἐπὶ τῷ τῆς φυλῆς ἀξιώ-
 » ματι προσίθῃσι, λέγων, ἐκ βλαστῆς ἡμέμης
 » ἀνέβης. τὸ δὲ, ἀναπесῶν, ἐκοιμήθη ὡς
 » λέων, καὶ ὡς σκύμνος λέοντος, τὸ γὰρ
 » ὁμῶς καὶ θαρσαλαῖον, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν
 » ἔξωθεν ἐπιόντων ἀκατάπληκτον, τό, τε
 » ἄφοβον καὶ τῶν ἐχθρῶν καταφρονητικὸν
 » παρίσθῃσι. τοῖστον δὲ αὐτόν ὄντα, μᾶλλον
 » δὲ τοιαύτῳ ἔσαν τὴν φυλῇ, τίς, Φησὶν,
 » ἀναστήσει; μέγαν τινὰ καὶ θαυμαστὸν, ἀπά-
 » νιόντε καὶ δυσεώρητον ἔσεσθαι τὸν μέλ-
 » λοντα ἀναστήσειν τῶ θρόνῳ, καὶ μεταστή-
 » σιν τῶ ἀρχικῷ ἀξιώματι τὴν διαληφθεῖ-
 » σαν φυλῇ ἀνιξάμενος, θαυμαστικῶς ἐπι-
 » λέγει τὸ, τίς ἄρα εἴη ὁ τὸν Κύριον ἡμῶν
 » ἀναστήσων ἐκ νεκρῶν; τίς δ' ἄλλος, ἢ ὁ
 » πατήρ τῆς Κυρίας;

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τίς, Φησὶν, ἀναστήσει
 » αὐτόν; τετέστιν ἐκ ἀβύσσου ὑπέστη θάνα-
 » τον, ἀλλὰ καίτοι πάντας ἔλειν ὡς λέων καὶ
 » καταπλοῆσαι διωάμενος, καὶ τῆς τῶν θη-
 » ρεούτων ἐκδιῶσαι χειρὸς, ἀνεκλίθη. καὶ
 » καθάπερ ὥρθησαν οἱ σαυρὲν ἡρημένοι
 » θανάτῳ κατεσχημένοι, ἀλλ' οἷον ὑπνω χρη-
 » σάμενος, καὶ καταμύσας βραχύ. (1)

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸν κατ' οἰκονομίαν θά-
 » νατον σημαίνει τὸ, κατακλιθεὶς. λέων ἐστὶν
 » ὁ Χριστὸς τοῖς τελείως ἀποθηριωθεῖσι· τοῖς
 » δὲ ἔτι εἰσαγωγικοῖς, σκύμνος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τῶ Ἰδαν πολλὰς ἐπαί-
 » νους διέξεισι. Ἰδαν σὲ αἰνέσαιεν οἱ ἀδελφοί-
 » σου· αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νῶτων ἐχθρῶν σου·
 » σκύ-
 » μνος λέοντος Ἰδαν· ἐκ βλαστῆς ἡμέμης ἀνέ-
 » βης· ἀναπесῶν, ἐκοιμήθη ὡς λέων, καὶ
 » ὡς

(1) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Κύριλλος ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 223.

» ὡς σκύμνος· τίς ἐγερῆ αὐτόν; Ἀλλὰ τῶν ἑδὲν τῷ Ἰδδα ἀρμόττει, ἀλλ' ἢ τῇ ἐκ τῆς βλασησάσῃ Φυλῇ. βασιλικὴ γὰρ ὡ αὕτη, πρῶτα μὲν τῷ Δαβίδ βασιλεύσαντος, εἶτα τῶν ἐξ ἐκείνου. καὶ πασῶν δὲ τῶν ἄλλων Φυλῶν ὡ διωατωτάτη. καὶ γὰρ ἡνίκα Δαβὶδ ὁ βασιλεὺς ἀριθμηθῆναι προσέταξε τὸν λαόν, τετρακοσίας τῷ Ἰδδα χιλιάδας εὔρε, τῶν δὲ ἄλλων Φυλῶν ἐννακοσίας. καὶ μέντοι καὶ τῇ ἐρήμῳ διαριθμηθέντες, πλείους ᾤφθησαν τῶν ἄλλων Φυλῶν. ἀλλὰ τὸ ἀκριβὲς τῆς προρρήσεως τὴν ἐκβασιν ἔλαβεν ἐπὶ τῷ δεσπότη Χριστῷ· ὃς ἐκ βλαστῆ ἀνέτειλε, κατὰ τὸν πατριάρχην Ἰακώβ, καὶ κατὰ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, ἐξῆλθε ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί, καὶ ἀνθὸς ἐκ τῆς ῥίζης ἀνέβη. αὐτῷ δὲ καὶ τὸ ἀναπεσὼν δὲ, ἐκοιμήθη ὡς λέων, ἀρμόττει, καὶ τὸ, ὡς σκύμνος λέοντος. ὥστε γὰρ ὁ λέων καὶ καθύδων ἐστὶ φοβερός, ἕως ὅδε αὐτοῦ τοῦ θανάτου φοβερός καὶ τῷ θανάτῳ καὶ τῷ διαβόλῳ γεγέννηται. λέοντα δὲ αὐτόν, καὶ σκύμνον κέκληκε λέοντος, ὡς βασιλεῖα καὶ βασιλεία ἦν, καὶ Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν. καὶ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον γὰρ ἐκ τῷ Δαβίδ ἐβλάστησε, καὶ ὡς Θεὸς πρὸ αἰώνων ἐκ τῷ πατρὶ ἐγεννήθη. καὶ τὸ, τίς ἐγερῆ αὐτόν; τὴν ἄφατον αὐτῷ δεικνύσι δυνάμειν. αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν ἀνέστησε, κατὰ τὴν αὐτῷ προρρήσιν· λύσα-
» τε γὰρ Φησὶ τὸν ναὸν τῆτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Σκύμνος ἐν λέοντος ὁ Χριστὸς, καθάπερ ἀπὸ βλαστῆ καὶ ἐκ ῥίζης εὐγενὲς ἀναφύει, τῆς ἀγίας παρθένου. καὶ γὰρ ἐστὶν αὐτὸς ἡ τῆς διωάμεως ῥάβδος, ὡς ἐκ Σιών ἡμῖν ἀπέστειλεν ὁ Θεός· ἡ πάντας παρακαλῶσα καὶ ἀνέχουσα βακτηρία, ἡ τῆς οὐδυνότητος καὶ βασιλείας, ἡ ὁρθῶς μὲν καὶ πρᾶως τὰς τῶν ἀγίων ἀγέλας διαποιμαίνουσα, σωτρίβουσα δὲ καθάπερ τὸ σκεῦος κεραμῆος ὁσράκινον τὰς ὑπ' αὐτῷ νέμεσθαι μὴ ἀνεχομένας. αὐτὸς ἡ ῥάβδος ἡ Ἰσραὴλ, ἡ τόπον ἔχουσα τὴν θείαν σκηνὴν, καὶ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων εἰσενηνεγμένη, ἡ ἐξανθήσασα κάρυα· ὅπερ ἐστὶν ἀναστάσεως σύμβολον. ἔϋλον γὰρ τὸ ἐκ καρύας, ἀγρυπνίας πῶς ἐστὶν ἐμπορητικόν. ἐκτετμήθη δὲ τὸ τῆς ἀναστάσεως μυστήριον ἐν ἐκκλησίαις Θεῷ. διὰ τῆτον καὶ ὁ μακάριος Ἰακώβ βλαστὸν ὀνομάσας, οὐδὲν διαμέμνηται τῆς οἰκονομίας.

» * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη, τετῆσιν ἐκ ἀβέλητον θάνατον ὑπέστη Χριστὸς, καίτοι πάντας ἐλεῖν, ὡς λέων, καὶ καταπλοῖσθαι διωάμενος.

» ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί δὲ ἐστὶ τὸ ἀναπεσὼν, ἐκοιμήθη ὡς λέων; Ὡστερ δὲ ὁ λέων ἐκ ἐγρηγορῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ καθύδων ἐστὶ φοβερός, ἕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῷ θανάτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ

» τῷ θανάτῳ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τελευτῇ φοβερός ὡς, καὶ τὰ μεγάλα τότε ἐργάζετο θαύματα· ἡλίου ἀποσρέφον, πέτρας τέμνων, τὴν γῆν κλονῶν, τὸ καταπέτασμα οὐρανῶν, τὴν γυναικα τῷ Πιλάτῳ δεδιδομένος. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τότε σκότος τὴν οἰκὸν ἐκάλυψε, καὶ νύξ ἐν ἡμέρᾳ μέση ἐφαίνετο. τότε ὁ θάνατος ἐτήκετο, καὶ ἡ τυραννὶς αὐτῷ ἐλύετο. πολλὰ ἐν σώματι τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἡγέρθη. ταῦτα ἀνῶθεν προλέγων ὁ πατριάρχης, καὶ δεικνύς ὅτι θανατούμενος ἐστὶ φοβερός, ἀναπεσὼν, Φησὶν, ἐκοιμήθη ὡς λέων. καὶ ἐκ εἶπε, ἐκοιμήθη, ἀλλ' ἐκοιμήθη, διὰ τὸ πάντως ἐσόμενον. ἔθος γὰρ τοῖς Προφήταις παντὰ καὶ τὰ μέλλοντα, ὡς γεγενημένα προλέγειν. ὥστε γὰρ ἐκ ἐνὶ τὰ γεγενημένα, μὴ γεγενῆσθαι· ἕτως ἕδὲ τῆτον. διὰ τοι τῆτον, τῷ σοχασμῷ τῷ παρωχηκότος χρόνου, τὰ μέλλοντα προαναφώνησι, τὸ ἀδιάπλωτον αὐτῶν, καὶ πάντως ἐσόμενον διὰ τῶν ἐνδεικνύμενοι. τὸ γὰρ πάντως μέλλον, ἡδη γεγέννηται παρὰ Θεῷ· καὶ πᾶς χρόνος αὐτῷ πάρεστιν· ὡς ἐν τῷ, ὥστε-
» ἔαν χεῖράς μου. (1)

ΛΗΛΟΤ. Ὡστερ ὁ λέων, Φησὶ, καὶ κοιμώμενος, καὶ ἐγρηγορῶς φοβερός ἐστὶν, ἕτω καὶ ὁ Χριστὸς δηλονότι μέχρι τῆς ἐλθούσης αὐτῆς.

1. Οὐκ ἐκλείψει ἀρχὸν ἐξ Ἰδδα, καὶ ἡγόμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτῆς, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται· καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν.

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Οὐκ ἐκλείψει ἀρχὸν ἐξ Ἰδδα, καὶ ἡγόμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτῆς, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται. Ὡς δὲ σάντινες τὰς προρρήσεις ταύτας ἐκ εἰληφέναι τὴν ἐκβασιν, ἀπὸ τῆς καὶ τὴν φυλῇ ταύτῃ γενόμενῳ ὑπὸ Βαβυλωνίοις αἰχμάλωτον, τὴν βασιλείαν ἀποβαλεῖν· ἐπὶ προσχόντες, ὅτι καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἕδὲν ἦτορ ἡ φυλὴ αὕτη τῶν ἄλλων καθηγῆτο Φυλῶν, ἐπανίστατε πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, τῆς ἐπανόδου διὰ τῷ Ζοροβάβελ κατάρξασα, καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὰς μακεδονικὰς ἐφόδους ἡγασμένη πάντος τῷ λαῷ, ἄχρις ὅδε μετὰ τὴν Σωτῆρος ἐπιδημίαν ὑπὸ Ῥωμαίων αἰχμάλωτοι γενόμενοι, τῆς γῆς εἰς τὸ παντελὲς ἐκπεπλώκασιν.

» ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἀχρι τῆς περὶ τῆς φυλῆς εἰπὼν, ἀντεῦθεν ἕτερόν τι βέλεται λέγειν. ἐκ ἐκλείψει γὰρ Φησὶν ἀρχὸν ἐξ Ἰδδα, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἄλλος γὰρ ἀρα Ἰδδας, ἄλλοι δὲ οἱ ἀρχόντες οἱ ἐκ τῷ Ἰδδα, καὶ ἕτερος ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν, ὅδε ἐλθόντος, ἐπέλιπον οἱ ἀρχόντες οἱ ἐξ Ἰδδα. τίς ἐν ὁ Ἰδδας; ἡ φυλὴ. τίνας δὲ οἱ ἀρχόντες; οἱ βασιλεῖς. τίς ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν; ὁ Κύριος. τί ἐν, ἕως τῆς τῷ Σωτῆρος πα-
» ραςίας

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομο. ταῦτα ἐκ εὐρηται.

ρχσίας βασιλεῖς ἦσαν οἱ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰσ-
δα· ἀλλ' ἐδὲς φαίνεται τῶν Ἰσραηλιτῶν
ἄρχας μετὰ τὸν Ζοροβάβελ ἐκ φυλῆς Ἰσ-
δα. πρὸ γὰρ τῆς Κυρίας Φανερώτατα οἱ ἀπὸ
Μωδεὶμ τῆς κώμης Ἀσαμωναῖοι τῆς λευι-
τικῆς φυλῆς τυγχάνοντες, ἤρξαν τῆ λαῶ,
καὶ τελευταῖον ἐβασίλευσαν. πῶς ἐν σω-
» θήσεται τὸ, ἐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰσδα,
» καὶ ἡγόμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτῆς, ἕως ἂν
» ἔλθῃ ὧ ἀπόκειται, εἰ μὴ ἔτω νοηθεῖ;
ὅτι ἐξ Ἰακώβ ἐκ ἐκλείψει ἄρχων, ταῖς ἐν
ἡ φυλῇ ἄρχεσα καὶ κρατῆσα, καὶ μέζων
τῶν ἄλλων ἔσα, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος.
ὅτι δὲ τὴν φυλὴν, ἄρχοντα λέγει ὁ Μωυ-
σῆς, ἀλλ' ἔ τῆς ἐν αὐτῷ βασιλεύσαντας,
» μαρτυρεῖ ὁ Ἀκύλας, σκηπτήρον εἰρηκῶς,
» ἀντὶ τῆς, ἄρχων. σκηπτήρον δὲ ἡ φυλὴ ὀνο-
μάζεται. καὶ γὰρ ἀληθῶς τὸ κατὰ τῶν
ἄλλων ἀξίωμα διετελέσεν ἔχουσα ἡ φυλὴ
Ἰσδα τὸν πλείονα χρόνον, καὶ τὸν ναὸν
ἔχουσα, καὶ τὴν κιβωτὸν, καὶ πᾶσαν τὴν
λατρείαν, ἕως ἀπειθήσασα τῷ Κυρίῳ, σὺ
ταῖς ἄλλαις ἡχμαλωτίσθη ὑπὸ Ῥωμαίων.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἦρχον μὲν γὰρ Ἰσδαῖοι,
καὶ ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ οἱ παρ' αὐτοῖς
ἦσαν ἡγέμενοι, μέχρις ἂν Ἡρώδης Ἀντι-
πάτρου παῖς, Παλαισινὸς τὸ γένος, Τε-
τράρχης ὠνόμασαι, καὶ μετεποιήσατο τῆς
ἀρχῆς. ἐφ' ἧ καὶ αὐτὸς γενένηται Χρι-
στὸς, ἡ τῶν ἐθνῶν προσδοκία. ὅτι γὰρ
σέσωσαι τῶν ἐθνῶν ἡ πληθὺς, γεννηθεῖ-
» τος αὐτῆς, μακρῶν ἔ δεήσει πρὸς ἀπόδειξιν
λόγων, αὐτῆς διακεκραγόντος τῆς πράγμα-
τος. πλὴν ὅτι προεισέφρησε μὲν [διὰ] πί-
σεως ὁ ἐξ ἐθνῶν ἀρτιγενής τε καὶ νέος
λαὸς, εἰσκληθήσεται δὲ μετ' αὐτὸν ὁ Ἰσ-
» ραὴλ, ἐδίδαξελέγων εὐθύς. δεσμεύων πρὸς
ἀμπελον, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προαγορεύει καὶ τῆς
» ἐπιφανείας αὐτῆς τὸν καιρὸν· ἐκ ἐκλείψει
» ἄρχων ἐξ Ἰσδα, καὶ ἡγόμενος ἐκ τῶν μη-
» ρῶν αὐτῆς, ἕως ἂν ἔλθῃ ὧ ἀπόκειται· καὶ
» αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. τῆτο τῆς τῆς Κυ-
ρίας παρσσίας σημεῖον σαφέςατον. ἐξέ-
λειπον γὰρ τῶν Ἰσδαίων ἔχ οἱ βασιλεῖς
μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ Προφῆ-
» ται, ὥσε δειχθῆναι τὸ τῆς προρρήσεως
τέλος. τῆ γὰρ Σωτῆρος ἡμῶν τίς λεοδαί
μέλλοντος, ἀλλόφυλοι αὐτῶν ἐκράτησαν
βασιλεῖς, ἵνα ὁ αἰώνιος δειχθῇ βασιλεὺς,
ἡ τῶν ἐθνῶν προσδοκία, κατὰ τὴν δοθεῖ-
» σαν παρὰ τῆς Θεῆς τῶν ὅλων πατριάρχαις
ἐπαγγελίαν. καὶ γὰρ καὶ τῷ Ἀβραάμ,
καὶ τῷ Ἰσαὰκ, καὶ τῷ Ἰακώβ ὑπέχετο ὁ
τῶν ὅλων Θεὸς ἐν τῷ σπέρματι αὐτῶν δύλο-
γῆσιν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. τῆτο ἐν-
ταῦθα παρεδήλωσε, τὸν Ἰσδαν δύλογων ὁ
» Ἰακώβ ὁ πατριάρχης. ἐκ ἐκλείψει ἄρχων
» ἐξ Ἰσδα, καὶ ἡγόμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐ-
» τῆς, ἕως ἂν ἔλθῃ ὧ ἀπόκειται· καὶ αὐτὸς
» προσδοκία ἐθνῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ ἐνταῦθα λεγόμενον, ἐκ
» ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰσδα, ἔ περὶ αὐτῆς
» ἐκείνης τῆς πρώτης ἀνδρὸς ἐξακύνειν δεήσει·

Α., ὥστερ' ἐδὲ τὸ, Ἰσδα σὲ αἰνέσαιεν οἱ ἀδελ-
Φοῖς, καὶ τὰ ἐξῆς, ἐπ' ἐκείνης ἀνεφέ-
» ρετο. πλείστοις γὰρ χρόνοις ἄρχοντες καὶ
ἡγέμενοι τῆς Ἰσδα κατέστησαν ἐκ ἐκ τῆς
ἐκείνης τῆς ἀνδρὸς διαδοχῆς. πρῶτος γὰρ
Μωσῆς αὐτὸς ἡγήσατο τῆς λαῶ, ἐκ ἐξ Ἰσ-
δα, ἀλλ' ἐκ τῆς Λευὶ γεγονώς. εἶτα ὁ Ἰη-
σῆς ὁ ἐκ φυλῆς Ἐφραὶμ· μεθ' ὃν ἤρξε
Δεβόρρα ἐκ φυλῆς Ἐφραὶμ, καὶ Βαρακ
ἐκ φυλῆς Νεφθαλείμ· μεθ' ἧς Γεδεὼν ἐκ
B φυλῆς Μανασσῆ, καὶ οἱ ἐφεξῆς ἐκ φυλῶν
ἐτέρων. εἶτα, ἀναρχίας γενομένης, ἡγεί-
το αὐτῶν Ἠλὶ ὁ ἱερεὺς ἐκ φυλῆς Λευὶ.
ἔτοι πάντες Κριταὶ ἐκ ἐκ διαδοχῆς Ἰσδα,
ἐκ διαφόρων δὲ φυλῶν ἄλλοθεν ἄλλος γε-
νόμενος. καὶ ὁ μετὰ τῆς πρώτος αὐτῶν
βασιλεύσας Σαῦλ ἐκ φυλῆς ἦν Βενιαμίν.
» πῶς ἐν τῷ, ἐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰσ-
» δα, καὶ τὰ ἐξῆς, ὥς ἂν οἰηθεῖ τις ἐπὶ
τῆς ἐκ φυλῆς Ἰσδα ἄρχοντος καὶ ἡγεμέ-
» νους ἀνεγενήσεται; ὅτε φαίνονται ἀπὸ
τῶν χρόνων τῆς τῆς Ἰακώβ τελευτῆς ὅλοις
ἔτεσιν ἐγγύς περὶ χιλίοις ἐκ ἐκ μόνης τῆς
φυλῆς Ἰσδα προαχθέντες, ἀλλ' ἐξ ἄλ-
λων, μέχρι τῶν τῆς Δαβὶδ χρόνων.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῆς προλέγους μεμ-
ψάμενος ἡμεῖς Ἰακώβ, ὥς διάτινα πλημ-
μελήματα τῆς μελλούσης προρρήσεως ἀ-
ναξίως γεννημένους, ὥς κρείττονι τῶν
» ἀδελφῶν Ἰσδα, τὰ δε θεασίσει. ἐσκόπει
γὰρ διὰ τίνος τῶν παίδων ἡ περὶ τῶν ἐθ-
νῶν ἐπαγγελία προβήσεται, αὐτῷ τε καὶ
τοῖς αὐτῆς πατράσιν ἐκ Θεῆς δεδομένη. ἐπὶ
δὲ τὸν τέταρτον ἐλθὼν τὸν Ἰσδαν, ὁμῶς
μὲν τὸν φήσαντα αὐτῷ χρησμόν· βασι- Γα. 31. 11.
» λείς ἐκ τῆς οὐσφύος σε ἐξελεύσονται· τέ-
λος λήψεσθαι θεασίσει διὰ τῆς τῆς δια-
δοχῆς, ἐξ ἧ καὶ τὸ βασιλικὸν γένος σινέ-
» σῃ, ὁμῶς δὲ παρίσῃσι καὶ τὸν περὶ τῆς τῶν
ἐθνῶν κλήσεως χρόνον. ἐξ αὐτῆς δεικνύς
καὶ τὸν δι' ἑπερὶ ἡ κλήσις Χριστὸν, δι' ὃν καὶ
βασιλικῆς ἡξιώθη παρὰ τῆς ἄλλης φυλῆς.
καὶ ἀπὸ τῶν Μωσέως χρόνων, Θεὸς προ-
» σάξει, κατὰ τὴν διάταξιν, τῶν λοιπῶν
ἡγείτο φυλῶν. καὶ ἐν τῷ ἐγκαινισμῷ τῆς
σκηνῆς πρῶτοι τὰ δῶρα προσήνεγκαν·
καὶ ἐν τῷ διαμερισμῷ τῆς γῆς αἱ μὲν ἄλλαι
φυλαὶ διὰ κλήρος, ἀκληρωτὶ δὲ αὕτη τὸ
οἰκεῖον μέρος κομίζεται· καὶ μετὰ τὴν τε-
» λευτὴν Ἰησῆ, Θεὸς προσέταξεν ἐπὶ τῆς
Χαναναίας ταύτης ἡγήσασθαι· καὶ παν-
ταχῆ ταύτης ἡγεμονίᾳ ὁρίσσομεν. εἰ γὰρ
καὶ οἱ Κριταὶ ἐκ διαφόρων ὁρμῶντο μερῶν,
ἀλλ' ἐν καθόλου ἡ τῆς Ἰσδα φυλὴ τῆς παν-
» τὸς ἔθνους ἡγείτο. πολὺ δὲ μάλλον ἀπὸ
τῆς τῆς Δαβὶδ βασιλείας, καὶ κάτω, μέ-
» χρι τῆς αἰχμαλωσίας τῆς εἰς Βαβυλῶνα,
καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον. καὶ ἐν Παραλει-
πομέναις δὲ πρώτη γενεαλογεῖται. λέπε-
» ται δὲ ἐν τέτοις ἀκολούθως καὶ ἐν τοῖς
μετὰ ταῦτα χρόνοις τὴν αὐτὴν φυλὴν τῶν
λοιπῶν ἡγεῖσθαι μέχρι τῆς τῆς Σωτῆρος
ἐπιδημίας· εἰ καὶ μὴ θείαν ἔχομεν μέχρι
ταύτης ἰσορῶσαν Γραφὴν· λόγος γὰρ αὐ-
» τῇ

τῶν τῶν πασῶν ἡγεῖσθαι Φυλῶν μέχρι τὸ γένος ὑπὸ Ῥωμαίων δεδωλωται. διὸ καὶ τὸ πᾶν ἔθνος ἐξ αὐτῆς προσαγορεύοντα, (1) ἀλλ' ἐκ ἀπὸ τῆς Ῥεβίμ, ὅς πρωτότοκος ἦν, καίτοι τῶν πρωτοτόκων τιμωμένων κατὰ τὸν νόμον· ἐδὲ ἀπὸ τῆς Λούϊ πρεσβυτέρου ὄντος, καὶ ἱερωσυνῇ τετιμημένος, ἢ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰωσήφ ἀρχαντος Αἰγύπτου, καὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς, χρόνον ἐπὶ πλείστον ἡγησαμένων τῶν Ἰ. Φυλῶν. διατὶ δὲ μὴ ἀπὸ τῆς Βενιαμίν; ἅπερ ἦν ἐν τῷ κλήρῳ ἢ τῆς παντὸς ἔθνους μητρόπολις. ἀλλὰ γὰρ ἢ τῆς Ἰσδα Φυλῆς ἀνωθεν ἦν ἀρχικὴ, καὶ ἡγεῖτο πάντων, ἕως ἦσαν αὐτόνομοι κατὰ τὴν προφητείαν· ἦσαν δὲ μέχρι τῶν Αὐγῶν χρόνων ἐλδοῦντες καὶ αὐτόνομοι· καὶ ὅν, Χριστὸς Φανείας, τὸ ἔθνος ἅπαν· δεδωλωται. ὅτε καὶ πρῶτος ἀλλόφυλος Ἡρώδης ἡγήσατο, καὶ βασιλεὺς Αὐγῶν, ὁ καὶ τὴν ἀρχὴν ἐγκρατίαν αὐτῷ μετὰ καὶ τῆς συνηλῆς, (2) ἐξ Ἀντιπάτρου γεγονότι τὸ γένος Ἀσκαλωνίτης ἱεροδότης Ἀπόλλωνος, καὶ Κυπρίνης ἐξ Ἀράβων· μητροῦς. ἔτος γὰρ τὸν ἐκ διαδοχῆς τῶν ἀρχιερέων ὕστατον ἡγησάμενον Ἰσκανὸν ἀνελών, (3) Ἰσδαίων ἀναγορεύεται βασιλεὺς. καὶ ἀπλῶς, ὡς ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἄλλος μὲν ἐξ ἄλλων ἔθνων βασιλεὺς, καὶ ἄρχοντες, καὶ στρατηγοὶ προχειρίζονται, Ῥωμαίων δὲ τὸ πᾶν ὠνόμασαι κράτος· ἔτις ἐπὶ τῶν Ἰσδαίων, τὸ μὲν πᾶν κράτος τῆς Ἰσδα ὑπῆρχε καθόλου Φυλῆς, οἱ δὲ κατὰ μέρος βασιλεὺς καὶ ἄρχοντες ἐξ ἄλλων Φυλῶν ἐδ' ὅτε πρέβαλλοντο.

ια. Δεσμεύων παρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτῆς, καὶ τῇ ἑλικί τὸν πῶλον τῆς ὄντος αὐτῆς.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Εἰπὼν γε μὴν ὁ Προφήτης, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἀποκεῖται, καὶ μετὰ τὰς ἀπαξ ἀπὸ τῆς Φυλῆς ἐπὶ τὸ πρῶτον τῆς Χριστοῦ, πάντα λοιπὸν περὶ αὐτῆς λέγει τὰ καθεξῆς· διωαμένων μὲν καὶ αὐτῶν παχυμερέστερον εἰς τὸ κοινὸν ἐκλαμβάνεσθαι, ὡς πολυοῖνον τῆς Ἰσδα κατακληρωθέντος μερίδα· τὸ δὲ ἀληθινόν, ἐπὶ τῆς σωτῆρος ἡμῶν εὐαγγελίας Χριστοῦ. καὶ ἔτος προσδοκία ἔθνων. ἐν αὐτῷ γὰρ ἢ κοινὴ καὶ καθολικὴ γέγονε τῶν ἀνθρώπων σωτηρία.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ ἐν τοῖς ἀγίοις Εὐαγγελίοις ἀναγεγραμμένον ἐνταῦθα φησιν. ὁ γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, δεῖξαι θελήσας, ὅτι τῆς σαυρῆς τὸ πάθος ἐκὼν ὑποδέχεται, κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Πάσχα, πληρῶν τὴν ἐφ' ἑαυτῷ προφητείαν, τὴν,

Α, „ μὴ φοβῆθαι θυγατέρα Σιών, ἰδὲ ὁ βασιλεὺς—Ζαχ. 9. 9.
„ σε ἐρχεσθαι σοὶ δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς
„ πρῶτος καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ
„ πῶλον ἦν ὑποζυγίον· ὥρμησε μὲν ἐλθεῖν
εἰς Ἱεροσόλυμα, κελύβει δέ τις τῶν μα-
„ θητῶν ἀπελθεῖν εἰς τὴν κατέναντι κώμην, Μάρ. 11. 2.
καὶ ἐκεῖ δεδεμένῳ ὄνον ὑβρόντας, καὶ τὸν
πῶλον αὐτῆς λύσαντας, ἀγαγεῖν πρὸς
αὐτόν. καθεστῆς δὲ ἐπ' αὐτόν, ἔσεισι μὲν
εἰς τὴν πόλιν, ὡς εἰς τῶν πολλῶν· ἵνα
Β μὴ τῷ παραδόξῳ καὶ λαμπρῷ τῆς εἰσόδου
δοξῇ πρὸς αὐτόν αὐτῷ ἐφελκυσσάσθαι·
τὸ δὲ ἀληθείας ἔχειν ἔτω τὸ πρᾶγμα, καὶ
τὸ θεῖον ἀντικρὺς εἶναι ῥοπῶν, τὴν εἰς
τὴν αὐτῆς κατασῆσαν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Αἰνίττεσθαι δὲ ἡγεῖσθαι διὰ τῶν, τὸν μὲν πῶλον, ἀντὶ (4) τῶν Ἀποστόλων καὶ μαθητῶν τῆς σωτῆρος ἡμῶν χορόν· τὴν δὲ ἄμπελον, ἐν ἣ τὸν πῶλον προσέδρασε, τὴν ἔνθεον καὶ ἀόρατον αὐτῆς διώκων, ἣν αὐτὸς παραστὰς, ἐδίδασκε λέ-
„ γων, ἐγώ εἰμι ἢ ἄμπελος ἢ ἀληθινή, ὁ Ἰωάν. 15. 1.
„ πατήρ μου ὁ γεωργὸς ἐστίν. ἔλιξε δὲ τῆς ἀποδοθείσης ἀμπέλου, εἴη ἂν ἢ τῆς Θεῆς λόγος διδασκαλία, ἐν ἣ τὸν πῶλον τῆς ὄντος κατεδήσατο, τὸν νέον καὶ ἐξ ἔθνων λαόν, γέννημα τυγχάνοντα τῶν Ἀποστόλων αὐτῆς.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Πῶλον λέγει τὴν ἐξ ἔθνων· ἄλλον, τὴν ἐκ περιτομῆς κλήσιν. ὄνον δὲ μίαν, τρεῖς ἐκ μιᾶς πίσεως οἱ δύο πῶλοι, ὅπερ ἐστὶν αἱ δύο κλήσεις. καὶ τὸν μὲν πῶλον, προσδεδέσθαι ἐν τῇ ἀμπέλῳ· τὸν δὲ ἕτερον, ἐν τῇ ἑλικί. ἦτοι τὴν μὲν ἐξ ἔθνων ἐκκλησίαν, προσδεδέσθαι τῷ Κυρίῳ· τὸν δὲ ἐκ περιτομῆς, τῇ τῆς νόμου παλαιότητι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Προσέδρασε γὰρ ἑαυτῷ, ὡς περὶ διὰ πίσεως, ἢ ἄμπελος ἢ ἀληθινή τὸν ἐξ ἔθνων σεσωσμένον λαόν, ὃν τῷ πῶλῳ παρεικάσει. προσδέσει δὲ ἔτι τῇ ἑλικί τῆς ἀμπέλου, τρεῖς τῇ ἀγάπῃ τῇ παρ' ἑαυτῷ τὸν πῶλον τῆς ὄντος αὐτῆς, φημι δὴ τὸν ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας τῆς Ἰσδαίων μητροῦς, ἦτοι τῆς σιναγωγῆς, πεπισθόκοτα λαόν. ἔτω πρὸς ἀλλήλους ἡμερωθέντας, ὥς τῇ ἑλικί προσδεδεμένους μὴ ἀποπηδᾶν, ἀλλ' ἀνέχεσθαι, καὶ μὴ λυμνίσασθαι τὴν ἄμπελον.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἴτα δυνὺς τὸν ἐξ ἔθνων καὶ Ἰσδαίων συζάντα λαόν, δεσ-
„ μῶν πρὸς ἄμπελον τὴν ὄντος αὐτῆς, καὶ τῇ
„ ἑλικί τῆς ἀμπέλου τὸν πῶλον τῆς ὄντος αὐ-
„ τῆς. ὅτι δὲ ἄμπελος ὁ Ἰσραὴλ ὠνομάζετο, ἅπαντες οἱ Προφῆται διδάσκουσι. καὶ γὰρ
„ Δαβὶδ φησιν, ἄμπελον ἐξ Αἰγύπτου μετή-
L1 3 ρας, Ψαλ. 79. 8.

(1) Ἐκλήθησαν δὲ τὸ ὄνομα, ἐξ ἧς ἡμέρας ἀνέβησαν ἐκ Βαβυλωνος, ἀπὸ τῆς Ἰσδα Φυλῆς, ἧς πρώτης ἐλθούσης εἰς ἐκεῖνες τὰς τόπους, αὐτοὶ τε καὶ ἡ χώρα τῆς προσηγορίας αὐτῆς μετέλαβον. Ἰωσήφ. α' κεφ. 5. τῆ 11. βιβλ. περὶ Ἰσδαϊκ. ἀρχαιολογ.

(2) Ἰωσήφ. ταῦτα ἱστορεῖ α' κεφ. 26. τῆ 14. βιβλ. περὶ Ἰσδαϊκ. ἀρχαιολογ.

(3) Ὁ αὐτ. α' κεφ. 9. τῆ 15. βιβλ. περὶ Ἰσδαϊκ. ἀρχαιολογ. (4) Ἰσ. τὸν τῶν Ἀποστόλων.

- Ἦσ. 5. 1. ρας, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ὁ Ἡσαΐας, ἀμπε-
 „ λων ἐγκατήθη τῷ ἡγαπημένῳ ἐν κέρατι, ἐν
 Ἱερ. 2. 21. ἔφη Θεός, ἐγὼ δὲ ἐφύτυσά σε ἀμπελον
 „ καρποφόρον πᾶσαν ἀληθινῶς. καὶ διὰ τῆ
 Δούτ. 32. 32. νομοθέτη, ἐκ γὰρ ἀμπέλους Σοδομῶν ἡ ἀμ-
 πελος αὐτῶν. καὶ ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς
 Λεκ. 20. 9. οὐαγγελίοις, ἀνθρώπος τις ἐφύτυσεν ἀμ-
 „ πελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ
 „ ἀπεδήμησε. πῶλον δὲ, τὸν ἐξ ἐθνῶν ὀνο-
 μάζει λαὸν, ὡς ἀδάμασον ὄντα, καὶ πω-
 λοδάμνῳ ἐκ ἔχοντα. τὸτο γὰρ καὶ ὁ Κύ-
 ριος ἠνέξατο τοῖς Ἀποστόλοις, προσεταχώς
 εἰς τὴν κατέναντι πόλιν ἀπελθεῖν, καὶ
 λῦσαι τὴν ὄνον τὴν δεδεμένῳ, καὶ τὸν
 Μάρ. 11. 2. ταύτης πῶλον, ἐφ' ὃν ἔδεις, Φησὶν, ἀν-
 „ θρώπων ἐκάτισεν. ἔτε γὰρ πατριάρχης,
 „ ἔτε νομοθέτης, ἔτε προφήτης τῆς τῶν
 ἐθνῶν ἐφρόντισε σωτηρίας. οἱ δὲ θεοὶ Ἀ-
 πόστολοι προσαχθέντες μαθητεῦσαι πάν-
 Ματθ. 28. 19. τα τὰ ἔθνη, καὶ βαπτίσαι εἰς τὸ ὄνομα τῆ
 „ πατρὸς, καὶ τῆς υἱοῦ, καὶ τῆς ἁγίας πνεύμα-
 τος, ἔλυσαν μὲν τὴν ὄνον, τρεῖς τῶν ἀν-
 θρώπων τὴν φύσιν, τὴν δεδεμένῳ ταῖς
 τῆς ἀμαρτίας σειραῖς ἔλυσαν δὲ καὶ τὸν
 πῶλον, τὸν ἐκ ταύτης βεβλασηκότα λαόν.
 καὶ ἐπιθέντες αὐτῷ τὰ ἑαυτῶν ἱμάτια, τρε-
 Γαλ. 3. 27. τῆς τὴν χάριν, ἧς ἐτυχον· ὅσοι γὰρ εἰς
 „ Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν, Χριστὸν ἐνεδυσάντο·
 οὐλῶν ἀπέφωκαν τὸν ἀδάμασον πῶλον,
 καὶ ἐπεκάτισαν αὐτῷ τὸν δεσπότην, καὶ
 προσέδωκαν αὐτὸν τῇ ἀμπέλῳ, τρεῖς ἐν
 ἑαυτοῖς· ἐξ Ἰσραὴλ γὰρ οἱ Ἀπόστολοι·
 καὶ ὁ μόνον αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐβδομήκον-
 τα μαθηταί, καὶ οἱ τριαχίλιοι, ἔς κατὰ
 ταυτὸν ἐσαγήνυσεν τῶν Ἀποστόλων ὁ πρῶ-
 τος, καὶ οἱ πεντακίχλιοι, καὶ αἱ πολλαὶ
 μυριάδες, περὶ ὧν ὁ τρισμακάριος Ἰακώ-
 βος τῷ θεοτάτῳ διελέχθη Παύλῳ. ὁ μόν-
 ον τοίνυν τοῖς Ἀποστόλοις σωήθησαν οἱ
 πεπισδυκότες, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν Ἀποστό-
 λων μαθηταῖς. καὶ τὸτο προορῶν ὁ πα-
 τριάρχης, ἔφη· δεσμῶν πρὸς ἀμπε-
 „ λον τὸν πῶλον αὐτῆς, καὶ τῇ ἑλικί τῆς
 „ ἀμπέλους τὸν πῶλον τῆς ὄντος αὐτῆς.
 „ ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Δεσμῶν πρὸς ἀμπε-
 „ λον τὸν πῶλον αὐτῆς, καὶ ἐν τῇ ἑλικί τῆς
 „ ἀμπέλους τὸν πῶλον τῆς ὄντος αὐτῆς. Τινές-
 Φασιν, ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἀπέσειλε τὴν μα-
 θητὰς τὸν πῶλον ἀγαγεῖν, ἐφ' ἧς καθίσας
 εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, προλέγεσ-
 θαι ταῦτα παρὰ τῶ Ἰακώβ· ἕτεροι δὲ,
 ὅπερ καὶ ἀληθέστερον κατὰ τὴν ἀκολουθίαν
 εἶναι δοκεῖ τοῖς πολλοῖς, ὅτι ἀμπελος ὁ
 Ἦσ. 5. 7. Ἰσραὴλ· ὁ γὰρ ἀμπελὼν Κυρίως Σαβαώθ,
 „ οἶκος τῆς Ἰσραὴλ ἐστίν· ὄνος δὲ καὶ πῶλος,
 οἱ τοῖς κλήνεσι τοῖς ἀνοήτοις ὁμοιωθέντες.
 τὰ γὰρ ἔθνη συνῆψεν ὁ Κύριος τῷ ἀμπε-
 λῶνι, καὶ προσέδωκε τῷ Ἰσραὴλ. ἕτεροι
 δὲ λέγουσι, τὸ δυνατὸν τῆς τῆς Σωτῆρος
 διδασκῆς εἰς τὸ ἡμέρον ἀγάσης τὸ ἐν ἀν-
 Α θρώποις ἄγριον προλέγεσθαι, καὶ τὸ ἐγ-
 κρατὲς τῶν διδασκομένων. καὶ οἶόν τε γὰρ
 πῶλον ἀμπέλῳ προσδεσμοῦθέντα μὴ λυ-
 μνώσθαι τῇ σαφυλῇ. ἀλλ' ὁ Σωτὴρ, Φησὶ,
 προσθήσει τῇ ἀμπέλῳ τὸν πῶλον, ἔως
 ἡμερώσας αὐτῇ τὰ σκιρτήματα, καὶ τὰς
 τῆς γαστρὸς ἀλόγους ὁρμάς, ὡς μηδὲν βλά-
 πτεσθαι τὴν ἀμπελον ἐξ αὐτῆς. ὁμοιον τῷ,
 „ ἐκ ἐρίσει, ἐδὲ κραυγᾶς, ἐδὲ ἀκκαθήσει· Ἦσ. 42. 2, 3
 „ ται ἐν ταῖς πλατείαις ἡ Φωνὴ αὐτῆς. κα-
 Β „ λαμον σωτηριμμένον ὃ κατεάξει, καὶ λί-
 „ νον τυφόμενον ὃ σβέσει. ὥπερ ἐν αὐτοῖς
 ταῦτα, ἔτω καὶ οἱ πρότερον μεν κτλῶ-
 δεις, ὑπὸ δὲ τῆς εἰς αὐτὸν πίσεως φωτι-
 σθέντες, δεσμοῦθέντες πρὸς ἀμπελον, ὃ
 βλάψουσι. ταῦτα ἡμεῖς ὃ δὴ οὐριζόμεθα,
 ἀλλὰ τὸ φανερὸν κρεῖττον τοῖς ἀτυγχάνουσι
 καταλείψομεν· εἰδέναι μάλιστα αὐτὴς ἀξίον-
 τες, ὅτι τῆς ἀλληγορικῆς τὸ ἱστορικὸν πλεῖ-
 σον ὅσον προτιμῶμεν.
 Γ Πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν σολὴν αὐτῆς,
 καὶ ἐν αἵματι σαφυλῆς τὸ περιβό-
 λαιον αὐτῆς.
 „ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν σο-
 „ λὴν αὐτῆς. τῆς διδασκαλίας ἐκάλεσαν. (1)
 ἐξεργάσεται, τῷ τῆς ἄλλης μολύνοντι·
 τῷ λαμπρότερος αὐτὸς καθιστάμενος.
 ἔτε γὰρ οἴνῳ καθαίρειν ἱμάτια φύσις,
 ἀλλὰ μολύνειν· καὶ θανάτῳ τὸ διαφθεῖραι
 Δ τὴς ἀποθνήσκοντος ἴδιον, ἐκ ἐπιδοξοτέρως
 ποιεῖν. ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τῷ (2) γεγέννηται,
 μετὰ τὸν τριήμερον θάνατον αὐτῆς, ἀθά-
 νατον διὰ τῆς ἀναστάσεως τὴν σάρκα κο-
 μισαμένης. καλῶς δὲ οἴνῳ παραικάσει τὸ
 πάθος. αἷμα σαφυλῆς αὐτὸν προσηγό-
 ρησε, πόρρωθεν προμυλῶν τὴν ἐπὶ τῆς
 μυτικῆς μέλλουσαν ἡμῖν δι' αὐτῆς παραδίδος-
 θαι χροιάν.
 Ε ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Εἰρηκῶς τὸ τῆς ὄντος,
 ἡγαν τῆς πῶλης, ἐφ' ὧν ἐκαθέδη πρὸ τῆς
 πάθους ὁ Κύριος, ἐπάγει καὶ τῆς πάθους
 „ τὴν μύνησιν. πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν σολὴν
 αὐτῆς, καὶ τὰ ἐξῆς. ἔθος τῇ Γραφῇ οἴνῳ
 παραικάσειν τὰς τιμωρίας καὶ τὴς θανά-
 „ τος· ὡς τὸ, πότηριον ἐν χειρὶ Κυρίου οἴνῳ Ψαλ. 74. 8.
 „ ἀκράτης· ἵνα εἴπῃ, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐξουσίας
 ἐστὶ τῆς αὐτῆς τὰς τιμωρίας ἐπαγαγεῖν οἷς
 βέλεται. πάντα οὖν ταῦτα τοίνυν τὸ πάθος καὶ
 Ζ τὸν θάνατον οἶνον εἰπὼν, καλῶς προσέ-
 δεικε τὸ εἶναι αἷμα τῆς σαφυλῆς τὴν πε-
 ριβολίῳ αὐτῆς· ὡς ἂν τῷ τῆς αἵματος ὀνό-
 ματι σαφέστερον δηλώσῃ τὸ πάθος. σολὴν
 μὲν ἐν αὐτῇ ὀνομάζει τὴν ληφθεῖσαν τῆς
 δόξης μορφῇ. εὐδελον δὲ, ὡς οἴνῳ πλυνέ-
 σθαι ἐδῆται ἐκ οἴον τε· τὴν ἀντίον δὲ καὶ μο-
 λύνεται οἴνῳ ὁδῶν, ὡς καὶ δυσέκπλυτον
 εἶναι τὸν ἐξ αὐτῆς μόλυσμόν. ἀλλ' ἐπειδὴ
 ὁ θάνατος πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ἀπόθεσις
 Η ἐστὶ ζωῆς, τῷ δὲ Κυρίῳ ἐκ ἀποθέσεως ζωῆς,
 ἀλλὰ μετὰ τὰς πρὸς ἑτέραν τινὰ κρεῖτ-
 τονα

(1) Ἐκείνης. Ἰσ. δὲ ἀναγνώσειν ἔτω· οἶνον, τὴν διδασκαλίαν ἐκάλεσαν. ἡ, τὸ δυνατὸν τῆς διδασκα-
 λίας ἐκάλεσαν. ἐξεργάσεται δὲ τῷ, κατ.

(2) Ἰσ. ἐπὶ τῷ, ἢ ἐπὶ τῷ.

» τουα γέγονε ζώω, εἰς ῥῷ ἐκ νεκρῶν ἀνα-
» σᾶς μετελήλυθε. διὰ τῆτο λέγει, πλυ-
» νᾶ ἐν οἴνῳ τὴν σολῶν αὐτῆ, καὶ τὰ ἐξῆς·
» ἵνα εἴπῃ, ὅτι δέξεται τὸ πάθος ἐκ ἐπὶ
τιμωρίᾳ, ὡς οἱ λοιποὶ, ἀλλ' ὡς πολὺ λαμ-
πρότερος ἐξ αὐτῆ Φανῶναι, ἀθάνατος
καὶ ἀφθαρτος γεγονώς.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Σκέψαι καὶ αὐτὸς, μή-
ποτε ὡς ἐν ἀπορρήτοις τὸ μουσικὸν ἀντίτε-
ται πάθος αὐτῆ, ἐν ῥῷ τὴν σολῶν αὐτῆ καὶ
τὸ περιβόλαιον ἀποπλύνῃς, λυτρὸν ἡμῖν
παρέσχε, δι' ἧ τῶν εἰς αὐτὸν πεπισθόκο-
των ἀποπλύνῃ τὰ παλαιὰ ῥύπη. διὰ γὰρ
τῆ οἴνῃ, ὅπερ ῥῷ τῆ αἵματος αὐτῆ σύμ-
βολον, τῆς εἰς τὸν θάνατον αὐτῆ βαπτίζο-
μένης, καὶ ἐπὶ τὸ αἶμα αὐτῆ πεπισθόκο-
τας τῶν πάλαι κακῶν ἀποκαθαίρει, ἀπο-
πλύνων αὐτῶν καὶ ἀποσμήχων τὴν πα-
λαιὰν σολῶν, καὶ τὸ περιβόλαιον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Πεφοινυμένη γὰρ τῷ
αἵματι τὰ ἐνδύματα ἔχων κατεφαίνετο
ταῖς ἄνω διωάμεσιν ὁ Χριστός· καὶ οἶον ἐξ
οἴνῃ νέε κατακεχρωσμένη πρὸς τὸ ἐρυ-
θρόν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἶτα καὶ τὸ πάθος
» προλέγει. πλυνᾶ ἐν οἴνῳ τὴν σολῶν αὐ-
» τῆ, καὶ ἐν αἵματι σαφυλῆς τὴν περιβο-
» λῶν αὐτῆ. χαροποιοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆ
» ἀπὸ οἴνῃ, καὶ λευκοὶ οἱ ὀδόντες αὐτῆ ἢ
» γάλα. Καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτῆ, σολῶν
ὀνομάζει· τὸ δὲ αἶμα, οἶνον· ἐπεὶ καὶ
τὸν μουσικὸν οἶνον, αἶμα κέκληκεν ὁ δεασό-
της. ἀκόμει δὲ καὶ τῆ οὐαγγελιστῆς Ἰωάν-
» νῃ διδάσκοντος, ὡς τῆ σφατιώτῃ νύξαντος
» τὴν πλυνθῶν, ἐξῆλθεν αἶμα καὶ ὕδωρ.
» ἔτοι δὲ οἱ κρενοὶ διὰ τῆ σώματος κατερ-
» ρύσαν. διὰ τῆτο φησὶν ὁ πατριάρχης,
» πλυνᾶ ἐν οἴνῳ τὴν σολῶν αὐτῆ, καὶ ἐν αἵμα-
» τι σαφυλῆς τὴν περιβολῶν αὐτῆ.

» ἸΠΠΟΛΥΤΟΥ. Πλυνᾶ ἐν οἴνῳ τὴν
» σολῶν αὐτῆ, τῆτες διὰ τῆ ἀγνῆς πνύμα-
» τος, καὶ τῆ λόγῃ τῆς ἀληθείας καθαρίζῃ
τὴν σάρκα, ὅπερ ἐμφαίνει τὴν σολῶν· καὶ
ἐν αἵματι σαφυλῆς θλιβείας, καὶ ἀνιεί-
» σης αἶμα, ὅπερ ἐστὶν ἡ σὰρξ τῆ Κυρίᾳ,
» πᾶσαν τὴν ἐξ ἐθνῶν κλήσιν καθαρίζει.

» ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Πλυνᾶ ἐν οἴνῳ τὴν σο-
» λῶν αὐτῆ. Οὐ μόνον, φησὶ, τῆς κλιωδῆς
» ἡμερώσει, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἐναντίων, τά-
» ναντία διωήσεται. αἶμα σαφυλῆς βάπτει
» τὰ ἱμάτια. τῆτω τῷ αἵματι τῷ βάπτουσι
» καὶ σπλυνθῶσι πλυνᾶ, φησὶ, τὴν σολῶν αὐ-
» τῆ· ὥπερ πηλῷ τῷ τυφλῶντι τῆς ὑγιᾶς
» ὀφθαλμοῦ τῷ ἐκ γενετῆς τυφλῷ. καὶ
» θάνατον τὸν ἑαυτῆ, ἢ προδήκῳ παρέ-
» χον, ἀλλ' ἀναίρεσιν τῷ θανάτῳ. εἰ δέ-
» τινες αἶμα μὲν σαφυλῆς εἰς τὸ τῆ Σωτή-
» ρος αἶμα καὶ μυσῆρια λάβοισιν, τὴν δὲ πε-
» ριβολῶν εἰς τὴν σάρκα, δεκτοὶ ἂν εἰεν ὁ-
» σεβείας ἔνεκα.

» Ε. Χαροποιοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆ
» ἀπὸ οἴνῃ, καὶ λευκοὶ οἱ ὀδόντες αὐτῆ
» ἢ γάλα.

ΑΔΗΛΟΥ. Κατάκοροι, θερμοὶ, διά-
» πυροι, φοβεροί.

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Χαροποιοὶ οἱ ὀφθαλ-
» μοὶ αὐτῆ ἀπὸ οἴνῃ, καὶ λευκοὶ οἱ ὀδόντες αὐ-
» τῆ ἢ γάλα· τῆτες οἶοναι κραυπάλῃ τινὶ
» καὶ μέθῃ τῷ ἐκ τῆ πάθος κάρῳ συγκα-
» ταχεθῆς, λαμπρότερος αὐτῆς ἐξαναση-
» σεται. καὶ γὰρ τοιοῦτοί ποιοὶ τῶν ἐξοι-
» νωμένων οἱ ὀφθαλμοὶ, τῷ μὲν πλείῳ
» συμμεμυκότες, τῆ βλεφάρῃ τὴν κόρῃ
» ἐπικαλύπτοντες, βραχὺ δέ τι, καὶ αὐτὸ
» καταπληκτικὸν ὑπανεωγότες, κατὰ τῆς
» ὀργίλου τὴν καὶ πικρὸν ὑποβλεπομένης. καὶ
» μὲντοι οἱ ὀδόντες τῶν τοιῶτων, ὅτι τῷ οἴ-
» νῳ περισμυκόμενοι, λευκοὶ προφαίνονται,
» τῶν χειλῶν περισεσηρότων αὐτῶν, πάντῃ
» τῆτο κατάδηλον. ἔλαβόν γε (1) μὲν τὴν
» μὲν τῶν ὀφθαλμῶν κάρῳσιν, ἐπὶ τῆ θά-
» νάτῃ, διὰ τὸ τοῖς ἅπασιν τῆτον ἐπίδηλον
» γεγονέναι· τὴν λευκότητα δὲ τῶν ὀδόν-
» των, ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως· ὡς ταύτης ἐν
» ἀπορρήτῳ μᾶλλον, καὶ ἔχ' ὡσαύτως ἀνα-
» Φανθὸν γεγονῆας.

» ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Χαροποιοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ
» αὐτῆ ἀπὸ οἴνῃ, καὶ λευκοὶ οἱ ὀδόντες αὐ-
» τῆ ἢ γάλα. Ἐπειδὴ γὰρ τῶν οἴνῳ πολλῷ
» κεχυμένων ἔθος ὑφαίμεν πως εἶναι τῆς
» ὀφθαλμοῦ, τῆτο λέγει· ὅτι κατὰ μὲν τὸ
» πάθος καὶ τὸν θάνατον ἀλλοίωσιν τινα
» Φανῆται δεξάμενος. τοσαύτῃ δὲ ἔξει ἐπὶ
» τὸ κρεῖττον μεταβολῶν, ὡς γάλακτος Φα-
» νῶναι λαμπρότερος. ἀπὸ γὰρ τῶν ὀδόν-
» των, ὡς ἀπὸ μέρους, τὸ πᾶν εἰπεῖν ἡβελή-
» θῃ· καὶ μάλιστα ἐπειδὴ πως ἀποκεχυμ-
» μένης μὲν εἶναι τοῖς χείλεσι τῆς ὀδόντας
» συμβαίνει, ἀναφαίνεσθαι δὲ διανοιγομένης
» τῆ σώματος. ἔτω δὲ πως καὶ ἡ περὶ αὐτὸν
» λαμπρότης κεχυμένη κατὰ τὸν τῆ θά-
» νάτῃ καιρὸν, ἀναφανήσεται πᾶσι διὰ τῆς
» ἀναστάσεως.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ὅτι δὲ, καὶ εἰ γέγονεν
ἐν νεκροῖς, καὶ εἰ τὰς τῶν Ἰσδαίων πα-
» ροινίας ἀνέτλη, ῥαπίσματα καὶ οὐνειδι-
» μῆς, ἢ πολὺς αὐτῷ τῶν τοιῶτων ὁ λόγος
» πεπονθότι δι' ἡμᾶς, καὶ ἀνασώσαντι τὴν
» ὑπ' ἑσπέρων, ἔστι δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς αὐτῷ
» φιλάταις αἰεὶ καὶ σωήθεσιν οὐδυμίαις,
» παραδείξαι ἂν εἰπὼν, χαροποὶ οἱ ὀφ-
» θαλμοὶ αὐτῆ ἀπὸ οἴνῃ. νοηθεῖν γὰρ ἂν
» ἐν τῆτοις, καθάπερ ἐγώμα, τὸ φιλομε-
» δῆς, καὶ τὸ ἀέπως εὐθυμῶν τε καὶ ἱλαρὸν
» τῆς Θεότητος αὐτῆ. ἱλαρὸς γάρ πως αἰεὶ
» τοῖς πεπωκόσιν ὁ νέος, καὶ τῶν καταλυ-
» πῆν εἰωθότων ὅτι μάλιστα καταφρονητής.
» ἐπειδὴ δὲ ἐξ ὀδόντων ὥπερ προείπον ὁ λό-
» γος, λευκῆς εἶναι καὶ αὐτῆς φησὶν, ὡς
» καθαρὸν τε καὶ ἑκλυκὸν τὸν ἀπὸ γλώτ-
» τῆς ἰσάτας λόγον. ἀμαρτοεπῆς γὰρ ἔδα-
» μως,

(1) Ἐλαβέ γε ὀρθότες.

μῶς, ὁ θυρήμων δὲ μᾶλλον, καὶ ἀληθὴς ὁ Χριστός. καὶ πᾶν ὅ, τι φθέργγεαιτο, τῆ-
τό ἐστιν ἀγιοπρεπὲς καὶ τεταυμασμένον,
καὶ πλείω ὁσίω ἐμποῖεν τοῖς ἀκρωμένοις
τῷ εἰς ψυχλῶτε καὶ νῦν λαμπρότητα.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Τετέσι Φαιδροὶ οἱ ὀφ-
θαλμοὶ αὐτῶ, ὡς ἀπὸ τῆ λόγῃ τῆς ἀλη-
θείας. ἐπιβλέπῃσι γὰρ ἐπὶ πάντας τὰς
» πισθύνοντας εἰς αὐτόν. καὶ λυκοὶ οἱ ὀδόν-
» τες αὐτῶ ἢ γάλα. τὸ φωτεινὸς τῶν ῥη-
μάτων αὐτῶ δηλοῖ. διὰ τῆτο λυκοῦς ὀνο-
μάζει, γάλακτι δὲ παρεικάζει, ὡς καὶ σάρ-
κα καὶ ψυχλῶ διατρέφοντά.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πάλιν ἀπορρήτως τῆς
καινῆς διαθήκης τῆ Σωτῆρος ἡμῶν τὰ μυ-
» στήρια ἡγῆμαι διαγορεύειν. καὶ τὸ, λυκοὶ
» οἱ ὀδόντες αὐτῶ ἢ γάλα, τὸ λαμπρὸν καὶ
καθαρὸν τῆς μυστηριώδους τροφῆς δηλῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ τὸ, λυκοὶ οἱ ὀδόν-
» τες αὐτῶ ἢ γάλα λαμβάνομεν, ὅτι τὰ ῥη-
ματα αὐτῶ φωτὶνὰ γίνονται τοῖς πισθύν-
σι δι' αὐτῶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἴτα δεικνύς τῷ ἀπὸ
» τῆ πάθους γεννησομένῳ θυμῷ· χαρο-
» ποιοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶ ἀπὸ οἴνου. ὁφρο-
σιώη γὰρ τῆς οἰκνείας τὸ σωτήριον πά-
θος. ὅτι δὲ ἔτω τὸ πάθος ἐκάλεσε, μάρ-
» τυς αὐτὸς ὁ Κύριος, λέγων, πάτερ, εἰ
» διωατόν, παρελθέτω τὸ ποτήριον τῆτο
ἀπ' ἐμῶ. ἔτω καὶ τοῖς υἱοῖς ἔφη Ζεβεδαῖ·
» Mat. 26. 39. διώατε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω
» πίνειν· τὸ τοίνυν χαροποῖον τῶν ὀφθαλ-
μῶν τῷ μετὰ τὸ πάθος ὁφροσιώη δη-
λοῖ. μετὰ γὰρ τὸ πάθος καὶ τῷ ἀνάστα-
» σιν εἰς ἅπασαν ἀπεσάλησαν τῷ οἰκνέ-
μῳ οἱ μαθηταὶ τῷ σωτηρίῳ προσφέρον-
» τες τοῖς πισθύνσι. τῆς δὲ γε διδασκαλίας
τὸ διαιδὲς καὶ διαφανὲς λυκοτάτοις ὁδῶ-
» σιν ἀπέειπεν. λυκοὶ γὰρ οἱ ὀδόντες αὐ-
» τῶ, φησὶν, ἢ γάλα. τσαῦτα εἶρηκεν ὁ
πατριαρχῆς ὁβλογῶν τὸν Ἰσραὴλ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τὸ δὲ, χαροποιοὶ οἱ ὀφ-
» θαλμοὶ αὐτῶ ἀπὸ οἴνου, ἀντὶ τῆ ὑπὲρ οἴνον.
οἶνος ἔχει γῆν τρυγίαν· τὸ δὲ καθαρόν,
τὸ βλεπτικόν καὶ ἀδολῶτον· τὸ χαρο-
» ποῖον ἔχων, ὁ σκοτῶν τῷ διάνοιαν, ἀλλὰ
νῆψιν ἐργαζόμενος ταῖς ψυχαῖς. καὶ λυ-
» κοὶ, φησὶν, οἱ ὀδόντες αὐτῶ ἢ γάλα.
ὀδόντας εἰσὶν ἢ θεία Γραφή καὶ ἐπὶ λό-
» γων λαμβάνειν, ὡς τὸ, οἱ υἱοὶ ἀνθρώπων
οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα καὶ βέλη. ἐπάγει
» γῆν, καὶ ἢ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα.
ὡς καὶ νῦν ὀδόντας λυκοῦς ὑπὲρ γάλα, τὸ
καθαρόν αὐτῶ τῆς διδασκαλίας ἐκάλεσε.

ιγ. Ζαβελῶν παρὰλιος κατοική-
σει καὶ αὐτὸς παρ' ὅρμον πλοίων, καὶ
παρετενεῖ ἕως Σιδῶνος.

* ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Παρὰλιος θαλασ-
σῶν, κατοικήσειν γε μὴν τῷ Ζαβελῶν, τῷ

Α εἰ τῇ θαλάσῃ γείτονα χώραν προλέγει,
καὶ ὡσανεὶ ἀναμιγνύει τοῖς ἔθνεσι τὸν Ἰσ-
ραὴλ, ὅτε δὴ καὶ εἰς μίαν ποίμνῳ ἡγμέ-
νων τῶν δύν λαῶν· δηλὸν δὲ εἰ τῷ Εὐαγ-
» γελίῳ, γῇ Ζαβελῶν, καὶ γῇ Νεφθαλείμ, Mat. 4. 15.
καὶ τὰ ἐξῆς. σωματικώτερον δὲ νοήσεις
τῷ ἐκατέρωθεν γῆς καὶ θαλάσσης χορη-
» γίαν. καὶ αὐτὸς παρ' ὅρμον πλοίων, τε-
τέστιν ὡς εἰς λιμένι ἀσφαλεῖ, ἀνάπτων εἰς
Χριστὸν τὰ τῆς ἐλπίδος πείσματα.

Β ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δηλοῖ καὶ τῆτο τῷ
ἐξ ἔθνων κλήσιν, ὅτι εἰς πᾶσαν τῷ γλῶ
καὶ τῷ θαλάσσαν ἐξελεύσεται ἡ χάρις
» τῶ Χριστοῦ. λέγει γὰρ, καὶ παρ' ὅρμον
» πλοίων, καὶ παρατενεῖ ἕως Σιδῶνος. ὅτι
δὲ εἰς τῷ ἐξ ἔθνων κλήσιν τῆτο προκη-
ρύσσει, δηλῆται εἰ τῷ Εὐαγγελίῳ ἡμῶν,
» γῇ Ζαβελῶν, καὶ γῇ Νεφθαλείμ ὁδὸν Mat. 4. 15,
» θαλάσσης, πέραν τῶ Ἰορδάνου, Γαλιλαία
» τῶν ἔθνων. ὁ λαὸς ὁ καθ' ἡμέραν εἰς σκότει
Γ εἶδε Φῶς μέγα, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κατοικήσειν γε μὴν
αὐτόν, ἥτοι τὸν Ζαβελῶν, τῷ τῇ θα-
λάσῃ γείτονα χώραν διεβεβαιῶτο σα-
Φῶς, οἰονείπως ἐκείνα λέγων, ὅτι τοῖς
ἔθνεσι ἀναμῖξ ἔσαι λοιπὸν ὁ Ἰσραὴλ,
ἄτε δὴ καὶ εἰς μίαν ποίμνῳ συνηγαμένων
τῶν δύν λαῶν, καὶ ὑπὸ χεῖρα τῷ ἐνὸς
τῶ κατὰ φύσιν ἀγαθῶ γεγονότων ἀρχι-
Δ ποίμνος, τετέστι Χριστοῦ. (1)

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῆτον ὁβλογῶν καὶ
» Μωϋσῆς, εἶπεν· ὁφρανθήσεται Ζαβελ- Δδου. 33. 18.
» λῶν, καὶ ὑπὸ χεῖρα τῷ ἐνὸς εἰ τῇ λήξει
τῆς γῆς, καὶ τῷ ἐκατέρωθεν ἔχαι χορη-
γίαν τῶν τε ἐκ γῆς καὶ θαλάττης καλῶν
ὁ Μωϋσῆς προφητεύει. (2)

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Διερμηνύεται Ζαβελῶν
ὁβδία τε καὶ ὁβλογία παρὰ τοῖς τὰ τοιαῦτα
» διατρανῶν εὐ μάλα κατειρισμένοις. ὁβλο-
γημένους δὴ ἐν τινὰς ἄρα τῶν ἐξ Ἰσραὴλ
ὁβρήσομεν, καὶ τῷ ἐφ' ἅπασιν τοῖς ἀνδρά-
» νησι Θεῷ ὁβδίαν πεπληκτικότητας· πλὴν
ὅτι τῶν διὰ πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν δεδι-
καιωμένους, καὶ τῇ τῶ ἀγίῃ πνύματος
λελαμπρυσμένους χάριτι· ὡς καὶ ἰχύσαι
λοιπὸν ὁ ψόδοεπέντας ἀνακράζειν, ὁβλο-
» γημένοι ἡμεῖς τῷ Κυρίῳ τῷ ποιήσαντι, Ψαλ. 113. 15.
καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὐκ ἔν εἰς ἂν
Ζ ὁβλογημένοι καὶ ὁδοῦμενοι τῷ εἰς Χριστὸν
πίσιν οἱ τετιμηκότες ἐξ Ἰσραὴλ.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐσα δὲ καὶ παρ'
ὅρμον πλοίων, τετέστιν ὡς εἰς λιμένι τυχόν
ἀσφαλεῖ, καὶ εἰς Χριστὸν ἀνάπτων τῶν ἐλ-
πίδων τὰ πείσματα. ἐκ πολλῆς γὰρ ἀπο-
φοιτήσας ζάλης, ὁρμιθήσεται λοιπὸν τῇ
παρ' αὐτῷ χάριτι, κατὰπερ ἀμέλει καὶ
εἰς λιμένιν ὁλκαδες. καὶ μέχρι δὲ αὐτῆς
παρατένευται τῆς Σιδῶνος εἶπεν, ὑποδη-
» λῶν ὡς εἰκοιεν, ὅτι τσαῦτη προσείωσις τῇ
πνύματικῇ σινδρομῇ τῶν δύν γενήσεται
λαῶν,

(1) Τὰ αὐτὰ αὐταῖς λέξεσιν ὁ Κύριλλος εἰς τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 225.

(2) Τὰ αὐτὰ αὐτολεξεῖ ὁ Ἰππόλυτ. εἰς τοῖς ἐκδοδμ.

λαῶν, ὡς τὰς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ καὶ αὐ-
τὰς ἐμπλήσαι τὰς πόλεις τὰς ἐν πολλῇ
παρὰ τῷ Θεῷ γεγεννημένας αἰτία, καὶ
διαρπαξάσας τρόπον τινὰ τὰς σεβομένους
αὐτόν. (1)

ιδ. Ἰσαάχαρ τὸ καλὸν ἐπεθύμη-
σεν, ἀναπαυόμενος ἀνὰ μέσον τῶν
κλήρων.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῆς Γαλιλαίας τὰ
μὲν πρὸς θαλάσση καὶ δύσει, Ζαβελὼν
ἐκληρώσατο καὶ Νεφθαλαίμ· τὰ δὲ ἀνα-
τολικώτερα τῶν, ὁ Ἰσαάχαρ· μετὰ δὲ ἐν
τῶν κλήρων ἀναπαυεσθαι φησὶν αὐτόν· Ἰα-
κώβ· μέσος γὰρ τῆς Ἰωσήφ καὶ τῶν
περὶ Ζαβελὼν· ἃ κεκληροδότηται προ-
σανέχων.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἰσαάχαρ τὸ καλὸν ἐπεθύ-
μησε. λαμβάνεται καὶ τὸ τοῦ τύπος τῶν
Ἀποστόλων· ὅτι καταλιπόντες τὴν ἐκ νό-
μου πολιτείαν, ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ,
καὶ ἐπιθυμήσαντες τὸ καλὸν, ἠκολούθη-
σαν τῇ τῆ Κυρίου διδασκαλίᾳ.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Μιῶς δὲ πάλιν ὁ Ἰσαά-
χαρ ἐρμηνεύεται. εἴη δ' ἂν ὡς ἀπὸ γε τῆ
σημαινόμενης τύπος οἰάτις, καὶ εἰκὼν ἐκ
ἀσυμφωνίας τῶν ἐν τάξει μιῶς παρὰ τῆ
Θεῶ καὶ πατρὸς ἀπονεμηθέντων Χριστῷ.

Ψαλ. 2. 8. αἰτήσαι γὰρ φησὶ παρ' ἐμὲ, καὶ δώσω σοι
ἔθνη, καὶ τὰ ἐξῆς. ψάλλει δὲ πρὸς καὶ

Ψαλ. 116. 3. καταδεικνύς. ἰδὲ ἡ κληρονομία Κυρίου

» υἱοί, [ὁ μιῶς τῆ καρπῆ τῆς γαστρὸς.]
δέδοται γὰρ, ὡς ἔφω, τῷ Ἐμμανὴλ
μιῶς οἱ ἅγιοι οἱ πεπιστωκότες ἀπὸ τε τῶν
ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ τῆς ἐτέρας πληθύνος, φη-
μι δὲ τῆς ἐξ ἐθνῶν. Κύριον δὲ ὀνομάσας
τὸν Ἰησοῦν, καὶ καρπὸν αὐτὸν ἔφη γεγε-
νησθαι γαστρὸς, διὰ τὴν κατ' ἡμᾶς ὁμοίω-
σιν. γεγεννηται γὰρ ἐκ γυναικὸς, καὶ
καρπὸς νηδύος ἐδείχθη παρθενικῆς. ἔκην
τὰς πισύσας ἀποκεκέρδηκεν ὁ Χριστὸς,
καὶ περὶ αὐτῶν τάχα πρὸς τὸν ἐν ἑρα-

Ἰωάν. 17. 6. νοῖς πατέρα φησὶν, ἃς δέδωκάς μοι ἐκ τῆ

» κόσμου, σοὶ ἦσαν, καὶ αὐτὰς δέδωκάς.
ἔτσι δὲ ἐν τῷ καλὸν ἐπεθύμησαν, τῆς
πᾶν ὅπερ ἂν λέγοιτότε καὶ ἐστὶν ἀληθῶς
ἐξαίρετον, καὶ τῶν ὅτι μάλιστα φιλάτων
τῷ Θεῷ, τὸ τοιοῦτον περὶ πολλῶν, καὶ
κατορθῶν σπιδάζοντες· ὡς ἐκ διανοίας ἀ-

Ψαλ. 18. 9. γαθῆς ἀναφωνέντας λέγειν, τὰ κρίματα
» Κυρίου ἀληθινὰ, καὶ τὰ ἐξῆς.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ γνώμης τοίνυν
εἰς τὸ τοιοῦτον λαὸς κατασκέψεται
μὲν ἀκριβῶς τὰς περὶ Θεῶ κλήρας, τῆ-
τέσι τὰ ἐν ἐλπίσιν ἀγαθὰ τοῖς οὐσεβέσιν
ἐπηγγελμένα. περὶ ὧν καὶ ὁ Θεὸς ἔφη
Δαβὶδ· ἐν ταῖς χερσὶ σε οἱ κληροί μου. Η

Ψαλ. 30. 15. καταλύσει δὲ ὡς περ ἐν αὐτοῖς καὶ ἐπανα-

Α παύσεται πάντῃτε καὶ πάντως, ὅτι τὸ
ξέται προσδοκῶν.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Ἐπειδὴ οἱ τὰς ἐντο-
λὰς φυλάσσοντες ἐκ ἀποταξάμενοι τοῖς
νομικοῖς διδάγμασιν, ἐπαναπαύονται καὶ
ἐπ' αὐτοῖς, καὶ τῇ τῆ Κυρίου ἡμῶν διδασκα-
» λία. ὅπερ ἐστὶν, ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων.
» καθὼς καὶ ὁ Κύριος λέγει, ἐκ ἡλθον κατα- Mat 9. 5. 17.
» λύσαι τὸν νόμον καὶ τὰς Προφῆτας, ἀλλὰ
» πληρῶσαι. καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν τῷ
τὰς ἐντολὰς φυλάσσειν, ἐ καταλύει τὸν
νόμον, καθὼς ἐν Εὐαγγελίοις φησὶν.

ΙΕ. Καὶ ἰδὼν τὴν ἀνάπαυσιν ὅτι
καλὴ, καὶ τὴν γῆν ὅτι πῖον, ὑπέθη-
κε τὸν ὦμον αὐτῷ εἰς τὸ πονεῖν· καὶ
ἐγενήθη ἀνὴρ γεωργός.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Τῶν ἀφωριζόντων αὐ-
τῷ ἐν μέρει κληρονομίας, καὶ κτήσεως
τόπων γῆς, τῆς τῆς διδασκαλίας τῆ
Κυρίου. ἀνάπαυσις γὰρ αὕτη καλὴ, κα-
» θὼς καὶ αὐτὸς λέγει, δεῦτε πρὸς με πάν- Mat 9. 11. 12.
» τες οἱ κοπιῶντες, καὶ τὰ ἐξῆς.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ τὴν γῆν ὅτι πῖον.
ὅπερ ἐστὶν ἡ σὰρξ τῆ Κυρίου ἡμῶν ἡ πῖον,
τῆς τῆς ἡ λιπαρά. αὕτη γὰρ ἡ ῥέεσα γά-
λα καὶ μέλι.

Δ » ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὑπέθηκε τὸν ὦμον
αὐτῷ εἰς τὸ πονεῖν, καὶ ἐγενήθη ἀνὴρ γεωρ-
γός. ὅπερ ἐποίησαν οἱ Ἀπόστολοι. λα-
βόντες γὰρ τὴν δυνάμιν παρὰ Θεοῦ, καὶ
ὑποθῆκτες ἑαυτοὺς εἰς τὸ πονεῖν, ἐγενή-
θησαν γεωργοὶ τῆ Κυρίου, ἐργασάμενοι
τὴν γῆν, τῆς τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ
τῆς κηρύγματος τῆ Κυρίου ἡμῶν.

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Πῶν καὶ ἡ γῆ, ἐν ἡ καλῶ-
κησε, πῖον καὶ λιπαρά. γῆ δὲ πῖον ἐστὶ
καὶ ἡ σὰρξ τῆ Κυρίου ἐπιρρέεσα μέλι καὶ
γάλα. καὶ τὸ τοιοῦτον οἱ Ἀπόστολοι ἐπεποι-
ήκασαν, γενόμενοι γεωργοὶ τῆ παγκοσ-
μικῆς ἀγρῆς.

Ζ *** ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπαινέσας δὲ ἐν
τῷ αὐτῷ βελλῶτε καὶ κρίσιν, καὶ ἐ με-
τρὶς θαύματος τὴν ἐν γε τῆς αἰῶνος τι-
μῇ, τὴν ὡς ἐν ἀγιασμῷ τελείῳ ἔχοντι
ζωὴν, τὴν ἀτελεύτητον δόξαν, τὴν ἀνα-
πόβλητον βασιλείαν, καὶ ὅσα καὶ νῦν καὶ
γλώττης ἐπέκεινα, τῆς παύσης ἔσαι λοι-
πόν. ἐωρακῶς γὰρ, ὅτι πῖον ἡ γῆ, τὸν
ὦμον ὑποθήσει, φησὶ, καὶ ἀγαπήσει τὸν
πόνον. δέχεται δὲ τὸ παράδειγμα παρὰ
τῶν ὡς ἄριστα γηπονῶν αἰωμάτων. οἱ φι-
λεργέστατοι εἰσι καὶ σκαπάνης φίλοι, καὶ
μὴ καὶ ἀρότροις ἐνδρῶν σπιδάζουσι, ἐ δὲ
πείρας λαβόντες γῆς, ἀνοῶντες, οἰμαίπε,
καρπὸν τὸν ἀμφίλαφῃ, καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς
ἐσόμενα.

15. Δαν

(1) Τὰ αὐτὰ καὶ Ἰππόλυτ. ἐν τοῖς ἐκδομένοι.

Mm

15. Δὲν κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτῶ, ὥσπερ καὶ μία Φυλὴ ἐν Ἰσραὴλ.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὴν τῆς Φυλῆς ταύτης ἡγεμονίαν, τὴν διὰ τῶν Σαμψῶν προμηνύει, τὸτο λέγων· ὅτι τοσούτον ἰσχυρὸς ὁ ἐξ αὐτῆς κριτῆς ἀναστήσεται, ὡς τῶν δώδεκα Φυλῶν ὁκόλως ἔτῳ, ὥσαντι καὶ μιᾷς κατάρξει Φυλῆς.

» ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Δὲν κρινεῖ τὸν ἑαυτῶ
» λαὸν, ὥσπερ καὶ μία Φυλὴ ἐν Ἰσραὴλ. τὸ-
» το καὶ τὴν ὀλίγων τῆς Φυλῆς δηλοῖ, καὶ
» τὸ δυνατὸν. ὁ γὰρ εἶπεν, ἐπιδώσει ὥσπερ
» καὶ μία Φυλὴ, ἀλλὰ κρινεῖ. καὶ ταῦτα
» πληθεῖ πλείον ὅσον ἐλαττωμένης.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπεταὶ πάλιν τῇ τῆς ὀνό-
ματος ἐτυμολογίᾳ ὁ λόγος. κριτὴν γὰρ,
ἥτοι κρίσιν, σημαίνει ὁ Δὲν. ἐμφανῶς δ'
αὐτῷ ἐφ' ἑαυτῷ ἔτῳ πάλιν τὸν ὁκόλως καὶ
περίσπου τῶν ἀγίων Ἀποστόλων χορὸν·
οἱ εἰς ἀρχὴν τέθενται τῶν πεπιστωκότων,
καὶ τὸ κρίνειν ἔλαχον, κατανέμοντος αὐ-
τοῖς τὸ χρημὲν τῶν Χριστῶ.

16. Καὶ γεννηθήτω Δὲν ὅφιν ἐφ'
ὁδῶ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβῃ, δάκνων
πτέρναν ἵππῃ· καὶ πεσέται ὁ ἵππευς
17. εἰς τὰ ὀπίσω, τὴν σωτηρίαν περι-
μένων Κυρίῳ.

» ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Καὶ γεννηθήτω Δὲν,
» ἀντὶ τῆς τῷ Δὲν γεννηθήτω. Δὲν ὅφιν
» ἐφ' ὁδῶ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβῃ, δάκνων
» πτέρναν ἵππῃ· καὶ πεσέται ὁ ἵππευς εἰς
» τὰ ὀπίσω, τὴν σωτηρίαν περιμένων Κυ-
» ρίῳ· ἵνα εἴπῃ, ὅτι ὁππερ τρόπον ὅφιν ἐφ'
» ὁδῶ, παριόντος ἵππῃ τὴν πτέρναν δάκνων,
» ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸν ἐποχήμενον συγκα-
» ταςρέφει, ὡς ἐλπίδα σωτηρίας αὐτῷ μίαν
» ὑπολείπειται μόνῳ, τὴν θείαν βοήθειαν·
» ἔτῳ καὶ τὸν Σαμψῶν ἢ γυνὴ εἴψασα δι'
» ἀπάτης, πάντα τὸν ἐπαναπαυόμενον αὐ-
» τῷ συγκαταςρέφει λαόν· ἄχρις ὃ πάλιν
» τῆς θείας τυχῶν ἀντιλήψεως, ἀμυνέται
» τῆς ἡδονικότητος αὐτῷ. τὸ δὲ γεννησόμενον
» ἐν προσακλικῷ ὀνόματι προεφήτευσεν, γε-
» ννηθήτω, λέγων, τῷ Δὲν ὅφιν, ὡς τὸ
» Σοφον. 1. 2. παρὰ τῷ Προφήτῃ, ἐκλείπει ἐκλιπέτω ἢ
» γῆ ἀπὸ προσώπου Κυρίου. οὐκαὶ ὡς δὲ τῷ
» ὅφιν τὴν διὰ τῆς γυναικὸς ἀπάτην ἀπα-
» κασαν· ἐπειδὴ καὶ τὸν Ἀδὰμ πρότερον
» διὰ τῆς γυναικὸς ὁ αὐτὸς παρεκρέσατο.

18. ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ γεννηθήτω Δὲν ὅ-
» φιν ἐφ' ὁδῶ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβῃ, καὶ
» τὰ ἐξῆς. Ἐν ἡδονῇ ποτε ἢ Δὲν Φυλὴ
» τοῖς τὴν πόλιν Λαῖσαν οἰκῶσι, καὶ ἐπισάν-
» τες ἀδρόως, πάντας μὲν ἀνείλον, αὐτοὶ
» δὲ τὴν πόλιν ὤκησαν, καὶ καὶ τῷ ὀνόματι
» τῆς Φυλῆς Δὲν κεκληκασιν. ὅπερ προ-
» λέγει ὁ Ἰακώβ, ὅφιν παραβάλλων δάκνον-
» τι πτέρναν ἵππῃ· καίτα γὰρ ἢ Δὲν ἐχά-
» τη πάσης τῆς γῆς αὐτῶν· καὶ τῶν ἐπ' αὐ-

» τῆς πρὸ τῆς, ἵππῃ πεπλωκότι ἐκ ἐπὶ
» πρόσωπον, ὡς ταχέως ἀναστῆναι, ἀλλ'
» εἰς τὰ ὀπίσω. ὅν, πολέμῳ παρόντος, ἀνα-
» στῆναι τῶν ἀδωμάτων· πλὴν αἱ μὴ ὁ πάντα
» δυναμὸς Θεὸς βοηθήσῃ. τὸτο γὰρ ἐστὶ
» τὸ, τὴν σωτηρίαν περιμένων παρὰ Κυ-
» ρίῳ. ἐκ ἐπειδὴ ἐμελλον τυγχάνειν Θεῷ
» βοηθῆ, ἀλλ' ἔτῳ πίπταν, ὡς τὴν τῆς σώ-
» ματος καὶ τῆς ἀναιρέσεως ἀπαλλαγῶν, μό-
» νης δέεσθαι τῆς τῆ Θεῷ βοηθείας.

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τῶ δὲ Ζαβεδὼν προεῖ-
» πε τὴν παράλιον οἰκῆσιν· τῶ δὲ Ἰσάχαρ
» τὴν γηπονίαν· τῶ δὲ Δὲν, κατὰ μὲν τι-
» νας τὰ ὑπὸ τῶν Σαμψῶν γεγεννημένα· ἐκ
» ταύτης γὰρ καὶ τῆς Φυλῆς, σωτηριεμένης
» δὲ καὶ τοῖς κριταῖς· καὶ διὰ τῆς Φησιν,
» ἔφῃ, Δὲν κρινεῖ τὸν ἑαυτῶ λαόν, ὥσπερ καὶ
» μιᾷ Φυλῇ ἐν Ἰσραὴλ· ἐνιοὶ δὲ Φασὶ τὰ
» κατὰ τὴν Λαῖσαν, τὴν νῦν Πανεύδα καλε-
» μένῳ προσαγορευσαί. ἐξαπίνης γάρ τι-
» νες ἀπὸ ταύτης ὁρμώμενοι τῆς Φυλῆς,
» ταύτην προσβαλόντες τῇ πόλει, εἰλόντε
» κατὰ κράτος καὶ ὤκησαν, καὶ τὴν οἰκίαν
» αὐτῇ προσηγορίαν ἐπέδηκαν. Δὲν γὰρ
» αὐτῷ ἐκάλεσαν. ἐγὼ δὲ οἶμαι τὸ θείον
» πνεῦμα τὰ κατὰ τὸν Σωτῆρα τὸν ἡμέτε-
» ρον διὰ τῶν πατριάρχων προδεδωκέναι, καὶ
» τὰ κατὰ τὸν ἀντίχριστον διὰ ταύτης εἰπεῖν
» τῆς προρρήσεως. σφόδρα δὲ αὐτῷ καὶ τὰ

» γεγραμμένα ἀρμόττει. Δὲν γὰρ Φησὶ κρι-
» νεῖ τὸν ἑαυτῶ λαόν, ὥσπερ καὶ μιᾷ Φυλῇ
» ἐν Ἰσραὴλ. ὡς γὰρ Φησὶ ἐκ τῆς Ἰε-
» ρα Φυλῆς ὁ σωτὴρ καὶ Κύριος ἡμῶν βλα-
» σήσας διασώζει τὴν οἰκὸν μόνῳ, ἔτῳ ἐκ
» τῆς τῆς Δὲν Φυλῆς ὅφιν ὁλέθριος ἐξελεύ-
» σεται. τὸτο γὰρ λέγει, καὶ γεννηθήτω
» Δὲν ὅφιν ἐφ' ὁδῶ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρί-
» βῃ, δάκνων πτέρναν ἵππῃ· καὶ πεσέται
» ὁ ἵππευς εἰς τὰ ὀπίσω, τὴν σωτηρίαν πε-
» ριμένων Κυρίῳ. ἐπειδὴ γὰρ ἀπάταις παν-
» τοδαπῶς κεχρημένος, περὶ τῆς τῆς Θε-
» νακιστομένης ἀγρεύσει εἰς θάνατον, ὅφιν
» τινὶ αὐτὸν ἀπεικάζει, παρὰ τινὰ τρίβον
» Φωλῶντι, καὶ τοῖς παρὶσι λυμαινο-
» μένῳ. ἵππον δὲ οἶμαι καλεῖν αὐτὸν, τὸ
» σῶμα· ἐπιβάτῳ δὲ, τὴν ψυχῇ· τὸ δὲ
» εἰς τὰ ὀπίσω πεσεῖν, τῆς ἐν ὑπτιον κατ-
» σταί, τὸν θάνατον παραδηλοῖ. ταῦτον
» γὰρ τῶν τεθνεώτων τὸ ὄχημα. διὰ δὲ τῆς
» πτέρνης, τὴν ἀπάτην ἠνέξατο. ἐπειδὴ
» γὰρ τῶν μὲν ἐξαπατῶ, τοῖς δὲ χαλεπὰς
» ἐπιφέρει κολάσεις, διὰ τῶν ἵππων τὸ σῶμα
» δεδήλωκεν, ὃ δάκνομεν καὶ διαφθερομέ-
» νῳ, ὁ θάνατος γίνεται, τῶν τῆς ἐλπίδος
» τοῖς ὑπομένονσι κομίζων καρπὸς. καρπὸς
» δὲ τῆς τοιαύτης ἐλπίδος ἢ σωτηρία.

» ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Δηλεῖται ἡμῖν εἶναι ἵπ-
» πος ὁ Κύριος· πτέρνα δὲ, ὅτι πρὸς ἑ-
» ρατοῦ τῶν καιρῶν· τὸ δὲ ὅτι πεσέται,
» τὸν θάνατον αὐτῶ δηλοῖ, κατὰ γὰρ γέγρα-
» πται ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· ἰδοὺ ἔτος καίτα Λευκ. 2. 34.
» εἰς πλῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν.

ΤΟΥ

*** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. "Οφεις τις γῆ; Ἀλλ' ἡ ὁ ἀπ' ἀρχῆς πλάνος ὁ ἐν τῇ Γενέσῃ εἰρημνός, ὁ πλανήσας τὴν Εὐάν, καὶ πλεονήσας τὸν Ἀδὰμ. Καὶ μετ' ὀλίγα. "Ὅτι μὲν γὰρ ἔτος ἐκ τῆς Φυλῆς τῆ Δάν μέλλει γεννηθῆαι, καὶ ἀντιτάσσεσθαι, τυράννος ὢν βασιλεύς, κριτὴς δανός, καὶ διάβολος, Φησὶν ὁ Προφήτης, Δάν κρινεῖ τὸν λαόν αὐτῆς, ὡσεὶ καὶ μίαν Φυλὴν ἐν Ἰσραὴλ. ἄλλ' ἐρεῖ τις, ὅτι τῆτο ἐπὶ τῆ Σαμφὼν εἰρηται, ὅς ἐκ τῆς Φυλῆς τῆ Δάν γεννηθεὶς, ἔκρινε τὸν λαόν αὐτῆς εἰκοσι ἔτη. Τὸ μὲν ἐπὶ τῆ Σαμφὼν μερικὸν γεγενῆσθαι, τὸ δὲ καθόλου πληρωθῆσεται ἐπὶ τὸν ἀντίχριστον. - λέγει γὰρ καὶ Ἱερεμίας ἔτως ἐκ Δάν ἀκασόμεθα Φωνὴν οὐζύτητος ἵππων αὐτῆς ἀπὸ Φωνῆς χρεμετισμῆ ἵππας σίας ἵππων αὐτῆς ἐσειοδῇ πᾶσα ἡ γῆ. καὶ πάλιν Μωϋσῆς Φησὶ, σκύμνος λέοντος Δάν, καὶ ἐκπηθήσεται ἐκ τῆ Βασάν. ἄλλ' ἵνα μή τις σφαλῇ περὶ τῆ Σωτήρος εἰρησθῆαι τὸ ρητὸν τῆτο, ἐπισησάτω τὸν νῦν. Δάν Φησὶ σκύμνος λέοντος, τὴν Φυλὴν ὀνομάσας τῆ Δάν, ἐσαφῆνισε τὸ προκείμενον, ἐξ ἧς μέλλει ὁ διάβολος γεννηθῆαι. ὡς γὰρ ἐκ τῆς Φυλῆς Ἰσὶα γεννᾶται ὁ Χριστός, ἔτως ἐκ τῆς Δάν Φυλῆς γεννησεται ὁ ἀντίχριστος. τῆ μὲν Κυρίᾳ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τῆ Θεᾶς, διὰ τὸ βασιλικὸν καὶ ἐνδοξόν, λέοντος προκεκηρυγμένος. τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τὸν διάβολον ὁμοίως λέοντα προανηγόρουσιν ἡ Γραφή, διὰ τὸ τυραννικὸν αὐτῆς καὶ βίαιον.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. (1) Ἐπειδὴ δὲ τῆς ἐν νόμῳ σκιάς οἰονεῖ πως σινεσαλμνῆς, καὶ τῆς ἐν πνεύματι καὶ ἀληθῆς λαλρείας εἰσχεκομισμένης, λαμπροτέρων ἔδει τῷ κόσμῳ κριτῶν, εἰσκέκλωται πρὸς τῆτο λοιπὸν οἱ Θεσπέσιοι μαθηταί, καὶ εἰς τὸν τῶν κατὰ νόμον κατηγηγμένων εἰσεφρησαν κληρον. τοιγάρτοι πρὸς μὲν τὴν τῶν Ἰσδαίων μητέρα, Φημὶ δὴ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐλέγετο παρὰ Θεᾶς διὰ τῆς τῆ ψάλλοντος Φωνῆς, ἀντὶ τῶν πατέρων σιν ἐγεννήθησαν οἱ υἱοί, σιν, τισίν οἱ σοὶ χρηματίζοντες υἱοί, πρὸς δὲ γε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καταστήσεις αὐτῆς ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Πλὴν ὅτι τὸ ἄρχειν αὐτοῖς ἐκ ἀταλαίπωρον ἔσαι παντελῶς, ἐμελλον δὲ μάλλον καὶ ἀναριθμήτων πειρᾶσθαι κακῶν, παραποδιδήσονται δὲ, καὶ ἐκ εἰς ἅπαν ὁρῆσαι τῆς ἀποστολῆς τὸν δρόμον κινδυνῶν ἀπηλλαγμένον, ὡς ἐν τύπῳ παραδείγματος ὑπέφωκεν εἰπὼν, ὅτι γεννηθήτω. ἀντὶ τῆς ἔσαι τῷ Δάν ὁ τῶν διωκόντων δῆμος, ὡς ὁφεις ἐν ὁδῷ, κατήμενος ἐπὶ τρίβῃ, δάκνων πλέραν ἵππας, τισίν δεινὰ καὶ ἀφυσίλα δῆγματα διδῆς.

Α τάχα τοι τὰ τῶν ἐχέων δῆγματα δυσδιάφωκιά πως ἐστὶ κατὰ γε αὐτῶν, εἰ γένοιτο τὴν πλέραν. αὐτὸς γὰρ σιν τηρήσει καὶ κεφαλῶν, καὶ σὺ αὐτῆς τηρήσεις πλέραν. ἐπεβέβησαν δὲ ἔτω τινὲς τοῖς ἀγίοις Ἀποστόλοις, ὡς καὶ αὐτὸν ἐπαγαγεῖν τὸν τῆς σαρκὸς θάνατον. καὶ δῆτι τοῖσιν ὑποσηναίφαμεν αὐτῆς, ὅποιον πάθοι ἂν τυχὸν ἵππας, ὁκλάσαντος ἵππας, καὶ ἀνόπιν ὡς ὑφιστάμενος. ὑπεραρδῆσεται γὰρ ὁ ἐπιβάτης, καὶ εἰς γῆν, οἰμάλῃ, περιπεσὼν, περιμένει τὸν σώζοντα. περιμεμνήκασι δὲ καὶ οἱ Θεσπέσιοι μαθηταί τὸν τῆς ἐαυτῶν δόξης καὶ σωτηρίας καιρὸν, κατ' ὃν εἰσκηλησονται εἰς βασιλείαν ἀκλόνητον, ἐπιφωνέντος αὐτοῖς τῆ Χριστοῦ, δεῦτε οἱ ὁλοκληροῖτε τῆ πατρὸς- καὶ κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς τῆ κόσμου. Εἰ δὲ μὴ βέλτοιό τις ἐχὶ τῷ Δάν ἐσεοδαίτινας ὡς ὅφεις ἐγκαθημένους, ἀλλ' αὐτὸν ἑτέροις ἐπιβελθεῖν τὸν Δάν, ἐκείνο ἐρεμν, ὅτι τὸ κρίναντε καὶ κατηγεῖσθαι λαὸν ἔχοντες οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ἔχων δίκλῳ ἐπεφύοντο τῷ Χριστῷ, καὶ οἰωνεῖ πως τῆτον ἐκπίπτειν διὰ ὑψηλῆς οὐδόντα καὶ λείας ἄτλῳτα τρίβῃ δῆγμασι παρακόπτοντες ἀνοσίως ἐσπῆδον. ἀλλ' εἰ καὶ πέπλωκεν ὁ ἵππευς, ἐθελοντῆς ἀνατλᾶς τὸν τῆς σαρκὸς θάνατον, ἀλλ' ἂν καὶ ἀναβιώσεται, συλλήπτορα καὶ ἐπαρωγὸν ποιέμενος τὸν πατέρα. δυνάμεις γὰρ ὢν τῆ Θεᾶς καὶ πατρὸς ὁ υἱός, τὸν ἴδιον αὐτὸς ἐξωογόνει ναόν. ταύτητοι σεσῶσθαι λέγεται παρὰ τῆ πατρὸς, κεκινδυνώκως ὡς ἄνθρωπος, καίτοι κατὰ φύσιν ὑπάρχων Θεός, καὶ ὅλλῳ αὐτὸς εἰς τὸ εὖ εἶναι σινέχων ὁρατῶτε καὶ ἀόρατον κλίσιν. ἔτω πᾶς σινεῖς ὁ Θεσπέσιος Παῦλος περὶ αὐτῆς Φησὶν, εἰ καὶ ἐσαυρώσῃ ἐξ ἀδενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεᾶς.

ΛΔΗΛΟΥ. Δάν κρινεῖ τὸν ἐαυτῆς λαόν. Ὁ μὲν Ἰππόλυτος, εἰς τύπον τῆς πονηρῆς ἀναγαί τὸν Δάν. κρινεῖ γὰρ Φησὶ τῆς ἀπατωμένης ὑπ' αὐτῆς. γέγονε δὲ καὶ Ἰσδὰς ὁ Ἰσκαριώτης ἐκ τῆς Δάν Φυλῆς. ἐν τῆτω γὰρ ἐγκρυβεῖς ὁ ἀρχαῖος ὁφεις, παρῆδωκε τὸν Κύριον. ἐφ' ὅδῃ μὲν τῷ Κυρίῳ συνανασρεφόμενος, ἐνεδρόβων δὲ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης. τὸ δὲ, ἐπὶ τρίβῃ, τὰ ἴχνη ἐνεδρόβων τῆς ὑποδάξαντος ἡμῖν τὴν τρίβον τῆς ζωῆς. δάκνων δὲ πλέραν ἵππας τῆς ἐν σαρκὶ ἐλθούσεως τῆ Κυρίᾳ. ὁ δὲ Εὐσέβιος Ἐμέσης τὸν κατὰ διαδοχὴν τῆς Φυλῆς Δάν ἐγειρόμενον Σαμφὼν λέγει. διὰ δὲ τὸ ἰχυρὸν παραβάλλει αὐτὸν, Φησὶν. ὅφει ἐν ὁδῷ, ὅς ἐβαλε τὸν ἵππεα, τὴν πλέραν τῆ ἵππας δακνών, ἔτω κατέβαλεν,

M m 2

ὡς

(1) Ἐπιγέγραπται Κυρίῳ, καίπερ καὶ αὐτοῖς τῆς Ἰππολύτου. ἐκδομ. κείμενον, ὃ μόνον διὰ τὸ ἐν τοῖς τῆς Κυρίᾳ ἀρεθῆσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν φράσιν, καὶ διὰ τὴν ἔχει σινάφειαν τῷ ἀνωτέρῳ τῆς Κυρίᾳ, κατὰ γε τὴν ἐννοιαν, ὑπομνήματι.

ΑΔΗΛΟΤ. Γεννήματι λέγει ἢ τῷ Φυ-
τῷ, ἢ τῷ ἐκ τῆ Φυτῆ καρπῷ.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Καὶ αὐτὸς εἰς τύπον
τῶν ἡμετέρων παραλαμβάνεται, καθὼς
Ματθ. 4. 15. δηλοῖ τὸ Εὐαγγέλιον· γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ
16. » Νεφθαλείμ ὁδὸν θαλάσσης πέραν τῆ Ἰορ-
» δάν, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ τοῖς καθημένοις
» ἐν σκότει φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. ποῖον δὲ
» ἄλλο φῶς ἢ τὸ κλησὶς ἢ ἐξ ἐθνῶν;
» ἡτις ἐστὶ τὸ σέλεχος, τρεῖς τὸ ξύλον τῆ
Κυρίκ, ὃ ἐγκυρτωθεῖσα καρποφορεῖ. τὸ
δὲ, ἐπιδιδῶς ἐν τῷ γεννήματι κάλλος, τὸ
ὑπερβάλλον τῆς κλήσεως δηλοῖ ἡμῖν.

ΚΤΡΙΔΟΤ. Ἐφαρμόσειν ἂν, οἰ-
μαί τις, καὶ ἐκ ἀπὸ σκοπῆ καὶ τὸ δε δὴ πάλιν
αὐτῷ περὶ τάχα τῷ Ἐμμανηλ, καὶ μὴ
εἰ βέλοιο, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐν πίσει δεδι-
καιομένοις, καὶ ἡγιασμένοις ἐν πνύμα-
τι. Καὶ μετ' ὅλγα. Ρίζα μὲν γὰρ οἰά τις καὶ
ἀμπέλ, σέλεχος ἐμβεβοδρυσμένης ἀσφα-
λῶς τῶν εἰς καὶνότητα ζωῆς ἐνλωεγμέ-
νων ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· κλη-
μάτων δὲ δίκῃ ἡμᾶς καθ' ἑνωσιν τῷ ἐν
πνύματι προσεφύκαμέν τε καὶ ἀπρητή-
μεθα νοητῶς, ἀγάπη τῇ εἰς αὐτὸν σω-
δόμενοι, καὶ ἐνσπαταλῶντες πίστιν τῇ
παρ' αὐτῆ, καὶ τῇ θείᾳ τρεφόμενοι χάριτι
πρὸς καρποφορίαν ἀρετῆς. Καὶ μετ' ἕτερα.
Ἀλλ' ὅγε Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός σέ-
λεχος γέγονεν ἀναιμῶν. ἀντρυφᾷ γὰρ
αἰ ταῖς ἀκαταλήκτοις εἰς τὸ ἄνω Φορεῖς,
καὶ ὅλης, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῆς ὑπ' ἑρανὸν
κατὰδρῶνται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Στέλεχος δὲ ἐν
ἀναιμῶν Νεφθαλείμ, ἢ αὐτὸς ὁ Χριστός, ἢ
οἱ Χριστοὶ γνώριμοι. ἐπειδὴ δὲ Φησιν, ἐπιδι-
δῶς τῷ γεννήματι κάλλος, ὑποδηλώσειν ἂν,
ὡς ἐγώ μιν, τοιούτων τι πάλιν. ἐν ἀρχαῖς
μὲν γὰρ ὁ Χριστός ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ὁρώ-
μενος ὡς ἡμῶν, ὅτι Θεὸς κατὰ φύσιν ἐστὶ καὶ
εἰ γέγονε σὰρξ, ἐκ ἐπισύβετο. Καὶ μετ' ὅλγα.
Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἐπίδοσιν ἐν ἡμῖν ἢ περὶ
αὐτῆς κεχώρηκε γνώσεως, ἐπισύβη λοι-
πὸν, ὅτι Θεὸς κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ αὐτῷ
Φιλ. 2. 10. πᾶν γόνυ κάμψει, προσκυνήσας αὐτὸν τῆς
ὑπ' ἑρανὸν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ δὲ δὴ καὶ ἐφ' ἡμῖν
» νοοῖτο τυχὸν τὸ, ἐπιδιδῶς τῷ γεννήματι
» κάλλος, ἐκ ἀσυμφανῆς ὁ λόγος. προ-
» κίπτοντες γὰρ αἰ κατ' ἀρετῇ, καὶ τῶν
Φιλ. 3. 14. ἀμεινόνων ἐφικνέμενοι, ἦτοι τοῖς ἔμπροσ-
» θον ἐπεκλεινόμενοι, κατὰ τὴν τῆ μακαρίᾳ
Παύλῳ φωνῇ, εἰς κάλλος αἰ τὸ περιφα-
νέστερον ἀναδρῶσκον· κάλλος δὲ Φημι
τὸ πνύματικόν, ἵνα καὶ ἐφ' ἡμῖν λέγοι-
» το λοιπὸν, ἐπεθύμησεν ὁ βασιλεὺς τῆ
» κάλλος σκ.

ΚΒ. Ὑἱὸς ἡυξημένος Ἰωσήφ, υἱὸς
ἡυξημένος ζηλωτὸς, υἱὸς με νεώτατος·
πρὸς με ἀνάσσει.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Τὶς ἄλλος ἡυξημένος
υἱὸς καὶ ζηλωτὸς ἕως τῆς σήμερον, εἰ μὴ ὁ
Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός;

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὶς ἄλλος ἕτος; ἢ
καθὼς δαίκνυται ἡμῖν διὰ τῆ Ἀποστόλῃ,
ὅτι ὁ ἑσπερος ἄνθρωπος ἐξ ἑρανῆ· καὶ
ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ δὲ, τὸν ποιήσαντα τὸ
θέλημα τῆ πατρὸς, εἶπεν ὁ πρῶτος. τῷ
» δὲ, πρὸς με ἀνάσσει, δηλῆται ἡμῖν
» ἢ μετὰ τὸ πάθος ἀνάληψις εἰς τὸν ἑρα-
νὸν πρὸς τὸν πατέρα.

ΑΔΗΛΟΤ. Πρὸς με ἀνάσσει, τὴν
μετὰ τὸ πάθος ἀνάληψιν εἰς ἑρανὸν Φησι
πρὸς τὸν πατέρα.

ΚΤΡΙΔΟΤ. Ἐπ' αὐτὸν δὲ πάλιν τὸν
Ἐμμανηλ ὁ τῆς προφητείας διέρπει λό-
γος. ἐπειδὴ, οἰμαί περ, τὸ ἐξ αὐτῆς δη-
λόμενον ἕτερον ἑδέν ἐστιν, ἢ ὅπερ ἐφίω
ἀρτίως, ἐπιδιδῶς ἐν τῷ γεννήματι κάλ-
λος. τὸ γὰρ ἡυξηθῆναι λέγειν αὐτὸν, τὴν
εἰς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐπίδοσιν καὶ ἀναδρομῇ
τῆς ἐνέσεως, δὲ κλείας αὐτῷ φυσικῶς ση-
μαίνει τῆτο πάντως, κατὰ γε τὸ ὁρθῶς
» ἔχειν ὑπειλημμένον. ἐπειδὴ γὰρ ὁ μονο-
» γενῆς τῆ Θεῆ λόγος, Θεὸς ὑπάρχων ἐκ
» Θεῆ, κεκένωκεν ἑαυτὸν κατὰ τὰς Γρα-
Φὰς, καθεῖς ἐθελοντῆς ἑαυτὸν εἰς ὅπερ
ἐκ τῷ, καὶ τὴν ἀδοξον ταύτῃ σάρκα ἡμ-
» πέχετο, καὶ ἐν τῇ τῆ δόξῃ μορφῇ πέ-
» φησε, γεγονὼς ὑπήκοος τῷ Θεῷ καὶ πα-
» τρὶ μέχρι θανάτου· ταύτῃ τοι λοιπὸν καὶ
» ὑπερυψηθῆναι λέγεται, καὶ ὡς ἐκ ἑχων,
διὰ τὸ ἀνθρώπινον, μονονεχὶ καὶ ἐν χά-

» ριτος μοίρα λαμβάνει τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ
» πᾶν ὄνομα, κατὰ τὴν τῆ μακαρίᾳ Παύλῳ
» φωνῇ. ἀλλ' ὡς τὸ χρῆμα κατὰ τὸ ἀλη-
» θές, ἐ δόσις, ὡς ἐν ἀρχῇ, τῶν ἐκ αἰών-
» των αὐτῷ φυσικῶς· πολλὰ γε καὶ δεῖ νοοῖ-
» το δ' ἂν μᾶλλον ἀναφοίτησις, καὶ ἀνα-
» δρομὴ πρὸς τὸ ἐν ἀρχῇ, καὶ ἐσιωδῶς καὶ
» ἀναποβλήτως ὑπάρχον αὐτῷ. τοιγάρ-
» τοι καὶ ἔφασκεν ὁ τῆς ἀνθρωπότητος τὸ
» μικροπρεπὲς ὑποδὺς οικονομικῶς, πᾶτες
» δόξασόν με τῇ δόξῃ, ἢ ἔχον, πρὸ τῆ τὸν
» κόσμον εἶναι παρὰ σοί. αἰ γὰρ ὡς ἐν δό-
» ξῃ θεοπρεπῆ, τῷ ἰδίῳ σωτηρίας γεννή-
» τοι πρὸ παντὸς αἰῶνος καὶ χρόνου, καὶ τῆς
» τῆ κόσμου καταβολῆς. Καὶ μετ' ὅλγα. Νοοῖτο
» δ' ἂν εἰκότως καὶ Νεώτατος. πέφησε γὰρ
» ἐν τελευταῖς τῆ αἰῶνος καιρῶς, καὶ με-
» τὰ τὸν τῶν ἀγίων Προφητῶν δόξατε
» καὶ ἀξιάγασον χορόν. καὶ ἀπαξάπλως
» μετὰ πάντας τὰς πρὸ τῆς ἐπιδημίας, ὡς
» ἐν ἡμῶν τάξει λελογισμένους δι' ἀρετῇ.
» Ζηλωτὸς δὲ ὅτι γέγονεν ὁ Ἐμμανηλ, πῶς
» ἐστὶν ἀμεινός; ἀλλὰ ζηλωτὸς μετ' ἀ-
» γίοις, οἱ τοῖς ἰχνεσιν αὐτῆς κατακολεθεῖν
» σπαράζοντες, καὶ πρὸς τὸ θεῖον αὐτῆς μορ-
» φόμενοι κάλλος, αὐτὸν τε ποιῆμενοι τῶν
» πρακτικῶν ὑπογραμμῶν, τὴν ἀπασῶν ἀρί-
» στῶ ἀποφύρονται δόξαν. Ζηλωτὸς γε μὴ
» καὶ καθ' ἕτερον ἂν νοοῖτο τρόπον τοῖς ἐκ

ἀγαπᾶν ἡρημίοις, φημὶ δὴ τοῖς Ἰσδαίων
καθηγηταῖς, ἥτοι τοῖς Γραμματεῦσι καὶ
Φαρισαίοις, οἱ πικρὸν ἐν ἑαυταῖς ὠδίνοντες
ζῆλον, καὶ βασκανίας ὑπόθεσιν τῷ ἀπα-
ράβλητον αὐτῷ ποιῶμενοι δόξαν, κατὰ
πολλὰς ἠλίσκοντο τρόπας. διανίστη μὲν
γὰρ τὰς νεκρὰς ὁ Χριστὸς ὁδωδότης ἡδὴ
καὶ διεφθαρμένους, καὶ τὰς ἄλλας θεοση-
μαίας ἐπετέλει· τὰς δὲ κατατεθηπέναι
δέον, καὶ πρὸς τὸ χρῆναι πισθύνει Ἰωδαί-
λοιπὸν ἔδδεν εἰδοιάζοντας· οἱ δὲ τῷτο μὲν
ἐκ ἔδρων, ἐδάκνοντο δὲ φθόνῳ, καὶ πι-
κρὰς εἰς ἑνὲν ἐδέχοντο λύπας. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Ζηλωτὸς μὲν ἔν ἅρα καὶ τοῖς μισαῖν ἔλο-
μείοις, πλὴν ἐκ εἰς ἅπαν ἀλώσιμος. εἰ
γὰρ καὶ ἀνέτλει σαυρόν, ἀλλ' ὡς Θεὸς
ἀνελβίω κατήσας τὸν θάνατον. μονονεχὶ
δὲ καὶ τῷ Θεῷ καὶ πατρός ἐπιφωνῶντος,
» καὶ λέγοντος, [πρὸς με ἀνάσσειν. ἀνα-
βέβηκε γὰρ εἰς τὰς ἑβρανὴς, ἵνα καὶ ἀκῆ-
Ψαλ. 109. 1. σῇ λέγοντος], καὶ ἐκ δεξιῶν μὲ, καὶ
τὰ ἐξῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Αὐξήσιν δὴ ἔν νοη-
τέον ἐπὶ Χριστῷ τῷ τῆς δόκλειας ἐπίδοσιν.
ὡς αἰ πῶς οὐρυτέραν τε ἔχει, οἷα Θεὸς καὶ
ποιητὴς ὢν, καὶ τῶν ὅλων Κύριος συνδο-
ξολογούμενος τε καὶ συμπροσκυνώμενος τῷ
Θεῷ καὶ πατρί, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπάρχων
τῶν αἰώνων ποιητὴς.

κγ. Εἰς ὃν διαβλεπόμενοι ἔλοι-
δόσαν, καὶ ἐνείχον αὐτῷ κύριοι τοξευ-
μάτων. Καὶ συνέριβη μετὰ κράτους
τὰ τόξα αὐτῶν· καὶ ἐξελεύθη τὰ νεῦρα
βραχιόνων χειρῶν αὐτῶν, διὰ χεῖρα
δυνατῆς Ἰακώβ. ἐκείθεν ὁ κατιχύσας
Ἰσραὴλ παρὰ Θεῷ τῷ πατρός σου.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὴν κατὰ τῷ Ἰω-
σήφ ἐπιβελῶ λέγει, καὶ τὴν παρὰ Θεῷ
βοήθειαν· καὶ ἔτως ἐπάγει τὴν δόλο-
γίαν, μισθὸν τῆς περὶ τὰς ἀδελφὰς ἀνεξι-
κακίας καὶ φειδῆς.

» ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ δὲ, εἰς ὃν διαβλεπόμε-
» νοι ἐλπίδοσαν, δηλὸν ὅτι τῶν Ἰσδαίων ὁ
» δῆμος. καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως· σωματικῶς
» μὲν, εἰς τὰς ἀδελφὰς· πνευματικῶς δὲ,
» εἰς τὸν Χριστόν.

» ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Τὸ δὲ, εἰς ὃν διαβ-
» λούμενοι ἐλπίδοσαν, τίνες εἰ μὴ ὁ λαὸς ὁ
» κατὰ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν; καὶ ἐνείχον αὐτῷ.
» τίνες ἐνείχον αὐτῷ; οἱ καὶ μέχρι σήμε-
» ρον ἐνέχουσιν. ἔτοι κύριοι τοξευμάτων, οἱ
» καταπολεμεῖν τὸν Κύριον δοκῶντες. εἰ
» γὰρ καὶ ἐνέχουσιν τῷ ἀναυρεθῆναι αὐτόν,
» ἀλλὰ καὶ σιωτρίβη μετὰ κράτους τὰ τόξα
» αὐτῶν. Φανερώς δὲ ἡμῖν δηλῆται, ὅτι με-
» τὰ τὴν ἀνάστασιν σωτὴς τριπταὶ τὰ τόξα
» αὐτῶν μετὰ κράτους.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οὐκ ἠδυνάκοντο χειρῶν εἰ-
πεῖν, ἢ ὤμων· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἐν μέσῳ τῷ

Α τόξα πλατέα, βραχίονες λέγονται, οὐκ αἰ-
ρως βραχίονας λέγει.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι γὰρ ὑποπεπλῶκασιν
καὶ οἱ πλείους ὅσων τὴν κατ' αὐτῷ μανίαν
» ὠδίνοντες, ἐδίδαξαν εἰπὼν, εἰς ὃν διαβ-
» λούμενοι ἐλπίδοσαν, καὶ ἐνείχον αὐτῷ
» κύριοι τοξευμάτων. συνεδρία γὰρ σινα-
» γάροντες, ἐβλαβόντο πικρὰ τῶν τοξευ-
» μάτων οἱ κύριοι, τῆς ἐν οἱ τῶν λαῶν ἡγέ-
» μνοι, οἱ ἐπ' αὐτῷ παραθήγοντες τὰς οἰο-
» νει τραυματίζοντας ἀκίδων ἐν τάξει, μο-
» νονεχὶ δὲ καὶ ἐμπηγνυμένους, διὰ τὸ δρᾶν
» ἢ μὴ θέμις ἀποτολμᾶν. οἱ καὶ θηρίων
» ἀγρίων ἐπέθρωςκον δίκλῳ. πλὴν σινα-
» τριβὴ τὰ τόξα αὐτῶν, καὶ ἐξελεύθη νεῦρα
» βραχιόνων αὐτῶν, διὰ χεῖρα δυνατῆς Ἰα-
» κώβ, τῆς ἐν τῷ Θεῷ καὶ πατρός. ὅς ἐστι
» τῶν δυνάμεων Κύριος. ὅς καὶ δόλογοῖς-
» θαι παρεσκόπασε τὸν ἥον ἐν τῷ ἑβρανῷ,
» καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἴτα τῷ Ἰωσήφ τὸν
φθόνον, καὶ τὰς παντοδαπὰς ἐπιδείξας
ἐπιβλάδας, τὴν θείαν ὑμῶν κηδεμονίαν,
δι' ἧς τὰς πεπολεμηκότας ἐνίκησε. σινα-
» τριβὴ γὰρ φησὶ μετὰ κράτους τὰ τόξα
» αὐτῶν, καὶ ἐξελεύθη νεῦρα βραχιόνων, διὰ
» χεῖρα δυνατῆς Ἰακώβ. ἐκείθεν ὁ κατιχύ-
» σας Ἰσραὴλ παρὰ Θεῷ τῷ πατρός σου. καὶ
» ἐβοήθησέ σοι ὁ Θεὸς ὁ ἐμός· καὶ ἡνολόγη-
» σέ σε δόλογίαν ἑβρανῷ ἀνωθεν, καὶ δόλο-
» γίαν γῆς ἐχέσης πάντα, ἔνεκεν δόλογίας
» μαδῶν καὶ μητρῶν, δόλογίας πατρός σου
» καὶ μητρός σου· ὑπερίχυσας ὑπὲρ δόλογίας
» ὁρέων μονίμων, καὶ ἐπιθυμίας θινῶν αἰώ-
» νων· ἔσονται ἐπὶ κεφαλῇς Ἰωσήφ, καὶ
» ἐπὶ κορυφῇς ὡς ἡγήσατο ἀδελφῶν. διὰ
» πάντων δὲ τῶν ὑμνησε τὸν οἰκεῖον Θεόν,
» ὅς καὶ αὐτὸν κρείττονα τῷ πεπολεμηκότος
» ἀπέφλωκεν ἀδελφῷ, καὶ τὸν ἥον ἀμαχον
» ἔδειξε, παρὰ τοσούτων ἀδελφῶν ἐπιβλαβ-
» δέντα. ταύτης δὲ φησὶ τῆς κηδεμονίας
» τετύχηκας, τῆς εἰς τὰς γενενηκότας θεί-
» ραπείας μισθὸν κομισάμενος. τῷτο γὰρ
» λέγει, ἔνεκεν δόλογίας μαδῶν καὶ μη-
» τρας, δόλογίας πατρός σου καὶ μητρός σου.
» γηροκόμος γὰρ πατὴρ τῷ πατρός ἐγε-
» γόνει. τὰ δὲ εἰς αὐτὸν γεγενημένα, κοι-
» νὰ αὐτῷ τε καὶ τῆς μητρός εἶναι φησὶ. τῆς
» γὰρ αὐτῆς ἂν κακείνη κηδεμονίας ἀπή-
» λαιυσεν, εἰ μὴ θάττον ὑπεξῆλθε τὸν βίον.

κε. Καὶ ἐβοήθησέ σε ὁ Θεὸς ὁ ἐμός·
καὶ εὐλόγησέ σε εὐλογίαν ἀπ' ἑβρανῷ
ἀνωθεν, καὶ εὐλογίαν γῆς ἐχέσης
πάντα, ἔνεκεν εὐλογίας μαδῶν καὶ
μητρῶν.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Σαφῶς ἡμῖν δείκνυ-
ται, ὅτι ἡ βοήθεια καὶ ἡ ἀντίληψις τῷ
» παιδός, καὶ παρ' ἄλλου τινός, ἢ παρὰ τῷ
» πατρός καὶ Θεῷ ἡμῶν τῷ ἐν τοῖς ἑβρανοῖς.
» τὸ δὲ, Θεὸς μὲ, δηλῆται ὅτι τὸ πνεῦμα
» λέγει διὰ τῷ Ἰακώβ.

ΤΟΥ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸτο ἡμῖν δηλῆται, ὅτι ἡ εὐλογία ἀπὸ τῆ ἐρανῆ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ κατελθὸν διὰ τῆ λόγου ἐπὶ τῷ σάρκα. ματρὶν δὲ καὶ μήτρας τῆς παρθένης εὐλογίας λέγει.

Ψαλ. 64. 9. ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ταύτῃ ἐναίφαμεν τῷ ἄνωθεν εὐλογίαν, καὶ τῷ ἐν τῇ γῇ κατὰ τῷ πάντα ἔχουσιν, τῆς ἐν τῇ διὰ Χριστὸν πᾶσα λοιπὸν ἀρετῇ, καὶ λίαν ἀμφιλαφῆς οἱ τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας καρποί. ἄρρηται γὰρ πρὸς τὸν υἱόν, ἐπεσκέψω τῷ γλῶ, καὶ μεθύσας αὐτῷ ἐπλήθυνας, τῆς πλετίσας αὐτῷ.

κς. Εὐλογίας πατρός σε καὶ μητρός σε.

» ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ. Τὸ δὲ, πατρός καὶ μητρός σε, τὸτο λέγει· εὐλογίαν πατρός, ὡς ἐλάβομεν ἐπὶ τῷ Ἐκκλησίαν διὰ τῆ Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δεδοῖται γε μὴν αὐτῷ τῷ ἄνωθεν εὐλογίαν, καὶ μόντοι καὶ τῷ ἀπὸ τῆς γῆς, διεβεβαιῶτο σαφῶς ἐνέκεν εὐλογίας ματρὶν καὶ μήτρας, εὐλογίας πατρός καὶ μητρός. δι' ἧς σαφῶς τε καὶ ἐναργῶς ἦτε ἐκ Θεοῦ καὶ πατρός γενήσῃς τῆ μονογενῆς, καὶ ἡ διὰ τῆς ἀγίας παρθένης σημαίνεται, καθὼς νοεῖται καὶ πέφωκεν ἄνθρωπος. υἱὸς γὰρ ὑπάρχων φυσικῶς τε καὶ ἀληθῶς τῆ Θεοῦ καὶ πατρός, δι' ἡμᾶς ἀνέτλη τῷ διὰ γυναικὸς τε καὶ μήτρας γενήσῃ, καὶ ματρὶς τεθῆλακεν. ἔ γάρτοι, κατὰ τινος, δοκῇσι γένοναι ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς τὸτο κατὰ ἀλήθειαν πεφωκῶς, ὅπερ ἐσμέν αὐτοί, τοῖς τῆς φύσεως ἐπόμνος νόμοις, καὶ τροφῆς ἡνέχετο, καίτοι ζῶν αὐτὸς τῷ κόσμῳ διδόν.

Ἵπερίχυσεν ὑπὲρ εὐλογίας ὁρέων μονίμων, καὶ ἐπ' εὐλογίας θινῶν αἰωνίων.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἴτα ἐπύχεται αὐτῷ περιφάνειαν, ὥς γενέσθαι αὐτὸν παρὰ πᾶσιν ἐπίσημον. ὑπερίχυσας γάρ-» Φησιν ὑπὲρ εὐλογίας ὁρέων μονίμων, καὶ ἐπιθυμίας θινῶν αἰωνίων· ἔσονται ἐπὶ κεφαλῆς Ἰωσήφ, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ὧν ἡγή-» σατο ἀδελφῶν. τὰς δὲ θινὰς, ὁ Ἀκύλας βενῆς ἡρμήνυσεν. ἐπειδὴ τοίνυν πόρρωθεν ὁρῶνται καὶ οἱ βεννοὶ καὶ τὰ ὄρη, τῆτοις παραπλησίως εὐχεται γνώριμον αὐτὸν γενέσθαι, καὶ παντῶν περιφανέ-» σατον.

» ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ ὕψος καὶ μέγεθος τῆς εὐλογίας προκηρύσσει τὸ, ὑπὲρ εὐλογίας ὁρέων μονίμων· τὸ δὲ, θινῶν αἰωνίων, τὸ βέβαιον καὶ ἰχυρὸν τῆς σωτηρίας, καὶ τὸ εἰς τὰς αἰώνας διαμείναι.

» ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἵπερίχυσας ὑπὲρ εὐλο-» γίας ὁρέων μονίμων, καὶ θινῶν αἰωνίων.

Α ὄρη αἰώνια καὶ μονιμώτατα, καὶ θινὰς αἰώνιας, τὰς ἀγίας Φησὶ, διὰ τὸ ἡρῆσαι τῆς γῆς, καὶ φρονεῖν μὲν ἐδὲν τῶν κατεργιμένων, ζητεῖν δὲ τὰ ἄνω, καὶ εἰς τὰ τῶν ἀρετῶν εὖ μάλα διάτλαν ὑψώματα.

Ἔσονται ἐπὶ κεφαλῇ Ἰωσήφ, καὶ ἐπὶ κορυφῆς ὧν ἡγήσατο ἀδελφῶν.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Δηλοῖ ἡμῖν καὶ ὧδε περὶ τῆ Κυρίας, λέγει γὰρ ἄλλος, κεφαλῇ Ἰωσήφ, καὶ πάντων ἡμῶν ὡς Ἰησοῦς Χριστός. τὸτο ἡμῖν δηλοῖ, ὅτι πάντων ἡμῶν ἐστὶν ἡ κεφαλὴ ὁ Κύριος ἡμῶν.

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Λαμβάνεται Ἰωσήφ εἰς τύπον τῆ Κυρίας σαφέςατα. προδήλον δὲ ἔστι τὸ, αἱ εὐλογίαι αἱ ἐπὶ κορυφῇ, ὧν ἡγήσατο ἀδελφῶν αὐτῆς, περὶ τῶν εἰς αὐτῶν πεπισθυκότων Φησὶν. ἔ γὰρ ἐπα-» χύεται ἀδελφὸς αὐτῆς καλῶν ἐν διαφό-» ροις τῆς Γραφῆς τόποις.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κατόπιν ἔν ἄρα τῆς Χριστοῦ δόξης καὶ οἱ τῶν πατέρων ἐπισημώτατοι, καὶ εἰς λῆξιν ἦκοντες ἀρετῆς. οἱ μὲν γὰρ, ἦσαν οἰκέται· ὁ δὲ Κύριος, ὡς υἱὸς τὰ δι' ὧν ἐκείνοι γεγονάσι λαμπροὶ κεχορηγήθηκαν αὐτοῖς. τοιγάρτοι καὶ λέ-» γουσιν, ὅτι ἐκ τῆ πληρώματος αὐτῆς ἡμεῖς Ἰωάν. 1. 16. » πάντες ἐλάβομεν.

Δ ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔν τῆς δόξης ὁ σέφανος ἐπικέσεται μὲν φυσικῶς τῇ τῆ Σωτῆρος ἡμῶν κεφαλῇ· διαβήσεται δὲ ἐδὲν ἡτλον, καὶ δῶρον ἔσαι δοτὸν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀγίας τῆς ἐπ' αὐτῷ γεγονότας. οἱ τὸν ἀμάραντον τῆς δόξης περικέσονται σέφανον, καὶ κοινωνοὶ τῶν αὐτῆς παθημάτων γεγεννημένοι, συμμετέξουσι τῆς δόξης. ἄραγε γὰρ ὅτι συμπεπονθότες αὐτῷ, καὶ συμβασιλεύσουσι.

Ε κς. Βενιαμὴν λύκος ἄρπαξ, τὸ πρῶτον ἐδεταί ἐτι, καὶ εἰς τὸ ἐσπέρως διασώσει τροφήν.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύρος τὸ, ἐδεταί ἐσπέρως, ἄρπάσει, Φησὶ, τὸ πρῶτον μεριεῖ » σκύλα.

Ζ ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Βέλεται τῷ τόλμαν προαγορεύειν, ὡς ἐτόλμησαν, καὶ τὸν πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν πόλεμον, καὶ τῷ τῶν παρθένων ἀρπαγῇ.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ πρῶτον ἐδεταί, ἀντὶ τῆς πολεμῆσαι, ὡς καὶ τῷ Βαλαάμ λέγει, ἔ κοιμηθήσεται ἕως φάγῃ θήραν, Ἀρ. 23. 24. » καὶ αἷμα τραυματιῶν πίεται. διαδώσει » τροφῇ ἑαυτῷ, τῆς ἐν ἀρπάσσοντες, ἑαυ-» τοῖς τῷ ἀρπαγῇ διαδιδόν.

Η ΑΠΟΔΙΝΑΡΙΟΥ. Αὐτόθεν ἐμφαίνει τὸ πολεμικὸν αὐτῆς, οἷον καὶ πέφωκε τὸ τῶν ἐν Γαβαὰ πολεμιστῶν. ἦ ἐστὶ τῆς Βενιαμὴν φυλῆς. διόπερ αὐτῷ ἀπεικάζει λύκῳ,

δις ἐπιτόβεται. θηράσει γὰρ Φησί. καὶ
 » τῶ, ἔτι, ἡ προσθήκη τῆτο παρασημαίνει.
 τελευταῖον δὲ ἤδη τροφή γνήσεται· πάλιν
 ἑτέροις αὐτός. δώαται μέντοι καὶ ἑτέ-
 ρως αὐτὰ ταῦτα πῶς τῶ Βενιαμὶν ἐκληφ-
 θῆαι καὶ τὴν τότε φυλήν. καὶ νικᾷ μὲν
 ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς πολεμίας, ὡς καὶ
 κατὰ περισσὴν πλεῖστον ἀπὸ τῶν σκύλων
 αὐτῶν· ὅψε δέ ποτε τῶ καιρῷ, καὶ πρὸς
 ἐσπέραν αὐτὴν τῶν ἰσδαϊκῶν ἤδη πραγμά-
 τῶν, ὑπὸ πολεμίας γινέσθαι.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τινὲς εἰς Παῦλον τὸν
 ἀπόστολον, τὸν ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν ταῦ-
 τα λέγεσθαι φασίν, ὅτι σὺν εὐρακότες, ὅτι
 ταῖς φυλαῖς πρόλεγει ὁ Ἰακώβ ἅπερ Φη-
 σίν. εἰ δὲ τῶ Κυρίῳ ἐν τῇ τῶ Ἰσδα προ-
 ῥήσει ῥητῶς ἐμνημόνευσεν, ἀλλὰ προτε-
 ρόντι περὶ τῆς φυλῆς εἰπών. οἱ μὲν ἔν
 εἰς τὸν Παῦλον τὸ εἰρημένον νοήσαντες,
 ἐπειδὴ φασὶ πρῶτον ἐδίωξεν, αἶτα ἐδίωχ-
 » θῆναι, τὸ πρῶτον εἶπεν, ὅτι ἔδετα. τὸ δὲ
 » ἐσπέρας διαδῶσει τροφῶν, ἥτοι διωκόμε-
 νος, ἡ τρέφῶν τὰς οἰς ἐκήρυττε. τινὲς
 » δὲ, τὸ, πρῶτον ἔδετα, ἐνόησαν ἀντὶ τῶ,
 παιδιδόμενος ὑπὸ Γαμαλιὴλ τῷ νομικῷ,
 καὶ τραφεῖς κατὰ τὸν νόμον ἐν νέοις κα-
 λῶς, ἔσαι διδάσκαλος δὲ καί τῶ πολλῶν
 » ἐθνῶν. διὸ δὴ καὶ διαδῶσει εἶπε. τὸ δὲ τῆς
 προφητενομίας ἰσορίας ἀληθὲς, ἔτως
 ἔχει. ἀνὴρ τις τῆς Εφραὶμ φυλῆς, ἐκ τῆς
 φυλῆς Ἰσδα παλλακὴν εἰλήφει. καὶ τὰ
 λοιπὰ ὁμοίως Γενναδίῳ κατὰ τὴν προεγ-
 καίμενῳ ἰσορίαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸν δὲ Βενιαμὶν λυ-
 κὸν ἄρπαγα κέκληκε διὰ τὸ συμβεβηκὸς
 πάθος τῇ τότε φυλῇ. διὸ ἐπήγαγε, τὸ
 » πρῶτον ἔδετα, καὶ εἰς τὸ ἐσπέρας διαδῶ-
 σει τροφῶν. ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ καὶ τῇ ὀδύ-
 τερα συμπολὴ νενικηκότες, ὕπερον ἄρ-
 δὴν ἀπέλοντο, πλὴν ὀλίγων τινῶν ἀγῶν
 εὐαριθιμῶν, ὅς οἱ νενικηκότες οἰκίειραν-
 τες, δένα μὲν αὐτοῖς γυναικας διὰ τὸν ὄρ-
 κὸν ὑπέδοντο, ἑτέρως δὲ αὐτοῖς τὸν γάμον
 ἐμνηχανήσαντο. εἰδέναι δὲ χρὴ, ὡς τινες
 εἰς τὸν Θεωπίον Παῦλον τὴν προῤῥήσιν
 εἰλκυσαν. λύκῳ γὰρ δίκλῳ ἐλυμαίνετο
 τὴν Ἐκκλησίαν, κατὰ τὰς οἰκας ἐσπο-
 ρυόμενος. ὕπερον δὲ τὴν πνύματικὴν
 τροφὴν τῇ οἰκισμῇ διέδωκε.

καὶ. Πάντες ἔτοι υἱοὶ Ἰακώβ δώδε-
 κα· καὶ ταῦτα ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ
 πατὴρ αὐτῶν· καὶ εὐλόγησεν αὐτὰς.
 ἔκασον κατὰ τὴν εὐλογίαν αὐτῶν εὐλό-
 γησεν αὐτὰς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς εὐλόγησά λέ-
 γεται τὰς παῖδας ὁ Ἰακώβ, ἐνίοις ἐπαρ-
 σάμενος; Οὔτε ἀρα εἰσιν, ἔτε εὐλογία,
 ἀλλὰ προῤῥήσεις οἱ τελευταῖοι τῶ Πα-

Α., τριάρχῳ λόγοι. σὺν ἄχρηστε γὰρ Φησίν,
 » ἵνα ἀπαγγέλω ὑμῖν, τί ἀπαντήσεται ὑ-
 » μῖν ἐπ' ἐσχάτῃ τῶν ἡμερῶν. ἐμνήθη δὲ
 καὶ τῶν παρ' ἐνίων γεγεννημένων· ἐκ ἐπει-
 δὴ δίκας οἱ παῖδες εἰσεπράττοντο τῶν πα-
 τρικῶν ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ οὐκ ἐμνήθη
 εἰς ἀρὰν καὶ εὐλογίαν τὰς λόγους εἰς κοι-
 νῶν τῶν ἐντόξομοιῶν ὡφέλειαν.

Β. ΑΔΗΛΟΥ. Πάντες οἱ υἱοὶ Ἰακώβ, καὶ
 οἱ ἐκ τῶν παιδισκῶν, καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐλθού-
 θέρων ἐξ Ἰσρ τὴν πατρικὴν κληρονομίαν
 διεδέξαντο. ἔτως ἡ συγχώρησις τῶ Θεῷ
 καὶ (1) παιδισκῶν ποιῶσά παῖδας τὸν Ἰα-
 κώβ· δεικνύτως τῶ Θεῷ, ὅτι παρ' αὐτῶν,
 » ὁ δὲ ἄλλος, ἐκ ἐλθούθέρων, ὡς Φησίν ὁ Παῦ-
 λος πρὸς Γαλάτας.

Γ. ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ εὐλόγη-
 » σεν αὐτὰς, Φησίν, ἕκασον κατὰ τὴν εὐλο-
 γίαν αὐτῶν, ἡ εὐλόγησεν αὐτὰς· ἀντὶ τῶ,
 ἅπερ ἐχρῶν ἕκασον προεμύνησε, καὶ τὰ
 ἐφ' ἕκαστης φυλῆς συμβησόμενα προανε-
 φώνησε.

ΚΘ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐγὼ προσί-
 θεμαι πρὸς τὸν ἐμὸν λαόν. θάψατέ-
 με μετὰ τῶν πατέρων μου ἐν τῷ σπη-
 λαίῳ, ὅθεν ἐν τῷ ἀγρῷ Εφραὶμ τῶ
 χετλαῖς.

Δ. ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς διὰ
 τῆς ἐπισκήψεως ταύτης μεγίστῳ αὐτοῖς
 παραμυθίαν χαρίζεται. ἐναντίον γὰρ, ὅτι
 ἐκ αὐτῶν ὁ δίκαιος τῆτο διεσέλατο, εἰ μὴ
 πάντως ἦδει τὴν ἀνοδὸν αὐτῶν εἰς οὐρανόν,
 καὶ τῆς δελείας τῆς ἐν Αἰγύπτῳ τὴν ἀ-
 παλλαγὴν.

Ε. Α. Ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ διπλῷ, τῷ
 ἀπέναντι Μαμβρῇ, ἐν γῇ Χαναάν,
 ὁ ἐκλήσατο Ἀβραάμ παρὰ Εφραὶμ
 τῶ χετλαῖς τὸ σπήλαιον εἰς κλῆσιν μνη-
 λα. μεῖς. Ἐκεῖ ἔθαψαν Ἀβραάμ καὶ
 Σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτῆς· καὶ ἐκεῖ
 ἔθαψαν Ἰσαὰκ καὶ Ρεβέκκαν τὴν
 γυναῖκα αὐτῆς· καὶ ἐκεῖ ἔθαψαν Λείαν,
 ΛΒ. Ἐν τῇ κλῆσει τῶ ἀγρῷ καὶ τῶ σπηλαίῳ
 τῶ ὄντος ἐν αὐτῷ παρὰ τῶν υἱῶν Χέτ.

Ζ. λγ. Καὶ κατέπαυσεν Ἰακώβ ἐπι-
 τάσων τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. καὶ ἐξάρας
 Ἰακώβ ἐπὶ τὴν κλίνην τὰς πόδας,
 ἐξέλιπε· καὶ προσετέθη πρὸς τὸν
 λαὸν αὐτῶν.

Η. ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὡς περὶ μεθ'
 ἡδονῆς τὸ πρᾶγμα καταδεχόμενος, ἔτω
 μετὰ τὸ πάντα διατάσσεται, τὰς πόδας
 ἐξάρας, ἀντὶ τῶ ἐφαπλώσας ἡ τείνας, ὡς
 » ἂν εἴποι τις, ἐξέλιπε· τῆτο ἔστι, κατέ-
 λυσε

(1) Ἰσρ. καὶ ἔκκ.

» λυσε τὴν ζωὴν, καὶ προσετέθη πρὸς τὸν
» λαὸν αὐτῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ταῦτα τῶν Ἰακώβ εἰ-
ρηκότος, καὶ τὴν οἰκίαν τελευτῶν μεμη-
» νυκότος, ὁ συγγραφεὺς ἔφη, καὶ ἐξάρας
» τῆς πόδας ἐπὶ τὴν κλινὴν, ἐξέλιπε· καὶ
» προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν. διὰ δὲ
» τούτων τῶν λόγων ἠνέξατο τὴν ἐλπίδα τῆς
ἀναστάσεως. εἰ γὰρ παντάπασιν διεφθεί-
ροντο, καὶ μὴ εἰς ἕτερον μετέβαινον βίον,

Α, ἔκ ἂν εἶπε, προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐ-
τῶν. τὸτο δὲ καὶ πρὸς Ἀβραάμ αὐτὸς ὁ
» τῶν ὅλων ἔφη Θεὸς· σὺ δὲ ἀπελεύσῃ πρὸς Γεν. 15. 15.
» τὰς πατέρας σου, τραφεῖς ἐν γῆρι καλῶ.
» ἐντεῦθεν καὶ ὁ Κύριος τὴν τῶν Σαδδου-
καίων ἀπιστίαν διήλεγξεν, εἰρηκώς· ὅτι
» δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, ἔκ ἀνέγνωτε, Ματθ. 22. 31,
» ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, 32.
» καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; ἔκ ἔστιν ὁ Θεός, Θεὸς
» νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων.

Κ Ε Φ. Ν.

α. **Κ**αὶ ἐπιπνευσάν Ἰωσήφ ἐπὶ
τὸν τράχηλον τῶ πατρὸς
αὐτῶ, ἐκλαυσεν ἐπ' αὐ-
τῶ, καὶ ἐφίλησεν αὐτόν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες παιδὸς
φιλοσοφίαν; εἶδες πεπυρωμένῳ ἀγά-
πῳ; καὶ μετὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀναχώ-
» ρησιν, ἐπιπνευσάν ἐπὶ τὸ πρόσωπον, καὶ
καταφιλήσας, ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτῶ.

β. Καὶ προσέταξεν Ἰωσήφ τοῖς
παισὶν αὐτῶ τοῖς ἐνταφιασαῖς ἐντα-
φιάσαι τὸν πατέρα αὐτῶ· καὶ ἐνετα-
φίασαν οἱ ἐνταφιασαὶ τὸν Ἰσραήλ.

γ. Καὶ ἐπλήρωσαν αὐτῶ τεσσα-
ράκοντα ἡμέρας· ἔτω καταριθμῆνται
αἱ ἡμέραι τῆς ταφῆς· καὶ ἐπένθη-
σεν αὐτὸν Αἴγυπτος ἐβδομήκοντα
ἡμέρας.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἱ μὲν Αἰγύπτιοι, ἐβδο-
μήκοντα ἡμέρας πενήθουσιν· οἱ δὲ Ἰσραη-
λίται, τριάκοντα.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἐπλήρωσαν αὐ-
» τῶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ὁ ἀριθμὸς
ἔτος κατὰ νόμον Αἰγύπτιον. νῦν γὰρ τρια-
κὸς ἀποῖσι. καὶ τὸν Ἀαρὼν καὶ Μωϋσῆν
τριάκοντα ἡμέρας ἐπένθησαν μόνους, ὡς
ἐν Ἀριθμοῖς καὶ Δευτερονομίῳ φησὶν.

δ. Ἐπεὶ δὲ παρήλθον αἱ ἡμέραι
τῶ πένθους, ἐλάλησεν Ἰωσήφ πρὸς
τὰς δυνάστας Φαραὼ, λέγων, εἰ εὖ-
ρον χάριν ἐναντίον ὑμῶν, λαλήσατε
περὶ ἐμοῦ εἰς τὰ ὦτα Φαραὼ, λέ-
γοντές.

ε. Ὁ πατήρ μου ὤρευσέ με, ἐν τῷ
μνημείῳ ᾧ ὤρευξα ἐμαυτῷ ἐν γῇ Χα-
ναάν, ἐκεῖ με θάψεις. νῦν ἔν ἀνασας,
θάψω τὸν πατέρα μου, καὶ ἐπανε-
λευσομαι.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐν τῷ μνημείῳ ᾧ
» ὤρευξα ἐγὼ ἐμαυτῷ ἐν γῇ Χαναάν, ἐκεῖ με

θάψεις. Καὶ μὴ Ἀβραάμ ὤρευσεν· ἀλλ'
οἰκειῖται τὰ τῶ πατρὸς, ὡς περ ἄνω, τὰ Γεν. 48. 22.
» τῶν υἱῶν, λέγων· ἐν μαχαίρᾳ μου, καὶ
» ἐν τόξῳ.

Γ ε. Καὶ εἶπε Φαραὼ τῷ Ἰωσήφ,
ἀνάβηθι, θάψον τὸν πατέρα σου, κα-
ζ. θάπερ ὤρευσέ σε. Καὶ ἀνέβη Ἰωσήφ
θάψαι τὸν πατέρα αὐτῶ. καὶ συνανέ-
βησαν μετ' αὐτῶ πάντες οἱ παῖδες
Φαραὼ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶ οἴκου
αὐτῶ, καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι
η. γῆς Αἰγύπτου, Καὶ πᾶσα ἡ πανοι-
κία Ἰωσήφ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶ,
Δ καὶ πᾶσα ἡ οἰκία ἡ πατρικὴ αὐτῶ·
καὶ τὴν συγγένειαν, καὶ τὰ πρέβα-
τα, καὶ τὰς βοᾶς ὑπελίποντο ἐν γῇ
Γεσέμ.

θ. Καὶ συνανέβησαν μετ' αὐτῶ
καὶ ἄρματα καὶ ἵπποις, καὶ ἐγένετο
ἡ παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα.

Ε ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα διὰ τὴν
εἰς Ἰωσήφ τιμὴν, πόσῳ ἐπιδείκνυται
σπουδῇ οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ σπουδῇ
τῷ Ἰωσήφ, ὥς ἐν γενέσει αὐτῶ παρεμ-
βολῇ μεγάλῳ.

ι. Καὶ παρεγένοντο ἐφ' ἄλωνα
Ἀτὰδ, ὁ ἐστὶ πέραν τῶ Ἰορδάνου· καὶ
ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν καὶ
ἰχυρὸν σφόδρα. καὶ ἐποίησε τὸ πέν-
Z θος τῷ πατρὶ αὐτῶ ἐπὶ ἡμέρας.

ΑΔΗΛΟΥ. Τόπος ἐστὶ πέραν τῶ Ἰορδάνου,
διεσηκὸς τῆς Ἱερικῆς τρισὶ σημείοις.
καὶ νῦν καλεῖται Βηθαγά. ὁ ἐστὶ μαθερ-
μιλωδόμενον τόπος κύκλου.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διέσηκεν ὁ τόπος
Ἱερικῆς τρισὶ σημείοις, ὡς ἀπὸ δύο ση-
μείων τῶ Ἰορδάνου. καὶ νῦν καλεῖται Βη-
θαγά. ὅπερ ἐρμιλωδία ἰσχυρὸς κύκλος, διὰ
τὸ ἐκεῖ κοπιόμενος τὸν Ἰακώβ κυκλεῖν.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ταῦτα ἀκέρων,
μὴ ἀπλῶς παρὰ τρεχε, ἀλλὰ τὸν καιρὸν
ἐννοῶν,

ἐννοῶν, καὶ ὃν ἐγένετο, πάσης αἰτίας Ἀ
ἀπάλλατε τὸν Ἰωσήφ. ἔδ' ἐπὶ γὰρ ἦσαν
τῷ ἄδ' αἱ πύλαι συγκλαδίσκει, ἔδ' ἐπὶ
θανάτῳ τὰ δεσμά διαλυθέντα, ἔδ' ἐπὶ κοιμη-
σις ὁ θάνατος λεγόμενος ἰω. διὰ τὸτο
ἐπειδὴ ἐδεδοίκεσαν τὸν θάνατον, ταῦτα
ἐποίησεν. νυκτὶ δὲ διὰ τὴν τῷ Θεῷ χάριν,
ἐπειδὴ ὕπνος ὁ θάνατος γέγονε, καὶ κοι-
μησις ἢ τελευτή, καὶ πολλὴ τῆς ἀναστά-
σεως ἢ πληροφορία, ὡς ἀπὸ ζωῆς εἰς
ζωὴν μετισταμένοι, ἔτῳς ἀγαλλόμεθα καὶ
ὁφραυνόμεθα.

- ια. Καὶ εἶδον οἱ κάτοικοι τῆς γῆς
Χαναάν τὸ πένθος ἐπὶ ἄλῳν Ἀτὰδ,
καὶ εἶπαν, πένθος τὸτο μέγα ἐστὶ τοῖς
Αἰγυπτίοις. διὰ τὸτο ἐκάλεσε τὸ ὄνο-
μα τῷ τόπῳ, πένθος Αἰγύπτῳ, ὅ ἐστι
ιβ. πέραν τῷ Ἰορδάνῳ. Καὶ ἐποίησαν
αὐτῷ ἔτῳς οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καθὼς ἐνε-
ιγ. τέλειτο αὐτοῖς. Καὶ ἀνέλαβον αὐ-
τὸν ἐν γῇ Χαναάν καὶ ἔθαψαν αὐ-
τὸν εἰς τὸ σπήλαιον τὸ διπλῆν, ὃ ἐκλή-
σατο Ἀβραάμ τὸ σπήλαιον ἐν κλήσει
μνημείῳ παρὰ Ἐφρων τῷ χετλαίῳ,
ιδ. κατέναντι Μαμβρῇ. Καὶ ὑπέσχετο
Ἰωσήφ εἰς Αἰγύπτῳ, αὐτὸς καὶ οἱ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ συναναδάντες
ιε. θάψαι τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἰδόντες
δὲ οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσήφ, ὅτι τέθεικεν
ὁ πατὴρ αὐτῶν, εἶπαν, μήποτε μνη-
σικακίῃ ἡμῖν Ἰωσήφ, καὶ ἀνταπό-
δομα ἀνταποδώσει ἡμῖν πάντα ὅσα
ισ. ἐνεδειξάμεθα αὐτῷ. Καὶ παραγενό-
μενοι πρὸς Ἰωσήφ, εἶπαν, ὁ πατὴρ
σε ὥρμισέ σε πρὸ τῷ τελευτῆσαι αὐ-
ιζ. τὸν, λέγων, Οὕτως εἶπατε τῷ Ἰω-
σήφ· ἄφες αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν αὐ-
τῶν, ὅτι πονηρά σοι ἐνεδείξαντο. καὶ
νῦν δέξαι τὴν ἀδικίαν τῶν θεραπόντων
τῷ Θεῷ τῷ πατρός σου. καὶ ἐκλαυ-
σεν Ἰωσήφ λαλόντων αὐτῶν πρὸς
αὐτόν.

ιη. Καὶ ἐλθόντες πρὸς αὐτόν, εἶ-
πον, οἶδε ἡμεῖς σοὶ οἰκέται.

ΚΚ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πόσον
ἐστὶν ἀρετὴ, πῶς ἰσχυρὸν καὶ ἄμαχον, καὶ
ὅση τῆς κακίας ἢ ἀδικίας. ἰδὲ γὰρ, ὁ μὲν
τοσαῦτα πεπονθὼς βασιλεύει, οἱ δὲ ταῦ-
τα διαθέντες τὸν ἀδελφὸν, οἰκέται εἶναι
παρακαλῶσι τῷ παρ' αὐτῶν εἰς δελείαν
ἐκδοθέντος.

ιθ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἰωσήφ, μὴ
φοβεῖσθε, τῷ γὰρ Θεῷ εἰμὶ ἐγώ.

ΑΚΤΛΑΣ. Ὅτι μὴ Θεὸς ἐγώ;

ΣΤΥΜΜΑΧΟΣ. Μὴ γὰρ ἀντὶ Θεῷ
ἐγώ;

ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΚΟΝ. Μὴ φοβεῖσθε, καὶ
γὰρ φοβέμενος Θεὸν εἰμι.

ΚΚ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τῷ Θεῷ γάρ-
» εἰμι ἐγώ, καὶ τὸν δεσπότην τὸν ἐμὸν μιμῶ-
μαι, καὶ ὑπεργεσίαις ἀμείβεσθαι σπεύδω
τῷ τὰ ἀνήκεσά με διαδύτας.

ΚΚ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς ὑπεβήης, καὶ
ἐν συμφοραῖς, καὶ ἐν ὑπ' ἀγρίαις μέμνη-
ται τῷ Θεῷ.

κ. Ὑμεῖς ἐβλεύσατε κατ' ἐμῷ
εἰς πονηρά, ὁ δὲ Θεὸς ἐβλεύσατο
περὶ ἐμῷ εἰς ἀγαθὰ, ὅπως γενηθῇ
ὡς σήμερον, ἵνα διατραφῇ λαὸς πο-
καλὺς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσ-
Γ. θε· ἐγὼ διατρέψω ὑμᾶς, καὶ τὰς
οἰκίας ὑμῶν. καὶ παρεκάλεσεν αὐ-
τῶς, καὶ ἐλάλησεν αὐτῶν εἰς τὴν καρ-
κβ. διάν. Καὶ κατώκησεν Ἰωσήφ ἐν Αἰ-
γύπτῳ, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
καὶ πᾶσα ἡ πανοικία τῷ πατρός αὐ-
τοῦ. καὶ ἔζησεν Ἰωσήφ ἔτη ἑκατὸν
κγ. δέκα. Καὶ εἶδεν Ἰωσήφ Ἐφραὶμ
παιδιά, ἕως τρίτης γενεᾶς. καὶ υἱοὶ
Δ. Μαχείρ τῷ υἱῷ Μανασῆ ἐτέχθησαν
κδ. ἐπὶ τῶν μερῶν Ἰωσήφ. Καὶ εἶπεν
Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, λέγων,
ἐγὼ ἀποθνήσκω· ἐπισκοπῇ δὲ ἐπισ-
κέψεται ὑμᾶς ὁ Θεός, καὶ ἀνάξει ὑ-
μᾶς ἐκ τῆς γῆς ταύτης εἰς τὴν γῆν,
ἣν ὡμοσεν ὁ Θεός τοῖς πατράσιν ἡ-
μῶν, Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ
Ε. Ἰακώβ.

κε. Καὶ ὥρμισεν Ἰωσήφ τῶς ὑπὲρ
Ἰσραὴλ, λέγων, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ
ἡ ἐπισκέψεται ὑμᾶς ὁ Θεός, καὶ
συνανήσετε τὰ ὅσα με ἐντεῦθεν μετ'
ὑμῶν.

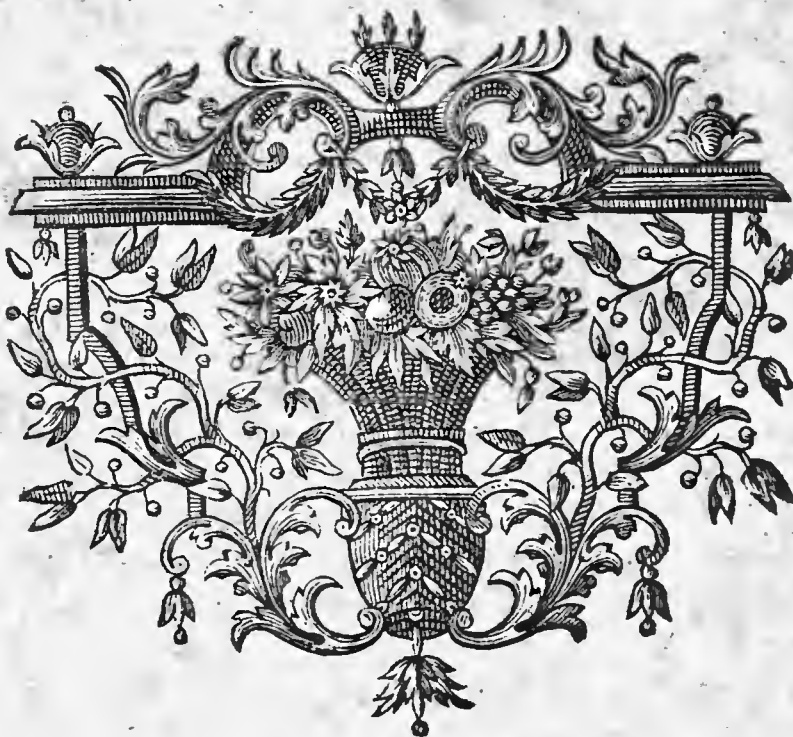
ΚΚ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸτο ἐποίη-
εἰς ἀπλῶς, ἔδ' ἐπὶ μάτῳ, ἀλλὰ δὴ ταῦτα
οἰκονομῶν· αἱ μὲν, ἵνα μὴ οἱ Αἰγύπτιοι
μεμνημένοι τῶν τοσούτων αὐτῷ ὑπεργεσιῶν,
καὶ ὑπόδωρος ἐξ ἀνθρώπων Θεὸς προσα-
γορεύοντες, ὑπόδωρος ἀσεβείας ἔχουσι τῷ
δικαίῳ τὸ σῶμα· ἕτερον δὲ, ἵνα ὡς πε-
πληροφωρημένοι, ὅτι πάντως ἐπανήξουσιν.
εἰ γὰρ μὴ τὸτο ἰω ὡμολογημένοι, ἔκ' ἂν
ἔτῳ διετείλατο, ὥς μετ' αὐτῶν ἀναγα-
γεῖν τὰ ὅσα.

ΚΚ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Εἰ μὴ ἐλπίς ἰω
ἀναστάσεως, τίς ὁσέων ἢ ἐπιμέλεια, περὶ
τῶν φθιρομένων ὁσέων ἐντέλλεσθαι τῶς
δικαίαις;

κς. Καὶ ἐτελεύτησεν Ἰωσήφ ὡν ἑτῶν ἑκατὸν δέκα· καὶ ἔθαψαν αὐτὸν, καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν τῇ σορῶ ἐν Αἰγύπτῳ.

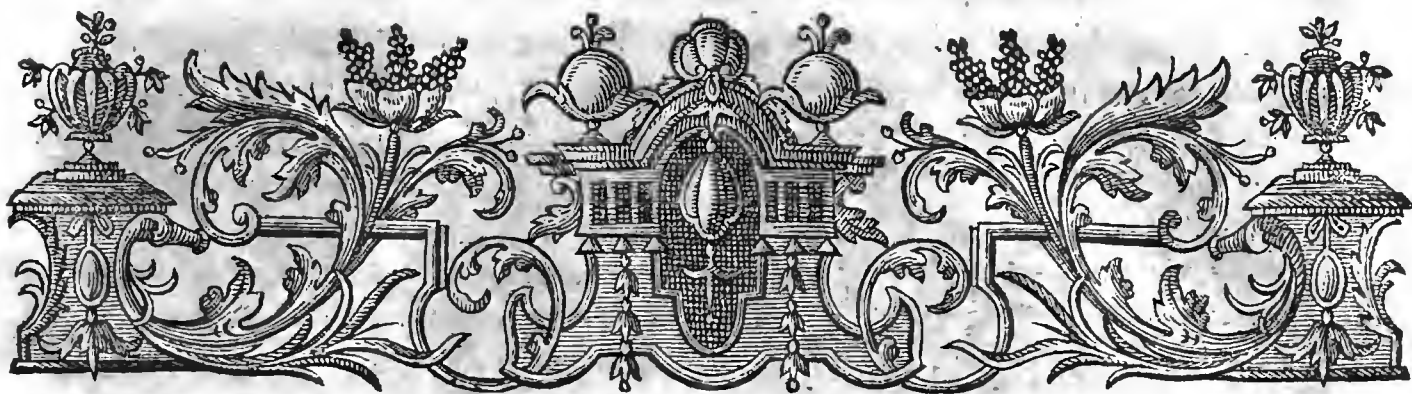
*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ Ἰωσήφ ἐπὶ ἑκατάδεκα ἔτη ἐποίησεν ἐν γῇ Χαναάν, καὶ δέκα ἑτῶν εἴλκυσε δαλείαν. τρία δὲ ἔτη ἐν τῷ δεσμητηρίῳ διέτριψε, καὶ ὀγδοήκοντά ἔτη ὡς δούτερος τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐξουσιάζων ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ. ἡμεῖς δὲ τὸν τῶν ἀγαθῶν δοτῆρα Θεόν, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦματος χορηγόν, τὸν ἀποκαλύπτοντα τοῖς ἀξίοις τὴν ἐναποκειμένην τῇ θείᾳ Γραφῇ γνῶσιν, δοξάσωμεν. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ αὐτῷ δόξα σὺν ἁγίῳ πνεύματι εἰς τὰς αἰῶνας τῶν εἰόντων.
Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ.

ΕΞΟΔΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΞΟΔΟΣ

ΕΞ

ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΙΣΡΑΗΛ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΜΩΣΗ.

ΑΔΗΛΟΥ. "Οτι τὸ πρῶτον βιβλίον ὁ Μωσῆς, Γένεσιν προσηγόρευσε· τὸ δὲ δεύτερον δὲ, "Εξοδον" συμβολικῶς διὰ τῆς ἰστορίας τῶν αἰ τῶν δε τῶ βίῳ προσκαίρον ἡμῖν ὑπογράφων ζωῇ. καὶ ἀριθμῇ τὰς εἰσελθόντας εἰς Αἴγυπτον, ἵνα ἀκῶν μετὰ ταῦτα τὸ πλῆθος τῶν τοσάτων μυριάδων, τῇ πρὸς Ἀβραάμ ὁλόγια τῆ Θεῷ ἐπιγράψῃς τὸ πρόσαγμα.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τοῖς κατεχομένοις ὑπὸ τῆ νοητῆ Φαραὼ τῶν ἀπ' αὐτῆ δίδωσιν ἔξοδον ἐπιστρέφουσιν ὁ Φιλοκτίσμων Θεός, ἐκ ἐὼν ἔτι πλητὴ καὶ ἰνδία συνέχεσθαι, πρὸς δὲ γλῶ μεταφέρων τῶν ῥέσσαν μέλι καὶ γάλα. πῶς τοίνυν εἰς ἐξελθεῖν, καὶ πῶς ὁδοῦτόν, δηλαμένοις ἀκολαθήσωμεν.

Κ Ε Φ Α.

α. **Τ**αῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν εἰσπορευομένων εἰς Αἴγυπτον ἅμα Ἰακώβ τῷ πατρὶ αὐτῶν, ἔ-

β. κασος πανδοκία αὐτῶν εἰσῆλθον. Ῥε-
γ. βίμ, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδας. Ἰωσά-
δ. χαρ, Ζαβουλὼν, καὶ Βενιαμὴν, Δαν καὶ Νεφθαλεὶμ, Γάδ, καὶ Ἀσῆρ.

ε. Ἰωσήφ δὲ ἦν ἐν Αἰγύπτῳ. ἤσαν δὲ αἱ ψυχαὶ πᾶσαι ἐξ Ἰακώβ, πέντε καὶ ἑβδομήκοντα.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀριθμῇ τὰς μετὰ Ἰακώβ, ἔργω δεικνύς τῶν τῆ Θεῷ πληρωθεῖσαν ἐπαγγελίαν πρὸς Ἀβραάμ. ἵνα τὸ πλῆθος ὁρῶντες, τῶν αἰτίαν γνωρίσωμεν.

ς. Ἐτελεύτησε δὲ Ἰωσήφ, καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆ, καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ ἐκείνη.

ζ. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἠνέστησαν, καὶ ἐπληθύνθησαν, καὶ χυδαῖοι ἐγένοντο, καὶ κατίχυσαν σφόδρα σφόδρα· ἐπλήθυσε δὲ ἡ γῆ αὐτῆς.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Χυδαῖοι ἐγένοντο, τὰς εἰς πλῆθος ἐχύθησαν. ὅθεν ἡ Ἀκύλας, ἐχέοντο, Φησὶν· ὁ δὲ Σύμμαχος, ἐξεῖρψαν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐκ γῆς ἀναδιδόμενων.

*** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Πάντως γάρ πᾶς ὁ χρόνος τῆς αὐτῶν παροικίας καὶ ἐπιμειξίας διὰ ῥαθυμίας τὸ χυδαῖον ἐργάσατο.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, χυδαῖοι ἐγένοντο; Οὐχ ὥς τινες νενοήκασιν ὑβριστικῶς αὐτὸ τέθεικεν, ἀλλὰ τὸ πλῆθος δεδήλωκεν. ἔτω γὰρ ἠνέστησαν, Φησὶν, ὡς κατὰ πάσης ἐκείνης ἐκχεθῆναι τῆς γῆς. ἔτω καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν ἡρμιώδουςαν. τῆτο δὲ καὶ τὰ ἐξῆς δηλοῖ. ἐπλήθυσε γὰρ Φησὶν ἡ γῆ αὐτῆς. καὶ μετ' ὀλίγα. καθότι δὲ αὐτὰς ἐταπείνεν, τοσάτω πλείους ἐγένοντο, καὶ ἰσχυρὸν σφόδρα σφόδρα.

η. Ἀνέστη δὲ βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς ἐκ ἤδει τὸν Ἰωσήφ. θ. Εἶπε δὲ τῷ ἔθνει αὐτῆ, ἰδὲ τὸ ἔθνος ζ τῶν Ἰσραηλιτῶν μέγα πλῆθος, καὶ ἰσχύει ὑπὲρ ἡμᾶς.

ι. Δεῦτε καὶ κατασοφισώμεθα αὐτῆς, μήποτε πληθυνθῇ, καὶ ἡνίκα εἰς σύμβη πόλεμος ἡμῖν, πωρεσθήσονται καὶ ἔτοι πωρὸς τὰς ὑπερναντίους, καὶ ἐκπολεμήσαντες ἡμᾶς, ἐξελεῖσονται ἐκ τῆς γῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Κατασοφισώμεθα αὐτῆς, ἀντὶ τῆς μηχανῆς τινὲς κακώσωμεν αὐτῆς καὶ μεθόδοις. Φανερώς γὰρ κατάγχειν ἐχόντες, μηδεμίαν δεδωκότας τῆ πράγματος προφασιν.

Οο

ια. Καὶ

ια. Καὶ ἐπέστησαν αὐτοῖς ἐπιστά- Α
τας τῶν ἔργων, ἵνα κακώσωσιν αὐ-
τὰς ἐν τοῖς ἔργοις. καὶ ὠκοδόμησαν
πόλεις ὀχυράς τῷ Φαραὼ, τὴν τε
Πεκθῶ, καὶ Ραμεσσῆ, καὶ Ὠν, ἥ ἐστιν
Ἡλιόπολις.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πόλεις ὀχυράς, ἡ
ταιχίηρις Φησί, ἡ μεγάλας, ὡς τῷ πλη-
θει τῶν ἐνοικούντων αὐτὰς ὠχυρώσας. ὁ
» γὰρ Ἀκύλας, σκληρωμάτων, ἐξέδωκε.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπιστάτας δὲ ὑπερ τῶν
ἔργων τῶν ὅτι μάλιστα Φιλτάτων αὐτῷ κα-
τεχειροτόνησε τῶν ἀδικημένων ὁ Σατανᾶς
τὰς ἀκαθάρτους δαίμονας, ἥτοι τὰς ὑπὲρ
αὐτῷ διωκίμους. οἱ ταῖς πολυτρόποις τῶν
παθῶν πλεονεξίαις τὸν ἐκάστη τῶν ἐπὶ τῆς
γῆς καταφορτίζουσι νῦν, δεδιότες, οἰμαί-
πε, μὴ ἄρα κατὰ ὁλῶν τῆς διανοίας τὸν
ὀφθαλμὸν ἀντίτες πρὸς Θεὸν, τῆς ὑπὲρ
αὐτῷ δουλίας ἐκλύσειαν τὸν αὐχένα. Φι-
λελεύθερα γὰρ ἡ ἀνθρώπου φύσις. ὅτι δὲ
δόξατε καὶ πλῆτος τοῖς ἀκαθάρτοις πνύ-
μασι, καὶ αὐτῷ δὲ τῷ Σατανᾶ λελογίσαι,
καί ἐστιν ὁ εἰκαῖος ἡμῶν περιπασμός, καὶ
οἱ περὶ σάρκα πόνοι καὶ σπασμός, βλέπεται
πρὸς τὰ γεωδέερα, παραδείξαι ἂν αἰ-
νιγματωδῶς τὸ πόλεις ἐγείρειν τῷ Φαραὼ
τὰς ἐξ Ἰσραὴλ, πληῶτε καὶ πληνθείαις
ἐν τρυχομέναις.

ιβ. Καθότι δὲ αὐτὰς ἐταπείνουν,
τοσέτω πλείους ἐγίνοντο, καὶ ἰχθον
σφόδρα σφόδρα.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Περιεσθίκει δὲ τῷ τυ-
ράνῳ πρὸς τὸ παρ' ἐλπίδας ἡ σκῆψις. ἐν
γάρτοι τῷ ταπεινώσει, Φησί, τὰς κολα-
ζομένους, ἐν ὑπορχαῖς τὸ δαίγμα μείζον
ἦν, καὶ πλείους ἐγίνοντο, διὰ τὴν κακῶν
εἰσθότος, ὡφελὲν ἐθέλοντος τῷ Θεῷ τὰς
ἀνοσίως ἐξυβριζομένους. (1) ὅσον γὰρ ὁ Ἰσ-
ραὴλ ἐπληθύνετο, τοσόντον ἤυξετο τὸ μί-
σος τῶν Αἰγυπτίων. σιμωχῶρε δὲ ὁ Θεὸς
τῷ γίνεσθαι κατὰ τὴν Ἰσραὴλ παρὰ τῶν
Αἰγυπτίων· ἵνα καὶ τὰς Θεὸς τῶν Αἰγυπ-
τίων ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιβλαστούμενοι, μισήσωσι,
καὶ ἐτοίμως ἐξέλθωσιν ἐξ Αἰγύπτου. ὅπερ
ἐκ ἂν ὠρέχοντο, τρυφῶντες ἔχοντες καὶ
εὐφρόνως.

Καὶ ἐβδελύσσοντο οἱ Αἰγύπτιοι Ζ
ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος,
» ἐθλίβοντο, ὁρῶντες αὐτὰς πληθυσιομέ-
νους, καὶ ἐκάκουν αὐτὰς. συγχωρεῖ δὲ ὁ
» Θεὸς τῷ ἵνα καὶ τὰς Θεὸς τῶν Αἰγυπ-
τίων μισήσωσι, καὶ ἐτοίμως ἐξέλθωσιν ἐπι-
θυμῶσιν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, ἐβδελύσσοντο
» οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὁ Ἑ- Η
» βραῖος, ἐθλίβοντο, Φησί, δηλονότι πλη-
θυσιομένους ὁρῶντες.

ιγ. Καὶ κατεδυνάστευον οἱ Αἰγύπ-
τιοι τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ βία.

ιδ. Καὶ κατώδυνον αὐτῶν τὴν ζωὴν
ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς σκληροῖς, τῷ πληῶ
καὶ τῇ πληνθείᾳ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔρ-
γοις τοῖς ἐν τοῖς πεδίοις, κατὰ πάντα
τὰ ἔργα, ὧν κατεδύλυντο αὐτὰς με-
τὰ βίας.

B ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Τὸν τε γὰρ ποταμὸν
εἰς διωρυχὰς πολλὰς αὐτοῖς προσέταξαν
διατεμεῖν, τείχη τε οἰκοδομῆσαι ταῖς πό-
λεσι καὶ χώματα, ὅπως ἂν ἄργοι τὸν πο-
ταμὸν μὴ λιμνάζαν ἕως ἐκείνων ἐπεκβαί-
νοντα· πυραμίδας τε ἀνοικοδομῶντες ἐξέ-
τρυχον ἡμῶν τὸ γένος, ὡς τέχνας τε παν-
τοίας ἀναδιδάσκειν, καὶ τοῖς πόνοις γε-
νέσθαι σωήθεις. καὶ τετρακοσίων μὲν ἐτῶν
χρόνον ἐπ' αὐταῖς διώκοντες ταῖς ταλαιπω-
ρίαις. ἀντεφιλονέκην γὰρ, οἱ μὲν Αἰγύ-
πτιοι τοῖς πόνοις ἐξαπολέσας τὰς Ἰσραη-
λίτας ἐθέλοντες· οἱ δὲ, αἰεὶ κρείττους Φάι-
νεσθαι τῶν ἐπιταγμάτων.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπιδὴ ὑπὸ δυνάμει καὶ
ἀλιτηρίῳ δεσπότη γεγονάμεν, Φημί δὴ τῷ
Σατανᾶ, τῷ πληῶ καὶ τῇ πληνθείᾳ κα-
τετρυχόμεθα, τὰς τε τοῖς περὶ γλῶττε,
καὶ ἐν αὐτῇ βδελυροῖς σπασμοῖς ἐκ ἀνι-
δρωτὶ τελεσμένοις. ὁ γὰρ ἀπὸ ἡλικίας πό-
νων, καὶ ἐν τῷ εἰκαῖον ἔχει ὁ τῷ δὲ τῷ βίαι
περιπασμός.

ιε. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰ-
γυπτίων ταῖς μαίαις τῶν Ἑβραίων· τῇ
μαῖᾳ αὐτῶν ὄνομα Σεπφώρα· καὶ τὸ
ὄνομα τῆς δευτέρας Φάα.

E ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μαίαις
Ἑβραίων ὠνόμασε Σεπφώραν τε καὶ Φάαν.
ἡ μὲν γὰρ, ὀρνίθιον· Φάα δὲ, ἐρυθρὸν
ἐρμινεύεται. τῆς μὲν ἔν θείας ἐπιστή-
μης, ὀρνίθιος τρόπον τὸ αἰεὶ μετεωροπο-
λεῖν ἴδιον· τῆς δὲ ἀνθρωπίνης, αἰδῶ καὶ
σωφροσύνῳ ἐμποιεῖν, ὡς ἐρυθρῶν, ἐφ'
οἷς δαίγμα ἄξιον ἐναργέστατον.

ισ. Καὶ εἶπεν, ὅταν μαίωθε τὰς
Ἑβραίας, καὶ ὡς ἔσται τῷ τίλειν,
εἰ μὲν ἄρσεν ἦ, ἀποκτείνετε αὐτό·
εἰ δὲ θῆλυ, περιποιεῖτε αὐτό.

Z ** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Λόγος γὰρ ἐδόκει μη-
δενὸς ἀξίον τὸ ἀναλκὶ καὶ ἀφιλοπόλεμον,
καὶ εἰς δαιλίαν εὐκολον, καὶ νόμῳ φύσεως
τετρυμμένον.

ΝΤΣΣΗΣ. Ἡ ὑλικὴ καὶ ἐμπαθεστέρα
διάθεσις, τὸ θῆλυ τῆς ζωῆς, ὁ τῷ τυράν-
ῳ φίλον ἐστὶ ζωογονήμενον· τὸ δὲ κα-
τεσκληκὸς καὶ σῴτονον τῆς ἀρετῆς, καὶ ὁ
ἀνδρώδης τόκος, πολέμιος.

ιζ. Ἐφο-

(1) Τὰ ἐξ ἡς ὡ τοῖς ἐνδεδομ. ἐκ εὐρηται.

ιζ. Ἐφοβήθησαν δὲ αἱ μαῖαι τὸν Θεόν, καὶ ἔκ ἐποίησαν κατότι συνέταξεν αὐταῖς ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου· καὶ ἐξωγόνουν τὰ ἄρσενά. Ἐκάλεσε δὲ ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου τὰς μαῖας· καὶ εἶπεν αὐταῖς, τί ὅτι ἐποιήσατε τὸ πρᾶγμα τῆτο, καὶ ζωογονεῖτε τὰ ἄρσενά;

ιθ. Εἶπαν δὲ αἱ μαῖαι τῷ Φαραῶ, ἔχ ὡς αἱ γυναῖκες Αἰγύπτου, αἱ Ἑβραῖαι· τίησι γὰρ πρὶν ἢ εἰσελθεῖν εἰς αὐτάς τὰς μαῖας· καὶ ἐτίηλον.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Μαῖαι γάρ εἰσι, καὶ πρὶν εἰσελθεῖν τὰς μαῖας τίησι.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ. Ὅτι ζωογονεῖσιν αὐτά, διότι πρὶν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτάς τίησι.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Οἱ τῶν Ἑβδομήκοντα ἐρμηνεύει τὴν ταχυτήτα δοκεῖ σημαίνει τῶν Ἑβραίων γυναικῶν, τὴν κατὰ τὸ τίησιν, φθάνουσιν τὴν παρυσίαν τῶν μαῖων· ἢ δὲ τῆ Συμμάχου καὶ Θεοδοτίωνος, ὅτι αἱ γυναῖκες τῶν Ἑβραίων ἴσασιν τὴν μαυροτικὴν ἐπιστήμην, καὶ τῆς τῶν μαῖων παρυσίας ἐχρηζέσθαι. διὸ δὴ αὐταῖς προχωρεῖ καὶ τὸ ζωογονεῖν τὰς ἄρρενας.

κ. Εὐ δὲ ἐποιοῖ ὁ Θεὸς ταῖς μαῖαις· καὶ ἐπλήθυνεν ὁ λαὸς, καὶ ἔχουν σφόδρα.

κκ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εὐ δὲ ἐποιοῖ ὁ Θεὸς ταῖς μαῖαις. τῆτο σωτακλίον πρὸς τὸ, καὶ ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας. τὰ γὰρ ἄλλα διὰ μέσθ.

κκκ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Αἱ μαῖαι τῶν Αἰγυπτίων καταφρονήσασαί τῶν ἐπιταγμάτων τῶν ὠμῶν ἐκείνων, καὶ παραλογισάμεναι τὸ ἀπὸ τῆ βασιλέως δόγμα, πολλὰς ἀπῆλυσαν τῆς οὐβηρίας. ταῦτα δὲ ἀμφοτέρω τῆς τῆ Θεᾶς προνοίας ὡς τὸ, τε γὰρ γυναικας ἀνδρεοτέρας ἀποφύωσιν τῶν ταυ διαδήματα φορέντων, τὸ, τε ἀμοιβὰς ταύταις ἀποδιδόναι, καὶ εἰς πλήθος αὐτάς ἐκτείνειν. τὸ γὰρ, εὐ ἐποιοῖ ταῖς μαῖαις, τῆτό ἐστιν, ἐξετάθη αὐτῶν ἡ συγγένεια. δι' ὧν γὰρ οὐβηγέταν τὰς Ἰσρααίτας, διὰ τῶν ἐλάμβανον παρὰ τῆ Θεᾶς τὰς ἀμοιβὰς.

κα. Ἐπεὶ ἔν ἐφοβήντο αἱ μαῖαι τὸν Θεόν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Ἐπειδὴ ἐφοβήντο αἱ μαῖαι τὸν Θεόν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας.

ΑΚΥΛΑΣ. Ἐπεὶ ἔν ἐφοβήντο αἱ μαῖαι τὸν Θεόν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας.

ΛΗΛΟΥ. Φανερώτερον ἡρμηνεύσαν ὁ Σύμμαχος καὶ Ἀκύλας. ἔ γὰρ αἱ μαῖαι

ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας, ὅπερ ἂν τις οἰήσθῃ κατὰ τὰς Ἑβδομήκοντα· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐποίησεν (1) ἑαυταῖς οἰκας, ἔ τὰς χειρο- τούκας, ἀλλ' οἷος φησὶν ὁ Δαβὶδ· οἶκος Ψαλ. 134. 19. Ἰσραὴλ οὐλογήσατε τὸν Κύριον, οἶκος Ἀαρὼν οὐλογήσατε τὸν Κύριον· καὶ ὁ Ἡσαΐας τῷ Ἀχαζ, ἀκέσατε δὴ οἶκος Δαβὶδ, τὰς συγγενείας καὶ τὰς Φατρίδας ἐκάστης φυλῆς οἰκας ὀνομάζων. τοιούτων ἐστὶ τὸ, ἐποίησεν αὐταῖς οἰκας, τῆτέστιν ἡνύχισεν αὐταῖς τὸ γένος· καὶ εἰς συγγενείας καὶ Φατρίδας διαβοήτης ἐξετάθησαν. οἶδε γὰρ ἡ Γραφή καὶ τὰς Φυλάς, καὶ τὰς τῶν συγγενείας, οἰκας καλεῖν.

κκκ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διὰ τῶν οἰκιῶν, τὰς κήσεις, καὶ τὴν τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆ γένους περισσίαν δηλοῖ.

κκκκ. ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν, ἐπειδὴ ἐφοβήντο αἱ μαῖαι τὸν Θεόν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας; Τῆ Φαραῶ κελεύσαντος διαφθεῖραι τὰ ἄρσενά, ἐκείναι δὲ οὐλάθειαν ὑπεργῆσαι τῷ τῆς παιδοκλονίας ἐκ λυέχοντο νόμῳ. ἔ δὴ χάριν αὐτάς ὁ Θεὸς ἀμειβόμενος, ἀφθονίαν αὐταῖς ἐγαθῶν ἐδώρησατο.

κκκκκ. ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας, ἀντὶ τῆ, τὸ ἐξ αὐτῶν γένος ἐπλήθυνεν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰς ἀχειροποιήτας καὶ αὐ τοῖς ἔρανοις. τοιαύτας γὰρ ποιεῖσιν οἱ οὐβηρεύοντες Θεῷ. ἢ ἐπειδὴ τὸ τῆ Ἰσραὴλ γένος ἔσωζον, καὶ ἐξωγόνουν αὐτά, ἐπλήθυνεν ὁ Θεὸς τὸ ἐξ αὐτῶν γένος. ὡς ὑπαναχωρήσας δὲ αὐτάς λέγει, ποιήσασθαι οἰκίας ἐκλός, δεδοικῆας μήποτε ἐκ τῆ εἰσιέναι βιασθῶσι τὸν Φόνον ἐργάζεσθαι. ἢ ἄλλως τὰς οἰκίας ἐκληπτεόν. Ἰακώβ ἁ- Γαλ. 25. 27. πλάσος οἰκῶν οἰκίαν, σωζομένης τῆς ἰσορίας, ὡς ἀποίκων ζητήσας.

κκκκκκ. Συνέταξε δὲ Φαραῶ παντὶ τῷ λαῷ αὐτῶ, λέγων, πᾶν ἄρσεν ὃ ἐὰν τεχθῇ τοῖς Ἑβραίοις, εἰς τὸν ποταμὸν ῥίψατε· καὶ πᾶν θῆλυ ζωογονεῖτε αὐτό.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κατεσυγκρόν ποιῆται τὸ ἄρσεν, τῆτέστι τὸ νενδύκος εἰς ἀνδρείαν, δηλον δὲ ὅτι τὴν ἐπ' ἀρεταῖς. μόνον δὲ ἐχὶ καὶ ἀποπνίγει τὸ μάχιμον τοῖς τῶν ἡδονῶν ἐγκαθίεις τέλμασι. προσίεται δὲ τὸ μὴ οὐδενὲς, καὶ ὡς ἀχρηστον ἀμαχεῖ τοῖς ἰδίῳ ὑποφέρει ζυγοῖς. ἐκδείξει δὲ ἐκ ἀσυμφανῶς τὸ ῥίπτεσθαι μὲν δὲ τὸ ἄρσεν ἐν ὕδασι λέγειν, ζωογονεῖσθαι γὰρ μὴ τὸ θῆλυ· ὡς τύπος γένοντο (2) τῶν ἀφανεσέρων τὰ ὡς ἐν οὐφει τε καὶ ἀναργείας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πρὸ μὲν γὰρ τῆς τῆ Σωτήρος ἐπιδημίας ἐκ τῶ ἐπὶ γῆς τὸ ἄρσεν ἀνεπιβεβλῆτον. ἄρσεν δὲ νοῆμεν τὸ ὄν ἐν ἀνδρείᾳ τῇ πνευματικῇ, καὶ ἡς ἂν εἰεν καρποὶ τὰ ἀνδάνοντα τῷ Θεῷ. ἐκέν ἐν κινδιῶ.

Οο 2

(1) Κατὰ τὸν δ' ἄρα τὸν χολιαστικὸν, ἐποίησεν ἐν τῇ Ἀκ. καὶ Συμ. ἀναγνωστῶν, καὶ, ἐποίησαν ὁ κώδ. γράφει. ἀλλὰ καὶ παρὰ Θεοδωτ. καὶ τὰς τῶν, ἐποίησεν.

(2) Τύπος γὰρ ἂν γένοντο. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 347.

κινδυνώ τὸ ἄρσεν, μονονυχὶ ταῖς κοσμι-
καῖς ἡδοναῖς, οἷά τε βορβοροῖς ἢ τέλμασιν
ἐγκαθιστὸς τῷ Σατανᾷ, καὶ εἰς ἀποπνεύ-
γοντος γενικῶς τὰς παραιτημένους τὸ ἄ-
ναλκι καὶ θηλυπρεπές, τὸ ὡς ἐν ἡδαι Φη-
μὶ καὶ τρόποις. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκον
οἱ πνεύματοφόροι [κατατεθηπότες οἰμαί-
πυ τῷ ἀπάντων ἐκτροπῇ ἐπὶ τὸ μὴ
Ψαλ. 13. 3. ἔχον ὁρθῶς,] πάντες ἐξέκλειναν, ἀμα
» ἠχρεώθησαν.

*** ΤΟΤ ΑΥΤΟΤ. Τοῖς ἀνδριζομένοις
πολεμῇ μὲν ἀοράτως ὁ Σατανᾶς, σιωπῇ
θῆσι δὲ τὰ τῆς ἐπιβελῆς ὡς ἔνγε τρόπῳ
τριπλῶ. καὶ ἀπάρχεται μὲν τῆς μάχης

A. διὰ κακῶν σκευμάτων, τῷ εἰς ἀρετὴν
ἐπίδοσιν ἀποκωλύων τῷ νῦν. ἐν τῷ γὰρ
γὰρ ἀδοκῆτοῖς παρασκώδῃ πόνους, καὶ
σκληροῖς ἀγῶσιν ὁμιλεῖν. ἀδικεῖν δὲ ἰαχί-
σας διὰ τῶν ἑδῶν, ἐπαμύνοντος τῷ Θεῷ,
τὰς κατὰ πίσιν ἡμῖν ἰδίους καὶ ταυτοεθνεῖς
παροτρύνει πολλακίς, καὶ καλὰ δὲ γινέ-
χειρᾷ πρὸς ἀπέχθειαν τε καὶ μάχην. καὶ
» μαρτυρεῖ λέγων ὁ Παῦλος· κινδυνώεις ἐν 2. Κορ. 11. 26.
» ψυδοδαδέλφοις, κινδυνώεις ἐκ γένους. εἰ δὲ
B. δὴ γίνετο καὶ τέττε διαμαρτεῖν, τὸν θεῖον
αὐτοῖς εἰς αὐτὸς φόβον τῷ τῶν ἀγίων προε-
σηκότος, κατὰ καὶ τὸ πάλαι ταῖς μαχίαις,
ἀναφανδὸν ἐγείρει λοιπὸν τὰς σφετέρους
ὑπασις εἰς ἀγριότητα καὶ μιαιφονίαν.

Κ Ε Φ. Β.

α. **Π**ν δέ τις ἐκ τῆς φυλῆς Λευὶ,
ὃς ἔλαβεν ἐκ τῶν θυγα-
τέρων Λευὶ.

ΛΑΗΛΟΥ. Ὁ μὲν πατὴρ Μωϋσέως,
Ἀβραάμ (1) ἢ δὲ μήτηρ, Ἰωχαβὲτ, ἐκ
φυλῆς Λουὶ. τέττε ἀδελφὸς γίνεται Ἀα-
ρων, καὶ ἀδελφὴ Μαριάμ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀραρεν ἔν ὅτι διὰ τῷ
τῆς Θεότητος ἀκακίαν ὡς ἐν νηπίῳ Χριστὸς
σημαίνεται. σεσίγηται δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς
γράμμασιν οἰκονομικῶς ὁ Μωσέως πατήρ.
καίτοι γὰρ ἐνὸν εἰπεῖν ὁ δαῖνα τυχὸν ἔλα-
» βεν ἐκ τῶν θυγατέρων Λουὶ. τὸ, ὡς δέ-
τις Φησιν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν τὸ κατὰ σάρκα
Χριστὸς πλαγίως ὑποδηλῶν, πλὴν ἐν ὑπο-
ψίᾳ γέγονε πατὴρ. εἰς οὐκ ἐστὶ γὰρ ὡς
Ἰωσήφ.

β. Καὶ ἔχεν αὐτήν, καὶ ἐν γαστρὶ
ἔλαβε, καὶ ἔτεκεν ἄρσεν. ἰδόντες δὲ
αὐτὸ ἀσεῖον, ἐσκέπασαν αὐτὸ μῆνας
E. τρεῖς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ δὲ γέγονε μεθ'
ἡμῶν, καὶ τοῖς ἐπιβελδομένοις ἐναρτίθ-
μιος ὡς ὁ Ἐμμανὴλ, τὸ φύσει τε καὶ ἀλη-
θῶς ἄρσεν βρέφος, τέττε τὸ θρύπτεσ-
θαι μὴ εἶδος· ἔ γὰρ μεμαλάκισαι πρὸς
ἀμαρτίαν· διέλαθε μὲν ἐν ἀρχαῖς τὸν ἄρ-
χοντὰ τῷ αἰῶνος τέττε. κέκρυπται γὰρ
τὸ παιδίον, Φημὶ δὴ ὁ Μωσῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀλλ' ὡς ἀσεῖον Φησι
Ψαλ. 44. 2. τὸ παιδίον. καὶ γὰρ ὡραῖος κάλλει παρὰ
» τὰς ἡδῶν τῶν ἀνθρώπων ἀνόμασαι, καὶ
ἐστὶν ὁ Χριστός.

γ. Ἐπεὶ δὲ ἔκ ἡδύναντο ἔτι κρύπ-
τειν αὐτὸ, ἔλαβεν ἡ μήτηρ αὐτῷ θή-
βην, καὶ κετέχρισεν αὐτὴν ἀσφαλ-

τοπίῳ, καὶ ἐνέβαλε τὸ παιδίον εἰς
αὐτήν, καὶ ἔθηκεν αὐτὴν εἰς τὸ ἔλος
παρὰ τὸν ποταμόν.

ΛΑΗΛΟΥ. Κιβωτὸς παπύρου θήκης,
ἢ ὑδρία, ἢ πλατυσμός. ὡς τινες καλεῖσι
σίτῳ. (2)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ δὲ προήλθεν εἰς
ἡλικίαν, τοῖς τῷ διαβόλῃ στρατηγήμασι
κατατεθηγμένῃ πρὸς μιαιφονίαν ἢ τεκῆ
σα σωμαγωγῇ· πέφινε γὰρ ἐξ Ἰσδαίων τὸ
κατὰ σάρκα Χριστός· κατέκλεισεν ἐν μνη-
μείῳ. τύπος δ' ἂν γίνετο καὶ τῷ σα-
» Φῆς, διὰ χειρὸς ὡς τῆς ἰδίας μητρὸς
ἐν τῇ καλῇ θήβῃ καθεύδωντος ὁ Μω-
σῆς, καὶ πρὸς γε τέτοις ἐκλιθέμενος· ἡλ-
λοτρίωσε γὰρ ἐαυτῆς τὸν Ἐμμανὴλ ἢ
τῶν Ἰσδαίων σωμαγωγῇ.

*** ΤΟΤ ΝΤΕΣΗΣ. Οἱ μὲν τῷ τυ-
ράνῳ τὰς τόκας αὐτῶν χαρίζομενοι, γυμ-
νά τε καὶ ἀπρονόητα τῷ ρείθρῳ τὰ τέκνα
διαδιδόασιν. ρείθρον δὲ τῷ βίῳ Φημὶ, τὸν
τοῖς ἐπαλλήλοις πάθεσι κυμαλλέμενον· ὅφ'
» ἔ τὸ ἐν τῷ ρείθρῳ γινόμενον, ὑποβρύχιον
καταδύεται τε καὶ καταπνίγεται. οἱ δὲ
σώφρονες τε καὶ προνοητικοὶ λογισμοί, οἱ
τῆς ἀνδρείας γονῆς πατέρες, ὅταν κατὰ-
γειν πρὸς τὰ τῆς ζωῆς κύματα τὸ ἀγα-
θὸν ἐκγονον ἢ τῷ βίῳ ἀνάγκη βιάσεται,
κιβωτῷ πρὸς τὸ μὴ γενέσθαι βύθιον τὸν
τῷ ρείθρῳ δοθέντα κατασοφίζονται. κι-
» βωτὸς δ' ἂν εἴη ἐκ διαφόρων σκευῶν συμ-
πεπηγῆς ἢ ἐκ ποικίλων μαθημάτων συμ-
πηγνυμένη παίδουσις, ἢ ἄνω τῶν κυμά-
των τὸν δι' αὐτῆς ἐπιφερόμενον τῷ βίῳ
ἀνέχουσα. ἢς ὑπαρχούσης, ἔδὲ ἐπὶ πολὺ
τῷ σάλῳ τῶν ὑδάτων ἐμπληνῇθῃσεται,
ταῖς τῶν κυμάτων ὁρμαῖς συμφερόμενος·
ἀλλ' ἐπὶ τῷ σάθρῳ τῆς ὀχθῆς, τέττεσιν
ἔξω

(1) Ὅρα τὸ 21. ἐδ. τῷ 6. τῆς Ἐξοδ. κεφ.

(2) Ἐν μὲν ταῖς σημειώσ. ταῖς εἰς τὴν Γραφ. (τῷ αὐτῷ Φραγκ. ἐκδοθείσ.) τὰ δὲ κεῖται: θίβη κιβωτὸς
παπύρου, ἢ ὑδρία, ἢ πλατυσμός, ὡς τινες καλεῖσι σίτῳ. Παρὰ δὲ Ἰωσήφ, τὰ δὲ, (ὡς κεφ. 5. τῷ 2. περὶ
Ἰσδ. Ἀρχ. βιβλ.) μηχανῶνται πλέγμα βιβλίων ἐμφορῆς τῇ κατασκευῇ κατὰ τὴν. Παρὰ δὲ τῷ ἁγίῳ Κυ-
ρίλλῳ, τὰ δὲ, (ὡς Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 250.) ἐγκατακλείουσα τῇ θίβῃ, ἢτοι τῇ κλεισῇ.

ἔξω τῆ βιωτικῆ σάλε γενόμενος, αὐτομάτως ὑπὸ τῆς Φορᾶς τῶν ὑδάτων πρὸς τὸ σαθερὸν ἀπωθήσεται. ὃ δὴ καὶ τῇ πείρᾳ μανθάνομεν. ὅτι καὶ τὰς μὴ συνδιαβαπτιζομένους ἐπὶ ταῖς ἀνθρωπίναις ἀπάταις, αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἡ ἀσάτος τε καὶ πεφορημένη κίνησις ἀφ' ἐαυτῆς ἀπωθᾶται, ὥστε τὶ βάρος μάταιον, τὰς διὰ τῆς ἀρετῆς ἐνόχλυντας λογιζομένη.

δ. Καὶ κατεσκόπευσεν ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς μακρόθεν, μαθεῖν τὸ ἀποθεσόμενον αὐτῇ.

ε. Κατέβη δὲ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ λῦσασθαι ἐπὶ τὸν ποταμόν· καὶ αἱ ἄβραι αὐτῆς παρεπορεύοντο ὡς αὐτὸν ποταμόν. καὶ ἰδὼσα τὴν θήβην ἐν τῷ ἔλει, ἀποστείλασα τὴν ἄβραν, ἀνείλετο αὐτήν.

ΘΕΟΔΩΤΟΥ. Οἱ μὲν γονεῖς ῥίπτουσι τὸ παιδίον, ὃ δὲ Θεὸς παρακελεύεται τῇ θυγατρὶ Φαραὼ ἀγνοῶσα, ἐξελεῖν ἐπὶ τὸν ποταμόν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐσώθη Μωϋσῆς διὰ συμβόλῃ τῆς κοινῆς σωτηρίας τῆς ἐκκλησίας. ἡ γὰρ κιβωτὸς ἀπὸ ξύλου ὡς καὶ τὸ ξύλον ἐπὶ ὕδατος· καὶ σωτηρία τῷ ἀπαγορεύοντι· καὶ ἡ ἀναλαβὴ ἐκ Ἰδδαίᾳ, ἀλλ' Αἰγυπτίᾳ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλ' ἡ τῆ Φαραὼ θυγάτηρ, τρεῖς ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία, καίτοι πατέρα ποτὲ λαχῶσα τὸν Σατανᾶν, εὐρίσκεται παρ' ὕδασι. ὧν ἂν νοῦτο τύπος τὸ ἅγιον βάπτισμα, δι' ὃ καὶ ἐν ᾧ χριστὸς εὐρίσκεται, καὶ ἀνοίγει τὴν θήβην. ὅτι γὰρ ὁ μεμνήκεν ὁ χριστὸς ἐν νεκροῖς, ἀνεβίω δὲ μᾶλλον πατήσας τὸν θάνατον, ἔξω τε μνημεῖον γέγονε, πεπιστώκασιν ἀληθῶς οἱ διὰ πίστεως εὐρηκότες τὸν δι' ἡμᾶς εἰς θάνατον ἐλθόντα, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν εἰς ζῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀγνοῶς καὶ σῆρα, Φησὶν, (1) ἡ τῆ Φαραὼ θυγάτηρ. νοεῖται δὲ ταῦτα ἡ ἔξωθεν φιλοσοφία, ὡς αἰεὶ ὠδίνουσα, καὶ μηδέποτε ζωογονῶσα τῷ τόκῳ. (2)

ς. Ἀνοίξασα δὲ, ὁρᾷ παιδίον κλαῖον ἐν τῇ θήβῃ. καὶ ἐφείσατο αὐτῆς ἡ θυγάτηρ Φαραὼ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εὐρίσκεται (3) κλαῖον τὸ παιδίον. περιττόζομεθα καὶ ἡμεῖς τῷ χριστῷ, τὴν τῶν Ἰδδαίων ἀνοσιότητα καὶ τὰ εἰς αὐτὸν γεγονότα διηγούμενῳ, μονοῦ καὶ κλαῖοντι. δευσοφορηκῶς γὰρ Φησὶν, 21. 16. σιν, ὡρεῖσαν χεῖράς μου, καὶ πόδας μου, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ψαλ. 21. 16. σιν, ὡρεῖσαν χεῖράς μου, καὶ πόδας μου, καὶ τὰ ἐξῆς.

(1) Θυγάτηρ ὡς τῷ βασιλεῖ τῆς χώρας ἀγαπητὴ καὶ μόνη. ταύτῃ φασι γυμνασίῳ ἐκ πολλῆς χρόνου, μὴ κύσκειν, τέκνων ὡς αἰὲς ἐπιθυμῶσαν, καὶ μάλιστα γονεῖς ἀγένοιο, κτ. Φιλ. ὁ Ἑβρ. αὐτῷ 1. λόγ. περὶ βίᾳ Μωϋσ.

(2) Τῆτο ἐν τοῖς ἐκδομ. 34 εὐρηται. ὁμοίᾳ δὲ τῷ τῆ Νύσ. τῷ εἰς τὸ 10. ἐδ. τῆ δὲ τῆ κεφ.

(3) Εὐρίσκεται. αὐτῷ 1. μέρ. 1. σελ. 251.

Α ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ὁ δὲ τῶν τοιούτων ἔξω γενόμενος, μιμείδω τὸν Μωσέα, καὶ μὴ φαιδέω τῶν δακρύων, καὶ ἐν κιβωτῷ καθιστάμενος τύχη. ἀσφαλῆς γὰρ φύλαξ τῶν δι' ἀρετῆς σωζομένων τὸ δάκρυον.

Καὶ ἔφη, ἀπὸ τῶν παιδίων τῶν Ἑβραίων τῆτο.

* ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πόθεν ἔγνω ἡ θυγάτηρ τῆ Φαραὼ, ὅτι Ἑβραῖον ὡς τὸ παιδίον; Ἡ περιτομὴ τῆτο δεδήλωκεν. ἐντεῦθεν δὴλον, ὡς Αἰγύπτιοι κατ' ἐκείνον ἔπω περιετέμνοντο τὸν καιρόν. ὕστερον δὲ τὰς Ἑβραίας ζηλώσαντες, τὸν τῆς περιτομῆς ἐποίησαντο (4) νόμον. ὅθεν καὶ διὰ Ἱερεμίου ἔφη ὁ τῶν ὄλων Θεός, ἐπισκέψομαι ἐπὶ πάντας τὰς περιτεμνομένους ἀκροβυσίαν αὐτῶν· ἐπ' Αἰγύπτιον, καὶ ὑπὲρ Ἑδῶμ, καὶ τὰ ἐξῆς.

Γ * ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι δὲ καὶ ἐξ Ἰδδαίων πέφλυε χριστὸς, ἐπέγνω τε καὶ πεπίσθουκεν ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία. εἶπε γὰρ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, ἀπὸ τῶν παιδίων τῶν Ἑβραίων τῆτο.

ζ. Καὶ εἶπεν ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς τῇ θυγατρὶ Φαραὼ, θέλεις καλέσω σοι γυναῖκα τροφεύσας ἐκ τῶν Ἑβραίων, καὶ θηλάσει σοι τὸ παιδίον; Ἡ δὲ εἶπεν αὐτῇ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, πορεύε. ἐλθῶσα δὲ ἡ νεάνις, ἐκάλεσε τὴν μητέρα τῆ παιδός.

ς. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτήν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, διατήρησόν μοι τὸ παιδίον τῆτο, καὶ θηλάσου μοι αὐτό· ἐγὼ δὲ δώσω σοι τὸν μισθόν. ἔλαβε δὲ ἡ γυνὴ τὸ παιδίον, καὶ ἐθήλαζεν αὐτό.

Ε * ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Πλὴν ὅτι κατὰ καιρὸς παρὰ τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας δέξεται χριστὸν ἡ τῶν Ἰδδαίων συναγωγὴ, μυσαγωγῆσιν δὴλονότι τὸ ἐπ' αὐτῷ μυσῆριον, παραδείξειν ἂν καὶ λίαν ἀμογητὶ τὸ ἐκ τῆς θυγατρὸς Φαραὼ παραδέξασθαι τὸ παιδίον τὴν τεκῶσαν αὐτό. ἐκθεμνίη γὰρ ὥστε τὸν Ἰησοῦν ἡ τῶν Ἰδδαίων συναγωγὴ, καὶ ἀποβαλῶσα ταῖς ἀπειθείαις, ἐν τελουταίοις αὐτὸν καιροῖς παραδέξεται ταῖς τῆς ἐκκλησίας μυσαγωγῆσιν Φωναῖς· [καὶ ὅτι μὴ ἀκερδὲς, ἀλλ' ἐν μεγάλαις ἐλπίσι τὸ χρεῖμα αὐτῇ λοιπὸν ἀναπεπισμένη. θεὰ γὰρ ὅπως ἡ τῆ Φαραὼ θυγάτηρ μισθὸς ἐπηγγέλλετο τῇ Μωσέως μητρὶ, παιδοκομεῖν ἐλομένη τὸ ἐξ αὐτῆς.]

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Οὐκ ἐν τοσούτον τις τῇ τῶν Αἰγυπτίων βασιλίδι συζήσας, ὅσον μὴ δοκῇ ἄμοιρος εἶναι τῶν

Ο ο 3

παρ'

παρ' ἐκείνης σεμνῶν· ἀναδραμέτω δὲ πρὸς τὴν κατὰ φύσιν μητέρα, ἧς ἔδὲ παρὰ τῇ βασιλίδι τρεφόμενος ἀπεχίδῃ, τῷ μητρῷ γάλακτι, καθὼς ἡ ἰσορία φησί, τιθιζόμενος. ὅπερ μοι δοκεῖ διδάσκειν, εἰ τοῖς ἔξωθεν λόγοις καθομιλοῖμεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς παιδούσεως, μὴ χωρίζεσθαι τὴν ὑποτρέφοντος ἡμᾶς τῆς ἐκκλησίας γάλακτος. τὸτο δ' ἂν εἴη τὰ νόμιμά τε καὶ τὰ ἔθνη τῆς ἐκκλησίας, οἷς τρέφεται ψυχὴ καὶ ἀδριώεται, αἰτεῦσθαι τῆς αἰς ὕψος ἀναδρομῆς τὰς ἀφορμὰς ποιημένη.

ι. Ἀδρυθέντος δὲ τῆ παιδὸς, εἰσήγαγεν αὐτὸ πρὸς τὴν θυγατέρα Φαράω. καὶ ἐγενήθη αὐτῇ εἰς υἱόν.

ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Εἰ δὲ ἡ ἄγονος καὶ εἰρα βασιλέως ἔσα θυγάτηρ· ὡς οἶμαι τὴν ἔξωθεν νοεῖσθαι φιλοσοφίαν· ὑποβαλλομένη τὸν νέον, μήτηρ τῆ τοῖσδε κληθήσεται· ἕως τότε συγχωρεῖ ὁ λόγος μὴ ἀπωθεῖσθαι τὴν τῆς ψυδωνύμης μητρὸς οἰκειότητα, ἕως ἄν τις τὸ ἀτελὲς τῆς ἡλικίας ἐν ἑαυτῷ βλέπῃ. ὁ δὲ πρὸς ὕψος ἦδη ἀναδραμῶν, ὡς περὶ τῆ Μωσέως ἐμάθομεν, αἰχμῶν ἡγήσεται τῆς κατὰ φύσιν ἀγόνος παῖς ὀνομάζεσθαι. ἄγονος γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ ἔξωθεν παιδούσις, αἰεὶ ἀδίνουσα, καὶ μηδέποτε ζωογονῆσα τῷ τόκῳ.

Ἐπωνόμασε δὲ τὸ ὄνομα αὐτῆς Μωσῆν, λέγουσα, ἐκ τῆ ὕδατος ἀνελόμην αὐτόν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Δίδωσιν ὄνομα, θεμένη Μωσιῷ ἐτύμως, διὰ τὸ ἐκ τῆ ὕδατος αὐτὸν ἀνελείσθαι. τὸ γὰρ ὕδωρ, μῶς ὀνομάζουσιν Αἰγύπτιοι.

ια. Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πολλαῖς ἐκείναις μέγας γενομένος Μωϋσῆς, ἐξῆλθε πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς τὰς ὑἱὰς Ἰσραήλ.

ΚΤΡΙΔΛΟΥ. Καὶ γὰρ εἰς ἀληθῆς ὁ Γαλ. 4. 4. θεαπέσιος γράφων Παῦλος, ὅτε δὲ ἦλθε » τὸ πλήρωμα τῆ χρόνῃ, ἐξαπέστειλεν ὁ » Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς γενόμενον ἐκ γυναικὸς, » γενόμενον ὑπὸ νόμον.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ γὰρ ἐκ τὸν ἐκ Θεοῦ πατρὸς λόγον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς γενοῦντα, τρεῖς ἐν ἀνθρωπῳ, μονογενὴς ἐκβεβηκέναι δώσωμεν, ἔξω τε γενέσθαι τῆς θεοπρεπῆς ἐρᾶς οὐκείας; εἴπερ εἰς ἀληθῆς, ὅτι πλῆσιος ὢν, ἐπὶ ὠχρῶσε, καὶ καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς κένωσιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἐκβεβηκε τοίνυν πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς, τρεῖς τὰς ὑἱὰς Ἰσραήλ. αὐτῶν γὰρ αἱ ἐπαγγελίαι, αὐτῶν οἱ πατέρες, πρὸς ὧς τὰ ἐπηγγελμένα.] τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν, ἐκ ἀπὸ » σάλλω, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολω- » λότα οἶκε Ἰσραήλ.

Α ΛΗΛΟΥ. Οὐ τοσῶτον διὰ τὴν σάρκα, ὅσον διὰ τὴν αὐτῆς διάθεσιν ἀδελφὰς αὐτῆς καλεῖ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πεπαίδευται Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ὡς ὁ πρωτο- Πραξ. 7. 22. μάρτυς φησὶ Στέφανος. ἔδει γὰρ πρὸ τῆ μέλλοντος τῶν Αἰγυπτίων πολέμου τάκων κατασκοπῆσαι σαθρά. διὰ καὶ τῶτον ὑπεληθίωσεν τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ Θεὸς ὑπονόησεν. ἐκ ἀγνώμων δὲ περὶ τὰς ὑπεργέτας ὁ Μωϋσῆς. εἰ γὰρ τῇ λαβύσῃ, τῷ δὲ ὑποβαλόντι ταύτῃ Θεῷ τὴν χάριν ὡμολόγησε, βασιλείας αὐτὸν, καὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ προτιμήσας λαμπρῶν. εἰ δὲ μὴ πρᾶκτο Θεός, ἐκ ἂν ἄλλον τῆς Αἰγυπτίας προτίμηκε. νῦν δὲ ὡς αὐτὸς ὁ καὶ διὰ τῶν ἐχθρῶν σώσας αὐτόν, ὑπὲρ ὃν εἰ δεῖ ἀγαπᾶν πατέρα ἢ μητέρα. οἱ μὲν γὰρ, ὑπεργοὶ πρὸς τὴν γενέσιν· ὁ δὲ, κλίστων Θεός· ὅς καὶ ποταμῷ παραβληθέντα τῶτον διέσωσε, καὶ τὴν Αἰγυπτίαν ἐξήγαγεν εἰς καιρὸν, καὶ πρὸς τὸν τόπον, εἰς τὸ τὸ παιδίον ἀναλαβεῖν. ἦδη δὲ καὶ πρὸς ἀνθρώπου ὁ γινωμονεῖν, ὅτε καὶ τὰ τῆς οὐσεβείας σιωέτρεχεν. ἐξῆλθε γὰρ τῶν ἀδελφῶν εἰς ἐπίσκεψιν. μηδεὶς ἐν ἀγαπάτῳ τῆ Θεοῦ τὰς ἐχθρὰς, μὴ καὶ λάτῃ μισῶν τὸν Θεόν. ἐσκόπει τοίνυν, ὡς αὐτὸς μὲν εἰς ἐν πλῆτῳ τε καὶ τρυφῇ, ὁ δὲ τῆ Θεοῦ λαὸς, τὰ τέκνα τῆ Ἀβραάμ ἐν πηλῷ· ὅτε καὶ εἰ ὡς ἄλλος, ἡδέσθῃ ἐν ἰσως, ὅτι καὶ Ἰσδαῖός ἐστιν, εἰπὲν· ἀλλὰ προτιμᾷ τὴν οὐσεβείαν. ὁ δὲ προγενὴς ὁ Θεός, τοσαύτης αὐτὸν ἐκ παιδὸς κηδεμενίας ἡξίωσεν. ἀδελφὰς δὲ καλεῖ, εἰ διὰ τὴν σάρκα τοσῶτον, ὅσον διὰ τὴν ἐκ πατέρων οὐσεβείαν.

Κατανοήσας δὲ τὸν πόνον αὐτῶν, ὁρᾷ τινὰ Αἰγύπτιον ἄνδρα τύπτοντα τινὰ Ἑβραῖον τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

*** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἀληθῆς ὁ λόγος, ὅτι δύο πολεμίων μέσος γενήσεται, ὁ πρὸς τὰ ἔξωθεν δόγματα, καὶ μὴ πρὸς τὰ πάτρια βλέπων. ἀνδρίζεται γὰρ ὁ κατὰ τὴν θρησκείαν ἀλλόφυλος τῷ Ἑβραίῳ λόγῳ, ἰχυρότερος φανῶναι τῇ Ἰσραηλῆτι φιλονεικῶν. καὶ πολλοῖς γε τῶν ἐπιπολαιοτέρων τοῖσδε ἐδόξεν. οἱ καταλιπόντες τὴν πατρίαν πῆλιν, τῷ ἐχθρῷ σιωμάχησαν, παραβάται τῆς πατρίδος διδασκαλίας γενόμενοι. ὁ μὲντοι κατὰ τὸν Μωσέα μέγας τε καὶ γενναῖος τὴν ψυχῇ, νεκρὸν ἀποδείκνυσιν τῇ παρ' αὐτῆς πληγῇ τὸν τῷ λόγῳ τῆς οὐσεβείας ἀντεγειρόμενον. καὶ ἄλλως δ' ἄν τις εὖροι τὴν τοιαύτην ἐν ἡμῖν μάχην. μέσος γὰρ ὁ ἀνθρωπος οἶόν τι ἐπαθλον ἀγῶνος τοῖς ἐκ τῆ ἐναντίας μεταποιουμένοις πρόκειται. καὶ ὅπερ ἂν προσεδῇ, τῶτον νικητὴν τῆ ἐναντίας ποιῇ. οἶον, εἰδωλολατρεία καὶ θεοσεβεία, ἀκολασία καὶ σωφροσύνη, δικαιοσύνη καὶ ἀδικία, τύφος καὶ μετριοτήτης, καὶ

καὶ πάντα τὰ ἐξ ἀντιθέτου νοόμενα, Αἰγυπλίᾳ τινὸς ἀντικρυς ἐστὶ πρὸς Ἑβραῖον μάχη.

ιβ. Περιβλεψάμενος δὲ ὧδε καὶ ὧδε, ἔχ' ὁρᾷ ἐδένα· καὶ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον, ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ.

ΛΔΗΛΟΥ. Τὸν ἀναιρεθέντα Αἰγύπτιον, ἐπιστάτω Φημί τῶν ἔργων ὑπάρχον ὠμότατον. (1) ἦν γὰρ ὁ ἀγὼς τὸν ἐπ' ὀλέθρῳ ζῶντα ἀνθρώπων ἀπόλλυσα.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ζηλώσας, ἀπέκτανε τὸν Αἰγύπτιον, ὡς Φασίτινες (2) ὠμότατον ἐργοδιώκτω ὑπάρχοντα. ἔ γὰρ ὡς ἄξιον ἀπλῶς Φόνος τὸ μαχεσθαι. ἀλλ' ἐνόμισε δίκαιον τὸν ἐπ' ὀλέθρῳ ζῶντα τῶν ἀνθρώπων ἀπόλλυσα. Καὶ μετ' ὀλίγα. Εἰ δὲ καὶ ὡς ὁ τυχὼν ὁ Αἰγύπτιος, ἀλλ' ἐν τὸν ὑπὲρ τῆς λαῆς ζῆλον εἰς τὸν ἐμπεσόντα διὰ προθυμίαν ἐπλήρωσε. διὰ Θεὸν δὲ πᾶν γινόμενον, καὶ ἡ Φόνος, εἰς ἄκρον ὕσεβείας λογίζεται. ἔχας τὰς δύο Φόνους τῆς Φινεὲς, δι' ἧς παρὰ τὴν τάξιν ἱερωσύνης αἰωνίας ἡξίωται, τοσέτον ἰχύσας, ὀργισθεὶς Θεὸς, ὅσον τῆ πατρὸς Ἀαρὼν τὸ θυμίαμα. ἔχας Ἡλιὸς τὰς Φόνους, καὶ τὴν ἀνάληψιν. ἔχας Σαμμηλ τὸν τοσέτον ἱερέα, διὰ τὴν πρόσαξιν τῆς Θεῆς ὡς παρέβη Σαδλ, χερσὶν ἰδίαις μελίσσαντα τὸν Ἀγαγ. ἀλλὰ καὶ Πέτρος ὁ κορυφαῖος Ἀνανίαν καὶ Σάπφειραν ἀπέκτεινεν. ἐφ' ὧν ἀπάντων ἐκ ὠμότης πέφυκεν, ἀλλ' ὕσεβεια. ὡς δὲ σύμβολον τὸ γινόμενον, ὅτι μέλλει Θεὸς διὰ Μωσέως Αἰγυπλίᾳ ἀποκτενεῖν, καὶ σώσει τὸν Ἰσραήλ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἀνείλε Μωσῆς, ὁ θυμὸς εἶξας, ἐδὲ ὀργῇ νικηθεὶς, ζήλω δὲ. πᾶν δὲ ὁ ἄνθρωπος γνήσιος εἰς λόγον Θεῆς, ὕσεβεια. καὶ ὁ Φόνος ἡ διὰ Θεὸν. ἐκ ἑστί Φόνος. δύο ἐν μιᾷ χειρὶ φονεύσας ὁ Φινεὲς, ἡ καὶ ἐξή Φινεὲς, καὶ ἐξήλασατο, καὶ ἐκόπασεν ἡ Ἰσραῦτις. διάφορος γὰρ ἡ προαίρεσις Φονέως καὶ ὕσεβεντος. καὶ τὸ πρᾶγμα τὸ γινόμενον διὰ τῆς Φινεὲς, ἱερωσύνης μᾶλλον ἢ Φόνος. τοσέτον γὰρ ἰχύσας ὁ διπλῆς ἔτος Φόνος, ὅτι τῆς θανάτου ἐπινομομένη τὸν δι' ἁσέβειαν. (3) ὅπερ ἰχύσε τὸ θυμιατήριον τῆ πατρὸς Ἀαρὼν, τοσέτον ἰχύσε Φόνος, μᾶλλον δὲ ἢ ὕσεβεια.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀπεκλονὼς δὲ τρόπον τινὰ τὸν ἀδίκειν ἡρημαῖον, κατέκρυψεν εἰς τὴν γλῶσσαν, τῆς ἐστὶν ἐν τοῖς ὑποχθονίοις ἐτίθει μέρεσι, κατακλείων εἰς ἑδρὰ. τῆτο τοῖω Φημί, τὸ ἐν ψάμμῳ κρύπτεν τεθνεῶτα τὸν Αἰγύπτιον. ὅτι δὲ τὰ τῶν δαιμόνων θεομιστῇ καὶ ἀκάθαρτα σίφη τῇ τῆς Σωτήρος ἡμῶν ἀρρήτῳ διδάμει σινηλαύμετο μὲν εἰς τὸν ἄδην, κατεδικάζετο δὲ

Α τὴν ἄβυσσον οἰκεῖν, ἀναμάθου τις ἂν εἰκότως ἐκ τῶν δαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων. » παρεκάλεν γὰρ αὐτὸν, Φησὶν, οἱ δαίμονες. » νες, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Λεκ. 8. 31.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπιτήρει δὲ ὅτι περιβλεψάμενος ὁ Μωσῆς ὧδε καὶ ὧδε, καὶ τεθεαμένος ἑδρὰ, τεθνεῶτα τὸν Αἰγύπτιον κατέκρυψεν ἐν ψάμμῳ. Καὶ μετ' ὀλίγα. Πολεμῇ γὰρ Κύριος ἐπὶ Ἀμαλήκ, πλὴν ἐν χειρὶ κορυφαία, καθὰ γέγραπται· καὶ ἔξεδ. 17. 16. ἑδρὰς ὁρῶντος τῶν ἐπὶ γῆς, ὡς κοινῶς διὰ Χριστὸν τὰ τῶν πραγμάτων ἀπορρήτοτερα. πῶς γὰρ, ἢ πότε κατεδικάζοντο τῶν δαιμόνων τὰ σίφη, καὶ τὴν ἄβυσσον οἰκεῖν προσετέλλοντο, τίς ἂν εἰδείη τῶν ἐπὶ γῆς;

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. (4) Παιδῶν τοίνυν ἡμᾶς ὁ Μωσῆς τῷ καθ' ἑαυτὸν ὑποδείγματι, συνίσταται μὲν τοῖς ὁμοφύλοις τῇ ἀρετῇ, ἀναιρεῖν δὲ τὸν ἐκ τῆς ἐναντίας τῇ ἀρετῇ ἐπεμβαίνοντα. τῷ ὄντι γὰρ ἡ τῆς ὕσεβείας ἐπικράτησις, θάνατος καὶ διαφθορὰ τῆς εἰδωλολατρίας γίνεται. ἔτω καὶ διὰ τῆς δικαιοσύνης ἀναρῶται ἡ κακία, καὶ τῇ μετρίότητι ὁ τύφος καταφονεύεται.

ιγ. Ἐξελθὼν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, ὁρᾷ δύο ἄνδρας Ἑβραῖους διαπληκίζομένους· καὶ λέγει τῷ ἀδίκῳ, διατί τύπτεις τὸν πλησίον;

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Προκατακλείσας γὰρ ὡς εἰς ἑδρὰ τὸν Σατανᾶν ὁ Ἑμμανὴλ, δικαιοσύνης ἐφαίνετο βραβούτης τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ Φιλαλληλίας διδάσκαλος· ἀγάπης μὲν τῆς εἰς τὰς ἀδελφὰς μεταποιεῖσθαι κελεύων, εἰρήνης δὲ καὶ ὁμοφυχίας ἐδὲν ἡγεῖσθαι ἀμεινον· τοιγάρτοι » καὶ ἐφασκεν, εἰρήνῳ τὴν ἐμὴν δίδωμι Ἰωάν. 14. 27. » ὑμῖν, εἰρήνῳ τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν. οἱ δὲ τὴν εἰρήνην ἐπαινέσας δέον, καὶ θανάτω τὸν διαλλακτὴν τῆς εἰρήνης, τὸν χορηγὸν τῆς ἀγάπης, τὸν πρῶτον τῶν ἀρίστων αὐτοῖς μαθημάτων, δεδουσεβήκασιν ὁ μετρίως. ἔ γὰρ ἐποιεῖντο καθηγητῶν τὸν τῶν ἀγαθῶν χορηγόν.

Ζ *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μαχομεῖς ὁρῶν ἀδελφὰς, ἀντὶ Φόνου νειθεσίαν προσήγαγεν. ὅπερ ἐδήλωσε τὸ καὶ κριτὴν αὐτὸν ἔσεσθαι τῷ λαῷ μετὰ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἀναίρεσιν. ὁ δὲ καὶ ἄκων ἐδήλωσεν ὁ πληθῶν » θωπτικῶς εἰπὼν, τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς;

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. (5) Ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἐμφυλίων πρὸς ἀλλήλους σάσις καὶ ἐν ἡμῖν γίνεται. ἔ γὰρ ἂν αἱ τῶν πονηρῶν αἰρέσεων δογματοποιία χωρὴν ἔχον, μὴ εἰς ἀντι-

(1) Τὰ ἐξῆς ὡς τῷ περὶ βίβλ. Μωϋσ. 1. λογ. Φίλων. τῆς Ἑβρ. κένται.

(2) Οὗ Φίλ. αὐτ.

(3) Ἰσ. τῆς δι' ἀσέβειαν, ἐξήλασατο. ἄλλως γὰρ ἔλλειπεν.

(4) Τῆς Νύκτας.

(5) Τῆς Νύκτας.

ἀντίταξιν τῶν λογισμῶν τοῖς ἀληθεσέ-
ροις ἀντιβαινόντων.

ιδ. Ὁ δὲ εἶπε, τίς σε κατέστησεν
ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς;

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ πρὸ τῆς
χειροτονίας δημαγωγὸς ὡς διὰ τῶν ἔργων.
διὸ καὶ σφόδρα ἀνοήτως ἔλεγε πρὸς αὐ-
» τὸν ὁ Ἐβραῖος ἐκείνος, τίς σε κατέστησεν
» ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; τί λέ-
γεις; τὰ ἔργα ὁρᾷς, καὶ περὶ τῆς προση-
γορίας ἀμφιβάλλεις; ὥστερ ἂν εἴ τις ἰδὼν
τέμνοντα ἱατρὸν ἄριστα, καὶ τῷ πεπονη-
κότι μέλει τῷ σώματος βοηθῶντα, λέγει,
τίς σε κατέστησεν ἱατρὸν, καὶ τέμνειν ἐκέ-
λυσεν; ἢ τέχνη, ὃ βέλτιστε, καὶ ἡ νόσος
ἢ σὴ' ἔτω καὶ τῆτον ἢ ἐπισήμη τοῖστον
ἐποίησε. καὶ γὰρ τέχνη τὸ ἄρχαιον ἐστίν,
ἐκ ἀξίωμα μόνον· καὶ τέχνη τεχνῶν ἀπα-
σῶν ἀνωτέρα. εἰ γὰρ ἡ τῶν ἔξωθεν ἀρ-
χῇ, τέχνη καὶ ἐπισήμη πασῶν βελτίων
ἐστὶ, πολλῷ μᾶλλον αὕτη. καὶ γὰρ τοσά-
τω ἀμείνων ἐκείνης αὕτη ἢ ἀρχή, ὅσω
τῶν ἄλλων ἐκείνη· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ
πλέον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐνεκαλᾶτο μὲν γὰρ ὁ
θεωσιώδης Μωσῆς, ὡς ἀνελὼν τὸν Αἰγύ-
πλιον, καί τοι θλίβοντα καὶ ἐγκλείμενον.
καταχωννύων δὲ ὥστερ εἰς ἀβυσσὸν ὁ Χρι-
στὸς τὰ πονηρὰ δαιμόνια, [καὶ] τῆς κατ'
ἡμῶν τυραννίδος καὶ ἐχ' ἐκόντα μεθιστᾷς,
διὰ τὸ τῶν ἐχόντων ἐκπέμπειν αὐτὰ· καί-
τοι δέον ἐπὶ τῷ θανμάζεσθαι, [τὰς τῶν
αἰωδιότων φιλοσοφῶν καὶ διέδρα λόγους.]
Ματθ. 12.24. Ἐφασκόν [γὰρ], ἔστος ἐκ ἐκβάλλει τὰ δαι-
» μόνια, εἰ μὴ ἐν Βεελζεβὺλ, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἡ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρέ-
πον ἀνείλες τὸν Αἰγύπλιον χθές; ἐφο-
βήθη δὲ Μωσῆς, καὶ εἶπεν, εἰ ἔτω
γέγονεν ἐμφανὲς τὸ ῥῆμα τῆτο.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Αὐτὸς δὲ ὡς,
ἔοικεν, ὃν διεργέτησεν ἀποκλείνας ὁ Μωϋ-
σῆς τὸν Αἰγύπλιον· ἐδᾷς γὰρ ἄλλος πα-
ρῶν· πλὴν εἰ μὴ φίλος ὢν ἔστος τῷ ἐκδικη-
θέντος, ἀκήκοε τὸ γεγονός παρ' αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐγχαρῶν ἐστὶν αὐτὸν μὲν
μὴ ἐωρακέναι, ὑπ' ἄλλῃ δὲ ὁραθῆναι. ἐ-
μὴν παρὰ τὸ μὴ εἰνάτινα θεωρῶντα, ἢ
θεωρήσαντα, ἀνηγγελέναι τῷ ταῦτα
εἰπόντι. ἔφασαν δέ τινες, ἐκείνον εἶναι
τῆτον, ὃν Μωσῆς ἐρρύσατο παρὰ τῷ Φο-
νυθάντος.

ιε. Ἦκεσε δὲ Φαραὼ τὸ ῥῆμα τῆ-
το, καὶ ἐζήτησε ἀνελεῖν Μωϋσῆν. ἀνε-
χώρησε δὲ Μωϋσῆς ἀπὸ προσώπου
Φαραὼ, καὶ ὤκησεν ἐν γῇ Μαδιάμ.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῆτο ἀκῆ-
σας ὁ βασιλεὺς, ἡγανᾶκει δεινὸν ἡγάμε-
νος, ἐκ εἰς τίς τέθνηκεν; ἢ ἀνήρηκεν ἀδί-
κως ἢ δικαίως, ἀλλ' εἰ ὁ θυγατρίδης αὐτῷ

μὴ συμφωνεῖ, μηδὲ τὰς αὐτῷ ἐχθρὰς,
καὶ φίλους ὑπέληφεν· ἀλλὰ μισεῖ μὲν ἑς
[αὐτὸς] σέργει, φιλεῖ δὲ ἑς ἀποβέβλη-
ται, καὶ ἐλεεῖ τὰς πρὸς ἑς ἀτρέπλως καὶ
ἀπαραιτήτως ἔχει. λαβόμενοι δὲ ἅπασι
ἀφορμῆς οἱ ἐν τέλει, καὶ τὸν νεανίαν ὑφο-
ρώμενοι, μυρίας διαβολὰς ἐπλώτλυν. οἱ
μὲν εὗθιν, οἱ δὲ εὗθιν. καὶ τοιαῦτα διε-
ξιώντων, ὑπεχώρησεν.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Φυγαδύβσει τὸν Μωϋσέα
οἱ Ἰσδαῖοι, ὃν ἔσωσαν οἱ Αἰγύπτιοι. καὶ
Φυγαδύβσει αὐτὸν, ἐπειδὴ δὴ ἠρέσθη. πᾶ
ἀπέλθῃ λοιπὸν; οἱ Αἰγύπτιοι δὲ δέχονται,
Ἰσραηλίται ἐδίωξαν. πᾶ ὁφείλει ἀπελ-
θεῖν διωκόμενος, ἢ εἰς τὰ ἔθνη; ὁρᾷς
αἰνίγματα τῆς καινῆς ἐν τῇ παλαιᾷ ἀνα-
γεγραμμένα;

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ ὁ χριστὸς, Φησὶν, ἐκ
τῆς Ἰσδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν φυγαδύε-
ται. Μωϋσῆς δὲ ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν
τῶν διεργετηθέντων, καὶ τῶν Αἰγυπτίων
δὲ δέχεται· καὶ προσρέχει λοιπὸν ἐπὶ τὰ
ἔθνη. αἰνίγματα ταῦτα τῆς καινῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μετακχώρηκε τοίνυν
ἐκ τῆς Αἰγυπτίων εἰς Μαδιάμ ὁ Μωσῆς. εἰ
ἴσω δὲ τρέπω καὶ ὁ χριστὸς ἐκ τῆς Ἰσδα-
πρὸς τὴν Γαλιλαίαν.

Δ ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Μηδεὶς ἡμῶν ἔσω φίλος
τῶν τῷ Θεῷ ἐχθρῶν. ὅσον γὰρ τις ἀγα-
πᾷ τὸν Θεόν, τοσῶτον μισεῖ τὰς ἀντικει-
μένους Θεῷ.

** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἐὰν ἔν ἀδενέ-
ξεροι ὦμεν, ὥς δι' ἐαυτῶν δέναι τῷ δι-
καίῳ τὸ κράτος, ὑπεριχύνοντες διὰ τῶν
ἐπιχειρημάτων τῷ χείρονος, καὶ τὴν ἀρ-
χὴν τῆς ἀληθείας ἀπωθεμένους, φουκλέον
ἐντεῦθεν ὡς τάχιστα, κατ' ὁμοιότητα τῷ
ἱστορικῷ ὑποδείγματος, πρὸς μέζονα τε καὶ
ὑψηλοτέραν τῶν μυσηρίων διδασκαλίαν.

Ἐλθὼν δὲ εἰς γῆν Μαδιάμ, ἐκά-
θισεν ἐπὶ τῷ Φρέατος.

Ζ ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Εἰς πόλιν Μαδιηνὴν
ἀφικόμενος, πρὸς τῇ μὲν ἐρυθρᾷ θαλάσῃ
κειμένῳ, ἐπώνυμον δὲ ἐνός τῶν Ἀβραάμω
γενομένων ἐκ Χεττῆρας ἡμῶν, καλεσθεὶς
ἐπίτινος Φρέατος, ἐκ τῷ κόπῃ καὶ τῆς
ταλαιπωρίας ἡρέμει, μεσημβρίας ἔστης,
καὶ πόρρω τῆς πόλεως.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐδοξ τῇ θείᾳ Γραφῇ
παρεκάζειν λακκῷ τὴν ἐμφυτον ἐν ἡμῖν
περὶ Θεῷ γνῶσιν, κατ' ὡς πρὸς ἕκαστα τῶν
πρακτέων ποδηγῆμεθα. ἀναβρῦει γὰρ
ὥστερ ἐν ἡμῖν, κατὰ πᾶν ἀπὸ πηγῆς τῆς
νῆς, καὶ ἡ παντὸς εἰδήσις ἀγαθῆς, καὶ τῆς
περὶ Θεῷ δόξης ἢ ὡς ἐν ἐσπέρῳ τε καὶ
αἰνίγματι γνῶσις.

ις. Τῷ δὲ ἱερεῖ Μαδιάμ ἦσαν ἐπὶ τὰ
θυγατέρες, ποιμαίνουσαι τὰ πρόβατα
τῷ πατρὸς αὐτῶν Ἰσθῶρ. παραγε-
νόμεναι

νόμεναι δὲ ἦντλιν ἕως ἔπλησαν τὰς δεξαμενάς, ποτίσαι τὰ πρόβατα τῶ πατρὸς αὐτῶν.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὐδαμῶς λέγει τὸν Ἰσθῶρ ἱερέα εἰδῶλον, ἀλλὰ τῶ ἔθνος. τινὲς δὲ φασιν, ὅτι τῶ Ἀβραάμ ἀπογονος ὑπάρχων, θεοσεβὴς ἦν. διὸ καὶ ὁ Μωσῆς πρὸς συγγενὴ κατέφυγεν. ὁ γὰρ Μαδιάμ υἱὸς ἦν Ἀβραάμ καὶ Χετρίρας, ἐξ ἧς τὸ ἔθνος, ὡς ἡ Γραφὴ λέγει.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐν τάξει δὴ ἔν τῷ κόσμῳ τὸν Ἰσθῶρ παραδεξόμεθα, ὅς ἦν ἱερεὺς τῶν Μαδιλαίων, ὃ Θεῷ τῷ Φύσει καὶ ἀληθῶς ποιόμενος τὴν λατρείαν, ἀλλὰ τοῖς κλισίαισι παρὰ τὸν κλίσαντα, ἢ τοῖς ἐκ λίθων πεποιημένοις, καὶ τοῖς τεκτόνων φιλοτεχνήμασι. πεπλάνητο δὲ καὶ ὁ κόσμος, δαιμονίοις καὶ ὁ Θεὸς προσκυνῶν. ἐρμηνεύεται δὲ καὶ Ἰσθῶρ περισότης, ἢ περιτλός. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ κόσμος, ποριτλότης ὡν ὅλος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀθροὶ δὴ, ὅτι μία μὲν ἡ Λοῦθι θυγάτηρ. ἢ τὸν ἱερὸν τεκῆσα Μωσέα· πλείους τε μὴ καὶ ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν αἱ Ἰσθῶρ τῶ Μαδιλαίᾳ. μία γὰρ ἡ τῶν Ἰσθῶν πληθὺς, ἐξ ἧς καὶ γεγέννηται κατὰ σάρκα Χριστὸς, ὡς ἐν τύπῳ τῷ κατὰ Μωσέα· πολλὰ δὲ λίαν αἱ οἰονεῖ τῶ κόσμῳ θυγατέρες, ἔστιν πληθύεις, ἔστιν ἀγγέλοι, τυχόν τῶν ἐν αὐτῷ κατοικούντων ἔθνων. ἀφ' οὗ ἔν ἄρα Χριστὸς τὴν ὁδὸν ἐξέφυ κατὰ τὴν σάρκα σωαγωγίῳ, ἐπὶ τὰς πολλὰς τῶν ἔθνων ἀπονένδυσεν ἀγγέλους· ὅς πονηροὶ ποιμένες κατεβιάζοντο, τρεῖς οἱ κοσμοκράτορες τῶ κόσμῳ τότε, διέσωσε δὲ αὐτὸς.

ΙΖ. Παραγενόμενοι δὲ οἱ ποιμένες, ἐξέβαλον αὐτάς· ἀναστὰς δὲ Μωϋσῆς ἐρρύσατο αὐτάς, καὶ ἦντλησεν αὐταῖς, καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ Χριστὸς ἐπήμυνεν. ἀπεσόβησε γὰρ τὰς ἀλιτηρίδας ψευδοποιμίας, πεπότικε δὲ τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν, τρεῖς τὸ θεῖον καὶ ἐράνιον αὐτῶ κήρυγμα, τὰς εἰς αὐτὸν πισδύσαντας. τοιγαρτοὶ καὶ ἔφασκεν, ἔτις διψᾷ, ἐρχέσθω, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔν παραληψόμεθα μὲν τὸν Ἰσθῶρ εἰς τὸ τῶ κόσμῳ πρόσωπον, τῶ περισότητος καὶ ἐξιτηλίας μεμεσωμένης· θυγατέρας δὲ αὐτῶ εἰναί· φασιν ἐπὶ τὰς ἀπανταχῶς τῶν ἔθνων ἀγγέλους, ὡς ἐφ' ἐκάστη τῶν θυγατέρων Ἰσθῶρ πληθὺς σημαυνομένης. οἱ δὲ γε ποιμένες οἱ πονηροὶ τε καὶ βιαιοτάτοι νοοῖντ' ἂν εἰκότως τὰ τῶν δαιμονίων εἶδη. ὁ δὲ ἐπαμύνων, Χριστὸς, ὁ καὶ θεοῖς ἡμᾶς ἐκμεδύσκων νάμασι.

ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Κἂν ἀλλοφύλῳ πάλιν συγγενέσθαι δέη, τρεῖς καὶ τῇ

Α ἔξω συγγενέσθαι φιλοσοφία καταναγκάζη ἢ χρεία· καὶ τὸτο ἐλώμεθα, τὰς πονηρὰς ποιμένας τῆς ἀδίκης τῶν φρεάτων χρησεως ἀποσκηδάσαντες· ὅπερ ἐστὶ τῶν κακῶν διδασκάλους ἐπὶ τῇ πονηρᾷ χρήσει τῆς παιδούσεως διελέξαντες· ἔτις ἐφ' ἑαυτὰς ἰδιάσκειν, ἐκ ἑτι μαχομένοις τισὶ συμπλεκόμενοι τε καὶ μεσιτεύοντες, ἀλλ' ἐν ὁμοφρονήσει τε καὶ ὁμογνωμονήσει τοῖς παρ' ἡμῶν βεκολεμένοις συζήσομεν, πάντων τῶν ἐν ἡμῖν τῆς ψυχῆς κινήματων, προβάτων δίκην, τῷ βελημάτι τῶ ἐπιστατῆντος λόγῳ ποιμαινομένων. καὶ ἔτω προσεδρεύσιν ἡμῖν τῇ εἰρηνικῇ ταύτῃ καὶ ἀπολέμῳ διαγωγῇ, ἐπιλάμψαι τότε ἢ ἀλήθεια, ταῖς ἰδίαις μαρμαρυγαῖς τὰς τῆς ψυχῆς ὕψεις περιανυγάζεσθαι.

ΙΗ. Παρέγένοντο δὲ πρὸς Ῥαγαὴλ τὸν πατέρα αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν αὐταῖς, τί ὅτι ἐταχύνετε τῶ παραγενέσθαι σήμερον;

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ δὲ τὰς τῶν ἀνοσίων ποιμνίων πλεονεξίας διέδρων αἱ νεανίδες, ὑπονοσῶσι πρὸς Ῥαγαὴλ τὸν αὐτῶν πατέρα, φημὶ δὴ πρὸς Ἰσθῶρ. ἐρωμαῖς δὲ τῆς ἀσωτήτης αὐτὰς ταχυτήτος τὴν αἰτίαν, τὴν Μωσέως ἐπικερίαν δύδους ἀπαγγέλλουσι.

Δ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπιτήρει δὲ ὅπως οἰκονομικῶς δὴ λίαν τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν, τὸν τῶν ἐπὶ τῶ νεανίδων πατέρα πρὶν μὲν εἰς αὐτὰς γενέσθαι τὴν διὰ Μωσέως ἐπικερίαν, ὡνόμασεν Ἰσθῶρ, ἔτα μετὰ τὸτο, Ῥαγαὴλ. καὶ Ἰσθῶρ μὲν περιτλότης, ἦτοι περιτλὸς ἐρμηνεύεται, καθάπερ ἡδη προεῖπον· Ῥαγαὴλ δὲ, ποιμασία Θεῶ. κεχρήσομαι γὰρ τῇ λέξει διὰ τὸ χρησίμου. ἐλέγομεν δὲ τὸ τῶ κόσμῳ πρόσωπον περιτλόντες αὐτῷ, ὅτι περιτλὸς καὶ εἰκάιος ἀληθῶς ὁ ἐν κόσμῳ περιπασμός. ἀλλ' ἡ μὲν ἐν τέτοις πρὶν ὠφελήσῃ παρὰ Χριστὸν τὸν τῶ νεανίδων χορόν. ἐπειδὴ δὲ πλεονεξίας ἐξήρῳται, καὶ τῆς τῶν ἀνοσίων ποιμνίων ἔξω τέθενται χειρὸς, τότε δὴ τότε μετωνόμασεν Ῥαγαὴλ, ἦτοι ποιμασία κατὰ γε τὴν τῆς ἐρμηνείας δύναμιν. ὑποδεδράμηνε γὰρ τὴν χεῖρα τῶ πάντων ἀρχοποιέμενος, φημὶ δὴ Χριστῶ.

Ζ ΑΙ ΔΕ Εἶπαν, ἄνθρωπος Αἰγύπτιος ἐρρύσατο ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ποιμένων, καὶ ἦντλησεν ἡμῖν, καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα.

ΚΑΙ ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀμφότερα τιθέασιν· διὰ μὲν τῶ, ἄνθρωπος, τὰ λόγῳ θεωρητὰ μηνύσασιν· διὰ δὲ τῶ, Αἰγύπτιος, παριστάσασιν τὰ αἰδητὰ.

Η Ο ΔΕ Εἶπε ταῖς θυγατράσιν αὐτῶ, καὶ πᾶς ἐστὶ; καὶ ἵνα τί ἔτω καταλελοίπατε τὸν ἄνθρωπον; καλέσατε ἐν αὐτῷ, ὅπως φάγη ἄρτον.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πῶς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος; ἐν τίνι μέρει τῶν κατ' ὑμᾶς, οἰκεῖον τὸ λογικὸν εἶδος; ἵνα τὶ αὐτὸν ῥαδῶς ἔτω καταλελοίπατε; ἀλλ' ἔχ' ἅπαξ αἰτυχῆσαι περιέχετε, κλῆμα κάλλισον καὶ λυσιτελέσαντον ἑαυταῖς. ἀλλ' εἰ μὴ προ-
 » τερον, νυνὶ αὐτὸν καλέσατε, ὅπως ἂν Φά-
 » γῃ, καὶ τραφῇ ταῖς ὑμετέραις βελτιώ-
 » σεσι, καὶ πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεσι.

κα. Κατωκίθη δὲ Μωσῆς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ· καὶ ἐξέδοτο Σεπφώ-
 » ραν τὴν θυγατέρα αὐτῷ Μωσῆι εἰς
 » γυναῖκα.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἀλλόφυλον
 » γυναικα ἐγημεν ὁ Μωσῆς; Τύπος γὰρ τῆ
 » δεσπότη Χριστῷ, ὃς ἐξ Ἰσραὴλ κατὰ σάρ-
 » κα βεβλασηκώς, τὴν ἐξ ἔθνων ἐκκλησίαν
 » εὐμφλῶ ἑαυτῷ προσηγόρυσσε.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀλλὰ τί δράσει
 » Μωσῆς ὑπὸ Φίλων τε καὶ πολεμίων βαλ-
 » λόμενος; Ἐπὶ τὰ ἔθνη χωρεῖ, τὴν Ἀρα-
 » βίαν καταλαβὼν, Χριστῷ τύπος γενόμε-
 » νος. τοιγαρὲν αὐτὸν εἰδωλολάτρης ἱερεὺς
 » ὑποδέχεται, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν συγγέ-
 » νειαν ἡσμενίσατο. ὁ δὲ Θεὸς ἀγαπῶν,
 » προτιμᾷ τῶν βασιλείων τὴν ἔρημον, καὶ
 » πενίαν τρυφῆς.

ΚΤΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ δὲ εἰσοικίζεται παρα-
 » χρῆμα τὸν ἄνθρωπον, καὶ Σεπφώραν αὐ-
 » τῷ δίδωσι γαμεῖν τῶν ἑαυτῷ θυγατέρων
 » τὴν πρῆχσαν καὶ ὑπηρεπιάτῳ. ἡ δὲ
 » τέτοκε τὸν Γηρσαμ. ἐπειδὴ γὰρ ὠφελή-
 » σεν ὁ Χριστὸς τὰ ἐν κόσμῳ ἔθνων συστή-
 » ματα, ἐγνωρίζετο μὲν αὐτῷ, μυσαγωγῶν-
 » των αὐτῷ τῶν δι' αὐτῷ σεσωσμένων, ὅτι
 » ἐπαμύνειν οἷός τε ἐστὶ, καὶ μὴ καὶ χειρὸς
 » ἐξελέσθαι ῥαδίως τῶν ἀδικῶν ἡρημένων.
 » ἔτω τε λοιπὸν προσίεται μὲν ἀσμενίως, κα-
 » θὰ καὶ ὁ Ῥαγνήλ τὸν Μωσέα, δείκνυσιν δὲ
 » ὡς οἰκειότητα τὴν πρὸς αὐτὸν νύμ-
 » φλῳ, οἷά τινα περικαλλεστάτῳ παριστὰς
 » αὐτῷ τὴν ἐκκλησίαν, ἡ δὲ τῆς Σεπφώ-
 » ρας νοεῖται. διερμηνύεται γὰρ ἐπίσκε-
 » ψις, ἡ ὥραια, καὶ μέντοι καὶ χάρις πνοῆς.
 » ἐπεσκέψατο γὰρ ἀνατολὴ ἐξ ὑψους τὴν
 » ἀληθῶς ὑπηρεπῇ καὶ ὡραιότατῳ, Φημὶ
 » δὴ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ δῶρον αὐτῇ καὶ
 » ξένιον ἔρανθ' κεχαρίσαι τῆς ἑαυτῷ πνοῆς
 » τὴν ἐπίδοσιν, Φημὶ δὴ τὴν τῷ ἀγίῳ πνύ-
 » ματος χάριν.

κβ. Ἐν γαστρὶ δὲ λαβῆσα ἡ γυνή,
 » ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐπωνόμασε Μωσῆς
 » τὸ ὄνομα αὐτῷ Γηρσαμ, λέγων, ὅτι
 » πάροικός εἰμι ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πάροικός εἰμι ἐν γῇ
 » ἀλλοτρίᾳ. Οὐχ ὅτι πατρίδα τὴν Αἰγύ-
 » πλον ἐπεγράφετο, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν συγ-

Α γωνῶν ἐκεχώριστο, καὶ τῶν ὀσέβων γο-
 » νέων, ἐθνικῶ πεινθερῶ σωῶν.

ΚΤΥΡΙΛΛΟΥ. Τέτοκε δὲ αὐτῷ τὸν Γηρ-
 » σαμ, Φημὶ δὴ λαὸν τὸν πάροικον ἀλη-
 » θῶς. οἱ γάρτοι τῷ θεῷ κατεσφραγισ-
 » μένοι πνύματι, καὶ τῆς ἀνωθεν ἐπισκο-
 » πῆς ἡξίωμαί, καὶ εἰς ὡραιότητα διαπε-
 » πλασμένοι τὴν ὥς πρὸς υἱόν, πάροικοι κα-
 » τὰ τὸ ἀληθές εἰσιν ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ.
 » ἀρμόσσει δ' αὐτοῖς ὅτι μάλιστα διακεκρα-
 » γνῶν τε καὶ λέγειν, ἔκ' ἔχομεν ὡς μέν-
 » σαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητῶ-
 » μεν, ἥς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.
 » περιπατῶντες γὰρ ἐπὶ γῆς, ἐν ἔρανθ' πο-
 » λιτοῦνται, καὶ γλίσχονται ὑδαμῶς τῶν
 » ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ πραγμάτων· μετα-
 » ποῖνται δὲ σφόδρα τῶν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν
 » μέλλοντα. ἀκολουθεῖν γὰρ ἐγνώκασιν τῷ
 » δι' ἡμᾶς ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ παρωκῆκός
 » Χριστῷ.

Γ κγ. Τὸ δὲ ὄνομα τῷ δευτέρῳ Ἐλιέ-
 » ζερ· ὁ γὰρ Θεὸς τῷ πατρός μου βοή-
 » θός μου, καὶ ἐρρύσατό με ἐκ χειρὸς
 » Φαραώ.

κδ. Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας τὰς πολ-
 » λὰς ἐκεῖνας ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς
 » Αἰγύπτου. καὶ κατεσέναξαν οἱ υἱοὶ Ἰσ-
 » ραὴλ ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ ἀνεβόη-
 » σαν· καὶ ἀνέβη ἡ βοή αὐτῶν πρὸς
 » τὸν Θεόν.

Δ * ΚΤΥΡΙΛΛΟΥ. Κατεβιάζοντο μὲν οἱ
 » Αἰγύπτιοι τὰς ἐξ Ἰσραὴλ τὸν τῆς ἀναγ-
 » καίας θητείας ἐπιβροχῶντες ζυγόν, καὶ
 » πικρὰς αὐτοῖς καὶ ἀφιλοκτίρημονας ἐργο-
 » κηδεῖας ἐπισήσαντες, οἱ κατὰ δυνάμειν αὐ-
 » τῶν τὴν ζωὴν, καθὰ γέγραπται. οἱ δὲ ταῖς
 » ἄγαν πλεονεξίαις ἐκπεπιεσμένοι, κλαίον-
 » τές τε καὶ κατοιμῶζοντες, τῆς ἀνωθεν
 » ἡμερότητος ἀξιοῦσιν λοιπὸν ἐλιπάρην οἱ
 » τάλανες· ἀλλ' ἐπεσκέπτετο ὁ Θεός.

Ε * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διδάσκειν ἂν εὖ μά-
 » λα καὶ σαφῶς, ὅτι καὶ τοῖς ἀκαθάρτοις
 » πνύμασι καὶ τῷ διαβόλῳ σκοπὸς σωω-
 » θῆν ἐπέγειναι τὰς ἐπὶ γῆς εἰκαίους ἐν-
 » δρῶν σπιδάσμασι, καὶ τὰ σαρκὸς ἔργα
 » πληρῶν· ἵνα μὴ χολαῖον ἔχοντες τὸν κῆν
 » καὶ ἀναμύοντα πρὸς τὰ ἄνω, τὸν τῶν
 » ὅλων εἰδῆν Θεόν. ἔτω τε λοιπὸν καὶ εἰς
 » τὸ αὐτῷ δοκῆν ἀποδιδῶναι, (1) καὶ τῆς
 » τῶν ἀπηγορευμένων δελεῖας ἀπονοῦσσι
 » γενικῶς. ἐπειδὴ δὲ ἐνεστὶ τῇ ἀνθρωπείᾳ
 » φύσει τὸ φιλελεύθερον, ἔκ' ἐπανδμεν ἐδῶ
 » ὅτε τὰ πάθη· καταμυσσάτομεθα δὲ πολ-
 » λάκις ἀνανήφοντες βραχὺ, καὶ τῶν τῆς
 » σαρκὸς ἡδονῶν τὸ ἄχαρι διαπύοντες, τὴν
 » ἀνωθεν καὶ παρὰ Θεὸν διψῶμεν ἐπικρίαν,
 » καὶ τῆς ἀβελήτης ἀβελτηρίας (2) ἢ μικρὰν
 » ποιῶμεθα τὴν καταβόησιν. τῷτο οἶμαί ἐστι
 » τὸ

(1) Ἀποδιδῶναι, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ δελεῖας ἀπονοῦσσι ζυγόν. ἐπειδὴ δὲ, κτ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1.
 σελ. 261.

(2) Τῆς ἀβελήτης δελεῖας. αὐτ.

τὸ κατασενάξαι πρὸς Θεὸν τὰς ὑψὺς Ἰσραὴλ. ἐπειδὴ δέ εἰς ἀγαθὸς, ἀπέστειλεν ἡμῖν σωτήρα καὶ λυτρωτὴν ἐξ ἁρᾶς τὸν υἱόν, ὃς γέγονε κατ' ἡμᾶς, τρεῖςιν ἀνθρώποις.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Ζῶντος γὰρ τῆ βασιλείας τῆ πονηρᾶ, σενάξαι ἐκ ἡδιώσαντο. κατηνάγκασε γὰρ αὐτὰς ἐν ἔργοις σκληροῖς, μὴ ἐπιτρέπων ἀνανδύειν πρὸς τὸν Θεόν. ἐπειδὴ δὲ ἐκ ποδῶν ἐγένετο ὁ πονηρὸς, τότε δέον κροτεῖν καὶ ἐπιχαίρειν τῇ κλίσει τῆ ἐχθρᾶ. οἱ δὲ ἐκ τῆ παραδόξε ἀναγράφονταί σενάν· ἀνδεικνυμένους τῆ λόγῃ, ὅτι ἕως ὁ Φιλοσώματος νῆς ἐπεκράτει, ὑπὸ τῆς ἀναισθησίας ἡδὲ ἡδονῶν οὐδὲν εἶχε τὸ ἐκ τῆς ἀμαρτίας κακόν. ἐπειδὴ δὲ ἔλαβον χολὴν ἀπὸ τῶν παθῶν, ἀρχόνται τῆς θεραπείας ἀπὸ τῆ σέναν, ἐν τοῖς ὑλικοῖς καὶ σωματικοῖς ἔργοις βαρυνόμενοι. διὸ καὶ ἐπήκασεν αὐτῶν ὁ Φιλάνθρωπος Θεός.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Ἡνίκα κατεσέναν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ἕτε ἀπὸ τῆς πλινθείας, ἕτε ἀπὸ τῆς πηλᾶς, ἕτε ἀπὸ τῶν ἀχύρων κατεσέναν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ ἀνέβη ἡ βοή αὐτῶν πρὸς Θεόν, ἐκ ἀπὸ πηλᾶς, ἀλλὰ πάλιν ἀπὸ τῶν ἔργων. διὸ

Α, καὶ εἰσήκασε Κύριος τῶν σαναγμῶν αὐτῶν. ἐκ εἰσήκασε σαναγμῶν τῶν ἐκ ἀπὸ ἔργων βοώντων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἀπὸ πηλᾶς καὶ τῶν γηίνων πράξεων.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Πότε γὰρ κατὰ καιρὸν ἄντις σενάξαι, ἢ τελούτωντος ἐν αὐτῷ τῆ βασιλείας Αἰγύπτου; ὡς καὶ τῆ Ὀζίς τελούτηςαντος, Ἡσαΐας εἶδε τὸν Κύριον. ὡς περ ἐν καὶ νῦν ἐπάγει, καὶ ἐγνώσθη αὐτοῖς. εἰδωλολατρήσαντες γὰρ, καὶ πηλίνοις ἔργοις κατεχήμενοι, ἠγνόουν τὸν Κύριον.

Β καὶ εἰσήκασεν ὁ Θεὸς τὸν σαναγμὸν αὐτῶν· καὶ ἐμνήσθη ὁ Θεὸς τῆς διαθήκης αὐτῆς πρὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. καὶ ἐπεῖδεν ὁ Θεὸς τὰς ὑψὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἐγνώσθη αὐτοῖς.

Γ **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ὅτε τοίνυν ἐσμεν ἐν ἀγνοίᾳ Θεῶ, τότε καὶ τοῖς ἀδικεῖσιν ὑποκαίμεθα, καὶ τοῖς τῆς ἀμαρτίας βορβοροῖς ἐγκαλινδόμεθα, πονηρὰ καὶ ὠμὰ τῶν τοιῶντων ἔχοντες ἐπιστάτας τὰς ἀκαθάρτους δαίμονας. ἔψεται δὲ πάντως τῷ γνῶναι Θεὸν τῆς ἐλευθερίας ἢ χάρις.

Κ Ε Φ. Γ.

α. **Κ**αὶ Μωϋσῆς ἦν ποιμαίνων τὰ πρόβατα Ἰοθὰρ τῆ γαμβρᾶς αὐτῆς τῆ ἱερέως Μαδιάμ· καὶ ἦγε τὰ πρόβατα ὑπὸ τὴν ἔρημον, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος χωρὶς.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ὁμοίως γαμβρὸν, τὸν πενθερὸν ἢ θεία καλεῖ Γραφή. γαμβρὸς γὰρ ἐκάτερος ἀπὸ γάμου τῷ ἀγχιστεῖαν ἔχων. ἔχεις δὲ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν αὐτῶν προσηγορίαν ἐν τῇ τελουταίᾳ τῶν Κριτῶν ὑποθέσει.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐκ βασιλείων ἐξελθὼν, ποιμὴν ἐγένετο ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐκ ἠχθετο. αἱ τὶς γὰρ θέλει σῶσαι τὴν ἀγάπῃ καὶ τὸ Φίλτρον τὸ περὶ Θεόν, εἴτε ἐν πονίᾳ, εἴτε ἐν πόλεσι διαφυλάττεται, εἴτε ἐν δεσποτηρίῳ, ἐκ ἀγανακτεῖ. ἔχεις τρεῖς ἐν τῇ Γραφῇ παραδείγματα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ποιμαίνει Μωϋσῆς τεσσαράκοντα ἔτη. μεμέρισται γὰρ αὐτῆς ἡ ζωὴ εἰς τρεῖς ἀριθμοὺς ἰσῶς, ὅτε γέγονε τεσσαράκοντα ἔτων, ἐπεσκέψατο τὰς ἀδελφάς, καὶ ἐδιώχθη· τεσσαράκοντα ἔτη ποιμαίνων, τεσσαράκοντα ἔτη προϊστάται τῆ λαῶ, ἵνα τὰ Αἰγυπτίων μάθῃ διὰ τεσσαράκοντα ἔτων· τὰ δὲ τῆς ποιμαντικῆς τῶν προβάτων διδαχθῇ τεσσαράκοντα ἔτων, ἐπειδὴ ἡμελλεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη λογικὰ πρόβατα πιστεύουσαι. καὶ πᾶ

σα μὲν ἡγεμονία χαλεπὴ, καὶ προβάτων, καὶ ἵππων, καὶ βοῶν· ἐκ ἑτῶ δὲ ὡς τῶν λογικῶν καὶ ὁμοίων, ἀλλὰ πολὺ τὸ δέος καὶ τὴν ὑποταγὴν ἔχοντων. ἀνταῦθα δὲ ὁμοτίμων, καὶ τῆς αὐτῆς ὄντων φύσεως, καὶ ἀνθρώπων ἀνθρώπους ποιμαίνειν, ἀπὸ τὸ ἴσον τῆς φύσεως χαλεπωτέραν ποιῇ τὴν ἐπιστάσαν. τὸ δὲ ὅλον, ἵνα ἐτοιμότερος ὕρεθῇ διὰ τῆς παιδούσεως τῆς ἐνέσεως εἰς τὴν ἐπιστάσαν τῶν λογικῶν προβάτων.

β. Ὡφθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἄγγελος Κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς ἐκ τῆ βάτης· καὶ ὅρα ὅτι ἡ βάτος καίεται πυρὶ, ὁ δὲ βάτος οὐ κατεκαίετο.

Ζ **ΕΥΣΕΒΙΟΥ.** Ὡς λοιπὸν τῷ Μωϋσῇ πεπληρωθῇ τὰ τῶν γυμνασίων, τῆς δ' Αἰγυπτίους τὰ τῆς ὁμότητος, τῷ δὲ Ἰσραὴλ τὰ τῆς ταπεινότητος, τῷ δὲ Θεῷ τὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τῶν πρὸς Ἀβραάμ, Μωϋσῆς μὲν ἐποίμανε, Θεὸς δὲ ὁπλασίαν καθήκει. καὶ πῦρ μακρόθεν ἐφαίνετο ἐν βάτῳ μαχομένον, φύσις κεχαλινωμένη. πῦρ ὡς ἐν βάτῳ, καὶ βάτος εἶχε πῦρ ἐν κόλποις μὴ καιομένη. ἔσιν ὡς τὸ ὄραμα, καὶ παρὰ φύσιν τὸ θέαμα. ἐπιστάται δὲ τὰ ξένα, καὶ ἐφέλκεται τὰ μὴ ἐν σωήδει.

Η *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ὡφθη μὲν Μωϋσῇ ἐκ ὁ Κυρίου, ἀλλ' ὁ Ἄγγελος· ἐκάλεσε **Pr 2** δὲ

δὲ αὐτὸν ἐκ ἔτι ὁ Ἄγγελος, ἀλλ' ὁ Κύριος. (1) Κύριος μὲν γὰρ ἡμεῖς ὁ διατασσόμενος, Ἄγγελος δὲ ὁ τῷ θεῷ λόγῳ διακονῶν. καὶ ἐδὲ ἅπασι εὐροῖς δι' ὅλης τῆς νομοθεσίας τῷ Γραφῷ σημειωμένῳ, ὅτι δὴ ὡφθη ὁ Θεός, ἢ ὁ Κύριος τῷ Μωσῇ. ὅπερ ἐξαίρετον ἐπὶ μόνον τῶν τριῶν πατριαρχῶν εἰρημνίον φαίνεται. ὡς ἐκ τῶν εἰρημνιῶν προδήλον τῷ πᾶσαν νομοθεσίαν τοῖς κατὰ τὴν ἐρημον, οἷα δὴ νηπίοις τὰς ψυχὰς, καὶ εἰσαγομένους ὡς περ διὰ παιδαγωγῶν καὶ οἰκονόμων τῶν Ἀγγέλων, (2) παραδεδοῖται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ὁ πῦρ λαλεῖ τῷ Μωσῇ ἐν τῇ βάτῳ, ἐδὲ πῦρ νομοθετεῖ τῷ λαῷ ἐν τῷ ὄρει, ἀλλ' ὁ Θεός ἐν πυρὶ. ὡς ὅταν λέγῃ κατωτέρω, Δεῦτ. 4. 24. πῦρ καταναλίσκον Κύριος ὁ Θεός, τῷ αἰτίαν ἐπάγει, δι' ἣν αὐτὸν Κύριον ἐπωνόμασε. Θεός γὰρ φησὶ ζήλωτης. [τῆς] ὁ ζήλος τῷ Θεῷ ὑπὲρ (3) ἡμῶν, ἦτοι καὶ ἡμῶν σφοδρὸς, ὡς περ πῦρ καταναλίσκον.

ΚΤΡΙΑΔΟΥ. Ἡ βάτος ἀκανθώδης ἐστὶ φυτὸν, δηλοῖ δὲ ὡς τῆς ἀκανθώδους καὶ ὑπὸ τῷ ἁμαρτίαν διὰ τὴν παράβασιν γονομνῆς φύσεως καινῶν τὸ πατρικὸν φῶς, χωρὶς ἁμαρτίας. ὁ δὲ Εὐσεβίος φησὶν, ἐν τοιαύτῳ ὡφθη φυτῷ, ἀφ' οὗ καὶ βέβαιον γλῶσσαι εἰς Θεὸν, μὴ δυνάμει. (4)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πυρὶ τῷ θεῷ παρκαίει φύσιν τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν, διὰ τὸ παναλκὲς καὶ τὸ πανταχόσε δυνάμει καταδρεῖν εὐκόλως. ἔξυλοις δὲ καὶ πόαις ταῖς ἐν ἀγρῷ, τὸν ἀπὸ γῆς ἀνθρώπον. Δεῦτ. 4. 24. τοιγάρτοι φησὶν, ὁ Θεός ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον· καὶ, ἄνθρωπος ὡς εἰς χορτοῦς αἱ ἡμέραι αὐτῶν, ὡς εἰς ἄνθος τῶν ἀγρῶν ἔτις ἐξανθήσει. ἀλλ' ὡς περ ἐστὶν ὁ φορητὸν ἀκάνθαις τὸ πῦρ, ἔτις καὶ Θεότης ἀνθρωπότητι. πλὴν ἐν Χριστῷ σινέβη, καὶ γέγονεν οἰσὴ. κατώκηκε γὰρ ἐν αὐτῷ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς, 1. Τιμ. 6. 16. κατὰ γέγραπται· καὶ, ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, τῆς Θεότητος τῷ ἐκ παρθένου ναὶ κατηυλίζετο, καθεὶς αὐτὸν εἰς ἡμερότητα, καὶ οἶονε παρασέλλων τῷ ἀκράτητον τῆς ιδίας φύσεως προσβολῇ· ἵνα γινῆται χωρητὸς, κατὰ περ ἀμέλει καὶ ἀκάνθαις τὸ πῦρ. ὅτι δὲ τὸ φθίρεον πεφυκὸς, τῆς τῷ σάρκα, φθορᾶς ἀπετέλει κρείττονα, δακνυσὶν ἀνιγματοδῶς τὸ ἐπὶ τῷ βάτῳ πῦρ, ἀδιαλώβητον παντελῶς τηρήσαν τὸ ξύλον. ὅτι δὲ τὸν ἴδιον ἐξωποιοῖ ναὸν, καὶ ἀφθαρτον ἀπετέλει, καὶ θανάτου κρείττω, ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπαρχῶν ὁ ἐκ Θεῶν λόγος, πῶς ἂν

ἀνδοιάσειέτις; ἐφείδετο τοίνυν τῆς ἀκάνθης τὸ πῦρ, καὶ οἰσὴ γέγονεν ἡ φλόξ μικρῶ καὶ ἀδυνατέα τῷ ξύλῳ. κεχώρηται γὰρ, ὡς ἐφίω, Θεότης ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ τῶτο γέγονεν ἐν Χριστῷ τὸ μυστήριον. κατώκηκε δὲ καὶ ἐν ἡμῖν ὁ λόγος, ὁ δίκας πραττόμενος, ἀλλὰ χρησαῖς περιασράπτων προσβολαῖς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ κατεκαίετο τοίνυν ὁ βάτος, περιεχομένης αὐτῷ τῆς φλογός. ὁ γὰρ ἐξηγήμεθα δίκας τῶν ἡμαρτημένων· περιλαμβάνει δὲ μᾶλλον ἡμᾶς ὁ Χριστός διὰ τῶν ἀγίων πνεύματος, καὶ ἐστὶν ἐν ἡμῖν δι' αὐτῶν καὶ ἐν αὐτῷ κρᾶζομεν, αἰβ. Ρωμ. 8. 15. ὡς ὁ πατήρ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ γὰρ ἡ ἀμήχανον τῷ φιλαγάθῳ Θεῷ, οἰσὸν ἑαυτὸν ἀποφθίνασθαι τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις. καὶ τῶτο ἡμῖν προϋπέφλωσεν ἀνιγματοδῶς ὁ Μωσῆς μυσταγωγῶν, καὶ τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως τρόπον, ὡς ἐν τύποις ἐστὶ ζωγραφῶν. ἐπεφοίτησε μὲν γὰρ ὡς ἐν αἰδοῖ πυρὸς τῷ βάτῳ κατὰ τὴν ἐρημον, καὶ ἐνήσραπται μὲν τῷ θάμνῳ τὸ πῦρ, πλὴν ὁ κατεκαίετο. τεθαύμακε δὲ τῷ ὄρασι ὁ Μωσῆς· καίτοι πῶς ἐκ ἀσύμβατον εἴη ἐν τῷ πυρὶ τὸ ξύλον; εἴ δὲ ὅπως ταῖς τῆς φλογός ἐμβολαῖς ἢ ὑκατάπρητος ὕλη; ἀλλ' ἡ, ὡς ἐφίω, μυστηρίον τὸ χρῆμα τύπος, οἰσὶν ἀποφαινόντος τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος μέτροις τῷ θεῷ τῶν λόγων φύσιν, αὐτῶν γε ἐδέλοντος. ἀδυνατεῖ γὰρ αὐτῷ παντελῶς ἐδέν. (5)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Δι' οὗ διδασκόμεθα καὶ τὸ κατὰ τὴν παρθένον μυστήριον, ἀφ' οὗ καὶ τὸ τῆς Θεότητος φῶς ἐπέλαμψε τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ διὰ γονομνῆς. ἀδιάφθορον δὲ ἐφύλαξε τῷ ἐξάψασαν θάμνον, ἅτε τῶν βλαστῶν τῆς παρθένου (6) μὴ καταμαρανθέντος τῷ τόκῳ.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ὁ τῷ Θεῷ ὡς, φησὶν, ὁ καὶ Ἄγγελος ἐκλήθη, ὡς τῷ τῶν πατρὸς ἐξαγγέλλων βελλῷ, ἐφάνη ἐν τῇ βάτῳ εἰς τύπον τῆς παρθένου. ὡς περ γὰρ ἐστὶν ὁ φορητὸν ἀκάνθαις τὸ πῦρ, ἔτις καὶ Θεότης ἀνθρωπότητι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πᾶς ποτέστιν οἱ λέγοντες, πῶς Θεὸς ἡνῶθη σαρκί; πῶς τὸ ἀσώματον σινέβαινε σώματι; τῶτό σοι τὸ θαῦμα προσηγορευτὸν τὸ μυστήριον, γενέδω πάσης ἀποδείξεως ἐναργέστερον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Προτυπῶσα τῷ ἀμείρισον ἐνώσιν τῷ Θεῷ λόγῳ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον φύραμα, τῷ φορητῷ διὰ φιλανθρωπίαν καὶ ἀτρεπίον. ἢ δὲ βάτος ἐστὶν ἀκαν-

(1) Ἀλλ' ὁ Κύριος ὁ καὶ διατασσόμενος, διακονῶντος Ἀγγέλου. καὶ ἔδαμν τῆς νομοθεσίας φησὶν ἡ Γραφή, ὡς ὡφθη Κύριος τῷ Μωσῇ. ὅπερ κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ. (2) Δι' Ἀγγέλων. ὁ αὐτ.

(3) Ὁ ὑπὲρ ἡμῶν ἢ κατὰ ἡμῶν ὁ αὐτ.

(4) Ἡ τῷ Εὐσεβίῳ ἀνάμνησις, καὶ τὸ μὴ ἐν τοῖς ἐκδομένῳ κειμένῳ, ἐστὶ δὲ καὶ ἡ φράσις ἀλλότριον τῶτο ἐμφαίνει τῶν τῷ Κυρίῳ.

(5) Οὐδὲ τῶτο ἐν τοῖς ἐκδομένῳ εὐρήται. ἀλλ' ἐδὲ ἐν, οἶμαι, ὑποδείξει τῶν τῷ Κυρίῳ ἔτις.

(6) Τῆς παρθένου. ἐν τῇ εἰς τὸν τῷ Μωσῇ βίον θεωρ.

ἀκανθῶδες φυτὸν, δηλὸν ὡς τῆς ἀκανθῶδους καὶ ὑπὸ τῷ ἁμαρτίαν γενομένης διὰ τὴν τῆς Ἀδὰμ παράβασιν φύσεως ἐκοινώνησεν, ἁμαρτίας χωρὶς· ἵνα καὶ εἰς ἡμᾶς παραπεμψῇ τὸ κατὰ τῆς ἁμαρτίας κράτος· δούτερος ἡμῶν χρηματίσας Ἀδὰμ, καὶ τῆς ἀναπλάσεως ἀρχηγός, ὥστε ὁ πρῶτος τῆς πλάσεως.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰς ἐνδειξιν τῆς παραδόξου τόκου τῆς τῆς Ἐμμανὴλ κατὰ σάρκα γεννήσεως. πέρα γὰρ παντός λόγου Θεός ἐσκήνωσεν ἐν μήτρᾳ παρθένου, καὶ ἀτρέπῳς ἐξ ἀρχῆς ἐσαρκώθη· καὶ ἔτε τὴν κύσσαν μητέρα κατέφλεξεν, ἢ ἀνῆλυσεν· ἔτε τὴν σάρκα, ἣν καὶ ὑπόσασιν ὥσπερ ἐαυτῷ ψυχῇ ἔχουσιν νοεράν· ἔτε μὲν τεχνίτης, τὴν παρθενίαν τῆς τεκνύσεως διέλυσε. Καὶ μετ' ὧν. Διὰ μὲν τῆς καύσεως, τὸ πάθητόν καὶ θνητόν τῆς σαρκὸς κατὰ τὸν καιρὸν τῶν παθῶν καὶ τῆς θανάτου παρὰ τὴν· διὰ δὲ τῆς ἀκαύσεως, τὸ μὴ ἐναπομείναι τῷ θανάτῳ, καὶ εἰς τὸ παντελὲς κατασχεθῆναι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ βάτος ἡ καιομένη καὶ μὴ κατακαιομένη, ἥτις ἐστὶν ἀκανθῶδες φυτὸν, προτυποῖ τὴν ἑνωσιν τῆς λόγου πρὸς τὴν ἀνθρώπινον σάρκα, τὴν ἀκανθῶδη καὶ ὑπὸ ἁμαρτίαν, καὶ φορητὴν γενομένην τῆς δέξασθαι τὸν λόγον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ δὲ βάτος ἡ καιομένη καὶ μὴ κατακαιομένη εἰς τὴν σάρκωσιν ὁρᾷ τῆς μονογενεῆς, καὶ τὸ ἀνέκφραστον τῆς ἐνώσεως τῆς λόγου πρὸς τὴν σάρκα· μήτε εἰς σάρκα μελαβληθέντος, μήτε τὴν σάρκα εἰς τὴν Θεότητα μεταβαλόντος. ὥστε ἔτε ἡ βάτος ἐπαύσατο εἶναι βάτος, ἔτε τὸ πῦρ σιναπεσβέσθη, ἀλλ' ἐν τῇ καιομένη βάτος, ἢ τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ ἐνώσει θεωρημένη.

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὡς βάτε, ἡ αἶδε Μωϋσῆς ἐν τῷ ὅρει καιομένη καὶ μὴ κατακαιομένη· παρ' ὅθεν Μαρία, γεννώσα καὶ μὴ φθιρομένη.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὡς γὰρ ἐκαῖνος ἐκαίετο, καὶ ἢ κατεκαίετο· ἔτω καὶ τὸ σῶμα ἐκαῖνο ἀπέθανε μὲν, ἢ κατεσχέθη δὲ διὰ τῆς θανάτου διωκεῖς. (1)

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δηλοῖ [τὸ] τὴν βάτον καίεσθαι, καὶ μὴ καταφλέγεσθαι; Τὴν τῆς Θεᾶς διώκιν καὶ Φιλανθρωπίαν κηρύττει, ὅτι φρυγανώδη ὄντα τὸν βάτον, τὸ ἄσβεστον ἢ καταναλίσκεται πῦρ. οἶμαι δὲ καὶ ἕτερα διὰ τῆς παραδεδωκυμένης. ὅτι ὁ Ἰσραὴλ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐπιβλαστούμενος, ἐκ ἀναλωθήσεται, ἀλλὰ κρείττων ἔσται τῶν πολεμούντων· καὶ ὡς ὁ μονογενὴς ἀνθρώπων, καὶ παρ' ὅθεν οἰκήσας νηδιῶν, φυλάττει τὴν παρ' ὅθεν ἀκήρατον. Φασὶ δέ τινες ἐν βάτῳ φανῆναι τὸν Θεόν, καὶ ἐκ ἐν ἄλλῳ φυτῷ, διὰ τὸ

μὴ διωαδαίτινα ἐκ βάτος γλύψαι Θεόν. εἰκὸς γὰρ ἡ Ἰσδαίος καὶ τὸτο τολμῆσαι, εἶπερ ἐν ἄλλῳ ὡφθῇ φυτῷ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Σύμβολον ὁ μὲν καιόμενος βάτος, τῶν ἀδικημένων· τὸ δὲ φλέγον πῦρ, τῶν ἀδικούντων· τὸ δὲ μὴ κατακαίεσθαι τὸ καιόμενον, τῆς ἀδικημάτων, ἀλλὰ τοῖς μὴ ἀπρακτοῦ καὶ ἀνωφελῇ γενήσεσθαι τὴν ἐπίθεσιν, τοῖς δὲ τὴν ἐπιβλήν ἀζήμιον· ὁ δὲ Ἄγγελος, προνοίας τῆς ἐκ Θεοῦ, τὰ λίαν φοβερά παρὰ τὰς πάντων ἐλπίδας κατὰ πολλῶν ἡσυχίαν ἐξουμαρίζοντος.

γ. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς, παρελθὼν ὄψομαι τὸ ὄραμα τὸ μέγα τὸτο, τί ὅτι ἢ κατακαίεται ὁ βάτος.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐξήτει ποτὲ προαχθεῖς ὑπὸ τῆς Φιλομαθῆς καὶ τὰς αἰτίας, αἷς τὰναγκαιότατα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων ἐπιτελεῖται. Θεώμενος γὰρ ὅσα ἐν γενέσει φθιρόμενα καὶ γεννώμενα, ἀπολλύμενά τε αὐτὰ καὶ διαμένοντα, τέθηπε καὶ καταπέπληκται καὶ ἐκβοᾷ, φάσκων, ὅτι ὁ βάτος καίεται καὶ ἢ κατακαίεται. τὸν γὰρ ἄβατον ἢ πολυπραγμονεῖ χώρον, ὡς θείων ἐνδιαίτημα φύσεων.

δ. Ὡς δὲ εἶδε Κύριος ὅτι προσάγει ἰδεῖν, ἐκάλεσεν αὐτὸν Κύριος ἐκ τῆς βάτος, λέγων, Μωϋσῆ· ὁ δὲ εἶπε, τί ἐστὶ;

ΣΕΥΗΡΟΥ. Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Κύριος ἐκ τῆς βάτος. πῶς ὁ αὐτὸς Ἄγγελος Κυρίου, καὶ Κύριος; τὸ γὰρ Κύριος ὄνομα πάντων μὲν, ὅσα μετὰ Θεόν, ἐστὶ ξένον, μόνον δὲ ἀληθῶς ἀρμότιον αὐτῷ. ψάλλει γὰρ πρὸς καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ πρὸς αὐτὸν, καὶ γνώτωσαν ὅτι ὀνομάσῃ Κύριος, Ψαλ. 82. 18.

Ε. καὶ τὰ ἐξῆς. Παρίσῃσι τοίνυν ἡμῖν τὸ προκείμενον, ὡς ὁ υἱὸς ἡ ἐπὶ τῆς βάτος φανείς, ἢ εἰκὼν ἢ ζῶσα καὶ ἀπαράλλακτος τῆς πατρὸς, ὁ ἐν αὐτῷ δεικνύς καὶ διαγέλλων ἀκριβῶς, οἷα δὴ χαρὰ κληρὸς ἀληθείας, τὸν γεγεννηκότα· καὶ ὥστε λόγος ὁ ἀνωτάτω, τὸν πάντων ἐπέκεινα νῦν, ὃν καὶ Ἡσαΐας ὁ προφήτης, καὶ υἱὸν, καὶ μεγάλης βελῆς Ἄγγελον προσηγόρευσεν, ὡς τὴν τῆς πατρὸς ἐξαγγέλλοντα βελῆν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Κύριος ἐκ τῆς βάτος. Αὐτὸν τὸν υἱὸν καλεῖ Ἄγγελον, ὅς καὶ ἐστὶ Κύριος, ὡς ὄντα μεγάλης βελῆς Ἄγγελον.

ε. Καὶ εἶπε, μὴ ἐγγίσης ὧδε, λύσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ σὺ ἔστηκας, γῆ ἁγία ἐστὶ.

(1) Οὐδέτερον αὐ τοῖς τῆς Χρυσόστομο. ἐκδοδὸν. εὐρηται.

» * * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μὴ ἐγ-
 » γίσης ὧδε, ἴσον τῷ, μὴ πρόσθι τοιαύτη
 διασκέψῃ· περιεργίας γὰρ καὶ φιλοπραγ-
 μοσύνης μείζονος ἢ κατὰ ἀνθρώπινω δύ-
 ναμιν τὸ ἔργον· ἀλλὰ τὰ μὲν γεγονότα
 θαύμαζε σὰς· τὰς δὲ αἰτίας, δι' αἷς ἡ γέ-
 γογεν ἢ φθαίρεται, μὴ πολυπραγμονεῖ.
 » ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ σὺ ἔσηκας, φησὶν.
 » ἅγιός ἐστι. ποῖος τόπος; ἢ δῆλον ὅτι ὁ
 αἰτιολογικὸς, ὃν μόνον ταῖς θείαις ἀνῆψε
 φύσεσιν, ἀνθρώπον ἐδίδα νομίσας ἱκανὸν
 εἶναι αἰτιολογίας ἐφαψαδα.

ΚΤΡΙΔΛΟΥ. Ἐν ἐρήμῳ τοίνυν ὁ βά-
 τος, καὶ ἀγία λοιπὸν ἢ τέτον ἔχασα γῆ.
 καὶ προσίων Μωϋσῆς ἀνακόπτεται, καὶ τῷ
 ποδὸς ἀπολύειν προσάττεται τὸ ὑπόδημα.
 νεκρότητος δὲ καὶ φθορᾶς τὸ χρῆμα ση-
 μείον. πᾶν γὰρ ὑπόδημα, ζῶα λείψανόν
 ἐστὶ τεθνεώτος, ἥδη κατεφθαρμένον. ἀπρό-
 σιτος ἔν ὁ χριστός τοῖς ἐν νόμῳ, καὶ τῇ παι-
 δαγωγικῇ λατρείᾳ. προαπονίζεσθαι γὰρ
 ἀνάγκη τὸν ἐκ τῆς ἀμαρτίας ῥύπον, καὶ
 ἐστὶν ἀμήχανον αἷμα ταύρων καὶ τράγων
 ἀφαιρεῖν ἀμαρτίας. δικαιεῖται γὰρ ἐδὲ
 αἷς ἐν νόμῳ. ἔπω δὲ κατηργημένης τῆς
 ἀμαρτίας, ἰσχύειν ἀνάγκη τὴν φθοράν,
 καὶ τὸν θάνατον. δεῖ ἔν ἄρα τὴν ἰδέειν ἐθέ-
 λοντας τὸ Χριστὸν μυήσιν, τὴν ἐν τύποις
 προαποδέδωκε λατρείαν, τὴν μήτε φθο-
 ρᾶς, μήτε ἀμαρτίας κρείττονα.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Συναίναται δὲ, ὅτι [ἐκ
 αὐ] ἀγχε γὰρ οὐδὲ τις τῶ πανάγνῳ Θεῷ,
 μὴ ἐχὶ πάντα ῥύπον τῆς ἐαυτῷ ἀπονίζων
 ψυχῆς, νεκρότητός τε καὶ ἀπάσης τῆς
 ὡς ἐν πράγμασι νοεμένης ἀπολύων τὸν
 πόδα, τὰς ἐστὶ τὴν εἰς τὰ πρακτικὰ βάδισιν
 νοητῶν. ἢ γὰρ ἐχὶ νοοῖτ' αὐτὸ ὑπόδημα
 νεκρὸ ζῶα λείψανον; τύπος ἔν ἄρα νεκρό-
 τητος νοητῆς τὸ χρῆμα ἐστὶν. ὡς ἔπερ
 ἀποφορτίσταιτο, τὰ δι' ὧν ἡμῶν (1) ἐξοί-
 χριτο διαῖρηξας δεσμὰ, ἥξει τε ἀγχε καὶ
 οἰκείος ἐστὶ Θεῷ, καὶ πρὸς γε τὸ σώζειν
 ἑτέρας διδάσκει λοιπὸν ἐπιτηδείως ἔχων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὴν ἐρημον δὲ καὶ
 ἀκανθοτόκον, ἐν ᾗ καὶ ὁ βάτος, γλῶσσαν
 καλεῖται. πᾶς γὰρ χορὸς ἅγιος, ἐν ᾧ ἂν
 εἴη χριστός. εὐ δὲ δὴ καὶ ἐν ἐρήμῳ φαίνε-
 ται, τύπον ἐχούσῃ τῆς ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλη-
 σίας· πρὸς ᾧ φησὶν, οὐφράνθητι ἡ ἐρη-
 μὸς ἢ διψῶσα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δεῖ γὰρ ὡς ἀληθῶς
 πάσης νεκρᾶς καὶ σαρκικῆς φαντασίας
 ὡς ὑπόδημα τινῶν λυσαί τὸν ἐπί τι
 τῶν θείων θεωρημάτων ἀναβλῶαι πειρώ-
 μενον. (2)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Παρ' ἐκείνῃ
 τῇ φωτὸς διδασκόμεθα, τὶ ποιήσαντες,
 αἰτός τῶν ἀκρίνων τῆς ἀληθείας ζητούμε-
 μεθα. ἢ γὰρ ἐστὶ δεδεμένοις ποσὶν ἀνα-
 δραμεῖν πρὸς τὸ ὕψος ἐκείνου, ἐν ᾧ τὸ φῶς

Α τῆς ἀληθείας ὁρᾶται, εἰ μὴ περιλυθείη
 τῶν τῆς ψυχῆς βάσεων ἢ νεκρά τε καὶ
 γῆιν τῶν δερμάτων περιβολή, ἢ περιτε-
 θεῖσα κατ' ἀρχὰς τῇ φύσει, ὅτε διὰ τῆς
 παρακοῆς τῷ θείῳ θελήματι ἐγυμνώθη-
 μιν· καὶ ἔτως ἐπακολοθήσει, τῶν ἡμῶν
 γανομένων, ἢ τῆς ἀληθείας γυνώσις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ μὴ λυθείη τις, φη-
 σὶ, τῶν βάσεων τῆς ψυχῆς, ἢ γὰρ τῆς
 νεκρᾶς καὶ γῆιν τῶν δερμάτων περιβο-
 λῆς, δεδεμένοις ποσὶ πρὸς τὸ ὕψος ἀνα-
 δραμεῖν τῷ θείῳ φωτὸς, ἐδαμῶς διωκί-
 αιν. (3)

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οὐ μολῶναι τὸ ὑπόδημα
 τὴν ἀγίαν γλῶσσαν. καὶ λύσας γὰρ, ἐκ αὐτῆς
 θετο. ἀλλὰ βέλεται αὐτὸν γυνῶναι, πᾶ
 ἐφῆσκει, τίς ὁ παρὼν, καὶ τὸν τόπον ἀ-
 γιάζων. κατὰ φύσιν γὰρ πῦρ, βάτος· ἢ
 διαφυλάττει.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὶ ἔν ἐμόλυνε τὸ ὑπό-
 δημα τὴν ἀγίαν γλῶσσαν; ἔσω δέ. ἔλυσε τὸ
 ὑπόδημα Μωϋσῆς. ἐχὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔθετο
 τὸ ὑπόδημα; ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι βέλεται
 αὐτὸν ἐπιγυνῶναι, πᾶ ἐφῆσκει, τίς ὁ πα-
 ρὼν, καὶ τὸν τόπον ἀγιάζων. ἵνα ἔν μά-
 θῃ, ὅτι ἀγίος παρθεσία, καὶ ἐχὶ πῦρ κατὰ
 φύσιν καίει τὸν βάτον, ἐκάλει τὴν γλῶ-
 σσαν· ἵνα ἀπὸ τῶ τόπου γυνώδῃ ὁ παρὼν.

Δ' ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τινὲς τὸ, λύσαι τὸ
 ὑπόδημα τῶν ποδῶν σε, φασὶ πρὸς Μω-
 σέα, ἵνα μὴ τὴν γυνῶναι λαβὼν, κατέλ-
 θῃ εἰς Αἴγυπτον, μέλλων τὸν λαὸν ἀνά-
 γειν, τὸ ἐξῆς ἀναγινώσκοντες, τὸ, ὁ γὰρ
 τόπος, ἐν ᾧ ἔσηκας, γῆ ἀγία ἐστὶν. ἀλλ'
 ἐκ ἐπειδὴ ὁ τόπος γῆ ἀγία ὡς, διὰ τῆτο
 ἐκ ἐχρῶ λαβεῖν τὴν γυνῶναι ἀσπύδοντα
 εἰς τὴν Αἴγυπτον. ἑτεροὶ δὲ φασὶν, ὅτι
 ἐπειδὴ τὸ ὑπόδημα ἐκ δερμάτων κατεσ-
 κεύασαι, νομοθετεῖν δὲ τοῖς ἱερεῦσιν ἐμελ-
 λει ὁ ἀρχιερεὺς Μωϋσῆς, μὴ μετὰ τοιαύτων
 ὑποδημάτων λατρεῖν τῷ Θεῷ ἐν τῇ
 σκηνῇ, λαλῶν τότε τῷ Μωϋσῇ ὁ Θεός, ἥδη
 τὸν νόμον αὐτῷ δίδωσι προλαβὼν· ἐκ αὐ-
 θυμῆσάντες, ὅτι καὶ πολλὰ ἑτέρα τὰς ἱε-
 ρεῖς δὲ ποιεῖν, πολλὰ τὰς ἀναγκαϊότερα,
 ἅπερ ἐχρῶ πρότερον Μωσέα προσαχθῆ-
 ναι ποιεῖν. καὶ τὸ μείζον, ὅτι τῆτο αὐτὸ,
 τὸ λύσαι τὸ ὑπόδημα, καὶ ἴησθαι τῷ τῷ
 Ναυὶ φησὶ Μιχαὴλ ὁ ἀρχιερεὺς ἀττήγος. καὶ
 ἐκ αὐτῶν εἴποι τις τῆτο εἰρηδῶν τῷ Ἰησοῦ,
 ἐπειδὴ γυνῶναι ἐπεφῆρετο εἰς Αἴγυπτον·
 ὅθεν ἐχρῶ ἐξαγαγεῖν τὸν λαόν· ἢ ὅτι
 τοιαῦτα νομοθετεῖν ἐμελλεν. ὑπόλοιπον
 ἡμῖν τὴν αἰτίαν εἰπῶν. Εὐλόγημένος εἶ,
 φησὶ, καὶ οὐλογεῖς καὶ ἀγιάζεις τὸν τό-
 πον, ἢ ἐάν ἐπιβαίνης, ἱερός ὢν, καὶ πνέου-
 ματοφόρος. λύσον ἔν τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν
 ποδῶν σε, ἵνα γυμνοῖς τοῖς ποσὶν ἀγιάσης
 τὴν γλῶσσαν, ἐν ᾧ ἔσηκας· καὶ ὡς ἵνα χρί-
 σης τὸν τόπον, ἐν ᾧ μετ' ἐ πολὺ λαλήσω
 τῷ

Ησ. 55. 1.

»

(1) Ὡς αὐτὸν ἐξοίχοιτο. ἐν Τόμῳ 1. μέρ. 2. σελ. 511.

(2) Τῆτο ἐν τοῖς ἐνδεδομ. ἐχ' εὐρηται.

(3) Οὐδὲ τῆτο ἐν τοῖς τῷ Νύσ.

Ἰησ. 5. 16.

τῷ λαῷ, ὃ ἱερὸς ἔσῃ, ἐκ μέσων πυρός. ταύτῃ τῇ διανοίᾳ καὶ τῷ Ἰησὺ ὁ ἀρχιερεὺς τῆς γῆς εἶπε, λύσον τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου. ἃφ' ὃ γὰρ Φησιν ἐπέβης τῆς γῆς, ὡς ὁ Θεὸς ἐπηγγέλατο τῷ Ἰσραὴλ, πεπλήρωσαι πνύματος. γυμνοῖς τοῖς ποσὶν ἀγιάσων τὴν γλῶσσαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ προσετάχθη Μωσῆς τὸ ὑπόδημα λύσαι; Τινὲς Φασιν, ἵνα τὰς βιωτικὰς ἀπορρίψῃ μερίμνας, τὰς τῷ θνητῷ βίῳ σιωεζόμενους. νεκρὰ γὰρ τῶν ὑποδημάτων τὰ δέσματα. τινὲς δὲ, ἵνα γυμνοῖς, Φασί, τοῖς ποσὶν ἀγιάσῃ τὴν γλῶσσαν. ἐγὼ δὲ ἐδέτερον τῶν προσέειμαι. πρῶτον μὲν γὰρ ἐδέπω, ἔτε ἀρχιερεὺς, ἔτε προφήτης ἐκεχειροτόνητο. ἔπειτα δὲ, τῷ Θεῷ τὸν τόπον καθιερώσαντος, καὶ τῶτον ἅγιον ὀνομάσαντος, περιτλὸν οἶμαι λέγειν, Μωσέα τοῖς ποσὶν ἀγιάσαι τὸν τόπον. δύνω τοίνυν ἡγῆμαι διὰ τῶν δηλῶσαι. πρῶτον μὲν γὰρ δολαβέστερον αὐτὸν τῷδε τῷ λόγῳ καθίστησιν, ὥς μετὰ δέξας τῶν προσαπομιμένων ἀκῆσαι· ἔπειτα προπαιδύεται, πῶς χρὴ τὰς ἱερέας ἐν τῇ σκηνῇ λειτουργεῖν. γυμνοῖς γὰρ κακῆνοι τοῖς ποσὶ τὰς λειτουργίας ἐπετέλουν, καὶ τὰς θυσίας.

5. Καὶ εἰπὲν αὐτῷ, ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς τῶ πατρός σου, Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΤΜΩΝ.** Εἰ γὰρ Ἀβραάμ τετελεύτηκε καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, Θεὸς ἐστὶν ἄρα τῶν μὴ ὄντων. ποτε βασιλεὺς εἶπεν, ὅτι βασιλεὺς εἰμι στρατιωτῶν, ὧν μὴ ἔχει; πότε τις ἐνεδείξατο πλετόν, ὃν μὴ ἐκέλητο; δὲ τοίνυν ὑφείσαναι καὶ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἵνα τῶν ὄντων Θεὸς ᾦ Θεός. ὃ γὰρ εἶπεν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλ' εἰμί.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Ἰνα ἀειμνημόνυτον ποιῇ τὴν τιμὴν τοῖς ἁγίοις, σιωπήσαν αὐτῷ τὰ τῶν δέλων ὀνόματα. ὥς ὅσα κίς ἂν γαίηται μνήμη Θεῷ, τοσαυτάκις κακῆνων τὴν μνήμην τιωαναφέρεσθαι.

Ἀπέσχεψε δὲ Μωϋσῆς τὸ πρόσωπον αὐτῷ· ἡυλαβεῖτο γὰρ κατεμβλέψαι ἐνώπιον τῷ Θεῷ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐφρίξε Μωσῆς τὸ θάμα. Φρικωδέστερα δὲ ἢ ἀκοή, καὶ εἰτάραχος ὡς ἢ ἡδονή, διὰ τῆτο δολαβηθεῖς, ἀπεσράφη τὸ πρόσωπον.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ἀθροὶ τὸ τῷ νόμῳ ἀδρανές. ἐμφανίζει μὲν γὰρ ἑαυτὸν ὁ τῶν ὅλων Θεός, ἀλλὰ ἐμφανὴ καθιστάντος, ἀποσρέφει τὸ πρόσωπον Μωσῆς. σημεῖον δ' αὖ γαίηται καὶ τῆτο ἡμῶν ἐναργές, τῷ μὴ δύνασθαι τὰς ὑπὲρ Ἰσραὴλ τὴν θεοπρεπῆ τῷ ὑπὲρ καταδρῆσαι δόξαν, ἑαυτὸν ἐμφανίζοντος, καὶ μονογενὸς προσάγοντος εἰς ἐπίγνωσιν. Καὶ μετ' ὅλγα. Ἡμεῖς δὲ οἱ πιστοὶ

A σαντες ἐκ δολαβέμεθα κατεμβλέψαι ἐνώπιον τῷ Θεῷ. ἀλλ' ὡς ὁ μακάριος [ἔφη] „ Παῦλος, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν 2. Κορ. 3. 18. „ δόξαν Κυρίου κατοπτρίζόμεθα.

Ζ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τῷ λαῷ μετὰ τῷ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τῆς κραιναυγῆς αὐτῶν ἀνήκοα ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν· οἶδα γὰρ τὴν ὀδύνην αὐτῶν.

B **** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Τὶ δὲ Φησὶ πρὸς τὸν Μωϋσῆν ὁ Θεός; Εἶδον καὶ ἤκουσα τὴν κάκωσιν τῷ λαῷ· ὥς εἰ ἔλεγον, ὡς καὶ σὺ εἶδες, καὶ ἤκουσας. ἐδὲ γὰρ σοὶ ταῦτα ἤρρεσαν ἀποκλείναντι τὸν Αἰγύπτιον.

Γ. **Η.** Καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτὰς ἐκ χειρὸς Αἰγυπτίων, καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτὰς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ῥέεσαν γάλα καὶ μέλι, εἰς τὸν τόπον τῶν Χαναναίων, καὶ Χετταίων, καὶ Ἀμορραίων, καὶ Φερεζαίων, καὶ Γεργεσαίων, καὶ Εὐαίων, καὶ Ἰεβουσαίων.

Δ **ΗΣΥΧΙΟΥ.** Ἐνταῦθα μὲν δοκεῖ περὶ τῷ λαῷ τῶν Ἰουδαίων λέγειν. λέγεται δὲ περὶ πάσης τῆς φύσεως, ἥς ἕνεκα σάρκα λαβεῖν κατέβη. ὅπερ ὃ κατὰ τὸν καιρὸν τῷ Μωσέως, ἀλλ' ὑπερον, ἀδημήσαντος τῷ ὑπὲρ, γεγέννηται.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Αὐτὸς καὶ ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἐπὶ πᾶν ἐπεκάμψθη τὸ ἡμέτερον γένος, ὑπὸ τῶν δαιμόνων τῶν πικρῶν ἐργοδιωκτῶν ἐλαυνόμενον· καὶ ὅξως, διὰ τῆς προφητείας Ἡσαΐα, ἐπιγόμενον παρίστησιν ἑαυτὸν, ἀφελέσθαι, καὶ γυμνώσαι τῶν σκύλων τὸν ποιεῖον. ἅπερ ἡμεῖς.

Ε **** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Εἴπερ ἡ πᾶσα γῆ αὐτῇ ἐπικατάρατος ἐν τοῖς ἔργοις ἐστὶ τῷ Ἀδὰμ, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀποθανόντων, δηλὸν ὅτι καὶ πάντα τὰ μόρια αὐτῆς μετέχει τῆς ἀράς, ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ἡ Ἰουδαία γῆ· ὥς μὴ διώκοντα ἐφαρμόζειν αὐτῇ τὸ, „ εἰς γλῶσσαν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γλῶσσαν ῥέεσαν γάλα καὶ μέλι· καὶ συμβολικῶς σκιαῖς εἶναι ἀποδεικνύεται ἡ Ἰουδαία καὶ ἡ Ἰερουσαλήμ τῆς καθαρᾶς ἐν καθαρῷ κειμένης κραιναυγῆς ἀγαθῆς καὶ πολλῆς. ἐν ᾗ ἐστὶν ἡ ἐπικρατὴς Ἰερουσαλήμ. περὶ ἧς διαλαβὼν ὁ Ἀπόστολος, ὡς σιωεγεροθεῖς Χριστῷ, καὶ τὰ ἄνω ζητῶν, καὶ νῦν ὄραν ἐδεμῖας ἐχόμενον ἰσχυρῆς μυθολογίας, Φησὶν, „ ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει Ἐβρ. 12. 22. „ Θεῷ ζῶντος, Ἰερουσαλήμ ἐπικρατῆς, καὶ „ μυριάσιν Ἀγγέλων, πανηγύρεϊ. ἵνα δέ τις παιδῇ, μὴ παρὰ τὸ βέλημα τῷ θείῳ πνύματος ἡμᾶς λέγειν περὶ τῆς παρὰ Μωϋσῆ γῆς ἀγαθῆς καὶ πολλῆς· ἐπισησάτω πᾶσι μὲν τοῖς Προφήταις, διδάσκουσι τὴν εἰς Ἰερουσαλήμ ἐπάνοδον τῶν πεπλανημένων καὶ ἀποπεπλωκότων ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἀπα-

ἀπαξ ἀπλῶς ἀποκαθισταμένων εἰς τὸν κα-
 λόμενον τόπον καὶ πόλιν τῷ Θεῷ παρὰ
 Ψαλ. 75. 2. τῷ εἰπόντι, ὅτι ἐν εἰρήνῃ ἀγία ὁ τόπος
 Ψαλ. 47. 1, 2. αὐτῷ· λέγοντι δὲ καὶ τὸ, μέγας ὁ Κύ-
 ριος, καὶ αἰνετὸς σφόδρα, ἐν πόλει τῇ
 Θεῷ ἡμῶν, ἐν ὅρει ἀγίῳ αὐτῷ, ὑψίζω
 ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς. ἀρχαὶ δὲ
 ἐπὶ τῷ παρόντος παραδέσσει τὰ ἀπὸ τῆς
 τριακοστῆς ἕκτα ψαλμοῦ, ἕως ἔχοντα περὶ
 Ψαλ. 36. 9, 11, 22, 29. τὸν Κύριον, αὐτοὶ κληρονομήσουσι γλῶ-
 καὶ μετ' ὀλίγα, οἱ δὲ πραεῖς κληρονομή-
 σουσι γλῶ, καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ πλή-
 ρει εἰρήνης· καὶ μετ' ὀλίγα, οἱ ὀυλογέ-
 ντες αὐτὸν κληρονομήσουσι γλῶ· καὶ πᾶ-
 λιν, οἱ δίκαιοι κληρονομήσουσι γλῶ, καὶ
 κατασκληρώσουσιν εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἐπ' αὐ-
 τῆς. ὅρα δ' εἰ μὴ τὸ καθαρὰν εἶναι ἐν
 καθαρῷ τῷ ἑρηνῷ τῷ γλῶ, δηλεῖται τοῖς
 ἀκείνῃς ὁψαμένοις τῶν ἕως εἰρημένων ἐν
 Ψαλ. 36. 34. τῷ αὐτῷ ψαλμῷ, ὑπόμεινον τὸν Κύριον,
 καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐτῶν· καὶ ὑψώσει-
 σε τῷ κατακληρονομήσει τὴν γλῶ.

θ. Καὶ νῦν ἰδὲ κραυγὴ τῶν υἱῶν
 Ἰσραὴλ ἦκει πρὸς με· καὶ ἐγὼ ἐώ-
 ρακα τὸν θλιμμένον, ὃν οἱ Αἰγύπτιοι
 θλίβουσιν αὐτούς. Καὶ νῦν δεῦρο, ἀπο-
 σείλωσε εἰς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου,
 καὶ ἐξάξεις τὸν λαόν μου τὰς ὑψὲς Ἰσ-
 ραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

ια. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν
 Θεόν, τίς εἰμι, ὅτι πορεύσομαι πρὸς
 Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ ὅτι
 ἐξάξω τὰς ὑψὲς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰ-
 γύπτου;

ΛΑΗΛΟΥ. Ὅρα αὐτὸν παραιτέμενον
 διὰ τὰς Ἰσραηλίτας μάλισα, καὶ τὴν ἀπι-
 σίαν αὐτῶν ἐκκλίνοντα; ἕτος ὁ Μωϋσῆς
 εἰς ὃν καυχῶνται. καυχῶνται δὲ ἐκ αὐ-
 τοῖ, ἀλλ' ἢ τῷ Μωσέως προαίρεσις.

ΛΑΗΛΟΥ. Παραιτεῖται ὁ Μωϋσῆς, ὅσον
 μὲν γὰρ εἰς τὸ ῥύσασθαι τὸν Ἰσραὴλ, καὶ
 πάντῃ ἐβάλετο. ὁ γὰρ καὶ πρὶν προσαχθῆ-
 ναι ἀπελθὼν, πολλῷ μᾶλλον ἢ καὶ σφο-
 δρότερον ἀπῆλθε κελδομένος. ὅσον μὲν
 ἔν εἰς τὸ ῥύσασθαι τὸν λαόν, πρόθυμος
 ἦ· ὅσον δὲ εἰς τὸν λαόν πείσαι τὴν
 δουλοποιαν δέξασθαι, ἢ πρόθυμος. καὶ
 οὐρίσκετο μὲν κενὸν τὸ πρόσαγμα. ἢ γὰρ
 τοσῶτον Αἰγυπτίων Μωσῆς τὴν σκληρό-
 τητα παραιτεῖται, ὅσον Ἰσραὴλ τῇ δου-
 λοποιᾷ χάριν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Παραιτεῖται Μωϋσῆς,
 διότι ἤδει τὴν ὑπόθεσιν, ἥς ἐνεκεν ἀπε-
 σέλετο. ὥκει πρὸς τε τὸ ἀνείδοτον τῆς
 καρδίας τῷ Φαραὼ ἀποβλέπων, καὶ πρὸς
 τὸ δεισιδαιμονεῖν πάλιν καὶ δυσάγωγον τὸ τῷ
 λαῷ. πείραν γὰρ εἶχε τῆς ἀγνωμοσύνης
 τῶν Ἰσραηλίων, ὅτι καὶ δουλοποιήσαντες ἐφυ-
 γάδυσαν αὐτόν. διὸ καὶ τὴν κακίαν αὐ-
 τῶν μὴ φέρων, πρὸς τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ

Α ἡσυχίαν ἀνεχώρησεν, [ἐπὶ προφάσει τῇ
 ποιμαίνειν, τὰς τῶν πόλεων καὶ τῶν πολ-
 λῶν ἀνθρώπων θορύβους ἀποδιδράσκων.
 » διὰ τῆς Φησι, τίς εἰμι ἐγώ, ὅτι πορεύ-
 » σομαι πρὸς Φαραὼ, καὶ ὅτι ἐξάξω τὸν
 » λαόν ἐκ γῆς Αἰγύπτου; ἕτε γὰρ Φαραὼ
 ἀντὶ μεγάλων κακῶν ἐξαποσέλλει τὸν
 λαόν· καὶ ὁ λαὸς ἐκ εὐκολοῦ μεταχει-
 ρισθῶν, ἀντιβαίνων αἰεὶ τοῖς πρὸς σωτη-
 ρίαν αὐτῶν ἐπιμελεσμένοις.]

Β * * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀρ' ἔν ἐκ ἐναργῆς
 ὁ τύπος; καὶ ὁ τῆς παραιτήσεως τρόπος
 ἔχι τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τὸ ἀσυγκρίτως
 ὑπερτερεῖν καὶ ὑπερκεῖμενον ἔχει, τῆς
 » Χριστοῦ; ὡς τὸ, τίς εἰμι ἐγώ λέγειν ἀνάρ-
 » μοσον. ὑπετεὶς δὲ λίαν τὸ ἐξελεῖσθαι λαὸν,
 καὶ σώζειν ἔθνη, καὶ ἀποκομίζειν εἰς ἐλθού-
 θερίαν, σωτηριμμένους καὶ ἀτονήσαντος
 τῷ πρὸς δουλείαν συνέχοντος, τῆς τῷ
 Σατανᾶ. τί δὲ, ἔχι καὶ ἀντεῦθεν ἰδεῖν ἀτα-
 λαίπωρον παντελῶς, ὅτι τῆς ἀπάντων
 σωτηρίας πρὸς γένεσιν ὁ μονογενὴς;
 δι' αὐτῶν γὰρ ἐκλελυτρώμεθα· καὶ Φησιν
 » ὁ Προφήτης, ἢ πρέσβυς, ἢ Ἄγγελος, Ἡσ. 63. 9.
 » ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος ἔσωσεν ἡμᾶς.

Γ. Εἶπε δὲ ὁ Θεὸς Μωσῇ, λέγων,
 ὅτι ἔσομαι μετὰ σοῦ· καὶ τῆς τοῦ
 σημείου ὅτι ἐγώ σε ἐξαποσέλλω, ἐν
 τῷ σε ἐξαγαγεῖν τὸν λαόν μου ἐξ Αἰ-
 γύπτου, καὶ λατρεύσετε τῷ Θεῷ ἐν
 τῷ ὅρει τῷ.

Δ. ιγ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν
 Θεόν, ἰδὲ ἐγὼ ἐλεύσομαι πρὸς τὰς
 ὑψὲς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς,
 ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἀπέσταλκέ-
 με πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἐρωτήσαί με, τί
 ὄνομα αὐτῷ; τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς;

Ε ΛΑΗΛΟΥ. Εἰς ἐμαυτὸν βλέπων, ἀπο-
 ρῶ Φησιν, ἐπειδὴ μέλλω λέγειν ἐγὼ πρὸς
 » ἄνθρωπον ὅλον, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἀπέσταλ-
 » κέ με πρὸς ὑμᾶς. ἀντισταθῶμαι τὸ ἐμὸν
 ἀδικεῖν τῷ μεγέθει τῶν ῥημάτων, ὡς λέ-
 γειν ἐντέταλμα, καὶ λίαν ἀγωνιῶ. καὶ
 γὰρ αὐτίκα μάλα ἐρῶσιν ἐκεῖνοι, πρὸς ἃς
 πέμπομαι, τὸν Θεόν τῶν πατέρων ὑμῶν
 λέγεις, ὃ ἕτος, ἀπέσταλκεν σε πρὸς ἡ-
 μᾶς. ἐκέν τι ὄνομα αὐτῷ; Φράσον ἡμῖν.

Ζ. ΛΑΗΛΟΥ. Ζητεῖς ὄνομα Θεῶν; καὶ τίς
 ὁ μετονομάσας; τίς γὰρ αὐτῶν προὔπηρ-
 χεν, ἵνα μάθης τὴν προσηγορίαν; τίς δὲ
 ὡς ὁμοιος, ἵνα τῷ ποιῇ; ἀκατονόμα-
 σον ζητεῖς προσηγορίαν.

Η * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡθέλε μὲν ἔν καὶ
 Μωϋσῆς ἐλθούσας τὸν Ἰσραὴλ, ὁ καὶ
 τὸν Θεόν προλαβὼν· πόσω γε μᾶλλον ἐξ
 ἐκείνων πέμπόμενος; ἡπόρει δὲ πῶς ἄρα
 τῆς καὶ πείσειν. ἢ δέδοικε λίαν τὰς Αἰ-
 γυπτίους, διὰ δὲ τῆς σκληρῆς ὄντας τα-
 ράττεται. τοιγαρὲν ἢ περὶ ἐκείνων, περὶ δὲ
 » τῶν Φησιν, ἐρῶσί μοι, τί ὄνομα αὐτῷ;

ιδ. [Κα]

ιδ. [Καὶ] εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς Α
Μωϋσῆν, ἐγὼ εἰμι ὁ Ὡν. ἔτις ἐρεῖς
τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ὁ Ὡν ἀπέσαλκέ-
με πρὸς ὑμᾶς.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐπειδὴ ἔχ' ὁρέδῃ τις
λέξις σημαίνουσα τὸ ἀκατονόμαστον, εἶπε-
Φησιν, ὁ Ὡν. τὸ γὰρ Ὡν πραγματος-
ἐστὶ σημαντικόν, ἔχ' ὀνόματος δηλωτικόν
Θεῷ. ὁ Ὡν, ὁ δὲ ἑαυτὸν ὦν, ἔμω παρ'
ἄλλ' ἔχων τὸ εἶναι.

** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Διά τινος μετοχῆς
εἶνα καὶ μόνον Θεὸν ἑαυτὸν εἶναι μυσικῶς
» διδάσκει. ἐγὼ γὰρ Φησιν εἰμι ὁ Ὡν· ἀν-
τιδιασέλλων ἑαυτὸν δηλονότι ὁ ὦν τοῖς μὴ
ἔσιν, ἵνα γινώσκῃ οἱ πρότερον ἀπατηθέν-
τες, ὅτι ἔχ' τοῖς ἔσιν, ἀλλὰ τοῖς μὴ ἔσι
προσέχον. Καὶ μεθ' ἑτέρω. Τὴν αἰδιότητα αὐ-
τῷ ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῇ σημειῶναι θέλων, ἐγώ-
» εἰμι ὁ Ὡν, ἔφη, τῆς ὦν συλλαβῆς ἔχ'
αἶα μόνον δηλώσης, ἀλλὰ τὰς τρεῖς, τόν-
τε παρεληλυθότα, καὶ τὸν ἐνεσῶτα, καὶ
τὸν μέλλοντα.

** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Πολλῶν τις τῷ
μεταξὺ χρόνῳ ταῖς ὑψηλαῖς δι' ἡσυχίας
ἐμφιλοσοφήσας μελέταις, μόλις κατα-
νοήσῃ τι μιν ἐστὶν ὡς ἀληθῶς τὸ ὄν, ὃ τῇ
αὐτῇ φύσει τὸ εἶναι ἔχει· τί δὲ τὸ μὴ ὄν,
ὃ αὐτῷ δοκεῖν εἶναι μόνον ἐστὶν, ἀνυπόστα-
τον ἔχον ἐφ' ἑαυτῇ τὴν φύσιν. ὅμοι δοκεῖ
τότε ὁ μέγας Μωϋσῆς, αὐτῇ θεοφανείᾳ
παύδωδ' εἶς, γινώσκ' ὅτι ἐδὲν τῶν ἄλλων,
ὅσα τε τῇ αἰδήσει καταλαμβάνεται, καὶ
ὅσα κατὰ διάνοιαν θεωρεῖται, τῷ ὄντι
ὑφέστηκε, πλὴν τῆς ὑπεράνω ἐσώσης ἐσίας
καὶ αἰτίας τῆς παντός, ἀφ' ἧς ἐξηπλά τὸ
πάν. εἰ γάρ τι καὶ ἄλλο αὐτῷ τοῖς ἔσιν ἢ
διάνοια βλέπει, ἀλλ' αὐτῷ ἐδὲν τῶν ὄντων
τὸ ἀπροσδεεῖς τῆς ἐτέρας ἐν θεωρεῖ ὁ λόγος,
ὃ δωατόν ἐστι δίχα τῆς μετ' ἐσίας τῆς ὄντος
εἶναι. τὸ δὲ ὡσαύτως ἔχον αἶα, τὸ ἀναυ-
ξές, τὸ ἀμείωτον, τὸ πρὸς πᾶσαν μετα-
βολὴν, τὴν τε πρὸς τὸ κρεῖττον καὶ τὴν
πρὸς τὸ χεῖρον, ἐπίσης ἀκίνητον. τῷ μὲν
γὰρ χείρονος, ἡλωτρίωται· τὸ δὲ κρεῖτ-
τον, ἔκ' ἔχει. τὸ δὲ παντός ἀνεκδέεσ ἐτέ-
ρα, τὸ μόνον ὁρεκτόν, καὶ παρὰ παντός
μετεχόμενον, καὶ αὐτῇ μετ' ἐσία τῶν με-
τεχόντων ἔκ' ἐλαττώμενον, τῷ ἐστὶν ὡς
ἀληθῶς τὸ ὄντως ὄν, καὶ ἢ τῶν κατανοή-
σις, ἢ τῆς ἀληθείας γινώσκ' ἐστὶ.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸ δὲ ὁ Ὡν,
τῷ αἶα εἶναι σημαντικόν ἐστι, καὶ τῷ ἀνάρ-
χω εἶναι, καὶ τῷ ὄντως εἶναι καὶ κυρίως.

» ** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Ἐγὼ εἰμι ὁ Ὡν·
» καὶ τὸ ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός· καὶ ὅπως
ποτὲ λέγει ἡ Γραφή, ὁ Θεός, ἡμεῖς ἀνα-
γινώσκοντες, ἐδὲν ἑτέρον, ἢ αὐτῷ τὴν
ἀκατάληπτον αὐτῇ ἐσίαν, σημαίνοντι
νοῦμεν· καὶ ὅτι ἐστὶν, ὅνπερ λέγουσι.

ιε. Καὶ εἶπε πάλιν Κύριος ὁ Θεός
πρὸς Μωϋσῆν, ἔτις ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς
Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεός τῶν πατέρων
ὑμῶν, ὁ Θεός Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεός
Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεός Ἰακώβ ἀπέ-
σαλκέ με πρὸς ὑμᾶς. τῷ ἐστὶν
ὄνομα αἰώνιον, καὶ μνημόσυνον γε-
νεῶν γενεαῖς.

Β ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἀλλ' ἐνοῶσι, Φησὶ, τίς-
ἐστὶν ὁ Ὡν. τὰς πατέρας αὐτῶν ἔχων
ἀγαθὰς δέλας, ὁμολογῶ ἑμαυτὸν Θεὸν
» εἶναι ἐκείνων. εἶπε αὐτοῖς, ὁ Θεός Ἀ-
βραάμ, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τῷ ἐδὲς ἀντερεῖ, μὴ
ἐκ προσώπου τῷ Κυρίῳ ἐρηθῶν. (1) τὸ
μὲν γὰρ Ὡν, προτέτακται, διὰ τὸ ἐν καὶ
» κοινὸν τῆς ἐσίας· τὸ δὲ, ὁ Θεός Ἀβραάμ,
καὶ ὁ Θεός Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεός Ἰακώβ με-
τὰ τῆς ἐνάριθρον προδήκης, ἵνα δηλώσῃ
τὸν διωρισμένον ἐκάστης ὑποστάσεως χα-
ρακτῆρα, καὶ ἰδιάζοντα.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ταῦτα τῆς ἀγίας Τριάδος
ἐστὶ τελεωτάτη καὶ περιφανεστάτη θεολο-
γία. προτέτακται γὰρ σινημμενῶς τὸ ἐν
καὶ κοινὸν τῆς ἐσίας καὶ τῆς Θεότητος
» τῶν τριῶν ὑποστάσεων. ἔφη γὰρ, ἔτις
» ἐρεῖς, ὁ Ὡν ἀπέσαλκέ με πρὸς ὑμᾶς. τὸ
γὰρ ὦν, ἐσίας, καὶ ὑπάρξεως ὄνομα πα-
» ρασατικόν· τὴν δὲ ἐσίαν ἐκ τῆς εἶναι προ-
σηγορεῦται, πᾶσι κατάδηλον. ἵνα ἐν μή-
τις νομήσειν, ὡς ἑτέρος ἐστὶν ὁ Ὡν παρὰ
τὸν τῶν πατέρων Θεόν, σινηζούξῃ, μηδὲν
τὸ παράπαν διελών, ἢ αὐτῷ μέσῳ θείῳ, ἀλ-
» λα προσάξας εἰπῶν, ὁ Ὡν ἀπέσαλκέ με,
» ὁ Θεός τῶν πατέρων ὑμῶν. τί ἔν, μέχρι
τῶν σησόμεθα, καὶ αὐτῷ ὑποσάσει μιᾷ καὶ
προσώπῳ τὸν ὄντα, τὸν Θεὸν τῶν πατέ-
» ρων ὑποληψόμεθα; λεγέτω γὰρ καὶ πρό-
σωπον πρὸς τὴν τῆς ὑποκειμένης σαφηνείαν,
μὴ ἐννοούντων ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἀσωμάτου μήτε
χρήμα, μήτε περιγραφῆ, ἀπερ' ἐπὶ τῶν
σωμάτων τῇ τῆς προσώπου σημασίᾳ συμ-
πέπλεκται. ἀλλ' εἶπερ ἐβέβλετο, τῷ ἐστὶν
νομίζεσθαι, καὶ κατὰ τὴν ἰσχυρὰν ἀχλὺν
καὶ σμικρολογίαν ὑποσάσει μιᾷ τὴν Θεό-
τητα περικλείεσθαι, τῆς ἀληθείας μὴ ἐτέ-
» ρως ἐχέσης, ἔκ' αὐτῷ μετὰ τὸ εἰπῶν, ὁ Ὡν,
καὶ ὁ Θεός τῶν πατέρων ὑμῶν, ἐτέρας
ἐδὲτο προδήκης. εἰ δὲ καὶ πατέρων ὀνο-
μασί, διὰ τὸ πρὸς τὴν τῶν προγόνων θεο-
φιλίαν καὶ ἀρετῶν ἐλκύσαι τὰς ἀκροα-
» μένας, ἐπιμνησθῶναι πρέκειτο· ὁ Θεός
τῶν πατέρων ὑμῶν προσεπάγειν ἐχρῆν,
Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ. νυνὶ
δὲ τὸ διηκρινημένον καὶ ἀσύγχυτον, αὐ-
ταὐτῷ δὲ καὶ ὁμότιμον, καὶ κατὰ πᾶν
ὅτι ἐν ἀπαράλλακτον σαφές αὐτά δηλῶν τῶν
» τριῶν ὑποστάσεων, ἐξεπίτηδες ἐπιφέρει,
καὶ μετὰ πλείστης ὀσης ἐμφάσεως· ὁ Θεός
Ἀβραάμ,

(1) Τὰ μὲν ἄχρι τῆς δὲ καὶ τῷ α. κατ' Εὐνόμ. λόγ. τὰ δὲ ἐξῆς αὐτοῖς ἐκδοδομ. ἔχ' εὐρηται.

» Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ. εἰ γὰρ μὴ τὸτο ἰὼ, καὶ (1) μέχρι τῆς Τριάδος ἴσατο τὰ τῆς Θεολογίας, ἔδει προδιδῶναι καὶ ὁ Θεὸς Ἰωσήφ. ἰὼ γὰρ καὶ ἕτος αὐτῷ φίλος ἐκ παργάνων αὐτῶν, καὶ τὰς προγόνους ὑπερακοντίσας ταῖς ἀρεταῖς, καὶ σωφροσύνῃ πρὸς τὴν πυρὰν τῆς πορνείας παραταξάμενος. Καὶ μετ' ὅλην. Τὸ ἐν τῷ ἔτῳ ἐπίσημον ἐσιώπησαν; ἰὼ γὰρ καὶ αὐτῷ, καθάπερ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ, ὁ Θεός, διὰ τὴν τῆς Θεολογίας καὶ τῆς λοιπῆς ἀρετῆς οἰκειότητα τὰχα δὲ, ταυτόν ἐπεῖν Θεοφιλίαν, καὶ γενικῶς ἀρετῶν. διὰ τοι τὸτο καὶ ὁ ψάλλων Προφήτης πρὸς τὸν Θεόν, ἔλεγεν·

Ψαλ. 79. 1. ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τὰ ἐξῆς. ἕτος (2) ἰὼ καὶ Ἰωσήφ Θεός, ὁ Θεός. ὥσε

» τὸ ἐπεῖν, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ, μέχρι (3) τῶν τριῶν σῆσαι τὴν ἐπαρίθμησιν, Θεολογία τις ἰὼ ἀκριβεστάτη, καὶ ἔχ' ἀπλὴν προγόνων ἀνάμνησιν. καὶ ἡ τῶν ἀρῶν προσθήκη πολλῶν ἡμῖν καὶ μεγίστῳ εἰσάγει τῶν ἀπόδειξιν. ἔ γὰρ εἶπεν ἄνδρ' τῶν ἀρῶν, ἀλλ' ἐφ' ἐκάστῳ παραπεφυλαγμένως, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ τὰ ἐξῆς· ἵνα δηλώσῃ τὸν διωρισμένον ἐκάστης ὑποστάσεως χαρακτήρα, καὶ ἰδιάζοντα καὶ ἀμίκτως μὲν ἔχοντα κατ' αὐτὸ τὸ ἴδιον, ὡς μὴ τὰς τρεῖς εἰς αὐτὴν συγχύσαι καὶ σιναλείφειν, μὴ διαιρῶντα δὲ τὴν τῆς ἐξίας ταυτότητα. καὶ γὰρ εἰ καὶ ἐξαίρετον καὶ ἀμικτὸς ὁ πατὴρ ἔχει τὸ εἶναι πατὴρ, καὶ τὸ μὴ ἔκτινος γεγεννηθῆναι καὶ ὁ υἱὸς ὡσαύτως τὸ εἶναι υἱόν, καὶ τὸ γεννητῶς μὲν, σιναϊδίως δὲ ὡς ἀπαύγασμα, καὶ τὸ ἐκλελάμφθαι καὶ γεγεννηθῆναι ἀρρήτως καὶ ὑπὲρ νῦν ἐκ πατρός· καὶ παρὰ πλῆσιν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, αὐτὸ τὸ εἶναι πνεῦμα ἅγιον, καὶ τὸ ἀχρόνως καὶ ἀδιαστάτως μὴ γεγεννηθῆναι, ἀλλ' ἐκπορεύεσθαι παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρός· καὶ τὸ ἴδιον ἐκάστῳ παγίως αὐτοῖς, καὶ ἔ μεταχωρεῖ πρὸς ἕτερον· τὸτο γὰρ κυρίως ἰδιότης· ἀλλ' ἐν μία Θεότητι αὐτοῖς τρισὶ, καὶ ταυτότητι ἐξίας, παραλλαγῆς πάσης χηρῶσα. πῶς γὰρ οἶόν τε τὸ ἐξ αὐτῶν τῶν πατρὸς γεννηθῆναι, μὴ ἴδιον εἶναι τῆς ἐξίας αὐτῶν νοεῖν, ἀλλ' ἀπεξενωμένον καὶ ἐξῶθεν; μὴ ἴδιον εἶναι τῆς ἐξίας αὐτῶν νοεῖν; (4) εἰ μὲν (5) γὰρ κοινωνεῖ τῆς ἐξίας αὐτῶν, μήτε γεγεννηθῆναι, μήτε ἐκπεπορεύεσθαι, λεγέτω· γεννήσεως δὲ ὀνομαζομένης, καὶ ἢ τῶν γεγεννημένων, καὶ ἐκπορεύσεως διαλυελομένης ἐξ αὐτῶν τῶν Θεῶν, καὶ τῶν ἐκπορευομένων, πνύματος ἀγίου προσαγορεύομένης, πῶς διώμαται τὰ βωῶντα τὸ κοινὸν τῆς φύσεως, ἢ γὰρ ἐξίας, ὀνόματι παραγράφειν, καὶ ἕτερον ἐπεῖν τῇ ἐξίᾳ τὸν γεγεννηκότα, καὶ ἐξ ἄλλης

Α. τινὸς φύσεως διορίζεσθαι τὸν γεγεννημένον υἱόν; ἢ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον χωρίζεσθαι ἐκείνους, παρ' ὧν θεοπρεπῶς ἐκπορεύεται; καθάπερ ἐκ ἄντις τῆς πηγῆς ἐκπορεύομενον ποταμὸν ἑτέρας εἶναι παρὰ τὴν πηγὴν φύσεως ἀποφύεται. τί γὰρ εἶπεν ὁ τῷ Μωσῇ χρηματίζων; ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν, καὶ ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν. καὶ ἔτω τὴν μονάδα διὰ τῶν τῶν ὀνομάτων προδίδει· τῷ, ὢν· καὶ τῷ, Κύριος· καὶ τῷ, Θεός· παρὰ πόδας τὴν τριτὴν σημασίαν ἐπάγει τῶν ὑποστάσεων· ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ τὰ λοιπά. ὥσε τὸ, ὢν· καὶ τὸ, Κύριος· καὶ τὸ, Θεός, ἐπὶ ἐκάστῳ ἴσως καὶ ὁμοτίμως ἐκτείνεσθαι τῶν ὑποστάσεων. ὢν καὶ γὰρ ὁ πατὴρ, ὢν καὶ ὁ υἱός, ὢν καὶ ὁ παράκλητος, τρεῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. μὴ γὰρ τις ἀμαθῶς κατασμιρνέτω τῷ τῷ ἐδετέρῳ τῆς κλήσεως· ἐπεὶ καὶ πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ προσηγορεύεται. πνεῦ· Ἰωάν. 4. 24.

» μα γὰρ φησὶν ὁ Θεός, καὶ τὰ ἐξῆς. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ, Κύριος ὁ Θεός, ἐπὶ τὰς τρεῖς ὑποστάσεις διαβαίνει. καὶ ὡς περ Κύριος ὁ πατὴρ, ἔτω Κύριος καὶ ὁ υἱός, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ Θεός πατήρ, ἐκ ἄλλου μὲν ὁ πατὴρ, ἄλλος δὲ ὁ υἱός, ἕτερος δὲ τὸ πνεῦμα ὑποληφθήσεται. μιᾶς δὲ ἐξίας ἐξίας αὐτῇ ἀγίᾳ Τριάδι, κυριότητος καὶ Θεότητος, τὸ τῶν τριῶν ὑποστάσεων ὁμοτίμως προτετάχθαι τὸ, ὢν· καὶ τὸ, Θεός, καὶ τὸ, Κύριος· πῶς Ἀρείος ὁ κατὰ τῆς ἀληθείας λυτῆρας εἰκῇ, τὸ, ἰὼ ποτὲ, ὅτε ἐκ ἰὼ ὁ υἱός, ἢ θεομάχος ψυχὴ ἀπετόλμησεν εἶπαι, καὶ ὅτι ἐξ ἐκ ὧντων ἐγένετο;

» * * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸτο γὰρ· καὶ φησὶν, ὀνομάζουσιν αἰώνιον, Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ. ἀντὶ τῶν καθάπαξ, τὸ πρὸς τι. καὶ μήποτε εἰκότως; ὀνόματος γὰρ ὁ Θεός ἔδειται· μὴ δεόμενος, δ' ὅμως ἐχαρίζετο τῷ γίνεσθαι τῶν ἀνθρώπων κλήσιν οἰκίαν, ἵνα ἔχοντες καταφυγὴν πρὸς ἱκεσίαν καὶ λιτὰς, μὴ ἀμοιρῶσιν ἐλπίδος χρηστῆς.

15. Ἐλθὼν συνάγαγε τὴν γεγεννησάντων ἡμῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, Κύριος ὁ Θεός τῶν πατέρων ὑμῶν ὡπαίμοι, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ, λέγων· ἐπισκοπῇ ἐπέσκεμμαι ὑμᾶς, καὶ ὅσα συμβέβηκεν ὑμῖν ἐν Αἰγύπτῳ.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπισκοπῇ ἐπέσκεμμαι, ἐπιβλέψαι ἐπέβλεψα· καὶ ὡς ἀνωθεν ἐφ' ὑμᾶς βαλὼν τὴν ὄψιν, ἔτω μεγαλοπρεπῶς ὑμῶν φροντίζω.

16. Καὶ

(1) Καὶ μὴ ἀναγνωστέον, ἢ ὑπονοητέον τὸ, μὴ.

(2) Ἰσ. ἔτῳ.

(3) Καὶ μέχρι ὀρθότερ.

(4) Ἐλείπει τί. ἀναπληρωτέον δὲ τυχὸν ἔτω, νοεῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; ἢ ἐπαναληπτέον πάντα ἔτω. πῶς γὰρ οἶόν τε τὸ ἐξ αὐτῶν τῶν πατρὸς ἐκπορεύεσθαι, μὴ ἴδιον εἶναι τῆς ἐξίας αὐτῶν νοεῖν, ἀλλ' ἀπεξενωμένον, καὶ ἐξῶθεν;

(5) Ἀναγν. εἰ μὴ γὰρ.

ιζ. Καὶ εἶπεν, ἀναβιβάσω ὑμᾶς **A**
ἐκ τῆς κακώσεως τῶν Αἰγυπτίων εἰς
τὴν γῆν τῶν Χαναανίων, καὶ Χετταίων,
καὶ Εὐαίων, καὶ Ἀμορραίων, καὶ Φε-
ρεζαίων, καὶ Γεργεσαίων, καὶ Ἰεβ-
σαίων, εἰς γῆν ῥέξαν γάλα καὶ μέλι.
ιη. Καὶ εἰσακέσονται σὺ τῆς Φωνῆς. καὶ
εἰσελεύσῃ σὺ, καὶ ἡ γενεὰ Ἰσραὴλ
πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου· καὶ
ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, Κύριος ὁ Θεὸς τῶν
Ἑβραίων προσέκληται ἡμᾶς· πο-
ρευσόμεθα ἐν ὁδῷ τριῶν ἡμερῶν εἰς
τὴν ἔρημον, ἵνα θύσωμεν Κυρίῳ τῷ
Θεῷ ἡμῶν.

ιθ. Ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅτι ἔσ' προήσεται
ὑμᾶς βασιλεὺς Αἰγύπτου πορευθῆναι,
εἰ μὴ μετὰ χειρὸς κραταιᾶς.

» ** ΚΑΗΜΕΝΤΟΣ. Πορεύε, Φησί,
» καὶ εἰπὲ τῷ Φαραὼ, ἵνα ἐξαποστείλῃ τὸν
» λαόν· ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅτι ἔσ' μὴ ἐξαποστείλῃ
αὐτὴς. ἐμφαίνει γὰρ ἄμφω, καὶ τὸ θεῖον,
προειδὼς τὸ ἐσόμενον· καὶ τὸ Φιλάνθρω-
πον τὸ αὐτῷ, τῷ αὐτεξέσῳ τῆς ψυχῆς
ἀφορμὰς μετανόιας χαριζόμενος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προειδὼς ὁ Θεὸς τῷ
Φαραὼ τὸ δυσαιετές, τί δὴποτε μὴ ἐξ ἀρ-
χῆς αὐτὸν ἐκόλασεν; Ὅτι προήδα, δεδή-
» λωκεν· οἶδα γὰρ Φησιν, ὅτι ἔσ' προήσεται
» ὑμᾶς Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου, εἰ μὴ με-
» τὰ χειρὸς κραταιᾶς. καὶ ἐκτείνας τὴν
» χεῖρα πατάξω τὰς Αἰγυπτίους· ἀλλ' ὅμως
ἀγαθὸς ὢν καὶ Φιλάνθρωπος, κολάζει
ἐκ μόνῃς προγνώσεως ἐκ ἀνέχεται, ἀλλ'
ἀναμνεί τῶν πραγμάτων τὸ τέλος, καὶ
δείκνυσιν ἅπασιν τῆς τιμωρίας τὸ δίκαιον.
ἄλλως τε καὶ πολλῷ δίκαιότερον τὸ τὴν
ἐκείνην γυμνωθῆναι κακίαν καὶ πονηρίαν
τῷ τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆς νομιμότητος. εἰ γὰρ
πρὸ τῶν ἐλέγχων ἐκόλασεν, ἔδοξεν ἂν
καὶ ὡμὸς εἶναι καὶ ἄδικος. νυνὶ δὲ καὶ τῷ
Θεῷ τὸ μακροθύμον δέδεικται, καὶ αὐτὸς τὸ
θηριώδες καὶ δυσσεβὲς ἐλήλεγκεται.

κ. Καὶ ἐκείνας τὴν χεῖρά μου, πα-
τάξω τὰς Αἰγυπτίους ἐν πᾶσι τοῖς
θαυμασίοις, οἷς ποιήσω ἐν αὐτοῖς·
καὶ μετὰ ταῦτα ἐξαποστελῶ ὑμᾶς.

κα. Καὶ δώσω χάριν τῷ λαῷ τῷ
ἐνώπιον τῶν Αἰγυπτίων· ὅταν δὲ
ἀποτρέχητε, ἐκ ἀπελεύσεσθε κενοί.

ΩΡΙΓΕΝΟΣ. Αὕτη ἡ ἐπαγγελία τῷ
B, Ἀβραάμ προεδέδοτο· μετὰ ταῦτα, λέγει Γεν. 15. 14.
» γοντος τῷ Θεῷ, ἐξελεύσονται ὡς μετὰ
» ἀποσκυβῆς πολλῆς.

κε. Ἀλλὰ αἰτήσῃ γυνὴ παρὰ γεί-
τονος καὶ συσκήνῃ αὐτῆς σκευὴ ἀρ-
γυρᾶ, καὶ χρυσᾶ, καὶ ἱματισμόν·
καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τὰς ὕδας ὑμῶν, καὶ
ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν· καὶ συσ-
κευάσετε τὰς Αἰγυπτίους.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ συσκευάσετε
» τὰς Αἰγυπτίους. ὁ Σύρος, ἐκτινάξατε, κε-
» νώσατε, Φησίν. Ἀκύλας, συλήσατε.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐπεὶ γὰρ
πολὺν ἐδέλθυσαν χρόνον, καὶ τὸν μισθὸν
ἐκ ἀπέλαβον, ἄκοντας αὐτὰς ἀπαιτηθῆ-
ναι περὶ σκευᾶς ὁ Θεός.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Αἰτιῶνται τινες τὸ
προσεταιρῆναι τὸν Θεὸν τοῖς Ἑβραίοις αἰ-
τήσαι τὰς Αἰγυπτίους σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀρ-
γυρᾶ καὶ ἱματισμόν, καὶ σκευῶν τὰς
Αἰγυπτίους. ἔγω γὰρ καὶ ὁ Σύμμαχος τὸ
» σκευάσασθαι ἡρμήνευσεν. Πολὺν ἐν Αἰ-
γύπτῳ χρόνον ὑπέμεινεν ὁ λαὸς πλινθι-
γῶν, καὶ τειχοποιῶν, καὶ πόλεις οἰκοδο-
μῶν. ἐβλήθη τοίνυν μισθὸν αὐτὰς τῶν
πόνων λαβεῖν ὁ δεσπότης Θεός. διὸ δὴ
καὶ ταῦτα δρᾶσαι προσέταξε· καὶ μηδεὶς
E ἄδικον νομιζέτω, τῷ Φαραὼ τὸν λαόν
ἡδίκηκός, τὰς Αἰγυπτίους τὸν μισθὸν
ἐπαρχεισθῶν. ἐκοινώνουν γὰρ καὶ αὐτοὶ
τῆς ἀδικίας, μιμνήσκοντες τῷ τῷ βασιλεὺς
ὡμότητα.

Κ Ε Φ. Δ.

α. περὶ δὲ Μωϋσῆς, καὶ
εἶπεν, εἰ μὴ πισεύσω-
σί μοι, μηδὲ εἰσακέσων-
ται τῆς Φωνῆς μου, (ἐρεῖσι γὰρ, ὅτι
ἐκ ὧπλά σοι ὁ Θεός,) τί ἐρεῖ πρὸς
αὐτὰς;

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐδέδοται γὰρ Μωϋσῆς, μὴ
ἄρα τις εἶναι δόξαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ Φι-
λοψυδὴς τε καὶ εἰκαύμυθος· ὥσθαι μὴ
λέγων ἑαυτῷ τὸν τῶν ὅλων Θεόν, εἰπῶν
δὲ προσάξαι, τῆς Αἰγυπτίων πλεονεξίας
ὅτι πρέπει λοιπὸν ἀποφοιτᾶν ἐρρωμένως.
ταῦτητοι θαυματουργεῖν ἐκέλευτο, καὶ τὰ

ὑπὲρ ἀνθρώπων φύσιν ἐργάζεσθαι, μετα-
πλάττοντος τῷ Θεῷ τὴν ῥάβδον εἰς ὄφιν.
ὡς ἂν νοοῖτο λοιπὸν ἐκ αὐτόματος ἀλη-
θῶς, ἀλλ' ἀνωθεν καὶ τῶν παρὰ Θεῷ θε-
ασιμάτων διακομιζῆς.

β. Εἶπε δὲ αὐτῷ Κύριος, τί τῷ
τὸ ἐν τῇ χειρὶ σου; ὁ δὲ εἶπε, ῥάβδος.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μωϋσῆς Φησί,
H, τί τῷ τὸ ἐν τῇ χειρὶ σου; ἵνα ὅταν ἴδῃ
ὄφιν γεγεννημένον, μὴ ἐπιλάβηται ὅτι
ῥάβδος ἐστὶν πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ τῆς οἰκείας
ἀναμνηθεὶς Φωνῆς, ἐκπλάγῃ τὸ γινώ-
σκον.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐχ ὡς αὐτὸ μὴ ὄρων, ἢ μανθάναν βεβόητος, ἀλλ' ἐνάγων αὐτὸν ἐπὶ τὰ σύμβολα τὰ διὰ τῆς ῥάβδος. ἵνα καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν σημείων ἀπὸξύλα γένηται. ἀκῶσας δὲ ὅτι ῥάβδος, ῥίπτειν ἐκελεύσας· ἵνα γὰρ μὴ μεταβληθείσης εἰς ὄφιν, ἀμφιβάλῃ μὴ καὶ ὄφιν κραιπνὴν ἐλάττανε, πρότερον αὐτὸν ἐφίσησιν, ὅτι ῥάβδος ἴω.

γ. Καὶ εἶπε, ῥίψον αὐτὴν εἰς τὴν γῆν. καὶ ἔρριψεν αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ὄφιν· καὶ ἔφυγε Μωϋσῆς ἀπ' αὐτῆς.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Ἐρρίψε τὴν ξηρὰν ῥάβδον. καὶ τὸ ξηρὸν ὁ Θεὸς ὑγρὸν ἐπέτελει, καὶ ἔμεινον ὑγρὸν. ἀλλὰ καὶ ἐμψυχον, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει παρηλλαγμένον. καὶ τῇ ἑστίᾳ ἐτέρως ἐχηματισμένον. ἐκ ἴω φάντασμα τὸ ἔργον· ἀληθεία γὰρ Θεὸς προσάγματι ἐργάζεται, καὶ ἔφαντασία. εἰ ἄπασι γὰρ διορθομένην τὴν ἡμῶν διάνοιαν παρέσχε διὰ Μωϋσεὺς τὴν ἀλήθειαν. ἔγνω γὰρ ὁ Προφήτης, ὅτι τὸ γινώσκον ἐκ ἴω δοκῆσαι, ἀλλ' ἀληθεία, εἰ τῷ ἀποδράσαι. εἰ γὰρ φαντασία ἦδεν τὸ γινώσκον, ἐκ αὐτοῦ ἀπεδίδρασκον ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφιντος. ἀλλὰ μὴ πάλιν τῆτο εἰς σκάνδαλον γενήσεται τοῖς φιλονείκοις, καὶ εἴπωσιν, ὅτι ἄλλῃ ἴω ἢ ῥάβδος, ὃ δὲ Θεὸς ἔδωκεν αὐτῇ ἄλλοιόν σῶμα, ὡς ἠθέλησε· καὶ πρῶτον μὲν ἐν μαθήτωσαν, ὅτι ἐκ ἄλλῃ ἀντὶ ἄλλης ἐψύχωσεν, ἀλλ' αὐτὴν ἐκείνῃ τὴν ξηρὰν ἔσαν ἐψύχωσεν. ὅτι τῆτο τὸ δοθέν τῇ ῥάβδῳ σῶμα, καὶ κινῶμενον ὑπ' αὐτῆς γένος, ἢ εἶδος, εἰς κρίσιν ὁ Θεὸς ἐκ ἐκάλει, ἀλλὰ πληροφωρίαν μὲν διὰ τῆς ῥάβδος ἀναστάσεως αἰσχάσατο· τὸ δὲ ἴδιον διωκτὸν ὁ Θεὸς ἀπεδείκνυ, ἵνα μή τις ἀπιστήσῃ τῷ διωκτῷ εἰ παῖσι. καὶ αὐτὸ δὲ μετὰ πάσης ἀσφαλείας ἐποιήσατο. ἔγινε γὰρ μέρος τι τῆς ῥάβδος ἡγείρεν. ἀλλ' ὅλῃ τὴν ῥάβδον μετέβαλεν, ὡς ἠθέλησε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ῥάβδῳ παραικάζει τὸν τῶ Θεὸς λόγον ἢ Γραφὴν, διὰ τὸ πάντα σηρίζεσθαι παρ' αὐτῆς· τῷ λόγῳ γὰρ Κυρίᾳ, Ψαλ. 32. 6. Ψαλ. 36. 17. φησὶν, οἱ ἄνθρωποι ἐσερεώθησαν· καὶ, ὑποσηρίζει τὰς δικαίας ὁ Κύριος. ὑπερνήγμεθα δὲ τῷ πατρὶ διὰ τῆς ἡμέρας. Γεζ. 20. 37. αὐτὰς, φησὶν, ὑπὸ τὴν ῥάβδον μου. ῥάβδος δὲ καὶ ἐτέρως βασιλείας σύμβολον. βασιλεύει δὲ διὰ ἡμῶν τῶν ὅλων ὁ Θεὸς καὶ πατήρ. αὐτὸς ἢ ῥάβδος ἢ ἐκ ῥίζης Ἰεσοῦ, ἢ πάντας ἡμᾶς παρακαλῶσα πνευματικῶς, Ηστ. 11. 1. κατὰ τὸ, ἢ ῥάβδος σε καὶ ἢ βακτηρία σε, Ψαλ. 22. 4. αὐταί με παρεκάλεσαν. ῥάβδος δὲ ἔν καὶ ὁ υἱός. ἀλλ' ἔως μὲν ἴω ὡς εἰς χεὶρ τῆς πατρὸς, καὶ εἰ τοῖς τῆς Θεότητος ὑψώμασιν, ἔγω γενόμενος κατ' ἡμᾶς, ἐπλανώμεθα τῇ κλίσσει λατρεύοντες. ἐπειδὴ δὲ μονοῦχῃ τῆς ἰδίας δόξης καταλελοιπῶς τὰ ὑψώματα, καὶ οἰοῦναι τὴν τῆς πατρὸς χεῖρα, γεγονέναι κατ' ἡμᾶς, (ὅς ὁ υἱός

Α., αὐτὸς πονηρὸς ἀπεκάλει, λέγων· εἰ ἔν Ματθ. 7. 11. ὑμεῖς πονηροὶ ἐσθε, καὶ οἴδατε δόματα ἀγαθὰ· θὰ δίδοναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μάλλον ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ εἰς τοῖς ἔθρονοις δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτῶσιν αὐτόν;) μονοῦχῃ καὶ εἰς ὄφιν αὐτὸν μετεσκαύοντα φάμεν, διατοί καὶ μόνῳ τῷ πρὸς ἡμᾶς οἰοῖότητα, καὶ τὸ εἰς ἴσω γενέσθαι σχηματι. πονηρὸς γὰρ ὄφιν ὁ ἄνθρωπος, εἰ πρὸς ἡμερότητα τῷ Θεῷ συγκρίνοιτο.

Β ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μεταβέβηκε τοίνυν εἰς ὄφιν ἢ ῥάβδος. γέγονε γὰρ ἄνθρωπος ὁ μονοῦχῃς, καὶ εἰ τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, καὶ κεχηματίκε μετ' ἡμῶν πονηρὸς, καίτοι κατὰ φύσιν ὢν ἀγαθός. ἀλλ' ὅτι γεγονότα κατ' ἡμᾶς τὸν μονοῦχῃ, παρεδεδάμεθα μὲν ἡμεῖς, ἐκ ἡγάπησαν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι· ἀποδεδραμηκασιν γὰρ ὡς αὐτῆς· σαφές ἂν γένοιτο διὰ τῶν ἱερῶν Γραμμῶν. ἔφυγε γὰρ Μωϋσῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, πονηρὸν γὰρ ἀναχνομήσαντες, συνεσσύρσαν πονηροῖς.

Γ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ τοίνυν ἀποπέταχαι χεὶρὸς τῆς Μωσέως τὴν ῥάβδον, κατασημιῶσαι ἂν, ὡς ἴω εἰς ἀρχαῖς ὁ κατ' εἰκόνα τὴν θείαν πεποιημένος παραδείσας φυτὸν, καὶ εἰ δόξῃ βασιλείας, καὶ εἰ χεὶρ τῆς δημιουργῆ· κατ' ὅλῃ δὲ εἰς γλῶσσαν τῆς φρονεῖν ἐλέσθαι τὰ σαρκικά, καὶ διὰ τῆς εἰς ἄκρον ἡκίσεως πικρίας, ὄφιν ἴω ὡς αὐτῆς τοῖς τῆς Θεότητος ὀφθαλμοῖς. ἀλλ' ἐκελεύετο Μωσῆς ἐκτείναι τὴν χεῖρα, καὶ ἐπιλαβέσθαι τῆς κέρκας. ἀνεπλάττετο δὲ πρὸς τὸ εἰς ἀρχαῖς οὐδύς. καὶ ὄφιν μὲν ἴω ἐκ ἔτι, ῥάβδος δὲ πάλιν καὶ παραδείσας φυτὸν.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διὰ τὴν πρῶτον σημείον δέδωκε τῆς ῥάβδος τὴν εἰς ὄφιν μεταβολὴν; Ἐπειδὴ λογικῆς ὁ φανερὸς φύσεως ὢν, ὡμότητι κατὰ τῶν Ἑβραίων ἐχρήσατο, καὶ τὸ θεοειδὲς θηριώδες ἀπέφθινε, τὴν ῥάβδον δι' ἧς αὐτὸν ἐμασίγνωσεν, εἰς ὄφιν μεταβληθῆναι προσέταξεν· εἰς ἔλεγχον μὲν τῆς ἐκείνης θηριωδίας, ἐμφανισθὲν δὲ τῆς δυσμενείας. καὶ γὰρ τοῖς τῆς τῆς ὄφιντος ἀρχῆς καὶ τῆτο προσέδεικνυ, Γω. 3. 15. ἔχθραν θήσω ἀνά μέσον σε καὶ ἀνά μέσαν τῆς γυναικός, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ζ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καλῶς δὲ ὅπως ἢ ῥάβδος, εἰς αὐτὴν ὁ ὄφιν. ὅπως τὸ ξύλον, εἰς αὐτὴν ὁ ἐπίβελος. ἀλλ' ἰδὼν, φεύγει. ἦδεν γὰρ τὸ πάλαι πάθος ἐξ ὄψεως.

δ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἐκτείνον τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐπιλαβὲ τῆς κέρκας. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρά, ἐπελάβετο τῆς κέρκας· καὶ ἐγένετο ῥάβδος ἐν τῇ χεὶρὶ αὐτῆς.

Η ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ μὲν δειλία, διὰ τὴν ἀρχαίαν παράβασιν ἐφόβει· τὸ δὲ πρόσαγμα, θάρσος ἐπέδιδε ἐπιλαβέσθαι. πάλιν ἐγείετο ξύλον, ἵνα δεχθῇ, ὅτι μέλλει νεκροῦσθαι.

νεκροῦται σώματι ἀνθρωπίνῳ ὁ ὄφιν διὰ
ξύλα· καὶ ὅτι ἡ καταρχὴ τῶν σημείων
ἀπὸ ξύλου γινήσεται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πλὴν ὅτι κατὰ καιρὸς
δράζεται μὲν ὁ Ἰσραὴλ τῷ Χριστῷ· γνωσε-
ται δὲ, ὅτι πονηρὸς μὲν ἔδαμῶς, σήριγ-
μα δὲ μᾶλλον καὶ ἰσχυρὸς πνευματικῇ τῶν
πεπισθόκωτων, δι' αὐτὸ τῷ γεγονότος εἰ-
σόμεθα. Φύγοντα γὰρ Μωσέα ὁ Θεὸς
ἐπιστρέφει. ἐπειδὴ δὲ τῷ ὄφεως ἐπελάβε-
το, γέγονε ῥάβδος τῇ χαρὶ αὐτῷ. ἔκην
τοῖς μὲν ἔκ αἰδοῦσι, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ
διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσιν· αἶγε μὴ
ἐπιλάβοιτο αὐτὸν διὰ πίστεως, ῥάβδον
σβύρῃσι καὶ σήριγμα.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν
ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἀνακεφαλαίωσασθαι τὰ
πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ ἀνακλίσαι τὸ
ποιηθὲν εἰς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ἀπέστειλεν ἡμῖν
ἐξ ἑρᾶν τὸν μονογενῆ, τὴν χάριν τὴν
δεξιάν τὴν τῶν ὅλων ἐργάτην καὶ σωτή-
ραν ἀληθῶς· κατὰ γὰρ τὸ, δεξιὰ Κυρίου

Ψαλ. 117. 15. ἔποίησε δυνάμειν, δεξιὰ Κυρίου ἐψώσέ με.

16. ὅτε δὴ τότε τῆς ἐν γῇ καίματος ἀνθρω-
πότητος ἐπελάβετο, καὶ πικρίας ἡμᾶς
ἀπαλλάξας θηριοπρεπῆς, τῆς ἐν φαν-
λοότητι καὶ ἀμαρτίας, ἀνεκόμεσθε δι'
ἀγιασμῷ πρὸς βασιλίδαν τιμῶν, καὶ ἡμε-
ροτήτα τὴν εἰς ἀρετὴν. ἰδιαιτέμα δὲ τὸ
ἀρχαῖον τοῖς πισθούσι διδῶς, ἐν ἀπαρχῇ
καὶ πρώτῳ τῷ συγκεκεραμμένῳ ληστῇ.
Λεκ. 23. 43. ἀμὲν ἀμὲν λέγω σοι, Φησὶ, σήμερον μετ'
ἡμῶν ἔσθι ἐν τῷ παραδείσῳ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀρχὴ μὲν γὰρ ὡς περ
παντὸς ζώου [ἡ] κεφαλὴ, κέρκος δὲ πέρας.
Φέρε δὴ ἔν ὡς ἐν τῷ ζῶον τὸ σύμπαν ἡμῖν
τῷ ἀνθρώπῳ γένος καταλογιζέσθαι πρὸς
τὸ παρὸν. ἐπελάβετο τοίνυν τῆς κέρκος
Χριστὸς, τῷ ἐξ ἑαυτοῦ, καὶ τελευ-
ταῖον· καταπεφοίτηκε γὰρ ἐν ἑαυτοῖς
τῷ αἰῶνος καιροῖς· ἀλλ' ὡς περ τῆς κέρκος
Μωϋσῆς ἐπελάβετο, καὶ μέχρις αὐτῆς
ἀνέβη τῆς κεφαλῆς ὁ μεταπλασμός· με-
τεσοικεῖτο γὰρ ὁλοκλήρως εἰς ῥάβδον ὁ
ὄφιν· κατὰ τὸν ἴσον τριτονὶ τρόπον, καὶ εἰ
τῶν ἐχάτων ἐπελάβετο Χριστὸς, ἀλλ' εἰς
πάν ὁμολογεῖ τὸ γένος, καὶ μέχρις αὐτῆς
ἀφικνεῖται τῆς κεφαλῆς, τῷ ἐξ ἑαυτοῦ· Ἀδάμ,
ἡ δὲ τῆς χάριτος ἀναμόρφωσις. γέγρα-
πται γὰρ, ὅτι εἰς τὸν Χριστὸν ἀπέθανε
[καὶ ἀνέστη,] ἵνα ζῶντων καὶ νεκρῶν κυ-
ριεύσῃ.

Ρωμ. 14. 9. πᾶσι γὰρ, ὅτι εἰς τὸν Χριστὸν ἀπέθανε
[καὶ ἀνέστη,] ἵνα ζῶντων καὶ νεκρῶν κυ-
ριεύσῃ.

ε. Καὶ εἶπε Κύριος, ἵνα πιστεύσω-
σί σοι ὅτι ὁ πᾶσι Κύριος ὁ Θεὸς τῶν
πατέρων αὐτῶν, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ,
καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ.

ς. Εἶπε [δὲ] αὐτῷ Κύριος πάλιν,
εἰσένεγκε τὴν χειρά σου εἰς τὸν κόλ-
πον σου. καὶ εἰσένεγκε τὴν χεῖρα αὐ-

Α τῷ εἰς τὸν κόλπον αὐτῷ. καὶ εἶπεν,
ἐξένεγκε τὴν χεῖρά σου ἐκ τοῦ κόλπου
σου, καὶ ἐξένεγκεν αὐτὴν ἐκ τοῦ κόλ-
που αὐτῷ, καὶ ἐγένετο ἡ χεῖρ αὐτῷ
ζ. ὡσεὶ χιῶν. Καὶ εἶπε πάλιν, εἰσέ-
νεγκε τὴν χεῖρά σου εἰς τὸν κόλπον σου.
καὶ εἰσένεγκε τὴν χεῖρα αὐτῷ εἰς τὸν
κόλπον αὐτῷ, καὶ ἐξένεγκεν αὐτὴν
ἀπὸ τοῦ κόλπου αὐτῷ, καὶ πάλιν ἀ-
πεκατεσάθη εἰς τὴν χεῖρα τῆς σαρ-
κὸς αὐτῷ.

Β ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Διὰ τῆς ἀλ-
λοιωθείσης δεξιᾶς ἐσήμανεν, ὡς ὁ μονογε-
νὴς υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τῷ πατρί,
ἔτος ἡ δεξιὰ τῷ υἱῷ. ὅτε [δὲ] ἡμῖν
ἐκ τῶν κόλπων ἀπεφάνη τῶν πατρικῶν,
καθ' ἡμᾶς ἡλλοιώθη. ἐπὶ δὲ τὰς ἡμε-
τέρας ἀδελφείας ἐκμάχας, ἐπαγγέλαγε τὴν
ἐν ἡμῖν γενόμενῳ χεῖρα ἐπὶ τὸν ἴδιον (1)
τῷ πατρί κόλπον, τότε τὸ ἐμπαθὲς καὶ
τρεπλὸν τῆς φύσεως, διὰ τῆς πρὸς τὸ
ἀτρεπλὸν κοινωνίας εἰς ἀπάθειαν μετε-
σοικεῖται.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ δὲ εἰς ὄφιν με-
ταβολὴ τῆς βακχίρας, μὴ ταρρασέσθω
τῶν φιλοχρίστων, ὡς ἀπεμφαίνονται ζῶν
προσαρμοζόντων ἡμῶν τὸν τῷ μυσηρίᾳ λό-
γον. αὐτὴ γὰρ ἡ ἀλήθεια διὰ τῆς δόξα-
γελικῆς φωνῆς ἐπαραιτεῖται τὴν τοιαύ-
την εἰκόνα, δι' ἣν φησὶν· ὡς περ Μωϋ-
σῆς ἐψώσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτως
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. εἰ γὰρ
ὁ τῆς ἀμαρτίας πατὴρ, ὁφιν ὀνομάσ-
θη ὑπὸ τῆς θείας Γραφῆς, καὶ τὸ ἐκ τῷ
ὄφεως γέννησεν πάντως ὁφιν ἐστίν. ἔκην
ἀκολούθως ἡ ἀμαρτία τῷ γεννητήρι
καὶ αὐτῷ ἐστὶ συνέκτιστος. ἀλλὰ μὴ ἀμαρτη-
τικῶς ἡμῶν γένεσθαι τὸν Κύριον ὁ ἀποστολικὸς
Ε διαμαρτύρεται λόγος, τὸν τὴν ἀμαρτη-
τικῶν ἡμῶν φύσιν περιβαλλόμενον. κα-
τὰ λόγον ἄρα τῷ Κυρίῳ προσαρμόζει τὸ
αἰνίγμα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Χεῖρα δὲ ἐν ἑαυτῷ τῇ θεο-
πνεύστῳ Γραφῇ τὸν Χριστὸν ἀποκαλεῖν. ὅρα
δὴ τοίνυν τὴν Μωσέως χεῖρα κρυπτομένῳ
ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῷ, εἴτα πρὸς τὸ ἔξω
φερομένῳ, καὶ ὀρυσμένῳ [ἐν] λέπρᾳ·
καὶ πάλιν εἰσφερομένῳ ἐν τῷ κόλπῳ αὐ-
τῷ, καὶ παραχρησάμεν τῷ πάθῳ ἀπηλλαγ-
μένῳ. ἐννοῦντες δὲ τὸ Χριστὸν μυσηρίον, καὶ
τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως τρόπον, ὅπῃ τε
καὶ ὅπως ἂν ἔχη καταθρεῖν σπυδαζόντες,
τοιῦτον γεγονὸς σβύρῃσομεν. ἡ μὲν γὰρ
ὁ υἱὸς οἰονείπως ἐν κόλποις τῷ Θεῷ καὶ πα-
τρί, καὶ [δι'] αὐτῷ τὰ πάντα πεποίηκεν
ὁ πατὴρ· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ βραχίον ὁ
υψηλός, ἡ πάντα ἰσχύουσα χεῖρ, ἡ ἀξιο-
θαύματος δεξιὰ· ἐπειδὴ δὲ τρόπον τινὰ
τὸν ἴδιον ἐκβέβηκε τόπον, γενόμενος ἄν-
θρωπος,

Q 9 3

(1) Ἰδιον κόλπον· κόλπος δὲ τῆς δεξιᾶς ὁ πατὴρ· τότε ὁ ἐμπαθὲς τῆς φύσεως εἰς πάθος ἡλλοιώσεν,
ἀλλὰ τὸ τρεπλὸν τε καὶ ἐμπαθὲς διὰ τῆς, κατὰ τὴν θεοφ. τῇ εἰς τὸν τῷ Μωϋσ. βίον.

Ἦσ. 53. 4. θρωπος, καὶ τὰς ἀδελφείας ἡμῶν ἔλαβε, κατὰ τὴν τῆ Προφήτη Φωνῇ, εἰ ὑπολήψαι γέγονεν ἀκαθαρσίας· ἀκαθαρτος γὰρ ἢ ἀνθρώπος φύσις, ὡς πρὸς Θεόν, εἴ γε ἀληθῆς, ὡς Φησὶν Ἡσαΐας ὁ προφήτης,

Ἦσ. 64. 6. ὅτι πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν, ὡς ῥάκος ἀποκαθιμένῃς· ἀλλ' ὁ εἰ δοκῇσι γεγωνὺς ἀκαθαρσίας ὡς ἄνθρωπος, ὅτε τὴν κατ' ἡμᾶς οὐτεχνεσάτω οἰκονομίαν διαγαγὼν εἰς πέρας, ἀνέβη πρὸς τὸν πατέρα, καὶ εἰ κόλποις γέγονεν αὐτῷ, τότε δὴ τότε, καὶ αὐτὴν ἀπεκρόσματο τὴν δοκῇσιν τῆ γενέσθαι μετ' ἡμῶν εἰ νεκρότητι καὶ ἀκαθαρσίας. δοξολογᾶται γὰρ παρὰ πάντων ὡς Θεός.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅτι δὲ καὶ τὰ εἰ ἀνθρώποις ἀδύνατα, παρ' αὐτῷ τῷ Θεῷ δύναντα, ἀφῆκε νοεῖν ὁ τῶν ὅλων Θεός διὰ τῆ τὴν Μωσέως χεῖρα θεραπεύσαι λελεπρωμένῳ, ὡς ἂν εἰδῇσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ ἀδιαφύλακτον ἔχουσιν τὴν συμφόραν, Αἰγυπλίους ὑπερδουγμένοι, καὶ νόσον ὥσπερ τινὰ παθόντες ἐσχάτω, τὴν ὑπ' ἐκείνοις δαλῆαν· ἀλλ' οὐμῆχανος ὁ ἱατρός, καὶ τὰ πολὺ δυσίατα τῶν παθῶν παρενεγκῇ οὐκ ὁλως εἰδώς. ἅμα γὰρ εἰσῆνεγκεν ὁ Μωσῆς τὴν χεῖρα, καὶ ἀπῆλλακται τῆ νοσή. ὑπαινίττεται δέ τι καὶ ἕτερον. μακρὸς γὰρ εἰ Αἰγύπτῳ τρίβοντες χροῦντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, ἐξέθορον μὲν τῆς ἀνωδοῦ, καὶ ἐκ πατέρων αὐτοῖς σὺν ἑθῆς θεοσεβείας, ἔθεσι δὲ μᾶλλον τῆς ἐπιχωρίοις ἐνιστήσαντες, λελατρώκασιν τῇ κλίσει παρὰ τὸν κλίσαντα, καὶ κατὰ τὴν κλίσαν εἰς πᾶν εἶδος ἀκαθαρσίας. μόνον δὲ ἐχὶ τεθνεῶτα λοιπὸν, καὶ κατεψυγμένον ἐσχίκασι νῦν. ἀκαθαρσίας γὰρ καὶ νεκρότητος σημεῖον ἢ λέπρα. μεμυσανώγηκε δὲ διὰ τῆ θαύματος, ὡς εἰ παραδέξατο Θεός αὐτῆς, καὶ οἷον ἐγκολπώσατο πάλιν, ὃ δυσσπότρεπτον ἔχουσι τὴν ἀκαθαρσίαν· διακρῶσονται δὲ ῥαδίως τὸν ἐκ τῆς νοσητῆς νεκρότητος μολυσμόν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἡ λέπρωσις τῆς χειρὸς τί δηλοῖ; Ἐν οὐσεβείᾳ τραφὲν τὸ γένος τῆ Ἰακώβ, εἰς τὴν Αἰγύπτῳ ἀσελήλυτον· ἀλλ' ἐκεῖ τῶν Αἰγυπτίων μετέμαθε τὴν ἀσεβείαν. τῆς ἐκείνων δὲ δαλῆας ἀπαλλαγὴν, τὸν τῶν ὅλων ἐπέγνω Θεόν. δεδήλωκε τοίνυν διὰ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς χειρὸς, τὴν λέπρωσιν αὐτῶν, καὶ τὴν μετὰ τῷτο κάθαρσιν. πρὸς δὲ τέτοις καὶ ἕτερον ὠκονόμει ὁ δεσποτῆς Θεός. ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλε τὸν περὶ τῶν λεπρῶν τιθέναι νόμον, καὶ ἀκαθάρτους τέτεις προσαγορεύειν· ἐδὲν δὲ τῶν ἀκρῶν ἀκαθάρτον· ἕτερα διὰ τέτων οἰκονομῶν, τέτοις ἐχρήσατο τοῖς νόμοις· ἅπερ εἰ ἐκείνοις γινόμενοι τοῖς χωρίοις σὺν Θεῷ φάναι δηλώσομεν. ἐλέπρωσε τῆ νομοθέτη τὴν χεῖρα τῆς τὰ τέλεια πεπαιδευμένους διδασκων, ὡς ἐδὲ τῶν τοιούτων ἀκαθάρτον. ἢ γὰρ τὰ θαύματα ἐκεῖνα ἐργασαμένη δεξιᾷ, λεπρὰ πρότερον γινομένη, ταῖς θεοση-

Α μίαις ὑπέρβησε, καὶ τὰ σοιχεῖα μετέβαλεν. ἐκ τέτεις καὶ τὸν νομοθέτην ἐπαίδουε μὴ μεγαλοφρονεῖν, ἀλλ' εἰδέναι τὴν φύσιν, τῆς λεπρωθείσης ἀναμνησκόμενον δεξιᾷς.

*** ΟΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ κόλπος Μωϋσέως δὴν διώμας ἔχει, τὴν μὲν προτέραν καὶ κατὰ τὰ τῆ γραμματος νοήματα ποῖσαν τὴν πράξιν τῆ πράττοντος ὡσεὶ χιῶν, ὅσον ἐπὶ τῇ Ἑβραίων Φωνῇ, ἢ καὶ λεπρῶσαν· τὴν δούτεραν, καὶ κατὰ τὸν πνευματικὸν νόμον κάθαρσιν ἀποδεικνύσαν τὴν πολιτείαν, καὶ ἀποκαθιστανόμενῳ εἰς τὸ βδελύμα τῆς φύσεως τῆ λόγῃ. καὶ τῇ-
B ρει γε, ὅτι ἐπιφέρειται τέτοις τό· εἰ μὴ
C πεισθῶσι, μηδὲ εἰσακῶσι τῆς Φωνῆς τῆ
D σημείῃς τῆ δούτερας. ὁ γὰρ μὴ πεισθῶν τῇ ἐκδοχῇ τῆ γραμματος διὰ μεγαλονοίαν, πεισθῶσι τῇ πνευματικῇ τῆ νόμῃ
E διηγήσει. εἰ μὴ πεισθῶσι τοῖς δυσι
F σημείοις τέτοις· τῷ μὲν πρότερω, ὅτι λεπρᾶν ποῖσι τὴν πράξιν· τῷ δὲ δούτερω, ὅτι ἀποκαθίστησιν αὐτὴν εἰς τὸ κατὰ φύσιν· τὸ ὕδωρ τῷτο, αἷμα γίνεται. γέ-
G γραπται γὰρ, καὶ ἔσται εἰ μὴ πεισθῶσι
H τοῖς δυσι σημείοις τέτοις, μηδὲ εἰσακῶ-
I σι τῆς Φωνῆς σῃ, λήψῃ ἀπὸ τῆ ὕδατος τῆ
J ποταμῆς, καὶ ἐκχῆς ἐπὶ τὸ ξηρόν. καὶ
K ἔσται τὸ ὕδωρ, ὃ εἰ μὴ λάβῃς ἀπὸ τῆ ποτα-
L μῆς, αἷμα ἐπὶ τῆ ξηρῆς. καὶ πρόχες δὲ, ὅτι
M ἐπὶ τέτεις τῆ σημείῃς ἐκ ἐπὶ λέγεται τὸ, ἢ
N πεισθῶσι σοι, ἢ ὃ πεισθῶσι. δηλῆται
O γὰρ, ὅτι τῷ μὴ πεισθῶσιν τοῖς δυσι ση-
P μείοις, τὸ λαμβανόμενον ἀπὸ τῆ ποταμῆς
Q ὕδατος, αἷμα γίνεται, δι' ἀπίσταν ποτίμῃ
R ἀπολαύειν ὃ δυναμένῳ λόγῃ.

η. Ἐὰν δὲ μὴ πεισθῶσι, μηδὲ εἰσακῶσι τῆς Φωνῆς τῆ σημείῃς τῆ πρώτης, πεισθῶσι τῆς Φωνῆς τῆ σημείῃς τῆ δευτέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προβάλλεται τὰ σημεῖα τοῖς Ἰσραηλίταις, ὡς ἀπίστοις.

Θ. Καὶ ἔσται εἰ μὴ πεισθῶσι τοῖς δυσι σημείοις τέτοις, μηδὲ εἰσακῶσι τῆς Φωνῆς σῃ, λήψῃ ἀπὸ τῆ ποταμῆς τῆ ὕδατος, καὶ ἐκχῆς ἐπὶ τὸ ξηρόν, καὶ ἔσται τὸ ὕδωρ, ὃ εἰ μὴ λάβῃς ἀπὸ τῆ ποταμῆς, αἷμα ἐπὶ τῆ ξηρῆς.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀθροὶ δὴ ἐν πάλιν τὴν τῶν Ἰσραηλίων ἀπίστην προεγνωσμένῳ. μελλήται γὰρ αἰετὶ καὶ βραδείας εἰς σύνεσιν, καὶ δυσμετακόμισιν πρὸς ἀλήθειαν. ἡπειδή κασι γὰρ τῷ τῆς ἐνανθρωπήσεως τρόπῳ, καὶ τοῖς διὰ μέσας παραδόξως τετελεσμένοις. οὐδὲ δὲ καὶ μόλις τῷ τελευταίῳ σημείῳ πεπισθῶσιν, εἰ καὶ μὴ

Η· πάντες τυχόν, ἀλλ' ἐν τῷ κατάλειμμα τῷ κατ' ἐκλογὴν χάριτος, ὡς ὁ μακάριος γραφει Παῦλος. καὶ τὸ τὸ τελευταῖον σημεῖον; ὁ ἐπὶ ξύλῳ θάνατος, καὶ ἡ τῷ θανάτῳ παρεδουγμένη καὶ γαίτων οὐδὲς ἀναβίωσις τῆ

Ῥωμ. 11. 5.

τῷ Χριστῷ. ὅτι δὲ σημεῖον δέδοται τοῖς ὑοῖς Ἀ
Ἰσραὴλ τῷ Σωτῆρι ὁ θάνατος, καὶ αὐ-
τὸ τὸ μέγα καὶ ἀξιάγαθον τῆς ἐκ νεκρῶν
ἀναστάσεως, σαφὲς ἂν γένοιτο δι' αὐτῶν
τῶν τῷ Σωτῆρι ῥημάτων. Καὶ μετ' ἐλθόντα.

Mat. 9. 12. 39, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπι-

40. „ ζῆτα· καὶ σημεῖον ἔσθ' ὁδοῦσεται αὐτῇ, εἰ
„ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωάννη τῷ Προφῆτι. ὥστε
„ γὰρ ὡς Ἰωάννης ἐν τῇ κοιλίᾳ τῷ κήτει τρεῖς
„ ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· ἔτω ἔσθ' ὁ υἱὸς
„ τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς, τρεῖς
„ ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ζωῆς μὲν γὰρ τύ-
πος, ἥτοι σημεῖον, τὸ ὕδωρ. καὶ γὰρ ἐστὶν
ἀληθῶς ἀναγκαῖον εἰς τῆτο, καὶ χρεω-
δέσατον τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς. ἔκον, οἷάπερ
ἐκ ποταμῶ τῷ ζωογονέοντος τὰ πάντα πα-
τρός, ζωὴ καὶ αὐτὸς ἐξέφυ κατα ἀλή-
θειαν ὁ υἱός. ὅτι δὲ ἐκ ἐξωθεν ὑποσᾶς,
ἀλλ' ἐξ αὐτῆς κατα φύσιν ἐστὶ τῷ Θεῷ καὶ
πατρός, ἐδιδάσκετο Μωϋσῆς· ἔδεν δὲ ἡ-
„ τον καὶ ἡμεῖς αὐτοί. λήψη γὰρ Φησὶν
„ ἀπὸ τῷ ὕδατος τῷ ποταμῷ. εἴτα τῆτο ἐκ-
χέαν· εἰς γλῶττι προσετάρτετο. τῆτο δὲ ἐστὶν
ἀνιγματοδῶς τῆς ἀνθρώπων πῆσεως τὸ μυ-
στήριον. ζωὴ γὰρ ὑπάρχων ὁ μονογενὴς,
καὶ ὡς ἐκ ζωῆς τῷ Θεῷ καὶ πατρός ἀπορ-
ρήτως γεννημένος, ἀνεμίχθη τρόπον
τινὰ τῇ ἐκ γῆς ἀνθρώποτητι, καθάπερ
ἀμέλει τὸ ὕδωρ τῇ γῇ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἄθρει δὲ ὅπως εἰ μὴ
ἐξέχεεν ὁ Μωϋσῆς τὸ ὕδωρ εἰς γῆν, ἐκ αὐ-
μετεποιήθη εἰς αἷμα. ὅπερ ἐστὶν ἀναργὲς
θανάτου σημεῖον. ἔξω γὰρ νοόμενος τῆς
σαρκὸς ὁ ἐκ Θεῷ λόγος, ζωὴ καὶ ζωοποιός-
ἐστιν. ἐπειδὴ δὲ κατώκηκεν ἐν σαρκί, τότε
δὴ τότε καὶ τεθνήσκειν λέγεται κατὰ τὸ
ἀνθρώπινον.

Ησ. 8. 20. „ ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔνν πρότῃ μὲν
ἀντίληψις ἡμῖν ἐν Χριστῷ, διὰ νόμον τῷ
κατὰ Μωσέα. νόμον γὰρ εἰς βοήθειαν δέ-
δωκε, κατὰ τὴν τῷ Προφῆτι Φωνίᾳ. ἐπε-
λάβετο δὲ τῆς κέρκε Μωσῆς. δούτερά δὲ
κάθαρσις ἐν Χριστῷ δὴ πάλιν διὰ Προφη-
τῶν ἀγίων, καὶ διὰ τῆς Ἰωάννης Φωνῆς
καὶ ἀποστόλης. οἱ μὲν γὰρ ἔφασκον, λα-
Ησ. 1. 16. „ σαθε, καθαροὶ γενέσθ'· ὁ δὲ, εἰς βάπτισ-
μα μετανοίας ἐκάλε. τρίτον δὲ σημεῖον,
ὁ καὶ ἔχατον ἀνάφασιν, ὁ Χριστὸς θάνα-
„ τος, ἐφ' ᾧ καὶ πῖσις. εἰάν γὰρ μὴ πισυ-
„ σωσίσοι, Φησὶ, μηδὲ εἰσακίσωσι τῆς Φω-
„ νῆς τῷ σημεῖν τῷ πρώτῃ, πισύσασι τῆς
„ Φωνῆς τῷ σημεῖν τῷ δούτερον. ὁρᾷς, ὅτι
τὴν πῖσιν ἀκολοθήσῃ εὐ μάλα Φησὶν,
ἐχὶ τῷ πρώτῳ σημεῖν, τρεῖς ἐν τῇ ἀν-
τίληψι τῇ κατὰ νόμον· ἔτε μὲν τῇ διὰ
μέσας καθάρσει, τρεῖς τῇ διὰ Προφητῶν
ἀγίων, καὶ Ἰωάννης τυχόν· μόνῃ δὲ τῇ
Φωνῇ τῷ σημεῖν τῷ ἔχατῃ. ἔ γὰρ ἄΦω-
„ νον τὸ Χριστὸς μυστήριον· καλεῖ δὲ σύμπαν-
„ τας τὰς ἀνά πάσαν τὴν γλῶττι ὑψηλῶ καὶ
διαπρυσίῳ κηρύγματι πρὸς τὴν δι' ὕδα-

τὸς τε καὶ αἵματος καθάρσει, καὶ μὲν
καὶ εἰς ζωοποίησιν τὴν κατὰ μετάληψιν
τῆς ἀγίας σαρκός.

1. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς πρὸς Κύριον,
δέομαι Κύριε· ἐκ εὐλαλός εἰμι πρὸ
τῆς χθὲς, ἔδεν πρὸ τῆς τρίτης ἡμέ-
ρας, ἔδεν ἀφ' ἧς ἤρξα λαλεῖν τῷ Θε-
ράποντίσῃ· ἰχνοφῶνος καὶ βραδύγ-
λωσός εἰμι ἐγώ.

Β ΑΚΥΛΑΣ. Μογιλάος, [ἐκ] ἀνὴρ
ῥημάτων.

ΣΤΥΜΜΑΧΟΣ. Οὐκ εὐλαλος.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ πρὸς τάχος Φησὶν,
ἀλλὰ πρὸς ἀσφάλειαν μετὰ βραδυτήτος
λαλεῖν ἐπίσμενος.

Γ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ὑπεργῶ κεχηρημένος
τῷ Μωϋσῇ ὁ τῶν ὅλων Κύριος, τί δὴ ποτε
ἰχνοφῶνον αὐτὸν διέπλασε καὶ βραδύγ-
λωσον; Ἐπειδὴ τῆτο μᾶλλον τὴν δυνάμιν
ἐδείκνυ τὴν θείαν. ὥστε γὰρ ἀλίεας, καὶ
τελῶνας, καὶ σκυτοτόμον, κήρυκας ἀλη-
θείας, καὶ διδασκάλους ὁσεβείας ἐχειρο-
τόνησεν· ἔτω διὰ Φωνῆς ἀδενῆς, καὶ
γλώσσης βραδείας κατήχωνε τὰς Αἰγυ-
πλίας σοφίας.

Δ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τέως μὲν ἐκ ἡθάνετο
ἐαυτὴ βραδυγλώσσῃ ὄντος, ὅς γε πάση
σοφίᾳ Αἰγυπτίων ἐπεπαίδετο. ὅτε δὲ τῷ
χηματίζοντος, (1) τότε εἶδε τὴν ἐαυτῆ
ἀδενείαν. ἔωρα γὰρ τῆς γλώττης αὐτῆ
τὸ ἀδενῆς ὑπηρετῆν τῷ μεγέθει τῶν νοη-
θέντων μὴ δυναμένης.

Ε * ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οὐ γὰρ δούδανῃς ὁ
νόμος, ἔδεν ἀποχρόντως ἔχων εἰς τὸ πᾶ-
σαν δυνάμει διασῶσαι τὴν γλῶττι, καὶ τῆς
τῷ διαβύλῃ τυραννίδος ἐξελέσθαι τὸν ἀν-
θρώπον.

Ζ * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἡγνύει δὲ Μω-
σῆς, ὡς βραδύγλωσσός τε καὶ ἰχνοφῶνος
ὡς, ἀρξάμενος μάλιστα διαλέγεσθαι πρὸς
αὐτὸν τῷ Θεῷ, καὶ λόγους ποιεῖσθαι περὶ
„ αὐτῆς προσάτιοντος. ἔτω γὰρ Φησὶν ἐρεῖς· Εξδ. 3. 14.
„ τοῖς ὑοῖς Ἰσραὴλ, ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν. τῆτο μὲν
ἐστὶν ὄνομα. βραδυγλωσσός δὲ ὁ Μωϋσῆς
πρὸς τὸ διαρῥοῦν εὐ μάλα τὸν περὶ τῷ
„ ὄντος λόγον· ἔτε μὲν οἷός τε ὡς μυσταγω-
γεῖν πρὸς τὴν ἐν ἀγία Τράδι προσκυνημέ-
νῃ σεπλὴν καὶ ἄρρητον φύσιν. καὶ ἰχνο-
φῶνος μὲν πρὸς τῆτο, μονοῖς δὲ μόλις τοῖς
ἐξ Ἰσραὴλ προσλαλεῖν δυνάμενος, ἀκαθό-
μηνός τε κατὰ μόνῃ τὴν Ἰσραὴλ, τῶν
ἄλλων ἀπάντων ἐθνῶν, ἔδ' ὅσον [εἰπεῖν,]
εἰς ἧς ἐλόντων τὸ κήρυγμα.

Η ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Βραδυγλωσσός γὰρ ὁ
παλαιὸς νόμος, καὶ ὑποψελίζων ἡμῖν τῷ
Θεῷ δοκῶν. σῶμα δὲ Μωσέως τὸ δούδανό-
„ τατον ὁ Χριστός, μεθιστᾶς τὰς τύπας εἰς
ἀλήθειαν.

ια. Εἶπε

(1) Ἰσ. τῷ χηματίζοντος ἦκε. ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς, δὲ τῆτο ἔχ' εὐρηται.

ια. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωσῆν, Α
τίς ἔδωκε σῶμα ἀνθρώπῳ; καὶ τίς
ἐποίησε δύσκολον καὶ κωφόν, βλέ-
ποντα καὶ τυφλόν; ἐκ ἐγὼ Κύριος
ὁ Θεός;

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οὐ τὸ πάθος ἐποίησεν,
ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον. ἀντὶ τῆς, τὰ ἐμὰ δι-
μικρογνήματα ἐμοὶ διορθῶσαι δυνάτον. ἔτω
καὶ ὁ ἐκ γενετῆς τυφλός, ὃ κατὰ ἀμαρ-
τίαν πατέρων ἔτω γεγενῆται, ἀλλ' ἵνα
δοξαδῇ ὁ Θεὸς διὰ τῆς ἰάσεως αὐτοῦ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ζητεῖται, εἰ τὰ
καθολικὰ μόνον ποιήσας ὁ Θεός, ἀφ' ἐαυ-
τῆς τρέχειν τὴν φύσιν ἐποίησεν· ἢ κατὰ
μέρος ἐκάσῃ τῶν τιτλομένων παρίσταται.
εἰ γὰρ τῆτο, τυφλὸς αὐτὸς ποιεῖ, καὶ κω-
φός, καὶ χωλός. ὅπερ ἀπεμφαίνει Θεός.
Ἀλλ' ἡ φύσις παρ' αὐτῷ λαβέτω τὸν δρό-
μον, ἐὰν ὅτε πρὸς τὸ εὖ διὰ διακόπτεται,
πληττομένων τῶν ἐν κοιλίαις ἐμβρύων διὰ
μάχης, ἢ πληγῶν, ἢ πηδημάτων μητρὸς,
ἢ καὶ βλαπτικῆς τινὸς βρώσεως, δι' ὧν
ταῖς κατὰ μέρος ἀταξίαις, ἢ ῥαθυμίαις
ἢ φύσις πηρεῖται. τὸ ἐν ἐποίησα δύσκολον
καὶ κωφόν, ὃ τὸ πάθος, ἀλλὰ τὸν
ἄνθρωπον δηλοῖ. Καὶ μετ' ὧν. Τὴν γὰρ
ἐκβασιν ἡ Γραφή πολλάκις, ὡς αἰτίαν
προϊχεται, ὡς τὸ, ἵνα βλέποντες μὴ ἴδω-
σι, καὶ ἀκούοντες μὴ ἀκούωσι. Ζητεῖται
δὲ πάλιν, εἰ ὡς σῶμα ἀπὸ σώματος, ἔτῳς
ἀπὸ ψυχῆς ψυχῇ· ἢ καθάπερ ἐπὶ τῷ
Ἀδὰμ, πρῶτον τὸ σῶμα κατ' ἐαυτὸ δια-
πλαττεται, εἶτα ψυχῇ ἀδανάτος ἐπεισά-
γεται, μὴ πρότερον ἔσθαι, νῦν δὲ κλίσθη-
μένη παρα Θεοῦ. Καὶ μᾶλλον τῆτο δοκεῖ
τοῖς πολλοῖς, τῆς Γραφῆς ποτὲ μὲν λε-
γέσης, ὁ πλάσων κατὰ μόναν τὰς καρ-
δίας αὐτῶν, ταῖς ψυχῆς· ποτὲ δὲ, ὁ
πλάσων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ, ὡς
ἐν τῷ Ἀδὰμ. Θεὸς μὲν ἐν δίδωσι τὰς ψυ-
χάς· τῆς δὲ μοιχείας, ἢ πορνείας, τὰς
ἀνθρώπους αἰτιασώμεθα. τὰς γὰρ τεχ-
δαίτας, ἔτῳς, αἰδέχεται ὁσεβεῖς εἶναι
καὶ σωφρονας, τοῖς πλημμελῶς γινόμε-
νοις κεχρημένους καλῶς τῷ Θεῷ.

ιβ. Καὶ νῦν πορεύεσθαι, καὶ ἐγὼ ἀνοί-
ξω τὸ σῶμα σου, καὶ συμβιβάσω σε ὁ
μέλλεις λαλήσαι.

Συμβιβάσω. Ἀκύλας, Φωτίσω. Σύμ-
μαχος, ὑποδείξω. Ἄλλος, χειραγωγῶν
ἢ πρῶτος ὑποτιθέμενος, ἐπιβιβάσσει ποιή-
σω τῆς χρείας.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ συμβιβάσω σε,
διδάξω σε, εἰς ἁρμονίαν ἄξω σε λόγων.

ιγ. Καὶ εἶπε [Μωϋσῆς,] δέομαι
Κύριε· προχειρίσαι ἄλλον δυνάμενον,
ὃν ἀποσελεῖς.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἦδει γὰρ ὁ Προφήτης
τὸν μέλλοντα πέμπεσθαι Ἰησοῦν τὸν Χρι-
στὸν τὸν σωτήρα τὸν ἀληθινόν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προγινώσκων ὁ Θε-
σπίος Μωσῆς τὸν διαρκῶς ἔχοντα πρὸς
τὸ ἀκριβὲς καὶ ἀπεξεσμένον τοῖς ἀκρω-
μαίοις ἐμποῖσθαι λόγον τὸν περὶ Θεοῦ, καὶ
εἰς τὸ πάσῃ ῥαδίῳ διακηρύξαι τῇ γῇ,
ταῖς Χριστὸν, δέομαι Κύριε, Φησὶ, προ-
χειρίσαι ἄλλον δυνάμενον, ὃν ἀποσελεῖς.
Χριστὸς γὰρ ἐστὶν ὁ δυνάμενος ἀληθῶς· καὶ
ὅτι κατὰ καιρὸς κατ' ὁδοκίαν τῷ Θεῷ
καὶ πατρὸς εἰς τῆτο προχειρίσεται,
καὶ διὰ νόμου προήγγελτο. ἡ δὲ γε Μωσέως
παραίτησις· καὶ μετὰ θείαν ὑπόσχεσιν,
καὶ μετὰ πολλῶν σημείων ἐπίδειξιν, τύ-
πος ἂν εἴη κατοκνῶντός τε ἅμα καὶ παραι-
τημένους τῷ Ἰσραὴλ τὴν ὑπὸ Χριστῷ θείαν τε
καὶ εὐαγγελικὴν λειτουργίαν καὶ ὑπακομήν.
οἱ, μετὰ μυρίας ὅσας τὰς περὶ πίσεως
λόγους καὶ τερατουργίας ἐπίδειξιν, τετηρη-
κασιν τὸ δυσηκόνον, καὶ μεμνήκασιν ἀπει-
θεῖς. καὶ διτλή γε ἡ Μωσέως παραίτησις.
δύω γὰρ χρόνοι, κατ' ἑξ ἑξῆς καὶ δυ-
σάγωγος ἡ ὁ Ἰσραὴλ· διὰ Μωσέως τε καὶ
Ἰησοῦ καὶ Κριτῶν, καὶ μετ' ἐκείνων εὐδύς,
κατ' ὃν γεγονόσιν Προφῆται καὶ Ἰωάννης,
ὁ καθάπερ ἐν μεταχειμῶν κείμενος Ἀπο-
στόλων τε καὶ Προφητῶν. πέρας μὲν γὰρ
τῷ προφητικῇ λειτουργίᾳ, ἀπαρχὴ δὲ
ὡς λαμπρότητος ἀποστολικῆς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐλθέτω Φησὶν ὁ ἀλη-
θινὸς νομοθέτης, ὁ Χριστός. ἐπειδὴ δὲ
ἔγω ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν, ἐκ-
είσηκάδῃ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (1) Πολλοὶ ἀσδάρχαί,
πολλοὶ αὐτοχέροτόνητοι, τὴν παρῶσαν
λαμπρότητα διώκοντες, τὴν δὲ μέλλουσαν
κρίσιν ἐπροσώμουν. ἀλλ' ὁ Μωσῆς τοῖς
αὐτοῖς· ἀλλ' ὁ πάντα εὐπειθῆς καὶ εὐήκοος,
ὅτε ἀπεσέλλετο πρὸς λαὸν, δέομαι Φησὶ,
Κύριε· προχειρίσαι ἄλλον, ὃν ἀποσελεῖς.
διὸ καὶ οἶονε φιλονεικότερον αὐτῷ ἀντέ-
χεσθαι τὸν Θεὸν παρεσκύβασαι, αὐτῇ τῇ
παραίτησιν καὶ τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ἀδυναμίας,
τὸ ἄξιός ἐστιν τῷ προεσῆναι δακνύς. διὸ
καλῶς ἔχει τὸ παραγγεῖλαι, τὸ, μὴ ζῆται
γενέσθαι κριτῆς, μήποτε ἐκ ἰσχύος ἐξά-
ραι ἀμαρτίαν.

ιδ. Καὶ θυμωθεὶς ὀργῇ Κύριος ἐπὶ
Μωϋσῆν, εἶπεν, ἐκ ἰδὲ Ἀαρὼν ὁ ἀδελ-
φός σου ὁ Λευΐτης; ἐπίσταμαι, ὅτι λα-
λῶν λαλήσει αὐτός σοι. καὶ ἰδὲ αὐ-
τὸς ἐξελεύσεται εἰς συνάντησίν σοι,
καὶ ἰδὼν σε χαρήσεται ἐν ἑαυτῷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ Μωσέως παραίτη-
σις πρὸς ὀργὰς ἐκάλει Θεόν. καὶ μετῴθη
τὸ χρεῖμα λοιπὸν εἰς ἑτέραν ὡς οἰκονο-
μίαν, δι' ἧς ἀνασώζεσθαι χρὴ τὰς ταῖς τῶν
Αἰγυπτίων πλεονεξίας κατηχηθμένους.

ΤΟΥ

(1) Κυρίως ψευδῶς γράφει. ὁ καὶ δ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Προσκεκληκός γάρ ὡς ἀδρανὲς τῷ νόμῳ, καὶ ἡπειρη-
κότων ἄγαν τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, προστετέθη
Χριστὸς ὁ ἀληθὺς Λευίτης, καὶ μέγας ἀρ-
χιερεὺς τοῖς ὑπὸ νόμον τεταγμένοις, ὡς
ἀδελφὸς διὰ τὸ ἀνθρώπινον, ὁ Μωσῆς μὲν
λαλήσας ὡς Θεὸς, συμβιβάζομενος δὲ
παρὰ τῷ πατρὶ κατὰ γὰρ τὸ ἅλμα τὸ
προφητικόν, εἰ καὶ ἐστὶ Προφητῶν Κύριος.
Δούτ. 18. 18. Προφήτῳ γὰρ φησὶν ἀναστήσω αὐτοῖς ἐκ
τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ ἐξῆς.

14. Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν τὰς λό-
γους τὰς, καὶ δώσεις τὰ ῥήματα-
μα εἰς τὸ σῶμα αὐτῷ, καὶ ἐγὼ ἀνοίξω
τὸ σῶμα σου καὶ τὸ σῶμα αὐτῷ, καὶ
συμβιβάσω ὑμᾶς εἰς αὐτὸ ποιήσετε.

15. Καὶ λαλήσει αὐτὸς σοι πρὸς
τὸν λαόν, καὶ αὐτὸς ἔσται σοι σῶμα·
σοὶ δὲ αὐτῷ ἔσθαι τὰ πρὸς τὸν Θεόν.

ΚΥΡΙΔΕΟΥ. Διαλέγεται μὲν ὁ Μω-
σῆς, διατρανοὶ δὲ τὸν λόγον Ἀαρών. εἰ μὴ
γὰρ νοηθεὶς πνευματικῶς ὁ νόμος, ἀπο-
καλύπτουσι ἡμῖν τὰ ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ,
σκοτεινὸν καὶ ἀσυνφάνες τοῖς ἀκρωμέ-
νοις ἔσθαι τὸ δηλῆμενον. καὶ γὰρ οἱ Ἰσ-
δαῖοι τὸν διεμυωδῶτα τὰ Μωσέως ἐκ
ἔχοντες, τὰ ἐστὶ Χριστὸν, ἀπομεμνήκασι
ἀπειθεῖς. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν ὁ Παῦ-
λος· ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ
αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῆς παλαιᾶς διαθή-
κης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ,τι ἐν
Χριστῷ καταργεῖται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁρθῶς ἐν ἔφασ-
κεν ὁ τῶν ὅλων Θεὸς πρὸς τὸν ἱεροφάντῳ
Μωσέᾳ περὶ τῷ Ἀαρών· ὅτι λαλῶν λαλή-
σει αὐτὸς σοι, καὶ αὐτὸς ἔσθαι σῶμα· σὺ
δὲ αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν Θεόν. καὶ ἔδῃ περὶ
Φαμί, ὅτι τῷ Θεῷ προσεχέμενον, καὶ
μᾶλλον ἐγγὺς παρὰ τὸν Ἐμμανὴλ ὁ Μω-
σῆς. ὁ μὲν γὰρ ἐστὶν ὡς καὶ ἐκ Θεοῦ πα-
τρός κατὰ φύσιν, ὁ δὲ μετ' ἡμῶν ἐν οἰκέ-
ταις, καὶ ἐν καλοῖτο γνήσιος. δοκεῖ δὲ
πῶς γεγενῆσθαι τὰ πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῷ.
κεχρημάτικε γὰρ ὑπὸ νόμον ὡς ἀνθρώ-
πος ὁ Χριστὸς, καὶ τετήρηκε τὰ Μωσέως.
καὶ μετ' ὅλην. Ταύτητοι Μωσῆς μὲν γεγε-
νησθαι λέγεται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῷ.

16. Καὶ τὴν ῥάβδον ταύτην τὴν
ἐραφείσαν εἰς ὅφιν λήψῃ ἐν τῇ χειρί-
σιν, ἐν ᾗ ποιήσεις ἐν αὐτῇ τὰ σημεῖα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Δι' ἧς σω-
φρονίζονται μὲν οἱ ἀμαρτάνοντες, ἀνα-
παύονται δὲ οἱ τῷ ἀνωφερῇ καὶ δυσπό-
ρετον τῆς ἀρετῆς πορεύει ἀνιόντες, διὰ
τῶν ἀγαθῶν ἐλπίδων τῇ βασιλείᾳ τῆς πί-
στεως ἐπεριδόμενοι. ἐστὶ γὰρ πίσις ἐλπίσο-
μένων ὑπόστασις.

17. Ἐπορεύθη δὲ Μωσῆς, καὶ ἀπέ-
στρεψε πρὸς Ἰοθάρ τὸν γαμβρὸν αὐ-
τῷ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύσομαι, καὶ
ἀποστέψω πρὸς τὰς ἀδελφάς μου τὰς
ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὁφθαλμοί, εἰ ἔτι ζῶσι.
καὶ εἶπεν Ἰοθάρ τῷ Μωϋσῇ, βάδιζε
ὑγιαίνων. μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας τὰς
πολλὰς ἐκεῖνας ἐτελεύτησεν ὁ βασι-
λεὺς Αἰγύπτου.

ΑΔΗΛΟΤ. Κρύπτει τὸν πενθερὸν αὐτῷ
Ἰοθάρ ὁ Μωσῆς τῷ ἀποστολῇ τῷ παρὰ
Θεοῦ, ἵνα μὴ ὑποπτεύσας ὁ πενθερὸς ὅτι μι-
σήσας χωρίζεται, κωλύσῃ τῷ κάδοτον.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ ἄλλος ὁ τελου-
τήσας πρὶν Φανῇ ὁ Θεὸς Μωϋσῇ, καὶ ἄλ-
λος ὁ μετὰ ταῦτα· ἀλλὰ περὶ τῷ αὐτῷ
ἀναλαμβάνει. (1) ὅτι δὲ τῷ τῷ ἐπεί-
γει ὁ Θεὸς, βάδιζε· τεθνήκασιν γὰρ οἱ
ζητῶντες τῷ ψυχλῶς. [εἰ δὲ ἄλλος τῷ
ἐτος ὁ τελουτήσας, ἐκ ἂν ἐρρέθη τῷ
κατιέναι μέλλοντι τῷ Μωσῇ, καὶ περὶ τῷ
ὁδὸν ὄντι.] τῷ δὲ καὶ τῷ μακαρίῳ Ἰω-
σήφ τῷ ἀνδρὶ τῆς ἀγίας παρθεῖν φησὶν
ὁ Ἀγγελος. ἐξ ὧν ἀπάντων δαίκνυται, ὅτι
τύπος ἀκριβὴς ὁ Μωσῆς τῷ Κυρίῳ.

18. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν
ἐν Μαδιάμ, βάδιζε, ἀπελθε εἰς Αἴ-
γυπτον· τεθνήκασιν γὰρ πάντες οἱ ζη-
τῶντες τὴν ψυχὴν σου. Ἀναλαβὼν δὲ
Μωϋσῆς τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα
αὐτῷ, ἀνεβίβασεν αὐτὰ ἐπὶ τὰ ὑπο-
ζύγια, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Αἴγυπτον.
ἔλαβε δὲ Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον τὴν
ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῷ.

* ΚΥΡΙΔΕΟΥ. Προκεχειρισμένος
εἰς ἀποστολῇ ὁ θεασάμενος Μωσῆς, ἐκ
δυσδρομῆς πρὸς τῷ τῷ κόσμῳ μεθίς,
μερίζεται δὲ καὶ εἰς φροντίδα σαρκικῇ,
καὶ τοῖς κατὰ γένος προανακοινῶται τῷ
ἀποδημίαν. καὶ ἔπ' ὅτερον ἐξέδη τῆς
Μαδιλαίων, εἰ μὴ τεθνεῶτα λοιπὸν τὸν
τῆς Αἰγυπτίων ἐμάνθανε τύραννον. ἐδε-
δαι γὰρ τεθνήκασιν λίαν. ἐπειδὴ δὲ τῶν
ἐπὶ τῷ τῷ δαιμάτων ἀπὸ πλάκῃ, προηγ-
γελοῦτος αὐτῷ τῷ Θεῷ, τότε δὲ μόλις
ἀναλαβὼν τῷ γυναικῇ καὶ τὰ παιδία,
κάτεισιν εἰς τῷ Αἰγύπτῳ, ἀποπεραινῶν
τὰ προσεταγματά. τύπος δ' ἂν εἴη ταυτὶ
τῆς κατὰ νόμον ζωῆς, μεμερισμένης τρό-
πον τινὰ, καὶ ἐπ' ἀμφω βλέψεως, πρὸς-
τε τὰ θεῖα φημι καὶ τὰ ἀνθρώπινα. ἐστὶ
γὰρ φροντίδος ἐκ ἐλδοθέρα γεώδης τε καὶ
κοσμικῆς, ἔτε μὲν εἰς ἅπαν ἱερά· καίτοι
τῆς διαγγελικῆς πολιτείας ἐκ ἐχέσης
ὅλως τὸ μερίζεσθαι πρὸς τὰ σαρκὸς, ἢ γὰρ
πρὸς τὰ ἐν κόσμῳ πράγματα, ὁλοτρό-
πως δὲ ὡς ἀφ' ἐκείνης τῷ Θεῷ τῆς ὑπὸ
Χριστῷ γεγονότας.

κα. Εἶπε

(1) Περὶ τῷ αὐτῷ ἐπαναλήψις. ἀμέλει μετ' αὐτῷ φησὶν ὁ Θεός, βάδιζε, κτ. ὁ τῆς Αἰγ. κώδ.

Rr

κα. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, πορευομένους καὶ ἀποσρέφον-
τος εἰς Αἴγυπτον, ὅρα πάντα τὰ τέ-
ρατα ἃ ἔδωκα ἐν ταῖς χερσί σου, ποιή-
σεις αὐτὰ ἐναντίον Φαραώ· ἐγὼ δὲ
σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραώ, καὶ ἔ-
μὴ ἔξαποστείλῃ τὸν λαόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Παρατηρητέον, πῶς εἰς
ἕκαστος τῶν ἀνισαμένων βασιλέων ἐΦά-
μιλλος ἐτύγχανε τῇ γνώμῃ τῷ πρὸ αὐτῆς,
καὶ σχεδὸν τῷ τῷ διαδοχῇ ἐκλήρετο.
» πλὴν εἰπὼν ὁ Θεός, σκληρυνῶ τὴν τῆ
» Φαραώ καρδίαν, αὐτὸς προλαβὼν τὴν
» γνώμην ἐδήλωσε τῇ σκληρυνομένῃ ἐν τοῖς
» Εξόδ. 3. 19, προλαβῆσαι λόγοις, λέγων ὅτι· ἐγὼ δὲ
» 20. οἶδα, ὅτι [εἰ] προήσεται ὑμᾶς Φαραώ βα-
» σιλεύς Αἰγύπτου πορεύσασθαι, εἰ μὴ μετὰ
» χειρὸς κραταιᾶς. καὶ ἐκλίνας τὴν χεῖρά-
» μιν, πατάξω τὴν Αἰγύπτου ἐν πᾶσι τοῖς
» θάυμασι μιν, οἷς ποιήσω ἐν αὐτοῖς. καὶ
» μετὰ ταῦτα ἔξαποστελεῖ ὑμᾶς.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ χρόνῳ πολλῷ
μακροθυμῶν διετέλεσεν. εἰ γὰρ ἀπὸ τῆς
προγνώσεως τὰς τιμωρίας ἐπῆγεν ὁ δε-
σπότης, πόθεν ἂν ἐγνώσθη τῷ Θεῷ τὸ δι-
καιον τοῖς ἔχ. ὁρῶσι τὸ τῆς γνώσεως τέ-
λος; διὰ τὸτο ἀναμύνει πᾶσαν κακίαν
Φανεράν γενέσθαι, καὶ τῇ κακίᾳ τὴν
τιμωρίαν ἐπάγει.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Πῶς νοητέον, ὅτι ἐγὼ
» σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραώ; Ἀπὸ πα-
» ραιέσεως ἤρξατο ὁ Θεός· εἶτα ὡς ἡπέ-
» θει ὁ Φαραώ, μετρίας αὐτῷ ἐπῆγε πλη-
» γάς. ὅπως ἔην, καὶ ἔχ. ἑτέρως σκληρύνει,
» τῷ φέδεσθαι, καὶ Μωσέως ὀχνομένης, τὰς
» πληγὰς ἀποσρέφειν. ἔδει γὰρ καὶ Μω-
» σέα παρακαλῆναι, τὸν Φαραώ πείθεσθαι·
» καὶ τὸν Θεὸν ἀκῆναι Μωσέως, καὶ δεικνύναι
» ὅτι μέγιστός ἐστι Προφήτης ὑπὸ Θεῷ ἀπε-
» σαλμένος. ὁ μάλιστα τὸν Φαραώ σκληρό-
» τερον ἐποίησε. οἱ γὰρ ἀπειθεῖς παιδευό-
» μενοι μὲν, ἀνιδόουσι· ἀπαλαττόμενοι δὲ,
» σκληροὶ μέντοι, καὶ τῆς σκληρότητος αἰ-
» τιος ὁ ἀνιδός. κακία τοίνυν καὶ σκλη-
» ρότητι ἐσκληρώθη τὴν καρδίαν Φαραώ ὁ
» Θεός· ἀλλὰ καὶ τὸ λέγειν τὸν Θεόν, ἀπό-
» λυσον τὸν λαόν μου ἵνα μοι λαλῶσιν, σκλη-
» ρὸν ἐποίησε τὸν Φαραώ, καὶ ὀργιλώτερον,
» καὶ πολὺ πλεον τὸ τῶν πληγῶν μὴ σινα-
» πολαύειν τῆς Ἰσραηλίτιδος. ἀλλ' ἔτι διὰ τῆ-
» το τὸν Θεὸν ἐχρῆν ἀπὸ μεγίστων ἄρξασθαι
» πληγῶν, ἵνα μὴ σκληρὸς αὐτὸς νομιθῇ.
» κρεῖττον γὰρ διὰ χρησότητα τῷ Θεῷ, τὸ
» ἀπειθεῖς δειχθῆναι τῷ Φαραώ, ἢ δι' ἀπο-
» τομίαν, ἐλεῖσθαι μὲν τὸν Φαραώ, δια-
» βαλλεῖσθαι δὲ τὸν Θεόν, ὅτι μὴ ἀπὸ χρη-
» σότητος ἤρξατο.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ, ἐγὼ σκληρυνῶ
» τὴν καρδίαν Φαραώ, πῶς νοητέον; Μά-
» λα ῥάδιον ἰδὼ, τὸν Θεὸν μετὰ τὴν πρώτῃ
» ἀπειθεῖαν πανωλεθρίαν ἐπαγαγεῖν. ἀλλ'
» ἀφράδῳ κεχρημένος μακροθυμία, με-

Α. τρίας αὐτῷ παιδείας ἐπῆγαγε. ταῦτα δὲ
» ἀντίτυπον ἐποίησε τὴν ἐκείνου καρδίαν. οἷο-
» μενος γὰρ μὴ δυνάσθαι τὸν Θεὸν μείζονα
» χρησάσθαι τιμωρίας, τῶν μετρίων κατε-
» φρόναι μασίγων. καὶ ὅτι ταῦτ' ὅπως ἔχει,
» ἡ ἰστορία διδάσκει. πρῶτον μὲν γὰρ τῶν
» θείων ἐκείνων ἐπακῶσας ῥημάτων, ἔξα- Εξόδ. 5. 1, 2.

» πᾶσαλον τὸν λαόν μου ἵνα μοι λαλῶσιν
» ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὑπολαβὼν ἔφη· τίς ἐστὶ Κύ-
» ριος, ὃς εἰσακκίσωμαι τῆς Φωνῆς αὐτῆς; ἔκ- Εξόδ. 7. 13,

Β. οἶδα τὸν Κύριον, καὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐκ ἔξα-
» ποσελῶ. ἔπειτα δὲ τῆς ῥάβδος μεταβλη-
» θείσης εἰς ὄφιν, Φησὶν ἡ θεία Γραφή· Εξόδ. 7. 14.

» καὶ κατήχυσεν ἡ καρδία Φαραώ· καὶ ἐκ
» εἰσήκασεν αὐτῶν, κατὰ περὶ ἐλάλησεν αὐ-
» τοῖς Κύριος. καὶ οὕτως ἐπάγει· εἶπε δὲ

» Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, βεβάρυνται ἡ καρ-
» δία Φαραώ, τῇ μὴ ἔξαποστείλῃ τὸν λαόν.
» ἀμφοτέρω δὲ σημαίνει τὸ τῆς γνώμης

» ἀνθίστασθαι, καὶ τὸ κατήχυσεν ἡ καρδία
» Φαραώ, καὶ τὸ βεβάρυνται ἡ καρδία Φα-
» ραώ. βαρύνεται μὲν γὰρ καρδία ὑπὸ πο-
» νηρίας κατελκομένη. καὶ τὸτο γὰρ σα-
» φῶς ἡμᾶς διδάσκει ὁ μακάριος Δαβίδ. αἱ

» ἀνομίαι μου γὰρ Φησὶν ὑπερήραν τὴν κε- Ψαλ. 37. 4.
» φαλῶ μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθη-
» σαν ἐπ' ἐμέ. καὶ ὁ Ζαχαρίας τὴν ἀνομίαν Ζαχ. 5. 8.

» ἐθεάσατο μόλιβδος τάλαντον ἐν τῷ σώματι
» φέρων. ἡ δὲ γε ἀπονοία χρωμίνη καρ-
» δία κατηχύνει λέγεται, ὡς ἀνθίστασθαι

Δ. τῷ δεσπότη Θεῷ, καὶ νικᾶν αὐτῇ νεανισμο-
» μιν τὴν δυνάμιν. ἡ γὰρ οὐσεβὴς ὑπο-
» τάσσεται κατὰ τὴν προφητικὴν παραίνε-
» σιν τὴν λέγσαν, ὑποτάγητι τῷ Κυρίῳ, Ψαλ. 36. 7.

» καὶ ἰκέτοσον αὐτόν. ἡ δὲ γε ἀντίτυπος,
» καὶ οἷον ἐλθὼν, σκληρυνεται. ὅθεν ὁ
» τῶν ὅλων Θεός διὰ τῆς προφῆτης Ἰεζεκιήλ

» περὶ τῶν Ἰσραηλίων ἔφη, καὶ ἐκπάσσω τὴν Ἰεζ. 11. 19.
» καρδίαν τὴν λιθίνην ἐξ αὐτῶν. διὰ τοι
» τὸτο καὶ ὁ μακάριος Μωϋσῆς τὴν ἐπινί-
» κιον ἄδων ὡδὴν, περὶ τῆς Φαραώ καὶ τῶν

Ε. Αἰγυπτίων εἶρηκε, κατέδυσαν εἰς βυθὸν Εξόδ. 15. 5.
» ὡσεὶ λίθος· καὶ πάλιν, ἔδυσαν ὡσεὶ μό-
» λιβδος ἐν ὕδατι σφοδρῶ. ἐπειδὴ γὰρ ἐβά-
» ρυναν ἑαυτῶν τὴν καρδίαν, ἔδυσαν ὡσεὶ
» μόλιβδος· ἐπειδὴ δὲ ἐσκληρώσαν, κατέ-
» δυσαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος. ὅτι δὲ ἡ

» ἀντιτυπία τῆς καρδίας καὶ σκληρότης τι-
» μωρίαν ἐπάγει, μάρτυς ὁ Θεός Ἀπόστο-
» λος, λέγων· ὅτι τὸ χρησθὲν τῷ Θεῷ εἰς Ψαλ. 2. 4.

Ζ. μετάνοιαν σε ἄγει· κατὰ δὲ τὴν σκληρό-
» τητά σου, καὶ ἀμετανόητον καρδίαν σου θη-
» σαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν αἱ ἡμέραι ὀργῆς.
» καὶ ἀποκαλύψεως, καὶ δικαιοκρισίας τῇ
» Θεῷ. ὅς ἀποδώσει ἕκαστῳ κατὰ τὰ ἔργα

» αὐτῶν. πρὸς δὲ τέτοις κακένοι σκόπει, ὡς
» εἰ φύσει πονηρὸς ἰδὼ ὁ Φαραώ, ἐκ ἂν αὐτῇ
» τὴν γνώμην ἐνήλλαξε. νῦν δὲ ὁρῶμεν,
» ὑπὸ μὲν τῆς παιδείας αὐτὸν μαλακτόμε-
» νον, ὑπὸ δὲ τῆς μακροθυμίας σκληρωό-
» μενον. παιδευόμενος γὰρ ὡς βλάπτει τὸν

» νομοθέτῳ, προσεβόησε περὶ ἐμὲ λέγων· Εξόδ. 8. 1.
» καὶ πάλιν, ὁ Κύριος δίκαιος, ἐγὼ δὲ καὶ
» ὁ λαός μου ἀσεβής. τῆς δὲ τιμωρίας παυο- Εξόδ. 9. 27.

» μινῆς, ἐβαρύνετο καὶ ἐσκληρώετο, καὶ
» τοῖς

τοῖς θεοῖς προσάγμασιν ἀντέλεγε. καὶ τῆς μὲν κυνομίας ἐπανεχθείσης ἐν Αἰγύπτῳ, θύσαι προσέταξε τῷ Θεῷ· τῷ θεοτάτῃ δὲ Μωϋσέως εἰρηκότος μὴ διώσθαι τὸτο δρᾶσαι διὰ τῆς Αἰγυπτίας· τὰ γὰρ ὑπ' ἐκείνων, Φησί, θεοποιήματα θύσομεν, καὶ καταλύοντες ἡμᾶς ἀποκτενέσιν· ἐπέτρεψεν εἰς τὴν ἔρημον ἀπελθεῖν, καὶ τὰς θυσίας ἐπιτελέσαι. ἐπὶ τέτοις, τῷ Προφῆτῃ προσδύξαμεν, καὶ τὴν κυνομίαν ἀποφύαντος Φροδόν, ἐβάρυνε·

Ἐξοδ. 8. 32. Φησι τὴν καρδίαν αὐτῆ καὶ ἐπὶ τέττα τῷ καιρῷ, καὶ ἐκ ἡθέλησεν ἐξαποσεῖλαι τὸν λαόν. τὸτο καὶ ἐπὶ τῷ λοιμῷ γεγενήται

Ἐξοδ. 9. 7. τῶν κτιλῶν· καὶ εἶδε, Φησί, Φαραὼ, ὅτι ἐκ ἐτελεύτησεν ἀπὸ πάντων τῶν κτιλῶν τῶν ἡν Ἰσραὴλ ἔδεν, καὶ ἐβάρυνθη ἡ καρδία Φαραὼ, καὶ ἐκ ἐξαπέσειλε τὸν λαόν. ἐν τέτοις ἅπασιν δέξας τὸ τῆς γνώμης αὐθαίρετον, καὶ διδάξας ὅπως αὐτοῖς ἐπιτέχθη τῶν φλυκταινῶν τὸ πάθος, καὶ ὅτι καὶ τοῖς Φαρμακοῖς ἡ νόσος ἐπέσκηψε, καὶ ἐκ ἡδυνάκτο οἱ Φαρμακοὶ σῶσαι ἐναντίον Μωϋσῆ διὰ τὰ ἔλκη· ἡγαγόντο γὰρ καθηλωμένοι, καὶ σφίσειν αὐτοῖς ἐπαμύνην μὴ διωάμενοι, ἐπήγαγε· καὶ ἐσκήληρωσε Κύριος τὴν καρδίαν Φαραὼ, καὶ ἐκ εἰσέχεσεν αὐτῶν, καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς Κύριος. καὶ μετ' ὀλίγα πρὸς αὐτὸν ἔφη τὸν Φαραὼ· ἐνεκεν τέττα διετερηθήης, ἵνα δέξω καὶ ἐν σοὶ τὴν ἰσχύν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ αὐτίς μετ' ὀλίγα, καὶ ταῦτα ἔφη. ἰδὼν γὰρ Φησι Φαραὼ, ὅτι πέπανται ὁ ὕετος, καὶ ἡ χάλασσα, καὶ αἱ φωναί, καὶ προσέειπετο Φαραὼ τῷ ἀμαρτάνειν· καὶ ἐβάρυνε τὴν καρδίαν αὐτῆ, καὶ τῶν θεράποντων αὐτῆ. καὶ ἐσκήληρωσε ἡ καρδία Φαραὼ· καὶ ἐκ ἐξαπέσειλε τὰς ἡῆς Ἰσραὴλ, καθάπερ ἐλάλησε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. τὸ δὲ, καθάπερ ἐλάλησε, τὴν πρόγνωσιν τῷ Θεῷ δηλοῖ, ἀντὶ τῆς, ἔδεν τέττων ἡγνόησαν ὁ τῶν ὅλων Θεός, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς προείρηκε. ταῦτα δὲ πάντα διεξηλθόν, δέξαι βεβλόμενος, ὥς ἔτε φύσεως ἡ ὁ Φαραὼ πονηρᾶς, ἔτε ὁ δεσπότης Θεός σκληρὰν αὐτῆ καὶ ἀντίτυπον τὴν γνώμην εἰργάσατο. ὁ γὰρ νῦν μὲν εἰς τέτο ῥέπων, νῦν δὲ εἰς ἐκείνο, δαίνυσσι τὸ τῆς γνώμης αὐθαίρετον. ἵνα δὲ καὶ ἐκ τινος εἰκότος τὸ ἀμφιβαλλόμενον διαλύσω· ὁ ἥλιος τῇ τῆς θέρμης ἐνεργείᾳ τὸν μὲν κερὸν ὑγραίνει, τὸν δὲ πηλὸν ξηραίνει, καὶ τὸν μὲν μαλάττει, τὸν δὲ σκληρῶναι. ὥπερ τοίνυν ἔτος τῇ ἐνεργείᾳ τῇ μιᾷ τὰ ἐναντία ποιεῖ, ἔτω τῇ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων μακροθυμία, οἱ μὲν ὠφέλειαν, οἱ δὲ βλάβην καρπύνονται· καὶ οἱ μὲν μαλάττονται, οἱ δὲ σκληρῶνται. τὸτο καὶ ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς διαβηλίοις δεδήλωκεν· εἰς κρίμα γάρ·

Ἰωάν. 9. 39. Φησιν ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τέτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γίνωνται. τὸτο δὲ ἐ τῷ δεσπότης δηλοῖ τὸν σκοπὸν· ἡδὲ γὰρ τέττα χάριν ἐλήλυθεν, ἵνα τυφλὸς ἀποφύω

τὰς βλέποντας· ἀλλὰ τὸ γενησόμενον δεδήλωκεν. αὐτὸς μὲν γὰρ βεβλεται πάντας ἀνθρώπους σωθῶναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὸ αὐθαίρετον ἔχει τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις, οἱ μὲν πεπισθόκοτες σωτηρίας ἀπήλαυσαν, οἱ δὲ ἀπιστήσαντες πρόξενοι ἑαυτοῖς τῆς γενένης γεγενήωται. ἔτω ὁ Ἰσθας βλέπων· Ἀπόστολος γὰρ ἡ· ὕπερον ἐτυφλώθη. ὁ δὲ θεασέσιος Παῦλος τυφλὸς ὢν πρότερον, ἀνέβλεψεν ὕπερον. ἔτω διὰ τῆς τῷ Σωτῆρος ἐπιφανείας ἐτυφλώθησαν μὲν τῶν Ἰσθαίων οἱ πλεῖστοι, ἀνέβλεψαν δὲ τὰ ἔδνη. ἐ μὲν ἐπαδήτινες ἐμελλον ἀπιστήσαν, ἐχρῶ μὴ γενέσθαι τὴν κατὰ σάρκα τῷ Σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομίαν. τὸτο γὰρ ἀπεσέρει τὴν οἰκονομίαν τῆς σωτηρίας. ἔτω καὶ ὁ θεοτάτος ἔφη Συμεῶν· ἰδὲ ἔτος κείται εἰς πλῶσιν καὶ ἀνάσασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημείον ἀντιλεγόμενον. κακῆνο μῆτοι εἰδέναι χρῆ, ὥς τὸν παρόντα βίον ὁ τῶν ὅλων Θεός σάδιον τοῖς ἀνθρώποις ἀπέφλωκεν, ἵνα ἐν τέττω ἀγωνίζόμενοι, δηλώσωσι τὸν οἰκείον σκοπὸν· ἐν δὲ γε τῷ μέλλοντι τὴν δικαίαν ποίεμενος κρίσιν, τὰς μὲν ὡς νικηφόρους ἀγωνισίας σεφανώσῃ, τὰς δὲ κολάσῃ, ὥς τῆς κακίας ἐργάτας γεγενημένους. ἐπειδὴ δὲ ἐχ' ἅπαντες τῷ μέλλοντι πισθῶσι βίῳ, μάλα σοφῶς ὁ τῶν ὅλων Θεός καὶ κολάζει τινὰς ἐν τῷ δε τῷ βίῳ πονηρία σινεζηκότας, καὶ αὐτὰς ἄλλας ἀνακηρύττει ὁσεβείας πεφροντικότητας ὡς μάλιστα. τέττα χάριν ὁ θεός· Ἀπόστολος τινὰς μὲν σκόβη ὁργῆς, τινὰς ἔττα δὲ σκόβη ἐλέες ὠνόμασεν. ἐπειδὴ δὲ ἐκείνης μὲν, δηλὸς γίνεται κολάζων ἐνδίκως ὁ δεσπότης Θεός· διὰ δὲ τέττων, ἐπιμελείας παντοδαπῆς ἀξίων καὶ προμηθείας τῆς τῆς ἀρετῆς ἀθλητάς. ἰδοὶ δ' ἀντις καὶ τῶν σωμάτων τὰς ἰατρὰς τομαῖς καὶ καυτήρσι χρωμένους, καὶ τὰς κεκρυμμένους χυμὰς καὶ χαλεπὴν τὴν νόσον ἐργάζομένους, ἀναμοχλῶντας καὶ ἐξαγοντας, καὶ τὰ λανθάνοντα πάθη δηλαποῖντας. ἔτω καὶ ὁ τῶν ὅλων Θεός τῶν λογισμῶν τὴν πονηρίαν ταῖς παιδείαις γυμνοῖ. τέτο γὰρ καὶ ἐν τῷ Δεύτερονόμῳ μὲν πρὸς τὸν Ἰσραὴλ ἔφη. καὶ μνησθήσῃ πάσαν τὴν ὁδὸν, ἡ γαγέσε Κύριος ὁ Θεός σε τεσαρακοσὸν ἔτος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅπως κακώσῃ σε καὶ πειράσῃ σε, καὶ διαγνώσῃ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σε, εἰ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς αὐτῆ. ἡ δὲ καὶ ἐκακώσῃ σε, καὶ ἐλιμαγχόνησέ σε, καὶ τὰ ἐξῆς. καθάπερ δὲ πάλιν οἱ ἱατροὶ τὰς ἀνηκέως διακειμένους, πολλῶν παρόντων, τέμνυσιν· ἐκ ἐκείνοις τοσῶτον ἐπικερύντες· ἴσασι γὰρ αὐτῶν τὴν νόσον ἀνίατον· ἀλλὰ τὰς φοιτητάς τὸν τῆς ἱατρείας διδάσκοντες τρόπον· ἔτω καὶ τὸν Φαραὼ ὠμοτάτη καὶ θρησῶδε χρησάμενον γνώμῃ ταῖς παντοδαπαῖς τιμωρίαις ὑπέβαλεν ὁ Θεός· πάντας ὡς ἐπίπαν διδάσκων ἀνθρώπους, ὡς αὐτὸς ἰδίῳ τὴν κλίσιν· καὶ τοῖς μὲν

ἀδικημένοις ἐπαμύνει δικαίως, κολάζει δὲ
 τὰς ἀδικούντας ἐν δίκῃ. τὸτο γὰρ καὶ
 Ἐξοδ. 9. 16. πρὸς αὐτὸν ἔφη τὸν Φαραὼ, ἵνα ἐνέκῃς τὰ
 „ τὰ διειρηθήσῃς, ἵνα ἐνδράξωμαι ἐν σοὶ τὴν
 „ ἰσχύ μου, καὶ ὅπως διαβγελῇ τὸ ὄνομά μου
 „ ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ὅτι δὲ ἐπὶ παντός διέδρα-
 με τῶν πεπραγμένων ἡ μνήμη, μαρτυρεῖ-
 μεν ἡ Ῥαὰβ ἡ πόρνη, λέγῃσα τοῖς κα-
 τασκόποις, ὅτι ὁ φόβος ὑμῶν καὶ ὁ τρόμος
 ὑμῶν ἐπέπεσεν ἐφ' ἡμᾶς. ἡκιστα μὲν γὰρ
 ὅπως κατεξήρανε Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν τὴν
 ἐξυθρᾶν θαλάσσαν πρὸ προσώπου ὑμῶν.
 μαρτυρεῖσι δὲ καὶ οἱ ἀλλόφυλοι πόρρωθεν
 τὴν κιβωτὸν θεασάμενοι, καὶ βοήσαντες,
 1. Βασιλ. 4. 8. ἔα ἡμῖν ἀλλόφυλοι· ἔτος ὁ Θεὸς ὁ πα-
 „ τᾶς τὴν Αἴγυπτον.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὡς περ ἐπὶ τινῶν
 σωματικῶν παθημάτων, εἰς βάθος τῆς,
 ἢ ἔτις εἶπω, κεχωρηκός κακῶ, ὁ ἰα-
 τρὸς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν διά τινῶν φαρμά-
 κων ἔλκει καὶ ἐπισπᾶται τὴν ὕλην. φλεγ-
 μονὰς χαλεπὰς ἐμποῶν, καὶ διοιδήσεις,
 καὶ πόνας πλείονας ὢν εἰχέτις πρὶν ἐπὶ
 τὸ θεραπείῃ οὐδεῦσαι· ὥς περ ἔδος
 ποιᾷν αὐτοῖς ἐπὶ λυσσοδῆκλιν, καὶ ἐτέρων
 τινῶν τὰ παραπλήσια τέτοις πεπονθό-
 των· ἔτις οἶμαι καὶ τὸν Θεὸν οἰκονομεῖν
 τὴν κρίσιν κακίαν, εἰς τὸ βάθος κεχω-
 ρηκῆσαν τῆς ψυχῆς. καὶ ὥς περ λέγει ὁ
 ἰατρὸς ἐπὶ τῷ δέτῳ· ἐγὼ φλεγμονὰς
 ποιῶ περὶ τὸν τόπον τῆς ἀνέσεως, καὶ
 διοιδήσαι ἀναγκάσω τὰ δέτῳ μέρη, ὥς
 ἀπόσημα χαλεπὸν ἐργάσασθαι· λέγοντος
 δὲ ταῦτα τῷ ἰατρῷ, ὁ μὲν ἀκῶν αὐτῷ
 ἐπισημονικώτερος, ἢ αἰτιάσεται· ἀλλὰ
 καὶ ἐπαινέσεται τὸν ταῦτα οἰοῦν ἀπει-
 λῶντα ἐργάσασθαι· ὁ δέ τις λέξει φάσ-
 κων, ἀλλότριον τῆς τῶν ἰατρῶν ἐπαγγελ-
 λίας ποιᾷν, τὸ δέον ὑγιᾶν, ἐπὶ φλεγ-
 μονὰς καὶ ἀποσήματα ἄγοντα· ἔτι δὲ
 „ οἶμαι καὶ τὸν Θεὸν εἰρηκεῖν τὸ, ἐγὼ σκλη-
 „ ρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραὼ· καὶ τῶν γε-
 γραμμένων, ὁ μὲν ἀκῶν ὡς Θεὸς λογίων,
 τὸ μὲν ἄξιωμα τῷ λέγοντος τηρῶν ἀπο-
 δέχεται, καὶ ζητῶν πᾶς οὐρίσκει καὶ ἐν
 τέτοις ἀγαθότητι τῷ Θεῷ παραστήσαι γι-
 νομένη· φανερώτερον μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ
 τῷ λαῷ, διὰ πλείονων παραδόξων πιστο-
 ποιημένη· καὶ δούτερον περὶ τῶν Αἰγυ-
 πτίων, ὅσοι ἐμελλον τὰ γινόμενα κατα-
 πληττόμενοι ἀκολουθεῖν τοῖς Ἑβραίοις·
 Ἐξοδ. 12. 38. ἐπὶ μίχλος γὰρ φησι λαὸς πολὺς τῶν Αἰ-
 „ γυπτίων συνεξῆλθεν αὐτοῖς· ἀπορήτό-
 τερον δὲ καὶ βαρύτερον τάχα, καὶ ἐπὶ
 τῷ ὀφελος γενέσθαι αὐτῷ τῷ Φαραὼ· ἢ
 ἔτι ἀποκρύπτει τὸν ἰόν, ἔδὲ τὴν ἔξιν
 σωέχοντι. ἀλλ' ἔλκοντι καὶ εἰς τὸ μφανὲς
 ἄγοντι αὐτὸν, καὶ τάχα διὰ τῆς πράττειν
 ἐκλύοντι, ἵνα πάντα τὰ τῆς ἐνυπαρχείας
 κακίας ἐκβράσματα ἐπιτελέσας, ἄτονον
 ὕπερον ἔχη τὸ τῶν κακῶν οἰσικὸν δαῖδρον,
 καὶ τάχα ξηραίνουσιν ἐπὶ τέλει, ὅτε
 καταποντῆται. ἢ ὡς οἰηθεῖν ἄν τις ἐπὶ
 τῷ παντελῶς ἀπολέσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἀπο-

Α βαλόντα τὰ ἀμαρτήματα καὶ φιδιῶν, καὶ
 τάχα ἐν εἰρήνῃ ἀπὸ τοσούτων πολέμων τῆς
 ψυχῆς εἰς εἰρήνην καταβιῶν. ἀλλ' εἰκὸς
 δυσπαθῶς ἔξιν τὰς ἀντιδόσεις, βίαιον
 ὑπολαμβάνοντας εἶναι, τὸ λεγόμενον, ὡς
 ἄρα συμφέρον γεγονέναι τῷ Φαραὼ τὸ
 ἐσκληρωθῆαι αὐτῷ τὴν καρδίαν, καὶ ὑπὲρ
 αὐτῷ πάντα τὰ ἀναγεγραμμένα γεγονέ-
 ναι, μέχρι καὶ τῆς καταποντώσεως. ὅρα
 δὲ εἰ διώμεθα ἐντεῦθεν τὸ δυσπαθὲς πε-
 ριελόντες, παιδῶ ἐνεργάσασθαι τὰ περὶ
 „ τῶν εἰρημαίων, πολλά καὶ μάστιγες, φη-
 „ σὶν ὁ Δαβὶδ, τὰ ἀμαρτωλῶν· ὁ δὲ ὕψος αὐ-
 „ τῷ διδάσκει, ὅτι· μασιγοὶ ὁ Θεὸς πάντα Παροιμ. 3. 12.
 „ ἵδον ὃν παραδέχεται. ἔτι δὲ αὐτὸς ὁ Δα-
 βὶδ ἀπαγγέλλειν προφητῶν τὴν περὶ
 Χριστοῦ, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν πισθύνωντων,
 „ φησὶν· εἰς ἐγκαταλείψουσιν ὑοὶ αὐτῷ τὸν Ψαλ. 88. 30,
 „ νόμον μου, καὶ τοῖς κρίμασί μου μὴ πορεύ-
 „ θῶσιν· εἰς τὰ δικαίωμά μου βεβηλώ-
 „ σωσι, καὶ τὰς ἐντολὰς δέ μου μὴ φυλάξω-
 „ σιν, ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας
 „ αὐτῶν, καὶ ἐν μασιγῇ τὰς ἀδικίας αὐτῶν·
 „ τὸ δὲ ἔλεός μου ἢ μὴ διασκεδάσω ἐπ' αὐ-
 τῶν. ἔκδιν χάρις Θεῷ ἐπὶ τὸ ἄνομον ἐπι-
 σκεψθῆναι ῥάβδῳ, καὶ τὸν ἀμαρτωλὸν
 μασιγῇ. καὶ ὅσον γε ἢ μασιγῆται ὁ ἀμαρ-
 τάνων, παιδοῦσαι καὶ διορθῶσαι ἔδὲπω
 ὑπάγεται. Καὶ μετ' οὕτω. Παρατηρητέον δὲ
 καὶ ἐπὶ ταῖς προφητικαῖς ἀπειλαῖς ἐπὶ
 „ τοῖς πολλοῖς ὅτι ἐπιλέγεται τὸ, γνώσον-
 „ ται ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος. καὶ ἀπειλᾷ ἢ μό-
 νον Ἰσραηλίταις, ἀλλὰ καὶ Αἰγυπτίοις,
 καὶ Ἀσσυρίοις, καὶ ἐτέροις ἐχθροῖς τῷ
 λαῷ. τὸτο δὲ τὸ ἐπὶ τέλει πολλῶν νομι-
 ζομένων ἀπειλῶν καὶ ἐν τῇ Ἐξοδῷ ἀνα-
 γέγραπται. Καὶ μετ' ἕτερα. Ἡμεῖς δὲ πολ-
 λαχόθιν παιδόμενοι, καὶ πόνον καὶ κόλα-
 σιν τὰ προσαγόμενα ἀπὸ τῷ Θεῷ νομιζο-
 μεν γίνεσθαι ἔδὲποτε κατὰ τῶν πασχόν-
 των, ἀλλ' αἰεὶ ὑπὲρ αὐτῶν. Καὶ μετ' ἕτερα.
 Οὐ θαυμάσον ἔν ἐι καὶ τὰ περὶ τὸν Φα-
 ραὼ τὸν σκληρυνόμενον, καὶ ἐπὶ τέλει
 τοιαύταις κολάσεσι περιβαλλόμενον ἀπὸ
 ἀγαθότητος οἰκονομεῖται Θεῷ.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐλεγε δέ τις τῶν
 κατ' ἡμᾶς, ἀπὸ τῆς σωτηρίας τὸ ζήτη-
 μενον παραμυθούμενος, ὅτι πολλάκις οἱ
 χρηστοὶ κυριοὶ μακροθυμῶντες ἐπὶ τὰς ἀ-
 μαρτανόντας τῶν οἰκετῶν, λέγουσιν εἰπῶν-
 σι τὸ, ἐγὼ σε ἀπώλεσα, καὶ, ἐγὼ σε πο-
 νηρὸν ἐποίησα, μετὰ τῷ ἡθὺς ἐμφαίνον-
 τες ὅτι ἡ χρηστότης αὐτῶν καὶ μακροθυ-
 μία πρόφασις δοκεῖ γεγονέναι τῆς ἐπὶ
 πλείον πονηρίας. ὥς περ ἔν τῶν λεγο-
 μένων, διωκταί τις λέγειν συκοφαντῶν,
 ὅτι ὡμολόγησεν ὁ δεσπότης πονηρὸν πε-
 ποιηκέναι τὸν οἰκέτην· ἔτι τὰ ὑπὸ τῆς
 ἀγαθότητος τῷ Θεῷ πρόφασις γινόμενα
 „ τῆς σκληρότητος τῷ Φαραὼ, ἐσκληρυκέ-
 „ ναι ἀναγεγραπταί τὴν καρδίαν Φαραὼ.
 παραμυθίεται δὲ ἔτος ἐξ ἀποστολικῶν
 „ ρητῶν ὁ νοσήσκον· ἢ τῷ πλῆθει τῆς χρη-
 „ σότητος αὐτῷ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς
 „ μακρο-

» μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι
 » τὸ χρηστὸν τῷ Θεῷ εἰς μετάνοιαν σε ἄγει·
 » διὰ δὲ τὴν σκληρότητα σου, καὶ ἀμετανόη-
 » τον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν
 » ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ ἀποκαλύψεως, καὶ δι-
 » καιοσύνης τῷ Θεῷ. ὅς ἀποδώσει ἐκάσῳ
 » κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ὁ αὐτὸς γὰρ Ἀπό-
 » σόλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ Φησὶν·
 Ῥωμ. 9. 22. εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἀνδείξαται τὴν ὀργὴν,
 » καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ὥς γινώσκῃ
 » οἱ πολλοὶ μακροθυμία σου ὀργῆς κατηρ-
 » τισμένη εἰς ἀπώλειαν· ὡς τῆς μακροθυ-
 » μίας αὐτοῦ σὺνωχῆς τὰ σκόδη τῆς ὀρ-
 » γῆς, καὶ οἰονεῖ γεννητικῆς. εἰ γὰρ παρὰ
 τὸ μακροθυμεῖν αὐτὸν ἐκολάζοντα τῆς
 ἀμαρτανούντας, ἀλλ' ἐλεῶντα, ἐπλεόνασε
 τῇ χύσει, αὐτὸς πῶς ὥς γινώσκῃ τῇ ἐαυτοῦ
 μακροθυμίᾳ τὰ σκόδη τῆς ὀργῆς, καὶ ἴν'
 ἔτις εἴπω, αὐτὸς τὰ πάντα πεποίηκε
 σκόδη ὀργῆς, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸς ἐσκλη-
 ρυνε τὴν καρδίαν αὐτῶν. ὅτε γὰρ ση-
 μείων τοσούτων καὶ τεράτων γενομένων, ἐ-
 κείνεται ὁ Φαραὼ, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἐλπίδος
 ἀνδρίζεται, πῶς ἐσκληρότερος καὶ ἀπι-
 σότερος ἐλέγχεται; τῆς σκληρότητος καὶ
 ἀπιστίας δοκῆσης ἐκ τῶν τερασίων δυνα-
 μείης γεγονέναι. ὁμοιον δὲ καὶ τὸ ἐν τῷ
 Ἰωάν. 9. 39. Εὐαγγελίῳ· εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον
 » τῆτον ἤλθον. ἐ γὰρ προέβητο ὁ Σωτὴρ
 εἰς κρίμα ἐλθεῖν, ἀλλ' ἠκολούθησε τῷ ἐλη-
 λυμένῳ αὐτὸν, τὸ εἰς κρίμα αὐτὸν ἐληλυ-
 θέναι τῶν μετὰ τὰ τεράσια ἐπεπισθόκο-
 των αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ εἰς πῶσιν ἐλήλυθε.

κβ. Σὺ δὲ ἐρεῖς τῷ Φαραὼ, τὰ-
 δε λέγει Κύριος· ὑὸς πρωτότοκός μου
 Ἰσραήλ.

ΛΔΗΛΟΥ. Πρωτότοκος ἐκλήθη, ὡς
 ἔχων νῦν ὄρῳντα Θεόν.

κγ. Εἶπα δέ σοι, ἐξαπόσειλον τὸν
 λαόν μου, ἵνα μοι λατρεύσῃ· σὺ δὲ
 ἐκ ἐβέλες ἐξαποσεῖλαι αὐτὸν, ὅρα
 ἔν, ἐγὼ ἀποκτενῶ τὸν υἱόν σου τὸν
 πρωτότοκον.

* * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Λεκτέον ἐν τοῖς
 Φάσκεισι δικαίαις εἶναι ταῦτα Θεῷ, καὶ
 ὑπολαμβάνειν κατὰ τὸ πρόχειρον τῆς
 λέξεως ἐσκληρωθῆαι τὴν καρδίαν Φαραὼ
 βασιλέως, ἵνα μὴ ἐξαποσεῖλῃ τὸν λαόν
 αὐτοῦ, πῶς δίκαιος ὁ σκληρώσας τὴν καρ-
 διάν, καὶ ἀπειλῶν εἰ μὴ ἀπολύσει, ἀποκ-
 τέναι τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱόν; θλιβο-
 μένοι γὰρ πονηρὸν αὐτὸν ὁμολογήσασιν.
 εἶτα πάλιν ἀπὸ ἐτέρων ἀνατραπήσονται,
 καὶ ἀναχθήσονται εἰς τὸ μὴ τῇ προχείρῳ
 λέξει δεσφύειν, ἐ δυνάμει κατ' αὐτὸς
 σῶσαι τὸ δίκαιον τῷ δημιουργῷ. ἀπαξ δὲ
 εἰν νῦν ἀναγκαζοῦσι βεβιασμένως ταῦτα
 ἐξετάζειν, ἀναβήσονται ἐπὶ τὸ μηκέτι
 κατηγορεῖν τῷ δημιουργῷ, ἀλλὰ Φάσκειν
 αὐτὸν ἀγαθὸν εἶναι. πυθέον ἐν τῶν οἰο-
 μένων νενοηκέναι τὸ, ἐσκληρώσει Κύριος ὁ

Α, Θεὸς τὴν καρδίαν Φαραὼ, πότερον ἀλη-
 θῶς πισθῶσι λέγεσθαι ταῦτα ὑπὸ τῷ
 Θεῷ, διὰ Μωϋσέως ἐνθεσιῶντος, ἢ ψυ-
 δῶς; εἰ μὲν γὰρ ψυδῶς, ἔτε δίκαιος ἐτι
 κατ' αὐτὸς ὁ Θεός, ἔτε ἀληθής, καὶ
 ὅσον ἐπὶ τέτοις, ἐδὲ Θεός· εἰ δὲ ἀλη-
 θῶς, κατάνοείτωσαν, εἰ μὴ ὡς αὐτεξέ-
 » σιον αἰτιάται λέγων, εἰ δὲ μὴ βέβαιον ἐξα-
 » ποσεῖλαι αὐτόν. καὶ ἀλλὰ ἔτι· ἔως τίνος
 » ἐ βέβαιον ἐντραπιδίω με; δυσωπητικῶς λέ-
 Β γεται πρὸς τὸν Φαραὼ ἐκ ἐντροπέμενον,
 ἐ παρὰ τὸ μὴ δυνάσθαι, ἀλλὰ παρὰ τὸ
 μὴ βέβαιον.

κδ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐν τῷ
 καταλύματι συνήντησεν αὐτῷ Ἄγγε-
 λος· καὶ ἐξήτει ἀποκτεῖναι αὐτόν.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Τὸ μὲν μήκος αἰχμώ-
 μη, ὅσον τὸ γράμμα ἀφίκεται, τὸν δὲ
 τύπον ἐκ ὡς γινώσκῃ καὶ παρὰ σὲ ἐρωτώ-
 μένος. ὅμως ἐπειδὴ καὶ γονεῖς προσεπα-
 γάλλοντα τοῖς τῶν παίδων γυμνάσμασιν,
 εἰ καὶ ψιλὰ εἴη ἀθύσματα, σιωτόμως
 ἐρῶ. ὁ Ἄγγελος ὑπαντήσας Μωσῇ κατα-
 βαίνοντι εἰς Αἴγυπτον, καὶ βεβηλὴς ἀνε-
 λαῖν αὐτόν, ἐ τὸν Φόρον ἐκδικῶν ὃν πά-
 λαζ ζηλώσας εἰργάσατο, τὴν μάχαιραν
 κατ' αὐτὸ ἀνετείνατο, ἀλλὰ τῷ νομῷ πα-
 ράβασιν ἐγκαλῶν αὐτῷ, ὃν πληρὸν ἐπο-
 ρύετο. νομοθέτης γὰρ παρὰ Θεῷ προ-
 χειριστὴς, καὶ φυλάσας τὸν νόμον ἀκρι-
 βῶς ὁφείλων, αὐτὸς ἐκ προοιμίων τῆτον
 παρέβαινε, τῆς ὑπὲρ ἀκροβύστες εἰς Αἴγυ-
 πτον ἐπαγόμενος, καὶ κένει τὴν εἰσβολὴν
 καταργῶν, ἥτις μόνῃ Ἑβραῖος καὶ ἀλλο-
 φύλος διέκρινεν. ἐπὶ δὲ Σεπφώρα ψῆ-
 φον λαβῶσα, τὸν υἱὸν περιέτεμεν, ἐν συ-
 ναιδήσει γενομένη τῷ πλάτματος, καὶ
 πρὸς τῆς πόδας τῷ Ἀγγέλῳ προσέπεσεν,
 δούλῳ αὐτοῦ ἀνεχώρησεν, ἐκείνῳ δαίξας
 αἴτιον τῆς τῷ Θεῷ ἀγανακτικῆς, ὃ ἡ πί-
 σις τῆς γυναικὸς ἐσοχάσατο. καὶ γὰρ
 Φιλὰ ἐν ἀνάγκῃ τὰ γυναικῶν ἀσθενέστεροις
 τῶν ἀνδρῶν κεχρησθῆαι μηχανήμασι, καὶ
 τῆς πρὸς Θεὸν καταφυγῆς γυναικώτερον
 ἀπείδει.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐνταῦθα ἐπισημαστέον ὅτι Ἰσ-
 δαῖος, καὶ Φησι, περιέτεμε γυνὴ τὸν υἱόν,
 καὶ ἐκ ἀνιρέθη Μωσῆς. τοσούτον ἰσχύει
 Ζ περιτομή. εἰ ἡ περιτομή τῷ ἐνὸς παιδὸς
 ἰσχυσε σῶσαι τὸν πατέρα, ὃ Ἰσδαῖος, ἢ τῷ
 δούτέρῳ ἀκροβυστία, πῶς ἐδὲν ἐβλαψεν;
 εἰ ἡ περιτομή ἢ ἡ πρόσδεσσις τῷ παιδὸς,
 ὃ Μωσῆς τῷ μαθόν, ἐκ ἐν ἐν τῇ ἐρη-
 μῇ ὅλης τῆς γεννηθείσας παιδός, Ἀγγέ-
 λῳ προηγεμένῳ, ἐτόλμησεν ἀφίωαι ἀπε-
 ριτμήτης, πείραν λαβὼν ἐξ ὧν αὐτὸς
 ἐπαθεν. ἀλλ' ἐδὲ Μωσῆς ὑπεβέβητο πε-
 ριτεμεῖν, ἀλλ' ἡ μήτηρ ἐσοχάσατο. καί-
 Η τοι εἰ ἀποκτεῖναι ἠθέλησεν ὁ Ἄγγελος,
 προέφθανε πάντως ἡ χεὶρ τῷ Ἀγγέλῳ
 εἰς ἀνείρεσιν· ἀλλ' ἐκ ἡθέλε Φονεῦσαι,
 ἀλλὰ τὴν γυναικῶν ἀποσρέψαι. πῶς γὰρ
 τὸν λαόν μέλλων ἐξαγαγεῖν ἐξ Αἰγύπτου,
 αὐτὸς

αὐτὸς τὴν γυναικα καὶ τὰς παῖδας εἰσέ-
 φερει· ὅτι δὲ ἔτε ἡ γυνὴ αὐτῆ μετ' αὐτῆ
 εἰσῆλθεν, ἔτε οἱ παῖδες πάλιν, αὐτὸς
 μαρτυρεῖ. ἔπεμψε γὰρ πρὸς τὸν πατέρα
 αὐτῆς, ὡς σιωεῖς τὴν αἰτίαν, καὶ παρα-
 φυλαξάμενος εἰσνεγκεῖν τὴν γυναικα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Εὐσέβιος λέγει, διὰ
 τῆτο ἐξήτει ὁ Ἄγγελος ἀνελεῖν αὐτὸν, διὰ
 τὸ ἐπιφέρεισθαι αὐτῷ καταβαίνοντι εἰς Αἴ-
 γυπτον τὴν γυναικα καὶ τὰ παῖδια, ὡς
 ἀπισθῆναι ἐξελεῖν ἐξ Αἰγύπτου. ἀπειλη-
 θεὶς δὲ ἔκ' ἐτι εἰσῆγαγεν, ἀλλ' ἔπεμψε
 πρὸς τὸν πατέρα. ὅτι δὲ ἔ' διὰ τὸ ἀπε-
 ριτμήτας εἶναι τὰς ὑἱὸς ἡγανακτήθη ὁ
 Μωϋσῆς, σημαίνει τὸ ἐν τῇ ἐρήμῳ πάν-
 τας τὰς γεννηθείσας παῖδας ἀπεριτμή-
 τας εἶσθαι. μὴ ἔν' μαγαλοφρονητῶσαν
 οἱ Ἰσραῖλοι ἐπὶ τῇ περιτομῇ.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Οὐχ ὁρῶ πῶς ὁ Ἄγγελος
 ἀνελεῖν ἐβόλετο τὸν Μωσέα, ἢ κατὰ τὰς
 ἄλλας ἐρμηνεύσας, (1) ὁ Κύριος, προει-
 δὼς ὅσα δι' αὐτῆ ποιήσει θαύματα κατ'
 Αἴγυπτον, καὶ κατὰ τὴν ἐρημον πᾶσαν·
 πλὴν εἰ μή τις, ὅπερ ἀληθὲς ἐστὶν εἶποι·
 ὅτι ὁ μὲν Μωσῆς ἐνόμισε τὸν Θεὸν ὡρ-
 γιάσαι αὐτῷ, ἐπειδὴ τὸν λαὸν ἀμελητὶ
 προσαχθεὶς ἀναγαγεῖν, καὶ γυναικα καὶ
 τέκνα ἀπεφέρετο εἰς Αἴγυπτον. διὸ δὴ
 καὶ ἀπέπεμψε αὐτῷ τὰ φίλτατα πρὸς
 τὸν πατέρα. ἡ δὲ Σεπφώρα, ἐπειδὴ τὰ
 παῖδια Μωϋσέως ἀπερίτμητα ἦν, ὡήθη
 τὸν Θεὸν αὐτῷ διὰ τῆτο ὀργισθῆναι. ἐβε-
 βάωσε δὲ αὐτῷ τὴν ὑπόψιν, τὸ τὸν
 Ἄγγελον ἀκέσαντα, ὅτι ἔση τὸ αἷμα τῆς
 περιτομῆς τῶν παίδων τῆς περιτμηθείσας,
 ἀναχωρήσας. ἐγὼ δὲ, εἰ τῆτο ἡ ἀληθὲς,
 λέγω δὴ ὅπερ ὑπετόπασεν ἡ γυνὴ, ἀπορῶ
 τί δὴ ποτε ὁ Ἄγγελος ἀνεχώρησε, μὴ καὶ
 τῶν ἐτέρων παίδων περιτμηθείσας; διατὶ δὲ
 Μωϋσῆς, εἰ διὰ τὸ ἀπερίτμητα εἶναι τὰ
 παῖδια περὶ τὸ ζῆν ἐκινδυνώσε, τὰς ἐν τῇ
 ἐρήμῳ τεχθείσας ἀπεριτμήτας κατέλι-
 πεν; ὥστε εἰ καὶ ἡ Σεπφώρα, διὰ τὸ ἀπε-
 ρίτμητα αὐτῶν μεμνημένη τὰ παῖδια,
 ὡήθη τὸν Θεὸν αὐτοῖς ὡργιάσαι· καὶ ὁ
 Μωϋσῆς ἐπειδὴ τὴν γυναικα ἔχων καὶ τὰ
 παῖδια κάτεισιν εἰς Αἴγυπτον, καὶ διὰ τῆ-
 το ἀπέπεμψε τὴν γυναικα. ἀλλὰ φανε-
 ρὸν, ὅτι τὸν Μωσέα δεδοικότεν τὸν Φαραῶ,
 ὡς καὶ ἀντιπεῖν τῷ Θεῷ πέμποντι αὐτόν·
 τὸ τελευτάου δὲ ἦξαντα φοβεῖ ὁ Ἄγγε-
 λος, ὡς καὶ αὐτίκα ἀναρῆσθαι, ἵνα ἔχων
 ἐν νῷ τὸν ἀπὸ τῆς ἀδράτης δυνάμεως κίν-
 διων, κραταιότερῳ φόβῳ καὶ μείζονι τὸν
 ἀπὸ τῆ Φαραῶ φόβον ἐξώσηται. ἔ' θαυ-
 μασὸν δὲ, εἰ ταύτῃ μὲν τὴν αἰτίαν εἰσώ-
 πησεν ὁ Ἄγγελος, τῆ δὴθ' ἀνελεῖν ἐθέ-
 λαν τὸν Προφῆτην, πρόφασιν δὲ τῆς
 ἀναχωρήσεως εἰληφε τὸ ῥῆμα τῆς Σεπ-
 φώρας. τοῖσδε γάρ τοι καὶ τῷ Βαλαάμ
 Ἄγγελος ποιεῖ. τὸ μὲν πρῶτον, κωλύων

αὐτὸν ἀπελθεῖν καλέμενον ὑπὸ τῆ Βα-
 λαάκ· ὡς δὲ ἐπέμεινεν ἐπαγόμενος ἐξορ-
 μῆσαι, τῆτο μὲν συγχωρήσας, κατὰ δὲ
 τὴν ὁδὸν φοβῶν αὐτόν, ἔξφορος ἀμφοτε-
 ρῶν εἰς ἀναίρεσιν τῆ μάντεως· ἔκ' ἵνα
 ἀνέλῃ, ἀλλ' ἵνα φοβήσῃ, καὶ τῶν τῆ Βα-
 λαάκ τιμῶν καταφρονήσας παρασκυδάσῃ,
 καὶ τὸ δοκεῖν τῷ Θεῷ προτιμήσῃ. καὶ
 τῆτο μὲν οἰκονομεῖ, φησὶ δὲ τῷ Βαλαάμ,
 ὅτι εἰ μὴ ἐξέκλινεν ἡ ὄνος, σὲ μὲν ἂν ἐξε-
 κέντησα, τὴν δὲ ὄνον περιποιήσάμην.
 ὡπερ τοίνυν ἐνταῦθα τῆς ὄνης τὴν ἐκκλη-
 σιν, πρόφασιν εἶρηκε τῆ μηκέτι ἀνηρη-
 κῆναι δοκεῖν, τὸ δὲ ἀληθὲς ἀπειλὴν ἢ τὸ
 γινόμενον καὶ κατάπληξιν, δι' ἣν αἰτίαν
 εἰρηκαμεν· ἔτω καὶ τὸν Μωσέα παραγε-
 γονῶς ὁ Κύριος φοβῆσαι, ὡς ἱκανῶς εἶχεν
 αὐτῷ τὰ τῆς οἰκονομίας, τῆς ἀναχωρή-
 σεως εἰληφε πρόφασιν, τὴν Φωνὴν τῆς
 Σεπφώρας, ἀπάσης, ἔση τὸ αἷμα τῆς
 περιτομῆς τῶν παίδων.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἐβλήθη ὁ
 Ἄγγελος ἀνελεῖν τὸν Μωϋσῆν; Ἡ γυνὴ
 μὲν ἐτόπασε διὰ τὸ θάτερον τῶν παίδων
 μὴ περιτμηθῆναι κατὰ τὸν τῶν Ἑβραίων
 νόμον. παραυτίκα ἔν' αὐτῷ τὴν περιτο-
 μὴν προσενηνοχε. τινὲς δὲ φασιν, ἐπειδὴ
 πεμφθεὶς ἐπ' ἐλδοθεῖσαι τῶν ὁμοφύλων,
 κοινωνὸν εἶχε τῆς ὁδῆς τὴν ὁμόζυγον. ἔς
 ἐχρῆν σιωπεῖν, ὅτι πρὸς τὸ πείσαι τὸν
 κηδεστὴν, ὡς ἔ' καταφρονήσῃ τῆς γυναι-
 κός, ἐδὲ ἐτέραν αὐτῆς προτιμήσῃ, λαβεῖν
 αὐτῷ ὡς ἀναγκαῖον· ἀλλ' ἔ' καταφρονητι-
 κῶς διακονῶν τῷ θείῳ προσάγματι. αὐτί-
 κα γὰρ λαβὼν τὴν ἀφορμὴν τῆς Ἄγγε-
 λος τὴν γυναικα πρὸς τὰς οἰκείας ἀναρῆσαι
 προσέταξε. καὶ ὅτι τῆτο ἔστιν ἀληθὲς,
 ἡ ἱστορία διδάσκει. μετὰ γὰρ τὴν ἐξοδὸν
 τὴν ἐξ Αἰγύπτου, διαβάντων αὐτῶν τὴν
 ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ εἰς τὸ Σίναιον
 παραγενόμενων ὅρος, ἀφίκετο σὺν τῇ γυ-
 ναικὶ πρὸς αὐτόν ὁ κηδεστὴς. λέγει δὲ
 ἔ' τως ἡ ἱστορία· ἔλαβε δὲ Ἰωθὴρ ὁ γαμβρὸς Ἐξῆ. 18. 2,
 Μωσῆ Σεπφώραν τὴν γυναικα Μωσῆ με- 3, 5.
 τὰ τὴν ἀφῆσιν αὐτῆς· καὶ τὰς δύο ὑἱὸς
 αὐτῆς, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν Μωϋσῆν εἰς τὴν
 ἐρημον. τοιγάρτοι ἄλλο τι κατασκοπεύων
 ὁ Ἄγγελος, ἔδειξε τὴν ῥομφαίαν γυμνῶν.
 ἐπειδὴ γὰρ ὁ μέγας Μωσῆς ἐδεδίει τὸν
 Φαραῶ, καὶ πολλάκις τῆτο τὸ δέος ἐδή-
 λωσε, νῦν μὲν λέγων, τίς εἰμι ἐγὼ ὅτι προ-
 ῥόβουμαι πρὸς Φαραῶ βασιλέα Αἰγύπτου;
 νῦν δὲ, προχαίρισα ἄλλον δυνάμενον, ὃν
 ἐξαποσελεῖς· καὶ πάλιν, ἰσχυρόφωνος καὶ
 βραδύγλωσσος ἐγώ εἰμι· ἀπειλεῖ αὐτῷ τι-
 μωρίαν ὁ Ἄγγελος, φόβῳ φόβον ἐξελαύ-
 νων, τῷ μείζονι τὸν ἐλάττω· μονονεχὶ
 λέγων διὰ τῆς γεγυμνωμένης ῥομφαίας·
 εἰ τὸν Φαραῶ δεδοικας, μάλλον δέσσειν ἐμὲ
 τὸν καὶ ἀδράτως σοι τὴν πληγὴν ἐπενεγ-
 καῖν δυνάμενον.

ΚΤΡΙΑ-

(1) Κατὰ γε Σύμμαχον καὶ Θεοδοτίωνα. αὐτοὶ γὰρ, Κύριος ἀντὶ τῆς, Ἄγγελος, ἐξέδωκεν. ὁ δὲ
 Ἀκύλας, Θεός.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τύπος ἔν ἄρα σα-
Φής τε καὶ ἀναργής, τῷ μέχρι Μωσέως
ἰχῦσαι τὸν θάνατον, καὶ ὑποκείσθαι φθο-
ρὰ τὰ ἀνθρώπινα, τὸ ἀγγελικὸν ἐγγεί-
ρημα κατὰ Μωσέως τότε.

κε. Καὶ λαβῶσα Σεπφώρα ψῆ-
Φον, περιέτεμε τὴν ἀκροβυστίαν τῷ
ἡμῶν αὐτῆς· καὶ προσέπεσε πρὸς τὸς
πόδας αὐτῆς, καὶ εἶπεν, ἔση τὸ αἷμα
τῆς περιτομῆς τῷ παιδί μου.

ΛΗΛΟΥ. Ὁ Ἀκύλας ἀντὶ τῷ, ἔση
» τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς, εἶπε· νυμφίον
» αἵματος ἔχω· ὁ δὲ Ἑβραῖος, ἐσφράγισε
» τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς.

ΛΗΛΟΥ. Ἡ γυνὴ Μωσέως, κατὰ
τὸν Ἰησοῦν, ἐκ πέτρας περιέτεμε τὸν υἱὸν
αὐτῆς. ὡς γὰρ ἱερέως θυγάτηρ, καὶ ἴσως
ἐφύλαττε τὰ πάτρια.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. [Ἡ νοητὴ Σεπφώρα,
τετέστιν ἡ ἐκκλησία, ἡ ἐκ Μαδιάμ τε καὶ
ἐξ ἐθνῶν, περιτέμνηται ψῆφω.] τύπος
δ' αὖν εἴη καὶ αὕτη τῷ πνεύματος διάτοι
τὸ παναλκὲς καὶ ἄδραυσον, καὶ μὴ ὅτι
καὶ ἐκ πέτρας. Χριστὸς γὰρ τὸ πνεῦμα,
1. Κορ. 10. 4. πέτρα δὲ ὁ Χριστός, καθὰ καὶ ὁ σοφώτα-
τος γράφει Παῦλος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διατρανοὶ δὲ πάλιν
ὁ τύπος, ὡς ἐν τῷ αἵματι τῷ Χριστῷ νυμ-
φηται θάνατος, σέσωσαι δὲ καὶ αὕτη τῶν
ἀγίων πατέρων ἡ ἀγία πληθὺς, μᾶλλον
δὲ καὶ σύμπαν τὸ ἀνωθεν καὶ πρὸ αὐτῆς
γένος. ἀπέθανε γὰρ ὑπὲρ πάντων, καὶ
ὁ πάντων ἐν αὐτῷ λελυται θάνατος.

» ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐση δὲ τὸ αἷμα,
Φησὶν, ἔχ ὡς τῆς τῷ αἵματος ῥύσεως
ἀποπαυσάμενης. εἰδὲ γὰρ, οἶμαι, τῷ
μεδίση ποτὲ τῷ Φονεῖν ἐθέλειν τὸν ὁλο-
θροῦν· ἀλλ' οἷον ἐπεὶ ἔλεγε, πέπρακται
καὶ πεπλήρωται τὸ δοκεῖν τῷ Θεῷ, τε-
τέστιν ἡ περιτομή τῷ παιδί. ὥστε ἂν
εἴ τις λέγοι τυγχόν, ὁ τῷ δὲ τῷ πράγματι
ἔση τύπος, ἡ γὰρ ἔση τυχόν ὁ πρὸς τὸδε
λόγος, ἀντὶ τῷ πρὸς πέρας ἡκε καὶ δέ-
δικται. Καὶ μετ' ἕτερα. Παραδεχθείσης τοι-
γαρὲν πρὸς ἡμῶν τῆς Σεπφώρας εἰς προ-
σωπον τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας, ἔσαι πᾶ
πάντως τὸ ἐξ αὐτῆς παιδίον εἰς τύπον τῷ
νέῳ λαῷ, τὴν ἐν Χριστῷ διὰ πνεύματος νη-
πιότητα καὶ εἰς Θεὸν ἀναγνώσκειν δεξαμέ-
» νον τῶν πεπιστωκότων, ὅς καὶ λαὸν κλίσθ-
» μνον ἔφη πᾶς Δαβίδ. τὸ τοίνυν ἀρτιγενὲς
ἐν Χριστῷ παιδίον, τετέστιν ὁ νέος τε καὶ διὰ
πίστεως λαός, περιτομήν δύσωπεί θάνατον.
σύμβολον γὰρ ἡ ψῆφος τῆς ἀρρήκτου φύ-
σεως, ἥς τὸ θῶκεν τε καὶ ἄδραυσον, ὡς
ἐν σκληρᾷ τῇ λίθῳ σημαίνεται.

** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ὁ σιωνιτῶν Ἄγ-
γελος τὸν περὶ θανάτου φόβον ἐπάγει, ὅν

Α. ἰλεῖται ἡ σύμβολος, ἡ καθαρόν ἀποδεικ-
νύσσει τὸ ἐαυτοῖς ἔγγονον τῇ περιαιρέσει
τῷ ιδιώματος, ἐφ' ᾧ γνωρίζεται τὸ ἀλλό-
φυλον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐσι γάρ τι τῆς φιλο-
σόφου γονῆς ἐν μαθήμασι σαρκῶδες τε καὶ
ἀπόβυσον, ὃ περιαιρεθέντος, τῆς ἰσραη-
λιτικῆς ὀργάνου ἐστὶ τὸ λαϊκόν. οἶον,
ἀθάνατον εἶναι τὴν ψυχὴν, καὶ ἡ ἔξω-
θεν φιλοσοφία φησὶν. ἔτος ὁ οὐσεβής-
ἐστι τόκος. ἀλλὰ μεταβαίνειν ἀπὸ σωμα-
B. των εἰς σώματα, καὶ ἐκ λογικῆς φύσεως
εἰς ἄλογον αὐτῷ μεταφύεσθαι. τῷτο ἡ
σαρκώδης τε καὶ ἀλλόφυλος ἐστὶν ἀκροβυ-
στία. καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Ὡς περιαιρεθέντων, ἴλεως ἡμῖν ὁ τῷ Θεῷ
Ἄγγελος γίνεται, ὡς γνησίῳ τόκῳ τῶν
τοιούτων δογμάτων ἐπαγαλλόμενος.

κε. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς, διότι
εἶπεν, ἔση τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τῷ
I. παιδί μου.

** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀπέδρα θάνατος,
καὶ τῆς ἐν Χριστῷ περιτομῆς τετιμηκώς
τὸ μυστήριον ἀποπεφοίτηκε τῷ Μωσέως ὁ
ἀποκλίνειν ζητῶν, ἀνιγματοῦς ἡμῖν ὑπο-
φωτισθέντος τῷ πράγματι, ὡς ὁ μόνον τῶν
ἡξιωμένων τῆς ἐν Χριστῷ περιτομῆς ἀπέση
θάνατος, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τὸ χρεῖμα, Φη-
μι δὲ δὴ τὸ Χριστὸς μυστήριον, βεβοήθηκε
Δ. τοῖς πατράσιν. ὥστε γὰρ πάντες ἀπε-
θάνομεν ἐν Ἀδὰμ, ἔτω καὶ εἰς πάντας
ἡ διὰ Χριστὸς φέρεται χάρις.

κε. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Ἀαρὼν,
πορεύθητι εἰς συνάντησιν Μωσῇ εἰς
τὴν ἔρημον. καὶ ἐπορεύθη, καὶ συνήν-
τησεν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τῷ Θεῷ, καὶ
κατεφίλησεν αὐτόν.

E. ** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Κατ' ἀρχὰς μὲν
τῷ κατ' ἀρετὴν βίᾳ σωτυχία γίνεται τῷ
Μωσῇ πολεμικῇ τε καὶ σασιδῇ, Ἑβραῖον
καταπονέντος τῷ Αἰγυπτίῳ, καὶ πάλιν
Ἑβραῖς πρὸς τὸ ὁμόφυλον σασιάζοντος.
εἰ δὲ πρὸς τὸ μᾶλλον τῶν τῆς ψυχῆς κα-
τορθωμάτων, διὰ τε τῆς μακρᾶς ἐπιμε-
λείας καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ ὕψει γονομίας
Φωταγωγίας ἐπαρθείη, (1) φίλος τε
καὶ ἐρρωμένη γίνεται ἡ σωτυχία, θεόθεν
Z. τῷ ἀδελφῷ πρὸς τὴν ἀπάντησιν αὐτῆς πα-
ρορμηθέντος. Καὶ μετ' ὀλίγα. Λόγος τίς ἐστιν
ἐκ πατρικῆς παραδόσεως τὸ πῖσόν ἔχων,
ὅς φησι· πεσέσης ἡμῶν εἰς ἀμαρτίαν τῆς
φύσεως, μὴ παριδέν τὸν Θεὸν τὴν πῖω-
σιν ἡμῶν ἀπρονοήτον, ἀλλ' Ἄγγελόν τινα
τῶν τῷ σώματι εἰληχότων φύσιν πα-
ρακαθίσαν. εἰς συμμαχίαν τῇ ἐκάστῃ ζωῇ.
ἐκ δὲ τῷ ἀντὶ τὸν φθορὰ τῆς φύσεως
ἀντιμηχανᾶσαι τὸ ἴσον διὰ πονηρῶς τινὸς
H. καὶ κακοποιῶ δαίμονος, τῇ τῷ ἀνθρώπῳ
ζωῇ λυμαινόμενον. ἐν μέσῳ δὲ ὄντα τῶν
δύο

(1) Ἐπαρθείη ὁρρότερος. ἢ ἐπαρθείη δὲ πρὸς τὸ μᾶλλον, κτ. ὡς παρὰ Προκοπ. ἐν τῷ τῆς Αὐγ.
καὶ. ἢ καὶ ἔτω, πρὸς δὲ τὸ μᾶλλον, κτ.

δύω τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἑκατέρω τῶν παρεπομένων σκοπὸν ὑπεναντίως πρὸς τὸν ἕτερον ἔχοντα, δι' ἑαυτῆ ποιῆν κατὰ τῆ ἄλλῃ ἐπικρατέστερον· προδεικνύοντος τοῖς λογισμοῖς τῆ μὲν ἀγαθῆ τὰ τῆς ἀρετῆς ἀγαθὰ, ὅσα δὲ ἐλπίδος τοῖς κατορθῶσιν ὁράται· τῆ δὲ ἑτέρας, τὰς ὑλῶδαις ἡδονῶν, ἀφ' ὧν ἐλπίς μὲν ἀγαθῶν ἔδεμνα, τὸ δὲ παρὸν καὶ μετεχόμενον καὶ ὀρώμενον τὰς αἰδιήσεις τῶν ἀνοητοτέρων ἀνδραποδίζειται. ἅπερ ἔν ἀλλοτριωθείῃ τῶν ἐπὶ κακῷ δελεάζοντων, πρὸς τὸ κρεῖττον τοῖς λογισμοῖς ἐπιτρέψας, καὶ οἰονεῖ κατὰ νῦν τῷ κακίαν ἐποίησεν· ἀντιπρόσωπον τῷ ἑαυτῆ ψυχῷ, οἶοντι κάτοπλον, πρὸς τῷ ἐλπίδα τῶν ἀγαθῶν εἴσας, ὡς τῆς προδακνυμένης αὐτῷ θεοῦ ἀρετῆς τὰς εἰκόνας τε καὶ τὰς ἐμφάσεις τῷ καθαρῷ τῆς ἰδίας ψυχῆς ἐτυπώσαδαι· τότε αὐτῷ ἡ τῆ ἀδελφῆ συμμαχία συναντᾷ καὶ σωίσαται. ἀδελφός γὰρ τρόπον τινὰ κατὰ τὸ λογικόν τε καὶ νοερὸν τῆς ψυχῆς τῆ ἀνθρώπου ὁ Ἄγγελος, ὁ τότε, καθὼς εἴρηται, φαινόμενός τε καὶ παριστάμενος, ὅταν τῷ Φαραὼ προσεγγίζωμεν.

κη. Καὶ ἀνήγγειλε Μωϋσῆς τῷ Ἀαρὼν πάντας τὰς λόγους Κυρίου, ἃς ἀπέσειλε, καὶ πάντα τὰ σημεῖα ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ.

κθ. Ἐπορεύθη [δὲ] Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν, καὶ συνήγαγον πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. Καὶ ἐλάλησεν Ἀαρὼν πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, ἃ ἐλάλησεν ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋ-

Α σῆν· καὶ ἐποίησε τὰ σημεῖα ἐναντίον τῆ λαῷ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ὁ τοίνυν ἑαυτὸν τῷ ἐπιφανέντι ἐνδυναμώσας, καὶ τὸν τοῖστον ἀδελφὸν συμμαχόν τε καὶ παραστάτῳ χρησάμενος, θάρρῳ τῷ λαῷ τὰς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας εἰσαγαγε λόγους, καὶ πατρικῆς οὐγενείας ὑπομνήσκει, καὶ ὅπως ἂν ἔξω γείνοιτο τῆς περὶ τὸν πηλόν τε καὶ τῷ πλίνθον ταλαιπωρίας δίδωσι γνώμῃ. τί ἔν ἡμᾶς διὰ τέτων παιδύει ἡ ἰσορία; τὸ μὴ δὲν κατατολμᾶν τῆς ἐν τῷ λαῷ Φωνῆς τὸν μὴ διὰ τοιαύτης ἀγωγῆς πρὸς τῷ τῶν πολλῶν ὁμιλίαν τὸν λόγον παρασκυβάσαντα. ὁρᾷς γὰρ, ὡς νέος ὢν ἔτι, καὶ πρὶν εἰς τοσῶτον αὐξωθῆναι τῇ ἀρετῇ ἐπὶ δύω τινῶν ἀνθρώπων ἐκ ἀξιοπίστος ἀνομιᾶς σύμβυλος εἰρήνης γενέσθαι τοῖς σασιάζεσσι. κινῶ δὲ τοσαύταις μυριάσι κατὰ ταῦτόν διαλέγεται, μονοὺς ἑκάστοις τοῦτο τῆς ἰσορίας, μὴ ἐπιτολμᾶν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ συμβαλῇ τῶν ἀκούοντων, εἰ μὴ διὰ τοιαύτης ἐπιμελείας ἡ περὶ τέτων κατορθωθείη σοι δυνάμεις.

λα. Καὶ ἐπίστευσεν ὁ λαὸς καὶ ἔχαρη, ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὰς ὑπὲρ Ἰσραὴλ, καὶ ὅτι εἶδεν αὐτῶν τὴν θλίψιν. κύψας δὲ ὁ λαὸς, προσεκύνησε.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καλὴ ἡ πίσις, ἅπερ ἐμένει, καὶ μὴ μετὰ ταῦτα γογγύεσσι. ἔτοι γὰρ εἰσιν ὁ πρὸς τὸν πατέρα εἰπὼν υἱός, ὡς ἀπέρχομαι εἰς τὸν ἀμπελῶνα, τῇ μὲν Φωνῇ πρόθυμος, τῷ δὲ ἔργῳ πολέμιος.

Κ Ε Φ. Ε.

α. **Κ**αὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραῶ, καὶ εἶπαν αὐτῷ, τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ· ἐξαπόσειλον τὸν λαόν μου, ἵνα ἑορτάσωσί μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ.

ΚΤΥΡΙΛΛΟΥ. Διατὶ δὲ μὴ μᾶλλον ἐν Αἰγύπτῳ λατρεύειν ἐκέλευε; τί δὲ πρὸς ἐρήμους ἐκάλει τόπους; ἀρα ἐκ ἀκόλκθον σωιδεῖν, ὅτι τὰς οἷγε λατρεύειν τῷ πάντων κρατῶντι Θεῷ ἔμελλον, πρῶτον μὲν ὥστε δὲν τὸν τῆς ἑτέρων δελείας ἀποπέμπεσθαι ζυγόν, προαποθέσθαι δὲ ὡς περὶ τὸ τοῖς διαβολικοῖς προσάγμασιν, ὡς ἐξ ἀνάγκης, ὑπηρετεῖν, ἀποπαύσαδαι δὲ καὶ πηλῆ καὶ πλινθείας; ὅ ἐστι πάλιν ἀποχέσθαι τε καὶ καταλῆξαι λοιπὸν τῆς τῶν ἐπιγείων ἔργων ἀκαθαρσίας· ἵνα πᾶσαν ὡς περὶ ἐκβαίνοντες τῷ τῆς πλεονεκλήσαντος χώρᾳ, λοιπὸν ὡς εἰς ἔρημον, ἐλευθερόν τε καὶ ἀναιμίου γεγονότες φρόνη-

μα, καθαροὶ καθαρῶς προσίοιεν ταῖς εἰς Θεὸν λατρείαις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐορτὴ γὰρ ὄντως ἀληθῆς τὸν τῆς ἀνευθελήτης δελείας ἀπολύσασθαι ζυγόν, καὶ ὑπὸ Θεῷ γενέσθαι λοιπὸν, καὶ τὰ αὐτῷ θυμῶν πληρῆν, ἀντεξάγοντος ἑδονῆς, ἥγαν τὸ αὐτῷ δοκῆν ἀνθελεῖσθαι τε καὶ ἀγαπᾶν ἀναγκάζοντος.

β. Καὶ εἶπε Φαραῶ, τίς ἐσὶν ἃ εἰσάξομαι τῆς Φωνῆς αὐτῆς, ὥστε ἐξαποσεῖλαι τὰς ὑπὲρ Ἰσραὴλ; ἐκ οἷδα τὸν Κύριον, καὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐκ ἐξαποσέλλω.

ΚΤΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀθυρογλωττεῖ λίαν ὁ Φαραῶ, καὶ τῆς τῆς Θεῆς δόξης καταθρασυεταί, μὴ ποτε τὸν Κύριον, ὅστις ποτέ ἐστιν εἰδέναι λέγων, μήτε μὴ ἀνήσειν τὸν Ἰσραὴλ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἀγρία ἡ Φωνὴ ἡ προτρέπασα τὸν σώζοντα σώζειν, διεγείρσασα τῷ δίκῳ.

δικίω, ἐκδικῶσα τὰ αἵματα τῶν βρεφῶν, καὶ τῶν νηπίων τὴν ἀδικον ἀπώλειαν.

γ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ὁ Θεὸς τῶν Ἑβραίων προσκέκληται ἡμᾶς· πορευσόμεθα ἔν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπως θύσωμεν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν· μήποτε συναντήσῃ ἡμῖν θάνατος ἢ Φόνος.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καταλύει δὲ ἑδαιμῶς ὁ Θεοῦσιος Μωσῆς, ἀποπεραίνεσθαι δὲ δεῖν τὸ τῷ Θεῷ δοκεῖν εὖ μάλα διήχυρίζεται. παραποδίζοντος γὰρ εἰς ἐλευθερίαν ἵεναι τὴν Σατανᾶ τῆς ὅσοι περ ἂν εἴη ὑπὲρ αὐτῷ γεγονότες, κατανδρίζεσθαι δὲ, καὶ ἀμείνας γίνεσθαι παντὸς μὲν κωλύματος, καὶ ἡκιστα ὀργᾶσθαι θελήσας, ὁ Θεὸς τῶν Ἑβραίων προσκέκληται ἡμᾶς, καὶ τὰ ἐξῆς.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ γὰρ δὴ κατ' ὁμοιότητα, Φησὶ, τὴν πρὸς ἡμᾶς, ὡς Αἰγύπτιοι, ἔμφορος ἡμῖν τοῖς Ἑβραίοις τὸ σέβας, ἀλλ' ἐδὲ ὅς, ἡ αἰξ, ἡ βρέτας ἀνδρὸς, ἡ πτωχῶν ἀποσκίασμα, καὶ ἐρπετῶν εἰκόνες τὰ ἐν σηκοῖς ἰδρυμένα. ἐπικέκληται δὲ [ἡμᾶς] ὁ Θεὸς καὶ δεσπότης, ὃς τότε τὸ σύμπαν διετεκλείνατο. μέγας ἔν ἅρα καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις ἀσώτακτος, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν τὴν κτίσιν ὁ τῶν Ἑβραίων Θεός, ὃς εἰς ἔρημον ἡμᾶς καλεῖ, τὴν θύαρεσιν αὐτῷ θυσίαν προσκομιζοντας ἐκεῖ. σκοτισμὸς μὲν ἔν Αἰγύπτῳ ὀνομάζεται, χρῶμα δὲ οἶμα καλῶς τῆς οἴπερ ἐσμέν πνυσματικοὶ καὶ πνυσματικῶς προσβάλλειν τοῖς ἐν σκιά καὶ τύποις. δεῖ γὰρ ἡμᾶς ἀποφοιτῶντας εὖ μάλα παντὸς οἴμα, πρᾶγμα τὸ κατασκοτῆν αἰσθητός, καὶ ὡς περ τινὰ χώραν ἐκβεβηκότος τὴν ὑπὸ τῷ τυραννῶ καμνύω. Φημὶ δὴ τῷ Σατανᾶ, τὸ ἐν ἀμαρτίαις εὐκόλῳ μεταχωρεῖν ἐπέγεσθαι νεανικῶς, εἰς ἀναιμνύω τε καὶ καθαρῶτεραν ζωὴν, καὶ πολιτείας ἀνιόντων διασείχων ὁδόν, ἔχ ὑποκαμνύω δαίμοσι. διωρησόμεθα γὰρ εὖ τότε τῆς τῆς δικαιοσύνης καρπὸς καταθύειν Θεῷ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Στέλλεσθαι δὲ δεῖν τῆς ἐξ Ἰσραὴλ ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν διεβεβαίετο κατὰ τὴν ἔρημον, τὸ μὴ ἐγγυὲς εἶναι πρὸς τῶν τῆς Φαυλότητος ὁδῶν, καὶ ζωῆς τῆς τυραννικῆς, διὰ τῆς δηλῶν.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σκήπτεται δὲ τι καὶ σοφὸν ὁ Θεοῦσιος Μωσῆς, καὶ θύαφθρως δὴ λίαν ἀπονοσφίζεσθαι δεῖν τῆς Αἰγύπτου Φησὶ τῆς ὑπὸ Θεῷ κεκλημένους. μήπως γὰρ συναντήσῃ ἡμῖν θάνατος, Φησὶν, ἢ Φόνος, καὶ τί δὴ τῆτο; Καὶ μετ' ὀλίγα Αἰγυπτίοις ἡμῖν ἔδος, τετήρηται δὲ καὶ εἰς δεῦρο παρὰ τοῖς τῶν εἰδώλων προσκυνηταῖς, τὸ δεῖν εἰσφοιτῶντας ἐν ἱεροῖς, νεκρῶ περιτυχεῖν παραιτέσθαι σώματι. μολυσμὸν γὰρ εἶναι τὸν ἀνωτάτω Φασὶ τὸ, ἔχ ὅπως δὴ μόνον, εἴ τις ἔλοιτο θῆγειν, ἀλλὰ

γὰρ καὶ ἐν ψιλαῖς ταυτὶ παραπίπτει θείας. ἔκβεν ἐκ τῶν παρὰ σφίσιν ἐδῶν ἀναπαύειν Φρονεῖν, ὡς ἐκ ἂν γαίνετο καθαρῶς τὸ θύειν αὐτοῖς, εἰ ἐξ ἀπροόπτου ποδὶ τῆτο δρᾶν ἡργμένοις παρατύχοι νεκρὸς ἢ Φόνος, τῆτες ἢ νόμῳ φύσεως τετελευτηκῶς, ἢ ὑπὸ τῆ τῶν Φονδόντων ἐκβεβιασμένος. ὑμῖν γὰρ ἔφασκεν, ἱεράτε ἐστὶ καὶ τεμένη, κλεῖθρα τε καὶ πύλαι. ὦν εἰσω τυχὸν εἰσδεδραμηκόσιν ἐξέσαι θύειν αἰγνῶς, ὡς περ ἂν οἶεθε κατὰ σφᾶς αὐτὰς· ἡμᾶς δὲ ἀνάγκη κατὰ μέσω θύοντας πόλιν, ἐν τριόδοις τε καὶ ἐν ἀγροῖς, ταῖς τῶν τεθνεώτων καταμολυνέσθαι θείας. τὸ γὰρ ἀπείργον ὅρις, παντελῶς ἐδὲν. καὶ ὁ μὲν τῆς ἰσορίας λόγος ἔχει ἂν ἡμῖν, ὡς ἐν αἰδήσει τῶν Αἰγυπτίων, τὸ πιθανόν· εἴη δ' ἂν ὁρῶς ἐρημικὸν τὸ ὑπὸ τῆ πανσόφου Μωσέως καὶ ἐν νοῦτο πνυσματικῶς. χρὴ γὰρ ἡμᾶς ὡς ἐν ἐρήμῳ θύειν, καὶ ἐορτῇ ἁγίαν ἀποπεραίνειν Θεῷ, τῆς Αἰγυπτίων ἀπαίροντας, παραιτέσθαι δὲ καὶ θανάτου θείαν. οὐλαῖω γὰρ νῦν καὶ βεβηκότι μακρὰν τὴν καταποντίζεσθαι κοσμικῶς, καὶ τῶν εἰς νεκρότητα καὶ Φθορὰν κατακομιζόντων τὸν ὀφθαλμὸν ἀπαλλάττοντες, θύσομεν καθαρῶς τῷ πάντων κρατῶντι Θεῷ. ἔργα δὲ νεκρά, τὰ σαρκὸς ἂν εἴη. σκοτισμὸς δὲ κοσμικὸς, ἢ ἐκ πονηρῶν καὶ εἰκαίων περιπασμῶν ἐπιθόλωσις, τὸν καθαρὸν τε καὶ διαυγῆ τῆς διανοίας αἰθέρα καταμολυνέσθαι. ὦν ὅτι προσήκον ἀπονοσφίζεσθαι τῆς εἰλικρινῶς λατρεύειν ἐθέλοντας, καὶ ὁ τῆς ἰσορίας ἡμᾶς ἀναπαύει λόγος.

δ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου, ἵνα τί Μωϋσῆ καὶ Ἀαρὼν διασρέφετε τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν ἔργων; ἀπέλθετε ἕκαστος ὑμῶν πρὸς τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ εἶπε Φαραὼ, ἰδὲ νῦν πολυπληθεῖ ὁ λαὸς τῆς γῆς· μὴ ἔν καταπαύσωμεν αὐτὰς ἀπὸ τῶν ἔργων.

ε. Συνέταξε δὲ Φαραὼ τοῖς ἐργοδιώκταις τῶν λαῶν καὶ τοῖς γραμματεῦσι, λέγων, Οὐκ ἔτι προσηύθετε διδόναι ἄχυρον τῷ λαῷ εἰς τὴν πλινθουργίαν καθάπερ ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν· ἀλλ' αὐτοὶ πορευέσθωσαν καὶ συναγαγέτωσαν ἑαυτοῖς ἄχυρα.

* ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Γνωμένων τῶν χρηστοτέρων λόγων, καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑποδαχθείσης, καὶ τῶν ἀκρόντων πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ταύτῃ ἐπιρρώδωντων, παροξύνεται ὁ πολέμιος, καὶ ἐπιτείνει τὴν ἀλγηδόνα τοῖς ὑπηκόοις τῆς λόγου. ἐδὲ τῆτο ἔξω τῶν νῦν γινομένων ἐστὶ. πολλοὶ γὰρ παραδεξάμενοι τὸν ἐλευθερωτικὴν τῆς τυραννίδος λόγον, καὶ προσιδέμενοι τῷ κηρύγματι, μέχρι τῆ νῦν ταῖς τῶν πειρασμῶν προσβολαῖς ὑπὸ τῆ ἀντικείμενης ἐπηρεάζονται. ἐξ ὧν πολλοὶ μὲν δοκιμώ-
Ss τεροί

τεροι καὶ βεβαιότεροι περὶ τῶν πλινθίων κα-
θίστανται, τῇ προσβολῇ τῶν λυπέντων σό-
μῳται· τῶν δὲ ἀδινεσέρων τινὲς κατε-
ποκλάζουσι τοῖς τοῖστοις συμπλώμασιν, ἀν-
τικρυς ἐκείνα φθιγγόμενοι, τὸ λυσίτε-
λεῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἀνηκόοις μέναι τῇ τῆς
ἐλδοθερίας κηρύγματος, ἢ τοῖς τοῖστοις
διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην σιωνεχθῶναι. ὁ
καὶ τότε ἐγένετο ὑπὸ μικροψυχίας τῶν
Ἰσραηλιτῶν ἐν αἰτία ποικιλῶν τῆς τῶν
ἀπαλλαγῶν αὐτοῖς τῆς δελείας ἀπαγ-
γείλαντας.

η. Καὶ τὴν σύνταξιν τῆς πλιν-
θουργίας ἣς αὐτοὶ ποιεῖσι, ποιήσασι.
καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιβαλεῖτε
αὐτοῖς· ἐκ ἀφελῆτε ὅθεν· χολά-
ζουσι γὰρ· διὰ τῆτο αὐτοὶ κενρά-
γασι, λέγοντες, πορευθῶμεν, καὶ
θύσωμεν τῷ Θεῷ ἡμῶν.

» ΑΔΗΛΟΥ. Σχολάζουσι γὰρ. χολῶν
λέγων τὴν τῆς αὐτῶν ἐλδοθερίας ἐπι-
θυμίαν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τοῖς μὲν ἐν ἑξ Ἰσραὴλ
δύοισι οἰμαί· τις καὶ δορυμὸς τῆς ἀρχαίας
ἐλδοθερίας εἰσέδου πόθος, ἀπονευδόμενος
δὲ ἤδη πρὸς τῆτο, κατερέθιζον εἰς ὄργας
τὸν τοῖς τῆς δελείας ἐγκαταδέοντα ζυ-
γοῖς. ὁς ἔργον εἶναι χολῆς τῶν ἐπὶ τοιοῖς-
δε λέγων ἐπιθυμίαν, ἐγκατατένεσθαι σφί-
σι τὸν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἰδρῶτα κελδοῖαι, τῆς
μὲν ἐν εἴδει σωτάξεως ἐξαιτμημένης, περι-
τεμνομένης δὲ ἀσωλήθως αὐτοῖς τῆς τῶν
ἄχουρων διανομῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ γὰρ ἐκ ἀληθὲς
εἶναι φήσεις, ὡς ἐπειδὴν ἐλοίμεθα τῆς
τῆς διαβόλης πλεονεξίας ἀπολύσασθαι τὸν
ζυγὸν, καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ ἐλδοθερον τῆς
εἰς Θεὸν λατρείας ἀντανελέσθαι καύχη-
μα, κατὰ τὸ ἐν ψαλμοῖς ὑμνεῖται, χολ-
λάσατε καὶ γινώτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεός,
ἐγκαλέσει μὲν ἡμῖν ὡς ἀνόσιον τὸ χρῆμα,
καὶ τῶν ἐπὶ τῆτω χολῶν καὶ θέλησιν, κα-
τεξανίσταται δὲ τοῖς ἄλλοις ὁμῶς πονηροῖς-
τε καὶ ἀκαθάρτοις πνύμασιν ὁ πάντων
ἐχθρὸς, σαρκικῆς δὲ καὶ γεώδης ἀκαθάρ-
σίας, καὶ τῶν ἐν κόσμῳ περιπασμῶν ἀκα-
ταλήκτως ἔχεσθαι κατὰ τὸ ἐκάστω σύ-
νηθες ἐπαναγκάζων ἀγρίως, ἀπέχεσθαι
δὲ τῆς ἀντρίβης φαυλότητος ἥκιστα μὲν
ἐφίεις, δυπόρισον μὲν καὶ τῆτο τιθεῖς,
ὡς ἂν μὴ τῷ λίαν ἀνετοίμῳ διαπύλοιοτό-
τε καὶ εἰς κόρον ἴοι τὸ κακόν; τῆτι γὰρ
οἶμαι καταδηλὸν τὸ ἐξαίτην μὲν οὐτόνως
τῆς πλινθείας τῶν σωτάξιν, τὰ δὲ, δι'
ὧν ἂν γένοιτο ῥαδίως, ἀποσερεῖν, τῆτες
τὸ ἄχυρον.

» * * ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Τῷ βλαπτικῷ
καὶ φθοροποιῷ δαίμονι τῆτο κατὰ τῶν ἀν-

Α θρώπων ἐσθδάζετο, τὸ μὴ εἰς τὸν ἔρα-
νὸν βλέπειν τὸ ὑποχείριον, ἀλλὰ τὸ εἰς
γῶν κύπλειν, καὶ ἐν ἑαυτῷ τὸν πηλὸν
πλινθίζειν. ὅ, τι γὰρ ἂν ἢ τῆς ὑλικῆς
ἀπολαύσεως ἐκ γῆς ἐς πάντως ἢ ὕδατος,
παντί πᾶσι δῆλον· ὡς τε τὸ τῶν περὶ γὰρ
σέρα καὶ θοίνῳ σπυδαζομένων, ὡς τε καὶ
ὅσα περὶ τὸν πλῆτον ὄραται. ἢ δὲ τῶν
σοιχείων τῆτων μίξις, πηλὸς γίνεται καὶ
ὀνομάζεται. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἡ δὲ καλὰ μὴ
Β καὶ τὸ ἐκ ταύτης ἄχυρον, ὁ καταμιγνύειν
τῇ πλινθῷ καταναγκάζεται ὁ τοῖς τυ-
ραννικοῖς ὑπακῶν προσάγμασι, παρὰ τε
τῇ θείᾳ διαγγέλει, καὶ παρὰ τῆς ὑψηλῆς
τῇ Ἀποστόλῃ Φωνῆς, ἀμφοτέρων ὁμοίως
πυρὸς ὕλῳ τὸ, τε ἄχυρον καὶ τῶν καλὰ-
μῶν ἐρμηνεύσαντων. (1)

θ. Βαρυέσθω τὰ ἔργα τῶν ἀν-
θρώπων τῆτων, καὶ μεριμνάτωσαν

Γ ταῦτα, καὶ μὴ μεριμνάτωσαν ἐν λό-
ι. γοις κενόις. Κατέσπευδον δὲ αὐτὰς
οἱ ἐργοδιώκται τῆς λαῆς καὶ οἱ γραμμα-
τεῖς· καὶ ἔλεγον πρὸς τὸν λαόν, λέ-
γοντες, τὰ δε λέγει Φαραώ· ἐκ ἔτι

ια. δίδωμι ὑμῖν ἄχυρα. Αὐτοὶ ὑμεῖς πο-
ρευόμενοι συλλέγετε ἑαυτοῖς ἄχυρα,
ὅθεν ἂν εὕρητε· καὶ τὴν σύνταξιν τῆς
πλινθείας ἀποδώσετε· ἐ γὰρ ἀφαι-
ρεῖται ἀπὸ τῆς συντάξεως ὑμῶν ὅθεν.

Δ ιβ. Καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς ἐν ὅλῃ Αἰγύπτῳ,
ιγ. συναγαγεῖν καλὰ μὴν εἰς ἄχυρα. Οἱ
δὲ ἐργοδιώκται κατέσπευδον αὐτὰς,

λέγοντες, συντελεῖτε τὰ ἔργα ὑμῶν
τα καθήκοντα καθ' ἡμέραν, καθά-
περ καὶ ὅτε τὸ ἄχυρον ἐδόδοτο ὑμῖν.

ιδ. Καὶ ἐμασιγώθησαν οἱ γραμματεῖς
Ε τῆς γενέσεως τῶν ὧν Ἰσραὴλ, οἱ κατα-
σθέντες ἐπ' αὐτὰς ὑπὸ τῶν ἐπισα-
τῶν τῆς Φαραώ, λεγόντων, διατὶ ἐ συ-
νετελέσατε τὰς συντάξεις τῆς πλιν-
θείας ὑμῶν καθάπερ ἐχθρὸς καὶ τρί-
την ἡμέραν, καὶ τὸ τῆς σήμερον;

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διὰ τὴν δὲ σιωχώρησιν
ταῦτα παθεῖν τὸν λαόν; ἵνα μὴ μόνον
τῆς Αἰγυπτίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκείνων μι-
σήσωσι Θεὸς, ὡς τοιαῦτα παρ' αὐτῶν πε-
πονθότες· καὶ ἵνα σωτόμως ἀκέσωσιν
ἐξελεῖν κελδοῖται. εἰ γὰρ τῆτων ἔτω
γεγεννημένων, ἀνεμιμνήσκοντο τῆς ἐν Αἰ-
γύπτῳ τροφῆς, καὶ πολλάκις ἐπειράθη-
σαν ἀνασρέψαι, τίς ἂν αὐτὰς ἐπείσει
καταλιπεῖν τῶν Αἰγυπτίων, μηδὲν παρ' αὐ-
τῶν πεπονθότας δεινόν;

ιε. Εἰσελθόντες δὲ οἱ γραμματεῖς

Η τῶν ὧν Ἰσραὴλ κατεβόησαν πρὸς
Φαραώ,

(1) Τὴν δὲ καλὰ μὴν καὶ τὸ ἐκ ταύτης ἄχυρον τὸ, τε θεῶν ἐρμηνεύσαν διαγγέλιον, καὶ Παῦλος ὁ με-
γαλόφωνος, πυρὸς ὕλῳ εἰπόντες. ἔτω παρὰ Προκοπίῳ ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. κῆται. ὁ δὲ καὶ ὁρῶτε-
τῷ τῆς σωτάξιν λόγῳ.

Φαραώ, λέγοντες, ἵνα τί ἔγω ποιῶς
 15. τοῖς σοῖς οἰκέταις; Ἄχυρον ἔδιδό-
 ται τοῖς οἰκέταις σου, καὶ τὴν πλίν-
 θον λέγεις ἡμῖν ποιῆν· καὶ ἰδὲ οἱ
 16. παῖδες σου μεμασίνωνται. ἀδικήσεις
 17. ἐν τὸν λαόν σου. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
 χολάζετε, χολασαίεσθε· διὰ τὸ
 18. λέγετε, πορευθῶμεν, καὶ θύσω-
 19. μεν τῷ Θεῷ ἡμῶν. Νῦν ἐν ἀπελ-
 θόντες, ἐργάζεσθε· τὸ γὰρ ἄχυρον
 20. τῆς πλινθείας ἀποδώσετε. Ἐώρων
 δὲ οἱ γραμματεῖς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
 21. ἑαυτὰς ἐν κακοῖς, λέγοντες, ἐκ ἀπο-
 λείψετε ἀπὸ τῆς πλινθείας τὸ καθή-
 22. κων τῇ ἡμέρᾳ. Συνήντησαν δὲ Μωϋ-
 σῆ καὶ Ἀαρὼν ἐρχομένοις εἰς συνάν-
 τησιν αὐτοῖς, ἐκπορευομένων αὐτῶν
 ἀπὸ Φαραώ.

Α κα. Καὶ εἶπαν αὐτοῖς, ἐπίδοι ὁ
 Θεὸς ὑμᾶς καὶ κρῖναι· ὅτι ἐβδελύ-
 ξατε τὴν ὁσμὴν ὑμῶν ἐναντίον Φα-
 ραώ, καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐ-
 τῶ, δῶναι ῥομφαίαν εἰς τὰς χεῖρας
 αὐτῶ, ἀποκτεῖναι ἡμᾶς.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπαυτιῶνται δὲ λίαν
 Μωσῆ καὶ Ἀαρὼν, τῆς ἐπιλωεγμέ-
 νης αἰκίας αὐτοῖς πρόφασιν αὐτὰς γεγε-
 νῆσθαι. λέγοντες, καὶ δυσχερεστέραν ἀνα-
 τλήσκει τῆς πλεονεξίας τῷ ἔφοδον· ἐχ-
 23. έτέρω δὲ χάριν, ἢ ὅτι δὴ μόνον τῆς ἐλθού-
 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Κ Ε Φ. 5.

α. πέρρεψε δὲ Μωσῆς πρὸς
 Κύριον, καὶ εἶπε, Κύριε·
 διατί ἐνάκωσας τὸν λαόν
 τῶτον; καὶ ἵνα τί ἀπέσταλκάς με;
 β. Καὶ ἀφ' ἧς εἰσπεπόρευμαι πρὸς Φα-
 ραώ λαλήσαι ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου,
 ἐνάκωσε τὸν λαόν τῶτον· καὶ ἐκ ἐρ-
 γ. ρύσω τὸν λαόν σου. Καὶ εἶπε Κύριος
 τῷ Μωσῇ, ἥδη ὅψει ἡ ποιήσω τῷ
 Φαραώ· ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξα-
 ποσελεῖ αὐτὰς ἐκ τῆς γῆς αὐτῶ, καὶ
 ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ἐκβαλεῖ αὐτὰς.
 δ. Ἐλάλησε δὲ ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋσῆν,
 καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐγὼ Κύριος.

ε. Καὶ ὥφθην πρὸς Ἀβραάμ καὶ
 Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, Θεὸς ὢν αὐτῶν·
 καὶ τὸ ὄνομά μου Κύριος ἐκ ἐδήλωσα
 αὐτοῖς.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ ὄνομά-
 μου ἐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. Τῶ γὰρ ὑπερβα-
 τῶ μετατεθέντος, ἐξῆς ἂν τοῖς αὐτοῖς εἴη λό-
 γος· ὄνομά μου τὸ κύριον ἐκ ἐδήλωσα αὐ-
 τοῖς, ἀλλὰ τὸ ἐν καταχρήσει.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Καὶ τὸ ὄνομά μου ἐκ
 ἐδήλωσα αὐτοῖς, ὡς μέζον δηλονότι, ἢ
 ὥς ἐν ἀνθρώπινῃ ἀκοῇ χωρηθῆναι.

** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Τίς δὲ ἐστὶ τῷ
 ἑσῖαν, ἔτε ἡμῖν ἀπεκάλυψεν, ἔτε τοῖς
 πρὸ ἡμῶν. λέγει γὰρ, ὥφθην πρὸς τὸν
 Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τὰς πα-

» τέρας ὑμῶν, Θεὸς ὢν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνο-
 » μά μου ἐκ ἐγνώρισεν αὐτοῖς.

Δ. ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Καὶ τὸ ὄνομά μου ἐκ ἐδή-
 » λωσα αὐτοῖς, ἀλλὰ σοί. καὶ ὅμως φησὶν
 ἡτῶν ἐκείνων εἰ περὶ τὴν πίσιν ἐστὶ. καὶ
 ταῦτα πλέον αὐτῶν εἰληφώς τὸ τετρα-
 γραμμον τὸ ἀνέκφραστον ἄλλοις, ὅτι μὴ
 τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ὁ τῷ χρυσῷ πετάλῳ
 ἐπεγράφετο. ἐστὶ δὲ τὰ τέσσαρα γράμμα-
 τα ταῦτα Ἰωθ, Ἀλφ, Οὐδθ, (1) Γιδ. (2)
 ὁ λέγεται τῶ αἰετῶ τὸν Θεόν, καὶ αἰ-
 διον εἶναι, σημαντικὸν ὄνομα· ὡς εἶπεν
 ἂν, ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν. τῶ τοίνυν τοῖς μὲν
 πατριάρχαις ἐκ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός, ἐδὲ
 τῷ Ἰακώβ, ἰδικῶς ἐπερωτήσαντι, ὅτε ἐπά-
 λαισεν αὐτῷ· ἐπεὶ μὴ τέταρτος χρῆμα ἡ φη-
 σί, πιστοῖς ἔσι. τοῖς δὲ ἐξ αὐτῶν ἔδωκα,
 ὢν ἡ ἀδελφεία μοχοποιεῖν ἐμελλε. (3)

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστὶ, τὸ ὄνομά μου
 » Κύριος, ἐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς; Διδάσκει πό-
 σης αὐτὸν καὶ τιμῆς καὶ ὑμενείας ἡξίω-
 σαν. ὁ γὰρ τοῖς πατριάρχαις ἐκ ἐδήλωσεν
 ὄνομα, τῶ αὐτῷ δῆλον ἐποίησεν. ἔφη
 » γὰρ πρὸς αὐτὸν, ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν. τῶ δὲ
 παρ' Ἑβραίοις ἀφραστον ὀνομάζεται. ἀπεί-
 ρηται γὰρ αὐτοῖς τῶ δια τῆς γλώττης
 προφέρειν· γράφεται δὲ διὰ τῶν τεσσά-
 ρων σοιχείων. διὸ καὶ τετραγράμμον αὐτὸ
 λέγεται. τῶ καὶ τῷ πετάλῳ ἐπεγράφεται
 τῷ χρυσῷ, ὁ τῷ μετώπῳ τῶ ἀρχιερέως
 ἐπετίθετο, τῇ ταινίᾳ τῆς κεφαλῆς προσ-
 δεσμεύμενον. καλεῖται δὲ αὐτὸ Σαμαρείται
 μὲν, Ἰαβέ· Ἰσραῖοι δὲ, Αἰά.

55. 2

ΔΙΟΔΩ.

(1) Οὐαῦθ. ὁ Προκόπ. ὡ τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

(3) Ἐν τοῖς ἐκδομένοις. τῶ ἐκ εὑρηται.

(2) Η'θ. αὐτ.

ΔΙΟΔΩΡΟΤ. Ἐστὶ τὰ τέσσαρα τῶ ὀνόματος γράμματα ταῦτα, Ἰωδ, Ἀλῆρ, Οὐ, Ἀνε. τὸ δὲ αἰεὶ ζῆν, καὶ αἰδίων εἶναι Θεόν, σημαντικὸν ὄνομα τῆτο. τοίνυν Φησί, τὸ ὄνομα τῆτο, ἔδδ τοῖς περὶ τὸν Ἀβραὰμ ἀπεκάλυψα, ἀλλὰ σοὶ πάντως πε. ἐπειδὴ μὴ ἡ καὶρος εἰπεῖν τοῖς πατριαρχαῖς τὸ ὄνομα, ὃ ἐχώριζε τὸν Θεὸν τῶν εἰδώλων. ἐπειδὴ γὰρ καὶ δαίμονες Θεοὶ καὶ Κύριοι ὀνομάσθησαν ὑπὸ τῶν θραπευόντων αὐτὰς, τὸ τετραγράμμον ὄνομα ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸ τότε ἀνέκφραστον τοῖς πιστοῖς.

ΛΔΗΛΟΤ. Οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς, τῆςιν ἔκ εἶδον καὶ φανερόν ἐποίησα τὸ ὄνομα τῶ πατρὸς, καὶ τῶ υἱῶ, καὶ τῶ ἁγίῳ πνύματος, ἀλλ' ὡς δι' αἰνιγμάτων παρεδείξα.

ζ. Καὶ ἔστησα τὴν διαθήκην μου πρὸς αὐτὰς, ὥστε θῆναι αὐτοῖς τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, τὴν γῆν ἣν παρωκῆκασιν, ἐν ἣ καὶ παρωκῆσαν ἐπ' αὐτῆς. Καὶ ἐγὼ εἰσήκυσσα τὸν σεναγμὸν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὃν οἱ Αἰγύπτιοι καταδεδλγνται αὐτὰς· καὶ ἐμνήσθην τῆς διαθήκης ὑμῶν.

η. Βάδιζε, εἶπον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἐγὼ Κύριος· καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς δυναστείας τῶν Αἰγυπτίων· καὶ ῥύσσομαι ὑμᾶς ἐκ τῆς δουλείας αὐτῶν, καὶ λυτρώσομαι ὑμᾶς ἐν βραχίονι ὑψηλῶ, καὶ ἐν κρίσει μεγάλῃ.

* ΚΥΡΙΛΛΟΤ. Ἀποτρέποντος γὰρ ἡμᾶς τῶ Σατανᾶ, καὶ ἀπάσης ἀγαθῆς ἐξισάντος ἐπιθυμίας, καὶ τῶν εἰς τῆτο διανύματων, δι' ὧν ἂν δύνατο παρωθῆντος τρόπων, προτρέπει πρὸς θέλῃσιν ἀγαθῶν ὁ τῶ Θεὸς νόμος, ἄφραυτον μὲν τὸν ἐπικερῆντα δεικνύς, ἐλπίδι δὲ τῇ λαμπροτάτῃ παραθήγων εἰς οὐτολμίαν, καὶ πίσει νύδρων, καὶ Θεῶ προσνέμων ὡς ἀληθῶς σωτῆρι καὶ λυτρωτῇ.

θ. Καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐμαυτῶ, καὶ ἔσομαι ὑμῶν Θεός· καὶ γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὃ ἐξάγων ὑμᾶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Αἰγυπτίων. Καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν, εἰς ἣν ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου, θῆναι αὐτὴν τῶ Ἀβραὰμ καὶ τῶ Ἰσαὰκ καὶ τῶ Ἰακώβ· καὶ δώσω αὐτὴν ὑμῖν ἐν κλήρῳ.
 ια. ἐγὼ Κύριος. Ἐλάλησε δὲ Μωϋσῆς ἔτι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· καὶ ἔκ εἰσήκυσσαν Μωϋσῆ ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας, καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν σκληρῶν.
 ιβ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λεγων,
 ιγ. Εἰσελθε, λάλησον πρὸς Φαραὼ βα-

σιλέα Αἰγύπτου, ἵνα ἐξαποστείλῃ τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς αὐτῆς. Ἐλάλησε δὲ Μωϋσῆς ἐναντίον Κυρίου, λέγων, ἰδὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἔκ εἰσήκυσσαν μου, καὶ πῶς εἰσακίσσεταί μου Φαραὼ; ἐγὼ δὲ ἄλογός εἰμι. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών, καὶ συνέταξεν αὐτοῖς πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, ὥστε ἐξαγαγεῖν τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἔτοι οἱ ἀρχηγοὶ οἰκῶν πατριῶν αὐτῶν. υἱοὶ Ῥεβεὶμ πρωτοτόκος Ἰσραὴλ· Ἐνώχ, καὶ Φαλλὰς, Ἀζρώμ, καὶ Χαρμί· αὕτη ἡ συγγένεια Ῥεβεὶμ.
 ιζ. Καὶ υἱοὶ Συμεὼν· Ἰεμβήλ, Ἰαμίμ, καὶ Ἀώδ, καὶ Ἰαχὴν, καὶ Σαὰρ, καὶ Σαβλ ὃ ἐκ τῆς Φοινικίσης. αὐταὶ αἱ πατριαὶ τῶν υἱῶν Συμεὼν. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Λευὶ κατὰ συγγενείας αὐτῶν· Γηρσὼν, Καάθ, καὶ Μεραρί. καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς
 ιθ. Λευὶ, ἑκατὸν τριακονταεπτά. Καὶ ἔτοι υἱοὶ Γεδσὼν· Λοβεὶν, καὶ Σεμεί· οἱ οἱ πατριαὶ αὐτῶν. Καὶ υἱοὶ Καάθ· Ἀμβραμ, καὶ Ἰσαὰρ, Χεβρών, καὶ Ὀζιήλ. καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς Καάθ, καὶ ἑκατὸν τριακονταεπτά ἔτη. Καὶ υἱοὶ Μεραρί· Μοολὶ, καὶ Ὀμοσί. ἔτοι οἱ οἱ πατριαὶ Λευὶ, κατὰ συγγενείας καὶ αὐτῶν. Καὶ ἔλαβεν Ἀμβραμ τὴν Ἰοχάβελ θυγατέρα τῶ ἀδελφοῦ τῶ πατρὸς αὐτῶ αὐτῶ εἰς γυναῖκα· καὶ ἐγέννησεν αὐτῶ τὸν τε Ἀαρών καὶ τὸν Μωϋσῆν, καὶ Μαριάμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν. τὰ δὲ ἔτη τῆς ζωῆς Ἀμβραμ, καὶ ἑκατὸν τριακονταεπτά ἔτη. Καὶ υἱοὶ Ἰσαὰρ· Κορέ, καὶ Ναφὲκ, καὶ Ζεχρί.
 κδ. Καὶ υἱοὶ Ὀζιήλ· Μισαήλ, καὶ Ἐλισαφάν, καὶ Σετρί.

κε. Ἐλαβε δὲ Ἀαρών τὴν Ἐλισάβετ (1) θυγατέρα Ἰεμιναδάβ ἀδελφὴν Ναασὼν αὐτῶ γυναῖκα· καὶ ἔτεκεν αὐτῶ τὸν τε Ναδάβ, καὶ Ἀβιδ, καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Ἰθάμαρ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΤ. Τὶ δῆποτε τῆς τῶ Ἀαρών γυναικὸς, καὶ τὸν πατέρα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν δῆλον ἡμῖν πεποίηκεν; Ἐλαβε δὲ Ἀαρών τὴν Ἐλισάβετ θυγατέρα Ἀμιναδάβ ἀδελφῶν Ναασὼν γυναῖκα· καὶ ἔτεκεν αὐτῶ τὸν τε Ναδάβ, καὶ Ἀβιδ, καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Ἰθάμαρ. Τῆς βασιλικῆς καὶ τῆς ἱερατικῆς φυλῆς τὴν ἐπιμίξιν διδάσκει. ὁ γὰρ Ναασὼν, υἱὸς τῶ Ἀμιναδάβ· ὁ δὲ Ἀμιναδάβ, τῶ Ἀράμ· ὁ δὲ Ἀράμ, τῶ Ἐσρώμ· ὁ δὲ Ἐσρώμ,

(1) Ἐλισαβέθ. ἢ ὡς Φρανκε. ἔκδοσ. καὶ Ἐλισαβέτ. ἢ τῶ Ἀλδ.

Ἐσρῶμ, τῷ Φαρές· ὁ δὲ Φαρές, τῷ Ἰδῶα. ἔτος δὲ ὁ Ναασὼν Φύλαρχος ὡς τῷ Ἰδῶα. ἐκ τῆς τῶν συγγενείας ὁ Κύριος κατὰ σάρκα γεγέννηται. ἔματι τῶν τοίνυν τῆς βασιλικῆς καὶ τῆς ἱερατικῆς Φυλῆς τῶν ἐπιμιξίαν ἐδίδαξαν· ἀλλὰ δεικνύς, ὡς ὁ δεσπότης Χριστὸς ἐξ ἀμφοτέρων ἐβλάστησε, βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χρηματίσας.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σημειώτεον, ὡς οἱ ἱερεῖς, ἔμνον ἐκ Φυλῆς Λοὺ κατήγοντο, καὶ μάλιστα οἱ ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Φυλῆς Ἰδῶα. ἐκ Φυλῆς γὰρ Ἰδῶα ὁ Ναασὼν, καὶ ὁ τῶν πατέρων Ἀμινάδᾶς, ὡς ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς μαθήσῃ.

κς. Ὑιοὶ δὲ Κορέ· Ἀσείρ, καὶ Ἐλιανὰ, καὶ Ἀβιάσαρ. αὗται αἱ γενέσεις Κορέ. Καὶ Ἐλεάζαρ ὁ τῷ Ἀαρὼν ἔλαβε τῶν θυγατέρων Φατὴλ αὐτῶν γυναῖκα· καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Φινεές. αὗται αἱ ἀρχαὶ πατριᾶς Λευιτῶν, κατὰ γένος αὐτῶν. Οὗτος Ἀαρὼν καὶ Μωϋσῆς, οἳ εἶπεν ὁ Θεὸς αὐτοῖς ἐξαγαγεῖν τὰς ὑψὲς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου σὺν δυνάμει αὐτῶν.

κθ. Οὗτοί εἰσιν οἱ διαλεγόμενοι Φαραὼ βασιλεῖ Αἰγύπτου, ὡς ἐξαγαγεῖν τὰς ὑψὲς Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου αὐτὸς Ἀαρὼν καὶ Μωϋσῆς, ἡ ἡμέ-

ρα ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διατὶ αὐταῦτα γενεαλογήσας ἀπὸ τῷ Ραβῆμ, ἐλθὼν εἰς Λοὺ κατέπαυσε; Δῆλον, ὅτι διὰ τὸτο ἀρχεται, ἵνα τὸν Λοὺ γενεαλογήσῃ, καὶ εἴπῃ περὶ Μωσέως καὶ Ἀαρὼν· ἔτοί εἰσιν οἱ προσδιαλεγόμενοι Φαραὼ βασιλεῖ Αἰγύπτου, (1) πρὶν ἀναστῆναι κριτῶν, ἢ βασιλέα, ἢ ἀρχιερέα. ἡ δὲ Φυλὴ ἐκράτει, καὶ ἀπὸ ταύτης ἔδει γενεαλογεῖν. ὅταν ἔν ὁ Θεὸς λέγῃ, τετάρτη γενεὰ ἐλθούσων· τῶν ὡδὲ ἀπὸ τῆς Λοὺ Φυλῆς, ὡς ἀρχέσης (2) δὲ γενεαλογήσας. ὅταν δὲ λέγῃ αὐταῦτα, πέμπτη γενεὰ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, ἀπὸ τῷ Ἰακώβ ἀρχέον. (3) ἐπεὶ μέγα ζήτημα κινεῖται, ὅπως ὁ Θεὸς μὴ λέγῃ, τετάρτη δὲ γενεὰ ἀποσφαθήσονται ὡδὲ, τῶν ἐστὶν εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐπαγγελίας· ὁ δὲ Μωϋσῆς, πέμπτη γενεὰ ἀνέβησαν ἐξ Αἰγύπτου· ἡ δὲ πέμπτη ἐπέσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἡ ἐκλήθη δὲ ὅτι εἰσῆλθε. κατὰ ἐν τῷ πέμπτῳ γενεᾷ, ἀπὸ τῷ Ἰακώβ λέγει.

λα. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, ἐγὼ Κύριος· λάλησον πρὸς Φαραὼ βασιλεῖ Αἰγύπτου ὅσα ἐγὼ λέγω πρὸς σέ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς ἐναντίον Κυρίου, ἰδὲ ἐγὼ ἰχνοφωνός εἰμι, καὶ πῶς εἰσακέσεται με Φαραὼ;

Κ Ε Φ Ζ

α. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἰδὲ δέδωκά σε Θεὸν Φαραὼ, καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ἔσται σου Προφήτης.

** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Μωϋσῆς τῶν Αἰγυπτίων ἐχειροτονήθη Θεός, ἔτω πρὸς αὐτὸν εἰπόντος τῷ χρηματίζοντος, ὅτι Θεὸς σε δέδωκα τῷ Φαραὼ. ἔκῃ ἐξουσίας τινὸς ἔτε ἐποπικῆς, εἴτε ἀνεργητικῆς ἀνδείξιν ἢ προσηγορίᾳ φέρεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς ἐγένετο τῷ Φαραὼ Θεός ὁ Μωϋσῆς; Ὡς ὁ Θεὸς προσέτατε τῷ Μωϋσῇ, ἔτω πάλιν ὁ Μωϋσῆς τῷ Ἀαρὼν. διὸ δὴ καὶ Προφήτης ἀνηγορεύθη Ἀαρὼν τῷ Μωϋσῇ.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Ὁν τρόπον ὁ Θεὸς διὰ Προφητῶν λαλεῖ τοῖς ἀνθρώποις, ἔτω καὶ ὁ Μωϋσῆς διὰ Ἀαρὼν τῷ Φαραὼ. διερχομένων τὸν νῦν τῷ λόγῳ, Φησὶ καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ἔσται σου Προφήτης.

β. Σὺ δὲ λαλήσεις αὐτῷ πάντα ὅσα ἐντέλλομαί σοι· ὁ δὲ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου λαλήσει πρὸς Φαραὼ, ὡς ἐξαποστείλαι τὰς ὑψὲς Ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς αὐτῆς.

γ. Ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραὼ, καὶ πληθύνω τὰ σημεῖά μου καὶ τὰ τέρατα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Σκληρύνειν ὁ Θεὸς λέγει τὸν ἀπειθῆ ταῖς θείαις παραγγελίαις Φαραὼ, ἐκ εὐαικλῶν γινόμενον πρὸς τὰς τυπέντας τὴν ψυχὴν χαρακτήρας τῶν θείων παραγγελμάτων. σκληρὸς γὰρ, ὁ μὴ παρὰ τῶν χαρακτήρων τῷ λόγῳ τυπόμενος. καὶ ὁ μὴ ἀπειθῆς, ἥδη σκληρὸς, πρὶν ἄλλος ἐπιβαλὼν τὰς σφραγίδας ἐλέγξει τὸ ἀντίτυπον τῷ ὑποκειμένῳ, ὅταν δὲ καὶ ἀπαλωτέροις καὶ προσηνέαι λόγοις παραινῇται, χρηστότητος καταφρονῶν, θυμὸν δὲ μὴ δεδιώς τέως ἡσυχάζοντα,

Σς 3

(1) Αἰγύπτου. ἔτοι πρῶτοι ἀρχεσσι, πρὶν κτ. ὁ τῆς Αὔγ. κωδ.

(2) Ὡς διὰ τέτων ἀρχέσης ὁ αὐτ.

(3) Ἀρχέον. ἡ γὰρ ἀπὸ τῷ Λοὺ πέμπτη ἐπέσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἡ γὰρ ἐκλήθη εἰσῆλθε· ὁ γὰρ Ἀαρὼν ἀπὸ μὲν Ἰακώβ, πέμπτος· ἀπὸ δὲ Λοὺ, τέταρτος. Φινεές ἔν ὁ εἰσελθὼν, ἔκτος ἐξ Ἰακώβ. ἔτι γὰρ Ἰακώβ, Λοὺ, Καάθ, Ἀμβραμ, Ἀαρὼν, Φινεές. ὁ αὐτ.

ζοντα, ἔτι μάλλον σκληρύνεται, τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ
τιθέμενος τὴν ἀγαθότητα τῆ προσάτλου-
τος. ὁ δὲ χρηστότητος λόγον ἀκῶν, καὶ
νομίζων τῆτον κολακείαν εἶναι καὶ ἀδυνα-
μίαν τῆ προσάουοντος, ἀντιτάσσεται, ὡς
περιεσόμενος τῇ δυνάμει τῆ θείας θελήμα-
τος· καὶ, τὸ χρηστὸν τῆ Θεᾶ πρὸς μετά-
νοιάν σε ἄγον, ἀφορμὴν τῆ σκληρύνεσθαι
τῷ ἀθέῳ γίνεται. ἢ ἐν ἀφορμῇ τῆς ἀγα-
θότητος, πρόφασιν σκληρότητος τοῖς κα-
κῶς φρονέουσιν ἐνομιώθη. Καὶ μετ' οὐλόγα. Ἐάν
ἐν λέγει ὁ Θεός, ἐγὼ σκληρυνῶ τὴν καρ-
δίαν Φαραὼ, δυνάμει τῆ τοῦ Φησιν· ἐγὼ δὲ
σκληρὸν ἐλέγξω τὸ ἡγεμονικὸν Φαραὼ,
τῆ ἐπιληψίμῃ τῆς ἐπαγγελίας λυομένης
ὑπὸ τῆς τοιαύτης δε διανοίας.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπειδὴ
αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἀγῶν κακίας ἀνίατος ὡς,
ἐσκληρυνε δὲ αὐτὸν τῇ μακροθυμίᾳ, καὶ
τῇ τῆς τιμωρίας ἀναβολῇ ἐπιτείνων αὐ-
τῷ τὴν κακίαν· ἵνα εἰς τὸν ἑκατον ὅρον
αὐξηθείσης αὐτῆς τῆς πονηρίας, τὸ δίκαιον
ἐπ' αὐτῷ τῆς θείας κρίσεως διαφανῇ.

δ. Καὶ ἐκ εἰσακχέσεται ὑμῶν Φα-
ραὼ· καὶ ἐπιβαλὼ τὴν χεῖρά μου ἐπ'
Αἴγυπτον, καὶ ἐξάξω σὺν δυνάμει μου
τὸν λαόν μου τὰς ἕως Ἰσραὴλ ἐκ γῆς.
ε. Αἰγύπτῳ σὺν ἐκδικήσει μεγάλη. Καὶ
γινώσκονται πάντες οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι
ἐγὼ Κύριος, ἐκλείνων τὴν χεῖρά μου ἐπ'
Αἴγυπτον, καὶ ἐξάξω τὰς ἕως Ἰσραὴλ
ἐκ μέσων αὐτῶν. Ἐποίησε δὲ Μωϋ-
σῆς καὶ Ἀαρὼν κατὰ τὸ ἐνετείλατο
αὐτοῖς Κύριος, ὅτως ἐποίησαν.

ζ. Μωϋσῆς δὲ ἦν ἐτῶν ὀγδοήκον-
τα, Ἀαρὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ὀγ-
δοηκόντα τριῶν ἦν ἐτῶν, ἡνίκα ἐλά-
λησε πρὸς Φαραὼ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀκῶν ὅπως ἄμφω μὲν
ἦσαν ἴσοι κατὰ γὰρ τὸ ἦσαν εἰς ὀγδοηκασὸν
ἔτος· ἐν ὑπεροχῇ δὲ τριάδος ἐν ὑπεροχῇ
Ἀαρὼν. (1) ἔκταν Μωϋσέως πρεσβύτερος,
εἰ καὶ μετ' αὐτὸν εἰς διακονίαν. ἔτω καὶ
ὁ Χριστὸς ἴσος μὲν κατὰ τὴν Μωσῆ διὰ τὸ
ἀνθρώπινον, καὶ ὑπερτεροῦς εἰς οικονομίαν·
ὑπερκείμενος δὲ καὶ ὑπερανέστηκας, ὡς ἐν
Θεότητι, καὶ δόξῃ τῇ κατὰ τὴν ἀγίαν
Τριάδα.

η. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν
θ. καὶ Ἀαρὼν, λέγων, Ἐάν λαλήσῃ
πρὸς ὑμᾶς Φαραὼ, λέγων, δότε ἡμῖν
σημεῖον ἢ τέρας· καὶ ἐρεῖς Ἀαρὼν τῷ
ἀδελφῷ σου, λάβε τὴν ῥάβδον, καὶ
ρίψον αὐτὴν ἐναντίον Φαραὼ, καὶ ἐναν-

Α τὸν τῶν θεραπόντων αὐτῆς· καὶ ἔσται
δράκων.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἰδὲ πῶς γέ-
γονεν ὁ Μωσῆς Θεὸς τῆ Φαραὼ, ὃν ἐδε-
δοίκε, τῆ Ἀαρὼν ὑπεργέντος τοῖς ση-
μαίοις καὶ τοῖς λόγοις αὐτῆς. ἐν μὲν γὰρ
τῇ ἐρήμῳ, Θεὸς προσάσσει τῷ Μωσῆ
ρίψαι τὴν ῥάβδον· ἐπὶ τῆ Φαραὼ δὲ,
Μωσῆς τῷ Ἀαρὼν. (2)

Β ΣΕΤΗΡΟΥ. Ῥάβδον γὰρ ἐκελεύετο
Φέραν ὁ Μωσῆς, καὶ ἐν αὐτῇ τὴν τῶν
θαιμάτων ἐπιδείκνυσθαι δυνάμιν· ἵνα μά-
θωμεν, ὡς ἡ ῥάβδος ἔστι δι' ἑτερόν τι τὰς
δυνάμεις ἀήρῃ, ἢ διὰ τὸν ἐγκεκρυμμέ-
νον αὐτῇ τύπον τῆ τιμῆς σαυρῆ. καὶ χω-
ρὶς αὐτῆς, τῆ διὰ σαυρῆ σημαίας, τεταυ-
ματίζοντο ἐνδὲν ὁ θεασάμενος Μωσῆς.

Γ ι. Εἰσῆλθε δὲ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν
ἐναντίον Φαραὼ, καὶ τῶν θεραπόν-
των αὐτῆς· καὶ ἐποίησαν ὅτω, κατὰ
περ' ἐνετείλατο αὐτοῖς Κύριος. καὶ
ἔρριψεν Ἀαρὼν τὴν ῥάβδον αὐτῆς ἐναν-
τίον Φαραὼ, καὶ ἐναντίον τῶν θερα-
πόντων αὐτῆς, καὶ ἐγένετο δράκων.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Διὰ τῆτο
ἐπὶ μὲν τῆς βίας καὶ τῆ Ἰσραὴλ ὁ Θεός
τὴν ῥάβδον εἰς ὄφιν μεταβάλλει, ἐπὶ δὲ
τῆ Φαραὼ εἰς δράκοντα· ἵνα τῷ μεγέθει
καταπλήξῃ τὸ σκληρὸν τῶν Αἰγυπτίων.
δηλὸν δὲ ὅτι ἀληθεῖς τὸ σημεῖον, τὸ δὲ
τῶν μάγων φαντασία. διὸ καὶ κατεπόθη
ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἢ φαντασίας.

ια. Συνεκάλεσε δὲ Φαραὼ τὰς
σοφιστὰς, καὶ τὰς φαρμακούς· καὶ
ἐποίησαν οἱ ἐπασιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων
Ε ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ ἦσαν πρὸς Φα-
ραὼ διαλεζόμενοι πάλιν οἱ ἀμφὶ Μωσῆα,
ἀνεναιτέ τῆς Αἰγυπτίων καὶ ἀπολύσαι
δεσμῶν τῶν πάλαι τὸν Ἰσραὴλ ἀναπέ-
σοντες, σημαίοις ἐκδυσώπειν τοῖς ὑπὲρ
λόγον ἠθέλον, ῥάβδους εἰς ὄφιν μετα-
πλασμοὺς ἐπεδείκνυν, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς
μέζονά τε καὶ ὑπερφερῆ κατορθῶν δυνά-
μει προχειροτάτα διὰ Θεᾶ σαφῶς ἐπηγ-
γέλοντο. ὁ δὲ τοῖς ἰδίοις ἰσχυροῦς ἐκέλευ-
σε μάγους, μονονεχὶ διὰ τῶν βοῶν, ἐκ
ἀγνώτες ἐργῶν τῶν τοιαύτων ἡμεῖς· πλε-
στοὶ δὲ ὅσοι παρ' Αἰγυπτίοις, [ἢ] κατ'
ὑμᾶς· καὶ μελέτη μάγους τὸ θαυματε-
γεῖν, οἷς καὶ ὑμεῖς ἐναρίθμητοι. ὡς ἐν δια-
σφύρων τὰς περὶ Μωσῆα ὁ Φαραὼ, ἡγαγε
τὰς μάγους, μονονεχὶ λέγων, ὅτι ἔμνον
ὑμεῖς ποιεῖτε σημεῖα, ἀλλὰ καὶ οἱ παρ'
ἡμῖν μάγοι.

ΓΡΗΓΟ-

(1) ἴσ. ἐν ὑπεροχῇ δὲ τριάδος ὑπερέχει Ἀαρὼν. τὰ δὲ ἀπὸ τῆ ἐν ὑπεροχῇ, ἄχρι τῆ, εἰ καὶ,
ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς· ἔκταται.

(2) Οὐδὲ τῆτο ἐδὲ τὰ ἐξῆς δύο τῆ Νύσ. ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. εὐρηται.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἡδυνάτω καλῶσαι τὰς μάγας περὶ τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἔβλεται. ἡ γὰρ νίκη λαμπροτέρα γίνε-
ται, ὅταν οἱ ἀντιμαχόμενοι ὦσι, διὰ τὸτο καὶ τὸν διάβολον εἶασεν ἠτλώμενον, ἵνα ἴδῃς ἀνθρώπους τεφανεμένους κατ' αὐτὸ, καὶ ἀνακηρυττομένους.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴ ποτε συνεχώ-
ρησεν ὁ Θεὸς τοῖς Φαρμακοῖς τὰ αὐτὰ
δράσασθαι τῷ Μωσεί; Εἰσὶ τινες καὶ νῦν τῶν
ἀσεβείας συζώντων, οἱ Φασι γοητεία τεθαι-
ματρικῶς τὸν Θεοῦ Μωϋσῆ. διὸ
τὸτε χάριν ἐνέδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς Φαρμα-
κοῖς εἰς τὸ δράσασθαι, ἵνα δεῖχθῇ τὸ διάφορον.
μετέβαλον μὲν γὰρ καὶ αὐτοὶ τὰς ῥάβδους
εἰς ὄφας, ἀλλ' ἡ Μωϋσέ ῥάβδος τὰς ἐκά-
νων κατέπιε. καὶ μετέβαλον κακίνοι εἰς
αἷμα τὸ ὕδωρ, ἀλλ' εἰς τὴν προτέραν ἐπα-
ναγαγὲν τὸ ὕδωρ ἐκ ἰχθύων φύσιν. καὶ
τὰς βατράχους ἐξήγαγον, ἐμὴν καὶ ἀπαλ-
λάξαι αὐτῶν τὰς τῶν Αἰγυπτίων ἡδυνή-
θασαν οἰκίας. καὶ εἰς μὲν τὸ παιδεύειν
τὰς Αἰγυπτίους, καὶ τοῖς Φαρμακοῖς ἐνερ-
γῆσαι ἐνεδίδε· εἰς δὲ τὸ παύειν τὴν τιμω-
ρίαν, ἐκ ἔτι. ἐπειδὴ γὰρ ὑπὸ τῷ Θεῷ κο-
λαζόμενος τῶν Αἰγυπτίων ὁ βασιλεὺς ἐκ
ἡρέκετο ταῖς θεηλάτοις πληγαῖς, ἀλλὰ
καὶ τοῖς Φαρμακοῖς αὐξάνειν τὴν τιμωρίαν
ἐκέλευε· καὶ διὰ τούτων αὐτὸν ἐκόλαζεν
ὁ Θεός, μόνον ἔτι λέγων, ἐπειδὴ τέρπῃ
κολαζόμενος, καὶ διὰ τῶν ἐμῶν θεραπόν-
των παιδεύω, καὶ διὰ τῶν σῶν σε κολάζω.
ἰδὼν δὲ αὐτὸν πλέον σκληρυνόμενον, ἐκώ-
λυσε τὴν ἐκείνων ἐνέργειαν. καὶ οἱ τὸ
μᾶλλον ζῶον ἐξαγαγόντες τὸν βάτραχον,
τὸν σκνίπα τὸν σμικρότατον ἐξαγαγὲν
ἐκ ἰχθύων, ἀλλὰ δάκτυλον Θεῷ τὴν πλη-
γὴν προσηγόρευσε. τὰς μὲντοι Φλυκί-
δας καὶ τοῖς ἐκείνων ἐπὶ πλεονεξίᾳ σώμασιν,
ἵνα καὶ αὐτοὶ μάθωσι, καὶ ὁ ἀνόητος αὐ-
τῶν βασιλεὺς, ὡς ἔμνον ἐπέχεν ἔδύ-
νανται τὰς θεηλάτας ὀργὰς, ἀλλὰ καὶ
αὐτοὶ σωτιμωρῶνται τοῖς ἄλλοις. ἀνα-
δείας τοίνυν τὸ λέγειν, μαγανεία τινὶ τε-
θαιματρικῶς τὸν Μωϋσῆ, τῶν μά-
γων βοώντων, ὅτι θεῖας μὴ δυνάμεως τὰ
σημεῖα. εἰ γὰρ Φαντασίας μὴ τὰ παρ'
αὐτῶν δυνάμεις, ἔδει κακίνας Φαντάσας,
καὶ τὸν ὁμοτέχνην διελέγχει. νῦν δὲ διαρ-
ρήδην βοῶσι, δάκτυλον τῷ Θεῷ τὸτο.

ΙΒ. Καὶ ἔρριψαν ἕκαστος τὴν ῥάβδον
αὐτῶν, καὶ ἐγένοντο δράκοντες· καὶ
κατέπιεν ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν τὰς ἐκεί-
νων ῥάβδους.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐκ πολλῆς τῆς
περιόντος διαναστῆς πρὸς ὕψος ὁ ἐκ τῆς
ῥάβδος Μωσέως γενόμενος δράκων, τὰ μὲν
σέρνα ὑβρίζει, τὸ δὲ σῶμα διανοίξας, ὅλην
πνύματος ῥύμην βαιοτάτην, καθάπερ βό-
λας ἰχθύων πάντας ἐν κύκλῳ σαλευσθῆ-
σας ἐπιπαῖται· καὶ καταπιὼν, εἰς τὴν
ἀρχαίαν φύσιν τῆς βακίτης μετέβαλεν.

(1) Μεταβληθεὶς ὁ δράκων.

Α ἔτω μὲν ἐν ἐκάστῃ τῷ τεθεαμένῳ τῶν
ἐθελοκακόντων τὸ ὑποπλόν διηλεγῆσαι ἡ
μεγαλεργηθεῖσα ὄψις, ὡς μηκέτι νομί-
ζαν τῶν ἀνθρώπων τοφίσματα καὶ τέχ-
νας εἶναι τὰ γινόμενα, πεπλασμένα πρὸς
ἀπάτῃ· ἀλλὰ δυνάμιν θεοτέραν τὴν τε-
τῶν αἰτίαν, ἢ πάντα ὄραν ὁμαρές.

Β ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τὸ ἴσον ἐν-
μίση θαυματοποιεῖν ἡ γοητεία [οἱ ταῖς
τῶν μάγων ῥάβδοις.] καὶ ἠλέγχθη διὰ
τῆς ἐνέργειας τὸ σοφισμα, [δείξαντος τῷ
δράκοντος τῷ ἐκ τῆς Μωϋσέως ῥάβδος με-
ταβληθεὶς ἐκ τῆς διαφαινεῖν τὰ γοητικὰ
ξύλα, τὰς ὄφας δὴθαι, ὅτι ἐδεμίαν ἀμυ-
τικῶν ἐδὲ ζωτικῶν δυνάμιν] εἶχον αἱ
[τῶν γοητῶν] ῥάβδοι, πλὴν τῆς αἰματός.
ὁ τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν δεξαπατητῶν [ἡ]
γοητεία σοφισμὸς παρέδειξε.

Γ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅταν τοίνυν τις τῶν
ἐν ἀρετῇ προεχόντων ἀποσπῇ ἐθέλη τὰς
τῇ ἀπάτῃ δεδωλωμένους εἰς βίον ἐμφιλό-
σοφον τε καὶ ἐλευθέρων, οἶδεν ὁ ταῖς ποι-
κίλαις, καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, μεθο-
δίας κατὰ τῶν ψυχῶν ἡμῶν σοφιστῶν,
ἀντιπαραγαγεῖν τῷ θεῷ νόμῳ τὰ τῆς
ἀπάτης σοφισματά. ταῦτα δὲ λέγω, πρὸς
τὰς αἰγυπτίους δράκοντας βλέπων τῷ λό-
γῳ, ταῖς πρὸς τὰς ποικίλας τῆς ἀπά-
της κακίας· ὡς τὸν ἀφανισμόν ἡ τῆς Μω-
σέως ῥάβδος ἐργάζεται. ἔτω τοίνυν καὶ
ὁ τὴν θεῖαν ἐκείνην κεκλημένους τῆς ἀρε-
τῆς ῥάβδον τὴν τὰς σεσοφισμένων ἐξα-
φανίσαν ῥάβδος ὁδῶ τινὶ καὶ ἀκολοθεῖν
πρὸς τὰ μᾶλλον προεῖσι τῶν θαυμάτων.

ΙΓ. Καὶ κατίχυσεν ἡ καρδία Φα-
ραὼ· καὶ ἐκ εἰσηκασεν αὐτῶν, καθά-
ΙΔ. περ ἐλάλησε Κύριος. Εἶπε δὲ Κύριος
πρὸς Μωϋσῆν, ἐξάρτυται ἡ καρδία Φα-
Ε ραὼ, τῷ μὴ ἐξαποσεῖλαι τὸν λαόν.

Ζ ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. [Ἐπειδὴ δὲ
ὁμολογεῖν ἀναγκαδίαιτες ὑπὸ τῆς τῶν γι-
νομένων ἐμφανῆς ἐνέργειας, ἐδὲν ἦτον
ἐθρασιώνοντο, τῆς αὐτῆς ἀπανθρωπίας
καὶ ἀσεβείας, ὡς ἀγαθὸν τινός, ἐπει-
λημμένοι βεβαιότατα, μήτε τὰς κατα-
δωλυντάς ἀδίκως ἐλεῖντες, μήτε τὰ
διὰ τῶν λόγων προσαττόμενα δρώντες,]
αἵ τε δὴ τῷ Θεῷ τρανολέροις χρησμῶν ἀπο-
δείξει ταῖς διὰ σημείων καὶ τεράτων τὸ
βέλημα δεδηλοκότος, ἐμβριθεύοντες ἐπα-
νασάσεως ἐδέχθη, καὶ πληγῶν ἐσμῶ. αἷς
ἄφρονες νεθετῶνται, ἔς λόγος ἐκ ἐπαί-
δουσε. δέκα [δ'] ἐπάγονται τῇ χώρᾳ
πληγὰς, κατὰ τῶν τέλει ἡμαρτηκότων
τέλειος ἀριθμὸς [κολάσεως.] προλέγει
δὲ Μωϋσῆς τὰς πληγὰς, καὶ τὸν και-
ρὸν, ἵνα μὴ δόξη τοῖς πολλοῖς αὐτομά-
τως γίνεσθαι.

Η * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ, βεβάρτυται ἡ
καρδία Φαραὼ, λεγόμενον ὑπὸ Κυρίου με-
τὰ τὴν μεταβαλῆσαν (1) εἰς δράκοντα
ῥάβδον

ῥάβδον τῆ Ἀαρών, καὶ καταπίσαν τὰς
 » τῶν μάγων ῥάβδους, ἔξωσιν (1) ἰδεῖν, εἰ
 » ἕτερόν ἐστι τῆ, ἐσκληρώθη τὴν καρδίαν
 » Φαραὼ, λεγομένης πολλάκις, καὶ τῆ κατι-
 » χυκείας. καὶ γὰρ καὶ τὸτο ὅτως εἴρηται,
 » καὶ κατίχυσεν ἡ καρδία Φαραὼ καὶ ἐκ
 » εἰσήκασεν αὐτῶν, καθάπερ ἐλάλησε Κύ-
 ριος. δοκεῖ δέ μοι ἡ μὲν ἐνιδύσασα καρδία
 πρὸς τὰ θεῖα, ἀπαλυνέσθαι καὶ μὴ ἰσχύειν
 ἀντίστασθαι τῇ Θεότητι, [καὶ] μὴ βαρύν-
 νεσθαι, μηδὲ ἔλκεσθαι κάτω εἰς γλῶσση καὶ
 ὕλῳ· ἡ δὲ ἀντιτείνουσα καὶ εἰσεντισμένη
 τῷ θεῷ βεβλήματι, σκληρώσθαι, ἡ (2)
 ἀντιτυπεῖν δίκλῳ λίθῳ, καὶ ἀποκρεσθαι
 τὸν λόγον, καὶ κατ' ἀπόνοιαν ἀντίστασθαι
 μετὰ τινος ψυδωνύμου ἰσχύος. ἀνάγκη δὲ
 τὴν τοιαύτην καρδίαν καθελκομένην ὑπὸ
 τῆς κακίας ἕως κατωφερῆς, βαρυνέσθαι·
 ἐμὴν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπίνοιαν (3) ταῦτα
 τῇ καρδίᾳ συμβαίνει, εἰ καὶ μιᾷ καὶ τῇ
 αὐτῇ συμβέβηκε Φαύλῃ ἕσθαι τὸ κατίχυσεν
 καὶ τὸ βαρυνέσθαι. ἡ μὲν γὰρ, ὡς εἴρη-
 ται πρ, λιθίνη γίνεται καρδία καὶ σκλη-
 ρύνεται· ἡ δὲ, ἡ παραχωρεῖ ὡς κρείττονι
 τῇ θεῷ φύσει, ἀλλὰ θεομαχῶν ἰσαμένη,
 κατ' αὐτῆς ἰσχύειν λέγεται.

ιε. Βάδισον πρὸς Φαραὼ τῷ πρῶτῷ·
 καὶ ἰδὲ αὐτὸς ἐκπορεύεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ,
 καὶ σήση συναντῶν αὐτῷ ἐπὶ τὸ χεῖ-
 λος τῆ ποταμῶ· καὶ τὴν ῥάβδον τὴν
 τραφεῖσαν εἰς ὄφιν λήψῃ ἐν τῇ χειρί-
 15. 15. Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, Κύριος ὁ
 Θεὸς τῶν Ἑβραίων ἀπέσταλκέ με πρὸς
 σέ, λέγων, ἐξαπόσειλον τὸν λαόν μου,
 ἵνα λατρεύσωσί μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ
 ἰδὲ ἐκ εἰσήκασας ἕως τῆς.

ιζ. Τὰ δὲ λέγει Κύριος, ἐν τῷ
 γνώσῃ ὅτι ἐγὼ Κύριος· ἰδὲ ἐγὼ τύπτω
 τῇ ῥάβδῳ τῇ ἐν τῇ χειρί μου ἐπὶ τὸ
 ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ μετα-
 βαλεῖ εἰς αἷμα.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπειδὴ
 γὰρ τὸ ὕδωρ Αἰγύπτιοι διαφερόντως ἐκτε-
 τιμήκασιν, ἀρχὴν τῆς τῶν ὅλων γενέσεως
 τὸτο εἶναι νομίζοντες, αὐτὸ πρῶτον ἡξίω-
 σε καλέσαι πρὸς τὴν τῶν ἀποδεχομένων
 ἐπίπληξιν τε καὶ νεθεσίαν.

ιη. Καὶ οἱ ἰχθυεῖς οἱ ἐν τῷ ποταμῷ
 τελευτήσασιν· καὶ ἀποζέσει ὁ ποτα-
 μός, καὶ ἡ δυνήσονται πιεῖν ὕδωρ οἱ
 18. Αἰγύπτιοι ἐκ τῆ ποταμῶ. Εἶπε δὲ
 Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, εἶπον Ἀαρών,
 λάβε τὴν ῥάβδον σου, καὶ ἐκλινον τὴν
 χεῖρά σου ἐπὶ τὰ ὕδατα Αἰγύπτου, καὶ
 ἐπὶ τὰς ποταμὸς αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὰς
 διώρυχας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἔλη αὐ-
 τῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν συνεσηκὸς ὕδωρ αὐ-

Α τῶν, καὶ ἔσαι αἷμα. καὶ ἐγένετο αἷμα
 ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ, ἐν τε τοῖς ξύ-
 λοις καὶ τοῖς λίθοις.

κ. Καὶ ἐποίησαν ὅτω Μωϋσῆς καὶ
 Ἀαρών, καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς
 Κύριος· καὶ ἐπάρας Ἀαρών τὴν ῥάβ-
 δον αὐτῆ, ἐπάταξε τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ
 ποταμῷ ἐναντίον Φαραὼ, καὶ ἐναν-
 20. 20. τίων τῶν θεραπόντων αὐτῆ· καὶ μετέ-
 βαλε πᾶν τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ
 εἰς αἷμα.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῆ Μω-
 σέως ἀδελφῆ προσάξει θεῖα κατενεγκόν-
 τος τὴν βακτηρίαν ἐπὶ τὸν ποταμόν, ὃ
 μὲν οὐδὲν ἀπὸ Αἰθιοπίας ἄχρι θαλάσσης
 εἰς αἷμα τρέπεται· σιωεξαιματῆνται δ'
 αὐτῷ λίμναι, διώρυχες, κρήναι, φρέατα,
 21. 21. πηγάι, σύμπασα ἡ κατ' Αἰγύπτιον ἑσία
 ὕδατος· ὡς ἀπορία ποτὲ τὰ παρὰ ταῖς
 ὁχλαῖς ἀνασέλλειν, τὰς δ' ἀνατεμνομένης
 φλέβας, καθάπερ εἰ ταῖς αἰμορροαίαις,
 κρηνηδὸν αὐλὰς ἀκοντίζειν αἷματος, μη-
 δεμίας ἐσθωμένης διαφυγῆς λιβάδος.

** ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴποτε πρῶ-
 τῶν αὐτοῖς τὴν τῆ ὕδατος ἐπήγαγε πλη-
 γήν; Πρῶτον ἐπαδὴ μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ
 τῷ ποταμῷ, καὶ Θεὸν τῶτον ἀνόμενον,
 22. 22. τὴν τῶν νεφῶν αὐτοῖς παρέχοντα χρεῖαν·
 ἔπειτα καὶ διὰ τὰ βρέφη τῶν Ἰσραηλίων εἰς
 τῶτον παραπεμφθέντα. μεταβληθεὶς γὰρ
 εἰς αἷμα, τῆς γεγεννημένης κατηγορεῖ παι-
 δοκλονίας. τότε χάριν καὶ τὰς βατράχους
 ἀνέβλυσε τὰ ὕδατα, ἀντὶ τῶν ἐν ἐκείνοις
 ἀποπνιγνόντων ἀναδοθέντας παιδίων. μι-
 μεῖται γὰρ πῶς τὰ βρέφη τὰς βατράχους
 βαδίζοντα. μηδέπω γὰρ τοῖς ποσὶ μόνοις
 23. 23. κεχρησθαι δυνάμει, ταῖς χερσὶν ἐπα-
 μυνῶν τῇ τῶν ποδῶν ἰσχύει. προσώζεσε
 δὲ ἐκ τῶν βατράχων ἡ γῆ· ἐπαδὴ προ-
 σώζεσαν καὶ ἐσάπησαν τῶν Αἰγυπτίων οἱ
 μώλωπες ἐκ τῆς παμπόλλης πονηρίας.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Πρώτη πληγὴ αἵματος.
 δικαία ἡ κρίσις. αἷματος γὰρ πληθεῖς
 τῶν βρεφῶν, εἰς αἷμα μεταβάλλεται ὁ
 ποταμός. ἐβόα γὰρ τὸ αἷμα τῶν νηπίων.
 γέγονε τὸ θαῦμα. ἐχ' ἡυρίσκετο ὕδωρ·
 24. 24. ὅλον γὰρ ὡς αἷμα· καλεῖ τὰς φαρμακὰς
 Αἰγύπτου, ἵνα ἐλατλώσῃ τὸ θαῦμα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πάλιν ἡ ῥάβδος, ἥς
 χωρὶς ὁδὸν ἐγένετο, ποταμόν ἐτυπλε· καὶ
 αἷμα μὲν παρέφυσεν, ὕδωρ δὲ ἀνεκαλεῖτο.
 ἄκκε ταῦτα, καὶ σκόπει τὰ μυήρια, καὶ
 25. 25. ὅτι διὰ τῆς ῥάβδος, καὶ ὅτι δι' ὕδατος. ἐπα-
 δὴ δὲ ἡ μόνον ἐν τῷ ποταμῷ αὐτῆς ἡδίκη-
 σεν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γῇ· πλίνθους γὰρ
 ἔβαλλον· ἐκβάλλει ἐκ τῆς γῆς ὁ Θεὸς τι-
 26. 26. μωρίας κατ' αὐτῶν καὶ δι' ὕδατων πολλάς·
 εἴτε δὲ εἰς ξύλινα σκούη, εἴτε εἰς λίθινα
 οὐρέθη ὕδωρ ἐν Αἰγύπτῳ, γέγονεν αἷμα.

ΓΡΗΓΟ-

(1) Ἀξίον ἰδεῖν. ὡς Τόμ. 2. σελ. 121. τῆς τῆ ῥα. ἐκδόσ.

(2) Καὶ ἀντιτυπεῖν. αὐτ.

(3) Διάνοιαν. αὐτ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἡ θαυμα-
τοποιία ἡ τῷ σκοπῷ τῆς ἐκπλήξεως. τῶν
ἐντυγχανόντων γίνεται, ἀλλὰ πρὸς τὸ
χρήσιμον τῶν σωζομένων βλέπει. τοῖς
γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς θαύμασι καθαι-
ρεῖται μὲν τὸ πολέμιον, αὖξεται δὲ τὸ
ὁμόφυλον. πρῶτον δὲ γενικώτερον τῶν ἐπὶ
μέρους θαυμάτων τὸν κατὰ ἀναγωγὴν κα-
ταμάθωμεν σκοπὸν, εἴθ' ἔτιω διωκτὸν ἂν
γένοιτο ἡμῖν καὶ τοῖς κατ' ἑκάστον ἐφαρ-
μόσαι τὸ νόημα. ἡ γὰρ διδασκαλία τῆς
ἀληθείας πρὸς τὰς διαδόσεις τῶν δεχο-
μένων τὸν λόγον συμεταβάλλεται. ἐπί-
σης γὰρ τοῖς πᾶσι τῶν λόγων τὸ καλὸν ἢ
τὸ κακὸν προδεικνύεται, ὁ μὲν ὁυπαιδὼς
πρὸς τὸ δεικνύμενον ἔχων, ἐν φωτὶ τὴν
διανοίαν ἔχει· τῷ δὲ ἀντιτύπως διακει-
μένῳ, καὶ μὴ καταδεχομένῳ πρὸς τὴν
ἀκτῖνα τῆς ἀληθείας διαβλέψαι, παρα-
μένει τῆς ἀγνοίας ὁ ζόφος. εἰ δὲ τὸ κα-
θόλου νοηθῇ ἡμῖν ἐν τοῖς τοῖστοις, ψεῦδος
ἐκ ἐστίν· ἐδ' ἂν τὸ κατ' ἑκάστον πάντως
ἐτεροίως ἔχοι, τῆς ἐπὶ μέρους ἐξετάσεως
συναποδειχθείσης τῷ λόγῳ. ἐκὲν ἔδεν
θαυμάσθαι ἀπαθῆναι τὸν Ἑβραῖον μένειν τῶν
Αἰγυπτίων κακῶν ἐν μέσοις τοῖς ἄλλοφύ-
λοις ἀναστροφόμενον· ἐπεὶ καὶ νῦν ἐστὶ τὸ
ἴσον γινόμενον ἰδεῖν. ταῖς γὰρ πολυαν-
θρώποις πόλεσι πρὸς τὰς ἐναντίας δόξας
διεσηκῆται, πότιμον καὶ διαφανὲς ἐστὶ τὸ
νῆμα τῆς πίσεως, ὃ διὰ τῆς θείας διδασ-
καλίας ἀρύνεται· τοῖς δὲ διὰ τῆς πονη-
ρᾶς ὑπολήψεως αἰγυπλιάζουσι διεφθαρὸς
αἷμα τὸ ὕδωρ γίνεται.

κα. Καὶ οἱ ἰχθύες οἱ ἐν τῷ ποτα-
μῷ ἐτελεύτησαν· καὶ ἀπώζεσεν ὁ
ποταμὸς, καὶ ἐκ ἠδύναντο πιεῖν ὕδωρ
οἱ Αἰγύπτιοι ἐκ τῆς ποταμῆς· καὶ ἦν τὸ
αἷμα ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτου.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐναπέ-
θησκε δὲ καὶ τὰ γένη τῶν ἰχθύων ἀπαν-
τα, ἅτε τῆς ζωτικῆς δυνάμεως εἰς φθο-
ροποιὸν μεταβαλέσης· ὡς δυσωδίας πάν-
τα διὰ πάντων ἀναπεπληθῆναι, τοσούτων
σηπομένων ἄθροον σωμάτων. πολὺς δὲ
καὶ ἀνθρώπων ὄχλος ὑπὸ δίψης διαφθα-
ρεῖς, ἕκατο σωρηδὸν ἐπὶ τῶν τριόδων,
ὃ δεινόντων ἐπὶ τὰ μνήματα τῶν οἰκείων
τὰς τετελευτηκότας ἐκκομίζεν.

κβ. Ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ
ἐπαῖδοι τῶν Αἰγυπτίων ταῖς Φαρμα-
κείαις αὐτῶν. καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρ-
διά Φαραὼ, καὶ ἐκ εἰσήκασεν αὐτῶν,
καθάρπερ εἶπεν ὁ Κύριος.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ πάντα τὰ ὕδα-
τα αἷμα ὑπὸ Μωσέως γεγενῆσθαι, πῶς
ἐπάγει ἡ Γραφή τὸ, ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ
ἐπαῖδοι τῶν Αἰγυπτίων ὡσαύτως; ἡ γὰρ
ψῆδὲς τὸ πάντα τὰ ὕδατα γενέσθαι αἷμα
ὑπὸ Μωσέως, ἢ πάλιν τὸ τὰς ἐπαῖδους
πεποιηκέναι ὡσαύτως. καὶ περὶ τῶν λοι-

πῶν τῶν κατ' αὐτὰς θαυμάτων ὁ αὐτὸς
λόγος. Πάντων τῶν ὑδάτων τῶν ἐπάνω
τῆς γῆς αἷμα γενομένων, ὡσαυκάζοντο
οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τῆς ποταμῆς ὀρύττειν
Φρέατα, καὶ ἀντλεῖν ὕδωρ, καὶ ποτίζεν
ἐξ αὐτῶν ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ ζῶα αὐτῶν καὶ
τὰ θρέμματα. ἐκ τῆς τῆς ὕδατος τῆς
ἐκ τῶν Φρεάτων ἀντλημῆς ἐποίησαν οἱ
ἐπαῖδοι τὸ αἷμα. καὶ ἔδαμῶς διέψευσαι
ὁ λόγος. καὶ τὰ μὲν ὑπὸ Μωσέως γενο-
μένα θαύματα, ἅτε κατὰ τὴν θείαν γε-
γεννημένα ἐνέργειαν, κατὰ μεταβολὴν γε-
γενῆσθαι φύσεως τῆς προκειμένης εἰς τὴν
φύσιν τῆς ἐκτελεσμένης· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν
ἐπαίδων γενομένα, κατὰ τὴν ἐνέργειαν
ἐγένοντο τῶν δαιμόνων, τῶν Φαντασάν-
των τὰς ὁψεις τῶν ὁρώντων, τὸν μὴ
ὄφιν ὁρᾶν ὡς τὸν ὄφιν, καὶ τὸ μὴ αἷμα
ὡς αἷμα, καὶ τὰς μὴ βατράχους ὡς βα-
τράχους.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Πάσης τότε τῆς
τῶν ὑδάτων φύσεως κατὰ τὴν Αἰγύπτου
τῷ προσάγματι Μωσέως εἰς αἷμα τρα-
πέσης, ὡς καὶ τὰς ἰχθύας, εἰς σαρκώ-
δη παχύτητα τῆς ὕδατος μετατεθέντος,
διαφθαλῶσαι, τοῖς Ἑβραίοις ἀρρομνίσις
μόνοις ὕδωρ τὸ αἷμα ἦν. ὅθεν ἔχε καὶ
ἡ μαγγανεία καιρὸν ἐν τῷ παρὰ τοῖς Ἑ-
βραίοις ὑβρισκομένῳ ὕδατι τὸ αἷματῶδες
εἶδος παρασοφίσασθαι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πολλὰκις ἐπιχει-
ρεῖ ὁ παρασοφισμὸς τῆς ἀπάτης καὶ τὸ
τῶν Ἑβραίων ποτὸν τῷ μολυσμῷ τῆς ψυ-
δὲς αἷμα ποιῆσαι, τῆς ἐπὶ τὸν ἡμέτερον
λόγον, καὶ ἡμῖν δάξαι, μὴ τοῖστον ὄντα,
οἷος ἐστίν. ἀλλ' ἐκ ἀχρειώσεως καθόλου τὸ
ποτὸν, καὶ ἐκ τῆς προχείρου δι' ἀπάτης πε-
ριφοινίξῃ τὸ εἶδος. πίνει γὰρ ὁ Ἑβραῖος
τὸ ἀληθινὸν ὕδωρ, καὶ παρὰ τῶν ἐναν-
τίων πιθανῶς διαβάλλεται, ἔδεν πρὸς τὸ
εἶδος τῆς ἀπάτης ἐπιστρέφόμενος.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἰ ὅλον τὸ ὕδωρ εἰς
αἷμα μετεβλήθη, πῶς ἐποίησαν οἱ ἐπαῖ-
δοι τῶν Αἰγυπτίων ταῖς Φαρμακείαις αὐ-
τῶν ὡσαύτως; Ἐπέλαζον αὐτοῖς καὶ ἡ
θάλαττα· τὸ δὲ πότιμον ὕδωρ εἰς αἷμα
μετεβλήθη μόνον. ἠδύναντο τοίνυν με-
τακομίσαι θαλάττιον ὕδωρ εἰς τὰ βασί-
λεια, καὶ μεταβαλεῖν εἰς τὴν τῆς αἵματος
χροίαν, τῆς Θεᾶς δηλονότι συγχωρῶντος
αὐτοῖς ἐνέργειαν, δι' ἧς εἰρήκαμεν αἰτίας.
ἐπισημειώσασθαι μέντοι καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ,
ὡς τὰς μὲν βατράχους ἐκ τῶν ὑδάτων ἐξή-
γαγε, τὰς δὲ σκνῖπας ἐκ τῆς χώματος,
τὴν δὲ κνωμύαν ὅθεν ἠθέλησεν. ἵνα μά-
θωσιν, ὡς ῥάδιον ἢ τῷ Θεῷ καὶ δίχα
ὑδάτων, καὶ δίχα γῆς παράγειν ἅ βί-
λεται. τῆς χάρις καὶ προλέγει τὰς τι-
μωρίας, ἵνα μὴ ἀπὸ ταυτοματῶς ταῦτα
συμβαίνειν τοπάζωσιν, ἀλλὰ γινώσι θεη-
λάτεις εἶναι πληγὰς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πῶς ἔν ὁμοίως
ἐπραττον οἱ τῶν Αἰγυπτίων Φαρμακοί; Ἡ
κατὰ

κατὰ φαντασίαν, ἢ Θεὸς συγχωρῶντος, ἵνα μείζονως κολάζονται· λύσεως γὰρ ζήτημαίης, ἐπέσφιγγον τὰ δεσμά· καὶ αἷμα Φαραὼ μὴ διὰ μίας πληγῆς κολαδῇ, πολλῶν ἄξιός ὢν.

ΑΔΗΛΟΤ. Καὶ οἱ μάγοι μετέβαλον τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα συωεργεία δαιμόνων, κατὰ συγχώρησιν Θεῷ πρὸς βλάβῃ πλείονα τῶν Αἰγυπτίων. ἕως μάλιστα τρίτης πληγῆς τῆτο ἐποίησαν, καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ ἠδαιήσαν· ἵνα γνωσθῇ πᾶσιν, ὅτι κακέϊνα ἐκ ἰδίας ἰσχύει ἐποίησαν. Τινὲς δὲ λέγουσι, παντὸς ὕδατος, αἵματος γεγεννημένης, πᾶ ὁρέθῃ ὕδωρ; Πάντως δι' οἰκονομίαν ἔμεινε μικρόν· ἢ τῶν περὶ Μωσέα ποιούντων τὸ σημεῖον, συμπαρόντες κακέϊνοι ἐν αὐτῇ τῇ ῥοπῇ ἐποίησαν. ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ἐκ τῶν ἡν Ἰσραὴλ ἠέεγκαν ὕδωρ, καὶ ἐποίησαν αἷμα.

ΑΔΗΛΟΤ. Οὐκ ἀπίθανον εἶναι (1) καὶ τὸν Μωσέα μετὰ τῷ μεταβολῇ τῷ εἰς αἷμα, πάλιν εἰς τῷ οἰκείαν ὄψιν καὶ φύσιν ἀποκαταστήσαι τὸ ὕδωρ, ὅπως οἱ μάγοι τῷ οἰκείαν τέχνῃ ἀντεπιδείξονται.

κγ. Ἐπιστραφεῖς δὲ Φαραὼ, εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ ἐκ ἐπέστησε τὸν νῦν αὐτοῦ ἔδὲ ἐπὶ τῆτω.

κδ. Ὁρυξαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τῆ ποταμῆς, ὥστε πιεῖν ὕδωρ· καὶ ἐκ ἐδύναντο πιεῖν ὕδωρ ἐκ τῆς ποταμῆς.

ΚΚ ΙΩΣΗΠΟΤ. Ὁ ποταμὸς αὐτοῖς αἱματώδης, Θεὸς κελύσαντος, ἐρρήν, πίνεσθαι τε μὴ δυνάμενος, καὶ πηγῇ ἐτέραν ὑδάτων ἐκ ἔχουσιν. ἐκὶ δὲ τῷ χροῶν μόνον ἢ τοῖστος, ἀλλὰ καὶ τοῖς πειρωμένοις ἀλγύματα καὶ πικρὰν ὀδυῖν προσέφερον. ἢ δὲ τοῖστος μὲν Αἰγυπτίοις, Ἑβραίοις δὲ γλυκὺς καὶ πότιμος, καὶ μηδὲν τῆ κατὰ φύσιν παρηλλαγμένος.

κε. Καὶ ἀνεπληρώθησαν ἐπὶ αἱμέρας, μετὰ τὸ πατάξαι Κύριον τὸν ποταμόν.

ΕΥΣΕΒΙΟΤ. Οὐ μετὰ τῷ συμπλήρωσιν τῶν ἐπὶ αἱμερῶν ἀναλελύσθαι τῷ τροπῇ τῆ αἵματος ὁ λόγος φησὶν, ἀλλ' ὅλον τῆτο ἐπισημεῖται, ὅτι μετὰ τὸ πατάξαι Κύριον τὸν ποταμόν, ἐπὶ μέσων

Α ἡμερῶν τελεσθεσῶν, ἀρχὴ ἐτέρας γίνεται παραδοξοποιίας.

ΚΚ ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπὶ αἱμέρας ἐπὶ τὸ δεινὸν ἐκράτησαν, ἕως οἱ μὲν Αἰγύπτιοι τῆς ἀμφὶ Μωϋσῆ, ἔτοι δὲ τὸν Θεὸν ἰκέτευσαν, οἶκτον λαβεῖν τῶν ἀπολλυμένων. ὁ δὲ τῷ φύσιν ἴλεως μεταβάλλει τὸ αἷμα εἰς ὕδωρ πότιμον, ἀποδὲς τῷ ποταμῷ καθαρὰ τὰ ἀρχαῖα ῥέεθρα καὶ σωτήρια.

Β ΚΚ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ δὲ τῆς διαφορᾶς εἰς ἐβδόμῃ αἱμέραν διαμεμενημένης δοκεῖ. πρὸς ὅπερ ἀπορᾶσιν οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἐχθροί. πῶς ἂν ἡ Αἰγύπτια ἔσα θερμότητι, χωρὶς ὕδατος πρὸς τοσαύτας αἱμέρας διήρκεσε; Καὶ τί θαυμαστόν, εἰ Θεὸς δίκας αὐτοῖς ἐπαράττεται βελομένης, διήρκεσαν; ἢ δὲ θαῖα Γραφὴ καὶ ἄλλῃ ἀποφαίνει διάνοιαν. τραπέντων γὰρ τῶν ἐπιπολῆς συωεσηκότων ὑδάτων, ὠρυ-
Γ ἔαν φησὶν οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τῆς ποταμῆς, ὥστε πιεῖν εἰτεῦσθαι, ὡς μὴ τῶν ἐν βάθει διαφορᾶντων ὑδάτων μετασχομένων τῆ φθοροποιᾶ γεγονότος αἵματος. ὅπερ, ἐδή-
λωσηεν ὁ θαῖος λέγων χρησμός· λαβε τῷ ῥάβδον, καὶ ἐκλινον τῷ χεῖράς σε ἐπὶ τὰ ὕδατα Αἰγύπτια, καὶ ἐπὶ τῆς ποταμῆς αὐτῶν, καὶ τὰ ἐξῆς. εἰτεῦσθαι καὶ ἢ περὶ τῆ πότιν ἔχον ὕδωρ οἱ Φαρμακοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἀπορία λυθήσεται. πρὸς δὲ τέτοις,
Δ ἔδὲ φησὶν ἡ Γραφὴ ἐπὶ ὅλαις ἐπὶ αἱμέραις παραμῆναι τῷ εἰς αἷμα μεταβολῇ. εἰκὸς γὰρ αἷμα τε γενέσθαι εἰς εἰδειν τῆς θαῖας μεγαλεργίας, καὶ πρὸς τῷ οἰκείαν φύσιν, διὰ Φιλανθρωπίαν, ἐπαυελθεῖν. ὥστε καὶ τῆς Φαρμακῆς λαβόντας, μεταβαλεῖν. διὸ καὶ ἐπιλέγει ἡ Γραφὴ, καὶ
Ε ἐσκληρώθη ἡ καρδία Φαραὼ, καὶ ἐκ εἰσῆκασεν αὐτῶν. ὅπερ ἐπὶ τοῖς συμπεράσμασι τῶν λοιπῶν σημείων ἐπιφέρειν εἰσθῆ. καὶ ἐξῆς δὲ ἐπισημαίνεται ὁ λόγος, Φάσκων, καὶ ἐκ ἐπέστησε τὸν νῦν αὐτοῦ ἔδὲ ἐπὶ τῆτω, ἔδὲ πεπαυμένης ἡδὴ τῆς εἰς αἷμα μεταβολῆς τῶν ὑδάτων. εἰ γὰρ μὴ ἐπέπαυτο, εἰκὸς ἢ ἐπισθῆσαι τὸν νῦν τῷ γεγονότι, καὶ τὸν Μωϋσῆ ἰκετεῦσαι περὶ τῆς παύσεσθαι. τῆτο γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιεῖ. πρὸς δὲ τῷ τῆτο μὴ νῦν εἰπεῖν τῷ Γραφῇ, καὶ ἐπισημαίνεται
Ζ ὅτι ἐκ ἐπέστησε ὁ Φαραὼ τὸν νῦν αὐτοῦ ἔδὲ ἐπὶ τῆτω· δηλον, ὡς ἔδὲ ἐπὶ τῆς εἰς δράκοντα τῆς ῥάβδος μεταβολῆς, διὰ τῷ μίμησιν τῶν Φαρμακῶν, καὶ νῦν ἔδὲ ἡτον καταφρονήσας.

ΚΕΦ.

(1) ἴσ. ἐστὶν, ἢ εἶναι φασί.

Κ Ε Φ. Η.

α. ἴπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, εἰσελθε πρὸς Φαραῶν, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, τάδε λέγει Κύριος· ἐξαπόσειλον τὸν λαόν μου, ἵνα μοι λατρεύσωσιν.

β. Εἰ δὲ μὴ βάλῃ σὺ ἐξαποσειλαι, ἰδὲ ἐγὼ τύπλω πάντα τὰ ὄρεά σου βατράχοις.

ΑΔΗΛΟΤ. Ὡς πληγῆς ἕσης ταύτης, ἐλέχθη τῆτο. διὸ καὶ πληγαὶ καλεῖνται. ἐβασάνισον γὰρ τὰ τοιαῦτα τὰς τῶν Αἰγυπτίων ψυχάς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Διπλὴν ἐγίνετο τὸ ἀγαθόν. Αἰγύπτιοι ἐτύπλοντο, καὶ Ἰσραὴλ ἐπαιδύετο. ὡς γὰρ φησιν ὁ σοφώτατος Σολομών, ἄφρονος τυπλομένη, ὁ εὐφρων ὠφελεῖται. (1)

γ. Καὶ ἐξερεύξεται ὁ ποταμὸς βατράχους· καὶ ἀναβάντες εἰσελεύσονται εἰς τὰς οἰκὰς σου, καὶ εἰς τὰ ταμεία τῶν κοιτῶνων σου, καὶ ἐπὶ τῶν κλινῶν σου, καὶ εἰς τὰς οἰκὰς τῶν θεραπόντων σου, καὶ τὰ λαῖμα σου, καὶ ἐν τοῖς φυράμασί σου, καὶ ἐν τοῖς κλιβάνοις σου. Καὶ ἐπὶ σέ, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὰς θεράποντάς σου ἀναβήσονται οἱ βάτραχοι.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Οὕτω καὶ τὸ τῶν βατράχων γένος [τὸ] αἰδεχθὲς καὶ πολυφώνον, ὃ ἀμφίβιος μὲν ἢ ζωῇ, ἐρπυσικὸν δὲ τὸ πήδημα. αἰδήεις δὲ ὁ μόνον ἢ ὄψις, [ἀλλὰ] καὶ τὰ χρωτὸς ἢ δυσωδία· ὁ τοῖς οἰκοῖς, καὶ ταῖς κλίναις, καὶ τοῖς ταμείοις τῶν Αἰγυπτίων εἰσέρπει. τῆς δὲ τῶν Ἑβραίων ζωῆς ἕκ ἐφάπλεται. ἀληθῶς γὰρ βατράχων ἀντικρὺς γένῃ ἐστὶ τὰ φθοροποιὰ τῆς κακίας γυνήματα. ἐκ τῆς ῥυπαρᾶς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, οἷον ἕκτινος βορβορὸς ζωογονέμενα. ἔτσι οἱ βάτραχοι οἰκοῦσι μὲν τὰς οἰκίας τῶν αἰγυπλιαζόντων κατὰ τὴν τῆ βίβ προαίρεσιν· δείκνυνται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, καὶ τῶν κλινῶν ἕκ ἀπέχονται, καὶ εἰς τὰ ταμεία τῶν ἀποθέτων ἐσδύονται. ὅταν γὰρ ἴδῃς τὸν ῥυπαρόν τε καὶ ἀκόλαστον βίον, ἀληθῶς ἐκ πηλᾶ τικτόμενον, καὶ τῇ πρὸς τὸ ἄλογον μιμήσει κατὰ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς αἰ ἐτετέρα φύσει ἀκριβῶς μενόντα· καὶ ἀνθρωπον μὲν κατὰ τὴν φύσιν ὄντα, κήνος δὲ διὰ πάθος γινόμενον, καὶ διὰ τῆτο ἀμφίβιον ἐκείνο καὶ ἐπαμφοτερίζον τὸ τῆς ζωῆς εἶδος ἐπιδεικνύοντα. ὁρίσεις καὶ ἐπὶ τὰς τοιαῦτα τῆς νόσου γνωρίσματα, ἕκ ἐπὶ τῆς κλίνης μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς

τραπέζης, καὶ αἰ τοῖς ταμείοις, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκίαν. ἐπισημαίνεται γὰρ διὰ πάντων ὁ τοῖστος τὴν ἀσωτείαν. ὥς πᾶσι ῥάδιον ἐπιγινώσκει διὰ τῶν κατὰ τὸν οἶκον ἀσδαζομένων τὸν βίον τόν τε ἀκόλαστον καὶ τὸν καθαρεύοντα. ὅταν ἐπὶ τῆς μὲν, ἐπὶ τῶν τοίχων κονιαμάτων διακνύηται παρὰ τῆς τέχνης δι' εἰδῶλων τινῶν τὰ τῆς ἐμπαλῆς ἡδονῆς ὑπεκκαύματα, δι' ὧν ὑπομιμνήσκειται τῆς νόσου ἢ φύσεως, διὰ τῆς ὀψews ἐκ τῆς ἀτιμίας τῶν θεαμάτων ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἐλκεομένη τὴν πάθος· ἐπὶ δὲ τῆς σωφρονεῖντος, φυλακὴ πᾶσα καὶ προμήθεια, τὴ καὶ τὸν ὀφθαλμόν καθαρεύειν τῶν ἐμπαλῶν θεαμάτων. καὶ ἡ τραπέζα ὁμοίως, καθαρεύει μὲν ἢ τῆς σωφρονεῖντος ὁρίσκειται. βατραχώδης δὲ καὶ πολυσάρκος τῶν πρὸς τὸν βορβορῶδη βίον ἰλυωμένων. καὶ τὰ ταμεία ἐρδνῆσης, τὰ ἐστὶ τὰ κρυπλὰ τὰ βίβ αὐτὰ καὶ ἀπόρρητα, πολὺ μᾶλλον αἰ ἐκείνοις σωρεῖαν βατράχων κατανοήσεις. αἰ δὲ ταῦτα ἢ τῆς ἀρετῆς ῥάβδος ποιεῖν κατὰ τῶν Αἰγυπτίων ὑπὸ τῆς ἰσορίας λέγεται, μὴ ξεκιδῶμεν περὶ τὸν λόγον. καὶ γὰρ ἐσκληρωῖται παρὰ τῆς Θεᾶς καὶ τὸν τύραννον ἢ ἰσορία φησί. πῶς ἔν ἂν αἶη κατάκριτος τῇ ἀνωθεν ἀνάγκῃ σκληρῶς καὶ ἀντιτύπως διατιθέμενος; ἔχ ὡς τὴν ἀντιτύπιαν αἰ τῇ ψυχῇ τῆς Φαραῶ τῆς θείας βελήσεως αἰτιθείσης, ἀλλ' ὡς τῆς προαιρέσεως διὰ τῆς πρὸς τὴν κακίαν προσκλίσεως τὸν ἐκμαλῶσοντα τὴν ἀντιτύπιαν λόγον ὁ δεχομένης. ἔτω καὶ ἢ τῆς ἀρετῆς ῥάβδος αἰ τοῖς Αἰγυπτίοις φανῆται, τὸν μὲν Ἑβραῖον καθαρόν τῆς βατραχώδους ζωῆς ἐργάζεται· τὸν δὲ αἰγύπτιον βίον πλήρη τῆς τοιαύτης δείκνυσιν νόσον. ἀλλ' ἐστὶ ὅτε τῆς Μωσέως καὶ ὑπὲρ τῶν τῶν χεῖρας ἐκλείναντος, ἀφανισμὸς τῶν βατράχων γίνεται. καὶ δὴ καὶ νῦν ἐστὶ γινώσκαι γινόμενον. οἱ γὰρ τὴν ἐκλασιν τῶν χειρῶν τῆς νομοθέτης κατανοήσαντες, (σωθήσεσθε πάντως ὁ, τι σοὶ λέγει τὸ ἀνιγμα· ὡς νοήσαι διὰ μὲν τῆς νομοθέτης τὸν ἀληθινὸν νομοθέτην, διὰ δὲ τῆς τῶν χειρῶν ἐκλάσεως τὸν ἐπὶ τῆς σαυρῆ τῶν χεῖρας ἐκλείναντα.) οἱ τοῖτω πρὸς ὀλίγον τοῖς ῥυπαροῖς καὶ βατραχώδεσι λογισμοῖς συζῶντες. αἰ πρὸς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν χεῖρας ἐκλείναντα ἴδοιεν, ἀπαλλῶσονται τῆς πονηρᾶς αὐτῶν συνειδήσεως, νεκρωθῆντος τῆς πάθους καὶ ἐποξέσαντος. ἀληθῶς γὰρ τοῖς ἀπὸ λαγυμῶν τῆς τοιαύτης νόσου, μετὰ τὴν νεκρωσιν τῶν ἐρπυσικῶν κινήματων, ἀτοπὸς τις καὶ δυσώδης ἢ τῶν προβεβιωμένων γίνεται μνήμη, δι' αἰσχυρῆς τὴν ψυχὴν ἀηδίζουσα.

Ττ 2

ε. Εἶπε

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοθῇ. ἔχ εὔρηται. τὸ δὲ ἔρη. ἐλῆφθη ἰσ. ἐκ τῆ 11. ἐδ. τῆ 21. κεφ. ἢ ἐκ τῆ 3. τῆ 22. τῶν Παροιμ.

ε. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἄκουσον ὁ ἀδελφός σου, ἵνα ἐκείνη ἔλθῃ ἐπὶ τὰς ποταμὺς, καὶ ἐπὶ τὰς διώρυγας, καὶ ἐπὶ τὰ ἔλη, καὶ ἀνάγαγε τὰς βατράχους. Καὶ ἐξέτεινεν Ἀαρὼν τὴν χεῖρα ἐπὶ τὰ ὕδατα Αἰγυπτίου, καὶ ἀνήγαγε τὰς βατράχους· καὶ ἀνέβη βάσθη ὁ βατράχος, καὶ ἐκάλυψε τὴν γῆν Αἰγυπτίου.

ζ. Ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαῖδοι τῶν Αἰγυπτίων ταῖς Φαρμακείαις αὐτῶν, καὶ ἀνήγαγον τὰς βατράχους ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν.

ΛΗΛΟΥ. Καὶ ἐπὶ ταύτης τῆς πληγῆς ἐποίησαν οἱ Φαρμακοὶ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαῖδοι τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἀνήγαγον τὸν βάτραχον. ὅπως βλέπων ὁ Φαραὼ, ὅτι οἱ Φαρμακοὶ ἐφιστάμενοι τοῖς περὶ Μωσέα, μόνον προδῆκον τὴν κακὴν ἐποίησαν, ἐκ ἔλεγεν αὐτοῖς, εὐξάδε περὶ ἐμῶν, ἵνα παύσῃται ἡ πληγὴ. εἶδε γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς ῥάβδος τῆς σφαίρας εἰς ὅτιν, ὅτι ἡ Μωσέως κατέπτε τὰς ἐκείνων, καὶ πάλιν ἀπεκατέστη εἰς τὸ ἀρχαῖον· καὶ ἐπὶ τῷ αἵματι, ὅτι δὴ χρυσῶν αὐτῶν, πλέον τὸ αἷμα διέβαινον. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν βατράχων προδῆκη ἐγένετο. διὸ μᾶλλον καὶ Μωσῆς

» εἶπε τῷ Φαραὼ, τάχα πρὸς με, ποτε
» εὐξομαι περὶ σὲ· ἵνα εἰδῇς, ὅτι ἐκ ἐστὶ
» Θεὸς ἄλλος πλὴν Κυρίου τῷ Θεῷ· ἵνα μὴ
ἐλθόντες πολλὰς οἱ Φαρμακοὶ ἀπατη-
σωσιν αὐτὸν, λέγοντες, ἡμεῖς ἐπαύσαμεν
τὴν πληγὴν. ἰδὲ γὰρ φησιν, ὡς ὅρας,
ὅτι ἡ τῶν μάγων δύξις μᾶλλον ἀδικεῖ τὰς
Αἰγυπτίους.

η. Ἐκάλεσε δὲ Φαραὼ Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, καὶ εἶπεν, εὐξάδε περὶ ἐμῶν πρὸς Κύριον, καὶ περιελέτω τὰς βατράχους ἀπ' ἐμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐμῶν λαῶν· καὶ ἐξαπόστέλλω τὸν λαόν, καὶ θύσασιν Κυρίῳ.

θ. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς πρὸς Φαραὼ, τάχα πρὸς με ποτε εὐξομαι περὶ σὲ, καὶ περὶ τῶν θεοποιούντων σου, ἀφανίσαι τὰς βατράχους ἀπὸ σὲ, καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν σου, καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν, πλὴν ἐν τῷ ποταμῷ ὑπολειφθήσονται.

ΛΗΛΟΥ. Ἐβλεπεν ὁ Φαραὼ προδῆκον κακὴν ποιούντας τὰς Φαρμακούς, καὶ ἐκ ἔλεγεν αὐτοῖς, εὐξάδε περὶ ἐμῶν, ἵνα παύσῃ ἡ πληγὴ. διὸ καὶ Μωσῆς εἶπε τῷ Φαραὼ, τάχα πρὸς με ποτε εὐξομαι περὶ σὲ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Φαραὼν ὁ Μωσέως ὑπὸ τῆς πληγῆς ἀνακαλεῖσθαι, καὶ ἡμέραν ὀρίζει, καὶ ὡς τὸ ἐξαί.

προσδύχομενος δὲ, κατ' ὅσον, δεικνύς ὅτι ἔτε τῆς αὐτῆς διωάμεως ὡς τὰ γινόμενα· καὶ ὁμοίως δὴ χερὲς τῷ θαυματουργῶντι Θεῷ καὶ ἐπάγειν πληγὴν, καὶ ἀπάγειν. αὐτῷ γὰρ ὑπακῶν τὰ πάντα.

ι. Ὁ δὲ εἶπεν, εἰς αὐτίον. εἶπεν ἔν, ὡς εἰρηκας· ἵνα εἰδῇς, ὅτι ἐκ ἐστὶ ἅγιος, πλὴν Κυρίου.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅρα πῶς ὁ μὲν Θεὸς Μωσέως πρὸς θαυματοποιῶν ἐστὶν ἐτοιμότερος, τῷ Φαραὼ τὴν κρίσιν διδὼς τῆς περὶ τὸ πεπαιδευτὸν τὸ δεινὸν προδεσμίας· ὁ δὲ καὶ περὶ ταύτῃ ἐστὶ μελητήρ, νομίζων πᾶς πάντως ἀπὸ ταυτοματίας, ἢ καὶ προσκάρου μαγείας γεγονέναι, καὶ παύσειν, ἅμα καὶ τὴν θεοδὴν θαυματοποιῶν χωρὶς ἀνάγκης μεγίστης ἀπαξιῶν.

ια. Καὶ περιελαθῆσονται οἱ βατράχοι ἀπὸ σὲ, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐπαύλεων, καὶ ἀπὸ τῶν θεοποιούντων σου, καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν σου, πλὴν ἐν τῷ ποταμῷ ὑπολειφθήσονται. Ἐξῆλθε δὲ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἀπὸ Φαραὼ· καὶ ἐβόησε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον περὶ τῆς ὀρίσεως τῶν βατράχων, ὡς ἐτάξατο τῷ Φαραὼ.

ιβ. Ἐποίησε δὲ Κύριος κατὰ τὸν ὅρον Μωϋσῆς· καὶ ἐτελεύτησαν οἱ βατράχοι ἐκ τῶν οἰκιῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐπαύλεων, καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν.

ΛΗΛΟΥ. Φονεῖ ὁ Θεὸς τὰς βατράχους, ἵνα μὴ μόνον δαίξῃ τὰς ἀναβαίνοντας κωλυθῆντας· ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποθνήσκοντων αὐτῶν, ἐκ αἶχον λέγειν, ὡς οἱ αὐτοὶ πάλιν ἀνῆλθον.

ιδ. Καὶ συνήγαγον αὐτὰς θημωνίας θημωνίας· καὶ ὥρτισεν ἡ γῆ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπὶ τῇ πρώτῃ μάστιγι ἐπώρτισεν ὁ ποταμὸς, ἐπὶ δὲ τῇ τῶν βατράχων ἡ γῆ. σὰρξ γὰρ καὶ αἷμα ἦσαν Αἰγυπτίῳ· ἔτω δὲ καὶ ἡ γῆ· τὰ παχύτερα τῶν σωμάτων γνωστοί. ἐπαχύνει γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία. ὅθεν ἐπεί προσώρτισαν καὶ ἐσάπησαν αὐτῶν οἱ μύλοι τῆς ἀμαρτίας, διὰ τὸ ὥρτισεν αὐτῶν καὶ ὁ ποταμὸς καὶ ἡ γῆ.

ιε. Ἰδὼν δὲ Φαραὼ ὅτι γέγονεν ἀνάψυξις, ἐβαρύνθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἐκ ἐσθήκεσεν αὐτῶν, κατὰ τὸν ὅρον ἐλάλησε Κύριος.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τρισὶ τέτοις ἐχρήσατο ῥήμασιν ἡ Γραφή, τῷ ἐκκαθαρίζοντι, καὶ ἐβαρύνθη, καὶ ἐσκληρώθη τῇ Φαραὼ τὴν καρδίαν. καὶ ποτὲ μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ, ποτὲ δὲ λέγεται τὸτο πάρεσθαι ὑπὸ Θεοῦ. εἰσὶν ἔν ἀπαλιωμένῳ μὲν ἢ ἐνδεδωκεν

δύσα πρὸς τὰ θεῖα καρδία, καὶ μὴ ἰχύειν ἀνθίστασθαι τῇ θεϊότητι, καὶ μὴ βαριῦναι, μηδὲ εἰς γλῶττιν ἔλκεσθαι κατὰ ἡ δὲ ἀντιπύρεσσα, σκληρυνέσθαι, καὶ ἀντιτυπῶσα δίκλιν λίθον, τὸν θεῖον ἀποκρέσθαι λόγον, καὶ ἀποκρομένη μετὰ τινος ἰσαῖα ψυδωνυμῶν ἰχύος. περὶ μίαν δὲ τὰ πάθη, διαφόροις ἐπινοήσας συμβαίνοντα. καθὼς μὲν γὰρ λιθίνη, σκληρύνεται· καθὼς δὲ βαρεῖα, κατελκεται· καθὼς δὲ μὴ παραχωρεῖ θεομαχῶσα τῇ κρείττονι φύσει, καὶ αὐτῆς ἰχύειν λέγεται. διόπερ πρὸς μὲν

- Ἰεζ. 11. 19. τὸ πρῶτον, Ἰερεμίας φησὶ τὸ, ἐκασάσω
 ,, τῶν τὰς λιθίνων καρδίας, καὶ ἐμβαλῶ
 Ψαλ. 37. 4. σαρκίνας· πρὸς δὲ τὸ ὑβριστερὸν, ὁ Δαβὶδ,
 ,, αἱ ἀμαρτίαι ὑπερήσαν τὴν κεφαλὴν μου,
 ,, ὡς αἱ φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ·
 Ζαχ. 5. 7. 8. καὶ Ζαχαρίας, εἶδον γυναικα κατημενίω
 ,, ἐπὶ τάλαντον μολίβου· καὶ ἐρρέθη, ὅτι
 ,, αὕτη ἐστὶν ἡ ἀνομία. ἐπεὶ ἔν ἡ καρδία Φα-
 Ἐξιδ. 15. 10. ραὼ καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐβεβάρυντο, ἔδυσαν
 5, 6. ,, ὡς αἱ μολίβους ἐν ὕδατι σφοδρῶ· καὶ
 ,, ἐπεὶ ἐσκληρυντο, ἔδυσαν εἰς βυθὸν ὡς αἱ
 ,, λίθοι· καὶ ἐπεὶ κατίχυσεν, λέγεται πρὸς
 τὸν κατελόντα αὐτὴν Κύριον, ἡ δεξιὰ·
 ,, σε Κύριε δεδοξάσαι ἐν ἰχύει. Καὶ μετ' ὀλίγα.
 Τριῶν ἔν εἰρημίων, τῶν μὲν ἄλλων ἔδεν·
 ,, ἐπὶ Θεῷ λέγεται, μόνον δὲ τὸ, σκληρυνῶ
 ,, τὴν καρδίαν Φαραὼ, ποτὲ δὲ καὶ τὸ,
 ,, ἐσκληρύνθη ἡ καρδία Φαραὼ. διὸ καὶ ὁ
 Ἀπόστολος ποτὲ μὲν αὐτὸν αἰτιάται τὸν
 Ῥωμ. 2. 5. σκληρυνόμενον, λέγων, κατὰ δὲ τὴν σκλη-
 ,, ρότητά σου, καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θη-
 ,, σαυρίζεις σεαυτῷ ὀργῇ· ποτὲ δὲ, ὡς ζή-
 τημα προβάλλει τὸν σκληρυνόμενον ὑπὸ
 Ῥωμ. 9. 18. Κυρίου· ἄρ' ἔν ὃν θέλει ἐλέει, ὃν δὲ θέλει
 20. ,, σκληρύνει; οἷς ἐπαγγέλλεται, μαρτυρεῖ σὺ,
 ,, ὡς ἀνθρώπων, τίς εἰ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ
 Θεῷ; ἡ τὸ δυσχερὲς τῆς ἀπορίας ἰδὼν, καὶ
 τὴν λύσιν μὴ θαρρύνων καταπίσευσαι γραμ-
 μασιν, ἢ μὴ κρίνων ἀποκρίσεως ἄξιον τὸν
 ἐγκαλῶντα τῇ θεῖα προνοίᾳ. τῆτο γὰρ
 ἔκ ἂν εἶπε τῷ ἔχοντι παρρησίαν ἀποκρί-
 νασθαι τῷ Θεῷ· ὅποιος γὰρ ὁ Μωϋσῆς, ὅς
 Ἐξιδ. 19. 19. ἐλάλει, φησὶν, ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκρίνατο
 Ἐξιδ. 33. 11. φωνῇ. καὶ ὅτι ἐλάλει ὡς φίλος φίλῳ.

15. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, εἶπον Ἀαρὼν, ἐκλείων τῇ χειρὶ σου τὴν ῥάβδον σου, καὶ πάταξον τὸ χῶμα τῆς γῆς· καὶ ἔσονται σκνίπες ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσι, [καὶ ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ.]

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Οὐκ ἀπειλεῖ τὸν Φαραὼ τὸν σκνίπα, καὶ τότε ἐπάγει· ἀλλὰ ψυδασμένον τιμωρεῖται. (1)

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Διὰ τῶν σμικροτάτων τέτων τὸ ὑπερέχον καὶ ἁμαχον τῆς οἰκίας ἰχύος δεικνύει.

12. [Ἐξέτεινεν ἔν Ἀαρὼν τῇ χειρὶ τὴν ῥάβδον, καὶ ἐπάταξε τὸ χῶμα

τῆς γῆς· καὶ ἐγένοντο οἱ σκνίπες ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἐν τε τοῖς τετράποσι,] καὶ ἐν παντὶ χῶματι τῆς γῆς ἐγένοντο οἱ σκνίπες ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἰσως ἀντις ἐπιζητήσῃ, διὰ τὸ τοῖς ἔτῳς ἀφανέσει καὶ ἡμελημένοις ζώοις ἐτιμωρεῖτο τὴν χώραν, παρὰ αἱ ἀρῖες καὶ λέοντες καὶ παρδάλεις, καὶ τὰ ἄλλα γένη τῶν ἀτιμάσων θηρίων, ἃ σαρκῶν ἀνθρωπείων ἀπλεται· καὶ εἰ μὴ ταῦτα, τὰς γῆν αἰγυπίας ἀσπίδας, ὧν τὰ δῆγματα πέφυκεν ἀνυπερδέτως ἀναιρεῖν; Εἰ δ' ὅλως ἀγνοεῖ, μαρτυρῶ, πρῶτον μὲν, ὅτι τὰς οἰκήτορας ὁ Θεὸς νηθετῆσαι μᾶλλον ἐβέλετο, ἢ διαφθεῖραι· βεληθείς γὰρ ἀφανίζειν εἰς ἅπαν, ἔκ ἂν ζώοις ἐχρήτο πρὸς τὰς ἐπιθέσεις, ὥστερ σπερματοῖς, ἀλλὰ τοῖς θεηλάτοις κακοῖς λιμῶτε καὶ λοιμῶ· μετὰ δὲ ταῦτα κακῶν προσδιδασκέων μάθημα πρὸς ἅπαντα τὸν βίον ἀναγκαῖον. τί δὲ τῆς ἐστίν; ἀνθρώποι μὲν γὰρ ὅταν πολεμῶσι, τὸ διωκτάτατον εἰς συμμαχίαν ἐπικερτικὸν ἐξετάσσουσιν, ὃ τὴν αὐτῶν ἀδελφείαν ἐκπλήσει· Θεὸς δ' ἡ ἀνωτάτω καὶ μεγίστῃ δυνάμει, ὡς ἔδενος χρεῖος, εἰς πᾶν βεληθεῖ κατὰ περ ὁργανοῖς τισὶ χρήσασθαι πρὸς τὰς τιμωρίας, καὶ τὰ ἐρρωμανέστατα καὶ μέγιστα αἰρεῖται, τῆς τέτων ἀλκῆς ἡκιστα φροντίζων, ἀλλὰ τοῖς ὑπετέλει καὶ μικροῖς ἀμάχους καὶ ἀητήτας δυνάμεις ἐγκατασκαδῶσας, ἀμύνεται δὲ αὐτῶν τὰς ἀδικύντας, κατὰ καὶ νῦν. τί γὰρ ὑπετέλεσεν σκνίπος; ἀλλ' ὅμως τοσῶτον ἰχυσεν, ὡς ἀπαγορεῦσαι πᾶσαν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐκβοᾶν ἀναγκαδιῶσαι, ὅτι δάκρυλος Θεὸς τῆς ἐστίν. χεῖρα γὰρ Θεὸς μηδὲ τὴν σύμπασαν οἰκισμένην ὑποστῆσαι ἂν ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα, μᾶλλον δ' ἔδεν τὸν σύμπαντα κόσμον.

17. Ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τὰς Φαρμακείας αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν τὸν σκνίπα· ἢ ἔκ ἡδύναντο. καὶ ἐγένοντο οἱ σκνίπες ἐν τε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐως τρίτης σημείῳ ἰχυνον καὶ οἱ μάγοι σπερματὶ δαμνῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἡδύναν.

18. Εἶπαν ἔν οἱ ἐπαοιδοὶ τῷ Φαραὼ, δάκρυλος Θεὸς ἐστὶ τῆτο· καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία Φαραὼ, καὶ ἔκ εἰσῆκσεν αὐτῶν, κατὰ περ ἐλάλησε Κύριος.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δάκρυλος Θεὸς ἐστὶ τῆτο, ἀντὶ τῇ τῆ Θεῷ ἐνεργείᾳ ταῦτα γίνεται, καὶ ἔκ ἀνθρώπων· ὅτι ὅλως παρὰ Θεῷ ἢ ἀφ' αὐτῆς. εἰ γὰρ μὴ ἡθέλησεν (2) ὁ Θεός, ἔκ ἐφέροντο αἱ πληγαί· ἄλλ.

Ττ 3

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοδομ. ἔχ. εὐρηται.

(2) Ἦθελε, φησὶν, ὁ Θεός. ὁ τῆς Αὔγ. κώδ.

ἀλλ' ἅπαξ ἅπαντα (1) ἀπώλεσαν. ἐπεὶ ἔν ἡρέμα ἐγίνοντο τὰ γινόμενα, δάκτυλον ἐκάλεσαν, ἀλλ' ἔ χειρας. ὁμως καὶ τῷ δακτύλῳ παρεχώρησαν.

Δαν. 11. 20. Μαρθ. 12. 28. * * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ μὲν ἔν τρίτῃ μάσιξ, δάκτυλος ἄρηται· ἡ δὲ πέμπτη, ὡσανεὶ συμπληρωθέντων πέντε δακτύλων ἐξ ἐκάστης μάσιγος, καὶ ὠνόμασαι· ἃς τὸ πνεῦμα τὸ θείον ἀήρησεν. λέγεται δὲ ἐν Εὐαγγελίῳ, αἱ δὲ ἐγὼ αἱ δακτύλῳ. * * Θεὸς ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια· ὅπερ ἐρμηνεύων ἄλλαχθ. Φησὶν, αἱ δὲ ἐγὼ αἱ πνύματι Θεὸς ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια.

ΑΔΗΛΟΤ. Δάκτυλον Θεὸς λέγει τὸ καὶ αἱ τῶν τῶ πνύματος χαρισμάτων.

ΑΔΗΛΟΤ. Πιεζόμενος τῇ πληγῇ, ὑπὸ χυλῷ τῷ ἄφειν· παυομένης, πάλιν σκληρὸς ὡς, καὶ ἔσθαι τῶ Μωσέως τὰς πληγὰς δοκῶν. ἐξ ὧς δηλονότι οἰκεία αὐτῷ ἡ σκληρότης ὡς, καὶ ἔκ ἐκ Θεοῦ. ἡ γὰρ ἂν ὠφείλει, ἡ πάντοτε σκληρὸς εἶναι, ἡ πάντοτε πειθήνιος.

κα. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ὅρθρισον τῷ πρῶτῳ, καὶ στήθι ἐναντίον Φαραὼ· καὶ ἰδὲ αὐτὸς ἐξελεύσεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτὸν, τὰ δὲ λέγει Κύριος· ἐξαποστείλον τὸν λαόν μου, ἵνα μοι λατρεύσῃ. Ἐὰν δὲ μὴ βάλῃ ἐξαποστείλαι τὸν λαόν μου, ἰδὲ ἐγὼ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σέ, καὶ ἐπὶ τὰς θεραπόντας σε, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σε, καὶ ἐπὶ τὰς οἰκας σε κυνόμεναι· καὶ πληθήσονται αἱ οἰκίαι τῶν Αἰγυπτίων κυνομίας, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐφ' ἧς εἰσὶν ἐπ' αὐτῆς.

κε. Καὶ παραδοξάσω ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν γῆν Γεσέμ, ἐφ' ἧς ὁ λαός μου ἐστὶν ἐπ' αὐτῆς, ἐφ' ἧς ἔκ ἔσαι ἐκεῖ ἡ κυνόμενα· ἵνα ἴδῃς, ὅτι ἐγὼ Κύριος πάσης τῆς γῆς.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Νυνὶ πρῶτον ἡ Γεσέμ τῶν αἰγυπτίων πληγῶν διασέλλεται.

κγ. Καὶ δώσω διαβολὴν ἀνὰ μέσον τῶ ἐμῶ λαῷ, καὶ ἀνὰ μέσον τῶ σὲ λαῷ. ἐν δὲ τῇ αὐρίον ἔσαι τὸ σημεῖον τῆτο.

κδ. Ἐποίησε δὲ Κύριος ἔτω· καὶ παρεγένετο ἡ κυνόμενα πλῆθος εἰς τὰς οἰκας Φαραὼ, καὶ εἰς τὰς οἰκας τῶν θεραπόντων αὐτῶ, καὶ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου· καὶ ἐξωλοθρεύθη ἡ γῆ ἀπὸ τῆς κυνομίας.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Λοιπαὶ δὲ τιμωρίαι τρεῖς εἰσὶν αὐτεργηθεῖσαι δίχα

Α τῆς ἀνθρώπων ὑπηρεσίας. πρώτη ἡ γενεομένη διὰ ζῶν τῶν αἱ τῇ φύσει πάντων θρασυτάτης, κυνομίας, ὡς ἐτύμως ἐκάλεσαν οἱ θετικοὶ τῶν ὀνομάτων· σοφοὶ γὰρ ἦσαν· ἐκ τῶν ἀναιδεσάτων ζῶων σωθέντες τῶ νομα, μίας, καὶ κυνός. τῶ μὲν τῶν χειρῶν θρασυτάτης, τῆς δὲ τῶν πτῶν. ἐπιφοιτῶσι γὰρ καὶ ἐπιτρέχουσιν ἀδελῶς, καὶ ἀνείργη τις, εἰς τὸ ἀτήτητον ἀντιφιλονεικῶν, ἀχρὶς ἂν αἵματος καὶ σαρκῶν κορεσθῶν. ἡ δὲ κυνόμενα τῷ ἄφ' ἐκατέρω τὸλμαν προσειληφῆα δηκτικόν, καὶ ἐπίβηλον ζῶν ἐστὶ. καὶ γὰρ πόρρωθεν μετὰ ροῖς κατὰ περ βέλος εἰσακοντίζεται, καὶ ἐμπίπτετα βιαιῶς, εὐ μάλα ἐγχρίμπεται. τότε δὲ καὶ θεήλατος ὡς ἡ προσβολή, ὡς δειπλάσιον αὐτῆς ἐπιβελῶν, ἔκ ἐτι μόνον τοῖς φυσικοῖς κεχρημένης πλεονεκήμασιν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκ θείας ἐπιφροσύνης. ἡ τὸ ζῶον ὠπλίζει, καὶ πρὸς ἀλκῇ ἀνήγειρε κατὰ τῶν ἐγχωρίων.

κε. Ἐκάλεσε δὲ Φαραὼ Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, ἐλθόντες θύσατε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν τῇ γῇ.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ἀντεξάγοντι μὲν γὰρ τῷ Σατανᾷ, καὶ ταῖς εἰς τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν προθυμίαις ἀντιφέρεσθαι νεανικῶς ἐγνωκοτὶ τῷ ἑαυτῶ μισοπονηρίῳ, ἀντανίστησι Θεός, καὶ κατὰ γὰρ θρασυώμενον, καὶ τιθασθεῖαι πληγὰς. ὁ δὲ τότε μόλις ἐφίησι μὲν ἔκ ἐκῶν· παρᾶται δ' ἔν ὅμως ἀναπαύειν ἡμᾶς ποιῶσαι [μὲν] ἔκ ἀκριβῆ τῷ εἰς Θεὸν λατρείαν, μὴ μὲν ἐτι πάντως καὶ τῆς ὑπ' αὐτῷ δουλείας ἀποφοιτᾶν. ἔ. γὰρ ἔξω γῆς ἰδίας, καὶ αὐτῇ χρεῖα θύειν τοῖς Ἰσραήλ τοῖς ἐκέλευε.

κε. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς, ἔ δύνατον γενέσθαι ἔτω. τὰ γὰρ βδελύγματα τῶν Αἰγυπτίων θύσομεν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. ἐὰν γὰρ τὰ βδελύγματα τῶν Αἰγυπτίων θύσωμεν ἐναντίον αὐτῶν, λιθοβοληθήσομεθα.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. [Σοφώτατα δὲ Μωσῆς, ἔ δυνατὸν γενέσθαι ἔτω φησί. γίνεται μὲν γὰρ αἱ τῶν φαύλων εἰσηγήτης ὁ τῆς αἵμαρτίας ὀδρετής· ἐκπέμπει δὲ νόμος ὁ θείος αὐτῶ, καὶ ἀποφάσκει τὸ δρᾶν ἄπερ ἂν ἐκείνῳ δοκῇ.] προσεκτέον τοιγαρὲν τοῖς ἐθέλῃσι βίβν ὀρθῶς, ἔκ οἷς περ ἂν λέγοι Φανακίζων ὁ πονηρὸς, ἀλλ' οἷς τὸ θείον ἡμῖν ἀναφωνεῖ χρησιμώδημα· λύχνος γὰρ φησι τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σὲ, Ψαλ. 118. 105. καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου.

* * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Συνέχοντος τοῖνυν ἡμᾶς, ἡγαν καθάριγεν ἐθέλοντος, καὶ ὑπ' αὐτῷ ποιῶσαι τῶ πονηρῶ, λατρευτέον Θεῷ τῷ κατὰ φύσιν μόνῳ, καὶ διψυχίας ἰόντες ὡς ἀπωτάτω, λέγωμεν, ἔ δυνατὸν γενέσθαι

(1) Ἄπαντας ἂν. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

Ματθ. 6. 24. γινέσθαι ἔτω. δυνάταί γὰρ ἑδαις δυσὶ κυ-
 » ροῖς δαλῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Εὐάφορος
 ἢ παραίτησις. βδελύγματα γὰρ εἰς τὰς
 Φησὶ τὰ σεβάσματα. μόχοι δὲ ἦσαν τοῖς
 Αἰγυπτίοις τὸ σέβας. ταυτὶ δὲ φησιν, εἰ
 τῷ τῶν Ἑβραίων καταδύσκειν Θεῷ, ἀκο-
 νήσομεν εἰς ὄργας πάντη τε καὶ πάντως
 τὰς Αἰγυπτίους, δύσοισιν τὸ χρῆμα ποιε-
 μένης. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐκασον ἔν ἅρα τῶν
 ἐν ἡμῖν παθῶν, αἰγυπτίων τῶν νοητῶν ἐπὶ
 βδελύγμα, τρεῖς σεβασμώτατον. ὅτι
 γὰρ ἔθος τῇ θείᾳ Γραφῇ βδελύγμα λέ-
 γειν τὸ ἐν αἰσῶνι τάξι, καὶ οἰονεῖται σέ-
 βας, ἀναπαύει λέγων Θεὸς διὰ τῆς Ἱε-
 ρεμίας Φωνῆς περὶ τῆς Ἰσραήλ συναναγω-
 γῆς· τί ἡ ἡγαπημένη ἐν τῷ οἴκῳ μὲ ἐποίη-
 » σε βδελύγμα; εἰ δὲ δή τις βέλοιο λέγειν
 βδελύγμα τῶν Αἰγυπτίων, τὸ οἰονεῖ μιση-
 μα καὶ παραίτησιν, ἐκ αὐτοῦ ἐξοίχοιτο τὴν
 πρέποντος νῦν. ἃ γὰρ ἔθος αἰετῶν καὶ
 καταβδελύττεσθαι τοῖς ἀκαθάρτοις πνού-
 μασι, ταυτὶ πρὸς ἡμῶν εἰς ὁσμὴν δυνάμει
 ἀνακίσσεται τῷ Θεῷ, καὶ θυσία πνούμα-
 τική· πίσις, πραότης, ἐγκράτεια, σωφρο-
 σιών, Φιλαλληλία, καὶ τῆς εἰς Θεὸν γνη-
 σιότητος τὰ ἀντήματα.

ΤΟΥΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Τὰ σεβάσματα αὐ-
 τῶν Φησὶ, τὸν βέν, τὸ πρόβατον, τὴν
 αἶγα. ταῦτα γὰρ ἐσέβοντο. ἐάν ἔν ἃ
 ἐκείνοι σέβονταί θύσωμεν, ὁρῶντες αὐτὰ
 ἀποκλεῖναι ἡμᾶς. (1)

κζ. Ὅδον τριῶν ἡμερῶν πορευσό-
 μεθα εἰς τὴν ἐρήμον· καὶ θύσομεν
 Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 κη. καὶ ἀπερ εἶπε Κύριος ἡμῶν. Καὶ εἶπε
 Φαραὼ, ἐγὼ ἀποσέλλω ὑμᾶς, καὶ
 θύσατε τῷ Θεῷ ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ·
 ἀλλ' ἔμμεν ἀποτενεῖτε πορευθῆναι.
 εὐξασθαι ἔν περὶ ἐμὲ πρὸς Κύριον.

Ματθ. 20. 16. ** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καὶ τίνες ἀνέειν οἱ
 ἐν τῇ γῇ θύοντες τὴν πονηρίαν νοοῦντο δὲ
 ἀνέειν καὶ οἱ ἔξω γῆς. Οἱ μὲν γὰρ
 ἔπω τῆς Αἰγυπτίων ἐκβεβηκότες, καὶ Θεῷ
 θύοντες ἐν αὐτῇ, πολλοὶ λίαν, καὶ ἀριθμῶ
 τάχα κρείττονες· οἱ δὲ ἔξω τε καὶ ἐν ἐρή-
 μῳ, κομιδῇ βραχεῖς καὶ ἀπολεκτοί. πολ-
 » λοὶ γὰρ εἰσι κλητοὶ, Φησὶν, ὀλίγοι δὲ
 ἐκλεκτοί. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οἱ δὲ γε πλείοι
 τῶν κεκλημένων ἐμφιλοχωροῦσιν ἐπὶ τοῖς
 πάλαι κακοῖς, διανοία δὲ ἔπω τῇ ὀλοχε-
 ρεῖ, κοσμικῆς ἀπάτης ἐκβεβηκότες, ὡς
 ἐν γυμνῇ τε καὶ μόνῃ τῇ πίσει λατρεύουσι
 Θεῷ. τρεῖς ἐνάυφα μὲν τὰς ἐν Αἰγύπτῳ
 θύοντας, ἡ γὰρ ἔξω βραχὺ γεγονότας. ἢ
 » μακρὰν γὰρ ἀποτενεῖτε. Φησὶν, ὁ σκλη-
 ροκαρδὸς Φαραὼ, καὶ ἐπὶ τῆς Αἰγυπτίων
 ἐκτρέφει γῆς. οἱ γε μὲν ὀλοκλήρῳ με-
 ταστάσει τῇ εἰς ἀγαθὸν ὁδοῦσιν ἐδέ-
 λοντες τῷ Θεῷ, ἀπηλλαγμένοι τε καὶ εἰς
 ἅπαν συγχύσεως κοσμικῆς, ἔξω φέρον-

Α ταί τῆς Αἰγυπτίων, καὶ τὴν τυράννην δια-
 διδράσκουσι χεῖρα, καὶ κατὰ πᾶν ἐν ἐρήμῳ,
 τῇ χολαίᾳ τε καὶ ἀνεμνίᾳ ζωῇ, κατὰ τοὺς
 κατὰ τὴν θύσαν τῷ Θεῷ. Φαίλω δ' αὖ
 ἔγω γε, καὶ κατ' ἑτερόν τινα τρόπον ἀπο-
 τάτω δὲ τῆς Αἰγυπτίων φέρουσαι γῆς
 τὰς ἐκ τῆς λατρείας τῇ κλίσαι παρὰ τὸν
 κλίσαντα πρὸς ἀλήθειαν τρέχοντας, καὶ
 εἰς ἐπίγνωσιν κεκλημένους τὴν κατὰ φύσιν
 ὄντος Θεοῦ. ἐκβεβήκασι γὰρ ἔπω τελείως
 Β οἱ τὰ τῆς ἀρχαίας ἀπάτης ἔπω τῆς ἐαυ-
 τῶν διανοίας ἀποτρίβοντες λείψανα. πα-
 ρατηρῶνται γὰρ τινες ἡμέρας, καὶ μὴνας,
 καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτοὺς. ἔτοι πρὸς τὸ
 ἐλπίθον ἀξίωμα διὰ Χριστοῦ κεκλημένοι,
 τὴν Αἰγυπτίων οἰκόντες, ἐπὶ θύσαν τῷ
 Θεῷ, τὸν ἐπὶ αὐτῷ ἀβέλητον τῷ Σατανᾷ
 διασώζοντες βίον. εἰ δὲ δή τις ἐξοίχοιτο
 παντελῶς, τοῖς ἀρχαιοτέροις ἔδωκεν ἐρ-
 ρῶσαι φράσας, ἐν ἐρήμῳ θύει, καὶ τὴν
 Γ ἐπαίνει πάντος ἀξίαν ἐπιτηδεύει ζωῇ.

κθ. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς, ἰδοὺ ἐγὼ
 ἐξελεύσομαι ἀπὸ σέ, καὶ εὐξομαι
 πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἀπελεύσεται ἡ
 κυνέμα ἀπὸ Φαραὼ, καὶ ἀπὸ τῶν
 θεραπόντων αὐτῷ αὐρίων. μὴ προδῆς
 ἐπὶ Φαραὼ ἀπατήσαι, τὴν μὴ ἐξαπο-
 σείλαι τὸν λαὸν θύσαι Κυρίῳ.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Δῆλον πῶς κατ' ἐκάστῳ
 ἐσκληρώετο μακροθυμίαν τὴν Θεῷ. αὐτὸς
 δι' ἐαυτοῦ προσιδεῖς τῆς κακίας τὴν ὑπερ-
 » βολίῳ. λέγει τοίνυν πρὸς αὐτὸν, μὴ προ-
 » δῆς ἐπὶ Φαραὼ ἀπατήσαι τὸν λαόν.

ΤΟΥΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Κατήρησας, Φησὶ,
 σεαυτὸν, ὡς Φαραὼ, εἰς ἀπώλειαν, ἄξια
 μυρίων θανάτων εἰργάσω, γινέμοι σκευὸς
 ὁργῆς φοβήσεως καὶ σωφρονιστικῆς τὴν οἰ-
 κημένῳ.

Ε ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ ὁ Θεὸς ἐσκληρώσει
 τὴν καρδίαν Φαραὼ, ὡς νοοῦσιν οἱ πολλοί,
 πῶς ἀπειθῶντι διὰ Μωϋσέως ἐγκαλεῖ· ἢ
 » πῶς αὐτὸς Φησὶν ὁ Μωϋσῆς, μὴ προδῆς
 » ἐπὶ ἐξαπατήσαι; ὅρα δὲ τὴν διώκμεν τὴν
 ἀγαθὴν καὶ πανσόφην καὶ δυνατὴν καὶ δι-
 καίαν Θεῷ πόσης γέμει σοφίας, ἰσχυροῦ τε
 καὶ φιλανθρωπίας, οἷς κέχρηται πρὸς
 τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὡς τύπος ὁ Φα-
 ραὼ. πρῶτον μὲν ἀπὸ νουθεσίας ἀρχεται,
 Ζ ταύτην δὲ μὴ παιδομένης, ἀπειλεῖ παι-
 δεύειν· εἴτα μὴ ὑλαβηθείσας τὴν ἀπει-
 λῶν, ἵνα μὴ ἀχρηστοὶ γινώμεθα. παιδεύει
 μὲν, ἐλαφρῶς δὲ πάντ' αὐτὰ πρῶτα καὶ
 συμμέτρως, ὅσον φοβῆσαι μόνον, ὡς ἐπὶ
 τῆς αἵματος, καὶ τῆς βατράχου, καὶ τῆς
 σκνιπὸς· πρὸς δὲ ταῦτα βαρυνόμενης, ἐπὶ
 δὲ καὶ τῇ ζημίᾳ τῶν ὑπαρχόντων παι-
 δεύει· πρὸς τὴν ἐπὶ σκληρωμένην ἡμῶν,
 Η ἀπλεταί λοιπὸν καὶ τὴν σώματος ὅσον εἰς
 τὸ παιδεύσαι, ἐκ ἀπολέσαι. καὶ τὸ μέ-
 ζον, ὅτι παρακαλέμενος ἐνδίδωσι πρὸς
 ἑκαστον.

(1) Οὐδὲ τῆτο, ἔδωκε τὰ δύο ἐπόμενα τῇ Νύσ. ἐν τοῖς ἐκδεδομ. εὐρηται.

ἕκασον· ἀνιάτως δὲ καὶ ἀμεταθέτως ἔχοντας πρὸς σωτηρίαν, ἐξολοθρεύει λοιπόν, ἵνα μὴ καὶ ἐτέροις ἢ τέτων ζωὴ προσβλαβῆς γίνηται· καὶ προσαδικηθῶσιν οἱ παρ' αὐτῶν ἀδίκαιμοι.

λ. Ἐξῆλθε δὲ Μωϋσῆς ἀπὸ Φαραῶ, καὶ ἠνυξάτο πρὸς τὸν Θεόν.
λα. Ἐποίησε δὲ Κύριος καθάπερ εἶπεν αὐτῷ Μωϋσῆς· καὶ περιεῖλε τὴν κυνόμεν ἀπὸ Φαραῶ, καὶ ἀπὸ τῶν

Α. θερραπόντων αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆ λαῷ αὐτῷ, καὶ ἐκ ἀπελείφθη ὁδεμία.

λβ. Καὶ ἐβάρυνε Φαραῶ τὴν καρδίαν αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐκ ἠθέλησεν ἐξαποσεῖλαι τὸν λαόν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅρα ποσάκις ψόδεταί τὰς ὑποχέσεις ὁ Φαραῶ. ψόδης Ἰωάν. 8. 44·
B. γὰρ ἐσι, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ ἔχ' ἔσηκε, κατὰ τὴν τῆ Σωτήρος Φωνὴν.

Κ Ε Φ Θ.

α. ἵπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, εἰσελθε πρὸς Φαραῶ, καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Ἑβραίων· ἐξαπόσειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι.

β. Εἰ μὲν ἐν μὴ βέλη ἐξαποσεῖλαι τὸν λαόν μου, ἀλλ' ἐτι ἐγκρατεῖς γ. αὐτὸς, Ἰδὲ ἡ χεὶρ Κυρίου ἔσται ἐν τοῖς κήνεσί σου τοῖς ἐν τοῖς πεδίοις· ἐν τε τοῖς ἵπποις, καὶ ἐν τοῖς ὑποζυγίοις, καὶ ἐν ταῖς καμήλοις, καὶ βεσσί, καὶ προβάτοις, θάνατος μέγας σφόδρα.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρῶτον ἐν τοῖς κήνεσιν ἵπποι πατάσονται οἱ ψόδεαι εἰς σωτηρίαν· δυνάτερον τὰ ὑποζύγια τὰ ἐξ ὄλων ἀκάθαρτα· ἔτε γὰρ διχηλαῖ, ἔτε μηρυκάται· τρίτον αἱ καμήλοι, διὰ μὲν τὴν μηρυκήσιν ὡσανεὶ καθάραι τυγχάνουσιν, διὰ δὲ τὸ μὴ διχηλαῖν, ἀκάθαρτοι. ἐξ ἡμισείας ἐν καθάραι τὰ τρίτα. μεθ' αὐτῆς πληγῆς ἀμαυροτέρας γενομένης, οἱ βοες τύπνονται τῷ Φαραῶ, καὶ τελευτᾶν πάντων τὸ πρῶτον ἐν τοῖς κήνεσι πρόβατον.

δ. Καὶ παραδοξάσω ἐγὼ ἀνὰ μέσον τῶν κτηνῶν τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἀνὰ μέσον τῶν κτηνῶν τῷ Ἰσραὴλ· καὶ ὁ τελευτήσει ἀπὸ πάντων τῶν ὧν Ἰσραὴλ ῥητόν.

ε. Καὶ ἔδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ὄρον, λέγων, ἐν τῇ αὐρίῳ ποιήσει Κύριος τὸ ῥῆμα τούτο ἐπὶ τῆς γῆς.

ΛΗΛΟΥ. Πάντως ἵνα παρακαλέσῃ, καὶ ἀνήσῃ αὐτὴς.

ς. Καὶ ἐποίησε Κύριος τὸ ῥῆμα τούτο τῇ ἐπαύριον· καὶ ἐτελεύτησε πάντα τὰ κτήνη τῶν Αἰγυπτίων· ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν ὧν Ἰσραὴλ ἐκ ἐτελεύτησεν ὁδε ἐν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μετὰ τὴν κυνόμεν εἶπετο τιμωρία πάλιν, ἀνὰ

συμπράξεως ἀνθρωπίνης, βοσκημάτων θάνατος. βεκόλια γὰρ καὶ αἰπόλια καὶ ποίμνια μεγάλα, καὶ ὅσαι ὑποζυγίων καὶ ἄλλων θρεμμάτων ιδέαι πᾶσαι, μιᾷ ἡμέρᾳ, ὡς ἀφ' ἐνὸς συνθήματος ἀγγελῶν διεφθάροντο, τὴν ἀνθρώπων ἀπώλειαν, ἢ μικρὸν ὕψος ἐμελλε γίνεσθαι, προμηνύσαι· καθάπερ ἐν ταῖς λοιμώδεσι νόσοις λέγεται γέν, προαγών τις εἶναι λοιμικῶν ἀρρώσθημάτων ἢ ζώων ἀλόγων αἰφνίδιος φθορά.

ζ. Ἰδὼν δὲ Φαραῶ, ὅτι ἐκ ἐτελεύτησεν ἀπὸ τῶν κτηνῶν Ἰσραὴλ ὁδε ἐν, ἐβαρύνθη ἡ καρδία Φαραῶ, καὶ ἡ ἐκ ἐξαπέσειλε τὸν λαόν. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λάβετε ὑμῖν πλήρεις τὰς χεῖρας αἰθάλης καμινιάδας, καὶ πασάτω αὐτὴν Μωϋσῆς εἰς τὸν ὕραν ἐναντίον Φαραῶ, καὶ ἐναντίον τῶν θερραπόντων αὐτῷ.

θ. [Καὶ γεννηθήτω κονιορτὸς ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου.] καὶ ἔσται ἐπὶ τὰς ἀνθρώπους, καὶ ἐπὶ τὰ τετράποδα ἔλκη Φλυκίδες ἀναζέσσαι ἐν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τοῖς τετραπόδοις, ἐν πάσῃ τῇ γῇ Αἰγύπτου.

η. Ἀναζέσσαι, Ἀκύλας, πεταζόμεναι·
ζ. Σύμμαχος, ἐξανθῆσαι.

ι. Καὶ ἔλαβον τὴν αἰθάλην τὴν καμινιάαν, καὶ ἔπασεν αὐτὴν Μωϋσῆς εἰς τὸν ὕραν· καὶ ἐγένετο ἔλκη Φλυκίδες ἀναζέσσαι ἐν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τοῖς τετραπόδοις ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτου.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Κελύσαντος τῷ Θεῷ, τέφραν ἀπὸ καμίνε λαμβάνουσι ταῖς χερσίν, ὡς Μωϋσῆς κατὰ μέρος εἰς τὸν αἶρα διέπατlen. ἔπειτα κονιορτὸς αἰφνίδιον ἐπνευχθεῖς, ἀνθρώποις τε καὶ ἀλόγοις ζώοις ἀγρίαν καὶ δυσάληγὴν κατὰ τῆς δορᾶς ἀπάσης ἔλκωσιν εἰργάζετο. καὶ τὰ σώματα οὐδὲς σωῶσαι ταῖς ἐξανθήσεσιν,

σεσιν, ὑποπύκνους ἔχοντα Φλυκταίνας, ὥς ἐτόπασεν ἄν τις ἀφανῶς ὑποκακομίας ἀναζεῖν, ἀλγηδόσι τε καὶ περιωδυνίαις κατὰ τὸ εἶκος ἐκ τῆς ἐλκώσεως καὶ Φλογώσεως πιεζόμενοι, μᾶλλον ἢ ἔχ ἦτον τῶν σωματικῶν τὰς ψυχὰς ἔκαμνον ἐκτελευχούμενοι ταῖς ἀνίαις. ὃ γὰρ ἄν τις ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν συνεχὲς ἔλκος ἐθεάσατο, τῶν κατὰ μέρος καὶ μέρος ἑσπαρμένων εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ιδεάν ἀποκριθαι.

* ΤΟΤ ΝΥΣΣΗΣ. Ὡσαύτως καὶ ἡ καμινιαία κόνις ἐκείνη τὰς ὀδυνηρὰς Φλυκταίνας τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπάγασα κατὰ λόγον ἂν νοηθῇ· διὰ τὴν κατὰ τὸ ὄνομα τῆς καμίνης αἰνίγματος, ἢ διὰ τὴν πυρὸς κατὰ τὴν γένεσιν ἀπειληθεῖσα κόλασις, ἢ μόνον ἀπλεταί τῶν αἰγυπτιάζοντων κατὰ τὸν βίον. εἰ δέ τις ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐστὶ, καὶ τὴν Ἀβραὰμ τέκνον, καὶ πρὸς ἐκεῖνον τῷ βίῳ βλέπει, ὥς δαῖξαι τῇ προαιρέσει τὴν πρὸς τὴν ἐκλεκτὴν ἀγκιστεῖαν τὴν γαίαν, ἔτος ἀπαθῆς φυλάσσεται τῆς καμινιαίας ἐκείνης ὀδυνης.

ια. Καὶ ἐκ ἡδύναντο οἱ Φαρισαῖοι εἶναι ἐναντίον Μωϋσῇ διὰ τὰ ἔλκη· ἐγένοντο δὲ ἔλκη ἐν τοῖς Φαρισαίοις, καὶ ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ.

ιβ. Ἐσκληρυνε δὲ Κύριος τὴν καρδίαν Φαραῶ, καὶ ἐκ εἰσήκασεν αὐτῶν, καὶ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Θεὸς δὲ γίνεται τῶν κακῶν αἴτιος, ἀλλ' οἱ ἀπειθῆντες αὐτῷ. τὸ ἐν, ἐσκληρώσε Κύριος τὴν καρδίαν Φαραῶ, μᾶλλον ἢ τὸ δὲ νοεῖν· ἰδὲ ἀφῆκα αὐτὸν ποιεῖν ὃ προείρηται, ἀντὶ τῆς συγχωρῶ αὐτῷ ἀδικήσαι τῆς Ἑβραίας, καὶ σκληρωθῆναι κατ' αὐτῶν, καὶ ἐκ ἀνακόπῃ αὐτῆς τὴν προαίρεσιν, ἢ πρὸς τῆς πλημμελείας ἀναιρῶ αὐτόν. δὲ γὰρ ἔτος τῷ Θεῷ τὸ ποιεῖν, ἵνα μὴ ἀνέλῃ τῶν ἀνθρώπων τὸ αὐτεξέσιον.

ιγ. Εἶπε δὲ Κύριος τῷ Μωϋσῇ, ὁρθρισον τῷ πρῶτῳ, καὶ σῆθι ἐναντίον Φαραῶ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Ἑβραίων· ἐξαποστείλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι. Ἐν τῷ γὰρ νῦν καιρῷ ἐγὼ ἐξαποστέλω πάντα τὰ συναντήματα μου εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ τῶν θεραπόντων σου, καὶ τὴν λαῶν σου· ἵνα ἴδῃς, ὅτι ἐκ ἐστίν, ὡς ἐγώ, ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

ιδ. Νῦν γὰρ ἀποστείλας τὴν χειρά μου, πατάξω σέ, καὶ τὸν λαόν σου θανάτω, καὶ ἐκτεθῇς ἀπὸ τῆς γῆς.

Α. ΑΔΗΛΟΥ. Προλέγει αὐτῷ τὸν ὄλεθρον ὁ Θεός, ἵνα μὴ χοίρῃ ἀγνοίας ἀπολογίαν. προλέγει πάντως, ἵνα φοβηθῶσι καὶ παρακαλέσωσι, καὶ ἀνῆσει αὐτὰς· καὶ ἐκ ἐποίησαν τὸτο. ἀμέλει γὰρ ἐπὶ τῆς ἀπειλῆς τῆς χαλάσεως οἱ φοβηθεῖσιν ἐπίστανται, καὶ ἐξέφυγον σὺ τοῖς ἑαυτῶν κτιώσεσι τὴν πληγὴν.

ιβ. Καὶ ἐνεκὲν τῆς διειρηθείσης, ἵνα ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἶδες δὲ ἀγγέλιον τὸν θάνατον γινόμενον, καὶ κήρυγμα τὴν θείαν πληγὴν ἐκείνῳ, πανταχῶς περιῖσταν, καὶ ἀνακηρύττεσαν τὴν τῆς Θεοῦ δυνάμιν; προνοεῖ τοίνυν τῆς οἰκονομίας ἀπάσης, καὶ ἡνίκα τὰ Ἰσραὴλ διοικεῖ. καί τοιγε ἐγνώρισε τὴν δυνάμιν αὐτῆς καὶ πάλας, οἷον ἐπὶ τῇ Ἰωσήφ, ἐπὶ τῇ Ἀβραὰμ, ἀλλ' ὅμως νῦν σαφέστερον. πῶς; τότε μὲν, δι' ὑπερβολῆς· ὑπερον δὲ, διὰ πληγῆς· καὶ δὲ διαλιμπάνει, ὃ καὶ πολλάκις ἐφθίω εἰπὼν, συνεχῶς καὶ κατ' ἐκαστὴν γενεάν ἀναδεικνύς ἑαυτὸν διὰ τῶν πραγμάτων, καὶ γνωρίζων. ἐκ ὁμοίως δὲ αἰετὸς ποιεῖ, ἀλλὰ ποικίλως καὶ διαφόρως. τότε μὲν γὰρ διὰ τῆς γυναικὸς τῆς Ἀβραὰμ, πηρώσας τὰς ὁδούς τῆς φύσεως· ὑπερον δὲ διὰ λιμῆς, καὶ δι' ὑπερηρίας. μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ τῶν πληγῶν τῶν ἐπαλλήλων.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσαι, ὅτι πολλάκις, διὰ τὸ εἰς ὠφέλειαν ἄλλων βασανισθῆναι τὸν ἀσεβῆ, ἐκ ἀπόλυται πρὸ ὥρας κάκιστος ὢν. ἔπειτα δὲ, ἵνα εἰ μετὰ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας καὶ παραδρομῇ, ἔτε βασανος αἰ πέρα σωφρονίσῃ τὸν ἄπιστον, δὲ σημεῖον καὶ θαυματουργίας αὐτοψία, ἄρα σκευὸς ἀπωλείας ὁ τοῖστος.

ΤΟΤ ΝΥΣΣΗΣ. Ἐφ' ὧν ἐπιμείσεις ἀπειθῶν, κήρυξον ἄκων τὸν Θεόν, ὃν ἐκαστὸς ἀρνῇ. (1)

ιζ. Ἐτι ἐν σὺ ἐμποιῇ τὴν λαῶν μου, καὶ μὴ ἐξαποστείλῃς αὐτὰς;

ιη. Ἰδὲ ἐγὼ ὡς ταύτην τὴν ὥραν αὐρεῖον χάλασαν πολλὴν σφόδρα, ἥτις τοιαύτη δὲ γέγονεν ἐν Αἰγύπτῳ, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκίσει, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Νῦν ἐν κατάσπευσον συναγαγεῖν τὰ κτήνη σου, καὶ ὅσα σοι ἐστὶν ἐν τῷ πεδίῳ· πάντες γὰρ ἄνθρωποι, καὶ τὰ κτήνη, ὅσα ἂν εὑρεθῇ ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ μὴ εἰσέλθῃ εἰς οἰκίαν, πέσῃ δὲ ἐπ' αὐτὰ χάλασα, τελευτήσῃ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὶ δὴ ποτε μέλλων ἐπιφέρειν τὴν χάλασαν, παρεγγύησαν αὐτοῖς εἰς

(1) Οὐδὲ τὸτο, ἔδδ τὸ ἐπὶ. τὴν Νύσ. ὡς τοῖς ἐκδοδμ. εὐρηται.

εἰς τὰς οἰκὰς τὰ κτλήν σιωπαγαγέιν· Φι-
 λάνθρωπος ὢν ὁ δεσπότης, ἐλαίω τὰς τι-
 μωρίας κεράνυσιν. ἄλλως τε καὶ ἦδει τι-
 νὰς ἀξίους Φειδῶς. τὸτο γὰρ καὶ ἡ θεία
 „ διδάσκει Γραφή. ὁ Φοβούμενος γάρ Φησι
 „ τὸ ῥῆμα Κυρίου τῶν Θεραπόντων Φαραῶ,
 „ σιωπήγαγε τὰ κτλήν αὐτῷ εἰς τὰς οἰκὰς.
 „ ὅς δὲ ἔ προσέχε τῇ διανοίᾳ εἰς τὸ ῥῆμα
 „ Κυρίου, ἀφῆκε τὰ κτλήν αὐ τοῖς πεδίοις.
 τὼ δὲ χάλαζαν καὶ τὰς σκηπῖδες αὐτοῖς
 ἐπανάνοχε, δεικνύς ὡς αὐτός ἐστι τῶν ἀ-
 πάντων σοιχείων ὁ δεσπότης. ἐπειδὴ γὰρ
 καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Ἕλληνες ἐνόμιζον τὰς
 μὲν ἑρανεῖς, τὰς δὲ ἐπιγείας, τὰς δὲ
 ὑποχθονεῖς εἶναι Θεός· καὶ τὰς μὲν τῆς
 γῆς, τὰς δὲ τῆς θαλάττης δεσπόζειν· καὶ
 τὰς μὲν τῶν ὀρέων, τὰς δὲ τῶν πεδίων
 ἔχαιν τὼ ἐξουσίαν· διὸ καὶ οἱ Σύροι ἔλε-
 γον, Θεὸς ὀρέων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, καὶ
 „ [εἰ] Θεὸς κοιλάδων· ἀναγκάως ἄγαν ὁ
 τῶν ὅλων Θεὸς ἔ μόνον αὐτὰς διὰ τῷ
 ποταμῷ καὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῷ
 αἰέρος, καὶ διὰ τῆς θαλάσσης ἐπαίδουσε·
 καὶ ἑρανοῦσιν αὐτοῖς κεραυνὸς ἐπαφῆκε,
 διδάσκων ὡς αὐτός ἐστιν ὁ τῶν ὅλων ποιη-
 τὴς καὶ δεσπότης. τὸτο γὰρ καὶ ὁ μακά-
 „ ριος Μωϋσῆς εἶρηκε πρὸς αὐτόν· ἵνα γινῶς,
 „ ὅτι τῷ Κυρίῳ ἡ γῆ, καὶ σὺ, καὶ οἱ Θερά-
 „ ποντές σε.

ΛΑΗΛΟΥ. Ὡς κλισμάτων ἰδίων ὁ Θεὸς
 Φείδεταί τῶν Αἰγυπτίων, εἰ καὶ εἰδωλο-
 λάτρεται ἦσαν. διὸ καὶ παραγγέλλει ἀσθα-
 λίσταται αὐτὰς, ἵνα πειραδῶσι. διὰ γὰρ
 τὸτο καὶ ἐδάμασεν αὐτὰς τῷ τρόπῳ, βε-
 λόμενος αὐτὰς σφροονιδιῶσαι· ποτέ μὲν,
 διὰ λόγους Φοβῶν· ἄλλοτε δὲ, διὰ πλη-
 γῶν σφροονίζων.

κ. Ὁ Φοβούμενος τὸ ῥῆμα Κυρίου
 τῶν Θεραπόντων Φαραῶ, συνήγαγε
 τὰ κτήνη αὐτῷ εἰς τὰς οἰκὰς.

ΛΑΗΛΟΥ. Συνήγαγε τὰ κτλήν τῶν
 τῷ Φαραῶ Θεραπόντων.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Διὰ τῆς
 ἄρα προλέγει τὸ ἐσόμενον. ἦδη γὰρ πολ-
 λοὶ τῶν Αἰγυπτίων ὠφέλοινοι, καὶ τὸν
 Θεὸν ἐγνώσαν, καὶ συνεξήλθον τῷ Ἰσ-
 ραὴλ. οἰκονομία δὲ Θεῷ, μὴ πάντα ἀπόλ-
 λυται τὰ ὑποζύγια, ἵνα ἔχη ζεῦξαι ὁ Φα-
 ραῶ μετὰ ταῦτα τὰ ἄρματα. ὡς μὲν αὐ-
 τὸς ἑσθύειν, ἀνελεῖν αὐ τῇ ἐρήμῳ τὰς
 Ἰσραηλίτας· ὡς δὲ ὁ Θεὸς ὠκονόμησεν,
 ἵνα καταποντιδῇ.

κα. Ὅς δὲ μὴ προσέχε τῇ δια-
 νοίᾳ εἰς τὸ ῥῆμα Κυρίου, ἀφῆκε τὰ
 κβ. κτήνη ἐν τῷ πεδίῳ. Εἶπε δὲ Κύριος
 πρὸς Μωϋσῆν, ἐκτείνον τὴν χεῖρά σου
 εἰς τὸν ἑρανον, καὶ ἔσαι χάλαζα ἐπὶ
 πᾶσαν γῆν Αἰγύπτου, ἐπίτε τὰς ἀν-

Α θρώπους καὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πᾶσαν
 βοτάνην τὴν ἐπὶ τῆς γῆς.

κγ. Ἐξέτενε δὲ Μωϋσῆς τὴν χεῖ-
 ρα αὐτῷ εἰς τὸν ἑρανον, καὶ Κύριος
 ἔδωκε Φωνὰς καὶ χάλαζαν· καὶ διέ-
 τρεχε τὸ πῦρ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἔβρεξε
 Κύριος χάλαζαν ἐπὶ πᾶσαν γῆν Αἰ-
 γύπτου.

Β, „ Ἐδωκε Φωνὰς. Ἄλλος Φησὶν, ἀνέμων
 „ ἦχος. Ἄλλος, βροντὰς.

κδ. Ἦν δὲ ἡ χάλαζα καὶ τὸ πῦρ
 Φλογίζον ἐν τῇ χαλάζῃ· ἡ δὲ χά-
 λαζα πολλὴ σφόδρα, ἥτις ἔ γέγονε
 τοιαύτη ἐν Αἰγύπτῳ, ἀφ' ἧς γεγένη-
 ται ἐπ' αὐτῆς ἔθνος.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῆς Αἰγύπτου
 δὲ, τῆς χειμερινῆς ἐαριζέσης τροπῆς, (1)
 τῶν μὲν πρὸς θαλάττῃ μόνον ψεκᾶσιν
 ἀραιαῖς λιπανομένων, τῶν δὲ ὑπὲρ Μέμ-
 φιν εἰς τὸ βασιλεῖον Αἰγύπτου μηδὲ νι-
 φομείων τὸ παράπαν, ἐξαίφνης ἔως
 ἐνωτέρωθεν ὁ αἶθρ, ὡς ὅσα ἐν ταῖς θυει-
 μερίαις ἀδρόα κατασκήψαι, Φορὰς ὑετῶν,
 χάλαζαν πολλὴν καὶ βαθεῖαν, ἀνέμων
 συμπιπτόντων καὶ ἀντιπαταγόντων βίας,
 νεφῶν ῥῆξαις ἐπαλλήλας, ἀσραπαῖς, βρον-
 τὰς, κεραυνὸς συνεχεῖς, οἱ τερατωδεσά-
 τῳ ὅψιν παρείχοντο. θεόντες γὰρ διὰ
 τῆς χάλαζης, μαχομένης ἐσίας, ἔτε-
 μον (2) αὐτῷ, ἔτε ἐσβέννυτο. μέροντες
 δὲ ἐν ὁμοίῳ, καὶ δολιχόβοντες ἄνω καὶ
 κάτω, διετήρουν τὼ χάλαζαν.

κε. Ἐπάταξε δὲ ἡ χάλαζα ἐν
 πάσῃ γῇ Αἰγύπτου ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως
 κτήνους· καὶ πᾶσαν βοτάνην τὴν ἐν
 Ε τῷ πεδίῳ ἐπάταξεν ἡ χάλαζα· καὶ
 πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν τοῖς πεδίοις
 συνέτριψε.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὑπέλα-
 βον, ὅπερ καὶ ἡ, ἐκ μηνυμάτων θείων
 κεκαίνεργησεν τὰ σύμπαντα, νεωτερί-
 σαντος ὡς ἔπω πρότερον τῷ αἰέρος ἐπὶ
 λύμῃ καὶ φθορᾷ δεινῶν τε καὶ καρπῶν,
 οἷς συνεφθάρη ζωὰ ἐκ ὀλίγα. τὰ μὲν πε-
 ριψύξεσι, τὰ δὲ βάρει τῆς ἐπιπιπίσεως
 Ζ χάλαζης, ὡς καταλδοῦντά, τὰ δὲ ὑπὸ
 τῷ πυρὸς ἐξαναλωθέντα· ἐνία δ' ἡμίφλε-
 κτα διέμεινε, τὰς τύπας τῶν κεραυνίων
 τραυμάτων εἰς νεθεσίαν τῶν ὀρώνων ἐπι-
 φερόμενα.

κς. Πλὴν ἐν τῇ γῇ Γεσέμ, ἧ ἦσαν
 οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ἐκ ἐγένετο ἡ χάλαζα.

κζ. Ἀποστείλας δὲ Φαραῶ, ἐκά-
 λεσε Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς,

(1) Τῆς χώρας δὲ ἔτω χειμερινῆς, καὶ ταῖς χειμεριναῖς ἐαριζέσης τροπαῖς. ἐν τῷ περὶ Βίβ. Μωϋσ.
 βιβλ. 1. σελ. 621.

(2) Ἐτήκον. αὐτ.

αὐτοῖς, ἡμάρτηκα τὸ νῦν· ὁ Κύριος δίκαιος, ἐγὼ δὲ ἢ ὁ λαός μου ἀσεβής.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἡμάρτηκα καὶ νῦν, ἐν καιρῷ ἕως τῆς νῦν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ταῦτα νῦν λέγει Ἐξόδ. 5. 2. ὁ πρότερον βοῶν ἀσεβῶς, ἐκ οἷδα τὸν Κύριον.

κη. Εὐξάσθε ἐν πρὸς Κύριον, καὶ παυσάσθω τῇ γεννηθῆναι Φωναίς Θεῶν, καὶ χάλαζαν, καὶ πῦρ· καὶ ἐξαποσελῶ ὑμᾶς, καὶ ἐκ ἐτι προσησέοτε μένειν.

κθ. Εἶπε δὲ αὐτῷ Μωϋσῆς, ὡς ἂν ἐξέλθω τὴν πόλιν, ἐκπετάσω τὰς χεῖράς μου πρὸς Κύριον, καὶ αἱ Φωναὶ παύσονται, καὶ ἡ χάλαζα, καὶ ὁ ὑέτος ἐκ ἐτι ἔσται· ἵνα γνῶς, ὅτι τὰ Κυρίως ἡ γῆ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ γὰρ τῶν πάντων δημιουργὸς πρὸς τὴν κέλδυσιν, τὴν φύσιν εἰκασαν ἐποίησε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὶ σημειωτέον; Ὅτι ἐ πάντα τῇ ῥάβδῳ τερατουργαί Μωϋσῆς, ἀλλὰ καὶ χερσὶ καὶ λόγῳ, ἵνα μὴ τὴν ῥάβ-

δον μαγικαῖς ἀπάταις τελεῖσθαι οἱ πολλοὶ νομίσωσι.

λ. Καὶ σὺ καὶ οἱ θεράποντές σε, ἐπίσταμαι, ὅτι ἐδέπω πεφόβησθε τὸν λαόν· Κύριον. Τὸ δὲ λίνον καὶ ἡ κριθὴ ἐπλήγη· ἡ γὰρ κριθὴ παρεσημῆα, καὶ τὸ λίνον σπερματίζον.

λδ. Ὁ δὲ πῦρ καὶ ἡ ὄλυρα ἐκ ἐπλήγη, ὄψιμα γὰρ ἦν.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἶδος σπέρματος, ὃ τοῖς κτιώεσι τροφή γίνεται.

λγ. Ἐξῆλθε δὲ Μωϋσῆς ἀπὸ Φαραῶ ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐξεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτῆς πρὸς Κύριον· καὶ αἱ Φωναὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἡ χάλαζα, καὶ ὁ ὑέτος ἐκ ἐσαξεν ἐπὶ τὴν γῆν. Ἰδὼν δὲ Φαραῶ, ὅτι πέπαυται ὁ ὑέτος καὶ ἡ χάλαζα καὶ αἱ Φωναὶ, προσέθετο τῇ ἀμαρτάνειν· καὶ ἐβάρυνε τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ τῶν θεράποντων αὐτῆς. Καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία Φαραῶ, καὶ ἐκ ἐξαπέσειλε τὰς ὑἱὰς Ἰσραὴλ, καθάπερ ἐλάλησε Κύριος Μωϋσῇ.

Κ Ε Φ. Ι.

α. **Ε**ἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, εἰσελθε πρὸς Φαραῶ. ἐγὼ γὰρ ἐβάρυνα τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ τῶν θεράποντων αὐτῆς, ἵνα ἐξῆς ἐπέλθῃ τὰ σημεῖά μου ταῦτα ἐπ' αὐτῆς.

β. Ὅπως διηγήσῃς εἰς τὰ ὦτα τῶν τέκνων ὑμῶν, καὶ τοῖς τέκνοις τῶν τέκνων ὑμῶν, ὅσα ἐμπέπαιχα τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τὰ σημεῖά μου, ἃ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς. καὶ γνῶσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἐμπέπαιχα, ὥσπερ παιγνίῳ παιδαρίων αὐτοῖς ἐχρησάμην.

γ. Εἰσῆλθε δὲ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐναντίον Φαραῶ, καὶ εἶπαν αὐτῷ, τὰ δὲ λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Ἑβραίων· ἕως τίνος ἐ βλάει ἐντραπῆναί με; ἐξαπόσειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Ταῦτα λέγων ὁ Θεός, δείκνυσιν ὅτι καὶ τόδε τι θέλη γενέσθαι, ἀλλ' ἐκ ἀναιρεῖ τὸ αὐτεξέσιον τῶν ἀνθρώπων.

δ. Ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς ἐξαποσεῖλαι τὸν λαόν μου, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ταύτην

τὴν ὥραν αὐρίον ἀκρίδα πολλὴν ἐπὶ πάντα τὰ ὄριά σε. Καὶ καλύψει τὴν ὄψιν τῆς γῆς, καὶ ἐδυνήσῃ κατεδεῖν τὴν γῆν· καὶ κατέδετα πᾶν τὸ περισόν τὸ καταλειφθέν, ὃ κατέλειπεν ὑμῖν ἡ χάλαζα, καὶ κατέδετα πᾶν τὸ ξύλον τὸ φυόμενον ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ πλησθήσονται σε αἱ οἰκίαι, καὶ αἱ οἰκίαι τῶν θεράποντων σε, καὶ πᾶσαι αἱ οἰκίαι αἱ ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ· ὃ ἐδέποτε ἐωράκασιν οἱ πατέρες σε, ἐδὲ οἱ πρόπαπποι αὐτῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας γεγόνασιν ἐπὶ τῆς γῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ἐκκλίνας, ἐξῆλθεν ἀπὸ Φαραῶ.

ζ. Λέγουσι δὲ οἱ θεράποντες Φαραῶ πρὸς αὐτὸν, ἕως τίνος ἔσται ἡμῖν σκῶλον; ἀπόσειλον τὰς αἰθρώπας, ὥπως λατρεύσωσι Κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτῶν. ἢ εἶδέναι βλάει, ὅτι ἀπόλωλεν Αἰγύπτιος;

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Εἰς ἀκριβεστίῳ ἐννοίαν τῶν οἰκείων ἐλθόντες οἱ ἐν τέλει κακῶν, προσελθόντες ἔλεγον τῷ βασιλεῖ, μέχρι τίνος ἐκ ἐπιτρέπεις τὴν ἐξοδὸν τοῖς ἀνδράσιν; ἢ ἔπω μανθάνεις ἐκ τῶν γινομένων, ὅτι ἀπόλωλεν Αἰγύπτιος;

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μόλις οἱ πάλα δει-
νοίτε καὶ ἄθραυσοι τῆς τῆ Φαραὼ βδελυ-
ρίας ὑπασιζαὶ πλείω ὅσω αὐτὸ ποιῶν-
ται καταβολῇ. καὶ μοι πάλιν ἐντεῦθεν
ἐπεισι νοεῖν, ὡς ἔσιπεν τάχα τῶν ὑπ' αὐτῷ
διωάμεων ἀμείνων ὁ Σατανᾶς, ἐφ' οἷς ἂν
αὐτῷ τὸ νικᾶν πρέποι. αἱ μὲν γάρ, ὡς
ἔοικε, σκληρὰ μὲν εἰσιν ἄγαν καὶ ἀμεί-
λικτοι κομιδῇ, καὶ οὐκ ἐμὲ καὶ μόλις, ἰσ-
σαι δ' ἐν ὁμῳ καὶ γὰρ εἰς μετρίαν αἰδοῦ-
σιν τῆς θείας ὀργῆς· ὁ δὲ ἐξιν ἀγριότητι
τῇ ὑπὲρ λόγου ὑπερφερῆς, καὶ κατεσκλη-
κὼς εἰς ἄκρον. γέγραπται γάρ, ὅτι ἡ καρ-
,, δία αὐτὸς πέπηγεν ὡς περ λίθος, ἔσηκε δὲ
,, ὡς περ ἄκμων ἀνήλατος.

Ἰωβ. 41. 15.

η. Καὶ ἐπέσρεψαν τόν τε Μωϋσῆν
καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραῶ. καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, πορεύεσθε, λατρεύσατε Κυ-
ρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν. τίνες δὲ καὶ τίνες
εἰσὶν οἱ εἰσπορευόμενοι;

θ. Καὶ λέγει Μωϋσῆς, σὺν τοῖς
νεανίσκοις ἡμῶν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις
πορευσόμεθα, σὺν τοῖς υἱοῖς, καὶ θυ-
γατράσι, καὶ προβάτοις, καὶ βεσὶν
ἡμῶν πορευσόμεθα· ἐστὶ γὰρ ἐορτὴ
Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σύνες δὲ ἔν, ὡς Φιλό-
της, ὡς ἀρίστῳ μὲν ὁ Μωϋσῆς ποιεῖται
δαὶν ἔφασκε τὴν ἀνάγκην. ὁ δὲ ἔχων ἔτι
Φησὶν, ἀνήσειν δὲ ἀπὸ μέρους, καὶ ὁμι-
ροῦσιν τρόπον τινὰ ταῖς τῶν ἀπαιρόντων
ὑποσφοφαῖς δαὶν ἔφη τὸ λαιπόμανον ἐκ
τῆς ἀποσκύτης. οἰχέσθω γὰρ πᾶς μὲν
ὑμῶν νεανίας Φησὶ, πᾶν δὲ γένος τὸ ἐν
ἀκμῇ. ὁ δὲ θεὸς Μωϋσῆς, ὅτι προσήκει
ἀπαίρειν· εὖ μάλα δι᾿ αὐτοῦ γίνεται, παρο-
φθέρτος ἔδενός· ἀλλ' ὅμως τοῖς ἐν ἡβῃ
καὶ ἐν δυσμαῖς ἡλικίας, υἱοῖς τε καὶ θυ-
γατράσι, καὶ βοῶν ἀγέλαις, καὶ ἑτέροις
θρέμμασι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ γάρτοι προσήκει
τὸς τῆς ἀληθείας ἐλευθερίας μεταποιεῖσθαι
σπιδάζοντας, τῶν μὲν ἐν κόσμῳ φιλεῖν
ἀπαλλάττεσθαι κακῶν, καὶ τρίβον ἰέναι
τὴν ἐπ' ἀρεταῖς, ἐδὲν τὸ παράπαν τῶν
ταῖς ἐαυτῶν ψυχαῖς τε καὶ διανοαῖς ἀφικνί-
τας λείψανον, δι' ἃ δὲ πάλιν ταῖς τῆς πονη-
ρῆς πλεονεξίας ὑποσχεθῆσιν ἂν. καλῶ δὲ
,, πρὸς τὸτο νόμος θεὸς νεανίσκος καὶ παρ-
,, θέρης, πρεσβύτερος μετὰ νεωτέρων, κατὰ
τὴν τῆς ψάλλοντος Φωνῆς, καὶ πᾶν εἶδος
ἡλικίας νοσημένης ἐν Χριστῷ. Καὶ μετ' ἐλίγα.
Εἴςιν δ' ἂν καὶ ἑτέρως, νεανία μὲν εἰς
ἀνδρείας τύπον, Φρονήσεως δὲ πρεσβυ-
ται, νηπιότητος δὲ τῆς ἐν Χριστῷ νοσημένης
υἱοῖς τε καὶ θυγατέρες. σὺν ἀνδρείᾳ γὰρ
καὶ Φρονήσει καὶ ἀπλότητι τῇ κατὰ Θεὸν
ἀπαίρομεν ἐξ ἀμαρτίας εἰς ἀγιασμόν.

Ἰωβ. 148. 12.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πρόβατα καὶ βῆς
συναποτρέχειν αἰπῶν, κατασημῶσαι ἂν
οἶμαι τῆτο, ὅτι προσήκει μὴδ' αὐτὰ με-

Α θῆναι τῷ Σατανᾶ τὰ σωματικά τε καὶ
ἀλογώτερα τῶν ἐν ἡμῖν κινήματων.

ι. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸς, ἔσω ἔτω
Κύριος μεθ' ὑμῶν· καθότι ἀποσέλ-
λω ὑμᾶς, μὴ καὶ τὴν ἀποσκεινὴν ὑμῶν;
ἴδετε ὅτι πονηρία πρόσκειται ὑμῖν.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Βλέπετε, ὅτι ὁ δι' ὅχλῳ
θέλετε ἐξελεῖν, ἀλλὰ διὰ κακίαν προ-
Φασίζετε τὴν ὁχλῷ. τί γὰρ θέλετε τὰς
περιστίας ὑμῶν, εἰ μὴ σκοπεῖτε ἀπο-
δράναι;

ια. Μὴ ἔτω. πορευέσθωσαν δὲ οἱ
ἄνδρες, καὶ λατρεύσατε τῷ Θεῷ·
τῆτο γὰρ αὐτοὶ ζητεῖτε. ἐξέβαλον δὲ
αὐτὸς ἀπὸ Φαραῶ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ἀνδρῶν δὲ ἐν ἀνήσει
μὲν τὰς ἐν ἡβῃ καὶ ἀκμῇ, μεταποιεῖται
δὲ τῶν ἑτέρων ὁ Φαραῶ; Τὰς μὲν γὰρ
σφριγῶντας τε καὶ νέες, καὶ ἀκμαιοτέ-
ραν ἔχοντας τὴν ἔξιν εἰς δυνάμειαν, ἡγεί-
ται φορτικῶς. ἀπαλλακτικῶς γὰρ οἶμαι καὶ
ἔχων ἐκὼν τῶν ἀνδρεσκότων, οἱ καὶ εἰσιν
ἀντιπράττειν οἰοῖτε, καὶ σφίσιν ἐαυτοῖς
ἐπαμύειν ἀδικημάτων, κατὰ γε τὸ, ἀν-
,, τίσητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φούζεται ἀφ' ἑαυ-
,, τῶν.] μεταποιεῖται δὲ λίαν τῆς μὴ ἀν-
δρίζεσθαι πεφυκότος, καὶ ὡς γένος ἀδρα-
νὲς καὶ ἀφιλοπόλεμον ἀγαπᾷ τὸ νοσῆν ἐν
ἐαυτῷ φρόνημα, τὸ θῆλυ καὶ μαλακόν,
καὶ οἷον μὴ ἡβηκός τε καὶ ἀναλκι καὶ μει-
ρακιῶδες ἐστὶ, καὶ τὸ παχύτε καὶ ἀλο-
γώτερον, ὡς ἐν τύπῳ βοῶν καὶ προβά-
των. ψυδομυθεῖ δὲ πάλιν ὁ σκληρὸς καὶ
ἀκαμπῆς Φαραῶ.

Ἰωβ. 4. 7.

Δ ιβ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋ-
σῆν, ἐκλείνον τὴν χειρὰ σου ἐπὶ τὴν
γῆν Αἰγύπτου· καὶ ἀναβήτω ἀκρίς
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ κατέδετα πᾶσαν
βοτάνην τῆς γῆς, καὶ πάντα τὸν
καρπὸν τῶν ξύλων, ὃν ὑπελίπετο
ἡ χάλαζα.

ιγ. Καὶ ἐπῆρε Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον
εἰς τὸν ἔρπον, καὶ Κύριος ἐπήγαγεν
ἄνεμον νότον ἐπὶ τὴν γῆν ὅλην τὴν
Z ἡμέραν ἐκείνην, καὶ ὅλην τὴν νύκτα.
τὸ πρῶτον ἐγενήθη, καὶ ὁ ἄνεμος ὁ νό-
ιδ. τος ἀνέλαβε τὴν ἀκρίδα, Καὶ ἀνή-
γαγεν αὐτὴν ἐπὶ πᾶσαν γῆν Αἰγύπτου·
καὶ κατέπαυσεν ἐπὶ πάντα τὰ ὄρια
Αἰγύπτου πολλὴ σφόδρα. προτέρα αὐ-
της ὁ γέγονε τοιαύτη ἀκρίς, καὶ μετὰ
ιε. ταύτην ἔκ ἔσται ἔτω. Καὶ ἐκάλυψε
τὴν ὄψιν τῆς γῆς, καὶ ἐφθάρη ἡ γῆ.
H καὶ κατέφαγε πᾶσαν τὴν βοτάνην
τῆς γῆς, καὶ πάντα τὸν καρπὸν τῶν
ξύλων, ὃς ὑπελείφθη ἀπὸ τῆς χα-
λάζης· ὁ κατελείφθη χλωρόν ἐν
τοῖς

τοῖς ξύλοις, καὶ ἐν πάσῃ βοτάνῃ τῇ Α
πεδίῃ, ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῃ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ πληγὴ τῆς ἀκρίδος. ὁ νότος δὲ ἄγει τὴν ἀκρίδα, ὁ λίψ τὴν ὀρυγομήτραν. διὰ τὴν νότον καὶ τὴν ἔρυσθραν ξηραίνει.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἄνεμος καταρράττει νότος βιαιοτάτος ὅλῳ τὴν ἡμέραν καὶ νύκτωρ προσεπιτεινόμενος καὶ σφοδρόμενος, αὐτὸς κατ' αὐτὸν μεγάλη ζημία. Ξηρὸς τε γάρ ἐστι καὶ κεφαλαλγῆς, καὶ βαρυέκτος, ἄσας τε καὶ ἀδημονίας ἐμποιοῖν ἱκανὸς, καὶ μάλιστα ἐν Αἰγύπτῳ κειμίσῃ κατὰ τὰ νότια, δι' ὧν αἱ περιπολήσεις τῶν φωσφόρων ἀσέρων, ὡς ἅμα τῷ διακηνηθῆναι, τὸν αἶφ' ἡλίου φλογμὸν συνεπαυθῆναι, καὶ πάντα καίειν. ἀλλὰ γὰρ ἅμ' αὐτῷ καὶ πληθὺς ἀμήχανον ζῶν ἐπέφερετο, φθοροποιὸν φυτῶν, ἀκρίδες, αἱ ῥόδατος τρόπον ἀπαύτως διέφλεγον ὅσα οἱ κεραυνοὶ ὑπελείποντο καὶ ἡ χάλαζα ὡς μηδὲν ἐν τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ βλαστάνον ἔτι θεωρεῖσθαι.

ιβ. Κατέσπευσε δὲ Φαραὼ καλέσαι Μωϋσὴν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, ἡμάρτηκα ἐναντίον Κυρίου τῇ Θεῷ ὑμῶν, καὶ εἰς ὑμᾶς. Προσδέξασθε ἐν μοι τὴν ἀμαρτίαν ἔτι νῦν, καὶ προσεύξασθε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, καὶ περιέλτω ἀπ' ἐμὲ τὸν θάνατον ιγ. τῆτον. Ἐξῆλθε δὲ Μωϋσῆς ἀπὸ Φαραὼ, καὶ ἤνυξεν πρὸς τὸν Θεόν. ιδ. Καὶ μετέβαλε Κύριος ἄνεμον ἀπὸ θαλάσσης σφόδρα, καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀκρίδα, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἔρυσθραν. καὶ ἔχ' ὑπελείφθη ἀκρίς μία ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῃ.

κ. Καὶ ἐσκήληνε Κύριος τὴν καρδίαν Φαραὼ, καὶ ἐκ ἐξαπέσειλε τὰς ὑἱὰς Ἰσραὴλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῇ σινηθίᾳ τῆς ἀνεξικακίας ἀναιδητότερον ἐποίησεν ἀπὸ τῆ παρόντος φόβου.

κα. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσὴν, Ζ
ἐκλίνον τὴν χεῖρά σου εἰς τὸν θρανόν· καὶ γενηθήτω σκότος ἐπὶ γῆς Αἰγύπτῃ, ψηλαφητὸν σκότος.

κβ. Ἐξέτεινε δὲ Μωϋσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸν θρανόν· καὶ ἐγένετο σκότος, γνώφος, θυέλλα ἐπὶ πᾶσαν γῆν Αἰγύπτῃ τρεῖς ἡμέρας.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Λαμπρὰς ἡμέρας ἔσης, ἐξαπινάως ἀναχθῆται σκότος, ἴσως μὲν καὶ ἡλίου γενομένης ἐκλείψεως τῶν ἐν ἔδει τελειοτέρως· ἴσως δὲ καὶ συνεχείαις νεφῶν, καὶ πυκνότησιν

ἀδιασάτοις, καὶ λύσαι βιαιοτάτῃ τῆς τῶν ἀκλίων Φορᾶς ἀνακοπέσης, ὡς ἀδιαφορεῖν ἡμέραν νυκτός. καὶ τί γὰρ, ἀλλ' ἢ μίαν νύκτα νομίζεσθαι μακροτάτῳ, τρισὶν ἡμέραις ἴσῳ, καὶ ταῖς ἰσαρίθμοις νυξί;

κγ. Καὶ ἐκ εἶδεν ἑδεῖς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ· καὶ ἐκ ἐξάνεση ἑδεῖς ἐκ τῆς κοίτης αὐτῷ τρεῖς ἡμέρας· πᾶσι δὲ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἦν Φῶς ἐν πᾶσιν οἷς κατεγίνοντο.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τότε φασὶ τὰς μὲν ἐρριμμένας ἐν ταῖς δύναϊς, μὴ τολμᾶν ἐξανίστασθαι· τὰς δ' ὁπότε κατεπείγοι τὶ τῶν τῆς φύσεως ἀναγκαίων, ἐπαφωμάων τοίχων, ἥτινος ἐτέρου, καθάπερ τυφλὸς, μόλις προέρχεται. καὶ γὰρ τῇ χρειῶδες πυρὸς τὸ φέγγος, τὸ μὲν ὑπὸ τῆς κατεχέσεως ζάλης ἐσβαίνυτο, τὸ δὲ τῷ βάθει τῆς σκότης ἀμαυρόμενον ἐνηφανίζετο· ὡς τὴν ἀναγκαιοτάτῳ ὄψιν τῶν αἰδήσεων ὑγιαίνεσαν, πηρὸν ἀναί, μηδὲν ὅρᾳν διωκμένῳ· τετράφθαι δὲ καὶ τὰς ἄλλας, οἷα ὑπηκόας, πεσέσης τῆς ἡγεμονίδος. ἔτε γὰρ λέγειν τίς, ἔτ' ἀκταν, ἔτε προσενέγκασθαι τροφὰς ὑπέμειν, ἀλλ' ἡσυχία καὶ λιμῷ παρέτεινον αὐτὰς, ἑδεμῖα τῶν αἰδήσεων οχολάζοντες, ἀλλ' ὑπὸ τῇ πάθῃ ὅλοι σινησπασμένοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ ἐν πᾶσιν οἷς κατεγίνοντο οἱ Ἰσραηλῖταις ἡ Φῶς. ἐκὼν καὶ ἐπὶ τῇ ὕδατος τὸ αὐτὸ νοητέον· ἵνα δῶμεν ὡς ἔχον τὸ, ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπασιδοί.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Οὕτω καὶ τὴν διάνοιαν ταύτῃ νόσι μοι· καὶ τὸν αἶρα διὰ τῆς ῥάβδου, τοῖς μὲν τῶν Αἰγυπτίων ὀφθαλμοῖς μελαινόμενον, ἐπὶ δὲ τῶν Ἑβραίων τῷ ἡλίῳ καταλαμπόμενον. δι' ἧς μάλιστα βεβαιῶται τῆς ἀποδοθείσης διανοίας ὁ λόγος· ὅτι ἐκ ἀνωθείτης ἀναγκασικῇ διώκῃ τὸν μὲν ἐν ζόφῳ, τὸν δὲ ἐν φωτὶ γενέσθαι παρασκευάζει· ἀλλ' οἰκοῦν ἔχοντες ἐν τῇ ἐαυτῶν φύσει τε καὶ προαιρέσει τὰς τῆς φωτός τε καὶ σκότης αἰτίας οἱ ἄνθρωποι, πρὸς ὅπερ ἂν ἐθέλωμεν, ἐπὶ τῆτον γινόμενοι. καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἰσορίαν, ἢ διὰ τινος ταίχης, ἢ ὅρας ἐπιπροσθῆντος τὰς ὄψεις, καὶ τὰς ἀκλίνας ἀποσκιάζοντος ὁ τῶν Αἰγυπτίων ὀφθαλμὸς ἐν σκότει ἡ· ἀλλ' ἐπίσης πάντα τῇ ἡλίῳ ταῖς ἀκλίσι καταφωτίζοντος, οἱ μὲν Ἑβραῖοι τῇ φωτὶ κατετρέφοντο, οἱ δὲ ἄλλαν ἀναιδητῶς ἔχον τῆς χάριτος. ἔτω πᾶσι κατὰ τὸ ἴσον τῇ φωτεινῇ βίᾳ κατ' ἐξασίαν προικμένοι, οἱ μὲν ἐν σκότει διαπορεύοντες, διὰ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων πρὸς τὸν τῆς κακίας ζόφον σινηλαυνόμενοι, οἱ δὲ τῷ φωτὶ τῆς ἀρετῆς λαμπρύνονται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰς δὲ λεπτὰς σκνίπας ἐκείνας, οἱ τοῖς ἀφανέσι δῆγμασι τὰς Αἰγυπτίους ἀλγύνουσι, τὴν τε κινώμενην ὀδυνήρως

ὁδυνηρῶς διὰ τῆς δὴγματος ἐμφυομενίῳ τοῖς σώμασι, τὴν τε ὑπὸ τῶν ἀκρίδων καταφθειρομένῳ γεωπονίᾳ, καὶ τὰς ἀνω-
θαι πρηστῆρας τοῖς τῆς χαλάζης λίθοις συγκαταπίπλοντας, ἐκ ἁντὶς τῷ εἰρμῷ τῶν ἐξηλασμένων ἐπόμενος κάμνοι τὰ κατ' ἑκάστα προσαρμόζων τοῖς καταλλήλοις νοή-
μασιν. ἅπερ ἅπαντα ποιεῖ μὲν κατὰ τὸ προηγμένον ἡ αἰγυπλία προαίρεσις, ἐπά-
γει δὲ ἡ ἀδέκαστος τῆς Θεᾶς δίκη, ἐπακολυ-
θῆσα ταῖς κατ' ἀξίαν προαιρέσεσι. μὴ γὰρ δὴ τὸτο τῇ προχείρῳ λέξει ἀκολυ-
θῆντες νοήσωμεν, ὅτι παρὰ τῆς Θεᾶς γίνε-
ται τὰ λυπηρὰ τοῖς τῶν τοιούτων ἀξίοις· ἀλλ' ὅτι ἕκαστος ἑαυτῷ τῶν πληγῶν γίνε-
ται δημιουργός, διὰ τῆς οἰκείας δημιουργίας καὶ προαιρέσεως τὴν τῶν ἀλγεῖνῶν πα-
ρασκώδῳ ἐτοιμάζων. Καὶ μετ' οὕτως. Ὡς περ γὰρ ἐκ τῆς ἀτακτοτέρας διαίτης Φθορο-
ποιός χυμός καὶ χολώδης ἐν τοῖς σπλάγ-
χνοις σκωιάται, ὃν [ὁ] ἰατρός διὰ τῆς τέχνης εἰς ἐμετὸν ἐφελκυσάμενος, ἐκ ἁν-
αίτια γαίνοιτο τῆς αὐτοῦ ἐμπούσης τῷ σώ-
ματι τὸν νοσώδη χυμόν· ἀλλ' ἐνεποίησε μὲν ἡ τῆς τροφῆς ἀταξία, εἰς δὲ τὸ ἐμ-
Φανές ἤγαγεν ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη· ἔτω καὶ παρὰ τῆς Θεᾶς γίνεσθαι λέγεται τοῖς
μοχθηροῖς τὴν προαίρεσιν ἀλγεῖνῃ ἀντα-
πόδοσις, εὐλογον ἂν εἴη νοεῖν, ἐξ ὑμῶν
αὐτῶν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας τὰ
τοιαῦτα λαμβάνειν πάθῃ. τῷ γὰρ ἀνα-
μαρτήτως βεβιωκότι, ὃ σκότος ἐστίν, ὃ
σκώληξ, ὃ γέρινα, ὃ πῦρ, ἐκ ἄλλο τι
τῶν φοβερῶν ὀνομάτων. (1) ὡς δὴ καὶ
ἡ ἰσορία φησὶ, τοῖς Ἑβραίοις μὴ εἶναι
τὰς αἰγυπτίας πληγὰς. [εἰ ἔν] ἐν τῷ
αὐτῷ τόπῳ, καὶ τῷ μὲν ἐστὶ κακόν, τῷ
δὲ ἐκ ἐστὶ, τῆς τῶν προαιρέσεων διαφθ-
ρᾶς ἐν τοῖς καταλλήλοις δεικνύσης ἐκά-
τερον, δῆλον δ' ἂν εἴη τὸ μηδεὶ τῶν κα-
κῶν δίχα τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως δύ-
νασθαι συσλῶαι.

κδ. Καὶ ἐκάλεσε Φαργῶ Μωϋ-
σῆν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, βαδίζετε,
λατρεύετε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν, πλὴν
τῶν προβάτων καὶ τῶν βοῶν ὑμῶν
ὑπολείπεσθε· καὶ ἡ ἀποσκευὴ ὑμῶν
κε. ἀποτρεχέτω μεθ' ὑμῶν. Καὶ εἶπε
Μωϋσῆς, ὃ. ἀλλὰ καὶ σὺ δώσεις ἡμῖν
ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας, ἃ ποιή-
σομεν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν.

A ΚΥΡΙΑΛΟΤ. [Τίνα τοῖς εἰρημενοῖς
παρὰ γε τῆς πανσόφου Μωσέως ἐφαρμό-
σαιμεν ἂν τὴν διάνοιαν; ἢ πῶς ἂν τις λά-
βοι τὰ ἐξ Αἰγυπτίου καὶ Φαργῶ, καὶ ἀνα-
δείη Θεῷ; Σαφῆς ὁ λόγος. ὁ μὲν γὰρ
τοῖς ὀυσεβεῖν ἐθέλουσιν ἀνδραγαθῶς καὶ μα-
χόμενος, εἰ μὴ παντελῶς ἐξείη τὸ ὑπ' αὐ-
τῷ κείσθαι τινας, καὶ γὰρ ἐκ μέρους τὸτο
ἔχειν ἐπιθυμεῖ.] ὁ [δέ γε] τῆς Θεᾶς νόμος
τομωτάτῳ τινὰ ποιῆσαι διδάσκει τὴν
B ἀποφοίτησιν, ἐδ' ὅπως τινὲς ὑπ' αὐτῷ
κείσθαι καὶ μένειν ἐόντας, ὃ ψυχῆς, ὃ
νῦ μόνον, ὃ σωματικῆς κινήματος ἀφορ-
μῇ. προσέτι δὲ δεῖν καὶ τῆς ἐν κόσμῳ
ζωῆς τὰ κάλλιστα καὶ ἐξαιρετά προσκο-
μίζειν Θεῷ. τὸτο γὰρ οἶμαι δῆλόν τὸ ἐξ
Αἰγυπτίου λαβεῖν, καὶ καταδύταί Θεῷ. ἢ
ἐκ τῆς δρῶν ἂν οἱ διὰ σοφίας κοσμι-
κῆς τοῖς ἱεροῖς καὶ θείοις ἡμῶν ἐπαγωνι-
ζόμενοι δόγμασι, τὸ λαμπρόν ἐν λέξεσι,
Γ καὶ τὸ ἐν διανοίαις ἄκρον θρησκείας, καὶ
τὴν λογικὴν λατρείαν ἐπιτελόντες Θεῷ.

κς. Καὶ τὰ κτήνη πορεύονται μεθ'
ἡμῶν, καὶ ἐκ ὑπολειψόμεθα ὅπλῃν.
ἀπ' αὐτῶν γὰρ ληψόμεθα λατρεύσαι
Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν· ἡμεῖς δὲ ἐκ οἴ-
δαμεν τὴν λατρεύσομεν Κυρίῳ τῷ Θεῷ
ὑμῶν, ἕως τῆς ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐκεῖ.

Δ ΑΔΗΛΟΤ. Διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ σωεῖναι
τοῖς Αἰγυπτίοις οἱ Ἑβραῖοι, ἐπελάθοντο
τὴν δεῖν εὐξασθαι.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΤ. Ἵνα μὴ λέγῃ Φα-
ργῶ, ἐκῆν τὰ πρὸς θυσίαν ἐπιτήδεια λα-
βόντες, τὰ λοιπὰ καταλείψατε· ὁ δὲ
ἀδελφὸν ἐπὶ τέτοις τὸ θεῖον νεῦμά φησιν.

κς. Ἐσκήληνε δὲ Κύριος τὴν καρ-
E διαν Φαργῶ, καὶ ἐκ ἡβελήθη ἐξα-
ποσεῖλαι αὐτὰς.

κη. Καὶ λέγει αὐτῷ Φαργῶ, ἀ-
πελθε ἀπ' ἐμῶ· πρόσσεχε σεαυτῷ
ἐτι προσηναι ἰδεῖν με τὸ πρόσωπον·
ἢ δ' ἂν ἡμέρα ὀφθῇ μοι, ἀποθανῇ.
κθ. Λέγει δὲ Μωϋσῆς, εἰρηκας· ἐκ ἐτι
ὀφθῇ σομαί σοι εἰς πρόσωπον.

Z ΑΔΗΛΟΤ. Οὐκ ὀρθῶς ἐξήλθον, ἀλλ'
ἔμεινον ἕως εἶπεν αὐτῷ τὴν μέλλουσαν ἔσε-
σθαι τῶν πρωτοτόκων ἀπώλειαν.

ΚΕΦ.

(1) Ὀνομάτων τε καὶ πραγμάτων. ὡς τῇ θεωρίᾳ εἰς τὸν τῆς Μωϋσ. βίον.

Κ Ε Φ. Ι Α.

α. **Κ**αὶ ἔπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἔτι μίαν πληγὴν ἐπάξω ἐπὶ Φαραὼ, καὶ Αἴγυπτον, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξαποσελεῖ ὑμᾶς ἐντεῦθεν. ὅταν δὲ ἐξαποσέλλῃ ὑμᾶς σὺν παντὶ, ἐκβολὴ ἐκβαλεῖ ὑμᾶς.

β. Λάλησον ἔν κρυφῇ εἰς τὰ ὦτα τῷ λαῷ, καὶ αἰτησάτω ἕκαστος ἀπὸ τῷ πλησίον, καὶ γυνὴ ἀπὸ τῆς πλησίον, σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμόν.

*** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Οὐκ ἔστιν ἀδίκος κρίσεως, ὡς οἶα, τὸ κελεῦσαι τὰς πλεῖστα μοχθήσαντας, καὶ πόλεις σὺν πόνῳ οἰκοδομήσαντας, σκυλεῦσαι τὰς Αἰγυπτίους, καὶ χρυσία λαβεῖν, ἢ ἀργύρια παρ' ἐκείνων, οἷς τὰς πόλεις κατέδεικτο. ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀδεκάστα κριτὴ, ἄξιον εἶναι τῆς τροφῆς ἐργάτῳ θεασίζοντος. εἰ γάρ τις ἡμῶν καὶ γνωσικὴ ἐπέτυχε πνύματος, εὗρεν ἂν παρὰ πολὺ τὸν μισθόν, καὶ ἔτω δεδομένον, τῆς κατωδυνῆς πλινθείας, καὶ πολυθενάκης οἰκοδομίας, δι' ἣν αὐτοῖς ὁ δίκαιος κριτὴς καὶ τῷ χάριν πρὸς τὴν χρῆσιν προσέθηκε.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπειδὴ τοῖς Ἑβραίοις μακρὸν δελεῦσασιν οἱ Αἰγύπτιοι χρόνον τὸν μισθὸν ἐκ ἀπέδοσαν, ἀκούτας αὐτὰς εἰσπραχθῆναι παρεσκύαται ἢ τῆς δικαιοσύνης πηγῇ. διὰ τῆς ἔφη, χρησάτω ἕκαστος παρὰ τῆς γείτονος αὐτῆς καὶ συσκληρῆς σκότη ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ. εἰ μὴ γὰρ μὴ δελεῦσασιν τῆτο προσέταξεν, ἴσως ἂν τις ἀδίκον τῆτο εἰνόμισεν εἶναι. εἰ δὲ τὰς τῷ ἐλθούτῳ ἀφελομένους χρήμασιν ἀμυνάδα ἐκέλευσεν, ὁ μόνον μὴ ἡδίκηται ἐκείνους, ἂν ἔγωγε Φαίλῳ, ἀλλὰ μηδὲ τῷ ἴσῳ τιμωρίαν ἀπητηῆται. πῶ γὰρ ἴσον, χρημάτων ζήτησις καὶ ἐλθούτῳ; ὑπὲρ ἧς ὁ μόνον τὰς ἐσίας προέειπεν. ἀλλὰ καὶ ἀποθνήσκουσιν οἱ νῦν ἔχοντες ἐθέλῃσι.

*** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τῆτο ἐκ ἄντις ἐκ τῆς προχείρου νοήσεως, ἀποδέξατο τῷ νομοθέτῃ τῷ γνώμῳ, εἰ ἀποσερεῖν τὰς χρήσαντας ἐγκελεύεται. καὶ ὑφηγητῆς ἀδικίας γίνεται. ἀλλ' ἐδ' ἂν κατ' ἀληθείαν τις εἴποι ταῦτα διατάσσει τὸν νομοθέτῃ, πρὸς τὰς ἐφεξῆς βλέπων νόμους, τὰς ἄνω καὶ κάτω τῷ κατὰ τῆς πέλας ἀδικίαν κωλύοντας· κἂν τις δοκῇ εὐλογον εἶναι τὸ ἔργον, τὰ μισθώματα παρὰ τῶν Αἰγυπτίων τὰς Ἰσραηλίτας διὰ τῆς ἐπινοίας ταύτης εἰσπραττέσθαι. ἐδὲ γὰρ ἦτον ἐγκλημάτ' ἐστὶ μὴ καθαρῶς ψεύδεις τε καὶ ἀπάτης τὸ τοῖτον παράγγελμα. ὁ γὰρ ἐν χρήσει λαβώντι, καὶ μὴ

ἀποδίδες πάλιν τῷ χρήσαντι, εἰ μὴ ἀλλότριον εἴη, ὡς ἀποσερήσας ἡδίκησεν· εἰ δὲ τὸ ἑαυτῷ κρατοῖ, ὡς παραλογισάμενος τὸν ἐλπίδι τῷ λαβεῖν χρήσαντα, πάντως ἀπατεῶν ὠνόμασα.

β. μετιόντας δι' ἀρετῆς, καὶ τὸν ἔξωθεν τῆς παιδύσεως πλετον παρασκυάζεσθαι, ὡς οἱ κατὰ τὴν πίσιν ἀλλόφυλοι καλλωπίζονται. τὴν γὰρ ἡθικὴν καὶ φυσικὴν φιλοσοφίαν, γεωμετρίαν τε καὶ ἀστρονομίαν, καὶ τὴν λογικὴν πραγματείαν, καὶ πάντα ὅσα παρὰ τοῖς ἔξω τῆς ἐκκλησίας σκιδάσσεται, κελεύει ὁ τῆς ἀρετῆς καθηγμέμενος παρὰ τῶν τὰ τοιαῦτα πλετώντων ἐν Αἰγύπτῳ λαβόντα λόγῳ χρήσεως ὑποδέξασθαι, ὡς ἐν καιρῷ χρησιμούντων, ὅταν δέη τὸν θεὸν τῶ μυστηρίῳ ναὸν διὰ τῆς λογικῆς πλῆτε καλλωπιῶναι. οἱ γὰρ τὸν τοῖτον ἑαυτοῖς θησαυρίζοντες πλετον, προσάγει τῷ Μωϋσεῖ περὶ τῷ σκηνῷ τῆς μαρτυρίας ποιῶντι, τὸ παρ' ἑαυτῷ ἕκαστος πρὸς τὴν τῶν ἀγίων κατασκυλῶ σωμασφύρων. ὁ δὲ καὶ νῦν ἐστὶν ἰδεῖν γινόμενον. πολλοὶ τῷ ἔξω παίδουσιν τῇ τῷ θεῷ ἐκκλησίᾳ καθάπερ τὴν δῶρον προσάγειν, οἷος ἡ ὁ μέγας Βασίλειος, ὁ καλῶς τὸν αἰγύπτιον πλετον ἐμποροδυσάμενος κατὰ τὸν τῆς νεότητος χρόνον, καὶ ἀναθεῖς τῷ θεῷ, καὶ τῷ τοῖτῳ πλετῷ κατακοσμήσας τὴν ἀληθινὴν τῆς ἐκκλησίας σκηνῶν.

γ. Κύριος δὲ ἔδωκε τὴν χάριν τῷ λαῷ αὐτῷ ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων· καὶ ἔχρησαν αὐτοῖς.

δ. ΔΗΛΟΥ. Διὸ ἐκ ἀδίκος ἢ ἀποσερήσεις. ἦσαν γὰρ πολλὰ ἀδικηθείτες ὑπὸ Αἰγυπτίων οἱ Ἑβραῖοι.

ΔΗΛΟΥ. Καλὴ ἡ πανουργία τῶν Ἑβραίων κατασκοπισαμένων τὰς Αἰγυπτίους, καὶ τὸν μισθὸν τῆς ἐργασίας τῶν πόλεων ἀπολαύοντων, καὶ ὕλας ἑαυτοῖς πρὸς τὴν σκηνῶν συμπορισαμένων.

ε. ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Εἰσηγέμαί τι καὶ τῶν ἐκ ἐμῶν, μᾶλλον δὲ καὶ λίαν ἐμῶν, ἂν πνύματικῶς θεωρῆς. χρῆσαι παρ' Αἰγυπτίων σκότη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ. μετὰ τῶν ὁδοῦσιν, ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἐφοδιάθητι, μᾶλλον δὲ τῶν σῶν. χρεωσείται σοι μισθὸς τῆς δελείας καὶ τῆς πλινθείας. σόφισαι καὶ σὺ περὶ τῷ ἀπαίτησιν, καλῶς ἀποσερήσον. ἔσω, τεταλαιπώρηκας ἐνταῦθα τῷ πηλῷ, μαχόμενος τῷ μοχθηρῷ τῆτω καὶ ὀυπαρῷ σωματι, καὶ πόλεις οἰκοδομῶν ἀλλοτρίων, ὧν ἀπολέται τὸ μνημόσιν μετ' ἡχ. τί δ' αὖ 1) προῖκα ἐξέρχῃ καὶ ἀμιοῖ; τί δὲ καταλείψῃς αἰγυπτίαις καὶ ταῖς ἀντικειμέναις διωάμεσιν

(1) Τὶ δαί; ὡς λόγ. 42.

μεσιν ἃ κακῶς ἐκτίσαντο, καὶ χεῖρω δαπανήσασιν; ἔκ ἐστιν ἐκείνων, ἐσύλησαν, ἤρπασαν τὸν εἰπόντα, (1) ἐμόν ἐστι τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ δώσω αὐτὸ ὡς βέλομαι. χθές ἡ ἐκείνων συνεχωρέιτο γάρ· σημερον σοὶ προσάγει καὶ δίδωσιν ὁ δεσπότης, ὡς καλῶς χρησομένῳ καὶ σωτηρίως. κλησώμεθα ἐν αὐτοῖς φίλους ἐκ τῆς Μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλείπωσιν ἀντιλάβωνται ἡμῶν (2) ἐν καιρῷ κρίσεως. εἰ μάλιστα εἰ Ραχὴλ, ἡ Λεία, ψυχὴ πατριαρχικὴ καὶ μεγάλη, καὶ τὰ εἰδῶλα κλέψον ἅπερ ἂν εὖρης τῆς σῆς πατρὸς, ἔχ' ἵνα φυλάξης, ἀλλ' ἵν' ἀφανίσῃς· εἰ δὲ Ἰσραηλίτης, σοφῶς πρὸς τὴν γλῶττῃς ἐπαγγελίας μετενεγκε.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς μέγας ἐγενήθη σφόδρα ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐναντίον Φαραῶ, καὶ ἐναντίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτῆς.

***ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ ἐπαυδοῦθι Μωϋσῆς ἐν πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, καὶ ἡ διωκτὸς ἐν ἔργοις καὶ λόγοις, καθῶς Φησιν ἡ θεία Γραφή, πῶς ἀστρονομίαν, καὶ γεωμετρίαν, καὶ ἀερολογίαν, καὶ τὰ τέτοις ἐπόμενα ἔμετῆλθεν ὁ αὐτὸς μακάριος Προφήτης; τῶν γὰρ Αἰγυπτίων τότε ἡ σοφία τὰ τῆς πλάνης ὑπῆρχε διδάσκειν διδάγματα· διατὶ ἐν ἐπὶ τοῖς τοῖς λόγοις, ἡ ἔργοις ὑπὸ τῆς Γραφῆς θαυμάζεται; Θαυμάζει τὸν Προφήτην ἡ θεία Γραφή ἐπὶ τῇ διωκείᾳ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων, ἔχ' ἐνεκεν τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων κατ' αὐτὰ· ἀνάξια γὰρ ἡ ἐκείνα κατ' αὐτὰ πρὸς τὰ ἐγκώμια τῆς Προφήτης· ἀλλ' ἐπειδὴ δι' ἐκατέρας μὲν περιβλεπὸς ὑπῆρχε τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ Προφήτης, τῆς τε τῆς λόγου παιδείας, καὶ τῆς τῆς βίβης κοσμικῆς λαμπρότητος, ἀμφοτέρων δὲ τῶν εἰς Θεὸν ὑπέβειαν τιμήσας, διὰ τῆτο αὐτὸν ἐθαύμασαν ἡ θεία Γραφή. ἀστρονομία δὲ καὶ ἀερολογία, καὶ γεωμετρία, παρ' Αἰγυπτίοις τότε χυδαῖα τε καὶ περὶ καὶ ἀγοραῖα μαθήματα λελογίσο. τίμια δὲ ἡ τότε παρ' αὐτοῖς μαθήματα τὰ ἱερογλυφικὰ καλόμενα, τὰ ἐν τοῖς ἀδύτοις, ἔν τοις τυχεσίν, ἀλλὰ τοῖς ἐγκρίτοις παραδιδόμενα. ὡς ὁ Προφήτης εἰ καὶ τὴν εἶδον ἔχον, ἀλλ' ἔκ ἐτι καὶ τὴν χρῆσιν, ὡς ἀντικειμένῳ τῇ κατὰ Θεὸν πολιτείᾳ τῶν Ἑβραίων· δι' ἡ καταφρονήσας τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πάσης βασιλικῆς διωκείας, εἴλετο συγκαταχεῖσθαι τῷ λαῷ τῆς Θεῆς.

δ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς, τάδε λέγει Κύριος· περὶ μέσας νύκτας ἐγὼ εἰσπορεύομαι εἰς μέσον Αἰγύπτου.

ε. Καὶ τελευτήσει πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἀπὸ τῆς πρωτότοκῃς Φαραῶ, ὃς κάθηται ἐπὶ τῆς θρόνου αὐτῆς, ἕως τῆς πρωτότοκῃς τῆς θεραπείας τῆς παρὰ τὸν μύλον, καὶ ἕως πρωτότοκῃς παντὸς κτήνους.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἱ Αἰγύπτιοι πᾶν ἀρσενικὸν τῶν ἡν Ἰσραὴλ ἀνείλον, ὁ δὲ Θεὸς Φιλάνθρωπος ὢν, μόνον τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων ἀναιρεῖται προσάδεα.

***ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Εἴ τις μόνον εἰς τὴν ἰσορίαν βλέπει, πῶς ἡ θεοπρεπὴς αἴνοια τοῖς γεγενῆσθαι λεγομένοις διασωθήσεται; ἀδικεῖ ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ἀντ' ἐκείνου κολάζεται τὸ ἀρτίγονος αὐτῆς νήπιον, ὡς διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς ἔδεμια τίς ἐστὶ καλῶς τε καὶ μὴ τοῖς τε διακρισίς. Καὶ μετ' ὅλην. Πᾶς τὸ δίκαιον, πᾶς τὸ εὐσεβὲς, πᾶς τὸ ὅσιον; πᾶς Ἰεζεκιὴλ

βοῶν, ὅτι ψυχὴ ἡ ἀμαρτάνουσα, αὐτὴ ἀποθανεῖται, καὶ ὅτι ἡ λήψεται τὴν τῆς πατρὸς ἀμαρτίαν ὃ ἐξ ἐκείνου γεννώμενος; πῶς ἀντινομοθετεῖ ἡ ἰσορία τῷ λόγῳ; ἔκον ἔκ (3) ὀυλογώτερον ἂν εἴη πρὸς τὴν ἀναγωγὴν τῆς νοήματος ὁρῶντας, εἰ καί τι γέγονε τυπικῶς, δόγμα διὰ τῶν γενομένων πισθῆναι τὸν νομοθέτην ἐκτίθεσθαι. τὸ δὲ δόγμα τοιῶν ἐστὶ. τὸ δὲ πρὸς τὴν κακίαν τινὰ δι' ἀρετῆς συμπλεκόμενον, τὰς πρώτας τῶν κακῶν ἀρχὰς εἰς ἀφανισμόν ἔχειν. τῇ γὰρ ἀναιρέσει τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ μετ' ἐκείνῳ συναφανίζεται, καθῶς διδάσκει διὰ τῆς Εὐαγγελίας ὁ Κύριος, μονοκαὶ διαρρήδην βοῶν ἀναιρεῖν τῶν Αἰγυπτίων κακῶν τὰ πρωτότοκα, δι' ὧν κέλδοι τὴν ἐπιθυμίαν ἀνελόντας καὶ τὴν ὀργὴν, μηκέτι δεδοικέναι μήτε τῆς μοιχείας τὸ μίσμα, μήτε τῆς φθόνου τὸ ἄγος. ἔν γὰρ ἂν ἐφ' ἑαυτῆς συσάη τέτων ἑκάτερον, εἰ μὴ φόνου μὲν ἡ ὀργή, μοιχείαν δὲ ἡ ἐπιθυμία τελεσφορήσκειν. ἐπεὶ ἐν ὃ εἰς κακίαν τεκνογονῶν, πρὸ τῆς μοιχείας τίθει τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν ὀργὴν πρὸ τῆς φθόνου, ὁ ἀνελὼν τὸν πρωτότοκον, στανεῖλε πάντως καὶ τὴν ἀκολοῦθσαν τῷ πρωτότοκῳ γονίῳ. ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ὀφείας, ὁ τὴν κεφαλὴν πλήξας, ὅλον στανεῖλε τὸν κατόπιν ὅλον, ὃν ἐφέλκεται.

ς. Καὶ ἔσται κραυγὴ μεγάλη κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου, ἥ τις τοιαύτη ἔγχετο, καὶ τοιαύτη ἔκ ἐτι προσηθήσεται.

ζ. Ἐν δὲ πᾶσι τοῖς ἡμέραις Ἰσραὴλ ἔγχετο κύων τῇ γλώσσῃ αὐτῆς, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους· ὅπως εἰδῆς ὅσα παρα-

(1) Ἦρπασαν, τῆς εἰπόντος. ἐν λόγ. 42.

(2) ἵνα ὅταν ἐκλείπωμεν, ἀντιλάβωμεν ἐν καιρῷ κρίσεως. αὐτ.

(3) Ἦτοι ἀφαιρετέον τὸ ἔκ, ἡ ἐρωτηματικῶς τὴν περίοδον ἀναγνώσει. ὁ μεταφραστὴς δὲ λατῆρος ὅλην τὴν περικοπὴν ταύτην καταλιπὼν, ἄλλα τινὰ, ἔκ οἷο ὅθεν παραλαβὼν, τίθησι.

παράδοξάσει Κύριος ἀνὰ μέσον Αἰγυπλίων καὶ ἀνὰ μέσον τῆς Ἰσραήλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐκ ἀποφθέγγεται κύων, ὡς ἀλγών, ἢ ἐνοχλόμενος.

η. Καὶ καταβοήσονται πάντες οἱ παῖδες σε ἔτοι πρόσ με, καὶ προσκυνήσουσί με, λέγοντες, ἔξελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ λαός σε ἔσὺ ἀφῆγῃ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσομαι. ἔξηλθε δὲ Μωϋσῆς ἀπὸ Φαραὼ μετὰ θυμῷ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ προκαίμενα ῥητὰ Μωϋσῆς εἶπε τῷ Φαραὼ, δηλονότι πρὶν ἔξελθεῖν ἀπ' αὐτοῦ μετὰ τὸ ἀπειληθῆναι αὐτόν. ἅπαξ γὰρ σιωδόμενος μηκέτι βλέπεν αὐτὸ τὸ πρόσωπον, ἐκ αὐ-

Α εἰσῆλθον. ἤδη δὲ τῷτο προεῖρηται Θεὸς τῷ Μωϋσῇ. καὶ αἰνῶ τῷ ἀντολῶν αὐτοῦ. ἴσα πληροῖ, καὶ μάλιστα ὑπομνησάς παρα» Θεὸς εἰπόντος, ἔτι μίαν πληγὴν ἐπάξω» ἐπὶ Φαραὼ, σημαίνων τῷ τῶν πρωτοτόκων, ὃν ἐξεδέχετο Μωϋσῆς.

θ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, καὶ εἰσακίσσεται ὑμῶν Φαραὼ, ἵνα πληθυνῶ τὰ σημεῖά μου, καὶ τὰ τέρατα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. Μωϋσῆς δὲ καὶ Ἀαρὼν ἐποίησαν πάντα τὰ τέρατα ταῦτα ἐναντίον Φαραὼ. ἐσκήληρυνε δὲ Κύριος τὴν καρδίαν Φαραὼ, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐξαποστείλαι τὸς υἱὸς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

Κ Ε Φ. ΙΒ.

α. **Ε**ἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, β. Ο μὴν ἔτος ὑμῶν ἀρχὴ μηνῶν, πρῶτος ἔσται ὑμῶν ἐν τοῖς μηνὶ τῷ ἐνιαυτοῦ.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Μὴ μὲν εἰσάγεται πρῶτος, μᾶλλον δὲ ἀρχὴ μηνῶν. εἴτε τις τῷτο παρ' Ἑβραίοις ὢν ἀπ' ἀρχῆς, εἴτε ὑπερονεινόμενος γινόμενος, καὶ παρὰ τῷ μυσηρίῳ τὸ εἶναι πρῶτος λαβών.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐν ἀρχῇ τῷ ἔτους ὀρίζεται, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ τῆς ἱερουργίας ὁ καιρὸς. ἀρχὴ γὰρ πάντων, καὶ ἐν ἀρχῇ πάντων ἐστὶν ὁ Χριστός. ἐπεὶ μηδὲ πρόσφατος διὰ τὴν ἐκ πατρὸς προαιώνιον γέννησιν. δέλοις δὲ εἶναι ἐτι τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ ὑπὸ χεῖρα πράττειν Αἰγυπτίων τὰ τοιαῦτα διαπράττεται, ὑπεμφαίνων, μὴ ἂν ἄλλως διώκοντα τὴν τῷ ἀνθρώπῳ ψυχῇ πρὸς ἐλευθερίαν μὲν τὴν ἐξ ἀμαρτίας ἀναδραμεῖν, τὴν δὲ τῷ διαβόλῳ πλεονεξίαν διαφυγεῖν, εἰ μὴ διὰ τῆς τῷ Χριστῷ μετσίαις.

Ἰωάν. 8. 36.

αὐτὸς γὰρ φησὶν ὅτι, ἔαν ὁ υἱὸς ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὅντως ἐλευθεροὶ ἔσεσθε.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καλῶς δὲ τὸ, ὁ μὴν ἔτος ὑμῶν. ἄλλος γὰρ ἄλλοις, ἢ διὰ τόπων, ἢ διὰ ὕδωρ, ἢ διὰ ἐδωλα. μᾶλλον δὲ τὸ, ὑμῶν, Μωϋσῇ φησὶ καὶ τῷ Ἀαρὼν ὁ Θεός. τῷτο γὰρ ἔπροσέταξεν εἶπαι τῇ συναγωγῇ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. ἀλλὰ μόνον τὰ περὶ προβάτων. τῷ γὰρ ἀποταξαμένῳ τῷ κόσμῳ, καὶ γενέσεως ἑτέρας κατάρχοντι, ἑτέρωτε γεγονότι παρ' ὃν ὡς, ἀρμύσει τὸ, ὁ μὴν ἔτος ἀρχὴ μηνῶν.

γ. Λάλησον πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραὴλ, λέγων, τῇ δεκάτῃ τῷ μηνὸς τῷτο λαβέτωσαν ἕνα-σος πρόβατον κατ' οἴκους πατρῶν, ἕνασος πρόβατον κατ' οἰκίαν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀπὸ τῆς δεκάτης λαμβάνειν φησὶ πρόβατον, καὶ τρέφειν ἕως τῆς δεκάτης τετάρτης καὶ ἐπονομάσαι λέγοντας, τῷτο τὸ πρόβατον θύεται ὑπὲρ τῶν καὶ τῶνδε, ἔχοντες ὑπερβαίνοντων αὐτῶν δέκα ὀνομάτων. καὶ τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ θύεται ἀνὰ μέσον τῶν ἐσπερινῶν, ἀρχομένης τῆς δεκάτης πέμπτης ὡς γίνεσθαι ἀπὸ τῆς λήψεως μέχρι τῆς θύσεως ἡμέρας πέντε, ὅτε πληρὲς ἐστὶ τῆς σεληνῆς τὸ φῶς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Παρεγυᾶται δὲ τῷτο λαβεῖν τῇ δεκάτῃ τῷ πρώτῳ μηνὸς, ἵνα ὑπὲρ τῆς ἐορτῆς, τῇ δὲ ἰδίᾳ πρὸς ἐσπεραν τυθῆται. κατὰ ταῦτα γὰρ τὴν ἐσπεραν καὶ ὁ δεσπότης Χριστὸς παρεδόθη τοῖς Ἰουδαίοις.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Τῇ δεκάτῃ τῷ μηνὸς. ἔτος γὰρ ἀριθμῶν πληρέστατος, ἐκ μονάδων πρώτη μονὰς τελεία, καὶ γεννητικὴ τελειότητος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Λαμβάνεται δὲ τὸ πρόβατον ἀπὸ δεκάτης τῷ μηνὸς, καὶ διατηρεῖται μέχρι τῆς δεκάτης τετάρτης, ἵνα σφάζηται πρὸς ἐσπεραν. καὶ τῷ δὴ χάριν ἐρεῖ τις τυχόν; βαδὺς δὲ ὄντως ὁ λόγος. τί γὰρ εἶπέ μοι διεκώλυεν ἡμέρα πρώτη λαμβάνεσθαι τῷ μηνὸς; τί δὲ ἄρα νομοθετεῖν ἐποίησε τὸν Θεὸν ἐν ἡμέραις πάντε διατεληρημαῖς ἱερουργεῖν ἔτω πρὸς ἐσπεραν; πάντε γὰρ ἡμερῶν ἀριθμὸν ὁρίσσομεν ἀπὸ τῆς δεκάτης ἀρχάμενοι, καὶ ἐφ' ἐξῆς ἀνιόντες ἄχρι τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης. Τὸ μὲν ἐν μὴ ἐν ἡμέρᾳ πρώτη λαμβάνεσθαι τὸν ἀμνόν, ἀλλ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῷ μηνὸς, σημαίνειν ἔοικεν, ὅτι μακροίτινες ἦσαν αἰῶνες οἱ πρὸ ἡμῶν, καὶ ἔς τὴν αἰά. καὶ ἐστὶ καὶ ἔσται ὁ Θεός. εἰσβαίνει δὲ μετ' ἐκείνου αἰὼν ἔτος ὁ κατ' ἡμᾶς, ὡς διὰ πενθήμερον τῆς ἀρετῆς ἡμῶν εἰρημνῆς ὁδὸς εἰς πάντε καιρὸς διαιρέμενος. τῷτο γὰρ σημαίνει τῷ Σωτῆρος ἢ παραβολή.

ΧΧ

Βολή.

Ματθ. 20. 1, βολή. ὁμοία γὰρ ἐσίφησιν ἡ βασιλεία Α

2, 3, 4, 5, 6, τῶν ἔρανῶν ἀνθρώπων οἰκοδεσπότῃ, ὅσις

7, 8.

» ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτ' ἐμιδώσατο ἐργάτας

» εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτῆς. συμφωνήσας δὲ

» μετ' αὐτῶν ἐκ δηναρίας τὴν ἡμέραν, ἀπέ-

» σειλεν αὐτὰς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτῆς. καὶ

» ἐξελθὼν περὶ τρίτῳ ὥραν, καὶ ἑκτῷ,

» καὶ ἐννάτῳ ἐποίησεν ὡσαύτως. περὶ δὲ

» τῷ δέκατῳ ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλ-

» λος, καὶ λέγει αὐτοῖς, τὶ ὥδε ἐσήκατε

» ὅλῳ τῷ ἡμέραν ἀργοί; λέγουν αὐτῷ,

» ὅτι ἔδεις ἡμᾶς ἐμιδώσατο. λέγει αὐτοῖς,

» ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου.

ὅρας ἐναργῶς εἰς πάντε καίρας τὸν κατ'

» ἡμᾶς αἰῶνα διηρημένον; καὶ πρῶτον μὲν

» λογιζόμεθα, κατ' ὃν ἡ ἐν παραδείσῳ

» 'Αδάμ' δούτερον, ὡς ἐν ὥρᾳ τρίτῃ δηλα-

» μενον, κατ' ὃν ἡ Νῶε' τρίτον δὲ, ὡς ἐν

» ἑκτῇ, κατ' ὃν ἡ 'Αβραάμ' τέταρτον, ὡς

» ἐν ὥρᾳ πάλιν ἐννάτῃ, τῇ Μωσέως καὶ τῶν

» Προφητῶν. περὶ δὲ τῷ δέκατῳ, τε-

» τέστιν ἐν τῷ πέμπτῳ καιρῷ, συλλομμένης

» ἡδὴ τῆς ἡμέρας, ἦγαν τὰ παρόντος αἰῶ-

» νος, ἐμιδώσατο τὰ ἔθνη Χριστός, κεκλη-

» μένα πρὸς ἐπίγνωσιν ἀληθείας παρ' ἐτέ-

» ρα μηδαμῶς κατὰ τὰς ἀνωθεν χρόνας.

διὸ δὴ μετὰ πάντας οἱ τελούταί οἱ Φασι

» τὸ, ἔδεις ἡμᾶς ἐμιδώσατο. λαμβάνεται

» τοίνυν τὸ πρόβατον κατὰ τῷ ἡμέραν τῆς

» πενθήμερου τῷ πρώτῳ, τετέστι τῷ δε-

» κάτῳ, τύπον ἐπέχουσιν τῆς τῆς αἰῶνος

» ἀρχῆς. καὶ διατηρηθὲν ἐν τῷ τελούτῳ

» καιρῷ, τετέστιν ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ,

» σφάζεται πρὸς ἑσπέραν· ἵνα πάλιν ἐν-

» νοῆς, ὡς ἐπρόσφατόν ἐστι τὸ Χριστὸν μυ-

» στήριον, ἀλλ' ἐφύλαττετο μὲν ἐν προγνώσει

» τῆς πατρὸς ἐξ αὐτῆς τῆς τῆς κόσμου κατα-

» βολῆς, ἀπέθανε δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ἐν ἑκά-

» τοις τῆς αἰῶνος καιροῖς, ἔπω τῆς νοητῆς

» καὶ θείας φωτὸς καταλάμψαντος, ἀλλὰ

» τῷ τῆς ἀγνοίας σκότῳ κεκαλυμμένης ἐτι

Ἰωάν. 8. 12.

» τῆς γῆς. διὰ τῆτο καὶ, ἐγώ εἰμι τὸ Φῶς τῆς

» κόσμου, ἐπιδημήσας ἔλεγεν ὁ Χριστός.

» ΤΟΤ ΑΤΤΟΤ. Λαβέτωσαν δέ φησιν

» ἕκαστος πρόβατον κατ' οἰκίαν. τελείως

» γὰρ ἐν ἑκάστῳ Χριστὸς διὰ τῆς πνύματος

» ἀνοικίζεται, καὶ ἐμεμέρισα κατὰ τὸν

» Ἀπόστολον.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τί φησιν ὁ τύ-

» πος; Λάβετε ἄρνιον κατ' οἰκίαν, καὶ θύ-

» σατε, καὶ ποιήσατε ὡς προσέταξε καὶ

» ἀνομοθέτησεν. ὁ δὲ Χριστὸς ἔχ' ἔτως. ἐ

» γὰρ προσάττει τῆτο γενέσθαι, ἀλλ' αὐτὸς

» αὐτὸ γίνεται, θυσίαν ἑαυτὸν καὶ προσφο-

» ρὰν τῷ πατρὶ προσσυνεγκών.

» δ. Ἐὰν δὲ ὀλιγοσοὶ ὦσιν ἐν τῇ

» οἰκίᾳ, ὥστε μὴ ἱκανὸς εἶναι εἰς πρόβα-

» τον, συλλήψεται μεθ' ἑαυτῆς τὸν γεί-

» τονα τὸν πλησίον αὐτῆς· κατ' ἀρίθ-

» μόν [ψυχῶν] συναριθμηθήσεται εἰς

» πρόβατον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκέλευσε δὲ καὶ τὰς ἀρκύντας εἰς ἐδωδὴν προβάτα κατὰ ταυ-

» τὸν θύσαι τὸ πάχος, φιλαδελφίαν αὐτὰς

» ἐκπαίδουσαν, καὶ τὸν εἰς τὰς πύλεις

» ἔλαιον. διὰ τῆτο παρακελεύεται τὰ πέ-

» ριτίζοντα τῶν κρεῶν κατακαίεσθαι, καὶ

» εἰς τὴν ὑπεραίαν μὴ φυλάττεσθαι. ταύτη

» καταναγκάζων αὐτὰς, καλῶν τὰς δεομέ-

» νας εἰς κοινωνίαν τῆς ἐορτῆς.

Β"

ΚΥΡΙΔΔΟΥ. Πλὴν ἐὰν ὦσι, φησὶν,

» ὀλιγοσοὶ, ὡς μὴ ἱκανὸς εἶναι εἰς πρόβα-

» τον, συλλήψεται μεθ' ἑαυτῆς τὸν γείτονα

» τὸν πλησίον αὐτῆς. οἱ γὰρ ἐκ ἔχοντες ἐξ

» ἑαυτῶν τὸ τελείως διώκοντα συνιέναι μό-

» νοι τὸ Χριστὸν μυστήριον, διὰ τὴν τῆς οἰκείας

» διανοίας ἀδελφείαν, μετέδωκον αὐτῆς συ-

» νεργάτας ὡς τὰς ὁμοπίστους δεξάμενοι.

δι' ἀλλήλων γὰρ (1) ἐὰν ὅτε καὶ εἰς μείζους

» θεωρίας ἀναβαίνειν ἰσχύουσιν. ὡς ἀμέ-

» λαι καὶ ὁ δυνάχος ἀνεπυρρύνετο τῇ Φιλίπ-

» πᾳ τῆς περὶ Χριστὸν προφητείας ἀκροάμε-

» νος. δεομαίσατο περὶ τίνος ὁ Προφήτης λέ-

» γει, περὶ ἑαυτῆς, ἢ περὶ ἐτέρας τινός;

» ὅρας ὅπως τὸν γείτονα συλλαβὼν, μέτο-

» χος ἡδὴ τῆς νοητῆς προβάτα διὰ τῆς ἐρδύ-

» νης ἀνεδείκνυτο.

» * * ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Θουμασὸν δὲ

» ἔδον, εἰ μάλιστα μὲν κατ' οἶκον ἕκαστον

» ἐπιζητῆται τὸ πρόβατον, εἰ δὲ μὴ καὶ

» κατ' οἶκον πατριῶν, διὰ πέναν ἔρανίζο-

» μενον. ἐπειδὴ κράτιστον μάλιστα μὲν αὐτὸν

» ἕκαστον ἀρκύνει ἑαυτῷ πρὸς τελείωσιν, καὶ

» θυσίαν ζῶσαν ἀγίαν περὶ τὰ γενεῶν τῷ κα-

» λῶντι Θεῷ, πάντοτε καὶ διὰ πάντων κα-

» θιεράμενον· εἰ δὲ μὴ, καὶ συνεργοῖς εἰς

» τῆτο κεχρησθῆναι τοῖς κατ' ἀρετὴν ὁμογε-

» νέσι καὶ ὁμοτρόποις. τῆτο γὰρ μοι δοκεῖ

» βέλεσθαι, τὸ κοινωνεῖν τοῖς ἑγγίσι τῆς

» θύματος, εἰ δεήσει.

» ε. Πρόβατον δὲ τέλειον, ἄρσεν,

» ἐνιαύσιον ἔσαι ὑμῖν· ἀπὸ τῶν ἀμνῶν

» καὶ ἀπὸ τῶν ἐρίφων λήψαθε.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Κελεύει τοίνυν αὐτὰς

» λαβεῖν ἐκ μόνον ἐκ τῶν προβάτων ἄρνας

» ἐνιαυσίμους, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν αἰγῶν ἐρί-

» φους· ἵνα κατὰ ταύτῃ τῆτον ἀκρίβειαν

» θύσωσιν, ἀλλ' ἵνα ὁ μὲν πρόβατον ἔχων,

» τῆτο θύσῃ· ὁ δὲ σπανίζων προβάτα, τὸν

» ἐρίφον.

» ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Τὸ δὲ μὴ μόνον ἐκ

» προβάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκ ἐρίφων λαμβά-

» νειν, τὴν θείαν πάλιν κηρύττει Φιλαν-

» θρωπίαν. ἐ γὰρ μόνον ὑπὲρ δικαίων, ἀλ-

» λά καὶ ὑπὲρ ἀμαρτωλῶν ὁ δεσπότης Χρι-

» στὸς τὸ σωτήριον ὑπομεμνήθη πάθος. ἔτω

» δὲ νοεῖν αὐτὸς ἡμᾶς ἐξεπαίδουσαν. ἀμνοῖς

» μὲν γὰρ τὸν τῶν ἀγίων ἀπέεικσε σύλλο-

» γον, τὸ δὲ σύστημα τῶν ἀμαρτωλῶν ἐρί-

» φοις. ἐρίφον γὰρ ὑπὲρ ἀμαρτίας ὁ νόμος

» προσέφερε. καὶ τῶν θείων δὲ μυστηρίων οἱ

» μετα-

(1) Δὲ γὰρ τῆς ἀλλήλων νεθεσίας. ἐν Τόμ. 1. σελ. 270.

μεταλαμβάνοντες, οἱ μὲν ὡς προβάτα μεταλαμβάνουσιν, ἅτε δὴ τελείαν τὴν ἀρετὴν κεκλημένοι, οἱ δὲ ὡς ἐρίφες, διὰ μετανοίας ἐξαλείφοντες τὰς τῶν ἀμαρτημάτων κηλίδας. ἔτω καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐκ ἐκ σιτίνων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ κριθίων ἄρτων τὰς σινωελθόντας διέθρεψε.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τέλειον, ἢ διὰ τὴν Θεότητα μόνον, ἢς ἔδωκεν τελειότερον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πρόσληψιν τὴν χριστιανισμοῦ Θεότητι, καὶ γινωσκίῳ ὅπερ τὸ χρίσαν, καὶ θαρσύνω λέγειν ὁμόθεον. ἄρρον δὲ, ὡς ὑπὲρ τῆς Ἀδὰμ προσαγοόμενον, μάλιστα τῆς σερότης τὸ σερότερον, τῆς πρώτης πεσόντος ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν, καὶ ὅτι μάλιστα μηδὲν θῆλυ μηδὲ ἀνανδρον ἐν αὐτῷ φέρον, ἀλλὰ καὶ ἐκραγὲν βία δεσμῶν παρθενικῶν τε καὶ μητρικῶν κατὰ πολλὴν ἐξουσίαν, καὶ τεχθεὶς ἄρρον ἐκ τῆς προφῆτιδος, ὡς Ἡσαΐας δὴ ἀγγελίζεται. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐνιαύσιον δὲ, ὡς ἥλιον δικαιοσύνης, ἢ ἐκτείναν ὁρμώμενον, ἢ τῷ ὁρμωμένῳ περιγραφῆτον, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφοντα, σεφανόν τε χρηστότητος δολογούμενον, καὶ πανταχόθεν ἴσον ἑαυτῷ καὶ ὁμοιον· ἢ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ὡς ζωογονεῖν τὸν τῶν ἀρετῶν κύκλον, ἡπίως ἐπιμιγνυμένων καὶ κίρναμένων ἀλλήλαις Φιλίας νόμῳ. (2)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐνιαύσιον πρόβατον ὁ Χριστός ἐστι. [τὸ γὰρ] ἐν μηδενὶ ὑπερεῖδαι, μηδὲ ἐλλείπεις τι ἔχειν, διὰ τῆς ἐνιαυτῆς δηλεῖται.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Διὰ τῆτο λαμβάνεται πρόβατον μὲν, διὰ τὴν ἀκακίαν, καὶ τὸ ἐνδύμα τῆς ἀρχαίας γυμνώσεως. τοῖστον γὰρ τὸ ὑπὲρ ἡμῶν σφάγιον, ἐνδύμα ἀφθαρσίας καὶ ὄν, καὶ καλέμενον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐκλέγεται δὲ ἐκ ἐκ τῶν ἀρνῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς χείρονος ἑίδως, καὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τῶν ἐρίφων, ὅτι μὴ ὑπὲρ τῶν δικαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀμαρτωλῶν σφαγιάζεται. τάχα δὲ ὑπὲρ τῶν καὶ πλέον, ὅσω καὶ μείζονος χρήζομεν τῆς Φιλανθρωπίας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐξω δὲ φησι τὸ πρόβατον τέλειον. πάντα γὰρ ἡμεῖς ἐν Χριστῷ τὰ θεοπρεπῆ γινώσκαμεν. ἀλλ' ἐξω καὶ ἄρρον. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ πᾶσιν ἡμῖν οὐκ εἰς τῆς θεογνωσίας τὰ σπέρματα, καὶ ὡπερ τινὰ γλυκὺ ἀποτελῶν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τῶν δὴ ἀγγελικῶν κηρυγμάτων. ἀλλ' ἐξω φησὶ καὶ ἐνιαύσιον, ἢ κατὰ τὸν χρόνον, ἵνα μὴ ἡ ἀτελής, ἔπω πληρωθέντος ἐπ' αὐτῷ τῆς ἔτης, ἢ ὅτι τὴν τῆς πάχα εορτῇ καὶ ἔκαστον ἔτος ἐμμελὸν ἐπιτελεῖν οἱ τὰ ἐκ τῆς πάχας κερδαίνοντες ἀγαθὰ. ἀπὸ δὲ τῶν

ἀμνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λαμβάνεται. καὶ ὁ μὲν ἀμνός, ὡς καθαρὸν τε καὶ ἀμωμον κατὰ νόμους νοεῖται· ἐρίφος δὲ, ὑπὲρ ἀμαρτίας προσφέρεται, ὁρῆσεις δὲ τῆτο καὶ ἐν Χριστῷ. ἡ γὰρ ὁ αὐτός, καὶ ὡς ἀμωμον ἱερεῖον εἰς ὁσμὴν δωδίκας ἀναφέρων ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, καὶ ὡς ἐρίφος ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν σφαζόμενος.

5. Καὶ ἔσαι ὑμῖν διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρεσκαδεκάτης τῆς μηνὸς τέτης. καὶ σφάξουσιν αὐτὸ πᾶν τὸ πλῆθος τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰσραὴλ πρὸς ἐσπέραν.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἐκέλευσε Μωϋσῆς παραγγῆλαι τῷ λαῷ θυσίαν ἐτοίμην ἔχειν, παρεσκευασμένους τῇ τρισκαδεκάτῃ τῆς ἑαυθιῆς μὴνός εἰς τὴν τεσσαρεσκαδεκάτῃ. ὅς παρὰ μὲν Αἰγυπτίοις Φαρμαδί καλεῖται, Νεσάν δὲ παρ' Ἑβραίοις, Μακεδόνες δ' αὐτὸν, Ξανθικὸν προσαγορεύουσιν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Διατηρεῖται δὲ εἰς πέντε ἡμέρας, ἵσως ὅτι καθαρτικὸν αἰοδήσεων τὸ ἐμὸν θυμα, ἐξ ὧν τὸ πλῆθυσ, καὶ περὶ αἷς ὁ πόλεμος, ἀσδεχάμενός τὸ κέντρον τῆς ἀμαρτίας. (3)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πρὸς ἐσπέραν δὲ κελεύμεθα σφάξαι τὸ πρόβατον, ἐπειδὴ καὶ ἐσχάτῃ ὥρᾳ τὸ ἀληθινὸν ἡμῶν πρόβατον εἰς τὸν κόσμον ἦλθεν, ὁ Σωτὴρ.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ἐντεῦθεν ἡ ἱερά νύξ καὶ τῆς παρόντος βίης, τῆς κεχυμένης τῆς δε νυκτὸς ἀντίπαλος, καὶ ἡ τὸ πρωτογονον λύεται σκότος, καὶ εἰς Φῶς ἅπαντα, καὶ τάξιν, καὶ εἶδος ἔρχεται, καὶ κόσμον ἢ πρὶν ἀκοσμία λαμβάνει.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ πρὸς ἐσπέραν μὲν, ὅτι ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων τὸ Χριστὸς πάθος. ἐπὶ καὶ κοινωνῇ τῆς μυσηρῆς τοῖς μαθηταῖς ἐν ἐσπέρᾳ, λύων τὸ κέντρον (4) τῆς ἀμαρτίας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Θαυμάσεις δὲ καὶ ἐτέραν οἰκονομίαν. σφάζεται γὰρ ὁ ἀμνός ἐν τῇ ἰδ' τῆς μὴνός ἡμέρᾳ, πλήρη τὴν οἰκείαν ἔχοντος δόξαν τῆς σεληνιακῆς κύκλῃ, καὶ νόθῳ μὲν ὡπερ Φωτὶ τὴν οἰκουμενὴν καταυγάζοντος, ἀρχομένη δ' ἐν ὁμῳ ἀπολήγειν· ἵνα νοήσης, ὡς ἐξ ἐκόντος, ὅτι κατὰ πᾶσαν μὲν ἐδοξάζετο τὴν οἰκουμενὴν ὁ τῆς νυκτὸς ἀρχῶν διάβολος, διὰ τῆς σεληνῆς, ὡς ἐν τύπῳ δηλόμενος· σεληνὴ γὰρ εἰς ἀρχὴν τέθειται τῆς νυκτὸς· καὶ ὡπερ νόθον τὴν Φῶς τὴν τῆς κόσμος σφίαν ταῖς τῶν πλανωμένων καρδίαις ἐντιθεῖς, πληρεσάτω ἑαυτῷ τὴν δόξαν ἐπραγματύνετο. ἀπέθανε δὲ δι' ἡμᾶς ὁ Χριστός ὁ ἀμνός ὁ ἀληθινός, καὶ τὴν τῆς διαβολῆς κατέλυσε δόξαν. ἀπολήγειν γὰρ αὐτὴν ἀνάγκη λοιπὸν, καὶ δαπανᾶσθαι.

ΧΧ 2

καὶ

(1) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Θεολόγος. Γρηγόριος. αὐτῷ τῷ 42. λόγ.

(3) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Θεολόγος. αὐτ.

(2) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Θεολόγος. αὐτ.

(4) Τὸν σκότον. αὐτ.

καὶ τὸτο ἰὼ ἄρα τὸ ἐν ψαλμοῖς ἀδόκονον
 Ψαλ. 17. 17. περὶ τῆς χριστῆ. ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις
 „ αὐτῆς δικαιοσύνης, καὶ πλήθος εἰρήνης, ἕως
 „ ἃ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη. ἀνέτειλε γὰρ
 ἐν ἡμέραις χριστῆ δικαιοσύνη τε καὶ εἰρήνη,
 καὶ ὁ τῆς νυκτὸς ἄρχων ἀντανηρέθῃ. ἐπι-
 τήρει δὲ ὅπως ἐκ εἰπεί, ἀναιρεῖσθαι ἀπλῶς
 τὴν σελήνην, ἀλλ' ἀνταναιρεῖσθαι. ὡς γὰρ
 ἤδη προανελὼν τὸν ἄνθρωπον, ἀνταναι-
 ρεῖται διάβολος.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπὶ σωτελείᾳ τῆς αἰῶνος
 τῆς ἀληθείας προβάτῃ χριστῆ, ἃ ἡ σὰρξ
 ἀληθείας ἐστὶ βρώσις.

ζ. Καὶ λήψονται ἀπὸ τῆς αἵματος,
 καὶ θήσουσιν ἐπὶ τῶν δύο σαθμῶν,
 καὶ ἐπὶ τὴν Φλιάν, ἐν τοῖς οἴκοις ἐν
 οἷς ἂν Φάγωσιν αὐτὰ ἐπ' αὐτοῖς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ταῦτα δὲ πάντα
 τῶν ἡμετέρων μυστηρίων ἐστὶν ἀνέγματα.
 χρῶμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς τῷ αἵματι τῆς ἡμε-
 τέρας ἀμνῆς, ἃ μόνον τὴν Φλιάν, ἀλλὰ καὶ
 τὰς δύο σαθμὰς. κατὰ μὲν τὸ ὁρώμενον,
 τὴν γλῶτταν καὶ τὰ χεῖλη καθαίροντές τε
 καὶ ἀγιάζοντες· κατὰ δὲ τὸ νοούμενον,
 ἀντὶ μὲν Φλιάς τὸ λογικόν, ἀντὶ δὲ τῶν
 δύο σαθμῶν τὸ θυμοειδές καὶ τὸ ἐπιθυ-
 μητικόν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μετὰ δέ γε τὴν σφαγὴν,
 καθαχρίεν τῷ αἵματι τὰς τῶν οἰκίων σαθ-
 μὰς καὶ τὴν Φλιάν ἐπιτάττει, σημαίνων,
 ὅτι τῷ τιμῷ αἵματι τῆς χριστῆ τὴν ἐπίγειον
 ἐαυτῶν οἰκίαν ἀσφαλιζόμεθα, τὰς τε τὸ
 σῶμα, τὴν ἐκ παραβάσεως νέκρωσιν διὰ
 μετοχῆς τῆς ζωῆς ἀπελευθύνοντες. καὶ
 αὐτὸν δὲ τὸν ὁλοθρόν τὴν ὡς ἀπωτάτω
 ποιούμεθα διὰ τῆς χρίσεως.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ (1) θύομεν. καὶ
 χρῶμεν τὰς οἰκίας ἡμῶν τῷ αἵματι· λέγω
 δὴ τὸ σῶμα, εἶπερ χρίσις ἢ πίσις ἐστὶν ἢ
 εἰς αὐτὸν, δι' ἧς πισθῶ τὴν τῆς ὁλοθρόν
 διώαμιν καταργημένῃ. μετὰ δὲ τὸ χρι-
 διῶα ἡμᾶς, τὰς τε τὸ πισεῦσαι εἰς τὸν
 χριστὸν, τότε καὶ ἐπὶ τὴν βρώσιν ἐρχεσθαι
 κελδοόμεθα· μήτε δὲ ὡμὰς, (2) μήτε
 ἠψημένας ἐν ὕδατι, ἀλλ' ὅπλα πυρί.

* ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ἐντεῦθεν ὁ
 ἀμνὸς σφάζεται, καὶ σφραγίζονται τῷ
 τιμῷ αἵματι πρᾶξις καὶ λόγος, εἶπεν ἕξις
 καὶ ἐνέργεια αἱ τῶν θυρῶν τῶν ἡμετέρων
 παραστάδες· λέγω διὰ τῶν τῆς νύκτος κινήμα-
 των τε καὶ δογμάτων καλῶς ἀνοίγομένων
 καὶ κλειομένων ἐκ θεωρίας. ἐπειδὴ μέτρον
 ἐστὶ καὶ καταλήψεων.

* ΤΟΥ ΝΥΣΣΕΝΣ. Φυλακῆς καὶ
 ἀσφάλεια, τὸ τῷ αἵματι τῆς ἀμνῆς τὴν τε
 Φλιάν καὶ τὰς σαθμὰς τῆς εἰσόδου κατα-
 στήμινασθαι. ταῦτα περὶ ψυχῆς ἡμῶν φυ-

Α. σιολογῆντος δι' ἀνιγμάτων τῆς λόγῃ, ὁ
 καὶ ἡ ἐξωθεν παίδευσις ἐφαντάσθη, διαι-
 ρῆσα τὴν ψυχὴν εἰς τὸ λογιστικόν καὶ ἐπι-
 θυμητικόν καὶ θυμοειδές. ταῖς δὲ καὶ
 τὴν ἐπιθυμίαν ὑποβεβηκέναι φασίν, ἐκα-
 τέρωθεν τὸ διανοητικόν τῆς ψυχῆς ὑπε-
 ρείδυσαν· τὸν δὲ λογισμὸν ἀμφοτέροις
 ἐπεξευγμένον, σιῶμεν τε αὐτὰ καὶ ὑπ'
 ἐκείνων ἀνέχεσθαι· πρὸς μὲν ἀνδρείαν τῷ
 θυμῷ σιῶμενον, πρὸς δὲ τὴν τῆς ἀγαθῆς

Β. μετῆσιν δι' ἐπιθυμίας ὑψόμενον. ἕως ἂν
 ἐν ἡ ψυχῇ τῷ χημάτι τῆς κατησφαισ-
 μων τυχῇ, καθάπερ τισὶ γόμοις τοῖς
 κατ' ἀρετὴν νοήμασι τὸ βέβαιον ἔχουσα,
 ἐν πάσῃ δι' ἀλλήλων γίνεται τῇ πρὸς τὸ
 καλὸν σιῶμεν, παρέχοντος ἡδὴ δι' ἐαυ-
 τῆς τοῖς ὑποβεβηκόσι τῆς λογισμῆς τὴν ἀσ-
 φάλειαν, καὶ ἐν τῷ μέρῃ παρ' ἐκείνων
 τὴν ἰσὺν χάριν ἀντίλαμβάνοντος. εἰ δὲ
 ἀνασφαλεῖ τὸ χημά, καὶ τὰ ἄνω γένοιτο
 Γ. κάτω, ὥς κατὰ τὸ πατέμενον μέρος τὸν
 λογισμὸν πεσόντα, ἄνω ἐαυτῆς ποιῆσαι
 τὴν ἐπιθυμητικὴν καὶ θυμῶδη διάθεσιν,
 τότε ὁ ὁλοθρόν εἰς τὰ αὐτὸς παραδύε-
 ται, μηδεμιᾶς τῆς ἐκ τῆς αἵματος ἀντιπα-
 ρείας ἀντιβαινέσθαι αὐτῷ πρὸς τὴν εἰσο-
 δον, τὰς τε τοῖς ἔσω διακειμένοις τῆς εἰς
 χριστὸν πίσεως συμμαχέσθαι. τῷ γὰρ αἵ-
 ματι πρῶτον ἐπαλείφειν κελδοῖ τὴν ἄνω
 Φλιάν, αἰδ' ἔτι ἐπιθιγνάνειν τῶν σαθ-
 μῶν ἐκατέρωθεν. πῶς ἂν ἐν τῇ ἐπα-
 λείψει τὸ ἄνω πρῶτον, τὸ μὴ ὑδρισκό-
 μενον ἄνω;

η. Καὶ Φάγονται τὰ κρέα τῆ
 νυκτὸς ταύτῃ ὅπλα πυρί.

* * ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Διὰ τί ὅπλα πυρὶ τὰ
 κρέα τῆς ἀμνῆς ἐδίειν προσέταξεν; Ὅπλα
 πυρὶ τὰ κρέα τῆς ἀμνῆς ἡδὴ ἑβραῖοι, τυ-
 πικῶς τὸ μέγα τῆς θείας οἰκονομίας μυ-
 στήριον σκιαγραφεῖν διὰ τῆς βρώσεως,
 καὶ τὸν ἀμνὸν τῆς Θεῆς προμανθάνοντες,
 τὸ πῦρ τῆς θείας ἐσθίας σαρκὶ ἀφράσως
 συμπλέκοντα τῇ νύκτι παρ' ἡμῶν ἐδιομένην,
 καὶ τὴν ἀφῆσιν τῶν κακῶν ἐργαζομένην.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐδίειν δὲ προσάττει
 ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὰ κρέα, τὰς τε κατὰ τὸν
 ἐνεσῶτα αἰῶνα. ἔτι γὰρ αὐτὸν καὶ ὁ
 „ Παῦλος ἀποκαλεῖ, [λέγων] ἡ νύξ προέ- Ρωμ. 13. 12.
 Ζ. κοψῇ, ἡ δὲ ἡμέρα ἡγγικεν. ἡμέραν λέ-
 γων τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα. ἕως μὲν ἐν
 ἐσμέν ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ διὰ τῆς ἀγίας
 σαρκὸς (3) παχυτέρας· ἐτι μεταληψόμε-
 θα τῆς χριστῆ, ἐκείσε δὲ καθ' ἑτερόν τινα
 τρόπον ἀγιάσθησόμεθα, καὶ ὡς οἶδεν αὐ-
 τος. ἄλλως τε καὶ ὁμολογίαν ἔχει τῆς πά-
 ρας καὶ τῆς θανάτου τῆς χριστῆ, τῆς σαρκὸς
 „ καὶ τῆς αἵματος ἢ μεταλήψις. ὁσάκις γὰρ- 1. Κορ. 11. 26.
 „ Φησὶν ἐδίετε τὸν ἄρτον τῆτον, καὶ τὸ
 Η. ποτήριον πίνετε, τὸν ἐμὸν θάνατον κα-
 ταγγέλ-

(1) Τὸ, ὁ, ἐν τοῖς ἐκδομ. ἃ καίται.

(2) Μήτε δὲ ὡμὰ, μήτε ἐψημένα ἐν ὕδατι, ἀλλ' ὅπλα πυρί. ἐν Τόμ. 2. τῆς τῆς Ρε. ἐκδόσ. σελ. 129.

(3) Σαρκὸς τε καὶ αἵματος. ἐν Τόμ. 1. μερ. 1. σελ. 271.

ταγγέλλετε. ἔκιν ἐπὶ μὲν τῷ παρόντος Α
αἰῶνος διὰ τῆς μετοχῆς τῶν εἰρημένων
καταγγέλλομεν τὸν θάνατον αὐτῶν· ὅταν
δὲ λοιπὸν ἐν τῇ δόξῃ παραγένηται τῷ πα-
τρός, ἔκ ὁκαίρως ἐτι τῷ ἐπὶ τῷ πάθει
προσείσομεν ὁμολογίαν αὐτῷ, ἀλλ' ἐπι-
1. Κορ. 13. 12. γνωσόμεθα καθαρῶς ὡς Θεὸν, πρόσωπον
» πρὸς πρόσωπον.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Βλέπει γὰρ
τροφὴν ἡμῖν γενέσθαι τὸ σῶμα, ὅταν ἀ-
περρύη τὸ αἷμα, ὃ χωρίζει τῷ ὁλοθροῦ τῶν
πρωτοτόκων, ἐπὶ τῶν εἰσόδων δε-
κνύμενον.

* ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Οὐχ ἐψόμε-
νος δὲ, ἀλλ' ὀπλόμενος πυρὶ, ὡς ἂν μηδὲν
ἀθεώρητον, μηδὲ ὑδαρὲς ὁ λόγος ἡμῖν
ἔχη, μηδὲ ὑδαλύτος, ἀλλ' ὅλος σιωπῶς
ἢ καὶ σεῖρος, καὶ τῷ καθαρτικῷ πυρὶ δε-
δοκιμασμένος, καὶ παντὸς ὑλώδους ἐλθού-
τερος, καὶ ἀπερίτλος· καὶ τοῖς καλοῖς ἀν-
δραξί βοηθούμεθα, τὸ διανοητικὸν ἡμῶν
ἀνάπλῃσι, καὶ καθάρισσι παρὰ τῷ πῦρ ἐλ-
θόντος βαλεῖν ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ τῶν μοχ-
θηρῶν ἔξεων ἀναλωτικόν, καὶ τῷ ἀναψιν
ἐπισπύδοντος.

Καὶ ἄζυμα ἐπὶ πικρίδων ἔδονται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλὰ καὶ ἄρτους ἄζυμους
ἐπὶ πικρίδων φάγονται, Φησί, σημαίνων
ὅτι περὶ οἱ μέτοχοι γεγονότες χριστῶ, ἄζυ-
μοις ὡπερ καὶ καθαρωτάταις ἐπιθυμίαις
τῷ ἑαυτῶν ὀφείλουσιν ἀποτρέφειν ψυχῇ,
εἰς ἀδόλον τινα καὶ ἀμιγῆ φαυλότητος
προσεδίδοντες πολιτείαν· καὶ μὴ παραι-
τέσθαι διὰ τῆτο τὰς ἐκ τῶν πειρασμῶν
πικρίας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κατεδηδοκότες δὲ τὸν
ἀμύον, ἄρτους ἄζυμους ἡδίων, ἐπ' αὐτῶν
τῶν εὐαγγελικῶν παιδουμάτων, ὡς ἐν ἄζυ-
μω τε καὶ καθαρωτάτῃ τροφῇ, παραδη-
λῆντος τῷ τύπῳ τῷ ἀσειότητα· πλὴν ἐκ
ἐσόμενῳ ἀνδρωτὶ, καὶ πικρίας δίχα τῆς
κατὰ τὰς θλίψεις. τὸ γὰρ τὰς πικρίας
σιωπῶν τῷ τοῖς ἄρτοις ἐκ ἐξυμωμένοις,
τῷ ἀδόλῳ καὶ καθαρωτάτῃ ἐν χριστῷ
ζῶν, ὃ δίχα πικρίας ἐσομένην ὑποδηλοῖ.
συναισθεῖον τοιγαρὲν ἀναγκαίως ταῖς ἄζυ-
μοις τροφαῖς τῷ πικρίδα. πάντες γὰρ
2. Τιμ. 3. 12. » οἱ θέλοντες ζῆν ὁσεβῶς ἐν χριστῷ διωχθή-
» σονται, Φησί.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ἐπὶ δὲ πικρίδων,
διὰ τὸ πικρὸν τῷ κατὰ Θεὸν βίῃ καὶ πρό-
σαντες τοῖς ἀρχομείοις μάλισα, καὶ ἡδο-
1. Ματθ. 11. 30. νῶν ὑψηλότερον. εἰ γὰρ καὶ χρηστὸς ὁ νέος
» ζυγὸς, καὶ τὸ φορτίον ἐλαφρόν, ὡπερ
ἀκβεις, ἀλλὰ διὰ τῷ ἐλπίδα τῆτο καὶ τῷ
ἀντίδοσιν, πολλῷ τῆς ἐνταῦθα κακοπα-
θείας ἔσαν δαψιλεσέραν. ἐπεὶ ἄλλως γε,
τὶς ἐκ ἂν εἴποι πολὺ τῶν νομικῶν διατά-
ξεων τὸ ὑδαγγέλιον ἐργωδέστερον εἶναι καὶ
μοχθηρότερον; τῷ γὰρ νόμῳ τὰ τέλη τῶν
ἀμαρτημάτων κωλύοντος, ἡμῖς καὶ τὰς
αἰτίας, ὡς πράξεις σχεδὸν ἐγκαλέμεθα.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὶ βέλεται ὁ λόγος
λέγων, ὅτι οἱ τὸν ἐορτάζοντα τῷ Θεῷ
ἄζυμα ἐπὶ πικρίδων ἐδίειν κατανοήτεον.
τὰ μὲν ἄζυμα διηγήσατο ὁ Ἀπόστολος. ἐκ
ἔστιν ἐμὴ ἢ ἐρμηνεία. τὸ δὲ ἀκόλυστον τῆς
ἐρμηνείας ἀναγκαῖον ἐστὶ παραπλήσιον εἶ-
ναι τῇ ἀποστολικῇ διηγῆσει. ὁ Ἀπόστολος
τὰ περὶ τῶν ἄζυμων διηγήσατο λέγων·
» ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν 2. Κορ. 5. 8.
» ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυ-
μοις εὐκρινείας καὶ ἀληθείας. δέον ἐστὶν
ἀποδεῖναι τὸν λόγον περὶ τῶν πικρίδων
ἀκόλυστος τῷ τὰ ἄζυμα εἶναι εὐκρινείας
ἢ ἀληθείας. ἔχει δὲ εὐκρινείαν καὶ ἀλη-
θείαν, καὶ πικρίδες ἔσονται αἰσὶ καὶ ἐδίειν
μετὰ πικρίδων τὰ ἄζυμα τῆς εὐκρινείας
καὶ ἀληθείας. οἷον, Παῦλος ἐπαδήπερ
ἡδὶε τὰ ἄζυμα εὐκρινείας καὶ ἀληθείας,
καὶ πικρίδας ἡδὶε. πῶς πικρίδας ἡδὶε;
» λέγων, ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθείᾳ Γαλ. 4. 16.
Τ. » ὑμῖν. πῶς πικρίδας ἡδὶε; ἐν κόπῳ, καὶ 2. Κορ. 11. 27,
» μόχθῳ, καὶ ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, καὶ 28.
» ἐν λιμῷ καὶ δίψει, χωρὶς τῶν παρεκλή-
» σαι ταῦτα ἐκ τῷ ἀληθείᾳ μετὰ πικρίδων;

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Μετὰ πικρίδων δὲ
αὐτὸ βρωθῆναι προσέταξεν, εἰς ἀνάμνησιν
τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πικροτάτης δεθείας. διὰ
δὲ τῶν ἄζυμων ἐμφαίνει, ὃ μόνον τῆς ὁδο-
πορίας τὸ σῴστον, καὶ τὸ τῆς τροφῆς
αὐτοσχέδιον, ἀλλ' ὅτι καὶ προσήκει μηδὲν
ἴχνος τῆς αἰγυπιακῆς ἐπιφέρεισθαι πολι-
τείας. ἔτω γὰρ καὶ ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς
» εὐαγγελίοις ἡρμηνεύσῃ· προσέχετε, λέ- Ματθ. 16. 6.
» γων, ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ
» Γραμματέων.

Θ. Οὐκ ἔδεσθε ἀπ' αὐτῶν ὁμὸν
ἐδὲ ἡψημένον ἐν ὕδατι, ἀλλ' ἢ ὅπτα
πυρὶ· κεφαλὴν σὺν τοῖς ποσὶ καὶ τοῖς
Ε ἐνδοσίοις.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀρμόττει δὲ ἡμῖν καὶ
τὸ μήτε ὁμὸν, μήτε ἡψημένον ἐδίειν, ἀλλ'
ὅπτα πυρὶ. ἔτε γὰρ μονῶ τῷ γράμματι
προσβλέπομεν, ἀλλὰ τῷ διάνοιαν ἐρδυνῶ-
μεν, ἔτε μὴ ἀνδρωπείας λογισμῶς τοῖς
θεοῖς ἐπεισάγομεν λόγοις· τῆτο γὰρ καὶ
» Ἡσαίας τινῶν κατηγορήσιν, ὡς ἀναμιγ- Ἠσ. 1. 22.
» νύτων ὕδατι τὸν οἶνον· ἀλλὰ μόνον χρω-
» μεθα τῷ θεῷ πυρὶ, τῇ τῷ ἀγνῇ πνύμα-
Z τος χάριτι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πυρὶ δὲ ὀπλῶντας ἐδίειν
κελθεῖν τῷ προβάτῃ τὰ κρέα, διὰ τὸ χρη-
ναί θερμὸς εἶναι τῷ πνύματι τῶς μετα-
λαμβάνοντες τῷ χριστῷ. ζέειν δὲ αὐτῶς Ρωμ. 12. 11.
τῷ πνύματι κελθεῖν καὶ Παῦλος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὶ δέ ἐστι τὸ, ἐκ ἔδεσθε
» ἀπ' αὐτῶν ὁμὸν; Ὁ ὁμὸν ἐδίειν, ἐκ αἰς
» πέψιν ἐδίειν, ἀλλ' ἐδὲ ὑπέκει τοῖς ὁδῶσιν
» ὅλως ἢ τοιάδε τροφή. τῆτο δ' ἂν δρῶσιν
» οἱ μὴ δι' ἐρδύνῃς ἀκριβῶς τὸν ἐπὶ χριστῷ
» καταλεπθῶντες λόγον, πυρῶντες τε καὶ
» δοκιμάζοντες κατὰ τὸ ὑπὸ τῷ Δαβὶδ με- Ψαλ. 38. 3.
» λωδόμενον· καὶ ἐν τῇ μελέτῃ ἐκκαυθή-
» σεται

» σεται πῦρ. κωλύει δὲ πάλιν ἐδίειν ἐψη-
 μόνον ἐν ὕδατι, τὴν ὑδαρεσέραν καὶ ἐκλε-
 λυμένῳ περὶ αὐτὴ διάλειψιν, ἡ καλὴν
 ἔσσεσθαι τροφὴν τοῖς πισύουσιν ὑποδηλῶν.
 ὑδαρεσέρα δὲ περὶ αὐτὴ διάλειψις τὸ μὴ
 Θεὸν οἰεσθαι κατὰ φύσιν ὑπάρχειν αὐτὸν,
 ἀλλ' εἰς τὴν τῶν ποιημάτων κατακομίζειν
 τάξιν. κεφαλῶν δὲ πάλιν σὺν τοῖς ποσὶ
 καὶ τοῖς ἐντοσίοις ἐπιτάττει φαγεῖν, ὅλῳ
 ἐξ ὅλων τῶν κατ' αὐτὸν μυσηρίων τὴν γυνῶσιν
 ταῖς τῶν πισυόντων διανοαῖς ἐνοικίζεσθαι
 θέλων. χρηγὰρ εἰδέναι πρὸ πάντων, ὅτι-
 περὶ ὧν ἐν ἀρχῇ, Θεὸς ὢν ὁ λόγος, ἐν πα-
 τρὶ καὶ μετὰ πατρός, τετέστιν ἡ κεφαλὴ
 ἀρχὴ παντός ὑπάρχουσα μυσηρίων· δόξτε-
 ρον δὲ, ὅτι καὶ Θεὸς ὢν, πάλιν ἐπανήξει
 κριτῆς, τέλος ἐπιθήσων τῇ κατ' ἡμᾶς
 οἰκονομίᾳ. τῆτο [γὰρ ἡμῖν σημαίνουσιν]
 οἱ πόδες, τέλος ὄντες τῆ σῶματος. νοή-
 σαις δὲ ἐντοσίαι τὸν ἀποκεκρυμμένον καὶ
 οἰονεῖ μέσον τῆς ἐνανθρωπήσεως λόγον.
 ἐκὲν ὅλος ἐν ἡμῖν ἐστὶ διὰ πίσεως ὁ Χριστός.
 τέττε γὰρ ἔνεκεν, οἶμα καὶ τὸν Ἰωάννην
 Ἀποκ. 1. 8. εἰπὲν, ὁ ὢν, ὁ ὢν, ὁ ἐρχόμενος.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ὅσον μὲν ἐν σαρ-
 κῶδες τῆ λόγος καὶ τρόφιμον, μετὰ τῶν
 ἐντοσίων καὶ τῶν κρυφίων τῆ νῦν βρωθή-
 σεται, καὶ ἀναλωθήσεται, καὶ εἰς πέψιν
 πνευματικῶν ἀναδοθήσεται, ἄχρι κεφα-
 λῆς καὶ ποδῶν, τῶν τε πρώτων περὶ Θεό-
 τητος θεωρημάτων, καὶ τῶν τελευταίων
 τῆς σαρκώσεως φρονημάτων.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Εἰ δὲ τὸ πρόβατον ὁ
 Χριστός ἐστι, τίνες τῶν θείων λόγων αἱ σάρ-
 κες, εἰ μὴ αἱ θείαι Γραφαί; ἃς τρώγειν
 ἔτε ὡμὰς, ἔτε ἡψημένους προσήκειν. οἱ τι-
 νες ἐν αὐταῖς λέξεσι ψιλᾶς χρῶνται,
 ἔτοι ἂν τὰς σάρκας τῆ Σωτῆρος τρώγειν
 ὡμὰς καὶ μεταλαμβάνοντες αὐτό. (1) ἐπεὶ
 2. Κορ. 3. 6. τὸ γράμμα ἀποκλείειν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωο-
 » ποιεῖν, διδάσκει ὁ Ἀπόστολος ἡμᾶς. εἰ δὲ
 τὸ πνεῦμα ἀπὸ τῆ Θεᾶ διδοται ἡμῖν, καὶ
 Εβρ. 12. 29. ὁ Θεὸς πῦρ καταναλίσκων ἐστίν, ὁ Ἀπόστο-
 Ρωμ. 12. 11. λος ἐπιστάμενος, διδάσκει ἡμᾶς τῷ πνεύ-
 » ματι ζέοντα. (2) καλῶς ἐν λέγω πῦρ,
 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ ἀναλαμβάνοντας
 ἡμᾶς δεῖ προσομιλῆσαι ταῖς σαρκὶ τῆς Χρι-
 σῆ, λέγω δὴ ταῖς θείαις Γραφαῖς· ἵνα
 διὰ τέττε τῆ πνευματικῆς πυρὸς ὀπλήσαντες
 αὐτάς, φάγωμεν ὅπλιν πυρὶ. ἀλλοιωθή-
 » σεται γὰρ διὰ τῆ τοιούτου πνεύματος τὰ
 ῥήτα, καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τρώγιμον αὐτῶν
 οὐψόμεθα. Καὶ μεθ' ἑτέρων. Μὴ σιωπεῖν ὕ-
 δωρ κελυόμεθα τὰς τῆ Σωτῆρος σάρκας,
 λέγω δὴ τὰς λέξεις τῶν Γραφῶν, μηδὲ
 ἐπιμίσγειν τοῖς ῥήτοις ἐτέραν τινὰ ὕλιν
 ἐξυδαρῶν διωαμένῳ διὰ τῆς σὺν ψήσεως
 αὐτὰ, ἀλλὰ μόνῳ τῷ θείῳ πυρὶ, τετέστι
 τῷ θείῳ πνεύματι ἐψύντας μεταλαμβά-
 νειν αὐτῶν. οἱ μόναις ταῖς λέξεσιν ἐπε-
 ρειδόμενοι τῶν Γραφῶν, ὡμῶν μεταλαμ-

A βάνουσι τῶν κρεῶν· εἰ δὲ διὰ τῆ πνεύμα-
 τος ὀρώσι τὴν ἀληθῆ περιτομὴν, εἰ τυχοῖ
 καὶ τὸ ἀληθινὸν σάββατον, καὶ ἐργά-
 ζονται ἕως ἡμέρας ἐς, πρὶν ἐλθεῖν τὴν
 » νύκτα, ὅτε ἐκ ἔτι ἔδεις δυνάται ἐργά-
 » ζεσθαι, ἡδὴ διὰ τῆ πνεύματος ἡψημένον
 ἐδίσει τὸ ῥήτον.

Ἰωάν. 9. 4.

» * * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐκ ὡμῶν βρω-
 τέον τὴν σάρκα τῆ ἀμνῆ, ὥστε ποιῶσιν
 οἱ τῆς λέξεως ὁδοί, τρόπον ἀλόγων ζῶων
 καὶ ἀποτεθηριωμένων πρὸς τῆς ἀληθείας
 λογικῆς, διὰ τῆ σωιέναι βέλεσθαι τὰ
 πνευματικά, λόγῳ μεταλαμβάνοντες θη-
 ρίων ἀπηγριωμένων. Φιλοτιμητέον δὲ τῷ
 εἰς ἐψησιν μεταλαμβάνοντι τὸ ὡμὸν τῆς
 Γραφῆς, μὴ ἐπὶ τὸ πλαδαρώτερον καὶ
 ὑδαρέτερον μεταλαμβάνειν τὰ γεγραμ-
 μένα. ὅπερ ποιῶσιν οἱ κνηδόμενοι τὴν
 ἀκολῶν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας ἀπο-
 σρέφοντες αὐτῶν, ἐπὶ δὲ τὸ ἀναιμένον καὶ
 ὑδαρέτερον τῆς πολιτείας μεταλαμβάνον-
 » τες τὰς κατ' αὐτὰς ἀγωγὰς. ἡμεῖς δὲ τῷ
 ζέοντι πνεύματι, καὶ τοῖς δεδομένοις ὑπὸ
 Θεᾶ διαπύροις λόγοις, ὁποῖας Ἰερεμίας
 εἰλήφει ἀπὸ τῆ λέγοντος πρὸς αὐτόν, ἰδὲ

Ἰερ. 5. 14.

» δέδωκα τῆς λόγους με εἰς τὸ σῶμα σε πῦρ·
 ὅπλα ποιήσωμεν τὰ κρέα τῆ ἀμνῆ, ὥστε τῆς
 μεταλαμβάνοντας αὐτῶν ἐγείναι, Χριστῆ
 » ἡμῖν λαλῶντος, ὅτι ἡ καρδία ἡμῶν καιο-
 » μένη ὡς ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διηνοιγῇ ἡμῖν τὰς
 Δ Γραφάς. Καὶ μετ' ὅλῃ. Ἀρκίον δὲ ἐν τῷ
 ἐδίειν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τετέστι τῶν κο-
 ρυφαϊοτάτων καὶ ἀρχικῶν δογμάτων περὶ
 τῶν ἐπερανίων, καὶ καταληκτικῶν ἐπὶ τῆς
 πόδας, τὰ ἔσχατα τῶν μαθημάτων, τὰ
 ζητῆντα περὶ τῆς τελευταίας ἐν τοῖς ἔσι
 φύσεως. ἡτοι τῶν ὑλικωτέρων, ἢ τῶν κα-
 ταχθονίων, ἢ τῶν πονηρῶν πνευμάτων,
 καὶ ἀκαθάρτων δαιμόνων. ὁ γὰρ περὶ αὐ-
 τῶν λόγος, ἕτερος ὢν αὐτῶν, ἀναποκεί-
 » μενος τοῖς μυσηρίαις τῆς Γραφῆς δυνάται
 τροπικώτερον πόδες ὠνομάσαι τῆ ἀμνῆ.
 καὶ τῶν ἐντοσίων δὲ, ἐσωτερικῶν καὶ ἀπο-
 κεκρυμμένων ἐκ ἀφελέον.

Λακ. 24. 32.

1. Οὐ καταλείψετε ἀπ' αὐτῆ εἰς
 τὸ πρῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸ δὲ μὴ καταλι-
 πῆν τῶν κρεῶν εἰς τὴν ὑσεραϊαν, ἔτω
 νοῶμεν· ὅτι ὁ μέλλων βίος τῶν συμβόλων
 ἡ δέεται. αὐτὰ γὰρ ὀρώμεν ἐν ἐκείνῳ τὰ
 πράγματα.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. [Οὐκ ἐξοίσωμεν
 δὲ ἔδειν, ἔδει εἰς τὸ πρῶν καταλείψωμεν,
 ὅτι μηδὲ ἐκφορα τοῖς ἔξω τὰ πολλὰ τῶν
 ἡμετέρων μυσηρίων,] μηδὲ ὑπὲρ τὴν νύκτα
 ταύτῃ ἐστι τίς κάθαρσις· καὶ τὸ τῆς ἀνα-
 βολῆς ἐκ ἐπαινετὸν τοῖς τῆ λόγῳ μετα-
 λαμβάνουσιν. ὥστε γὰρ τὴν ὀργὴν μὴ διη-
 » μερῶν, ἀλλὰ προκαταλύειν ἡλίκ, καλὸν
 καὶ Θεῷ φίλον χρονικῶς τε καὶ ἀναγω-
 γικῶς.

(1) Ἰσ. αὐτόν, ἢ αὐτάς. τὸ ὑπόμνημα δὲ τῆτο ἐν τοῖς ἐκδοτέ. ἐχ. εὐρηται.

(2) Ἐλατῆς ἢ περιόδου. Ἰσ. δὲ ἀναγνώστ. ζέειν, ἢ ζέοντα. εἶναι.

γικῶς· ἐπιδύεσθαι γὰρ σοφισμοῖς ἡμῖν ἔκ ἀσφαλὲς τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον· ἔτι τὴν τοιαύτην βρωσὴν μὴ διανυκτερεύειν, μηδὲ εἰς τὸ ἐξῆς ἀποτίθεσθαι.

» ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δὲ, ἔχ' ὑπολάψετε
» ἀπ' αὐτῶν ἕως πρώτῃ, [αἰνίγματῶδες, ὡς
ἔοικε, διὰ τῶν ἀποκωλύων τὰς ἐπίγε
τὸ βέλεσθαι νοῆσαι τελείως ἔκ ἀγαθὰς
ὑπερθέσεις.] Τετέσι (1) μὴ πεμπέδω,
Φησὶν, εἰς ἀναβολὴν ἢ τελεία καὶ ἀληθῆς
περὶ αὐτῶν γνῶσις· μηδὲ φυλαττέτωσαν
τινες ἑαυτοῖς εἰς ὑπέρκαιρον χάριν τὸ
μεταχεῖν τελείως αὐτῶν, μετεχρήκοτες
ἀπαξ, καὶ ὅλως ἀψάμενοι. τῆτο μέντοι
ποιῶσιν οἱ διὰ μὲν τῆς κατηχήσεως τῶν
περὶ χριστὸς δογμάτων ἀπογεύσασθαι, φυ-
λάττοντες δὲ τὸν διὰ τῆ βαπτίσματος φω-
τισμὸν εἰς μακρὰν καὶ ὑπέρωρον ἀναβο-
λῶν, τὴν ἐπὶ γῆρα Φημί. πολὺ γὰρ τὸ
βλάβος ἐντεῦθεν. μάλιστα μὲν γὰρ εἰ
καὶ τῆς βελῆς ἐπιτοῦζεται, ἔκ ἀσφα-
λῆς ἢ ἐλπίς. ἀγιάζεται μὲν γὰρ, πλὴν
μόνῳ ἔχει τῶν ἀμαρτημάτων τὴν ἀφε-
σιν· καὶ τὸ τάλαντον ἀποκομίζει τῷ οἰκείῳ
δεσπότη ἑρῶν, ἔδεν ἐπεργάσασθαι χολά-
σας αὐτῷ.

Καὶ ὅσων ἔ συντρίψετε ἀπ' αὐτῶν.
τὰ δὲ καταλειπόμενα ἀπ' αὐτῶν ἕως
πρώτῃ, ἐν πυρὶ κατακαύσετε.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὰ δὲ ὅσα τῶν προ-
βάτων σωτρίβειν οἱ κακῶς τὰ θεῖα νοῶν-
τες λόγια, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν πε-
ρῶμενοι μεταφέρειν ἀσέβειαν.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ὅσον δὲ ὁσῶδες
καὶ ἄβρωτον καὶ ἡμῖν δυοειώρητον, ἔτε
σωτρίβησεται κακῶς διακρίμενον καὶ νοῶ-
μενον· ἐγὼ γὰρ λέγειν, ὅτι μήτε κατὰ
τὴν ἰσορίαν τῆ ἰησοῦ σωετρίβη, καίτοι γε
τῆ θανάτου τοῖς σαυρωταῖς ἐπισπυρομένη
διὰ τὸ σάββατον· ἔτε ἀπορρίψεται καὶ
περισυρήσεται, ἵνα μὴ δοθῇ τὰ ἅγια τοῖς
κυσι, καὶ κακοῖς τῆ λόγῃ ἀπαράλκῃς·
ὥστε ἔδεν τοῖς χοίροις τὸ λαμπρὸν τῆ λό-
γῃ καὶ μαργαρώδες, ἀλλὰ πυρὶ κατακα-
λυνθῆσεται, ὡς καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα,
τῷ πάντα ἐρδυνῶντι καὶ εἰδοτὶ πνύματι
λεπλυόμενα καὶ σωζόμενα, ἔκ ἀπολύ-
μενα κατ' ὑδάτων ὥστε ἀειρόμενα.

» ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλὰ καὶ ὅσων ἔ σωτρί-
» ψετε ἀπ' αὐτῶν. Ἀβρωτα τοῖς ἡμετέροις
ὁδοῖν αἰετὰ ὅσα. τοῖστος δὲ τίς ἐστι ταῖς
ἀνθρωπίναις διανοαῖς ὁ λυκοῦς, ἢ ἔτι
ἔτι, καὶ κεκρυμμένος τῆς Θεότητος αὐ-
τῆς λόγος. ὅτι μὲν γὰρ Θεὸς ὁ ὕψος, καὶ
γεγεννηται ἔκ τῆ πατρὸς, πισδύομεν· ζη-
τῆται δὲ πῶς, ἔκ ἐτι. ἔκιν ὅσα, τὴν τῶν
ὑπὲρ νῦν δογμάτων σερότητα λέγει· καὶ
ταῦτα σωτρίβειν ἡμᾶς ἔκ ἐα. σωτρίβει-

Α σι δὲ ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς, οἱ τὰ ὀρθὰ δια-
σερέφοντες αἰρετικοί, καὶ τὸν τῆς θείας
γεννήσεως περιεργαζόμενοι τρόπον. καὶ
ἰσορικώτερον (2) δὲ γέγονεν, ἔ σωτρί-
ψάντων τῶν στρατιωτῶν τὰ σκέλη αὐτῶν.
» τὰ δὲ καταλειπόμενα ἀπ' αὐτῶν ἕως πρώτῃ
πυρὶ κατακαίεσθαι λέγει· πρώτῃ πάλιν ὀνο-
μαζὼν τὸν εἰς αἰῶνα τὸν μέλλοντα φωτισ-
μὸν, ὅτε πρόσωπον πρὸς πρόσωπον τὸν 1. Κορ. 13. 12.
ἑαυτῶν ὁψόμεθα βασιλέα, ἔκ ἐτι κατὰ-
Β» περ νῦν, ἐν αἰνίγματι καὶ ἐκ μέρους, ὡς
ὁ Παῦλος Φησὶν. ὡς ἔν μελλέσῃς τιμι-
κάδε διὰ λαμπροτέρας ἐμφανιθῆσθαι
τρόπον τινὰ τῆς ὡς ἐν αἰνίγματι περὶ αὐ-
τῶν θεωρίας, ὥστε ἐν τύπῳ πάλιν πυρὶ
κατακαυθῆσθαι λέγει τὰ καταλειπό-
μενα ἀπ' αὐτῶν ἕως πρώτῃ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἐκ πυρὸς
δὲ προτεθεῖσαν ἡμῖν τὴν ἐδωδὴν, τὴν
θερμὴν ταύτην λέγω καὶ ἔμπυρον πίσι, 1.
ἀμελλήτῃ προσδεχόμεθα. ἥς ἐμφαγόν-
τες ὅσον ἐκ προχείρου γίνεται ληπλὸν τῷ
ἐδίοντι, τὸ ἐγκεκρυμμένον τοῖς σερότε-
ροις καὶ δυσρίπτοις νοήμασι καὶ τῷ λόγῳ,
ἀπεριέργασον καὶ ἀπολυπραγμόνητον κα-
ταλιμπάνομεν, τῷ πυρὶ προδόντες τὴν
τοιαύτην τροφὴν. ὡς δ' ἂν σαφηνιθεῖ
τὰ περὶ τῶν αἰνίγματα, ταῦτα φαμέν·
ὅτι τῶν θεῶν παραγγελμάτων ὅσα μὲν
Δ προχείρον τὴν κατανόησιν ἔχει, ἔ νοθῶς
καὶ κατηναγκασμένως μετιέναι προσήκει,
ἀλλ' οἷον πενῶντας καὶ μετ' ὀρέξεως ἐμ-
φορεῖσθαι τῶν προκειμένων, ὥστε γενέσθαι
τὴν τροφὴν ἡμῖν εἰς ὀρεξίας ἐφόδιον· ὅσα
δὲ κέκρυπται τῶν νοημάτων, οἷον τὸ ζη-
τῆν, τίς ἢ ἐστὶ τῆ Θεῶν; τί πρὸ τῆς κλί-
σεως ἡ; τί τὸ ἔξω τῶν φαινομένων; τίς
ἢ ἀνάγκη τῶν γινομένων; καὶ ὅσα τοιαῦτα
ὑπὸ τῶν περιέργων ἀνερδυνάται, ταῦτα
Ε τῷ ἀγίῳ πνύματι συγχωρεῖν μόνῳ γινώ-
σκαι, τῷ τὰ βάθη τῆ Θεῶν διερδυνῶντι, 1. Κορ. 2. 10.
κατὰ Φησὶν ὁ Ἀπόστολος. τὸ γὰρ ἀντὶ τῆ
πνύματος πολλαχῇ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς Γρα-
φῆς μνημονόεσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι. ἔκ
ἀντὶς τῶν πεπαιδευμένων τὴν Γραφὴν
ἀγνοήσας. προσάγει δὲ τῇ τοιαύτῃ δια-
νοίᾳ ἡμᾶς καὶ τὸ τῆς σοφίας παράγγελ-
» μα, ὅτι ἰσχυρότερά σε μὴ ἐρδύνα· τετέσι Σαρ. 3. 21,
» τὰ ὅσα τῆ λόγῃ μὴ σωτρίβει· ἔ γὰρ ἐσι- 22.
Ζ» σοι χρεῖα τῶν κρυπλῶν.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὡς ἐνὶ σώματι τῇ
ἀπάσῃ προσελθετόν Γραφῇ, καὶ τὰς ἐν
τῇ ἀρμονίᾳ τῆς πάσης σωθέσεως αὐτῆς
ἀντωνυμίας καὶ σερότητας σωτοχὰς ἔ
σωτρίβειν, ἔδεν διακοπτεόν. ὅπερ πε-
ποιήκασι οἱ τὴν ἀόρητα τῆ ἐν πάσαις
ταῖς Γραφαῖς πνύματος, τὸ ὅσον ἐπ' αὐ-
τοῖς, σωτρίβοντες. αὕτη μέντοι γε ἢ ἀπὸ
τῆ ἀμνῆ προειρημένη προφητεία τὴν νύκτα
Η μόνῳ ἡμᾶς τρεφέτω τῆ ἐν τῷ βίῳ σκό-
της.

(1) Μὴ γὰρ πεμπέδω. α' Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 273.

(2) Μεμνησθαι γὰρ μὴ ἀναγκαῖον, ὅτι καὶ ἰσορικώτερον περὶ τῆ Σωτῆρος ἡμῶν ἐλήφθη τὸ γεγραμ-
μένον, ἔ σωτρίβοντων τῶν τῆ Πλάτος στρατιωτῶν, κτ. αὐτ. α' σελ. 274.

Καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Τὰ δὲ ὑποδήματα, ὁ μὲν τῆς ἀγίας γῆς καὶ Θεοσιβῆς ψαύειν μέλλων, ἀποδυέσθω, κατὰ καὶ Μωσῆς ἐκείνος ἐπὶ τῇ ὁρᾷ Σινά· ἵνα μηδεὶ νεκρὸν φέρῃ, μηδὲ μέσον Θεὸς καὶ ἀνθρώπων. ὡς δὲ καὶ εἰς μαθητῆς ἐπὶ τὸ Εὐαγγέλιον πέμπεται, Φιλοσόφως καὶ ἀπερίτῳ, ὃν δὲ τῷ ἀχάλκῳ καὶ ἀράβῳ καὶ μονοχίτῳ, ἐπὶ καὶ γυμνοποδεῖν· ἵνα φανῶσιν οἱ πόδες ὡραῖοι τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρῶν, καὶ ἄλλο πᾶν ἀγαθόν. ὁ δὲ Φύγων Αἴγυπτον καὶ τὰ αἰγύπια ὑποδέσθω τῆς τε ἄλλης ἀσφαλείας ἕνεκα, καὶ τῆς πρὸς τὰς σκορπίους καὶ ὄφεις, ἃς πολλὰς Αἴγυπτος τρέφει, ὥστε μὴ βλάπτειν παρὰ τῶν τηρέντων τὴν πτέρναν, ἃς πατεῖν ἐκελεύθηται.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. [Παρεσκευάσαι χρῆ] χερσίτε καὶ ποσὶ, καὶ τῇ λοιπῇ πρὸς τὴν ὁδὸν ἀσφαλεία, ὡς ἂν μὴ ταῖς ἀκάνθαις τῆ βίβης· ἀκάνθαι δ' ἂν εἰεν αἱ ἁμαρτίαι· γυμνοῖστε καὶ ἀφυλάκτοις τοῖς ποσὶ βλαβεήμεν, τὴν τῶν ὑποδημάτων σερότητα τῶν ποδῶν προβαλλώμεθα. ταῦτα δέ εἰσιν ὁ ἐγκρατὴς καὶ κατεσκευασμένος βίος, ὁ θραύων δι' ἑαυτὸ καὶ περικλῶν τὰς τῆς ἀκάνθης ἀκμὰς, καὶ κωλύων ἐκ λεπότητος καὶ ἀφανὲς ἀρχῆς τὴν ἁμαρτίαν ἐπὶ τῇ ἐντὸς ὡθεῖσθαι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Σημαίνει δὲ τὸ ὑπόδημα τὴν ἐτοιμότητα τῆς γνώμης πρὸς τὸ βαδίζειν ἀμελητὶ πρὸς ὅπερ ἂν βέλαιο Θεός. ἐπεὶ καὶ Παῦλος ἔτω νοήσας γράφει· καὶ Ἐφεσ. 6. 15. ὑποδησάμενοι τὰς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ, καὶ τὰ ἐξῆς.

Καὶ αἱ βακλῆραι ὑμῶν ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν.

* ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Περὶ δὲ τῆς βακλῆρας ἔτῳς ἔχω, καὶ τῇ περὶ ταύτης αἰνίγματος. τὴν μὲν, ὑπεραικλῶ οἶδα· τὴν δὲ, ποιμαντικῶς καὶ διδασκαλικῶς, καὶ τὰ λογικὰ πρόβατα ἐπιστρέφουσιν. ἀλλὰ σοὶ τοίνυν τὴν ὑπερέδωσαν ὁ νόμος διακελεύεται· μή περ τὸν λογισμὸν ὀκλάσης αἶμα Θεὸς καὶ πάθος ἀκῶν καὶ θάνατον, μή περ περινεχθῇς ἀδείως, ὡς Θεὸς συνηγορὸς· ἀλλ' ἀνεπαιχρύντως καὶ ἀνενδοίασως φάγε τὸ σῶμα, πίε τὸ αἶμα, εἰ τῆς ζωῆς ἐπιθυμητικῶς ἔχεις, μήτε τοῖς περὶ σαρκώσεως ἀπιστῶν λόγοις, μήτε τοῖς περὶ τὸ πάθος βλαπτόμενος· ἐρηρεσμένος ἴσατο, πάγιος, βεβηκώς, ἐν μηδενὶ σαλδούμενος ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, μηδὲ

παιδανότητος λόγοις παρασυρόμενος· ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς στήθι. ἐν ταῖς αὐλαῖς Ἱερουσαλήμ στήσον τὰς πόδας· ἐπὶ τῆς πέτρας ἔρεισον, ἵνα μὴ σαλευθῇσιν οἱ πόδες κατὰ Θεὸν διαβήματα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἦτ' αὖ τῶν θηρίων ἀμυντικὴ βακλῆρα, ὁ τῆς ἐλπίδος λόγος ἐστίν, ὃ καὶ τὸ κάμνον τῆς ψυχῆς ὑπερέδωκεν, καὶ τὸ ὑλακτεῖν ἀμυνόμεθα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ῥάβδος δὲ ἡ μετὰ χαίρας, τὴν ἀντιστηρίζουσιν ἡμῶν ἐλπίδα, καὶ ἀνέχεσθαι πρὸς ὑπομονὴν, ὑποφαίνει.

Καὶ ἔδεσθε αὐτὸ μετὰ σπᾶδος· πᾶσα ἐστὶ Κυρία.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ φύγῃς ἐπιτελέσαι προσέταξε τὴν ἐορτὴν τῆς πάσχα· Ἀάμνησον ἐβελήθη φυλαχθῆναι τῆς σωτηρίας τὴν μνήμην. διὰ τοι τὸτο καὶ νομοθετῶν, ἔλεγεν· ἐὰν ἐρωτήσῃ σε ὁ υἱός σου, λέγων, τί ἐστὶ τὸ πάσχα; ἐρεῖς ὅτι ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἐξήγαγε τὰς πατέρας ἡμῶν Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ταῦτα χεῖριν παρακελεύεται ταύτῃ ἐπιτελέσας τὴν ἐορτὴν, τῆς οδοιπορίας περιεῖναι τὸ σχῆμα. ἔσωσαν γὰρ Φησὶν αἱ ὁσφύες ὑμῶν περιεζωσμέναι, καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν, καὶ αἱ βακλῆραι ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν· καὶ ἔδεσθε αὐτὸ μετὰ σπᾶδος. πᾶσα ἐστὶ Κυρία. τὸ δὲ πάσχα ὁ μὲν Φίλων (1) ἡρμιώδωσε, διαβατήρια· ὁ δὲ Ἰώσηπος, (2) ὑπερβασία· ὁ δὲ Σύμμαχος, ὑπερβάσις· ὁ δὲ Θεοδοτίων, Φασέχ, αὐτὴν τὴν Ἑβραϊκὴν φωνὴν τεθεικώς. σημαίνει δὲ τὸ ὄνομα τῶν Ἑβραίων, πρωτοτόκων ἢ σωτηρία. παρεκελεύσατο γὰρ δέσμιον ὑσώπῃ λαβεῖν, καὶ τῷ αἵματι τῆ θυομένης προβάτης ἐμβάψαντας τὰς εἰσόδους ἐπιχρίσαι καὶ τὴν Φλιάν· ἵνα ὅτε εἰσέλθῃ ὁ ὀλοθροῦν πατάξαι τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων, ἰδὼν τὸ αἶμα, ὑπερβῇ τῶν Ἑβραίων τὰς οἰκίας. ἐκ ἐπειδὴ τοιούτων ἐδάτο σημείων ἢ ἀσώματος φύσις, ἀλλ' ὅτι διὰ τῆ συμβόλης κακῆς ἔδει μαθεῖν τὴν τῇ Θεῷ κηδεμονίαν, καὶ ἡμᾶς τὰς ἀμωμον ἀμὸν θύοντας γινώσκειν προδιαγραφάμενα τὸν τύπον.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Κατὰ σπᾶδὸν μὲν, ἵνα μὴ πάθωμεν ὅπερ ὁ Λαὸς ἐκείνος ἀπηγόρευται παρὰ τῆς εὐτολῆς. μὴ περιβλεψώμεθα, μηδὲ ἰσώμεν ἐν πάσῃ τῇ περιχωρῷ, εἰς τὸ ὕψος ἀποσωθῶμεν, μὴ συμπαράληφθῶμεν τῷ σοδομιτικῷ καὶ ἐξίσω πυρὶ, μηδὲ εἰς σήλῳ ἀλὸς παγώμεν ἐκ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐπιστροφῆς. ὅπερ ἐργάζεται μέλλουσι.

ΤΟΥ

(1) Τῷ δὲ μηνὶ τούτῳ περὶ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ μέλλοντος τῇ σελλωιακῇ κύκλῳ γίνεσθαι πλησιφαῆς, αἰγεται τὰ διαβατήρια, δημόφανης ἐορτῆς, τὸ Χαλδαϊστὶ λεγόμενον πάσχα. ὡ τῷ 3. λόγ. περὶ βίβ. Μωυσ. σελ. 686.

(2) Ὅθεν νῦν ἐστὶ κατὰ τὸ ἔθος ἔτω θύομεν, τὴν ἐορτὴν πάσχα καλεῖντες. σημαίνει δὲ ὑπερβασία, διότι κατ' ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ Θεὸς αὐτὰς ὑπερβάς Αἰγυπτίους ἐναπέσκηψε τὴν νόσον. αἱ βιβλ. 2. κεφ. 5. περὶ Ἰουδαϊκ. ἀρχαιολογ.

Α ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ πάχα τὸ το μέγατε καὶ σεβάσιμον, Φάσχα τοῖς Ἑβραίοις προσαγορεύεται κατὰ τὴν ἐκείνων Φωνὴν. δηλοῖ δὲ ἡ Φωνὴ τὴν διάβασιν· ἰσορικῶς μὲν, διὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου πρὸς τὴν Χανααναίαν Φωνὴν καὶ μετανάσασιν· πνευματικῶς δὲ, διὰ τὴν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, καὶ τὴν γλῶττης ἐπαγγελίας προόδον καὶ ἀνάβασιν. ὅπερ δὲ πολλὰ καὶ τῆς Γραφῆς συμβὰν εὐρομεν, ἀπὸ τῶν ἀσαφεσέων μεταποιηθέντα τινὰ τῶν ὀνομάτων ἐπὶ τὸ σαφεσέον, ἢ τῶν ἀγροικότερων ἐπὶ τὸ δοχημόνεσέον, τὸτο κἀνταῦθα τεθεωρήκαμεν. τὴ γὰρ σωτηρίαν πάχους ὄνομα τὸτο εἰναίτινες νομίσαντες, αἱ ἐξεληνίζοντες τὴν Φωνὴν, κατὰ τὴν τὴ Φι πρὸς τὸ Πι, καὶ τὴ Κ πρὸς τὸ Χι μεταποιήσιν, Πάχα τὴν ἡμέραν προσηγορεύουσι. παραλαβῶσα δὲ ἡ σωτήρια τὴν Φωνὴν, ἰχυροτέραν ἐποίησε, προσρεχέσης τῆς τῶν πολλῶν ἀκοῆς ὡς ὁσεβεσέω τῷ ῥηματι.

ΚΤΥΡΙΛΛΟΥ. Μετὰ πωδῆς δὲ ἐδίεθαι τὸν ἄμνον [ἐπιτάττει.] τὸ μὴ νωθρὸν μηδὲ παρήμενον εἰ ἔργοις ἀγαθοῖς [ἀναφαίνεσθαι] δαῖν τὸν εἰ μεδέξει γεγονότα Χριστὸν σαφῶς δὴ λίαν ὑποτυπῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὐχ ἀβροδιαίτον τινα καὶ ἀνήμενον ὁράει βέλεται τὸν ἡγιασμένον διὰ Χριστὸν, ἀλλὰ χῆμα τὸ τοῖς ὁδίταις πρέπον περιτίθειν ὁ νόμος αὐτῷ, δυνά ταῦτα κατὰ τὸ εἶκος ὑπεμφαίνων· ἢ γὰρ ὅτι διαβήσεται ἅπτε καὶ ὁραμεῖται πρὸς ἀλήθειαν τὰ εἰ τύπῃ καὶ σκιᾷ· ἢ ὅτι προσήκει τὸν ἀπαξ μετεκληκτότα Χριστὸν, γοργοῖς ὡπερ καὶ ὀτροχωτάτοις ποσὶ ταῖς εἰς τὸ ἀγαθὸν προθυμίαις ἀποκεχρημένον ἐπὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἰσχύει, τὴν εἰ κόσμῳ βδελυραν ἡδονὴν παρατρέχοντα. [ἐπάγει δὲ τὴν αἰτίαν τὴν δαῖν ὁράει τοῖστον, πάχα λέγων ἐπὶ Κυρίῳ, τῆς ἐπὶ διαβατήριον· διαβαίνοντες γὰρ ἀπὸ τῆς εἰ κόσμῳ ζωῆς εἰς Θεοφιλή πολιτείαν· αἱ καὶ τὸ ἐκ τῆς κέρδος.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπὸ τῆς πράξεως ἐτέθη τῇ ἑορτῇ τὸνομα. καλεῖται γὰρ Φασέ, ὅπερ ἐστὶ πλαῖσι τοῖς βήμασι χρῆσθαι. ὁ δὲ τινες ἐξεληνίσαν, διὰ τὸ Χριστὸν πάθος ἔως εἰρηδοῦ νομίσαντες, καὶ Πάχα τὸ Φασέ πεποίηκασιν.

Β. Καὶ διελεύσομαι ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, καὶ πατάξω πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἀπὸ ἀνθρώπων ἕως κτήνους· καὶ ἐν πᾶσι Θεοῖς Αἰγυπτίων ποιήσω τὴν ἐκδίκησιν. ἐγὼ Κύριος.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐν πᾶσι Θεοῖς. ἐσέβοντο γὰρ καὶ ἔρπετα καὶ ὄρνεα.

Γ. Καὶ ἔσαι τὸ αἷμα ὑμῶν ἐν σημείῳ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν, ἐν αἷς ὑμεῖς ἐσέκεῖ. καὶ ὄψομαι τὸ αἷμα, καὶ σκεπάσω ὑμᾶς, καὶ ἔκ ἔσαι ἐν ὑμῖν πληγὴν τὴν ἐκτριβῆναι, ὅταν παύω ἐν τῇ Αἰγύπτῳ.

ΚΤΥΡΙΛΛΟΥ. Πᾶν μὲν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ πατάξαι ἐπαγγέλλεται, αὐτοῖς δὲ τοῖς τὸν ἄμνον βεβρωκοῖς ἐν σημείῳ γενέσθαι τὸ αἷμα Φησιν, ὡς ὑπὸ σκέπῃ ἐντεῦθεν εἶναι τὴν παρ' αὐτῶν. κολάζει μὲν γὰρ ὁ Θεὸς τὸν ἀπειθή καὶ ἀνήκοον, καὶ τῆς ἀγιότητος ἀμέτοχον τῆς διὰ Χριστὸν γνωρίζει δὲ μόνους καὶ Φροντίδος ἀξιοῖ τὰς κεχρισμένους τῷ αἵματι τῶν ἄμνων τῶν ἀληθινῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δι' ἧς παρέσαι νοεῖν, ὡς ἐστὶν ἀμύχανον διὰ Μωσέως, ἢ νόμος καταργεῖται θάνατον. ἐξίστησι δὲ τὸν ὁλοθροῦ τὸ τίμιον αἷμα Χριστοῦ, καὶ ἀπαλλάττει Φθορὰς τὰς ἡγιασμένους. ζῶν γὰρ ἐστὶν ἐκ ζωῆς, καὶ Θεὸς τῶν ὅλων, ὡς ἐκ Θεοῦ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ὄψομαι τὸ αἷμα, καὶ σκεπάσω ὑμᾶς. Ἰνα γνωμεν, ὡς μυήριον τὸ τελέμενον, αἰτίαν λέγει μὴ ἐπιβάλλεσθαι. ἄρα γὰρ εἰ μὴ τὸ αἷμα ἐβλεπεν, ἔκ ἐγίνωσκον Ἰσραὴλ καὶ Αἰγυπτίους διακρίσιν; καὶ μὴ παρὼν ἢ περιτομή, τὸ σημεῖον διακρίνεται. τὸτο σύμ- Φωνον τῷ παρὰ τῷ Ἰεζεκιήλ· ἐφ' ἧς δὲ τὸ ἡμεῖον ἐστὶ, μὴ ἀποκλίνητε. Ἰνα εἰπώμεν, ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ Φῶς τὴν πρὸς σὺν σὺ Κύριε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁρᾷς, ὅτι ἄνθρωπος αἵματος ἔχ' οἶόν τε ὡς γενέσθαι σωτηρίαν, ἔτε τοῖς πρώτοις, ἔτε τοῖς ἐσχάτοις. (1)

Ε. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καθ' ἅπερ οἱ ἀνδριάντες οἱ βασιλικοὶ, εἰ καὶ ἀψυχοὶ, ἀλλ' ὅμως τὰς καταφύγοντας ἐμψυχὰς καὶ αἰδοῦσιν ἔχοντας ἀνθρώπους σώζουσιν, ἔκ ἐπειδὴ εἰκόνες εἰσιν, ἀλλ' ὅτι τὴν βασιλέως· ἔτω δὲ καὶ τὸ αἷμα τὴν ἄμνην ἀνθρώπων ἔσωσεν, (2) ἀλλ' ὅτι τὸ αἷματος τὸ Χριστοῦ τύπος ὡς.

Ζ. Ἰδ. Καὶ ἔσαι ἡ ἡμέρα αὕτη ὑμῶν μνημόσυνον, καὶ ἐορτάσετε αὐτὴν ἐορτὴν Κυρίῳ εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν· νόμιμον αἰώνιον ἐορτάσετε αὐτήν.

ΙΕ. Ἐπὶ τὰς ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε· ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀφανίσαιτε ζύμην ἐκ τῶν οἰκιῶν. πᾶς ὃς ἂν Φάγη ζύμην, ἐξ ὁλοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐξ Ἰσραὴλ, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης, ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἐβδόμης.

ΤΟΥ

(1) Τοῖς ὑτέροις. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ἰσ. ἔχ' ὅτι αἷμα, ἀλλ' ὅτι τὸ αἷματος, κτ. ταῦτα δὲ ἄλλως πως σωτηραγμῶνα εἰ τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. κέται.

* * ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ἐντεῦθεν ἄρσις τῆς ζύμης ἐπ' αἱμέρος· ἔτος γὰρ μυσικώτατος ἀριθμῶν, καὶ τῷ κόσμῳ τῆ-
τω σύσειχος· τῆς παλαιᾶς καὶ ὁξέως κακίας, ἥ γὰρ τῆς ἀρτοποιεῖτε καὶ ζωτι-
κῆς· ἵνα μηδὲν αἰγυπλίον ἐπισιτισώμεθα Φύραμα, καὶ λείψανον Φαρισαϊκῆς καὶ
ἄλλης διδασκαλίας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐφ' ἐπ' αἱ δὲ ὅλαις ἡμέ-
ραις ἄρτοις ἀζύμοις τρέφεσθαι κελεύει τὸς
τὸν ἱερὸν Φαγόντας ἀμνόν· καθάρωτά-
ταις ἐπιθυμίαις καὶ πάσης Φαυλότητος
ἀπωκισμέναις τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀπο-
τρέφειν ἀναπαύων τὸς ἡγιασμένους [διὰ
Χριστοῦ.]

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διὰ τῆτο καὶ ἡμῖν
ὁ Θεὸς παρακελεύεται Παῦλος, βοῶν,
1. Κορ. 5. 7. 8. ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε
,, νέον Φύραμα, καθὼς ἐσὲ ἀζύμοι. καὶ ἐπ' ἡ-
,, γαγε· καὶ γὰρ τὸ πάχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν
,, ἐτύθη Χριστός. καὶ προσέειπεν· ὥς ἐορ-
,, τάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύ-
,, μῃ κακίας καὶ πορνείας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις
,, αἰλικρινείας, [καὶ ἀληθείας.]

15. Καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη, κεκλη-
σεται ἁγία· καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἐβδόμη,
κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Κλητὴν ἁγίαν καλεῖ τὴν
ἐκ Θεοῦ κληθεῖσαν, ἐκ ἐξ ἀνθρώπων. ἡ
ἔτις. ἡ πρώτη, ἁγία· ἡ δὲ ἐβδόμη, κλη-
τὴ ἁγία. ἡ μᾶλλον ἐν τῇ πρώτῃ ἢ γίνεται
κλησίς καὶ συναγωγὴ, ἀλλ' ἕκαστος ἐν οἴκῳ
μένων ἐδίδαι τὸ προβατόν· ἐν δὲ τῇ ἐβδό-
μῃ, κλησίς γίνεται, καὶ συναγωγὴ λαῶν.
ἀμφοτέρω δὲ ὁμοίως ἁγίαι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἁγία δὲ ἡ πρώτη καὶ
ἐβδόμη καλεῖσθαι, Φησὶν, ἡμέρα. ἅγιος
γὰρ ἡμῶν ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς γενέσεως Χρῆ-
νος, ἐν παραδείσῳ δικαιοσύνης τῆς Ἀδὰμ.
ἅγιος δὲ πάλιν ὁ ἐν ἐσχάτοις διὰ Χριστοῦ,
δικαιῶντος ἐν πίστι ἡμᾶς, καὶ εἰς ὅπερ
ἦμεν ἐν ἀρχαῖς ἀνακοιμίζοντος. ἔκτεν ὅλον
ἡμῖν ἐν τέτοις τὸ περὶ τῆς Σωτῆρος ἡμῶν
προανεντυπῆτο μυστήριον. διὸ καλῶς πρὸς
Ἰωάν. 5. 46. Ἰεδοὺς αὐτὸς Φησὶν· εἰ ἐπισθῆτε Μωσῇ,
,, ἐπισθῆτε ἀν' ἐμοί. περὶ γὰρ ἐμὲ ἐκείνος
,, ἔγραψε.

Πᾶν ἔργον λατρευτὸν ἔ ποιήσετε
ἐν αὐταῖς, πλὴν ὅσα ποιηθήσεται
πάση ψυχῇ, τῆτο μόνον ποιηθήσε-
ται ὑμῖν.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Ἀπὸ τῆς, τὴν πρὸς τὸ
σῶμα ἡδυνάθειαν, καὶ ὅσα περὶ τὴν τῆ
βίβ' ἵλλω ἀχολαῖται περὶ τὴν βάνανσον
ἐργασίαν, τῆτο μὴ ποιεῖτε. τῆτο γὰρ ἐστὶ
λατρευτὸν. ὅσα δὲ πρὸς ὠφέλειαν ὁρᾷ
ψυχῆς, ποιεῖν ὁ νόμος ἔ κωλύει, διὸ τὸ
πεπλῶκος πρόβατον εἰς βοῦθρον ἐκ ἀπη-
γόρευται ἀναπαύων. διὰ τῆτο καὶ ἡ περι-
τομή ἐν σαββάτῳ ἐγένετο, ὡς πνευματι-

κήτις ἔσα πράξις. ὁ γὰρ περιτεμνόμενος
τὸν ἐξ ἡδονῆς καὶ ὑπὸ Φθιρόμενον ἀνθρώ-
πον ἀποτίθεται τῇ τῆς ἀκροβυστίας ἀπο-
βολῇ. ἥτις ἐστὶ τύπος τῆς βαπτίσματος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Λατρευτὸν ἔργον ἐστὶν
ὁ μὴ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς, πρὸς δὲ τὴν
σαρκικὴν ἡδυνάθειαν βλέπει. ὁ ἐστὶν ἐμ-
πορία, γεωργία, καὶ τὰ ὅμοια.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ ἀργεῖν ἐπιτάξας ὁ
νόμος, προσέειπεν, ὅτι ποιηθήσεται πα-
ρὰ πάντων, ὅσα περὶ ἀν' ποιηθῆναι πάση
ψυχῇ, τῆτεσι τὰ φυσικά τε καὶ ἀναγκαῖα.
νόμον γὰρ ἡ φύσις οἶδε μόνον τὸν ἑαυτῆς,
καὶ παντὸς ἐτέρου κατεξάνιστα νόμος.
διακωλύει δὲ τὸ σύμπαν ὑπ' ἑδονῆς πρὸς
τὸ τὰ αὐτῷ τεταγμένα πληρῶν. χρῆμα δὲ
Φυσικόν τε καὶ ἀναγκαῖον ἡ τροφή. (1)

12. Καὶ φυλάξεσθε τὴν ἐντολὴν
ταύτην· ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐξά-
ξω τὴν δύναμιν ὑμῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου.
καὶ ποιήσετε τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς
τὰς γενεὰς ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον.

14. Ἐναρχομένη τῇ τεσσαρεσκαί-
δεκάτῃ ἡμέρᾳ τῆς μηνὸς τῆς πρώτης, ἀφ'
ἐσπέρας ἔδεσθε ἄζυμα, ἕως ἡμέρας
μίας καὶ εἰκάδος τῆς μηνὸς, ἕως ἐσπέρας.

ΔΕΛΗΛΟΥ. Οὐκ ἔν ἡ ἡμέρα ἀπὸ τῆς
ἐσπέρας ἀρχεται. ἔτω γὰρ καὶ δα. ἐπ' αἱ-
περ καὶ ἀπὸ τῆς δρόμους τῆς σελήνης τὴν
ἀρίθμωσιν ποιεῖται τῆς μὴνός, τότε ὁφέ-
λομεν ἀρχεσθαι τῆς ψήφου τῶν ἡμερῶν
τῶν ἐπ' αἱ, ἀπὸ ἰε', ἕως τῆς κα'. σημειω-
τέον δὲ, ὅτι τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν,
μίαν ἡμέραν καλεῖ διὰ τὴν ἀνάστασιν.

16. Ἐπ' αἱ ἡμέρας ζύμη ἔχ' εὐρε-
θήσεται ἐν ταῖς οἰκίαις ὑμῶν. πᾶς δὲ
ἀν' Φάγῃ ζυμῶτον, ἐξολοθρευθήσε-
ται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ συναγωγῆς ὑμῶν
Ἰσραὴλ, ἐν τε τοῖς γειώραις, καὶ τοῖς
αὐτόχθοσι τῆς γῆς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐξολοθρευθήσεται ἀν-
θρώπος ἕνεκα ζύμης. καὶ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς
ὁ χρηματίζων τὸς νόμους, ὡς ὁλοθρεῖται
μοιχόν, ὡς ὁλοθρεῖται πόρνον, ἔτις ὁλο-
θρεῖται τὸν ἔχοντα ζύμην ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς
ἐν τῇ τῶν ἀζύμων ἡμέρᾳ. τῆτο κατὰ
Θεόν ἐστι; τῆτο κατὰ νόμον τὸν ἀνθρώπινον
ἐστίν; ἀλλ' εἴποιμι ἀν', ὅτι ἐὰν ἔχῃς ζύμην
πονηρίας, καὶ μὴ ἐξολοθρεῖσθαι πᾶσαν
ζύμην κακίας ἀπὸ τῆς ἡγεμονικῆς σε· τῆτο
γὰρ ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ οἰκία σε· ὁ Θεὸς τῶν
ὅλων νομοθετᾷ ἐξολοθρεῖσθαι τὴν κακίαν, μὴ ἀ-
ποβαλόντα τὴν ζύμην τὴν παλαιὰν ἀπὸ
σεαυτοῦ. χρῆ γὰρ σε ἐλθόντα εἰς τὸν και-
ρὸν τῶν νέων, νέον γενόμενον, μηδὲν
ἔχον ἀρχαῖον. τὰ ἀρχαῖα παρηλθόν, 2. Κορ. 5. 17.
καὶ τὰ ἐξῆς. ὅρα πῶς δὲ ἐορτάζαν ἐν
μὴν τῶν νέων τὴν ἐορτὴν τῶν ἀζύμων.

Υ 2

ΘΕΟΔΩ.

(1) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἔχ' εὐρηται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀνωθεν δὲ προμεμή-
νυκε τὴν τῶν ἐθνῶν σωτηρίαν ὁ τῶν ὅλων
Θεός. καὶ γὰρ τὰς προσηλύτους μετα-
λαγχάνειν τῆ πάχα προσέταξε. γειώ-
ραν γὰρ τὸν προσήλυτον προσηγόρευσε,
καὶ ἰσονομίας αὐτῷ μετέδωκε. ἔσχα γάρ-
» Φησιν ὡς περὶ ὁ αὐτόχθων τῆς γῆς.

κ. Πᾶν ζυμωτὸν ἐκ ἔδεσθε· ἐν
παντὶ κατοικητηρίῳ ὑμῶν ἔδεσθε
ἄζυμα.

κα. Ἐκάλεσε δὲ Μωϋσῆς πᾶσαν
γενεσίαν ὑῶν Ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς, ἀπελθόντες, λάβετε ὑμῖν πρό-
βατα ἑαυτοῖς κατὰ συγγενείας ὑμῶν,
καὶ θύσατε τὸ πάχα.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸν μὲν πρῶτον
περὶ τῆ πάχα νόμον, ὁ Κύριος ἐχρημάτι-
σε πρὸς Μωϋσῆν τε καὶ Ἀαρών· τὸν δὲ
δύττον, Μωϋσῆς ἀπὸ τῆ ἐν αὐτῷ πνύ-
ματος ὁ πᾶσι τοῖς ὑῖοις Ἰσραὴλ, τῇ δὲ
γενεσίᾳ μόνον ἐντέλλεται.

** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ κατ' οἴκους πα-
τριῶν, ἥτοι κατὰ συγγενείας λαμβάνεσθαι
τὸν ἄμνον, ὑποφύκειν ἂν οἰμαίπῃ τῆς
πνύματος οἰκειότητος τὸ ὡς ἐν πίσει τε
καὶ ὁμονοία ταυτὸν. ὁ γὰρ τοῖς ἐξίτηλα
φρονεῖν ἡγήμενοις σιωποῦσιν, ὁ δὲ τοῖς
ἕτεροις ἅτλα παρὰ γὰρ τὸ ὁρῶντες ἔχον καὶ
ἀληθῶς φρεῖν εἰσὶν κοινωήσομεν τῆς
ἀγίας καὶ ζωοποιῆς θυσίας, ἀλλὰ τοῖς ὁμο-
φροσίτε καὶ ἀδελφοῖς ὡς ἐν ἐνότητι πνύ-
ματος, καὶ ἐν ταυτότητι πίσεως.

κβ. Λήψετε δὲ δέσμην ὑσώπῃ,
καὶ βάψαντες ἀπὸ τῆ αἵματος τῆ
παρὰ τὴν θύραν, καθίζετε τῆς Φλιας,
καὶ ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν σαθμῶν ἀπὸ
τῆ αἵματος ὁ ἐστὶ παρὰ τὴν θύραν.

** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸν ὕσσωπον πόαν
εἶναι φασί, καὶ δὴ καὶ ἰατρῶν θαυμάζουσι
παῖδες, ὡς ἐκ ἀνικάνως ἔχουσιν εἰς γὰρ τὸ
διώκεσθαι καὶ μάλα γενικῶς τὴν ἐν σπλάγ-
χνοις ἐκτίκειν ἀκαθαρσίαν, καὶ κατα-
λεπτύνειν εὖ μάλα τὰ τῶν φλεγμάτων
συμπεπηγότα, διάτοι τὸ τῆς ἐνέσεως αὐτῇ
φυσικῆς θερμασίας ὁδοιγενές. σιωπήλαι δὴ
ἐν, καθάπερ ἐφω ἀρτίως, τῇ ὑσώπῳ
τὸ αἷμα, πλαγίως ἡμῖν τῆ τύπῃ σημαί-
νοντος, ὡς ὁ μόνον ἡμᾶς ἀπαλλάττει φθο-
ρᾶς τὸ τίμιον αἷμα χρυσεῖ, ἀλλὰ γὰρ καὶ
ἀπάσης ἀκαθαρσίας τῆς εἰς τὸ εἶσω κε-
κρυμμένης· ἀποψύχεσθαι μὲν ἐκ ἑᾶ πρὸς
τὸ ῥάθυμον, ζέοντας δὲ μᾶλλον ἀποτελεῖ
τῷ πνύματι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Θύραν δὲ νοήσεις τῆς
ἀρτίως ἀρημενῆς οἰκίας τὰς ἐν ἡμῖν αἰδή-
σεις, δι' ὧν ταῖς ἀπάντων καρδίαις ἡ τῶν
πραγμάτων διακονεῖται ποιότης, καὶ ἡ
τῶν ἐπιθυμιῶν ἀμέτρητος ἐπιχεῖται πλη-

Α θύς. Θυρίδας δὲ αὐτὰς καλεῖ ὁ προφήτης
» Ἰωήλ, λέγων, καὶ ἐσελεύσονται κλέπται Ἰωήλ. 2. 9.
» διὰ τῶν θυρίδων ἡμῶν. ὁ γὰρ ἦσαν κα-
τακεχρισμένα τῷ αἵματι τῆς χρυσεῖ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δοκᾶ δὲ καὶ τὸ
καθ' ἰσορίαν σημαίνει τὸν ὕσσωπον, ὃ πε-
ριθιγνύμενος ἀόγγον ὅξος διψῶντι τῷ Σωτῆ-
ρι προσώεγκαν.

Β ΟΡΙΓΕΝΟΥΣ. Φλιας μὲν, ὡς ἀποδέ-
δωκέτις τῶν πρὸ ἡμῶν, τῆ λογικῆ· ἀμ-
φοτέρων δὲ τῶν σαθμῶν, θυμικῆ, καὶ
ἐπιθυμητικῆ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ γὰρ ἐντὸς γενόμε-
νον τὸν ὁλοθροῦ τὴν δι' ἐπινοίας ἐκβάλλο-
μεν, ἀλλ' ὅπως ἂν μὴδὲ τὴν ἀρχὴν πα-
ρεισδύη, φυλακὴν διὰ τῆ νόμου ποιήμεθα.
Φυλακὴ δὲ ἐστὶ καὶ ἀσφάλεια τὸ τῷ αἵματι
τῆς ἀμνῆς τὴν τε Φλιάν καὶ τὰς σαθμὰς τῆς
εἰσόδου κατασημαίνεσθαι. (1).

Γ Ὑμεῖς δὲ ἐκ ἐξελεύσεσθε ἑκάστος
τὴν θύραν τῆ οἴκου αὐτοῦ ἕως πρωῆ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Θύρα τῆς οἰκίας ἡμῶν
» ἐστὶν ὁ χρυσεῖ, ὁ εἰπὼν, ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· Ἰωάν. 10. 9.
οἰκία δὲ ἡ ἐκκλησία. εἰς τὴν βέλεται μη-
δεὶν παθεῖν ὑπὸ τῆ ὁλοθροῦ, μὴ ἐξελ-
θῆτω τὴν θύραν τῆς οἰκίας αὐτοῦ, μὴδὲ
ἀναχωρεῖτω ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἐκκλη-
σία δὲ ἐστὶν, ἐκ τῆ εἰσὶν ἐν τῷ οἴκῳ, εἰς τὴν
δοκῆσι σιωπᾶσθαι οἱ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ
καὶ τὸ διανοεῖσθαι εἶναι ἐν αὐτοῖς τῆ πρᾶτ-
ταιν ἔργα, ἃ κελεύεται ποιῆν ἐν ἐκ-
κλησίᾳ. Καὶ μετ' οὕτως. Μηδεὶς ἔξω γενέσθω
τῆς θύρας τῆ οἴκου αὐτοῦ, τῆς μὴ ἐξέρ-
χεσθαι ἑαυτοῦ. ὅταν γὰρ ἐν τοῖς πάθεσι
γενώμεθα, ἐξερχόμεθα ἀπὸ τῆς θύρας·
ὅτε δὲ παρ' αὐτοῖς ἐσμὲν, συσρέψαντες
ἑαυτῶν τὸν νῦν, καὶ τὸν λόγον ἔχομεν
ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἐκ ἐξερχόμεθα τῆς
θύρας. (2)

Δ Δοκῆσι σιωπᾶσθαι οἱ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ
καὶ τὸ διανοεῖσθαι εἶναι ἐν αὐτοῖς τῆ πρᾶτ-
ταιν ἔργα, ἃ κελεύεται ποιῆν ἐν ἐκ-
κλησίᾳ. Καὶ μετ' οὕτως. Μηδεὶς ἔξω γενέσθω
τῆς θύρας τῆ οἴκου αὐτοῦ, τῆς μὴ ἐξέρ-
χεσθαι ἑαυτοῦ. ὅταν γὰρ ἐν τοῖς πάθεσι
γενώμεθα, ἐξερχόμεθα ἀπὸ τῆς θύρας·
ὅτε δὲ παρ' αὐτοῖς ἐσμὲν, συσρέψαντες
ἑαυτῶν τὸν νῦν, καὶ τὸν λόγον ἔχομεν
ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἐκ ἐξερχόμεθα τῆς
θύρας. (2)

Ε ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅτι δὲ ἀναγκαῖον
καὶ λυσιτελές τοῖς γε ἅπασι ἡξιωμένοις με-
ταλαχεῖν τῆς χρυσεῖ τὸ ἀσφαλῆτε καὶ ἀνε-
ξίτητον ποιῆσθαι Φλιάν τὴν ἐν ἀγιασμῷ
ζωῇ, ὑποσημαίνει πάλιν ὁ νόμος, εἰσω
καθίζων θυρῶν τὰς τὸν ἄμνον κατεδηδο-
κότας, ἵνα μὴ τοῖς Αἰγυπτίοις σιωπο-
θροῦθῃ, τῶν οἴκων ἐκβεβηκότες. ἐν-
δοιάσαι γὰρ ὁ θεμῖς ὡς ἀπασί τῶν τε-
λέτων ἐν ἡγιασμένοις οἴκῳ ὡς περὶ τινὰ
τὴν ἀρετῇ ἔχων, εἰ ἐξοίχοιτό πως ἀγιασ-
μῶ, σιωποῦται τοῖς ἄλλοις καὶ σιωπο-
κεῖται ταῖς ποιναῖς, αἵπερ ἂν ἐπιφέ-
ροιντο τοῖς τὴν ἀσελγῆ καὶ ἀνάστον κα-
τηρώσει καὶ ζωῇ. ταύτητοι καὶ ὁ θε-
» σέσιος ἡμῖν μελωδός, μὴ τιναπολέσης, Ψαλ. 25. 9,
» φησὶ, μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχὴν μου, καὶ
» μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωὴν μου, ὧν ἐν
» χερσὶν αἱ ἀνομίαι. ἄθρει δὴ ἐν ὅπως, ἐκ
» ἐξελεύσεσθε, φησὶ, τὴν θύραν τῆ οἴκου
» ὑμῶν ἕως πρωῆ. νυκτὶ μὲν γὰρ παρεκκάζει
τὸ

(1) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Νύκτος (ἐν τῇ θεωρ. εἰς τὸν τῆ Μωϋσ. βίον.) ὧν μέρ. α' τῷ 7. ἐδ. τῆ δὲ τῆ κεφ.

(2) Ἐν ταῖς ἐκδόσεσιν. ἔχ. εὐρηται· ἀλλ' ἐδ' εἰσὶν τῶν τῆ Κυρίλ.

τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν, τὸν αἰῶνα τὸν εἰ-
σηκοτά· ἡμέραν δὲ αὐτὴν ἐσεῖναι προσδωκο-
μείω, αἰῶνα τὸν μέλλοντα. Καὶ μετ' ὀλίγου.
Οὐκ ἔν τὸ μέχρι παντός τῆ βίᾳ, κατα-
σημῶειν αὐτὸ, ἕως πρώτῃ, τετέστιν ἕως
αὐτὸς ὁ μέλλων ἀναδειχθεῖν καιρός. πῶς δ'
αὐτὸ καὶ τῆτο γινώσκω πρὸς ἡμῶν; ἐν γὰρ
τῷ τέλει τῆς ἐκάστης ζωῆς, μονονυχτὶ καὶ
εἰσβέβηκεν ὁ μέλλων αἰὼν· εἴπερ ἐστὶν
ἀληθές, ὅτι δεδικαίωται μὲν ἀπὸ ἀμαρ-
τίας ὁ θάνατον ὑποδύς. σιωπέκλεισε γὰρ
ὁ Θεὸς κατ' αὐτῆς, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
τετήρηται δὲ τῷ βήματι τῆ Χριστοῦ· καὶ
ὡς αὐτὸς ἔχει τῷ ἰδίῳ τέλει καταληφθεῖς,
ἔτω καὶ παραστήσεται.

Ἰωβ. 3. 23.

κγ. Καὶ παρελεύσεται Κύριος
πατάξαι τὰς Αἰγυπτίους, καὶ ὄψεται
τὸ αἷμα ἐπὶ τῆς Φλιας, καὶ ἐπ' ἀμ-
φοτέρων τῶν σιδηρῶν· καὶ παρελεύ-
σεται Κύριος τὴν θύραν, καὶ ἐκ ἀφί-
σει τὸν ὀλοθρευόντα εἰσελθεῖν εἰς τὰς
οἰκίας ὑμῶν πατάξαι. Καὶ φυλά-
ξασθε τὸ ῥῆμα τῆτο νόμιμον σεαυτῶν,
καὶ τοῖς υἱοῖς ὑμῶν ἕως αἰῶνος. Ἐὰν δὲ
εἰσελθῆτε εἰς τὴν γῆν, ἣν αὐτὸς Κύ-
ριος ὑμῖν, καθότι ἐλάλησε, φυλά-
ξασθε τὴν λατρείαν ταύτην. Καὶ
ἔσται ἐὰν λέγωσι πρὸς ὑμᾶς οἱ υἱοὶ
ὑμῶν, τίς ἡ λατρεία αὕτη;

κδ. Ἐρεῖτε αὐτοῖς, θυσία τὸ πά-
χα τῆτο Κυρίου, ὃς ἐσκέπασε τὰς
οἰκίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν Αἰγύπτῳ,
ἡνίκα ἐπάταξε τὰς Αἰγυπτίους, τὰς
δὲ οἰκίας ἡμῶν ἐρρύσατο. καὶ κύψας ὁ
λαὸς προσεκύνησε.

ΑΔΗΛΟΤ. Σημείωσαι, ὅτι θυσία ἐστὶ
τὸ πάχα, καὶ ὅτι οἱ μὴ ἱερεῖς ἢ διώκοντες
ποιῶσαι τῆτο· ὅμως ἐν τῷ Δευτερονομίῳ
ἐν μόνῃ τῇ ἐκκλησιαστικῇ πόλει λέγει θύε-
σθαι τὸ πάχα.

ΚΥΡΤΟΣΤΟΜΟΤ. Ἐπεὶ ἔτως ἦ-
σαν ἀναίδητοι καὶ ἀγνώμονες, τῇ ὑποθέ-
σει τῶν ἐορτῶν ἐγκατέδρασε τῶν δωρεῶν τὰ
ὑπομνήματα ὁ Θεός· καὶ διὰ τῆτο καὶ τὸ
πάχα θύειν ἐκέλευσεν, ἵνα ἐὰν σε ἐρωτή-
σῃ, Φησὶν, ὁ υἱός σε, τί ἐστὶ τὸ πάχα τῆ-
το; εἴπῃς, ὅτι τῆ προβάτη τὸ αἷμα ἐπέ-
χρισαν ταῖς θύραις ποτὲ ἡμῶν οἱ πρόγονοι
ἐν Αἰγύπτῳ, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρευτὴς ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν τὸ λῆμα εἰσπληθῇ, καὶ ἐπαγά-
γῃ πληγῇ. καὶ ὡς ἡ ἐορτὴ λοιπὸν ὑπό-
μνησις σωτηρίας διηνεκῆς. μᾶλλον δὲ ἔ-
τῆτο μόνον ἐκέρδαινον, ὅτι τῶν παλαιῶν
αὐτὰς ἀνεμνήσκον ὀβεργετημάτων, ἀλ-
λὰ καὶ ἕτερον μᾶλλον, ὅτι τὰ μέλλοντα
προδιετύχον. καὶ γὰρ τύπος ὡς ἐκεῖνος ὁ
ἀμνὸς ἐτέρῃ ἀμνῷ πνευματικῷ, καὶ πρό-

Α βατον προβάτη· καὶ τὸ μὲν ὡς σκιά, τὸ
δὲ ἀλήθεια.

κη. Καὶ ἀπελθόντες, ἐποίησαν
οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καθὰ ἐνετείλατο Κύ-
ριος τῷ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρὼν, ὥτως
ἐποίησαν.

κθ. Ἐγενήθη δὲ μεσότης τῆς νυ-
κτός, καὶ Κύριος ἐπάταξε πᾶν πρῶ-
τότοκον ἐν ὅλῃ γῇ Αἰγύπτῳ, ἀπὸ
πρωτοτόκου Φαραὼ τῆ καθήμενης ἐπὶ
θρόνου, ἕως πρωτοτόκου τῆς αἰχμαλω-
τίδος τῆς ἐν τῷ λάκκῳ, καὶ πᾶν πρῶ-
τότοκον κτήνους.

ΚΥΡΙΛΛΟΤ. (1) Δι' Ἀγγέλων γὰρ
ὁ Θεὸς τὰς θανατηφόρους ταύτας ἐπάγει
πληγὰς, ὡς καὶ [ἐν] ταῖς Βασιλείαις 4. Βασ. 19. 35.
ἔγνωμεν πῶς ἐν μιᾷ νυκτὶ ὁ Ἄγγελος ἀνέ-
λε τῶν Ἀσσυρίων ῥέ χιλιάδας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΤ. Διατὶ τῶν Αἰγυπτίων
ἀνείλε τὰ πρωτότοκα; Ἐπειδὴ πρωτόγο-
νον ὄντα τῆ Θεῶν τὸν Ἰσραὴλ. ἄλλαν σκλη-
ρῶς ἐκεῖνος ἐδολαγῶναι· τῆτο γὰρ καὶ
αὐτὸς εἶρηκεν ὁ δεσπότης Θεός, υἱὸς πρῶ-
τότοκος μὲν Ἰσραὴλ· μάλα δικαίως τὰ τῶν
Αἰγυπτίων πρωτότοκα θανάτῳ παρέπεμ-
ψεν. ἰσέον μάλιστα, ὡς ὁ πρωτόγονος καὶ
ἀδελφὸς ἔχει. ὁ γὰρ πρωτόγονος, ἡ πρῶ-
τότοκος πολλῶν ἐστὶ πρῶτος. γινώσκω
τοίνυν ὁ Ἰσραὴλ, ὡς πρῶτος μὲν τῆ Θεῶν
λαὸς ἐχρημάτισε· πεπιστούκοντα δὲ τὰ
ἔθνη, ἔ μόνον τῆς σωτηρίας τετύχηκεν,
ἀλλὰ καὶ τῶν πρωτοτοκίων ἀπῆλυνσε.
λαὸς γὰρ λαὸς ὑπερέξει· καὶ ὁ μείζων δε-
λῶσει τῷ ἐλάσσονι. Γεν. 25. 23.

ΚΥΡΤΟΣΤΟΜΟΤ. Πολλὰ καὶ οἱ λάκκοι
ὀνομάζονται τὰ ὑπόγεια ὀρυγμάτων, εἰς
φυλακὴν δεσμίων ἐπιτετηδόμενα. ἔτω
γὰρ εἴρηται ἐν τῇ ἐξόδῳ· ἀπὸ πρωτοτόκου
Φαραὼ, ἕως πρωτοτόκου τῆς αἰχμαλωτί-
δος τῆς ἐν τῷ λάκκῳ.

λ. Καὶ ἀνέστη Φαραὼ νυκτὸς, καὶ
πάντες οἱ θεράποντες αὐτοῦ, καὶ πάν-
τες οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ἐγενήθη κραυγὴ
μεγάλῃ ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ· ἔ γὰρ
ἦν οἰκία, ἐν ἣ ἔκ ἦν ἐκεῖ τεθνηκός.

ΚΥΡΤΟΣΤΟΜΟΤ. Σιωπέβη
καὶ διὰ τὴν κοινοπραγίαν τῆ πάθος ἀπάν-
των ἀθρόως ὁμοθυμαδὸν ἐκβοησάντων,
ἵνα θρωπὸν ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα συ-
νηχθῇ κατὰ πάσης τῆς χώρας. καὶ μέ-
χρι μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις διέτριβον, ἀγνοῶν
ἐκάστος τὸ τῆ πλησίον κακόν, ἐπὶ τῷ ἐαυ-
τῷ μόνον ἔσκε· προελθὼν δὲ καὶ γνῶς τὰ
τῶν ἄλλων, διπλὴν πένθος πρὸς τῷ ἰδίῳ
καὶ τὸ κοινὸν δόδυς ἐλάμβανεν, ἐπ' ἐλάτ-
τον καὶ κατωτέρω μείζον καὶ βαρύτερον,
ἅτε καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς παραμυθίας ἀφῆ-
ριμείος.

Υ γ 3

(1) Τῆ Ὠριγάνης ἐστίν. ἔ γὰρ ἐν τοῖς τῆ Κυρίλ. αἰ. ἐν τοῖς τῆ Ὠριγάν. ἐκδομ. κεῖται.

ρημίσος. τίς γὰρ ἔμελλε παρηγορεῖν ἔτε-
ρον, αὐτὸς ὢν τῷδε χρεῖος;

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ἐντεῦθεν ἡ τε-
λὸνταία καὶ βαρυτάτη τοῖς διώκταις πλη-
γὴ, καὶ νυκλὸς ὄντως ἀξία. καὶ θρηνη-
τὰ πρωτότοκα τῶν οἰκείων λογισμῶν καὶ
Ψαλ. 48. 14. πράξεων Αἰγυπτίος· ὁ καὶ σπέρμα χαλδαί-
κον ἐξαυρόμενον τῇ Γραφῇ καλεῖται, καὶ
Ψαλ. 136. 9. νήπια βαβυλώνια τῇ πέτρᾳ προσκροτε-
μενα καὶ λυόμενα, καὶ βυθὸς πάντα μεσά,
καὶ κρουνὸς Αἰγυπτίους. καὶ ἡμῶν ἀπο-
χωρήσει τλιωκῆτα ὁ ἐκείνων ὁλοθρόντης,
αἰδοὶ καὶ φόβῳ τῷ χρίσματος.

λα. Καὶ ἐκάλεσε Φαραὼ Μωϋ-
σῆν καὶ Ἀαρὼν νυκλὸς, καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς, ἀνάστητε, καὶ ἐξέλθετε ἐκ τῆς
λαῶμα, ἡ ὑμεῖς, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ·
βαδίζετε, λατρεύετε Κυρίῳ τῷ Θεῷ
ὑμῶν, καθὰ λέγετε.

ΑΔΗΛΟΥ. Τινὲς δὲ λέγουσι, πῶς Μω-
Ψαλ. 10. 29. σῆς εἰπὼν, ἅκ' ἔτι ὀφθίσουμά σοι εἰς πρό-
,, σωπον, νῦν ἔρχεται πρὸς αὐτόν; Καὶ τό-
,, τε ὡς ὑπακούων τῷ Φαραὼ εἶπεν, εἰρηκας,
,, ἀντὶ τῆς ὁ λέγεις πειῶ· καὶ νῦν καλέμε-
,, νος, μονοεχὶ λέγει, εἰρηκας, ἰδὲ πάλιν
ὀφθίσουμά σοι, ὡς βασιλεὶ ὑπακούων, κατὰ
Τίτ. 3. 1. τὸ, ἀρχαῖς καὶ ἐκείναις, καὶ τὰ ἐξῆς.

λβ. Καὶ τὰ πρόβατα, καὶ τὰς
βοάς ὑμῶν ἀναλαβόντες πορεύεσθε,
εὐλογήσατε δὲ καμὲ.

λγ. Καὶ κατεβιάζοντο οἱ Αἰγυ-
πτιοὶ τὸν λαὸν σπᾶθῇ ἐμβαλεῖν αὐτὰς
ἐκ τῆς γῆς· εἶπαν γάρ, ὅτι πάντες
ἡμεῖς ἀποθνήσκομεν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὅπερ δὲ
ἐν τοῖς τοιςτοῖς Φιλᾷ, τὰ παρόντα νομί-
σαντες ἀρχὴν εἶναι μεζόνων, καὶ περὶ
τῆς τῶν ἔτι ζώντων ἀπωλείας καταδεί-
σαντες, συνέδραμον εἰς τὰ βασίλεια δεδα-
κρυμμένοι, καὶ τὰς ἐδῆτας περιερόρηγμοί
κατεβόων τῷ βασιλέως, ὡς πάντων αὐτῶν
τῶν συμβεβηκότων δεινῶν. Καὶ μετ' ὀλίγου.
Εἴτ' ἄλλος ἄλλον παρεκάλει τὸν λεῶν με-
τὰ πάσης σπᾶθῆς ἐξ ἀπάσης τῆς χώρας
ἐξελαύνειν, καὶ τὸ μίαν ἡμέραν, μᾶλλον
δὲ ὥραν αὐτὸ μόνον καταχεῖν, πρὸς ἀνή-
κεσον τιμωρίαν τιθέμενοι.

λδ. Ἀνέλαβε δὲ ὁ λαὸς τὸ ἄλευ-
ρον (1) αὐτῶν πρὸ τῆς ζυμωθῆναι τὰ
φυράματα αὐτῶν ἐνδεδεμένα ἐν τοῖς
ίματίοις αὐτῶν, ἐπὶ τῶν ὤμων.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οὐ γὰρ οἶμαι δεῖν τὰς
τῷ Θεῷ κολλᾶσθαι μέλλοντας οἰκειότητά τε
πρὸς αὐτὸν ἡρημίας, κακίας λείψανον
ἐπιφέρεισθαι κοσμικῆς, ἅτε μὴ ἄλλοτρίαις

Α. καὶ ἀνιέραις ἐφοδιάζεσθαι τροφαῖς, δῆλον
δὲ ὅτι ταῖς νοηταῖς. ἀζύμους δὲ εἶναι φι-
λεῖν, ἄρτετε ἐφίεσθαι λοιπὸν. τῷ ζωογο-
νέντος τὸν κόσμον. ἐορτάζειαν γὰρ οἱ
τοιοῖδε καθαρῶς, καὶ τὴν ἀξιόληπτον τῷ
Θεῷ λατρείαν ἀποπεραίνοντες, ὑπ' αὐτῷ
μυῖσι διαπαντός.

λε. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐποίησαν
καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς Μωσῆς· καὶ
Β. ἤτησαν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων σκευὴ
χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἱματισμὸν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τῆς βιαίας ἐργασίας.
δίκαιον ἀπαιτῶντες μισθόν. (2)

λς. Καὶ Κύριος ἔδωκε χάριν τῷ
λαῷ αὐτῷ ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων·
καὶ ἔχρησαν αὐτοῖς· καὶ ἐσκύλευσαν
τὰς Αἰγυπτίους.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μετὰ τὴν τῶν
πρωτοτόκων τῶν Αἰγυπτίων ἀπώλειαν οἱ
Ἑβραῖοι διωκόμενοι καὶ ἐλαυνόμενοι, τῆς
αὐτῶν οὐγενείας εἰς ἐννοίαν ἐλθόντες,
τόλμημα τολμῶσιν ὅποιον εἰκὸς ἴω τὰς
ἐλδοθέρας καὶ μὴ ἀμνήμονας, ὧν ἐπε-
βελούθησαν ἀδίκως. πολλῶν γὰρ λείαν
ἐκφορήσαντες, τὴν μὲν αὐτοὶ διεκόμισον
ἐπηχθισμένοι, τὴν δὲ τοῖς ὑποζυγίοις ἐπέ-
θεσαν· ἡ δὲ διὰ φιλοχρηματίαν, ἢ ὡς ἄν-
τις κατηγορῶν εἶποι, τὴν τῶν ἄλλοτρίων
ἐπιθυμίαν· πόθεν; ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ὧν
παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὑπηρετήσαν, ἀ-
ναγκαῖον μισθὸν κομίζόμενοι· εἴτα δὲ ὑπὲρ
ὧν κατεδελώθησαν αὐτοὶ ἐλάττωσι καὶ ἔχ-
τοῖς ἴσοις ἀντιλυπῶντες. πᾶς γὰρ ἐστὶν
ὁμοίον ζήμια χρημάτων καὶ σέρησις ἐλδο-
θερίας; ὑπὲρ ἧς ἡ μόνον προΐεσθαι τὰς
ἐστίας οἱ νῦν ἔχοντες, ἀλλὰ καὶ ἀποθνή-
σκαι ἐθέλουσιν. αὐτοὶ ἐκάτερω δὴ κατ' ὅσον
εἴθ' ὡς αὐτοὶ εἰρήνη μισθὸν λαμβάνοντες. ὃν
παρ' ἀκόντων πολλὸν χρόνον ἅκ' ἀποδιδόν-
των ἀπεσερῶντο· εἴθ' ὡς αὐτοὶ πολέμῳ τὰ
τῶν ἐχθρῶν φέρειν ἀξιοῦντες νόμῳ τῶν
κεκρατηκότων. οἱ μὲν γὰρ χειρῶν ἤρξαν
ἀδίκων, ἐξέως καὶ οἰκέτας, ὡς ἐφ' ἡμᾶς πρό-
τερον, καταδελωσάμενοι τὸν αἰχμα-
λῶτων· οἱ δὲ, καὶ παραπεσόντος, ἡμῶν
δύναμις τῆς αὐτοῦ ὅπλοις παρασκυθῆς,
προσπίπτοντος καὶ τὴν χεῖρα ὑπερέχον-
τος τῷ δικαίῳ.

λς. Ἀπῆραν δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ
Ῥαμεσῆ εἰς Σοκχώθ εἰς ἑξακοσίας
χιλιάδας πεζῶν, οἱ ἄνδρες, πλην τῆς
ἀποσκευῆς.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Τὸ μὲν πᾶν πλη-
θος τῶν μετανισαμένων γυναῖκων ἅμα καὶ
τέκνοις σκοπῶσιν ἅκ' ὁδοιμήτον ἴω. οἱ
δὲ στρατεύσιμον ἔχοντες ἡλικίαν ἐξήκοντα
μυριάδες ἦσαν.

λη. Καὶ

(1) Τὸ φαῖς. ἢ ἐν Φρανκεν. καὶ ἢ ἐν Κανταβε. ἐκδοσ. αὐαύτως καὶ Κύριλ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 46.
ἢ δὲ τῷ Ἀλδ. ἐκδ. τὰ ζῖατα.

(2) Ἐν τοῖς ἐκδοσ. ἔχ' εὐρηται.

λη. Καὶ ἐπίμικτος πολὺς συνανέ-
βη αὐτοῖς, καὶ πρόβατα, καὶ βοές,
καὶ κήνη πολλά σφόδρα.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὗτοι
ἦσαν οἱ ἐκ γυναικῶν γεννηθέντες τοῖς Ε-
βραίοις Αἰγυπτίων, καὶ τῷ πατρὶ ὡς γένει
προσνεμθέντες· καὶ ὅσοι τὸ θεοφιλές
ἀγαμέμνοι τῶν ἀνδρῶν ἐπηλύται ἐγένοντο.
καὶ εἰ δῆτινες τῶν μεγάλων καὶ πλήθους
τῶν ἐπαλλήλων κολάσεων σωφρονιστὲς,
μετεβάλλοντο.

λθ. Καὶ ἔπεσαν τὸ εἶς, ὃ ἐξή-
νεγκαν ἐξ Αἰγύπτου, ἐγκρυφίας ἀζύ-
μους, ὃ γὰρ ἐζυμώθη· ἐξέβαλον γὰρ
αὐτὰς οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ἐκ ἡδυνήθη-
σαν ὑπομένειν· ὃ δὲ ἐπιστίτισμόν ἐποίη-
σαν ἑαυτοῖς εἰς τὴν ὁδόν.

μ. Ἡ δὲ παροίκησης τῶν υἱῶν Ἰσ-
ραὴλ, ἣν παρώκησαν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ
καὶ ἐν γῇ Χαναάν, αὐτοὶ καὶ οἱ πα-
τέρες αὐτῶν, τετρακόσια τριάκον-
τα ἔτη.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐνθα μὲν λέγει ὁ λόγος,
Πραξ. 7. 6. ὅτι μετὰ τὴν ἔτη ἐπανέρχονται οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ, μόνον τὰ ἔτη αἱ ἐμείναν ἐν Αἰγύπτῳ
ἀριθμῶ· ὅταν δὲ εἴπῃ, ὑλ', καὶ αἱ ἐμείναν
ἐν γῇ Χαναάν μετὰ Ἰακώβ μετὰ τὸ ἐπα-
νελθεῖν αὐτὸν ἐκ Μεσοποταμίας ἀριθμῶ.
Ἐξῆδ. 13. 18. λέγει γὰρ πάλιν, πέμπτῃ δὲ γενεᾷ ἀνέ-
βησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. ὡπερ ἐν ἀριθμῶ-
ται ὁ χρόνος, ὃν ἐμείναν ἐν γῇ Χαναάν,
ἔτω καὶ ὡς σιναριθμημένους τῷ Ἰακώβ.
Γεν. 15. 16. ὅταν δὲ εἴπῃ τετάρτῃ γενεᾷ· Ἰακώβ
ἐγέννησε τὸν Λαβὶ, Λαβὶ τὸν Καὰθ, ἐξ
ὃ Ἀαρὼν, ἐξ ὃ Ἐλεάζαρ· ἐκ ἀριθμῶ
τὸν Ἰακώβ.

μα. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ τετρα-
κόσια τριάκοντα ἔτη, ἐξῆλθε πᾶ-
σα ἡ δύναμις Κυρίου ἐκ γῆς Αἰγύπτου
νυκτός.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μετὰ δὲ τὸ σκυλευσά-
της Αἰγυπτίας, καὶ τῶν πρωτοτόκων τὸν
θάνατον, λελύτρωνται μόνον οἱ ἐξ Ἰσραὴλ,
καταδύσαντες τὸν ἄμνον εἰς τύπον χριστοῦ.
ὡς γὰρ ἐχ' ἐτέρως τέτα δυνάμει τυχεῖν·
ἐπέπερ ἐς πᾶσα λύτρωσις ἐν χριστῷ, καὶ
δι' αὐτὴν πᾶσα δόσις ἀγαθῆ. ἐκπέμπονται
δὲ τῆς Αἰγυπτίων κατὰ μέσῳ νύκτι, μο-
νὸν ἄνθρωποι σκοτῆς τε ὁμῶς καὶ δελείας ἀπαλ-
λαττόμενοι. ἐν γάρτοι σκοτῷ τῷ νοητῷ,
ὡς ἐκ ἐν φωτὶ τῷ θεῷ, τὸ δέλον εἰς ἀμαρ-
τίαν αἰείπως εἶναι Φιλῆ. πᾶς γὰρ ὁ τὰ
Ἰωάν. 3. 20. ἡ Φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ Φῶς, κατὰ τὴν
τῷ Σωτῆρος Φωνίῳ.

* ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ἐντεῦθεν φέ-
γουσι Αἰγύπτιον, τὴν σκυθρωπὴν καὶ διώ-
κτριαν ἀμαρτίαν, καὶ Φαραὼ τὸν ἀόρα-
τον τύραννον, καὶ τὰς πικρὰς ἐργοδότας,
πρὸς τὸν ἄνω μετασκαζόμενοι κόσμον,

καὶ τὰ πηλὰ καὶ τῆς πλινθείας ἐλδοθε-
ρμεθῶ, τῆς τε τῆς ἀχύρου καὶ σφαλε-
ρᾶς τῆς σαρκὸς τῆς δε συζάσεως, καὶ μηδ'
ὅσον ἀχυρώσει λογισμοῖς ἐπὶ τῶν πολλῶν
κρατεμένης.

μβ. Προφυλακὴ ἐστὶ Κυρίᾳ, ὥς
ἐξαγαγεῖν αὐτὰς ἐκ γῆς Αἰγύπτου·
ἐκείνη ἡ νύξ αὕτη προφυλακὴ Κυρίᾳ,
ὥς πᾶσι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εἶναι εἰς
γενεὰς αὐτῶν.

» Νύξ αὕτη προφυλακὴ. Ἀκύλας, πα-
» ρατηρήσεως. Σύμμαχος, παρατετηρη-
» μένη. Σαμαρειτικόν, φυλάξεως ἐς τὴν
» Κυρίῳ.

μγ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν
καὶ Ἀαρὼν, ἔστος ὁ νόμος τῆς πάσης.
πᾶς ἀλλογενὴς ἐκ ἔδετα ἀπ' αὐτῆς.

μδ. Καὶ πάντα οἰκέτην τινός, ἡ ἀργυρώ-
νητον περιτεμεῖς αὐτόν· καὶ τότε Φά-
γετα ἀπ' αὐτῆς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀκολούθως τοῖς παρα-
τεταῖσι τρίτος ἐστὶν ἔστος νόμος, ὃν εἶπε
πάλιν ὁ Κύριος παρὰ τὰς δύο νόμους. πρό-
χες δὲ τῇ ἀκριβείᾳ τῆς Γραφῆς, ὅτι ἐκ
εἶπε τῆτον τὸν νόμον τὸν περὶ τῆς πάσης ὁ
Κύριος ἐν τῇ ἀρχῇ. εἰ γὰρ εἰρήκει ἐπὶ ὄν-
των ἐν Αἰγύπτῳ, πρὶν ἀπαρᾶν ἐκ τῆς Αἰ-
γύπτου τὸν Ἰσραὴλ τὸ, πᾶς ἀλλογενὴς ἐκ
ἔδετα ἀπ' αὐτῆς, καὶ πάντα οἰκέτῳ τινός
καὶ ἀργυρώνητον περιτεμεῖς· καὶ τότε
Φάγετα ἀπ' αὐτῆς, ἐκ αὐτῆς ἐξεληλύθησαν
ὁ ἐπίμικτος πολὺς ὄχλος ὁ ἐξελθὼν ἐξ Αἰ-
γύπτου. ἐτήρησεν ἐν τὸν νόμον τῆτον, ἵνα
μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὰς βελομένους δοθῇ ἄλ-
λος νόμος. Καὶ μετ' ὀλίγου. Ἐάν ἐν ἀλληγο-
ρῶμεν ταῦτα εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ἐρῶμεν·
ὅτι οἰκογενεῖς μὲν εἰσιν οἱ συμπεφυκότες
ἡμῖν καὶ γεωργηθέντες λόγοι, καὶ ἐπιστή-
μαι, ἀπὸ συμφύτων ἐννοιῶν ἀρξάμενοι·
ἀργυρώνητοι δὲ, ὅσοι ἐκ διδασκαλίας ἡμῖν
ἐπιγίνονται ἔξωθεν ἀπὸ μαθημάτων. πάν-
τως ἐν δὲ Φησὶ περιτέμνεται καὶ καθαίρειν
καὶ τὰς οἰκογενεῖς, καὶ τὰς ἀργυρωνήτας.
ἀλλογενῆ δὲ εἶδεν δὲ παραλαμβάνειν,
οἷον ἀλλότριον δόγμα προσιεμένους. ἀλλο-
γενῆ γὰρ ἐ παραδέχεται, ὅς βέλεται βε-
βηλωσά τὴν ἐορτὴν τῇ Κυρίᾳ.

με. Πάροικος ἢ μισθωτὸς ἐκ ἔδε-
ται ἀπ' αὐτῆς.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πάροικός ἐστιν ἐκ-
κλησίας, ὅσις πρὸς ἡμέρας σιμάγεται,
μετὰ ταύτας καὶ μετὰ θείαν ἀκολώτε καὶ
μύησιν ἀποστάτης γενόμενος· ὅς ἐκ ἔδετα
ἀπὸ τῆς προβάτης. μισθωτὸς δὲ ὡπερ ἐκεί-
νος, ὃ μὴ τὰ πρόβατα ἴδια, καὶ διὰ τῆτο
τῷ λύκῳ παραχωρῶν. Φιλῆ γὰρ ἐχ' ὅλην
ταῦτα ψυχῇ· ἀλλὰ διὰ τὰς μισθὰς τὰς
ἔξωθεν δοκεῖ περιέπειν τὰ πρόβατα. ἔτω
καὶ ὁ μισθωτὸς ὁ ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ ὁ τῇ δόσε-
βίᾳ

βεία προφάσει μισθόν (1) προσερχόμενος, Α
πορισμὸν δοκῶν τὴν δυσέβειαν, καὶ πλε-
ταίν σίντεῦθιν οἰόμενος. τοιοῦτοι καὶ οἱ διὰ
δόξαν ἀνθρώπων μετιόντες τὰς ἀρετάς.
ὁ γὰρ τέλειος, ὡς ὁ πατήρ ὁ ἐράνιος, αὐ-
τὰς δι' ἑαυτὰς ἐπιτηδούει τὰς ἀρετάς,
Σοφ. Γ. Γ. ἀγάπῃ τῶν καὶ πόθῳ, κατὰ τὸ, ἀγα-
πῆσατε δικαιοσύνην οἱ κρίνοντες τὴν γλῶ-
τὴν γὰρ διὰ τι γιγνόμενον, ἑλατὸν ἐστὶν
ἐκείνῳ δι' ὃ γίγνεται. ὡς προτιμάσθαι τῆς
ἀρετῆς, τὸν μισθόν. διόπερ ὁ τοιοῦτος ἐκ
ἐδίδει τὸ πάχα τῶ χριστῶ, τῆς δικαιοσύνης
ἄλλο τι προτιμῶν.

μς. Ἐν οἰκίᾳ μιᾷ βρωθήσεται,
καὶ ἡ καταλείψετε ἀπὸ τῶν κρεῶν εἰς
τὸ πρῶν, καὶ ἐκ ἐξοίσετε ἀπὸ τῆς
οἰκίας τῶν κρεῶν ἕξω καὶ ὅσων ἡ συν-
τρέψετε ἀπ' αὐτῶ.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εἰ γὰρ ἐν ἐκκλησίᾳ
ἐδίδει λόγους Θεῶ, ἐδίδει δὲ καὶ εἰς Ἰσ-
δαίων συναγωγῶν, παραβαίνεις τὴν λέ-
γσαν σίντολῶν, ἐν οἰκίᾳ μιᾷ βρωθήσεται.
εἰ δὲ μεταλαμβάνεις λόγων Θεῶ ἐν οἰκίᾳ
μιᾷ τῇ ἐκκλησίᾳ, αὐτὰ καταλιπὼν αὐτῶν,
ὑπολαμβάνεις μεταλαμβάνειν Θεῶ ἐν αἰ-
ρετικῇ συναγωγῇ, λεγέσης τῆς σίντολῆς,
ἐν οἰκίᾳ μιᾷ βρωθήσεται, σὺ ἐκ ἐδίδεις ἐν
οἰκίᾳ μιᾷ. μίαν ἐν ἐννοήσας οἰκίαν τὴν
ἐκκλησίαν, μηδαμῶς ἐδίδει τῶ προβάτῳ ἕξω
γενόμενος τῆς οἰκίας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐκκλησιαστικὸν λόγον
ἡ δὲ ἕξω τῆς ἐκκλησίας πρεσβύειν, ὡς
ἕξω τῆς ἐκκλησίας μὴ ἐκφέρειν τὰ κρέα.
Φημὶ δὴ εἰς συναγωγὰς Ἰσδαίων, ἢ αἰρε-
τικῶν. ὅμοιον γὰρ ἐστὶ τὸ εἶψαι τὰς μαρ-
γαρίτας [ἐμπροσθεν τῶν χοίρων.]

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ τὸ, ἐν οἰκίᾳ μιᾷ
βρωθήσεται, φυλάττεσιν οἱ πειστοὶ, ἐν μόνῃ
τῇ τῶ Θεῶ ἐκκλησίᾳ τῶν θείων μεταλαμ-
βάνοντες μυστηρίων, τὰς δὲ τῶν αἰρετικῶν
συναγωγὰς βδελυττόμενοι.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπὶ τὸ πάχα τι-
θεῖς νόμον, κατατίθεσθαι μὲν προσέταχε
τὸν ἀμνόν, πλὴν ἐν οἰκίᾳ, Φησὶ, βρωθή-
σεται μιᾷ, καὶ ἐκ ἐξοίσετε τῶν κρεῶν αὐ-
τῶ ἕξω. μεμέρισται γὰρ ἑδαμῶς ὁ χριστός,
ἀλλ' εἰς ὁλοκλήρως καὶ ἐν ἐκάστῳ καὶ ἐν
πᾶσιν ἐστὶ, καὶ αὐτός ἐστιν ἡ εἰρὴν ἡμῶν,
συλλέγων ἡμᾶς εἰς ἑωσιν τῶν τε πρὸς ἀλ-
λήλους ἐν ὁμοψυχίᾳ, καὶ τὴν δι' ἑαυτῶ
πρὸς Θεὸν ἐν πνύματι.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐκέλευσεν ὁ νό-
μος τὸ πρόβατον τίθεσθαι κατὰ τὴν ἡμέ-
ραν, ἥτοι τὴν ἑορτὴν τῶ πάχα. καὶ ὡς
εἰς τύπον χριστῶ. ἀλλ' ἐν οἰκίᾳ μιᾷ βρω-
θήσεται, Φησὶ, καὶ ἐκ ἐξοίσετε τῶν κρεῶν
αὐτῶ. ἕξω τοίνυν τὸ δῶρον ἐκφέρεισιν οἱ
μὴ ἐν τῇ μιᾷ καὶ καθολικῇ οἰκίᾳ τῶ χριστῶ,
ταῖς τῇ ἐκκλησίᾳ, τελῶντες αὐτόν.

μς. Πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν Ἰσραὴλ
ποιήσει αὐτό.

μη. Ἐὰν δέ τις προσέλθῃ πρὸς
ὑμᾶς προσήλυτος ποιῆσαι τὸ πάχα
Κυρίου, περιτεμεῖς αὐτῶ πᾶν ἀρσενι-
κόν· καὶ τότε προσελεύσεται ποιῆ-
σαι αὐτό· καὶ ἔσται ὡς περὶ ὁ αὐτόχ-
θων τῆς γῆς. πᾶς ὁ ἀπερίτμητος ἐκ
ἐδεσθαι ἀπ' αὐτῶ.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Γινώσκουσιν γὰρ, ὡς ἡ ἐν
σαρκὶ περιτομὴ τυπικῶς γενομένη τὸ πα-
λαιόν, αἰκὼνα ἐπέχε τῶ σωτηρίας βαπτίς-
ματος, διὰ τῆς ἀποβολῆς τῆς ἀκροβυ-
στίας τὴν ἀρνησιν δηλῶσα τῆς κατὰ σάρκα
γεννήσεως, καὶ ὑπὲρ ποιῶσα τὰς περιτε-
μνομένους Θεῶ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πᾶν γέννημα ψυχῆς
νοητὸν ὑπερβαῖνον τὰ ὑλικά, (ὑλικά δὲ
τὰ θήλεα) περιτέμνεται καὶ καθαίρειν δεῖ,
ἵν' ἔτω τις μεταλαμβάνῃ τῶν κρεῶν τῶ
πάχα. ὡς αὐτόχθων δὲ τῆς γῆς καὶ ὁ
προσήλυτος γίνεται. ἡ γὰρ τὰ σπέρματα
προτιμᾷ ὁ Θεὸς τὰ δούλην, ἀλλὰ προαί-
ρεσιν ἀποδέχεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀπερίτμητον τῇ σαρ-
κὶ τὸν μὴ περιτεμνόμενον τὰ σαρκικά-
Φησιν, ὡς περὶ καὶ ἀπερίτμητον ὁφθαλμοῖς
τὸν βλέποντα πρὸς ἃ μὴ δεῖ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅρατε μή τις ὑμῶν ἀ-
περίτμητος ἐστὶ τῇ καρδίᾳ· μή τις ἡ περι-
τέμνεται τὰς περιτομὰς, ὡς ὁ λόγος δι-
δάσκει περιτέμνεσθαι. ποίας δὲ ταύτας;
ἀπερίτμητοι τὰ ὦτα ὀνειδίζονταί τινες ὄν-
τες, καὶ ὅτε (2) ἡ περιτέμνεται τὴν
ἀκοὴν, ἀκάθαρτοί εἰσιν. ἀπερίτμητος χεί-
λεσιν ὁ μὴ περιτεμνόμενος τὰς λόγους τὰς
ἐναντίας καὶ ἀκαθάρτους. ἔως ἐστὶ καὶ
ἀπερίτμητον εἶπεν τῇ σαρκὶ, τὸν μὴ πε-
ριτεμνόμενον τὰ σαρκικά πράγματα· καὶ
ἀπερίτμητον ὁφθαλμοῖς, τὸν βλέποντα
ἃ μὴ δεῖ, καὶ μὴ καθαίροντα τὸ ὁρατικόν·
καὶ ἀπερίτμητον χερσὶ, τὸν πράττοντα
ἃ μὴ χρῆ.

μς. Νόμος εἰς ἕσται τῶ ἐγγχωρίῳ
καὶ τῶ προσηλύτῳ τῶ προσελθόντι
ἐν ὑμῖν.

ν. Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κα-
θὰ ἐνετείλατο Κύριος τῶ Μωϋσῇ καὶ
Ἀαρὼν πρὸς αὐτῶς, ὅπως ἐποίησαν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ μὴ κατὰ τὸ
γράμμα δεχόμενος, ἀκῶν δὲ τῶ βελήμα-
τος τῆς Γραφῆς, ἕτος ἐστὶν ὁ ποιῶν καθά-
περ ἐλάλησε Κύριος τῶ Μωσῇ καὶ Ἀαρὼν.

να. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
νῃ, ἐξήγαγε Κύριος τὰς ὑπὲρ Ἰσραὴλ
ἐκ γῆς Αἰγύπτου σὺν δυνάμει αὐτῶν.

ΚΕΦ.

(1) 1σ. μισθῶ.

(2) Καὶ ὅσα. ὡς Τόμ. 2. σελ. 124.

Κ Ε Φ. Ι Γ.

α. ἔπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων.

β. Ἀγιάσόν μοι πᾶν πρωτότοκον πρωτογενές διανοίγον πᾶσαν μήτραν ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ἐμοὶ ἐσιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὑποφόρως ποιήσόν μοι τὰς πρωτοτόκους, ἦτοι ἀφορίσόν μοι.

ΑΛΛΟΣ. Τῶν θεῶν ὑεργεσιῶν μὴ ὑπάρχειν ἀμνήμονα τὸν λαὸν πραγμα-
τὸν ὁ Θεός, ἀφιερεῖν τὰ πρωτό-
τοκα κελεύει ἀντὶ τῶν πρωτοτόκων τῶν Αἰγυπτίων.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Εὐαφόρως μὲν ἔν ὃ τῶν ὄλων Θεὸς τῶν τῶν πρωτοτόκων ἀνάθεσιν αὐτῇ, καὶ αὐτῷ χρῆναι δι' αὐτῆς κα-
θιερεῖν ἡμᾶς τὰ ἀρσενικά. ἐπειδὴ γὰρ διο-
λώλασι μὲν τὰ Αἰγυπτίων πρωτότοκα, σέ-
σσωσι δὲ πανοικί, καὶ διέδρα τὸν ὄλεθρον ὃ ἡγαπημένος Ἰσραὴλ τῷ αἵματι τῶ ἀμνὸς κατακεχρισμένος, ὃς ὡς εἰς τύπον Χριστοῦ, τῶ δὲ ἡμᾶς ἐν νεκροῖς γεγονότος, ἵνα κα-
ταργήσῃ τὸν θάνατον, ταύτητοι δικαίως εἶναι ἂν αὐτοῖς μὲν ἔκ ἔτι τὰ σεσωσμένα· πρέποι δ' ἂν μᾶλλον αὐτὰ διακεκλήσθαι λοιπὸν ὡς ἴδια τὸν ὑπὲρ αὐτῶν κεινδυνεύοντα. ὃν περ γὰρ τρόπον οἱ τὰς ἡδὴ γεγονότας ὑπὸ χεῖρα βαρβαρικῶν ἀπαλ-
λάττειν ἰχύνοντες, καὶ τῆς ἀδοκῆτος ἐπε-
νεχθείσης θαλάσσης ἐλδοθερεῖν, διὰ τῶ τῶν πρὸς ἐκείνους ἀνατλήσας μάχῃ, μονονε-
χί τῶν δεσποτικῶν λοιπὸν ἐπέχρσι τάξιν, αἵματι τῷ ἰδίῳ τὰς αἰλόντας κατακλόμε-
νοι· κατὰ τὸν ἴσον, οἶμαι, τερτονὶ λόγον καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ τῶν ἀκα-
θάρτων δαιμόνων δαλώσας σίφος, καὶ τὸ ἰδίον αἷμα τεθεικὼς ὑπὲρ ἡμῶν· ἀποσή-
σαστε ἔτω τὸν θάνατον, καὶ καταλύσας τῶν φθορᾶν, ἰδίως ἡμᾶς ποιῆται λοιπὸν, ὡς τῶν ἑαυτῶν μὲν ἔκ ἔτι, τῶν αὐτῶν δὲ μᾶλλον διαζώντας ζωῇ. εἰ μὴ γὰρ ἀπέ-
θανον ὑπὲρ ἡμῶν, ἔκ ἂν διεσώθημεν· καὶ εἰ μὴ γέγονεν ἐν νεκροῖς, ἔκ ἂν τὸ δυ-
σάντητον τῶ θανάτῳ κατεσείδη κράτος. Καὶ πάλιν. (1) Ὡς περ ἔν μονονεχί τῶν τῶ σφαγνίτος ἀμνὸς ζωῇ ἔζων οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, ἔτω καὶ ἡμεῖς ἐκ τῶν ἰδίων ἔτι διαζώμεν ζωῇ, ἀλλὰ τῶν τῶ δὲ ἡμᾶς ἀποθανόντος Χριστοῦ· εἰ καὶ ἀνεβίω πάλιν. Ζωὴ γὰρ ὡς κατὰ φύσιν, ὡς Θεός.

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἀγαπᾷ τὸ πρωτότο-
κον ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ, ὡς ἐν εἰκόνι Χριστοῦ διαπρέπον. μόνον δὲ ἀπόλεκτα τὰ ἀρσε-
νικά τῶν πρωτοτόκων.] ἔδει γὰρ σώζεσθαι τῷ Χριστῷ τὸ αὐτὸ μάλιστα πρεπωδέεσθαι

κάλλος καὶ ἐν τοῖς κατ' εἰκόνα τῶν πρὸς αὐτὸν, ὡς ἐν εἰδὲ τῶ τῶν πρωτοτόκων μεμορφωμένοις. ἔστι γὰρ ὁμῶς πρωτότοκος-
τε καὶ ἄρσιν, ὅτι μὴ οἶδε μαλακισμὸν τὸν εἰς ἀμαρτίαν. μαλακισμὸς δὲ τύπος τὸ θῆλυ. δὲ δὴ ἐν ἄρα τὰς τῶν εἰκόνα φο-
ρεῖντας Χριστὸς παραιτῶσαι μὲν φρόνημα τὸ θηλυπρεπές, ἀποσείσαι δὲ μᾶλλον ὡς ἐπ' ἀράτον ἀληθῶς καὶ Θεῷ κατεσυνη-
ματόν τὸ μαλθακόν τε καὶ ἀναλκῆς, καὶ σφριγῶσαν ἔχειν καὶ ἀνδροπρεπῆ τῶν προ-
θυμίαν, εἰς γε τὸ διώκαδά γε φημὶ κατορ-
θῆναι ἀρετῇ.

γ. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν, μνημονεύετε τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐν ἣ ἐξήλθετε ἐξ Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δε-
λαίας· ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγε Κύριος ὑμᾶς ἐντεῦθεν. καὶ ὁ βρω-
θήσεται ζύμη.

δ. Ἐν γὰρ τῇ σήμερον ὑμεῖς ἐκ-
πορεύεσθε ἐν μηνὶ τῶν νέων.

**** ΙΩΣΗΠΟΥ.** Κατέλιπον τῶν Αἰ-
γυπτίων μὴν ἑξαιδικῶ, πέμπτη καὶ δεκάτη κατὰ σελλῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ τῶν νέων ἐξήλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰ-
γύπτου, τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἡμέρᾳ τῶ μωῦς. ὅτε ἔφαγον τὸ πάχος ἡλθον εἰς Ῥαμεσῆ, ἡλθον εἰς Σοκχώ, ὡς καὶ ταῖς ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς, ἐν πεντηκοστῇ ἐννάτῳ Ἀριθ. 33. 5. ἀριθμῷ.

ε. Καὶ ἔσαι ἡνίκα εἰσαγάγῃ σε Κύ-
ριος ὁ Θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν Χανα-
ναίων, καὶ Χετταίων, καὶ Ἀμορραίων, καὶ Εὐαίων, καὶ Ἰεβεθαίων, καὶ Γερ-
γεσαίων, καὶ Φερεζαίων, ἣν ὡμοσε τοῖς πατράσι σου δεῖναί σοι γῆν ῥέεσαν γάλα καὶ μέλι· καὶ ποιήσεις τὴν λα-
τρείαν ταύτην ἐν τῷ μηνὶ τῷ τῷ.

ς. Ἐν ἑξ ἡμέρας ἔδεσθε ἄζυμα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἑορτὴ Κυρίου.

ΑΔΗΛΟΥ. Αἱ μὲν ἔν ἑξ, ἀζύμων ἦσαν· ἡ δὲ ἐβδόμη καὶ ἑορτῇ εἶχε, σωμαγωγῶν λαῶν, ἀναγνώσματα, θυσίας, καὶ ἄλλ' ὅ,τι παρὰ τὰς ἄλλας.

ζ. Ἀζυμα ἔδεσθε τὰς ἐπὶ ἡμέ-
ρας· ἔκ ὅφθῃσεται σοι ζυμωτὸν, ὅδε ἔσαι σοι ζύμη ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου, ἐπὶ ἡμέρας. Καὶ ἀναγγελεῖς τῷ ὑψὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, διὰ τῷ

(1) Τὸ, καὶ πάλιν, τὸ μετ' ὀλίγα ἐμφαίνει. ἐν γὰρ τοῖς ἐκδεδομένοις ὀλίγα τινα ἐν τῷ μεταξὺ κείται.

τῷτο ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός μοι, ὡς Α, μαχος, ἀποκλινῆς. Θεοδοτίων, νωτοκο-
ἐξεπορευόμην ἐξ Αἰγύπτου. ,, πησις. Σαμαρειτικόν, παραδώσεις.

9. Καὶ ἔσαι σοι σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σου, καὶ μνημόσυνον πρὸς ὀφθαλμῶν σου, ὅπως ἂν γένηται ὁ νόμος Κυρίου ἐν τῷ σώματί σου· ἐν [γὰρ] χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγέ σε Κύριος ἐξ Αἰγύπτου.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν δεσμώντων τὰς ἐαυτῶν δακτύλους πρὸς ὑπόμνησιν πραγμάτων· ἢ καθὼς οἱ σφραγιζόμενοι τῷ χεῖρα ἐκ βασιλέως σφρατίζονται· ἔτω καὶ ἔτοι σφρατίζονται ὑπὸ Κυρίου, ἵνα ποιῶσι τὰ προσάγματα.

ι. Καὶ φυλάξατε τὸν νόμον τῷτον κατὰ καιρὸς ὥρων, ἀφ' ἡμερῶν εἰς ἡμέρας. Καὶ ἔσαι ὡς ἂν εἰσαγάγῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν Χαναανίων, ὃν τρέπον ὤμοσε τοῖς πατράσι σου· καὶ δώσω σοι αὐτήν.

ιβ. Καὶ ἀφοριεῖς πᾶν διανοῖγον μήτραν, τὰ ἀρσενικά τῷ Κυρίῳ· πᾶν διανοῖγον μήτραν ἐκ τῶν βεκολίων σου, ἢ ἐν τοῖς κήνεσί σου, ἀγιάσεις ὅσα ἂν γένηταί σοι, τὰ ἀρσενικά τῷ Κυρίῳ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὰ μέντοι πρωτότοκα καὶ τῶν βοῶν καὶ τῶν προβάτων προσφέρεσθαι νομοθετήκεν ὁ δεσπότης Θεός, τῆς τῶν πρωτότοκων σωτηρίας ἀναμνησκων. ἔδεν γὰρ αὐτὸς τῶν θυμάτων ἐδεῖτο, ἀλλὰ τῷ ἐκείνων ὠφέλειαν ἐπραγματεύετο. τῷτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ νόμος δηλοῖ·
» εἰάν ἐρωτήσῃ σε ὁ ὕψος σου, λέγων, τί ἐστὶ
» τῷτο; καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐν χειρὶ
» κραταιᾷ ἐξήγαγεν ἡμᾶς Κύριος ἐκ τῆς
» Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δαλείας. ἡνίκα δὲ ἐσκλή-
» ρυνθη Φαραὼ ἐξαποσεῖλαι ἡμᾶς, ἀπέ-
» κλεινε Κύριος πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰ-
» γύπτῃ ἀπὸ πρωτότοκων ἀνθρώπων ἕως
» πρωτότοκων κτηνῶν. διὰ τῷτο ἐγὼ θύω τῷ
» Κυρίῳ πᾶν διανοῖγον μήτραν, τὰ ἀρσενικά
» καὶ πᾶν πρωτότοκον τῶν ὑἱῶν μου λυ-
» τρώσομαι. καὶ ἔσαι εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς
» χειρός σου, καὶ ἀσάλευτον πρὸς ὀφθαλ-
» μῶν σου· ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγέ σε
» Κύριος ἐξ Αἰγύπτου. τοιγάρτοι τῶτων ἐκα-
» στον, ὃ τῆς τῆς Θεοῦ χρείας ἕνεκα, ἀλλὰ
τῆς τῆς λαοῦ ἐγένετο ὠφελείας.

ιγ. Πᾶν διανοῖγον μήτραν ὄντα, ἀλλάξεις πρὸς βᾶτον· εἰάν δὲ μὴ ἀλλάξῃς, λυτρώσῃ αὐτό· πᾶν πρωτότοκον ἀνθρώπου τῶν ὑἱῶν σου λυτρώσῃ.

» ΑΔΗΛΟΤ. Λυτρώσῃ, ἀντὶ τῆς ἀργύ-
» ριον ὑπὲρ τιμῆς αὐτῆς δῶς. ἐλδοθερώσεις
» αὐτό. ὁ δὲ Ἀκύλας, τενοντώσεις. Σύμ-

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ἰερὸν τὸ πρόβατον. τοι-
γάρτοι καὶ ὑπὲρ ὄντα προσάγεται. ὑπα-
νίσταται δὲ πάλιν ἡμῖν ὁ νόμος ἐν τῷτοις,
ὅτι καὶ τὸ βέβηλον ἅγιον ἐν Χριστῷ, καὶ
τὸ ἀνίερρον ἱερὸν, καὶ δεκτὸν δι' αὐτῆς καὶ
τὸ ἀπαράδεκτον. ἐπειδὴ γὰρ ἡμεῖς ἁμαρ-
τωλοὶ καὶ ἀκαθάριοι, γέγονεν αὐτὸς ὑπὲρ
ἡμῶν θύμα ἅγιον, καὶ εἰς ὁσμὴν ὁσμῆς.
ἀπέθανε γὰρ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, δίκαιος
ὑπὲρ ἀδίκων, ὑπὲρ τῶν ἀκαθάρτων ὁ κα-
θαρὸς, καθὰ καὶ πρόβατον ὑπὲρ ὄντα.
λυτρεῖται δὲ γε τὰ τῶν ἀνθρώπων πρωτό-
τοκα δῶρων κατὰ τὸ εἶδος, ἥτοι τίμημα
τῶν προσκομιζομένων. (1) διὰ ποίαν αἰ-
τίαν; ὅτι τὸ ἀνατιθέμενον τῷ Θεῷ κατα-
θύεσθαι πᾶν πᾶντος ἐχρήσθη. παραιτεῖται δὲ
τῷ ἀνδροκλονίαν ὁ κλίσας ἐν ἀφθαρσίᾳ τὰ
πάντα Θεός. ὃ γὰρ ἐποίησε θάνατον, ἔδεν
» τέρπεται ἐπ' ἀπώλειαν ζώντων, κατὰ τὸ
» γεγραμμένον· ἔτε μὲν ἴσως τοῖς ἀκαθάρ-
» τοις δαίμοσι, τοῖς καταφθερομένοις ἐφί-
» δεταί (2) δὲ τοῖς εἰς ζωὴν γεγονόσι. προ-
» σάττει δὲ μάλλον ὑπὲρ αὐτῆς καταθέναί τὸ
» λύτρον, μονονυχὶ δὲ καὶ διαφρήδῳ ὁμο-
» λογεῖν, ὡς αὐτῷ τῷ οἰκείαν ἀφείλομεν
» ζωὴν. τῷτο γὰρ ἐποίει καὶ τὸ καλῶμενον
» δίδραχμον τελεῖσθαι προσάτων. λύτρον
» δὲ τὸ ἀληθές τε καὶ ὑπὲρ πάντων αὐτὸς
» ἂν νοοῖτο Χριστός, δι' ὃ, καὶ ἐν ᾧ νενική-
» καμεν τῷ φθορᾷ. δέδωκε γὰρ ἑαυτὸν
» ὑπὲρ ἡμῶν.

ιδ. Ἐάν δὲ ἐρωτήσῃ σε ὁ ὕψος σου με-
τὰ ταῦτα, λέγων, τί τῷτο; καὶ ἐρεῖς
αὐτῷ, ὅτι ἐν χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγα-
γεν ἡμᾶς Κύριος ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ
» οἴκου δαλείας. ἡνίκα δὲ ἐσκλήρυνε
» Φαραὼ ἐξαποσεῖλαι ἡμᾶς, ἀπέκλεινε
» πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἀπὸ
» πρωτότοκων ἀνθρώπων ἕως πρωτότοκων
» κτηνῶν. διὰ τῷτο θύω ἐγὼ τῷ Κυρίῳ
» πᾶν διανοῖγον μήτραν, τὰ ἀρσενικά
» καὶ πᾶν πρωτότοκον τῶν ὑἱῶν μου λυ-
» τρώσομαι. Καὶ ἔσαι εἰς σημεῖον ἐπὶ
» τῆς χειρός σου, καὶ ἀσάλευτον πρὸς
» ὀφθαλμῶν σου· ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ
» ἐξήγαγέ σε Κύριος ἐξ Αἰγύπτου.

ιζ. Ὡς δὲ ἐξαπέστειλε Φαραὼ τὸν
λαόν, ἔχων ὠδήγησεν αὐτὸς ὁ Θεός
ὁδὸν γῆς Φιλιστίνου, ὅτι ἐγγὺς ἦν·
εἶπε γὰρ ὁ Θεός, μήποτε μεταμε-
λήσῃ τῷ λαῷ ἰδόντι πόλεμον, καὶ
ἀποσρέψῃ εἰς Αἴγυπτον.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ἐπ' οὐθείας ἕως τῆς οὐδὲ
τῆς ἀπαγίας πρὸς τῷ γλῶσσῳ τῆς ἐπαγ-
γελίας, δι' ἐτέρας αὐτῆς τῆς ἐν κύκλῳ
μακρο-

(1) Τῶν προσκομιζομένων. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 278.

(2) Οὐτε μὲν ἐν ἴσῳ τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσι, τοῖς καταφθερομένοις ἐφίδεταί. προσάττει δὲ, κτλ. αὐτ.

μακροτέρας ἀποκομίζει, τὸ ἔτοιμον εἰς ἀπόσασιν, καὶ τὸ νεκρὸς εἰς θαλεῖαν αὐτῶν προεγνώκως ὁ πάντων Θεός.

Πρωμ. 10. 8. ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰς ἀπὸ ζωῆς κοσμικῆς καὶ δαιμονιώδους πλεονεξίας, ὥπερ τινὸς γῆς Αἰγυπτίων ἀπαίροντας, ὁδὸς δὲ θεία καὶ ὀλίγη παντελῶς ἀποφέρει πρὸς ἁγιασμόν, καὶ εἰς ἐλπίδα τὴν παρὰ Θεῷ, πίσις ἡ ἐν Χριστῷ, καὶ ἡ κατ' αὐτὸν δικαίωσις, κατὰ γε τὸ ὑπὸ τῆ Παύλου σοφῶς εἰρημένον. Ἐγγύς σε τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ σὺ ματί σε καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σε, καὶ τὰ ἐξ ἧς. ταύτῃ ἐν ἅρα τὴν ἔτιω ἀγγεῖ καὶ σωεσαλμύνῃ ὁδὸν διαδείχεν ἐκ ἡφίει τὰς πάλας Θεός· ἐπινόει δὲ, ὥπερ τινὰ κύκλον τὴν ἐπ' οὐδαίαν ἐκ ἔχοντα, τὸν ἐν περιεφοῖς λόγων καὶ ἐν ἀνίγμασι νόμον, μακροτέραν ἔχοντα καὶ ἐκ ἀταλαίπωρον τὴν παιδαγωγίαν. ἵνα ὥπερ τινὰ μελέτησιν τῶν τελειοτέρων τὰ ἐν σκιαῖς ἔχοντες, καὶ προκατηχόμενοι τὸ μυστήριον, μὴ τοῖς τυχεῖσιν ἀπλῶς καταπλοῖντο δέμασιν, εἰς ἀποδρομὴν καὶ ἀπόσασιν τὴν ἀπὸ Χριστοῦ προεγεγυμνασμένοι δὲ ὥπερ καὶ ἀναμανθάνοντες τὸ ἀληθῶς ὠφελεῖν, ἐτοιμότεροι μὲν ἂν εἴεν πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἐφεσίν τε καὶ προθυμίαν, ἐρηρειαμύνῃ δὲ καὶ ἀνακατασεισον ἔχοιεν τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην. διὰ μακρὰς ἐν ὥπερ, καὶ ἐκ οὐδαίης ὁδῆς, τῆς κατὰ τὸ γράμμα λατρείας, παιδαγωγὸς ὡς ὁ νόμος.

1η. Καὶ ἐκύκλωσεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν ὁδὸν τὴν εἰς τὴν ἔρημον, εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. πέμπτη δὲ γενεὰ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

ΔΙΩΔΩΡΟΥ. Πέμπτη δὲ φησι γενεὰ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ Αἰγύπτου. ὁ δὲ Ἀκύλας, ἐνωπλισμένοι φησί· Σύμμαχος, ὁπλίται. ἐκὲν εἶχον ὅπλα ἀπ' Αἰγύπτου, ὡς ἡ τῶν ἐκδοσὶς δηλοῖ· εἰλήφασιν δὲ καὶ τὰ καταποντιοδύνατα ὕπερον Αἰγυπτίων, ἵνα ἔχοιεν τὰ ἐν τῇ καταπολεμείν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀπὸ μὲν τῆ Ἰακώβ γενεαλογίαν, ὁρῆσαι ἐ· ἀπὸ δὲ τῆ Λυβί, δ'. Γεν. 15. 16. ὅπερ καὶ ἐν τῇ Γενέσει κεῖται. (1)

Ματθ. 20. 1, 6, 7. ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐκλελυτρώμεθα γὰρ ἐκ θαλείας, καὶ μὴ καὶ πόνων τῶν ἐν εἰκαίοις περιπασμοῖς, καὶ ταλαιπωρίας τῆς περὶ γλῶττε καὶ χεῖν, κατὰ τὴν οὐαγγελικῇ παραβολῇ, ὡς ἐν πέμπτῃ γενεᾷ, τῷ πέμπτῳ καιρῷ. ὁμοίᾳ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν ἑρανῶν ἀνθρώπων οἰκοδεσπότῃ, ὅσις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτ' αἰδωσάσθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. τὰτι δὲ καὶ περὶ τὴν ἐκλήν τε καὶ ἀνάτῃ ἐφη δρᾶν. περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτῃ εὗρον ἄλλας ἀργίας, ἐφη τε πρὸς ἐκείνας, τί ἐσήκατε ὡς ὅλῳ τὴν ἡμέραν ἀργοί; ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς ἐργάζεσθε εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου.

(1) Ἐν τοῖς Ἐκδοσὶ. ἐχ' εὐρηται.

Α ἄνθρωποι δὲ ἐν ὡς ἐν πέμπτῃ γενεᾷ πεμπομενὲς εἰς τὸν ἀμπελῶνα τὰς τελειοτάτας, καὶ ἐν καιροῖς τοῖς ἐσχάτοις, ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος ὁ μονογενὴς, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀπάντων ζωῆς ὑπομεμείνηκε σφαγῇ.

9. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὰ ἐσα Ἰωσήφ μεθ' αὐτοῦ· ὅρκω γὰρ ὤρκισεν Ἰωσήφ τὰς ψυχὰς Ἰσραὴλ, λέγων, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ἡ ἐπισκεψεται Κύριος ὑμᾶς, καὶ συνανοίσετε τὰ ὅσα μου ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Περὶ τῶν ὁσέων Ἰωσήφ σημειωτέον, ὅτι οἱ μὲν Ἰσραῖοι χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐπεφέροντο, ὡς νηπιώδεις· ὁ δὲ πνευματικὸς Μωσῆς μηδὲν μισμὸν ὑφορώμενος, τὰ ὅσα Ἰωσήφ ἐβάσταζεν. (2)

Γ ** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ ἐναντία ἑαυτῷ Μωσῆς ἐκ ἐδίδασκε, τὰ μὲν ὁσέα τῆ Ἰωσήφ ἐπαγόμενος, τὸν δὲ ἀπλόμενον νεκρὸν ὡς ἀκάθαρτον μυσταθόμιος· καὶ εἰ ὡς τις εὐλογος παρὰ τῷ αὐτῷ αἰτίᾳ, ταύτῃ μὲν νυνὶ μάθωμεν· τίνος δὲ ἔνεκεν ἡ Γραφὴ ἐκ εἶπε δι' ὡς αἰτίαν ἐκεῖνα ποιῶν Μωσῆς, ταῦτα ἐδίδασκεν; Ἐπειδὴ τελειωτῶν ὁ Ἰωσήφ περὶ τῆς μετακομιδῆς τῶν ὁσέων αὐτοῦ ὤρκισε τὰς ψυχὰς Ἰσραὴλ· καὶ ὡς ἀμφοτέρα τῷ Μωσῇ εἰς φυλακὴν προκαίμενα, τὸ μὴ παραβαίνειν τὸν ὅρκον, καὶ τὸ μὴ ἀπλεοῖν νεκρῶ· διὰ τῆς τῇ λύσει τῆ νόμου λέγοντος μὴ ἁψάσθαι νεκρῶ, ἐφύλαξε τὸν ὅρκον ἀπαράβατον. ἀδωάτον γὰρ ὡς αὐτῷ ἀμφοτέρα φυλάξαι ἀπαράβατα, καὶ τὸν νόμον, καὶ τὸν ὅρκον. τῇ μέισον ἐν φυλακῇ τῶ ὅρκου, ἔλυσεν τὴν ἐλάττονα φυλακὴν τῶ νόμου. πανταχῶ γὰρ τὸ ἐλάττον κακὸν αἰρετώτερον τῶ μέισονος. καὶ τοιαῦτα πολλὰ δορίσκειται ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ, ἅτινα ἐλογίζετο ὁ Θεὸς εἰς ἀμάρτηαν τῶν παραβαινοντων αὐτὰ, διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς συμβεβηκυῖαν ἀνάγκην, ὡς τὴν ὀκταήμερον περιτομῇ, καὶ τὴν ὀκταήμερον περικύκλωσιν τῆς Ἰεριχῶ, καὶ τὴν ἐν σαββάτῳ προσαναγωγῇ τῶν θυσιῶν· ἅτινα περιέχουσι τῶ σαββάτῳ τὴν λύσιν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τὸ δὲ ζητεῖν διὰ τί ἐκ εἶπεν ὁ Προφήτης τῶν τῶν αἰτίαν, ὁμοίον ἐστι τῷ λέγειν, διὰ τί μὴ πᾶσαι αἱ Γραφαὶ ἡρμηνευμέναι παρεδόθησαν παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν· ἐπειδὴ ἐν τῇ τῆ πράγματος διηγήσει ἐμφαντικῶς περιέχεται ἡ τῆ πράγματος ἔννοια, διότι ἐκ ἐδοξίμασεν ἡ Γραφὴ τὸ ἐκθετικῶς ταῦτα δηλώσαι.

Ζ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῷ μὲν Ἰσραὴλ ὄντι σαρκικῷ, σωματικῶς λῆψιν χρημάτων· ἑαυτῷ δὲ, λῆψιν ὁσῶν, προτιμότερα τῶν αἰγυπτίων θησαυρῶν ἡγήσατο· τῶ δικαίᾳ τὰ λείψανα· ὡς καὶ αὐτὸς Ἰωσήφ τὰ τῆ πατρὸς μετενέλωχε. καὶ μολυσμὸν αἰτεῦσθαι ἐκ ὑπελάμβανον, εἰ καὶ τοῖς παχυτέροις ὁ νόμος τῆτό φησιν. ἰδὲ

Ζ 2 2

γὰρ

(2) Οὐδὲ τῷτο.

γὰρ αὐτὸς ὁ τὸν νόμον θεὸς Μωϋσῆς, ὃς μόνον ἐφάπτεται, ἀλλ' οἶονεὶ κεκόμικεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενος ἐπ' ἔτη μ', ἔκ ἐγκληθῆς, ὃ μεταγνῆς ὁ ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ πιστός, Ἰσδαίοις μὲν τὸ γράμμα, ἑαυτῷ δὲ τὸ πρᾶγμα διδῆς. ἐπίσθι γὰρ τῷ ὡς ζώντων ἔτι τῶν ἀγίων Θεῷ χρηματίζοντι. αἰχμηδῶσαν ἔν ἡμῖν ἐγκαλῶντες, ὅτι τοῖς μάρτυσι παραβάλλομεν, τὸν νομοθέτην ὁρῶντες ἐκκλησιαστικὰ μᾶλλον ἢ νομικὰ διαπραττόμενον.

κ. Ἐξάραντες δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Σοκχώθ, ἐσρατοπέδευσαν ἐν Ὁθώμ παρὰ τὴν ἔρημον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς καὶ Ἀριθ. 33. 7. ται, ἀπὸ Βεδὰ ἐπὶ σόμα Εἰρώθ· ὃ ἐστὶν ἁπέναντι Βεελσεπφὼν ἐχόμενα τῇ βορρᾷ· παρεμβεβληκέναι τὰς ὑψὺς Ἰσραὴλ.

κα. Ὁ δὲ Θεὸς ἠγεῖτο αὐτῶν, ἡμέρας μὲν ἐν σύλῳ νεφέλης, δεῖξαι αὐτοῖς τὴν ὁδόν· τὴν δὲ νύκτα, ἐν σύλῳ πυρός.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅπως ὅπως τῆς τῶν Αἰγυπτίων γῆς ἐκπεφοιτηκότων τῶν ἐξ Ἰσραὴλ καθηγείται Θεὸς ἐν σύλῳ νεφέλης καὶ πυρός; ἐγράφετο δὲ δι' ἀμφοῖν ὁ Χριστός· πρῶτον μὲν, ὅτι σύλος τῇ ἐδραίω-

μα τῆς ἀληθείας ἐστὶν ἀκατάσειόντε καὶ ἄθραυστον παντελῶς, καὶ ἀνέχων ὑψὲς τὴν γλῶ. ἀπηλλάγμεθα γὰρ ἐν Χριστῷ τῇ Φρονεῖν τὰ σαρκός, καὶ τοῖς ἐπιγείοις ἐγκαλινδεῖσθαι κακοῖς. γέγραπται γὰρ, ὅτι τῇ Θεῷ οἱ κραταῖοι τῆς γῆς, καὶ Ψαλ. 46. 9. τὰ ἐξῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Νύκτα μὲν γὰρ ὀνομάζειν ἔθος τῇ θεῷ Γραφῇ τὸν πρὸ τῆς ἐπιδημίας καιρὸν, καὶ ὃν ἐπιτυραννέντος τῇ Σατανᾷ, κατεκράτει τῶν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ τῆς ἀγνοσίας σκότος· ἡμέραν δὲ αὐτῆς τῇ Σωτῆρος ἐπιδημίας τὸν χρόνον, καὶ ὃν πεφωτίσμεθα, τὰς τῆς ἀληθείας θεωγνωσίας αὐγὰς εἰσδεξάμενοι κατὰ νῦν, καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον τοῖς τῆς καρδίας ὀμμασι βλέποντες. Καὶ μετ' ὀλίγου Νομικὴν τοιγαρὲν εἰς νύκτα τῇ παλαιᾷ καιρῷ, εἰς ἡμέραν δὲ αὐτῇ, τῇ καὶ ὃν γέγονεν ἄνθρωπος ὁ μονογενὴς, Φαμεν, ὅτι προηγέτο τῶν ἐξ Ἰσραὴλ ἐν εἰδει πυρός, ὡς ἐν τῷ κατακρίνοντί τε καὶ κολάζοντι νόμῳ· κολάσεως γὰρ σημεῖον τὸ πῦρ· ἡμῶν δὲ ἐν εἰδει νεφέλης, ὡς ἐν τύπῳ τῇ ἀγίᾳ βαπτίσματος, καὶ τῆς δι' ὕδατος σωτηρίας. ἢ ἐκ ὕδατος ἢ νεφέλης;

κβ. Οὐκ ἐξέλειπεν ὁ σύλος τῆς νεφέλης ἡμέρας, καὶ ὁ σύλος τῇ πυρὸς νυκτὸς ἐναντίον παντὸς τῇ λαῷ.

Κ Ε Φ. Ι Δ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἀποσρέψαντες στρατοπεδευσάτωσαν ἁπέναντι τῆς ἐπαύλεως, ἀνὰ μέσον Μαγδώλ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς θαλάσσης, ἐξ ἐναντίας Βεελσεπφῶν. ἐνώπιον αὐτῶν στρατοπεδεύσεις ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἐρεῖ Φαραὼ περὶ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, πλανῶνται ἔτσι ἐν τῇ γῇ· συγκέκλεικε γὰρ αὐτὰς ἡ ἔρημος.

δ. Ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραῶ, καὶ καταδιώξεταί ὀπίσω αὐτῶν· καὶ ἐνδοξαοθήσομαι ἐν Φαραῶ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτῆς· καὶ γνώσονται πάντες οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι ἐγὼ Κύριος. καὶ ἐποίησαν ἔτσι.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ αὐτεργῶν τὴν σκληρότητα, ἀλλὰ δι' ὧν τὰ ἐκ Θεῷ γεγονότα περὶ τὸν κύκλον τῆς ὁδοῦ προφασιν λαμβάνει Φαραὼ τῆς ἰδίας σκληρότητος, ἀδίκως τῷ τοιῶν. ἔπει γὰρ

τὴν τῶν τριῶν ἡμερῶν παρήλθον ὁδόν, εἰδα θύσειν ὁ Μωϋσῆς ἐπηγγέλατο. ἔκ ἄρα πρόφασιν εὐλογον εἶληφε.

ε. Καὶ ἀνηγγέλη τῷ βασιλεῖ τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι πέφευγεν ὁ λαός. καὶ μετεσράφη ἡ καρδία Φαραῶ, καὶ τῶν θεραπόντων αὐτῷ ἐπὶ τὸν λαόν· καὶ εἶπαν, τί τῷ τοιῶν πεποιήκαμεν, τῷ ἐξαποσεῖλαι τὰς ὑψὺς Ἰσραὴλ, τῷ μὴ δελεῦεν ἡμῖν;

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ἀληθῶς ὁ διώκτης, καὶ γνώτω κατασοφιστὴς, ὅτι μάτῳ ἐτυράννει, καὶ κατεδεδλῆτο τὰς κρείττονας. ἂν ἔτις ἐξέλθῃς Αἰγύπτον, εὖ οἶδ' ὅτι σύλῳ πυρός καὶ νεφέλης ὁδηγηθῇ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ἔρημος [ἡμερωθήσεται.] θαλάσσα τμηθήσεται, Φαραὼ βυθισθήσεται, ἄρτος ὀμβρίσει, πέτρα πηγᾷσει, Ἀμαλὴ καταπολεμηθήσεται, ἐκ ὅπλοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπολέμοις χερσὶ δικαίῳ, (1) δὴ καὶ ὁμῶς τυπῆσαι, καὶ σαυρὲς τρόπαιον τὸ ἀήττητον, ποταμός ἀνακοπήσεται, ἥλιος σῆσεται, σελὴν ἐπιχεθήσεται, τείχη καλινεχθήσεται καὶ δίχα μηχανημάτων, σφηνίσαι προδραμῆνται

(1) Πολεμίας χερσὶ δικαίων. ἐν λόγῳ 42. ὁρῶντες. δὲ τὸ προκείμεν. ἐκ ἀντὶ τῇ, δικαίῳ, δικαίᾳ, ληφθῇ.

ται ὁδοποιῶσαι τῷ Ἰσραὴλ, καὶ τὰς ἄλλο-
φύλους ἀνείργεσαι. τ' ἄλλα δὲ ὅσα ἐπὶ τῆ-
τοις καὶ σὺν τούτοις ἰσόρηται, ἵνα μὴ μα-
κρὸν ἀποτένω τὸν λόγον, παρὰ Θεοῦ σοι
δοθήσεται.

ς. Ἐξευξε δὲ Φαραὼ τὰ ἄρματα
αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτῆς συ-
νήγαγε μεθ' ἑαυτῆς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐκπεφοιτηκότων δὲ τῆς
Αἰγυπτίων τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, ἀνεκαίετο πρὸς
ὄργας ὁ πάλαι πλεονεκτῶν, τρεῖςιν ὁ Φα-
ραὼ, καὶ διώκειν ἐπεχείρει.

ζ. Καὶ ἔλαβεν ἐξακόσια ἄρματα
ἐκλεκτὰ, καὶ πᾶσαν τὴν ἵππον τῶν
Αἰγυπτίων, καὶ τριτάτας ἐπὶ πάντων.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὰς πρὸς τρεῖς δυνα-
μικὰς μάχεσθαι, ἢ τὰς ἐν τῇ παρατάξει
μετὰ τὸν πρωτοστάτη καὶ δευτεροστάτη
ἰσαμένους ἐν τῇ τρίτῃ τάξει. ἄλλοι δὲ Φα-
σιν, ὡς εἰς τὰς χρεῖας τῶν πολέμων ἄρ-
ματα ἐποίουν μεγάλα, ὥστε καὶ τρεῖς χῶ-
ρεῖν, ἵνα ὁ μὲν εἰς ὑψοχῆ, οἱ δὲ δύο πο-
λεμῶσιν· ἢ τὰς ἐπὶ τριῶν ἵππων βεβηκό-
τας. οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἐπὶ
δύω, ἢ τριῶν ἵππων ἐπωχύντο ἐξίοντες
ἄρματιλαται. ἢ τριτάτῳ λέγει τὸν ἐν
τῷ κατέζεσθαι τὸν βασιλέα τρίτον ἰσά-
μενον, ἢ τοι τρίτῳ ἔχοντα κατέδραν· οἷος
ὡς ὁ Δαβὶδ παρὰ τῷ Σαῦλ, ὡς ἐν τῇ πρω-
τῇ τῶν Βασιλείων δυνάμει.

ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Τίς γὰρ ἐκ οἶδεν, ὅτι
στρατὸς αἰγυπτίος ἐστὶ τὰ ποικίλα τῆς ψυ-
χῆς πάθη, οἷς καταδελεῖται ὁ ἀνθρω-
πος; ἐκείνοι οἱ ἵπποι, ἐκείνα τὰ ἄρματα,
καὶ οἱ ἐπ' αὐτῶν ἀναβάται, καὶ τοξόται,
καὶ σφενδονῆται, καὶ ὀπλομάχοι, καὶ ὁ
λοιπὸς ὄμιλος τῆς τῶν ἐχθρῶν παρατά-
ξεως. τί γὰρ ἀντις διαφέρειν εἶποι τὰς
θυμώδεις τῶν λογισμῶν, ἢ τὰς πρὸς ἡδο-
νῶν καὶ λύπῃ καὶ πλεονεξίαν ὁρμὰς
τῆς μνημονοθυμίας στρατίας; λίθος ἀντι-
κρυσ ἀπὸ σφενδόνης ἢ λοιδορία, καὶ λόγ-
χη τὴν αἰχμὴν ἐπισείσασα ἢ θυμώδης ὁρ-
μῇ· τὸ δὲ περὶ τὰς ἡδονὰς πάθος, οἱ ἵπποι
νοεῖδωσαν, ἀσκέτω τινὶ ὁρμῇ τὸ ἄρμα δι'
ἑαυτῶν ἐφελκόμενοι.

η. Καὶ ἐσκήρυξε Κύριος τὴν καρ-
δίαν Φαραὼ βασιλέως Αἰγυπτίων,

καὶ κατεδίωξεν ὀπίσω τῶν υἱῶν Ἰσ-
ραὴλ· οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξεπορεύοντο
ἐν χειρὶ ὑψηλῇ. Καὶ κατεδίωξαν οἱ
Αἰγύπτιοι ὀπίσω αὐτῶν, καὶ εὗρην
αὐτὰς παρεμβεβληκότας παρὰ τὴν
θάλασσαν· καὶ πᾶσα ἡ ἵππος, καὶ
τὰ ἄρματα Φαραὼ, καὶ οἱ ἵππεις αὐ-
τῆς, καὶ πᾶσα ἡ στρατεία αὐτῆς ἀπέ-
ναντι τῆς ἐπαύλεως, ἐξ ἐναντίας
Βεελσεπφῶν. Καὶ Φαραὼ προῆγε.
καὶ ἀναβλέψαντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τοῖς

ὀφθαλμοῖς, ὀρώσι· καὶ οἱ Αἰγύπτιοι
ἐστραδοπέδευσαν αὐτῶν· καὶ ἐφοβή-
θησαν σφόδρα· ἀνεβόησαν δὲ οἱ υἱοὶ
Ἰσραὴλ πρὸς Κύριον. Καὶ εἶπαν
πρὸς Μωϋσῆν, παρὰ τὸ μὴ ὑπάρ-
χειν μνήματα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξήγα-
γες ἡμᾶς θανατῶσαι ἐν τῇ ἐρήμῳ. τί
τῆτο ἐποίησας ἡμῖν, ἐξαγαγὼν ἡμᾶς
ἐξ Αἰγύπτου;

ιβ. Οὐ τῆτο ἦν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλα-
λήσαμεν ἐν Αἰγύπτῳ πρὸς σέ, λέγον-
τες, πάρες ἡμᾶς, ὅπως δαλεύσωμεν
τοῖς Αἰγυπτίοις; κρεῖσσον γὰρ ἡμᾶς
δαλεῦεν τοῖς Αἰγυπτίοις, ἢ ἀποθα-
νεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Σώηθες γὰρ Θεῷ τὰς
δυνεργείας τινὸς ἀπολαύσαντας διὰ τῶν
ἐπιπόνων δοκιμάζειν· ἵνα μὴ γνώμη πως
κατὰ τὰς μασιγίας τῶν οἰκετῶν καὶ ἀγνώ-
μονας, δυνεργετῶμενοι μὲν τὸν δεσπότην
ἐπιγινώσκοντες, παιδευόμενοι δὲ ἀπαρνώ-
μεθα· ὅτως ἰσόρηται παιδευσας τὰς ἡδὺς
Ἰσραὴλ. ἐξαγαγὼν γὰρ αὐτὰς ἐξ Αἰγύ-
πτου, καὶ τῆς ὁμοτάτης δαλείας ἐλθούτε-
ρώσας, καὶ παρασήσας ὡς αὐτὸς ἐστὶν ὁ
τῶν πατέρων Θεός· Θεὸς Ἀβραάμ, Θεὸς
Ἰσαὰκ, Θεὸς Ἰακώβ· καὶ τὴν οἰκείαν γνῶ-
σιν αὐτοῖς δωρησάμενος, καὶ τὴν ἀμαχον
διώκων μυρίοις ὅσοις σημείοις τε καὶ τέρα-
σιν ἀνδείξάμενος, οὐδέως διὰ πείρας ἦγε,
καὶ παιδευτικῶν δοκιμασίαν προσέφερε.
συνεχώρει δὲ τῷ Φαραὼ μετὰ πλήθους ἄρ-
μάτων καὶ ἵπποτων ὅπιοις τὴν Φυγίῳ.
μέσοι δὲ ἀπειλημένοι, καὶ τὰς ψυχὰς
ἐκ ἡττοῦ ἢ τὰ σώματα πιεζόμενοι, πρὸς
ἀγνοῖαν καὶ δαλοπρεπῆ ψιθυρισμὸν κατη-
νέχθησαν· καὶ τῆς Αἰγυπτίων δαλείας
ἐμμένοντο, καὶ τοῖς λογισμοῖς ἦσαν παρὰ
τὸν Νεῖλον οἱ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ τὸ ἶχθυος
ὅσον ἔπω κλυζόμενοι.

ιγ. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς πρὸς τὸν
λαὸν, θαρσύνετε, σήκετε, καὶ ὁρᾶτε
τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ Κυρίου, ἣν
ποιήσει ἡμῖν σήμερον. ὃν τρόπον γὰρ
ἐωράκατε τὰς Αἰγυπτίους σήμερον, καὶ
προσθήσεσθε ἔτι ἰδεῖν αὐτὰς εἰς τὸν
αἰῶνα χρόνον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐξάρεται τοιγαρὲν οἱ ἐξ
Ἰσραὴλ εἰς τὴν ἀγίαν ἀποδιδόντες γλῶσσαν, ἐν
σὺλῳ πυρὸς καὶ νεφέλης προβαδίζοντες τε
καὶ ἡγούμενοι Θεοῦ. καὶ γὰρ ἐστὶν, ἐκ ἐστὶν
εἰς τὴν ἀγίαν τε καὶ ἀνω ἀφικέσθαι πόλιν,
μὴ ἐχὶ καθηγούμενος Χριστῷ, καὶ ἐναργῆ
καθιστάντος τὴν τῆς σωτηρίας ὁδόν. τοῖς-
γε μὲν τῆτο δρᾶν ἡρημένοις, ἐπιτρέσσει
μὲν τὰς ὁδόντας οἱ κατὰ τὸν δετὸν κόσμον
ἐχθροὶ, παραθήγει δὲ εἰς οὐτολμίαν ὁ
νόμος, καὶ παραδαρσύνει πεφοβημένους·
καὶ ὅτι πεσάται τῶν ἐναντίων τὸ σίφος,
εὐ μάλα καταδηλοῖ. τὸ γὰρ ἐκ ποδῶν
γενέσθαι

γενέσθαι τὰς Αἰγυπτίους τὰτίπῃ πάντως ὑπαινίττεται· τὰς δὲ ἐν φόβοις ὄντας τὴν παθεῖν, ὡς ἐν τύπῳ πάλιν τὴν ἀγίαν βαπτίσματος διέσωζε Θεός.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. (1) Ὅτι τοῖς πρὸς ἀρετὴν ἤδη βλέπεσι, καὶ τῷ νομοθέτῃ κατὰ τὴν ζωὴν ἐπομένοις, ὅταν καταλίπωσι τῆς τῶν Αἰγυπτίων διωασείας τὰς ὁρὰς, ἐπακολοθεῖσιν ὡς αἱ τῶν πειρασμῶν προσβολαί, σκωχωρίας τε καὶ φόβος καὶ τὰς περὶ τῶν ἐσχάτων κινδύνους ἐπάγασαι· δι' ὧν καταπλοῖται τῶν κατὰ πίσιν νεοπαγῶν ἡ διάνοια, εἰς παντελεῖαν τῶν ἀγαθῶν ἀνεληπισίαν ἐκπίπτει. ἀλλ' εἰ Μωσῆς εἶπεν τις, ἡ τὸν κατ' αὐτὸν ἐπισαυῶν τὴν λαὸν τύχοι, ἀντιστήσῃ τῷ φόβῳ τὴν συμβεβηκυῖαν, τῇ τῆς θείας συμμαχίας ἐλπίδι τὸ κατεπληροῦς τῆς διανοίας καταδρασίων.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Χρόνῳ τὸ πρᾶγμα ὑπέβαλε μακρῶ, ἐκ αἰῶνι διηγεῖται. εἶδον γὰρ αὐτοὺς τὰς Αἰγυπτίους· οἱ Ἑβραῖοι ὠπλισμένους, ἀλλὰ μετὰ πολλὰς γυνεάς. (2) Τὸτο λέγει, ὅτι ἐκ ἑτὶ αὐτὰς ὕψωσε εἰς χρόνον τὴν αἰῶνος τέταρτον. ἔμελλον γὰρ πάντες ἀποθνήσκαι ἐν τῇ θαλάσῃ.

ιδ. Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς σιγήσεσθε.

** ΜΑΞΙΜΟΥ. Τὰς ἑτὶ δαλιῶντας τὸν πρὸς τὰ πάθη πόλεμον, καὶ φοβημένους τὴν τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν ἐπιδρομὴν, σιωπᾶν δεῖ· τὰτέστι τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς ἀντιρρήτικόν μὴ μεταχειρίζεσθαι τρόπον· ἀλλὰ παραχωρεῖν τῷ Θεῷ δι' οὐχίας τὴν ὑπὲρ ἑαυτῶν μέριμναν. πρὸς ἧς ἐν Ἐξόδῳ λέγεται, Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς σιγήσεσθε. τὰς δὲ ἤδη μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν διωκόντων τὰς τῶν ἀρετῶν ἐπιζητῶντας τρόπους πρὸς ὁγνώμονα μάθῃσιν, δεόν ἔχειν μόνον ἠνεωγμένον τῆς διανοίας τὸ ἧς· πρὸς ἧς Φησιν, ἄκουε Ἰσραὴλ. τῷ δὲ σφόδρα διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς θείας ἐφιεμένη γνώσεως, ἀρμόδιος ἡ ὁβλαβὴς παρρησία· πρὸς ὃν εἰρήσεται, τί βοᾷς πρὸς με; ἔκῃν ὅτῳ μὲν σιωπῇ διὰ φόβον προσέτακται, πρόσφορος μόνον ἡ πρὸς Θεὸν καταφυγὴ· ὅτῳ δὲ ἀκῆεν παρακελεύεται, ἀρμόδιος ἡ πρὸς ὑπακοὴν τῶν θείων ἐντολῶν ἐτοιμότης· τῷ δὲ γνωσικῶ, τὸ δι' ἰκεσίαν ἀπαύτως βοᾶν ἐπιτήδειον, ὑπὲρ τε τῆς τῶν κακῶν ἀποτροπῆς, καὶ εὐχαριστίας τῆς τῶν ἀγαθῶν μετῴσας.

ιε. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, τί βοᾷς πρὸς με; ἀλάησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἀναζευξάτωσαν.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἡ θεία ἀκοὴ ἐφωτῆς δέεται πρὸς αἰδοῦσιν. οἶδε γὰρ καὶ ἐν τῷ κινήματι τῆς καρδίας γνωρίσαι τὰ ἐπιζητούμενα. ἡ ἐκ ἀκῆς, ὅτι Μωϋσῆς μη-

δὲν φθονόμοιος, ἀλλὰ τοῖς ἀλαλήτοις ἑαυτὴν συναγμοῖς ἐντυγχάνων τῷ Κυρίῳ, ἠκῆτο παρὰ τῇ Κυρίᾳ λέγοντος, τί βοᾷς πρὸς με; οἶδον ὁ Θεὸς καὶ αἵματος ἀκῆσαι δικαίαι, ὧς γλώσσα ἐπρόσσειν, ἔδδ' ὦν τὸν αἶρα περῶσα. ἔργων δὲ δικαίων παρρησία, μεγαλοφονία ἐστὶ παρὰ Θεῷ.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Ἀλλ' ἐν ᾧ θαρρῶν τῆς Ἰσραηλίταις διακελεύεται Μωσῆς, μηδεμίαν φωνὴν κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸς τὸν Θεὸν ποιησάμενος, βοᾶν παρ' αὐτῆς τῇ Θεῷ μαρτυρεῖται· διδάσκοντος, οἶμαι, τὴν λόγον, ὅτι εὐχὴ ἐστὶν ἐκείνῃ ἡ φωνή, καὶ μέχρι τῆς θείας ἀκοῆς ἀναβαίνουσα, ἐκ ἡμετάτινος διατάσεως γινομένη κραυγὴ, ἀλλ' ἡ μετὰ καθαρὰς σιωπῆς ἀναπεμπομένη ἀνθύμῃσι. ἡ γὰρ κεκολλημένη ψυχὴ τῷ Θεῷ πρὸς αὐτὸν βοᾷ.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Τῶν γὰρ πνύματοφόρων καὶ ἀγίων ἀνδρῶν, εἰ καὶ τὰ χεῖλη μέμνηκε, καὶ ἡ γλῶσσα πέπηγεν, ἡ διάνοια βοᾷ πρὸς Θεόν.

ισ. Καὶ σὺ ἔπαρον τὴν ῥάβδον σου, καὶ ἐκλινον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὴν θαλάσσαν, καὶ ῥῆξον αὐτήν· καὶ εἰσελεύετωσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ ξηρὸν.

* ΚΥΡΙΔΑΛΟΥ. Ἡ ἐκ ὧς ὁ Θεωρέσιος γράφει Παῦλος περὶ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὅτι πάντες εἰς τὸν Μωϋσέα ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ; χρη τοιγαρὲν τὰς ἀκολοθεῖν ἐθέλοντας τῷ Χριστῷ, καὶ πρὸς τὴν ἄνω πόλιν σπύδοντας, μὴ ἐνίστηται τῷ νόμῳ, μηδὲ ταῖς διὰ Μωσέως ἐντολαῖς ἀμετασάτως ἐγκαταυλίζεσθαι, καὶ σκιαῖς καὶ τύποις ἐμφιλοχεῖν. ἀναζωογονῶν δὲ μᾶλλον, καὶ παραχωρεῖν ἐτέρωθεν, τὰτέστι ἐπὶ τὸ ἅγιον βάπτισμα. τὸτο γὰρ ἔδρων οἱ πάλαι κατὰ πρόσαξιν Θεῷ διὰ μέσον ἰόντες κυμάτων, καὶ ὡς ὁ Παῦλος Φησιν, ἐν θαλάσῃ βαπτίζομενοι. τότε γὰρ δὴ τότε, καὶ αὐτὸν ἔξισιν ἀρωγὸν τὸν Θεόν τε καὶ ἀνθρώπων μεσίτην Χριστόν. Θεὸς γὰρ ὧν ὁ λόγος γέγονε σάρξ. καὶ κατ' ἕτερον δὲ τρόπον μεσίτην νοήσεις οἰκονομικῶς, ὡς διὰ μέσων χωρεῖν εἰσόδῳ τῶν τε σεβομένων αὐτὸν, καὶ τῶν διωκόντων αὐτὰς, καὶ συμμίσγειν ἐκ ἑῶντα, τὰς τε τῶν ἐναντίων ἐφόδους ἀποκωλύοντα.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Τίς δὲ ὡς ὁ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀνεργήσας τὴν διαίρεσιν; Χριστὸς ὁ ὑπὸ τῆς ῥάβδος προτυπωθεὶς.

ιζ. Καὶ ἰδὲ ἐγὼ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραῶ, καὶ τῶν Αἰγυπτίων πάντων, καὶ εἰσελεύσονται ὀπίσω αὐτῶν· καὶ ἐνδοξαθήσομαι ἐν Φαραῶ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῆρατι αὐτῶν, καὶ

(1) Τὴν Νύσσης.

(2) Τὰ ἱπόμῃνα ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ. ἢ κῆται.

καὶ ἐν τοῖς ἄρμασι, καὶ ἐν τοῖς ἵπποις
 α. αὐτῇ. Καὶ γινώσκονται πάντες οἱ Αἰ-
 γύπτιοι, ὅτι ἐγώ εἰμι Κύριος, ἐνδοξα-
 ζομένης μου ἐν Φαραῶ, καὶ ἐν τοῖς ἄρ-
 μασι, καὶ ἐν τοῖς ἵπποις αὐτῇ.

ιθ. Ἐξῆρε δὲ ὁ Ἄγγελος τῆ Θεῶ
 ὁ παρεμπορεύμενος τῆς παρεμβολῆς
 τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπορεύθη ἐκ
 τῶν ὀπίσθεν· ἐξῆρε δὲ [καὶ] ὁ σύλος
 τῆς νεφέλης ἀπὸ προσώπου αὐτῶν,
 καὶ ἔση ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτῶν.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ὡς αὖ Ἄγγελός δὲ πάλιν,
 καὶ ὡς αὖ σύλος νεφέλης ὁ Χριστὸς σημαίνε-
 ταί. καλεῖται γὰρ τὸ ὄνομα αὐτῆς μεγά-
 λης βελῆς Ἄγγελος. πλὴν ἐκείνῳ Φημι,
 καὶ ἐκ ἀπο σκοπῆς, καὶ ἀπὸ ἡγῆμας, τὸ
 δοκεῖν οἰκίσσεται. ἄρτι μὲν γὰρ τῆς αὖ
 κόσμῳ καὶ Φιληδόνος ζωῆς ἀποφοιτῶν ἡρη-
 μένοι, ἐπεσάτε δὲ ὅτι μάλιστα διεσπασ-
 κότες τοῖς τῆ Θεῶ νόμοις, ἔπω γε μὴν τὴν
 διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος καταπλητήσαν-
 τες χάριν, ἔτι μὲν ἐσμὲν ὁδοιποροῦντες,
 ἐπιτιθεῖσιν πρὸς τὸ χρεῖμα τληπαθεῖν, καὶ
 ἀνέχεσθαι πόνων τῶν ὑπὲρ ἀρετῆς, καὶ πο-
 λέμων πείραν δυνάμει διανεγκέν. ὥστε
 δὲ τὰ ἀρτιθάλη τῶν φυτῶν τῆς ἀκμαιο-
 τάτης μὲν τῆς ἡλίας βολῆς παραιτεῖται τὸ
 βλάβος, ἀδικοῦντο δ' ἂν ἔμετρίως, εἰ
 πνύματων ἐμβολαῖς ἀγριοτέρως διακρα-
 δαίνονται, δὲ δὲ δὴ πάντως αὐτοῖς τῶν
 ἐκ τέχνης ἐπιπληρώματων, καὶ τῆς αὖ κύ-
 κλω περιβολῆς· κατὰ τὸν αὐτὸν, οἶμας,
 τρόπον ἢ τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς ἄρτι τῆς τῶν
 παθῶν δαλείας ἐκτρέχουσα, καὶ πρὸς τὰ
 ἀμείνω μεθομιζομένη, καὶ τῷ θεῷ κα-
 τακολληθῆν ἐθέλουσα νόμῳ, τρυφερόν-
 τε ἐστὶ καὶ ὑπαφεςτέρα, καὶ μετασποδοῖτο
 ἂν ὁκόλως, ἀνόπιν ἰδρωτάτε θεασαμένη,
 καὶ πολέμων πόνον, ἀπασὸν ἡγήσεται
 τὸ ἐν οἷς ἡ ποτὲ, διαγίνεσθαι πάλιν. καὶ
 γὰρ οἱ ἐξ Ἰσραὴλ τὴν τῶν Αἰγυπτίων τε-
 θεαμένοι παρασκόβω, καὶ πρὸς μόνῳ τῆ
 πολέμου τὴν θεῶν ἀπειρηκότες, ἐπεφύον-
 το λέγοντες τῷ θεῷ Μωσῇ· ἔτι τῆτο
 ἡ τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλαλήσαμεν ἐν Αἰγύπτῳ
 πρὸς σέ; καὶ τὰ ἐξῆς.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκὲν ἀδρανῆς εἰς
 μάχην, καὶ πρὸς δαλείαν ἐτοιμοτάτη, καὶ
 ὁκαταπλήτης κομιδῇ πρὸ τῆς ἀγίας βα-
 πτίσματος ἢ τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς· ἢ δὲ δὴ
 τυχεῖσα τῆς χάριτος τὴν ἐξ ὑψους δυνάμει
 ἀμφιεσμένη, ὁδοιποροῦσα μὲν ἀνταγω-
 νιστῆται τοῖς διώκειν ἐθέλουσι, καὶ διαμα-
 χῆται γενναίως. ῥάσα δ' ἂν διακρύπτει
 τὰς τῶν πολεμίων ἐπαναστάσεις, στρατη-
 γὸν τε καὶ ὑπερασίζοντος τῆ Χριστοῦ.
 περιεσόμεθα δὲ ἔτι ἑτέρως, ἢ κατὰ τὸν
 αὐτὸν τρόπον.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἐτερος ἡ τις ὁ προπο-
 ρεύμενος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ Ἄγγελος, καὶ
 ἡ νεφέλη ἄλλη μέν τις ἐτύγχανε περὶ τὸν
 Ἄγγελον· τῆ Κυρίου δὲ αὐτῆς σωματικὸν

ὥστε ὄργανον ἡ, δι' ἧς τὴν φύσιν ὡς αὐτὸς
 ἀσώματος, καὶ πάσης ἐπέκεινα αἰδητῆς
 καὶ ὑλικῆς οὐσίας, δι' αἰδητῆς Φωνῆς τῆς
 ἰδίας Φωνῆς ἡξίς τὸν θεράποντα. καὶ
 τῆς τοιαύτης γε οἰκονομίας αὐτὸς ὁ Κυ-
 ρίος τὸν λόγον ἀποδίδας τῷ Μωσῇ, φησὶν,
 ἵνα ἀκέσῃ ὁ λαὸς λαλῶντός μου πρὸς σέ, Ἐξῆς. 19. 9.
 καὶ πισθῶσίν μοι.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ὅταν φύγῃ
 τῆς τὸν Αἰγύπτῳ, καὶ ἔξω τῶν ὄρων γε-
 νομένος πρὸς τὰς προσβολὰς τῶν πειρασ-
 μῶν δειλιάσῃ, ἀνωθεν τὴν ἐκ παραδόξεως
 σωτηρίαν ὁ ὁδηγὸς ὑποδείκνυσιν, ὅταν πε-
 ρισοιχισάμενος ὁ ἐχθρὸς τῇ ἐαυτῆς διωά-
 μει τὸν διωκόμενον, βατὴν ὑπ' ἀνάγκης
 κατασκόβῃ αὐτῷ τὴν θάλασσαν, εἰς ἣν
 καθηγέται ὁ ὁδηγὸς, ἡ νεφέλη. τῆτο
 γὰρ ὄνομα τῷ ὁδηγῶντι. [ὅπερ καλῶς
 τοῖς πρὸ ἡμῶν εἰς τὴν τῆς ἀγίας πνύματος
 μετεληφθῇ χάριν.]

κ. Καὶ εἰσῆλθον ἀνὰ μέσον τῆς
 παρεμβολῆς τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἀνὰ
 μέσον τῆς παρεμβολῆς Ἰσραὴλ. καὶ
 ἐγένετο γνόφος καὶ σκότος· καὶ διήλ-
 θεν ἡ νύξ· καὶ ἔσυνέμιξαν ἀλλήλοις
 ὅλην τὴν νύκτα.

Δ ΑΚΤΔΛΣ. Καὶ ἐγένετο ἡ νεφέλη, καὶ
 σκότος, καὶ ἐφώτισε τὴν νύκτα, καὶ ἐκ
 ἡλγισαν ἔτος πρὸς τῆτον.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Καὶ ἡ νεφέλη σκότος
 μὲν ἐκείθεν, φαίνουσα δὲ αἰτεῦθεν.

ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΚΟΝ. Καὶ ἡ τὸ νέφος
 καὶ τὸ σκότος, καὶ ἐφαινε τὴν νύκτα. πα-
 ρήλθεν ἡ νύξ διὰ μέσων τῶν δύο στρατοπέ-
 δων σκοτίζουσα μόνους Αἰγυπτίους.

κα. Ἐξέτεινε δὲ Μωσῆς τὴν χεῖρα
 ἐπὶ τὴν θάλασσαν· καὶ ἐπῆγαγε
 Κύριος τὴν θάλασσαν ἐν ἀνέμῳ νότῳ
 βιαίῳ ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἐποίησε
 τὴν θάλασσαν ξηράν· καὶ διεσχίσθη
 τὸ ὕδωρ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Καταδιύ-
 τος δ' ἡλίας, νότος ὁδὸς ἡρῆατο κατα-
 σκήπτειν βιαϊότατος, ὅφ' ἔτι τὸ πέλαγος
 ὑπανεχώρησεν· αἰωθὸς μὲν ἀμπωτίζαν,
 τότε δὲ καὶ μᾶλλον ὠθέμενον τὸ πρὸς αἰ-
 γιαλοῖς ὑπεσύρη, καὶ ἀπὸ εἰς χαράδραν,
 ἢ χάρυβδιν. ἀσῆρτε πρὸς φαίνεται ὁδοίς,
 ἀλλὰ πυκνὸν καὶ μέλαν νέφος ἅπαντα
 τὸν ἔρανὸν ἐπέειχε, γνωφώδης τῆς νυκτὸς
 ἔσης εἰς κατάπληξιν τῶν διωκόντων. προ-
 σαχθεῖς δὲ Μωσῆς, τῇ βακχηρίᾳ παῖει
 τὴν θάλασσαν· ἡ δὲ ραγεῖσα διίσταται,
 καὶ τῶν τμημάτων τὰ μὲν πρὸς τῷ ῥα-
 γνίτι μέρει μετέωρα πρὸς ὕψος ἐξείρε-
 ται, καὶ παγύντα τρόπον τέχνης, κρα-
 ταίως ἡρέμει καὶ ἡσυχάζει· τὰ δ' ὀπίσω
 σαλεύοντα καὶ χαλινωθέντα, τὴν εἰς τὸ
 πρὸς ὡφραν καὶ ἀπὸ ἡνίκαις ἀφανέσιν
 ἀνεχαυτίζετο· τὸ δὲ μεσαίτατον, αὖ ὡς ἡ
 ῥῆξις

ῥῆξις ἐγένετο, ἀναξήρανθεν, ὁδὸς ὕρεια Ἀ καὶ λεωφόρος γίνεται.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Σωείχεται δὲ ὁ Ἰσραὴλ ἐκ τῶν δύω, ἐκ θαλάσσης προκειμένης, καὶ ἐξ Αἰγύπτου, ἀντικειμένης. καὶ ὁ Θεὸς μὲν ἐκέλευε, Μωϋσῆς δὲ ἐκελεύετο, ἡ ῥάβδος δὲ ἐπήρθη, καὶ ἡ θάλασσα ἐχίζετο. εἰσὶναι τὸ ὕδωρ, ἐπηρτημένον μὲν, κεχαλινωμένον δέ.

κβ. Καὶ εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ ξηρόν· καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῖς τεῖχος ἐκ δεξιῶν, καὶ τεῖχος ἐξ ἐναντύμων.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐτόλμησε (1) δέ τις τῶν Ἑλλήνων (2) εἰπεῖν, ὡς τινες τῶν Αἰγυπτίων εἶναι τὰς Ἑβραίας, ποιμένας τῶν θρεμμάτων· εἴτα τοῖς δεσπόταις ἐπανάσαντας, ἐξελεῖν τῆς Αἰγύπτου· ἔτε ἀπὸ τῆς ἑβραϊδὸς γλώττης, καὶ τῶν ἑβραϊκῶν ὀνομάτων, ὅσον τὸ διάφορον κατανοήσας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τινὲς φασιν εἰς δώδεκα διαιρέσεις διαιρεθῆναι τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκάστῳ φυλῇ κατ' ἐαυτὴν διαβῆναι. καὶ τὸτο νομίζουσι τὸν μακάριον Δαβὶδ Ψαλ. 135. 13. εἰρηκέναι, τῷ καταδιελόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις. Ἐγὼ δὲ διχῇ νομίζω διαιρεθῆναι τὸ πέλαγος. τὸτο γὰρ Ψαλ. 105. 9. καὶ ἡ θεία διδάσκει Γραφή· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτοῖς τεῖχος ἐκ δεξιῶν, καὶ τεῖχος ἐξ ἐναντύμων· τὴν δὲ ὁδὸν ὕρειαν γενέσθαι σύμμετρον τῷ πλήθει τῶν παριόντων. Ψαλ. 105. 9. ἀδήγησε γὰρ αὐτὰς ἐν ἀβύσσῳ, ὡς ἐν ἐρήμῳ. τὸτο δὲ τῆς ὁδοῦ τὴν ἐρυθρὰν δηλοῖ. ἔδὲ ἐκεῖνος μέντοι ὁ λόγος τῷ τῆς εὐσεβείας λυμαίνεται λόγῳ. καὶ τὸτο γὰρ καὶ κεῖνο τῆς θείας ἔργον θαυματουργίας. χρηὴ μὲντοι ἀκολουθεῖν τῇ τῆς θείας Γραφῆς ἀληθείᾳ. τῇ δὲ τῆς ὕδατος πανωλεθρία τὸν Φαραὼ πανστρατιᾷ παραδέδωκεν ὁ δικαιοτάτος δικαστὴς, ἐπειδήπερ δι' ὕδατος ἀνείλε τῶν Ἑβραίων τὰ βρέφη.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (3) Ἐπειδὴ ἔχνη τῇ τότε γεγεννημένῳ θαύματος εἰς ἔτι καὶ νῦν δείκνυται, τῆς ἐρυθρᾶς ἀμπωτιστικῆς, καὶ τῆς ὑπεργενεῖς παρὰ τῆς Θεᾶς δωρεᾶς τοῖς Ἑβραίοις ἀνάμνησιν παρεχούσης, Ἐλλίως τὸ γινόμενον πρόφασιν λαμβάνουσιν ἀσεβείας, ἐν πλείοσι τῆς θαλάσσης τόποις δεικνύοντες ἀμπωτισμὸν, φύσεως ἔργον, ἐθελὺς θαύματος. ἡμεῖς δὲ συγχωρήσαντες αὐτοῖς ὁ βέλονται νοεῖν, καὶ τῆς φύσεως εἶναι τὸν ἀμπωτισμὸν τῆς ἐρυθρᾶς κατὰ τὰς τόπους, ἐν οἷς ἀπώλοντο μὲν οἱ Αἰγύπτιοι, διεσώθησαν δὲ οἱ Ἑβραῖοι, δόντες, παιδόμεθα αὐτοῖς (4) εἰπεῖν τῆς θαλάσσης ἀμπωτισμὸς μέσον τέμνει καὶ κόλπον· καὶ τὸτον χοινοτενῶς, ὥς γυμνῶν

τὸν κρυπτόμενον αὐτοῖς τόπον, καὶ ποιεῖν ὁδὸν πλατεῖαν, μᾶλλον δὲ ὁδὸς ὕρειας, ὅπερ τοῖς Ἰσραηλίταις παρέχευε Θεός, κατὰ τὸν Δαβὶδ, λέγοντα· τῷ καταδιελόντι Ψαλ. 135. 13. » τι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις· καὶ εἰ τὸ θαλάττιον ὕδωρ χωρὶς ἐκ δεξιῶν τε καὶ ἐξ ἐναντύμων, φύσιν ἔχει σῆναι, δίκλῳ τειχῶν, ἀρροαγές. ὅπερ ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν γέγονεν, ὁδῷ τοῖς θαλαττίοις τόπος χρωμένῳ. εἰ δὲ ἀπιστεῖν, ὅτι ταῦτά ποτε γέγονε, διατὶ μὴ τὰς κατὰ μέρος ἀντιλογίας ἀφέντες, αὐτὸ τὸτο ζητῶσι πρὸς ἡμᾶς, διδασκάλῳ χρώμενοι τῇ ἀληθείᾳ, μᾶλλον δὲ τὴν ἀληθεῖαν ἐκ τῶν ἀποδεικνυμένων πραγμάτων διδασκόμενοι; ἐγχορεῖ τὴν ἐρυθρὰν ἀμπωτίζαν, πῇ μὲν ἐπιτρέχουσαν, πῇ δὲ ἀναχωροῦσαν· ἀλλ' ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς ἀμπωτιστικῆς. πῶς γὰρ τὸ χωρὶς τὴν θάλασσαν, καὶ παρὰ τὴν εἰς τειχῶν εἶσιν, εἴη ἂν ἀμπωτισμός;

κγ. Κατεδίωξαν δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ εἰσῆλθον ὀπίσω αὐτῶν πᾶσα [ἡ] ἵππος Φαραὼ, καὶ τὰ ἄρματα, καὶ οἱ ἀναβάται εἰς μέσον τῆς θαλάσσης.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Καὶ ὁ μὲν λαὸς ἠκολούθει τῷ προηγμένῳ, Φαραὼ δὲ ἀνταῦθα σκληρύνεται, καὶ μάχεται ὁμῶς Θεῷ καὶ θαλάσῃ, μετὰ δέκα πληγὰς, μετὰ τὸ ἐκδιῶναι, μετὰ τὸ ὠθήσαι τὸν λαόν. ἐκ ἥκει δὲ ἡ πίσις τῶν προηγησαμένων. ἐφοβῆ μετὰ θαλάσσης; ἐχίζη μετὰ χιδαίσης; ἐτρέμεις; ἔδὲ τρέμει τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἔσηκεν ἐκκρεμὲς προσάγματι κεχαλινωμένον. ἀλλ' ἤλαυνε τὸ αἷμα τῶν παίδων, καὶ ὁ ἀδίκος τῶν νηπίων θάνατος. ὅθεν καὶ Ἰσραὴλ ἅπαξ διεσώθη· Αἰγύπτιοι δὲ ὅσοι ἐξῆλθον, πάντες ἀπώλοντο.

κδ. Ἐγενήθη δὲ ἐν τῇ φυλακῇ τῇ ἐωθινή, καὶ ἐπέβλεψε Κύριος ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν Αἰγυπτίων ἐν σύλῳ πυρὸς καὶ νεφέλης, καὶ συνετάραξε κε. τὴν παρεμβολὴν τῶν Αἰγυπτίων. Καὶ συνέδησε τὰς ἄξονας τῶν ἀρμάτων αὐτῶν, καὶ ἤγαγεν αὐτὰς μετὰ βίας. καὶ εἶπαν οἱ Αἰγύπτιοι, Φύγωμεν ἀπὸ προσώπου Ἰσραὴλ· ὁ γὰρ Κύριος πολεμεῖ ὑπὲρ αὐτῶν τὰς Αἰγυπτίους. Ζ

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἡ ὁδηγὸς νεφέλη πρωτοσάττα τὸν ἄλλον χρόνον, ἀνακάμπει πρὸς τὰ ἑρᾶα τῆς πλήθους, ὅπως ὁπισθοφυλακῇ καὶ ταχθεῖσα μεθόριος τῶν διωκόντων καὶ τῶν διωκομένων, τὰς μὲν ἡνιοχῶσα σωτηρίως καὶ ἀσφαλῶς ἐπήλαυνε, τὰς δὲ ἀνείργε καὶ ἀνέκρεν ἐφορμαῖν

(1) Ἐτεροι δὲ τῶν Ἑλλήνων, Αἰγυπτίους τὰς Ἑβραίας εἶναι φασί, καὶ ποιμένας, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ὁ μὲν Μανέθων ποιμένας, ὡς φησὶν Ἰώσηπος· (ἐν βιβλ. 1. καὶ 2. κατὰ Ἀπίων.) ὁ δὲ Ἀπίων, Αἰγυπτίους τὰς Ἑβραίας ἀνόμισεν.

(3) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. καὶ καίται.

(4) Ἰσ. πυθόμεθα αὐτῶν.

ἐφορῶν ἐπαγομένους. ἅπερ ὁρῶντες Αἰγυπτιοί, θορύβῃ καὶ ταραχῇ πάντ' ἐπλήρουν, τὰς τε τάξεις ὑπὸ δέκας σιωέχουν, ἐπερπύπτοντες ἀλλήλοις, καὶ ζητῶντες ἤδη φυγεῖν, ὅτ' ἐδὲν ὄφελος.

κς. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἐκλινον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἀποκαταστήτω τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπικαλυψάτω τὰς Αἰγυπτίους, ἐπὶ τε τὰ ἄρματα καὶ τὰς ἀναβάτας.

κζ. Ἐξέτεινε δὲ Μωϋσῆς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπεκατέστη τὸ ὕδωρ πρὸς ἡμέραν ἐπὶ χώρας. οἱ δὲ Αἰγυπτιοὶ ἐφυγον ἐπὶ τὸ ὕδωρ· καὶ ἐξετίναξε Κύριος τὰς Αἰγυπτίους μέσον τῆς θαλάσσης.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Πάλιν ἡ ῥάβδος ἐπὶ τῷ θαλάσσαν· ἡ ἐπισφινγιδάσα παρὰ τῷ φύσιν, κατεπήχθη εἰς φύσιν, θυμῷ κατασρέφουσα καὶ ἄρματα καὶ ἐπιβάτῳ. σιωέπεσαν ἱπποὺς τῷ ἵππῳ· μετανοᾷ Φαραὼ ἀκαίρως.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὕτω τὰ θαύματα ἐγίνετο διὰ τῆς ῥάβδος. Αἰγυπτιοὶ ἐτύπλοντο, Ἰσραὴλ ἐξεβάλετο, Θεὸς ἐγινώσκετο, θάλασσα ἐσχίζετο καὶ ἐρράπιετο· καὶ τοῖς μὲν ὡς ὁδὸς, τοῖς δὲ ὡς ὁλεθρὸς. καὶ τὸ πεπλωκὸς τῶν νηπίων ἔχει τῷ ἐκδίκησιν.

κη. Καὶ ἐπαναστραφὲν τὸ ὕδωρ, ἐκάλυψε τὰ ἄρματα καὶ τὰς ἀναβάτας, καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν Φαραὼ, τὰς εἰσπορευομένους ὀπίσω αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν ὁδὲ εἷς.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Περαιωθέντων δὲ τῶν διωκομένων, καὶ πάντων ἐπὶ τῆς ἀβρόχῃ γῆς, τὸ τεῖχος ὑπορρέυσαν καὶ χυθῆν, τοῖς ἐναπολειφθεῖσι τάφος ἐγένετο, καὶ παντρατιὰ τὰς διώκοντας ἐπεκάλυψεν αὐτοῖς ἵπποις καὶ ἄρμασιν.

ΚΚ. ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Τῷ τῶν Ἑβραίων ἄρρῶνων μιαιφονίαν ὁμοίᾳ Θεὸς ἀντημέψατο ἐκδίκησαι, ἐν τῇ ἐρυθρᾷ πάντας ἄρρῶνας ἀποπνίξας, ἵνα καὶ τοῖς σώμασιν ἔχη ἡ δίκη τὸ ὅμοιον.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Βλέπεται γὰρ πᾶν αἰγύπτιον πρόσωπον, τετῆσι πᾶν ἀμαρτίας εἶδος, ὡς περ τινὶ βυθῷ, τῷ σωτηρίῳ βαπτίσματι καταπνίξαντας, μόνους ὑναδιῶναι, μηδὲν κατὰ τὸν βίον ἐπισυρομένους ἀλλόφυλον. τῆτο γὰρ ἐστὶν ὃ διὰ τῆς σοφίας ἀκόμει, ἢ φησιν, ἐν τῷ αὐτῷ ὕδατι ζωῇ καὶ θανάτῳ διακρίνεσθαι τὸ ἐχθρὸν καὶ τὸ φίλον· τὰ μὲν ἐχθρὰ φθαίρονται, τὰ φίλα δὲ ζωογονεῖται. ὡς εἰ γε πολλοὶ

Α τῶν τὸ βάπτισμα τὸ σωτήριον προσδεξαμένων ἀγνοία τῶν τῆ νόμιμα παραγγελμάτων τῷ παρελθόντι τῆς κακίας ζυμῇ τῇ ζωῇ τὰ μετὰ ταῦτα βίε καταμιγνύσκει, καὶ τὸν στρατὸν τὸν αἰγύπτιον, καὶ μετὰ τὸ περάσαι τὸ ὕδωρ, ζῶντα μετ' αὐτῶν διὰ τῶν ἐπιτηδουμάτων ἐπάγονται. πάντα γὰρ ὅσα διὰ κακίαν εἰεργάται, τῶν τυράννων ἐστὶ καὶ δεσποτῶν ἀπαρίσμησις. οἷς ὁ δαλσῶν, καὶ διεξεληλυθὼς τύχη τὸ ὕδωρ, ἔπω κατὰ γε τὸν ἐμὸν λόγον τῆ μυσικῆς ὕδατος ἐστὶν· ὃ ἔργον ἐστὶν ἢ τῶν πονηρῶν τυράννων ἀπώλεια.

κθ. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπορεύθησαν διὰ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτοῖς τεῖχος ἐκ δεξιῶν, καὶ τεῖχος ἐξ ἐναντίων.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προσφαλίζεται τῷ ἀληθῆαι ὁ Θεὸς, εἰδὼς τῶν ἀπιστῶν τὰς κακονοίας. καὶ διὰ τῆτό φησι, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῖς τεῖχος ἐκ δεξιῶν, καὶ τεῖχος ἐξ ἐναντίων. ὅπερ ἀσφαλίζεται καὶ περὶ τῆ Ἰορδάνου. καὶ εἰς αὐτὸν, ὅτε ξηρῷ ποδὶ διεβίβασεν αὐτὸς, ὅτι μακρὰν ἀπ' αὐτῶν σφόδρα μέχρι τῆ δε τῆ τόπῃ ἐξάσθη τὸ καταφερόμενον ὕδωρ· ἵνα μή τις ἕτερόν τι διωγθῇ κακῶς ἐννοήσῃ πρὸς ὀλεθρὸν τῆς ψυχῆς αὐτῆς. (1)

Δ λ. Καὶ ἐρρύσατο Κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ χειρὸς Αἰγυπτίων. καὶ εἶδεν Ἰσραὴλ τὰς Αἰγυπτίους τεθνηκότας παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης.

λα. Εἶδε δὲ Ἰσραὴλ τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην, ἃ ἐποίησε Κύριος τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν Κύριον, καὶ ἐπίστευσαν τῷ Θεῷ, καὶ Μωϋσῇ τῷ θεράποντι αὐτῆς.

ΚΚ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Διήγη ἡ διαφορὰ δεσποτῆ καὶ δαλῆ. ὡς περ καὶ δακνὺς ὁ γράφων, εἶρηκε· Μωσὲς τῷ θεράποντι αὐτῆς. Θεὸς μὲν γὰρ ὡς δεσποτῆς, καὶ ὡς ἀποστείλας Μωσέα πιστεύεται· Μωσῆς δὲ, ὡς θεράπων ἀποσταλείς.

ΚΚ. ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ὁ διελθὼν τὸ νοητὸν ἡμῖν πέλαγος, καὶ ἰδὼν ἐν αὐτῷ νεκρὸν τὸν θεωρηθέντα τῆτον Αἰγύπτιον, ἔκ' ἐστὶ πρὸς Μωσέα μόνον ὅς ἐστι τῆς ἀρετῆς ῥαβδόχον· ἀλλὰ πιστὸν μὲν κατὰ τὸ προηγούμενον τῷ Θεῷ, καθὰς ὁ τῆς ἰσορίας λόγος φησὶ, πιστεύεται δὲ τῷ θεράποντι αὐτῆς Μωσῆ· ὃ καὶ νῦν βλέπομεν παρὰ τῶν ἀληθῶς τὸ ὕδωρ περαιωμένων γινόμενον. οἱ τῷ Θεῷ ἐαυτὰς ἀναθέντες, καὶ τοῖς θεραποῦσι διὰ τῆς ἱερωσιῆς τὸ θεῖον πεύθονται καὶ υπάκουσι, καθὰς φησιν ὁ Ἀπόστολος.

Ἐβρ. 13. 17.

ΚΕΦ.

(1) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἐκ εὐρηται.

Ααα

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερόιας

Κ Ε Φ. Ι Ε.

Α. **Τ**ότε ἦσε Μωϋσῆς καὶ οἱ υἱοὶ
Ἰσραὴλ τὴν ὁδὸν ταύτην.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Δύω χο-
ρὸς, τὸν μὲν ἀνδρῶν, τὸν δὲ γυναικῶν ἐπὶ
τῆς ἡϊόνος στήσαντες, δὺ χαριστικὰς ὕμνους
εἰς τὸν Θεὸν ᾗδον, ἐξάρχοντος μὲν Μωϋ-
σέως τοῖς ἀνδράσιν, ἀδελφῆς δὲ τέττα
ταῖς γυναιξίν. ἡγεμόνες γὰρ ἔσσι τῶν
χορῶν ἐγεγενήλωτο.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. (1) Ὡδῆ ἐστιν ἡ ἐν δόγ-
μασιν ὁρθοῖς θεολογία, ἣν αὐτὴ κατ' ἐαυ-
τὴν ἢ τῷ τελείᾳ ψυχῇ μεμελέτηται ἀνα-
πέμπειν τῷ Θεῷ.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὡδῆ ἐστιν
ὅσα θεωρίας ἔχεται ψυχῆς, (2) καὶ θεο-
λογίας. Ὡδῆ ἐστὶ Φωνὴ ἑμμελὸς ἀποδοδο-
μένη ἐναρμονίως, χωρὶς ἐνηχήσεως ὁρ-
γαίου. ταύτῃ τῷ πρώτῳ ᾗσαν ὥδῳ οἱ
υἱοὶ Ἰσραὴλ, ἀβρόχῳ ποδὶ τῷ ἐρυθρῶν
διαπεράσαντες θάλασσαν, καὶ αὐτοῖς ἄρ-
μασι καὶ ἵπποις τὰς διώκοντας Αἰγυπτίους
καταποντιζομένους καὶ ὑποβρυχίως γεγο-
νότας θρασάμενοι. ἐκ ἀμπωτίν τινα καὶ
παλὶρρόϊαν περὶ τὸν τόπον γινομένην πα-
ρατηρησάμενοι ὥς φασιν οἱ τοῖς εἰδώλοις
προσηκότες, καὶ τῇ διανοίᾳ ἐμματαί-
ζοντες. ταύτῃ δὲ μάλιστα ᾗδεσαν, εἰ μὴ
ἀληθῶς, πρό γε τέττων Αἰγύπτιοι, ὡς μάλ-
λον προσοικῶντες τοῖς τόποις· (3) [ἀλλὰ
τῷ ἄμαχον τῷ Θεῷ δυνάμιν ἀγωνιζομένῳ
καὶ ὑπεραπείζουσιν αὐτῶν θρασάμενοι.]

Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ
δεδοξασαί· ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρρι-
ψεν εἰς θάλασσαν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀπολυσάμενος μόλις ὁ
Ἰσραὴλ τὸν δυσασχῆτῃ τῆς θαλείας ζυγόν,
χαρισηρίοις ὕμνοις καταγεραίροντες ἑφα-
σκον, ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Τεθαυματέρηκε
γὰρ χρησίμως ὁ τῶν ὅλων Θεός. καίτοι
γὰρ πλείστα τε ὅσα καὶ λίαν ἀξιοθαύμαστα
παραδείξας αὐτοῖς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ σημεῖα,
προσέτι φιλοτίμως τὸ καὶ δι' αὐτῆς διάτ-
τειν θαλάσσης διώσθαι τὰς ὑπ' αὐτῷ γε-
γονότας, ἵνα εὖ βεβηκότα λοιπὸν καὶ
ἐρηρειαμένον ἐν αὐτοῖς ἔχοισιν νῦν, καὶ δὴ
καὶ πισύοισιν, ὡς ἔκαστος ἕνα τῶν ψυδω-
νυμῶν ἐς Θεῶν, ἦγεν ἀνθρωπίνης δόρε-
ματα τέχνης, καὶ τὸ βρέτας ἀπλῶς ἐκ
ξύλου καὶ λίθου πεποιημένον· ἀλλ' ὅτι τῶν
ὅλων ὑπάρχων Κύριος, ὡς ὑπὸ πόδας κει-
μένην κελύβει τῇ κλίσσει, καὶ ὅπερ ἂν ἔλοιτο
κατορθῆναι, δὺκόλως διαπεράνεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἰνα δὲ καὶ ἔτι μειζό-
νως θαυμάζοντες ὠφελοῖντο πλεσιώτερον,

ἀπαίρειν ἐκέλευσε, καὶ εἰς τὴν τοῖς πατρά-
σιν ἐπηγγελμένῳ ἐπαγεσθαι γλῶ, στρα-
τηγῶντος τῷ πανσόφῳ Μωϋσέως.

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἡ δ'
πᾶσαν αἰδητὴν καὶ μικροπρεπὴν ὑπεραί-
ρει δόξαν ὁ τῷ κλίσσειν ἅπασαν σωδρομον
ἔχων, καὶ τοῖς αὐτῷ νόμασιν εἰκασάν,
καὶ τροπαιμένῳ τὰς ἀνθεστηκότας καὶ λυ-
πεῖν ἐπειγομένης τὸν ἐαυτῆς ποιητῆς· ἔ
Φυσικῇ τινὶ πάντως ὁρμῇ, ἀλλὰ καὶ παρὰ
Φύσιν βιαζομένην τῷ δημιουργῷ ἐκπληρῶν
τῷ βελλῷ. ἔ κρείττων πάσης ἀνθρωπί-
νης δοξολογίας ὁ τὸν ἐαυτῷ λαὸν διὰ μέ-
σης ἰέναι παρασκυβάσας θαλάσσης, καὶ
δι' ἡπείρου διαπεράσας τὸ πέλαγος, τὸν δὲ
ἀδικὸν καὶ ἀσεβῆ τῶν Αἰγυπτίων λαόν, τῷ
αὐτῷ ἐκείνοις βαδίζειν κατόπιν ὁδὸν ἐπει-
γόμενον, καὶ φονῶντα κατὰ τῶν ἀνατιῶν
καὶ ξένων, ἀμογητὶ τροπώσάμενος, καὶ
ἀθρόως ἅπαντας ἀνελών;

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Τότε μὲν τὸν Φα-
ραὼ καὶ ἅπαν αὐτῷ τὸ στρατόπεδον κατα-
ποντίσας, νυκτὶ δὲ διὰ τῆς ἐπιφανείας τῷ
μεγάλῳ Θεῷ καὶ σωτήριος ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στῷ τὸν νοητὸν Φαραὼ, καὶ τῷ πονηρῶν
αὐτῷ δυνάμιν τοῖς τῆς ἀτιμίας ἐπιβαίνου-
σαν πάθεσιν ἐν τοῖς τῷ Ἰορδάνῃ ρέειροις
καταβαπίσας, καὶ τὸν ἀληθινὸν Ἰσραὴλ
ἐλευθέρων τῆς αὐτῷ θαλείας ἐκδιώγει πα-
ρασκυβάσας, ὡς μηκέτι ἡμᾶς αὐτὸν φο-
βῆσθαι, παιδομένους τῷ λέγοντι, ἐάν Δούτ. 20. 1.
ἔξέλθῃς εἰς πόλεμον πρὸς τὰς ἐχθράς·
σὺ, καὶ ἴδῃς ἵππον καὶ ἀναβάτην καὶ
λαὸν πλείονα, ἔ φοβηθήσῃ, ὅτι Κύριος
μετὰ σὺ.

**** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ.** Ὁ Μωϋσῆς εἰδὼς,
ὅτι πάντων τῶν βυθιζόντων μία ἐστὶν ἡ
Φύσις, καὶ περὶ τῶν ἵππων καὶ περὶ τῶν
ἀνδρῶν λέγει, ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως
γὰρ δεδοξασαί· ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρ-
ριψεν εἰς θάλασσαν. τὰ πλήρη τῶν ἀν-
δρῶν ἐκάλεσεν ἕνα ἀνθρώπον, καὶ τὰ
πλήρη τῶν ἵππων ἐκάλεσεν ἵππον ἕνα,
διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς φύσεως.

Β. Βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς ἐγένετό-
μοι εἰς σωτηρίαν. ἔτός με Θεός, καὶ
δοξάσω αὐτόν. Θεός τῷ πατρός με,
καὶ ὑψώσω αὐτόν.

*** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Ἡμῶντο γὰρ τοῖς
ἀδικημένοις, καὶ δίκῃ αἰετῇ ταῖς πτέρυξιν
[ὡς νεοσσός] ἐσκέπασε, καὶ σωτήρα γεν-
εῖ εἰς ἀπώλειαν, ὡς Αἰγυπτίους σωταρά-
ξας, καὶ ἀγαγὼν αὐτὰς μετὰ βίας, καὶ
ἐπικαλύψας τῷ ὕδατι, ἀλλ' ἐν σύλῳ πυ-
ρὸς καὶ νεφέλης εἰς σωτηρίαν. τῷ γὰρ

(1) Καταρείας προσκεταί ἐν τῷ 3. Τόμ. τῆς εἰς τὰς Ψαλ. σεις. ἐν ᾗ καὶ ἡ ὥδῃ αὕτη.

(2) Ὑψηλῆς. εἰς τὸν 29. Ψαλ. ψαλῆς δὲ ἐν τῷ εἰρημ. Τόμ.

(3) Ταῖς ἐπόμε. ἐκ τῷ προδιαληφθέν. Τόμ. ἐλήφθη.

γὰρ ἡ αὐτοῖς τὸ ὕδωρ ἐκ δεξιῶν, καὶ τὰ ἄριστα ἐξ ὑδατῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τῇ δεικτικῇ ἀντωνυμίας τὸ ἀκοινώνητον αὐτὸ πρὸς τὰς μὴ ὄντας εἰδείζαμενός. ἔτος μὲν Θεός, ἔχ οἱ ψυδώνυμοι, ἔχ οἱ παλαιὸν ὑφ' ἡμῶν λατρουμένοι ἐν Αἰγύπτῳ, τῆτον καὶ δοξάζω. Κύριον γὰρ τὸν Θεὸν μὲν προσκυνήσω, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσω. εἰ γὰρ καὶ ἡμεῖς ἐν Αἰγύπτῳ πλανηθέντες ἐθύομεν δαιμονίοις, καὶ ὁ Θεὸς ἄλλὰ νῦν Φαμεν, ὡς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν, Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, σεβαδισόμεθα καὶ ὑψώσομεν, μηδὲν χαμαΐζηλον ἢ ταπεινὸν περὶ αὐτῶν φανταζόμενοι, ἀλλὰ γινώσκοντες αὐτὸν Θεὸν ἀληθινόν, (1) [ἐκ κλίσμα ἢ ποιήμα, ἀλλὰ πάσης κλίσεως ποιητῶν, καὶ ὑπεράνω πάσης τῆς ὁρωμένης καὶ ἔχ ὁρωμένης κλίσεως, ὁ προσφάτον ἀλλ' αἰδίων. τῆτον γὰρ αὐτὸν ὄντα ἠπίσατο καὶ Ἰακώβ ὁ ἡμέτερος πατριάρχης ἀμεταθέτως, μηδέποτε ἄλλοτε ἄλλως ἐχρηκώς περὶ αὐτῶν δοξάζας. διὸ καὶ αὐτὸν, Φαμεν, ὡς αὐτὸν τῆτον τὸν ῥυσάμενον ἡμᾶς, καὶ τῶ πατρὸς ἡμῶν γεγονότα Θεὸν δοξάζομεν, τὰς δυνεργείας αὐτῶν διηγόμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ὑπὸ περιχαρείας διαφύρας ταυτολογῶντες· ποτὲ μὲν, ἵππον καὶ ἀναβάτῳ ἐρρίψεν εἰς θάλασσαν λέγοντες· ποτὲ δὲ, ἄρματα Φαραὼ καὶ τῷ δυνάμει αὐτῶν ἐρρίψεν εἰς θάλασσαν.]

γ. Κύριος συντρίβων πολέμους, Κύριος ὄνομα αὐτῷ.

δ. Ἄρματα Φαραὼ, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐρρίψεν εἰς θάλασσαν.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Δυνάμεις δὲ τῶ νοητῶ Φαραὼ, τῶν ἀτόπων ἐπιτηδουμάτων καὶ ἀτιμίας παθῶν ὁ σύλλογος, ἅπερ ζυγνύς διεγείρει πολέμους τοῖς φοβουμένοις τὸν Θεόν· ἀλλὰ καὶ τὰς τοιαύτας πολέμους σωτρίβει ὁ Κύριος, ποιῶν ἡμᾶς ἐπιβαίνειν ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκαν, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δυνάμιν τῶ ἐχθροῦ.

Ἐπιλέκεις ἀναβάτας τριτάτας κατεπόντισεν ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσῃ.

* **ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ.** Ἐπιλέκεις Φησὶν, ὡς τοῖς ἄλλοις εἶναι τοιαύτας δοκῶντας, καὶ τῇ προσκλήσει ἡδονῇ τὰς ἀνοήτους ἀντέχεσθαι αὐτῶν δελεάζοντας· καὶ αὐτῷ δὲ τῷ Σατανᾷ νομιζομένῳ τοιαύτω· (2) ἐπεὶ καὶ τὰ βρώματα αὐτῶν ἐκλεκτὰ ἐτέρωθι Φησὶν ἢ θεία Γραφή.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τριτάτας ὀνομάζει ἢ ἰσορία. νοήσεις δὲ τὰς τρεῖς τέτας πάντως τὰς φερομένας ὑπὸ τῶ ἄρματος, τῷ

τριμερῇ τῆς ψυχῆς διαίρεσιν, εἰς τὸ λογικόν τε καὶ ἐπιθυμητικόν καὶ θυμοειδὲς ἀναπέμπων τὸ νόημα. ταῦτα ἐν πάντα, καὶ ὅσα τέτοις ὁμόφυλα τῷ καθιγμενῷ τῆς πονηρᾶς ἐφόδου σωσιπύλαι τῷ Ἰσραηλίτῃ ἐπὶ τὸ ὕδωρ. ἐφ' ὧν ἡ τῶ ὕδατος φύσις, ἡ γαμμένη τῆς κατὰ τὴν βακτηρίαν πίσεως, καὶ τῆς φωτισμένης νεφέλης, ζωοποιὸς μὲν γίνεται τῶν εἰς αὐτὴν καταφθονόντων, ἀναιρετικὴ δὲ τῶν διωκόντων.

Β * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εἰς τὰς τῶν πολέμων χρείας ἄρματα ἐποίεν μεγάλα, ὡς καὶ τρεῖς χωρεῖν· ἢ ὁ μὲν εἰς ἡνιοχίῃ, οἱ δὲ δύο πολεμῶσιν. ἢ [τριτάτας λέγει,] τὰς ἐπὶ τριῶν ἵππων ἐπιβεβηκότας. οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐν πολέμῳ ἐξιόντες ἄρματηλάται, ἐπὶ τριῶν ἵππων ἐπωχῶντο. Φησὶ γὰρ καὶ πᾶσαν τὴν ἵππον, καὶ τριτάτας ἐπ' αὐτῶν. ἢ τὰς ἰχυρὰς καὶ πρὸς τρεῖς δυναμείας ἀντιστῆναι. ἢ τριτάτας τὰς ἐν παρατάξει τρίτας ἰσαμείας ἐν Φάλαγγι, τῷ τῷ τρόπῳ τῆς παρεμβολῆς ἰσαμένης Φαλαγγισίδως. τῶ γὰρ πρώτῃ πίπλοντος ἢ ἀποκάμνοντος, ὁ τριτάτης ὑπείσθητο τὸν ἐκείνου τόπον. ἢ τριτάτῳ λέγει τὸν τριτὸν, τέτῃ τὸν ἐν τῷ κατέξοδα τὸν βασιλέα τρίτον ἰσάμενον, ἢ τοι τῷ τρίτῳ ἔχοντα καθεδραν. οἷος ἡ ὁ Δαβὶδ παρὰ τῷ Σαλ. τῶ δὲ ὁρῆσεις ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βασιλειῶν. (3)

ε. Πόντω ἐκάλυψεν αὐτῶν· κατέδυσαν εἰς βυθὸν ὥσπερ λίθος.

* **ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Λίθων γὰρ ἦσαν ἀναιδητότεροι καὶ βαρύτεροι, μηδὲν κἄθ' ἡ μετάρσιον ἔχοντες, [ἢ ἀεροπορεῖν δυνάμενον· ὡς φορτίον γὰρ βαρὺ ἐβαρύνθησαν· καὶ ἐκ ἐν τοῖς ἐπιπολαυτέροις τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ βάθει τῶ ὕδατος αὐτῆς.] ἐπεὶ [οἱ τοιοῦτοι] καὶ εἰς βυθὸν κακῶν ἐληλυθότες, κατεφρόνησαν. διὸ καὶ εἰς βάθος ἔδυσαν.

ς. Ἡ δεξιὰ σου Κύριε δεδοξασα ἐν ἰσχύϊ· ἡ δεξιὰ σου Κύριε χεῖρ ἔθραυσεν ἐχθρούς.

* **ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Δεξιάν, καὶ βραχίονα, καὶ χεῖρα καλεῖν οἷδε πολλάκις τὸν ἡνὶ θείᾳ Γραφῇ, ἀλλὰ καὶ δυνάμιν. Χρι- 1. Κορ. 1. 24. σὸς γὰρ [Θεὸς] δυνάμεις, καὶ Θεὸς σοφία. αὕτη γὰρ καὶ δεδοξασα, ἀήτλητος ἔσα δύναμις τῶ πατρὸς· σωτρίψασα τότε μὲν τὸν Φαραὼ, νυνὶ δὲ καὶ τὸν Σατανᾶν, καὶ πᾶσαν τὴν δυνάμιν αὐτῶν.

* **ΣΕΥΗΡΟΥ.** Χριστὸς δὲ ἐστὶν ἡ τῶ ὑψίστη πάντα ἰχύς σου δεξιὰ, ἢ τῶν ἐξαίσιων θαυμάτων ἐργάτης.

Ααα 2

ζ. Καὶ

(1) Τὰ ἐξῆς ἐλήφθη ἐκ τῶ ἀρτι εἰρημ. Τόμ.

(2) Νομιζομένης τοιαύτης. αὐτ.

(3) Τῶτο ἔλαττερον κῆται ἐν τῷ 7. ἐδ. τῶ 14 καφ. καὶ ἐν μὲν ταῖς σημειώσ. τῆς ἐν τῇ Φραγκ. ἐκδόσ. τῆς Γραφ. τῷ τῷ Ὁρῶν. καὶ τῷ Νύσ. Γρηγορ. ἐπιγέγραπται· ὡ δὲ τῷ εἰρημ. 3. Τόμ. τῆς τῶν ψαλ. σερ. Ἰωάννη.

ζ. Καὶ τῷ πλήθει τῆς δόξης σου συνέτριψας τὰς ὑπεναντίας. ἀπέσει-
λας τὴν ὀργήν σου· κατέφαγεν αὐ-
τὰς ὡσεὶ καλάμη.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὅτι ἀπαθὴς ὁ Θεὸς, ἔρηται πολλάκις. ὀργὴν δὲ καλεῖ Θεὸς ἡ θεία Γραφὴ τὴν κατὰ τῶν ἀμαρτανόν-
των καὶ τὴν κολάζεσθαι αἰώνων τιμωρητι-
κῶν κίνησιν, ἢ καὶ τὰς ταύτης ἐξυπηρε-
Ψαλ. 77. 49. τισιν ἄγγελος. ἀπέειλε γὰρ εἰς αὐ-
» τὰς ὀργὰς καὶ θυμὸν, ἀποσολῶ δι' Ἀγ-
» γέλων πονηρῶν. ὀργὴ δὲ καὶ θυμὸς πῶς
» ἂν ἀποσαλεύῃ; εἶγε ἀληθῶς τὴν ὀργὴν
» θήσομεν, ἢ τὸν θυμὸν, ζέσιν ὄντα τὰ
» περικαρδίας αἵματος. ἀλλ' ἐδὲ σῶμα τὸ
» θείον, ἔτε ἐμπαθές. ὀργὴν δὲ ἀποσελ-
» λομένην ὑποληπτόν τὴν τοῖς ἀμαρτωλοῖς
» ἐπαγομένην τιμωρίαν. ἢ τις καὶ κατέφα-
» γαν αὐτὰς, τισὶν ἀνῆλθον, ὡς καλά-
» μιν ὑπὸ πυρός.

η. Καὶ διὰ πνεύματος τῆς θυμῶ-
ς ἔση τὸ ὕδωρ· ἐπάγη ὡσεὶ τεῖχος
τὰ ὕδατα· ἐπάγη καὶ τὰ κύματα
ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Πνεῦμα δὲ θυμὸν τὸν
» ἄγγελον, τὸν ἐξυπηρετῶμεν τῇ τοιαύτῃ
» τιμωρίᾳ, Φησὶν· ἢ καὶ τὸν νότον, ὅς καὶ
» ἐσώρυσεν τὸ ὕδωρ, ἤγαγεν διέσσειεν, καὶ πῆξας
» τὴν ῥοὴν τῶν φύσιν, ὡς τεῖχος ἐποίησεν.

θ. Εἶπεν ὁ ἐχθρὸς, διώξας κα-
ταλήψομαι, μεριῶ σκύλα. ἐμπλή-
σω ψυχὴν μου, ἀνελῶ τῇ μαχαίρᾳ μου,
κυριεύσει ἡ χεὶρ μου.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἀλλὰ θεασάμενος ὁ
» Αἰγύπτιος, εὐρίσκει καὶ αὐτῷ τρίβον πα-
» ρασκευασθῆναι, καὶ ἐπιδιδόναι διώσασθαι τὰς
» ἡδὲ Ἰσραήλ. κινῶσθαι Φησὶ τὰς φθόγους
» καὶ λείαν ἐκ ὀλίγῳ ποιήσω, τὰς
» μὲν ἀνελών, τὰς δὲ καὶ ζωγρῶν, καὶ ὑπο-
» χεῖρας ἐργαζόμενος.

ι. Ἀπέσειλας τὸ πνεῦμά σου· ἐκά-
λυψεν αὐτὰς θάλασσα· ἔδυσαν ὡσεὶ
μόλιβδος ἐν ὕδατι σφοδρῶ.

Εξέδ. 14. 21. * ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπήγαγε γὰρ Φησὶ
» Κύριος τὴν θάλασσαν ἐν ἀνέμῳ νοτῶ βλαύω.
» πνεῦμα δὲ Θεὸς νοήσομεν τὸν νότον, ὡς
» ποίημα ποιητῆ, καὶ κλίσμα δημιουργῆ.

ια. Τίς ὁμοίός σοι ἐν Θεοῖς Κύ-
ριε; τίς ὁμοίός σοι; δεδοξασμένος ἐν
ἀγίοις, θαυμαστὸς ἐν δόξαις, ποιῶν
τέρατα.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τὸ τίς αὐτῶν, ἀντὶ
» τῆς εὐδίας. ἔτε γὰρ ἐν διωκείαις, ὡς ὁ Σύμ-
» μαχος ἐξέδωκεν, ἔτε ἐν ἀγιασμῷ ἐξισω-
» θῆναι [τις διωθήσεται, ἢ καλὰ τι γένῃ ὁμοιο-
» θῆναι.] ἐδὲ γὰρ συγκρίνεται τὰ ἀσύγ-
» κριτα, ἐδὲ τῷ ποιητῇ τὰ ποιήματα, ἐδὲ

τῷ ὄντι τὰ μὴ ὄντα, καὶ εἰς γένεσιν πα-
» ραχθέντα. πάντων γὰρ καὶ ἐν πᾶσιν ὑπε-
» ρανέστηκεν ἀσυγκρίτοις ὑπεροχαῖς.

* * ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὶ λέγεις, ὦ
» Μωϋσῆ, ὅλως γὰρ ἐστὶ σύγκρισις; Οὐ καλὰ
» σύγκρισιν τῶτο ποιῶν εἶπον, Φησὶν· ἀλλ'
» ἐπειδὴ πρὸς Ἰσραὴλ διαλέγομαι, τὰς με-
» γάλῳ περὶ τῶν δαιμόνων ἔχοντας δόξαν,
» τῇ ἀδυναμίᾳ αὐτῶν συγκαταβαίνων, τῶτον
» τῆς διδασκαλίας εἰσήγαγον τὸν τρόπον.

ιβ. Ἐξέτεινας τὴν δεξιάν σου, καὶ
κατέπιεν αὐτὰς ἡ γῆ.

ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἡ γὰρ πάλας συσελ-
» λομένη διὰ τὴν ἀνοχὴν καὶ χρηστότητα
» καὶ μακροθυμίαν, ἐξετάθη κατὰ τῶν Αἰ-
» γυπτίων. ταύτης γὰρ καταφρονήσαντες,
» καὶ βελτιωθῆναι μὴ βελτιώσαντες, ἐθη-
» σαύρισαν ἑαυτοῖς ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς.
» καταπεπωκέναι δὲ αὐτὰς τὴν γῆν Φησὶ,
» χάσματος γεγεννημένης μετὰ τὸ ἐκβραδίη-
» ναι αὐτὰς ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ σκυ-
» λοθῆναι ὑπὸ τῶν ἡν Ἰσραὴλ· πρότερον,
» τὴν Θεὸς βελτιώσας πείσας τὰς ἡδὲ Ἰσ-
» ραὴλ, ὡς ἀρδὴν ἀπώλοντο, ὑπ' ὅψιν ἀγα-
» γόντος τὰ σώματα, καὶ ὡς ἐ φαντασίᾳ
» τινὶ τὰ γινόμενα, σκυλεύσαι παρασκευά-
» σαντος, καὶ ἀφανῆ ἐν ταῖς ἐκείνων ὄψεσι
» γενέσθαι καταποθέντα ὑπὸ τὴν γῆν.

ιγ. Ὁδήγησας τῇ δικαιοσύνῃ σου
τὸν λαόν σου τῶτον, ὃν ἐλυτρώσω·
παρεκάλεσας τῇ ἰσχύϊ σου εἰς κατά-
λυμα ἁγίων σου.

* ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Δικαιοσύ-
» νη γὰρ ἀληθῶς τὸ διασῶσαι ἑσέως ἐπι-
» βελδομένης, ἐλθούσης καταδεδωμένης,
» ἐπιστρέψαι πεπλανημένους, εὐσεβεῖς ἐκ
» πείρασμῶν ῥύσασθαι.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Παρεκάλεσας, τῶ-
» τέσι διεβάσας· ἔτω γὰρ ὁ Σύμμαχος
» διερμηνεύει· προετρέψω, Φησὶν αὐτὰς
» ἐν ἁπασιν, καὶ τὰς ἐχθρὰς ἀμυνόμενος,
» καὶ ἀφθονον αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πε-
» ρισσίαν δωρέμενος, ἕως ὅς εἰς αὐτῶν, ὡς
» ἐπηγάγην, κατέστησας γῆν· κατάλυμα δὲ
» ἅγιον, καὶ ὁ εὐσεβὴς λογισμὸς, καὶ ἡ τῶν
» ἀγαθῶν πράξεων ἐργασία· εἰς ἣν αὐτὰς
» παρεκάλεσε, συμπαιδῶν αὐτῶν τῇ νηπιό-
» τητι, καὶ τροποφορῶν αὐτὰς ὡς πατήρ
» καὶ διδάσκαλος.

ιδ. Ἦκυσαν ἔθνη, καὶ ὠργίσθη-
σαν· ὠδῖνες ἔλαβον κατοικούντας Φι-
λισταίμ.

* ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ὁργίσθησαν, ἤγαγεν
» ἐκλονήθησαν, ἐταράχθησαν. ἀδελφὰ γὰρ
» ἡλπίζον πείσεσθαι τοῖς Αἰγυπτίοις οἱ ἄλλο-
» Φυλοι.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ τέτοις Ῥαὰβ ἡ
» πόρνη μαρτυρεῖ, τὸν κλόνον αὐτῶν τοῖς
» κατασκόποις δηλώσασα· καὶ ἄλλοφυλοι
» τὴν

τὴν κιβωτὸν θεασάμενοι, καὶ τὸ, εἰς Α
ἡμῖν, ἐπιφωγόντες, ὡς ἐν ταῖς βασιλείαις
γέγραπται.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ὅπως ἐὰν βέλ-
ληται ἡ Γραφὴ ἀφόρητόν τινα ἡμῖν ὀδυνῶν
ἐνδείξασθαι, τῷ ὀνόματι τῆς ὀδίνος αὐτῷ
ὑπογράφει. διόφρσιν ὀδίνες ἔλαβον κα-
τοικῶντας Φυλισιέμ, τρεῖς φόβος, τρέ-
μος, πόνος, ὀδυνή.

ΙΕ. Τότε ἔσπευσαν ἡγεμόνες Ἐ- Β
δὼμ, καὶ ἄρχοντες Μωαβιτῶν· ἔλα-
βεν αὐτὰς τρέμος· ἐτάκησαν πάν-
τες οἱ κατοικῶντες Χαναάν.

*** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ.** Ἐδὼμ καὶ
Σιῶν ὁ Ἡσαΰ ὠνομάζετο, [ὁ τῷ Ἰακώβ ὁμο-
γύτριος ἀδελφός, ἐξ ἧ καὶ Ἰδαμάτοι κα-
τάγονται.] Μωαβίται δὲ οἱ ἀπὸ τῶ Μωάβ,
οἱ υἱοὶ Λωτ. ἔτοι τῷ ὑπερασίζεσαν τῷ
Ἰσραὴλ μαζόντες χεῖρα, τρώμω συνε-
σχέθησαν. τὸ δὲ, ἔσπευσαν, ἐθροβή-
θησαν, ἐκδεδώκασι ἄλλοι. περὶ δὲ τὰς
χρόνους ἀδιαφορεῖται ἡ θεία Γραφὴ, πῇ
μὲν ἀπαγγέλλει, ὡς ἡδὴ γεγεννημένα τὰ
πράγματα, τῇ προρρήσει τῶν μελλόντων
παρρησιασά· πῇ δὲ, ὡς μήπω γεγεννημένα,
ἐσόμενα δὲ διηγᾶται.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ταῦτα δὲ φάμεν
παρρησιάζοντες ἐξ ὧν ἡδὴ εἰς ἡμᾶς ἐπεδείξω,
τὰς μὲν ἐχθρὰς τροπώσαντες καὶ ἐπι- Δ
κλύσαντες αὐτοῖς ἅπαν τὸ πέλαγος, τὸν δὲ
Ἰσραὴλ διαγαγόν, ὡς ἐν ἡπείρῳ σχεδιασεί-
σῃ τῷ σὺν προσάγματι, διὰ μέσων τῶ ὕδα-
τος. τῶτοις ἡ καὶ νοητικῶς ἐπιβαλεῖς [κατὰ]
τὸν πνευματικὸν νόμον, τῷ πνευματικῷ
ἐν τῷ γινόμενος ὑψηλότερος. ἄρχοντας
γὰρ καὶ ἡγεμόνας Ἐδὼμ, καὶ τῶν λοιπῶν
ἀσεβῶν ἀλλοφύλων ἐθνῶν, τὸν Σατανᾶν
νοήσεις, καὶ τὰς ὑπ' αὐτὸν πονηρὰς δυνά-
μεις. οἵτινες καὶ ἐκλονήθησαν, τῷ ἁμα- Ε
χον τῷ Θεῷ χεῖρα διαναστᾶσαν κατ' αὐτῶν
ὡς ἀσεβῶν θεασάμενοι, καὶ βοῶντες, εἰ
τί ὑμῖν καὶ σοὶ. ἡ δὲ τῷ Θεῷ; ἡλθες πρὸ
καίρῳ, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ τῷ Φθόνῳ δὲ
συνχευόμενοι ἐτάκησαν ὁρῶντες ὀδύναντες
τῷ Σιῶν, καὶ τίκτεσαν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἔθ-
νος τοσούτον, καὶ λαὸν κλιζόμενον, καὶ
αἰνῶντα τὸν Κύριον.

ΙΣ. Ἐπιπέσοι ἐπ' αὐτὰς φόβος καὶ Ζ
τρέμος· μεγέθει βραχιονός σου ἀπο-
λιθώθητῶσαν· ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ
λαός σου Κύριε· ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ
λαός σου ἔστος, ὃν ἐκλήσω.

*** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ.** Ὅπως ἐστὶ τῇ ὑπερ-
βολῇ τῆς σῆς διωάμεως ἀκίνητοι διαμεινά-
τωσαν, ὑπὸ τῷ δέσπῃ ἐκνύβριοντες. ταῦ-
τα δὲ αὐτοῖς συμβιβῶμαι παρακαλεῖται, ὅ
μισᾶδελφοὶ ὄντες, ἀλλ' ἵνα μήτι κακὸν
διαπερῶντες προσλάβωμεν οἱ παραδόξως
σωθέντες ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων, καὶ
λαός σου χρηματίσαντες, καὶ γενόμενοι
κλήμα τῷ διασώσαντος.

ΙΖ. Εἰσαγαγὼν καταφύτευσον
αὐτὰς εἰς ὄρος κληρονομίας σου, εἰς
ἔτοιμον κατοικητήριόν σου, ὃ κατηρ-
γάσω Κύριε, ἀγίασμα Κύριε, ὃ
ἡτοίμασαν αἱ χεῖρές σου. Κύριος βα-
σιλεύων τὸν αἰῶνα, καὶ ἐπ' αἰῶνα,
καὶ ἔτι.

*** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ.** Δεόμεθα, ὅπως
καὶ εἰσαγάγῃς ἡμᾶς, καὶ καταπαύσῃς εἰς
τὴν γλῶσσαν, ὡς τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐπηγ-
γέλω, καὶ εἰς τὸ κατεργασθῆναι, ἡτοί-
μασθαι, τῇ σῇ προγνώσει κατοικητή-
ριον καὶ ἀγίασμα. ὃ οἶκον προσδύχῃς ὠρι-
σας ἔσεσθαι, καὶ ἡτοίμασας τῇ σῇ με-
ρίδι, καὶ τῷ χοινίσματι τῆς κληρονο-
μίας σου. αὐτὸς γὰρ εἰ ὁ βασιλεύων εἰς
τὸν αἰῶνα τῷ αἰῶνος, καὶ ἐπέκεινα.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Τίνες δὲ αἱ χεῖρες;
Ὁ Κύριος βασιλεύων εἰς τὸν αἰῶνα. δι' ἧ
καὶ πάντα πεποίηκεν ὁ πατήρ, καὶ κατέ-
λυσε τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, καὶ
συνέτριψε τὰς τῶν δρακόντων κεφαλὰς
ἐπὶ τῷ ὕδατος, καὶ ἡλιδύθέρωσε τὸν ἴδιον
λαὸν ἀπὸ τῆς καταδυναστείας αὐτῶν.

**** ΜΑΞΙΜΟΥ.** Οἶδα μὲν τι κατὰ τῷ
Γραφῶν ὑπεραιώνιον· ὅπερ ὅτι μὲν εἰςιν,
ἐσήμανε· τί δὲ τῷτό εἰςιν, ἔκ ὠνόμασε,
κατὰ τὸ, Κύριος βασιλεύων τὸν αἰῶνα, καὶ
ἐπ' αἰῶνα, καὶ ἔτι. ἔκῃν εἰς τὴν πρᾶγμα Δ
ὑπὲρ αἰῶνας, ἡ ἀκραφυνὴς τῷ Θεῷ βασι-
λεία. ὅ γὰρ δὴ θέμις εἶπέν ἡρχθαι, ἡ
φθάνειν ὑπὸ αἰῶνων ἡ χρόνων τῷ τῷ
Θεῷ βασιλείαν. ταύτῃ δὲ πιστεύομεν εἶναι
τῶν σωζομένων κληρονομίαν, καὶ μονίαν,
καὶ τόπον, καθὼς ὁ ἀληθὴς παραδίδωσι
λόγος· ὡς τέλος τῶν δι' ἐφέσεως πρὸς τὸ
ἔσχατον ὀρεκτὸν κινήσεων. ἐν ᾧ γινόμε-
νοι, πάσης τῆς ὁποιασῶν δέχονται παῦ- Ε
λαν κινήσεως· ὡς μηκέτι χρόνον τινὸς ὄν-
τος αὐτῶν, ἡ αἰῶνος τῷ διαβηθῶναι ὀφέ-
λοντος, οἷα δὴ μετὰ πάντα καταντήσα-
σιν εἰς τὸν Θεόν, τὸν πρὸ πάντων ὄντα
τῶν αἰῶνων, καὶ ὃν φθάνειν αἰῶνων φύ-
σις ὅτι πέφυκεν.

ΙΘ. Ὅτι εἰσῆλθεν ἵππος Φαραὶ
σὺν ἄρμασι, καὶ ἀναβάταις εἰς θά-
λασσαν, καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτὰς Κύ-
ριος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης· οἱ δὲ
υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπορεύθησαν διὰ ξηρᾶς
ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης.

Κ. Ἐλαβε δὲ Μαριάμ ἡ προφη-
τις ἡ ἀδελφὴ Ἀαρὼν τὸ τύμπανον
ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθον πα-
σαι αἱ γυναῖκες ὀπίσω αὐτῆς μετὰ
κα. τυμπάνων καὶ χορῶν. Ἐξῆρχε δὲ
αὐταῖς Μαριάμ, λέγασα, ἄσωμεν
τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδοξασαί·
ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θά-
λασσαν.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Κέχρη-
ται δὲ ὁ μὲν τῶν ἀνδρῶν χορὸς ἡγεμόνι
τῷ Μωϋσῇ, ὁ δὲ τῶν γυναικῶν τῇ τέτῃ
ἀδελφῇ Μαριάμ, ἀνακρομένη τὸ τύμπα-
νον, ὅπερ ἐστὶ νεκρωσάση τὰ μέλη τὰ ἑαυ-
τῆς δι' ἐγκρατείας. ζῶν γὰρ νεκρὸ δέρμα
τὸ τύμπανον. τὸν δὲ αὐτὸν ὕμνον ἀδᾶσιν
οἱ χοροὶ, ἀντίφωνον ἀναπέμποντες ἁρμο-
νίαν, καὶ ἐφύμνουντες, ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ.

κβ. Ἐξῆρσε δὲ Μωϋσῆς τὰς ὑδὲς
Ἰσραὴλ ἀπὸ θαλάσσης ἐρυθρᾶς, καὶ
ἤγαγεν αὐτὰς εἰς τὴν ἐρήμον Σέρ.
καὶ ἐπορεύοντο τρεῖς ἡμέρας ἐν τῇ ἐρή-
μῳ, καὶ εὗρισκον ὕδωρ, ὥστε πιεῖν.

ΝΗ. ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἄθροι δὲ ἐν πῶς ἐκ
ἀγυμνάσας αὐτὰς λελυτρωμένους, ἐδὲ τῷ
τῆς οὐδυνίας εἰτροφῶντας πλάται, πα-
ρακομίζεσθαι πρὸς τὸ ῥάθυμον ἐφίησιν
οἰκονομικῶς· ἵνα μὴ κατὰ βραχὺ πρὸς
λήθλῳ ἰόντες τῇ διασώζαν ἰαχύνοντος, εἰς
τὴν ἐν Αἰγύπτῳ πλάνῳ οὐκόλως ὑπονοσή-
σαν. συλλέγῃσι γὰρ οἱ πόνοι πρὸς Θεόν.
Νη. 16. 16. καὶ γὰρ ὁ Προφήτης Φησὶ, Κύριε ἐν θλί-
ψει ἐμνήθημί σε, ἐν θλίψει μικρᾷ ἡ παι-
δεία σε ἡμῖν. μακρὰν τοιγαρὲν καὶ διψά-
δα διῶντες γλῶ, ἐν σπάνει γεγόνῃσι τῶν
ἀναγκάων εἰς ζῶν· καὶ γὰρ εὗρισκον ὕδωρ,
ὥστε πιεῖν.

κγ. Ἦλθον δὲ εἰς Μερρᾶν, καὶ
ἐκ ἡδύναντο πιεῖν ὕδωρ ἐκ Μερρᾶς·
πικρὸν γὰρ ἦν. διὰ τῆτο ἐπωνόμασε
τὸ ὄνομα τῆς τόπῃ ἐκείνῃ, πικρία.

ΝΗ. ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Μερρᾶ μὲν ἐρμηνεύε-
ται πικρία, λαμβάνεται δὲ πρὸς ἡμῶν
εἰς τὸν τῆ νόμου τύπον. πικρὸς γὰρ ὁ νό-
μος ὡς, ὅτι καὶ κολασῆς. καὶ τέτῃ μάρ-
τυς ὁ Παῦλος, λέγων· ἀπετήσας τις νό-
μον Μωσέως, ἐπὶ δυσὶν, ἢ τρισὶ μάρτυσιν
ἀποθνήσκει. πικρὸς ἐν καὶ ἀφόρητος τοῖς
πάλαι, καὶ ἀπαράδεκτος· διὰ τῆτο κα-
θάπερ ἀμέλει καὶ ὕδωρ πικρὸν. ἀλλ' ἐγλυ-
κάνθη καὶ αὐτὸς διὰ τῆς τιμῆς σαυρῆ· καὶ
εἰς τύπον ὡς τῷ μακαρίῳ Μωσῇ τὸ
τλιωκαῦτα παραδειχθῆναι παρὰ Θεοῦ ξύλον.
ὅτι γὰρ εἰς πνευματικῶν θεωρίαν μετα-
πεφοίτηκεν ἡ σκιά, εἰς τὸ τῆ Χριστοῦ μυ-
στήριον, τοῖς τῆς διανοίας ὁμμασι τεθεά-
μεθα τοῖς ἐν τῷ νόμῳ τυποῖς ἐγκεχω-
ρισμένων (1) τότε. καίτοι δὲ πικρὸς ὁ νό-
μος ὢν, ἀποβέβληκε τὸ εἶναι τοῖστος.

κδ. Καὶ διεγόγγυζεν ὁ λαὸς κατὰ
Μωϋσῆν, λέγοντες, τί πτόμεθα;

ΝΗ. ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ὅρα δεδιψηκότα μὲν
ἐν ἐρήμῳ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τῆ παντόφῃ
Μωσέως καταγογγύζοντα, νηποίνι γε μὴ
εἰς τῆτο πεσόντα μικροψυχίας. καὶ γὰρ
ἐκλέτικε δίκας, ἐδὲ ὑπέστη τὰ ἐξ ὀργῆς,

Α καίτοι κολάζειν εἰωθότος τῇ Θεῷ τὰς ἐπὶ
τῷ δε κατεγνωσμένους. ἐλεῖται γὰρ ἐν
ἀρχαῖς ὁ ἐν γυμνάσμασιν ἐτι τοῖς ὑπὲρ
ἀρετῆς, ἐδὲ ὅτε καὶ πλείων· ἀσύγνωστον δὲ
μετὰ τῆτο τὴν ἄγαν ἔχει μικροψυχίαν,
καὶ τὴν ἀχάρινον ὑποδρομῶν, ὡς ἂν ποιοῖ-
το τυχόν εἰς ἐκλόπας ἐπιθυμίας.

Β κε. Ἐβόησε δὲ Μωϋσῆς πρὸς Κύ-
ριον· καὶ ἔδειξεν αὐτῷ Κύριος ξύλον.
καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ
ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ.

ΝΗ. ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. ξύλον
δείκνυσιν. ὁ προσέταξεν ἀράμενον, εἰς
τὰς πηγὰς καθῆναι· τάχα μὲν καὶ κατε-
σκοδασμένον ἐκ φύσεως, ποιεῖν διωαμιν, ἢ
τάχα ἡγνοεῖτο, τάχα δὲ καὶ τότε πρῶτον
ποιηθῆναι, εἰς ὡς ἐμελλεν ὑπηρετεῖν χρεῖαν.

Γ ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ὅποιον ὡς τὸ ξύλον
τὸ γλυκάναν ἐν Μερρᾶ τὸ ὕδωρ; Περιτ-
τόν, καὶ ἀνόητον τὸ τὰ σεσιγημένα ζητεῖν.
ἀρκεῖ δὲ ἡμῖν μαθεῖν, ὡς διὰ τῆς ξύλου
τὸ πικρὸν ὕδωρ εἰς γλυκεῖαν μετεβλήθη
ποιότητα. καὶ τῆτο γὰρ τὴν ἡμετέραν
προδηλοῖ σωτηρίαν. τὸ γὰρ σωτήριον τῆ
σαυρῆ ξύλον τὴν πικρὰν τῶν ἐθνῶν ἐγλύ-
κανε θάλατταν.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. ξύλον λέγει τὸ τίμιον τῆ
σαυρῆ, τὸ (2) ἀποκεκρυμμένον μυστήριον.
διὸ καὶ εἶπεν ἐμφαντικῶς τὸ, ἔδειξε. δι'
καὶ ξύλου ζωοποιῶν τὸ ζωοποιὸν σημαίνεται
βάπτισμα.

Ε ΚΥΡΙΑΛΟΥ. [Τέλος νόμου Χριστοῦ εἰς
σωτηρίαν παντὶ τῷ πισθύνοντι, νομομανος
δηλονότι πνευματικῶς.] τύπος δ' ἂν εἴη
καὶ τῆ δε σαφῆς τὸ ἐπὶ τῇ Μερρᾶ συμβε-
βηκός. δηλοῖ γὰρ τὸ ξύλον τὸν τῆ Σωτή-
ρος σαυρὸν, ἥτοι τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον.
ὅπερ εἰ γένοιτο τοῖς ἐν νόμῳ παραδεκτόν,
γλυκὺ τὸ πικρὸν ὁδρήσασιν. καὶ γὰρ τοῖς
πισθύνουσιν εἰς Χριστὸν Φιλαίτιός τε καὶ κολα-
σῆς ὁ νόμος. (3) ἄλλως καὶ λόγῳ μόνῳ γλυ-
κὺ ποιῆσαι τὸ πικρὸν διωάμενος ὁ Θεός,
διὰ ξύλου τὴν μεταβολὴν ἐργάζεται, τὸν
τύπον διδὼς τῆς διὰ ξύλου σωτηρίας. τῆτο
γὰρ προφητείας ἐστὶν εἶδος, δι' ἔργων προ-
δεικνυσθῆναι τὸν ἥξοντα, καὶ διὰ ξύλου τὸ
πικρὸν τῆς γνώμης τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ
τῆς οὐσεβείας γλυκὺ μεταδίσσοντα.

Ζ * ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Πικρὸς δὲ λίαν ὄν-
τας τὰς ὑπὲρ ἀρετῆς ἰδρωτάς, εἰς τὸ ἡδύ-
τερον καὶ γλυκὺ μεταπλάττει Χριστός, ὃς
εἰρηταίτε καὶ ἐστὶ ξύλον ζωῆς. δείκνυται
δὲ τῷ θρασείῳ Μωσῇ παρὰ Θεοῦ τὸ ξύλον.
ἀποκαλύπτει γὰρ μόνος τὸν ἥξοντα ὁ πατήρ.
ἐκὼν ἐν Χριστῷ τῷ τῆς ζωῆς ξύλῳ γλυκέα
μὲν τὰ πικρὰ, φορητὰ δὲ τὰ δύσοισα, καὶ
εἰς ζῶν ἀναγκαῖα τὰ ὡς ἐν ἰδίᾳ φύσει κα-
ταφέρειν εἰωθότα.

ΤΟΥ

(1) Ἰσ. ἐγκεχωρημένον. ἄλλως δὲ ταῦτα ἐν τοῖς ἐκδομ. σωτὴτακίαι.

(2) Ἰσ. καί.

(3) Τὰ ἐξῆς ἐν τοῖς ἐκδομ. ἐκ εὐρηται.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τῷ γὰρ καταλελοι- A
πότι τὰς αἰγυπτίας ἡδονάς, αἷς ἐδέλθουε
πρὶν διαβλῶαι τὴν θάλασσαν δύσληπλός τε
καὶ ἀνάντης ὁ βίος ὁ τῶν ἡδονῶν κεχω-
ρισμένος παρὰ τὴν πρώτην δοκεῖ. ἀλλ'
εἰ τὸ ξύλον ἐμβληθεῖ τῷ ὕδατι, τρεῖς
τὸ τῆς ἀναστάσεως παραλάβοι μυήριον,
ὁ διὰ τῆς ξύλου τὴν ἀρχὴν ἔχει· ξύλον
δὲ ἀκέσας, τὸν σαυρὸν ἐνόησας· τότε
παντὸς γλυκασματος τῆς τὴν αἰδοῦσιν δι'
ἡδονῆς γαργαλίζοντος γλυκύτερός τε καὶ B
ποτιμώτερος ὁ κατ' ἀρετὴν γίνεται βίος,
τῇ ἐλπίδι τῶν μελλόντων ἐφιδωόμενος.

ΑΔΗΛΟΤ. Νεκρώσας τις καὶ ἀποκρί-
νας ἑαυτὸ τὸ ἀλλόφυλον, γυῖσεται τῆς
Μερράς, τρεῖς τῆς κεχωρισμένων τῶν ἡδο-
νῶν βίος. ὁ πικρὸν καὶ ἀηδὲς παρὰ τὴν
πρῶτην τοῖς γυῖσαμένοις τὴν αἰδοῦσιν.

Ἐκεῖ ἔθετο αὐτῷ δικαιώματα καὶ I
κρίσεις· καὶ ἐκεῖ αὐτὸν ἐπείρασε,
καὶ εἶπεν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὅτε Θεὸς πειράζει, ἐπ'
ὠφελείᾳ πειράζει, ἢ ἐπὶ τῷ κακοποιή-
1ακ. ι. 13. σαί. διὸ καὶ ἐλέχθη, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπείρα-
„ σός ἐστι κακῶν· ὡς καὶ μετ' ὀλίγα ἐπάγει
ὁ λόγος, λέγων· ἐὰν ἀκοῇ ἀκέσσης Κυρίᾳ
„ τῆς Θεῆς, πᾶσαν νόσον, ἣ ἐπήγαγον
„ τοῖς Αἰγυπτίοις, ἢ ἐπάξω ἐπὶ σέ. ὁ δὲ
Φέρων τὰς πειρασμὰς γενναίως, σεφάνθ-
ται. ἄλλο δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῆς διαβολῆς. ἐκεῖνος
πειράζει, ἵνα τὰς παιδομαίους αὐτῷ θανα-
τώσῃ. καὶ ὁ μὲν, ἀγνοῶν τὸ ἐσόμε-
νον· ὁ δὲ Θεὸς, εἰδὼς μὲν τὸ ἐσόμενον,
πλὴν διδὼς τῷ ἀνθρώπῳ πράττειν ὃ θέλει
διὰ τὸ αὐτεξέστιον.

„ * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, ἐκεῖ ἔθετο
„ δικαιώματα καὶ κρίσεις, ἢ τὸν νόμον Φη-
σὶν· ἔστος γὰρ ὑπερὸν ἐν Χωρῆβ ἐδόθη·
ἀλλ' ἄπερ ἐδήλωσε διὰ τῆς λέγειν, ἐπείρα-
ζειν, ἀντὶ τῆς προκατήχει, καὶ προεγύμνα-
ζεν αὐτὰς εἰς ὑπακοὴν τῆς μηκέτι παρά-
ζειν, παρακαλεῖν δὲ πρὸς τὴν σωήθη
βοήθειαν τὸν Θεόν.

κς. Ἐὰν ἀκοῇ ἀκέσσης τῆς Φωνῆς
Κυρίᾳ τῆς Θεῆς, ἢ τὰ ἀρετὰ ἐναν-
τίον αὐτῆς ποιήσης, καὶ ἐνωτίσῃ ταῖς
ἐντολαῖς αὐτῆς, καὶ φυλάξῃ πάντα
τὰ δικαιώματα αὐτῆς, πᾶσαν νόσον
ἣν ἐπήγαγον τοῖς Αἰγυπτίοις, ἢ
ἐπάξω ἐπὶ σέ. ἐγὼ γὰρ εἰμι Κύριος
ὁ ἰώμενός σε.

„ * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρώτη αἰτολὴ πρὸς
„ τὸν Ἰσραὴλ ἢ τῆς ὑπακοῆς· [ἐὰν γὰρ
„ ἀκοῇ ἀκέσσης, Φησὶ, τῆς Φωνῆς Κυρίᾳ τῆς
„ Θεῆς· προκατήχεσθαι τὰς μέλλοντας δέ- H
χεσθαι νόμον.]

κς. Καὶ ἦλθον εἰς Αἰλείμ. καὶ
ἦσαν ἐκεῖ δώδεκα πηγαὶ ὕδατων, καὶ
ἐβδομήκοντα σελέχη Φοινίκων. πα-
ρενέβαλον δὲ ἐκεῖ παρὰ τὰ ὕδατα.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Παραδεξάμενοι τοίνυν
τὰ δικαιώματα Χριστοῦ, τότε δὴ τότε καὶ
εἰς Αἰλείμ ἦξομεν· ὅ ἐστιν ἀνάβασις. ἀνα-
βιβαζόμεθα γὰρ ἐκ τῆς ἀρχαίας ἡμῶν
νηπιότητος εἰς ἀρετῶς ἔχουσιν Φρένα, καὶ
εἰς μέτρον ἡλικίας τῆς πληρώματος τῆς
Χριστοῦ καταντήσαντες, ταῖς τῶν νοητῶν
ὕδατων πηγαῖς αἰτρουφῆσομεν. δυωκαίδε-
κα δὲ αὐταί, τὸν τῶν ἀγίων ἡμῖν Ἀποσό-
λων καταγράφουσαι χρόνον. περιτρυβέμε-
θα δὲ καὶ τὰς ἐβδομήκοντα σελέχους τῶν
Φοινίκων, (1) ἃς ἀνέδειξεν ὁ Κύριος. ὅτι
δὲ πηγαὶ κατὰ τὸ ἀληθὲς οἱ Θεωπέσιοι
μαθηταί, τὸν Θεόν ἡμῖν καὶ σωτήριον καὶ
ἀναγκαῖον εἰς ζωὴν ἀναβρύνοντες λόγον,
I παραδείξουσιν εὖ μάλα τοῖς ἐν νόμῳ δεδι-
καιωμένοις ὅ τῶν ὅλων Θεός, ἔτω λέγων·
„ ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' ἐμοῦ Φροσυνῆς ἐκ τῶν Ἠσ. 12. 3.
„ πηγῶν τῆς σωτηρίας. ἀγία δὲ περὶ παν-
τὸς ὁ Θεωπέσιος ἀνιττόμενος μελωδός, δι-
„ καιος ὡς Φοινίξ, Φησὶν, ἀνθήσει. καὶ Ψαλ. 91. 12.
„ μή τι θυμαίσης· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ Χρι-
στὸς τῇ τοιαύτῃ κλήσει κατονομάζεται πα-
ράγει τῇ Θεοπνεύτῳ Γραφῇ. ἔφη γὰρ
πάλαμ ἡ νοητὴ νύμφη, τρεῖς ἡ Ἐκ-
Δ κκλησία περὶ τῆς ἀνωθεν καὶ ἐξ ἑρανθῆ
„ νυμφῆς, Φησὶ δὴ Χριστὸς· εἶπα ἀναβήσο- Ἀτμ. 7. 1.
„ μη ἐπὶ τῷ Φοίνικι, κρατήσω τῶν ὑψέων
„ αὐτῆς. ἐστὶ γὰρ αἰνιδαλὲς τὸ Φυτόν, γλυ-
κύ τε καὶ εὐρίζον, καὶ λελοδυσμένην
ἔχον τὴν καρδίαν. τοιοῦτοσί πως ἐστὶ νοη-
τῶς ὁ Χριστός.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐρμηνεύεται δὲ πάλ-
λιν τὸ Αἰλείμ, εἰς ἀνάβασιν, ἦγαν εἰς
E αὐξήσιν. καὶ πάλιν, ἡ εἰς Αἰλείμ δώ-
„ δεκα, Φησὶν, ὕδατων πηγαί, καὶ ἐβδο-
„ μήκοντα σελέχη Φοινίκων. ἀναβαίνοντες
εἰς τελειότεραν σιῶσιν, καὶ εἰς αὐξήσιν
ἀνατρέχοντες τὴν πνευματικῇ, τὰς δώ-
δεκα πηγαῖς οὐρήσομεν, τρεῖς τὰς ἀγίας
Ἀποστόλους· καὶ τὰ ἐβδομήκοντα τῶν Φοι-
νίκων σελέχη, τὰς ἀναδειχθέντας δηλο-
νότι παρὰ Χριστοῦ. καὶ εὐγε δὴ σφόδρα,
πηγαῖς μὲν οἱ μαθηταί παρεκκλίνοντες,
Z Φοινίξ δὲ πάλιν οἱ μετ' ἐκείνων ὄντες τὸν
ἀριθμὸν ἐβδομήκοντα. ἀρνούμεθα μὲν γὰρ
ὡς ἐκ πηγῶν ἀγίων ἐκ τῶν τῆς σωτηρίας
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μαθητῶν παντὸς εἰδη-
σιν ἀγαθῆς· θαυμάζομεν δὲ καὶ τὰς ἐβδο-
μήκοντα, καὶ οἷον Φοινίκας αὐτὰς εἰναί-
Φαμεν. οὐκ ἀρδίον γὰρ τὸ Φυτόν, εὐρι-
ζόν τε καὶ εὐκαρπον, καὶ αἰετὸς τοῖς ὕδασι
ἐντεθηλός. τοιοῦτος δὲ καὶ τὰς ἀγίας
εἰναί Φαμεν. καθαρός μὲν γὰρ ὁ νῦν αὐ-
τοῖς, βεβηκώς τε καὶ εὐκαρπος, καὶ τοῖς
νοητοῖς ὕδασι αἰτρουφᾶν εἰσθώς.

ΤΟΥ

(1) Φοινίκων. γέγραπται γὰρ, ὅτι μετὰ τὰς ἀγίας Ἀποστόλους ἀνέδειξεν ὁ Κύριος ἑτέρους ἐβδομή-
κοντα. ὅτι δὲ, κτ. αὐτὸ Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 284.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τὸ ἐν ταῖς τοῖς ὑβρί-
σκομον, δι' ἀκολούθῃ προΐσταται τῆς ἰσο-
ρίας; Ὅτι τὸ τῆς ξύλης μυσηρίον, δι' ἃ
πότιμον τῆς ἀρετῆς τὸ ὕδωρ τοῖς διψῶσι
γίνεται, προσάγει ἡμᾶς ταῖς δώδεκα πη-
γαῖς, καὶ τοῖς ἐβδομήκοντα Φοίνιξι, τε-
τέσι τῇ τῆς Εὐαγγελίᾳ διδασκαλίᾳ, ἐν ἣ
πηγαὶ δώδεκα, [οἱ Ἀπόστολοι, τοσάυτας τῆς
Κυρίας πρὸς τὴν χρείαν ταύτην ἐκλεξα-
μεν, καὶ πηγάζειν δι' αὐτῶν τὸν λό-

γον ποιήσαντος.] ὡς καίτινα τῶν Προ-
φητῶν προαναφωνήσαι τὴν ἀποστολικὴν
» βρύσαν ἡμῶν, ἐν οἷς Φησὶν, ἐν ἐκ-
» κλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ
» πηγῶν Ἰσραὴλ. [ἐβδομήκοντα δ' ἂν εἴεν
Φοίνικες, οἱ κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκὸν μέ-
νῳ ἔξω τῶν δώδεκα μαθητῶν ἐπιχειρο-
τονηθέντες Ἀπόστολοι, τοσάυτοι τὸν ἀριθ-
μὸν ὄντες, ὅσες εἰσὶν Φησὶν ἡ ἰσορία τῆς
Φοίνικας.

Κ Ε Φ. Ι Ζ.

- α. πῆραν δὲ ἐξ Αἰλείμ, καὶ
ἦλθον πᾶσα συναγωγὴ
ὑμῶν Ἰσραὴλ εἰς τὴν ἔρη-
μον Σιν, ὅθεν ἀνὰ μέσον Αἰλείμ,
καὶ ἀνὰ μέσον Σινᾶ· τῇ δὲ πεντεκα-
δεκάτῃ ἡμέρᾳ, τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ
ἐξεληλυθότων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
β. Διεγόγγυζε πᾶσα ἡ συναγωγὴ ὑμῶν
γ. Ἰσραὴλ ἐπὶ Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών. Καὶ
εἶπαν πρὸς αὐτὰς οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅφε-
λον ἀπεθάνομεν πληγέντες ὑπὸ Κυ-
ρίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ὅταν ἐκαθίστα-
μεν ἐπὶ τῶν λεβήτων τῶν κρεῶν, καὶ
ἡδίομεν ἄρτους εἰς πλησμονήν· ὅτι
ἐξηγάγετε ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρημον ταύ-
την, ἀποκτεῖναι πᾶσαν τὴν συναγω-
γὴν ταύτην ἐν λιμῷ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. [Ἐξώχοντο ἡ κομιδῇ τῶν
εἰς ἀποδημίαν πεφροντικότες, καὶ τὰ ἐν
χερσὶ μὲν ἀρπάζαντες· μονονυχὶ δὲ
τῶν οἴκοι κειμένων κεκλοφότες ἀναγκάως
τὰ λίαν ὑπάρκοις. ἃ δὲ καὶ κατεδηδο-
κότες, εἴτα πόθεν ἂν αὐτοῖς ἐν ἐρήμῳ τὰ
ζωαρκῇ προσγένοιτο διηπορηκότες, κα-
τὰ τὴν εἰς ἐπιθυμίαν τῆς αἰ Αἰγύπτῳ
τροφῆς.] Καὶ ὅτι μὲν τῶν ἐσχάτων ἐξῆ-
ροντο πόνων καὶ τῆς ἐκείσε δολείας, ἐπι-
λανθάνονται, καὶ οἰονέπως κατακεκρά-
γασι τῆς ἐπικερίας· καὶ ὅτι λελύτρων-
ται χαλεπαίνουσι, καὶ τῆς τριποδίτης καὶ
ὀκλαυτοσύνης ἀπασιν ἀνθρώποις ἐλθούσε-

ρίας, γαστρός ἀκαθάρτου προτάττει κό-
ρον. Καὶ πάλιν. Τὸ μὲν γὰρ τὰ ζωαρκῇ παρ'
αὐτῶν δέχεσθαι θέλει, μῶρον ἂν ἔχοι παν-
τελῶς εὐδοκίᾳ· λυπεῖ δὲ λίαν ὁ γολγυσμός.
καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἐν προσδόχῳ
» ἡμᾶς ἐδίδαξε λέγειν, τὸν ἄρτον ἡμῶν, Ματθ. 6. 11.
Γ καὶ τὰ ἐξῆς.

δ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν,
ἰδοὺ ἐγὼ ὕμῖν ἄρτους ἐκ τῆς ἐρήμου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀνωθεν αὐτοῖς ἐπὶ χώρας
ἄγει τὴν αἰδητὴν τροφὴν, προπαιδῶν
τῆς ἐπιγείας καταφρονεῖν, καὶ τῆς ζωα-
ποιῆς γλίχεται, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἀξίον δὲ μηδὲ τῆτο
Δ παραδραμεῖν ἀθεώρητον, ὅτι μετὰ τὸ δια-
βιῶσαι τὴν θάλασσαν, καὶ γλυκανθῆναι
τοῖς τῆς ἀρετῆς ὁδοιπόροις τὸ ὕδωρ, καὶ
μετὰ τὴν αἶβραν ἐκείνῳ διαγωγῇ τὴν
κατὰ τὰς πηγὰς καὶ τὰς Φοίνικας, καὶ
μετὰ τὸ πιεῖν τῆς πέτρας, (1) τότε παν-
τελῶς ἡ τῶν αἰγυπτίων ἐφοδίων ἐπίλει-
ψις γίνεται. καὶ ἔτις εὐδοκίᾳ αὐτοῖς ὑπο-
λειφθείσης ἀλλοφύλης τροφῆς, ἡ ἐξ Αἰ-
γύπτου ἐπεσιτίσαντο, ἀνωθεν ἐπιρροῇ ἡ
Ε τροφῇ, ποικίλῃ τὴν ἅμα καὶ μονοειδῆς
ἔσσει. τὸ μὲν γὰρ φαινόμενον μονοειδὲς
ἡ, ἡ δὲ ποιότης τὸ ποικίλον εἶχεν, ἐκά-
σω προσφόρως κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἐπιθυ-
μίας ἐγγινομένη. τί ἔστιν ὁ μανθάνο-
μεν; δι' ὅσων προσήκει καθαρσίῳ ἐαυτὸν
ἐκκαθάσαι τῆς αἰγυπτίας καὶ ἀλλοφύλης
ζωῆς, ὥστε κανῶσαι τινὰ τὸν τῆς ψυχῆς
αὐτῆς

(1) Πρῶτον, ὡς εἶπεν, ὁ Θεὸς ἔτος πατήρ Φησι τὸ ἐκ τῆς πέτρας ὕδωρ πιεῖν, εἰδ' ἔτι τὰς ἐκ
τῆς ἐρήμου ἄρτους φαγεῖν τὰς Ἑβραῖας. ὅπερ καὶ ἐν τῷ περὶ τῆς βίβης Μωϋσέως λόγῳ πλατύτερον ἐκτί-
» θησι, λέγων· πάλιν καὶ ἐκεῖθεν ὁ ὁδηγὸς, ἡ νεφέλη πρὸς ἕτερον ἄγει τόπον τὸν στρατὸν ἀναστήσασα. ἔρημος
» δὲ τις ἔτος ἡ, ἐν αὐχμηρῇ καὶ διακεκαλυμμένῃ τῇ ψάμμῳ, μηδεμίαν ὑδάτων ἱμάδα ὑπονοσίζεσθαι τὸν
» χῶρον. ἐν ᾧ πάλιν τὸν λαὸν τῆς διψῆς καταπονθήσαντος, πέτρα τις ἐπὶ γεωλόφῳ ῥάβδῳ πληγείσῃ παρὰ
» τῆς Μωϋσεως, ὕδωρ ἐκδίδωσιν ἡδύτε καὶ πότιμον, καὶ τῆς χρείας τῆς τοσάυτης λαὸν δαψιλέτερον. εἰδ' ἔτι
» καὶ τῆς παρασκώδους τῶν τροφῶν ἐπιλιπέσης, ἡ ἐξ Αἰγύπτου πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν ἐπεσιτίσαντο, καὶ
» λιμῷ τῆς λαὸν πιεζομένης, γίνεται τὸ πάντων ἀπιστότατον θαῦμα, ἐκ ἐκ γῆς, κατὰ τὸ νομομισμὸν,
» αὐτοῖς τῆς τροφῆς φαινομένης· ἀλλ' ἀνωθεν ἐκ τῆς ἐρήμου δροσοειδῶς καταβρεχέσης, κτ. σιωπᾷ δὲ τῇ τῆς
Γραφῆς ἀκολουθίᾳ ὅ, τε Φίλων ὁ Ἑβραῖος, (ἐν τῷ περὶ τῆς βίβης Μωϋσέως λόγῳ) καὶ ὁ Ἰωσήπος, (ἐν βιβλ. 3.
κεφ. 2. περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαιολογ.) καὶ ὁ ἐν αἰγίοις Κύριλλος, (ἐν βιβλ. 3. τῶν Γραφ.) καὶ ὁ Δεργάνης, ὡς
ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν εἰς τὴν Ἐξοδ. ὑπομνημάτων αὐτῶν τάξεως κατιδεῖν ῥάδιον. ἥτοι ἐν ἀντιγράφῳ τινὶ
ἐντυχῶν ὁ Θεὸς Γρηγόριος, τὰ τῆς ἰσορίας ἔτι σιωπηλαγμένα ἔχοντι· ἡ αὐτὸς ἔτι σιωπηλαγμένα, ἢ αὐτῶν
» τῶν ἡ κατὰ ἀναγωγὴν ὁδηγῶν θεοφῶν· καὶ τῆτο τυχὸν αὐτῷ βέλεται τὸ, τὰς ἐν ἐν τῷ μέσῳ
» καταγωγῆς ὑπερβᾶς τῷ λόγῳ, τῆς κατὰ τὴν πέτραν θαυματουργίας ἐπιμνησθῆσθαι· ἡ τῇ τῆς εἰς Ψαλ-
μὸν τάξει ἐπιηκολέθησε, προτάττοντος τῆς μάννα τὸ τῆς πέτρας θαῦμα. ἀλλ' ὁ Ψαλμὸς τῆς τὸ
δοῦτερον ἐν Κάδης ἐκ τῆς πέτρας ἐξαχθέντος ὕδατος μνημονεύει, ὡς ὁ Ἡούχιος (ἐν τῇ τῶν Ψαλ.
σειρ.) ἀναπίπτει.

αὐτὰ θύλακον πάσης τῆς κατὰ καλίαν τροφῆς, ὡς σιτοποιῶσιν οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ἔτω τὴν ἄνωθεν κατιῶσαν τροφὴν ἐν αὐτῇ καθαρὰ τῇ ψυχῇ δέξασθαι· ὡς ἐσθλὰς ἡμῖν ἐκ γεωπονίας ἀνέφυσεν, ἀλλ' ἔτοιμος, ἀπορός τε καὶ ἀνήρωτος, ἄνωθεν μὲν κατιῶσα, ἐπὶ γῆς δὲ θύρισκομένη. νοήσεις δὲ πάντως τὴν ἀληθῆ ταύτην βρῶσιν διὰ τὴν κατὰ τὴν ἰστορίαν ἀνέγματος, ὅτι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τῶν ἔρανθ καταβάς ἐκ ἀσώματόν τι χρῆμά ἐστι. πῶς γὰρ σῶματι τροφή γένοιτο τὸ ἀσώματος; τὸ δὲ μὴ ἀσώματος, σῶμα πάντως ἐστὶ. τὸ δὲ σῶμα τέττα τὴν ἄρτην, ἔτε ἄροσις, ἔτε πορὰ ἐγεώργησεν, ἀλλ' ἡ γῆ οἷα ἐστὶ μένασα, πλήρης θύρισκεται τῆς θείας ταύτης τροφῆς, ἥς οἱ πεινῶντες μετέχουσι, τὸ κατὰ τὴν παρθένον μυσηρίον διὰ τῆς θαυμαστοποιίας ταύτης προπαιδευόμενοι. ἔτος τοίνυν ὁ ἀγεώργητος ἄρτος, καὶ λόγος ἐστὶ τῷ πολυειδῇ τῆς ποιότητος κατὰ τὰς τῶν ἐσθίωντων ἐπιτηδειότητας σινεξαλλάσσων τὴν δυνάμιν. οἶδε γὰρ ὁ μόνον ἄρτος, ἀλλὰ καὶ γάλα γίνεσθαι, καὶ κρέας, καὶ λάχανον, καὶ ὅ, τι περ ἂν ἡ τῷ προσφερομένῳ κατάλληλόν τε καὶ καταθύμιον, ὡς διδάσκει ὁ τὴν τοιαύτην παρατιθεῖς ὑμῖν τράπεζαν, πάλιν ὁ Θεωσιος Παῦλος, ὁ τοῖς τελειότεροις σεβρότεραν τε καὶ κρεῖττον βρῶσιν ποιῶν τὸν λόγον, καὶ λάχανον τοῖς ἀδυνεστέροις, καὶ γάλα τοῖς νηπιάζουσι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐχεις ἤδη καὶ μάλα σαφῶς ἐν τέττω ὁρᾶν τὸ ἐν ψαλμοῖς μελω-
 Ψαλ. 77. 24, δέκμενον, ἄρτον ἔρανθ ἔδωκεν αὐτοῖς, ἄρ-
 25. „ τον Ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος· ἀλλ' ἔστιν, οἶμαι, πᾶσι διαφανές, ὅτι τῶν ἐν τοῖς ἔρανοις δυνάμεων λογικῶν, ἔχ' ἑτερος ἂν νοοῖτο καὶ ἄρτος καὶ τροφή παρὰ τὸν ἐκ Θεοῦ πατρός μονογενῆ. αὐτὸς ἐν ἄρα τὸ μάννα τὸ ἀληθές, ὁ ἄρτος ὁ ἐξ ἔρανθ, ὁ πάσης κλίσει λογικῇ παρὰ Θεοῦ πατρός χορηγούμενος.

Καὶ ἐξελεύσεται ὁ λαός, καὶ συλλέξουσι τὸ τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐφήμερος ἐν δυνάμει ἡ συγκομιδὴ καὶ ἀποκάλυψις τηρεῖν ὁ νομοθέτης εἰς τὴν αὐρίον, ὡς δι' αἰνιγμαμάτων τοῖς ἀρχαιοτέροις ὑποδηλών, ὅτι τῇ σωτηρίᾳ λοιπὸν ἀναλάμψαντος χρόνου, κατ' ὃν ἐν κόσμῳ μετὰ σαρκὸς ὁ μονογενὴς πέφικε, καταργηθήσονται πάντως οἱ διὰ τῶν νόμων τύποι, καὶ τὸ συλλέγειν ἔτι τροφὰς ἐκείθεν εἰκάιον, αὐτῆς ἤδη παρακαμένης τῆς ἀληθείας ἡμῖν εἰς τροφὴν καὶ ἀπολαυσιν.

Ὅπως περάσω αὐτὰς, εἰ πορεύονται τῷ νόμῳ μὴ, ἢ ὄ.

ΛΗΛΟΥ. Νόμον ἐνταῦθα καλεῖ τὸ μὴ πλέον τῆς χρείας ἀναλέγεσθαι τὸ μάν-

να. νόμος γὰρ πᾶν ὅ, τι ἂν προσάτῃ ὁ Θεός. καὶ τέτων τῶν νόμων, οἱ μὲν διαιωνίζουσιν, οἱ δὲ πρόσκαιροι δίδονται· ὡς περ καὶ ὁ τῶν μάννα, καὶ ὁ τῆς περιτομῆς, καὶ ὁ τῶν σαββάτων.

ε. Καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐκῇ, καὶ ἐτοιμάσῃς ὃ ἐὰν εἰσενέγκωσι· καὶ ἔσαι διπλῶν ὃ ἐὰν συναγάγῃς τὸ καθ' ἡμέραν εἰς ἡμέραν.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Οὐκ ἔα συλλέγειν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ τὸ μάννα τὸ αἰδητόν, τὸ δὲ ἤδη ποριθεῖν καὶ συνειλεγμένον κατὰ τὴν πρὸ αὐτῆς ποιῆσθαι κελούει τροφὴν. ἡ μὲν γὰρ ἐβδόμη σημαίνει τῆς τῆ Σωτήρος ἡμῶν ἐπιδημίας τὸν χρόνον, κατ' ὃν ἐν ἀγιασμῷ σαββατίζομεν τῶν τῆς ἀμαρτίας ἔργων ἀποπαυόμενοι, καὶ δεχόμενοι μὲν εἰς τροφὴν καὶ πληροφορίαν τῆς πίσεως, καὶ τὴν ἤδη συγκεκρισμένην ἡμῖν διὰ τῶν νόμων ἔνωσιν, (1) ὁ μὲν ὡς ἐξ ἀνάγκης ἐτι συλλέγοντες, λαμπροτέρας ἤδη παρακαμείνης τροφῆς, καὶ τὸν ἄρτον ἔχοντες [τὸν] ἐξ ἔρανθ. ἐν διπλῷ δὲ τῷ μέτρῳ πρὸ τῆς ἀγίας ἐβδόμης τὸ μάννα συλλέγεται· καὶ μοι νοήσεις πάλιν ἐντεῦθεν, ὅτι κατακλειόμενα τῶν νόμων πρὸς τὸ ἐν τῷ χρόνῳ τέλος, καὶ ἐρχομένης ἤδη τῆς ἀγίας ἐβδόμης, τέττα τῆς ἐπιδημίας Χριστοῦ, ἐν διπλῷ τρόπῳ τινὰ τῷ μέτρῳ γενήσεται τῶν ἔρανθ ἀγαθῶν ἢ εὐρεσις, καὶ διτλή τις ἢ χάρις, πρὸς τοῖς ἐκ νόμων χρησίμοις καὶ τὴν δόξα γελικῶν εἰσάγῃσιν παιδύουσιν.

ς. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐσπέρας γνώσεσθε, ὅτι ἐξήγαγε Κύριος ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Καὶ πρῶτ' ὄψεσθε τὴν δόξαν Κυρίου ἐν τῷ εἰσανεῖσαι τὸν γογγυσμὸν ὑμῶν ἐπὶ τῷ Θεῷ. ἡμεῖς δὲ τί ἐσμεν, ὅτι διαγογγύζετε καθ' ἡμῶν; Καὶ εἶπε Μωϋσῆς, ἐν τῷ δίδόναι Κύριον ὑμῖν ἐσπέρας κρέα φαγεῖν, καὶ ἄρτους τὸ πρῶτ' εἰς πλησμονὴν, διὰ τὸ εἰσανεῖσαι Κύριον τὸν γογγυσμὸν, ὃν ὑμεῖς διεγογγύζετε καθ' ἡμῶν. ἡμεῖς δὲ τί ἐσμεν; ὁ γὰρ καθ' ἡμῶν ἐστὶν ὁ γογγυσμὸς ὑμῶν, ἀλλὰ κατὰ τῶν Θεῶν.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπαγγέλλεται τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ ὁ Μωϋσῆς χορηγηθήσεσθαι μὲν παρὰ Θεοῦ τὴν ὀρτυγομήτραν τὸ πρὸς ἐσπέρας, ἐπιγνώσεσθαι δὲ διιχυρίζεται διὰ τέττα σαφῶς, ὅτι Κύριος ἀνήγαγεν αὐτὰς ἐξ Αἰγύπτου· καὶ μοι πάλιν τὴν ἐφ' ἐκάστῳ τῶν εἰρημένων ἐννοεῖ διαφοράν. ἡ μὲν γὰρ ὀρτυγομήτρα σημαίνει πῶς τὸν νόμον. χθαμαλοπετέες γὰρ ὄντως αἶ, καὶ περὶ γῆν τὸ σρεθίον· ἔτω δ' ἂν ἰδοῖς καὶ τὰς διὰ

(1) Συγκεκρισμένῳ ἡμῖν διὰ τῶν νόμων γινώσκον. αὐτὸν 4. σελ. 316.

διὰ νόμῳ παιδαγωγούμενους εἰς χθαρμαλω-
 τέραν διατυπυμμένους θεοσέβειαν, [ὅσον δὴ
 ἦσαν εἰς θυσίαν] Φημί, καὶ περιεργάζον-
 τήρια, καὶ καθάρσεις ἰσδαϊκάς. ὀλίγον
 δὲ ἔστω τῆς γῆς ἀνοχλίζοντάς πως, καὶ
 ἀναβαίνειν δοκῶσιν αὐτῆς· εἰσὶ δ' ἐν ὅμῳ
 εἰ αὐτῇ, καὶ περὶ αὐτῇ. ἔ γάρ εἰ νόμῳ
 τὸ τελείως ἀγαθόν, καὶ ὑψηλὸν εἰς σω-
 σιν. χορηγείται γέ μιν ἐν ἐσπέρᾳ· ἦτοι
 τὸ ἐν γράμματι σκοτεινὸν τῷ λόγῳ πάλιν
 ἡμῖν διὰ τῆς ἐσπέρας σημαίνοντος· ἢ τὴν
 ἀφεγγῇ τῷ κόσμῳ καταΐσασιν, ἔπω τὸ
 Φῶς ἔχοντος τὸ ἀληθινόν, τῷ Χρι-
 στῶν. ὃς ἐνανθρωπήσας, Φησὶν, ἐγὼ Φῶς
 εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα. γινώσκεσθε δὲ
 λέγει τὰς ὕδρες Ἰσραὴλ, ὅτι Κύριος αὐτὰς
 ἀνήγαγεν ἐξ Αἰγύπτου. γινώσκεις γὰρ μόνῃ
 τῆς καθόλου διὰ Χριστὸν σωτηρίας· ἐν τοῖς
 μωσαϊκῇς ὁράται συγγράμασιν, ἔπω πα-
 ράσης αὐτοπροσώπως τῆς χάριτος. αὐτὸ
 γὰρ τὸτο καὶ ὑπεδήλω, προσιδεῖς, τὸ
 πρῶτ' ὄψεσθε τὴν δόξαν Κυρίου, ἐν τῷ δι-
 δοῦναι ὑμῖν ἄρτους εἰς πλησμονὴν. λελυ-
 μένης γὰρ ὡς ἐν τάξει νυκτὸς τῆς νομικῆς
 ἀχλύος, καὶ ἡλὶς τῷ νοητῷ πάσιν ἡμῖν
 ἀνατείλαντος, τὴν δόξαν Κυρίου, παρόν-
 τος ἤδη, κατοπιριζόμεθα, τὸν ἄρτον εἰς
 πλησμονὴν τὸν ἐξ ἑρᾶν κομιζόμενοι, πάλιν
 δέ Φημι τὸν Χριστόν.

9. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς πρὸς Ἀαρὼν,
 εἶπον πάσῃ τῇ συναγωγῇ ὑμῶν Ἰσραὴλ,
 προσέλθετε ἐναντίον τῷ Θεῷ· εἰσα-
 κήκοε γὰρ ὑμῶν τὸν γογγυσμόν. Ἦνί-
 κα δὲ ἐλάλει Ἀαρὼν πάσῃ συναγω-
 γῇ ὑμῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπεσφράφησαν εἰς
 τὴν ἔρημον, καὶ ἡ δόξα Κυρίου ὥφθη
 ἐν νεφέλῃ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος
 πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Εἰσακήκοα
 τὸν γογγυσμόν τῶν ὑμῶν Ἰσραὴλ. λά-
 λησον πρὸς αὐτὰς, λέγων, τὸ πρὸς
 ἐσπέραν ἔδεσθε κρέα, καὶ τὸ πρωῒ
 πλησθήσεσθε ἄρτων· καὶ γινώσκεσθε,
 ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

10. Ἐγένετο δὲ ἐσπέρα· καὶ ἀνέ-
 βη ὀρτυγομήτρα, καὶ ἐκάλυψε τὴν
 παρεμβολήν. τὸ πρωῒ δὲ ἐγένετο κα-
 ταπαυομένης τῆς δρόσου κύκλῳ τῆς
 παρεμβολῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἶμαι δὲ ἐγὼ πολυπραγ-
 μονεῖσθαι πρέπειν καὶ πρό γε τῶν ἄλλων
 τὸ μὲν ὀρτυγομήτρα, τὸ δὲ καὶ τὸ μάννα
 κατασημαίνει αἰνιγματωδῶς, καὶ ὡς ἐν
 ἐσπέρῳ σκιάς. ὅτι τοίνυν σαρκικῶν ἐπι-
 θυμιῶν ἐκ ἀπηλλαγμένη τῶν Ἰσδαίων ἡ
 ζωὴ, νοοῖτ' ἂν εἰκότως καὶ ἐλέγξειε τὸ
 ἐδωδία αὐτὰς ζητεῖν τὰ ἐν Αἰγύπτῳ κρέα,
 καὶ ταῖς εἰς τὸτο ῥοπαῖς ἐκνεκρικμοῖον
 καὶ μόνον δὲ ἐχὶ τυραννέμετον ἔχεν τὸν
 νῦν. ἀλλ' ἐκ ἂν ὁρῶτο τὰ κατ' ἡμᾶς ἐν τέ-
 τοις. ἡγιασμεθα γὰρ ἐν Χριστῷ, καὶ ἐσμεν

Α ἐπέκεινα σαρκικῆς ἀκαθαρσίας. ἐπιμαρ-
 τυρήσαι δὲ γράφειν ὁ θεαπέσιος Παῦλος·
 οἱ δὲ τῷ Χριστῷ τὴν σάρκα ἐσαύρωσαν σὺν Γαλ. 5. 24.
 τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. καὶ
 τί ἐστι τὸ, ἐσαύρωσαν; ἀντὶ τῷ θανάτῳ
 παραδεδώκασι, νοητῶ δηλονότι, διὰ τὸ μὴ
 ἀνέχεσθαι κατὰ σάρκα ζῆν, μήτε μὴ
 ἐλέσθαι φρονεῖν τὰ πρόσκαιρα, κατανε-
 κρῆν δὲ μάλλον τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,
 πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, καὶ τὰ ὅμοια. Κολασ. 3. 5.

Β ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἐν ἐσπέρᾳ τῶν ὀρ-
 τυγομητρῶν γίνεται πρὸς τὴν Ἰσδαίων
 συναγωγὴν πῆσις]· πλαγίως ἡμῖν τῷ
 πράγματι ὑπεμφαίνοντος, ὅτι μηδέ ἐστιν
 ἐν φωτὶ νοητῶ τῶν γήινων ὁ ἐρασις, ἀλλ'
 ὡς ἐν νυκτὶ καὶ σκότῳ. καὶ τὸ χρημιά ἐστιν
 ἐ διεψόδισμένον. ἀμαθίας γὰρ καὶ παρώ-
 σεως, ἦγεν ἀχλύος τῆς νοητῆς ὁ τῶν Ἰσ-
 δαίων ἐκ ἀπηλλαγμῶν νῦν. τοιγάρτοι καὶ
 Γ ὁ Χριστὸς προσεφώνει, λέγων, ἐγὼ εἰμι τὸ Φῶς τῷ κόσμῳ. ἐν ἀχλύϊ δὴ ἐν καὶ ἐν σκό-
 τῳ λοιπὸν οἱ ἔπω πεπιστωκότες. ἔ γὰρ
 ἀφίκοντο πρὸς τὸ Φῶς. Ἐφη δὲ περὶ τε
 τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν ὑπὸ χεῖρα λαῶν
 ὁ Χριστὸς· ἀφετε αὐτὰς, τυφλοὶ εἰσιν, Ματθ. 23. 14.
 ὁδηγοὶ τυφλῶν. ἀφεσγῆς ἐν ἑρᾳ τῶν Ἰσ-
 δαίων ὁ νῦν.

ΙΔ. Καὶ ἰδὲ ἐπὶ πρόσωπον τῆς ἐρή-
 μης λεπτὸν ὡσεὶ κόριον λευκόν, ὡσεὶ
 πάγος ἐπὶ τῆς γῆς.

ΚΚ ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῇ ὕσε-
 ραία περὶ τὴν ἑω, δρόσος βαθεῖα καὶ πολ-
 λὴ περὶ σύμπαν τὴν ἐν κύκλῳ τὸ στρατόπε-
 δον. ἡ ἀπικρίφει ἡσυχῇ, ἀήθη νετὸν καὶ
 παρηλλαγμένον, ἐχ' ὕδωρ, ἔ χάλαν, ἔ
 χιόνα, ἔ κρύσταλλον· ταῦτα γὰρ αἱ τῶν
 νεφῶν ἀπεργάζονται μετὰ βολαί ταῖς χεῖ-
 μεριναῖς τροπαῖς· ἀλλὰ κέγχρον βραχυ-
 τάτῳ καὶ λευκοτάτῳ. ἢ διὰ τὴν ἐπάλλη-
 λον φορὰν σωρηδὸν πρὸς ἐκχυτο τῶν σκη-
 νῶν, ἀπιστος ὄψις.

ΚΚ ΙΩΣΗΠΟΥ. Μελίτι μὲν τὴν γλυ-
 κύτητα καὶ τὴν ἡδονὴν ἐμφερές. ὅμοιον
 δὲ τῇ τῶν ἀρωμάτων βδέλλῃ· τὸ δὲ μέγε-
 θος, τῷ κοριάνδρῳ ἀερώματι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅρα δὲ πάλιν τὴν τῶν
 νοημάτων διασκώβω. περὶ μὲν γὰρ τῆς
 ὀρτυγομήτρας Φησὶν, ὅτι ἐκάλυψε τὴν
 παρεμβολήν, περὶ δὲ γε τῷ μάννῃ Φησὶν,
 ὅτι πρωῒ καταβέβηκε, καταπαυομένης
 τῆς δρόσου κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς· ἐπὶ
 πρόσωπον τῆς ἐρήμου. ἢ μὲν γὰρ διὰ νόμῳ
 παιδύσεις, ἢ ἐν τύποις Φημί καὶ οἰήμασιν,
 μὲν τῷ τῆς ὀρτυγομήτρας εἶδει παραβε-
 βλήκαμεν, τὴν τῶν Ἰσδαίων καλύπτει συ-
 ναγωγὴν. καίτοι γὰρ, ὡς ὁ Παῦλος Φη-
 σι, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν, καὶ 2. Κορ. 5. 15.
 πώρωσις ἀπὸ μέρας. ἐπὶ μάλιστα γινέ-
 ται πρωῒ, τῷ ἀνίσχοντος ἡδὴ καὶ τὴν
 οἰκισμένῳ ὅλλῳ περιεσφάπλοντος τῷ Χρι-
 στῷ, ἐπὶ καὶ ἡ δρόσος καταλήγη λοιπὸν,
 τῷ παχέει καὶ ἀχλυώδῃ τῶν νομι-
 κῶν

κῶν ἐπιταγμάτων εἰσήγησις· τέλος γὰρ νόμος καὶ Προφητῶν ὁ Χριστός· τότε δὴ πάντως τὸ ἀληθὲς ἡμῶν καὶ ἐξ ἔρανθ καταβήσεται μάννα, θιαγγελικῶς δὲ δηλονότι διδασκαλίαν τῆτο Φαμεν, ἔκ· ἐπὶ τῶ τῶν Ἰσραηλιτῶν συναγωγῶν, ἀλλὰ κύκλω τῆς παρεμβολῆς, εἰς πάντα δηλονότι τὰ ἔθνη.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Καὶ ἐπὶ πρόσωπον τῆς ἐρήμης,] τῆτες τῆς ἐξ ἔθνων ἐκκλησίας, περὶ ἧς ἐρηται, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμης μᾶλλον, ἢ τῆς ἐχέσης τὸν ἔνδρα. ἐπὶ γὰρ πᾶσαν τῶ οἰκισμῶν ἢ τῆ νοητῆ μάννα κατασκεδάννυται χάρις, ἢ καὶ τῶ κορίω παραβάλλεται, καὶ λεπτὸν ὀνομάζεται. λεπτή γὰρ ὄντως καὶ ἀποψυχλική ἢ τῆ Θεῶ λόγος δυνάμεις, τῶ ἐκ σαρκικῶν κινήματων πύρωσιν ἐν ἡμῖν κατόνυξσα, καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας εἰσδιώξσα. ψυχροτάτῳ δὲ εἰνάει Φασί καὶ αὐτῆς τῆς πύας, τῆτες τῆ κορίε τῶ ἐέργειαν τῶ ἐν ποιότητι Φυσικῶ. (1) ὅτι τὸ μάννα καὶ λόγος ὡς, καὶ ἄρτος δηλῆται, ἡνίκα εἶπε Μωϋσῆς ἀποκρινόμενος πρὸς τῶ πεῦσιν τῶν ἡν Ἰσραὴλ, ὁπότε εἶπεν ἕτερος τῶ ἐτέρῳ, τί ἐστι τῆτο; ἔ γὰρ ἤδασαν τί ὡς. τί ἔν εἶπε Μωϋσῆς ἀποκρινόμενος πρὸς τῶ πεῦσιν τῶν ἡν Ἰσραὴλ; ἔτος, Φησὶν, ὁ ἄρτος, ὃν ἔδωκε Κύριος ὑμῖν Φαγεῖν. τῆτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε Κύριος. διὰ τῆτο δὲ καὶ τὸ μάννα λεπτὸν ὡς ὡς κορίον λυκόον, ὡς πᾶτος τῆς γῆς. ἐπειδὴ περὶ λόγος, ἔ σύμβολον ἐκείνο τὸ μάννα ὡς, λεπτός ἐστι τῆ αὐτῆ φύσει, καὶ διήκων διὰ πάντων πνδμάτων νοερῶν, καθαρῶν, λεπτοτάτων. ἔστι δὲ Σοφ. 7. 22. καὶ ἡ σοφία πνεῦμα νοερὸν, ἅγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτὸν, καὶ τὰ ἔξῃς. ὡς δὲ καὶ ὡς κορίον πρὸς τῶ εἶναι λεπτόν. Φασὶ δὲ τῶ τῆ κορίε φύσιν ὅλῳ δι' ὅλε λόγον ἔχειν ἀέροςματος. ὡς μὴδὲ ἐν τῶ κατακόπτεσθαι τὸ τῆ κορίε ἀέροςμα ἐξάφανίζεσθαι αὐτῆ τῶ δυνάμιν, ὡς ἔκ ἐτι δυνάμει ἀείρεσθαι. τοῖστος δὲ δι' ὅλε ὁ λόγος. πᾶν γὰρ μόριον αὐτῆ γεωργεῖσθαι πέφυκεν ἐν καλῇ καὶ ἀγαθῇ γῇ, τῆτες ψυχῇ. ἔστι δὲ τὸ μάννα λυκόον. Φῶς γὰρ ὁ λόγος, καὶ λαμπρός, καὶ κατὰ τῆτο λυκόος τῶ αὐτῆ σινιέντι, καὶ τρεφομένῳ ὑπ' αὐτῆ. ἔστι δὲ καὶ ὡς πᾶτος. συνεγραμμένος γὰρ, καὶ ἔδαμῃ πλαδῶν, ἔδὲ διεργυκῶς, ἀλλὰ πᾶτος ὁ ἔρανιος λόγος, ἀπαγγέλων ἡμῖν τὰ ἔρανια.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Λογίζμεθα ἐν τὸ μάννα σκιάν εἶναι καὶ τύπον τῶν διὰ Χρισθ παιδουμάτων τε καὶ χαρισμάτων. ἃ καὶ ἄνωθεν εἰσι καὶ ἐξ ἔρανθ, καὶ τὸ γεῶδες ἔκ· ἔχει ποτὶ· ἀμοιρεῖ δὲ μᾶλλον καὶ βδελυρίας σαρκικῆς, καὶ ἐστὶν ἀληθῶς ἐκ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἁγίων Ἀγγέλων τροφή. πεφανέρωκε γὰρ ἡμῖν ὁ ἰὸς ἐν ἑαυτῷ τὸν πατέρα, καὶ τὸν περὶ

τῆς ἀγίας καὶ ὁμοσεῖς Τριάδος λόγον δι' αὐτῆ πεπαιδευμένα, καὶ εἰς πᾶσαν τρίβον ἀρετῆς εἰ μάλα παιδαγωγούμεθα. τροφή δὲ πνδμάτων, ἢ ἐν γε τῆτοις ὁρθῇ καὶ ἀκίβδηλος γνώσις. εἶη δ' ἐν ὡς ἐν Φωτὶ καὶ ἡμέρα τῶν διὰ Χρισθ παιδουμάτων ἢ χορηγία. τοιγάρτοι τὸ μάννα κατεδόθη τοῖς ἀρχαιοτέροις, διανυγάζσης ἡμέρας, καὶ σκιδναμένῃς Φωτός. διήνυγασε γὰρ ἡμῖν 2. Πέτρ. 1. 19. τοῖς πιστεύουσιν ἢ ἡμέρα, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ Φωσφόρος ἀνέτειλεν ἐν ταῖς ἀπάντων καρδίαις, καὶ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνίχεν ἥλιος, τῆτες Χριστὸς ὁ τῆ νοητῆ μάννα·δοτήρ.

15. Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, εἰπαν ἕτερος τῶ ἐτέρῳ, τί ἐστι τῆτο; ἔ γὰρ ἤδασαν τί ἦν. εἶπε δὲ Μωϋσῆς πρὸς αὐτῆς, ἔτος ὁ ἄρτος, ὃν ἔδωκε Κύριος ὑμῖν Φαγεῖν.

* ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. [Αὐτὸ δὲ δὴ τῆτο] τὸ ὡς ἐν ζητήσῃ ῥῆσιν ὀνοματοποιούντων τῶ πράγματι, καὶ τῇ Σύρων ἀποκαλῶσι γλώττῃ μάννα, ἀντὶ τῆς, τί ἐστι τῆτο;

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ψάλλει πᾶς ὁ Θεωπείσιος Δαβὶδ περίτε τῶν ἡν Ἰσραὴλ, καὶ τῆ πάντα ἰσχύοντος Θεῶ, ἄρτον ἔρανθ· ἔδωκεν αὐτοῖς. ἄρτον Ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος, τὸ μάννα λέγων, ἔρανθ καὶ Ἀγγέλων τροφῇ· ἵνα τῶν αἰδητῶν καὶ ὁρατῶν τὸν οἰκῶν ἰέντες ἐπέκεινα ἔν. τῶ πνδματικῶ καὶ θείαν κατασκεπώμεθα χορηγίαν, ὡς ταῖς τῶν ἁγίων ψυχαῖς ἐνίησι Θεός, τὸν Ἀγγέλος τρέφοντα, καὶ ζωογονῶντα τῆς ἀνθρώπου Θεὸν λόγον ἐγκαταυλίζεσθαι ποιῶν τοῖς τῶ πῖσιν εἰσδεχομένοις. κατώκηκε γὰρ ὁ Χριστὸς ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ τῆς ἀγίας πνδματος. καὶ ἄρτω ζῶντι καὶ ἐξ ἔρανθ τρεφόμεθα πρὸς οὐξέλιαν τε καὶ ἰσὺν τῶ πνδματικῶ. τύπος ἔν τῆ τοῖσδε τὸ μάννα, σαφῆς καὶ ἀνενδοιάσως ἔχων.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἄρτον Ἀγγέλων τὸ μάννα προσηγορεύσιν ὁ προφήτης Δαβὶδ; Ὡς Ἀγγέλων τῇ τῆτος δωρεᾷ διηκονηκότων. ἢ γὰρ ἀσώματος Φύσις ἔ δάται τροφῆς. ἔτως ἄρτος ἔρανθ προσηγορεύθῃ, ἐπειδὴ ἄνωθεν κατῶνέχθῃ, ἔκ ἐξ αὐτῆ τῆ ἔρανθ, ἀλλ' ἐκ τῆ ἀέρος. ἔτω καὶ πετεινὰ τῆ ἔρανθ προσηγορεύσθαι τὰ τὸν ἀέρα διαπερῶντα.

15. Τῆτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε Κύριος.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὗτός· ἐστὶν ὁ ἄρτος, ὃν ἔδωκε Κύριος αὐτοῖς Φαγεῖν. τίς ἔν ὁ ἄρτος εἶπέ; τῆτο. Φησὶ, τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε Κύριος· ἢ θεία σιῶταξις αὐτῇ τῶ ὁρατικῶ ψυχῶ Φωτίζατε ὁμῆ καὶ γλυκαίνει, Φέγγος μὲν τὸ ἀληθείας ἀπασφάπισσα, παιδοὶ δὲ ἀρετῇ γλυκαίνει

Bbb 2

(1) Τα ἐπόμενα ἐν τοῖς ἐκδοθῇ. ἔ καίται.

γλυκεία τὰς διψῶντας καὶ πεινῶντας κα-
λοκἀγαθίας ἐφηδύνασα.

**Συναγάγετε ἕκαστος ἀπ' αὐτῶν εἰς
τὰς καθήκοντας γομῶν, κατὰ κε-
φαλὴν κατὰ ἀριθμὸν ψυχῶν ὑμῶν,
ἕκαστος σὺν τοῖς συσκήνοις ὑμῶν συλ-
λέξατε.**

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ γομῶν, μῦθοι δεκαπέν-
τε, τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Τὸ γομῶν, δέκατον τῶν
μεγάλων μέτρων, τετῆσι τῆς ἀρτάβης. ὃ
γίνεται ἐπὶ ἑξέσσι καὶ πέμπτον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Χρὴ γὰρ ἡμεῖς τῶν θείων
καὶ οὐρανίων ἀναπίμπλασθαι μαθη-
μάτων. ἐν ἴσῳ δὲ μέτρῳ μικροῖς καὶ με-
γαλοῖς διανέμει ἡμῖν ὁ Χριστὸς τὴν παρ'
αὐτῶν χάριν, καὶ ὁμοίως ἅπαντας ἀποτρέ-
φει, εἰς ζωὴν σωτηρίαν τε τοῖς ἄλλοις
ἐθέλει τὰς ἀδελφεάς, (1) καὶ ἰδρὼν
ὑπὲρ ἀδελφῶν, καὶ τὰς ἰδίους αὐτοῖς ἐκδα-
νείσκει πότους, καὶ τῶν ἀνωθεν χαρισμά-
των ποιεῖσθαι κοινωνούς. καὶ τῷτο οἰμαί εἰσι
τὸ εἰρημένον πρὸς τὰς ἀγίας Ἀποστόλους,
Ματθ. 10. 8. ὧρεαν ἐλάβετε, καὶ τὰ ἐξῆς. μόνον γὰρ
ἐχὼν πλεῖστον ἑαυτοῖς τὸ μάννα συλλέγον-
τες, διανέμειν ἐσθλάζον τοῖς τὴν αὐτὴν
οἰκίαν σκηνῶν, τετῆσι τὴν ἐκκλησίαν. διε-
τέλει γὰρ οἱ θεωροῦντες μαθηταὶ ἡρώδῃ
τες, εἰσηγγεμένοι, πρὸς πάντας ὅτις ποδη-
γῶντες τῶν ἐπαινεμάτων, καὶ ἀφθόνως
ἅπασιν παρατιθέντες εἰς μεθεξίν, ἡ αὐ-
τοὶ παρὰ Χριστὸν πεπλησθῆναι χάριν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ δὲ δὴ νοῦτο
καὶ ἕτερον τρόπον τὸ, ἕκαστος σὺν τοῖς
συσκηνώοις ὑμῶν συλλέξατε, τετῆσι μὴ
χυδῶν ἅπαντες, μηδὲ ἀναμῖξ, ἀλλὰ κα-
τὰ γένος, ἦτοι κατὰ σκηνῶν ποιεῖσθαι
τὴν συγκομιδὴν, τοιῶς δὲ νοήσεις. χρὴ
γὰρ ἡμεῖς τοῖς ὁμοπίστοις ὅμοι τῶν θείων
ἐμφορεῖσθαι λόγων, καὶ ζητεῖν τὸ μάννα
τὸ νοητόν. ὃ τοῖς ἑτερόφροσι, μονονυχί
δὲ καὶ ἀλλογενέσιν ἀσιωτέως σιναποφέ-
ρεσθαι. ὃ δὴ καὶ ποιῶμεν, ἀποσοβέντες
μὴ ἐκκλησιῶν τὰς ἑτεροδόξους καὶ διεσραμ-
μένους, ὅμοι δὲ τοῖς κατὰ πίσιν οἰκείοις τὰς
ἐξ ἑρανῶν πλετάντες τροφάς.

ΙΖ. Καὶ ἐποίησαν ὥτως οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ. καὶ συνέλεξαν ὁ τὸ πολὺ καὶ
ὁ τὸ ἔλαττον.

ΙΗ. Καὶ ἐμέτευσαν τὸ γομῶν, καὶ
ἐκ ἐπλεόνασεν ὁ τὸ πολὺ, καὶ ὁ τὸ
ἔλαττον ἐκ ἡλατλόνησεν. ἕκαστος εἰς
τὰς καθήκοντας παρ' ἑαυτῶ συνέ-
λεξαν.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Τὰ δὲ ὅσα περὶ τὴν
τροφὴν ἐκείνῳ ἡ ἰσορία διέξεισι θαύματα,
δογματὰ, πρὸς τὸν κατ' ἀρετὴν βίον ἐστί.

Α Φησὶ γὰρ Ἰσὼν πᾶσι προκεῖσθαι τὴν τῆς
τροφῆς μετρίαν, ὅθεν κατὰ διαφορὰν
τῆς τῶν συλλεγόντων δυνάμεως, ὅτε πλεο-
νάξασαν κατὰ τὴν χρείαν, ὅτε ἐλλείπε-
σαν. τῷτο δέεσι, κατὰ γὰρ τὸν ἐμὸν λό-
γον, συμβεβηκίαι τῷ κοινῷ προκειμένη,
μὴ παριέναι τὰς ὁρὰς τῆς χρείας τὰς
τὰς ἀφορμὰς τῆς ζωῆς ἐκ τῶν ὑλικῶν πο-
ριζομένης, ἀλλ' εὖ εἰδέναι, ὅτι ἐν μέτρον
τῇ φύσει τῆς ἐδωδῆς ἐπὶ πάντων ἐστὶν ἡ
Β πρὸς ἡμέραν ἀπόλαυσις. [ἐν ἡ καὶ πολ-
λαπλασια παρασκευαζῇ τῆς χρείας, ἡ
γαστὴρ τὰ ἴδια μέτρα διαβιῶν φύσιν ἐκ
ἔχει, ὅθεν τῇ ἀπλησίᾳ τῆς παρασκευῆς
συνεκλίνεται. ἀλλὰ καθὼς φησιν ἡ ἰσο-
ρία, ὅτε ὁ τὸ πολὺ λαβὼν, ἐπλεόνασε·
πῶς γὰρ ἀπόδηται τὸ πλεόν, ἐκ ἔχει. ὅτε
ὁ τὸ ὀλίγον, ἡλατλόνησε. πρὸς γὰρ τὸ ὁ-
ρεῖσθαι συσσεῖσαι ἡ χρεῖα συνεμετρήθη.]

ΙΘ. Εἶπε δὲ Μαυῦσῆς πρὸς αὐ-
τὰς, μηδεὶς καταλιπέτω ἀπ' αὐτῶ
εἰς τὸ πρῶν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐκαστον μὲν ἐν τῷ ἀρκῶν
αὐτῷ συγκομίζεν ἐκέλευεν. εἶργει δὲ ὁδὸν
μὴ εἶπερ ἔλοιτο τυχὸν καὶ τοῖς ἀπ᾽ αὐ-
συνέγειν, καὶ τῷ τῆς ἀγάπης καταφαι-
δρύνεσθαι νόμῳ. ἀποφάσκει δὲ παντελῶς
φυλάττειν εἰς τὸ πρῶν, καὶ τοῖς τῷτο δρῶν
ἀφίαις πρὸς τὴν σαββάτην. ἵνα μὴ ὁ τῆς
ἀργίας ἀτιμάζοιτο νόμος. ὃ γὰρ ἡ ὅλως
ὁρεῖν ἐν σαββάτῳ, μὴ καθιέντος Θεοῦ.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Εἰς γὰρ δὲ κατα-
λιμπάνειν εἰς τὸ πρῶν, τὴν νόμον πάλιν
ἡμῖν ὑπεμφαίνοντος, ὅτι τὸ κερήσθαι τοῖς
τύποις, παρωχηκότος τῆς χρόνης, καὶ
ὅν ἦσαν χρησιμοί τε ἐτι καὶ ἀναγκαῖοι,
πάντη τε καὶ πάντως ὑπὸ κρίσει ἄγει καὶ
κόλασιν. ἐξέζεσε γὰρ σκώληκας τὸ τε-
Ε τηρημένον· καὶ κολάσεως δὲ καὶ φθορᾶς
μύνηςις ἂν εἴη καὶ αὕτη σαφής. ἔσονται
γὰρ πάντως ὑπὸ φθορᾶν καὶ κόλασιν οἱ
τηρῶντες τὴν σκῆαν μετὰ τὴν τῆς ἀλη-
θείας ἀνάδειξιν.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Οὐκ ἔστιν ἀποφάσκει
τὸ φυλάττειν εἰς τὸ πρῶν, ἵνα διὰ τῆς πρῶν
τὸν μετὰ τὸν νόμον νοήσης καιρὸν, καὶ
ὅν ἡ τῆς Χριστοῦ πέφλυε παρρησία, καὶ τὸ
θεῖον ἀνέλαμψε φῶς.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Τὸ πρῶν πάλιν ἐν
τέτοις, τὸν λαμπρὸν ἡμῖν καὶ διαφανέσα-
τον τῆς τῆς Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας κα-
τασημαίνει καιρὸν· ὅτε λεηλυμένης τῆς
πονε τινὰ τῆς τε κατὰ νόμον σκῆας, καὶ
τῆς ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἀχλύος διαβολικῆς,
φωτὸς ἡμῖν δίκλῳ ἀνέτειλεν ὁ μονογενὴς,
καὶ ὁρθρὸς ἐδείχθη πνευματικός. ἐπι-
τάττει τοίνυν ὁ μακάριος Μαυῦσῆς τὸ ἐν
Η τύπῳ μάννα μὴ καταλιμπάνειν εἰς τὸ
πρῶν. ἀνατάλαντος γὰρ ἡμῖν τῆς μνημο-
νυθέντος ἀρετῆς καιρῶ, περιττὰ λοιπὸν
καὶ

(1) Τὰς ἀδελφεάς. αὐτὸν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 290.

καὶ ἄκαιροι παντελῶς αἱ κατὰ νόμον σκιαί, διὰ τὴν ἤδη παρῆσαν ἀλήθειαν.

κ. Καὶ ἐκ εἰσήκυσαν Μωϋσῆ, ἀλλὰ κατέλιπόντινες ἀπ' αὐτῶ εἰς τὸ πρῶτ'· καὶ ἐξέζεσε σκώληκας, καὶ ἐπώζεσε. καὶ ἐπωκράνθη Μωϋσῆς δι' αὐτῶς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸ κατὰ λαίφθαι εἰς τὴν ὑπεραίαν τῶ μάννα διεφθάρη; Ἐπειδὴ νόμος παράβασις ἡ. διδάσκων γὰρ αὐτῶς τῶν φροντίδων ἐλδύθερον βίον, ὑπέχειο κατ' ἐκάστῳ αὐτοῖς ἡμέραν παρέχειν τὴν ἀναγκαίαν αὐτοῖς τροφὴν. ἐκείνοι δὲ ἀπιστήσαντες, μέρος τῆ συλλεγνύτοσ εἰς τὴν ὑπεραίαν ἐφύλαξαν, διὰ τῷτο ἐπώζεσαν. ὅτι γὰρ ἐ τῆς τῶ μάννα φύσεως ἡ τὸ πάθος, μαρτυρεῖ τὸ σάββατον· ἐν ᾧ ἀλώβητον διετηρήθη τὸ τῇ παρασκυῖ συλλεγνύ. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ κιβωτῇ ἐπὶ πολλαῖς διαφυλαχθεῖν γενεαῖς.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τύπος δ' ἂν εἴεν οἱ εἰς τὸ πρῶτ' τηρήσαντες τῆς ἀπειθήσειν μελλήσεως αὐτῷ πληθύος ἰσδαϊκῆς. οἷς καὶ τὸ ἀντελῶς ἐθέλειν τὸν ἐν γράμμασι τηρησά νόμον, καὶ σαπρίας καὶ σκωλήκων ἔσαι παράτιον. ἀκέραιος γὰρ ὅπως καὶ πικραίνεται λίαν ὁ νομοθέτης ἐπ' αὐτοῖς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τὸ δὲ τοῖς περιτλόντι ταμιεύουσιν εἰς σκωλήκων γενέσειν μεταποιεῖσθαι, τὴν ἀπλησίαν βοᾷ τρόπον τινὰ τοῖς πλεονέκταις διὰ τῶτων ὁ λόγος, ὅτι πᾶν τὸ ἔξω τῆς χάριτος ὑπὸ τῆς πλεονεκτικῆς ταύτης ἐπιθυμίας ἐκφερόμενον, ἐν τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ, τετέστιν ἐν τῷ προσδοκωμένῳ βίῳ, σκώληξ τὸ ταμιεύειν γίνεται. νοεῖς δὲ πάντως ὁ ἀκέραιος διὰ τῶ σκώληκος τέττι τὸν ἀτελεύτητον σκώληκα, τὸν διὰ τῆς πλεονεξίας ζωογονούμενον.

κα. Καὶ συνέλεξαν αὐτὸ πρῶτ' πρῶτ' ἕκαστος τὸ καθήκον αὐτῷ. ἡνίκα δὲ διεθέρμανεν ὁ ἥλιος, ἐτήκετο.

κβ. Ἐγένετο δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐκτῇ συνέλεξαν τὰ δέοντα διπλᾶ, δύο γομῶ τῷ ἐνί. εἰσῆλθον δὲ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς, καὶ ἀνήγγειλαν Μωϋσῇ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τὸ δὲ ἐν μόνῳ τῷ διαρκεῖν τῷ σαββάτῳ ἀπόθετον μηδεμίαν διαφθοράν ὑπομένον, τοιαύτῳ τινὰ συμβαλὼν περιέχει· ὅτι δὴ τότε χρῆσθαι ἐπὶ τῇ πλεονεκτικῇ προαιρέσει, ἐν ᾧ τὸ σωματικόν διαφθορὰν ἐπιδέχεται· τότε χρησίμῳ ἡμῖν γινόμενον, ὅταν παρελθόντες τὴν τῶ βίᾳ τέττι παρασκυῖ, ἐν τῇ μετὰ τὸν θάνατον ἀπρα-

ξία γνωσμεθα. ἡ γὰρ πρὸ τῶ σαββάτου ἡμέρα, παρασκυῖ πρὸς τὸ σάββατον καὶ ἐστὶ καὶ ὀνομάζεται. αὕτη δ' ἂν εἴη ὁ βίος ὅστος, ἐν ᾧ τὰ τῆς ἐρχομένης ζωῆς ἑαυτοῖς οὐτρεπίζομεν· ἐν ᾧ ἔργον ἔδεν τῶν [νῦν] ἡμῖν συγκεχωρημένων ἐπιτελεῖται, ἔτε γεωργία, ἔτε στρατεία, ἐκ ἐμπορίας, ἐκ ἄλλο τὶ τῶν ὧδε σκεδαζομένων ἔδεν· ἀλλ' ἐν ἀπραξίᾳ πάσῃ τῶν τοιούτων ἔργων διάγοντες, τῶν νῦν ἡμῖν παρὰ τὸν βίον καταβεβλημένων σπερμάτων τῶς καρπὸς πορίζομεθα. ἀφθάρτες μὲν, ἀπερ ἀγαθὰ εἴη τῶ βίᾳ τὰ σπέρματα· φθαρτικὸς δὲ καὶ ὀλεθρὸς, εἰ τοιαῦτα ἡμῖν τὰ γεωρ-

για τῆς ζωῆς ταύτης ἐκφύσειν. ὁ γὰρ Γαλ. 6. 8. » σπέρων εἰς τὸ πνεῦμα, Φησὶν, ἐκ τῶ » πνύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ σπεί- » ρων εἰς τὴν σάρκα, ἐκ τῆς σαρκὸς θερί- » σαι φθοράν. ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐτοι- » μασία μόνῃ κυρίως παρασκυῖ ὀνομάζε- » ται, καὶ κυρεῖται διήκων τῷ νόμῳ· ἥς τὸ ἀπόθετον, ἀφθαρσία ἐστὶ. τὸ δὲ ἐκ τῶ ἐναντίον νοούμενον, παρασκυῖ ἔτε ἐστὶν, ἔτε λέγεται. τὴν γὰρ τῶ ἀγαθῶν ἐρη- » σιν ἐκ ἄντις ἐκόντως παρασκυῖ, ἀλλ' ἐκπύσιν παρασκυῖς ὀνομάσειε. διὸ μό- » νῳ τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον κατορθωμένῳ παρασκυῖ νομοθετεῖ τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἰσορία, τὸ ἐναντίον διὰ τῆς παραλείψεως ποιεῖν τοῖς σωτεῖς καταλείπειν.

Δ. κα. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς πρὸς αὐτῶς, τῷτο τὸ ῥῆμά ἐστιν ὃ ἐλάλησε Κύριος. σάββατα ἀνάπαυσις ἀγία τῷ Κυρίῳ αὐρίον. ὅσα ἂν πέδωγτε, πέσσετε· καὶ ὅσα ἐὰν ἐψήγτε, ἐψέτε· καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον καταλείπετε αὐτὸ εἰς ἀποθήκην ἕως πρῶτ'.

Ε. ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀπογράφου τὰ περὶ τῶ σαββάτου εἰρημνία· πρῶτον κατὰ τὸ ῥῆτον, ἵν' εἶδω τὶ σημαίνει τὸ γράμμα· δεύτερον δὲ κατὰ τὴν ἀναγωγὴν, κατ' ἡν εἶποιμι ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου ἐνσημασία τῷ δικαίῳ κατὰλύσαντι τὰ τῶ κόσμῳ ἔργα, καὶ χολάζοντι τῷ Θεῷ, τῷ μήτε τῶ τό- » πα, ἐν ᾧ ἐσηκε, τῶ Χριστῷ ἀφισμασίῳ· μήτε πῦρ καίοντι, κατὰ τὸ μηδὲν ἀμαρ- » τάνειν, μήτε βασάνματα αἰρούντι, (1) » προσάγματος ὄντος βαρυτάτῃ πάσης ἀ- » μαρτίας. κατὰ δὲ ὁ μελωδὸς Φησιν, ὡσεὶ Ψαλ. 37. 4. » φορτίον βαρὺν ἐβαρύνθησαν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐτέρα δὲ ἀπογραφή » ἐν εἴῃ τῶ σαββάτῳ, κατ' ἡν ἀπολείπεται Ἐβρ. 4. 9. » σαββατισμὸς τῷ λαῷ τῶ Θεῷ, ἀνάπαυσις ἱερὰ καὶ ἀγία. ὁ δὲ ποιήσας πάντα τὰ ἔργα αὐτῶ, ἄξιός κρινεται ἐκείνῃ τῶ σαβ- » βάτῳ· χολάζων ἔδεν, ἡ τῇ θεωρίᾳ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς σοφίας. ταῦτα δὲ διὰ τὸ μεμνηθῆαι πάνταυτα τὸν Μωσέα περὶ τῶ σαββατίζεῖν, παρεθέμεθα.

Bbb 3

καδ. Κα

(1) Αἰρούντι. βάσανγμα ὅρας βαρύτερον πᾶσα ἀμαρτία. διὸ ἐλεγεν ὁ ὑμνωδὸς, κλ. ἐν Τόμ. 2. σελ. 125. τῆς τῶ Γραφῆς ἐκδόσεως.

κδ. Καὶ κατέλιπον ἀπ' αὐτῆς ἕως
πρῶτῃ, καθάπερ συνέταξεν αὐτοῖς
Μωϋσῆς. καὶ ἐκ ἐπώξεσεν, ἔδ' ἐσιώ-
ληξ' ἐγένετο ἐν αὐτῷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐτήρην δὲ εἰς τὸ πρῶ-
τα ββατίζεν μέλλοντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ
τῆτο Θεὸς προσάτλοιστος. τί ἐν τῷ Φυλάτ-
τειναι τὸ τῆ σαββάτῃ προσυλλεχθῆναι, μὴ
μὴν ἔτι καὶ καταφθείρεσθαι, μὴδὲ τοῖς
τετηρηκόσιν ἐπιπικραίνεσθαι τὸν Μωσῆα;
Ἀφίγμενοι γὰρ διὰ πίσεως εἰς τὸν ἐν Χρι-
στῷ νοθεύον σαββατισμὸν, ταῖς ἐν αὐ-
γίαν τε καὶ κατάληξιν τῶν ἀμαρτημάτων,
ἐχ' ὡς ἀχρηστον παραιτῆμεθα τὴν προσω-
ροδοθεῖσαν ἐν ἡμῖν, καὶ οἷον ἐπροσποκα-
μίσιν τῆ νόμου παιδείαν, χειραγωγῶσαν
ἡμᾶς εἰς Χριστόν. παιδαγωγὸς γὰρ ἡμῶν
» ὁ νόμος. ἔχοντες δὲ μᾶλλον αὐτὸν ὁμῶς
τοῖς δογματικοῖς παιδοῦμασιν, ἐκ ἐσόμε-
θα μακρὰν τῆ καὶ ἐπαινεῖσθαι πρέπειν.
καὶ τῆτο δρῶσι Θεὸς ἐκ ἐπιπικραίνεται.
καὶ γὰρ ὁ Σωτὴρ ταῖς διδασκαλίαις αὐτοῦ,
Ματθ. 13. 52. διὰ τῆτο, Φησὶ, λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς γραμ-
» ματοῦς μαθητοῦς τῇ βασιλείᾳ τῶν ἑβ-
» ραίων, ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομῶντι,
» ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τῆ θεσσαυρῆς αὐτῆς καινὰ
» καὶ παλαιὰ.

κε. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς, Φάγετε σή-
μερον· ἐστὶ γὰρ σάββατα τῷ Κυρίῳ.
κς. ἔχ' εὐρεθήσεται ἐν τῷ πεδίῳ. Ἐξ
ἡμέρας συλλέξετε· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ
ἐβδόμῃ σάββατα, ἐκ ἔσιν ἐν αὐτῇ.

κς. Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ἐβδόμῃ ἐξῆλθόντινες ἐκ τῆ λαῶ συλ-
λέξαι, καὶ ἔχ' εὖρον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἐν τοῖς σάβ-
βασιν ἐπαρέχετο τὸ μάννα; Ἐπειδὴ μό-
νοις αὐτοῖς τῆ σαββάτῃ τὴν ἀργίαν ἐνο-
μοθέτησεν. ἔργῳ αὐτῆς ἐδίδαξε φυλάττειν
τὴν ἐντολήν. τὸν δὲ τῆς φύσεως, ἐκ ἐκώ-
λυσε δρόμον. ἐνίχα γὰρ ἡλίου καὶ σελήνης,
ὡσαύτως καὶ τὰ νέφη τὸν ὑετὸν ὠδεῖν,
καὶ ἀνέμοι πνέειν, καὶ γυναικες τίκτεσιν,
καὶ τῶν ἀλόγων τὰ γένη.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπάραιτον δὲ καὶ ὑπό-
δικον ἐτίθει τὸ ἐν σαββάτῳ συλλέγειν·
μᾶλλον δὲ ἔδ' ἐκαθίει τὸ μάννα Θεός. σαβ-
βατίζοντες γὰρ νοητῶς ἐν τύποις, ἐκ ἔτι
μὴ συλλέξομεν. ἐ γὰρ σαρκικῆς ἀνεξό-
μεθα περιτομῆς, ἔδ' ἐβόας, ἢ πρόβατα
καταδύσομεν. παρωσόμεθα γὰρ τὸ παχὺ
τῶν τύπων, αὐτῷ ἔχοντες τὴν ἀλήθειαν,
ταῖς Χριστόν.

κη. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν,
ἕως τίνος ἐβλάστετε εἰσακτείναι τὰς ἐν-
κθ. τολάς μου, καὶ τὸν νόμον μου; Ἰδετε.
ὁ γὰρ Κύριος ἔδωκεν ὑμῖν τὴν ἡμέραν

Α ταύτην τὰ σάββατα· διὰ τῆτο αὐτὸς
ἔδωκεν ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐκτῇ ἄρτους
δύο ἡμερῶν. καθήσεσθε ἕκαστος εἰς
τὰς οἰκὰς ὑμῶν· μηδεὶς ἐκπαρευέσθω
ἐκ τῆ τόπῃ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδό-
λ. μῃ. Καὶ ἐσαββάτισεν ὁ λαὸς τῇ ἡμέ-
ρᾳ τῇ ἐβδόμῃ.

λα. Καὶ ἐπωνόμασαν οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ τὸ ὄνομα αὐτῆς, Μάν· ἦν δὲ ὡς
σπέρμα κορίθ λευκόν· τὸ δὲ γεῦμα
αὐτῆς ὡς ἐγκρίς ἐν μέλιτι.

Ὡς σπέρμα κορίθ. τὸ Σαμαρειτικόν,
ὡς σπέρμα ὀρύζης.

Ἐγκρίς ἐν μέλιτι. Ἀκύλας, ἄμυλος
ἐν ἐλαίῳ.

** ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἐτι δὲ καὶ νῦν ἔεται
πᾶς ἐκείνος ὁ τόπος, καθάπερ καὶ τότε
Μωϋσῆς χαρίζομενον τὸ θεῖον κατέπεμψε
τὴν διατροφήν. καλεῖται δὲ Ἑβραῖοι τὸ
βρώμα τῆτο μάννα. τὸ γὰρ μάν ἐπερώ-
τησις κατὰ τὴν ἡμετέραν διάλεκτον, τὴν
τῆτ' ἐστὶν, ἀνακρίνισσα.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ μάννα ἐκλή-
θη; Εὐθύς αὐτὸ θεασάμενοι, ἀλλήλους
ἠρώτων, τί τῆτο; ἐπέθεσαν ἐν αὐτῷ
προσηγορίαν, τί τῆτο; τῆτο γὰρ ἐρη-
νύεται τὸ μάννα. τῆτο δὲ καὶ ἡ ἰσορία δι-
» δάσκει. ἰδόντες γὰρ Φησὶν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ,
» εἶπον ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, τί ἐστὶ τῆτο; ἐ γὰρ
ἠδεδσαν τί ἡ. ἐγένετο τοίνυν ἡ ἐρώτησις
» ὄνομα. τὸ δὲ, ὡς ἐγκρίς ἐν μέλιτι, ὁ
Σύμμαχος ἔως ἡρμηνεύσας, ὡς ἄμυλος
ἐν μέλιτι.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐγὼ δὲ περὶ τῆς λόγῃ
οἶμαι εἰρηθεῖν, ὁ πρὸς τὸ ῥητὸν νομίζεται
Ε περὶ τῆς μάννα λελέχθαι· ὅτι ἔδωκεν ὁ
Θεὸς τὸ μάννα ἀντὶ τροφῆς πρὸς πᾶσαν
ἡδονὴν ἰσχύον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐναρμόνιον
γεῦσιν. τῇ γὰρ τῆ προσφερομένης ἐπιθυ-
μίας ὑπηρετῆν, πρὸς ὃ, τι ἐβλάτετο, μετε-
κρίνετο. ἐκὼν καὶ ἐν τῷ λόγῳ πάσης πνυ-
ματικῆς βρώσεως ἐστὶ ποιότης, ἵνα τὰ μεν
» ἀρτιγενήτα, κατὰ τὸν Πέτρον, ἐν Χρι-
» στῷ βρέφη τὸ λογικὸν ἐπιποθῶντα γάλα,
» καὶ οἱ ἐν Χριστῷ, κατὰ Παῦλον, νήπιοι
Ζ» ποτιδῶσιν ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ ἀδελφῶν, λαχα-
» να ἐδίει. ὁ δὲ τέλειος μεταλάβη σερῶς
τροφῆς, ἅτε διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰδητήρια
γεγυμνασμένα ἔχων πρὸς διάκρισιν καλε-
τε καὶ κακῆ. (1)

λβ. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς, τῆτο τὸ
ῥῆμα, ὃ συνέταξε Κύριος, πλήσατε
τὸ γομὸν τῆς μάν εἰς ἀποθήκην εἰς τὰς
γενεὰς ὑμῶν· ἵνα ἴδωσι τὸν ἄρτον, ὃν
ἐφάγετε ὑμεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὡς ἐξή-
γαγεν ὑμᾶς Κύριος ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

ΠΡΟΚΟ-

(1) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἔχ' εὐρηται.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸτο τὸ ῥῆμα, ὃ
» συνέταξε Κύριος. Ἐξος τῇ Γραφῇ τὰ
ἀποτελέσματα τῶν ἔργων καλεῖν τοῖς ὀνό-
μασι τῶν αἰτίων. ὃ γὰρ ἐποίησε Θεὸς λό-
γος καὶ πρόσαγμα, τὸτο Θεὸς ῥῆμα καλεῖ.
καὶ τὸ μάννα δὲ ἐκ ὀνόμα, ἀλλ' ἡ ἐρώτησις
ὄνομα γέγονε.

λγ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀα-
ρων, λάβε σάμνον χρυσῶν ἓνα, καὶ
ἐμβαλε εἰς αὐτὸν πλήρες γομὸρ τῆ
μάννα, καὶ ἀποθήσεις αὐτὸ ἐναντίον
τῷ Θεῷ, εἰς διατήρησιν εἰς τὰς γενεὰς
ὑμῶν. Ὁν τρόπον συνέταξε Κύριος
τῷ Μωϋσῇ. καὶ ἀπέθετο Ἀαρὼν ἐναν-
τίον τῷ μαρτυρίᾳ εἰς διατήρησιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ ἡ σάμνος εἰς τὸν Χρι-
στὸν ὁρᾷ τὸν ἄνωθεν, καὶ τὸ μάννα, κα-
τελθόντα. εἰς δὲ τῷ χαλκῷ θείσαν ἐνε-
βλήθη διὰ τῆς αἰώσεως, καὶ κατενεχθείσης
ἄνωθεν τῆς σαρκός.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἡμῖν
τὸ μάννα τὸ ἀληθὲς ἀνεδείχθη Χριστός,
ὡς ἐν εἰκόνι τοῖς ἀρχαιοτέροις διὰ τύπῃ
δηλόμενος, ἀναγκαιῶς διὰ τῆ προκειμένης
[διδάσκει] τίνος ἔσαι καὶ πόσης ἀνάπλεως
ἀρετῆς τε καὶ δόξης ὁ τὸ μάννα τὸ νοητὸν
ἀποθησαυρίζων ἐν αὐτῷ, καὶ εἰς τὰ ἐσώ-
τατα τῆς ἑαυτῆς καρδίας εἰσφέρων τὸν Ἰη-
σοῦν διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίσεως τε ὁρῆς καὶ
ἀγάπης ὀλοτελῆς. ἀκείναι γὰρ ὅπως ἐν
σκοῦει χρυσῷ πλήρες τὸ γομὸρ τῆ μάν
ἐνέτεθη διὰ χαρὸς Ἀαρὼν, εἰς διατήρησιν
ἐναντίον τῷ Θεῷ. ἡ γὰρ θεία ὄντως καὶ
θεοφιλὴς ψυχὴ, τελείως ἐν ἑαυτῇ τὸν
ἐπὶ Χριστῷ λόγον ὠδίνεσα, καὶ ὅλον λαβῆ-
σα τὸν ἐράνιον θησαυρὸν, σκευὸς μὲν ἔσαι
τίμιον, ὡς ἀπὸ χρυσῆ, προσνεχθήσεται
δὲ διὰ τῆ πάντων ἀρχιερέως τῷ Θεῷ καὶ
πατρὶ, καὶ εἰς ὅψιν ἀνεκχεθήσεται τῆ τὰ
πάντα σιωέχοντός τε καὶ διασώζοντος εἰς
διατήρησιν, καὶ τὸ Φθειρόμενον, ὅσον εἰς
οἰκίαν φύσιν, ἐκ ἐώντος καταφθαίρεσθαι.

λε. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἔφαγον τὸ
μάν ἔτη τεσσαράκοντα, ἕως ἤλθον

Α' εἰς γῆν οἰκισμένην τὸ μάν ἔφαγον, ἕως
παρεγένοντο εἰς μέρος τῆς Φοινίκης.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ ὡς Προφῆτης προ-
λέγει τὸν χρόνον, ἡ ὑπερον ἔγραφε τὰ
γεγονότα.

λς. Τὸ δὲ γομὸρ τὸ δέκατον τῶν
τριῶν μέτρον ἦν.

Β ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Ὅτι τὸ μέγα γομὸρ,
κατὰ εἶρηται, μοδίῳν δεκαπέντε· τὸ δὲ
μικρὸν, μοδίῳν δέκα, καὶ ὁ μόδιός ἐστι ξεσῶν
εἰκοσιδύῳ. ἔστι δὲ γομὸρ πάλιν τὸ δέκατον
τῷ μεγάλῳ μέτρῳ, ἥτοι τῆς ἀρτάβης. ὃ
γίνεται ξεσῶν ἐπὶ πέντε καὶ πέμπτον.

Γ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ δὲ γομὸρ μέτρον
ἰσὺ ἐβραϊκόν. διδάσκει δὲ ὁ νομοθέτης,
ὅτι τῶν τριῶν μέτρων τὸ δέκατον ἰσὺ. ὡς
δὲ Ἰωσήπος (1) ἔφη, τρεῖς ἡμισυ κοτύ-
λας ἐχώρει.

Δ ** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Τὸ γομὸρ, Φησί,
» τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων ἰσὺ. ἐν ἡμῖν
γὰρ αὐτοῖς τρία μέτρα, τρία κριτήρια
μιλῶνται· αἰδήσεις μὲν, αἰδήτων· λεγο-
μένων δὲ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, ὁ λό-
γος· νοητῶν δὲ, ὁ νῦν. ὁ τοίνυν γνωσι-
κὸς ἀφέξεταί μὲν τῶν κατὰ λόγον, καὶ
τῶν κατὰ διάνοιαν, καὶ τῶν κατ' αἰδήσιν
καὶ ἐνέργειαν ἀμαρτημάτων· ἀκηκῶς,
» ὅπως ὁ ἰδὼν πρὸς ἐπιθυμίαν, ἐμοίχουσε, Ματθ. 5. 28.
» λαβών τε ἐν νῷ, ὡς μακάριοι οἱ καθαροὶ Ματθ. 5. 8.
» τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονταί, Ματθ. 5. 11.
» κακῆν ἐπιστάμενος, ὅτι καὶ τὰ εἰσερχόμενα
» εἰς τὸ σῶμα κοινῇ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ
» τὰ ἐξερχόμενα διὰ τῆ σωματικῆς ἐκείνου κοι-
» νῆν τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς καρδίας
» ἐξερχονται διαλογισμοί. τὰτ' οἶμαι τὸ κα-
τὰ Θεὸν ἀληθινὸν καὶ δίκαιον μέτρον, ὃ
μετρεῖται τὰ μετρεμένα, ἢ τὸν ἄνθρω-
πον σιωέχουσα δεκάς. ἰσὺ ἐν κεφαλαίῳ τὰ
προσρημένα τρία ἐδήλωσε μέτρα. εἴη δ'
ἐν σώματι καὶ ψυχῇ, αἷτε πέντε αἰδή-
σεις, καὶ τὸ Φωνητικόν, καὶ σπερματικόν,
καὶ τὸ διανοητικόν, ἢ πνευματικόν, ἢ ὅπως
καὶ βάλει καλεῖν. χρὴ δὲ, ὡς ἔπος εἰπῆν,
τῶν ἄλλων ἀπάντων ὑπεραναβαίνοντας,
ἐπὶ τὸν νῦν ἵστασθαι.

Κ Ε Φ. Ι Ζ.

α. **Κ**αὶ ἀπῆρε πᾶσα συναγω-
γὴ υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς
ἐρήμου Σιν κατὰ παρεμ-
βολὰς αὐτῶν, διὰ ῥήματος Κυρίου·
καὶ παρενέβαλον ἐν Ραφιδῇ. ἐκ ἧν
β. δὲ ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν. Καὶ ἐλοιδο-
ρεῖτο ὁ λαὸς πρὸς Μωϋσῆν, καὶ ἔλε-
γον, δὸς ἡμῖν ὕδωρ ἵνα πῖωμεν. καὶ

εἶπεν αὐτοῖς Μωϋσῆς, τί λοιδορεῖσθε
μοι, καὶ τί πειράζετε Κύριον;

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἦσαν μὲν γὰρ δι' ἡπεί-
ρου ξηρᾶς, πολλῶν διψάδα παραθέοντες
γῆν. αἰτα τοῖς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἀλύοντες
πόνοις, καὶ καὶ εἰ βραχύ τι σιωῶντα τῶν
εἰωθότων, λυπῶν δυσφόρητον τὸτο εἶχον,
καὶ ἐποιεῖντο κατὰ Μωσέως καὶ Ἀαρὼν
τῷ

(1) Ὁ Ἰωσήπος (ἐν βιβλ. 3. κεφ. 1. περὶ Ἰσραϊτικ. ἀρχαιολ.) περὶ μὲν τῆ γομῆς, Φησί· παραγ-
γέλλεται δ' ἐξ ἰσῶν ἀσάφων, τὸτο δ' ἐστὶ μέτρον, εἰς ἐκάστῳ ἡμέραν συλλέγειν· περὶ δὲ τῆ ἀσάφου,
(ἐν κεφ. 7. τῆ αὐτ. βιβλ.) ἐκ δύο ἀσάφων. ὃ μέτρον Ἑβραίων ἐπὶ πέντε κοτύλας ἀφίκαται ἔχει.

τῷ καταβολῷ. πλείσσης δὲ ὄσης καὶ ἀξια-
γάσθθ θεοσημίας θεωροὶ γεγονότες, καὶ
τῆς θείας διωάμεως τῷ ὑπεροχῷ διὰ πει-
ρας αὐτῆς ἐκμεμαθηκότες, ὁμῶς ἐδεδίδε-
σαν ἔτι, μὴ ἄρα πῶς ἀτονήσῃ πρὸς γε
τῷ χρῶμα φημι διανέμειν τὰ ζωαρχή, καὶ
πανταχόθεν αὐτοῖς ἐκπορίζεν τὰ ἐδωδι-
μα, καὶ τὰς τῶν ὑδάτων ποιείδαι χορη-
γίας. ἀλλ' ἡτῶνται τῆς ὀλιγοψυχίας, μει-
ρακιώδη καὶ ἀνανδρον ἔχοντες νῦν· καὶ εἰ
μικρὰ λαβοντότινος τῆ πεφυκότος ἀνιάν,
ἐπιπηδῶσιν οὐθὺς τῷ παιδαγωγῷ, καὶ
κατακεκράγασιν ἀνοσίως, ὅτι καὶ γέγο-
νεν ὅλως μεσίτης αὐτοῖς, καὶ κέκλιται
δὲ αὐτῇ πρὸς ἐλδοθερίαν.

γ. Ἐδίφησε δὲ ἐκεῖ ὁ λαὸς ὕδα-
τι· καὶ ἐγόγγυζεν ὁ λαὸς ἐπὶ Μωϋ-
σῇ, λέγοντες, ἵνα τί ἀνεβίβασας
ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτου ἀποκτεῖναι ἡμᾶς,
καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν τῷ
δ. δίψει; Ἐβόησε δὲ Μωϋσῆς πρὸς Κύ-
ριον, λέγων, τί ποιήσω τῷ λαῷ
τῷ τῷ; ἔτι μικρὸν καὶ καταλιθοβο-
λήσασί με.

ε. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν,
προπορεύε τῇ λαῷ τῷ τῷ· λάβε δὲ
μετὰ σεαυτὴ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων
τῇ λαῷ· καὶ τὴν ῥάβδον, ἐν ᾗ ἐπά-
ταξας τὸν ποταμόν, λάβε ἐν τῇ χει-
ρίσθ, καὶ πορεύσθ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προσάττεται Μωσῆς
κατακρῆσαι τῇ ῥάβδῳ τῷ πέτρῳ. ἀλλ'
ἐκ ἡγνῶς Θεός, ὅτι ταῖς τῶν δῆμων ἐπα-
νασάσεις ὀλιγοψυχίας βραχὺ καὶ αὐ-
τὸς, ὁπλάσει περὶ τῷ πῖσιν. διὰ τὸτό φη-
σι, λάβε μετὰ σεαυτὴ ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων τῇ λαῷ, καὶ τὰ ἐξῆς. ἐπιτήρησον
ὅτι βεβαιῶν εἰς πῖσιν πρὸς ἀνάμνησιν τῆς
ἐν Αἰγύπτῳ τερατεργίας ἀποφέρει, λέ-
γων· λάβε τῷ ῥάβδῳ ἐν τῇ χειρίσθ, ἐν
ᾗ ἐπάταξας τὸν ποταμόν· ὡς λέγων, ἡ
ῥάβδος μέγαν μεταβάλλεσσα ποταμόν εἰς
αἶμα ἀρρήτῳ διωάμει τῇ τὰ τοιάδε κατορ-
θῆντος Θεῷ, ἐξοίσει λίαν οὐκόλως καὶ ἐκ
τῆς πέτρας τὸ ὕδωρ.

ζ. Ὡς ἐγὼ ἔσηκα, πρὸ τῇ σὲ
ἐλθεῖν ἐκεῖ ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν χωρῇβ.
καὶ πατάξεις τὴν πέτρῳ, καὶ ἐξε-
λεύσεται ἐξ αὐτῆς ὕδωρ, καὶ πίεται
ὁ λαός. καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς ἕτως
ἐναντίον τῶν ὄντων Ἰσραήλ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὐ γὰρ μόνος ἔση,
φησὶν, ὅδε σὺ τῇ θαύματος ἀποτελεσθῆς
εἰς πάλιν· ἀλλ' ἐγὼ τῷ πέτρῳ μη-
τέρα πολλῶν ἀποδείξω ναμάτων, προδύ-
τρεπιῷ τὸ θαῦμα, καὶ περιμηνῷ τῷ σὺ
ὑπεργίαν.

Α * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πέτρα παραικάζε-
ται ὁ Χριστὸς διὰ τὸ ἀθραυστον καὶ ἀκλόνη-
τον. ἐρήρεται γὰρ ἐν ἰδίῳ ἀγαθοῖς ἡ
θεία τε καὶ ὑπερτάτη φύσις. (1)

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ὁ γὰρ ἐν τῷ ὕδατι
καταλιπὼν νεκρὸν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ τῷ
ξύλῳ γλυκανθεῖς, καὶ ταῖς ἀποσολικαῖς
ἐντροφῆσας πηγαῖς, ὑπότε τῇ σκιά τῶν
Φωνίκων ἀναπαυσάμενος, κατὰ προαίρη-
ται ἡδὴ, καὶ τῇ Θεῷ δεκτικὸς γίνεται. ἡ
B γὰρ πέτρα, κατὰ τὸν Ἀποστόλου φησὶν, 1. Κορ. 10. 4.
ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὁ ἀνικμος μετ' καὶ ἀντιτυ-
πῆς τοῖς ἀπίστοις· εἰ δέ τις προσάγοι τῷ
ῥάβδῳ τῆς πίσεως, ποτὸν τοῖς διψῶσι
γενόμενος, καὶ ἐντὸς τῶν εἰσδεχομένων
αὐτὸν εἰσρέων. ἐγὼ, γὰρ φησὶ καὶ ὁ πα-
Tωάν. 14. 23.
τῇ με ἐλδοσόμεθα, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ πα-
ρα τῇ Ἀποστόλου εἰρημνίῳ, πάντες εἰς 1. Κορ. 10.
τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ 2, 4.
καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ πάντες τὸ αὐτὸ
πομα πνευματικὸν ἔπιον· ἔπινον γὰρ ἐκ
πνευματικῆς ἀκολουθίας πέτρας· ἡ δὲ
πέτρα ὡς ὁ Χριστὸς; Τύπος ὡς τῶν νέων
τὰ παλαιά. καὶ σκιά μὲν ὁ νόμος Μω-
σέως, σῶμα δὲ ἡ χάρις. ἐπειδὴ τοίνυν
ἐδίωκον τῇς Ἑβραίων οἱ Αἰγύπτιοι, δια-
βάντες δὲ τῷ ἐρυθρῷ θαλάτῳ οἱ Ἑ-
βραῖοι, τῇς πικρᾶς τῶν Αἰγυπτίων ἀπηλ-
λάγησαν δεσποτίας, τύπον ἔχει τῆς κο-
λυμβήθρας ἡ θαλάττα· ἡ δὲ νεφέλη, τῇ
πνεύματος· ὁ δὲ Μωϋσῆς, τῇ σωτήρος
Χριστῷ· τῇ σαυρῇ δὲ, ἡ ῥάβδος· τῇ δια-
βόλῃ, ὁ Φαραὼ· τῶν δαιμόνων, οἱ Αἰ-
γύπτιοι· τὸ δὲ μάννα, τῆς θείας τροφῆς·
τὸ δὲ τῆς πέτρας ὕδωρ, τῇ σωτηρίᾳ αἵ-
ματος. ὥστε γὰρ ἐκείνοι μετὰ τὸ διαβῆ-
ναι τῷ ἐρυθρῷ, καὶ τῇ ξένης τροφῆς,
καὶ τῇ παραδόξῃ ἀπήλυσαν νόματος·
ἕτως ἡμεῖς μετὰ τὸ σωτήριον βάπτισμα
τῶν θείων μεταλαμβάνομεν μυστηρίων.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διατὶ [ἡ] πέτρα
Χριστὸς ὠνομάθη; Ὡς τύπος γενομένη τῇ
δεσπότη Χριστῷ. ἕτω καὶ ἡ θαλάττα, βά-
πτισμα προσηγορεύθη· καί τοι ὕδωρ [ἐν]
αὐτῇ βαπτισθέντος. κεκοινωνημένος γὰρ αὐ-
τῷ, ἡ διάβροχος παρήλθεν ὁ Ἰσραήλ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι
τὸ τῇ μάννα καὶ τῇ ὀρτυγομήτρῃ θαῦ-
μα, προγενέστερον ἐστὶ τῇ πατάξῃ τῷ πέ-
τρῳ, καὶ ὕδωρ ἐκβαλεῖν ἀπ' αὐτῆς· ἐπει-
δήπερ ὁ οὗ ψαλμὸς δοκεῖ προαττεῖν τὸ
τῆς πέτρας. πάλιν δὲ διεγόγγυσεν ἡ συ-
ναγωγὴ, καὶ τῇς ὁδῇ τῷ ταλαιπωρίαν
προβάλλεται. ἐν δὲ τοῖς Ἀριθμοῖς καὶ
τῶν ἡδέων κατὰ μέρος ἀντιπαρατίθεται
H μνήμῃ, λέγεται· ὁ δὲ ἀφίρεται, ὅδε σὺ· Ἀριθ. 20. 5.
κα, ὅδε ἀμπελοι, ὅδε ῥόα, ὅδε ὕδωρ ἐστὶ
πιεῖν. καὶ ὅτι ταῦτα γέγονε μετὰ τελευ-
τῷ Μαριάμ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, τὰ κατὰ
τῷ πέτρῳ φημι, ἐνθα καὶ παραλαβεῖν
προ-

(1) Τὰ αὐτὰ καὶ Ὁριγῶ. ἐν Τόμ. 2. σελ. 125. τῇς τῇ Ῥαίε ἐκδοτ.

προσάττεται μόνον τὸν Ἀαρὼν, καὶ λαλήσαι
πρὸς τὴν πέτραν· καὶ ὡς ἐδίδαξεν, εἰπὼν,
Ἀριθ. 20. 10. μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομεν ὕμιν
» ὕδωρ; διὸ καὶ δις τὴν πέτραν ἐπάταξε,
καίτοι προσάπαξ ἀνατείνας ἐν Αἰγύπτῳ,
καὶ μεταβαλὼν τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα. διὸ καὶ
ἐπετιμήθη σὺ τῷ ἀδελφῷ, μὴ εἰσαγαγεῖν
τὸν λαὸν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

ζ. Καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα τῆς
τόπῃ ἐκείνῃ, πειρασμός, καὶ λειδο-
ρησίς, διὰ τὴν λειδορίαν τῶν ἡγῶν Ἰσ-
ραὴλ, καὶ διὰ τὸ πειράζειν Κύριον,
λέγοντας, εἴ ἐστὶ Κύριος ἐν ἡμῖν, ἢ ὄχι.

η. Ἦλθε δὲ Ἀμαλήκ, καὶ ἐπο-
λέμησεν Ἰσραὴλ ἐν Ῥαφιδὸν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἦν μὲν ὁ Ἀμαλήκ
Γα. 36. 12. τρίτος ἀπὸ Ἡσαῦ, ὡς ἐν τῇ Γενέσει φησὶν
ἀπὸ Θάμνας τῆς παλλακῆς.

θ. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς τῷ Ἰησοῦ, ἐπί-
λεξαι σεαυτῷ ἄνδρας, καὶ ἐξελεῖν
παράταξαι τῷ Ἀμαλήκ αὐρίον. καὶ ἰδὲ
ἐγὼ ἔσηκα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς βενῆ,
καὶ ἡ ῥάβδος τῆς Θεᾶς ἐν τῇ χειρὶ μου.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπειδὴ ἤμελλεν ὁ
Ἰησοῦς διαδέχεσθαι τὸν Μωϋσέα, καὶ πό-
λεμον μέγιστον ἀναδέχεσθαι πρὸς τὰ ἔθνη
τὰ τὴν Παλαιστίνην οἰκόντα, προγυμνάζει
αὐτὸν ἐτι περιὼν ὁ Μωϋσῆς, καὶ τῇ διωά-
μει τῶν οἰκείων οὐχ ὡς νικᾶν παρασκυβά-
ζει. ἐν δὲ τοῖς Ἀριθμοῖς Αὐσίῳ αὐτὸν κα-
λεῖ, καὶ μετωνόμασεν αὐτὸν Μωϋσῆς Ἰη-
σοῦν. προληπτικῶς ἐν ἐνταῦθα λέγεται
Ἰησ. 18. 28. Ἰησοῦς, ὡς καὶ τὴν ὕπερον κληθεῖσαν Ἰε-
ρυσσαλήμ προλαβὼν ἔτως ἐν τῷ Ἰησοῦ κα-
λεῖ, πρότερον Ἰεβῆς καλεσμένη· καὶ τὴν
Βαϊσάν, Σκυθόπολιν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅτι τύπος τοῦ Ἰησοῦ
ὁ τῆς Ναυῆ τῆς ἀληθινῆς Ἰησῆ. ἀπὸ γὰρ
τῆς Ἰορδάνης ἄρχαν ἤρξατο τῆς λαῶ. (1)
ὅθεν καὶ ὁ Χριστὸς βαπτισθεὶς ἤρξατο διὰ
γελίζεσθαι. καὶ ὅτι δώδεκα ἔσησε τὴν διαι-
ρῶντας τὴν κληρονομίαν· (2) ὡς ὁ Κύ-
ριος δώδεκα καὶ τὴν Ἀποστόλους εἰς πᾶσαν
τὴν οἰκουμένην ἀπέστειλε. (3) πισθυσάντων
Ῥαὰβ τὴν πόρνην ἔσωσεν ὁ τυπικός, ὁ
δὲ ἀληθὴς φησὶν, ἰδὲ οἱ τελῶναι καὶ αἱ
Ματθ. 21. 31. πόρναι προάγουν ὑμᾶς εἰς τὴν βασι-
» λειαν τῆς Θεᾶς. ἀλαλάγματι ἐπὶ τῇ τυ-
» πικῇ ἔπεσε τὰ τέκνα Ἰερουζαλὴμ, καὶ προῤ-
» ρήσεται (4) τῆς ἀληθινῆς ἐκ ἀφ᾽ ἧς λίθος
ἐπὶ λίθου ἐν τῷ ναῷ. καὶ τὸ τέλος πάν-
των, ὅτι αὐτὸς εἰσήγαγε τὸν λαὸν εἰς
τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἐκ ὅτου νομοθέ-
της Μωϋσῆς. ἀτελής γὰρ ὁ νόμος, ἢ
21 32 δὲ τῆς Θεᾶς χάρις τελεία.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προσαττόμενον ὑπὸ Μω-
σέως ἀνοήσας Ἰησοῦν, τί ἂν ἕτερον ὑπο-
τοπῆται τίς ἂν, ἢ ἐκείνῳ πᾶσι πάντως, ὅτι
Θεὸς ὢν ὁ λόγος, γέγονεν ὑπὸ νόμον κα-
τάγε τὸ τῆς ἀνθρωπότητος [σχῆμα,] καὶ
ὑπετάγη τὸν τρόπον τινὰ ταῖς διὰ Μωσέως
ἐπιτολαῖς κατὰ διαφόρους τρόπους;

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπιλεξάμενος γὰρ
ἐκ παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ παντὸς ἔθνους
ὁ Χριστὸς ἄνδρας διωατῆς, φησὶ δὲ δὴ πα-
λιν τὴν ἀγίαν Ἀποστόλῃ, καὶ τὴν διὰ
πίσεως κεκλημένους· οἷς ἂν λέγοιτο κα-
» λῶς, ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βασιλείον 1. Πέτρ. 2. 9.
» ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περι-
» ποιήσιν· παρετάξατο σὺ αὐτοῖς τῷ ἄρ-
» χοντι τῆς αἰῶνος τέτῃ, περὶ ἧς φησὶν αὐ-
» τὸς ὁ πάντα νικῶν, νῦν κρίσις τῆς αἰῶνος 1. Ἰωάν. 12. 31.
» τέτῃ, νῦν ὁ ἄρχων τῆς αἰῶνος τέτῃ ἐκ-
» βληθήσεται ἔξω. σεφανοὶ δὲ ψήφῳ λαμ-
» πρὲς τὴν σὺ αὐτῷ τε καὶ δι' αὐτῆς νικήσαν-
» τας ὁ Θεωπέσιος Ἰωάννης. γράφω γὰρ 1. Ἰωάν. 2. 13.
» ὑμῖν φησὶ νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐσθε, καὶ
» νενικήκατε τὸν πονηρὸν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰς αὐρίον δὲ τὴν πα-
ράταξιν ἐπιτελεῖσθαι δεῖν ἐφη Μωϋσῆς. καὶ
γὰρ ἐν χρόνῳ τῷ κατ' αὐτὸν τὰ Χριστὸς πέ-
φικε κατορθώματα. πέπρακται δὲ μάλ-
λον ἐν τῷ ἔθνε· καὶ γείτονι, τέτῃ μετὰ
Μωσέως καὶ νόμον.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Παρετάττετο δὲ Ἰησοῦς συ-
νεπιλέκτοισι ἀνδράσι, καὶ συνέτα τον Ἀμα-
λήκ. ἐπιλεξάμενος γὰρ τὴν ἀγίαν ὁ Χρι-
στὸς, ὡς ἀπαρχὴ γεγονόσιν οἱ Θεωπέσιοι
μαθηταί, νενίκηκε τὸν ἄρχοντα τῆς αἰῶ-
νος τέτῃ. Μωσῆς δὲ ὁ κελδύων τοῦ γέ-
γονε γὰρ ὑπὸ νόμον ὁ Ἰησοῦς, καίτοι νο-
μοθέτης ὑπάρχων ὡς Θεός. καὶ τῆς
παρατάξεως ὁ καιρὸς ἐκ αὐτῷ ἐκέντω
ἐπράττετο τὴν ἡμέραν, καὶ τὸ οἱ Μω-
σέως γεγονόσιν λόγοι, ἀλλ' εἰς αὐρίον, τε-
τέστιν εἰς ὑπερθεσιν ἐτέρῃ καιρῷ. προηγό-
ρῳσε γὰρ ὁ νόμος τὰ ἐσόμενα, καὶ τῶν τῆς
Σωτῆρος κατορθωμάτων λαμπρὰν ἔχει
τὴν ἀφήγησιν, εἰ νοοῖτο πνευματικῶς.

Ε ι. Καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς καθάπερ
εἶπεν αὐτῷ Μωϋσῆς, καὶ παρετάξα-
το τὸν Ἀμαλήκ. καὶ Μωϋσῆς καὶ
Ἀαρὼν καὶ ὧρ ἀνέβησαν ἐπὶ τὴν κο-
ρυφὴν τῆς βενῆ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Εἶτα πρὸς τινὰ βενὸν,
καὶ ἐπὶ κορυφῇ ἀνέει γηλόφῃ Μωσῆς,]
ὡς ἂν διώκτο καταδρεῖν τὴν μάχην καὶ
τὰ ἐν αὐτῇ τῆς πάντων Ἰησοῦ κατορθω-
ματα. ἀναβιβάζει γὰρ ἡμᾶς συμμέτρως
καὶ ἡ κατὰ νόμον παιδαγωγία πρὸς τὸ
οἶον μακρόθεν διώκοντα καθορᾶν τὰ Χρι-
στὸς στρατηγήματα.

ια. Καὶ

(1) Ὅτι τε ἀπὸ τῆς Ἰορδάνης παρείληφε τὴν ἀρχὴν. ὁ τῆς Αἰγ. κώδ.

(2) Κατέστησε τὴν κληροδοτήντας τὴν γῆν. ὁ αὐτ.

(3) Ἀπέστειλεν εἰς τὸ διαμετρεῖσθαι τὴν κοιλίαν τῶν σκλιῶν. ὁ αὐτ.

(4) Καὶ διὰ τὸ εἰπεῖν τὸν Κύριον ἐκ μὴ ἀφ᾽ ἧς λίθος ἐπὶ λίθον, πίπτειν ὁ ναός. ὁ αὐτ.

ια. Καὶ ἐγένετο ὅταν ἐπῆρε Μωϋ-
σης τὰς χεῖρας, κατίχυσεν Ἰσραὴλ·
ὅταν δὲ καθήκε τὰς χεῖρας, κατίχυσεν
Ἀμαλὴκ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καὶ ἀνατάναντος μετ'
Μωσέως τὰς χεῖρας, κατίχυσεν ὁ Ἰσραὴλ·
καθίσκτος δὲ, ἠδύκει, [καὶ κατίχυσεν Ἀ-
μαλὴκ.] ἀνάλωτος γὰρ τῷ διαβόλῳ, καὶ
παντὶ γέγονεν ἐχθρῷ καταδὴν ἐθέλοντι
πικρῶς· ἐχὶ δὲ πᾶς Ἰσραὴλ, ἀλλ' ὅσοι
τῷ πρὸς Χριστὸν τετιμῆκασι συμμορφίαν,
διὰ τῆς Φορέσαι τὸν οὐκιδισμόν αὐτῆς, τε-
τέσι τὸν τίμιον σαυρόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Χεῖρες γὰρ ἀποτάδλω
εἰς αἶρα δακνύμεναι, τὸ τῆς σαυρῆς οὐχίμα
διαγράφειν εἰαργῶς. ὅσοι γε μὴν ἐ προ-
σήκοντο τὸν σαυρόν, οὐκατάδρομοι γεγό-
νασι τοῖς ἐχθροῖς, ἐκ ἔχοντες τὸν ἐπα-
ργόν. ὅταν ἐν ἡμῖν ἐκλείη τὰς χεῖρας
Μωϋσῆς, τὸ τῆς σαυρῆς σημεῖον δεικνύων,
πίπτει ἀτονήσας ὁ Ἀμαλὴκ. σημαίνει δέ-
πε πάντως τὸ οὐχίμα ἡμῖν τῆς διὰ τῆς τι-
μῆς σαυρῆς νικῶντας τὸν Σατανᾶν, καὶ
κατιχύνοντας τῶν ἐχθρῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅταν δὲ καθίσκτα τὰς
χεῖρας βλέπωμεν, εἰτά τὸν Ἀμαλὴκ κατι-
χύνοντα, τῆς ὑπὸ τῷ διαβόλῳ γεγενημένης
καὶ νενικημένης ἐννοήσομεν, διὰ τὸ μὴ δεῖν
ἐθέλειν προσήκασαι τὸν σαυρόν. οἷς καὶ
Ἰωάν. 8. 24. ὁ Χριστὸς προσεφώνει λέγων· ἀμὲν ἀμὲν
,, λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ πισθύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι,
,, ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν ἀποθανέσθε.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τῶν Μωϋσῆ
χερῶν ἐκλεταμνῶν. εἰκα Ἰσραὴλ, κατιε-
μνῶν δὲ, ἠτλήτο; Τῆς σαυρωθέντος ὑπὲρ
ἡμῶν ἐπλήρη τὸν τύπον ἐκλείων τὰς χεῖ-
ρας. ἐδείχθη τοίνυν καὶ ἐν τῷ τύπῳ τῆς
ἀληθείας ἡ διώκαις. ὡπερ γὰρ τῆς θερα-
ποντος τὰς χεῖρας ἐκλείνοντος, ἔπεσαι Ἀ-
μαλὴκ· ἔτω τῆς δεσπότης τὰς χεῖρας ἐκλεί-
ναντος, κατελύθη τῆς διαβόλης τὸ σῖφος. καὶ
ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ πολέμῳ ὁ τῆς Σωτῆρος ἡμῶν
ὁμῶνυμος τὸ τροπαιὸν ἔστησε, τότε ταύτῳ
τῷ προσηγορίαν λαβὼν, καὶ τοῖς λογάσι
χρησάμενος συνεργοῖς, [ὡς ὁ δεσπότης
Χριστὸς ὑπεργοῖς] τοῖς ἱεροῖς Ἀποστόλοις.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Σημαίνει δὲ
τὸ ἐν ᾧ τὰς χεῖρας ἔχειν Μωσέα, τῷ
διὰ τῶν ὑψηλοτέρων θεωρίαν τῆς νόμου· τὸ
δὲ εἰς γλῶ ἐπικλίνειν, τῷ ταπεινῷ καὶ
κατὰ τὸ γράμμα τῆς νόμου ἐξηγήσιν τε καὶ
παρατήρησιν.

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Κα-
ταπιπλίσσης ἡμῶν τῆς δρασιτικῆς δυνάμεως,
ἰσχύει τὰ ἀντιπαλαίοντα ἡμῖν· ὑψιμνῆς
δὲ καὶ διαυρμνῆς, (1) δυνατὸν γίνεται τὸ
διορατικὸν ἐν ἡμῖν, ὅπερ Ἰσραὴλ λέγεται.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ. (2) Ὁρᾶ-
τε σαφῶς, ὡς ἡ σημείωσις τῆς σαυρῆς τυ-

Α πωθεῖσα διὰ Μωϋσέως χερῶν, καὶ προη-
γῆμενος τῆς παρατάξεως Ἰησῆς, τῆς πο-
λεμικῆς ἐτρέψατο· ἔτω δὲ καὶ ἡμεῖς, κα-
θάρπερ ἐπὶ τῆς ὁρας ὁ Μωϋσῆς, ἐπὶ τῆς με-
τώπῃ τῷ σφραγίδα τῆς σαυρῆς καταγράφ-
οντες, καὶ προηγμένως τὸν σωτῆρα
Ἰησὲν Χριστὸν ὀνομάζοντες, τῆς νοητῆς
πολεμικῆς τρεπόμεθα, τῆς δαίμονας λέγων,
καὶ τὸν τέτων ἀρχηγέτιν διαβόλον. ἄλλος
δὲ φησιν, ὡς διὰ μετ' τῆς ἐκλάσεως τῶν
B χερῶν, ὁ σαυρὸς δηλεῖται· ἐνεργῶντος δὲ
τῆς Ἰησῆ Χριστῆ. ἡ ἀντιπαράταξις τῆς νοητῆς
Ἀμαλὴκ καταλυεται.

ιβ. Αἱ δὲ χεῖρες Μωϋσῆ βαρεῖαι.
καὶ λαβόντες λίθον ὑπέβηκαν ὑπὸ
αὐτὸν, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτῆς.
Ἀερῶν δὲ καὶ Ὠρ ἐσήριζον τὰς χεῖ-
ρας αὐτῆς ἐντεῦθεν εἰς, καὶ ἐντεῦθεν
εἰς. καὶ ἐγένοντο αἱ χεῖρες Μωϋσῆ
Γ ἐσήριγμένας ἕως δυσμῶν ἡλίου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Ἰωσήπος φησιν, (3) ὅτι
ὁ Ὠρ ἀνὴρ τῷ Μαρίας τῆς ἀδελφῆς Μωϋ-
σέως. καὶ ὅτι (4) τῶν Αἰγυπτίων ἐκβραδύν-
των ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἅμα τοῖς ὀπλοῖς,
ταῦτα οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀνελόμενοι, ἐπολέ-
μαν πρὸς Ἀμαλὴκ.

Δ ** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἡ ἀληθὴς ἱερω-
σύνη διὰ τῆς σωτηρίας αὐτῇ λόγῃ θεῖα
τὰς ἐν βαρύτητι τῆς ἰσδαϊκῆς διανοίας εἰς
γλῶ ἐρῶνμνῆς εἰεργίας τῆς νόμου παλιν
ἀνάγει εἰς τὸ ὑψος· καὶ πίπλοντα τὸν νόμον
εἰς ἔδαφος ὑπερείδει τῷ λίθῳ, ὥστε αὐτὸν
ἀνεσῶτα τῷ οὐχίματι τῆς τῶν χερῶν ἐκλά-
σεως, τὸν ἑαυτῆς σκοπὸν ὑποδεικνύειν τοῖς
βλέψασιν. ἀληθῶς γὰρ τοῖς καθορᾶν δυ-
ναμένοις ἐν τῷ νόμῳ μάλιστα τὸ κατὰ τὸν
σαυρόν θεωρεῖται μυσηρίον. διὸ φησὶ περ
τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτι ἐν τῆς νόμου τὸ Ἰῶτα Matθ. 5. 18.
Ε καὶ ἡ κεραία ἐ παρέρχεται· σημαίνει δὲ
τῶν εἰρημένων τῷ τε ἐκ πλαγίῃ γραμμῷ
καὶ τῷ κάθετον, δι' ὧν τὸ οὐχίμα τῆς σαυ-
ρῆς καταγράφεται. ὅπερ καὶ ἐν τῷ Μωϋσῇ
τότε βλέπομενον· ὅς ἀντὶ τῆς νόμου νοεῖ-
ται· τροπαῖα καὶ νίκης αἴτιον τοῖς ὁρῶσι
καθίσταται.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Βαρεῖας δὲ εἰνά φησι τὰς
χεῖρας Μωϋσέως, καὶ μόλις ἐπαιρομένης,
Z ὀκνηρῶς τε λίαν ἐκλεινομένης εἰς τὸ κατα-
δαῖσαι δὲν τὸ τῆς σαυρῆς τίμιον οὐχίμα, ἐκεί-
νο οἰμαί περ δηλῶν. αἰνιγματῶδως, ὡς ἔ-
λίαν ἐτοιμὸς τῷ εἰς τὸ παραδέχεσθαι τῷ
πίσιν ὁ Ἰσραὴλ, δυσκοινοτάτος δὲ καὶ μόλις
ἐρχόμενος εἰς τὸ θέλειν ἀναλαβεῖν τὸν
,, οὐκιδισμόν τῆς Χριστῆ. σκάνδαλον γὰρ Ἰε- 1. Κορ. 1. 23.
,, δαίοις διάτοι τῆτο καλῶς ὀνομάζει τὸν
σαυρόν καὶ ὁ θεαπέσιος Παῦλος.

Η ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Λίθος δὲ τίμιος, Ἦσ. 28. 16.
ἐκλεκτός, ἀκρογωνιαίος, ἐντιμος, ὁ Χρι-
στὸς, ἐφ' ᾧ καὶ ἀναπαύομενοι· δηλοῖ γὰρ ἡ
καθῆ-

(1) Διαυρμνῆς ὁρῶτερ. ἐν ταῖς ἐκδομ. δὲ ἐχ' εὐρηται.

(2) Ἀπὸ λόγῃ λά. καὶ τῆτο πρόσκειται ἐν τῷ κῶδ.

(3) Ἐν κεφ. 2. τῆ περὶ Ἰσδαϊκ. ἀρχαιολογ. 3. βιβλ.

(4) Ἐν κεφ. 7. τῆ 2. βιβλ.

κάθησις τῷ ἀνάπαυσιν· οἱ ἐπικέσεροι Α
δὴ καὶ δυμαδέεροι τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, τὸ
λῆμμα τῆς χάριτος τῆς κατ' ἐκλογὴν,
ἀπλᾶσι τὰς χεῖρας, τῇ ἐξὶ καταδέχονται
τὸν σαυρὸν, σηρίζοντος οἰονεία καὶ δια-
κρατῆντος αὐτὸς καὶ πρὸς γε τὸτο Χριστῶ,
ὃς ἐν Ὄρωτε καὶ Ἀαρὼν σημαίνεται, νο-
μενος ἐν ταύτῳ κριτῆς καὶ ἀρχιερεὺς.
Ὁρ μὲν γὰρ ὡς ἀδέκαστος κριτῆς Ἀαρὼν
δὲ, ἀρχιερεὺς, ὁ τὸ λῆμμα σιωέχων τὸ
κατ' ἐκλογὴν τῆς χάριτος τῶν ἐξ Ἰσραὴλ
πρὸς τῷ διὰ πίσεως σωτηρίαν.

ιγ. Καὶ ἐκρέψατο Ἰησοῦς τὸν Ἀ-
μαλήκ, καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτῷ ἐν
Φόνῳ μαχαίρας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ποίοις ὅπλοις ἐχρῶν-
το τῷ Ἀμαλήκ πολεμῶντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ;
Τῶν Αἰγυπτίων ὑποβρυχίων γεγεννημένων,
ἐξεβράδην αὐτῶν μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τῷ
ἡϊόνα τὰ σώματα. ταῦτα σκυλῶσαντες,
ἐχρῶντο τέτοις ἐν ταῖς πολέμοις.

ιδ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν,
κατάγραψον τὸτο εἰς μνημόσυνον ἐν
βιβλίῳ, καὶ δὸς εἰς τὰ ὦτα Ἰησοῦ·
ὅτι ἀλοιοφῇ ἐξαλείψω τὸ μνημόσυνον
Ἀμαλήκ ἐκ τῆς ὑπ' ἔρανόν.

ΚΚ ΙΩΣΗΠΟΥ. Προεφῆτῳδε πανωλε-
θρία τὰς Ἀμαληκίτας ἀπολαμύνει, καὶ
μηδὲνα αὐτῶν ὑπολειφθισόμενον εἰς αὐ-
θις, διὰ τὸ Ἐβραίοις ἐπιστρατεύσασθαι,
καὶ ταῦτα ἐν ἐρήμῳ τε γῇ καὶ ταλαιπω-
ρημένοις.

ΚΚ ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐμελλε γὰρ διὰ τῆς
τῶν ἀγίων Εὐαγγελιστῶν συγγραφῆς εἰς
ἀτελεύτητον καὶ μακρὰν ἐκλεινεῖσθαι μνη-
μῶν τὰ διὰ Χριστῶ κατορθώματα. διδοῦσά-
γε μὴν ἔφη τῷ συγγραφῶν εἰς τὰ ὦτα τῷ
Ἰησοῦ. ἀναθήμα γὰρ ὡς περ, ἐπαινοί τε
καὶ ἐγκώμια τῷ Χριστῷ, τὰ τῶν ἀγίων
συγγράμματα.

ιε. Καὶ ἀνοδόμησε Μωϋσῆς θυ-
σιαστήριον· καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα
αὐτῷ, Κύριός με καὶ καταφυγή.

ΚΚ ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τύπος δ' ἂν εἴη καὶ
τὸτο Χριστῶ. Κύριος γὰρ ἡμῖν γέγονε,
καὶ καταφυγή· νεκρικῶς γὰρ (1) τὸν
ἀρχοντα τῷ αἰῶνος τέτῃ, πατήσας δὲ τῷ
θανάτῳ τὸ κράτος, καὶ ἀναθεῖς ἑαυτὸν
ὑπὲρ ἡμῶν ὡς περ ἄμωμον ἱερεῖον εἰς ὁ-
μῶν δυνάμει τῷ Θεῷ καὶ πατρί. τύπος ἔν
ἄρα Χριστῶ τὸ θυσιαστήριον, ὃ καὶ πρέ-
πον τε καὶ ἀληθὲς ὄνομα, Κύριός με κα-
ταφυγή με.

ισ. Ὅτι ἐν χειρὶ κρυφία πολε-
μῇ Κύριος ἐπὶ Ἀμαλήκ ἀπὸ γενεῶν
εἰς γενεάς.

ΚΚ ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Κρυφία δυνάμεις τῷ
Θεῷ γέγονε τῷ σαυρωθέντι Χριστῷ, ὃν καὶ
τὰ δαιμόνια φόβουσι, καὶ πᾶσαι ἀπλῶς αἱ
ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι τῆς γῆς.

ΚΚ ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐν χειρὶ δὲ κρυφαῖα
πολεμήσας τὸν νοητὸν Ἀμαλήκ καὶ νεκ-
ρικῶς ὁ Χριστὸς, κατεκράτησε τῶν ἐθνῶν,
καὶ διήρπασεν αὐτῷ τὰ σκῶλη.

Κ Ε Φ. Ι Η.

α. **Ε**κσε δὲ Ἰοθὰρ ἱερεὺς Μα-
διάμ ὁ γαμβρὸς Μωϋσῆ
πάντα ὅσα ἐποίησε Κύ-
ριος Ἰσραὴλ τῷ ἑαυτῷ λαῷ· ἐξήγαγε
γὰρ Κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου.

β. Ἐλαβε δὲ Ἰοθὰρ ὁ γαμβρὸς
Μωϋσῆ Σεπφώραν τὴν γυναῖκα Μωϋ-
σῆ μετὰ τὴν ἀφῆσιν αὐτῆς.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ. Λέγει ὡς ἀφ'
ἧ ἤρξατο Μωϋσῆς προφητῳδεῖν, ἐκ ἐμίγῃ
τῇ ἰδίᾳ γυναικί. (2)

γ. Καὶ τὰς δύο υἱὰς αὐτῷ ὄνομα
τῷ ἐν Γηρσάμ, λέγων, πάροικός-
δ. εἰμι ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ· Καὶ ὄνομα τῷ
δευτέρῳ Ἐλίζερ, λέγων, ὁ γὰρ Θεός

τῷ πατρός με βοηθός με, καὶ ἐξείλε-
τό με ἐκ χειρὸς Φαραῶ.

ε. Καὶ ἦλθεν Ἰοθὰρ ὁ γαμβρὸς
Μωϋσῆ καὶ οἱ υἱοὶ καὶ ἡ γυνὴ πρὸς
Μωϋσῆν εἰς τὴν ἐρήμον, ὃ παρενέβα-
5. λον εἰς τὸ ὄρος τῷ Θεῷ. Ἀνηγγέλη
δὲ Μωϋσῆ, λέγοντες, ἰδὲ Ἰοθὰρ ὁ
γαμβρὸς σε παραγίνεται πρὸς σέ,
καὶ ἡ γυνή, καὶ οἱ δύο υἱοὶ σε μετ' αὐ-
7. τῷ. Ἐξῆλθε δὲ Μωϋσῆς εἰς συνάν-
τησιν τῷ γαμβρῷ αὐτῷ, καὶ προσε-
κύνησεν αὐτῷ, καὶ ἐφίλησεν αὐτὸν,
καὶ ἠσάπασαντο ἀλλήλους, καὶ εἰσῆγα-
η. γεν αὐτὸν εἰς τὴν σκηνήν. Καὶ διη-
γήσατο Μωϋσῆς τῷ γαμβρῷ πάντα
ὅσα ἐποίησε Κύριος τῷ Φαραῶ, καὶ
Ccc 2 τοῖς

(1) Τὸ γὰρ ἡ περιτλόν, ἡ παραπληρωματικόν.

(2) Ἐν τοῖς τῷ Ἐπιφάνει (ἐν βιβλ. 3. τόμ. 2. κατὰ αἰρέσιν.) τὰ δε εὐρηται. Μετὰ γὰρ τὸ προφη-
τεῖσθαι Μωϋσῶν, ἐκ ἐτι γυναικὶ σιωπῆσαι, ἐκ ἐτι τεκνοκυσσεῖ, ἐκ ἐτι γυναικὶ ὁ τοῖστος. Χολιαιότερον γὰρ
τὸν βίον ἔχε πρὸς τὸν δεσπότην. πῶς γὰρ ἡδυνάτο αὐτῷ ὅρε Σινᾶ τεσσαράκοντα νύκτας, καὶ τεσσαρά-
κοντα ἡμέρας διατελεῖν, γάμῳ προσανέχων; ἢ πῶς ἡδυνάτο τεσσαράκοντα ἔτη αὐτῇ ἐρήμῳ πρὸς οἰκο-
νομίαν Θεῷ ἔτοιμος εἶναι, πρὸς ἱερωσιῶν τε χολάζειν; καὶ πῶς τὰ μυθήρια διηγέσθαι, καὶ τὸ σιω-
μιλεῖν Θεῷ, τῷ γάμῳ σιωπημῶς διατελεῖν;

τοῖς Αἰγυπτίοις ἔνεκεν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ πάντα τὸν μόχθον τὸν γενόμενον αὐτοῖς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὅτι ἐξείλετο αὐτὸς Κύριος ἐκ χειρὸς Φαραώ, καὶ ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἡ ἐκ εἰναί φησὶ ἄλλογενῆ τε καὶ ἐξ ἔθνων τὸν Μαδιναῖον; ὁ γὰρ περὶ ῥίξης τῆς Ἀβραάμ ἐξέφυ. ὡς δὲ ἱερουργός τε καὶ λάτρης τῆς κατ' ἐκείνον τῆς καιρῶς νομομισμένης ἐπὶ γῆς ἐθελοθρησκείας. προσεκυῶν μὲν γὰρ, ὡς ὁ πολὺς ἔχει λόγος, ὥντότε αὐτοὶ κατὰ σφᾶς αὐτὰς, ὑψίστῳ Θεῷ, καθάπερ ἀμέλει καὶ Μελχισεδέκ προσεδέχοντο δὲ καὶ ἑτέρας τάχα περ Θεῶς, ἐναριθμῶντες αὐτῷ τὰ ἐξαίρετα τῶν κλισμάτων, γλῶτε καὶ ἄρων, ἥλιον καὶ σελήνῳ. καὶ τὰ τῶν ἄσρων ἐπισημότερα. καὶ πλημμέλημα μὲν ἐν ἀρχαίοις ἢ ἐπὶ τῷ δε καταφθορὰ καὶ πλάνησις, διήκει δὲ καὶ εἰς δεῦρο καὶ παρατίνετα. Φρονέσι γὰρ ὡδε παραληρῶντες ἐτι τῶν ἐν τῇ Φοινίκῃ καὶ Παλαιστίνῃ τινές οἱ σφᾶς μὲν αὐτὰς ὁσεβεῖς ὀνομάζουσιν, οἶμον δέ τινα θρησκείας μετασείχουσι μέσῳ, ἔτε τοῖς Ἰσδαίων ἐθεσι καθαρῶς, ἔτε τοῖς Ἑλλήνων προσκείμενοι, εἰς ἄμφω δὲ ὡπερ διαρρήπτεται, καὶ μεμερισμένοι. Ἦν [ἐν] ἄρα καὶ ὁ Ἰσθῶρ τοιστονίτινα κατὰ τὸ εἶκος θρησκείας διέπων τρόπον. ὃς ἐπέπερ ἔγνω τὰ παρὰ τῷ Θεῷ γεγονότα πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, σεπτοῖς καὶ ἀξιαγασοῖς διηγήμασι κατακλήσκοντες, παλινκαίτε καὶ πανοικεῖ πρὸς τὸν ἱερόν ἀφικνεῖται Μωϋσῶν. ὃς ἐπέπερ εἶδεν, ἄσμενως προσεδέξατό τε καὶ εἰσπεκόμικεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνήν. ἀφηγεῖται δὲ ἀκριβέστερον τὰ διὰ τῆς θείας ἰχύος εὐ μάλα καταρθωμένα, καὶ τὰ παντὸς ἐπέκεινα λόγῳ τερατεργήματα.

θ. Ἐξέστη δὲ Ἰσθῶρ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησε Κύριος αὐτοῖς, ὅτι ἐξείλετο αὐτὰς ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἐκ χειρὸς Φαραώ. Καὶ εἶπεν Ἰσθῶρ, εὐλογητὸς Κύριος, ὅτι ἐξείλετο τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρὸς Αἰγυπτίων καὶ ἐκ χειρὸς Φαραώ.

ια. Νῦν ἔγνω ὅτι μέγας Κύριος παρὰ πάντας τὰς Θεῶς ἔνεκεν τῆς, ὅτι ἐπέθεντο αὐτοῖς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐφώρμησαν ἐπ' αὐτὰς, καὶ εἰς τὴν γλῶ τῶν Αἰγυπτίων ἐλθόντες οἱ Ἰσραηλῖται, νοικήκασιν αὐτῶν τὰς θρησκείας. εἰ γὰρ ἐν τῇ γῇ τῇ αὐτῶν ταῦτα πεποίηκεν ὁ Θεός, αὐτῶν ἐδόκει τῶν ἰδίων, φησὶ, κρατεῖν τόπων, καὶ ὁ μέγας εἶναι Κύριος παρὰ πάντας τὰς Θεῶς.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Καλεῖται μὲν εἰς μεταγνωσιν τὴν ὡς πρὸς Θεὸν ἢ τῶν πλανωμένων πληθὺς, φημὶ δὲ τὰ ἔθνη, πρῶτον μὲν ἐξ ἀκρομάτων ὧν ἄν τις ποιοῖτο περὶ

Α Θεῶ, εἴθ' ἔτως αὐτὰ δι' αὐτῶν πρὸς τὸν θεῖον ὡπερ αὐτομολῶντα νόμον, τῆς τὴν διὰ γράμματος ἱερῆς κατήχησιν. ὡς καὶ εἰς τὴν πρώτην εἰσρέχων σκηνήν· εἰσαγωγικὸς γὰρ ὁ νόμος· εἴτα τοῖς ἀρχαιοτέροις διηγήμασιν ἀναπεπεισμένα, μεταχωρεῖ καὶ εἰς τὸ Φρονεῖν ἐλέσθαι λοιπὸν, ὅτι δὴ Θεὸς εἰς τε ἐσὶ καὶ μόνος. καὶ μὴ καὶ εἰς τὸ χρῶμα καρποφορεῖν αὐτῷ. τὴν γάρτοι Μωϋσεὺς διήγησιν ἀκηκοὺς ὁ Μαδιναῖος, νῦν ἔγνω, φησὶν, ὅτι μέγας ὁ Κύριος παρὰ πάντας τὰς Θεῶς.

ιβ. Καὶ ἔλαβεν Ἰσθῶρ ὁ γαμβρὸς Μωϋσῆ ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας τῷ Θεῷ· παρεγένοντο δὲ καὶ Ἀαρὼν καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ συμφαγεῖν ἄρτους μετὰ τῷ γαμβρῷ Μωϋσῆ, ἐναντίον τῷ Θεῷ.

Γ ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Στοιχειωτῆς ἐν ἄρα, καὶ εἰς πρώτας ἡμᾶς εἰσβολὰς τῆς ἀληθείας θεογνωσίας ἀποφέρει Μωσῆς, τῆς τῆς διὰ τῶν ἀρχαιοτέρων γραμμάτων κατήχησις εἰσαγωγική. τελειοὶ δὲ Χριστὸς τὰς διὰ νόμου κατηχεμένους. νόμον δὲ εἰ λέγοιμι πάλιν, διαδήκῳ ἐννοεῖ τὴν παλαιάν.

Δ ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ γὰρ πρὸς μὲν τὸν Ἰσθῶρ μόνοις ἐχρήτο τοῖς περὶ Θεῶ διηγήμασιν ὁ Μωσῆς· γνώμη τε εἰς τὸ μετῴσθη λοιπὸν, ὡς διαρρήδην ὁμολογεῖν ἐκ εἰναί Θεὸν ἕτερον, πλὴν ὅτι μόνος ὁ εἰς, ὁ φύσει καὶ ἀληθῶς. πίσις δὲ αὐτῇ κατηχεμένων ἢ πρώτη, τὸ τῆς πολυθέας δόξης ἀπαλλάττεσθαι φημι, καὶ τὸν ἀληθῶς ἔνατε καὶ φύσει παραδέχεσθαι Θεόν.

Ε ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τελειοὶ γὰρ ἡμᾶς ἄρτω τῷ ζῶντι Χριστῷ, ὁ ἀληθῆς ἑσπερος Ἀαρὼν· τελειοὶ δὲ ὁ μόνον τὰς ἐξ ἔθνων, ἀναμῖξ δὲ μάλλον τὰς ἐξαιλεγμένους ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, ὧν ἂν εἶναι τυπὸς οἱ πρεσβύτεροι. ἐμφασιν δὲ πρὸς ἀγιασμόν ὁ μετρίαν ἔχει, τὸ ὡς ἐνώπιον Θεῶ τὸν ἄρτον χρῶμα φαγεῖν. τί γὰρ ἔτως ἐν ὅψει Θεῶ, ὡς μυσικὴ τράπεζα, καὶ θυσία, καὶ οἱ ταύτης μετέχοντες;

ιγ. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν ἐπαύριον συνεκάθισε Μωϋσῆς κρίνειν τὸν λαόν. παρῆσθη δὲ πᾶς ὁ λαὸς Μωϋσῆ ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. Καὶ ἰδὼν Ἰσθῶρ πάντα ὅσα ἐποίει τῷ λαῷ, λέγει, τί τῆτο ὃ σὺ ποιεῖς τῷ λαῷ; διὰ τὸ σὺ κἀθῆσαι μόνος, πᾶς δὲ ὁ λαὸς παρέστηκε σοὶ ἀπὸ πρωῒ ἕως δείλης; Καὶ λέγει Μωϋσῆς τῷ γαμβρῷ, ὅτι παραγίνεται πρὸς με ὁ λαὸς ἐκζητῆσαι κρίσιν παρὰ τῷ Θεῷ. Ὅταν γὰρ γένηται αὐτοῖς ἀντιλογία, καὶ ἔλθωσι πρὸς με, διακρίνω ἑκαστον, καὶ συμβιβάζω αὐτοῖς τὰ προσάγματα τῷ Θεῷ καὶ τὸν νόμον αὐτῶ.

ιδ. Εἶπε

- ιζ. Εἶπε δὲ ὁ γαμβρὸς Μωϋσῇ πρὸς αὐ-
τόν, ὅτι ὁρῶς σὺ ποιεῖς τὸ ῥῆμα τῆτο.
ιη. Φθορὰ καταφθάρῃσιν καὶ σὺ, καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ἔστος, ὅς ἐστι μετὰ σῶ. βα-
ρύνσοι τὸ ῥῆμα τῆτο, ὅτι δυνήσῃ ποιεῖν
ιθ. αὐτὸ σὺ μόνος. Νῦν ἔν ἀκυσόνμῃ,
καὶ συμβαλεύσω σοι, καὶ ἔσαι ὁ Θεὸς
μετὰ σῶ. γίνε σὺ τῷ λαῷ τὰ πρὸς
τὸν Θεόν, [καὶ ἀνοίσεις τὰς λόγους
κ. αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν.] Καὶ διαμαρ-
τύρῃ αὐτοῖς τὰ προσάγματα τῶ Θεῷ
καὶ τὸν νόμον αὐτῶ, καὶ σημανεῖς αὐ-
τοῖς τὰς ὁδούς ἐν αἷς πορεύονται ἐν
αὐταῖς, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῖς ποιήσῃ.

κα. Καὶ σὺ σεαυτῷ σκέψαι ἀπὸ
παντὸς τῶ λαῷ ἄνδρας δυνατῆς, θεο-
σεβεῖς, ἄνδρας δικαίους, μισῶντας
ὑπερηφάνην, καὶ καταστήσεις αὐτῆς
ἐπ' αὐτῶν χιλιάρχους, καὶ ἑκατον-
τάρχους, καὶ πεντηκοντάρχους, καὶ δε-
κάρχους, καὶ γραμματοεισαγωγεῖς.

» ΛΑΗΛΟΥΤ. Γραμματοεισαγωγεῖς, ἦτοι
ἀπογραφομαίνας τὰ συμβαίνοντα, ἢ τὰ
δοκῶντα ἐν ταῖς δίκαις.

- κβ. Καὶ κρινῶσι τὸν λαὸν πᾶσαν
ῥαν· τὸ δὲ ῥῆμα τὸ ὑπέρογκον ἀνοί-
σχουσιν ἐπὶ σῶ· τὰ δὲ βραχέα τῶν κρι-
μάτων κρινῶσιν αὐτοί· καὶ κηφίωσιν
ἀπὸ σῶ, καὶ συναντηλήψονται σοι.
κγ. Ἐὰν τὸ ῥῆμα τῆτο ποιήσῃς, κατιχύ-
σει σε ὁ Θεός, καὶ δυνήσῃ παραστήναι,
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἔστος ἡξεῖ εἰς τὸν τό-
πον αὐτῶ μετ' εἰρήνης.

κδ. Ἦκσε δὲ Μωϋσῆς τῆς Φω-
νῆς τῶ γαμβρῶ, καὶ ἐποίησεν ὅσα
εἶπεν αὐτῷ.

ΚΤΡΙΔΛΟΥΤ. Ὅτι δὲ διὰ Χριστῶ τε-
λειόμενοι, καὶ διὰ τῆς ἐν νόμῳ παιδαγω-

- Α γίας πρὸς ἀμείνω σιώσειν ἀναδρώσκομεν,
ἀμογητὶ διοψόμεθα, σαφῇ τῶ πράγματος
εἰκόνα δεχόμενοι Μωϋσεάτε καὶ Ἰοθῶρ.
Μωϋσῆς μὲν ὁ Θεωπέσιος ἐκάθητο κρίνων,
» Φησὶ, παρεισῆκει δὲ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ πρώ-
του ἕως ἐσπέρας. εἰσηγᾶται δὲ γνώμῃ ὁ
Ἰοθῶρ, ὡς τετιμηκὼς ὁ Μωϋσῆς, ἀριστάτε
» ἔχεν νοσηκῶς προσεδέξατο. ἦκσε γὰρ
» Μωϋσῆς, Φησὶ, τῆς Φωνῆς τῶ γαμβρῶ
αὐτῶ. ἢ γὰρ ἐχὶ πάντητε καὶ πάντως ὁ
Β τῷ ἀμείνω βεβλήσιν καὶ γνώμῃ οἷός τε λέ-
γειν, νοοῖτ' ἂν ὑπάρχειν καὶ ἐν σιώσει τῇ
προφερεσέρα; ὅτι δὲ ἀμείνω καὶ ἐπέκεινα
πολύ τῆς ἐν νόμῳ κατηχήσεως ἢ διὰ Χρι-
στῶ τελείωσις εἰς νόμον ἡμᾶς ἀποφύρασα
τὸν ἀσυγκρίτως ὑπερκαίμενον, ἐκδέξαι
» ἂν ὁκόλως ὁ ἱερώτατος Παῦλος, διὰ τὸ Φιλίπ. 3. 8.
» ὑπερέχον τῆς γνώσεως τῶ Χριστῶ, καθά-
» Φησιν αὐτὸς, τὰ ἐν νόμῳ κέρδη προθυμό-
» τατα ζημιέμενος, σκύβαλα εἶναι νομίζων,
Γ, ἵνα Χριστὸν Ἰησοῦν κερδήσῃ.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πεπλευνεκλήκαμεν
ἐν ἄρα κατὰ σιώσειν ἡμεῖς οἱ ἐκ τῶν
ἐθνῶν πιστοὶ τῆς ἐν νόμῳ· καὶ οἱ τοῖς
κατὰ νόμον διηγήμασι κατηχόμενοι, Φα-
γόντες τὸν ἄρτον ἐνώπιον τῶ Θεῶ, τὰ
ἀμείνω καὶ φρονεῖν καὶ λαλεῖν πεπαιδευ-
μεθα. γνωμοδοτεῖ γὰρ Ἰοθῶρ, καὶ ὑπα-
κῆαι Μωσῆς. εἴη δ' ἂν εἰκότως πρόσωπον
μὲν ὡς περ τῶν ἐξ ἐθνῶν Ἰοθῶρ, Μωσῆς δὲ
τῶν κατὰ νόμον.

- κε. Καὶ ἐπέλεξε Μωϋσῆς ἄνδρας
δυνατῆς ἀπὸ παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ
ἐποίησεν αὐτῆς ἐπ' αὐτῶν χιλιάρ-
χους, καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ πεντη-
κοντάρχους, καὶ δεκάρχους, καὶ γραμ-
κς. ματοεισαγωγεῖς. Καὶ ἐκριναν τὸν
Ε λαὸν πᾶσαν ῥαν. τὸ δὲ ῥῆμα τὸ
ὑπέρογκον ἀνέφερον ἐπὶ Μωϋσῆν·
πάν δὲ ῥῆμα ἐλαφρὸν ἐκρινον αὐτοί.
κς. Ἐξαπέστειλε δὲ Μωϋσῆς τὸν γαμβρὸν
αὐτῶ, ὃς ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτῶ.

Κ Ε Φ. Ι Θ.

- α. δὲ μηνὸς τῶ τρίτῃ τῆς
ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ
γῆς Αἰγύπτου τῇ ἡμέρᾳ
ταύτῃ, ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον Σινά.
β. Καὶ ἐξῆραν ἐκ Ραφιδὶν, καὶ ἦλθον
εἰς τὴν ἔρημον τῶ Σινά, καὶ παρενέ-
βαλεν ἐκεῖ Ἰσραὴλ κατέναντι τῶ ὄρους.
γ. Καὶ Μωϋσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τῶ
Θεῷ· καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐκ

- Ζ τῶ ὄρους, λέγων, τάδε ἐρεῖς τῷ οἴκῳ
Ἰακώβ, καὶ ἀναγγελεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσ-
δ. ραὴλ. Αὐτοὶ ἐώρακατε ὅσα πεποίη-
κα τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἀνέλαβον ὑμᾶς
ὥστε ἐπὶ πτερύγων αἰετῶν, καὶ προση-
γαγόμεν ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν.

ε. Καὶ νῦν ἐὰν ἀκοῇ ἀκήσητε τῆς
Φωνῆς μου, καὶ φυλάξεσθε τὴν διαθήκην-
μου, ἔσεσθέ μοι λαὸς περικύσιος (1) ἀπὸ

Ссс 3

πάν-

(1) Ἡ μὲν ἐπίσιος προσηγορία Φησὶν Ὁριγάνης, (ἐν τῷ περὶ Ὀρχῆς λόγῳ. ἐν Τόμ. 1. σελ. 246. τῆς
τῶ Ρααίε ἐκδόσ.) τὸν εἰς τῷ ὄρει συμβαλλόμενον ἄρτον σημαίνει· ἢ δὲ περικύσιος, τὸν περὶ τῷ ὄρει
καταγινόμενον λαόν, καὶ κοινωνῶντα αὐτῷ. μηδὲν δὲ ποτε Ἑλλήνων ταύταις χρήσασθαι, παρὰ δὲ τῶν
τὰ ἑβραϊκὰ ἐρμηνοεύσαντων ποιηθῆναι.

πάντων τῶν ἐθνῶν. ἐμὴ γάρ ἐσι πᾶσα
5. ἡ γῆ. Ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι βασιλείον
ιεράτευμα, ἔθνος ἅγιον. ταῦτα τὰ
ῥήματα ἔρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.

» * ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν, ἔσεσθέ μοι
» λαὸς περισσῖος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν;
» ἐμὴ γάρ ἐσι πᾶσα ἡ γῆ; Ἀπάντων εἰμὶ,
» Φησὶ, ποιητῆς καὶ δεσπότης, καὶ πάν-
» των ὡς ποιητῆς προμυθῆμαι. ὑμᾶς δὲ
» οἶόν τινα λαὸν ἐξαίρετον ἐμαυτῷ ἀφιε-
» ρωσα. τῆτο γὰρ ἐπήγαγεν, ὑμεῖς δὲ ἔσε-
» σθέ μοι εἰς βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος
» ἅγιον. ὡπερ γὰρ τὰς Λευίτας, Ἰσραηλι-
» τας ὄντας, τῶν ἄλλων φυλῶν προτετί-
» μηκε, καὶ εἰς τὴν θείαν ἀφώρισε λειτε-
» ρίαν, ἢ τῶν ἄλλων ἀμελῶν, [ἀλλὰ διὰ
» τῶν] τῶν ἐκείνων ποιούμενος ἐπιμέλειαν.
» ἔτω τὸ τῆς Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰα-
» κώβ ἐξελέξατο ἀνθρώπου· πρῶτον ἐπειδὴ
» ἐξ αὐτῶν ἔμελλε βλαστάνειν ὁ δεσπότης
» Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα· ἔπειτα διὰ τῶν
» εἰς τὰς γιγνομένων τῶν οἰκείων ἐπιδεικ-
» νύς δύναμιν, καὶ πάντας διδάσκων ἀν-
» θρώπων τὴν τῆς θεογνωσίας ὁδόν. τῶν
» μόντοι εἰρημίων, ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς,
» καὶ εἶπε· πάντα ὅσα εἶπεν ὁ Θεὸς ποιῆν,
» ποιήσομεν, καὶ ἀκυσόμεθα. αὕτη δὲ ἡ τῆς
» λαῶν συνθήκη ὑπογραφῇ τινὶ ἔοικε γραμ-
» ματίς. ὅθεν καὶ τὴν οἰκείαν παραβάντες
» ὁμολογίαν, ταῖς τῆς νομοθεσίας ἀρχαῖς
» ὑπεβλήθησαν. ὡν τὰς εἰς αὐτὸν πεπισθού-
» στας Χριστὸς ἡλυθέρωσε. Χριστὸς γάρ-
» Φησιν· ἐξηγόρασεν ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας
» τῆς νόμου, γινόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρων.
» τὸ μόντοι περισσῖος, ἐξαίρετος ὁ Σύμ-
» μαχος ἡρμιλύδου.

» ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Λαὸς περισσῖος, τῶν ἐν
» κατ' ἐξαίρετον ἐν περισσίᾳ καὶ κλήματι
» λελογισμένος. ἐπειδὴ κλήματα μὲν τῆς πε-
» ποιηκότος ἅπαντες ἀνθρώποι· κλήματα
» δὲ οἱ διὰ τῆς ἐπιγνώσεως ἀποσημαίνοντες
» ὑπὸ Θεοῦ, καὶ τὰ τῆς αὐτῆς δεσποτίας ἄξια
» πράττοντες, καὶ ὑπ' ὁδοῦς ἢ πάσης ἀμαρ-
» τίας, ἢ νόμου Θεοῦ δεσποζόμενοι.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προκατηχῆ τὸν
» λαὸν τῆς τῆς νόμου δόσεως, προκαταρτί-
» ζων καὶ προτρέπομενος ἀγαθῶν ὑποχέσε-
» σιν. ἔσεσθε γάρ μοι, Φησὶ, λαὸς περισ-
» σῖος, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον.
» ἀλλ' ἐπεὶ μὴ γεγόνασιν ἐκεῖνοι, εἰς τὰς ἐν
» 1. Πέτρ. 2, 9, Χριστῷ τὸ τῆς χάριτος ἐπληρώθη, ὡς-
» 10. Φησὶ καὶ Πέτρος ἐν τῇ καθολικῇ.

2. Ἦλθε δὲ Μωϋσῆς, καὶ ἐνά-
» λεσε τὰς πρεσβυτέρους τῆς λαῶν· καὶ
» παρέθηκεν αὐτοῖς πάντας τὰς λόγους
» τῆς, ὅς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Θεός.

» ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Τὸ δὲ, παρέθηκε, ῥῆμα, ἢ
» τραπέζης ἐμφασιν ἔχει καὶ τροφῆς πε-
» φυκίας τρέφειν ψυχῶν.

3. Ἀπεκρίθη δὲ πᾶς ὁ λαὸς ὁμο-
» θυμαδὸν, καὶ εἶπε, πάντα ὅσα εἶπεν
» ὁ Θεός, ποιήσομεν καὶ ἀκυσόμεθα.
» ἀνήνεγκε δὲ Μωϋσῆς τὰς λόγους τῆς
» λαῶν πρὸς τὸν Θεόν.

» ΔΔΗΛΟΥ. Ὁμοθυμαδὸν, ἀντὶ τῆς,
» ὁμονοητικῶς καὶ ὁμοψύχως.

» * ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Σὺ μὲν ἴσως ἀλλόκο-
» τον νομίζεις τὴν Φωνὴν, ἃς παρὰ Ἰε-
» ραίων, τῶν μηδὲν ὁρθὸν μήτε λεγόντων
» μήτε πράττοντων, ῥηθεῖσαν· ἐγὼ δὲ ἐπει-
» δὴ ὁ νομοθέτης αὐτὰς εἰς τῆτο ἢ κατεμέμ-
» ψατο, ἡγῆμαι, ὅτι ἂν χρηὶ μανθάνοντας
» πράττειν, ταῦτα διὰ τῆς πράττειν μανθάν-
» νομεν. διὰ τῆτο εὖ εἰρηάζει, πάντα ὅσα
» εἶπε Κύριος, ποιήσομεν καὶ ἀκυσόμεθα.
» οἱ μὲν γὰρ ἄλλο τι μανθάνοντες, εἰκότως
» ἀκῆσαι, καὶ τότε ποιεῖν· οἱ δὲ τὰς θείας
» ἀπολαύς εἰς ἔργον φέρειν προηγάμενοι,
» ἀπὸ τῆς πράξεως μανθάνουσιν, ἢ τῆς λό-
» γου τοσούτον, ὅσον τῆς πράξεως τὴν γνῶ-
» σιν τικίσεως. τῶν ὄντι γὰρ ὁ τῆς ἀρετῆς
» ἀσκητῆς δι' αὐτῆς τῆς ἀσκήσεως παιδύε-
» ται τὴν ἀρετῶν, καὶ τρόπον τινὰ μανθάν-
» νει, ὅτι χρησιμωτάτη καὶ πρεπωδεσάτη
» καὶ φυλακτικωτάτη ἐστὶ, καὶ συμφερόν-
» τως νομοθετήται.

4. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν,
» ἰδὲ ἐγὼ παραγίνομαι πρὸς σὲ ἐν σύλῳ
» νεφέλης, ἵνα ἀκούσῃ ὁ λαὸς λαλῶν-
» τός μου πρὸς σὲ, καὶ σοὶ πισεύσωσιν
» εἰς τὸν αἰῶνα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ περ αὐτὰς. Φη-
» μι δὴ τὰς ἐξ Ἰσραὴλ, ἐκ τῆς ἀρχαίας
» ἐκείνης βεβήλας ψευδολατρίας, πρὸς τὴν
» ἐν Αἰγύπτῳ ὀλισηκότας ὑπῆρχον, εἰς ἐπί-
» γνωσιν ἀληθείας ἀνακομίζεν ἡμεῖς ὁ δη-
» μιουργός, ἵνα μὴ δοκοῖεν τῷ μὴ ὄντι λα-
» τρεύειν Θεῷ, ταῖς τῆς Μωσέως Φωναῖς πε-
» Φνακισμένοι, ταύτητοι χρησίμως καὶ τῆς
» ἐν τύποις αὐτὰς θεοπλίας ἀξιοί. βεβαί-
» ούμενα γὰρ πίσει τιμᾶσαι φιλεῖ τὸ ὁρώμε-
» νοι. καθικνεῖσθαι δὲ ἐν ἀναφανδὸν ἐπαγ-
» γέλλεται, καὶ ἐκ εἰς μακρὰν.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τύπος τῷ ἄρα τῆς
» ἐν τῷ ὅρει μεταμορφώσεως τῆς Κυρίας, καὶ
» μαρτυρίας τῆς πατρός. Φοβῶν δὲ κελδοῦναι
» μὴ ἀψαδαῖ τῆς ὁρῆς μηδὲν, καὶ ὡς παῖ-
» δας δειδιτόμενος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἐν τῷ
» ἡμᾶς μαθεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἰ μὴ ἀν-
» θρωπίνως ἐγγράφῳ, καὶ πρὸς τὸ ἡμῶν
» αἰσθητές. ἐπεὶ πρόδηλον, ὡς διὰ Φωνη-
» τικῶν ὁργάνων ἢ φθέγγεται Θεὸς ὁ ἀσώ-
» ματος. αὐτὸ γὰρ τὸ θελήσαι μόνον, ῥῆ-
» μά ἐστι. (1)

5. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν,
» καταβὰς διαμάρτυραι πρὸς τὸν λαόν,
» καὶ

(1) Τῆτο ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. ἢ κῆται.

καὶ ἄγνισον (1) αὐτὰς σήμερον καὶ αὐριον, καὶ πλυνάτωσαν τὰ ἱμάτια.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε ἔ μόνον ἀγνισθῶμαι, ἀλλὰ καὶ πλῶμαι τὰ ἱμάτια προσεταχθήσαν, ἥνίκα τὸν νόμον ἐδέχοντο; Διὰ τῶν σωματικῶν αὐτὰς ἐπὶ τὰ πνύματικά ποδηγεί, καὶ δέος ἐτίθησι, καὶ ὀβλαβερέως ποιεῖ. ἐλογίζοντο γὰρ ἐκ τῶν, ὡς πολλῶ μᾶλλον τὴν διάνοιαν καθαρῶς προσήκει. διὰ τοι τῶτο καὶ σαλπίζων Φωναί, καὶ κλίποι βροντῶν, καὶ γνῶφος, καὶ θύελλα, καὶ πῦρ ἐν τῇ τῆ ὄρεος ἀκρονυχία, καὶ καπνὸς ἀφρατος ἐκπεμπόμενος· ἵνα διὰ τῶν ἀπάντων τὴν λιθίνην αὐτῶν καταμαλάξῃ καρδίαν. ἐπειδὴ γὰρ τὰς μετὰ τοῖς Αἰγυπθίοις ἐπενεχθείσας ἐθεάσαντο τιμωρίας, αὐτοὶ δὲ πέραν τῆς παιδείας ἐκ ἔλαβον, διὰ τῶν δεδογμένων οἷα παῖδας. ὥστε μὴ μόνον ἀγαπᾶν διὰ τὰς ἀρρήτους ὑπεργεσίας, ἀλλὰ καὶ δεδιέναι διὰ τὰς τιμωρίας. τὰς χάριν καὶ περὶ τῶν ἱερέων ἔφη, οἱ ἱερεῖς οἱ ἐγγίζοντες Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἀγιασθήτωσαν, μήποτε ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτῶν Κύριος. ἐπειδὴ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτὰς θάρρειν, ἅτε δὴ τὴν θείαν λειτουργίαν πεπισθύνειν, διδάσκει ὡς διαφερόντως τὰς λειτουργεῖν τῷ Θεῷ προσεταγμένους ὑπερέτερος εἶναι τῶν γηίνων προσήκει.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Πλυνάτωσαν τὰ ἱμάτια σήμερον καὶ αὐριον, καὶ ἔσωσαν ἑτοίμοι εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τρίτην, λέγει ἡ Γραφή, τῶτο δηλῶσα· οἱ ἐν ταῖς δύο διαθήκαις καὶ ταῖς αὐτῶν διανοαῖς τὴν καθαρότητα τῆς πολιτείας κησάμενοι, καὶ τῆς πίσεως τὴν ἀγνείαν ὑδράμενοι, εἰς τὴν τρίτημερον τῆ Κυρίᾳ χειραγωγῶνται ἀνάστασιν· ἢ καὶ βασιλείᾳ ἔρανῶν ὀνομάζεται. σήμερον γὰρ, τὴν τῆ νόμον λέγει κατὰστασιν· αὐριον δὲ, τὴν ὁβελγελικῶν σημαίνει ἀλήθειαν, ὡς ὑπὸ τῆ νόμον μινυθεῖσαν, καὶ μετ' ἐκείνον φανείσαν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τῶτο σημαίνει ὁ νῆς· ὅτι ἔ δὲ ἐν τῇ τῶν θείων λογίων διδασκαλίᾳ τοῖς αὐτοῖς λόγοις, ἢ ὀνόμασι χρῆσασθαι, ὡπερ ἐστὶ τὸ, ἀγίασον αὐτὰς.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Σαρκετικῆς μεν ἀκαθαρσίας ἀπαλλάττεσθαι πρέπει, καὶ πρὸς γε δὴ τῶτω ὁβελματεῖν, ἵν' ὁρῶντες καὶ καθιγόντως τὸ τῆς ἐορτῆς ὑπαλλάττοιο (1) ἡμῶν. ἐορτὴ γὰρ ὄντως καὶ ἀξιάγαστος τὸ τῆς ἔτω περιφανῆς ἀξιοδοταί τιμῆς. καὶ εἰς τρίτῳ αὐτὰς τὴν ἐγκράτειαν παραινέειν ἡμέραν, ἀποπλυνέσθαι δὲ καὶ αὐτὰ προσέταχε τὰ ἄμφια.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καταγράφεται πως ἡμῖν ἡ δι' ὕδατος καθαρσις, δηλὸν δὲ ὅτι καὶ [διὰ] πνύματος, τὸν ἐν ἡμῖν ἐκρίβοντος ῥύπον, καὶ ψυχικῶν ἡμᾶς ἀπαλλάττοντος μολυσμῶν. ἔδημα δὲ ποιῶν-

Α ται λαμπρὸν, τὴν ἀνωθεν χάριν, ἢ καὶ » αὐτὸν τὸν Ἑμμανήλ. αἰδύσαδε γὰρ-Ρωμ. 13. 14. » Φησι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ » τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιῆσθε εἰς ἐπι- » θυμίαν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τοιγάρτοι καὶ ἡμεῖς οἱ ἐν Χριστῷ δεδικαιωμένοι καὶ ἡγιασμένοι διὰ τῆ πνύματος, μετὰν κεκελεύσμεθα τὸν ἐκ τῆς σαρκὸς μεμολυσμένον χιῶνα. ἐκὼν προδύτρεπισῆς ὁ νόμος, καὶ τῶν διὰ Χριστὸν χαρισμάτων προαναφαίνει τὸ κάλλος, ὡς ἐν παχέσιν ἐτι τοῖς τύποις.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τῶτο δὲ ἐστὶ τὸ διὰ πάντων καθαρῶσαι δέον τὸν μέλλοντα προβαίνειν τῇ τῶν ὄντων θεωρίᾳ, ὡς ψυχῇ καὶ σώματι καθαρὸν εἶναι καὶ ἀκηλίδωτον τὸν ἐν ἑκατέρῳ ῥύπον καταλλήλως ἀποκλεισάμενον· ὡς ἂν καθαρὸι καὶ τῶ τὰ κρυπτά ὁρῶντι φανείμεν, καὶ ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον ὁδοημοσυνῇ τῇ ἔσω τῆς ψυχῆς διαθήσει συμβαίνει. διὰ τῶτο πρὸ τῆς ἐπὶ τὸ ὄρος ἀνόδου τῷ θείῳ προσάγματι τὰ ἱμάτια πλύνεται, τῆς ὁδοημοσύνης τῆ βίᾳ περιβολῆς παραδεδωμένης ἡμῖν τῷ τῶν ἱματίων ἀντίγματι. ἔ γὰρ ἂν τις εἴποι τὸν αἰδητὸν τῶτον ῥύπον τῶν ἱματίων, ἐμπόδιον τῆς ἀνόδου τοῖς πρὸς Θεὸν ἀνιῶσι γίνεσθαι.

Δ ια. Καὶ ἔσωσαν ἑτοίμοι εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τρίτην· τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καταβήσεται Κύριος ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Σινὰ, καὶ ἐναντίον παντὸς τῆ λαῶ.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ἀλλ' ἢ ἐν ἀρχαῖς σκιαγραφίᾳ τίς ὡπερ τῆς τῆ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας, μέλλοντος ἐπιλάμψεν τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἐν ἡμέρᾳ τρίτῃ, τῷ λοιδῶ καιρῷ. καὶ ὅν καὶ γέγονε σάρξ ὁ λόγος, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν κατὰ τὰς γραφάς.

Ιβ. Καὶ ἀφορεῖς τὸν λαὸν κύκλῳ, λέγων, προσέχετε ἑαυτοῖς τῆ ἀναβῆναι εἰς τὸ ὄρος, καὶ θίγειν τὴ αὐτῆ. πᾶς ὁ ἀψάμενος τῆ ὄρεος, θανάτῳ τελευτήσει.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Πλησιάσαι τῷ Θεῷ ἔ συνεχωρῶντο, ἔ μόνον οἱ τῶν ἡδονῶν δῆλοι, ἀλλὰ καὶ πᾶς ὁ ἔχων ἐν ἑαυτῷ ἄλογον καὶ ἄγριον πάθος.

Ιγ. Οὐχ ἄψεται αὐτῆ χεῖρ· ἐν γὰρ λίθοις λιθοβοληθήσεται, ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται. εἴαντε κτῆνός εἴαντε ἄνθρωπος, ἔ ζήσεται. ὅταν αἱ Φωναί, καὶ αἱ σάλπιγγες, καὶ ἡ νεφέλη ἀπέλθῃ ἀπὸ τῆ ὄρεος, ἐκεῖνοι ἀναβήσονται ἐπὶ τὸ ὄρος.

ΤΟΥ

(1) Οἱ λοιποὶ, ἀγίασον. ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς ἐν τῇ Γραφῇ τῇ ἐν Φρανκεν. ἐκδοθείσῃ.
(2) Ὑποπλάττοιο. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 317.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Αἱ γὰρ αἰρετικαὶ ὑπολήψεις λίθοι τινὲς ἀτεχνῶς εἰσὶν, αὐτὸν τὸν ἐργάτην τῶν πονηρῶν δογμάτων καταχωννύουσιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (1) Τὸ δὲ μηδὲν τῶν ἀλόγων συγχωρῆσαι ἐπὶ τῷ ὄρει Φαίνε-
σαι, σημαίνει κατὰ τὴν ἡμετέραν ὑπόλη-
ψιν τὸ ὑπερβιῶναι τὴν ἐξ αἰδήσεως γενο-
μένῳ γνῶσιν ἐν τῇ τῶν νοητῶν θεωρίᾳ.
ἴδιον γὰρ τῆς ἀλόγου φύσεως τὸ κατ' αἰδή-
σιν μόνον δίχῃ διανοίας οἰκονομεῖσθαι.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ἀνιόντι δέ μοι προθύμως ἐπὶ τὸ ὄρος, ἢ τό γε ἀληθέ-
στερον εἰπῶν, προθυμωμένῳ τε ἅμα καὶ ἀγωνιῶντι, τὸ μὲν διὰ τὴν ἐλπίδα, τὸ δὲ διὰ τὴν ἀδύναμιν, ἵνα τῆς νεφέλης εἰσω γινώμαι, καὶ Θεῷ συγγένωμαι· τῷτο γὰρ κελεύει ὁ Θεός· εἰ μὲν τις Ἀαρὼν, συνανίτω, [καὶ σηκέτω πλησίον, καὶ ἔξω μένειν τῆς νεφέλης δέη, τῷτο δεχόμενος. εἰ δέ τις Ναδάβ, ἢ Ἀβιδδ, ἢ τῆς γερε-
σίας, ἀνίτω μὲν, ἀλλὰ σηκέτω] πόρρω-
θεν κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς καθάρσεως. εἰ δέ τις τῶν πολλῶν καὶ ἐκ ἀξίων ὕψους τοιαῦτα καὶ θεωρίας, εἰ μὲν ἀναγνῶς πάν-
τη, μηδὲ προσίτω· εἰ γὰρ ἀσφαλές· εἰ δὲ πρόσκαιρα γένῃ ἡγνισμός, κάτω με-
νέτω, καὶ μόνης ἀκκέτω τῆς φωνῆς καὶ τῆς σάλπιγγος τῶν ὑψηλῶν τῆς ὁσε-
βείας ῥημάτων, καπνιζόμενόν τε τὸ ὄρος βλέπετω καὶ κατασραπίσμενον, ἀπαλύν-
τε οὐκ καὶ θαῦμα τοῖς ἀνιόντι μὴ δυνα-
μένοις. εἰ δέ τις θηρίον ἐστὶ πονηρὸν καὶ ἀνήμερον, καὶ ἀνεπίδεκτον παντὶ λόγῳ θεωρίας καὶ θεολογίας, μὴ ἐμψυχέτω ταῖς ὕλαις κακῶργως καὶ κακοήθως, ἵνα τινὸς λάβηται δόγματος, ἢ ῥήματος, ἀδρόως προσωδηθῇ, καὶ σπαράξῃ τὰς ὑγαιάνοντας λόγους ταῖς ἐπηρείαις· ἀλλ' ἔτι πόρρωθεν σηκέτω καὶ ἀποχωρεῖτω τῷ ὄρει, ἢ λιθοβοληθήσεται καὶ σωτρίβη-
σεται, καὶ ἀπολείται κακὸς κακῶς. λίθοι γὰρ τοῖς θηριώδεσιν οἱ ἀληθεῖς λόγοι καὶ σερόοι. εἴτε πάρδαλις εἴη, σωμαποθισκέ-
τω τοῖς ποικίλμασιν· εἴτε λέων ἀρπά-
ζων, καὶ ὠρυόμενος, καὶ ζητῶν λύτινα βρώσιν ποιησεται τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ἢ λέξεων· εἴτε σὺς καταπατῶν τὰς διαν-
γὰς μαργαρίτας τῆς ἀληθείας· εἴτε λύ-
κος ἀραβικὸς καὶ ἀλλόφυλος, ἢ καὶ τέ-
των ὀξύτερος τοῖς σοφίσμασιν· εἴτε ἀλώ-
πηξ δολεράτις ψυχῇ καὶ ἄπιστος, καὶ ἄλ-
λοτε ἄλλῃ τοῖς καιροῖς καὶ ταῖς χρείαις συμμορφωμένη, ὡς νεκρὰ τρέφει καὶ ὀδο-
δότα σώματα, ἢ ἀμπελώνες μικροὶ, τῶν μεγάλων διαπεφυγόντων· εἴτε ἄλλο τι τῶν αἰμοβόρων, καὶ ἀποβλήτων τῷ νόμῳ, καὶ εἰ καθαρῶν εἰς βρώσιν τε καὶ ἀπόλαυ-
σιν. βέλεται γὰρ τέτων ἀποχωρήσας ὁ λόγος, ἔτω πλαξὶ σερόαις καὶ λιθίναις ἐλγράφεισθαι, καὶ ταύταις ἀμφοτέρωθεν, διπτετὸ φαινόμενον τῷ νόμῳ καὶ τῷ κρυ-

Α πτόμενον. καὶ τὸ μὲν, τοῖς πολλοῖς καὶ κάτω μέντοι· τὸ δὲ, τοῖς ὀλίγοις καὶ ἄνω φθάνει.

ιδ. Κατέβη δὲ Μωϋσῆς ἐκ τοῦ ὄρους πρὸς τὸν λαόν, καὶ ἠγίασεν αὐτὰς· καὶ ἐπλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν.

ιε. Καὶ ἔπειτα τῷ λαῷ, γίνεσθε ἔτοιμοι, τρεῖς ἡμέρας μὴ προσέλ-
Β θητε γυναικί.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. [Ἐν τῷ χρόνῳ λέγειν μὴ συγκατοῦνάζεσθαι γυναικί, ὁμιλίας δὲ τῆς πρὸς ἐκείνας ἀποφοιτῶν.] τῶν τῆς σαρκὸς ἡδονῶν ἢ νέκρωσις εὖ μάλα κατα-
σημαίνεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἡγνισμός. ὅθεν καὶ ὁ Δαβὶδ τῷ Ἀβιάδαρ, ἐκ τοῦ αἵματος αὐτὰς ἐκτὸς γυναικῶν τρεῖς ἡμέ-
I ρας, ἔλεγε καθαρὰς εἶναι τὰς σὺν αὐτῷ ἀνδρας. (2)

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Χρὴ τὸν μέλλον-
τα προβαίνειν τῇ τῶν ὑψηλῶν κατανοή-
σει, πάσης αἰδητικῆς τε καὶ ἀλόγου κινή-
σεως προκαθάραι τὸν τρόπον, καὶ πᾶσαν δόξαν, τὴν ἐκ προλήψεως τινος γεγενη-
μένῳ, τῆς διανοίας ἐκπλύναντα, τῆς τε σωτήριος ὁμιλίας χωριζόμενα τῆς πρὸς τὴν ἴδιαν σῴοικον, τὰς τε τὴν αἰδήσιν, ἢ συ-
Δ ζυγῇ πως ἐστὶ τῇ ἡμετέρᾳ φύσει καὶ σῴοι-
κος· καὶ ταύτης καθαρὸν γινόμενον, ἔτω κατατολμῆσαι τῷ ὄρει.

ισ. Ἐγένετο δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γεννηθέντος πρὸς ὄρεθρον, ἐγένοντο Φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ νεφέλη γνο-
Φώδης ἐπ' ὄρει Σινά.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπεδήμησε γὰρ, ὡς ἔφω, καὶ καταβέβηκε πρὸς ἡμᾶς ἐξ ἔρανθ' ὁ μονογενὴς, ἐκ οὗ γε τῷ πρώτῳ καιρῷ, ἐδὲ ἐν ἀρχαῖς τοῦ αἵματος τέττε, ἔτε μὲν ἐν τῷ δοῦτέρῳ καὶ τῷ διὰ μέσση χρόνῳ, ἀλλ' ὡς ἐν τρίτῳ καὶ τελευταίῳ, καὶ ὡς ἐν ὁρῶν-
τε καὶ ἡμέρας ἀρχῇ, τὰς τε ἀπεληλα-
μαίνης ἡδὴ τῆς νοητῆς ἀχλὺς, τῆς ἐνέ-
σης ἡμῖν, καὶ οἷον ἀπαρελευνέσης νυχλὸς, καὶ ἡφανισμένης τῆς σκότῃς. ὁ μὲν γὰρ ἐξ ἀπάτης, καὶ πλεονεξίας ὑπονοηθεὶς εἶναι Θεὸς τοῦ αἵματος τέττε, κατεσκότισε νοητῶς τὴν σύμπασαν γλῶσσαν, ἀποφύων εἰς πολὺθεον πλάνησιν, καὶ εἰς πᾶν εἶδος ἀκαθαρσίας. ὁ δὲ τῶν ὅλων Θεὸς καὶ Κύ-
ριος, τὰς τε Χριστὸς, ἐπέφανεν ἡμῖν, καὶ τὴν τριπόθητον ἀληθῶς ἀνέδειξεν ἡμέ-
ραν, ἧς καὶ ὁ θεασέσιος Δαβὶδ ἐμέμνη-
το, λέγων, αὕτη ἡ ἡμέρα, καὶ τὰ ἐξῆς. Ψαλ. 117. 24
Καὶ μετ' ὀλίγου. Ὁρῶν δὴ ἐν καὶ ὡς ἐν ἡμέ-
ρᾳ τρίτῃ καταβέβηκεν ὁ μονογενὴς.

Η ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Νοῦ μὲν γὰρ ὁρᾶται μόλις ἢ ὑπερτάτῃ καὶ ἀνωκισμένη φύσει, ἢ παντὸς ἐπέκεινα γεννητῆ. ἐπειδὴ δὲ δι' ἐμφα-

(1) Ὁ Κώδ. ψαλῶς ἐπιγράφει Κυρίλλω.

(2) Τῷτο ἐν τοῖς ἐκδόδοις· ἐχ. εὐρηται.

ἐμφανεσέων αὐτοῖς πραγμάτων τὰ τῆς θεοπίας χρεωδῶς ἐξεπραγματοί, λοιπὸν ἀναγκαίως τῆς οἰκονομίας ὁ τρόπος διὰ πολλῶν ἐγκωρῶν δειμάτων. Φωνάζετε γὰρ ἦσαν καὶ ἀσραπαὶ διεκπίπλισαι. σιωεγείρετο δὲ καὶ νεφέλῃ γνωφώδης, ἵνα καὶ ἡ κλίσσις ὑπηρετῶσα φαίνεται, καὶ τῷ τῶν ὅλων Θεῷ δέλον ὑποφέρουσα τὸν αὐχένα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀσραπαὶ δὲ ἦσαν, εἰς τύπον τῆς θείας φωτός, καὶ τῆς νοητῆς αὐγῆς, δηλονότι τῆς ἐν πνύματι διὰ Χριστὸν καταλαμπέσης τὰ σύμπαντα, καὶ διαθέσεως τῶν ὑπ' ἐρανόων. ἔτω γὰρ περὶ καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ ἀνεφώνει, λέγων πρὸς τὸν τῶν ὅλων σωτῆρα Χριστόν· ἔφαναν αἱ ἀσραπαὶς τῇ οἰκουμένῃ. ὅτι δὲ δυσκἀτοπλον ἀληθῶς τὸ Χριστὸν μυσηρίον, ὑπεμφύειν ἂν ὁ γνώφος. καὶ γὰρ ὁ Δαβὶδ· Φησιν, ἔθετο σκότος ἀποκρυφῶν αὐτῆς, κύκλῳ αὐτῆς ἡ σκλῶν αὐτῆς· σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων. ἀπὸ τῆς τηλαυγῆσεως ἐνώπιον αὐτῆς αἱ νεφέλαι διηλθον. κεκρυμμένον γὰρ ἔτις ἐς τὸ Χριστὸν μυσηρίον, ὡς δεῖδαι μόνης μυσαγωγίας τῆς ἀνωθεν, καὶ ἀποκαλύψεως τῆς παρὰ Θεοῦ.

Φωνὴ τῆς σάλπιγγος ἤχει μέγα. καὶ ἐπλοήθη πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐν τῇ παρεμβολῇ.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Καὶ πάντα ἀπλῶς ὡς ἀγωνίας πλήρη καὶ δειμάτων. ὡς καὶ Μωσῆς λέγειν, ἔκφοβός εἰμι καὶ ἐντρομος. Φοβερόν γὰρ ὑπῆρχε τὸ φανταζόμενον, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος. καλῶς δὲ σφόδρα τὸ φανταζόμενον εἶπεν, καὶ τὸ νοούμενον, ἦτοι δηλέμενον. φαντασία γάρ τις ὡς καὶ ὁμοίωσις καὶ σκιά, καὶ ὡς ἐν εἰκόνι προτύπωσις τῶν μελλόντων, καὶ τῶν ἐν Χριστῷ φανερωθησομένων τὰ ἀμυδρῶς ἐν νόμῳ τότε παραδεικνύμενα.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Σάλπιγγι παρεκάζει τῶν διὰ Χριστὸν κηρυγμάτων τῶν δὲ φωνῶν. καὶ πάλιν. Σάλπιγγε δὲ ἡ μεγάλη ὡς ὁ Χριστός, ἦτοι τὰ δι' αὐτῆς κηρύγματα, περιηχῆντα τῶν ὑπ' ἐρανόων. εἶπε γὰρ, ὅτι κηρυχθήσεται τὸ τοῦ διαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.

13. Καὶ ἐξήγαγε Μωϋσῆς τὸν λαὸν εἰς τὴν συνάντησιν τῆς Θεοῦ ἐκ τῆς παρεμβολῆς· καὶ παρέστησαν ὑπὸ τὸ ὄρος.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. [Ὅρα τῶν Μωσέως παιδαγωγίαν. ἀποφέρει πρὸς Θεόν· παιδαγωγῶν γὰρ ἐπὶ Χριστόν· καὶ παρίστη μὲν τὰς ὑπ' αὐτῷ τέως παιδαγωγούμενας ἐπὶ τὸ ὄρος, καὶ ἀναβιβάζει γε μὲν ἐν αὐτῷ.] ὄρος δὲ νοήσεις εἰσαυθῆτα τῶν ὑπερφυστικῶν καὶ ὑπεραίρουσαν γνώσιν μυσηρίων τὰ κατὰ

Α Χριστόν. ὑψηλὴ γὰρ λίαν, καὶ ἡκίστα μὲν τοῖς ἐν νόμῳ βατῇ. πρέπασα δὲ μᾶλλον ἡμῖν τοῖς ἡγιασμένοις ἐν πνύματι. ὡς γὰρ αὐτὸς εἶρηκεν ὁ Σωτῆρ, ὑμῖν δέδοται Ματθ. 13. 11. γνῶναι τὰ μυσηρία τῆς βασιλείας· τῆτοις δὲ ἐδέδοται, φησὶ, τοῖς Ἰσραηλίοις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔν παρίστη μὲν ὑπὸ τὸ ὄρος Μωσῆς, καὶ ἀναβιβάζει δὲ ἐν αὐτῷ. ὡς γὰρ ἐφ' ὧν ἀρετίως, τὸ τέλειόν τε καὶ ὑψηλὸν ἐν σοφίᾳ καὶ γνώσει κερδαίνομεν διὰ Χριστὸν μᾶλλον, καὶ διὰ Μωσέως. ὁ μὲν γὰρ ὡς οἰκέτης, καὶ παιδαγωγός· ὁ δὲ ὡς τῶν ὅλων Κύριος, γνώσεως ἡμῖν τῆς τελείας ἐπέφανε δότης. ἐν αὐτῷ Κολασ. 2. 3. γὰρ εἰσιν οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως οἱ ἀπόκρυφοι.

14. Τὸ δὲ ὄρος τὸ Σινὰ ἐκαπνίζετο ὅλον, διὰ τὸ καταβεβηκέναι τὸν Θεὸν ἐπ' αὐτὸ ἐν πυρί· ἀνέβαινε δὲ ὁ καπνός, ὡς καπνὸς καμίνης· καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαός.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Τὸ μὲν ἐν ἐν ὄρει καταφοιτῆσαι τὸν Θεόν, σημῶν ἂν γαίνοιτο καὶ μάλα σαφές, τῆς διανοίας αὐτὸν καὶ χθαρμαλωτάταις ἐπιφοιτῆν, ἔτε μὲν ἐναυλιζέσθαι φιλεῖν τοῖς γεῶδες καὶ χαμαῖόφες ἔχουσι τὸ φρόνημα· ἀλλ' ὅτω περ ἂν [ὁ νῆς] πρὸς ἀρετῶν τὸ ὄρος ἀνέλθοι, καὶ τὸ τῶν ὕψους οἰονεῖ κορυφῶν ὑπερτείνουσιν ἔχων, κατὰ περ βλέπει τὰ ἀνθρώπινα, καὶ μόνον φαντάζοιτο τὰ παρὰ Θεῷ. κατασημῶναι δ' ἂν καὶ ἑτέρως, ὑψηλὴ μὲν ὅτι καὶ ἐπηρμενίᾳ τῶν κατ' ἡμᾶς ἡ περὶ Θεοῦ γνώσις, μόνοις δὲ τάχα περ καὶ γὰρ ἐκ μέρους ἀλώσιμος τοῖς τὰ ὑψηλὰ πέτεσθαι μεμελετηκόσι. νεοσοὶ Ἰωβ. 5. 7. γὰρ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐν εἶδει πυρὸς φαίνεται ὁ Θεός. κολαστῆς γὰρ ὁ νόμος, καὶ ἐν τάξει πυρὸς τὰς ἀλισκομένας δαπανῶν. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν ὁ μακάριος Μωϋσῆς, ὅτι ὁ Θεός ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. Δούτ. 4. 24. καπνὸς δὲ, καὶ γνώφος, καὶ δύελλα, τὸ ἀσυμφανές τε καὶ ἀμυδρόν, καὶ οἶονεῖ γνωφώδες τῆς γραμμάτος ἐμφαίνοντα. καὶ ἡ σάλπιγγε τῶν παχεῖαν καὶ ἀσημοτέραν ἐξήγησιν δηλοῖ· καὶ ὅτι ὁ νόμος πρὸς μάχην ἐγείρει τῶν κατὰ παιδῶν· σεφανῆν δὲ ἐκ οἶδον. ἐξείργει μὲν γὰρ ἀμαρτίας, διδάσκει δὲ ἐδαμῶς τὸ τελείως ἀγαθόν. τετελείωκε γὰρ ἔδον, κατὰ τῶν τῆς Παύλου· Ἐβρ. 7. 19. φωνῶν. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καταπεφοίτηκε γὰρ ἐξ ἐρανόων δι' ἡμᾶς ὁ τῆς Θεοῦ λόγος, ὡς πῦρ Ματθ. 3. 2. χωνοθηρίων, κατὰ τῶν τῆς Προφήτης φωνῶν. καὶ αὐτὸς ἡμᾶς ἐβάπλισεν ἐν πνύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· πυρὶ δὲ τῷ νοητῷ τὸν ἐν ἡμῖν δαπανῶντι συρφετόν, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἐκλήκοντι ῥύπον, καὶ

(1) Τὸτο ἐν τοῖς ἐκδοδομ. ἐκ εὐρηται.

καὶ ἀποψύχεσθαι ποι πρὸς ἐκλόπας ἡδονὰς
ἐκ ἐφίεσσι τὸν νῦν. ἀπετετελέσμεθα δὲ
ταύτητοι, τῷ πνύματι ζέοντες. καὶ τὸ
αὐτὸ εἰς ἡμᾶς ἀήργηκεν ὁ Χριστός. τοι-
Λεκ. 12. 49. γάρτοι καὶ ἔφασκε, πῦρ ἦλθον βαλεῖν
» ἐπὶ τῷ γλῶ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκὲν εἰ εἶδει πυρὸς
οἰκονομικῶς δὴ λίαν τοῖς ἀρχαιοτέροις
ἐφαίνετο, πλὴν ἔτι δίχα καπνῶ. σωησο-
μεν δὲ καὶ διὰ τῆς πάλιν, ὅτι καὶ θρη-
νῶν καὶ κατοικιμῶζεν ἀνάγκη τὰς κατα-
πίπτοντας εἰς τὸ ῥάθυμον, καὶ τῆς θείας
αὐτῆς δόξης καταφρονεῖν ἡρημισίας. δα-
κρυροῖν γὰρ ἀνάγκη τὰς εἰ καπνῶ. κα-
τοιχήσονται δὲ πρὸς τὸ ἐξώτερον σκό-
Ματθ. 8. 12. τος οἱ θεομισεῖς καὶ ἀλιτήριοι. ἐκεῖ γὰρ
» ἔσσι, Φησὶν, ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς
» τῶν ὀδόντων.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. [Καὶ κάτεισιν εἰ εἶδει
πυρὸς ὁ Θεός,] δεικνύς ὅτι πῦρ ἐκδέχε-
ται τὰς παρακλόντας· ἐχ' ὅτι τῆς ὕλης
χρησὶς ὁ Θεὸς βοηθῆ, καὶ ἀπερ οἱ Μανι-
χαῖοι Φασιν. ὅτε γὰρ ἡβελήθη, Ἀγγέλῳ
δυνάμει, ῥπὲ χιλιάδας ἀνείλεν εἰ μὴ νυ-
κλῖ, ἔδεηθῃς πυρὸς, ἐδὲ ἐτέρως τινὸς
ὕλης τῶν σοιχείων.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Ἐφ' ἣ Θεοτόκῳ καὶ σεμ-
νωμένῳ, τῆ ἡμετέρῃ γένεσις ἔχοντες αὐ-
τῷ ἐγκαλλώπισμα· τῷ λογικῷ γλῶ, ἐξ
ἧς ὁ δούτερος Ἀδάμ· εἰ αὐτὸν κατὰ σάρκα
ἐπλασεν, ὁ ἀπλαστος καὶ ἀγέννητος· τὸ
τῆς παρθενίας Φυτὸν, ἐξ ἧς Χριστὸς ἡ ἑρά-
νιος κλίμαξ κατεσκόδαθη κατὰ σάρκα
διὰ τῆς πνύματος· ἵνα ἡμεῖς ἐπ' αὐτῷ
τὸ ἴχνος ἐρείσαντες διωηθώμεν ἀναβλῶναι
πρὸς ἑρανόν, τὸ νοητὸν ὄρος Σινᾶ, τὸ
μὴ καπνιζόμενον, ἀλλὰ τῷ ἡλίῳ τῆς δι-
καισιῶν καταλαμπόμενον· καὶ μὴ δέκα
αἰτολὰς μόνον χαριζόμενον, ἀλλ' αὐτὸν
τὸν νομοθέτῳ ἐπὶ γῆς ὁρώμενον, καὶ συ-
νανασρεφόμενον τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν· καὶ
ἐχ' εἰ ἔθνος, τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ πᾶν ἔθ-
νος καὶ γένος τῷ Εὐαγγελίῳ παιδύοντα,
καὶ τῇ παιδοὶ σαγλῶδοντα.

ΙΘ. Ἐγένοντο δὲ αἱ Φωναὶ τῆς
σάλπιγγος προβαίνουσαι ἰχυρότεραι
σφόδρα.

** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἐσάλπισεν ὁ νό-
μος καὶ οἱ Προφῆται τὸ θεῖον τῆς κατὰ
ἀνθρώπον οἰκονομίας μυσηρίον· ἀλλ' ἀδε-
νέσονται ἦσαν αἱ πρώται Φωναί, ἡ ὥς κα-
θικνέσθαι τῆς ἀπειθῆς ἀκοῆς. διὸ ἡ βα-
ρυκοῖα τῶν Ἰσδαίων τῷ Φωνῷ τῶν σαλ-
» πίγγων ἔπαρεδέξατο. προβαίνουσαι δὲ,
» καθὼς Φησὶν ὁ λόγος, αἱ σάλπιγγες, ἐγέ-
» νοντο ἰχυρότεραι. αἱ γὰρ τελειοταῖαι Φω-
ναί, αἱ διὰ τῶν θύαγγελικῶν κηρυγμάτων
γεννημέναι, καθίσταντο τῆς ἀκοῆς. ἔτω
τῆς πνύματος τῆς διὰ τῶν ὀργάνων ἡχῶν-
τος, γενναίωτον εἰ τοῖς ἐφεξῆς, καὶ ὑπ-
τονώτερον ποιημὶς τὸν ἦχον. ὅργανα δ'
αὐ εἰσιν εἴα πνύματικὸν φθόγον· ἡχῶντα,

Α Προφῆται καὶ Ἀπόστολοι· ὧν, καθὼς Φη-
» σιν ἡ ψαλμωδία, εἰς πᾶσαν τῷ γλῶ ἐξήλ- Φαλ. 18. 4.
» θεν ὁ φθόγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα
» τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὡς εἰ ἀρχαῖς μὲν ὀλί-
γας ἀκροῶσαι μόλις· ὑπερὸν δὲ πολλὰς,
μᾶλλον δὲ καὶ πᾶσαν [τῷ] σὺναγωγῇ.
σάλπιγγε μὲν γὰρ ἡ θύφωτοτάτη καὶ ἡχῶ
ἰῆσα τῷ διαπρύσιον, τὸ θύαγγελικὸν ἐστὶ
κῆρυγμα, καὶ ἀπερ ἡδη προείπομεν. ἀλλ'
B ἡκέτο μὲν εἰ ἀρχαῖς εἰς μόνῳ τῷ Ἰσ-
δαίαν, προβαίνοντος δὲ τῆς καιρῆς εἰς πᾶ-
σαν τῷ ὑπ' ἑρανόν. περιήσαν γὰρ οἱ
θεασέσιοι μαθηταί, τοῖς ἀπανταχόσε κη-
ρύττοντες· ὥς καὶ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ μέχρι
τῆς Ἰλθυρικῆς, μᾶλλον δὲ καὶ μέχρις αὐτῶν
ἀφικέσθαι τῶν τερμάτων [τῆς γῆς]· καὶ
ἐξ ἧς εἰς ἑσπέραν τῷ ἱερῶν ἀπηχησά
σάλπιγγα. τὸ τοιοῦται ἐστὶ τὸ γίνεσθαι τὰς
Φωνὰς τῆς σάλπιγγος ἰχυροτέρας.

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Τὶ ἔν ἡμῖν διὰ τῶν ὑπερ-
φλῶντων ἂν ἡ τῆς νόμου σκία; Ὀλίγοι μὲν
γὰρ ἦσαν εἰ ἀρχαῖς οἱ τὸ θύαγγελικὸν λα-
λῶντες κῆρυγμα· γεγόναντι δὲ μετὰ τὸ
πολλοί. καὶ ἀρχεται τῆς Χριστός. προα-
νυδαίνας γὰρ προαπολέγειν τὰς δυνακαί-
» δεκα μαθητάς, ἀνέδειξε, Φησὶ, καὶ ἐτέ- Λεκ. 10. 1.
» ρος ἐβδόμηκοντα.

Δ Μωϋσῆς ἐλάλει, ὁ δὲ Θεὸς ἀπε-
κρίνατο αὐτῷ Φωνῇ.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Λαλεῖ μὲν ὁ Μωϋσῆς,
ἀποκρίνεται δὲ Θεὸς τῷ Φωνῇ, ἐκ ἰδία
πάντως Φωνῇ· τὸ γὰρ ἔστι Φησὶν· ἀλλ'
ἀπλῶς τε καὶ ἀπολελυμένως Φωνῇ, τῇ
διὰ κλίπας ῥημάτων ἀνθρωπικώτερον πα-
ραδόξως ἀποτελεσμένη. περὶ τί γὰρ ἂν
τῶν ἔργων ἀτονῇσαι Θεός; Καὶ μετ' ὀλίγα.
E Καὶ ὁ μὲν τύπος εἰς τῶν. ἴδωμεν δὲ τῷ
ἀληθῆσαν. ἔχεις τοιγαρὲν εἰ ἀγίοις θύαγ-
» γελίοις λαλῶντα τὸν Κύριον, πάτερ δόξα- Ἰωάν. 12. 28,
» σόν σε τὸν υἱόν· ἀποκρινόμενον δὲ διὰ Φω- 30.
» νῆς τὸν πατέρα· καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν
δοξάσω. ἐκ εἶναι δὲ τῷ Φωνῷ ἀληθῶς
τῆς Θεῆ καὶ πατρός ὁ Σωτὴρ ἔδειξεν, εἰπὼν
» τοῖς τλιωκάδε παρῶσιν, ἔτι ἐμὲ ἡ Φωνῇ
» αὐτῇ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ὅρας ὅπως
γεννηθῆσαι σαφῶς διήχυρίσατο τῷ Φω-
νῷ; ἐπεὶ μὴ τῇ διὰ κλίπας κεχερηθῆσαι Φω-
Z νῇ τῷ θεῶν οἰεσθαι φύσιν ἀκόλαστον, καὶ
ταῖς ἡμετέροις συζηματίζηται χρεαίαις,
καὶ λαλῇ κατ' ἡμᾶς οἰκονομικῶς.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἐξήτει μὲν γὰρ ὡς
διάκονος τὸν νόμον Μωϋσῆς, καὶ τῶν θείων
θεασισμάτων μεσίτης καὶ ὑπεργός· ἀπε-
κρίνετο, δὲ Θεὸς τῇ ἰδίᾳ Φωνῇ,] ταῦτα
δι' ἡμῶν. Φωνῇ γὰρ καὶ λόγος ὁ υἱὸς τῆς
πατρός.

Η κ. Κατέβη δὲ Κύριος ἐπὶ τὸ ὄρος
τὸ Σινᾶ ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῆς ὄρεος· καὶ
ἐκάλεσε Κύριος Μωϋσῆν ἐπὶ τὴν κο-
ρυφὴν τῆς ὄρεος· καὶ ἀνέβη Μωϋσῆς.
κα. Καὶ

κα. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, καταβάς διαμάρτυρα τῷ λαῷ, μήποτε ἐγγίσωσι πρὸς τὸν Θεὸν ἐπὶ τὸ ὄρος κατανοῆσαι, καὶ πέσῃ ἐξ αὐτῶν πλήθος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κάττειν εἰς τὸ ὄρος ὃ ὑπὲρ πάντων Θεὸς, εἴτα κεκλημένους ἀνέειν ὁ Μωσῆς. ἡ γὰρ ἐστὶ τῶν ἀνδεχομένων ἰχύσαι τινὰς εἰς τὰ τῆς ἀληθείας θεοπλίας ἀναδρώσκων ὑψώματα, μὴ ἔχῃ κατ' οὐκὸς ἐαυτὸν τῷ Θεῷ, καὶ ταῖς ἡμετέραις διανοαῖς προσιτὸν γινέσθαι παρασκυδάζοντος. αὐτὸς δὲ καλῶντος, ἀνείμειν ἔτω μόλις εἰς ὑπερφυᾶ καὶ ἐξηρημνίω οἶονει κορυφῇ, τὴν περὶ αὐτὸ γινώσκον ἀληθῆ. ὅπερ ἐποίησε Χριστὸς, ἀποκαλύπτων ἡμῖν τὸν πατέρα καὶ Θεόν. καὶ ἀσιβὲς μὲν τοῖς ἀγγελαίοις τὸ ὄρος. ἀνέμβατος γὰρ τοῖς πολλοῖς ἢ τῆς ἀγαν ὑπερτινῆς γνώσεως χάρις, βᾶσιμος δὲ μόνοις τοῖς εἰδόσι διασκεῖν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς τὸ κεκλημένοις παρὰ Θεῷ, καθάπερ ἀμέλει καὶ Μωσῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μόνον μὲν γὰρ εἰς τὸ ὄρος ἀναφοιτῶν κελεύει τὸν μεσιτεύοντα, Φημὶ δὲ Μωσῆα· προσίεται δὲ τῶν ἄλλων ἐδένα, καὶ ἀσιβὲς αὐτοῖς ἀποφαίνει τὸ ὄρος. προσηπάει δὲ καὶ θάνατον, εἰ καταφρονεῖν ἐλοιτό τις· ἐκ ὧν ὡς ὡν, (1) ἐδὲ ἀπλῶς, ἀλλ' ἢ δυαπρόσιτος. τοῖτον γὰρ τὸ ἐγγὺς διώσθαι γινέσθαι Θεῷ. Καὶ πάλιν. Δεῖν γὰρ ἔγωγε Φημὶ διὰ πολλῶν τρόπων ἡμᾶς θηροῦσαι φιλεῖν τὸ τελὲν εἰς ὄνησιν. ἐκ ἔδει δὲ τοῖς ἴσοις τιμᾶσαι παρὰ Θεῷ λαὸς καὶ ἡγεμῶνα, τὸν παιδαγωγῆσαι μέλλοντα καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ, τὸν τῷ νόμῳ διάκονον, καὶ ἐφ' ὃν οἱ νόμοι. ἐξηρημνίον δὲ μᾶλλον τὴν δόξαν εἶναι, ἀμεινον δὴπε καὶ σοφόν, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῷ κεισομένοις χρησιμώτατον.

κε. Καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ ἐγγίζοντες Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἀγιασθήτωσαν, μήποτε ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτῶν Κύριος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Γέγονε δὲ καὶ αὐτῆς τῆς ἱερωσύνης μετάθεσις, ἐκ ἐχέσεως τὸ ἀμεμπτον καὶ τὸ ἄκρως ἅγιον. Καὶ μετ' ὀλίγου. Ὡς ἐκ ἔχασα τοίνυν τὸ τελείως ἅγιον, ἀγιασθησομένη δὲ κατὰ καιρὸς ἐν Χριστῷ, τῶν τύπων μεταπλαττομένων εἰς ἀληθῆσαν, προσέταχεν ἀγιάζεσθαι. προσί-
 » θᾶς δὲ ὅτι, μήποτε ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτῶν
 » Κύριος, ἐφῆκε νοεῖν ὅτι θάνατος ἢ δίχη τοῖς τὴν ἐν νόμῳ τιμῶσιν ἱερωσιῶν, ἀναδειχθείσης ἐν κόσμῳ τῆς διὰ Χριστῶ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀποκαθαίρεσθαι δὲ δεῖν τὰς ἱερωσύνη κατεσεμμένους πα-
 » ρεγγυᾶ, λέγων· μήποτε ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐ-

Α, τῶν Κυρίου. σφαλερὸν γὰρ κομιδῇ τῆς ἱερωσύνης τὸ χρῆμα, καὶ κινδύνων ἐκ ἀπω-
 τάτω, μᾶλλον δὲ καὶ λίαν ἐγγὺς, εἰ μὴ ὁρῶτο προσὸν τὸ ἀμώμητον εἰς ζῶν. ἀγίους γὰρ εἶναι πρέπει τὰς τῷ πανάγνῳ λειτεργόντας Θεῷ.

Β, καγ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεόν, ἡ δυνήσεται ὁ λαὸς προσαναβῆναι εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινά· σὺ γὰρ διαμεμαρτύρησαι ἡμῖν, λέγων, ἀφορίσαι τὸ ὄρος, καὶ ἀγιάσαι αὐτό.

κεδ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριος, βάδιζε, κατάβηθι, καὶ ἀνάβηθι σὺ καὶ Ἀαρὼν μετὰ σῶ. οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ὁ λαὸς μὴ βιαζέσθωσαν ἀναβῆναι πρὸς τὸν Θεόν, μήποτε ἀπολέσῃ ἀπ' αὐτῶν Κύριος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅρας πῶς ἀπεπέμπετο Μωσῆς; εἴτα μόνος ἐκ ἐπιστρέφει· ἀνέει δὲ πάλιν. σιωμαρτῶντος αὐτῷ καὶ σιωδιαθέοντος Ἀαρὼν, ὃς ὡς εἰς τύπον Χριστῶ τῷ μεγάλῳ ἱερέως. δι' αὐτὸ γὰρ, ὡς ἐφ' ὧν, προσιτὸς ὁ πατήρ· καὶ ἀπόπεμπτοι γεγονότες κατὰ καιρὸς οἱ ἐν νόμῳ, τῆς ἐν ὁ Ἰσραὴλ, ἐπιγνώσκονται μὲν ἐν ἐχάτοις καιροῖς τὸν ὁσιόντε καὶ ἀκακὸν ἀρχιερέα, τῆς ἐν Χριστῷ. προσελύ-
 Δ σονται δὲ δι' αὐτὸ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, καθάπερ εἰς ὄρος ἀναδρώσκοντες τὸ σεπτόν καὶ μέγα τῆς οἰκονομίας μυστήριον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀνέειν ὁ Μωσῆς καὶ ὁ δίχα τῷ Ἀαρὼν, ὃς ὡς εἰς τύπον Χριστῶ. τίμιος γὰρ ὁ νόμος ἐν Χριστῷ, καὶ ὡς ἅγιος δι' αὐτὸν, ἐγγὺς Θεῷ, καὶ μετὰ Θεῷ. διακηρύττει γὰρ καὶ αὐτὸς τὸν ἀρχιερέα καὶ ἀπόστολον τῆς ὁμολογίας ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφάς. παρεξούχθω ἐν ὁ νόμος Χριστῷ, διὰ τῆς ἐν πνύματι θεω-
 » ρίας. ἀκήκοε γὰρ ὁ Μωσῆς, ἀνάβηθι σὺ
 » καὶ Ἀαρὼν. ἃ ἐν Θεῷ σιωδέσθω, ἀν-Μάρκ. 10. 9.
 » θρωπος μὴ χωριζέτω, τῆς ἐν Χριστῷ θεω-
 ρίας ἀποκομίζων τὸν νόμον, διὰ τὸ μόνῃ προσκεῖσθαι τῇ σκιᾷ, καὶ μὴ εἰς εἰκόνα τῶν τύπων παραδέχεσθαι τὴν ἀληθῆσαν. εἰρηλαί γε μὴ ἀναφοιτῶν εἰς τὸ ὄρος τοῖς ὁμοῖς ὁμᾶ τὸ γινός τὸ ἱερόν. ἡ γὰρ τοῖς ἐν νόμῳ παιδαγωγημένοις, ἐδὲ τοῖς ἐτι τὴν ἐν σκιᾷ τελῶσι λατρείαν δέδοται παρὰ Θεῷ τὸ ἐν ὑψηλοῖς καὶ ὑπερτάτοις ἱε-
 Ζ ναι δόγμασι, τοῖς περὶ αὐτῶ. τετήρηται δὲ μᾶλλον τοῖς ἐν πίσει δεδικαιωμένοις καὶ ἐν Χριστῷ κεκλημένοις εἰς ὑπακοὴν, καὶ πολὺ τῆς ἀρχαιοτέρας διανεγκῆσαν γινώσκιν.

κε. Κατέβη δὲ Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς.

Ddd 2

ΚΕΦ.

(1) Οὐκ ὡς, ἐδ' ἀπλῶς, ἢ δυαπρόσιτος εἶναι ζητῶν ὑπονοεῖσθαι. κομιδῇ γὰρ εὐηθες τὸ ὡς φρονεῖν. ἀλλ' ἢ ἔχοντι εἰδέναι καὶ νοεῖν, ὅτι τῶν ἀγαν ἐξηρημνίων ἐστὶ, καὶ ἐν ὑπερτάτοις ὄντας ὑπερ-
 χᾶς τιμῆς τε καὶ δόξης, τὸ ἐγγὺς εἶναι διώσθαι Θεῷ. ἐν Τόμ. 1. μέρε. 1. σελ. 318.

Κ Ε Φ. Κ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πάντας τὰς λόγους τὰς τούτους, λέγων, Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὁ ἐξαγαγών σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἡ μὲν πρώτη τῆς δεκαλόγου ἐντολῆς παρίσχηται, ὅτι μόνος εἰς ἐστὶ Θεὸς παντοκράτωρ. ὃς ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸν λαὸν μετήγαγε διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν πατρίαν γῆν· ὅπως καταλαμβάνωσι μὲν διὰ τῶν θείων ἐνεργημάτων, ὡς ἐδιδάκντο, τὴν δυνάμιν αὐτῶν· ἀφιστῶνται δὲ τῆς τῶν γεννητῶν εἰδωλολατρίας, τὴν πᾶσαν ἐλπίδα ἐπὶ τὸν κατὰ ἀλήθειαν ἔχοντες Θεόν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πρέπασαν τοῖς νόμοις ἐποίησατο τὴν ἀρχὴν, ἑαυτὸν αἰνῶς λέγων τὸν διὰ τεράτων ἐξαγαγόντα αὐτὸς ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

γ. Οὐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμεῦ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρώτη καὶ μία ἐντολὴ, δουτέρας ἔσης τῆς μετὰ ταῦτα περὶ εἰδώλων καὶ ὁμοιωμάτων διεξιέσης. ἄλλως γὰρ ἐκ ἀντιστήσεως τὴν δεκάλογον. καὶ εἴη ἂν ἡ πρώτη περὶ δυνάμεων ἀσωμάτων, ἃς τινες (1) προσκυνῶσι χωρὶς εἰδώλων τε καὶ ὁμοιωμάτων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Οὐχ ὡς ὄντων δὲ Θεῶν ἄλλων καλύπτει αὐτὸς, τὰς ἔχων· ἀλλ' ἵνα μή τις τὸν ἀληθινὸν ἀποσφραῖς Θεόν, ἑαυτῷ τὰ μὴ ὄντα θεοποιῇ ἀρξήται. ὁποῖοί εἰσιν οἱ παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ὀνομαζόμενοι καὶ δεικνύοντες, ἐκ ὄντων Θεοί, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ λέξις τὸ μὴ εἶναι αὐτὸς Θεὸς δείκνυσιν, δι' ἧς φησὶν, ἐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι. ὅπερ ἐπὶ μέλλοντος σημαίνεται. τὸ δὲ ἐπὶ μέλλουσι γινόμενον, ἐκ ἐστὶ τότε, ὅτε ταῦτα λέγεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, ἐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμεῦ; Οἱ μὲν εἰσὶν τῆς Τριάδος ὁμολογῶντες, φυλάττειν τὸν νόμον τῆς θείας φωνῆς. ἄλλο γάρ τι παρὰ τὴν θείαν φωνὴν θεοποιῶν ἐκ ἀνέχοντα. οἱ δὲ τὴν Ἀρεὶν καὶ Εὐνομίαν περικείμενοι λώβῳ, τὸν θῆτον νόμον ἀντικρὺς παραβαίνουσι· Θεὸν μὲν τὸν Κύριον ὁμολογῶντες, κλισὸν δὲ ἀποκαλῶντες, καὶ τῆς θείας ἐξουσίας ἀλλότριον. τὸ γὰρ Θεὸς λέγοντος, ἐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμεῦ, ἕτοι ἕτερον Θεὸν ἐπέσάγασιν.

δ. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἶδωλον, ἢ εἰδὼν παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ ἔραναί

ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι ὑποκάτω τῆς γῆς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἄλλο εἶδωλον, καὶ ἕτερον ὁμοίωμα. ὁμοίωμα μὲν γὰρ ἐστίν, εἴαν ποιῆς ἰχθύος, ἢ τετραπόδου, ἢ θηρίου, ἢ διὰ τεχνουργίας, ἢ διὰ ζωγραφίας ὁμοίωμα. εἶδωλον δὲ, ὅσα ἀνατυπῶσα ψυχὴ ποιεῖ ἐξ ἐκὼν ὑπαρχόντων πρωτοτύπων· οἷον ἀναμειγμένον τὸ ζῶον ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ ἵππου.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἶδωλον καὶ ὁμοίωμα ποῖαν ἔχει διαφορὰν; Τὸ εἶδωλον εἰδωλὸν ὑπόστασιν ἔχει. τὸ δὲ ὁμοίωμα, τινὸς ἐστίν ἰνδαλμα καὶ ἀπεικασμα. ἐπειδὴ τοίνυν ἀναπλάττειν Ἑλλήνες τὰς ἐκ ὑφ' ἐσώσας μορφώσας, σφίγγας, καὶ τρίτωνας, καὶ κενταύρους· καὶ Αἰγύπτιοι κωοπροσώπους, καὶ βουκεφάλους· εἶδωλα καλεῖ τὰ τῶν ἐκ ὑφ' ἐσώτων μιμήματα· ὁμοιώματα [δὲ] οἷον ἡλίου, σελήνης, ἀστέρων, ἀνθρώπων, θηρίων, ἐρπετῶν, καὶ τῶν τέτοις παραπλησίων. τέτοις κελθεῖ μὴ προσκυνεῖν, μηδὲ λατρεύειν. ἐκ ἀπλῶς δὲ ἀπαγορεύει ἀμφοτέρω· ἀλλ' ἐπειδὴ συμβαίνει τινὰς προσκυνῆσαι μὲν διὰ φόβον ἀνθρώπινον, ἢ μὴ καὶ λατρεύσαι κατὰ ψυχῇ, ἐδιδάκνεν ὡς ἑκάτερον ἀσεβές.

ΑΔΗΛΟΥ. Πῶς ἔν τὰ χειρὶ μὲν προσάττει γίνεσθαι κατωτέρω; Ἀλλ' ἐκ εἰς τὸ προσκυνεῖν αὐτὰ· ἀλλ' ἵνα ἐκ τῶν ἐναντίων αὐτὰ προσκυνῇ τὴν κιβωτὸν τῆς μαρτυρίας, ὡς λατρυνοὶ, μόχθῳ πρόσωπον ἔχοντα, καὶ ἀφιστῶντα τὸν Ἰσραὴλ τῆς εἰδωλολατρίας τῶν μόχθῳ, ἃς μάλιστα ἐτίμων οἱ Αἰγύπτιοι, διὰ τῆς δεικνύειν αὐτοῖς, ὅτι αὐτὸς ὁ μόχθος, ὃν προσκυνῶσιν Αἰγύπτιοι, ἕτος προσκυνεῖ τὴν κιβωτὸν τῆς Θεῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ καὶ ποιῶμεν ὁμοιώματα ἀνθρώπων θεοσεβῶν, ἐκ ἐπὶ τὸ προσκυνεῖν ὡς Θεοῖς· ἀλλ' ἵνα ὁρῶντες αὐτὸς, εἰς ζῆλον αὐτῶν ἐλθῶμεν. εἰ δὲ ποιῶμεν ὁμοιώματα τῆς Χρυσῆς, ἐκ ἵνα τῷ ὁμοίωματι προσκυνῶμεν ὡς Θεῷ, ἀλλ' ἵνα ὁ νῦν διὰ τῆς ὁρᾶς ἀναπνεύσῃ. ἢ γὰρ εἰκόνι φθαρτῇ φθαρτῇ ἀνθρώπου προσκυνῶμεν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἡξίωσεν ἀτρέπῳς γενέσθαι ἀνθρώπου, ποιῶμεν αὐτῷ εἰκόνα, ὡς ἀνθρώπου, καὶ περ εἰδότες αὐτὸν φύσει Θεὸν ὄντα. ἐκ αὐτῷ ἔν Θεόν τὴν εἰκόνα λέγομεν, ἀλλὰ Θεὸν εἰδότες τὸν ἐν τῇ εἰκόνι γραφέντα, ἢ τὸ ὁμοίωμα ἔχει ἢ εἰκόν. (2)

ε. Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, ἢ εἰδὼν μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

ΩΡΙΓΕ.

(1) Ὁ Πλάτων καὶ οἱ Πλατωνικοί. παρὰ Ἐπιφάν. αὐ αἰρεσ. 4. ἀπὸ Ἑλλήνων.

(2) Οὐδὲ εὐρηται ὡς τοῖς ἐκδομένοι. εἰδὼν εἰκοι τῶν τῆς Κυρίλλου.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἄλλο προσκυνῶν, καὶ ἄλλο λατρεύειν. ὁ μὲν γὰρ ἐξ ὅλης ψυχῆς δαδύων τέτοις, ἔ μόνον προσκυνεῖ, ἀλλὰ καὶ λατρεύει· ὁ δὲ καθυποκρινόμενος, καὶ διὰ τὰ ἔθνη ποιῶν, ἔ λατρεύει μὲν, προσκυνεῖ δέ. ὁρῆσαις δὲ τοιαύτας ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς χαρίζομέναις γυναιξί, καὶ εἰδωλα προσκυνῶντας.

Ἐγὼ γάρ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, Θεὸς ζήλωτης, ἀποδίδὼς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν τοῖς μισθσί με.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ, Θεὸς ζήλωτης, τί σημαίνει; Ὁ νόμος τάξιν ἐπέθηκεν ἀνδρὸς, ὁ δὲ λαὸς γυναικός. καὶ τὸτο ἡμᾶς ἐδιδάξεν ὁ δεσπότης Θεός, διὰ μὲν Ἠσαΐα, Ἠσα. 50. 1. ἡ λέγων· ποῖον τὸτο τὸ βιβλίον τὸ ἀποστασίς τῆς μητρὸς ὑμῶν; διὰ δὲ Ἰερεμίας, κα- Ἰερ. 3. 20. 1. ἡ θῶς ἀθετᾷ γυνὴ εἰς τὸν σιμώντα αὐτῇ, ἡ ἔτως ἠθέτησεν εἰς ἐμὲ ὁ οἶκος Ἰσραὴλ, καὶ ὁ οἶκος Ἰούδα, λέγει Κύριος. καὶ πάλιν· ἡ εἰς ἀποστασίαν ἀνὴρ τὴν γυναῖκα αὐτῆς, καὶ πορνεύσας γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ, μὴ ἀνα- ἡ κάμπησα ἀνακάμψαι πρὸς αὐτὸν ἔτι; ἡ ἔ μαινομένη μιανθήσεται ἡ γυνὴ ἐκείνη; ἡ σὺ δὲ ἐξεπορνεύσας εἰς ποιμένας πολλὰς, ἡ ἀνέκαμπες πρὸς με, λέγει Κύριος. καὶ ὁ Ῥωμ. 7. 1, 2. ἡ Ἀπόστολος δὲ φησιν, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει 3, 4. ἡ τῷ ἀνθρώπῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ. ἡ γὰρ ἡ ὑπανδρὸς γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δεδεσται νό- ἡ μῶ· εἰ δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήρηται ἡ ἀπὸ τῷ νόμῳ τῷ ἀνδρὸς, τῷ μὴ ἀναί αὐ- ἡ τὴν μοιχαλίδαν, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ἡ ἔτω καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τῷ σώματος [τῷ Χριστῷ,] εἰς τὸ γενέσθαι ἡ ὑμᾶς ἐτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι. τότε χάριν Θεὸν ζήλωτὴν ἑαυτὸν ὀνομάζει, τοῖς ἀνθρώποις μὲν κεκρημένος ὀνόμασι, δε- διδομένους δὲ αὐτῆς, καὶ σωφρονεῖν ἀναγκά- ζων. ὡς γὰρ ἀνὴρ ῥάθυμον ἔχων γυναῖκα παραινῶν αὐτῇ λέγει, ζήλωτυ- πὸς εἰμι, ἔ δυνάμει βλέπειν ἄλλω σε προσ- διαλεγομένην ἀνδρὶ· ἔτως ὁ δεσπότης Θεός τῆς δαισιναιμονίας αὐτῆς ἀπαλλάξας βε- λομένος, ἔ μόνον ζήλωτὴν ἑαυτὸν, ἀλλὰ Δευτ. 4. 24. καὶ πῦρ κατὰ νάλισκον ἐκάλεσεν. ὅτι δὲ Φιλοσοφίας ὁ τοιοῦτος ζήλος, αὐτὸς τὸτο δεδήλωκεν ὁ Θεός διὰ τῷ Ἰεζεκιήλ εἰπών· Ἰεζ. 16. 42. [διὰ τὸτο ἀποστήσεται ὁ ζήλος μου ἀπὸ σὲ· τὰ τέτιν, ὅτε ἡγάπων,] ἐχρώμην τῷ ζή- λῳ, ἀπώσας δέ σε, καὶ τὸν ζήλον ἔσβεσα. τὸτο καὶ δι' ἐτέρῳ Προφῆτῃ δε- Ὡσ. 4. 14. δηλώκεν, εἰπών· ἐκ ἐπισκέψομαι τὰς θυ- ἡ πατέρας σου ὅταν πορνύσωσι, καὶ ἐπὶ τὰς ἡ νύμφας ὑμῶν ὅταν μοιχεύσωσιν. ἀγάπης τοίνυν ὁ ζήλος δηλωτικός.

ΤΟΥ ΑΤΤΙΟΥ. Πῶς τὸ δίκαιον σώζε- ται, τῶν παίδων ὑπὲρ τῶν πατέρων κολα- ζομένων; Μείζους αἱ ἀπειλαὶ τῶν κολά- σεων παρὰ τῷ δεσπότη Θεῷ. καὶ τὸτο ῥάδιον μαθεῖν παρὰ τῆς θείας Γραφῆς. Γα. 17. 14. πᾶς γὰρ φησιν ἀπερίτμητος ἄρσεν, ὃς ἡ ἔ περιτμηθήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδοῇ,

Α, ἐξολοθρευθήσεται. ἀλλ' ἔστιν ὁρᾶν τὰς μὲν περιτετμημένους ἐν τῇ ἐρήμῳ, διαφό- ρως ἀναιρεθέντας· τὰς δὲ ἀπεριτμήτας μεμνηκότας, τῆς τῶν προγόνων ἐπαγγελίας τετυχηκότας. τῆς γὰρ ἐν Γαλ- γάλοις Ἰησὺς περιέτεμεν. ἔτω τὰς ἐχθ- σαις ζύμην οἰκίας πανωλεθρίαν ἡπείλη- σεν, ἀλλ' ἐκ ἐπήγαγε τὴν τιμωρίαν κατὰ τὴν ἀπειλήν. καὶ ἐνταῦθα τοίνυν, ὡς Φι- λοπαίδειας πεφροντικότητας δεδότηται ταῖς Β, ἀπειλαῖς, καί φησιν· ἀποδίδὼς ἀμαρτίας ἡ πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἐπὶ τρίτῳ καὶ τε- ἡ τάρτῳ γενεᾷ τοῖς μισθσί με. ὅτι γὰρ γυνὴ προσέχειν τῷ γράμματι δυσσεβῆς, αὐτὸς ὁ Θεός διδάσκει τὰναντία νομοθε- ἡ τῶν· ἐκ ἀποθανέντων γὰρ φησὶ παῖδες Δευτ. 24. 16. ἡ ὑπὲρ πατέρων, ἐδὲ πατέρες ὑπὲρ παίδων· ἡ ἀλλ' ἕκαστος ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθα- ἡ νῆται. καὶ διὰ τῷ προφῆτῃ Ἰεζεκιήλ φη- ἡ σι, τίς ὑμῖν ἡ παραβολὴ αὕτη λεγόντων, Ἰεζ. 18. 2, 3, 4. Γ, οἱ πατέρες ἐφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ ὀδοί- ἡ τες τῶν τέκνων ἡμωδίασαν; ζῶ ἐγὼ λέγει Κύριος, εἰ ἔσαι ἡ παραβολὴ αὕτη, ἀλλὰ ἡ τῶν φαγόντων τὸν ὄμφακα καὶ οἱ ὀδόντες ἡ αἰμωδίασται. ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἐμὰ εἰσι. καὶ τὰ ἐξῆς δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει διά- νοιαν. ἐγὼ δὲ οἶμαι μᾶλλον τὴν θείαν Φιλανθρωπίαν ἐμφαίνειν τὴν ἀπειλήν. ἡ πρόσκειται γὰρ, τοῖς μισθσί με; τὰ τέτι μακροθυμῶ τοῖς πατράσιν ἡμαρτηκόσι, Δ, μακροθυμῶ καὶ παισίν. εἰ δὲ οἱ ἔκγονοι καὶ ἀπέκγονοι τὴν τῶν πατέρων καὶ προγό- των ζηλώσαιν πονηρίαν, ἐπ' αὐτῷ τὴν τι- μωρίαν. ἡ δὲ τῶν προγόνων δυσέβεια, μέ- χρι πολλὰ τῷ γένει προξενήσαι τὴν σωτη- ἡ ρίαν. ποιῶν γὰρ φησὶν ἔλεος εἰς χιλιά- ἡ δας καὶ μυριάδας τοῖς ἀγαπῶσί με, καὶ ἡ τοῖς φυλάττει τὰ προσάγματά μου. εὖροι δ' ἂν τις καὶ τῇ ἰσορίᾳ τὴν τῶν θείων λο- ἡ γίων ἀλήθειαν. πέμπτη γὰρ γενεᾶ, φη- ἡ σιν, ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου. ἀλλὰ τοῖς τῶν Αἰγυπτίων ἐν Αἰγύπτῳ δεδε- λοκότες Θεοῖς, ἐκ ἔτισαν δίκας ἔτε οἱ πατέρες αὐτῶν, ἔτε οἱ προπάτορες. αὐ- τοὶ δὲ ζηλώσαντες τὴν ἐκείνων ἀσέβειαν, ἐκολάδησαν· ὡς μετὰ τοσαύτῃ δυσεγε- σίαν, καὶ τὰ μυρία θαύματα τὴν ἀσέ- βειαν· ἐκ ἐκπύσαντες. οἱ δὲ τῶν παίδων τὸν σωτῆρα Θεὸν ἡγαπηκότες, τῆς προ- γονικῆς ἀπῆλυσαν ὑποχέσεως. καὶ ὁρῶ- Ζ, μεν τὸ ἀψυδὲς τῆς πρὸς τὰς πατρίδας γεγεννημένης ἐπαγγελίας. τὰ γὰρ ἔθνη διὰ τῷ σπέρματος Ἀβραὰμ τῆς ὁλο- γίας τετύχηκεν. ἐπειδὴ τοίνυν τὸν μόχον ἐμελλον προσκυνῶν, τὴν τιμωρίαν προα- παιλεῖ.

ΔΙΩΔΩΡΟΥ. Πῶς τὸτο τὸ ζήτημα λύ- σωμεν; Ὁ Ἰσραὴλ τετάρτη γενεᾶ ἐξῆλ- θεν ἐξ Αἰγύπτου· τὴν δὲ εἰδωλολατρείαν ἀπὸ τρίτης γενεᾶς ἤρξαντο νοσεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἐμελλον μοχοποιεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ, προα- Η, παιλεῖ καὶ μαρτύρεται, μονομαχίᾳ λέγων· εἰδωλολατρήσατε ἐν Αἰγύπτῳ, τῆς μὲν ἐπιμιξίας ὑμᾶς ἀπαιτήσεως, τῆς δὲ ἀντι- πώσεως ὑμᾶς ὡφελείας ἐκ ἔσεως. νῦν ἐχω-

ρίδιτε τῶν πλανώντων, ἐθέλασθε θαύματα κατ' Αἰγυπτίων. εἰ ἔν καὶ μετὰ ταῦτα εἰδωλοατρήσετε, τὰς τῶν πατέρων ὑμῶν ἀμαρτίας ὑμῖν ἐπαγάγω, ἢ τὰς τιμωρίας. ἔδὲ γὰρ ὧν ἡμαρτον ἐκείνοι δίκας ἐκτίσατε· ἀλλὰ μετὰ τοσαύτῃ δουρογείαν τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένοντες, δικαίαν ὑφέξετε δίκην· ἐπεὶ μηδὲ χρηρὴ συγγνώμῃ ὑμῖν, ὡς ἔκείνοις. ἔχεν τὸ ἀποδιδῆς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἢ γενικῆς ἐστὶ νομοθεσίας, ἀλλὰ μερικῆς, τοῖς ἐξελεῖσιν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ῥηθείσης τε καὶ ἐπαχθείσης. τὸ δὲ, ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσί με, γενικῆς τε καὶ διηγεκῆς ἐστὶ τοῖς ἀγαπῶσιν, ἢ τοῖς μισῶσιν, ὃν ἡγάπησαν οἱ πατέρες. ὥς καὶ ἡ ἀμαρτία τῶν πατέρων ἀποδίδεται τοῖς τέκνοις τοῖς διαδεξαμένοις αὐτῷ, καὶ τὸ παρὰ Θεοῦ ἔλεος τοῖς υἱοῖς τῶν ἡγαπηκότων αὐτοῦ, ὡς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐδε γὰρ ἔδει σκληροῖς καταπιεῖσθαι δαίμασι τὰς ἀνεξίτηλον μέλλοντας ποιῆσαι τὴν αἰτολίαν. τοιγαρτοὶ καὶ ζηλωτῶν ἐαυτὸν ὀνομάζει Θεὸν. καὶ ἀμαρτίας πατέρων ἐπιτίθεντα τοῖς ἐξ αὐτῶν, εἰ κατ' ἐκείνους ἔλονται βίβν. καὶ προγονικοῖς ἀμιλλᾶσαι κακοῖς. ἢ γὰρ περ Φαμί, ὡς τοῖς γε ὅλως ἔδεν πεπλημμεληκόσιν αἱ τῶν πατέρων ἐγκατασκήπιδαι ἀμαρτίας, καὶ τοὶ διαρρήδην ἀνακεκραγόντες τῷ Θεῷ· ἔκ ἀποθανένται πατέρες ὑπὲρ τέκνων. ἔδὲ τέκνα ὑπὲρ πατέρων· ἕκαστος τῇ αὐτῇ ἀμαρτίᾳ ἀποθανέται· ἀλλ' εἰ ταῖς τῶν πατέρων ἔποιοντο γνώμας οἱ ἐξ αὐτῶν, καὶ προγονικῆς δυσσεβείας ἔποιοντο ζηλωταί. παρατείνει περ τάχα καὶ εἰς αὐτὸς ὁ θυμὸς· καὶ εἰ γένοιτό πως ἐξ ἐμφύτης φιλανθρωπίας ἀνείναι τοῖς πρώτοις τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν, ἔς καὶ κολάζεσθαι δαίν· ἀλλ' ἔν γε ὅψε τοῖς δουτέροις, ἢ γὰρ τοῖς τρίτοις ἐπάγει τὴν αἰ ἀρχαῖς τῷ βεβήλῳ γένει πρέπσαντε καὶ ὀφειλομένῳ ὀργῇ. (1) τῷτο νοσήκασιν ἔκ ὀρθῶς τῶν Ἰσραήλων οἱ δῆμοι· ὥντο γὰρ εἶναι Θεὸν σκληρόν, καὶ μακρὸν εἰς ὀργάς· ὥπερ οἱ ἀπὸ τῶν αἰρέσεων. καὶ γὰρ αὐτό γε τῷτο διαγελῶντες, ἔφασκον· οἱ

Ἰεζ. 18. 2, 3, πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ ὀδόντες
4. τῶν τέκνων ἡμωδίασαν. ταύτητοι ὁ Θεός· φησι τῷ προφήτῃ Ἰεζεκιήλ· ἢ ἀνθρώπων, τί ὑμῖν ἡ παραβολὴ αὕτη αἰ Ἰσραήλ, λέγοντες, οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἡμωδίασαν; ζῶ ἐγὼ λέγει Κύριος, ὅτι ἢ μὴ γένηται ἡ παραβολὴ αὕτη· ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἐμαὶ εἰσιν, ὃν τρόπον ἡ ψυχὴ τῷ πατρός, ἔτω καὶ τῷ υἱῷ, ἐμαὶ εἰσι. ψυχὴ ἡ ἀμαρτάνουσα, αὕτη ἀποθανέται. ὁ δὲ υἱὸς ἢ μὴ λήψεται τὴν ἀμαρτίαν τῷ πατρός αὐτοῦ. πῶς γὰρ ἐστὶ μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινὸς ὁ τῶν ὅλων δεσπότης, εἰ μὴ ἀνίσιν ἀμαρτίας, καὶ καθαρίζει τὸν

ἔροχον, παρατείνει δὲ μᾶλλον τὴν ἀγανάκτησιν ἐπὶ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ γενεάν; τάχα εἰ μή τις μετὰ παρειαβάλλουσα μετάγνωσις ἀνακόψει τὴν ὀργήν. ἀλλ' εἰ μὴ τῷτο γένηται τυχόν· οἱ δὲ ἐκ τῷ πρώτῳ τρίτοί τε καὶ τέταρτοι τοῖς ἰσοῖς τε καὶ χείροσιν ἀναλοῖσιν κακοῖς, καὶ προγονικῆς δυσσεβείας δοῖσκόιντο μιμηταί, τότε δὴ τότε λοιπὸν ἐπάγει τὰς δίκας, ἀποχρῶσαν τῷ γένει τὴν ἐπὶ τοῖς ἡδὴ παρωχηκόσιν ἀνεξικακίαν ἐπιδιδῆς.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ἡμαρτέτις, καὶ μακρόθυμος τῷτον ὡς γὰρ ὁ Θεός, τὴν μετάνοιαν αὐτῷ, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολὴν ἐκδεχόμενος. μὴ μεταβαλλόμενος δὲ ἔστος, συναπῆλθε τῇ ἀσεβείᾳ, τοῖς μέλλουσι δικαστηρίοις παραπεμφθεῖς· ὅτε τὸ πρὸς ἀξίαν ἐκάσῃ τοῖς ὀρθοτάτοις τῷ Θεῷ ζυγοῖς ἀντιδίδεται. εἴτα τὸ τῷ πατρός τέττε παιδίον τῆς πατρώας ἀμαρτίας κατόπιν ἐβάδισε, καὶ παραπλησίως ὑπεξῆλθε τὸν βίον. τότε λοιπὸν ὁ ἐκ τέττε γεννηθεὶς, πατρώζῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἀμαρτίαν. ὁ μακρόθυμος τὴν πρόνοιαν ἐπιδείκνυται καὶ τῷ παρόντι, τὸ πρὸς ἀξίαν αὐτῷ ἀποδιδῆς. ὅπερ ἐκομίσσατο ἂν καὶ ὁ τέττε πατήρ, εἰ μὴ γε τὰ τῆς μακροθυμίας σινοδαψιλόσσατο μέτρα. λόγοις οἷς οἶδεν ὁ αἰ σοφία ταῦτα οἰκονομῶν. πολλὰ γὰρ τῇ χρηστότητι καὶ τὴν τρίτῳ γενεᾷ ὑπερβάς, ἐπὶ τὴν τετάρτῃ τὴν τῆς ἀνταποδόσεως ἡμεγε ψῆφον. διὰ τῷτο ἔχ ἀπλῶς, ἐπὶ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ γενεᾷ, ἀλλὰ προσέθενται, τοῖς μισῶσί με· ἵνα δειχθῇ σαφῶς, ὡς διὰ τὸ οἰκεῖον μίσος, ὅπερ ἐμίσαν Θεόν, καὶ ἢ διὰ τὸ τῶν πατέρων καταδικάζοντα, εἰ καὶ ἐκείνους ἐζήλωσαν. ὅτι δὲ τῷτο ἔτως ἔχει, καὶ τῷ Δουτερονομίῳ παρέστησεν ὁ Μωσῆς, λέγων· ἔκ ἀποθανένται πατέρες ὑπὲρ τέκνων, καὶ υἱοὶ ἔκ ἀποθανένται ὑπὲρ πατέρων· ἕκαστος τῇ ἐαυτοῦ ἀμαρτίᾳ ἀποθανέται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ γὰρ εἰρημνόν, ἐγὼ Θεὸς ζηλωτῆς, ἀποδιδῆς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, νοητέον, ἔχ ὡς τῶν τέκνων ὑπὲρ τῶν πατέρων ἀμαρτημάτων δίκας ἀποτιννύτων, ἀλλ' ἐκ τῶν αὐτοῖς πλημμελεσμένων, ὅταν πατρώζῃ τὴν ἀμαρτίαν καὶ διώκῃ καὶ μιμηταί τὴν τῶν γονέων ἀσεβείαν· καὶ ἡ τέκνα ὡς ἀληθῶς ἐκείνων, διὰ τὴν τῆς κακίας ὁμοίωσιν. ἔτω γὰρ ἔστος ἡμῖν ἐπὶ τῶν μιμημένων τὴν πατρώαν πονηρίαν λέγειν· ἀληθῶς ὁ δαίνα τέκνον ἐστὶ τῷ πατρός. διὸ καὶ ὁ Κύριος, ἔχ ἀπλῶς εἶπεν· ἀποδιδῆς ἀμαρτίας ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ γενεᾷ, ἀλλὰ προσέθηκε, τοῖς μισῶσί με· τατέσιν, ὅταν τῷ εἰς Θεὸν μίσαι τῶν πατέρων ἀκολοθήσωσιν. ἐντοτε γὰρ ἐπὶ μόντινων, ἀναβάλλεται τὴν δίκην, καὶ ἔκ ἐπάγει

(1) Τὰ μὲν ἄχρι τῷδε καὶ τῷ Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 174. τὰ δὲ ἐπόμενα αἰ Τόμ. 4. σελ. 593. ἀλλὰ πλατύτερον, καὶ ἄλλως ἔχοντα.

ἐπάγει τὴν τιμωρίαν, μνώμενος αὐτῶν τὴν μετάνοιαν· ἵνα ἡ βελτίς γένωνται μεταμελούμενοι, ἢ εἰ μὴ τῆτο, μετὰ τὸν τῆδε βίον ταῖς μελλούσαις ταμιεύωσι κολλάσσειν. ἐπὶ δέ τινων, τῶν ἐξ ἐκείνων ἴσως, ἢ τῶν μετέπειτα πολλάκις τῆς αὐτῶν ἀσεβείας ἀντεχομένων, ἐπιφέρει τὴν δικαίαν ὀργὴν, τὴν πρόνοιαν εἰδεικνύμενος, καὶ ἄλλας παιδύων ἐκ τῆ παραδείγματος. ὡς γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τῆς πατέρας αὐτῶν, εἴγε κακίαν ἐνταῦθα κολάζειν ἔκρινε, καὶ μὴ ταῖς μελλούσαις αὐτὰς δίκαις ἐτήρησε, μηδὲ τῇ τῆς τιμωρίας ἀναβολῇ μεταμαθόντας ὀσεβεῖν. ἔτω δοκεῖ τὰ τέκνα τὰς τῶν πατέρων δίκας ἐκλινύειν. καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν οἰκείων ἀμαρτιῶν, ἐν οἷς ἐμιμήσαντο τὰς τεκόντας, τὰς δὲ θύνας ὑπέχοντα.

ΑΚΑΚΙΟΥ. Ζηλωτὴς ἀποδίδως ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἕως τριτῆς καὶ τετάρτης γενεᾶς. Δόξα ἀντίον εἶναι τῷ τῶτο, ἐκ ἀποθανέντων πατέρες ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἐκ ἀποθανέντων ὑπὲρ πατέρων· ἕκαστος τῇ ἀμαρτίᾳ αὐτῆς ἀποθανεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ πρὸς τῆς λέγοντας, οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν τῶν τέκνων αἰμαδιόσασιν. ἀλλ' ἐκ ἐστὶν ἀντίον, εἰ σαφῶς νοηθεῖται αὐτότε τὸ, ἀποδίδως ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ τὸ, ἐκ ἀποθανέντων πατέρες ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὸ πρὸς τῆς λέγοντας, οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ τὰ ἐξῆς. πρῶτον μὲν ἐν παρὰ τῶτο, ἀποδίδως ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα τῷ, μάλιστα ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν, παιδεύων ἐκ ἐδέξαδαι· δι' ἧς τάχα τὸν κοινὸν τῆτον παρὶς ἡμῶν θάνατον, ὃν ἀποσέλλει ποτὲ τοῖς τέκνοις τῶν ἀμαρτησάντων πατέρων· ἔτι γὰρ πρὸς παιδεύων, αὐτῶν τελευτώντων, ἀλλὰ πρὸς τὸ τιμωρήσασθαι τὰς γενεάς. διό, ἐπὶ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ γενεᾶν, εἶπεν. ἕως γὰρ τῶτων παρεκλείνει ποτὲ ὁ τῶν ἀνθρώπων χρόνος, ὡς περὶ τῆς ἰωβ εἴρηκε· καὶ εἶδεν ἡμεῖς ἕως τετάρτης γενεᾶς. τὸ δὲ, καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας σημειώσῃ, ὅτι ἐκ εἶπε τοῖς τέκνοις τῶν ἀγαπώντων με, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς ἀγαπώσι με. δι' ἧς τὸ ἄπειρον παρὶς ἡμῶν χρόνος, ἐν ᾧ καὶ μετὰ τὴν ἐνδεῶς ἀπαλλαγὴν ἢ τῷ Θεῷ ἀνακείμενῃ ψυχῇ ἀνεξάλειπτον ἔξει τὸ παρὰ τῆς Θεᾶς ἔλεος. δοκεῖ δὲ ἀντικεισθαι τὸ ὑπὸ τῆς Ἰερემίᾳ εἰρημικόν ἔτος· ἀποδίδως ἀμαρτίας πατέρων εἰς κόλπον τέκνων αὐτῶν μετ' αὐτὰς. εἰ γὰρ μετ' αὐτὰς, ἐκ ἔτι διὰ τὸ αὐτὰς τιμωρεῖσθαι· ἐκτός εἰ μὴ τις ἐκλάβοιτο τὸ, μετ' αὐτὰς, ἐκ μὲν τὸν

Α θάνατον αὐτῶν, ἀλλὰ μετὰ τὴν προτέραν αὐτῶν τιμωρίαν, ἣτις ἦν πρὸ τῆς διὰ τῶν τέκνων. ὁ Διονύσιος (1) δὲ ἐν μιᾷ τῶν περὶ μετανοίας ἐπιστολῶν τροπικώτερον ἐξέλεγε τὰ κατὰ τῆς τόπας. οἷον, » ἀποδίδως ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἀντὶ τῆς, ἀποδίδως τὰς τιμωρίας τῶν προτέρων ἀμαρτιῶν ἐπὶ τὰς δούτέρας. περὶ » δὲ τῆς, ἐκ ἀποθανέντων πατέρες ὑπὲρ ἡμῶν, λεκτέον, ὅτι ὁ νομοθετῶν, καὶ μάλιστα Θεὸς, ἐτέροις νομοθετεῖ, καὶ ἐκ ἑαυτῶν· ἐπεὶ μηδὲ ὁμοίως ἀνθρώποις πο- » λιτεύεται. πῶς γὰρ τὸ, ἐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, ἑαυτῷ ἐνομοθετεῖ, ἅτε τῶν » ὄλων αὐτὸς ὢν Θεός; ἢ τὸ, ἐ πορνύσεις, » ἄσαρκος ὢν καὶ ἀσώματος; ἢ τὸ, ἐ κλέψεις, τῶν πάντων Κύριος ὑπάρχων; διό » καὶ τὸ, ἐκ ἀποθανέντων, παρ' ἀνθρώποις νομοθετεῖ, διὰ τὸ τὰ ἐν ποσὶ μόνον οἷς τε εἶναι κρίνειν, ἐ μὲν καὶ παρ' αὐτῷ. ὅς » πάντων οἶδε μόνος καὶ τὰς διανοίας, καὶ τὰς αἰτίας, δι' ἧς ἀποκλείνει οἷς βέλεται, καὶ μὴ ἀμάρτωσι, καὶ ζωοποιεῖ ὁμοίως. » ὡς εἰκότως ἂν περὶ αὐτῆς εἰρηδῇ. τὰ κρι- » ματά σου ἄβυσσος πολλή, καὶ ἐξῆς. περὶ δὲ τῶν ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ εἰρημικῶν, λεκτέον, ὅτι ἐ περὶ κοινῆς θανάτου λέγει, ἐδὲ περὶ κοινῆς ζωῆς· ἀλλὰ θάνατον, ὃν ἀποθνήσκουσι τῷ Θεῷ οἱ ἀμαρτάνοντες. περὶ δὲ » Φησὶ, θάνατος ἀμαρτωλῶν πονηρός. εἰ » γὰρ περὶ τῆς κοινῆς θανάτου, ἢ τῆς κοινῆς ζωῆς ὁ λόγος ἦν τῷ Προφῆτῃ, ἀντίον » ἂν εἴη τὸ εἰρημικόν ἄλλαχθ'· ἵνα τί δὲ ἰωβ. 21. 7. » ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαῖωνται δὲ ἐν πλῆ- » τω; τὸ δὲ αὐτὸ ἄτοπον ἔσται καὶ ἐπὶ τῆς » θανάτου τῶν ἀγίων· ἐπειδὴ, ἐλθὼν ἡμεῖς » σταν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέ- » θανον. ζητήσεις καὶ περὶ τῆς, καὶ ἡμεῖς » ἐπληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. » καὶ, ἦξε ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεάν » ταύτην· καὶ, ἔπω γὰρ ἀναπεπλήρωνται » αἱ ἀμαρτίαι τῶν Ἀμορραίων. καὶ μήποτε » ἔτω δεῖ ἀκῆν καὶ ταῦτα; οἷον, οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν εἰ καὶ ἡμαρτον, ὡς Ἰσραη- » λῖται· οἷον, Κάιν Φονεύσας τὸν ἀδελφὸν » Ἀβελ, καὶ Ἀμὼς τὸν Ζαχαρίαν· ἀλλ' ἐκ » ἐπὶ τὸ πέρας τῶν ἀμαρτημάτων ἦλθον, ἐδὲ τὸ μέτρον ἀνεπλήρωσαν, τῆς τῶν » τὰς χάρας ἐπιβαλεῖν τῷ Χριστῷ, ὡς περὶ ἡμεῖς. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν Ἀμορ- » ραίων λεκτέον. κατασκυβάσεις δὲ πῶς » πληρεῖται τὸ μέτρον τῶν ἀμαρτημάτων ἀπὸ δέγματος. οἷον, νόμος ἐστὶ παλαιὸς ἐν ἀγῶνι, τὸν τρις καταβαλλόμενον ὑπὸ τῆς ἀντιπάλης, τὴν τελευτῶν ἦσαν ἔχειν· καὶ μὲν τὸ πρῶτον καταβληθῇ, ἡττήθῃ μὲν, ἀλλ' ἐ τελεῖως· καὶ τὸ δούτερον, ὡσαύ-

(1) Ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐν τῇ πρὸς Δημόφιλον ἐπιστολῇ τὰδε λέγει· ἢ τὴν διπλὴν ἀμαρτίαν, ὡς τὰ λόγια Φησὶ, κατὰ τῆς ἀσεβείας ἀμαρτανόμεν· ὡς περὶ τοῖς τῆς Ἀκακίᾳ ἐ πάλιν σιωπᾷ. ἴσως ἐν Διονύσιον, τὸν Κορίνθιον Φησὶ, τὸν περὶ τὸ 170 ἔτος ἀκμάσαντα (Φαβρίκ. ἐν βιβλ. 5. κεφ. 1. σελ. 191. τῆς Ἐκκλησ. βιβλιοθήκης.) καὶ διαφόρους ἐπιστολάς συγγεγραφότα. ἐν αἷς καὶ τὴν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ παρεκέσθ' Ἀμαρτιῶν. ἐν ᾗ καὶ τὰς ἐξ οἷας δ' ἐν ἀποπλήρωσιν, εἴτε πλημμελείας, εἴτε μὲν αἰρετικῆς πλάνης ἐπιστρέφοντας, δεξιῶς προσάττει, ὡς μαρτυρεῖ Εὐσεβίος ἐν τῷ 23. κεφ. τῆς 4. περὶ Ἐκκλησιασ. ἱστορ. βιβλ. ἢ τὸν Ἀλεξανδρείας (τὰ περὶ τῆς οὐρήσεως ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς δε τῆς βίβλ.) καὶ τὸν γὰρ περὶ μετανοίας τοῖς Ἀγιοπλῖοις ἔγραψε.

ὡσαύτως· εἰ δὲ τὸ τρίτον, τελείως ἡτλήθη. ἔτις ἐν νομίσῃ καὶ πάσας τὰς γενεάς, οἷον ἀθλητῶν εἶναι.

ΟΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τίνα τῆτο τὸ ῥητὸν ἐκ ἐτάραξεν; εἰ ἡμαρτε μὲν ὁ πατήρ, ὁ δὲ υἱὸς καὶ ἡ τρίτη καὶ τετάρτη γενεὰ ἀπολαμβάνει τὴν ἀμαρτίαν. καὶ ἔτις ἐτάραξεν, ὡς τὰς μὲν κατηγορήσας καὶ τὰς δεδωκότας τὰς νόμους Θεῶν· τὰς δὲ ἑκατηγορήσας μὲν, ἀληθῶς δὲ ἐλπίζαν τοιαῦτά τινα καὶ προσδοκᾶν, ὅτι τὰ ἀμαρτήματα αὐτῶν οἱ υἱοὶ ἀπολαμβάνουσιν. Ἰσδαῖοι ταῦτα νομίζουσιν, ἐκ ἀναπλάττοντες ἄλλον Θεόν. Σαμαρεῖς ταῦτα ὑπολαμβάνουσιν, ὡς καὶ αὐτοὶ δοξάζοντες μετεχηκάμεν τῷ ἐνὸς Θεῷ. οἱ ἀπὸ τῶν αἰρέσεων ἐκ ἀρεσκόμενοι τῷ ἀγαθῷ ἢ δίκαιον εἶναι Θεὸν διδάσκει, τὸν ἀποδιδόντα ἀμαρτίας πατέρων εἰς κόλπον τέκνων αὐτῶν, λέγουσιν, ὅτι ὁ τῷ νόμῳ Θεὸς ἐκ ἐστὶ δίκαιος, ἐκ ἐστὶν ἀγαθός, ἀποδίδας τὰ ἀμαρτήματα [τῶν πατέρων] ἐπὶ τὰς υἱάς· ἀλλά τίς ἐστὶν ἐκείνῃ μείζων Θεός. ὁ δὲ ἐκκλησιαστικός, ἔτε ὡς Ἰσδαῖος σωματικῶς ἀναίει τῶν λεγομένων, ἔτε ὡς αἰρετικῶς ἀναπλάσσει ἄλλον, ἀλλ' ἐσηκεν ἀμφοτέρων μέσος, καὶ λέγει, καλῶς μὲν ταῦτα γεγραμμένα, ἐκ οἶδα δὲ τῶν γεγραμμένων τὸν νόμον. ἀνατίνατε ἐν τὰς διανοίας πάντες, καὶ αἰτήσαθε τὸν Θεόν, ἵνα ὑμῖν ἀποκαλύψῃ, ὡς ἀγαθὸς ἐστὶν ὁ ἀποδίδας ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα. τίνες οἱ πατέρες; Φέρε τὰς Γραφὰς μάρτυρας. ἐξετασθήτω τὰ λόγια τὰ ἱερά· λέγει ὁ σωτὴρ καὶ Κύριος

Ἰωάν. 8. 44. Ἰησοῦς Χριστὸς τοῖς ἀμαρτάνουσιν, ὅτι ὑμεῖς
 » ἐκ τῆ πατρὸς τῆ διαβολῆς ἐστέ, καὶ τὰς
 » ἐπιθυμίας τῆ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν.
 » ἐκεῖνος ἀνθρώπου κλέος ἐστὶν ἀπ' ἀρχῆς,
 » καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ ἔχ' ἐσηκεν. ἐκέν' εἰ τις
 » ἀμαρτάνει ἐκ τῆ πατρὸς τῆ διαβολῆς ἐστὶ,
 » καὶ διὰ τῆτο τὸ ἀμαρτήμα τῆ διαβολῆς

ἔφθασεν ἐπὶ τὸν υἱόν. πλὴν ἐκεῖνός ἐστιν ὁ
 » πρῶτος ἀμαρτωλός, ὁ ὑποβαλὼν μοι τὸ
 » ἀμαρτήμα· ἐγὼ [δὲ] εἰμι ὁ δεῦτερος ἀμαρ-
 » τωλός, ὁ μὴ ἐκβαλὼν τὸ βέλημα αὐτῷ,
 » ἀλλὰ παραδεξάμενος αὐτῷ τὴν ἀνέργειαν·

Ἐφ. 6. 16. θέον με σιωπᾷ καθωπλισμένον τὴν πανο-
 » πλίαν τῆ Θεῶν, καὶ ἔχοντα τὸν θυρεὸν τῆς
 » πίστεως, ἵνα πάντα τὰ βέλη τῆς πονηρῆς
 » τὰ πεπυρωμένα σβεσθῇ ἐν τῷ θυρεῷ τῆς
 » πίστεώς μου. εἰ ἐν ἀμαρτάνῳ, ποῦ τὰ
 » τῆ διαβολῆς βεβληκός ἐστις τὴν καρδίαν,
 » ἵνα τόδε τὸ ἀμαρτήμα, ἢ τόδε ποιήσω.
 » πρῶτον παραδέχομαι αὐτῷ τὸ βέλος, καὶ
 » ὅταν παραδέξωμαι αὐτὸ, τότε καὶ αὐτὸν
 » παραδέχομαι. καὶ γὰρ ἐπὶ τῷ Ἰσδα τῆτο
 » γέγραπται, ὅτι ὁ πρῶτος εἰσῆλθεν ὁ Σα-
 » τανᾶς εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ πρῶτον τῆ διαβολῆς
 » βεβληκός ἐστις τὴν καρδίαν, ἵνα παρα-

Ἰωάν. 13. 27. δῶ αὐτὸν Ἰσδα Σίμων ὁ Ἰσκαριώτης, ἔτα
 » μετὰ τὸ ψωμὶον εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ Σα-
 » τανᾶς. ἐκέν' ἔχω πατέρα, εἰ μὲν ἁγίος-
 » εἰμι, Θεόν· εἰ δὲ ἀμαρτωλός εἰμι, τὸν διά-
 »βολον ἔχω πατέρα· ἀλλὰ καὶ τὸν προσε-
 » χῶς ἀνεργήσαντα, Φέρ' εἰπεῖν ἀντίχριστον,

Α ἢ ἄγγελόν τινα τῆ διαβολῆς, ἢ δαιμόνιον
 » δὲ, ὃ τὴν ἀνέργειαν παρεδεξάμην. καὶ
 » ἀπαξάπλως εἰσὶ μοι πατέρες μυριοί, εἰ ἐν
 » γένωμαι ἀμαρτωλός· ὡς πάλιν ἐὰν γέ-
 » νωμαι δίκαιος, πατήρ μου ἐστὶν ὁ Θεός, κα-
 » θ' ὃ φησιν ὁ Σωτὴρ· τέκνιά, ἐτι μικρὸν μεθ' Ἰωάν. 13. 33.
 » ὑμῶν εἰμί. καὶ πάλιν, δύγατερ ἢ πῖσις σε Ματθ. 9. 22,
 » σέσωκέ σε. καὶ πάλιν, τέκνον ἀφένταί σε
 » αἱ ἀμαρτίαι. ἔτις οἶδα καὶ ἄλλας πατέ-
 » ρας, κατὰ τὸ εἰρημένον τῷ Ἀβραάμ· σὺ

Β, δὲ ἀπελῶση πρὸς τὰς πατέρας σε, ὃ πρὸς Γεν. 15. 15.
 » τὰς κατὰ σάρκα πατέρας· ὃ γὰρ ἦσαν
 » πῖσοι, ἐκ ἦσαν ἅγιοι. ὡς δὴλον ἐκ τῆς ἰσο-
 » ρίας τῆς γεγραμμένης περὶ αὐτῶν. εἰ γὰρ
 » ἡ ἁγίος αὐτῷ ὁ πατήρ, ἐκ ἂν ἐλέγετο
 » αὐτῷ, ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σε, καὶ ἐκ τῆς Γεν. 12. 1.
 » οἴκου τῆ πατρὸς σε. ἔχει γὰρ ὁ λόγος τὸ
 » σωματικόν, ἔχει καὶ τὸ πνευματικόν. εἰ
 » νοήσας τὰς πατέρας, ὅρα λοιπὸν ὅ, τι
 » ἀπολαμβάνεις σὺ ὁ παραδεξάμενος τὴν

Γ ἀνέργειαν, διὰ τὸ ἡμαρτηκέναι, γενόμενος
 » ὑπὸ τῆ διαβολῆς, ἡττινος τῶν ὑπ' αὐτὸν
 » πνευμάτων. γενόμενος ἐν ἐκείνων υἱός,
 » ἀπολαμβάνεις ἀπὸ ἀγαθῆς Θεῶν ἐπισκε-
 » πτομένης. ὃ γὰρ ἐπισκέπτεται τὸν πατέ-
 » ρα σε, ἀλλ' ἐπισκέπτεταί σε, καὶ λέγει σοι,
 » ἀκυσσον δύγατερ, καὶ ἴδε, καὶ κλῖνον τὸ Ψαλ. 44. 10.
 » ἔς σε, καὶ ἐπιλάθῃς τῆ λαῶν σε, καὶ τὰ
 » ἐξῆς. καὶ ἐπισκοπῶν σε, ἐκείνο τὸ ἀμαρ-
 » τήμα ὃ ὑπέβαλέ σοι ὁ διάβολος πατήρ,

Δ ἀποδίδωσί σοι ὡς ἀγαθός. ἐπισκέπτεται
 » γὰρ σε τὸν υἱὸν τῆς πονηρῆς πατρὸς, τὰ
 » ἀμαρτήματα ἀποδίδας. ἐπισκέψομαι ἐν Ψαλ. 88. 32,
 » ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας ὑμῶν τῶν ἁγίων·
 » ἐπισκέψομαι δὲ καὶ ἐν μύσσει τὰς ἀδι-
 » κίας αὐτῶν. διὰ τί; ἵνα τὸ ἔλεός μου μὴ
 » διασκεδάσῃ ἀπ' αὐτῶν. ὅτε γὰρ καταλί-
 » πη τινὰ, ἐκ ἐτι αὐτὸν ἔτε κολάζει, ἔτε
 » μαισιγοῖ. μαισιγοῖ δὲ ὁ πάντα, ἀλλὰ πάν- Παροιμ. 3. 12.
 » τα ὑὸν ὃν παραδέχεται Κύριος. καὶ λέγε-
 » ται ἐν τῷ Προφῆτῃ περὶ τῶν πάντων ἀμαρ-

Ε τῶν, ἐκ ἐπισκέψομαι ἐπὶ τὰς θυγατέ- Ὡσ. 4. 14.
 » ρας ὑμῶν ὅταν πορνύσωσι, καὶ ἐπὶ τὰς
 » νύμφας ὑμῶν ὅταν μοιχουθῶσι. τοσέτον
 » χρόνον ὁ διάβολος ἀμαρτάνει ἀπὸ κλίσεως
 » καὶ καταβολῆς κόσμου, καὶ ἔτε πῦρ, ἔτε
 » μύσιξ. ὃ γὰρ ἁγίος ἐστὶ τῶν κολάσεων τῶν
 » ἀπὸ Θεῶν· ὃ γὰρ διδάσκει εἰπεῖν ὁ διάβο-
 » λος, Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σε ἐλέγξῃς με, Ψαλ. 6. 1.
 » καὶ τὰ ἐξῆς. ἕκαστος ἐν σιωπῇ εἰς αὐτὸν

Ζ ἀμαρτίαν, ὡς ἐὰν κολαδιώσῃ. καλὸν
 » γὰρ τὸ μηδὲν ἄξιον κολάσεως πεποιηκέ-
 » ναι. εἰ δέ τι ἄξιον κολάσεως ποποίηκα-
 » μεν, ἔτω κολαδιώμεν, ὥς ἐὰν θάδε μὲν
 » ἀπολαβεῖν, μετὰ δὲ ταῦτα εἰς [τὰς] κόλ-
 » πους Ἀβραάμ ἀναπαύσασθαι.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ. Αἱ
 » γὰρ αὐστηρα τιμωρία, τὰς ῥοῦδας τῶν
 » κακῶν πολλάκις ἴσασιν. ἐπιδρομὰς ἀνα-
 » σέλλειν.

5. Καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας
 » τοῖς ἀγαπῶσί με, καὶ τοῖς φυλάσσω-
 » σι τὰ προστάγματά μου.

ΣΕΥΗ.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Πρόσεχε ἀκριβῶς, ὅτι τὴν Α' μὲν τιμωρίαν ἐπὶ τετάρτης γενεᾶς ἤπλωσε, τὴν δὲ Φιλανθρωπίαν εἰς χιλιάς.

ζ. Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίῃς τῆ Θεῶς ἐπὶ ματαίῳ· ἔ γάρ μὴ καθάρσιον Κύριος τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐπὶ ματαίῳ.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὁ δούτερος (1) δὲ ἐμύνη λόγος, μὴ δεῖν λαμβάνειν, μὴ δὲ ἐπιφέρειν τὸ μεγαλεῖον κράτος τῆ Θεῶς, ὅπερ ἐστὶ τὸ ὄνομα· τῆτο γὰρ μόνον ἐχῶσαν καὶ ἐτι νῦν οἱ πολλοὶ μαθεῖν· μὴ φέρειν τέττα τὴν ἐπὶ κλησιν ἐπὶ τὰ γενητὰ καὶ μάταια. ἃ δὲ οἱ τεχνῖται τῶν ἀνθρώπων πεπονηκασιν. καθ' ὧν ὁ Ὄν ἐτάσσεται. αὐταυτότητι γὰρ ἀγεννήτω αὐτὸς μόνος.

ΚΤΥΡΙΑΔΟΥ. (2) Τῆτότινες ἔδρων ξύλοις τε καὶ λίθοις τὴν τῆ Θεῶς κλησιν ἀνάπτοντες, καὶ τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα κατακομίζοντες ἀμαθῶς εἰς ἀνθρωπίνης χειρὸς Φιλοτέχνημά τε καὶ πόνον.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Εἰ γὰρ ὅπως ἄξιος τυγχάνει τις ὀνομάσαι τὸν Θεόν, ἀξιόπιστος ἐστὶ καὶ χωρὶς ὀρκῆς πισυθῆναι. ὁ γὰρ πρὸς τὸ μέζον ἱκανὸς γενόμενος, πολλῶ πλέον πρὸς τὸ ἔλαττον γενοίτ' ἂν ἱκανός. εἰ δὲ μή ἐστιν ἀξιόπιστος χωρὶς ὀρκῆς πισυθῆναι, ἔκ ἐστιν ἄρα ἄξιος ἐδὲ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα Κυρίῃς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστιν, ἔ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίῃς τῆ Θεῶς ἐπὶ ματαίῳ; Τινὲς φασιν ἀπαγορεύειν [τὸ ἐπιθεῖναι] τοῖς

ματαίοις, [τετῆσι τοῖς] εἰδώλοις τὴν τῆ Θεῶς προσήγορίαν· τινὲς δὲ, τὸ ὁμωμοκότα ψεύσασθαι. ἐγὼ δὲ οἶμαι, τὸν Θεόν παρακελεύεσθαι νόμον, δίχα διδασκαλίας, ἢ προσυχοῦν, ἢ ἀν' ἀγκαίᾳς τινὸς χρείας, τὴν Θεῶν μὴ προφέρειν προσήγορίαν. καὶ γὰρ εἰδώσι τινες, καὶ παίζοντες, καὶ γελῶντες, προφέρειν ὡς ἔτυχεν διὰ τῆς γλαυτῆς τὸ σεβάσμιον ὄνομα. τῆτο οἶμαι τὸν Θεόν νόμον ἀπαγορεύειν. εἰ γὰρ τὴν πολυτελεσέραν ἐδῆτα ταῖς ἐορταῖς φυλάττειν εἰδώσιν οἱ πολλοὶ, πολλῶ μᾶλλον τὸ Θεῶν ὄνομα προσυχοῦν καὶ διδασκαλίαις ἀφιερεῖν δίκαιον.

η. Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα. θ. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου. ἔ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον σου, καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ἡ θυγάτηρ σου, καὶ ὁ παῖς σου, καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βῆς σου, καὶ τὸ ὑπόζυγιόν σου, καὶ πᾶν κτῆνος, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοί. Ἐν γὰρ ἐξ ἡμέρας ἐποίησε Κύριος τὸν ἔρανόν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ. διὰ τῆτο εὐλόγησε Κύριος τὴν ἡμέραν τὴν ἐβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Τρίτος δέ ἐστι λόγος, ὁ μινύων γεγονέναι πρὸς τῆ Θεῶς τὸν κόσμον,

(1) Ἰστέον, ὅτι ἡ τῆ Κλήμεντος τῆς δεκαλόγου διαίρεσις (ἢ αὐτῶ 6. σελ.) ἦτοι ἐλλειπὴς ἐστίν, ἢ ἐλλειπὴς ἅμα τε καὶ ταῖς τῶν ἄλλων ἀσύμφωνος. εἰ μὲν γὰρ ὁ παρ' αὐτῷ δούτερος λόγος, τρίτος ληφθῇ, καὶ ὁ τρίτος τέταρτος, ἐλλείπει μόνον αὐτῇ ἦτε δούτερα περὶ τῶν εἰδώλων ἀντολή, καὶ ἡ περὶ ψευδομαρτυρίας ἀνάτη· εἰ δ' ὁ δούτερος δούτερος, καὶ ὁ τρίτος τρίτος, καὶ ἡ ἀνομοιότης συμπαραμαρτεῖ τῇ ἐλλείψει. ὁ μὲν γὰρ Φίλων ὁ Ἑβραῖος. (αὐτῶ περὶ τῆς τῆς τῶν Θεῶν πραγμ. κληρονομ. λόγ. σελ. 504.) ἔτω τὴν δεκαλόγον διείλε. Πρώτος ἐστὶ Θεσμός ὁ ἐναντιόμενος τῇ πολυθεῶι δόξη - - - Δούτερος δὲ περὶ τῆς μὴ Θεοπλαστέων τὰ μὴ αἰτία - - - Τρίτος δὲ ὁ περὶ ὀνόματος Κυρίῃς - - - Τέταρτος δὲ περὶ τῆς ἀειπαρεθῆς καὶ ἀμήτορος ἐβδομάδος - - - Πέμπτος δὲ ὁ περὶ γονέων τιμῆς - - - ἀπαγορεύσεις Μοιχείας, (προτάττει τῆς φόνος τὴν μοιχείαν, ὃ καὶ ὁ Κλήμης ἔπειτα) Ἀνδροφονίας, Κλοπῆς, Ψευδομαρτυρίας, Ἐπιθυμίας. Ὁ δὲ Ἰωσήπος (αὐτῶ 4. κεφ. τῆς περὶ Ἰσθ. Ἀρχ. 3. βιβλ.) ἔτω· Διδάσκει μὲν ἐν ἡμῶς ὁ Πρώτος λόγος, ὅτι Θεός ἐστιν εἷς, καὶ τῆτον σεβεσθῆναι μόνον· ὁ δὲ Δούτερος κελεύει, μηδενὸς εἰκόνα ζῶν ποιήσαντας προσκυνεῖν· ὁ Τρίτος δὲ, ἐπὶ μηδενὶ Φαύλῳ τὸν Θεόν ὁμνῶν· ὁ δὲ Τέταρτος, παρατηρεῖν τὰς ἐβδομάδας ἀναπαυομένας ἀπὸ παντὸς ἔργου· ὁ δὲ Πέμπτος, γονεῖς τιμᾶν· ὁ δὲ Ἑκτὸς, ἀποχεῖσθαι φόνος· ὁ δὲ Ἑβδομος, μὴ μοιχεύειν· ὁ δὲ Ὀγδοὺς, μὴ κλοπῇ δρᾶν· ὁ δὲ Ἐννατος, μὴ ψευδομαρτυρεῖν· ὁ δὲ Δέκατος, μηδενὸς ἄλλοτρίῃς ἐπιθυμίαν λαμβάνειν. ὁ δὲ Θεὸς Ἀθανάσιος (αὐτῇ συνόψ. τῆς Γραφ.) ὁμοίως· Περιέχει δὲ τῆτο τὸ βιβλίον - - - καὶ ταῖς αὐτῶ πλαξὶ δέκα ἀντολάς ταύτας. Πρώτῃ, ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου· Δούτεραν, ἔ ποιήσεις σεαυτῷ εἶδωλον, ἐδὲ παντὸς ὁμοιωμα· Τρίτῃ, ἔ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίῃς τῆ Θεῶς ἐπὶ ματαίῳ· Τετάρτῃ, μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων· Πέμπτῃ, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· Ἑκτῇ, ἔ φονεύσεις· Ἑβδομῇ, ἔ μοιχεύσεις· Ὀγδόῃ, ἔ κλέψεις· Ἐννάτῃ, ἔ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τῆς πλησίον σου μαρτυρίαν ψεύδῃ· Δεκάτῃ, ἔκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναικα τῆς πλησίον σου, ἐθ' ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστὶ· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, τοῖς δὲ τοῖς χρυστοῖς ἔπεισι.

Τὰς δὲ νόμους ἐχάραξε Θεὸς δέκα αὐτοτε πλαξὶ
Λαϊνέας, σὺ δὲ μοι ἐγγράφε σὴ κραδίῃ.
Οὐ γνώσῃ Θεὸν ἄλλον, ἐπεὶ σέβας οἶον ἐνός γε.
Οὐ σήσεις ἥδαλμα κινόν, καὶ ἄπνοον εἰκό.
Οὐ ποτε μαψιδίως μνήσῃ μεγαλοῖο Θεοῖο.
Σάββατα πάντα φύλασσε μετάρσια καὶ σκίοντα.
Ὀλβίος, ἡ τοκέεσσιν φέρης χάριν, ἡ ἐπέοικε.
Φύγειν ἀνδροφόνον παλάμης ἄγος, ἄλλοτρίῃς τε
Εὐνῆς· κλεψισυῖν τε κακόφρονα· μαρτυρεῖν τε
Ψεύδῃ, ἄλλοτρίων τε πόδον, σπινθήρα μόροιο.

(2) Τῷ Νύσσης ψευδῶς ἐπιγράφει ὁ κώδ.

Εεε

κόσμον, καὶ δεδωκέναι ἀνάπαυσιν ἡμῖν τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, διὰ τὴν κατὰ τὸν βίον κακοπάθειαν. Θεὸς γὰρ ἀκηχτός τε καὶ ἀπαλῆς, καὶ ἀπροσδεής. ἀναπαύλης δὲ ἡμεῖς οἱ σαρκοφθοροὶν δεόμεθα. ἡ ἐβδόμη τοίνυν ἡμέρα, ἀνάπαυσις κηρύσσεται, ἀποχή κακῶν, ἐτοιμάζουσα τὴν ἀρχέγονον ἡμέραν, τὴν τῷ ὄντι ἀνάπαυσιν ἡμῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸ σάββατον τῇ ἀργίᾳ τετίμηκε; Φιλανθρωπίαν τὸν λαὸν ἐξεπαίδευσεν. ἐπήγαγε γὰρ, ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ παῖς σου, καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βῆς σου, καὶ τὸ ὑπόζυγιόν σου, καὶ πᾶν κτήνος, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοί.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Καὶ διατὶ μὴ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ τὲτο γίνεσθαι προσέταξε; Τὲτο ἄν τις εἶπε καὶ περὶ ἄλλης ἡμέρας, τί δήποτε ταύτῃ ἐξελέξατο, καὶ ἕτεραν; εἶχε δὲ ὁμοῦς αὕτη λόγον τινὰ, πείσαι δυνάμενον τὴν τῶν Ἰσραϊτῶν ὁμότητα, τὸ τὸν τῶν ὅλων Θεὸν ἐν ἐξ ἡμέραις τὰ πάντα δημιουργῆσαι, ἐν δὲ τῇ ἐβδόμῃ μὴδὲν ποιῆσαι, ὁλόγια δὲ ταύτῃ τιμῆσαι. τὲτο γὰρ ἔφη Μωϋσῆς, ὅτι ἐν ἐξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἔρανον καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ ἡγάσεν αὐτὴν.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Καταριθμίζει λοιπὸν τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ὥσπερ τινὰ κανόνα πρὸς τὸ εὖ τῆς ἀπάντων πολιτείας ὀρίζει τὸν νόμον. ἀπάσης δὲ ἡμᾶς ἐξίστησιν ἀμαρτίας, τὸν τῆς ἐν Χριστῷ δικαιοσύνης, καὶ πρόγε τῶν ἄλλων, κατασημαίνων καιρὸν καὶ ὃν ἡ τελειοτάτη λύτρωσις, καὶ ἡ τῆς Φαυλότητος καταφθορά, καὶ ἀναμόρφωσις εἰς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ζωῆς ἀνακαινισμὸς τῆς ἐν ἀγιότητι καὶ Φιλοθείᾳ. τοι γάρτοι Φησὶ, μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτὴν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ σάββατον τελευταία τῆς ἐβδομάδος ὑπάρχον [ἡμέρα,] καθαστημύειν ἂν οἰμαίμην τὸν τῆς τῆς Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας καιρὸν. ὃς πέφικε μὲν ἐπὶ σιωτελείᾳ, καὶ μονονυχί πρὸς αὐταῖς ἡδὴ ταῖς τῆς παρόντος αἰῶνος δυσμαίς. ἀρχὴ δὲ καὶ θύρα καὶ ὁδὸς ἡμῖν ἐγγόνει εἰς ἀπὸνψιν ἀμαρτίας, εἰς ἐλθούσαν καὶ ἀφῆσιν, εἰς ἀφθαρσίαν [καὶ] εἰς ζωὴν, καὶ εἰς ἐλπίδα τὴν μέλλουσαν. πολυτρόπως δὲ ἡμῖν τὸν ἐν Χριστῷ νοούμενον σαββατισμὸν καὶ ἡ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἀντίκειται πρὸς ὅτε μὲν, τὴν ἐν αὐτῷ κατάληξιν, τὴν ὡς ἐξ ἀμαρτιῶν καταγράφουσα, καὶ τὴν ὅτι μάλιστα πικρὰν καὶ ἀπλῶν τῆς παραβαίνοντος καθαρίζουσα δίκην· ὅτε δὲ, τὴν ἐν αὐτῷ λύτρωσιν καὶ ἀφῆσιν, εἰς ἐλθούσαν, καὶ μὴν [καὶ] ὁτρεπισμὸν [τὸν] εἰς τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα τυπικῶς ὑποφαίνουσα. διὰ πίσεως γὰρ τῆς ἐν Χριστῷ νοεμένης πνευματικῶς σαββατίζομεν, τῶν ἐν τῷ δε τῷ κόσμῳ περιπασῶν ἀπολήγοντες, καὶ περιφορᾶς

Α εἰκαίας ἀποπαύομενοι, καὶ Φαυλότητος ἀπονοσφίζομενοι, καὶ τὸν τῆς ἀμαρτίας διεκδιώτες ζυγὸν, ἀνέμεθα λοιπὸν εἰς ἐλθούσαν ἀγιασμόν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Καίτοι πῶς ἐκ ἀληθείας, ὡς εἶπερ ἐστὶν ὁ σαββατισμὸς τὸ μόνον ἀργεῖν ἐν σαββάτῳ; πῶς ἐκ εἰσῆλθεν εἰς τὴν κατὰπαυσιν Ἰσραὴλ, καίτοι τὴν ἐν σαββάτῳ τηρήσας ἀργίαν; ἀλλ' ὡς εἰς τύπον τὸ χρῆμα τῆς εἰς Χριστὸν καταπαύσεως, καὶ τῆς καταλήξεως ἐξ ἀμαρτίας δικαιοσύνης ἐν πίσει. Καὶ μετ' ὀλίγα. **Β** [Μνήσθητι, Φησὶ, τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτὴν.] ἀποπεραννόμεν δὲ τῆς τοῦ καὶ λίαν ἐπιεικῶς, εἰ ἀγίων ἔργων ἐπιμεληταὶ φανοίμεθα, σαββατίζοντες νοητῶς. Καὶ μετ' ἕτερα. Προδίδω δ' ἂν, ὅτι [τῶν] εἰς ἀνδρείαν τὴν πνευματικὴν, καὶ τῆς σωτηρίας ἐχθρῶς, καὶ νικᾶν ἐν Χριστῷ τῆς ἀνδραγαθίας, ἐκ αὐτῶν καταλήξομεν εἰκότως, νοητῶς σαββατίζοντες. εἰκόνα δέ σοι παροίσω πάλιν τὸν ἀρχαῖον ἐκείνον Ἰησοῦν ὁμῶς τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ ἡρηκότα τὴν Ἰερικῶν κατὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, τρεῖς ἐν τῷ σαββάτῳ.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ἀποπαύεσθαι μὲν ἔργα παντὸς, ἀπέσθαι δὲ, [καὶ] ἀνάπαυσιν ἐπιτηδεύειν ἐν αὐτῷ, τὴν ἐπὶ τέλει τῶν αἰώνων ἐσομένην τοῖς ἀγίοις ἀνάπαυσιν τε καὶ τρυφῇ διὰ τῆς δαπάνης· ὅτε τῆς ἐν κόσμῳ καταλήξαντες ζωῆς, καὶ τῆς ἐπὶ ταῖς ἀγαθουργίαις ἰδρώτας ἀπονησάμενοι, τὸν ἀπονόντε καὶ καμᾶτε δίχα διαζήσονται βίον [οἱ] ἐν Χριστῷ.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Τὲτο σαφηνίζων ἐν ἑτέρῳ τόπῳ, Φησὶ, πᾶν ἔργον ἐποιήσετε, πλὴν ὅσα ποιηθήσεται πάση ψυχῇ. τῆτω μόνον τῷ τρόπῳ καὶ ἡ περιτομή πρὸς ψυχῆς ὠφέλειαν ὀρώσα, καὶ πνευματικῆς εἰς πρᾶξις ἐνηργεῖτο καὶ μάλα δικαίως. ὁ γὰρ περιτεμνόμενος, τὸν ἐξ ἡδονῆς καὶ ὑπὸ φθιρόμενον ἀνθρώπον ἀποτίθεται τῇ τῆς ἀκροβυστίας ἀποβολῇ, τύπον ἐπεχέουσα τῆς ἀγίας βαπτίσματος. ἐν ᾧ τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον ἀποδύομενοι, τὸν πνευματικὸν καὶ νέον ἀμφικεννύμεθα, Χριστὸν ἐκδύομενοι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ βῆς εἰς τὸν Ἰσραὴλ νοεῖται, τὸ καθαρόν ζῶον καὶ διχηλὲν τὴν ὁπλῶν. ὡς γὰρ διδασκαλίας ἐκ τῆς νόμου διακρίνειν τὸ καλὸν ἀπὸ τῆς χείρονος, καὶ ἀνάγειν μηρυκισμόν. κατήλιε γὰρ καὶ ἀνεμασάτο τὰ Μωσέως προσάγματα.

ιβ. Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι.

Η **** ΤΟΥ ΝΥΣΣΕΝΣ.** Οἰδά τινα νόμον τῆς φύσεως ἴδιον, αὐταῖς ταῖς θεαῖς πλατύνειν ἀντετυπωμένον παρὰ τῆς νομοθέτης τῆς φύσεως· ὃς πᾶσαν ἀγαθὴν ἀμοιβὴν τοῖς ἰδίοις γονεῦσιν ἐκλινύναται κελθεῖν, ὅσῳ ἂν

» ἂν ἡ δυνάμις φέροι. τίμα γὰρ φησι τὸν
 » πατέρα σε, καὶ τὴν μητέρα σε, ἣτις ἐστὶν
 ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίαις, ἵνα εὖ σοι
 » γινῆται. εἰ δὲ πρωτόθεν κατ' ἐπαγγελίαν
 ἔστος ὁ νόμος, καὶ τὸ κατόρθωμα τέτρε
 ἰδίου κέρδος τῆ φυλάσσοντος γίνεσθαι· ἐπα-
 ναστρέφει γὰρ ἡ εἰς τὰς γονέας τιμὴ εἰς
 τὸν πεπληρωκότα τὸν νόμον· καλῶς ἂν
 ἔχοι, πάντα τὸν γε νῦν ἔχοντα πρὸς ταύ-
 τῳ βλέπειν τὴν ἐντολήν, ἥς τὸ πέ-
 ρας ὑπεργεσία καὶ χάρις τῆ ποιήσαντος
 γίνεται.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Χρήμα γὰρ ὅτι μάλιστα
 τῶν ἀναγκαίων ἡμῖν ἀποφαίνων ὁ Κύριος
 ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν εἰς τὰς φύσαν-
 τας αἰδῶ, Φειδῶς ἡξίς καὶ λόγος τὴν ἑαυτῆς
 μητέρα. ἀπηρητημένος γὰρ ἦδη τῆ τιμῆς
 σαυρῆ, καὶ τῷ ξύλῳ προσηλωμένος, τῷ
 γυναικί μαθητῇ τὴν ἀγίαν ἐδίδε παρθέ-
 νον, καὶ γηροκόμον αὐτῇ καθίσας τὸν
 Ἰωάν. 19. 26, ἡγαπημένον, ἔλεγε· γυνάικ, ἰδὲ ὁ υἱός σε.
 27. » καὶ τῷ μαθητῇ, ἰδὲ ἡ μήτηρ σε. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Θεμέλιον γὰρ ὡς περ
 τινὰ [προκαταθεῖς ἀναγκαίως τὸ ἀκριβὲς
 εἰς θεογνωσίαν, καὶ] προσηρῶσας ἐν αὐ-
 τοῖς τῆ νομοθέτου τὴν αἰδήσιν, κατέειπεν
 ἐπὶ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τῇ εἰς Θεὸν αἰδοῖ
 γέγονα τίθησι καὶ σωτηρίᾳ οὐδὲς τὴν
 εἰς πατέρα καὶ μητέρα τιμῶ.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὡς περ ὁ Θεὸς
 πάντων ἐστὶν ἀρχὴ καὶ γένεσις, καθὼ ποιη-
 τὴς καὶ δημιουργός· ἔτω καὶ ἕκαστος τῶν
 εἰς γονέας τετελεκομένων τῷ ἐξ αὐτῆς φωτὶ
 τέκνῳ εἰς τὴν οὐρανὴν ἐκείνην, καὶ
 τῆς εἰς τὸ εἶναι παρόδου, πηγῆς. εἰς τύ-
 πον δὲ ἂν τῆ πάντων δημιουργῆς ἡ πατρὸς
 καὶ μητρὸς ὑπεργία πρὸς ὑπαρξιν, εἰς
 ἅπαντας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς. τοιγάρτοι
 τῶν ἄλλων προφερετέραν τὴν εἰς αὐτὰς
 ποιῆσαι τιμῶν, ὁ νόμος προσέταχεν,
 ἔτε γερον ἀποσησας τὰς ἡρημίας τιμᾶν,
 ἔτε ποιητὴς ἀπαλλάττων τὰς τῆτο ὁρᾶν
 εἰς ἀνεχομένους.

ιγ. Οὐ φονεύσεις.

ΑΔΗΛΟΥ. Ταύτη μᾶλλον πληρῶν τὸ
 Ματθ. 5. 22. τῆ νόμος βέλημα ὁ Κυρίου φησιν· ἐγὼ δὲ
 » λέγω ὑμῖν, μηδὲ ὀργισθῆναι τῷ ἀδελφῷ.

ιδ. Οὐ μοιχεύσεις.

ιε. Οὐ κλέψεις.

ις. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τῆ
 ις. πλησίον σε μαρτυρίαν ψευδῇ. Οὐκ
 ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τῆ πλησίον-
 σε· ἐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τῆ
 πλησίον σε, ἔδὲ τὸν ἀγρόν αὐτῆς, ἔδὲ
 τὸν παῖδα αὐτῆς, ἔδὲ τὴν παιδίον
 αὐτῆς, ἔτε τῆ βοῦς αὐτῆς, ἔτε τῆ

ὑποζυγίς αὐτῆς, ἔτε παντὸς κτήνους
 αὐτῆς, ἔτε ὅσα τῷ πλησίον σε ἐστί.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μετὰ Θεὸν, καὶ
 τὴν πρὸς τὰς γονέας αἰδῶ, ἀκόλουθος ἡ
 πρὸς τὰς ἄλλας Φιλανθρωπία.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὗτοι
 γυνικοὶ ἡδὸν πάντων ἀμαρτημάτων εἰς
 κανόνες, ἐφ' ἧς ἕκαστον ἀναφέρειται τῶν
 ἐν εἰδει συμβέβηκε.

** ΜΑΞΙΜΟΥ. Τὰ μὲν τῶν τῆ νόμος
 ἐντολῶν, καὶ σωματικῶς καὶ πνευματι-
 κῶς ἀνάγκη φυλάττειν· τὰ δὲ, πνευματι-
 κῶς μόνον. οἷον τὸ, ἔμοιχόσεις, ἔφο-
 νόσεις, ἔκλέψεις, καὶ τὰ ὅμοια, καὶ
 σωματικῶς καὶ πνευματικῶς χρὴ φυλάτ-
 τειν. καὶ πνευματικῶς δὲ τριῶς. (2) τὸ
 δὲ περιτέμνεσθαι, καὶ φυλάττειν τὸ σάβ-
 βατον, καὶ σφάζειν τὸν αἰνὸν, καὶ ἔδεσθαι
 ἄζυμα ἐπὶ πικρίδων, καὶ τὰ ὅμοια, πνευ-
 ματικῶς μόνον.

ιη. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐώρα τὴν Φω-
 νὴν, καὶ τὰς λαμπράδας, καὶ τὴν
 Φωνὴν τῆς σάλπιγγος· καὶ τὸ ὅρος
 καπνίζον ἦν. Φοβηθέντες δὲ πᾶς ὁ
 λαὸς ἔστησαν μακρόθεν.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι ἀδιαφό-
 ρως ἡ Γραφὴ τάττει τὸ τῶν αἰδήσεων,
 ἀντὶ ἀκοῆς ὁρασιν ἐπέσσει. ἔδῃς δὲ ὁρᾶ
 Φωνῶν. πλὴν δύο Φωνῶν μέμνηται, καὶ
 μᾶλλον τὴν μίαν Φωνὴν λέγει, τὴν διὰ
 τὸν τῆ Θεοῦ λόγον· τὴν δ' ἑτέραν τὴν τῆς
 σάλπιγγος, βροντῶν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ πῶς ἂν γέ-
 νοιτο τὸ ἀκρῶν, ὁρατὸν; Ἡ τῆτο Γρα-
 φῆς ἰδίωμα. εὐροῖς δ' ἂν καὶ τὸ ὁρατὸν
 ἄκρῶν, ὡς τὸ ἐν πῇ ψαλμῷ· τότε ἐλά-
 Ψαλ. 88. 19.
 » λήσας ἐν ὁράσει τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων,
 » καὶ εἰπας, ἐθέμιον βοήθειαν ἐπὶ διωκτόν.
 » καὶ ἐν Ἀμὼς δὲ φησὶ· λόγοι οἱ ἐγγίνοντο Ἀμ. 1. 1.
 » ἐν Ἀκαρέμ ἐκ Θεοῦ, ἧς αἶδεν. ἐμφανῆ
 γὰρ τοῖς ἀγίοις Προφήταις καθίστησι Θεὸς
 ὅμῃ ταῖς ἀποκαλύψεσι μονονεχὶ καὶ αὐτὰ
 τὰ πράγματα, ὡς δοκεῖν ὁρᾶσαι τὰς λό-
 » γας. τοιούτων ἐστὶ καὶ τὸ, ἡ ὁρασις Ἀβδὶ· Ἀβδ. 1. 1.
 » καὶ τὸ, πρόσσεχε σεαυτῷ καὶ φύλαξον τὴν Δαυ. 4. 9.
 » ψυχὴν σε σφόδρα. μήποτε ἐπιλάβῃ τὰς
 » λόγους, ἧς ἐώρακασιν οἱ ὀφθαλμοί σε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὡς περ οἱ τῶν
 Ἰσραὴλ δῆμοι τὴν ἀπόρρητον ἀληθῶς τε-
 θεάσθαι φύσιν, μεσολαβήσαντος Μωσέως,
 καὶ παριστάσαντος αὐτῆς ἐν Χωρήβ, καὶ συλ-
 λέγοντος εἰς ἐκκλησίαν ὑπὸ τὸ ὄρος Σινά.
 ἐπειδὴ δὲ καὶ σάλπιγγων ἡχὴ διαπρύσιος
 διάτρεσσα κατεπλόει τὰς ἀκρωμύνους, ὡν-
 το κατὰ σφᾶς αὐτῆς καὶ Φωνῆς τῆς θείας
 γινέσθαι κατήκοοι. ἀλλ' ὅτι ταῦτα με-
 ρακιωδῶς ἐσκέπτοντο, πεπληροφόρηκεν

Εεε 2

εἰαρ-

(1) Τῷ ὑπομνήματι τέτρε, τῷ μὴ ἐν τοῖς ἐκδομο. ἀρεθῶντι, παραλόγως ἢ τὸ ἐξῆς ἐπισυνημμένον.

(2) Ἰσ. κατὰ τὴν συγκατάθεσιν, πάλιν, καὶ προσβολῶν.

Ιωάν. 5. 37. ἐναργῶς ἔγω λέγων ὁ Χριστός· ἀμὲν ἀμὲν
 38. » λέγω ὑμῖν, ἔτε φωνῶ αὐτῶ ἀκηκόατε,
 » ἔτε εἶδος αὐτῶ ἐώρακατε. καὶ τὸν λόγον
 » αὐτῶ ἔκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα· ὅτι ὃν
 » ἀπέστειλον ἐκεῖνος, τέτω ὑμεῖς ἐπισθόετε.
 » ἔκῃν οἱ πισθόσαντες τεθεάμεθα μεν ἐν τῷ
 » ἡμῶ τὸν πατέρα, παρεδεξάμεθα δὲ καὶ
 » τὸν λόγον αὐτῶ. ταύτητοι καὶ λελυτρώ-
 » μεθα. σέσωκε γὰρ ἡμᾶς, ὁ πρέσβυς, ἔκ
 » Ἀγγελοῦ, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ησ. 63. 9.

Ιθ. Καὶ εἶπαν πρὸς Μωϋσῆν, λά-
 λησον σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λαλείτω πρὸς
 ἡμᾶς ὁ Θεός, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐν εἶδει τοίνυν πυ-
 ρὸς καταβεβηκότος τῶ Θεῷ, καίτοι δόξαν
 αὐτῷ, καὶ ἐσφόδρα τοῖς τεθεαμένοις
 ἀσυνήθῃ δακνύοντος, δυσφόρητον κομιδῇ
 τῷ αὐτοπρόσωπον ἐποιεῖτο θεῶν ὁ Ἰσ-
 ραήλ. πορίθοιοι δὲ καὶ τρέμοντες ἐλι-
 παρην τὸν δημαγωγόν, φημὶ δὲ Μωσέα,
 » καὶ δὴ καὶ ἔφασαν· λαλήσον σὺ ἡμῖν, καὶ
 » μὴ λαλείτω πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεός, μήποτε
 » ἀποθάνωμεν. ἰδὲ δὴ σαφῶς, μεσιτεύσας
 » παρεκάλεν, ὡς ἀκράτῳ δηλονότι τῇ τῶ
 » Θεῷ δόξῃ προσβαλεῖν ἔχ οἱό τε. ἴδι δὴ
 » ἔν, καὶ ἁπὸρ ἐξ ἐμφανῶς εἰκότος τῶν ἀρ-
 » τῶν ἡμῖν ἀρημένων, ἐπὶ τὸν μονογενῆ
 » ὃς ἐπέπερ ἐκ τῷ γυνῇ πρὸς ἡμᾶς ἀφι-
 » κέσας τῇ θεῷ δόξῃ, ὡς ἂν τῷ τῶ Θεῷ
 » καὶ πατρὸς ἐκπαιδεύσας βέλησιν, γέγο-
 » νε καὶ ἡμᾶς, μεσίτης τῶ Θεῷ καὶ ἀν-
 » θρώπων.

κ. Καὶ λέγει αὐτοῖς Μωϋσῆς, θαρ-
 σεῖτε· ἔνεκεν τῶ πειράσας ὑμᾶς πα-
 ρεγενήθη ὁ Θεός πρὸς ὑμᾶς, ὅπως
 ἂν γένηται ὁ φόβος αὐτῶ ἐν ὑμῖν, ἵνα
 μὴ ἀμαρτάνητε.

ΛΗΛΟΥ. Τετέστι ταῖς πρώταις ὑμᾶς
 ἀναρμόσας τῆς οὐσεβείας κινήσεσι.

κα. Εἰσὶν δὲ πᾶς ὁ λαὸς μακρό-
 θεν. Μωϋσῆς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸν γνώ-
 φον, ὃ ἦν ὁ Θεός.

* ΤΟΥ ΝΥΣΣΗ. [Τὶ δὲ δὴ βέλεται
 τὸ αὐτὸς τῶ γνώφῳ γανέσας τὸν Μωϋ-
 σέα, καὶ ἔτως ἐν αὐτῷ τὸν Θεὸν ἰδεῖν;
 Καὶ μετ' ὅληα. Ἐν τέτῳ γὰρ ἡ ἀληθὴς εἰδή-
 σις τῶ ζητημένου· καὶ ἐν τέτῳ τὸ ἰδεῖν, ἐν
 τῷ μὴ ἰδεῖν. ὅτι ὑπέρεκται πάσης εἰδή-
 σεως τὸ ζητῆμενον,] οἷόντινι γνώφῳ τῇ
 ἀκαταληψία πανταχόθεν διειλημμένον.
 διό φησι καὶ ὁ ὑψηλὸς Ἰωάννης ὁ ἐν τῷ
 1. Ἰωάν. 4. 12. λαμπρῶ τέτω γνώφῳ γινόμενος, ὅτι Θεὸν
 » εἶδεν ἐώρακε πώποτε· ὁ μόνον τοῖς ἀν-
 » θρώποις, ἀλλὰ καὶ πάσῃ νοητῇ φύσει τῷ
 » θεῷ γινώσκον ἀνέφικτον εἶναι τῇ ἀποφάσει
 » ταύτῃ διοριζόμενος. ὅτε ἐν μέσῳ ἐγένετο.

1. Ἰωάν. 4. 12.

Α κατὰ τῷ γινώσκον Μωσῆς, (1) εἰς τὸν γνώ-
 » φον εἰσέδω, ὃ ὁ Θεός τῷ· ὃς καὶ ἔθετο σκό-
 » τος ἀποκρυφῶ αὐτῶ, καὶ ἀφῆσιν ὁ Δα-
 » βίδ· ἐν τῷ ἀδύτῳ μνηθεῖς τὰ ἀπόρρητα.

κβ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋ-
 σῆν, τὰ δὲ ἐρεῖς τῷ οἴκῳ Ἰακώβ, καὶ
 ἀναγγελεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· ὑμεῖς
 ἐώρακατε, ὅτι ἐκ τῶ ἔραν ἐλάλησα
 κγ. πρὸς ὑμᾶς. Οὐ ποιήσετε ἑαυτοῖς
 Θεὸς ἀργυρῶς, καὶ Θεὸς χρυσῶς· ὁ
 ποιήσετε ὑμῖν αὐτοῖς.

κδ. Θυσιαστήριον ἐκ γῆς ποιήσετέ-
 μοι, καὶ θύσετε ἐπ' αὐτῶ τὰ ὀλοκαυ-
 τώματα, καὶ τὰ σωτήρια ὑμῖν, τὰ
 πρόβατα, καὶ τὰς μόχας ὑμῶν παντὶ
 τόπῳ, ὃ ἐὰν ἐπονόμασσωσι τὸ ὄνομά-
 μω ἐκεῖ, καὶ ἤξω πρὸς σὲ καὶ εὐλο-
 γήσω σε.

ΛΗΛΟΥ. Τὸν Χριστὸν ὑποδείκνυσιν
 ἡμῖν τὸν ἀρχιερεῖα τὸν μέγαν ἐξ αὐτῶ
 προτυπόμενον, τὸν αὐτὸν ὄντα καὶ θῆμα·
 » καὶ γὰρ τῷ ὁ ἀμνὸς τῶ Θεῷ ὁ αἵρων τῷ Ἰωάν. 1. 29.
 » ἀμαρτίαν τῶ κόσμῳ· καὶ θυσιαστήριον ὑπάρ-
 » χοντα νοερὸν. ἐκ γῆς μεν, ἐπέπερ λό-
 » γος ὡν καὶ ὁ τῶ Θεῷ καὶ πατρὸς προαιώ-
 » νιος, σὰρξ ἀτρέπῳς ἐγένετο, τετέστιν ἀν-
 » θρώπος, ἐνώσας ἑαυτῷ καὶ ὑπόστασιν
 » σῶμα τὸ ἡμῖν τοῖς ἐκ γῆς ἔσιν ὁμοιοπα-
 » ρῆς τε καὶ ὁμοῖον, ψυχῇ ἔχον τῷ λο-
 » γικῷ· ἐκ λίθων δὲ ὀλοκλήρων, δηλαδὴ
 » Θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, τελείως
 » ἐχρῶν, ἐπέπερ εἰς τῷ ἐκ δυοῖν, καὶ
 » ἀμέριστος μετὰ τῷ ἀφρασον ἐνωσιν, ὁ αὐ-
 » τὸς Θεός τε καὶ ἀνθρώπος, καὶ ἐκ ἀνα-
 » μέρους εἰς δύω διηρημένος καὶ διατετμη-
 » μένος εἰς ἀνθρώπον καὶ Θεὸν ἰδικῶς· καὶ
 » μὴ καὶ ἀτρωτος καὶ ἀνάλωτος ταῖς ἐξ
 » ἀμαρτίας πληγαῖς. ἀμαρτίαν γὰρ ἐκ Ἡσ. 53. 9.
 » ἐποίησεν, ὃς δὲ οὐδένη δόλος ἐν τῷ σώματι
 » αὐτῶ. ταῦτα σαφῶς ὑπανίσταται τὸ τῶ
 » λίθῳ τῶ θυσιαστήριου· τῶ τυπικῶ μὴ εἶναι
 » τμητῶς.

κε. Ἐὰν δὲ θυσιαστήριον ἐκ λίθων
 ποιῆς μοι, ἐκ οἰκοδομήσεως αὐτῶς τμη-
 τῶς. τὸ γὰρ ἐγχειρίδιόν σου ἐπιβέ-
 βληκας ἐπ' αὐτῶς, καὶ μεμῖνται.

Ζ. ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν, ἐὰν δὲ θυσια-
 » στήριον ἐκ λίθων ποιήσης μοι, ἐκ οἰκοδο-
 » μῆς αὐτῶς τμητῶς· τὸ γὰρ ἐγχειρί-
 » διόν σου ἐπιβέβληκας ἐπ' αὐτῶ, καὶ με-
 » μῖνται; Ὅτι σιδήρῳ ἐχρῶντο καὶ οἱ τὰ
 » ξύλα τῆς σκληρῆς τεκίλωσιν, καὶ οἱ τὸν
 » χρυσόν, καὶ τὸν ἀργυρὸν, καὶ τὸν χαλ-
 » κὸν ἐργασάμενοι, ὃς δὲ ἀντερεῖν οἶμα.
 » ὅτι δὲ καὶ [οἱ] ἱερεῖς ταῖς μαχαίραις ἱερα-
 » τῶν.

(1) Τότε ὁμολογεῖ τὸν Θεὸν ἰδεῖν, τετέστι τότε γινώσκαι, ὅτι ἐκεῖνός ἐστι τῇ φύσει τὸ θεῶν, ὁ πάσης
 γινώσεως τε καὶ καταλήψεως ἐστὶν ἀνώτερον. εἰσῆλθε γὰρ φησι Μωϋσῆς εἰς τὸν γνώφον, ὃ τῷ ὁ Θεός.
 τίς ὁ Θεός; ὃς ἔθετο κτ. ἐν τῇ εἰς τὸν βίον Μωϋσ. θεωρίᾳ.

τόδον τὰς θυσίας, καὶ ἀπέδερν, καὶ ἔτε-
μνον, ἀναμφίλεκτον οἶμαι καὶ τῆτο. ζη-
τητέον τοίνυν, πῶς ταῦτα μὲν ὁ σιδηρός
ἐκ ἐμίανε, τὰς δὲ τμητὰς ἐμίανε λίθους.
τοιγάρτοι δηλόν ἐστιν, ὡς ἄλλα δι' ἄλλων
κατασκευάζει. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τεσσαράκοντα διετέλεσαν ἔτη, σωεχῶς
ἀπαύροντες, καὶ τὰς τόπας ἀμείβοντες,
ἀπάγει ἐκ λίθων ἐργασμῶν οἰκοδομῆ-
σαι θυσιαστήριον, ἵνα μὴ τέτων τινὶ γλῶ-
τῳ ἐπηγελημένῳ ἀπειληφότων, ἐν τοῖς
θυσιαστήριοις τέτοις οἱ πλησιόχωροι τὰς
τῶν δαιμόνων θυσίας ἐπιτελῶσι. διὰ τῆτο
προσέταξεν, ἢ ἐκ γῆς, ἢ ἐξ αὐτοφύων
λίθων ταῦτα κατασκευάζεσθαι· ἐπειδὴ περ
ἐκάτερον οὐδίαλυτον. ὅτι δὲ μετὰ τινὶ τῷ
ναὶ κατασκευῶν ἐκ ἐξῶ ἐτέρωθι θύειν,
αὐτὸς ὁ νόμος διδάσκει. εἰ δὲ θύειν ἔξω τῷ
ναὶ ὁ νόμος ἀπέργε, καὶ τὸ θυσιαστήριον
οἰκοδομῆν ὡσαύτως ἐκώλυσεν. αὐτίκα γὰρ
εἰς ἔλεγχον τῶν ἀσεβάντων Ἡλίας ὁ πά-
νυ προσενεγκῆν ἐν τῷ Καρμηλίῳ θυσίαν
ἀναγκαδῆς, ἰσαρίθμους τῶν φυλῶν αὐτο-
φύεις συνέθηκε λίθους, καὶ ἐπὶ τέτων τινὶ
θυσίαν προστέλεγκεν. ὥς τινὶ οἰκοδομῶν
οὐδὺς διαλυθῶν, καὶ μηδὲν ἕτερον ἐν
ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ θυσίαν προσενεγκῆν.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Λίθος ἐκλεκτός ἐντιμος,
ὁ Χριστός· ὁλοκλήρων δὲ λίθων Φησί, δη-
λαδὴ Θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος· ἄτρω-
τος μὲν ἀμαρτίας, καὶ μεμερισμένος δὲ Θεῷ
καὶ κόσμῳ, καὶ εἰ γέγονε σάρξ. (1)

» ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τί ἐστι, τὸ γὰρ
» ἐγχειρίδιόν σε, καὶ τὰ ἐξῆς; Οἱ τινὶ φύ-
σιν παρεγγχεῖν τολμῶντες, καὶ τὰ ἐρ-
γα τῆς φύσεως ἐγχειρήμασιν ἰδίοις μετα-
μορφῶντες, τὰ ἀμίαντα μιάνουσιν. τέλει
γὰρ καὶ πλήρη τὰ τῆς φύσεως, προδη-
κῆς ἐδεμῆς δεδομένα.

ΑΛΛΟΣ. Ἐν τοῖς λειτουργοῖς τμημά-
τι, ἢ διαίρεσις μὴ ἔξω Φησὶν, ἀλλὰ πάν-
τες ἔσωσαν ἐν σώματι, καὶ εἰς ἄνθρωπος,
ἦτοι ναὶ ὁ ἅγιος τῷ Θεῷ.

ΑΛΛΟΣ. Ἐγχειρίδιον ὀνομάζει τὸ ὑπὸ
τῶν λατομέων ἐκ σιδήρου ἐγχειριζόμενον
ὄργανον. τὸ γὰρ ἐκ τῶν τετμημένων λί-
θων κατεσκευασμένον θυσιαστήριον, ἀπό-
βλητον κρίνει καὶ μεμιασμένον. παρίσσει
γὰρ τὸ ἐκ τῶν αὐτομάτων λίθων, καὶ
φυσικῶς ἀναδιδόμενων ἐκ γῆς οἰκοδομῆ-
μενον θυσιαστήριον. εἰσάγει δὲ ὁ τύπος τὸ
τὸν Θεὸν τοῖς ἀπλοῖς καὶ φυσικοῖς τῆς
ψυχῆς ἡμῶν κινήμασι καὶ διαλογισμοῖς
ἐπιτέρπεσθαι, καὶ ἔχι τοῖς ἐκ τέχνης καὶ
ἐπινοίας λαξευομένοις διανοήμασι, καὶ ἐπι-
μιγνύμενοις τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τῇ ἐντεῦθεν
λαμπρότητι.

Α ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Εἰ τὰ ἐπὶ τῷ θυσιαστή-
ριῳ σφαττόμενα σιδηροῦς ἀνῆρει, καὶ τὰ
ξύλα τὰ ἀναπτόμενα ἐπὶ τῷ βωμῷ σιδηροῦς
ἔσχιζε, τί ἐκώλυε τὰς λίθους τῷ θυσιαστή-
ριῳ σιδηρῶ τμηθῶναι; Πῶς ὁ Δαβὶδ κω-
λύεται ναὸν οἰκοδομῆσαι; Ἐπειδὴ πολε-
μιστῆς ὢν, πολλὰς ἀνείλε. Τῆτο ἔν τῷ περὶ
τῷ Δαβὶδ δάκνυσιν τινὶ αἰτίαν τῆς τοιαύτης
νομοθεσίας. Φονῶν γὰρ ἡμᾶς ἐβέλεται,
ἐδὲ χαίρειν ἀνθρώπων σφαγαῖς. καὶ τῆτο
τὰς οἰκείας ἐκδιδάσκων, καὶ εἰς Φιλαν-
θρωπίαν ὁδηγῶν, Φησί. τινὲς δὲ Φασιν,
ὅτι ἐλθοῦντες, ἀλλὰ τὰς ἱερέας βέλεται
τὸ θυσιαστήριον ποιεῖν· ὡς περ καὶ Ἡλίας
ἐπὶ Ἀχαάβ, ὅτε τὰς ἀνιέρους τῶν εἰδώ-
λων ἱερέας ἀνείλε· κρεῖττον εἶναι λέγων
ἀπείρους τῆς λιθουργικῆς ὄντας τὰς ἱερέας
οἰκοδομῆν θυσιαστήριον ἀπὸ λίθων εἰκαίων,
ἢ τινὰ τῶν ἐκτὸς τῷ ἱερατικῷ γένει ἐπιστή-
μονα τῷ πράγματι. καὶ γὰρ ἡ ἐπιστήμη,
ἀλλ' ἡ τῶν ἱερέων τάξις ἀγιάζει τὸ γι-
νόμενον.

καὶ. Οὐκ ἐπιβήσῃ ἐν ἀναβαθμί-
σιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου, ὅπως μὴ
ἀνακαλύψῃς τὴν ἀχρημοσύνην σου ἐπ'
αὐτῷ.

** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀλλὰ πῶς ἂν τυχὸν
γένοιτο τῆτο, ἐρεῖ τις οὐδὺς; καίτοι ἐκ
λίθων κατεσκευασμένον τοῖς ἱερεῦσιν ἐδί-
δου τὸ περισκελές· ἵνα καλύπῃ, Φησὶν, Ἐξ. 28. 38.
» ἀχρημοσύνην χωρὶς αὐτῷ. εἶπερ ἔν ἄρα
καὶ ὑψὲρ διάτλειν ἐχρῆν, ἐδὲν ἂν ἠδίκησε
τὸ χρῆμα αὐτὰς περιεσάλμας τὸ ἀχρη-
μον. ποῖ δ' ἔν ἄρα τὸν τῷ νόμῳ Φαμέν
εἶναι σκοπόν; Τοῖς τῶν εἰδώλων προσκυ-
νηταῖς οὐκλεῖς εἶναι τε καὶ ἀναγκαῖον ἐδό-
κει, τὸ ὑψὲρ τοῖς τεμένεσιν ἰδρύσθαι βω-
μῆς. καὶ ἐ πολλὸν ὡς αὐτοῖς ὁ ἐπίγει τῷ
χρῆμα σεμνῶς περιεσάλμας λόγος. οὐ-
» φυῶς ἔν τῷ νόμῳ ἀπὸ τῷ συμβαίνειν εἰω-
» θότος, τὰς θείας ἱερουργίας ἀνορθοῖ πρὸς
τὸ ἀμεινον, καὶ ὡς ἐκ τύπου σωματικῆς, πρὸς
» θεωρίαν ἀγει πνευματικῆς. καὶ γὰρ ἀνα-
» βήσῃ, Φησὶν, ἐν ἀναβαθμοῖς ἐπὶ τὸ θυ-
» σιαστήριόν μου, ἵνα μὴ ἀποκαλύψῃς τινὶ
» ἀχρημοσύνην σου ἐπ' αὐτῷ· τστέστιν ὁ Θεὸς
λειτουργὸς ὁ πρὸς λειτουργίαν ἡγιασμένος
τινὶ ἐμῷ, ζητεῖτω τὰ ταπεινά· μὴ ἀνα-
» θρωσκέτω πρὸς τὸ ὑψὲρ· παραιτέσθω τινὶ
Z ἀλαζονείαν, ἵνα μὴ ἀχρήμων ὀρώτο καὶ
ἀκακῆς.

ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Προσῆκει, Φησὶ, τὸν
ἱερωμένον Θεῷ τοιοῦτον εἶναι τῷ βίῳ καὶ
ταῖς ἀρεταῖς, ὡς μὴ δαῖσθαι ἐτέρας ἀνα-
βάσεως· εἰ δὲ μὴ ἔτως ἔχοι, πρὸς τὸ
ἀχρημον αὐτῷ καταλήξαι τινὶ τῆς ἱερω-
σύνης τάξιν.

Κ Ε Φ. Κ Α.

α. **Κ**αὶ ταῦτα τὰ δικαιώματά-
μυ ἀπαριθμήσεις (1) ἐνώ-
πιον αὐτῶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀναγκαῖον ἐξετάσαι τὸ
νόμος, καὶ τὸ πρόσαγμα, τὸ δὲ δικαιώμα-
τα, καὶ κρίματα, καὶ μαρτύρια, καὶ ἀν-
τολαί. δικαιώματα μὲν ἔν, τὸ εὐθὺς δὲ
» εἰρημένον, ἐὰν κλήσῃ παῖδα Ἑβραῖον, καὶ
τὰ ἐξῆς περὶ αὐτῶν εἰρημένα· κρίμα δὲ,
ἵνα ἱερέως θυγάτηρ ἐὰν μοιχῶσθῃ, πυρὶ
Ἑξέδ. 20. 3. κατακαίηται· ἀντολαί δὲ, ἐκ ἑσονται σοι
Ἑξέδ. 19. 10. Θεοὶ ἕτεροι· πρόσαγμα δὲ, καταβάς δια-
» μάρτυρα τῷ λαῷ, καὶ πλυνάτωσαν τὰ
Δαβτ. 30. 19. ἱμάτια αὐτῶν· μαρτύρια δὲ, διαμαρτύρο-
» μη ὑμῖν σήμερον τὸν ἔρανὸν καὶ τὴν γλῶ.

β. Ἐὰν κλήσῃ παῖδα Ἑβραῖον, ἐξ
ἔτη δελεύσεις σοι· τῷ δὲ ἔτει τῷ ἐβδό-
μῳ ἀπελεύσεται ἐλεύθερος ὡρεάν.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Σημαίνει ἡ εὐ τῷ
ἐβδόμῳ ἔτει λύτρωσις, ἔτι δὲ καὶ ἡ εὐ τῷ
σαββάτῳ τῶν ἔργων κατάπαυσις, τῷ ἐν
χάριτι ἡμῶν διὰ Χριστὸν ἐλευθερίαν.

** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τὸν μὲν ἄλλον ἅπαν-
τα χρόνον, πρὸ τῆς τῆς Σωτῆρος ἡμῶν
ἐπιδημίας, πνύματι δελείας ὁ Ἰσραὴλ κα-
τεσφίγγετο, νόμῳ τῷ κολάζοντι καταζώ-
γνύμενος. ἐπειδὴ δὲ εὐ ἐχάτοις τῆς αἰῶ-
νος καιροῖς· τέθειται δὲ ἡμῖν καὶ τῆς δε
τύπος τὸ σάββατον· ἐπέλαμψεν ὁ Ἑμ-
μανηὴλ, τότε δὴ τὸ μὲν δελείας ἀφῆρηται
πνεῦμα· προσκεκομικότες δὲ ὅλως ἄδὲν
εἰς ἀπολύτρωσιν τῷ δεσπότῃ, φιλανθρω-
πῶν χάριτι κέκλιται πρὸς ἐλευθερίαν,
καὶ εἰς τὴν τῆς ὑποθεσίας δόξαν. δεδι-
Γαλ. 2. 16. καίονται γὰρ οἱ πιστεύσαντες ἐκ ἐξ ἔργων
» νόμος κατὰ τὰς Γραφάς, ἀλλ' ἐκ πίστεως.
καὶ τῆτο εἶναι φημι τὸ, ἀπελεύσεται ἐλευ-
θερος ὡρεάν.

γ. Ἐὰν δὲ αὐτὸς μόνος εἰσέλθῃ,
καὶ μόνος ἐξελεύσεται· ἐὰν δὲ γυνὴ
συνεισέλθῃ μετ' αὐτῆς, καὶ ἡ γυνὴ
δ. συνεξελεύσεται μετ' αὐτῆς. Ἐὰν δὲ
ὁ κύριος δῶ αὐτῇ γυναῖκα, καὶ τέκνη

αὐτῇ ὕψος καὶ θυγατέρας, ἡ γυνὴ
καὶ τὰ παῖδια ἔσονται τῷ κυρίῳ αὐτῆς,
ε. αὐτὸς δὲ μόνος ἐξελεύσεται. Ἐὰν
δὲ ἀποκριθεὶς εἴπῃ ὁ παῖς, ἡγάπηκα
τὸν κύριόν μου, καὶ τὴν γυναῖκά μου,
καὶ τὰ παῖδιά μου, ἐκ ἀποτρέχω
B ἐλεύθερος.

ς. Προσάξει αὐτὸν ὁ κύριος πρὸς
τὸ κριτήριον τῆς Θεῆς, καὶ τότε προ-
σάξει αὐτὸν πρὸς τὴν θύραν ἐπὶ τὸν
σαδμὸν, καὶ τρυπήσει ὁ κύριος τὸ ἔς
τῷ ὀπητίῳ, καὶ δελεύσει αὐτῷ εἰς
τὸν αἰῶνα.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀκύλας καὶ Σύμμα-
χος εἶπον, πρὸς τὰς Θεῆς. Θεῆς δὲ τὰς
κριτὰς ὀνομάζουσι, καὶ Θεῆς κριτήριον τῷ
τέτῳ ψῆφον.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ τῆς Ἑβραίας,
τῆς τῷ ἐλευθερίαν δέξασθαι μὴ βελομένης,
διατρηθῆναι τὸ ὥτιον προσέταξε· Πάν-
των αὐτὰς προτιμᾶν τῷ ἐλευθερίαν δι-
δάσκει. τὸν τοίνυν ταύτης ἐκ ἀντεχόμε-
νον, ἀλλὰ τῷ δελείαν ἀσπαζόμενον, εἰς
αἰχμύλῳ τῆτο λαβεῖν τὸ σημεῖον παρακε-
λῶνται. πρὸς δὲ τέτῳ, καὶ ὑπακοὴν διὰ
τῆς ἀκοῆς τὸ σημεῖον ἐμφαίνει, καὶ τὸ
παρα τῷ θύραν μὴ ἐξῆναι προβαίνειν ἐκ
ἐπιτρέποντος τῆς δεσπότης.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διατὶ πρόσκειται, καὶ
» δελεύσει αὐτῷ εἰς τὸν αἰῶνα, δηλῆς ἔσης
τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς· Ἐντεῦθεν δηλόν,
ὡς ἐπανταχῆς ὁ αἰὼν τῆς ἀπείρου δηλωτι-
κός, ἀλλ' ἐστὶν ὅτε καὶ ὠρισμένους χρόνους ση-
μαντικός. ἔτω καὶ ὁ μακάριος λέγει Δα-
E. » βίδ' ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τῆς προ-Ψαλ. 89. 2.
» σώπσεσθ' τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἔτις ὡνό-
μασε βίον.

ζ. Ἐὰν δέ τις ἀποδώται (2) τὴν
ἑαυτῆς θυγατέρα οἰκέτῃ, ἐκ ἀπελεύ-
σεται, ὥσπερ ἀποτρέχουσιν αἱ δῶλαι.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῆτο καλεῖται παρὰ Ῥω-
μαίοις in manus (3) ἐπίτι ὅπερ ἐποίει
Z τῷ γυναικῇ καὶ τῷ ἀνδρὶ filideloici. τὸ
δὲ,

(1) Ἄ παραθήσῃ. ἡ ὦ Φρανκ. ἐκδοσ. ἡ δὲ τῆς Ἀλδ. παραθήσῃ.

(2) Ἄλλος (εὐ ταῖς σημειώσ. τῆς ὦ Φραν. ἐκδοσ.) καὶ ὅταν πωλήσῃ ἀνὴρ τὴν θυγατέρα εἰς οἰκέτῃ,
ἐκ ἐξελεύσεται. Σύμμαχος. Οὐ προσελεύσεται προσέλθῃν δελεῖν, εἰ μὴ ἀρέσκη ὡς ὀφθαλμοῖς τῷ
κυρίῳ αὐτῆς ἢ μὴ κατωμολογημένη. Θεοδωτ. Οὐκ ἐξελεύσεται, ὥσπερ ἐκπορεύονται οἱ δῶλοι. εἰ πονηρά-
εἰν ὡς ὀφθαλμοῖς τῆς κυρίας αὐτῆς, ὡς ἐκατωμολογήσατο αὐτῇ.

(3) Ὅτι μὲν τὸ, in manus, καὶ τὸ filideloici ὑπὸ χειρὸς τῆς λατινίδος ἀπείρου κακῶς ἐγερῆθη-
σαν, δηλόν· τί δὲ καὶ σημαίνει, δεινὸν κατανοῶσα, παντὸς τῆς εἰκαδῶντος ἀκαταλλήλου τοῖς λοιποῖς
τῇ κατὰ τὸν ἑλλῶνα λόγον σωτάξει. προτέθεινται δὲ καὶ πολλοί, ὧν οἱ μὲν ὅλως ἀγνοῶντες ὠρῆσαν,
οἱ δὲ ἐφῆσαν γυναικῶν ἐδόν. εἰς δέ τις τῶν ἄλλων ὀφείλει σοφώτερος, εἴρηκε τὰς δὲ· In primo loco nihil
aliud esse secundum ius Romanum et formulas loquendi potest, quam in manus dare, quod est in loco
de nuptiis ἀποδίδαι filiam. In altero esse debet τῷ ἀνδρὶ filiam elocare, quae est formula iuris latini,
quae eodem modo dicitur sed alio respectu. κατ' αὐτὸν ἄρα τῷ μὲν τῶν λέξεων, ἀναγνωτέον in
manus dare, τετέστιν ὡς χειρὶ δίδοναι, ἢ ὡς αὐτὸς φησὶν ἀποδίδαι· τῷ δὲ, filiam elocare, ἐκδίδοναι, ἢ
εἰς

δὲ, ἐκ ἀπελευθερίας, ἵνα εἴπῃ τῷ ἐβδόμῳ ἔτει κατὰ τὸν νόμον· ἀλλ' ὡς συνδύνῃ δώσει αὐτῇ τὴν παρρησίαν.

η. Ἐὰν δὲ μὴ εὐαρεστήσῃ τῷ κυρίῳ αὐτῆς, ἢν (1) ὁ καθωμολογήσατο αὐτῇ ἐν ὀφθαλμοῖς, ἀπολυτρώσει αὐτήν· ἔθνη δὲ ἄλλοτρίῳ ὁ κύριός ἐστι πωλεῖν αὐτήν, ὅτι ἡθέτησεν

θ. αὐτῇ. Ἐὰν δὲ τῷ ἡῶ καθωμολογήσῃ αὐτήν, κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν θυγατέρων ποιήσῃ αὐτῇ. Ἐὰν δὲ ἄλλην λάβῃ αὐτῷ, τὰ δέοντα καὶ τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτῆς ἐκ ἱματισμοῦ καὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτῆς ἐκ ἀποσερήσει. Ἐὰν δὲ τὰ τρία ταῦτα μὴ ποιήσῃ αὐτῇ, ἐξελεύσεται δωρεάν ἀνευ ἀργυρείας.

ΠΡΟΚΟ.

εἰς γάμους κοινωνίαν παραδέναι. Ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς τοιούτοις χαίρειν ἔχουσιν αἱ εἰκασίαι, καὶ τὰ δόξαντα ἡμῖν προσηύδα, καὶ ἐδωκεν τυχὸν λόγους ἀξίους. Ἐξελὼ τοῖς πατέρας καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, καθάπερ καὶ παρὰ Ἑβραίοις τὰ ἐαυτῶν πατρῴων τέκνα. μαρτυρεῖ δὲ τὸτο ὅ, τε τῷ Ῥωμαῖο νόμος, λέγων· In liberos (185. Δίψ. παρὰ Διονυσ. τῷ Ἀλικαρνασσ.) suprema patrum auctoritas esto: venundare, occidere licet. ὅπερ ἐστίν, ὑπερετάτη αὐτοῖς τέκνοις ἢ τῶν πατέρων ἐξουσία ἐστὶν· πωλεῖν, κτείνειν θάμιν· καὶ ὁ Κικέρων, (libr. 1. de orator.) καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσέως. (αὐτοῖς βιβλ. 2. περὶ Ῥωμαϊκ. ἀρχαιολογ.) ἐπεὶ δὲ ἐξουσίαν ἔχον ὁ πωλήσας πατὴρ τὸ πρᾶτον ἐλευθερᾶσαι τέκνον, ὡς φησὶν ὁ, τε τῷ Ῥωμαῖο νόμος καὶ ὁ ῥηθὲς Διονύσιος, (αὐτ.) ἢ τοιαύτη τυχὸν πρᾶσις ἐκαλεῖτο in manu esse, αὐτοῦ χειρὶ ἢ ὑπὸ χειρὶ εἶναι· ἐχ' ὡς δὲ ἄλλον δὲ ψιλόν, ἀλλ' ὡς filium, ἢ filiam familiae, εἶπεν ὅτι ἢ θυγατέρα εἶναι. Εἰ ἔν ὁ σχολιαστὴς λέγων, τὸτο καλεῖται παρὰ Ῥωμαίοις, κτ. ἐννοεῖ τὸ, ἐὰν δέ τις ἀποδῶται τὴν ἐαυτοῦ θυγατέρα οἰκέτιν· ὁ καὶ πιδανὸν εἶπεν· προσέθησι γὰρ ἔπειτα τὴν τῷ λοιπῷ ῥητῇ ἀναπλήξιν, λέγων· τὸ δὲ ἐκ ἀπελευθερίας, κτ. τὸ μὲν in manu, in manu ee ἢ ee, ἥτοι in manu esse, ἀναγνώσας, ὅπερ ἐστὶν ἐν χειρὶ ἢ ὑπὸ χειρὶ εἶναι· τὸ δὲ filideliu, filiam οἶκε, θυγατέρα τῆς οἰκίας. ἐστὶ δὲ πάντως τερατώδης ἡ λέξις, καὶ οἷον τραγέλαφος τις, ἐκ λατινίδος καὶ ἑλληνίδος συγκεκαυμένη, (ὡς καὶ τὰ αὐτῆς δηλοῦσι σοιχεῖα) καὶ κακῶς γεγραμμένη. ὁ ἢ τῷ γεγράφαντος πεποίηκεν ἀμάρτυρα. εἰ δὲ διὰ τῆς, τὸτο καλεῖται παρὰ Ῥωμαίοις, κτ. τὸ, ἐκ ἀπελευθερίας ἀναπλήσσει, τὸ, in manu, manumissio ἀναγνώσας. ἐστὶ δὲ manumissio, ὡς φησὶ Θεόφιλος ὁ Ἀντικλῶσος (αὐτοῖς βιβλ. 1. τιτλ. 5.) datio libertatis, τετέστιν ἡ δόσις τῆς ἐλευθερίας. καὶ γὰρ ἐφ' ὅσον τίς ἐστιν αὐτῇ δουλείᾳ, τῇ χειρὶ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ ὑπόκειται τῇ ἡμετέρᾳ. καὶ ἐλευθερωθεὶς ἀπαλλάσσεται τῆς ὑπερβολῆς. τοῖς ἀπελευθερωμένοις δὲ ὡς ἰδίῳ τέκνῳ βεβλόμενοι ἐχρῶντο. ἔχον γὰρ ἔτοι, ὡς φησὶν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος, (αὐτ.) καὶ ὁ ἐλευθερῶν ἐλευθερίαν, καὶ ἀμφοτέρω ἦσαν πολῖται Ῥωμαῖοι.

Τὸτον τῆς Γραφῆς τὸν τόπον ὁ ἱερὸς Λύγαξινος (ἐδωκεν ἄλλα τῶν ἀρχαιοτέρων ὑπόμνημα εὐρηται) ἀσαφές, διὰ τὰς αἰθέρας τρόπους τῆς λέγειν, εἶναι εἰπὼν (αὐτῇ εἰς τὴν Ἐξοδ. σειρά τῆς Λιππεμίνης) πρότερον, ἔτω λαοκίνητος ὕψιστος. Τὸν περὶ δουλείας τῶν Ἑβραίων ἀνδρῶν νόμον, καὶ περὶ τῶν γυναικῶν νοητόν. διὰ τὴν αὐτὴν ἔχ' ἔτως ἀπελευθερίας, ὡς ἀποτρέχουσιν αἱ δούλαι; εἰ μὴ ὅτι ἐταπεινώθη αὐτῇ τῇ τοιαύτῃ δουλείᾳ τῷ ἐαυτῆς μιγεῖσα κυρίῳ. τὸτο μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐξῆς ὅπως ἀναπλήσεται - - - Ἐὰν δὲ μὴ εὐαρεστήσῃ τῷ κυρίῳ αὐτῆς, καὶ ὁ καθωμολογήσατο, τετέστιν ἐκ ἑλαβεν αὐτήν γυναῖκα αὐτῇ, ἀμείψει αὐτῇ. τετέστιν ὅπερ ἀνωτέρω εἶρηκεν, ἐκ ἀπελευθερίας, ὡς ἀποτρέχουσιν αἱ δούλαι. δίκαιον γὰρ αὐτῇ λαβεῖν τὴν, καθότι ἐταπεινώθη. εἰ γὰρ ἐμίγη αὐτῇ, ἵνα γυναῖκα αὐτῇ ποιήσῃ, ἥτοι καθωμολογήσῃ αὐτῇ ἐαυτῇ. ὁ δὲ ἔπομεν, ἀμείψει αὐτῇ, τινὲς τῶν μεταφραστῶν, ἐξαγορεύσει αὐτῇ, εἰρήκασιν. ἀλλ' εἰ ὁ ἑλλην τὸτο ἔλεγεν, ἐγγεγραπτο ἂν, ἀπολυτρώσεται, ὡς ἀπὸ τῆς ἐγγράφῃ, καὶ αὐτὸς ἀπολυτρώσεται τὸν Ἰσραήλ. (ψαλ. 129. 8.) ἐκεῖ μὲν γὰρ, ἀπολυτρώσεται, ἐγγράφῃ· ὡς δὲ, ἀπολυτρώσει ἀναγινώσκοντες. ὅπως γε νοητέον λαμβάνειν τὴν μᾶλλον ἢ τὴν τῆς ἀπολυτρώσεως τιμὴν δίδοναι. πῶς γὰρ ἂν δῶ ὁ κύριος αὐτῆς, ἵνα τὴν δούλην αὐτῇ ἐξαγορεύσῃ; Ἐθνη δὲ ἄλλοτρίῳ ὁ κύριός ἐστι πωλεῖν αὐτῇ, ὅτι ἡθέτησεν αὐτῇ· τετέστιν, ἐχ' ὅτι ἡθέτησεν ἐν αὐτῇ, κύριός ἐστι πωλεῖν αὐτήν, εἶπεν ὁ τοῦτον ὑπ' αὐτῇ ἐξουσιάζεται, ὡς καὶ ἔθνη ἄλλοτρίῳ ἐξῆναι αὐτῇ πωλεῖν αὐτήν. - - - Ἐὰν δὲ τῷ ἡῶ καθωμολογήσῃ αὐτῇ, κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν θυγατέρων ποιήσῃ αὐτῇ. ἐντεῦθεν ἐν ἀναπλήσει ἀρχεται ὁ περὶ εἰρηκεν, καὶ ὁ καθωμολογήσατο. τί γὰρ ἄλλο εἶπεν αὐτῇ, ἐὰν δὲ τῷ ἡῶ καθωμολογήσῃ. εἰ μὴ τὸ, συζεύξῃ αὐτῇ εἰς γάμους κοινωνίαν τῷ ἡῶ; ὅπως γε φησὶ, κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν θυγατέρων ποιήσῃ αὐτῇ· τετέστιν, ἔτω παραδώσει ὡς θυγατέρα, προῖκα δὴθεν δὲ αὐτῇ - - - Ἐὰν δὲ ἄλλῳ λάβῃ αὐτῇ· τετέστιν, ἐκ αὐτῇ ἡγήσεται γυναῖκα τῇ ἡῶ αὐτῇ, ἀλλὰ λάβῃ ἄλλην, τὰ δέοντα καὶ τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτῆς ἐκ ἀποσερήσει - - - τί δὲ ἐστὶ, τὴν ὁμιλίαν ἐκ ἀποσερήσει; εἰ μὴ τὸ, μιθεὶν ὑπὲρ τῆς συνουσίας δώσει - - - Ἐὰν δὲ τὰ τρία ταῦτα μὴ ποιήσῃ, κτ. νόμος τὰς· εἰ αὐτῇ ἐκ ἐταπεινώσεν αὐτήν συμμιγείας αὐτῇ, ἐδὲ τῷ ἡῶ συνέζευξεν, ἐδὲ ἄλλην λαβὼν τῷ ἡῶ αὐτῇ, αὐτῇ ἐξίβαλεν· ἐξελεύσεται δωρεάν· ἥτοι ἀρκεῖ αὐτῇ μὴ ὑπὸ δουλείαν εἶναι. ἀπελεύσεται γὰρ μηδὲν λαβῶσα, ὡς ὁ Ἑβραῖος δῆλος.

Ἄλλος δὲ τις τῶν νεωτέρων (ὁ Καλμέτ. ἐν τοῖς εἰς τὴν Ἐξοδ. ὑπόμνημα.) φησὶν, ὅτι ἐπώλε τὰς θυγατέρας ὁ πατὴρ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἢ αὐτὸν τυχόν τὸν ἀγορεύοντα, ἢ τὸν ὅτι αὐτῇ εἰς γάμους κοινωνίαν αὐτῇ λαβεῖν. ἐπεὶ ἐν τῇ τῆς μέλλοντος γάμους προκαταλήψει ἐπώλεν, περιττὴν καὶ ἢ αὐτῶν συγκατάθεσις, τῆς γάμους τελευτᾶς. ὅτι μὲν γὰρ ὁ πατὴρ ἡθέλει, ἀποχρόντως ἐδήλωσεν, τὴν θυγατέρα πωλῶν. αὐτῇ δὲ αἱ ὡνηταὶ γυναικῆς δουτέραν τῶν οἰκοδεσποινῶν ἐπαίχον τάξιν, δουτέρας ἔσται, καὶ ὡς παλλακαὶ νομιζόμεναι. ἰστέον μὲν γὰρ, ὅτι τρεῖς παρὰ Ἑβραίοις αἱ τῶν γυναικῶν τάξεις, (ἐμοίως καὶ παρὰ Ἑλλήσιν, ὡς αὐτῇ τέλει τῆς κατὰ Νεαίρ. λόγ. μαρτυρεῖ ὁ Δημοδοκῆς) ὧν τὴν μὲν πρώτην, ἔχον αἱ οἰκοδεσποινῆς· τὴν δὲ δουτέραν, αἱ παλλακαί· τὴν δὲ τρίτην, αἱ πόρνες. ὧν τὴν χρῆσιν ἀποτόμως ἀπαγορεύει ὁ νόμος.

(1) Ἡ μὲν αὐτῇ Φρανκεν. ἐκδοσ. ἢ αὐτῇ καθωμολογήσατο. ἢ δὲ τῷ Ἀλδ. καὶ ὁ καθωμολογήσατο αὐτῇ. ὁ δὲ Ἀλεξανδρ. κώδ. καὶ ὁ καθωμολογήσατο αὐτῇ.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπολυτρώσει αὐτὴν, ὅτι ἀναδίδῃς αὐτὴν τῷ πατρὶ, καὶ λαμβάνων ἴσως τὸ τίμημα.

» ** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Πῶς δὲ δίκαιον ἐπὶ παλλακείᾳ πριάμενον καὶ συγγενόμενον, ἀναλαμβάνειν τὸ τίμημα; Πλὴν τὸ ἐπαγόμενον περὶ τῆς ἡῶ συναφθείσης ἐν ἐπιτιμῇ λόγῳ, τὸ, ἐξελεύσεται δωρεὰν ἀνδρῶν ἀργυρίᾳ, ὡς δωρεὰν ταύτῃ ἐκ τῆς ἐξελεύσεως. (1) (ἀπὸ τῆς μιᾶς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα) ὅθεν ἴσως καὶ τὸ, λυτρώσει, φησί. Τί ἐν ἐστὶ τὸ, ἐκ ἀπελεύσεως, ὡς ἀποτρέχουσιν αἱ δόλαι; Ἡ τοίνυν τὸ μὴ πρᾶν τὴν ταύτῃ ὡς ἐν ἐθέλῃ παρίστην· ἐδὲ γὰρ ἔθνη ἐτέρω· ἢ καὶ αὐτὴν ἀξιοῖ λαμβάνειν ἢ καὶ περὶ τῆς τῷ ἡῶ συναπλομένης φησὶν. εἰ δὲ παρείχον αὐτῇ (ὁ πατήρ ὁ ἔχων τὴν παλλακίαν) τὰ δέοντα, καὶ τὸν ἱματισμόν, καὶ τὴν ὁμίλιαν, ἐκ ἀδίκων εἰ καὶ αὐτὸς ἐλάμβανε τὴν τιμὴν σφιλῆα τοίνυν τῆς πρώτης τὸ δεύτερον. (τὸ περὶ ἡῶ) ἐπεὶ καὶ τις ἡ ἀποκλήρωσις τῆς, ἐπὶ μὲν τῆς πατρὸς τοιῶς δε, ἐπὶ δὲ τῆς ἡῶ ἐτέρως; ὥς καὶ ἐπὶ τῆς πατρὸς κοινόν τὸ, κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν θυγατέρων ποιῆσει αὐτῇ. ὅπερ ὁ Σύμμαχος, τῶν νεανίδων, ἐξέδακε. κατὰ τὰς θυγατέρας γὰρ συνώκει αὐτῷ, ἐκ ὧς δέλη καταφρονεμένη. τοιγαρὲν καὶ ἀπίστα, τὰ τῆς ὁμιλίας λαμβάνει. καὶ τῆτο ἄρα κοινόν ἐπὶ τῆς πατρὸς.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἀνδρῶν ἀργυρίᾳ, ἀνδρῶν τῆς ἀναδύναι, φησὶ, τὸ τίμημα.

ιβ. Ἐὰν δὲ πατάξῃ τις τινὰ, καὶ ἀποθάνῃ, θανατέσθω.

ιγ. Ὁ δὲ ἐχέων, ἀλλ' ὁ Θεὸς παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς, δώσω σοι τόπον ὃ φεύξεταί ἐκεῖ ὁ Φοινεύσας.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸν ἀκασίως Φονεύοντα, λέγει, καταφύγειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ περὶ λέγων κατὰ συγχώρησιν Θεὸς γενησάτω τὸν Φόνον, ὅμως κατὰ τὸ Φαινόμενον αὐτὸς ἐργάσατο τὸν Φόνον. καὶ δεῖ διακριθῆναι τὰ τῆς διαθέσεως, ἵνα μὴ ὡς Φονδὸς ἀπόληται.

» * ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸν ἀκασίως πεφονδύκοντα διατὶ φεύγειν προτρέπεται; (2) Τὴν Φονικὴν αὐτῶν ἱατρῶν γνώμην, καὶ διδάσκων, ὡς εἰ τὸ παρὰ γνώμην ἀνελεῖν, ἐνοχὸν τιμωρίας ποιεῖ, πολλῷ μᾶλλον τὸ γνώμην Φονδεῖν κολάσεως ἄξιον. πρὸς δὲ τῆτω, καὶ τῆς παύοντος (3) ξύλῳ, καὶ τῆς ἀκοντίζοντος λίθῳ, προμηθεύεσθαι ἐργάζεται. καὶ μὲντοι καὶ τῆς ἄλλο τι τοιοῦτον δρῶντας παρασκυδάζει δεδιέναι καὶ

Α τρέμειν, ἵνα δὴ μὴ παρὰ γνώμην τινὰ τῶν πελαζόντων, ἢ πόρρωθεν ὄντων πημῶνσι. χαλινῶ δὲ καὶ τὸν τῶν συγγενῶν τῆς πεφονδύμενης θυμὸν τῇ τῆς πεφονδύκότης Φυγῇ.

ιδ. Ἐὰν δέ τις ἐπιθῇται τῷ πλησίον ἀποκτεῖναι αὐτὸν δόλῳ, καὶ καταφύγῃ, ἀπὸ τῆς θυσιαστήριος μελήψῃ αὐτὸν θανατώσας.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς ἀκασίως Φονδύοντος, ὡς περὶ τῆς θελήσαντος Φονεῦσαι, μὴ μὴ ἐπιτυχόντος τῆς σκοπῆς, διαλέγεται· τὴν προαίρεσιν τιμωρέμενος, καὶ τῆς ἐργῆς μὴ γεγονότος.

ιε. Ὅς τύπτει πατέρα αὐτῆς ἢ μητέρα αὐτῆς, θανατέσθω.

ις. (4) Ὅς ἂν κλέψῃ τις τινὰ τῶν ἡῶν Ἰσραὴλ, καὶ καταδυναστεύσας αὐτὸν ἀποδώται, καὶ εὔρεθῇ ἐν αὐτῷ, θανάτῳ θανατέσθω.

» * ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Οὐ γὰρ τοι θέμις τὸ ἱερὸν ἐν Χριστῷ καταδεδωκέναι γένος, καὶ εἰς δαλείαν ἐκ ἐντριβῇ παρακομίζεσθαι ποιησάτω τῶν τῆτο δρῶν εἰσδόντων. ὡς γὰρ οἱ τὰ μεράκια φονακίζοντες, πόλεως τε καὶ οἰκῶν ἀπονοσφίζουσι, καὶ ἀχρημάτων αὐτὰ τῶν ἐλδοθέρων ἐκλέμνοντες, τοῖς τῆς ἀναγκαίας δαλείας ὑποφέρουσι ζυγοῖς· τὸν αὐτὸν οἶμαί τῶν τρόπων, οἱ τῆς ὁρᾶς φρονεῖν ἐλομενίς, καὶ τὸν ἐλδοθέρους πρέποντα βίον ἐπιτηδύοντας, ἐπὶ τὸ σφίσι αὐτοῖς ἀνοητότατα δοκῶν, πολυπλόκοις ἐννοιῶν ἀπάταις ἀποκομίζοντες, λησείας εἰκότως τῆς ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπων ὑπομενέουσι τὴν γραφίαν. ποινὴ δὲ αὐτοῖς ὁ θάνατος. τοῖς τοιοῖς, μηδὲ 2. Ἰωάν. 10. χαίρειν λέγετε, φησὶ τῆς Σωτῆρος ὁ μαθητής.

ιζ. Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα αὐτῆς, θανάτῳ θανατέσθω.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὡς περὶ ἐπὶ Θεῷ τὸ γλώττης πλημμελημα τιμᾶται θανάτῳ, ἔτω καὶ ἐπὶ τῶν γεγοννηκότων.

» ** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἐν ἴσῳ δὲ ὡς περὶ τέθεικε λόγῳ τὸ εἰς Θεὸν ἀμαρτεῖν, καὶ τῆς κατὰ σάρκα Φύσαντας. τὸν μὲν γὰρ δύσφημον ὁ νόμος τὴν ἐπὶ θανάτῳ ψῆφον ὑπομένειν κεκέλευκεν. ὀνομάζων γὰρ φησὶ Λαβ. 24. 16. » τὸ ὄνομα Κυρίου, θανάτῳ θανατέσθω. τὸν δὲ τοῖς γονεῦσιν ἀκρατῇ καὶ ἀχάρινον ἐξοπλίζοντα γλώσαν ταῖς ἰσοσάδμοις ὑπετίθει ποινῆς. ὁ κακολογῶν γὰρ φησὶ πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

ιη. Ἐὰν

(1) Τὰ ἐν τῷ δὲ τῷ ὑπομνήμ. μεταξὺ τῶν καμπύλων ὁράμενα, ἐκ ἐπὶ ἀθείας ἔκκεντο ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ. ἀλλ' ἐπάνω τῶν σειρῶν.

(2) Παρακελεύεται; ἢ ἐν χάλ. ἔκδοσ.

(3) Τῆς τέμνοντος ξύλου, καὶ τῆς ἀκοντίζοντος λίθου αὐτῶν.

(4) Τῆτο 17. ἐστὶν ἐν τοῖς ἐκδόδοις. τὸ δὲ 17. ἐστὶ 16.

ιη. Ἐὰν δὲ λοιδορῶνται δύο ἄνδρες, καὶ πατάξῃ τις τὸν πλησίον λίθῳ ἢ πυγμῇ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ, κατακλι-
 θῇ δὲ ἐπὶ τὴν κοίτην, Ἐὰν ἐξαναστῇ ὁ ἄνθρωπος περιπατήσῃ ἔξω ἐπὶ ῥάβδῳ, ἁθῶος ἔσται ὁ πατάξας· πλὴν τῆς ἀργίας αὐτῷ ἀποτίσει, καὶ τὰ ἱατρῆα.

Λοιδορῶνται. Ἀκύλας, διαμάχωνται.

» * * ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τῆς ἀργίας αὐτῷ
 » ἀποτίσει, καὶ τὰ ἱατρῆα. καὶ ταυτὶ μὲν
 » ὁ νόμος· ἀλλ' ὅγε Σωτὴρ τὸ τελείως ἀγα-
 Ματθ. 5. 39. θὸν εἰσφέρειν, τῷ παύοντί σε, Φησὶν, εἰς
 » τὴν δεξιάν σιαγόνα, σφρέσον αὐτῷ καὶ
 » τὴν ἄλλω.

κ. Ἐὰν δέ τις πατάξῃ τὸν παῖδα αὐτῷ ἢ τὴν παιδίσκην αὐτῷ ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἀποθάνῃ ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῷ, δικὴ ἐκδικηθήσεται.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Θανάτῳ τιμᾶται τὴν εἰς ἅπαν ὀργὴν. ὁ γὰρ ἐπεί τοι γεγονόσιν ἐκ πλεονεξίας δεσπότας, καὶ ζωῆς ἀπείργειν ἐφῆκεν ὁ Θεὸς τὰς ὑπὸ χεῖρα.

κα. Ἐὰν δὲ διαβιῶσῃ ἡμέραν μίαν ἢ δύο, ἔκ ἐκδικηθήσεται· τὸ γὰρ ἀργυρίου αὐτῷ ἐστίν.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Μετά γε τὸ δόρωσθαι πῶς ἀθώεσθαι ὁ δεσπότης. ὁ γὰρ ἐθέλει τις ἀποβαλεῖν ὃν ἀργυρίοις ἐπρίατο. (1)

κε. Ἐὰν δὲ μάχωνται δύο ἄνδρες, καὶ πατάξωσι γυναῖκα ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, καὶ ἐξέλθῃ τὸ παιδίον αὐτῆς μὴ ἐξεκονισμένον, ἐπιζημίον ζημιωθήσεται· καθότι ἂν ἐπιβάλλῃ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναίκος· καὶ δώσει μετὰ ἀξιώ-
 κυ. ματος. Ἐὰν δὲ ἐξεκονισμένον ἦ, δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρὸς τὸ δεῖναι τὴν ζημίαν ὅσῳ ἂν εἴπῃ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναίκος, καὶ ἡ ἀξία τῆς προσώπου ζητεῖται· ἵνα καὶ πρὸς ταύτῃ ζημιωθῇ. δύο ἔν ζημίας ὑφίσταται· μίαν μὲν, ὡς ἐπιχειρήσας τὸ ὑπὲρ αὐτόν· δευτέραν δὲ, ὑπὲρ ὃ ἐποίησεν ἐκ-
 » τρώσαι τὴν γυναῖκα. τὸ δὲ, μετὰ ἀξιώ-
 » ματος, ἥτοι ἵνα σκοπηθῇ ἡ εἰς αὐτῶν καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν ἐπιβληθῇ ἡ ζημία· ἵνα μὴ εἰς ἀπέραντον ἐκλινθῇ ἡ καταδίκη.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐχ ὅτι μετὰ τὸν ἐξεκονισμόν ψυχᾶται τὸ βρέφος ὁ νόμος τῆτο διώρισεν, ἀλλ' ὡς τέλειον ἄνθρωπον ἀπεκλονότος τῆς παίσαντος, ὡς μηδὲ βραχύτι μύριον ἐλλείπειν ἐτι τῶν ἐξ ἀμφοῖν τελάντων τὸ ζῶον.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ τὸ ἐξεκονισμένον ἄμβλωμα ἐμψυχόν ἐστιν. ὅπερ τις διὰ πληγῆς κατάγων, εἰς χρήματα ζημιᾶται, ὡς μὴ τελείον ὄντος τῆς ἀνθρώπου. τὸ γὰρ ἐξεκονισμένον, τέλειόν ἐστι. διὸ καὶ Φωνδὺς ὁ τυπήσας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστὶν ἐξεκονισμένον; Φασὶ τῆ σώματος ἐν τῇ μήτρᾳ τελείως διαπλαθέντος. τότε ψυχᾶται τὸ ἔμβρυον· καὶ γὰρ τῆς Ἀδὰμ τὸ σῶμα πρότερον ὁ ποιητὴς διαπλάσας, ἕτως ἐνεφύσησε τὴν ψυχὴν. κελθεῖ τοίνυν ὁ νομοθέτης, γυναικὸς ἐγκύμονος ἀμβλωσάσης ἐν μήτρᾳ, εἰ μὴ ἐξεκονισμένον ὃν ἐξέλθοι τὸ βρέφος. τῆτες μεμορφωμένον, Φόνον τὸ πρᾶγμα καλεῖσθαι, καὶ τὴν ἴσιν ὑπέχειν τιμωρίαν τὸν δεδρακότα· εἰ δὲ μὴ ἐξέλθοι μεμορφωμένον, μὴ λογιζέσθαι Φόνον, ἐπειδὴ περ ἔδέπω ψυχωθὲν ἐξημβλώθη· ἀλλὰ ζημίαν τινύειν τὸν αἴτιον.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἐὰν γὰρ Φησὶν ἐξαμβλώσῃ ἢ γυνή, καὶ μὴ ἀποθάνῃ, ἕως ζημίας ἴσεται ὁ κίνδυνος τῷ αἰτίῳ· ἔαν δὲ τελευτήσῃ, ἕως θανάτου· ἔαν δὲ ὀφθαλμὸν ἀποβάλλῃ, καὶ σωθῶς εἰπῇ, ὅπερ ἂν ἀπὸ τῆς μάχης ἢ ἐξαμβλωσὶς πάθῃ, τὸ αὐτὸ καὶ ὁ αἴτιος. ἔαν δὲ περὶ τῆς βρέφους ὁ λόγος ἦ, καὶ τῆς τὸν αἴτιον τῆς ἐξαμβλώσεως ὑφίστασθαι ἢ καὶ τὸ βρέφος, ἔχ ὁρῶ πῶς τραῦμα ἔχει τὸ ἀμβλωθρίδιον. μὴ ποτε ἔν καὶ ὑπὲρ ὧν πάσχει τὸ βρέφος, καὶ ὑπὲρ ὧν ἡ μήτηρ ὑφίσταται, κελθεῖ ὁ Θεὸς τὸν πληξαντα κολαδιῶναι ἐκείνα, ἃ τὸ βρέφος πέπονθεν, ἢ ἡ κύσσα·
 » διατὶ δὲ ἂν ἡ ἐξεκονισμένη, δώσει ψυχὴν
 » ἀντὶ ψυχῆς; ἢ πάντως ὡς τῆς βρέφους τότε δεχομένης ψυχῇ, ὅταν ἐξεκονισθῇ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Λόγος μὲν ἐν τῇ μήτρᾳ τὸ ἔμβρυον ἀνθρωποειδὲς ὁρᾶσθαι μόλις, καὶ εἰς τύπας ἰσῆαι τότε τῆς καθ' ἡμᾶς σώματος, ὅτε καὶ ἀριθμὸς ἐπ' αὐτῷ τεσσαρακοσῆς ἡμέρας διαπεραίνεται. ταύτητοι Φασὶ, Μωσέα μὲν ἐκ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πλάνης οἰονείως ἀνωδίνοντά τε καὶ ἀναμορφῶντα τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν ἐν νόμῳ ζωὴν, σιτίων ἀπέχεσθαι καὶ ποτῶν τεσσαράκοντα ἡμέρας· καὶ εἰς ἡμᾶς δὲ αὐτὰς ὑποτοπητέον δρᾶσαι τε τῆτο καὶ ὑπομείναι Χριστόν. ἀνεμορφῶτο γὰρ ἐν αὐτῷ πρὸς ἀγίασμόν δι' ἐγκρατείας ἢ Φύσεως, ἐξ ἀκρατῆς ὁρέξεως ἐν ἀρχαῖς ἐν τῷ πρωτοπλάσῳ τὸν ἐξ ἀμαρτίας καὶ παρακοῆς ἀρρώσθησασα μολυσμόν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἔν καρπὸς ἂν εἴη καὶ κύημα νῆ· πῆσις ἢ εἰς Χριστόν, δι' ἀντελῆς γνώσεως ἡμᾶς ἀναπλάττεσθαι πρὸς αὐτόν, καὶ εἰς θεῖον διαμορφῶσαι τύπον. καὶ γὰρ οἱ πεπιστωκότες διὰ Φωνῆς Ἡσαΐε τῆτο οἰμαί περ διασημαίνοντες, εὖ μάλα
 » διακεκράνασι, διὰ τὸν φόβον σε Κύριε Ἡσ. 26. 18
 » ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν, καὶ τὰ ἐξῆς. ἔκ ἐν καρπὸς

(1) Ἄλλως πῶς ταῦτα ἐν τοῖς ἐκδομο. (ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 281.) σωτέτακται.

καρπὸς αὐτῆς καὶ κύημα νῦν τὸ πνεύματι-
κὸν καὶ σωτήριον, πίσις ἢ εἰς Θεόν, ἢ
καὶ τὰς θείας χαρακτῆρας ἐνσημαίνεται.
τοῖς ἐν ἐκτελειότερας γνώσεως μετερρύη-
κόσιν ἀμαθῶς εἰς τὴν μείω τε καὶ ἀτελε-
σέραν. Γαλάται δὲ ἔτοι· προσεφώνει λέ-
γων ὁ Θεωδέσιος Παῦλος, τεκνία μου, ἔς
παλιν ὠδίνω, ἄχρις ἃ μορφωθῇ Χριστὸς
[ἐν] ὑμῖν. ἐναρξάμενοι γὰρ πνεύματι, τὴν
κατὰ σάρκα τελείωσιν ἐπετηδύον, εἰς τὴν
τῷ νόμῳ λατρεῖαν μετενέωγετο. ταύτη-
τοι καὶ ἀτελεσφόρητον ἐν αὐτοῖς τὴν Χρι-
στὴν μόρφωσιν ἐπετέλεον, οἷον εἰπὼς ἀπαμ-
βλίσκοντες τὸ ἐν γὰρ σφίσι αὐτοῖς ὡς ἐν
νηδυμνίᾳ κείμενον ἀγαθόν. ἔκταν τὸ ἐν γνώσει
τέλειον καὶ ἀκραιφνὲς εἰς πίσιν, τῷ Σω-
τῆρος τὴν μόρφωσιν ταῖς ἀπάντων ἡμῶν
εἰσοικίζεται ψυχαῖς, καὶ τῷτο ἐν ἡμῖν ὡς
θεῖα τις ἔσται ποσά. ὅταν τοίνυν ὡς ἀπό-
γε τῆς τινῶν λογομαχίας σκανδαλίζον-
τότινες· εἴτα ἢ τῷτο παθεῖσα ψυχὴ τὴν
ὡς ἐν ὠδίσιν κειμένη, καὶ εἰς νῦν ἔσω τε-
λειομένη ἀπαμβλίσκει πίσιν τε καὶ γνώσιν,
εἰ μὲν εἴη, Φησὶ, μὴ ἐξαικονισμένη, τῷ-
τέσι εἰ ἀτελής ἐτι καὶ ἀκαλλεσέρα. ζημίαν
ὑπομίνει πάντη τε καὶ πάντως ὁ τῷ σκαν-
δάλῳ παραίτιος. ὡς ἂν ἐπιβάλλῃ, Φησὶν,
ὁ ταύτης νυμφίος, τῷτέσι Χριστὸς· καὶ
δώσει μετὰ ἀξιώματος, τῷτέσιν ὁμολογε-
τω καὶ χάριν, μὴ τὴν εἰς ὅλεθρον παντε-
λῇ ποιητὴν ὑποσάς. εἰ δ' εἴη, Φησὶν, ἐξαι-
κονισμένον τὸ τῆς ψυχῆς ἡμῶν [κύημα]
νοητὸν, τῷτέσιν εἰ ἢ γνώσις εἴη καὶ πίσις
τὴν Χριστὸς φέρουσα (1) μόρφωσιν, τοῖς
περὶ τῶν ἐχάτων ὑποκείται λόγους, ὡς
ἡδὴ καὶ Φονδοτῆς. ψυχῆς γὰρ θάνατος
ἢ τῆς ἀμωμήτης πίσεως ἀπόδοσις, καὶ (2)
ἀρτίως ἐχέσης πίσεως ζημία.

κδ. Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ,
ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, χεῖρα ἀντὶ χει-
κ. ρός, πόδα ἀντὶ ποδός, Κατάναυμα
ἀντὶ κατακαύματος, τραῦμα ἀντὶ
τραύματος, μώλωπα ἀντὶ μώλωπος.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Καὶ τὰ δοκῶντα εἶναι
ἀπάνθρωπα τῷ νόμῳ, ἡμερότητα πνεύ-
τὸ γὰρ νομοθετεῖσθαι, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφ-
θαλμοῦ ἐκκολάπτεσθαι, ἐκ ὧμον καὶ ἀπάν-
θρωπον, ἀλλὰ δικαιοσύνης μὲν γέμει ἐκ
τῷ προχείρῳ λαμβανόμενον· νοόμενον δὲ,
καὶ φιλανθρωπίας, ὡς ἔφω. ἵνα γὰρ τῷ
φόβῳ τῷ παθεῖν τὸν μέλλοντα δρᾶν σω-
φρονίσῃ, καὶ ἀνασείλῃ τὴν κακίαν, τῷτο
εἰκότως δηγόρῃσιν.

κε. Ἐὰν δέ τις πατάξῃ τὸν ὀφ-
θαλμὸν τῷ οἰκέτῃ αὐτοῦ, ἢ [τὸν ὀφ-
θαλμὸν] τῆς θεραπεύσεως αὐτοῦ, καὶ
ἐκλυφλώσῃ, ἐλευθέρεως ἐξαποσελεῖ
κς. αὐτὸς ἀντὶ τῷ ὀφθαλμοῦ αὐτῶν. Ἐὰν

Α δὲ τὸν ὀδόντα τῷ οἰκέτῃ, ἢ τὸν ὀδόντα
τῆς θεραπεύσεως αὐτοῦ ἐκκόψῃ, ἐλευ-
θέρεως ἐξαποσελεῖ αὐτὸς ἀντὶ τῷ ὀδόν-
τος αὐτῶν.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Κατακωλύει τὸ θρά-
σος, καὶ συμμέτρως ἀποτελεῖ τὰς τῶν
κλῆσαμένων ὁρμὰς, καὶ ἔς μέτρον ἐκείνων
ἰσχυρὰ βλάπτει, δι' ὧν ἂν γαίνοιτο [τὴν] εἰς
τὸ εὖ εἶναι ζημίαν ὑπενεγκεῖν τὰς ὑπερβου-
γμένους. ἐφίησι δὲ ὑδαμῶς ἀχαλινάτως
ἰέναι τὰ ἐκ θυμοῦ, καὶ εἰς αὐτὴν ἡδὴ πράτ-
τεσθαι τὴν φύσιν, ἥς ἂν νοοῖτο μόνος ὑπάρ-
χων δεσπότης ὁ δημιουργός. δελεῖα γὰρ
καὶ τὸ ἐπὶ τῇδε πάθος, ἐκ ἀρρώστιας φυ-
σικόν, ἀλλ' εἰσποιητὸν ἐκ πλεονεξίας. ἐν
Χριστῷ μὲν ἐν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ὅλῳ ὅ-
ντος ἀναπλάττει πρὸς τὸ ἐν ἀρχαῖς τὴν
Φύσιν. εἴτις γὰρ ἐν Χριστῷ καὶ νῦν κλίσαις. 2. Κορ. 5. 17.

Γ * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ δὲ δὴ ἐρμηνεύοιτο
πνευματικῶς ὁ τῷ νόμῳ σκοπός, προσβά-
λοις ἂν καὶ κατ' ἕτερον τρόπον τοῖς ἐν
αὐτῷ τεθεωρημένοις. Φῶς μὲν γὰρ τῷ
τὸ ἐγκόσμιον τοῖς τῷ σώματος ὀφθαλμοῖς
εἰσδεχόμεθα καὶ θαυμάζομεν· Φῶς δὲ
τὸ θείον καὶ νοητὸν ἐν ταῖς ἡμετέραις
ἀνίχει καρδίαις. καὶ τροφὴ μὲν ἢ τῷ σώ-
ματος, τοῖς ὀδῶσι καταλεινέται, καὶ ἔστι
τὸ χρῆμα πρὸς ζωὴν ὁδός· τὰ δὲ γε τῶν
θεῶν θεωρημάτων σκληρὰ καὶ δυσέφικτα,
καθ' ἃ περ ὀδόντι τῇ τῆς διανοίας ἰαχὴ μο-
νονυχὶ συνδρύνεται, καὶ ἀποτρέφει ψυ-
χὴν. καὶ γὰρ ἢ σοφία τὴν θείαν ἡμῖν καὶ
πνευματικῶς ἀπλῶς τράπεζαν, ἔλθετε, Παροιμ. 9. 5.
Φάγετε, Φησὶ, τὸν ἐμὸν ἄρτον. ἔκταν
καὶ εἰ οἰκέταις συμβαίνοι τυχόν περίτι-
τῶν τοιούτων τὸ βλάβος, παραπαίοντος
δεσπότης καὶ παρολιθεῖν ἀναγκάζοντος ἐξ
ὀρθότητος δογμάτων εἰς ἐκλοπὴν πλάνη-
σιν, λελύθω, Φησὶν, ὁ δεσμός, καὶ λό-
γος ἔσω, Φησὶ, μηδεὶς ἀναγκάεις ζυγῶ·
διεῖρήφθω δέ ποι καὶ τῆς ἐξουσίας τὸ δαί-
μα, ἵτω τε λοιπὸν ὁ κατεξουσιάζων ὅποι-
περ ἂν αὐτῷ τὸ ἀλωβήτως ἔχειν ὄφελος-
κοιτο. ψυχῆς γὰρ ἄμενον ἔδεν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἰδοὺς δ' ἂν ἀληθῆ
τὸν λόγον καὶ ἐν καιροῖς ἐτι τοῖς κατ' ἡμᾶς
πληρέμενον. ἔς γὰρ ἀνέχονται δεσποτῶν
οἰκέται παρακομιζόντων εἰς πλάνησιν. τῆς
ἐπηρητημένης αὐτοῖς ἐξουσίας ὑπεξαγα-
γόντες γενικῶς τὸ ἐν γὰρ τῷ πενίλειον.
ἄχθαι μὲν γὰρ τῷ δελεῖας τὸν τῷ σώμα-
τος ὑπενεγκόντες αὐχένα, τηρεῖσιν ἀδολω-
τον ἐν ἑαυτοῖς τὸν νῦν· καὶ τὸ δεῖν εἰδέναι
σαφῶς τε καὶ ἀπλανῶς τὸν περὶ τῆς ἀλη-
θείας πίσεως λόγον, πολλὰ δὴ λίαν, μάλλον
δὲ τῷ παντός εἶναι ἄξιον πεπισθῆκασι.
καὶ] τροφὴν ποιεῖν τὸ χρῆμα πνευμα-
τικῶν, οἷα περ ὀδόντι τῷ νῦν κατατρίβον-
τες τὸ εἰς ἔς ἐρχόμενον, καὶ τὴν τῶν
θεῶν νοημάτων ἀναμασώμενοι διώκων.

κη. Ἐὰν

(1) Φορεῖται. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 261.

(2) Καὶ τῆς ἀρετῆς ἐχέσης γνώσεως ἢ ζημία. αὐτ.

κη. Ἐὰν δὲ κερατίση ταῦρος ἄνδρα ἢ γυναῖκα καὶ ἀποθάνῃ, λίθοις λιθοβοληθήσεται ὁ ταῦρος, καὶ ἔβρωθήσεται τὸ κρέας αὐτοῦ· ὁ δὲ κύριος τῶ ταύρου ἀθῶος ἔσται.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸν κερατιστὴν ταῦρον ἀναιρεῖσθαι κελεύει; Καὶ διὰ τῶν ἀλόγων παιδῶν τὰς λογικὰς ἡλικίας ὁ Φόνος κακόν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ταῦρος παραικάζει τὸν ὑβριστὴν καὶ ἀλαζόνα, καὶ πλεονεκτεῖν ἐκχύνει. ταῦρον γὰρ αἰείως ἐστὶ καὶ ἀγέρωχον τὸ ζῶον, καὶ πάνδεινον εἰς ἀλκίω. τὸν δὴ τοιοῦτον εἶπερ ἀνέλοι τινὰ ταῖς πλεονεξίαις, ἀποτιννύει δίκην ἐπ' αὐτῷ θανάτῳ προσέταχε. χρῶμαι γὰρ ἔφη λιθοβολῶν τελευτᾷ.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὑποκλέπει δὲ τῆς ὀργῆς τὸν κεκλημμένον, εἰ μὴ τῆς πλεονεξίας εἰδείῃ τὸν τρόπον, μηδὲ τῆς ἐκείνου φαυλότητος ἀλίσκοιτο κοινωνός. ἔ γὰρ ἡμῶν ἐγκλήματα τὰ ἐτέρων, εἰ λαθραῖα γίνονται τυχόν. ἐδίειν δὲ ἔκ ἐξ τῶ ταύρου τὰ κρέα, τότε μὴ χρῶμαι μεταλαχῆν τῆς ἐτέρων ἀκαθαρσίας, ὥς ἐν τύπῳ τῷ κατὰ τὴν βρωσίαν καὶ τὴν οἶον ἐμέθεξιν, ὑποτυπῶν.

κθ. Ἐὰν δὲ ὁ ταῦρος κερατιστὴς ἢ πρὸ τῆς ἐχθρῆς καὶ πρὸ τῆς τρίτης, καὶ διαμαρτύρωνται τῷ κυρίῳ αὐτῶ, καὶ μὴ ἀφανίσῃ αὐτὸν, ἀνέλη δὲ ἄνδρα ἢ γυναῖκα ὁ ταῦρος, (1) καὶ λιθοβοληθήσεται, καὶ ὁ κύριος αὐτῶ προσἀποθανεῖται.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Συγκαταδικάζεσθαι τῷ μόχῳ δεδικαίωκε τὸν δεσπότην, εἶπερ εἰδείῃ τὸ πλημμελεῖν, καὶ μαθὼν ἐλέγχοιτο τὴν πλεονεξίαν. τὸ γὰρ ἀπειργεῖν δυνάσθαι τῆς ἀδικίας τὰς τρόπας, καὶ κατακωλύειν εὖ μάλα τὸ πλημμελεῖν, εἴτα τῷ δρᾶν ἔκ ἀνέχεσθαι καὶ λίαν ἐπαρδασμῶς, μονονεχὶ καὶ σιωπεργασμῶν ἀποφαίνει τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὅσον ἦκεν εἰς θέλησιν καὶ ταυτοβελίαν τοῖς ἐθέλουσιν ἀνοσιεργεῖν καὶ σιωπεπονεῖν ἡρημῶν.

λ. Ἐὰν δὲ λύτρα ἐπιβληθῇ αὐτῷ, δώσει λύτρα τῆς ψυχῆς αὐτῶ κατὰ πάντα ὅσα αὐτῷ ἐπιβάλωσιν αὐτῷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κατακρίνει μὲν γὰρ θανάτῳ τὰ παγκάλεπα τῶν πλημμελημάτων ὁ πάντων κριτὴς. πλὴν προσίεται τὰς ἡμαρτηκότας, καὶ λύτρα φέροντας τὰ τῆς ἀμαρτίας λυτικά, τὸ ἐν μετανοαῖς δάκρυον, τὸν ἐπὶ ταῖς μεταγνώσεσι πόνον, τῆς ἐλεημοσύνης τὰς τρόπας. κα-

Α., τακαυχᾷται γὰρ ἔλεος κρίσεως, κατὰ τὰς Γραφάς. Ιακ. 2. 15.

λα. Ἐὰν δὲ ὁ κερατίση ἢ θυγατέρα, κατὰ τὸ δικαίωμα τῷ τοιοῦτοιοῦσιν αὐτῷ. Ἐὰν δὲ παῖδα κερατίση ὁ ταῦρος ἢ παιδίσκην, ἀργυρεῖς τριάκοντα δίδραχμα δώσει τῷ κυρίῳ αὐτῶν, καὶ ὁ ταῦρος λιθοβοληθήσεται.

Β. ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀκριβῆ δὲ ὁ νόμος καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπονθόσι ποιῆται διαβολήν. εἰ μὲν γὰρ ὁ κερατίση ἢ θυγατέρα, Φησὶν, ὁ μόχος ἀνέλη, θυγατρίαν ἀφιλολοκτικῶς· εἰ δὲ παῖδα ἢ παιδίσκην, ἀργυρίου ἔσω τὸ ὑπὲρ τῶν ζητῶντων. τίς ἐν ὁ λόγος, πῶς ἔκ ἀξίον ἰδεῖν; καὶ τοι τὸ ἐλδοῦν γὰρ καὶ ἄλλο ἐν ἡμῖν ἐκ πλεονεξίας, καὶ ἔκ ἀρρώστιας φύσεως. εἰς γὰρ ἡμᾶς ἐκίσε Θεός, καὶ εἰς ὁ πάντων πατὴρ, κατὰ τὴν τῶ Προφῆτη Φωνήν. ἄρ' ἐν ὡς ἐγκλημα τὴν δαίαν καταγράφει τινῶν ὁ πάντων δημιουργός; ἄρα καὶ παρ' αὐτῷ τὸ δέλον ἐν μέσσι, καὶ δόξη πλεονεκτεῖ τὸ ἐλδοῦν; ἔμενεν. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ ἔκ ἐν δέλο. ἔδδ ἐλδοῦν. ἔμενεν. ἐκ ἐν σκιά γὰρ ὁ νόμος· διὰ μὲν ἡμεῖς καὶ θυγατρός, τὸ ἐλδοῦν τῶν ἁγίων σημαίνεται γένος· διὰ δὲ παιδός· [τε καὶ παιδίσκης,] τὸ δέλον ἐστὶ καὶ ὑπὸ ζυγὸν ἀμαρτίας. ἐστὶ δὲ ἔκ ταῦτον τὸ πλημμελεῖν εἰς ἀγίας καὶ ἀμαρτωλούς. κολάζεται δὲ ἔκ ἐν ἴσῳ μέτρῳ τὰ ἐπ' ἀμφω. ὅτι μὲν γὰρ τὴν φύσιν ἀδελφοὶ ἐτοί τε καὶ ἐκείνοι, παντὶ τῷ σαφές· ἀλλ' ἐστὶ τὸ ἅγιον ἐν ὑπεροχῇ τῇ πνευματικῇ, καὶ ἐν τοῖς τῆς ἀρετῆς ὑψώμασι, καὶ παρὰ Θεῷ τίμιον, ὥς [καὶ] ἐν ἡμῖν τάξει γενέσθαι καὶ θυγατρός, καὶ τὸ ἀνθρώπινον τε καὶ δολοπρεπὲς ὑπερφέρεσθαι μέτρον.

λγ. Ἐὰν δέ τις ἀνοίξῃ λάκκον ἢ λατομήσῃ λάκκον, καὶ μὴ καλύψῃ αὐτὸν, καὶ ἐμπέσῃ ἐκεῖ μόχος ἢ ὄνος, λδ. Ὁ κύριος τῶ λάκκου ἀποτίσει, ἀργυρίου δώσει τῷ κυρίῳ αὐτῶν· τὸ δὲ τεθνηκὸς αὐτῷ ἔσται.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῷ δέξιν αἰνιγματῶδως, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ εἰς σκάνδαλον, καὶ τὸ ἀφελῆν πεφύκτος, ἔκ ἐν ἡμῖν ἀνοίξῃ γενέσθαι τινῶν· ἔτε μὲν ὁράσθαι πρὸς θάνατον τὰ ἡμῖν τε καὶ ἑτέροις ἀναγκαῖα πρὸς ζωὴν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰς θεωρίαν λέγοντες (2) τὸ χρῆμα πνευματικῶν, ἐκείνο ἐρῶν. λάκκον εἰσὶν ὀνομάζον ἐν τῷ νόμῳ, τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς τὴν γνῶσιν, καὶ τὸν περὶ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοσῆς Τριάδος λόγον, καὶ τῶ κατὰ Χριστὸν μυστήριον τὴν δυνάμιν. (3) καὶ γὰρ ὡς περ

(1) Ἡ μὲν αὐτῶ φρασεῖς. ἐκδοσ. ὁ ταῦρος λιθοβοληθήσεται· ἢ δὲ τῶ Ἀλδ. λιθοβοληθήσεται ὁ ταῦρος.

(2) Ἀναγαγόντες. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 249.

(3) Τὴν εἰδήσιν. αὐτῶ.

αὐτὸν βάθει, καὶ ζωοποιὸν ἔχει τὴν εἰδῆσιν. (1) Α
 ἔκταν ὁ συγγραμμάσι μὲν τοῖς ἀρχαιοτέ-
 ροις αἰνυχῶν, καὶ σὺ πόνω πολυπραγ-
 μονῶν τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς τὰς λόγους,
 καὶ τὴν ἀκριβῆ τε καὶ ἀκιβδηλῶτον γνῶ-
 σιν ἀναζητῶν, πολλὴν ἂν ἔχοι τὴν ἐμφέ-
 ρειαν πρὸς γε τὸν ὁρῦντοτα λάκκον. ζη-
 τᾷ γὰρ ὕδωρ ζωοποιὸν, καὶ πηγὴν οὐφραί-
 νουσαν, καὶ χεῖμα ῥέον. τρυφῆς. ὁ δὲ δὴ
 εἰς τὸτο λοιπὸν σιωπῆσεως ἀφιγμένος, ὡς
 καὶ ἰδίᾳ διῶναι παραδεῖναι γραφῇ τῇ Β
 μυστηρίῳ τὸν λόγον, λατομεῖ λάκκον. και-
 νεργεῖ γὰρ ὡπερ, καὶ τοῖς ἐτέρων ἰδρῶσιν
 ἐποικοδομῶν, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις ἐαυτὸν τε
 καὶ ἐτέρας ὠφελῶν. ὁρῦντοσι δὲ λάκκος
 σιωπηρὶ μὲν, κατὰ τὴν τῇ Προφῆτῃ
 Φωνῇ, καὶ οἱ τῆς ψευδωνύμου γνῶσεως
 ἐρασταί. ἔτις τοίνυν ὁρῶν λάκκον. ἀσφα-
 λιστέον Φησὶ, μὴ ἄρα τισὶν ὁλέθρου γέ-
 νοιτο τρόπος τὸ καλῶς εἰρηθεῖν (2) δοκῶν.
 δεῖ γὰρ ἡμᾶς ἔως ὁρῶν τε καὶ ἀπὸ κρι-
 βωμῶν τὸν περὶ Θεοῦ ποιῆσαι λόγον,
 ὡς μηδενὶ γενέσθαι σκανδάλου πρόφασιν.
 καὶ τὸτο οἰμαί εἰς τὸ πῶμα ἐπικαίει τῷ
 λάκκῳ, τὸ τῆς καθηκείας ἀσφαλείας
 μὴ ἀμοιρεῖν τὸν λόγον. ἔαν γὰρ πέσῃ,
 Φησὶν, ἢ βῆς ἢ ὄνος, ὁ πεπονηκὼς ἀπο-
 τίσει. βῆν δὲ καὶ ὄνον ὀνομάζει πάλιν καὶ
 ἀπλῶς, ἀλλ' ἐν λόγῳ βαθεῖ. καὶ βῆν
 μὲν Φησὶν, ἵνα νοήσῃς τὸ ἱερὸν καὶ κα-
 θαρὸν γένος· ὄνον δὲ αὖ, ἵνα σιωῇς τὸ
 ἀνίερρον καὶ ἀκάθαρτον. καὶ γὰρ προσά-
 γεται κατὰ νόμους εἰς θυσίαν τῷ Θεῷ.
 ἱερὸν δὲ γένος καὶ καθαρὸν εἰναίφαμεν τὰς
 ἡγιασμένους διὰ πίστεως· ἀνίερρον δὲ καὶ
 ἀκάθαρτον, τὰς ἔπω κεκαθαρμένους διὰ
 τῆς ἀγίας βαπτίσματος, ἀλλ' ἐν ἐσιγμένῳ
 ἔχοντας ἔτι τῆς ἀμαρτίας τὸν μολυσμόν.
 ὁμοιον ἔν, ὡσεὶ λέγοι· ἔτι γένοιτο βλά-
 βος, ἢ περίτινα τῶν ἡδὴ βεβαπισμένων,
 καὶ κατεσφραγισμένων διὰ τῆς χάριτος
 εἰς οἰκαότητα τὴν πρὸς Θεὸν, ἢ εἰς τινὰ
 τυχὸν τῶν ἔπω τοιῶν, ὁφλήσει δίκλῳ
 ὁ τῆ σκανδάλου πρόξενος, καὶ αὐτῷ μενεῖ
 τὸ τεθνηκός, τῆς αὐτῆς γνήσεται τῆ
 παθόντος ὁ θάνατος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διὰ μὲν τῆς ὄντος νοή-
 σεις τὸ ἐξ ἐθνῶν, διὰ δὲ τῆ βοῆς τὸ ἱερὸν
 καὶ ἀπόλεκτον γένος.

Λε. Ἐὰν δὲ κερατίση τινὸς ταῦρος
 τὸν ταῦρον τῆ πλησίον αὐτῆ, καὶ
 τελευτήσῃ, ἀποδώσονται τὸν ταῦρον
 ζῶντα, καὶ διελένται τὸ ἀργύριον
 αὐτῆ, καὶ τὸν ταῦρον τὸν τεθνηκός
 διελένται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Εἰ πλεονεξίας ἐπιγέ-
 νοιτο καὶ ἀδικίας τρόπος παρ' ἐκ ἐκόν-
 τος τινὸς εἰς ἕτερον,] αἰτρουφάτω, Φη-
 σὶν, ὁ ἡδίκημένος τοῖς τῆ λυπήσαντος
 ἀγαθοῖς, καὶ κοινὰς ἐχέτωσαν τὰς θυ-
 μηδίας. τὸτο γὰρ οἰμαί εἰς τὸ διελέσαι
 [τὸν ταῦρον τὸν ζῶντα. κοινὰς δὲ ποιεί-
 τω, Φησὶ, καὶ ἀνευτελήτως προσκεκρυ-
 κῶς τὰς τῆ πεπονηκός συμφορὰς. τῆτι
 γὰρ οἰμαί παραδηλῶν, τὸ διελέσαι τὸν
 τεθνηκός. ὁρᾷς ἔν ὅπως ὁ νόμος αἰνιγ-
 ματωδῶς ἔτι καὶ κατεσκευασμένως τὸν Φι-
 λάλληλον εἰσηγεῖται τρόπον; ἢ ἐκ δὴ
 τῆς ἐξ ἑαυτοῦ, χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ
 κλαίειν μετὰ κλαυόντων;]

ΑΔΗΛΟΥ. χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἔτος
 ὁ πατήρ ἐν πᾶσι τὴν τῆ ταύρος προσηγο-
 ρίαν ἐπὶ τὰς πλεονεξίας λαμβάνει. (3)

Λε. Ἐὰν δὲ γνωρίζηται ὁ ταῦρος
 ὅτι κερατίσῃς ἐπὶ πρὸ τῆς χθὲς καὶ
 πρὸ τῆς τρίτης, καὶ διαμεμαρτυρη-
 μένοι ὡς τῷ κυρίῳ αὐτῆ, καὶ μὴ
 ἀφανίσῃ αὐτὸν, ἀποτίσει ταῦρον ἀν-
 τὶ ταύρος ὁ κύριος (4) αὐτῆ, ἀπο-
 τίσει τὸ ἀργύριον ἀντὶ ταύρος, ὁ δὲ
 τετελευτηκὼς αὐτῷ ἔσαι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ δὲ δὴ, Φησὶν, ὁ
 πλεονεξίων εἰδείη σαφῶς, ὅτι πείσεται·
 [τι] δεινὸν ὁ πέλας, τῶν τῆς πλεονε-
 ξίας τρόπων ἐκ ἀνηρημένων, ζημίαν αὐ-
 τὸς τὴν ἰσὺν ὑπομείναι, καὶ τὴν τῆ πα-
 θόντος συμφορὰν ἐπαντλήσει μόνῃ τῇ
 ἰδίᾳ ψυχῇ. τὸτο γὰρ αἰνιγματωδῶς δη-
 λῶν τὸ, ἀποτίσει ταῦρον ἀντὶ ταύρος, ὁ
 δὲ τετελευτηκὼς αὐτῆ ἔσαι. καὶ γὰρ μέχρι
 τῆ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ἀποπέσειν τοῖς
 ἀδικῶσιν ὁ λόγος, ἀλλ' ἰδίαν ἔχει συμ-
 φορὰν, καὶ αὐτῶν ἔσαι πάθος τὸ τῷ
 πέλας συμβεβηκός.

ΚΕΦ.

(1) Τὴν διῶναι. αὐτὸ Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 249.

(2) Εἰρηθεῖν. αὐτ.

(3) Καὶ ἐπὶ Χριστόν. ὁρᾷ τὸ ἐν τῇ 513. σελ. ὑπόμνημα.

(4) Τὸ, ὁ κύριος αὐτῆ, ἀποτίσει τὸ ἀργύριον ἀντὶ ταύρος. αὐτὸ τῇ ἐν Φραν. ἐκδ. καὶ κεῖται.

Κ Ε Φ. Κ Β.

α. **Ε**άν δὲ κλέψῃ τις μόχον ἢ πρόβατον, καὶ σφάξῃ αὐτὸ ἢ ἀποδώται, πέντε μόχους ἀποτίσει ἀντὶ τῆς μόχου, καὶ τέσσαρα πρόβατα ἀντὶ τῆς προβάτου.

ΑΔΗΛΟΤ. Διὰ τὸ εἶναι ὑπεροχὴν καὶ μεγέθει ἕναι τὸν μόχον, μείον δὲ τὸ πρόβατον.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Κελεύει τέσσαρα μὲν πρόβατα ἀποτίναεν, βῆς δὲ πάντα τὸν κλέπτην, ἀντὶ τοῦ εἶναι τὴν ὑφαιρεθέντος. ἐπεὶ δὲ πρόβατον μὲν φέρει δασμὸς δ', γάλα, καὶ τυρὸν, καὶ ἔρια, καὶ ἐτήσιον ἄρνα· ὁ δὲ βῆς, εἰ τρεῖς μὲν τὰς αὐτὰς εἰς γάλακτι καὶ τυρῷ καὶ γεννήμασι, δύο δὲ ἐξαίρετως, ἄροτρον γῆς, καὶ ἀλοήτων.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥΤ. Διατὶ ὁ μόχον κεκλοφῶς, πενταπλάσια ἀπαιτῶται κελεύεται, ὁ δὲ πρόβατον, τετραπλάσια· ὅτι τὰ μείζονα τῶν ἀμαρτημάτων, μείζονων ἄξια τιμημάτων. ἔτω καὶ ὁ Θεὸς

Λακ. 12. 48. ἐδίδαξεν. ὃ μὲν γὰρ Φησί πολὺ δοθήσε-
ται, πολὺ καὶ ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥΤ. Μόχος μὲν δὴ καὶ πρόβατον, καθαρὰτε ἀμφω καὶ ἱερά, καὶ εἰς ὁσμὴν ὁσμῆς ἀνακομιζόμενα τῷ Θεῷ· ἀλλ' ὁ μὲν μόχος, εἰ ὑπεροχὴ καὶ μεγέθει σώματος· θάτερόν γε μὴν, ἔχ' ἔτω. μόχος γὰρ μείον τὸ πρόβατον. μόχοι δὲ ἔν καὶ πρόβατα ὥσπερ τινα ζῶα καθαρὰτε καὶ ἱερῶτατα, τῶν διὰ πίσεως δεδικαιωμένων ἢ ἀγία πληθὺς, διχηλῶντες τὴν ὁπλῶν, καὶ μηρυκισμόν ἀνάγοντες κατὰ τὸν νόμον, καὶ καρπῶν ἡμέρων ὄντες ἐργάται. γηπονὲ γὰρ ὁ μόχος, ἐγκαρπον δὲ καὶ τὸ πρόβατον. αἰσώκισαι μὲν γὰρ ταῖς θείαις αὐλαῖς, τρεῖς ἐκκλησίαις, ἢ τῶν κεκλημένων ἀγγέλων. πολλοὶ δὲ λίαν οἱ κλέπται περὶ αὐτῶν διορύττοντες τε καὶ παρεισδύνοντες, καὶ πολυτρόποις φονακισμοῖς τὰς τῶν ἀπλῶν ψυχὰς ἐξέλκοντες, καὶ μονονεχὶ καταπιπράσκοντες τῷ ὀλοθρόντι Σατανᾷ. πλὴν ὁ δεδρακὼς τι τοῖστον, πάντε μόχους ἀποτίσει ἀντὶ τοῦ εἶναι, καὶ τέσσαρα πρόβατα ἀντὶ προβάτου. πενταπλάσιον μὲν γὰρ ἐπὶ τῷ μόχῳ τὴν δίκην, τετραπλάσιον δὲ [δαίν] ἐφ' ἐνὶ προβάτῳ γενέσθαι Φησί, κατὰ τὸ μέτρον οἰμαίπε τῆς πνέουματι-
κῆς κατ' ἀρετὴν ποσότητος τῶν ἀπολλυμένων ἐπιτιθεῖς τὴν κόλασιν. τύπος δ' αὖν εἶη καὶ σκία τῆς εἰς ἀρετὴν ποσότητος ἢ σωματικῆς. καὶ γάρτοι μείον καὶ μείζον εἰ ἐπιεικέαις ἀταλαίπωρον ἰδεῖν εἴ γε τοῖς πεπισυχοῦσιν· ἐπεὶ μὴ εἰς ἴσω παν-

1. Κορ. 7. 7. τες τυγχάνουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν ἰδίου
" ἔχει χάρισμα ἐκ Θεοῦ, ὁ μὲν ἔτως, ὁ
" δὲ ἔτως.

β. Ἐάν δὲ ἐν τῷ διορύγματι εὐρεθῇ ὁ κλέπτης, καὶ πληγὴς ἀποθάνῃ, γ. ἔκ' ἔσιν αὐτῷ φόνος. Ἐάν δὲ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος ἐν αὐτῷ, ἐνοχὸς ἔσιν, ἀνταποθάνεται· ἐάν δὲ μὴ ὑπάρχῃ αὐτῷ, πρᾶθῇτω ἀντὶ τῆς κλέμματος.

Β ΚΥΡΙΛΛΟΥΤ. Εἰ δὲ δὴ κλέπτην καὶ διορύττην, ἔτι δὲ καὶ τὰ τῆς ληστείας ἔργα πληρῶν, ὡς εἰ νυκτὶ καὶ σκότῳ τῆτο δρᾶν καταφωραθῇ, Φησί, τεθνηξάτω, ὅτε καὶ τὸ χρῆμα εἰς φόνος, ἔτε τῷ δρᾶσαντι γραφὴ. πλεονέκτης γὰρ καὶ βίαιος ὁ πεσών, καὶ πολέμῳ τέτρωται ὑμῶν. ἡλὶς δὲ ἀνατείλαντος, καὶ παρελάσαντος ἡδὴ τῆς ληστείας καιρῶν, τὴν τῆς πληττοντος ἔργα χεῖρα, καὶ φόνος γραφῶν καθορίζει τὴν τολμήματος. ἕως μὲν γὰρ ὁ κλέπτης ὁ νοητὸς τὴν τῆς πισθόσαντος εἰς Χριστὸν καταλωβᾶται ψυχῇ, καὶ ἀγάπης ἐξέλκῃ τῆς εἰς Θεόν, εἰ καὶ εἰς αὐτοῖς ἀλοή τοῖς πλημμελήμασι, παῖδοι αὖν ἔκ' ἀδίκως. ψυχῇ γὰρ ἀπέκλινε τὴν ἀμείνω σώματος. ἡλὶς δὲ ἀνατείλαντος αὐτῷ κατὰ νῦν, καὶ διαυγασάσης ὡς εἰ τῆς φωτὸς τῆς ἡμέρας τῆς ἀληθῆς γνώσεως, κινδυνεύειν ἔκ' ἑα. κολάζεται γὰρ τὰ νυκτὸς ἔργα καὶ σκότους· τὰ δὲ ὡς εἰς φωτὶ λοιπὸν, ἔκ' ἔτι. ἀνείδαι γὰρ τῶν ἀρχαίων ἐγκλημάτων, καὶ τῶν εἰς ἀγνοίαν καὶ σκότῳ, δεδικαιώκεν ὁ Θεός. καὶ δὴ καὶ λεγέτω τοῖς ἐξ ἀμαρτίας εἰς Φῶς ἀφίγμενοις τὸ νοητὸν, οἱ ποτὲ σκότος. νῦν δὲ Φῶς εἰς Κυ-
" ρίῳ. ἔτω δεδικαιώκεν ὁ Χριστὸς καὶ τὸν θεασάμενον Παῦλον, τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον, καὶ διώκτην, καὶ ὑβριστήν. καὶ ὑπερβολῇ γὰρ ἐδίωκε τὴν ἐκκλη-
" σίαν τῆς Θεοῦ, καὶ ἐπόρθει αὐτῇ.

Ζ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥΤ. Ὅπως ὅπως ἀτιμῶν ὁ νόμος τὴν δαλοπρεπὴ καταγράφει σαφῶς τῶν διηνεκῇ καὶ ἀνέκλειπτον ἐχόντων τὴν ἀμαρτίαν, καὶ μὴδ' ὅσον εἰπεῖν λύτροις ἀποκρῖναι τὰ ἐγκλήματα δυναμένων, διὰ γε τὸ τῆς γνώμης ἀδανὲς ἔκ' ἀνεχομένων ἰδρῶν εἰς μεταγνώσιν, καὶ διὰ τῶν εἰς τῆτο πόνων ἐκμειλίσεσθαι Θεόν· ἔς καὶ πιπράσκεισθαι εὐ μάλα Φησὶν. ἐναρτιμέσθαι γὰρ ἔκ' ἑα τοῖς διὰ τῆς θείας χάριτος ἡλωθέρωμένοις, τὰς ἔτω μεμολυσμένους.

δ. Ἐάν δὲ καταληφθῇ καὶ εὐρεθῇ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς τὸ κλέμμα ἀπὸ ὄντος ἕως προβάτου ζῶντα, διπλᾶ αὐτὰ ἀποτίσει.

Η * ΚΥΡΙΛΛΟΥΤ. [Εἰ δὲ κεκλοφῶς μὲν ἀλοή, Φησὶν, ἔπω δὲ ἀνελών,] τρεῖς εἰς φονακισμόν καὶ ἀπάτης ἀρξάμενος τῆς εἰς ἑτέρας καταλαμβάνοντις τῶν ἐτεροδοξῶν εἰσόδων, νενικηκὼς δὲ ἔτω καὶ

καλακομίτας εἰς ὄλεθρον τὰς ἀκρόωμιν, ἀποτίσει διπλᾶ. ἀναλήψεται γὰρ τὸ οἶκον τῆς ἀγέλης ὁ δεσπότης, προσεξαίτηθήσεται δὲ καὶ λόγους ὁ βωμολόχος· τὸτο γὰρ ἂν εἴη τὸ αὐτῷ διπλῶν καὶ ζημίαν ὑπομείναι τὴν εἰς θάνατον. ὁ γὰρ ἠθέλησε δρᾶν εἰς ἐτέρας, πάθοι ἂν αὐτὸς καὶ μάλα εἰκότως.

ε. Ἐὰν δὲ καταβοσκήσῃ τις ἀγρὸν ἢ ἀμπελῶνα, καὶ ἀφῇ τὸ κῆνος αὐτῷ καταβοσκήσας ἀγρὸν ἕτερον, ἀποτίσει ἐκ τῶ ἀγροῦ αὐτῷ κατὰ τὸ γέννημα αὐτῷ· ἐὰν δὲ πάντα τὸν ἀγρὸν καταβοσκήσῃ, ἢ τὰ κάλλιστα τῶ ἀγροῦ αὐτῷ, ἢ τὰ βέλτιστα τῶ ἀμπελῶνος αὐτῷ ἀποτίσει.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀρμόδιοι δ' ἂν, ὡς γέμοι φαίνεται, τῶν προκειμένων ἢ διώκων τοῖς τῶν αἰρέσεων ὄρεταῖς, ὧν οἱ βδελυροὶ καὶ ἀνέστατοι μαθηταί. κληῶν ἀλόγων δίκλῳ, λήϊά τε καὶ ἀμπελῶνας κατανέμενται τὰς δεσποτικὰς, εἰς κέρμα τε καὶ κόλασιν τῶν τῆς πλανήσεως ὄρετῶν. συμβήσεται γὰρ ἐκείνοις ἢ τῶν καλλίστων ζημία, τῷ τε περὶ αὐτῶν ὄλεθρος τὴν ψυχῇ. ἀμπελῶνος γὰρ, ἢ γὰρ λήϊα τυχόν, καὶ ἀνά μέρος ἐκάστω τῶν κατ' ἡμᾶς νοσμένων τὸ αὐτῷ βέλτισον ἢ ψυχὴν.

ς. Ἐὰν δὲ ἐξελθὼν πῦρ εὖρη ἀκάνθας, καὶ προσεμπρήσῃ ἄλωνα ἢ σάχους ἢ πεδίον, ἀποτίσει ὁ τὸ πῦρ ἐκκαύσας.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀκάνθα μὲν, ἢ μυσαρωτάτη καὶ βέβηλος ἀθυρονομία τῶν διεσραμμένων· σῖτος δὲ καὶ ἄσραχος, ὁ ψυχρῶ φελῆς τε καὶ τροφιμώτατος τῆς ἀληθείας λόγος· ψιλὸν δὲ πεδίον, ἢ θεόπνυτος Γραφή. ὅταν τοίνυν οἷα περ φλόγες, ἢ πῦρ, τοῖς τῶν ἐτεροδόξων τε καὶ Ἑλλήνων φανακισμοῖς οἱ τῶν ἀγίων μυσαγωγῶν ἐπιφύοινοι λόγοι τοῖς τῆς ἀληθείας σωτηροῦντες δόγμασι, καὶ τὰ κατὰ μόνης ἰόντων ἀκάνθης, φησί, καὶ καταφλεγόντων μὲν ὡς ἀχρηστον καὶ ἀγρίαν ὕλῃ τὰ παρ' ἐκείνοις συγγράμματα, μὴ σωμαδικέντων δὲ σῖτον ἢ ἄσραχον, τῷ τε νηφέντων οἱ μυσαγωγοὶ, μὴ ἄρα τὴν καταπημιώσαν τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων· ἢ ἴσω, φησὶν, ὁ σὺν ἀσφαλείᾳ τὸτο δρᾶν ἐκ ἀνεχόμενος, ὡς εἴπερ τὴν γαίοντο συγκαταφλεχθῶσι τοῖς φαύλοις τῶν ἀναγκαίων εἰς ὄνησιν, ἀποτίσει τῆς ἀπροσεξίας τὰς λόγους.

ζ. Ἐὰν δέ τις δῶ τῷ πλησίον ἀργύριον ἢ σκευὴ φυλάξαι, καὶ κλαπῇ ἐκ τῆς οἰκίας τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν εὖρεθῇ ὁ κλέψας, ἀποτίσει διπλῶν.

η. Ἐὰν δὲ εὖρεθῇ ὁ κλέψας, προσελεύσεται ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἐνώπιον τῷ Θεῷ, καὶ ὁμείται (1) μὴ πεπονηρεῦσθαι ἐφ' ὅλης τῆς παρακαταθήκης τῷ πλησίον.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁμείται, ὅτι ἐδὼν ὅτις πεποίηκεν ἢ ἔργῳ ἢ λόγῳ ἀδικον κατὰ τῆς παραθήκης.

θ. Κατὰ πᾶν ῥητὸν ἀδίκημα, περὶ τε μόχθῳ, καὶ ὑποζυγίᾳ, καὶ προβάτῳ, καὶ ἱματίῳ, καὶ πάσης ἀπωλείας τῆς ἐγκαλεσμένης· ὅτις ἐὰν ἦ, ἐνώπιον τῷ Θεῷ ἐλεύσεται ἡ κρίσις ἀμφοτέρων, καὶ ὁ ἀλὸς διὰ τῷ Θεῷ,

ι. ἀποτίσει διπλῶν τῷ πλησίον. Ἐὰν δέ τις δῶ τῷ πλησίον ὑποζύγιον ἢ πρόβατον ἢ μόχθον ἢ πᾶν κῆνος φυλάξαι, καὶ τελευτήσῃ ἢ συντριβῇ ἢ αἰχμάλωτον γένηται, καὶ μηδεὶς γινῶ,

ια. Ὅρκος ἔσαι τῷ Θεῷ ἀνά μέσον ἀμφοτέρων, ἢ μὴν μὴ αὐτὸν πεπονηρεῦσθαι καθόλου τῆς παρακαταθήκης τῷ πλησίον· καὶ ἔτω προσδέξεται ὁ κύριος αὐτῷ, καὶ ἔ μὴ ἀποτίσῃ. Ἐὰν δὲ κλαπῇ παρ' αὐτῷ, ἀποτίσει τῷ

ιβ. κυρίῳ αὐτῷ. Ἐὰν δὲ θηριάλωτον γένηται, ἄξει αὐτὸν ἐπὶ τὴν θήραν, καὶ

ιδ. ἐκ ἀποτίσει. Ἐὰν δὲ αἰτήσῃ τις ἀπὸ τῷ πλησίον, καὶ συντριβῇ ἢ ἀποθάνῃ ἢ θηριάλωτον (2) γένηται, ὁ δὲ κύριος

ιε. μὴ ἢ μετ' αὐτῷ, ἀποτίσει. Ἐὰν δὲ ὁ κύριος αὐτῷ ἦ, ἐκ ἀποτίσει. ἐὰν δὲ μισθωτὸς ἦ, ἔσαι αὐτῷ ἀντὶ τῷ μισθοῦ αὐτῷ.

ισ. Ἐὰν δὲ ἀπατήσῃ τις παρθένον ἀμνήσευτον, καὶ κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς, Φερνὴ Φερνίει αὐτὴν ἑαυτῷ γυναῖκα.

ις. Ἐὰν δὲ ἀνανεύων ἀνανεύσῃ, καὶ μὴ βέλῃται ὁ πατήρ αὐτῆς δῶναι [αὐτὴν] αὐτῷ γυναῖκα, ἀργύριον ἀποτίσει τῷ πατρὶ κατ' ὅσον ἐσὶν ἡ Φερνὴ τῶν παρθένων.

ιθ. Φαρμακὸς ἔ περιποιήσετε.

ιθ. Πᾶν κοιμώμενον μετὰ κλήνης θανάτῳ ἀποκτενέεται.

Ζ. * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μῆτις γὰρ νοητὴ πρὸς νῦν ἀλογίαν νοσήσαντα, θανάτῳ πρόξενος τοῖς τε φθαρταῖσι καὶ φθίονσι.

κ. Θουσιάζων Θεοῖς, ἐξολοθρευθήσεται, πλὴν Κυρίῳ μόνῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀναθεματιθήσεται.

κα. Καὶ προσήλυτον ἔ κακώσετε, ἔτε μὴ θλίψετε αὐτόν· ἢτε γὰρ προσήλυτοι ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.

κβ. Πᾶν

(1) Ἡ μὴν πρόσκειται αὐτῷ τῷ φρανεῖ. καὶ αὐτῷ τῷ ἁλδ. καὶ αὐτῷ τῷ κατὰβρ. ἐκδόσ. αὐτῷ τῷ ὅξον. εἰμῶ. ὁ γραφικὸν δοκεῖ ἀμάρτημα.

(2) Αἰχμάλωτον. αὐτῷ.

κβ. Πᾶσαν χήραν καὶ ὀρφανὸν ἔ A „ κακώσετε.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Χήραν καὶ ὀρφανὸν ἀπείρηται κακῶν. ἐξαίρετα γὰρ προνοίας μεταδίδωσιν, ἐπειδὴ τὰς ἀναγκαίους βοηθίας καὶ ἡγεμόνας (1) ἀφ' ἑρῶνται. βέλεται γὰρ τῇ Φυσικῇ κοινωνίᾳ χρωμαίνας, τὰς ἐνδείας ὑπὸ τῶν ἐν περιεία ἀναπληροῦται.

κγ. Ἐὰν δὲ κακία κακώσητε αὐ-
τὰς, καὶ κενεράξαντες καταβοήσωσι
πρὸς με, ἀκοή εἰσακίσσομαι τῆς Φω-
κδ. νῆς αὐτῶν. Καὶ ὀργισθήσομαι θυμῷ
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀποκτενῶ ὑμᾶς μα-
χαίρα, καὶ ἔσονται αἱ γυναῖκες ὑμῶν
χήραι, καὶ τὰ παῖδιά ὑμῶν ὀρφανὰ.
κε. Ἐὰν δὲ ἀργύριον ἐκδανείσης τῷ ἀδελ-
Φῷ τῷ πενιχρῷ τὸ παρά σοι, ἐκ ἔση Γ
αὐτὸν κατεπείγων, ἐκ ἐπιθήσεις αὐ-
τῷ τόκον.

κδ. Ἐὰν δὲ ἐνεχύρασμα ἐνεχυ-
ριάσης τὸ ἱμάτιον τῷ πλησίον, πρὸ
κς. δυσμῶν ἡλίου ἀποδώσεις αὐτῷ. Ἐσι
γὰρ τὸτο περιβόλαιον αὐτῷ, μόνον
τὸτο τὸ ἱμάτιον ἀχρημοσύνης αὐτῷ.
ἐν τίνι κοιμηθήσεται; ἐὰν ἐν κατα-
βοήσῃ πρὸς με, εἰσακίσσομαι αὐτῷ.
ἐλεήμων γάρ εἰμι.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ γλυκὺ τῆς Φι-
λαλληλίας μάθημα προτιθεῖς, προσηπέ-
λησε τῷ ὀργῷ. μονονυχὶ δὲ καὶ ἀπολο-
γεῖται χρηστῶς τοῖς αὐτῷ ὑπομείναι μέλ-
λουσιν, εἰ μὴ ποιοῖντο διὰ πωδῆς τῷ εἰς
» ἀδελφὸς ὑπαλαγχνίαν. ἐλεήμων γάρ-
εἰμι Φησί.

κη. Θεὸς ἔ κακολογήσεις, καὶ
ἄρχοντα τῷ λαῷ σου ἐκ ἐρεῖς κακῶς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Προνοεῖται
τῶν ιδιωτῶν, ὡς μὴ περιπίπτωσαν ἀνηκέ-
στοις τιμωρίαις. οἱ γὰρ κακῶς ἀκέσαντες
ἄρχοντες τὰς εἰπόντας, ἔ μετὰ δίκης
ἀμυνῶνται, καταχρησόνται διωσείας εἰς
πανωλεθρίαν. ἐπεὶ, Φησὶν, (2) ἔ περὶ
παντὸς ἀρχοντος εἰκοι νομοθετεῖν· ἀλλ'
ὥσαντι τῷ λαῷ τῷδε, ἢ ἔνδεος ἡγεμόνα
παραδῶν ὑποτίθεται διὰ πλείονων. κατα-
χρηστικῶς δὲ διωκτὰς, ἢ ἱερεῖς, ἢ προφή-
τας, ἢ ἀγίους ἀνδρας, (3) ὡς Μωσῆα. ἰδὲ
» γὰρ ἔδῃκ' αὖτε Θεὸν Φαραὼ, ἐλέχθη πρὸς
» Μωϋσῆν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Θεὸς, τὰς κριτάς. καὶ
τὸτο δῆλον ἐκ τῶν ἐπαγομένων. Φησὶ γὰρ,
» καὶ ἄρχοντα τῷ λαῷ σου.

(1) Κηδεμόνας. αὐτὸν Τόμ. 2. σελ. 677. τῆς τῷ Μανγαίᾳ ἐκδόσ.

(2) Τὸ, ἐπεὶ Φησὶ, προδήκη δοκεῖ. ἐκ εὐρηται δὲ αὐτὸς ἐκδοῦν. τόδε τὸ ὑπόμνημα.

(3) Ἐλεπίες. ἀναπληρωτέον δὲ τυχόν, ἔτω· ἢ ἀγίους ἀνδρας, Θεὸς Φησὶν. (4) Ἰσ. Θεῶν.

(5) Ἐν τῷ κατὰ Μακεδόν. 1. διαλόγῳ, τῷ αὐτῷ Τόμ. 2. σελ. 262. τῆς αὐτῷ Κολον. ἐκδόσ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ Θεὸς
» ἔ κακολογήσεις; Τὰς κριτάς ὀνομάζει
Θεὸς, ὡς κατὰ μίμησιν τῷ τῶν ὅλων Θεῷ
κρίνειν πεπισθόμενους. τὸτο σαφέστερον ἐδί-
δαξεν ὁ προφήτης Δαβίδ. εἰπὼν γὰρ, ὁ
» Θεὸς ἔση ἐν σιναγωγῇ Θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ Ψαλ. 81. 1, 2,
» Θεὸς διακρινεῖ, ἐπήγαγεν· ἕως πότε κρί- 3, 4, 5,
» νετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἀμαρτωλῶν 6, 7.
» λαμβάνετε; κρίνατε ὀρφανῶ καὶ πτωχῶ,
» ταπεινὸν καὶ πέννητα δικαιώσατε. ἐξέλε-
B» θε πεινῆτα καὶ πτωχόν, ἐκ χειρὸς ἀμαρ-
» τωλῆ ῥύσαδε αὐτόν. εἴτα κατηγορῶν,
» προσέειπεν· ἐκ ἔγνωσαν ἔδὲ συνήκαν,
» ἐν σκότει διαπορεύονται. ἐπιδείκνυσιν δὲ
» καὶ τῷ οἰκίαν Φιλοτιμίαν. ἐγὼ γὰρ Φη-
» σιν ἔπα, Θεοῖ ἐσε, καὶ ὑοὶ ὑψίσε πάντες.
» ὑμεῖς δὲ ὡς ἀνθρώποι ἀποστήσκετε, καὶ
» ὡς εἰς τῶν ἀρχόντων πίπτετε. ἔτω καὶ
» ἐνταῦθα, Θεὸς ἔ κακολογήσεις, καὶ ἄρ-
» χοντα τῷ λαῷ σου ἐκ ἐρεῖς κακῶς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τίνας ἐνταῦθα
λέγει Θεὸς; Τὰς ἄρχοντας. διὸ καὶ ἐπά-
» γει· Θεὸς ἔ κακολογήσεις, καὶ ἄρχοντα
» τῷ λαῷ σου ἐκ ἐρεῖς κακῶς. λέγει καὶ τὰς
» ἐκ προγόνων τινὸς ἐν ἀρετῇ γεννημένους.
ἐπειδὴ γὰρ ὁ Ἐνὸς πολλῶν ἀρετῶν ἐπιδει-
ξάμενος, ἐκλήθη τῷ ὀνόματι τῷ Θεῷ· οἱ
δὲ ἐκ ἐκείνων πάντες, καὶ οἱ ἐκγονοὶ τῷ
ἀδελφῷ ἐκείνῳ ἀλλήλοις ἐμίγνυντο, ἡς
D» τῷ Θεῷ καλῶ τὰς ἐν ἀρετῇ. ἡρξάντο Γα. 4. 26.
» γὰρ Φησιν, ἐπικαλεῖσθαι τῷ ὀνόματι τῷ
Θεῷ. λέγει δὲ καὶ τὸν τῶν Ἰσραήλων λαόν,
ταύτη τιμηθεῖν τῇ προσηγορίᾳ ἐν τῷ
» λέγειν, ἐγὼ ἔπα Θεοῖ ἐσε, καὶ ὑοὶ ὑψίσε Ψαλ. 81. 6.
» πάντες· καὶ ἄλλος, ὑὸς πρωτότοκος μου Ἐξόδ. 4. 22.
Ἰσραήλ. καὶ γὰρ ἔτως ἐκάλεσε αὐτῶν τὸν
δῆμον δι' οἰκίαν Φιλανθρωπίαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Θεὸν ἔ βλασφημήσεις.
Θεὸς λέγει ἢ τὰς ἱερεῖς, ἢ τὰς προφή-
E» τας, ἢ τὰς διδασκάλους, ἢ τὰς ἡγεμῶνας
τῶν φυλῶν, ὡς περὶ ἐν τάξει ὄντας αὐτοῖς
Θεός. (4) ὁ δὲ ἅγιος Ἀθανάσιος, (5) ἀγίους
ἀνδρας Φησὶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Προέτακται μετὰ
» τῶν ἄλλων καὶ τὸ, Θεὸς ἔ κακολογήσεις·
» ἵνα μὴ ἐτίθεται ἡμῶν τὸ σῶμα ὀντιναῶν
» κακολογεῖν, ἀκρόντων, ὑβριστεῖν, καὶ Ρωμ. 12. 14.
» μὴ καταρᾶσθαι· καὶ διδασκομένων, ὅτι οἱ 1. Κορ. 6. 10.
Z» λοιδοροὶ βασιλείαν Θεῷ ἔ κληρονομήσουσι.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ γὰρ, οἶμαι, δια-
λοιδορεῖσθαι Φιλεῖν καὶ τοῖς κατὰ φύσιν ἐκ
ἔσι Θεοῖς, μελέτη τίς ἐστιν ὡς περὶ καὶ τριβος
πρὸς τῷ ἐπὶ τῷ κατὰ φύσιν Θεῷ γλωσ-
σαλγίαν ἡμᾶς παροτρύνουσα. Καὶ μετ' ὅλην
» ὧστο γὰρ δεῖν τὸ τῆς Θεότητος ὄνομα,
καὶ εἰ ψευδὲς ἐνυπάρχει τισὶ. ταῖς αὐτῷ
πρεπείαις καταγεραίρεται δόξαις, καὶ
» ἐκὶ πάντως ἡμᾶς τοῖς πεπλανημένοις
Θεοῖς

Θεοῖς ἀπονέμειν τινὰ τιμὴν ὁ νόμος διεκέλευσεν. σεπτὸν δὲ ἡγεῖσθαι διδάσκει τὸ τῆς Θεότητος ὄνομα, καὶ εἰ κλέπτοιο παρὰ τινων.

κθ. Ἀπαρχὰς ἄλωνος καὶ ληνῶσθ' ἔκαθυσερέσεις. τὰ πρωτότοκα λ. τῶν ὑῶν σθ δώσεις ἐμοί. Οὕτω ποιήσεις τὸν μόχον σθ καὶ τὸ πρόβατόν σθ καὶ τὸ ὑποζύγιόν σθ, ἐπὶ ἡμέρας ἑσθ ἐπὶ τὴν μητέρα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἀποδώσεις μοι αὐτό.

λα. Καὶ ἄνδρες ἅγιοι ἔσεσθε. καὶ κρέας θηριάλωτον ἔκ' ἔδεσθε, τῷ κυνὶ ἀπορρίψατε αὐτό.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος ἕνεκεν θηριάλωτον κρέας ἐδίειν ἀπαγορεύει; Λογικωτέραν αὐτὸς διδάσκει ζωὴν, καὶ μηδὲν ἔχειν θηριῶδες παρελγυῖν. τὰ γὰρ θηρία ἔ' ἔχει πρότερον, εἴθ' ἔτις ἐδίει. διὰ τὸ μετ' ὀλίγα καὶ τῶν ἐχθρῶν ἐπιμελεῖσθαι κελύει, καὶ τὴν δυσμενῶς διακείμενόν τὸν βδν πλανώμενον μὴ παρορᾶν, ἀλλ' ἐπιστρέφειν εἰς τὴν τὴν δυσμενῆς οἰ-

κίαν, καὶ τὸ ὑποζύγιον πεπλῶκός ἀνίσταν, καὶ ταῖς τοιαύταις ὑπεργεσίαις τὰς καταλλαγὰς μηχανάσθαι. διδάσκει δὲ διὰ τῶν, ὡς εἰς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης νομοθέτης, καὶ ὁ τὸν δεδοκὼς τὸν νόμον, καὶ τὸν εὐαγγελικὸν ἐδωρήσατο.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κυνὴ δὲ τὸν ἀναιδῆ καὶ ἀκάθαρτον ἄνθρωπον ὀνομάζειν ἔθος τῇ θείᾳ Γραφῇ. πρέπον δ' ἂν εἴη τῷ τοιῷδε τυχόν ἅπας ὅτις ἐν, οἶμα, λόγος βδελυρὸς καὶ δυσώδης, καὶ ἐξ αὐτῆς συγκαίμενος τῷ Βεελζεβὺλ, ὡς θηρὸς ἀγρίᾳ κατεδηδοκός τινι ὑποπεσθῶσαν αὐτῷ, καὶ ὑπηρετῶσαν εἰς τὸ ψυχλὴν. λέγει γὰρ ἡ δόξα, » ἀνάθεμα Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν Βεελζεβὺλ. 1. Κορ. 12. 3. ἀγίοις γε μὴν τὸ ἐν μετέξει γενέσθαι τῶν ἔτι σαθρῶν καὶ κεκιβδηλομενῶν εἰνοῶν τε καὶ λόγων, ἀνάμωσον κομιδῇ. κοινω- » νία γὰρ ἔδεμία φωτὶ πρὸς σκότος. τὸ 2. Κορ. 6. 14. τοῖνυν μεταλαχῆν ἀνοσιῶν εἰσηγημάτων, καὶ ὧν ἂν ποιοῖτο λόγων ἀνὴρ γεγωνὸς κατάβρωμα διαβολικόν, καὶ τῆς τῶν δαιμόνων ἀγέλης οἰονείπως τροφὴ, μολυσμὸν εἰναίφῃσι, καὶ ἀποφάσκει μηδαμῶς τέτων μεταχεῖν.

Κ Ε Φ. Κ Γ.

α. ὁ παραδέξῃ ἀκοὴν ματαίαν. ἔ' συγκαταθήσεις μετὰ τῷ ἀδίκῳ γενέσθαι μάρτυς ἀδικος.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μάταιόν φησιν, ὅτε ἀκοῆς, ὅτε ἄλλῃ τινὶ τῶν αἰδησεων προσιλέον. ἀκολυθῶσι γὰρ ταῖς ἀπάταις αἱ μέγισται ζημίαι. διὸ καὶ παρ' ἐνόις νομοθέταις ἀπείρηται μαρτυρεῖν ἀκοῇ. ὡς τὸ μὲν ἀληθὲς ὅψις πισυόμενον, τὸ δὲ ψευδὸς ἀκοῇ. (1)

β. Οὐκ ἔσθ' μετὰ πλειόνων ἐπὶ κακίᾳ. ἔ' προσεθήσθ' μετὰ πλεόνων, ὥστε ἐκκλῖναι μετὰ πλειόνων, ὥστε ἐκκλῖναι κρίσιν.

γ. Καὶ πένητα ἔκ' ἐλεήσεις ἐν κρίσει.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πενία κατ' ἑαυτὴν μὲν ἐλέος χρηρίζει, εἰς ἐπανόρθω-

Δ σιν εὐδείας. εἰς δὲ κρίσιν ἰῶσα, βραβυτῇ χρητῇ τῷ τῆς ισότητος νόμῳ. θῶν γὰρ ἡ δικαιοσύνη [καὶ] ἀδέκασον. ὅθεν ἐν ἐτέ- » ροις εὖ ἐρήται, ὅτι ἡ κρίσις τῷ Θεῷ ἐστὶ. Δδτ. 1. 17.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δικαίως τὸ δίκαιον διώξεις. ὡς τό γε λυπεῖν (2) τὸν νόμον, καὶ εἴ τι τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχειν δοκῇ, νοοῖτ' ἂν » εἰκότως ἔκ' ἀπλημμελές. ἔστι δίκαιος ἀ- » πολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτῷ, κατὰ τὸ γε- » γραμμένον. δεῖται ἔν' ὑπερτεχνίας τὸ ἀγαθόν. καὶ τὸ ἐποικλείρειν ἔκ' ἐν καιρῷ, τῆς εἰς νόμον ἀδικίας ἔκ' ἂν διαφύγῃ γραφίῳ.

* * ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὶ δὴ ἐστὶ τὸ λεγόμενον; Μὴ κατακλαθῆς, μηδὲ ἐπι-καμφθῆς, φησὶν, ἐὰν πένης ὁ ἀδικῶν τύχῃ. εἰ δὲ πένητι χαρίζεσθαι ἔ' χρη, πολλῷ μᾶλλον πλετύντι.

* * ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ ὁ μὲν δεόμενος δεῖται τῷ δώσαντος, ὁ δὲ ἀμφοισβητῶν τῷ δικάσαντος, ἔ' τινὶ πέναν φιλοπραγ- » μονεῖν βέλεται, ἀλλὰ παρακαλεῖν. εἰ δὲ τινὶ

(1) Ταῦτα μὲν ὁ Φίλων παρὰ Ἰωάν. τῷ Δαμασκ. ἐν τοῖς παραλήλ. ἐν δὲ τοῖς περὶ δικασῆ (ἐν σελ. 719.) τὰ δὲ διὰ καὶ τῶν παρ' Ἑλλήνων οἱ νομοθετῶν μεταγράψαντες ἐκ τῶν ἱερωτάτων Μωσέως σελῶν, εὖ διατάξασθαι δοκεῖσι, μὴ μαρτυρεῖν ἀκοῇ. ὡς δὲ ἐν, αὐτὸν εἰδὲ τις, πιστὰ κρίνουν. αὐτὸ δὲ ἦκεσε, μὴ πάντως βέβαια.

Παρ' Ἑλλήσι δὲ λέγων, τὸν Σόλωνα τυχόν ὑπανίττεται. ὁ γὰρ Δημοθῆνης ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τῇ πρὸς Εὐβελίδ. λόγ. τὰ δὲ φησὶν. ὡμῶν μὲν ἐν ἐγῶγε, ὃ ἄνδρες δικασαί, προσήκεν Εὐβελίδῃ, καὶ πᾶσι δὲ ὅσοι νῦν ἐπὶ ταῖς ἀποψηφίσεσι κατηγορεῖσιν, ὅσα ἴσασιν ἀκριβῶς λέγειν, καὶ μηδεμίαν προσάγειν ἀκοῇ πρὸς τὸν τοιῶτον ἀγῶνα. ἔτι γὰρ τὸ αὐτὸν καὶ σφόδρα πάλαι κέκριται, ὥστε ἐδὲ μαρτυρεῖν ἀκοῇ ἔστιν οἱ νόμοι. ἐν δὲ τῇ ἀρχῇ τῇ κατὰ Στεφάνου 2. λόγ. Οἱ δὲ γὰρ νόμοι ἔ' ταῦτα λέγουσιν. ἀλλ' ἂν εἰδῇ τις, καὶ οἷς ἂν παραγνήται πραττομένοις ταῦτα μαρτυρεῖν κελύειν ἐν γραμματείῳ γεγραμμένα. ἵνα μήτ' ἀφελῆν ἐξῇ μηδὲν, μήτε προδῆναι τοῖς γεγραμμένοις. ἀκοῇ δὲ ἐκ ἑῶσι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεώτος.

(2) Ἰσ. λιπεῖν. ἐν δὲ τοῖς ἐκδεδομένοις. ἔκ' εὐρηται.

τὴν παράκλησιν ἀφῆσα, εἰς συκοφαν-
 τίαν τραπίην, ἐλεείδαι ἐν κρίσει ἐκ ἂν
 » αἷμα δικαία. διὰ τὸτο ἔφη, ἐκ ἐλεήσεως
 » πτωχὸν ἐν κρίσει. ἐλεήτεον μὲν γὰρ, ὃ
 κρινόμενον δέ, ἀλλ' ἀντιβολῶντα. εἰ δὲ τὸ
 παρακαλεῖν εἰς τὸ ἐγκαλεῖν τρέψειε, τὸ
 δίκαιον ἔμπροσθεν τῶ ἐλέει θετέον. ὃ γὰρ
 δίκαιον, τὸ δίκαιον διαφθείρεσθαι.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ παρὰ τῶ νομο-
 » θετε ἀρημίον· ἐκ ἐλεήσεως πτωχὸν ἐν
 κρίσει· ἐκ ἀπανθρωπίας, ἀλλὰ φιλαν-
 θρωπίας καὶ δικαιοσύνης ἀπάσης ἐστὶν ἀνά-
 μεσον. δύω γὰρ κατορθοῖ τὰ μέγιστα· ἐν
 μὲν, τὸ μὴ τὰς πενήτας εἰς φιλοπραγμο-
 σύλῳ ἀλείψαι· ἕτερον δέ, τὸ τὰς ἀδίκως
 κρινοντας, καὶ τοῖς πλεσίτοις τὴν τῆς νί-
 κης ὑρέγοντας ψῆφον, ἐκ πολλῶ τῶ πε-
 ριόντος φοβῆσαι. εἰ γὰρ τοῖς παλαιῶσι
 τῷ ἀτιμῶσιν καὶ δυσσεβεῖν τῆς πενίας
 θηρίῳ, ὅταν ἀντὶ τῶ παρακαλεῖν ἐγκα-
 λῶσιν, ὃ καὶ χαρίζεσθαι, πολλῶ μᾶλλον
 τοῖς ὑπὸ πολλῆς χλιδῆς εἰς τὰς πενήτας
 ἐξυβρίζουσι.

δ. Ἐὰν δὲ συναντήσης τῷ βοὶ τῶ
 ἐχθρῷ [σχ.] ἢ τῷ ὑποζυγίῳ αὐτοῦ
 πλανωμένοις, ἀποσρέψας ἀποδώ-
 σεις αὐτῷ.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Τὴν ἀπόδοσιν τῶ ὑποζυ-
 γίου ἀρχὴν ποιεῖται σπονδῶν ἔσεσθαι καὶ κα-
 ταλλαγῶν. εἰ μὴ γὰρ τελέως ἐστὶν ἀχα-
 ριστος, πάντως ἂν τὴν ψυχὴν ἡμέρωται.
 ἐπίτασις δὲ τῶ προτέρου τὸ δούτερον. (1)

ε. Ἐὰν δὲ ἴδῃς τὸ ὑποζυγίον τῶ
 ἐχθρῷ σου πεπλῶκός ὑπὸ τὸν γόμον
 αὐτοῦ, ὃ παρελεύσῃ αὐτὸ, ἀλλὰ συ-
 νεγερῆς αὐτὸ μετ' αὐτοῦ.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Οὐ γὰρ τῶ ζῶντος τοσού-
 τον κηδόμενος, ἀλλ' αὐτῶν ἐνεκα μάλιστα
 τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐθέουσιν. ὁ γὰρ ἐχ-
 θρὸς ἐρχόμενος εἰς τὸ σινεγεῖραι τὸ πε-
 πλωκός ζῶν, πάντως ὁμιλήσῃ τῷ ἐχθρῷ,
 καὶ λέξει· ἐκείθεν σὺ ἔγειρον, καὶ γὰρ ἐν-
 τεῦθεν. ὁμιλία δὲ προοίμιον ἐστὶ καταλα-
 γῆς, καὶ ὁδὸς ἐπὶ Φιλίαν ἀγασσά. τρία
 τοίνυν κάλλιστα ἐπαύδασε κατορθωθῆναι ἢ
 θεία γαλλωότης. ἐν μὲν, τὸ μὴ διαφθα-
 ρῆναι τὸ ζῶν· ἕτερον δέ, τὸ μὴ ζημιω-
 θῆναι τὸν δεσπότην· τρίτον δέ, τὸ κα-
 ταλαγνῆναι πρὸς Φιλίαν τὰς ἐχθρας. ὁ
 γὰρ παθὼν εὖ, εἰ καὶ λίθων ἀναδιητότε-
 ρος εἶη, σπασθῆναι ἀμείψασθαι τὸν ὑεργέ-
 τῳ· ὁ δὲ ὑεργέτῳ ἐπιγραφόμενος, ἐκ
 ἂν δῆπρ ἐχθρὸν ἐστὶ ὀριᾶται. ὁρᾷς, πῶς
 ἢ ἄρρητος σοφία πρὸς ἀγαθότητα καὶ
 φιλανθρωπίαν βλέπεσα νομοθετεῖ;

ς. Οὐ διασρέψεις κρέμα πένητος ἐν
 κρίσει αὐτοῦ.

ζ. Ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου
 ἀποστήσῃ. ἀθῶον καὶ δίκαιον ἐκ ἀπο-
 κληνέας· καὶ ὃ δικαίους τὸν ἀσεβῆ
 ἐνεκεν δώρων.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἵνα ὁρθῶς τε καὶ ἀδε-
 κάσως τὰ παρεμπιπτόντα διακρίνοιτο, καὶ
 οἱ τῆς πλεονεξίας ἀφανίζονται τρόποι.

η. Καὶ δῶρα ὃ λήψῃ· τὰ γὰρ δῶ-
 ρα ἐκλυφλοῖ ὁφθαλμοὺς βλέπόντων,
 καὶ λυμάνεται ῥήματα δίκαια.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ὅρθον τὸ δίκαιον
 ἐκείνῳ φαίνεται, τῷ χρημάτων κρείττονι,
 ὃ ἐδὲν κέρδος τοῖς τῆς ψυχῆς ὁφθαλμοῖς
 » ἐπισκοπεῖ. εἰ γὰρ δῶρα ἐκλυφλοῖ ὁφθαλ-
 μὸς σοφῶν, τὰς ἀσώφους τὶ ἐκ ἐργάζεται;
 ὡς γὰρ εἰς ἐπὶ θάτερα τῶ ζυγῶ χρυ-
 σίον προσενέγκῃς, κατέλκεται ἢ πλά-
 σιγῇ, καὶ ἄνισον δάκνυσιν τὸν ζυγόν· ἔτω
 καὶ ὅταν ὁ τῆς ψήφου κύριος χρυσίον λά-
 βῃ, ἐδὲν ἂν ὁρθῶς, ἐδὲ ὑγιῶς ψηφιεῖται.
 ὁ δὲ τῶν κρίσεων ὁρὸν, τὸ δίκαιον, ὃ τὴν
 δικαίαν βελησιν ποιέμενος, ἐκεῖ ῥέπειν
 παρασκυδάζει τὰς ψήφους, αἵτις τὴν δι-
 κλὴν νόθευαν θεάσσηται.

θ. Καὶ προσήλυτον ὃ κακώσετε,
 ἐδὲ μὴ θλίψετε· ὑμεῖς γὰρ οἴδατε
 τὴν ψυχὴν τῶ προσηλύτου· αὐτοῖ
 γὰρ προσήλυτοι ἦτε ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐμφανέστατα
 παρίστησιν, ὅτι προσήλυτός ἐστιν ὃ καὶ ὁ πε-
 ριτμηθεὶς τὴν ἀκροβυστίαν, ἀλλ' ὃ τὰς ἡδο-
 νὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας, καὶ τὰ ἄλλα πάθη
 τῆς ψυχῆς. ἐν Αἰγύπτῳ γὰρ τὸ Ἑβραίων
 γένος ὃ περιετέμνητο· κακώσαν δὲ πά-
 σαις κακώσεσι τῆς παρὰ τῶν ἐγχωρίων
 περὶ τὰς ξείνας ὁμότητος, ἐγκρατεῖα καὶ
 καρτερίαν σιμωβίαν, ἐκ ἀνάγκῃ μᾶλλον, ἢ
 ἐθέλῃς γνώμη, διὰ τὴν ἐπὶ τὸν σωτήρα
 Θεὸν καταφυγίῳ. ὃς ἐξ ἀπόρων καὶ ἀμη-
 χάνων ἐπιπέμψας τὴν ὑεργέτιν διῶμιν,
 ἐργάσατο τὰς οἰκέτας. διὰ τὸτο προσέθη-
 » σιν, ὑμεῖς γὰρ οἴδατε τὴν ψυχὴν τῶ προ-
 σηλύτου. τίς δὲ προσηλύτης διάνοιά ἐστι;
 ἄλλοτριώσις τῆς πολυθέου δόξης, οἰκείω-
 σις δὲ τῆς πρὸς τὸν ἐνὰ καὶ πατέρα τῶν
 ὅλων τιμῆς. δούτερον, ἐπήλυδες ἐνοιοι κα-
 λῶσι τὰς ξείνας. ξείνοι δὲ καὶ οἱ πρὸς τὴν
 ἀλήθειαν ἡτομοκληκότες, τὸν αὐτὸν τρό-
 πον τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ ἐκνιτόσασιν. ἔτοι-
 μὲν γὰρ, ἐπήλυδες χώρας· ἐκείνοι δὲ, νο-
 μίμων καὶ ἐθῶν ἐπὶ. τὸ δὲ ὄνομα κοινὸν
 ἐκατέρων ἐπήλυδες (2) ὑπογράφεται.

ι. Ἐξ ἔτη σπερεῖς τὴν γῆν σου, καὶ
 ια. εἰσάξεις τὰ γεννήματα αὐτῆς. Τῷ
 δὲ ἐβδόμῳ ἔτει ἀφεςιν ποιήσεις, καὶ
 ἀνήσεις αὐτήν, καὶ ἔδονται οἱ πτωχοὶ
 τῶ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ὃ καὶ εὐρηται. ἴσ. δὲ μέρος ἐστὶ τινὸς τῶν ζητημάτων τῶ Ἰσιδώρου ἐπιστολῶν.

(2) Ἐπήλυδων. αὐτὸ τὸ 2. σελ. 677. τῆς προσηφ. ἐκδόσεως.

τῶ ἐθνους σ· τὰ δὲ ὑπολειπόμενα Α
αὐτῆς ἔδεται τὰ θηρία τὰ ἀγρία.
ἔτω ποιήσεις τὸν ἀμπελῶνά σου, καὶ
τὸν ἐλαιῶνά σου.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τοῖς μὲν
δεσπόταις ἐκ ἐφῆκεν ἐργάζεσθαι, σοχαζό-
μενος τῷ μηδεμιᾶς λύπης αἴτιος αὐτοῖς
γενέσθαι· ὡς τὰ μὲν ἀναλώματα παρασχέ-
σι, τὰς δ' ἀντὶ τούτων προσόδους ἔλαμβά-
ναι· τὴν δ' ἀπόρρην, ὡς ἰδίῳ ἀπολαύειν
τότε γὰρ τῶν ἀλλοτρίων εἶναι δοκούντων
ἠξίωσε, ταπεινὸν χήματος αὐτὸς ἀπαλ-
λάττων· καὶ τῶν ἐπὶ μεταίταις ὀνείδων.
ἄρ' ἐκ ἄξιον ἐραδιῶμαι τῶν νόμων, οἱ το-
σαύτης γέμειν ἡμερότητος; δι' ἡν οἱ μὲν
πλέστοι διδάσκονται μεταδιδόναι καὶ κοι-
νωνεῖν ὧν ἔχουσιν· παρηγορῶνται δ' οἱ πέ-
νητες, μὴ πάντοτε ταῖς τῶν ὑπὸρρων οἰ-
κίαις ἐπιφοιτᾶν ἀναγκασμένοι, πρὸς ἐπα-
νόρθωσιν ὧν εἰδεῖς εἰσιν· ἀλλ' ἔστιν ὅτε
καὶ προσδοκῶμενοι καθάπερ ἐξ ἰδίων κλη-
μάτων τὴν ἀπαυτοματίζοντα καρπὸς·
χῆραι καὶ ὀρφανοὶ παῖδες, (1) ὅσοι ἄλλοι
τῶν ἡμελημέων καὶ ἀφάνων, ἕνεκα τῶ
μὴ περισιάξαι, τότε περισιάξουσι ταῖς
τῶ Θεοῦ δωρεαῖς ἐναπινάως πεπληστηκό-
τες· ὅς αὐτὸς πρὸς κοινωνίαν ἐκάλεσε
τῶν κλητόρων ἐν τῷ τῆς ἱερᾶς ἐβδόμης
ἀριθμῷ.

ιβ. Ἐξ ἡμέρας ποιήσεις τὰ ἔργα-
σα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀναπαύ-
σῃ· ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ βῆς σου, καὶ
τὸ ὑποζύγιόν σου, καὶ ἵνα ἀναψύξῃ ὁ
υἱὸς τῆς παιδίσκης σου καὶ ὁ πρῶσῃ-
λυτος.

*** ΜΑΞΙΜΟΥ. Ὁ νόμος τὸ σάββα-
τον δέδωκεν, ἵνα, Φησὶν, ἀναπαύσῃται
τὸ ὑποζύγιόν σου, καὶ ὁ παῖς σου. ἀμφοτέ-
ρα δὲ ταῦτα δι' αἰνιγματῶν τὸ σῶμα δηλᾶ-
σι. τῷ γὰρ πρακτικῷ νοῶς ὑποζύγιόν ἐστι τὸ
σῶμα, ἀχθοφορεῖν βία τοῖς τρόποις τῶν
ἀρετῶν κατὰ τὴν πράξιν ἀναγκασόμενον·
τῷ δὲ θεωρητικῷ παῖς, ὡς ἡδὴ λογιζέν
τοῖς θεωρήμασι, καὶ λογικῶς ταῖς γνω-
σικαῖς ἐπιταγαῖς τῷ νοῶς ὑπηρετῶμενον.
ἀμφοτέροις δὲ σάββατόν ἐστι τῶν αὐτοῖς
ἀνεργαζόμενων κατὰ τε πράξιν καὶ θεωρίαν
καλῶν τὸ πέρας, τὴν πρόσφορον ἐκάσῃ
παρέχον ἀναπαυσιν.

ιγ. Πάντα ὅσα λελάληκα πρὸς
ὑμᾶς, φυλάξατε. καὶ ὄνομα Θεῶν
ἐτέρων ἐκ ἀναμνήσεως, εἰδὲ μὴ ἀκ-
αθῆ ἐκ τῶ σώματος ὑμῶν.

ιδ. Τρεῖς καιρὸς τῷ ἐνιαυτῷ ἐορ-
τάσατέ μου

ΣΕΥΘΗΡΙΑΝΟΥ. Ἐορτή ἐστι καθάρσις
διανοίας καὶ σωειδότος.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρώτη ἐορτὴ, τῶν ἀζύμων·
δευτέρα, θερυσμὸς πρωτογεννημάτων· τρί-
τη, σιναγωγή τῶν παρσέντων. (2)

ΑΔΗΛΟΥ. Περὶ ἐορτῶν τριῶν. α',
ἐξέρχεται ἐξ Αἰγύπτου, οἷον τῆς ἀμαρτίας·
β', γίνεται ἐν ἐπλᾷ, οἷον ὑπὸ νομον· γ',
τῷ ἐνιαυτῷ τέλος, ἐν βασιλείᾳ.

ιε. Τὴν ἐορτὴν τῶν ἀζύμων φυλά-
ξατε. ἐπλᾷ ἡμέρας ἔδεσθε ἄζυμα,
καθάπερ ἐνετειλάμην σοι κατὰ τὸν
καιρὸν τῶ μηνὸς τῶν νέων. ἐν γὰρ αὐ-
τῷ ἐξήλθες ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

ΙΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Αἱ ἐορταὶ τοίνυν τῷ
Θεῷ οἷς ἐστὶ πνεῦμα, πνευματικαί εἰσι· καὶ
ἐδεῖς χοϊκὸς ἐορτάζει τὰς ἐορτάς τὰς
πνευματικὰς. τίς γὰρ συμφωνία δικαιο- 2. Κορ. 6. 14.
σύνης καὶ ἀνομίας; ἵνα μὴ τὰ ἐξῆς λέγω.

ἐδιώκαται χοϊκὸς ἐορτάσαι ἐορτάς πνευ-
ματικὰς, ὡς περ εἰδὲ πνευματικὸς ἐορτῶν
χοϊκῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τίς ἔν ἐστιν ὁ μὴ τῶν
νέων; εἰ τὴν αἰδητὴν φῆσαις καρπὸς, ἔπω
ἀνέστηκεν ὁ μὴ τῶν νέων, τῷ ἐνιαυτῷ φέρ-
ει πᾶν ὀψιμώτερον ὄντος. τὸ δὲ, εἰν γνή-
ταί ποτε ἐνιαυτός, ὡς μὴδὲ φέρειν τὴν
γῆν καρπὸς, ἄρα (3) διωάμεθα ἐορτά-
ζειν ἐν τῷ μὴ τῶν νέων, ὡς κεκέλευκεν
ὁ Θεὸς ἐορτάζειν τὴν ἐορτάζοντα. ἔκην
δὲ κατ' ἐνιαυτὸν τὴν ἐορτῶν ἐορτάζειν.
ἐπαπορῶ δὲ πάλιν καὶ περὶ τῶν δευτέρων
νόμων, τῶ κατὰ τὴν ἐορτῶν τὴν δευτέραν.
Φησὶ γὰρ ἐορτῶν ἐθέρυσμῳ, (4) ἀλλὰ
πρωτογεννημάτων. ἐάν τις σπείρῃ, καὶ μὴ
γίνωνται οἱ καρποὶ πρῶτοι, ἀλλὰ τελευ-
ταῖοι, ἔτος ἐκ ἂν διώαιτο ἐορτάσαι τὴν
ἀρχὴν τῶ θέρυσμῳ τῶν πρωτογεννημάτων.
δεῖ γὰρ σε ἔχειν γεννήματα, ἵνα διωήθῃς
ἐορτάζειν. τί δὲ ἂν χώραν μὴ ἔχω; πῶς
ἂν διωάμην τὴν ἐορτῶν ταύτῃ ἐορτάζειν,
τῆς λέξεως λεγέσης, καὶ ἐορτῶν θέρυσμῳ
πρωτογεννημάτων ποιήσεις τῶν ἔργων σου,
ὧν ἐάν σπείρῃς ἐν τῷ ἀγρῷ σου; ἐκ ἑσπερα,
οἰκοδόμος εἰμί· ἐκ ἑσπερα, ὑφάντης εἰμί·
ἀγρὸν ἐκ ἔχω, πῶς διωάμην τὴν δευτέραν
ἐορτάζειν ἐορτῶν; καὶ δὴ καὶ περὶ τὴν τρί-
τῃ καὶ ἐορτῶν σιωτελείας ἐπ' ἐξόδῳ τῷ
ἐνιαυτῷ, τῷ ἐν τῇ σιναγωγῇ τῶν ἔργων
ἐκ τῶ ἀγρῷ σου. δεῖ μὲν ἔν τῃ τρίτῃ ἐορ-
τάζοντα. ἔχειν ἔργα σιωτελείας ἐπ' ἐξό-
δῳ τῷ ἐνιαυτῷ. Καὶ μετ' ἕτερα. Τί ἔν βέλε-
ται

(1) Καὶ ὅσοι. ἐρδότες.

(2) Ἐκ τῶ 10. κεφ. τῶ 3. βιβλ. τῶ Ἰωσήφ. τῶ περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαιολογ. τυχὸν ἐλήφθη. ὁ δὲ Φίλων
(ἐν τῇ ἀρχῇ τῶ περὶ ἐβδόμης λόγ.) δεῖκα ἐναί φησι τὰς ἐορτάς.

(3) Ἄρα διωάμεθα ἐορτάζειν ἐν τῷ μὴ τῶν νέων, ὡς κεκέλευκεν ὁ Θεὸς ἐορτάζειν τὴν ἐορτάζοντα;
ἐν Τόμ. 2. σελ. 128. τῆς τῶ Ρα. ἐκδόσ. ἀλλ' ἐάν ἐρωτηματικὸν ᾖ, τὸ ἐξῆς ἐχὶ ἔκην ἀναγινώσκον, ὡς
καὶ ἡ ἐρηθῆσα ἐκδοσις ἔχει, ἀλλ' ἔκην.

(4) Τῶ θέρυσμῳ τῶν πρωτογεννημάτων. ἐν τῇ ἐρηθ. ἐκδόσ.

ταῖς ὁ λόγος ἡμῖν λέγειν, [ὁ κελεύων ἡμᾶς
 εορτάζειν τῷ εορτῷ τῶν ἀζύμων τῷ μὴ
 τῶν νέων;] εἰ βέβαια εορτάζειν τῷ εορτῷ
 τῶν ἀζύμων τῷ μὴ τῶν νέων, ἀπόθεν τὸν
 παλαιὸν ἀνθρώπον σὺ ταῖς πράξεσιν αὐ-
 τῶ. καὶ ἵνα ποιήσης τῷ εορτῷ ἐν τῷ
 μὴ τῶν νέων, καὶ σὺ νέος γενῇ· ἵνα γε-
 νηται ὁ μὴ τῆς εορτῆς τῶν νέων, καὶ σὺ
 μὴ. νέων γὰρ καὶ παλαιῶν (1) ἔκ ἐστιν
 ἕτος ὁ μὴ. πῶς ἐν δεήσει καὶ σὺ νέον γε-
 νέσθαι; νοήσας τὰς εορτάς. τῷ εορτῷ
 τῶν νέων ὁ ἀπόστολος Παῦλος φησιν, ἐκ-
 Κολασ. 3, 9, ¹⁰ «πράξεσιν αὐτῶ· καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον,
 «τὸν ἀνακαταβάμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκό-
 «να τοῦ κλίσαντος. ἔκ ἐστιν ἵνα ἀγάγῃς τῷ
 εορτῷ ἐν μὴ τῶν νέων, νέον σε γενέσθαι
 δεῖ, καὶ πᾶσαν ἀποθέσθαι παλαιότητα.
 εἴτα ποῖαν εορτῷ πρώτῳ ἀγῇ; ὅτι τῷ
 εορτῷ τῶν ἀζύμων, μάνθανε ἀπὸ τοῦ
 1. Κορ. 5, 7, 8. Ἀποστόλου· τὸ γὰρ πάχα, φησιν, ὑπὲρ
 «ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός. ὥστε εορτάζωμεν μὴ
 «ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ
 «πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εὐκρινείας καὶ
 ἀληθείας. ἅμα δὲ συνάγαγε τὰ νενομο-
 θετημένα περὶ τῆς εορτῆς τῶν ἀζύμων,
 καὶ ὅπως μὴ τὸ ἄλογον τῶν τῷ ῥητῷ ὡς
 πνευματικῷ μὴ προσεχόντων, καταφρο-
 νούντων δὲ τῶν πνευματικῶν ὡς μὴ χρησί-
 μων. δοθήσας δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ, τῷ
 περὶ τῶν ἀζύμων, πλατυτέραν τῷ περὶ
 τῆς ἐξήγησιν.

Οὐκ ὁφθήσῃ ἐνώπιόν μου κενός.

ΑΛΛΟΣ φησὶ, κενός. ὁ δὲ λόγος
 ἀπαιτεῖ, ἕκαστον προσάγειν Θεῷ δῶρον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἰδίῳ, ὅτι πᾶς ἀνθρώ-
 πος ἢ κενός ἐστιν, ἢ πλήρης. εἰ μὴ γὰρ
 ἔκ ἔχει ἅγιον πνεῦμα, ἔκ ἔχει γνώσιν τοῦ
 κλίσαντος, ὃ παρεδέξατο τῷ ζῶντι, Ἰη-
 σὺν τὸν Χριστόν· ἔκ οἶδε (2) τὸν πατέρα
 τὸν ἐν ἑρανοῖς, ἢ (3) ὃ βιοῖ κατὰ τὸν λό-
 γόν, κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐράνιον· ὃ σω-
 φρονεῖ, ὃ δικαιοπραγεῖ· ὁ τοιοῦτος κενός-
 ἐστιν. εἰ δὲ κεχώρηκε τὸν ἐπόντα Θεόν,
 Λοβ. 26, 12. οἰκίσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπερικατήσω,
 «καὶ ἔσομαι αὐτοῖς Θεός, ἕτος ἔκ ἐστι κενός,
 ἀλλὰ πλήρης.

«ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστιν, ἔκ ὁφθήσῃ
 «ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ κενός; Ἀπὸ τῶν
 προσκυνησάντων τῷ δεσπότη Θεῷ, τὰ δυνατά
 σοι πρόσφερε δῶρα. ἡμᾶς δὲ ὁ λόγος δι-
 δάσκει, εἰ μὴ χρήματα ἔχομεν, μετὰ τῆς
 τῶν πνεύματων θεραπείας προσδύχεσθαι τῷ
 Θεῷ. εἰ δὲ τὸν ἀκλήμονα προαιρέμεθα
 βίον, μὴ κενὸν ἔχειν τῶν ἀγαθῶν τῷ ψυ-
 χῷ, ἀλλ' ἔχουσιν τὸν πλεονεξία τῆς ἀρετῆς.

15. Καὶ εορτὴν τοῦ θρισμοῦ πρωτο-
 γεννημάτων ποιήσεις τῶν ἔργων σου,

A ὡς ἂν σπείρης ἐν τῷ ἀγρῷ σου. καὶ εορ-
 τὴν συντελείας ἐπ' ἐξόδῳ τοῦ ἐνιαυτοῦ
 ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἔργων σου τῶν ἐκ
 τοῦ ἀγροῦ σου.

Συντελείας. Ἀκύλας, συλλογῆς. Σύμ-
 μαχος, συγκομιδῆς. Σαμαρειτικόν, συ-
 νεισφορᾶς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ποῖα ἐστὶν εορτὴ ὁ
 θρισμός τῶν πρωτογεννημάτων, καὶ ποῖα
 B «ἐστὶ τῆς συντελείας ἐπ' ἐξόδῳ τοῦ ἐνιαυτοῦ;
 «Εορτῇ τῶν πρωτογεννημάτων, τῷ Πεν-
 «τηκοστῷ καλεῖ· εορτῇ δὲ συντελείας ἐπ'
 «ἐξόδῳ τοῦ ἐνιαυτοῦ, τῷ τῆς Σκηνοπηγίας.
 «καὶ τὸ διδάσκον ἐπήγαγε· τρεῖς καιροὺς
 «τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁφθήσεται πᾶν ἀρσενικόν σου
 «ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου· τρεῖς τῇ εορτῇ
 τοῦ Πάχα, καὶ τῇ Πεντηκοστῇ, καὶ τῇ Σκη-
 νοπηγίᾳ. ἀναμνησθεὶς δὲ τὸ μὴ Πάχα,
 τῆς ἐξόδου τοῦ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ τῆς παρα-
 G «χέσεως ἐλευθερίας· ἢ δὲ Πεντηκοστῇ, τῆς
 εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσόδου. ἐκεί-
 γὰρ σπείροντες, τὰς ἀπαρχὰς τῶν γεννη-
 μάτων προσέφερον. ἐν γὰρ τῇ ἐρήμῳ τὸν
 ἄσπορον καὶ ἀνήροτον ἥδιον ἄρτον. ἢ δὲ
 Σκηνοπηγίᾳ, τῷ ἐν ἐρήμῳ διαγωγῇ ὑπο-
 γράφει. ἐν σκηνῇ γὰρ οἰκούντες, τεσσα-
 ράκοντα διετέλεσαν ἔτη. ἐν ταύταις ταῖς
 εορταῖς συντρέχοντες εἰς τὸν θεὸν νέων πα-
 ρησύνουσιν· ἵνα καὶ τῶν θείων ἀναμνη-
 Δ «σκωνται δωρεῶν, καὶ εἰς ὁμόνοιαν καὶ φι-
 λαν συνάπλωνται· καὶ φιλοεορτασταὶ ὄντες,
 μὴ περὶ τὰ τεμένη τῶν δαιμόνων τρυφῶ-
 σιν, ἀλλ' ἐν τῷ ναῷ τοῦ πεποιηκότος. καὶ
 τὰ ἀγαθὰ χορηγούντος, τῆς εορταστικῆς
 ἀπολαύσας δὴ χάριτος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὐκ ἐν εἰθέλει τῷ εορ-
 τῷ ἄγειν τῷ δουτέρῳ, ὡς ὁ λόγος σοι τοῦ
 «νόμου ὁ πνευματικὸς ἐνετείλατο· ἰδὲ γὰρ· Ἰωάν. 4, 35,
 E «φησὶ λέγων ὑμῖν, ἐπάρατε τὰς ὁφθαλμοὺς
 «ὑμῶν, καὶ θεάσαθε τὰς χώρας, ὅτι λυθ-
 «καί εἰσι πρὸς θρισμόν ἤδη. καὶ ὁ θριστὴς
 «μυθὸν λαμβάνει, καὶ σιμᾷ καρπὸν εἰς
 «ζῶντι αἰώνιον· ἀγρὸν ἔχει, κεκλημένος τὸ
 πνεῦμα· καὶ ἀγρὸν ἔχων, σπείρει εἰς τὸ
 πνεῦμα· σπείροντες εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ πε-
 ράτῃ θείᾳ θείον πρῶτον γεννημά-
 των, ὥστε μὴ εἶναι ἀναβαλλόμενα καὶ
 ὑπερτιθέμενα τὰ σπέρματα, ἀλλ' εἶναι
 Z «ταχὺ, ἀνατελεσμένον τῷ δράγματι. ἐάν
 μὴ τις ἔχη τὸ δράγμα, ὃ δύνάται εορτά-
 «ζειν ταυτὶ τῷ εορτῷ. καὶ εορτῇ θε-
 «ρισμῷ πρωτογεννημάτων ποιήσεις τῶν ἔρ-
 γων σου, τρεῖς ἐάν μὴ σὰ ἢ τὰ ἔργα,
 καὶ ἐκ τοῦ ἀγροῦ σου, ὃ δυνάται ποιῆσαι ταύ-
 τῳ τῷ εορτῷ. (4)

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐχει πᾶς ἀνθρώ-
 πος ἀγρὸν, ἐν ᾧ σπείρει. περὶ ὃ φησὶν
 «ὁ Ἀπόστολος· ὃ ἐάν σπείρῃ ἀνθρώπος, τοῦ Γαλ. 6, 7, 8.
 H «το καὶ θείᾳ. ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα,
 Ggg 2 ἐκ

(1) Καὶ ἐ παλαιῶν ἐστίν. ἐν Τόμ. 2. σελ. 128. τῆς τοῦ Ρα. ἐκδόσεως.

(2) Εἰ ἐκ οἶδον. αὐτ.

(3) Εἰ. αὐτ.

(4) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἔχοντες. πείθει δὲ καὶ ὁ νῦν καὶ ἡ λέξις, καὶ ἡ τῆς ἐρμηνείας ἀκολουθία
 ἀποσαφηνιστὶν εἶναι τὴν ἐν τῷ 15. ἐδ. ὑπομνήματος τῆς Ὁργάνου.

» ἐκ τῆς σαρκὸς θείσει φθοράν· ὁ δὲ σπεί-
 » ρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τῆ πνύματος θε-
 » ρίσει ζωὴν αἰώνιον. ἔκῃν ἀγρός τὸ πνεῦ-
 » μα, εἰ ὡ σπείρων, ζήτει ἵνα ἀνατείλῃ σοι
 Γαλ. 5. 22. τάσας. τίνα ταῦτα; ὁ δὲ καρπὸς τῆ
 » πνύματος ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακρο-
 » θυμία, ἐγκράτεια. περὶ ὧν ἔλεγεν ὁ Ἰη-
 Ματθ. 7. 16. σὺς, ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεθε
 αὐτὸς. θείσει μὲς τοίνυν ἡ ἐορτή. ποίς τῶ-
 Ιωάν. 4. 35, 36. τῶν; ἰδὲ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τὰς ὀφθαλ-
 » μὰς ὑμῶν, καὶ θεάσαθε τὰς χώρας, ὅτι
 » λοῦκαί εἰσι πρὸς θείσμόν. ὁ θείζων μι-
 » δὸν λαμβάνει, καὶ σιμᾷγει καρπὸν εἰς
 » ζωὴν αἰώνιον. ἔκῃν σπείρας εἰς τὸν ἀρη-
 » μένον ἀγρόν, περᾷθητι θείσει θείσ-
 » μόν πρωτογεννημάτων· ὥσε μὴ εἶναι σὺ
 ἀναβαλλόμενα καὶ ὑπερτιθέμενα τὰ σπεί-
 ρματα, ἀλλ' ὡς ποιῆσαι σε εἰς πρώτοις ἀνα-
 φέρειν τὸ δράγμα· ὁ μὴ ἔχων ἔκ ἂν ἐορ-
 τάσας, ἔδ' ἂν μὴ ἡ ταῦτα τῶν ἐργων-
 σα, καὶ τῶ ἀγρῶ σα. πρωτογεννήματα δὲ,
 τῶ ἀνυπερτίττω· ἵνα ἡ πρὸ τῶν ἄλλων
 τὰ σα, μὴ χρόνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶ δια-
 φέροντι, καὶ τῶ βεβιωκέναι φιλοτιμότε-
 ρον τῶν εἰς τὸ πνεῦμα σπείρόντων.

ΙΖ. Τρεῖς καιρὸς τῆ ἐνιαυτῆ ὀφθί-
 σεταί πᾶν ἀρσενικόν σα ἐνώπιον Κυ-
 ρίς τῆ Θεῆ σα.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τί ἐστι τὸ ῥητόν ἐποι-
 μι ἂν. ὁ πρᾷτομεν, ἡ θῆλυ ἐστίν, ἡ ἀρσε-
 νικόν. εἰ μὲν ἔν θηλυκόν ἐστίν ὁ ποιῶμεν,
 ἡ σωματικόν ἐστίν, ἡ σαρκικόν. σπείρον-
 τες γὰρ εἰς τὴν σάρκα, ποιῶμεν θῆλυ τὸ
 γεννῆμα τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἔκ ἄρσεν, ἀλλ'
 ἐκνεκρῶσι μὲν, ἀπαλόν τε καὶ ὑλικόν. εἰ
 μάλιστα βλέποντες τὰ αἰώνια, καὶ πρὸς
 τοῖς κρείττοσιν ἔχοντες τὴν διάνοιαν. καρ-
 ποφορεῖμεν τὰς καρπὰς τῆ πνύματος,
 καὶ πάντα τὰ γεννῆματα ἡμῶν ἀρσενά-
 ἐσι. τὰ τοίνυν φερόμενα ἐνώπιον τῆ Θεῆ,
 τὰ καὶ ὀφθιόμενα τῇ ὄψει τῆ κλίσαντος,
 ἀρσενικά ἐσω, ἔχῃ θῆλεα. ἔ γὰρ τὰ
 θηλυκά, καὶ τὰ σωματικά ἀξιοῖ βλέπειν
 ὁ Θεός.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι μὲν τὸ πληρὸν ἐορ-
 τὰς τῶ Θεῶ, πρέποι ἂν ὅτι μάλιστα τοῖς
 ἀνδριζομένοις, καὶ ἔχῃ δὴ μᾶλλον τοῖς ἀνα-
 πεπλωκότα καὶ ἀναλκιν εἴ γε δὴ σφίσιν
 αὐτοῖς ἔχουσι νῦν, καὶ τεθρυμμένον αἰ-
 πρὸς τὰ σαρκὸς τε καὶ κόσμος, παρέδειξεν
 εἰπὼν τὸ ῥητόν. ἐποπτείας γὰρ τῆς ἀνω-
 θεν ἄξιον τῆς παρὰ Θεῆ τὸ ἀρσενικόν, κα-
 τά γε τὰς ἡδὴ προειρημένους τρόπους. πλὴν
 εἰς νομοθέτει χρησίμως τὸ χρῆναι πληρὸν
 ἐορτὰς ἀγίας. ἔδει γὰρ τοῖς ἀναβαίνουσιν
 εἰς ἀρχὴν παιδαγωγίας ὁρθῆς, καὶ ὑπὸ
 ζούγλῳ ἡδὴ πως ἴσῃ τὴν ὑπὸ Θεῶ. τῆς εἰς
 νόμῳ πολιτείας τὸ τέλος, ὅτι πάντῃ τε
 καὶ πάντως ἐκτελεσθήσῃ ἂν αὐτοῖς εἰς
 τρυφὰς τε καὶ εὐθυμίας, δῆλον δὲ ὅτι πνύ-
 ματικὰς, εὖ μάλα παραδηλῶν.

ΙΗ. Ὅταν γὰρ ἐκβάλλῃ ἔθνη ἀπὸ
 προσώπῃ σα, καὶ ἐμπλατύνῃ τὰ ὄριά-
 σα, ἔ θυμιάσεις ἐπὶ ζύμῃ αἶμα θυ-
 μιμάματός μῃ, ἔδὲ μὴ κοιμηθῇ σέας
 τῆς ἐορτῆς μῃ ἕως πρῶτῃ.

ΦΙΛΩΝΟΣ. (Ι) Ἀντὶ τῆς, ἔ δὲ ζυμω-
 τὸν παρῆναι ἐπὶ τῶν θυσιαζομένων· ἀλλὰ
 πάντα τὰ προσαγόμενα εἰς θυσίαν ἢ προ-
 σφοράν, ἄζυμα δεῖ εἶναι. Αἰνίττεται διὰ
 συμβόλης δύο τὰ ἀναγκαῖότατα. εἰ μὲν,
 τὸ καταφρονεῖν ἡδονῆς· ζύμη γὰρ ἡδυσμα
 τροφῆς. ἔ τροφή· ἕτερον δὲ, τὸ μὴ δεῖν
 ἐπαίρεσθαι φουσκώσας ὑπὸ καυῆς οἴσεως.
 ἀνίερον γὰρ ἐκάτερον, ἡδονή τε καὶ οἴσις,
 μητρὸς μίαν, ἀπάτης, ἔκγονα. Τὸ αἶμα
 τῶν θυσιῶν δεῖγμα ψυχῆς ἐστὶ σπενδομένης
 Θεῶ. μίγνυνται δὲ τὰ αἶμα καὶ ἔχ' ὅσιον.

* ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστιν, ἔ θύσεις
 Γ. ἐπὶ ζύμῃ αἶμα θυμιμάματός μῃ; Ἀζύμους
 ἄρτους τῶ θυσιασθῆναι προσέφερον· ζυμί-
 τας δὲ ἀπαγορεύει προσφέρειν, διὰ τῶν
 αἰσθητῶν διδασκῶν τὰ νοητά. ἐπειδὴ γὰρ
 ὁ ἄζυμος ἄρτος αὐτοχεδίος ἐστίν, ὁ δὲ ζυμί-
 τῆς ἔχει τὴν τῆς ζύμης τῆς παλαιᾶς· ἀπα-
 γορεύει ὁ νόμος, μηδὲν τοῖς θεοῖς τῆς αἰ-
 γυπτιακῆς ἀναμινγνύειν διδασκαλίας. ἔτω
 καὶ ὁ Κύριος τοῖς ἱεροῖς ἔλεγε μαθηταῖς,
 » προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Γραμμά- Ματθ. 16. 6.
 Δ. τῶν καὶ Φαρισαίων.

ΑΔΗΛΟΥ. Κελεύει τὰ σέατα αὐθιμε-
 ρὸν ἀναλίσκεσθαι, γινόμενα ὑλῶν ἱερᾶς
 φλογός.

ΙΘ. Τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρωτο-
 γεννημάτων τῆς γῆς σα εἰσοίσεις εἰς
 τὸν οἶκον Κυρίς τῆ Θεῆ σα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διὰ τὸ δὴ γινώσκοντες αὐ-
 τὰς φαίνεσθαι, τῶ Θεῶ δὴ χαρίζοντας· ἡ
 καὶ εἰς ἀποτροφῶν ἱερῶν τε καὶ Λοδῶν.

Οὐχ ἐψήσεις ἄρνα ἐν γάλακτι μη-
 τρὸς αὐτῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ μὴ ἐκβαλὼν ἄρ-
 να ἀπὸ μητρὸς ἐψήσης· ἡ ἐψῶν ἄρνα, μὴ
 ἐπιβάλλῃς τὸ γάλα τῆς μητρὸς αὐτῆς· ἡ
 εἰ ὅσω γαλαχῆ, ἔ θύσεις καὶ ἐψήσεις. ὁ
 καὶ μᾶλλον, διὰ τὸ τῆς τεκνύσης ὁδωηρόν.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πάνν γὰρ
 ὑπέλαβεν εἶναι δεινὸν τὴν τροφῶν ζῶντος,
 ἡδυσμα γενέσθαι καὶ παράρτυσιν ἀναιρε-
 θείτος. καὶ τὴν μὲν φύσιν ἐπιμεληθεῖ-
 σαν αὐτῆς τῆς διαμονῆς, ὁμωρῆσαι γάλα,
 ὁ διὰ μασῶν τῆς τεκνύσης, ὡς ἐκ δεξαμε-
 νῶν φέρεσθαι διατάξατο· τὴν δὲ τῶν ἀν-
 θρώπων ἀκρασίαν τοσῶτον ἐπιβλῶναι, ὡς
 τῶ τῆς ζωῆς αἰτίῳ καταχρήσασθαι καὶ
 πρὸς τὴν τῆς ὑπολοίπῃ σώματος ἀνάλω-
 σιν· ἐπειδὴ τὰ σὺν γάλακτι κρέα συνέψιν
 ἀξιοῖ, μὴ σὺν ὁμότητι, χωρὶς δὲ ἀσε-
 βείας ἐψέτω. μυρία θρεμμάτων ἀγέλα
 εἰσι

εἰς πανταχῶς, καὶ κατ' ἐκάστῳ ἡμέραν Α
ἀμελγόμενα. Καὶ μετ' ὀλίγου. Ὡς ἀφθονίας ὑπαρχούσης τῶν ἀρνῶν ἢ ἐρίφων ἢ-
τινος ἑτέρου, τὸν γάλακτι μητρῶν κρέα
συνέψοντα, χαλεπῶς ἐπιδείκνυνται τρό-
πων σκασιότητα, ἀναγκασιότατον καὶ συγ-
γενέσατον λογικῇ ψυχῇ πάθος ἐκλετμη-
μένων τὸν ἔλεον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, ἔχ
» ἐψήσεις ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτῆς;
Πολλὰκις ἔφω, ὅτι διὰ πάντων αὐτῆς Β
Φιλανθρωπίαν διδάσκει. τινὲς ἔν Φασὶν
ἀπαγορεύειν τὸν νόμον τὸ δὲ θυγατρὸς ἐδί-
ειν, τινὲς δὲ τὸ τῷ μητρῶν γάλακτι μὴ
συνεψῆν. τρόπον γάρ τινα καὶ τῷ μητέ-
ρα συνεψῆ. ἀπαγορεύει δὲ καὶ τὸ τῷ Θεῷ
προσφέρειν κατὰ ταυτὸν μητέρα, καὶ τὸ
τεχθεὶν ἐξ αὐτῆς. καὶ αὐτοῖς [δὲ] παρε-
κελεύσατο σφραδῶν δὲ ῥηκόσι τῷ νεοτρίαν,
μὴ σφραδῶν τοῖς νεοτρίοις τῷ μητέρα.
τῆτο γάρ ἐστι τὸ ἐξαλείψαι τὸ γένος τῶν
ὀρνίθων.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἰσέον δὲ, ὡς ὁ Σύμμα-
» χος ἐκδέδωκεν, ἔσκαψάσιν ἐρίφον διὰ
» γάλακτος μητρὸς αὐτῆς. καὶ ἐστὶν ὑποτο-
πάσαι κατὰ διάνοιαν, ὡς βέλεται τῆς
ἀμαρτωλῆς ἐπιστρέφειν, ἢ βρωσίμους ἀπο-
τελεῖν ἐν νηπιάζοντα, καὶ διωαμένους
ῥαδίως ὠφελεῖσθαι εἰ ἀποστῇ τῆς τῶν
κακῶν διδασκαλίας καὶ παιδαγωγίας. ἔρι-
Φοι γὰρ οἱ ἐξ ὀρνίθων παριστάμενοι τῷ
Ματθ. 9. 7. 23. Θεῷ, καὶ ἀκούοντες. ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἔδ-
» ποτε ἔγνων ὑμᾶς. μήτηρ δὲ αὐτῶν ἢ κα-
κία, ἢ δίκην νηπίων αὐτῆς γαλαχθεῖσατε
καὶ τιθῶμεν. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἄρνα μὲν τὸν ἀρτιγε-
νῆ καὶ ὑπότιττον ἄρτι σφάττειν ἐκ ἑᾶ,
δεικνύς ὅτι τὸ ἀτελὲς ἐστὶ, καὶ ἐν σωῆσαι
βραχὺ, ἔπω μὲν ἱερὸν, ἐστὶ δὲ ἀπαράδε-
κτον διὰ τῆτο τῷ Θεῷ. τοιοῦτοί τινες ἦσαν
ἄσοφοί τε καὶ ὀλιγογνώμονες, πρὸς ἃς ὁ
Ἑβρ. 5. 12. θεασέσιος γράφει Παῦλος· καὶ γὰρ οὐδέ-
» λοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον,
» πάλιν χρεῖαν ἔχετε τῆς διδασκαλίας ὑμᾶς,
» τίνα τὰ σοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων
» τῆς Θεᾶς· καὶ γεγονάτε χρεῖαν ἔχοντες
» γάλακτος, καὶ ἔσσεσθε τροφῆς. ἐκὼν
ἀτελὲς ἐστὶ τὸ ἐν γάλακτι καὶ ὑπομάζιον,
κατά γε τὸ ἐν σωῆσαι Φημι καὶ δὲ ῥωσῖα
πνευματικῇ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Τῆς γὰρ κατὰ Θεὸν νη-
πιάζοντα, καὶ διὰ τῆτο ἀτελεῖς τῷ διά-
νοιαν, διὰ πυρὸς καὶ θλίψεως ἄγειν ἔδ-
νατόν· ἀλλὰ καταλιμπάνειν ἄχρις ἔδ-
θωσιν εἰς μέτρον ἡλικίας, καὶ εἰς ἀνδρίαν
πνευματικῇ.

κ. Καὶ ἰδὲ ἐγὼ ἀποσέλλω τὸν Ἀλ-
γελόν μετὰ προσώπῃ σου, ἵνα Φυ-
λάξῃ σε ἐν τῇ ὁδῷ, ὅπως εἰσαγάγῃ σε
εἰς τὴν γῆν, ἣν ἡτοίμασά σοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἦγμαι προφανῶς ἐνταῦ-
θα αἰνίττεσθαι τὸν ἥν, τὸν τῆς μεγάλης
βελῆς Ἀγγελον, τὸν φυσικῶς τῷ προση-
γορίαν ἔχοντα τῆς ἀποσείλαντος αὐτὸν
πατρός. Θεὸς γὰρ καὶ ὁ υἱός, κατὰ καὶ
ὁ πατήρ. ταῦτα μὲν, εἰ ὡς ἀπὸ Θεᾶς καὶ
πατρός ἔρηται· εἰ δὲ ἀπὸ τῆς ἡς, νοήσεις
Ἀγγελον προπορεύμενον αὐτὸν, καὶ τῆς
ἀποσείλαντος τῷ προσηγορίαν λαχόντα,
Ἰησὲν τὸν τῆς Ναυῆ. αὐτὸς γὰρ αἰδιότητος
εἰσῆγαγεν αὐτῆς εἰς τὴν γῆν, ὡς ἐπηγά-
λατο ὁ Θεὸς τοῖς πατράσιν αὐτῶν· νοη-
τῶς δὲ, ὁ ἀληθινὸς Ἰησὺς εἰσάξει ἡμᾶς
εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἐὰν μὴ ἀπει-
θῶμεν αὐτῷ.

κα. Πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ εἰτά-
κκε αὐτῷ, καὶ μὴ ἀπείθῃ αὐτῷ, ἔ
γὰρ ὑποσείληται σε· τὸ γὰρ ὄνομά-
μα ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ δ' ἔμῃ ὑπο-
» σείληται, Σύμμαχος ἐκδέδωκεν, ἐκ ἀφῆ-
σαι παράπλωμα ὑμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῆς ἐν αὐτῷ ἀπει-
θήσεως· ἐκ ἀναβάλλεται τῆς τιμωρήσεως·
σε· καὶ ἔχῃ ὑποσείλῃ αὐτὸν ἀναχωρήσει,
ἐκ μέτε αὐτὸν ποιῶν ἀπὸ σῆ.

κβ. Ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσῃτε τῆς Φω-
νῆς, καὶ ποιήσῃτε πάντα ὅσα ἂν
εἴπω σοι, καὶ φυλάξῃτε τὴν διαθή-
κην, ἔσεσθέ μοι λαὸς περιέσιος
ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν· ἐμὴ γάρ ἐστι
πᾶσα ἡ γῆ. ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι βα-
σίλειον ἱεράτευμα, καὶ ἔθνος ἅγιον.
ταῦτα τὰ ῥήματα ἔρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσ-
ραὴλ, ἐὰν ἀκούσῃς τῆς Φωνῆς, καὶ
ποιήσῃς πάντα ὅσα εἴπω σοι, ἐχθρεύ-
σω τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀντικείμενα
τοῖς ἀντικείμενοις σοι.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Φωνῇ Θεᾶς,
τὸν πρὸ μικρῶς λεχθέντα Ἀγγελον ὑπονοη-
τέον μινύεσθαι. τῆς γὰρ λέγοντος ὁ Προ-
φήτης. Ἀγγελος κυρίως ἐστὶν. ἀνάγκη
γὰρ τὸν ἀκοῇ ἀκούοντα, τῆς τὸν τῶν
λεγομένων βεβαίως παραδεχόμενον, ἔργοις
ἐπιτελεῖν τὰ λεχθέντα. λόγος γὰρ πίσις
ἔργον. ὁ δὲ καὶ τοῖς εἰρημένοις καταπει-
θῆς, καὶ ἐνεργῶν τὰ ἀκόλῃ, σύμμα-
χον καὶ ὑπερασπιστὴν ἐξ ἀνάγκης ἔχει τὸν
διδάσκαλον· ὅσα μὲν τῷ δοκεῖν βοηθεῖν
τῷ γνωρίμῳ, τὸ δ' ἀληθὲς τοῖς αὐτῶν
δόγμασι καὶ παραγγέλμασιν. ἄπερ οἱ ἐναν-
τίοι καὶ ἐχθροὶ βέλονται καταρῆν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τῆς ἐν κατ' ἐξάρετον ἐν
περισσίᾳ καὶ κλήματι λελογισμένῃ. ἐπα-
δὴ κλήματα μὲν τῆς πεποιηκότος, ἅπαντες
ἄνθρωποι· κλήματα δὲ, οἱ διὰ πίσεως καὶ
ἐπιγνώσεως εἰσποιηθέντες ὑπὸ Θεᾶς, καὶ
Ggg 3 τα

(1) Οὐδὲ εὔρηται ἐν τοῖς ἐκδόμασι. ἐδ' ἔοικε τῶν τῆς Κυρίλλου.

τὰ τῆς αὐτῆς δεσποτείας ἄξια πράττοντες, καὶ ὑπ' ἐδονός, ἢ πάσης ἁμαρτίας, ἢ νόθου Θεοῦ δεσποζόμενοι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὡς βασιλεῖ μὲν ἀφωρισμένον, ὡς Θεῷ δὲ καθιερωθέν. καὶ ἡγρόν οἱ δαίλαιοι καὶ ταλαίπωροι, ὡς πραγμάτων ὑπῆρχε σημαντικά ὀνόματα. ἐκεῖνοι γὰρ εἰσιν ἐν περισσίᾳ λελογισμένοι.

» Θεὸς, καὶ κυρίως καλῶνται λαὸς περιέσσιος, οἱ κατὰ Παῦλον δὲ λαὸς δικαιοσύνης εἰς ἁγιασμόν παριστάμενος τὰ μέλη αὐτῶν. καὶ ὁμοίως, ἔθνος ἅγιον ἐκείνο, καὶ βασιλεῖον ἱεράτευμα, οἱ κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀπόστολον

» Δυσία τις ζῶσα τυγχάνοντες εἰς ὁσμὴν ὁσμῶν τῶν νοητῶν. ἀμέλει καὶ ἔχ' ἀπλῶς ἔτως ὁ τῶν ὅλων Θεὸς ἐχρηστο τοῖς τιμίσις ὀνόμασιν· ἀλλὰ προειπὼν, ἐὰν ἀκοῇ ἀκροῖσθε τῆς Φωνῆς μου, καὶ ποιήσητε ὅσα ἂν ἔπω, καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου, ἔσε-»

» Δέ μοι λαὸς περιέσσιος, καὶ τὰ ἑξῆς. ἕως μὲν ἐν τοῖς Ἰσραηλίταις ἐκ τῆς ἑρμῆς πράξεων παντελῶς ταῦτα τὰ ὀνόματα· καὶ ἁμαρτανόντων αὐτῶν, καὶ λεγόντων τῷ

1. Βασ. 8. 5. Σαμὴλ, κατὰσῃσόν ἐφ' ἡμᾶς βασιλεῖα»

» δικάζειν ἡμᾶς καθὼς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐλυπῆτο ὁ Θεός, καὶ περιέχετο ὡς ἡγαπημένων, καὶ τῷ Σαμὴλ ἀπεκρίνατο,

1. Βασ. 8. 7. Φάσκων, ὅτι σὲ ἐξεδουλώσασιν, ἀλλ' ἐμὲ ἐξεδένωσαν τῶ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν· καὶ κατὰ τὴν Ἡσαΐαν Φωνὴν, ὡς ἀμπελῶνι

» τῷ ἔθνεϊ Φραγμὸν περιέβαλε τὴν οἰκίαν βοήθειαν· καὶ τῶν καταδιωκσάντων ἐπεκράτην ἀντιμαχόμενοι. ἡνίκα δὲ λοιπὸν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἀνεπληρῶντο αἱ ἁμαρτίαι, καὶ πρὸς τὴν τρύγα τῆς ἀνωθεν ὀργῆς ὤκειλαν, τότε δὴ τότε τὰ τῶ Προφῆτου ῥήματα ἐκείνα πρὸς ἔργον ἐχώ-»

» ρει, καὶ ἡ ἀπειλή τῶ Θεοῦ λέγοντος· νυνὶ ἐν ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ποιήσω τῷ ἀμπελῶνι μου· ἀφελὼ τὸν Φραγμὸν αὐτῶν, καὶ ἔσαι εἰς διαρπαγὴν· καὶ κατελὼ τὸν τοῖχον αὐτῶν, καὶ ἔσαι εἰς καταπάτημα. διὸ καὶ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον ἐπιλαθόμενοι τῆς τηλικαύτης οὐεργεσίας, μετὰ τὰς τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν ἐκείνων ἀπογόνων πολιορκίας τε καὶ ἐπαγωγὰς, ἔχα-»

» τον ὑπὸ Ῥωμαίων τὰς πάντων ἐπικρατεσεως ἐγένοντο· καὶ ἦσαν ὑποτελεῖς φόροι, καὶ μὴ βελόμενοι· καὶ κινδυνεύοντες καὶ αὐτῆς τῆς σκιῶδης λατρείας ἐκπεσεῖν, ὡς ἐτέλεον Θεῷ.

κγ. Πορεύσεται γὰρ ὁ Ἄγγελός μου ἡγούμενός σε, καὶ εἰσάξει σε πρὸς τὸν Ἀμορραῖον, καὶ Χετταῖον, καὶ Φερεζαῖον, καὶ Χαναναῖον, καὶ Γεργεσαῖον, καὶ Εὐαῖον, καὶ Ἰεβρσαῖον, καὶ ἐκλήψω αὐτούς.

κδ. Οὐ προσκυνήσεις τοῖς Θεοῖς αὐτῶν, ὅδε λατρεύσεις αὐτοῖς. ὅ ποιήσεις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν· ἀλλὰ

Α καθαιρέσει καθελεῖς αὐτούς, καὶ συντρίβων συντρίψεις τὰς στήλας αὐτῶν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Στῆλαί εἰσι τὰ δόγματα συμβολικῶς· ἅπερ ἐσάναι καὶ ἐρηρεῖσθαι δοκεῖ. τῶν δὲ κατεσηλιτομένων δογμάτων, τὰ μὲν ἀσεβείων, ἃ καὶ θέμις ἀνακεῖσθαι, καὶ βεβαίαν ἔχεν τὴν ἰδρυσιν· τὰ δὲ, ἐπίληπτα, ὧν τὴν καθάρσιν ποιεῖσθαι λυσιτελές. τὸ δὲ, καθαιρῶν καθελεῖς, καὶ συντρίβων συντρίψεις, τοῖστον ὑποβάλλει νῦν· ἐνιάτινες καθαιρῶσιν ὡς ἀναστήσαντες, καὶ συντρίβωσιν ὡς αὐτῆς ἀρμοσόμενοι. βέλεται δὲ τὰ καθαιρεθέντα ἅπασι καὶ συντρίβέντα, μηκέτι τυχεῖν ἀνορθώσεως. ἀλλ' εἰς ἅπαν ἡφανίσθαι τὰ ἐναντία τοῖς ἀγαθοῖς καὶ καλοῖς.

κε. Καὶ λατρεύσεις Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· καὶ εὐλογήσω τὸν ἄρτον σου καὶ τὸν οἶνον σου καὶ τὸ ὕδωρ σου, καὶ ἀποσρέψω πᾶσαν μαλακίαν ἀπὸ σῶ.

ΛΔΗΛΟΥ. Τῆτο ὁ λόγος αἰνίττει· ὅτι τῶν μὴ ἀπειθόντων τῷ ἀποσελλομένῳ Ἀγγέλῳ ὑπὸ Θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ τὸ ὄνομα ἔχοντι τῶ ἀποσελλαντος αὐτὸν, καὶ μὴ προσκυνῶντων Θεοῖς ἑτέροις, ἀλλὰ καὶ τὰς στήλας αὐτῶν συντρίβόντων Κυρίῳ τῷ Θεῷ, ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος εὐλογεῖται, τρέψιν ἡ μυσικὴ εὐλογία· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὕδωρ, δι' ὧν ψυχῆς πάσης ἀποσρέφεται μαλακία.

ΛΔΗΛΟΥ. Τροφὴν καὶ ὑγίαν αἰνίττεται· τροφὴν μὲν, δι' ἄρτος καὶ ὕδατος· ὑγίαν δὲ διὰ τῶ μαλακίαν ἀποσρέφειν. δούτερον, ἐγκράτειαν εἰσηγῆται, τὴν τῶν ἀναγκαιῶν μετρίαν μόνον ἐπιπῶν. πρὸς δὲ τέτοις, μάθημα ἡμᾶς αἰσιώτατον ἀναδιδάσκει, δηλῶν ὅτι ἔτε ἄρτος, ἔτε ὕδωρ, καὶ ἑαυτὰ τρέφουσιν· ἀλλ' ἐστὶν ὅτε καὶ βλάβησι μᾶλλον ἢ ὠφελῶσιν, ἐὰν μὴ θεὸς λόγος καὶ τέτοις χαρίσεται τὰς ὠφελητικὰς δυνάμεις. ἥς χάριν αἰτίας»

» Φησὶν, εὐλογήσω τὸν ἄρτον σου καὶ τὸ ὕδωρ· ὡς ἔχ' ἱκανὰ καὶ ἑαυτὰ τρέφειν ἀνδρ' θείας (1) καὶ ἐπιφροσύνης.

κς. Οὐκ ἔσαι ἄγονος, ὅδε σείρα ἐπὶ τῆς γῆς σου.

ΛΔΗΛΟΥ. Τῆτο διχῶς νοητέον. ἡ γὰρ τοῖς ἐτι ἀτελέσι, καὶ πρὸς πολυπαιδείαν ἐπλοημένοις ἐν ἐπαγγελίας τρόπῳ λέγεται τὸ τοῖστον· ἡ παραίνεσις ἐστὶ καὶ νομοθεσία, μὴ δεῖν αὐτοὺς τῶν προειρημένων τυχόντας, ἀγόνους καὶ ἀκάρπους ἀγαθῶν ἔργων διατελεῖν.

Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν σου ἀναπληρῶν ἀναπληρώσω.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν σου ἀναπληρώσω; Τὴν ὥρισμένην

(1) Ἰσ. θείας βοήθειας καὶ ἐπιφροσύνης.

ὥρισμένῳ Φησὶ τοῖς ἀνθρώποις ζῶν· τε-
τέστιν εἰς γῆρας μακρὸν ἐλθῆναι σε παρα-
σκευάσω.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Οὐ λέγει ὅτι τὸν ὥρισμέ-
νον ἀνθρώποις ἀριθμὸν ἀναπληρώσω· ἐδὲ
γὰρ ὥρισαι· ἐδὲ τῷτο λέγει, ὅτι εἰ μὴ
» ἀμαρτίας, ἀναπληρώσω τὸν ἀριθμὸν τῶν
» ἡμερῶν σου. ἔκῃν κατὰ ἀμαρτανόντων ἐκ
ἐπληρῶντο. εἰ δὲ ἐν τῷ ὑπακόντι τῷ πλη-
ρῶσαι, ἄρα ἔκ καθολικὸν ὅρον τάσσει·
ἀλλὰ τῷτο λέγει, ἔκ πρό γῆρας ἀποθα-
νεῖαι, ἀλλὰ τελειώσαντες τὴν ἡλικίαν.
» τῷτο γάρ ἐστι, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν-
» σου ἀναπληρώσω.

» ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Τὸν ἀριθμὸν, Φησὶ, τῶν
» ἡμερῶν σου ἀναπληρώσω, τετέστιν εἰς λι-
παρὸν ἄξω σε γῆρας καὶ πληρῆς. ὥπερ
γὰρ ἁγίως ἀπειλεῖ θανάτου παρακῆσαι,
ἔτω μακροβίωσιν ὑπακῆσαι ὑπὸ χυνέται.
ἔκ γὰρ ὅρον ζωῆς ἔχοντα δείκνυσιν ἕκαστον
τῶν ἀνθρώπων· τὴν ἀντίον δὲ καὶ μηκυ-
νομίῳ, ὡς ἔφω, τοῖς ὀυσεβέσι ζῶν, καὶ
περιχοπιζομένῳ τοῖς παρακῆσαι. ὅπερ
ἐκ ἀντὶ τῷ, εἰ ὥριστο τῆς ζωῆς ὁ χρόνος.
καθάρπερ γὰρ ὅρος τῆς Θεοῦ τοῦ ἀποθανεῖν,
καὶ κρατῆς δικαίων καὶ ἀδίκων ὁμῶς, καὶ ὁ δια-
φύγων ἐδίδει· ἔτω εἰ ὥριστο ὅσον ὑπάρ-
χει τῆς ἐκάστης ζωῆς, ἔτε δίκαιος αὐτῷ
σαλευεῖν διὰ δικαιοσύνην, ἔτε ἀδικος διὰ
ἀδικίαν ἐδιώκετο. εἰ δὲ καὶ θάνατοι δι'
ἀμαρτίας· ὧν εἰς ὁ πρὸ τῆς κατακλυσμῆ,
καὶ ἕτερος ὁ Σοδόμων καὶ Γομόρρας, καὶ
ὁ τῆς Φαραὼ, καὶ τῶν Αἰγυπτίων· καὶ πολ-
λοὶ ἕτεροι, καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει,

1. Κορ. 11. 30.

» σοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί· πολλὰ δὲ καὶ
» θανάτου ἀπαλλαγὰς γεγονόσιν, ἐφ' ὧν πολ-
λάκις ἠνυχαριστήθη ὁ εὐσεβέστατος· πᾶς ὁ τῆς
ζωῆς ὅρος; εἰ κατὰ τινος ὥρισαί τις παρὰ
Θεοῦ τῆς ζωῆς ἢ ποσότης, δῆλον ὅτι τὰ
μὲν εἰς τῇ γαστρὶ τελούτων βρέφη τῆ-
τον ἔλαβε παρὰ τῆς Θεοῦ τῆς ζῶν τὸν ὅρον.
ὅπερ ἄτοπον. καὶ ὁ ληψὴς ἀναίτιος, καὶ
ὁ τὸ δηλητήριον διδῶν, ὧν ἕκαστος ὑπηρε-
τεῖται τῷ τῆς Θεοῦ ὅρῳ, καὶ τῇ βελήσει.
πάντως γὰρ ἀποθανεῖν ἔδει τὸν ἐπιβ-
λυσόμενον. ἄρα ἐν τῶν τῶν Θεοῦ αἰτια-
σαίμεθα; καὶ πῶς ἐκ ἀσεβείας; τὸ δὲ εἰ
ταῖς Βασιλείαις ὑπὸ τῆς Δαβὶδ περὶ τῆς

1. Βατ. 26. 10.

Ψαλ. 101. 23.

» αὐτῶν καὶ τὸ εἰ τοῖς ψαλμοῖς, τὴν ὀλι-
» γότητα τῶν ἡμερῶν μου ἀνάγγελόν μοι, ἐκ
ὅρον Θεοῦ σημαίνει ἀντὶ, ἀλλὰ τὸ πάντως
ἕκαστον ῥητὰς τινος ἡμέρας ζήσαντα ἀπελ-
θεῖν· ὧν τὴν προγνώσιν ὁ Θεὸς ἔχει. εἰ
δέ τις μὴ δέχοιτο ταύτῃ τῆς τῶν λύσιν,
πῶς ἄρα νοησώμεν τὸ ὑπ' αὐτῆς τῆς Δαβὶδ
ῥητὴν, ἔκ μερικῶς, ἀλλὰ γενικῶς; περὶ
Ψαλ. 89. 10. γὰρ τῆς ἀνθρωπότητος λέγει· αἱ ἡμέραι
» τῶν ἐτῶν ἡμῶν εἰς αὐτοῖς ἐβδόμηκοντα
» ἔτη, ἐὰν δὲ εἰς διωασείας ὀγδοήκοντα ἔτη.
καὶ γὰρ ὀυρίσκομεν βρέφη, τὰ μὲν, ἐδὲ

Α μῶν ζήσαντα· τὰ δὲ, εἰς ἔτος, ἢ δύο·
τὰ δὲ, δέκα, ἢ εἰκοσι· πολλὰς δὲ τῶν
ἀνθρώπων καὶ ἑκατοσὸν ἔτος ὑπερβεβη-
κότας. πῶς ἐν αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν
ἐβδόμηκοντα, ἢ ὀγδοήκοντα ἔτη; ἔτω
ἐκ ὅρον τινὰ δείκνυσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὀλίγοι
τὴν προειρημένῳ ποσότητι ὑπερβαίνουσι,
τὸ ἀδίκως ὁμῶς καὶ βραχυχρόνιον τῆς ἀν-
θρωπείας γενεῆς ἔτω Φησὶν. ἔκῃν καὶ λέ-
» γει ἡ θεία Γραφή· ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα

1. Βατ. 26. 10.

Β αὐτῆς· καὶ, μὴ ἀναγῆται με εἰς ἡμίσει
» ἡμερῶν μου· ἐκ ἵνα δείξῃ παρὰ τῆς Θεοῦ
καίμενον ὅρον, ἀλλ' ἐπειδὴ πάντως ἕκαστος
ἡμῶν βιώσεται ῥητὰς ἡμέρας, ὡς ὁ Θεὸς
προγινώσκει· ἔτω αὐτὸ ἔφη. ἡ δὲ πρό-
γνωσις ἐκ ἔστιν ὅρος. ἐπείτοιγε εἰ ὅρος
τῷ ἢ πρόγνωσις, προεγίνωσκε δὲ ὁ Θεὸς
τὴν τῆς Ἀδὰμ παράβασιν, καὶ τῆς διαβόλης
τὴν τροπὴν, καὶ τῶν ἀνδροφόνων τὰς ἐπι-
χειρήσεις, καὶ τῶν ἀσεβῶν τὴν πλάνην,
αὐτὸς ὥρισεν ἄρα τέρας, οἷος εἰρήκαμεν
Γ γενέσθαι, ἐπειδὴ καὶ προῆδει ὅτι ἔσονται.
τῷτο δὲ προδήλον, ὡς ἀσεβὲς νοεῖν.

καὶ. Καὶ τὸν φόβον μου ἀποσελῶ
ἡγμένον σου, καὶ ἐκθήσω πάντα τὰ
ἔθνη, εἰς ὅς σὺ ἐκπορεύσῃ εἰς αὐτὰς·
καὶ δώσω πάντας τὰς ὑπεναντίας σου
Φυγάδας.

Δ ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ μὲν ῥητὸν
ἐμφανές. εἰς κατάπληξιν ἐχθρῶν ἰχυρὰ
διώκεις ὁ φόβος. ὑπὸ ἔκ μᾶλλον ἢ τῆς τῶν
ἀντιπάλων ἐφόδου ῥώμῃ ἀλίσκεται. τὸ δὲ
πρὸς διάνοιαν ἔτω· δυοῖν ἔσων αἰτιῶν, ὧν
τὸ θεῖον ἀνθρώποι τιμῶσιν, ἀγάπης καὶ
φόβου, τὸ μὲν ἀγαπᾶν ἐστὶν ὀψίγονον, τὸ
δὲ φοβεῖσθαι σιωπᾶται πρότερον. ὥς ἐκ
ἀπὸ σκοπῆς λέλεκται τὸ ἡγείσθαι τὸν φό-
βον, τῆς ἀγάπης ὑπερον καὶ ὀψὲ προσ-
Ε γινομένης. (1)

» ΑΛΛΟΣ. Ὅτι δὲ ὁ κατοικῶν εἰς βοή- Ψαλ. 90. 1, 7.

» θεία τῆς ὑψίστης, εἰς σκέπη, καὶ τὰ ἐξῆς,
καὶ ὁ θεασάμενος ἡμᾶς ἐδίδαξε Δαβὶδ. τῷ
τοῖστω ἐν καὶ ὁ Θεὸς ἐπηγγέλατο λέγων,
» πεσεῖται ἐκ τῆς κλίτης σου χιλιάς, καὶ μυ-
» ριάς ἐκ δεξιῶν σου, πρὸς σὲ δὲ ἐκ ἐλπί-
ταῦτα γάρ ἐστι τὰ ἔθνη, τὰ ἐκ τῆς φόβου
τῆς Θεοῦ ἐξιστάμενα, καὶ φυγαδευόμενα ὑπὸ
τῶν ἁγίων· ἔτε τὰ τῆς πονηρίας νοήσεις
Z πνύματα, ἔτε τὰ τῆς ἀτιμίας πάθη,
ἔθνη νῦν προσαγορευόμενα κατὰ τὸν τῆς
ἀληγορίας νόμον.

καὶ. Καὶ ἀποσελῶ τὰς σφηνίας
προτέρας σου· καὶ ἐμβαλεῖς τὰς Ἀ-
μορραῖας, καὶ τὰς Εὐαῖας, καὶ τὰς
Χαναναῖας, καὶ τὰς Χετταῖας ἀπὸ σοῦ.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίς ἐστιν, ἀποσελῶ τὰς
» σφηνίας προτέρας σου; Ὡς τοῖς Αἰγυπτίοις
βατράχας, καὶ σκνίπας καὶ κωομύας
ἔπεμψεν· ἔτω τοῖς Χαναναίοις, καὶ τοῖς
ἄλλοις

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομοῖς, ἐκ εὐρηται.

ἄλλοις ἔθνεσι, τὰς σφηκίας. τὸτο δὲ δη-
λοῖ τὴν ὑπερβάλλουσαν δύναμιν τῆς Θεᾶς·
ὅτι καὶ διὰ τῶν σμικρῶν ζωῶν, καὶ τοῖς
οἰκείοις ἐπικερῆ, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐπάγει
τὸν ὀλεθρον. τὸτο καὶ διὰ τῆς μακαρίας
Ψαλ. 80. 13, λέγει Δαβίδ· Ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπο-
14. » ρύσθη, ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τὸς ἐχθρὸς αὐ-
» τῶν ἐταπείνωσα· ἀντὶ τῆς ὑπερυψώσεως αὐ-
μάλα καὶ ῥαδίως τὸς πολεμῶντας αὐτοῖς
ἐξωλόθρευσα. (1) ἐν τῷ μηδενὶ τὸς ἐχ-
θρὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκβαλεῖν ἐπαγγέ-
λεται. ἔ γάρ τὸ ζῶον νῦν τὴν σφηκίαν
λέγει, τῷ δὲ ὀνόματι τῆς ζωᾶς διὰ βραχείας
προφάσεως, μεγάλῳ παρέξειν ὑπισχνεί-
ται τὴν βοήθειαν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Σύμβολον ὑπο-
ληπτόν ἐστιν τῆς σφηκίας ἀνελπίστῃς δυνά-
μεως, θεῖα πομπῇ σαλτησομένης. ἥ τις
ἀφ' ὑψηλοτέρων κατ' ἄκρον τὸ ἐς ὑπο-
φύεσσα τὰς πληγὰς, ὁσοχῆσαι πᾶσι τοῖς
βλήμασι· καὶ διαθεῖσα, ἔδεν ἀντιπεσέται
τὸ παράπαν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οὐ πάντως σφηκίας ἔτω
λέγει. ἀλλ' ἐπειδὴ πλήθος (2) τῶν ἄλλων
φυλῶν, ὃ ἔδει κατασφραγιῶναι, πολὺ ἴσθι,
καὶ ἐδεδόκεισαν, λέγει, ἐν τῷ μηδενὶ αὐ-
τὸς ἐλάσσει, καὶ ὥσπερ διὰ σφηκῶν. καὶ ἵνα
μὴ νικήσαντες οἱ Ἰσραηλιταὶ τῇ τῆς Θεᾶς
βοηθείᾳ, τῷ ἑαυτῶν βραχίονι τὸ κατόρ-
θωμα ἐπιγράψωσιν.

ΑΛΛΟΣ. Εἶδος μυῶν αἰ σφηκίας. ἀλ-
ληγορικώτερον δὲ τὸς ὀλοθρευτάς φησιν
Ἀγγέλους, τὸς πολεμῶντας σὺν τῷ Ἰσραὴλ.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἀνάξιον κρίνας
ὀπλιτῶν ἔργον γενέσθαι τὸν Θόνον ἐκείνων
τῶν ἀσεβῶν, καὶ παιδύων αὐτὸς διὰ τέρας
γυνῶναι τὸ σφῶν ὀυτελές.

κθ. Οὐκ ἐκβαλῶ αὐτὸς ἀπὸ προ-
σώπσεσθ ἐν ἐνιαυτῷ ἐνὶ, ἵνα μὴ γένη-
ται ἡ γῆ ἔρημος, καὶ πολλὰ γένηται
λ. ἐπὶ σὲ θηρία τῆς γῆς. Κατὰ μικρὸν
ἐκβαλῶ αὐτὸς ἀπὸ σὲ, ἕως ἂν αὐ-
ξηθῇς καὶ κληρονομήσῃς τὴν γῆν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐὰν ἄρτι τῆς
ἐισαγομῆς καὶ μανθάνοντος ἀπαδείξεως,
πᾶσαν τὴν ἀμάθειαν ἐκλεμῶν, ἀθροῶν
ἐπιστήμῳ ἐισοικίσαι, τὴν αὐτίον ἔκ διανοῇ,
πράξεις. ἔτε γὰρ τὴν ἀφαιρέσιν ἐνὶ και-
ρῷ γινομένην ὑπομνήσκει, ἔτε τὴν ἀφθονον
ρύμῳ καὶ φθορᾷ τῆς διδασκαλίας. (3)
πρὸς τέτοις εἴποι τις ἂν, ἔκ ἐβέλετο αὐ-
τὸς καταπεσεῖν εἰς τὸ ῥάθυμον, καὶ τῆς
ἐπαγγελίας κατακληρονομήσαι τὴν γῆν,
ἀγῶνων χωρὶς. τὰ γὰρ πόνῳ κληθέντα
παρὰ τοῖς ἔχουσι τίμια, τὰ δ' ἀπόνως κλη-

Α θεία καταφρονεῖται ῥαδίως. ὅθεν βε-
λόμενος αὐτὸς νήθειν καὶ ἐγρηγορεῖναι,
καὶ ὡς ἔχοντας ἐχθρὸς πρὸς τε τὸν Θεὸν
ἐπιστρέφειν καὶ τῆς παρ' αὐτὸς ἐπικερίας
δεῖσθαι, τὸτο ποιεῖν ἐπαγγέλλεται, ὅμῃ
καὶ γυμνάζων αὐτὸς πρὸς ἀντίστασιν ἐχ-
θρῶν. τὸτο δὲ καὶ νοητῶς ὁρῶμεν γινώ-
σκον. ψυχὴ γὰρ διὰ τῆς θεῖας σωε-
ργίας ἀπαλλαγῆσα παθῶν, καὶ πρὸς τὸ
ῥάθυμον ὀλιώσασα, ὡς μηκέτι παθεῖν
B ὑποπλύνεσθαι, ὑπὸ τῶν ἀοράτων καὶ πονη-
ρῶν πνευμάτων περισοιχίζεται, δίκῃ αὐ-
τῇ θηρίων ἐπιθροσκόντων, καὶ σφοδρό-
τερον πολεμῶντων. ὅθεν καὶ λόγιον ἡμᾶς
διδάσκει, μὴ πισδεῖν ἐχθρῷ. ἐπὶ γὰρ Σαπ. 12. 10.
πονηρία εἰσὶν ἐν αὐτῷ.

λα. Καὶ θήσω τὰ ὄριά σου ἀπὸ
τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἕως τῆς θα-
λάσσης τῆς Φιλιστίνης· καὶ ἀπὸ τῆς
Γ ἐρήμου, ἕως τῆς ποταμῆς τῆς μεγάλης
Εὐφράτης. καὶ παραδώσω εἰς τὰς
χεῖρας ὑμῶν τὸς ἐγκαθημένους ἐν τῇ
γῇ, καὶ ἐκβαλῶ αὐτὸς ἀπὸ σὲ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ταῦτα μὲν
αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐπηγγείλατο πειθομένοις
αὐτῷ, καὶ τὰ προσηταγμένα φυλάττειν.
ἐπειδὴ δὲ παραβάται καὶ ἀπειθεῖς τῆς
Δ θεῖας νόμου ἀπεδείκνυντο, σιωπῆσει τὴν
ἐπαγγελίαν ἀπὸ Δὲν ἕως Βηρσαβεῖ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πῶς ἐπαγγελάμενος
ὁ Θεὸς μέχρι τῆς Εὐφράτης ποταμῆς πα-
ραδώσειν αὐτοῖς τὴν γῆν, ἔκ ἐπλήρωσε
τὴν ὑπόχεσιν; Διὰ Ἱερεμίᾳ τῆς προφῆτης
τὸτο σαφέστερον πεποίηκεν ὁ Θεός. πέρους
» γάρ φησι λαλήσω ἐπὶ ἔθνος καὶ βασι- Τερ. 18. 9.
» λείαν, τῆς οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν.
» καὶ ἔσαι, εἰς σφραγῆ τὸ ἔθνος ἐκείνο
Ε » ποιῆσαι πονηρὰ, ἔ μὴ ἐπαγάνῃ ἐπ' αὐ-
» τῷ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐλάλησα, καὶ τὰ
ἐξῆς. εἰσῆγαγε τοίνυν αὐτὸς ὁ Θεὸς εἰς
τὴν ἐπὶ ἐγγείλατο γῆν. ἐπειδὴ δὲ φυλάξαι
τὸν θεῖον ἔκ ἡβλήθησαν νόμον, ἔ πᾶ-
σαν αὐτοῖς παραδέδωκεν, ἀλλ' εἰσέτινας
δίλωκεως αὐτοῖς πολεμῶντας, ἵνα πολε-
μήμενοι τὴν θεῖαν αὐτῷσι βοήθειαν. καὶ
τὸτο διαφερόντως ἡ τῶν Κριτῶν ἰσορία
διδάσκει. Δαβὶδ μέντοι τῷ βασιλεῖ καὶ
Ζ τέρας ὑπέταξε. καὶ γὰρ οἱ ἄλλοφυλοι
Φόρες ἐδίδοντο, καὶ Συρία Δαμασκῆ,
καὶ Συρία Σεβά. καὶ Σολομῶν δὲ, ἕως
ἡσέβει, ταύτῃ εἶχε τὴν διωασείαν· ἀπο-
κλίνας δὲ εἰς τὴν ἀσέβειαν, τῆς ἐξουσίας
ἐξέπεσε. καὶ τέτοις δὲ δώσειν ἐπηγγεί-
λατο, τὰς ἐντολὰς καὶ τὸν νόμον φυ-
λάττειν.

λδ. Οὐ

(1) Τὰ ἐπόμενα εἰ τοῖς ἐκδεδομ. ἔ κῆται.

(2) Τὸ πλήθος. ὁρδότες.

(3) Ἀντὶ τῶν ἐπομένων ἐν τοῖς ἐκδεδομ. (ἐν Τόμ. 2. σελ. 663. τῆς τῆς Μανγ. ἐκδόσεως) τὰ δὲ
κῆται. ἀλλὰ κατ' ἐκάτερον, τό, τε ἐκλεμνόμενον καὶ προσιδέμενον, ὁδουθεῖς καὶ περιαλγίσαις, ἀφ-
νιάσαι. τὸ δὲ ἡσυχῇ καὶ μετρίως ἀφαιρῆναι μὲν τῆς ἀπαιδεύσεως, προσιδεῖν δὲ τῆς παιδείας τὸ ἀνά-
λογον, ἀφελείας γίνεσθαι ἂν ὁμολογεμένης αἰτίας.

λβ. Οὐ συγκαταθήσῃ αὐτοῖς καὶ τοῖς Θεοῖς αὐτῶν διαθήκην.

λγ. Καὶ ἐκ ἐγκαθήσονται ἐν τῇ γῆσ· ἵνα μὴ ἀμαρτύνῃ σε ποιήσωσι πρὸς με· εἰ γὰρ δελεύσης τοῖς Θεοῖς αὐτῶν, ἔτσι ἔσονται σοι πρόσκομμα.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὡς ἄνθρωποι προσπαθίσαντες, (1) καὶ ἀρτίους

βαίνειν ποσὶν ἀδωατῶντες, μακρὰν τῇ κατὰ τὴν ὁδὸν τέλῃς ὑπερῖζον προκαμόντες· (2) ἔτω καὶ ψυχὴ τὴν πρὸς δυσέβαιαν ἀγασσάν ἀνύειν κωλύεται, προσκλυγχανύσα ταῖς ἀσεβέσιν ἀνοδίαις. αὐταὶ γὰρ εἰσιν ἐμπόδιοι, καὶ προσπαθισμάτων αἰτία· δι' ὧν χωλαίνων ὁ νῆς ὑπερῖζει τῆς κατὰ φύσιν ὁδῆς. ἡ δὲ ὁδὸς ἐστὶν ἐπὶ τὸν πατέρα τῶν ὅλων τελούτωσα.

Κ Ε Φ. Κ Δ.

α. **Κ**αὶ Μωϋσῆς εἶπεν, ἀνάβηθι πρὸς με σὺ καὶ Ἀαρὼν, καὶ Ναδάβ, καὶ Ἀβιδδ, καὶ ἐβδομήκοντα τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ· καὶ προσκυνήσῃσι μακρόθεν τῷ Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὐ γὰρ ἐστὶ χθαρμαλὸς ἢ κατεργασμένος τῶν ἀγίων ὁ νῆς· ἀλλὰ φρονήματος μὲν ὑπερφέρεται τῇ γεωδεσέρῃ, καὶ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, ὑψὲ δὲ δὴ μᾶλλον ἀναφοιτᾷ. καὶ ἐστὶν ἀληθὲς τὸ Ψαλ. 46. 9. εἰρημνίον διὰ τῆς Δαβίδ· ὅτι τῇ Θεῷ οἱ » κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.

* * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οἱ μὲν ἔν ἐξ Ἀαρὼν γεγονότες υἱοί, τὸ ἱερόν ἡμῖν σημαίνουσι γένος· οἱ δὲ πρεσβύτεροι, τὰς ἀριστύνδω ἐξελεγκμένους· Ἀαρὼν δὲ πάλιν αὐτὸν ἡμῖν ὑποπλάττει τὸν Χριστόν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἀναβησόμεθα τοίνυν κατὰ καιρὸς καὶ εἰς τὴν ἄνω πόλιν οἱ ἀπόλεκτοί τε καὶ ἱεροί, σωόντος ἡμῖν καὶ ἡγαμέως Χριστοῦ τῇ μεγάλῃ ἱερέως, τῇ δὲ ἡμᾶς καὶ ἡμᾶς γεγονότος, καὶ συμπροσκυνῶντος ἡμῖν. καίτοι πατέρα ὄντα κατὰ φύσιν, τὸν Θεόν.

β. Καὶ ἐγγιγῇ Μωϋσῆς μόνος πρὸς τὸν Θεόν, αὐτοὶ δὲ ἐκ ἐγγιγῶν, ὁ δὲ λαὸς δ' συναναβήσεται μετ' αὐτῶν.

» * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Οὐ γὰρ ἀνελδύσεται, Ματθ. 20. 15. Φησὶν, ὁ λαὸς σὺν αὐτοῖς.] ὅτι κατὰ τὴν τῆς Σωτῆρος ἡμῶν Φωνὴν, πολλοὶ μὲν κλη- » τοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἄνιμον δὲ, δ' δίχα Χριστοῦ. σωτὴν γὰρ τότε τοῖς προσκυνῶσιν ὁ Ἀαρὼν, καὶ τοῖς ἔτι μακρὰν ἐναρίθμιος ἰῶ.] ἔτω καὶ ὁ Χριστὸς μακρὰν μετ' ἡμῶν δι' ἡμᾶς, [ἵνα] καὶ ἡμεῖς σὺν αὐτῷ τε καὶ δι' αὐτῆς ἐλγὺς τῇ πατρός. πάντα γὰρ δι' ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ὠκονομεῖτο σοφῶς.

γ. Εἰσῆλθε δὲ Μωϋσῆς, καὶ διηγῆσατο τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῇ Θεῷ καὶ τὰ δικαιώματα. ἀπεκρί-

θη δὲ πᾶς ὁ λαὸς μιᾷ Φωνῇ, λέγοντες, πάντας τὰς λόγους, ἃς ἐλάλησε Κύριος, ποιήσομεν, καὶ ἀκυσόμεθα.

δ. Καὶ ἔγραψε Μωϋσῆς πάντα τὰ ῥήματα Κυρίου.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Χρὴ γὰρ, οἶμα, τὰς τῆς ὑψηλῆς τε καὶ ἄνω πορείας ἐφιεμένους, εἰς νῦν καὶ καρδίαν ἐγκεχαράγμενον ἔχεν αἰ τὸν τῇ Θεῷ νόμον, ἀναφωνεῖν τε ἔτω λοιπὸν καθάπερ ἐκ λύρας » πρὸς αὐτὸν, εἰ τῇ καρδίᾳ μὲ ἐκρυσῆα Ψαλ. 118. 11. » τὰ λόγια σου.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Γράφει τοίνυν ὁ μακάριος Μωϋσῆς πάντα τὰ ῥήματα τῇ Κυρίου.] περὶ ὧν καὶ αὐτὸς ἐπεφώνει τοῖς δι' αὐτῆς παιδαγωγούμενοις, μᾶλλον δὲ καὶ ἡμῖν » αὐτοῖς· καὶ λαλήσεις εἰς αὐτοῖς καθήμενος Διδτ. 6. 7. » εἰ οἶκω, καὶ πορεύομενος εἰς ὁδὸν, καὶ κοι- » ταζόμενος, καὶ διανιστάμενος.

ε. Ὁρθεύσας δὲ Μωϋσῆς τὸ πρωῒ, ὠκοδόμησε θυσιαστήριον ὑπὸ τὸ ὄρος, καὶ δώδεκα λίθους ἔθηκεν εἰς τὰς δώδεκα φυλάς τῇ Ἰσραὴλ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁρθεύς γὰρ ὥσπερ καὶ πρωΐας ἡδὴ γενομένης, μόνον δὲ ἐχὶ καὶ Φωσφόρος διαυγάζοντος, καὶ νυκτὸς ἡμῖν ἀνιχέσης ἡμέρας, παροιχομένης ἡδὴ νυχτὸς, καὶ δαιμωνιώδους ἀργήσαντος σκοτὸς, λαμπρὸν ἀνεδείχθη τῆς ἐκκλησίας τὸ κάλλος, τὸ σεπλὸν ἐχέσης θυσιαστήριον, ἐφ' ᾧ τὸ Χριστὸς τελεῖται μυστήριον.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Θυσιαστήριον Φησι τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ, ὑψὲ ὥσπερ ἐπ' ὄρους οἰκοδομημένην. διὰ τῶν δώδεκα λίθων τῇ Ἰσραὴλ, τὸν ἐξ αἵματος δὲ χορὸν αὐνίτεται. (3)

ε. Καὶ ἐξαπέστειλε τὰς νεανίσκους τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀνήνεγκαν ὀλοκαυτώματα· καὶ ἔθυσαν θυσίαν σωτηρίᾳ τῷ Θεῷ μοχαρία.

ΚΥΡΙΛ-

(1) Ὡσπερ οἱ προσπαθίσαντες. σὺ Τόμ. 2. σελ. 656. τῆς τῇ Μανγ. ἐκδόσ.

(2) Προσκύμνοντες. αὐτ.

(3) Περίληψις ταῦτά ἐστι τῶν τῇ Κυρίᾳ, τῶν σὺ Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 329. καὶ 330.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τέτο δεδοκότας ἐστὶν ἰδεῖν τὰς ἀγίας Ἀποστόλους. οἱ πᾶσαν, ὡς ἔπος εἶπεν, περιεφοίτων τὴν γλῶσσαν, ἱερουργοῦντες πνευματικῶς τὸ εὐαγγέλιον τῷ Χριστῷ, καὶ λειτουργοῦντες, καὶ προσάγοντες ὁλοκαυτώματα, τὰς ἐν αὐτῷ πίσει διαπρεπεῖς. καὶ μὴ καὶ σπασμάσιν τοῖς εἰς ἀρετὴν εὖ μάλα διηρησμένους. ἔγὰρ ἐστὶν, ἔκ ἐστι διανοίας ἀδρανὲς τὸ μυσαγωγεῖν διώκομαι σαφῶς, ὅτε τὸ νοσῶντος τὸ ἀναλκι, καὶ καταρρεῖν εὐθότος εἰς ἐπιθυμίας κοσμικὰς. ἐσχιδασμένους δὲ καὶ νεανικῶς ἔχοντας, ὡς καὶ εἶπεν Φιλ. 1. 21. διώκομαι λοιπόν, ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστός, καὶ τὰ ἐξῆς. νεανίας γὰρ ὁ τοιοῦτος, καὶ τῶν ἄλλων ἀλκιμωτάτων. πρέποι δ' αὖν αὐτῷ τὸ καθιερεῖν τῷ Θεῷ τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ θυσίας πνευματικὰς, καὶ ἱερουργίας ἀπλοῦσαι τῆς νοητῆς, καὶ τὴν τῶν σωτηρίας θυσίαν ἀποπληρῆν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μόχῳ τελείῳ παρεκάζεται Χριστός. ποτὲ δὲ μικρῷ μοχαρίῳ, καὶ ἀνδότη, πάλιν ἐρῶ. γέγονεν ἀνδρωπὸς ὁ μονογενὴς, καὶ ὑπὸ ζυγὸν δεθείας, εἰπερ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι πέφλωκεν εἰς δόλιν μορφῇ. ἀλλ' εἰ καὶ ὅσον ἦκεν εἶπεν, εἰς γε τὸ εἰ σαρκὶ μυσηρίον. γέγονε μεθ' ἡμῶν ὑπὸ ζυγὸν δεθείας, ἀλλ' ἡ δεθείας ἀπείρατος, ὅτι φύσεως ἡ τῆς ἀνωθεν καὶ ἐλδοθέρας. διὰ τὸ τοιοῦτον μοχαρίῳ παρεκάζεται, ὅτι ὑπὸ ζυγὸν, καὶ ἔξω ζυγῶ. ἀπείρατον γὰρ ζυγὸν τὸ μοχαρίον, εἰ καὶ εἰς πεφύκεν ὑπὸ ζυγὸν τὸ τοιοῦτον γένος. ἀλλ' ὡς τε εἰ καὶ γέγονεν ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ ζυγὸν, ἀλλ' ἡ καὶ ἔτι εἰς ἐλδοθέρος. ἡ γὰρ καὶ ὑπὲρ νόμον ὡς νομοθέτης.

ζ. Λαβὼν δὲ Μωϋσῆς τὸ ἡμισυ τῆς αἵματος ἐνέχεεν εἰς κρατῆρα, τὸ δὲ ἡμισυ τῆς αἵματος προσέχυσε πρὸς τὸ θυσιαστήριον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι δὲ ἡ ἀναγκαῖον ἀγιάζεσθαι τῷ αἵματι τὰς ἀνω διατάσσοντας, καὶ ἐγγίξιν Θεῷ γλιχομένους, δέδειχεν ὁ Μωϋσῆς, καταρράντων τῷ αἵματι πάντα τὸν λαὸν καὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον. εἰσόμεθα δὲ καὶ διὰ τὴν πάλιν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ νόμος ἀτελής εἰς ἀγιασμόν. ἄθρει γὰρ ὅπως τῷ τῆς αἵματος ῥαντισμῷ καὶ αὐτὸς ἀγιάζεται. κατορθοῖ δὲ τὸ τῶν διὰ Χριστὸν μυσηρίων ἡ χάρις. τῷ γὰρ τιμῶ αἵματι τῶ νοητῶ ἀμὲν πάντες οἱ πιστοὶ ἐρραντίστημεν.

ζ. Καὶ λαβὼν τὸ βιβλίον τῆς διαθήκης, ἀνέγνω εἰς τὰ ὦτα τῶ λαῷ. καὶ εἶπαν, πάντα ὅσα ἐλάλησε Κύριος, ποιήσομεν καὶ ἀκυσόμεθα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι πάντα τὰ εἰρημικά ἔξοδ. 20. 2. ῥήματα, ἀπὸ τῆς, ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός, Ἡ

Α,, ἕως τῆς, εἰς γὰρ δευτέρῃς τοῖς Θεοῖς αὐτοῖς. Ἐξοδ. 23. 23. τῶν, ὅτοι ἔσονται σοὶ πρόσκομμα, ἐστὶν ἡ διαθήκη. ἡ καὶ εἰς βιβλίῳ ἐγγράφῃ δια προσάγματος Κυρίου. ἀλλ' ἐν τίποτέστιν ἡ διατύπωσις τῆς σκηνῆς; Ἐπαναβαίνουσα διδασκαλία. καὶ πάλιν, αἱ εἰς ταῖς πλαξὶ γραφαῖς θεοτέρων καὶ μυσηριωτέρων πραγμάτων δηλώσεις. ὡς ἐξερήθησαν τότε οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, Μωσέως αὐτῶν κρίναντος μὴ ἀξίους αὐτῶν τῶν θείων πλακῶν, καὶ τῶν εἰς αὐταῖς θείων γραμμάτων.

η. Λαβὼν δὲ Μωϋσῆς τὸ αἷμα, κατεσπείρασε τῷ λαῷ, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο Κύριος πρὸς ὑμᾶς περὶ πάντων τῶν λόγων τῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ταῦτα τύπος ἐγένετο τῶν μελλόντων ἐπὶ τῆς καινῆς διαθήκης. τῷ γὰρ τιμῶ αἵματι τῶ ἀμὲν τῶ Θεῷ πάντες οἱ πιστοὶ ἐρραντίστημεν.

θ. Καὶ ἀνέβη Μωϋσῆς, καὶ Ἀαρὼν, καὶ Ναδάβ, καὶ Ἀβιθ, καὶ ἐδομήκοντα τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ.

ι. Καὶ εἶδον τὸν τόπον ὃς ἐσήκει ἐκεῖ ὁ Θεός τῷ Ἰσραὴλ. καὶ τὰ ὑπὸ τὰς πόδας αὐτῶν ὡσεὶ ἔργον πλίνθιν σαπφείρων, καὶ ὡς περὶ εἶδος σερεώματος τῶ ἔραν τῇ καθαριότητι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τεθέαυται τὸν τῶ Θεῷ λεγόμενον τόπον, ὡς εἰς εἶδος σερεώματος ἔραν. ἀνυγῆς γὰρ ὁ ἔραν, καὶ σαπφείρων εἰσὶν τὸ ἀνωτάτω καὶ αἰθέριον χρῶμα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐδε γὰρ ἔδε [τὰς] τὴν πολυθεον ποτὲ κατηρρώσηκότας πλάνησιν, καὶ τῇ κλίσει λελατρωκότας, εἴτα κεκλήμενους εἰς ἐπίγνωσιν Θεῷ, χρησίμως τε καὶ ἀναγκαίως ἰδεῖν, ὅτι καὶ αὐτὸν ὑποπόδιον ἔχει τὸν ἔραν, καὶ ὅτι τῶν ὅλων ἐστὶν δεσπότης, ὡς παρενεγκὼν τὰ πάντα πρὸς ὑπαρξιν, ὁ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἀπάτης ἀπολυτρώμενος.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ εἰς Αἰγύπτῳ γεγονότες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, λελατρωκάσι τῇ κλίσει, καὶ Θεὸν ἐκάλεσαν τὸν ἔραν, χρησίμως αὐτοῖς ὁ τῶν ὅλων Κύριος, καὶ ἐπ' αὐτῶν βεβηκῶς ἐφαίνετο τῶ σερεώματος. ἢ εἰδεῖν, ὅτι πάντα ὑπὸ πόδας ἔχει, καὶ αὐτῶν [ἐστὶ] τῶν ἔρανων δεσπότης, ὡς δημιουργός. (1)

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διὸ περὶ τῆς ἀπαρτίσεως (2) προφητῶν ὁ μακάριος Ἰωβ, ἢ γῆ, φησὶν, ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, Ἰωβ. 28. 5. ἢ ὑποκάτωθεν ἐσφάφη ὡσεὶ πῦρ. τόπος σαπφείρων οἱ λίθοι αὐτῆς. τὸ καθαρόν (3) καὶ ἅγιον

(1) Τὰ αὐτὰ αὐτολεξεί καὶ ὁ Κύριος αὐτῶν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 381.

(2) Ἡ δὲ σάπφειρος διώεται καὶ τὴν ἀγίαν σημαίνειν παρεθών, περὶ ἧς προφητῶν ὁ Ἰωβ, κτ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(3) Τὸ καθαρόν σῶμα τῆς παρεθῶς δηλῶν. ὁ αὐτ.

ἄγιον καὶ ἀμίαντον τῆς παρθενίας σῶμα
 δηλῶν· καὶ ὅτι τὸν τῶ νόμος Θεὸν τέτοκε.
 καὶ ἐν τῷ ἄσματι ἡ νύμφη περὶ τῆ νυμφίως
 "Ασμ. 5. 14. Φησὶ, κοιλία αὐτῆς πυξίον ἐλεφάντινον.
 " ἐπὶ λίθου σαπφείρου· κοιλίαν Χριστοῦ καλεῖ-
 σα τὸν χορὸν τῶν ἀγίων τὸν παρ' αὐτῆς
 λοχουθέντα. καθαρὸν (1) δὲ ὡς πυξίον
 ἐλεφάντινον, ὅπερ ἔ παραδέχεται ῥύπον.
 ἐπὶ τῷ (2) καὶ κωδίκιλλον γράφονται ἐκ
 ἐπιγίνεσθαι ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπερανίε βασιλείας.
 ἐπὶ λίθου δὲ σαπφείρου φησὶν, ἐπειδὴ ὡς
 αὐτὸν ὁ σάπφειρος, προσελάσθη πράγματι,
 τῷ πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπᾶται· ἔτω καὶ ὁ
 τῶν ἀγίων χορὸς τὰς πλησιάζοντας διὰ
 τῆς πίσεως, καὶ τῆς πνευματικῆς χάρι-
 τος, εἰς ἑρανίε ἀνιμάται.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῷ γὰρ ἑρανίῳ θεάματι
 τῷ χοροῖν ἐμφερῆς ἐστὶν ὁ σάπφειρος.
 ὅπερ δηλοῖ τῶν ἐντολῶν τὸ θεῖον τε καὶ
 ἑρανίον.

ΔΙΑΤΜΟΥ. Δηλεῖται γὰρ καὶ ἐν τῇ
 λέξει ταύτῃ, ὡς εἶδα Θεὸς παρθεσία νόησιν
 ἔχει, τόπον εἰρήκασιν εἶναι τῶν ποδῶν αὐ-
 τῆς, βεβαίως ἰδρυμένῶν εἶναι ἀρετῇ πρα-
 κτική· ἡ δηλεῖται διὰ τῆς πλίνθου τῆς
 σαπφειρίνης· καὶ σοφία, ἥτις διὰ τῶν
 νοητῶν (3) θεωρία ὑπάρχειν τῇ καθαρό-
 τητι παραβάλλεται.

ια. Καὶ τῶν ἐπιλέκτων τῆ Ἰσραὴλ
 ἔ διεφώνησεν ἑδείς.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὰς ἐβδο-
 μήκοντα ἀνδρας λέγει. τὰς μετὰ Μωσέως,
 καὶ Ἀαρὼν, καὶ Ναδάβ, καὶ Ἀβιδ. τὸ
 " δὲ, ἔ διεφώνησαν, τῷ μάλλον δηλοῖ, ὅτι
 πάντες ἐπίσης εἶδον τὸν τόπον, ἐν ᾧ εἰσῆ-
 καὶ ὁ Θεός· ἡ ὅτι ἑδείς ἀπελείφθη.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ μὲν ῥητὸν διήγη-
 μα, φανερὰν ἔχει τῷ ἀπόδοσιν, ὡς ἀπάν-
 των σώων διαληρηθέντων· τὸ δὲ πρὸς διά-
 νοιαν, τὸ πάντας περὶ τῷ δυνάμειαν συμ-
 φώνους εἶναι, καὶ ἐν μηδενὶ τῶν ἀγαθῶν
 διαφωνεῖν.

Καὶ ὠφθησαν ἐν τῷ τόπῳ τῷ
 Θεῷ, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι δὲ καὶ τοῖς εἰς τῷ
 ἄνω κατὰ καιρὸς εἰσελαύνει πόλιν πα-
 ρακείμεται πάντως τὸ καὶ τῶν θείων χα-
 ρισμάτων πλεσίως μεταχεῖν, καὶ τὸ ἐν-
 τρυφῆσαι τοῖς παρὰ Χριστοῦ καὶ πνευμα-
 τικοῖς ἀγαθοῖς, διδάξει σαφῶς τὸ ἐν τόπῳ
 γεγεννημένους τῷ Θεῷ, φαγεῖν καὶ πιεῖν
 τὰς ἀναβεβηκότας.

ιβ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν,
 ἀνάβηθι πρὸς με εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἰδοὺ
 ἐκεῖ· καὶ δώσω σοι τὰ πυξία τὰ λί-

θινα, τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς, ἃς
 ἔγραψα νομοθετήσαι αὐτοῖς.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τὶ δὲ τῷ τῷ; καὶ γὰρ
 αἰνίγματι πῶς προσέειπε. πῶς ἐπὶ τῷ ὄρει
 ἀναβάς ὁ Μωϋσῆς ἅμα τῷ Ἀαρὼν καὶ τοῖς
 πρεσβυτέροις τῷ Ἰσραὴλ, καὶ αὐτόπας
 τῷ τόπῳ καταστήσας, ἐφ' ἔπερ ὁ νομοθέ-
 " τῆς ἔση Θεός, ἦκε πάλιν, ἀνάβηθι πρὸς-

με εἰς τὸ ὄρος, καὶ δώσω σοι τὰ πυξία τὰ
 B" λίθινα; καὶ πῶς ἅπαξ τὰς ἐντολάς τῷ
 νόμῳ λαβὼν, καὶ ταύτας καταβάς, καὶ
 καθάπερ εἶπον τῷ λαῷ παραθέμενος,
 " ἦκε, δώσω σοι τὰ πυξία τὰ λίθινα, τὸν
 " νόμον καὶ τὰς ἐντολάς, ἃς ἔγραψα νομο-
 " θετήσαι αὐτοῖς; Ἐγὼ φράσω τῷ αἰτίαν
 σαφῶς· καὶ γνώσεθε, ὡς ἐν αἰνίγματι
 καὶ σκιᾷ μερικῆς καταλήψεως, μυστηρίων
 ἄφατον πέλαγος. Διπλῆς γὰρ ὁ νόμος,

ἐκ μὲν ἐπιπολῆς ἔχων τὰ τῷ γράμματος
 Γ παραγγέλματα, ἐν δὲ τῷ βάθει πνευμα-
 τικὰ κρύπτων νοήματα. διὰ τῷ γὰρ ἐσω-
 θέντε καὶ ἔξωθεν γεγράφθαι τὰς τῷ νό-
 μῳ πλάκας φησὶ τὸ γράμμα τὸ ἱερόν. (4)
 διὰ τῷ καὶ Παῦλος τὸν νόμον πῇ μὲν
 διαδήκῳ γράμματος προσηγόρευε, πῇ

δὲ ἔλεγεν, οἶδαμεν ὅτι ὁ νόμος πνευμα-
 " τικός ἐστι. τὸ μὲν ἔν γράμμα, ὃ καὶ πῇ
 " σὺ δὴ δὴ διωκτὸς γὰρ ὁ κατὰ σάρκα Ἰσ-
 " ραὴλ, νηπιωδὲς καὶ ἀτελὲς διακείμενος,
 " καταβάς ὁ Μωσῆς διεμαρτύρατο τῷ λαῷ·
 " καὶ μετὰ τῷ, παραλαβὼν τὸν Ἀαρὼν
 " καὶ τῷ γερασίαν τῷ Ἰσραὴλ, μέχρι τῆς
 " πρώτης κορυφῆς τῷ ὄρει ἀνήγαγε, τε-
 " τέστιν ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς μερικῆς τῶν θείων
 " χρησμῶν ἀναβάσεως, δι' ἧς τὸ γράμμα,
 " καὶ ἡ κατὰ τῷ εἰς νοῖα μόνον ἀπεκαλύπτε-
 " το. ὅτε δὲ ἡμελλε τῷ ἀνορθοῦν γραφῶν
 " τῶν πλακῶν, τὸ πνευμά φημι καὶ τὸ βά-
 " θος τῷ νόμῳ πισυέσθαι, δι' ἧς τὰ τῆς πο-
 " λιτείας τῆς οὐαγγελικῆς παρεδείκνυτο·

Ε καὶ ἐπὶ τῷ ὄρει ὦν, ἀκάν ὑψηλοτέρας
 κλήσεως, καὶ ἀναγωγῆς λεγέσης, ἀνά-
 " βηθι πρὸς με εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ·
 " καὶ δώσω σοι τὰ πυξία τὰ λίθινα· δια-
 " νασάς, καὶ μετάρσιος τῇ θεωρίᾳ γινό-
 " μινος, τὸν μὲν Ἰησοῦν τῷ Ναυῇ παρελάμ-
 " βανεν, ὃς τύπον ἐπέχεν Ἰησοῦ τῷ ἐμῇ καὶ
 " σωτήρος Χριστοῦ· καὶ γὰρ ἐκ αἰνῶ χωρὶς
 " Ἰησοῦ τὸ τῷ νόμῳ βάθος, καὶ τὰ τῷ οὐαγ-
 " γελίᾳ φανερεῖται μυστήρια· τὸν δὲ Ἀαρὼν
 " καὶ τὰς πρεσβυτέρους τῷ Ἰσραὴλ ἐκεῖ κα-
 " τέλιμπανε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ γὰρ εἶπε μόνον,
 " ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος, ἀλλὰ καὶ τὸ, πρὸς-
 " με, προσέειπεν. ὅπερ δηλοῖ τῷ ὑψηλο-
 " τέραν μὲν ἀνάβασιν ὡς πρὸς ἡμᾶς, ὡς
 " δὲ πρὸς Θεὸν ἐγγυτέρω. καὶ πάλιν· ἐκ
 " εἶπε, καὶ δώσω σοι τὰς πλάκας, ἀλλὰ
 " τὰ πυξία τὰ λίθινα. ὅπερ φανεροῖ τῆς

Hhh 2

οὐαγ-

(1) Καθάρειον δὲ ὡς πυξίον τὸ ἐλεφάντινον. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Τὰ ἀπὸ τῆς, ἐπὶ τῷ, ἄχει τῆς βασιλείας· ἡ περιέχει ὁ εἰρημ. κώδ.

(3) Ἰσ. διὰ τὸ τῶν νοητῶν θεωρίαν ὑπάρχειν.

(4) Ἦτοι ἐν κεφ. 2. ἐδ. 9. καὶ 10. τῷ Ἰεζ. ἢ ἐν κεφ. 5. ἐδ. 1. τῆς Ἀποκαλύψ.

ὑπαγγελικῆς νομοθεσίας τὸ ἄσηπτον. τοιῶ-
τον γὰρ τὸ ξύλον τὸ πύξινον. πρόδηλον
γάρ, ὡς τὸ μὲν γράμμα τῆς νόμου πρόσ-
καιρα νομοθετῆν, γέγονεν ἐργὸς ἀφανισ-
μῆς, καὶ γεγήρακε· τὸ δὲ πνεῦμα, νεάζει,
καὶ διὰ τῆς ὑπαγγελίας λάμπαν, μέχρι τῆς
σωτελείας τῆς αἰῶνος ἀνδρῶν.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀνάβηθι πρὸς με εἰς
» τὸ ὄρος· καὶ δώσω σοι τὰ πύξια τὰ λίθι-
» να, τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς, ἃς ἔγρα-
» ψα νομοθετήσαι αὐτοῖς. μετὰ δὲ τῷ ἀ-
» μαρτίαν, ἔχ' ἔτι· ἀλλὰ, λαξέουσι σε αὐ-
» τῷ δυνάμει πλακῶν λιθίνων, καθάπερ αἱ πρῶ-
» ται, καὶ ἀνάβηθι πρὸς με εἰς τὸ ὄρος· καὶ
» γράψω ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ῥήματα, ἃ
» ἐγὼ ἐπὶ ταῖς πλαξὶ ταῖς πρώταις, ἃς συ-
» νέτριψας· τῆτο δηλῶντος τῆς λόγου διὰ τῆς
» τύπης, ὡς τῷ ἀρχῶν ὁ Θεὸς διαπλάσας
» τὸν ἄνθρωπον, καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τῆς
» λατρῆς τῆς παλιγενείας ἀναπλάσας αὐ-
» τὸν, ἐπὶ ταῖς πλαξὶ τῆς αὐτῆς καρδίας,
» καθαρᾶς ἔσας, ἃς ἐκλίσε καὶ ἀνεκαίνισε,
» τῆς οἰκείας νόμου ἔγραψε, πάλαι μὲν τὸν
» τῆς φύσεως, ὕπερον δὲ τὸν ὑπαγγελικὸν
» καὶ τῆς πνεύματος. ἃς τινὰς τῆς καρδίας
» πλακῶν ἐτίς διὰ τῆς ἀμαρτίας σωτρί-
» ψειν, ἐκ ἄλλης τῆς αὐτῆς (1) ἀξίεται
» γραφῆς τῷ δακτύλῳ τῆς Θεῆς γραφομένης·
» εἰ μὴτι γε αὐτὸς ἐαυτῷ ταύτας διὰ τῆς με-
» τανοίας λαξέουσι, τὸ τῆς ἀμαρτίας ἀπο-
» ξύσας αἶχος πράξει καθαρᾶς.

ιγ. Καὶ ἀνὰς Μωϋσῆς καὶ Ἰη-
σῆς ὁ παρεστηκὼς αὐτῷ, ἀνέβησαν
ἐπὶ τὸ ὄρος τῆς Θεῆς.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Κέκληται μὲν ὁ Μω-
σῆς, τὸν ἐν σκιάς ἔτι καὶ γράμμασιν ὑπο-
δεξάμενος νόμον· σινανατρέχει δὲ αὐτῷ
μὴ συγκεκλημένος ὁ Ἰησῆς εἰς τύπον Χρι-
στοῦ. ὅς ἐ καλεῖται παρὰ πατρὸς ἴσως τοῖς
ἄλλοις· σώσει γὰρ αἰεὶ βασιλῶν δὲ τοῖς
καλεσμένοις τῷ ὁδὸν ἐργάζεται, μεσιτῶν
καὶ σωτῶν.] ἀμήχανον γὰρ ἐργὸς γενέσθαι
τῆς Θεῆς καὶ πατρὸς καθ' ἕτερον ἡμᾶς τρό-
πον, πλὴν ὅτι διὰ μόνῃς τῆς τῆς ἀληθείας
Ἰησοῦ μεσιτείας.

ιδ. Καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπεν,
ἡσυχάζετε αὐτῷ, ἕως ἀνασρέψωμεν
πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἰδὲ Ἀαρὼν καὶ Ὁρ-
μεθ' ὑμῶν· εἰάν τινι συμβῇ κρίσις,
προσπορευέσθωσαν αὐτοῖς.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ ὀπίσω, ὅπερ ἡ τῆς Ἀμα-
λῆς μάχη, μέμνηται τῆς Ὁρ. καὶ (2)
μᾶλλον ἐκ τῆς λυβιτικῆς γένεσις ἡ, ἢ τὰ χα-
τῆς γένεσις ἡ τῆς Ἰσραήλ, καὶ τῆς φυλῆς ἐκεί-
νης. καὶ γὰρ ὁ Βεσελεὴλ οὐρίσκειται ἐγ-
γονος τῆς Ὁρ, ὅπου δὲ τῆς Οὐρί.

ΣΕΥΗΡΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ. Οὐ γὰρ
ἴσχυε τῆς κατὰ σάρκα Ἰσραήλ, καὶ τῆς
λυβιτικῆς ἱερωσύνης ἢ διώκρισις μικρὰ βλέ-

Α πρῶτα, καὶ τῇ σκιά τῶν ἀντολῶν ἐναρτι-
ζοῦσα, πρὸς τὸ κεκοιμημένον χωρῆσαι τῆς
νόμου κάλλος, καὶ τοῖς πνευματικοῖς καὶ
ὑπαγγελικοῖς περιλαμφθῶσαι νοήμασι.

ιε. Καὶ ἀνέβη Μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος,
καὶ ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὸ ὄρος.

ιβ. Καὶ κατέβη ἡ δόξα τῆς Θεῆς
ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Σινὰ, καὶ ἐκάλυψεν
αὐτὸν ἡ νεφέλη ἐξ ἡμέρας. καὶ ἐκά-
λεσε Κύριος τὸν Μωϋσῆν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ἐβδόμῃ ἐκ μέσσης τῆς νεφέλης.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐναργέστατα
δυσωπῆ τῆς ἐγγύς ὑπὸ ἀσεβείας εἶτε
ἡλιθιότητος οἰομένης τοπικᾶς καὶ μετα-
βατικᾶς κινήσεως εἶναι περὶ τὸ θεῖον. ἰδὲ
γὰρ ἐμφανῶς, ὅτι τὸν ἐσιώδη [Θεόν] τὸν
κατὰ τὸ εἶναι μόνον ἐπινδεδυμένον κατε-
ληλυθέναι φησὶν, ἀλλὰ τῷ δόξαν αὐτῆς.
διττῇ δὲ ἡ περὶ τῷ δόξαν ἐκδοχή. ἡ μὲν,
τῷ παρυσίαν ἐμφαίνοντα τῶν διωγμάτων,
ἐπεὶ καὶ βασιλέως λέγεται δόξα ἢ στρα-
τιωτικὴ δύναμις· ἡ δὲ, τῇ δοκῇ αὐτῆς
μόνης, καὶ ὑπολήψει δόξης θείας. ὡς
ἐνέργειαν ταῖς τῶν παρόντων διανοίαις
φαντασίαν ἀφίξεως Θεῆς, ὡς ἡκοντος εἰς
βεβαιότητι πρὸς τῶν μελλόντων νομο-
θετεῖσθαι.

Δ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸν ἱεὸν ἀριθμὸν
ἀπένειμε καὶ τῇ τῆς κόσμου γενέσει, καὶ τῇ
τῆς ὁρατικῆς γενέσεως ἐκλογῇ, τῷ ἐξάδα· βα-
λόμενος ἐπιδείξει, ὅτι αὐτὸς καὶ τὸν κόσ-
μον ἐδημιούργησε, καὶ τὸ γένος εἴλετο. ἡ
δὲ ἀνάκλησις τῆς Προφῆτης, δευτέρα γενέ-
σις ἐστὶ τῆς προτέρας ἀμείνων. ἐβδόμη δὲ
ἀνακαλεῖται ἡμέρα, ταύτῃ διαφέρων τῆς
πρωτοπλάσης. ὅτι ἐκείνος μὲν, ἐκ γῆς
καὶ μετὰ σώματος σωίσατο· ἔστος δὲ, ἀνδρῶν
σώματος. διὸ τῷ μὲν γηγενεῖ, ἀριθμὸς
οἰκείος ἀπενεμήθη ἐξάς· τῷ δὲ, ἡ ἱερω-
τάτη φύσις τῆς ἐβδομάδος.

ιζ. Τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης Κυρίου,
ᾧσει πῦρ φλέγον ἐπὶ τῆς κορυφῆς
τῆς ὄρους, ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ δὲ εἶδος τῆς
δόξης Κυρίου, φησὶν, ἐμφορέστατον εἶναι
φλογὶ, μᾶλλον δὲ ἐκ εἶναι, ἀλλὰ φαίνε-
σθαι τοῖς ὁρώσι, τῆς Θεῆς δεικνύοντος ὅπερ
ἐβέλετο δοκεῖν εἶναι πρὸς τῷ τῶν θεω-
μένων κατὰ πληξίν· μὴ ὡς τῆτο, ὅπερ
ἐφαίνετο. ἐπιφέρει γὰρ τὸ, ἐνώπιον τῶν
υἱῶν Ἰσραήλ, ἐναργέστατα μιλῶν, ὅτι
φαντασία φλογὸς ἡ, ἀλλ' ἐφ' ὅλῃ ἀλη-
θείᾳ. ὡς περὶ δὲ ἡ φλόξ πάσαν τῷ παρα-
βληθεῖσαν ὑπὸ ἀναλίσκει, ἔτις ὅταν
ἐπιφοιτήσῃ ἐλίκρινος Θεῆς εἰς τοιαύτην τῇ ψυ-
χῇ, πάντας τῆς ἐτεροδόξης ὑσεβείας λο-
γισμῶν διαφθείρει, καθοσιῶσα τῷ ὅλῳ
διάνοιαν.

ΤΟΥ

(1) Ἰσ. ἐκ ἄλλης τινός.

(2) Ἰσ. ὅς μᾶλλον.

ΤΟΤ ΑΥΤΟΥ. Ὅτι ἤμελλε κατάκρι-
τος ἔσεσθαι ἢ ἀποικιοθεῖσα γενεά, καὶ ἐπὶ
τεσσαράκονταετίαν φθάσειεν, μυρία μὲν
ὄβρυγες θείσας, διὰ μυρίων δὲ ἐπιδείξα-
μεν τὸ ἀχάριστον.

ιη. Καὶ εἰσῆλθε Μωϋσῆς εἰς τὸ
μέσον τῆς νεφέλης, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ
ὄρος· καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκον-
τα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας.

ΛΔΗΛΟΥ. Ἐνταῦθα ἠξιώθη ὁ μέ-
γας Μωϋσῆς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας,
ἐν ἄλλαις ἔξ ἡμέραις ἰδεῖν δι' ὀπτασιῶν αὐ-
τῷ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἔξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ

Α Θεὸς, τὸν ἄρανόν, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ πάντα
τὰ ἐν αὐτῇ, κατὰ τὰς μίαν ἑκάστης ἡμέ-
ρας καὶ συγγραψαὶ παρεκελεύσθη.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τεσσαράκοντα δὲ
μένει τὰς πάσας ἡμέρας ἐν ὄρει Μωϋσῆς,
ὅσα ἡμελλεν ἔτι τῶν ὑπακούοντων ἢ ἀγνώ-
μων φθάσειεν γενεά. ὑπὲρ ὧν ἐν ἱσα-
ρίθμοις ἡμέραις ἐκέλευε τὸν πατέρα, καὶ
μάλιστα παρὰ τοῦτον καιρὸν, ἐν ᾧ δίδον-
ται νόμοι, καὶ φορητὸν ἱερὸν, ἢ σκηνή.
τίσι γὰρ οἱ νόμοι; ἀρά γε τοῖς ἀπολλυμέ-
νοις; ὑπὲρ τίνων δὲ αἱ θυσίαι, τῶν μικρὸν
ὑπερον φθάρησομένων; προῖδε γὰρ ὡς
Προφήτης τὰ ἐσομένα.

Κ Ε Φ. Κ Ε.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν, λέγων, Εἰπον
τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ λά-
βετέ μοι ἀπαρχὰς παρὰ πάντων, οἷς
ἀν' ὁρῶ τῇ καρδίᾳ, λήψετε τὰς
ἀπαρχὰς μου.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅρας ὅπως ἐπὶ τὸ
χρῶμα καρποφορεῖν τὸ λυσιτελέστε καὶ
χρησιμώτατον εἰς ἐκκλησίαν σύσασιν προ-
τρέπει λαὸς, προσκομίζοντας τὰ κατ'
ἐκείνῳ καὶ γνώμῳ.

γ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπαρχή, ἣν
λήψετε παρ' αὐτῶν· χρυσίον, ἀρ-
γύριον, χαλκόν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ προσέταξεν ὁ
Θεὸς τὰς Ἰσραηλίτας λαβεῖν παρὰ τῶν
Αἰγυπτίων χρυσίον καὶ ἀργύριον, καὶ τὰ
λοιπὰ, μισθὸν τῆς μακρᾶς δουλείας· εἰκό-
τως ἀπαρχὴν ὠνόμασεν ἅπερ προσώεγ-
καν· ἐξ ὧν εἰλήφασιν δι' αὐτοὺς. (1)

δ. Καὶ ὑάκινθον, πορφύραν, κόκ-
κινον διπλῆν, καὶ βύσσον κεκλωσμέ-
νην, καὶ τρίχας αἰγείας.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Οὐ γάρ τοι χρυσὸν ἐξαι-
τεῖ μόνον, ἦσαν τὰ πολλοῖς δυσπρόσιτα τυ-
χόν, ἀλλὰ καὶ τρίχας [αἰγείας,] καὶ κριῶν
δέρματα, δεικνύς ὅτι καὶ τὸ βραχὺ καὶ τὸ
ὀυτελές, εἰ μὴδὲν ἔχοι λαμπροτερον ὁ καρ-
ποφορεῖν ἡρημικός, ἐκ ἀπόβλητον Θεῷ·
ἢ καὶ τάχα περὶ καὶ ἐν ἴσῳ τοῖς τιμιωτάτοις,
ἢ καὶ ἐν ἐπαίνῳ μέizonι, καθάπερ ἀμέλει
καὶ ὁ Χριστὸς ἐκ ἀθανάτου ἡφίει τὴν χή-
ραν τὴν τὰς δύο ὀβολὰς παρεχρηκίαν.

ε. Καὶ δέρματα ἡρυθροδανωμένα,
καὶ δέρματα ὑακίνθινα, καὶ ξύλα
ἀσηπία.

ΑΛΛΟΣ Φησὶν Ἰανθίνα τὸ, δέρματα
ὑακίνθινα· οἱ λοιποὶ, πεπυρωμένα.

(1) Ἐν τοῖς ἰνδεδομένοις. ἐκ εὐρηται.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Ἐκ δερμάτων μὲν
τότε κατασκευάζει τὴν σκηνὴν ἡρυθροδα-
νωμένων, καὶ ὑακινθίνων, καὶ τὰ ἔξῃς. ἵνα
δείξῃ τὴν σκηνὴν ἐκείνην, σκηνὴν μὲν ἔσαν,
ἀποδεχομένην δὲ τὴν τελειοτάτην σκηνὴν
τῆς Χριστοῦ. δέρμα γὰρ ἀπὸ σώματος γίνε-
ται, νεκρὸν ὄν, ὡς σκιά σώματος ζώντος,
ἵνα δείξῃ σώματα εἶναι τὴν σκηνὴν τῆς Θεοῦ.
ἐπειδὴ γὰρ ἐν σώμασιν ἀγίοις κατασκευαῖ
» ὁ Θεὸς, πληρεμένος τῆς ῥῆτῆς, ὅτι κατα-
» σκηνώσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω.

ζ. Καὶ ἔλαιον εἰς τὴν Φαῦσιν, θυ-
μιάματα εἰς τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως,
καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς θυμιάματος.
η. Καὶ λίθους σαρδίους, καὶ λίθους εἰς τὴν
γλυφὴν εἰς τὴν ἐπωμίδα, καὶ τὸν
ποδήρη.

θ. Καὶ ποιήσεις μοι ἁγίασμα, καὶ
ὁφθήσομαι ἐν ὑμῖν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιφαίνειται γὰρ ἐν Ἐκ-
κλησίᾳ Χριστός, καὶ ἐπιλάμπει τοῖς ἐν
αὐτῇ, κατὰ τὸ ἐν ψαλμοῖς, Θεὸς Κύριος, Ψαλ. 117. 27.
» καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν.

ΤΟΤ ΑΥΤΟΥ. [Ἐπιτήρει δὲ ὅπως,
καίτοι καταβεβηκὼς ἐπὶ τὸ ὄρος ἐν αἰδοῖ
πυρός, ὁφθαλμοὶς τε τῷ λαῷ παντὶ, γέγρα-
πται γὰρ ἔστω, ὡς ἔπω φανείς, τὸ, ὁφ-
» θήσομαι, φησὶν, ἐν ὑμῖν, ἐγγεγεμένους τῇ
» ἁγιάσματός.] μόνον γὰρ ἐχὶ διακεκρα-
γὼς ὁράται σαφῶς, ὅτι σκιά μὲν [αἱ
ὀπτασίαι] ἐκείναι τῆς ἀληθοῦς θεωρίας·
ἢ δὲ ἀληθοῦς ἀνάδειξις, ὁ Χριστός. ἐν ᾧ
καὶ αὐτὸν τεθεάμεθα τὸν πατέρα.

θ. Καὶ ποιήσεις μοι κατὰ πάντα
ὅσα ἐγὼ δεικνύω σοι ἐν τῷ ὄρει, τὸ
παράδειγμα τῆς σκηνῆς, καὶ τὸ πα-
ράδειγμα τῶν σκευῶν αὐτῆς· ἔτω
ποιήσεις.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Κρεῖττον ὡς οἶμαι, τὸ
μὲν παράδειγμα τῆς σκηνῆς, ὑπόδειγμα
Hhh 3 ὀνομά-

ονομάζειν· τὸ δὲ παράδειγμα τῶν σκυδῶν, ὁμοίωμα. ἐπειδὴ γὰρ ἡ σκωλή τύπος τῆς κλίσεως, περὶ ἧς Μωϋσῆς ἰσορεῖ· καὶ ἄξιόντι δὲ τῷ Θεῷ συνεῖναι τοῖς ἀνθρώποις, ἔδει σκωλῶ γενέσθαι, τῆς κλίσεως ὅλης, τῇ μεγίστῃ νᾶς, τὸ ἡμέμα φέρσαν, ἵνα γινώσκωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι οἱ Ἰσραηλίται τὸν τῷ παντὸς Κύριον ἔχουσι συγκατιόντα, ἐκ ἐν κολαπτοῖς καὶ γλυφαῖς ἀνθρώπων προσδύμενον, ἀλλ' οἷα δεσπότῳ τῶν ὅλων τῷ τῷ παντὸς ὁμοιωμάτι ἐγκατοικῆντα· ἵνα καὶ ἐν βραχεὶ τῷ γινόμενῳ, μέγα φαίνεται τὸ οἰκονομῆμενον καὶ θεοπρεπές· διὰ τῆτο ὑπόδειγμα καλεῖ τὸ παράδειγμα τῆς σκωλῆς.

» καὶ μετὰ ταῦτα, Φησὶν, ὅρα ποιήσεις κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι. μίμημα ἄρα τῷ παντὸς ἡ σκωλή. τῶν δὲ σκυδῶν, ὁμοίωμα εἰκότως προσηγορεύσαν. ἔ γὰρ ὡς ὄντων ἔδει παράδειγμα παραχεῖν, ἀλλὰ τὸ τῷ ἡμέματος αὐτῶν ὁμοίωμα διὰ τῆς προφητικῆς ὀπλᾶτίας ὑποδειχθῆναι τῇ ψυχῇ τῇ Μωϋσέως.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν σκωλῶν τὴν δὴποτε προσέταξεν ὁ Θεὸς γενέσθαι; Αὐτὸς ὁ δεσπότης Θεὸς τὴν αἰτίαν δεδήλωκεν· ἔφη δὲ ἔτω· καὶ ποιήσεις μοι ἁγίασμα, καὶ ὁφθίσομαι ἐν ὑμῖν. καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἐγὼ δείκνυμί σοι ἐν τῷ ὄρει, τὸ παράδειγμα τῆς σκωλῆς, καὶ τὸ παράδειγμα τῶν σκυδῶν αὐτῆς. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ σινάϊ ὄρει τὸν νόμον ἐδεδώκεν, εἰκὸς δὲ τῷ τινὰς ὑποτοπῆσαι περιγεγραφθῆναι τὸ θεῖον, ἐκέλευσε γενέσθαι σκωλῶν· ἵνα ἐκείθεν τὴν οἰκίαν ποιῶμενος ἐπιφάνειαν, ἐκπαιδύει τὸν λαὸν τὴν δόξῃ βεβαιαν. ὥστε γὰρ τὴν ἐπηγγελμένῳ αὐτῶν ἀπειληφῶτων γλῶσσαν, τὸν νεὼν γενέσθαι προσέταξε, καὶ τὰς θείας ἐκεῖ γίνεσθαι λειτουργίας ἐνομοθέτησεν· ἵνα μὴ ἀδεῶς τῆτο δρῶντες, τῇ τῶν ἀλιτηρίων δαιμόνων περιπέσωσι πλάνη· ἔτως ὁδοιποροῦσι, καὶ τὴν ἔρημον διαβαίνουσι, σκωλῶ ποιῶσαι προσέταξε, μεταβλῶν καὶ αὐτῷ διωαμένῳ· ἵνα τὰς προσδύχας, καὶ τὰς ἱερουργίας ἐν ταύτῃ προσφύρωσι. καὶ ταῦτα δὲ τῆς αὐτῶν γεγενῆσθαι χρείας εἵκεν. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ ὄρει τῷ μεγάλῳ Μωϋσῇ πλείους διατρίψαντος ἡμέρας, πρὸς

» τὸν Ἀαρὼν ἔφασαν, ποιήσον ἡμῖν Θεός, οἱ προπορεύοντες ἡμῶν· καὶ τὴν εἰκόνα τῷ μόχῳ κατασκευάσαντες, ἐβόων χοροῦντες· ἔτοι οἱ Θεοὶ οἱ Ἰσραὴλ, οἱ ἔξαγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου· τὴν σκωλῶν ταύτῃ γενέσθαι προσέταξεν ὁ Θεός, καὶ ἀπαυρόντων ἡγεῖσθαι νενομοθέτηκε, καὶ αὐλισομένων ἰσαδαῖ· ὥστε καὶ τὰς ἱερέας ἐν ταύτῃ τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝΟΥ. Ἐν τύπῳ προεπαυδύθη Μωϋσῆς τὸ περὶ τῆς σκωλῆς τῆς τὸ πᾶν περιεχούσης μυσηρίου. αὕτη δ' ἂν εἴη Χριστός, ἡ τῷ Θεῷ διώαμις, καὶ ἡ τῷ Θεῷ σοφία· ἡ ἀχειροποίητος ἔσα κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν, δέχεται τὸ κατασκευά-

» αὐτῶν, ὅταν ἐν ἡμῖν δέη τὴν σκωλῶν ταύτῃ παγλῶναι. ὥστε τὴν αὐτῇ τῷ τρόπῳ τινὰ καὶ ἀκατάσκητον καὶ κατεσκευασμένῳ εἶναι. τῷ μὲν προεπαυχεῖν, ἀκλίσον· τῷ δὲ τὴν ὑλικῶν ταύτῃ δέξασθαι σύσασιν, [κλίσῃ γινόμενῳ.]

ι. Καὶ ποιήσεις κιβωτὸν μαρτυρίαν ἐκ ξύλων ἀσήπων, δύο πήχεων καὶ ἡμίσεος τὸ μήκος, καὶ πήχεως καὶ ἡμίσεος τὸ πλάτος αὐτῆς, καὶ πήχεως καὶ ἡμίσεος τὸ ὕψος αὐτῆς.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ κιβωτὸς τύπος ἂν εἴη καὶ εἰκὼν τῷ Χριστῷ. τὸν γὰρ τῆς ἐνανθρωπήσεως τῷ μονογενῆς ἀνασκοπόμενοι τρόπον, καθάπερ ἐν κιβωτῷ τῷ τῆς Παρθένου νᾶς τὸν ἐκ Θεοῦ πατρὸς λόγον ἐνυλισμένον ὁψόμεθα. κατὰ καὶ γὰρ ἐν Κολασ. 2. 9. αὐτῷ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς, κατὰ τὰς Γραφάς.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀσὴπτα μὲν τῷ αὐτῆς τὰ ξύλα, χρυσῷ δὲ τῷ καθαρῷ καὶ δοκιμωτάτῳ κατεκαλλύετο ἔσωθεν τε καὶ ἔξωθεν. ἄφθαρτον γὰρ τὸ σῶμα Χριστοῦ, καθάπερ τινὶ χρυσῷ, τῇ τῷ ἐνοικῆντος λόγῳ διωάμει καὶ λαμπρότητι, καὶ τῇ τῷ ἁγίῳ πνύματος φύσει καὶ ἐνεργείᾳ ζωοποιῷ, πρὸς ἀφθαρσίαν διακρατῆμενον.

ια. Καὶ καταχρυσώσεις αὐτήν χρυσίῳ καθαρῷ, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν χρυσώσεις αὐτήν· καὶ ποιήσεις αὐτῇ κυμάτια χρυσᾶ σρεπλὰ κύκλων.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ κιβωτὸς ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἔχει τὸν χρυσόν, ὅς ἐστι Χριστός, ὁ πᾶσαν πληρῶν τῆς ἰδίας Φαιδρότητος τὴν κλίσιν ὡς Θεός· ἔχων σάρκα ἀνθρώπου φθορᾶς, ἐκ Παρθένου δίχα πορᾶς ἀνδρὸς συσᾶσαν. εἰς τῆτο γὰρ ἔχει τὸ ἐξαίρετον, ἐπεὶ ὁμοῦσιος πᾶσιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι τὸ μὲν καθαρόν τῷ χρυσῷ, παρὶς τὴν θείαν φύσιν· τὸ δὲ ἀσὴπτον τῶν ξύλων, τὴν ἀνθρωπίνῳ. εἰ γὰρ καὶ ἀσὴπτον τὸ ξύλον, ἀλλὰ δεκτικὸν παθῶν, καὶ τομῆς, καὶ θανάτου.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σύμβολον τῆς ὑπερλάμπρος Θεότητος ὁ χρυσός, ἐπαλληλεμένης ὥστε τῷ ἁγίῳ σώματι, καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῷ λαμπρότητα τε καὶ ἀφθαρσίαν ἐνείσης ἀπορρήτως.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Ἡ ἔ τοιῶτος Χριστός· εἰς ὧν ἐκ δυοῖν, Θεότητος, ὡς χρυσὸς φανότατος καὶ ἀποσίλβοντος· καὶ ἐξ ἀνθρωπότητος, ἀμιγῆς φθορᾶς, ὡς ἐκ ξύλων ἀσὴπλων, διὰ τὴν ἐκ πνύματος ἁγίας καὶ ἐκ Παρθένου Μαρίας ἀγνῶν καὶ ἀπορρον κύησιν τῷ λόγῳ, μὴ ἀψύχῳ σαρκὶ μόνον ἐνώσαντος ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐμψυχωμένη νοερᾷ. τῆτο γὰρ ἐστὶ τὸ χρυσόν ἐπαλειλῆφθαι τοῖς ξύλοις ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν. καὶ θεὰ μοι καὶ κατ' ἐκείνο τῷ τύπῳ τὸ ἀκριβές.

ὥστε

ὥστε γὰρ τὸ ἄσηπτον ξύλον, ξύλον ἐστὶ τὴν φύσιν, καὶ τοῖς λοιποῖς ξύλοις τὴν φύσιν τῇ σήψει δαπανωμένοις συγγενές τε καὶ ὁμοῖον· μόνον δὲ τὸ ἄσηπτον ἔχον ἴδιον καὶ ἐξαίρετον· ἔτω καὶ ἡ λογικὴ ψυχὴ θάσσα σὰρξ τῆ Χριστοῦ, συγγενὴς μὲν ἡμῖν, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ὑπῆρχε, καὶ ὁμοῖος· πλατῆσα δὲ μόνῃ τῷ Φθορᾷ τῆς ἐξ ἁμαρτίας ἐλθούσης καὶ ἀνέπαφον, τὸ ἐκ πνύματος ἁγίου καὶ ἐκ Πατρὸς σωτηριάζου καὶ ἡνωθῆναι τῷ λόγῳ· ὅς ἁμαρτίαν ἐκ ἐποίησαν, ὅδε δὲ ὁρᾷ δόλος ἐν τῷ σώματι αὐτῷ. πλὴν ὥστε τὰ ξύλα τῆς κιβωτῆς, σήψεως μὲν ὡς κρείττω, τέμνεσθαι δὲ ἐπέφυκε καὶ καίεσθαι· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ πανάγιον σῶμα Χριστοῦ, τῆς μὲν ἁμαρτίας καὶ τῆς ἐκ ταύτης Φθορᾶς, ἁμοιον ὡς· δεκτικὸν δὲ ὅμως αἰκίων, καὶ πληγῶν, καὶ τομῆς, καὶ θανάτου, καὶ τῶν τῶντοις παραπλησίων παθῶν. εἰ γὰρ μὴ ἔτως εἶχεν, ἐκ αὐτοῦ ὑπέστη τῷ θανάτῳ τὴν πείραν· ἐν ἣ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τῷ θανάτῳ κατέλυσε, μέχρι ταφῆς, καὶ τῆς εἰς ἄδην καταβάσεως προελθὼν, καὶ ἀγνοήσας καὶ τὴν ἐντεῦθεν Φθορὰν, διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν θείας ἐγέρσεως. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ὡς διὰ πάντων ἁφθαρτον ἀπεφάνθη τὸ σῶμα Χριστοῦ· τῇ μὲν ἐξ ἁμαρτίας Φθορᾷ, παντελῶς ἄβατον· τῇ δὲ ἐκ τῆς θανάτου καὶ τῆς ταφῆς, δεκτικὸν μὲν, ἐν αὐτῷ δὲ καταλύσαν αὐτῷ· καὶ ἐκρατηθῆναι ὑπ' αὐτῆς διὰ τὴν πρὸς τὸν λόγον εἶωσιν, τὸν κατὰ φύσιν ἁφθαρτον, καὶ ἀπαθῆν, καὶ ἀθάνατον.

ιβ. Καὶ ἐλάσεις αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίσχους χρυσεῖς, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη· δύο δακτυλίσχους ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἐν, καὶ δύο δακτυλίσχους ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἕτερον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μέτοχοι γὰρ τῆς δόξης οἱ ἀμφ' αὐτόν. τοῖστοι οἱ μαθηταί, οἱ καθ' ἑκάστην τισὶ δακτυλίοις ταῖς ψυχαῖς ἐνέρομενοι τῶν σωζομένων, δι' ἐαυτῶν πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς τὰς καμίνους ἐπὶ γῆς ἀναφέρουσι. (1)

ιγ. Καὶ ποιήσεις ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσήτων, καὶ καταχρυσώσεις αὐτὰ χρυσίῳ. Καὶ εἰσάξεις τὰς ἀναφορεῖς εἰς τὰς δακτυλίσχους τὰς ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς κιβωτῆς, ἄρουν τὴν κιβωτὴν ἐν αὐτοῖς. Ἐν τοῖς δακτυλίοις τῆς κιβωτῆς τῆς διαθήκης ἔσονται οἱ ἀναφορεῖς ἀκίνητοι.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Χρυσοὶ δὲ καὶ οἱ τὴν κιβωτὴν ἄρουντες ἀναφορεῖς, καὶ οἱ κρίκοι, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ. μέτοχοι γὰρ τῆς τῆς Χριστοῦ δόξης οἱ ἀμφ' αὐτόν, καὶ ὡς ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ προσεργησμένοι καὶ

χρήσιμοι. τοῖστοι τινες ἦσαν οἱ μακάριοι μαθηταί, διώκοντες παρ' αὐτῷ τὴν θεοπροπῆν δεχόμενοι, καὶ τῆς ἀνωθεν ὑπεροχῆς τὴν λαμπρότητα μεθεκλῶς ἐκπεπλησθηκότες, καὶ πληρῶντες διὰ τῆς τῆς θεοσημείας.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. (2) Ἐφη πρὸς τὸν Ἀπόστολον περὶ τῆς μονογενῆς, ὃν ἀντὶ σκλήρης παραιλήφαμεν, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκλήθη τὰ Κολλ. ε. 16. πάντα τὰ ἀόρατά τε καὶ ὁρατά, εἴτε θρόνοι, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι, εἴτε κυριότητες, εἴτε δυνάμεις. ἔκκεν σύλοι ἀργυρολαμπεῖς καὶ χρυσεῖς λατοί, καὶ ἀναφορεῖς, καὶ δακτυλίοι, καὶ τὰ Χερουβίμ ἐκείνα τὰ ταῖς πτέρυξι τὴν κιβωτὴν ἐπικρύπτοντα, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὅσα ἡ τῆς σκωποπηγίας περιγραφὴ περιέχει, εἰ μὴ τις πρὸς τὸν ἄνω βλέποι κόσμον, αἱ ὑπερκόσμοι δυνάμεις εἰσὶν αἱ ἐν τῇ σκλῇ θεωρούμεναι, αἱ κατὰ θείαν βέλῃσιν τὸ πᾶν ὑπερείδουσαι. ἐκεῖ οἱ ἀληθινοὶ ἀναφορεῖς ἡμῶν, οἱ εἰς διακονίαν ἀποσελλόμενοι, οἱ κατὰ τὰς μέλλοντας κληρονομαῖν σωτηρίαν. οἱ καθ' ἑκάστην δακτυλίοις τισὶ ταῖς ψυχαῖς ἐνέρομενοι τῶν σωζομένων, δι' ἐαυτῶν πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς τὰς καμίνους ἐπὶ γῆς ἀναφέρουσι.

15. Καὶ ἐμβαλεῖς εἰς τὴν κιβωτὴν τὰ μαρτύρια, ἃ ἂν δώσω.

16. Καὶ ποιήσεις ἱλαστήριον ἐπίθεμα χρυσεῖς καθαρεῖς, δύο πήχεων καὶ ἡμίσεος τὸ μῆκος, καὶ πῆχεως καὶ ἡμίσεος τὸ πλάτος αὐτῷ.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τέτρε μῆκος μὲν καὶ πλάτος μεμλύνεται, βάθος δ' ἔδον, ἐπιφανεία γεωμετρικῇ μάλιστ' ὁμοίμενον.

Ε * * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ ἱλαστήριον, ὅσον μὲν ἦκεν εἰς τὸ γράμμα καὶ σκίαν, ἐκ χρυσοῦ ἐπεποίητο καθαρεῖς, καὶ ἐπήρητό πως ἐπικειμένη τῇ κιβωτῇ. ἔρηται γὰρ ἐπίθεμα διὰ τῆς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Φαμέν δὲ εἶναι τὸ ἱλαστήριον, εἰ νοοῖτο πνύματικῶς, τὸν δι' ἡμᾶς γενόμενον ἄνθρωπον, ὃν προέδειξε ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ Ρωμ. 3. 25. πίσεως ἐν τῷ αὐτῷ αἵματι, εἰς ἐνδείξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ. Καὶ μετ' ὀλίγα. Δι' αὐτῷ γὰρ ἱλασμός, ὅχλητε πᾶσα, καὶ αἰτησίς ἀγαθῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Αὐτὸς ἐν ὁ Χριστὸς ἱλαστήριον. δι' αὐτῷ γὰρ ἡμῖν ἴλεως ὁ πατήρ. τὸ μέντοι ἱλαστήριον ὑπὲρ τῆς κιβωτῆς κείμενον, ἐφ' ὃ τῶν κατὰ τὸν νόμον ἱερωμένων ἑδῆς ἱερέργησαν, ἔτε τὸ παράπαν αἷμα ἐπέθηκεν, ὃ ταῖς πτέρυξι σωκεκλύπητο τῶν Χερουβίμ ἐκατέρωθεν, Χριστὸν ἡμῖν σημαίνει σαφῶς, ὃν προέδειξε ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ πίσεως ἐν τῷ αὐτῷ αἵματι, καθὰ Παῦλος φησιν· ὑπὲρ μὲν τῆς κιβωτῆς

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ταῦτα ἔκασται, τῶν ἐπομένων δὲ τῶ Κυρίλλου καὶ τῶ Νύσσης ὑπερνημάτων περίληψις εἶναι εἴκοι.

(2) Τῷ Θεολόγῳ ψαλῶς ἐπιγράφει ὁ κἀδ.

κιβωτῆ κείμενον, καὶ ἐντεῦθεν δηλῶν, ὡς
 ἅπας ὁ τῆς ἐνσάρκου παρυσίας, ἦγεν οἰκο-
 νομίας, εἰς τὸτο ἀνεφέρετο καὶ συνεπε-
 ραίνετο, λόγος· εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν,
 1. Ἰωάν. 4. 10. κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἱλασμὸν περὶ τῶν
 „ ἀμαρτιῶν ἡμῶν. ἱερεῦσι δὲ ἀψηλάφητον,
 ἐπεὶ περ ἔδενος ἢ ἀνθρώπων, ἀλλ' αὐτῷ
 Ἐβρ. 9. 28. προσάγειν ἑαυτὸν. ὃ καὶ πεποίηκεν, ἅπαξ
 „ προσκνεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνευγεῖν
 ἀμαρτίας. ἡμεῖς γὰρ νῦν ἱεροργεῖντες, ὃ
 πρωτόλυτως αὐτὸν θυομεν, ἀλλ' ἐκείνης τῆς
 ὑπ' αὐτῷ προσκνεχθείσης θυσίας διὰ τῶν
 μυσικῶς δρωμένων τελεμνῶν ἀνάμνησιν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Καί μοι δοκεῖ διὰ τὸτο
 ὑπὲρ τῆς κιβωτῆ κείσθαι, τῆς ἐκ χρυσί-
 καὶ ἀργυροῦ καὶ ξύλων ἀσκήτων κατεσκευάσ-
 μίης, καὶ προτυπῆσης τὸν ἐκ Θεότητος
 καὶ ἀνθρωποτήτος εἶνα Χριστὸν, ἵνα πα-
 ρασαῖη σαφῶς, ὡς τέλος τῆς τοιαύτης
 οἰκονομίας ὁ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν ἐστὶν
 ἱλασμὸς. ἢ προέβλεψεν ἡμῖν τὸ ὑπὲρ
 ἡμῶν τυθῆναι Χριστόν. ἀκούμεν γὰρ Παύ-
 1. Κορ. 5. 7. λον λέγοντος, ὡς τὸ πάχα ἡμῶν ὑπὲρ
 „ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν
 ὀλοκαυτωμάτων καθ' ἑκάστω ἡμέραν τὰ
 τεθυμένα ἐπέκατο· καὶ τὸ αἷμα τῶν θυ-
 σιῶν ἐπεχρίσατο· καὶ τῷ θυσιαστηρίῳ τῷ
 θυμιάματος ἅπαξ τὴν εἰαυτῆ, κατὰ τὴν
 ἡμέραν τῷ ἱλασμῷ. τῷ ἱλαστηρίῳ δὲ, ὅτε
 ἅπαξ· ἀλλ' ἢ τὸ παράπαν αἵματος καθαρ-
 ρὸν, ἵνα μάθωμεν, ὅτι Χριστός. τὸ ἀληθὲς
 ἱλαστήριον, αὐτὸς ἑαυτὸν προσήνεγκεν. ἀν-
 θρώπων ἔδενος διωαμνῆς τῇ τοιαύτῃ προσ-
 ψαύσας θυσίαν. διὸ καὶ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς
 Ἐβραίους ἐπιστολῇ γέγραφε, πῇ μὲν, ὅτι
 Ἐβρ. 9. 28. ὁ Κύριος ἅπαξ προσκνεχθεὶς εἰς τὸ πολ-
 „ λῶν ἀνευγεῖν ἀμαρτίας, ἐκ δευτέρου χω-
 „ ρὶς ἀμαρτιῶν ὀφθίσεν τοῖς αὐτὸν ἀπεκ-
 „ δεχομένοις εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως· πῇ
 Ἐβρ. 10. 12. δὲ, ὅτι μίαν ὑπὲρ ἀμαρτιῶν προσκνέγκας
 „ θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ
 τῷ Θεῷ. ὥς ἡμᾶς μὴκέτι προσφέρειν θυ-
 σίαν, ἀλλ' ἐκείνης τῆς ἅπαξ ὑπὲρ αὐτῶν
 προσκνεχθείσης ἀνάμνησιν τελεῖν, καὶ
 ταύτη καθαιρεῖσθαι.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἡ μὲν κιβωτὸς καὶ
 τὸ ἱλαστήριον, ὅπερ ἢ τῆς κιβωτῆ ἐπίθε-
 μα, ἀνθρώπων φυλάττοντος τὰ θεῖα λόγια,
 καὶ ἱλεων ἔχοντος τὸν Θεόν, καὶ φυλατ-
 τομένης ὑπὸ τῶν θεῶν διωάμεων, καθώς-
 Ψαλ. 118. 11. Φησὶν ὁ μελωδὸς, ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα
 Ψαλ. 16. 18. τὰ λόγια σου, διὸ καὶ ἔλεγον, ἐν σκέπη
 „ τῶν πτερυγῶν σου σκεπάσεις με, οἷον τῶν
 διωάμεων τὰ Χερβίμ ταῖς πτερυξὶ καὶ
 τῷ κιβωτὸν ἐφυλάττον καὶ τὸ ἱλαστήριον·
 φυσικώτερον δὲ τῷ τὸν νόμον πληρώσαν-
 τος Χριστοῦ, τῷ γνομένῳ ἱλασμῷ περὶ τῶν
 ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ἐδήλω ἑναργῆ τεκμήρια.
 ὅσις τὸν νόμον πληρῶν, ἔτις ἱλάσσεται τῷ
 Ῥωμ. 3. 25. κόσμῳ τὴν ἀμαρτίαν. προέθετο γὰρ αὐ-
 „ τὸν ὁ Θεός, ὡς Φησὶν ὁ τῶν δεσποτικῶν
 „ χρησμῶν ταμίης, ἱλαστήριον· ὥς ἐν τῷ
 αὐτῷ αἵματι ἐνδείξασθαι τὴν οἰκείαν δι-

καίνοισιν. ἀντεστήγαγε γὰρ λύτρον τὸν
 μονογενῆ, ἵνα ἔχη λόγον ἢ χάρις. ἐν γὰρ
 ὑπὲρ πάντων, καὶ ὑπὲρ τῶν πάντων ἀξίαν
 ἱερεῖον δεξάμενος, καὶ τῷ ἔχθραν ἔλυσε,
 καὶ τῷ καταδίκῳ ἀφῆκε, καὶ εἰς ὑπόδε-
 σίαν ἀνήγε, ἢ μυρίοις ἀγαθοῖς ἐκόσμησε.

ιη. Καὶ ποιήσεις δύο Χερβίμ χρυ-
 σᾶ τορευτὰ, καὶ ἐπιθήσεις αὐτὰ ἐξ
 ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τῷ ἱλαστηρίῳ.
 ιθ. Ποιηθήσεται δὲ Χερβίμ εἰς ἐκ τῶν
 κλιτῶν τέττα, καὶ Χερβίμ εἰς ἐκ τῶν
 κλιτῶν τῷ δευτέρῳ [τῷ] ἱλαστηρίῳ·
 καὶ ποιήσεις τὰς δύο Χερβίμ ἐπὶ τὰ
 δύο κλίτη αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῶν Χερβίμ φύσει μὲν,
 ἔδεν ὁμοίον γένος ἐν τοῖς ἀοράτοις· ὅψις
 δὲ ἢ μόχθ, κατὰ τὸν προφῆτῳ Ἰεζε-
 κηλ. εἰρηκῶς γὰρ τέσσαρα πρόσωπα ἔχεν
 Ἐκαστὸν τῶν Χερβίμ ἐν τῇ δευτέρῃ αὐτῶν
 ὀπασίᾳ, τὸ μὲν λεοντός, τὸ δὲ αἰετῶ, τὸ
 δὲ ἀνθρώπου· τὸ δὲ τέτρατον πρόσωπον,
 τῷ Χερβίμ Φησὶν ἀνωτέρω, ὅπερ ἔλεγον
 εἶναι μόχθ, πρόσωπον εἶναι τῷ Χερβίμ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅπερ ἤδη προείπον, ὑπε-
 ρείας ἢ καὶ θαλάσσης· καὶ ἑδεμίαν παρῆ-
 χον εἰδωλολατρίας πρόσθιν τοῖς Ἰα-
 δαίοις. πᾶσι γὰρ τοῖς ζώοις λατρεύσαντες,
 ὡς ὁ Ἰεζεκηὴλ Φησὶ, καὶ τὸτο ἐν τοῖς χρυ-
 1. 20. 32. πλοῖς οἰκοῖς τῷ ναὶ τῷ Θεῷ, ἔδαμῃ φαίνον-
 ται τὰ Χερβίμ τετιμηκότες.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Τὰ Χερβίμ θρόνος
 „ ὄντα καὶ ἄρμα τῷ Θεῷ, ὁ καθήμενος γὰρ
 „ ἐπὶ τῶν Χερβίμ ἐμφάνησι· ἐδήλω τὸν ὃν
 κατεσκευάσας ὁ ναὸς, ὅτι ἀχώρητός ἐστι
 καὶ ἀχρημάτιστος. τῆς δὲ βασιλείας αὐτῆς
 συμβολὴν ἔκειτο ταῦτα. ἐπεὶ γὰρ ναὶ
 λόγος ἔδειξεν, ὃν μὴ σέφει ἀγαλμα· ὁ δὲ
 τῶν ἡγεμῶν καὶ ποιητῆς ἐπέκεινα πά-
 σης φύσεως ἐστὶ, καὶ ἀνθρωπίνης ἐπινοίας,
 διὰ τῶν θρόνων τῶν παμβασιλέως δεσποτῶν
 ἐχαρακτήρισε.

κ. Ἔσονται οἱ Χερβίμ ἐκλείνοντες
 τὰς πτέρυγας ἐπάνωθεν, συσπιάζον-
 τες ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν ἐπὶ τῷ ἱλα-
 στηρίῳ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν εἰς
 ἀλλήλα, εἰς τὸ ἱλαστήριον ἔσονται τὰ
 πρόσωπα τῶν Χερβίμ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Χερβίμ,
 ἱλαστήριον αὐτὸν οἰκονομικῶς γνομένον,
 συσπιάζεσθαι, πῶς ὃ παρίστη ἐναργῶς
 Θεὸν εἶναι καὶ ἐν σαρκὶ, καὶ τοὺς παθόντας
 ὑπὲρ ἡμῶν· ταῖς ἀνω διωάμεσιν, ὡς καὶ
 πρὸ τῶν πάθους Φρικτὸν, καὶ μᾶλλον σε-
 βάσμιον διὰ τὴν ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ σωτηρίᾳ,
 κατὰ Παῦλον εἰπεῖν, τῆς πολυποικίλης σο-
 1. 3. 10. φίας φανέρωσιν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Καί κεινο δὲ τὸ ἱλαστήριον
 ὑπερκείμενον τῆς κιβωτῆ πάλιν οὐδεὶς κινυ-
 ται, τοῖς Χερβίμ ἐνθεν κακῶς ἐκινυ-
 ζόμενον,

ζόμενον, ὡς ὁ τῷ Θεῷ λόγος, εἰ καὶ σωματικῶς σαρκί, ψυχῶν ἐχέσῃ τὴν νοερὰν, ἐκ ἀπέστη τῆς θείας ὑπεροχῆς· ἀλλ' ὑπερανίσταται τὰ τῆς θεοπρεπῆς δόξης, μὴ συγκαλυπτόμενα τῇ τῆς σαρκὸς ταπεινότητι.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Χερσβίμ δὲ εἰπὼν ὁ λόγος κατακαλύπτοντα ταῖς πλείουσι τὰ ἐγκείμενα τῇ κιβωτῇ τῆς διαθήκης μυήρια, βεβαίως τὴν ἀποδοθεῖσαν ἡμῶν περὶ τῆς σκλήρης θεωρίαν. τὸ γὰρ ὄνομα τῆτο τῶν περὶ τὴν θείαν φύσιν θεωρημάτων διωάμεων μεμαθήκαμεν, ὥς ὁ Ἡσαΐας καὶ ὁ Ἰεζεκιήλ κατενόησαν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Δορυφορίας μὲν ἀποδείξεις ἀαργῆς ἢ εἰς δεξιὰ τε καὶ ὀνόματα. τὸ δὲ τῶν ἀνωτάτω διωάμεων οἰονείπως εὐτονόν τε καὶ ἀκόρετον εἰς θεοπλίαν ὑπεμφαίνειν ἔοικε τὸ βλέπειν αἰετὰ Χερσβίμ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον.

κα. Καὶ ἐπιθήσεις τὸ ἱλαστήριον ἐπὶ τὴν κιβωτὸν ἀνωθεν, καὶ εἰς τὴν κιβωτὸν ἐμβαλεῖς τὰ μαρτύρια, ἃ ἂν δῶ σοι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Καὶ ὡς μὲν, ὡς ἔφω, ἢ κιβωτὸς ὁ Χριστός, ὡς ἐν τῷ σώματι (1) ὁ Θεὸς λόγος. πλὴν εἰς γλῶσσην καὶ κιβωτός. γέγονε γὰρ καὶ ἐν ὑφέσει καὶ ἐν χθαρμαλότητι τῇ καθ' ἡμᾶς ὁ μονογενής. μορφῇ γὰρ ὑπέδυν τὴν δαλοπρεπῆ, καὶ κεκρίωκεν ἑαυτόν. αὐτὸς γὰρ (2) ἐστὶ τὸ ἱλαστήριον, τὸ καὶ ὑψὲς κείμενον, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνω θυνάμεων δορυφορούμενον. ὁ γὰρ ἐκ μόνων ἡμῶν τῶν τῆς κινώσεως μέτρων (3) γνώριμος ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ἐστὶ Θεὸς καὶ τῶν ὅλων Κύριος.

κβ. Καὶ γνωθῆσομαί σοι ἐκεῖθεν, καὶ λαλήσω σοι ἀνωθεν τῷ ἱλαστηρίῳ ἀνα μέσον τῶν δύο Χερσβίμ, τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς κιβωτῆς τῷ μαρτυρίῳ, καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι πρὸς τὰς ὑψὲς Ἰσραὴλ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀνωθεν δὲ τῷ ἱλαστηρίῳ γνωθῆσομαί σοι, φησὶ, καὶ λαλήσω σοι, δύο περὶ καθάπερ ἐγώ μαι καὶ διὰ τέσσα δηλῶν. ἢ γὰρ ὅτι ἄνθρωπος ὢν ὁ Χριστός, τὰ ὑπὲρ ἀνθρώπων λαλήσει φύσιν, καὶ ἐκ δὴ μόνοις ἐμμενῇ τοῖς τῆς κινώσεως μέτροις, διά γε τὸ εἶναι Θεὸς καὶ ἐκ Θεῶν. Ἰωάν. 10. 30. κατὰ φύσιν· ἐγὼ γὰρ, ἔφασκε, καὶ ὁ Ἰωάν. 14. 9. πατήρ ἐσμὲν· καὶ, ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· ἢ ἐκείνους τὰ χά· γινώσκειται γὰρ ἀνωθεν τῷ ἱλαστηρίῳ καὶ τῶν Χερσβίμ, ταῦτέσιν ἐν ὑπεροχῇ καὶ δόξῃ τῇ ὑπὲρ ἀνθρώπων, καὶ παντὸς ἐπέκεινα γεννητῆ, ὢν τὸ ἀκρότατόν τε καὶ ὑπέρτατον τὰ Σεραφίμ, καὶ εἰ γέγονε σὰρξ.

Α' ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Χρυσὸν δὲ τὸ ἱλαστήριον, καὶ αὐτὰ τὰ Σεραφίμ. ἢ μὲν γὰρ ὀκλεῖς τε καὶ περικαλλεσάτη φύσις, Θεός· ἐν ὁμοίῳ δὲ τῇ πρὸς αὐτὸν κατὰ μέθεξιν, τὰ γεννητά. τοῖς δὲ ἀγγέλοις καὶ ἐν κύκλῳ γεγονόσιν αὐτῷ, τὴν τῆς ἰδίας καὶ φυσικῆς φαιδρότητος ἐπιμερίζει μέθεξιν· ὡς Φωτὸς ἐπὶ τὴν πέλαις ἀντανεκλωμαίς, καὶ λαμπρότητι τῇ ἰδίᾳ τὸ προσυχὸν καταυγάζοντος.

Β' ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀνωθεν τῶν Χερσβίμ γνωθῆσομαί σοι φησὶν ὁ πάντων δεσπότης, τὴν ἀρρήτον φύσιν μὴ ἐν οἷς ἢ κλίσεις ζητεῖται προσάτων, ἀλλ' ἐπέκεινα παντός τῷ κεκλημένῳ πρὸς ὑπαρξιν. Θεὸς γὰρ φύσει λόγος τε καὶ τύπος ὁ προεπιδέσματος, τὸ πέρας τε καὶ ἀνω παντὸς γεννητῆ. ἐκὼν ὁ ὑπεράνω τῶν Χερσβίμ τόπος, καὶ αἰδητῶς, ἐν τῇ ἀγίᾳ σκλῇ, μονονεχὶ τὴν θείαν ἡμῖν κατεδήλας φύσιν.

Γ' καγ. Καὶ ποιήσεις τράπεζαν χρυσίῳ καθαῖ, δύο πήχεων τὸ μήκος, καὶ πήχεως τὸ εὖρος, καὶ πήχεως καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος αὐτῆς.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἡ δὲ τράπεζα ἢ ἐν τῷ ναῷ, πηχῶν ἐγεγόνει ἔξ. (4) καὶ πόδες οἱ τέσσαρες, ἀνὰ πηχίῳ εἷς ἡμισυ. σωάγασιν ἐν τῷ πάντας, πηχίῳ δώδεκα, συμφώνως τῷ κατὰ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον ἐλιγμῷ τῶν μῶν δώδεκα, καθ' ὅς τὰ πάντα φύει τε καὶ τελεσφορεῖ ἢ γῆ, ταῖς τέσσαρσιν ὥραις οἰκισμένη. γῆς δ' οἶμα ἐκὼν ἢ τράπεζα δηλοῖ· τέσσαρσιν ὑπερειδομένη ποσὶ, θέρει, μετοπώρῳ, ἔαρι, χειμῶνι.

κδ. Καὶ ποιήσεις αὐτῇ σρεπλὸν κυμάτιον χρυσὸν κύκλῳ· καὶ ποιήσεις αὐτῇ σεφάνην παλαιστὴν κύκλῳ. Καὶ ποιήσεις σρεπλὸν κυμάτιον τῇ σεφάνῃ κύκλῳ.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Κυμάτια σρεπλὰ, φησὶν ἔχειν τὴν τράπεζαν, ἢτοι ὅτι περιόδοις καιρῶν κυκλεῖται τὰ πάντα, ἢ καὶ τάχα τὴν ὠκεανῷ περιόρρομῶν ἐδήλῳ γλῶ.

κε. Καὶ ποιήσεις αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίδας χρυσῆς, καὶ ἐπιθήσεις τὰς δακτυλίδας ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη τῶν ποδῶν αὐτῆς ὑπὸ τὴν σεφάνην. Καὶ ἔσονται οἱ δακτύλιοι εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσιν, ὥς ἀρεῖν ἐν αὐτοῖς τὴν τράπεζαν. Καὶ ποιήσεις τὰς ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσπίνων, καὶ καταχρυσώσεις αὐτὰς χρυσίῳ καθαῖ, καὶ ἀρθῆσεται ἐν αὐτοῖς ἢ τράπεζα.

κθ. Καὶ

(1) Ὡς ἐν ἀφθάρτῳ σώματι Θεὸς λόγος.

(2) Δὲ πάλιν ἐστὶ. αὐτ. σελ. 307.

(4) Ταῦτέστι τὴν περίμετρον.

αὐτ. Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 306.

(3) Τρόπων γνώριμος ὁ ὕψος. αὐτ.

κθ. Καὶ ποιήσεις τὰ τρυβλία αὐ-
τῆς, καὶ τὰς θυίσκας, καὶ τὰ σπον-
δεῖα, καὶ τὰς κυάθους, ἐν οἷς σπείσεις
ἐν αὐτοῖς, ἐκ χρυσὸς καθαρεῖ ποιή-
σεις αὐτά.

ΑΔΗΛΟΥ. Σκοδὴ μυακώδη, δι' ὧν ἀνέ-
φερουν τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀπομένοντα
λεπτάτινα.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τρυβλία τε καὶ θυίσκα, καὶ
κύαθοί τε καὶ σπονδεῖα, [καὶ τὰ δι' ὧν τῆς
ἀγίας τραπέζης ἡ μουσική καὶ ἱερωτάτη
πληρῆται χρύσεια,] τῶν θείων κειμηλίων
τύπος ἂν εἴη σαφής.

ΑΔΗΛΟΥ. Σκοδὴ ἢ χρυσῇ αἱ θυί-
σκαί, ἐν αἷς περιετρίβετο τὰ ἀρώματα
τῶν ἐλαίων τῆς χρίσεως, ἢ τῶν θυμιάματος
τῆς σπονδίσσεως, ὡς ἐν ἐξκαδεκάτῳ ἀριθ-
μῷ τῶν Ἀριθμῶν κεῖται ἀνιγνῶν ἔτι καὶ
Ἀριθ. 7. 20. θυίσκῳ μίαν πλήρη θυμιαμάτων.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὰ σπονδεῖα, ποτήριά εἰσι
μικρὰ, ἔχοντα πυθμένα, δι' ὧν εἰς ὕψος
τὸν οἶνον ἠκόντιζον. τῆτο γὰρ ἐστὶ σπονδή.

ΑΔΗΛΟΥ. Κύαθοι, δι' ὧν ἠὲ τὸν
οἶνον ἐκ τῶν κεράμων. ταῦτα δὲ πάντα
τῶν θείων κειμηλίων τύπος ἂν εἴη σαφής.

λ. Καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν τράπε-
ζαν ἄρτους ἐνωπίους ἐναντίον μου δια-
παντός.

Ἀκύλας, ἄρτους προσώπων· Σύμμα-
χος, προσέσεως. (1)

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἡ μὲν τράπεζα, ἐφ' ἧς
οἱ ἄρτοι προέκειντο, σύμβολον ἢ τῶν ἐναι-
σιαιῶν κύκλου, ὡς τέσσαρσι πληρυσμέναι ταῖς
τροπαῖς, χειμῶνι τε καὶ θέρει, ἔαρι καὶ
μετοπώρῳ. διὰ τῆς κατ' ἐκάστῳ γὰρ πρὸς
τὸ χρησίμον γιγνομένης τῶν τεσσάρων
σοιχείων μεταβολῆς, τῶν ἀπὸ γῆς καρ-
πῶν τῶν τε ἀφ' οὐρανόθεν ἡμῖν παρέχεται καὶ
τῶν ἀπόλαυσιν ἐπὶ συσάσει τῶν παρόν-
τος βίαι.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸν μελιζόμενον τῇ καινῇ
διαθήκῃ ζωοποιὸν ἄρτον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐναργῶς ἄρτον ἡμῖν τὸν
ἐξ ἄρανθ καταδεικνύει, προκεισόμενον κα-
τὰ καιρὸς ἐν ἀγίαις τραπέζαις τῶν ἐκ-
κλησιῶν, καὶ ζωὴν δίδοντα τῷ κόσμῳ.

λα. Καὶ ποιήσεις λυχνίαν ἐκ χρυ-
σοῦ καθαρεῖ, τορευτὴν ποιήσεις τὴν
λυχνίαν· ὁ καυλὸς αὐτῆς, καὶ οἱ κα-
λαμίσκοι, καὶ οἱ κρατῆρες, καὶ οἱ
σφαιρωτῆρες, καὶ τὰ κρίνα ἐξ αὐ-
τῆς ἔσονται.

Ἀκύλας, (2) ἐξημυγδαλωμένῳ, ἐκ-
τετοροδωμένῳ ἀμύγδαλα.

Ὁ καυλός. Ἄλλος, μηρός. τὰ κρίνα
Σύμμαχος, ἀνθή.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Χρυσῇ μὲν ἡ λυχνία,
τύπον ἐπέχεσα τῷ Χριστῷ. φύσει γὰρ καὶ
ἀληθείᾳ Θεὸς ὁ υἱός. χρυσῷ δὲ παρεικα-
σέον τῷ θείαν λαμπρότητα, καὶ ὑπερο-
χῇ. τοροδότη δὲ, ὅτι περικαλλὴς καὶ πέ-
ρα λόγῳ παντός, τό γε ἦκον εἰς ὄμορ-
φίαν τῷ νοητῷ, ὁ Ἐμμανὴλ. γέγραπται
" γὰρ ὅτι ὡραίος κάλλει παρὰ τὰς ὑψὺς τῶν Ψαλ. 44. 2.
ἀνθρώπων. ἔκην καὶ τὸ ἐκτετοροδωθῆναι
τῷ λυχνίαν εἰς εἶδος ὁπρεπές, δηλὸν ὅτι
τὸ θεοπρεπές καταδείξειεν ἂν εὖ μάλα
τῷ Ἐμμανὴλ.

λβ. Ἐξ δὲ καλαμίσκοι ἐκπορευό-
μενοι ἐκ πλαγίων, τρεῖς καλαμίσκοι
τῆς λυχνίας ἐκ τῶν κλίτραις αὐτῆς τῶν
ἐνός, καὶ τρεῖς καλαμίσκοι ἐκ τῶν κλί-
τραις τῶν δευτέρων.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Εἰς δεξιὸν καὶ εἰς ἐξω-
κὸν οἱ ἀπὸ ἐκ μέσων καυλῶν ἐκπεφυκότας,
ἀναθρώσκοντες τὰς καλαμίσκους, καὶ εἰς ὕψος
αἰρεῖσθαι, φησὶ, τὸ ἰσοσταθῆναι. εἰς γὰρ ὧν
κατὰ φύσιν ὁ μονογενὴς, καὶ ἐν ἀπλότῳ
κατ' ἐστίαν ὡς Θεός, διαφοροῖς ἐνεργείαις
οἶονε πολλοὺς εἶναι δοκεῖ· ἀλλ' ἐξ ἐνὸς εἰσε-
νληγεμένον ἢ ὁθνεῖον ἐν αὐτῷ, καὶ εἰ νοοῖ-
τό πως τοῖς θεοπρεπέσιν ἀξιώμασιν ἔχ-
ει ἀπλῆς. Φῶς γὰρ καὶ ζωὴ, καὶ διῶκαις,
καὶ ἀφθαρσία νοεῖται. ὅτι γὰρ ἐξ ἐνὸς εἰ-
σπονητὸν ἐν αὐτῷ διδάξαι βεβελημένος,
" προσεπλήρωσεν οἱμαί πᾶσι τὰ, οἱ σφαιρωτῆ-
" ρες, καὶ οἱ καλαμίσκοι, καὶ τὰ κρίνα ἐξ
" αὐτῆς ἔσωσαν· ὅλη τοροδότη.

λγ. Καὶ τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυ-
πωμένοι καρυῖσθαι· ἐν καλαμίσκῳ
τῷ ἐνὶ σφαιρωτῇ καὶ κρίνον. ἔτι
τοῖς ἐξ καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευο-
λδ. μένοις ἐκ τῆς λυχνίας. Καὶ ἐν τῇ
λυχνίᾳ τέσσαρες κρατῆρες ἐκτετυ-
πωμένοι καρυῖσθαι. οἱ σφαιρωτῆρες
λε. καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς. Ὁ σφαιρωτῆς
ὑπὸ τῆς δύω καλαμίσκους ἐξ αὐτῆς·
Ζ καὶ σφαιρωτῆς ὑπὸ τῆς δύω καλα-
μίσκους ἐξ αὐτῆς· ἔτι τοῖς ἐξ κα-
λαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τῆς
λυχνίας.

λδ. Οἱ σφαιρωτῆρες καὶ οἱ καλα-
μίσκοι ἐξ αὐτῆς ἔσωσαν· ὅλη τορευτὴ
ἐξ ἐνός χρυσὸς καθαρεῖ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ.

(1) Ὁ Ἰωσήφος ἐν μὲν τῷ 7. κεφ. τῷ 3. περὶ Ἰεδαϊκ. ἀρχαιολογ. βιβλ. τὰ δὲ φησὶ, διεδίδοσαν
ἄρτων τε δώδεκα αἰζύμους κατὰ ἕξ ἐπ' ἀλλήλους κειμένους καθαρὰς πάντας - - - μετὰ δὲ ἡμέρας ἐπὶ πᾶ-
σιν οἱ ἄλλοι ἐκομίζοντο ἄρτοι ἐν τῷ καλυμένῳ ὕφ' ἡμῶν σαββάτῳ· ἐν δὲ τῷ 10. κεφ. τὰ δὲ, τῷ δὲ σαβ-
βάτῳ πρῶτ' ἐκομίζοντο, ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης τίθενται - - - καὶ τότε μὲν ἀντ' ἐκείνων ἄλλοι κομίζονται,
οἱ δὲ τοῖς ἱερεῦσι πρὸς τροφὴν δίδονται.

(2) Κυρίως ψαύδως ἐπιγράφει ὁ κώδ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐξ αὐτῶ γὰρ τῷ Ἑμμανήλ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ κατὰ φύσιν αὐτῶ, καὶ ἐπακλὸν ἔδεν. καὶ ἔστιν ἐξ αὐτοῦ χρυσὸς καθαρὸς, τετέστιν ὅπως δι' ὅλε Θεός, ἐκ ἐν ἴσῳ τοῖς γενητοῖς ἡγιασμένος· ἔδεν ὡς ἄγγελος τυχόν, ἐν ἰδίᾳ μὲν νοόμενοι φύσει, κατηγλαῖσμένοι δὲ τῇ ἀνωθεν χάριτι καὶ δόξῃ, καὶ οἷον χρυσίῳ καθαρῷ τῇ τῷ πνεύματος δόσει κατακεχρισμένοι· ἀλλ' αὐτόχρομα τῇ φύσει Θεός, ἡ καθαρωτάτη τε καὶ ὑπερτάτη φύσις.

λζ. Καὶ ποιήσεις τὰς λύχνους αὐτῆς ἐπ' αὐτῆς· καὶ ἐπιθήσεις τὰς λύχνους αὐτῆς, καὶ φανῶσιν ἐκ τῆς ἐνός προσώπου.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπ' αὐτῆς δὲ οἱ λύχνοι. κατὰ πολλὰς γὰρ τρόπους ὁ παρὰ Χριστῷ Φωτισμός. καὶ ὡς μὲν δέδοται λόγος σοφίας, 1. Κορ. 12. 8, 10. ἑτέρῳ δὲ λόγος γνώσεως, διακρίσεις τε πνεύματων, καὶ τὰ λοιπὰ. τελειότητος δὲ σημείον ὁ ἔβδος πάλιν ἀριθμός. παντέλειος δὲ καὶ κατὰ φύσιν ἰδίαν ὁ Ἑμμανήλ, ὡς Θεός. καὶ τῶν παρ' αὐτῷ χαρισμάτων ἡ διανομή (1) τελείως ἐγχεῖται τοῖς ἐλεῖν ἀξίοις.

* ΤΟΥ ΝΙΣΣΗΣ. Τὰς πολυχιδεῖς τῷ πνεύματος μαρμαρυγὰς ὑπεμφαίνει, καθὼς φησιν Ἡσαΐας, ἐπ' αὐτῇ διαιρῶν τὰς λαμπρότητας τῷ πνεύματος.

ΙΩΣΗΠΟΥ. (2) Ἐνέφαινον μὲν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτῆς λύχνοι, τὰς πλανήτας· τοσῶτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήλθον τῆς λυχνίας· οἱ δὲ ἐπ' αὐτῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόντε ζωδιακὸν κύκλον καὶ τὸν ἐνιαυτῶν· τὸ θυμιατήριον δὲ διὰ τῶν τρισκαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπιμπλατο τῆς τε αἰκίτης καὶ οἰκωμένης, ἐσήμαινον ὅτι τῷ Θεῷ πάντα καὶ τῷ Θεῷ. τὸ δὲ ἐνδότατον μέρος διείργετο ὁμοίως, ὡς καταπετάσματος πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔκειτο δὲ ἔδεν ὅπως ἐν αὐτῷ. ἄβατον δὲ καὶ ἀδέατον ὡς πᾶσιν. ἀγίς δὲ ἅγιον ἐκαλεῖτο.

λθ. Καὶ τὸν ἐπαρυσῆρα αὐτῆς, [καὶ τὰ ὑποθέματα αὐτῆς] ἐκ χρυσῶ καθαρῶ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καὶ αὐτὰ δὲ αἱ ἐπαρυσίδες τὰς τῶν θείων χαρισμάτων χορηγίας σημαίνει.

λθ. Τάλαντον χρυσὸς καθαρὸς ποιήσεις πάντα τὰ σκεύη ταῦτα.

Β ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Κατὰ πρόσωπον τῆς τραπέζης τῷ πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένῳ τοίχῳ πλησίον ἵσταται λυχνία ἐκ χρυσῶ κεχωνομένη, διάκονος, σαθρὸν ἔχουσα μνᾶς ἑκατόν. Ἑβραῖοι μὲν καλεῖσι κίγχαρες· εἰς δὲ τῷ ἐκκλησιῳ μεταβαλλομένον γλῶσσαν σημαίνει τάλαντον.

μ. Ὅρα, ποιήσεις κατὰ τὸν τύπον τὸν δεδογμένον σοι ἐν τῷ ὄρει.

Γ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Σκιαγραφίαν τινὰ καὶ προχάραγμα τῶν ἀοράτων παραδεικνύς τὰ ὁρώμενα. καὶ πείθομαι μηδὲν εἰπῆ, μηδ' ἀλογίως, μηδὲ χαμερπῶς τῶν διατετάχθαι, μηδὲ ἀναξίως τῆς τῷ Θεῷ νομοθεσίας, καὶ τῆς τῷ Μωσέως ὑπεργίας· [εἰ καὶ χαλεπὸν ἐκάσθη τῶν σκιῶν, ἐκαστῷ ἐφύρειν θεωρίαν εἰς λεπτὸν καταβαίνοντα, ὅσα τε περὶ τῆς σκηνῆς αὐτῆς, καὶ μέτρων, καὶ ὕλης, καὶ τῶν αἰρόντων ταῦτα Λογίων τε καὶ λειτουργῶν· ὅσα τε περὶ θυσιῶν καὶ καθαρῶν καὶ ἀφαιρέματων νομοθετήται, καὶ μόνοις εἰς αὐτῶν θεωρητὰ τοῖς κατὰ Μωσέα τῷ ἀρετῇ, ἢ ὅτι ἐγγυτάτω τῆς ἐκείνῃ παιδούσεως.] ἐπεὶ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ὄρει Θεὸς ἀνθρώποις φαντάζεται· τὸ μὲν τι, καταβαίνων αὐτὸς τῆς οἰκίας περιωπῆς· τὸ δὲ, ἡμᾶς ἀνάγων ἐκ τῆς κάτωθεν ταπεινώσεως. ἵνα χωρηθῇ μετρίως γέν γενητῇ φύσει, καὶ ὅσον ἀσφαλές, ὁ ἀχώρητος. ἔδεν γὰρ οἶόν τε ἄλλως ἐν περινοίᾳ Θεῷ γενέσθαι σώματος ὑλικῆ καὶ δεσμῶν νῦν πάχος μὴ βοηθῆμενον.

Κ Ε Φ. Κ Ξ.

α. **Κ**αὶ τῇ σκηνῇ ποιήσεις δέκα αὐλαίας βύσση κεκλωσμένης, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένης, Χερσβίμ, ἐργασίαν ὕφαντ' ποιήσεις αὐτάς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δέκα μὲν [αἱ] αὐλαίαι καὶ ἀλλήλων ἀπριξήμεναι· πολλὰ γὰρ μονὰ παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ τῶν ἐνοικούντων ἐν αὐταῖς· εἰς δὲ πᾶσαν παντὸς καὶ ὅσιος ὁ σκοπός, μία δὲ καὶ ἡ περὶ Θεῷ γνώσις.

β. ἐν γὰρ εἰρώῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός, κα- 1. Κορ. 7. 15. τὰ τὸ γεγραμμένον. ἐκδέξθαι δὲ, εἰ δοκεῖ, τὰς δέκα αὐλαίας, εἰνάτε οἴσθη τὸ πληρωμα τῶν ἐν κόσμῳ ἐκκλησιῶν, ὁ διεσπασμένων εἰς διχόνοιαν, ἢ εἰς ἀσύμφωνον δόξαν, ἀλλ' ἡνωμένων ἐν πνεύματι, καὶ οἰονείπως σινεσφιγμένων εἰς ἓν κατ' ἐνότητά τῷ ἐν Χριστῷ διὰ πίστεως. πανταχῇ γὰρ καὶ ἐν πᾶσιν, εἰς Κύριος, μία πίστις, Ἐφεσ. 4. 5. ἐν βᾶπτισμα.

γ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἰσὶα δὲ ταῖς αὐλαίαις ἐκ βύσσης κεκλωσμένης, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύ-

(1) Ἐν διανομῇ τελείως ἐγχεῖται τοῖς ἐλεῖν ἀξίοις. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 299.

(2) Οὐ κατὰ λέξιν ἐλήφθη, ἀλλὰ κατ' ἐννοίαν σινελέχθη, (ἐκ τε τῆ 7. καὶ τῆ 6. κεφ. τῆ 3. βιβλ. τῆ περὶ Ἰουδαίου ἀρχαιολογ.) πολλῶν ἔξωθεν προσεθέντων. οἷον, τῶν θυμιατῆρας, τῶν τρισκαίδεκα θυμιαμάτων, τῆς αἰκίτης καὶ οἰκωμένης θαλάσσης. ἔπερ δὲ τί ποτέ εἰσιν, ἡμῖν ἀδελόν.

» πορφύρας, ἢ κοκκίνου κεκλωσμένης.] παμ-
 ποίκιλος γὰρ τῆς ἐκκλησίας ὁ κόσμος, κα-
 θάρθῃσιν ὁ Θεσπέσιος Δαβὶδ περὶ αὐτῆς.
 Ψαλ. 44. 9. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, καὶ τὰ
 ἑξῆς. κόσμημα δὲ καὶ ὠραϊσμός ἐν αὐτῇ
 πολυειδής ὁ Χριστός, εἰς μὲν κατὰ φύσιν
 ὑπάρχων, αἰνίγμασι δὲ πολλοῖς καὶ δια-
 φόροις νοόμενος. οἷον, Φέρε εἰπῆν, ὡς
 βύσσος κεκλωσμένη. ἰχνὺς γὰρ ὢν καὶ
 ἀσώματος κατὰ φύσιν ὁ ἐκ Θεοῦ πατρὸς
 λόγος, κέκλωται τρόπον τινὰ διὰ τῆς οἰο-
 νείας πρὸς σάρκα συμπλοκῆς. ἔκθεν ὡς βύσ-
 σος κεκλωσμένη, καὶ μὴ [καὶ] ὡς ὑακιν-
 θος, ὅτι μὴ ἐκ γῆς, ἀλλ' ἀνωθεν καὶ ἐξ
 ἑρανεῦ. ὑακινθῶ γάρ πως παρεκάζεται
 τὸ ὑψῆτε καὶ ἄνω καὶ αἰθέριον σῶμα, τὸ
 καὶ μέχρις αὐτῆς διήκον τῆς σερεώματος.
 ἔκθεν ὡς ὑακινθός, διὰ τὸ ἐξ ἑρανεῦ πορ-
 φύρα δὲ, ὅτι μὴ δῆλος, ὡς γενήτος, ἀλλ'
 ἐκ Θεοῦ βασιλεὺς καὶ τῶν ὅλων Κύριος· κε-
 κλωσμένην δὲ κόκκινον· ἐν συμπλοκῇ γὰρ,
 ὡς ἔφω, τῇ πρὸς σάρκα νοόμενος, καὶ
 ὑπάρχων ἀληθῶς ὁ τῆς Θεοῦ λόγος, τὸ ἴδιον
 αἷμα δέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν. αἵματος δὲ ση-
 μεῖον τὸ κόκκινον. Χερσβίμ δὲ τῶν δέρ-
 ρων ἡ γραφή, τὸ συνήφθαι τάχα πρὸς τοῖς
 ἄνω τὰ κάτω, καὶ ταῖς ἐν ἑρανεῷ δυνάμεσι
 τῷ ἐπὶ γῆς ἐκκλησίαν ὡμοῦναι λοιπὸν κα-
 ταδηλῆντος εὐ μάλα τῆς πράγματος.

β. Μῆκος τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς
 ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πήχεων, καὶ εὖρος
 τεσσάρων πήχεων. ἡ αὐλαία ἡ μία
 ἔσαι μέτρον. τὸ αὐτὸ ἔσαι πᾶσαι
 ταῖς αὐλαίαις.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ῥητὸν διασαλ-
 » τέον ἔτῳς· ἡ αὐλαία ἡ μία ἔσαι μέτρον.
 » τῆς πρὸς τὴν μίαν ποιήσεις πᾶσας. καὶ
 » πρὸς σαφυνίαν ἐπάγει, τὸ αὐτὸ ἔσαι
 » μέτρον ταῖς αὐλαίαις. αὐλαίας δὲ καλεῖ
 τὰ παραπετάσματα, καὶ Ῥωμαίων Φωνῇ,
 κορτίναις.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πλάτος δὲ ἐκάστη τῶν
 αὐλαίων, πήχεις τέσσαρες. καὶ ὀκτὼ καὶ
 εἴκοσι τὸ μῆκος. καὶ περιέργον μὲν καὶ
 ἰχνὸν τὸ αἰνίγμα, πλὴν οἶμαι καταδηλῆν
 αὐτὸ σκοτεινῶς τε καὶ ἀμυδρῶς, ὅτι καὶ ἡ
 διὰ νόμον παιδῶσις δεκτικῶς ἐν ἐκκλη-
 σίαις, συνωτάτη μὲν ἔσα διάγε τὸ ἀσυμ-
 φανὲς τῆς γραμμάτος· προϊόντος γε μὴν
 εἰς μῆκος τῆς χρόνου, τέλος ἔξει τὸ περὶ
 Χριστοῦ μυστήριον, τῆς τῆς τῶν ὀγδόων, ἥτοι
 τῶν ἐν ὀγδοῇ γινομένων ἀνάσσειν. τέλος
 γὰρ νόμος καὶ Προφητῶν ὁ Χριστός.

γ. Πέντε δὲ αὐλαῖαι ἔσονται ἐξ
 ἀλλήλων ἐχόμεναι ἢ ἑτέρα ἐκ τῆς ἑτέ-
 ρας· καὶ πέντε αὐλαῖαι ἔσονται συνε-
 δ. χόμεναι ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ. Καὶ ποιή-
 σεις αὐταῖς ἀγκύλας ὑακινθίνης ἐπὶ

Α τῆς χείρας τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς ἐκ
 τῆς ἐνὸς μέρας εἰς τὴν συμβολὴν· καὶ
 ἔτω ποιήσῃ ἐπὶ τῆς χείρας τῆς αὐ-
 λαίας τῆς ἐξωτέρας πρὸς τὴν συμβο-
 λῇ τῇ δευτέρᾳ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰς δὲ β' πεντά-
 δας διήρηκε τὰς αὐλαίας ἀλλήλας, εἰπὼν
 τὰς πέντε συνέχεσθαι, καὶ τὸ πῶς ἐπ' ἐκ-
 σέθηκεν. εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῶν ἁκρῶν ἐκα-
 τέρας πεντάδος ἀγκύλας ἢ κρίκας εἰπῶν,
 ὡς ἂν αἱ ἐταῖς ἐσυνάπτοντο· μήποτε ἐν
 συνέβαινε πρὸς ἀλλήλας ἐρράφθαι τὰς ἐ-
 εἰ γὰρ καὶ αὐτῶν ἐκάστη ἀγκύλας εἶχε
 καὶ κρίκας, πῶς ἔχει λόγον ἡ τῶν β' πεν-
 τάδων διαίρεσις, γινομένη κατ' ἐκάστῳ
 ὅπερ καὶ κατὰ τὸ μέσον ἐγένετο; εἰ μὴ
 ἄρα τοῖς μὲν ἁκροῖς τῆς πλάτης αἱ ἐπὶ
 ἀλλήλας συνήπτοντο· τοῖς δὲ ἁκροῖς τῆς
 μήκους, αἱ ἐταῖς ἐ. ὅθεν ἴσως καὶ ἀντι-
 Γ προσώπως Φησὶν· ὅπερ ἐπὶ τῶν δέξερων
 ἀπεμφαίνει, τῆς ἐνδεκάτης ἐπιδιπλωμέ-
 νης κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς. ἐφ' ὧν
 καὶ β' πήχεις τῷ μήκει παρὰ τὰς αὐλαίας
 προσέθηκεν· ὡς ἂν ἐκατέρωθεν εἰς πῆ-
 χους χαλῶμενος, σκέποι τὰ πλάγια τῆς
 σκηνῆς, ὥπερ καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς
 διὰ τῆς ἐπιδιπλωμένης ἐνδεκάτης δέξερως.
 ἐσαφώρισε δὲ τὸ παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῶν αὐ-
 » λαίων εἰρημνίον. εἰπὼν· καὶ ποιήσεις ἀγ-
 Δ, κύλας ἢ ἐπὶ τῆς χείρας τῆς δέξερως τῆς
 » μιᾶς, τῆς ἀνὰ μέσον. ὡς γὰρ τῆς συμ-
 βολῆς τῆς πεντάδος (τῶν δέξερων) καὶ
 ἐξάδος, κατὰ τὸ ἄκρον τῆς πλάτης τῶν
 δύο μέσων αὐλαίων γινομένης, ἀλλ' ἐκατὰ
 τὸ ἄκρον τῆς μήκους τῶν ἐπὶ τὰς ἐ, ἔτω
 Φησί. τῆς δὲ μήκους τῆς σκηνῆς λ' πήχεις
 ἐπέχοντος, τὸ πλάτος τῶν αὐλαίων τῶν
 ἐπικειμένων, πήχεων ὡς μ'. τῶν δὲ λ'
 μὲν, ἐσέγαζον τῷ σκηνῷ· θ' δὲ, κατὰ
 Ε τῆς ὀπισθοδόμου ἐπερρέπτοντο· ὁ δὲ εἰς, Φη-
 σὶν, ἐπὶ πρόσωπον τῆς σκηνῆς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Σύμβολα (1)
 τῇ σκηνῇ ἐν κύκλῳ διαλάμπουσι. τῷ γὰρ
 ἀγαπητικῶ καὶ εἰρηνικῶ τῶν πισθόντων
 ὁμόνοιαν ἐννοῶν τις, ἐκ ἂν ἀμάρτοι τῆς
 πρέποντος.

ε. Πεντήκοντα δὲ ἀγκύλας ποιή-
 σεις τῇ αὐλαίᾳ τῇ μιᾷ, καὶ πενήκον-
 Ζ τα ἀγκύλας ποιήσεις ἐκ τῆς μέρας τῆς
 αὐλαίας κατὰ τὴν συμβολὴν τῆς δευ-
 τέρας, ἀντιπρόσωποι ἀντιπίπτουσαι
 εἰς ἀλλήλας ἐκάστη.

Τὸ Σαμαρειτικὸν Φησὶ, διαδεχόμεναι
 συμβολαὶ μία τῷ μίαν ἀντὶ προσώπου, (2)
 κατὰ τὸ προσέχειν ἀλλήλας.

ς. Καὶ ποιήσεις κρίκας πενήκοντα
 Η χρυσεῖς καὶ συνάψεις τὰς αὐλαίας
 ἑτέραν

(1) Ταῖς δὲ αὐλαίαις, αἱ διὰ τῆς μετὰ ἀλλήλων συμβολῆς τῷ σκηνῷ ἐν κύκλῳ διαλαμπάνουσι,
 τῷ ἀγαπητικῶ τε, κτ. ἐν τῇ Θεωρ. εἰς τὸν τῆς Μωϋσ. βίον.

(2) Μία πρὸς μίαν ἀντιπρόσωπος. ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς εἰς τὴν ὁ Φρανκ. ἐκδοθ. Γραφίῳ.

ἐτέραν τῇ ἐτέρᾳ τοῖς κρίκοις· καὶ ἔσαι Α ἢ σκηνὴ μία.

Ζ. Καὶ ποιήσεις δέρρεις τριχίνας σκέπην τῆς σκηνῆς, ἑνδεκα δέρρεις ποιήσεις αὐτάς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ δέρρεις ἔχει τριχίνας ἐπικειμένας, καὶ μῆτοι καὶ διφθέρας ποικίλας· ὥς καὶ τὸν ὑετὸν ἀπείργειν, καὶ τὸν φλογμὸν.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἡ γὰρ τῶν τριχῶν συμπλοκὴ τραχύτε καὶ δυσάφες ἀπεργαζομένη ὕφασμα, τὴν τραχεῖαν καὶ δαπανητικὴν τῶν τῇ ἀρετῇ καθομιλῶντων ἐγκράτειαν ὑπαινίττεται. τὰ δὲ τοιαῦτα πάντα δέκνυνται ἐφ' ἑαυτῆς ἢ ἐν παρθενίᾳ ζωῇ, ἢ τὴν σάρκα τῶν ἔτω βιούντων ὑποπιέζουσα.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Τῶν μὲν δερῶν εἰδικνυμένων τὸ τραχὺ τῷ φιλοσόφῳ βίᾳ, καὶ ἀπεσκληρὸς τοῖς πόνοις τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν ἐν σπηλαίοις καὶ νάπαις καὶ ὄρεσι διαίταν, οἷς τὸ τῶν αἰγῶν ἐπιτέρπεται γένος, τὰς ἐκείσε πόας νεμόμενον.

Η. Τὸ μῆκος τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς, ἔσαι τριάκοντα πήχεων, καὶ τεσσαρῶν πήχεων τὸ εὖρος τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς. μέτρον τὸ αὐτὸ ἔσαι ταῖς ἑνδεκα δέρρεσι. Καὶ συνάψεις τὰς πέντε δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ τὰς ἑξ δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ ἐπιδιπλώσεις τὴν δέρριν τὴν ἐκτὴν κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Δέκα ἐγείρει τὰς αὐλαίας, εἴτα πῶς ἐκ ἰσάριθμοι ταύταις αἱ δέρρεις, περιτλοῦν δὲ μία, τρεῖς ἢ εἰς δέκα; Πῶς γὰρ αὐλαίας ἀλλήλαις σιωεσφιγμένας ὅτι προσῆκε γενέσθαι φησὶν· ἐτέρας δὲ πῶς, κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ χῆμα, καὶ ἐν ἴσῳ τρόπῳ ἀντιτεταγμένας. τοιγαρὲν ἀλλήλων καὶ ἀντιπροσώπως ἀντεγνηγεμέναι, ὥς ἐκ βορρῆς τυχὸν καὶ νότος, ἢ γέν ἑξ ἡῆς καὶ μέντοι καὶ δυσμῶν, εἰς δέκα τις ἢ διὰ μέσῃ λοιπὸν ἐχεδιάζετο πλοῦρά, ἀνὰ μέρος ποικιμένη τὰς δέκα, διηρημένας εἰς δύο, ἐφ' ἣν τάχα πᾶ καὶ δέρρεις ἢ ἑνδεκάτη περιτετάνυσται, κρίκοις τε καὶ ἀγκύλαις ἄμφω σιέχουσα τὰς πλοῦρας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Καὶ ὁμοιότητα δὲ τῶν ἄλλων, καὶ οἱ ταύτης σύλοι, πλὴν ἦτες ἐν ἀριθμῷ. αἱ μὲν γὰρ δέκα αὐλαῖαι, καθάπερ ἡδὴ προεῖπον, εἰς μῆκος ἐξετάνοντο πήχεων ὀκτὼ καὶ ἑκοσι, ἢ γε μὲν ἑνδεκάτη καὶ μεσαυτάτη τῶν ἄλλων, τὸ εὖρος τῶν πέντε, τετραπήχεις δὲ αὐταί, πρὸς τὸ εἰκοσάπηχυν πᾶ διατετάνυσται μέτρον. διὰ τὸ τὸ φησὶ· καὶ ἐπιδιπλώσεις τὴν δέρριν τὴν ἐκτὴν,] ἵνα μὴ τῷ περιτλῶς ἐκκεκρεμασμένῳ τὸ τῆς αὐλῆς κάλλος διαλυμαίνοντο.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἐν ταύτῃ δὲ ἐν τῇ μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ ὡς ἑνδεκάτη, τὰ ἱερά τε καὶ θεία τετάχατο τρεῖς, διαμορφῶντα ποικίλως] ἐν γὰρ δὴ σφίσιν αὐτοῖς τὸν Ἑμμανήλ. τάχα πᾶ καὶ τῷ ἀριθμῷ τὸ δεκασημαίνοντος, ὡς ἐν τελούταιοις τῷ αἰῶνος καιροῖς, καὶ ὡς ἐν ὥρᾳ τῇ ἑνδεκάτῃ τυχὸν ἀναφανέται Χριστός, καὶ ἡ Χριστὸν ἔχουσα σκηνή, τρεῖς ἢ ἐκκλησία.

Β. Ι. Καὶ ποιήσεις ἀγκύλας πεντήκοντα ἐπὶ τῷ χείλῳ τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς, τῆς ἀνὰ μέσον κατὰ τὴν συμβολήν· καὶ πεντήκοντα ἀγκύλας ποιήσεις ἐπὶ τῷ χείλῳ τῆς δέρρεως, τῆς συναπλῆσης τῆς δευτέρας. Καὶ ποιήσεις κρίκους χαλκῆς πεντήκοντα καὶ συνάψεις τὰς κρίκους ἐκ τῶν ἀγκυλῶν, καὶ συνάψεις τὰς δέρρεις, καὶ ἔσαι ἑν. Καὶ ὑποθήσεις τὸ πλεονάζον ἐν ταῖς δέρρεσι τῆς σκηνῆς· τὸ ἡμισυ τῆς δέρρεως τὸ ὑπολελειμμένον ὑποκαλύψεις τὸ πλεονάζον τῶν δερῶν τῆς σκηνῆς· ἐπικαλύψεις ὀπίσω τῆς σκηνῆς. Πῆχυν ἐκ τέττα, καὶ πῆχυν ἐκ τέττα ἐκ τῷ ὑπερέχοντος τῶν δερῶν τῷ μῆκους ἐκ τῶν δερῶν τῆς σκηνῆς· ἔσαι συγκαλύπτον ἐπὶ τὰ πλάγια τῆς σκηνῆς ἑνθεν καὶ ἑνθεν, ἵνα καλύπῃ.

ΙΔ. Καὶ ποιήσεις κατακάλυμμα τῇ σκηνῇ δέρματα κριῶν ἡρυθροδανωμένα, καὶ ἐπικαλύμματα δέρματα ὑακίνθινα ἐπάνωθεν.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Καλύμματα δὲ ταῖς αὐλαίαις, δέρρεις, ἀγκύλαις τε καὶ κρίκοις σιωεσφιγμένα. καὶ μὴ καὶ ἐπικαλύμματα, δέρματα ὑακίνθινα, καὶ δέρματα κριῶν ἡρυθροδανωμένα, τῆς ἐκκλησίας τὸν σκεπαστὸν Χριστὸν ὑπεμφαίνοντα. διὰ μὲν τῆς ὑακίνθους πάλιν, ὡς ἐξ ἔρανθε καὶ ἄνωθεν, διὰ δὲ γε τῷ ἐρυθρῷ χρώματος, ὡς ἐν σαρκὶ γέγονε.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Εἰ δὲ καὶ δέρματα ἐν τέτοις ὁράται πεφοινιγμένα βαφῇ, καὶ τρίχες ἐξυφανθῆσαι, ἔδὲ ἔτος ὁ εἰσὸς τῆς θεωρίας διακοπήσεται. ὁ γὰρ προφητικὸς ὀφθαλμὸς ἐν τῇ τῶν θείων ὀπλάσι γενόμενος, ἐκὰ κατόψεται προσωρισμένον τὸ σωτήριο πάθος· ὅπερ ἐν ἐκαστῷ τῶν εἰρημένων σημαίνεται. τῷ μὲν ἐρυθρίσματι, τὸ αἷμα· τῷ δὲ τριχῶς, ἐρμηνεύσεως τὴν νέκρωσιν. ἄμοιρος γὰρ αἰδήσεως ἢ θοῆς ἐν τῷ σώματι. διὸ κυρίως νεκρότης γίνεται σύμβολον. ὅταν ἐν τῷ ἄνω σκηνῷ βλέπῃ, [ταῦτα] διὰ τῶν ὁ Προφήτης ὁρᾷ. αἱ δὲ τῶν κάτω σκηνῶν θεωροῖ· ἐπεὶ πολλὰ καὶ Χριστὸς ἢ ἐκκλησία παρὰ τῷ Παύλῳ κατονομάζεται· καλῶς ἂν ἔχοι τὰς ὑπηρετίας τῷ μνησθῆναι.

σηρίσ, ὅς καὶ σύλῃς τῆς ἐκκλησίας κατονομάζει ὁ λόγος. Ἀποδόλῃς τε καὶ Προφῆτας καὶ διδασκάλῃς, τὰ ὀνόματα ταῦτα νομίζειν εἶναι. Καὶ μετ' ὀλίγῃ. Δέρμα δὲ πεφοινιγμένον, καὶ δέροισ ἀπὸ τριχῶν. πρὸς κόσμον τῆς σκηνῆς συντελέσας, καταλλήλως ἂν νοηθεῖεν ἢ τε νέκρωσις τῆς ἀμαρτητικῆς σαρκὸς, ἢς αἰνιγμα τὸ πεφοινιγμένον δέρμα ἐστὶ, καὶ ἡ τραχεῖα διαγωγή κατ' ἐγκράτειαν, οἷς ὠραίζεται μάλιστα ἡ τῆς ἐκκλησίας σκηνή. τὰ γὰρ δέρματα ζωτικῶ ἐν ἑαυτοῖς ἔκ ἔχοντα διύαμιν τῶ ἐκ φύσεως, τῇ βαφῇ τῇ ἐρυθρήματος ὁτανθῇ γίνεται. ὅπερ διδάσκει, τὴν διὰ τῆς πνοῦματος ἐπανδύσαν χάριν μὴ εἶν ἐτέροις γίνεσθαι, εἰ μὴ τινες ἑαυτὸς τῇ ἀμαρτίᾳ νεκρῶσιν.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Τῶν δὲ δερμάτων ὑποφαινόντων τὴν νέκρωσιν τῆς σαρκὸς τοῖς τῆς ἀσκήσεως φορτίοις κατατετηγμένης, καὶ τὸ μὲν ἐκ τῆς τρυφῆς λιπαίνεσθαι διαπύσσεως, εἰς δέρμα δὲ μόνον ἐκλεπλυνθείσης, καὶ πρὸς μίμησιν ἀναβαινέσης τῇ μεγάλῃ Θεῷ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῇ παθόντος σαρκί, καὶ κενῶν τὸ ἐν σαρκὶ ἐρυθρὸν καὶ ὠραῖον εἰς ὁπρέπειαν ἐφελκομένης ἐκ τῆς θείας αἱματός τῇ τὸν κόσμον τῆς ἀμαρτίας καθαράντος. θαυμάσιον δ' ἂν τις τὸ ἀπηκριβωμένον τῆς θείας Γραφῆς. ὃ γὰρ εἶπεν ἐρυθροῖς δέρμασι σκέπεσθαι τὰς δέροισ, ἀλλ' ἡρυθροδανωμένοις· διὰ τῆς ἐπιστάσεως δηλῶσα τὴν μέχρι τῆς αἱματος. καθὼς Παῦλὸς Φησι, καὶ πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἀνταγωνιζομένους, καὶ τῷ ἡγεμονικῷ τῆς καρδίας ἐξερεωμένους. τὸτο γὰρ ὑποφαίνει τὸ κριῶν εἶναι τὰ δέρματα. καὶ γὰρ ἡγεμῶν ὁ κριὸς τῆς ἐπομένης ἀγέλης αὐτῷ.

16. Καὶ ποιήσεις σύλῃς τῇ σκηνῇ ἐκ ξύλων ἀσήπλων.

17. Δέκα πήχεων ποιήσεις τὸν σύλον τὸν ἑνα, καὶ πήχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσεος τὸ πλάτος τῆς σύλῃς τῆς ἑνός.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Στύλοι δὲ ταῖς αὐλαῖς, [εὖρος μὲν εἰς πῆχυν ἰόντες εἴατε καὶ ἡμῖν, μήκος δὲ γὰρ μὴ εἰς δέκα.] κεφαλὰς μὲν καὶ σῶμα χρυσῷ διαπεπασμένοι, βάσεις δὲ διπλαῖς καὶ ἀργυραῖς ἐπερηρεισμένοι. νοεῖται δὲ πάλιν ὡς εἰ ἐκάσῃ σύλῃ Χριστὸς, τῆς ἐκκλησίας τὸ ἔρεισμα καὶ ἐδραίωμα. κατὰ τὴν τῇ Παύλῳ Φωνίῃ. ἴσῃσι γὰρ καὶ σιῶχει τὰ πάντα αὐτός. καὶ διὰ μὲν τῆς εἰσόδου καὶ ἡμῖς πῆχεως, ὡς τέλειος μὲν κατὰ φύσιν Θεότητος, μέγαν δὲ αὐτὸς ὡς εἰ ἀνθρωπότητος μέτροις, πλαγίως ὑποσημαίνεται. ἢ ἔκ ἀληθείας εἰπεῖν, ὅτι παντέλειος μὲν, ὡς εἰ ὁλοκλήρως πῆχει Χριστὸς, ἐπεὶ τοι Θεὸς κατὰ φύσιν· ὡς δὲ εἰ ἡμῖς πῆχεως, ὑφαιμένος διὰ τὸ ἀνθρώπινον· τέλειον γὰρ εἰ γενητοῖς ἔδει. 2. Κορ. 8. 9. πλῆσιος δὲ ὢν, ἐπὶ ὧς δι' ἡμᾶς, καὶ καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς κενώσιν ὁ μονογενής.

Α ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μήκος δὲ τῷ σύλῳ δὲ κάπηχυ. παντέλειος γὰρ εἰς ἐν ὑψώμασι τῆς Θεότητος, ὁ Χριστός. τελειότητος δὲ σημείον ὁ εἰς δέκα τρέχων ἀριθμὸς παράγει τῇ θείᾳ λαμβάνεται Γραφῇ.

18. Δύω ἀγκωνίσκους τῷ σύλῳ τῷ ἐνί, ἀντιπύπλοντας ἑτερον τῷ ἑτέρῳ. ἔτω ποιήσεις πᾶσι τοῖς σύλοις τῆς σκηνῆς.

Β ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰς σύλῃς σανίδας, Φησὶ, παχείας, πρὸς ἀλλήλας ἀρμοσθόμενας διάτινων ἀγκωνίσκων. ἔτω δὲ καλεῖ γνωμιώδεις τινὰς ἐκκοπὰς, εἰς ἀλλήλας ἐμβλασθόμενας, ὡς μὴ διαχαίνεν τῶν σανίδων τὸ μέσον. ἐκάσῃ δὲ σανίδα συνείχεν ὁρθῶ βάσεις ἐκ δύο συγκειμένη μερῶν, μέσῃ ποιόντων αὐτῇ ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλα συμβολῇ.

Γ 19. Καὶ ποιήσεις σύλῃς τῇ σκηνῇ, εἴκοσι σύλῃς ἐκ τῆς κλίτης τῆς πρὸς βορρᾶν.

Δ 20. Καὶ τεσσαράκοντα βάσεις ἀργυρᾶς ποιήσεις τοῖς εἴκοσι σύλοις· δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἐνί εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη αὐτῆς· καὶ δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἐνί εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη αὐτῆς.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐξ ἀργύρας δὲ καὶ ἐκ δυοῖν ἡ βάσις. λαμπρὸς γὰρ ἐν γῇ καὶ διαφανής ὁ Χριστός. κατὰ γὰρ τὸ, Θεὸς Κύριος, καὶ Παλ. 117. 27. ὁ ἐπέφανεν ἡμῖν, καὶ οἶονεῖ διφυσῶ τὴν γνώσιν ἔχει. νοεῖται γὰρ ἐν ταύτῃ Θεὸς καὶ ἀνθρώπος. τὸ γὰρ οἰμαῖ εἰς τὸ διπλῶ ὥστε ἔχει καὶ ἐξ ἀργύρας τὴν βάσιν.

21. Καὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον τὸ κα. πρὸς νότον, εἴκοσι σύλῃς. Καὶ τεσσαράκοντα βάσεις αὐτοῖς ἀργυρᾶς· δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἐνί εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη αὐτῆς. Καὶ ἐκ τῶν ὀπίσω τῆς σκηνῆς κατὰ τὸ μέρος τὸ πρὸς κα. θάλασσαν ποιήσεις ἑξ σύλῃς. Καὶ δύο σύλῃς ποιήσεις ἐπὶ τῶν δύο γωνιῶν τῆς σκηνῆς ἐκ τῶν ὀπισθίων. Καὶ ἔσονται ἑξ ἴσῃ κατὰθεν· καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι ἐκ τῶν κεφαλίδων εἰς σύμβλησιν μίαν. ἔτω ποιήσεις ἀμφοτέρω τὰς δυοὶς γωνίας· ἴσαι ἔσονται. Καὶ ἔσονται ὁκτώ σύλοι, καὶ βάσεις αὐτῶν ἀργυρᾶς δεκαεξ· δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἐνί, καὶ δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἐνί, εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη αὐτῆς.

Η ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ὅτι δὲ τριάκοντα πῆχεων ὡς τὸ μήκος τῆς σκηνῆς, καὶ δέκα τὸ εὖρος· καταμαθεῖν ὁπετέες. εἴκοσι γὰρ σανίδας εἶχε τὸ νότιον μέρος· καὶ τοσαύτας τὸ βορρῆον. σανίδας γὰρ τὰς σύλῃς ὀνόματι.

ωνόμασαν οἱ ἄλλοι ἐρμινυόταί. ἐκάστης δὲ A
σανίδος πῆχυν ἔχουσης καὶ ἡμισυ πῆχεως,
τριάκοντα πῆχεις αἱ εἰκοσι σανίδες ἐπλή-
ρην. ἔτω πάλιν τὸ πρὸς δυσμὰς ἀπο-
βλέπον ἐξ εἶχε σανίδας, τὸ αὐτὸ μέτρον
ἔχουσας, καὶ δύο ἐν ταῖς γωνίαις. δώδεκα
ἐν πῆχεις ἐκ τῶν σωματόμοι, οἱ μὲν
δέκα τὸ ἐνδὸν εὖρος ἐπλήρην· οἱ δὲ ἄλλοι
δύο, τῶν ἐκατέρωθεν πλοῦρων τὰς ἀρμο-
νίας ἐδέχοντο.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δρυφάκῳ τοίνυν ἡ B
σκιῶν προσεῴκει, σανίδας ἔχουσα πάντο-
θεν σωηροσμένους ἀλλήλαις. εἶχον δὲ
καὶ τὰς βάσεις ἀργυρᾶς, καὶ τὰς κεφα-
λίδας ὡσαύτως. καὶ αὐταὶ δὲ καὶ ἐνδοθεν
καὶ ἔξωθεν ἦσαν ἡλειμμένα χρυσῷ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἦσαν ἡ σύλοι ἀπὸ
ἐνὸς ἡμίσεος πῆχεως. ὡς εἶναι τῆς σκη-
νῆς τὸ μῆκος, λ' πῆχεων· τὸ δὲ πλάτος,
ἡ σύλων, τετέσι ιβ' πῆχεων ἴσων τοῖς
πρώτοις, καὶ ἀλλήλοις, κατὰ τὰς κεφα-
λὰς καὶ τὰς βάσεις· πλὴν τῶν β' γωνιαίων,
οἵτινες τῇ καμπῇ τῆς γωνίας σωμαίων
ἐκατέρωθεν πλοῦραν, τὴν εἰς μῆκος τε καὶ
πλάτος Φημί. εἰ τοίνυν τὸ μῆκος τῶν
αὐλαίων, πῆχεων κη'· τὸ δὲ τῆς σκιῶν
πλάτος, ιβ'· σιῶβαινε τὰς ἄλλας ις' πῆ-
χεις κατὰ τῶν τῆς σκιῶν ἐπερρίφθαι
τοίχων, τὰ πλάγια σκέποντας ἐκατέρωθεν
πρὸς ἡ, δύο πῆχεις τὴν ἐδάφους ἀπέχον-
τας, ὡς ἂν μὴ κατὰ γῆς ὑφασμα τὸ ἱερο-
πρεπὲς ἐπισύροιο. τὸ γὰρ ὑψος τῆς σκη-
νῆς ι' πῆχεων ἴσων. τινὲς δὲ τὸ πλάτος τῆς
σκιῶν ι' πῆχεων εἰπόντες σὺν τῷ βάσει
τῶν κίωνων, εἰς τὰς πλαγίας ἐπερρίψαν,
ὡς ἓνα πῆχυν ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς.

κς. Καὶ ποιήσεις μοχλὰς ἐκ ξύ-
λων ἀσηπῶν· πέντε τῷ ἐνὶ σύλῳ ἐκ
κς. τῶ ἐνὸς μέρους τῆς σκηνῆς, Καὶ πέντε E
μοχλὰς τῷ ἐνὶ σύλῳ τῷ κλίτει τῆς
σκηνῆς τῷ δευτέρῳ, καὶ πέντε μοχ-
λὰς τῷ σύλῳ τῷ ὀπίσθῳ κλίτει τῆς
κη. σκηνῆς τῷ πρὸς θάλασσαν. Καὶ ὁ
μοχλὸς ὁ μέσος ἀναμέσον τῶν σύλων
διικνεῖσθαι ἀπὸ τῶ ἐνὸς κλίτους εἰς τὸ
ἕτερον κλίτος.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς ἂν οἱ σύλοι δὲ
πρὸς ἀλλήλους συσφίγγοντο μέσον ξύλον
εἶχον ἕκαστος, δι' ὅλα τὰ πλάτη τὰ κί-
ονος διικνεύμενον· ἔτα ἄκρα τοῖς ἄκροις
τῶν ἐκατέρωθεν κίωνων ἡρμόττετο, ὡς ἂν
ἀλλήλους διακρατοῖεν οἱ κίονες· ὃν μέσον
ἐκάλει μοχλόν. οἱ δὲ δ' ἄλλοι μοχλοὶ ἐκ
ἐκ μέσῃ διείροντο, ἀλλ' ἐκ τῆς ἔξωθεν
ἐπιφανείας δακτυλοῖς ἐμπεπηγόσι σιμεί-
χοντο, διακρατῆντες πρὸς ἀλλήλους τὰς
κίονας.

κθ. Καὶ τὰς σύλας καταχρυσώ-
σεις χρυσίῳ· καὶ τὰς δακτυλίας ποιή-

σεις χρυσῆς, εἰς ὧς εἰσάξεις τὰς
μοχλὰς· καὶ καταχρυσώσεις τὰς
μοχλὰς χρυσίῳ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Χρυσῇ δὲ τῷ σύλῳ κε-
φαλῇ, καὶ μὲν καὶ σῶμα χρυσῆν. φύσεως
γὰρ τῆς ἀνωτάτω καταπλεῖται τὸν κύαν-
λισμὸν ὁ ἐκ Παρθένου ναός. σύμβολον δὲ
Θεότητος ὁ χρυσός, ὑπεροχὴν ἔχων τῷ
κατὰ πάντων τῶν ἐξ ὕλης (1) τυχόν,
τῆς ὁποιασὲν λέγω.

λ. Καὶ ἀναστήσεις τὴν σκηνὴν κατὰ
τὸ εἶδος τὸ δεδειγμένον σοι ἐν τῷ ὄρει.

λα. Καὶ ποιήσεις καταπέτασμα
ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κικ-
κίνας κεκλωσμένας, καὶ βύσσου νενησ-
μένης· ἔργον ὑφάντων ποιήσεις αὐτὸ
λβ. Χερσβίμ. Καὶ ἐπιθήσεις αὐτὸ ἐπὶ
τεσσάρων σύλων ἀσηπῶν κεχρυσω-
μένων χρυσίῳ· καὶ αἱ κεφαλίδες αὐ-
τῶν χρυσᾶι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν
τέσσαρες ἀργυρᾶι.

*** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τὸ καταπέτασμα τὸ
ἐπὶ τεσσάρων σύλων χρυσῶν, ὡς αἱ βάσεις
ἀργυρᾶι, τὸ Χρυσὸν μυσῆριον ὑπεδήλα τό-
τε. τί γὰρ; ἔχῃ καταπέτασμα τὸ σῶμα
Χρυσὸν καὶ ὁ σοφὸς ἡμῖν ὠνόμασε Παῦλος,
Δ „ ἔτω λέγων, ὡς ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρὸς- Ἐβρ. 10. 20.
„ Φατον καὶ ζῶσαν, διὰ τῆς καταπετάσματος
„ τος, τετέσι τῆς σαρκὸς αὐτῆς;

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸν δὲ ὄροφον εἶχεν
ἐξ ὑφασμάτων ποικίλων, ἐκ διαφόρων κα-
τεσκόδαυμένων χρωμάτων. τὸ μὲν γὰρ
ἴσων ἀλουργές, τὸ δὲ ῥοδοειδές, ἡ κοκκοβα-
φές, τὸ δὲ ὑακίνθῳ προσεικός· ἡ δὲ βύσ-
σος τὴν λευκὴν εἶχε χροίαν. καὶ ταῦτα
δὲ τῶν τεσσάρων ἴσων σοιχείων ἀνίγματα.
ὁ μὲν γὰρ ὑακίνθος, τῷ αἰερί προσείκει·
τὸ δὲ ῥοδοειδές, ἡ κοκκοβαφές, τῷ πυρί·
τὸ δὲ ἀλουργές, μὲν τὴν θάλασσαν·
ἐκάνη γὰρ τρέφει τὴν κόχλον, ἐξ ἧς τὸ
τοιῆτον γίνεται χροῶμα· ἡ δὲ βύσσος, τὴν
γῆν, ἐκ ταύτης γὰρ φύεται λέγεται.

λγ. Καὶ θήσεις τὸ καταπέτασ-
μα ἐπὶ τὰς σύλας· καὶ εἰσίοσεις ἐκεῖ
Z ἐσώτερον τῆς καταπετάσματος τὴν κι-
βωτὸν τῆς μαρτυρίας· καὶ διορίσει τὸ κα-
ταπέτασμα ὑμῖν ἀναμέσον τῆς ἀγίας
καὶ ἀναμέσον τῆς ἀγίας τῶν ἁγίων.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἶχε δὲ αὕτη τῆς
κλίσεως τὴν εἰκόνα. ὡς γὰρ τὸν ἔρα-
νον καὶ τὴν γῆν δημιουργήσας ὁ δεσπότης
Θεός, μέσον πάλιν ἐξέτεινε τὸ σερέωμα,
καὶ διώρισε τὰ ὑπερῶα τῶν κάτω· ἔτω
H μίαν μὲν γενέσθαι προσέταξε τὴν σκιῶν,
τριάκοντα μὲν πῆχεων τὸ μῆκος, δέκα δὲ
τὸ εὖρος ἔχουσαν· ἐν μέσῳ δὲ τὸ κατα-
πέτασμα

(1) Ὡς ὁ ὕλης τυχόν τῆς τοιαύτης λόγῳ. ὦ Τίμ. 1. μέρ. 2. σελ. 318.

πέτασμα διατείνας ἐν τύπῳ τῆ σερεώμα-
τος, διχῇ διείλιν αὐτῷ, καὶ τὸ μὲν παρὰ
τῷ θύραν μέρος ἐκάλεσαν ἅγια, τὸ δὲ
» τῆ καταπετάσματος ἐνδον, ἅγια ἁγίων
Ψαλ. 113. 16. ὠνόμασε. καὶ ὡς λέγει ὁ Δαβὶδ, ὁ ἔρα-
» νος τῆ ἔραν τῷ Κυρίῳ, τῷ δὲ γλῶττι ἔδωκε
» τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. ἔτω τὸ ἔξω μὲν
τῆ καταπετάσματος, εἰσιτητὸν ἡ τοῖς
ἱερεῦσι· τὰ δὲ ἐνδον, ἄψαυσα ἡ εἰσιεῖναι,
καὶ ἄδυτα, καὶ ἀνάκτορα. τὸν ἀρχιερεῖα
γὰρ ἄπαξ τῆ ἔρας νόμος ἡ εἰσιεῖναι. ἡ
δὲ ἐκεί τὰ τῶν Χερσβίμ εἰκασματα, τύ-
πον τῶν ἀσωμάτων διωάμεων ἔχοντα. ἐν
μέσῳ δὲ τῶν ἡ κιβωτὸς ἔκειτο, τὰς
πλάκας ἔχουσα τῆ νόμου, καὶ τῷ σάμνον
τῆ μάννα, καὶ τῷ ῥάβδον Ἀαρὼν τῷ
βλαστήσαν. ἐπέκειτο δὲ ταύτῃ τὸ ἱλα-
σηριον ταῖς πτέρυξι τῶν Χερσβίμ σκιαζό-
μενον. ἐν τῷ δὲ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς τῷ
οἰκίαν ἐπιφάνειαν ἐποιεῖτο. ἐπειδὴ γὰρ
ἡ θεία φύσις ἀνείδεός τε καὶ ἀχρηματιστος,
ἀόρατος τε καὶ ἀπερίληπτος, καὶ τῆς
τοιαύτης ἐσίας εἰκόνα τεκλιώσασθαι παντά-
πασιν τῶν ἀδωάτων, τὰ σύμβολα τῶν με-
γίστων αὐτῆς δωρεῶν ἐνδον καθεῖσθαι προσέ-
ταξεν. αἱ μὲν γὰρ πλάκες τῷ νομοθε-
σίαν ἐδήλουν, τῷ δὲ ἱερωσιῶν ἡ ῥάβδος,
τὸ δὲ μάννα τῷ ἐν ἐρήμῳ τροφῷ, καὶ
τὸν ἀχειροποίητον ἄρτον· τὸ δὲ γε ἱλαση-
ριον, τῆς προφητείας σύμβολον ἡ. ἐκεί-
θεν γὰρ αἱ προρρήσεις ἐγίνοντο. ὡς γὰρ
ἐκ μεγέθους καὶ καλλοῦς κλισμάτων
ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖ-
ται, ἔτω διὰ τῶν ὁ μεγαλόδωρος ἐγνω-
ρίζετο. τὰ μὲν ἔνδον τῆς σκηνῆς, τῶν
ἐπερανίων εἶχε τὸν τόπον. διὸ καὶ ἅγια
» τῶν ἁγίων ὠνόμασαν. καὶ ὅτι τὸτο ἀλη-
» θές, μάρτυς ὁ Θεὸς Ἀποστόλος, ἔτω λέ-
» γων· ὁ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσηλ-
» θεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν,
» ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν ἔραν, ἡ ἐμφανι-
» σθῆναι τῷ προσώπῳ τῆ Θεῶς ὑπὲρ ἡμῶν.
» καὶ πάλιν, περὶ τῆς θείας ἐλπίδος δια-
» λεγόμενος, καὶ ταῦτα προσέειπεν· ἡ ὡς
» ἡ γκυραν ἔχομεν ἀσφαλῆτε καὶ βεβαίαν,
» καὶ εἰσερχομένη εἰς τὸ ἐσώτερον τῆ κα-
» ταπετάσματος· ὅπως πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν
» εἰσηλθὲν Ἰησοῦς, γενόμενος ἀρχιερεὺς κα-
» τὰ τῷ τάξιν Μελχισεδέκ.

ΑΔΗΛΟΥ. Μᾶλλον ἅγιον ἁγίων καλεῖ
τῷ κιβωτὸν, τῷ εἰσω τῆ καταπετάσ-
ματος ἔσαν· ἅγιον δὲ ἀπλῶς, τὰ ἔξω τῆ
καταπετάσματος, ὅσον, τῷ λυχνίαν, καὶ
τῷ τράπεζαν.

*** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἀληθῶς ἅγιόν-
τι χρῆμά ἐστι, καὶ ἁγίων ἅγιον, καὶ τοῖς
πολλοῖς ἀληπλόν τε καὶ ἀπρόσιτον, ἡ τῶν
ὄντων ἀληθία. ἡς ἐν τοῖς ἀδύτοις καὶ
ἀπορρήτοις τῆς τῆ μυσηρίσ σκηνῆς καθι-
δρυμένης, ἀπολυπραγμονητὸν εἶναι χρῆ

Α τῶν ὑπὲρ κατάληψιν ὄντων τῷ κατανόη-
σιν· πισθύνοντες εἶναι μὲν τὸ ζητῶμενον,
ἡ μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς πάντων προκείμεναι,
ἀλλ' ἐν τοῖς ἀδύτοις τῆς διανοίας μένειν
ἀπόρρητον.

Λδ. Καὶ κατακαλύψεις τῷ κατα-
πετάσματι τὴν κιβωτὸν τῆ μαρτυρίᾳ
ἐν τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων.

Β Λε. Καὶ θέσεις τὴν τράπεζαν ἔξω-
θεν τῆ καταπετάσματος, καὶ τὴν
λυχνίαν ἀπέναντι τῆς τραπέζης ἐπὶ
μέρους τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς νότον· καὶ
τὴν τράπεζαν θέσεις ἐπὶ μέρους τῆς
σκηνῆς τὸ πρὸς βορρᾶν.

Γ ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Οὐκ ἐν τὰ μὲν ἐνδον
τῆ καταπετάσματος, τῷ τῶν ἔρανῶν
εἶχε εἰκόνα· τὰ δὲ ἐκλῶς, τῶν ἐπιγείων.
διὸ καὶ τοῖς ἱερεῦσι διωκεῖται ἡ βατά. εἶχε
δὲ ταῦτα λυχνίαν μὲν ἐν τῷ νοτίῳ μέρει
καμμένῳ ἐπὶ λαυλον, ἱσαρίθμους ἔχουσαν
λύχνους ἐπικειμένους. ἐδήλουν δὲ ἔτοι τῶν
ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος τὸν ἀριθμόν. τρά-
πεζαν δὲ ἐν τῷ βορείῳ χρυσῷ, ἐφ' ἧς
ἄρτους προκείμεναι προσέταξε δυοκαίδεκα.
καὶ Φιάλας χρυσᾶς πλήρεις λιβανωτῆ
καὶ ἁλῶν. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς λυχνίας καὶ
τῆς τραπέζης χρυσὸν ἔκειτο θυμιατήριον.
Δ ταῦτα δὲ ἡ ἀνιγμὰ τῶν ἀπὸ γῆς τοῖς
ἀνθρώποις δεδορημένων καρπῶν.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἡ τὴν λυχνίαν ἐν τοῖς
νοτίοις ἔκειτο τῆ θυσιαστηρίᾳ· δι' ἧς αἱ τῶν
ἐπὶ τῷ φωσφόρων κινήσεις δεδήλωνται, νο-
τίους τὰς περιπολήσεις ποιημένων. τρεῖς
γὰρ ἐκατέρωθεν τῆς λυχνίας ἐκπεφύ-
κασι κλάδοι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς οἱ λύχνοι·
ἐπεὶ καὶ ὁ ἥλιος ὡς λυχνία μέσος τῶν
ἄλλων πλανητῶν τεταγμένος, τοῖς τε ὑπὲρ
αὐτὸν, τοῖς τε ὑπ' αὐτὸν, κατά τινα θεῖαν
μασικίαν ἐνδίδωσι τῆ φωτός. [ἔχει δέ τι
καὶ ἄλλο ἀνιγμὰ ἡ λυχνία ἡ χρυσή, τῆ
σημείᾳ τῆ Χριστοῦ, ἡ τῷ σχήματι μόνῳ, ἀλ-
λά καὶ τῷ φωτεμβολεῖν πολυτρόπως καὶ
πολυμερῶς τῆς εἰς αὐτὸν πισθύνοντας, ἐλ-
πίζοντας τε καὶ βλέποντας διὰ τῆς τῶν
πρωτοκλίσων (1) διακονίας. Φασὶ δ' εἶναι
» ἐπὶ τῷ ὀφθαλμῷ Κυρίου τὰ ἐπὶ τῷ πνύματι· Ἀποκ. 5. 6.
» τα, ἐπαναπαυόμενα τῇ ῥάβδῳ τῇ ἀνδύσῃ· Ἡσ. 11. 1, 2.
» ἐκ τῆς ῥίξης Ἰεσοῦ.] πρὸς δὲ τοῖς βο-
ρείοις τῆ θυσιαστηρίᾳ (2) ἡ τράπεζα εἶχε
τῷ θεῖν· ἐφ' ἧς ἡ πρόθεσις (3) τῶν
ἄρτων· ὅτι τροφίμωτατα τῶν ἀνθρώπων
τὰ βόρεια. [εἶναι δ' ἂν μοναίτινες εἰς ἓν
σῶμα, καὶ σῶσον μίαν συμπνευστῶν ἐκ-
κλησιῶν· τὰ τε ἐπὶ τῆς ἁγίας κιβωτῆς
ἱσορέμενα μὴνύει τὰ τῆ νοητῆς κόσμου, τῆ
ἀποκεκρυμμένης καὶ ἀποκεκλεισμένης τοῖς
πολλοῖς.] καὶ μὴ καὶ τὰ χρυσᾶ ἐκείνα
» ἀγάλματα· ἔξαπλέρυγον ἑκάτερον αὐτῶν·
εἴτε

(1) Τρεῖς τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἄλλων τῆ Χριστοῦ μαθητῶν, δι' ὧν εἰς τὴν σύμπασαν τὸ τῆ
Βασιλείας ἐξετάθη φῶς.

(2) Τῆ θυμιατηρίᾳ. ἐν λόγ. 5. τῶν σεσηματ. σελ. 667.

(3) Ἡ παράθεσις. αὐτ.

ἔτε τὰς δύο ἄρκις, ὡς βέλονταίτινες, ἐμφαίνει· ἄτε, ὅπερ μᾶλλον, τὰ δύο ἡμισφαίρια. ἐθέλει δὲ τὸ ὄνομα τὸ (1) Χερσβίμ δηλᾶν ἐπίγνωσιν πολλήν. δώδεκα δὲ πτέρυγας ἀμφοτέρωθεν εἶχε, καὶ διὰ τῆς ζωδιακῆς κύκλου, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν Φερομένης χρόνου, τὸν αἰδητὸν κόσμον δηλοῖ.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Ἡ δὲ λυχνία σύμβολον τῆς ἀποτελεσματικῆς παρὰ τῆς Θεᾶς ἡμέρας. ὅθεν καὶ ἐπὶ τὰς Φωστῆρας εἶχε, σύμβολον τῆς ἐβδομάδος τῶν ἡμερῶν. ἔτω μὲν ἔν ἑκῇ ἡ πρώτη σκλιῇ. λέγει δὲ καὶ τὰ τῆς δευτέρας. ἡ μὲν ἔν κιβωτὸς τῆς διαθήκης, τῆς τῆς θείας θεραπείας τε καὶ ἐπιγνώσεως σύμβολον ἔστι· αἱ δὲ ἐν αὐτῇ πλάκες τῆς διαθήκης καὶ ἡ τῆς Ἀαρὼν ῥάβδος, τὴν ἐσήμαινον· τὸ τὴν περὶ τὸν Θεὸν θεραπείαν διά τε τῆς τῶν νομίμων πληροῦσθαι φυλακῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν ἱερατείαν λειτουργίας. ἡ δὲ τὸ μάννα ἔχουσα σάμνος, ὑπομνημα τῆς καὶ καὶ, καὶ ὅν ταῦτα παρὰ τῆς Θεᾶς παιδοῦμένοι, τὸ μάννα κατὰ τὴν ἔρημον διετρέφοντο. τὸ μόντοι χρυσὸν θυμιατήριον, σύμβολον τῆς δεκλόν· εἶναι τῷ Θεῷ καὶ ἡδὺ τὴν ἀπὸ τέτων πληροῦσθαι ἀρετῇ. περὶ πάντα δὲ χρυσός, εἰς μίλυνμα τῆς πάντων εἶναι τῶν ἐπὶ γῆς τιμωτέρων Θεῷ τὴν περὶ ταῦτα τῶν ἀνθρώπων ἐμμέλειαν. τὰ δὲ ὑπεράνω τέτων Χερσβίμ. μίλυνμα τῶν ἀοράτων καὶ λειτουργικῶν διωάμεων· ὡς ἐν μέσῳ τέτων τὸν Θεὸν χρηματίζειν συνέβαινεν· ἐπειδὴ καὶ ταῖς ἀοράτοις διωάμεσι, διακόνοις κεχωρηθῆναι τῷ Θεῷ ἔδος, καὶ διὰ τέτων πάντα πληρῶν τὰ εἰς ὠφέλειαν σωταίνοντα τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ. Τὴν μὲν λυχνίαν οἶμαι τὸ ἐκ τῶν αἰδητῶν τέτων ἄστρον αἰνιττεῖσθαι φῶς· τὴν τράπεζαν δὲ, τὴν γλῶ· τὴν δὲ πρόθεσιν τῶν ἄρτων, τὴν ἐκ τῆς γῆς τῶν ἡμῶν ἐπιτηδείων ἀνάδοσιν. αὕτη δὲ ἡ πρώτη σκλιῇ ἐπωνομάζετο ἁγία. μετὰ δὲ τὸ δευτέρον καταπέτασμα σκλιῇ ἡ λεγομένη ἁγία ἀγίων· χρυσὸν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὰ ἑξῆς. σύμβολον ταῦτα τῆς μελλούσης καταστάσεως· ὥπερ ἔν τα πρώτα, τῆς παρούσης ζωῆς. τὸ μὲν ἔν θυμιατήριον σημαίνει μοι δοκεῖ τὸ κεχαρισμένῳ αὐτῷ εἶναι Θεῷ· τὸ δὲ μάννα, τὴν ἐράνιον καὶ πνευματικῇ τῆς Σωτῆρος τροφῇ· τὴν δὲ ῥάβδον Ἀαρὼν τὴν βλάστησάν, τὸ τὴν ἱερωσίᾳ πρὸς τὸ αἰθάλας ἐν Χριστῷ προβήσεσθαι καὶ τὸ τέλειον· τὰς δὲ πλάκας τῆς διαθήκης, τὰς τῆς καὶνῆς διαθήκης σαρκίνας πλάκας τῶν καρδιῶν· τὸν δὲ ἐν ἅπασιν χρυσόν, τὸ τιμιώτερα τῶν παρόντων εἶναι τὰ μέλλοντα. ὑπεράνω δὲ τῆς κιβωτῆς Χερσβίμ δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον. ἢ τὴν

Α χρυσὸν πέταλον Ἰσραήλ πεποιημένον ἐπὶ τῆς κιβωτῆς, καὶ ἱλαστήριον τὸτο ἐκάλεον, ἀπὸ τῆς τὸν Θεὸν ἐξιλεῦσθαι χρηματίζειν αὐτοῖς, ἐρωτῶσι περὶ τῶν κατεπειγόντων ἀπ' αὐτῶν τὰ πρακτέα. ἐπὶ τῇ Χερσβίμ ἐσῶτα δύο πεποίητο, σύμβολα τῆς καθέδρας ὄντα τῆς θείας. διὰ τοίνυν τῆς κατασκιάζοντος θρόνου τὸ ἱλαστήριον, τὸ παραινᾷτε οἶμαί τὸν ἐν τῷ θρόνῳ, καὶ ἐπισκιάζειν ἐξιλεῦσθαι, ἐσημαίνεται.

Β λς. Καὶ ποιήσεις ἐπίσπασρον (2) ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένον, καὶ βύσσου κεκλωσμένης, ἔργον ποικιλτῆ.

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Εἶδος καλύμματος εἰς ὃ εἰσῆι ἡ κιβωτὸς, ὡς ἐπίσπασρον. ἀμέλει τὸτο αὐτὸ καὶ καταπέτασμα ἐκαλεῖτο. ἀλλὰ τὸ κυρίως καταπέτασμα ἐν τῇ βίβλῳ χαλᾶται· τὸ δὲ ἐπίσπασρον, ὡς σκηνῇ πασοειδῆς γίνεται. ὅπερ ἀμφοτέρωθεν σκέπῃσι παντὶ τὸ αἶδον. ἡ ἐπίσπασρον λέγει τὸ καταπέτασμα τὸ ἔχον κρίκας, ὡς δι' αὐτῶν ἔλκεσθαι, καὶ διὰ τέτων σωτελεῖσθαι.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ μὲν καταπέτασμα τὸ δευτέρον, ὅτι διαῖον ἀπὸ τῆς ἀγίας τῶν ἀγίων, ὑφαντὸν ἢ Χερσβίμ, καὶ ἐπετέθειτο ἐπὶ τέσσαρας κίονας χρυσοῦς, βάσεις ἔχοντας ἀργυρᾶς. τὸ δὲ καταπέτασμα τὸ τέταρτον τὸ πρὸ τῆς ἀγίας, τὸ λεγόμενον ἐπίσπασρον, ποικιλτὸν ἢ, καὶ ἐκ ἐστὶ ὡς τῷ δευτέρῳ Χερσβίμ. ἐπετίθειτο δὲ πάντα κίονι, βάσεις ἔχουσι χαλκᾶς. τὴν δὲ διαφορὰν σκοπεῖ ὅση.

Ε ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπίσπασρον μὲν ὀνομάζει τῆς θύρας τὸ περιτάνυσμα, διὰ τὸ, οἶμαί, λεπτοῖς κρίκοις ἀνόπιν ἔλκεσθαι, διῆκνυμίνης τῆς εἰσβολῆς· ἀντεπισπᾶσθαι δὲ αὐτὴ καὶ κατὰρῶσθαι τῶν θυρῶν, κρυπτεῖν τὰ ἁγία.

Ζ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπίσπασρον δὲ φησὶ, δι' ὃ σωήγετό τε καὶ ἡπλῆτο τὸ καταπέτασμα. ἕτερον, ὡς εἶκε, καταπέτασμα καλύπτον τὴν λυχνίαν τε καὶ τὴν τράπεζαν, ἐπὶ ἐκίωνων κρεμάμενον, ὥπερ ἐπὶ δ' τὸ πρῶτον. διὸ ὁ μὲν Ἀκύλας φησὶ, καὶ ποιήσεις τῷ ἐπίσπασρῳ· οἱ δὲ ὁ, καὶ ποιήσεις τῷ καταπετάσματι ἐξ ὑλῆς. τινὲς (3) δὲ κατὰ τῆς προτύπου ταῦτα φασὶν, ὡς ἂν τὰ τῆς σκλιῆς τοῖς ἑξῶθεν ὁρῶσιν ἀθέατα.

λς. Καὶ ποιήσεις τῷ καταπετάσματι πέντε σύλκας, καὶ χρυσώσεις αὐτὰς χρυσῷ· καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσᾷ. καὶ χανεύσεις αὐτοῖς πέντε βάσεις χαλκᾶς.

ΚΕΦ.

(1) Τῶν Χερσβίμ. αὐτ.

(2) Ἐπίσπασρον τῇ θύρᾳ τῆς σκλιῆς. ἡ αὐτὴ φανερὰ. ἐκδ. αἰσαύτως καὶ ἡ αὐτὴ Κανταβεργ. ἡ δὲ τῆς Ἀλδ. ἐπίσπασρον τῇ θύρᾳ ἐξ ὑακίνθου.

(3) Ἰωσήφ. αὐτὸ κεφ. 5. τῆς 3. περὶ Ἰσραήλ. κρημαλ. βιβλ. καὶ Φίλ. ὁ Ἑβρ. αὐτῶ 3. περὶ Μωϋσ. λόγ. σελ. 667.

Κ Ε Φ. Κ Ζ.

α. **Κ**αὶ ποιήσεις θυσιαστήριον ἐκ ξύλων ἀσήπτων, πέντε πήχεων τὸ μῆκος, καὶ πέντε πήχεων τὸ εὖρος· τετράγωνον ἔσαι τὸ θυσιαστήριον, καὶ τριῶν πήχεων β. τὸ ὕψος αὐτῆς. Καὶ ποιήσεις τὰ κέρατα ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν. Ἐξ αὐτῆς ἔσαι τὰ κέρατα, καὶ καλύψεις αὐτὰ χαλκῷ.

” ΑΔΗΛΟΥ. Θυσιαστήριον, ὃ ἐστὶ βωμός. ἐν ᾧ ἐγίνετο τὰ ἀπὸ τηγάνε, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ ἀπὸ πυρός.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θυσιαστήριον δέ-φασσι, (1) καλεῖ τὸν ἐν ὑπαίθρῳ βωμόν τῶν εἰσόδων τῆς σκηνῆς, ἀντικρυς ἀφ’ ἑσῶτα τοσῶτον, ὅσον ἰκανὸν λατρυγοῖς εἶναι διάστημα πρὸς τὰς καθ’ ἑκάστην ἡμέραν ἐπιτελεσμένας θυσίας. ὡς δὲ ἐν μεθυσίᾳ τῶν δ’ καὶ ἐκίωνων, περὶ ὧν ἐρεῖ. ὅπερ ἐστὶν εἰπεῖν κυρίως πρόβατον, εὐργόμενον δυσὶν ὑφάσμασι, τῷ μὲν εἴδον, ὃ καλεῖται καταπέτασμα· τῷ δὲ ἐκλῶς, ὃ προσαγορεύεται κάλυμμα· ἐνθα ὡς καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἡ λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πεντάπηχυ μὲν ἔν ἐν ὑπὸς τε καὶ μῆκος τὸ θυσιαστήριον. ἔδει γὰρ εἶναι μέτρων αὐτῶν, καὶ λίαν ἀφ’ ὀνυχάτων. χίζουσαι (2) γὰρ ἐπ’ αὐτῶν, καὶ βοῶν ἐμελλόν ἀναφέρεισθαι τμήματα, καὶ ὀλοκαυτώσεις, οἷων τε καὶ τράγων ἀναφορὰν καθιερέμεναι Θεῷ. ταύτητοι χαλκῇ καὶ ἐσχάρα καὶ πυρεῖον αὐτῶν, κρεάγραι τε καὶ Φιάλαι, καὶ πάντα αὐτῆς τὰ σκῶδη, ὡς ἂν δυναιτο ταῖς κατὰ νόμον θυσίαις τῷ παρά γε σφῶν αὐτῶν εἰσκομίζοντα χρείαν, ταῖς τῆς πυρὸς μὴ καταφθίρεσθαι προσβολαῖς. σεφάνῳ δὲ καὶ [τὰ] ἐπὶ ταῖς γωνίαις κέρατα τῷ τεχνουργήματος κάλλει προδίδουσι. ἄχαρι δὲ εἶναι παρὰ τῷ πανσόφῳ Θεῷ. πλὴν, ἐκεῖνο πάλιν φέρε δὴ λέγουσιν, ἀκριβῆ τὸν νῦν ἐπερείδοντες τοῖς ἐφ’ ἑκάστω θεατιζομένοις. θυσιαστήριον γενέσθαι προσέταχε ταῖς κατὰ νόμον θυσίαις εὐκοῦν τε καὶ πρέπον, ἀλλ’ εἰδὲν ἐν αὐτῷ χρυσὸν, καθάπερ ἀμέλει καταθεωτότις ἂν ἐπίτε τῆς κιβωτῆς, λυχνίας τε αὐτῆς καὶ τραπεζῆς, καὶ τῶν ἀμφοῖν αὐτῶν. τῆς θείας δὲ καὶ ἀκηράτης φύσεως τῷ κατὰ πάντων ὑπεροχῇ, καὶ ἀσύγκριτον λαμπρότητα, τῷ ὡς ἐν νοήσει λέγω, τὸ χρυσίον ἡμῖν καταδηλὸν εὖ μάλα ἐλέγομεν. ἄθρει δὴ ἐν ἀχρύσωτον παντελῶς τῆς κατὰ νόμον λατρείας τὸ θυσιαστήριον, ἀνιγμένας χρηματίσαντος (3) ἡμῖν τῆς Θεῆς καὶ μάλα σαφῶς, ὅτι πνύ-

ματος ἀγίας πρόξενος ἦν καὶ μὴ ὁ νόμος, τετίμηται δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης χάριτι ἐν τῷ τύπῳ τῆς λατρείας ἢ δωαμῆς. πνεῦμα [γὰρ] ὡς δελεῖας ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ. ἀλλ’ ἡμῖν τὸ δῶρον ἀπνευμήθη διὰ Χριστὸν μετὰ τῷ ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσιν. ἐνεφύσησε γὰρ λέγων, λάβετε πνεῦμα ἅγιον. τοιγάρτοι Ἰωάν. 20. 22. καὶ Παῦλος προσφωνεῖ τοῖς πεπιστοκόσιν, ὃ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δελεῖας πάλιν εἰς Ῥωμ. 8. 15. φόβον, ἀλλ’ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, ἀββᾶ ὁ πατήρ.

γ. Καὶ ποιήσεις σεφάνην τῷ θυσιαστήριῳ, καὶ τὸν καλυπτήρα αὐτῆς, καὶ τὰς Φιάλας αὐτῆς, καὶ τὰς κρεάγρας αὐτῆς, καὶ τὸ πυρεῖον αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς ποιήσεις χαλκῷ.

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Εἰς τὸ, τὸν καλυπτήρα αὐτῆς. Εἶδος καυκίς, ἐν ᾧ ἀνέματτον σὺν τῷ ἐλαίῳ τῷ σεμίδαλιν. καίτοι ἐν τῷ δεκάτῳ ἐκλῶ Ἀριθμῶ, ἐν ᾧ Φησί, τρυβλίον ἀρ- Ἀριθ. 7. 19. γυρὸν καὶ Φιάλλῳ, ἀμφοτέρεα πλήρη σεμίδαλεως ἀναπεποιημένης ἐλαίῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Κρεάγραι, τριόδοντια, ἐργαλεῖα χαλκῷ, δι’ ὧν ἀνέσπων τὰ κρεῖα ἐκ τῶν λεβήτων.

Δ δ. Καὶ ποιήσεις ἐσχάραν ἔργῳ δι-κλυωτῷ χαλκῇ· καὶ ποιήσεις τῇ ἐσχάρα τέσσαρας δακτυλίδας χαλκῆς ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐως τῆς νῦν γίνεται τῆτο· ἵνα ἐπὶ τῷ κοσκινώματι ἐπιτεθῇ κρέας, καὶ διὰ τῆς ἀτμῆς τῆς ἀναδιδομένης ἐκ τῆς λέβητος ἐψηθῇ, μὴ ἐπιβαλλομένης ὕδατος. τὸ δὲ δικλυωτὸν τετραγωνοειδὲς ἐστὶ ὀλῆμα ὑπόμηκες· ἔτω καὶ αὕτη ἡ ἐσχάρα· καὶ περίθεμα καλεῖται, ὡς ἐπ’ αὐτῆς τῶν κρεῶν ἐπιβαλλομένων.

Ε. Καὶ ὑποθήσεις αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἐσχάραν τῆς θυσιαστήριος κάτωθεν. ἔσαι δὲ ἡ ἐσχάρα ἕως τῆς ἡμίσεος τῆς θυσιαστήριος. Καὶ ποιήσεις ἀναφορεῖς τῷ θυσιαστήριῳ ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ περιχαλιώσεις αὐτῆς χαλκῷ. Καὶ εἰσάξεις τὰς φορεῖς εἰς τὰς δακτυλίδας· καὶ ἔσωσαν οἱ φορεῖς κατὰ τὰ δύο πλευρὰ τῆς θυσιαστήριος ἐν τῷ αἶρειν αὐτό. Κοῖλον σανιδωτὸν ποιήσεις αὐτό· κατὰ τὸ παραδειχθέν σοι ἐν τῷ ὅρει, ἔτω ποιήσεις αὐτό.

Ζ. Καὶ ποιήσεις αὐλὴν τῇ σκηνῇ· εἰς τὸ κλίτος τὸ πρὸς νότον ἰσὶα τῆς αὐλῆς

(1) Ὁ Φίλ. ὁ Ἐβρ. ἐν τῷ περὶ Μωϋσ. 3. λόγ. σελ. 668. καὶ ὁ Ἰώσηπ. ἐν τῷ 7. κεφ. τῆς 3. περὶ Ἰερουσ. ἀρχαιολ. βιβλ.

(2) Σχίσσαι. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 302. Ἰσ. δὲ χίζαι, ἐρθότες.

(3) Τὸ χρῆμα τιθέντος. αὐτ. σελ. 303.

αὐλῆς ἐκ βύσσης κεκλωσμένης· μήκος Α
 ι. ἑκατὸν πήχεων τῷ ἐνὶ κλίτει. Καὶ
 οἱ σύλῳι αὐτῆς ἑικοσι, καὶ αἱ βάσεις
 αὐτῶν ἑικοσι χαλκαῖ, καὶ οἱ κρίκοι
 αὐτῶν καὶ αἱ ψαλίδες ἀργυραῖ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ποιήσεις αὐ-
 λὴν τῇ σκλῳῃ. Ταύτης ἐν μέσῳ ἢ ἡ σκη-
 νή. ὅθεν ταύτης τὰς σύλῳς ἔδει λαμβά-
 νειν ἡρμοσμένους ἀλλήλοις, ὥστε αὐτῆς
 τῆς σκλῳῆς, διασαδὸν δὲ κατὰ τὰ μέσα Β
 φυλάττοντας. ἔ γάρ εἶχον πήχεις με-
 ταξύ. πῶς γὰρ ἂν καὶ περιεῖχον, ἰσά-
 ριστοι τοῖς περιεχομένοις τυγχάνοντες;
 ἀνείχον δὲ τὰ ἰσῖα κύκλῳ τοῖς πλαγίοις
 ἐπερρίμμένα, τοίχων δίκλῳ, ἀλλ' ἐσέγης
 τρόπον, ὥστε οἱ τῆς σκλῳῆς.

ια. Οὕτω τῷ κλίτει τῷ πρὸς βορ-
 ρᾶν ἰσῖα ἑκατὸν πήχεων μήκος· καὶ
 οἱ σύλῳι αὐτῶν ἑικοσι χαλκοῖ, καὶ αἱ Γ
 βάσεις αὐτῶν ἑικοσι χαλκαῖ· καὶ οἱ
 κρίκοι αὐτῶν, καὶ αἱ ψαλίδες τῶν
 σύλων, καὶ αἱ βάσεις περιηργυρωμέ-
 ναι ἀργυρίῳ. Τὸ δὲ εὖρος τῆς αὐλῆς
 ιβ. τὸ κατὰ θάλασσαν ἰσῖα πεντήκοντα
 πήχεων· οἱ σύλῳι αὐτῶν δέκα, καὶ
 ιγ. αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα. Καὶ εὖρος
 τῆς αὐλῆς τῆς πρὸς ἀνατολὰς ἰσῖα
 πεντήκοντα πήχεων· οἱ σύλῳι αὐτῶν
 δέκα, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα.
 ιδ. Καὶ πεντεκαίδεκα πήχεων τῶν ἰσίων
 τὸ ὕψος τῷ κλίτει τῷ ἐνὶ· σύλῳι αὐ-
 τῶν τρεῖς, καὶ βάσεις αὐτῶν τρεῖς.
 ιε. Καὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον δεκαπέντε
 πήχεων τῶν ἰσίων τὸ ὕψος· σύλῳι αὐ-
 τῶν τρεῖς, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἦν δὲ τὰ μὲν εἰς Ε
 μήκος ἰσῖα, πήχεων ῥ' ἐξ ἑκατέρου μέρους·
 τὰ δὲ εἰς πλατος, ῥ'. οἱ δὲ σιῶντες
 κίονες, οἱ μὲν εἰς μήκος πρὸς κ' ἑκατέρω-
 θεν, οἱ δὲ εἰς πλατος πρὸς ι'. τὸ δὲ ὕψος
 κύκλῳ, ἰε πήχεων. ἀλλ' ἐξῶθεν τῶν εἰρη-
 μένων κίωνων κατὰ τε μήκος καὶ πλατος
 ἑκατέρωθεν ὀρίσκομεν γ' καὶ γ' ἐξ ἑκα-
 τέρου κλίτους, καὶ δ' κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς
 αὐλῆς. καὶ μήποτε τέτῳς ἐνφασμένους
 δεῖ λαβεῖν τοῖς ἰσίοις ἐκ ποικιλίας. ὡς αὐ-
 » τὸς ἔφη, ῥαφιδούτῃ; τοιγαρὲν ἐπὶ τῶν Ζ
 ἄλλων τὰς ὕλας εἰπὼν, καὶ τὸν περιεί-
 μνον κόσμον ταῖς κεφαλίσιν καὶ ταῖς βά-
 σεσιν, ἐπὶ τέτῳς ἔδωκε τοῖσιν προσέειπε.
 τὴνναντίον δὲ, μετὰ τὸν τῶν δ' λόγον,
 ὥστε ἀντιδιασέλλων αὐτοῖς τὰς ἐν κύκλῳ;
 » Φησί· πάντες οἱ σύλῳι τῆς αὐλῆς αὐτῶν
 » κύκλῳ κατηργυρωμένοι. τινὲς δὲ (ι) τὰς
 δ' πρὸ τῆς αὐλῆς ἐσάναι Φασί, προφυλαῖς
 χρεῖαν πληρῶντας, ἐπικειμένους παραπε-
 τασματος καταντικρὺ τῆς σκλῳῆς· ὡς ἂν
 μὴ ἐκ παρόδος πάλιν ὀρῶτο, ὥστε ἐνδὸν ἐν

τῇ σκλῳῃ, καὶ οἷον ἐκάνο τὸ παραπέτασμα.
 μήποτε ἐν ἧ οἱ γ' ἑκατέρωθεν κόσμος χά-
 ριν; προσγράφεται δὲ ἀντὶ μὲν τῆς πρὸς
 λίβας, πρὸς νότον· ἀντὶ δὲ τῆς πρὸς ἀπη-
 λιώτῳ, πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὸ σαφέστερον
 μεταποιηθῆν. ἐπιφέρει γὰρ τὰ λοιπὰ δύω
 κλίματα, τό, τε πρὸς θάλασσαν, ὅ ἐστι
 πρὸς δύσιν, καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς.

ις. Καὶ τῇ πύλῃ τῆς αὐλῆς κά-
 λυμμα· ἑικοσι πήχεων τὸ ὕψος ἐξ
 ὑανίνθης, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνης
 κεκλωσμένης, καὶ βύσσης κεκλωσμέ-
 νης τῇ ποικιλίᾳ τῆς ῥαφιδούτῃ· σύλῳι
 αὐτῶν τέσσαρες, καὶ αἱ βάσεις αὐ-
 τῶν τέσσαρες.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκ μάλιστα τῆς ἐφ' ἑ
 μέρους τὴν θύραν γενέσθαι προσέταξεν,
 ἵνα καὶ αὐτὸς ἀνείχων ὁ ἥλιος, οἷόν τινα
 προσκυῶσιν προσφέρει τοῖς προφυλαίοις,
 οὐδὲν ἐκείσε τὰς ἀκτῖνας ἐκπέμπων· καὶ
 οἱ Θεῶ μόνῳ λατρεύειν προσελαγμένοι ὅπι-
 δαν τὸν ἥλιον ἔχῃ πρὸς τὴν σκλῳῃν τε-
 τραμναῖοι, καὶ μὴ τέτον, ἀλλὰ τὸν τέτῳ
 ποιητὴν προσκυῶσιν.

» ΑΔΗΛΟΥ. Τῇ ποικιλίᾳ τῆς ῥαφιδούτῃ,
 ἀντὶ τῆς, οἱ σύλῳι ἐν τῷ ὑφάσματι γένων-
 ται κατητοι ἀπὸ ῥαφίδος, ἀγκόπλεκτοι
 οἱ λεγόμενοι.

Δ ις. Πάντες οἱ σύλῳι τῆς αὐλῆς κύ-
 κλῳ χαλκοῖ, καὶ κατηργυρωμένοι ἀρ-
 γυρίῳ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν ἀργυ-
 ραῖ, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν χαλκαῖ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀργύρῳ μὲν ἐκ κεφαλῆς
 εἰς πόδας καταγλαΐζεσθαι δεῖν εὖ μάλα
 Φησί· βάσει δὲ αὐτῇ ὑπερηρέσθαι χαλκαῖς,
 καὶ κεφαλίσιν ἀργυραῖς. τύπος δ' ἂν εἴεν
 καὶ αὐταὶ Χρυσῆ. Φωτὸς μὲν ὅτι διέλαμψε
 δίκλῳ, αὐγαῖς δὲ φανόντι ταῖς νοηταῖς ἀπα-
 στράπτων ὡς Θεός, τῆς ἀργύρου σημαίνοντος·
 ὅτι [δὲ] λαμπρὸς [καὶ] δὴχῆς ὁ περὶ γλῶ
 αὐτῷ πεποίηται λόγος, τέτῳς τὸ κήρυγ-
 μα τὸ εὐαγγελικόν. τῆς περιαργύρου χαλκῆς
 ὑποφαίνοντος. δὴχῆς μὲν γὰρ ὁ χαλκός,
 λαμπρὸν δὲ λίαν καὶ διαφανὲς τῆς ἀργύρου
 τὸ χρῆμα. ἔνεσι δὲ τέτῳ τοῖς εὐαγγελι-
 κοῖς κηρύγμασι, καὶ κατῖδοι τις ἂν τῆς Ζ
 Σωτῆρος τὸν λόγον, ἔχοντα μὲν τῆς εἰς
 ἄκρον ὀσεβεῖας τὸ διαδὲς καὶ καθαρόν,
 ὅλλῳ δὲ ὥστε περιβομβῆντα τὴν οἰκὴν μέ-
 νῳ. εἰ δὲ δῆ τις ἔλοιτο τὰς ἀγίας Ἀποσό-
 λας καὶ Εὐαγγελιστάς, ὡς ἐν τοῖς τοιοῖς δε
 τυχὸν ἀνατυπῆσθαι σύλοις, λογιᾶται τὰ
 εἰκότα. καὶ γὰρ εἰσὶν ἀληθῶς ἀργυροὶ μὲν
 ὥστε, διὰ τὸ ἐν μεθέξει [γενέσθαι] Χρυσῆ
 » τῆς φωτίζοντος· τοιγαρὲν Φαμεν, καὶ Ψαλ. 89. 17.
 » ἔσται ἡ λαμπρότης Κυρίου τῆς Θεῆς [ἡμῶν]
 » ἐφ' ἡμᾶς· ὀνομαζόμεναι δὲ καὶ τῆς κόσμος
 Φῶς, χαλκῷ δὲ καὶ ἀργύρῳ μονοῦσιν ἐμ-
 βεβηκοτες. ἔρεσμά τι γὰρ αὐτοῖς ὥστε
 Κkk 2 τῷ

(ι) Φίλ. ὁ Ἐβρ. ἐν τῷ περὶ Βίβλ. Μωϋσ. 3. λόγῳ σελ. 668.

τῷ λαμπρῷ τε καὶ δὴ ηγεσάτω κεχρησάτω
Ψαλ. 67. 11. λόγῳ. Κύριος γὰρ Φησὶ δώσει ῥῆμα τοῖς
„ὁ δαγγελομένοις, καὶ τὰ ἐξῆς.

ιη. Τὸ δὲ μήκος τῆς αὐλῆς ἑκατὸν
ἐφ' ἑκατόν· καὶ εὖρος πεντήκοντα ἐπὶ
πεντήκοντα· καὶ ὕψος πέντε πήχεων
ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, καὶ αἱ βάσεις
αὐτῶν χαλκαῖ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἄθρει δὴ ἐν, ὅτι σεναι
μεν αἱ πρῶται γεγονάσιν αὐλαί, καὶ εἰς
τρίτῳ διήκασαι δεκάδα πήχεων. εὖρος
μεν γὰρ αὐταῖς τέσσαρες, μήκος δὲ εἰκο-
σιπλό. αἱ δὲ μετ' ἐκείνας, ὁρῶνται ἔτω
καὶ μακρά. ἑκατὸν [γὰρ] ἐφ' ἑκατόν,
καὶ πεντήκοντα ἐπὶ πεντήκοντα, βλέπε-
σαί τε ἡ μεν εἰς ἡὼ, ἡ δὲ εἰς ἐσπέραν τε καὶ
λίβα. ἡ ἐχὶ δὴ τὲτό ἐστιν ἐναργῶς τὸ πά-
λαι παρηγγελμένον διὰ Φωνῆς Ἡσαΐα
πρὸς τὴν ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἀναδεδειγμέ-
Ησ. 54. 2, 3. νῦν ἐκκλησίαν; πλάττων τὸν τόπον τῆς
„σκληρῆς, καὶ τῶν αὐλαῶν σκ., πῆξον,
„μὴ Φείσῃ, ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ καὶ εἰς τὰ
„ἀριστερὰ ἐκπέτασον. σεναιμένη γὰρ αἱ ἀρ-
χαὶς ἡ ἐκκλησία Χριστῆ, λοιπὸν εἰς ἡὼ καὶ
δύσιν, βορῶν τε καὶ νότον ἐξεδυώεταί,
καὶ διὰ παντός ἦκει τόπος.

ιθ. Καὶ πᾶσα ἡ κατασκευὴ τῆς
σκηνῆς, καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα καὶ
οἱ πάσσαλοι τῆς αὐλῆς χαλκοῖ.

κ. Καὶ σὺ σύνταξον τοῖς υἱοῖς Ἰσ-
ραὴλ, καὶ λαβέτωσαν ἔλαιον ἐξ ἐλαίων
ἄτρυγον καθαρὸν κεκομμένον εἰς Φῶς,
ἵνα καίηται λύχνος διαπαντός.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δὲ ἄτρυγον καθαρὸν
κεκομμένον εἰς Φῶς εἶναι τὸ ἔλαιον, ση-
μαίνει, ὅτι τρυγὸς ὡπερ ῥύπς παντός
ἀπὸ πᾶσιν ἀνθρώπων ὁ περίγειος τῶν θείων
δογμάτων ὁρθός τε καὶ ἀληθής καὶ ἀμι-
γρῆς τῆς χάριτος λόγος· ὅς αἱ τῆς Σωτῆ-
ρος ἐγείρει τὸν Φωτισμόν, καὶ αὐτὸς οἰκο-
δοῦναι προσιθεὶς εἰς λαμπρότητα τῷ Χρι-
στῷ· κομιδὴ γὰρ εὐήθης τὸ ἀνθρώπινον νομί-
ζειν δεῖσθαι αὐτόν· ἀλλ' ὅτι Φῶς τὸ ἀληθι-
νὸν καὶ ἀπαύγασμα τῆς πατρὸς ὑπάρχων
ὁ Χριστός, τοῖς ὁρθοδοξοτάτοις τῶν διδασ-
κόντων λόγοις, τῆτο ὅπερ ἐστὶν ἀληθῶς
ταῖς τῶν πισθόντων διανοαῖς φαίνεται.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐστὶ γὰρ καὶ ἐκ σπερμάτων
λύχνος καίόμενος ἐν τῇ σκηνῇ, Φησὶν, (1)
ὁ μακάριος Βαπτιστής. ἔλαιον δὲ ἄτρυγον,
τὴν ἀδόλωτον τῆς παναγίης πνύματος Φύ-
σιν, ἥ τις σιωέχει καὶ αὖξει τὸν ἐν τῇ ψυ-
χῇ Φωτισμόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Λύχνος ἐν ὧς ἐν τύπῳ πά-
λαι καίόμενος, καὶ φαίνων διαπαντός ἐν
τῇ σκηνῇ τῆς μαρτυρίας ὁ μακάριος ἡ Βα-
πτιστής. καὶ τὸ μεν ἐν τῇ σκηνῇ τῆς μαρ-

Α τυρία φαίνειν αὐτόν, σημαίνει καλῶς, ὅτι
δεκλὸς αἱ ἐκκλησίαις ὁ παρ' αὐτῆς Φωτισ-
μός, καὶ ἐκ ἔξω κείσεται τῆς ἱερᾶς τε καὶ
θείας αὐλῆς τῆς Σωτῆρος.

Β κα. Ἐν τῇ σκηνῇ τῆς μαρτυρίας.
ἔξωθεν τῆς καταπετάσματος τῆς ἐπὶ
τῆς διαθήκης καύσει αὐτόν Ἀαρὼν
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς ἀφ' ἐσπέρας ἕως πρωῒ
ἐναντίον Κυρίου, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς
γενεὰς ὑμῶν παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τό γε μὴν ἔξω τῆς κατα-
πετάσματος ὁρᾶσθαι τὸν λύχνον, δηλοῖ
ὅτι τὸν ἀπλῆστον καὶ εἰσαγωγικὸν εἰσίοισι
Φωτισμόν τὸ εἰς μετάνοιαν βάλισμα. (2)

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Τῆς ἐν ταῖς Ἐκκλη-
σίαις κατὰ καιρὸν ἱερουργήσας ὑποσημαί-
νσαι, τῆς ἐν ταῖς αὐταῖς διδασκαλίας,
καὶ τῶν θείων θυσιαστηρίων λειτουργίας.
ἔτοι τὸν νοητὸν λύχνον, τῆς ἐν τῷ Ἰωάν-
νῳ, αἱ διαλάμποντα τηρεῖν ἐπιτάττον-
ταί. τῆτο γὰρ ἐστὶ τὸ καύσασθαι αὐτόν ἀπὸ
ἐσπέρας ἕως πρωῒ. ὁ γὰρ σύμπας καιρὸς,
ἐν ᾧ προσήκει τὸ τῆς λύχνου φαίνεσθαι
Φῶς, τὸ μήκος ἐστὶ τῆς νυκτὸς, δι' ἧς ση-
μαίνεται τῆς παρόντος αἰῶνος τὸ μέτρον.
Φῶς γὰρ τὸν μέλλοντα νοεμεν αἰῶνα.

Δ ** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἐξωθεν δὲ τῆς κα-
ταπετάσματος ἦτε τῶν λύχνων θείας καὶ
μὴ καύσεις. Φῶς γὰρ ὑπάρχων
κατὰ φύσιν ὁ Χριστός, καὶ δεῖται Φωτός,
ἀλλ' ἡμῖν αὐτοῖς τοῖς ἔξω Θεότητος, καθὼς
γενητοῖς, τὸ ἴδιον ἐνέησι Φῶς.

Ε * ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἀσβεστος γὰρ ὡπερ
ὁ παρὰ Χριστῆ Φωτισμός ἐν Ἐκκλησίᾳ σω-
ζεται, ταῖς τῶν ἱερᾶν κεκληρωμένων
ἐπιεικείαις· οἱ ταῖς εἰς ὁρθότητα μυσαγω-
γίαις τὸν τῶν πισθόντων καταλαμπρύνουσι
νῦν. τῆτι γὰρ οἰμαῖ ἐστὶ τὸ ἀνακαίεσθαι τῆς
λύχνου ἀπὸ ἐσπέρας ἕως πρωῒ· σκοτίαν δὲ
εἰναί φασιν τὴν ἐκ διαβολῆς πλάνησιν, καὶ
νοητῶ ὡπερ τινὰ νύκτα κατὰ νῦν ἀνθρω-
ποις συμβαίνουσιν, τὰ τῶν ἀνοσιῶν αἰρετι-
κῶν ἀφεγγῆ τε καὶ ἀμυδρὰ μυθάρια. διλυε-
κὲς ἐν ἅρᾳ καὶ ἀκατάληκτον τῆς Σωτῆρος
τὸ Φῶς ὁρῶτο ἂν ἐν Ἐκκλησίαις, διερμη-
νυόντων ὁρθῶς τὰ θεία τε καὶ ὁ δαγγελικά
κυρύγματα τῶν ἐν αὐταῖς διδασκάλων.

Ζ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πρὸ δὲ τῆς σκηνῆς
ἔξω τὸ χαλκὸν ἢ θυσιαστήριον, τὸ τὰ
προσφερόμενα δεχόμενον θυμάτα. δηλοῖ
δὲ τῆτο περιττὰ εἶναι ταῦτα, καὶ μὴ ἀρεσὰ
τῷ τῶν ὅλων Θεῷ. ὅθεν ἐπιτελεῖσθαι μεν
αὐτὰ σιωχώρησε διὰ τὴν Ἰσραὴλ ἀδελ-
φειαν, ἔξω δὲ τῆς σκηνῆς ἱερουργεῖσθαι προ-
σέταξεν, ὡς τοῖς ἐνδον ἐκ ἀναγκαῖα. ἡμεῖς
δὲ τὴν τοῖς ἐνδον ἀπονεμηθεῖσαν λειτρο-
γίαν ἐπιτελέμεν. θυμίαμα γὰρ, καὶ λυ-
χνιαῖον Φῶς προσφέρειμεν τῷ Θεῷ, καὶ τὴν
μυσικὴν τῆς ἀγίας τραπέζης ἱερουργίαν.

ΚΕΦ.

(1) Ἰσ. ὁ Κύριος. τόδε γὰρ καὶ τὸ ἐπόμενον ὑπόμνημα συλλογὰ τῶν αὐτῶν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 344,
καὶ 345. εἰκόσιν εἶναι μετὰ καίτινος προδήκας.

(2) Τῆτο τε καὶ τὸ ἐπόμενον ἐν τοῖς ἐκδομ. ἐκ εὐρηνηται.

Κ Ε Φ. Κ Η.

α. **Κ** αὖ σὺ προσαγάγε πρὸς σεαυτὸν τὸν τε Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ τὰς υἱὰς αὐτῶ, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἱερατεύειν ἐμοὶ Ἀαρὼν, καὶ Ναδάβ, καὶ Ἀβιθδ, καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Ἰθάμαρ υἱὰς Ἀαρὼν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὀνομασὶ μὲν ἐν οἱ ἀπό-
Εβρ. 5. 4. » λεκτοὶ κέκληται πρὸς ἱερεργίαν. ὁ γὰρ
» ἐαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλ' ὁ κα-
» λόμενος ὑπὸ τῆς Θεᾶς, κατὰ τὸ γεγραμ-
» μένον. ἴτω δὲ ἐν αὐτόμολος μηδεὶς εἰς τὸ
» ἱεραῖον Θεῷ, περιμένετω δὲ κλήσιν. ὁ
» γὰρ ἀρπάζει ἐπιχειρῶν ὃ μὴ ταῖς ἀνωθεν
» ἔχει ψήφοις, τὴν Δαδὰν καὶ Ἀβειρὼν
» ὑφ' ἑξὶ δίκλιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κέκληται μὲν ὡς περ
εἰς ἀρχιερέα Χριστὸς διὰ βελῆς τῆς πα-
τρός. συγκέκληται δὲ τρόπον τινὰ αὐ-
τῷ, καὶ σωεργοὶ τέθενται πρὸς ἱερερ-
γίαν καὶ οἱ θεασέσιοι μαθηταί. τοιγάρτοι
1. Κορ. 3. 9. καὶ διαρρήδην ἔφασκον, Θεὸς γὰρ ἐσμεν
» σωεργοὶ περιεφοίτων δὲ αὐτῷ καὶ τὴν ὑψή-
» λιον πᾶσαν, ἱερεργῶντες εἰς τὰ ἔθνη τὸ
» εὐαγγελίον τῆς Χριστοῦ. κέκληται μὲν γὰρ
» εἰς ἀποστολὴν [διὰ] Χριστοῦ, καὶ ἀληθῆς ὁ
» λόγος. ἀλλ' ὡς πᾶν πάντως θελητὸν τῷ
» πατρὶ. μία γὰρ ἐφ' ἅπασιν τοῖς δρωμένοις
» ἡ ψήφος, ὅτι καὶ βελὴ καὶ σοφία καὶ θέ-
» λησις τῆς πατρὸς ὁ υἱός. ἔκῃν Ἀαρὼν τύ-
» πος ἂν εἴη Χριστός, καὶ τῆς ἐν πνεύματι
» τε καὶ ἀληθείᾳ νοσμένης ἱερωσύνης οἶονε
» προανὰδειξαι, ὡς ἐν σκιαῖς ἐτι ταῖς ἀμυ-
» δροτέραις. σιώες δὲ, ὅτι προσάτλεται Μω-
» σῆς προσάγεσθαι πρὸς ἐαυτὸν τὸν Ἀα-
» ρὼν. ἀδωνὴς γὰρ πῶς καὶ ἀτελής ὁ νόμος,
Εβρ. 10. 4. » εἰ ἀπονοσφίζοιτο τῆς Χριστοῦ. ἀδωατον γὰρ
» 12, 14. » αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρ-
» τίας. Χριστὸς γὰρ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν
» προσενέγκας θυσίαν, τετελείωκεν εἰς τὸ
» διωκεῖν τὰς ἀγιαζομένας. ἴσωςαν ἐν οἱ
» σκιάς ἐτι καὶ γραμματος φίλοι, καὶ μω-
» σαϊκῶν ἐνταλμάτων ἀπρὶξ ἡμεῖς, ὡς εἰ
» μὴ προσαγάγοιτο πρὸς ἐαυτὸς τὸν ἀρ-
» χιερέα καὶ ἀπόστολον τῆς ὁμολογίας ἡμῶν
» Ἰησοῦν Χριστόν, εἰς ἑδὴν αὐτοῖς τῆς αὐ-
» τῆς

τύπῳ λατρείας καταλήξει τὸ σάδασμα.
ποῖα γὰρ εἰς παράγε τῷ φιλαρέτῳ Θεῷ
τῆς αὐτοῦ νόμῳ ζωῆς τὰ αὐχμήματα;

β. Καὶ ποιήσεις σολὴν ἀγίαν Ἀα-
ρὼν τῷ ἀδελφῷ σου εἰς τιμὴν καὶ δόξαν.

Β * ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Παῦλος μὲν ὁ σοφώτα-
» τος τοῖς αὐτοῖς πῶς δεικνύμενος τὴν ἀγίαν
» ὄντως καὶ ἐξ ἑρὰν σολὴν ἀνὰ πλεοναῖ δὲν
» συμβεβῆκε, γράφων· ἀνδύσαδε τὸν Κύ- Ρωμ. 13. 14.
» ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. τῆτότοι καὶ ἡ
» σαῖας ὁ προφήτης προανακεκράγει λέγων
» ὡς ἐκ προσώπου τῆς ἐκκλησίας ἀγαλλιάσθω Ἡσ. 61. 10.
» ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ· ἐνέδυσεν γὰρ με
» ἱμάτιον σωτηρίας, καὶ χιτῶνα δόξης καὶ
» ἑορτασθῆναι δὲ ἐν τῷ εἰς τιμὴν καὶ δόξαν ἀλη-
» θῶς τῷ ἱερῷ καὶ ἀγίῳ γένει, Χριστῷ, κόσ-
» μηματε λαμπρὸν καὶ ὑπερκόσμιον ταῖς
» τῶν ἀγίων ψυχῶν. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν Γαλ. 3. 27.
» ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσαδε, Φησί.

γ. Καὶ σὺ λάλησον πᾶσι τοῖς σο-
φοῖς τῇ διανοίᾳ, ὥς ἐνέπληστα πνεύ-
ματος αἰδοῦσιν. καὶ ποιήσῃς τὴν
σολὴν τὴν ἀγίαν Ἀαρὼν εἰς τὸ ἅγιον,
ἐν ᾗ ἱερατεύσει μοι.

Δ ** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Θεὰ ὅπως τῆς σω-
» σεως τῆς παρὰ Θεᾶς, τῶν ἐορτασμάτων τὰς
» τεχνουργίας ἀνακεπλησθῶσι Φησιν, εἰς δὲ ἀν-
» θῶποι ποικιλεργίαν ἀποκομίζοντες, καὶ τὴν
» Χριστοῦ τοῖς ἀμφοῖς ἐγγράφοντες δόξαν.

δ. Καὶ αὐταὶ αἱ σολαί, ὥς ποιή-
σῃς. τὸ περισήθειον, καὶ τὴν ἐπωμί-
δα, καὶ τὸν ποδήρη, καὶ χιτῶνα κο-
συμβωτὸν, καὶ κίδαριν, καὶ ζώνην. καὶ
Ε ποιήσῃς σολὰς ἀγίας Ἀαρὼν καὶ τοῖς
υἱοῖς αὐτῶ εἰς τὸ ἱερατεύειν μοι.

ΑΛΛΟΣ. Περιβόλαιον, τὸ περισήθειον.
Ἄλλος, λόγιον. καὶ τὴν ἐπωμίδα, (1) δύω
ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὤμων ἐπιτιθέμενα· ἡ
δύω ὥμοι συνημμένοι ἔσσονται.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰδός ἐστιν ἱμαλὶς χιτῶν ἱάν-
» θινος, (2) ἕως ποδῶν φθάνων. ἕτος καὶ
» ἐπανδύτης καλεῖται.

Κκκ 3

ΑΔΗΛΟΥ.

(1) Ἐνδύεται τὸν λεγόμενον ἐφώδιον, ἑλληνικῇ δ' ἐπωμίδι προσηγορεύεται. γίνεται γὰρ τῆτον τὸν τρέ-
» πον· ὑφανθεὶς ἐπὶ βάθους χρυαῖος ἐκπῆτε χρωμάτων παντοίων καὶ χρυσῶ πεποικιλμένον περιπέκλον τῆ
» ζέον τὸ μέσον καταλιμπάνει, χειρίζεται ἡσκημένος, καὶ τῷ παντὶ κτήματι χιτῶν εἶναι πεποιημένος. τῷ
» δὲ διακνῶ τῆς αὐτοῦ σωῆς περιτμήμα σιθιδαμῆς τὸ μέγεθος, χρυσῶ τε καὶ τοῖς αὐτοῖς τῷ ἐφώδε
» βάμμασι διωδισμένων· ἐσὶν μὲν καλεῖται, σημαίνει δὲ τῆτο κατὰ τὴν ἑλληνικὴν γλῶτταν, λόγιον. Ἰώσηπ.
» αὐ κεφ. 8. τῆ περὶ Ἰουδαίᾳ ἀρχαιολογ. 3. βιβλ.

Ἰερὰν ἐορτασθῆναι κατεσκευάσθαι ὁ τεχνίτης τῷ μέλλοντι ἀρχιερεῖ καθίστασθαι, παγκάλιν καὶ θαυμα-
» σιωτάτῳ, ἔχουσιν αὐτοῖς ὑφάσμασι πλοκίῳ. τὰ δ' ὑψηλὰ δὲ τῷ, τὸ μὲν ὑποδύτης, τὸ δὲ προσα-
» γορευόμενον ἐπωμίδι - - - Τὸ δὲ λόγιον τετραγώνον, διπλὴν κατεσκευάζετο, ὡσανεὶ βάσις - - - Ὅλον
» αὐτοῖς χρυσῶς ἀνέστητο πρὸς τὴν ἐπωμίδα, σφίγγοντες ἐξ αὐτῆς, ὑπὲρ τῆς μὴ χαλαρῆς. Φίλ. 5
» Εβρ. αὐ τῷ 3. περὶ βίβλ. Μωϋσ. λόγ. σελ. 670.

(2) Ἀρκίον δὲ ἀπὸ τῆς ποδῆρας. ἕτος ὁ χιτῶν σύμπας ἐστὶν ὑακίνθινος. Φίλ. αὐτ. αὐ σελ. 671. ὁ
» δὲ Ἰώσηπ. (αὐ τῷ εἰρημ. κεφ.) Ἐπιδύσας δὲ ἐξ ὑακίνθου πεποιημένον χιτῶνα. τὸ ἱάνθινος ἄρα,
» ἀναγνώσθαι ὑακίνθινος.

ΑΔΗΛΟΥ. Κοσμβωτόν, συσφιγκλόν. Α εἰκὺς γὰρ αὐτὸν δι' ἀλύσεων καὶ κρίκων συσφίγγεσθαι ἐκ μέρους ὅλον δι' ὅλα διὰ τὸ εὖσολον.

Τὸ, κίδαριν, καλὰ τὸ Σαμαρειτικόν, πηλόν, (1) ἦτοι καὶ ἑτέραν γραφὴν μίτραν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ τοῖς ἱερεῦσι δὲ παντοδαπὸν περιτέθεικε κόσμον, τὸν μὲν λαὸν καταπλήττοντα τῷ διαφόρῳ τῆ χήματος, αὐτὰς δὲ τὰς ἱερέας διδάσκοντα, ὅπως χρῆ τὴν ψυχὴν ὠραΐζειν, καὶ τὸν τῆς ἀρετῆς αὐτῇ κόσμον περιτιθεῖναι.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Ὡς Ἀαρὼν τὸν ποδήρη, ἔτω καὶ ὁ λόγος ἔλαβε τὴν ἀπὸ γῆς ἀνθρώπινον σάρκα, Μαρίαν ἀντὶ [τῆς] ἀνεργάστῃ γῆς ἐχρηκῶς μητέρα τῆ σώματος· ἵνα ἔχων τὸ προσφερόμενον, αὐτὸς ὡς ἀρχιερεὺς ἑαυτὸν προσενέγκῃ. τέττα γὰρ ἡ τὰ παλαιὰ σκιά.

ΑΔΗΛΟΥ. Χιτῶνα δὲ, καὶ ποδήρη, καὶ τέλειον, καὶ ἐξ ἄκρων εἰς ἄκρα διήκοντα, ὡς μηδὲν ὑπάρχειν γυμνὸν ἀρετῆς, ἢ ἀκατακαλυπτον.

ε. Καὶ αὐτοὶ λήψονται τὸ χρυσίον, καὶ κόκκινον, καὶ τὴν ὑάκινθον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὴν βύσσον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Θεὰ δὲ ἔν, ὅτι διὰ τῶν αὐτῶν εἰδῶν, ἐξ ὧν ἡ σκλιῇ κατεσκευάσθη, καὶ ἡ τῆ πρῆχοντος ἐν ἱερῶσυν διεσκευάσθη σολῇ, τὴν Χριστῷ δόξαν ὡς ἐν εἰκόνι δὴ πάλιν καὶ τύποις ὠδίνεσα. λόγοι γὰρ οἱ αὐτοὶ, γνωσίσ τε ἔχ ἑτέρα τὸ Χριστῷ κάλλος καλῶσημαίνεσι. γινώσκεται γὰρ ὡς ἐν χρυσῷ μὲν, Θεός· ὡς ἐν τῇ πορφύρᾳ δὲ, τὸ βασιλεῖον ἔχων ἀξίωμα· καὶ ὡς ἐν βύσσῳ λεπτῇ, λόγος ἰσχυρὸς καὶ ἀσώματος· ὡς ἐν κοκκίνῳ, διὰ τὴν σάρκα· ἐν ὑάκινθῳ γε μὴν ἀεροφανεῖ, τοῖστος γὰρ χρώς· ὁ ὑάκινθινος διὰ τὸ ἀνώγειν καὶ ἐξ ἑρανῆ. Θεὸς γὰρ ὁμῆ καὶ βασιλεὺς ὁ ἐκ Θεῶ πατρὸς λόγος. αἱ αὐταὶ τοιγαρὲν ἀπαραλλάκτως, καὶ ὡς ἐν θεωρίᾳ λεπτῇ τῶν ἐσθημάτων αἱ ὕλαι, καὶ μέντοι καὶ τῶν κατεσκευασμένων ἐν τῇ ἀγίᾳ σκλιῇ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ ἱερεὺς διὰ τὸ ποικίλον τῶν ἀρετῶν ἔχει τὴν ἐξ ὑάκινθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου καὶ βύσσης σολῶν τὸν

δὲ ποδήρη, ὡς μηδὲν ἔχων γυμνὸν ἀρετῆς ἀπ' ἄκρων ἕως τέλους· τὴν δὲ ζώνην, διὰ τὴν ὁκοσμίαν, φυλάττεσαν τὰ γονοποιὰ ἐν καθαρότητι. ἔχει δὲ καὶ ὑποδύτι, ὡς διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἀναβάσεως γνωσιν λαμβάνων τῶν λανθανόντων μυστηρίων.

ς. Καὶ ποιήσῃ τὴν ἐπωμίδα ἐκ βύσσης κεκλωσμένης, ἔργον ὑφαντὸν ποικιλτῆ.

Β ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκέλευσε δὲ αὐτῷ καὶ ἐφεσρίδα γενέσθαι, ἡ οἱ ἐβδομήκοντα ἐπωμίδα ἐκάλεσαν. ἐν δὲ ταῖς Βασιλείαις ὁρίσκομεν Ἐφῶδ αὐτὴν κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων γλῶτταν ὀνομασμένην. αὕτη εἶχεν ἐφ' ἐκατέρῃ τῶν ὤμων δύο λίθους πολυτελεῖς, ἔχοντας τῶν φυλῶν τὰς προσηγορίας ἐγγεγραμμένας.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. [Ἐφασμά τι χιτῶνος ὡς ἐν εἶδει καὶ μέχρι σέρων διήκον γενέσθαι προσέταχεν, ὡς αὐτοῖς ἔσω τε καὶ ὡς ἐν χρῶ καὶ μέχρι ποδῶν ἐσθῆμασιν ἐπενεγμένον, καὶ τὴν ἐκ χρυσοῦ καὶ πορφύρας ἀπασράπτον αὐγλήν, τοῖς τῶν θεωμένων ὀφθαλμοῖς σεπτόν τε καὶ ἱεροπρεπὲς ἐντέκοι τὸ θαῦμα.] τῆτο κέκληκεν ἐπωμίδα, διὰ τὸ, οἶμα, βραχὺ τῆ τεχνήματος, καὶ ἀμφοῖν δὴ μόλις ἐπιτεταυῖσθαι τοῖν ὤμοιν.

Δ ζ. Δύο ἐπωμίδες ἔσονται αὐτῷ συνεχῆσαι αὐτῷ ἑτέρα τὴν ἑτέραν, ἐπὶ τοῖς δυσὶ μέρεσιν ἐξηρητημένα.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Δύο ἐπωμίδες ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὤμων ἐπιτιθέμεναι, καὶ ἔχσασαι εἰς τὰ ἄκρα ἑαυτῶν ἀσιδίσκας χρυσῆς, ὡς ζώνας λεπτῆς. δι' ὧν ἐπὶ νώτε συζωγνύμεναι ἐκ μέρους, καὶ ἐν τῷ σήθει ἐκ τῆ ἄλλης μέρους ἐδεσμέντο, συνδεσμέναι ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῆ λογίᾳ. (2)

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Αἱ δὲ ἐπωμίδες τύπον ἐπείχον φιλοπονίας, καὶ νοητῆς ἐργασίας.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Φιλοπονίας δὲ τύπον ἐπλήρην, καὶ νοητῆς ἐνεργείας τῶν ἀρετῶν. καὶ δηλοῖ τῆτο τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν περὶ τῆ Ἰσαάκ ἐνός τῶν παίδων τῆ Ἰακώβ, λέγων· ὑπέθετο τὸν ὦμον αὐτῷ· εἰς Γεν. 49. 15. » τὸ πονεῖν· καὶ ἐγένετο ἀνὴρ γεωργός.

η. Καὶ

(1) Πίλος, κόσμος περικεφάλαιος, ὃν οἱ μὲν κυρβάσιαν, οἱ δὲ τιάραν, ἄλλοι δὲ κίδαριν καλεῖσι. Σειδ. ὡ λέξ.

Ἐπὲρ δὲ τῆς κεφαλῆς φορεῖ πῖλον ἄκωνον, ὃ διηκνύμενον εἰς πᾶσαν αὐτῇ, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον ὑπερβεβηκότα μέσης. καλεῖται μὲν μασσαεμφθῆς. τῇ δὲ κατασκευῇ τοῖστος ἐστίν, ὡς σεφάνη δοκεῖν, ἐξ ὑφάσματος λινῆς ταινίας πεπονημένη παχέια. καὶ γὰρ ἐπιπλοῦσμένον ῥάπτεται πολλάκις. ἔπειτα σινδῶν ἀνωθεν αὐτῇ ἐκπεριέρεχται, διήκοντα μέχρι μετώπου, τὴν τε ῥαφίαν τῆς ταινίας, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς ἀπρεπὲς καλύπτεισθαι, καὶ ὅλα δὲ τῷ κρανίῳ γυμνομένη ἐπίπεδον. Ἰωσήφ. ἐν τῷ προδιαληφθ. κεφ.

Πρὸς δὲ καὶ κίδαρις κατεσκευάζετο. κίδαρις γὰρ οἱ τῶν ἑσῶν βασιλεῖς ἀντὶ διαδήματος εἰσάσαι χρησθῆαι. - - - Κίδαριν δὲ ἀντὶ διαδήματος ἐπιτίθει τῇ κεφαλῇ, δικαιῶν τὸν ἱερωμενόν τῷ Θεῷ, καὶ ὃν χρόνον ἱερᾶται προφέρειν ἀπάντων, καὶ μὴ μόνον ἰδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ βασιλέων. Φιλ. ἐν σελ. 671, καὶ 673.

Ἀλλὰ καὶ ὁ πῖλος ὁ χρυσοῦς, ὁ ἀνατεταμένος, τὴν ἐξοσίαν μινύει τὴν βασιλικὴν τῆ Κυρίᾳ· εἴ γε ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Σωτὴρ. σημεῖον γὰρ ἡγεμονικωτάτης ἀρχῆς ὁ πῖλος ὁ ὑπὲρ αὐτῇ. ἄλλως τε ἀκηκόαμεν, ὡς εἴρηται καὶ τῇ Χριστῷ κεφαλῇ ὁ Θεός· καὶ πατὴρ τῆ Κυρίᾳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. Κλήμ. ἐν βιβλ. 5. τῶν σεωμ.

(2) Ἐν τοῖς ἐκδομ. ἔχ εὔρηται.

η. Καὶ τὸ ὕφασμα τῶν ἐπωμίδων Ἀ
δῆσιν ἐπ' αὐτῷ, κατὰ τὴν ποίησιν ἐξ
αὐτῆς ἔσαι ἐκ χρυσίῃς, καὶ ὑακίνθῃς,
καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνῃς διανειησ-
μένῃς, καὶ βύσσῃ κεκλωσμένης.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ταῦτα,
τὰ σύμβολα τῶν σοιχείων τυγχάνουσιν, ἐξ
ᾧ τὰ πάντα σωθήσονται, ἃ περιβαλλόμε-
νοι εἰσῆσαν εἰς τὰ ἅγια, δι' αὐτῶν ὑπὲρ
τῆς κόσμου τὸν Θεὸν ἡλεόμενοι. ἡ βύσσος
μὲν γὰρ, ἀντὶ τῆς γῆς· ὁ δὲ ὑακίνθος,
ἀντὶ τῆς ἀέρος· καὶ ἡ πορφύρα, ἀντὶ τῆς
ὕδατος· καὶ τὸ κόκκινον, ἀντὶ τῆς πυρός.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἄ δὲ διὰ τῶ-
ν μανθάνομεν, ταῦτά ἐστιν· ὅτι τὰ ἄνω
τῆς περιβολῆς, ὅσα τῆς καρδίας ἰδίως γί-
νεται κόσμος, ἐκ πολλῶν καὶ διαφορῶν
κατακρινᾷται. ἡ ἔν ὑακίνθος τῇ πορφυ-
ρᾷ συμπλέκεται· τῇ γὰρ καθαρότητι τῆς
ζωῆς ἡ βασιλεία σιωέζουκται· κόκκος τῇ
βύσσῳ σιωαναπλέκεται, ὅτι πέφυκε πῶς
τῷ τῆς αἰδῆς ἐρυθίματι τὸ λαμπρόν τε
καὶ καθαρὸν τῆς βίῃς ἐμφύεσθαι· ὁ δὲ χρυ-
σὸς τοῖς ἄνθρωποις τέτοις συμπαραλάμπων,
τὸν ἀποκείμενον τῷ τοιάτῳ βίῳ θησαυρὸν
ὑπαυλίσσεται.

θ. Καὶ λήψῃ τὰς δύο λίθους, [λί-
θους] σμαράγδῃς, καὶ γλύψῃς ἐν αὐ-
τοῖς τὰ ὀνόματα τῶν ἡγῶν Ἰσραὴλ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὡχρὰ μὲν λίθος ἡ σμα-
ράγδος. ἐνήχεται δὲ αὐτῇ τὸ ἀνυοειδὲς
ἐν βᾶθει, καὶ οἷον ἐν σκότῳ συγκεκράται
Φῶς, ἐκατέρω πρὸς ἑαυτὸ νικᾷν ἀντέλ-
κοντος. ἄρ' ἔν πρὸς τὸ ὑψῆτε καὶ ἄνω
βλέπων ὁ τῆς σώματος ὀφθαλμὸς, καὶ κα-
τατένας εἰς τὸ βαθὺ πρὸς αἰθέρα καὶ
ἔρανόν, ἔχι τοιαῦτά τινα προσβάλλει θεᾶ;
ὥχρὸς γὰρ πῶς, καὶ ὡς ἐν βᾶθει μέλας,
καὶ φωτὶ μετρίῳ συμμιγῆς ὁ ἀνωτάτω
λίαν αἰθῆρ. εἰκόνα δὲ ἐν ἔρανῳ τῷ λίθον
τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν ποιῆται. [καὶ] μή-
τοι θαυμάσης ὅτε καὶ σαπφείῳ παραι-
κάσει πάλιν αὐτόν. ὥχρὰ γὰρ ἡ σάπφει-
ρος, καὶ τῆς ἐν σμαράγδῳ θεᾶς ἡ μα-
κρὰν. καὶ πάλιν. Οὐρανὸς δὲ ἐν σημείον ἡ
σμάραγδος, γεγραμμένον ἔχουσα κατα-
γνώσκει τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τόπον λαχούσα τῷ
ἐπωμίδῃ. δι' ἑπερ' ἐστὶ νοεῖν, ὡς οἱ περ' ἂν
εἴεν οἱ τῷ ἀπογραφῷ λαχόντες ἐν ἔρα-
νῳ, ἔτοι πάντῃ τε καὶ πάντως ἐπανα-
παύσονται τῷ Χριστῷ, μονονεχὶ καὶ ἐπ'
ῶμων ἔχοντι, καὶ ὡς ἐν τάξει ποιεμένη
τὰς ἀγαθὰς.

ι. Ἐξ ὀνόματα ἐπὶ τὸν λίθον τὸν
ἕνα, καὶ τὰ ἐξ ὀνόματα τὰ λοιπὰ
ἐπὶ τὸν λίθον τὸν δεύτερον κατὰ τὰς
γενέσεις αὐτῶν.

(1) Ἐγγέγραπται δὲ τέτοις τῶν Ἰακώβ παίδων τὰ ὀνόματα γράμμασιν ἐπὶ χιτῶν γλώσῃ τῇ
ἡμετέρᾳ, κατὰ τὴν τῶν λίθων ἐκατέρωθεν. οἱ πρεσβύτεροι δὲ εἰσι κατὰ ὅμον τὸν δεξιόν. Ἰωσήφ. ἐν τῷ δ. κεφ.
τῆ 3. περὶ Ἰακώβ. ἀρχαιολ. βιβλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀντὶ τῆς, τὸν πρῶτον Ῥε-
βιμ, πρῶτον ἵνα τάξῃς, καὶ τὸν δῶτε-
ρον, καὶ ἀπλῶς ἕκαστον κατὰ τὴν τάξιν
καὶ τῷ γέννησιν αὐτῆς, ἕως τῆς Βενιαμὴν
τῆς ἐσχάτης ἐν τῷ δῶτέρῳ λίθῳ. (1)

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀναγ-
καίως δὲ κατ' ἑκάτερον τὸν λίθον ἐξ ὀνό-
ματα ἐγγλύφεται· διότι καὶ τῶν ἡμι-
σφαιρίων ἑκάτερον δίχα τέμνον τὸν ζωο-
φόρον, ἐξ ἐναπολαμβάνει ζώδια.

ια. Ἔργον λιθουργικῆς τέχνης·
γλύμμα σφραγίδος διαγλύψῃς τὰς
δύο λίθους ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι τῶν ἡγῶν
Ἰσραὴλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὕτω γλυφῆτωσαν, ἵνα
καὶ ἀπομαρτυροῦντες δινηθῇ ἐν καιρῷ τῶν
ὀνομάτων τῆς γραφῆς.

ιβ. Καὶ θήσεις τὰς δύο λίθους ἐπὶ
τῶν ὤμων τῆς ἐπωμίδος· λίθοι μνη-
μοσύνης εἰσὶ τοῖς ἡγῶν Ἰσραὴλ· καὶ
ἀναλήψεται Ἀαρὼν τὰ ὀνόματα τῶν
ἡγῶν Ἰσραὴλ ἐναντὶ Κυρίου ἐπὶ τῶν δύο
ὤμων αὐτῆς, μνημόσυνον περὶ αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μνημόσυνον τῷ ἀν-
γε τοῖς λίθοις ἀπογραφῷ ἔσεσθαι, Φησὶ,
τοῖς ἡγῶν Ἰσραὴλ ἐναντὶ Κυρίου, μονονεχὶ
καὶ ἐναυαλίζοντος ὡς ἐν Ἀαρῶν. εἰσδέχε-
ται γὰρ ἡμᾶς ὁ Θεὸς καὶ πατήρ εἰς ἀνά-
μνησιν ἐν Χριστῷ· καὶ γεγονότα ἐν αὐτῷ
γνώριμοί τε καὶ ἐποπτεῖας ἄξιοι, καὶ ὡς
ἐν βίβλῳ Θεῶ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Πατριάρχαι
δὲ ταῖς ἐπωμίσιν ἐγγεγραμμένοι, ἡ μικρὰ
πρὸς τὸν τοιαῦτον ἡμῖν καλλωπισμὸν συνει-
σφέρουσι. τοῖς γὰρ προλαβῶσι τῶν ἀγα-
θῶν ὑποδείγμασι κατακοσμεῖται μᾶλλον ἢ
τῶν ἀνθρώπων ζωῇ.

ιγ. Καὶ ποιήσεις ἀσπίδισκας ἐκ
χρυσίῃς καθαρῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ἀσπίδισκας δύο προσέ-
ταχε γενέσθαι ἐκ χρυσίῃς δὴ καθαρῆς,]
δύο τε μὲν ἢ κατὰ νομίσματος κύ-
κλον, ἐν εἰδεί γε μὴ τῷ αὐτῷ. κυκλω-
τερὲς γὰρ τὸ νόμισμα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Πάλιν δὲ τῷ
κόσμῳ τῶν πέπλων ἕτερος ἄνωθεν ἐπι-
βάλλεται κόσμος· ἀσπίδισκα ἐκ χρυσίῃς
κατ' ἑκατέρω τῶν ἐπωμίδων καθεμένης,
καὶ δι' ἑαυτῶν ἀνέχουσαί τι χρυσότοκλον
ἐν τετραγώνῳ τῷ χιτῶνι, δώδεκα λίθοις
καταλαμπόμενα, σοιχηδὸν διακειμένης.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ μὲν δὴ χιτῶν τῆς
κόσμου, τῆς τοῦ ἡγῶν διάνοια, ἡ μὲν τῶν
ἀσπίδων τῶν καθεμένων ἀπὸ τῶν ὤμων,
ἡ τὸ περιδέραιον κατὰ τῆς τῆς ἀντικειμένης
ὀπλίσεως

ὀπλίσεως ὑπαινίττεται. ὥς διχῇ τῆς ἀρε-
τῆς κατορθωμένης, διά τε πίσεως καὶ τῆς
κατὰ τὸν βίον τῆτον ἀγαθῆς σιωπῆσεως,
πρὸς ἀμφοτέρα κατησφαλίδαται αἱ τῶν
ἀσπίδων προβολαῖς, ἀτρωτὸν τῶν τοιῶτων
2. Κορ. 6. 7. βελῶν διαμένοντα, διὰ τῶν ὀπλῶν τῆς δι-
» καιοσιώης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν.

ιδ. Καὶ ποιήσεις δύο κροσῶτά ἐκ
χρυσίς καθαρῆς, καταμεμιγμένα ἐν
ἀνθεσιν, ἔργον πλοκῆς· καὶ ἐπιθή-
σεις τὰ κροσῶτά τὰ περιπεπλεγμέ-
να ἐπὶ τὰς ἀσπιδίσκας, κατὰ τὰς πα-
ρωμίδας αὐτῶν ἐν τῶν ἐμπροσθίων.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀντὶ τῆς, ἐκ χρυσονήματος
ὑφασμένα ἐν τῇ ὑφῇ. ἀνθή γὰρ, οἶον
ρόδα, κρίνα, καὶ τὰ τοιαῦτα.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Σειρὰς εἰναί φασιν τὰ
κροσῶτά, ἐκπεποικιλμένῳ ἐχέσας τὴν
ὡς ἐν χρώμασιν ὄψιν. ἀνθή γὰρ ἔφη τὰ
χρώματα. βύσος δὲ ὡς ἄρα καὶ πορφύρα
ταυτὴ, [καὶ νῆμα χρυσεῖν, καὶ μὲν καὶ
ὑάκινθος, καὶ κλῶμα τὸ κόκκινον.]

ιε. Καὶ ποιήσεις λόγιον τῶν κρί-
σεων, ἔργον ποικιλτῆ· κατὰ τὸν ῥυθ-
μὸν τῆς ἐπωμίδος ποιήσεις αὐτὸ ἐκ
χρυσίς, καὶ ὑάκινθος, καὶ πορφύρας,
καὶ κοκκίνης κεκλωσμένης, καὶ βύσος
κεκλωσμένης.

Λόγιον. ὁ Ἑβραῖος, ἐσθήν.

» ΑΔΗΛΟΥ. Κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐπω-
μίδος, ἀντὶ τῆς, κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς
ἐπωμίδος ὑφάνει ἐκ χρυσίς, καὶ πορφύ-
ρας, καὶ κοκκίνης, καὶ βύσος, καὶ ὑάκινθος·
ἥτοι ἵνα ἔχη ἀλυσιδωτά, καὶ κρίνας, δι'
ὧν ἔδεσμιότο τὰς ἐπωμίδας.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καὶ τῆτο δὲ πάλιν ἐτύ-
μως καὶ λίαν ὀυλόγως τὸ ὡς ἐν καρδίᾳ καὶ
σπλάγχχνος ἐπιτιθέμενον, λόγιον τῶν κρί-
σεων ὠνομάδα. δᾶγμα (1) γὰρ ὥσπερ τῆ
ἐν ἡμῖν λογικῇ, καρδίᾳ καὶ σπλάγχχνον.
ἐνεργήρεται δὲ ὥσπερ καὶ ἐγκαταβέβληται
φυσικῶς τῷ ἐν ἡμῖν λόγῳ καὶ ἡ ἐφ' ἐκάστῳ
τῶν πρακτικῶν ὁρδὴ τε καὶ ἀδιάβλητος κρί-
σις, τῆς ἐν ἡμῖν δικαιοκρισίας, καὶ τὸ ἐν ἐκά-
στῳ πρέπον. ἡ γὰρ ἐχὶ λόγος ὁ ἐν ἡμῖν τὰς
τῶν πρακτικῶν ταλαντῶν φύσεις, καὶ ἀπο-
κρίνει τῶν ἀμεινόνων τὸ ἀχαρίτε καὶ ἀλυ-
σιτελές; κρίσιν δὲ ἔδος ὀνομάζειν τῇ θεο-
πνεύσῳ Γραφῇ τὴν ὁρθότητα καὶ δικαιο-
κρισίαν. καὶ γὰρ ὁ θεοπνεύστους ψάλλει Δα-
Ψαλ. 105. 3. βιδ. μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ
» ποιεῖντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Νοητῶς δὲ ὑποφαίνει τὴν
τῆς λογικῆς καὶ ἡγεμονικῆς τῆς ψυχῆς βε-
βασανισμῶς καθαρίσιν· τῆς γὰρ ἐνδει-

Α ξίς ὁ χρυσός· καὶ τὴν παγίαν καὶ σεβρῶν
ἐν τοῖς καλοῖς κρίσιν, καὶ ἀμετάθετον, καὶ
προκεκηρυγμένῳ ἅπασιν, καὶ λαμπράν.
ὅπερ οἱ διαφανεῖς λίθοι μινύσιν· καὶ τῷ
τετραπλῷ τῶν εἰχῶν, τὸ ἐκ παντὸς περι-
πεφράχθαι μέρες.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ λόγιον τὸ ἐπὶ τῆς στήθους,
τύπος ἐστὶ τῆς δαῖν ἐν τοῖς καλοῖς τὴν κρί-
σιν ἔχειν ἀμετάθετον. δι' ὧν δὲ ἔχει τὰς
τέσσαρας λίθους, σημαίνει, ὡς δὲ παν-
ταχοῦ τὸ ἀσφαλές ἔχειν, καὶ περι-
πεφράχθαι.

ις. Ποιήσεις αὐτὸ τετράγωνον·
ἔσαι διπλὴν, σπιθαμῆς τὸ μῆκος αὐ-
τῆς, καὶ σπιθαμῆς τὸ εὖρος.

ΑΔΗΛΟΥ. Πανίον (2) ὡς πέπλος μα-
ρισμῶν (3) ὅλον, ἔχον σπιθαμῆς τὸ μῆ-
κος καὶ πλάτος, τὸ αὐτὸ ἰσοτετράγωνον.

Γ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Τὸ δὲ τετρά-
γωνον ἐκεῖνο [κόσμιον,] τὸ τῶν ἀσπίδων
ἐκατέρωθεν ἐξηρημαῖον, ἐν ᾧ εἰσὶν οἱ
ἐπώνυμοι τῶν φυλῶν πατριάρχαι τοῖς λί-
θοις κατάγραπτοι, τῆτο τῆς καρδίας προ-
κάλυμμα γίνεται· παιδύοντος ἡμᾶς τῆ
λόγῳ διὰ τῆς οἰκίας, ὅτι ὁ ταῖς δύο ταύ-
ταις ἀσπίσι τὸν πονηρὸν τοξότῳ ἀποκρη-
σάμενος, ταῖς τῶν πατριαρχῶν ἀρεταῖς
κατακοσμήσει τὴν ἰδίαν ψυχὴν, ἄλλῃ ἄλ-
Δ λως ἐν τῷ λόγῳ (4) τῆς ἀρετῆς διαλάμ-
ποντος. τὸ δὲ σχῆμα τῆς τετραγώνου, ἐν-
δεικνύει ἐξω τῆς ἐν τῷ καλῷ παγιότη-
τος. δυσμετάθετον γὰρ τὸ τοῖστον σχῆμα,
δι' ἧς ταῖς γωνίαις ἐπὶ ταῖς ὀρθαῖς τῶν
πλευρῶν ἐρειδόμενον. οἱ δὲ τελαμῶνες, δι'
ὧν τὰ προκοσμήματα ταῦτα σιμωδεσμεῖται
πρὸς τὰς βραχίονας, δόγμα μοι δοκᾷ
πρὸς τὸν ὑψηλὸν βίον παρέχεσθαι, τὸ
δαῖν συνάπτειν τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν
τῇ κατὰ τὴν θεωρίαν ἀνεργασίᾳ. ὥς
τὴν καρδίαν μὲν, τῆς θεωρίας· τὰς δὲ
βραχίονας, τῶν ἔργων σύμβολα γίνεσθαι.

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Διπλὴν δὲ ὡς, εἰς ἑαυτὸ
τῆς ῥάκας ὑπελιτομίας, καὶ ὑποφαίνον-
τος χρῶμα τὸν ἱερέα τὰς κινήσεις τῆς δια-
νοίας τὰς λογικὰς ἀναλύειν ὥσπερ εἰς ἑαυ-
τὰς, καὶ ταῖς μερίμναις διπλασιάζειν, ὡς
πάντοθεν ἔχειν τὸ ἀσφαλές.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Διπλὴν δὲ ὡς, σημαίνει,
ὡς δὲ τὸν ἱερέα τὰς λογικὰς κινήσεις ἀνα-
λύειν ὥσπερ εἰς ἑαυτὰς, καὶ ταῖς μερί-
μναις διπλασιάζειν. ἡ δὲ δήλωσις καὶ ἀλή-
θεια, ὅτι ὁ τοῖστος ἱερεὺς κατὰ τὰς ἀνω-
θεν ἀποκαλύψεις τῶν θείων καὶ ἀληθινῶν
δουμάτων κατασφραγίζεται.

ις. Καὶ καθυφανεῖς ἐν αὐτῷ ὅ-
» φασμα κατάλιθον τετράσιχον. εἰχος
λίθων

(1) Ἐνδείκτημα γάρ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 383.

(2) Παρεὰ τῆς Πάντα, ὅν τῆς ὑφαντικῆς καταρτίζα λέγουσιν. Εὐστάθ. παρὰ Στεφάν. τῷ Ἑβραϊκῷ
ἐν τῷ λεξ.

(3) Ἰτ. μαρισμῶν ἰωνικῶς, ἀπὸ τῆς μηρύας, τὸ ἐκλείνω, τὸ κλῶθαι, τὸ ἔλκω, τὸ σιμῶθαι.

(4) Ἐν τῷ πέπλῳ. ἐν τῇ εἰς τὸν βίον Μωϋσ. θεωρ.

λίθων ἑσσι, σάραδιον, τοπάριον, καὶ σμάρραγδος ὁ εἷχος ὁ εἷς.

Οἱ λοιποὶ, καὶ πληρώσεις ἐν αὐτῷ πληρώματα λίθων, ἀντὶ τῆς, διάλιθον, καμματορικὸν (1) ἔργον.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τέτταρες δὲ οἱ εἷχοι, τριάδα λίθων ἕκαστος περιέχοντες, [ἐν] αἷς ἐκ ἑνὸς εὐρεῖν τινὰ ὁμοειδῆ πρὸς τῷ ἑτέρῳ, ἀλλ' ἐν ἰδιαζέσαις αὐγῶν ἕκαστη ἐκαλλωπίζεται.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τετάρχα δὲ ἀνὰ τρεῖς, καὶ ὡς (2) τέσσαρσι εἷχοις, τὸ ἐδραῖον, καὶ πίσειν (3) τῷ τῆς τριάδος σκιαγραφίᾳς ἡμῖν τῆς τοιαύτης θέσεως. πίσεως μὲν γὰρ, τὸ ἀνὰ τρεῖς, [καὶ ὡς] ἐν τριάδι σύμβολον· ἐδραιότητος δὲ, τὸ ὡς ἐν τετραγώνῳ τε καὶ ἰσοπλευρῷ σχήματι γινέσθαι. πεποίητο γὰρ ἔτω τὸ λόγιον, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ λίθοι. (4)

ιθ. Καὶ ὁ εἷχος ὁ δεύτερος, ἀν-
ιδ. θραξ, καὶ ἰάσις. Καὶ ὁ εἷχος ὁ τρί-
τος, λήγουρις, (5) καὶ ἀχάτης, καὶ
κ. ἀμέθυς. Καὶ ὁ εἷχος ὁ τέταρτος, χρυσόλιθος, καὶ βυρίλλιον, (6) καὶ οὐνύχιον, περινεκαλυμμένα χρυσίῳ, [συνδεδεμένα ἐν χρυσίῳ] ἔσωσαν ὀνόματα κατὰ εἷχον αὐτῶν.

κα. Καὶ οἱ λίθοι ἔσωσαν ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἡν Ἰσραὴλ δυωκαίδεκα κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν· γλυφαὶ σφραγίδων, ἕκαστος κατὰ τὸ ὄνομα ἔσωσαν εἰς δυωκαίδεκα φυλάς.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οἱ κατὰ σέρνα δώδεκα λίθοι ταῖς χροιαῖς ἐχ-
ομοιοί, διανεμηθέντες εἰς τέσσαρας εἷχας ἐκ τριῶν, τίνος ἑτέρου δείγματ' εἰσιν, ἢ τῆς ζωδιακῆ κύκλου; καὶ γὰρ ἔτος τετραχῇ διανεμηθεὶς ἐκ τριῶν ζωδίων, τὰς ἐτησίους ὥρας ἀποτελεῖ.

κβ. Καὶ ποιήσεις ἐπὶ τὸ λόγιον κροσσὸς συμπεπλεγμένους, ἔργον ἀλυσιδωτὸν χρυσίῳ καθαρό.

Ἀλυσιδωτόν. Σύμμαχος, βροχωτόν.

κγ. (7) Καὶ ποιήσεις ἐπὶ τῆς λογίᾳ δύο δακτυλίδας χρυσῆς· καὶ δώσεις τὰς δύο δακτυλίδας ἐπὶ τῶν δύο ἀκρων τῆς λογίᾳ. Καὶ δώσεις τὰ δύο ἀλυσιδωτὰ τὰ χρυσᾶ ἐπὶ τοῖς δυσὶ δακτυλίοις ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς λογίᾳ.
κε. Καὶ τὰ δύο ἄκρα τῶν δύο ἀλύσεων δώσεις ἐπὶ τῶν δύο συσφιγνύων, καὶ δώσεις ἐπὶ τῆς ὠμῆς τῆς ἐπωμίδος

Α ἐπὶ τὸ μέτωπον τῆς προσώπῃ αὐτῆς.

κς. Καὶ ποιήσεις δύο δακτυλίδας χρυσῆς, καὶ θήσεις αὐτὰς ἐπὶ τὰ δύο ἄκρα τῆς λογίᾳ ἐπὶ τῆς χεῖλης αὐτῆς, ὅεςιν εἰς

κζ. τὸ μέρος τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν. Καὶ ποιήσεις [δύο] δακτυλίδας χρυσῆς, καὶ δώσεις αὐτὰς ἐπὶ τῆς δύο ὠμῆς τῆς ἐπωμίδος κατὰθεν αὐτῆς κατὰ πρόσωπον, κατὰ τὴν συμβολὴν αὐτῶν ἐπάνω τῆς μηχανώματος τῆς ἐπωμίδος.

κη. Καὶ συσφίγξαι τὸ λόγιον ἐν τῆς δακτυλίδας αὐτῆς εἰς τὸ δακτύλιον τῆς ἐπωμίδος ἐν κλώσματι ὑακινθίνῳ, ἵνα ἢ ἐπὶ τῆς μηχανώματος τῆς ἐπωμίδος, καὶ ἢ μὴ ἀποσπάσῃς τὸ λόγιον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος.

Γ ΛΑΛΟΥ. Μὴ ἀποσπάσῃς τὸ λόγιον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος, ἀντὶ τῆς, δεῖ καὶ λόγον ἔχειν τὸν ἱερέα, καὶ ἔργα ἐπίπονα καὶ ἐνάρετα.

κθ. Καὶ λήψεται Ἀαρὼν τὰ ὀνόματα τῶν ἡν Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆς λογίᾳ τῆς κρίσεως ἐπὶ τῆς στήθους, ἐσιόντι εἰς τὸ ἅγιον μνημόσυνον ἐναντίον τῆς Θεῆς διαπαντός.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. [Λόγιον ἐν ἄρα κρίσεως τὸ καρδίᾳ καὶ σέρνοις ἐπερρέιμμενον, διὰ τὸ ὥστερ ἐν τόπῳ κεῖσθαι τῆς λογικῆς, ἐν ᾧ καὶ ἡ ὁρθότης ἐν δικαιοσύνῃ. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ λίθῳ δυωκαίδεκα χρυσίῳ περιχετοί, γραφῶν ἔχοντες τὰς φυλάς.] εἰς δ' ἂν τύπος ἀνδρῶν ἁγίων, οἱ λαμπρότατοι καὶ τίμιοι, καὶ οἱ ἄτινες ἀπόλεκτοι λίθοι, μονοεχὲς καὶ εἰς νῦν καὶ καρδίαν κείμενοι τῆς Χριστοῦ. καὶ γὰρ εἰσιν ἀληθῶς μνήμης ἄξιοι, διὰ γε τὸ ἐν ἀρετῇ διαφανῆς, καὶ τὸ ὡς ἐν ἁγιασμῷ τίμιον.

λ. Καὶ θήσεις ἐπὶ τὸ λόγιον τῆς κρίσεως τὰς κροσσῆς· τὰ ἀλυσιδωτὰ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τῆς λογίᾳ ἐπιθήσεις.

Ζ * ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀπεκρέμαντο δὲ τῆς λογίᾳ τῶν κρίσεων καὶ κροσσοὶ χρυσοί, παραδηλῆντος, οἰμαί περ, τῆς πράγματος, ὅτι τῆς τῶν ἁγίων πληθύνος πολὺς τε καὶ ἀναρίθμητος [τῶν] ἀνδραγαθημάτων ἐσμός μονοεχὲς καὶ ἀπηρητημένος ὁράται. καὶ γὰρ ὁ μακάριος Δαβὶδ τῆς ἐκκλησίας τὸν κόσμον ἐν κροσσωτοῖς εἰναί φησι.

Ψαλ. 44. 13.

λα. Καὶ τὰς δύο ἀσπίδισκας ἐπιθήσεις ἐπ' ἀμφοτέρους τῆς ὠμῆς τῆς ἐπωμίδος κατὰ πρόσωπον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ.

(1) Ἰσ. καμματορικόν.

(2) Καὶ ἐν ὅλοις τέσσαρσιν· ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 385.

(3) Ἐν πίσει τῶν ἐν καρδίᾳ καὶ μνήμῃ Χριστοῦ σκιαγραφ. κτ. αὐτ.

(4) Αἱ λίθοι δυωκαίδεκα. αὐτ.

(5) Λιγύριον. ἢ ἐν Φρανκεν. ἔκδοσ.

(6) Βυρίλλιον. ἢ αὐτ.

(7) Τὸ 23, 24, 25, 26, 27, καὶ 28. ἐδάφ. ἢ ἐν Φρανκεν. ἔκδοσ. καὶ ἡ τῶν ἐδάφ. διαίρεσιν πεποίηκαμν, ἢ περιέχει. διήρηται δὲ ταῦτα κατὰ τὴν ἐν Ὁξον. ἔκδοσ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Χρυσᾶ δὲ τῆ βασιλέως **A** τὰ ὅπλα, χρυσᾶ δὲ ὁμοίως αἱ ἀσπίδες καὶ τὴν τῆ Θεᾶ πανοπλίαν αἰνιγματωδῶς ὑποφαίνουσα. ἐσόμεθα δὲ ἐν ἐκ ἐτέρως ἐν μνήμη τε καὶ ἐν ἀπογραφῇ Θεᾶ, μὴ ἐχὶ δὴ τῶν ὀπλῶν τῆς δικαιοσύνης ἀψάμενοι, καὶ δι' αὐτῶν ἰόντες πρακτικῶς.

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Τό γε δὲ τῆς ἐπωμίδος ἀνῆφθαι τὸ λόγιον, κατασημαίνειν οἰμαί-
 πει τὸ τοῖς ἄνω σωτηρίας τὰ κάτω, με-
^{Ἐφεσ. 2. 14.}σιτοῦντος τῆ Χρυσῆ. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ
 » εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ πάντα, καὶ
 τῆς τῶν ἐναντίων πληθύνος τῷ σωδὲσμῳ
 τῆς ἀγάπης ἀπαρτήσας τὰ ἀνθρώπινα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ προσήκει τὸν ἀρ-
 χιερέα καὶ ἐμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν, καθά-
 περ ἀσπίδα περιφέρειν τὴν φυλακτικὴν
 ἐπιμέλειαν, μὴ περὶ τὴν ἀντιβλή τῶν
 τῆς πονηρίας πνυδμάτων τὸ λογικὸν τρώ-
 σαι, καὶ τὸ δοκιμῶν τῶν κρίσεων σωταρά-
 ξαι, καὶ τὴν δὴλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν τῇ
 ἐπιμιξίᾳ τῆς κακίας ἀποσιῶσαι ποιήσει.

λβ. Καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λόγιον
 τῆς κρίσεως τὴν δὴλωσιν καὶ τὴν ἀλή-
 θειαν· καὶ ἔσαι ἐπὶ τῆ σήθης Ἀα-
 ρῶν, ὅταν εἰσπορεύηται εἰς τὸ ἅγιον
 ἐναντι Κυρίου· καὶ οἴσει Ἀαρῶν τὰς
 κρίσεις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆ σήθης
 ἐναντι Κυρίου διαπαντός.

» **ΑΔΗΛΟΥ.** Τὴν δὴλωσιν καὶ τὴν ἀλή-
 » θειαν. οἱ λοιποὶ, τὰς φωτισμὸς καὶ τὰς
 τελειότητας. λέγουσι δέ τινες, ὅτι σελή-
 νιτης ἡ λίθος, δι' ἧς διεγίνωσκον ὁ ἱερὸς
 τὰ ἐσόμενα τῷ λαῷ, τῆ λίθου εἰς χρυσά-
 σιν μεταβαλλομένης, καὶ ἐκ τούτων μαν-
 θάνων. (1) ὁ δὲ μακάριος Κύριλλος, τὴν
 δὴλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν δύο λίθους τι-
 μίως λέγει ἐν τῇ πρὸς Ἀνατολικὰς ἐπιστο-
 λῇ. (2) τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν γνωρίζεσθαι τὰ
 κατὰ τῆ λαῶ, ἢ ὑπὲρ τῆ λαῶ, ἐστὶ σοφά-
 σαδαι καὶ ἐκ τῶν ῥητῶν τούτων, ἔτω λε-
 γόντων· καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λόγιον τὴν
 δὴλωσιν, καὶ τὰ ἐξῆς. δοκεῖ δὲ ὁ λόγος
 αἰνιττεῖσθαι, ὅτι τὰ ὀριζόμενα παρὰ τῆ
 Θεᾶ εἰς τὸν λαὸν διὰ τῶν λίθων τούτων
 ἐφανερώτο. καὶ τὰ ῥητὰ ἐν τῷ λβ'
 ἀριθμῷ.

(1) Παραπλήσια τέτοις τὰ τῆ Σειδ. Φησὶ γάρ, (εἰς τὸ Ἐφεδ. τὸ γὰρ Ἐφεδ καὶ τὸ λόγιον τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸν Θεόδωρον. ἐν τῷ προκειμ. ὑπομνήμ.) Ἐφεδ. τὸ μὲν ὄνομα ἑβραϊκόν, ἐρμηνεύμενον δὴλωσιν ἢ λύτρωσιν σημαίνον. τὸ δὲ ἔδος αὐτῆς σπιδαιμῶν ἡ ὕψισμα, δίκην περισηθίς ἐκ χρυσοῦν τεχνικῆς ποιήσεως πεποιημένον. καὶ ἐν τῷ μὲν ἔχον ὥστε ἀστέρα ὀλόχρυσον· ἐκατέρωθεν δὲ αὐτῆς δύο σμαράγδες, ἔχοντας ἀνὰ ἑξ τὰς δώδεκα φυλάς τῆ Ἰσραὴλ· ἐν δὲ τῷ μεταξύ τῶν σμαράγδων, λίθον ἀδάμαντα. ἥνικα γὰρ ἐμελλεν ὁ ἱερὸς ἐρωτᾶν τὸν Θεὸν περὶ τῶν κεφαλῶν, ἐδέσμευεν αὐτὸ ἐν τῇ ἐπωμίδι κατὰ τὸ μέσον τῆ στήθους, καὶ ἐπετίθει τὰς χεῖρας αὐτῆς ὑποκάτωθεν, καὶ ὁρίσμετο ἐν ταῖς παλάμαις αὐτῆς ἐξηλωμένον ὥστε πυξίον· καὶ ἀποβλέπων εἰς τὸ Ἐφεδ. ἠρώτα τὸν Θεὸν τὸ ἐρώτημα. καὶ εἰ μὲν ἀρετὴν ἡ τῷ Θεῷ τὸ ἐρώτημα, ἀδελφὸς ἤσραπεν ὁ ἀδάμας λίθος καὶ ἐφείργοβόλει, ἀκτίνας ἐκπέμπων· εἰ δὲ ἐκ τῶν ἀρετῶν, ἔμελλεν ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει ὁ λίθος· εἰ δὲ ἐμελλεν ὁ Θεὸς εἰς μάχαιραν παραδίδοναι τὸν λαόν, ἐγένετο αἱματώδης· εἰ δὲ εἰς θάνατον, ἐγένετο μέλας.

(2) Τῆς μὲν ἐπιστολῆς, ἐν τοῖς ἐκδομοῖς. ἢ ἐπιγραφῇ, αὕτη· εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον· τὰ δὲ ἐν αὐτῇ περὶ τῆ λογίε, τὰ δὲ· πρὸς δὲ γε τῷ σήθει τῆ ἀρχιερέως λίθοι τινὲς ἦσαν ἀπηρητημένοι, τὸν ἀριθμὸν δώδεκα· ὧν ἐν μὲν τετάρχατο, δὴλωσιν τε καὶ ἀλήθειαν, δύο πάλιν ἕτεροι λίθοι. αἰνιγματωδῶς δὲ διὰ τούτων ὁ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διεδείκνυτο χορὸς, οἷον ἐν κύκλῳ περιέχον τὸν Ἑμμανὴλ, ὅς ἐστι δὴλωσις καὶ ἀλήθεια. δεδήλωκε γὰρ ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐν σκιαῖς καὶ τύποις ἀποστήσας λατρείαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐν δὲ τῷ σήθει τὸ καλέμενον λόγιον, τὴν λογικὴν συγκαλύ-
 πτον καρδίαν. εἶχε δὲ καὶ τὸτο δυωκαίδε-
 κα λίθους προσηρμοσμένους, διάφορον ἔχον-
 τας χροιάς. διὰ δὲ τούτων ἐδήλωντο, πο-
 λέμεν συγκροτηθέντος, ἢ νίκης, ἢ ἥττης.
 καὶ τὸτο τῶν Βασιλείων ἢ ἰσορῶν διδάσκει.
 ἐπιστρατεύσαντων γὰρ τῶν ἀλλοφύλων τῆ
 Ἰσραὴλ, ἐπρότερον ἐτόλμησεν ὁ Σαβλ
 παρατάξασθαι, ἕως εἶδε τὰ τῆς νίκης μη-
 νύματα. προσάγαγε γὰρ Φησὶ τὸ Ἐφεδ·

B » [εἶτα τὴν νίκην μαθὼν, ἐπήγαγε, σινα-
 » γαγε τὸ Ἐφεδ·] καὶ ἔτως ἐξώπλισεν τὸν
 λαόν. διὰ τούτου εἰρηκῶς ὁ τῶν ὅλων Θεός,
 » καὶ ἐπιθήσεις τὸ λόγιον τῆς κρίσεως ἐπὶ
 » τὸ σήθος Ἀαρῶν, καὶ σιναίσεις αὐτὸ πρὸς
 » τὴν ἐπωμίδα, ἐπήγαγε· καὶ ἐπιθήσεις
 » αὐτῷ τὴν δὴλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν. καὶ
 δὴλωσιν μὲν ἐκάλεσε τὰ ἐκάθεν μινύμα-
 τα· ἀλήθειαν δὲ, τῶν μινυμάτων τὸ
 ἀψυδές. ἰσέον μάλιστα, ὡς παχυτέροις ἔσι
 τοῖς τλιμαῖς, καὶ νοητῶν ἐφικέσθαι μὴ
 διωμῆσιν, διὰ τῶν σωματικῶν συμβόλων
 τὴν ἀφελίαν ὁ πάνσοφος δεωότης ἐπραγ-
 ματεύετο. ἡμεῖς δὲ νοῶμεν, διὰ μὲν τῆ λο-
 γίε, τὴν θεωρίαν τῶν νοητῶν· διὰ δὲ τῆς
 ἐπωμίδος, τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς· καὶ
 τὴν τῆ λογίε καὶ τῆς ἐπωμίδος ἀρμονίαν
 τε καὶ σιναίσεις, εἰς τὴν τῆς πίσεως καὶ
 τῆς ἀγαθῆς πράξεως λαμβάνομεν συμ-
Δ φωνίαν. τὸ δὲ πρῶτον ἐπιτίθεσθαι τὴν
 ἐπωμίδα, εἴθ' ἔτω ταύτη τὸ λόγιον σινα-
 πλεσθαι, τὸ τὴν ἀγαθὴν πράξιν ὑποβά-
 θραν εἶναι τῆς θεωρίας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δὴλωσιν μὲν ἐν ὀνομά-
 ζει καὶ ἀλήθειαν, ἐ μὲν ἔτι καὶ διαμεμή-
 νυκεν ἐναργῶς πότερα δὴ, λίθοις, ἢ ὡς ἐν
 σμικρῷ πινακίῳ γραφῶν γενέσθαι προσέ-
 ταχε. μεμνήσομαι δὲ Προφῆτης λέγοντος,
E » διότι ἡμέρας πολλὰς καθήσονται οἱ υἱοὶ ^{Ἠσ. 3. 4.}
 » Ἰσραὴλ, ἐκ ὄντος βασιλέως, ἐδὲ ἄρχον-
 » τος, ἐκ ὄντος θυσίας, ἐδὲ ὄντος θυσιαση-
 » ρίς, ἔτε ἱερατείας, ἔτε δὴλων. ἀλλ' εἴτε
 εἰς καὶ αὐτὰ λίθοι, εἴτε ὡς ἐν πίνακι χρυ-
 σῇ ἡ τῶν ὀνομάτων ἢ γραφῇ, πολυπραγ-
 μονήσαι μὲν ἐλπίαν ὁ λόγος· οἰησόμεθα δὲ
 εἰς τύπον αὐτὰ θέσθαι Χρυσῆ, σιώντος
 » ἀγίοις. ἰδὲ γὰρ [Φησὶ] μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πά- ^{Ματθ. 28. 20.}
 » σας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς σωτελείας τῆ
 αἰῶνος.

αἰῶνος. ἀλήθεια δὲ καὶ δῆλωσις ὁ Χριστός· **Α** ἔγνωκαμεν γὰρ ἐν αὐτῷ τὸν πατέρα· καὶ
 Ρωμ. 12. 2. δεδήλωκεν ἡμῖν τὸ ἀγαθὸν αὐτῷ θέλημα
 „ τὸ τέλειον καὶ δυνάμενον, κατὰ τὰς Γρα-
 Ἰωάν. 15. 15. φάς· Ἐφη γάρ πρὸς Χριστός, ἐκ ἔτι λέγω
 14. „ ὑμᾶς δούλους· ὑμεῖς φίλοι με ἐσέ· ὅτι πάν-
 „ τα ἃ ἠέκασα παρὰ τῷ πατρὶος ἀπήγγειλα
 ὑμῖν. ἀλήθεια δὲ καὶ ἐτέρως ὁ Ἐμμανὴλ,
 ὅτι μόνος αὐτὸς κατὰ φύσιν υἱός, καὶ ὡς
 ἐκ Θεῶ Θεός μόνος ἅγιος, μόνος Κύριος.
 μεθεκκλητικῶς δὲ ἡ κλίσις καὶ κατὰ μίμησιν,
 ὅσα καὶ αὐτὸς εἶναι νοεῖται. σώζει δὲ ἐν
 τοῖς ἁγίοις ὡς ἐν δῆλωτε καὶ ἀληθείᾳ νοέ-
 μαιος ὁ Χριστός. ὅς καὶ ἐν προσώπῳ τῷ
 πατρὶος εἰσφέρει τὰ κατ' ἡμᾶς πάντοτε
 ζῶν ἐς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ἡμῶν. τῷτο
 „ γὰρ οἰμαῖ ἐσι τὸ, καὶ εἰσοίσει Ἀαρὼν τὰς
 „ κρίσεις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐναντι Κυρίου ἐπὶ
 „ τὸ σῆδος αὐτῷ διαπαντός.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Καταμανθάνω τοίνυν, ὡς
 ἐπὶ μὲν τῶ λογικῶν κρίσεων· καὶ οὐθὲν
 ἐπήγαγε, καὶ ἐκ τίνων ἔσαι τὸ κατα-
 σκιδάσματος διαταξάμενος, ἐκ πορφύρας καὶ
 βύσσος, καὶ τὰ ἑξῆς. (1) Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐπὶ
 δέ γε τῆς δηλώσεως καὶ τῆς ἀληθείας, ἐκ
 εἶπε, καὶ ποιήσεις δῆλωσιν καὶ ἀλήθειαν,
 „ ἀλλ' ἔγω· καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λόγιον τὴν
 „ δῆλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἔσαι ἐπὶ
 „ τῷ σῆδος Ἀαρὼν, ὅταν εἰσπορεύηται εἰς
 „ τὸ ἅγιον ἐναντι Κυρίου. καὶ τῶν τῶν
 τὸν τρόπον χρηματιζόντων ὑπὸ Θεῶ, πάλιν
 ἀφ' ἡγεμονίας ὁ Μωϋσῆς, ὅπως καὶ ἔργῳ
 παρεδόθη ταῦτα, καὶ ὡς (2) ἀρχιτέκτων
 Βεσελεὴλ ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν σκηνὴν, καὶ
 τὴν ἱερὰν ἐδῆτα διετεχνήσατο, καὶ
 εἰπὼν ὅπως ἐποίησεν ἕκαστον, προσέθηκεν,
 Ἐξιδ. 36. 8. ὅτι δὴ καὶ ἐποίησε τὸ λόγιον, ἔργον ὑφαν-
 τὸν ποικίλλας. περὶ δὲ τῆς δηλώσεως καὶ
 ἀληθείας τὸ παράπαν ἐκ ἐμνημόνευσε,
 ἔτε μὲν ἰσόρησεν, ὡς ἀρχιτέκτων καὶ ταύ-
 τῳ ἐτεχνήσατο. καὶ τῶν ἔτως ἐχόν-

των, ἐν τῷ Λαβιτικῷ Φησί· καὶ προσήγα-
 „ γε Μωϋσῆς τὸν Ἀαρὼν καὶ τὰς υἱὰς αὐτῶν,
 „ καὶ ἔλυσεν αὐτούς. καὶ μετ' ὀλίγα· καὶ
 „ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ λόγιον τὴν δῆλωσιν καὶ
 τὴν ἀλήθειαν. διαπορήσει· ἄν τις εἰκο-
 τως, πῶς τὴν μὴ τεχνήσαν δῆλωσιν καὶ
 ἀλήθειαν ἐπὶ τὸ λόγιον τέθεικεν ὁ τῇ ἐδῆ-
 τι τῇ τοιαύτῃ τὸν ἀρχιερέα περιβαλὼν;
 δοκεῖ γὰρ ἐμοὶ σμικρὰ βλέποντι, τοιαύ-
 τῳ εἶναι τὴν τῷ γράμματος ὑποφαίνειν
 ἀφήγησιν, καὶ δι' ὧν εἶπε, καὶ δι' ὧν ἐσί-
 γησεν· ὡς ἡ δῆλωσις καὶ ἡ ἀλήθεια τέχ-
 νηματι τὸ παράπαν ἐκ τῶν, ἔτε ἐκ λίθων,
 ἔτε ἐξ ἄλλης τινὸς ὕλης κατεσκευάσμενον.
 εἰ γὰρ τῷτο ὑπῆρχεν, ἔφησεν ἂν ὁ συγ-
 γραφεύς, ὅπως ὁ ἀρχιτέκτων αὐτὸ κατε-
 σκιδάσεν. ἀλλ' ἐκ τῶν φανερεῖται σαφῶς,
 ὡς ἡ δῆλωσις καὶ ἡ ἀλήθεια μόνῳ εἶναι
 ὑποφαίνει πνευματικῶς. καὶ παρίστησιν,
 ὅτι τῷ Μωσέως ἐπιτεθέντος τὸ λόγιον τῶν
 κρίσεων τῷ σῆδει τῷ ἀρχιερέως, σιω-
 ρήσας

σῆρχετο νοητῶς, καὶ ἐπέλαμπεν ἡ δῆλω-
 σις καὶ ἡ ἀλήθεια, θεία τις ἀποκαλύψις
 ἔσαι, καὶ τὴν καρδίαν τῷ ἀρχιερέως κατα-
 φωτίζουσα. διὰ τῷτο γὰρ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν
 ἐκ τῆς ἐβραϊκῆς εἰς τὴν ἑλλάδα φωνῶν καὶ
 γλωττῶν τὴν θεοπνευστον ἐρμηνεύσαντων
 Γραφῶν, τὴν δῆλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν,
 τὰς φωτισμὸς καὶ τὰς δῆλως ἐνόμασαν·
 παιδιδόσεως ἡμᾶς, καὶ πρὸς πνευματικῶν
 θεωρίαν ἀναγέσης τῆς τοιαύτης θείας δια-
 τυπώσεως, καὶ διανοεῖσθαι διδόνσης, ὡς
 εἴ τις τὸ λόγιον. τῷτο δὲ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς
 ψυχῆς ἐκκαθάροι, καὶ ταῖς ἀρεταῖς ὡς
 λίθοις τιμίαις κατακοσμήσει, καὶ ἀποτε-
 λήσει αὐτὸ πεπικνωμένον ἐν ταῖς τῶν
 πρακτικῶν κρίσεσιν· ὡς καὶ τὸν ἐνδιάθετον
 λόγον καὶ τὸν προφορικὸν περισκεμμένως
 καὶ ἐπιτεταγμένως κινεῖσθαι καὶ προφέ-
 ρεσθαι, τῶν ἐνθυμημάτων ἀνακυκλωμέ-
 νων εἰς ἑαυτὰ, καὶ ὡς διπλασιαζομένων,
 ἵνα μηδεὶς ἀβασανίσως διὰ τῆς γλώττης
 προέρχοιτο· τῷτο γὰρ δηλοῖ τὸ προσε-
 τάχθαι διπλὴν εἶναι τὸ λόγιον· τότε δὴ
 τότε παρὰ πόδας ὡς καὶ αὐτομάτως
 παρέσαι τῷ τοιαύτῳ καὶ ἡ δῆλωσις καὶ ἡ
 ἀλήθεια, τὰς φωτεινὰς ἀποκαλύψεις κο-
 μίζουσα. διὰ τῷτο γὰρ καὶ ἐν Ἱερειᾷ τῷ
 προφήτῃ Φησὶν ὁ τῶν ἀποκαλύψεων Κύ-
 „ ριος, Θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, καὶ ἐχθὶ Θεός ^{Τερ. 22. 3.}
 „ πόρρωθεν· ὁ καὶ ἐν οὐρανῶν ἐπὶ ὧν, ἐγώ· ^{Ἰωάν. 14. 23.}
 „ εἰμι ἡ ἀλήθεια. ταύτητοι καὶ διὰ Ὡση ^{Ἰωάν. 14. 23.}
 „ τῷ προφήτῃ λέγει, Φωτίσατε ἑαυτοὺς Ὡση ^{Ἰωάν. 14. 23.}
 „ Φῶς γνώσεως. εἰ γάρ τις τὸ λόγιον τὸ
 ἑαυτῷ, τὸ ἡγεμονικὸν διηλαθῇ τῆς διανοίας,
 κατὰ τὸν εἰρημικὸν τρόπον παρασκευά-
 σαι ἑαυτῷ, φωτίζει Φῶς γνώσεως, ἐπι-
 σπώμενος αὐτομάτως τὴν δῆλωσιν καὶ τὴν
 ἀλήθειαν. ἥ τις ἐπὶ θύραις ἐστὶ τῷ ἡμετέ-
 ρῳ νῦν, καὶ κατ' ἐξῆς τρόπον διέσηκον,
 εἰ μή τις ἐπὶ αὐτῷ τῇ ἀμαρτίᾳ διαχέσιν.
 Ἐν δὲ καὶ Ἡσαΐας δὴλῶν, ἔλεγον· ἀλλὰ τὰ ^{Ἡσ. 59. 2.}
 „ ἀμαρτήματα ὑμῶν διέσωσιν ἀνὰ μέσον ὑμῶν
 „ καὶ ἀνὰ μέσον τῷ Θεῷ. καὶ ὁ Σωτὴρ γὰρ
 κατὰ τὴν διάνοιαν ταύτῃ ἐν οὐρανῶν
 „ ἔφη πρὸς τὰς ἑαυτῷ μαθητάς· ἰδὲ γὰρ ^{Λευ. 17. 21.}
 „ ἡ βασιλεία τῷ Θεῷ αὐτὸς ὑμῶν ἐστὶ. τὸ γὰρ
 σωματόμορον ἐκ τῆς θεωρίας, καὶ τῶν νο-
 μικῶν τῷτο ἐστὶν· ὡς ἐν ἡμῖν μὲν ὑπάρχει
 τὸ τεκλαίνειν καὶ κατασκευάζειν τὸ λόγιον,
 καὶ ταῖς ἀρεταῖς ὡς ταῖς τιμαλφείαις
 τῶν βαφῶν ἐξωραΐζειν αὐτό· Θεὸς δὲ τὸ
 τοῖς ἔτως ἔχον τὴν δῆλωσιν ἐπιλάμπειν
 καὶ τὴν ἀλήθειαν. ἥ τις τὰ ἀναγινώσκοντα
 τῷ πλήθει τῷ πνεύματος περιέχει χαρίσ-
 ματα· λόγον σοφίας, λόγον γνώσεως,
 ἐνεργήματα δυνάμεων, καὶ τὰ ἄλλα, ἀπὲρ
 μηδὲ διανοία, μηδὲ λόγῳ ληπνὰ, καὶ πρὸς
 τὸ δυνατὸν, καὶ τὸ ἐν ἀνθρώποις μέτρον
 τοῖς ἀξίοις δωρόμενα. διόπερ ἐδὲ (3) ἐν
 τοῖς τύποις τῆς νομικῆς λατρείας ἐτέχ-
 νασότε καὶ κατεσκευάσας τὸ μηδὲ ἐνείνα
 ἀνθρώπων διανοία τὰ ἐξ αὐτῆς πάντα πε-
 ριλαβεῖν,

L11 2

(1) Ἐπεσημαίετο ἐν τῷ κώδ. τόδε· ἀνακεκομμένος ὁ λόγος ἔτος. ὁ δὲ καὶ ἀληθέστατον.

(2) Ὁ ἀρχιτέκτων ἀνάγν.

(3) Διόπερ καὶ αὐτοῖς τοῖς τύποις. ἴσ. ὁρθέστερ.

ριλαβεῖν, καθὰ δηλοῖσι καὶ οἱ παρ' Ἑβραίοις, Φίλων τε καὶ Ἰώσηπος. Καὶ μετ' ἕτερα. Διὰ πάντων ἔν παρίσταται, μηδαμῶς εἶναι τεχνικόν τι κατασκοδασμα, κατὰ τὰ ἄλλα τὰ τῆς ἱερατικῆς σοφῆς μέρη, τὴν δὴ λωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ προσετέταχται τὸν Μωσέα ποιῆσαι μετ' τὸ λόγιον τῶν κρίσεων, διὰ δὲ τῆς ἐπιθέσεως αὐτῆς σιωπεῖναι τῷ ἀρχιερεῖ νοητῶς τὸν ἐκ τῆς ἀγίας πνεύματος φωτισμόν, τὸν τῶν θείων ἀποκαλύψεων πρόξενον, δῆλωσιν ὑπάρχοντα καὶ ἀλήθειαν. ὅσις ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ Φῆσας, ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια, τὸ πνεῦμα ἔχων ἐσιωδῶς, καὶ τὴν αὐτῆς μέθεξιν καὶ χορηγίαν τοῖς αὐτὸν ἀγαπῶσι δωρέμενος· καὶ τῷ Μωσέ μετ' λέγων, ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λόγιον τὴν δῆλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, αὐτὸς δὲ ὢν ὁ ἐπιτιθεὶς ἑαυτὸν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀρχιερέως διὰ τῶν Μωσέως χειρῶν, καὶ τὸ λογικὸν αὐτῆς καταφωτίζων καὶ ἡγεμονικόν· νοητῶς δὲ τὰς ἀνωθεν ἀποκαλύψεις τῶν θείων ὑπαινιττόμενος, καὶ τὴν τῆς ἀληθείας φανέρωσιν· ὁ γὰρ τὸ λογικὸν ἔχων κεκαθαρμένον καὶ ἔτι κατησφαλισμένον, τῷ τῆς ἀληθείας φωτὶ κατασφάπτεται.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Δυσὶ λόγοις τοῖς καθ' ἕκαστον ἡμῶν, τῷ τε προφορικῷ καὶ ἐνδιαθέτῳ, δύω ἀρετὰς ἀπένειμεν οἰκείας· τῷ μετ' προφορικῷ, δῆλωσιν· τῷ δὲ κατὰ διάνοιαν, ἀλήθειαν. ἀρμόζει γὰρ διάνοια μετ', μηδὲν παραδέχεσθαι ψευδός· ἐρμηνεία δὲ, μηδὲν ἐμποδίζειν τῶν εἰς τὴν ἀκριβεστάτῃ δῆλωσιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Μᾶλλον τῆτο λέγει, ὅτι ἡνίκα ἀμφίβολόν τι σιωέβαινεν, ἀνέφερε τῷ Θεῷ ὁ ἱερεὺς· καὶ ὡς δ' αὖν ἐκελεύετο, διέτύπε τὸ πρᾶγμα. καὶ μᾶλλον διὰ τῆτο ἐπὶ τῆς σήθους ἦσαν τῆς ἱερέως τὰ ὀνόματα τῶν φυλῶν, ἵνα γινώσκῃ ὅτι ὀφέλει αἰὲν ὁ ἱερεὺς εἰ νῶν ἔχειν τὰς ὑφ' ἑαυτὸν, καὶ δέεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, ὑπὲρ νοσούντων, (1) πειραζομένων. ἅπερ τὸ τῆς Θεῆς γίνεται κρίμα.

λγ. Καὶ ποιήσεις ὑποδύτην ποδῆρη· ὅλον ὑακίνθινον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ὑποδύτῃ δὲ καλεῖ τὸν ἐνδότερον χιτῶνίσκον· ἐπὶ αὐτῇ δὲ, τὸν χιτῶνα τὸν ἔξωθεν. ὑακίνθινον δὲ τῆτον γινέσθαι προτέταξε, καὶ ποδῆρη προσηγόρευσεν, ὡς μέχρις ἄκρων διήκοντα τῶν ποδῶν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐδῆμα μετ' ὧν καὶ αὐτὸς ἱερατικόν, σημαίνων δὲ διὰ τῆς προσηγορίας, ὡς κατὰ τὴν ἔτι φαίνεται διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἀναβάσεως, καὶ γινώσκῃ κατὰ τὸ δωατὸν τῶν ἀπορρήτων καὶ λανθανόντων μυστηρίων χαρίζεται. μόνος γὰρ ὁ Χριστὸς χιτῶν ὡς ἀνωθεν ὑφαντός. ἐπέπερ ὁ αὐτὸς ὑπῆρχεν ὁ ἀνώτατος λόγος τῆς θησαυρῆς τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως,

Α ἀνωθεν τῆτον κατὰ γων, καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐκχέων, καὶ τῆς τῶν ἀρετῶν ἀσκήσεως ἐδεόμενος. πῶς γὰρ ὁ μὴ εἰδὼς ἀμαρτίαν; ἀλλ' ἡμῖν δι' ὧν κατ' οἰκονομίαν ἐπραττε διδὼς τύπον ζωῆς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ὑποδύτῃ μετ' ἔν καὶ ποδῆρη, χιτῶνά πᾶ μακρόν ὡφθατε πρὸς περισολῶ, καὶ τὸν ἐκ δεξιῆς αὐτῆς εἰς ἄκρας ἰόντα πόδας, ὀνομάζει σαφῶς. ἐξ ὑακίνθου δὲ, ὅτι τῆς ἀνωθεν ἀφθαρσίας

Β σύμβολον ὡς, ταῖς Χριστῶ. τοιοῦτον γὰρ καὶ ὁ Θεωδέσιος Δαβὶδ προαναπεφώνηκε, λέγων ὡς ἐκ προσώπου [τῆς] Θεῆς περὶ τῶν
 « αὐτῆς ἐκκλησίαις ἱερουργούντων· τὰς ἱερεῖς Ψαλ. 131. 16.
 « αὐτῆς ἐνδύσω σωτηρίαν. ἐνδύσασθε τὸν Ῥωμ. 13. 14.
 « Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ὁ σοφὸς ἡμῖν ἐπισέλλει Παῦλος. καὶ τῆτο οἰμαί εἰ
 « τὸ οἰκητήριον τὸ ἐξ ἔρανθ, ὃ ἐπιθυμῶμεν 2. Κορ. 5. 2.
 « ἐνδύσασθαι· ὁ τῆς εὐφροσύνης χιτῶν, τὸ Ἠσ. 61. 10.

Γ ἱμάτιον τῆς σωτηρίας, κατὰ τὴν τῆς Προφήτη Φωνῆς. ἔρανθ δὲ ὅτι τύπος τὸ χρῶμα τὸ ὑακίνθινον, ἔρηται σαφῶς. καὶ ἀλήθεια μετ' ὁ λόγος ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν· περιβεβλημένα γὰρ ἀφθαρσίαν τὴν ἀνωθεν· εἰ δὲ καὶ αὐτὸς νοοῖτο Χριστὸς, ὡς αὐτῶν τὸν ποδῆρη τὸν ὑποδύτῃ ἔχων, ἔδεν ἦτον ἡμῖν [ἀληθείας] ὁ λόγος. Θεὸς γὰρ ὢν κατὰ φύσιν ὁ μονογενὴς, ἀφθαρτον ἀποτελεῖ τὸ ἴδιον σῶμα, καὶ ζῶν τῇ ἀνωθεν περιβάλλων αὐτὸ, τῆς τῆς θανάτου πλεονεξίας ἐτίθει πᾶ πάντως αὐτὸς ἀμείνοσι.

Δ ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Ὑακίνθιος ἐστὶν ἡ τῆς ποδῆρης βαφή. Φασὶ δέτινες τῶν πρὸ ἡμῶν τεθεωρηκότων τὸν λόγον, τὸν ἀέρα σημαίνεσθαι τῇ βαφῇ. Καὶ μετ' ἕτερα. Βλέπεται δὲ τὸν μέλλοντα ἱεραῖον, καὶ τὸ ἑαυτῆς σῶμα προσάγειν τῇ ἱερουργίᾳ, καὶ σφάγιον γίνεσθαι μὴ νεκρόμενον εἰς τὴν ζωὴν θυσίαν, καὶ λογικῇ λατρείᾳ, ἥτοι μὴ παχεῖα τινὲ καὶ πολυσάρκῃ τῇ τῆς βίης περιβολῇ καταβλάπτεν τὴν ψυχὴν· ἀλλ' ἀπολεπθῆναι οἷον τι ἀράχρινον νῆμα τῇ καθαρότητι τῆς ζωῆς παντὸς τῆς βίης τὰ ἐπιτηδύματα, καὶ ἐγγὺς εἶναι πρὸς τὸ ἀνωφερές τε καὶ κῆφον τὴν σωματώδη ταύτῃ φύσιν παρασκοδῶσας. ἵν' ὅταν τῆς ἐσχάτης ἀκέρωμεν σάλπιγγος, ἀβαρεῖς τε καὶ κῆφοι πρὸς τὴν Φωνὴν τῆς κελδοῦλος ὑρέθιντες, μεταρσίοι δι' αἱρέτος ἅμα τῷ Κυρίῳ φερώμεθα, ὑπὸ μηδενὸς βάρους ἐπὶ τὴν γλῶσσαν κατελκόμενοι. ἔκταν ὁ κατὰ τὴν
 « τῆς ψαλμῶδ' ὑποθήκῃ ἐκλήξας ὡς ἀρά- Ψαλ. 38. 11.
 « χνὴν τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν, τὸν ἀερώδη ἐκείνον χιτῶνα περιεβάλετο, ἐκ κεφαλῆς εἰς ἄκρας πόδας διήκοντα. ὃ γὰρ βλέπεται κολοβῶσαι τὴν ἀρετῇ ὁ νόμος.

λδ. Καὶ ἔσαι τὸ περισόμιον τῆς ἀρχῆς ἐξ αὐτῆς μέσον, ὡς ἔχον κύκλῳ τῆς περισομίας, ἔργον ὑφάνθη, καὶ συμβολὴν συνυφασμένην ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ ῥαγῇ.

λε. [Κα]

(1) Ἰσ. καὶ πειραζομένων.

λε. [Καί] ποιήσεις ἐπὶ τὸ λῶμα Α
τῆ υποδύτῃ κατὰθεν, ὡσεὶ ἐξανθή-
σης ῥόας ῥοίσκας ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορ-
φύρας, καὶ κοκκίνου διανενησμένου, καὶ
βύσσου κεκλωσμένης, ἐπὶ τῆ λώμα-
τος τῆ υποδύτῃ κύκλῳ· τὸ αὐτὸ εἶδος
ῥοίσκας χρυσῆς, καὶ κώδωνας ἀνα-
μέσον τῶν περικύκλῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Κώδωνες καλεῖνται οἱ πλε- Β
κτοὶ κροσοὶ, οἱ ἐξημιμία ἔχοντες τὰ τέ-
λη, οἷόν εἰσιν οἱ τῶν καρακαλλίων. ὁ δὲ
Σαρ. 45. 9. Ἰησῆς ὁ τῆ Σειράχ ἐν ταῖς σοφίαις ἐαυτῆ
χρυσῆς αὐτῆς καλεῖ, ἐκ χρυσῆς ἐλατῆ
κατασκευασθέντας, ὡς καὶ ἡχόντινα ἀπο-
τελεῖν ἐν τῷ σαλδοῦσθαι.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀπῆρτησε τῆς καὶ
κώδωνας χρυσῆς, καὶ ῥοίσκας, ἵνα εἰς τὸ
ἄδυτον καὶ ἀνάκτορον τῆς σκηνῆς εἰσῶν,
καὶ τῶν ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἡχῶν
εἰσδεχόμενος, μετὰ δέξας τῶν λειτουργῶν
ἐπιτελῇ, εἰς μνήμην λαμβάνων τὸν ταῦτα
προσεταχότα, καὶ τῶν προσφερομένων ἱε-
ρευρῶν δεχόμενος. διάτοι τῆς καὶ τῆ
ἀέρος εἶχεν ὁ ποδῆρης τὸ χρῶμα· ὑακίν-
θινος γὰρ ὡς ἂν καὶ εἰς τῆτον ἀφο-
ρῶν, μετάρσιος γίνηται.

* ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἡ ἐν λαμπηδὼν
τῶν καλῶν ἔργων οἱ χρυσοὶ κώδωνες εἰσι, Δ
τοῖς ῥοίσκοις περιδονέμενοι. δύο γὰρ εἰσι
ταῦτα ἐπιτηδύματα, δι' ὧν ἡ ἀρετὴ συ-
ναγείρεται· ἢ τε περὶ τὸ θεῖον πίσις, καὶ
ἢ περὶ τὸν βίον σωείδης. τῆς προσί-
θησι τῷ ἐνδύματι τῆ Τιμοθέου τῆς ῥοίσκας-
τε καὶ κώδωνας ὁ μέγας Παῦλος εἰπὼν,
L Τιμ. 1. 19. αὐτὸν ἔχειν [δέειν] πίσις, καὶ ἀγαθῶν συ-
νείδης. ἔκκεν ἡ μὲν πίσις, καθαρὸν ἡ χεί-
τω καὶ μεγαλόφωρον ἐν τῷ τῆς ἀγίας
Τριάδος κηρύγματι· ὁ δὲ βίος μιμείδω
τῆ καρπῆ τῆς ῥοίης τῶν φύσιν. ἐκείνης
γὰρ ἀβρωτός ἐστιν ἡ ἐπιφάνεια, σερόν τε
καὶ κατεσυμμένῳ τῷ ἐλύτρω διελθιμῶν.
τὸ δὲ ἐγκείμενον, ἡδὺ μὲν ὁφθῶναι τῷ
ποικίλῳ τε καὶ ὀκκόσμῳ τῆς τῆ καρπῆ
διαθέσεως· ἡδὺ δὲ τῇ γούσει γίνεται, κα-
ταγλυκαῖνον τῶν αἰσθησιν. ἢ τε φιλόσοφος
καὶ κατεσκληκῆα διαγωγὴ δύσληπλος τε
ἔσα καὶ αἰδῆς τῇ αἰδήσει, πλήρης ἀγα-
θῶν ἐλπίδων ἐστὶ, κατὰ τὸν ἴδιον πεπαν-
θεῖσα καιρὸν. ἐπειδὴν δὲ ὁ γεωργὸς ἡμῶν
ἀναπύξῃ τῆ βίῃ τῶν ῥοιῶν τῷ ἰδίῳ καιρῷ,
καὶ ἀποδείξῃ τῶν ἀποθέτων τὸ κάλλος,
τότε γλυκεῖα γίνεται τοῖς ἀπολαύουσιν ἡ
μετρία τῶν ἰδίων καρπῶν. Φησὶ γὰρ πε
Εβρ. 12. 11. καὶ ὁ θεὸς Ἀπόστολος, ὅτι πᾶσα παιδεία
» πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐδοκεῖ χαρᾶς εἶναι,
ἀλλὰ λύπης· τῆς ἐστὶ τῆς ῥοίης τὸ προσ-
τυγχάνον τοῖς ἀπλομένοις. ὕπερον δὲ καρ-
πὸν εἰρηνικὸν ἀποδίδωσι· τῆς ἢ τῶν ἐν-
δοῦν ἐδωδῶν γλυκύτης.

λς. Παρὰ ῥοίσκον χρυσῆν κώδω-
να, καὶ ἄνθινον ἐπὶ τῆ λώματος τῆ
υποδύτῃ κύκλῳ.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. [Αἶνιγμα δὲ ὡς περ ἐκ
ἀσυμφανῆς, τῆ μὲν σωτηρίας κηρύγματος,
οἱ ἐκ χρυσῆς γεγονότες κώδωνες, πόλεων
δὲ οἱ ῥοίσκοι. ὡς γὰρ πόλις ἐνὶ μὲν ἔξω-
θεν περιδέεται πύργῳ, μυρίας δὲ ὅσας
ἐν ἑαυτῇ σωέχει τὰς σωοικίας· τὸν αὐ-
τὸν οἶμας τρόπον καὶ τὸ χρῆμα τῆς ῥοίης,
ἐνὶ μὲν ἔξωθεν ἐλύτρω διέζωσα, ἔσωθεν
δὲ οἱ κόκκοι, χιτῶσιν ἰσχυροῖς ἀλλήλων
ἀποταχίζονται, μόνον δὲ ἐκὶ συλλέγον-
ται κατὰ σωοικίας.] Κώδων δὲ [ἐν] παρ'
ἐκάστῃ ῥοίᾳ. διδάσκαλος γὰρ ἐν ἐκάστῃ πό-
λει, τῇ τῶν θεῶν δογμάτων ἀποκλιπῆσαι
καὶ διηχίαν φανεράν ἅπασιν καθίστας τῆ
σωτήρος ἡμῶν τῶν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων
εἰσδρομῶν.

λς. Καὶ ἔσαι Ἀαρὼν ἐν τῷ λει-
τουργεῖν ἀκρῆς ἡ Φωνὴ αὐτῆς, εἰσιόντι
εἰς τὸ ἅγιον ἐναντι Κυρίου, καὶ ἐξιόν-
τι ἵνα μὴ ἀποθάνῃ.

ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τῆς μᾶλλον θέλει
ἐξάκρυν τῶν Φωνῶν εἶναι τῶν ἱερέων, ἵνα
οἱ περιεσῶτες ἀκρῶσι τῶν τῆς δόξης ῥη-
μάτων, καὶ κατανυγῶσιν· ἔπειτα δὲ καὶ
ἵνα εἰδῇ ἕκαστος δι' ὧν ἀκρῆ τὰς ἐπικλή-
σεις αὐτῶν. οἱ γὰρ μάγοι ἐν τῷ εὐχεσθαι
ὑπὸ ὀδόντα φθελγόμενοι, ἐπεκαλῶντο, ἵσως
καὶ βλάσφημά τινα καὶ ἄτοπα λαλῶντες,
ἵνα μὴ ἀκρῶντες οἱ παρεσηκότες κατα-
νυγῶσιν αὐτῶν. ὅτι δὲ λεληθότως ἦν χοντο,
ἐκ τῶν παρελθόντων ἐπισημειώσασθαι δεῖ·
» ὅπως εἶπον οἱ Ἑβδομήκοντα, ὡς ἐποίησαν οἱ Ἑβρ. 7. 11.
» ἐπαοιδῶν τῶν Αἰγυπτίων ταῖς Φαρμακείαις·
» ὁ δὲ Ἀκύλας, καὶ ἐποίησαν οἱ Κρυφιασά·
» ὁ δὲ Σύμμαχος, ἐν ἀποκρύφῳ.

Ε * ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Σύμβολον καὶ τῆς ἐξί-
της σωτηρίας οἰκονομίας τῆς ὄντως καὶ σο-
φῆς, φημὶ δὲ τῆς θεῆς καὶ δόξα γελικῆς κη-
ρύγματος, οἷον πῶς ἅπασαν περιβομ-
βέντος πόλιν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπῆρτηται δὲ καὶ
δέμα θανάτου τοῖς ἱερεῶν ἐπιτεταγμέ-
νοις, ἢ τοι τῷ Ἀαρὼν εἰς τῶν ἀγίων σκη-
νῶν εἰσιόντι, εἰ μὴ περιβομβεῖν εὐ μάλα
τῶν κωδῶνων οἱ κύκλοι. χρῆμα γὰρ διδα-
σκάλοις ἐπισφαλές, ἢ σιωπῇ. καὶ τῆς
» ἐστὶν ἐναργῶς ὅπερ ἔφη Παῦλος· καὶ γὰρ 1. Κορ. 9. 16
» μοί ἐστιν, ἐὰν μὴ δόξα γελίζωμαι.

λη. Καὶ ποιήσεις πέταλον χρυ-
σῆν καθαρὸν· καὶ ἐκλύπῳσεις ἐν αὐ-
τῷ ἐκλύπωμα σφραγίδος, ἀγίασμα
Κυρίου.

ΑΔΗΛΟΥ. (1) Τῆς τοῖς τέσ-
σαρσι σοιχείοις τὸ
παρ' Ἑβραίοις ἀνεκφώνητον ὄνομα τῆ Κυ-
ρίῃς

(1) Τὰ τέσσαρα Ἑβραϊκά σοιχεῖα, οἷς τὸ τῆ Θεῆς γράφεται ὄνομα ταῦτά εἰσι· πῆτι μὴ τι γὰρ δὲ αἱ
ἐν τῷ πέταλῳ γλυφαὶ (ὅρα τῶν ἐξῆς σημείων) τοιαῦτα ἦσαν, οἷας ὁ χολιαστὴς κατέγραψε;

ρίξ ἐπὶ τὸ πέταλον τὸ χρυσὸν ἐγράφετο, ἅ
ἐκλετυπωμένον σφραγίδι, ἀγίασμα Κυρίξ.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Καὶ τὸ τετράγραμμον (1) ὄνομα τὸ μουσικόν, ὃ περιέκειτο οἷς μόνοις τὸ ἄδυτον βασίμον ὡς, λέγεται ἰὰ εἰς, (2) ὃ μεθερμυδύεται ὃ ὦν καὶ ὃ ἐσόμνος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπέκειτο δὲ τῇ κεφαλῇ κίδαρις, τὸν ἄρανὸν μιμημένη. ἐκάλυψε δὲ καὶ ταινία τὸ μέτωπον, ὡς μίτραν εἶπον οἱ Ἑβδομήκοντα. εἶχε δὲ ἐν μέσῳ πέταλον αὕτη χρυσὸν, ἐγγεγραμμένον ἔχον τῷ Θεῷ τὸ ἄφρασον ὄνομα. ὃ καλεῖται Ἑβραῖοι τετράγραμμον. οὐλόβειαν δὲ τὸν λαὸν ἐκπαιδύων ὁ δεσπότης Θεός, δι' αἰνίγματος τῷ δεδήλωκεν. ἐπιγράψαι αὐτό, Φησὶν, ἀγίασμα Κυρίξ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐξ ὑακίνθου μὲν ἡ μίτρα, χρυσὸν δὲ τὸ πέταλον. ἐκλύπωμα δὲ ἐν αὐτῷ καὶ γραφὴ, τὸ Χριστὸν μουσῆριον, καὶ τῆς εἰς τὸνδε τὸν κόσμον ἀποστολῆς προαναφώνησις ἐναργής. ἀγίασμα γὰρ Φησὶ
Ἰωάν. 10. 36. Κυρίξ. ἡγιασθαι γὰρ παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρός ἑαυτὸν ἔφη σαφῶς ὁ Ἑμμανὴλ. ἡγιασθαι δὲ ὅταν λέγῃ παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρός ἑαυτὸν ὁ υἱός, τὸ οἶονε προκεχειρίσθαι καὶ ἀπεσάλθαι δηλοῖ. ἀγίασμα δὲ ἔν Κυρίξ, Φησί, τετέστιν, ἡ εἰς τὸνδε τὸν κόσμον ἀνάδειξις καὶ ἀποστολή, πλὴν εἰς βασιλείαν καὶ δόξαν. τελειοὶ γὰρ ἔτω τὸν Ἀαρὼν, [χρυσὸν ἐπὶ τῷ μετώπῳ τὸ ψαλὸν τιθεῖς.]

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ χρυσὸν πέταλον ἐστὶ τὸ ἀνακεκαλυμμένως τῷ δόξαν τῷ Θεῷ λαλεῖν ἡ μίτρα, τὸ ὑπερσώπως σέφεσθαι διὰ πάντων τῷ κεφαλῇ, ὃ ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Κεφαλὴ δὲ κοσμημένη τῷ διαδήματι, τὸν ἀποκέμενον τοῖς εὖ βεβιωκόσι σέφανον ὑποσημαίνει, οἷα (3) κόσμῳ ἐσφραγισμένοις τῷ χρυσῷ πετάλῳ, ἥτοι τοῖς ἀρρέτοις χαρίσμασι.

ΛΘ. Καὶ ὑποθήσεις (4) αὐτῷ ὑπὸ ὑακίνθου κεκλωσμένης· καὶ ἔσαι ἐπὶ τῆς μίτρας, κατὰ πρόσωπον τῆς μίτρας ἔσαι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σώες δὲ ὅπως ἐξ ὑακίνθου γέγονεν ἡ μίτρα αὐτῷ, τὸ λαμπρὸν τῆς βασιλείας ἔχουσα σῶθιμα, Φημί δὲ τὸ πέταλον τὸ χρυσὸν. ὑακίνθος δὲ, ἄρανός σημεῖον. καὶ διαμέμνημα λέγοντος τῷ
Ἰωάν. 18. 36. Χριστῷ, ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ ἔκ ἐσιν ἐκ τῷ κόσμῳ τέττα. ἔ γὰρ ἐπίγειος βασιλεὺς ὁ

ἄρανος (5) Κύριος, ὅλῳ ὑπὸ πόδας ἔχων τῷ κλίσιν.

μ. Καὶ ἔσαι ἐπὶ τῷ μετώπῳ Ἀαρὼν. καὶ ἔξαρεῖ Ἀαρὼν τὰ ἀμαρτήματα τῶν ἀγίων, ὅσα ἂν ἀγιάσωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ παντός δόματος τῶν ἀγίων αὐτῶν. καὶ ἔσαι ἐπὶ τῷ μετώπῳ Ἀαρὼν διαπαντός δεξιὸν αὐτοῖς ἔναντι Κυρίξ.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Ἄγια καλεῖται τὰ προσάγομενα. διὸ καὶ οἱ προσάγοντες ἀγιάζουσιν, ἀντὶ τῷ προσφέρουσι. τὸ δὲ ῥητὸν δυσχερές καὶ δυσνόητον· ὃ δὲ νῆς, ὡς οἶμαι, τῷτο σημαίνει· τὰ περὶ ἀμαρτίας προσάγομενα παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πάντα, εἴ τι δ' ἂν ὦσι, καὶ ζῶα, καὶ καρποὶ, λήψεται αὐτὰ ὁ ἱερεὺς.

Γ * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Προσεπεσνεγκὼν δὲ, ὅτι καὶ ἔξαρεῖ Ἀαρὼν τὰ ἀμαρτήματα τῶν ἀγίων, ὅσα ἂν ἀγιάσωσι παντός δόματος τῶν ἀγίων αὐτῶν· [ὅτι πᾶσα προσάγωγή καὶ τελείωσις ἐν Χριστῷ, διαμεμλύνκεν ἐναργῶς, καὶ μὴ ὅτι πᾶσα δικαίωσις ἐν αὐτῷ τε καὶ δι' αὐτῷ, καὶ ἡ τῶν πάλαι πλημμελημάτων ἀπόθεσις. αὐτὸς γὰρ ἡμῶν αἴρει τὰς ἀμαρτίας, [καὶ] δι' αὐτῷ γεγόναμεν δεκτοί, τὰς ἐν πνεύματι δωροφορίας προσκομίζοντες τῷ Θεῷ καὶ πατρί.]

Δ * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐναπόθετον [δὲ καὶ] διωκεῖ, καὶ εἰς ἀπεράντους αἰῶνας ἐκλεινομένη τῷ τῷ Σωτῆρος ἡμῶν βασιλείαν εὖ μάλα καταδεικνύς, [περίτε τῆς μίτρας τῷ πετάλῳ Φησί· καὶ ἔσαι ἐπὶ τῷ μετώπῳ Ἀαρὼν διαπαντός.]

μα. Καὶ οἱ κόσσυμβοὶ τῶν χιτῶνων ἐκ βύσσου.

Ε ** Κόσσυμβοι. οἱ λοιποὶ, αἱ συσφίγξεις.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τὸν δὲ χιτῶνα τῷτον καὶ κοσσυμβῶν ἔνασιν ὁ λόγος διακελεύεται. κόσσυμβοι δὲ εἰσι τὰ ἔξω τῆς χρείας κόσμος χάριν ἀπηρητημένα σφαιροειδῆ ἀπαρτήματα. μανθάνομεν δὲ διὰ τῶν, τὸ δεῖν μὴ τῇ αἰτολῇ μόνῃ τῷ ἀρετῇ μετρεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῶν ἐξουρίσκεσθαι διὰ τῶν ἔξωθεν παρεπινομένων, ὡς ἂν προδήκῃ τις τῷ κόσμῳ γένοιτο τῷ αἰδύματι. [οἷος ὁ Παῦλος ὡς, τῆς καλῆς παρ' ἑαυτῷ κοσσύμβος ταῖς αἰτολαῖς συμπλέκων. τῷ γὰρ νόμῳ κελεύοντος τῆς τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντος, τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζεσθαι, καὶ μὴ κωλύοντος ἀδελφῷ γυναικῶ περιάγειν, καὶ

τῆς

(1) Χρυσὸν δὲ πέταλον, ὡς ἀνὴρ Στέφανος, ἐδημιουργεῖτο, τέτταρας ἔχον γλυφαῖς ὀνόματος· ὁ μόνος τοῖς ὅτοι καὶ γλῶτταν σεφία κεκαθαυμένοις θέμις ἀκείειν καὶ λέγειν ἐν ἀγίοις, ἅπαρ δὲ ἐδανὶ τὸ παράπαν ἐδάμῃ. τετραγράμματον δὲ τὸν ὀνόματι Φησὶν ὁ θεολόγος εἶναι. Φίλ. ὁ Ἑβρ. ἐν τῷ περὶ Μαῦσ. βιβλ. 3. σελ. 152.

(2) Ἰακ. ἐν βιβλ. 5. τῶν τρωματ. σελ. 240.

(3) Ὁν κοσμεῖ ὁ ἐσφραγισμένος τῷ χρυσῷ πετάλῳ τοῖς ἀρρέτοις χαράγμασιν. ἐν τῇ εἰς τὸν τῷ Μαῦσ. βίον θεωρ.

(4) Ἐπιθήσεις αὐτὸ ἐπὶ ὑακίνθου. ἢ ἐν Φρανκε. ἐκδοσ.

(5) Ἄλλ' ἄρανος ὁ Χριστός, ὅλῳ, κτ. ἐν Τέμ. 1. μέτ. 2. σελ. 388.

τὰς τὸ ὑβλάγιον καὶ ἀγέλλοντας ἐκείθεν ζῶν· ἔτος ἀδάπανον ποιεῖται τὸ ὑβλάγιον, πεινῶν καὶ διψῶν καὶ γυμνητόων. ἔτοι εἰσὶν οἱ καλοὶ κόσσυμβοι, οἱ τὸν χιτῶνα τῶν ἐντολῶν τῇ παρ' ἐαυτῶν προδήκη κατακοσμεῦντες.]

Καὶ ποιήσεις κίδαριν βυσίνην. καὶ ζώνην ποιήσεις, ἔργον ποικιλτῆ.

ΛΑΗΛΟΥ. Ἡ κίδαρις τιάρα τίς ἐστὶν εἰς ὃν ἄνω τρέχουσα, περιφερής. ἥτις τύπος ἐστὶ τῆ κατωτέρου ἕως ἄνω ἔχουσα τῶν ἀρετῶν, καὶ ὁρανοπολίτας εἶναι.

» **ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Κίδαριν τε καὶ ζώνην ἐκ

» βύσσου ποιήσεις, **Φησί.** στρατιωτικὸν δὲ τῷ Ἀαρὼν τὸ ἡλμα, ζωστῆρ τε καὶ κράνος. ἐν εἶδει γὰρ πως ἡ κίδαρις τῷ κράνει ἴση ἐστὶ. πεπολέμηκε γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χριστὸς

Ἐξοδ. 17. 16. ἐν χειρὶ κραταῖα, κατὰ τὸ γεγραμμένον·

Ψαλ. 7. 12, καὶ τὸ τόξον αὐτῆς ἐνέτεινε, καὶ ἡτοίμασεν

» αὐτό· καὶ τὰ βέλη αὐτῆς τοῖς κακομένοις

ἐξεργάσατο· καὶ καθέλειν ἀρχὰς, τεθριάμβουκε διωάμεις, κατέσεισε κυριότη-
τας, καὶ αἰχμαλώτους ὄντας ἐρρύσατο τὰς ἐπὶ τῆς γῆς. ὅτι δὲ ἐχ' ὁρατός ἡ παχὺς ὁ πόλεμος, ἐδὲ οἶον πρὸς αἷμα καὶ σάρκα γέγονεν αὐτῷ, ὑποφαίνειν ὅμοιον ἀνιγματοῦδος τὸ ἐκ βύσσου μόνης τῆς ἄγαν ἰσχυρῆς τῷ πολεμικῷ γίνεσθαι σκιδνῶ, κίδαριν τε **Φημί** καὶ ζώνην. κόσμω μὲν ἐν ἱεροπρεπεί λαμπρόν τε καὶ ἀξιάγασον ἀποφαίνει τὸν Ἀαρὼν.

μβ. Καὶ τοῖς ὑοῖς Ἀαρὼν ποιήσεις χιτῶνας καὶ ζώνας, καὶ κιδάρεις ποιήσεις αὐτοῖς εἰς τιμὴν καὶ δόξαν.

* **ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Ὅρας ὅτι καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐξ Ἀαρὼν ἐμπρέπει τὸ ὡς ἐν γε τῷ πολεμικῷ καθοραῖσθαι ἡλματι. μαχίμον γὰρ ἅπαν τὸ ἱερόν ἐστι γένος, καὶ ἐπρὸς αἷμα καὶ σάρκα στρατεύεσθαι τε καὶ ἀντε-
ξάγειν εἶδος, ἀλλὰ τῷ βέβηλον κατακωλύειν ἀμαρτίαν, ἐμφρονέστατά τε καὶ λογικῶς τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων ὑπερ-
2. Κορ. 10. 5. μαχόμενον. καὶ αἰχμαλωτίζον πᾶν νόημα
» εἰς τῷ ὑπακοῦν τῷ Χριστῷ, καθὰ γέγραπται.

μγ. Καὶ ἐνδύσεις αὐτὰ Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ τὰς ὑἱὰς αὐτῆς μετ' αὐτῆς. καὶ χρίσεις αὐτὰς, καὶ ἐμπλήσεις αὐτῶν τὰς χεῖρας· καὶ ἀγιάσεις αὐτὰς, ἵνα ἱερατεύσωσί μοι.

ΛΑΗΛΟΥ. Μᾶλλον, ἐκ ἄλλως τίς ἐτάττετο εἰς ἱερέα, εἰ μὴ ὁ πρῶτος ἐπλήσεν αὐτῆς τὰς χεῖρας. διὰ γὰρ τέκε ἡγιαζόντο αὐτῆς αἱ χεῖρες, καὶ ἐν τῷ ἐδόκεν

Α χειροτονεῖσθαι. ἐ λέγει δὲ τίνος ἐπλήρη τὰς χεῖρας, εἰκὸς δὲ ὅτι ἀγίων σκιδνῶν, ἥτοι τῶν ἁρτων τῆς προθέσεως. καὶ γὰρ καὶ νῦν ἔθος τὸν ἀρχιερέα, ἡνίκα χειροτονεῖται, μετὰ τῷ μετὰληψιν τῶν θείων μυστηρίων, ἐν τῷ ποτίζεσθαι ἀπλεταῖ ὁ χειροτονούμενος τῆ ἀγίᾳ σκιδνῶ, ἵνα μᾶλλον ἀγιασθῶσιν αἱ χεῖρες αὐτῆς. πλὴν παρακατιῶν **Φησι** τὰς τρόπας, τὸ πῶς ἀγιάζονται.

Β **μδ. Καὶ ποιήσεις αὐτοῖς περισκελῆ λινᾷ καλύψαι ἀχημοσύνην χρωτὸς αὐτῶν, ἀπὸ ὀσφύος ἕως μηρῶν ἔσται.**

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Περισκελῆς δὲ λινὴν αὐτοῖς, τὸ ἀκαλλῆς τε καὶ ἀχημον τῶν περὶ μηρῶν κατασκιάζον εὖ μάλα. σεμνὰ γὰρ ἅπαντα τὰ τῶν ἀγίων, καὶ ἀχημον ἐν αὐτοῖς παντελῶς ἐδεν. ὑποσημαίνει δὲ πῶς τὸ λινὴν τοῖς περὶ μηρῶν τῆ σώματος μέρεσιν ἐπικλυεγμένον, ὅτι τοῖς ἀγίοις προ-
Γ πωδεσάτη τῶν τῆς σαρκὸς ἡδονῶν ἡ ἀπόψυξις. ψυχρὸν γὰρ τὸ λινόν. τὸ δὲ θερμὸν εἰς ὀρέξεις μυσαρωτάτας, ὅσις παντὸς ἀλλότριον. ἐκ λίνου δὲ καὶ ἐτέρως τοῖς ἱεραῖσιν λαχῶσιν ἀμφιάτε καὶ περισκελῆ. νεκρῶν γὰρ ἔργων ἀποφοιτᾶν ἀναγκαῖον αὐτῆς. σύμβολον δὲ νεκρότητος (1) τὸ ἱερεῖον, ὡς ἐκ θνησιμαίᾳ ληφθῆναι, **Φημί** δὲ προβάτε. [νεκρῶν ἐν ἔργων ἀπόθεσις, ὡς ἐν τύπῳ πάλιν, τὸ τοῖς ἐκ λίνου ἐσάλλθαι, καὶ ἐχὶ δὴ μᾶλλον τοῖς ἐξ ἐρίων ἐσθήμασι.]

Δ **με. Καὶ ἔξει Ἀαρὼν αὐτὰ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς, ὅταν εἰσπορεύωνται [εἰς τὴν σκηνὴν τῆ μαρτυρίας, ἢ ὅταν προσπορεύωνται] λειτουργεῖν πρὸς τὸ θυσιαστήριον τῆ ἀγίας· καὶ ἐκ ἐπάξονταί**
Ε **πρὸς ἑαυτὰς ἀμαρτίαν, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι. νόμιμον αἰώνιον αὐτῷ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτῆς μετ' αὐτόν.**

* **ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Ἐψεται δὲ ὅτι πάν-
τη τε καὶ πάντως τὸ ἐκτεθνήσκειν δεῖν ἡμε-
ληκόσι τῆ πρόποντος, καὶ τῆς ὅτι μάλισ-
Ε σα προέσσης αὐτοῖς δυσκομίας, διαμεμή-
νυκεν εἰπὼν, ὅτι χρὴ φορῶντας ἱεραργεῖν.

Ζ **ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ.** Ὑπόδημα δὲ ἐ περι-
τίθησι τῷ τὸν τοῖστον κόσμον ἀνδεδυκότε, ὡς ἂν μὴ βαρὺς (2) μηδὲ δυσκίνητος εἴη τῇ τῶν νεκρῶν δερμάτων περιβολῇ, κατὰ τῷ γενομένῳ ἐπὶ τῷ (3) τῆ ὀρεῖ τῆς θεωρίας διάνοιαν. πῶς ἐν ἑμελλεν ἀντὶ κόσμου τῷ ποδὶ τὸ ὑπόδημα γίνεσθαι, τὸ κατὰ τῷ πρώτῳ μυσαγωγίαν ὡς ἐμποδὼν τῆς ἀνόδου ἀπαλλαττόμενον; (4)

ΚΕΦ.

(1) Νεκρότης ὡς ἐκ θνησιμαίᾳ ληφθῆναι, **Φημί** δὲ προβάτε. αὐτὸν τὸμ. 1. μέρ. 2. σελ. 390.

(2) Μὴ βαρύνοντο πρὸς τὸν δρόμον, μηδὲ, κτ. αὐτῷ περὶ τῆ βίβλ. Μωυσ. λόγ.

(3) Ἐπὶ τῆς τῆ ὀρεῖς θεωρίας διάν. αὐτ.

(4) Ὡς ἐμπόδιον τῆς ἀνόδου ἀποβαλλόμενον; αὐτ.

Κ Ε Φ. Κ Θ.

- α. **Κ**αὶ ταῦτά ἐσιν ἃ ποιήσεις αὐτοῖς. ἀγιάσεις αὐτούς, ὥστε ἱερατεύειν μοι αὐτούς. λήψη μοσχάριον ἐν βοῶν ἐν, καὶ κριεὺς β. ἀμώμους δύο, Καὶ ἄρτους ἄζύμους πεφυρμένους (1) ἐλαίῳ, καὶ λάγανα ἄζυμα κεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ· σερμιγγ. δαλιν ἐκ πυρῶν ποιήσεις αὐτά. Καὶ ἐπιθήσεις αὐτὰ ἐπὶ κανῶν ἐν· καὶ προσοίσεις αὐτὰ ἐπὶ τῷ κανῶ. καὶ τὸ δ. μοσχάριον καὶ τὰς δύο κριεὺς. Καὶ Ἀαρὼν καὶ τὰς ὑἱὰς αὐτῶν προσάξεις ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆ μαρτυρίας, καὶ λήσεις αὐτούς ἐν ὕδατι. Καὶ λαβὼν τὰς σολὰς τὰς ἀγίας, ἐνδύσεις τὸν Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου καὶ τὸν χιτῶνα τὸν ποδήρη τῶ ἐπενδύματος, καὶ τὴν ἐπωμίδα, καὶ τὸ λόγιον· καὶ συνάψεις αὐτὸ τὸ λόγιον πρὸς τὴν ἐπωμίδα.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Προσκομίζεσθαι μὲν ἐν εἰς θυσίαν προσέταχε μοσχάριον, καὶ δύο κριεὺς, λάγανά τε καὶ ἄρτους ἐπὶ κανῶ. προαφαιρῶν δὲ καὶ ἐτέρως, τύπον οἰμαί πρὸς τὸ χρῆμα τιθεῖς τὰ κατ' ἀλήθειαν ἀγίασμα. ὕδατι γὰρ ἀπολύτας τὸν Ἀαρὼν, τὴν ἀγίαν αὐτὸν ἀμφιέννυσσι σολῶ. ἀπολυσάμενοι δὲ καὶ ἡμεῖς διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος, καὶ πᾶν εἶδος ἀκαθαρσίας ἀποτριψάμενοι, τότε τὴν ἀνωθεν καὶ ἐξ ἔραν καταπλητῶμεν χάριν, τὸν τῆς διφροσύνης χιτῶνα δεχόμενοι, κατὰ γε τὸ, Ρωμ. 13. 14. ἀνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. προαπέδαξε γὰρ ὁ λόγος, ὅτι πολυτρόπως ὁ Χριστὸς ὡς ἐν κόσμῳ τῷ περὶ τὸν Ἀαρὼν πλατίζομενος.

ς. Καὶ ἐπιθήσεις τὴν μίτραν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ ἐπιθήσεις τὸ πέταλον τὸ ἀγίασμα ἐπὶ τὴν μίτραν.

ζ. Καὶ λήψη τῶ ἐλαίῳ τῶ χρίσματος· καὶ ἐπιχεῖς αὐτὸ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ χρίσεις αὐτόν.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐλαίῳ δὲ καταχρίει τὴν κεφαλὴν ἀγίῳ, τὸ ἱλαρὸν ἐν ἐλπίδι [τῆς] τῶν ἀγίων ζωῆς, ἥτοι τὴν ἀνωθεν ἱλαροποιὸν ἐπίσκεψιν, τῶ ἐλαίῳ κατασημαίνοντος. ἡλεήμεθα γὰρ οἱ πιστεύσαντες, καὶ ἐσμεν ὁλοκληρωμένοι τῷ Κυρίῳ, τῇ τῶ πνύματος χορηγίᾳ τὸν νῦν καταπαινώμενοι. νῦν δὲ εἰς τύπον ἢ κεφαλῆς.

η. Καὶ τὰς ὑἱὰς αὐτῶν προσάξεις, καὶ ἐνδύσεις αὐτάς χιτῶνας. Καὶ ζώσεις αὐτάς ταῖς ζώναις, καὶ περι-

θήσεις αὐτοῖς τὰς κιθάραις· καὶ ἔσαι αὐτοῖς ἱερατεία ἐμοὶ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ τελειώσεις Ἀαρὼν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ τὰς χεῖρας τῶν υἱῶν αὐτῶν.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Κατὰ τὸν ἴσον δὲ τῶν τῶν τρόπον οἱ ἱερεῖς ἡγιαζόντο, ὕδατι τε ἀπονιζόμενοι, καὶ ἐλαίῳ χριόμενοι· [ἔτω τε χριόμενοι τὴν ἱερὰν ἀμφίαν περιέμενοι, τελειούμενοι τε τὰς χεῖρας, ὡς ἡδὴ πῶς δοκεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν ἔχειν εἰς γε τὸ χρῆμα λοιπὸν καθαρῶς τε καὶ ἀμωμήτως τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν.]

ι. Καὶ προσάξεις τὸν μόχον ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆ μαρτυρίας. καὶ ἐπιθήσῃς Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶ μόχου, ἐναντίον Κυρίου, παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆ μαρτυρίας. καὶ σφάξεις τὸν μόχον ἐναντι Κυρίου, παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆ μαρτυρίας.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διὰ τὸ οἱ ἱερεῖς [τοῖς ἱερείοις] τὰς χεῖρας ἐπιτίθεντες, ἔτῳς ἱερῶν. Οὐ πᾶσι τοῖς ἱερείοις, ἀλλὰ τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν προσφερομένοις, καὶ μάλιστα τοῖς ὑπὲρ ἀμαρτίας· τοῖς δὲ ἄλλοις αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπετίθεσαν οἱ προσφέροντες. ὡς δὲ τὸ σύμβολον τῶ τὸ ἱερεῖον τὸν τὸν πληρὸν τῶ προσφέροντος, τὴν ὑπὲρ αὐτῶν δεχόμενον ὀργάνῳ. ἐπισημιώσθαι δὲ προσήκει, ὡς ὑπὲρ τῶ ἀρχιερέως προσεφέρετο μόχος· ὑπὲρ δὲ παντὸς τῶ λαῶ, πάλιν μόχος· ὑπὲρ δὲ τῶ ἀρχοντος, χίμαρος· ὑπὲρ δὲ ἐκάστου ἀνδρός, χίμαιρα. πρόσφορον γὰρ τῷ μὲν ἀρχοντι, τὸ ἀρχόν· τῷ δὲ ἀρχομένῳ, [τὸ] θῆλυ. ἐπειδὴ καὶ τὴν γυναῖκα τῷ Ἀδὰμ ἐξ ἀρχῆς ὑπέταξεν ὁ Θεός. ὁ δὲ μόχος ὁ ὑπὲρ ἀμαρτίας θυόμενος, ἔξω τῆς παρεμβολῆς κατεκαίετο. τῶ χάριν καὶ ὁ δεσπότης Χριστός, ἢ Φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἔξω τῆς πύλης Ἑβρ. 13. 12. ἔπαθε, καὶ τῷ τύπῳ τὴν ἀλήθειαν ἐπιτέθειται.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. [Ὡς βαθὺ τὸ χρῆμα τῶν νομικῶν ἀνταλμάτων.] βαθὺ μὲν ἐν λαν, πλὴν ἐκ εἰς ἅπαν ἀσυμφανές, τὸ θεῖον ἡμῖν ἀναστράποντος Φῶς τῶ ἀγίῳ πνύματος. Φέρε δὴ λοιπὸν ὡς ἐν τὰ ἐφ' ἐκάστῳ λέγωμεν. κατὰ μυρίους ὅσους ἀγιάζει τῶ πῶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἱερῶς τε καὶ ὑπερστέλεις ἀποτελεῖ. δι' αὐτῶν γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ τὴν προσαγωγὴν ἐσχῆ- Ρωμ. 5. 2. καμεν, καὶ ἐσμεν ἐκ ἀνεθέλητοι τῷ Θεῷ καὶ πατρί.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ μοσχάριον μὲν ὁ Χριστός, ὡς ἔξω ζυγῶ καὶ ὑπὸ ζυγόν. Θεός

(1) Πεφυραμένοι ἐν ἐλαίῳ. ἢ ἐν Φρανκ. ἔκδοσι.

Θεὸς γὰρ ὡς φύσει, γέγονεν ὑπὸ νόμον διὰ τὸ ἀνθρώπινον. σφάζεται δὲ ὡς ὑπέρ- γε τῆς ἀγίας σκηνῆς, καὶ τῶν ἐπιτιθέν- των αὐτῷ τὰς χεῖρας. λυβύται δὲ ἔτοι καὶ ἱερεῖς. ἀπέθανε γὰρ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ καθιερωμένων διὰ τῆς πίστεως.

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Συγχωρεῖ Φησὶ τὰς θυσίας τέως, ἵν' ἐγκαταστήσῃ Θεόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διὰ τῆτο δέδοται νό- μος ἡμῖν εἰς βοήθειαν, οἷόν τι διατέχισμα μέσον Θεῷ καὶ εἰδώλων.

ιβ. Καὶ λήψῃ ἀπὸ τῆ αἵματος τῆ μόσχου, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τῶν κερά- των τῆ θυσιαστηρίου τῷ δακτύλῳ σε· τὸ δὲ λοιπὸν πᾶν αἷμα ἐκχεεῖς παρὰ τὴν θύραν τῆ θυσιαστηρίου. Καὶ λήψῃ πᾶν τὸ σῆμα τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ τὸν λοβὸν τῆ ἥπατος, καὶ τὰς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ σῆμα τὸ ἐπ' αὐτῶν θυμιάσεις, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ θυ- σιαστήριον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. [Ἱερὸς δὲ ὅτι, καὶ ὡς ἐν τρόπῳ θυσίας ὑπὸ προσδεχίος τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τῆ Ἐμμανηὴλ ὁ θάνατος, παρὰ σοὶ νοεῖν,] προχέομεν τῆ αἵματος τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ· θυομένων δὲ καὶ τῶν εἰτο- διῶν, ἃ καὶ εἰς τύπον εἰν ἂν τῶν εἰς τὸ ἔσω καὶ εἰς νῦν ἀρετῶν. αἷς ἔνεσι μὲν τὸ ὑῶδες πνευματικῶς, ἔ καὶ ἓν ἓν δὲ τρό- πον· ἐπεὶ τοῖ, πολλὰ τὰ εἰτόδια, πιμελή, καὶ νεφροὶ, καὶ [ὁ] λοβὸς τῆ ἥπατος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τῷ δὲ θυσιαστηρίῳ προσεφέρετο τὸ ἐπίπλυν. τῆτο γὰρ λέ- γει, τὸ σῆμα τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ οἱ δύο νεφροὶ, καὶ τὸ σῆμα τὸ ἐπ' αὐτῶν, καὶ ὁ τῆ ἥπατος λοβός· ὅπερ οἱ ἄλλοι ἐρμη- νεύουσι περὶ τὸν προσηγορεύσαν. αἰνίγμα- τα δὲ ταῦτα τῶν ἐν ἡμῖν παθημάτων. τὸ μὲν γὰρ σῆμα [τὸ] τῷ κοιλίαν καλύπτον, σημαίνει τῆς γαστριμαργίας τῷ νόσον· οἱ δὲ νεφροὶ, τὰς ὑπογαστρίας ἡδονάς· ὁ δὲ λοβὸς τῆ ἥπατος, τὸ θυμοειδές. ἐκείνῳ γὰρ σωήπται τὸ χοληδόχον ἄλγειον. ταῦ- τα δὲ καθιερεῖν κελεύει, καὶ οἰονεῖ νεκρὰς αὐτῶν ἀποφαίνειν τὰς πονηρὰς εἰς ἐργείας.

ιδ. Τὰ δὲ κρέατα τῆ μόσχου, καὶ τὸ δέρμα αὐτῆς, καὶ τὴν κόπρον αὐτῆς κατακαύσεις ἔξω τῆς παρεμβολῆς· ἀμαρτίας γάρ εἰσι.

ΑΔΗΛΟΥ. Μᾶλλον τῷ παρεμβολῇ λέγει τῷ σκηνῷ, ἢ τόπον ἐν ᾧ ἐγίνετο ἡ θύσια.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐμπύραται δὲ τῆ σώ- ματος τὸ λαπόμενον ἔξω τῆς παρεμβο- λῆς. ἔξω γὰρ τῆς πύλης ἐπαθεῖν ὁ Χρι- στός. γράφει δὲ ἔτω καὶ ὁ Παῦλος. τὸ δέ- γε πυρὶ δαπανᾶσαι τὸ σῶμα, καταση- μῶσαι ἂν, ὅτι τὸ πάθος αὐτὸ καὶ ὁ θά- νατος, ἐκ εἰς αἰδοξίαν ἔσαι ποθεῖν, ἄλλ'

Α εἰς λαμπρὰν καὶ ἐκφανεσάτῳ ἐκτελεσ- τῆσαι δόξαν. ἐν εἶδει γὰρ τῷ πυρὶ νοεῖ- ται τὸ θῆον. καταβέβηκε γὰρ ἔτω καὶ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Σινά. καταλύσων δὲ τῆ θανάτου τὸ κράτος, ὑπέδου τὸν θάνατον οἰκονομικῶς ὁ Χριστός, ἵν' ὡς Θεὸς δοξά- ζηται πρὸς ἡμῶν. ἔρπει δὲ ἐν εἰς θεο- πρεπῇ δόξαν ὁ θάνατος, τέλος ἔχων τὸ ἀναβιώναι λαμπρὸν, καὶ τὸ ἐν γὰρ τῷ πα- θῆναι σμικροπρεπὲς ὑπεκλείας ταῖς ἀνωτά- τω νικώμενον, οἷχεται πρὸς τὸ μηδὲν. καὶ τῆτο οἰμαῖ ἐσιν αἰνιγματικῶς τὸ δαπανᾶ- σαι πυρὶ τὸ νεκρὸν μοχάριον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπαπὼν δὲ, ὅτι ἀμαρτίας γὰρ εἰν, εἰς ἀποκάθαρσιν ἀμαρ- τίας τὸ Χριστὸς γενέσθαι διαμεμῶκε πά- θος. καὶ τὸ χρημᾶ ἐσιν ἐκ ἀσυμφανές.

ιε. Καὶ τὸν κριὸν λήψῃ τὸν ἑνᾶ, καὶ ἐπιθήσῃσιν Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐ- τῆς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφα- λὴν τῆ κριῶ.

ισ. Καὶ σφάξεις τὸν κριὸν, καὶ λαβὼν τὸ αἷμα αὐτῆς προχεεῖς πρὸς τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. Καὶ τὸν κριὸν διχοτομήσεις κατὰ μέλη· καὶ πλυ- νεῖς τὰ ἐντόδια αὐτῆς καὶ τὰς πόδας ὕδατι, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ διχοτο- μέματα σὺν τῇ κεφαλῇ αὐτῆς. Καὶ ἀνοίσεις τὸν κριὸν ὅλον ἐπὶ τὸ θυσια- στήριον, ὀλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ ἐστί.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καὶ διὰ τῆτων ἡμῖν ὁ Χριστός δηλεῖται, ὁ ὡς ἐν κριῷ τῷ τελείῳ τέλειος, ἀγίαν ἔχων ζωὴν· δηλοὶ γὰρ, οἰ- μαί, τὰτὶ τὸ προχέσθαι τὸ αἷμα τῷ θυ- σιαστηρίῳ· ζωῆς γὰρ τυπος τὸ αἷμα· καὶ εἰς ὁσμὴν ὑῶδίας ἀνακείμενος τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ὡς ὑπὲρ πάντων τε αἷμα, καὶ ὑπὲρ ἐκάστου. τύπος δὲ τῆτο πάλιν, τὸ ἀναφέ- ρεσθαι τὸν κριὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ὡς ἐν παντί τε καὶ κατὰ μέλος. μέλη δὲ ἡμεῖς ἀνὰ μέρος Χριστῆ, καὶ ἐν οἱ πάντες νοσ- μενοι σῶμα. ἅγιος δὲ ὅτι καὶ ἱερὸς ὅλος, καὶ ὡπλον ἀκαθαρσίας ἐκ ἔχων, ἢ τῶν εἰτοδιῶν ἐκπλυσίς εὖ μάλα παραδηλοῖ. σιμωαναφέρονται δὲ κεφαλῇ καὶ πόδες, τὸ ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι παντός ὑῶδες ἐν ἀγιασμῷ τῆς τῆ Σωτῆρος ζωῆς ὑποφαί- νοντες. παντός γὰρ ζῶα κεφαλῇ μὲν, ἀρχῇ· κατάληξις δὲ ὡπερ. καὶ τῆ παν- τὸς σώματος οἱ πόδες, τὸ τέλος. ἢ τάχα- πε νοεῖν ἄμεινον κεφαλῇ μὲν, τῆς θεω- ρίας τὸ ὑπερέχον καὶ ὑψηλόν· πορείας γε μὴν τῆς κατ' εἰς ἐργείαν πρακτικῆς, τὰς πόδας. ὑῶδη δὲ πάντα τὰ ἐν Χριστῷ, καὶ εἰς ἄκρον ἡκοντα καθαρότητος, καὶ νοή- ματα καὶ πράξεις. ἔ γὰρ ἐποίησεν ἀμαρ- τίαν. ταύτητοι καὶ ὀλοκαύτωμα καὶ θυ- σιασμά Φησι τῷ καθιερωσιν τῆ κριῶ. ἔ γὰρ ἐκ μέρους ἅγιος, ἢ ἱερὸς. πρέπει γὰρ ἐκ ἐκείνῳ ποθεῖν, ἡμῖν δὲ μᾶλλον τὸ καὶ ἀδυνεῖν ἐδ' ὅτε, καὶ ἐναλῶναι πλίσμασι.

Mmm

καθα-

Ἰωβ. 14. 4. καθαρός γὰρ ἔδειξέ ἐξ ἁμαρτιῶν· καὶ
 Ίκκ. 5. 2. „ πολλὰ πλάωμεν ἅπαντες, κατὰ τὸ γε-
 γραμμένον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καθῆκε τοίνυν εἰς ἀν-
 θρωπότητα, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν ὁ μο-
 νογενής, καὶ ὑπέδηκεν ἑαυτὸν τῷ Θεῷ
 Φιλ. 2. 8. καὶ πατρί. γέγονε γὰρ ὑπήκοος μέχρι
 θανάτου, τῆς ἐν Ἀδὰμ ἀνυποταξίας ἀΦα-
 νίζων τὰ ἐγκλήματα, καὶ τῆς ὑπειθείας
 τὴν ὁμολογίαν, ὡς ὑπὲρ πάντων τε ἅμα καὶ
 ὑπὲρ ἑκάστη προσαγόχε τῷ Θεῷ καὶ πα-
 τρί· διὰ τε τὰς σεσώσμεθα.

Ιθ. Καὶ λήψη τὸν κριὸν τὸν δεύ-
 τερον, καὶ ἐπιθήσει Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ
 αὐτῆς τὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
 τῆς κριῖς.

κ. Καὶ σφάξεις αὐτὸν, καὶ λήψη
 τῆς αἵματος αὐτῆς, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ
 τὸν λοβὸν τῆς ὠτὸς Ἀαρὼν τῆς δεξιᾶς,
 καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς τῆς δε-
 ξιάς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ποδὸς τῆς
 δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὰς λοβὰς τῶν ὠτῶν
 τῶν ὑῶν αὐτῆς τῶν δεξιῶν, καὶ ἐπὶ τὰ
 ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν,
 καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν
 τῶν δεξιῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Βαθύς μὲν ὁ λόγος, ὡδί-
 νει γε μὴν τὸ Χριστὸν μυστήριον. γέγονε γὰρ
 ἡμῶν κριὸς τελειώσεως, εἰς πᾶν ὅτιον τῶν
 ἀρίστων ἀρίτως ἔχοντας ἀποφαίνων, [καὶ]
 ὑπρεπεσάτως ἐν ἀρεταῖς δι' ἁγιασμὸν ἐν
 πνύματι. καὶ πρό γε τῶν ἄλλων ἀκολῶ
 μὲν ἐνδείκναι τὴν δόξιν πλήρη, τῆς ἐπι-
 τῆς ὑπειθείας καὶ ὁμολογίας, καὶ ἐπιτηδείως
 μὲν ἔχουσιν εἰς παραδοχὴν τῶν περὶ αὐτῆς
 δογμάτων, ἐκ ἀνεχομένην δὲ ψιθύρων
 τερετισμῶν, καὶ μυσταῖς ἀδυρογλωττίας,
 ἢ ἂν ποιοῦντότινες τῇ ἀληθείᾳ μαχόμε-
 νοι, καὶ τοῖς τῆς ὁρθότητος ἀντεξάγον-
 τες δογμασιν. ἀκοῆς γὰρ δὴ τὸτο τῆς
 ἀγίας καρπός.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Βάσανος δὲ ῥημά-
 των πρᾶττοιο ἂν [ἐκόντως,] ἐκ ἐτέρωσέ-
 ποι μᾶλλον, ἢ εἰς ἑξ. ἅγιον δὴ ἐν ἑσσι
 τὸ ἑξ τοῖς τῆς ἀκριβείας καὶ δογματικῆς
 ὁρθότητος ἐπιμεληταῖς. ἀλλὰ τὸτο ἐστὶ
 Χριστὸς δῶρον, καὶ ἑξόνιον ἔρανθ, καὶ κα-
 τ' ὁρῶσις αἵματος τῆς ἀγίας. τοιγάρτοι
 καὶ χεὶρ ἡγιαζέτο, πρακτικῆς ἀνεργείας
 παραδεκτικῆς, καὶ ὁρθότητος σύμβολον
 ἐναργές. ἀγίοις γὰρ ἔργοις ἡμᾶς ἐπίσε-
 μνῶμεθα χρεῖ, καὶ διασείχων εὐ μάλα
 τὴν εἰς πᾶν ὅτιον τῶν ἀρεσκόντων Θεῷ
 διάτρεσαν τρεῖς. Καὶ μεθ' ἑτέρα. Κεκλήθη
 δὴ ἐν τῷ ἱερὸν καὶ ἀπόλεκτον γένος, ἀγίαν
 μὲν ἀκολῶ, χεῖρά τε ὁμοίως καὶ πόδα, κα-
 τά γε τὰς ἀρίτως ἡμῖν εἰρημένους τρόπους·
 δεξιά τε πάντα χρεῖόμενα, καὶ ὡς ἐν μοῖρᾳ
 τῇ λοιπῇ, τετέστιν ἐν ἀκροῖς. τὸ γὰρ
 ἄκρον, Φησί, τῆς ὠτὸς, καὶ μὴν καὶ πο-
 δός, καὶ χειρός· ἅπαντα γὰρ, οἶμαι, πρᾶ-

Α ξὺς ἀγαθῇ γεναίᾳ τε ἐστὶ καὶ δεξιᾷ, τὸ ὡς
 ἐν φαυλότητι σκαῖον ἐκ ἔχουσα· καὶ μέ-
 χρι τῶν ἄκρων, ὅ ἐστι καὶ μέχρι παντός,
 ἡτοι τῆς τέλους. προσήκει γὰρ εἶναι δεξιὰς
 ἐν ἁγιασμῷ τῆς Θεῷ καθιερωμένους μέχρι
 „ παντός ἐν ὑπομονῇ. ὁ γὰρ ἀρεσκόμενος, Φη-
 „ σὶν, ἔργων ἀγαθῶν ἐν ὑμῖν, ἐπιτελεσάτω.

κα. Καὶ λήψη ἀπὸ τῆς αἵματος τῆς
 θυσιασθείας, καὶ ἀπὸ τῆς ἐλαίας τῆς
 χρίσεως, καὶ ῥανεῖς ἐπὶ Ἀαρὼν καὶ
 ἐπὶ τὴν σολὴν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὰς σο-
 λαῖς τῶν ὑῶν αὐτῆς μετ' αὐτῆς· καὶ
 ἁγιασθήσεται αὐτὸς καὶ ἡ σολὴ αὐτῆς,
 καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς καὶ αἱ σολαὶ τῶν ὑῶν
 αὐτῆς μετ' αὐτῆς. τὸ δὲ αἷμα τῆς κριῖς
 προσχεῖς πρὸς τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.

κβ. Καὶ λήψη ἀπὸ τῆς κριῖς τὸ σῆμα
 αὐτῆς, καὶ τὸ σῆμα τὸ κατακαλύπτει
 τὴν κοιλίαν, καὶ τὸν λοβὸν τῆς ἥπα-
 τος, καὶ τὰς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ σῆμα
 τὸ ἐπ' αὐτῶν, καὶ τὸν βραχίονα τὸν
 δεξιόν· ἐστὶ γὰρ τελείωσις αὐτῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τῆς δὲ τῆς τελειώσεως
 κριῖς τὸν βραχίονα προσκινεῖται προηγό-
 ρῳσε, τὴν πρακτικῶν ἀρετῶν δεξιῶν ἔσαν,
 καὶ ἀρετῶν τῷ Θεῷ προσφέρειν [κελεύων.]

κγ. Καὶ ἄρτον ἕνα ἐξ ἐλαίας, καὶ
 λάγανον ἐν ἀπὸ τῆς κανθῶ τῶν ἀζύμων
 τῶν προσεθεμένων ἐναντι Κυρίου.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ὁ δὲ ἄρτος, καὶ τὸ
 λάγανον, καὶ ἡ τῆς οἴνης σπονδὴ, τὰς ἀπὸ
 γῆς Φυομαίους δηλᾷσι καρπὺς, ὧν τὰς
 ἀπαρχὰς προσφέρειν ὅσιον τῷ Θεῷ.

κδ. Καὶ ἐπιθήσεις τὰ πάντα ἐπὶ
 τὰς χεῖρας Ἀαρὼν, καὶ ἐπὶ τὰς χεῖ-
 ρας τῶν ὑῶν αὐτῆς· καὶ ἀφορίεις αὐ-
 τὰς ἀφόρισμα ἐναντι Κυρίου.

κε. Καὶ δέξῃ αὐτὰ ἐκ τῶν χει-
 ρῶν αὐτῶν, καὶ ἀνοίσεις ἐπὶ τὸ θυ-
 σιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως εἰς ὁσμὴν
 εὐωδίας ἐναντι Κυρίου. κάρπωμά ἐστι
 Κυρίου.

Ζ ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προσκομίζουσι μὲν τὴν
 θυσίαν οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀαρὼν, ὑποδέχεται
 δὲ ὁ Μωσῆς, σημαίνοντος τῆς Θεῷ, ὅτι
 τῶν ἔτιος ἡγιασμένων ἐν Χριστῷ τὰς θυ-
 σίας, μονονεχὶ καὶ ἀπὸ χειρῶν εἰς χεῖ-
 ρας δέξεται, καὶ ἐκ ἀπαξιώσει τὸ χρεῖμα.
 Χριστὸς γὰρ ἔχει τὴν ὁμολογίαν. καὶ τὸτο
 οἰμαίεσιν ἢ τῶν ἐντολῶν ἀναφορὰ, θυ-
 μωμένων αὐτῷ.

Η ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σιώνες, ὅτι σεσώσμεθα
 μὲν ὡς ἐν τῷ μόχῳ, τεθνεώτος ὑπὲρ
 ἡμῶν τῆς Χριστῷ, ὁμολογῶμεν δὲ τῷ Θεῷ
 καὶ πατρί διὰ τῆς ὑποταγῆς αὐτῆς, καὶ
 τῆς ἐν ἁγιασμῷ ζωῆς.

ΘΕΟΔΩ.

» **ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ.** Τί ἐσιν, εἰς ὁσμὴν **A**
» ὁσώδεις κάρπωμά ἐστι τῷ Κυρίῳ; Διὰ τῶν
ἀνθρωπίνων τὰ θεῖα διδάσκει. ἐπειδὴ γὰρ
ἡμεῖς ταῖς ὁσώδεις τερπόμεθα, τὴν κα-
τὰ νόμον γενόμενῳ ἱερουργίαν ὁσμὴν ὁσώ-
δεις ὠνόμασεν. ὅτι γὰρ ὁ δὲ γυμνῶ προ-
σέχειν τῷ γράμματι, καὶ ἡ τῆς Θεῆς φύσις
διδάσκει· ἀσώματος γὰρ· καὶ ἡ δυσωσμία
τῶν καιομένων ὁσών. τί γὰρ ἐκείνων δυ-
σώδεστρον; οἱ μόντοι ἄλλοι ἐρμηνεύονται,
ὁσώδεις ἀντὶ ὁσώδεις τεδείκασιν.

κς. Καὶ λήψῃ τὸ σηθύνιον ἀπὸ τῆς
κρίθ τῆς τελειώσεως, ὅ ἐστιν Ἀαρὼν·
καὶ ἀφοριεῖς αὐτὸ ἀφόρισμα ἐναντι
Κυρίου· καὶ ἔσαι σοι ἐν μερίδι.

κς. Καὶ ἀγιάσεις τὸ σηθύνιον, ἀ-
φόρισμα, καὶ τὸν βραχίονα τῆς ἀφαι-
ρέματος, ὃς ἀφώρισαι, καὶ ὃς ἀφῆ-
ρηται ἀπὸ τῆς κρίθ τῆς τελειώσεως
ἀπὸ τῆς Ἀαρὼν, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐ-
κη. τῆς. Καὶ ἔσαι Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς
αὐτῆς νόμιμον αἰώνιον παρὰ τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ· ἐστὶ γὰρ ἀφαίρεμα τῆτο, καὶ
ἀφόρισμα ἔσαι παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσ-
ραὴλ ἀπὸ τῶν θυμιαμάτων τῶν σω-
τηρίων, ἀφαίρεμα Κυρίου.

* **ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Βραχίων μὲν, ἰσχύος
ἂν εἴη σύμβολον· σηθύνιον δὲ, καρδίας
καὶ νεφρῶν. δέδοται δὲ τῷ ἱερῷ γένει
Χριστὸς, Θεὸς διώκεις, καὶ Θεὸς σοφία.

* **ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ.** Τίνος χάριν ἐξ ἐκά-
στης θυσίας ὑπὲρ σωτηρίας προσφερομέ-
νης, τὸν ἱερέα λαμβάνειν τὸν βραχίονα
τὸν δεξιὸν καὶ τὸ σηθύνιον προσέταξε;
Διὰ τῆς σηθύνιας τὸ λογικόν [καὶ τὸ θεω-
ρητικόν] ἀπαιτεῖ τὸν ἱερέα· κάλυμμα γὰρ
τὸ σηθύνιον τῆς καρδίας· διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς
βραχίονος, τὴν πρᾶξιν τὴν δεξιάν. ἐκ
ἀρκεί γὰρ ἡ πίστις εἰς σωτηρίαν, ἀλλὰ δέ-
ται τῶν ἔργων εἰς τελειότητα.

κς. Καὶ ἡ σολὴ τῆς ἀγίας, ἡ ἐστὶν
Ἀαρὼν, ἔσαι τοῖς υἱοῖς αὐτῆς μετ' αὐ-
τὸν, χρισθῆναι αὐτῆς ἐν αὐτοῖς, καὶ

λ. τελειῶσαι τὰς χεῖρας αὐτῶν. Ἐπὶ
ἡμέρας ἐνδύσεται αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ὁ ἀντ'
αὐτῆς ἐκ τῶν υἱῶν αὐτῆς, ὃς εἰσελεύσε-
ται εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας λειτურ-
λα. γεῖν ἐν τοῖς ἀγίοις. Καὶ τὸν κριὸν τῆς
τελειώσεως λήψῃ· καὶ ἐψήσεις τὰ
κρέα ἐν τόπῳ ἀγίῳ.

λβ. Καὶ ἔδονται Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ
αὐτῆς τὰ κρέα τῆς κρίθ, καὶ τὰς ἄρτας
τῆς ἐν τῷ κανῶ, παρὰ τὰς θύρας τῆς
σκηνῆς τῆς μαρτυρίας.

* **ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Ψυχῆς γὰρ ἂν πρέ-
ποι ταῖς ἱεραῖς τὸ ἐν μετέξει γενέσθαι
τροφῆς ἀγίας, τῆς τῆς σώματος τῆς
Χριστοῦ.

λγ. Ἐδονται αὐτὰ ἐν οἷς ἡγιασθη-
σαν ἐν αὐτοῖς τελειῶσαι τὰς χεῖρας
αὐτῶν, καὶ ἀγιάσαι αὐτῆς. καὶ ἄλλο-
γενῆς ἐκ ἔδετα ἀπ' αὐτῶν· ἐστὶ γὰρ
ἅγιον.

Ἄλλος δέ φησιν, ἀλλογενῆς ὁ μὴ ὢν
ἱερός.

* **ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Καὶ γὰρ ἀπρόσιτος
τοῖς ἀλλογενέσιν ἡ ὁβλογία. νοεῖται δ' ἂν
B [ἐτερογενῆς καὶ τὸ ἄπιστον ἐστὶ καὶ ἀβά-
πλινον γένος, καὶ πρὸς τῆτοις ἐστὶ, τὸ ἐξε-
στραμμένον εἰς ἐτερόφροναν νῦν, καὶ ταῖς
τῶν ἀγίων ἀσύμβατον γνώμῃς, καὶ ὡς ἐν
Φαυλότητι δογμάτων διεχθονισμῶν.]

λδ. Ἐὰν δὲ καταλειφθῇ ἀπὸ τῶν
κριῶν τῆς τελειώσεως καὶ τῶν ἄρτων
ἕως πρῶτῃ, κατακαύσεις πυρὶ, τὰ λοι-
πὰ δ' ἐρωθήσεται. ἀγίασμα γὰρ ἐστὶ.

* **ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** [Δαπανᾷται δὲ καὶ
πυρὶ πᾶν ὅσον ἐστὶ τῆς θυσίας λείψανον,
ἐκ ἐφίεντος ἐδίειν τῆς νόμου καὶ εἰς τὴν
αὐρίον.] ἀγίασμα γὰρ οἰμαί τις ἕτερος
ἡμῖν ἔσαι τρόπος κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶ-
να πνευματικῶς ἐνεργάμενος.

λε. Καὶ ποιήσεις Ἀαρὼν καὶ τοῖς
υἱοῖς αὐτῆς κατὰ πάντα ὅσα ἐνετειλά-
Δ μην σοι. ἐπὶ ἡμέρας τελειώσεις τὰς
χεῖρας αὐτῶν.

λς. Καὶ τὸ μοχάριον τὸ τῆς ἀμαρ-
τίας ποιήσεις τῇ ἡμέρᾳ τῆς καθαρῆς-
μῆς. καὶ καθαρῆς τὸ θυσιαστήριον ἐν
τῷ ἀγιάζειν ἐπ' αὐτῷ· καὶ χρίσεις
αὐτὸ ὡς ἀγιάσαι αὐτό.

Καθαρισμῶς. Ἀκύλας, ἐξίλασμος.

λς. Ἐπὶ ἡμέρας καθαρῆς τὸ
θυσιαστήριον, καὶ ἀγιάσεις αὐτό. καὶ
E ἔσαι τὸ θυσιαστήριον ἅγιον τῆς ἀγίας.
πᾶς ὁ ἀπλόμενος τῆς θυσιαστήρις, ἀγιά-
σθῃσεται.

» **ΛΔΗΛΟΥ.** Τὸ μὲν θυσιαστήριον, ἅγιον
» τῆς ἀγίας, ὡς ἀγιάζον τὰ προσφερόμενα·
ἅγια δὲ καὶ αὐτά.

ΛΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι τὸ θυσια-
Z στήριον ἅγιόν ἐστιν. ἅγια δὲ τὰ ἐπιβαλλό-
μενα, ἢ προσαγόμενα αὐτῷ, τὰ κρέα τῆς
κριῆς, καὶ οἱ ἄρτοι.

λη. Καὶ ταῦτά ἐστιν, ὅσα ποιήσεις
ἐπὶ τῆς θυσιαστήρις. ἀμνὸς ἐνιαυσίος
ἀμώμης δύο τὴν ἡμέραν ἐπὶ τὸ θυ-
σιαστήριον ἐνδελεχῶς, κάρπωμα ἐνδε-
λθ. λεχισμῶς. Τὸν ἀμνὸν τὸν ἕνα ποιή-
σεις τὸ πρῶτῃ, καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύ-
H τερον ποιήσεις τὸ δευτέρῃ.

** **ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Ποία δὲ ἑτέρα θυ-
σία δώματα ἐνδελεχισμῶς εἶναι τῷ λογι-
κῷ νοητῇ, ἢ λόγος ἀκμάζων, λόγος ἀμνός
Μmm 2 συμβο-

συμβολικῶς καλέμενος, ἅμα τῷ φωτί-
ζεσθαι τὴν ψυχὴν ἀναπεμπόμενος· αὕτη
γὰρ ἂν εἴη τῆς ἐνδελεχισμῶς θυσία· καὶ
πάλιν ἐπὶ τέλει τῆς τῆς νῆς ἐν τοῖς θειοτέ-
ροις διατριβῆς ἀναφερόμενος; ἔ γὰρ αἰ-
διώταται διαρκεῖν τὸ εἶναι ἐν τοῖς κρείττο-
σιν, ὅσον κεκλήρωται ἡ ψυχὴ σιωεζού-
χθαι τῷ γήινῳ καὶ βαρύνει σῶματι.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐὰν δέ τις ζητῇ,
τὶ ἐν τοῖς μεταξὺ τῆς ἑω καὶ ἐσπερας
ποιήσει ὁ ἅγιος, μεταφερέτω ἀπὸ τῶν
κατὰ τὴν λατρείαν τὸν λόγον, ἔπειτα καὶ
ἐν τέτοις ἀκολουθεῖ. (1) καὶ γὰρ ἐκεῖ οἱ
ιερεῖς ἀρχὴν μὲν τῶν θυσιῶν προσφέρουσι
τὴν τῆς ἐνδελεχισμῶς, ἐξῆς δὲ πρὸ τῆς ἐσπε-
ρινῆς τῆς ἐνδελεχισμῶς, τὰς κατὰ νόμον
λοιπάς. οἷον, περὶ πλημμελείας, ἢ ἀκκ-
σίων, ἢ σωτηρίων ὁχλῆς, ἢ ζηλοτυπίας,
ἢ σαββάτου, ἢ νεμυρίας, καὶ τῶν λοιπῶν,
ἃ μακρὸν ἂν εἴη ἐπὶ τῆς παρόντος λέγειν.
ἔτω τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς περὶ τῆς εἰκό-
νος λόγου πεποιημένοι τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνα-
φορᾶς, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός, διαλαμβάνειν
περὶ πολλῶν καὶ ὠφελιμωτάτων διωρησόμε-
θα, καὶ πάλιν ἐν τοῖς περὶ Χριστοῦ καταλή-
ξαντες, ἐπὶ τὴν οἰονεῖ ἐσπεραν φθάσομεν
καὶ νύκτα, ἐρχόμενοι καὶ ἐπὶ τὰ σωματικά.

μ. Καὶ δέκατον σεμιδάλεως πε-
φυρμένης ἐν ἐλαίῳ κεκομμένῳ τῷ
ἐν (2) τῷ τετάρτῳ τῆς ἐν οἷν τῷ

Α ἀμνῶ· καὶ σπονδὴν τέταρτον τῆς ἐν
οἷν τῷ ἀμνῶ τῷ ἐνί.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστι τὸ εἶναι; Μέτρον
ἐβραϊκὸν οἷν, καὶ ἐλαίῳ. δέχεται δὲ ὡς-
Φησιν Ἰωσήπος (3) δύο χοῦς ἀτλικάς. πι-
συότεον δὲ ἐν τέτοις αὐτῷ ἀκριβῶς, τῆς
ἐνδὲς τὰ μέτρα ἐπισταμνῶ.

μα. Καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύτερον
ποιήσεις τὸ δειλινόν, κατὰ τὴν θυσίαν
τὴν πρωϊνὴν, καὶ κατὰ τὴν σπονδὴν αὐ-
τῆς. ποιήσεις εἰς ὁσμὴν εὐωδίας κάρ-
μ. πωμα Κυρίου. Θυσίαν ἐνδελεχισμῶς
εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, ἐπὶ τὰς θύρας
τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας ἐναντι Κυρίου,
ἐν οἷς γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖ, ὥς λα-
μ. λῆσά σοι. Καὶ τάξομαι ἐκεῖ τοῖς
ὑοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἀγιασθήσομαι ἐν
τοῖς ὑοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἀγιασθήσομαι
μδ. ἐν δόξῃ μου. Καὶ ἀγιασώ τὴν σκηνὴν
τῆς μαρτυρίας, καὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ
Ἀαρὼν καὶ τὰς υἱὰς αὐτῶν ἀγιασώ, ἵε-
με. ρατεύειν μοι. Καὶ ἐπικληθήσομαι ἐν
τοῖς ὑοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἔσομαι αὐτῶν
μς. Θεός. Καὶ γνώσονται, ὅτι ἐγὼ Κύ-
ριος ὁ Θεὸς αὐτῶν, ὁ ἐξαγαγὼν αὐ-
τὰς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐπικληθῆναι
Δ αὐτοῖς, καὶ εἶναι αὐτῶν Θεός.

Κ Ε Φ. Λ.

α. **Κ**αὶ ποιήσεις θυσιαστήριον θυ-
μιάματος ἐκ ξύλων ἀσή-
πτων.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰς τύπον ἄρα Χριστοῦ καὶ
τέτο παραδεχόμεθα. ποιοῖτο γὰρ ἐκ ξύ-
λων ἀσήπτων. [χρυσῷ δὲ ὅλον ἀλήλειπτο.
ἀδιάφθορον γὰρ τὸ σῶμα Χριστοῦ, καὶ φύ-
σιν ἐν ἑαυτῷ τὴν θείαν καταπλετῆν. γέ-
γονε [γὰρ] σὰρξ ὁ λόγος, καὶ ἐσκήνωσεν
ἐν ἡμῖν. ἀπαρχὴ δὲ ἡμῶν ὁ Χριστός, καὶ
ρίζα τῆς γενεᾶς ἀνακλιζομένης πρὸς ἀφθαρ-
σίαν διὰ τῆς πρὸς Θεὸν ἐνώσεως, εἰ καὶ
ἐξαίρετως ἐπ' αὐτῆς τὸ χρῆμα νοοῖτο.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Θυσιαστήριον
θυμιάματος νοῶ τὴν διωκεῖς ἐπιτελεμέ-
νῳ ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ τῶν ἐρανίων προ-
σκυώσιν. πείθομαι γὰρ καὶ ταύτας σὺν
ἡμῖν ἀναπέμπειν τὴν κεχαρισμένην τῷ
Θεῷ θυσίαν, τὸ κάρπωμα τῶν χειλέων. (4)

β. Καὶ ποιήσεις αὐτὸ πήχεως τὸ
μῆκος, καὶ πήχεως τὸ εὖρος, τετρά-

γωνὸν ἔσαι, καὶ δύο πήχεων τὸ ὕψος·
ἐξ αὐτῶν ἔσαι τὰ κέρατα αὐτῆς.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κέρατα δὲ θυσιαστηρίῳ,
οἰονεῖ χεῖρες ἐκτεταμέναι, τῆς τιμῆς σαυρῆς
τὸ χῆμα προαναπλάττεται. εἰ δὲ μὴ (5)
τέτταρά τις εἶναι λέγοι τὰ κέρατα, τὸ
ἀδικεῖν ἔδει ἐν τῷ νοεῖν ὁρθῶς τὸν φιλο-
μαθῆ, τετραγώνῃ τε (6) καὶ ἰσοπλύρῃ
πανταχῇ τῆς θυσιαστηρίῳ τυγχάνοντος. (7)
καὶ κατὰ τέτο ἔσαυρωμεν. [ἐν παντὶ
γὰρ τόπῳ Χριστός γινώσκειται, καὶ ἔτος
ἔσαυρωμένος.]

γ. Καὶ καταχρυσώσεις αὐτὸ χρυ-
σίῳ καθαρῷ τὴν ἐσχάραν αὐτῆς, καὶ
τὰς τοίχας αὐτῆς κύκλῳ· καὶ ποιή-
σεις αὐτῷ σρεπλὴν σεφάνην χρυσὴν
κύκλῳ.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πρόκειται δὲ καὶ σε-
φάνη σρεπλή. καὶ ἐστὶν ἀληθῶς ὡραῖος Ψαλ. 44. 2.
καὶ παρὰ τὰς υἱὰς τῶν ἀνθρώπων ὁ
Ἐμμανυήλ.

ΛΗΛΟΥ.

(1) Ἰσ. ἀκολουθεῖτω.

(2) Ἡ μὲν ἐν Φραγκ. ἐκδοσί, κεκομμένῳ τῷ τετάρτῳ τῆς ἐν· καὶ σπονδῇ τὸ τέταρτον, κτ. ἢ δὲ
ἐν Ὄξον. κεκομμένῳ τέταρτον τῆς ἐν· κτ. ἢ δὲ τῆς Ἀλδε, κεκομμένῳ τῆς τετάρτης τῆς ἐν· κτ.

(3) Ἐν κεφ. 10. τῆς 3. περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαιολογ. βιβλ.

(4) Ταῦτα ἄλλως πως ἐν τῇ εἰς τὸν βίον Μωϋσ. θεωρ. σωτήρα.

(5) Εἰ δὲ δὴ τέτταρά τις. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 305.

(6) Τετραγώνῃ γὰρ. αὐτ.

(7) Τυγχάνοντος, ἴση πανταχόθεν τῶν κερμάτων ἢ θεία. αὐτ.

ΑΔΗΛΟΤ. Δηλῆται διὰ μὲν τῆς σε-
Φάνης, ὁ Χριστός· διὰ δὲ τῶν λοιπῶν, τό-
τε θυσιαστήριον καὶ οἱ θεοὶ μαθηταί.

δ. Καὶ δύο δακτυλίδες χρυσῆς κα-
θαρές ποιήσεις αὐτῶ ὑπὸ τὴν σεφάνην
σεφάνην αὐτῆς, εἰς τὰ δύο κλίτη ποιή-
σεις ἐν τοῖς δυσὶ πλευροῖς. καὶ ἔσον-
ται ψαλίδες ταῖς σκυτάλαις, ὥς αἴ-
ρειν αὐτάς αὐταῖς. Καὶ ποιήσεις σκυ-
τάλας ἐν ξύλων ἀσήπων, καὶ κατα-
χρυσώσεις αὐτάς χρυσίῳ.

κ. ΚΤΡΙΛΛΟΤ. Καὶ ἔσονται ψαλίδες ταῖς
σκυτάλαις, ἑσόδος τοῖς ἀναφορεῦσι. (1)

* ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἐπεινώκεται δὲ καὶ
τὰ εἰς χρέαν, ἀναφορεῖς, καὶ τὰ λοιπά.
Φέρεται γὰρ ἐν κόσμῳ κατὰ τὰς τῶν ἀνα-
ζούξεων καιρὸς τὸ θεῖον δὲ θυσιαστήριον.
[ἔδρων δὲ τῆτο καὶ οἱ θεασέσιοι μαθηταί,
Χριστὸν περιφέροντες διὰ τῆς κηρύγματος
δοξαζόντως τε καὶ κατὰ τάξιν, ὡς Θεὸς
διάκονοι, καὶ οἰκονόμοι μυσηρίων Χριστοῦ.]

ΑΔΗΛΟΤ. Σκυτάλας μᾶλλον ἐνταῦθα
τὰς ἀναφορεῖς, ἥτοι διωστήρας, καλεῖ-
ται ψαλίδας δὲ, τὰς κρίκας, ἃς καὶ εἰσόδους
ἐκάλεσαν ὁ Σύμμαχος.

ε. Καὶ θήσεις αὐτὸ ἀπέναντι τῆ
καταπετάσματος, τῆ ὄντος ἐπὶ τῆς
κιβωτῆς τῶν μαρτυρίων, ἐν οἷς γνωστή-
σομαί σοι ἐκεῖ.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἀπέναντι, ἀντὶ τῆς ἐμ-
προσθεν. ἔκταν τὸ ἐμπροσθεν ἢ ἡ ἀνατολή,
εἴ γε τὰ ὀπίσω τὸ δυτικόν, ὃ καλεῖται
θάλασσα.

ζ. Καὶ θυμιάσει ἐπ' αὐτῆς Ἀαρὼν
θυμίαμα σύνθετον λεπτὸν τὸ πρῶν
πρῶν. ὅταν ἐπισκηνάσῃ τὰς λύχνους,
θυμιάσει ἐπ' αὐτῆς διαπαντός.

* ΚΤΡΙΛΛΟΤ. Σύνθετον μὲν θυμία-
μα ὁ Χριστός. Θεὸς γὰρ ὢν, ἄνθρωπος
γένεον σωτερείς· λεπτὸν δὲ, ὅτι τὸ πα-
χὺ τῆς κατὰ νόμον λατρείας ἔκ ἔχει. τὸ
πρῶν δὲ, καὶ τὸ ὀψέ, καὶ τὸ ἀνδελεισμῶς,
τὸ ἀδιάλειπτον καὶ διωκετὲς ἐμφαίνει. (2)

η. Καὶ ὅταν ἅπῃ Ἀαρὼν τὰς λύ-
χνους ὀψέ, θυμιάσει ἐπ' αὐτῆς· θυ-
μίαμα ἐνδελεισμῶς διαπαντός ἐναντι
Κυρίου εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν.

** ΚΤΡΙΛΛΟΤ. Τῆ ὑπὸ λύχνους χρη-
ναί θυμιάων ἐκεῖνό πρὸς τάχα παραδηλῆντος
εὖ μάλα, ὅτι φωτὶ τῷ θεῷ καταλαμπό-
μενοι, τότε δὴ τότε τῆς δωδίας Χριστοῦ
πλυσίως ἀναπιμπλάμεθα, ἵμεν τε ἔτω
πρὸς αἰδῆσιν τῶν ἔσω σκλήρης ἀγαθῶν,
ἥτοι τῆς τῶν θεῶν χαρισμάτων διανομῆς,
ἢ τοῖς ἀξίοις ὀρέγει Χριστός.

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομῇ. ἔχ. εὐρηται.

(2) Περίληψις ἐστὶ τῶν ἐν τῇ 308. σελ. τῆ 2. μέρ. τῆ 1. Τόμ.

* ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἐνδελεισμῶς ὀνομά-
ζει τὸ θυμίαμα. καιρὸς γὰρ ἔδει, καθ'
ὃν ἐκ δωδιάζει Χριστός ἐν τῇ ἀγίᾳ σκλῆρῃ,
τατέσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

θ. Καὶ ἐκ ἀνοίσετε ἐπ' αὐτῆς θυ-
μίαμα ἕτερον· κάρπωμα, θυσίαν,
καὶ σπονδὴν ὃ σπείσετε ἀπ' αὐτῆς.

κ. ΚΤΡΙΛΛΟΤ. [Οὐκ ἀνοίσεις ἐπ' αὐ-
τῷ θυμίαμα ἕτερον.] μόνον γὰρ Χριστὸς
τὸ δωδὲς ἐν ἐκκλησίᾳ τοῖς γε ἀληθῶς
ἐχέφροσιν ἐξαρκέσειν ἂν, ἑτέρας ὁσμῆς
ἐκ ἐφιεμένοις.

** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἀποφάσκει δὲ παν-
τελῶς τὸ δεῖν ἐπ' αὐτῆς, δῆλον δὲ ὅτι τῆ
θυσιαστήριος τῆ Χριστοῦ, σπονδῶν κατακῆ-
σαι, καὶ ἀναφέρειν κάρπωμα. κατήρ-
γηται γὰρ ἐν Χριστῷ τὰ ἐν νόμῳ, καὶ εἰς
τέλος ἔρπυσιν αἱ σκιά· τῆτο οἰμαί εἰς
σπονδὴν καὶ κάρπωμα.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὐκ ἐφεί-
ται τῷ ὁλόκαυτον θυσίαν ἔξω προσαγα-
γεῖν, πρὶν εἶδον περὶ βαθμῶν ὁρῶν ἐπι-
θυμιάσαι. τότε ἐστὶ σύμβολον ἔχ. ἑτέρου
τινός, ἢ τῆ παρὰ Θεῷ μὴ τὸ πλήθος τῶν
καταθυομένων εἶναι τίμιον, ἀλλὰ τὸ κα-
θαρώτατον τῆ θύοντος πνεῦμα λογικόν.

ι. Καὶ ἐξιλάσεται Ἀαρὼν ἐπὶ τῶν
κεράτων αὐτῆς ἅπαξ τῆ ἐνιαυτῆς· ἀπὸ
τῆ αἵματος τῆ καθαρῆς τῶν ἀμαρ-
τιῶν τῆ ἐξιλάσας ἅπαξ τῆ ἐνιαυτῆς
καθαρίσιν αὐτὸ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν·
ἅγιον τῶν ἀγίων ἐστὶ Κυρίῳ.

* ΚΤΡΙΛΛΟΤ. [Εἰσῆι τοίνυν ὁ θεασέ-
σιος Ἀαρὼν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων ἅπαξ
τῆ ἐνιαυτῆς, δι' αἵματος τῆ καθαρῆς τῶν
ἀμαρτιῶν. καὶ ὅρα Χριστὸν ἐν τετοιῇ πά-
λιν, αἵματι τῷ ἰδίῳ τῆς ἀπάντων σωτη-
ρίας καὶ ζωῆς, μονοῦ καὶ τὸν ἴδιον καταρ-
ραίνοντα σαυρόν.] σαυρὸς γὰρ τύπος τὰ
κέρατα, [τῇ δὲ κατέσσε ὡς ἐν τάσει χει-
ρῶν ἐκκενδρότα. ἔκταν ἀποθανόντα μὲν
ἅπαξ ἐννοεῖ Χριστὸν, ἅγιον δὲ τῶν ἀγίων
ὄντα κατὰ φύσιν ὡς Θεόν.]

ια. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν, λέγων, Ἐὰν λάβῃς τὸν
συλλογισμόν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν τῇ
ἐπισκοπῇ αὐτῶν, καὶ δώσῃς ἑκάστῳ
λύτρα τῆς ψυχῆς αὐτῆς τῷ Κυρίῳ,
καὶ ἐκ ἑσῶν ἐν αὐτοῖς πλώσις ἐν τῇ
ἐπισκοπῇ αὐτῶν.

Λύτρα. Ἄλλος, ἐξιλάσας.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτῶν, ἐν
τῷ ἐπισκέπτεσθαι αὐτὰς τὸν Θεόν, ἐν τῷ
φροντίζειν αὐτῶν Κύριον. καὶ ἄλλως. Ἡ
ὅταν ἐπισκέπτομαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν,
ἢ ὅταν ἐπισκέπτομαι τὸ ἅγιόν μου.

Mmm 3

ιγ. Καὶ

γυ. Καὶ τὸ τό ἐστιν ὃ δώσασιν ὅσοι ἂν παραπορεύωνται τὴν ἐπίσκεψιν· τὸ ἡμισυ τῆ διδράχμης ὅ ἐστι κατὰ τὸ διδραχμον τὸ ἅγιον, εἴκοσι ὀβολοὶ τὸ διδραχμον, τὸ δὲ ἡμισυ τῆ διδράχμης εἰσφορὰ Κυρίῳ.

ΛΑΗΛΟΥ. Ὅσοι διὰ τῆς εἰσφορᾶς ἀντιποιῶνται ἐπισκεφθῶσι καὶ βοηθηθῶσι παρὰ Θεῶ, διδόντων τὸ διδραχμον, ὅ ἐστιν εἴκοσι ὀβολοί.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ διδραχμον τέταρτον ἐστὶ τῆς ἐγκίας. ὡς εἶναι τὴν δραχμὴν ὄγδοον. ὁ δὲ ὀβολὸς καὶ αὐτὸς ἐν ἀργυρίοις ἐτετύπωτο. ὄγδοον δὲ ὡ καὶ ἔτος τῆς ἐγκίας, ἐκ ἑξ ἀργύρης πεποιημένος, ἀλλ' ἀπὸ σιδήρης. ὀβολὸς δὲ τὸ τοῦ ὡ. ὡ δὲ καὶ ἕτερος ὀβολὸς ἐξ ἀργύρης, νόμισμα ὦν, ὃ ὡ λεπτότατον, ὀγδοηκοσὸν δὲ ὡ τῆς ἐγκίας.

ιδ. Πᾶς ὁ παραπορευόμενος τὴν ἐπίσκεψιν ἀπὸ εἰκοσαετῆς καὶ ἐπάνω, δώσασιν τὴν εἰσφορὰν Κυρίῳ.

Πᾶς ὁ παραπορευόμενος τὴν ἐπίσκεψιν. Ἄλλος, πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐν τοῖς ἀριθμοῖς.

ΛΑΗΛΟΥ. Ἦτοι ἐπισκοπῶ λέγει τὸν κίνδυνον ἢ νόσον, ἢ πολέμῳ τυχόν. ὅσοι ἐν ἐκ τῆ τοιᾶν κινδύνῳ φθύγῃσι παρερχόμενοι τὴν ἐπισκοπῶ ταύτῃ, ἔτοι ὡς διὰ Θεῶ σωθάντες διδόντων τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῆς ἐαυτῶν σωτηρίας, ὅ ἐστι δῶρα, καθά-
 Ἐξόδ. 32. 34. Φησιν ὁ Κύριος· ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ ἐπισκέψω-
 „ μαί, ἐπάξω ἐπ' αὐτὰς τὴν ἁμαρτίαν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διορίζει τίνες οἱ προσκομίζαν ὀφείλοντες, ἀποδοκιμάζει δὲ τὸ ἀναλκί, καὶ μαλθακὸν, καὶ τὸ ἀτελὲς εἰς σωέσιν.

ιε. Ὁ πλετῶν ἔξ προθήσει, καὶ ὁ πενόμενος ἐκ ἐλαττονήσει ἀπὸ τῆ ἡμίσεος τῆ διδράχμης ἐν τῷ δίδοναι τὴν εἰσφορὰν Κυρίῳ, ἐξιλάσασθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

ισ. Καὶ λήψῃ τὸ ἀργύριον τῆς εἰσφορᾶς παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ δώσεις αὐτὸ εἰς τὸ κάτεργον τῆς σκη-
 νῆς τῆ μαρτυρίας· καὶ ἔσαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εἰς μνημόσυνον ἐναντι Κυ-
 ρίς, ἐξιλάσασθαι περὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν. (1)

ΛΑΗΛΟΥ. Σωίσει γὰρ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰς κόσμον χρησιμὰ τὰ τῶν ἁγίων ἀνδραγαθήματα.

ιζ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Ποίησον λατῆρα

χαλκῆν, καὶ βάσιν αὐτῷ χαλκῆν, ὡς ἐνίπλεσθαι· καὶ θήσεις αὐτὸν ἀνα μέσον τῆς σκηνῆς τῆ μαρτυρίας, [καὶ ἀνα μέσον τῆ θυσιαστηρίας·] καὶ ἐν-
 χεῖς εἰς αὐτὸν ὕδωρ.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΕΝΣ. Λατῆρας νοήσεις τὰς διὰ τῆ μουσικῆς ὕδατος τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἀποκλύζοντας. οἷος ὡ (2) ὁ τῶν Ἀποστόλων κορυφαῖος Πέτρος, τριχι-
 λῖς κατὰ ταῦτόν εἰς τὸ ὕδωρ καθαγαγῶν, καὶ οἱ κατ' αὐτόν. ἔ μὲν ἀλλὰ καὶ Ἰωάν-
 νης ὁ πρόδρομος ἐν τῷ Ἰορδάνῃ λῶν.

ιβ. Καὶ νύψεται Ἀαρὼν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς ἐξ αὐτῆς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ τὰς πόδας αὐτῶν. Ὅταν εἰσπο-
 ρεύωνται εἰς τὴν σκηνὴν τῆ μαρτυρίας, νύψονται ὕδατι, καὶ ἔ μὴ ἀποθάνω-
 σιν, ἢ ἔταν παραπορεύονται εἰς τὸ θυσιαστήριον λειτουργεῖν καὶ ἀναφέρειν τὰ ὀλοκαυτώματα τῷ Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σαφῶς τὸ ἅγιον βά-
 πλισμα διὰ τῆς δηλῆται. θεᾶ δὲ ὅπως, καίτοι κατὰ νόμον ἅγιος ὦν Ἀαρὼν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, προαποκρίνοντο χεῖρας τε καὶ πόδας ὕδατι, πόνων δὲ ἔτιως ἀπλόνται τῶν ἱερῶν· κατὰ δηλῆντος οἰμαί πε καὶ τόδε τῆ νόμος, μόνον δὲ ἐκὶ καὶ αὐτῆ διακεκρα-
 γότος τῆ πράγματος, ὡς ἀνιερὸς παρὰ Θεῷ, καὶ ὁ δοκῶν εἶναι κατὰ νόμον ἱερός, εἰ μὴ ἀπολῆσαιτο τῷ ἁγίῳ ὕδατι, [καὶ ὅτι τῆς αἰ νόμῳ λατρείας ἢ διώκρι-
 ἀπόχρη πρὸς κάθαρσιν.]

κα. Νύψονται τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τὰς πόδας αὐτῶν ὕδατι, ὅταν εἰσπορεύωνται εἰς τὴν σκηνὴν τῆ μαρ-
 τυρίας, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι. καὶ ἔσαι αὐτοῖς νόμιμον αἰώνιον, αὐτῷ καὶ ταῖς γενεαῖς αὐτῆ μετ' αὐτόν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Χεῖρες δὲ καὶ πόδες ἀπο-
 νιπτόμενοι, ἔργα καὶ πορείας πρὸς ἑκάστα τῶν πρακτέων, τὸ καθαρὸν ὑπεμφαίνουσι.

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἐπισφαλές γὰρ καὶ [ἐπιζήμιον] τὸ ἐγγίξιν Θεῷ μὴ κεκα-
 θαρμένους.

ιβ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Καὶ σὺ λάβε ἡδύσ-
 ματα, ἄνθος σμύρνης ἐκλεκτῆς πεν-
 τακοσίς σίκλεις, καὶ κινναμώμῳ εὐώ-
 δος τὸ ἡμισυ τῆς διακοσίας καὶ πεν-
 τήκοντα, καὶ καλὰμῳ εὐώδους διακο-
 σίς καὶ πενήκοντα.

Ἡδύσματα. Ἀκύλας, ἀρώματα.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὐχ ἀπλῶς σμύρναν εἶπεν, ἀλλ' ἄνθος σμύρνης, ἐμφαίνων ὡς διὰ τῆ θανάτου τῆ μεγάλης ἀρχιερέως ἀναγεννη-
 θήσεται

(1) Περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. ἢ αὐ φρανεν. καὶ ἢ αὐ Καντάβεργ. ἔκδοσ.

(2) Λατῆς ὡ. αὐ τῇ εἰς τὸν βίον τῆ Μωϋσ. θεῶ. αὐ ἢ ἄλλως πως ταῦτα σωτέταται.

Θήσεται ἀπὸ τῆ θανάτου τὸ ἄνθος τῆς λογικῆς φύσεως.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διὰ τὸν θάνατον,
 ὃν ἀπέθανεν ὁ ἀρχιερεὺς ὑπὲρ τῆς λαῆς,
 καὶ ὁ νυμφίος ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας. πα-
 ραλαμβάνεται δὲ εἰς τὸ μύρον τὸ τοῦ
 ἀπλῶς σμύρνα, ἀλλ' ἀνθός σμύρνης, καὶ
 ταύτης ἐκλεκτῆς. λόγοι γάρ εἰσιν ἐκλεκτοί,
 νεκρῶντες τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἔτοι-
 μόν τε ποιεῦντες διὰ τῆ βαπτίσματος σω-
 ταφῶναι Χριστῷ· ἵνα γεννηθῇ ἀπὸ τῆ θά-
 νάτης τῆ Σωτῆρος τοῦ ἀνθός καὶ ἡ ἐκλογὴ
 τῆς λογικῆς φύσεως τῶν ὁσσεβῶν, ἀπο-
 θνησκόντων τῷ κόσμῳ, καὶ ἀναβαινόντων
 ἀπὸ τῶν αἰδιότητων. ἵνα δὲ καθαρθέντες
 ἁμῶμοι γένωνται, παραλαμβάνεται τὸ
 ὀσώδες κιννάμωμον ἐν τῷ ἡμίσει τῆ συλγε-
 νῆς ταῖς αἰδιήσεσιν ἀρίθμῳ· τάχα παρα-
 λαμβανομένων μὲν ὁράσεως καὶ ἀκοῆς, καὶ
 τῆς, ἣν ἔτις ὀνομάσω, ἡμίσεος τῆς ὅλης
 ἀφῆς· τῶν δὲ λοιπῶν, ὡς ἀνδραποδεέ-
 ρων αἰδιήσεων καὶ τῆς ἐν αὐταῖς ἀφῆς,
 καταλειπομένων. ἴσως δὲ καὶ διὰ τὰ ἱερὰ
 γράμματα τῆ ἔχοντος γλῶσσαν ὡς κάλα-
 μον γραμματέως ὀξύγραφα, ὃς ὠραῖος
 κάλλει παρὰ τῆς ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, κά-
 λαμος ὁσώδης παραλαμβάνεται· ἵνα γρά-
 φηται ἐ μέλανι, ἀλλὰ πνύματι Θεοῦ ζῶν-
 τος, καὶ ταῖς μνήμας τῶν ἀκρόντων ἐν-
 τυπωθῇ τὰ μυστήρια. καὶ ἡ αἰτία ἡ αὐτὴ
 τῆ ἀρίθμῳ, ἥπερ καὶ ἐπὶ τῆ ὀσώδης κιν-
 νάμωμος.

κδ. Καὶ ἵεως πεντακοσίς σίκλος
τῷ ἀγίῳ, καὶ ἔλαιον ἐξ ἐλαίων εἶν.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἐλαιον ἐξ ἐλαιῶν, ἡ ἀπὸ πάντων γενητῶν διὰ τὴν οὐσέβειαν ἐκλογή.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἰρεως δὲ μετὰ ταῦτα παραλαμβάνονται Φ' σίκλοι, τάχα διὰ τὰς θ' αἰδήσεις αὐ τοῖς ζέεσι τῷ πνέματι ὀυρσκομένης. Ἑρμαντικῶ γὰρ εἰναί Φασι τὴν τῆς Ἰρεως Φύσιν.

**** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ.** Σίκλος, ὃ λέγεται καὶ ποδράντης, τέταρτον μὲν ἐστὶ τῆς ἐγκίας, ἡμῖσι δὲ τῷ σατῆρος, δύο δραχμαῖς ἔχον. τῆς γὰρ ἐγκίας ὡς (1) ἡ δραχμῆ.

κε. Καὶ ποιήσεις αὐτὸ ἔλαιον χρίσμα ἅγιον, μύρον μυρεψικὸν τέχνη μυρεψῶ· ἔλαιον χρίσμα ἅγιον ἔσαι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐλαιον μύρω ἀνακραθεῖν
σημαίνει τὸν αὐτὸν Χριστῷ διὰ πνύματος ἁγίου-
σμον, τοῖς ἡλεημενοῖς χορηγεῖσθαι.

κς. Καὶ κρίσεις ἐξ αὐτῶ τὴν σκη-
νὴν τῆ μαρτυρίας, καὶ τὴν κιβωτὸν
κς. τῆ μαρτυρίας, Καὶ πάντα τὰ σκεύη
αὐτῆς, καὶ τὴν λυχνίαν καὶ πάντα τὰ
σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸ θυσιαστήριον τῆ

κη. θυμιάματος, καὶ τὸ θυσιασῆριον τῶν
ὀλοκαυτωμάτων καὶ πάντα αὐτῇ τὰ
σκεύη, καὶ τὴν τράπεζαν καὶ πάντα
τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸν λυτήρα,
κθ. καὶ τὴν βάσιν αὐτῆς. καὶ ἁγιάσεις
αὐτά· καὶ ἔσαι ἅγια τῶν ἁγίων. πᾶς
ὁ ἀπλόμενος αὐτῶν, ἁγιασθήσεται.

Β * * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καταχρίεται δὲ ἡ
 σκίω, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ. μετὰ τοὺς
 γὰρ αὖν ἁγιασμὸν καὶ τόπος, διὰ τῆς αἰοι-
 κέντος ἐν αὐτῷ. ἁγιαζεται δὲ καὶ τὰ
 σκόβη, κατὰ γε τὸν αὐτοῖς πρέποντα τρό-
 πον, ὅτι ταῖς Θεῷ λειτουργίαις χρῆσιμα·
 καὶ ὁ ἀπλόματος αὐτῶν, ἁγιασθήσεται. ἀνέ-
 παφα δὲ ἐν τοῖς ἔτι βεβήλοις τὰ ἁγιά τε
 καὶ ἱερά.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἄσ-
 „ μασι τῶν ἁσμάτων λεγόμενον· αἱ Φύσεις Ἀσμ. 5. 13.
 Γ τὰ μυρεψικά σιαγόνες τῶν νυμφῶν Φύσεων
 ἀμφοτέρω τὰ μυρεψικά, τό τε ἔλαιον τῶ
 χρίσματος καὶ τὸ θυμίαμα. ἵνα τῷ μὲν
 ἐτέρῳ χρίσῃ τῷ τῶ Θεῷ σκικλῷ, τῷ
 ἐκκλησίαν· καὶ αἱ (2) ταύτης διώκται
 εἶναι κιβωτός, τῶν μυστηρίων τῶ Θεῷ δεξι-
 κός καὶ τηρητικός· καὶ τρίτον τῷ λυ-
 χνίαν, τῷ διακονομένῳ τὸ τῆς γνώσεως
 Φῶς ψυχῇ· καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶ θυ-
 μιάματος, τῶς οὐχαῖς ἀνακειμένης, καὶ
 Δ δώδῃ νοῶντας καὶ ἀναπνέοντας καὶ λέ-
 γοντας· καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυ-
 τωμάτων, τῶς ἐξίλασκομένης τὰ περὶ τῶν
 ἁμαρτημάτων· καὶ τὸν λυχνία, τὸν δυ-
 νάμενον εἶναι περιρρέαντήριον, καὶ καθαι-
 ρόντα τῶς εἰσόντας εἰς τῷ σκικλῷ· καὶ
 τῷ βάσιν τῶ λυχνίος, οἷς ὁ τοιοῦτος βέ-
 βηκε καὶ προσαναπύεται.

λ. Καὶ Ἀαρὼν καὶ τὰς υἱὰς αὐτοῦ
 E χρίσεις, καὶ ἀγιασμοὺς αὐτοὺς ἱερα-
 τεύειν μοι.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὐκ ἔνι ὑπὲρ ἀνθρώπων
τὸ γένος ἤδη τὸ ἱερὸν, ἅτε δὴ Χριστὸς μέ-
τεχον τῷ ὑπὲρ πᾶσι κτίσιν.

λα. Καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λαλή-
σεις, λέγων, ἔλαυν χεῖρμα χεῖ-
σεως ἅγιον ἔσαυ τὸτο ὑμῖν εἰς τὰς γε-
νεὰς ὑμῶν.

Ζ λβ. Ἐπὶ σάρκα ἀνθρώπου ἔχρη-
σθήσεται· καὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν
ταύτην ἔποιηθήσεται ὑμῖν ἑαυτοῖς
ὡσαύτως· ἅγιόν ἐσι, καὶ ἀγίασμα
ἔσας ὑμῖν.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. [Αποφάσκει δὲ παν-
τελῶς τὸ δαῖν ἑαυτοῖς τὴν ὁμοίαν ἐλαίαν
ποιεῖσθαι κατασκευαίῃ.] Θεὸν γὰρ μόνον τὸ
ἀγιάζειν ἐστὶ, καὶ ὡς ἐξαίρετον ἀληθῶς
ἀνακείσεται τὸ χρῆμα αὐτῷ. . . .

λγ. 'Oς

(1) Ὅσους γὰρ τῆς ἐγκίας ἡ δραχμή. Προκόπ. αὐτῶ τῆς Αὐγ. καὶ.

(2) "Ισ. καὶ εἴ τις ἢ καὶ εἴ τι ταύτης διδάσκει εἶναι κιβωτὸς τῶν μυστηρίων τῷ Θεῷ δεκτικὸν καὶ τηρητικόν ἢ καὶ ἕτω, καὶ εἴ τι ταύτης διδάσκει εἶναι κιβωτὸς, ὁ τῶν μυστηρίων τῷ Θεῷ δεκτικὸς καὶ τηρητικός.

λγ. Ὃς ἂν ποιήσῃ ὡσαύτως, καὶ ὃς ἂν δῶ ἀπ' αὐτῆ ἀλλογενεῖ, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τῆ λαῶ αὐτῆ.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ὁ λεῖπρος δὲ ἡ δίκη τοῖς ἀπ' αὐτῆ παρέχουσιν ἀλλογενεῖς.] μὴ δῶτε γὰρ φησι τὰ ἅγια τοῖς κυσί. [τὸ γάρτοι προσάγειν ἀτημελῶς τοῖς ἀπίστοις ἐτι τὰ κεκρυμμένα, καὶ τὰ μόνοις ἀγίοις πρέποντα, κινδυνὸς μεσόν. ἀγιάζεται γὰρ ἔ τὸ βέβηλον ἐτι, καὶ νοσῶν ἐκτόπως τὴν ἀκαθαρσίαν, ἀλλὰ τὸ ἥδη κεκαθαρμένον διὰ τῆ ἀγίης βαπτίσματος.]

λδ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λάβε σεαυτῷ ἡδύσματα, σακλὴν, καὶ ὄνυχα, καὶ χαλβάνην ἡδυσμῆ, καὶ λίβανον διαφανῆ· ἴσον ἴσω ἔσαι.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τέσσαρα ταῦτα πρὸς τὰ τέσσαρα σοιχεῖα, ἐξ ὧν τὰ σώματα σύγκεται, τὴν ὁμοιότητα ἔχοντα. ἡ μὲν σακλὴ, πρὸς τὸ ὕδωρ· ὁ δὲ ὄνυξ διὰ τὸ ξηρὸν, πρὸς τὴν γλῶ· ἡ δὲ χαλβάνη διὰ τὴν θερμότητα, πρὸς τὸ πῦρ· ὁ δὲ λίβανος διὰ τὸ διαφανές, πρὸς τὸν αἶρα.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἰσον ἴσω ἔσαι, τρεῖς τὰς ἐκ δυσκρασίας γινομένης ὁρμᾶς εἰς ἐπιθυμίας ἀτόπας κολάζων ἐπανισώσεις.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ σωθήσεις ἀπὸ σακλῆς· ὅτι σῶμα δικαίαις ἀποσάξει σοφίαν· ἀπὸ δὲ ὄνυχος δῶδες· ὅτε λέγει τις, εἶπα ἔξαγορεύσω τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ· ἐσχάτη γὰρ πάντων ἡ ἁμαρτία, ὡς ὁ ὄνυξ τῆ σώματος· ἡ δὲ χαλβάνη τῆ ἡδυσμῆ, αἰτήσεις ἂν τυγχάνοι τῶν μεγάλων καὶ ἐπικρατῶν· ὁ δὲ διαφανὴς λίβανος, ἡ τῆ δόχουμῆς ἀπὸ φωτὸς γνώσεως περὶ Θεῶν δοξολογία. τὰ δὲ δ' ταῦτα ἔσαι δικαιοσύνης πνέοντα, ἥτις δηλεῖται ἐκ τῆ, ἴσον ἴσω ἔσαι.

λε. Καὶ ποιήσῃ αὐτὸ θυμίαμα μυρεψικὸν ἔργον συνθέσεως μυρεψῆ μεμιγμένον· καθαρόν ἔργον ἅγιον.

ΑΔΗΛΟΥ. Σιώθεται τὸ θυμίαμα. σιώθεται γὰρ ὁ Χριστός, ἐν ταύτῳ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ποιᾷ τὸ ὅλον μεμιγμένον καὶ καθαρόν· ὁ δὲ ἐξομολογήσεως καθαρῶς τῶν προῶν ἁμαρτημάτων.

λς. Καὶ συγκόψεις ἐκ τέτων λεπτόν, καὶ θήσεις ἀπέναντι τῶν μαρτυρίων ἐν τῇ σκηνῇ τῆ μαρτυρίας, ὅθεν γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖθεν. ἅγιον τῶν ἁγίων ἔσαι ὑμῖν θυμίαμα.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Καὶ συγκόψει ἐκ τέτων λεπτόν· τρεῖς πνευματικὸν ποιῆσαι φιλοπονήσεις, ἐξαφανίζων τῆς σαρκὸς τὸ παχὺ καὶ ὑλῶδες· [καὶ ἔτω θήσεις ἀπέναντι τῆ μαρτυρίας ἐν τῇ σκηνῇ, ὅθεν γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖθεν.] ὅταν γάρ τις ἐγένηται τῇ ἀκριβεῖ κοινωνίᾳ, καὶ ἀπολεπλωθῇ, τότε ἁγίος ἐστὶν εἰσφέρεισθαι εἰς τὰ ἅγια, καὶ τῇ γνώσει τῇ περὶ Θεῶν προσεγγίζων.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Συγκέκοπται τὸ θυμίαμα τῷ μηδὲν ἐν δόχῃ τῶν παχυτέρων προσάγοντι. δεῖ γὰρ λεπλιῶν τῶν ἡμαρτων, κατ' εἶδος τὰ πλημμελήματα τῷ ἐξομολογεῖσθαι διηγόμενον. ὁ δηλεῖται διὰ τῆ ὄνυχος. λεπλιῶι δὲ καὶ τὸν λίβανον ὁ περὶ ἐκάστη τῶν θαυμασιῶν δοξολογῶν τὸν Θεόν. διατρανῶν δέ τις τὴν σοφίαν, λεπλιῶι τὴν σακλὴν.

λζ. Κατὰ τὴν σύνθεσιν ταύτην ἔποιηθήσεται ὑμῖν ἑαυτοῖς· ἁγίασμα ἔσαι ὑμῖν Κυρίῳ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. [Τὸ δὲ τοῖστον ἀπηγορεύεται ἑαυτῷ τινὰ ποιεῖν εἰς ἀπόλαυσιν·] τρεῖς μὴ ἑαυτῷ ἐπιγράφειν τὰ κατορθώματα, ἀλλ' ἐπὶ τὸν Θεὸν τῶν καλῶν τὴν αἰτίαν ἀνάγειν. τοῖστον ἢ θυμίαμα Παύλος [ὁ λέγων,] Χριστὸς δῶκεν ἑσμίν. [καὶ πάλιν, χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ πάντοτε θριαμβοῦντι ἡμᾶς, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτῆ φανερεῖν ἐν ἡμῖν.]

λη. Ὃς ἂν ποιήσῃ ὡσαύτως ἀνὴρ, ὥστε ὁσφραίνεσθαι ἐν αὐτῷ, ἀπολείται ἐκ τῆ λαῶ αὐτῆ.

Κ Ε Φ Λ Α.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Ἴδὲ ἀνακέκλημαι ἐξ ὀνόματος τὸν Βεσελεὴλ τὸν τῆ Οὐρίθ υἱὸν Ὁρε, τὸν τῆς Φυλῆς Ἰῶδα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὄνομασιν αὐτὸν καλέσαι ὁ Θεὸς ἐνέταλτο, ποιῆσαι τὰ ἔργα· ἡ ἀντι τῆ ἐξελεξάμην, καὶ ἐν καρδίᾳ αὐτῆ ἐλάλησα.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τύπος ἐν ἅρα καὶ ἐναργής ὁ Βεσελεὴλ τῆ πεφωτότος ἡμῖν ἐκ Φυλῆς Ἰῶδα τὸ κατὰ σάρκα, Χριστῶ,

καὶ ἐκ φύσεως ἀληθῶς τῆς ἐλδοθέρας, δηλὸν δὲ ὅτι τῆς θείας καὶ ὑπερτάτης.

γ. Καὶ ἐνέπλησα αὐτὸν πνεῦμα θείον σοφίας καὶ συνέσεως καὶ ἐπισήμης, ἐν παντὶ ἔργῳ διανοεῖσθαι, Καὶ ἀρχιτεκτονεῖν, ἐργάζεσθαι τὸ χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὸν χαλκόν, καὶ τὸν ὑάκινθον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὸ κόκκινον τὸ νησόν, καὶ τὴν βύσσον τὴν κελωσμένην, Καὶ τὰ λιθουργικά εἰς τὰ ἔργα, καὶ τὰ τεκτονικά

νικὰ τῶν ξύλων, ἐργάζεσθαι κατὰ πάντα τὰ ἔργα.

5. Καὶ ἰδὲ δέδωκα αὐτὸν καὶ τὸν Ἐλιάβ τὸν τῷ Ἀχισαμάχ ἐκ Φυλῆς Δάν. καὶ παντὶ συνετῶ καρδία ἔδωκα σύνεσιν· καὶ ποιήσῃσι πάντα ὅσα συνέταξά σοι.

* * ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐμφύει δ' ἂν εὖ μάλα καὶ Ἐλιάβ τὴν ὡς ἐκ δόξης τῆς Ἱερουσαλὴμ Χριστῷ σωεργασαμένης Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστῆς. Θεῷ γὰρ γεγόνασιν σωεργοὶ τὰ εἰς σύσασιν τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν μονονυχί ποιῶντι καὶ τεχνωμένῳ. συνεκόμενον δὲ τὰ ἐξ οἰκείας περὶ καὶ ἐπικρατίας εἰς τὰ τῆς σκληρῆς ἔργα πάντες οἱ συνετοὶ τῇ καρδίᾳ, τῶν κατὰ καιρὸς διδασκάλων ἀποπληρῶντες εἰκόνας, οἷς ἐν περὶ καὶ φροντίδι τὸ ἐργάζεσθαι τὰ τῷ Θεῷ, καὶ ὅσα περ ἂν τελοίη πρὸς ὀνήσιν τῆς ἐκκλησίας Χριστῷ.

ζ. Τὴν σκηνὴν τῷ μαρτυρίᾳ, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπ' αὐτῆς, καὶ τὴν διασκευὴν τῆς σκηνῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι διαθήκη καὶ μαρτύριον τὸ αὐτὸ ἐστίν. ἰδὲ γὰρ τὴν κιβωτὸν ἄνωθεν μὲν ἐκάλεσε, τῷ μαρτυρίᾳ· ὡς δὲ, τῆς διαθήκης. μία δὲ ἡ κιβωτός.

η. Καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὴν τράπεζαν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὴν λυχνίαν τὴν καθαρὰν καὶ πάν-

θ. τα τὰ σκεύη αὐτῆς, Καὶ τὸν λυχνία

ι. καὶ τὴν βάσιν αὐτῆς, Καὶ τὰς σολὰς τὰς λειτουργικὰς Ἀαρὼν, καὶ τὰς σολὰς τῶν υἱῶν αὐτῆς εἰς τὸ ἱερατεύειν. ια. μοι, Καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως τῷ ἁγίῳ. κατὰ πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι, ποιήσῃσι.

ιβ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς ιγ. Μωϋσῆν, λέγων, Καὶ σὺ λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων, ὁράτε, καὶ τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε· ἐστὶ γὰρ σημεῖον παρ' ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, ἵνα γινώτε ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Περὶ τῶν σαββάτων νομοθετῶν, ἔφη· ἐστὶ γὰρ σημεῖον ἐν ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. πῶς ἔν τῷ νοήσομεν; Ὡς περὶ τῷ Ἀβραάμ

τὴν περιτομὴν διδὼς, ἔφη· καὶ ἔσαμ εἰς ἡμεῖς ἀνὰ μέσον ἐμὴ καὶ ὑμῶν· ἔτω καὶ περὶ τῶν σαββάτων νομοθετῶν, ἔφη· ἐστὶ γὰρ σημεῖον ἐν ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. τὸ γὰρ καινὸν τῆς πολιτείας αἰετῶς νομοθέτῃ τὴν μνήμην ἀνθεῖν παρεσκύβαζε, καὶ τῶν ἐθνῶν τῶν ἄλλων ἐχώριζε. καθάπερ γὰρ τὰς ποιμνας καὶ τὰς ἀγέλας αἱ σφραγίδες δηλοῦσιν. ἔτω τὰ τῆς τῶν Ἑβραίων πολιτείας ἐξαίρετα, καὶ τῶν ἄλλων αὐτὰς διείργε, καὶ τῷ νομοθέτῃ προσεδρεύειν ἐδίδασκεν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς περὶ ἡ περιτομὴ σημεῖον, ἔτω καὶ τὸ σάββατον ἐστίν· ὁ μόνον τῷ γινώσκοντι ὅτι Κύριός ἐστιν ὁ ἁγιάζων, ἀλλὰ καὶ ποιητὴς τῶν ἀπάντων, καὶ ὅτι ἐν ἡμέραις ἐποίησε τὸν ἔρανον καὶ τὴν γῆν. πνευματικῶς δὲ χριστιανοὶ ταῦτα τελῶσι. τί γὰρ ὠφελεῖ τὴν ψυχὴν ἢ τῷ σαββάτῳ ἀργία; ἢ κατὰ τὴν δὲ ἡδεται Θεὸς ἐν ταύτῃ τῇ ἀργίᾳ; ἀλλὰ τύπος ὡς ἐκείνο τῆς ἀποκαθάρσεως. ἀργεῖται ἔν ὁ τύπος, τῆς ἀληθείας γνωδείσεως.

ιδ. Καὶ φυλάξεσθε τὸ σάββατον, ὅτι ἅγιον τῷ Κύριῳ. καὶ ἐν ὑμῖν ὁ βεβηλωτὴς αὐτὸ θανάτῳ θανατωθήσεται. πᾶς ὅστις ποιήσει ἔργον [ἐν] αὐτῷ, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ μέσων τῶν λαῶν αὐτῆς. ιε. Ἐξ ἡμέρας ποιήσεις τὰ ἔργα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ σάββατα· ἀναπαύσεις ἁγία τῷ Κυρίῳ. πᾶς ὅς ποιήσει ἔργον τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, θανάτῳ θανατωθήσεται.

ισ. Καὶ φυλάξουσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰ σάββατα, ποιῶν αὐτὰ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. Διαθήκη αἰώνιος ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, σημεῖόν ἐστιν αἰώνιον. ὅτι ἐν ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν ἔρανον καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἐπαύσατο, καὶ κατέπαυσε.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Καὶ φυλάξουσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰ σάββατα εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. διαθήκη αἰώνιος ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, σημεῖόν ἐστιν αἰώνιον. ὅτι ἐν ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν ἔρανον καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἐπαύσατο ταῦτα. καὶ ἄνωτέρω ἐκ μέσων τῶν πυρὸς ἔφη πρὸς τὸν λαὸν ὁ Θεός. (1) ἐν δὲ τῷ Δεύτερονόμῳ, διὰ τῆτο, φησὶ, φυλάξῃ τὸ σάββατον, ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ παῖς σου, καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βέης σου, καὶ τὸ ὑπόζυγιόν σου. Πῶς ἔν οἱ ἐθνικοὶ (2) Κρονικὰς ὀνομάζει τὰς

(1) Προθετεῖον ἰσ. ἔδε τὸ, μνήμητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, καὶ τὰ ἐξῆς τὰ περὶ τῶν σαββάτων, τὰ ἐν τῷ 20. τῆς Ἐξόδ. κεφ. ἐν αὐτῷ γὰρ παρὰ τῷ κώδ. τόδε τὸ ὑπόμνημα ἐπ' αὐτῷ προσφυῶς κεῖται, καθάπερ καὶ ἄλλα ἅλλα, ἅπερ εἰς τὰς ἰδίους μετετέθησαν τόποι.

(2) Οἶμαι δὲ καὶ τὴν τῶν σαββάτων ἐορτὴν μὴ παντάπασιν ἀπροσδιόνυτον εἶναι. Σάββατος γὰρ καὶ νῦν ἔτι πολλοὶ τὰς Βαβυλωνίους καλεῖσι. Πλάταρχ. ἐν τῷ 5. προβλ. τῷ 4. τῶν συμποσιακ. βιβλ. ἔλλειπες δὲ τὸ τοῖτον πρόβλημα. καὶ μήποτε ἐν αὐταῖς ταῖς ἐλλείψεσι, καὶ τὸν Κρόνον τὰς Ἰεδαίας τιμᾶν ὁ αὐτός φησι.

τὰς Ἰσδαίαις, τὰ τῷ Κρόνῳ μυθήρια τὸν Μωσέα φάσκοντες αὐτοῖς παραδεδικνύειν, τὴν τε περιτομὴν καὶ τὸ σάββατον; ἔγὰρ διὰ τὸ αἰετὶς ἡμέραις πεποιθῆσαι τὸδε τὸ πᾶν, καὶ τῇ ἐβδόμῃ τὸν Θεὸν παύσαδαι τῷ δὴμιουργεῖν, χαίρει τὸ σάββατον ὁ Κρόνος κατ' αὐτὰς, ἔδ' ἵνα τῶν μόχθων ἀνάπαυλιν λαμβάνωσιν οἱ οἰκέται, καὶ τὰ ὑποζύγια. τί δὴποτε ἔν, Φησί, τὸ σάββατον δέδωκε, καὶ ἔτι κεν κυριακῶ; ἀλλ' αἰ καὶ ταύτῃ ἀπονεμῆται ὁ Θεός, πάντως ἂν εἶπον, ἡλίῳ χαίροντα τὸν Μωσέα, δεδωκέναι τὴν κυριακῶν. ἡλίῳ γὰρ αὐτὴν φασιν εἶναι Ἑλλῆνες. καὶ ὅλως τῆς ἐβδομάδος ἐκάστῃ ἡμέρᾳ ἀφορίζεσθαι τῶν παρ' αὐτοῖς λεγομένων Θεῶν. καὶ πάντως ἂν ἐκείνῳ τῷ λεγομένῳ Θεῷ τὸν Μωσέα προσκείσθαι ἐνόμισαν, ἔτι τὴν ἡμέραν οἰκίαν εἶναι νομίζουσι. τί ἔν; ἔκ' ἔδει τὰς τῷ Θεῷ δεδωκέντας ἐορτῆς ἡμέραν ἔχειν, διὰ τὴν τῶν ἀσεβῶν ἀγνωμοσύνην; καὶ πῶς ἔκ' ἀτοπον τῆτο; Φασὶ δὲ, ἀλλὰ καὶ περιτομὴν ἔχουσιν οἱ Ἰσδαῖοι. καὶ αὕτη δὲ τῷ Κρόνῳ προσήκει. πρῶτον μὲν ἔσ' ἐνομοῦσιν, ὅτι ἐκλέμνει ὁ Κρόνος; ἔγὰρ περιτέμνεται, ἀλλ' ἀνακόπεται, ἀτεκνίαν μὲν προξενῶν ὑπεναντίως τῷ Θεῷ, λέγοντι, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, ὃ πληρῆσαι διὰ τῶν παιδογόνων ὀργάνων· εἰς δὲ ἀρρενομίξιας ἄγων αὐτὰς, ἀποσερεῖ τὰ κατὰ φύσιν· ἐπειτα δὲ ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ Μωϋσῆς νομοθετῇ τὴν περιτομὴν, ἀλλὰ τῷ Ἀβραάμ ὁ Θεὸς εἰδῶσι πρὸ τετάρτων ἢ πάντε γυνεῶν τῆς Μωσέως νομοθεσίας· Ἀβραάμ τῷ ἀπὸ Περσίδος ἤκοντι, αἰετὰ Κρόνῳ ἔδεμια μὴ μὴ τυγχάνει. ἔδει δὲ αὐτὰς σιωπῆσαι, ὅτι αἰ περιτομὴν καὶ σάββα-

Γεν. 1. 28.

,,

Α τον τιμᾶ Μωϋσῆς διὰ τὸν Κρόνον, πολλῶ μᾶλλον ἔδει κηρύσσειν αὐτὸν ἐκείνον, καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς μυθολογίας γεγεννηθῆσαι Θεός. αἰ δὲ τὸ αἰαντίον, καὶ ἀναυρεῖ βοῶν· Κύριος Δεῦρ. 6. 4. „ ὁ Θεός σε εἰς ἐσὶ καὶ, ἔκ' ἐσονται σοὶ Θεοὶ Ἐξέδ. 20. 3, 4. „ ἕτεροὶ καὶ, ἔποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον· „ καὶ πάλιν, ἔποιήσεις πάντοτε ὁμοίωμα, „ ὅσα αἰ τῷ ἔρανῳ ἄνω, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω· καὶ μαχόμενος τῷ θυμῷ τῷ πολυτέχνῳ καὶ πολυβόρῳ Κρόνῳ, πῶς τὸ σάββατον καὶ τὴν περιτομὴν τιμᾶ δι' ἐκείνον, ὃν ἔτε εἰναί Φησι, πάσαις ταῖς τῶν ἐθνικῶν δόξαις ἐναντιόμενος;

Ιη. Καὶ ἔδωκε Μωϋσῇ, ἥνικα κατέπαυσε λαλῶν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾷ, τὰς δύο πλάκας τὰς μαρτυρίας, πλάκας λιθίνας γεγραμμένας τῷ δακτύλῳ τῷ Θεῷ.

Γ. ΑΔΗΛΟΥ. Τὰ μαρτυρία, ἀντὶ τῆς τῆς διαθήκης τῆς ἐσχίστης τὰς διαμαρτυρίας τῷ Θεῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Πλαξὶ λιθίναῖς ἐνέγραψεν, ὡς ἀναιδήτοις λίθοις ἔστιν· ἢ ἵνα διὰ τῶν ἀποσῆση Θεῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δάκτυλον Θεῷ καλεῖ ἀλλαχῇ ἢ Γραφὴ τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς. (1) ὡς ὁ Φαραὼ (2) Φησι· Δάκτυλος Ἐξέδ. 3. 19. Δ. Θεῷ ἐσὶ καὶ ὁ Κύριος· αἰ δὲ ἐγὼ αἰ δακτύλῳ Λευ. 11. 20. „ λῶ Θεῷ [ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, παρὰ τῷ „ Λεκά.] ὅπερ ὁ Ματθαῖος, αἰ πνεύματι Ματθ. 12. 28. Θεῷ, λέγει. τῆτο δὲ Φησὶν ἢ Γραφὴ (3) πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν μελλουσῶν πλακῶν, ἐκείνας γὰρ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς καὶ λαξοῦν καὶ γράφει κατὰ κέλυσιν τῷ Θεῷ.

Κ Ε Φ. Λ Β.

α. **Κ**αὶ ἰδὼν ὁ λαὸς, ὅτι κενόρηνκε Μωϋσῆς καταβῆναι ἐκ τῷ ὄρους, συνέστη ὁ λαὸς ἐπὶ Ἀαρὼν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἀνάστα, καὶ ποιήσον ἡμῖν Θεός, οἱ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς ἔστος ὁ ἄνθρωπος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἔκ' οἶδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ.

„ ΑΔΗΛΟΥ. Σιωπῆση. Ἄλλος Φησὶ, συνηθροίσθη, ἢ ἐπανέστη. τὸ, σιωπῆση, δείκνυσιν ὅτι βιάσθαι αὐτῷ ἐπανέστησαν, ὡς τυγχόν καὶ λιθοβολῆσαι αὐτόν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὁ μὲν Θεὸς Μωϋσῆς τὰς θεῖας μυσαγωγέμενος νόμους, ἐποίησε τὰς διατριβὰς αἰ τῷ ὄρει. ἐμβραδύναντος δὲ αὐτῆς, ἐπεφύοντο Ἀαρὼν. (4)

ΣΕΥΗΡΟΥ. Εἰ γίνονται παρὰ τῷ Ἀαρὼν, πῶς Θεοί; ἔτις ἢ κακία τυφλώσασα, ἐαυτὴν ἀφανίζει.

β. Καὶ λέγει αὐτοῖς Ἀαρὼν, περὶ ἐλάθετε τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ τὰ ἐν τοῖς ὠσὶ τῶν γυναικῶν ὑμῶν καὶ τῶν θυγατέρων. καὶ ἐνέγκετε πρὸς με.

Ζ ΑΛΛΟΣ Φησὶν, ὅτι σοφῶς ἀπεκρίθη. ἐνόμιζε γὰρ διὰ τῶν αὐτῶν τὰ χρυσᾶ τῶν γυναικῶν ὀκνηροτέρως ποιῆσαι πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Οἰκονομικῶς δὲ αὐτὸς ἐξήτησε τὰ ἐνώτια, μονοεχὶ διὰ τῶν σημαινῶν, ὅτι τῷ καθήκοντος κόσμῳ τὴν ἐαυτῶν σευλήκασιν ἀκολῶ· ἔχοντες μὲν ἔκ' ἐπὶ τὸ ὄνειδος, πικρὴν λωγμὴν δὲ μᾶλλον εἰς ἀπαίθειαν. Θεῷ γὰρ λέγοντος, ἔκ' ἐσονται σοὶ Θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμῶ· εἴτα τὰς Ἐξέδ. 20. 3.

Η. ἔσονται σοὶ Θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμῶ· εἴτα τὰς Ἐξέδ. 20. 3. λόγους

(1) Τὴν ἀνεργητικὴν αὐτῆς δυνάμιν ἔτι καλεῖ. ὁ τῆς Λύγ. κωδ.

(2) Ὡς ἄνω Φησὶν. αὐτ.

(3) Εἰρηται δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν. αὐτ.

(4) Σιωπῆσις ταῦτα τῶν αἰ Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 335.

λόγους τῇ παγκάλῳ ψήφῳ τιμήσαντες, ἔξοδ. 24. 7. εἰρηκότες, τὸ, πάντα ὅσα εἶπεν ὁ Θεὸς ποιήσομεν, καὶ ἀκυσόμεθα, Θεὸς ἐξήτην γλυπλῆς. ὅρας ὅπως ἀποβεβλήκασιν τὸ ὄντο; καὶ τὸτο οἱμαῖ ἐς τῶν ὧτων ὁ κόσμος.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τυτέσι περιέλεσε τῆς ἀκοῆς τὸ τῆς εὐτολῆς τῆ Θεῶ εὐώτιον.

γ. Καὶ περιείλαντο πᾶς ὁ λαὸς τὰ ἐνώτια τὰ χρυσὰ τὰ ἐν τοῖς ὠσὶ τῶν γυναικῶν αὐτῶν, καὶ ἤνεγκαν πρὸς Ἀαρῶν.

δ. Καὶ ἐδέξατο ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἐπλάσεν αὐτὸ ἐν γραφίδι· καὶ ἐποίησεν αὐτὸ μόχον χωνευτον.

ΑΛΛΟΣ ἐν τέχνῃ φησὶν αὐτὸ τὸ χρυσίον ἐχώνδυσε, διαπλάσας τὸν μόχον, καὶ τορβύσας αὐτὸν· ἐπεί περ οἱ Αἰγύπτιοι τῶτον ἔσεβον, ὃν καὶ Ἀπιν ἐκάλεον. καὶ γὰρ Ἱεροβοὰμ μετὰ τὸ ἐξελεῖν ἐξ Αἰγύπτου τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἐποίησε τὰς χρυσὰς δαμάλλας.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι πεπλώκασιν εἰς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ πλάνησιν, καὶ ταῖς ἀρχαῖαις ἐνώτιον ἀβελίαις, δι' αὐτὰς τὰ πραγματὸς κατέδεξεν Ἀαρῶν, ἐν εἰδῇ τῆς μόχου διαπλάσας αὐτοῖς τὸ προσκυμμένον ἀγαλμα. μόχος γὰρ ἡ ἐν Αἰγύπτῳ τὸ σέβας αὐτοῖς τε τοῖς Αἰγυπτοῖς, καὶ τοῖς τὴν ἐκείνων ἀπάτῃν ἠρώσηκασιν.

* ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὶ δὴ ποτε Ἀαρῶν τῷ λαῷ τὸν μόχον διέγλυψε; Τὸν σκοπὸν τῆς γινόμενης προσήκει ζητεῖν. ἔτω γὰρ ἐξετάζοντες, ὁρήσομεν αὐτὸν ἐκ παντὸς πασι συγγνώμης ἐσερημίσον. τῆ γὰρ ἀδελφῆς τεσσαράκοντα διατρίψαντος ἡμέρας ἐν τῇ τῆς ὁρας ἀκρονυχίᾳ, καὶ τῆ λαῶ λυτήσαντος, καὶ εἰς τὴν Αἰγύπτῳ ἀναστρέψαι ὁρμήσαντος, πρῶτον μὲν ἐπειράθη λόγοις αὐτῶν τὴν ὁρμὴν χαλινῶσαι. ἐπειδὴ δὲ ἀπειθῆντας εἶδεν, ἤτησε τῶν γυναικῶν τὰ χρυσία, πᾶσι πᾶσι ἀντιστρατεύσας, τὸ φιλόκοσμον καὶ φιλοχρήματον τῇ τῆς δεισιδαιμονίας μανίᾳ. ἀλλ' ἐδὲ τὸτο τὸ μηχανήμα τὴν λύτῃν ἐκείνων ἐσβεσεν. ὅταν ἡ ἀγκάδι διαγλύψαι τὸν μόχον, καὶ τοῖς τῷ δὲ σκοπῷ χρησάμενος, τῆς θείας ἐδεήθη Φιλανθρωπίας, ὥστε τὴν τιμωρίαν διαφυγεῖν. καὶ τὸτο Μωϋσῆς ὁ θεότατος ἐν τῷ Δευτερονομίῳ δεδήλωκεν. Δεῦτ. 9. 20. ἐδεήθη γὰρ φησὶ τῆ Κυρίᾳ περὶ Ἀαρῶν τῆ ἀδελφῆς μου, καὶ ἐκ ἀπέθανε.

ΔΙΩΔΩΡΟΥ. Τὶ δὴ ποτε τῷ λαῷ κοινωρήσας Ἀαρῶν τῆς μοσχοποιίας, ἐμείζονα κόλασιν ὑπέχευε μάλλον, ὥς καὶ ἀδελφὸς ὢν Μωϋσέως, καὶ τῶν θαυμάτων τῶν διὰ Μωϋσέως ὑπῆρέτης; Ἡ δὲ ἡλὸν ὅτι τῆς μὲν αἰσεβείας τὸν λαὸν ἐκ ἀπεδέξατο, πολλὴν

δὲ καὶ ἄλογον ἰδὼν τὴν ὁρμὴν, ἐπιμένων (1) αὐτῶν καὶ παρακελεύομένων χωνεῖν καὶ ποιῆσαι Θεὸς, δείσας μὴ ποτε αὐτὸς παραιτήσεται, ἐφ' (2) ἑτέρον ἔλθοιεν ἄρχοντα, καὶ ὁδηγὸν αὐτοῖς τῆς αἰσεβείας, ἔτω τε τὰ πάντα συγχύσεως πληρωθεῖν· δοκεῖ μὲν αὐτοῖς σωτηρία εἶναι, μελλήσεις δὲ καὶ ὑπερθέσεις ἐπινθεῖν, καὶ τὸ τελευτᾶν τῶν γυναικῶν τὰ ἐνώτια σοφῶς ἀπατᾷ. Φιλόκοσμον γὰρ τὸ γυναικῶν γένος, ἐκ ὁκόλως τῶν εἰς τὸ σωτελῆντων ἀποσερῶμενον. ὥς δὲ καὶ τῶν προετιμᾶτο ἡ αἰσεβεία, καὶ τὰ ἐνώτια ἐν χερσὶν εἶχεν ὁ Ἀαρῶν, χωνύει μὲν τὸν μόχον, καὶ γλύφει γραφίδι, καὶ τέως ἀβελόνται ποιᾷ, τρίβον τὸν χρόνον, ἕως παραγκνηται Μωϋσῆς, καὶ πάντα διορθώσῃ. τῇ δὲ ἐξῆς θυσιαστήριον οἰκοδομεῖ τῷ Θεῷ, καὶ θυσίαν προσάγει, ὅτι τὸν μόχον βιαθεὶς ἐποίησε. σαφέστερον γὰρ Μωϋσῆς μετὰ ταῦτα λέγει τοῖς Ἰσραηλῖταις, ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, καὶ ὃν ἐμοσχοποίησατο, ἡυξάμην ὑπὲρ Ἀαρῶν τῆς ἀδελφῆς μου, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. πρὸ δὲ τῆς τῆς μεγίστου, προσδῶν ὁ Θεὸς τὰς ἐξ αὐτῆς ἀγίας, τὸν Σαμηὴλ, τὸν Ἡλὴν, τὸν Ἰησὺν, τὸν Ἰωσεδεκ, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλας μυρίδας, ἐτήρησε τὸν Ἀαρῶν τῇ ἱερωσίᾳ διὰ τὰς ἐξ αὐτῆς.

Δ. Καὶ εἶπαν, (3) ἔτσι οἱ Θεοὶ σὺ Ἰσραὴλ, οἵτινες ἀνεβίβασάν σε ἐξ Αἰγύπτου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐνα βλέπει μόχον, καὶ λέγουν, οἱ Θεοί. ἵνα δάξῃ, ὅτι ἐκ ὁ βλέπει μόνον προσκυβεῖ, ἀλλὰ πολυθείαν φαντάζεται. τὴν γνώμην γὰρ ἐρμηνεύει, ἐκ τὸ φαινόμενον κρίνει.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Θεὸς δὲ ὅπως καταμετρεῖ τῶν ἐγχειρημάτων Ἀαρῶν. ὑποδείξας γὰρ αὐτοῖς τὸ ἐν εἰδῇ μόχου πεποιημένον ἀγαλμα, προσεφώνει, ἔτσι οἱ Θεοὶ σὺ Ἰσραὴλ, οἵ ἀνεβίβασάν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ἀλλ' ἐκ ἐν μόχῳ λελύτρωνται, ἀλλ' ἐν χειρὶ κραταίᾳ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ. ἐκὲν κατερωνόμενος αὐτῶν, λέγει, ἔτσι οἱ Θεοὶ σὺ Ἰσραὴλ.

ε. Καὶ ἰδὼν Ἀαρῶν ὠκοδόμησε θυσιαστήριον κατέναυτι αὐτῷ, καὶ ἐκήρυξεν Ἀαρῶν, λέγων, ἐορτὴ τῆς Κυρίας αὐρίου.

ς. Καὶ ὁρθεύσας τῇ ἐπαύριον ἀνεβίβασεν ὀλοκαυτώματα, καὶ προσήνεγκε θυσίαν σωτηρίᾳ· καὶ ἐνάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ τῷ μόχῳ ταύτῃ ἐθυσε, ἀλλ' ἱλαστήριον τῆς παραβάσεως.

Nnn 2.

ΦΙΛΩ.

(1) Ἰσ. ἐπιμόνων, ἢ ἐπιμενόντων.

(2) Καὶ ἐφ' ἑτέρον. ὁρθεύτερ.

(3) Εἶπαν. ἢ ἐν φωνῇ. ἐκδοσ. καὶ ὁ Κύριος. δὲ αὐτῶν, ὥς ἐκ τῆς ὑπομνήμης, δηλον.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ουσίας αὐτῶν ἀνῆγον, καὶ χορὰς ἀχοροῦντας ἴσαν, ὕμνευτε ἡδὸν θρήνων ἔδον διαφέροντας.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Προσήγαγον (1) δὲ καὶ θυσίαν, ἔφαγον τε καὶ πεπόκασιν ὡς ἐν ἑορτῇ, καὶ ἀνέστησαν παίειν. ἔψεται γὰρ πάντως ἀποσάσει τῇ παρὰ Θεοῦ τὸ καὶ ἐνδεσμεῖσθαι τοῖς σαρκικοῖς, τὸ καὶ τρυφῶν ἡγεῖσθαι τὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ τέρεψιν οἰεσθαι καλῶ καὶ ἡδεῖαν, τὰ ἐφ' οἷς ὡς αὐτοῖς κατομιμῶζειν ἄξιον.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἄνω μὲν ἡ νητεία νομοθεσίας πρόξενος ὡς, κατω δὲ ἡ γαστριμαργία εἰς εἰδωλολατρείαν ἐξέμειπεν. ἐκάθισε γὰρ ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίειν. Καὶ μετ' ἐλίγα. Ἐν μιᾷ καιρῷ ῥοπῇ διὰ γαστριμαργίας ὁ λαὸς ἐκείνος, ὁ τὸν Θεὸν διὰ τῶν μεγίστων τερασίων δεδιδαγμένος, εἰς τὴν Αἰγυπτίῳ εἰδωλομανίᾳ ἐξεκυλίσθη.

ζ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, βιάδιζε, καὶ κατάβηθι τὸ τάχος ἐντεῦθεν· ἠνόμησε γὰρ ὁ λαός σου, ὃς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου. η. Παρέβησαν γὰρ ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς. ἐποίησαν ἑαυτοῖς μόσχον, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ θ. τεθύκασιν αὐτῷ, καὶ εἶπαν. Οὗτοι οἱ Θεοὶ σου Ἰσραὴλ, οἵτινες ἀνεβίβασάν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐν ὅλαις τεσσαράκοντα ἡμέραις δῆναί τὸν νόμον ἐπαῖχε τῷ Μωσῇ ὁ πάνσοφος Θεός, καίτοι διωατῶς ἔχων ἐν τρισὶν ἡμέραις δῆναί τὸν νόμον· ἀλλ' ἵνα τὸ κεκρυμμένον τῆς ἀσεβείας ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τῶν Ἰσραηλινῶν ὁ χρόνος τῆς ἀπιστίας Μωσέως ἐλέγξῃ. (2)

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Οὐδὲ λαὸν ἴδιον ὀνομάζειν ἄξιοι ὁ Θεός· ἀλλὰ καίπερ αὐτὸς διορισάμενος τὸν νόμον, Μωσῇ τὸ χρῆμα προσνέμει. παρέβησαν γὰρ Φησι [ταχὺ] ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς. (3) δείκνυσιν δὲ καὶ τῷ Μωσῇ ἴσως ἀγνοῶντι, ὅτι διὰ τὴν ἀδελφείαν τῆς διανοίας αὐτῶν ὡς ἐχέτο καὶ θυσίας ποιεῖν, καὶ ἑορτὰς νομικὰς, καὶ ὅσα τοιαῦτα, συγκαταβαίνων, ἵνα μὴ τοῖς εἰδώλοις θύσῃ.

ι. Καὶ νῦν ἑασόν με, καὶ θυμωθεὶς ὀργῇ εἰς αὐτὰς, ἐκρίψω αὐτάς· καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τῷ Ἰσραὴλ ἡμαρτηκότι, ἐσιωπῇ ἐπήγαγε τὸν ἀφανισμόν, ἀλλὰ κινῶν εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς λαῶν ἰκεσίαν τὸν ἑαυτῷ θεράποντα, προεκήρυξε, λέγων· καὶ νῦν ἄφες με, καὶ ἐξαλείψω τὸν λαὸν τόντον.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Εἰδὼς ὁ Θεός, ὅτι ὁρῶν Μωϋσῆς, ὅτι συγγνώμης μείζονα τοῖς Ἰσραηλίταις ἡμάρτηται, μὴ ἔκ ἂν τολμήσει παρακαλέσαι τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν, αὐτὸς αὐτὸν εἰς τὸτο παρακαλεῖται, δι' ὧν αἰτᾷ, λέγων· ἑασόν με, μονοῦχι λέγων, μὴ ἐντραπῆς παρακαλέσαι με. ὡς τῆτοις γὰρ θαρρόντας, Φησὶν, εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς, ἄφες.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ Φιλανθρωπίας ὑπερβολῇ. αὐτὸς τὸν Μωσῆν ἐπὶ τὸ παρακαλέσαι προκαλεῖται, μονοῦχι λέγων· μὴ ἐντραπῆς παρακαλέσαι με. τὸτο γὰρ τὸ, ἑασόν με. τοῖς τὸν ἐνὶ καὶ τὸ, ἀπόσειλόν με πρὸς τὸν Ἰακώβ τῶ παλαίοντος. διὸ καὶ σιωπῇ ὁ Μωσῆς παρακαλεῖ. Γον. 32. 26.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, καὶ νῦν ἑασόν με, καὶ θυμωθεὶς ὀργῇ εἰς αὐτάς, ἐκρίψω αὐτάς, [καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα;] Καὶ τὸ ἀπαθὲς τῷ Θεῷ, καὶ τὸ Φιλανθρωπὸν ὁ λόγος δηλοῖ. ὁ γὰρ θυμῷ τί πράττων, καὶ τὰς παρακαλῶντας δυσχεραίνει. ὁ δὲ Θεὸς ἔφη· ἑασόν με, καὶ θυμωθεὶς ὀργῇ εἰς αὐτάς, ἐκρίψω αὐτάς. ὁ δὲ ἀναμείνει τὰς παρακαλῶντας, ἵνα ὀργισθῇ, ἀλλ' ἵνα παρακληθῇ. τὸ δ' ἐν, ἑασόν με, ἀντὶ τῆς κώλυσιν με εἰρηκεῖ. ἐπειδὴ γὰρ ἠγνοεῖ ὁ Μωϋσῆς ὁ μέγας τὴν τῆς λαῶν παρανομίαν, καὶ αὐτῷ αὐτῷ δεδήλωκεν ὁ Θεός, καὶ εἰς πρεσβείαν διηγείρε. τὸ δὲ, ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα, τὰ ἡμέτερα προσημαίνει. ὅπερ γὰρ τότε ἐ γέγονε, μετὰ τὴν τῆς Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιφάνειαν γέγονε. ὁ μάλιστα νομοθέτης, καὶ ταῦτα τῷ Θεῷ ἀρκεῖν αὐτὸν εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς λαῶν πρεσβείαν εἰρηκότος, ἐκ ὑπέλαβεν ἱκανὸς εἶναι παῦσαι τῷ Θεῷ τὴν ὀργὴν. ὅθεν τῶν Πατριαρχῶν τὰς προσηγορίας ἀντ' ἰκετηρίας προσήνεγκε, καὶ τῶν πρὸς ἐκείνας ὀρκῶν ὑπέμνησε, καὶ τὰς γεγεννημένας σωθήκας ἐμπεδωθῆναι ἰκέτοῦσε.

ια. Καὶ ἐδεήθη Μωϋσῆς κατέναντι Κυρίου τῷ Θεῷ αὐτῷ, καὶ εἶπεν, ἵνα τί Κύριε θυμοῖ ὀργῇ εἰς τὸν λαόν σου, ὃς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν ἰαχὺ μεγάλῃ, καὶ ἐν βραχίονί σου ὑψηλῷ;

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐλιπάρει Μωσῆς, καὶ ἀνακόπτεσθαι τὴν ὀργὴν τὴν κατὰ πάντων ἡξίει. ἔδει γὰρ ἔδει τὸν μεσιτεύοντα μιμεῖσθαι Χριστόν· ὃς τὴν ἁνθρωπίνην ἐφ' ἡμᾶς ἔσαν ὀργὴν, διὰ πολλὴν ἀμαρτίαν, ἀπεσόβησεν, ὡς ἵδὼς τὴν ἐν πίστει δικαίωσιν τοῖς ἡμαρτηκοῖσι δωρέμενος. τύπος δ' ἄρα τῆς διὰ Χριστοῦ μεσιτείας καὶ τῆς δὴ πάλιν.

ιβ. Μήποτε εἴπωσιν οἱ Αἰγύπτιοι, λέγοντες, μετὰ πονηρίας ἐξήγαγεν αὐτὰς ἀποκτεῖναι ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ἐξανα-

(1) Προσηγν. αὐτὸν. τ. Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 336.

(3) Τὰ ἐπόμενα ἐν τοῖς ἐκδόδοις, ἐ καίται.

(2) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἐκ εὐρηται.

ἐξαναλῶσαι αὐτὰς ἀπὸ τῆς γῆς, παύ-
σαι ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς θυμῶς, καὶ
ἰλεως γενῆ ἐπὶ τῇ κακίᾳ τῆς λαῶς,
γ. Μνηθεὶς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰα-
κώβ τῶν σῶν οἰκετῶν, οἷς ὤμοσας
αὐτοῖς κατὰ σεαυτὲν, καὶ ἐλάλησας
πρὸς αὐτὰς, λέγων, πολὺ πληθυνῶ
τὸ σπέρμα ὑμῶν ὥστε τὰ ἄσρα τῆς
ἔρανς τῷ πλήθει· καὶ πᾶσαν τὴν
γῆν ταύτην ἣν εἶπας δέσναι τῷ σπέρ-
ματι αὐτῶν, καὶ καθέξουσιν αὐτὴν εἰς
τὸν αἰῶνα.

ιδ. Καὶ ἰλάσθη Κύριος περὶ τῆς
κακίας, ἧς εἶπε ποιῆσαι τῷ λαῷ
αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὴν μὲν ἐπ' ὀλέθρῳ ἐπαγ-
γελίαν, δι' ἰκεσίας ἀνασέλλει ὁ Φιλάνθρω-
πος· τῶν δὲ ἀγαθῶν, ἐκ ἀποσερεῖ. διὸ
καὶ πολλάκις ἀμαρτησάντων, τὴν γλῶττις
ἐπαγγελίας ἐκ ἀπεσέρησε.

ιε. Καὶ ἀποσρέψας Μωϋσῆς, κα-
τέβη ἐκ τῆς ὄρους, καὶ [αἱ] δύο πλά-
κες τῆς μαρτυρίας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς,
πλάκες λίθιναι γεγραμμέναι ἐξ ἀμ-
φοτέρων τῶν μερῶν αὐτῶν, ἔνθεν καὶ
ισ. ἔνθεν ἦσαν γεγραμμέναι. Καὶ αἱ
πλάκες ἔργα Θεῶς ἦσαν, καὶ ἡ γραφὴ
γραφὴ Θεῶς ἐστὶ κεκολλημένη ἐν ταῖς
ισ. πλαξί. Καὶ ἀκέσας Ἰησοῦς τὴν Φω-
νὴν τῆς λαῶς κραζόντων, λέγει πρὸς
Μωϋσῆν, Φωνὴ πολέμου ἐν τῇ πα-
ρεμβολῇ.

ιη. Καὶ λέγει, ἐκ ἔστι Φωνὴ ἐξ ἀρ-
χόντων κατ' ἰχύν, ἐδὲ Φωνὴ ἐξ ἀρ-
χόντων τροπῆς, ἀλλὰ Φωνὴ, ἣν (1)
ἐξ ἀρχόντων οἶνς ἐγὼ ἀκέω.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐξ ἀρχόντων, ἀντὶ τῆς,
ἔτε νικῶντων, ἔτε φερόντων. τὸ δὲ Σα-
μαρειτικὸν Φησιν, ἐκ ἔστι Φωνὴ ἀπὸ κρι-
σεως ἀνδρείας, καὶ ἐκ ἔστι Φωνὴ ἀπὸ κρι-
σεως ἡτῆς, ἀλλὰ Φωνὴ ἀμαρτιῶν ἐγὼ
ἀκέω.

ιθ. Ἦνίκα δὲ ἤγγιζεν ἐν τῇ πα-
ρεμβολῇ, ὅρα τὸν μόχον καὶ τὰς χο-
ρὰς· καὶ ὀργισθεὶς θυμῷ Μωϋσῆς
ἐρρίψεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῆς τὰς
δύο πλάκας, καὶ συνέτριψεν αὐτάς
ὑπὸ τὸ ὄρος.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μυσικῶς διὰ τέτων
προμηνύων τὴν παῦσιν τῆς νόμου. ὃ γὰρ
ἂν συνεχωρήθησαν αἱ πλάκες, ἔργον ἔσται
Θεῶς, σωτηριβλήναι.

ΑΔΗΛΟΥ. Νήφει γὰρ ὁ Θεὸς νόμο-
θετεῖ, ὃ μεθύουσιν.

ΙΩΑΝΝΟΥ. (2) Ἄτοπον εἶναι λογι-
σάμενος, μεθύοντα λαὸν καὶ παρανομῶν-
τα νομοθεσίαν δεσπότη δέξασθαι.

* ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ τὰς πλάκας
σωτέριψεν; Ἀνάξιον κρίνας τὸν λαὸν τῆς
θείας νομοθεσίας. ἐπειδὴ γὰρ προικῶν
γραμματέων τύπον ἔχον αἱ πλάκες, ἡ
δὲ νύμφη πρὸ τῆς πασάδος εἰς μοιχείαν
ἐπέκλινε, μάλα ἀκότως τὸ προικῶν διέ-
ρῃξε γραμματέων. ἐπισημνύουσα δὲ προ-
σῆκει, ὥς τότε μὲν δεξάμενος τὴν ἰκεσίαν
ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, ἀνεβάλετο τὴν τιμω-
ρίαν. προσέθηκε δὲ, ἡ δ' ἂν ἡμέρα ἐπι-
σκέπωμαι, ἐπάξω ἐπ' αὐτὰς πᾶσαν τὴν
ἀμαρτίαν αὐτῶν. ἔοικε δὲ τῷτο τοῖς τῆς
Ἀποστόλου εἰρημνοῖς· ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρη-
στὸν τῆς Θεῶς εἰς μετάνοιάν σε ἄγει. κατὰ
δὲ τὴν σκληρότητα, καὶ ἀμετάθετον
καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέ-
ρα ὀργῆς, καὶ ἀποκαλύψεως, καὶ δικαιο-
κρίσιος τῆς Θεῶς, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτῆς. ὁ μάλιστα νομοθέτης ἀκέ-
σας, ὥς ἐκ ἀνέξεταί σωεῖν αὐτοῖς ὁ
τῶν ὅλων Θεὸς διὰ τὸ σκληρὸν αὐτῶν καὶ
ἀντίτυπον, ἀλλ' Ἀγγελὸν αὐτοῖς ἐπέστειλε
ἥτησε μὲν γινώσκειν, τίς ὁ τὴν κηδεμονίαν
αὐτῶν πιστεύει· ὑπὸ βόλῃ δὲ μὴ δέ-
ναι αὐτοῖς ὁμόθυλον ἡγεμόνα, ἀλλ' αὐτὸν
αὐτῶν ἡγήσασθαι τὸν δεσπότην. ἐπειδὴ δὲ
καὶ ταύτῃ ὑπέχετο δώσειν τὴν χάριν ὁ
ἀγαθὸς Κύριος, ἔρωτι μεθύων ἐπαινεμέ-
νῳ, τῶν ὑπὲρ ἀνθρώπων ἡράδῃ, καὶ τὴν
ἀθέατον φύσιν ἰδεῖν ἐπεθύμησεν· ἀλλὰ
μεμάθηκεν, ὥς ἐκείνῳ ἰδεῖν τὴν εἰσὶν
ἀδύνατον. Θεὸν γὰρ εὐδαίς ἑώρακε πώποτε, ἰωάν. ι. ις
κατὰ τὴν τῆς Κυρίας Φωνῆς. τὰς δὲ θείας
οἰκονομίας τε καὶ ἐνεργείας· ἔτω γὰρ προ-
σῆκει νοεῖν τῆς Θεῶς τὰ ὀπίδια· θεωρήσαι
διωκτὸν τοῖς κατὰ Μωϋσέα τελείοις τὴν
ἀρετὴν· καὶ ἐδὲ τῷτο ὥς ἔτυχεν, ἀλλ'
εἰς τὴν πέτραν ὑπ' αὐτῆς τῆς Θεῶς τιθεμέ-
νοισ. σημαίνει δὲ αὕτη τῆς πίσεως τὸ σερ-
ρὸν καὶ ἀκράδαντον· καὶ διὰ τῆς ὁπῆς τῆς
πέτρας· δηλοῖ δὲ αὕτη τὸν τῆς πίσεως
ὀφθαλμὸν θεωρῶντα τὰ τοῖς αἰσθητοῖς
ὀφθαλμοῖς ἀνέφικτα [καὶ ἀθέατα.]

κ. Καὶ λαβὼν τὸν μόχον ὃν ἐποίη-
σαν, κατέκαυσεν αὐτὸν ἐν πυρὶ, καὶ
κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὸν, καὶ ἔσπει-
ρεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπότισεν
αὐτὸ τὰς ἡγὰς Ἰσραὴλ.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σωτηρίβει τὸν μό-
χον. εἶτα καθίει εἰς ὕδωρ, πεπότικεν
αὐτὸ, φησὶ, τὰς ἡγὰς Ἰσραὴλ· μονοῦχι
διὰ τέττα σημαίνων, ὅτι καὶ αὐτῶν ἡπά-
των καὶ σπλάγχχνων τῶν ἐν αὐτοῖς αἴψεται
τὸ δυσόβημα. οἶμαι δὲ, ὅτι κακεῖνο τά-
χα πρὸ καταμύων αὐτοῖς, ὅτι τῆς βε-
βήλης καὶ βδελυρᾶς εἰδωλολατρίας ἐκμε-
μεσώμενόν ἔχουσι τὴν καρδίαν.

Nnn 3

ΓΡΗΓΟ-

(1) Φωνὴ. ἡ αὐτὴ φωνή. ἔκδοσ. αὐτῶς καὶ ἡ ἐν Κανταβεργ.

(2) Ἐν τοῖς τῆς Χρυσῆς. ἐκ εὐρηται.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τὸ λόγος τῆ-
το δηλῶντος, ὅτι πᾶν εἶδωλον καταποθή-
σεται τοῖς σώμασι τῶν πρὸς δυσέβειαν ἀπὸ
τῆς ἀπάτης μετατεθέντων.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸτο μινύει αὐ-
Δούτ. 32. 25. τῶν τλῶ διαποράν, κατὰ τὸ, ἔπον δια-
,, σπερῶ αὐτὰς· καὶ κατὰ τὸ εὐ ψαλμοῖς, καὶ
Ψαλ. 108. 18. ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, καὶ εἰσηλ-
,, θεν ὡσεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτῆ.

κα. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀα-
ρων, τί ἐποίησέ σοι ὁ λαὸς ἔτος, ὅτι
ἐπήγαγες ἐπ' αὐτὰς ἀμαρτίαν με-
γάλην;

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἀφ' αἰς τὰς σφό-
δρα ὑπερβύως, ἐπὶ τὸν ἐχ' ἔτος ὑπερ-
βύων, τρέπει τλῶ κατηγορίαν, τοῖς ἐγ-
κλήμασι τοῖς κατ' ἐκείνῃ διδῶς τῷ σιω-
δοῦναι τῶν μείζονα ἑαυτῶν καταψηφισα-
δαι τιμωρίαν· ὃ δὴ καὶ ἐγείετο. ἔ γὰρ
ἐδεήθη λοιπὸν λόγων πρὸς τὸν δῆμον ἑτε-
ρων, ἀλλ' ἤρκεσε τὰ ψιλὰ ἐκείνα ῥήματα
τὰ πρὸς τὸν Ἀαρὼν εἰρημνία, χιλιάδας
τοσαύτας, ὡς ἓνα ἄνθρωπον, καταστῆλαι,
καὶ ἀπὸ τοσαύτης θρασυτήτος εἰς δαίλιαν
καὶ ἀγωνίαν κατενεγκέν τλῶ ἐχάτλῳ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸν Ἀαρὼν ἔτε νυν
τιμωρεῖται ὁ Θεὸς, ἔτε ἡνίκα Μωσέως κα-
τελάλησε, (1) καὶ δι' ἄλλας μὲν αἰτίας,
μάλισα δὲ διὰ τὸ πρῶτον ἀρχιερέα γε-
νέσθαι, καὶ διὰ τὰς ἐξ αὐτῆ γεννησομένας
ἀγίας.

κβ. Καὶ εἶπεν Ἀαρὼν πρὸς Μωϋ-
σῆν, μὴ ὀργίζῃς κύριε· σὺ γὰρ οἶδας
κυ. τὸ ὄρημα τῆ λαῶ τῆς. Λέγουσι
γάρ μοι, ποίησον ἡμῖν Θεὸς, οἱ προ-
πορεύονται ἡμῶν· ὃ γὰρ Μωϋσῆς
ἔτος ὁ ἄνθρωπος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς
ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐκ οἷδαμεν τί γε-
κδ. γονεν αὐτῷ. Καὶ εἶπα αὐτοῖς, τί νι
ὑπάρχει χρυσία; περιέλεσθε. καὶ
ἔδωκαν μοι· καὶ ἔρριψα εἰς τὸ πῦρ·
κε. καὶ ἐξῆλθεν ὁ μόχθος ἔτος. Καὶ ἰδὼν
Μωϋσῆς τὸν λαὸν ὅτι διεσκέδασαι·
διεσκέδασε γὰρ αὐτὰς Ἀαρὼν ἐπὶ-
χαρμα τοῖς ὑπεναντίοις αὐτῶν.

κς. Καὶ ἔση Μωϋσῆς ἐπὶ τῆς πύ-
λης τῆς παρεμβολῆς, καὶ λέγει, τίς
πρὸς Κύριον; ἴτω πρὸς με. συνήλ-
θσαν ἔν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ υἱοὶ
Λευῖ.

,, Ἐπὶ τῆς πύλης τῆς παρεμβολῆς. Ἄλ-
λος, εὐ τῇ ἀρχῇ τῆς ἐνορίας τῆ πλήθους.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Κατιδὼν
ἐκ εἰς πάντας τλῶ νόσον ἀφίγμεν, ἀλλὰ
καί τινες ὑγιαίνοντες ἔτι, καὶ μισοπονήρω
πάθει χρωμένους, βελόμενος διαγνώσκει

Α τὰς τε ἀνιάτως ἔχοντας, καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς
πεπραγμένοις δυσχεραίνοντας, καὶ εἰ ἤδη
τινὲς ἀμαρτόντες, μετανοῶσι, κηρύττει·
τὸ δ' ἰὼ ἄρα βάσανος ἀκριβῆς τῆς ἐκάσθ
διανοίας, ὡς ἔχοι πρὸς τε οὐσιότητα καὶ
,, τάναντον. τίς γὰρ, Φησὶ, πρὸς Κύριον,
,, ἴτω πρὸς με. βραχὺ μὲν τὸ λεχθέν, με-
γάλη δὲ ἡ ἐμφάνει. ἔσι γὰρ τοιόνδε τὸ
δηλόμενον· εἴ τις μὴδὲν τῶν χειροποιήτων,
μὴδ' ὅσα γενητὰ νομίζει Θεὸς, ἀλλ' ἓνα
Β τὸν ἡγεμόνα τῶν ὄλων, ἐμοὶ προσίτω.

** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Φησὶν εὐ κοινῷ
κηρύγματι πρὸς πάντας ὁ νομοθέτης, ὅτι
,, εἴ τις πρὸς τὸν Κύριον, ἴτω πρὸς με. ὅπερ
ἔστιν ἡ τῆ νόμου Φωνὴ πᾶσιν ἐγκελευομένη
τὸ, εἴ τις βέλεται τῷ Θεῷ φίλος εἶναι,
ἐμοὶ τῷ νόμῳ φίλος γενέσθω. ὁ γὰρ τῷ
νόμῳ φίλος, καὶ τῷ Θεῷ φίλος ἐστὶ
πάντως.

Γ κς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τάδε λέγει
Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ· θεάσθε ἑκα-
σος τὴν ῥομφαίαν αὐτῆ ἐπὶ τὸν μηρὸν,
καὶ διέλθετε καὶ ἀνακάμψατε ἀπὸ
πύλης ἐπὶ πύλην διὰ τῆς παρεμβο-
λῆς, καὶ ἀποκτείνετε ἑκάστος τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτῆ, καὶ ἑκάστος τὸν πλησίον
αὐτῆ, καὶ ἑκάστος τὸν ἐγγιστὰ αὐτῆ.

Δ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ὅτι πᾶς ὁ
πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν νόμον βλέπων, τῷ
Φόνῳ τῶν κακῶς ὑπερβύων αὐτῷ καθ-
πλίζεται. ἔ γὰρ πᾶς ἀδελφὸς, ἐδὲ φί-
λος, ἐδὲ πλησίον, ἐπὶ τὸ κρεῖττον παρὰ
τῆς Γραφῆς νοεῖται· ἀλλ' ἔσι τις καὶ ἀδελ-
φὸς [καὶ ἀλλότριος,] καὶ φίλος [καὶ ἐχ-
θρὸς,] καὶ πλησίον [καὶ] ἐξ ἐναντίας ἰσα-
μενος. τέρας νοεῖται τὰς συμφορὰς
ἡμῖν λογισμῶς. ὡν ἡ ζωὴ μὲν, ἡμέτερον
θανάτον· ὃ δὲ θάνατος αὐτῶν, ἡμετέραν
Ε ζωὴν κατεργάζεται.

κη. Καὶ ἐποίησαν [οἱ] υἱοὶ Λευῖ
καθὰ ἐλάλησεν αὐτοῖς Μωϋσῆς. καὶ
ἔπεσαν ἐκ τῆ λαῶ ἐκ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
εἰς τριχίλις ἄνδρας.

** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Πάντες πρὸς τὸ
κακὸν σινοφρόνησαν, καὶ ὡπερ εἰς ἐγέ-
νετο τῷ λόγῳ τῆς κακίας στρατόπεδον
Ζ ἅπαν· ἀδιάκριτος ἡ κατ' αὐτῶν γίνεται
μάστιξ. ὡς γάρ τινα τῶν ἐπὶ κακία πεφω-
ραμένων ὁ πληγαῖς αἰκισόμενος, ὅ, τι περ
ἂν τύχη τῆ σώματος καταξάνει διὰ τῆς
μάστιγος, εἰδὼς ὅτι ἡ ἐπὶ μέρας ὁδὴ πρὸς
τὸ πᾶν διέρχεται· ἔτος ὡς παντὸς ὁμοίως
κολαζομένης τῆ εἰς τλῶ κακίαν συμφύ-
εντος σώματος, ἡ ἐπὶ μέρας ἐνεργασμένη
μάστιξ τὸ πᾶν ἐσωφρόνισεν. ἐκέν εἰ ποτε
τῆς ἰσῆς κακίας εὐ πολλοῖς θεωρημένης,
μη κατὰ πάντων, ἀλλὰ κατὰ τινων ἐνε-
Η γήσει ἡ τῆ Θεῷ ἀγανάκησις, νοεῖν προ-
σήκει τλῶ διὰ Φιλανθρωπίαν τῶν ἐνεργ-
μένων

(1) Οὐτε Μωσέως καταλαλήσαντα, ὃ τῆς Δούτ. κώδ.

μενών διόρθωσιν· ἐ πάντων μὲν τυπλομένων, πάντων δὲ ταῖς μερικαῖς πληγαῖς πρὸς τὴν τῆς κακίας ἀποστροφὴν σωφρονισμένων.

κθ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μωϋσῆς, ἐπληρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν σήμερον Κυρίῳ, ἕκαστος ἐν τῷ ὕμῳ καὶ ἐν τῷ ἀδελφῷ, δοθῆναι ἐφ' ὑμᾶς εὐλογίαν.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπληρώσατε, τέλει· ἡγιασάτε. τῷτο γὰρ δηλοῖ τὸ, ἐπληρώσατε.

λ. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὐρίον καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν, ὑμεῖς ἡμαρτήκατε ἁμαρτίαν μεγάλην· καὶ νῦν ἀναβήσομαι πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ἐξιλάσωμαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ὑμῶν.

λα. Καὶ ἀπεστράφη Μωϋσῆς πρὸς Κύριον, καὶ εἶπε, δέομαι Κύριε· ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς ἔτος ἁμαρτίαν μεγάλην, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς Θεὸς χρυσῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Καίτοι μόχθος ἦν τὸ διαπεπρασμένον, ἀλλ' ἐκ ἡγνότητος, ὅτι καὶ ἕτερα προεργάσαντο εἰδωλα.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τινὲς δὲ φασιν, ὡς ἅμα τῇ μοχοποιίᾳ καὶ ἕτερα παρ' ἑκάστου διεπλάττετο εἰδωλα. προσέκειντο δὲ καὶ ταῖς τῶν ἄστρον λατρείαις. διὸ καὶ Μωϋσῆς ἔφη πρὸς τὸν Θεόν, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς ἔτος ἁμαρτίαν μεγάλῃ, ἐποίησαν ἑαυτοῖς Θεὸς χρυσῆς. καὶ ὁ πρωτομάρτυς δὲ Στέφανος περὶ τῆς μοχοποιίας

Πραξ. 7. 42, εἰπὼν, Φησὶν· ἔσρεψε δὲ αὐτὸς ὁ Θεός, καὶ παρέδωκεν αὐτὸς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τῶν ἑβραίων. διὸ καὶ ἐν Προφῆταις εἰρη-
» δαί Φησι· καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τῆ
» Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τῶν Θεῶν ὑμῶν· Ραυ-
» Φων, τὰς τύπας ἃς ἐποίησατε προσκυβεῖν αὐτοῖς. ὁ πνέματοφόρος ἐν ἐδήλωσεν, ὡς καὶ τῇ στρατιᾷ τῶν ἑβραίων προσεκινήσαν. ὅθεν ἐστὶν ἐννοεῖν, ὅτι καὶ τὴν σκηνὴν τῆ Μολόχ ἀνέλαβον. σκηνωποισάμενοι γὰρ, ἔστησαν εἰδωλον, ὃ κεκλήκασι Μολόχ. εἰδωλον δὲ τῷτο Μωαβιτῶν.

λβ. Καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἀφες· εἰ δὲ μὴ, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλας, ἧς ἔγραψας.

» * * ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὁση τελειότης τῶν σωαποθανέντων ἐμελήσαντος τῷ λαῷ, ἢ σώζεσθαι μόνος;

A * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὕτως ἦδ' αὖ καὶ βίβλον τῶν ζώντων, καὶ ἑαυτὸν ἐναρίθμιον. (1) ἔκ' οἱ κατ' ἐκεῖνο καιρὸν γραφέντες εἰσὶ, περὶ ὧν Φησὶν· ἐκκλησίαν· Ἐβρ. 12. 23.
» πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν ἑβραϊῷ,
» κατὰ τὸ, ὁὗτος πρωτοτόκος μου Ἰσραὴλ. Ἐξόδ. 4. 22.

λγ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, τίς ἡμάρτηκεν ἐναντίον μου, ἐξάλειψω αὐτὸν ἐκ τῆς βίβλας.

B ΑΔΗΛΟΥ. Ὅρα, ὅτι ὁ Θεὸς ἐ τιμωρεῖται ἄλλον ὑπὲρ ἄλλου.

λδ. Νυνὶ δὲ βάδιζε, καὶ ὁδήγησον τὸν λαόν τῷτο εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπά σοι· ἰδὲ ὁ Ἄγγελός μου προπορεύσεται πρὸ προσώπου σου.

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Ἵνα μή τις βλασφημήσῃ τὸν ἅγιον, ὡς ἐκπεσόντα τῆς τῆς Θεῶν δολείας, διὰ τὸ μὴ ἐπιβῆναι τῆς γῆς, ἔφη, ὁδηγεῖ τὸν Ἰσραὴλ.

» * * ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἐνλαῦθα διδάσκαλός ἐστι παιδαγωγίας. καὶ γὰρ ἡ ὡς ἀληθῶς, διὰ μὲν Μωσέως, παιδαγωγὸς ὁ Κύριος τῶν λαῶν τῶν παλαιῶν· δι' αὐτὸν δὲ, τῶν νέων κατηγεμῶν λαῶν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. ἰδὲ γὰρ, Φησὶ τῷ Μωσῇ, ὁ Ἄγγελός μου προπορεύεται σοι· τὴν δὲ ἀγγελίαν καὶ ἡγεμόνιον ἐπιστήτας τῶν λόγων διώκα-
Δ μιν, τὸ δὲ ἀξίωμα τὸ κυριακὸν φυλάττων.

» Ἡ δ' αὖν ἡμέρα ἐπισκέπτομαι, ἐπάξω ἐπ' αὐτὸς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐν τῇ ᾠδῇ Φησὶν, ἐν δόξῃ σου, ἡμέρα ἐκδικήσεως ἀνταποδώσω, ἐν καιρῷ ὅταν σφαλῇ ὁ πῆξ αὐτῶν.

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπισκοπὴν καλεῖ τὴν τιμωρίαν, λύσαντα τὰ ἐγκλήματα. ἐπὶ δὲ τῶν Σοδομιτῶν καὶ τῶν Φαραὼ τῷτο αὐτὸ λεκτέον. οἱ γὰρ καλαζόμενοι, ὡς Φησὶν ὁ Χρυσόστομος, (2) διαφοροῖς τρόποις κολλάζονται.

» * * ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἡ δ' αὖν ἡμέρα ἐπισκέπτομαι, Φησὶν, ἐπάξω ἐπ' αὐτὸς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν· τετέστιν, ἡ δ' αὖν ἡμέρα κριτῆς καθεδῶ, ἀποδώσω τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν τὰ ἀντάξια.

Ζ λε. Καὶ ἐπάταξε Κύριος τὸν λαόν περὶ τῆς ποιήσεως τῶν μόχθων, ὃν ἐποίησεν Ἀαβών.

ΚΕΦ.

(1) Τὰ ἐπόμενα ἐ περιέχει ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ἰσ. ἐν τῷ τέλει τῆς 21. Ὁμιλ. τῆς εἰς τὴν πρὸς Ἐβρ. ἐπισ. ἐνθα Φησὶν· ἐ γὰρ πάντες ὁμοίως κολλαθήσονται, κτ.

Κ Ε Φ. Λ Γ.

α. **Κ**αὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, πορεύε, ἀνάβηθι ἐντεῦθεν σὺ καὶ ὁ λαός σου, ἔς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου, εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τῷ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, λέγων, τῷ σπέρματι ὑμῶν δώσω αὐτήν.

β. Καὶ συναποσελῶ τὸν Ἀγγελόν μου πρότερόν σου· καὶ ἐκβαλεῖ τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Χετταῖον, καὶ τὸν Φερεζαῖον, καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἰεβυσαῖον, καὶ τὸν Χαναναῖον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον.

* ΚΥΡΙΑΛΟΤ. [Τότε δὴ μόλις αὐτῷ κατανόει Θεός,] αὐτὸς μὲν σιωπῶν ἤκουε λέγων, ἀποσέλλειν δὲ Ἀγγελον ἐπιστάτω, [καὶ καθηγησόμενον τῆς ὁδοῦ.]

γ. Καὶ εἰσάξω [σε] εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι. ἔ γὰρ μὴ συναναβῶ μετὰ σοῦ, διὰ τὸ τὸν λαὸν σκληροτράχηλον εἶναι, ἵνα μὴ ἐξαναλώσω σε ἐν τῇ ὁδῷ.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Μᾶλλον πενθῆσαι αὐτὸς θέλων ποιῆσαι, εἶπε τῷ Κυρίῳ.

δ. Καὶ ἀκήσας ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τῷτο τὸ πονηρὸν, κατεπένθησαν ἐν πενθηκοῖς. Καὶ εἶπε Κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ὑμεῖς λαὸς σκληροτράχηλος. ὁράτε, μὴ πληγὴν ἄλλην ἐγὼ ἐπαγάγω ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἐξαναλώσω ὑμᾶς. νῦν δὲ ἀφέλετε ἀφ' ὑμῶν τὰς σολὰς τῶν δοξῶν ὑμῶν, καὶ τὸν κόσμον, καὶ δείξω σοὶ ἃ ποιήσω σοι. Καὶ περιείλοντο [οἱ] υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὴν περισολὴν ἀπὸ τῶ ὅρας χωρήβ.

ε. Καὶ λαβὼν Μωϋσῆς ἐπηξεν τὴν σκηνὴν αὐτῷ ἐξω τῆς παρεμβολῆς, μακρὰν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς· καὶ ἐκλήθη, σκηνὴ μαρτυρίας. καὶ ἐγένετο, πᾶς ὁ ζήτων Κύριον ἐξεπορεύετο εἰς τὴν σκηνὴν ἐξω τῆς παρεμβολῆς.

* * ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ἀποβεβληκότες ὡς περ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης σολῆς τὴν περιβολὴν, καὶ πάντα κόσμον πνευματικόν, πολὺ νοσῶσι τὸ ἄχαρι, καὶ γυμνοὶ μὲν ἀπάσης διατελῶσι δόξης· ὅτι δὲ καὶ αὐτὸς αὐτῶν ἀποπεφοίτηκεν ὁ Χριστός, ὑπέφλωεν ὁ Μωσῆς, μακρὰν τῆς παρεμβολῆς μεθιστὰς τὴν αὐτῷ σκηνῷ καταλελειμμένην.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ ἐπὶ πλέον διαβεβηκὼς ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων, ἐξω τὴν αὐτῷ κα-

ταστήσει σκηνῷ· ἵνα παγῆσα καὶ ἐδρα-
θεῖσα, ἀσάλευτος αὐτῷ ἡ ζωὴ διαμείνῃ. ὁ δὲ Δίδυμος σκηνῷ, τὴν προκοπὴν Φησιν. ὁδοῦντων γὰρ ἐστὶ σκεπαστήριον. διὸ καὶ
» Δαβὶδ, ὅτι διελεύσομαι ἐν τοπῷ σκηνῆς. Ψαλ. 41. 4.

η. Ἡνίκα δ' ἂν εἰσεπορεύετο Μωϋσῆς εἰς τὴν σκηνὴν, εἰσῆκει πᾶς ὁ λαὸς σκοπεύοντες ἕκαστος παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτῷ· καὶ κατενόον ἀπιδόντος Μωϋσῆ ἕως τῆς εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν σκηνὴν.

θ. Ὡς δ' ἂν εἰσῆλθε Μωϋσῆς εἰς τὴν σκηνὴν, κατέβαινε ὁ σύλος τῆς νεφέλης, καὶ ἵστατο ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς σκηνῆς, καὶ ἐλάλει Μωϋσῆ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὴν αἰτίαν τῆς πρὸς Θεὸν οἰκειώσεως τῆς Μωϋσέως αὐτὸς ὁ Θεός
» ἂν Φησὶν· ἵνα ἀκή ὁ λαὸς λαλῶντός μου Ἐξῆδ. 19. 9.
» πρὸς σέ, καὶ σοὶ πισθύνωσιν εἰς τὸν αἰῶνα.

ι. Καὶ εἰς τὴν ὥραν πᾶς ὁ λαὸς τὸν σύλον τῆς νεφέλης ἐσῶτα ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς σκηνῆς· καὶ πάντες πᾶς ὁ λαός, προσεκύνησαν ἕκαστος ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτῷ.

ια. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἐνώπιος ἐνώπιον, ὡς εἶτις λαλήσει πρὸς τὸν ἑαυτῷ Φίλον· καὶ ἀπελύετο εἰς τὴν παρεμβολήν.

ΔΙΔΥΜΟΥ. Ὅσον γὰρ ἦκε τῶν παρὰ Θεῷ ἐπαγγελουμένων, (1) χωρὶς καὶ ἔξω τῶν ἀνθρώπων ὡς τέλος δὲ λαβῆ-
» τῆς ὁμιλίας, ὑπέσχετο εἰς τὴν παρεμβολὴν, ἐπὶ τὸ τῶν ἀκαθόντων με-
» ταδέναι.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρὸς τὴν ἡμετέραν σωή-
» θειαν τὰ τοιαῦτα γέγραπται, παρασηῶσαι
» δυνάμενα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ βέλημα τῷ Θεῷ. καὶ γὰρ ὅπερ ἐμφαίνει παρ' ἡμῶν ὁ λόγος ὁ προσηκτικὸς ἐκφωνήματος, τῷτο ἡγητέον ἐπὶ Θεῷ λόγον ἐκφωνήσεως εἶναι, τὴν ὡς ἂν τις εἶποι, πρῶτῳ ὁρμῇ τῷ βελημάτος.

ΑΔΗΛΟΥ. Τετέσι παρὼν παρόντι κα-
» τὰ πρόσωπον, ὡς σωματικῶς, (2) ἀλλὰ
» θεοπτικῶς ὑψιόμοις τῷ λαλῶντος πρὸς τὸν ἀκούοντα. ἔχει δὲ ἡ διάνοια, ὡς ὁ Θεός ἐπίπροθεν ὡς Μωσέως, εἶχεν αὐτὸν πα-
» ρισάμενον, ἐκ ἀνθρωπίνῃ παραστάσει, ἀλλὰ κρυπλῶ ἀνθρώπῳ πρὸς Θεόν, ὡς περ
» καὶ Ἡλίας Φησὶ· ζῇ Κύριος ὃ παρῆλθον 3. Βασ. 18. 15.
» ἐνώπιον αὐτῷ, ὡς οἰκίος Φίλος πρὸς ἀγα-
» θὸν δεσπότην διαλεγόμενος.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Λαλεῖν λέγεται Θεός οἷς ἀποκαλύπτει τὸ βέλημα. καὶ Παῦλος

(1) Ἰσ. ἀπαγγελουμένων.

(2) Ἰσ. ὡς σωματικῶς.

Παῦλος γὰρ ἔ δι' αἰδήσεως ἤκε παρὰ Α
 τῷ ἐν αὐτῷ λαλῆντος Χριστοῦ καὶ Δαβίδ,
 Ψαλ. 84. 8. ἀκρόσασθαι, λέγων, τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ Κύ-
 ριος ὁ Θεός. ἡ γὰρ ἐν πρόθεσις, τὴν ἐν
 διανοίᾳ παρίσθην ἀκοῶν. καὶ Ἀμβραχάμ-
 'Αμβ. 2. 1., Φησιν, ἀποσκοπὺσθαι τὴν λαλήσει Κύριος ἐν
 ἐμοί. τὸτο δηλοῖ καὶ τὸ, ἐν ὧπιος ἐν ὧπι-
 παρόντι γὰρ παρὶν, αἰδητὸν ἐκ ἔχων
 πρόσωπον ὁ Θεός, ἀλλὰ θεωρίας ἡ ἀκοή,
 καὶ ὁ λόγος. ὥστε μάτῳ ζητῆσαι ποία δια-
 λέκτῳ ἐλάλησε τοῖς ἀγίοις ὁ Θεός. πῶς ἔν
 ἐπάγει, ὡς εἴ τις λαλήσει πρὸς ἑαυτὸν Φί-
 λον; ἢ ὅτι καὶ Ἀγγελος ὁμοειδής. καὶ ταῦτα
 κλισὸς ὢν, ἔτω λαλεῖ, πόσῳ μᾶλλον Θεός;
 ἢ γὰρ ἀναλόγως νοητέον. τῆς αὐτῆς δια-
 3. Βασ. 18. 15. νοίας καὶ τὸ Ἠλὶθ, ᾧ Κύριος τῶν διωά-
 μων, ὃ παρῆναι αἰῶπιον αὐτῷ. καὶ οἱ
 Ψαλ. 122. 2. λοιποὶ δέ φασιν δίκαιοι, ὡς ὀφθαλμοὶ δέ-
 λων εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν, ἔτως
 οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν
 ἡμῶν. ταύτης τῆς ὁμιλίας, ὡς ἐχώρει
 Μωϋσῆς, γεννομένης αὐτῷ, εἰς τὴν παρεμ-
 βολῇ ἀπελύετο.

Ὁ δὲ θεράπων Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ
 νέος ἐκ ἐξεπορεύετο ἐκ τῆς σκηνῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Βλάβη γὰρ φησι τῷ
 προκόπῳ ἐξω τῆς προκοπῆς χωρεῖν.
 θεράπων δὲ κέκληται, διὰ τὸ ἦδη τῇ πρὸς
 Θεὸν ἡχθῆαι θεραπείᾳ. (1)

ιβ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Κύ-
 ριον, ἰδὲ σύ μοι λέγεις, ἀνάγαγε τὸν
 λαὸν τῆτον, σὺ δὲ ἐκ ἐδήλωσάς μοι,
 ὃν συναποσελῆς μετ' ἐμῶν. σὺ δέ μοι
 εἶπας, οἶδά σε παρὰ πάντας, καὶ
 χάριν ἔχεις παρ' ἐμοί.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ τίς μοι σινα-
 νοίσει, φησι, τὸν λαόν; ἔ γὰρ αὐτάρκης
 ἀνθρώπων φύσις. ἔδὲ τὸ ψιλῶς γὰρ ἡγή-
 σαδαὶ λαὸν ῥάδιον· πόσῳ μᾶλλον καὶ με-
 θισαμένους πρὸς τόπους, πολεμικὰς ἔχον-
 τας οἰκήτορας. ἦδη γὰρ εἰπόντος Θεῷ,
 ἀποσελῶ τὸν Ἀγγελόν μου ἡγῆματόν σε,
 ἀποκριναμένους τε, εἰ μὴ αὐτὸς συμπορεύῃ
 μετ' ἐμῶν, μή με ἀναγάγῃς ἐντεῦθεν, ἔδεν
 ἐρρέθη πρὸς Μωϋσῆν, ὡς ἐπινδύσαντος,
 ἢ μὴ, τῷ Θεῷ. διό φησι, σὺ δὲ ἐκ ἐδήλω-
 σάς μοι, ὃς πορεύεται μετ' ἐμῶν.

ιγ. Εἰ ἐν εὐρηκα χάριν ἐναντίον-
 σε, ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν· γνωστῶς
 ἵνα ἴδω σε, ὅπως ἂν ὦ εὐρηκῶς χά-
 ριν ἐνώπιόν σε, καὶ ἵνα γνῶ, ὅτι λαός-
 σε (2) ἔστος, τὸ ἔθνος τῆτο.

(1) Μή τι γε τῆτό ἐστι τὸ τῷ Διδύμῳ, περὶ ᾧ ἐν τῷ 7. ἐδ. Ἀδελφός φησι, τὸν Δίδυμον σκικιῶν λέ-
 γειν τὴν προκοπὴν;

(2) Ἡ μὲν ὦ Φρανκε. ἐκδ. λαός σε τὸ ἔθνος τὸ μέγα τῆτο, ὡσαύτως καὶ ἡ ἐν Κανταβε. ἡ δὲ τῷ
 Ἀλδ. λαός σε τὸ ἔθνος τῆτο.

(3) Ἐν τοῖς ἐκδομένῳ. ἔχ. εὐρηκα. ἀντὶ δὲ τῆτων, ταῦτα ἐν τῇ εἰς τὸν βίον Μωϋσ. θεωρ. κέται.
 καὶ τῆτο βέλεται ἢ τολμηρά τε καὶ παρὶς τὰς ὅρας τῆς ἐπιθυμίας ἢ αἵτησις, τὸ μὴ διὰ κατόπλων
 τινῶν καὶ ἐμφάσεων, ἀλλὰ κατὰ πρόσωπον ἀπολαῦσαι τῆς χάριτος.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μωσῆς ἰκε-
 τῷ τὸν Θεόν, λέγων, ἐμφάνισόν μοι
 σεαυτὸν, μονονὲ καταχευεῖς καὶ βοῶν
 ἀντικρυς· ὅτι τῷ μὲν εἰναίσε καὶ ὑπάρ-
 χειν, διδάσκαλος καὶ ὑφηγητὴς μοι γέ-
 γονεν ὁ κόσμος, καὶ ὡς υἱὸς ἀναδιδάξας-
 με περὶ τῷ πατρός, καὶ ὡς ἔργον περὶ τῷ
 τεχνίτῃ· τίς δὲ κατὰ τὴν εἰσὶν τυγχά-
 νεις ὢν, διαγινώσκαι ποδῶν, ἔδεναι τετε-
 τῷ μαθήματος ὑφηγητῶν ἐν ἔδεναι τῶν τῷ
 παντὸς μερῶν ἀνδρίσκῳ.

ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἀντὶ τῷ ὀφθαλμο-
 Φανῶς ἴδω σε. εἶδε μὲν γὰρ αὐτὸν διαφύ-
 ρως, ἀλλ' αὐτὸν ἰδεῖν ἐπόθει τῆς φύσεως
 τὸν χαρακτῆρα. (3)

ΑΛΛΟΣ. Ἐφαντάζετο τῷ χρηματί-
 ζοντος αὐτῷ Θεῷ λόγῳ τὸ μέγεθος· ἐώρα
 δὲ ὡς ὅτι δι' ὑπηρετῶν Ἀγγέλων τὰς πρὸς
 αὐτὸν ἐποιεῖτο θεωρίας. διὸ παρακαλεῖ,
 τρανώτερον ἐμφανίσαι αὐτῷ γυμνῶς, ἀνδρῶ
 τῷ διὰ πυρὸς καὶ νεφέλης εἶδους.

ΤΟΥ ΔΙΑΤΥΜΟΥ. Τὸ γνωστῶς ὁράμε-
 νον, εὐδὴλον ὡς θεωρία μόνον, καὶ ἐκ
 αἰδήσεως καταλαμβάνεται. ὡπερ γὰρ καὶ
 ὀφθαλμός, τῶν αἰδητῶν ἀντιλαμβάνε-
 ται δι' ὁράσεως, ἔτως ὁ νῦν διὰ γνώσεως
 Θεῷ θεωρίαν δέχεται.

* ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὁ Μωϋσῆς φησὶν,
 ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν, ἐναργέστατα αἰνι-
 σόμενος, μὴ εἶναι διδακτὸν πρὸς ἀνθρώ-
 πων, μηδὲ ῥητὸν τὸν Θεόν, ἀλλ' ἢ μόνῃ
 τῇ παρ' αὐτῷ διωάμει γνωστὸν.

ιδ. Καὶ λέγει Κύριος, αὐτὸς προ-
 πορεύσομαι σε, καὶ καταπαύσω σε.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θέλων τὸν Θεὸν
 ἡγεῖσθαι, φησι, γνωστῶς ἴδω σε. πρὸς ὃ φη-
 σιν ὁ Θεός· ἐγὼ αὐτὸς προπορεύσομαι σε,
 τετέστιν ἐγὼ καὶ ὁ υἱός μου ἀΐεσμαι. αὐτὸς
 γὰρ ἐστὶν ὁ τῆς μεγάλης βαλῆς Ἀγγελος,
 περὶ ᾧ σοὶ φθάσας εἶπον, δι' ᾧ προπορεύ-
 σομαι, καὶ θεάσαδαί με διωήση.

ιε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, εἰ μὴ σὺ
 αὐτὸς προπορεύῃ μετ' ἡμῶν, μή με
 ἀναγάγῃς ἐντεῦθεν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τίς ἡ διάνοια τῷ ἀνδρός;
 Ὅτι ἀμαρτωλὸς ὁ λαός, καὶ χρήζει τῷ
 ἀφιέντος ἀμαρτίας. ὅπερ Ἀγγέλοις ἀδύ-
 νατον. τιμωροὶ μὲν γὰρ τῶν ἀμαρτανόμε-
 νων Ἀγγελοι, συγχωρητικοὶ δὲ τῶν πλημ-
 μελῶν ἐκ ἔτι. διὰ τῆτο αὐτὸν ἐπιζη-
 τῇ εἰλεῖν.

ισ. Καὶ πῶς γνωστὸν ἔσαι ἀληθῶς,
 ὅτι εὐρηκα χάριν παρὰ σοὶ ἐγώ τε
 καὶ

καὶ ὁ λαός σε, ἀλλ' ἢ συμπορευομένης μεθ' ἡμῶν; καὶ ἐνδοξαδοθησόμεθα ἐγώ τε καὶ ὁ λαός σε παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς ἐσὶν.

ιβ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, καὶ τῷ τόνσοι τὸν λόγον, ὃν εἶρηκας, ποιήσω· εὖρηκας γὰρ χάριν ἐνώπιον ἐμῶν, καὶ οἶδά σε παρὰ πάντας.

*** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἡ ἀνωθεν Φωνή, νῦν μὲν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν αἰτῶντος συντίθεται, καὶ τῷ προσηκῶν αὐτῷ τῆς χάριτος ταύτης ἐκ ἀπαναίνεται. πάλιν δὲ εἰς ἀπελπισμὸν ἄγει, δι' ὃν ἀποφαίνεται, ἀχώρητον εἶναι τῇ τῶν ἀνθρώπων ζωῇ τὸ παρ' ἐκείνους ζήτέμενον.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐκ τῶν ἐφ' ἡμῖν ἡ τοιαύτη χάρις· ἀντ' ἧς ἡ παρὰ Θεοῦ δίδεται τοῖς κατορθώσασιν. διόφησιν Ἰωάννης, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐχων ὁ Μωϋσῆς τὴν ἐκ τῆς προαιρέσεως χάριν· περὶ ἧς γέγραπται, χάρις καὶ Φιλία ἐλεύθεροῖ, ἃς ἐτήρησεν ἐαυτῷ, ἵνα μὴ ἐπονείδιστος γένηται· ἐτυχεν ἀκωλύτως τῆς ἀνωθεν χάριτος.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διχῶς τὸ εἰδέναι Θεόν. ἡ καθὼς πάντα οἶδε τὰ ὄντα, καθὼς τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐκ ἐσιν· ἐσιώδης γάρ ἐστι γνώσις, καὶ πάντας ὁμοίως ἐπίσταται· καὶ μετ' ὀλίγα. ἡ καθὼς ἐνδύεται πρὸς τὸ γινώσκον καὶ τὸ γινωσκόμενον, καθὼς λέγεται, ἔγνω Κύριος τὰς ὄντας αὐτῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Μήποτε ἐν ὑπὲρ πάντας, τὰς κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον φησὶν; ἀμεινον δὲ καθόλου τὸν λόγον νοεῖν ἐπὶ παντός τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἔχοντος ἀγιότητος Μωϋσεῖ, ὡς καὶ αὐτὸν εἶναι θεράποντα Θεοῦ.

ιγ. Καὶ λέγει, δεῖξόν μοι τὴν σεαυτῶν δόξαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ ὡς ἀνωτέρω ἐφη, ἐλάλει πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός, ἀνὴρ πρῶτος ἐνώπιόν, πῶς ἐπιθυμῶ πάλιν τὴν τῶν Θεῶν δόξαν ἰδεῖν; Ἡ δὴ ὁλον ὅτι τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης ἐπιζητῇ παραδειχθῆναι αὐτῷ, τὸν μονογενῆ λόγον τῶν Θεῶν. διὸ καὶ ἤκουσεν· ἰδὲ τόπος παρ' ἐμοί, καὶ σήση ἐπὶ τῆς πέτρας. 1. Κορ. 10. 4. ἡ δὲ πέτρα ὡς ὁ Χριστός.

ιδ. Καὶ εἶπεν, ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερόν σε (1) τῇ δόξῃ μου, πορεύσομαι πρὸ προσώπου σε τῇ δόξῃ μου, καὶ καλέσω τῷ ὀνόματι Κυρίου ἐναντίόν σε.

ΔΙΔΥΜΟΥ. Μετ' αὐτῷ γὰρ ὑπάρχεις. ὑπάρχων γὰρ πρὸ τῶν αἰώνων, ὁρίσκειται ἡ ἐμὴ δόξα, ὁ μονογενὴς μου υἱός ἔσται. ὅταν ἐγὼ προδιαβῶ ἔχων τὴν ἡμετέραν δόξαν, τότε σὺ ἐπακολούθησής, οἷα θεράπων δεσπότη.

(1) Πρότερόν σε τῇ δόξῃ μου, καὶ καλέσω τῷ ὀνόματί μου, Κύριον ἐναντίόν σε. ἡ ἐν Φραν. ἐκδ. ὡσαύτως καὶ ἡ ἐν Κανταβε.

*** ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ. Ποῖον Κύριον καλεῖ; Βλέπεις ὅπως ἐπικεκλυμμένως ἐδίδασκε τὸ δύσεβες περὶ πατρὸς καὶ υἱὸς δόγμα.

Καὶ ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω, ὃν ἂν οἰκτιρέω.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ ἐλεῖσθαι μέλλωμεν, ἀλλ' οὐ τῶν ἐλεῶν πρότερον παρέχειν ἡμᾶς ἐαυτὸς χροῖ. καὶ γὰρ ἔλεος ἢ τὰς ἀλλὰς ἐπιζητῇ. ὁ γὰρ ἀπλῶς ἐπείσιν ἅπασιν, καὶ τοῖς ἀναοδήτως διακειμένοις. ἡ ἐλεήσω γὰρ φησὶν, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω, ὃν ἂν οἰκτιρέω.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ τοὶ πανταχῶς τὸ ἐλεός σε. πλήρης γὰρ ἡ γῆ τῶν ἐλεῶν. Ψαλ. 32. 5. καὶ αἱ δὲ τῶν. εἰς τὸν αἰῶνα γὰρ τὸ Ψαλ. 135. 1. ἔλεος αὐτῶν. πολλαχῶς τοίνυν τῶν Θεῶν ὁ ἐλεός. ὁ μὲν, ἐπὶ μετανοίας τῶν ἡμαρτημένων, ὥς μετ' ἐξομολογήσεως εἰπῶν, ἐλέησον με ὁ Θεός κατὰ τὸ μέγα ἐλεός σε, Ψαλ. 50. 1. καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρῶν σε ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου· καὶ ὁ Παῦλος φησὶ, διὰ τῆς ἡλεήθης, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησεν. 1. Τιμ. 1. 13. ὁ δὲ, τοῖς ἐλεῶν ἐπιγιγνώσκοντες· μακάριοι γὰρ φησὶν οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται· ὁ δὲ τοῖς αἰδομένοις τῆς ἰδίας ἀδικείας πρὸς τὴν τῶν δεόντων κατόρθωσιν, καὶ πρὸς Θεὸν τὴν πεποιθήσιν τείνεται, τὸν διωκόμενον τῶν σπαραζομένων.

Δ. τὸ τέλος ἐπαγαγεῖν· ὁ γὰρ τῶν θελοῦντος, ῥωμ. 9. 16. καὶ τῶν τρέχοντος, ἀλλὰ τῶν ἐλεῶντος Θεοῦ. ὁ γὰρ τοιοῦτος φησὶν, ἐλέησον με ὁ Θεός, Ψαλ. 56. 1. ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιδεν ἡ ψυχὴ μου· καὶ παρὰ τῷ Προφῆτῃ φησὶν ἕτερος, ἐλέησον ἡμᾶς Ἡσ. 33. 2. Κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ πεποιθήμεν· ὁ δὲ, ἐπὶ τοῖς ποθῶσι Θεὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς εἰς ἔργον ἐκφέρουσι· ποιῇ γὰρ ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἐξ ὅλης καρδίας ἀγαπῶσιν αὐτὸν, καὶ τὰ προσάγματα αὐτῶν ποιῶσιν· ὁ δὲ, τοῖς γινώσκουσιν ἔχουσιν ὁρθῶς πρὸς αὐτὸν, κατὰ τὸ, παρὰ τὸν ἐλεός σε Ψαλ. 35. 10. τοῖς γινώσκουσίν σε, καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς ὀφείλοι τῇ καρδίᾳ. ἐκάσω δὲ τῶν ποιοῦντων ταῦτα, φησὶν, ἐλαίῳ αἰωνίῳ Ἡσ. 54. 8. ἐλεήσω σε· οἱ καὶ δούλοισί σου φησὶ, ταχὺ Ψαλ. 78. 8. προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου Κύριε, ὅτι ἐπὶ τὴν χάριν σου σφόδρα· καὶ, σὺ δὲ Κύριε μὴ μακρύνῃς τὰς οἰκτιρῶν σου Ψαλ. 39. 11. ἀπ' ἐμῶν. ἐκτός δὲ τῶν πάντων, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀναξίοις ἐπιστῆναι τὸν ἐλεόντα διὰ πολλῶν Φιλανθρωπῶν, ἀνατέλλον τὸν Ματθ. 5. 45. ἡλίου ἐπὶ δικαίους καὶ ἀμαρτωλούς. ταῦτα δὲ τῶν ἐλεῶν πλήρης ἡ γῆ. τῶν δὲ ἐκ τῶν ἐφ' Ψαλ. 32. 5. ἡμῖν τὸ, ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ.

κ. Καὶ εἶπεν, ὁ δυνήσῃ ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου· ὁ γὰρ μὴ ἰδὼν ἀνθρώπος τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζήσεται.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρόσωπον δὲ Θεοῦ τῶν ἀσωμάτων, ἢ ὁ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως

Ἰωάν. 14. 9. σεως αὐτῶ, ὃς καὶ φησιν, ὁ ἑώρακώς ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα· ἢ γὰρ ἡ προηγουμένη περὶ αὐτὸν θεολογία, τῆς περὶ δημιουργίας αὐτῶ καὶ προνοίας ἀντιδιασελλομένη. διττὴ γὰρ ἡ θεολογία. ὡν ἡ πρώτη, περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶ διαλέγεται· ὅπερ λέγεται πρόσωπον ἀθεώρητον. κατὰ γὰρ τὴν δούτεραν, διωκτὸν αὐτῶ θεωρεῖται τὸ πρόσωπον. διὸ καὶ Μωϋσῆς ἐπύχε-
 Ἀριθ. 6. 26, ται τῷ λαῷ, ἐπάραται τὸ πρόσωπον αὐτῶ
 25. „ ἐπὶ σέ, καὶ ὀμολογήσαι σε· ἐπιφάναι τὸ
 „ πρόσωπον αὐτῶ, καὶ δώοι σοι εἰρλίω. τέ-
 „ τες τῶ προσώπῳ γέγονεν ἕξω καὶν, μη-
 „ κέτι δημιουργὸν, μηδὲ προνοητὴν λογι-
 „ σάμενος.

* ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Οὐχ ὡς αἷτιον θανάτου τοῖς ὁρώσι γινόμενον τὸ τῆς ζωῆς πρόσωπον, ἀλλ' ἐπειδὴ περ ζωοποιὸν [μεν] τῇ φύσει τὸ θεῖον, ἴδιον δὲ γνώρισμα τῆς θείας φύσεως ἐστὶ τὸ παντὸς ὑπερκεῖσθαι γνωρίσματος· εἰ δὲ ὑπερβαίνει τὴν γνώ-
 σιν ἡ ζωοποιὸς φύσις, τὸ καταλαμβανόμενον πάντως ζωὴ ἐκ ἑστίν. ὁ τοίνυν τῶν γνωστικῶν τὴν τὸν Θεὸν εἶναι οἰόμενος, ὡς παρατραπείας ἀπὸ τῶ ὄντως ὄντος πρὸς τὸ τῇ καταληπτικῇ φαντασίᾳ νομιζαίνε-
 ναι, ζῶν ἐκ ἑστίν.

„ * * ΚΑΗΜΕΝΤΟΣ. Οὐδεὶς ὀφείταί μιν
 „ τὸ πρόσωπον, καὶ ζήσεται. δηλον γὰρ μη-
 „ δένα ποτὲ διώκεται παρὰ τὸν τῆς ζωῆς
 „ χρόνον τὸν Θεὸν ἐναργῶς καταλαβεῖσθαι.
 „ οἱ καθαροὶ δὲ τῇ καρδίᾳ τὸν Θεὸν ὀψον-
 „ ται, ἐπὶ αὐτῶ ἐκαστῷ ἀφικνῶνται τε-
 „ λείωσιν.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ. Διὰ τῶ τοίνυν, ἐπειδὴ τὸ τῆς Θεότητος πρόσωπον εἰς ἡδύατο ἰδεῖν ζῶν, ἀνέλαβε τὸ τῆς ἀνθρωπότητος πρόσωπον, ἵνα τῶ ἰδόντες ζήσωμεν.

κα. Καὶ εἶπε Κύριος, ἰδὲ τόπος παρ' ἐμοί, καὶ σήσῃ ἐπὶ τῆς πέτρας.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἐπειδὴ σοι, φησὶ, τῶ δρόμῳ κόρος ἔδεις, ἔδετινα τῶ ἀγαθῷ κόρον ἐπίσασθαι, [ἀλλ' αἰετὸς πρὸς τὸ πλεῖον ὁ πόθος βλέπει·] τοσούτος ἐστίν [ὁ] παρ' ἐμοὶ τόπος, ὡς τὸν ἐν αὐτῷ διαθέον-
 „ τα, μηδέποτε διωκτῶν λήξαι τῶ δρόμῳ. ὁ δὲ δρόμος ἐτέρῳ λόγῳ σάσις ἐστίν. σήσω
 „ γάρ σε, φησὶν, ἐπὶ τῆς πέτρας. τῶ δὲ τὸ πάντων παραδοξότατον, πῶς τὸ αὐτὸ καὶ σάσις ἐστίν καὶ κίνησις. ὁ γὰρ ἀνὴρ, πάντως ἐκ ἵσταται, καὶ ὁ ἐσὼς ἐκ ἀνέ-
 „ ρχεται. αὐτὰν γὰρ διὰ τῶ ἐσάναι, τὸ ἀναβλῆναι δηλῆται. τῶ δὲ ἐστίν, ὅτι ὅσω
 „ τίς πάγιός τε καὶ ἀμετάθετος ἐν τῷ ἀγα-
 „ θῷ διαμένει, τοσούτω πλέον τὸν τῆς ἀρε-
 „ τῆς διανύει δρόμον.

* * ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τὶ ἄλλο λέγων τὸν τόπον, ἢ τὴν ἐν πνεύματι θεωρίαν, ἐν ᾗ γινόμενος, ἐδύατο ἰδεῖν γνωστῶς ἐμφανι-
 „ ζόμενον αὐτῷ τὸν Θεὸν ὁ Μωϋσῆς;

A * * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐπὶ τὸ ἐσάναι ἐν τῇ ἀληθείᾳ τροτρέπων ὁ Κύριος Μω-
 „ σέα, εἶπε πρὸς αὐτόν· ἰδὲ τόπος παρ'
 „ ἐμοί, καὶ σήσῃ ἐπὶ τῆς πέτρας. εἰ γὰρ ἡ
 „ πέτρα Χριστὸς ὡς, Χριστὸς δὲ φησὶν· ἐγώ· 1. Κορ. 10. 4.
 „ εἰμι ἡ ἀληθεία, μήποτε τὸ, σήσῃ ἐπὶ τῆς Ἰωάν. 14. 6.
 „ πέτρας, ἴσον διώκεται τῷ, σήσῃ ἐπὶ τῆς
 „ ἀληθείας. μόγις δέποτε τῶ καὶ μετὰ
 „ πολλὰ ἐγγίνεταί τι. μέχρι γὰρ τῶ· ἰδὲ
 „ τόπος παρ' ἐμοί, καὶ σήσῃ ἐπὶ τῆς πέτρας,
 B Μωσῆς εἰσέειπε ἐπὶ τῆς πέτρας.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τόπον, τὴν ἀγαθότητα καλεῖ, δι' ἣν ἀχώρητος ὡν τῇ φύσει, ὡς διωκτὸν τοῖς ἀξίοις χωρητός. (1)

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐστὶν δὲ ὁ παρ' αὐ-
 τῷ τόπος, πέτρα καλεῖσθαι, ἢ περὶ θεο-
 λογίας ὁρμὴν διάληψιν. ἔτω γὰρ καὶ τὴν ὁμολογίαν Πέτρας κέκληται ὁ Σωτὴρ. τέ-
 „ τω σύμφωνον καὶ τὸ, ἐν πέτρᾳ ὑψώσας· Ψαλ. 26. 5.
 Γ „ με· καὶ τὸ, ἔστησας ἐπὶ πέτρᾳ τὰς πό- Ψαλ. 39. 2.
 „ δας μιν, δηλαδὴ ἐπὶ τὸν ἀσφαγῆ τῶ Θεῷ
 „ λόγον, ὄντα πέτραν πνευματικῶν. ὁ δὲ
 „ τόπος ἐ κατὰ τὸ ποσὸν νοηθήσεται. ἐ
 „ γὰρ σῶμα Θεός. πολλὰ γὰρ τῶ τόπος τὰ
 „ σημαίνοντα. Καὶ μετ' ἑτέρα. Ἡ τὸ ποσὸν, ὡς
 „ τὸ, ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ Λευκ. 11. 1.
 „ προσδύχοντα· καὶ τὸ, ἐ κινήθησεται Ἐξοδ. 16. 29.
 „ ἀνθρώπος ἐκ τῶ τόπος αὐτῶ ἐν ἡμέρᾳ σαβ-
 „ βάτῃ· ἢ ψυχὴ καθαρά, ναὸς Θεῷ γενο-
 Δ „ μένη, ὡς τὸ, ἐγένετο ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος Ψαλ. 75. 2.
 „ αὐτῶ. ὁ τόπος γὰρ ἐν εἰρήνῃ, ἐκ εἰρήνῃ
 „ ἐν τῷ τόπῳ. Θεός γὰρ ἐν ἀταράχῃ ψυχῇ
 „ κατοικεῖ καὶ περιπατεῖ, τῇ ἐχέσθῃ τῷ
 „ ὑπερέχοντι πάντα νῦν εἰρλίω· ὡς ἐν τῇ
 „ τεταραγμένῃ ὁ ἐνεργῶν ἐν τοῖς ὑαῖς τῆς
 „ ἀπειθείας. μὴ ἐπιδυῖται γὰρ ὁ ἥλιος ἐπὶ Ἐφεσ. 4. 26,
 „ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ ὅτε τόπον 27.
 „ τῷ διαβολῷ. ἐν γὰρ τοῖς ἀπαθείαις ὁ ὕψος
 „ μετὰ τῶ πατρὸς ποιῶνται μονῶν, τηρεῖσι
 „ τὸν λόγον αὐτῶ τὸν ἐξελαύνοντα πάθη
 E „ ψυχῆς. δηλοῖ δὲ ὁ τόπος καὶ τάξιν τινα
 „ καὶ βαθμὸν, ὡς ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ Ματ-
 „ θίᾳ καὶ Ἰωσήφ οἱ θεοὶ φασὶ μαθηταί·
 „ ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τῶν δύν τῶν Πράξ. 1. 24;
 „ ἐνα, λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύ- 25.
 „ τῆς καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰάδας.
 „ τόπον γὰρ φασὶν ὃν, βαθμὸν ἐκάλεσαν ὁ
 „ Παῦλος, εἰπὼν, οἱ καλῶς διακονήσαντες, 1. Τιμ. 3. 13.
 „ βαθμὸν ἐαυτοῖς καλὸν περιποιῶνται. ση-
 Z „ μαίνει ὁ τόπος καὶ Θεῷ παρσείαν, ὡς ἐδή-
 „ λωσαν Ἰακώβ, λέγων, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς κλί-
 „ μακος, ὡς φοβερός ὁ τόπος ἔστος, ἐγώ Γεν. 28. 17.
 „ δὲ ἐκ ἡδύν. τῶ δηλοῖ καὶ τὸ περὶ Μωϋ-
 „ σέως, καὶ τῶν συναναβάντων αὐτῷ, ὅτε
 „ εἶδον τὸν τόπον, ἐ εἰσέειπε ὁ Θεός τῶ Ἰσ· Ἐξοδ. 24. 10,
 „ ραὴλ· καὶ τὸ ὑπὸ τῶ πόδας αὐτῶ ὡσεὶ
 „ ἔργον πλίνθιν λιθῶ σαπφείρῃ, καὶ ὡς εἶδος
 „ σερεώματος τῶ ἔρανθ τῇ καθαρῷτητι. τό-
 „ πον γὰρ φησὶν ἐν τῷ Θεῷ παρσείας νόησιν
 H „ ἔλαβον, τῶν ποδῶν αὐτῶ βεβαίως ἰδρυ-
 „ μένων ἐν πλίνθιν σαπφείρῃ, τῇ πρακτι-
 „ κῇ ἀρετῇ, καὶ εἶδει σερεώματος ἔρανθ,
 O O O 2 τῇ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομ. ἐκ εὐρηται.

τῇ σοφίᾳ· νοητῶν γὰρ ἕσα θεωρία, τῇ καθαριότητι τῆ ἑρανῆ παραβάλλειαι. ἐφ' ὃν τόπον ὁ φθάσας τρέφεται, μεταλαμβάνων τῆ ἄρτι τῆς ἀληθείας, καὶ τῆ καρπῆ τῆ ξύλης τῆς ζωῆς, καὶ πίνει ἐκ τῆς πηγῆς τῆς ζωῆς, καὶ τῆ οἴνου, ὃν ἡ Παροιμ. 9. 2. σοφία εἰς τὸν ἑαυτῆς ἐκέρασε κρατῆρα. ἔτως οἱ περὶ Μωϋσέα κατετρύφησαν τῆ Ἐξοδ. 24. 11. Κυρίως, ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τὸν τόπον τῆ Θεῶ, καὶ φαγόντες καὶ πίνοντες. ὁ δὲ τόπος δηλοῖ καὶ τὴν εἰρμὴν τινὸς ἀκολαθίαν, κα- Ρωμ. 12. 19. ὃ δὲ λέγεται, μὴ ἐκδικῶντες ἑαυτοὺς ἀγαπῶντες, ἀλλὰ δοτε τόπον τῇ ὀργῇ. οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, ἐμοὶ ἐκδίκησις. ἐμποδίζει γὰρ ἐκδικήσαι Θεῶ παρεπομένη τοῖς ἀδίκοις ὁ ἑαυτὸν ἐκδικῶν, τὸν τῆς προνοίας διακόπλων εἰρμόν. τοιούτων πῶς καὶ Ἐβρ. 12. 17. τὸ περὶ τῆς Ἡαῦ εἰρημίου. μετάνοιαν γὰρ τόπον ἔχοντες. ἡ γὰρ ὃν δὲ τρόπον τὴν δόξαν ἐζητήσας, καὶ τοὶ μετὰ δακρύων δόξας τῆτο ποιῶν. ἡ γὰρ ὡς ἀνάξιος γεγονώς ἐλυπήθη· ἀλλ' ὡς μὴ τυχὼν αὐτῆς, μὴ πρὸς ἀξίαν ἐτοιμασάμενος. τόπος παρὰ τοῖς ἔξω, καὶ ἡ γενικὴ λέγεται πρότασις· ἐφ' ᾧ αὐτὰ κατὰ μέρος ἀναγόνται τῶν διαλεκτικῶν προβλημάτων ἐπιχειρήσεις. τοσούτων ἐκ τῆς τόπῃ σημασινομένων, νῦν εἰσὶν δηλοῦνται ὁ προσήκων βασιμῶς. ἐστὶ γάρ τις τάξις μετὰ πᾶσαν προκοπῇ, σάσις ἕσα διὰ τὸ βέβαιον, καὶ πέτρα σερεῖα, χορηγῶσα γνώσιν τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἐφικτὴν. ἀλλὰ καὶ πέτρα Χριστός, ἡ τόπος ἕσα παρὰ Θεῶ. καὶ ὁ λόγος γὰρ ᾧ πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ᾧ ὁ λόγος. ὁποῖον καὶ τὸ, παρὰ σοὶ πηγῇ ζωῆς, αὐτῷ φωτίσας ὁψόμεθα φῶς. ὁ δὲ αὐτῷ τῷ, θεωρεῖ τὸν πατέρα. ὁ ἐμὲ γὰρ φησὶν ἐώρακώς, ἐώρακε τὸν πατέρα. αἱ δὲ ὡς παρὰ τῆς ἡς λέγεται τὸ, ἰδὲ τόπος παρ' ἐμοί, τὸν πατέρα νοήσομεν. ὡς γὰρ ὁ υἱὸς ἀποκαλύπτει τὸν πατέρα, ἔτω Πέτρῳ καὶ Παύλῳ τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἀπεκάλυψεν. ὁ μὲν γὰρ, ὡς ἐκ πατρὸς μαθὼν τὸν υἱόν, μακαρίζεται· ὁ δὲ φησὶν, ὅτε ἠνδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, ἀποκαλύψαι τὸν υἱόν αὐτῶν ἐν ἐμοί.

κβ. Ἡνίκα δ' ἂν παρέλθῃ ἡ δόξα μου, καὶ θήσω σε εἰς ὀπὴν τῆς πέτρας, καὶ σκεπάσω τὴν χειρὶ μου ἐπὶ σέ, ἕως ἂν παρέλθω.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτε σαρκῶται ὁ υἱός, ὅς ἐστι πέτρα, τότε ἔσται θεωρητός, ἀθέατος ὢν κατὰ τὴν θείαν φύσιν.

(1) Ἐπεὶ δὲ προσέβλεψα, μόλις εἶδον Θεῶ τὰ ὀπίδια· καὶ τῆτο τῇ πέτρᾳ σκεπάδεις, τῷ σαρκῶντι δὲ ἡμῶς λόγῳ, καὶ μικρὸν διακύνφας, ἡ τὴν πρώτῃ τε καὶ ἀκέραιον φύσιν, καὶ ἑαυτῇ λέγω δὴ τῇ Τριᾷδι γνωστομῶν, καὶ ὅση τῆ πρώτῃ καταπετάσματος εἰσω μένει, καὶ ὑπὸ τῶν Χερσεβίμ συγκαλύπτεται, ἀλλ' ὅση τελευταία, καὶ εἰς ἡμᾶς φθάνουσα. ἡ δὲ ἐστὶν, ὡς ἐμὲ γνωσκῶν, ἡ ἐν τοῖς κλίσμασι, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῆς προβεβλημένοις καὶ διοικημένοις μεγαλειότης, ἡ ὡς ὁ Θεὸς Δαβὶδ ὀνομάζει, μεγαλοπρέπεια. ταῦτα γὰρ Θεῶ τὰ ὀπίδια, ὅσα μετ' ἐκείνον ἐκείνη γνωρίσματα. ὡς αἱ κατ' ὕδατος ἡλῆς σκιαὶ καὶ εἰκόνες ταῖς σαρκῶν ὅψιν παραδεικνύσαι τὸν ἥλιον, ἐπεὶ μὴ αὐτὸν προσβλέπειν οἶόν τε, τῷ ἀκραιφνῇ τῷ φωτὶ νικῶντα τὴν ἀσπίδα. ἐν λόγ. 34.

Α - ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Τὸ δὲ αὐτῇ τῇ πέτρᾳ χώρημα, [ᾧ] ὀπλῶ ὀνομάζει [ὁ λόγος, καλῶς ὁ Θεὸς Ἀπόστολος αὐτῷ τοῖς ἰδίοις λόγοις δημοκλῶνται, οἰκίαν ἀχει- 1. Κορ. 5. 1. ροποιήτον ἑρανίαν ἀποκείδαι δι' ἐλπίδος τοῖς τὴν γῆνιν σκλῶν διαλύσας, λέγων. ἡ ἀληθῶς γὰρ ὁ τὸν δρόμον τελέσας, κα- 2. Τιμ. 4. 7. 8. θῶς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ πλατῆ καὶ ὀρυχώρῳ σαδίῳ, ὃν τόπον ὀνομάζει ἡ θεία φωνή, καὶ τὴν πίσιν τηρήσας, ἡτοι καθῶς φησὶ τὸ ἀνιγμῶ, ἐπὶ πέτρας τῆς ἰδίας πόδας ἐρείσας· ἔτος τῷ τῆς δικαιοσύνης σεφάνῳ παρὰ τῆς χειρὸς τῆ ἀγνωστοῦ καλλωπιδήσεται. τὸ δὲ τοιούτον γέρας διαφύρας παρὰ τῆς Γραφῆς ὀνομάζεται.] τὸ δὲ αὐτῷ ἐνταῦθα μὲν, [χώρημα] πέτρας λέγεται· ἐν ἑτέροις δὲ, παραδείσῳ [τρύφῃ, καὶ αἰωνία] σκη- νῇ, καὶ μονῇ παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ κόλπος Ἀβραάμ, [καὶ χώρα ζώντων, καὶ ὕδωρ ἀναπαύσεως, καὶ ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ, καὶ βασιλεία ἑρανῶν, καὶ βραβεῖον κλήσεως,] καὶ σεφάνος χαρίτων, [καὶ σεφάνος κάλ- λης, καὶ πύργος ἰσχύος, καὶ ἐπιτραπέζιος ὀφροσύνη, καὶ Θεῶ σινεδρία, καὶ θρόνος κρίσεως, καὶ τόπος ὀνομαστός, καὶ σκλῶ ἀπόκρυφος. ἐν ᾧ καὶ τῆτο φάμεν εἶναι τῶν εἰς τῆτο φερόντων τὸ νόημα, τὴν εἰς τὴν πέτραν τῆς Μωϋσεῶς εἰσοδόν.] ἐπειδὴ ἡ ὁ Χριστὸς ἡ πέτρα παρὰ τῷ Παύλῳ 1. Κορ. 10. 4. Δ, πάντες δὲ οἱ Ἰησαυροὶ τῶν ἀγαθῶν ἐν αὐτῷ, Κολασ. 2. 3. τῷ, ὁ αὐτῷ τινὶ γινώσκοντος, ἐν τῷ Χριστῷ πάντως ἐστὶ τῷ περιεκτικῷ παντός ἀγαθῶ. ὁ δὲ μέχρι τῆς φθάσας, καὶ ὑπὸ χειρὸς τῆς Θεῶ σκεπαδείς· χεὶρ δ' ἂν εἴη τῆς Θεῶ ἡ δημοκλῶν τῶν ὄντων διώκεις, ὁ μονογενὴς Θεός, ὃς καὶ τοῖς τρέχουσιν τόπος ἐστὶν, ὁδὸς τῆς δρόμου γινώσκοντος, καὶ πέτρα γίνεται τοῖς βεβαίοις· τότε ἀκέραια τῆ προσκαλεμένη, καὶ κα- τόπιν τῆ καλῶντος γινώσκεται, τετέστιν ὀπί- σω Κυρίως τῆς Θεῶ πορεύεται.

κγ. Καὶ ἀφελῶ τὴν χεῖρα, καὶ τότε ὄψει τὰ ὀπίσω μου· τὸ δὲ πρόσωπόν μου ἔκ ἐφθῆσεται σοι.

ΑΛΛΟΣ. Ὅτι αὐτῷ μὲν τὴν, ὡς ἂν εἴποι τις, ἐκπρόσωπον Θεῶν τῆς Θεῶ. ἐκ ἂν τις καταλάβοι· ἐκ δὲ τῶν ὀπίσω αὐτῆς, γινώσκεται τὰ περὶ αὐτόν. ὀπίσω δὲ, τὰ κλίσματα αὐτῆς. ὅπερ καὶ ὁ Θεολόγος φη- σὶν, (1) ἔκ ἐκ τῶν κατ' αὐτόν, ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ αὐτόν.

ΔΙΑΥΤΜΟΥ. Ἡ μὲν προκόσμιος ὑπαρ- ξίς τε καὶ θειότης, δηλῶται διὰ τῆς προ- σώπῃς.

σώπῃ· ἡ δὲ δημιουργία καὶ πρόνοια, διὰ τῶν ὀπίσω. (1)

Ψαλ. 62. 8.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. [Ἐκολληθῇ ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σε, ἐμὲ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σου. ὁρᾷς πῶς συμβαίνει τῇ ἰσορίᾳ ἡ ψαλμωδία. ὡς γὰρ ἔτος Φησί, τῷ ὀπίσω τῷ Θεῷ κεκολλημένῳ τὴν τῆς δεξιᾶς εἶναι ἀντίληψιν· ἔτω καὶ ἡ χεὶρ ἀπлетῇ τῷ ἐν τῇ πέτρᾳ τὴν θείαν Φωνὴν ἀναμείνοντος, καὶ κατοπιν ἀκολουθεῖν ὁμιχόμενα.] ὁ δὲ ἀκολουθῶν, τὸ ὀπίωθεν βλέπει. ἔκκεν διδάσκεται Μωσῆς, ὅτι τῷτό ἐστι τὸ ἰδεῖν τὸν Θεόν, τὸ ἀκολουθεῖν τῷ Θεῷ.

καὶ ὁ ὀδηγῶν, τῷ προηγούμενῳ τῷ ἐπομείνῳ, τὴν ὁδὸν ὑποδείκνυσιν. διὸ Φησί πρὸς τὸν ὀδηγούμενον, ὅτι τὸ πρόσωπόν μου ἐκ ὀφθίσεταί σοι, τῷτό ἐστι μὴ ἀντιπρόσωπος γίνεσθαι τῷ ὀδηγῶντι. πρὸς γὰρ τὸ ἐναντι πάντως ὁ δρόμος ἔσται.

ΑΛΛΟΣ Φησὶν, ὅτι καὶ ἡ ὀπὴ, καὶ ἡ χεὶρ ἡ σκέπασα, ἔδωκεν ἕτερον, ἢ τὴν μερικὴν καὶ μετὰ Φειδῶς παρίστησιν ἀποκάλυψιν. τοῖτον γὰρ τὸ δι' ὀπῆς ὑποπίπτει τοῖς ὀφθαλμοῖς, δι' ἧς ὁρᾶται τὰ ὀπίσω Θεῷ. ταῦτα δέ ἐστιν ἡ ἐν τοῖς μετόπισθεν χρόνοις τῷ μονογενεῖς ἐκ σαρκὸς ἐπιφάνεια.

Κ Ε Φ. Λ Δ.

α. **Κ**αὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λάξευσον σεαυτῷ δύο πλάνας λιθίνας, καθάπερ καὶ αἱ πρῶται, καὶ ἀναβήθῃ πρὸς με εἰς τὸ ὄρος· καὶ γράψω ἐπὶ τῶν πλαγῶν τὰ ρήματα, ἃ ἦν ἐπὶ ταῖς πλαξὶ ταῖς πρώταις, ἃς συνέτριψας.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπὶ λιθίνων εἰκότως ὁ νόμος, ὡς ἂν μὲν διηγεῖται ἡ γραφή. καθόλου γὰρ ἀρχαῖον τὸ ἐν στήλαις ἀναγράφειν τὰ μυτικά· ὡς κατὰ τῆτο, καὶ τὴν καλῶς μὲν ἱερογλυφικῶς σοφίαν συνίσταται.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Ἔστιν ἐκ τῶν μαθεῖν, ὅτι ἀσωτήριπλος ὡς τὸ πρὶν, καὶ ἀθάνατος τὸ κατ' ἀρχαίαν ἢ ἀνθρωπίνην φύσιν, χερσὶ Θεῷ κατεσκευασμένη, καὶ τοῖς ἀγράφοις τῷ νόμῳ καὶ φυσικοῖς κεκαλλωπισμένη χάρισμασιν. ἐπεὶ δὲ προσέπεσε τῆς ἀμαρτίας ὁ ἥχος διὰ τῆς τῷ ὀφθαλμοῦ Φωνῆς, ὡς ἡ ἰσορία, Φωνὴν ἐξ οἶντος ἀρχόντων Φησί, τότε εἰς γλῶσσαν πεσσοῦσιν αὐτῶν. ἀλλὰ πάλιν ὁ ἀληθινὸς νομοθέτης, ὁ τύπος ὡς ὁ Μωσῆς, ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἐαυτῷ [τὰς] τῆς φύσεως [ἡμῶν] πλάνας ἐλάττωσεν. [ἐ γὰρ γάμος αὐτῷ τὴν θείαν ἐδημιούργησε σάρκα, ἀλλ' αὐτὸς τῆς ἰδίας σαρκὸς γίνεται λατόμος τῆς σὺν θείῳ δακτύλῳ καταγραφείσης. [πνεῦμα γὰρ ἅγιον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Παρθένον, καὶ ἡ τῷ ὑψίστῳ ἐπεσκέασε δύναμις. ἐπεὶ δὲ τῆτο ἐγένετο,] πάλιν ἡ φύσις τὸ ἀσωτήριπλον ἔσχεν, ἀθάνατος [γενναίῃ τοῖς τῷ δακτύλῳ χαράγμασι.] δακτύλος δὲ Θεῷ τὸ ἅγιον πνεῦμα.

β. Καὶ γίνεσθαι ἕτοιμος εἰς τὸ πρῶτον, καὶ ἀναβήσθαι τὸ πρῶτον εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, καὶ σήσημοι ἐκεῖ ἐπ' ἀκρὸς τῷ ὄρει.

ΔΙΔΥΜΟΥ. Οὐ γὰρ ἐτέρῳ τινὶ ἰσαίῳ, ἀλλ' ἢ Θεῷ, ὡς τὴν δηλωθεῖσαν προκοπὴν

διανύσει. τί δέ ἐστι τὸ ἐσάναι Θεῷ, ἢ τὸ ἕτοιμον γενέσθαι πρὸς τὸ ἀκροῦσθαι Θεῷ διδασκαλίαν;

γ. Καὶ μηδεὶς ἀναβήτω μετὰ σῶ, καὶ μηδεὶς ὀφθῇτω ἐν παντὶ τῷ ὄρει· καὶ τὰ πρόβατα καὶ οἱ βόες μὴ νεμέσθωσαν πλησίον τῷ ὄρει.

ΔΙΔΥΜΟΥ. Τοῖς ἀπολειπομένοις τῆς τῷ Μωϋσέως τελειότητος μένειν κάτω τῷ ὄρει προσέταξε.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μηδὲν τῷ Μωϋσεῖ συνανιέναι προσέταξεν, ἵνα μὴ βλάβῃ ὑποσῇ, τολμῶν τοῖς ὑπὲρ δυνάμιν ἐγχειρῶν. εἰ γὰρ Ὁσᾶ, γένεθ ἐκ ὧν ἱερατικῶς, ἐκινδυνώσας ψεύσας ἐπὶ βοηθείᾳ τῆς κιβωτῆς, πόσῳ μᾶλλον ὁ τηλικέτων ψεύσας πρὸ τῆς προκοπῆς; ἢ αὐτῇ θεωρεῖται καὶ ἐν δόξα, ὅτε παραλαβὼν Ἰησοῦς Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, εἰς ὄρος αὐτοὺς ἀναγαγὼν ὑψηλόν, ἐπὶ αὐτῶν μετεμορφώθη.

δ. Καὶ ἐλάξευσεν δύο πλάνας λιθίνας, καθάπερ καὶ αἱ πρῶται. καὶ ὀρθρίσας Μωσῆς τὸ πρῶτον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, κατὰ συνέταξεν αὐτῷ Κύριος· καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς μετ' ἐαυτοῦ τὰς δύο πλάνας τὰς λιθίνας.

ε. Καὶ κατέβη Κύριος ἐν νεφέλῃ, καὶ παρέστη αὐτῷ ἐκεῖ, καὶ ἐκάλεσεν ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁρᾷς ὡς Κύριος ἕτερον ἐκάλεσε Κύριον κοινωνὸν τῷ ὀνόματι, ἐπειδὴ καὶ ἐστὶ καὶ δόξης.

ς. Καὶ παρῆλθε Κύριος πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσε, Κύριος Κύριος ὁ Θεὸς οἰκίεργων, καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος, καὶ πολυέλεος, καὶ ἀληθινός.

Οοο 3

ΑΔΗΛΟΥ.

(1) Μετὰ τὸ ὑπόμνημα τῆτο, καὶ τὰδε ἐν τῷ κώδ. κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ Γρηγόριος Νύσσης. ὅπερ ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ἐκ εὐρηται.

ΑΔΗΛΟΥΤ. Ταῦτα αὐτός Φησι, καταβάς ἐν νεφέλῃ, καὶ παρασὰς τῷ Μωϋσῇ, ὁ διὰ τῆς τετραγράμματος δηλούμενος Κύριος: ὃς καὶ κατ' ἰὺ πεποιήται ὑπάρχειν παρελθὼν πρὸ προσώπου Μωσέως, τὸν Κύριον καὶ πατέρα, Κύριον διὰ τῆς τετραγράμμου ἐμφερόμενον, ἀνακαλᾷ λέγων· Κύριος Κύριος ὁ Θεὸς οἰκίσμων, καὶ τὰ ἐξῆς.

ζ. Καὶ δικαιοσύνην διατηρῶν, καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας, ἀφαιρῶν ἀνομίας, καὶ ἀδικίας, καὶ ἀμαρτίας, καὶ τὸν ἐνοχον ἐκκαθαρίζῃ, ἐπάγων ἀνομίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἐπὶ τέκνα τέκνων, ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεάν.

ΑΔΗΛΟΥΤ. Ἦτοι, ἀνέχεται ὁ Θεὸς τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ἕως τρίτης βαθμῆς παίδων. λοιπὸν εἰς ἴδην, ἐκγόνους καὶ προεκγόνους καὶ ἐπεκγόνους ἐμμένοντας τῇ πατροπαραδότῳ κακίᾳ, ἐπάγει τὴν πληγὴν.

ΑΔΗΛΟΥΤ. Τὸτο ἐ γενικῆς ἐστὶ νομοθεσίας, ἀλλὰ μερικῆς τοῖς ἐξελεῖσθαι ἐξ Αἰγύπτου. ἐπεὶ δὲ τὸ τῆς εἰδωλολατρείας ἄκρατον ἐν Αἰγύπτῳ ἀπὸ τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς ἤρξατο, προαπειλεῖ τοῖς μέλλουσιν εἰδωλολατρεῖν· ὅτι εἰς εἰδωλολατρήσῃτε, ὡς ὡς τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ συγγνώσομαι ὑμῖν μετὰ τούτων θαυμάτων ἀποδείξω, ἀλλὰ τὰς τῶν πατέρων ὑμῶν ἐπαγάγω ἀμαρτίας, καὶ τὰς τιμωρίας. ὁδὲ γὰρ ὧν ἡμαρτον ἐκείνοι, δίκας ἐτίσαντο· ἀλλ' ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ ἀμαρτίᾳ ἀποθανεῖται.

η. Καὶ σπεύσας Μωϋσῆς, κύψας ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησε.

θ. Καὶ εἶπεν, εἰ εὖρηκα χάριν ἐνώπιόν σε, συμπορευθήτω Κύριος μεθ' ἡμῶν· ὁ λαὸς γὰρ σκληροτρεχὴς καὶ ἀφελὴς σὺ τὰς ἀμαρτίας, καὶ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, καὶ ἐσόμεθά σοι.

ΑΔΗΛΟΥΤ. Τὸ, συμπορευθήτω Κύριος μεθ' ἡμῶν, τρανῶς ἐμφαίνει τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥΤ. Καὶ ἀφελὴς σὺ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, καὶ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ ἐσόμεθά σοι. ἔκβν ὅταν ἴδῃς ἀνθρώπον τινα λέγοντα τῷ παραλύτῳ καὶ τῇ πόρῃ, ἀφαινοῦνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι, γινώσκει τοιοῦτον ὑπάρχειν αὐτόν, περὶ ὃ σοι προλέγω. ὁδὲ γὰρ δυνάται ἀφαιναί ἀμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός.

ι. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἰδὲ ἐγὼ τίθημί σοι διαθήκην ἐνώπιον παντός τῆς λαῶς, ποιήσω ἔνδοξα, ὃ ἐγένετο πάσῃ τῇ γῇ, καὶ ἐν παντὶ ἔσθαι. καὶ ὁψεται πᾶς ὁ λαός, ἐν οἷς εἶ σὺ, τὰ ἔργα Κυρίου, ὅτι θαυμαστά· ἐστὶν, ἃ ἐγὼ ποιήσω σοι. Πρόσεχε

Α. σὺ πάντα, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι. ἰδὲ ἐγὼ ἐκβάλλω ἀπὸ προσώπου ὑμῶν τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Χαναναῖον, καὶ τὸν Χετταῖον, καὶ τὸν Φερεζαῖον, καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον. Πρόσεχε σεαυτῷ, μήποτε διαθήῃς διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν εἰσπορεύῃ εἰς αὐτήν, μήποτε γένηται πρόσκομμα ἐν ὑμῖν. Τὰς βωμὰς αὐτῶν καθελεῖτε, καὶ τὰς στήλας αὐτῶν συντρίψετε, καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε, καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν Θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε πυρὶ.

ιδ. Οὐ γὰρ μὴ προσκυνήσητε Θεῷ ἑτέρῳ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεός, ζηλωτὸν ὄνομα, Θεὸς ζηλωτῆς ἐστὶ.

Γ. ΑΔΗΛΟΥΤ. Τὸ ζηλωτὸν ὄνομα, τὸτο δοκεῖ πως σημαίνει· ὅτι ζηλοῖ Θεὸς ὑπὸ πολλῆς Φιλανθρωπίας ἐπὶ τῇ τῶν ἑαυτῆς δόλων ἀποσασίᾳ. καὶ ἐπέπερ αἰ τὸτο ποιῇ, γέγονεν αὐτῷ τὸτο ὄνομα.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥΤ. Ἀντὶ τῆς, εἰς ἴδην τὸν ἑαυτῆς λαὸν τοῖς μὴ ἔσι Θεοῖς προσκυνῶντα, ὀργίζεται· μᾶλλον δὲ καὶ ζηλοῖ, ὃν τρόπον ζηλοῖ ἄνθρωπος, ὁρῶν τὴν ἑαυτῆς σύμβιον τὴν ἀγαπωμένην, προσχωρήσασαν ἑτέρῳ· ὀργίζεται καὶ ἀφορήτως, καὶ ζηλοῖ δὲ ἐπὶ τῇ τῶν ἑαυτῆς δόλων ἀποσασίᾳ. καὶ ἐπέπερ αὐτὸ τὸτο ποιῇ, διὰ πολλὴν Φιλανθρωπίαν, τὸτο ὄνομα αὐτῷ.

ιε. Μήποτε θῆς διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐκπορευώσῃ σε ὀπίσω τῶν Θεῶν αὐτῶν, καὶ θύσωσι τοῖς Θεοῖς αὐτῶν, καὶ καλέσωσί σε, καὶ φάγῃς τῶν θυσιῶν αὐτῶν, καὶ λάβῃς τῶν θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς σε, καὶ τῶν θυγατέρων σε δῶς τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἐκπορευώσῃ αἱ θυγατέρες σε ὀπίσω τῶν Θεῶν αὐτῶν, καὶ ἐκπορευώσῃ

ις. οἱ υἱοὶ σε ὀπίσω τῶν Θεῶν αὐτῶν. Καὶ Θεὸς χωνευτὴς ἐ ποιήσεις σεαυτῷ. ιη. Καὶ τὴν ἐορτὴν τῶν ἀζύμων φυλάξῃ. ζ. ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ Φαγῇ ἀζύμα, καθάπερ ἐντέταλμαί σοι, εἰς τὸν καιρὸν ἐν μηνὶ τῶν νέων· ἐν γὰρ τῷ μηνὶ τῶν νέων

ιθ. ἐξῆλθες ἐξ Αἰγύπτου. Πᾶν διανείγον μητέρα, ἐμοὶ τὰ ἀρσενικά, πρωτότοκον μόσχου, καὶ πρωτότοκον προβάτου.

κ. τῆς. Καὶ πρωτότοκον ὑποζυγίου λυτρώσῃ προβάτῳ· εἰ δὲ μὴ λυτρώσῃ, τιμὴν δώσεις αὐτῷ. πᾶν πρωτότοκον τῶν ἵων σε λυτρώσῃ. ἐκ ὀφθήσῃ καὶ ἐνώπιόν μου κενός. Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀναπαύσῃ· τῷ σπόρῳ καὶ τῷ ἀμὴτῳ κατάπαυσις.

κβ. Καὶ

κβ. Καὶ ἐορτὴν ἐβδομάδων ποιή-
σεις μοι, ἀρχὴν θερισμῶ πυρῶν· ἢ ἐορ-
τὴν συναγωγῆς μεσσηντος τῆ ἐνιαυτῆ.

Ἀρχὴν θερισμῶ πυρῶν. οἱ λοιποὶ, ἀρ-
χή τῶν πρωτογεννημάτων.

κγ. Τρεῖς καιρὸς τῆ ἐνιαυτῆ ὀφ-
θήσεται πᾶν ἀρσενικόν σε ἐναντίον
κδ. Κυρίως τῆ Θεῶ σε Ἰσραήλ. Ὅταν

γὰρ ἐκβάλλω τὰ ἔθνη ἀπὸ προσώπ-
σε, καὶ ἐκπλατυνῶ τὰ ὄρια σε, ἢ
ἐπιθυμήσει ἔθεις τῆς γῆς σε, ἥνικα
ἐὰν ἀναβῆς ὀφθῆναι ἐναντι Κυρίως τῆ

κε. Θεῶ σε, τρεῖς καιρὸς τῆ ἐνιαυτῆ. Οὐ
σφάξεις ἐπὶ ζύμῃ αἷμα θυσιάσμα-
τός σε, καὶ ἢ κοιμηθήσεται εἰς τὸ

κς. πρωῒ θυμα ἐορτῆς τῆ πάχα. Τὰ
πρωτογεννήματα τῆς γῆς σε εἰσίοσεις
εἰς τὸν οἶκον τῆ Θεῶ σε. ἢ ἐφήσεις

κζ. ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτῆ. Καὶ
εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, γράψον
σεαυτῷ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα·
ἐπὶ γὰρ τῶν λόγων τῶν τῆς θεομα-

κη. σοι διαθήκη, καὶ τῷ Ἰσραήλ. Καὶ
ἦν ἐκεῖ Μωϋσῆς ἐναντίον Κυρίως τεσα-
ράκοντα ἡμέρας, καὶ τεσαράκοντα
νύκτας· ἄρτον ἢ ἔφαγε, καὶ ὕδωρ
ἢ ἔπιε. καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν πλα-
κῶν τὰ ῥήματα ταῦτα τῆς διαθήκης,
τὰς δέκα λόγους.

κθ. Ὡς δὲ κατέβαινε Μωϋσῆς ἐκ
τῆ ὄρεος Σινᾶ, καὶ ἰδὼς αἱ πλάκες ἐπὶ
τῶν χειρῶν Μωϋσῆ· καταβαίνοντος δὲ
ἀπὸ τῆ ὄρεος, καὶ Μωϋσῆς ἢ ἦδει ὅτι
δεδόξασαι ἢ ὄψις τῆ χρωτὸς τῆ προσώ-
πῃ αὐτῆ ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν αὐτῷ.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Καθ' ἅπερ τῷ Μω-
σεῖ ἐκ τῆς δικαιοπραγίας καὶ τῆς κατὰ τὸ
συνεχῆς πρὸς τὸν Θεὸν τὸν λαλῶντα αὐ-
τῷ ὁμιλίας, ἐπίχρῳα τις ἐπεκαθίζε τῷ
προσώπῳ δεδοξασμένη· ἔτω καὶ τῇ δικαίᾳ
ψυχῇ θεία τις ἀγαθωσύνης δύναμις, κα-
τά τε ἐπισκοπῶν, κατὰ τε τῷ προφη-
τεῖαν, κατὰ τε τῷ διοικητικῷ ἐνέργειαν
ἐγκριμιολογίᾳ, οἷον ἀπαυγασματος νοε-
ρῆ, καθ' ἅπερ ἡλιακῆς ἀλέας, ἐναποση-
μαίνεται τι, δικαιοσύνης σφραγίδα ἐπι-
φανῇ, Φῶς ὑψωμένον ψυχῇ δι' ἀγάπης
ἀδιασάτε, θεοφορέσεως καὶ θεοφορεμένης.

λ. Καὶ εἶδεν Ἀαρὼν καὶ πάντες
οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ τὸν Μωϋσῆν, καὶ ἦν δε-
δοξασμένη ἢ ὄψις τῆ χρωτὸς τῆ προ-
σώπῃ αὐτῆ· καὶ ἐφοβήθησαν ἐγγί-
σαι αὐτῷ.

(1) Ἀντὶ τῶν ἐπομαίων ταῦτα ἐν τῇ 341. σελ. τῆ 1. μέρ. τῆ 1. Τόμ. κεῖται. Ἀποφοιτῶντας δὲ ἦδη
καὶ εἰς Φυγίῳ τραπομέας ἐπιστρέφει Μωϋσῆς, προσελάλει τε ἔτω τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, προκαθίσας τῆ προ-
σώπῃ τὸ κάλυμμα, καὶ τῆ θεῆς Φωτὸς τῷ προσερχομένῳ ἀκτῖνα τοῖς κατασκήμασι μόλις φορητῶ
τοῖς ἔχλοις ἀποτελῶν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Καταγράφει μὲν τοῖς ἐκ
λίθων πυξίοις τὸν νόμον ὁ τῶν ὅλων Θεός.
ἐπειδὴ δὲ τῇ τῆ Φωτὸς προσβολῇ κατη-
γλαΐζο τὸ Μωσέως πρόσωπον, εἰ ἡμέραις
τεσαράκοντα προσεδρόνουντος τῷ θεῷ,
ἀτονέσι πρὸς τὴν θεῶν οἱ ἀπόλεκτοι τῶν
ἐξ Ἰσραήλ, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων ὁ Ἀα-
ρὼν. (1) διὰ τῆς περιτίθησι κάλυμμα
ἐαυτῷ, καὶ ἔτως αὐτοῖς διαλέγεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀπαράδεκτον Ἰσραήλ
καὶ αὐτὸ τῆ νόμος τὸ Φῶς, καὶ ἔχι μόνους
τοῖς ἀδρανέσι [καὶ ἀγελαίοις,] ἀλλὰ καὶ
αὐτοῖς τοῖς ἀπολέκτοις καὶ ἱεροῖς. [ἀκήκοας
γὰρ ὅτι τῷ Μωσέως πεφόβηται δόξαν
σὺ τοῖς πρεσβυτέροις Ἀαρὼν.]

λα. Καὶ ἐκάλεσε Μωϋσῆς αὐτὰς,
καὶ ἐπεσφάφησαν πρὸς αὐτὸν Ἀαρὼν
καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγω-
γῆς· καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς πρὸς αὐ-
λβ. τὰς. Καὶ μετὰ ταῦτα προσήλθον
πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ·
καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐλά-
λησε Κύριος πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει
Σινᾶ.

λγ. Καὶ ἐπεὶ κατέπαυσε λαλῶν
πρὸς αὐτὰς, ἔθηκεν ἐπὶ τὸ πρόσωπον
αὐτῆ κάλυμμα.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ σημαίνει τὸ κά-
λυμμα τὸ ἐπιτεθεῖν τῷ προσώπῳ τῆ νομο-
θέτης; Ἐχομεν τῆ Ἀποστόλου τῷ ἐρμη-
νείαν. μέχρι γάρ φησι τῆς σήμερον, ἡμεῖς 2. Κορ. 3. 15,
κα ἀναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ 14, 16.
τῷ καρδίαν αὐτῶν κεῖται μὴ ἀνακαλυπτό-
μενον, ὅ,τι εἰ Χριστῷ καταργεῖται. ἡμεῖς
δ' αὖ ἐπιστρέψω πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται
τὸ κάλυμμα. ὥστε γὰρ τότε θεῶς ἐνε-
πλήθη δόξης τῆ νομοθέτης τὸ πρόσωπον,
καὶ τὸ σέλας τὸ ἐκείθεν ὑπὲρ ἀσραπλῶ ἐκ-
πεμπόμενον ἀντιβλέπειν ἢ εἶα τῆς ἀν-
τυγχανόντας, ἀλλ' ἢ ἐτέρωσε τὰ πρόσω-
πα τρέπειν, ἢ τῆς ὀφθαλμοῦς μύειν ἡνιγ-
καζε· καὶ τῆς χάριν ἐχρήτο τῷ προκα-
λύμματι, τῷ λαῷ διαλεγόμενος· πρὸς δὲ
τὸν Θεὸν ἐπιστρέφω, γυμνὸν εἶχε τὸ πρό-
σωπον· ἔτως Ἰσραῖοι τῷ τῆ νόμος προσέ-
χοντες γραμματι, τῷ μὲν δόξαν ἔχ ὁρῶ-
σι, μόνον δὲ τὸ κάλυμμα βλέπεσι· τῇ δὲ
τῆ παναγίᾳ πνύματος χάριτι προσιόντες,
ἀπαλλάττονται μὲν τῆ προκαλύματος,
θεωρεῖσι δὲ τῷ δόξαν, ἢς Μωϋσῆς ἐνε-
πλήθη. τῆτο γὰρ καὶ ὁ μακάριος λέγει

Ε Παῦλος· ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακαλυμ- 2. Κορ. 3. 18.
μῶν προσώπῳ τῷ δόξαν Χριστῷ κατοπίρι-
ζόμενοι, τῷ αὐτῷ δόξαν μεταμορφόμε-
θα, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθ' ἅπερ ἀπὸ
Κυρίως πατρός. ὥστε γὰρ τὰ δουρὶ κα-
τοπίρα τῶν εἰσορώντων τῆς τύπῃς ἐκμάτ-

Ζ τετα, ἔτως αἱ καθαραὶ καρδίαι τῆ Θεῶ
τῷ

Η

τῷ

τῷ

τῷ

τῷ

Ματθ. 5. 8. τὴν δόξαν εἰσδέχονται. διὸ δὴ καὶ [ὁ] Κύριος ἔφη, μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ·
 » ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁψονται. καὶ ὡς περὶ ὁ
 Ἰδὼς τὸν διάβολον εἰσδεξάμενος, τὴν
 ἐκείνου πονηρίαν ἐνετύπωσεν ἐαυτῷ· ἔτι
 ὁ τῇ θείᾳ χάριτι προσιών, ταῖς ἐκείθεν
 φερομέναις μαρμαρυγαῖς καταυγάζεται.
 καὶ ὡς ὁ αὐτὸς σκοτεινός, σκοτεινὸς
 γίνεταί· ὁ δὲ αὐτὸς ἡλίω, ἡλιοειδής καὶ
 φωτοειδής· ἔτι ὁ τῷ Θεῷ προσεδρεύων
 θεοειδὴς δέχεται χαρὰ κλήρας.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ μακάριος Παῦλός-
 2. Κορ. 3. 15. φησιν, ὅτι ἄχρι τῆς σήμερον ὡς ἄνθρωπος
 » γινώσκειται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρ-
 » διαν κείται.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐτίθει ὁ Μωσῆς
 χρησίμως σφόδρα τὸ κάλυμμα. κατα-
 σκίασμα γὰρ ὁ νόμος ἔχει τὸ παχὺ τῆς
 γραμμάτος, καὶ τῆς ἰστορίας τὸ ἐσφόδρα
 λαμπρόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μονονυχὶ βοῶν, ὅτι
 τῶν (1) δι' αὐτῶν θεπισμάτων τὸ κάλλος
 κατίδοι τις ἂν, ἔκ αὐτοῦ τοῖς ἔξω τύποις,
 αὐτοῖς (2) ἔσω κεκρυμμένοις θεωρήμασιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ τῆς Μωσέως κάλυμμα
 τὴν τῆς νόμου παρτίσιν ἀσάφειαν. αἴτιον
 δὲ ἡ τῶν ἀκρόντων ἀδένεια.

ΑΔΗΛΟΥ. Καθάρπερ γὰρ φησι Μω-
 σῆς εἶχε κάλυμμα ὁ νομοθέτης, ἔτι καὶ
 ὁ νόμος εἶχε κάλυμμα τὴν ἀσάφειαν. ἀλλ'
 ἔτε τῆς νομοθετικῆς ἐγκλημα, ἔτε τῆς
 νόμου κατηγορίας τὸ κάλυμμα, ἀλλὰ τῆς
 ἀδελφείας τῶν ἀκρόντων. μετὰ γὰρ τὴν
 ἀναβολὴν τῆς δικαιοσύνης ἡλίου, τῇ ἀπι-
 σία, καὶ τῷ νέφει τῆς τύπης καὶ τῆς ὑπε-

Α ρηφανείας ἐναπομέναντες, ποῖον Φῶς, ἢ
 ποῖαν ἐπιστροφὴν, ἢ ποῖαν ἱασιν προσδο-
 κήσασιν; φησὶ γὰρ περὶ αὐτῶν ὁ Ἀπόστο-
 » λος, ἕως σήμερον κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρ- 2. Κορ. 3. 15.
 » διαν αὐτῶν κείται· ὅπερ τυφλὸς αὐτὸς
 ἀπεργάζεται, τῇ μοχθηρᾷ προαιρέσει τυ-
 φλωτίνοντας.

λδ. Ἦνίκα δ' ἂν εἰσέπορεύετο
 Μωϋσῆς ἐναντὶ Κυρίου λαλεῖν αὐτῷ,
 Β περιηρεῖτο τὸ κάλυμμα ἕως τῆς ἐκπο-
 ρεύεσθαι. καὶ ἐξελθὼν ἐλάλει πᾶσι
 τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ὅσα ἐνετείλατο αὐ-
 τῷ Κύριος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σιώες ὅπως ταῖς Ἰσραήλων
 διανοαῖς ἀχώρητόν πως ἐστὶ καὶ αὐτὸ τὸ τῆς
 νόμου Φῶς. εἰ δὲ νοῦτο πνευματικῶς, ἔδδ'
 ἰαύσαιαν, ἔτε ἀκοῇ δέξασθαι τῆς μυστηρί-
 τοῦ βάθους.

Γ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Περιηρημένων τοιγα-
 ρὴν τῶν τῆς νόμου κατασκιασμάτων, δόξαν
 » Κυρίου κατοπιζόμεθα, κατὰ τὸ γεγραμ- 2. Κορ. 3. 18.
 μένον. καὶ ἀκρῶς αὐτῷ τύπῳ σφραζόμε-
 νον τὸν ἄμυνον, σωίεμεν ὅθεν τὸ Χριστὸν
 μυστήριον, καὶ ἐπιγινώσκουσιν τὸν ἄμυνον.
 ὅς δι' ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἐαυτὸν ἀνέθη-
 κεν εἰς ὁσμὴν ὁσμῆς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ.

λε. Καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ
 Δ πρόσωπον Μωϋσῆ, ὅτι δεδοξασαί ἡ
 ὄψις τῆς προσώπου. καὶ περιέθηκε
 Μωϋσῆς τὸ κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσω-
 πον ἑαυτοῦ, ἕως ἂν εἰσέλθῃ συλλα-
 λεῖν αὐτῷ.

Κ Ε Φ. Λ Ε.

α. **Κ**αὶ συνήθροισε Μωϋσῆς πᾶ-
 σαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσ-
 ραὴλ, καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
 τὸς, ἔτοι οἱ λόγοι, ἔς εἶπε Κύριος
 β. ποιῆσαι αὐτὸς. Ἐξ ἡμέρας ποιήσεις
 ἔργα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ κατα-
 παύσεις· ἅγιον σάββατον· ἀνάπαυ-
 σις Κυρίῳ. πᾶς ὁ ποιῶν ἐν αὐτῇ ἔρ-
 γον, τελευτάτω. Οὐ καύσετε πῦρ
 γ. ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
 τῶν σαββάτων. ἐγὼ Κύριος.

δ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς πᾶσαν
 τὴν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραὴλ, λέγων,
 τῆτο τὸ ῥῆμα, ὃ συνέταξε Κύριος,
 ε. λέγων, Λάβετε παρ' ὑμῶν αὐτῶν
 ἀφαίρεμα τῷ Κυρίῳ. πᾶς ὁ κατα-
 δεχόμενος τῇ καρδίᾳ, οἴσῃ τὰς ἀ-
 παρχὰς Κυρίῳ, χρυσίον, ἀργύριον,

5. χαλκόν, ὑάκινθον, πορφύραν, κόκ-
 κινον διπλῶν διανενησμένον, καὶ βύσσον
 κεκλωσμένην, καὶ τρίχας αἰγείας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὰ κατὰ δυνάμιν ἕκαστον
 σωεισφέρειν ἐγκελεύεται διὰ φιλανθρω-
 πίας μέγεθος, δι' ἧς πάντας βάλεται σω-
 θῆναι, καὶ μηδὲν παντάπασιν ἄμοιρον
 εἶναι. ἀλλὰ τῆς μὲν πλεονείας, τὰ ἐκ τῆς
 πλεονείας συγκομίζουσιν· τὰς δὲ πνήτας, καὶ
 Ζ τρίχας αἰγείας ἐπιδιδόναι· τὰς δὲ μηδὲν
 ἔχοντας, τὸν πόνον τῆς σώματος μόνον
 καρποφορεῖν. εἰ δὲ σκωλὴν, τὴν ἐκκλη-
 σίαν τῆς ὑπολάβου, νοητὰς ἀκολούθως καὶ
 τὰς ὕλας ὑποληψόμεθα, πῶς ὁρῶν καὶ
 πολιτείαν. (3)

ζ. Καὶ δέρματα κριῶν ἡρυθροδα-
 νωμένα, καὶ δέρματα ὑακίνθου, καὶ
 ξύλα ἄσπερα, καὶ ἔλαιον τῆς χρίσεως,
 Η καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως.

ΘΕΟΔΩΡ.

(1) Ἰσ. τὸ διὰ τῶν θεπισμάτων κάλλος, ἢ τὸ δι' αὐτῶν τῶν θεπισμάτων κάλλος. αὐτοῖς ἐκδομ.
 δὲ τῆτο ἔχ' εὐρηται. (2) Ἀναγν. ἀλλ' αὐτοῖς ἔσω. πρόδηλον γὰρ ὅτι παρρησία ὁ ἀλλὰ.

(3) Ἐν τοῖς ἐκδομ. ἔχ' εὐρηται.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πόθεν ἔχον τὰ ξύλα τὰ ἄσηπτα; Σανίδες ἦσαν δεκαπέν-
 χαις. εἰς τοίνυν ταύτας ἐξηκέναι τὰς
 ὑπορωτέρας, ἐξ Αἰγύπτου μετνεγκόντας,
 ἡνίκα ἐκείθεν ἐξῆλθον. τὰς δὲ πολυτι-
 μήτας λίθους, καὶ τὸν χρυσόν, καὶ τὸν
 ἄργυρον, καὶ τὸν χαλκόν, παρ' Αἰγυπτίων
 λαβόντες ἀπῆραν. κατὰ γὰρ τὴν θείαν
 Ἐξόδ. 3. 22. ἐντολὴν ἦτοσε γυνὴ παρὰ γέροντος καὶ
 Ἐξόδ. 12. 36. συσπλύνει αὐτὴς σκόβη ἀργυρὰ καὶ χρυσά,
 „ καὶ ἱματισμόν· καὶ ἐσχύλουσαν τὰς Αἰγυ-
 πτίας. διὸ δὴ καὶ τὰ προσφερόμενα, ἀπαρ-
 χὰς προσηγόρευον ὁ τῶν ὅλων Θεός, ὡς
 ἀκροθίνια σκυλῶν.

θ. (1) Καὶ λίθους σαρδίους, καὶ
 λίθους εἰς τὴν γλυφὴν, καὶ εἰς τὴν
 ι. ἐπωμίδα, καὶ εἰς τὸν ποδῆρη. Καὶ
 πᾶς σοφὸς τῇ διανοίᾳ ἐν ὑμῖν, ἐλθὼν
 ἐργαζέσθω κατὰ συνέταξεν Κύριος.

ια. Τὴν σικηνὴν, καὶ τὰ παραρύ-
 ματα, καὶ τὰ καλύμματα, καὶ τὰ
 διατόνια, καὶ τὰς μοχλὰς, καὶ τὰς
 σύλκας.

„ ΔΗΛΟΥ. Τὰ καλύμματα. οἱ λοιποὶ,
 „ τὴν σκέπην αὐτῶν. λέγει δὲ τὰς τριχί-
 νας δέρρεας, καὶ τὰ δέρματα τὰ πυρρὰ,
 καὶ τὰ ὑακίνθια.

ΔΗΛΟΥ. Τὰ ἐπάνω λέγει, τὰ ἐξ ὑα-
 κίνθου καὶ πορφύρας, σκέποντα τὴν σκηνὴν.

ιβ. (2) Καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς μαρ-
 τυρίας, καὶ τὰς ἀναφορεῖς αὐτῆς, καὶ
 τὸ ἱλαστήριον αὐτῆς, καὶ τὸ καταπέ-
 τασμα, καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ
 τὰς σύλκας αὐτῆς, καὶ τὰς λίθους τῆς
 σμαράγδου, καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ
 πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸ ἔλαιον
 τῆς χρίσεως, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς
 συνθέσεως, καὶ τὸ ἐπίπαστρον τῆς
 θύρας τῆς σικηνῆς, καὶ τὸ θυσιαστή-
 ριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ
 τὰς σολὰς τὰς ἁγίας Ἀαρὼν τῆς ἱε-
 ρείας. Καὶ τὰς σολὰς ἐν αἷς λειτερυ-
 γῶσιν ἐν αὐταῖς ἐν τῷ ἁγίῳ, καὶ τὰς
 χιτῶνας τοῖς ἁγίοις Ἀαρὼν τῆς ἱερα-
 ν. τέας. Καὶ ἐξῆλθε πᾶσα ἡ συνα-
 κα. γωγὴ ὧν Ἰσραὴλ ἀπὸ Μωϋσῆ. Καὶ

Α ἦνευκαν ἕκαστος, ὧν ἔφερεν ἡ καρδία
 αὐτῶν, καὶ οἷς ἔδοξε τῇ καρδίᾳ αὐ-
 τῶν, ἦνευκαν ἀφαίρεμα Κυρίῳ εἰς
 πάντα τὰ ἔργα τῆς σικηνῆς τῆς μαρ-
 τυρίας, καὶ εἰς πάντα τὰ κείμενα
 αὐτῆς, καὶ εἰς πάσας τὰς σολὰς
 τῆς ἁγίας.

ιβ. Καὶ ἦνευκαν οἱ ἄνδρες παρὰ
 τῶν γυναικῶν, πᾶς ὃς ἔδοξε τῇ δια-
 νοίᾳ, ἦνευκαν σφραγίδας, καὶ δακτυ-
 λίδας, καὶ ἐνώτια, καὶ ἐμπλόκια, καὶ
 περιδέξια, καὶ πᾶν σκεῦος χρυσοῦν.

ΔΗΛΟΥ. Σφραγίδας λέγει τὰ ἐγγε-
 γλυμμένα δακτυλίδια, δακτυλίς δὲ τὰ
 ἑλικά.

ιγ. Καὶ πάντες ὅσοι ἦνευκαν ἀ-
 Φαίρεμα χρυσίῳ Κυρίῳ, καὶ πᾶς ὃς
 Γ εὐρέθη βύσσος παρ' αὐτῶν· καὶ δέρ-
 ματα κριῶν ἡρυθροδανωμένα ἦνευκαν,
 καὶ δέρματα ὑακίνθια. Καὶ πᾶς ὁ
 ἀφαιρῶν ἀφαίρεμα, ἀργύριον καὶ
 χαλκόν ἦνευκαν, τὰ ἀφαίρεματα
 τῷ Κυρίῳ· καὶ παρ' οἷς εὐρέθη παρ'
 αὐτοῖς ξύλα ἄσηπτα, εἰς πάντα τὰ
 κε. ἔργα τῆς κατασκευῆς ἦνευκαν. Καὶ
 πᾶσα γυνὴ σοφὴ τῇ διανοίᾳ ταῖς χει-
 ρσὶ νήθειν, ἦνευκαν νενησμένα, τὴν
 ὑακίνθον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὸ
 κς. κόκκινον, καὶ τὴν βύσσον. Καὶ πᾶσαι
 αἱ γυναῖκες, αἷς ἔδοξε τῇ διανοίᾳ αὐ-
 τῶν ἐν σοφίᾳ, ἔνησαν τὰς τρίχας τὰς
 αἰγείας.

κζ. Καὶ οἱ ἄρχοντες ἦνευκαν τὰς
 λίθους τῆς σμαράγδου, καὶ τὰς λίθους
 Ε τῆς πληρώσεως εἰς τὴν ἐπωμίδα, καὶ
 καὶ εἰς τὸ λόγιον. Καὶ τὰς συνθέσεις,
 καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸ
 θυμίαμα τῆς συνθέσεως. (3)

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προσάγει γὰρ ἑαυ-
 τὰς εἰς κόσμον Χριστῷ, καθάπερ τινὰς λί-
 θους τιμίους, οἱ λαὸν ἡγούμενοι. τοιγάρτοι
 καὶ ὁ Προφήτης τὰς ἁγίας ἡμῖν Ἀποσό-
 „ λους καταδηλῶν, ὅτι λίθοι, φησὶν, ἅγιοι
 Ζηχ. 2. 25. κυλίσονται ἐπὶ τῆς γῆς. αἱ δ' αὖ ἐσθι-
 καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ ἡ συνθεσις
 τῆς

(1) Τὸ 8: ἐδ. ἐδεμία τῶν ὅσων ἐτύχησαν τῆς γραφ. ἐκδοσ. ἔχει. ἡ δὲ Φραγκοφῆρ δὲ τὸ 9, ἐπι-
 γράφει 8. τὰ δὲ δύο ἐξῆς, 9 καὶ 10. τὸ δὲ 11, ἀρχεται ἐκ τῆς, καὶ τὴν κιβωτὸν.

(2) Ἀντὶ τῆς ἐδαφ. τέτρε τὰ ἐξῆς ἐπὶ ἔχει ἡ αὐτὴ Κομπλατεν. ἐκδοσ. ιβ. Τὴν κιβωτὸν καὶ τὰς ἀνα-
 φορεῖς αὐτῆς καὶ τὸ ἱλαστήριον καὶ τὸ καταπέτασμα. ιγ. Καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ τὰς ἀναφορεῖς αὐτῆς,
 καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὰς ἀρτεας τῆς προθέσεως. ιδ. Καὶ τὴν λυχνίαν τῆς φωτός, καὶ πάντα
 τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὰς λύχνους αὐτῆς, καὶ τὸ ἔλαιον τῆς φωτός. ιε. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς θυμιά-
 ματος, καὶ τὰς ἀναφορεῖς αὐτῆς, καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καὶ τὸ
 ἐπίπαστρον τῆς θύρας τῆς σικηνῆς. ις. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώματος, καὶ τὴν ἐσχάραν αὐτῆς
 τὴν χαλκίαν, καὶ τὰς ἀναφορεῖς αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸν λετήρα, καὶ τὴν βάσιν
 αὐτῆς. ιζ. Καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τὰς σύλκας αὐτῆς, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς, καὶ τὸ ἐπίπαστρον
 τῆς θύρας τῆς αὐλῆς. ιη. Καὶ τὰς πασσάλους τῆς σικηνῆς, καὶ τὰς πασσάλους τῆς αὐλῆς, καὶ τὰς χοῦρας
 αὐτῶν, καὶ τὰς σολὰς τὰς ἁγίας Ἀαρὼν τῆς ἱερείας.

(3) Καὶ τὴν συνθεσιν τῆς θυμιάματος. ἦτε αὐτὴ Φρανκεν. ἐδοσ. καὶ ἡ αὐτὴ Κανταβε. ἔτω δ' ἀναγι-
 νώσκει καὶ ὁ αὐτὸς Ἅγιος Κύριος.

τῷ θυμιάματος, τὴν Χρυσὴν γινώσκον δώ-
διάζοντες, καὶ ὡς ἐλαίω καταπιάνον-
τες ταῖς πανσόφοις αὐτῶν διδασκαλίαις
τὰς τῶν μυσαγωγημένων ψυχάς.

κθ. Καὶ πᾶς ἀνὴρ καὶ γυνή, ὧν
ἔφευρεν ἡ διάνοια αὐτῶν εἰσελθόντας
ποιεῖν τὰ ἔργα, ὅσα συνέταξε Κύ-
ριος ποιῆσαι αὐτὰ διὰ Μωϋσῆ, ἤνευ-
καν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀφαίρεμα Κυρίου.

λ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσ-
ραὴλ, ἰδὲ ἀνακέκληκε Κύριος (1)
τὸν Βεσελεὴλ τὸν τῷ Οὐρίθ υἱὸς Ὁρ,

λα. ἐκ τῆς Φυλῆς Ἰσάδα, Καὶ ἐνέπλησεν

αὐτὸν πνεῦμα θεῖον σοφίας καὶ συνέ-
σεως καὶ ἐπισήμης πάντων, Ἀρχιτε-
κλονεῖν κατὰ πάντα τὰ ἔργα τῆς ἀρ-
χιτεκτονίας, ποιεῖν τὸ χρυσεόν καὶ

λγ. τὸ ἀργύριον καὶ τὸν χαλκόν, Καὶ
λιθουργῆσαι τὸν λίθον, καὶ κατεργά-

Α σαδοῦν τὰ ξυλικά, καὶ ποιεῖν ἐν παν-
τὶ ἔργῳ σοφίας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ποῖα χαρίσματα οἱ
περὶ τὸν Βεσελεὴλ ἔτυχον; Σοφίας ἀρ-
χιτεκτονικῆς. ἔστι γὰρ καὶ σοφία ὑφαντι-
κῆ, καὶ σοφία ἱατρικῆ, καὶ σοφία γεωρ-
γικῆ. ἕκαστον δὲ τῶν δώρων Θεὸς τοῖς ἀν-
θρώποις δέδωκεν.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τῆτο δὲ τῷ μὴ ἀνατι-
θεῖν τὴν αἰτίαν τῆς σωτέως καὶ τῆς
ἐπισήμης τῷ Θεῷ.

λδ. Καὶ προεβιάσατο γε ἔδωκεν ἐν
τῇ διανοίᾳ αὐτῷ τε καὶ Ἐλιαῶ τῷ τῷ
λε. Ἀχισαμάχ, ἐκ τῆς Φυλῆς Δάν. Καὶ
ἐνέπλησεν αὐτὸς σοφίας, καὶ συνέ-
σεως, [καὶ] διανοίας, συνιέναι ποιῆσαι
πάντα τὰ ἔργα τῷ ἀγίῳ, τὰ ὑφάντα
καὶ τὰ ποικιλτὰ ὑφάναι τῷ κοκκίνῳ,
καὶ τῇ βύσσῳ, ποιεῖν πᾶν ἔργον ἀρ-
χιτεκτονίας, ποικιλίας. (2)

Κ Ε Φ. Λ Ζ.

- α. **Κ**αὶ ἐποίησε Βεσελεὴλ, καὶ
Ἐλιαῶ, καὶ πᾶς σοφὸς
τῇ διανοίᾳ, ὃν ἐδόθη ἐπι-
σήμη σοφίας καὶ συνέσεως ἐν αὐτοῖς,
συνιέναι ποιεῖν πάντα τὰ ἔργα, κατὰ
τὰ ἅγια καθήκοντα, κατὰ πάντα,
β. ὅσα συνέταξε Κύριος. Καὶ ἐκάλεσε
Μωϋσῆς τὸν Βεσελεὴλ καὶ Ἐλιαῶ,
καὶ πάντας τὸς ἔχοντας τὴν σύνεσιν,
ὃν ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἐπισήμην ἐν τῇ καρ-
δίᾳ, καὶ πάντας τὸς ἐκασίως βολομέ-
νους προαπορεύεσθαι πρὸς τὰ ἔργα, ὥστε
γ. συντελεῖν αὐτά. Καὶ ἔλαβον παρὰ
Μωϋσῆ πάντα τὰ ἀφαιρέματα, ἃ
ἤνευκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς πάντα τὰ
ἔργα τῷ ἀγίῳ ποιεῖν αὐτά. καὶ αὐτοὶ
προσεδέχοντο ἔτι τὰ προσφερόμενα
παρὰ τῶν φερόντων τὸ πρῶτον πρῶτον.
δ. Καὶ παραγενόμενοι πάντες οἱ σοφοὶ
οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα τῷ ἀγίῳ, ἕκαστος
κατὰ τὸ αὐτῷ ἔργον, ὃ αὐτοὶ ἐργά-
ζοντο. Καὶ εἶπαν πρὸς Μωϋσῆν, ὅτι
πλῆθος φέρει ὁ λαὸς παρὰ τὰ ἔργα
ς. ὅσα συνέταξε Κύριος ποιῆσαι. Καὶ
προσέταξε Μωϋσῆς, καὶ ἐκήρυξεν ἐν
τῇ παρεμβολῇ, λέγων, ἀνὴρ καὶ γυνή
μηκέτι ἐργαζέσθωσαν εἰς τὰς ἀπαρ-
χάς τῷ ἀγίῳ. καὶ ἐκωλύθη ὁ λαὸς
ζ. ἔτι προσφέρειν. Καὶ τὰ ἔργα ἱκα-
νὰ ἦν αὐτοῖς εἰς τὴν κατασκευὴν ποιῆ-
σαι, ἢ προσκατέλιπον. Καὶ ἐποίη-
σε πᾶς σοφὸς ἐν τοῖς ἐργαζομένοις

τὰς σολὰς τῶν ἀγίων, αἱ εἰσιν Ἀα-
ρων τῷ ἱερεῖ, κατὰ συνέταξε Κύριος
τῷ Μωϋσῆ. καὶ ἐποίησαν τὴν ἐπωμί-
δα ἐκ χρυσοῦ, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορ-
φύρας, καὶ κοκκίνου νειησμένους· καὶ
βύσσου κεκλωσμένης. καὶ ἐτμήθη τὰ
πέταλα τῷ χρυσῷ τρίχες, ὥστε συ-
νυφάναι σὺν τῷ ὑακίνθῳ, καὶ τῇ πορ-
φύρᾳ, καὶ σὺν τῷ κοκκίνῳ τῷ διανε-
νησμένῳ, καὶ σὺν τῇ βύσσῳ τῇ κε-
κλωσμένῃ· ἔργον ὑφαντὸν ἐποίησαν
αὐτοὶ· ἐπωμίδας συνεχῶς ἐξ ἀμ-
φοτέρων τῶν μερῶν αὐτῶν, ἔργον ὑφαν-
τὸν, εἰς ἄλληλα συμπεπλεγμένα
κατ' ἑαυτά· ἐξ αὐτῶν ἐποίησαν κατὰ
τὴν ἑαυτῶν ποίησιν ἐκ χρυσοῦ, καὶ
ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου
διανενησμένους, καὶ βύσσου κεκλωσμέ-
νης, κατὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋ-
σῆ. καὶ ἐποίησεν ἀμφοτέρους τὸς λί-
θους τῆς σμαράγδου συνεσφιγμένους,
Ζ καὶ περισεσιαλωμένους χρυσῷ, γε-
γλυμμένους ἐκκόλασμα σφραγίδος
ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.
καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸς ἐπὶ τὸς ὤμους τῆς
ἐπωμίδος, λίθους μνημοσύνης τοῖς υἱοῖς
Ἰσραὴλ, κατὰ συνέταξε Κύριος τῷ
Μωϋσῆ. καὶ ἐποίησαν λόγιον ἔργον
ὑφαντὸν ποικιλίᾳ, κατὰ τὸ ἔργον τῆς
ἐπωμίδος, ἐκ χρυσοῦ, καὶ ὑακίνθου,
Η καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου διανενησ-
μένους, καὶ βύσσου κεκλωσμένης. τε-
τράγωνον

(1) Ἀνακέκληκεν ὁ Θεὸς ἐξ ὀνόματος τὸν Βεσ. ὡς ταῖς οἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Τὸ δὲ μὴ τὸ κεφ. καὶ τὰ τρία ἐπόμενα ὡς τῷ κώδ. ὡς εἰσι· τὸ δὲ 40. ὡς αὐτῷ, 37.

τράγωνον διπλὴν ἐποίησαν τὸ λόγιον· ἀπιδάμης τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ ἀπιδάμης τὸ εὖρος αὐτῆς διπλὴν. καὶ συνυφάνθη ἐν αὐτῷ ὕφασμα κατὰ λίθον τετράσιχον. εἶχος λίθων, σάρεδιον τοπάριον καὶ σμάραγδος, ὁ εἶχος ὁ εἰς· καὶ ὁ εἶχος ὁ δεύτερος, ἀνδραξ καὶ σάπφειρος καὶ ἰάσπεις· καὶ ὁ εἶχος ὁ τρίτος, λιγύριον καὶ ἀχάτης καὶ ἀμέθυσος· καὶ ὁ εἶχος ὁ τέταρτος, χρυσόλιθος καὶ βηρύλλιον καὶ ὀνύχιον περιεκλωσμένα χρυσίῳ, καὶ συνδεδεμένα χρυσίῳ. καὶ οἱ λίθοι ἦσαν ἐκ τῶν ἐνοματίων τῶν ἱῶν Ἰσραὴλ δώδεκα, κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐγγεγλυμμένα σφραγίδες, ἕκαστος ἐκ τῆς ἑαυτῆς ὀνόματος εἰς τὰς δώδεκα φυλάς. καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τὸ λόγιον κρωσσὲς συμπεπλεγμέναις, ἔργον ἐμπλοκίς, ἐκ χρυσίς καθαρεῖς. καὶ ἐποίησαν δύο ἀσπιδίσκας χρυσᾶς, καὶ δύο δακτυλίους χρυσῆς· καὶ ἐπέθηκαν τὰς δύο δακτυλίδας τὰς χρυσῆς ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τῆς λογίης. καὶ ἐπέθηκαν τὸ ἐμπλόκιον ἐκ χρυσίς ἐπὶ τὰς δύο δακτυλίδας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῆς λογίης· καὶ εἰς τὰς δύο συμβολὰς τὰ δύο ἐμπλόκια· καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰς δύο ἀσπιδίσκας· καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰς ὤμους τῆς ἐπωμίδος ἐξ εἰαντίας κατὰ πρόσωπον αὐτῆς. καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίδας χρυσῆς, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰ δύο πτερύγια ἀπ' ἑκαστῆς τῆς λογίης, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ὀπισθίης τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν. καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίδας χρυσῆς, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ὤμους τῆς ἐπωμίδος κάτωθεν αὐτῆς, κατὰ τὸ πρόσωπον κατὰ τὴν συμβολὴν ἀνωθεν τῆς συνυφῆς τῆς ἐπωμίδος· καὶ συνέσφιγξε τὸ λόγιον ἀπὸ τῶν δακτυλίων τῶν ἐπ' αὐτῆς εἰς τὰς δακτυλίδας τῆς ἐπωμίδος, συνεχόμενης ἐκ τῆς ὑακίνθου, συμπλεκο-

Α μένης εἰς τὸ ὕφασμα τῆς ἐπωμίδος, ἵνα μὴ χαλαῖται τὸ λόγιον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. καὶ ἐποίησαν τὸν ὑποδύτην ὑπὸ τὴν ἐπωμίδα, ἔργον ὕφαντόν, ὅλον ὑακίνθινον.

Τὸ δὲ περιστόμιον τῆς ὑποδύτης ἐν τῷ μέσῳ διῷφασμένον συμπλεκτὸν, ὡς ἔχον κύκλῳ τὸ περιστόμιον ἀδιάλυτον. (1)

Β ΛΗΛΟΥΤ. Μᾶλλον διάλυτον λέγει τὸ χαῖνον, καὶ μὴ συνεσφιγμένον· ὁ γὰρ χιτῶν ὁ κοσσυμβωτὸς ὅλος δετὸς ὡς ἡ διάλυτον λέγει τὸ κεχωρισμένον· ἵνα μὴ ἀμφοτέρα τὰ μέρη τῆς τραχήλης συνυφασμαία ἦ, ἀλλ' ἀπολελυμένα ἀλλήλων, εἰς τὸ διωκῶσαι ἐνδυθῆναι τινα, καὶ δίχα τῆ κόψαι τὸν τραχήλον.

Γ Καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τῆς λώματος τῆς ὑποδύτης κάτωθεν καὶ ἐξανθήσεως ῥόας ῥοίτικας, ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμέναις, καὶ βύσσου κεκλωσμένης. καὶ ἐποίησαν κώδωνας χρυσῆς, καὶ ὑπέθηκαν τὰς κώδωνας ἐπὶ τὸ λῶμα τῆς ὑποδύτης κύκλῳ ἀνὰ μέσον τῶν ῥοίτικων· κώδων χρυσῆς καὶ ῥοίτικος ἐπὶ τῆς λώματος τῆς ὑποδύτης κύκλῳ, εἰς τὸ λειτουργεῖν, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. καὶ ἐποίησαν χιτῶνας βυσσίνους, ἔργον ὕφαντόν, Ἀραβῶν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, καὶ τὰς κιθάρας ἐκ βύσσου, καὶ τὴν μίτραν ἐκ βύσσου, καὶ τὰ περισκελῆ ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, καὶ τὰς ζώνας αὐτῶν ἐκ βύσσου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμέναις, ἔργον ποικιλτῆς, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. καὶ ἐποίησαν τὸ πέταλον τὸ χρυσῆν, ἀφόρισμα τῆς ἀγίας, χρυσίς καθαρεῖς. καὶ ἔγραψεν ἐπ' αὐτῆς γράμματα ἐκτετυπωμένα σφραγίδος, ἀγίασμα Κυρίῳ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῷ λῶμα τὸ ὑακίνθινον, ὥς ἐπικεῖσθαι ἐπὶ τὴν μίτραν ἀνωθεν, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

Κ Ε Φ. Λ Ζ.

Κ αὶ ἐποίησαν τῇ σικηνῇ δέκα αὐλαίας· ὅκλῳ καὶ εἰκοσι πύχεων [μῆκος] τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς· τὸ αὐτὸ ἦσαν πᾶσαι· καὶ τεσσαρῶν πύχεων τὸ εὖρος τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς· καὶ ἐποίησαν τὸ καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμέναις, καὶ βύσ-

Η συ κεκλωσμένης, ἔργον ὕφαντόν Χερσβίμ· καὶ ἐπέθηκαν αὐτὸ ἐπὶ τέσσαρας σύλους ἀσκήπιδας κατακεχρυσωμέναις χρυσίῳ· καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσᾶι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες, ἀργυραῖ. καὶ ἐποίησαν τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς σικηνῆς τῆς μαρτυρίας ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας,

Ρρρ 2

καὶ

(1) Διάλυτον. ὁ Ἀλεξανδρινὸς κώδ. παρὰ ταῖς σημειώσ. ταῖς ἐν τῇ Γραφῇ τῇ αὐτῇ Φραγκ. ἐκδοθ.

καὶ κοκκίνῃς διαννησμένῃς, καὶ βύσσε κεκλωσμένης, ἔργον ὑφάντων Χερσβίμ. καὶ τὰς σύλῃς αὐτῶν πέντε, καὶ τὰς κρίκας αὐτῶν· καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ τὰς ψαλίδας αὐτῶν κατεχρύσωσαν χρυσίῳ, καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκᾷ. καὶ ἐποίησαν τὴν αὐλὴν τὰ πρὸς νότον, ἰσία τῆς αὐλῆς ἐκ βύσσε κεκλωσμένης ἑκατὸν ἐφ' ἑκατόν. καὶ οἱ σύλῳι αὐτῶν εἴκοσι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι χαλκᾷ. καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς βορρᾶν, ἑκατὸν ἐφ' ἑκατόν· καὶ οἱ σύλῳι αὐτῶν εἴκοσι, [καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι.] καὶ τὸ κλίτος τὸ κατὰ θάλασσαν αὐλαῖαι πεντήκοντα πήχεων· σύλῳι αὐτῶν δέκα, καὶ βάσεις αὐτῶν δέκα. καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνατολὰς πεντήκοντα πήχεων ἰσία, πέντε καὶ δέκα πήχεων τὸ κατὰ νότον· καὶ οἱ σύλῳι αὐτῶν τρεῖς, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς. καὶ ἐπὶ τῷ νότῳ τῷ δευτέρῳ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὴν πύλῃν τῆς αὐλῆς, αὐλαῖαι πεντεκαίδεκα πήχεων· καὶ οἱ σύλῳι αὐτῶν τρεῖς, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς. πάσαι αἱ αὐλαῖαι τῆς αὐλῆς ἐκ βύσσε κεκλωσμένης· καὶ αἱ βάσεις τῶν σύλων αὐτῶν

Α χαλκᾷ, καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυρεαῖ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηγυρωμέναι ἀργυρίῳ, καὶ οἱ σύλῳι περιηγυρωμένοι ἀργυρίῳ πάντες οἱ σύλῳι τῆς αὐλῆς. [καὶ τὸ καλαπέτασμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς.] ἔργον ποικιλτῆς ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νεννησμένῃς, καὶ βύσσε κεκλωσμένης εἴκοσι πήχεων τὸ μῆκος, καὶ τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος πέντε πήχεων, ἐξισόμενον τοῖς ἰσίοις τῆς αὐλῆς· καὶ οἱ σύλῳι αὐτῶν τέσσαρες, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες χαλκᾷ, καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυρεαῖ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηγυρωμέναι ἀργυρίῳ, καὶ αὐτοὶ περιηγυρωμένοι ἀργυρίῳ. καὶ πάντες οἱ πάσσαλοι τῆς αὐλῆς κύκλῳ χαλκοῖ. καὶ αὕτη ἡ σύνταξις τῆς σιηνῆς τῆς μαρτυρίας, κατὰ συνετάγη τῷ Μωϋσῇ, τὴν λειτουργίαν εἶναι τῶν λευϊτῶν διὰ Ἰθάμαρ τῆς υἱᾶς Ἀαρὼν τῆς ἱερέως. καὶ Βεσελεὴλ ὁ τῷ Οὐρὶ υἱᾶς Ὁρ, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰσθα, ἐποίησαν κατὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. καὶ Ἐλῖαβ ὁ τῷ Ἀχισαμάχ, ἐκ φυλῆς Δαὴν, ὃς ἡρχιτεκτόνησε τὰ ὑφάντα, καὶ ῥαφιδευτὰ, καὶ ποικιλτὰ, ὑφάναί τῳ κοκκίνῳ, καὶ τῇ βύσσῳ.

Κ Ε Φ Λ Η.

Καὶ ἐποίησε Βεσελεὴλ τὴν κιβωτὸν, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν.

Κιβωτὸν. Ἀκύλας, γλωσσόκομον.

Καὶ ἐποίησεν αὐτῇ κυμάτιον χρυσὸν κύκλῳ.

Κυμάτιον. Ἄλλος, χεῖλωμα. Σαμαρειτικόν, σέφανον.

Καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίδας χρυσῆς ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῆς· δύο ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἐν, καὶ δύο ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον, εὐρεῖς τοῖς διωσῆσιν, ὥστε αἶρειν αὐτὴν ἐν αὐτοῖς.

ΑΔΗΛΟΤ. Δακτυλίδας καλεῖ τετράγωνα ἔδη, τὰ βαλλόμενα εἰς τὰς ὀπὰς τῶν ἀναφορέων. ἔς καὶ νῦν αἱ τοῖς ξύλοις τοῖς βασιάζουσι τὰ λεκλίκια βάλλουσι. ταῦτα καὶ διωσῆρες καλεῖνται. οἱ δὲ ἰδιῶται, κλάδους καλεῖσιν αὐτά.

Τὸ κλίτος. Ἀκύλας, μέρος.

Καὶ ἐποίησε τὸ ἱλαστήριον ἄνωθεν τῆς κιβωτῆς ἐκ χρυσῆς καθαρεῖς· καὶ ἐποίησε δύο Χερσβίμ χρυσῆς· Χερσβίμ ἓνα ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ἱλαστήριος τὸ

ἐν, καὶ Χερσβίμ ἓνα ἐπὶ τὸ ἄκρον τὸ δεύτερον τῆς ἱλαστήριος, σκιαζόντας ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον.

Ἱλαστήριον. Ἄλλος, θυσιαστήριον.

Ε Καὶ ἐποίησε τὴν τράπεζαν τὴν προκειμένην ἐκ χρυσῆς καθαρεῖς, καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίδας χρυσῆς, δύο ἐπὶ τῷ κλίτῳ τῷ ἐνός, καὶ δύο ἐπὶ τῷ κλίτῳ τῷ δευτέρῳ, εὐρεῖς, ὥστε αἶρειν τοῖς διωσῆσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ τὰς διωσῆρας τῆς κιβωτῆς καὶ τῆς τραπέζης ἐποίησε, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὰς χρυσίῳ.

Καὶ ἐποίησε τὰ σκεύη τῆς τραπέζης, τὰ τε τρυβλία, καὶ τὰς θυίσκας, καὶ τὰς κυάθους, καὶ τὰ σπονδεῖα, ἐν οἷς σπείσει ἐν αὐτοῖς, χρυσᾷ.

ΑΔΗΛΟΤ. Τρυβλία, μυακοειδῆ σκεύη, δι' ὧν ἀνέφερον τὰ ἐν τῇ τραπέζῃ· δι' ὧν ἔπιπτον τὸν οἶνον· σπονδεῖα, μικρὰ ἔχοντα πυθμένα.

Η Καὶ ἐποίησε τὴν λυχνίαν, ἡ Φωτίζει, χρυσὴν, σερεὰν τὸν καυλὸν, καὶ τὰς καλαμίσκας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΤ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι πολυτρόποις χαρίσ-
μασι τὸ θεῖον καταφωτίζει τὰς πλῆθεις.

Ἐκ τῶν καλαμίσεων αὐτῆς οἱ βλα-
στοὶ ἐξέχοντες· τρεῖς ἐκ τῆς, καὶ τρεῖς
ἐκ τῆς, ἐξισόμενοι ἀλλήλοις· καὶ τὰ
λαμπάδια αὐτῶν, ἃ εἰσὶν ἐπὶ τῶν ἁ-
κρῶν αὐτῶν, καρυωτὰ ἐξ αὐτῶν. καὶ
τὰ ἀνθέμια ἐξ αὐτῶν, ἵνα ὥσιν οἱ λύ-
χνοι ἐπ' αὐτῶν. καὶ τὸ ἀνθέμιον τὸ
ἐβδομον, τὸ ἐπ' ἁκρῶν τῆ λαμπάδος,
ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀνώθεν, σερεὸν ὅλον
χρυσῆν. καὶ ἐπὶ τὰ λύχνους αὐτῆς ἐπ'
αὐτῆς χρυσῆς, καὶ τὰς λαβίδας αὐτῆς
χρυσῆς, καὶ τὰς ἐπαρυσφίδας αὐτῆς
χρυσῆς. ἕτος περιηγύρωσε τὰς σύ-
λῃς, καὶ ἐχώνευσε τοῖς σύλοις δακτυλίους
χρυσῆς, καὶ ἐχρύσωσε τὰς μοχλὰς
χρυσίῳ· καὶ κατεχρύσωσε τὰς σύλῃς
τῆ καταπετάσματος χρυσίῳ· καὶ
ἐποίησε τὰς ἀγκύλας χρυσῆς. ἕτος
ἐποίησε τὰς κρίκας τῆς σκηνῆς χρυσῆς,
καὶ τὰς κρίκας τῆς αὐλῆς, καὶ κρίκας
εἰς τὸ ἐκλείπειν ἀνώθεν τὸ κατακάλυμ-
μα χαλκῆς. ἕτος ἐχώνευσε τὰς κε-
φαλίδας τὰς ἀργυρᾶς, καὶ τὰς κεφα-
λίδας τὰς χαλκᾶς τῇ θύρᾳ τῆς σκη-
νῆς, καὶ τῇ πύλῃ τῆς αὐλῆς. καὶ ἀγκύ-
λας ἐποίησεν ἀργυρᾶς ἐπὶ τῶν σύ-
λων. ἕτος περιηγύρωσεν αὐτὰς. ἕτος
ἐποίησε τὰς πασσάλους τῆς σκηνῆς, καὶ
τὰς πασσάλους τῆς αὐλῆς χαλκῆς.

Οὗτος ἐποίησε τὸ θυσιαστήριον τὸ
χαλκῆν ἐκ τῶν πυρείων τῶν χαλκῶν,
ἃ ἦν τοῖς ἀνδράσι τοῖς κατασασιάσασι
μετὰ τῆς Κορὲ συναγωγῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσον, ὅτι πρὸ τῆς κα-
τασκευῆς τῆ θυσιαστηρίου προεγεγόνει ἡ
κατὰ Μωσέως ἐπανόστασις τῆ Κορὲ. ὅμως
Ἀριθ. ι. ι. Φησὶν ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς, ὅτι ἡ σκηνὴ τῷ
δουτέρῳ ἔτι τῆς ἐξόδου, ἐν τῷ πρώτῳ μη-
νὶ ἐστίν.

Οὗτος ἐποίησε πάντα τὰ σκεύη
τῆ θυσιαστηρίου, τὴν βάσιν αὐτῆς, καὶ
τὸ πυρεῖον, καὶ τὰς Φιάλας, καὶ τὰς
κρεάγγρας τὰς χαλκᾶς. ἕτος ἐποίησε
τῷ θυσιαστηρίῳ περίθεμα, ἔργον δι-
κλῦτον κάτωθεν τῆς πυρεῖς ὑπ' αὐτὸ
ἕως τῆς ἡμίσους αὐτῆς· καὶ ἐπέθηκεν αὐ-
τῷ τέσσαρας δακτυλίους ἐκ τῶν τεσσά-
ρων μερῶν τῆ παραθέματος τῆ θυ-
σιαστηρίου χαλκῆς, εὐρεῖς τοῖς μοχλοῖς,
ὥστε αἶρειν τὸ θυσιαστήριον ἐν αὐτοῖς.
ἕτος ἐποίησε τὸ ἔλαιον τῆς χρίσματος
τὸ ἅγιον, καὶ τὴν σύνθεσιν τῆ θυμιά-
ματος καθαρὸν ἔργον μυρεψῆς.

Οὗτος ἐποίησε τὸν λατῆρα τὸν
χρυσῆν, (1) καὶ τὴν βάσιν αὐτῆς χαλκῆν
ἐκ τῶν κατόπτρων τῶν νηψευσασῶν, αἱ
ἐνήψευσαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς
τῆ μαρτυρίας, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐπήξεν αὐτήν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πολλὰ τῶν γεγραμ-
μένων σαφῆς μὲν ἐκ ἑαυτοῦ παρὰ τῇ θεῇ
Γραφῇ τὴν ἀφήγησιν· σημαίνεται δὲ πῶς
ἐκ παραδρομῆς, καθάπερ ἀμέλει καὶ τόδε
τὸ ἐν χειρὶ. πρὶν γὰρ, ἢ τίνες νηψεύσασαι,
τῆς ἀγίας ἐνηγερομένης σκηνῆς, καὶ λελά-
ληκαν ὁ Μωσῆς. ὅτι δὲ γέγονεν, ἐκ ἀνδοιά-
σαι τίς ἂν. εἴρηται γὰρ, εἰ καὶ μὴ σαφῶς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Λελατρεύσασιν εἰδώ-
λοις οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, τὴν ὑπὸ τοῖς Αἰγυπτίοις
ἀνατλάντες θητεῖαν, καὶ τοῖς ἐκείνων
διαβιῶντες νόμοις, μακρὰς διατετελέκασι
χρόνους.] Ἔθος [τοίνυν] Αἰγυπτίοις μά-
λιστα γυναιξὶν εἰσφοιτᾶν ἱεροῖς, λινῇ μὲν
ἐδῆτι περιεσάλμας, κατόπτρῳ δὲ τὴν
ἀριστερὰν, καὶ σείσρῳ τὴν δεξιὰν ἱεροπρε-
πῶς ἐσκόβασμας. [αἱ ὅτι μάλιστα τῶν
ἄλλων ἐξελεγεμῆται καὶ ἱερομύσιδες, τῆς
τοιαύτης μόλις ἤξιοντο τιμῆς. ὕβρεως μὲν
ἐν, ὡς γὰρ ἀμεινόντε καὶ ἀληθεῖς εἶπεν.]
γυνῆα δὲ ἐν τῶν ἐξ αἱμάτων Ἰσραὴλ λεί-
ψανα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ λατρείας ἐν ἰδίῳ
ἐσκόβειν ὀρθότατα ταυτὶ τὰ κατόπτρα,
προσεκόμισαν εἰς καρποφορίαν· ἃ καὶ εἰς
τὸ τῆ λατῆρος μετεσκόβασε ἁγία. τῆς δὲ
σκηνῆς ἀνενηγερομένης, νηψεύσασαι προ-
σιζήσαντα ταῖς θύραις ταύτης, καὶ πάντα
ἀγνῶς διατῶμας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τῆς ἀληθεσέρας
ἀναδεδαγμένης σκηνῆς, τῆς ἐκκλη-
σίας, ἣν ἐπήξεν ὁ Κύριος καὶ ἐκ ἀνθρώπου, Ἐβρ. β. α.
ὡς ὁ θεοπέσιος γράφει Παῦλος, καιρὸς
ἤδη πῶς τὰς ἀνακειμένης εἰς δόξαν ποτὲ
τῆς τῶν δαιμονίων ἀγέλης, εἰς ἱερὰ μετα-
πλάττεσθαι σκῶν, καὶ ἐπιτηδεύως ἔχοντα
πρὸς παραδοχὴν τῆς ἀγίας βαπτίσματος, ὡς
καὶ διαπρέπειν διώκεσθαι τοῖς ὑπὲρ νόμον
αὐχλήμασι. τὸ γὰρ οἰμαί εἰς τὸ ἐκ κατό-
πτρων ἐκκλησιῶν, ἢτοι καμυλίων διαβολι-
κῶν, τὸν λατῆρα πλάττεσθαι τὸν χαλκῆν.
ἐν ᾧ δὲ καὶ τὸ ὕδωρ, τὸ καὶ αὐτὸν ἀποκα-
θαίρειν Μωσέα, καὶ τῇ κατὰ νόμον ἱεροσωμῇ
χρήσιμον εἰς ἀπὸνψιν, δῆλον δὲ ὅτι τὴν
νοητῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Νηψεύσασαι δὲ τὰ
γυνῆα παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς
ἀγίας. εἴη δ' ἂν καὶ τὸδε καλὸν αἰνῆμα
καὶ σοφὸν τῆ μὴ δι' αἱμάτων εἰσρέχειν ἐν
ἐκκλησίᾳ τῆς ἐν Χριστῷ δεδικαιωμένης,
θυσιᾶς δὲ μᾶλλον πνευματικᾶς ἐκπρέπου-
τας, καὶ δωροφορίαν ὡς περ τινα προσκομι-
ζοντας τῷ Θεῷ τὴν ἐγκράτειαν, τὴν οἰοναί
νέκρωσιν τῆς σαρκός. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὐκ ἐν
αἱ νηψεύσασαι, τῆς ἀγίας ἐνηγερομένης
σκηνῆς, εἰς αἰὶνα τελεῖται ψυχῶν, καὶ μωσαϊ-
κοῖς ἐντάλλμασι παιδαγωγούμενων ἔτι. πνευ-
ματικῶν δὲ μᾶλλον καὶ ὑπαγγελικῶν ἀναδε-
δαγμένων τὴν πολιτείαν ἤδη, καὶ πρὸς τῆς

Ρρρ 3

σῶν

(1) Χαλκῆν. ἦτε ἐν Φρανκεν. ἐκδοσ. καὶ ἡ ἐν Κανταβε. καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριλ. ἐν Τόμ. ι. μερ. 2.
σελ. 313. ὡσαύτως καὶ ἐν κεφ. 30. ἐδ. 18. τῆς Ἐξοδ.

σὼν ἐκ ἀνδρωτὶ τὰς ἐπιγείας ἡδονὰς, καὶ ἀναμορφωμένων εὖ μάλα πρὸς τὸ ἀκέραιον κάλλος, διὰ τὸ μὴ ἀνέχεσθαι παθεῖν τὰ μυσάρα τε καὶ βέβηλα τῆς Φιλοσαρκίας ἐγκλήματα.

Καὶ ἐποίησε τὸν λαιτῆρα, ἵνα νίπλωνται ἐξ αὐτῶ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν

καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶ τὰς χεῖρας καὶ τὰς πόδας αὐτῶν, εἰσπορευομένων αὐτῶν εἰς τὴν σκηνὴν τῶ μαρτυρίου, ἣ ὅταν προσπορεύωνται πρὸς τὸ θυσιαστήριον λειτουργεῖν, ἐνίπνοντο ἐξ αὐτῶ, καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

Κ Ε Φ. Λ Θ.

Πᾶν τὸ χρυσίον, ὃ κατεργάσθη εἰς τὰ ἔργα κατὰ πᾶσαν τὴν ἐργασίαν τῶν ἁγίων, ἐγένετο χρυσὸς τῆς ἀπαρχῆς, ἐννέα καὶ εἴκοσι τάλαντα, καὶ ἐπτακόσιοι καὶ τριάκοντα σίκλοι κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι ὁ σίκλος δύο δραχμὰς ἔχει.

Καὶ ἀργυρὶς ἀφάρεμα παρὰ τῶν ἐπέσκεμμένων ἀνδρῶν τῆς συναγωγῆς ἑκατὸν τάλαντα, καὶ χίλιοι καὶ ἐπτακόσιοι καὶ ἐβδομηκονταπέντε σίκλοι· δραχμὴ μία τῇ κεφαλῇ τὸ ἥμισυ τῶ σίκλου, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῶν ἐπέσκεμμένων, τῶν δεδοκιμασμένων ἀνθρώπων εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶ προσκεχυμένου ἀργυρίου.

Πᾶς ὁ παραπορευόμενος τὴν ἐπισκεψιν ἀπὸ εἰκοσαετῶς καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἐξήκοντα μυριάδας, καὶ τριχίλις καὶ πεντακοσίας καὶ πενήκοντα.

ΑΔΗΛΟΥ. Πᾶς ὁ παραπορευόμενος τὴν ἐπίσκεψιν, ἀντὶ τῶ πάντες οἱ ἀριθμηθέντες ἐπιστάν τοῖς ἔργοις, οἱ καὶ δυναμένοι ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον, οἱ καὶ παρέλαβον τὴν ὁλκὴν τῶ ἀργυρίου. ἀπὸ εἰκοσαετῶς δὲ, ὡς τῶν ἡττόνων ἀνεπιτηδείων ὄντων πρὸς ἔργα, διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας.

Καὶ ἐγενήθη τὰ ἑκατὸν τάλαντα τῶ ἀργυρίου εἰς τὴν χώνευσιν τῶν κεφαλίδων τῆς σκηνῆς, καὶ εἰς τὰς κεφαλίδας τῶ καταπετάσματος, ἑκατὸν κεφαλίδες εἰς τὰ ἑκατὸν τάλαντα, τάλαντον τῇ κεφαλίδι. καὶ τὰς χιλίους ἐπτακοσίας ἐβδομηκονταπέντε σίκλους ἐποίησεν εἰς τὰς ἀγκύλας τοῖς σύλοις· καὶ κατεχρύσωσε τὰς κεφαλίδας αὐτῶν, καὶ κατεκόσμησεν αὐτὰς. καὶ ὁ χαλκὸς τῶ ἀφάρεματος τετρακόσια καὶ ἐβδομήκοντα τάλαντα, καὶ διχίλιοι τετρακόσιοι σίκλοι. καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτῶ τὰς βάσεις τῆς [θύρας] τῆς σκηνῆς τῶ μαρτυρίου, καὶ τὰς βάσεις τῆς αὐλῆς κύκλῳ, καὶ τὰς βάσεις τῆς πύλης τῆς αὐλῆς, καὶ τὰς πασσάλους τῆς σκηνῆς, καὶ τὰς πασσάλους τῆς αὐλῆς κύκλῳ, καὶ τὸ παράθεμα τὸ χαλκὸν τῶ θυσιαστηρίου, καὶ πάντα τὰ

σκεύη τῶ θυσιαστηρίου, καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα τῆς σκηνῆς τῶ μαρτυρίου. καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ, ὅπως ἐποίησαν. τὸ δὲ λοιπὸν χρυσίον τῶ ἀφάρεματος ἐποίησαν σκεύη εἰς τὸ λειτουργεῖν αὐτοῖς ἐναντὶ Κυρίου. καὶ τὴν καταλειφθεῖσαν ὑάκινθον, καὶ πορφύραν, καὶ τὸ κόκκινον ἐποίησαν σολὰς λειτουργικὰς Ἀαρὼν, ὥς λειτουργεῖν ἐν αὐτοῖς ἐν τῷ ἁγίῳ. καὶ ἤνεγκαν τὰς σολὰς πρὸς Μωϋσῆν, καὶ τὴν σκηνὴν, καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς, τὰς βάσεις, καὶ τὰς μοχλὰς, καὶ τὰς σύλας, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς· καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ τὰς διωστῆρας αὐτῆς· καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶ· καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καὶ τὴν λυχνίαν τὴν καθαρὰν, καὶ τὰς λυχνας αὐτῆς, λυχνας τῆς καύσεως, καὶ τὸ ἔλαιον τῶ φωτός· καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως, καὶ πάντα αὐτῆς τὰ σκεύη· καὶ τὰς ἄρτας τῶ προκειμένους.

Καὶ τὰς σολὰς τῶ ἁγίου, αἱ εἰσιν Ἀαρὼν, καὶ τὰς σολὰς τῶν υἱῶν αὐτῶ εἰς τὴν ἱερατείαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸν Ἀαρὼν λέγει, ὡς πρῶτον ἱερέα, ἅγιον.

Καὶ τὰ ἱσία τῆς αὐλῆς, καὶ τὰς σύλας, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς· καὶ τὸ καλαπέτασμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς, καὶ τῆς πύλης τῆς αὐλῆς· καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς σκηνῆς, καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα αὐτῆς· καὶ τὰς διωστῆρας δέρματι κριῶν ἡρυθροδανωμένα, καὶ τὰ καλύμματα δέρματα ὑακίνθινα, καὶ τῶν λοιπῶν τὰ ἐπικαλύμματα· καὶ τὰς πασσάλους, καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα τὰ εἰς τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τῶ μαρτυρίου. ὅσα συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ, ὅπως ἐποίησαν [οἱ] υἱοὶ Ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν κατασκευὴν. καὶ εἶδε Μωϋσῆς πάντα τὰ ἔργα, καὶ ἦσαν πεποιηκότες αὐτὰ ὡς τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ, ὅπως ἐποίησαν αὐτὰ, καὶ ἠυλόγησεν αὐτὰ (1) Μωσῆς.

ΚΕΦ.

(1) Αὐτῶν. ἢ τε ἐν Φρανκεν. καὶ ἢ ἐν Κανταβε. ἔκδοσι.

Κ Ε Φ. Μ.

β. α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τῇ μηνὸς τῆς πρώτης νεμηνίας, σήσεις τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας.

ΛΗΛΟΥΤ. Ἡ ἀνισαμμένη σκηνὴ τὸ ἅγιον σῶμα σημαίνει τῇ Χριστῷ. ἐν ἡμέρᾳ δὲ μιᾷ, δι' ἧς τὸν αἰῶνα νοεῖς τὸν ἀνεσηκότα, καθ' ὃν καὶ μόνον γέγονεν ἄνθρωπος· νεμλίαν δὲ, τὴν ἀνακαινίζσαν ἡμᾶς αὐτῇ ἐπιδημίαν. τὰ ἀρχαῖα γὰρ παρήλθε μὴ τῷ πρώτῳ, ὅτε τῆς ἐαρινῆς τροπῆς ἀναλάμπει τὸ κάλλος, ἀπονιψάμενοι (1) τῇ νοητῇ χειμῶνος τὴν καλήφειαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τῇ νεμλίᾳ τῇ πρώτῃ μὴνὸς σῆσαι τὴν κιβωτὸν προσέταξεν ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῇ; Ἐπειδὴ κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν τὴν κλίσιν ἐδημιόργησε, καὶ μαρτυρεῖ τῷδε τῷ λόγῳ τῶν λόγων ἡ δὴλωσις. (2) βλασησάτω γὰρ Φησιν ἡ γῆ βοτάνῳ χορτῇ σπέρμα καλὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιεῖν καρπὸν, ὃ τὸ σπέρμα αὐτῆς ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. ἀρχομένη δὲ τῆς ἔαρος, καὶ οἱ λειμῶνες ἀνδρῶν, καὶ κυμαίνει τὰ λήγια, καὶ τὰ δένδρα φύει καρπὸν. διὰ τοι τῆτον καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν ἡλδοθήρωσε τῆς Αἰγυπτίων δαλείας· καὶ ἀγία παρθένω Γαβριὴλ ὁ Ἀγγελος ἐκόμισε τῶν παραδόξων ὠδίνων τὰ θάλασσα. κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν καὶ ὁ δεσπότης Χριστὸς τὸ σωτήριον ὑπέμεινε πάθος. μάλα τοίνυν εἰκότως τῇ μιᾷ τῇ πρώτῃ μὴνὸς τὴν σκηνὴν σῆσαι ὁ τῶν ὅλων Θεὸς προσέταξε. καὶ ὅτι τῇ κόσμῳ παντὸς ἐκλύπημα ἦν, καὶ ἵνα ὑτρεπίσῃ πρὸς τὴν τῇ πάχα ἐορτῇ, τὴν πρώτῃ ἐπιτελεῖν νόμος ἡ Ἰουδαίῳ. τότε δὲ καὶ πρῶτον ταύτῃ ἡμελλοῦ ἐορτάζαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. δούτερον γὰρ ἡ ἔτος μετὰ τὴν τῆς δαλείας ἀπαλλαγὴν.

γ. Καὶ θήσεις τὴν κιβωτὸν τῆς μαρτυρίας, καὶ σκεπάσεις τὴν κιβωτὸν τῷ καταπετάσματι. Καὶ εἰσοίσεις τὴν τράπεζαν, καὶ προθήσεις τὴν προθεσιν αὐτῆς. καὶ εἰσοίσεις τὴν λυχνίαν, καὶ ἐπιθήσεις τὰς λύχνους αὐτῆς. Καὶ θήσεις τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσεόν, εἰς τὸ θυμιάν ἐνώπιον τῆς κιβωτῆς τῆς μαρτυρίας. καὶ θήσεις τὸ κατακάλυμμα τῆς καταπετάσματος εἰς τὴν θύραν

5. τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων θήσεις παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. καὶ περιθήσεις τὴν αὐλὴν κύκλῳ. Καὶ λήψῃ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσματος, καὶ χρίσεις τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἀγιάσεις αὐτήν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἔσαι ἅγια.

ι. Καὶ χρίσεις τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων, καὶ πάντα τὰ αὐτῆς σκεύη· καὶ ἀγιάσεις τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἔσαι τὸ θυσιαστήριον ἅγιον τῶν ἁγίων.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ, τε γὰρ ἀγιάζων καὶ ἔβρ. 2. 12 οἱ ἀγιάζομενοι, ἐξ αὐτοῦ πάντες. (3) δέδεκται δὲ ὁ κατὰ φύσιν ὡς Θεὸς ἅγιος τῆς ἀγιάζοντος Θεοῦ τὸ πρόσλημα. καὶ τῆτό φησιν ὁ μακάριος Πέτρος, Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἔκην περὶ τὸ ἀνθρώπινον (4) καὶ τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς ὁ ἀγίασμός.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Χρίσας δὲ [τοῖς ἄλλοις ὁμῶς] καὶ τῆς κατὰ νόμον λατρείας τὸ θυσιαστήριον. ἅγιος γὰρ καὶ ὁ νόμος, [καλῶν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς κατὰ φύσιν Θεοῦ, καὶ δικαιοσύνης εἶδωσιν τοῖς ἀκρωμενίοις αἰτιθεῖς, καὶ εἰς ἀρχὰς ἀγαθότητος ἀποφύγων τὰς παιδουομένας.]

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἄγιος δὲ ἁγίων ὁ νόμος, καὶ κατὰ γὰρ τὴν σκηνὴν, ἀλλ' ὅτι πρὸς θεωρίαν εἰ μετατρέποιο τὴν πνευματικὴν, αὐτὸν ἡμῖν οἱ τύποι διακεκράγασι τὸν Χριστόν, τὸν ἅγιον ἁγίων ἀληθῶς. ἀγιάζει γὰρ ὡς Θεὸς τῷ ἰδίῳ καταχρίων πνεύματι τὰς ἐν μεθέξει γεγονότας αὐτῇ διὰ τῆς πίστεως.

ΛΗΛΟΥΤ. Ὅτι καὶ τῆτον ἅγιόν ἐστιν ἁγίων, καὶ πάντα δὲ τὰ ἱερατικά σκεύη, ὡς ἀγιάζοντα τὰς ἱερεῖς, οἱ εἰσιν ἅγιοι.

ιβ. Καὶ προσάξεις Ἀαρὼν καὶ τὰς υἱὰς αὐτῆς ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας, καὶ λήσεις αὐτὰς ὕδατι.

ιγ. Καὶ ἐνδύσεις Ἀαρὼν τὰς στολὰς τὰς ἁγίας, καὶ χρίσεις αὐτὸν, καὶ ἀγιάσεις αὐτόν, καὶ ἱερατεύσει μοι. Καὶ τὰς υἱὰς αὐτῆς προσάξεις, καὶ ἐνδύσεις αὐτὰς χιτῶνας.

ιδ. Καὶ ἀλείψεις αὐτὰς ἐν τρόπον ἡλείψας τὸν πατέρα αὐτῶν, καὶ ἱερατεύσωσί μοι. (5) καὶ ἔσαι, ὥστε εἶναι αὐτὰς

(1) Ἐλεειπὲς ἔοικεν. Ἰσως δὲ ἀναγνωστέον ἀπονιψάμενων.

(2) Τῶν δένδρων ἢ βλάστησις. ἢ ἐν χαλ. ἐκδοσ.

(3) Πάντες. ἰστέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἀνωμότην ἔχοντα λόγον, αὐτὸς ὑπάρχων ὁ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀγίασμός· χορηγὸς καὶ σωδότης ὡς Θεός, τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ μεθ' ἡμῶν ἀγιάζεται κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. καὶ τῆτό ἐστιν ἡ λεγομένη κένωσις. ὁ γὰρ ἅγιος κατὰ φύσιν ὡς Θεός, δέδεκται λέγεται τῇ ἀγιάζοντος Θεοῦ. καὶ τῆτό φησιν ὁ μακάριος, κτ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 352.

(4) Περί τὸ ἀνθρώπινον ἢ χρίσις, καὶ τῆς σαρκὸς ὁ ἀγίασμός, τῆς ἐκ κατὰ φύσιν ἁγίας, ἀλλ' ὡς ἐν μεθέξει παρὰ Θεοῦ. αὐτ.

(5) Ἱερατούσασί μοι. καὶ ἔσαι, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χρίσμα ἱερατείας. αἱ ἐρημ. ἐκδοσ.

αὐτὰς-χρίσμα ἱερὸν εἰς τὸν αἰῶνα εἰς Α
τὰς γενεὰς αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ ἀλεῖψαι καὶ χρίσαι
ταῦτόν ἐστι.

- ις. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς πάντα
ὅσα συνέταξεν αὐτῷ Κύριος, ὅτως
ιβ. ἐποίησε. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ
πρώτῳ, τῷ δευτέρῳ ἔτει, πορευομέ-
νων αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου, νημενία ἐς ἁθή B
ην. ἡ σκηνή. Καὶ ἔθηκε Μωϋσῆς τὴν σκη-
νὴν, καὶ ἐπέθηκε τὰς κεφαλίδας αὐ-
τῆς, καὶ διενέβαλε τὰς μοχλὰς, καὶ
ιδ. ἔθηκε τὰς σῦλκας αὐτῆς. Καὶ ἐξέτεινε
τὰς αὐλαίας ἐπὶ τὴν σκηνήν, καὶ ἐπέ-
θηκε τὸ κατακάλυμμα τῆς σκηνῆς
ἐπ' αὐτὴν ἄνωθεν, καθὰ συνέταξε
κ. Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ λαβὼν τὰ
μαρτύρια ἐνέβαλεν εἰς τὴν κιβωτόν.
[καὶ ὑπέθηκε τὰς διωστῆρας ὑπὸ τὴν
κα. κιβωτόν.] Καὶ ἐπέθηκε τὴν κιβωτόν
εἰς τὴν σκηνήν, καὶ ἔθηκε τὸ κάλυμμα
τῶ καταπετάσματος, καὶ ἐσκέπασε
τὴν κιβωτόν τῶ μαρτυρίᾳ, ὃν τρόπον
ιβ. συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ
ἔθηκε τὴν τράπεζαν εἰς τὴν σκηνήν τῶ
μαρτυρίᾳ, ἐπὶ τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς
τῶ μαρτυρίᾳ ἀπὸ βορρᾶ ἔξωθεν τῶ
κγ. καταπετάσματος τῆς σκηνῆς. Καὶ
προέθηκεν ἐπ' αὐτῆς ἄρτους τῆς προ-
θέσεως ἑναντι Κυρίου, ὃν τρόπον συ-
κδ. νέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ ἔθη-
κε τὴν λυχνίαν εἰς τὴν σκηνήν τῶ μαρ-
τυρίᾳ, εἰς τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς τῆς
κε. πρὸς νότον. Καὶ ἔθηκε τὰς λύχνους
αὐτῆς ἑναντι Κυρίου, ὃν τρόπον συ-
κς. νέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ ἔθη-
κε τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν εἰς τὴν
σκηνήν τῶ μαρτυρίᾳ ἀπέναντι τῶ κα-
κς. ταπετάσματος, Καὶ ἐθυρίασεν ἐπ'
αὐτῶ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, ὃν
τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.
κθ. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμά-
των ἔθηκε παρὰ τὰς θύρας τῆς σκη-
λγ. νῆς τῶ μαρτυρίᾳ. Καὶ ἔθηκε τὴν αὐ-
λὴν κύκλῳ τῆς σκηνῆς, καὶ τῶ θυ-
σιαστήριᾳ. καὶ συνετέλεσε Μωϋσῆς
πάντα τὰ ἔργα.

λδ. Καὶ ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὴν
σκηνήν τῶ μαρτυρίᾳ· καὶ ἡ δόξα Κυ-
ρίου ἐπλήσθη τὴν σκηνήν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀναδεδειγμένης γὰρ
ἐν κόσμῳ τῆς ἀγίας καὶ ἀληθεσέρας σκη-
νῆς, ταῖς τῆς ἐξ ἑδνῶν ἐκκλησίας, ὡς
περιελάμπετο Χριστῷ, καὶ ἡ νεφέλη ὡς
τις πνευματικὴ δρόσος ἡμᾶς τοῖς ἄνωθεν
πλυσίως καταπιδύνασα, τὸν θεῖον ναὸν ἀ-
ναπλήρησι.

λε. Καὶ ἐκ ἡδυνήθη Μωϋσῆς εἰ-
σελθεῖν εἰς τὴν σκηνήν τῶ μαρτυρίᾳ,
ὅτι ἐπεσκίαζεν ἐπ' αὐτὴν ἡ νεφέλη,
καὶ δόξης Κυρίου ἐπλήσθη ἡ σκηνή.
λς. Ἡνίκα δ' ἂν ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς
σκηνῆς, ἀνεξεύγνυσαν [οἱ] υἱοὶ Ἰσραὴλ
λς. σὺν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν. Εἰ δὲ μὴ ἀνέ-
βη ἡ νεφέλη, ἐκ ἀνεξεύγνυσαν ἕως
τῆς ἡμέρας, ἧς ἀνέβη ἡ νεφέλη.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Πλὴν ἐκ ἡδυήατο, Φη-
σὶν, εἰσελθεῖν ὁ Μωϋσῆς.] ὁ γὰρ εἰσβέ-
βηκεν ὁ Ἰσραὴλ, τὴν τῶ θεῖου φωτός προσ-
βολῇ ἐνεργεῖν ὁ δυνάμενος· ἐπεί τοι μήτε
σωήκε τὸ Χριστῷ μυστήριον, ὅτε προσήκα-
το τὸν ἐν πνεύματι φωτισμόν, ὅτε τεθέα-
ται τοῖς τῆς διανοίας ὁμμασι τὴν δόξαν
Κυρίου. ὡ καὶ ὡς ἐν τύπῳ νεφέλης ἀπαί-
ροντι μὲν τὸν κόσμον καὶ πρὸς τὰ ἄνω βα-
δίζοντι, σωμαπαίρομεν κατ' ἴχνος ἰόντες τὸ
δεσποικόν· [ἐνεκαίνισε γὰρ ἡμῖν τὴν πρόσ-
φατόν τε καὶ ζῶσαν ὁδόν, τὴν εἰς τὰ ἄνω
Φημὶ καὶ ἐν ἑρανῶ·] ἀναπνευόμενῳ δὲ ὡ-
σπερ καὶ καταλύοντι, σωμαναπνευσόμεθα
καὶ συγκαταλύσομεν.

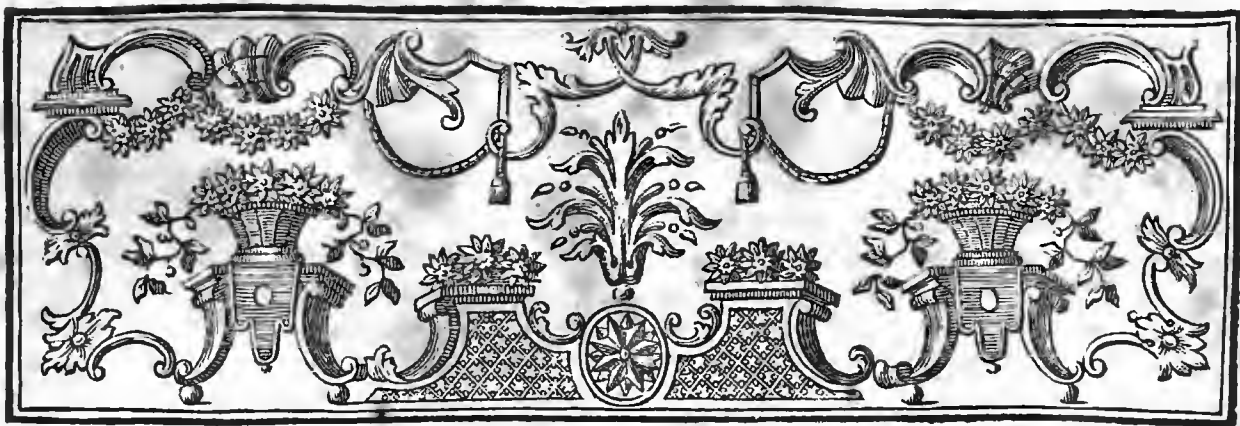
λη. Νεφέλη γὰρ ἦν ἐπὶ τῆς σκη-
νῆς ἡμέρας, καὶ πῦρ ἦν ἐπ' αὐτὴν νυ-
κλὸς ἐνώπιον παντὸς οἴκου Ἰσραὴλ, ἐν
πάσαις ταῖς ἀναζυγαῖς αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Φαίνει μὲν γὰρ ὁ Χρι-
στὸς χαρίσμασι πνευματικοῖς τὰς ὡσπερ ἐν
ἡμέρᾳ καὶ ἐν φωτὶ γεγονότας, διὰ γε τῶ
τὴν ἐπ' αὐτῷ γνῶσιν λεπτῶς καὶ ἐξητασ-
μένως ἐλεῖν, καὶ ἐκλελαμπρύνει τὸν
νῦν. καταφωτίζει δὲ τὰς ἀμαρτεσέρας ἐτι.
σκότος δὲ ὅλως κοσμικῆς ἀπάτης ἐκ ἑσθ
ἐκκλησίαις, περιεσφάπτοντος ταύταις
τῶ Χριστῷ, καὶ νοητῷ φωτὶ τὰ σύμπαντα
καταυγάζοντος. ὁ γὰρ ἐσμεν νυκλὸς, 1. Θεσ. 5. 5.
ἔδὲ σκότεις, ἀλλ' υἱοὶ φωτός καὶ
ἡμέρας, κατὰ τὸ γεγραμ-
μένον.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ.

ΛΕΥΓΙ-

ΛΕΥΙΤΙΚΟΝ

ΜΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Λευϊτικὸν ὠνόμασαν, ἐπειδὴ τὸ τῆς ἱερωσιῆς, καὶ τὰ τῶν θυσιῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα προσέταξεν ὁ Θεός. ἐν τῷ τῷ φέρεται. ἔχει μὲν ἔν καὶ ἡ Ἐξοδὸς τῷ Θεῷ νομοθεσίας· ὅπως δὲ (1) ἐτελέσθησαν οἱ ἱερεῖς χριστιανιστῆς, καὶ ὅπως κατεσκευάσθη ἡ σκηνή, καὶ σύμπηξιν ἔλαβεν ἐναρμόνιον, καὶ ἄλλα πλείονα ἰστορεῖ τὸ Λευϊτικόν. εἰ δὲ καὶ ἑτεράτινα περιέχει ἔθαιμασόν. ἐπιγραφὴ γάρ ἐστιν, (2) ἐκάσθ βιβλίῳ τῷ ἐν αὐτῷ καιριωτέρῃ δηλωτικῇ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸν περὶ θυσιῶν λόγον οἱ μὴ ὀρθῶς ἐνορῶντες καταφρονεῖσιν, ἢ ὡς οὐτελεῖς νομοθεσίας καὶ μηδὲν ἄξιον τῷ δημιουργῷ ἐχέσης, ἢ αὐτῷ τῷ δημιουργῷ ὡς οὐτελεῖ νομοθετῆτος ἀσεβῶς καταφρονησάντων. ὁ δὲ νοήσας τὸ τῷ Δαβὶδ καὶ τῷ Ἀποστόλῃ, τῷ μὲν λέγοντος, ἀποκάλυψον τὰς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια. ὁ δὲ ἑξῆς, τῷ δὲ βοῶντος, ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν, διδάσκει διαβλέψαι, ὡς ἄξια. Ὁ δὲ Θεὸς εἰσὶν ἀποκεκρυμμένα ἐν τέτοις μαθήματι.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Αἱ ἐν τῷ Λευϊτικῷ θυσίαι καθαρισμόν ψυχῶν περιέχουσι· τοῖς μὲν τελειοτέροις, ἀναλίσκομένων τῶν ἀλόγων εἰς τὸ πῦρ τῷ Θεῷ· ἀλόγων δὲ καθαρῶν, ὡς τύπος εἰς τὰ ὀλοκαυτώματα· πῦρ δὲ τῷ λόγῳ, τὸ ἀναλωτικὸν τῆς ὕλης· ψυχὴ γὰρ ἔσται τέττα κατήκοος, τὰ κατὰ φύσιν ἄλογα ἐκ τῆς αἰδήσεως γινόμενα, πολλῷ τῷ πρὸς τὸ θεῖον ἔρωτι χρησιμὰ δαπανᾷ· τοῖς δὲ ἀτελεστέροις, μερῶν τινῶν ἀναλίσκομένων τῷ πυρὶ τῷ Θεῷ. ὡς τὰ σύμβολα δοκεῖ προσετάρχηται ἀναφέρειν. ἀπολείπει δὲ πᾶς ὁ τῷ τῷ Θεῷ θυσιασθῆναι πῦρ προσάγων ἄλλοτριον. ὡς τύπος Ναδὰβ καὶ Ἀβιαδ. τὸ δὲ τὰ κατὰ μέρος ἐξοδεύσαι περὶ τέτων διδάσκει, ἐκ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀναβεβηκότος εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ταῦτα τρανῶς θεωρήσαντος.

Κ Ε Φ Α.

α. **Κ**αὶ ἀνεκάλεσε Μωϋσῆν, καὶ ἐλάλησε Κύριος αὐτῷ ἐν τῇ σκηνῇ τῷ μαρτυρίῳ, λέγων, Πάλησον

β. τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν εἰς προσάγαγῃ δῶρα τῷ Κυρίῳ, ἀπὸ τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων προσοίσετε τὰ δῶρα ὑμῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος ἕνεκα τὰς θυσίας προσφέρειν προσέταξεν ὁ Θεός; Πολλὰ μὲν ἡμῖν εἴρηται περὶ τέτων, καὶ τοῖς πρὸς Ἑλλήνας συγγεγραμμένοις, καὶ τοῖς πρὸς τὰς αἰρέσεις, καὶ μὲντοι

καὶ τοῖς πρὸς τὰς μάγας· πρὸς δὲ τέτοις καὶ ταῖς τῶν Προφητῶν ἐρμηνείαις, καὶ τοῖς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιστολῶν ὑπομνήμασιν. ἐρῶ δὲ ὅμως καὶ ταῦτα ἐν κεφαλῇ. ὅτι μὲν ἀνενδεῖς ὁ Θεός, ἐκ οἷμας ἀντερεῖν ἐδὲ τὰς ἄγαν ἀνοήτους. ὅτι δὲ καὶ τὰς τοιαύτας ἐπρόσβληται θυσίας, διὰ τῶν πλάσμων ἐδίδασκε Προφητῶν. ἐπειδὴ δὲ χρόνον συχνόν ἐν Αἰγύπτῳ διατετελεσῶς ὁ λαός, θύειν δαίμοσιν ἐδιδάχθη, συνεχώρησε τὰς θυσίας, ἵνα τῆς δεισιδαιμονίας ἐλθὺθέρῃ. ὅτι γὰρ ταύταις ἔχαιρον, μαρτυρεῖ τὰ περὶ τὸν μόχον γεγεννημένα. τῷ καὶ διὰ Ἰεζεκιὴλ τῷ προφήτῃ δεδήλωκεν· εἰ-
 „δὸν γὰρ σέ, Φησὶ, πεφυρμένῳ ἐν τῷ αἵματί σου, καὶ ἐπὶ σὺ· ἐν τῷ αἵματί σου ζῶν, πληθύνῃ. λέγει δὲ ὅτι θεασάμενός σε τῷ

Ἰεζ. 16. 6.

(1) Ὅπως τε. ὁ Ἀλεξάνδρος κώδ.

(2) Ἐπιγραφὴ γάρ ἐστι Λευϊτικόν, τῷ ἐν αὐτῷ καιριωτέρῃ δηλωτικόν. αὐτὸ σελ. 180. τῷ 2. Τόμ. τῆς τῷ Ρε. ἐκδόσ.

τῷ τῶν θυσιῶν αἵματι χαίρεσαν, συνεχώ-
ρησά σοι τῆς τοιαύτης ἀπολαύειν ἐπιθυ-
μίας. πρὸς δὲ τέτοις, καὶ ἕτερον αὐτοῖς
ἀλεξίκακον διὰ τέττε κατεσχόλασε Φάρ-
μακον. ὅθεν γὰρ αὐτῷ προσέταξε τὰ
παρ' Αἰγυπτίων θεοποιήματα· ἀπὸ μὲν τῶν
τετραπόδων, μόχον καὶ τράγον καὶ πρό-
βατον· ἀπὸ δὲ τῶν πτερωτῶν, τρυγῶνα καὶ
περισερῶν νεοτῆς. ἐκ ἀγνοῶμεν ὅτι
καὶ ἄλλα πάμπολλα ἐθεοποιεῖντο Αἰγύπτιοι·
ἀλλὰ τῶν θεοποιημένων τὰ ἡμερώτερα
ταῖς θυσίαις ἀπένειμε· τὰ ἄλλα δὲ ἀκά-
θαρτα προσηγόρευον· ἵνα τὰ μὲν ὡς ἀ-
κάθαρτα βδελυγόμενοι, μὴ θεοποιῶσι· τὰ
δὲ ὡς θύοντες, μὴ Θεὸς ὑπολάβωσιν· ἀλ-
λὰ μόνον προσκυῶσι τὸν ὡ ταῦτα προσ-
φέρειται. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν αὐτῶν ἦσαν ἐν
δύπορίᾳ χρημάτων, οἱ δὲ περὶ συζῶντες,
τοῖς μὲν μόχον προσφέρειν, ἢ ἀρνίον, ἢ
αἶγα προσέταξε, τοῖς δὲ δύο τρυγῶνας,
ἢ δύο νεοσσὲς περισερῶν· τοῖς δὲ γε πει-
σάτοις, σεμίδαλιν ὀλίγην ἀναμεμιγμένην
ἐλαίῳ, σύμμετρα τῇ δυνάμει νομοθετῶν.
τέττων τὰ μὲν, δῶρα προσηγόρευον, ὡς
ἐκ ἐκ νομικῆς ἀνάγκης, ἀλλ' ἐκ φιλοθέ-
ας προσφερόμενα γνώμης· τὰς δὲ, θυσίας
σωτηρίας. δηλοῖ δὲ τὸ νομα ἀρρώστιας, ἢ
χαλεπῶν τινῶν ἐτέρων ἀπαλλαγῇ. προ-
σφέροντο δὲ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτίας, καὶ
πλημμελείας, καὶ ἀγνοίας ἱερουργίας. δη-
λοῖ δὲ ἢ μὲν ἁμαρτία, νόμος τινὸς παρὰ-
βασιν ἐθέλῃσιον· ἢ δὲ πλημμέλεια, τὴν
ἐκ περισσείας τινος γεγενημένην παρανο-
μίαν. σωέβαινε γὰρ τινα παρὰ γνώμην,
ἢ λεπρῷ πελάσσει, ἢ νεκρῷ, ἢ γονορροεῖ.
ἢ δὲ ἀγνοία σαφῇ τὴν ἐρμηνείαν ἔχει. ἢ
γὰρ πάντες ἅπαντας τὰς νόμους ἠπίσαν-
το. τὰ μὲν γὰρ τῆς ψυχῆς ἁμαρτήματα
καὶ ἢ Φύσις ἐδίδασκε. ταῦτα δὲ ἂ μόνοις
ἡρμοτῆσιν Ἰσραηλίοις, διδασκάλων ἐδίδετο. καὶ
τέττων [δὲ τῶν θυμάτων,] τὰ μὲν ὅλοτε-
λῃ κατεκαίετο· τῶν δὲ, σμικρά τινα μό-
ρια, [ὅ] τῆς κοιλίας ἐπίπλεον, καὶ οἱ
νεφροὶ, καὶ τὸ ἐπικείμενον αὐτοῖς σάαρ,
καὶ τὸ ἥπατος ὁ λοβός. εἴρηται δὲ ἡμῖν
τίνων ταῦτα δηλωτικά. ἢ δὲ ὑπὲρ ἁμαρ-
τίας προσφερομένη θυσία δίχα ἐλαίᾳ καὶ
λιβανωτῇ προσεφέρετο. ἢ γὰρ ἔχουσι τὴν
φωτὸς τὴν τροφὴν οἱ ἐν τῷ σκοτεινῇ τῆς
ἁμαρτίας καθήμενοι, ὅθεν τὸ ἱλαρὸν οἱ σέ-
νουν ὀφείλοντες· κατὰ γὰρ τὸν Προφή-
τῳ. 103. 15. τὴν, τὸ πρόσωπον ἱλαρῶναι τὸ ἔλαιον· ὅθεν
τὸ δῶδες οἱ τῆς πονηρίας μὴ ἀφαιρέτες
Κολασ. 2. 17. τὴν δυσσομίαν. ἐπεὶ δὲ σκίαν εἶχε τῶν
μελλόντων ὁ τύπος, καὶ ἐκ αὐτῇ τὴν εἰκό-
να τῶν πραγμάτων, κατὰ τὸν θεὸν Ἀπό-
στολ. 8. 5. ἡ σολον, καὶ ὑποδείγματι καὶ σκία τῶν ἐπα-
ρανῶν λατρεύειν ἐφ' ἣς τὸν νόμον· ἐκ
ἀπὸ τρόπου νομίζω τὴν δρᾶν, ταῖς τῶν ἀλό-
γων ἱερέων διαφοραῖς εἰκνῆσαι λέγων τὰς
ἐαυτὰς τῷ Θεῷ προσφέροντας. οἱ μὲν γὰρ
τὸν ἀκτῆμονα καὶ φροντίζον ἐλθόντες
ἀπαζόμενοι βίον, ὅλας ἐαυτὰς ἀφιερῶσι

τῷ τῶν ὅλων Θεῷ, καὶ σφᾶς αὐτὰς ἀπο-
φαίνεσιν ὀλοκαυτώματά τε καὶ ὀλοκαρ-
πάματα· ὅθεν τῷ παρόντι καταλιπόντες
βίον, ἀλλ' εἰς τὴν ἀγῆρω πάντα κατατε-
θέντες ζῶν· οἱ δὲ τέττων ἐλάτεις, τὰ
μὲν τῷ θυσιασθῆναι, τὰ δὲ τοῖς ἱερεῦσι,
τὰ δὲ λοιπὰ τῇ τῷ σώματος ἀπονέμει
χρεῖα. καὶ οἱ μὲν προσφέρουσι τῶν προ-
βάτων τὴν ἐπιείκειαν· οἱ δὲ τοῖς ὑπαι-
θέσι μόχοις παραπλησίως, διαφέρουσιν
ἀπαζόμενοι (1) τὸν χρῆσιν τῷ Κυρίᾳ ζυ-
γόν· ἄλλοι δέ τινες τὰς αἶγας μιμῶμενοι,
οἷόν τι γάλα, τοῖς δεομένοις παρέχουσι τῆς
χρεῖας τὰ περιττὰ, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν
νομοθεσίαν τὴν λέγουσαν· τὸ ὑμῶν περισ- 2. Κορ. 8. 13.
σθῆμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑσέρημα. οἱ δὲ προσ-
κομίζουσι τῶν τρυγῶνων τὸ σῶφρον, καὶ
φύγουσιν ὡσαύτως τὴν δούτερον γάλα τὴν
ζούγλιν· οἱ δὲ ἀπλότητι καὶ ἀκακίᾳ κοσ-
μοῦσι τὴν γνώμην, μιμῶμενοι τὰς τῶν πε-
ρισερῶν νεοτῆς. ὅθεν γὰρ τελείας θύε-
ται ταύτας ἐνομοθέτησεν· ἐπεὶ δὲ τόδε
τὸ ζῶον περὶ τὰς μίξεις θερμότατον· ἀλ-
λὰ τέττων τὰς νεοτῆς, ἀκακίᾳ μὲν χρω-
μένους, συμπλοκῆς δὲ ἢ γεγενυμένους. τὰ
μὲντοι πτερωτὰ ἔτε ὁ πατριάρχης διείλεν,
ἔτε ὁ νομοθέτης διαιρεθῆναι κελεύει. οἱ
γὰρ πτερωτοὶ τὴν διάνοιαν, ἐξ ὅλης καρδίας
ἀγαπῶντες τὸν Θεόν, ἢ διαίρεσιν αὐτῷ
εἰς τὰ γῆιν καὶ ἕρηναι, ἀλλ' ὅλῳ ἀνα-
πέμπουσιν ἄνω. ἔτω τὰ περὶ τῶν θυσιῶν
νοῦντες, ὁρίσομεν καὶ τῇ τῶν Ἰσραηλίων
ἀδελφείᾳ τὸν περὶ τέττων νόμον ἀρμόδιον,
καὶ τῇ δογματικῇ τελειότητι τὴν τοιαύ-
την νομοθεσίαν ἢ περιττῶν. ἔτω δὲ ταῦτα
νοῦν καὶ ὁ Θεὸς ἡμᾶς ἐξεπαίδευσεν Παῦ-
λος. τεθεικὼς γὰρ τὸν περὶ τῶν βοῶν νό-
μον, ὃς ἀπαγορεύει τὰς βῆς ἀλοῶντας κη-
μῆν, ἐπήγαγε· μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ 1. Κορ. 9. 9,
Θεῷ; ἢ οἱ ἡμᾶς πάντως λέγει; οἱ ἡμᾶς 19.
γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν
ἀροτριᾷ, καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτῇ
μετέχει. ἔκον τὸ νόμον τὸ μὲν αἰδητὸν
καὶ ἐπιπόλαιον, Ἰσραηλίοις κατάλληλον· τὸ
δὲ πνευματικόν, τοῖς τὴν δογματικῇ πολ-
ιτείαν ἀπαζομένοις. ἰσέον δὲ καὶ τέτο,
ὡς τὰ μὲν ὀλοκαυτῶμενα, ἄρσενά τε· ἀν-
δρῶν γὰρ ἡ τελειότης· τὰ δὲ περὶ ἁμαρ-
τίας θύμενα, θήλεα. ἀδελφέντος γὰρ τῇ
ἐν ἡμῖν ἡγεμονικῇ, τὰ πάθη κρατῇ. ἐπι-
σημνῶσθαι δὲ καὶ τέτο δὲ, ὡς ὑπὲρ ἁμαρ-
τίας ἐκ ἁμνοῖ, ἀλλὰ χίμαροι προσεφέ-
ροντο. δηλοῖ δὲ τέτο καὶ ὁ δεσπότης Χρι-
στὸς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀγγελίοις, τὰς μὲν
δικαίους ἁμνοῖς, τὰς δὲ ἁμαρτωλὰς ἐρί-
φοις ἀπεικάσας.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τετηρήκαμεν πολλὰ καὶ
τῶν Γραφῶν, τὰ μὲν δῶρα, ἐπὶ τῶν ζώων
λέγουσθαι· τὰς δὲ θυσίας, ἐπὶ τῶν ἀψύ-
χων, κατὰ τὸ ἐν τῇ Γενέσει λεγόμενον·
καὶ ἐπ' ὅθεν ὁ Θεὸς ἐπὶ Ἀβελ, καὶ ἐπὶ τοῖς Γεν. 4. 4, 5.
δῶροις αὐτῶν. ἐπὶ δὲ Κάϊν καὶ ἐπὶ ταῖς θυ-
σίαις αὐτῶν ἢ προσέειπεν. ἔτι δὲ καὶ τέτο
τηρη-

(1) Φέρουσιν ἀσπασίως. ἢ ἐν Χάλκῳ ἐκδοσ.

τηρητέον, ἐπὶ μὲν τῶν ἐμφύχων, ἀνθρώ-
 „ πος, φησὶν, ἐξ ὑμῶν, εἰς προσαγάγη
 Λόγ. 2. 1. δῶρα· ἐπὶ δὲ τῶν ἀψύχων, εἰς ψυχὴν. τὸ
 ἀψυχὸν ἢ ψυχὴν· ἵνα τῶ μὲν ἀλόγῃ, τὸ
 λογικὸν μόνον καταλείπηται, καὶ τῶ ἀψύ-
 χῳ ὑπὸ τῶ πυρὸς νικημένῳ, ἀπομένῃ τὸ
 ἐμφυχὸν μόνον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὁ Θεὸς κατὰ τὸ
 ἡμέρον ἐπελέξατο τὰ προσαγόμενα, καὶ
 κατὰ τὸ διχηλεῖν καὶ μηρουκάσαι. ἅπερ
 ἐπὶ ἀνθρώπων νοέμενα, δηλοῖ τὴν ἡμερο-
 τητος ἀρετῇ, καὶ τὸ περὶ τὴν τῶ βίᾳ πο-
 ρεῖαν διττὸν, σωματικόν τε καὶ νοερὸν. καὶ
 τὸ περὶ λόγῳ τροφῇ ἐπιμελὲς καὶ γυμ-
 νασικόν. καὶ ἐπειδὴ πάσης ἀρετῆς τὸ ἀλη-
 θὲς ἐν Χριστῷ, αὐτὸς τὸ ἀληθὲς δῶρον·
 ἀνθρώπος δὲ κατ' ὁμοιότητα. ἡ δὲ σφα-
 γὴ τῶν θυμάτων τὴν εἰς Θεὸν ἀπὸ ζωῆς
 ἀνθρωπίνης μετάδωκεν δηλοῖ. ὡς τινὰ ἐκ
 ἐν θανάτῳ ποιῆσαι χρῆ, ἀλλ' ἐν τρόπῳ
 μιμημένῳ θάνατον, κατὰ τὴν τῶν ἐν βίῳ
 πραγμάτων ἀπόδεσιν.

Εἰς τὸ αὐτό. Σημείωσον, ὅτι κατὰ
 χρόνων ἀκολουθίαν ἐγράφη τὰ Μωσέως
 συγγράμματα, εἰ καὶ τινὰ προαναφωνέ
 ἐστὶ ὅτε, ὡς τὸ τῶν πυρῶν τῆς Κορὲ συ-
 ναγωγῆς τὸ χαλκῶν γεγραπταῖς θυσιάζη-
 ριον. τῷτο δὲ κεῖται ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς.

γ. Εἰς ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐ-
 τῶ, ἐκ τῶν βοῶν ἄρσεν ἄμωμον προ-
 σάξει αὐτὸ πρὸς τὴν θύραν τῆς σκη-
 νῆς τῶ μαρτυρίου, προσοίσει αὐτὸ δε-
 κλὸν ἐναντι Κυρίου.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ ὁλοκαύτωσις (1)
 τὴν ὁλόκληρον ἀνάθεσιν εἰς Θεὸν δηλοῖ.
 διὸ τὰ τῶν ἱερέων ἐκ σεμιδάλεως δῶρα
 ὁλόκαυτα. ἄρσεν, τὸ πάντων ἡγεμόνι πρέ-
 πον, ὅτι ἡγεμονικὸν τὸ ἄρσεν. ἄμωμον,
 ὅτι τὸ ἀσινὲς ἀρμόττει τῇ θείᾳ ἐστίᾳ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀρχε-
 ται διαιρεῖν τὰ τῶν θυσιῶν γένη, καὶ τέμ-
 νων εἰς τρία εἶδη τὰ ἀνωτάτω, τὸ μὲν
 ὁλόκαυτον καλεῖ, τὸ δὲ σωτήριον, τὸ δὲ
 περὶ ἀμαρτίας. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τῇ μὲν ἐν
 κατὰ Θεὸν, καὶ δι' αὐτὸν μόνον γινομένη,
 προσήκασαν ὁ νόμος ἀπειναίε θυσίαν τὴν
 ὁλόκαυτον, ὁλοκλήρῳ καὶ παντελεῖ, μηδὲν
 ἐπιφερομένῳ τῆς θνητῆς φιλαυτίας ὁλό-
 κληρον καὶ παντελεῖ. Καὶ μετ' ἕτερα. Σύμ-
 βολα δέ ἐστι τὰ λεχθέντα φανερά ἀδήλων
 καὶ ἀφανῶν. ἄρσεν οὐδέως τὸ ὁλόκαυτον
 ἱερεῖον· ἐπειδὴ τῶ θήλειος καὶ ἡγεμονικώ-
 τερον καὶ τελειότερον καὶ συγγενέστερον αἰ-
 τίῳ δραστικῷ. τὸ γὰρ θῆλυ ἀτελές, ὑπὴ-
 κοον, ἐν τῷ πάσχειν μάλλον ἢ ποιεῖν ἐξετα-
 ζόμενον. δυοῖν δ' ὄντων ἐξ ὧν ἡ ἡμετέρα
 ψυχὴ συνέστηκε, λογικῶς τε καὶ ἀλόγῳ, τὸ
 μὲν λογικὸν τῆς ἀρετῆς γενεᾶς ἐστίν, ὅπερ
 νῆς καὶ λογισμὸς κεκληρώται· τὸ δ' ἄλο-
 γον τῆς πρὸς γυναικῶν, ὅπερ ἔλαχεν αἰ-

Α θησις. νῆς δὲ αἰδήσεως, ὡς ἀνὴρ γυναι-
 κὸς, κατ' ὅλον γένος ἀμείνων, ὡς ἄμωμος
 ὢν καὶ καθαρὸς καθάρσεσι, ταῖς ἀρεταῖς
 τελείαις· αὐτὸς ἐστὶν ἡ ὑπαγεσάτη θυσία,
 καὶ ὅλη δι' ὅλων οὐάρετος Θεῷ.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δῶρον μὲν ὡς περὶ τὴν
 τῷ πάντων κρατῶντι Θεῷ τὴν ἰδίαν ἑκά-
 στος ἀνατίθησι ζωὴν, πλὴν ὡς ἑκάστῳ δίδο-
 ται, καὶ ὡς αὐτὸ ἔχει μέτρον. Καὶ μετ' ὀλίγα.
 Β Ἐν γὰρ τοῖς μεγέθεσι τῶν ζώων, ἦτοι ταῖς
 κατ' εἶδος διαφοραῖς, τὸ ἀνίσως τε καὶ ἀνο-
 μοίως ἔχον, κατ' ἰσχυρὰ τάχα καὶ τὴν πνοῦ-
 ματικῇ, καὶ κατὰ γὰρ τὴν τῆς διανοίας,
 πλαγίως ὑποσημαίνεται. Καὶ μετ' ὀλίγα. Εἰς
 ὁλοκαύτωμα, τρεῖς εἰς ὁλόκληρον ἀφιε-
 ρωσιν, ἢ μεμερισμένῳ ἔχον πρὸς τὰ ἐν
 κόσμῳ τὴν ζωὴν, ἀλλ' ὅλῳ ἐξ ὅλης δεκλιώ-
 τε καὶ ἱερὰν τῷ Θεῷ. τοιοῦς δέ τις ἐστὶν τῆς
 θυσίας ὁ τρόπος· ἄρσεν τε καὶ ἄμωμον
 ἐστὶν τὸ θυμα, φησί. σύμμορφοι γὰρ ἀεί-
 πας εἰσὶν οἱ ἅγιοι τῶ Χριστῷ, ὅς ἐστιν ἄρσεν
 τε καὶ ἄμωμος ἀληθῶς. τῶ μὲν ἄρσενος,
 τὸ ἡγεμονικόν· τῶ δὲ ἀμώμου, τὴν ὑπερ-
 φυᾶ καὶ ἀνυπερβλήτον ἀγιότητα κατα-
 γράφοντος. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἀρσενίας τε καὶ
 ἀμώμου πρέποι αὐτὸ εἶναι τῶ Θεῷ καθιε-
 ρωμένῳ, ἔδον ἔχοντας τὸ θηλυπρεπές,
 ἢ παρειμένῳ εἰς ῥαθυμίαν, ἀλλὰ πολὺ
 λίαν διανοηδύκτως εἰς τὸ ἀνδρίζεσθαι δύν,
 ἄρσεν τε καὶ οἷον διεγηγερομένον τὸν ἐν-
 γε δὲ σφίσι αὐτοῖς διασώζοντας νῆν. καὶ
 μάλιστα πρὸς τὸ θεοφιλῶς αὐτὸν καθαρὸς τε
 καὶ ἀμώμος εἶναι χρῆ, κατὰ γὰρ τὸ ἐγχε-
 ρῶν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἀποθέρεται δὲ πῶς
 πρὸς αὐταῖς ταῖς θύραις τῆς ἀγίας σκη-
 νῆς.] τελειομένη γὰρ ἔχει ἑτέρως. [ἢ ὅτι
 πάντῃ τε καὶ πάντως ἐν ἐκκλησίαις ἐσθί-
 μεθα ὑπαράδεκτοι τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ,
 προσκομίζοντες ἡμᾶς ὡς ἱερεῖς Χριστῷ.]

δ. Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν
 κεφαλὴν τῶ καρπώματος δεκλὸν αὐ-
 τῷ, ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτῶ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀντὶ ἐαυτῶ προσάξει, ὡς
 ἔχοντας τὰς ἐαυτῶ πράξεις. τῷτο γὰρ
 καὶ ἡ ἐπίθεσις τῆς χειρὸς.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιθῆναι γὰρ μὴ τῷ
 μόλῳ τὰς χεῖρας προσέταχε, διὰ γὰρ δὴ
 τὰς πλαγίως ὑποσημαίνων, ὡς αὐτὸ ἐαυ-
 τῶν ἐν τύπῳ προσάγειν αἰκόνα τινὰ τῶ
 χρωματι βίον ἀγίως, διὰ τῶ τεθῆναι τῷ
 κόσμῳ, τὴν τῶ κλήως σφαγὴν εὖ μάλα
 ποιεῖται.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὰς δὲ
 ἐπιτιθεμένης τῇ τῶ ζωῆς κεφαλῇ χεῖρας
 δαῖγμα σαφές ἐστιν εἶναι συμβέβηκε πρά-
 ξων ἀνυπαίτιων, καὶ βίᾳ μηδὲν ἐπιφε-
 ρομένη τῶν εἰς κατηγορίαν, ἀλλὰ τοῖς τῆς
 φύσεως νόμοις καὶ θεσμοῖς σιωπῶντος.
 βέλεται γὰρ τῶ θύοντος πρῶτον μὲν τὸν

Q 99 2

νῆν

(1) Εἰ ὁλοκαυτῆται, ὁλόκληρον ἔχει τὴν ἀφίερωσιν, καὶ μὴ πρὸς τὰ ἐν κόσμῳ μεμερισμένῳ.
 διὸ, κτ. ὁ τῆς Λύγ. κἀδ.

νὴν ὡσιώδαι, γυνώμαις ἀγαθαῖς καὶ συμ-
φερέσαις ἐνασκάμενον· ἔπειτα δὲ τὸν βίον
ἐξ ἀρίστων σίνεσάναι πράξεων.

ε. Καὶ σφάξουσιν τὸν μόχον ἔναντι
Κυρίου· καὶ προσοίσουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν
οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα, καὶ προχεῖσιν τὸ
αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ τὸ ἐπὶ
τῶν θυρῶν τῆς σινηνῆς τῆς μαρτυρίας.

ΑΔΗΛΟΥ. Μέγα σύμβολον πρὸς ἀ-
γιασμόν τὸ ὡς ἐπὶ Θεῷ γίνεσθαι.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ δ' αἷμα
κύκλῳ προχεῖται τῷ βωμῷ· διότι κύκλος
ἁγιάτων τελειότατος, καὶ ὑπὲρ τῆς μέ-
ρους ἑδᾶν ἔρημον καὶ κενὸν ἀπολειφθῆναι
ψυχικῆς σπονδῆς. ψυχῆς γὰρ, κυρίως
εἶπεν, ἐστὶ σπονδὴ τὸ αἷμα.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἡ τῆς μόχου σφα-
γὴ καταδηλῶν ἔοικε τὸ ἀπογενέσθαι ταῖς
ἀμαρτίαις, καὶ τὸ ὑπομένειν θάνατον,
τὸν παρὰ Θεῷ τίμιον, ὃν καὶ ἐφορᾷ
» ἀξιοῖ. σφάξουσιν γὰρ Φησι τὸν μόχον ἔναν-
» τι Κυρίου.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἡ δέ γε τῆς αἵματος
χύσις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον,] τὴν τῆς ζωῆς
ἀφιερώσιν καὶ ψυχῆς ἀνάθεσιν εἰς δόξαν
Θεῷ κατασημῶσιν ἄν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Θυσιαστήριον καρπώσεως
ὁ βωμὸς λέγεται, ἐφ' ὃ θυσία καὶ τὸ
τῆς ὁλοκαυτώσεως· (1) θυσιαστήριον δὲ
θυμιάματος, τὸ ἔσω θυσιαστήριον.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπειδὴ ἔχαιρον
ταῖς θυσίαις οἱ Ἰσραῖτιοι ἐν Αἰγύπτῳ ταύταις
προσεδίδαντες, ὡς καὶ ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ
μοχοποιία μαρτυρεῖ, ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς
ταύτας αὐτῷ προσυγαγεῖν, ταύτη χαλι-
νύσας τῆς πολυθείας τὰς ἀτάκτας ὁρμὰς,
καὶ τῆς μὴ θύειν δαίμοσι.

ς. Καὶ ἐκδέραντες τὸ ὁλοκαύτω-
μα, μελιῶσιν αὐτὸ κατὰ μέλη.

*** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Προσάσσει, τὰ
ὁλοκαυτώματα δείραντας, εἰς μέλη δια-
νεύει, ἐπειδὴ γυμνῶν τῆς ὑλικῆς δορᾶς
γυμνασίῳ τὴν γνωστικὴν ψυχὴν, ἀνδρὶ τῆς
σωματικῆς Φλυαρίας, καὶ τῶν παθῶν πάν-
των, ὅσα περιποιῶσιν αἱ κεφαλαὶ καὶ ψυ-
δαῖς ὑπολήψεις, ἀποδυσασμῶν τὰς σαρ-
κικὰς ἐπιθυμίας, τῷ φωτὶ καθιερωθῆναι
ἀνάγκη.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Καὶ τῆς μεν ἐκδέρεσθαι,
τὴν οἶον ἐν γυμνασίῳ τε καὶ ἀποκαλύψιν
τῶν ἐν ἡμῖν ὑποφαινόντων· τῆς δέ γε μελί-
ζεσθαι, τὸ μέχρις ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν
διεικνεῖσθαι τὸν τῆς Θεῷ λόγον.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἡ δὲ εἰς
μέλη τῆς ζωῆς διανομὴ δηλοῖ, ἥτοι ὡς ἐν
τὰ πάντα, ἡ ὅτι ἐξ αἰὸς τε καὶ εἰς αὖ.
Καὶ μετ' ἐλίγα. Ἡ τιμῶσα ψυχὴ τὸ ὄν, δι'
αὐτὸ τὸ ὃν ὀφείλει μὴ ἀλόγως, μηδ' ἀνε-
πιστημότως, ἀλλὰ καὶ σὺν ἐπισήμῃ καὶ λό-

Α γῶ τιμᾶν. ὁ δὲ περὶ αὐτῆς λόγος τομῶν
ἐπιδέχεται καὶ διαιρέσιν, κατ' ἐκάστω
τῶν θείων δυνάμεων καὶ ἀρετῶν. ὁ γὰρ
Θεὸς ἀγαθὸς τε ἐστὶ καὶ ποιητὴς καὶ γενέ-
της τῶν ὄλων, καὶ προνοητικὸς ὧν ἐγγίνη-
σε, σωτήρ τε καὶ διεργέτης, μακαριώτατος
καὶ πάσης ὑδαμονίας ἀνάπλεως, ὧν ἕκα-
σον καὶ κατ' αὐτὸ ἴδια σεμνὸν καὶ ἐπαινε-
τὸν, καὶ μετὰ τῶν ὁμογενῶν ἐξεταζόμε-
νον. ἔχει δὲ καὶ τὰ ἄλλα ταύτη. ὅταν βε-

Β ληθῆς σὴ διανοία δοχαρισῆσαι τῷ Θεῷ
περὶ γενέσεως κόσμου, καὶ περὶ τῆς ὅλης
ποιᾶς τὴν δοχαρισίαν, καὶ περὶ τῶν ὁλοχε-
ρῶν αὐτῆς μερῶν, ὡς ἂν ζῶς τελειότατος
μελῶν. οἶον, ἔρανθ' λέγω καὶ ἡλίε καὶ
σελιώης, πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν ἀσέρων·
εἶτα γῆς καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς ζώων καὶ φυ-
τῶν· εἶτα πελαγῶν καὶ ποταμῶν αὐθιγε-
νῶν τε καὶ χειμάρρων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς·
ἔπειτα ἀέρος, καὶ τὸν κατ' αὐτὸν μεταβο-

Γ λῶν. χειμῶν γὰρ καὶ θέρους, ἔαρτε καὶ
μετόπωρον, αἱ ἐτήσιοι καὶ βιωφελέστατοι
ὥραι, παθήματα ἀέρος γεγονάσιν, ἐπὶ
σωτηρίᾳ τῶν μετὰ σελιῶν τρεπομένων.
καὶ ἄρα ποτε περὶ ἀνθρώπων δοχαρισῆς,
μὴ μόνον περὶ τῆς γένεως, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰ-
δῶν καὶ ἀναγκαιοτάτων μερῶν δοχαρίσει,
ἀνδρῶν, γυναικῶν, Ἑλλήνων, Βαρβάρων,
τῶν ἐν ἡπείροις, τῶν τὰς νήσους εἰληχό-
των· καὶ περὶ αἰὸς ἀνδρός, τέμε τῷ λό-

Δ γῶ τὴν δοχαρισίαν, μὴ εἰς τὰ λεπτότα-
τα μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἀλλὰ εἰς τὰ συ-
νεκτικώτατα, σῶμα καὶ ψυχὴν τὸ πρῶ-
τον, ἐξ ὧν συνέστηκεν, εἶτα εἰς λόγον καὶ
νῆν καὶ αἰδήσιν. ὁ γὰρ ἂν γυνοίτο ἀναξία
Θεῷ ἀκοῆς καὶ ὑπὲρ ἐκάστης τέτων δοχα-
ρισία κατ' αὐτὴν.

ζ. Καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν
οἱ ἱερεῖς πῦρ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ
Ε σοιβάσσου ξύλα ἐπὶ τὸ πῦρ.

η. Καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν
οἱ ἱερεῖς τὰ διχοτομήματα, καὶ τὴν
κεφαλὴν, καὶ τὸ ξέαρ ἐπὶ τὰ ξύλα
τὰ ἐπὶ τῆς πυρὸς τὰ ἐπὶ τῆς θυσιαστή-
θ. ρίς, τὰ δὲ ἐγκοίλια καὶ τὰς πόδας
πλυνῶσιν ὕδατι. καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱε-
ρεὺς πάντα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· ὁλο-
Z καύτωμά ἐστι θυσίας ὁσμὴ εὐωδίας τῷ
Κυρίῳ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εὐωδίας δὲ ὁσμὴ,
» Φησι, τῷ Κυρίῳ, κατὰ τὴν δόξιν.
» ἄλλως γὰρ δυσωδὴ τὰ καίμενα σώματα.
ὅθεν ἀντὶ εὐωδίας, εὐδοκίας ἡρμηνεύσαν
οἱ λαοί.

ΑΛΔΟΣ. Ὁσμὴν εὐωδίας, τὴν δεκτικὴν
θυσίαν, ἥτοι τὴν πνευματικὴν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὁσμὴν εὐωδίας κα-
H τὰ τὴν δόξιν, ὁ κατὰ τὴν ὁσμὴν τῶν
καίμενων σωμάτων.

ΚΥΡΙΑ-

(1) Θυσία ὁλοκαυτώσεως. ὁ Τόμ. 2. σελ. 181. τῆς τῆς Ῥε. ἐκδόσεως.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εὐάδη γὰρ ἅπαντα τὰ τῶν ἁγίων, καὶ ἔδεν ἀπόβλητον παρὰ Θεῷ. ἔσεν δ' ἂν εἰς τύπον τὰ μὲν κρέατα, τῆς ἐνσωμάτου (1) ζωῆς αὐτῶν. σεμνὴ δὲ αὕτη καὶ πάναγνος. κεφαλὴ δὲ, νῦ σημεῖον· λογισμῶν δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν, τὰ ἐντόδια· πόδες δ' αὐτῶν, πρακτικῆς καὶ τῆς ὡς ἐν ἔργοις πορείας ἀνιγμὰ λεπτόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Καθάρσις τῶν ἐπορευόντων ἀνθρώπων φυσικῶς, ὡς ἡ κόπρος ἔπεται τῇ τροφῇ. ἅπερ Χριστῷ μὲν ἔπρόσεν. ἔδεν γὰρ καθάρσεως ἐδείχθη· ἡμῶν δὲ διὰ τῆς χάριτος ἀφαιρεῖται. ποδῶν δὲ πλῆσις τὸ ἐκ τῆς χάριτος καθαρὸν ἐν τῇ πορείᾳ δείκνυσιν, ὡς ὁ Κύριος νύψας τὰς πόδας τῶν μαθητῶν.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Διὰ μὲν τῆς κοιλίας αἰνίττεται, ὡς τὴν ἐπιθυμίαν ἀπονίπτεσθαι συμφέρον, κηλίδων καὶ μiasμάτων καὶ μέθης καὶ παροιτίας μετὰ κακὸν βλαβερώτατον, ἐπὶ λύμῃ τῇ βίᾳ τῶν ἀνθρώπων συγκροτῆμενον τε καὶ συνασκέμενον· διὰ δὲ τῶν πόδας ἀπολύειν, τὸ μηκέτι βαίνειν ἐπὶ γῆς, ἀλλ' αἰθεροβατεῖν.

ι. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν προβάτων τὸ δῶρον αὐτῷ τῷ Κυρίῳ, ἀπὸ τε τῶν ἀρνῶν, καὶ τῶν ἐρίφων εἰς ὀλοκαυτώματα, ἄρσεν ἁμῶμον προσάξει αὐτό.

ΑΔΗΛΟΥ. Κοινῷ ὀνόματι αἱ αἰγες καὶ τὰ πρόβατα, πρόβατα καλεῖνται. ἔτω κέτα καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῆς Πάσχα, διὸ καί τινες εἰσήσαν, ὅτι ἔμνον πρόβατα δύνανται θύεσθαι ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Πάσχα, ἀλλὰ καὶ αἶε.

ια. Καὶ σφάξουσιν αὐτὸ (2) ἐκ πλαγίων τῆς θυσιαστηρίως πρὸς βορρᾶν ἔναντι Κυρίου· καὶ προσχεύουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα αὐτῷ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ πρὸς βορρᾶν ὄρων τὸ πρόβατον θύεσθαι, (3) δύνανται σημαίνει τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ (4) σφαγῆσθαι Χριστὸν· ὅτι ἀντίκειται τῇ Ἱερουσαλὴμ ὁ βορρᾶς, νοτιωτέρῃ ἔσθ, κατὰ τὸ, Ψαλ. 74. 2. ὅρη Σιών τὰ πλοῦρά τῆς βορρᾶς. (5) ὁ δ' αὐτὸς τῆς θεωρίας λόγος ἐπὶ τῇ μελισμῇ τῆς μόσχου εἴη ἂν καὶ ἐπὶ τῇ προβάτῃ.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Νοτιωτέρῃ πῶς ἐστὶ τῶν Ἰουδαίων ἡ γῆ· τὰ δέ γε πρὸς θάλασσαν τὴν βορειότεραν αἱ ἀναρίθμητοι τῶν ἐθνῶν ἀγγέλων διεμερίσαντο, κατὰ χώρας καὶ πόλεις συνωκισμέναι. ἀνιγμὰ δὲ ἐν τῇ καὶ αὐτὰς τὰς εἰς βορρᾶν ἀγγέλας, ἱε-

ρὰς ἔσεσθαι τῷ Θεῷ, τὸ ὡς ἐν μέρῃ τῷ βορειότερῳ καταθύεσθαι τὸν ἁμῶνον.

ιβ. Καὶ διελθσιν αὐτὸ κατὰ μέλη, καὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ σῆμα αὐτῷ· καὶ ἐπισοιβασκῶσιν οἱ ἱερεῖς αὐτὰ ἐπὶ τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τῇ πυρὶ ἐπὶ τὸ θυ-

ιαστήριον. Καὶ τὰ ἐγκοιλία, καὶ τὰς πόδας πλυνῶσιν ἐν ὕδατι. καὶ προσοί- B σαι ὁ ἱερεὺς τὰ πάντα, καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· ὀλοκαυτώματός ἐστι θυσία ὁσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ.

ιδ. Ἐὰν δὲ τῶν πετεινῶν ὀλοκαύτωμα προσφέρῃ δῶρον τῷ Κυρίῳ, καὶ προσοίσει ἀπὸ τῶν τρυγόνων, ἢ ἀπὸ τῶν περιστερῶν (6) τὸ δῶρον αὐτῷ.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ραθυμίας ἀμείνους καὶ ὄκνη ἐπέκρινε τιθεὶς ὁ τῶν ὅλων Θεὸς τὰς οἵπερ ἂν ἔλαιντο πληρῶν τὰ νουμισμένα, καταλεαίνει τρόπον τινὰ τῆς καρποφορίας τὴν ὁδὸν, καὶ ἐν τοῖς ἔτι προβάτῃ μείοσι τὰ τῆς θυσίας ἀποπεραίνει- Γ δαι δὲν ἐπιτάττει.

* * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὡς ἄριζατε καὶ ἐντέχνως τὸ ἐν συμμορφίᾳ φαίνεσθαι τῷ Χριστῷ τοῖς ἁγίοις τετήρηται. ἔστι μὲν γὰρ ἀληθῶς ἡ ἀνωθεν καὶ λαλίστατη τρυγὼν αὐτὸς, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πραότητα περι- Δ σερα. καὶ γὰρ ἐν μὲν τῷ ἁσμάτι τῶν ἁσμάτων γέγραπται περὶ αὐτῶν, Φωνὴ τρυ- Αστ. 2. 12. γόνος ἡ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, πραότητος δὲ τῆς ἁγίας καὶ ἀνωτάτω τύπον ὡς περὶ τινὰ καὶ ὑπογραμμὸν ἑαυτὸν ἡμῖν παρετίθει, Ματθ. 23. 28. λέγων· μαθεῖτε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραὸς εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. ἀλλ' ἰδὲ καὶ αὐ- Ε τοῖς τοῖς ἁγίοις, διάτοι τὸ ἐν μορφῇ γενέσθαι Χριστῷ, τὸ ἐν ἱστοῖς ὡς περὶ ἀγαθοῖς ὁπρεπῆς τε καὶ ἀξιάγασον, εὖ μάλα τετήρηται. τρυγόνες γὰρ καὶ αὐτοὶ νοοῦντ' ἂν εἰκοτως, τὸν θεὸν τε καὶ ἱερὸν τοῖς ἀκρωμένοις ἰάσθαι λόγον, ὡδᾶς τε καὶ μέλη τὰ εἰς δόξαν Θεῷ ποιέσθαι σπιδάξ- Ψαλ. 70. 24. σαι. τοιγάρτοι καὶ λέγουσιν, ἡ γλῶσσά μου μελετήσῃ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλῳ τῷ ἡμέραν τὸν ἐπαινόν σου. καὶ μέτοι καὶ τὸν ἐν Χριστῷ διαζῶσι βίον, καὶ τὴν πραο- Ζ τᾶτῳ τῆς θεολογικῆς πολιτείας ἱκνᾶται τριβὸν, τοῖς παῖσι ἐθέλουσιν εἰς τὴν δεξιάν διαγόνῃ παραφέροντες καὶ τὴν ἀρι- καὶ σεραν, καὶ τοῖς ἀγαθοῖσι μίλιον ἐν ἐθε- καὶ λοντὶ δωρεμένοι, τὸ ἅπερ ἔλαιντο διασέ- καὶ χαν καὶ δύω.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐκλέγεται καὶ ἀπὸ τῶν ὀρνέων τὸ σῶφρον, ὡς τὴν τρυγόνῃ·

Q99 3

(1) Τῆς οἰονεῖ παχυτέρας αὐτῶν καὶ ὠσμάτα ζωῆς. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 562. ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος κώδ. τῆς ἐν Θεῷ ζωῆς αὐτῶν.

(2) Οὕτω μὲν ὁ, τε Αὐθιγ. καὶ ὁ Ἀλεξ. κώδ. ἡ δὲ ἐν Φραγκ. ἐκδοτ. καὶ ἡ ἐν Κανταβε. Καὶ ἐπι- καὶ θῆσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ· καὶ σφάξουσιν αὐτό.

(3) Σφάξουσιν. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(4) Τὸν ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐξίον, καὶ ὅσον ἔρω τετραφθα, τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ, κτ. ὁ αὐτ.

(5) Τὰ ἐπόμενα. ὁ τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. ὁ καίτα. ἐκ τῶν τῶ Κυρίῳ. δὲ εἰκόσι, τῶν ἐν τῷ 1. Τόμ. καὶ μέρ. 2. σελ. 562.

(6) Περιπεριδύων, ἡ τῇ Ἀλδ. ἐκδοτ. προσφύει τὸ τῇ Ἀπολίναρ. ὑπόμν.

καὶ νεοσῶς περιτερωῶν, διὰ τὸ ἀκακόν. Α
νεοσῶς δὲ πρὸ τῆς ἐν κοινωνίᾳ συμπλοκῆς,
σωφροσύνης καὶ τῆς σύμβολον.

ιε. Καὶ προσοίσει ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸ
θυσιαστήριον, καὶ ἀποκνίσει τὴν κεφα-
λὴν αὐτῆς, καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ
τὸ θυσιαστήριον, καὶ σφαγγίει τὸ αἷμα
πρὸς τὴν βάσιν τῆς θυσιαστηρίας.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀποκνίσει, καὶ ἀνακλά-
σει, (1) μαδίσει, λεπίσει.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἴτα τὴν κεφαλὴν
ἀποκνίσας ὁ ἱερεὺς, ἐπιτίθῃσι τῷ θυσια-
στηρίῳ, προσχύσας τὸ αἷμα. ἅγιος γὰρ
ἀληθῶς, καὶ ὅτι μάλιστα τῶν ἱερωτάτων,
ἀγίων ὁ νῆς, ἀνακείδαι πρέποι τῷ πανά-
γνῳ Θεῷ. ἐννοίων γάρ ἐστιν ἐπίμεσος ἀγα-
θῶν, καὶ τῆς ἀληθῆς θεογνωσίας ὁδωδιά-
ζει τὸ μῦρον. λογισμοὶ γὰρ δικαίων, κρί-
ματα, κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἅγια δὲ
ὅτι καὶ ἡ ζωὴ τῶν ἐν φόβῳ Θεῶ. σαφές
ἂν γένοιτο, διὰ τὸ δεῖν τῷ ἀγίῳ θυσιαση-
ρίῳ προσχεῖσθαι τὸ αἷμα. ζωῆς γὰρ τύπος
τὸ αἷμα.

Παροιμ. 12. 5.

ις. Καὶ ἀφαιρεῖ τὸν πρόβολον (2)
σὺν τοῖς πτεροῖς, καὶ ἐκβαλεῖ αὐτὰ
παρὰ τὸ θυσιαστήριον κατὰ ἀνατολὰς
εἰς τὸν τόπον τῆς σποδῆς.

* ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ. Τὴν φύσαν αὐτῆς Δ
σὺν τοῖς πτεροῖς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προσεφέρετο δὲ καὶ
ἀπὸ τῶν πετεινῶν ὀλοκαύτωμα. πρόκειται
γὰρ καὶ τοῖς περαμένοις ὁ τέλειος καὶ φι-
λόσοφος βίος. ὥστε δὲ τῶν τετραπόδων
ἔτε τὸ δέσμα, ἔτε ἡ κόπρος τῷ Θεῷ προ-
σεφέρετο ἔτω καὶ τῶν πτερῶν ὁ πρόβο-
λος (3), καὶ τὰ πτερά πόρρω τῆς παρεμ-
βολῆς ἐξεβάλλετο· καὶ ὅδε ταῦτα ὡς ἔτυ-
χον ἐξέριπτετο. ἀλλ' ἐν καθαρῇ τινὶ χω-
ρίῳ, ὃ καὶ τῆς βωμῆς τὴν κόπριν ἐνέβαλλον.
πρόλοβον δὲ ὁ Θεοδοτίων τὴν φύσαν ἐκά-
λεσεν· Ἀκύλας δὲ, τὴν σιτίσσαν. ἐκείνη
δὲ (4) τὴν τροφὴν δεχομένη, τῷ λοιπῷ
σώματι χορηγᾷ. ὅθεν καὶ οἱ ἑβδομήκον-
τα πρόλοβον αὐτὴν προσηγόρευσαν, ἅτε
δὴ τὴν τροφὴν προῦποδεχομένην.

ΚΤΡΙΔΛΟΥ. Ἐλδύθερος καὶ ἀπηλ-
λαγμένος ὁ τῶν ἀγίων βίος παντὸς ὑλικῆς
πράγματος. τῆτο γὰρ οἶμα ἐναι τὴν
τῶν πτερῶν ἀποβολήν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐδὲ τὰ ῥιπίμε-
να ἀπλῶς ἐὰν ῥιπίεσθαι, ἀλλ' εἰς τόπον ἐν-
δηλον καὶ ἀφωρισμένον. σύμβολα δὲ ταῦ-
τα τῶν ἐδὲ αὐτὰ, ἀλλὰ δι' ἕτερα γεγο-
νότων. ἥτε γὰρ φύσα πρὸς τὴν τῆς λοιπῆς
σώματος τροφῆς· ὡς σιτίσσαν Ἀκύλας
ἠρμηνεύσεν, καὶ οἱ ἑβδομήκοντα πρόλο-
βον, τὸ προλαμβάνον τὴν τροφὴν καὶ τὰ
πτερά πρὸς τὴν τῆς σώματος ἐπικάλυψιν.
τοιαῦτα τὰ ἀλογαζῶν, ἐδὲ αὐτὰ γεγο-
νότα, ἀλλὰ δι' ἀνθρώπων. ἃ μὴδὲ παρα-
μένει μετὰ ἀνθρώπων ἀνατιθεμένων Θεῷ
ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. δηλοῖ δὲ καὶ τὴν τῶν
κατὰ Θεὸν ἀσκαμνῶν ἐγκράτειαν, καὶ
τῶν περιττῶν τὴν ἀπόθεσιν· ἀπαλλαγὴν
δὲ τελείαν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. νῦν γὰρ δο-
κεῖ πως εἶναι χροιάδη, ὡς καὶ τοῖς ὀρνέοις
πτερά καὶ πρόλοβος.

ις. Καὶ ἐκκλάσει αὐτὸ ἐκ τῶν πτε-
ρύγων, καὶ ἐδieleῖ, καὶ ἐπιθήσει αὐ-
τὸ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ
ξύλα τὰ ἐπὶ τῆς πυρῆς. ὀλοκαύτωμά-
εστι θυσία ὁσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ.

Ὀλοκαύτωμα. Ἄλλος, ὀλοκαυτώματα.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ διαριεῖται τὰ πε-
τεινὰ τῇ τῶν πτερῶν ἀποβολῇ, σημεῖον
ὄντα τῶν εἰς Θεὸν ἀνιπλάμενων. ἔτω καὶ
Ἀβραάμ τὰ ὄρνεα ἐδieleῖ.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ τῶν πτερυγίων ἐκ-
κλασις, ἀλαζονείας ἀπόθεσιν ἀνιγματοῦ-
δως ὑποφαίνει. ὅτι δὲ καὶ εἰς ἅπαν, καὶ
ἐν ἕκτῳ ἐπὶ ὅσον ὀλοτρόπως, ἀνέθεσαν
τῷ Θεῷ τὴν οἰκίαν ζωὴν, ἐμμερισμένοι
πρὸς τὰ ἐν κόσμῳ, τὸ μὴ διαριεῖσθαι δη-
λοῖ. μεμερίσθαι δὲ τὰς ἐν γάμῳ, καὶ ὁ 1. Κορ. 7. 33.
σοφὸς ἔφη Παῦλος. ἱερὸς ἐν ἅρᾳ τῶν
ἀγίων ὁ νῆς, ζωὴ τε ἅγια, καὶ τρυφῆς
ἀμείνων σωματικῆς, καὶ μερίμνης κοσμι-
κῆς ἐλδύθερα, καὶ φρονήματι τῷ μετρίῳ
περικαλλές· ἀμέριστος δὲ πρὸς τὰ ἐν κόσ-
μῳ. τοιγαρτοὶ καὶ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας ἐνα-
τίθεται τῷ Θεῷ.

Κ Ε Φ Β.

α. ἂν δὲ ψυχὴν προσφέρῃ δῶ-
ρον θυσίαν τῷ Κυρίῳ, σε-
μίδαλις ἔσαι τὸ δῶρον αὐ-
τῆς, καὶ ἐπιχεεῖ ἐπ' αὐτῆς ἔλαιον, καὶ
ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον· θυσία ἐστί.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ τῆς προσκομιζόντος
ὑπέδειξε ταπεινόν. ψυχὴ γὰρ ἀπλῶς, καὶ

εἰ πολὺ τὸ ἄσημον ἔχοι κατὰ τὸν τῇ δε-
ξιᾷ βίον, τιμία παρὰ τῷ Θεῷ. ὅτι πᾶσαι αἱ
ψυχαὶ ἐμάχισιν. ἀπροσώποληπτον γὰρ
τὸ θεῖον. (5)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ζωῆς σημεῖον ἡ σεμί-
δαλις, διὰ τὸ τρέφειν διώκον· τὸ δὲ
ἔλαιον, ἡλαρότητος. ἡμεῖς δὲ τρόπῳ τε-
λειοτέρῳ, ἀντὶ σεμιδαλεως τὴν οἰκίαν
ἀνατίθ-

(1) Ἀνακλάσει. τὸ Σαμαρειτικόν. (ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς εἰς τὴν Γραφ. τὴν αὐτὴν Φρανκ. ἐκδοθ.)
ἐμοίως καὶ τὸ, μαδίσει, λεπίσει, ἀντὶ τῆς, διελεί, τῆ ἐν τῷ 17. ἐδ.

(2) Πρόλοβον. ἡ αὐτὴ Φρανκ. καὶ ἡ αὐτὴ Κανταβεργ. ἐκδοσ.

(3) Ὁ πρόλοβος. ἡ αὐτὴ Χάλ. ἐκδ.

(4) Ἐκείνη γὰρ. αὐτ.

(5) Περίληψις εἰς τῶν αὐτῶν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 565. ὡσαύτως καὶ τὰ ἐπόμενα.

ἀναθήσομεν ζῶντι ἐν ἡλικίᾳ ἐλπίδος, καὶ τῇ οὐδία τῶν πράξεων, ὧν σύμβολον ὁ λίβανος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπισημιώσασθαι δὲ προσήκει, ὡς καὶ τὴν προσφερομένην σεμίδαλιν, καὶ τὰς κλιβανίτας ἄρτους, καὶ τὰς ἐσχάριας, καὶ τὰ ἀπὸ τηγάνου λάγανα, θυσίαν καλεῖ, ψυχαγωγῶν τῷ ὀνόματι τὰς πενία συζῶντας, ἵνα μὴ δυσχεραίνωσιν, ὡς ζῶντων ἀπαντίζοντες. ἐπισημιαντέον δὲ καὶ τὸτο, ὡς τὸν προσφέροντα ζῶντα, ἀνθρώπον ὀνομάζει· ἀνθρώπος γάρ· φησιν ἐξ ὑμῶν, ὃς ἐὰν προσφέρῃ δῶρον τῷ Κυρίῳ, ἀπὸ τῶν κλιβῶν, ἀπὸ τῶν βοῶν, ἢ ἀπὸ τῶν προβάτων, προσοίσεται αὐτό· τὸν δὲ σεμίδαλιν προσκομίζοντα, ψυχλῶ καλεῖ. ἐὰν γὰρ ψυχῇ, [φησὶ,] προσφέρῃ δῶρον θυσίαν τῷ Κυρίῳ, σεμίδαλις ἔσται· τὸ δῶρον αὐτῆς. ὁ λογικὸς γὰρ τὸ ἄλογον προσφέρει, ἡ δὲ ψυχὴ τὸ ἀψυχον.

β. Καὶ οἴσει πρὸς τὰς ἑξ Ἀαρὼν τὰς ἱερεῖς· καὶ θραξάμενος ἀπ' αὐτῆς πλήσει τὴν θράκα ἀπὸ τῆς σεμίδαλεως σὺν τῷ ἐλαίῳ, καὶ πάντα τὸν λίβανον αὐτῆς, καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· θυσία ὁσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀνοίσει τότε τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ὁ ἱερεὺς τῷ Θεῷ. προσελθούσμεθα γὰρ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ διὰ τῆς πνευματικῆς θυσίας, καὶ τὸ καὶ ἐν μνήμῃ κεισθαι τῇ παρ' αὐτῷ κερδαίνοντες. δι' ὧν γὰρ οὐδοκιμεῖν εἰσμεθα, διὰ τῶν αὐτῶν ἀποφανόμεθα, ὅτι καὶ μνήμης ἄξιοι, καὶ ἐν γνώσει Θεοῦ γεγονότα ἐν Χριστῷ.

γ. Καὶ τὸ λοιπὸν τὸ ἀπὸ τῆς θυσίας Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ἅγιον τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν θυσιῶν Κυρίῳ.

δ. Ἐὰν δὲ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν πεπεμένην ἐν κλιβάνῳ ἐκ σεμίδαλεως, ἄρτους ἄζυμους πεφυραμένους ἐν ἐλαίῳ, καὶ λάγανα ἄζυμα διακε-

ε. χρισμένα ἐν ἐλαίῳ. Ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ τηγάνου τὸ δῶρόν σου, σεμίδαλις πεφυραμένη ἐν ἐλαίῳ, ἄζυμα ἔσται.

5. Καὶ διαθρύψεις αὐτὰ κλάσματα, καὶ ἐπιχεῖς ἐπ' αὐτὰ ἐλαιον· θυσία ἐστὶ

ζ. Κυρίῳ. Ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ ἐσχάρας τὸ δῶρόν σου, σεμίδαλις ἐν ἐλαίῳ ποιηθήσεται.

ΛΗΛΟΥ. Ὅτι τὴν σεμίδαλιν, καὶ τὰς ἀπὸ κλιβάνου ἄρτους, θυσίαν ἐκάλεσε, καὶ τὰ παραπλήσια, ψυχαγωγῶν τῷ ὀνόματι τὰς πένητας· καὶ ἵνα μὴ δυσχεραίνωσιν, ὡς ζῶντων ἀπαντίζοντες. καὶ ὅτι τὸν προσφέροντα ἐμψυχόντι, ἀνθρώπον ὀνομάζει· τὸν δὲ σεμίδαλιν προσκομίζοντα, ψυχλῶ

Α ὁ λογικὸς γὰρ τὸ ἄλογον προσφέρει, ψυχὴ δὲ τὸ ἀψυχον. (1)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐοικε δὲ πῶς ἐν γε δὴ τῆτοις ὁ λόγος τὰς διὰ πυρώσεως τε καὶ πόνων, καὶ μόντοι καὶ σωτηριβῆς οὐδοκιμήσεις ἡμῖν τῶν ἁγίων ὑποδηλῶν. κλιβανος γὰρ καὶ ἐσχάρα, καὶ μὲν καὶ τῷ μύλῳ καταλεπνύεσθαι, σημεῖά τε πάντως εἶναι ἂν σωτηριβῆς τε καὶ πόνου δοκιμαζομένων, ὡς διὰ πυρός.

Β η. Καὶ προσοίσει τὴν θυσίαν ἣν ἂν ποιήσῃ ἐκ τῶν τῷ Κυρίῳ, καὶ θ. προσοίσει πρὸς τὸν ἱερέα. Καὶ προσεγγίσας πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ἀφελῇ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς θυσίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμα· ὁσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ. Τὸ δὲ καταλεφθὲν ἀπὸ τῆς θυσίας, Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ἅγια τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίῳ.

ια. Πᾶσαν θυσίαν, ἣν ἂν προσφέρῃται τῷ Κυρίῳ, ἐποιήσετε ζύματόν· πᾶσαν γὰρ ζύμην καὶ πᾶν μέλι ἐπροοίσετε ἀπ' αὐτῆς, καὶ ιβ. πᾶσαι τῷ Κυρίῳ δῶρον. Ἀπαρχῆς προσοίσετε αὐτὰ Κυρίῳ, ἐπὶ δὲ τὸ θυσιαστήριον ἐκ ἀναβιβασθήσεται εἰς ὁσμὴν εὐωδίας Κυρίῳ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀπαγορεύει δὲ ζύματα ἄρτους προσφέρειν, δι' ὧν ἐφίω αἰτίαν. ὅτι· ἔδεν ἔχεν δὲ τῆς αἰγυπιακῆς πολιτείας. ἀπαγορεύει δὲ καὶ μέλι προσφέρεισθαι τῷ Θεῷ. (2) τινὲς μὲν φασιν, ὡς τῆς μελίτης καὶ ἀκαθάρτου τοποῖς ἐφίωσανσης, καὶ πάντοθεν ἀθροίσσης τῆς μελιττοργίας τὰς ἀφορμὰς· τινὲς δὲ, διδάσκαλας ἡμᾶς εἰρήκασιν, ἐξ οἰκείων πύων τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν, κατὰ τὴν τῆς Σολομώντος παραίνεσιν, τὴν λέγσαν·
» τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, Παροιμ. 3. 9.
» καὶ ἀπάρχῃ αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης. ὁ δὲ τῆς μελίτης καρπὸς, ἐκ ἡμετέρου φασὶ πόνου. ἀλλ' ἔτος ὁ λόγος ἐκ ἔχει τὸ ἀκριβές. καὶ γὰρ ἡ μελιττοργία τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ φιλοπονία. οἱ μὲν γὰρ γηπονίας, οἱ δὲ προβατείας φροντίζουσι· καὶ οἱ μὲν ἐμπορίας, οἱ δὲ μελιττοργίας. οἶμαί τοίνυν, διὰ μὲν τῆς ζύμης, τὴν παλαιότητα τῆς πονηρίας αἰνίττεσθαι· διὰ δὲ τῆς μελίτος, τὴν ἡδονὴν ἀπαγορεύεσθαι. τοῖς μόντοι ἱερεῦσι καὶ τὰς τῶν προσφέρεισθαι ἐκέλευσαν ἀπαρχάς. ἔτοι γὰρ τὰς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων πρεσβείας προσφέρουσιν. ὅθεν διὰ τῆς Προφῆτης περὶ αὐτῶν εἶπεν· ἀμαρ-

Η τίας λαβὼν φαγονται. Ὡς. 4. 8.

ΛΗΛΟΥ. Ὁ Σολομὼν φησὶ, τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων· τὸ δὲ μέλι ἀπὸ

(1) Ἐκ τῶν τῆς Θεοδώρου. εἰσί.

(2) Τῷ βαμῶ. ἢ ἐν Χάλ. ἐκδ.

ἀπὸ ἀλλοτρίων πόνων ἐσὶ. ἡ δὲ ζύμη παν-
ρυγίας ἐστὶ τύπος, τὸ δὲ μέλι ἡδονῆς.
ἀντικείμενον δὲ τῷ μέλιτι τὸ ἄλας. συμπικνόν
γὰρ ἀντείσταται φρονήσεως σύμβολον, κα-
Κολασ. 4. 6. θὰ φησιν ὁ Ἀπόστολος· ὁ λόγος ὑμῶν ἄλα-
τι ἡρτυμένος. σημειωτέον δὲ, ὅτι θυσιαση-
ρίῳ μὲν ζυμωτὸν ἄρτον καὶ μέλι ἀπηγόρευ-
σεν ὁ Θεὸς προσάγεσθαι· ἀπαρχὴν δὲ ζυ-
μωτὸν ἄρτου, (1) καὶ μέλιτος ἐκ ἀπηγόρευ-
σεν, ὡς σίτη, καὶ ἐλαίον, καὶ τῶν λοιπῶν.

Παροιμ. 5. 2. 3. 24. 13. 1. Κορ. 7. 5, 6. 40. ιγ. Καὶ πᾶν δῶρον θυσίας ὑμῶν
ἀλλ' ἀλιθίσται· ἐ διαπαύσετε ἄλας
διαθήκης Θεοῦ ἀπὸ θυμιαμάτων (2)
ὑμῶν. ἐπὶ παντὸς δώρου ὑμῶν προ-
σοίσετε ἄλας.
ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὰς δὲ ἄλας ἐπι-
βάλλεσθαι τοῖς ἱερείοις κελεύει, τὸ διακρι-
τικὸν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν σημαινῶν. τὰ
τὰ ἐσέρητο ἢ τὰ Κεῖν θυσία. διὸ ἦκεσε
Γω. 4. 7. 11. παρα τὰ τῶν ὅλων Θεῶν, ἐκ ἂν ὁρθῶς
11. προσενέγκῃς, ὁρθῶς δὲ μὴ διέλῃς. καὶ ὁ
Κολασ. 4. 6. Θεὸς Ἀπόστολος νομοθετεῖ, λέγων· ὁ λό-
11. γος ὑμῶν ἔσω πάντοτε ἄλατι ἡρτυμένος.
Ματθ. 5. 13. καὶ ὁ Κύριος τοῖς Ἀποστόλοις ἔφη· ὑμεῖς
11. ἐσεὶ τὸ ἄλας τῆς γῆς. ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μω-
11. ρανθῇ, ἐν τίνι ἀλιθίσεται;

ιδ. Ἐὰν δὲ προσφέρῃς θυσίαν πρω-
τογεννημάτων τῷ Κυρίῳ, νέα πεφυ-
ραμένα (3) χίδρα ἐρικλὰ τῷ Κυρίῳ·
καὶ προσοίσεις τὴν θυσίαν τῶν πρω-
τογεννημάτων.

Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ἀπαλὰ λά-
χανα ὁσπριώδη. Ἀκύλας, ἐν πυρί. Θεο-
δοτίων, πίονα ἄλφιστα.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Χίδρα ἐστὶν, ὅταν ἀπὸ
τῶν ἀκμαστάντων ἀσαχύνων λαβὼν διαθρύ-
ψῃ τις χερσὶν, οἷον ἐλῆσας. τὸτο γάρ-
ἐστιν ἐρικλὰ, καὶ τὰ ἐν μύλῳ πηλαίοντα,
καὶ τὸν Φλοιὸν ἀποβαλόντα ὁσπριώδη λά-
χανα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Χίδρα λέγεσθαι τὰ ἐξ
ὁσπριῶν ἄλφιστα. ἐν δὲ γε τοῖς τύποις τὸ
Χριστὸν λαμβάνει μυστήριον. καὶ ἐστὶν αὐτὸς
ἡ ὑπὲρ ἡμῶν θυσία, τὸ πρωτογεννῆμα τὸ
πνευματικόν, τὰς ἐστὶν ἡ τῆς ἀνθρωπότη-
τος ἀπαρχή. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὐκ ἐκ μόνου
προσφέρεται σίτη τὰ εἰς θυσίαν, ἀλλὰ
καὶ ἐξ ὁσπριῶν κατερεκλῶν. ὅν περ γὰρ
τρόπον ἐκ σίτης σερμίδαλιν, καὶ ἐκ αὐτὸν
ὑγιά τὸν κόκκον ὀλοκαυτὸν διετύπη· ἔτω
καὶ ταῦτα χερσὶν ποιῆσθαι κατερεκλὰ,
τὰς ἐστὶν ἀληθινὰς τὰ ἐξ ὁσπριῶν προσέ-
ταχεν, ἵνα δὴ φαίνοιτο τῇ θυσίᾳ προσὸν
τὸ οἷον ἐδωδῖμον. κατεκτείνεσθαι γὰρ, ἐκ
ὑγιά τὸν κόκκον, σωτεῖσθαι σμικρὸν δὲ
μᾶλλον ποιῆσθαι τροφίῳ. ἐκὼν πρωτο-
γεννῆμα μὲν ὁ Χριστὸς, καὶ θυσία τῷ Θεῷ
καλὴ καὶ ὁσπριώδη, τροφίμωτάτη δὲ
λίαν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἄρ-
τος, ὁ ἐξ ἐρανῶ καταβάς, καὶ ζῶν τῷ Ἰωάν. 6. 50.
κόσμῳ διδόν· καὶ οἷον ἐπὶ ἡμῖν ἔδεσμα
τὸν αὐτὸν παραθεῖς, καθάπερ σερμίδαλιν,
ἢ χίδραν.

ιε. Καὶ ἐπιχεεῖς ἐπ' αὐτὴν ἐλαίον,
καὶ ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτὴν λίβανον, θυ-
σία ἐστὶ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιχέεσθαι δὲ τῇ
θυσίᾳ δὲν ἔφη τὸ ἐλαίον, καταπλάττεσθαι
δὲ αὐτῷ καὶ λιβανωτῷ προσέταχε· τὰ
μὲν ἐλαίον, τὸ ὡς ἐν πίστητι καὶ ἰλαρότητι
συμβολικῶς ὑποφαίνοντος· τὰ δὲ γε λι-
βάνον, τὸ ἱερὸν καὶ ὁσπριῶν ἀσείως ἡμῖν ὑπο-
σημαίνοντος. Καὶ μετ' ὀλίγα. Νοεῖτο δ' ἂν καὶ
ἐτέρως, εἴπερ ἔλοιτό τις. ἡλεήμεθα γὰρ
ἐν Χριστῷ. καὶ τὸτο οἶμαι ἐστὶ τὸ, ἐλίπανας
ἐν ἐλαίῳ τῷ κεφαλῷ μου. ὅτι δὲ ἐκ ἐπί-
τιτιν ὁ λόγος αἰτίας, ἦτοι πλημμελήμα-
σιν ὁ Χριστὸς θάνατος, ἀλλ' ὁσπριώδη
λίαν καὶ ἀμώμητος παντελῶς ὑπὲρ ἡμῶν
θυσία· προσκεκόμισαι γὰρ ἵνα καθαργήσῃ
τῷ ἁμαρτίαν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς τε καὶ δι'
αὐτῆς θάνατον· διὰ τῶν λιβάνων σωθήσῃς.

ισ. Καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ μνημό-
συνον αὐτῆς ἀπὸ τῶν χίδρων σὺν τῷ
ἐλαίῳ, καὶ πάντα τὸν λίβανον αὐτῆς.
καρπώμα ἐστὶ Κυρίου.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Προσκεκρυμμένοι μὲν
διὰ πολλῶν ἁμαρτιῶν, μονοναχὶ καὶ ἐξ
ὁμμάτων γεγενῆμεθα τῷ πατρί. ἐπι-
δὴ δὲ γέγονεν ὑπὲρ ἡμῶν θυσία Χριστός,
ἐμνήσθη ἡμῶν καὶ ἠυλόγησεν ἡμᾶς.

ΚΕΦ.

(1) Ζυμωτὸν ἄρτον ὁρθότερον. ἐκ τῶν τῶ Θεοδώρι. δὲ καὶ ταῦτα ἔοικε.

(2) Θυσιαμάτων. ἢ τε ἐν Φραν. καὶ ἢ ἐν Καντ. ἐκδ.

(3) Περφυγμένα. αὐτ.

Κ Ε Φ. Γ.

α. αν δὲ θυσία σωτηρία [τὸ] δῶρον αὐτῇ τῷ Κυρίῳ, εἰ μὲν ἐκ τῶν βοῶν αὐτῷ (1) προσαγάγῃ, εἴαν τε ἄρσεν, εἴαν τε θῆλυ, ἄμωμον προσάξει αὐτῷ ἑναντί Κυρίῳ.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἡ θυσία τῇ σωτηρίᾳ, ἥτοι εἰρηνικῶν, διχῇ ἐστὶ· (2) σωτηρία ἐκσιασμῶ, ὡς μετὰ ταῦτά Φησι· καὶ ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ὀλοκαυτωμάτων ἄρσεν πάντως ἐστὶν· ὡπερ ἔν καὶ ἐπὶ τῇς ἀμαρτίας τῇ ἱερέως, ἥτοι τῇ λαῷ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Αἱ δὲ τῇ σωτηρίᾳ θυσίαι, αἷς ἕτεροι εἰρηνικῶν ἐρμηνεύουσι, διτλαίτινες ἦσαν, σωτηρία αἰνέσεως, καὶ σωτηρία ἐκσιασμῶ, ὡς ἐρεῖ προῖων. ἔσχα δὲ χαριστήριοι ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τῇ εἰρῇ τῇ παρὰ Θεῷ, ἐλάττω τῶν ὀλοκαυτωμάτων ἔχουσιν ἀξίαν. μερικὴ γὰρ, ἀλλ' ἔχ' ὅλα δηλῶσιν ἀνάθεσιν. ὅθεν, ἐκ ἀρρόνων μόνον εἰσὶν, ἀλλ' ἤδη καὶ θηλέων. καὶ ἐπάνω τῶν ὀλοκαυτωμάτων αἱ ἐξ αὐτῶν ἀπαρχαὶ καίονται. ἔτως οἱ ἐκ μέρους ἀνακείμενοι τῷ Θεῷ διὰ τῶν παντελῶς ἀνακειμένων προσάγονται, καὶ ἐξαίρετως ἐν τῇ Χριστῷ προσαγωγῇ.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀκριβολογεῖται ὁ σφόδρα τὸ γράμμα τὸ νομικὸν περί τε ἄρσεν καὶ θῆλυ. νοοῖτο δ' ἂν πάλιν ὡς ἐν ἀμφοῖν ὁ Χριστός. αἱ ἄρσεναι μὲν, ὡς ἡγεμνος, ἥτοι καθηγητής· ἡγεμονικότερον γὰρ πατέρων τὸ ἄρσεν· ἐν θῆλεσι δὲ, ὡς γεγονώς ὑπὸ νόμον καὶ ἡγεμνος. ὑπεξέσσιον γὰρ καὶ ἐν δυνάτεσι αἱ τὸ θῆλυ τῇ ἀρρόνος, ἔπερ ἐστὶν ἀληθῶς ἐν μείοσι, καὶ ἐν ὑφιστάμενοις μέτρῳ. πλὴν ἄμωμον τὸ ἱερουργῆμενον. τοῖστος δὲ ὁ Χριστός.

β. Καὶ ἐπιθήσει τὰς χεῖρας αὐτῇ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῇ δώρῃ, καὶ σφάξει αὐτὸ παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῇ μαρτυρίᾳ· καὶ προσχεύουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων κύκλῳ.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Παρ' αὐταῖς δὲ ταῖς ἱεραῖς ἐσφάζετο θύραις. ἀπέθανε γὰρ ὁ Ἑμμανὴλ, ἀνδρουῶν ὡπερ ἡμῖν τὴν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων εἰσδρομῇ, καὶ τῆς ἄνω καὶ ἐν ἑρανοῖς ἐκκλησίας ἀνοιγνύς τὰς θύρας τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι. καὶ μετ' ὀλίγα. Ὅτι δὲ ἅγιος ἔσχα καὶ ἱερός ὁ Χριστὸς θάνατος, ὑπεμφώκειν ἂν τὸ ἑαυτῷ χρῆμα προσχεύειν λέγειν τῷ θυσιαστηρίῳ τὸ αἷμα. κατασημῶναι δ' ἂν καὶ ἐτέρως, ὅτι τέθει-

κε τὴν ἑαυτῇ ψυχῇ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας. τύπος μὲν γὰρ τῆς ἐκκλησίας τὸ θυσιαστήριον, ψυχῆς δὲ τὸ αἷμα.

γ. Καὶ προσάξουσιν ἀπὸ τῆς θυσίας τῇ θυσιαστηρίᾳ (3) κάρπωμα, τὸ σῆμα τὸ κατακαλύπτει τὴν κοιλίαν, καὶ πᾶν τὸ σῆμα τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας. δ. Καὶ τὰς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ σῆμα τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ἐπὶ τῶν μηρῶν, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῇ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεῖ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ δὴ ποτε λοβὸν μὲν ἥπατος, καὶ νεφροὺς, καὶ σῆμα ἀπαρχὰς τῶν καταθυομένων ζώων ὑπεξέλετο ὁ νόμος, ἔτε δὲ καρδίαν, ἔτε ἐγκέφαλον, τῇ ἡγεμονικῇ τῷ ἐτέρῳ τέτρων ἐνδαιτωμένης; καὶ μετ' ὀλίγα. Τὸ ἡγεμονικὸν μόνον τῶν ἐν ἡμῖν, ἀφροσύνη, καὶ ἀδίκιαν, καὶ δειλίαν, καὶ τὰς ἄλλας κακίας διώκταί τε καὶ χωρεῖ. τέτρα δὲ οἶκος τὸ ἕτερον τῶν λεχθέντων ἐστὶν, ἐγκέφαλος ἢ καρδία. ἐδικαίωσεν ἔν ὁ ἱερός λόγος, τῷ Θεῷ βωμῷ, δι' ὃ πάντων ἀμαρτημάτων καὶ παρανομιμάτων ἀπολύσεις γίνονται καὶ παντελεῖς ἀφέσεις, μὴ προσφέρειν ἀλγῆον, ἐν ᾧ ποτὲ φωλῶσας ὁ νῆς, ἐπὶ τὴν ἀδικίαν καὶ ἀσεβείαν ἀνοδίαν ἐχώρησεν, ἐκτραπόμενος ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθήαν τὴν ἀγασσάν οἶον. εἵηδες γὰρ τὰς θυσίας μὴ λήθω ἀμαρτημάτων, ἀλλ' ὑπόμνησιν αὐτῶν κατασκευάζειν. τέτ' αὖτιον εἶναι μοι δοκεῖ τῇ μηδέτερον τῶν ἡγεμονίαν ἐχόντων, ἐγκέφαλον ἢ καρδίαν, προσφέρειν. ἃ δὲ διήρηται λόγον ἔχει προσήκοντα· τὸ μὲν σῆμα, ὅτι καὶ πύματον καὶ τῶν σπλάγχχνων φυλακτῆριον· ἐπαμπίχει γὰρ αὐτὰ καὶ πιάνει, καὶ τῇ μαλακότητι τῆς ἐπαφῆς ὠφελεῖ· αἱ δὲ νεφροὶ, διὰ τὰς παρασάτας καὶ τὰ γεννητικά, οἷς παροικῶντες ἀγαθῶν τρόπον γεντόνων βοηθεῖσι καὶ συμπράττουσιν, ὅπως ὁ τῆς φύσεως πόρος δόδοι, μηδενὸς τῶν πλησίον ἐμποδίζοντος. καὶ μετ' ὀλίγα. Λοβὸς δ' ἥπατος, τῇ κυριωτάτῃ τῶν σπλάγχχνων ἐστὶν ἀπαρχή, δι' ὃ τὴν τροφὴν ἐξαίματῳ συμβέβηκε, καὶ ἐποχευόμενῳ τῇ καρδίᾳ φέρεται διὰ φλεβῶν εἰς τὴν τῇ ὅλα σώματος διαμονῇ.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ σῆμα, τὴν οἶον ἐφρενῶν, φησὶν, διέξιν, καὶ τὴν πύκτην τῶν σπλάγχχνων τετραμμένον ἄριστα ταῖς διὰ τῇ πνύματος νοηταῖς χορηγίαις. νεφροὶ δὲ, εἰς τύπον τῆς εἰς νῆν διακριτικῆς ἐνεργείας· κατ' ὡς ἀπόβλητον μὲν τὸ κεφύκος ἀδικεῖν, αἰρετὸν δὲ τὸ ὠφελεῖν. ὁ

δέ γε

(1) Αὐτό. ὁμοίως καὶ τὸ ἐπόμεν. προσάξει αὐτό. ἥ τε ἐν Φραν. καὶ ἡ ἐν Καντ. ἐκδ. καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριον. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 346.

(2) Διτλήν. ὁρρότερ. πρόδες δὲ καὶ τὸ, σωτηρία αἰνέσεως, καί.

(3) Τῇ σωτηρίᾳ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

δέ γε λοβὸς τῆ ἥπατος, ψυχῆς ἐνέργειαν, ἥτοι νεφρῶν (1) κίνησιν πρὸς ἐπιθυμίαν. καὶ γὰρ οἱ τὰ τοιαῦτα ἠκριβωκότες, ὡς ἐν ἥπατι τὰς ἐπιθυμίας ἔχειν τὸ ζῶον ἔφησαν. ἀναδετέον δὲ ἐν τῷ Θεῷ καὶ τὸν λοβὸν τῆ ἥπατος, τρεῖς πάσης ἐπιθυμίας τῷ πηγνύ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ μὲν, ὡς λιπαῖνον τὸ σῶμα πρὸς ἀκολασίαν· τὸ δὲ, ὡς θηριώδες καὶ ἄγριον.

ε. Καὶ ἀνοίσχσιν αὐτὰ οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ ὀλοκαυτώματα ἐπὶ τὰ ξύλα, τὰ ἐπὶ τῆ πυρὸς· κάρπωμα ὁσμὴν εὐωδίας Κυρίῳ.

ς. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν προβάτων τὸ δῶρον αὐτῆ θυσία σωτηρίας τῷ Κυρίῳ, ἄρσεν ἢ θήλυ, ἁμῶμον προσοίσει αὐτό. Ἐὰν δὲ ἄρνα προσαγάγῃ τὸ δῶρον αὐτῆ, προσάξει αὐτὸ ἐναντι Κυρίου.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀσινῇ δὲ καὶ ἁμῶμα προσφέρειν ἅπαντα κελεύει τὰ θύματα, καίτοι διάφορα ὄντα, καὶ κατὰ διαφορὰς προσφερόμενα τρόπους. διδάσκει δὲ διὰ τῶν τῆς ἐκείνου πολιτείας τὸ ἁμῶμον ἔχειν. καὶ τὰς παρ' ἐκείνου ἀπαγορευμένας κατὰ τῆς ταύτης πολιτεύσεως νόμους· τὰς τῆ γὰρ τὸν ζυγὸν αἰρεμένους, τῇ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ μὴ διαφθεῖραι τὰς τῷ ζούγῳ τῆς τῷ ἀσκητικῷ βιοτικῷ προτιμῶντας, τὸν τῆς τελειότητος διαφυλάττειν κανόνα· καὶ συλλήβδην εἰπῶν, τὰς ἐν πλέτῳ, τὰς ἐν πενίᾳ, τὰς ἐν δαλείᾳ, τὰς ἐν διωασείᾳ, ἐν τοῖς οἰκείοις τάγμασι τὸ ἀλώβητον ἔχειν καὶ ἁμῶμον. τῶν δὲ θυομένων, πλὴν τῶν ὀλοκαυτωμάτων, τὰ μὲν τῷ βωμῷ προσεφέρετο, τὰ δὲ τοῖς ἱερεῦσιν ἐδίδοτο. διὸ συμμερίζεσθαι αὐτὰς τῷ θυσιαστήριῳ ὁ Θεὸς εἶπεν Ἀπόστολος. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν κρεῶν τῇ τῶν προσφερόντων ἀπενέμετο χρεία.

η. Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆ δώρεα αὐτῆ, καὶ σφάζει αὐτὸ παρὰ τὰς θύρας τῆς σινηῆς τῆ μαρτυρίας· καὶ προχεῖσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπίθεσις τῶν χειρῶν τῷ περὶ τῶν ἐν ἁμαρτίαις πράξεων δηλοῖ προσφορὰν. πρακτικῆς γὰρ ἐνεργείας σύμβολον αἱ χεῖρες.

θ. Καὶ προσοίσει ἀπὸ τῆς θυσίας τῆ σωτηρίας κάρπωμα τῷ Κυρίῳ· τὸ σῶμα καὶ τὴν ὁσφύν ἁμῶμον σὺν ταῖς

ψόαις περιελῖ αὐτό· καὶ πᾶν τὸ σῶμα τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν, καὶ πᾶν τὸ σῶμα τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ ἀμφοτέρους τὰς νεφρούς, καὶ τὸ σῶμα τὸ ἐπ' αὐτῶν, ὅ ἐστι τῶν μηρῶν, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῆ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελών, Ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· ὁσμὴν εὐωδίας κάρπωμα Κυρίῳ.

Β. ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τοῖς μάλιστα ὀλοκαυτώμασιν ἐπετίθετο τὰ μερικῶς προσφερόμενα, οἷον οἱ νεφροὶ, καὶ ἡ πιμελή, καὶ ὁ τῆ ἥπατος λοβός· ἐξ ἐκείνων δὲ ἱερείων καὶ ἡ ὁσφύς, ἢ κατὰ τὰς ἄλλας ἐρμηνεύσας ἢ κέρκος. ἐπεὶ δὲ τοῖς ἐν ἀρετῇ τελείοις οἱ ἀτελεῖς χρώμεθα προσβόταις, καὶ δι' ἐκείνων τὰς ἡμετέρας προσφερόμεν προσδύχας.

Γ. Ἰβ. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν αἰγῶν τὸ δῶρον αὐτῆ τῷ Κυρίῳ, καὶ προσάξει ἐναντι Κυρίου.

γ. Καὶ ἐπιθήσει τὰς χεῖρας αὐτῆ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆ, καὶ σφάζουσιν αὐτὸ ἐναντι Κυρίου παρὰ τὰς θύρας [τῆς σινηῆς] τῆ μαρτυρίας· καὶ προχεῖσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.

Δ. ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπετίθει δὲ ὁ προσφέρων τῷ ἱερείῳ τὰς χεῖρας, οἷον ἐπὶ τὰς ἑαυτῆ πράξεις. τῶν γὰρ πράξεων αἱ χεῖρες δηλωτικά. ὑπὲρ δὲ τῶν τῶν θύμα προσέφερε.

ιδ. Καὶ ἀνοίσει ἀπ' αὐτῆ κάρπωμα τῷ Κυρίῳ τὸ σῶμα τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν, καὶ πᾶν τὸ σῶμα τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Καὶ τὰς δύο νεφρούς, καὶ πᾶν τὸ σῶμα τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ἐπὶ τῶν μηρῶν, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῆ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελῖ, Καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· κάρπωμα ὁσμὴν εὐωδίας τῷ Κυρίῳ· πᾶν [τὸ] σῶμα τῷ Κυρίῳ.

Ζ. ιζ. Νόμιμον αἰώνιον εἰς τὸν αἰῶνα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, καὶ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν. πᾶν σῶμα καὶ πᾶν αἷμα ἔκ' ἑδεσθε.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Αἵματος δὲ καὶ σῶματος ἀπέχεσθαι κελεύει, καὶ ἀμφοτέρω τῷ θυσιαστήριῳ διαγορεύει προσφέρεσθαι. τὸ μὲν γὰρ, ζωῆς αἷτιον· τὸ δὲ, ἀρετῆς δηλωτικόν· ἀμφοτέρω δὲ ἀνατιθέμενα τῷ Θεῷ δικαιοτάτον.

ΚΕΦ.

(1) Ἦτοι φρενὸς κίνησιν, καὶ ὡς ἔταται πρὸς ἐπιθυμίαν. ἐν Τόμ. ι. μέρ. 2. σελ. 568.

Κ Ε Φ. Δ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον πρὸς τὰς ὕδ' Ἰσραὴλ, λέγων, Ψυχὴ ἐὰν ἀμάρτη ἀκυσίως ἀπὸ πάντων τῶν προσαγμάτων Κυρίου, ὧν ἔδει ποιεῖν, καὶ ποιήσῃ ἐν τῇ ἀπ' αὐτῶν.

Ἀκυσίως. Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ἐν ἀγνοίᾳ.

ΟΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀκυσίον ἐστὶν ὅπερ ἀντις ποιῇ κακόν. (1)

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σημειώτεον ὅτι τὸ ἀγνόημα τὸ ἀκυσίον, ἀμαρτίαν καλεῖ ἢ Γραφῇ. καὶ ἄλλων τινῶν μέμνηται ὁ μακάριος Παῦλος. Φάσκων· σκιάν γὰρ εἶχεν ὁ νόμος τῶν μελλόντων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ψυχὴ ἐὰν ἀμάρτῃ ἀκυσίως, Φησί, καὶ μὴ ποιήσῃ ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν Κυρίου, (2) ὧν δεῖ ποιεῖν, εἰ κατὰ φύσιν ἔχει. εἰσι γὰρ τάχα τινὰ καὶ προσάγματα Κυρίου, ἃ ἔδει ποιεῖν, κατὰ τὸ, ἔδωκα αὐτοῖς προσάγματα ἔκαλά. ψυχὴ ἐν ἀμαρτάνει ἀκυσίως, ὅτε προφασεῖ ὡς βεβήκει τὸ μὴ δεῖν τηρεῖ. καὶ δεῖται θυσίας πρὸς ἄφεσιν· ἔδεομένης θυσίας τῆ δρωντος ἐξεπίτηδες· ὡς ὁ γεγυνώς Ἰδαῖος ἵνα Ἰδαῖος κερδήσῃ, καὶ περιτεμῶν τὸν Τιμόθεον.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ζητητέον περὶ τῆς φράσεως τί ἐστι, καὶ ποιήσῃ μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν Κυρίου, ἥ τις ἔποιήθησεται. Εἰ μὲν ἐν ἡμαρτήσῃ, κατασάτεον ἔγω· ψυχὴ ἐὰν ἀμάρτῃ ἀκυσίως καὶ μὴ ποιήσῃ ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν Κυρίου ὧν δεῖ ποιεῖν· εἰ δὲ κατὰ φύσιν ἔχει, ἐστὶ τάχα τινὰ προσάγματα Κυρίου, ἃ ἔδει ποιεῖν. διὸ καὶ Ἰεζεκιὴλ Φησιν, ἔδωκα αὐτοῖς δικαιώματα ἔκαλά, καὶ προσάγματα ἐν οἷς ἔζησονται ἐν αὐτοῖς. εἴη δ' αὖν τὸ ἀποκλίνον γράμμα, καὶ ἡ διαθήκη τῆ θανάτου ἐν γραμμασί, καὶ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως. ἀμφω δὲ διὰ τῆς αὐτῆς προσάττεται φωνῆς τό, τε γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα. ὧν τὸ μὲν, ποιητέον· τὸ δὲ, ἔ. τῆτο καὶ ἀπὸ τῆς παλαιᾶς δῆλον, βεβηλάντων ἱερέων τὸ σάββατον, καὶ περιτεμνομένων τυχόν ἐν αὐτῷ· τῆ μὲν λυομένης νόμου, τῆ δὲ τηρημένης· καὶ Δαβὶδ φαγόντος τὰς ἄρτας τῆς προθέσεως· καὶ ἐκ τῆ ὁμοιωμάτα γεγονέναι ἐν τῇ σκληρῇ τῆ μαρτυρίας, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν Χερουβιμ, καὶ τὸν χαλκὸν ὅφιν ὑπὸ Μωϋσέως.

γ. Ἐὰν μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὁ κειρημένος ἀμάρτῃ τῆ τὸν λαὸν ἀμαρτεῖν,

καὶ προσάξει περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῆς, ἥς ἡμαρτε, μόχον ἐκ βοῶν ἁμωμον τῷ Κυρίῳ περὶ τῆς ἀμαρτίας.

ΛΑΗΛΟΥ. Τῆ τὸν λαὸν ἀμαρτεῖν, ἀντὶ τῆς, πλημμέλῃσιν τῆ λαῶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸν δὲ ἀρχιερέα νόμον τινὰ παραβεβηκότα, μόχον ἁμωμον ἱερῶν κελεύει· καὶ τῷ μὲν θυσιαστηρίῳ προσφέρειν ἃ προειρήκαμεν· τὰ δὲ κρέα σὺ τῷ δέσματι καὶ τῇ κόπρῳ ἔξω τῆς παρεμβολῆς κατακαίειν. τῆτο δὲ δῆλοι τὸ τῷ ἀμαρτίαν ἄλλοτρίαν εἶναι τῶν ἱερῶν περιβόλων. καὶ παντὸς δὲ τῆ λαῶ τοιαύτω τινὰ παρανομίαν τετολμηκότος, τῷ ἴσῳ προσκεχθῆναι θυσίαν νομοθετήκε· διδάσκων ἡλίκον τῆς ἱεροσωμῆς τὸ γέρας. ἀντίρροπον γὰρ αὐτὸ τέτακε παντὸς τῆ λαῶ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπισκέψῃ δὲ, εἰ διωατόν, ἐκυσίως ἀναλαβόντα τῷ τῆ λαῶ ἀμαρτίαν τὸν ἀρχιερέα λέγεσθαι ἀμαρτάνειν. ἐπεὶ τὸν μὴ γνόντα ἀμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἀμαρτίαν ἐποίησεν, ἀντὶ πληρώματος ἑαυτὸν κενώσαντα, ἵνα τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ τὰς νόσους βασιῇ· ὡς ὑποληφθῆναι παρ' ἡμῶν εἶναι ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει. προσάγει δὲ μόχον, τὸ γήινον αὐτῆς σῶμα τὸ ἀμίαντον· ἐκ πνέματος γὰρ ἀγίης· ὃ διὰ τῆς ἀμώμης δῆλεται. ἔ τῇ κεφαλῇ τῷ χεῖρα ἐπέθηκεν, ἵνα περικαθάρῃ τῷ ὑπὲρ τῆ λαῶ φθάσαντες εἰς αὐτὸν ἀμαρτίαν.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Οὐ ταυτὸν ἐστὶ, λαϊκὸν ἀμαρτάνειν καὶ ἱερέα. καὶ δῆλον ἐκ τῆς νόμου. τοσαύτω γὰρ προσάττει θυσίαν ἀνάγεσθαι ὑπὲρ τῆς ἀμαρτόντος ἱερέως, ὅσω ὑπὲρ παντὸς τῆ λαῶ. εἰ δὲ μὴ ὧν ἀντίρροπος ἡ ἀμαρτία, ἐκ αὐτῶν αὐτῷ θυσίαν ἀνάγεσθαι ἐδέσσειε. μέζων δὲ γίνεται, ἔ τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ ἀξίᾳ τῆ δρωντος. ὁ γὰρ τῆς ἄλλης ἐνδύμεζων εἰ πλάσσει, μέζον ἀπὸ τῆς ἀξίας ἀποφαίνει τὸ πλάσμα.

δ. Καὶ προσάξει τὸν μόχον παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας ἐναντὶ Κυρίου, καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτῆς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς μόχου, καὶ σφάξει τὸν μόχον ἐναντὶ Κυρίου.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀριδῆλως καὶ λαῶ καὶ ἱερέων καθάρσιον ὁ Χριστός. αὐτὸς γὰρ ἡμῶν αἵρει τὰς ἀμαρτίας, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ὀδυῶνται σφάζομενος. ἔργον γὰρ καὶ πράξεων τύπος ἡ χεῖρ. πλὴν ἐνώπιον Κυρίου σφάζεται, μονονεχὶ συγκαταβαίνοντος τῆ πατρὸς εἰς τὴν ἡμῶν σωτηρίαν. (3)

Rrr 2

ε. Καὶ

(1) Ἀτελές ἐστὶ. τέλειον δὲ τὸ τῆ Προκοπίου, (τὸ αὖ τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.) ἔτως ἔχον· παρατηρητέον, ὅτι ἀμαρτίαν ἢ Γραφῇ λέγει καὶ τὸ ἀκυσίον καὶ τὸ ἀγνόημα. ἀκυσίον δ' αὖν εἴη ὅπερ ἀντις ποιῇ κακόν, ὡς ἔ τοῖστον. ὅσον καὶ τὸ Σαβλ, ὅτε νηστεύσαι προσέταξε.

(2) Κυρίως, κατὰ φύσιν ἔχει. ἐστὶ γὰρ τάχα, κτ. αὖ Τόμ. 2. σελ. 181. τῆς τῆ Ρε. ἐκδόσεως.

(3) Ταῦτα πλατύτερον καὶ ἄλλως πως ἔχοντα κῆται αὖ Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 527.

ε. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ὁ χριστὸς ὁ τετελειωμένος τὰς χεῖρας ἀπὸ τῆς αἵματος τῆς μόσχ, καὶ εἰσίοισι αὐτὸ εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας.

ς. Καὶ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δάκτυλον εἰς τὸ αἷμα, καὶ προσρανεῖ ἀπὸ τῆς αἵματος ἐπ' ἅκας τῷ δακτύλῳ ἐναντι Κυρίου, κατὰ τὸ καταπέτασμα τὸ ἅγιον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Γέγονε γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἱλασμός τε καὶ ἱλαστήριον ὁ Χριστός· πλὴν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίᾳ τελειοτάτῳ ἡμῖν δωρεῖται τὴν ἀποκάθαρσιν. σύμβολον γὰρ τελειότητος ὁ ἐπ' αὐτὸν ἀριθμός. ἄλλος δὲ φησιν, ὅτι τύπος ὁ ἀριθμός τῶν ἐν τῷ ἐπ' αἵματι μεροκόσμῳ σωζομένων ἀνθρώπων. τὸ δὲ ἔξω τῆς πόλεως, καὶ πρὸς ἡμῶν ὁ Ἀπόστολος ἡρμηνεύσει. (1)

» * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ῥανεῖ ἐπ' ἅκας. τὸ τοῦ τιμίου αἵματος λαλεῖ περὶ ἡμῶν τὰ ἀμείνων πρὸς Θεόν. [ἐκκέχυται γὰρ τῆς ἀπάντων ζωῆς ἀντάλλαγμα.]

ζ. Καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς αἵματος τῆς μόσχ ἐπὶ τὰ κέρατα τῆς θυσιαστηρίας τῆς θυμιάματος τῆς συνθέσεως τῆς ἐναντι Κυρίου, ὅ ἐστι ἐν τῇ σκηνῇ τῆς μαρτυρίας. καὶ πᾶν τὸ αἷμα τῆς μόσχ ἐκχεῖ παρὰ τὴν βάσιν τῆς θυσιαστηρίας τῆς ὀλοκαυτώσεως, ὅ ἐστι παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προσεχῶς τῆς μόσχ τὸ αἷμα τῇ βάσει τῆς θυσιαστηρίας. καὶ γὰρ ἐστὶν ἅγιός τε καὶ ἱερὸς ἀληθῶς ὁ Χριστὸς θάνατος.

η. Καὶ πᾶν τὸ σῆμα τῆς μόσχ τῆς ἀμαρτίας, περιελεῖ ἀπ' αὐτῆς τὸ σῆμα τὸ κατακαλύπτον τὰ ἐντόδια, καὶ πᾶν τὸ σῆμα τὸ ἐπὶ τῶν ἐντοσθίων, θ. Καὶ τὰς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ σῆμα τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ὄν ἐπὶ τῶν μερῶν, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῆς ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεῖ αὐτὸ, ὅν τρόπον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς μόσχ τῆς θυσίας τῆς σωτηρίας, καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς καρπώσεως.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀναφέρεται τὰ ἐντόδια, πνεύμα, καὶ νεφροὶ, καὶ λοβὸς ὁ τῆς ἥπατος. δυνάμη γὰρ πάντα τὰ ἐν Χριστῷ, τά τε ἔξωφάνη καὶ τὰ κεκρυμμένα. ὁ λόγος γὰρ ἡ ἀγία, καὶ ὁδὸς ἐν αὐτῷ τὸ μὴ καθαρὸν.

ια. Καὶ τὸ δέρμα τῆς μόσχ, καὶ πᾶσαν αὐτῆς τὴν σάρκα σὺν τῇ κεφαλῇ καὶ τοῖς ἀκρωτηρίοις καὶ τῇ κοιλίᾳ

ιβ. καὶ τῇ κόπρῳ. Καὶ ἐξοίσχουσιν ὅλον τὸν μόσχον ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρὸν, ὃ ἐκχεῖσιν τὴν σποδίαν· καὶ κατακαύσουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ξύλων ἐν πυρὶ· ἐπὶ τῆς ἐκχύσεως τῆς σποδίας καυθήσεται.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κατακαίεται γὰρ μὴ ἔξω τῆς πύλης τὸ δῆμα καὶ τὰ λοιπά. ἔδὲ αὐτὸν ἡμῖν ἀπαράδεκτον τῆς πάθης τὸν τόπον ἐώντος τῆς νόμ. τοιγάρτοι καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεωπέσιος ἔφη Παῦλος· ἐξερχόμεθα ἐν ἔξω τῆς πύλης, τὸν ὀνειδισμόν αὐτῶν φέροντες, ταῖς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν τε καὶ δι' ἡμᾶς σαυρόν.

ιγ. Ἐὰν δὲ πᾶσα συναγωγὴ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀγνοήσῃ, καὶ λάθῃ ῥῆμα ἐξ ὀφθαλμῶν τῆς συναγωγῆς, καὶ ποιήσωσι μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν Κυρίου, ἢ ὃ ποιηθήσεται, καὶ πλημμελήσωσι.

» ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ λάθῃ ῥῆμα, παροραθῇ λόγος.

ιδ. Καὶ γνωσθῇ αὐτοῖς ἡ ἀμαρτία, ἣν ἡμαρτον ἐν αὐτῇ, καὶ προσάξει ἡ συναγωγὴ μόσχον ἐκ βοῶν ἁμωμον περὶ τῆς ἀμαρτίας, καὶ προσάξει αὐτὸν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. Καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς μόσχ ἐναντι Κυρίου, καὶ σφάξουσιν τὸν μόσχον ἐναντι Κυρίου. Καὶ εἰσίοισι ὁ ἱερεὺς ὁ χριστὸς ἀπὸ τῆς αἵματος τῆς μόσχ εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας. Καὶ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δάκτυλον ἀπὸ τῆς αἵματος, καὶ ῥανεῖ ἐπ' ἅκας ἐναντι Κυρίου, κατὰ πρόσωπον τῆς καταπετάσματος τῆς ἀγίας.

ιε. Καὶ ἀπὸ τῆς αἵματος ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὰ κέρατα τῆς θυσιαστηρίας τῶν θυμιαμάτων τῆς συνθέσεως, ὅ ἐστι ἐν τῇ σκηνῇ τῆς μαρτυρίας ἐνώπιον Κυρίου. καὶ πᾶν τὸ αἷμα ἐκχεῖ πρὸς τὴν βάσιν τῆς θυσιαστηρίας τῶν καρπώσεων, τῆς ὄντος πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας.

Τῶν θυμιαμάτων. Ἄλλος, τῶν ἀρωμάτων.

Πρὸς τὴν βάσιν. Ἄλλος, εἰς τὸν θεμέλιον.

ιθ. Καὶ πᾶν τὸ σῆμα περιελεῖ ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. κ. Καὶ ποιήσῃ τῷ μόσχῳ, ὃν τρόπον ἐποίησε τὸν μόσχον τὸν τῆς ἀμαρτίας, ἔτω ποιηθῇ-

(1) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἔχ. εὐρηται.

ποιηθήσεται. καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῶν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀφεθήσεται αὐτοῖς ἡ ἀμαρτία.

κα. Καὶ ἐξοίσωσι τὸν μόχον ὅλον ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ κατακαύσασιν τὸν μόχον, ὃν τρόπον κατέκαυσαν τὸν πρότερον· ἀμαρτίας συναγωγῆς ἐστί.

Ἀμαρτίας συναγωγῆς. ἐξιλασμός ἐκ κλησίας.

κβ. Ἐὰν δὲ ὁ ἄρχων ἀμάρτη, καὶ ποιήσῃ μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν Κυρίου τῷ Θεῷ αὐτῷ, ἢ ἐποιηθήσεται, ἀκισίως, καὶ πλημμελήσῃ, καὶ γνωστῇ αὐτῷ ἡ ἀμαρτία, ἣν ἤμαρτεν ἐν αὐτῇ, καὶ προσοίσει τὸ δῶρον αὐτῷ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἄρσεν ἄμωμον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸν δὲ ἄρχοντα παραβάντα τινὰ νόμον, ὃς μόχον, ἀλλὰ χίμαρον, τρεῖς ἐριφον ἐνιαυσιαῖον προσενεγκεῖν διηγόρευσε. τοσῶτον ἀποδεῖται τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας ὁ τῷ σωματικῷ πεπισθυμένος ἀρχιῶ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ μὲν εἴη τυχὸν ἡγέμενος ὁ ταῖς πλημμελείαις ἔνοχος, ἄρσις ὁ χίμαρος λῦ· εἰ δὲ δή τις ἐν λαοῖς, καὶ κατ' ἓνα, θῆλυ τὸ σφάγιον. καὶ εἴτε πρόβατον εἴη τυχὸν, εἴτ' ἐν ἐξ αἰγῶν, καὶ ἐν τῇ τῶν θυμάτων διαφορᾷ τῆς τῷ Σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομίας τὸ σοφὸν τῷ νόμῳ κατασημαίνοντος. ἡγεμονεῦον μὲν γὰρ αἰέτως ἐστὶ καὶ ἐν τιμῇ τῇ πρώτῃ τὸ ἄρσεν, ἐπομένον δὲ καὶ ἐν δυνάτεροις τὸ θῆλυ. ἀναλόγως δὲ ἐν τοῖς ἐκάστω πλάισμασι, καὶ ἡ διὰ Χριστὸν κάθαρσις ἐν γὰρ τοῖς προεσηκόσι καὶ ἡγέμονοις, καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα, καὶ κατ' ἓνα τε καὶ ὑπερδυνάμοις. εἰς γὰρ ἐκ ἐν ἰσοῖς αἰτιάμασι πεσόντες εἰς ἀμαρτίαν ἡγέμενος καὶ λαὸς, ἀλλ' ἐν μείζονσι πε πάντως ἡγέμενοι. τοιγάρτοι πλεσιώτερα διασμήχοντα χάριτι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὑπὲρ ἄρχοντος χίμαρος σφάζεται. ἔλαττον τὸ θυμία, ὡς ὑπὲρ ἐλάττονος. καὶ ἡ ἐπίχρισις ἐκ ἐπὶ τῷ θυσιαστήρι. πρὸς γὰρ τῷ ἀξίαν ἐκάστω καὶ ὁ Χριστὸς ὑπὲρ αὐτῷ προσάγεται.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι οἱ θυσία γίνεται ὑπὲρ ἱερέως ἀμαρτόντος, τοιαύτη καὶ ὑπὲρ ἀμαρτόντος λαῷ, ὃς μὲν δὲ καὶ τῷ ἄρχοντος· ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι μείζων ὁ ἱερεὺς τῷ ἄρχοντος, καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως. ὅθεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐνιοὶ τῶν βασιλέων, καὶ ἱερέων ἀξιώματα περιετίθεσαν ἑαυτοῖς· (1) τὸ δὲ περὶ ἐκάστω τῶν ἐκ τῷ λαῷ, θῆλυ. ἐστὶ γὰρ ὁ λαὸς ἐν ἀλήματι θηλείας πρὸς τὰς ἀρχοντας· ὅτι τὸ ἄρσεν ἡγεμονικόν, τὸ δὲ θῆλυ ὑπήκοον. πλὴν ὁμῶς σύμπας ὁ λαὸς τῷ ἀρχιερεὶ ἐξομοῖται.

κδ. Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτῷ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῷ χίμαρῳ· καὶ σφάξουσιν αὐτὸν ἐν τόπῳ, ὃ σφάξουσιν τὰ ὀλοκαυτώματα ἐνώπιον Κυρίου· ἀμαρτίας ἐστί. Καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῷ αἵματος τῷ τῆς ἀμαρτίας τῷ δακτύλῳ ἐπὶ τὰ κέρατα τῷ θυσιαστήρι τῶν ὀλοκαυτωμάτων· καὶ τὸ πᾶν αἷμα αὐτῷ ἐκχεῖ παρὰ τὴν βάσιν τῷ θυσιαστήρι τῶν ὀλοκαυτωμάτων.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Βοηθεῖται πάλιν τὰ μερικὰ διὰ τῶν αὐτοτελῶν. καὶ σφάζεται μὲν τὰ περὶ ἀμαρτίας ὅπως τὰ ὀλοκαυτώματα· τίθεται δὲ ἡ ἀπ' αὐτῶν ἀπαρχὴ ἐπάνω τῶν ὀλοκαυτωμάτων. ὁ γὰρ Χριστὸς μετέχων μερικῶς, διὰ τὸ τελείως ὑπὲρ ὅλης τῆς κόσμου δεδοῖαι αὐτὸν μετέχει καὶ αὐτός. ἀμεινον δὲ λέγειν, ὡς ἄνω μὲν περὶ ἱερέως ὁ μόχος, ὡς μὲντοι περὶ ἄρχοντος.

κε. Καὶ τὸ πᾶν σῆμα αὐτῷ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ὡς περὶ τὸ σῆμα θυσίας σωτηρίας. καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῷ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας αὐτῷ, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ.

κς. Ἐὰν δὲ ψυχὴ μία ἀμάρτη ἀκισίως ἐκ τῷ λαῷ τῆς γῆς, ἐν τῷ ποιῆσαι μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν Κυρίου, ἢ ἐποιηθήσεται, καὶ πλημμελήσῃ, καὶ γνωστῇ αὐτῷ ἡ ἀμαρτία ἣν ἤμαρτεν ἐν αὐτῇ, καὶ οἴσει τὸ δῶρον αὐτῷ, χίμαιραν ἐξ αἰγῶν, θήλειαν ἄμωμον οἴσει περὶ τῆς ἀμαρτίας, ἣς ἤμαρτε.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸν δὲ μήτε ἱερέα ὄντα, μήτε ἄρχοντα, ἡμαρτηκότα δὲ, χίμαιραν θύσαι προσέταξε. πρόσφορον γὰρ τῷ μὲν ἄρχοντι τὸ ἄρσεν, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τὸ θῆλυ, ὡς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν εἰρήκαμεν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐκ τῷ λαῷ δὲ τῆς γῆς, φησὶν, ὡς ὄντος καὶ λαῷ ἑρῶν, αὐτῷ τῷ λαῷ τῆς γῆς· ἐν ἐλαχίστῳ γονομαίᾳ πῖς τῇ γῇ, ἀναλαμβάνομεν εἰς ἑρῶν, ἵνα γεννηταὶ λαὸς ἑρῶν. ἡ μία δὲ ψυχὴ μετὰ τῷ πλημμελείαν γνῶσα τῷ ἀμαρτίαν προσφέρει τῷ θυσίαν, καὶ ὁ πρότερον τῆς γνώσεως γίνεται ὁ ἱλασμός καὶ ἡ ἀφεσις. ὅπερ ἐπὶ μόνῃ τῷ ἀρχιερεὶ ἐκ εἰρηται. ὃ γὰρ ἀγνοῶν ἔρχεται εἰς ἐπίγνωσιν.

κδ. Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτῷ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῷ ἀμαρτήματος αὐτῷ· καὶ σφάξουσιν τὴν χίμαιραν τῆς ἀμαρτίας ἐν τόπῳ, ὃ σφάξουσιν τὰ ὀλοκαυτώματα. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῷ αἵματος αὐτῆς τῷ δακτύλῳ αὐτῷ, καὶ θήσει ἐπὶ τὰ κέρα-

(1) Τὰ ἐπόμενα ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ. ὃς κῆται.

κέρτατα τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν ὀλοκαυ-
τωμάτων· καὶ πᾶν αὐτῆς τὸ αἷμα
ἐκχεεῖ πρὸς τὴν βάσιν τῷ θυσιαστηρίῳ
τῶν ὀλοκαυτωμάτων.

λα. Καὶ πᾶν τὸ σῆμα περιελεῖ, ὃν
τρόπον περιαιρεῖται σῆμα ἀπὸ θυσίας
σωτηρίῃς. καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον εἰς ὁσμὴν εὐωδίας τῷ Κυ-
ρίῳ· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῶν ὁ ἱε-
ρεὺς, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῶν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, εἰς ὁσμὴν εὐω-
δίας, ἐπὶ μόνῃ τῇ ἡμαρτηκότητι λέγεται
λαϊκῶ, παρὰ τὸν ἱερέα, καὶ τὴν συναγω-
γῇ, καὶ τὸν ἄρχοντα.

λβ. Ἐὰν δὲ πρόβατον προσενέγ-
κῃ τὸ δῶρον αὐτῶν περὶ τῆς ἀμαρτίας,
θῆλυ ἄμωμον προσοίσει αὐτῶν.

λγ. Καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτῶν
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῇ τῆς ἀμαρτίας·
καὶ σφάξουσιν αὐτὸ περὶ ἀμαρτίας ἐν
τόπῳ, ὃ σφάζουσι τὰ ὀλοκαυτώματα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὰς γὰρ πράξεις τὰς
ἐν ἀμαρτίαις ὁ προσφέρων τὴν θυσίαν ἐπε-
τίθη τῷ θυμῷ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
χερῶν, καὶ ἐδόκει πρὸς τῷ τῷ τρόπῳ
τὴν ἀμαρτίαν καταθέειν Θεῷ, καὶ ἀναι-
ρεῖν αὐτῇ, σφάζουσιν τῇ θυμῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τὸτο ὁ Χριστὸς τὰς ἀ-
κάνθας, ὅες τὰς ἀμαρτίας τῷ κόσμῳ,
ἐπιτίθει τῇ αὐτῇ κεφαλῇ, ὡς ἱερεὺς ἐτί-
θη ὑπὲρ τοῦ κόσμου. σύμβολον δὲ πράξεων
αἱ χεῖρες.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημαίνει ἔν, ὅτι ἀμαρτία
καλεῖται καὶ αὐτὸ τὸ προσαγομένον. ἔτω
νοητέον τὸ, ἀμαρτίας λαβὼν φαγονται. Ὡς. 4. 8.
εἰ ἔν ὁ ἀμαρτάνων αὐτῷ δοκεῖ θύειν τὴν
ἀμαρτίαν ἐν τῷ μετανοεῖν, ἐκ ὁφείλει τοῖς
αὐτοῖς περιπίπτειν, ἐπεὶ ἀναστῇ ἡ ἀμαρ-
τία. ἔτω δωατὸν, τὸν Χριστὸν καλεῖν ἀ-
μαρτίαν, ὡς ὑπὲρ τῆς πάντων ἀμαρτίας
τιθέντα.

λδ. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς
αἵματος τῇ τῆς ἀμαρτίας τῷ δακτύ-
λῳ αὐτῶν, ἐπιθήσει ἐπὶ τὰ κέρτατα
τῷ θυσιαστηρίῳ τῆς ὀλοκαυτώσεως·
καὶ πᾶν αὐτῶν τὸ αἷμα ἐκχεεῖ παρὰ
τὴν βάσιν τῷ θυσιαστηρίῳ τῆς ὀλοκαυ-
λώσεως. Καὶ πᾶν αὐτῶν τὸ σῆμα πε-
ριελεῖ, ὃν τρόπον περιαιρεῖται σῆμα
προβάτων ἀπὸ θυσίας σωτηρίῃς. καὶ
ἐπιθήσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσια-
στήριον ἐπὶ τὰ ὀλοκαυτώματα Κυρίου.
καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῶν ὁ ἱερεὺς
περὶ τῆς ἀμαρτίας ἧς ἡμαρτε, καὶ
ἀφεθήσεται αὐτῶν.

Κ Ε Φ Ε.

α. ἂν δὲ ψυχὴ ἀμάρτη, καὶ
ἀκέρση Φωνὴν ὀρκισμῶ, ἢ
ἔτος μάρτυς ἢ ἐώρακεν ἢ
σύννοιδεν, εἰ μὴ ἀπαγγείλῃ, καὶ λή-
ψεται τὴν ἀμαρτίαν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Διτῶς νοεῖται· ἢ ὅτι,
εἰ μὴ γινώσκῃ ἐπιόρκοντα, καὶ κληθεὶς
ἐλέγξαι μὴ ἐξαγγείλῃ, ἡμαρτεν· ἢ ὅτι
περὶ ὧν οἶδεν, εἰ μὴ ὀρκισμῶς μὴ εἴπῃ,
ἡμαρτεν· ὡς καὶ Φυγῶν τὸ μαρτυρῆσαι
τῇ ἀληθείᾳ, καὶ συγχωρήσας ἐκείνῳ ἐπιόρ-
κῆσαι. τὸ αὐτὸ ἐμφότερα σημαίνει.

» ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸν ὀρκισμῶ Φωνῆς
ἐπαίοντα, καὶ παρ' ἑδὴ ὅλως τὸ πρᾶγμα
πεποιημένον, καὶ τὸν ἐτέροις ἔνοχον μο-
λυσμοῖς, καὶ μὴ ἐπὶ τῷ τῷ ἐπὶ τῇ
ψευδορκίᾳ κατεγνωσμένον, ἐν ἴσῳ τε καὶ
ἀπαρἀλλάκῳ τίθῃσι πλημμελείας τρόπῳ.
μολυσμὸς γὰρ ἀληθῶς ἐξαίσιος, καὶ εἰς
αὐτό πᾶς τὸ λοιπὸν ἀναθρόσκει τῶν κακῶν
ἢ εἰς Θεὸν καταφρόνησις, καὶ ταῖς σαρ-
κικαῖς ἀκαθαρσίαις ἐλγύς τε καὶ ἀδελφὸν
τὸ πλημμέλημα. ἢ ἐκ ἐν ἴσῳ θετέον λόγῳ
τὴν ἐπαρτοὺς ψευδορκίαν, καὶ ὀρκισμῶ
καταφρόνησιν;

β. Ἡ ψυχὴ ἣ τις ἂν ἄψεται παν-
τὸς πρᾶγματος ἀκαθάρτου, ἢ θνησι-

μαίς, ἢ θηριαλώτῃ, ἢ ἀκαθάρτῃ, (1)
ἢ τῶν θνησιμαίων βδελυγμάτων τῶν
ἀκαθάρτων, ἢ τῶν θνησιμαίων κλη-
νῶν τῶν μὴ καθαρῶν, ἢ θνησιμαίᾳ
ἐρπετῇ ἀκαθάρτῃ, καὶ λάθῃ ἀπ' αὐ-
τῆς, καὶ αὐτὸς μεμύανται καὶ πλημ-
μελήσει.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸν δὲ γε ἡ ἀκαθάρ-
του τινὸς τῶν ἀπειρημένων ἀψάμενον, ἢ
τινος ὁμωμοκότος ἀκέρσαντα, καὶ τὸν πα-
ραβεβηκότα τὸν ὅρκον μὴ διελέγξαντα·
ἢ αὐτὸν ὑποχόμενον τι πράξαι, ἢ τῷ Θεῷ
τι προσοίσειν, καὶ ὅρκῳ τὴν ὑπόχρεσιν βε-
βαιώσαντα, τὸ δὲ ἔργον μὴ ἐπιόντα τῷ
λόγῳ· πρῶτον ἐξαγορεύσαι τὴν ἀμαρτίαν
κελεύει, ἔπειτα προσκνεγκεῖν ἢ ἀμνάδα,
ἢ χίμαιραν, καὶ τῷ τῷ τρόπῳ τὸν Θεὸν
ιλεώσασθαι. εἰ δὲ πένης εἴη, ἢ δύω τρυγό-
νας [κελεύει] προσκνεγκεῖν, ἢ δύω νεοτ-
τὰς περιερεῶν. εἰ δὲ μὴδὲ τῆς ὑποφορῆς,
μικρὰν σεμίδαλιν ἐλαίᾳ δίχα καὶ λιβανω-
τῇ προσκομίσαι. τὸ γὰρ ἐλαίον, ἱλαρό-
τητος δηλωτικόν· ὁ δὲ λιβανωτὸς, εὐω-
δίας· ἀμφοτέρων δὲ ἡ ἀμαρτία γεγύμνω-
ται. μάλα δὲ ἀρμοδίως τὸ ἀψάσαι ἀκα-
θάρτου, καὶ τὸ κρύψαι τῷ ὁμωμοκότῳ καὶ
ψεύδαμεν τὴν ἀμαρτίαν συνέζεξε. καὶ
γὰρ

(1) Ἡ θηριαλώτῃ ἀκαθάρτῃ. ἢ τε ἐν Φραν. καὶ ἢ ἐν Κανταβε. ἐκδ.

γὰρ ὁ καθαρὸς ἀπλόμενος τῶν ἀκαθάρ-
των μολιῦνται· καὶ ὁ μὴ ὁμωμοκῶς τῷ
ψόδαμνῳ κοινωνεῖ τῆς ἀμαρτίας, μὴ
διελέγχων τὸ ψεῦδος. ἄξιον δὲ θανατάσαι
τὴν δεσπότην τῷ ἀγαθότητι, ὅτι τὸν ἐπα-
γαλάμνοντι προσεγγεῖν, καὶ ὅρκῳ τῷ
ἐπαγγελίαν βεβαιώσαντα, τὸ δὲ ἔργον μὴ
πληρώσαντα, ἔτε ὡς ἀχάρισον, ἔτε ὡς
ἐπίορκον τιμωρεῖται, ἀλλὰ μικρὰ θανα-
τοῦ ζήμια.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Θνησιμαῖον δὲ φησι
τὸν ἀποθανόντα τῷ Θεῷ ἄνθρωπον, ὃ
χρὴ μὴδὲ σιωπᾶν. ὁ γὰρ ἀπλόμενος αὐ-
τὴν ἀκαθάρτος ἐστίν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Θηριάλωτον δὲ, (1)]
καὶ τὸ ἀκαθάρτον ἐστὶ τὸ θηροβυθὶν ὑπὸ
τῆ ἀντιδίκης ἡμῶν διαβόλη.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κλήν ἀκαθάρτα εἴη
ἂν οἱ προσελθόντες μὲν τῷ λόγῳ κληώ-
δεις, πρὸς θάνατον δὲ ἀμαρτήσαντες, καὶ
μὴ γινόμενοι ἄξιοι σωθῆναι καὶ μετὰ κλη-
Ψαλ. 55. 6. ~~ῶν~~ κατὰ τὸ λέγον ῥητόν· ἄνθρωπος καὶ
κλήν σώσεις, Κύριε.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ καὶ ἄλλως. ἄνθρωπος
μὲν, τὰς δικαίας· κληώδεις δὲ, τὰς ἀμαρ-
τωδεις.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θνησιμαῖον δὲ ἐρ-
πετὸν λέγοιτο ἂν ἀκαθάρτον πᾶσα ἀσπὶς,
ἢ ἐκγονα ἀσπίδος μετὰ τὸ ἡμερωθῆναι τῇ
παρυσίᾳ Χριστοῦ ἔως, ὥστε παιδίον νήπιον
ἐπὶ τρώγλῳ αὐτῶν, ἢ ἐπὶ κοίτῃ ἐκγόνων
αὐτῶν τῷ χεῖρα ἐπιβαλεῖν, καὶ ἄνα ἡμε-
ρωθῆναι μὴ λυμάλνεσθαι τὸ παιδίον, πα-
λινδρομήσαντα ἐπὶ τῷ κακίῳ, καὶ ἀπο-
θανόντα τῇ ἡμερότητι.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπὶ τῶν θηρια-
λῶτων ἐστὶ ποτε τὸ, ἢ δὴ ἀλόντα δύω σκε-
λῶν, ἢ λοβὲ ὠτίς, ὑπὸ τῆ καλῆ ποιμένος
ἀνιμνηθῆναι. διὰ τὸ ἴσως εἴρηται τὸ, ἢ
θηριαλῶτε ἀκαθάρτε. ἐκ ἔτι γὰρ θηρια-
λῶτον τὸ ὑπὸ τῆ ποιμένος ἐκπαοδῆν ἐκ
ζώματος λέοντος.

γ. Ἡ ἀψήται ἀπὸ ἀκαθαρσίας
ἄνθρωπος, ἢ ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας
αὐτῆς, ἢς ἂν ἀψάμενος μιανθῇ, καὶ
ἐλαθεν αὐτὸν, μετὰ δὲ τὸ γνῶναι,
καὶ πλημμελήσῃ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς ἐστὶν ἀψαδαί
κλήων καὶ ἐρπετῶν ἀκαθάρτων θνησι-
μαίων, ἔως ἐστὶν ἀψαδαί ποτε καὶ ἀκα-
θαρσίας ἄνθρωπος, ὅταν λάβῃ τις ἀπὸ τῆ
ἐν ἐτέρῳ μολυσμῷ.

δ. Ἡ ψυχὴ ἢ εἰς ὁμότης, διασέ-
λυσσα τοῖς χεῖλεσι κακοποιήσαι (2)
κατὰ πάντα ὅσα ἂν διασέλλῃ ὁ ἄν-
θρωπος μεθ' ὅρκου, καὶ λάθῃ αὐτὸν
ἀπὸ ὀφθαλμῶν, καὶ ἔτος γνῶναι, καὶ
ἀμαρτή ἐντι τῶν.

Α., ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐάν τις, φησὶν, ὁμότης
κακοποιήσαι τινα ἢ καλοποιήσαι, εἴτα ἐπι-
λάθῃται καὶ μὴ ποιήσῃ· ὑπομνηθεὶς δὲ,
ἐξετάσῃ τὰ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ γνῶναι ὅτι ἡ-
μαρταν, ὁμολογήσῃ τῷ ἱερεῖ, καὶ προσα-
γάγοι τὸ δῶρον. τί δὲ, εἰς ὁμολογήσας
κακοποιήσαι, καὶ λαθὼν τὸ πρᾶγμα πα-
ρῆλθαι; ἡμαρταν, ἐκ ὅτι μὴ ἐκακοποιή-
σιν, ἀλλ' ὅτι ὥμοσε. καὶ ἐστὶν ἄρα καὶ
λήθης τοιαύτης θυσία.

Β. ΑΛΛΟΣ. Οἶον, ἢ ὥμοσέ τις τὸ δέ τι
ἀγαθὸν ποιήσαι, καὶ ἐλαθῇ αὐτῷ τὴν ποιῆ-
σαι· ἢ ὥμοσε κακοποιήσαι ὀργῇ φερόμε-
νος, ἢ πᾶσαι τινὶ λαθὼν ὅτι κακὸν ἐστίν. καὶ
νῦν βέλεται μὴ ποιήσαι, ἔξῃς προσφέρειν
τὸ δῶρον.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πῶς δὲ ὑποβύτινος
καὶ ὁ κακοποιεῖν ὁμότης, καὶ λήθῃ λα-
βῶν; Οὐχ ὅτι μὴ ἐκακοποιήσιν, ἀλλ' ὅτι
ὥμοσε. τὴν δὲ σιωπῆς ἄνθρωπος. ἔτε τὸ
πνεῦμα εἶπεν, ἔτε τῷ σάρκα. ἔδετερον
γὰρ πέφυκεν ἀμαρτάνειν. τὸ μὲν γὰρ,
ἐπιθυμεῖ κατὰ τῆς σαρκὸς, καρπὸς ἔχον
ἀγάπην, χαρὰν, εὐφροσύνην, καὶ τὰ ἐξῆς, Γαλ. 5. 22.
Φύσει δένδρον ἀγαθὸν τυγχάνον· ἢ δὲ,
ἐπιθυμῶσα κατὰ τὴν πνεύματος, τῷ νόμῳ
τῆ Θεοῦ ἐκ ὑποτάσσεται. ἔδε γὰρ διώταται.
διώταται ἐν ἐκ ἔχουσα ὑποταγῆς πρὸς τὸν
Θεόν, πῶς ἂν ἀμαρτοί; ἰδίᾳ δὲ περὶ ψυ-

χῆς εἴρηται, ψυχὴ ἢ ἀμαρτάνουσα, αὐτὴ
ἀποθανεῖται, ἐκ τὸ πνεῦμα. εἰ δὲ διώταται
καὶ ψυχὴ καὶ σῶμα Θεὸς ἀπολέσται ἐν
γεννήτῃ, ἐκ ὡς πεφυκὸς κατορθῆναι, ἀλλ'
ἴσως ὡς αἴτιον τῇ ψυχῇ ἀμαρτίας. σκό-
πει δὲ καὶ τὸν σπείροντα εἰς τε τὸ πνεῦμα
καὶ τῷ σάρκα· ὡς ὁ μὲν, ζῶν μόνον αἰώ-
νιον· ὁ δὲ, θείζῃ φθορᾷ. εἰ δὲ ἔτερον
τὸ σπείρον, καὶ τὸ σπείρον. καὶ τὸ ἐν ᾧ σπεί-
ρεται, ἀνάγκη ψυχῇ εἶναι τῷ ἐν ἐκατέ-
ρῳ σπείροντι, περὶ ἧς ὁ πᾶς ἀγὼν, ἵνα
σωθῇ. ὅθεν πανταχῶς, ψυχὴ εἰς ἀμαρ-
την, λέγεται.

ε. Καὶ ἐξαγορεύσει τὴν ἀμαρτίαν,
περὶ ἧς ἡμάρτηκε κατ' αὐτῆς.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐφεται δὴ ἐν καὶ
τῶν τοῖς ἢ λύσις δι' ἐξαγορεύσεως τε, καὶ
μὴ καὶ ἀμνάδος, ἢτοι προβάτης σφαγῆς.
λέγει γὰρ σὺ τὰς ἀνομίας σου πρῶτος. φη-
σὶν, ἵνα δικαιωθῇς. καὶ μὴ καὶ ὁ θεός
ἀναφωνεῖ Δαβὶδ· εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ' ὧν
ἐμὲ τῷ ἀνομίᾳ μου τῷ Κυρίῳ, καὶ σὺ
ἀφῆκας τῷ ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. Ψαλ. 31.

ς. Καὶ οἶσει περὶ ὧν ἐπλημμέλησε
τῷ Κυρίῳ, περὶ τῆς ἀμαρτίας ἧς ἡμαρ-
τε, θῆλυ ἀπὸ τῶν προβάτων, ἀμνάδα
ἢ χίμαιραν ἐκ αἰγῶν περὶ ἀμαρτίας.
ἢ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς περὶ
τῆς ἀμαρτίας αὐτῆς, ἢς ἡμάρτηκε, καὶ
ἀφεθήσεται αὐτῷ ἡ ἀμαρτία.

ΩΡΙΓΕ-

(1) Τὸ, θηριάλωτον δὲ, ἐλήφθη ἐκ τῶν τῆ Προκοπ. τῶν ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Κακοποιήσαι ἢ καλῶς ποιήσαι. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Κύριλ. αὐτὸν Τόμ. 1. μέγ. 2. σελ. 531.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ζητῶ διατὶ ἐκ εἴρηκε Α ταῦτα σφαγιῶν ἢ Γραφῇ. (1)

Ζ. Ἐὰν δὲ μὴ ἰχύση ἡ χεὶρ αὐτῆς τὸ ἱκανὸν εἰς πρόβατον, οἷσαι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς, ἥς ἤμαρτε, δύο τρυγόνας, ἢ δύο νεοσσὺς περισερῶν Κυρίῳ, ἓνα περὶ ἁμαρτίας, καὶ ἓνα εἰς ὀλοκαύτωμα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀπροφάσιον δὲ ὥσπερ καθίσας ὁ νόμος τὸ ῥάθυμον εἰς θυσίαν τοῖς ἐν μολυσμοῖς καὶ ἀκαθαρσίαις, εἰ μὴ μόχον τις ἔχοι καὶ πρόβατον, τοῖς κατὰ χεῖρα καὶ ἐν ἰχύϊ τιμᾶν ἀναπέδει, λέγων· ἐὰν δὲ μὴ ἰχύῃ ἡ χεὶρ αὐτῆς, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Δύω περισερῶν προσαγομένων, τὴν μὲν μίαν περὶ ἁμαρτίας προσάγεσθαι κελεύει, καὶ τὴν ἑτέραν εἰς ὀλοκαύτωμα, ἐν πρᾶγμα δὲ ἑκατέρω ὑποτυπῶν, διὰ τῆς ἰλασμῆς τὴν ὀλοκλήρον εἰς Θεὸν ἀφιερώσιν.

η. Καὶ οἷσαι αὐτὰ πρὸς τὸν ἱερέα· καὶ προσάξει ὁ ἱερεὺς τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας πρότερον. καὶ ἀποκνίσει ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀπὸ τῆς σπονδύλης, καὶ ἐξελείψεται.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀποκνίσει τῷ ὄνυχι· σφάζεται γὰρ ἔτω τὰ ἐλαφρὰ τῶν σπονδυλίων· πλὴν ἐκ εἰς ἅπαν ἀποτεμαί, ὁ λόγον δὲ ὅτι τὴν κεφαλὴν πέπρακται γὰρ ἔτως ὁ Χριστὸς θάνατος, [ἐκ εἰς μερισμὸν, ἀλλ' εἰς ἐνώσιν.]

θ. Καὶ ῥανεῖ ἀπὸ τῆς αἵματος τῆς περὶ τῆς ἁμαρτίας ἐπὶ τὸν τοῖχον τῆς θυσιαστηρίδος· τὸ δὲ κατάλοιπον τῆς αἵματος κατασφραγγιεῖ ἐπὶ τὴν βάσιν τῆς θυσιαστηρίδος· ἁμαρτίας γὰρ ἐστίν.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι τὸν μὲν μερισμὸν πρόξενος, ἀλλ' ἐνώσεως πρὸς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς θάνατος, ἐδήλωσε τὸ θύεσθαι μὲν τὸ σπονδυλίον, ἐκ μὲν καὶ εἰς ἅπαν ἀποκείρεσθαι τῆς σπονδύλης τὴν κεφαλὴν· ὅτι δὲ ἀγιάζει τὴν ἐκκλησίαν τῷ ἰδίῳ αἵματι, σημαίνει ὅτι τῆς αἵματος ῥαντισμὸς ἐν τῇ σκηνῇ.

ι. Καὶ τὸ δεύτερον ποιήσει ὀλοκαύτωμα, ὡς καθήκει· καὶ ἐξιλάσεται περὶ ἁμαρτίας αὐτῆς ὁ ἱερεὺς, περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς, ἥς ἤμαρτε, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μία δὲ τρυγὼν ὑπὲρ ἁμαρτίας, καὶ μία πάλιν εἰς ὀλοκαύτωμα. νοεῖται δὲ δι' ἀμφοῖν ὁ Χριστὸς, καὶ ἀποθνήσκων ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ εἰς ὁσμὴν θωδίας ὀλοκαυτῆματος τῷ πατρὶ, καὶ μὴ

καὶ ἀντάλλαγμα τῆς ἀπάντων ζωῆς αὐτὸν ἀνατιθεῖς.

ια. Ἐὰν δὲ μὴ εὕρισκῃ ἡ χεὶρ αὐτῆς ζεύγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσὺς περισερῶν, καὶ οἷσαι τὸ δῶρόν σου (2) περὶ ἧς ἤμαρτε τὸ δέκατον τῆς οἴφης σεμιδάλεως περὶ ἁμαρτίας. ἐκ ἐπιχεῖς ἐπ' αὐτὸν ἔλαιον, ἐκ ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτὸν λίβανον, ὅτι περὶ ἁμαρτίας ἐστίν.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὑποβιβάζει γὰρ μὴ ὁ νόμος καὶ εἰς τὸ λιβανὸν εὐπόρισον τῆς θυσίας τὸν τρόπον· καὶ ἀναλόγως τοῖς ἑκάστω μέτροις ποιῆσθαι προσάγει, τὸν ἐπὶ τοῖς ἀρίστοις ὄκνον ὑποτεμνόμενος πανταχῇ, καὶ ἀπροφάσιον καθίσας τοῖς ἐλῆσσι τὸ ῥάθυμον. Καὶ μετ' ὀλίγου. Προσφέρειται σεμιδάλις, ἄρτος γένεσις· ζωῆς δὲ τύπος ὁ ἄρτος· ἀλλ' ἔτε λιβάνῳ καταπάτεσθαι δεῖν αὐτῷ, ἔτε μὲν ἐλαίῳ δεδεῦσθαι λέγει, σφίλλει καὶ ἀναγκαῖαν τῆς τοιᾶδε τὴν ἀφορμὴν εὖ μάλα προαναφώνων, ὅτι περὶ ἁμαρτίας ἐστίν, ἥς ἂν εἴη πάντη τε καὶ πάντως ἀπωτάτω τὸ ἱλαρόν, ὡς ἐν ἐλαίῳ νοσμεῖον, καὶ μέντοι τὸ θωδὲς, ὡς ἐν λιβάνῳ τυχόν. εἴη δ' ἂν ἐκ ἀμφίλογον, ὅτι χρημᾶ συγνόν καὶ ἄσμον ἀληθῶς ἢ ἐν ἡμῖν ἁμαρτία.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Εἰ δὲ ἱερεὶον ἐκ θωπορήσας ὁ ἡμαρτηκὼς, προσάξει σεμιδάλεως, ἐκ ἐλῆσσι ἐλαίῳ ἐπιχεῖν αὐτῇ, ἐδὲ λίβανον ἐπιτίθειν, ἐπιλέγων· ὅτι περὶ ἁμαρτίας ἐστίν. ἁμαρτία γὰρ ἔτε θωδὲς, ἔτε θωδὲς.

ιβ. Καὶ οἷσαι αὐτὴν πρὸς τὸν ἱερέα. καὶ δραξάμενος ὁ ἱερεὺς ἀπ' αὐτῆς πλήρη τὴν δράνα αὐτῆς, τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τῶν ὀλοκαυτωμάτων Κυρίῳ· ἁμαρτίας ἐστίν. Καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς, ἥς ἤμαρτεν ἀφ' ἐνὸς τέτων, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ. τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔσται τῷ ἱερεῖ, ὥσπερ ἡ θυσία τῆς σεμιδάλεως.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τύπος ἐν ἄρα ζωῆς, τῆς μὴ ἐχέσης τὸ ἱλαρόν καὶ θωδίας ἐρήμης, ἢ λιβάνου δίχα καὶ ἐλαίης σεμιδάλις, ἀλλ' ἐν Χριστῷ καὶ αὐτῇ μεταστέλλεται πρὸς τὸ ἱλαρόν. δέχεται δὲ καὶ τὸ θωδὲς ἐν πίσει, καὶ προσφέρεται τῷ Θεῷ δι' αὐτῆς, τῆς διασπόμενης τῆς μεμολυσμένης, καὶ ἀπονίζοντος νοητῶς τῆς ἐναλόντας ἀκαθαρσίας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διὰ τῆς ὀλοκλήρας τὸ μερικὸν δυναμῶν, τῷ ἱερεῖ τὸ ὑπόλοιπον εἰς

(1) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἐκ εὐρηται. νοητέον δὲ τὴν σφαγιῶν, (τὴν προσθήκην ὅτι ἐν αἰγίοις Κύριλλος, ὡς ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ὑπομνήμῃ. δῆλον.) καὶ παρασιωπῆται ὑπὸ τῆς Γραφῆς.

(2) Τὸ δῶρον αὐτῆς περὶ ἧς ἤμαρτε τὸ δέκατον τῆς οἴφης σεμιδάλεως περὶ ἁμαρτίας. ἐκ ἐπιχεῖς ἐπ' αὐτὸν ἔλαιον, ἐδὲ ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτῷ λίβ. κτ. αἱ εἰρημ. ἐκδόδοις.

εἰς τροφὴν ἀφορίζει, καθὰ καὶ ἀπὸ τῆς Α
δώρε τῆς σεμιδάλεως. ἐκεῖ μὲν, κοινωνὸν
τῆς θυσιαστηρίου τὸν ἱερέα ποιῶν· ἀνταῦθα
δὲ, βοηθὸν τῆς ἡμαρτηκότητος. (1)

ιδ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
ιε. Μωϋσῆν, λέγων, Ψυχὴ ἢ ἂν λάθῃ
αὐτὸν λήθῃ, καὶ ἀμαρτήσῃ ἀκασίως
ἀπὸ τῶν ἁγίων Κυρίε, καὶ οἶσει ἀπὸ
τῆς πλημμελείας αὐτῆς τῷ Κυρίῳ
κρίον ἁμωμον ἐκ τῶν προβάτων, τιμῆς
ἀργυρίου σίκλον τῷ σίκλῳ τῷ ἁγίῳ,
περὶ ᾧ ἐπλημμέλησε.

Ἡ ἂν λάθῃ. Ἄλλος, ἀδικήσῃ ἀδικίαν·
ἢ ἂν παραβῇ παράβασιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Σίκλον ἐν σίκλῳ ἁγίῳ, σαθ-
μὸν ἐν σαθμῷ ἁγίῳ.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστι, ψυχὴ ἂν λά-
» θῃ αὐτῷ λήθῃ, καὶ ἀμαρτή ἀκασίως;
Συνέβαινε πολλάκις ἀρχολία τινὰ περιπε-
σόντα μὴ προσκνεγκῆν εἰς καιρὸν τὰ τῷ
Θεῷ ἀφιερωμένα, ὅσον τὰ πρωτότοκα, ἢ
τὰς ἀπαρχὰς, ἢ τὰς ἐπαγγελίας. τὸν
ταύτη τοίνυν περιπεπλωκότα τῇ πλημμε-
λείᾳ μείζονι ὑποβάλλει ζημίᾳ. κελδοί γὰρ
αὐτὸν πρότερον ἐκλίσαι τὸ θεῖον ὄφλημα,
τῆς ἀξίας τιμῆς τὸ πέμπλον προσηδει-
κότα· εἴθ' ἔτις ὑπὲρ τῆς πλημμελείας
κρίον πενήτηκοντα σίκλων ἄξιον προσκνεγ-
κῆν εἰς ἱερουργίαν, καὶ ἔτι λαβεῖν τῆς
ἀμαρτίας τῷ ἁφείσιν. ταῦτα καὶ τὰ τε-
τοις ὅμοια περὶ τῶν ἀκασίως ἡμαρτηκό-
των νομοθετήσας, κελδοί καὶ τὰς ἐκόν-
τας ἡμαρτηκότητας, καὶ ἢ παρακαταθήκῃ
δεξαμένους καὶ ψόδσαμένους, ἢ ἀδικία τινὶ
χρησαμένους, καὶ ὅρκῳ τινὶ (2) τῷ ἀμαρ-
τίαν αὐξήσαντας, πρῶτον ἀποδόναι τοῖς
ἡδίκημένοις ἢ παρανόμως ἀφείλοντο, καὶ
προσδόναι τῷ κεφαλαίῳ τὸ πέμπλον· εἴθ'
ἔτι κρίον προσκνεγκῆν, καὶ τὸν Θεὸν ἰλεώ-
σαθαι. τῆτο καὶ ὁ μακάριος Ζακχαῖος
πεποιήκεν. ἀπέδωκε γὰρ πρότερον ἅπερ
ἡδίκησε τετραπλάσιον· εἴθ' ἔτι τὰ ἡμίση
τῶν οἰκείων τοῖς πενομένοις διένειμε.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πάνθενον γὰρ ἀληθῶς
τὸ ὑφελέσθαι τὴν τῶν ἡγιασμένων [καὶ ἀνα-
τιθεμένων] εἰς δόξαν Θεῶ. ἐν ἱσῷ δὲ τρό-
πῳ διαβεβλήσεται καὶ τὸ μὴ ἀποτίσαι τὰ
ἐπηγγελμένα.

ις. Καὶ ὁ ἡμαρτεν ἀπὸ τῶν ἁγίων
ἀποτίσει, καὶ τὸ ἐπίπεμπλον προσδή-
σει ἐπ' αὐτῷ, καὶ δώσει αὐτὸ τῷ ἱερεῖ.
καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς ἐν
τῷ κριῷ τῆς πλημμελείας, καὶ ἀφε-
θήσεται αὐτῷ.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τίς ἐν ἂν γένοιτο
καὶ τῆς δε τυχὸν ἢ ἁφείσιν; Πρῶτον μὲν εἰ
πλησιωτέραν τῶν ὑφαιρεθέντων ποιοῖτο
» τῷ ἀνδράκισιν· προσδήσει γὰρ τὸ ἐπίπεμ-
» πλον Φησί· εἴτα κρίον εἰς θυσίαν εἰ προ-
σοισαὶν ὠνητόν· τύπος δ' ἂν εἴη τὸ χρη-
μα Χριστῶ, ὃν οἱ τῶν Ἰσραήλ προσηκούσες
ἐξεπρίαντο τρόπον τινὰ τριάκοντα δινα-
ρίων, ἃ τῷ προδότη κατέδιδον μαθητῇ.
ἐκεῖν ἐν Χριστῷ καὶ τῶν εἰς Θεὸν αἰτια-
μάτων ἢ ἁφείσιν.

ις. Καὶ ψυχὴ ἢ ἂν ἀμαρτή, καὶ
ποιήσῃ μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν
Κυρίε, ὧν ὁ δεῖ ποιεῖν, καὶ ἐν ἔγνω,
καὶ πλημμελήσῃ, καὶ λάθῃ (3) τὴν
ιη. ἀμαρτίαν αὐτῆς. Καὶ οἶσει κρίον ἁ-
μωμον ἐκ τῶν προβάτων, τιμῆς ἀρ-
γυρίου εἰς πλημμέλειαν πρὸς τὸν ἱε-
ρέα. καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς
περὶ τῆς ἀγνοίας αὐτῆς, ἧς ἡγνόησε,
καὶ αὐτὸς ἐκ ἡδαι, καὶ ἀφεθήσεται
ιθ. αὐτῷ. Ἐπλημμέλησε γὰρ πλημ-
μελείᾳ πλημμέλησιν ἐναντὶ Κυρίε.

* * ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Εἰ ἐπὶ τῶν κατὰ
ἄγνοιαν ἔτις ἀπαράιτητον τὸ κρίμα, καὶ
ὑπὲρ τῆς καθάρσεως ἢ θυσία ἀναγκαῖα,
ὧ καὶ ὁ δίκαιος Ἰωβ μαρτυρεῖται προσφέ-
ρειν ὑπὲρ τῶν ἡμῶν. τί ἂν τις εἴποι περὶ
τῶν ἐν γνώσει ἀμαρτανόντων, ἢ τῶν τε-
τοις ἐφυσυχαζόντων;

Κ Ε Φ. 5.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
β. Μωϋσῆν, λέγων, Ψυχὴ
ἢ ἂν ἀμαρτή, καὶ παριδῶν
παρίδῃ τὰς ἐντολάς Κυρίε, καὶ ψεύ-
σῃται τὰ πρὸς τὸν πλησίον ἐν παρα-
θήκῃ, ἢ περὶ κοινωνίας, ἢ περὶ ἀρπα-
γῆς, ἢ ἡδίκησέ τι τὸν πλησίον, ἢ
εὗρεν ἀπώλειαν, καὶ ψεύσῃται περὶ
αὐτῆς, καὶ ὁμώσει ἀδίκως περὶ ἐνός
ἀπὸ πάντων, ὧν ἂν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἢ
ὥς ἀμαρτεῖν ἐν τέτοις.

Ζ Ἐν παραθήκῃ. Ἄλλος, ἐν πισιώσει χει-
ρός. Περὶ ἀρπαγῆς. Ἄλλος, ἐν ἀναγ-
κασμῷ.

Ἡδίκησέ τι. Ἄλλος, ἐσυχοφάντησε.

δ. Καὶ ἔσαι ἡνίκα ἂν ἀμαρτή, καὶ
πλημμελήσῃ, καὶ ἀποδῷ τὸ ἀρπαγ-
μα, ὃ ἤρπασεν, ἢ τὸ ἀδίκημα, ὃ
ἡδίκησεν, ἢ τὴν παραθήκην, ἢ τις πα-
ρετέθῃ αὐτῷ, ἢ τὴν ἀπώλειαν, ἢ ἂν
εὗρεν ἀπὸ παντός πράγματος, ὃ ὡμο-
σε περὶ αὐτῆς ἀδίκως, καὶ ἀποτίσει
αὐτὸ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ἐκ εὐρηται.

(2) Λάβῃ. ἢ τε ἐν Φραν. καὶ ἢ ἐν Καντ. ἐκδ. καὶ ὁ μέγας Βασίλ. ἐν τῷ περὶ κρίματ. Θεῶ προοιμ.

αὐτὸ τὸ κεφάλαιον, καὶ τὸ ἐπίπεμπλον αὐτὸ προσθήσει ἐπ' αὐτὸ, τίνος ἐστίν, αὐτῷ ἀποδώσει ἢ ἡμέρα ἐλεγχθῇ.

Τὸ ἀδίκημα. Ἀκύλας καὶ οἱ λοιποὶ, [τῷ] συκοφαντίαν.

ε. Καὶ τῆς πλημμελείας αὐτῶ οἴσει τῷ Κυρίῳ κριὸν ἀπὸ τῶν προβάτων ἁμωμον, τιμῆς, ἥς (1) ἐπλημμέλησε.

ς. Καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῶ ὁ ἱερεὺς ἐναντι Κυρίου, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ περὶ ἐνὸς ἀπὸ πάντων ὧν ἐποίησε καὶ ἐπλημμέλησεν ἐν αὐτῷ.

ζ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Ἐντείλε τῷ Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶ, λέγων, Οὗτος ὁ νόμος τῆς ὀλοκαυτώσεως. αὕτη ἡ ὀλοκαύτωσις ἐπὶ τῆς καύσεως αὐτῆς ἐπὶ τῇ θυσιασθείᾳ ὅλην τὴν νύκτα ἕως τὸ πρωῒ, καὶ τὸ πῦρ τῇ θυσιασθείᾳ καυθήσεται ἐπ' αὐτῇ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐνδελεχὲς καὶ ἀκατάπαυστον κομιδῇ τῇ θυσιασθείᾳ τὸ πῦρ, καὶ ἐκ ὀρνέων ἢ ἔξωθεν, ἀλλὰ τὸ αὐτῷ, τετέστι τὸ ἀνωθεν καὶ ἐξ ἑρανῶ. καὶ τί τῷτόστις; ἐπίμεσον γὰρ τῆς τῇ Θεῷ δόξης τὸ ἅγιον ἡμῶν θυσιαστήριον. ἐν εἰδὲ δὲ τῇ πυρὸς ἢ θεία τε καὶ ἀπόρρητος ἐκάζεται Φύσις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀσβεσον ἐν τῇ θυσιασθείᾳ τὸ πῦρ. μεμνήσκε γὰρ ἐν Χριστῷ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καίτοι κατὰ φύσιν ἐνυπάρχον αὐτῷ, καὶ οὐ νοεῖται καὶ ἐστὶ Θεός.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πρέπει γὰρ ἀνδρας τὰς ἱερεῖς, καὶ Χριστῷ τῷ οἰκείαν ἀναθιόντας ζῶν, θερμὰ καὶ ζέοντες ὁράδαι τῷ πνέματι, καὶ τῷτο διαπαντός.

ι. Καὶ ἐνδύσεται ὁ ἱερεὺς χιτῶνα λινῶν, καὶ περισκελὲς λινῶν ἐνδύσεται περὶ τὸ σῶμα αὐτῷ, καὶ ἀφελῇ τὴν κατακάρπωσιν, ἣν ἂν καταναλώσῃ τὸ πῦρ, τὴν ὀλοκαύτωσιν ἀπὸ τῇ θυσιασθείᾳ καὶ παραθήσεται αὐτὴν ἐχόμενα τῇ θυσιασθείᾳ. Καὶ ἐκδύσεται αὐτὴν σολὴν αὐτῷ, καὶ ἐνδύσεται σολὴν ἄλλην· καὶ ἐξοίσει τὴν κατακάρπωσιν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρὸν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῷ ποδιᾷ ἐκκομίζεσθαι δὲν ἐπ' αὐτῷ, φησὶ, τῶν ἀλλογενῶν, ἡγαν ἐξ ἐτέρας ὄντος φυλῆς, δι' ὑπεργίας δὲ μᾶλλον τῶν ἡγιασμένων. ἐπιτήρει δὲ ὅπως ἔδωκεν ἡγέσθαι βραχὺ τῶν εἰς θείαν ἡκόντων λειτουργίαν ἀφίησιν ὁ νόμος, ἐδὲ οἷον ἱερατικῆς αὐτεργίας ἀνά-

ξιον, ὡς παραχωρεῖν ἐτέρῳ μὴ ἱερῷ. καὶ γάρτοι βάσιμα τοῖς ἀνάγκοις τὰ ἅγια. ἀνέπαφον δὲ καὶ αὐτὸ τὸ θείον ἐστὶ θυσιαστήριον. καὶ ἐν εἰδέειν οἱ ἀπόλεκτοι πρὸς ἱερουργίαν τῇ θείᾳ θυσιασθείᾳ τὸ ὑπερφυεῖς ὡς ἐν ἡγιασμῷ, καὶ αὐτοῖς ἀνάπλει τὸ σέβας τοῖς ἱεροῖς ἐδιδήμασιν. ἐσαλμένας γὰρ ἱερῶς ἔξω φαίνεσθαι τῆς σκλῆρας, καὶ ἐφίησιν οἰκονομικῶς. τὰ γάρτοι, φησὶν, ἡγιασμένα, μὴ τοῖς ἀνάγκοις ὠμίληκότα, καὶ τὸν ἐξ ὀρνέων ἔχοντα μολυσμὸν, τὸ τῆς ἀγίας σκλῆρας ἀδικεῖ τὸ (2) σέβας. διὰ τῷτο τῷ ποδιᾷ συγκομίζειν μὲν ἐφίησιν ἐσαλμένας ἱεροπρεπῶς, μεταμφιεσθῆναι δὲ πρὸς τὸ ἔξω φέροντας, καὶ τῶν ἀγίων ἀποφοιτῶντας τόπων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐν ἐτέρῳ δὲ σολὴ τὰ εἰσω τῆς σκλῆρας λειτουργεῖν κελεύει τὸν ἱερέα, καὶ ἐν ἐτέρῳ τὰ ἔξω· σωάγειν μὲν τὸ ἀπόκαυμα τῆς ὀλοκαυτώσεως ἐνδον ἐν χιτῶνι λινῷ καὶ περισκελεῖ, ἐκκομίζειν δὲ ἐν ἄλλῃ σολῇ. ἱερώτερα γὰρ τὰ πλησιαίτερον Θεῷ, ἡμῖν δὲ ἐν ὅσῃ τῇ οἰκειοτέρῳ πρὸς Θεὸν ὁ μείζων ἡγιασμός.

ιβ. Καὶ πῦρ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καυθήσεται ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐσβεσθήσεται, καὶ καύσει ἐπ' αὐτῷ ὁ ἱερεὺς ξύλα τὸ πρωῒ πρωῒ, καὶ σοιβάσει ἐπ' αὐτῷ [τὴν ὀλοκαύτωσιν, καὶ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ] τὸ ξέαρ τῇ σωτηρίᾳ. Καὶ πῦρ διαπαντός καυθήσεται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐσβεσθήσεται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐν νυκτὶ δὲ καὶ ἡμέρα τὸ ὀλοκαυτέμενον. ἀκατάληκτος γὰρ ἡ δυνάμεις Χριστοῦ. καὶ αὐτὸς δὲ τῶν ἀγίων ὁ βίος, εἰ ὡς ἐν τρόπῳ νοεῖτο τῷ κατ' ὀλοκαύτωσιν, ἀπαυσον ἔχει τῷ δυνάμει. Χριστὸν γὰρ δυνάμει, τῆς δυνάμει καὶ πολιτείας ἱερουργῶντες Θεῷ τὰ ὡς ἐξ ἑργῶν ἀνυψήματα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ζωπυρεῖσθαι τὰς Θεῷ ἀνακειμένους αἰεὶ βεβλόμενος, καὶ μὴ ἀποψύχεσθαι.

ιδ. Οὗτος ὁ νόμος τῆς θυσίας, ἣν προσάξουσιν αὐτὴν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς ἐναντι Κυρίου, ἀπέναντι τῇ θυσιασθείᾳ.

ιε. Καὶ ἀφελῇ ἀπ' αὐτῇ τῇ δρανὶ ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως τῆς θυσίας σὺν τῷ ἐλαίῳ αὐτῆς, καὶ σὺν παντὶ τῷ λιβάνῳ αὐτῆς τὰ ὄντα ἐπὶ τῆς θυσίας, καὶ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμα ὁσμὴν εὐωδίας, τὸ μνημόσυνον αὐτῆς τῷ Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Τὰ μὲν ἐν ὀλοκαυτέμενα, τῷ οἰονείπως ὀλοτελῇ καὶ εἰς ἅπαν ἀφίερωσιν τῶν ἐξαγρέτως ἀγίων ὑποδηλοῖ.

(1) Εἰς θ. ἦτε ἢ ἐν Φραν. ἐκδ. καὶ ἢ ἐν Καντ. καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριε. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 535.

(2) Ἀδικεῖτω. ἴσ. ὁρῶτε. ἄλλως γὰρ ἐδὲ ἡ σωτήρις, ἐδὲ ἡ ἡνιοχία ἀποδοῖται.

λοῖ· θυσία δὲ, αὐτὴν ὡς ἐκ μέρους ἁγίων καὶ ὑπὸ Θεῷ ζῶν, ἥς ὑποτύπωσις ἀκριβής, ἡ σεμίδαλις διὰ δρακὸς ἱερέως ἀναφορομένη σὺν τῷ ἐλαίῳ καὶ τῷ λιβάνῳ. τὴν γάρτοι Θεῷ καθιερωμένῳ ζῶν, καὶ εἰ γένοιτο τυχόν ἐκ μέρους, δῶδὴ εἶναι πάντως χρηῖ, καὶ λιπαρώταταις ἐλπίσι πικνυμένῳ.

15. Τὸ δὲ καταλειφθὲν ἀπ' αὐτῆς ἐδεταῖ Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς. ἄζυμα βρωθήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ἐν τῇ αὐλῇ τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας ἐδονται αὐτήν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀζυμός δὲ ἡ θυσία. πρέποι γὰρ ἂν πράττεσθαι καθαρῶς πᾶν ὅπερ ἂν γένοιτο πρὸς ἡμῶν εἰς δόξαν Θεοῦ. Καὶ μετ' ὀλίγα. Μερὶς δὲ καὶ βρώσις τοῖς ἱερεῦσι τὸ κατάλοιπον τῆς θυσίας.

16. Οὐ πεφθήσεται ἐξυμωμένη. μερίδα αὐτὴν δέδωκα αὐτοῖς ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίου. ἅγια ἁγίων ἐστίν, ὥστερ τὸ τῆς ἀμαρτίας, καὶ ὥστερ τὸ τῆς πλημμελείας.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἄλλο ἀμαρτίας δῶρον, καὶ ἄλλο πλημμελείας. ἀμαρτίαν μὲν γὰρ, τὴν εἰ γνώσει· πλημμελείαν δὲ, τὴν εἰ ἀγνοίᾳ. κελούει δὲ ἀπὸ τῆς τῆς ἀμαρτίας δῶρον καὶ τῆς πλημμελείας τῆς ἱερεῖς ἐδίειν, τῆς ἁγρόνας μόνες, αὐτὴν καὶ ἁγίων ἐκάλεσε.

17. Πᾶν ἄρσενικὸν τῶν ἱερέων ἐδονται αὐτήν, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίου. πᾶς ὃς ἂν ἀψηται αὐτῶν, ἀγιασθήσεται.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Λέγομεν, ὡς διατροφῆς ἀφορμὴ μᾶλλον τοῖς ἱερεῦσιν ἥσαν αἱ θυσίαι, καὶ σκιά τῆς οὐσεβείας. διπλὴν δὲ ἄρα τὸ κέρδος τὸ ἀπὸ τῆς θύειν· καὶ ὅτι Θεῷ προσάγεται τιμὴ, καὶ ὅτι αὐτῷ τίς ἐκ αὐτῶν προσκυνησείν, ἔδ' ἂν οἰηθείη Θεὸν εἶναι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τινὲς τὸ, ἀγιασθήσεται, μολυνθήσεται φασιν· ὁ δὲ τὴν θυσίαν, οἶμαι, ἀλλὰ διὰ τὸ τολμηρὸν τῆς ἀπλομείας. Ἀγῆτος γὰρ φησιν· ὃς ἂν ἀψηται, μίανθήσεται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐδίεται πᾶν ἄρσενικὸν ἐν τόπῳ ἁγίῳ, τῆ μὲν ἐν ἁγίῳ τόπῳ πρὸς τῶν ἱερέων δαπανᾶσαι τὰ ἱερά, τοῖς μυτικωτέροις ἡμῶν λόγοις τηρεῖν τὸ σεβας, τῆ δὲ πᾶν ἄρσεν ἐδίειν, ὑποδηλῶντος ἀσείως, ὡς ἀκαλλῆς τι χρῆμα καὶ ἀνόσιον ἀληθῶς ὁ μαλακισμός τοῖς ἐξαλεγμένοις παρὰ Θεοῦ. ἀτίερον γὰρ ἀποτελεῖ, καὶ ὁλόγιας ἐξίστησι τῆς πνευματικῆς, καὶ ἀμέτοχον ἀποφαίνει τῶν παρὰ Θεοῦ τοῖς ἁγίοις ἐκνεμεμένων ἀγαθῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸ ἄρσεν ἐν δυνάμει ἀρετῆς κρίνεται, τὸ δὲ θῆλυ ἐν ἀδυναμίᾳ. καὶ ἐκεί μὲν πᾶς ὁ ἀπλομικός ἀπὸ τῶν

προσαγμένων Θεῷ, ἀγιάζεται· ἐφ' ἡμῖν δὲ, ὁ κατὰ διάθεσιν ἀπλομικός.

19. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Τὸ τὸ δῶρον Ἀαρὼν καὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς, ὁ προσοίσχισι Κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ἡ ἂν χρήσης αὐτὸν· τὸ δέκατον τῆς οἰφί σεμίδαλεως εἰς θυσίαν διαπαντός, τὸ ἡμισυ αὐτῆς τὸ πρῶν, καὶ τὸ ἡμισυ αὐτῆς τὸ δευτερόν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐδεῖ καὶ τὰς ἱερεῖς ἀπάρχεσθαι τῷ βωμῷ, μὴ νομίσαντας ἀσυλίαν εὐρεῖν τὰς ὑπηρεσίας καὶ λειτουργίας, ἐφ' ὧν ἐτάχθησαν. ἡ δ' ἀπαρχὴ πρέπασα ἱερεῦσιν ἀπ' ἑδνὸς τῶν ἐναιμῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς καθαρωτάτης τῆς ἀνθρωπίνης τροφῆς. σεμίδαλις γὰρ ἡ ἀδελεχὴς θυσία ἐστὶν αὐτῶν, μέτρον ἱερὸν τὸ δέκατον κατ' ἐκάστῳ ἡμέραν. ὁ μὲν ἡμισυ πρῶτος, τὸ δὲ ἡμισυ δευτέρου προσάγεται, τηγανιστὴν ἐν ἐλαίῳ, μηδενὸς εἰς βρώσιν ὑπολειφθέντος. χρῆσμός γάρ ἐστι πάσας ἱερέως θυσίας ὁλοκαύτης εἶναι, καὶ μηδὲν αὐτῶν εἰς ἐδωδὴν ἀπονέμεσθαι.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οἰφί δὲ καὶ χοῖνιξ ἐν εἰς μέτρον, διτλῶ ὀνόματι προσάγορδός μιν. ἐστὶ δὲ δύο ξεσῶν καὶ πύσημορις.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπειδὴ τὰς τῶν ἀγγέλων θυσίας ἐχ' ὁλοκαυτῶσαι εἶναι προσέταχεν, αἵ τε δὲ μὴ εἰσάπαν ἁγίαν ἐχόντων ζῶν, μεμερισμένῳ δὲ ὥστερ Θεῷ καὶ κόσμῳ, δίδας εἰκότως καὶ ἐν μείρεσι τιθεῖς τῇ ὑπερχεμαίᾳ τῆς ἐξαλεγμένους εἰς ἱεραγίαν, ὁλοκαυτὸν τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ποιῶσαι εἶναι ἐφ' ἡ θυσίαν, τὴν προσάγομένῳ σεμίδαλιν καταθυμιῶντας Θεῷ πρῶν καὶ τὸ δευτερόν, τῆς διὰ πάσης ἡμέρας, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ δέκατον τῆς οἰφί σεμίδαλεως, ζωῆς ἂν εἴη σημεῖον, οὐ διαζύξεως Θεῷ κατὰ πάντα καιρόν.

κα. Ἐπὶ τηγάνῳ ἐν ἐλαίῳ ποιηθήσεται, πεφυραμένην οἶσαι αὐτήν ἐριχλὰ, θυσίαν ἐκ κλασμάτων, θυσίαν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῆ μὲν τηγάνῳ, τὸ ἐπώδινον· τῆ δὲ πεφυραμένη τῷ ἐλαίῳ, τὸ δαψιλὲς ἐν ἰλαρότητι· τῆ δὲ ἐκ κλάσματός, τὸ οἶον ἐν τρυφερόν τε καὶ διάτρυπλον τῆς τῶν ἁγίων καρδίας ὑπόσημαινόντων ἡμῖν ἀνιγματοδῶς.

καβ. Ὁ ἱερεὺς ὁ χοῖσος ὁ ἀντ' αὐτῆς ἐκ τῶν υἱῶν αὐτῆς ποιήσει αὐτήν. νόμιμον αἰώνιον τῷ Κυρίῳ· ἅπαν ἐπιτελεσθήσεται.

καγ. Καὶ πᾶσα θυσία ἱερέως ὁλοκαυτός ἐσται, καὶ ὁ βρωθήσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διὰ τὴν τῆς ἱερέως τὴν θυσίαν ὁλοκαυτῶσαι προσέταξε; Τέλειον

εἶναι διδάσκων τὸν ἱερέα, καὶ μὴ μερικῶς, ἀλλ' ὅλον, ἐαυτὸν ἀνατιθεῖναι τῷ τῶν ὅλων Θεῷ.

κδ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς κε. Μωϋσὴν, λέγων, Λάλησον τῷ Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, λέγων, ἔστος ὁ νόμος τῆς ἀμαρτίας. ἐν τόπῳ ἡ σφάζεσι τὰ ὀλοκαυτώματα, σφάζεσι καὶ τὸ τῆς ἀμαρτίας ἐναντι Κυρίου· ἅγια ἁγίων ἐσίν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἐν τόπῳ τῶν ὀλοκαυτωμάτων, καὶ τὰς περὶ ἀμαρτίας θυσίας ἱερεύουσιν; Πρὸς ψυχαγωγίαν τῶν προσφερόντων· ἵνα γινώσκῃ, ὡς ἐκ εἰσὶ τῶν ἁγίων ἀλλότριον, διὰ μετανοίας ἱατρυόμενοι. διὰ τῆτο καὶ ἅγια ἁγίων αὐτὰ προσηγόρευσε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἱερεῖον μὲν ἐν τῷ περὶ τῆς ἀμαρτίας εἶη ἂν ἕτερον ἔδει παρὰ τὸν Ἑμμανηὴλ, ὅς ἐστιν ἁμνὸς ὁ ἀληθινὸς ὁ αἱρὼν τὰς ἀμαρτίας τῆ κόσμου. σφάζεται δὲ ἐν τόπῳ τῆ ὀλοκαυτώματος. ἡ γὰρ τοι μερικῶς τε καὶ καθ' ἡμᾶς ἅγιος ὁ Χριστός· ἡ γὰρ ἐποίησαν ἀμαρτίαν· ὁ δὲ ὅλος καὶ ἱερός, καὶ ἁγιασμὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν χορηγός. εἰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, καὶ τοῖς κατακεκριμένοις ἐν ἀρετῇ γέγονεν οἰκονομικῶς, ἀλλ' οἶδεν ἅγιον ὄντα καὶ ἱερόν τὸν τῆ ἡμῶν θάνατον ὁ πατήρ. ταύτητοι, Φησὶν, ἐν τόπῳ ἡ σφάζεσι τὸ ὀλοκαύτωμα, σφάζεσι καὶ τὸ περὶ ἀμαρτίας· ἅγια ἁγίων ἐσίν. ὡς περ γὰρ Θεὸς Θεῶν ἐστὶν ὁ υἱός, ἔτω καὶ ἁγίων ἅγιος, ὅλῳ αὐτὸς ἁγιάζων τὴν κτίσιν τῷ ἰδίῳ πνύματι, καθὼ πέφυκεν ἐκ πατρὸς, καὶ ἐστὶ Θεὸς ἀληθινός.

κε. Ὁ ἱερεὺς ὁ ἀναφέρων αὐτήν, ἔδεται αὐτήν. ἐν τόπῳ ἁγίῳ βρωθήσεται, ἐν αὐλῇ τῆς σκηνῆς τῆ μαρτυρίας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐκαστος, οἶμαι, τῶν εἰς λειτουργίαν τὴν ἱερὰν ἡγμένων, τὰς καρπὰς τῶν ἰδίων ἀποτρυνγίσει πόνων, καὶ τῆς ἐαυτοῦ λειτουργίας ἐκδερίει τὴν ἀντίδοσιν. ἐδίδεται δὲ τῆς θυσίας τὸ λείψανον ἐν ἁγίοις τόποις, καὶ ἐν αὐλῇ τῆς ἁγίας σκηνῆς. προσάγεται γὰρ ἐν ἐκκλησίαις τὰ μουσικά, καὶ τῆς ἁγίας τραπέζης Χριστὸς τὸ ἀπόλεκτον ἐν αὐταῖς ἀξίεται γαστρός. εἴθ' ἂν ἱερατὴς νόμιμος ἱερεὺς, ἅγιος ἔσαι τόπος.

κς. Πᾶς ὁ ἀπλόμενος τῶν κρεῶν αὐτῆς, ἁγιασθήσεται. καὶ ὁ ἂν ἐπὶ ῥαντισθῇ ἀπὸ τῆς αἵματος αὐτῆς ἐπὶ τὸ ἱμάτιον, ὁ ἂν ῥαντισθῇ ἐπ' αὐτῷ, πλυθήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστι, πᾶς ὁ ἀπλόμενος τῶν κρεῶν αὐτῆς, ἁγιασθήσεται;

Α. Εὐλάβειαν αὐτὰς διδάσκει, καὶ μετὰ δέας προσίεναι τοῖς θεοῖς κελύβει, καὶ πόρρω τῶν ἱερῶν ἐστάναι διαγορεύει· τὰν δὲ πελάζειν τολμῶντα, εἴτα τῆ αἵματος ῥαντίδα δεχόμενον, τῷ ναῷ προσεδρῦναι κελύβει, ὡς ἐκ ἐτι ἐαυτὸς κύριον ὄντα· προσεδρῦναι δὲ ἐκ ἱεροργεῖντα, ἀλλὰ τὴν ἄλλω λειτουργίαν ἐπιελθόντα. διὰ τῆτο καὶ τὰ ἱμάτια τὰ τῆ αἵματος ἐκείνης τὰς ῥαντίδας δεχόμενα πλυνέσθαι κελύβει· τὰ δὲ σκούβη, εἰ μὴ χαλκῶ εἴη, ἐπιμελῶς ἀποσμήχεται· εἰ δὲ κεράμια, σιωπρίβεται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀγιάζει τὸν ἀπλόμενον ἡ θυσία, καὶ ὁ τῆ αἵματος ῥαντισμός. προσίεμεν γὰρ τοῖς ἁγίοις, ἐκ ἑτέρου τῆ χάριν, ἢ ὡς μεταλαχέιν τῆς ἁγίας Χριστῆς, διὰ τῆς ἀπορρήτης καὶ πνύματικῆς τραπέζης.

κη. Καὶ σκεῦος ὀσφράκινον ἢ εἰ ἔψηται ἐπ' αὐτῷ, συντριβήσεται. εἰ ἂν δὲ ἐν σκεύει χαλκῷ ἔψηθῇ, ἐκρίψει αὐτὸ, καὶ κλύσει ὕδατι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διαγνίσεται δὲ καὶ τὰ ταῖς θυσίαις ὑπηρετῶντα σκούβη, ὡς ἂν μὴ ἑτέρῳ γαστρίῳ, μηδὲ ταῖς τῶν ἀνθρώπων ὑποφείροιο χρεαῖς τὰ τοῖς ἱεροῖς λειτουργηκότα. τετήρηται δὲ ὁ νόμος, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σώζεται.

κθ. Πᾶν ἄρσεν ἐν τοῖς ἱερεῦσι φάγεται αὐτά· ἅγια ἁγίων ἐστὶ τῷ Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀνδριζομένοις δὲ ὅτι τὰ ὀυλογεῖσθαι πρέπει, σαφίωσι πάλιν ὁ νόμος, εἰπὼν· πᾶν ἄρσεν ἐν τοῖς ἱερεῦσι φάγεται αὐτά.

λ. Καὶ πάντα τὰ περὶ τῆς ἀμαρτίας ὧν ἂν εἰσενεχθῇ ἀπὸ τῆς αἵματος αὐτῶν εἰς τὴν σκηνὴν τῆ μαρτυρίας ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ, ἢ βρωθήσεται· ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀποφάσκει δὲ ποιῆσθαι τροφὰς τὰ τῶν ἱερέων ἐνδόδια. χρὴ γὰρ μόνῳ, Φησὶν, ἀνακεῖσθαι Θεῷ, καὶ αὐτῷ προσάγεσθαι. τὰ γὰρ οἶμαι κατακαυθῆναι τὸ, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· τὰς δὲ ἀνακεῖσθαι (1) τὸ ἐν μόνῳ ἐκνεμεῖσθαι σαφῶς τῇ θεῖατι καὶ ὑπὲρ πάντα φύσει, ἢ εἰς τυπὸν τὸ πῦρ.

λα. Οὗτος ὁ νόμος τῆς κριῆς τῆς περὶ τῆς πλημμελείας. ἅγια ἁγίων ἐσίν.

λβ. Ἐν τόπῳ ἡ σφάζεσι τὰ ὀλοκαυτώματα, σφάζεσι τὸν κριὸν τῆς πλημμελείας ἐναντι Κυρίου. καὶ τὸ αἷμα προχεεῖ ἐπὶ τὴν βάσιν τῆς θυσιαστηρίου κύκλῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καταθυομένης δὲ τῆς κριῆς τῆς πλημμελείας, προχεῖται τὸ αἷμα τῇ

(1) ἴσ. ἀνακεῖσθαι, καὶ ἐν μόνῳ ἐκνεμεῖσθαι.

τῇ βάσει τῆς θυσιαστηρίδος. ἅγιος γὰρ καὶ ἱερός ὁ Χριστὸς θάνατος.

λγ. Καὶ πᾶν τὸ σῆμα αὐτῶν προσοίσει ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὴν ὁσφύν, καὶ πᾶν τὸ σῆμα τὸ κατακαλύπτει τὰ ἐντόσθια, καὶ πᾶν τὸ σῆμα τὸ ἐπὶ τῶν ἐντοσθίων, Καὶ τὰς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ σῆμα τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ἐπὶ τῶν μηρίων, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῆς ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς, περιελεῖ αὐτά.

Καὶ πᾶν τὸ σῆμα. Ἄλλος φησὶ κερκίον, (1) τὸ κατακαλύπτει τὴν κοιλίαν.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Εἶεν δ' ἂν οἶμαι ταυτί, καθὰ καὶ ἐν ἑτέροις ἐφω, εἰς ἀρετῆς τύπον τῆς ἑμῆς, ἀλλ' ὡς ἐν εἰδὲ πολλῶν. πλείοι γὰρ ὅσοι τῆς ἀρετῆς οἱ τρόποι.

λε. Καὶ ἀνοίσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμα ὁσμὴν εὐωδίας τῷ Κυρίῳ· περὶ πλημμελείας ἐστί.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Δεδικαιώμεθα δὴ ἐν ἐν Χριστῷ, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀνατλάντι θάνατον, καὶ ἀναστάντι ἑαυτὸν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας τῷ Θεῷ καὶ πατρί.

λς. Πᾶς ἄρσεν ἐκ τῶν ἱερέων ἔδεται αὐτά. ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἔδονται αὐτά· ἅγια ἁγίων ἐσίν. Ὡς περ τὸ

περὶ τῆς ἀμαρτίας, ἔτω καὶ περὶ τῆς πλημμελείας· νόμος εἰς αὐτῶν. ὁ ἱερεὺς ὅστις ἐξιλάσεται ἐν αὐτῷ, αὐτῷ ἔσται.

λη. Καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ προσάγων ὀλοκαύτωμα ἀνθρώπου, τὸ δέσμα τῆς ὀλοκαυτώσεως, ἧς αὐτὸς προσάγει, αὐτῷ ἔσται. Καὶ πᾶσα θυσία ἣτις ποιηθήσεται ἐν κλιβάνῳ, καὶ πᾶσα ἣτις ποιηθήσεται ἐπ' ἐσχάρας, ἢ ἐπὶ τηγάνος, τῶ ἱερέως τῶ προσφέροντος αὐτήν, αὐτῷ ἔσται.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ὅτι δὲ ἐκ ἀμειδί λειτργήσομεν τῷ Θεῷ, σαφηνίζει, λέγων, ὅθεν τε καὶ ἐφεξῆς· καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ προσάγων ὀλοκαυτώματα, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΤ. Ταῦτα τοῖς ἱερεῦσιν ἀπνεμήθη, ἵνα συμβασιάζωσι τῷ λαῷ τὰ πλάσματα, καὶ κοινωνῶσι τῷ Θεῷ τῶν χαρισηρίων· ὅτι καὶ δι' αὐτῶν αἱ χάριτες.

μ. Καὶ πᾶσα θυσία ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ, καὶ μὴ ἀναπεποιημένη, πᾶσι τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν ἔσται ἐκάστω τὸ ἴσον.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Σώζεται καὶ ἔτος ἐν ἐκκλησίαις ὁ νόμος, καὶ βραβούει τοῖς ἱερουργοῖς τὴν ἰσότητά, διανέμων ἐκάστω τῆς ἀναιμάκτου θυσίας ἀπαραλλάκτως τὰ γέρα.

Κ Ε Φ Ζ.

α. Ὁτος ὁ νόμος θυσίας σωτηρίας, ἣν προσοίσχαι Κυρίῳ.

β. Ἐὰν μὲν περὶ αἰνέσεως προσφέρῃ αὐτήν, καὶ προσοίσει ἐπὶ τῆς θυσίας τῆς αἰνέσεως ἄρτους ἀζύμους ἐκ σεμιδάλεως ἀναπεποιημένους ἐν ἐλαίῳ, καὶ λάγανα ἀζύμα διακεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ, καὶ σεμίδαλιν πεφυραμένην

γ. ἐν ἐλαίῳ. Ἐπὶ κολλύρων ἄρτων ἀζυμίων (2) προσοίσει τὰ δῶρα αὐτῶν ἐπὶ θυσία αἰνέσεως σωτηρίας αὐτῶν.

Πεφυραμένη. Ἄλλος, ζεσλή. Ἐπὶ κολλύρων. Ἄλλος φησὶ, κολλυρίδας.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Τῆς αἰνέσεως τὴν θυσίαν, ποτήριον σωτηρίας ὁ Δαβὶδ ἀποκαλεῖ. προσκομίζομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὴν αἴνεσιν, κατὰ πληθύνει μὲν ἐν ἐκκλησίαις, ὡς ἐν ἐνότητι πνεύματος, καὶ ὡς εἰς ἐν σῶμα καὶ μίαν ψυχὴν συνηγμένοι διὰ πίστεως. ποιούμεθα δὲ τὴν δοξολογίαν καὶ καθ' ἓνα

πολλάκις ἡρεμῶντες ἐν οἴκοις, καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ.

Ε. ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ἄρτος μὲν ὁ ἐξυμωμένος, βίς καὶ ζωῆς ἔσται τύπος, τῆς ἔπω κεκαθαρμένης διὰ τῆς ἁγίας βαπτίσματος, ἔτε μὲν εἰς ἅπαν ἀπηλλαγμένης κοσμικῆς ἀκαθαρσίας· λάγανον δὲ ἀζύμον, τῆς ἡδη διεσμηγμένης ἐν Χριστῷ διὰ πίστεως, τῆς τῶν τελείων φημί. Καὶ μετ' ἄλλων. Σεμίδαλις δὲ πρὸς τέτοις ἔπω πρὸς ἐνότητα σωτηρηγεμένη, καθὰ καὶ ἐν ἄρτῳ καὶ ἐν λαγάνῳ τυχόν, μίσησα δὲ ὥστε ἐν κόκοις ἔτι, τὸ, ὡς ἐν, καθ' ἕκαστον καὶ καθ' ἓνα τῶν προσκομιζόντων τὴν αἴνεσιν ὑπαινίττεται. δεκτοὶ γὰρ ἐσμεν τῷ Θεῷ, ποιῆμενοι τὰς δοξολογίας καὶ ἀνά μέρος ἕκαστος, καὶ ὡς ἐν οἱ πάντες κατὰ πληθύνει. ἐπιχρεῖται δὲ τὸ ἔλαιον τῇ τῆς αἰνέσεως θυσίᾳ, τὸ ἱλαρὸν τῆς πράγματος ὑποσημαίνον, καὶ ὅτι πάντῃ τε καὶ πάντως ἐψέται παρὰ Θεῷ τὸ ἐλεῆναι δαῖν τοῖς προσάγειν εὐδοσίαν αὐτῷ.

δ. Καὶ προσάξει ἀπ' αὐτῶν ἐν ἀπὸ πάντων τῶν δώρων αὐτῶν, ἀφαιρέμα Κυρίῳ.

Sss 3

(1) Κερκίον. ὁ Ἀλεξ. κώδ.

(2) Ἐπὶ ἄρτοις ζυμίταις. ἦτε αὖ φραν. καὶ ἢ ἐν Καντ. ἔκδοσ. καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριλ. ἐν Τόμ. 1: μέρ. 2. σελ. 444.

Κυρίω. τῷ ἱερεὶ τῷ προχέοντι τὸ αἷμα τῆ θυσιάστηρίσ, αὐτῷ ἔσαι.

ΑΔΗΛΟΥ. Ταῦτόν ἐστιν ἀφαίρεμα, καὶ ἀφώρισμα, καὶ ἐπίδεμα, καὶ καρπώματα ἀπὸ τῶν θυσιῶν ἀφορίζομενα Θεῷ, ἅπερ γίνεται μέρη τῆ ἱερέως.

ε. Καὶ τὰ κρέα θυσίας αἰνέσεως σωτηρίσ, αὐτῷ ἔσαι. καὶ ἐν ἡμέρᾳ θωρεῖται, βρωθήσεται· ἔ καταλείψουσιν αὐτῆ εἰς τὸ πρῶν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῆς τῆ σωτηρίσ θυσίας ἐν εἰδει περιλαμβάνεται ἡ λεγομένη τῆς αἰνέσεως, ἣτις λόγον ἔχει τοῖον δὲ ὁ μηδενὶ τὸ παράπαν ἀββλητῷ περιπεσῶν, μήτε κατὰ σῶμα, μήτε κατὰ τὰ ἐκλός, ἀλλ' ἀπολέμῳ καὶ εἰρωαίῳ βίῳ χρώμενος, εἰ ὑπαδείκνυται καὶ οὐτυχεῖς ἐξεταζόμενος, ἀπῆμων καὶ ἀπλαιοσ ὢν, καὶ τὸ μακρὸν τῆ βίβ πέλαιγος οὐδυνῶν εἰ ὁδία καὶ γαλιῶν πραγμάτων, ἐπιπνεύσεως αἰ κατ' οἰάκων οὐπραγίας, ἀναγκάως ὀφείλει τὸν κυβερνήτῳ Θεῷ, καὶ ἀνδρὶ μετ' σωτηρίαν, ἀζημίᾳ δὲ ὠφελείας, καὶ σωθῶς ἀμιγῆ κακῶν τὰ ἀγαθὰ δωρέμενον, ὕμνοις τε καὶ οὐδαιμονισμοῖς καὶ οὐχαῖς, θυσίαις τε καὶ ταῖς ἀλλοῖς οὐχαριστίαις διαγῶς ἀμείβεσθαι· ἃ δὴ πάντ' ἀθροῖα συλληβδῶν εἰ ὄνομα, τὸ αἰνέσεως ἔλαχε. ταύτῃ τῷ θυσίαν ἔχ, ὥπερ τῷ προτέρῳ τῆ σωτηρίσ θυσίαν ἡμέραις ἀναλίσκεσθαι προσάττει, μιᾷ δ' αὐτὸ μόνῃ, ἵν' οἱ ἐπιτυχῶντες ἐτοιμῶν καὶ προχέων οὐεργεσιῶν, ἐτοιμῶν καὶ ἀνυπέρθετον ποιῶνται τῷ μετάδοσιν.

ζ. Καὶ ἐὰν εὐχὴν ἐκῆσιον θυσιάσῃ τὸ δῶρον αὐτῆ, ἢ ἂν ἡμέρᾳ προσάγῃ τὴν θυσίαν αὐτῆ, βρωθήσεται, καὶ τῇ αὐρίον. Καὶ τὸ καταλείφθαι ἀπὸ τῆς θυσίας ἕως ἡμέρας τρίτης, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Δυσὶ μόναις ἡμέραις ἐπιτρέπει τῷ χρῆσιν τῆς τῆ σωτηρίσ θυσίας ποιῆσθαι, μηδὲν εἰς τῷ τρίτῳ ἀπολείποντας, πολλῶν χάριν. ἐνὸς μὲν, ὅτι τὰ τῆς ἱερέως τραπέζης πάντα καυρίως δὲ προσφέρεσθαι, σκεδῶν ποικίμενης, ὥς μὴ μεταβάλλῃ μήκει χρόνου, κρεῶν δὲ ἐώλων εὐσηπιος ἢ φύσις, καὶ ἡδύσμασι παραρτυθῇ· ἐτέρον δὲ, ὅτι τὰς θυσίας ἀταμιδύτας εἶναι προσήκει, καὶ πᾶσιν εἰς μέσον προκείσθαι τοῖς δεομένοις. εἰσὶ γὰρ ἔτι τῆ τεθυκότος, ἀλλ' ὡ τέθεται τὸ ἱερεῖον. ὃς οὐεργέτης καὶ φιλόδοξος ὢν, κοινωνὸν ἀπέφλυε τῆ βωμῆ, καὶ ὁμοτράπεζον τὸ συμπόσιον τῶν τῷ θυσίαν ἐπιτελόντων. οἷς παραγγέλλει μὴ νομίζειν ἐσιᾶν· ἐπίτροποι γὰρ οὐαχίας εἰσὶν ἔχ ἐσιᾶτορες· ὁ δὲ ἐσιᾶτωρ ἐστίν, ὃ συμβέβηκε εἶναι καὶ τῷ παρὰ σκεδῶν, ἢ ὃ θέμις ἀποκρύπτειν, φαιδωλίαν καὶ ἀνελούθερον

κακίαν, Φιλανθρωπίας ἀρετῆς οὐγενῆς προκρίνοντας· τελευταῖς δὲ, ὅτι τῷ τῆ σωτηρίσ θυσίαν ὑπὲρ οὐαῖν συμβέβηκε προσάγεσθαι, ψυχῆς τε καὶ σώματος, ὢν ἐκατέρῳ μίαν ἡμέραν ἀπένειμν εἰς οὐαχίαν τῶν κρεῶν. ἡρμοττε γὰρ ἱσαρίθρον χρόνον ὁριδῶναι τοῖς πεφυκόσι τῶς ἐσθαι τῶν εἰ ἡμῖν. ὥς τῇ μετ' προτεραιᾷ λαμβάνειν αἷμα τῇ βρωσεί τῆς ψυχικῆς σωτηρίας ὑπόμνημα, τῇ δὲ ὑπερῶν τῆς κατὰ τὸ σῶμα υἱείας. ἐπεὶ δὲ τρίτον ἔδδεν ἡμεῖς κυρίως πέφυκε σωτηρίαν εἰδεσθαι, τῷ εἰς τρίτῳ ἡμέραν χρῆσιν ἀναγκάτως ἀπηγορεύσε, προσάξας εἰ καὶ τυχοῖ τί κατ' ἀγνοίαν ἢ λήθῃ ἀπολειφθῆν, οὐδὲν ἀναλίσκεσθαι ποιεῖν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπὸ τῶν ἐκῆσιον καὶ τῶν κατ' οὐαχίαν τὰ λείψανα, καὶ εἰ τῇ ἐπίσῃ βρώματα· (1) εἰ τῇ τρίτῃ δὲ ἔτι τῆ μετ' αὐθιμερὸν δηλῶτος τὸ εἰ τῇ κοσμικῇ ἡμέρᾳ, μετ' ἡμεῖς ἐστὶ διὰ θανάτου σωτηρίαν· τῆ δὲ εἰ δύν μόναις ἡμέραις, τῷ διὰ τρίτης ἐληλυτός, τῷ ἀνάσσειν τῆ ἐκόντος παθόντος.

η. Ἐὰν δὲ φαγὼν φαγῇ ἀπὸ τῶν κρεῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, ἔ δεχθήσεται τῷ προσφέροντι αὐτό· ἔ λογιθήσεται αὐτῷ, μίασμά ἐστίν· ἢ δὲ ψυχὴ ἣτις ἐὰν φαγῇ ἀπ' αὐτῆ, τὴν ἀμαρτίαν λήψεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ μετὰ τῷ τρίτῳ ἡμέραν ἔ κελεύει τῶν ἱερέων ἐσθιῖν, τῷ δὲ παρὰβαίνοντι τὸν νόμον ἐπιφέρει ζημίαν, αὐτοῦτον εἶναι λέγων τῷ θυσίαν ἐκείνῳ; Βέλεται μὴ μόνως αὐτῆς οὐαχίαν, ἀλλὰ καὶ τοῖς οὐδεῖσι τῶν κρεῶν μεταδιδόναι. τέττα χάριν τῇ πρώτῃ, καὶ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῶν κρεῶν ἐκείνων μεταλαμβάνειν κελεύει· τὰ δὲ περιττόντα καίεσθαι· ἵνα ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ταύτης ὠθεμένοι, κοινωνῶς ἔχωσι τῆς οὐαχίας τῆς πείνης.

θ. Καὶ κρέα ὅσα ἂν ἄψῃται παντός ἀκαθάρτου, ἔ βρωθήσεται, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται. πᾶς καθαρὸς φάγεται κρέα.

ι. Ἡ δὲ ψυχὴ ἣτις ἐὰν φαγῇ ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας τῆ σωτηρίσ, ὁ ἐστὶ Κυρίω, καὶ ἡ ἀκαθαρσία αὐτῆ ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῆ λαῖ αὐτῆς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀβρώτα τοῖς ἀκαθάρτοις τὰ κρέα τῆ σωτηρίσ. καθαρὸι γὰρ οἱ Χριστὶ μετέχοντες.

ια. Καὶ ψυχὴ ἢ ἂν ἄψῃται παντός πράγματος ἀκαθάρτου, ἢ ἀπὸ ἀκαθαρσίας ἀνθρώπου, ἢ τῶν τετραπόδων τῶν ἀκαθάρτων, ἢ παντός βδελύγματος

(1) Βρωτά. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

ματος ἀκαθάρτου, καὶ Φάγῃ ἀπὸ Α τῶν κρεῶν τῆς θυσίας τῶ σωτηρίᾳ, ὅ ἐστι τῶ Κυρίᾳ, ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῶ λαῷ αὐτῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸν γονορροῦς, ἢ λεπρῶ, ἢ θνησιμαίᾳ, ἢ ἄλλῃ τινὸς τῶν καλῶν ἀκαθάρτων ἀψάμενον ἀπαγορεύει τῶν τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν κρεῶν; Διὰ τῶν μικρῶν τέτων τὰ μεγάλα θεραπεύει παθήματα. εἰ γὰρ τὰ φυσικὰ μιάναι κατὰ τὸν νόμον, πολλῶ μᾶλλον τὰ γνωμικὰ, ἃ κυρίως καλεῖται παράνομα. ὅτι δὲ ταῦτα τέτον ἔχει τὸν τρόπον, τὰ ἐξῆς μαρτυρεῖ. κελύσας γὰρ πᾶν σῆαρ τῷ θυσιαστηρίῳ προσφέρεισθαι, τῇ τῶν ἀνθρώπων χρεῖα τὸ τῶν θνησιμαίων καὶ θηριαλώτων ἀφώρισε σῆαρ. ἀκαθάρτος ἐν ἅρᾳ ὡ καὶ ὁ τοῖς γε ἀπλόμνος. δῆλον τοίνυν κἀντεῦθεν, ὡς ἄλλα δι' ἄλλων νομοθετεῖ.

ιβ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων, πᾶν σῆαρ βοῶν, καὶ προβάτων, καὶ αἰγῶν, ἐκ ἔδεοτε.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Στέατος καὶ αἵματος ἀπαγορεύεται βρώσις. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν, ζωῆς σύμβολον· τὸ δὲ, ἀρετῆς. ἅπερ ἐκάτερα τίμια Θεῷ, καὶ αὐτῷ ἀνατίθεται. ἀπείργει δὲ καὶ τρυφῆς, καὶ φονικῆς προαιρέσεως.

ιδ. Καὶ σῆαρ θνησιμαίων καὶ θηριαλώτων καὶ (1) ποιηθήσεται εἰς πᾶν ἔργον, καὶ εἰς βρώσιν [ε] βρωθήσεται.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀβρωτον τὸτόφῃσιν, εἰς δὲ ἔργα ληπτόν. σημαίνειτο δ' ἂν ὁ ἀνθρώπος θάνατος ἐκ τῆς τῆς ἀοράτης θηρίᾳ πικρίας εἰσαχθεῖς· κατ' ἐαυτὸν μὲν, καὶ ὅταν ἄβρωτον· ἔχων δὲ τὴν δι' ἔργων ὡφέλειαν, εἴ τις τὰ εἰς ζωὴν ἀναφέροντα ἐργάζοιτο, τῷ φόβῳ τῆς θανάτου πρὸς τὸτο ὡφελήθεις.

ιε. Πᾶς ὁ ἐσθίων σῆαρ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, ὃν προσάξετε ἀπ' αὐτῶν κάρπωμα Κυρίῳ, ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῶ λαῷ αὐτῆς. Πᾶν αἷμα ἐκ ἔδεοτε ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν, ἀπὸ τε τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν. Πᾶσα ψυχὴ ἢ ἂν Φάγῃ αἷμα, ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῶ λαῷ αὐτῆς.

ΔΗΛΟΥ. Τὸ μὲν αἷμα, ψυχὴν ζωὴν θνητῶν· τὸ δὲ σῆαρ, θύελλα. ἅτινα μόνῳ βέλεται προσάγεσθαι τῷ Θεῷ. οἷα ποιητῇ τέτων. ὢν τὸ μὲν, πρὸς ζωὴν· τὸ δὲ, πρὸς θύελλαν ἐπιτηδεϊότερον. ὁ γὰρ τέτων ἀπε-

χόμενος, πολλῶ μᾶλλον φόνος καὶ τῆς κατ' ἀνθρώπων ἐπιβελῆς.

ιη. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λαλήσεις, λέγων, ὁ προσφέρων θυσίαν σωτηρίᾳ αὐτῷ τῷ Κυρίῳ, οἶσει τὸ δῶρον αὐτῷ τῷ Κυρίῳ ἀπὸ τῆς θυσίας τῶ σωτηρίᾳ αὐτῷ. Αἱ χεῖρες αὐτῷ προσοίσουσιν τὰ καρπώματα Κυρίῳ· τὸ σῆαρ τὸ ἀπὸ τῶ σῆθύνι, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῶ ἥπατος προσοίσει αὐτῷ, ὡς ἐπιθήναι δόμα ἐναντίον Κυρίῳ. Καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ σῆαρ τὸ ἐπὶ τῶ σῆθύνι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἔσται τὸ σῆθύνιον Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶ. Καὶ τὸν βραχίονα τὸν δεξιὸν δώσετε ἀφαιρέμα τῷ ἱερεῖ ἀπὸ τῶν θυσίων τῶ σωτηρίᾳ αὐτῷ. Καὶ ὁ προσφέρων τὸ αἷμα τῶ σωτηρίᾳ, καὶ τὸ σῆαρ ἀπὸ τῶν ὑἱῶν Ἀαρὼν, αὐτῷ ἔσται ὁ βραχίον ὁ δεξιὸς ἐν μερίδι.

κδ. Τὸ γὰρ σῆθύνιον τῶ ἐπιθέματος καὶ τὸν βραχίονα τῶ ἀφαιρέματος εἴληφα παρὰ τῶν ὑἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν θυσίων τῶ σωτηρίᾳ αὐτῷ, καὶ δέδωκα αὐτῷ Ἀαρὼν τῷ ἱερεῖ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶ, νόμιμον αἰώνιον παρὰ τῶν ὑἱῶν Ἰσραὴλ.

ΜΑΞΙΜΟΥ. Τὸ σημαίνει τὸ σῆθύνιον τῶ ἐπιθέματος, καὶ ὁ βραχίον τῶ ἀφαιρέματος, εἰς τιμὴν Θεῷ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφιερέμενος; Οἶμαι τὴν ἀμείνω καὶ ὑψηλῶν θεωρίαν δηλοῦναι διὰ τῶ σῆθύνι, καὶ τὴν πράξιν διὰ τῶ βραχίονος· ἦγυν τῶ διανοητικῆ τὴν ἔξιν καὶ τὴν ἐνέργειαν· ἢ τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἀρετὴν ὡς τῆς μὲν γνώσεως αὐτῷ προσαγωγῆς ἀμέσως τὸν νῦν τῷ Θεῷ· τῆς ἀρετῆς δὲ κατὰ τὴν πράξιν, πάσης αὐτῷ ἀφαιρεμένης τῆς τῶν ὄντων χάσεως. ἅπερ ἱερεῦσιν ἀφώρισαν ὁ λόγος, τοῖς μόνον τὸν Θεὸν διὰ πάντων κεκλημένοις κληρονομίαν, καὶ μηδὲν τὸ σῶμα κλημένοις ἐπίγειον. Ἡ πάλιν, ἐπειδὴ τὰς ἄλλων καρδίας διὰ τῶ λόγῳ τῆς διδασκαλίας, οἱ γνώσει καὶ ἀρετῇ δι' ὅλα ποιῶντες τῷ πνεύματι, ὁσεβείας καὶ πίστεως ποιῶνται δεκτικὰς· καὶ τὴν πρακτικὴν αὐτῶν ἔξιν καὶ δυνάμιν ἀφαιρέμενοι τῶν ἐπὶ τῇ φθαρτῇ φύσει πνευματικῶν, πρὸς τὴν τῶν ὑπὲρ φύσιν ἀφθάρτων ἐνέργειαν ἀγαθῶν μεταφέρουσιν· εἰκότως τῶν προσαγομένων εἰς θυσίαν Θεῷ τῶ σῆθύνι τῶ ἐπιθέματος, τέτῃ τῶν προσαγομένων τὴν καρδίαν· καὶ τὸν βραχίονα, τῶν αὐτῶν δηλονότι τὴν πράξιν, προσέταξεν ἀφιερεῖσθαι τοῖς ἱερεῦσιν ὁ λόγος.

ΦΙΛΩ.

(1) Τὸ, καὶ, ἐδὲ αὐ τῇ αὐ φραν. ἐδὲ αὐ τῇ αὐ Καντ. ἐκδοτ. κῆται.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ σηθύνιον δὲ, ἐπιθέματος καλεῖ διὰ τὸτο, ὅτι ἐπικεῖσθαι δὲ τῷ θυμῷ καὶ ἐφιδρύσθαι τὸν λόγον, ὡσανεὶ τινα. ὡίοχον, ὁδυνῶντα σκληραύχονα καὶ ἀφωκιστὴν ἵππον· τὸν δὲ βραχίονα, ἐκ ἐτι ἐπιθέματος, ἀλλ' ἀφαιρέματος, διὰ τὸδε· ὅτι δὲ τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς πόνον μὴ ἑαυτῇ προσάγειν τὴν ψυχῇ, ἀλλ' ἀφελεῖν ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ Θεῷ ἀνευγεῖν, ὁμολογεῖσαν ὅτι ἐκ ἰσχύος αὐτῆς, ἐδὲ ἡ δυνάμις περιεποίησε τὸ καλόν, ἀλλὰ καὶ ὁ τὸν ἔρωτα χαρισάμενος. ἔτε δὲ σηθύνιον, ἔτε ὁ βραχίων λαμβάνεται, πλὴν ἀπὸ τῆς θυσίας τῆς σωτηρίας, κατὰ τὸ εἶκος. τότε γὰρ ἡ ψυχὴ σώζεται, ὅταν καὶ ὁ θυμὸς ὡίοχηθῇ ὑπὸ λόγον, καὶ ὁ πόνος μὴ οἴησιν ἐγκατασκιάσει, ἀλλὰ παρὰ χωρήσῃ τῷ ὑπεργέτῃ Θεῷ.

Α καὶ. Αὕτη ἡ χάρις (1) Ἀαρών, καὶ ἡ χάρις τῶν υἱῶν αὐτῶν ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίου, ἐν ἡμέρᾳ προσή-
 Κς. γάγετο αὐτοὺς ἱερατεύειν Κυρίῳ. Καθότι ἐνετείλατο Κύριος θῆναι αὐτοῖς ἡμέρᾳ ἔχρισεν αὐτοὺς παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. Οὗτος ὁ νόμος τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ θυσίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, καὶ τῆς πλημμελείας, καὶ τῆς τελειώσεως, καὶ τῆς θυσίας τῆς σωτηρίας. Ὅν τρόπον ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, ἡμέρᾳ ἐνετείλατο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ προσφέρειν τὰ δῶρα αὐτῶν ἐναντι Κυρίου ἐν τῷ ὄρει (2) Σινᾶ.

Κ Ε Φ Η.

- α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῇ, λέγων, Λάβε τὸν Ἀαρών καὶ τὰς υἱὰς αὐτῶν, καὶ τὰς σολὰς, καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸν μόχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τὰς δύο κριὰς, καὶ τὸν κανὼν τῶν ἀζύμων, Καὶ πα-
 β. σαν τὴν συναγωγὴν ἐκκλησίασον ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας.
 γ. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς ὃν τρόπον συνέταξεν αὐτῷ Κύριος. καὶ ἐξεκκλησίασε τὴν συναγωγὴν ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς τῇ συναγωγῇ, τῆτό ἐστι τὸ ῥῆμα, ὃ ἐνετείλατο Κύριος ποιῆσαι.
 δ. Καὶ προσήγαγε Μωϋσῆς τὸν Ἀαρών, καὶ τὰς υἱὰς αὐτῶν, καὶ ἔλασεν αὐτοὺς ὕδατι.

ζ. Καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν χιτῶνα, καὶ ἔζωσεν αὐτὸν τὴν ζώνην, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὸν ὑποδύτην, καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἐπωμίδα.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Ἔργον γυναικῶν, καθὰ καὶ ὁ μέγας ἀρχιερεὺς ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς περὶ τινα ποδῆρη, τὸν ἐκ Μαρίας ναὸν ἀνελάβετο. (3)

η. Καὶ συνέζωσεν αὐτὸν κατὰ τὴν ποίησιν τῆς ἐπωμίδος, καὶ συνέσφιγγεν αὐτὴν ἐν αὐτῷ· καὶ ἔθηκεν ἐπ' αὐτὸν τὸ λόγιον, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ λόγιον τὴν δῆλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν.

Τὴν δῆλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν. Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων, τὰς φωτισμὰς καὶ τελειώσεις.

θ. Καὶ ἐπέθηκε τὴν μίτρην ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς μίτρας κατὰ τὸ πρόσωπον αὐτῶν τὸ πέταλον τὸ χρυσεὺν τὸ καθηγιασμένον ἅγιον, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς ἀπὸ τῶν ἐλαίων τῆς χρίσεως, καὶ ἔρρανεν ἀπ' αὐτῶν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπλάκας. καὶ ἔχρισεν τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἡγίασεν αὐτὸ, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν, καὶ τὸν λατῆρα, καὶ τὴν βάσιν αὐτῶν, καὶ ἡγίασεν αὐτά· καὶ ἔχρισεν τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἡγίασεν αὐτήν. Καὶ ἐπέχεε Μωϋσῆς ἀπὸ τῶν ἐλαίων τῆς χρίσεως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἀαρών. καὶ ἔχρισεν, καὶ ἡγίασεν αὐτόν.

ιγ. Καὶ προσήγαγε Μωϋσῆς τὰς υἱὰς Ἀαρών, καὶ ἐνέδυσεν αὐτοὺς χιτῶνας, καὶ ἔζωσεν αὐτοὺς ζώνας, καὶ περιέθηκεν αὐτοῖς κιδάρεις, καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

Χιτῶνας. Ἀκύλας, Σύμμαχος, καὶ Θεοδοτίων, ὑποδύτας Φασίν.

ΑΔΗΛΟΤ. Τὸ Σαμαρειτικόν, ἐπὶ τῆς κιδάρους, πηλῖα. ἐν δὲ τῷ λέ' ἀριθμῷ, λινὰς λέγει τὰς κιδάρεις.

Λόβιτ. 16. 4.

ιδ. Καὶ προσήγαγε Μωϋσῆς τὸν μόχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας. καὶ ἐπέθηκεν Ἀαρών καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν μόχων τῶν τῆς ἁμαρτίας.

ιε. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς ἀπὸ τῶν αἵματος, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰ κέρατα τῶν

(1) Ἡ χρίσις Ἀαρών, καὶ ἡ χρίσις τῶν, κτ. αἱ προειρημ. ἐκδόσ.

(2) Ἐν τῇ ἐρήμῳ. αὐτ.

(3) Ἐν τοῖς ἐκδοσ. ἔχ. ὑψητῇ.

τῷ θυσιασθῆναι κύκλῳ τῷ δακτύλῳ αὐτῷ, καὶ ἐκαθάρισε τὸ θυσιαστήριον. καὶ τὸ αἷμα ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν βάσιν τῷ θυσιασθῆναι, καὶ ἡγίασεν αὐτὸ, τῷ ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτῷ.

ΛΗΛΟΥΤ. Ἐκαθάρισε. τὸ Σαμαρειτικὸν ἔχει, καὶ ἰλατῶσαι. ἄλλη δὲ ἔκδοσις, περιημάρτησεν, ἥτοι ἡγίασεν αὐτὸ διὰ τῆς κρίσεως τῷ αἵματος· διὰ τῷ ἰλατῶσαι αὐτοῖς, καὶ μὴ λογίσασθαι τὰ παραπτώματα τῶν αἰτηντων.

15. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς πᾶν τὸ σῆμα τὸ ἐπὶ τῶν ἐντοσθίων, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῷ ἥπατος, καὶ ἀμφοτέρους τὰς νεφροὺς, καὶ τὸ σῆμα τὸ ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἀνήνεγκε Μωϋσῆς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Καὶ τὸν μόσχον, καὶ τὴν βύρσαν αὐτῷ, καὶ τὰ κρέα αὐτῷ, καὶ τὴν κόπρον αὐτῷ κατέκαυσεν αὐτὰ πυρὶ ἔξω τῆς παρεμβολῆς, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

16. Καὶ προσήγαγε Μωϋσῆς τὸν κριὸν τὸν εἰς ὀλοκαύτωμα. καὶ ἐπέθηκεν Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῷ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῷ κριῷ. καὶ ἔσφαξε Μωϋσῆς τὸν κριόν, καὶ προσέχεεν ὁ Μωϋσῆς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.

17. Καὶ τὸν κριὸν ἐκρεανόμησε, καὶ τὰ μέλη αὐτῷ· καὶ ἀνήνεγκε Μωϋσῆς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰ μέλη, καὶ τὸ σῆμα· καὶ τὴν κοιλίαν, καὶ τὰς πόδας ἐπλυνεν ὕδατι.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Μωσῆς μὲν τὸ σῆμα τὸ ἀφαιρεῖται· τὴν δὲ κοιλίαν ἐκ ἀφαιρῆ μὲν, πλυνεῖ δὲ. διατί; ὅτι ὁ τέλειος σοφός, ὅλον μὲν τὸν θυμὸν ἰχῦει παρατηρήσασθαι καὶ ἀποκόψαι, ὁργῆς κατεξανασῆς· τὴν δὲ κοιλίαν ἐκλεμῖν ἀδυνατεῖ. τοῖς γὰρ ἀναγκαίοις σιτίοις καὶ ποτοῖς ἢ φύσις βιάζεται χρῆσθαι καὶ τὸν ὀλιγοδεέστατον καὶ καταφρονητικὸν αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἀσιτίαν αὐτῶν μελετῶντα. πλυνέτω ὅν αὐτῷ καὶ καθαιρέτω ἀπὸ τῶν περιττῶν καὶ ἀκαθάρτων παρασκηδῶν. ἱκανὴ γὰρ καὶ αὕτη παρὰ Θεοῦ τῷ Φιλαρέτῳ δωρεά.

18. Καὶ ἀνήνεγκε Μωϋσῆς ὅλον τὸν κριὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. ὀλοκαύτωμα ἐστὶν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας· κάρπωμά ἐστι Κύριῳ, καθάπερ ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ προσήγαγε Μωϋσῆς τὸν κριόν, τὸν δεύτερον κριὸν τελειώσεως· καὶ ἐπέθηκεν Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῷ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῷ κριῷ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Εὐαγῶς ἀχθῶν καλῶς μόνον καὶ κριὸς δύο.

τὸν μὲν, ἵνα δύσῃ περὶ ἀφέσεως ἀμαρτημάτων, ἀνιττόμενος ὅτι παντὶ γεννητῷ καὶ σπυδαῖον ἢ, παρ' ὅσον ἦλθεν εἰς γένεσιν, συμφύες τὸ ἀμαρτάνον ἐστὶν· ὑπὲρ δὲ τὸν Θεὸν δὴ καὶ καὶ θυσιᾶς ἀναγκαῖον ἐξομνύζεσθαι, μὴ διακινηθεῖς ἐπίδοιτο· τῶν δὲ κριῶν, τὸν μὲν ἕτερον εἰς ὀλοκαύτωμα θυχαριστήριον τῆς τῶν ὅλων διοικήσεως, ἢ κατὰ τὸ ἐπιβάλλον ἐκάστω μέρος μέτεσι, καρπυμῶ τὴν ἀπὸ τῶν σοιχείων ὠφέλειαν. Καὶ μετ' ὀλίγον. Τὸν δὲ ἕτερον, εἰς τὴν τῶν ἱερωμνύων διὰ καθάρσεως ἀγνῶτικῆς παντέλειαν. ὃν ἐτύμως τελειώσεως ἐκάλεσαν, ἐπειδὴ τὰς ἀρμοτῆσας θεραπεύταις καὶ λειτουργοῖς Θεὸς τελετὰς ἐμελλον ἱεροφαντεῖσθαι.

ΛΗΛΟΥΤ. Κριὸς τελειώσεως ὁ Χριστός.

19. Καὶ ἔσφαξε αὐτόν. καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς ἀπὸ τῷ αἵματος αὐτῷ, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν λοβὸν τῷ ὠτὸς Ἀαρὼν τὸν δεξιόν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτῷ τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῷ ποδὸς αὐτῷ τῷ δεξιῷ. 20. Καὶ προσήγαγε Μωϋσῆς τὰς ὕδρας Ἀαρὼν· καὶ ἐπέθηκε Μωϋσῆς ἀπὸ τῷ αἵματος ἐπὶ τὰς λοβὰς τῶν ὠτῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτῶν [τῶν δεξιῶν,] καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν. καὶ προσέχεε Μωϋσῆς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ αἷματι καὶ ἐλαίῳ τὴν ἀκοὴν τὴν δεξιάν τῷ ἱερέως ἐχρίτε, καὶ τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν, καὶ τὸν πόδα ὡσαύτως; Τύπος ταῦτα τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν. τὸ μὲν αἷμα, τῷ σωτηρίᾳ αἵματος· τὸ δὲ ἐλαίον, τῷ παναγίᾳ χρίσματος· ἢ δὲ δεξιὰ ἀκοή, σύμβολον τῆς ἐπαγγελίας ὑπακοῆς· ἢ δὲ γε χεῖρ καὶ ὁ πῆξ, τῶν ἀγαθῶν πράξεις. διὰ γάρτοι τῷτο, χεῖρ [ἢ δεξιὰ, καὶ πῆξ] ὁ δεξιὸς ἐχρίσθη. εἰσὶ γὰρ καὶ δυνάμεις πράξεις, καὶ ὑπακοή βλαβερά.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Τρία μέρη τῷ σώματι χρίει τῶν τελειωμένων ἱερέων, ὅς ἄκρον, ἄκραν χεῖρα. ποδὸς ἄκρον, δεξιὰ τὰ σύμπαντα, ἀνιττόμενος ὅτι δεῖ τὸν τέλειον καὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ, καὶ βίῳ παντὶ καθαροῦν. λόγῳ μὲν γὰρ, ἀκοή δικάζει· χεῖρ δὲ, ἔργα σύμβολον· διεξόδῳ δὲ τῆς περὶ τὸν βίον, πῆξ. ἐπεὶ δὲ ἕκαστον αὐτῶν ἄκρον τε καὶ δεξιόν, ὑπονοητέον δηλοῦναι τὴν ἐν ἐκάστοις ἐπίδοσιν μετὰ δεξιότητος ἐφιερμύλῳ τῆς ἀκρας δαιμονίας, καὶ τῷ τέλει, ἐφ' ὃ σπύρειν ἀναγκαῖον, καὶ τὰς πράξεις ἀπάσας ἀναφέρειν, σοχαζομένης ὡπερ ἐν ταῖς τοξήταις σκοπῇ τῷ περὶ βίον.

21. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὸ σῆμα, καὶ τὴν ὀσφύν, καὶ τὸ σῆμα τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ τὸν λοβὸν τῷ ἥπατος.

τος, καὶ τὰς δύο νεφρὰς, καὶ τὸ σέαρ Α
τὸ ἐπ' αὐτῶν, καὶ τὸν βραχίονα τὸν
δεξιόν.

κε. Καὶ ἀπὸ τῆς κανῆς τῆς τελειώ-
σεως, τῆς ὄντος ἐναντίον Κυρίου, καὶ
ἔλαβεν ἄρτον ἓνα ἄζυμον, καὶ ἄρτον
ἕξ ἐλαίῳ ἓνα, καὶ λάγανον ἓν. [καὶ
ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ σέαρ, καὶ τὸν βρα-
χίονα τὸν δεξιόν.]

"Ἄρτον ἕξ ἐλαίῳ ὃν, καὶ λάγανον.
"Ἄλλος, κολλύραν λάγανον.

κς. Καὶ ἐπέθηκε τὰ πάντα ἐπὶ
τῆς χειρὸς Ἀαρὼν, καὶ ἐπὶ τὰς χεῖ-
ρας τῶν υἱῶν αὐτῆς, καὶ ἀνήμενε αὐτὰ
κς. ἀφαίρεμα ἐναντι Κυρίου. Καὶ ἔλαβεν
αὐτὰ Μωϋσῆς ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῆς,
καὶ ἀνήμενε αὐτὰ ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
ριον, ἐπὶ τὸ ὁλοκαύτωμα τῆς τελειώ-
σεως, ὁσμὴ εὐωδίας· κάρπωμά ἐστι
κη. τῷ Κυρίῳ. Καὶ λαβὼν Μωϋσῆς τὸ
σηθύνιον, ἀφείλεν αὐτὸ ἀφαίρεμα
ἐναντι Κυρίου ἀπὸ τῆς κριῆς τῆς τελειώ-
σεως. καὶ ἐγένετο Μωσῆς ἐν μερίδι,
καθὰ ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

κθ. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς ἀπὸ τῆς
ἐλαίῳ τῆς χρίσεως, καὶ ἀπὸ τῆς αἵ-
ματος τῆς ἐπὶ τῆς θυσιαστηρίῳ, καὶ
προσέρανεν ἐπὶ Ἀαρὼν, καὶ ἐπὶ τὰς
σολὰς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὰς ὕψας αὐτῆς,
καὶ ἐπὶ τὰς σολὰς τῶν υἱῶν αὐτῆς μετ'
αὐτῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Αἷματι καὶ ἐλαίῳ
ἐρρόαντισαν αὐτὰς. τὸ μὲν ἔλαιον, ἀπὸ τῆς
ἐλαίῳ τῆς χρίσεως· τὸ δὲ αἷμα, ἀπὸ τῆς
θυσιαστηρίῳ. καὶ ταῦτα τύπος ἂν εἴη, τὸ
μὲν αἷμα, τῆς σωτηρίῳ πάθους· τὸ δὲ ἔλαιον,
τῆς ἐπὶ τῆς λυτρώσεως χρίσεως. ἀλλ' οἱ τῷ
νόμῳ οἱ ἱερεῖς μόνοι, (1) οἱ δὲ τῇ χάριτι
τὸ πλῆθος ὅλον. οἱ βασιλεῖς δὲ ἐλαίῳ
μόνῳ. ἔκ ἐξω δὲ ἔτε ἱερεῦσι τῆς λυτρώ-
τικῆς Φυλῆς ἔσι, βασιλεύειν· ἔτε τοῖς
ἐξ Ἰσραὴ καταγομενοῖς, ἱερατεύειν. μόνος
δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν ὑπὲρ νόμον, καὶ βασι-
λεύς καὶ ἱερεὺς γέγονε, κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδέκ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀναμίξας
τὸ ἔλαιον τῷ αἵματι, τῆς κράματος τοῖς
ἱερεῦσι καὶ ταῖς αἰδήσεσιν αὐτῶν ἐπέρροι-
νε, βελόμενος αὐτὰς, μὴ μόνον τῆς ἐξω-
θεν καὶ οἱ ὑπαίθρῳ μεταλαχεῖν ἀγνείας,
ἀλλὰ καὶ τῆς οἱ αὐτοῖς, ἐπειδὴ καὶ οὐδὸν
λειτεργεῖν ἔμελλον.

λ. Καὶ ἡγίασε τὸν Ἀαρὼν, καὶ
τὰς σολὰς αὐτῆς, καὶ τὰς ὕψας αὐτῆς,
καὶ τὰς σολὰς τῶν υἱῶν αὐτῆς μετ' αὐ-
λα.τῆ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀαρὼν,
καὶ τὰς ὕψας αὐτῆς, ἐψήσατε τὰ κρέα
ἐν τῇ αὐλῇ τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίῳ
ἐν τόπῳ ἁγίῳ· καὶ ἐκεῖ Φάγεσθε αὐ-
τά, καὶ τὰς ἄρτους τῆς ἐν τῷ κανῷ
τῆς τελειώσεως, ὃν τρόπον συντέτα-
B
B ἡλαίμοι Κύριος, λέγων, Ἀαρὼν καὶ
λα.υοὶ αὐτῆς Φάγονται αὐτά. Καὶ τὸ
καταλειφθὲν τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἄρ-
των ἐν πυρὶ κατακαύσετε.

λγ. Καὶ ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκη-
νῆς τῆς μαρτυρίῳ ἐκ ἐξελεύσεσθε ἐπὶ
ἡμέρας, ἕως ἡμέρας πληρώσεως ἡμέ-
ρῶν τελειώσεως ὑμῶν. ἐπὶ γὰρ ἡμέ-
ρας τελειώσει τὰς χεῖρας ὑμῶν.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπὶ ἡμέρας Φησὶ, τὸ
οἱ παντὶ δὴ χροῖαι καιρῷ Θεῷ προσε-
δρῶν ἐπάγεσθαι, τῆς ἐπὶ σημαίνοντος.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰς νεοφωτίσας ὁρᾷ. ἔδδ
γὰρ οφείλει ἐξελεῖν ἕξω τῆς πασῶν αὐτῆς
ἐπὶ ἡμέρας· καὶ ὅτι ἐκάστης ἡμέρας οφεί-
λει κοινωνεῖν. κατὰ ἓν τὴν ἀκρίβειαν ἔσω
αὐτὰς δεῖ εἶναι οἱ τῇ σκηνῇ. διὰ δὲ τὸ
πολυπληθεῖν τὸν λαόν, ἕκαστος οἱ οἴκῳ
σκηνῷ εἰσὶ ποιήσας, οἴκει οἱ αὐτῇ.

λδ. Καθὰπερ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέ-
ρα ταύτῃ, ἥ ἐνετείλατο Κύριος τῆς
ποιῆσαι, ὥστε ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν.

λε. Καὶ ἐπὶ τῇ θύρᾳ τῆς σκη-
νῆς τῆς μαρτυρίῳ καθήσεσθε ἐπὶ ἡμέρας
ἡμέραν καὶ νύκτα. καὶ Φυλάξεσθε τὰ
Ε Φυλάγματα Κυρίου, ἵνα μὴ ἀποθά-
νητε· ἔτω γὰρ ἐνετείλατό μοι Κύριος
ὁ Θεός.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἶσω ὄντας τῆς σκη-
νῆς, οὐτέλλεται τηρεῖν τὰ Φυλάγματα
Κυρίου, τῆς παρὰ Θεῷ προσεδρεύειας καρ-
πὸν, τὸ οὐκ αἰδέσθαι ὑποφάνων, καὶ τὸ δρᾶν
ἐθέλειν ἄπερ ἂν ἐλοιτὸ νομοθετεῖν. προ-
σεδρῶντέον ὥδε τῷ πάντων δεσπότῃ, πρὸς
αὐτόν πρὸς τὸ λοιπὸν τῶν κακῶν τῆς ἐπ' ἀγα-
θοῖς ῥαθυμίας ἐκλελυτῶσεως αἰεὶ. προσε-
πλήρωκε γὰρ ὁ Μωσῆς ταύτην τοῖς, καθὰ-
Z
,, περ ἐγώμα, τὸ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε.

λς. Καὶ ἐποίησεν Ἀαρὼν καὶ οἱ
υἱοὶ αὐτῆς πάντας τὰς λόγους, ἃς συ-
νέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

ΚΕΦ.

(1) Οἱ ἱερεῖς μόνοι αἷματι καὶ ἐλαίῳ ἐτελειῶντο. οἱ δὲ τῇ χάριτι τὸ πλῆθος ὅλον, τὸ βασιλεῖον
ἱερατῆμα, τὸ ἔθνος τὸ ἅγιον. ἔτι οἱ μὲν εἰς βασιλείαν παριόντες οἱ τῇ παλαιᾷ, ἐλαίῳ μόνον ἐχρίοντο·
οἱ δὲ εἰς ἱερωσύνην, καὶ αἷματι καὶ ἐλαίῳ. καὶ ἔτε τοῖς βασιλεῦσιν ἱερατῆμα ἐξῆλθε, ἔτε τοῖς ἱερεῦσι
βασιλεύειν. μόνος δὲ, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

Κ Ε Φ. Θ.

α. **Κ**αὶ ἐγενήθη τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἐκάλεσε Μωϋσῆς Ἀαρὼν, καὶ τὰς υἱὰς αὐ-
τῆς, καὶ τὴν γερεσίαν Ἰσραὴλ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐν ἡμέρᾳ ὀγδόῃ κα-
ταλήγει μὲν ὡπερ τῆ ἱερᾶσαι Μωϋσῆς
ἀρχεταί γε μὴν ὁ Ἀαρὼν, πλὴν ἔσσειγῇ-
και ὁ Μωϋσῆς, καὶ τοὶ διάττοντος ἤδη πρὸς
τὰ τῆς ἱερωσύης ἔργα τῆς Ἀαρὼν. χρό-
νος γὰρ ὁ τῆς ἱερωσύης Χριστὸς νοοῖτ
ἀν εἰκότως ὁ μετὰ τὸν νόμον, τῆς ἐστὶν ἡ
ὀγδόῃ, καὶ ἡ ἀνάστασις, καὶ ἀρχή τις
2. Κορ. 5. 17. ὡπερ αἰῶνος νέος. καινή γὰρ κτίσις ἐν
Χριστῷ, κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἀναδεδειγ-
μένον δὲ ἤδη Χριστὸς κατὰ τὴν ὀγδόῃ, κα-
ταλήγει μὲν τὰ Μωσέως· ἔτι γὰρ ἐν τύποις
ἐστὶ καὶ σκιαῖς λατρεύομεν· ἡ γὰρ μὴν ἐν
νόμῳ παίδουσις ἔσσειγῇ. πνευματικὸς
γὰρ ὁ νόμος τοῖς πνευματικοῖς, καὶ αἰ
τὸ Χριστὸς λαλεῖ μυστήριον.

β. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀα-
ρὼν, λάβε σεαυτῷ μοσχάριον ἐκ βοῶν
περὶ ἀμαρτίας, καὶ κριὸν εἰς ὀλοκαύ-
τωμα, ἄμωμα· καὶ προσένεγκε αὐ-
γ. τὰ ἐναντι Κυρίου. Καὶ τῇ γερεσίᾳ
Ἰσραὴλ λαλήσεις, λέγων, λάβετε
χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἀμαρτίας,
καὶ κριὸν, καὶ μοσχάριον, καὶ ἄμνον
ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωσιν, ἄμωμα,

δ. Καὶ μόχον ἐκ βοῶν, καὶ κριὸν εἰς θυ-
σίαν σωτηρίας ἐναντι Κυρίου, καὶ σεμί-
δαλιν ἀναπεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ· ὅτι
Κύριος σήμερον ὀφθήσεται ἐν ὑμῖν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὑπὲρ λαῶ χίμαρος, καί-
τοι μοσχάρις εἰς ἀποκαθάρσιν ἱερέων προ-
συνωεγμένον. ἐν ὑπεροχῇ γὰρ τὰ τῶν ἱε-
ρέων. μοσχάριον δὲ καὶ ἄμνος εἰς ὀλοκαύ-
τωσιν, τὴν ἐν Χριστῷ νηπιότητα τῶν ἐν
πίσει καθιερωμένων ὑπαντίτλεται· μόχος
δὲ καὶ κριός, τὸ τληπαθὲς καὶ ἀνδρείον,
καὶ τὴν ἐν προαίτητι καρποφορίαν. καὶ
τῆ μὲν πρώτης τύπος, ὁ μόχος· ὁ δὲ κριός,
τῆ δευτέρας. διάβροχος δὲ τῷ ἐλαίῳ σε-
μίδαλις, τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τὸ ἐν ἐλπίδι
λαμπρὸν παραδελτοῖ.

ε. Καὶ ἔλαβον καθότι ἐνετείλατο
Μωϋσῆς ἀπέναντι τῆς σκηνῆς τῆς μαρ-
τυρίας. καὶ προσήλθε πᾶσα συναγω-
γὴ, καὶ ἔστησαν ἐναντίον Κυρίου.

ς. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς, τῆτο τὸ ῥῆ-
μα, ὃ εἶπε Κύριος· ποιήσατε, καὶ
ὀφθήσεται ἐν ὑμῖν ἡ δόξα Κυρίου.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπηγγέλλετο μὲν ἐν
ὁ Μωϋσῆς κατὰ τὴν ὀγδόῃ ἡμέραν ὀφθή-

σεσθαι τὴν δόξαν Κυρίου. προαναπεφώ-
νηκε γὰρ ὁ νόμος τῆς τῆ Σωτῆρος ἡμῶν
ἐπιδημίας τὸν χρόνον.

ζ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀαρὼν,
πρόσελθε πρὸς τὸ θυσιαστήριον, καὶ
ποιήσον τὸ περὶ τῆς ἀμαρτίας σου, καὶ
τὸ ὀλοκαύτωμά σου, καὶ ἐξίλασαι πε-
ρι σεαυτοῦ, καὶ τῶ οἴκου σου· καὶ ποιήσον
τὰ δῶρα τῆς λαῶ, καὶ ἐξίλασαι περὶ
αὐτῶν, καθάπερ ἐνετείλατο Κύριος.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῆτό ἐστιν ὃ φησιν ὁ μακά-
ριος Παῦλος, ὅτι πᾶς ἀρχιερεὺς ἐξ ἀν-
θρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων
καθίσταται, καὶ τὰ ἐξῆς. Εβρ. 5. 1.

η. Καὶ προσήλθεν Ἀαρὼν πρὸς
τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἔσφαξε τὸ μο-
σχάριον τὸ περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ.

θ. Καὶ προσήνεγκαν υἱοὶ Ἀαρὼν τὸ αἷμα
πρὸς αὐτόν. καὶ ἔβαψε τὸν δακτύλον
αὐτοῦ εἰς τὸ αἷμα, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰ
κέρατα τῆς θυσιαστήριος· καὶ τὸ αἷμα
ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν βάσιν τῆς θυσιαστήριος.

ι. Καὶ τὸ σῆμα καὶ τὰς δύο νεφρὰς
καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῆς ἡπατος τῆς
περὶ τῆς ἀμαρτίας ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον, ἐν τρόπον ἐνετείλατο
Κύριος τῷ Μωϋσῇ

Τὸν λοβόν. Ἄλλος, τὸ περιεσόν φησι
τῆς ἡπατος.

ια. Καὶ τὰ κρέα καὶ τὴν βύρσαν
κατέκαυσαν πυρὶ ἔξω τῆς παρεμβο-
λῆς. Καὶ ἔσφαξαν τὰ ὀλοκαυτώ-
ματα· (1) καὶ προσήνεγκαν υἱοὶ Ἀα-
ρὼν τὸ αἷμα πρὸς αὐτόν· καὶ προσέ-
ιγ. χεεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. Καὶ
τὸ ὀλοκαύτωμα προσήνεγκαν αὐτῷ
κατὰ μέλη· αὐτὰ καὶ τὴν κεφαλὴν,

ιδ. καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Καὶ
ἐπλυνε τὴν κοιλίαν καὶ τὰς πόδας
ὕδατι· καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ ὀλοκαύ-
ιε. τωμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Καὶ προ-
σῆνεγκε τὸ δῶρον τῆς λαῶ· καὶ ἔλαβε
τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἀμαρτίας
τῆς λαῶ· καὶ ἔσφαξεν αὐτόν, καὶ
ἐκαθάρισε, καθὰ καὶ τὸν πρῶτον.

ισ. Καὶ προσήνεγκε τὸ ὀλοκαύτωμα, καὶ
ιζ. ἐποίησεν αὐτὸ ὡς καθήκει. Καὶ προ-
σῆνεγκε τὴν θυσίαν, καὶ ἐπλησε τὰς
χειρας ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ
τὸ θυσιαστήριον χωρὶς τῆς ὀλοκαυτώ-
ιη. ματος τῆς πρῶτης. Καὶ ἔσφαξε τὸν
μόχον

Tit 2

(1) Καὶ ἔσφαξε τὸ ὀλοκαύτωμα. αἱ προεξημ. ἐκδόσ.

μόχον, καὶ τὸν κριὸν τῆς θυσίας τῆς Α
σωτηρίας τῆς τῆ λαῶ. καὶ προσήνεγ-
καν οἱ υἱοὶ Ααρὼν τὸ αἷμα πρὸς αὐτόν,
καὶ προσέχεεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύ-
ιδ. κλω. Καὶ τὸ σῆαρ τὸ ἀπὸ τῆ μόχου,
καὶ ἀπὸ τῆ κριῶ τὴν ὁσφύν, καὶ τὸ
σῆαρ τὸ καλύπτον ἐπὶ τῆς κοιλίας,
καὶ τὰς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ σῆαρ τὸ
ἐπ' αὐτῶν, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τῆ
κ. ἥπατος. Καὶ ἐπέθηκε τὰ σέατα ἐπὶ
τὰ σηθύνια· καὶ ἀνήνεγκε τὰ σέατα
κα. ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Καὶ τὸ σηθύνιον,
καὶ τὸν βραχίονα τὸν δεξιὸν ἀφείλεν
Ααρὼν ἀφαίρεμα ἔναντι Κυρίου, ὃν
τρόπον συνέταξε Μωϋσῆς

κβ. Καὶ ἐξάρας Ααρὼν τὰς χεῖ-
ρας ἐπὶ τὸν λαόν, ἠυλόγησεν αὐτὰς·
καὶ κατέβη ποιήσας τὸ περὶ τῆς ἀμαρ-
τίας, καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα, καὶ τὰ
τῆ σωτηρίας.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Σημεῖον ἂν γένοιτο
σαφές ἡ χειρὸς ἐπίθεσις τῆς τῆ παναγίας
πνύματος εἰς ἡμᾶς καταβολῆς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ὑπολαμβάνω εἰ-
σάδε ἀνίστασθαι τὸν λόγον, ὅτι δεῖ τὸν
ὀυλογεῖν τινὰς κεκοσμηθῆαι ἔργοις δια-
φανέσι καὶ ἐπληρομένοις παρὰ τὰς πολλὰς.
αἱ γὰρ χεῖρες Ααρὼν ἀνω ἐξαίρονται, ὅτε
μέλλει ὀυλογεῖν τὸν λαόν. καὶ εἶπερ τις
κάτω ἔχοι τὰς χεῖρας εἰς τὰ γῆινα, ἐκ
αὐτῶν ἀνύσοι βεβλημένοι ὀυλογεῖν τινά· καί-
περ ἐδὲ κάτω κείμεναι αἱ Μωσέως χεῖρες
ὠφέλεον τὸν λαόν, ἀλλ' ὅτε περ ἐπῆρνοντο.
τὰς σύμβολον ἡ καὶ ἡ ἐπαρσις τῶν χει-
ρῶν τῆ Σωτηρίας. ταῖς γὰρ ὑπὲρ ἀνθρώ-
πων πράξεις ὑψώσεν αὐτῶν τὰς χεῖρας,
καὶ ἔσωσε τὰς πιστεύοντας. τάχα τοίνυν
πᾶς ὁ ταῖς πράξεσιν ἐπληρομένος, ἐσαυρώ-
Γαλ. 6. 14. δη. καὶ κατὰ τὸτο ἔλεγε Παῦλος, ἐγὼ
" κόσμῳ ἐσαύρωμαι, καὶ μοι ὁ κόσμος· τε-
τέστι νουηται μοι ὁ λόγος ὁ περὶ κόσμου,
καὶ ἐπῆρται δὲ, ἐκ ἐτι κείται κάτω. τῷ
γὰρ μὴ σιωπᾷ τὸν λόγον τῆς κοσμο-
ποιίας, ὁ λόγος (Ι) ἐκ ἐσαύρωται. καλὸν
γὰρ ἡγῆμαι τὸ μυσικῶς σαυρῶσθαι, ὃ καὶ
Παῦλος πέπονθε· Χριστῷ σινεσαύρωται,
καὶ ὁ κόσμος ἔχειν ὡς πρὸς τὸν Παῦλον νῦν,
ἐπληρομένον καὶ νουημένον αὐτῷ.

κγ. Καὶ εἰσῆλθε Μωϋσῆς καὶ Αα-
ρὼν εἰς τὴν σκηνὴν τῆ μαρτυρίας· καὶ
ἐξελθόντες ἠυλόγησαν πάντα τὸν
λαόν. καὶ ὤφθη ἡ δόξα Κυρίου παντὶ
τῷ λαῷ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐξελθόν-
τες ἀμφοτέρω, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείναν-
τες πρὸ τῆς κεφαλῆς, ὡς τὰς τίθειται
τῷ ἔδναι τὰς προσηκῶσας ἀπὸ καθαρῶς
καὶ ὁσιωτάτης γνώμης.

κδ. Καὶ ἐξῆλθε πῦρ παρὰ Κυρίου,
καὶ κατέφαγε τὰ ἐπὶ τῆ θυσιαστήρις,
[τὰ τε ὀλοκαυτώματα, καὶ τὰ σέατα.]
καὶ εἶδε πᾶς ὁ λαός, καὶ ἐξέστη, καὶ
ἐπεσαν ἐπὶ πρόσωπον.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐτι δ' ὁ-
χομαίων, τερατωδέσατόν τι συμβαίνει. ἐκ
γὰρ τῶν αἰδύων, εἴτε αἰθέρος ἀπόσπασ-
μα τῆ καθαρῶτάτης, εἴτε αἰέρος κατὰ τὴν
τῶν στοιχείων φύσιν μεταβολὴν ἀναλυθέν-
τος εἰς πῦρ, αἰφνίδιον ἀνθρώπου φλόξ διεκ-
καίει, καὶ σιωτόμῳ ῥύμῃ φέρεται μεν ἐπὶ
τὸν βωμόν, τὰ δ' ἐξ αὐτῆς πάντα ἐξανα-
λίσκει· πρὸς, οἶμα, σαφές αὐτῷ δήλωσιν,
ὅτι ἐδὲν ἀνὸς θείας ἐπιφροσύνης ἐπετε-
λεῖτο. ὡρεῖν γὰρ ἐξαίρετον εἶδος ἡ τοῖς
ἀγίοις προσνεμηθῆναι, μὴ μόνον ἐν οἷς ἀν-
θρώποι δημιουργοὶ, ἀλλὰ καὶ τῷ καθαρῶ-
τάτῳ τῆς ἐσίας πυρὶ, τὸ χρεῖδες καὶ
παρ' ἡμῖν ὅπως μὴ προσάψαιτο τῆ βωμῆ,
διὰ τὸ μυρίας ἴσως ἀναμεμάχθαι κήρας.
Καὶ μετ' ὅλην. Ταύτης ἐνεκά μοι δοκῶ τῆς αἰ-
σίας, ὡς μεμιασμένον ἤλασε τῆ ἱερῶτάτης
βωμῆ πῦρ τὸ χρεῖδες, ἀνδ' ὃ φλόγα αἰ-
θερίου ἀμβρησεν ἀπὸ τῆ ἐρανῆ πρὸς δια-
βολῶν ἀγίων καὶ βεβήλων, ἀνθρώπων
τε καὶ θείων. ἡρμοστὲ γὰρ ταῖς θυσίαις
ἀφθαρτοτέραν ἐσίαν ἀπονενεμηθῆαι πυ-
ρὸς, τῆς πρὸς τὰς βιωτικὰς χρεῖας ὑπε-
ρετῆσης.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπὶ τὰ διχοτομήμα-
τα τὴν πυρὸς ἀκμὴν καθεῖλε Θεός, οἰονεί-
πως τῶν προκειμένων ἀπλόμενος· ὑπό-
πλάττεται γὰρ τὴν πυρὸς φύσιν αἰὲν τὸ
θεῖον· νυνὶ δὲ τῆς νοητῆς προτιθεμένης
αὐτῷ θυσίας, ἐκ ἐν εἶδει πυρὸς, ἀλλ' ἐν
ἀγίῳ πνύματι τῶν προκειμένων νοητῶς
ἐφαπλόμενος, ζωοποιὸν ἀποφαίνει τοῖς ἐ-
Φιεμένοις μεταλαχῆν· καὶ ἀληθὲς ἐν πί-
σει τὸ χρῆμα δεδэгμεθα.

Κ Ε Φ. Ι.

α. **Κ**αὶ λαβόντες οἱ δύο υἱοὶ Αα-
ρὼν Ναδάβ καὶ Αβιθδ,
ἐκαστος τὸ πυρεῖον αὐτῶ,
ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὰ πῦρ, καὶ ἐπέβα-
λον ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα, καὶ προσή-
νεγκαν ἔναντι Κυρίου πῦρ ἀλλότριον,
ὃ ἐ προσέταξε Κύριος αὐτοῖς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ πῦρ
τὸ ἀλλότριον; Ἐδίδαξεν ἡμᾶς ἡ ἱστορία, ὡς
τῆς πρώτης ἐπιτελεσμένης θυσίας, τὸ πῦρ
ὃ κατὼ αὐτῷ τὰ ἱερεῖα, τὸτο ἄσβεστον
διατηρηθῆναι προσέταξεν ὁ Θεός, καὶ νύ-
κλω καὶ μεθ' ἡμέραν ξύλα τῷ πυρὶ χορη-
γεῖσθαι· ἵνα μὴ χειροποίητον πῦρ ἀναμι-
γῇ τῷ θείῳ πυρὶ. ἐπεὶ δὲ τοίνυν τὸτον
παρ-

(1) Ὁ κόσμος ἀναγ. τέτο δὲ τὸ ὑπόμν. ὡς προδήκη τις ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. κῶτα.

παρέβησαν τὸν νόμον Ναδὰβ καὶ Ἀβιὲδ,
τῷ Ἀαρὼν οἱ παῖδες, καὶ πῦρ εἰσώλεγκαν
χειροποίητον, τὸ θεῖον αὐτὰς κατὼσάλωσε
πῦρ. ἡμεῖς δὲ παιδοδομεῖται διὰ τέτων, μὴ
σβεννῶαι τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ἀναζωπυρεῖν
ὡς ἐλάβομεν χάριν· καὶ μηδεὶς ἄλλότριον
ἐπιστάγειν τῇ θείᾳ Γραφῇ, ἀλλ' ἀρκεῖται
τῇ διδασκαλίᾳ τῷ πνεύματος, καὶ μυσατ-
τεῖται τὰς αἰρέσεις· ὧν οἱ μὲν μύητες τοῖς
θεοῖς λόγοις προσέθεσαν, οἱ δὲ τὰς δυσε-
βεῖς αὐτῶν λογισμὸς τῆς γραφικῆς προε-
τίμησαν διανοίας.

β. Καὶ ἐξῆλθε πῦρ παρὰ Κυρίῃ,
καὶ κατέφαγεν αὐτὰς, καὶ ἀπέθανον
ἐναντὶ Κυρίῃ.

ΛΗΛΟΤ. Ἐσι σοχάσαθαι τὴν αἰτίαν
τῆ ἐμπρησμῆ τῶν ἡν' Ἀαρὼν, ὡς ἔ μετὰ
αἰδῶς καὶ ὑβλαθείας Θεῷ λατρεύοντων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐνδειγμα τὸ τοῦ
μὴ δὲν τοῖς θεοῖς ἐπεισάγειν τὰ ἀνθρώπι-
να. τὸ γὰρ θεὸς πῦρ ἐπιφαινομένον, ἐκ
ἐδὲ ὑλικὸν προσάγειν πῦρ ὡς περ τῆς
χάριτος ἐπιφανείσης, πέπαιται τὰ τὸ
νόμος ὑλικά.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οἱ ἱερεῖς
 Ναδάβ καὶ Ἀβιὺδ ἵνα ζήσωσιν, ἀποθνή-
 σκῃσι, θνητῆς ζωῆς ἀφθαρτον ἀντικα-
 ταλλάττομενοι βίον, καὶ ἀπὸ τῆς γινόμενης
 τρὸς τὸ ἀγέννητον μετανιστάμενοι. ἐφ' ᾧ τὰ
 σύμβολα τῆς ἀφθαρσίας ἄδεται, τό τε
 ἐτελεύτησαν ἐνώπιον Κυρίου, ταῖς ἐξη-
 σαν· νεκρὸν γὰρ ἔθεμις εἰς ὅψιν ἐλθεῖν
 τῷ Θεῷ καὶ πάλιν, ταῖς ἐξιν, ὃ εἶπε Κύ-
 ριος, ἐν τοῖς ἐγγίξασί μοι ἀγιασθήσομαι.
 17. νεκροὶ δὲ, ὡς καὶ ἐν ὕμνοις λέγεται, ἐκ
 αἰνέσουσι Κύριον. ζώντων γὰρ τὸ ἔργον.

γ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀαρὼν,
τῷτό ἐσιν, ὃ εἶπε Κύριος, λέγων, ἐν
τοῖς ἐγγίξασί μοι ἀγιασθήσομαι, καὶ
ἐν πάσῃ τῇ συναγωγῇ δοξασθήσομαι.
καὶ κατενύχθη Ἀαρὼν.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰκὸς ἀκέσσαντα τὸν πατέρα, ὅτι διελύσατο αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὰ ἀμαρτήματα ἐν τῇ πληγῇ, καὶ ἐν τοῖς ἀγίοις τελῶσιν ὑπὲρ ὧν ἐνταῦθα δεδώκασιν δίκην, παρεμυθεῖτο. (1) καὶ ἔτω διωκτὸν τάχα νοεῖν τὸ ῥῆμα· ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι πλημμελῶντες, ἐοῦ ὅτε ἀναβολῇ δέχονται τῆς πληγῆς, ἔ μὴ οἱ πλησιάζοντες τῷ Θεῷ. ὥς ἐάν οἱ δίκαιοι, ἐφ' οἷς πλάιουσιν, ὡς τιμωρῶνται, ἐλεῶν αὐτοὺς ὁ Θεός, πρὸς ὀλίγον βασανίζει· εἰ δὲ μὴ πλάισας τιμωρηθεῖν δοκιμῆς ἐνεκεν, ὥς ὁ Ἰωβ, σεφανεῖται.

δ. Καὶ ἐκάλεσε Μωϋσῆς τὸν Μι-
σαδαΐ, καὶ τὸν Ἑλισαφάν, ὕς Ὁ-
ζιήλ, ὕς τῷ ἀδελφῷ τῷ πατρὸς Ἀα-

A ρων, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, προσέλθετε
καὶ ἄρατε τὰς ἀδελφὰς ὑμῶν ἐκ προ-
σώπῃ τῶν ἀγίων ἔξω τῆς παρεμ-
βολῆς.

ε. Καὶ προσῆλθον, καὶ ἦραν αὐ-
τὰς σὺν τοῖς χιτῶσιν αὐτῶν ἕξω τῆς
παρεμβολῆς, ὃν τρόπον εἶπε Μωϋσῆς.

B
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T
T

ζ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀαρὼν
 καὶ Ἐλεάζαρ καὶ Ἰθάμαρ τῆς γῆς αὐ-
 τῶν, τὴν κεφαλὴν ὑμῶν ἐκ ἀποκιδα-
 ρώσετε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν ἐξ διαρ-
 ρήξετε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε, καὶ ἐπὶ
 Δ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἔσαι θυμός·
 οἱ δὲ ἀδελφοὶ ὑμῶν πᾶς ὁ οἶκος Ἰσ-
 ραὴλ κλαύσονται τὸν ἐμπυρισμὸν, ὃν
 ἐνεπυρίσθησαν ὑπὸ Κυρίου.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὴν ἐπὶ τοῖς Φιλτάτοις λύπῃ ἐκ ἑᾶ πρόφασιν γενέσθαι τῆς τῆ ἱερῆς ἀλήματος μεταβολῆς· διδάσκων τὰ τῆ Θεᾶς (2) τῶν φυσικῶν ἰχυρότερα (3) τῷ ἐσθίῃ.

Ε ** ΤΟΤ ΑΥΤΟΤ. Πληροὶ τοῖς ἀπο-
θανῆσι τὴν τιμὴν δι' ἐτέρων. καθῆκον
γὰρ ἔλαττον τῷτο. ὃ δὲ ἄρα πειθεῖν ἰε-
ρέας, καὶ μάλιστα τὰς ἄρτι χρισθέντας.

ζ. Καὶ ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς
τῆ μαρτυρίας ἔκ ἐξελεύσεσθε, ἵνα μὴ
ἀποθάνητε· τὸ ἔλαιον γὰρ τῆς χρί-
σεως παρὰ Κυρίου ἐφ' ὑμῖν ἐστίν. καὶ
ἐποίησαν κατὰ τὸ ῥῆμα Μωϋσῆ.

9. η. Καὶ ἐλάλησε Κύριος τῷ Ἀα-
ρων, λέγων, Οἶνον καὶ σίκερα ἔπιε-
θε σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετὰ σοῦ, ἡνίκα
ἐὰν ἐξοπορεύησθε εἰς τὴν σκηνὴν τῶ μαρ-
τυρίου, ἢ προσπορευομένων ὑμῶν πρὸς
τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἔμὴ ἀποθάνητε.
νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ μόνον οὐδὲν
 τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ κρεπταλῶν ἀπὸ
 Τττ 3 μέσης

(1) Παραμυθήθη. ὁ Ἀλεξ. κωδ. παραμυθηθῆναι δὲ ὀρθότερ.

(2) Τα γὰρ τῷ Θεῷ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(3) Ὡς ὁ Σωτὴρ ἀφ' ἑαυτοῦ πατὴρ, ἵνα τὸ εὐαγγέλιον κηρύσῃ ὁ μαθητής. αὐτ.

μέθης ἐπερίνης ἔωθεν λειτεργέντα. πῶς γὰρ ἄξιον ἐπιθυμίας ἡτῆσθαι τὸν ὑπὲρ τῶν ἡτλημένων δεόμενον; διὰ συμβόλων γὰρ πᾶσαν πρόφασιν ἀπαγορεύει τῷ ἐξι-
 Λεκ. 21. 34. σασαν τὸν λογισμόν, καὶ γήinois μεθύσκε-
 σαν πραγμασι. διὸ καὶ ὁ Σωτὴρ ἔφη·
 » καρδίᾳ φροντίδι καὶ μερίμναις βιωτικαῖς·
 » ἐπεὶ καὶ σίκερα, πᾶν ἐρμυνόεται μέθυ-
 μα, καὶ ἐξ ἀμπέλου μὴ ἦ. Καὶ μετ' ἑτέρα.
 » Ὡβέλιστα δὲ τὸ, ἢ προποροδομένων ὑμῶν
 » πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ὡς συννοούμενον τῷ
 προποροδομένῳ πρὸς τῷ σκίλῳ τῆ μαρ-
 τυρίας ἦγαν ὡς τῆ θυσιαστηρίας βατὲ ὄν-
 τος καὶ μὴ ἱερεῦσι. τοῖστοι γὰρ καὶ οἱ
 ἀφιστάτες ἐμπροσθεν τῆ θυσιαστηρίας τὸ δῶ-
 ρον μέχρι διαλλαγῶσι τοῖς ἀδελφοῖς, ἵνα
 τότε προσέλθωσι τῷ θυσιαστήριῳ. μήπο-
 τε δὲ καὶ οἱ ἐκλὸς τῆς ἐφημερίας ἱερεῖς
 προποροδύονταί τῷ θυσιαστήριῳ, καὶ εἰ μὴ
 τῇ σκίλῳ τῆ μαρτυρίας;

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τῆς ἱερέας οἱ-
 νη κωλύει μεταλαμβάνειν; Οὐ παντάπα-
 σιν ἀπηγόρευσε τῆτο, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῆς
 λειτεργίας καιρὸν. κατὰ γὰρ διδοχὰς
 ἐλειτεργάν. οἱ μὲν, ἐν ταύταις ταῖς ἡμέ-
 ραις· οἱ δὲ, ἐν ἄλλαις. νηφάλιον δὲ καὶ ὁ
 1. Τιμ. 3. 2, 8. Ἀπόστολος τὸν ἱερέα κελοῦναι εἶναι, καὶ τῆς
 » διακόνους, μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντάς. καὶ
 1. Τιμ. 5. 23. τῷ Τιμοθέῳ γράφων, οἶνω ὀλίγῳ κεχρη-
 ῖσθαι προσέταξε διὰ τὰς συχνὰς ἀδυναμίας.
 τέλειον γὰρ προσήκει εἶναι τὸν ἱερέα, ὡς
 τῷ ὑπὲρ τῆ λαῖς πρεσβείαν πεπισδυμένον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Θάνατον ὁ λόγος εἰσὶν
 ἀπειλεῖν ἱερεῦσιν, οἶνον καὶ σίκερα πίνε-
 σιν, ἡνίκα ἂν εἰς τῷ σκίλῳ εἰσπορεύων-
 ται. δεῖ γὰρ τῆς ὑπὲρ τῆ λαῖς ὀχυρομένης
 ἐπισκόπης ἀποσρέφεσθαι ἀπὸ μέθης, ἢ
 μόνον τῆς ἀπὸ οἶνου, ἀλλὰ [καὶ] τῆς τῶν
 πραγμάτων, καὶ διαλογισμῶν ἀνθρωπί-
 νων. εἴχ' ὡς ἄτοπον δὲ ἀπαγορεύει τῆτο,
 ἀλλ' ὅτι ἦδει τὸ ἀκρατές τῶν Ἰσραηλιτῶν,
 ὅτι ὁπότε ἀψοῖντο, εἰς ἀμετρίαν ἐχώρουν.
 ἵνα ὅτε εἰς τὰ ἅγια εἰσπορεύονταί, νηφά-
 λιον ἢ (1) τὸ τῆς ψυχῆς ἀκριβές, καὶ
 λεπτόν τῆ Θεῷ μνημόσινον.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ πρὸς
 ἀλήθειαν νόμιμον, ὅθεν ἐστὶν αἰώνιον· ἐπεὶ
 καὶ ὁ ὁρθὸς λόγος, ὅς δὴ νόμος ἐστίν, ἢ
 Φθαρτός. καὶ γὰρ αὐτὸν τὴν ἀντίον παράνο-
 μον, ἐφήμερόν τε καὶ ὑδιδάλυτον ἐξ ἑαυτῆς
 παρὰ τοῖς εὖ φρονέσιν ἀνωμολόγηται.

1. Διασεῖλαι ἀναμέσον τῶν ἁγίων
 καὶ τῶν βεβήλων, καὶ ἀναμέσον τῶν
 ἀκαθάρτων καὶ τῶν καθαρῶν.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Νόμος καὶ
 παιδείας ἴδιον, βέβηλα ἁγίων, καὶ ἀκα-
 θάρτα καθαρῶν διασέλλειν· ὡς ἐμπαλιν
 ἀνομίας καὶ ἀπαιδευσίας εἰς ταύτον ἄγειν

A τὰ μαχόμενα βιάζεσθαι, φυρέσας τὰ πάν-
 τα καὶ συγχέσας.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δεῖ τῆς ἱερέας ἀβε-
 βήλως ὄντας, ἀνδρῶν βεβήλων ἀποφοί-
 » τῶν. πᾶν γὰρ ζῶον, φησὶν, ἀγαπᾷ τὸ Σαρ. 13. 15,
 » ὅμοιον αὐτῷ· καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτὸς προσκολλ- 16.
 » ληθῆσεται ἀνῆρ.

ια. Καὶ συμβιβάζειν τῆς ὑπὲρ Ἰσ-
 ραὴλ πάντα τὰ νόμιμα, ὅσα ἐλάλησε
 B Κύριος πρὸς αὐτὸς διὰ χειρὸς Μωϋσῆ.

ΑΛΛΟΣ φησὶν ἀντὶ τῆ συμβιβάζειν,
 φωτίζειν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Συμβιβάζειν, τῆς ἐξ ἱσ-
 φιλίζειν, ὡς ἰσχύσαι σινιδᾶν τῆς ἀκρω-
 μένης, ὅτι παιδαγωγὸς ὁ νόμος ἐστὶ. (2)

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μόνος τῆτο Χριστῆ,
 » κἀκείνων ἔς, τεκνία καλεῖ· ὅς καὶ συμ- Ἰωάν. 13. 33.
 βιβάζει τὸν κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ ἀλελά-
 ληκε Κύριος διὰ τῆς Μωϋσεως χειρὸς τῆς
 χωρέσεως λόγον Θεῷ. διὸ καὶ πιστὸς τῷ ἐν
 ὅλῳ τῷ οἴκῳ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον
 τῶν λαληθησομένων. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τὶ δὲ
 συμβιβάζειν, ἢ ὡς πνευματικὸς ὁ νό-
 μος, καὶ παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν; ὡς τό γε
 γράμμα διδασκαλίας ἢ δέεται.

ιβ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀα-
 ρῶν καὶ πρὸς Ἐλεάζαρ καὶ πρὸς Ἰθά-
 μαρ τῆς ὑπὲρ αὐτῆς τῆς καταλειφθέν-
 τας, λάβετε τὴν θυσίαν τὴν κατα-
 λειφθεῖσαν ἀπὸ τῶν καρπωμάτων

Κυρίως, καὶ φάγετε ἄζυμα παρὰ τὸ
 θυσιαστήριον· ἅγια ἁγίων ἐστὶ. Καὶ

φάγεσθε αὐτὴν ἐν τόπῳ ἁγίῳ· νόμι-
 μον γάρ σοι ἐστὶ, καὶ νόμιμον τοῖς υἱοῖς-
 σε τῆτο ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίως.

ιδ. ἔτω γὰρ ἐντέταλταί μοι Κύριος. Καὶ
 E τὸ σηθύνιον τῆ ἀφαιρέματος φάγεσθε
 ἐν τόπῳ ἁγίῳ, σὺ καὶ οἱ υἱοί σε καὶ ὁ
 οἶκός σε μετὰ σε· νόμιμον γάρ σοι, καὶ
 νόμιμον τοῖς υἱοῖς σε ἐδόθη ἀπὸ τῶν θυ-
 σιῶν τῶν σωτηρίων τῶν ὑμῶν Ἰσραὴλ.

ιε. Τὸν βραχίονα τῆ ἀφαιρέματος,
 καὶ τὸ σηθύνιον τῆ ἀφορέματος ἐπὶ
 τῶν καρπωμάτων τῶν σεάτων προσοί-
 σασιν, ἀφορίσμα ἀφορίσαι ἐναντι

Z Κυρίως. καὶ ἔσασιν καὶ τοῖς υἱοῖς σε
 καὶ ταῖς θυγατράσι σε μετὰ σε νόμι-
 μον αἰώνιον, ὃν τρόπον συνέταξε Κύ-
 ριος τῷ Μωϋσῇ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ θεωρῶν τῷ τερ-
 πνότῃ Κυρίως, καὶ διὰ τὸ καθαρὸν τῆς
 καρδίας Θεὸν ὁρῶν, ἐδίδει τὸ σηθύνιον· (3)
 τὸν δὲ βραχίονα, (4) ὁ ἐξαίρετα ἔργα
 H ἐπιτηδύων.

15. Καὶ

(1) Νηφάλιον ἔχων. ὡς Τόμ. 2. σελ. 182. τῆς τῆ Ῥε. ἐκδοσ.

(2) Ἐν τοῖς ἐκδοσ. εἴχ' εὐρεται.

(3) Τὸ σηθύνιον τῆ ἀφορέματος. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(4) Τὸν δὲ βραχίονα τῆ ἀφαιρέματος. αὐτ.

15. Καὶ τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς Ἀ
ἀμαρτίας ζητῶν ἐξεζήτησε Μωϋσῆς·
καὶ ὁ δὲ ἐνεπεπύριστο. καὶ ἐδυμώθη
Μωϋσῆς ἐπὶ Ἐλεάζαρ καὶ Ἰθάμαρ τὰς
ὑἱὰς Ἀαρὼν τὰς καταλελειμμένους,
16. λέγων, Διατὶ ἐκ ἐφάγετε τὸ περὶ
τῆς ἀμαρτίας ἐν τόπῳ ἁγίῳ; ὅτι γὰρ
ἅγια ἁγίων ἐσὶ, τὸτο δέδωκεν ὑμῖν
Φαγεῖν, ἵνα ἀφέλητε τὴν ἀμαρτίαν
τῆς συναγωγῆς, καὶ ἐξιλάσθητε περὶ
17. αὐτῶν ἐναντὶ Κυρίου. Οὐ γὰρ εἰση-
νέχθη τὸ αἷματος αὐτῶν εἰς τὰ ἅγια.
κατὰ πρόσωπον ἔσω Φάγεσθε αὐτὸ ἐν
τόπῳ ἁγίῳ, ὃν τρόπον συνετάγη μοι.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ τὸν χίμαρον
» τὸν περὶ τῆς ἀμαρτίας ζητῶν ἐξεζήτησε
» Μωϋσῆς· ὁ δὲ ἐμπεπύριστο. Ἐπεὶ ἐκ ἐχρηλῶ
τὸν πατέρα τῶν ἀποθανόντων ὑπὸ τῆ πυ-
ρὸς ἑαυτοῖς καταχαρίσασθαι τὸν χίμαρον,
ἢ ἄλλῳ τινὶ αὐτὸν παραδόναι, ἀλλ' εἰ τῷ
παρὰ Κυρίῳ πυρὶ τῷ καλῶ φάγοντι Ναδάβ
καὶ Ἀβιδό. πρὶν δὲ τὸτο μαθεῖν ἐξ Ἀα-
ρὼν ὁ Μωϋσῆς ὑπομνήσκει τὸν ἀδελφὸν
καὶ τὰς, καταλειφθέντας ὑἱὰς αὐτῶν ἐδίειν
τὸ σηθῶιον τῷ ἀφαιρέματι, καὶ τὸν βρα-
χίονα τῷ ἀφαιρέματι ἐν τόπῳ ἁγίῳ.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπειδὴ ἐν τῇ Ἐξόδῳ
κατὰ τῶν μοχοποιησάντων ἀπεφρίωτο·
Ἐξόδ. 32. 33. ὅτι ἐξαλείψω αὐτὰς· οἰκονομεῖται νῦν, ὥστε
τῷ ἐν πρώτοις προσαγομένῳ θυσίαν ὑ-
πὲρ ἀμαρτίας τῷ λαῷ, μὴ τελειωθῶσαι,
[διὰ τὸ μήτε ἀπὸ τῷ αἵματος αὐτῆς εἰ-
σαχθῶσαι εἰς τὰ ἅγια· μήτε τὰς ἱερεῖς
Φαγεῖν ἐξ αὐτῆς. καὶ τὸ μᾶζον,] ὅτι περ
ἄνω προσάξας ὁ Θεὸς μόχας ὑπὲρ ἀμαρ-
τίας τῷ λαῷ προσφέρεισθαι, νῦν τράγον,
ἄλλον ἀντ' ἄλλου, ἐποίησε προσαχθῶσαι,
ἵνα μόνον ὁ τύπος πληρωθῇ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Δείκνυσιν δὲ ὅτι μὴ τῶν
ιερέων ἐδιδόντων, ἀτέλεστος ἡ θυσία, καὶ
ἡ ἀμαρτία μένει· ἐχρηλῶ γὰρ καὶ τὸ αἷμα-
τος εἰσνεχθῶσαι, καὶ αὐτὰς Φαγεῖν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Αὐτίκα γὰρ Μωϋσῆς
ὁ νομοθέτης θεασάμενος τὸν περὶ τῆς ἀ-
μαρτίας προσνεχθῆναι χίμαρον ὀλοκαυ-
τωθέντα παρὰ τὸν νόμον, ὠργισθὲν τῷτε
Ἐλεάζαρ καὶ τῷ Ἰθάμαρ, λέγων· διατὶ
» ἐκ ἐφάγετε τὰ περὶ τῆς ἀμαρτίας ἐν τό-
» πῳ ἁγίῳ; ὅτι γὰρ ἅγια ἁγίων ἐσὶ, τὸτο
» δέδωκεν ὑμῖν Κύριος Φαγεῖν, ἵνα ἀφέλητε
» τὴν ἀμαρτίαν τῆς συναγωγῆς, καὶ ἐξι-
» λάσθητε περὶ αὐτῶν ἐναντίον Κυρίου. δι-
» δασκόμεθα δὲ πάλιν εἰτεῦσθαι, ὡς τὰ πα-
» ρὰ τῷ λαῷ προσφερόμενα ἐδιδόντες, καὶ
μὴ ἐνόμως ζῶντες, μηδὲ πειθαρχοῦντας
ὑπὲρ τῶν προσφόντων προσδύχας. δι-
κας ὑπέχομεν τῷ Θεῷ. τὸτο αἰνιττόμενος
ὁ δεσπότης Θεὸς διὰ τῷ Προφῆτῃ ἔφη·
Γ » ἀμαρτίας λαῷ μὴ Φάγονται.

Ἐστ. 4. 2.

18. Καὶ ἐλάσησεν Ἀαρὼν πρὸς
Μωϋσῆν, λέγων, εἰ σήμερον προσα-
γνόχασιν τὰ περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐ-
τῶν, καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα αὐτῶν ἐναν-
τι Κυρίου, καὶ συμβέβηκέ μοι τοιαῦτα,
καὶ Φάγομαι τὸ περὶ τῆς ἀμαρτίας
σήμερον, μὴ ἀρεσὸν ἔσται τῷ Κυρίῳ;

Δ ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐπειδὴ συνέβη. Φησὶ,
τοῖς περὶ Ναδάβ καὶ Ἀβιδό προσκρέσασθαι
τῷ Θεῷ ἀποθανεῖν, ὅτε καιρὸς ἦν Φαγεῖν
αὐτὰς τὸ περὶ τῆς ἀμαρτίας τῷ λαῷ. τῷ
ἀφελῶσαι ἢ ἡμαρτε. πῶς οἱ ἐν ἀμαρτίαις
ἡμεῖς σήμερον ἐλεγχθέντες. διὰ τῷ Φαγεῖν
τῷ ἀφελῶσαι προξενήσομεν; χρὴ γὰρ τὸν
ιερέα πρότερον περὶ αὐτῶν ἐξιλάσασθαι.

19. Καὶ ἤκουσε Μωϋσῆς, καὶ ἤρε-
Ε σεν αὐτῷ.

Κ Ε Φ. Ι Α.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέ-
β. γων, Παλήσατε τοῖς υἱοῖς
Ἰσραὴλ, λέγοντες, ταῦτα τὰ κληνῶν,
ἃ Φάγεσθε ἀπὸ πάντων τῶν κληνῶν
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἀπαγορεύει τὰ μὲν ἐδίειν,
τὰ δὲ μὴ ἐδίειν· ἐκ ὅτι κοινόν τι, ἀλλὰ διὰ
δύο αἰτίας· μίαν μὲν, ὅσα ἐν Αἰγύπτῳ προ-
σεκίωσαν ἐδίεισθαι προσάττει, ἵνα διὰ τῶν
καταφρονῶσιν αὐτῶν· καὶ ὅσα ἐν Αἰγύπτῳ
ἡδίων λαμβάνοντες ἀπαγορεύει, ὡς τὸν ὕν·
δι' ἐτέραν δὲ προφασιν τοιαύτῃ· ἡ κοινὴ
Φύσις πολλάκις προλαβῆσα ἐβδελύξατο,
τὰ μὲν, διὰ τὸ μέγεθος· τὰ δὲ, διὰ τὸ
δυσαιδέες· τὰ δὲ, διὰ τὸ νεκρῶν ἀπογού-
σασθαι· τὰ δὲ, κατὰ πρόληψιν μίσους.

ὅσα ἔν προέλαβεν ἡ σωήθεια, ἐκ ἀνέτρε-
ψαν ὁ νόμος· ἃ μὲντοι προσεκίωσαν ἐν Αἰ-
γύπτῳ, καὶ ἃ λίχνως ἡδίων, καὶ πᾶν θυσι-
μαῖον· (1) ὅτι καὶ πρὸ νόμου ἡ σωήθεια.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Θηρία μὲν ἔν ὁδοῦ
Ζ ἔσται καθάρτα. πάντα γὰρ ἀκάθαρτα, κα-
» τα τὸν εἰπόντα νόμον· πᾶν ὃ ἐὰν πορεύη-
» ται ἐπὶ χειρῶν αὐτῶν ἐν πᾶσι τοῖς θηρίοις,
» ἀκάθαρτα ἔσται ὑμῖν. εἴη δ' ἂν γενικῶς
θηρία πάντες οἱ ὁμοτάτοι τῶν ἀνθρώ-
πων, περὶ ὧν φησὶν ὁ Προφῆτης· ἐν τῷ
» ἐγγίξαι ἐπ' ἐμὲ κακῶντας τῷ Φαγεῖν τὰς ψυχὰς 2.
» σάρκας μὴ, καὶ τὰ ἐξῆς.

γ. Πᾶν κληνὸς διχηλῶν ὀπλὴν καὶ
Η ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον δύω χηλῶν, καὶ
ἀνάγον μνησκισμὸν ἐν τοῖς κληνεσι,
ταῦτα Φάγεσθε.

ΘΕΟΔΩ-

(1) Ἐλαπίς ὅμοια· προφασίον δὲ ἴσ. ἡ ἀναιδέος τὸ, ἀπαγορεύει.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ σημαίνει τὸ διχη-
λῆν καὶ μηρυκώμενον; Τὸ μὲν διχηλῆν οἰ-
μαχὶ δηλῶν τὴν τῶν ἀγαθῶν πράξεων, καὶ
τὴν τῶν ἀναγίων διάκρισιν. πρὸς δὲ τῷ
τὸ μὴ μόνον τῷ παρόντι βίῳ ζῶν, ἀλλὰ
καὶ τῷ μέλλοντι· καὶ τῷ μὲν ἀπονέμεν
τὰ ἀναγκαῖα, ἐκείνῳ δὲ πάντα, ταῖς καὶ
τῷ ψυχῇ, καὶ τῷ σῶμα, καὶ τὰ περὶ τὸ
σῶμα. τὸ δὲ μηρυκώμενον τὴν τῶν θείων
λογίων σημαίνει μελέτην. ὥστε γὰρ τὸ
πρόβατον, καὶ τὰ τῷ προσόμοια, διη-
νεκῶς ἀναπεμπάζεται τῷ τροφῷ· ὅπως
ὁ ἐμμελής καὶ Φιλόθεος πρὸς τὸν τῶν
Ψαλ. 118. 97. ὅλων βοᾷ Θεόν· ὡς ἡγάπησα τὸν νόμον-
» σε Κύριε, ὅλῳ τῷ ἡμέραν μελέτη με ἐσί.
καθ' ἅπερ δὲ τῶν ζώων τὰ μὲν διχηλεῖ,
καὶ τῷ τροφῷ ἀναπεμπάζεται, τὰ δὲ
ἐξέτερον αὐτῶν ποιεῖ, ὡς ὄνος, καὶ ἡμί-
νος, καὶ ἵππος, καὶ τὰ θηρία· ἀλλὰ δὲ
διχηλεῖ μὲν, ἐκ ἀναπεμπάζεται δὲ τῷ
τροφῷ, ὥστε ὅς· ἕτερα δὲ μηρυκᾶται
μὲν, ἢ διχηλεῖ δὲ, ὡς κάμηλος καὶ λα-
γῶς· ὅπως ἐστὶ καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις
ὁρεῖν, τὰς μὲν τελείας, καὶ τῶν θείων
λογίων τῷ μελέτῳ ἀπαζομένους, καὶ τῷ
ἀρετῷ ἐπιμελῶς μετιόντας· τὰς δὲ ἀτε-
λεῖς, καὶ τὰ μὲν θεία λόγια διὰ τῆς γλῶτ-
της προσφέροντας, διχηλεῖν δὲ ἐκ ἀνε-
χομένων, καὶ τῇ καμῇ προσεικότας·
τινὰς δὲ τῆς ὁσεβείας ἐδέπω γενομένους,
καὶ τὰ μὲν θεία λόγια μὴ προσειμένους,
ἔργων δὲ ἀξιεπαίων φροντίζοντας· ἀλ-
λὰς δὲ καὶ πράξεων ἀμελῶντας, καὶ πί-
σεως ἐρήμους. τῶν δὲ ἀνδρῶν καθαρὰ
εἶναι λέγει τὰ λεπίδας ἔχοντα. καὶ πλε-
ρύγια. ταῦτα γὰρ ἄνω τοῖς ὕδασι ἐπι-
νήχεται. τὰ γὰρ ἢ τοιαῦτα κάτω περὶ
τῷ ὕλῳ ἐγκαλινδεῖται. καθαροὶ τοίνυν
καὶ τοῖς λογικοῖς οἱ μὴ τοῖς γήινοις προ-
σετηκότες, ἀλλὰ τὰ πλερὰ τῆς πίσεως
ἔχοντες, καὶ τῇ τῆς ἀρετῆς πεφραγμέ-
νοι σκέπη. ὅπερ γὰρ ἐστὶν ἡ λεπίς τοῖς
ἰχθύσι, τῷ τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶν ἡ πίσις.
ταῦτα δὲ ἡμῖν ὁ μακάριος περιλήθησι Παῦ-
λος, τὰ πλερὰ λέγων τῆς χάριτος, καὶ
τὰ ὅπλα τῆς πίσεως. τῶν δὲ πλῶν ἀκα-
θάρτα εἰνά φησι τὰ ἀρπακτικά, καὶ νε-
κροβόρα, καὶ τὰ τῷ σκότει χαίροντα· δι-
δάσκων ἡμᾶς, καὶ πλεονεξίας ἀπέχεσθαι,
καὶ τῷ δυσώδῃ τῆς ἀμαρτίας τροφῷ ἀπο-
σρέφειν, καὶ τὸ σκότος μισεῖν. ὅτι δὲ
ἐκ ἀπὸ τρόπου ταῦθ' ὅπως ἔχουν νενοή-
καμεν, μαρτυρεῖ τῶν Πράξεων ἡ ἰστορία.
εἶδε γὰρ φησὶν ὁ μακάριος Πέτρος σινδόνα
Πραξ. 10. 11, τέτταρσιν ἀρχαῖς καθιεμένῳ, ἐν ᾗ ἡ
12, 13, 14, πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ πε-
15. » τινὰ τὰ ἔρρανθ'· καὶ ἤκαστε Φωνῆς λεγέ-
» σης· ἀνασᾶς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε.
» εἶτα εἰρηκότος ἐκείνῃ, μηδαμῶς Κύριε·
» ὅτι ἐδέποτε ἔφαγον κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον,
» ἔφη ὁ δεσπότης Θεός, ἃ ὁ Θεός ἐκαθάρισε
» σὺ μὴ κοίνῃς. ὅτι δὲ τὰ Κορινθίᾳ χάριν
ταῦτα ἐρέειν ἐθνικῶς γε ὄντος, καὶ σωτη-
ρίας ἐφειμένῃς, δηλοῖ τὰ ἐξῆς. καὶ ὁ Κύ-
ριος δὲ τοῖς Ἀποστόλοις ἔφη· πολλοὶ ἐλθού-

A, » σονται πρὸς ὑμᾶς ἐν αἰδύμασι προβάτων,
» ἔσονται δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες· καὶ τοῖς
» Ἰουδαίοις, γεννήματα ἐχιδνῶν· καὶ ὁ Ἀπό- Ματθ. 23. 33.
» σολος, βλέπετε τὰς κίνας· καὶ τοῖς Ἑφε- Φιλιπ. 3. 2.
» σίων πρεσβυτέροις, οἶδα ὅτι μετὰ τῷ Πράξ. 20. 29.
» ἀφίξιν με ἐλθούσονται λύκοι βαρεῖς εἰς
» ὑμᾶς, μὴ Φειδόμενοι τῇ ποιμνίᾳ. καὶ οἱ
» Προφῆται, τὰς μὲν ἵππας θηλυμανεῖς Ἰερ. 5. 8.
» ὀνομάσσει, τὰς δὲ ὄφεις καὶ ἔκγονα ἀσπί-
» δων πετομένων. καὶ πάλιν ὁ Κύριος· ὁμοιω- Ματθ. 13. 47.
B, » θη ἡ βασιλεία τῶν ἔρρανθ' σαυλῶν βλη-
» θείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντός
» γένους σωαγέσῃ· καὶ, ὅπως τὸ πλῆμα, ἐκεῖ Ματθ. 24. 28.
» σωαχθήσονται καὶ οἱ ἄετοί. σιναῖαι τοί-
» νιν καὶ ἐρμινεῖς τῇ τῆς θείας Γραφῆς δια-
» νοίᾳ. ἡμεῖς μὲν ἐν ταύτῳ λαμβάνομεν ἐκ
τῶν τῷ ὄνῃσιν. Ἰουδαίοις γὰρ διὰ τῶν
αὐτῶν ἕτερον ὠφελείας προσενέλωχεν εἰ-
δος. διχῇ γὰρ διελὼν καὶ τὰ χερσαῖα ζῶα,
καὶ τὰ πλῆμα, καὶ τὰ ἐνυδρᾶ· καὶ τὰ μὲν
ἀκάθαρτα, τὰ δὲ καθαρὰ προσειπὼν, μη-
δὲν τῶν πείθει ἡγαῖναι Θεόν. πῶς γὰρ
ἄν τις σωφρονῶν, ἢ τὸ ἀκάθαρτον ὀνομά-
σοι Θεόν, ὃ μυστήριον ἀποσρέφεται, ἢ
τὸ τῷ ἀληθινῷ προσφερόμενον Θεῷ, καὶ
παρ' αὐτῷ ἐδιδόμενον;

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῆς μὲν αἰ ἐργοῖς
πορείας σύμβολον ὁ πᾶς· διχηλῆς δὲ γε-
τύπος ἂν εἴη σαφὴς τῇ ἐπ' ἅμῳ βαίνειν
ἡμᾶς ὁρθῶς καὶ ἀνεπιπλήκτως διώσθαι,
εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς αὐτὰς, καὶ μέντοι καὶ εἰς
ἐτέρας. εἰ τις ἐν εἴῃ τυχόν, ὁρθῶς καὶ
ἐπιστημονῶς ἐπ' ἅμῳ βαίνειν εἰδὼς, ἐαυ-
τόν τε καὶ ἐτέρας ὠφελῇ οἷός τε, τῇ τῶν
ἡθῶν ποιότητι λέγων, καὶ πρὸς γὰρ δὴ τῷ
νεκρῷ καὶ ἐμφρονέσας, καὶ τοῖς περὶ
Θεῷ λόγοις ἐναύλιον ὥστε τὴν καὶ αἰδιότη-
μα διδὼς τῷ καρδίαν, ἄνω τε καὶ κάτω
σρέφον αἰεί πως ἐν ἐαυτῷ τὰς τῶν θείων
δουμάτων ἐννοίας, καὶ διὰ τῷ πυκνῶς
καὶ ἐμφρόνως ἐξεροῦν, καταλεπλυνῶν
τρόπον τινὰ τὰ ἔτι τῶν νοημάτων ἀκρι-
βῶς ἐγνωσμένα. ζῶντες πάντως ἔσαι προ-
σεοικῶς ἀναφέροντι τὸν μηρυκισμόν, καὶ
τῷ ἐν κοιλίᾳ τροφῷ ἀνεροῦνομένῳ αἰεί,
καὶ τοῖς ὁδοῖν ὑπάγοντι, ὡς ἂν καὶ ἐτι
καταλαίνοιτο, καὶ τῷ τῆς πέψεως ἰσχυρῷ
χωροῖν πρὸς ὄνησιν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Διχηλῆ, τὸν ὁσεβῶς
ἐν τῷ αἰῶνι τῷ πολιτῶν, [καὶ] διὰ
τὸν μέλλοντα αἰῶνα ἐπ' ἐκείνον ἀσπύδοντα·
πρὸς δὲ τῷ διχηλεῖν καὶ ὀνυχιστῆρας ὀνυ-
χίζειν, περιχυόμενον τὰ περιττὰ καὶ νε-
κρὰ ἀπὸ τῶν χειρῶν, ταῖς πράξεων
καὶ ποδῶν, ταῖς πορείαις. πρὸς τέτοις
καὶ ἀναμηρυκισμόν, ἐκ ἀποτιθέμενον μόνον
τῷ πνευματικῷ τροφῷ, ἀλλὰ καὶ
ἀναμνησκόμενον, καὶ συνεχῶς αὐτῷ
μελετώντα.

H δ. Πλὴν ἀπὸ τῶν ἢ φάγεσθε,
ἀπὸ τῶν ἀναγόντων μηρυκισμόν, καὶ
ἀπὸ τῶν διχηλῶν τὰς ὀπλάς, καὶ
ὀνυχίζοντων ὀνυχιστῆρας· τὸν κάμη-
λον,

λον, ὅτι ἀνάγει μηρυκισμόν τῷτο, ὅπλῃν δὲ ἔ διχηλεῖ, ἀκάθαρτον τῷτο
 4. ὑμῖν. Καὶ τὸν δασύποδα, ὅτι ἀνάγει
 5. μηρυκισμόν τῷτο, καὶ ὅπλῃν ἔ διχη-
 5. λεῖ, ἀκάθαρτον τῷτο ὑμῖν. Καὶ τὸν
 χοιρογρύλλιον, ὅτι ἀνάγει μηρυκισ-
 μόν τῷτο, καὶ ὅπλῃν ἔ διχηλεῖ, ἀκά-
 7. θαρτον τῷτο ὑμῖν. Καὶ τὸν ὕν, ὅτι
 διχηλεῖ ὅπλῃν τῷτο, καὶ ὀνυχίζει ὀνυ-
 χας ὅπλῃς, καὶ τῷτο ἔκ ἀνάγει μη-
 7. ρυκισμόν, ἀκάθαρτον τῷτο ὑμῖν. Ἀπὸ
 τῶν κρεῶν αὐτῶν ἔ Φάγεσθε, καὶ τῶν
 θνησιμαίων αὐτῶν ἔχ ἄψεσθε· ἀκά-
 θαρτα ταῦτα ὑμῖν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Βέβηλον μάλιστα τῶν ὄν-
 των ἦκιστα. ὁ μὲν γὰρ νόμος πάντα οἶδε
 καθαρὰ τοῖς καθάροις· ἀλλ' εἰς ἡθῶν
 ποιότητος ἀνθρωπίνων τὸ ἐκάστη ζῶα φυ-
 σικὸν παραλαβὼν, ὀνύησιν ἔ μετρίως.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πρακτικῆς μὲν ἐν
 εὐεργείας καὶ ποιότητος τρόπων, τὴν τῷ
 ποδὸς διχηλίαν τύπον εἶναι διαβεβαιώμε-
 θα· τὸν δὲ γε μηρυκισμόν, λόγῃ τε κατ'
 εὐσέβειαν καὶ δογματικῆς ἐπισήμης ὁρθίης-
 τε καὶ εὐτρίβες σημεῖον εἶναι διορίζομεθα.
 ἀτελής ἐν ἄρα πρὸς ἀρετῇ νοοῖτ' ἂν εἰ-
 κότως, καὶ τῷ χρῶμα θανμάζεσθαι κα-
 θεσῆται μακρὰν ὁ ἔργοις μὲν ἐπαυχῶν
 ἀγαθοῖς, ὁρθότητος δὲ τῆς δογματικῆς
 ἡτλώμενος, καὶ λόγῃς ἔκ ἔχων τῆς ἀλη-
 θείας εἰς νῦν. ἀληθὲς δὲ ὅτι καὶ τὸ ἔμ-
 παλιν ἔκ ἀσυμφανές. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἀκά-
 θαρτος ἐν κατὰ νόμον, ὁ εἶδος ἡτλώμενος.
 τέτων δὲ ὅτι προσῆκεν ἀποφοιτᾶν, καὶ
 κατ' ἐδένα τρόπον ὁρᾶσθαι μετερχηκότας,
 11. διεσάφει, λέγων· ἀπὸ τῶν κρεῶν ἔ Φά-
 11. γεσθε, καὶ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἔχ ἄψε-
 σθε. ἔτε γὰρ ζῶσι, Φησὶ, μὴ σιωπᾶσθαι
 Φήσεσθε· καὶ εἰ τεθναίῃ τις τῶν τοιῶν δε-
 τυχόν, ἀβέβηλον τὸν οἰκέον τηρήσετε
 νῦν, ἐδ' ὅσον εἰπεῖν ἀποδιγάνοντες τῶν
 ἐκείνοις πεποιημένων, λογίῳν δὲ δηλονότι,
 καὶ μιᾶν συγγραμμάτων.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δέχεται τοίνυν εἰς
 παράδειγμα τῷ μὴ διχηλῆντος μὲν τὴν
 ὅπλῃν, ἀνακομίζοντος δὲ τὸν μηρυκισμόν,
 τὴν κάμηλον, ζῶον εὐδαιμόνως τε καὶ ὑπερ-
 μέγεθες, δασύποδά τε καὶ χοιρογρύλλιον,
 τὰ πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν ἄλλων
 μικροφανέστατα, διὰ τῶν ἄκρων καθάπερ
 ἐγώμα· συλλήβδην ἅπαντα περιλαβὼν,
 καὶ ἐδοκ' ἔξω τῶν διὰ μέσων μεθείς. ὁμοίον
 γὰρ ὡς εἰ καὶ λέγοιτο τυχόν, ἀπὸ τῷ λίαν
 ὑψηλῷ τε καὶ ἀνωτάτῳ, καὶ μέχρι μικρῶν
 καὶ τῶν ὅτι μάλιστα κατωτάτῳ, πᾶς ὅς γε
 τοιοῦτος, βδελυρὸς καὶ ἀκάθαρτος.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Παραφέρει δὲ καὶ
 τὸν σὺν, ὡς ἀκάθαρτον, διὰ τοι τὸ διχη-
 λῆν μὲν ὅπλῃν, ἔ μὴν ἔτι πεφυκότα, καὶ
 ἀναμασάσθαι, τρεῖς ἀνάγειν μηρυκισ-

μόν· ἀδρανέστε καὶ ἄχρησον τὸ ἐν ἔργοις
 καύχημα, δίχα τῷ λόγῃ τῷ κατ' εὐσέβειαν
 ἀποφαίνων.

*** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ τῶν ἀλόγων ἀ-
 πάντων δημιουργός ἐστιν ὁ Θεός, διατὶ τὸ
 διχηλῆν ὅπλῃν καὶ μηρυκισμόν μὲν ἔχον,
 καθαρὸν εἶναι ἀπεφύλατο; καὶ πάλιν, δια-
 τὶ τὸ μηρυκισμόν μὲν ἔχον, οἷον κάμηλος,
 ὅπλῃν δὲ μὴ διχηλῆν, εἰ τοῖς κακοῖς τέ-
 τακται; καὶ τὸ διχηλῆν μὲν τὴν ὅπλῃν,
 B. μηρυκισμόν δὲ μὴ ἔχον, οἷον χοῖρος, εἰ
 τοῖς μὴ καθάροις λελόγισται; καὶ εἰ τοῖς
 ἰχθύσι δὲ τὰ ἀλεπίδωτα, καὶ τὰ πετεινὰ
 διατὶ διήρωται, καί τοι τινῶν καθαρῶν,
 εἴ γε συγχωρῶνται, ταῦτα τοῖς ἀκαθάρ-
 τοις ἐδιόντων καὶ πρατίντων; Φύσει μὲν
 καθαρὰ ὑπάρχει πάντα τὰ ζῶα, καὶ κα-
 λὰ ὑπὸ τῷ Θεῷ ἐξ ἀρχῆς γεγονότα, κα-
 11. τὰ τὸ εἰρημνόν· καὶ εἶδεν ὁ Θεός πάν- Γα. 1. 31, 22.
 11. τα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδὲ καλὰ λίαν· καὶ
 Γ. τῆς θείας τετυχηκότα εὐλογίας, λεγ-
 11. σης· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε. ἀλλ' ἐπει-
 δὴ ἐβέλετο ὁ Θεός ὥστερ' ἐν πᾶσι (1) τοῖς
 ἐδιόμοις, ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς τῷ νόμου
 δεσείας ποιήσασθαι τὰς Ἰσδαίμους, διὰ τῷτο
 τῶν ζῶων, καὶ πετεινῶν, καὶ ἰχθύων. τινὰ
 μὲν ὠνόμασε καθαρὰ, ὧν καὶ τὴν σφαγὴν
 καὶ τὴν βρώσιν τοῖς Ἰσδαίοις ἐπέτρεψε·
 τινὰ δὲ ἀκάθαρτα ὠνόμασεν. ὧν τὴν βρώ-
 σιν αὐτὰς ἀπέργε. καθαρὰ ἐν ταῦτα καὶ
 Δ. ἀκάθαρτα λέγονται. καθαρὰ μὲν, διὰ
 τὴν φύσιν· ἀκάθαρτα δὲ, διὰ τὸν νόμον.
 ἄλλως δὲ πάλιν καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα
 λέγονται, διὰ ταύτῃ τὴν αἰτίαν· ἐπειδὴ
 ἐν τῇ Αἰγύπτῳ τότε πάντα τὰ ζῶα, πλὴν
 τῷ χοίρου, ἐθεοποιεῖτο· διὰ τῷτο τῶν
 ζῶων, τὰ μὲν καθαρὰ, τὰ δὲ ἀκάθαρτα
 ὠνόμασε. καὶ τὰ μὲν καθαρὰ ἐπέτρεψεν
 αὐτοῖς θύειν, τὰ δὲ μὴ ἐδίειν ὡς ἀκά-
 11. θαρτα, δι' ἐκατέρωθεν δεικνύων αὐτὰ ἀνάξια
 Ε. ὄντα τῆς τῷ Θεῷ προσηγορίας τε καὶ τι-
 μῆς, καὶ διὰ τῷ θύεσθαι καὶ ἐδίεσθαι, καὶ
 πάλιν διὰ τῷ καλεῖσθαι αὐτὰ ἀκάθαρτα.

9. Καὶ ταῦτα Φάγεσθε ἀπὸ πάν-
 των τῶν ἐν τοῖς ὕδασι. πάντα ὅσα
 εἰσὶν αὐτοῖς πτερύγια καὶ λεπίδες ἐν
 τοῖς ὕδασι, καὶ ἐν ταῖς θαλάσσαις,
 καὶ ἐν τοῖς χειμάρροις, ταῦτα Φάγε-
 11. σθε. Καὶ πάντα ὅσα ἔκ εἰσιν αὐτοῖς
 πτερύγια, ἔδὲ λεπίδες ἐν τοῖς ὕδασι,
 καὶ ἐν ταῖς θαλάσσαις, καὶ ἐν τοῖς
 χειμάρροις, ἀπὸ πάντων ὧν ἐρεύγεται
 τὰ ὕδατα, καὶ ἀπὸ πάσης ψυχῆς τῆς
 ζωῆς ἐν τῷ ὕδατι, βδέλυγμα ἐστὶ,
 11. καὶ βδελύγματα ἔσονται ὑμῖν. Ἀπὸ
 τῶν κρεῶν αὐτῶν ἔκ ἐδεσθε, καὶ τὰ
 11. θνησιμαῖα αὐτῶν βδελύξεσθε. Καὶ
 11. πάντα ὅσα ἔκ εἰσιν αὐτοῖς πτερύγια,
 11. ἔδὲ λεπίδες τῶν ἐν τοῖς ὕδασι, βδέ-
 λυγμα τῷτό ἐστιν ὑμῖν.

ΦΙΛΩ.

(1) Οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐδιόμοις. ὁρθεότερ. ὁ καὶ ἡ λατινικὴ περιέχει μετὰφρασεις.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Παρέρχεται καὶ τῶν ἐνδύων τὰ πρὸς ἐδωδὴν καθάρᾳ διαγράφων· σημειωσάμενος καὶ ταῦτα δυσὶ χαρακλήρσι, (1) καὶ λεπίσι. τὰ γὰρ ἢ μηδέτερον, ἢ θάτερον ἔχοντα παρὰ πέμπει καὶ παρὰ τεύχεται. τὸ δ' αἴτιον ἐκ ἀπὸ σκοπῆς λεκτέον· ὅσα μὲν ἢ ἀμφοῖν ἀμέτοχα ἢ τῶν ἐτέρων, κατασύρεται πρὸς τῶν ῥωδῶν, ἀντέχων ἀδυνατῶντα τῇ βίᾳ τῆς Φορᾶς· οἷς δ' ἑκάτερον πρόσθεν, ἀποσρέφει, (2) μετωπιδὸν ἀντίσταται, καὶ φιλονεικῶντα πρὸς τὴν ἀντίπαλον προθυμίαις καὶ τόλμαις ἀητήτοις γυμνάζεται, ὡς ὠδῶν καὶ ἀντωδῶν, καὶ διωκόμενα ἀντιτρέχειν, ὁδὸς ἐν δυσοδίαις ἀνασέλλοντα θυράας, πρὸς διεξόδους θυμάρεις. σύμβολα δὲ καὶ ταῦτ' ἐστὶ, τὰ μὲν πρότερα Φιληδὸν ψυχῆς, τὰ δ' ὑστερα καρτερίαν καὶ ἐγκράτειαν ποδῆσης. ἢ μὲν γὰρ ἐφ' ἡδονῇ ἄγασα, κατάντης ἐστὶ καὶ ῥάβδη, συρμὸν ἀπεργαζομένη μᾶλλον ἢ περιπατον· ἀνάντης δὲ ἢ πρὸς ἐγκράτειαν, ἐπιπονος μὲν, ἐν δὲ τοῖς μάλιστα ὠφέλιμος. καὶ ἢ μὲν ὑποφέρει, καὶ ὑπονοσῶν ἀναγκάζει τῷ πρᾶνι κατὰ γαστα, μέχρις ἂν εἰς τὰ τῆς ἐχάτιας ἀποβράσῃ· ἢ δ' εἰς ἐρανὸν ἄγει, τὰς μὴ προκκμόντας ἀδυνατίζουσα, τὸ τραχὺ καὶ δυσαναπόρῳτον αὐτῆς ἰχύσαντας υπομένει.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἰχθύων δίκλιν διανηχόμενα τὴν πλατεῖαν ταύτην καὶ οὐρύχωρον θάλασσαν, ἦτοι τὸν κόσμον. καὶ διάφορος (3) ὁ ἐκάστη βίος. καὶ πολλὰ μὲν πλάισιν ἅπαντες, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἀποσείονται δ' ὅμως, ὡς ἀκαλλῆς, τὸ γυμνῶς ἐθέλειν ἀχρημονεῖν. ἀναπέσει δ' ἂν εἰς ἐμφανῆ καὶ ἀκατάσκατον ἐπιτηδούειν τὴν πλημμέλειαν· ἐπιμελῶνται δὲ σφόδρα τῶν χρωμάτων λαθεῖν. σοφοὶ γὰρ κρύπτει τὰς ἐαυτῶν αἰχμῶν, κατὰ τὸ γεγραμμένον. τὸτο οἶμαί ἐστι τὸ ὡς εἰς τὰ ἐξὲς καλύμματος τὰς λεπίδας ἔχων. [ἀνανήχονται δὲ πλεῖστίς καὶ εἰς τὸ ὑψὺ βλέπει γὰρ ἐκ εἰς τὸ κάτω διαπαντός,] Φρονέει δὲ τὰ ἄνω, καὶ διαδιδράσκουσιν οὐπετῶς τὰς εἴπερ ἂν ἔλοιτο σαγηνεύειν εἰς ὀλεθρον, ὅσοις ἐστὶ ταῖς ἀρεταῖς οἰονεὶ πλεονεξίαις κεχρηθῶν νοητῶς.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Πλημμελεῖσι δέτινες ἐκ ὑπεσάλμῶς, γυμνῶς δὲ ὥπερ καὶ ἀκατακάλυπτον παντελῶς ἐπιτηδούντες τὴν φαυλότητα. Καὶ μετ' ὀλίγου. Οὐκ ἔνθα καθαρὶζει μὲν ὁ νόμος τὰς ἡρώσηκότας μὲν τὰ ἀνθρώπινα, μὴ μὲν ἐτι καὶ εἰσάπαν ἐκλετταμμένους, ἀγανηχομένους δὲ ὥπερ εἰς τὸ ὑψὺ, καὶ ἐκ τῶν ἐπιγείων ἐνίστησαντας μόνοις, πεφρονηκότας δὲ καὶ τὰ ἄνω, καὶ μεμερισμένους ὥπερ Θεῶν τε καὶ κόσμου. καταμιαίνει δὲ αὐτὰς ὅλῳ χωρῶν-

Α τὰς τῶν πρὸς τὸ ἀκαταλήκτως ἐλέειν καὶ δρᾶν καὶ φρονεῖν τὰ σαρκώστε καὶ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ τῶν μὲν ἅπασαν ἀποδυσασμένους αἰδῶ, γυμνῶς δὲ καὶ ἀπημίφισμῶς ἀχρημονεῖν αἰδοῦντας. ἐξίστησι δὲ χρησίμως τῆς πρὸς αὐτὰς κοινωνίας, τὴν πρὸς ἐκείνους ἐκ ἀτιμάζων. ἔγάρτοι τοῖς φαύλοις ἰσάει κατὰ ταῦτον, ἀλλὰ τοῖς ἐπιεικετέροις ἀσφαλές.

Β **ΙΓ.** Ταῦτα βδελύξεσθε ἀπὸ τῶν πετεινῶν, καὶ ἐβρωθήσεται, βδελυγμά ἐστι τὸν αἶτον, καὶ τὸν γρύπα, καὶ τὸν ἀλκίαιτον.

ΑΔΗΛΟΥ. Πτηνῶν, οἶμαι, ὅσα μὲν σκόλοπας ἔχει κατωτέρω τῶν γονάτων ὑπὲρ τὰς βάσεις. καθαρά ἐῖναι βέλεται· ὅσα δὲ μὴ, ἀκάθαρτα. διώκεται δέ τις καὶ ταῦτα πρὸς τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπανάξαι ἡδὴ καὶ τὰς βίβας.

Γ **** ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Ἀποφάσκει ὁ νόμος τὸν αἶτον, καὶ τὸν γρύπα, καὶ τὸν ἀλκίαιτον, καὶ μᾶται τὸν γύπα. διίπλαται γὰρ τὰ τοιαῦτα ὑψὺ, καὶ τοῖς ἀνωτάτω λίαν ἐναβρυνέσθαι φιλεῖ, καὶ μισεῖ τὰ κάτω. **Ιωβ. 5. 7.** νεοσοὶ γὰρ φησι γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται. τοιοῦσί πως δὲ ὁ ἀλαζῶν καὶ ἐξωφρονέμενος ἄγαν, καὶ ἐπὶ ῥομῶν ἐν ἑαυτῷ τὸν ἔχων· καὶ τῶν ἐπὶ αἰκῆς καὶ μετρίᾳ φρονήματος ὑπερορᾶν εἰσμενός, ἡκιστα γε ἀγαπῶν τοῖς ταπεινοῖς σωμαπάγεσθαι.

Δ **ΙΔ.** Καὶ τὸν γύπα, καὶ τὸν ἰκτίνα, **ΙΕ.** καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ. Καὶ τὸν σερφθόν, **ΙΖ.** καὶ τὸν γλαῦκα. (4) Καὶ πάντα κόρακα, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ. (5)

**** ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Συγκαταλέγει δὲ τῶν τοῖς τὸν ἰκτίνα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ, καὶ κόρακα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ· δι' ὧν εὖ μάλα σημαίνεται τό γε ἀρπάξαι εἶδος, καὶ δεινὸν εἰς κακουργίαν ἀνθρώπων γένος. καὶ τῶν μὲν πρώτων τύπος ὁ ἰκτίνας, θάτερος γὰρ μὲν ὁ μελάντατος καὶ βαθύς. σκοτεινοὶ δὲ πως, καὶ ἐκ ἅπασιν ἐναργεῖς οἱ δριμύεις εἰς πονηρίαν, καὶ ἀσυμφανῆ τοῖς πολλοῖς εἴγε δὴ σφίσι αὐτοῖς τὴν τῶν ἡδῶν ἔχοντες μοχθηρίαν. παραπέφυκε δὲ αἰετοῖς τὴν ἐπάρατον ἀλαζονείαν ἡρώσηκόσι τὸ πλεονεξεῖν ἐθέλειν ἔς ἂν διώκοντο τυχόν, καὶ πολυτρόποις κακουργίας ἐκπολιορκεῖν οὐρήμασι, καθαρὰρπάξαι δὲ ἔτω, καὶ τὸτο ἀπλήρως. ταύτητοι σωᾶται λέγων οὐδὺς· καὶ σερφθόν καὶ λάρον. ἀπληστότατα γὰρ, οἶμαι, ταυτί, καὶ τὸ παρεμπιπτόν αἰετὶ συλλέγοντα.

Ε **ΙΖ.** Καὶ κυλινδράκα, καὶ κατα- **ΙΗ.** ῥακίην, καὶ ἱβιν, Καὶ πορφυρίωνά, καὶ πελεκᾶνα, καὶ κύκνον.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ.

(1) Πρώτες, πλεονεξίαις.

(2) Διάφορος γὰρ. αὐτῷ. 1. μέρ. 2. σελ. 504.

(3) Καὶ λάρον, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ. αἱ εἰρημ. ἐκδότ.

(4) Καὶ ἱβινά, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ. αὐτ.

(5) Καὶ ἱβινά, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ. αὐτ.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ὁ μὲν ἱεραεὶς κατα-
θρῶσκει δεινῶς παντὸς ἀδικοῦ ἐξ ἑσέως πλῆθος,
κατὰ σκευῶν ἵεται, καὶ διόλυσιν λαβὼν.
καταράχης γε μὴν, καὶ ἰβίς, καὶ πορφυ-
ρίων, προσθείτω δ' ἂν ὅτι καὶ πελεκάνος,
ἐπιμαίνοντα τοῖς ἰχθύσι, καὶ τροφὴν ποιεῖν-
ται τὸν ἐκείνων ὀλεθρον. τοῖσιν δὲ πάν-
τες, ὅσον ἦκεν εἰς τροπὰς καὶ ἡθῶν ἀγριό-
τητα, οἱ παρ' ἐδὸν ἡγάμενοι τὸ διολῶσαι
τινάς, διὰ γε τὸ σφίσειν αὐτοῖς ἡδύ.

Ιθ. Καὶ ἐρωδιὸν, καὶ χαραδριὸν,
καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ· καὶ ἐποπα, καὶ
νυκτερίδα.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Νυκτὶς δὲ, οἶμα, Φί-
λα ταυτὶ, καὶ χαίροντα μὲν τῷ σκότει, καὶ
πλήσιν ὡς ἡδυτάτῳ εἰ αὐτῷ ποιεῖσθαι με-
μελετηκότα, κατεχθραίνοντα δὲ τὸ ἡλί-
φως, καὶ τὸ εἰ αὐτῷ τί δρᾶν μὴ ἀνεχό-
μενα. εἰς δ' ἂν οἱ τοιοῖδε σαφῶς, οἱ τῶν
Φαύλων ἐργάται. καὶ γὰρ ἐστὶν ἀληθὲς
ὅπερ ἔφη Χριστὸς, ὅτι πᾶς ὁ Φαῦλα πράσ-
σων, μισεῖ τὸ Φῶς.

κ. Καὶ πάντα [τὰ] ἐρπετὰ τῶν
πετεινῶν, ἃ πορεύεται ἐπὶ τεσσάρων,
βδέλυγμα ἐστὶν ὑμῖν.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Ὅσα ἢ ἀ-
ποδα, ἢ συρμῶ τῆς γαστρὸς ἰλυσώμενα,
ἢ τετρασκελῆ καὶ πολυπόδα, Φησὶν εἶναι
πρὸς ἐδωδὴν καὶ καθαρά. πάλιν ἀντιτόμε-
νος διὰ μὲν ἐρπετῶν, τὰς ἐπὶ κοιλίαις τὸν
αἰθῆρας τρόπον ἐμφορεμένας, καὶ γαστρί-
τῃ ταλαίνῃ δασμὸς ἀπαύτως εἰσφέρωντας.
Καὶ μετ' ἐλίγη. Διὰ δὲ τῶν τετρασκελῶν καὶ
πολυπόδων, τὰς μηδανὸς (1) πάθους ἐπι-
θυμίας, ἀλλὰ συμπάντων κακὰς δόλους.

κα. Ἀλλ' ἢ ταῦτα Φάγεσθε ἀπὸ
τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν πετεινῶν, (2) ἃ
πορεύεται ἐπὶ τεσσάρων, ἃ ἔχει σκέ-
λη ἀνώτερον τῶν ποδῶν αὐτῶ, πηδᾶν
ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς γῆς.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Οἷς δὲ τῶν
ἐρπετῶν ὑπεράνω σκέλη τῶν ποδῶν ἐστὶν,
ὥστε πηδᾶν ἀπὸ τῆς γῆς διώκοντα, ταῦτ'
εἰ καθαροῖς ἀναγράφει, καθάπερ τὰ τῶν
ἀκρίδων γέννη, καὶ τὸν ὀφιομάχον καλεμέ-
νον· πάλιν διὰ συμβόλων ἡθῆ καὶ τροπὰς
λογικῆς ψυχῆς διεσθηνώμενος. ἢ μὲν γὰρ
τῶ σώματος ὀλκὴ φύσει βρίθσασα, τὰς
ὀλιγόφρονας σιωπῆ φέλλεται, τῷ πλήθει
τῶν σαρκῶν ἀνυχνίζουσα καὶ πιέζουσα. μα-
κάριοι δ' οἷς ἐξεγένετο κραταιότερα διωά-
μαι πρὸς τὴν ῥοπλὴν τῆς ὀλκῆς ἀντιβιάσα-
σαι, παιδείας κανόνισιν ὁρθῆς ἀνω πηδᾶν
δεδιδασμένοις ἀπὸ γῆς καὶ τῶν χαμαιζή-
λων, εἰς αἰθέρα καὶ τὰς ἑρανὲς περιόδους.
ὧν ἡ θεὰ ζηλωτὴ καὶ περιμάχητος τοῖς
ἐκασίως, ἀλλὰ μὴ παρέργως ἦκασι.

κβ. Καὶ ταῦτα ἀπ' αὐτῶν Φά-
γεσθε· τὸν βεῖχον, καὶ τὰ ὅμοια αὐ-

Α τῶ· καὶ τὸν ἀτλακὸν, καὶ τὰ ὅμοια
αὐτῶ· καὶ τὴν ἀκρίδα, καὶ τὰ ὅμοια
αὐτῇ· καὶ τὸν ὀφιομάχην, καὶ τὰ
ὅμοια αὐτῶ.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ὑπεξάγει γε μὴν τὰ
τοιεῖτα γένος ἀκρίδα καὶ βεῖχον, καὶ τὰ
τέτοις ἐμφορῇ· διάτοι τὸ οὐδανὲς, ὡς
ἀναθρῶσκειν διώκοντα, καὶ ἦκιστα μὲν ἐμ-
φιλοχωρεῖν τοῖς κάτω, αἰρεῖσθαι δὲ πολλα-
κίς εἰς τὸ ὑψὺ, καὶ διαπηδᾶν ὀκώλως.
τοιετοσὶ δὲ πως ὁ βίον μὲν ἔχων τὸν κοσμι-
κόν, ἐπιεικέως γε μὴν τῆς ἀλλῆς καὶ ἀγά-
πης τῆς εἰς Θεὸν καὶ εἰς ἅπαν ἡμοιορηκῶς.
ὁ γὰρ τοιοῦτος καὶ τοῖς ἐπιγείοις παντελῶς
αἰδέδεται, καὶ ἐνιστάνει τοῖς κάτω, μεμε-
λέτηκε δὲ πως καὶ τὰ ἀνω φρονεῖν, καὶ
ὀδοκιμῆν ἐὰν ὅτε, πρὸς τὰ ἀνω διαπη-
δῶν, καὶ τῶν ἐπιγείων ὑπερπλάμενος.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Διό μοι δο-
κεῖ ἐπαινέσαι μάλιστα τὸν ὀφιομάχην ἐπι-
καλέμενον· ἐρπετὸν δὲ εἶναι ἔχον ἀνωτέρω
σκέλη τῶν ποδῶν, οἷς ἀπὸ γῆς πέφυκε
πηδᾶν, καὶ μετέωρον αἰρεῖσθαι. καθάπερ
τὸ τῶν ἀκρίδων γένος· ὁ γὰρ ὀφιομάχης
ἐδὸν, ἀλλ' ἢ συμβολικῶς ἐγκράτεια ἀνά-
μοι δοκεῖ, μάχην ἀκαθάρτον, καὶ πό-
λεμον ἀσπονδὸν ἐκφέρουσα πρὸς ἀκρασίαν
καὶ ἡδονῇ.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Εἰ ἀτροφὸν καὶ
Δ βλαβερόν πράγμα ὀφιδὸς ἡδονὴ, τροφι-
μώτατον ἂν καὶ σωτήριον γένοιτο ἢ πρὸς
ἡδονῇ διαμαχομένη φύσις. αὕτη δὲ ἡ σω-
φροσύνη ἐστὶ.

κγ. Καὶ πᾶν ἐρπετὸν ἀπὸ τῶν πε-
τεινῶν, οἷς εἰσὶ τέσσαρες πόδες, βδέ-
κδ. λυμα ὑμῖν ἐστὶ. Καὶ ἐν τέτοις μιαν-
θήσεσθε· πᾶς ὁ ἀπλόμενος τῶν θνη-
Ε σιμαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἔσται ἕως
ἐσπέρας.

κε. Καὶ πᾶς ὁ αἶρων τῶν θνησι-
μαίων αὐτῶν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐ-
τῶ, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Τὸν τῶν ἀκαθάρτων
ἀποδιγνάνοντα καὶ μεμολυσμένον, ἀπο-
πλυνέσθαι μὲν δεῖ τὸ ἱμάτιον· πρὸς ἐσπέ-
ραν δὲ καθαρὸν ἔσεσθαι. Φησὶ τὸ Χριστὸν
μυστήριον εὖ μάλα παραδηλῶν, δι' ὃ κεκα-
θάρμεθα, τὴν διὰ τῶ ἀγίῳ βαπτίσματος
πλυσθέντες ἄφεςιν, κατὰ τὸν καιρὸν δη-
λονότι τῆς ἐπιδημίας αὐτῶ, πρὸς ἐσπέραν
οἰοῦναι γεγονότα, τρεῖς εἰς τέλος ἡδὴ
διέρποντος τῶ παρόντος αἰῶνος.

κς. Ἐν πᾶσι τοῖς κήνεσιν ὃ ἐστὶ
διχηλεῦον ὀπλὴν, καὶ ὀνυχιστῆρας ὀνυ-
χίζει, καὶ μηρυκισμὸν καὶ μηρυκάται,
ἀκάθαρτα ἔσονται ὑμῖν. πᾶς ὁ ἀπλό-
Η μενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, ἀκά-
θαρτος ἔσται. (3)

VVV 2

κζ. Καὶ

(1) Μὴ δὴ αἶος, ἢ μὴ εἶος. ἀνάγν.

(3) Ἔως ἐσπέρας. αἰ προσεσημ. ἐκδόσ.

(2) Τῶν ἐρπετῶν τῶν πετεινῶν. αἰ προσεσημ. ἐκδόσ.

- κζ. Καὶ πᾶν ὃ πορεύεται ἐπὶ χει-
ρῶν ἐν πᾶσι τοῖς θηρίοις, ὃ πορεύεται
ἐπὶ τεσσάρων, ἀκάθαρτα ἔσαι ὑμῖν.
πᾶς ὁ ἀπλόμενος τῶν θνησιμαίων αὐ-
τῶν, ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἐσπέρας.
κη. Καὶ πᾶς ὁ αἶρων τῶν θνησιμαίων αὐ-
τῶν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἀκά-
κθ. θαρτος ἔσαι ἕως ἐσπέρας. Καὶ ταῦτα
ὑμῖν ἀκάθαρτα ἀπὸ τῶν ἑρπετῶν τῶν
ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ γαλῆ, καὶ
ὁ μῦς, καὶ ὁ κροκόδειλος ὁ χερσαῖος,
λ. Μυγάλη, καὶ χαμαιλέον, καὶ ἀσ-
καλαβώτης, καὶ σαῦρα, καὶ ἀσφά-
λα. λαξ. Ταῦτα ἀκάθαρτα ἔσαι ὑμῖν
ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἐρπόν-
των ἐπὶ τῆς γῆς. πᾶς ὁ ἀπλόμενος
τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος
ἔσαι ἕως ἐσπέρας.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐοικεν ὁ νόμος διὰ
μὲν τῶν ἀγρίων θηρίων, τὰς τῶν λησῶν
ὡμοτάτας παραδελῶν, οἷς λελόγισαι παρ'
ἐδὲν καὶ αὐτὸ τὸ πάντων ἐπέκεινα τῶν κα-
κῶν, ἡ ἀνδροκλονία. μόνον δὲ ἐχὶ προσυγ-
χάνοντα καταδαρδάπλῃσι διολλυότες ἀνη-
λεῶς, καὶ Φειδῆς ἀπάσης ἐξηρημένης.
διὰ δέ γε μῦς καὶ γαλῆς, καὶ τῶν ἀγγε-
τε καὶ εοικότων, κροκοδείλῃ τε Φημὶ τῆ
χερσαῖα, σαύρας τε καὶ ἀσκαλαβώτε. τὰ
ψαφοδεῇ καὶ ἀνανδρα καὶ ἐν νυκτὶ περι-
θέοντα τῶν κλεπῶν γένη· ἃ λεληθότως
μὲν τὰς νυσάζοντας κατασίνεσθαι Φιλῆ,
ἐκδέδιδε δὲ τὸ αἰῶνα δαινῶς, καὶ τὴν τῶν
ἀδικημένων παραιτεῖται γρηγόρσιν. ἡ γὰρ
ἐχὶ κλεπῖσιν αὐτὸν τι χρῆμα, γαλή τε καὶ
μῦς, καὶ πρὸς δειλίαν εὐκόλα; κατα-
δύεται δὲ τὰς ἐν γῇ μυχὰς, εἰ διακλυ-
πῆσαιέ τις. ἦδιστα δ' ἂν ἐν νυκτὶ καὶ ἐκ ἐν
ἡμέρᾳ νέμονται κροκόδειλός τε χερσαῖος,
καὶ τὰ συγγενῇ. ἀκάθαρτον μὲν ἐν πᾶν
ὅπερ ἐστὶ ληστρικόν, καὶ εἰ διὰ τρὸς τις
εἴη θηριοπρεπὲς, καὶ Φιλαιμάτης ἔχοι
τας χεῖρας· καὶ εἰ μικρὰ παρακλέπτοι,
καθὰ μῦς καὶ γαλῆ, καὶ ἀσάλακός τε
καὶ ἀσκαλαβώτε δίκλῳ, τοίχῃς ἀναδρώ-
σκοι καὶ σέγας· καὶ εἰ τις ἐπιθιγγάνοι
τῶν ὧδε μεμολυσμένων, μεθέξει τῶν ἐγ-
κλημάτων. κοινωνία γὰρ ἡ πρὸς τοις-
δέτινας, πάντη τε καὶ πάντως ἀκαθάρ-
τος ἀποφαίνει.

- λβ. Καὶ πᾶν ἐφ' ᾧ ἂν ἐπιπέσοι
ἀπ' αὐτῶν ἐπιτεθνηκότων αὐτῶν, ἀ-
κάθαρτον ἔσαι ἀπὸ παντὸς σκεύους
ξύλινῃς ἢ ἱματισμῷ ἢ δέριματος ἢ σάκ-
κθ. κῃ. πᾶν σκεῦος ἐν ᾧ ἂν ποιηθῇσεται
ἔργον ἐν αὐτῷ, εἰς ὕδωρ βαφῆσεται,
καὶ ἀκάθαρτον ἔσαι ἕως ἐσπέρας· καὶ
λγ. καθαρὸν ἔσαι. Καὶ πᾶν σκεῦος ὁσρά-
κινον εἰς ὃ ἂν ἐμπέσῃ ἀπὸ τέτων ἐν-
δον, ὅσα ἂν ἐνδον ἦ, ἀκάθαρτα ἔσαι,
καὶ αὐτὸ συντριβήσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴ ποτε εἰάν μὲν
εἰς ὁσράκινον σκεῦος ἐμπέσῃ τὶ τῶν ἀκα-
θάρτων, σιωτρίβεσθαι τὸτο κελεύει· εἰάν
δὲ εἰς χαλκῆν ἢ ξύλινον, ἢ σακκίον, ἢ
ἱμάτιον, ὕδατι πλυνέσθαι; Καὶ ἀντεῦθεν
δῆλον, ὡς ἐδὲν φύσει ἀκάθαρτον, ἀλλὰ
διά τινα αἰτίαν, τὰ μὲν εἶπεν ἀκάθαρτα,
τὰ δὲ καθαρὰ. εἰ δὲ φύσει ἀκάθαρτα ἴδῃ,
εἶδεν καὶ τὰ χαλκᾷ σιωτρίβεσθαι καὶ τὰ
ξύλινᾳ. ἀλλ' ἐπειδὴ δι' ἑτέραν αἰτίαν ἀκά-
θαρτα αὐτὰ προσηγόρευσε, τὰ μὲν πλέο-
νος ἄξια ὄντα τιμῆς πλυνέσθαι κελεύει, τὰ
εὐωνα δὲ σιωτρίβεσθαι. ταύτῃ μὲν, τὸν
περὶ τῆς ἀκαθάρτου νόμον κρατῶν· ἐκεί-
νῃ δὲ, παραδελῶν τὸν τῆς νόμου σκοπόν.
διά τοι τὸτο καὶ κλιβάνους, καὶ χυτρώπο-
δας καθαιρεῖσθαι κελεύει, εἰ τι τέτων αὐ-
τοῖς ἐμπέσῃ τῶν ζώων. καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀγ-
γείοις ὕδωρ ὀνομάζει ἀκάθαρτον, εἰ ἐμπέ-
σῃ τὶ τέτοις θνησιμαῖον· τὸ δὲ πηγαιῖον
ὕδωρ ἐκ ἔτι, ἐδὲ τὸ λάκκινον. σμικραῖς
γὰρ ζημίαις τὰ τοιαῦτα περιορίζει. μαν-
θάνομεν δὲ πάλιν ἡμεῖς ἡλίκον ἢ ἁμαρτία
κακόν. τὸν γὰρ ἀληθῆ μολυσμὸν ἐκείνη
προσρίβεται.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀνθρώπων δ' ἂν εἴεν
εἰς τύπον τὰ μεμολυσμένα τῶν σκευῶν. ἐν
εἶδει γὰρ σκεύους ὁ ἄνθρωπος.

- λδ. Καὶ πᾶν βρῶμα, ὃ ἐσθεται,
εἰς ὃ ἂν ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτῷ ὕδωρ, καὶ
ἐπιπέσῃ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπ'
αὐτῷ, ἀκάθαρτόν ἐστιν ὑμῖν· καὶ πᾶν
ποτόν, ὃ πίνεται ἐν παντὶ ἀγγείῳ,
ἀκάθαρτον ἔσαι.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἦτοι εἰάν ἀπὸ τῆς μεμιασ-
μένης ὕδατος ῥανις ἐπιπέσῃ ἐπὶ τι βρῶμα
ἢ πόμα, μολύνει αὐτό.

- λε. Καὶ πᾶν ὃ εἰάν ἐμπέσῃ ἀπὸ
τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπ' αὐτό, ἀκά-
θαρτον ἔσαι· κλίβανοι καὶ χυτρώ-
ποδες καθαιρεθήσονται. ἀκάθαρτά-
εσι, καὶ ἀκάθαρτα ἔσονται ὑμῖν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ ἐμπέσῃ θνησιμαῖον εἰς
σκεῦός τι, καὶ ἀκάθαρτον ποιεῖν, ἢ κατὰ
φύσιν ἐστίν· ἀλλὰ πρὸς παιδαγωγίαν τῆς
αὐτῶν ἀνοίας. ὅθεν τὰ μὲν μικρὰ καὶ ὀβ-
χερῶς λυόμενα, καθαιρεῖται· τὰ δὲ ἰχυ-
ρα καὶ πολυτίμητα, ὡσαύτως διαμένει.

- λς. Πλὴν πηγῶν ὑδάτων καὶ λάκ-
κῃς καὶ συναγωγῆς ὕδατος, ἔσαι κα-
θαρὸν. ὃ δὲ ἀπλόμενος τῶν θνησιμαίων
αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἔσαι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀπαλλάττει γὰρ μὴ
τῆς καταμολυνέσθαι δεῖν πηγῶν ὕδατος,
λάκκων τε καὶ συναγωγῶν ὕδατος, καὶ εἰ
πέσοι τυχὸν ἐν αὐτοῖς τὶ τῶν κατὰ νόμον
μεμολυσμένων, ἐκ ἐφίεις οἰμαί περὶ τὰς
ὑπὸ νόμον, δυσαχθεῖς καὶ δυσδιακόμισον
παντελῶς ἡγεῖσθαι τὸ χρῆμα, καὶ τὴν
τῆς νόμου τήρησιν ἀνεπιτηδύτου ἔχαιεν τὸ
εἶγε.

αἴγε τε τοῖσι βλάβος, εἰς αὐτὰ παθόντας τὰ καιριώτατα· ὡς καὶ πόλεων ἐστὶ ὅτε καὶ οἰκῶν ἀποφοιτῶν, μεμολυσμένων αὐτοῖς τῶν ὑδάτων, καὶ τῆς ἀναγκαίας τε καὶ ἀπαραιτήτης παραιρημένης χρείας.

* ΤΟΤ ΑΥΤΟΥ. Παρήκε δὴ ἔν ὁ νόμος τῆς ἰσορίας τὸ ἀκριβές, διά γε τὸ τοῖς ὑπὸ νόμον ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον.

λζ. Ἐὰν δὲ ἐμπέσῃ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπὶ πᾶν σπέρμα σπόριμον, λη. ὃ σπαρήσεται, καθαρὸν ἐστίν. Ἐὰν δὲ ἐπιχυθῇ ὕδωρ ἐπὶ πᾶν σπέρμα, καὶ ἐπιπέσῃ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπ' αὐτῷ, ἀκάθαρτόν ἐστιν ὑμῖν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐὰν ξηρὸν ᾖ τὸ σπέρμα, ἔμιαίνονται ἀπὸ τῆς θνησιμαίας· ἐὰν δὲ, ὕγρῳ αὐτῷ ὄντος, ἐμπέσῃ, μιάνεται. ἀνιμάται γὰρ ὡς ὕγρον τὴν ἀπὸ τῆς ὕγρης ποιότητα.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διὰ τὴν μὲν δίχα ὕδατος σπέρματι ἐμπέσῃ τὸ θνησιμαῖον, ἔμιαίνει, ἂν δὲ μετὰ ὕδατος, ἀκάθαρτον ἀποφαίνει· Ἐπειδὴ ἡ ὑγρότης τῆς ἰχθύος μεταλαμβάνειν παρασκυδάζει τὸ σπέρμα. διαφερόντως δὲ τὰ ἐπὶ τῆς κοιλίας ἰλυώμενα ἀκάθαρτα εἰσάφισιν. ἀρχέκακος γὰρ ὁ ὄφις, καὶ τῆς διαβολικῆς ἐπιβολῆς ὑπεργός.

λθ. Ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, ὅ ἐστιν ὑμῖν φαγεῖν τῆτο, ὁ ἀπλόμενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Παχέας ὄντας πρὸς τὴν κατὰ διάνοιαν κάθαρσιν, διὰ σωματικῶν καθαρμῶν ἐπὶ τὸ ἔμπροσθεν ἄγει. ἵνα ὁ τὴν σάρκα μιάνηται φύγων, ὁψέποτε μάτη καὶ τὴν τῆς ψυχῆς κηλὶδα βδελύττεται. τὸ δὲ πρὸς ἐσπέραν δὲ ὕδατος πλύνηται, τὸ τῆς ἀγίας βαπτίσματος λουτρὸν δείκνυσιν. (1)

* * ΤΟΤ ΑΥΤΟΥ. Εἰ γὰρ δή τις ὅλως τῶν ἐν ὑπολήψει σεμνότητος, καὶ τῶν ἤδη κεκαθαρμένων, ἢ εἰς κοινωνίαν τὴν πνευματικὴν διὰ πίστεως εἰσδεδεγμένων, τὴν ἐκ τῆς ἀμαρτίας ὑπομένει νέκρωσιν, βδελυρὸς ἔσται, φησὶ, καὶ ἀπηχθήμενος. νεκροῖς γὰρ ἔργοις μεμολυσμένος, καταμιάνει πᾶς πάντως τὸν αὐτῷ κολλώμενον.

μ. Καὶ ὁ ἐσθίων ἀπὸ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας· καὶ ὁ αἴρων ἀπὸ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, (2) καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀθροὶ δὲ ὅτι καὶ τὸν ἐσθίοντα τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, καὶ εἰ

Α. ἐπαφῶτό τις μόνον, ἀκάθαρτον ἔσθαι φησὶν· ἔτε τὸν μεταχόντα τῆς ἐκείνων νεκρότητος μῶμε καὶ γραφῆς ἀπαλλάτων, ἔτε μὴ ἀναίτιον εἶναι λέγων, καὶ εἰ ἀγχιεῖς τοῖς τοῖς καὶ πλησιαζόμενος. χρῆμα γὰρ, οἶμαι, νηφαλίως ἀποφοιτῶν, ἔχι δὴ πᾶς μόνῃς τῆς πρὸς Φαύλης ταυτοεργίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς συνιέναι μόνον.

Β. Καὶ πᾶν ἔρπετόν, ὃ ἔρπει ἐπὶ τῆς γῆς, βδέλυγμά ἐστὶ τῆτο ὑμῖν· ἔβρωθήσεται.

μβ. Καὶ πᾶς ὁ πορευόμενος ἐπὶ κοιλίας, καὶ πᾶς ὁ πορευόμενος διὰ τεσσάρων διαπαντός, ὁ πολυπληθεῖς ποσὶν ἐν πᾶσι τοῖς ἔρπετοῖς τοῖς ἔρπυσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἔφαγεθε αὐτὰ, ὅτι βδέλυγμα ὑμῖν ἐστὶ.

Γ. * * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τοῖσδε δ' ὁ Φιλήδωνος, αἰεὶ χωρῶν ἐπὶ γαστέρα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα ἡδονάς. τῷ δὲ ἔρποντι ἐπὶ κοιλίαν, τὸν ἐπὶ τεσσάρων βαδίζοντα ὡσπερ εἰκότως. τέτταρα γὰρ ἐστὶ τὰ πάθη τῶν ἐν ἡδονῇ, ὥς τις κατ' ἐξαίρετον λόγος (3) μέμνηται.

μγ. Καὶ ἔμὴ βδελύξετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἔρπετοῖς τοῖς ἔρπυσιν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔμιανθήσεθε ἐν τῆτοις, καὶ ἀκάθαρτοι ἐκ ἔσεθε ἐν αὐτοῖς.

Δ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὔτε τὸ τεθνηκὸς τὴν τῆς ἀνθρώπου μολύνει ψυχὴν, ἔτε τὸ θίγειν, ἔτε ἡ βρώσις ἢ εἰς κοιλίαν χωρεῖσα· ἀλλὰ χρὴ κατὰ τὰς τῶν πλωτήρων ὁπτεχνεσάμενος πάντα κάλων κινῶντας, ἔξω φέρεσθαι μολυσμῶν, ἡρεμαίως δὲ καὶ ἀκυμάντως πρὸς τὴν Θεῷ φιλάτῳ εἰσελάυνειν ζωῇ. (4)

Ε. ΑΔΗΛΟΥ. Ἐκ τέτων γὰρ τῶν ἀπηγορευμένων, φησὶν, ὁ γῆινος τρόπος ὑπογράφεται, μακρὰν ὦν τῆς ἀσωμάτου, καὶ κατὰ τῆτο ἀκάθαρτος, καὶ ἀρπακτικός, καὶ βίαιος.

μδ. Ὅτι ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. καὶ ἀγιασθήσεθε, καὶ ἅγιοι ἔσεθε, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγώ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν· καὶ ἔμιανέτε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἔρπετοῖς τοῖς κινεμένοις ἐπὶ τῆς γῆς, Ὅτι ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ ἀναγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου εἶναι ὑμῶν Θεός. καὶ ἔσεθε ἅγιοι, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγώ.

μς. Οὗτος ὁ νόμος περὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν πετεινῶν καὶ πάσης ψυχῆς τῆς κινεμένης ἐν τῷ ὕδατι, καὶ πάσης

Vvv 3

(1) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἔχεται.

(2) Καὶ λέσεται ὕδατι. αἱ προδιαληφθ. ἐκδόδοι.

(3) Τῶν Στοικῶν, ὡς φασὶν, ἐστὶν ἡ διδασκαλία. ταῦτα ἐν ταῖς σημείωσι. ταῖς ἐν Τόμ. 1. σελ. 114. τῆς τῆς Ματθ. ἐκδόδοις.

(4) Ἄλλως ταῦτα ἐν τοῖς ἐκδόδοις. (εἴτε ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 510.) σωτήρα κλη.

μς. πάσης ψυχῆς ἐρπύσης ἐπὶ τῆς γῆς, **Α** Διασεῖλαι ἀναμέσον τῶν ἀκαθάρτων καὶ καθαρῶν, καὶ συμβιβάζειν τὰς ὑπὸ Ἰσραὴλ ἀναμέσον τῶν ζωογονούντων τὰ ἐδιόμενα, καὶ ἀναμέσον τῶν ζωογονούντων τὰ μὴ ἐδιόμενα.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πολὺν ποιεῖται λόγον περὶ καθαρῶ καὶ ἀκαθάρτων· πρῶτον, ἀγίαν εἶναι τὴν ψυχὴν ἐκπαιδύων. εἰ γὰρ τὸ

Φυσικὸν τοῖστον οἶον ἐκ προσάγματος Θεοῦ γέγονεν, ἀκάθαρτον, πόσω μᾶλλον τὸ ἀπὸ μοχθηρᾶς προαιρέσεως, καὶ ἔκ ἐκ προσάγματος Θεοῦ γενηνός; εἰ τὸ δὲ Θεὸς παρη- τῆς ἀκάθαρτον εἶναι νομίζοι τις, πόσω μᾶλλον τὸ ἐναντίως ἔχον πρὸς τὸ τῷ Θεῷ βέλημα, καὶ ποιῶν ὅπερ ἀπηγόρευται;

” ΑΔΗΛΟΥ. Ἀναμέσον τῶν ζωογονούντων. μετὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων τῶν τρεφόντων ζῶα ἢ πλῆρὰ ἐδιόμενα, καὶ μὴ.

Κ Ε Φ. Ι Β.

β. α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μαῦσῃν, λέγων, Λάλη- σον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, λέγων, γυνὴ ἥτις ἐάν σπερματιοῦν, καὶ τέκνη ἄρσεν, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἐπὶ ἡμέρας, κατὰ τὰς ἡμέρας τὰ χωρισμὸς τῆς ἀφένδρα αὐτῆς, ἀκάθαρτος ἔσται.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Παρέλκεν δόξει τὸ ἐάν σπερματιοῦν, προτασόμενον τῷ, καὶ τέκνη ἄρσεν. ἀλλ’ ἐφίστημι μὴ ποτε ἵνα προφη- τικῶς ἡ Μαρία ἔκ ἐκ τῶν ἐσπερματιοῦν τε- κῶσα ἄρσεν μὴ νομιδοῦν ἀκάθαρτος εἶναι γεγεννηκῆα τὸν Σωτῆρα, εἰρηται ὅλον τῆτο. ἐδιώατο δὲ καὶ μὴ προσκειμένον τῷ, ἐάν σπερματιοῦν, νοεῖται μὴ ἔσται ἀκά- θαρτος ἡ Μαρία. εἰ γὰρ ἀπλῶς ὡς γυνή, ἀλλὰ παρθένος. (1)

” ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Γυνή, Φησὶ, καὶ εἰ πάσαι τυχόν, ἀδιακρίτως, ἀλλ’ εἴ τις ἐάν σπερματιοῦν, καὶ τέκνη ἄρσεν, ἀκάθαρτος ἔσται. Καὶ μετ’ ὀλίγα. Διέδρα δὲ ἔν τῷ ἐκ νό- μω καταβολῇ ἡ ἀγία Παρθένος, σπερμα- τιδοῦσα μὲν ἑδομῶς, ἐνεργεία δὲ τῇ διὰ τῶν ἀγίων πνέματος τὸ θεῖον ἀποκλύσασα βρέφος. ἡ δὲ τίχισσα, καὶ ἀκάθαρτος διὰ τῆτο γυνὴ εἴη ἂν κατὰ γε τὸ εἶκος, καὶ τὸν ἀμωμήτως ἔχοντα νῦν, ἡ ἀνθρώπων Φύσις. τὸ γάρ τοι τῆς γυναικὸς πρόσω- πον αὐτῇ περιδήσομεν εἰς γε τὸ παρὸν τῇ Φύσει. κατηγορεῖται δὲ νόμῳ, καὶ μολυσ- μοῖς ἐνοχος ὀνομάζεται, διὰ τοι τὸ τίχισαι εἰς Φθορὰν, καὶ ἔκ εἶναι μὲν αὐτῇ οἷς ὡς οὖν τὸ εἶναι λαχῶσα παρὰ Θεῷ· γέγονε γὰρ ἐπὶ ἀφένδρα· παρὲν ὡς δὲ μᾶλλον εἰς τὸ καταφθάρειν δαίν, κατε- γνωσμένη διὰ τὴν παράβασιν, καὶ τὴν ἐκ θείας ἀρᾶς ἀνατλάσα δίκην παρὰ Φύσιν ἡ Φύσις. Καὶ μετ’ ὀλίγα. Καταμολύνει δὲ ἔν τῷ Φύσιν ἡ ἐπέσκαλος Φθορὰ, καὶ ὁ Φθό- ρω διαβολικῶ κατακρατήσας θάνατος, ῥί- ζαν ἔχων τὴν ἀμαρτίαν. καταμιάνει δὲ καὶ ἑτέρως τὸ ὡς ἐν Φιληδονία σαρκικῇ σπείρειν τὰ γεννώμενα. καὶ δῆτι τοῖστον ὑποδηλὸν εἰκον ὁ θεσπέσιος Δαβὶδ, ψάλλ- λων τε καὶ λέγων· ἰδὲ γὰρ ἐν ἀνομίαις συ- νελήφθην, καὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐκίωσέ με

” ἡ μήτηρ μς. ἀκάθαρτος ἔν ἡ Φύσις, ὡς ἐκ παραβάσεως τε καὶ ἐξ ἀρᾶς ὑπομίνεσα τὴν Φθορὰν, παρὰ γε τὸ Θεῷ δοκῶν.

” ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πῶς δὲ ἀκάθαρτος ἡ τεκῶσα γυνή; Οἱ μὲν Φασὶ διὰ τὴν εἰς γένεσιν ἐρχομένην ψυχὴν, ἥτις μολύε- ται· καὶ οἱ ταύτῃ πρὸς γένεσιν ὑπεργή- σαντες, ὡς δεῖται καὶ τῷ διὰ θυσιῶν ἱλασ- μῷ· τινὲς δὲ, ὅτι γίνεται γένεσις προϊόν- τος τῷ γεννῶντος ἐκ τῆς ἐαυτῆς τελειότη- τος εἰς τὸ ἀτελὲς τῆς γεννωμένης. αὕτη γὰρ ἡ Φύσις ἐστὶν ἡ καταβιβαζομένη παρὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐν τελειότητι ποίησιν. διὸ καὶ μέχρις ἂν εἰς μόρφωσιν ἔλθῃ τὰ κνό- μενα, ἀκάθαρτος ἡ τεκῶσα, τῆς ἐως τῶν δε ἡμερῶν, μετ’ ἂς ἔκ ἀτελὲς ἐστὶ τὸ σωματικόν εἰς ψυχασίν τε καὶ μόρ- φωσιν. καὶ θύματα ὡς ὑπὲρ ἀμαρτίας προσάγεται περὶ αὐτῆς καὶ ὁλοκαυτώματα, ἅπερ ἐστὶν εἰς Θεὸν ἐπανακτικὰ ἀπὸ τῆς ἀτελὲς ζωῆς εἰς τὴν τελείαν. Καὶ μετ’ ἑτέρα. Τινὲς δὲ Φασιν, ὡς ὁ νόμος βέλεται τὴν τεκῶσαν ἔχειν ἀνάπαυσιν, ὡς σφόδρα πε- πονηκῆαν ἐν ταῖς ἀδίσιν. πρὸς τὸ ἐν σβε- δῆται τὴν ἐπιθυμίαν, ἀκάθαρτον ἔδοξε τὴν γυναικα καλεῖν. ἐπεὶ εἰ ἡ τεκῶσα ἀκά- θαρτος, καὶ ἡ ἐγκύμων.

γ. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ περιτε- μεῖ τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτῆς.

δ. Καὶ τριάκοντα ἡμέρας καὶ τρεῖς καθήσεται ἐν αἵματι καθαρῷ αὐτῆς. παντὸς ἀγίου ἔκ ἄψεται, καὶ εἰς τὸ ἀγιασῆριον ἔκ ἐσσελεύσεται, ἕως ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι καθάρσεως αὐτῆς. Ἐάν δὲ θῆλυ τέκνη, καὶ ἀκά- θαρτος ἔσται δις ἐπὶ ἡμέρας, κατὰ τὴν ἀφένδρον αὐτῆς· καὶ ἐξήκοντα καὶ ἐξ ἡμέρας καθεσθήσεται ἐν αἵματι καθαρῷ αὐτῆς.

Κατὰ τὴν ἀφένδρον. Ἄλλος, ὀδυῖν. ἐν αἵματι καθαρῷ. Ἀκύλας, καὶ Σύμμαχος, καὶ Θεοδοτίων, καθιῆς ἕως καθαρισμῶ.

Ε. ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὴν τεκῶσαν ἄρσεν τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀκάθαρτον εἶναι Φησι, τὴν δὲ θῆλυ δις τὸσαύτας; Δεῖ τῷ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομ. ἔκ εὐρηται.

τῷ νόμῳ τὸν σκοπὸν ἐξετάζειν. πολλάκις γὰρ ἕτερα δι' ἐτέρων (1) διδάσκει. καὶ τὸ ῥάδιον ἀντεῦθεν καταμαθεῖν. εἰ γὰρ ἡ τεκῆσα ἀκάθαρτος, καὶ ἡ ἐγκύμων ἀκάθαρτος. οἶμαι τοίνυν τὸν νόμον, διαναπαύεσθαι κελύειν αὐτῷ, ὡς σφόδρα πεπονηκῆσαν, καὶ τῶν πικρῶν ὀδυῶν ἀναχομίζω. ἀλλ' εἰ τὸ ἀπλῶς ἔτω διηγόρευσεν, ἐκ ἂν ἐκράτησαν τῆς ἐπιθυμίας οἱ ἄνδρες. ἀκάθαρτον δὲ αὐτῷ διδασκόμενοι, Φοβῶνται τὴν κοινωνίαν, ἵνα μὴ τῆς ἀκαθαρσίας μεταέχωσιν. ἐκὲν ὁ νόμος τῷ τῆς ἀκαθαρσίας λόγῳ τὴν ὄρεξιν σβέννυσι. τὴν δὲ διαφορὰν τῶν ἡμερῶν τινὲς ἔτως ἡρμιλύδουσαν· ὅτι πλείονα πόνον ὑπομένουσιν αἱ γυναῖκες γεννῶσαι τὰ θήλεα. διὸ διπλάσιον αὐταῖς εἰς ἀνάπαυλιν ἀπένειμε χρόνον.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. (2) Οἶμαι, ὅτι τικλίσθη μίγνυσθαι κωλύει καὶ προσεγγίζειν, τὴν ἐπιθυμίαν ἀγχων. ὁ γάμος γὰρ παιδοποιΐας ἔνεκεν, καὶ ἐκ ἀλογίας. ἵνα ἔν μὴ δισκοχλήται ἀπὸ πόνων, διὰ τὸ προσηματι ἀκαθαρσίας μένει κατ' ἐαυτὴν ἀνάπαυλιν ἔχουσα· ἀπλῶς μὲν ἐπὶ ἀρρενοτοκίας, διπλῶς δὲ ἐπὶ θηλυτοκίας. ὡς μὲν τινὲς Φασιν, ὅτι τὸ ἀρρεν εἶσω τεσσαράκοντα ἡμερῶν, τὸ δὲ θήλυ εἶσω ὀγδοήκοντα μορφῆται. ἐγὼ δὲ ὑπέληφα, ὅτι τὸ κύειν θήλυ βαρύτερον, ὅσω καὶ ὑγροτέρα τὸ ἀρρεν κατὰ φύσιν ἐστὶν ἢ θήλειαν.

5. Καὶ ὅταν ἀναπληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι καθάρσεως αὐτῆς ἐπὶ ὑῷ ἢ ἐπὶ θυγατρὶ, προσοίσει ἀμνὸν ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωσιν, καὶ νεοσσὸν περισερῶς ἢ τρυγόναν περὶ ἀμαρτίας ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῷ μαρτυρίᾳ, πρὸς τὸν ἱερέα. Καὶ προσοίσει αὐτὸν ἔναντι Κυρίου· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς, καὶ καθαρῶς αὐτὴν ἀπὸ τῆς πηγῆς τῆς αἵματος αὐτῆς. ἔτος ὁ νόμος τῆς τικλίσσης ἄρσεν ἢ θήλυ.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Τικλόμεθα ἐκ εἰς Φθορὰν ἔτι, διὰ τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν,

Α ἀλλ' εἰς ζωώτε καὶ ἀφθαρσίαν, διὰ τὴν ἐν Χριστῷ δικαίωσιν, τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ὑπομείναντος σφαγῇ, ὡς ἀμνὸς ἀμώμος καὶ ἀληθινός, ὡς τρυγόνος θείας καὶ νοητῆς.

η. Ἐὰν δὲ μὴ εὐρίσκη ἡ χεὶρ αὐτῆς τὸ ἱκανὸν εἰς ἀμνὸν, καὶ λήψεται δύο τρυγόνας ἢ δύο νεοσσὸς περισερῶν, μίαν εἰς ὀλοκαύτωμα, καὶ μίαν περὶ ἀμαρτίας· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς, καὶ καθαρῶς αὐτή.

Β * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ἐποίησαν οἱ γονεῖς τῷ Κυρίῳ, ὡς πτωχοὶ, καὶ μὴ οὐπορῶντες ἀμνὸς εἰς ὀλοκαύτωμα· ἢ ὅτι αὐτὸς ἡμεῖς ὁ τεχθεὶς ἀμνὸς τῷ Θεῷ ὀλοκαύτωμα προσφέρειν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς τῷ κόσμῳ ζωῆς.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Νεοτρίες τε ἔτι δύο περισερῶν, ἢ τρυγόνων ζεύγος ὑπὲρ ἀμαρτίας κελύει διὰ Μωσέως προσφέρεισθαι· τὸ ἀναμάρτητον τῶν ἀπαλῶν, καὶ ἀκακῶν, καὶ ἀμνησίκακον τῶν νεοτρίων ὑπὲρ σδεχθῆναι λέγων τῷ Θεῷ. καὶ τὸ ὁμοίον τῷ ὁμοίῳ καθάρσιον ὑφηγέμενος. ἀλλὰ καὶ τὸ δειλὸν τῶν τρυγόνων, τὴν πρὸς τὰς ἀμαρτίας ὀβλάβαιαν ὑποτυπῆται. ὅτι δὲ ἡμᾶς τὰς νεοτρίες λέγει. μάρτυς ἡ Γραφή· ὅν τρόπον ὄρνις σιωπᾷ τὰ νοσήα ὑπὸ Μαρτ. 23. 37. τὰς πτέρυγας αὐτῆς· ἔτως ἐσμεν νεοτρίοι Κυρίῳ· θαυμαστῶς πάνυ καὶ μουσικῶς τῷ λόγῳ τὴν ἀπλότητα τῆς ψυχῆς εἰς ἡλικίαν ὑπογραφομένη παιδικῇ.

Δ * * ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Διατὶ ὁ νόμος ἐθέσπισε προσαγαγέσθαι δύο τρυγόνας, καὶ δύο νεοσσὸς περισερῶν ὑπὸ τῶν νεογνῶν βρεφῶν; Δύο τρυγόνας, καὶ δύο νεοτρίες περισερῶν, τὰς νεογνὰς ἀρρένας Ἑβραίων φέρειν δῶρα τῆς πρὸς Θεὸν ἐμφανείας ὁ νόμος προσέτατε, τῶν Φιλαρέτων καὶ ἀνεξικακῶν ὀρνέων τοῖς τύποις, τὴν ἀπλότητα καὶ ἀπαλότητα τῶν νέων αἰνιττόμενος, καὶ τοῖς ὁμοίοις τὰ ὁμοία διδάσκων καθάριεσθαι. ἐς καὶ ἀρνία προσαγορεύει ἐτέρωθεν. τὰς γὰρ ἐξοισρῶντας καὶ ἀδεύοντας, καὶ ἀταξία τὴν φύσιν ὑβρίζοντας, ἐρίφοις παρείκασε.

Κ Ε Φ. Ι Γ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσὴν καὶ Ἀαρὼν, [λέγων,] Ἀνθρώπων ἐάν τινι γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτῷ ἐλῆσημασίας ἢ τηλαυγῆς, ἢ αὐγασμα, καὶ γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτῷ ἀφ' ἧς λέπρας, καὶ ἐλεύσεται πρὸς Ἀαρὼν τὸν ἱερέα, ἢ ἓνα τῶν υἱῶν αὐτῷ τῶν ἱερέων.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Λέπρα τοῖς ἀνθρωπίνους σώμασι παγχάλεπόν ἐστι πάθος, καὶ

δυσδιάφυκτον καὶ βορόν. συμβαίνει δὲ κατὰ νέκρωσιν. κοιλαινέσθαι μὲν γὰρ τὸ τραῦμα οὖδος, δαπανωμένη τῇ δερμάτος, καὶ εἰς βάθος αἰετίζαντος· ἅτε δὴ καὶ δρεπάσης αἰετὸς πρὸς τὸ κάτω τῆς Φθορᾶς. ὅταν τοι, καθάπερ ἐγώμα, καὶ ἡ θρίξ ἐπανθῆσα τοῖς τόποις μαραιομομένη καταλδοκάνεται, καὶ οἰονεῖτι φυτὸν τῇ ὑποκειμένη συγκαταφθείρεται γῇ. λέπρα μὲν ἐν τῷ τοιῷνδε πάθει. λέπκη δὲ πάλιν, ἀρρώστημα σαρκικὸν τῇ λέπρα προσεικός, πλὴν ἐκ ἐνίσχισι τὸ λυπεῖν εἰς βάθος, ἔτε μὲν εἰσέμπει τοῖς ἔσω τῆς νόσος τὴν αἰδοῦσιν.

Η ἀρρώστημα σαρκικὸν τῇ λέπρα προσεικός, πλὴν ἐκ ἐνίσχισι τὸ λυπεῖν εἰς βάθος, ἔτε μὲν εἰσέμπει τοῖς ἔσω τῆς νόσος τὴν αἰδοῦσιν.

(1) Ἀνδ' ἐτέρων. ἢ ἐν Χαλ. ἐκδ.

(2) Θεοδώρ. ὁ Ἀλεξάν. καὶ δ.

αἰδήσιν· ἐπινήχεται δὲ ὥσπερ ἄκρω τε καὶ μόλις ἐπανθῆσα τῷ σώματι, καὶ ἔδὲ τρίχα μεθίστησιν εἰς τὸ λευκόν, ἔτε μὲν ἀκαθέκτως θρυνέται, ἀλλ' ὀλίγοις κομιδῇ τοῖς ἐπικερήμασιν ὁκόλως ἀνασειράζεται, καὶ ὑπονοσεῖ πρὸς ὑγιᾶς ἢ ἐπανθῆσα σάρξ. ἔκῃν ἢ μὲν λέπρα, νέκρωσις ὁμολογούμενη· ἐν ὑποψίαις δὲ πως τῆς λέπρας, ἢ λευκῆ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Λευκῇ μὲν ἐν καὶ ἑλῇ σημασίας παρεκασέον τὰς ἐν ψιλῶς ἐτί ταις ἐπιθυμίαις κειμένους, καὶ ἔπω πρὸς ἔργον ἦκοντας λογισμῆς.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐξ εἰδη λεπρῶν· ἢ μὲν, ἐξ ἑλῆς σημασίας τηλαυγῆς· ἢ δὲ, πᾶν τὸ σῶμα καλύπτει· ἢ δὲ, ἐξ ἑλκὸς ὑγιαδέντος· ἢ δὲ, ἀπὸ κατακαύματος· ἢ δὲ, ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς ἐν κεφαλῇ ἢ ἐν πώγωνι· ἢ δὲ, ἐν τῷ φαλακρώματι ἢ τῷ ἀναφαλαντώματι.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀνάγεται ταῦτα ἐπὶ τινος μώμης τῆς ψυχῆς. καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῶν τῷ σώματος τραυμάτων μετὰ τῷ θεραπείαν ἐστὶ ὅτε ἵχνος τῷ πεπονθέντι τὰς τόπας καταλείπεται ἐν τῇ καλῇ ἐλῇ· τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ λαβῶσα τραῦμα ἀμαρτίας ψυχῇ, καὶ τυχὴν θεραπείας, οἷον ἐλῶν ἐνίοτε ἔχει καταλειπομένη. δεῖ δὲ καὶ τὸν τρόπον τῷ ἀπ' αὐτῆς καθαρισμῷ ἢ καθαρισμῷ ἐξεπίσταται.

γ. Καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτῆς, καὶ εἰ ἢ θρεῖξ ἐν τῇ ἀφῇ μεταβάλη λευκῇ, καὶ ἢ ὄψις τῆς ἀφῆς ταπεινὴ ἀπὸ τῷ δέρματος τῷ χρωτὸς αὐτῆς, ἀφὴ λέπρας ἐστὶ. καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς, καὶ μιανεῖ αὐτόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Περὶ τὸ δέσμα Φησὶ τὸ ἀφῇ ὑποπίπτον, ἥτοι χροῖα λέπρας. ὅπερ ἀλλὰ ὄψιν καλεῖ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὶ βέλεται ὁ περὶ τῆς λέπρας νόμος; Διὰ τῶν σωματικῶν παθημάτων τῆς ψυχῆς ἐπιδείκνυσιν τὰ νοσήματα· καὶ διὰ τῶν ἀκυσίων τῶν ἐκασίων κατηγορεῖ. εἰ γὰρ τὰ φυσικὰ δοκεῖ πως εἶναι ἀκάθαρτα, πολλῷ μᾶλλον τὰ γνωμικά. λέγει δὲ καὶ λέπρας διαφορὰν, ἐπειδὴ καὶ ἀμαρτημάτων ἐστὶ διαφορὰ καὶ ἀρχὴ λέπρας, ἐπειδὴ καὶ ἀρχὴ ἀμαρτίας. ἀλλ' ὥσπερ τῷ λέπραν ὁ ἱερεὺς διακρίνει, ἔτω χρηρὴ καὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἀμαρτημάτων αὐτὸν εἶναι κριτῶν. λεπρον δὲ καλεῖται τὸ ποικίλον τῷ χρώματι· ἔτω κακία προσγενομένη ψυχῇ, λεπρὰν αὐτῷ ἀπεργάζεται.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ. (1) Πολλοὶ διαπορεῖσι, διατὶ ἀκάθαρτος ὁ λεπρός· ἢ διατὶ μέχρι τσαύτης ἀκριβείας προήλθεν ὁ περὶ τῆς λέπρας νόμος· διατὶ ὁ γονορροῦς ἀκάθαρ-

Α τος, ὁ ἐνυπνιαζόμενος, ἢ ἡ τρίχισσα, ἢ ὁ νεκρὸς ἀπλόματος. Ἐρῶ ἐν, ὅτι σκιά μὲν ὁ νόμος, ἐν τοῖς σωματικοῖς προγυμνάζων οἷα παῖδας τὰς Ἰουδαίας· ἵνα καὶ τὸ παραβαινόμενον μὴ ἦ μέγα, καὶ τὸ τηρέμενον ἐπιτηδειότερος ἐργασίῃ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν πνευματικῶν καὶ τελειότερων ἀντολῶν. ἐστὶν ἐν αὐτῇ καθολικωτέρα τῶν ζητημένων ἢ αἰτία. εἰ δὲ ἐννοήσασιν, ὡς ἔδον τῶν πρὸς δυσέβειαν συνεβάλλετο τοῖς ἐπὶ Μω-

Β σέως, ἀλλ' ἔδὲ ἀγνοόμενον τῷ τῆς δυσέβειας λόγῳ ἢ ἔργῳ ἐνέπιδιξε, τῷ προειρημένῳ ἡμῖν αἰτίαν βεβαιώμεν. ἀλλὰ καὶ

» εἰ τὸ τῷ Κυρίῳ λογίσῃ, ἢ τὰ εἰσπορεύμενα Ματθ. 15. 11.

» κοινεῖ τὸν ἄνθρωπον· καὶ τὸ τῷ Παύλῳ,

» ἢ περιτομῇ ἔδον ἰσχύει· καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ Γαλ. 5. 6.

» ἔτῳς ἔλυσεν τὸν νόμον τὰ πρὸς τὸν Νῶε·

» ὡς λάχανα γὰρ χόρῃ, Φησὶν ὁ Θεός, πάν- Γαλ. 9. 3.

» τὰ ἔδεσθε· τῷ δὲ Μωσῇ τόδε Φάγε, καὶ

» τὰ δὲ ἀπόχε· καὶ τοῖς μὲν Ἰσραηλίταις,

Γ διὰ μὲν Μωϋσέως ἀφῆναι συγχωρεῖ τὰς ἑαυτῶν γυναικας τοῖς βελομένοις κατὰ πᾶσαν αἰτίαν· διὰ δὲ ἐτέρῃ Προφῆτῃ τῷτο

» ἀπαγορεύει, λέγων· καὶ γυναικα νεότη- Μαλ. 2. 15, 16.

» τὸς σε μὴ ἐγκαταλείπῃς. εἰ δὲ μισήσας

» ἐξαποστείλῃς, ἀσέβεια καλύψει τὰ ἐνυ-

» μήματά σε· καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἔχει τις

» λέγειν. ἐξ ὧν δῆλον, ὅτι ἔδον ἀκάθαρτον,

» εἰ μὴ πονηρὰ διάθεσις. τί δήποτε ἐν δοκεῖ

» τῷ νόμῳ ἀκάθαρτον εἶναι τὸν ἐνυπνιαζῶν,

Δ καὶ τῷ ἐν ἀφῇ; Ὅτι μὲν ἐν τῆς φύ-

» σεως ταῦτα, δῆλον. σκοπεῖν δὲ χρὴ, ὡς

» εἰναι τὰ τῆς φύσεως ἀκάθαρτα ἢ, πᾶ γε

» τὸ μαχόμενον τῇ φύσει; εἰ δὲ καὶ ἀκά-

» θαρτον ἀληθῶς οἱ Ἰουδαῖοι λέγοιεν, ἴσέον

» ὅτι τὰ ἀκάθαρτα καρπὸς ἢ λέπρα. Φασὶ

» γάρ τινες, ὡς εἴ τις τῇ ἐν ῥύσει ἔσῃ, τετέ-

» σιν ἐν ἀφῇ, προσέλθοι, ἐπειδὴ πρὸς

» ἐκκρίσιν τὸ τοῖστον αἷμα ἐπειγόμενον, ἀλ-

» λούριον· πως ἐστὶ τῆς φύσεως, μεριζόμενον

Ε εἰς τε τῷ τῷ βρέφους διάπλασιν καὶ εἰς

» τῷ τήρησιν, ἀδανεζέραν τῷ φύσιν ἐρ-

» γάζεται. καὶ τὸ μὲν τεχθὲν νικᾷ τὸ πά-

» ρος τῇ φυσικῇ ζέσει· προίσεως δὲ αὐτῷ

» τῆς ἡλικίας, δέχεται τῷ λέπραν, ἢ ποιεῖ

» τῷ σάρκα νοδροτέραν καὶ ταπεινότεραν

» ἀπὸ τῷ αἵματος τῷ ἐν ἔθῃ τῶν γυναικῶν.

» εἰ δὲ καὶ φύματι ἢ καῦμα γένοιτο, ἐτοι-

» μοτέραν δέχεται τῆς λέπρας τῷ ἐπῆ-

» ρεῖαν, καὶ τῶν κατὰ τὰς τόπας ἀέρων ἐστὶ

Ζ ὅτε τῷ πάθει συνεργάντων. διὸ Μωϋσῆς

» πολλῷ ποιεῖται τὸν περὶ τῆς λέπρας λό-

» γον· ἵνα δέει τῷ πάθει, φθόνῳσι τὰς ἀ-

» καίρας μῆρας, ἀγχοῦντες τῷ ἐπιθυμίαν.

» τὸ αὐτὸ δ' ἂν καὶ περὶ τῷ γονορροῦς· ἵνα

» τὸ περὶ τῆς (2) ἐργῶδες, ὀκνηρότερος ποιεῖ

» περὶ τὰς μῆρας.

δ. Ἐὰν δὲ τηλαυγῆς λευκῇ ἢ ἐν

» τῷ δέρματι τῷ χρωτὸς αὐτῆς, καὶ τὰ-

Η πεινὴ μὴ ἢ ἢ ὄψις αὐτῆς (3) ἀπὸ τῷ

» δέρματος, καὶ ἢ θρεῖξ αὐτῆς ἢ μετέβαλε

» λευκῇ,

(1) Διοδώρ. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(3) Αὐτῆς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Ἰσ. περὶ αὐτῆς, ἢ περὶ τῷ γονορροῦς.

λευκή, αὐτὴ δὲ ἐστὶν ἀμαυρά, καὶ ἀφο-
ριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν ἐπὶ τῇ ἡμέρας.

ε. Καὶ ὅψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν τῇ ἡμέ-
ρᾳ τῇ ἐβδόμῃ· καὶ ἰδὲ ἡ ἀφὴ μένει
ἐναντίον αὐτῷ, καὶ μετέπεσεν ἡ ἀφὴ
ἐν τῷ δέρματι, καὶ ἀφοριεῖ αὐτὸν ὁ
ἱερεὺς ἐπὶ τῇ ἡμέρας τὸ δεύτερον.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ ἐκλεθνάναι τυχόν,
ὡς ἐν λέπρα, Φημι τῇ νοητῇ, καὶ ὡς ἐν
πάθει τῷ κατὰ νέκρωσιν τὴν ἐξ ἀμαρ-
τίας, ἐκ ἐν μόναις ἀν γένοιτο ταῖς ἐπι-
θυμίαις, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐκβάσει τῶν ἀπο-
τελεσμάτων. καὶ ἕως μὲν ἐστὶν ἐν ὠδίσιν
ἔτι τῷ νῦν τὸ κακόν, ἔπω νέκρωσις, ἔπω
1. Ἰωάν. 5. 17. θάνατος. καὶ γὰρ πᾶσα ἀμαρτία πρὸς θά-
νατον, ὡς ὁ τῷ Σωτῆρι εἰρηκε μαθητῆς,
ἀλλ' ἐν ὑποψίαις ἔτι τῷ παθεῖν τὰ νεκρῶν
εἰδότα. ἐν δοκῇ δὲ πῶς ἡ ἀγχὴ τῆς λέ-
πρας, τὴν λυθκὴν ἐλέγομεν. ὅψεται, Φη-
σὶν, ὁ ἱερεὺς τὴν τῷ πάθει κάτοχον, Φη-
μι δὲ τῇ λυθκῇ· καὶ εἰ μὲν ὁρῶτο μὴ με-
ταβάλλουσα πρὸς λέπραν, καὶ καταμιανεῖ
αὐτὸν, ἀφοριεῖ δὲ μάλλον. καὶ γὰρ ἀνε-
πίπληκτον παρὰ Θεῷ, καὶ γὰρ ἐν ἐπι-
θυμίαις καὶ ἀγχῇ γενέσθαι τῷ κακῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸ δὲ ὑπογράφει
τὸν εἰς Φιληδονίαν μεταβεβληκότα παν-
τελῶς τῇ περὶ τὰ ἡδέα ταπεινώσει. εἰ δὲ
ἡ μεταβολὴ ἀμαυρὰ εἴη, καὶ μὴ βαθύ-
τερον τὸ μέρος, ὑπέρθεσις ἐπὶ ἐπὶ τῇ ἡμέ-
ρας γίνεται· καὶ μετὰ ταῦτα, εἰ καὶ με-
τέπεσεν, ἐν ἐτέραις ἐπὶ τῇ δοκιμάζεται.
καὶ εἰ μὴ ἐπιμεληθεῖ, καθαρὸς κρίνεται·
εἰ δὲ νεμεθεῖ, λεπρός. νέμεται ἐν ἡ κα-
κία ὅτε καταλαμβάνει, καὶ τὸν λογισμὸν
καταδύει πρὸς τὸ δαλύνειν τῷ πάθει.

ΕΦΕΣ. 2. 3. ὅπερ ὁ Παῦλος Φησι, ποιεῖν τὸ θέλημα.

ς. Καὶ ὅψεται ὁ ἱερεὺς αὐτὸν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ τὸ δεύτερον· καὶ ἰδὲ
ἀμαυρὰ ἡ ἀφὴ, καὶ μετέπεσεν ἡ ἀφὴ
ἐν τῷ δέρματι· καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ
ἱερεὺς, σημασία γάρ ἐστι. καὶ πλυνά-
μενος τὰ ἱμάτια αὐτῷ, καθαρὸς ἔσται.

» ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ δὲ, καὶ μετέπεσεν ἐν τῷ
» δέρματι, Θεοδοσίω, καὶ διακέχυται, Φησί.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Εἰ δὲ παραιτοῖτο,
Φησι, τὸ πάθος τὴν μεταβολὴν, ἐκ εἰς
» τὸ χεῖρον ἐκνεκρῶν, καθαρὸς ἔσται, Φη-
σὶν. ἀριστὸν δὲ ἐν καὶ σωτήριον ἀληθῶς τὸ
παρατεῖναι τὴν νέκρωσιν, τὴν ὡς ἐν ἔρ-
γοις Φημι, καὶ αὐτοῖς ἡδὴ πῶς τοῖς ἀποτε-
λέσμασι τὸν νῦν ἀποψύχσαν. σοφὸν δὲ
πρὸς τῷ τὸ ἀπονέειν εὖ μάλα πειρά-
σαι τὰ πάθη, καὶ εἰ ἐν ψυχῇ ἔτι ταῖς
ἐπιθυμίαις ὁρῶτο συμβαίνοντα. τῇ γὰρ
οἰμαί ἐστι τὸ λέπρας αὐτῆς καὶ λυθκῆς ἀπο-
φοιτᾶν. διεπύδω γὰρ ὅτι πλείστης ὅσης
τὰ κατὰ ἡμᾶς ἐποπτείας ἀξιοῖ Θεὸς κατὰ

Α φύσιν ὑπάρχων ὁ Ἐμμανὴλ, ὁ μέγας
ἡμῶν ἀρχιερεὺς· καὶ προσίεται μὲν, τὸ
Φαῦλον ἐκνεκρῶν· ἐκπέμπει δὲ δὴ τῆς
τῶν ἀγίων παρεμβολῆς, εἰ καταδεῖτο
μεμολυσμένους.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Καθαρὸν ἔσεσθαι-
Φησι,] τὴν διὰ τῷ ὕδατος καθάρσιν προα-
ναφωνῶν ὁ νόμος, [καὶ ὡς ἐν τύποις ἡμῶν
τοῖς ἐν αἰδήσει σωματικῇ, τὸ τῷ ἀγίῳ βα-
πτίσματος καταγράφων μυήριον.]

Β ζ. Ἐὰν δὲ μεταβαλῶσα μεταπέ-
ση ἡ σημασία ἐν τῷ δέρματι, μετὰ
τὸ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν ἱερέα τῷ καθάρισαι
αὐτὸν, καὶ ὁφθῇσεται τὸ δεύτερον τῷ

η. ἱερεῖ. Καὶ ὅψεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καὶ
ἰδὲ μετέπεσεν ἡ σημασία ἐν τῷ δέρμα-
τι, καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς· λέπρα

θ. ἐστὶ. Καὶ ἀφὴ λέπρας ἐὰν γένηται ἐν

Γ ἀνθρώπῳ, καὶ ἐλεύσεται πρὸς τὸν ἱε-
ρῆα· Καὶ ὅψεται ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδὲ ἔλῃ

ι. λευκὴ ἐν τῷ δέρματι, καὶ αὐτὴ μετέ-
βαλε τρίχα λευκὴν, καὶ ἀπὸ τῷ ὑγιᾶς
ια. τῆς σαρκὸς τῆς ζωῆς ἐν τῇ ἔλῃ. Λέ-
πρα παλαιωμένη ἐστὶν ἐν τῷ δέρματι
τῷ χρωτὸς αὐτῷ, καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ
ἱερεὺς, καὶ (1) ἀφοριεῖ αὐτὸν, ὅτι ἀκά-
θαρτός ἐστιν.

Δ ιβ. Ἐὰν δὲ ἀνθῶσα ἐξανθήσῃ λέ-
πρα ἐν τῷ δέρματι, καὶ καλύψῃ ἡ
λέπρα πᾶν τὸ δέσμα τῆς ἀφῆς ἀπὸ
κεφαλῆς ἕως ποδῶν αὐτῷ, καὶ ὅλην

ιγ. τὴν ὄρασιν τῷ ἱερέως. Καὶ ὅψεται ὁ
ἱερεὺς, καὶ ἰδὲ ἐκάλυψεν ἡ λέπρα πᾶν
τὸ δέσμα τῷ χρωτὸς αὐτῷ· καὶ κα-
θαριεῖ τὴν ἀφὴν, ὅτι πᾶν μετέβαλε

Ε λευκὸν, καθαρὸν ἐστὶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ τὸν ὅλον λε-
πρὸν γενόμενον καθαρὸν ὀνομάζει; Φιλαν-
θρωπίας καὶ ἔτος ὁ νόμος μεσός. ὡς περ
γὰρ ἐπὶ τῷ θυσιμαίᾳ διηγορῶσιν, εἰ μὲν
εἰς ἀγῆον ἐμπέσοι, ἀκάθαρτον εἶναι· εἰ
δὲ εἰς πηλὸν, ἢ λάκκον, ἐκ ἔτι· ἔτω τὸν
ποικίλον δεξάμενον χρωμα τῶν ἄλλων ἀ-
ποκρίνει, ὡς ἐλπίδα καθάρσεως ἔχοντα·
τὸν δὲ ὅλον λυθκὸν γενόμενον ἀναμίσγνυται

Ζ κελεύει τοῖς ἄλλοις, ἵνα μὴ παρὰ πάντα
τὸν βίον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων κεχωρισ-
μένος διάγῃ. καὶ τῷ δὲ τῶν πνευματι-
κῶν ἐστὶ τύπος. τοῖς μὲν γὰρ πιστοῖς ἀμαρ-
τάνυσιν ἐδὲ σωεσθῆναι ὁ Θεὸς νόμος κε-
λεύει· τοῖς δὲ γε ἀπίστοις εἰς ἐσθλασιν καλεῖ-
σιν, καὶ κωλύει σωεσθῆναι. λέγει δὲ ἔτι

» ὁ Θεὸς Ἀπόστολος· ἐάν τις καλῇ ὑμᾶς τῶν 1. Κορ. 10. 27.

» ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ

» παρατιθέμενον ὑμῖν ἐδίετε, μηδὲν δια-

Η κρίνοντες, καὶ τὰ ἐξῆς. περὶ δὲ τῶν ἀμαρ-

» τανόντων πιστῶν ἔτις ἔφη· ἐάν τις ἀδελ- 1. Κορ. 5. 11.

Φός.

(1) Τὰ, καὶ, γραφικὸν ἀμάρτημα δοκεῖ. καὶ ἀφοριεῖ δὲ γράφειν αἰτε προειρημ. τῆς Γραφ. ἐκδόσ.
καὶ ὁ ὡς ἀγίοις Κύριον. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 540.

» Φὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ μέθυσορ, ἢ λοιδορὸρ, ἢ ἄρπαξ, τῷ τοῖστῳ μὴ σιωεῖν· καὶ
 2. Θεσ. 3. 6. πάλιν· ἐλέεθε ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελ-
 » Φθ ἀτάκτως περιπατῆντος. ἔτος τοίνυν
 ἔοικε τῷ ἐκ μέρας λεπρῷ· ὁ δὲ ἄπιστος, τῷ
 πᾶσαν τὴν φυσικὴν ἀπολέσαντι χροιάν.
 ἀλλὰ τούτοις καὶ προσδιαλεγόμεθα, καὶ
 σιωαναρεφόμεθα· ἐκείνοις δὲ, ἐκ ἔτι. καὶ
 1. Κορ. 5. 9, 10, 11. » γὰρ ὑμῖν Φησὶ μὴ σιωαναμίγνυσθαι πόρ-
 » νοις· καὶ ἐκ πάντως τοῖς πόρνοις τῶ κόσ-
 » μῳ τῆς, ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἄρπαξιν,
 » ἢ εἰδωλολάτραις· ἀλλ' ἐάν τις ἀδελφὸς
 ὀνομαζόμενος, καὶ τὰ ἐξῆς. καθαρὸν μεν-
 τοι κέκληκε τὸν ὅλον γεγενημένον λυκὸν,
 ἐχὼς ὡς ὑγιὲς ἔχοντα τὸ σῶμα, ἀλλ' ὡς
 μηκέτι τῆς πελάζοντος κατὰ τὸν νόμον
 μολύνοντα.

*** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Τὸν μηκέτι διην-
 δισμένον ποικιλίᾳ χρωμάτων, ὅλον δὲ
 λυκωθέντα δι' ὅλων, ἀπὸ κεφαλῆς ἄκρας
 ἄχρι ποδῶν ἐχάτων, καθαρὸν εἶναι ἐθέ-
 λει· ἵνα κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς σώματος μετά-
 βασιν, τὸ ποικίλον καὶ πανῶρον τῆς δια-
 νοίας μεταδόμενοι πάθος, τὸ ἀποίικτον
 καὶ ἀνενδόιασον τῆς ἀληθείας ἀπλὴν ἀγα-
 πῆσωμεν χρῶμα.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὡς περ εἴ γε τῷ ζῶν
 ἐλέεσθαι Χριστῷ, τὸ νεκρῶσθαι μερικῶς ὑπε-
 τίθει τῆς δίκαις ὁ νόμος· ἔτω καὶ εἰ τῷ
 τεθνάναι τῇ ἀμαρτίᾳ, τὸ ζῶν εἰ αὐτῇ,
 μολυσμὸς ἂν εἴη πάλιν, καὶ τῆς ἐκ νόμου
 γραφῆς ἐκ ἀπηλλαγμένος. ταύτητοι Φη-
 σὶν, ὡς εἰ γένοιτο λέπρα κατ' ὅλην τὴν σώ-
 ματος, καὶ οἶονεὶ νέκρωσις κατὰ παντὸς
 ἰῶσα μέλους, κατασημιώσιν ἂν τὸν ἀπο-
 θανόντα τῇ ἀμαρτίᾳ· καὶ μολυσμὸς ἐκ
 ἔτι τῷ σώματι. καθαρὸς γὰρ ἐστὶ Φησὶν,
 ὅπως δι' ὅλην τεθνεὼς τῇ ἀμαρτίᾳ, καὶ τό-
 πον ἐδίδα παραχωρήσας αὐτῇ, καὶ οἶονεὶ-
 πως εἰ αὐτῷ τὸ ἐναυλίζεσθαι δέξ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸν ὁλόλεπρον ὁ νόμος κα-
 θαρίζει, ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ ποικίλον μισεῖ ὁ
 1. Θεσ. 22. 9. Θεός, καὶ τὸ ἀπλὸν. τὸν ἀμπελῶνά σου, Φη-
 » σὶν, καὶ καταπερεῖς διάφορον. (1)

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸ γὰρ ὅλον λεπρω-
 θέν, ἐκ ἔτι Φησὶν ἀκάθαρτον· καίτοι τὸν
 λεπρὸν, ὡς νεκρὸν ἀντιδιασέλλων τῷ ζῶντι.
 καὶ νεκρότης μὲν καὶ καθαρά, ἢ κατὰ κα-
 κίαν, οἷον ἢ κατ' ἀκολασίαν καὶ ἀδικίαν
 διάθεσις ἐπίμονος καὶ νεμομένη· καθαρά
 δὲ νεκρότης, ἢ νοερά διάθεσις, ἐδὸν δια-
 κρίνεται σωματικόν, εἰ μὴ κατὰ κακίαν
 λαμβάνεται· καὶ γάμον ἀλόφυλον, εἰ μὴ
 ἐξ ἀκολασίας· καὶ βρώμα ὁποῖον δὴ, εἰ μὴ
 ἐξ ἀκρασίας. εἰ μὲν ἔν ὅλος ὁ βίος ἔχει
 τὸ περιεκλὸς διάφορον, καθαρὸς· εἰ δὲ,
 τῷ μὲν διαφέρει, τῷ δὲ μὴ, ἀκρασίας
 ἔλεγχος καὶ ἀκαθαρσίας. ἀπερὶ ὁ νόμος
 λέγει εἰ τῷ, τὸ μὲν εἶναι ὑγιὲς, τὸ δὲ
 ἀλλοῖον. καὶ ὁ μὲν νοερὸς βίος, ὡς πρὸς

τὰ σωματικά νεκρός· ὁ δὲ εἰ κακία, ὡς
 πρὸς τὰ πνευματικά καὶ πρὸς τὸ ἀγα-
 θὸν τεθνάναι δοκεῖ τῷ νόμῳ, καὶ μὴ ὑπο-
 σρέφειν ἐπὶ τῷ εἰ αὐτῷ ζῶν, ὡς δικαιο-
 μενος εἰ αὐτῇ.

ιδ. Καὶ ἡ ἂν ἡμέρα ὁφθῇ ἐν αὐτῷ
 χρῶς ζῶν, μιανθήσεται.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῶν παλαιῶν τῆς
 χρῶτα ζῶντα, τὸν λόγον ἐλάμβανον. καὶ
 B μὴ παρόντος τῇ ψυχῇ, ὅ,τι ποτ' ἔν ἂν
 γένηται, ἀνέγκλητος ὁ ἀμαρτῶν, ἀλόγως
 φέρων κατὰσασιν· εἰ δὲ παρέῃ λόγος,
 ὑπόβδιμος. Τί ἔν τὸ κατ' ὅλην τὴν σώμα-
 τος γίνεσθαι τῷ ἀφῶ; μήποτε τροπικῶς
 φρενίτιδας, ἢ μελαγχολίας δηλοῖ; μὴ
 βοηθῆντος γὰρ τότε λόγος, μηδὲ παρέσης
 αἰδήσεως, πᾶν τὸ πραχθῆναι, ἢ λεχθῆναι,
 ἐκ ἀμαρτημα· ἀλλ' ὅτε πάρεσιν αἰδήσις.

Ιε. Καὶ ὁφεται ὁ ἱερεὺς τὸν χρῶ-
 Γ τα τὸν ὑγιῇ, καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ χρῶς
 ὁ ὑγιῆς, ἀνάθαρτός ἐστι· λέπρα ἐστίν.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ δὲ δή Φησι. χρῶς
 » εἰ αὐτῷ ζῶν ὁρῶτο πάλιν, μιανεῖ αὐτὸν
 » ὁ χρῶς ὁ ζῶν. τὸ γάρτοι ζῶν ὅπως τῇ
 ἀμαρτίᾳ, καὶ γὰρ ἐκ μέρας, βδελυρὸν
 ἀποφαίνει τὸν ἡρώσηκότα.

Ις. Ἐὰν δὲ ἀποκατασταθῇ ὁ χρῶς ὁ
 ὑγιῆς, καὶ μεταβάλῃ εἰς λευκόν, καὶ
 ΙΖ. ἐλεύσεται πρὸς τὸν ἱερέα. Καὶ ὁψε-
 ται ὁ ἱερεὺς αὐτὸν, καὶ μετέβαλεν ἢ
 ἀφῇ εἰς τὸ λευκόν, καὶ καθαρῇ ὁ ἱε-
 ρεὺς τὴν ἀφῆν, καθαρὸς ἐστίν.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ δὲ ἀποκατασταθῇ,
 Φησὶν, ὁ χρῶς ὁ ζῶν, καὶ μεταχωρήσῃ πρὸς
 λέπραν, λελύσθαι τὰ ἐγκλήματα, καθα-
 ρὸς ἐστίν. ἀπήλλακται γὰρ καὶ τῆς μερικῶς
 Ε ἐστὶ ζῶν τῇ ἀμαρτίᾳ, πρὸς νέκρωσιν τῷ
 ἐπαινεμένῳ μετοιχομένης τῆς νῆς, καὶ παγ-
 κάλλω ἀληθῶς ἔχοντος τῷ μετέσασιν.

Ιη. Καὶ σὰρξ εἰς γένηται ἐν τῷ
 δέρματι αὐτοῦ ἕλκος, καὶ ὑγιασθῇ,
 Ιθ. Καὶ γένηται ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἕλκος
 ἕλη λευκή, ἢ τηλαυγὴς λευκαίνουσα,
 ἢ πυρρὴνισσα, καὶ ὁφθήσεται τῷ ἱερεῖ.
 ι. Καὶ ὁφεται ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδὲ ἡ ὄψις
 Ζ ταπεινότερα τῆς δέματος, καὶ ἡ θρεῖξ
 αὐτῆς μετέβαλεν εἰς λευκὴν, καὶ
 μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, ἀφῇ λέπρας
 κα. ἐστίν· ἐν τῷ ἕλκει ἐξήνθησεν. Ἐὰν δὲ
 ἰδῇ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδὲ ἐκ ἐστίν ἐν αὐτῷ
 θρεῖξ λευκή, καὶ ταπεινὸν μὴ ἢ ἀπὸ
 τῆς δέματος τῆς χρωτὸς, καὶ αὐτῇ ἢ
 ἀμαυρά, καὶ ἀφοριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς
 ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ.

ιβ. Ἐὰν δὲ διαχύσει διαχέηται
 ἐν τῷ δέρματι, καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱε-
 ρεὺς

(1) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Προκόπιος, (εἰ τῷ τῆς Λύγ. κώδ.) ὡς ὑπότινων λεγόμενα, ἐκλήθησι.

ρεύς, ἀΦὴ λέπρας ἐστίν· ἐν τῷ ἔλκει Α
ἐξήνθησεν.

ΛΑΗΛΟΥ. Ὁ Κλήμης (1) Φησὶν εἰς τὸν
ἐν τῷ πάχρει λόγον, ὅτι διαχυσὶς λέπρας
ἐστίν, ὡσανεὶ βάδις καὶ πορεία ῥυθισκῇ.

ΚΥ. Ἐὰν δὲ κατὰ χώραν αὐτὴ μέ-
νῃ τὸ τηλαύγημα καὶ ὁ διαχέηται,
ἐλὴ τῆ ἐλκὸς ἐστὶ, καὶ καθαρῇ αὐ-
τὸν ὁ ἱερεὺς.

ΚΔ. Καὶ σὰρξ ἐὰν γένηται ἐν τῷ
δέρματι αὐτὴ κατάκαυμα πυρὸς, καὶ
γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτὴ τὸ ὑγια-
σθὲν τῆ κατακαύματος αὐγάζον τη-
λαυγὲς λευκὸν, πυρρίζον, ἢ ἐκλευκόν.
ΚΕ. Καὶ ὅψεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδὲ
μετέβαλε τρίχα λευκὴν εἰς τὸ αὐγά-
ζον, καὶ ἡ ὄψις αὐτὴ ταπεινὴ ἀπὸ τῆ
δέρματος, λέπρας ἐστίν· ἐν τῷ κατα-
καύματι ἐξήνθησε. καὶ μιανεῖ αὐτὸν
ὁ ἱερεὺς, ἀΦὴ λέπρας ἐστίν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μὴ ποτε κατάκαυ-
μὰ ἐστὶν ἐν παντὶ τῷ δεξαμένῳ βέλους τῆ
πονηρῆς πεπυρωμένον; ἐρᾷ γὰρ ἔτος σαρ-
κὸς τε καὶ αἵματος, γυναικὸς, ἢ παιδός.
τοιοῦτοι καὶ οἱ πρὸς δοξάν μαινόμενοι καὶ
ἀργύριον. ψυχὴ γὰρ ἐμπαθὴς ἐπὶ τοις-
τοις ἐκκἀεται· καὶ ἀπαλλαγῆσα τῶν
ὑγιασθῇ, καὶ μὴ ἔτις ὁμαλίσῃ τὸν τόπον
τῆ πάθης, ὡς πρὸ τῆ πάθης ἐτύγχανεν,
ἀλλ' ἢ κατὰ τὸ ταπεινότερον, μιανὲν τῷ
νόμῳ δοκεῖ.

ΚΕ. Ἐὰν δὲ ἴδῃ αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, καὶ
ἰδὲ ἔκ ἐστὶν ἐν τῷ αὐγάζοντι θρίξ λευ-
κὴ, καὶ ταπεινὸν μὴ ἢ ἀπὸ τῆ δέρμα-
τος, αὐτὸ δὲ ἀμαυρὸν, καὶ ἀφορεῖ
ΚΖ. αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ.
ἐὰν δὲ διαχύσει διαχέηται ἐν τῷ δέρ-
ματι, καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, ἀΦὴ
λέπρας ἐστίν· ἐν τῷ ἔλκει ἐξήνθησεν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐποπιδύων δὴ τέρας ὁ
μέγας ἀρχιερεὺς Χριστὸς, ὁρδὸν ἐξοίσει
τὸ κρίμα. εἰ γὰρ μέχρι μόνον λογισμῶν,
Φησὶν, ἢ νόσος, ἀνεπιτίμητος μὲν ὁ πα-
θὼν ἔδαμῶς· ἀφοριδῆσεται γὰρ· πλὴν
ἐκ ἀπόβλητος παντελῶς. εἰ δὲ ἐκ λο-
γισμῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς διε-
νεργεῖται τὸ πάθος, ὡς πεπονθότα τῷ
εἰς ἅπαν εἰς γε τὰ χεῖρω μεταβολῶν,
ταῖς ἐκ μολυσμῶν ὑποθήσει δίκαις τὸν
αὐτὸς ἡρώσηκότα. παραφυλακτέον δὴ ἔν,
τὰ ἥδη κατημασμένα μὴ ἀφυνίξιν τῶν
παθῶν, μητε μὴ ἀνανεῶν τὰ εἰς νῦν
τραύματα, καὶ παλινδρομεῖν εἰς τὸ ἐν
ἀρχαῖς.

ΚΗ. Ἐὰν δὲ κατὰ χώραν μένῃ τὸ
αὐγάζον, καὶ μὴ διαχυθῇ ἐν τῷ δέρ-
ματι, αὐτὴ δὲ ἀμαυρὰ ἢ, ἐλὴ τῆ
κατακαύματος ἐστὶ, καὶ καθαρῇ αὐ-
τὸν ὁ ἱερεὺς· ὁ γὰρ χαρὰ τῆ κα-
τακαύματος ἐστὶ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ γένοιτο, Φησὶν,
ὑποψία καὶ δόκησις, τῆ λελεπρωθῆαι τυ-
χόν, ἢ ἐναπελωθέντι τραύματι, ἢ γὰρ
ἐν μορίῳ σώματος κατακαυμένῳ ποτὲ,
ταῖς αὐταῖς ἀκριβείαις τε καὶ ἐπισκέψει
κεχρηθῶ πάλιν ὁ ἱερεὺς. καὶ εἰ τὸ δοκῶν
ἐξανθήσῃ λυκόν, μὴ μετατεθείῃ πρὸς
λέπραν, καθαρὸς ἔσῃ, Φησὶν. εἰ δὲ δὴ
γένοιτο σαφὴς μετάστασις τῆς λυκῆς εἰς
λέπραν, ἀκαθαρτος ἔσῃ καὶ βδελυρὸς.

ΚΘ. Καὶ ἀνδρὶ ἢ γυναικὶ, ὃ ἂν
γένηται ἐν αὐτῷ ἀΦὴ λέπρας ἐν τῇ
ΚΕΦΑΛῇ ἢ ἐν τῷ πώγωνι.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Παρατηρητέον ἐφ' ὧν
„ μὲν λέγεται ἀνθρώπων· ἐάν τινι γένηται
„ ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτῆς· ἢ ἀνδρὶ ἢ γυναι-
„ κὶ, ὃ ἂν γένηται ἐν αὐτοῖς ἀΦὴ λέπρας·
„ ἐφ' ὧν δὲ, σὰρξ ἐὰν γένηται ἐν τῷ δέρ-
„ ματι αὐτῆς ἔλκος, ἢ σὰρξ κατάκαυμα πυ-
ρὸς· ταῦτα δὲ θραῦσμα ἐστὶ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅρα εἰ διώταται
Δ λέπρα μὲν λαμβάνεσθαι κεφαλῆς, ὅτε
ἀντὶ τῆ ἔχεν κεφαλῶν Χριστὸν, ἄλλον τι-
νά τις λόγον ἐπιγράφεται κεφαλῶν λε-
πρὸν καὶ ἀκάθαρτον. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἴδῃ
τίς γενόμενος ἀνὴρ, καὶ δοκῶν κατηρηγ-
κῶν τὰ τῆ νηπίος, ἀμαρτάνῃ, μὴ ὡς νή-
πιος, ἀλλ' ἀμαρτίαν ἀνδρὸς, τάχα ἔχει
λέπραν ἐπὶ τῆ πώγωνος. καὶ γυνὴ δὲ,
ψυχὴ ἢ μὴ προετικὴ μὲν λογικῶν σπερ-
μάτων, δεκτικὴ δὲ, ἔχει ἂν ποτε ἐπὶ τῆ
προσώπῃ, καὶ τῆ ἐν αὐτῇ πώγωνος ὅπερ
Ε ἰδίως παρὰ τὰ πρότερα καὶ θραῦσμα ὠνό-
μασεν ὁ νόμος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐοικεν ὁ νόμος ἡμῖν
ἐν τέτοις ψυχικῶν τάχα πε διαμενηθῆσαι
παθῶν, καὶ ὅσα συμβαίνειν ἔθος κατὰ
νῦν ἀρρώσηματα, ταῦτα βέλεσθαι δηλῶν.
ἢ κεφαλῇ τε γὰρ, νῆ τύπος, καὶ μὴ καὶ
πώγων, διανοίας ἐμφορονος. τελειότητος
καὶ γὰρ αὐτὸ σημεῖον.

Λ. Καὶ ὅψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀΦὴν,
καὶ ἰδὲ ἢ ὄψις αὐτῆς κοιλοτέρα τῆ
δέρματος, ἐν αὐτῇ δὲ θρίξ ξανθίζουσα
λευκὴ, (2) καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς·
θραῦσμα ἐστὶ λέπρας, λέπρα τῆς κε-
Φαλῆς ἢ λέπρα τῆ πώγωνος ἐστὶ.
ΛΑ. Καὶ ἐὰν ἴδῃ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀΦὴν τῆ
θραύσματος, καὶ ἰδὲ ἔκ ἢ ὄψις ἐγ-
Η κοιλοτέρα τῆ δέρματος, καὶ θρίξ ξαν-
θίζουσα

XXX 2

(1) Ὁ Ἀλεξανδρῆς. τέρας δὲ τῆ ἐν τῷ πάχρει λόγῳ ὅτι Εὐσέβιος, (ἐν κεφ. 26. τῆ 4. περὶ ἐκκλη-
σιας. ἱστορ. βιβλ.) καὶ ὁ Φώτιος (ἐν τῷ 111. κώδ. τῆς βιβλιοθ.) μνησάν ποιῶνται. ὁ δὲ Φαβρίκιος (ἐν βιβλ. 5.
κεφ. 1. σελ. 112.) τοῖς ἀπολεθῆσιν αὐτὸν συγκαταλέγει.

(2) Λεπλή. αἰ προειρημ. ἐκδόσ.

θίζουσα ἔκ ἔστιν ἐν αὐτῇ, καὶ ἀφο-
ριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν τῆ θραύσματος
ἐπὶ τὰς ἡμέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐποπιδέει τὰ κατ'
ἡμᾶς καὶ περιεργάζεται λεπιδὸς ὁ πάντων
ἀρχιερεὺς, τῷ Χριστῷ, καὶ εἰς αὐ-
τὸν ἐμβλέψεται τὸν νῦν, καὶ τὰς ἑσώτε-
ρας κεκρυμμένας δοκιμάσει φρένας· καὶ
εἰ μὴ τις γένοιτο καταφθορά τε καὶ με-
ταποίησις, ἢ ἀπό γε τῆ πιστεύειν ὁρδῶς ἐπὶ
τὸ μὴ ἔσως ἔχον, ἢ γὰρ εἰς ἡδῶν φαυλό-
τητα καὶ κακοβελία· αὐτῷ μάλιστα κατε-
συνημένῳ, ἀποσοβήσῃ δὴ πάλιν ὡς με-
μολυσμένος, καὶ τὴν εἰς ἅπαν καταμιαί-
νυσαν ἐποίησιν ψῆφον. τὸτο εἰναί φημι τὸ
παθεῖν τὴν λέπραν εἰς κεφαλῇ, ἢ πώ-
γωνία. εἰ δὲ δὴ γένοιτο μὴ ὡς ἐν ἀρχαῖς
τῆ παθεῖν ὁ νῦν, ἔ μὴ ἀπονεκνυκῶς ὁρῶ-
το παντελῶς εἰς τὸ νοσεῖν ἅπερ ἔφω, ἀ-
φορίζεται μὴ συμμέτροις ἐπιτιμήσεσιν
ὑπερλωγμένος, ἔσται δὲ ἔχι παντελῶς
ἀκάθαρτος, ἔτε μὴ ἄλλοτριος Θεῷ.

λβ. Καὶ ὅψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ ἰδὲ ἔ
διελύθη τὸ θραῦσμα, καὶ θρίζουσα
ἔκ ἔστιν ἐν αὐτῇ, καὶ ἡ ὄψις τῆ
θραύσματος ἔκ ἔστι κοίλη ἀπὸ τῆ δερ-
ματος. Καὶ ξυρηθήσεται τὸ δέρμα,
τὸ δὲ θραῦσμα ἔ ξυρηθήσεται, καὶ
ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ θραῦσμα ἐπὶ
ἡμέρας τὸ δεύτερον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ τῶν τριχῶν ξύρησις
[παρατιθεῖσα τῷ ἱερεῖ] γυμνὸν τὸ τραῦ-
μα, ὑποσημνῶσιν αὐτὸν [τὸ οἶονε πάντα ἐν
μέσῳ χωρεῖν, καὶ γυμνῶ καὶ ἀπαραπό-
δισον τοῖς τῆς Θεότητος ὀφθαλμοῖς, τὴν
ὡς ἂν βέλοισι καθορᾶν παρακείσθαι θέαν.]
ἔδοξε γὰρ ἀπὸ Θεοῦ κεκρυμμένον.

λδ. Καὶ ὅψεται ὁ ἱερεὺς τὸ θραῦσ-
μα τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ ἰδὲ ἔ
διεχύθη τὸ θραῦσμα ἐν τῷ δέρματι
μετὰ τὸ ξυρηθῆναι αὐτόν, καὶ ἡ ὄψις
τῆ θραύσματος ἔκ ἔστι κοίλη ἀπὸ τῆ
δερματος, καὶ καθαρῶς αὐτὸν ὁ ἱε-
ρεὺς, καὶ πλυνάμενος τὰ ἱμάτια, κα-
θαρός ἔσται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πλυνάμενος τὰ ἱμά-
τια, καθαρὸς ἔσται, τῷ Χριστῷ δικαίωσιν.

λε. Ἐὰν δὲ διαχύσει διαχέηται τὸ
θραῦσμα ἐν τῷ δέρματι μετὰ τὸ κα-
θαρισθῆναι αὐτόν. Καὶ ὅψεται αὐτόν
ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδὲ διακέχυται τὸ θραῦσ-
μα ἐν τῷ δέρματι, ἔκ ἔστι ἐπισκέψεται ὁ
ἱερεὺς περὶ τῆς τριχὸς τῆς ξανθίζου-
σης, ὅτι ἀκάθαρτος ἔστιν. Ἐὰν δὲ ἐνώπιον
αὐτῆς ἐπὶ χώρας μένῃ τὸ θραῦσμα,

Α καὶ θρίζουσα μέλαινα ἀνατείλῃ ἐν αὐτῇ,
ὕγιακε τὸ θραῦσμα, καθαρὸς ἔστι,
καὶ καθαρῶς αὐτόν ὁ ἱερεὺς.

λη. Καὶ ἀνδρὶ ἢ γυναικὶ, ὃ εἰς
γένηται ἐν δέρματι σαρκὸς αὐτῆς αὐ-
γάσματα αὐγάζοντα λευκανθίζοντα.
λθ. Καὶ ὅψεται ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδὲ ἐν δερ-
ματι τῆς σαρκὸς αὐτῆς αὐγάσματα
αὐγάζοντα λευκανθίζοντα, ἀλφός-
εσι, καθαρὸς ἔστιν, ἔξανθεῖ ἐν τῷ δερ-
ματι τῆς σαρκὸς αὐτῆς, καθαρὸς ἔστιν.

ΛΔΗΛΟΥ. Ἀλφός ἐστι, καθαρὸς ἔστιν.
Ἀλφὸς καλεῖται ἢ ἐπίλυσις ἢ καλμαῖος
μελανία, ἢ περὶ τὰς παρειὰς γινομένη ἐκ
τῆς ἡλιακῆς καύσωνος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Καίτοι τῆς ἀκριβοῦς
ἐρδυνωμένης, πάθος αὐτῆς σαρκὸς, καὶ
λέπρας ἀγχεῖ, τὸ παθεῖν ἀλφόν· ἀλλ' ἔ
νοσεῖ τὴν νέκρωσιν, ἔτε μὴ τὸ ἄγαν ἀπε-
γνωσμένον.] τοιαῦτά πως ἐστὶ καὶ τὰ ἐν
ἡμῖν παραπλώματα· πάθη μὴ ἐν ὁμολο-
γεμένῳ, πλὴν ἔκ εἰς θάνατον [καὶ ψυ-
χῆς καταφθοράν.] ἀκριβολογεῖται δὲ ἔ
,, λῖαν ὁ κριτής, ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσ-
,, μα ἡμῶν.

μ. Ἐὰν δέ τινα μαθήσῃ ἢ κεφαλῇ
αὐτῆς, Φαλακρός ἐστι, καθαρὸς ἔστιν.
μα. Ἐὰν Φαλακρός ἐστὶ, (1) κατὰ πρό-
σωπον μαθήσῃ ἢ κεφαλῇ αὐτῆς, ἀνα-
Φαλάντός ἐστι, καθαρὸς ἔστιν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ τριχῶν ἀνεθέλη-
τος ἀποβολή, κεφαλῆς αὐτῆς πάθος. νῦν
δὲ εἰς τύπον ὀνομάσθαι τὴν κεφαλῇ ἀρ-
τίως ἐλέγομεν. νῦν γὰρ ἐνδιαίτημα, κεφα-
λή, κατὰ γε τὸ τίσι δοκεῖ. ἔκκεν τὰ κε-
φαλῆς πάθη σωματικῆς, ἐμφωσιν αὐτὸν
εἰκότως τὰ εἰς νῦν ἀρρώσθηματα, σμικρὰ
δὲ δὴ πάλιν, καὶ τὰ οἷς αὐτὸν ἐποίτο ἀνείσθαι
πρέπειν. ἀπαλλάττει δὴ ἐν ὁ νόμος παν-
τός ἡμᾶς ἀνθρώπων πάθος, καὶ μολυσ-
μῶν ἀνεθέλητων, οἷον αὐτὸν ἐπισυμ-
βαίνοισιν, ἐπείτοι τὸ ἀναλκι νοσεῖν ἀναγ-
κῇ τῇ φύσει, καὶ ἀπηλλάχθαι παθῶν εἰ-
σάπαν, ἔ τῆ παρόντος καιρῶ· πρέποι δ'
αὐτὸν αὐτῇ τῷ μέλλοντι, κατ' ὅν ἐκ βάρων
ἢ ἀμαρτία κατασεισθήσεται, καὶ εἰς ἀλώ-
βητον παντελῶς μεταχωρήσομεν βίον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὑπολυποῖ τὴν ἐξάρ-
χην ἐν ἀφελείᾳ, μετὰ δὲ ταῦτα ἐν κακίᾳ
διαμαρτάνοντας.

μβ. Ἐὰν δὲ γένηται ἐν τῷ Φαλα-
κρώματι αὐτῆς ἢ ἐν τῷ ἀναΦαλαν-
τώματι αὐτῆς ἀφὴ λευκὴ ἢ πυρρίζου-
σα, λέπρα ἔξανθεῖσά ἐστιν ἐν τῷ Φα-
λακρώματι αὐτῆς, ἢ ἐν τῷ ἀναΦα-
λάντῳ αὐτῆς. Καὶ ὅψεται αὐ-
τόν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδὲ ἡ ὄψις τῆς ἀφῆς
λευκὴ

(1) Ἐὰν δὲ κατὰ πρόσωπον μαθήσῃ. αἱ προσημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Κύριλλ. ἐν Τέμ. 1. μέρ. 2. σελ. 546.

λευκή ἢ πυρρίζουσα ἐν τῷ Φαλακρώ-
ματι ἢ ἐν τῷ ἀναφαλαντώματι αὐτῷ,
ὡς εἶδος λέπρας ἐν δέρματι σαρκὸς
μδ. αὐτῷ. Ἄνθρωπος λεπρός ἐστὶ· μίαν-
σει μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, ἐν τῇ κε-
φαλῇ αὐτῷ ἢ ἀφῇ αὐτῷ.

* ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Μετατρέχει γὰρ ἐδὲ
ὅτε καὶ τὰ μικρὰ τῶν παθῶν εἰς ἐγκλη-
μάτων δυνάμιν, καὶ καταμιαίνει δανῶς,
μὴ ἀνακοπόμενα πρὸς ἡμῶν.

με. Καὶ ὁ λεπρὸς ἐν ᾧ ἐστὶν ἢ ἀφῇ,
τὰ ἱμάτια αὐτῷ ἔσαι παραλελυμένα,
καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτῷ ἀνάλυπτος, καὶ
περὶ τὸ σῶμα αὐτῷ περιβαλέσθω, καὶ
ἀκάθαρτος κεκληθήσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τῷ λεπρῷ ἀκα-
τακάλυπτον εἶναι κελεύει τὴν κεφαλὴν,
καὶ τὰ ἱμάτια παραλελυμένα; Ἵνα γνῶ-
ριμος ᾖ, καὶ μὴ μεταλαγχάνωσι τῆς ἀκα-
θαρσίας οἱ προσελάζοντες. Ἔτως ὁ Ἀπό-
στολος περὶ τῶν ἀμαρτανόντων ἔφη· ἐλ-
2. Θεο. 3. 6. «λεδε ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφῷ ἀτάκτως
» περιπατῆντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παρά-
» δοσιν, ὡς παρελάβετε παρ' ἡμῶν· καὶ
1. Κορ. 5. 11. «ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, ἢ πόρνος,
» ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ μέθυ-
» σος, ἢ λοιδορός, ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιοῦτῳ
» μὴ συνωδίεν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Διὰ τέτων ἀντίκειται
μὴ δεῖν συγκρίπτεν τὰ ἀμαρτήματα, καὶ
σκεπάζειν αὐτὰ τὸν τὴν ψυχὴν λελεπρω-
μένον. ὥπερ τῷ παραλελυμένῳ τὰ ἱμά-
τια, ἔκ ἐκσκέπασαι ἢ ἀσχημοσύνη· ἔτω
βέλεται πᾶσιν ἐκδικεῖσθαι, (1) μὴ γινώ-
μενον τάφον κεκονιαμένον. τὸ δέ γε περι-
βεβληῖσθαι τὸ σῶμα, ἐστὶ τὸ μὴ ἔχειν παρ-
ρήσιαν ἀνοῖξαι τὸ σῶμα.

** ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Τὸ μὲν παραλελύ-
σθαι τὰ ἱμάτια, καὶ ἀκατακάλυπτον εἶναι
τὴν κεφαλὴν, ὑπεμφύκειν ἂν καὶ μάλα
σαφῶς τὸ ἀκρύπτως ἀσχημονεῖν· τὸ δέ γε
περιβεβληῖσθαι περὶ τὸ σῶμα, τὸ οἰονεί-
πως ἀπολογίαν ἔκ ἔχειν, καὶ εἰπεῖν δύ-
νασθαι μηδὲν, ἐγκαλῆντος Θεοῦ τὴν ἀκα-
θαρσίαν.

μς. Πάσας τὰς ἡμέρας, ὅσας εἰς
ἢ ἐπ' αὐτῷ ἢ ἀφῇ, ἀκάθαρτος ὢν
ἀκάθαρτος ἔσται· κεχωρισμένος κα-
θήσεται, ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἔσται
ἢ διατριβῇ αὐτῷ.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ δὲ τῆς παρεμβο-
λῆς ἐξοίχεσθαι, τὸ μηκέτι τῆς τῶν ἀγίων
αὐτὸν συναυλίζεσθαι χοροῖς. (2)

μς. Καὶ ἱματίῳ εἰς γένηται ἐν αὐ-
τῷ ἀφῇ λέπρας ἐν ἱματίῳ ἐρέω, ἢ
μη. ἐν ἱματίῳ συππυῖναι, ἢ ἐν σήμερι, ἢ

Α ἐν κρόκη, ἢ ἐν τοῖς λινοῖς, ἢ ἐν τοῖς
μδ. ἐρεοῖς, ἢ ἐν δέρματι, Καὶ γένηται ἢ
ἀφῇ χλωρίζουσα ἢ πυρρίζουσα ἐν τῷ
δέρματι, ἢ ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ
σήμερι, ἢ ἐν τῇ κρόκη, ἢ ἐν παντὶ
σκεύει ἐργασίμῳ δερματος, ἀφῇ λέ-
πρας ἐστὶ· καὶ δείξει τῷ ἱερεῖ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον ἱματίοις
λέπραν ἐγγίνεσθαι; Πολλὰς ὁ Θεὸς αὐτοῖς
Β τοιαύτας παιδείας ἐπήγαγεν. αὐτίκα γὰρ
» καὶ περὶ λεπρῶν οἰκῶν ἔτως ἔφη· ὡς ἂν Λούκ. 14. 34.
» εἰσέλθῃτε εἰς τὴν γλῶτταν τῶν Χαναναίων, ὡς
» ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν, καὶ δώσω ἀφῇ λέπρας
» ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς γῆς τῆς ἐγκλήτης ὑμῶν,
καὶ τὰ ἐξῆς. διδάσκει δὲ διὰ τέτων, ὅτι
θεήλατοι ἦσαν αἱ πληγαί, ποτὲ μὲν κα-
τὰ ἱματίων, ποτὲ δὲ κατὰ οἰκιῶν φερό-
μεναι. ταῦτα δὲ τὴν ἀφατον τῷ Θεῷ
μακροθυμίαν δηλοῖ. τῶν γὰρ ἀνθρώπων
Γ ἀμαρτανόντων, ἱματίοις καὶ οἰκίαις προ-
σέφερε τὰς πληγὰς, διὰ τέτων τοῖς ταῦ-
τα κεκλημένοις τὴν θεραπείαν προσφέ-
ρων. εἶκοι δὲ τῷ λεπρῶντι οἶκῳ ὁ οἶκος
τῷ Ἰσραὴλ, ἔ πολλαὶς μὲν ἐξηρέθησαν,
καθάπερ λίθοι τινὲς λεπρῶντες. οἱ πλημ-
μελήσαντες, ποτὲ μὲν δι' Ἀσσυρίων, ποτὲ
δὲ διὰ Βαβυλωνίων, ἄλλοτε δὲ διὰ Μακε-
δόνων. ἐπειδὴ δὲ παγίαν ἔχον τὴν λέ-
πραν, ἄρδην καταλυθῆναι τὴν οἰκίαν ὁ
Δ νομοθέτης ἐκέλευσεν. ἀκάθαρτοι ἔν εἰσὶν
οἱ εἰς τὰς τέτων συναγωγὰς, ὡς εἰς λε-
πρώσας οἰκίας, εἰσίσυντες.

ν. Καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφῇν,
καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφῇν ἐπὶ αὐ-
τῇ ἡμέρας.

να. Καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφῇν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ· εἰς δὲ διαχέη-
Ε ται ἢ ἀφῇ ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ σή-
μονι, ἢ ἐν τῇ κρόκη, ἢ ἐν τῷ δέρματι,
κατὰ πάντα ὅσα εἰς ποιηθῇ δέρματα
ἐν τῇ ἐργασίᾳ, λέπρα ἔμμονός ἐστιν ἢ
ἀφῇ, ἀκάθαρτός ἐστι.

» ΛΔΗΛΟΥ. Ἐμμονος. τὸ Σαμαρετι-
» κόν. Φιλόνηκος. ὁπίσω δὲ, παλαισμένῳ
αὐτῷ εἶπεν, ἀντὶ τῆς συγρηῶσαν τῷ σώ-
ματι, καὶ ἀνίατον.

νβ. Κατακαύσει τὸ ἱμάτιον, ἢ τὸν
σήμερι, ἢ τὴν κρόκην, ἢ ἐν τοῖς ἐρεοῖς,
ἢ ἐν τοῖς λινοῖς, ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερ-
ματίνῳ, ἐν ᾧ ἂν ἢ ἐν αὐτῷ ἢ ἀφῇ,
ὅτι λέπρα ἔμμονός ἐστιν, ἐν πυρὶ κα-
τακαυθήσεται.

νγ. Ἐὰν δὲ ἴδῃ ὁ ἱερεὺς, καὶ μὴ
διαχέηται ἢ ἀφῇ ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν
τῷ σήμερι, ἢ ἐν τῇ κρόκη, ἢ ἐν παντὶ
νδ. σκεύει δερματίνῳ. Καὶ συντάξει ὁ
ἱερεὺς,

Xxx 3

(1) Ἐκκεῖσθαι. αὐτὸ Τόμ. 2. σελ. 183. τῆς τῆς Ῥε. ἐκδόσεως.

(2) Ταῦτα καὶ ὁ αὐτὸς ἀγιολογὸς Κύριλλος. αὐτὸ Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 547.

ιερεὺς, καὶ πλυνεῖ ἐφ' ἧ ἐὰν ἦ ἐπ' αὐτῷ ἡ ἀφῆ, καὶ ἀφοριεῖ ὁ ιερεὺς τὴν ἀφῆν ἐπὶ ἡμέρας τὸ δεύτερον.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Ἐπειδὴ οἱ εἰς Χριστὸν βαπτιζόμενοι, Χριστὸν ὡς ἱμάτιον ἐνδύμεθα, δίδωσιν ἡμῖν τὴν ὡραίαν σολὴν ταύτην χράνασι τὰς τῆς μετανοίας πόνους εἰς κάθαρσιν· ἢτε κἄθα ἀμαρτάνοντες εἴημεν, ὡς τὸ ἱμάτιον λινὸν εἶναι λογίζεσθαι, ἢτε βαρέα, καὶ πολὺ τὸ παχὺ καὶ σαρκῶδες καὶ νεκρὸν ἔχοντα, ὡς τοῖς ἐσθήμασιν εἰκοναὶ τοῖς ἐξ ἐρίφων. ἄπερ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νεκρῶν κωδίων ἐστὶ καρπός.

νε. Καὶ ὄψεται ὁ ιερεὺς τὴν ἀφῆν μετὰ τὸ πλυθῆναι, καὶ εἰ μὴ μεταβάλλῃ ἡ ἀφῆ τὴν ὄψιν αὐτῆς, καὶ ἡ ἀφῆ ἔσ' διαχεῖται, ἀνάθαρτόν ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ἐσθῆρι κλαίει ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ σήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ μετὰ τὴν κάθαρσιν καὶ ἀπόνειψιν, ὡς ἂν ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν ἐργάσαιο, μὴ ἀποφέρεσθαι μολυσμῶν, ἀλλ' ἔμμενον εἰς ἑαυτὸς ποιεῖσθαι τὴν σάσιν, ἢ τῶν ἱματίων ἔμφασις δηλοῖ. εἰ γὰρ μηδὲν ὀνίνησιν ἀπονίζων ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, πυρὶ παραδώσει κολαδησομένους, καθάπερ καὶ ὁ κατὰ νόμον ιερὸς ἔδεν ὠφελήσας τὴν κρόκῃ, ἢτοι τὸν σήμονα, διὰ τῆς ἐκπύσεως, κατεπίμπρα λοιπόν. λέπραν δὲ ἔν ὁ νόμος, τὴν ὡς ἐν ἐργοῖς νέκρωσιν υποφαίνει κάλῳς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πεποίηκε δὲ καὶ ἐπὶ κρόκης καὶ σήμονος καὶ ἱματίος καὶ σκούρος τὰ ὅμοια σύμβολα, διὰ πλείονων τὰ κατὰ τὰς ἀνθρώπων υπογράφων· ὅτι ἡ κρόκης

καὶ σήμονος καὶ ἱματίος μέλλει τῷ Θεῷ. πλὴν ὅσον εἰς ὑποτύπωσιν ἀνθρώπων· ἐνταῦθα δὲ, καὶ τῶν ἐκ ἀποβαλλόντων τὴν κακίαν, ἀλλ' ἐσθῆρι γμύλῳ ἐχόντων, ἐστὶ σύμβολον. εἰ γὰρ πλυθέντων αὐτῶν, τὸ ἄλλοχροὺν μὴ παύσαιο, κατακαίουσιν αὐτά.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ πρότερον ἢ καύσις, πρὶν ἢ μετὰ τὴν πλύνειν ἀπορρήγῃ τὸ ἄλλοχροὺν· ὅστις ἢ τῶν ἐξαρχῶν κακίας εἶναι δοκούντων ἀφαιρέσεις. εἰ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἴσον εἴη, ὁ τῷ πυρὶ ζῆλος κατακαύσει αὐτό.

νε. Καὶ ἐὰν ἴδῃ ὁ ιερεὺς, καὶ ἡ ἀμαυρὰ ἡ ἀφῆ μετὰ τὸ πλυθῆναι αὐτὸ, ἀπορρήξει αὐτὸ ἀπὸ τῶ ἱματίος, ἢ ἀπὸ τῶ σήμονος, ἢ ἀπὸ τῆς κρόκης, ἢ ἀπὸ τῶ δέρματος. Ἐὰν δὲ ὁ φθῇ ἔτι ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ σήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερματίνῳ, λέπρα ἐξανθῆσά ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ἀφῆ.

νη. Καὶ τὸ ἱμάτιον, ἢ ὁ σήμων, ἢ ἡ κρόκη, ἢ πᾶν σκεῦος δερματίνον, ὃ πλυθήσεται, καὶ ἀποσθήσεται ἀπ' αὐτῶ ἡ ἀφῆ, καὶ πλυθήσεται τὸ δεύτερον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὰ μετὰ τὴν πλύνειν καθαρὰ φαινόμενα, δεύτερον πλύνεται, εἰς τὸ ἀποδεχθῆναι καθαρὰ. τοιούτον τὸ, τεχνία μὲν ἔς πάλιν ὠδίνῳ.

Γαλ. 4. 19.

νη. Οὗτος ὁ νόμος ἀφῆς λέπρας ἱματίος ἐρεῖ, ἢ συπυῖν, ἢ σήμονος, ἢ κρόκης, ἢ παντός σκεύος δερματίνου, εἰς τὸ καθάρισαι αὐτό, ἢ μιάσαι αὐτό.

Κ Ε Φ. Ι Δ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Οὗτος ὁ νόμος τῶ λέπρε. ἢ ἂν ἡμέρα καθαρῶς, καὶ προσαχθήσεται πρὸς τὸν ιερεῖα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πάντα τὰ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ὁρῶντα κάθαρσιν καὶ δικαίωσιν, διὰ σωματικῶν τύπων καὶ αἰνιγμάτων ὁ διὰ Μωσέως δεδομένος τυπὸς ὑπέφαιεν. ὁποῖόν ἐστι τὸ τῶν λεπρώντων, καὶ γονορροῶν. παθῶν γὰρ ἀκυσίων τιμωρίας ὁ Θεὸς ἐκ εἰσπράττεται, ἀλλὰ διὰ τῶν τὸ ποικίλον τῆς ἀμαρτίας καὶ κατεσιγμένον καὶ δυσαπόνιπτον ἀποβάλλεται, δι' ἧς χραίνεται ψυχὴ καὶ ποικίλλεται. ὁμοίως βδελυρὸν κρίνει τὸ διαχεῖσθαι πρὸς ἡδονὴν τὸ καρπογόνον εἰς ἀρετὴν τῆς λογικῆς καὶ νοερᾶς ψυχῆς. (1)

γ. Καὶ ἐξελεύσεται ὁ ιερεὺς ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ὄψεται ὁ ιερεὺς, καὶ ἰδὲ ἱάται (2) ἡ ἀφῆ τῆς λέπρας ἀπὸ τῶ λέπρε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ποῖα ἐστὶ τῆς σωτηρίας ἡ ὁδός; τίς ὁ ἀπαλλάσων τὰς ἡμαρτηκότας τῶ κολάζεσθαι δεῖν; τίς ὁ λυτρώμενος καὶ ἀνασώζων ὁμόλως; Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ δὲς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, καὶ ἀγιαζὼν ἡμᾶς τῷ ἰδίῳ αἵματι. ἄθροι δέ μοι πάλιν ὡς ἐν σκιᾷ ἐστὶ τοῖς ἐν νόμῳ γεγραμμένοις τὸ μυσῆριον. προσεκομίζετο γὰρ ὁ λεπρὸς ἔξω γεγονότι τῆς πύλης τῷ κατὰ νόμον ιερατοῦντι· διανενδοκότες δὲ ὡς ἐπὶ τῶ πάθους τὸ ἄμεινον, καὶ ὅτι παύσεται λοιπὸν καὶ καταλήξει ὑπερφαίνοντος, ἐπληρύντο τὰ εἰς καθαρισμόν, κατὰ γὰρ τὸ νομοθέτη δοκεῖν.

δ. Καὶ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομ. ἔχ' εὐρηται.

(2) ἱάται. αἴτε προσημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Κύριλ. ἐν Τόμ. 1. μίρ. 1. σελ. 353.

δ. Καὶ προσάξει ὁ ἱερεὺς, καὶ λήψονται τῷ κεκαθαρισμένῳ δύο ὀρνίθια ζῶντα καθαρά, καὶ ξύλον κέδρινον, καὶ κεκλωσμένον κόκκινον, καὶ ὕσσωπον.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ δύο ζῶντα ὀρνίθια δοκεῖ τινὰ Φέρειν ἀναλογίαν πρὸς τὰς δύο τράγους, ὧν ὁ εἰς τὴν ἀποπομπαίαν καὶ γὰρ ὁ εἰς θύεται, καὶ ὁ εἰς πέμπεται εἰς τὴν ἀποπομπὴν αὐτῶν καθαροὶ δὲ ἄμφω, καθὰ καὶ τὰ νῦν ὀρνίθια. ἐκ ἀκαθαρτος γὰρ τῇ φύσει, Φασί, δεδημιόργηται, ἔδδ' ὁ διὰ τὴν αὐτὴν κακίαν γενόμενος ἀποπομπαῖος. διὰ μὲν ἔν τῷ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας λέπραν ὀφείλει τὴν ἀποπομπαίῳ καθαρῶν, εἰ καὶ ἔφυγε τὴν ἀπὸ τῆς λέπρας ἀκαθαρσίαν. διὰ δὲ τὴν καθαρότητα προσφέρεται περὶ αὐτῶν τῶν ὀρνιθίων τὸ ἕτερον. πλὴν τὰ δύο εἰσὶν ἕτερα εἶναι τῷ γένει παρὰ τὰ προσφερόμενα εἰς τὸ θυσιαστήριον, τρυγόνες ἢ περιστεράς. ὁ νεωστὶ γὰρ καθαρῶν, ἔπω τὴν θυσιασθῆναι γέγονε ἄξιος, ἀλλ' ὅπως ἄξιος γένηται, λαμβάνεται ταῦτα παρ' αὐτῶν ἢ ἂν ἡμέρα καθαρῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὴν σημαίνει τὰ δύο ὀρνίθια τὰ ὑπὲρ τῶν καθαρῶν λεπτῶν προσφερόμενα; Τὴν σωτηρίαν πάθους περιέχει τὸν τύπον. ὥστε γὰρ τῶν τῶν μὲν ἐδίετο, τὸ δὲ εἰς τὸ τῶν τυττῶν αἷμα βαπτίζομενον ἀπελύετο· ἔτις ὑπὲρ τῆς λεπτῶς ἀνθρωπότητος ὁ δεσπότης ἐσαυρώθη Χριστός, τῆς μὲν σαρκὸς δεξαμένης τὸν θάνατον, τῆς δὲ Θεότητος οἰκισσάμενης τὸ τῆς ἀνθρωπότητος πάθος. καὶ καθάπερ ὕδατι καθαρῶ τῶ σφαγμένου ὀρνιθίου τὸ αἷμα μιγνύμενον, διὰ κεδρίνου ξύλου, καὶ ὕσσωπος, καὶ κόκκινον κεκλωσμένον περιεργαζόμενος ὁ λεπτῶς, λαμπρὸς τε καὶ καθαρὸς ἀπεδείκνυτο· ἔτις ὁ τῷ σωτηριῶν Χριστῷ, καὶ τῷ τῶ παναγίᾳ βαπτίσματος ὕδατι καθαιρόμενος, τὰς τῶν ἀμαρτημάτων ἀποβάλλει κηλίδας. σύμβολον δὲ τὸ μὲν κέδρινον ξύλον, τῆς ἀπαθείας Θεότητος· ἀσηπτον γὰρ τὸ δὲ τὸ ξύλον, ὡς ξύλον· τὸ δὲ κόκκινον τὸ κλωσόν, τῆς ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἀνθρωπότητος· τὸ δὲ ὕσσωπον, τῆς τῶ παναγίᾳ πνεύματος θερμότητος τε καὶ ὁσμῆς. διὰ τῶν γὰρ οἱ βαπτίζομενοι τῆς ψυχικῆς ἀπαλλάττονται λέπρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δι' ἀμφοῖν τοῖν ὀρνέοιν σημαίνεται ὁ Χριστός, καὶ τεθνεὺς ὡς ἀνθρωπος, καὶ ζῶν ὡς Θεός. ὀρνιθίῳ δὲ παρειαίεται, διὰ τὸ ἀνωθεν καὶ ἐξ ἔρανθ νοεῖσθαι καὶ λέγεσθαι. (1)

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐτίκ φαμεν, ὡς δύο νοῦμεν Χριστὸς, καὶ εἰ δύο λέγοντο ὀρνίθια. σοφίᾳ δὲ καὶ ἀναγκαίαν ὁ λόγος ἡμῖν εἰσχωρίζεται τὴν θεωρίαν. Θεὸς γὰρ ὢν κατὰ φύσιν ὁ μονογενής, τὴν τῆς ἀγίας

Α Παρθένου πεφόρηκε σάρκα· καὶ σωτίζεται μὲν ὥστε ἐκ δυοῖν, φύσεως λέγω τῆς ἀνωτάτω, καὶ ἀνθρωπότητος, ἀπορρήτως καὶ ὑπὲρ νοῦν, πλὴν εἰς Κύριος Ἰησὺς Χριστός. θεωρεῖ δ' ἔν ὁ λόγος τὴν ἐκ δυοῖν εἰς αὐτὴν συνδρομὴν. Καὶ μετ' ἐλίγα. Δὲν ἔφη παραλαμβάνεσθαι καὶ κέδρινον ξύλον. τύπος δ' ἂν εἴη καὶ τὸ δὲ τῆς ἀγίας αὐτῆς σαρκὸς, ἐκ ἀνεχομένης παθεῖν τὴν καταφθοράν· ἀσηπτον γὰρ τὸ ξύλον· ὕσσωπος γε μὴν εἴη ἂν εἰς τύπον τῆς ἀγίας πνεύματος ζέων τὴν ἀέργειαν, δι' ἧς τῷ πνεύματι ζέοντες ἀποτελέμεθα, τὴν ἐν σπλάγχχνος ἀκαθαρσίαν ὁλονεῖ πῶς ἐκλετηγμένοι. πόα γὰρ ἡ ὕσσωπος θερμή τε τῇ φύσει, καὶ διασμήχεται οἶα τε τὴν ἐν σπλάγχχνος σωτηριεργίᾳ φλεγματοῦ καὶ ψυχρὰν ἀκαθαρσίαν. ἀπαλλάττει δὲ ἡμᾶς, ὡς ἔφω, τῇ τῆς πνεύματος ἀεργείᾳ Χριστοῦ τῶν εἰς νοῦν ἔσω κεκρυμμένων παθῶν. Γ Καὶ μετ' ἐλίγα. Τὸ δὲ κεκλωσμένον κόκκινον, αὐτὸ δὲ πάλιν ἐφ' ἑαυτῷ τὸν τῆς ἀνθρωπότητος τῆς μονογενῆς ὑπεμφάνει τρόπον. πέπλεκται γὰρ ὥστε σαρκὶ καὶ αἵματι Θεὸς ὢν ὁ λόγος. ἐξαικονίει δὲ ὁ κόκκος αἱμά τε καὶ σάρκα. τοις τόχρως γὰρ ὁράται καὶ ἔσται.

ε. Καὶ προσάξει ὁ ἱερεὺς, καὶ σφάξῃσι τὸ ὀρνίθιον τὸ ἐν εἰς ἀγγεῖον ὁσράκινον ἐφ' ὕδατι ζῶντι.

Δ ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Θύεται τὸ ὀρνίθιον εἰς ἀγγεῖον ὁσράκινον, παρεμβληθέντος εἰς αὐτὸ ὕδατος ζῶντος, ἵνα γένηται ὁ καθαρῶς ὕδατι καὶ αἵματι· ἅπερ ἐξηλήθει ἀπὸ τῆς πλυσθῆς τῆς σωτηρίας· ξύλον δὲ κέδρινον φησι τὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ξύλον. τὸ δὲ κεκλωσμένον κόκκινον τύπος μὲν τῆς τιμῆς αἵματος, δι' ἧς καθάρεται ὁ κόσμος ὅλος. οἶμα δὲ τὸν ὕσσωπον, τὴν διὰ τῆς πνεύματος θερμότητα· σμηκτική γὰρ ἡ πόα διὰ θερμότητα· τὸ δὲ σφαγνόν τὸ κόκκινον, τὴν πρὸς σάρκα σύμβασιν τῆς λόγῳ δηλῶν.

Ε ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰς τὸν τῆς τεθνεώτος θάνατον τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν ἐβαπτίζετο, τῆς νόμου σημαίνοντος, ὅτι καὶ τοὶ κατὰ φύσιν ζῶντες καὶ ἐκ ζωῆς ὑπάρχοντες ὁ λόγος, τῆς ἰδίας σαρκὸς οἰκεῖται τὸν θάνατον. αὐτῶν γὰρ μὲν ἢ προσληφθεῖσα σὰρξ, καὶ ἐκ ἀλλοτρίᾳ.

Ζ ε. Καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν λήφεται αὐτὸ, καὶ τὸ ξύλον τὸ κέδρινον, καὶ τὸ κλωσόν κόκκινον, καὶ τὸν ὕσσωπον, καὶ βάψει αὐτὰ καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν εἰς τὸ αἷμα τῶ ὀρνιθίου τῶ σφαγέντος ἐφ' ὕδατι ζῶντι.

Η ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ. Διὰ τῶν ἐφ' ὕδατι ζῶντι, ἐν ᾧ τὸ ξύλον, καὶ τὸ ὕσσωπον, καὶ τὸ κόκκινον ἐβάπτετο, τὸ διὰ τῶ ξύλου ἔναιμον πάθος τῶ Χριστοῦ ἐν τῇ

(1) Ἄλλως πῶς ταῦτα κέται ὡς σελ. 356. τῆ 1. μέρ. τῆ 1. Τόμ.

τῇ τῶν διὰ πνύματος, καὶ ὕδατος, καὶ αἵματος ῥαντισμοῦ σωτηρία δηλεῖται. ὥς ἐ προκειμένως περὶ λέπρας ἢ ὑπόθεσις ὡς τῆ καθαρῆς, ἀλλὰ περὶ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν· ἵνα νοηθῇ καὶ ἡ λέπρα παραβολὴ τῆς ἀμαρτίας, καὶ τὰ θυόμενα παραβολὴ τῆ μέλλοντος θύεσθαι ὑπὲρ ἀμαρτιῶν. (1)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Βαπτιστὴν δὲ τὸ ζῶν ὁρνθιον ἐν τῷ αἵματι τῆ τεθνεώτος, ἀνέιτο λοιπόν. ἐν γὰρ τῷ σαυρωθέντι καὶ ἀποθανόντι νῶν ὁ ζῶν καὶ θεὸς λόγος ὡς, καὶ κοινωνὸς ὡς περὶ τῆ πάσης, καὶ ἀπαθῆς ὡς Θεός. (2)

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Διὰ τῆτο ἀκολούθως βάπτισται ἐκέλευσεν ἅμα τὸ κόκκινον εἰς τὸ ὕδωρ, τὴν ἐκ ἐτι τὰ φυσικὰ ἔχουσιν σάρκα προφητεύων. διὰ τοι τῆτο καὶ δύω ὁρνήσια, ἐν μὲν θυόμενον ἐφ' ὕδατι, καὶ ἐν βαπτίζομενον εἰς τὸ αἶμα καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ἐξαποσελλόμενον, καθάπερ εἴρηται καὶ ἐπὶ τῶν τραγῶν.

ζ. Καὶ περιῤῥανεῖ ἐπὶ τὸν καθαρῶντα ἀπὸ τῆς λέπρας ἐπὶ λίκας, καὶ καθαρὸς ἔσται· καὶ ἐξαποσελεῖ τὸ ὁρνήσιον τὸ ζῶν εἰς τὸ πεδίον.

** **ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἄνω εἶπεν, ἢ ἂν ἡμέρα καθαρῶντι· νυνὶ δὲ, καὶ καθαρὸς ἔσται. καὶ καθαρθεὶς γὰρ τῆς λέπρας, ὅμως ὑπὲρ τῆ μολυσμῆ τῆ φθάσαντος χρόνου δέεται τῆ παρόντος καθαρῆς, μᾶλλον δὲ καὶ ἄλλων τριῶν. εἰς γὰρ καθαρῆς τὸ, ἢ ἂν ἡμέρα καθαρῶντι· καὶ τρεῖς μεταξὺ τῶν, καὶ καθαρὸς ἔσται, τρίτον λεγομένω, δηλῶμενοι· καὶ πέμπτος καὶ τελοῦταῖος διὰ τῆ, καὶ καθαρῶντι τεταί. εἰσὶ γὰρ οἶον καὶ καθαρῆς μὴν προκοπῆς, πρὶν εἰς τὴν τελείαν ἐλθεῖν καθαρότητά.

** **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Καθαρὸς καὶ ἡμᾶς ἀποφαίνει Χριστός, διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος ἡμᾶς ἀγιαζών. τῆτο γὰρ οἶμα δηλῶν τὸ, ἐπὶ λίκας. ἔτω τε σωεὶς ὁ μακάριος ^{Ρωμ. 5. 20.} ἔφη Παῦλος· ἔδὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις. ἐκὲν τὸ ἀμφιλαφὲς τῆς χάριτος, καὶ τὸ οἶον ὡς τελείως ἔχον εἰς ἀποκάθαρσιν, διὰ τῆς ἐπὶ λίκας σημαίνεται.

η. Καὶ Πλυνεῖ ὁ καθαρθεὶς τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ξυρῆσεται αὐτῆς πᾶσαν τὴν τρίχα, καὶ λῶσεται ἐν ὕδατι, καὶ καθαρὸς ἔσται. καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ διατρέψει ἔξω τῆ οἴκας αὐτῆς ἐπὶ ἡμέρας.

** **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Κεκαθαρμένοι διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος, οἶον καὶ τὰ τῆς σαρκὸς βλασφήματα, τῆς ἐς τὰς ἐν ἡμῖν καὶ

Α ἐμφύτας ἡδονὰς, ὡς ἐν εἶδει τριχῶν νοημένας. ὅμῃ τοῖς ἑτέροις πλάσμασιν ἀποτιθέμεθα, καὶ τῆτο ἡμῖν ἐνεργήσας Χριστῆ. λόγος γὰρ ἐστὶν αὐτὸς ζῶν καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτατος, ἀποκείρων ἀμαρτίας, καὶ τῆς ἐκ παθῶν ἀκαθαρσίας ἀπαλλάττων τὸν νῦν. ἐξυρῆμένος δὲ ἔν ὁ λεπρός, εἰσελθὴ λοιπὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἔπωγε μὴ καὶ εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. κεκαθαρμένοι γὰρ, ὡς ἔφω, σωματόμεθα τοῖς ἀγίοις, σωματικῶς μεθ' αὐτοῦ τῷ ὁσῶ καὶ ἱερῶ γενεῖ· εἰσιμύτε ἔτω καὶ ἐν οἴκῳ Θεοῦ, πλὴν ἔπω εἰς τὰς ἄνω μονὰς. τετήρηται γὰρ εἰς αἰῶνα τὸν μέλλοντα τὸ δῶρον. ταύτητοι καὶ εἰσελάσει εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ κεκαθαρμένος, ἐπὶ διατρέψας ἡμέρας, καὶ εἰς τὸν ἴδιον οἶκον εἰσελθὴ λοιπὸν. μετὰ γάρτοι τὸν αἰῶνα τὸν ἐνεσηκῶτα, τὴν διὰ Χριστῆ καθαρῆς ἔχοντες, καὶ ἐν ταῖς ἄνω μοναῖς καταλύσομεν· ἕκαστος τε τῶν ἡγιασμένων, καθάπερ εἰς ἴδιον οἶκον, τὸν ἐκνεμηθῆσόμενον αὐτῷ καταλύσει κληρὸν. ἔ καταλύσει γὰρ παρὰ τὰ τοῖς πεπιστωκόσι τὰ γέγρα· ἀλλ' ἐπ' ἐλπίσι μὲν ἀγαθαῖς ἢ κλησίς, καὶ ὁ τῆς πνύματος ἀρράβων, ἀναλάμψει δὲ ἡ χάρις κατὰ καιρὸν, καὶ τῆς ἐλπίδος τὸ πέρας ἐν Χριστῷ.

θ. Καὶ ἔσται τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, ξυρῆσεται πᾶσαν τὴν τρίχα αὐτῆς, τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ τὸν πώγωνα αὐτῆς, [καὶ τὰς ὀφρῦς, καὶ πᾶσαν τὴν τρίχα αὐτῆς] ξυρῆσεται· καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ λῶσεται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι, καὶ καθαρὸς ἔσται.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ξυρᾶται τὴν κεφαλὴν, κατὰ τὰ κεφαλαιωδέερα καὶ ἀρχικώτερα τῶν δογμάτων· κατὰ δὲ τὸν πώγωνα, ὅπερ σύμβολόν ἐστι τῆ ἀνδρὸς, ἀποτιθέμενος τὰ τῆ ἀνδρὸς ἀμαρτήματα· κατὰ δὲ τὰς ὀφρῦς, πᾶσαν οἴησιν, καὶ ἵν' ἔτως ὀνομάσω, ὀφρύωσιν ἀποτιθέμενος. σύμβολον δὲ φημι (3) ταῦτα προσφώτα καὶ ἐξανθήσαντα τῇ ψυχῇ, νεκρότητος τρεῖς ὀνομαζόμενα.

ι. Καὶ τῇ ὀγδῷ τῇ ἡμέρᾳ λήψεται δύο ἀμνὸς ἀμώμους ἐνιαυσίους, καὶ πρόβατον ἐν ἀμώμον ἐνιαυσίον, καὶ τρεῖς δέκατα σεμιδάλεως εἰς θυσίαν πεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ, καὶ κοτύλην ἐλαίης μίαν. Καὶ σήσει ὁ ἱερεὺς ὁ καθαρῶν τὸν ἄνθρωπον τὸν καθαρῶν μένον, καὶ ταῦτα ἐναντι Κυρίου, ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εἰς τρεῖς ὁ λόγος διαρεῖ τὰ ἀναφερόμενα· ἐν μὲν, τὴν λύσιν τῶν προσημαρτημένων· ἐν δὲ, τὸ ὅλον ἀναφέρειται τῷ Θεῷ· ἕτερον δὲ, τὸ ἀναφερόμενον

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοδομ. ἔχ' εἴρηται.

(2) Ἄλλως ταῦτα κέται ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 357.

(3) Φησὶν. ἐν σελ. 183. τῆς προοίμ. τῆς Ρε. Τόμ.

μενον ἐπ' αὐτὸν τὸν καθαριζόμενον τῶν ὑπ' αὐτῷ γινομένων. τάχα δὲ καὶ τὰ τρία τῆς σεμιδάλεως δέκατα παραλαμβάνεται, ἢν εἰ μὲν τῶν δεκάτων τῷ σφαζομένῳ ἀμνῷ σιωανειχθῇ, καὶ τὸ δούτερον τῷ λοιπῷ, καὶ τὸ τρίτον τῷ προβάτῳ. ἤδη τοίνυν ἐπὶ τῷ πέμπτῳ καθαρισμῷ ἔχει ἔχι ἄλδουρον, ἀλλὰ σεμίδαλιν, ὅπερ συμβολόν ἐστιν ὕλης ἄρτε καθαῆς, καὶ ταύτῃ ἐλαίῳ πεφυραμένῳ, ὅπερ ὡς τρέφον Φῶς, Φωτὸς χρῆται καὶ ὁ πυρὸς ἐπιτελὲν παραλαμβάνεται. ἔχει δὲ αὐτὸ χωρὶς τῆς εἰς Φύρασιν τῆς σεμιδάλεως παραλαμβανομένης ἐλαίης, ἔλαιον, ὃ διὰ τῆς ἰερέως ἀναφέρεται, μέτρον κοτύλης τυγχανόν. καὶ πάννυ δοκεῖ μοι ἰερέως δέεσθαι τὸ, σῆσαι ὁ ἱερεὺς ὁ καθαρίζων τὸν ἄνθρωπον τὸν καθαριζόμενον, καὶ ταῦτα ἅντι Κυρίῳ.

ιβ. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς τὸν ἀμνὸν τὸν ἕνα, καὶ προσάξει αὐτὸν τῆς πλημμελείας, καὶ τὴν κοτύλην τῆς ἐλαίης, καὶ ἀφοριεῖ αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ἀφόρισμα ἔναντι Κυρίου. Καὶ σφάξῃ τὸν ἀμνόν, ὃ σφάξῃ τὰ ὀλοκαυτώματα, καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας, ἐν τόπῳ ἁγίῳ. ἐστὶ γὰρ τὸ περὶ ἁμαρτίας, ὡς περὶ τῆς πλημμελείας ἐστὶ τῷ ἱερεῖ. ἁγία ἁγίων ἐστὶ.

ιδ. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς αἵματος τῆς πλημμελείας, καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν λοβὸν τῆς ὠτὸς τῆς καθαριζομένης τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ποδὸς αὐτῆς τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτῆς τῆς δεξιᾶς.

ΛΗΛΟΥΤ. Καθαίρων αὐτῆς τὴν πνευματικὴν ἀκοίαν, καὶ δεξιὰν ὁμοίως, τὸ πρακτικὸν αὐτῆς, καὶ ἀναλόγως τέτοις τὸ πορδύτικόν αὐτῆς.

ιε. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς κοτύλης τῆς ἐλαίης, ἐπιχεῖ ἐπὶ τὴν χεῖρα τῆς ἱερέως τὴν ἀριστεράν. Καὶ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δακτύλον αὐτῆς τὸν δεξιὸν ἀπὸ τῆς ἐλαίης τῆς ὄντος ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς τῆς ἀριστερᾶς, καὶ ῥανεῖ τῷ δακτύλῳ ἔναντι Κυρίου. Τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔλαιον τὸ ὄν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν λοβὸν τῆς ὠτὸς τῆς καθαριζομένης τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτῆς τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ποδὸς αὐτῆς τῆς δεξιᾶς, ἐπὶ τὸν τόπον τῆς αἵματος τῆς πλημμελείας. Τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔλαιον τὸ ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς ἱερέως, ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς καθαριζομένης, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς ἔναντι Κυρίου.

ΑΔΗΛΟΥΤ. Οὐ γὰρ ἤρκει εἰς τὸν καθαρισμὸν τὸ αἷμα, εἰ μὴ καὶ τὸ ἔλαιον προσαρρελείφθῃ. τὸτο δὲ προδήλως βοᾷ τὴν τῆς ἀγίας βαπτίσματος δυνάμιν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ ἡ κοτύλη δὲ τῆς ἐλαίης, τῆς πνευματικῆς μύρης σημαντικῆς. δηλοῖ δὲ τὸ ἐπιχρίσμενον ἔλαιον τῷ ὠτί τῷ δεξιῷ, καὶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ, καὶ τῷ δεξιῷ ποδί, τὸ τὴν μὲν ἀκοίαν τοῖς δεξιῶς ἀφορίζεσθαι λόγοις, τὴν δὲ χεῖρα καὶ τὸν ποδὰ ταῖς δεξιῶς πράξεσιν. ἐπιβαλλόμενον δὲ καὶ τῇ κεφαλῇ, δηλοῖ τὴν ἀφίερωσιν τῆς λογικῆς. ὁ μὲντοι διαμένους λεπρός, ἔξω διήγε τῆς παρεμβολῆς. ὡς ὁ ἀμεταμέλητα πλάων ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται.

ιθ. Καὶ ποιήσει ὁ ἱερεὺς τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς καθαριζομένης ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς, καὶ μετὰ τὸτο σφάξῃ ὁ ἱερεὺς τὸ ὀλοκαύτωμα. Καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ ὀλοκαύτωμα, καὶ τὴν θυσίαν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔναντι Κυρίου, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς, καὶ καθαριοθήσεται. Ἐὰν δὲ πένηται, καὶ ἡ χεὶρ αὐτῆς μὴ εὐρίσκη, λήψεται ἀμνὸν ἕνα εἰς ὃ ἐπλημμέλησεν εἰς ἀφαίρεμα, ὥστε ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτῆς, καὶ δέκατον σεμιδάλεως ἐμπεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν, καὶ κοτύλην ἐλαίης μίαν, καὶ δύο τρυγόνας, ἢ δύο νεοσσὲς περιστερῶν, ὅσα εὗρεν ἡ χεὶρ αὐτῆς, καὶ ἕσται ἡ μία περὶ ἁμαρτίας, καὶ [ἡ] μία εἰς ὀλοκαύτωμα. Καὶ προσοίσει αὐτὰ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, εἰς τὸ καθαρίσαι αὐτὸν, πρὸς τὸν ἱερέα, ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας ἔναντι Κυρίου.

κδ. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν ἀμνὸν τὸν τῆς πλημμελείας, καὶ τὴν κοτύλην τῆς ἐλαίης, ἐπιθήσει αὐτὰ ἐπίθεμα ἔναντι Κυρίου. Καὶ σφάξῃ τὸν ἀμνόν τὸν τῆς πλημμελείας, καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς αἵματος τῆς πλημμελείας, καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὸν λοβὸν τῆς ὠτὸς τῆς καθαριζομένης τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτῆς τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ποδὸς αὐτῆς τῆς δεξιᾶς. Καὶ ἀπὸ τῆς ἐλαίης ἐπιχεῖ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν χεῖρα τῆς ἱερέως τὴν ἀριστεράν. Καὶ ῥανεῖ ὁ ἱερεὺς τῷ δακτύλῳ αὐτῆς τῷ δεξιῷ ἀπὸ τῆς ἐλαίης τῆς ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς τῇ ἀριστερᾷ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς τῇ δεξιᾷ. Καὶ ἀπὸ τῆς ἐλαίης τῆς ὄντος ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς [ἐπὶ τὸν λοβὸν τῆς ὠτὸς τῆς καθαριζομένης τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτῆς] τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον.

- τῷ ποδὸς αὐτῷ τῷ δεξιῷ, ἐπὶ τὸν τόπον τῷ αἵματος τῷ τῆς πλημμελείας.
- κθ. Τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔλαιον τὸ ὃν ἐπὶ τῆς χειρὸς τῷ ἱερέως, ἐπιθήσει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῷ καθαριζόμεντος, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῷ ὁ ἱερεὺς ἑναντι
- λ. Κυρίως. Καὶ ποιήσει μίαν ἀπὸ τῶν τρυγόνων ἢ ἀπὸ τῶν νεοσσῶν, καθότι
- λα. εὗρεν αὐτῷ ἡ χεὶρ, τὴν μίαν περὶ ἀμαρτίας, καὶ τὴν μίαν εἰς ὀλοκαύτωμα σὺν τῇ θυσίᾳ· καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ τῷ καθαριζομένῳ ἑναντι
- λβ. Κυρίως. Οὗτος ὁ νόμος ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ἀφή τῆς λέπρας, καὶ τῷ μὴ εὗρίσκοντος τὴν χεῖρ αὐτῷ εἰς τὸν καθαρισμὸν αὐτῷ.

λγ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς λδ. Μωϋσῆν, (1) λέγων, Ὡς ἂν εἰσέλθῃτε εἰς τὴν γῆν τῶν Χαναανίων, ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν ἐν κλήρῳ, καὶ δώσω ἀφ᾽ ἡν λέπρας ταῖς οἰκίαις τῆς γῆς τῆς ἐγγιήτε ὑμῖν.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Τὴν λελεπρωμένην εἰκόνα ποιεῖ πολλάκις ἡ θεία Γραφή. καὶ ὅτε μὲν τὸν ἐκάς τρόπον, καθάπερ ἐν πίνακι καταδείκνυσιν, πρόσωπον εἰς αὐτῷ λαμβάνουσα παρατίθῃσι εἰς μέσον· ὅτε δὲ κατὰσύντινα τοιαύτῳ ἢ ἔθνους, ἢ πόλεως, ἢ χώρας ὑπεμφαίναν βέλεται, τότε τῆς οἰκίας παρῑσάγουσα ἡμῶν, διὰ τὸ εἶναι περιεκτικὸν τῶν οἰκόντων ἐν αὐτῇ, πληθωτικῶς ποιεῖται τὴν δῆλωσιν. νοήσεις τοίνυν οἰκίαν λελεπρωμένην ἀέκων, ὅλῳ εἰσάπαξ τὴν τῶν Ἰσραήλων συναγωγῶν, τοῖς ἰδίοις δηλονότι κατεφθαρμένῳ πάθει.

λε. Καὶ ἤξει τινὸς αὐτῷ ἡ οἰκία, καὶ ἀναγγελεῖ τῷ ἱερεῖ, λέγων, ὥστερ ἀφ᾽ ἡώραταί μοι ἐν τῇ οἰκίᾳ.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. (2) Καὶ εἰς πρὸς Φαρισαῖον κατηγορήσαντά τινα τῆς οἰκίας τῆς αὐτῷ δὲν ἰσχυρὰ πρὸς τὸν ἱερέα, τὸν νομοθέτῳ εἰπὼν, ἀλλ' ὥστερ δὴ μάλλον ἐξ ἱατρῶ τῷ συμβεβηκότι φάρμακον ἐξαίτησόντα. λελεπρωθῆναι δὲ ἐν Φαρισαῖοις τὴν τῶν Ἰσραήλων συναγωγῶν· τὸ δὲ τῷ ἀναγγελλόντός ἐστι πρόσωπον, ὁ τῶν ἁγίων Προφητῶν χορὸς. οἱ καὶ ἐξαγγέλλοντες τῷ μεγάλῳ ἀρχιερεῖ, τετέστι Χριστῷ, καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως, τῆς ἀπονοίας τῶν Ἰσραήλων τὰ πάντα, ἔμισε, εἰς ἀπεχθείαν, ἀλλ' αἰδοῖ τὴν περὶ τὸν ὀβεργέτῳ καὶ σιωμολογῶντες μὲν τὰ ἐκείνων πλημμελήματα, ἐλεείδαι δ' ἐν ὁμῳ παρακαλῶντες.

λς. Καὶ προσάξει ὁ ἱερεὺς ἀποσκευάσαι τὴν οἰκίαν, πρὸ τῷ εἰσελ-

Α θόντα τὸν ἱερέα ἰδεῖν τὴν ἀφ᾽ ἡν, καὶ ἔμὴ ἀκάθαρτα γένηται ὅσα ἂν ἦ ἐν τῇ οἰκίᾳ. καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται ὁ ἱερεὺς καταμαθεῖν τὴν οἰκίαν.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Καὶ φοβερωτάτη μὲν ἡ ἐπὶ τοῖς πλημμελήμασι τοῖς ἡμετέροις ἐπισκοπὴ παρὰ Θεῷ· κολάζεσθαι δὲ ἀνάγκη τὰς ἐνόχους ὄντας οἷς περ ἂν ἴδῃ κακοῖς. διὰ τῷτο Φιλάνθρωπος ὢν, προαπαγγέλλει τὴν ἐπισκῆψασαν νόσον ἀποσκοπάζεσθαι πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς δίκης.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ. Οὐκ ἐν πρὶν εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα, καθαρὰ τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἀφ' ἧ δ' ἂν εἰσέλθοι, πάντα ἀκάθαρτα. καίτοι τὴν ἀντίον εἰκὸς ἰῶ, ἀνδρὸς ἐκκαθαρμένῳ καὶ τελείῳ, ὅς τας ὑπὲρ πάντων δόχας, ἀγιστείας, ἱερουργίας εἴωθε ποιεῖσθαι, παρελθόντος εἰσω, βελτιοῦσθαι τὰ ὄντα, καὶ ἐξ ἀκαθάρτων καθαρὰ γίνεσθαι. νυνὶ δὲ ἔτε ἐπὶ τῆς αὐτῆς μίαι χώρας, τρέπεται δὲ πρὸς μερίδα τὴν χεῖρ κατὰ τὴν εἰσοδὸν τὴν τῷ ἱερέως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰ σιωάδει τῇ ῥήτῃ καὶ προχείρῳ διατάξει, σκέψοντα οἷς ἔθος καὶ φίλον· ἡμῖν δὲ ἀντικρυς λεκτέον, ὅτι σιωδὸν ἔτως εἰδὲν ἄλλο, ὡς τὸ εἰσελθόντος τῷ ἱερέως τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν μιάνεσθαι. ἔως μὲν γὰρ ὁ Θεὸς λόγος εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν, καθάπερ τινὰ ἐσίαν, ἐκ ἀφίκρι, πάντα αὐτῆς τὰ ἔργα ἀνυπαίτια. ὁ γὰρ ἐπίτροπος ἢ πατὴρ ἢ διδάσκαλος, ἢ ὁ, τίποτε χρὴ καλεῖν τὸν ἱερέα, ὑφ' ἧς νεβετηθῶ καὶ σωφρονισθῶ μόνον διωκτὸν, μακρὰν ἀφῆσθε. συγγνώμη δὲ τοῖς δι' ἀμαρτίαν ἀπειρία τῶν πράξεων ἀμαρτάνουσιν. εἰδὲ γὰρ ὡς ἀμαρτημάτων αὐτῶν ποιεῖν κατὰ ληψιν· ἐστὶ δ' ὅτε κατωρθῇ ἐν οἷς πλάσσει μεγάλα, νομίζουσιν. ὅταν δὲ εἰσέλθῃ ὁ ἱερεὺς, ὄντως ἑλεγχος εἰς ἡμᾶς, ὥστερ φωτὸς τις αὐγὴ καθαρωτάτη, τὴν καὶ γνωρίζεται τὰ ἀποκείμενα ἡμῖν ἐκ δόγῃ τῇ ψυχῇ βελβύματα, κατὰ τὰς ἐπιλήψεις καὶ ὑπατίους πράξεις, αἷς ἀγνοία τῶν συμφερόντων ἀνεχειρῶμεν. ταῦτα ἅπαντα ὁ ἱερωμένος ἑλεγχος μίανας, ἀποσκοπασθῶ καὶ ἀποσυληθῶ κελδοί, ὅπως αὐτῷ ἴδῃ καθαρὰν τὴν τῆς ψυχῆς οἰκίαν, καὶ τινες ἐν αὐτῇ νόσοι γεγονάσιν, ἰάσθαι.

λς. Καὶ ὅψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφ᾽ ἡν, καὶ ἰδὲ ἡ ἀφ᾽ ἡν ἐν τοῖς τοίχοις τῆς οἰκίας, κοιλάδας χλωρίζσας, ἢ πυρρίζσας, καὶ ἡ ὅψις αὐτῶν ταπεινωτέ- λη. ρα τῶν τοίχων. Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἱερεὺς τῆς οἰκίας ἐπὶ τὴν θύραν τῆς οἰκίας, καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν οἰκίαν ἐπὶ ἡμέρας.

ΚΥΡΙΑΛΟΤ.

(1) Πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών. αἱ προεῖρημ. ἐκδόσ.

(2) Τῷτο καὶ ὡς Τόμ. 2. σελ. 184. (τῆς τῷ Ρε. ἐκδόσ.) τῶν τῷ Ὀβριγῶν συγγραμ. σιωεσῆσθαι, καὶ περ τῶν τῷ Κυρίῳ ἐν. καὶ γὰρ καὶ ἐν σελ. 361. τῷ 1. μέρ. τῷ 1. τῶν αὐτῶν συγγραμ. Τόμ.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Μετὰ τὴν ἐξ ἀγαθότητος προδιαβολῆς, Φαινομένης τῆς Φαυλότητος ἐν χήματι λέπρας, ἀφορίζει ὁ ἱερεὺς εἰς ὅλας ἡμέρας ἐπ' αὐτῆς. ἐκδέδωκε γὰρ εἰς αἰχμαλωσίαν αὐτὴς τοῖς Βαβυλωνίοις ἐπὶ ἑτεσι τὸν ἀριθμὸν ὃς ἡμέραν μίαν εἰς δέκα τετακώς ἐναιούσας. ἐπ' αὐτῆς δὲ Φησὶν εἶναι τὰς ἡμέρας τῆς ἀφορισμοῦ, τὴν ἡμέραν εἰς ἐναιούσας διαλογιζόμενος, κατὰ τὸ εἰρημαῖον τῷ Ἰεζεκιήλ ἡμέραν εἰς ἐναιούτον τετακῶσιν. (1)

λθ. Καὶ ἐπανήξει ὁ ἱερεὺς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ ὄψεται τὴν οἰκίαν, καὶ ἰδὲ διεχύθη ἡ ἀφὴ ἐν τοῖς τοίχοις τῆς οἰκίας.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τὴν τῆς ἱερέως ἐπάνοδον, τῆς Θεῆς (2) τὴν Φιλανθρωπίαν νοήσεις.

μ. Καὶ προσάξει ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐξελεύσιν τὰς λίθους ἐν αἷς ἐστὶν ἡ ἀφὴ, καὶ ἐκβαλῶσιν αὐτὰς ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. [Περὶ σκεψάμενος πάλιν τὴν τῶν Ἰσραηλίων σιναγωγὴν ὅτι πάντα ἐν ἡμῖν ἐτάζον Θεός, καὶ πᾶσαν μὴν κατὰ τὸ εἶκος ἔτι λεπρώσαν, πλὴν ἔκ εἰς ἅπαν τῆς ἀρχαίας Φαυλότητος ἀπηλλοτριώσαν,] ἔτι κατὰ πάντων ἐποίησατο τὴν ὁργὴν, μόνον δὲ κατὰ τῶν αἰτίων τῆς νόσου. ἔς καὶ λίθους καλεῖ, μέρη τινὰ τῆς οἰκίας, ἥτοι ψευδοπροφήτας, καὶ τὰς παρανόμους ἡγεμονίας, καὶ ψευδοδιδασκάλους. [ἔς καὶ ὑπεξαίρεσθαι τῆς οἰκίας κελεύει, σημαίνων τὸν ἐκείνων ἀφορισμὸν, ἥτοι τὴν εἰς ἀφανισμόν ἐκβολὴν.]

μα. Καὶ τὴν οἰκίαν ἀποξύσασιν ἔσωθεν κύκλῳ, καὶ ἐκχεῶσιν τὸν χῆν τὸν ἀπεξεσμένον ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Καὶ οἰκίαν μὴν λεπρώσαν ὁ νόμος καθαίρει, δακνὺς τῆς μετανοίας τὸ μέγεθος ὅσον. καὶ γὰρ ἔτι εἰς τοσαύτῃ ἐπίδοσιν ἀρετῶν ἔλθῃ, ὥστε καὶ οἰκειώσεως ἀξιώθῃ καὶ Θεῷ, καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τινος ἀφυλάκτου ζωῆς πρὸς κακίαν παλινδρομήσει, δυνάται διὰ μετανοίας αὐτῇ τὴν τοιαύτῃ ἀποξυσσάσθαι λέπραν, ἔχων εἰς ἐπικερίαν καὶ τὸ αἷμα τῆς ἀμνῆς καὶ ὕδωρ Θεῷ. διὰ τὸτο γὰρ καθαυρομένης τῆς λεπρώσεως οἰκίας, καὶ ἡ νομικὴ ὡς ἐν τύπῳ τελευμένη θυσία προσεκομίζετο.

μβ. Καὶ λήψονται λίθους ἀπεξυσμένους ἑτέρας, καὶ ἀντιθήσασιν ἀντὶ τῶν λίθων· καὶ χῆν ἕτερον λήψονται, καὶ ἐξαλείψουσι τὴν οἰκίαν.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δὲ ἀντὶ τῶν ὑφαιρεθέντων λίθους ἑτέρας ἀντὶ ἀνταρτίας πάλιν καθαρὰς καὶ ἀπεξυσμένους, δηλοῖ τὸ κατὰ καιρὸν ἀναδείκνυσθαι τινὰς διὰ τῆς τῆς Θεῆς βουλῆς τὰς ἀντιστηρίζοντας τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ σώζοντας εἰς ἀδιάφθορον τόπον. τὸ δὲ, ἐξαλείψουσιν, ἀντὶ τῆς περιλείψεως τέθεικε. σημαίνει δὲ καὶ τὸ τοιοῦτον διὰ τῶν ἀγίων Προφητῶν γεγεννημένῳ παράκλησιν τῷ Ἰσραὴλ.

Β. μγ. Ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ πάλιν ἡ ἀφὴ, καὶ ἀνατείλῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ τὸ ἐξελεῖν τὰς λίθους, καὶ μετὰ τὸ ἀποξυσθῆναι τὴν οἰκίαν, καὶ μετὰ τὸ ἐξαμολεῖσθαι, Καὶ εἰσελεύσεται ὁ ἱερεὺς, καὶ ὄψεται εἰ διακρύπτεται ἡ ἀφὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ, λέπρα ἐμμόνος ἐστὶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀκάθαρτος ἐστὶ. Καὶ καθελεῖσιν τὴν οἰκίαν, καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς, καὶ τὰς λίθους αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν χῆν τῆς οἰκίας ἐξοίτῃσιν ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον.

* ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅτε γὰρ ἅπας ἐπικροῖται θεραπείας τρόπος [τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ,] καὶ ὠφέλησαν [μὴν] ἔδωκεν [ὑπεξαίρεσθαι] οἱ ψωριῶντες λίθοι, ἀνόνητος δὲ ἀπεδείχθη λοιπὸν καὶ ἡ διὰ τῶν Προφητῶν αἰολοφία, ταῖς παρακλήσεσι, ἐσέρχεται πάλιν ἐπισκεψόμενος τὴν λεπρώσαν ὁ ἱερεὺς. ἐσβέβηκε γὰρ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ μετὰ σώματος ὁ μονογενὴς, ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος, πόσω ἢ τίνα μεταβολὴν ἐκ τῆς ἀρχαίας Φαυλότητος εἰς πολλὴν ἀγαθὴν πολιτείαν ἐλέγχει σιναγωγὴν, περισκεψόμενος ἀκριβῶς. ἐπειδὴ δὲ πάσῃ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐνεχομένῃς ἔτι κατέλαβε, καὶ νοσήσαν ἔμμονον τὴν ἀκαθαρσίαν,] καθαίρεισθαι προσάγει λοιπὸν, ἐκπέμπεσθαι δὲ εἰς τόπον ἀκάθαρτον. λέλυται γὰρ ὅλη τῶν Ἰσραηλίων ἡ διὰ νόμου σύστασις, καὶ τὸ ἔθνος εἰς πάντα διεσκορπίσθη τόπον [ἀκάθαρτον.]

μδ. Καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὴν οἰκίαν πᾶσας τὰς ἡμέρας, ἄς ἀφωρισμένη ἐστὶν, ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας. Καὶ ὁ κοιμώμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. (3) καὶ ὁ ἐσθίων ἐν τῇ οἰκίᾳ, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Πᾶς γὰρ ὁ τοῖς Ἰσραηλίοις διὰ τῆς ἰσάφρονεως καθ' οἰονδήποτε τρόπον κολώμενος, τῆς ἐκείνων ἀκαθαρσίας μέτοχος ἐστίν.

μη. Ἐὰν δὲ παραγεγνημένος εἰσέλθῃ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδῇ, καὶ ἰδὲ διαχύσει ἔξω τὸν χῆν.

(1) Περὶ λήψιν τῶν ἐν τῇ 362, καὶ 363. σελ. τῆς 1. μέρ. τῆς 1. Τόμ.

(2) Τῆς τῆς Θεῆς Φιλανθρωπίας τὴν εἰς τὸ ἔθνος ἐπιστροφὴν. αὐτ. ἐν σελ. 363.

(3) Καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας. καὶ ὁ ἐσθίων ἐν τῇ οἰκίᾳ, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας. αἱ προσηρημ. ἐκδόσ. καὶ ἐν ἀγίοις Κύριον. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 365.

διαχέεται ἡ ἀφὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ τὸ
ἐξαλειφθῆναι τὴν οἰκίαν, καὶ κα-
θαριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν οἰκίαν, ὅτι ἰάθη
ἡ ἀφὴ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Καθηρέθη μὲν διὰ
τὴν εἰς Χριστὸν παροινίαν ὡς ἀκάθαρτος ἡ
τῶν Ἰσδαίων συναγωγή, καὶ τῆς Θεᾶ Φι-
λίας ἐξώλιθε, πλὴν ἐν τῷ μακρὸν πα-
Ρωμ. 11. 25. ρατεῖνασα χρόνον, ἄχρις αὖν εἰσέλθῃ τὸ
» πλῆρωμα τῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν τῆς Παύλου
Φωνὴν, ἐλεηθήσεται παρὰ Χριστοῦ· ἐπι-
σκεπτομένης δὴ πάλιν αὐτῇ κατὰ τὸ λελη-
θὸς ὡς Θεᾶ, καὶ πάλιν εἰς δικαιοσύνην ἐπ'
ἐσχάτοις ἐπαναγοντος χρόνοις, δικαιοσύ-
νην δὲ πάντως τὴν διὰ πίστεως καὶ ἀγά-
πης τῆς εἰς αὐτόν. παραγινῆσεται τοίνυν
ἐπισκοπήσων καὶ εἰσαυτίς αὐτῇ ὁ πάντων
ἀρχιερεὺς, καὶ βελτιομένην δοῶν, παρα-
χρημα καθαριεῖ, καὶ προσδέξεται.

μθ. Καὶ λήψεται ἀφαγνίσαι τὴν
οἰκίαν δύο ὀρνίθια, (1) καὶ ξύλον κέ-
δρινον, καὶ κεκλωσμένον κόκκινον, καὶ
ύσωπον.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅλον δὴ πάλιν ἐν τέτοις
περιάθρει τῆς Σωτήρος ἡμῶν τὸ μυστήριον,
καὶ τὸν διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος καθα-
ρισμόν. δύο μὲν γὰρ ὀρνίθια ληφθῶναι
κελεύει ζῶντα καὶ καθαρά· ἵνα νοήσης
διὰ τῶν πετεινῶν τὸν ἐράνιον ἄνθρωπον
ὁμῆ καὶ Θεόν, εἰς δύο μὲν φύσεις, ὅσον
ἦκεν εἰς τὸν ἐκάστη πρέποντα λόγον διαι-
ρέμενον. λόγος γὰρ ὡς ὁ ἐκ Θεοῦ πατρὸς
ἀναλάμψας, ἐν σαρκὶ τῇ ἐκ γυναικος,
πλὴν ἔμεριζόμενος. εἰς γὰρ ἐξ ἀμφοῖν
ὡς ὁ Χριστός. καὶ διὰ τῆς ὡς δύο λαμβά-
νεται τὰ ὀρνίθια, καὶ νοεῖται πάλιν ὡς ἐν
ἀμφοτέροις· ζῶντα δὲ καὶ καθαρά. ζωῆς
γὰρ καὶ καθαρότητος ἀπάσης παρεκκλινός
καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ λόγος, καὶ ὁ ἐκ
Πατρὸς νὰός, τὸν ζῶντα λόγον ἔχων ἐν
ἑαυτῷ. ὡς γὰρ ἴδιον αὐτῷ τὸ σῶμα, καὶ
ἔχῃ ὡς ἀλλότριον φέρεμα. διάτοι τῆς εἰς
Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. πρὸς δέ γε τοῖς ὀρ-
νιθίοις, καὶ ξύλον κέδρινον λαμβάνειν κε-
λεύει, ἵνα διὰ τῆς ἀφάρτου εἶναι τὸ
σῶμα νοήσης Χριστοῦ. ἔτι γὰρ οἶδε διαφθο-
ραν. παραιτεῖται γὰρ ἡ κέδρος τὸ φθεί-
ρεσθαι. διὰ δὲ τῆς μὴ κατεφθάρθαι νοεῖ (2)
τὸ σῶμα Χριστοῦ, καὶ ἃ ὁ περὶ τῆς ἀναστά-
σεως λόγος αὐτῷ εἰσφέρεται. τὸ δὲ κε-
κλωσμένον κόκκινον, τὴν ἐπὶ τῷ αἵματι
τῆς Σωτήρος ὁμολογίαν σημαίνει. διὰ δὲ
τῆς ύσωπος τὴν τῆς ἀγίας πνύματος ζέσιν.
θερμὴ γὰρ ἡ πόα, καὶ τῶν ἐκ ψυχρότητος
παθῶν σμηκτική. τοιαύτη γὰρ καὶ ἡ τῆς
ἀγίας πνύματος ἐνέργειά τε καὶ δυνάμις.

ν. Καὶ σφάζει τὸ ὀρνίθιον τὸ ἐν
εἰς σκευὸς ὁσρέακινον ἐφ' ὕδατι ζῶντι.

να. Καὶ λήψεται τὸ ξύλον τὸ κέδρινον,
καὶ τὸ κεκλωσμένον κόκκινον, καὶ τὴν
ύσωπον, καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν· καὶ
βάψει αὐτὰ εἰς τὸ αἷμα τῆς ὀρνιθί-
ας ἐσφαγμένης ἐφ' ὕδατι ζῶντι· καὶ
περιόρνει ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν οἰκίαν
νβ. ἐπ' ἰακίς. Καὶ ἀφαγνίσει τὴν οἰκίαν ἐν
τῷ αἵματι τῆς ὀρνιθί-
ας, καὶ ἐν τῷ ὕδα-
τι τῷ ζῶντι, καὶ ἐν τῷ ὀρνιθίῳ τῷ
ζῶντι, καὶ ἐν τῷ ξύλῳ τῷ κεδρίνῳ,
καὶ ἐν τῇ ύσώπῳ, καὶ ἐν τῷ κεκλωσ-
μένῳ κόκκινῳ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Λήψεται τοίνυν, Φησὶν,
ὁ ἀγνίζων τὴν λελερωμένην οἰκίαν· τὸ
» ὀρνίθιον τὸ ζῶν, καὶ τὸ κέδρινον ξύλον,
» καὶ τὸ κόκκινον· καὶ βάψει αὐτὰ εἰς τὸ
» αἷμα τῆς ὀρνιθί-
ας ἐσφαγμένης ἐφ' ὕδατι
» ζῶντι· καὶ περιόρνει ἐν αὐτοῖς τὴν οἰ-
Γ» κίαν ἐπ' ἰακίς. καὶ ἀφαγνίσει τὴν οἰκίαν ἐν
» τῷ αἵματι τῆς ὀρνιθί-
ας, καὶ τὰ ἐξ ἑ. ἔτι γὰρ
ἐτέρως διδάσκει τὴν τῶν Ἰσδαίων συνα-
γωγὴν τὸν ἐξ ἀπειθείας ἀποπλυνῆσθαι
μολυσμὸν ὁ νόμος ὑπέδωκεν, εἰ μὴ διὰ μό-
νης τῆς διὰ Χριστοῦ δόξης, καὶ τῆς εἰς
αὐτὸν πίστεως, τελειομένης διὰ τῆς βαπτί-
σματος. ἐπιτήρει δὲ ὅπως διὰ τῶν προει-
ρηματικῶν ὁλοκλήρως ἡμῖν ζωγραφεῖται ὁ
Χριστός. διὰ μὲν γὰρ τῆς ὀρνιθί-
ας τῆς ζῶν-
τος, τὸν ζῶντά τε καὶ ἐράνιον νοήσεις λό-
γον· διὰ δὲ τῆς αἵματος τῆς ἐσφαγμένης,
τὸ τίμιον αἷμα τῆς παθόντος νὰς· σαρκὶ
γὰρ αὐτὸν πεπονθέναι φαμέν, πλὴν ὡς
ἰδίῳ σώματι· διὰ δὲ τῆς ἀσπύης ξύλου, τὴν
σάρκα τὴν ἀδιάφθορον· διὰ δὲ τῆς ύσώ-
πος, τὸ πνεῦμα· διὰ δὲ τῆς κόκκινος, τὴν
ἐφ' αἵματι διαθήκης τὴν ὁμολογίαν· διὰ
δὲ τῆς ζῶντος ὕδατος, τὴν ζωοποιὸν τῆς
βαπτίσματος χάριν. ὡ καὶ χρῶναι τὴν οἰ-
Ε» κίαν περιόρνειν οὕτως Φησὶν ἐπ' ἰακίς. ἔτι γὰρ Ρωμ. 5. 20.
» ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν
» ἡ χάρις.

νγ. Καὶ ἐξαποσελεῖ τὸ ὀρνίθιον τὸ
ζῶν ἐξω τῆς πόλεως εἰς τὸ πεδῖον, καὶ
ἐξιλάσεται περὶ τῆς οἰκίας, καὶ κα-
θαρά ἔσται.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εἴτα τέτοις ἐπάγει πά-
Ζ» λιν ὁ νομοθέτης, ὅτι καὶ ἐξαποσελεῖ τὸ
» ὀρνίθιον τὸ ζῶν ἐξω τῆς πόλεως εἰς τὸ πε-
» δῖον, καὶ ἐξιλάσεται περὶ τῆς οἰκίας, καὶ
» καθαρά ἔσται. εἰς τύπον τῆς Ἰσδαίων συ-
ναγωγῆς τὴν ἀρτίως ὠνομασμένην ἡμῖν
οἰκίαν ἐλάβομεν. πόλιν δὲ εἶναι δάσομεν,
τὴν πολλῶν οἰκῶν περιεκτικὴν. τοιαύτῃ
τινὰ νοήσεις τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκισμένην,
πολλὰ μὲν ἀνθρώπων συνεχέσαν γενεή,
τείχει δὲ ὡπερ τινὲς κύκλῳ περιεζωσμένην
τῷ σερεώματι· μεθ' ὃ λοιπὸν ἤδη τὸ πλά-
τύτε καὶ καθαρὸν τῶν ἁνῶ κόσμων νοεῖ-
ται

(1) Ζῶντα καθαρά. αἱ προειρημ. ἐνδός.

(2) Νοεῖν τὸ ἅγιον σῶμα Χριστοῦ, πιθανὸς δὲ λίαν ὁ περὶ τῆς ἀναστάς. αὐτὸς. τ. 1. σελ. 367.

ται πεδίον. διδάσκει τοίνυν διὰ τῆ πρὸς τὸ ἔξω τῆς πόλεως πεδίον ἀνιέσθαι τὸ ὄρνιθιον, τλήτε ἀπὸ τῆ κόσμη μετάσσειν, καὶ τὴν εἰς ἔρανθες ἀνάβασιν τῆ Χρυσῆ. γεγωνὺς γὰρ ἔτος πρὸς τὸν πατέρα καὶ Θεόν, καὶ ὑπὲρ πάντων ἡμῶν, καὶ τῆς Ἰσραὴλ σιναγωγῆς ἐξιλάσεται, καὶ καθαρισθήσεται.

Α νδ. Οὗτος ὁ νόμος κατὰ πᾶσαν νε. ἀφὴν λέπρας, καὶ θραύσματος, Καὶ νς. τῆς λέπρας ἱματίου καὶ οἰκίας, Καὶ εἰλῆς, καὶ σημασίας, καὶ τῆ αὐγά- νς. ζοντος, Καὶ τῆ ἐξηγήσασθαι ἡ ἡμέ- ρα ἀνάθαρτον, καὶ ἡ ἡμέρα καθα- ρισθήσεται ἔτος ὁ νόμος τῆς λέπρας.

Κ Ε Φ. Ι Ε.

α. **Κ**αὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ- σῆν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, β. Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσ- ραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἀνδρὶ ἀνδρὶ ὃ εἰάν γένηται ῥύσις ἐκ τῆ σώ- ματος αὐτοῦ, ἡ ῥύσις αὐτῶ ἀνάθαρ- τός ἐστι.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἡ τῆ σώματος ῥύσις τὴν τῆς φύσεως ἐπιτηδεύοντα πρὸς καρ- πογονίαν ἀδικεῖ, πρὸς τὸ μηδὲν καθεῖσθαι τῶν σπερμάτων τὰς χορηγίας, καὶ τὰς ἐν τοῖς μορίοις χαλῶσα τόνους, ἀνεθέλητον ἤδη πως ἐργάζεται τὴν καταφθοράν, ὡς ἐν μολυσμοῖς εἶναι μακροῖς καὶ διωκεῖσι τὰς τῶ πάθαι κατελημμένους. Ἰδι δὲ ἐν ὡς ἐξ ἀρρώστιας σωματικῆς, καὶ ἐναργῆς εἰκότος, ἐπὶ τὰ εἰς νῦν συμβαίνοντα. κα- ταφθείρεται γὰρ καὶ αὐτός, ὃ μὴ προ- σῆκεν ἀνόςια διανοόμενος, καὶ ἐπ' ἑδονῇ τῶν ἀναγκαίων τῆς ἰδίας ἐνεργείας ἐνείας τὸ σπένδισμα. [ὡς καρπὸν μὲν ἑδονῆς γνή- σιον ἔχειν, ὑποφείρεσθαι δὲ αἰείπως πρὸς τὸ ἀδικεῖν, καὶ ἀκαδέκως νοσεῖν τὴν εἰς τὰ αἰχλῶν καὶ φθοράν.]

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ τὸν γονορρυῆ ἀκάθαρτον ὀνομάζει; Καὶ ἤδη ἔφω, ὅτι διὰ τῶν φυσικῶν παιδοῦναι τὰ γνωμικά, καὶ διδάσκει διὰ τῶν, ὅπως ἐκεῖνα παγχα- λεπα. εἰ γὰρ ἡ κατὰ φύσιν γενομένη ῥύ- σις ἀκάθαρτος, πολλῶ μᾶλλον ἡ λαγνεία ἀκάθαρτος καὶ παράνομος. διδάσκει δὲ πάλιν ἡμᾶς φέγγειν τῶν τοῖστων τὰς συ- νουσίας. ἔφη γὰρ ἀκάθαρτον εἶναι τὸν τῶ γονορρυῆ προπελάζοντα. ὅτι δὲ τῶν κατὰ φύσιν γενομένων ἑδονῇ ἀληθῶς ἀκά- θαρτον; αὐτὸς ὁ νόμος δηλοῖ. εἰ γὰρ ὁσρα- κίνης σκόβης ἄψαιτο ὁ γονορρυῆς, σωτρί- βεσθαι τῆτο κελούει· εἰ δὲ χαλκῆς ἡ ξυλί- νης, ὕδατι ἀποσμήχεσθαι. ἔδει δὲ καὶ ταῦ- τα παραπλησίως τοῖς ὁσρακίνοις σωτρί- βεσθαι, εἴπερ ἄρα τῶ ὄντι ἀκάθαρτος ὢν, ὃ τόδε τὸ πάθος σιμῶναι. ἔτω καὶ τὸν ὀνηρώτοντα ἀκάθαρτον εἰναίφῃσι, καὶ τὰς ἐν νόμῳ γάμους σιμαπλομένους, καίτοι αὐτῶ τὸν περὶ τῆ γάμους ἐκλειδικότος νό- μον, καὶ πρῶτον νόμον. ἀντὶ τῶν γὰρ ἔφη καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτῶ, καὶ τὴν μητέρα αὐτῶ, καὶ προσ- κολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῶ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. πῶς ἐν ἀκάθαρτον καλεῖ τὸν κατὰ νόμον μιγνύ- μενον; ἀλλὰ δῆλόν ἐστιν, ὡς καὶ τῆς κατὰ

νόμον μίξεως τὴν συμμετρίαν διδάσκει, καὶ κελούει παιδογονίας χάριν, ἀλλ' ἐ Φιληδο- νίας γίνεσθαι τὴν σιμαπλοῖαν. διὰ τῆτο τὰς μιγνυμένους ἀκαθάρτους καλεῖ, καὶ κελούει καθαίρεσθαι· ἵνα κωλύῃ τῆς σιμαπλοῖας τὸ σιμαπλοῖας ἡ περὶ τὴν καθαίρεσιν ἀσυχλία. ὁ δὲ θεὸς Ἀπόστολος τοῖς τελείοις γράφει· » τίμιοις ὁ γάμος, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· Ἐβρ. 13. 4. » πόρνης δὲ καὶ μοιχῆς κρινεῖ ὁ Θεός.

γ. Καὶ ἔτος ὁ νόμος τῆς ἀκαθαρ- σίας αὐτῶ· ῥέων γόνον ἐκ τῆ σώμα- τος αὐτῶ, ἐκ τῆς ῥύσεως, ἥς συνέση- κε τὸ σῶμα αὐτῶ διὰ τῆς ῥύσεως, αὐ- τη ἡ ἀκαθαρσία αὐτῶ ἐν αὐτῶ· πᾶ- σαι αἱ ἡμέραι ῥύσεως σώματος αὐτῶ, ἥς συνέσηκε τὸ σῶμα αὐτῶ διὰ τῆς ῥύσεως, ἀκαθαρσία αὐτῶ ἐστὶ.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ ἔφη δι' αὐτῶν αἰτίαν ὁ λεπρός καὶ ὁ γονορρυῆς, καὶ οἱ τὰ ἄλλα νοσῶντες ἀκῆσια νοσήματα ἀπέρχθησαν τῶν ἱερῶν περιβόλων, ὡς ἂν οἷος τε ὢ φράσω. Ἐπειδὴ γὰρ τεθέσπιστο, καὶ διὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν σεμνότητα, καὶ διὰ τὴν τῶν γυναικῶν τιμὴν, ὅτι πρὸς γυναῖκα ἐν Λεβ. 20. 18. καθαρισμῷ ἀκαθαρσίας αὐτῆς ἐ προσε- λούση· πολλοὶ δὲ ἐν ἀφένδρῳ ἔσας καὶ κα- θαιρομέναις ταῖς γυναῖξιν, ἡ καὶ ἐγκύοις, δι' ἀκολασίαν, μᾶλλον δὲ μανίαν ὁμιλεῖσι, κακῶναι ἐκ οἷδ' ὅπως καταδέχονται· συ- νέβαινε δὲ πολλάκις τὸ τῆ ἀνδρὸς σπέρμα τῷ ἀκαθάρτῳ τῆς θηλείας αἵματι μιγνύ- μενον, σῶμα πλαττεῖν ἐ καθαρὸν, ἔδει εὐ- κρατον, ἀλλὰ ποικίλοις πάθεσιν ὑβάλλω- τον· ταῦτα βεβλόμενος ὁ νομοθέτης προα- νασεῖλαι τὰ κακά, τὰς ἐκ τοῖστων σιμα- πλοῖας τεχνήντας ἀπεκίρρυξε καὶ τῶν ἱερῶν σιμαπλοῖας ἀφώρισεν, ἵνα μηκέτι τοιαῦτα δρῶσιν. ὅτι δὲ αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία, δῆλον ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἰεζεκιὴλ γεγραμμένων. ἔκει- μὲν γὰρ τὸν δίκαιον ἀνακηρύττων ὁ Θεός, τὸν δὲ ἀμαρτωλὸν ἀποκηρύττων, τὸν μὲν ἔφησε γυναικὶ ἐν ἀφένδρῳ ἔσῃ μὴ προσε- λούση, τὸν δὲ προσεληλυθέναι. εἰ δὲ φαίης, ὅτι τοῖς δρῶσι τὴν τιμωρίαν ὑπέ- χαν ἐχρῶν, φαίλω, καὶ ποία ταύτης τιμω- ρία χαλεπωτέρα; ὅταν γὰρ ἴδοις τὰς ἐξ αὐτῶν τεχνήντας, ἔς εὐχόμεναι πολλῶ ἐαυ- τῶν ὑδοκιμωτέρας ἰδεῖν, μήτε δόχων, μή- τε πανηγύρεων, μήτε πόλεων, μήτε ἱερῶν σιμαπλοῖας μετέχοντας, σκόπει πόσῳ ὑπο- σήσονται βάσανον. διὰ τοῦ τῆτο, κακῶν,

Γεν. 17. 14. ὡς οἶμαι, νεομοθετήται, καὶ ἔσαι πᾶσα
 » ψυχὴ, ἥτις ἂν μὴ περιτμηθῇ τῇ ὀγδόῃ
 » ἡμέρᾳ, ἐξολοθρεύσεται ἐκ τῆς λαῆς αὐ-
 » τῆς. κἀνταῦθα γὰρ ἡ αὐτὴ ἐννοία σωθή-
 » σεται. τοῖς γὰρ πατράσιν ἀργαλεωτέρα
 » ἐστὶν ἡ τιμωρία, ὅταν τὰ παῖδια ἐξολοθρευ-
 » θῶσι. ἐκείνα μὲν γὰρ τυχὸν πρὸ τῆς δια-
 » γνωσικῆς ἡλικίας τελοῦντάς, ἐδὲ εἰ
 » ἐν τιμωρίᾳ γεγονόσιν εἰσονται, οἱ δὲ γονεῖς
 » ἀνυπόστατον ὑπομνήσιν τὴν τιμωρίαν.

- δ. Πᾶσα κοίτη ἐφ' ἣν ἂν κοιμηθῇ
 ἐπ' αὐτῆς ὁ γονορρυῆς, ἀκάθαρτός ἐστι,
 καὶ πᾶν σκεῦος ἐφ' ᾧ ἂν καθίσῃ ἐπ'
 αὐτῷ ὁ γονορρυῆς, ἀκάθαρτόν ἐστι.
 ε. Καὶ ἄνθρωπος εἰς ἀψήται τῆς κοίτης
 αὐτῆς, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ
 λῶσεται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι, καὶ
 ς. ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας. Καὶ ὁ
 καθήμενος ἐπὶ τῷ σκεύει ἐφ' ᾧ ἂν
 καθίσῃ ἐπ' αὐτῷ ὁ γονορρυῆς, πλυνεῖ
 τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ λῶσεται ὕδατι,
 καὶ ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Καταμιάνει γε μὴ πᾶν
 σκεῦος, ἔπερ ἂν ἄπλοιο, καὶ κοίτῃ, καὶ
 χρωῶτα, [καὶ ἀλγεία, καὶ ὕδωρ, καὶ σκόβη
 ξύλινον] δι' αἰνιγμάτων ὑποδηλῶν, ὅτι
 τῆς αἵσεως ἀκαθαρσίας μεταχρεῖται τις ἂν,
 καὶ εἰ μόνον ἐλγὺς κατὰ διάθεσιν γενόιτο
 ἰδ. 23. » τὴν πνευματικῇ. μισεῖν δὲ καὶ ἡμεῖς κε-
 » λυόμεθα τὸν ἐκ τῆς ἀμαρτίας μεμολυσ-
 » μένον χιτῶνα.

ζ. Καὶ ὁ ἀπλόμενος τῷ χρωτὶ τῷ
 γονορρυῆς, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῆς,
 καὶ λῶσεται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι, καὶ
 ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Βάπτισμα μὴ
 τὸ ἰσδαϊκόν, τὸ εὐπὼν τῶν σωματικῶν
 ἀπαλλάττον, ἔ τῶν κατὰ σῶμα ἀμαρ-
 τημάτων. ἔ γὰρ εἴ τις μοιχείαν ἐργάσα-
 το, ἐδὲ εἴ τις κλοπῇ ἐτόλμησεν, ἐδὲ εἴ τις
 ἄλλο τι τοιοῦτον παρλώμεν, ἀπὸ τῶν
 αὐτῶν τῶν ἐγκλημάτων· ἀλλ' εἴ τις
 ὅσων ἠψατο νεκρῶν· εἴ τις μὴ νενομισμέ-
 νης ἐγδύσατο τροφῆς· εἴ τις ἐκ φθορᾶς
 παρεγένετο· εἴ τις λεπροῖς σιμωγίνετο,
 ἐλθετο, καὶ μέχρι τῆς ἑσπέρας ἀκάθα-
 ρος μὴ, εἴτα ἐκαθαίρετο. λῶσεται γὰρ
 » τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι καθαρῷ, Φησὶ, καὶ
 » ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας. ἔ γὰρ ἀλη-
 » θῶς ἀμαρτία ταῦτα μὴ, ἐδὲ ἀκαθαρσία·
 » ἀλλ' ἀτελεσέρας ὄντας, διὰ τῶν ποιῶν
 » ὀλβιασέρας ὁ Θεός, πρὸς τὴν τῶν μει-
 » ζόνων παρατήρησιν ἀκριβεσέρας ἀνωθεν
 » παρεσκεύαζεν.

η. Ἐὰν δὲ προσιαλίσῃ ὁ γονορρυῆς
 ἐπὶ τὸν καθαρὸν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια

Α αὐτῆς, καὶ λῶσεται ὕδατι, καὶ ἀκά-
 θαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας.

ΛΕΓΕΙ. Ὁ δὲ Κλήμης (1) λέγει τὸ
 σιαλίσαι, ὡσανεὶ κάπρος ἐκ Φιληδονίας
 ἐκκρίσιν ποιήσασθαι. τὸ γὰρ, ἐσιαλίσαι,
 δηλοῖ, ἐκάπρισε.

- θ. Καὶ πᾶν ἐπίσπλημα ὄν, ἐφ'
 ᾧ ἂν ἐπιβῇ ἐπ' αὐτῷ ὁ γονορρυῆς, ἀκά-
 θαρτος ἔσαι. (2) Καὶ πᾶς ὁ ἀπλόμε-
 νος ἀπὸ πάντων ὅσα ἂν ἡ ὑποκάτω
 αὐτῆς, ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας·
 καὶ ὁ αἶρων αὐτὰ, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια
 αὐτῆς, καὶ λῶσεται ὕδατι, καὶ ἀκά-
 θαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας. Καὶ ὅσων
 ἂν ἀψήται ὁ γονορρυῆς, καὶ τὰς χεῖ-
 ρας αὐτῆς ἔ νενίπαι ὕδατι, πλυνεῖ τὰ
 ἱμάτια αὐτῆς, καὶ λῶσεται τὸ σῶμα
 ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέ-
 ρας. Καὶ σκεῦος ὀσρέκινον, ἔ ἂν ἀψή-
 ται ὁ γονορρυῆς, συντριβήσεται· καὶ
 σκεῦος ξύλινον νεφθήσεται ὕδατι, καὶ
 καθαρὸν ἔσαι.

ιγ. Ἐὰν δὲ καθαρισθῇ ὁ γονορρυῆς
 ἐκ τῆς ρύσεως αὐτῆς, καὶ ἐξαριθμή-
 σεται ἑαυτῷ ἐπὶ ἡμέρας εἰς τὸν κα-
 θαρτισμὸν αὐτῆς, καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμά-
 τια αὐτῆς, καὶ λῶσεται τὸ σῶμα
 αὐτῆς ὕδατι ζῶντι, καὶ καθαρὸς ἔσαι.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Καθαίρεται γὰρ ὁ γο-
 νορρυῆς, πλὴν ἐν Χριστῷ, ὕδατι καὶ αἵματι.
 ἐπὶ δὲ ἡμέρας σημαίνει τὸ διὰ παντὸς
 τῆς βίης παρατείνεσθαι τὸν καθαρτισμὸν. (3)
 μᾶλλον δὲ ἐὰν, Φησὶ, τὸ σπέρμα αὐτῆς ἐπι-
 πέσῃ ἐπὶ τινι.

- ιδ. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ λήψε-
 ται ἑαυτῷ δύο τρυγόνες, ἡ δὲ νεοσ-
 σὸς περιεργῶν, καὶ οἴσει αὐτὰ ἐναντι
 Κυρίου ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς
 μαρτυρίας, καὶ δώσει αὐτὰ τῷ ἱερεῖ.
 ιε. Καὶ ποιήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς μίαν περὶ
 ἀμαρτίας, καὶ μίαν εἰς ὀλοκαύτωμα
 καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς
 ἐναντι Κυρίου ἀπὸ τῆς ρύσεως αὐτῆς.

ΚΤΥΡΙΑΛΟΥ. Κατασημῶμε δ' ἂν ἡ ὀγ-
 δὴ τὸν τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας ἡμῶν
 καιρὸν, ὅτε τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ὑπέμεινε σφα-
 γῇ ὁ Ἐμμανὴλ. ἔ τύπος ἂν εἴη τρυγῶν
 καὶ περιεργῶν. καταδύεται δὲ μία μὲν ὑπὲρ
 ἀμαρτίας, ἡ ἑτέρα δὲ εἰς ὀλοκαύτωσιν
 ὅτι καὶ ὁ τῷ Χριστῷ θάνατος ὑπὲρ τῆς
 τῆς κόσμου ζωῆς, καὶ εἰς ἀναίρεσιν ἀμαρ-
 τίας γέγονε.

- ισ. Καὶ ἄνθρωπος, ὃ ἂν ἐξέλθῃ
 ἐξ αὐτῆς κοίτης σπέρματος, καὶ λῶ-
 σεται

(1) Ἐν τοῖς τῷ Ἀλεξανδρείᾳ ἐκδοθῇ. ἔχ' εὐρηται.

(2) Ἐως ἑσπέρας. αἱ προσεχημ. ἐκδοσ.

(3) Τὰ μὲν ἄχρι τῆς καθαρτισμοῦ, περιλήψιν εἰσι τῶν ἐν σελ. 551. τῷ 2. μέρ. τῷ 1. Τίμ. τὰ δ'
 ἐπόμενα ἐδ' ὅπως ἐν αὐτοῖς κεῖται.

σεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶμα αὐτῆς, καὶ ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἐσπέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καταμιαίνει δὲ αὐτὸν, ὥπερ ἂν γένοιτο, καὶ ἀνεθέλητος ῥύσις, ἢ γὰρ θελήτῃ, καὶ πηγνὴ ἔχουσα τὴν ἐμφυτον κίνησιν. καὶ θελήτῃ μὲν, ὡς ἐν ὁμιλίαις ταῖς πρὸς γυναῖκα Φημί, καὶ κατὰ νόμον τῆ γάμῃ· ἀνεθέλητος δὲ αὐτῷ, ὡς ἐν Φαντασίαις τάχα περὶ νυκτεριναῖς.

ιζ. Καὶ πᾶν ἱμάτιον, καὶ πᾶν δέρμα ἐφ' ᾧ ἂν ᾦ ἐπ' αὐτῷ κοίτη σπέρματος, καὶ πλυθήσεται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτον ἔσαι ἕως ἐσπέρας.

ιη. Καὶ γυνὴ εἰς κοιμηθῇ ἀνὴρ μετ' αὐτῆς κοίτην σπέρματος, καὶ λίσσονται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτοι ἔσονται ἕως ἐσπέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἰσα γὰρ ἐπ' ἀμφοῖν τὰ ἐγκλήματα, καὶ τὸ παραλλάττον ἔδεν. [ἐν μὲν ἐν τῇ γονορροίᾳ, τὸ οἶονεῖ μακρόν πως ἡμῖν καὶ διωκεῖς ἐγράφετο πάθος· ἐν δὲ τῷ προκειμένῳ, καταδηλὴν ἔοικεν ὁ τῆ νόμῃ σκοπὸς, ὡς ἔσαι μεμολυσμένος καὶ εἰ μή τις τυχὸν τὴν αἵαν καὶ ὀλοκλήρον ἀρρώσῃ καταφθορὰν, ὁρῶτο δὲ πεπονθὼς καὶ γὰρ ἐκ μέρους, καὶ σπανιάκις.]

ιθ. Καὶ γυνὴ ἥτις εἰς ἢ ῥέουσα αἵματι, καὶ ἔσαι ἢ ῥύσις αὐτῆς ἐν τῷ σώματι αὐτῆς, ἐπὶ ἡμέρας ἕως ἐν ἀφένδρῳ αὐτῆς· πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῆς, ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἐσπέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ ἀπὸ λέχους Φησὶν, ἀκάθαρτός ἐστι. διατί; ἔχι σπέρρον καὶ γέννησιν αὐτὸς ἐποίησε; τίνας ἔνδεον ἀκάθαρτος ἢ γυνή, εἰ μὴ ἑτερόν τι ἤνιττετο; τί δὲ τὰ τούτοις; Εὐλαβεῖαν ἐνέτικε τῇ ψυχῇ, τῆς πορνείας ἀπήγαγε πόρνον. εἰ γὰρ ἢ τεκέστα ἀκάθαρτος, πολλῷ μᾶλλον ἢ πορνύσσα. εἰ τὸ τῇ γυναικὶ τῇ αὐτῇ πλησιάζειν ἢ σφόδρα καθαρὸν, τὸ ἄλλοτρίᾳ μίγνυσθαι πολλῷ μᾶλλον.

κ. Καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν κοιτάζεται ἐπ' αὐτῷ ἐν τῇ ἀφένδρῳ αὐτῆς, ἀκάθαρτον ἔσαι· καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπικα-
κα. θίσῃ ἐπ' αὐτῷ, ἀκάθαρτον ἔσαι. Καὶ πᾶς ὃς εἰς αἵψῃται τῆς κοίτης αὐτῆς, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ λίσσεται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι, καὶ ἀκάθαρ-
κβ. τος ἔσαι ἕως ἐσπέρας. Καὶ πᾶς ὁ ἀπτόμενος παντὸς σκεύους ἐφ' ᾧ εἰς καθίσῃ ἐπ' αὐτῷ, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ λίσσεται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι,
κγ. καὶ ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἐσπέρας. Ἐὰν δὲ ἐν τῇ κοίτῃ αὐτῆς ἔσῃ, ἢ ἐπὶ τῷ σκεύει ἢ εἰς αὐτὴν καθίσῃ ἐπ' αὐτῷ ἐν τῷ ἀπτόσθαι αὐτὸν αὐτῆς, ἀκάθαρ-

κδ. τος ἔσαι ἕως ἐσπέρας. Ἐὰν δὲ κοίτη κοιμηθῇ τὶς μετ' αὐτῆς, καὶ γέννηται ἢ ἀκαθαρσία αὐτῆς ἐπ' αὐτῷ, ἀκάθαρτος ἔσαι ἐπὶ ἡμέρας· καὶ πᾶσα κοίτη ἐφ' ἣν ἂν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτὴν, ἀκάθαρτος ἔσαι.

κε. Καὶ γυνὴ εἰς ῥέει ῥύσιν αἵματος ἡμέρας πλείους, καὶ ἔχι ἐν καιρῷ τῆς ἀφένδρῳ αὐτῆς, εἰς καὶ ῥέει μετὰ τὴν ἀφένδρον αὐτῆς, πᾶσαι αἱ ἡμέραι ῥύσεως ἀκαθαρσίας αὐτῆς, καθάπερ αἱ ἡμέραι τῆς ἀφένδρῳ αὐτῆς, ἔσαι ἀκάθαρτος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατί τὴν τὸ περιττὸν τῆ αἵματος κατὰ ῥύσιν ἐκκρίνυσαν ἀκάθαρτον ὀνομάζει; Ἄ περὶ τῆ γονορροῖας εἰρήκαμεν, ταῦτα καὶ περὶ ταύτης Φαμέν. πρὸς δὲ τούτοις, ἵνα μηδεὶς ταῖς τοιαύταις σωματικαῖς. Φασὶ γάρ τινες ἐκ τῆς τοιαύτης σωματικῆς καὶ λώβῃ καὶ λέπρᾳ ἀπογενναῖσθαι, τῆ περιτλώματος ἐκείνης τὰ διαπλαττόμενα πημαίνοντος σώματα. τὰς χάριν ἀκάθαρτον εἰσαφῇσι τὸν τῇ τοιαύτῃ σωματικῇ. σωτόμως δὲ τῶν τοιούτων νόμων ταῖς αἰτίας ἐδίδαξαν, «εἰρηκῶς» καὶ εὐλαβεῖς ποιήσετε τὰς ἡμέρας «Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν» καὶ «ἐκ ἀποθανέντων διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῶν, ἐν τῷ μιᾶν αὐτῆς τὴν σκωλήμῃ» καὶ «τὴν ἐν αὐτοῖς. εἰ δὲ τὰ ἀκάθαρτα μιᾶναι, πολλῷ μᾶλλον ἐναγῇ τὰ ἐκείνα. καὶ ταῦτα δὲ μάλα ἡρμοττεν ἐκείνοις, λαγνισάτοις ἔσι καὶ κακομάχοις. τότε γὰρ παρβαίνοντες ἢ μέγα, καὶ τηρῶμεν ἐπιτηδειοτέρως ἐποῖε πρὸς τὰ τέλεια.

κς. Καὶ πᾶσα κοίτη ἐφ' ἣς ἂν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῆς πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ῥύσεως αὐτῆς, κατὰ τὴν κοίτην τῆς ἀφένδρῳ αὐτῆς ἔσαι αὐτὴ. καὶ πᾶν σκεῦος ἐφ' ᾧ ἂν καθίσῃ ἐπ' αὐτῷ, ἀκάθαρτον ἔσαι κατὰ τὴν ἀκα-
κζ. θαρσίαν τῆς ἀφένδρῳ αὐτῆς. Πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῆς, ἀκάθαρτος ἔσαι, καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια, καὶ λίσσεται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος
Z ἔσαι ἕως ἐσπέρας.

κη. Ἐὰν δὲ καθαρῶς ἀπὸ τῆς ῥύσεως αὐτῆς, ἐξαριθμηθῇ αὐτῇ ἐπὶ ἡμέρας, καὶ μετὰ ταῦτα καθαρῶς. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ (1) λήφεται αὐτὴ δύο τρυγόνες, ἢ δύο νεοσσὲς περισερῶν, καὶ οἶσει αὐτὰ πρὸς τὸν ἱερέα ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. Καὶ ποιήσει ὁ ἱερεὺς τὴν μίαν περὶ αἵμα-
λ. τίας, καὶ τὴν μίαν εἰς ὀλοκαύτωμα· καὶ

(1) Τῇ ὀγδόῃ. αἱ προσημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Ἀπολινάριος, ὡς ἐκ τῆ προσημ. ὑπομνήμ. δηλον.

καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς Ἀ
έναντι Κυρίου ἀπὸ ρύσεως ἀκαθαρ-
σίας αὐτῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὰ τῆς ρύσεως σύμ-
βολα, τῆς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἔχε-
ται τῆς τῆς τελείας εἰς ἀτελὲς ἀπορροῆς·
δι' ἧς καὶ ἡ τίκισσα ἀκαθαρτος ἕως τῶν
τῆς τελειώσεως ἡμερῶν. διαλλάττει δὲ καὶ
ἐνταῦθα τὸ διωκεὲς τῆ προσκαίρου. ὁ μὲν
γὰρ γονορροῆς καὶ ἡ αἰμορροῆσα, διωκε-
κὲς καὶ τῶν αἰεὶ πρὸς τὰ ἀτελῆ καμπλο-
μένων, καὶ ἀπορρέοντων τῆ τελείας, ση-
μεῖα· οἱ δὲ ἐν ῥύσει τῇ προσκαίρῳ, τὴν
μερικῶς ἀπὸ τῆ τελείας καταφορὰν ὑπο-
φαίνουσιν. εἰς δὲ τὴν ὀγδόην καθάρεται,
δεικνύς τὸ ἀποκαθιστάμενον ἐν τῇ μελλούσῃ
ζωῇ τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων. ὁ δὲ τὰς
τῆ μέλλοντος αἰῶνος διωάμεις προσάγων
Χριστὸς ὑπέδειξε τὴν καθάρσιν διὰ τῆ λε-
πρὸς καὶ τῆς αἰμορροῆσης. ὅθεν ἤδη καὶ
πέπαυται ἡ τῶν τοιούτων ἀκαθαρσία τῇ
πρὸς τὰς καθαρζέοντας συγγενείᾳ.

λα. Καὶ εὐλαβεῖς ποιήσετε τὰς
ὑμῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν
αὐτῶν· καὶ ἐκ ἀποθανέντων διὰ τὴν
ἀκαθαρσίαν αὐτῶν, ἐν τῷ μιάνειν αὐ-
τὰς τὴν σκηνὴν μὲν τὴν ἐν αὐτοῖς.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Κεκαθαρμένοι γὰρ
δὴ καὶ ἡγιασμένοι διὰ Χριστὸν, σότε δὴ τό-
τε λαμπροὶ προσίμεν ἀληθῶς, καὶ ἔ-
μεινεν ἔτι τὴν ἀγίαν σκηνὴν· προσκυ-
νήσομεν δὲ καθαροὶ καθαρῶς τῷ πανάγνῳ
Θεῷ, φοιτῶντες ἐν ἐκκλησίαις.

λβ. Οὗτος ὁ νόμος τῆ γονορροῆς·
καὶ εἴαντινι ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς κοίτη
σπέρματος, ὥς μιανθῆναι ἐν αὐτῇ.
λγ. Καὶ τῇ αἰμορροῇ ἐν τῇ ἀφέντρῳ αὐ-
τῆς, καὶ γονορροῇ ἐν τῇ ῥύσει αὐτῆς
τῷ ἄρσενι ἢ τῇ θηλείᾳ, καὶ τῷ ἄν-
δρϊ, ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ ἀποκα-
θιμένης.

Κ Ε Φ. Ι 5.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν, μετὰ τὸ τελευ-
τῆσαι τὰς δύο ὑμῶν Ἀα-
ρῶν ἐν τῷ προσφέρειν αὐτὰς πῦρ ἁλ-
λότριον ἐναντι Κυρίου, ὡς ἐτελεύτησαν.

β. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ-
σῆν, λάλησον πρὸς Ἀαρῶν τὸν ἀδελ-
φόν σου, καὶ μὴ εἰσπορευέσθω πᾶσαν
ῥῶραν εἰς τὰ ἅγια ἐσώτερον τῆ κατα-
πετάσματος εἰς πρόσωπον τῆ ἱλα-
σηρίδ, ὅεσιν ἐπὶ τῆς κιβωτῆς τῆ μαρ-
τυρίδ, καὶ ἐκ ἀποθανέντων· ἐν γὰρ
νεφέλῃ ὁφθήσομαι ἐπὶ τῆ ἱλασηρίδ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πότε ὁ ἀρχιερεὺς εἰς
τὰ ἅγια τῶν ἀγίων εἰσῆλθε· Ἐν τῇ τῆ ἱλασ-
μῆς ἡμέρᾳ, ἡ ἐπιτελεῖσθαι προσέταξεν ὁ
Θεὸς τῇ δεκάτῃ τῆ ἐβδόμης μὴνός. εἶπε
„ γάρ φησι Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λάλησον
„ πρὸς Ἀαρῶν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ μὴ εἰσο-
„ ρυεῖσθαι κατὰ πᾶσαν ῥῶραν [εἰς τὸ ἅγιον]
„ ἐσώτερον τῆ καταπετάσματος εἰς πρόσω-
„ πον τῆ ἱλασηρίδ, ὅεσιν ἐπὶ τῆς κιβωτῆς τῆ
„ μαρτυρίδ, καὶ ἐκ ἀποθανέντων· ἐν γὰρ
„ νεφέλῃ ὁφθήσομαι ἐπὶ τῆ ἱλασηρίδ. ἐν-
„ τεῦθεν δὴλον, ὡς ἐν τῷ ἱλασηρίῳ τὴν οἰ-
„ κίαν ἐπιφάνειαν ὁ δεσπότης ἐποιεῖτο Θεός·
καὶ τὴν οἰκίαν ἐμφαίνων ἀγαθότητα ἐκ
ἐν γνόφῳ καὶ καπνῷ καὶ πυρὶ, καθάπερ
τῷ Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἐν νεφέλῃ φωτοειδῆ
ἐώρατο.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐδεῖ γὰρ ἔδει τὸν
Ἀαρῶν εἰκόνα καὶ τύπον ἀποπληρῆν τε-
ταγμένῳ τῆς ἱερωσύνης Χριστῆ, μὴ κατὰ
πᾶσαν ῥῶραν, ἢ γὰρ ἐν παντὶ καιρῷ, τὴν εἰς
τὰ ἅγια τῶν ἀγίων ποιεῖμεν εἰσδρομῶν,
οἷον ἐκ παρασημαίνειν τῆ μυστηρίᾳ τὸ κάλ-

λος. ἅπαξ γὰρ εἰσβέβηκεν ὁ Χριστὸς, αἰώ-
„ ναν λύτρωσιν ὑπάρχων. πλημμέλημα
τοίνυν εἰς αὐτὴν τὴν ἀληθειᾶν διὰ τῶν ἐν
τύποις, τὸ μὴ κατ' ἔτος καὶ ἅπαξ εἰς τὰ
ἅγια τῶν ἀγίων εἰσελαύνειν τὸν Ἀαρῶν,
ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν ῥῶραν, καὶ ὡς ἐν παντὶ
καιρῷ. διὰ τὸτο χρῆμα τηρεῖν προσέτα-
χεν, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ.

γ. Οὕτως εἰσελεύσεται ὁ Ἀαρῶν
εἰς τὰ ἅγια· ἐν μόσχῳ ἐκ βοῶν περὶ
ἁμαρτίας, καὶ κριῶν εἰς ὀλοκαύτωμα.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ἐδίδαξε δὲ καὶ τῶν
θυσίων τὸν τρόπον, αἷς ἔδει τὸν ἀρχιερέα
χρησάμενον τῶν αἰδύτων κατατολμῆσαι.
ἐκέλευσε γὰρ μόσχον μὲν ἱερεῖσαι περὶ ἁ-
μαρτίας, κριὸν δὲ ὀλοκαυτῶσαι. καὶ ταῦ-
τα μὲν ὑπὲρ ἑαυτῆς προσενεγκῆν. ὑπὲρ δὲ
παντὸς τῆ λαῖς δύο τράγους περὶ ἁμαρτίας
λαβεῖν, καὶ ἓνα κριὸν εἰς ὀλοκαύτωμα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἦν μὲν καὶ σφόδρα
εἰκός, μᾶλλον δὲ καὶ ἀναγκαῖον, τὸν θεασέ-
σιον Ἀαρῶν ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀγνοημάτων
θυσίαν προσφέρειν. ἔ γὰρ ἂν νοοῖτο γε-
γονὼς τῆ πλημμελείᾳ ἐν ἀμείνοσιν, ἀνθρω-
πὸς ὢν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Νοεῖται δὲ πάλιν ὡς
ἐν γὰρ τῷ μόσχῳ Χριστός. ἀμφιλαφῇ γὰρ
λίαν τὰ ὑπὲρ ἀγίων προσκομιζόμενα τῷ
Θεῷ, καὶ πλεῖστοι σφόδρα τῶν τοιούτων οἱ
τρόποι. ἱερὸν δὲ ζῶον, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάν-
των τῶν εἰς θυσίαν ἐπιτηδείων ὑπερκεί-
μενον τὸ τῆ μόσχου χρῆμα. ἐκὼν τῆς θυ-
σίας τὸ τέλειον ὑπεμφύειν ἂν ἡμῖν ὁ μό-
χος. κριὸς δὲ πάλιν εἰς ὀλοκαύτωσιν. γέ-
γονε γὰρ εἰς ὁσμὴν ὀσμῆς ὁ Κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, τὸ οἷον ἐκ
βδελυρόν τε καὶ κάκοσμον τῆς ἁμαρτίας
τῆ κόσμος παραλύων ἐν ἑαυτῷ.

δ. Καὶ

δ. Καὶ χιτῶνα λινὸν ἡγιασμένον ἐνδύσεται, καὶ περισκελές λινὸν ἔσται ἐπὶ τῷ χρωτὸς αὐτοῦ, καὶ ζώνη λινὴ ζώσεται, καὶ κίδαριον λινὸν περιθήσεται, ἱμάτια ἁγία ἔσιν· καὶ λήσεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐνδύσεται αὐτά.

Τὸ λινὸν, καὶ λινὴν ζώνην, Ἄλλος φησὶ, διπλὸν, καὶ διπλὴν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὐκ ἐν τῷ τῆς ἀρ-
χιερωσιῆς ὀνόματι ὁράται κατ' ἐκείνο
καιρὸν. Καὶ μετ' ἐλίγη. Οὐ γὰρ ὡς ἀκόλουθον
ὑπὲρ ἰδίων θύοντα πλημμελημάτων τὸν
Ἀαρὼν, ἐν εἶδει φαίνεσθαι τῷ Χριστῷ, τῷ
μὴ εἰδότος τὴν ἀμαρτίαν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ σολισμός τῷ Ἀα-
ρὼν τῆς τῷ Σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας καὶ
ιερωσιῆς ἐνετύπε τὸ κάλλος. ὕδατι δὲ
προκαθαγνίζεσθαι τὸν Ἀαρὼν ἐγκελεύε-
ται, δηλῶν ὡς ἀμύχανον εἰς τὴν ἀληθι-
νὴν εἰσελθεῖν σκηνῶν, μὴ ἔχει τῷ τῆς πα-
λιγενεσίας ὕδατι προκαθιγνισμένης. (1)

ε. Καὶ παρὰ τῆς συναγωγῆς τῶν
ἡμῶν Ἰσραὴλ λήψεται δύο τράγους ἐξ
αἰγῶν περὶ ἀμαρτίας, καὶ κριὸν ἓνα
5. εἰς ὀλοκαύτωμα. Καὶ προσάξει Ἀα-
ρὼν τὸν μόχον τὸν περὶ τῆς ἀμαρτίας
τὸν ἑαυτοῦ, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ,
ζ. καὶ τῷ σκῆτι αὐτοῦ. Καὶ λήψεται τὰς
δύο τράγους, καὶ παραστήσει αὐτάς
ἐναντι Κυρίου παρὰ τὴν θύραν τῆς σκη-
νῆς τῷ μαρτυρίῳ.

η. Καὶ ἐπιθήσει Ἀαρὼν ἐπὶ τὰς
δύο τράγους κλήρους· κλήρον ἓνα τῷ
Κυρίῳ, καὶ κλήρον ἓνα τῷ ἀποπομ-
παίῳ. Καὶ προσάξει Ἀαρὼν τὸν τρά-
γον, ἐφ' ὃν ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλή-
ρος τῷ Κυρίῳ, καὶ προσοίσει περὶ
4. ἀμαρτίας. Καὶ τὸν τράγον, ἐφ' ὃν
ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλήρος τῷ ἀπο-
πομπαίῳ, στήσει αὐτὸν ζῶντα ἐναντι
Κυρίου, ὥστε ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτῷ,
ὥστε ἐξαποσεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀπο-
πομπήν, καὶ ἀφήσει αὐτὸν εἰς τὴν
ἐρημον, καὶ λήψεται ὁ τράγος ἐφ'
ἑαυτοῦ τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ εἰς γῆν
ἄβατον.

Κλήρον ἓνα τῷ Κυρίῳ, καὶ κλήρον ἓνα
τῷ ἀποπομπαίῳ. Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων,
κλήρος εἰς κεκρατημένος, καὶ εἰς ἀπερ-
χόμενος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προσέταξε δὲ καὶ
κλήρῳ διελεῖν τὰς τράγους, καὶ τὸν μὲν
ιερεῦσαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἐρημον ἀποσεῖλαι.
τῷ δὲ τινες ἀνοήτως νενοηκότες, δαίμο-
νά τινα τὸν ἀποπομπαῖον ἐνόμισαν. τῷ

Α δέ γε ἐκ πολλῆς ὑπέλαβον δυνάμεως. πῶς
» γὰρ οἶόν τε ὡς τὸν εἰρηκότα, ἐκ ἔσονται·
» σοι Θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ, καὶ ἐπ' αὐτοῖς
» νῆσεις ἐδὲ λατρεύσεις Θεῷ ἑτέρῳ πλὴν
ἐμοῦ, δαίμονι τινὶ τὴν ἰσὺν ἀπονέμω κε-
λεῦσαι θυσίαν; ἔδει δὲ αὐτὸς ἐπιστῆσαι τὸν
νῦν, ὅτι καὶ τὸν ἀπολυόμενον τράγον
» ἑαυτῷ προσερχθῆναι προσέταξε. λήψη
» γὰρ φησὶ τὸν τράγον τὸν ζῶντα ἐναντι
» Κυρίου, τῷ ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτῷ, τῷ ἐξα-
Β» ποσεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπὴν εἰς τὴν
ἐρημον. τῷ δὲ δηλοῖ, ὡς αὐτὸς ὁ τράγος
ἀποπομπαῖος ἐκλήθη, ὡς ἀποπεμπόμε-
νος εἰς τὴν ἐρημον. τῷ γὰρ καὶ τὸ ἐξῆς
» δηλοῖ· καὶ λήψεται ὁ τράγος ἐφ' ἑαυτοῦ
» τὰς ἀνομίας αὐτῶν εἰς τὴν ἄβατον. καὶ
ὁ Σύμμαχος δὲ τὸν ἀποπομπαῖον ἔτι
ἡρμηνεύσκει, εἰς τράγον ἀπερχόμενον, ὥστε
ἀποσεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπήν· ὁ δὲ
Ἀκύλας, εἰς τράγον ἀπολελυμένον εἰς τὴν
ἐρημον. ὁ τοίνυν Θεὸς τινὶ, ἢ δαίμονι ἀπε-
τέλλετο, ἀλλ' ἀμφοτέροι μὲν τῷ Θεῷ προ-
σεφέροντο· τῷ δὲ ἐνὸς θυομένης, ὁ ἕτερος
τὰς ἀμαρτίας τῷ λαῷ λαμβάνων, εἰς τὴν
ἐρημον ἀπεπέμπετο. ὥστε [γὰρ] ἐπὶ τῷ
καθαιρομένῳ λεπρῷ, τῷ ἐνὸς ὀρνιθὶς θυο-
μένης, τὸ ἕτερον εἰς τὸ τέτατον αἷμα βαπτό-
μενον ἀπελύετο· ἔτις ὑπὲρ τῶν τῷ λαῷ
ἀμαρτημάτων δύο τράγων προσφερομέ-
νων. ὁ μὲν ἐθύετο, ὁ δὲ ἀπεπέμπετο. τύ-
ποι δὲ ταῦτα πάλιν τῷ δεσπότη Χριστῷ,

τῶν δύο τέτων ζώων, ἐκ εἰς δύο πρόσωπα,
ἀλλ' εἰς δύο φύσεις λαμβανομένην. ἐπει-
δὴ γὰρ ἐκ οἶόν τε ὡς ἐν ἐνὶ τράγῳ σκιο-
γραφηθῆναι καὶ τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνα-
τον τῷ δεσπότη Χριστῷ· θνητὸς γὰρ μόνον
ὁ τράγος· ἀναγκαίως δὲ δύο προσερχθῆναι
προσέταξε· ἵνα ὁ μὲν θύομενος, τῆς σαρ-
κὸς τὸ παθητὸν προτυπώσῃ· ὁ δὲ ἀπολυό-
μενος δηλώσῃ τὸ ἀπαθὲς τῆς Θεότητος.

Ε ἔτι καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ τῷ δεσπότη Χρι-
στῷ τὸ πάθος, καὶ τὴν ἀνάστασιν, καὶ τὴν
εἰς ἑρᾶν ἀνάβασιν προδεσπίζων, ἔφη·
» ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι ἐνώπιον τῷ Ψαλ. 76. 7. 8.
» λαῷ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ
» γῆ ἐσείδῃ. καὶ γὰρ οἱ ἑρᾶνοι ἐσάξαν. ἐδι-
δάχθημεν δὲ, ὡς τῷ δεσπότη σαυρεμένης
Χριστῷ, καὶ ἡ γῆ ἐσείδῃ, καὶ αἱ πέτραι
ἐρράγησαν· ὁ δὲ ἑρᾶνος διὰ τῷ σκοτιζέν-
τος ἡλίου ἐμύλυνε τὴν τῆς ἀσεβείας ὑπερ-
βολήν. ἡ δέ γε ἐρημος, τῷ θανάτῳ τύπος

Ζ ἐστίν. τέτατον χάριν ἔφησεν, ἐν τῷ διαβαίνειν
» σε ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἀλλὰ μηδαὶς ἀνέχμενον
ὑπολάβοι, τὰς τράγους προτυπῶν τῷ Σω-
τῆρος τὸ πάθος, ἐπειδὴ περὶ αὐτὸν Ἰωάν. 1. 29.
ὁ μέγας προσηγόρευσεν Ἰωάννης. σκοπη-
σάτω δὲ, ὡς ὁ μόνον ὑπὲρ δικαίων, ἀλλὰ
καὶ ὑπὲρ ἀμαρτωλῶν ἑαυτὸν προσενήνο-
χεν. ἐρίφους δὲ, τὴν τῶν ἀμαρτωλῶν συμ-
μορίαν αὐτὸς ἀπεκάλεσεν ὁ δεσπότης. σή-
Η» σαι γὰρ ἔφη τὰς ἀμνὲς ἐκ δεξιῶν, τὰς δὲ
» ἐρίφους ἐξ ὀβελίων. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ
περὶ ἀμαρτίας ἐρίφος προσεφέρετο. αὐ-
τὸς

» εἰς τὴν ἐρημον ἀποσεῖλαι. τῷ δὲ τινες ἀνοήτως νενοηκότες, δαίμο-
νά τινα τὸν ἀποπομπαῖον ἐνόμισαν. τῷ

» εἰς τὴν ἐρημον ἀποσεῖλαι. τῷ δὲ τινες ἀνοήτως νενοηκότες, δαίμο-
νά τινα τὸν ἀποπομπαῖον ἐνόμισαν. τῷ

» εἰς τὴν ἐρημον ἀποσεῖλαι. τῷ δὲ τινες ἀνοήτως νενοηκότες, δαίμο-
νά τινα τὸν ἀποπομπαῖον ἐνόμισαν. τῷ

(1) Ἄλλως πως ταῦτα σωτηραγμῶνα κεῖται ἐν τῇ 373. σελ. τῷ 1. μέρ. τῷ 1. Τόμ.

τὸς δέ γε ὁ Κύριος τὸν χαλκὸν ὅφιν τύπον
 14. ἑαυτῷ κέκληκε. καθὼς γὰρ Φησι Μωϋσῆς
 15. ὕψωσε τὸν ὅφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅπως ὕψω-
 » θῶμαι δὲ τὸν υἱὸν τῶ ἀνθρώπου· ἵνα πᾶς ὁ
 » πισθῶν εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ'
 » ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. εἰ τοίνυν ἀνάρμοστος
 τῶν τράγων ὁ τύπος, πολλῷ μᾶλλον ὁ τῷ
 ὀφείας. ταῦτα μὲν ἐν προεδιδάσκει τῆς οἰ-
 κουμενῆς τῇ σωτηρίᾳ. Ἰσδαίως δὲ δὴ οἱ αἰ-
 νηπίες ἐψυχάζονται, τὸ τὸν τράγον εἰς
 τῷ ἔρημον ἀπάγειν τῷ ἁμαρτίαν. ἀνε-
 μίμνησκε γὰρ αὐτὸς τῆς πολλῆς πολ-
 μηθείας ἐν τῇ ἐρήμῳ παρανομίας· καὶ
 τῆς ἀρρήτης τῆς δεσπότης Φιλανθρωπίας, δι-
 ῶ τὰς ἐνδίκας τιμωρίας διαφυγόντες, εἰς
 τῷ ἐπηγελημένῳ εἰσεληλύθασιν γινώ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Δύω μὲν παρεκομίζοντο
 χίμαροι καλοῖτε καὶ ἰσομεγέθεις ἀλλήλοις,
 ὁμοχροοῖτε καὶ ἰσηλικες· κληροὶ δὲ ἐγρά-
 φοντο δύω, τὰ τῶν χιμάρων ὀνόματα κα-
 τασημαίνοντες. εἰς μὲν γὰρ ὠνομάζετο,
 Κύριος· ἕτερος δὲ, Ἀποπομπάιος, διὰ
 τὸ ἀποπέμπεσθαι. τὸνομα γὰρ ἐντεῦθεν
 αὐτῷ. ἐχὶ δαίμονα δὲ τὸν ἀποπομπάιον,
 ἀλλ' αὐτὸ τὸ ζῶον νοήσομεν εἰρηδῶν. καὶ
 ὁ μὲν Κύριος, τῷτο γὰρ ὡς ἔφω ὄνομα
 τῷ τῶν χιμάρων ἐνὶ, ἐσφάζετο. ἡγιάζε
 δὲ τὸ αἷμα τῷ ἐσωτάτῳ σκίλῳ, καὶ τὸ
 ἔξω τῶν ὀλοκαρπωμάτων θυσιάσῃον, ἐφ'
 ὧ τὰς κατὰ νόμον ἐτέλεον θυσίας. ὁ γε
 μὲν ἕτερος, τῷτες ὁ Ἀποπομπάιος, εἰς
 τῷ ἄβατον ἐξεπέμπετο, κατηγοροῦκότος
 ἐπ' αὐτῷ τῷ ἁρῶν τὰς ἁμαρτίας τῶν
 υἱῶν Ἰσραὴλ. σημαίνεται δὲ δι' ἀμφοῖν ὁ
 Χριστός, ἀποθανὼν μὲν ὡς ἄνθρωπος, καὶ
 τεθυμένος ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς ἐν εἰδει τράγῳ.
 ἐσφάζετο γὰρ εἰς ἁφῆσιν ἁμαρτίας ὁ χί-
 μαρος, ἀγιάζων δὲ τῷ ἐκκλησίαν, ὡς ἐν
 τύπῳ νοεμένῳ τῆς ἐσωτάτῳ σκίλης, καὶ
 μὲν καὶ αὐτὸς τῶς ἐν κόσμῳ. (1) ἡγιάζε-
 το γὰρ ὡς ἔφω τῷ αἵματι τῷ χιμάρῳ καὶ
 7. αὐτὸ τὸ κατὰ νόμον θυσιάσῃον. χωρὶς
 » δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τῷ
 » κρείττονος ὀλογῶνται. ἔκκεν ἐν νόμῳ τὸ
 » τέλειον, [ἐδ' ἂν ἔχῃ τὸ ἀγιάζειν διωκαδῶ-
 » τινος ἢ κατὰ νόμον λατρεία.] δαίται δὲ
 τῷ τελειῶντος Χριστοῦ, καὶ ἀγιάζοντος τῶς
 τῷ νομικῷ λατρείαν ἐπιτηδύοντος. τοι-
 γάρτοι καὶ ὁ θεαπέσιος Παῦλος περὶ ἑαυ-
 τῷ, καὶ τῶν ἐκ περιτομῆς κεκλημένων,
 16. Φησὶν· εἰδότες ὅτι ἐδικαιώται ἄνθρωπος
 » ἐξ ἔργων νόμου, εἰ μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ
 » Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπι-
 » στεύσαμεν, ἵνα ἔχωμεν δηλονότι τῷ παρ'
 αὐτῷ δικαιοσύνην. ἔκκεν τέτυται μὲν ὑπὲρ
 τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν, ἀνεβίω δὲ αὐτῷ,
 καὶ εἰς τῷ ἀνθρώποις ἄβατον ἀπεδήμησε

Α. χώραν, τῷτες τὸν ἔρανόν, ἀποβασάζων
 » ὡς περ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας. αὐτὸς γὰρ Φησι Ἡσ. 53. 4
 » τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αἶρει, καὶ περὶ ἡμῶν
 ὀδυνᾷται. τῷτο οἱμαί εἰς ὁ ἀποπομπάιος.
 ἀπεπέμπετο γὰρ ὡς περ ἐκ τῶν κατ' ἡμᾶς
 εἰς τῷ ἄνω πόλιν, νῦν ἐμφανιδιῶναι τῷ
 προσώπῳ τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ εἰς τῷ
 ἀνθρώποις ἄβατον ἀποπεφοίτηκε χώραν,
 ἥς ἂν εἴη τύπος ἡ ἐρημος. ἡ δὲ τῶν χιμάρ-
 ῶν εἰς πᾶν ὁτιῦν ἰσοτή, τὸν αὐτὸν ὄντα
 Β. παρέδειξεν ἀνιγματοδῶς. ἐπειδὴ γὰρ ἐκ
 τῷ τὸν ἀποσφαγνῆτα χίμαρον ἀναβιῶναι
 πάλιν· ἔδοξε γὰρ ἂν τερατοποιᾶ τις εἶναι
 τὸ χρῆμα· ταύτητοι οἰκονομικῶς δύω πα-
 ρελαμβάνοντο, τῷ πρὸς ἀλλήλους ἐμφέ-
 ρειαν ἔχοντες. καθάπερ ἀμέλει καὶ ἐπὶ
 τῷ καθαρισμῷ τῷ λεπτῷ, δύω πάλιν ὀρνί-
 θια παρεκομίζοντο· ὧν τὸ μὲν ἐν ἐσφάζετο,
 θάτερον δὲ ἀνίετο κατὰ τῷ ἔρημον. διὰ
 μυρίων γὰρ παραδειγμάτων ἐξεπαίδουσιν
 Γ. ἡμᾶς ὁ νόμος τὸ τῷ Χριστῷ μυστήριον.

ΤΟΥΤΟΥΤΟΥ. Δι' ἀμφοῖν τῶν χιμάρ-
 ῶν ὁ Χριστός σημαίνεται· ἀποθανὼν μὲν
 ὡς ἄνθρωπος, καὶ θυόμενος ὑπὲρ ἡμῶν
 ὡς ἐν εἰδει τράγῳ. ἀνεβίω δὲ αὐτῷ, καὶ εἰς
 τῷ ἐν ἀνθρώποις ἄβατον ἀπεδήμησε χῳ-
 ραν, τῷτες τὸν ἔρανόν, βασάζων τὰς
 ἡμῶν ἁμαρτίας. τῷτο εἰς ὁ ἀποπομπάιος.
 ἀπεπέμπετο γὰρ εἰς τῷ ἄνω πόλιν ἐμ-
 Φανιδιῶναι τῷ προσώπῳ τῷ Θεῷ. (2)

Δ. ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸν χίμαρον τὸν
 ἀποπομπάιον. ὁ Σύμμαχος, τράγον ἀπερ-
 χόμενον· Ἀκύλας, τράγον ἀπολελυμένον.
 ἔ γὰρ ἐτέρῳ τινὶ Θεῷ, ἢ δαίμονι ἐκπέμ-
 πεται ὁ τράγος ὁ τὰς ἁμαρτίας ἀναδε-
 ξάμενος. Θεὸς γὰρ μόνος ἀφίησιν ἁμαρ-
 τίας· καὶ τὸ προσαχθῆναι Θεῷ, ἀδυνάτον
 μὴ εἶναι ἅγιον· τὸ δὲ ἅγιον, Θεὸς, καὶ
 ἐδυνάτος ἐτέρῳ μὴ γινώιτο. ἰσορεῖται δὲ ὅτι
 Ε. καὶ ὁμοῖος καὶ ἴσος τῷ ἐτέρῳ, ἵνα τὸν εἶνα
 δηλώσιν ἀμφοτέρω.

ΑΛΛΟΣ Φησὶν, ἀμφοτέρω τῷ Θεῷ
 προσεφέροντο· τῷ δὲ ἐνὸς θυομένῳ, ὁ ἕτε-
 ρος τῷ λαῷ τὰς ἁμαρτίας λαμβάνων, εἰς
 τῷ ἔρημον ἀπεπέμπετο· ὡς ἐπὶ τὸν λε-
 πτόν, τῷ ἐνὸς ὀρνίθι θυομένῳ, τὸ ἕτερον
 εἰς τὸ τῷ αἷμα βαπτιζόμενον ἀπελύετο.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ. Ὁ τῆς
 Ζ. ἀποπομπῆς τράγος, τὸν τύπον τῷ τὰς
 ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων ἀναλαμβάνον-
 τος ἐξετέλει. οἱ δὲ δύω, τῷ μίαν παρῆ-
 χον τῷ ἐνανθρωπήσαντος Θεῷ οἰκονομίαν.
 ἐτραυματίσθη γὰρ διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν· Ἡσ. 53. 5, 12.
 » καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνῆνεγκε, καὶ
 » διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν παρεδόθη. (3)

ια. Καὶ

(1) Ἐν νόμῳ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 375.

(2) Ἀπόσπασμά εἰς τῷ προλαβόντας.

(3) Τῷτο μὲν ἐν τοῖς ἐκδοσμ. ἐκ εὐρηται. ἐν δὲ τῷ πρὸς Τεύφ. διαλόγ. τὰ δὲ καὶ ταῖς. Οἱ ἐν τῇ
 νητεῖα τράγοι δύω ὁμοῖοι κελυθιάτες γίνεσθαι, ὧν ὁ εἰς ἀποπομπάιος ἐγίνετο, ὁ δὲ ἕτερος εἰς προσφοράν,
 τῶν δύω παρῆχον τῷ Χριστῷ κατασφάγια ἦσαν· μίαν μὲν, ἐν ᾗ ὡς ἀποπομπάιον αὐτὸν παρεπέμφαντο οἱ
 πρεσβύτεροι τῷ λαῷ ὑμῶν καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐπιβαλόντες αὐτῷ τὰς χεῖρας, καὶ θανατώσαντες αὐτόν· καὶ
 τῆς δευτέρας δὲ αὐτῷ παρῆχας, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιγινώδησεν αὐτὸν τὸν ἀτι-
 μωδῶντα ὑφ' ὑμῶν.

ια. Καὶ προσάξει ὁ ἱερεὺς (1) τὸν μόχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν ἑαυτῆς, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς, καὶ τῆ οἴκῃ αὐτῆς· καὶ σφάξει τὸν μόχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν ἑαυτῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Οὕτω ταῦτα γενέσθαι κελεύσας, διδάσκει καὶ ὅπως εἰσελθεῖν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων τὸν ἀρχιερεῖα προσήκει. προσάξει γὰρ Φησὶν Ἀαρὼν τὸν μόχον τὸν περὶ ἁμαρτίας, τὸν περὶ ἑαυτῆς, καὶ ἐξιλάσεται περὶ ἑαυτῆς, καὶ τῆ οἴκῃ αὐτῆς· καὶ σφάξει τὸν μόχον τὸν περὶ ἁμαρτίας ἑαυτῆς.

ιβ. Καὶ λήψεται πλήρες τὸ πυρεῖον ἀνδράκων πυρὸς καὶ (2) ἀπὸ τῆ θυσιασθείας, τῆ ἀπέναντι Κυρίου· καὶ πληρώσει τὰς χεῖρας θυμιάματος συνθέσεως λεπῆς, καὶ εἰσίοισι ἐσώτερον τῆ καταπετάσματος. Καὶ ἐπιθήσει τὸ θυμίαμα ἐπὶ τὸ πῦρ ἐναντι Κυρίου· καὶ καλύψει ἡ ἀτμὶς τῆ θυμιάματος τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπὶ τῶν μαρτυρίων, καὶ ἔκ ἀποθανεῖται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ λήψεται πλήρες τὸ πυρεῖον ἀνδράκων πυρὸς ἀπὸ τῆ θυσιασθείας, τῆ ἀπέναντι Κυρίου· καὶ πληρώσει τὰς χεῖρας αὐτῆς θυμιάματος συνθέσεως λεπῆς, καὶ εἰσίοισι ἐσώτερον τῆ καταπετάσματος. καὶ ἐπιθήσει τὸ πῦρ ἐπὶ τὸ θυμίαμα ἐναντι Κυρίου· καὶ καλύψει ἡ ἀτμὶς τῆ θυμιάματος τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπὶ τῶν μαρτυρίων, καὶ ἔκ ἀποθανεῖται. δηλονότι τεύθειν, ὡς ἐκλὸς τῆ καταπετάσματος τὸ θυσιαστήριον τῆ θυμιάματος ἔκειτο. ὁ γὰρ ἄν, εἶπερ εἶδον ὡς, εἰς τὸ πυρεῖον τῆς ἀνδράκας λαβεῖν ἐκελεύσθη, καὶ τῆτο ἔσω τῆ καταπετάσματος ἐμβαλεῖν τὸ θυμίαμα. ἐδίδαξε δὲ τῆτο ἡμᾶς καὶ ὁ μακάριος Λεκάς, τὰ κατὰ τὸν Ζαχαρίαν διηγούμενος, τὸν Ἰωάννη τῆ Βαπτιστῆς πατέρα. κατὰ τῆτον γὰρ τὸν καιρὸν κακέινος εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσελήλυθε, καὶ τῆς ἀγγελικῆς ὀπλισίας ἀπήλαυσε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τύπος δὲ ὡς ἄρα καὶ τῆτο τῆ Χριστῆ, ὃς τέθυται μὲν ὡς μόχος, ὀλοκαυτῆται γέ μὲν ὡς κριὸς, ὁωδιάζει δὲ ὡς θυμίαμα λεπὸν, καὶ ὅλῳ ἐμπύλησι τῷ ἐκκλησίαν τῆς νοητῆς οὐωδίας.

ΛΔΗΛΟΥ. Δὲ γὰρ πεπυρωθῆαι τῷ ψυχῷ τὸν ἐπὶ τὸ εἶδον χωρῆντα, πυρὸς ἀνδράξιν παραπλησίως, τῆ θυσιασθείας· καὶ πράξεων καθαρότητα· τῆτο γὰρ αἱ χεῖρες· γέννημα διανοίας λεπῆς, οὐχὶ ἀποτίκτεσθαι, ἐπιφέρεισθαι. ὅπως συμμιγῆς τῷ πυρὶ γενομένη, ποδηγήσῃ μὲν πρὸς τὰς χωρητάς καὶ συμμέτρους ἀποκαλύψεις· τὰ δὲ ὑπὲρ τῷ εἶναι ἡμῖν δυνάμιν,

Α οἷα δὲ τὶς ἀτμὶς ἀποκρύψῃ Φειδοὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

ιδ. Καὶ λήψεται ἀπὸ τῆ αἵματος τῆ μόχῃ, καὶ ῥανεῖ τῷ δακτύλῳ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον κατὰ ἀνατολὰς· κατὰ πρόσωπον τῆ ἱλασθείας, καὶ (3) ῥανεῖ ἐπὶ τὰς ἀπὸ τῆ αἵματος τῷ δακτύλῳ αὐτῆς. Καὶ σφάξει τὸν τράγον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, τὸν παρὰ τῆ λαῶ ἐναντι Κυρίου· καὶ εἰσίοισι τῆ αἵματος αὐτῆς ἐσώτερον τῆ καταπετάσματος, καὶ ποιήσει τὸ αἷμα αὐτῆς, ὃν τρόπον ἐποίησε τὸ αἷμα τῆ μόχῃ· καὶ ῥανεῖ τὸ αἷμα αὐτῆς ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον, κατὰ πρόσωπον τῆ ἱλασθείας.

ιε. Καὶ ἐξιλάσεται τὸ ἅγιον ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν ὑπὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων αὐτῶν περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ ἔτω ποιήσει τῇ σικηνῇ τῆ μαρτυρίας τῇ ἐκλισμένη ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν. Καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἔκ ἔσθαι ἐν τῇ σικηνῇ τῆ μαρτυρίας, εἰσπορευομένη αὐτῆς ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ, ἕως ἂν ἐξέλθῃ· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς, καὶ τῆ οἴκῃ αὐτῆς, καὶ περὶ πάσης συναγωγῆς Ἰσραὴλ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκελεύσθη δὲ διαρρᾶναι τῷ δακτύλῳ ἐπὶ τὰς πρὸ τῆ ἱλασθείας τῆ αἵματος τῆτε μόχῃ καὶ τῆ τραγῆ. ἐπεὶ γὰρ εἰ ἐπὶ τὰς ἡμέραις ὁ βίος ἀνακυκλεῖται, καὶ ἑκάστῳ δὲ, ὡς ἔπος εἶπεν, ἡμέραν, ἢ σμικρὰ, ἢ μεγάλα πλημμελεῖσιν, ἰσαριθμὸς προσεφέρετο ταῖς ἡμέραις ὁ τῆ αἵματος ῥαντισμὸς ὑπὲρ τῶν εἰς ταύταις γενομένων πλημμελημάτων. λέγει δὲ τῆτο, μὴ μόνον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τῷ σκλῶν καὶ θάσειν. ἐξιλάσεται γὰρ Φησὶ περὶ τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν ὑπὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων [αὐτῶν] περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν· καὶ ἔτω ποιήσει τῇ σικηνῇ τῆ μαρτυρίας τῇ ἐκλισμένη ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν. ἐκέλευσε δὲ μηδεὶα παρεῖναι, ταύτης ὑπὸ τῆ ἀρχιερέως γινόμενης τῆς λειτουργίας.

ΛΔΗΛΟΥ. Αἰνιγμα ἔχει ὁ λόγος· ὅτι ἐφ' ὅσον οἱ Ἰσραῖοι τῷ σκλῶν ἔχουσιν, ἐπὶ τοσάτον χρηὶ παραφυλάττειν τὰ τῆ νόμῃ σαρκικά· σκλῶς δὲ καὶ ναῖ μὴ ὄντων, σιωπῶλοντο καὶ αἱ σαρκικά παρατηρήσεις.

ιη. Καὶ ἐξιλάσεται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ὃν ἀπέναντι Κυρίου, καὶ ἐξιλάσεται ἐπ' αὐτῆς· καὶ λήψεται ἀπὸ τῆ αἵματος τῆ μόχῃ, καὶ ἀπὸ τῆ αἵματος

Zzz 2

(1) Ὁ Ἀαρὼν. αἱ προσεῖρημ. ἐκδόσ.

(2) Τὸ, καὶ, ὃ καίται ἐν ταῖς προσεῖρημ. ἐκδόσ.

(3) Τὸ, καὶ, ὃ καίται ἐν ταῖς προσεῖρημ. ἐκδόσ.

- αἵματος τῆ τράγῃ, καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ
τὰ κέρατα τῆ θυσιασθῆναι κύκλῳ.
ιθ. Καὶ ῥανεῖ ἐπ' αὐτῷ ἀπὸ τῆ αἵματος
τῷ δακτύλῳ αὐτῆς ἐπ' ἁγίαις, καὶ κα-
θαρίσει αὐτὸ, ἢ ἀγιάσει αὐτὸ ἀπὸ τῶν
κ. ἀκαθαρσιῶν τῶν ὑπὸν Ἰσραὴλ. Καὶ
συντελέσει ἐξιλαστικὸς τὸ ἅγιον,
καὶ τὴν σκηνὴν τῆ μαρτυρίας, καὶ τὸ
θυσιαστήριον, καὶ περὶ τῶν ἱερέων κα-
θαρίσει. καὶ προσάξει τὸν τράγον τὸν
κα. ζῶντα. Καὶ ἐπιθήσει Ἀαρὼν τὰς δύο
χεῖρας αὐτῆς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆ
τράγῃ τῆ ζῶντος, καὶ ἐξαγορεύσει
ἐπ' αὐτῆς πᾶσας τὰς ἀνομίας τῶν ὑπὸν
Ἰσραὴλ, καὶ πᾶσας τὰς ἀδικίας αὐ-
τῶν· καὶ ἐπιθήσει αὐτὰς ἐπὶ τὴν κε-
Φαλὴν τῆ τράγῃ τῆ ζῶντος· καὶ ἐξα-
ποσελεῖ ἐν χεὶρὶ ἀνθρώπου ἐτοίμου εἰς
ιβ. τὴν ἔρημον. Καὶ λήψεται ὁ τράγος
ἐφ' ἑαυτῷ τὰς ἀνομίας αὐτῶν εἰς γῆν
ἀβατον· καὶ ἐξαποσελεῖ τὸν τράγον
εἰς τὴν ἔρημον.

κγ. Καὶ εἰσελεύσεται Ἀαρὼν εἰς
τὴν σκηνὴν τῆ μαρτυρίας, καὶ ἐκδύσε-
ται τὴν σολὴν τὴν λιπὴν, ἣν ἐνδεδύκει,
εἰσπορευομένης αὐτῆς εἰς τὸ ἅγιον, καὶ
κδ. ἀποθήσει αὐτὴν ἐκεῖ. Καὶ λήσεται
τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι ἐν τόπῳ ἁγίῳ,
καὶ ἐνδύσεται τὴν σολὴν αὐτῆς, καὶ
ἐξελθὼν ποιήσει τὰ ὀλοκαυτώματα
αὐτῆς, καὶ τὰ ὀλοκαρπώματα τῆ λαῶ,
καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς, καὶ τῆ οἰ-
κῆς αὐτῆς, καὶ περὶ τῆ λαῶ, ὡς περὶ
τῶν ἱερέων.

ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἀποδύς τὸν ἡγιασ-
μένον χιτῶνα ὁ ἀρχιερεὺς· κόσμος δὲ καὶ
ἡ αὐτοῦ κόσμῳ κλίσιν ἡγιασάμενος πρὸς τὴν καλὰ
συγκαταθεμένην τὰ γινόμενα· λήσεται, καὶ
τὸν ἄλλον ἐνδύεται ἅγιον ἁγίαις, ὡς εἶπεν,
χιτῶνα, τὸν σιωπῶντα εἰς τὰ ἄδυστα
αὐτῷ· ἐμοὶ δοκεῖ ἐμφαίνων τὸν λοβίτιον
καὶ γνωστικόν, ὡς αὐτῶν ἄλλων ἱερέων
ἀρχόντα· ὕδατι ἀπολελεσμένων ἐκείνων,
καὶ πίσιον ἐνδεδυμένων μόνῳ, καὶ τῷ ἰδίῳ
ἐκδεχομένῳ μόνῳ· αὐτὸν διακρίναντα τὰ
νοητὰ τῶν αἰδητῶν, κατ' ἐπανάβασιν τῶν
ἄλλων ἱερέων ἀποδύοντα ἐπὶ τῷ τῆ νοητῆς
δίοδον, τῶν τῇ δε ἀπολέσθαι· ἐκ ἔτι ὕδα-
τι ὡς πρότερον ἐκαθάριετο, εἰς λοβίτικῶν
ἐντασσόμενος Φυλῶ. ἀλλ' ἤδη τῷ γνωσι-
κῷ λόγῳ καθαρὸς μὲν τῷ καρδίᾳ πᾶσαν,
κατορθώσας δ' εὖ μάλα καὶ τῷ πολιτείαν
ἐπ' ἀκρῶν παρὰ τῆ ἱερέως ἐπὶ μέισον αὐ-
ξήσας, ἀτεχνῶς ἡγνισμένος καὶ λόγῳ καὶ
βίῳ, ἐπανδύσμενος τὸ γάνωμα τῆς δο-
ξῆς, τῆ πνευματικῆς ἐκείνης καὶ τελείας ἀν-
δρός τῷ ἀπόρρητον οἰκονομίαν ἀπολαβὼν,

Α., ὡς ὁφθαλμὸς ἐκ εἶδε, καὶ ἔς ἐκ ἤκουσε, 1. Κορ. 2. 9.
» καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἐκ ἀνέβη· ἦτος
καὶ φίλος γινόμενος, πρόσωπον ἤδη πρὸς
πρόσωπον ἐμπέπλαται τῆς ἀκορέστου θεω-
» ρίας. Καὶ μετ' ὀλίγα. Καὶ ἐκδύσεται τῷ σολῶ
» τῷ λιπῶ, ὡς ἐνδεδύκει εἰσπορευόμενος εἰς
» τὰ ἅγια· καὶ ἀποθήσει αὐτὴν ἐκεῖ. καὶ
» λήσεται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι ἐν τόπῳ ἁ-
» γίῳ, καὶ ἐνδύσεται τῷ σολῶ αὐτῆς. ἄλλως
δ' οἶμαι ὁ Κύριος ἀποδύεσθαι καὶ ἐνδύε-
Β. ται, κατιῶν εἰς αἰδήσιν· ἄλλως ὁ δὲ αὐτῆς
πισθῶσας ἀποδύεσθαι καὶ ἐνδύεσθαι. ὡς
καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐμύνησε, (1) τῷ ἡγιασ-
μένῳ σολῶ. εἰτεῦθαι κατ' εἰκόνα τῆ Κυ-
ρίως, ἀρχιερεὺς ἀπὸ τῆς ἀγιασθείσης ἡρῶν-
το Φυλῆς οἱ δοκιμώτατοι, καὶ οἱ εἰς βασι-
λείαν, καὶ οἱ εἰς προφητείαν ἐκλεκτοί,
ἐχρίοντο.

κε. Καὶ τὸ σῶμα τὸ περὶ τῶν ἀμαρ-
κς. τιῶν ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Καὶ
ὁ ἐξαποσέλλων τὸν τράγον τὸν δια-
σελλόμενον εἰς ἄφρον, πλυνεῖ τὰ
ἱμάτια αὐτῆς, καὶ λήσεται τὸ σῶμα
αὐτῆς ὕδατι, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσε-
κς. λήσεται εἰς τὴν παρεμβολήν. Καὶ
τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἀμαρτίας, καὶ
τὸν τράγον τὸν περὶ τῆς ἀμαρτίας, ὡν
τὸ αἷμα εἰσηνέχθη ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ
Δ. ἁγίῳ, ἐξοίσουσιν αὐτὰ ἔξω τῆς παρεμ-
βολῆς, καὶ κατακαύσουσιν αὐτὰ ἐν
πυρὶ, καὶ τὰ δέσματα αὐτῶν καὶ τὰ
κρεᾶ αὐτῶν καὶ τὴν κόπρον αὐτῶν.
κη. Ὁ δὲ κατακαίων αὐτὰ, πλυνεῖ τὰ
ἱμάτια αὐτῆς, καὶ λήσεται τὸ σῶμα
αὐτῆς ὕδατι, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύ-
σεται εἰς τὴν παρεμβολήν.

Ε. κθ. Καὶ ἔσαί τῆτο ὑμῖν νόμιμον
αἰώνιον ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐβδόμῳ δεκάτῃ
τῆ μηνός· ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς
ὑμῶν, καὶ πᾶν ἔργον ἔποιήσετε, ὃ
αὐτόχθων, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ πα-
λ. ρακείμενος ἐν ὑμῖν. Ἐν γὰρ τῇ ἡμέ-
ρᾳ ταύτῃ ἐξιλάσεται περὶ ὑμῶν, κα-
θαρίσαι ὑμᾶς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀμαρ-
τιῶν ὑμῶν ἐναντι Κυρίου, καὶ καθαρῶ-
λα. θήσεσθε. Σάββατα σαββάτων ἐσὶν
ὑμῖν· καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς
ὑμῶν, νόμιμον αἰώνιον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Λέγει δὲ καὶ τὸν και-
ρὸν, καὶ ὃν προσήκει ταῦτα γενέσθαι. δε-
» κάτῃ γὰρ Φησὶ τῆ μηνός κακώσετε τὰς
» ψυχὰς ὑμῶν, καὶ πᾶν ἔργον ἔποιήσετε,
» ὃ αὐτόχθων, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκί-
» μενος ἐν ὑμῖν. ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
Η. ἐξιλάσεται περὶ ὑμῶν, καθαρῶσαι ὑμᾶς
» ἀπὸ πασῶν τῶν ἀμαρτιῶν ὑμῶν ἐναντι Κυ-
» ρίως, καὶ καθαρῶσθε. Σάββατα σαβ-
βάτων

(1) 1. αὐτῶ 3, καὶ 4. ἐδ. τῆ 5. καὶ 6. τῆς 2. πρὸς Κορινθ.

» βάτων ἀνάπαυσις αὕτη ἔσαι ὑμῖν· καὶ κα-
» κώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, νόμιμον αἰώνιον.
σάββατα δὲ σαββάτων, ὡς ἅγια ἁγίων,
ἐκάλεσε. πολλῶ γὰρ τῶν σαββάτων αὕτη
σεβασμιωτέρα ἢ ἑορτή. κἀκώσιν δὲ τῷ
νησεῖαν ὠνόμασεν.

λβ. Καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς ὃν ἂν
χρίσωσιν αὐτὸν, καὶ ὃν ἂν τελειώσωσι
τὰς χεῖρας αὐτῶ, ἱερατεύειν μετὰ τὸν
πατέρα αὐτῶ, καὶ ἐνδύσεται τὴν φολὴν
λγ. τὴν λινῆν, φολὴν τὴν ἁγίαν. Καὶ ἐξι-
λάσεται τὸ ἅγιον τῶ ἁγίῳ, καὶ τὴν
σκηνὴν τῶ μαρτυρίῳ, καὶ τὸ θυσιαστή-
ριον ἐξιλάσεται, καὶ περὶ τῶν ἱερέων,
καὶ περὶ πάσης συναγωγῆς ἐξιλά-
σεται.

λδ. Καὶ ἔσαι τῷτο ὑμῖν νόμιμον
αἰώνιον, ἐξιλάσασθαι περὶ τῶν ὑμῶν

Α Ἰσραὴλ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν
αὐτῶν. ἅπαξ τῶ ἐνιαυτῶ ποιηθήσε-
ται, καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ
Μωϋσῇ.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Περὶ τῆς σκη-
νοπηγίας ἐνταῦθα διαλέγεται. τότε γὰρ
ἅπαξ τῶ ἐνιαυτῶ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσῆλθαι. ὅπερ
» ἐν καὶ αὐτὸς ἐδήλωσεν, εἰπὼν· ὅτι ἅπαξ
» τῶ ἐνιαυτῶ τῷτο ποιηθήσεται.

Β» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἶτα ἐπάγει· ἅπαξ
» τῶ ἐνιαυτῶ ποιηθήσεται, καθάπερ σινέ-
» ταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. καὶ τῷτο δὲ προ-
τυποῖ τῷ κατὰ σάρκα τῶ Σωτῆρος ἡμῶν
οἰκονομίαν. ὥπερ γὰρ ἅπαξ τῶ ἐνιαυτῶ
ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσίων,
ταῦτῳ ἐπετέλει τῷ λειτουργίαν· ὅτως ὁ
δεσπότης Χριστὸς ἅπαξ τὸ σωτήριον πάσης
ὑπομείνας, εἰς τὸν ἔρανὸν ἀνελήλυθεν,
» αἰώνιον λύτρωσιν δυνάμενος, ἥ φησὶν ὁ Ἐβρ. 9. 12.
Γ Θεὸς Ἀπόστολος.

Κ Ε Φ. Ι Ζ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
β. Μωϋσῆν, λέγων, Λά-
λησον πρὸς Ἀαρὼν καὶ
πρὸς τὰς ὑἱὰς αὐτῶ, καὶ πρὸς πάντας
τὰς ὑἱὰς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτάς,
τῷτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐνεείλατο Κύριος,
γ. λέγων, Ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν
ὑμῶν Ἰσραὴλ, ὃς ἂν σφάξῃ πρόβατον
ἢ μόχον ἢ αἶγα ἐν τῇ παρεμβολῇ, καὶ
ὃς ἂν σφάξῃ ἔξω τῆς παρεμβολῆς,
δ. Καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῶ μαρ-
τυρίῳ μὴ ἐνέγκῃ αὐτὸ, ὥστε ποιῆσαι
αὐτοῖς (1) ὀλοκαύτωμα εἰς σωτήριον
Κυρίου δεικλὸν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας· καὶ
ὃς ἂν σφάξῃ ἔξω, καὶ ἐπὶ τὴν θύραν
τῆς σκηνῆς τῶ μαρτυρίῳ μὴ ἐνέγκῃ, (2)
ὥσπερ προσενέγκαι δῶρον τῷ Κυρίῳ
ἀπέναντι τῆς σκηνῆς τῶ Κυρίου· αἷμα
λογισθήσεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ·
αἷμα ἐξέχεεν· ἐξολοθρευθήσεται ἡ
ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῶ λαῶ αὐτῆς.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὃς ἂν σφάξῃ μό-
» χον ἢ πρόβατον ἢ αἶγα. Τὸ μὲν ἐβραϊ-
κόν τῷ παρῶσαν ἔχει ῥῆσιν μετὰ τῷ περὶ
τῶ ἀποπομπαῖς, τὰ δὲ κοινὰ ἀντίγραφῳ
τῷ περὶ τῶ ἱλασμοῦ. ἀπαγορεύει δὲ θυ-
σίαν ἀλλαχῆ μὴ γίνεσθαι τῆς σκηνῆς. τῆς
Αἰγυπτίων αὐτὰς ἀποφύρων πολυθείας.
τὸ γὰρ ἐπ' ἀδείας θύειν σφαλερὸν εἰς δι-
σέβειαν, καὶ παρέχον ἐξουσίαν τῶ θύειν
οἷς περ ἂν ἔλοιτο, κατὰ τὸ ποιητικὸν τὸ
λέγον· ἄλλος ἄλλῳ ἔρεξε Θεῶν. (3) ὅθεν
ὡς ψυχῶ ἀναρῶν ἐν ἴσῳ θόνη ἔχει τὸ
ἐγκλημα.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἀπαγορεύει
πρὸς τῆς σκηνῆς θύειν τὰ ἐδιδόμενα
θυσίματα; Ἥδει τῷ ἐνίων ἀσέβειαν, καὶ
ὅτι τοῖς δαίμοσι θυσίας προσοίσασιν. προ-
σέταξε τοίνυν πάντα τὸν θύσαι βεβλόμενον
ἢ μόχον, ἢ πρόβατον, ἢ αἶγα, παρὰ τῷ
θύρῳ τῆς σκηνῆς ἀγαγεῖν. καὶ τὸ αἷμα
ἐκχέαι, καὶ μεταλαβεῖν οἴκαδε τῶν κρεῶν.
τὸν δὲ τῷτο μὴ δρῶντα, ὡς θόνη μέτοχον
κατηγορεῖσθαι ἐκέλευσεν. αἷμα γὰρ φησι
» λογισθήσεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ· αἷμα
» ἐξέχεεν· ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκεί-
» νη ἐκ τῶ λαῶ αὐτῆς. καὶ ὅτι τῷτο ἔχει
τὸν σκοπὸν ὁ νόμος, διδάξει τὰ ἐξῆς. ἀνοί-
» σει γὰρ φησὶν ὁ ἱερεὺς τὸ σῆμα εἰς ὁσμὴν
» εὐωδίας τῷ Κυρίῳ. καὶ ὁ θύσας ἐπὶ τὰς
» θυσίας αὐτῶν τοῖς ματαίοις, ὧν αὐτοὶ ἐκ-
» πορνύσασιν ὀπίσω αὐτῶν. νόμιμον αἰώνιον
» ἔσαι ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. ἔτος ὁ νό-
» μος μέχρι τῶ παρόντος παρὰ Ἰσραελῶν
κρατεῖ. ὁ γὰρ ἱερεὺς θύει τὰ ἐδιδόμε-
να ζῶα.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Θόνη κρίνει
» τὸν ἔξω πρὸς θύοντα τῶ ναῶ, λέγων· ὃς ἂν
» μὴ ἐνέγκῃ εἰς τὸν σκηνὴν καὶ θύσῃ, αἷμα
» αὐτῷ λογισθήσεται. τῷτο χάριν παντα-
χόθεν αὐτὸς εἰς τὸν τόπον ἐκῆ σιωπάγει,
ἵνα καὶ ἀκούοντες σωφρονῶσι, καὶ τῆς πε-
πλανημένης ἀπέχωνται διανοίας.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐκ ἐν ἀνόμῳ καὶ βεβή-
λωσις καὶ τὸ τοῖς ἀνοσίοις αἰρετικοῖς συ-
ναυλίζεσθαι φιλεῖν, καὶ τῆς πρὸς ἐκείνους
ἀντέχεσθαι κοινωνίας. ἔξω γὰρ θύσει τῆς
ἀγίας σκηνῆς.

ε. Ὅπως ἂν φέρωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ τὰς θυσίας αὐτῶν, ὅσας ἂν αὐ-

Ζ ζ ζ 3

τοῖ

(1) Αὐτὸ εἰς ὀλοκαύτωμα ἢ σωτήριον. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Ὁ Ὅμηρος. αὐ Στίχ. 400. τῆς β. Ῥαψ. τῆς Ἰλιάδος.

- τοὶ σφάξωσιν ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ οἰσῶσιν αὐτὰς τῷ Κυρίῳ ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας πρὸς τὸν ἱερεῖα· καὶ θύσῃσι θυσίαν σωτηρίας τῷ
5. Κυρίῳ αὐτά. Καὶ προχέει ὁ ἱερεὺς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἀπέναντι Κυρίου παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας· καὶ ἀνοίσει τὸ σῆμα εἰς ὁσμήν εὐωδίας τῷ Κυρίῳ. Καὶ ὁ θύσῃσιν ἐπὶ τὰς θυσίας αὐτῶν τοῖς ματαίοις, οἷς αὐτοὶ ἐμπορευέσθιν ὀπίσω αὐτῶν. νόμιμον αἰώνιον ἔσαι ὑμῖν εἰς
- η. τὰς γενεὰς ὑμῶν. Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὰς, ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ τῶν υἱῶν τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν, ὅς ἂν ποιήσῃ ὀλοκαυτώματα ἢ θυσίαν,
- θ. Καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας μὴ ἐνέγκῃ ποιῆσαι αὐτὸ τῷ Κυρίῳ, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῆς λαῖς αὐτῆς.

ι. Καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν, ὅς ἂν φάγῃ πᾶν αἷμα· καὶ ἐπισήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὴν ἔδωκαν τὸ αἷμα, καὶ ἀπολῶ αὐτὴν ἐκ τῆς λαῖς αὐτῆς. Ἡ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτῆς ἐστὶ· καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτὸ ὑμῖν ἐπὶ τῆς θυσιαστικῆς ἐξιλάσκεσθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· τὸ γὰρ αἷμα αὐτῆς ἀντὶ ψυχῆς ἐξιλάσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀπηγόρευσε δὲ καὶ τὸ ἐδίειν αἷμα, καὶ τὴν αἰτίαν ἐδίδαξεν.

» ἢ γὰρ ψυχὴ, φησί, πάσης σαρκὸς τὸ αἷμα αὐτῆς ἐστὶ· καὶ ἐγὼ δέδωκα ὑμῖν αὐτὸ ἐπὶ τῆς θυσιαστικῆς ἐξιλάσκεσθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. τὸ γὰρ αἷμα αὐτῆς ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἐξιλάσεται. διὰ τὸτο εἴρηκα τοῖς ἰσραὴλ, πᾶσα ψυχὴ ἐξ ὑμῶν ὃ φάγεται αἷμα· καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκείμενος ὑμῖν ὃ φάγεται αἷμα. ὥστε φησὶ σὺ ψυχὴν ἀθάνατον ἔχεις. ἔτω τὸ ἄλογον ζῶον ἀντὶ ψυχῆς ἔχει τὸ αἷμα. ὃ δὲ χάριν κελύβω τὴν τῆς ἀλόγου ψυχῆς, τῆς τῆς αἵμα, ἀντὶ τῆς σῆς προσκεχθῆναι ψυχῆς τῆς ἀθανάτης καὶ λογικῆς. ἐὰν δὲ τὸτο φάγῃς, ψυχὴν ἐδίεις. λογικῆς γὰρ ψυχῆς τὸτο τάξιν πληροῖ. διὸ καὶ φόνον τὴν βρῶσιν ἐκαλεσε. τῆς ἐνεκεν καὶ τὰ τεθνεῶτα τῶν ζώων, ὡς τῆς αἵματος μὴ χωριζέντος τῆς σώματος, ἐδίειν ἀπαγορεύει.

** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Ὅτι ὡς τὴν ἐαυτῆς ψυχὴν, ἔτω προσέφερε τῷ Θεῷ ὁ τὸ αἷμα τῶν ἀλόγων προσενέγκας, μαρτυρεῖ ἡ θεία Γραφὴ λέγασα· ἀντὶ τῆς ψυχῆς, φησί, τῶν προσφερόντων τὸ αἷμα τῶν θυσιῶν αὐτῶν προσφέρεται εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁ-

γίων. μὴ ἔν ἀπὸ τῆς φύσεως τῆς προσαγομένης, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διαθέσεως τῆς προσδεχομένης κριτέον τῆς θυσίας τὴν τάξιν, καὶ τῆς Θεῷ τὴν τιμὴν, τῆς διὰ τὸ φείδεσθαι τῆς γενέας τῶν ἀνθρώπων, μὴ βεληθαίτος ἀναλῶσαι τὰς ἀνθρώπους, εἰς θυσίαν κατ' ἡμέραν προσαγομένης, καὶ ἀφανίσαι τὸ γένος· ἀλλὰ δέδωκότος τοῖς μὲν ἀνθρώποις τὸ αὐξάνεσθαι καὶ τὸ διαμνεῖν, ταῖς δὲ θυσίαις αὐτῶν τὴν μεγίστην τάξιν.

Β. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ περὶ τῶν ἐδιομένων ὁ λόγος, ὁ δὲ ὡς τὴν ψυχὴν τῶν ἀλόγων αἷμα καλεῖ, ὡς προηγμένον οὐχ ἡμα τῆς κατὰ τὴν τοιάνδε κράσιν ἀναλογίας, δι' ἧς ἡ τέτων ψυχῆς. τοιγαρὶν ἀντιδιασέλλων τῇ τῶν ἀνθρώπων, φησί· καὶ ἐγὼ ἔδωκα ὑμῖν αὐτὸ ἐπὶ τῆς θυσιαστικῆς ἐξιλάσκεσθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς ἀθανάτοις ψυχαῖς ἀντιδιασέλλας θνητῆς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τινες δὲ φασιν, ὡς τύπον τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς τὸ τῶν ζώων παρῆληφέν αἷμα. τὸ μὲν τῶν ἱερουργημάτων ζώων, προσχεόμενον τῷ θυσιαστήριῳ· τὸ δὲ τῶν ἄλλως θυομένων, κρυπτόμενον ὑπὸ γῆς. σύμβολα τῆς, εἰ καὶ ἐν αὐτῶν τυγχάνουσιν αἱ ψυχαί, μὴ ὁμοίως τῷ σώματι διαλύεσθαι. ὃ γὰρ οἶόν τε ὡς τὸ ἴδιον τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς παρασῆσαι δι' αἵματος ἀνθρωπίνου· ὅπερ μὴ ἐκχεῖσθαι διέταξεν. ὡς ἔν σύμβολον χωρίζει τῆς σώματος. Καὶ μετ' ὀλίγα.

Δ. Ὁ δὲ ἐξίστα τοῖς κρέασι καὶ τῷ αἵματι χρώμενος, ἐξολοθρεύεται, τῆς τῆς ὁ γινόμενος σὰρξ, καὶ φθείρωται εἰς σάρκα τὸ νοερόν, καὶ τὸ ἐμψυχηθὲν εἰς ἴσον τῷ πλασθέντι κατέλκων, καὶ δοξάζων ἔτω περὶ ψυχῆς. ὃ γὰρ κατὰ σάρκα ζῶν ἀποθνήσκει, ὡς τῇ ἐαυτῆς ψυχῇ τιμὴν μὴ δίδεσθαι, ἥτις ὁδὸς ἂν ἐχωρίσθαι τῆς σώματος, εἰ μὴ διὰ τῆς ἀπάτης τεθνήσκουτο. διὸ καὶ περὶ θηροδύματων ἐπιλύεσκε τὴν ἀνθρώπου ψυχῇ, τὴν θηροδύσαν αἰνιττόμενος.

Ε. ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τίμιον τὸ αἷμα πεποίηκεν ὡς ψυχὴν, καὶ ὑπεξέειλε τῆς τῶν κρεῶν χρήσεως, εἰς τύπον τῆς λογικῆς καὶ ἀθανάτης ψυχῆς.

Β. Διὰ τὸτο εἴρηκα τοῖς ἰσραὴλ, πᾶσα ψυχὴ ἐξ ὑμῶν ὃ φάγεται αἷμα· καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκείμενος ἐν ὑμῖν ὃ φάγεται αἷμα.

Ζ. ΑΔΗΛΟΥ. Ἐκεῖτο μὲν ἔν προδήκη καὶ τὰ ἔθνη. ὅτι δὲ ἐμελλε προτερεῖν, καὶ τὸτο ἐδηλῆτο, κατὰ τὸ, ἔσαι ὁ προσήλυτος ὁ εἰς κεφαλὴν, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε εἰς ἔθνη. Δδτ. 23. 44.

ΙΓ. Καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν, ὅς ἂν θηρεύσῃ θήρευμα θηρίον, ἢ πετεινόν, ὃ ἔσθεται, καὶ ἐκχεῖ τὸ αἷμα αὐτῆς, καὶ καλύψει αὐτὸ τῇ γῇ. Ἡ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτῆς ἐστὶ. καὶ εἶπα

εἶπα τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, αἷμα πάσης σαρκὸς ἔφαγεθε, ὅτι ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτῶν ἐστίν. πᾶς ὁ ἐσθίων αὐτὸ, ἐξολοθρευθήσεται.

ΔΙ' ὧν φησὶν ἄνθρωπος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ τῶν προσηλύτων, τὴν τῶν ἐθνῶν πρὸς τὸν Ἰσραὴλ κοινωνίαν δηλοῖ, ὧν ἦσαν αὐτοὶ πρότεροι. διὸ λέγει, τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν. καὶ ὅτι τῶν Ἰσραὴλ ἴδιος ἢ γινώσκεις, ἔφη καὶ ἀποδοῦναι, δηλοῖ λέγων· καὶ εἶπα τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, αἷμα πάσης σαρκὸς ἔφαγεθε, ἐν προσηλύτῳ τὰ ἐθνη ποίων. ὅτι δὲ ἡμελλε προτερεῖν, καὶ τῷτο δηλῆται, κατὰ τὸ, ἔφαθ' ὁ προσήλυτος ἐν ὑμῖν εἰς κεφαλῇ, καὶ ὑμεῖς ἐσσεῖθε εἰς ἕραν. ἰδὲ γὰρ νῦν ὁ μὲν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα ζῇ, τὰ δὲ ἐθνη κατὰ πνεῦμα. σάρκα δὲ φασὶν καλεῖν τὸν ἄνθρωπον, καθόλου λέγων περὶ ζώων· ἢ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτῶν ἐστίν· ἀλλὰ καὶ ψυχῇ τὸν ἄνθρωπον.

Α., πον. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἣτις φάγεται θνησιμαῖον, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΙΕ. Καὶ πᾶσα ψυχὴ, ἣτις φάγεται θνησιμαῖον, ἢ θνητάλωτον ἐν τοῖς αὐτόχθοσιν, ἢ ἐν τοῖς προσηλύτοις, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ λῃσεται τὸ σῶμα αὐτῶν ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας, καὶ κατὰ τὸν ἥμεραν. Ἐὰν δὲ μὴ πλύνῃ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν μὴ λῃσῇται ὕδατι, καὶ λήψεται τὸ ἀνόμιμα αὐτῶν.

Κ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ πλύσις τῶν ἱματίων καὶ ἡ λῃσις, τὴν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων καθάρσιν δηλοῖ, τὴν διὰ λευκῶν ἀποτελεσμένην εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα. ἀκάθαρτος γὰρ φησὶν ἔσται ἕως ἐσπέρας. ἐσπέρα δὲ τὸ τέλος. (1) καὶ ὁ μὴ λυσάμενος, μηδὲ τὴν ἐν (2) πνύματι λαβὼν ἐσθῆτα, λήψεται τὴν ἀνομίαν.

Κ Ε Φ. Ι Η.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἰδιαίτατον αὐτῶν τὸ, Κύριος, δηλοῖ. ὅπερ ἴδιον τῶν υἱῶν τίθησιν ὁ Ἀπόστολος. (3)

β. Κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Αἰγύπτου, ἐν ἣ παρικήσατε ἐπ' αὐτῆς, ἔποιήσατε· καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Χαναάν, εἰς ἣν ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ, ἔποιήσατε, καὶ τοῖς νομίμοις αὐτῶν ἔπορεύεσθε. Τὰ κρίματά μιν ποιήσατε, καὶ τὰ προσάγματά μιν φυλάξατε, καὶ πορεύεσθε ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Κ. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Εἴτ' ἐν κόσμῳ καὶ ἀπάτης, εἴτε παθῶν καὶ κακῶν σύμβολον Αἰγυπτίος, καὶ ἡ Χαναανίτις γῆ, ὧν μὲν ἀφεκτέον, ὅποια δὲ ἐπιτηδεύματα, ὡς θεῶν καὶ κοσμικῶν, δείκνυσιν ἡμῖν τὸ λόγιον.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐκείνης τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐθνῶν τὰς ἰδίους ποιεῖ, μήτε τοῖς ὅσιν ἐξήλθον, μήτε τοῖς ὅπῃ εἰσέρχονται κελύων ὁμοπραγεῖν.

Κ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πορεία γάρ τις ἐκτετριμμένη τῆς εὐσεβείας ἢ πονηρίας, ἣν αὐτοῖς ἐπενόησαν ἄνθρωποι, τὴν τῶν Θεῶν πορείαν καὶ κατὰ φύσιν ἀφαιρῶντες, καὶ τὴν ἰδίαν ἀντινομοθετήσαντες ἐξ ἀποστασίας

ἀρξάμεν τῆς κατὰ τὸν Ἀδὰμ. διὸ ἐκείνης τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐθνῶν τὰς ἰδίους ποιεῖ, ἀποτρέπων ὁδὸν τῶν ὁσιν ἐξήλθον, καὶ εἰς ἐς εἰσπορεύονται.

Δ. ε. Καὶ φυλάξατε πάντα τὰ προσάγματά μιν, καὶ πάντα τὰ κρίματά μιν, καὶ ποιήσατε αὐτά· ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Κ. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὅταν εἴπῃ, ὁ ποιήσας ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς, τὴν τε Ἑβραίων αὐτῶν ἐπανόρθωσιν, τὴν τε τῶν πέλας ἡμῶν αὐτῶν σωσάσκειν τε καὶ προκοπῇ, ζῶν λέγει αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. οἱ γὰρ νεκροὶ τοῖς παραπλώμασι Ἐφεσ. 2. 5. συζωοποιεῖνται Χριστῷ, διὰ τῆς ἡμετέρας διαθήκης. πολλάκις δὲ ἐπαναλαμβάνουσα ἡ Γραφή τὸ, ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, δυσωπεῖ μὲν διατρεπτικώτατα· ἐπεὶ δὲ διδάσκουσα τὴν τὰς ἐντολὰς δεδωκότι Θεῷ· ὑπομιμνήσκει δὲ ἡρέμα ζητεῖν τὸν Θεόν, καὶ ὡς οἶόν τε γινώσκων ἐπιχειρεῖν· ἣτις ἂν εἴη θεωρία μεγίστη, ἢ ἐποπτική, ἢ τὴν ὄντι ἐπιστήμη ἢ ἀμετάπλωτος, λόγω γινώσκουσα, ἣς ἑδέποτε χωρίζεται ἡ δικαιοπραγία.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι καὶ ὁ τὰ τῶν νόμων ποίων, εἶχεν ἐλπίδα τῆς μελλούσης ζωῆς, ὡς προσάγμασι Θεῶν παιδαρχῶν.

ς. Ἄνθρωπος ἄνθρωπος πρὸς ἅπαντα οἰκεία σαρκὸς αὐτῶν ἔπροσελεύσεται

(1) Ἐσπέρα γὰρ τὸ τέλος. διὸ καὶ ὁ αἰμὸς ἐθύετο πρὸς ἐσπέραν τῶν κόσμων παθῶν. ὁ δὲ μὴ λυσάμενος. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Τὴν φανερὰν ἐσθῆτα μεταλαβὼν τὴν ἐν πνύματι, λήψεται τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. ὁ αὐτ.

(3) Ἰσ. αὐτῶν 6. ἐδ. τῶν 8. κεφ. τῆς 1. πρὸς Κορινθ.

λεύσεται ἀποκαλύψαι ἀχρημοσύνην. **A** ἐγὼ Κύριος.

ΑΔΗΛΟΤ. Σιωδὸς γαμικὰς καταρ-
ρυνθίζει πρὸς τὸ σεμνόν, καὶ ὡς ἀνωμή-
τως πράττειτο ταυτὶ παρὰ Θεῷ καὶ ἀν-
θρώποις.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τινὲς μέμφονται ταῖς
περὶ τῶν γάμων νομοθεσίαις, λέγοντες
ἀπαγορεύσαι τὸν Θεὸν τὰ μηδαμῇ μηδα-
μῶς γεγεννημένα. τίς γὰρ Φησὶν ἠνέχετο
τῇ ἑαυτῇ μιγνύειν μητρί, ἢ τίς πώποτε
σιωγεγένετο κλήει; Οὐκ ἂν ὁ Θεὸς τὸ παρ'
ἑδονὸς τολμηθὲν ἀπηγόρευσε. καὶ ὅτι ταῦθ'
ἔτως ἔχει, μαρτυρεῖ τὸ τῷ δὲ τῷ νόμῳ
» προοίμιον. ἔφη γὰρ ἔτω· κατὰ τὰ ἐπι-
» τηδύματα τῆς Αἰγυπτῆς, οὐ ἢ παρωκῆσα-
» τε εἰ αὐτῇ, ἔ ποιήσετε, καὶ κατὰ τὰ ἐπι-
» τηδύματα γῆς Χαναάν, εἰς ᾧ ἐγὼ εἰσά-
» γω ὑμᾶς ἐκεῖ, ἔ ποιήσετε, καὶ τοῖς νομί-
» μοις αὐτῶν ἔ πορεύσεσθε. ἔτω ταῦτα εἰ-
πὼν, διδάσκει τὰ ὑπ' ἐκείνων τολμηθέντα,
καὶ τὴν τοιαύτῃ ἀπαγορεύει πράξιν. ὅτι
δὲ πολλὰ τοιαῦτα τολμήματα, μαρτυρεῖσι
καὶ Πέρσαι μέχρι τῆς παρόντος, ἔ μόνον
ἀδελφαῖς, ἀλλὰ καὶ μητράσι καὶ θυγα-
τράσι νόμῳ γάμῳ μιγνύμενοι· καὶ τὰς ἄλ-
λας δὲ παρανομίας τολμῶσι πολλοί.

Ζ. Ἀχρημοσύνην πατρός σε, καὶ
ἀχρημοσύνην μητρός σε ἐκ ἀποκαλύ-
ψεις, μήτηρ γὰρ σε ἐστίν, ἐκ ἀποκα-
λύψεις τὴν ἀχρημοσύνην αὐτῆς.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Κελούει ἔ
μόνον ἀλλοτρίων ἀπέχεσθαι γυναικῶν. ἀλ-
λά καὶ χρησθῶν, αἷς ἔ θέμις σωέρχε-
σθαι· τὸ περσικὸν ἔθος οὕτως ἀποσρα-
φαῖς, καὶ μυσταξάμενος, ἀπέπειν ὡς μέ-
γιστον ἀνοσιβέργημα. μητέρας γὰρ οἱ εἰ
τέλει Περσῶν τὰς αὐτῶν ἀγονταί, καὶ
τὰς φῶτας ἐκ τῶν οὐγενεστάτας νομί-
ζουσι, καὶ βασιλείας τῆς μεγίστης, ὡς λό-
γος, ἀξιοῦσιν. ἔ τί ἂν γένοιτο δυσσεβέτε-
ρον ἀνοσιβέργημα; πατρός οὐκ ὡς τετελευ-
τηκότος, ὡς ἄψαυσον ὡς ἱεράν ἐχρῶν φυ-
λάττεσθαι, καταισχύνει· γῆρας δὲ καὶ μη-
τρός αἰδῶ μὴ λαμβάνειν, τὸν αὐτὸν τῆς
αὐτῆς ὕον καὶ ἄνδρα γενέσθαι· καὶ πάλιν
τὴν αὐτὴν νύκλιν μητέρα καὶ γυναικα· καὶ
τὰς ἀμφοῖν παῖδας, τῇ μὲν πατρός ἀδελ-
φῆς, ὕωνος δὲ τῆς μητρός· καὶ τὴν μὲν
ὦν ἔτεκε μητέρα τε καὶ μᾶμνιν, τὸν δὲ
ὦν ἐγέννησεν εἰ ταὐτῷ πατέρα τε καὶ ὁμο-
μήτριον ἀδελφόν. ταῦτ' ἐπράχθη τὸ πα-
λαιόν καὶ παρ' Ἑλλήσιν εἰ Θῆβαις ἐπὶ τῇ
Λαΐᾳ παιδὸς Οἰδίποδος.

η. Ἀχρημοσύνην γυναικὸς πατρός-
σε ἐκ ἀποκαλύψεις, ἀχρημοσύνη πα-
τρός σε ἐστίν.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Τοσαύτῃ **H**
ὁ ἡμέτερος νόμος φυλακῇ πεποιτται τῇ
πράγματι, ὡς· ἔδὲ προγόνῳ, τελευτήσαν-
τος πατρός, ἀγεσθαι μητρὶν ἐφῆκε, διά-
τε τὴν εἰς τὸν πατέρα τιμῇ, καὶ διότι

μητρὶν καὶ μητρός ὄνομα συγγενές, ἢ
καὶ μὴ τὸ τῆς ψυχῆς σωωδὸν πάθος. ὁ
γὰρ ἀλλοτρίας ἀπέχεσθαι διδάχθαι, ὅτι
μητρὶν προσερόρηθη, πολὺ μᾶλλον ἀφέ-
ξεσθαι τῆς φύσει μητρός. καὶ εἰ τις διὰ τὴν
ἐπὶ τῷ πατρὶ μνήμῃν αἰδεῖται τὴν ἐκείνῃ
ποτὲ γυναικῇ γυναικα, δηλὸς ἐστὶν ἕνεκα
τῆς εἰς ἀμφοτέρους τὰς γονεῖς τιμῆς, ἔδὲν
βεβλόμενος ἐπὶ τῇ μητρὶ νεώτερον, ἐπεὶ
καὶ σφόδρα ἐστὶν εὐήθης, ἡμίσει μέρει τῇ
B γυναικὶ χαριζόμενον, ὀλιγωρεῖν δοκεῖν ὀλο-
κλήρου καὶ παντελῆς.

θ. Ἀχρημοσύνην τῆς ἀδελφῆς σε
ἐκ πατρός σε ἢ ἐκ μητρός σε, ἐνδο-
γενὲς ἢ γεγεννημένης ἔξω, ἐκ ἀπο-
καλύψεις τὴν ἀχρημοσύνην αὐτῶν.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Ἐστὶ πα-
ράγγελμα μὴδ' ἀδελφῷ ἐγγυᾶσθαι, πάννυ
σπῶδον καὶ σωτήριον εἰς ἐγκράτειαν ὁμῶς
καὶ οὐκοσμίαν. Καὶ μετ' ὀλίγον. Ἀνὰ κράτος
ἀπέπειν ἀδελφῇ σωέρχεσθαι, εἴτε καὶ ἐξ
ἀμφοῖν, εἴτε καὶ μόνῃ γένοιτο τῇ ἐτέρᾳ.
τί γὰρ δὲ τὸ τῆς αἰδὸς κάλλος αἰσχύειν;
τί δὲ ἀχρωμάτης κατασκοπάζειν παρθέ-
νης, ἢ ἐρυθρίαν ἀναγκᾶν; τί δὲ τὰς
πρὸς τὰς ἄλλας ἀνθρώπους κοινωνίας καὶ
ἐπιμιξίας ἐπέχειν, εἰς βραχὺ χωρίον τὸ
ἐκείνης οἰκίας σιωπῶντας μέγα καὶ λαμ-
πρὸν ἔργον, ἐκλείνεται καὶ χεῖρα διωά-
Δ μενον εἰς ἡπίερος, καὶ νήσος, καὶ τὴν οἰ-
κασίαν πάσαν; αἱ γὰρ τῶν ὀδυνηῶν ἐπι-
γαμίαι καὶνὰς ἀπεργάζονται συγγενείας
τῶν ἀφ' αἵματος ἐκ ἀποδεύσας.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Τὸ δὲ τῆς ὁμοπα-
τρίας ἀδελφῆς, ὡς διὰ σωήθειαν κατα-
φρονεῖσθαι διωάμενον· διὸ καὶ ἔλεγεν Ἀ-
» βραάμ, ἀδελφῇ γὰρ με εἰς πρὸς πατρός, **Γα. 20. 12.**
» ἔ πρὸς μητρός· πρῶταξέτε τῆς περὶ τῆς
E πρὸς μητρός ἀδελφῆς ἀπαγορεύσεως, καὶ
προῖων ἐπανέλαβε.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ἀπαγορεύσας
γὰρ τὰς τῶν συγγενῶν γάμους, ἐπ' ἄλλο-
τρίας ἡμᾶς ἐξήγαγε, καὶ ἐκείνας πάλιν
πρὸς ἡμᾶς εἰλκυσεν. ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ τῆς
φυσικῆς ταύτης συγγενείας ἐκ ᾧ ἐκείνας
ἡμῖν σωμαφθῶναι, ἀπὸ τῆς γάμῳ πάλιν
σωτήριον, ὀλοκλήρου οἰκίας διὰ τῆς μιᾶς
νύμφης σωάγων, καὶ γένῃ γένεσιν ὅλα
Z ἀναμινύς. μὴ γάμει γὰρ Φησὶ τὴν ἀδελ-
φῇ τὴν σὺν, μὴδὲ τὴν ἀδελφῇ τῇ πα-
τρός, μὴδὲ ἄλλῃ κόρῃ τὴν τοιαύτῃ συγ-
γενεῖαν πρὸς σὲ κεκλημένῃ, ἢ διακωλύει
τὸν γάμον. ὀνόματι θείας τῶν τοιούτων συγ-
γενῶν τὰ εἶδη. ἀρκεῖ σοι πρὸς τὴν ἐκείνων
διάθεσιν τὸ λύσαι τὰς αὐτὰς ὡδίνας, τὸ
ἐτέρως σοὶ προσήκειν τὰς ἄλλας. τί σκο-
χωρεῖς τῆς ἀγάπης τὸ πλάτος; τί πε-
ριτῶς ὑπόθεσιν ἀναλίσκεις τῆς εἰς αὐτὴν
Φιλίας, δι' ἧς διώσασθαι καὶ ἐτέραν πορί-
σασθαι Φιλίας ἀφορμῇ, ἔξωθεν γυναικα
ἀγαγών, καὶ δι' ἐκείνης συγγενῶν ὁρμαθόν,
καὶ μητέρα, καὶ πατέρα, καὶ ἀδελφῆς,
καὶ τὰς τῶν ἐπιτηδείας;

ι. Ἀχη-

- ι. Ἀχνημοσύνην θυγατρός ὑἱός σε, ἢ θυγατρός θυγατρός σε, ἢ ἀποκαλύψεις τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῶν, ὅτι
 ια. σὴ ἀχνημοσύνη ἐστίν. Ἀχνημοσύνην θυγατρός γυναικὸς πατρός σε ἢ ἀποκαλύψεις, ὁμοπατρία ἀδελφῆ σε ἐστίν, ἢ ἀποκαλύψεις τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῆς.
 ιβ. Ἀσχημοσύνην ἀδελφῆς πατρός σε ἢ ἀποκαλύψεις, οἰκεία γὰρ πατρός σε ἐστίν. Ἀσχημοσύνην ἀδελφῆς μητρός σε ἢ ἀποκαλύψεις, οἰκεία γὰρ μητρός σε ἐστίν.
 ιγ. Ἀχνημοσύνην ἀδελφῆς τῆς πατρός σε ἢ ἀποκαλύψεις, καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῆς ἢ εἰσελεύσῃ, συγγενὴς γάρ σε ἐστίν.
 ιδ. Ἀσχημοσύνην νύμφης σε ἢ ἀποκαλύψεις, γυνὴ γὰρ ὑἱός σε ἐστίν, ἢ ἀποκαλύψεις τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῆς.
 ιε. Ἀσχημοσύνην νύμφης σε ἢ ἀποκαλύψεις, γυνὴ γὰρ ὑἱός σε ἐστίν, ἢ ἀποκαλύψεις τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῆς.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πολλὰς καὶ ἄλλας ὁμιλίας ἐκώλυσε, προσάξας μὴ θυγατρίδι, μὴ ἱδρίδι, μὴ τητρίδι πρὸς πατρός ἢ μητρός, μὴ θείας, ἢ ὑἱός, ἢ ἀδελφῆς γυναῖκα γενόμενῳ ἐγγυᾶσθαι· μὴδ' αὖ πρόγονον χεῖραν, ἢ παρδίον, ζώσης μὲν τῆς γυναικὸς ἐπάγειν, ἀλλὰ μὴδ' ἀποθανόντος. διδάμει γὰρ ὅγε πατρὸς πατὴρ οὐφείλει τῷ ἐκ τῆς γυναικὸς ἐν τάξει θυγατρός τίθεσθαι.

ις. Ἀχνημοσύνην γυναικὸς ἀδελφῆς σε ἢ ἀποκαλύψεις, ἀχνημοσύνη ἀδελφῆς σε ἐστίν.

ΛΔΗΛΟΥ. Ἐν ᾧ ζῇ, ἢ ἔχει παῖδας ἐκ τῆς προτελευτήσαντος, ἢ ἐξεῖς σοι γαμεῖν τῷ γυναῖκα τῆς ἀδελφῆς σε.

ιζ. Ἀχνημοσύνην γυναικὸς καὶ θυγατρός αὐτῆς ἢ ἀποκαλύψεις· τὴν θυγατέρα τῆς ὑἱός αὐτῆς, καὶ τὴν θυγατέρα τῆς θυγατρός αὐτῆς ἢ λήψῃ ἀποκαλύψαι τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῶν, οἰκείαις σε εἰσίν· ἀσεβημά ἐστι.

ιη. Γυναῖκα ἐπ' ἀδελφὴν αὐτῆς ἢ λήψῃ ἀντίζηλον ἀποκαλύψαι τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῆς ἐπ' αὐτῆς, ἔτη ζωῆς αὐτῆς. (1)

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Δύο ἀδελφὰς ἀγεῖν τὸν αὐτὸν ἢ ἐπιτρέπει, ἔτ' ἐν τῷ αὐτῷ, ἔτ' ἐν διαφέρουσιν χρόνοις, καὶ τυχὴ τῆς ἡμῶν προέφημιν ἀπεωσμένος. ζώσης γὰρ ἐτι τῆς σιωπικίας, εἴτε καὶ ἀπηλλαγμένης, εἴαντε χηρεύσῃ, εἴαντε καὶ ἐτέρῳ γαμηθῇ, τῷ ἀδελφῷ ἢ ὅσιον ὑπέλαβεν ἐπὶ τὰ τῆς ἡτυχηκίας παρέρχεσθαι, προδιδασκὼν ταύτας τὰ συγγενικά δίκαια μὴ λύνειν, μὴδ' ἐπιβαίνειν πλάσμασι τῆς ἔτιως ἡνωμένης κατὰ γένος, μὴδ'

εἰς ἀβρώμεσθαι καὶ ἐντρυφᾶν θεραπευόμενῳ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐκείνης, καὶ ἀντι-θεραπεύεσθαι αὐτῆς. ἐγείρονται γὰρ ἐκ τῶν χαλεπῶν ζυλοτυπία, καὶ δυσπαρηγόρητοι φιλονεικία, φορὰς ἀμυδῆτας ἀγασσάμεν κακῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπαγορεύει μὴδὲ δύο σιωικεῖν ἅμα ἀδελφῶς· ὥς μὴ τὸ οἰκειότατον πολεμιώτατον διὰ ζήλῃς γένοιτο· (2) καὶ τὸ τῇ καθαιρομένη σιωεῖναι, ἵνα τῷ Φύσιν μὴ ἀπογυμνώσῃ.

ιθ. Καὶ πρὸς γυναῖκα ἐν χωρισμῷ ἀκαθαρσίας αὐτῆς ἢ προσελεύσῃ ἀποκαλύψαι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Φορὰ τῶν μιλωαίων ὅποτε γένοιτο, μὴ ψανέτω τῆς γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ τὸν χρόνον ἐκείνον ὁμιλίας ἀνεχέσθω, νόμον Φύσεως αἰδέμενος· καὶ ἅμα διδάσκέσθω, μὴ ἀτελεῖς γονὰς ἀκαίρως καὶ ἀμύσας χάριν ἡδονῆς προσέσθαι.

κ. Καὶ πρὸς γυναῖκα τῆς πλησίον-σε ἢ δώσεις κοίτην ἀπέρματος σε, τῆς ἐκμιανθῆναι πρὸς αὐτήν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Περὶ γυναικὸς ἀλλοτρίας, ὥς ἀκριβῆς μολυσμὸς προσέσθαι, καὶ τῆς ἐκμιανθῆναι πρὸς αὐτήν.

Δ κα. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπέρματος σε ἢ δώσεις λατρεύειν ἀρχοντι. καὶ ἢ βεβηλώσεις τὸν νόμον (3) τὸν ἅγιον. ἐγὼ Κύριος.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν, ἀπὸ τῆς ἀπέρματος σε ἢ δώσεις λατρεύειν ἀρχοντι, καὶ ἢ βεβηλώσεις τὸ ὄνομα μου τὸ ἅγιον· ἐγὼ Κύριος; Τὸ Ἑβραϊκόν, τὸ Μολὸχ ἔχει, καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ἐρμηνεύουσι τὸ τοιοῦτον. Εἰδὼλον δὲ τὸ τοιοῦτον. διὸ καὶ διὰ τῆς Προφῆ-» τας Φησὶν ὁ Θεός· μὴ σφάγια καὶ θυσίας ἂμ. 5. 25.
 » προσηνέγκατέ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσα-
 » ρακοῖτα ἱερεῖς Ἰσραὴλ; καὶ ἀνελάβετε τῷ
 » σκίῳ τῆς Μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τῆς Θεῆς
 » ὑμῶν Ῥαφᾶν, τὰς τύπας ἃς ἐποίησατε
 » προσκυβεῖν αὐτοῖς. ἀπαγορεύει τοίνυν τὸ
 » τὰς παῖδας ἱεροδούλους τοῖς εἰδώλοις προσ-
 » φέρειν· ὥς δέ τινες φασί, τὸ τοῖς ἄλλο-
 » φύλοις ἀρχαῖς μὴ δίδουσι τὰς παῖδας, ὥστε
 » εἶναι αὐτῶν οἰκέτας, ἢ δορυφόρους, ἵνα μὴ
 » τῆς ἐκείνων μετὰ χάσιν ἀσεβείας.

κβ. Καὶ μετὰ ἄρσεως ἢ κοιμηθῆσθαι κοίτην γυναικείαν, βδέλυγμα γάρ ἐστι.

κγ. Καὶ πρὸς πᾶν τετράπεν ἢ δώσεις τὴν κοίτην σε εἰς ἀπερματισμόν, ἐκμιανθῆναι πρὸς αὐτό. καὶ γυνὴ ἢ σῆσεται πρὸς πᾶν τετράπεν βιβανθῆναι· μυσαρὸν ἐστίν.

ΠΡΟΚΟ-

(1) Ἐτι ζωῆς αὐτῆς. αἱ προσημ. ἐκδόσ.

(2) Τὰ ἐπόμενα ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. ἢ κεῖται.

(3) Τὸ ὄνομα τό. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπαγορεύει τὴν πρὸς ἄλογα μίξιν, ὡς αὐτόθεν ἄτοπον, καὶ ἀτόπες τρόπων ἀλλοκότων κοινωνίας σημαντικῶς.

κδ. Μὴ μιάνεσθε ἐν πᾶσι τέτοις· ἐν πᾶσι γὰρ τέτοις ἐμιάνθησαν τὰ ἔθνη, ἃ ἐγὼ ἐξαποσέλλω πρὸ προσώπου ὑμῶν. Καὶ ἐξεμιάνθη ἡ γῆ, καὶ ἀνταπέδωκε ἀδικίαν αὐτοῖς δι' αὐτήν, καὶ προσώχθησεν ἡ γῆ τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπ' αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσα, ὅτι ὡς ἀσεβεῖς οἱ ἐθνικοὶ ἐξεβλήθησαν ἐκ τῆς ἰδίας γῆς· ἔκθεν αὐτὸς ὁ λόγος ἀρμόσει καὶ κατὰ Ἰσραήλ.

κε. Καὶ Φυλάξατε πάντα τὰ νόμιμά μου, καὶ τὰ προσάγματά μου, καὶ ἔμὴ ποιήσητε ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων ὑμῶν τέτων ὁ ἐγχώριος, καὶ ὁ προσγενόμενος προσήλυτος ἐν ὑμῖν.

κς. Πάντα γὰρ τὰ βδελύγματα ταῦτα ἐποίησαν οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς, οἱ ὄντες πρότεροι ὑμῶν, καὶ ἐμιάνθη ἡ γῆ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐξαιρέτως βδελύγμα καλεῖ τὸ μὴ μόνον τὴν φύσιν παραχαράττον, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐτὸν τὸν Θεὸν εἶδει ἀνθρώπων ἢ ἀλόγων ζώων, μὴ μόνον ὑπὲρ σωματικὸν εἶδος, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ νῦν ὄντα. βδελυρὸν δὲ καὶ τὸ μὴ οἰκεῖον τῇ φύσει

καὶ τῷ τῆς φύσεως ποιητῇ. διὰ τῆς οἰονείας βδελύγματος ὡς ἔχει τὸ, ἐβδελύξατο τὴν πληρονομίαν αὐτῆς. γῆ μὲν ἔν μιάνεταί πεφυκῆα δέχεσθαι πᾶν τὸ ἐν αὐτῇ γινόμενον. καὶ ὁ κόσμος ἐμιάνθη, διὸ καὶ ἀνακλίζεται καθαρώς. ὁ δὲ Θεὸς ἔμιαίνεται. ἔ γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ πραττόμενα μὴ καλῶς.

κη. Καὶ ἵνα μὴ προσοχθήσῃ ὑμῖν ἡ γῆ ἐν τῷ μιάνειν ὑμᾶς αὐτήν, ὃν τρόπον προσώχθησε τοῖς ἔθνεσι τοῖς πρὸ ὑμῶν.

Προσώχθησε. Θεοδοτίων, ἀπέβαλεν ἡ γῆ τὰς ἐνοικῶντας. Σύμμαχος, ἐξήμεσεν. Ἀκύλας, ἐξῆρσεν ἡ γῆ τὰς ἐνοικῶντας.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστιν, ἵνα μὴ προσοχθήσῃ ὑμῖν ἡ γῆ ἐν τῷ μιάνειν ὑμᾶς αὐτὴν, καὶ τὰ ἔθνη; Μὴ βδελύξεται ὑμᾶς, Φησὶν, ὡς ἐβδελύξατο τὰς Χανααναῖδας· ἀντὶ τῆς, ὥστε ἐκείνας διὰ τὰς πολλὰς αὐτῶν παρανομίας πανωλεθρία παραδὲς, ὑμῖν τὴν γῆν παραδέδωκε, ἕτως ὑμᾶς τὰ ὅμοια δράσαντας τιμωρήσομαι.

κθ. Ὅτι πᾶς ὃς ἐὰν ποιήσῃ ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τέτων, ἐξολοθρευθήσονται αἱ ψυχαὶ αἱ ποιῶσαι ἐκ μέσσω τῶ λαοῦ αὐτῶν. Καὶ Φυλάξατε τὰ προσάγματά μου, ὅπως μὴ ποιήτε ἀπὸ πάντων τῶν νομίμων τῶν ἐβδελυγμένων, ἃ γέγονε πρὸ τῆς ὑμῶν· καὶ ἔμὴ μιανθήσεσθε ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Κ Ε Φ. Ι Θ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τῇ συναγωγῇ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἅγιος ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

β. ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἄγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἅγιος ἐγὼ. τὴν οἰκείωσιν ἀπαιτεῖ τὴν πρὸς αὐτόν.

γ. Ἐκαστος τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ μητέρα αὐτῆς φοβείσθω, καὶ τὰ σάββατά μου φυλάξατε. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

δ. *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐκαστος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καὶ μητέρα φοβείσθω, ὡς ἐν τύπῳ Θεοῦ. καὶ τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε εἰς σημεῖον ἁγιασμοῦ τῆς ἐν πλησιασμῷ Θεοῦ, ὡς ἐπάγει, ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὁ ἁγιάζων δηλαδὴ.

ε. Οὐκ ἐπακολυθήσετε εἰδώλοις, καὶ Θεὸς χωνευτὸς ἔποιήσετε ὑμῖν. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Θεὸς εἶναι λέγει τοῖς ἕτως ὑπειληφόσι. καὶ ἀπαγορεύει τοῖς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν εἰδόσι τοιαύτας ὑπειληφείας χωνυδοὺς Θεοῦ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ ὁμοιώματα τῶν ἐπιφανέντων αὐτοῖς κατὰ τὴν ὄψιν ἐκλυπώδεντων, εἰκασματα καλῶσι καὶ εἰδωλα· Θεὸς δὲ Φησὶν, ὡς πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόληψιν. ἔ ἀναιρετικὸν τὸ, μήτε ὁμοίωμα θεῶν εἶναι, ὡς ὁ Παῦλος Φησὶ (1), μήτε ὕλῃ θεῖαν χεομενίῳ πυρὶ, μήτε κατασκευῇ δι' ἀνθρωπίνων δακτύλων.

ε. Καὶ ἐὰν θύσητε θυσίαν σωτηρίας τῷ Κυρίῳ, δεκτὸν ὑμῶν θύσατε. Ἡ ἀν' ἡμέραν θύσετε, βρωθήσεται, καὶ τῇ αὔριον· καὶ ἐὰν καταλειφθῇ ἕως ἡμέρας τρίτης, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰρλικὸν ἐρμηνεύεται ἡ τῆς σωτηρίας θυσία. αἰνιτίζεται ἐν τῷ μὴ ἀπιστεῖναι τὴν ἐν τριήμερῳ ἀναστάσει ζωὴν ἐν τῷ μὴ ἐδιδεῖναι ἐν τῇ τρίτῃ τὰ κρέα τῆς θύματος ὡς ἐπὶ νεκρῶ, ἀλλὰ πυρὶ ἀναλαμβάνεσθαι εἰς τὸν αἴρα.

ΤΟΥ

(1) Ἰσ. ἐκ τῆς 23. ἐδ. τῆς 1. κεφ. τῆς πρὸς Ῥώμ. ἐλήφθη.

Αδύτ. 12. 29. **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Τοῖς τὸν καὶ τὸ, ἐὰν
 30. „ ρίω. εἴτα ἐπάγει· ὃ καταλείψετε ἀπὸ
 „ τῶν κρεῶν εἰς τὸ πρῶτ. καὶ γὰρ ἐγνωμὴν
 „ πολλακίς, εἰς τρεῖς ἢ δύο κατατέμναι τὸν
 „ χρόνον ἢ θεία Γραφή. ἢ γὰρ εἰς τὸν τῷ
 „ νόμῳ καὶ τῆς χάριτος, ἢ καὶ μεταξὺ τὸν
 „ τῶν Προφητῶν παρεμβάλλει καιρὸν· ἀλλ’
 „ ὅμως ἢ πρὸ τῆς χάριτος λατρεία μία μό-
 „ νον ὑπῆρχεν ἢ νομικὴ καὶ σκιδώδης. πρῶτας
 „ δὲ γνωμομένης, ἤτοι τῷ τρίτῳ καιρῷ διαλάμ-
 „ ψαντος, ἐκ ἐπὶ δεξιῶς τῆς πρὶν λατρείας
 „ οὗ τρόπου. βδελυρὸν δὲ εἶτε χθίζον, εἶτε
 „ τριταῖον εἶη τὸ θῦμα παρὰ καιρὸν προσ-
 „ Φερόμενον, ὅτε σκύβαλα καὶ ζημίαν ὁ
 „ Παῦλος καλεῖ τὰ κατὰ νόμον αὐχήματα,
 „ διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως τῷ Χριστῷ,
 „ Ψαλ. 39. 6. τῷ εἰπόντος, θυσίαν καὶ προσφοράν ἐκ
 „ ἡθέλησας, σῶμα δὲ κατηργήσω μοι.

ζ. Ἐὰν δὲ βρώσῃ βρωθὴ τῇ ἡμέ-
 ρᾳ τῇ τρίτῃ, ἄθυτόν ἐστιν, ὃ δεχθή-
 σεται.

Ἄθυτον. Ἀκύλας, ἀπόβλητόν φησιν.

η. Ὁ δὲ ἔσθων αὐτὸ, ἀμαρτίαν
 λήψεται, ὅτι τὰ ἅγια Κυρίως ἐβεβή-
 λωσε· καὶ ἐξολοθρευθήσονται αἱ ψυ-
 χαὶ αἱ ἐδίδασκαί ἐκ τῷ λαῷ αὐτῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ γὰρ ἐν νεκροῖς τι-
 θεῖς τὸ θῦμα μετὰ τρίτῳ, ὡς μὴ καταρ-
 γηθείς τῷ θανάτῳ, ἀπολείται ἐν θανά-
 τῳ. τὸτο δὲ ποιῶσιν οἱ τὸν Χριστὸν ἡγάμε-
 νοι ψιλὸν ἄνθρωπον. ἐν δὲ τῷ πάχῳ ἢ
 νύξ ἐν ἡ θύεται, τὸν νύξ κόσμον ἐντυποῖ,
 μεθ’ οὗ ἐκ ἐπὶ θανάτῳ μνήμη. διὸ ἐκ ὑπο-
 λέλειπται τῶν κρεῶν εἰς τὸ πρῶτ.

θ. Καὶ ἐκθερίζοντων ὑμῶν τὸν θε-
 ρισμὸν τῆς γῆς ὑμῶν, ὃ συντελέσετε
 τὸν θερισμὸν ὑμῶν τῷ ἀγρῷ (1) ἐκθε-
 ρίσαι· καὶ τὰ ἀποπίπτοντα τῷ θερισ-
 1. μῶσθ ὃ συλλέξετε, Καὶ τὸν ἀμπε-
 λῶνά σθ ἐκ ἐπανατρυγήσετε, ὃ δὲ τῶν
 ῥῶγας τῷ ἀμπελῶνός σθ συλλέξετε·
 τῷ πλωχῷ καὶ τῷ προσηλύτῳ κατα-
 λείψετε αὐτά. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς
 ὑμῶν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Μετὰ τὰ πρὸς Θεὸν ὁ-
 σία νομοθετεῖ τὰ πρὸς ἄνθρωπος Φιλαν-
 θρώπως.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἵνα τὸ κοινωνὸν
 τῆς φύσεως ἐπιγινώσκωσι, κατὰ τὸ δινα-
 τὸν κοινωνῶντες τοῖς δίκαιον κοινωνίας ἐκ
 ἔχουσιν, πλὴν τῷ κατὰ φύσιν, ὅτι ἄν-
 θρωποι.

ια. Οὐ κλέψετε, καὶ ὃ ψεύ-
 σεσθε, ὃ δὲ συκοφαντήσει ἕκαστος τὸν
 πλησίον.

Α * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δέλων, ἐκ ἐλδύθ-
 ρων τὰ ἐπιτάγματα. ἢ δὲ χάρις μετὰ
 „ μέμφεως παραινέ. διατὶ δὲ ἐκὶ μᾶλλον 1. Κορ. 6. 7.
 „ ἀδικεῖτε; ὅπερ τῷ μὴ ἀδικεῖν πολλῷ τε-
 „ λαιότερον.

ιβ. Καὶ ἐκ ὁμείθε τῷ ὀνόματί-
 μῳ ἐπ’ ἀδίκῳ, καὶ ὃ βεβηλώσετε τὸ
 ὄνομα τὸ ἅγιον τῷ Θεῷ ὑμῶν. (2)

Β * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ μὲν νόμος, τῷ
 ἐπιπορκίαν· ἢ δὲ χάρις ἀπαγορεύει τὸν ὅρ-
 κον, τιμῆς ἕνεκα μέζονος τῆς πρὸς τὸν
 Θεόν.

ιγ. Οὐκ ἀδικήσεις τὸν πλησίον,
 καὶ ἐκ ἀρπάσεως· καὶ ὃ κοιμηθήσε-
 ται ὁ μισθὸς τῷ μισθῷ παρὰ σοὶ
 ἕως πρῶτ.

ΑΔΗΛΟΥ. Προνοία τῷ εἰδεῖς παρὰ
 Θεῷ, εἰς τὸ μὴ παρέλκεσθαι τῷ ἀναγ-
 καῖαν τροφῇ τοῖς πεινώσιν. (3)

ιδ. Οὐ κακῶς ἐρεῖς κωφὸν, καὶ
 ἀπέναντι τυφλῷ ὃ προδήσεις σκάν-
 δαλον· καὶ φοβηθήσῃ τὸν Θεόν σθ.
 ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. [Κηδεταί τῶν μὴ δυ-
 ναμένων βοηθεῖν ἑαυτοῖς.] ἔτω τοῖς κατ’
 ἡμέραν ἔργοις ἄνθρωπος ἐδίδεταί γινώ-
 σκειν Θεόν.

Δ * ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀγιοπρεπὲς τὸ τοῖς
 καίμενσι σωαλεῖν, καὶ ἐκὶ δὴ μᾶλλον τὰ
 ἐφ’ οἷς ἡμεῖς ἐποικίσεσθαι δεῖν. πλεο-
 νεξίας τῆς κατ’ αὐτῶν ποιῆσαι πρόφα-
 σιν, ἐπιθρόσκοντάς τε καὶ ἐπιμυῖωντας
 ἐπὶ τοῖς ἡδικομένοις· καὶ εἰ διωκαίτοτις λα-
 θραίως ἀποτελεῖν τῆς ἐπιβελῆς τῶν τῶ-
 πος, ἀποχέσθαι δεῖν ὁ νόμος εὖ μάλα
 φησὶ, καὶ τῶν ἐπὶ τῷ κακουργήματι.
 Ε Καὶ μετ’ ὀλίγα. Οὐκ ἂν ἀκέραιον ὁ κωφὸς τῷ
 καταλαλεῖν ἐθέλοντος, ἀλλ’ ἐδ’ ἂν κατα-
 θεῷτο τυφλὸς τὸν προτιθέντα σκάνδα-
 λον. λαθῶν ἐν ἄρα χαλεπὸν ἔδον, καὶ
 εἰ βέλτοί τοις ἐπιβελῶν αὐτοῖς. ἀλλ’ ὅς
 ἔδει μᾶλλον ἐλεεῖν, ὡς ἡρώδη καὶ ἡδῆ,
 τῆς οἰκοδομῆς συμφορᾶς, καὶ προσδικέντες
 ἀλώσονται, σκανδάλῳ μετὰ τὸν τυφλὸν ἐκ
 εἰδότα σωτρίβοντες, λοιδορίας δὲ τὸν κω-
 φόν, ὡς ἐπ’ οὐφημίαις, ἐδ’ ὅτε καὶ με-
 2. διᾶν ἀναπέθοντες, πλήττοντες γε μὴν,
 καὶ εἰς αὐτά πε πολλὰ τὰ καιριώτατα.
 Ζ ἐκὲν κεκρυμμένη μὲν, εἴπερ ἔλοιτό τις. ἢ
 ἐπ’ ἀμφοῖν ἂν γαίνοιτο κακουργία. σκληρό-
 τητος δὲ καὶ τῆς ἄγαν μισαλληλίας ἐκ ἂν
 διεξοίχοιτο γραφῇ.

ιε. Οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει·
 ὃ λήψῃ πρόσωπον πλωχῷ, ὃ δὲ μὴ
 θαυμάσης πρόσωπον δυνάσθ. ἐν δι-
 3. καμοσύνῃ κρινεῖς τὸν πλησίον σθ.

Αα αα 2

Οὐδὲ

(1) Τῷ ἀγρῷ σθ. αἱ προσεχημ. ἐκδός.

(2) Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. αἱ εἰρημ. ἐκδός.

(3) Τὰ αὐτὰ ἄλλως πως καὶ ὁ Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

Οὐδὲ μὴ θανατάσης πρόσωπον διώσας. Ἄλλος φησὶν, ὃς δοξάσεις πρόσωπον μεγάλῃ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ μὲν γινώσκων τὸ δίκαιον, ἐκ φύσεώς τε καὶ νόμου· τὸ δὲ φυλάττειν, ἐκ τῆς μὴ εἶκιν αἰδοῦ καὶ ἐλαίου.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ παρὰ Θεῷ δὲ, ὅτε κρίσις, ἢ ἐτι ἔλεος, ἀλλ' ἔργων (1) ἀντίδοσις· ὡς περ νῦν, ὅτε χάρις, ἔπω κρίσις, [ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ παιδεύειν.]

15. Οὐ πορεύσῃ δόλῳ ἐν τῷ ἔθνει-
σῃ. ἢ ἐπισυστήσῃ ἐφ' αἵματος τῆς
πλησίονσῃ. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀποτεμὼν αὐτὰς τῶν ἄλλων ἔθνων, τὰ πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς ὀρίξει δίκαια· ἡμᾶς δὲ ἀναμίξας ἔθνεσι, πρὸς πάντας κελεύει φυλάττειν τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἑτερόδοξοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡμᾶς δὲ πρὸς πάντας κε-
λεύει φυλάττειν τὸ δίκαιον, μὴ ὡς πολε-
μίοις χρωμένους, διὰ τὸ ἑτερόφυλον, ἢ
ἑτερόδοξον.

16. Οὐ μισήσεις τὸν ἀδελφόν σου
τῇ διανοίᾳ σου. ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν
πλησίον σου, καὶ ὃ λήψῃ δι' αὐτὸν
ἀμαρτίαν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μῆτε μισεῖν ἐξ ὑ-
ποψίας διδάσκει, μῆτε μὴ ἀμαρτύνοντας
ἀμυνάσκει. ἡμῖν δὲ καὶ πρὸς πάντας ταῦ-
τα, ὅτι καὶ πάντων ἦκει σωτὴρ ὁ Χριστός.

*** ΜΑΞΙΜΟΥ. Μὴ εἴπῃς, ὃ μισῶ τὸν
ἀδελφόν, τὴν μνήμην αὐτῆς ἀποσρεφόμε-
νος· ἀλλ' ἄκρως Μωϋσέως λέγοντος, μὴ
μισήσῃς τὸν ἀδελφόν σου τῇ διανοίᾳ σου.
ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν ἀδελφόν σου, καὶ ὃ
λήψῃ δι' αὐτὸν ἀμαρτίαν.

17. Καὶ ἢ ἐκδικηταίῃς ἢ χεῖρ·
καὶ ὃ μνηστὴς τοῖς ὑοῖς τῆς λαῶς σου· καὶ
ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ-
τόν. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Φυσικὸς ὁ λογισμὸς,
εἰς ὃν καὶ πάντα ὁ Σωτὴρ ἀνεκεφαλαιώ-
σατο, εἰπὼν· καθὼς θέλετε, ἵνα ποιῶ-
σιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἐξῆς.

*** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἐν τῇ παρυσίᾳ αὐτῆς
τῇ κατὰ σάρκα προσέθηκέ τι πλέον, εἰ-
πὼν· ὅτι εἰς τὸν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα
ὑμᾶς. τὸ μὲν γὰρ ἀγαπήσαμ, καὶ ἐν τῇ
παλαιᾷ κείμεν· τὸ δὲ, καθὼς ἐγὼ ἠγά-
πησα ὑμᾶς, προσέθηκε. διὸ καὶ καινὴν
εἰς τὸν καινὴν αὐτῶν ἐκάλεσαν. ἄλλο γὰρ τὸ
ἀγαπήσαμ τὸν πέλας ὡς ἑαυτόν, καὶ ἄλ-
λο τὰ οἰκεία παριδεῖν, ἵνα τὰ τῶν πέλας
ἐπανορθώσῃ. ὡς περ γὰρ αὐτὸς ὃ πρὸς τὸ
οἰκεῖον ὕψος, ἀλλὰ πρὸς τὸ τῶν ἀνθρώ-
πων ὄφελος εἶδε, καὶ ταπεινώσας ἑαυτόν,
μορφῇ δόξης κατηξίωσε λαβεῖν, ἵνα τῆς

ἀδελφῆς εἰς ὑποταγὴν ἀγάγῃ· ἔτω καὶ ἑκα-
στον ἡμῶν ἐκέλευσε, μὴ πρὸς τὸ οἰκεῖον
κέρδος ὁρᾶν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τῶν πέλας
ὄφελος βλέπειν.

18. Τὸν νόμον μου φυλάξατε. τὰ
κλήνησῃς ὃ κατοχεύσεις ἐτέρῳ ζυγῷ.
καὶ τὸν ἀμπελωνά σου ὃ κατασπερξῇς
διάφορον· καὶ ἱμάτιον ἐκ δύο ὕφασ-
μένον κίβδηλον ὃ ἐπιβαλεῖς σεαυτῷ.

Κίβδηλον. Ἄλλος φησὶ, κώλυμα Σαλῶν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸς ἑτὸν τὸ
προμηθεῖς ἐν τοῖς ἱεροῖς νόμοις ἐστίν, ὡς
ὑπὲρ τῆς μηδεμίαν ἐκδεσμον ὁμιλίαν ἀν-
θρώπου προσέειπε, διείρηται μηδὲν ἔαν
ὑπότινος ἑτερογενὲς ὀχλεύεσθαι. καὶ μετ' ἐλθέ.
Ἀνὰ κράτος ἀπέειπε Μωϋσῆς καθολικῶ-
τέρῃ προσάξει τοῖς ἀνομοίοις γένεσι μὴ
ἐφείς ὀχλεύειν ἢ ὀχλεύεσθαι. πρὸνόησε μὲν
ἐν ἀναλόγῳ τῆς πρέποντος καὶ ἀκολουθεῖ
τῇ φύσει· μακρόθεν δ' ὡς ἀπὸ σκοπιῆς
ἐσωφρόνισεν ἄνθρωπος· ἵν' ἐκ τῶν δε προ-
μαθόντες ἄνδρες ὁμῶς καὶ γυναικες, ἀπέ-
χων ὁμιλιῶν ἐκνόμων.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πῶς νοητέον, τὰ κλή-
νησῃς ὃ κατοχεύσεις ἐτέρῳ ζυγῷ, καὶ τὰ
ἐξῆς; Πολλὰκις ἐφίλω, ὅτι διὰ τῶν αἰδη-
τῶν διδάσκει τὰ νοητά. ἀπαγορεύει τοίνυν
τῶν ἑτερογενῶν τὴν ὀχίαν· οἶον, ἵππε
καὶ ὄνῃ· ἵνα μὴ διαβῇ ἀπὸ τῶν ἀλόγων
εἰς τὰς λογικὰς ἢ παρὰ νόμον μίξις. τέττε
χάριν καὶ τὸ ἐξ ἐρίος καὶ λίνῃ ὕφασμένον
ἱμάτιον κίβδηλον ὀνομάζει· διδάσκων πρά-
ξεις ἐναντίας μηδαμῶς ἐπιτηδεύειν. ὅτι
γὰρ ὃ τὸ ἱμάτιον κίβδηλον λινῷ, ἀλλὰ τὴν
πρᾶξιν διὰ τέττε δηλοῖ, μαρτυρεῖ τῆς σκη-
νῆς τὰ καλύμματα ἐκ διαφόρων κατα-
σκευασθέντα νημάτων. ἔτω νοητέον καὶ
τὰ περὶ τῆς ἀμπελωνος. καὶ ὁ Ἀπόστολος
δὲ τὴν πρὸς τὰς ἀπίστους κοινωνίαν ἀπα-
γορεύει. λέγων· μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγῆν. 2. Κορ. 6. 14.
τῆς ἀπίστοις.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πᾶσι αἰγῶν καὶ
προβάτων, ἢ γῆν ἀμπελωνι παρεικασέον
εὐ μάλα, τὴν ὑπὸ χεῖρα πληθύν. ἦκε
μὲν γὰρ ὁ Θεωπέσιος Πέτρος, Σίμων Ἰωάν, Ἰωάν. 21. 17.
Φιλῆς με; βόσκει τὰ ἀρνία μου, ποιμαίνε
τὰ πρόβατά μου. περὶ δὲ γε τῶν ἐξ Ἰσραὴλ
ὁ προφήτης ἔφασκεν Ἡσαΐας· ὁ γὰρ ἀμ-
πελὼν Κυρίε Σαββαῶθ, οἶκος τῆς Ἰσραὴλ-
ἔστι, καὶ ἄνθρωπος τῆς Ἰσραὴλ νεόφυτον ἠγα-
πημένον. ποιμάνος δὲ ἢ ἀρετῇ, τὸ μὴ ἐπα-
φικῆσαι προβάτοις ἑτεροειδὲς τι ζῶον, ὡς
ταῖς ὀρνέαις τυχὸν ὀχέαις ὑποπεσεῖν, ἵνα
μὴ ἑτεροφυῆς τέκη, καὶ τῆς ἐνέσεως αὐτῷ
φυσικῆς ὀργάνου ἐκνευθῇ. ἀμπελω-
νων δὲ ὁ μελεδωνός, εἶπερ εἴη νευρεχῆς, καὶ
γηπονεῖν ἄριστα μεμελετηκώς, ἢ ἂν ἀνα-
χοιτόποτε τὰ ξηρὰ τῶν σπερμάτων ὑπ'
αὐταῖς φύεσθαι ταῖς ἀμπέλαις, ἵνα μὴ δα-
πανωμένης αὐταῖς τῆς ἰκμάδος εἰς τὸ ἀλ-
λότριον, ὑπερίσκειν αὐταὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον.

ΤΟΥ

(1) Ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔργα. ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰ λογικά θρέμματα, Φησί, μὴ τοῖς τῶν ἑτεροδιδασκάλων ὑπάγεσθαι συγχωρῶμαι ἀνοσίοις ὥστερ περματισμοῖς, νοητοῖς δηλονότι, [καὶ ταῖς ὡς ἐν λόγῳ εἰσηγήσεσιν.] ἀκαλλῆς γὰρ λίαν ὁ ἐξ ἀνομοῖς γνώμης καρπός. [καὶ οἱ τῶν ἐχ' ὁμοπίστων λόγοι, Φαύλων ἀνγνίσκονται κυνημάτων πρόξενοι τοῖς εἰσδεδεγμένοις αὐτοῖς.]

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀμπελῶνας δὲ ὄντας ἡμᾶς, καὶ ἐν ὀρχαίων τάξει κειμένους, μονοειδῆ τρόπον τινὰ προσήκει σεφάνασθαι καρπῷ, καὶ τὸν διφυᾶ παρατεῖσθαι τρόπον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐκ ἄδικον τὸ συζηῆσαι ὅσον βοῖ· ἀλλὰ τὸ σημαίνον, τὸ ἑτεροζυγεῖν ἀνθρώποις, (1) ταῖς ἐκείνων ἐκδεδομένους βελήσεσι, καὶ σωτρέχοντας. (2) εἰ ὁ ἀπίστος χωρίζεται Φησί, χωρίζω. (3)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τύπος ἀνθρώπων τάτε ὑποζύγια, καὶ τὰ φυτὰ, καὶ τὰ εἰδύματα. καὶ γὰρ ὑποζυγίων τρόπον τὸ λογικὸν ὑπόκειται τῷ Θεῷ, ὡς καὶ τὰ Χερσβίμ, καὶ φυτοῖς ἔοικει ὑπὸ Θεῷ γεωργημένοις· καὶ ὥστερ εἰδύματα ἐποίησατο ἡμᾶς ὁ Χριστός.

κ. Ἐάν τις κοιμηθῇ μετὰ γυναῖκος κοίτην σπέρματος, καὶ αὕτη ἰκέτις διαπεφυλαγμένη ἀνθρώπῳ, καὶ αὕτη λύτροις ἐλελύτρωται, ἢ ἐλευθερία ἐκ ἐδόθη αὐτῇ, ἐπισκοπῇ ἔσαι αὐτοῖς, ἐκ ἀποθανῆνται, ὅτι ἐκ ἀπηλευθερώθη.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ δὲ μίγεις, τοις τοτρόπως σφραγίζεται διὰ πληγῶν, ἢ ζημίας. εἰ δὲ ἐλευθερωθῇ, τότε τιμωρεῖται. ὁ περ δὲ λέγει, λύτροις ἐλελύτρωται, τὸτο δηλοῖ· ἢ ὅτι Ἑβραῖα ὡς διωκμένη διὰ τῆς ἰσῆς καταβολῆς τῶν χρημάτων ἐλευθερωθῶσα, ἢ ὅτι ἐπὶ τέτοις ἐδόθη τῷ συμφῶνῳ, ἵνα ὅταν τις δῷ τὰ ὑπὲρ αὐτῆς χρήματα, ἐλευθερωθῇ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μιᾶς ἡσῆς τῆς φύσεως, πῶς τὸ διάφορον ἐν ἀδικήμασιν ἐλευθερία καὶ δακτύλιος ποιεῖ, ἐπὶ τε μοιχείας καὶ ἄνω πάλιν ἐπὶ φόνου; Ἀλλ' ἐκ τῶν συμβόλων τῷ Θεῷ, τῶν δὲ δι' αὐτῶν σημαίνοντων ἐμέλησε. διαφορὰ τοίνυν τῶν εἰς ἀγίους (4) πλημμελημάτων σημαίνεται. οἱ μὲν γὰρ δέλοισι, οἱ δὲ ἐλευθεροῖσι. καὶ ὁ ἀπίστος ὑμῶν Φησὶν, ὡς ὁ ἀπίστος τῆς κόρης τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῆς· καὶ, ἐφεισάμην ἐγὼς τῆς μὴ ἀμαρτεῖν εἰς ἐμέ, διὰ τῆς εἰς τὸν Προφήτῳ ἀδικίας.

κα. Καὶ προσάξει τῆς πλημμελείας αὐτῆς τῷ Κυρίῳ παρὰ τὴν θύραν τῆς σινηνῆς τῆς μαρτυρίας κερὶ πλημμελείας. Καὶ ἐξιλιάσεται περὶ

αὐτῆς ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ κριῷ τῆς πλημμελείας ἐναντὶ Κυρίου περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῆς, ἧς ἡμαρτε, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ ἡ ἀμαρτία αὐτῆς, ἣν ἡμαρτεν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ μὴ πρὸς θάνατον ἐν ἀμαρτία διὰ θυσίας θεραπεύεται. ἔτω τὸ εἰς Χριστὸν ἀσυγχώρητον μὲν ἴδω, ὅτι ἦδει κατὰ τινος ἐτόλμα, ἐκ ἐλευθερίας μόνον, ἀλλὰ καὶ δεσπότη· τοῖς δὲ γε ἡγνυνοκόσι συγχωρητὸν, ὡς εἰς ἀνθρώπον, καὶ εἰς δέλον πραχθεῖν.

κγ. Ὅταν δὲ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν γῆν, ἣν Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν, καὶ καταφυτεύσητε πᾶν ξύλον βρώσιμον, καὶ περικαθαριεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς· ὁ καρπὸς αὐτῆς τρία ἔτη ἔσαι ὑμῖν ἀπερικαθάριστος, ἐκ βρωθήσεται. Καὶ τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ ἔσαι πᾶς ὁ καρπὸς αὐτῆς ἅγιος αἰνετός τῷ Κυρίῳ. Ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτῆς, πρόσθεμα ὑμῖν τὰ γεννήματα αὐτῆς. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Καὶ περικαθαριεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν. οἱ λοιποὶ φασιν, ἀκροβυσθεῖτε τὴν ἀκροβυσίαν αὐτῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀμήχανον τὸ ἄρτι τῆς γεωργεῖσθαι ἀρχόμενον, καὶ καρποφορῇ, τῆς πρώτης ἐνεργεῖν καρπὸς καλῆς. ἀγαπᾷ δὲ ὁ γεωργὸς πρῶτον τὸ εἰεργεῖν αὐτῷ τῆς ἐπιβάλλοντος καρπὸς τὸ ἀρχόμενον γεωργίας· ὕστερον ὁδῶ διὰ τῶν πρεπόντων γεωργικῇ καθαρσίῳ μετὰ τῆς ὁποῖας δηποτε καρπὸς ληψόμενος καὶ καρπὸς καλῆς. καὶ ὁ νόμος δὲ ταύτη τῇ ἐκδοχῇ ἡμῶν μαρτυρεῖ, λέγων· δεῖν τὸν φυτῶσαντα τρία ἔτη ποιῆν, ἀπερικαθάρτον ἔωντα τὸ πεφυτμένον, ἐκ ἐδιομμένων αὐτῆς τῶν καρπῶν. τρία γὰρ Φησὶν ἔτη ὑμῶν ὁ καρπὸς ἀπερικαθάριστος, ἐκ βρωθήσεται· τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει ἔσαι πᾶς ὁ καρπὸς ἅγιος αἰνετός τῷ Κυρίῳ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τρία ἔτη ἐπερικαθαριεῖς τὸν καρπὸν αὐτῆς, ἀλλὰ ἀφήσεις αὐτὸν, διότι ἐξίτηλον τὸ δένδρον ἐστὶ, διότι ἀδανῆς, διότι ἄωρος ἢ γονή. ὁ δὲ τέταρτος, Φησὶν, ἅγιος ἔσαι τῷ Κυρίῳ. καὶ σκόπει σοφίαν νομοθέτη. ἔτε φαγεῖν αὐτὸν ἔασεν, ἵνα μὴ πρὸς τῆς Θεῆς αὐτὸς λάβῃ τὸν καρπὸν· ἔτε προσενηχθῶσιν αὐτὸν ἐπέτρεψεν, ἵνα μὴ ἄωρον προσενηχθῇ τῷ Κυρίῳ. ἀλλὰ ἀφες μὲν Φησὶν, ἐπειδὴ πρῶτον ἐστὶ· μὴ προσενηχθῆς δὲ, ἐπειδὴ ἀνάξιον τῆς τιμῆς τῆς λαμβάνοντος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Αἰνιγμα τὸτο εἰς τὸν λαόν, ἐπὶ τρεῖς μὲν καιροὺς ἀποσολῆς Αα αα 3 Προ-

(1) Ἰσ. ἀπίστοις.

(3) Ἀτελής ἢ αἰτία.

(2) Καὶ τρέχοντας. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(4) Πρόθετος, καὶ εἰς ἀμαρτωλούς.

Προφητῶν ἔμελλοντα διδόναι καρπὸν· ἐπὶ τῶν περὶ Ἰερεμίαν, καὶ τῶν περὶ Ζαχαρίαν, ὡς καὶ ἡ τῆς Χριστοῦ σημαίνει παραβολή· ὅτι τρία ἔτη ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ, ἔχ' οὐρίσκει· τετάρτῳ δὲ καιρῷ μέλλοντα τῷ Κυρίῳ καρποφορεῖν τὰς Ἀποστόλους. σιωεχωρήθη δὲ τὸ τέταρτον, ἵνα τῷ πέμπτῳ ἐκκοπείη, εἰ μὴ καρποφορήσαιν. ἐν τῷ πέμπτῳ καρπὸς εἰς ἀπολαυσιν, ὅτε ἑαυτὸν οὐρίσκει ὁ λαὸς ἐπαυελθόντα εἰς Θεόν.

» ΚΥΡΙΑΛΟΥ. [Καθαριεῖτε, Φησὶ, τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς, τρεῖς τὸ τῆς ἰσορίας εἰκαῖον ἀποτεμεῖς, καὶ] τὸ οἶον ἐξυλῶδες περιελῆς τῆ γραμμάτος, ἐπ' αὐτῷ δὲ ἦξας τῆ Φυτῆς τὴν καρδίαν, τρεῖς [τῆ τεθεμισμίας] τὸν ἔσω περιεργάσῃ σκοπὸν, καὶ αὐτὸ ποιήσῃ τροφὴν. [ἀλλ' ἔσαι, Φησὶν, ὁ καρπὸς αὐτῆς τρία ἔτη ἀπερικαθαρτος, ἔβρωθήσεται. τὸ ἔτος τίθησιν εἰς καιρὸν. καιροὶ γὰρ πρῶτοι γεγόνασιν τρεῖς, καὶ ἔς τὴν ὃ νόμος ἀπερικαθαρτος ἔτι, τῷ τῆς ἰσορίας πάχει κατηχθισμένος, καὶ ὡπερ εἰκαῖον συρφετὸν περικέμενος τὴν σκιάν.] χρόνους δὲ τρεῖς εἶναι Φημι, τὸν Μωσέως, τὸν Ἰησοῦ, καὶ τῶν Κριτῶν· καὶ τέταρτος ὡς, καὶ ὃν ὁ τῶν ἀγίων Προφητῶν ἀνέφω χορὸς. τότε γὰρ γέγονεν ὁ τῆς νόμου καρπὸς ἁγίος τε καὶ αἰνετός. ἤρξατο γὰρ ἐκ Προφητῶν ἀγίων ἀδετεῖσθαι τὰ ἐν νόμῳ, κηρύττεσθαι δὲ φανερώς ἡ ἀλήθεια, καὶ τῆς Χριστοῦ παρρησίας τὸ μυστήριον. ὡς τελευτῶντος ὡς

Ματθ. 3. 2. ὁ πρόδρομος Ἰωάννης, κεκραγὼς, μετανοεῖτε. [ἔκην ἐν τετάρτῳ χρόνῳ πρὸς ἀρχὰς τῆς διακαθαίρεσθαι τὰ ἐν νόμῳ γέγονε, καὶ ὡς ἤδη πῶς ὁ καρπὸς ἁγίος.] πλὴν ἐν πέμπτῳ βρώσιμος ὡς Χριστὸς παρεργάετο. διὰ τὴν Φησὶν, ἔσαι ὁ καρπὸς αὐτῆς πρόδεμα ὑμῖν. πρὸς γὰρ τοῖς ὑπαγγελικοῖς κηρύγμασι καὶ ἡ νομικὴ παιδύσεις πρὸς θεωρίαν ἡγμένη πνύματικῶς τοῖς φιλομαθεῖσι χρεωδεδάτη.

κς. Μὴ ἔσθε ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ ἐκ οἰωνεῖσθε, ἐδὲ ὀρνιθοσκοπήσεσθε.

Μὴ ἔσθε ἐπὶ τῶν ὀρέων. Ἄλλος, ἔφάγεσθε ἐπὶ τῆς δώματος.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἰνα μὴ ἀπαλλοτριωθῶσι τῆς ἰδίας Θεοῦ.

1. Κορ. 10. 21. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ διώκατε τραπέζης Κυρίου μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων. ἐν γὰρ τοῖς ὅρεσιν ἐθρησκύνοντο δαίμονες.

** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Τῆ γὰρ Λάβαν τὸ λέγειν, οἰωνισάμην ἐν ἐπὶ τῷ παιδί σου. (1) μάταιον γὰρ τῷ κατὰ συνήθειαν, ὡς αἰτίῳ προσέχευ· ἀλλὰ καὶ δαιμόνων αἰ εἰς ὀρνιθας ἐνέργειαι.

ΑΔΗΛΟΥ. Μήτε συμβόλοις προσέχειν κελύβει, μήτε ὀρνισι προσέχειν ἐπὶ μαν-

Α τεία· ὅτι ἐκεῖνα μὲν μάταια, τῆτο δὲ καὶ δαιμονικόν.

κς. Οὐ ποιήσετε σισοήν ἐν τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, ἐδὲ φθερεῖτε τὴν ὄψιν τῆς πώγωνος ὑμῶν.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Οὐ περιεξηρήσετε κύκλῳ τὴν πρόσοψιν τῆς κεφαλῆς ὑμῶν.

Β ΑΔΗΛΟΥ. Θεοδοτίων Φησὶν, ἔκυκλώσετε τὸ φαῖδ τῆς κεφαλῆς. Ἀκύλας δὲ Φησὶν, ἔπερικυκλώσῃ τὸ κλίμα τῆς κεφαλῆς σου. τριχῶν δὲ ἀφαίρεσις, δόξης ἀφαίρεσις.

ΑΔΗΛΟΥ. Σισοή ἐστὶν ὁ κρόβυλος· πλέγμα δὲ ἐστὶ τῆτο, ὅπερ Ἑλλῶες ἐπλέκοντο, ὡς κρονικὸν ἀνάδεμα, καὶ μᾶλλον Σαρακῖνοὶ μέχρι τέττα ποιῶσι.

Γ ** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Τί ἐστὶ τὸ, ἔποιήσετε σισόλω ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν; Τινὲς τὸν σισόλω ἄλλως ἡρμηνεύσαν· ἐγὼ δὲ οἶμαι τὴν ἀπόκαρσιν τὸν νόμον ἀπαγορεύειν. εἰώθαι γὰρ οἱ Ἑλλῶες καὶ ἀποκείρειν τῶν παίδων τὰς κορυφὰς, καὶ τὰς μαλλὰς ἔαν, καὶ τέττα μετὰ χρόνον ἀνατιθέναι τοῖς δαίμοσι.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστὶν, ἔποιήσετε σισόλω ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, καὶ τὰ ἐξῆς; Τινὲς τὸν σισόλω τὰς ἐξ ἐπιτηδύσεως ἑλας γενομένης τρίχας ἡρμηνεύσαν· ἐγὼ δὲ ἄλλο οἶμαι τὸν νόμον ἀπαγορεύειν. εἰώθασιν Ἑλλῶες μὴ ἀποκείρειν τῶν παιδίων τὰς κορυφὰς, ἀλλὰ μαλλὰς ἔαν, καὶ τέττα μετὰ χρόνον ἀνατιθέναι τοῖς δαίμοσι. εἰώθασιν δὲ καὶ τὰ γένεια ξυρᾶσθαι ὡς ἐκείνην, καὶ τέμνεσθαι τὰς παρειὰς εἰς τὴν τῶν τετελευτηκότων τιμῇ. καί τινα δὲ τῆς σώματος μόρια βελόναις ἐκέντην, καὶ μέλαν ἐπέβαλλον εἰς θεραπείαν τῶν δαιμόνων. ταῦτα ὁ Θεὸς νόμος ἀπαγορεύει.

Ε καὶ. Καὶ ἐντομίδας ἔποιήσετε ἐπὶ ψυχῇ ἐν τοῖς σώμασιν ὑμῶν· καὶ γράμματα σικλὰ ἔποιήσετε ἐν ὑμῖν. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς περὶ κωλύει καλλωπίζεσθαι, ἔτω καὶ ἐπὶ νεκρῷ κόπτεσθαι. ἔτω καὶ μέχρι νυκτὸς πολλοὶ Βάρβαροι ποιῶσιν, ἐπὶ τοῖς τελευτῶσι κατατέμνοντες ἑαυτὰς, καὶ τὰς ὄψεις καταχαράττοντες.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Λυμαίνονται γὰρ καὶ τοῖς σώμασιν οἱ ταῖς ψυχῆς λυμαινόμενοι δαίμονες. ὁ δὲ Θεὸς ἀτμητὸν ψυχῇ καὶ σῶμα φυλάττει. ἐνώσεως γὰρ ὁ Θεός, ὡς δαίμονες τῆς σκεδασμῆ.

Η κας. Οὐ βεβηλώσεις τὴν θυγατέρα σου ἐκπορνεύσαι αὐτήν· καὶ ἐκ ἐκπορνεύσει ἡ γῆ, καὶ πλησθήσεται ἡ γῆ ἀνομίας.

ΠΡΟΚΟ-

(1) ἴσ. ποδὶ σε.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ νόμος τὸ κατὰ φύσιν ζητεῖ. ἔ κατὰ φύσιν δὲ ἡ πορνεία. ἔδὲ γὰρ ἐπὶ παιδογονίᾳ.

» * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἴνα μὴ ἐκπορνύσῃ ἡ γῆ, καὶ πληθῇ ἀνομίας. τρέχει γὰρ εἰς πληθὺς ἀρξάμενον τὸ κακόν. διὸ καὶ ἡ ἀρχὴ κολάζεται.

λ. Τὰ σάββατά με φυλάξεσθε, καὶ ἀπὸ τῶν ἀγίων με φοβηθήσεσθε. ἐγὼ Κύριος.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. (1) Οὔτε τὸ σάββατον ὡς ὠφέλιμον αὐτῷ, ἔτε τὸ ἀγίασμα, εἰ μὴ κατὰ σύμβολον. τοῖς μύτοι Θεὸν αὐτὸν ἔχουσιν, ἔ χρεία διὰ τῶν οἰκισθῶν.

λα. Οὐκ ἐπακολοθήσετε ἐγγαστριμύθοις, καὶ τοῖς ἐπαιδοῖς ἔ προσκολληθήσεσθε, ἐκμιανθῆναι ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

ΑΛΛΟΣ Φησὶ, μὴ ἐκκλίνετε πρὸς τὰς θελήτας, καὶ πρὸς τὰς γνώσας.

ΑΔΗΛΟΥ. Θεὸς γὰρ χωρισμὸς ὁ διὰ δαιμόνων μολυσμὸς τῶν παιδομενίων.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστὶν ἐγγαστριμύθος; Τινὲς ὑπὸ δαιμόνων ἐγγαστρίμνοι, ἐξηπάτην πολλὰς τῶν ἀνοήτων, ὡς δὴ τιν προαγορεύοντες ἔς σερνομένους (2) οἱ Ἕλληες προσηγόρευον, ὡς ἀνδοῦν δοκῆντος τῆ δαίμονος φθιέγεσθαι.

λβ. Ἀπὸ προσώπων πολιῶ ἐξαναθήση, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου, καὶ φοβηθήσῃ τὸν Θεόν σου. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. (3) Τί ἐστὶν ἀπὸ προσώπων πολιῶ ἐξαναθήση, καὶ τὰ ἐξῆς; Ἐπεὶ Θεὸς τὸ πρεσβύτερον, καὶ πολὺς ἐν ὀπλισίᾳ (4) ἐθωρήθη.

Παροιμ. 20. 29. » * * ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Δόξα πρεσβυτέρων πολιῶ. εἰ δὲ πρὸς καὶ ἐν ἡλικίᾳ νεὰ πρεσβυτικὸν ὕψος φρόνημα, ἔκ ἀτιμασέον τὸ δῶρον, ἀλλὰ πισυτέον τῷ λέγοντι. πολὺ δὲ ἐστὶ φρόνησις ἐν ἀνθρώποις. πλεῖον γὰρ τῷ ὄντι εἰς πρεσβυτέρου σύσασιν τῆς ἐν θριξὶ λυκοχότητος τὸ ἐν φρονήσει πρεσβυτικόν. μὴ ποτε γὰρ τῷ βελεταί καὶ ὁ λόγος ἀπὸ προσώπων πολιῶ ἐξαναθήση, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου.

λγ. Ἐὰν δέ τις προσέλθῃ ὑμῶν προσήλυτος ἐν γῇ ὑμῶν, ἔ θλίψετε αὐτόν. Ὡς αὐτοχθὼν ἐν ὑμῖν ἔσται ὁ προσήλυτος ὁ προσπορευόμενος πρὸς

ὑμᾶς, καὶ ἀγαπήσεις αὐτὸν ὡς σεαυτὸν. ὅτι προσήλυτοι ἐγενήθητε ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐτέρως παρὰ τὰ ἔθνη. ἐλάττων γὰρ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὁ ἔξιος, Ἀθιωμαίοις τυχὸν καὶ Πέρσαις ὑπὸ δὲ Λακεδαιμονίων ἡλαύνετο. ἐνταῦθα ἐν τὸ κατὰ φύσιν, ἐνταῦθα ἀνθρώπος ἐκ ἐλαττέρου ἀνθρώπου διὰ τόπον, ἀλλὰ τιμᾶται διὰ φύσιν, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὴν πρᾶγματος κοινωνίαν ἐξιστάται. καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦσαν ἐν Αἰγύπτῳ προσήλυτοι. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν προαίρεσιν τὸν αὐτὸν Θεὸν ὑπῶν, ὡς ἡ Ρῶδ διὰ τῷ ἐτιμᾶτο παρὰ τῷ Βοός. εἴη δ' ἂν καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἡ προφητεία, μέλλοντα ἐξισθῶν τῷ Ἰσραὴλ διὰ τὸν πάντων ἐξισωτὴν Χριστόν, εἰ καὶ ἐξ εἰδωλολατρίας ἔρχοντα. ἦσαν γὰρ εἰδωλολάτραι, καὶ Ἑβραῖοι ἐν Αἰγύπτῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐκ ἐξακολοθήσετε, Φησὶ, τὰ ἐθνῶν ἔθνη. ἀτιμάζεται γὰρ παρ' αὐτοῖς ὁ ἔξιος. ἔ γὰρ ἐλαττέρου ἀνθρώπου ἀνθρώπου διὰ τόπον, ἀλλὰ τιμᾶται διὰ φύσιν.

λε. Οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει, ἐν μέτροις καὶ ἐν σταθμοῖς καὶ ἐν ζυγοῖς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ ἐν κρίσει καὶ συμβολαίως δικαιοσύνη, Θεὸς τιμῇ τῆ δικαίας.

λς. Ζυγὰ δίκαια καὶ σταθμὶα δίκαια καὶ χεῖς δίκαιος ἔσται ὑμῖν. ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

ΑΔΗΛΟΥ. Χεῖς μέτρον ἐστὶν, ἔτω παρ' Ἑβραίοις λεγόμενον.

» * * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἴαν δ' ἂν οἶμαι ταυτὶ τύποι τινὲς ὡς καὶ ἐμφανῇ παραδείγματα, τρόπος ἡμῖν ἀποφαίνοντα, δι' ὧν περ ἂν ἡμῖν ὁ τῆς ἀκριβοῦς ἰσότητος διεσπῶντο λόγος, καὶ ἡ τῆς δικαιοσύνης ἀναφανέται γνώσις. σιώες δὲ, ὅτι συμμετρεῖται μὲν τὰ ἐν νόμῳ, καὶ ὅρον ἔχει τὴν δικαιοσύνην, πλεῖν δὲ τὸ μᾶλλον καὶ πολὺ δὴ λίαν ἐπέκεινα τρέχει τὰ διὰ Χριστόν. πέρα γὰρ δικαίη τὸ ἀγαθόν, τῆς ἐν Χριστῷ πολιτείας ἡ δόξα.

λζ. Καὶ φυλάξατε πάντα τὸν νόμον με, καὶ πάντα τὰ προστάγματα με, καὶ ποιήσετε αὐτά. ἐγὼ Κύριος.

ΚΕΦ.

(1) Διὰ τὸ σύμβολον. διὰ Θεὸν δὲ καὶ ταῦτα. τοῖς μύτοι, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ἐντερομάντες. ἡ ἐν Χάλ. ἐκδ.

(3) Διὰ Θεὸν φόβον καὶ τὸ πρεσβύτερον τιμητέον. ἐπεὶ Θεὸς, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(4) Ἐν ὀπλισίᾳ τῆς Δανιήλ. ὁ αὐτ.

Κ Ε Φ. Κ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
β. Μωϋσῆν, λέγων, Καὶ
τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λαλή-
σεις, ἐάντις ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
ἢ τῶν προσγεγεννημένων προσηλύτων
ἐν Ἰσραὴλ, ὅς ἂν δῶ τῷ σπέρματι
αὐτῶ ἀρχοντι, θανάτῳ θανατέσθω·
τὸ ἔθνος τὸ ἐπὶ τῆς γῆς λιθοβολήσασιν
αὐτὸν ἐν λίθοις.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸ μὴ δίδοναι τὰς ἰδίαις
παῖδας ἀρχεῖν ἀλλοφύλοις εἰς ὑπηρεσίαν
ὑπὲρ τῆς μὴ βεβηλῆν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον.
ἀντὶ δὲ τῆς εἰπῆς, ἀρχοντι, ἐν ἑτέροις
γραφαῖς ὁρίζεται, τῷ Μολόχ. ὅπερ
εἰδὼς ἐστὶν ὄνομα. διὸ ὡς ἐπὶ μεγάλῳ
ἀμαρτήματι θάνατός ἐστι τὸ ἐπιτίμιον. τῷ
δὲ λέγει, ὅτι ὁ ἀνὰ θεὸς εἰδὼς τινὶ (1)
τῶν ἑαυτῶ, ἀσεβεῖ. οἱ γὰρ Ἕλληες ἐδὶ
ὅτε τῇ Ἀφροδίτῃ ἀφώριζον τὰς ἑαυτῶν
θυγατέρας, ἵνα πορνέωσιν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ Φέλιμον τὸ αὐ-
τοχειρία κολάζειν. διατίθεισι γὰρ πρὸς τὸ
δίκαιον ὑπὲρ ἧς ἡ δίκη. μεταδίδωσιν ἐν τῷ
λαῷ τῆς τῆς δικαίας πράξεως, ἢ δεόμενος
αὐτῶν. τοιγαρὲν Φησί, καὶ μὴ ποιεῖντων
ἐπάξω τὴν δίκην. ἔτω καὶ τὰς πολεμίας
Φθείρειν ἐπέταττε, πρὸς τὸ ὑπὲρ ὁσε-
βείας ἀγωνίζεσθαι τῇ Φθορᾷ τῶν ἀσεβῶν,
πολλάκις καὶ χωρὶς αὐτῶν τῆτο ποιῶν.

γ. Καὶ ἐγὼ ἐπισήσω ἐπὶ τὸν ἄν-
θρωπον ἐκεῖνον τὸ πρόσωπόν μου, καὶ
ἀπολῶ αὐτὸν ἐκ τῆς λαῖς αὐτῶ, ὅτι
τῷ σπέρματι αὐτῶ ἔδωκεν ἀρχοντι,
ἵνα μιάνη τὰ ἁγία μου, καὶ βεβηλώσῃ
τὸ ὄνομα τῶν ἡγιασμένων μοι.

ΛΗΛΟΥ. Τῆτο δὲ ἢ διὰ τῆς αὐτοχει-
ρίας τῆς λαῖς μόνῃς ἐπιτελεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀνὸς
ταύτης.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ πρόσωπον, Φη-
σὶν, ἐπισήσειν· ὃ πάντα καταφανῆ τὰ
πραττόμενα· ἐπεὶ καὶ ἐπ' ἀνθρώπων Φη-
σὶν· ἐὰν ὑπερίδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν.
ὅπερ ἐκ ὀφθαλμοῦ, ἀλλὰ διανοίας ἐστίν. ἐπι-
σάσεις ἐν προσώπῳ ἢ ἐποπτικῇ δυνάμει. δει-
νὸν γὰρ καταλιπεῖν ἀγίων συγγένειαν ἢ
δουλείαν, καὶ προσκολληθῆαι ἀπίστοις, κατα-
2. Τιμ. 4. 10. τὸ, Δημῶς με ἐγκατέλιπον, ἀγαπήσας
Ῥωμ. 8. 13. τὸν νῦν αἰῶνα· καὶ, εἰ κατὰ σὰρκα ζῆτε,
μέλλετε ἀποθνήσκειν. καὶ ἀναγκασθῆναι δέ-
τις αὐτῶ βαβυλωνίᾳ δουλεῖν, ἐλευθεριάσαι
δεῖ τῷ φρονήματι παρὰ προαίρεσιν ὑπο-
μείνοντα.

δ. Ἐὰν δὲ ὑπερόψῃ ὑπερίδωσιν οἱ
αὐτόχθονες τῆς γῆς τοῖς ὀφθαλμοῖς
αὐτῶν ἀπὸ τῶ ἀνθρώπου ἐκεῖνον, ἐν τῷ

θεῖναι αὐτὸν τῷ σπέρματι αὐτῶ ἀρ-
χοντι, τῷ μὴ ἀποκτεῖναι αὐτόν.

Ἐὰν δὲ ὑπερόψῃ ὑπερίδωσιν. Ἄλλος,
καὶ ἐὰν κρύψῃ κρύψωσιν ὁ λαὸς τῆς γῆς.

ε. Καὶ ἐπισήσω τὸ πρόσωπόν μου
ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ τὴν συγ-
γένειαν αὐτῶ, καὶ ἀπολῶ αὐτόν, καὶ
πάντας τὰς ὁμονοῦντας αὐτῷ, ὥστε
ἐκπορνεύειν αὐτὰς εἰς τὸν ἀρχοντα, ἐκ
5. τῆς λαῖς αὐτῶν. Καὶ ψυχὴ ἢ ἐὰν ἐπα-
κολαθῇ ἐργαστριμύθοις ἢ ἐπαοιδῶν,
ὥστε ἐκπορνεύσαι ὀπίσω αὐτῶν, ἐπι-
σήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν ψυχὴν
ἐκείνην, καὶ ἀπολῶ αὐτήν ἐκ τῆς λαῖς
αὐτῆς. Καὶ ἔσεσθε ἅγιοι, ὅτι ἅγιος
ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

η. Καὶ φυλάξεσθε τὰ προσάγμα-
τά μου, καὶ ποιήσετε αὐτά. ἐγὼ Κύ-
ριος ὁ Θεὸς ὁ ἀγιάζων ὑμᾶς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐν τῷ ποιῆν τὰ τῶ
Θεῷ, ἢ χάρις ἢ παρὰ Θεῷ βεβαιεῖται ἢ
ἀγιάζεσθαι.

θ. Ἐὰν ἄνθρωπος ἄνθρωπος κα-
κῶς εἴπῃ τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα
αὐτῶ, θανάτῳ θανατέσθω. πατέρα
αὐτῶ ἢ μητέρα αὐτῶ κακῶς εἶπεν;
ἐνοχος ἔσται.

ΛΗΛΟΥ. Ἀτὶ τῶ, κακῶς, Ἄλλος
Φησί, καταράσεται.

ΛΗΛΟΥ. Θάνατος ἢ δίκη κατὰ τῶν
ἐ τιμώντων τὰς δι' ὧν ἡλθον εἰς τὸ ζῆν.
καὶ ὡς ὁμολογέμενον τὸ ἀδίκημα πρὸς τὴν
τιμωρίαν ἤρκεσε.

ι. Ἄνθρωπος Ἄνθρωπος ὅς ἂν
μοιχεύσῃται γυναῖκα ἀνδρός, ἢ ὅς ἂν
μοιχεύσῃται τὴν γυναῖκα τῆς πλησίον
αὐτῶ, θανάτῳ θανατέσθωσαν, ὁ μοι-
χεύων καὶ ἡ μοιχευομένη.

ΛΗΛΟΥ. Ἄνδρα μᾶλλον ὥδε τὸν ἀλ-
λογικῇ λέγει. διὸ καὶ μετὰ τῶν Μωαβι-
τῶν συγγενόμενοι ἐτιμωρήθησαν. εἰ δὲ καὶ
τὸν προσήλυτον καὶ τὸν γεῖτον λέγει, ἐν
ὃ μὴ ἐστὶ πλησίον, καὶ ἔτω πάλιν δυνά-
ται νοεῖσθαι.

ια. Καὶ ἐάντις κοιμηθῇ μετὰ γυ-
ναικὸς τῆς πατρὸς αὐτῶ, ἀσχημοσύνην
τῆς πατρὸς αὐτῶ ἀπεικάλυψε, θανά-
τῳ θανατέσθωσαν, οἱ ἀμφότεροι ἐνο-
16. χοί εἰσι. Καὶ ἐάντις κοιμηθῇ μετὰ
νύμφης αὐτῶ, θανάτῳ θανατέσθωσαν
ἀμφότεροι, ἡσεβήκασιν, ἐνοχοί εἰσι.

ιβ. Καὶ

(1) Τινὰ τῶν ἑαυτῶ, ὁρθέτε. ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. δὲ ἔχ. εὐρηται.

ιγ. Καὶ ὅς ἂν κοιμηθῇ μετὰ ἀρ-
σενος κοίτην γυναικος, βδέλυγμα
ἐποίησαν οἱ ἀμφότεροι, θανάτῳ θανα-
τασάδωσαν, ἔνοχοί εἰσιν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Περὶ γὰρ τὴν ζω-
γόνον κοινωνίαν τὸ ἀδίκημα.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ τὸ μητρικὸν καὶ
νύμφη μίγνυται κολάζει, καὶ τὴν ἀνόμο-
μίαν. περὶ γὰρ τὴν φύσιν ἢ παραδροπή.

ιδ. Ὅς ἂν λάβῃ γυναῖκα καὶ τὴν
μητέρα αὐτῆς, ἀνόμημά ἐστιν, ἐν πυρὶ
κατακάυσθαι αὐτὸν καὶ αὐτάς, καὶ
ἐκ ἑσῶ ἀνομία ἐν ὑμῖν.

ΑΛΛΟΣ Φησὶν, αἷμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀφανῇ ποιῶνται τὰ
σώματα, εἰς ἐξάλειψιν μνήμης.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ ἔσται. Φησὶν,
» ἀνομία ἐν ὑμῖν, ὥστε ἐκκαθαίρομενοις
τῷ πυρὶ.

ιε. Καὶ ὅς ἂν δῶ κοιτασίαν αὐτῇ
ἐν τετράποδι, θανάτῳ θανατῶσιν,

ις. καὶ τὸ τετράπεν ἀποκλενέτε. Καὶ
γυνή, ἣτις προσελεύσεται πρὸς πᾶν
κλῆνος βιβαδῆναι αὐτὴν ὑπ' αὐτῇ,
ἀποκλενέτε τὴν γυναῖκα καὶ τὸ κλῆνος,
θανάτῳ θανατῶσιν, ἔνοχοί εἰσιν.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐάν τε ἐν
ἀνὴρ ὁχλύη τετράπεν, ἐάν τε γυνὴ ὑπὸ
τετραπόδων ὁχλύηται, θνησκέτωσαν καὶ
οἱ ἀνθρώποι καὶ τὰ τετράποδα. οἱ μὲν,
ὅτι ὑπὲρ τῆς ὁρᾶς ἀκρασίας αὐτῆς ἤλα-
σαν, ὁρεταὶ γινόμενοι παρηλαγμένων
ἐπιθυμιῶν, καὶ ὅτι ἡδονὰς ἀηδεδάτας ἐκα-
νέργησαν, ὡς καὶ ἡ διήγησις αἰχλίσῃ· τὰ
δὲ, ὅτι τοιαῖτοις ὀνειδέσιν ὑπηρετήσῃ. καὶ
ἵνα μηδὲν ἢ τέκη, ἢ γυνήσῃ δυσφημον,
οἷα εἰκὸς ἐκ τοιαύτων μiasμάτων. ἄλλως-
τε οἷς καὶ βραχὺ μέλη τῇ πρέποντος,
ἐκ ἑτὶ ἂν χρήσαντο τοῖς θρέμμασιν εἰς
ἐδεμίαν τῶν περὶ βίον ὑπηρεσίαν, μυστα-
τόμενοι, καὶ ἀποσρεφόμενοι. καὶ τὴν ὄψιν
αὐτῶν δυσχεραίνοντες, καὶ νομίζοντες ὡς
ἂν προσάψαντο, καὶ ἐκείν' οὐδὲν ἀκά-
θαρτ' εἶναι. τὰ δὲ μηδαμῇ χρήσιμα τῷ
βίῳ ζῶν, εἰ καὶ λυσιτελεῖ. ἀλλ' ἐν περιττὸν
ἄχθος ὄντα γῆς, ὡς εἰπέτις.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐνοχοὶ τῷ βδέλυγ-
μῳ. ὁ γὰρ ἐγκλήματι τὸ ἄλογον ἐξολο-
θρεύσασθαι κελεύει.

ιζ. Ὅς ἂν λάβῃ τὴν ἀδελφὴν αὐ-
τῆς ἐκ πατρὸς αὐτῆς ἢ ἐκ μητρὸς αὐτῆς,
[καὶ ἴδῃ τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῆς,] καὶ
αὐτὴ ἴδῃ τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῆς, ὀνει-
δός ἐστιν, ἐξολοθρευθήσονται ἐνώπιον
ὑψῶν γένος αὐτῶν. ἀχνημοσύνην ἀδελ-

Α Φῆς αὐτῇ ἀπεκάλυψεν, ἀμαρτίαν
αὐτῇ λήψεται.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁνειδός ἐστιν. ἀντὶ
γὰρ τῆς τιμᾶσαι τὸ πρὸς γένος τίμιον, δι'
ἡδονῆς ἀτιμάζεται. καὶ ταῦτα διωαμένῳ
ἐτέρως πληρῶσαι διὰ τῶν ὁ προσγενῶν
σωμάτων· ὥστε καὶ δέλοις ὁ τοῖς ὁμογε-
νέσι κεχρηθῆαι πρέπον, ἀλλὰ τοῖς ἐτερο-
γενέσιν. ἐδόθη δ' ἐν ποτὶ καὶ ὁμογενὴς εἰς
δελεῖαν ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἐλευθερεῖται ἐν
τῷ ἐβδόμῳ ἔτει. ἔτω καὶ γάμος ἀδελφῆς
ἐν τοῖς πρώτοις ἀνθρώποις. ἐκ ἑσῆς ἄλ-
λης, καὶ ἡ τῇ πατρὸς σωσσία συνεχω-
ρηθῇ ταῖς ἔτω μιγείσαις. ὡς ἐκ ὅτου
ἐτέρω ἀνδρός. τῆς γὰρ ὑπὲρ πείρας πρὸς-
γιάτερον ἢ δημιουργία διὰ τῆς ὑπεργίας
τελευτή τῇ γάμῃ.

ιη. Καὶ ἀνὴρ ὅς ἂν κοιμηθῇ μετὰ
γυναικὸς ἀποκαθημένης, καὶ ἀποκα-
λύψῃ τὴν ἀχνημοσύνην αὐτῆς, τὴν πη-
γὴν αὐτῆς ἀπεκάλυψε, καὶ αὐτὴ ἀπε-
κάλυψε τὴν ῥύσιν τῆς αἵματος αὐτῆς,
ἐξολοθρευθήσονται ἀμφότεροι ἐκ τῆς
γενεᾶς αὐτῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὅτι τὸ τῆς φύσεως
ὀφθαλμοῦ σκεπαδῶσαι πρὸς τὸ ὑπὲρ πείρας,
ἐγὺμνωσαν δι' ἀκρασίαν.

Δ ιθ. Καὶ ἀχνημοσύνην ἀδελφῆς πα-
τρός σε, καὶ ἀδελφῆς μητρὸς σε ἐκ
ἀποκαλύψεις· τὴν γὰρ οἰκειότητα
ἀπεκάλυψαν, ἀμαρτίαν ἀποίσονται.

κ. Ὅς ἂν κοιμηθῇ μετὰ τῆς συγ-
γενῆς αὐτῆς, ἀχνημοσύνην τῆς συγγε-
νείας αὐτῆς ἀπεκάλυψεν, ἀτεκνοὶ ἀπο-
θανῶνται.

Ε Τὸ Σαμαρειτικόν, μετὰ γυναικὸς ἀδελ-
φῆς τῆς μητρὸς αὐτῆς.

ΚΤΡΙΑΛΟΥ. Τὸ αἷμα, Φησὶν, ὅτι τὴν
σάρκα αὐτῆς ἡχνημόνησε· σάρκα λέγων
τὴν ἐσθλὴν κατὰ γένος. ὁ δὲ λόγος περὶ
ἀδελφῆς ἐστίν. (1)

κα. Καὶ ἀνὴρ ὅς ἂν λάβῃ γυναῖκα
τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, ἀκαθαρσία ἐστίν·
ἀχνημοσύνην τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ἀπεκάλ-
υψεν, ἀτεκνοὶ ἀποθανῶνται.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ ἀδιορίστως εἰρη-
μαζόν, ἐν τῷ Δουτερονομῳ προσεδιόρισεν.
» εἰπὼν· ἐάν δὲ κατοικῶσιν ἀδελφοὶ ἐπὶ τὸ Δουτ. 25. 5.
» αὐτὸ, καὶ ἀποθάνῃ εἰς ἐξ αὐτῶν σπέρμα δὲ
» μὴ ἢ αὐτῷ, ἐκ ἑσῆς ἢ γυνὴ τῆς τεθνηκότος
» ἔξω ἀνδρὶ μὴ ἐγγίζοντι· ὁ ἀδελφὸς τῆς ἀν-
» δρός αὐτῆς λήψεται αὐτῶν εἰς γυναῖκα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ τῆς λέγει· αἷμα ὁ (2)
συγγενὸνται ἀλλήλοις, θανατῶσιν· ἵνα
μηδὲ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ἐκ εὐρηται. ἀλλ' ἐδὲ τὸ τῆς Γραφῆς κείμενον, κατὰ τῆς ἐβδόμηκοντα, περιέχει.
ἔοικε δὲ τῷ κειμένῳ τῆς Αλλ' τῆς μετὰ τὸ 14. ἐδ. χρησάσθαι.

(2) Τὸ ὁ ἀμαρτήματα γραφικόν, καὶ τοὶ ἐν ἑκατέρῳ τῶν κωδίκ. κεῖται. ἀναγνωστέον δὲ τυχόν, ὁ ἢ
αἷμα τῷ συγγενέσθαι.

μηδὲ παιδοποιήσωσιν· ἢ ἐὰν λάθωσι τὴν ἀρχὴν, καὶ μετὰ τὸ παιδοποιήσαι γνω-
 Δούτ. 5. 9., αἰσῶσι, τοῖς τεχνήσιν σωμαπόλλωται. ἵνα καὶ ἀρμόσῃ ὡς τὸ, ἁμαρτία γονέων ἐπὶ τέκνα· ἢ ἔως, οὐδὺς ἅμα τῇ μιᾷ, μη-
 δὲ φθάνειν αὐτὰς διὰ τὴν ὑπέρθεσιν τῆς τιμωρίας τεκνογονεῖν ἐξ ἀλλήλων.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀτεκνοὶ ἀποθανέν-
 ται, (1) ἀντὶ τῆς ἐλογισμένης τῆς σφέρ-
 μα αὐτῶν εἰς τέκνα. ὅπερ καὶ ὁ τῶν Ῥω-
 μαίων ἀπαγορεύει νόμος ἐπὶ πάσης ἀδε-
 μιτογαμίας.

κβ. Καὶ φυλάξατε πάντα τὰ
 προσάγματά μου, καὶ πάντα τὰ κρι-
 ματά μου, καὶ ποιήσετε αὐτά, καὶ ἢ
 μὴ προσοχθήσῃ ὑμῖν ἡ γῆ, εἰς ἣν ἐγὼ
 εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ κατοικεῖν ἐπ' αὐτῆς.

κγ. Καὶ ἔχι πορεύσεσθε τοῖς νομί-
 μοις τῶν ἐθνῶν, ἔς ἐξαποσέλλω ἀφ'
 ὑμῶν· ὅτι ταῦτα πάντα ἐποίησαν,
 καὶ ἐβδελυξάμην αὐτὰς.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ κεφάλαιον τῆς αἰτίας
 τῆς τοῦ. διὸ προσήκει τῶν ἐθνῶν χωρίζεσθαι
 τοῖς ἔθνεσι καὶ τῷ τόπῳ. δεῖ δὲ καὶ τῶν
 σαρκικῶν διωρίσθαι, φθόνης, ἐριδος, θυμῶ,
 πικρίας, καὶ τῶν ὁμοίων.

κδ. Καὶ εἶπα ὑμῖν, ὑμεῖς κληρο-
 νομήσατε (2) τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ
 ἐγὼ δώσω ὑμῖν αὐτὴν ἐν κλήσει, γῆν
 ἣτις ἐστὶ ρέουσα γάλα καὶ μέλι. ἐγὼ

A Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὃς διώρισεν ὑμᾶς
 ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν.

κε. Καὶ ἀφοριεῖτε αὐτὰς ἀναμέ-
 στον τῶν κληνῶν τῶν ἀκαθάρτων καὶ
 ἀναμέσον τῶν κληνῶν τῶν καθαρῶν,
 καὶ ἀναμέσον τῶν πετεινῶν τῶν καθα-
 ρῶν καὶ τῶν ἀκαθάρτων. καὶ ἢ μὴ
 βδελύξετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν τοῖς
 κληνεσι, καὶ ἐν τοῖς πετεινοῖς, καὶ ἐν
 πᾶσι τοῖς ἐρπετοῖς τῆς γῆς, ἃ ἀφώ-
 ρισα ὑμῖν ἐν ἀκαθαρσία.

Β ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐκ εἶπεν ἃ ἐποίη-
 σα· ἐδὲ γὰρ ἀκάθαρτον καὶ τὸ ἔργον Θεῶν
 ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀφορισμόν. ἕως γὰρ ἐκ
 ἀφωρίζετο ὑπὸ Θεῶν ἐν ἀκαθαρσία, μετε-
 χεν ὁ Νῶε τῶν, καὶ οἱ ἐφεξῆς. ἀφ' ὧν δὲ
 ἀφωρίσθη, διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς τύπας τῶν ἐκ
 προαιρέσεως ἀκαθαρσιῶν, καὶ ἐκ Θεῶν
 ποιήσεως. βδελυρὸν ἢ τὸ μετέχειν αὐτῶν,
 ἕως ὑπὲρ τῆς τύπας ἀνεβιβάσθησαν.

Γ κς. Καὶ ἔσεσθέ μοι ἅγιοι, ὅτι ἅγιος
 ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὁ ἀφορίσας
 ὑμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν, εἶναι
 ἐμοί.

κζ. Καὶ ἀνὴρ ἢ γυνὴ ὃς ἂν γέννηται
 αὐτῶν ἐγγαστρίμυθος ἢ ἐπασιδὸς, θά-
 νάτω θανατέσθωσαν, λίθοις λιθοβο-
 λήσετε αὐτὰς, ἔνοχοι εἰσι.

Δ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀνοσιδισίας λιθώ-
 δες τὸ ἀδίκημα, καὶ διὰ τῶν ἢ τιμωρία.

Κ Ε Φ. Κ Α.

α. **Κ**αὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ-
 σῆν, εἶπον τοῖς ἱερεῦσιν
 ὑοῖς Ἀαρὼν, καὶ ἐρεῖς πρὸς
 αὐτὰς, ἐν ταῖς ψυχαῖς ἢ μιανθήσον-
 β. ται ἐν τῷ ἔθνει αὐτῶν, Ἀλλ' ἢ ἐν τῷ
 οἰκείῳ τῷ ἐγγίσει αὐτῶν, ἐπὶ πατρὶ
 καὶ ἐπὶ μητρὶ, καὶ ἐπὶ ὑοῖς καὶ ἐπὶ
 γ. θυγατράσιν, ἐπ' ἀδελφῷ. Καὶ ἐπ'
 ἀδελφῇ αὐτῶν παρθένῳ τῇ ἐγγιζέσῃ
 αὐτῷ, τῇ μὴ ἐκδεδομένη ἀνδρὶ, ἐπὶ
 δ. τῆτοις μιανθήσεται. Οὐ μιανθήσε-
 ται ἐξάπινα ἐν τῷ λαῷ αὐτῶν εἰς βε-
 βήλωσιν αὐτῶν.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Καὶ τὰς
 ἐπὶ τελευταῖς ἀνέγραψε τοῖς ἱερεῦσι νό-
 μους, κελεύσας μὴ ἐφ' ἅπασιν αὐτὰς μιαι-
 νεῖσθαι, τοῖς ὁπῶσεν ἢ κατὰ Φιλίαν ἢ κατὰ
 συγγένειαν ὡκειωμένοις, ἀλλ' ἐπὶ μόνοις ἐξ,
 πατράσι καὶ μητράσι, ὑοῖς καὶ θυγατρά-
 σιν, ἀδελφοῖς καὶ ἀδελφαῖς παρθένοις.

** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Μίασμα μὲν ἀνδρὶ
 γαίνειτ' ἂν παντελῶς ἐδὲν ὁ ἑτέρος θάνα-

τος, εἰ τὸν γε τῆς ἀληθείας πολυπραγ-
 μονοίῃ τις λόγον. νεκρότης γε μὴ ἢ σω-
 ματικῇ, τύπος ἂν εἴη τῆς ἔσω καὶ ἐν ψυ-
 χαῖς, ὅφ' ἢς ἀνάγκη καταμιαινεῖσθαι τὸν
 ἀγχὲς γεγονότα ἢ κατὰ θέλησιν, ἢ κατὰ
 ταῦτοεργίαν. Καὶ μετ' ὧν. Ἐφίησι δὲ ὁ νό-
 μος τοῖς ἡγιασμένοις, ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρὶ,
 παισὶ τε καὶ ἀδελφοῖς, καὶ μύτοι καὶ ἀγ-
 χισπόροις ἀνεγκλήτως καταμιαινεῖσθαι, διὰ
 τῆς καὶ ἀψύχοις σώμασιν ἐπιφοιτᾶν, τῇ
 πρὸς τὴν φύσιν αἰδοῖ καὶ τῶν εἰς τύπον
 ἀλογήσας ἀδικημάτων, ὡς ἂν μὴ δοκοῖεν
 ἀτεγκλοῖτινες εἶναι καὶ ἀγέρωχοι τε καὶ
 ἀσυμπαθεῖς οἱ Θεῷ γνώριμοι· καίτοι λέ-

» γοντος ἀναργῶς τῆς νόμου, τίμα τὸν πατέρα· Ἐξόδ. 20. 12.

» ρα σα καὶ τὴν μητέρα σα, ἵνα εὖ σοι γινώσκται.
 καὶ κατ' ἕτερον δὴ τρόπον τε καὶ λόγον
 ἀπέρχεται Φαμεν τῆς χριώσας περθεῖν τὰς
 ἡγιασμένους. ζῶντος γὰρ ὄντος ἱερουργῶν, καὶ
 εἰς τὴν τῆς θανάτου λύσιν προσκομίζοντας
 τὰ ἱερὰ τῷ Θεῷ· θανάτου γὰρ λύσις ὁ Χρι-
 στὸς θάνατος, διὰ τε προβάτων καὶ μόσχων
 ἀνατυπόμενος· πῶς ἢ ἀπόλαστον ταῖς ἐπὶ
 θανάτῳ καταβαρύνεσθαι λύπαις;

ΤΟΥΤ

(1) Τινὲς τὸ, ἀτεκνοὶ ἀπολύνται, ἀντὶ τῆς, κτ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Κληρονομήσετε. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. "Οτι ἐκ τῷ ὁ θάνατος κατὰ Θεῶν δημιουργίαν. καὶ εἰ νεκρὸν καλεῖ τὸν λεπτὸν, καὶ εἰ ὡς ἀκαθάρτα χωρίζει τὰ λεπτὰ, πολλῷ μᾶλλον ὁ νεκρὸς ἀκάθαρτος κατὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπόληψιν· ἕως ὃ τὰς νεκρὰς καθάρσας, ἐξωποίησε τὰς νεκρὰς, ἐδὲ τὴν ὅψιν τέτων καὶ τὴν ἐπαφὴν βδελυξάμενος. ὅθεν ἐδὲ ἡμῖν ἐτι βδελυρὸς ὁ λεπτὸς, ἢ ὁ νεκρὸς, διωάμει πάντων συγκαθαρσάτων τοῖς καθαρθεῖσι, καὶ συζωοποιηθέντων τοῖς ἀναβεβιωκόσι. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀπονίζεσθαι γὰρ χρὴ τὰς ἱερατοῦντας καὶ μάλα νεανικῶς τὸ οἰονείπως νεκρὸν καὶ ἀπεψυγμένον φρόνημα, καὶ τὸ μὴ ἐμπνεῦν εἰς ἀρετὴν.

ε. Καὶ Φαλάκρωμα ἐξυρηθήσεται τὴν κεφαλὴν ἐπὶ νεκρῷ· καὶ τὴν ὅψιν τὰ πώγωνος ἐξυρηθήσονται· καὶ ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτῶν ἐκατατεμῶσιν ἐντομίδας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐφῆκε μὲν ὁ νόμος τοῖς ἄγαν ἀγχεῖ τεθνεῶσιν ἐπιφοιτᾶν τὰς ἡγιασμένους, ἐπιμετρᾷ δὲ τὸ χρῆμα, καὶ τὸ αὐτοῖς ὅτι μάλιστα πρέπον παραλύνειν ἐκ ἐὰν τῷ περιττῷ καὶ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν, ὡς ἂν μὴ τὸ σεπλὸν τῆς ἱερωσύνης ἀδικοῖτο γέρας. ἐξίστησι γὰρ τὰ καθ' ὁμοιότητα τὴν ἐτέρων ψιλῶσαι τὰς κεφαλὰς, καὶ ἐφ' ὕβρι προσώπῃ καταξύρεσθαι γενεάδα, καὶ τὰ μανίας ἐλλωικῆς ἀνοσιεργήματα, τὰς εἰς σάρκα φημί κατατομάς, ἐδ' ὅσον εἰς νῦν ἐλεῖν ἐπιτάττει. σιωδιατίθεσθαι μὲν γὰρ τοῖς οἰκείοις εἰς λύπας, τὸ ἀπεικὸς ἐδὲν· τό γε μὴ εἰς ἅπαν ἀχρημονεῖν, ἀκαλλῆς ἂν εἴη καὶ ἀπόπληκτον κομιδῇ.

ς. Ἅγιοι ἔσονται τῷ Θεῷ αὐτῶν, καὶ ἐβεβηλώσασιν τὸ ὄνομα τῷ Θεῷ αὐτῶν· τὰς γὰρ θυσίας Κυρίῃ δῶρα τῷ Θεῷ αὐτῶν αὐτοὶ προσφέρονται, καὶ ἔσονται ἅγιοι.

ζ. Γυναικα πόρνην καὶ βεβηλωμένην ἐλήφοντα, καὶ γυναῖκα ἐκβεβηλωμένην ὑπὸ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφοντα, ὅτι ἅγιός ἐστι Κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτῶν.

η. Καὶ ἀγιάσεις αὐτόν. τὰ δῶρα Κυρίῃ τῷ Θεῷ ὑμῶν ἔτος προσφέρει, ἅγιος ἔσαι· ὅτι ἅγιος ἐγὼ Κύριος ὁ ἀγιάζων αὐτὰς.

Πόρνη καὶ βεβηλωμένη. Ἄλλος, ἀκάθαρτον, λεπτῶσαν, ἢ εἰ αἰμορροία, (2) ἢ ἐθνικὴν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πόρνη καὶ βεβηλω σῶματι καὶ ψυχῇ ἐδὲ προσιδεῖν ἔα, καὶ τὴν ἐργασίαν ἀποδεμένη, χῆμα κόσμιον καὶ σῶφρον ὑποδύηται, διὰ τὸ τὴν ἀρχαίαν προαίρεσιν ἀνίερον αὐτῇ γενέσθαι. Καὶ μετ' ὧν. Εὐηθες γὰρ διὰ μὲν τὰς ἐκ τῶν τραυμάτων ἐπιγινωσκίνας ἐλάς ἐν

τοῖς σώμασιν ἐργεδαίτινας ἱερωσύνης, αἱ σύμβολον ἀτυχίας ἐμοχθηρίας εἰσὶ· τὰς δὲ μὴ κατ' ἀνάγκην μόνον, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ἐκαστοῖς γνώμας πεπρακῆας τὴν ἰδίαν ὥραν, ἐπειδὴ περ ὅψι καὶ μόλις μετέγνωσαν, οὕτως ἀπὸ ἐρασῶν ἱερεῦσιν ἀρμόζεσθαι, καὶ ἀπὸ χαμαιτυπείων εἰς ἱερὰ χωρία μετοικίζεσθαι. μόνον γὰρ ἐδὲν ἥττον ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν μετανοκνῶντων ἐλαὶ καὶ τύποι τῶν ἀρχαίων ἀδικημάτων.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ μὲν πεπορνθὸν κατὰ τὸ ἀληθὲς καὶ μεμολυσμένη γυνή, τὸ ἐπ' αἰχροῖς ἀπημφισμένη ἔγκλημα νοσῇ, καὶ ἀναμφίλογον ἔχει τὴν κατὰ ῥῆσιν ἀκαταίτιατος δὲ ἐδάμῳς ἢ ἐκβεβλημένη. πάντοι γὰρ ἂν ἐκ εἰκῆ τὸ ἀποσείεσθαι δεῖν τῆς τῆς σιωδόντος ἐσίας. χρὴ τοιγαρὲν τὰς εἰς τὴν ἔτω σεπλῶν λειτουργίαν ἡγμένους, ἐχθὶ δὴ πᾶ μόνων τῶν ἐμφανεσάτων καὶ ἀκατακάληπτον ἐφ' ἑαυτοῖς ἐχόντων τὴν κατάγνωσιν ἀποχέσθαι κακῶν, ἀλλὰ καὶ παντός, οἶμαι, πράγματος, ὃ περ ἂν ἔποιτο Φαυλότητος δόξα, καὶ ὑπόληψις ἐκ ἀγαθῆς, καὶ ἐν πολλαῖς ἄγαν ὑποψίαις τὸ ἀσεμνόν. εἶκοι δὲ ὁ λόγος καὶ τῆς Ἰσδαίων σιωαγωγῆς τὴν συμ-

Φορὰν ὑπαινίττεσθαι, ὡς ὅτι ἐκπεπόρνυθαι. ἱερ. 3. 1.

καὶ εἰς ποιμνίας πολλὰς κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐπροσήκατο Χριστὸς εἰς πνοματικῶν κοινωνίαν ὁ πάναγνος ἱερὸς, ὁ δῶρον ὡς περ τὸ ἐξαίρετον ἑαυτὸν ἀνατιθεῖς ὑπὲρ ἡμῶν τῷ πατρὶ, ὁ μετ' ἡμῶν ἅγιος κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, καίτοι πᾶσαν αὐτὸς ἀγιάζων τὴν κλίσιν, ὡς ἐκ Θεῶν καὶ Θεός.

θ. Καὶ θυγάτηρ ἀνθρώπου ἱερέως εἰς βεβηλωθῇ τὰ ἐκπορνεῦσαι, τὸ ὄνομα τῆς πατρὸς αὐτῆς αὕτη βεβηλοῖ, ἐπὶ πυρὸς κατακαυθήσεται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δέδοται γὰρ εἰς γλῶσσα, ὡς ἀνοσία καὶ βέβηλος, ἢ τῶν Ἰσδαίων σιωαγωγῇ ταῖς τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων ἀκολοῦσας γνώμας, καὶ τοῖς ἀνθρώπων εἰστάλμασιν ὅλον ἑαυτῆς ἀναθέσθαι τὸν νῦν. τοιγαρτοὶ καὶ σφόδρα δικαίως ἦκε τὸ Προφῆτα λέγοντος· πῶς ἐγενήσθαι πόρνη πόλις πεισὴ Σιών πλήρης κρίσεως;

ι. Καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, τὰ ἐπιτεχυμένους ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τὰ ἐλαῖα τὰ χρυσεῖα, καὶ τελειωμένους ἐνδύσασθαι τὰ ἱμάτια, τὴν κεφαλὴν ἐκ ἀποκιδάρωσαι, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐκαταρρήξει.

Οὐκ ἀποκιδάρωσαι. Ἄλλος φησὶν, ἐκ ἀπομιτρώσαι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ παντέλειος καὶ μέγιστος ἀρχιερεὺς ἀναπόβλητον ἔχων τὴν τῆς ἱερωσύνης δόξαν, [ἐκ ἀποκιδάρωσαι τὴν κεφαλὴν, τὰ ἐλαῖα] ἐκ ἀποβαλεῖ τὸ ἱεροπρεπές, φησὶ, χῆμα. εἰ δὲ διὰ λέγοιτο, τὴν κεφαλὴν ἐκ ἀπομιτρώσαι, συ-

Bb bb 2

νήσεις

(1) Οὐδὲ τῆτο, ἐδὲ τὸ ἐπόμενον ἐν τοῖς ἐκδοδομ. εὑρηται.

(2) Αἰμορροία, ὀρεθός.

νήσεις εὖ μάλα τὸ τῆς βασιλείας αὐτῆς διωκεῖς καὶ ἄσεις. μίτρα γὰρ ἢ ἐπὶ μετώποις ἀκροῖς τὸ χρυσὸν ἔχουσα ψέλλιον, ἀρχῆς αὐτῆς καὶ βασιλείας σύμβολον.

» ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀλλ' ἐδὲ τὰ ἱμάτια διαρρήξει, Φησί. τῆτότοι τισὶ δρᾶν ἔθος ἐπὶ νεκροῖς· Χριστὸς δὲ τὸ χρῆμα παντελῶς ἀλλότριον. πάντες γὰρ αὐτῷ ἠκισά γε τὸν ἐπὶ θανάτῳ πόνον ἢ ζωὴν. ἔδον γὰρ ὅλως αὐτῇ τὸ νεκρὸν, ἀλλ' ἐστὶν αὕτη καὶ θανάτου λύσις, καὶ Φθορᾶς ἀνατροπή.

ια. Καὶ ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελευτηκίᾳ ἔκ εἰσελεύσεται, ἐπὶ πατρὶ αὐτῆς ἔδὲ ἐπὶ μητρὶ αὐτῆς ἔμειναι. ιβ. σεται. Καὶ ἐκ τῶν ἀγίων ἔκ ἐξελεύσεται, καὶ ἔβεβηλώσει τὸ ὄνομα τὸ ἡγιασμένον τῷ Θεῷ αὐτῆς, ὅτι τὸ ἄγιον ἔλαβον τὸ χρυσὸν τῷ Θεῷ αὐτῆς ἐπ' αὐτῷ. ἐγὼ Κύριος.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸν ἀρχιερέα παντὸς πείθεις ὑπεξείλετο. καὶ μή ποτ' εἰκότως; τὰς μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἱερέων ὑπηρεσίας, αὐτῷ ἑτέρων ἕτεροι λειτουργεῖν δύνανται, ὡς καὶ περὶ τῶν ἱερέων, μὴδὲ τῶν ἐξ ἑνὸς (1) ὑπερῖζεν· τὰ δὲ τῷ ἀρχιερεὶ ἔδον δρᾶν ἐφείτα. παρ' ἡμῶν αὐτῶν ἀμείαντος αἰεὶ διατελείτω, μὴ προσαπλόμνος νεκρὸς σῶμαλος, ὅπως τὰς ὑπὲρ τῷ κόσμῳ οὐχὰς καὶ θυσίας ἑτοιμὸς ὢν, ἐν καιροῖς τοῖς προσήκειν ἀκωλύτως ἐπιτελῇ. καὶ γὰρ ἄλλως προσκεκληρωμένος Θεῷ, καὶ τῆς ἱερᾶς τάξεως γενοῦντα ταξίαρχος, ὁφείλει πάντων ἀλλοτριῶσαι τῶν ἐν γενέσει, μὴ γονέων, μὴ τέκνων, μὴδὲ ἀδελφῶν οὐνοῦ ἔστω ἡτλώμενος, ὡς ἢ παρελθεῖν ἢ ὑπερθέσθαι τὴν τῶν ὄντων, ὁ πραχθῆναι πάντως αὐτίκα ἀμείνον. κελεύει δὲ μήτε τὰ ἔμματα περιρρήτῃ ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις ἀποθανῶσι, μήτ' ἀφανεῖν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὰ παρασημα τῆς ἱεροσύνης, μήτε σιωπῶν ἐκ τῶν ἀγίων ἐξίεναι κατὰ πρόφασιν πείθεις· ἵνα καὶ τὸν τόπον αἰδέμενος, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν προκοσμήματα, οἷς ἀνέσπῃ, κρείττων οἴκῳ γενόμενος, ἄλυπος εἰσαίε διατελῇ. βέλεται γὰρ αὐτὸν ὁ νόμος μέζονος μεμοιράσθαι φύσεως, ἢ κατὰ ἀνθρώπον, ἐγγυτέρω προσιόντα τῆς θείας· μεθόριον, εἰ δὲ τὰ ληθῆς λέγειν, ἀμφοῖν. ἵνα διὰ μέσων τινος ἀνθρώποι μὲν ἰλάσκωνται Θεόν· Θεὸς δὲ τὰς χάριτας ἀνθρώποις ὑποδιδόνῃ τινὶ χρώμενος, ὁρέγῃ καὶ χορηγῇ.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἱερέων ἐδυσωπείτο τὴν φύσιν, καὶ τοῖς ἄλλαν ἀγχοῖ καὶ ἐξ αἵματος νεκροῖς τοῖς ἡγιασμένοις, ἐδίδοι τὸ ἀνεγκλήτως ἐξίεναι δρᾶν τὰ νομοθετήματα. πεφρόντιζε δὲ ἔσφοδρα τῆς εἰς τὴν σκίαν ἀμαρτίας. γεγράφετο γὰρ ἐφ' ἡμῶν τὰ ἐγκλήματα, καὶ εἰς ἀνθρώπους ὁ τύπος, οἷς εἰ καί-

Α τι παρέποιτο μολυσμῶ, τὸ ἀπεικὸς ἔδον.

» πολλὰ γὰρ πλαιοῖμεν ἅπαντες· καὶ ἡρώ- Ιακ. 3. 2.

σηκεν ἐν ἡμῖν τὸ πλημμελεῖν ἢ φύσις. ἐπὶ δέ γε τῷ ἀρχιερεὶ τῷ μεγάλῳ, τῷ Χριστῷ, τετήρηται καθαρῶς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τύπῳ τὸ σέβας, καὶ τὸ ἀκίβδηλον ἐν σκιάς· ἵνα μὴ τὸ τῆς ἀληθείας παράσημαίνηται (2) κάλλος, ὡς ἐν ἐκείνοις ἡδίκημαίνον. ἀβέβηλος γὰρ ὁ Χριστός, καὶ ἐκ εἰδῶς ἀμαρτίαν, καὶ παντὸς ἐπέκεινα μολυσμῶ. μᾶλλον δὲ λαμπρότητος τε καὶ καθαρότητος νοητῆς, εἴσω τε παντὸς ἀγιασμῶ, καὶ εἰ (3) ἐξέτληον ἔχων τὸ ἐν- γε τῷ διαφανέ, διατε τὸ φυσικοῖς ἐρηρεῖσαι νόμοις, καὶ αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχειν. δηλοῖ δὲ οἶμα τῷ

Β τὸ, ἀπὸ τῶν ἀγίων ἔκ ἐξελεύσεται, καὶ ἔβεβηλώσει τὸ ἡγιασμένον τῷ Θεῷ αὐτῆς.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Τί ἐστι τὸ εἰρημνόν,

Γ ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελευτηκίᾳ ἔκ εἰσελεύσεται; Ψυχὴ ἀμαρτησάση μὴ κοινωνήσης. ὅτι γὰρ τὸ ἔκ εἰσελεύσεται, μὴ κοινωνήσης ἐστίν, ἄκρως τί φησιν ἢ Σάρρα τῷ

» Ἀβραάμ· ἐσελθε εἰς τὴν παιδίσκην μου, Γα. 16. 2.

» καὶ τεκνοποιήσου ἐξ αὐτῆς. ὅτι δὲ νεκρὸν σῶμα ἔμειναι· τὰ γὰρ φυσικὰ ἀναίτια· μάθε παρ' αὐτῆς νομοθετήσαντος, Μωσέως Φημι, τῷ διὰ σκίων καὶ συμβόλων τὴν ἀλήθειαν ὑπογράψαντος. ἐκείνος γὰρ ὁ ταῦτα διαταξάμενος, τὰ ὅσα τῷ Ἰωσήφ πε-

Δ ριέφερε. πρὸς ὃν δικαίως ἄν τις εἴποι· τί ποιῆς, ὦ Μωσῆ; τί πράττεις, ἂ κωλύεις; τί ἐγχαρῆς, οἷς ἀπαγορεύεις; μᾶλλον δὲ τί πράττεις, ἂ νόμῳ ἀπεκήρυξας; γραφώσε τις, ὡς εἶκε, γράψαιτο, ὡς πρῶτον λύνοντα τὸν νόμον. ἔλυν, Φησὶν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐμφαίνω, τὸ δηλῶμενον διὰ τῶν γραμμάτων πρᾶγμα περιεργάζεσθαι. ἐγὼ γὰρ νεκρὸν σῶφρονά ἐκ οἶδα· ἐγὼ νεκρὸν τὸν τῆς ἐπιβελούσαντας διεργετήσαντα ἔκ ἐπίσταμαι. ζῇ τῷ Θεῷ, καὶ ἡμῖν τέως νεκρὸς φαίνεται. καὶ ὑμῖν δὲ παραινῶ, μὴ μόνον τὴν νεκρὰν φύσιν ἀμαρτῆαν, ἀλλὰ μὴδὲ τοῖς ἀμαρτάνουσι κοινωνεῖν. τὰ μὲν γὰρ φυσικὰ ἐλαττώματα, αἰτίας ἔξω ἐσκήνωται· τὰ δὲ ἐκ προαιρέσεως, κατηγορίας καὶ τιμωρίας ἄξια. καὶ εἰ βασανίσετε τὴν λέξιν, τῷ δὲ ὁρήσετε. ἔ γὰρ εἶπον, ἐπ' ἀνθρώπῳ ἢ σῶματι τετελευτηκίᾳ, ἀλλ'

Ε ἐπὶ ψυχῇ. ψυχὴ γὰρ ἀμαρτάνουσα ἀποθανεῖται. εἰ γὰρ τὸ νεκρὸν σῶμα μολυσμῶς, πῶς καὶ Σολομῶν· χρὴ γὰρ καὶ ἡμᾶς προσδεῖναι τῇ Μωσέως ἀπολογίᾳ· ἔλεγον,

» ἀγαθὸν τὸ πορεύεσθαι εἰς οἶκον πείθεις, Ίεζ. 11. 4.

» ἢ εἰς οἶκον γέλωτος; πῶς δὲ περιστολῆς καὶ ἐκκομιδῆς ἐτύγχανε τὰ σώματα; πῶς δὲ τῇ οἰκίᾳ παρεδίδοτο, εἰ ἔδὲ τὸ ὅσιον τὰ σώματα ὅσιον εἶναι ἐνόμιζε; πῶς δὲ τὸ σῶμα Ἐλισαῖος νεκρὸν ὄν, νεκρὸν ἀνέστη;

ιγ. Οὗτος γυναῖκα παρθένον ἐκιδ. τῷ γένει αὐτῆς λήφεται. Χήραν δὲ καὶ

(1) Ἰσ. 48.

(2) Παραλυμαίνηται. ὁρῶτε.

(3) Καὶ μὴ, ἀνάγν. ἔτω γὰρ ἔχει καὶ ἡ λατινικὴ μετάφρασις.

καὶ ἐκβεβλημένην καὶ βεβηλωμένην καὶ πόρνην, ταύτας ἔλῃψεται, ἀλλ' ἢ παρθένον ἐκ τῆς γένεος αὐτῆς λήψεται γυναῖκα.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Οὐδὲ χήραν ἐφάται γαμῆν αὐτῷ, ἐδὲ τετελευτηκότος ἀνδρὸς μονωθεῖσαν, ἔτ' ἀπηλλαγμένην ἔτι ζῶντος, ἵνα πρῶτον μὲν εἰς ἀβατον καὶ καθαράν ἀρχραν ὁ ἱερός ἀπόρος χωρήσῃ, καὶ μηδεμίαν κρᾶσιν αἱ γοναὶ πρὸς ἑτέραν οἰκίαν λαμβάνωσιν· εἴτα δ' ὅπως ἀκακώτοις καὶ ἀδιασρόφοις ταῖς ψυχαῖς σωερχόμενοι, ῥαδίως διαπλάτῃσι τὰ ἥθη καὶ τὰς τρόπους αὐτῶν. ὁλοκοὶ καὶ δούλωγοι διάνοιαι παρθεῖων πρὸς ἀρετῇ, εἰς διδασκαλίαν ἐτοιμότηται. ἢ δ' ἑτέρας πᾶσαν ἀνδρὸς λαβῆσα, κατὰ τὸ εἶκος ἀπειθεστέρα πρὸς μάθησιν, ἄτε τὴν ψυχὴν ἀκραιφνεστέλῃ ἐκ ἔχουσα, καθάπερ τινὰ λελασμένον κηρὸν εἰς τρανότητα τῶν ἐδωραφισμοῦν δογμάτων, ἀλλὰ τραχίαν ὑπὸ τῶν παρεγχαρᾶχθέντων τύπων. οἱ δυσεξάλειπτοι περιμύοντες, ἢ ἔ παραδέχονται σφραγίδας ἑτέρας, ἢ παραδεξάμενοι συγγέσσι ταῖς ἑαυτὸν ἀνωμαλίαις. παρθεῖον ἔν' ὁ ἀρχιερεὺς ἀγέδω γάμῳ ἀγνὴν, λέγω δὴ παρθεῖον, ἔ μόνον ἢ μὴ ἑτέρος ἐκ ὁμίλησιν, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἣ μηδεὶς ἄλλος ἀνὴρ ὠνομάδῃ διὰ τινων ὁμολογιῶν, καὶ ἀγνὸν τὸ σῶμα. Καὶ μετ' ὀλίγα. Πρὸς δὲ τῷ καὶ τὸ γένος ἠκρίβωσε τῶν μελλουσῶν γαμῶν, προσάξας τῷ μὲν ἀρχιερεῖ μνᾶσαι μὴ μόνον γυναῖκα παρθεῖον, ἀλλὰ καὶ ἱέρειαν ἐξ ἱερέων, ἵνα ἐκ μιᾶς οἰκίας, καὶ τρόπον τινὰ τῆς αὐτῆς αἵματος ὥσι νυμφίος τε καὶ νύμφη, πρὸς ἀρμονίαν ἐπιειξόμενοι παρ' ὅλον τὸν βίον κρᾶσιν ἡθῶν βεβαιωτέλῃ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος χάριν τοῖς ἱερεῦσι διαφερόντως περὶ τῶν γάμων νομοθετῆ; Ἐδεῖ τύπον εἶναι τὸν ἱερέα σωφροσύνης, καὶ ἵνα τὸ γένος ἀκραιφνὲς διαμείνῃ, μηδεμίαν ὑβρεως ἀφορμὴν τοῖς λοιδορεῖσιν βελομένοις παρέχον. διὸ καὶ ὁ θεὸς Ἀπόστολος, ἀγαθὴν ἔχειν μαρτυρίαν καὶ παρὰ τῶν ἑξῶθεν τὸν τῷ Θεῷ λατρυγῶντα διαγορεύει· ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τῆς διαβολῆς. τῆς χάριν τὴν μὲν Ἰσραηλίτιν πορνύσσαν ἀναρῶσαι κελεύει· τὴν δὲ τῆς ἱερέως θυγατέρα τὰ παραπλήσια τολμῶσαν ἐμπίπρασαι.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Γυναῖκα δεῖν παρθεῖον πρὸς γάμῳ φέρεσθαι κοινωνίαν, εὖ μάλα φησί, καὶ ἀνάμνησιν ποιῆται τὴν ἐξωσμένην. ἢ καὶ εἰς τύπον ἂν εἴη τῆς Ἰσδαίων σιναγωγῆς. ἐκβεβληται γὰρ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐνότητος. καὶ περὶ αὐτῆς φησὶ διὰ τῆς τῆς Προφῆτης φωνῆς· ὅτι αὐτῇ ἔ ἡ γυνὴ μου, καὶ ἐγὼ ἐκ ἀνὴρ αὐτῆς. ἡρμόσατο δὲ ὁ Παῦλος τὴν ἐξ ἑθνῶν ἐκκλησίαν, παρθεῖον ἀγνὴν τῷ Χριστῷ. Καὶ μετ' ὀλίγα. Εἰ δὲ δὴ βέλαιότις πρὸς τὸν ἐφ' ἐκάστῳ λόγον περιτρέπειν ἀξίως τῶν

ἀννοιῶν τὴν διώκων, φάμεν, ὅτι ψυχῇς βεβήλοις καὶ ἀνοσίαις ἀσυναφῆς ὁ Χριστός, ταῖς δὲ πανάγνοις καὶ καθαράις, οἷά περ παρθεῖοις, σώσει πνευματικῶς, καὶ ἐγκάρπας ἀποτελεῖ, καὶ γένος αὐτῆς οἰκῶν ἀποκαλεῖ. ὅσις γὰρ ἂν ποιῇ τὸ Ματθ. 12. 50. ἢ θέλημα τῆς πατρὸς μου. φησὶ, τῆς αὐτῆς τῶν ἑρανοῖς, ἑτός καὶ ἀδελφῆ μου, καὶ μήτηρ μου ἐστί.

Β **ΙΕ.** Καὶ ἔβεβηλώσει τὸ σπέρμα αὐτῆς ἐν τῷ λαῷ αὐτῆς. ἐγὼ Κύριος ὁ ἀγιάζων αὐτόν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. ἵνα τὸ ἅγιον σπέρμα ἀμιγρὲς μένῃ· καὶ ὡς χρὴ τὸν ἱερωμένον ἐπ' ἀληθείᾳ καὶ τύπῳ τὴν σινοικῆταν ἔχειν ὁμοτροπον.

ΙΖ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Εἰπον Ἀαρὼν, ἀνδρῶς ἐκ τῆς γένεος σου εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, ὃς τινὶ ἐάν ᾖ ἐν αὐτῷ μῶμος, ἔ προσελεύσεται προσφέρειν τὰ δῶρα τῷ Θεῷ αὐτῆς.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Οὐκ ἂν ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς ἐπ' ἀνευδήτοις αἰτίαις τὴν ἀνθρώπου φύσιν ἐγράψατο, ἐδ' αὖ ὡς ἀνέβρον τὸν ἡρώδησκότα σωματικῶς τῆς αὐτῷ σωτεταγμένης ἐξέπεμψε λειτουργίας· ἀλλ' ὡς ἐκ τύπου πάλιν τῶν σωματικῶν εἰς ἀσειότερας ἡμᾶς καταλεπλῶν βελας. καὶ τὸν ἐν ψυχῇ παθῶν τὸ πολυειδὲς ὑποφαίνει. Καὶ μετ' ὀλίγα. Πικρὸν τὸ χρησιμὸν δῆμα. τέλειται γὰρ ὁ νόμος, ἐκ κατὰ μόνων τῶν τῶν καὶ γεγονότων ἐξ Ἀαρὼν, ἀλλ' εἰς ἅπαν δῆκει τὸ γένος, καὶ κατὰ παντός αἵματος ἱερατικῆς, καὶ εἰς πάντα διέρπει χρόνον. δηλοῖ γὰρ οἶμα τῆς, τὸ, ἢ ἐκ τῆς γένεος σου εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. ἀπαρᾶδον γὰρ αἰέτως Θεῷ τὸ μὴ ἀμωμήτως ἔχον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τοιγαρὲν καὶ κατὰ παντός ἴοντα τῆς γένεος τὸν ἐπὶ τὸδε ποιῆται νόμον, ἀκρίβηλον ἑαυτῷ τὸ ἱερόν καὶ ἀπόλεκτον ἀποφαίνων γένος. τότε μὲν ὡς ἐν φυλῇ τῇ Λούϊ, καὶ ὡς ἐξ αἵματος Ἀαρὼν, καὶ γε μὴν ὡς ἐν γε τοῖς ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ τῷ μεγάλῳ καὶ κατ' ἀλήθειαν ἀρχιερεῖ, ὃ προσπεφύκαμεν διὰ πνεύματος, κοινωνοὶ καὶ μέτοχοι τῆς οἰκίας αὐτῆς φύσεως ἀναδεδειγμένοι.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Ἐν τοῖς ἐξῆς ἐρηυνῶναι τὸν μῶμον· ἐκ ἐν ἐπιμύσει ἀλλοτρίων μελῶν, ἐδὲ ἐν σιωτρίματι αἰός τιος. καὶ ἐπὶ μέρεσιν ἢ, τῶν δῶν μελῶν· ἔ τοσῶτον παραποδίζοντος τὴν ἐνέργειαν τῆς οὐδοῖας, ἀλλὰ παραβλάπτοντος τὴν οὐτρέπειαν ἢ τὴν ὁλοκληρίαν.

ΙΗ. Πᾶς ἀνδρῶς ὃς ἂν ᾖ ἐν αὐτῷ μῶμος, ἔ προσελεύσεται· ἀνδρῶς τυφλός, ἢ χωλός, ἢ κολοβορριν, ἢ ὠτότμητος, ἢ ἀνδρῶς ὃς ἐάν ᾖ ἐν αὐτῷ σύντριμμα χειρὸς, ἢ σύντριμμα ποδός.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διὰ δὲ τὸ Ἰσδαίων μεμψίμοιρον, ὅδε τὰς ἔχοντας τινὰ μωμον σωματικὸν λειτουργεῖν συγχωρεῖ, διὰ τῶν ἀκασίων παθημάτων ἀπαγορεύων τὰ γνωμικά. τυφλότης μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν, τὴν τῆς γνώμης αἰνίττεται, ἑξέρησιν· ἐκλομὴ δὲ ὥτος, τὴν παρακολῶ· εἰνὸς δὲ ἀφαίρεσις, τὴν διακριτικὴν τὴν ἀφαίρεσιν· ἀποκοπὴ δὲ χειρὸς, τὴν ἀργίαν τὴν πρακτικὴν· ἔτω καὶ τὰ ἄλλα νοητέον. τὰτε χάριν ἀρτιμελῇ κελούει καὶ ἱερεῖα προσφέρειν, τὰς προσφέροντας διὰ τῶν προσφερομένων κελούων ὑγιᾶς ἔχειν τὰς τῆς ψυχῆς ἐνεργείας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀνεπιτήδειος εἰς ἱεραργίαν ὁ νοητῶς τυφλωθεὶς, καὶ νῦν καὶ φρενὴ λελωβημένος· ὁμοίως καὶ χωλὸς ἀνὴρ, ὁρθοποδεῖν ἐκ εἰδώς. ἡ δὲ σιμότης, τὸ μὴ ἄγαν ὑγιᾶς καὶ ἀρετίως ἔχον ὡς ἐν αἰδήσει δηλοῖ, κατ' ὧν ἕκαστα τῶν πραγμάτων ἀριστα διακρίνοντες, τὸ κράττον ἐκλεγομένης. τὸ δὲ παρακεκόφθαι τὸ ἔς, τὸ δυσήκοον ὑπεμφύειν, ὥσαντι τὸ ἐκ μέρους δύπειθές, καὶ ἐκ ὁλοκληρώως δὴλῶσι εἰς ὑπακολῶν, ἢ τὴν ἐξ ὁρθότητος ἐπὶ τὸ χεῖρον παραφοράν. σωτήριμα δὲ χειρὸς καὶ σωτήριμα ποδὸς ἔχειν φημι τὸν ἐκ ὁλοκληρώως εἰς ἔργα θεῖα χωρεῖν διωάμενον, ἔτε μὴ ἀδιάβλητον ἔχοντα τὰ κατὰ Θεὸν διαβήματα. εἰς δ' ἂν ἔτοι οἱ ποιεῖντες τὸ ἔργον Κυρίως ἀμελῶς. ἐπιτήρει δὲ, ὅτι τῇ νοητῇ καὶ ὀλοτελεῖ χωλότητι, καὶ ἡ μετρία τὴν σκέλεος πλήρωσις ἐν ἴσῳ λελογισαί. τῷ γὰρ μηδόλως τὴν δρᾶν ἰχύται τῶν ἀγαθῶν, τὸ μὴ δρᾶν ὁρθῶς ἐν ἴσῳ κείσεται λόγῳ. φαίνοιτο δ' ἂν εἰκότως ἐν μὲν τῇ χωλότητι, τὸ μηδόλως· ἐν δὲ τῷ σωτήριματι, τὸ μὴ ὑγιᾶς.

κ. Ἡ κυρτός, ἡ ἔφηνλος, ἡ πιλλός (1) τὰς ὀφθαλμούς, ἡ ἀνθρωπος ὧ ἐὰν ἡ ἐν αὐτῷ ψάρα ἀγρία, ἡ λειχήν, ἡ μονόρχις.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κυρτὸν δὲ φησι τὸν οἰονεῖ κεκυφότα, καὶ κάτω βλέποντα νῶ, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν τοῖς σαρκικοῖς εἰρεΐδοντα, καὶ τὰ ἄνω φρονεῖν μὴ διωάμενον. ἔφηνλος δὲ (2) ἀρρώστημα καταμελαίνειν εἰδὸς τὴν ἐπ' ἀκρὸς δέρματος ὄψιν, ἐπ' αὐτοῖς δεικνύμενον μετώποις. ἐμφαίνει γὰρ μὴ νοητῶς τὸν ἀσχήμονα, καὶ οἰονεῖ πρόσωπον ἐκ ἔχοντα καθαρὸν, ἀλλ' ἐμφανὲς ἅπασιν τὸ ἀκαλὲς εἰς ζῶν, τὸν ὅδε κρυπτεῖν εἰδὸς τὸ συμβᾶν ἀρρώστημα. πιλλὸν δὲ τὰς ὀφθαλμούς, τὸν ἥκιστα μὲν τὴν βλέπειν ἐξεσημεῖον, ὑγιᾶς δὲ τὴν τοιοῦτον εἶναι ἔχοντα. ὁποῖοι τινὲς εἰσιν αἰρετικῶν πα-

Α δες, οἱ Θεὸν μὲν εἶναι πισθύνοντες τὸν πατέρα, τὸν γε μὴν ἐξ αὐτῆς φῶτα ἦν ἀνοητότατα διωθόμενοι. ἀποκωλύεται δὲ ἱεραργεῖν καὶ ὁ ψῶραν ἀγρίαν ἔχων. ἡ παρεκασέον τὰ ἐκλοπώτατα τῶν παθῶν, δριμυτέροις ῥύμασι καταχεόμενα τῆ νοός, καὶ ἐξ ἡδονῆς μὲν ἔχοντα τὴν ἀρχὴν, εἰς πικρόν γε μὴν ἐξοίχοντα τέλος. λιχλὴ δὲ πᾶν ὅτις παθὸς αἰετὶ διέρπον εἰς τὸ οὐρὸν, καὶ ἀκατάληκτον ἔχον τὴν εἰς τὸ χεῖρον ἐπίδοσιν.

Β **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Μονόρχιον δὲ φησι τὸν ἡμιάνδρον, καὶ οἰονεῖ παρακεκομμένον τὸ τελείως ἀνδροπρεπές.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀπαγορεύει δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸν ἐκλομῖαν, καὶ τὸν θλαδίαν. γόνιμον μὲν γὰρ εἶναι δεῖ τῶν ἀγαθῶν τὸν τῆς θείας θεραπείας φροντίζοντα.

κα. Πᾶς ὧ ἐστὶν ἐν αὐτῷ μῶμος ἐκ τῆ σπέρματος Ἀαρὼν τῆ ἱερέως, ἐκ ἐγγυῖ τῆ προσενεγκεῖν τὰς θυσίας τῷ Κυρίῳ, ὅτι μῶμος ἐν αὐτῷ· τὰ δῶρα τῆ Θεᾶ αὐτῆς ἐ προσελεύσεται **Γ** προσενεγκεῖν. Τὰ δῶρα τῆ Θεᾶ αὐτῆς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων, καὶ ἀπὸ τῶν **κβ.** ἀγίων φάγεται. Πλὴν πρὸς τὸ καταπέτασμα ἐ προσελεύσεται, καὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐκ ἐγγυῖ, ὅτι **Δ** μῶμον ἔχει. καὶ ἐ βεβηλώσει τὸ ὄνομα τῆ Θεᾶ αὐτῆς, ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ ἀγιάζων αὐτές.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ἀνέρος μὲν ὁμολογούμενος ὁ ὑπὸ μῶμῳ γραφίῳ· ἐργεταὶ δὲ ἐκ τῆ χρήσεως μεταλαχέειν τῆς ἀγίας **Ε** τροφῆς. φάγεται γὰρ ἀπὸ τῶν ἀγίων. **Φησί.** πλὴν πρὸς τὸ καταπέτασμα ἐ προσελεύσεται, καὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐκ ἐγγυῖ. οἱ γὰρ ἔτι ταῖς εἰς νῦν ἐσῶ κεκρυμμέναις ἀδελφείαις ἀνοχοί, μετὰ λήξειν ἂν τῆς δόξης Χριστοῦ, καὶ ἐκ ὧς ἐν τῇ αὐτῇ τῶν ἀγίων εἰς ἐπίδοσιν ἀγιασμοῦ, καὶ εἰς ἐδραιότητα νῆ, καὶ τὴν ἐφ' ἅπασιν τοῖς ἀρίστοις ἐρηρεσμένῳ διαμονῇ, ἀλλ' ὡς ἐν τρόπῳ τῷ πρέποντι τοῖς ἡρώσευκόσιν, εἰς ἀπόδοσιν τῆ κακῆς, καὶ εἰς κατάληξιν ἀμαρτίας, καὶ εἰς νέκρωσιν ἡδονῶν, καὶ εἰς ἀνάληψιν οὐδεξίας τῆς πνευματικῆς.

Ζ **κδ.** Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς πρὸς Ἀαρὼν καὶ τὰς υἱὰς αὐτῆς, καὶ πρὸς **κε.** πάντας τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ. (3) Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, **κς.** Εἰπον Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς· καὶ προσεχέτωσαν ἀπὸ τῶν ἀγίων τῶν ὧν

(1) Ἡ μὲν ἐν Φραν. καὶ ἡ ἐν Καντ. ἐκδοσ. πῖλλος, ἡ δὲ τῆ Ἀλδ. πῖλλος, ὁ δὲ ἐν ἀγίοις Κύριος. (ἐν τῷ προκειμ. ὑπομνημ.) πῖλλος.

(2) Ἐφηνλος δὲ τὸν τὴν ἐφηνλὶδα τὴν καλεσμένην, ἐπ' αὐτοῖς ἔχοντα μετώποις. ἀρρώστημα δὲ τῆς καταμελαίνειν εἰδὸς τὴν ἐπ' ἀκρὸς δέρματος ὄψιν. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 416.

(3) Ἐντεῦθεν ἀρχεται τὸ 22. κεφ. ἐν τῇ ἐν Φραν. ἐκδοσ. καὶ ἐν τῇ ἐν Καντ. καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς. ἐν ἑκατέρῳ δὲ τῶν κωδίκ. τὸ 21. κεφ. λήγει αὐτὰ τὸ 22. ἐν ταῖς ἐξημερίαις. ἐκδοσ. αὐθιγοὶ τὸ μὲν 1. ἐδ. κατὰ τὰς εἰρημ. ἐκδοσ. 25. πεποίηται, τὸ δὲ 2, 26. καὶ καθ' ἑξῆς. ὁμοίως τὰ λοιπά.

υἱὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐβεβηλώσασιν τὸ ὄνομα τὸ ἁγίον μου, καὶ ὅσα αὐτοὶ ἁγιάζουσιν. ἐγὼ Κύριος.

κζ. Εἶπον αὐτοῖς, ὅτι εἰς τὰς γενεὰς υἱῶν πᾶς ἄνθρωπος, ὃς ἂν προσέλθῃ ἀπὸ παντὸς τῆς σπέρματος υἱῶν πρὸς τὰ ἅγια, ὅσα ἂν ἁγιάζωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡ ἀκαθαρσία αὐτῶν ἐπ' αὐτῶν, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἀπ' ἐμοῦ. ἐγὼ Κύριος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ προσάγοντες τὰ ἱερά, Φησὶν, ἦτοι τὰ ἁγιαζόμενα παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὅσα ἂν ἀναδείξῃ εἰς θυσίαν τῷ Θεῷ, μὴ βεβηλόντων (1) αὐτῶν τὸ ὄνομα, προσάγοντες ἐπ' αὐτοῖς προηγουμένως, καὶ ἀναπίνοντες ἔχοντες ἔτι τὴν ἀκαθαρσίαν ὡς ἂν συμβαίνει παθεῖν, ἢ ἴσως ὅτι, Φησὶ, τὴν ἐσχάτην βουλήν ἀποτίσκει δίκην. » ἐγὼ γὰρ εἰμι Κύριος, ταῖς ἐν ἐμοὶ ψυχαῖς, εἰς ὃν εἰ καί τις ἁμαρτοὶ τυχὼν, ἔδωκεν ἔσται τὸ πλημμελές.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ τοιαύτη ἀπειλὴ κείται κατὰ τῶν προσιόντων ἀπλῶς εἰς τὰ παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἁγιαζόμενα, τί ἀντίποινα κατὰ τῆς εἰς τοσάτον καὶ τοῖστον μυήριον τολμήσαντος; ὅσω γὰρ πλεῖον τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς τολμήσῃ ἁψαδαί τε σώματος τῆς Χριστοῦ, παρὰ τὸ ἁψαδαί κριῶν ἢ ταύρων. Καὶ μετ' ὧν. Εἰ δὲ ὁ ἐν ἀκαθαρσίᾳ μόνον γενόμενος τῆς δὲ ἀκαθαρσίας τὸ ἴδιωμα τυπικῶς ἐκ τῆς νόμου μανθάνομεν· ἔτω φοβερόν ἔχει τὸ κρίμα, πόσω μᾶλλον ὁ ἐν ἁμαρτίᾳ ὢν, καὶ κατὰ τολμῶν τῆς σώματος τῆς Κυρίου, δεινότερον ἐπιπάσσεται τὸ κρίμα;

κη. Καὶ ἄνθρωπος ἐκ τῆς σπέρματος Ἀαρὼν τῆς ἱερέως, ἢ ἔστος λεπρῶς ἢ γονόρρυστος, τῶν ἁγίων ἐκ ἔδεται, ἕως ἂν καθαρισθῇ. καὶ ὁ ἀπλόμενος πάσης ἀκαθαρσίας ψυχῆς, ἢ ἄνθρωπος ὃς ἂν ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς κοίτης σπέρματος, κθ. Ἡ ὅστις ἂν ἁψήται παντὸς ἐρπετῆ ἀκαθάρτου, ὃ μιν αὐτὸν, ἢ ἐπ' ἄνθρωπον, ἐν ᾧ μιν αὐτὸν κατὰ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σύμβολον δὲ ἐν νεκρώσεως μὲν, ἢ λέπρα· δαπανᾷ γὰρ καὶ καταβόσκειται τὴν σάρκα, μετρίσει δὲ εἰς τὸ παρὰ φύσιν, καὶ ἄλλοις τῆς σώματος τὴν ὅψιν· γονόρροια δὲ, καρπογονίας

ἐστὶν ἀπόθεις, ῥέσεως εἰς τὸ μηδὲν τῆς φύσεως· ὅποιος ἂν τις ὁρῶτο καὶ ἄνθρωπος νῆς παρεκχέας εἰς παραφθοράν, καὶ μονονεχὶ δαπανώμενος εἰς ἀκαρπία. Καὶ μετ' ὧν. Συγκαταδικάζει δὲ ὡς περ αὐτοῖς, καὶ εἰ τις ἁψήται τυχὼν τῶν ἡρώων, λεπρῶ λέγω καὶ γονόρρυστος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διδάσκει πάλιν ἡμᾶς ἀνιγματοδῶς, ὡς ἀκάθαρτοι μὲν ἐν ἐγκλήμασι μολυσμῶν οἱ ψυχικοὶ ἐνοχοὶ πάθει. συγκαταμιαίνονται δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ θιγγάνοντες, ἦτοι κολλώμενοι κατὰ χεῖρας ταυτοβελίας ἢ ταυτοεργίας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐρπετὰ δὲ πικρὰ καὶ ἰοβόλα λέγεσθαι τε καὶ εἶναι Φαμεν τῆς οἷς περ ἂν εἴη πρόπον ὁ λόγος· ἰὸς Ψαλ. 13, 3. » ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖρα αὐτῶν· ὡς τὸ σῶμα » ἄρας καὶ πικρίας γέμει. εἰς δ' ἂν ἔτοι καὶ πρόγε τῶν ἄλλων. οἱ τὰ οὐρὰ διασρέφοντες, καὶ τοῖς ἀπλυσέροις τὸν ὀλέθρον πρόξενον ἐνηχῶντες λόγον.

λ. Ἡ ψυχὴ ἥτις ἐὰν ἁψήται αὐτῆς, ἀκαθάρτος ἐστὶν ἕως ἐσπέρας. ἢ Φάγεται ἀπὸ τῶν ἁγίων, ἐὰν μὴ λάσσηται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι, Καὶ δύνῃ ὁ ἥλιος, καὶ καθαρὸς ἔσται· καὶ τότε Φάγεται ἀπὸ τῶν ἁγίων, ὅτι ἄρτος αὐτῆς ἐστί.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὡρα γὰρ εἰδέναι κατὰ λέγεται, καὶ ὡς ἐπέφανεν ἡμῖν ὁ Ἐμμανὴλ· πρὸς αὐτῇ λοιπὸν τῇ ἐσπερᾷ. ταῖς ἐν τῷ τέλει τῆς ἐσπερᾷ καιρῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Μέχρις ἐσπέρας ἀκαθάρτος ὁ μεμολυσμένος. ἀμέτοχος δὲ καὶ τροφῆς ἁγίας καὶ ζωοποιᾶς, τὸν τῆς καθάρσεως περιμνήων καιρὸν.] ὕδατι δὲ λυσάμενος τῷ ἐκ βαπτίσματος, καὶ δύναντος ἡλίου, καθαρὸς, καὶ ἴδιον ἔχων ἄρτον τὸν ἐξ ἔραν καταβάνα.

λβ. Θνησιμαῖον καὶ θνητάλωτον ἢ Φάγεται, μιν αὐτὸν ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ Κύριος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Θνησιμαῖον καὶ θνητάλωτον ἢ μείον ἢ λέπρα τοῖς ἐφαπτομένοις τὸν μολυσμὸν ἐνήσει νοητῶς· τῆς μὲν θνησιμαίας, τὸ τελείως νεκρὸν καὶ ἀπεψυγμένον, ὡς ἐν ἐργοῖς τοῖς κατὰ τὴν σάρκα· τῆς δὲ θνητάλωτος, τὴν ὑπὸ τῷ διαβόλῳ πεσσαν ψυχὴν ἀναφανδὸν σημαίνοντος. χρῆμα δὲ ὅτι σωτήριον ἀποφαιτῶν ἀνδρῶν, νεκρὰ φρονεῖν ἐγνωκότος, καὶ ἀπεψυγμένους τὸν νῆν, καὶ τρέφοντος ὡς περ ἐφ' ἐαυτῷ τὸν Σατανᾶν· κατεδίει γὰρ ὅς ἂν ἔλοιτο ψυχᾶς· πῶς ἐκ ἂν εἴη σαφές τοῖς γε ἀληθῶς ἀρετίφροσι, καὶ ἀπω-

(1) Τὸ, μὴ βεβηλόντων, ἀντὶ τῆς προσεκτικῆς, μὴ βεβηλόντων, ἐκκλησίαν, ἢ εὐδοκίαν ἢ εὐνοίαν. καὶ γὰρ καὶ ὁ Εὐστάθιος ὡς τῷ 46 καὶ 47. τῆς ἰ τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδ. τὸ, εἰ δὲ καὶ αὐτοὶ φλογόντων, ἀναπίνουσι λέγων· Τὸ δὲ, εἰ δὲ καὶ αὐτοὶ φλογόντων, ἀντὶ τῆς, εἰ δὲ βέλονται φλογέταις καὶ αὐτοί. καὶ ἔστι χῆμα σωτήριον ἐκείνης, ἢ μόνον γοργόν, ἀλλὰ καὶ σεμνὸν διὰ τὴν ἀποσιώπην τῆς προαιρετικῆς ῥήματος. ἢ γὰρ καθαρῶς ἀνέχεται εἰπεῖν, εἰ βέλονται φλογέταις. ὅτι δὲ τὸ, φλογόντων, προσεκτικῶς ἐκείνῃ κατὰ Ἀττικῆς, χῆμα καὶ αὐτό ἐστιν ἐκκλησίαν, ἐκ ἀδελφόν ἐστι.

ἀπατάτω χωρεῖν παντός τῆ καταβολῆς αὐτοῦ
εἰς τὸν αἶμα διὰ τὸν αἵμα;

λγ. Καὶ φυλάσσονται τὰ φυλάγ-
ματα, ἵνα μὴ λάβωσι δι' αὐτὰ ἁμαρ-
τίαν, καὶ ἀποθάνωσι δι' αὐτά, [εἰάν
βεβηλώσωσιν αὐτά.] ἐγὼ Κύριος ὁ
ἀγιαζὼν αὐτούς.

λδ. Καὶ πᾶς ἀλλογενὴς ἐκ ἔδετα
ἁγία. πάροικος ἱερέως, ἢ μισθωτός,
ἐκ ἔδετα ἁγία.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πάροικος
δὲ ἱερέως καὶ μισθωτός ἐργεῖται τῶν ἀπαρ-
χῶν. ὁ μὲν πάροικος, ἐπειδὴ μὴ πάντες
γείτονες σωεῖσιν καὶ ὁμοτράπεζοι. δέος γὰρ
μὴ πρόηται τις τὰ καθιερωθέντα, προ-
φάσει χρησάμενος εἰς ἀσέβειαν ἀκαίρως
Φιλανθρωπία. Καὶ μετ' ὀλίγα. Γέρας τῶν ἱε-
ρέων ἔδοτέον, ὡς περ' ἄλλοις, ἐδὲ τοῖς πα-
ροίκοις, ἕνεκα τῆ γειννῆς ἐφαρμογῆς
ὡς ἔδωκεν. ἔτι γὰρ οἰκίας, ἀλλὰ γένους
ἐστὶν ἡ τιμή. ὁμοίως μέντοι μηδὲ μισθωτῶ
παρεχέτω, μήτε μισθόν, μήτε ὑπηρεσίας
ἀμοιβῇ ἱερὸν γέρας. χρῆσται γὰρ ἐστὶν
ὅτε ὁ λαβὼν ἀνέρος πρὸς αὐτὸν μὴ δέ. βέβη-
λα τὰ τῆς ὑπογνώσεως ἀθλα καὶ τῆς περὶ
τὸν νεὼν λειτουργίας ἀπεργασάμενος. δι'
ὧν αἰτίαν ἐδ' ἀλλογενεὶ σωδὼς ὁ νόμος
ἐπιτρέπει μεταλαμβάνειν τῶν ἁγίων, καὶ
ὑπατριδῆς ὡς τυγχάνη τῶν αὐτοχθόνων,
καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν ἀνε-
πίληπτος ὡς, ἵνα αἱ τιμαὶ μὴ νοθεύωνται,
μένωσι δὲ ἐν τῇ ἱερατικῇ τάξει βεβαίως
φυλαττόμενα.

κ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καὶ πᾶς ἀλλογενὴς,
τῆς ἐστὶν ὁ ἄνω πεπιεσμένος, καὶ Θεὸν ἐκ
εἰδὼς τὸν ἀληθινόν. [οἷς γὰρ ἐκ ἑνὸς τὸ
διὰ τῆς ἐν πνεύματι καὶ νοητῆς οἰκειότη-
τος σωδεῖσθαι Χριστῷ τῷ μεγάλῳ καὶ ἀλη-
θῶς ἱερεῖ, πῶς ἂν οἱ τοιοῦδε γένοιτο μέ-
τοχοι τῶν ἁγίων αὐτῶν;]

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Συναπλὴ δὲ τῶν
τὸν πάροικόν τε καὶ μισθωτόν. εἰς δ' ἂν
ἔτοι πάλιν, κατὰ γε τὸ αὐτῷ μοι δοκῶν,
οἱ κόσμῳ μὲν ζῶντες, καὶ αὐτῷ πολιτεύο-
μενοι, καὶ οἷον πατρίδα πεποιημένοι τῷ
γλῶ, διὰ γε τῆ μόνῃ φρονεῖν τὰ σαρκὸς,
ἐν ψιλῇ δὲ ὡς περ' καὶ μόνῃ παροικῶντες τῇ
πίσει τῷ εἰς Χριστὸν ἀγάπῃσιν. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Μισθωτός δὲ αὐτῶν, καὶ αὐτὸς πᾶς τὰς τὸ πι-
σεῖσθαι μόνον ἐκ αἰδοῖ τῇ πρὸς ἀλήθειαν
ἡρημένῳ, μισθὸν δὲ ὡς περ' τινὰ τῶν δοκῶν
εἶναι Χριστιανοὶ τὸ ἀρέσκειν τισὶ θηρώμε-
νοι, καὶ τὰς ἐκ τῶν ὠφελῶν δυναμένων
αὐτοὺς φροντίδας θωπυτικῶς ὑποτρέχον-
τες, καὶ πορισμὸν ποιεῖσθαι τῷ ὠφέλειαν,
καὶ φιλοκερδίας προκάλυμμα τὸ χρησο-
πές, καθάπερ προσωπεῖον ἑαυτοῖς περι-
πλάττοντες.

λε. Ἐάν δὲ ἱερεὺς κλήσῃται ψυχὴν
ἐγκλητὸν ἀργυρίῳ, ἔτος φάγεται τῶν
ἁγίων αὐτῶν καὶ οἱ οἰογενεῖς αὐτῶν,
καὶ ἔτοι φάγονται τῶν ἁγίων αὐτῶν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οἰογενεῖ
δὲ φησὶ καὶ ἀργυρῶν ἡ μεταδιδότω δε-
σποτῆς ἱερέως σιτίων καὶ ποτῶν ἐκ τῶν
ἀπαρχῶν. πρῶτον μὲν, ὅτι θεράποντι πό-
ρος εἰς ὁ δεσπότης, ὁ δὲ τῆ δεσπότης κλη-
ρος, αἱ ἱεραὶ Φιλανθρωπία, ἐξ ὧν ἀνάγ-
κη τὸν δεῖλον τρέφεσθαι· δεύτερον δ' ὅτι
τὰ γεννησόμενα πάντως ἀνάγκη μὴ δοῦν
ἀκοντάς· οἱ δ' οἰκέται, καὶ μὴ θέλωμεν,
ἅτε αἱ σωόντες καὶ σωδιδαιόμενοι, σιτία-
τε καὶ ποτὰ καὶ ὅσα τοῖς δεσπότης προδύ-
τρεπιζόμενοι, καὶ τραπέζαις ἐφεσώτες,
καὶ τὰ λάψανα ἐκκομίζοντες, καὶ μὴ
φανερῶς λαμβάνωσι, λάτρυα γὰρ ὑφαι-
ρήσονται, κλέπτειν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βια-
δύμενοι· ὡς ἀνδ' αἰὶς ἐγκλήματος, εἴπερ
ἐστὶν ἀδίκημα τὸ ἐκ τῶν δεσποτικῶν τρέ-
φεσθαι, καὶ ἑτέραν προσαρσασκιδάζεσθαι
κλοπῇ· ἵνα φωρὸς τρόπον πρὸς τῶν ἀνυ-
παυτῶν ζώντων ἀπολαύσῃ τῶν καθιε-
ρωθέντων. ὅπερ ἐστὶν ἀτοπώτατον. τρίτον
καὶ ἐκείνο χρὴ λογίζεσθαι, ὅτι τὰ τῶν ἀπαρ-
χῶν ἔτι παρ' ὅσον ἐπινέμεται τοῖς οἰκέταις
ὀλιγορηθῆσθαι διὰ τὸν δεσποτικὸν φόβον.
ἱκανὸς γὰρ ἔτος ἐπισομίζαν τῷ τινῶν ὀ-
χέρεαν, ῥαθυμεῖν ἐκ ἐφίσεως.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ἐκκλητὸν τε καὶ ἀργυ-
ρῶν ἡ μεταδιδότω, καὶ οἰογενεῖ πᾶς λέγων,] τὸν ἐν
πίσει γνήσιον καὶ οἰκῶν ἐν πνεύματι, καὶ
τιμῆς ἡγορασμένον, κατὰ τὸν μακάριον
Δ., Παῦλον. Χριστὸς γὰρ ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ
τῆς κατάρας τῶν νόμων, γενόμενος ὑπὲρ
ἡμῶν κατὰ χάριν.

Γαλ. 3. 13.

λς. Καὶ θυγάτηρ ἀνθρώπου ἱερέως
εἰάν γεννηταὶ ἀνδρὶ ἀλλογενεῖ, αὕτη τῶν
ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων ἔφαγεται.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῷ ἱερέως θυγατέ-
ρα φησὶ, καὶ εἰ ἔχοι τυχὸν τὸ συγγενὲς
ἁγίον, ἐδὲν ἀντεῦθεν ὠφελήθησθαι συ-
νημμένῳ ἑτέρῳ, τῆς ἐστὶν ἀλλογενεῖ, τῷ
μηδὲ μὴ οἰκῶν, μηδὲ μὴ ἐξ αἵματος
Ἰσραὴλ.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Θυγατέρα φησὶν ἱε-
ρέως τῷ ἐξ ὕδατος τε καὶ πνεύματος ἀνα-
γεννηθεῖσαν ψυχῇ. ἀλλὰ καὶ αὕτη, φη-
σιν, εἰ γένοιτο ἀλλογενεῖ, τῆς ἐστὶν ἁγίῳ
ἐκ ἔχοντι πρὸς Θεὸν πνευματικῶν, ἀμέ-
τοχος ἐστὶ τῶν ἁγίων.

λς. Καὶ θυγάτηρ ἱερέως εἰάν γε-
νηταὶ χήρα ἢ ἐκβεβλημένη, σπέρμα
δὲ μὴ ἢ αὕτη, ἐπαναστρέφει ἐπὶ τὸν
οἶκον τὸν πατρικὸν αὐτῆς κατὰ τὴν
νεότητά αὐτῆς· ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν
πατρὸς αὐτῆς φάγεται. [καὶ πᾶς ἀλ-
λογενὴς ἔφαγεται] ἀπ' αὐτῶν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Φιλανθρω-
πίας μετὸν νόμον ἐξῆς ἀναγράφει. εἰάν
θυγάτηρ φησὶν ἱερέως γημεμένη ἱερεῖ,
χηρὸς, τελευτήσαντος τῆ ἀνδρός, ἢ καὶ
ἐτι ζώντος ἀπαις καταληφθεῖσα, πάλιν
ἐπὶ τὸν πατρικὸν οἶκον ἀνερχέσθαι, μετα-
ληφθεῖσα τῶν ἀπαρχῶν. ὡς ἡνίκα παρ-
θεῖος

θεός ὡς ἐκοινωνεῖ. τρόπον γάρ τινα καὶ ἄνθρωπος ἀνθρώπος ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν Ἰσραὴλ, ὅς ἂν προσενέγκῃ τὰ δῶρα αὐτῆς κατὰ πᾶσαν ὁμολογίαν αὐτῶν, ἢ κατὰ πᾶσαν αἵρεσιν αὐτῶν, ὅσα ἂν προσενέγκωσι τῷ Κυριῷ εἰς ὀλοκαύτωμα. Δεκτὰ ὑμῖν ἄρσενά ἄμωμα ἐκ τῶν βεβηλωμένων, καὶ ἐκ τῶν προβάτων, καὶ ἐκ τῶν αἰγῶν. Πάντα ὅσα ἂν ἔχη μῶμον ἐν αὐτῷ ἔστω προσάξωσι Κυρίῳ, διότι ἔστω δεικτόν ἐστιν ὑμῖν.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Χήρα καὶ ἐκβεβλημένη διὰ τὴν εἰς Χριστὸν δυοσέβειαν ἢ τῶν Ἰουδαίων ἀνεδείχθη συναγωγῇ, καὶ μεμνημένων ἀκαρπὸς ἐν τῷ μηδὲν κεκλήσθαι τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν. [ἀλλ' ἐπαναστρέφει ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν αὐτῆς. κεκλησεται γὰρ καὶ αὐτὴ διὰ πίστεως πρὸς Θεόν. ἐπιγράφεται δὲ σὺν ἡμῖν πατέρα τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν, καὶ τῆς Χριστὸς γένειτ' ἂν ὁμολογίας μέτοχος.]

λη. Καὶ ἄνθρωπος ὅς ἂν Φάγῃ ἅγια κατὰ ἄγνοιαν, καὶ προσθήσεται τὸ ἐπίπεμπτον αὐτῆς ἐπ' αὐτῷ, καὶ δώσει τῷ ἱερεῖ τὸ ἅγιον.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὰ εἰς ὁσμὴν ὁσώδεις ἀνατεθειμένα, μόχοι τυχεῖν ἢ οἷς, ἀνεκομίζοντο μὲν ἐκ μέρους ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἐξαίρεσιν τῶν ἐντολῶν, ποδῶν τε καὶ κεφαλῆς καὶ πτερυγῶν, ἐὰν ὅτε καὶ νεφρῶν, ἔτρεφον δὲ τοῖς λειψάνοις τὰς ἱερεῖς. οἱ γὰρ ἐδιδόντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τῆς θυσιαστηρίας εἰσι, καθὰ καὶ ὁ θεαπέσιος ἔφη Παῦλος. ὡς ἂν ἄρα ἀνάγκη καθιερεῖσθαι Θεῷ τὸ ὑπὸ τῆς προσκομιδαίτης, κατὰ τὸν ἐκάστω πρέποντα νόμον. παραμυθεῖσθαι δὲ τῷ λοιπῷ σώματι τῆς θυσίας τὰς ὑπερβάς. εἰ δὲ δή τις ὅλον ὥσπερ δι' ὅλε τὸ δῶρον ἀπονοσφίσαιτο, καὶ ταῖς ἰδίαις ἀπονεμένης χρεῖαις, τεθυμιακῶς ἔδωκεν, ὡς ἅγια κατεδιδόκως ἐγράφετο νόμῳ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ τῆτο δεδράκασιν οἱ υἱοὶ Ἠλὶ τῆς ἱερέως, πρὸ θυσιῶν ἀρπάζοντες καὶ βεβηλῶντες τὰ ἱερά. ἀλλ' ἐκείνα μὲν ὡς ἐκείνα, καὶ γυμνῶν ἔχοντα τὴν ὑβριν, ἀναλόγως ἐκολάζετο. εἰ δὲ δὴ γένοιτο, Φησὶν, ἢ λήθῃ συνηρηπασμῶν, ἢ τὸ τοῖς νόμοις δοκῆν ἐκ ἀκριβοῦς ἐγνωκῶτα, δράσαι τί τοιοῦτον, ζημίαν ὑπομνήτω. [καὶ ἀποτινύτω μὲν τὸ ἴσον ἀμελητῇ, προσεπαγέτω δὲ τῷ τῷ καὶ τὸ ἐπίπεμπτον, ταῖς τῶν τῆς τιμῆματος πέμπτῳ μοῖραν.]

λθ. Καὶ ἔβεβηλώσασιν τὰ ἅγια τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἃ αὐτοὶ ἀναφέρωσι τῷ Κυρίῳ. Καὶ ἐπάξωσιν ἐφ' ἑαυτὰς ἀνομίαν πλημμελείας ἐν τῷ ἐδίδειν αὐτὰς τὰ ἅγια αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτὰς.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτε τὸ ἀγνοηθῆναι γραφῆς ἐκ ἐλπίθερον, τί ἂν οἰοιτό τις τὸ ἐξ ἀπονοίας καὶ θράσους; παραιτητέον δὴ ἐν οἷς ἐν φροντίδι τὰ ἱερά, μηδὲν πρὸ θυσίας οἰκείσθαι ζητεῖν, ἢ ἴσων, ὅτι δεινὰ πεπλημμεληκότες, ὁφλήσασιν δίκην, καὶ ὑπὸ θείαν ἔσονται κίνησιν.

μα. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, καὶ πάσῃ συνα-

γωγῇ Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὰς, ἄνθρωπος ἀνθρώπος ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν Ἰσραὴλ, ὅς ἂν προσενέγκῃ τὰ δῶρα αὐτῆς κατὰ πᾶσαν ὁμολογίαν αὐτῶν, ἢ κατὰ πᾶσαν αἵρεσιν αὐτῶν, ὅσα ἂν προσενέγκωσι τῷ Κυριῷ εἰς ὀλοκαύτωμα. Δεκτὰ ὑμῖν ἄρσενά ἄμωμα ἐκ τῶν βεβηλωμένων, καὶ ἐκ τῶν προβάτων, καὶ ἐκ τῶν αἰγῶν. Πάντα ὅσα ἂν ἔχη μῶμον ἐν αὐτῷ ἔστω προσάξωσι Κυρίῳ, διότι ἔστω δεικτόν ἐστιν ὑμῖν.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τοσαύτη γὰρ ἐστὶ πρόνοια ἢ μόνον τοῖς ἀνάγκαις τὰς θυσίας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἱερωμένοις. ὥστε οἱ δοκιμώτατοι τῶν ἱερέων ἀριστίνδην ἐπὶ ποδῶν ἄκρων ἐρδυνῶσιν ὅσα τε ἐμφανῆ, καὶ ὅσα ἐπὶ γαστρὶ καὶ μηροῖς ἀνακέκρυπται, μή τις βραχεῖα λώβῃ διαλέλῃ. τὸ δὲ ἀκριβὲς καὶ περιττὸν τῆς ἐξετάσεως, ἔχ' ἕνεκα τῶν καταδυομένων, ἀλλὰ τῆς περὶ τῆς καταδύοντος ὑπαίτις γίνεται. βλεπταὶ γὰρ αὐτὸς ἀναδιδάξαι διὰ συμβόλων, ὅποτε προέρχονται εἰς βωμὸς, ἢ δὲξομένοι, ἢ εὐχαριστήσαντες, μηδὲν ἀρρώστημα ἢ πάθος ἐπιφέρεισθαι τῇ ψυχῇ. πειράσθαι δ' ὅλῳ δι' ὅλων ἀκηλίδωτον ἀγάζειν, ὡς ἰδόντα μὴ ἀποσραφίῃαι Θεόν.

με. Καὶ ἄνθρωπος ὅς ἂν προσενέγκῃ τὰ δῶρα αὐτῆς κατὰ πᾶσαν ὁμολογίαν αὐτῆς, ἢ κατὰ πᾶσαν αἵρεσιν αὐτῆς, θυσίαν σωτηρίας τῷ Κυρίῳ, διατείλας εὐχὴν ἢ κατὰ αἵρεσιν ἢ ἐν ταῖς ἐορταῖς ὑμῶν, ἔκτε τῶν βεβηλωμένων ἢ ἐκ τῶν προβάτων, ἄμωμον ἔσαι εἰσδεκτὸν, πᾶς μῶμος ἐκ ἔσαι ἐν αὐτῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Σημεῖον τῆς ἀμώμου θυμῆτος. καὶ τὸ ὠτόμητον μὲν ἢ κολοβοκερκον εἰς τὴν ἰδίαν χρῆσιν ἀνιέει. θλαδίαν δὲ, ἢ ἐκτομίαν, ἢ ἀπεσπασμῶν ἔτε εἰς τὴν ἱεράν, ἔτε εἰς τὴν ἰδίαν. ὅτι τὸ ἄγονον μοχθηρότατον.

μς. Τυφλὸν ἢ συντετριμμένον ἢ γλωσσόμητον ἢ μυρμηκίῳ καὶ ψωραγχεῖντα ἢ λιχνῆας ἔχοντα, ἢ προσάξωσι ταῦτα τῷ Θεῷ, καὶ εἰς κάρπωσιν ἔστωσιν ἀπ' αὐτῶν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τυφλὸν εἰκοι λέγειν τὸν ἄσοφον καὶ ἀσώετον, καὶ φῶς ἐκ ἔχοντα θεῖον ἐν ἑαυτῷ. συντετριμμένον δὲ τὸν ὀλοτρόπως ἡρῶσηκότα, καὶ ὑγιὲς ἔδωκεν ἔχοντα, ἔτε μὲν ὀρθοποδεῖν διυμῶμενον. γλωσσόμητον δὲ τὸν ὀρθοπεῖν ἐκ εἰδότα, ἔτε μὲν ἀναφωγεῖν ἰσχύοντα τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως. μυρμηκία δὲ καὶ ἀγρία ψώρα καὶ λιχνῆς, αἱ πρὸς ἐπίδοσιν ἰόντα φαίνεται.

Cc cc

καὶ

καὶ πρὸς τὸ χαῖρον διανενδύκασί πως, καὶ ὅλῳ κατὰ βραχὺ διανέμεται τῷ σάρκα. τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ ἐν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἐκ ἀνακοπόμενα τῶν παιδῶν.

μζ. Καὶ μόχον ἢ πρόβατον ὠτόμητον, ἢ κολοβοκέρκον σφάγια ποιήσεις αὐτὰ σεαυτῷ, εἰς δὲ εὐχῆν σου δέχθησονται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὤτόμητον δὲ καὶ πρὸς γε δὴ τῷ τὸν κολοβοκέρκον, τὸν δυσπεπτην καὶ ἀνήκοον, καὶ τὸν μὴ μέχρι παντὸς ὀσχεύονα κατασημῶναι ἀν.

μη. Θλαδίαν καὶ ἐκλεθλιμμένον καὶ ἐκλομίαν καὶ ἀπεσπασμένον, ἔ προσάξετε αὐτὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ὑμῶν ἔ ποιήσετε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀπόβλητον δὲ ποιῆται τὸ ἄρσεν μὲν ὅσον ἦκει εἰς φύσιν, ἐνεργεῖν δὲ τὰ ἀρσένων ἔ δινώμενον, θλαδίαν δὲ λέγω καὶ ἐκλομίαν. εἰς δ' ἀν οἱ τοιοῦδε πάλιν οἱ ἐν ὑπολήψει μὲν ἀνδρίας τῆς εἰς ἀρετῇ, ἔ μὲν ἔτι καὶ ἐνεργοὶ πρὸς ἀρετῆς αὐχήματα. ξηροὶ δὲ ὡπερ καὶ ἀκαρποὶ, καὶ τὸ δινώμεναι καρποφορεῖν πολυτρόπως παρερημεῖοι. πλείους γὰρ ὅσος ἡμᾶς ἀνοσίων παιδῶν καταβιάζεται δῆμος εἰς τὸ ἀναλκίτε καὶ ἀδρανές· καὶ προσέτι τῷ τῷ μὴ ἰσχύσαι καρποφορεῖν. ταύτητοι, καθάπερ ἐγώ μαι, καὶ πολλοῖς ὀνόμασι τὸ ὀσχεύειν ὁ νόμος ἀποκαλεῖ. θλαδίαν γὰρ φησι καὶ ἐκλεθλιμμένον καὶ ἐκλομίαν καὶ ἀπεσπασμένον. παμπούκιλα γὰρ τὰ ἐν ἡμῖν πάθη, διὰ πολλῆς ὡπερ ἄγοντα τρίβας πρὸς τὸ ἀναλκίτε καὶ ἀδρανές.

μθ. Καὶ ἐκ χειρὸς ἀλλογενῆς ἔ προσοίσετε τὰ δῶρα τῷ Θεῷ ὑμῶν ἀπὸ πάντων τῶν ὅτι φθάρματά ἐστιν ἐν αὐτοῖς, [μῶμος ἐν αὐτοῖς,] ἔ δέχθησεται ταῦτα ὑμῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μυσαρὸν δὲ ὅτι πρὸς τέτοις ἐστὶ, καὶ διὰ χειρὸς ἀλλοτρίας τὰς ἱερουργίας καταδύειν Θεῷ, προσαπέφλωε, λέγων· καὶ ἐκ χειρὸς ἀλλογενῆς ἔ προσοίσετε τὰ δῶρα Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν. δι' ἃ σημαίνεται τυπικῶς, ὡς διὰ μόνου Χριστοῦ προσιτὸς ὁ πατήρ.

ν. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Μόχον ἢ πρόβατον ἢ αἶγα, ὡς ἂν τεχθῇ, καὶ ἔσαι ἐπὶ ἡμέρας ὑπὸ τὴν μητέρα αὐτῆς, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐπέκεινα δέχθησεται εἰς δῶρα, κάρπωμα τῷ Κυρίῳ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὰ πρωτότοκα τῶν θρεμμάτων εἰς τὴν ὀγδόην ἡμέραν

προσφέρεται διηγόρευσιν· Ἦδει τὴν αἰών γαστριμαργίαν· καὶ ὅτι τυχὸν ὑπερὰ φέρει αὐτὸ καὶ ὑβριδὲς θεασάμενοι, τῷ μὲν καθεξῆς, ἕτερον δὲ προσοίσκσι. τῷ χάριν ὑψιγνήτη προσσυνεχθῆναι προσέταξε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Τὸ ἀρτιγενὲς καὶ ὑπὸ τιτθον ἔτι σφάτλειν ἐκ ἐα,] δακνύς ὅτι τὸ ἀτελὲς ἔπω μὲν ἱερὸν, ἔτι δὲ ἀπαράδεκτον διὰ τῷ Θεῷ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰ τοίνυν προσκομιζόμενα ζῶα καὶ ἀνατιθέμενα τῷ Θεῷ, δὲν μὲν εἰναί φησιν ἐπὶ ἡμέρας ὑπὸ τῷ μητέρα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐπέκεινα δῶρον ἔσεσθαι εἰς κάρπωμα τῷ Θεῷ. ὀγδόῃ δὲ εἶναι φησιν τῷ ἀνασάσιμον τῷ Σωτῆρος ἡμέραν, καὶ ἀρχὴν ὡπερ αἰῶνος νέας, παριππύσαντος τῷ κατὰ τὸν νόμον ὡς ἐν ἡμέραις ἐπὶ ταῖς πρώταις. ἐκὲν ἀνέρον καὶ ἀπροσκόμισον τὸ ὡς ἐν χρόνῳ τῷ κατὰ νόμον, δῆλον δὲ ὅτι [τὸ] ἐν λατρεία σαρκικῇ. δῶρον δὲ ἡδὴ ὑπερσδεκλον τῷ Θεῷ πᾶν εἶτι λοιπὸν ἐν Χριστῷ κατὰ τὴν ὀγδόην καὶ ἐπέκεινα. ἀκατάληκτος γὰρ ἡ ἐν Χριστῷ κλήσις, ἀρχὴν ἔχουσα τῷ ἀνάσσειν. (1)

νε. Καὶ μόχον καὶ ἐκ ποιμνὸς πρόβατον, αὐτὴν καὶ τὸ παιδίον αὐτῆς, ἔ σφάξεται ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δέ γε μὴ συνδιόλυσθαι δὲν μητέρα τοῖς τέκνοις ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, τί ἂν εἴη; Νομοθετήσας εὖ μάλα τὰ ἐπὶ Χριστῷ, καὶ τῷ δι' αὐτῆς τελείωσιν προαναφωνήσας ἀσείως, ἐκ ἡγνόησιν, ὡς Θεός, τῶν Ἰσραήλων τὸ ἀπειθεῖν, καὶ τῆς Ἰερουσαλήμ τὸ δυσλῶιον, καὶ ὅτι ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας ὁλοφύρεθῃσονται μὲν ὡς Κυριοκτόνοι καὶ ἀγρίως πεπαρωνηκότες εἰς τὸν γόν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, πλὴν ἐκ εἰς ἅπαν ὁλοφύρεθῃ Ἰερουσαλήμ οἰκήσεται, μὲν δὲ ὡπερ ἔρημος τέκνων, τὸν τελευτάειον καὶ ἐν ἔχατοις περιμένοντα καιρὸν, κατ' ὃν καὶ αὐτὴ σωθήσεται, κατοπιν τρέχουσα τῶν ἐθνῶν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐν ταύτῳ δὲ οἰμαί τύπον ὡπερ τινὰ τὸ χρῆμα τιθεῖς εἰδήσεως ἀναγκαίας. ἦκιστα μὲν γὰρ οἰκήσεται τὰ ὄντα πρὸς τὸ μηδὲν, ἀκράτῳ φθορᾷ τυραννιμένᾳ· διαμικρὸν δὲ ὡπερ ταῖς διαδοχαῖς τῷ ἐν ἐκείνῳ, κακῆνο τυχὸν ἐν τῷ σωζόμενῳ, κατὰ γε τὸ συγγενὲς ἢ ὁμοειδὲς, τὸν εἰς ἅπαν ὀλεθρον τῶν ἰδίων κλισμάτων ἀποσοβέντος τῷ Θεῷ. Καὶ μετ' ἕτερα. Τετελεύτηκε μὲν γὰρ ἡ ῥίζα τῷ ἀνθρωπείῳ γένει οἵα τις μήτηρ, ὡς ἐν Ἀδὰμ, πλὴν οἱ ἐξ αὐτῆς, τῷ ἐστὶν ἡμῶς ἀνεσάλλομεν ἐν Χριστῷ, καὶ ἐσμεν καὶ σωζόμεθα, ζῶντες ἔχοντες αὐτὸν καὶ ῥίζαν ὡπερ τῷ γένει δούτεραν.

νγ. Ἐὰν δὲ θύσης θυσίαν εὐχὴν χαρμοσύνης Κυρίῳ, εἰσδεκλὸν ὑμῖν θύσατε

(1) Τὸ δὲ τὸ ὑπόμνημα ὅλον παρὰ τῷ κώδ. κέται ἐν τῷ 23. κεφ. τῆς Ἐξοδ. μέρος δὲ τῷ 24. κεφ. τῆς Ἐξοδ. τὰ δὲ ἐπόμενα ἐν τῷ 25. κεφ. τῆς Ἐξοδ. τὰ δὲ ἐπόμενα ἐν τῷ 26. κεφ. τῆς Ἐξοδ.

νδ. Θύσατε αὐτό. Τῇ τε ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Α
βρωθήσεται· καὶ ἐκ ἀπολείψετε ἀπὸ
τῶν κρεῶν εἰς τὸ πρωῒ. ἐγὼ Κύριος.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὰ κρέα τῶν ὑπὲρ
αἰνέσεως θυσιῶν, ὡς τὰ τῆ πάχα, αὐ-
θημερὸν ἐδίεομαι κελεύει, καὶ μὴ ὑπο-
λείπεισθαι. αἰνεσις γὰρ τῷ Θεῷ ἢ ἐν τῷ
μέλλοντι αἰῶνι ζωῇ, μηδὲν ἔχουσα νεκρό-
τητος λείψανον.

νε. Καὶ φυλάξαθε τὰς ἐντολάς-
μας, καὶ ποιήσατε αὐτάς. ἐγὼ Κύ-
ριος. Καὶ ἐ μὴ βεβηλώσητε τὸ ὄνομα
τῆς ἁγίας, καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν μέσῳ
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. ἐγὼ Κύριος ὁ ἁγιά-
ζων ὑμᾶς, Ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ
γῆς Αἰγύπτου, ὥστε εἶναι ὑμῶν Θεός.
ἐγὼ Κύριος.

Κ Ε Φ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
β. Μωϋσῆν, λέγων, Λά-
λησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἑορταὶ Κυρίου
αἱ καλέσετε αὐτάς κλητὰς ἁγίας,
αὐταὶ εἰσιν αἱ ἑορταί μας.

ΣΕΤΗΡΙΑΝΟΥ. Ἑορτῆς ἐστὶ καθάρσις Γ
διανοίας, καὶ σωειδὸς ἀνεπίληπτον.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Εἰσὶ τοίνυν
ἀριθμῷ δέκα ἑορταί, αἷς ἀναγράφει ὁ νό-
μος. πρώτη μὲν, ἣν ἀκέραια θειμάσθαι τις
ἀν ἰσως. αὕτη δέ ἐστιν ἡμέρα πάσα. δευτέ-
ρα δ', ἡ ἐξ ἡμερῶν ἐβδόμη, σάββατον αὐ-
τῷ Ἑβραῖοι παλῖν γλώτῃ καλεῖται. τρίτη
δὲ, ἡ μετὰ σιῶδον τῷ κατὰ τινὰ σελλῶν
νέαν νεομῶν. τετάρτη δὲ, τῶν διαβατη-
ρίων, ἡ καλεῖται πάχα. πέμπτη δὲ, ἡ τῶν
ἀσαχῶν ἀπαρχῇ, τὸ ἱερὸν δράγμα. ἕκτη
δὲ, ἄζυμα, μεθ' ἡ (2) τῆς τῶν ἐβδομάδων
ὄντως ἐβδόμη. ὀγδόη δὲ, ἱερομῶν. ἐνάτη
δὲ, νηστεία. δεκάτη δὲ, ἡ τῶν σκλῶν, ἥτις
ἐστὶν ἡ τῶν ἐτησίων ἑορτῶν συμπέρασμα,
εἰς τέλειον ἀριθμὸν δεκάδα τελευτῶσα.

γ. Ἐξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα, τῇ
δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ σάββατα ἀνά-
παυσις κλητὴ ἁγία τῷ Κυρίῳ. πᾶν Ε
ἔργον ἐ ποιήσετε· σάββατά ἐστι τῷ
Κυρίῳ ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρώτῳ τῷ σαββατικῷ
ἀνάπαυσιν ἁγίαν καλεῖ· ἥτις ἐστὶ σκία τῆ
ἀποκειμένης σαββατισμῷ τῷ λαῷ τῷ Θεῷ.
ἔτα τῷ τῆ πάχα, ἥς καὶ αὐτῆς τῷ πλή-
ρωσιν ὁ Σωτὴρ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῷ Θεῷ γε-
νησομένῳ προαγορεύει, ὅτε τῷ κοσμικῷ
ἀπολιπόντες Αἰγύπτου, διὰ τὸν ἄμνον τῷ
Θεῷ παρασησόμεθα Χριστῷ ἐλδύθεροι.

δ. Αὐταὶ αἱ ἑορταὶ τῷ Κυρίῳ κλη-
ταὶ ἁγία, αἱ καλέσετε αὐτάς ἑορτάς
ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

ε. Ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ ἐν τῇ τεσσα-
ρεσκαυδεκάτῃ ἡμέρᾳ τῆ μηνός, ἀνα-
μέσον τῶν ἑσπερινῶν πάχα τῷ Κυρίῳ.
ς. Καὶ ἐν τῇ πεντεκαυδεκάτῃ ἡμέρᾳ τῆ
μηνός αὐτῆς ἑορτὴ τῶν ἁζύμων τῷ Κυ-
ρίῳ. ἐπὶ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε.

Κ Β. (Ι)

ΑΔΗΛΟΥ. Σὺν τῷ προβάτῳ ἡδῖον καὶ
ἄζυμα, ἐ μὲν καὶ τὸν ἄμνον. ἀλλὰ τῆ
πάχα ἐστὶν ἡ ἑορτὴ, καὶ ἐκ τῆ κρατύντος
ὀνομάζεται ἡμέρα. ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ πεντε-
καυδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἡδῖον ἄζυμα, ἐ μὲν καὶ
τὸν ἄμνον, ἑορτὴ καλεῖται τῶν ἁζύμων.
διὰ τὸτο ἐν ἡ τεσσαρεσκαυδεκάτῃ, τῆ πά-
χα· ἡ δὲ πεντεκαυδεκάτῃ, τῶν ἁζύμων
λέγεται.

ς. Καὶ ἡμέρα ἡ πρώτη κλητὴ ἁ-
γία ἔσαι ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν
η. ἐ ποιήσετε. Καὶ προσάξετε ὀλοκαυ-
τώματα τῷ Κυρίῳ ἐπὶ ἡμέρας. καὶ ἡ
ἡμέρα ἡ ἐβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσαι ὑμῖν·
πᾶν ἔργον λατρευτὸν ἐ ποιήσετε.

*** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Λατρείαν ἐνταῦθα
τῷ δελεῖαν καλεῖ. ἐδὲν ἐν, Φησί, τῶν
δελοπρεπῶν, καὶ οἷον ἀνδραποδίζοντων
ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πρὸς Θεὸν ἀλλοτρίας, ἐργάσε-
θε ἐν σαββάτῳ, ὃ καταφορτίζει ὑμᾶς βάρ-
ει ἀμαρτημάτων. ἀνέσεως γὰρ καὶ ἀφέ-
σεως ἐστὶν ἡ ἡμέρα· καὶ ἐ χρητὴ σωδῆμοις
κακῶν τὸ ἄξιωμα αὐτῆς ἐνυβρίζεται.

θ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
ι. Μωϋσῆν, λέγων, Εἶπον τοῖς υἱοῖς Ἰσ-
ραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὅταν εἰ-
σέλθητε εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδωμι
ὑμῖν, καὶ θεριζήτε τὸν θερισμὸν αὐτῆς,
καὶ οἴσετε θραγμάτα ἀπαρχὴν τῆ θε-
ρισμῷ ὑμῶν πρὸς τὸν ἱερέα.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἑορτὴ δ'
ἐστὶν ἡ μετὰ τῷ πρώτῳ δὴθῆς ἡμέρα, ἥτις
ἀπὸ τῆ συμβεβηκότος ὀνομάζεται θραγ-
μα. τὸτο γὰρ ἀπαρχὴ προαγορεύεται
τῷ βωμῷ, καὶ τῆς χώρας ἣν ἔλαχε τὸ
ἔθνος οἰκεῖον, καὶ τῆς συμπάσης γῆς. ὡς
εἶναι τῷ ἀπαρχῇ καὶ τῆς ἔθνους ἰδίαν, καὶ
ὑπὲρ παντὸς ἀνθρώπων γενέας κοινῇ· καὶ
τὸν ὄντα Θεὸν θραπύειν ὑπὲρ τε ἑαυτῆς
καὶ τῶν ἄλλων, ὅτι πάμφορον γλῶ ἔλαχον.
Καὶ μετ' ὀλίγα. Πολλὰ μὲντοι διὰ τῆς ἀπαρ-
χῆς παρίσταται. πρῶτον μὲν, Θεῷ μνη-
μα· ἔπειτα, τῷ πρὸς ἀλήθειαν αὐτῷ τῆς
δουκαρπίας, ἀμοιβῇ δικαιοσύνης. κριτὴ δὲ
τὸ τῆς ἀπαρχῆς θραγμά, πρὸς τῷ τῶν
ὑποβεβιωκότων ἀνυπαίτιον χρησιν. ἐπεὶ δὲ
γὰρ ἔτ' ὀλίγα καὶ ἐκ πάντων ἀπάρχεσθαι.

Cc cc 2

τῶν

(1) Ἐν ταῖς εἰρημ. ἐκδόσ. 33. ἐστ.

(2) Μεθ' ἡ. ἀνάγν.

ἡ ἐβδομάδας ὁλοκλήρης. ἡ δὲ τῆς πεντηκοστής εορτὴ, μνήμη ἡ τῆς εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐπαγγελίας εἰσοδός. τότε γὰρ καὶ ἔπειρον, καὶ ἐξέριζον. ἐν γὰρ τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα ἡδίστον ἐρανόθεν φερόμενον.

**** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ.** Μετὰ τὸ θύσαι τὸ πάχος εἰς τριῶν ἡμερῶν, ταῦτέσι μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὰ προβάτα προσέτατε τὸ δράγμα εἰσφέρειν. ἵνα σημάνη τὸ ὄλογήμενον δράγμα ἐγειρόμενον ἐκ τῶν νεκρῶν μετὰ τρίτῳ ἡμέραν, τῆς γῆς αὐτῷ προσφύσεως, καὶ αὐτὸ αὐτὸ πάλιν κομιζομένη ἀπ' αὐτῆς ἐν τῇ ἀναστάσει τῆς μνήματος, καὶ μένοντος σὺν τοῖς μαθηταῖς τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς πεντηκοστῆς εἰσφέροντος αὐτὸ εἰς τὰ ἐπεράνια τῷ πατρὶ, τὸ πρωτότοκον τῶν πρωτοτόκων, ἡ ἀπαρχὴ ἡ ἀγία, τὸ δράγμα ὃ ἐδράξατο ἀπὸ Μαρίας, ἡ ἀγκάλη ἡ ἀγκαλιώδης ἐν Θεῷ, ὁ καρπὸς τῆς κοιτίας, ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἁλῶ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. [Εἰσχεκόμενε παραχρῆμα τῆς ἀγίας ἡμῖν πεντηκοστῆς προανατύπωσιν ἐναργῆ, ἐπὶ τῇ χρίσσει λέγων ἐπαριθμεῖν ἐβδομάδας τῇ τῆς δράγματος εἰσκομιδῇ.] Μετὰ γὰρ τὴν ἀναστάσιμον ἡμέραν ἐπὶ τῷ σιναγῶντι ἐβδομάδας, εορτάζομεν τὴν πεντηκοστήν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τῷ τύπῳ γὰρ ἀκολουθεῖντες τῷ παλαιῷ, τὰς πενήκοντα ἡμέρας ἀριθμεῖμεν· ἐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐτμήθη τὸ δράγμα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ τῆς ἀναστάσεως.

ΙΖ. Ἀπὸ τῆς κατοικίας ὑμῶν προσοίσετε ἄρτους ἐπίθεμα, δύο ἄρτους· ἐκ δύο δεκάτων σεμιδάλεως ἕσται ὁ ἄρτος ὁ εἷς, ἐξυμωμένοι πεφθίσονται πρωτογεννημάτων τῷ Κυρίῳ.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Δύο ἐξυμωμένους ἄρτους ἐκ πυρὸς γεγονότας ἔθος προσφέρειν, ἀπαρχὴν σίτης τῆς ἀρίστης τροφῆς· ἡ δὲ διότι πρὶν εἰς τὴν ἀνθρώπων χρῆσιν ἐλθεῖν τὸν ἐπέτειον καρπὸν τῆς νέας σίτης, πρῶτον γέννημα, καὶ ὁ πρῶτος περιφανὴς καρπὸς ἀπαρχὴν προσάγεται, ἵνα διὰ βραχέως συμβόλῃ παραφιλώσιν οὐχάρισον ἡθὺς· ἡ δὲ διότι κατ' ἐξοχὴν πρῶτον καὶ ἀριστον γέννημα ὁ τῆς σίτης καρπὸς ἐστίν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Δύο δὲ ἄρτοι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς προσεφέροντο, καὶ ὁ τρεῖς, εἰς ἀνδείξιν τῆς τῶν δύο ὑποστάσεων φανερώσεως, τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς πνεύματος. ὁ γὰρ πατήρ ἡδη προέγνωτο, πλὴν καὶ τῶν δύο τέτων γνωσάντων, ἔγνωμεν τὴν ἐν Τριάδι Θεότητα.

**** ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Πρωτόλειον τῆς εἰς καινότητῃ μελαπλάττομένης κλίσεως ὁ ἔμμανήλ. νοεῖται δὲ πρῶτος ἐν ἡμῖν, ὡς ἄρτος καὶ νέον φύραμα. Καὶ μετ' ὀλίγα. Νέον ὥστερ τι καὶ ἡμεῖς κεκλήμεθα φύραμα, τύπος δ' αὖν ἐστὶ καὶ τῆς σαφῆς ὁ ἐκ νέων

Α καρπῶν προσκομιζόμενος ἄρτος. ἀλλ' ἐκ εἰς ὁ ἄρτος, δύο δὲ χρίσσει προσάγεσθαι λέγει. δύο γὰρ οἱ λαοὶ, καὶ εἰ πρὸς ἐνότητα φαίνονται σιναγωγαί διὰ μεσίτην Χριστῶν. πλὴν ἐξυμωμένοι πεφθίσονται, φησί. καὶ τὴν τὴν ἀνιγμῶν; φέρε λέγωμεν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ζύμη δὲ ἐν ὁ Σωτὴρ τῆς θείας τε καὶ ἀσφαλτικῆς παιδούσεως τὴν οὐκλεῖτε καὶ ὀνησιφόρον διώκων παρκαίει, λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν Mat. 13. 33.
Β ἐρανῶν ζύμη, ἡ λαβῆσα γυνὴ ἐκρυψεν
» εἰς ἀλδύρε σατα τρία, ἕως ὃς ἐξυμώθη τὸ ἔλον. εἰσδιώκσα γὰρ εἰς νέον καὶ καρδίαν τῆς ἀσφαλτικῆς παιδούσεως ἡ ζωοποιὸς ἐνέργεια, ψυχλῶτε καὶ σῶμα καὶ πνεῦμα πρὸς ἰδίαν ὥστερ ποιότητα μετασχηματίζουσα τῇ τοιαύτῃ ζύμῃ πρέποι ἂν ὑπονοεῖν ἐξυμώσθαι τὰς λαοὺς, ὡς ἐν εἰδεί τῶν ἄρτων προσκομιζομένων· καὶ ἐκ δύο δεκάτων ἕκαστος, τὸ οἶονε διτλὸν τῆς παιδούσεως καταγράφοντος ἡμῖν ἀνιγματοδῶς τῆς τύπῃ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ μὲν γὰρ πάχος, καὶ τὴν διαβατήριον εορτὴν εορτάζοντες, τὰς ἄρτους ἀζύμους προσφέρειν ἐκελευόμεθα· μετὰ δὲ τὸ ἐξωνηθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀμαρτίας τῷ αἵματι τῆς Χριστοῦ, καὶ δεῖσθαι τῶν ἀσφαλτικῶν μαθημάτων τὸν σπόρον. καὶ καρπὸν ἐνεργεῖν, ἄρτους λοιπὸν ἐξυμωμένους ἐν τῇ πεντηκοστῇ προτρεπόμεθα.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρωτογεννημάτων φησὶν ἕσται ζύμη, καὶ διὰ τὸ τοιαύτω ἐκ ἀποσρέφομαι.

ΙΗ. Καὶ προσάξετε μετὰ τῶν ἄρτων ἐπὶ τὴν ἀμνὸς ἐνιαυσίος ἀμώμους, καὶ μόσχον ἕνα ἐκ βεκολίας, καὶ κριὸς δύο ἀμώμους, καὶ ἔσονται εἰς ὁλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ· καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν θυσία ὁσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τύπος δ' αὖν εἰς οἱ μὲν ἀμνοὶ, τῆς ἀγέλης τῶν πισθυσάντων· ἰσχυρὸς δὲ καὶ ἀνδρείος, ὁ μόσχος· ἡλικίας δὲ τῆς ἐντελῆς, ὁ κριός. ἐκέν οἱ πισθύνοντες διὰ τῆς κατανδρίσεως φιλεῖν τῶν γεωδεσέρων, ἀναθρόσκων εἰς τελειότητα τὴν ἐν Χριστῷ νοεμένην.

ΙΘ. Καὶ ποιήσετε χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἀμαρτίας, καὶ δύο ἀμνὸς ἐνιαυσίος εἰς θυσίαν σωτηρίας μετὰ τῶν ἄρτων τῆς πρωτογεννήματος.

*** ΚΤΡΙΛΛΟΥ.** Ὅρα τοίνυν σφραζομένη τῷ νοητῷ χιμάρῳ σιναγωγαί σκοντάς τὰς ἀμνὸς, καὶ σιναγωγαί τὰς ἄρτους. δεκτὴ γὰρ ἡμῶν ἡ καθιέρωσις, καὶ εἰς ὁσμὴν οὐωδίας ἡ νέα τε καὶ ἀσφαλτικὴ ζωὴ, συμπλαττομένη τῶν τινὰ τοῖς παιδημασί τῆς Χριστοῦ, καὶ τὴν αὐτὴν μέμνησιν ὑποτρέχουσα.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Σωτηρίας θυσία διακεκλήθη, φησὶν, ἡ τοιαύτη καλῶς. σώζει

σώζει γὰρ τὰς ὑπὲρ ὧν τὴν σφαγὴν ὑπέ-
μεινεν ὁ Χριστός, ἵνα ἐξέλθωσιν ἀμαρτίας
καὶ θανάτου, καὶ φθορᾶς ἀμείνων ἀπο-
τελεῖ τὰς σωτηριαμμένους αὐτῷ καὶ σωα-
ποδῶσιν αὐτὰς.

κ. Καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς με-
τὰ τῶν ἄρτων τῷ πρωτογεννήματος
ἐπίθεμα ἐναντίον Κυρίου μετὰ δύο ἄρ-
των, (1) ἅγια ἔσαι τῷ Κυρίῳ. τῷ
ἱερεὶ τῷ προσφέροντι αὐτὰ αὐτῷ ἔσαι.
κα. Καὶ καλέσεται ταύτην τὴν ἡμέραν κλη-

τὴν ἁγία ἔσαι ὑμῖν. πᾶν ἔργον λα-
τρευτὸν ἔποιήσετε ἐν αὐτῇ. νόμιμον
αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσῃ
κατοικίᾳ ὑμῶν. Καὶ ὅταν θερίζετε
τὸν θερισμὸν τῆς γῆς ὑμῶν, ἔσυντε-
λέσετε τὸ λοιπὸν τῷ θερισμῷ τῷ
ἀγρῷ σὺ ἐν τῷ θερίζειν σε, καὶ τὰ
ἀποπρίπτοντα τῷ θερισμῷ σὺ ἔσυν-
λέξεις· τῷ πλωχῷ καὶ τῷ προσηλύτῳ
καταλείψεις αὐτά. ἐγὼ Κύριος ὁ
Θεὸς ὑμῶν.

Κ Ε Φ.

Κ Γ. (2)

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
β. Μωϋσῆν, λέγων· Λάλη-
σον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέ-
γων, τῷ μηνὸς τῷ ἑβδόμῳ μιᾷ τῷ μηνὸς
ἔσαι ὑμῖν ἀνάπαυσις, μνημόσυνον σαλ-
πίγγων· κλητὴ ἁγία ἔσαι ὑμῖν.

ΑΔΗΛΟΥ. Μνημόσυνον σαλπίγγων, ἡ
τὴν τῆς σκλωποῖας. (3)

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐξῆς δέ-
εσιν ἱερομυθία, καὶ ὡς αἱ ταῖς ἀναγο-
μνάσις θυσιαῖς ἐν τῷ ἱερῷ σαλπίζαν ἔθος·
ἀφ' ἧς καὶ σαλπίγγων ἔτυμος ἐορτὴ προ-
σαγορεύεται, διτλὸν λόγον ἔχουσα· τὸν
μὲν, ἴδιον τῷ ἔθνεϊ· τὸν δὲ, κοινὸν ἀν-
θρώπων πάντων. ἴδιον μὲν, ὑπόμνησιν
τερασίων καὶ μεγαλουργηθέντος ἔργου, καὶ
ὅν χρόνον τὰ λόγια τῶν νόμων ἐθεσίσζετο.
τότε γὰρ ἀπ' ἑρανοῦ Φωνὴ σάλπιγγος ἐξη-
χῆται, ὡς εἶκος ἄχρι τῶν τῷ παντὸς φθά-
σαι περάτων. Καὶ μετ' ὀλίγα. Κοινὸν δὲ πρὸς
πάντας ἀνθρώπους ἐκείνο· ἡ σάλπιγξ ὁρ-
γανὸν ἐστὶ πολέμου, καὶ πρὸς ἀφ' ὅσων, καὶ
πρὸς ἀνέκκλητον. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος
θεήλατος πόλεμος, ὅτε ἡ φύσις ἐν ἑαυτῇ
φασιάσει, τῶν μερῶν ἀντεπιτιθεμένων ἀλ-
λήλοις. Καὶ μετ' ὀλίγα. Διὰ τὸτο ἐπ' ὧν ὅσον
ἐορτῇ ὁργάνου πολεμικῆς, σάλπιγγος, ἀπέ-
φωκεν ὁ νόμος, ἐπ' εὐχαριστίᾳ τῷ εἰρω-
ποῖσθαι Θεῷ. ὅς καὶ τὰς ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ
τὰς ἐν τοῖς μέρεσι τῷ παντὸς φάσεις ἀνε-
λάν, εὐθιμίας καὶ εὐετηρίας ἀπεργάσα-
το, μηδὲν ἐμπύρρομα καρπῶν φθορᾶς ἐά-
σας ζωπυρηθῆναι.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Οὕτω διδάξας ὅπως
χρὴ καὶ τῷ πάσῃ καὶ τῇ παντοκτοῦ ἐπι-
τελέσαι τὴν ἐορτὴν, διδάσκει καὶ τίνα χρὴ
πράξαι τῷ ἑβδόμῳ μῶνι. καὶ τῇ μὲν νεο-
μυθία, τῶν σαλπίγγων τὴν ἐορτὴν ἐπιτε-
λέσαι κελεύει· ἀνεμύνησκον δὲ αὐτὰς τῶν
ἐν τῷ Σινᾷ ὅροι γεγεννημένων σαλπίγγων,
ἡνίκα τὸν νόμον ὁ τῶν ὅλων ἐδεδώκει Θεός.
Ἐξδδ. 19. 16. Φωνὴ γὰρ [Φησι] τῆς σάλπιγγος ἡχεῖ μέ-
γα. τῇ δεκάτῃ δὲ τῷ μῶνι [τῷ ἑβδόμῳ]

νησεῖται κελεύει. ταύτῃ γὰρ τὴν ἡμέ-
ραν, ἱλασμὸς ἡμέραν καλεῖ. ταπεινώσατε
γὰρ Φησι τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἀπὸ εἰνάτης
τῷ μῶνι ἐσπέρας. καὶ πᾶσα ψυχὴ ἡτις
μὴ ταπεινωθῇσεται ἐν αὐτῇ, ἐξολοθρευ-
θῇσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῷ λαῷ αὐτῆς.
ἀλλ' [οἱ] Ἰσραῖοι κατὰ ταύτῃ τὴν ἡμέ-
ραν ἔσκυθρωπάσουσιν, ἀλλὰ γελαῶσι καὶ
παίξουσιν καὶ χορεύουσιν, καὶ ἀκολάστοις ῥή-
μασι καὶ πράγμασι κέχρωται, ἀντικρὺς
τῷ νόμῳ μαχομένοι.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Φέρε ἡδὴ καὶ ἐπὶ [τῷ]
τρίτῳ τῆς ἐορτῆς καιρῷ [τὰ] εἰκότα λέ-
ξωμεν. εἰκοτε τοίνυν ὁ ἑβδόμος μῶν τὸν ἐπὶ
σωτελείᾳ τε καὶ ἐπ' ἐσχάτοις ὑπαινίττεσθαι
καιρὸν. μῶν γὰρ ἑβδόμῳ πάντα τὰ ἐξ
ἀγρῶν ἔκ εἰς τὴν ἄλῃ ποδὶ συγκομιζέον,
ὡς τὰν, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἡδὴ τοῖς ἐκάστῃ θη-
σαυροῖς εἰσκληῖσθαι πρέπει. ὅτι παροίχε-
ται μὲν ὁ τῆς εὐκαρπίας καιρὸς, ἀνίσχει
δὲ ἡδὴ χειμῶνος ἀρχή, φθίνει δὲ ἡδὴ φυ-
τὰ, καὶ ἀνθή μαραίνεται. Φέρε δὲ ἔτι ὡς
ἐπί γε σφίσι αὐτοῖς τὰ ἐκ τῷ καιρῷ με-
θιστάμεντες, λέγωμεν· ὅτι πρὸς τέλος ἡδὴ
διέρποντος τῷ αἰῶνι τῷ τῷ, καὶ ὡς περ τι-
νὸς ἐπηρτημένους καὶ εἰσελαύνειν μέλλοντος
τῷ καὶ ὅν ἀνάγκη κολάζεσθαι τὰς φιλα-
μαρτήμονας, σωρεύσει μὲν ἕκαστος τὸ ἐξ
ἰδίων πόνων, εἴ γε σωφρονοῖ, καὶ ἐν τοῖς
ἄνω θησαυροῖς εἰσκομιεῖ. μεμνήσεται δὲ
λέγοντος τῷ Χριστῷ, μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν Ματθ. 6. 19,
θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὺς καὶ βρῶ-
σις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπτει διορύττεισι
καὶ κλέπτεισι· θησαυρίζετε δὲ μάλλον ἐν
τοῖς ἑρανοῖς. ἔκων ἐπέπερ ἐγγηγεμένους
Χριστῷ, τῆς σωτελείας ἡμᾶς εἰς ἀνάμνη-
σιν οἱ τῶν ἁγίων μυσαγωγῶν ἀποφέρουσι
λόγοι· ἄνω γὰρ καὶ κάτω διακεκράγασιν,
ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ συγκομιζέσθω, Φησὶν ἐν 1. Ἰωάν. 2. 18.
τοῖς ἑρανοῖς τὰ παρ' ἐκάστῃ λοιπόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐοικεν ὁ ἑβδόμος μῶν
τὸν ἐπὶ σωτελείας ἀνίττεσθαι καιρὸν. θη-
σαυρίζει γὰρ ἕκαστος τὰ ἐξ ἰδίων ἰδρώτων
ἀγαθὰ, καὶ τῆς εἰς αἰῶνα τρυφῆς τε καὶ
ἀνα-

(1) Μετὰ τῶν δύο ἁμῶν. αἱ πρεσβερίαι. ἐκδόσ.

(2) Τὸ δὲ τὸ κεφ. ἐν ταῖς εἰρημ. ἐκδόσ. συνήνεται τῷ προτέρῳ.

(3) Ἡ τῆς ἀκηγοτηγίας. ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς εἰς τὴν Γραφίαν, τὴν ἐν Φραν. ἐκδοθῆσ.

ἀναπαύλης ἐπιμελήσεται. [μεμνημένος ὅτι,
1. Θεσ. 4. 16. καὶ ἀφ' ὧν ὁ Θεσπείσιος Παῦλος, αὐτὸς ὁ
» Κύριος ἐν κελύσματι, ἐν Φωνῇ Ἀρχαγ-
» γέλῃ, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεὸς καταβήσεται
» ἀπὸ ἐρανῶν.]

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τινὲς (1) τὴν τῶν
σαλπείγων ἐορτὴν τὸ μέλλον δηλῶν. ἐν αὐ-
τῷ γὰρ ἡμελλε τῷ μὴν ἢ Φωνῇ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρημῷ συλλαμβάνεσθαι. διὸ καὶ ἐν
σκηναῖς βέλεται διάγειν τὸν Ἰσραὴλ τὰς
ἐπὶ τῇ ἡμέρας, εἰς τύπον τῆς μονήρης βίβ.
ἐκ πρώτου καὶ Ἰωάννης. καὶ ἔξοδον αὐτῷ
καλεῖ, διὰ τὴν ἀπὸ τῆς νόμου ἔξοδον ἐπὶ
τῷ χάριτι· καὶ σάββατα σαββάτων, διὰ
» τὴν παύσιν τῶν σαββάτων. καὶ ταπεινώ-
» σετε, Φησὶ, τὰς ψυχὰς ὑμῶν· μονονεχί
Ματθ. 3. 2. τὰ Ἰωάννης βοᾷ· μετανοεῖτε· ἡγγικε γὰρ
» ἡ βασιλεία τῶν ἐρανῶν. διὸ καὶ ἐξίλασμά
καλεῖ τὴν ἡμέραν· τέλος γὰρ ὁ Ἰωάννης
τῆς παλαιᾶς, καὶ ἀρχὴ τῆς καινῆς, ὡς
ὁ ἐωσφόρος. τὰ δὲ κάλλυντρα τῶν Φοινί-
κων, καὶ τὰλλα τὰ εἰρημικά φέρει τῆς Ἰορ-
δάνης ἢ ἐρημος. ἐν ἣ ἐκέρυττε καὶ διήγειν
Ἀσκ. 1. 80. ὁ βαπτιστής, ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτῆς,
δῆλον ὡς ἐν σκηναῖς.

γ. Πᾶν ἔργον λατρευτὸν ἐ ποιή-
σετε· καὶ προσάξατε ὀλοκαύτωμα
τῷ Κυρίῳ.

Λατρευτὸν. Ἄλλος Φησὶ, δαδύτῳ.

δ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋ-
ε. σὴν, λέγων, Καὶ τῇ δεκάτῃ τῆς μηνὸς
τῆς ἐβδόμης τέττα· ἡμέρα ἐξίλασμά,
κλητὴ ἀγία ἔσται ὑμῶν. καὶ ταπεινώ-
σατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, καὶ προσά-
5. ξατε ὀλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ. Πᾶν
ἔργον ἐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
ταύτῃ· ἐστὶ γὰρ ἡμέρα ἐξίλασμά αὐ-
τῇ ὑμῶν, ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν ἐναν-
τι Κυρίου τῆς Θεῶ ὑμῶν.

ΛΗΛΟΥ. Ἐν τῷ ἐβδόμῳ μὴν, ἡμέρα
δεκάτῃ, νηστεία· καὶ ἐν αὐτῇ ἔθυσον τὰ περὶ
ἁμαρτίας, καὶ τὰ περὶ καθαρισμῶν. καὶ αὕτη
ἡ ἡμέρα καλεῖται, σάββατα σαββάτων.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διὰ μὲν τῆς νηστείας, τῶν
σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν τὴν νέκρωσιν ὑποτυ-
πῶν· διὰ δὲ τῶν ὀλοκαυτωμάτων, τὴν εἰς
ὁσμὴν θυωδίας ὀλοτελῆ ἀνάθεσιν· διὰ δὲ
τῆς ἀργίας, τὸ, ὅτι προσήκει τῶν ἐπι-
γείων ἔδῃ ἀποπεραίνειν ἐτι κατασημαί-
νων ἀσείως.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡμέραν ἐξίλασμά
τὴν τῆς ἀσιτίας ὀνομάζει [ὁ νομοθέτης, καὶ
σφόδρα ὀρθῶς καὶ ἐννόμως, κατανεκρῶν
μὲν τὴν σάρκα καὶ τὰ αὐτῆς, θυωδιάζων
δὲ δὴ τῆς ἀρετῆς τὰς τρόπους.]

ζ. Πᾶσα γὰρ ψυχὴ, ἣτις μὴ τα-
πεινωθῇσεται ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύ-
τῃ, ἐξολοθρευθῇσεται ἐκ τῆς λαῶ

η. αὐτῆς. Καὶ πᾶσα ψυχὴ, ἣτις ποιή-
σει ἔργον ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ,
ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῆς λαῶ
αὐτῆς.

» ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἔργον δὲ παντὸς μὴ
καταλήγων κοσμικῶν, πάντη τε καὶ πάν-
τως ἐν ἐσχάτοις ἔσαι κακοῖς. ὁ παρέδειξεν
ἐναργῶς, ἐξολοθρευθῆσθαι λέγων ἐκ τῆς
B λαῶ αὐτῆς τὸν μῆτε νηστεύοντα, μῆτε μὴ
προσάγοντα τὴν ὀλοκαύτωσιν, καὶ τὸν ἐπὶ
ταῖς ἀργίαις περιῦβρίζοντα νόμον.

θ. Πᾶν ἔργον ἐ ποιήσετε, νόμιμον
αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσαις
ταῖς κατοικίαις ὑμῶν.

» ι. Σάββατα σαββάτων ἔσαι ὑμῶν·
» καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν,
ἀπὸ ἐννάτης τῆς μηνὸς, ἀπὸ ἐσπέρας
Γ ἕως δεκάτης τῆς μηνὸς ἐσπέρας σαβ-
βατιεῖτε τὰ σάββατα ὑμῶν.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μετὰ δὲ
τὴν τῶν σαλπείγων ἀγγελίαν νηστείας ἐορτή-
λῃ ἐορτῇ, τὴν μεγίστην Μωσῆς ἀνείπε,
πατρίῳ γλώττῃ σάββατον σαββάτων ὀνο-
μάσας. ὡς δ' ἂν Ἑλλῆνες εἴποιεν, ἐβδο-
μάδες ἐβδομάδων, καὶ τῶν ἀγίων ἀγιώ-
τερα, διὰ πολλὰ· πρῶτον μὲν ἐγκρά-
τειαν, τὴν αἰεὶ παραγέλλαι δια τε γλώττης
Δ καὶ γαστρός καὶ τῶν μετὰ γαστέρα, ἐπι-
δείκνυσθαι νυκτὶ διαφερόντως κελύβει. ἐξαι-
ρετον ἡμέραν ἀνάθεσιν αὐτῇ. σιτίων γάρ-
τοι καὶ ποτῶν μαθὼν ἀλογεῖν, τῶν ἔτι
ἀναγκαίων, τίνα ἐκ αὐτῶν ὑπερίδοι τῶν πε-
ρισσῶν; δεύτερον δὲ, ἐπειδὴ πᾶς ἀνάκει-
ται λιταῖς καὶ ἱκεσίαις, περὶ μηδὲν ἑτε-
ρον ἄχρης ἐσπέρας ἐξ ἐωθινῶν ἀνθρώπων
ἁολῶ ἀγόντων, ἢ δεκτικωτάταις θυγαῖς·
αἱ σπεύδουσι τὸν Θεὸν ἐξομολογεσθαι,
E παραίτησιν ἁμαρτημάτων αἰτεσιμῶν, καὶ
χρησά ἐλπίζοντων, ἐ δὲ αὐτῆς. ἀλλὰ διὰ
τὴν ἰλεων φύσιν, τῆς συγγνώμης πρὸς κο-
λάσεως ὀρίζοντος. τρίτον δὲ διὰ τὸν και-
ρὸν, ἐν ᾧ συμβέβηκε τὴν νηστείαν ἀγεσθαι.
κατὰ γὰρ τῆτον ἡδὴ συγκεκομίσαι πάν-
τα, ὅσα δι' ἑτέρας ὤρεγκον ἢ γῆ. καὶ μετ' ὀλίγου.
Ἡ δ' ἡμέρα τῆς νηστείας ἀγεται δεκάτῃ
μηνὸς, ὅτι ἡ δεκάς παντελεία.

Ζ ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σάββατα δὲ σαβ-
βάτων τὸν ἐπὶ τοῖς δεκατῶν εἶναι λέγων,
ἐφῆκε νοεῖν, ὡς ἐστὶ λοιπὸν ἀργίαν, τέττα
ὀλοτελῶς καὶ ὡς ἐν ὀλοκλήρῳ μέτρῳ τῶν
ἔργων ἀπόδεσις, δῆλον δὲ ὅτι τῶν εἰς
Φαυλότητά τε καὶ ἁμαρτίαν. καταλήγον-
τος δὲ τῆς αἰῶνος τέττα, καὶ μονονεχί κα-
τάγηρᾶσκότος τῆς καιρῶ, μοῖραν ὅλως ἐν
ἡμῖν ποῖαν ἂν ἔχοι λοιπὸν ἢ εἰς ματαιώ-
τητας σπεύδῃ, καὶ ἐχὶ δὴ μᾶλλον τὰ ἀμεί-
νω φρονήσομεν, τὴν τῷ Θεῷ θυμηρεσάτω
ἐπιτελῶντες ἀργίαν, καὶ τῶν εἰκαίων πε-
ρισσασμῶν ἀποφοιτῶντες εἰς ἅπαν;

ΤΟΥ

(1) Ἐννοητέον τὸ, φασί.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μονονυχί τὰ τῶ Ἰωάν-
Ματθ. 3. 2. νη βοᾷ, μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασι-
» λεία τῶν οὐρανῶν. (1)

ια. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
ιβ. Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς
Ἰσραὴλ, λέγων, τῇ πεντεκαδεκάτῃ
τῶ μηνὸς τῶ ἐβδόμῃ τῆς ἐορτῆς σκη-
νῶν ἐπὶ ἡμέρας τῷ Κυρίῳ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τελουταία
δέξις ἐορτῆς τῶν εἰαυσιαίων, προσαγο-
ρευομένη Σκηναί, καιρὸν ἔχουσα τὸν με-
τοπωρινῆς ἡμερίας. ἐξ ἧς δύω παρίστα-
ται τό, τε τὴν ἰσότητά τιμᾶν, τὴν δικαιο-
σύνης ἀρχὴν, καὶ ἀσκήσιον Φωτὸς συγγενῆ,
καὶ τὸ προσήκειν μετὰ τὴν ἀπάντων καρ-
πῶν τελείωσιν εὐχαριστεῖν τῷ τελεσφόρῳ.
Καὶ μετ' ὀλίγα. Καὶ μὴν εἰ σκηνῶν προσέ-
τακται διατᾶσαι τὸν χρόνον τῆς ἐορτῆς,
ἥτοι διὰ τὸ μηκέτι εἶναι χρεῖαν εἰς ὑπαι-
θρῳ διάγειν τὰ περὶ γεωργίαν ἐκπονέον-
τας. Καὶ μετ' ὀλίγα. Διὰ (2) τὰς εἰωθῆσας
βλάβας παρακολυθεῖν ἕκτε Φλογώσεως
ἡλιακῆς, καὶ Φωτὸς ὑετῶν. τὴν δὲ ὑπόμνη-
σιν τῆς τῶν προγόνων μακρᾶς ὁδοπορίας,
ὡς δι' ἐρήμης ποιεῖμενοι, βαθείαις σκηνῶν
πολυετῆς χρόνου καθ' ἑκάστον σαθρὸν εἰ-
διαυτῶντο. προσήκει δὲ καὶ εἰς πλῆθος πε-
νίας μεμνηθῆναι, καὶ ἀδοξίας εἰς δόξην, καὶ
εἰς εὐρίαν κινδύνων. πάλιν δὲ ταύτης τῆς
ἐορτῆς ἀρχὴν πεντεκαδεκάτῃ μὲν εἰς εἰ-
σατά, διὰ τὴν λεχθεῖσαν καὶ ἐπὶ τῆς
ἐαρινῆς ὥρας αἰτίαν. ἵνα μὴ μετ' ἡμέραν
μόνον, ἀλλὰ καὶ νύκτωρ πλήρης ὁ κόσμος
ἢ τῶ παγκάλῳ Φωτὸς, ἢ ἡλίου καὶ σεληνῆς
κατ' ἐκείνῳ τὴν ἡμέραν ἀλλήλοις ἐπανα-
τελλόντων ἀνταῖς ἀδιασκέτοις, αἷς μεθό-
ριον εἰς διακρίνει σκότος. ἐπὶ δ' ἡμέραις
ὀγδόλῳ ἐπισφραγίζεται, καλέσας ἐξόδιον
αὐτῷ· ἐκ ἐκείνῳ, ὡς εἶοικε, μόνον τῆς
ἐορτῆς, ἀλλὰ πασῶν τῶν ἐτησίων, ὅσας
κατηριθμήσαμεν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ. (3)
Σκηνοπηγίας δὲ ἄρα τριπόθητον ἐορτὴν
καταλογισθεὶς πᾶς τὴν τῶν σωμάτων ἀνά-
στασιν, ἀπαρχὴν ἐχόντων εἰς τὴν Χριστόν.

ιγ. Καὶ ἡμέρα ἡ πρώτη κλητὴ ἀ-
γία· πᾶν ἔργον λατρευτὸν εἰς ποιήσετε.

ιδ. Ἐπὶ ἡμέρας προσάξετε ὀλο-
καυτώματα τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡ ἡμέρα
ἡ ὀγδόη κλητὴ ἀγία· ἔσαι ὑμῖν. καὶ
προσάξετε ὀλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ·
ἐξόδιον ἐσὶ. πᾶν ἔργον λατρευτὸν εἰς
ποιήσετε.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τῇ δὲ πεντεκαδεκά-
τῃ τὴν ἐορτὴν τῶν σκηνῶν ἐορτάσαι νο-

μοθετεῖ, εἰ μέχρι τῆς ἐβδόμης, καθάπερ
ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐορτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀγδόην
» ταῖς ἐπὶ προσδεῖναι κελεύει. καὶ ἡ ἡμέρα
» γὰρ Φησὶν ἡ ὀγδόη κλητὴ ἀγία· ἔσαι ὑμῖν.
» καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα τῷ Κυρίῳ·
» ἐξόδιον ἐσὶ. πᾶν ἔργον λατρευτὸν εἰς ποιή-
» σετε. τὸ δὲ ἐξόδιον, τὸ τέλος σημαίνει
τῶν ἐορτῶν. ἡ δὲ τῶν σκηνῶν ἐορτὴ τῆς
εἰς ἐρήμῳ διαγωγῆς ἀνεμνήσκου. τὴν
» γὰρ καὶ ὁ νομοθετῶν ἔφη· ὅτι εἰ σκηνῶν
B» κατώκισα τῆς γῆς Ἰσραὴλ εἰς τὴν ἐξάγα-
» γέν με αὐτὰς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. τὴν χά-
» ριν κλάδοις δένδρων τὰς οἰκίας κοσμεῖν
διηγόρευσε. σινηρίδμησε δὲ τοῖς ἄλλοις
κλάδοις καὶ τὸν ἄγνον, ὡς σωφροσύνης
δηλωτικόν, καὶ ἡδονῆς σβεστικόν. Φασὶ γὰρ
αὐτὸν καὶ ἐοδίον, καὶ ὑποσπονδύμενον
σβεστικὸν τὴν Φλόγα τῶν ἡδονῶν. ἀλλὰ
τῶν ἐκ ἱατρικῶς προσέταξε χρῆσθαι
τοῖς τῶ ἄγνῳ κλάδοις, ἀλλὰ διὰ τῶ ὀνόμα-
T» τος εἰς τῆς σωφροσύνης τὴν μνήμην.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐξόδιον αὐτῷ καλεῖ, διὰ
τὴν ἀπὸ τῶ νόμου ἐξοδὸν ἐπὶ τὴν χάριν,
καὶ σάββατα σαββάτων, διὰ τὴν παύσιν
τῶν σαββάτων. (4)

ιε. Αὐταὶ αἱ ἐορταὶ Κυρίῳ, αἷς
καλέσετε κλητὰς ἀγίας, ὡς προ-
σενέγκαι καρπώματα τῷ Κυρίῳ, ὀλο-
καυτώματα καὶ θυσίας αὐτῶν, καὶ σπον-
δαῖς (5) τοῖς καθ' ἡμέραν εἰς ἡμέραν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πᾶσα ἡμέρα ἡμέρα, εἰ
ἢ προτέτακται ὡς εἰς ἀγία τὰ δέ τινα ποιεῖν
παρὰ τὰς λοιπὰς ἐξαίρετα, ἐορτὴ καλεῖ-
ται· εἰς πᾶσα δὲ ἐσὶ πανηγυρίς, ἀλλὰ κατὰ
τὸ νόμα, ὅτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ σιναγορίζονται
πάντα χρόνῳ. ὡς ἡ μὲν πανηγυρίς ἐσὶ καὶ
ἐορτὴ, ἐκ ἐπὶ δὲ ἡ ἐορτὴ καὶ πανηγυρίς.
οἷον σάββατα καὶ νεμῶναι, ἐορταὶ εἰσιν·
E» ἄζυμα δὲ, καὶ ἡμέραι τῶν ἐβδομάδων, καὶ
σκηνωποῖαι, εἰ μόνον ἐορταί, ἀλλὰ καὶ
πανηγυρεῖς. (6)

ισ. Πλὴν τῶν σαββάτων Κυρίῳ,
καὶ πλὴν τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ πλὴν
πασῶν τῶν εὐχῶν ὑμῶν, καὶ πλὴν τῶν
ἀκυσίων ὑμῶν, ἀλλὰ ὡς δώτε τῷ Κυρίῳ.

ιζ. Καὶ ἐν τῇ πεντεκαδεκάτῃ ἡμέ-
Z» ρα τῶ μηνὸς τῶ ἐβδόμῃ τῆς ἐορτῆς, ὅταν
συντελέσητε τὰ γεννήματα τῆς γῆς,
ἐορτάσετε τῷ Κυρίῳ ἐπὶ ἡμέρας. τῇ
ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ ἀνάπαυσις, καὶ τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἀνάπαυσις.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀνάπαυσις μὲν ἡ πρώτη
τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα, τὸν εἰς ἀρχαῖς τῶ
ἀνθρώπῳ καιρὸν ὑποφάνησα. ἀνάπαυσις
δὲ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομοῖς. ἐκ εὐρηται. τὰ αὐτὰ δὲ ἀνωτέρω φησὶ, καὶ ὁ Προκόπιος.

(2) Ἡ δὲ διὰ, ὁρᾷ. διὰ τὸ ἀνωτέρω, ἥτοι.

(3) Τῶ Ἀλεξανδρείας ἐσὶ, (κείμενον. εἰς Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 621.) καὶ ἕως ἐκάτερος τῶν κωδίκων ἐπιγράφει.

(4) Οὐ τὴν αὐτῇ καὶ ἐξόδιον καὶ σάββατα σαββάτων καλεῖ. ἀλλὰ τὴν μὲν τῆς νηστείας ἐορτὴν, σάββατα σαββάτων· τὴν δὲ τῶν σκηνῶν, ἐξόδιον.

(5) Σπονδαὶ αὐτῶν τὸ καθ' ἡμέραν. αἱ εἰρημ. ἐκδομοῖς.

(6) Ἐν τοῖς ἐκδομοῖς. ἐκ εὐρηται.

δὲ καὶ ἡ ὀγδόη, καὶ ὡς ἀνέβλεψεν Χριστὸς, προσηλώσας τῷ σαυρῷ τὸ καὶ ἡμῶν χειρογράφων.

ιη. Καὶ λήψετε ἑαυτοῖς τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ καρπὸν ξύλων ὡραίων, καὶ κάλλιυνθρα φοινίκων, καὶ κλάδους ξύλων δασεῖς, καὶ ἰτέας, καὶ ἄγνη κλάδους ἐκ χειμάρρος, καὶ εὐφρανθήσεσθε ἐναντίον Κυρίου τῷ Θεῷ ὑμῶν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας τῷ ἐνιαυτῷ.

Ωραῖον. Ἄλλοι, ἀδοξον. Κάλλιυνθρα φοινίκων. οἱ Ἄλλοι, βαΐα λουκά.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πάρεσι διὰ τέτων νοεῖν, ὅτι πάλιν ἡμῖν ἐν Χριστῷ τὰς ἐν παραδείσῳ τρυφὰς ἀπονέμει Θεός. Φυτῶν δὲ τῶν

ἀειθαλῶν οἱ κλάδοι, τὸ διώκετες τῆς χάριτος, καὶ τὸ ἀμάρταντον τῆς ἐλπίδος ἐφ' ἑαυτοῖς σημαίνουσι.

ιθ. Νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν· ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐβδόμῳ κ. εορτάσατε αὐτήν. Ἐν σκηναῖς καταικίσητε ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. πᾶς ὁ αὐτόχθων ἐν Ἰσραὴλ κατοικήσει ἐν σκηναῖς, ὅπως ἴδωσιν αἱ γενεαὶ ὑμῶν, ὅτι ἐν σκηναῖς κατώκησα τὰς γῆς Ἰσραὴλ, ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν με αὐτὰς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς τὰς εορτάς Κυρίου τῷ Θεῷ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.

Κ Ε Φ. Κ Δ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, "Εντειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ λαβέτωσάν σοι ἔλαιον ἐλαῖνον καθαρόν κεκομμένον εἰς Φῶς, καὶ ὕσαι λύχνον διαπαντός, Ἐξωθεν τῷ καταπετάσματός ἐν τῇ σκηνῇ τῷ μαρτυρίῳ. καὶ καύσουσιν αὐτὸν Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῷ ἀφ' ἐσπέρας ἕως πρωῒ ἐναντι Κυρίου ἐν δαλεχῶς, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τρεῖς ἐκ ἐξ ἑτεροειδῶν σπερμάτων, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἐλαίων. γνήσιον γὰρ ἀληθῶς, καὶ ἡ κεκαπηλωμένον ἐκ ἐκκλησίας τοῦ Φῶς τῷ Χριστῷ, καὶ ἐν τῇ τῶν ἀγίων διακονοῖτο Φωνῇ. καὶ πλῆσιον μὲν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων τοῖς ἐν χάριτι, μᾶλλον δὲ τοῖς ἐν νόμῳ καὶ ἐλάχιστον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὑπολύπεται διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ καθαροῦ βίβ πεφωτισμένον (1) ἐν μέσῳ τῷ κοσμικῷ σκότειος εἰς ἐτοιμασίαν τῆς ἐπιφανείας τῷ Κυρίῳ.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ὡς προσῆκε τὰς ἀρχιερεῖς, Φησί, λαμπρὸν ἐν διανοίᾳ περιφέρειν τὸν τῆς θείας ἀγάπης πυρσὸν, καὶ ἀδελεχῶς ἀπλόμενον, καὶ ἐναντι Κυρίου.

δ. Ἐπὶ τῆς λυχνίας τῆς καθαρᾶς καύσετε τὰς λυχνας ἐναντι Κυρίου ἕως εἰς τὸ πρωῒ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐν μὲν γὰρ τῇ ἐσωτέρᾳ σκηνῇ λυχνοὶ καίουσιν ἐπὶ ἑξαπλόμενοι τὸ πρωῒ, καὶ ὡς ἡ λυχνία Χριστός, ὡς ἐν τύπῳ πάλιν τὰς εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων αἰσιόοντας καταυγάζων Φωτί.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ μὲν καὶ τὸ ἀνακαίεσθαι τὸ πρωῒ τὰς λυχνας, κατασημειώνει ἐν τῇ ἐνανθρωπήσει τὸν καυ-

ρόν. διήνυσε γὰρ οἱ αἱ τῆς ἡμέρας, καὶ Φῶς ἀνέλαμψε νοητὸν, τῆς ἀρχαίας ἡμῶν ἀμαθίας ἐλαύνων τὸν σκότον, καὶ ὡς ἐν τάξει νυκτὸς τὴν ἐπισκήψασαν ταῖς ἀπάντων καρδίαις κατασκεδανύων ἀχλίῳ.

ε. Καὶ λήψετε σεμίδαλιν, καὶ ποιήσετε αὐτήν δώδεκα ἄρτους· δύο δεκάτων ἕσται ὁ ἄρτος ὁ εἰς. Καὶ ἐπιθήσετε ἐπ' αὐτὰς δύο θέματα, ἐξ ἄρτους τὸ ἐν θέμα ἐπὶ τὴν τράπεζαν τὴν καθαρὰν ἐναντι Κυρίου.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸν τῶν Ἀποστόλων προανατυπᾶσι χορὸν, ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐν μέσῳ ἔχοντες τὸν αἶνα καὶ ἐξ ἑρᾶν. τὸ δὲ, δύο δεκάτα ἕσται ὁ ἄρτος, τὸ ἐπίσης τέλειον τῶν μαθητῶν δηλοῖ, κατὰ θεωρίαν καὶ πράξιν. (2)

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Χριστὸς μὲν ὁ ἀληθὴς ἄρτος, οἱ δὲ δύο λαοὶ ἐκλυπνύονται τοῖς δύο θέμασι, καὶ ταῖς δύο δεκάταις, ἐξ ὧν ἕκαστος ἄρτος.

ζ. Καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τὸ θέμα λίβανον καθαρὸν καὶ ἅλα, καὶ ἔσονται οἱ ἄρτοι εἰς ἀνάμνησιν προκειμένοι τῷ Κυρίῳ.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Λίβανος δὲ καὶ ἅλας αὐτοῖς τὰ ἐπιπατρίσματα· τῷ μὲν λίβανι τὸ δωδὲς ἐν ἀγιασμῷ καὶ δωδὲς Χριστῷ τῷ γε μὲν ἁλὸς, τὴν φρονήσιν ὑπεμφαίνοντος. ὁ γὰρ ἀσιώμετος ἡ μωρὸς τῶν ἀγίων ὁ λόγος, ἀλλ' ἐν χάριτί τε καὶ ἁλατι Κολασ. 4. 6. ἡρτυμείης, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ χάριν διδὼς τοῖς ἀνέγκαις.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ δὲ τῷ λίβανι καὶ τῷ ἁλὶ, σύμβολον τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τῆς ἐπὶ πλείστον διηκείας δωδίκας, καὶ τῆς σωματικῆς τῶν φθαρμένων φρονήσεως, δωδία γὰρ λίβανι ἐπὶ πλέον διαμένει καὶ οἱ

(1) Ἰσ. πεφωτισμένους· ἀσαφὲς δὲ ἡ ἀνοία, καὶ μήτι κολοβόν ἐστι τὸ ὑπόμνημα.

(2) Ἄλλως πως ταῦτα ἐκπέφρασαι ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 346.

οὐ αὐτὸς κρεῶν φυλακτικοὶ καὶ τῶν ἐδεσμάτων ἀρτυτικοί.

η. Τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων προδίδεται ἐναντὶ Κυρίου διαπαντός παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, διαθήκη αἰώνιος.

ΑΔΗΛΟΤ. Καὶ ἐν σαββάτῳ ἡ προσφορά, ἐπὶ πληρώσει κόσμου, δηλῶσα τὴν πρὸς Θεὸν προσαγωγὴν.

ΚΥΡΙΑΔΟΤ. Σαββαλισμὸς νοητὸς καὶ ἀληθὴς ὁ τῆς τῆ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας καιρὸς. ἐν ὁφθαλμοῖς δὲ Θεοῦ τῶν ἀρετῶν ἡ πρόθεσις, καὶ μὴ καὶ ἐν ὁφθαλμοῖς Ἰσραὴλ· προδίδεται γὰρ Φησι τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐναντὶ Κυρίου διαπαντός παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, θεωμεῖν καὶ διωκεῖν ἀξίοντος τὰς ἀγίας ἐπισκοπῆς· ὁφθαλμοὶ γὰρ Κυρίου ἐπὶ δικαίαις, Φησί· τὰ δὲ Ἰσραὴλ, ὡς προσέχουσιν αὐτοῖς ὀφείλοντος, καὶ οἰονείπως ἐφιστάντος τῆς διανοίας τὸν ὁφθαλμόν, ὃ καὶ εἰς τύπον ἂν εἴη ὁ σωματικὸς.

θ. Καὶ ἔσται Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. καὶ φάγονται αὐτὰ ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ἔσι γὰρ ἅγια ἁγίων. καὶ τὸ αὐτῷ ἀπὸ τῶν θυσιαζομένων τῷ Κυρίῳ, νόμιμον αἰώνιον.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἀντὶ Θεοῦ οἱ ἱερεῖς. βρω-
Τωάν. 4. 34. μα δὲ αὐτῷ Χριστὸς καλεῖ τὴν πίσιν τῶν σωζομένων.

ΚΥΡΙΑΔΟΤ. Πρόκειται γὰρ ἡμῖν εἰς τροφὴν τὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συγγράμματα, τοῖς ἐν πίσει δεδικαιωμένοις, ἁγίῳ τε καὶ ἱερῷ γένει, λαοῖς τοῖς εἰς περιποίησιν καὶ ἐξαιλεγμένοις, καὶ τῇ τῆς ἀγίας πνεύματος χάριτι κατακεχρισμένοις.

ι. Καὶ ἐξῆλθεν υἱὸς γυναικὸς Ἰσραηλίτιδος, καὶ ἔτος ἦν υἱὸς Αἰγυπτίου ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· καὶ ἐμαχέσαντο ἐν τῇ παρεμβολῇ ὁ ἐκ τῆς Ἰσραηλίτιδος, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ Ἰσραηλίτης.

ια. Καὶ ἐπονομάσας ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς τῆς Ἰσραηλίτιδος τὸ ὄνομα κατηράσατο. καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς Μωϋσῆν. καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτῆς Σαλωμείθ θυγάτηρ Δαβρί ἐκ τῆς φυλῆς Δάν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΤ. Τὸ ὀνομάζειν ἀντὶ τῆς καταράσας· ἢ γὰρ κολάζει καὶ τὸ ἀκαίρως αὐτῆς φθιγγεῖν τὸν νομόν. τινὲς δὲ ὀνομάσαι, τὸ σαφηνίσαι φασὶ τὸ τετραγράμματον παρ' Εβραίοις ὄνομα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ Θεὸς καταρῶμενος, τίνα κελθεῖ Θεὸν ἕτερον εἰς τὴν τῆς ἀρετῆς βεβαίωσιν; Ἡ δὲ ὁ δὴλον ὅτι αὐτὸν κατ' ἐαυτῆς. ἐχρὴ μὲν ἐν παρεῖδαι τῆς φθιγγεῖν τὴν γλῶσσαν. προνοία δὲ τῆς δίκης, ἔτε ἀγαθὸν ὑπερβάλλον, ἔτε κακὸν ἐπισκιάζεται πρὸς ἔλεγχον ἀρετῆς

ἢ κακίας· ἵνα τὴν μὲν ἀποδοχῆς· τὴν δὲ, τιμωρίας ἀξιώσῃ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΤ. Ἐξ αἰγυπτίᾳ σέρματος ὁ βλασφημὸς. διὸ ἐχώριζε τῶν ἀλλοφύλων τὰς Ἰσραηλίτας ὁ Θεός, εἰς δὲ σέβειαν ἄγων αὐτὰς ἐξ αὐτῆς γενέσεως. ἐκ ἑκείνου δὲ νόμος κατὰ τῶν βλασφημούντων Θεὸν, ἀναβαλλομένης τῆς Θεοῦ, ἵνα ἐν ἔργῳ τὸν νόμον ἐκτελέγκῃ.

ιβ. Καὶ ἀπέθεντο αὐτὸν εἰς φυλακὴν διακρίναί αὐτὸν διὰ προσάγμα-
γ. τος Κυρίου. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
ιδ. Μωϋσῆν, λέγων, Ἐξάγαγε τὸν κα-
ταρσάμενον ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἐπιθήσουσιν ἅπαντες οἱ ἀκούσαντες τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὸν πᾶσα ἡ συναγωγὴ.

ιε. Καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λαλή-
σεις, λέγων πρὸς αὐτὰς, ἄνθρωπος
ἐὰν καταράσῃται Θεὸν, ἀμαρτίαν
ις. λήψεται. ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα Κυ-
ρίου, θανάτῳ θανατέσθω· λίθοις λι-
θοβολεῖτω αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ
Ἰσραὴλ. ἐὰν τε προσήλυτος ἐὰν τε
αὐτόχθων, ἐν τῷ ὀνομάσαι αὐτὸν τὸ
ὄνομα Κυρίου, τελευτάτω.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΤ. Ὃς ἂν κα-
ταράσῃται Θεὸν, ἀμαρτία ἐνόμος ἔστω·
ὃς δ' ἂν ὀνομάσῃ τὸ ὄνομα τῆς Κυρίου, θνη-
σκέτω. εὐγε, ὦ πάνσοφε, μόνος ἀμειγῆς
ἢ (1) κρατεῖς σοφίας, τῆς καταράσας χεῖ-
ρον τὸ ὀνομάζειν ὑπέληφας. ὃ γὰρ ἂν
τὸν μὲν βαρύντατον ἀσέβημα ἐργασμῶν
ἐπεκέφισες, διημαρτηκοῖς ἐπιεικέστερον
πράττων· κατὰ δὲ τῆς πρᾶντερον ἡδίκηκε-
ναι δόξαντος, τὴν ἀνωτάτω τιμωρίαν, θά-
νατον ὠρίζεις· ἀλλ' ὡς εἴκει, Θεὸς τὰ νῦν,
ἐχὶ τῆς πρώτης καὶ ἀγεννήτης τῶν ὅλων, ἀλλὰ
τῶν ἐν ταῖς πόλεσι μέμνηται· ψυδδώνυμοι
δ' εἰσὶ, γραφέων καὶ πλασῶν τέχνους δη-
μιουργοί. ἑοάνων γὰρ καὶ ἀγαλμάτων,
καὶ τοικτοτρόπων ἀφιδρυμάτων ἢ οἰκμε-
νη μετὰ γέγοναν, ὧν τῆς βλασφημίας
ἀνέχων ἀναγκαῖον, ἵνα μηδεὶς ἐδίζηται τῶν
Μωϋσεως γνωρίμων σωδὼς Θεοῦ προσή-
σεως ἀλογεῖν. ἀξιολογώτατη γὰρ αἰεὶ καὶ
ἐπαξιέρας ἢ κλήσις. εἰ δέ τις ὃ λόγῳ
βλασφημήσῃ εἰς τῶν ἀνθρώπων καὶ
Θεῶν Κύριον, ἀλλὰ καὶ τολμήσῃ ἀκαί-
ρως αὐτῆς φθιγγεῖν τὸν νομόν, θάνατον
ὑπομενᾶτω τὴν δίκην.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΤ. Πῶς νοητέον τὸ, ὃς
» ἂν καταράσῃται Θεὸν, ἀμαρτίαν λήψε-
» ται, ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα Κυρίου, θανάτῳ
θανάτεσθω; Ἐὰν τις βλασφημήσας τὸν
τῶν ὅλων Θεόν, ἐδέκω δὲ περὶ βλασφη-
μίας ἐγγεγραπτό νόμος. τῆς χάριν ὁ νο-
μοθέτης, τῆτον μὲν φυλαχθῆναι προσέ-
ταξεν. ἤρετο δὲ τῇ ὑπερβαίᾳ Μωϋσῆς τὸν
δεσπό-

(1) Ἰσ. 40.

δεσπότην Θεόν, τὴν χρὴ παθεῖν τὸν ἀλά-
στορα. ὁ δὲ, τὸν μὲν καταλδοθῆναι προ-
σέταξε, τῶν ἀκηκοότων τῆς βλασφημίας
πρώτων ἀφιστῶν τὰς λίθους. ἔθηκε δὲ
τὸν περὶ τῆς βλασφημίας νόμον. καὶ Θεὸν
μὲν ὁμωνύμως ἐκάλεσε τὸν ψευδώνυμον·
τὸν δὲ τέτρω λαιδορέμενον ἀμαρτάνειν μὲν
ἔφη, κολάσεως δὲ ἧκ ἔκρινεν ἄξιον. ἀμαρ-
τάνει δὲ ἔχ' ὁ δυσεβὴς τὸν ψευδώνυμον
βλασφημῶν Θεόν, ἀλλ' ὁ ἐκείνῳ πιστῶν
μὲν, λαιδορέμενος δέ. βλασφημεῖ γὰρ ὁ
σέβει. ἀμαρτίαν τοίνυν τῷ τοιαύτῳ ἐκά-
λεσε βλασφημίαν, ἡ δὲ διὰ τὴν τῆς βλασφη-
μίας ἀξίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῆς βλασφη-
μίας ὑπόληψιν. ἡ γὰρ ὡς ψευδώνυμον,
ἀλλ' ὡς ἀληθῆ Θεὸν βλασφημεῖ. τὸν μὲν-
τοι τὸν ἀληθινὸν βλασφημῶντα Θεόν, λί-
θοις ἀνακρεῖσθαι προσέταξε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὁ νόμος τῆς βλασ-
φημίας κατὰ τῶν ψευδωνύμων Θεῶν,
καὶ ὅς αὐτοὶ σέβοντες οἰοῦνται, ἀφῆκεν ἐν
τῷ πονηρῷ σινοῖν τὸ ἀμαρτήμα· ἡ γὰρ
ὑπόληψις ἀσεβεῖ, καὶ εἰ μὴ Θεὸς ὁ λαιδο-
ρέμενος· ἡ μὲν κολάζει τέτρω, εἰ τὰς μὴ
Θεὸς ἐδυσφημῆσαν· τὰς δὲ τὸν ἀληθῆ
δυσφημῶντας κολάζει, διὰ τῶν λίθων τῷ
ἀνακρεῖσθαι ἐλέγχων.

ιζ. Καὶ ἄνθρωπος ὅς ἂν πατάξῃ
ψυχὴν ἀνθρώπου, καὶ ἀποθάνῃ, θά-
νατῳ θανατεύσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Μάλα δὲ ἐκόντως
τοῖς περὶ τῆς βλασφημίας νόμοις, καὶ
τὸν περὶ τῆς Φόνης συνήψεν. ἐπεὶ δὲ ὁ βλασ-
φημῶν ἀνελεῖν μὴ δυνάμενος, τῇ γλώττῃ
βάλλει τὸν ποιητῆ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῇ ἰσότητι τὸ δίκαιον
ὀρίζεται, καὶ σινοῖν τοῖς περὶ Θεοῦ τὰ

Α περὶ ἀνθρώπων· ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἐναντίας,
τὰ περὶ ἀγάπης Θεοῦ καὶ τῆς πλησίον. ἔδδ
γὰρ διωκτὸν δυσεβεῖς εἶναι τὰς κατὰ ἀν-
θρώπων ἀδεμίτας.

ιη. Καὶ ὅς ἂν πατάξῃ κλῆνος, καὶ
ἀποθάνῃ, ἀποτισάτω ψυχὴν ἀντι-
ψυχῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δῆλον, ὅτι κλῆνος
ψυχῶν, ὡς ἀντιδύναμις κλῆνος. (1) ἴση δὲ ἡ
Β δικαιοσύνη πρὸς τὴν φονικὴν προαίρεσιν.

ιθ. Καὶ εἴαν τις δῶ μῶμον τῷ πλη-
σίον, ὡς ἐποίησεν αὐτῷ, ὡσαύτως
ἀντιποιηθήσεται αὐτῷ.

κ. Σύντριμμα ἀντὶ συντρίμματός,
ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὁφθαλμοῦ, ὁδόντα
ἀντὶ ὁδόντος, καθότι ἂν δῶ μῶμον
κα. ἀνθρώπου, ἔτω δόσετε αὐτῷ. Ὅς

Γ ἂν πατάξῃ ἄνθρωπον, καὶ ἀποθάνῃ,
κβ. θανάτῳ θανατεύσεται. Δικαίως μία
ἔσται τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ἐγγχωρίῳ,
ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ ὁφθαλμὸν ἀντὶ
» ὁφθαλμοῦ ἐκκόπτεσθαι, καὶ ὁδόντα ἀντὶ
ὁδόντος, καὶ ὅσα τοιαῦτα προσέταξεν;
Οὐχ ἵνα πάχῃ ταῦτα νομοθετήσας,
ἀλλ' ἵνα μὴ πράττωσι. τὰ γὰρ πάντα τὸ
Δ θεὸς τῷ πράξιν ἐκώλυσε.

κγ. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς τοῖς
ὑἱοῖς Ἰσραὴλ· καὶ ἐξήγαγε τὸν καθαρα-
σάμενον ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἐλι-
θοβόλησαν αὐτὸν λίθοις πᾶσα ἡ συ-
ναγωγὴ. καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐποίησαν
καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

Κ Ε Φ. Κ Ε.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ,
β. λέγων, Λάλησον τοῖς
ὑἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὅταν
εἰσέλθῃτε εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδωμι
ὑμῖν, καὶ ἀναπαύσεται ἡ γῆ, ἣν ἐγὼ
δίδωμι ὑμῖν, σάββατα τῷ Κυρίῳ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σάββατα σαββάτων
καλεῖται ἡ ἑορτὴ, καὶ ἡ ἐμελλεῖν ὁ τῆς
ἀφῆσεως καὶ τῆς μετανοίας καιρὸς ἀρ-
χεῖται διὰ (2) τῆς συλλήψεως τῆς Προδρο-
μῆς. ὅθεν καὶ κατ' ἐτυμολογίαν τὰ σαββά-
τα εἰν' ἰδεῖν (3) ὅτι σάββαθα (4) καλεῖ-
ται ἡ ἀφῆσις. ἀφῆσι δὲ αὐτῶν ἱερὰν τῷ
Κυρίῳ, ὅτι ἐβδόμη ἐστίν, ὅ ἐστι σαββά. (5)

γ. Ἐξ ἑτῆς ἀπερεῖς τὸν ἀγρόν σου,
καὶ ἐξ ἑτῆς τεμεῖς τὴν ἀμπελὸν σου, Η
καὶ συνάξεις τὸν καρπὸν αὐτῆς.

δ. Ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ ἐβδόμῳ, σάβ-
βατα. ἀνάπαυσις ἔσται τῇ γῇ, σάβ-
βατα τῷ Κυρίῳ. τὸν ἀγρόν σου ἡ ἀπε-
ρεῖς, καὶ τὴν ἀμπελὸν σου ἡ τεμεῖς.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Κελεύει
ἀργῶ καὶ ἀνάροτον τὴν χώραν εἰς ἑτῆς
ἐβδόμῳ, διὰ πολλὰ· πρῶτον μὲν, ἵνα τῷ
ἐβδόμῳ τιμῇ κατὰ πάντας χρόνους
ἡμερῶν καὶ μιλῶν καὶ ἐνιαυτῶν. ἐβδόμη-
τε γὰρ πᾶσα ἡμέρα ἱερὰ, τὸ καλεῖται
παρ' Εβραίοις σάββατον· μιλῶν τε ὁ ἐβ-
δομος κατὰ πᾶν ἔτος, ἑορτῶν ἔλαχε τῷ
μεγίστῳ. ὡς· εἰκότως καὶ ὁ ἐβδομος ἐνιαυ-
τὸς τῆς περὶ τὸν ἀριθμὸν σεβασμῶν τυχαῖν,
ἐκλετῆται. δεύτερον δ' ἐκείνο· μὴ πάν-
τα, φησὶν, ἴδι τὰ κέρδεις, ἀλλὰ καὶ ἐκὼν
ζημίαν ὑπόμεινον· ἵνα καὶ τῷ ἀκρίστῳ
βλάβῃ, εἴποτε γένοιτο, ῥαδίως ἐνέγκῃς,
ἀλλὰ μὴ ὡς ἐπὶ καινῷ καὶ ἐκὼν δυσχεραίνων
αἰθυ-
Dd dd 2

(1) Τὰ ἐπόμενα ἡ καὶ αὐτῶν τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Ἐστὶν ὑπολαβεῖν. αὐτ.

(3) Σαββαθά. αὐτ.

(4) Ὑπό. αὐτ.

(5) Σαββά. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

ἀδυναμίας. Καὶ μετ' ἄλλα. Τρίτον κάκεῖνο αὐ-
νίτλεοδαί μοι δοκεῖ, τὸ μηδεὶν προσήκειν τὸ
παράπαν ἀνθρώπου ἄχθαι βαρύνειν καὶ
πιέζειν. εἰ γὰρ τοῖς μέρεσι τῆς γῆς, ἃ
μήτ' ἡδονῆς μήτ' ἀλγηδόνος πέφυκε κοι-
νωεῖν μεταδοτέον ἀναπαύλης· πῶς ἔχι
μᾶλλον ἀνθρώποις, οἷς ὁ μόνον αἰσθησις
πρόσσειν ἢ κοινὴ καὶ τῶν ἀλόγων ζῶων,
ἀλλὰ καὶ λογισμὸς ἐξαίρετος, ὃ τὰ ἐκ
πόνων καὶ καμάτων ὀδυνηρὰ τραυτοτέραις
Φαντασίαις ἐντυπᾶται;

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ ἐπὶ ἔτη (1)
αὐτοῖς τὴν γῆν ἀπαγορεύει; Τὸ ἀπλῆσον
αὐτῶν κολάζει τῷ νόμῳ. ἐπειδὴ γὰρ τῷ
πλείονος ἐφείμενοι, διωκεῖς ἔπειρον, μὴ
διαναπαυομένη δὲ ἡ γῆ, ἐξιτήλας ἔφερε
τὰς καρπὰς· τῷ ἐβδόμῳ ἔτει ἀπαρτον
ἔασαι τὴν γῆν διηγόρουσε· τὰ δὲ αὐτομά-
τως φυόμενα τρυγᾶν ἢ θερίζειν ἐκώλυσε,
Φιλανθρωπίαν ἐκπαιδύων αὐτὰς. ἐκέ-
λευσε δὲ (2) σὺν αὐτοῖς καὶ χήρας, καὶ
ὀρφανούς, καὶ προσηλύτους ἔξωθεν (3) με-
ταλαβεῖν τῶν καρπῶν. πρὸς δὲ τούτοις
καὶ ἕτερον πραγματεύεται. καὶ γὰρ ἄφε-
σις ὀφλημάτων κατὰ τὸ δευτέρου ἐγένε-
το, καὶ τῶν δαλδόντων Ἑβραίων ἐλυθε-
ρία. διὰ τοιούτου καὶ τὸν Ἰσραηλῆα ἀρ-
γεῖν ἐνόμοθέτησεν. ἐλυθερίαν δὲ καὶ
ἄφεσιν σημαίνει τὸ ὄνομα. Ἰσραηλῆα δὲ
τὸ πενήτησόν προσαγορεύουσιν ἔτος. ἐπὶ
„ γὰρ φησὶν ἐβδομάδας ἐτῶν ἀριθμήσεις,
„ καὶ διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ ἐν πάσῃ
„ τῇ γῇ ὑμῶν τῇ δεκάτῃ τῷ μὲν τῇ ἡμέρᾳ
„ τῷ ἐξίλασμι· ἐν ᾗ, φησὶν, ἡμέρα ἰλεῖ-
„ μαί ὑμῖν, καὶ τὰ πεπλημμελημένα ὑμῖν
ἀφίημι. ἐν ταύτῃ μὴλύσατε τὸ τῆς ἀφέ-
„ σεως ἔτος. ἔτα κελεύει ἐν τῷ ἔτει,
καὶ τὸν ἀγρὸν ἀναλαμβάνειν τὸν πεπρα-
κότα, καὶ τὰς ἐν τοῖς ἀγροῖς οἰκίας, καὶ
χρεῶν ἀποκοπὰς γενέσθαι, καὶ παίδων
Ἑβραίων ἐλυθερίας. ἐπειδὴ δὲ εἰκὸς ἴσ-
τινὰς ἐνοχλεῖν τοῖς ὀφείλουσιν, ὡς τῷ τῆς
ἀφέσεως ἔτους πελάζοντος, ἀπηγόρευσε
καὶ τούτο γίνεσθαι παρ' αὐτῶν. ὥς δὲ περὶ
τῆς ἀναγκαίας μὴ ἐνδοιάζειν τροφῆς, ἄτε
δὴ μὴ γεωργῶντας τὴν γῆν ἐν τοῖς τῆς
ἀφέσεως ἔτεσι, ταῖς φιλοτίμοις ἐψυχα-
γώγησεν ὑποχέσεσιν. ἐπηγγείλατο γὰρ
ἐν τῷ ἔκλῳ ἔτει ὁ διπλασίαν μόνῳ, ἀλλὰ
καὶ τριπλασίαν αὐτοῖς πρόσδοτον [χορηγή-
„ σαι, ἀποχρῶσαν] καὶ ἐν τῷ ἔκλῳ καὶ ἐβδό-
„ μῳ ἔτει διαθρέψαι, καὶ μέχρι τῷ ὀγδόῳ
„ διαρκέσαι. ἀπερεῖτε γὰρ φησὶ τὸ ἔτος τὸ
„ ὀγδόν, καὶ φάγετε ἀπὸ τῶν γεννημάτων
„ παλαιὰ ἕως τῷ ἔτει τῷ ἐννάτῳ, ἕως ἂν
„ ἔλθῃ τὰ γεννηματα αὐτῆς. φάγετε πα-
„ λαία παλαιῶν. ἔτα τῇ μνήμῃ τῆς δευτε-
„ ρῆς

Α., τείας κρατῶν τὸν νόμον. ἐμὴ γὰρ ἐξί-
„ φησιν ἡ γῆ, διότι προσήλυτοι καὶ πάροι-
„ κοι ὑμεῖς ἐστέ ἀντὶ μου. ἐγὼ φησὶ ταύ-
τῳ ὑμῖν ἐδωρησάμην. τοιγάρτοι ὡς δε-
„ σπότης νομοθετῶ.

Ε. Καὶ τὰ αὐτόματα τὰ ἀναβαί-
νοντα τῷ ἀγρῷ καὶ ἐκθερίεις, καὶ
τὴν σαφυλὴν τῷ ἀγιάσματός σου ἐκ
ἐκτρυγήσεις. ἐνιαυτὸς ἀναπαύσεως
Β ἔσται τῇ γῇ.

Τῷ ἀγιάσματός σου. τὸ Σαμαρειτικόν,
τῶν χερσῶν σου. (4) Ἄλλος, τῆς νασηραίας.

Ζ. Καὶ ἔσται τὰ σάββατα τῆς γῆς
βρώματά σοι, καὶ τῷ παιδί σου, καὶ
τῇ παιδίσκῃ σου, καὶ τῷ μισθωτῷ σου,
καὶ τῷ παροίκῳ τῷ προσκειμένῳ πρὸς
σε. Καὶ τοῖς κτήνεσί σου, καὶ τοῖς θη-
ρίοις τῆς γῆς ἔσται πᾶν τὸ γέννημα αὐ-
τῷ εἰς βρῶσιν.

Η. Καὶ ἐξαριθμήσεις σεαυτῷ ἐπὶ
ἀναπαύσεως ἐτῶν, ἐπὶ ἔτη ἐπτάκις·
καὶ ἔσονται σοι ἐπὶ ἐβδομάδες ἐτῶν
ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη.

Δ ΔΗΛΟΥ. Τὸ ἐβδομον ἔτος ἡγιαζέτο
παρ' Ἑβραίοις. ἔτα, ὡς παρήρχοντο
ἐπὶ ἐβδομάδες ἐτῶν, ὅςτις τεσσαράκοντα
ἐννέα, ἀγιασθῶν τῶν ἐτῶν, τὸν ἐξῆς
ἐνιαυτὸν, ἥτοι τὸν πενήτησόν ἐόρταζον·
ὅς ἔχεν ἀρχὴν τῆς ὀγδόης, εἰς τύπον τῷ
μέλλοντος αἰῶνος τῷ μετὰ τὸν νῦν, τὸν εἰς
ἐβδομάδα εἰλόμενον· καθ' ὃν λύεται πᾶν
χρέος, καὶ ἐλυθερεῖται ἕκαστος, καὶ εἰς τὴν
παλαιὰν αὐτῷ πατρίδα ἐπανέρχεται.

Θ. Καὶ διαγγελεῖτε σάλπιγγος
φωνῇ ἐν πάσῃ τῇ γῇ ὑμῶν τῷ μηνί
τῷ ἐβδόμῳ τῇ δεκάτῃ τῷ μηνός. τῇ
ἡμέρᾳ τῷ ἐξίλασμι διαγγελεῖτε σάλ-
πιγγι ἐν πάσῃ τῇ γῇ ὑμῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. (5) Ὅταν ἡ ἀρχὴ
τῷ ἐνιαυτῷ παρὰ τοῖς Ἰσραηλῆαίς νομίζεσθαι
ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῷ ἐνιαυτῷ τῆς ἀφέσεως,
ἥτοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῷ ἐβδόμῳ μὲν, ἐν
ᾗ ἡ ἐορτὴ τῷ ἐξίλασμι ἐπετελεῖτο. καθ'
ἴστω (6) μόνῳ εἰσῆι ὁ ἱερεὺς εἰς τὰ ἅγια
τῶν ἁγίων. διὰ τούτου κυρίως αὐτὸ καλεῖ-
σιν οἱ Ἰσραῆλῆαίς ῥεσσαθὰ, (7) τατέσιν ἀρχὴ
τῶν ἐξ ὑπολοίπων μὲν τῷ ἐνιαυτῷ. κυ-
ρίως γὰρ ἡ ἀρχὴ (8) τῷ ἐνιαυτῷ, καὶ ὁ
πρῶτος μὲν ὁ Νισάν ἐστίν, ἥτοι ὁ Ἰαννουάριος,
ὁ καὶ Ἀπρίλιος. ἀλλ' ἐπείπερ ἐνιαυτὸν
ὅλον κελεύοντα σαββατίζειν τὴν γῆν, ἀρ-
χεται δὲ ἀναγκαίως ὁ σαββατισμὸς ἀπὸ
τῷ

(1) Ψευδὲς τὸ, ἐπὶ ἔτη. καὶ μήποτε ἐν τοῖς χειρογράφοις, ἐξ ὧν ταῦτα οἱ τῶν ἡμετέρων δὺν
κωδίκ. γραφεῖς εἰλήφασιν, ἐγγεγραπτό ἔτω· ζ' ἔτει. τατέσιν τῷ ἐβδόμῳ ἔτει. ὅπερ ἔχει ἡ ἐν Χάλ. ἐκδ.

(2) Γάρ. ἢ αὐτ.

(4) Χερσῶν, καὶ νασηραίας. ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς εἰς τὴν Γραφ. τὴν ἐν Φραν. ἐκδοθεῖσαν.

(5) Φησὶ δὲ τις ὡς ἡ ἀρχὴ τῷ ἐνιαυτῷ παρὰ τοῖς Ἰσραηλῆαίς νομίζεσθαι ὅταν ἡ ἀρχὴ τῷ ἐνιαυτῷ τῆς ἀφέ-
σεως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῷ ἐβδόμῳ κτ. ὁ τῆς Λύγ. κωδ.

(6) Ὅτε μόνον βατὰ τῷ ἱερῇ τὰ ἅγια, κτ. ὁ αὐτ.

(7) ῥεσσαθὰ. ὁ αὐτ.

(8) Ἀρχὴ γὰρ ἔχει ὁ Ἰαννουάριος, Νισάν λεγόμενος παρ' αὐτοῖς· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις, Ἀπρίλ. κτ. ὁ αὐτ.

τῷ καιρῷ τῷ σόφῳ, ὃ δὲ δὲ σπείρειν εἰκό-
τως ἀπὸ τῆ ἐβδόμῃ μῶος, εἰ ὡ σόφριμος
ὁ καιρὸς, τὴν ἀρχὴν ποιεῖται τῷ ἐνιαυτῷ
τῆς ἀφέσεως. διὸ καὶ σάββαλα σαββάτων
καλεῖται ἡ τοιαύτη ἐορτὴ, καθ' ἣν, ὡς
εἶρηται, ἔμελλεν ὁ τῆς ἀφέσεως καὶ τῆς
μετανοίας ἀρχεῖσθαι καιρὸς.

ι. Καὶ ἀγιάσετε τὸ ἔτος τὸν πεν-
τηκοστὸν ἐνιαυτὸν, καὶ διαδοῆσθε ἀφε-
σιν ἐπὶ τῆς γῆς πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν
αὐτήν. ἐνιαυτὸς ἀφέσεως σημασίας
αὕτη ἔσται ἐν ὑμῖν· καὶ ἀπελεύσεται
ἕκαστος εἰς τὴν κλῆσιν αὐτῆς, καὶ ἕκαστος
εἰς τὴν πατριὰν αὐτῆς ἀπελεύσεσθαι.

ια. Ἀφέσεως σημασίας αὕτη ἔσται
ὑμῖν, τὸ ἔτος τὸ πεντηκοστὸν ἐνιαυτός-
ἐστιν ὑμῖν. ὃ σπερεῖτε, ὃ δὲ μὴ ἀμῆσητε
τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα αὐτοῖς, (1)
ἢ ὃ τρυγήσητε τὰ ἡγιασμένα αὐτοῖς.

ΑΛΛΟΣ. Ἰωβὴλ, ἢ Ἰωβηλαῖος. Ἰω-
βὴλ ἐστὶν ὡσανεὶ διπλασιαζόμενος ὁ Θεὸς ὁ
Θεός. Ἰναὼ γὰρ καὶ Ἑλαὰ παρ' Ἑβραίοις
ὁ Θεὸς ὀνομάζεται· ἵν' ἐκ τῆς μάθης
ἁγίου ἀγίων εἶναι τὸτο τὸ ἔτος.

ιβ. Ὅτι ἀφέσεως σημασία ἐστίν.
ἅγιον ἔσται ὑμῖν· ἀπὸ τῶν πεδίων φά-
γεσθε τὰ γεννήματα αὐτῆς.

ιγ. Ἐν τῷ ἔτει τῆς ἀφέσεως ση-
μασίας αὐτῆς ἐπανελεύσεται ἕκαστος
εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὰς ἄλλο-
τριωθεῖσας κλήσεις οἶεται δὲν ἀποδίδωσθαι
τοῖς ἐξ ἀρχῆς κυρίοις, ἵν' αἱ κληρονομίαι
τοῖς γένεσι διαφυλάττωνται, καὶ μηδαίς
τῶν λῆξιν εἰληχότων εἰς ἅπαν σερεῖται
τῆς δωρεᾶς.

ιδ. Ἐὰν δὲ ἀποδῶ πράσιν τῷ πλη-
σίον σκ, εἰ καὶ κλήσῃ παρὰ τῶν πλη-
σίον σκ, μὴ θλιβέτω ἄνθρωπος τὸν

ιε. πλησίον. Κατὰ ἀριθμὸν ἐτῶν μετὰ
τὴν σημασίαν κλήσῃ παρὰ τῷ πλησίον,
κατὰ ἀριθμὸν ἐνιαυτῶν γεννημάτων

ις. ἀποδώσεται σοι. Καθ' ὅ,τι ἂν πλεῖον
τῶν ἐτῶν πληθυνεῖ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς,
καὶ καθ' ὅ,τι ἂν ἔλαττον τῶν ἐτῶν
ἐλαττονῇ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς· ὅτι ἀ-
ριθμὸν γεννημάτων αὐτὸς ἀποδώσε-
ταί σοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἴτε, Φησὶ, πωλεῖς, ἔτε
ἀγοράσεις, μὴ κακῶς ἀνῆρ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπειδὴ
καιροὶ συμπίπλῃσι πολλάκις ἀβέλῃτοι, δι-
ὅς ἀναγκάζονται τινες πιπράσκαι τὰ ἴδια
καὶ τῆς εἰς δέοντι τῶν χρεῖας προνόησε,
καὶ τῆς ὠνυμίας ἐκώλυσεν ἀπατᾶσθαι
τοῖς μὴ πιπράσκαι ἐφίεις, τῆς δ' ἐφ' οἷς

Α ὠνήσονται, μάλα σαφῶς ἀναδιδάξας. μὴ
γὰρ δίδοτε Φησὶ τὰς ἐπ' ἀκλήσια τιμὰς·
ἀλλὰ πρὸς ἐνιαυτῶν ὠρισμὸν ἀριθμὸν,
οἱ αὐτοὶ εἰσι πικτηκονταετίας. ὃ γὰρ κλη-
μάτων αἱ πράξεις, ἀλλὰ καρπῶν ὀφείλ-
σιν εἶναι, διὰ δὴ τ' ἀναγκαῖοτάτα· εἰ μὲν,
ὅτι σύμπασα ἡ χώρα κλήμα κέκληται, (2)
τῶν δὲ Θεῶν κλημάτων ἔχ' ὅσιον ἄλλος ἐπι-
γράφεται δεσπότης· ἕτερον δὲ, λῆξιν ἀπο-
νεύμεται ἐκαστῷ τῶν κληρῶν, ἧς σερεῖ-
θαι τὸν λαχόντα ἐκ ἐδικαίωσιν ὁ νόμος.

ιζ. Μὴ θλιβέτω ἄνθρωπος τὸν
πλησίον. καὶ φοβηθήσῃ Κύριον τὸν
Θεόν σκ. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

ιη. Καὶ ποιήσετε πάντα τὰ δικαιώματά-
μα, καὶ πάσας τὰς κρίσεις μα, καὶ
φυλάξετε, καὶ ποιήσετε αὐτὰ, καὶ
κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς πεποιθότες.

ιθ. Καὶ δώσει ἡ γῆ τὰ ἐκφέρια αὐτῆς,
καὶ φάγεσθε εἰς πλησμονήν, καὶ κα-
κ. τοικήσετε πεποιθότες ἐπ' αὐτῆς. Ἐὰν
δὲ λέγητε, τί φαγόμεθα ἐν τῷ ἔτει

τῷ ἐβδόμῳ τῷ, εἰ μὴ σπεύρωμεν
μηδὲ συναγάγωμεν τὰ γεννήματα
κα. ἡμῶν; Καὶ ἀποσελῶ τὴν εὐλογίαν μα
ὑμῖν ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐκτῷ, καὶ ποιήσει
τὰ γεννήματα αὐτῆς εἰς τὰ τρία ἔτη.

ιβ. Καὶ σπερεῖτε τὸ ἔτος τὸ ὄγδον, καὶ
φάγεσθε ἀπὸ τῶν γεννημάτων πα-
λαιὰ ἕως τῆς ἑνάτης· ἕως ἂν
ἔλθῃ τὰ γεννήματα αὐτῆς, καὶ φά-
κγ. γεσθε παλαιὰ παλαιῶν. Καὶ ἡ γῆ ὃ
πραθήσεται εἰς βεβαίωσιν· ἐμὴ γὰρ

ἐστὶν ἡ γῆ, διότι προσήλυτοι καὶ πά-
κδ. ροικοὶ ὑμεῖς ἐστέ ἐναντίον μα. Καὶ κα-
τά. τὰ πᾶσαν γῆν καταχέσεως ὑμῶν,

Ε λύτρα δώσετε τῆς γῆς.

κε. Ἐὰν δὲ πένηται ὁ ἀδελφός σκ
ὁ μετὰ σκ, καὶ ἀποδῶται ἀπὸ τῆς κα-
ταχέσεως αὐτῆς, καὶ ἔλθῃ ὁ ἀγχι-
σεύων ὁ ἐγγίζων αὐτῷ, καὶ λυτρώσε-
ται τὴν πράσιν τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς μὲν ἔτῳ, εἰ δὲ τῷ 15^ο
ἀριθμῷ τὸν ἀγχισέα λέγει, τὸν ἀγρὸν
τὸν ὑποτελεσθέντα ἐκ τῆς πικτήτος συγγε-
νῆς αὐτῆς, ὀφείλει λυτρώσασθαι. παρα-
κατιῶν δὲ, εἰ τῷ αὐτῷ ἐαυτὸν πωλεῖν
ἀλλοτριῇ ἢ φυλέτῃ ἐαυτῆς, Φησὶν ὁ λό-
γος, ὅτι εἰς τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς ὀφείλει
αὐτὸν λυτρώσασθαι. καὶ καταλέγει Φανε-
ρὰ πρόσωπα, τὸν Θεὸν τὸν πρὸς πατρός,
τὸν ἀνεψιὸν ὁμοίως, καὶ τῆς κατιόντας
συγγενεῖς, οἷον ὑγῆς, ἢ τῆς ἐξ αὐτῶν. καὶ
μᾶλλον ἐτοί εἰσιν οἱ ἀγχισεῖς, ὡς κληρο-
νόμοι τῆς τελευτήσαντος. καὶ εἰκότως αὐ-
τῆς βαρεῖ τῇ λυτρώσει, ὡς μέλλοντας δια-
δέχεσθαι τὸν κληρὸν ἐκείνης, εἰ ὡ ἀτεκνός
ἀπο-

Dd dd 3

ἀπο-

(1) Αὐτῆς, καὶ ὃ τρυγήσετε τὰ ἡγιασμένα αὐτῆς. αἱ εἰρημ. ἐκδότ.

(2) Πρόδεε, Θεῶ.

ἀποθνήσκει· καὶ ὅτι μᾶλλον ἔτος ἐστὶν ἀγχι-
σθός. διὸ καὶ τὸ Σαμαρειτικὸν ἀντὶ τῆς εἰ-
πεῖν ἀγχιεῖα, λυτρωτὶν εἶπεν. ἀγχιεῖα
γὰρ κυρίως ὁ ἐξ ἀρρενογονίας κατανόμε-
νος, πλησιέστερος ἐν τῷ κληρονομεῖν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐ γὰρ ιδιοκλησία
καλὸν, ἀδικίας ἀρχὴ καὶ κακουργίας· ἀλλ'
ἢ ἐν κοινῷ χρήσις, ἣτις ὡς καὶ ἐν παρα-
δείσῳ. λύεται ἐν τῷ ἐπιγεγονός κακόν, ἢ
λύσεως ἀρχή, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν κοι-
νωνίαν, ὅτε ὡς αὐτοῖς πάντα κοινά.

κς. Ἐὰν δέ τιμι μὴ ἢ ἀγχιεῖων,
καὶ εὐπορηθῇ τῇ χειρὶ, καὶ εὐρεθῇ αὐ-
κς. τῷ τὸ ἱκανόν, λύτρα αὐτῆς. Καὶ
συλλογιέται τὰ ἔτη τῆς πράσεως αὐ-
τῆς, καὶ ἀποδώσει ὁ ὑπρέχει τῷ ἀν-
θρώπῳ, ὁ ἀπέδοτο αὐτὸ αὐτῷ, καὶ
ἐπανελεύσεται εἰς τὴν κατάχεσιν αὐ-
κη. τῆς. Ἐὰν δὲ μὴ εὐπορηθῇ ἢ χεὶρ αὐτῆς
τὸ ἱκανόν, ὥς μὴ ἀποδῶναι αὐτῷ, καὶ
ἔσαι ἢ πράσις τῷ κλησαμένῳ αὐτὰ ἕως
τῆς ἐκείνης ἔτης τῆς ἀφέσεως, καὶ ἐξε-
λεύσεται ἐν τῇ ἀφέσει, καὶ ἐπανε-
λεύσεται εἰς τὴν κατάχεσιν αὐτῆς.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸν μὲν ἐν
αὐτὸς τῆς πεντηκονταετίας διωάμενον ἀ-
ναλαβεῖν τὰ οἰκεία, ἢ τινα τῶν ἐγγυτάτω
γένους ἀγχιεῖων, προσκαλεῖται πάση μη-
χανῇ κατατιθέναι ὡς ἔλαβε τιμὴν, καὶ
μὴ τῷ πριαμένῳ, καὶ ὃν ἐδεῖτο καιρὸν
ὠφελῆσαντι, ζημίας αἷτιον γενέσθαι. τῷ
δὲ ἀπόρως ἔχοντι σιωπάσῃσε, καὶ με-
τέδωκεν ἐλέος, τὴν ἀρχαίαν δωρησάμενος
αὐτοῖς περισσίαν.

κθ. Καὶ ἐάν τις ἀποδῶται οἰκίαν
οἰκητὴν ἐν πόλει τετειχισμένη, καὶ ἔσαι
ἢ λυτρωσίς αὐτῆς, ἐάν (1) πληρωθῇ·
ἐνιαυτὸς ἡμερῶν ἔσαι ἢ λυτρωσίς αὐ-
λ. τῆς. Ἐὰν δὲ μὴ λυτρωθῇ ἕως ἂν
πληρωθῇ ἐνιαυτὸς ὅλος, κυρωθήσε-
ται ἢ οἰκία ἢ ὅσα ἐν τῇ πόλει τῇ ἐχθ-
σῇ τείχος, βεβαίως τῷ κλησαμένῳ
αὐτὴν εἰς τὰς γενεὰς αὐτῆς, καὶ ἐκ
λα. ἐξελεύσεται ἐν τῇ ἀφέσει. Αἱ δὲ οἰ-
κίαι αἱ ἐν ἐπαύλεσιν, αἷς ἐκ ἔσιν αὐ-
ταῖς τείχος κύκλω, πρὸς τὸν ἀγρὸν
τῆς γῆς λογιζήσονται· λυτρωταὶ
διαπαντὸς ἔσονται αὐταί, καὶ ἐν τῇ
ἀφέσει ἐξελεύσονται.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ταῦτα μὲν
ἐπὶ ταῖς τῆς χώρας διανομαῖς καὶ κληρο-
χίαις διατέτακται· ἕτερα δὲ ἐπὶ ταῖς οἰ-
κίαις. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῶν αἱ μὲν κατὰ
πόλεις τυχόν ἐντός εἰσιν, αἱ δ' ἐν ἀγρῷ
ἔξω τείχους ἐπαύλεις· τὰς μὲν ἐν τοῖς
χωρίοις ἐπέτρεψεν ὁ νόμος αἰεὶ λυτρωθῆναι·
τὰς δὲ μὴ λυτρωθείσας ἄχρι τῆς πεντη-

Α. κος ἔτης, ἀποδίδοσθαι προῖκα τοῖς πάλαι
κυρίοις, καθάπερ καὶ τὰ κτήματα. μοῖρα
γὰρ ἐπαύλεις κλημάτων. ὅσαι δὲ τειχῶν
ἐντός εἰσι, μέχρι μὲν ἐν αὐτῇ τὴν ἀποπομ-
πὴν ἐπὶ τῆς πεπρακότας ἔχουσι, μετὰ δὲ
τὸν ἐνιαυτὸν, εἰς ἅπαν τοῖς ὠνησαμένοις
βεβαιῶνται, μηδὲν τῆς (2) πεντηκός ἔτης
ἐκεχειρίας βλαπτικῆς τῆς πριαμένης. αἰ-
τιον δὲ τῆς βλάβης καὶ ἐπηλύταις ἰδρύ-
σεως τῆς ἐν αὐτοῖς βεβαίης παραχρῆν ἀ-
φορμῶ. ἐπειδὴ γὰρ μελίσσιαν γῆς ἐκ ἔχου-
σιν, ἅτε δὴ μὴ καταριθμηθεῖσιν ἐν ταῖς
κληροχίαις, οἰκίαν αὐτοῖς κτήσιν ὁ νόμος
ἀπαίειμε, φροντίσας τῆς μὴ μετανάσας
γενέσθαι τῆς τῶν νόμων ἰκέτας καὶ πρόσ-
σφυγας. αἱ γὰρ πόλεις ὅτ' ἐκκληροδοτεῖτο
ἢ χώρα, κατὰ φυλάς ἢ διανεμήθησαν,
ἀλλ' ἐδὲ τὴν ἀρχὴν ἦσαν σιωποδομημέ-
ναι, κατὰ τὰς ἐν ἀγροῖς ἐπαύλεις τῶν
οἰκητόρων ποικιλιῶν τὰς διατριβάς. ἐξ
ὧν ὑπερον ἀναστάντες καὶ σιωελθόντες, ἐπί-
δοσιν κοινωνίας καὶ φιλανθρωπίας, ὥστε
εἰκὸς, ἐν χρόνῳ μακρῷ λαμβανέσης, οἰ-
κίας ἐν ταύτῃ καὶ πόλεις ἐδείμαντο, ὧν
καὶ ἐπηλύταις, καθάπερ εἶπον, μετέδοσαν,
ἵνα μὴ πάντων ἀποροῖν καὶ τῶν ἐν ἀγροῖς
καὶ τῶν κατὰ πόλεις.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πῶς δὲ τὰ μὲν ἐν
ἄσῃ μέχρις ἔτης ἐνός, τὰ δὲ κατ' ἀγρὸν
διαπαντὸς λυτρωτά; Ἀλλ' ἐδεῖς τῷ νομο-
Δ. θέτῃ τῆς ἰσορίας ἔσαι λόγος, ἐς ἂν ἴοι
κατὰ ῥῆν αὐτῷ τὰ πνευματικά. δυνάτωι
τοίνυν οἱ ἐν ἀγροῖς διαζῶντες ἀτείχιστοι
ζῶσι δὲ μᾶλλον ἐπιακῶς ἐν εἰρήσῃ νόμων
οἱ ἀστικοί. καὶ οἱ μὲν ἀνδρῖσιν αὐτῶν ὑπὲρ
ἑαυτῶν μαχόμενοι, οἱ δὲ κρεῖττον περὶ σω-
τηρίας βελούσαντο. καὶ τοῖς μὲν ἀλῆσι
δι' ἀμφοῦ συγγνώμη, οἱ δὲ καὶ τειχῶν καὶ
βελῆς μετέχοντες ἀγαθῆς, ἡγήσαντες,
ἀσύγνωστοι. οἱ μὲν ἐν Ἰερουσαλὴμ τὴν ἀγίαν
Ε. πόλιν οἰκῶντες· περὶ ἧς Φησὶν ὁ Θεός,
» καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῇ, λέγει Κύριος, τεί- Ζαχ. 2. 5.
» χος πυρὸς κυκλόθεν, καὶ εἰς δόξαν ἔσομαι
» ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ νόμοις τραφεῖντες·
» τοιγαρὲν καὶ ἔφασκον, μακάριοι ἔσμεν Ἰε- Βαρ. 4. 4.
» ραὴλ, ὅτι τὰ ἄρεσά Κυρίῳ γνωστὰ ἡμῖν
ἐσὶ· πῶς ἐν ἐκ ἂν εἰκότως ἦσαν ὑπὸ Δαι-
μόνων ἀνάλωτοι; ὅπαράφοροι δὲ μᾶλλον
τῶν ἱδνῶν οἱ λαοὶ, μηδετέρως μετέχοντες.
ἀλλ' ὅμως εἰ μὴ νῆψαντες ἐκεῖνοι, καὶ τῆς
Ζ. ἑαυτῶν ζημίας λαβόντες αἰδοῖσιν ἀνακο-
μίσαντο τὰ οἰκεία, τῆς τῆς λυτρώσεως ἐν-
σηκότος ἐν αὐτῇ, καὶ ὃν ὁ Σωτὴρ ἐπέδη-
μησε, διωκτῶς ὑποκείσονται τῷ πριαμέ-
» νῳ, τῆς τῷ Σατανᾷ. ἰδὲ γὰρ Φησὶ ταῖς Ἦσ. 50. 1.
» ἀνομίαις ὑμῶν ἐπράδητε, καὶ ταῖς ἁμαρ-
» τiais ὑμῶν ἐξαπέσειλα τὴν μητέρα ὑμῶν·
ἢ δὲ τῶν ἱδνῶν ἀγέλη ἀνεπιμέρητος ὅσα,
διαπαντὸς ἐς λυτρωτή. καὶ οἰκείραντος
Θεῶ, τὸν ἴδιον ἀπολήψεται κληρὸν, κε-
Η. κλημένη πρὸς ἐλδοθερίαν ἐν τῷ ἔτι τῆς
ἀφέσεως, ὅτε πᾶσαν τὴν ὑφ' ἡλίῳ τῆς
τῶν Δαιμόνων πλεονεξίας ἀνῆκε Χριστός,
τῷ

(1) Ἐως. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

(2) Τῆς τῆς. ὁρδοτέρ.

τῷ ἰδίῳ σφυρῷ τὸ καθ' ἡμῶν καταργήσας χειρόγραφον.

λβ. Καὶ αἱ πόλεις τῶν Λευϊτῶν, οἰκίαι τῶν πόλεων καταχέσεως αὐτῶν, λυτρωταὶ διαπαντός ἐσονται τοῖς

λγ. Λευῖταις. Καὶ ὅς ἂν λυτρώσῃται παρὰ τῶν Λευϊτῶν, καὶ ἐξελεύσεται ἡ διάπρασις οἰκιῶν πόλεως καταχέσεως αὐτῶν ἐν τῇ ἀφέσει, ὅτι οἰκίαι τῶν πόλεων τῶν Λευϊτῶν καταχέσεως

λδ. αὐτῶν ἐν μέσῳ ὧν Ἰσραὴλ. Καὶ οἱ ἄγροί ἀΦωρισμένοι ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἔπραθίσονται, ὅτι κατάχρεσις αἰώνιος τῷ αὐτοῖς ἐστίν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῆς ἀποτομῇ ἐκ ἀπείναιμε τοῖς νεωκόροις ὁ νόμος, ὑπολαβὼν αὐτάρκη πρόσδοτον εἶναι τέτοις τὰς ἀπαρχάς. ὁκλῶ δὲ καὶ τεσσαράκοντα πόλεις ἀπεκλήρωσεν εἰς οἰκήσιν, καὶ διχίλις ἐκάστη πήχαις προάσειον ἐν κυκλῷ. τὰς ἔν ἐν ταύταις οἰκίαις, ἔ τὸν αὐτὸν τρόπον ταῖς ἄλλαις, ὅσαι τειχῶν εἰσω τυγχάνουσιν, ἐβεβαίωσε τοῖς πριαμένοις ἐντὸς ἐνιαυτῷ, τῶν ἀποδομένων κομισαδαι μὴ διωαμένων· ἀλλ' εἰς ἅπαν ἐφῆκεν αὐτὰς λυτρεῖσθαι, καθάπερ καὶ τὰς ἀπὸ τῷ ἔθνους, τὰς ἐπαύλεις, αἷς ἰσοδιωαμῶσιν· ἐπειδὴ μόνας ἐκ τοσαύτης χώρας διεκλήρωσαντο τὰς οἰκίας. ὧν ἐκ ὧτο δαὶν σερεῖσθαι τὰς λαμβάνοντας, καθάπερ ἐδὲ τὰς κληρέχας τῶν ἐπαύλεων.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Βεβαία τοῖς ἱερουργοῖς τε καὶ ἐλδοθεροῖς τῶν δεδωρημένων ἡ κλήσις· τοῖς δὲ ἔθλον ἔχουσι πνεῦμα, τρεῖς τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, τὴν ἐλδοθερεῖαν πῖσιν ἔ προσιεμένοις, ἀπόβλητος καὶ ἀΦαιρετὴ καὶ ἡ δοθεῖσα χάρις διὰ Μωσέως, τρεῖς ἡ ἐν νόμῳ γνῶσις παιδαγωγῶσα πρὸς ἀλήθειαν. (1)

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀνεκποίητα δὲ τὰ λδοιτικά τοῖς ἐρηρεσμένῳ ἔχουσι τὴν ἐλπίδα. καὶ γὰρ ἐπὶ τῇ φιλομαθεςάτῃ Μαριαμ ἐφῆκε ὁ Χριστὸς, ὅτι τὴν καλῶ μεριδα ἐξελέξατο, ἥτις ἐκ ἀΦαιρεθήσεται αὐτῆς. πλὴν ἡ πάντων ἐλδοθερεῖα διὰ Χριστοῦ, αἱ καὶ μείζω καθ' Ἑβραίων ἐπήρτησε φόβον, μὴ θάττον ἐπανίσιν. ἔ γὰρ δὴ φήσομεν, ὡς κεκώλυται μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπανελεῖν· ἀλλ' εἰς ἐμφασιν εἰρηται τῷ οφείλοντός τε καὶ πρέποντος.

λε. Ἐὰν δὲ πένηται ὁ ἀδελφός σου ὁ μετὰ σοῦ, καὶ ἀδυναμήσῃ ταῖς χερσὶ παρὰ σοί, ἀντιλήψῃ αὐτὸν ὡς προσηλύτη καὶ παροίκῃ, καὶ ζήσεται ὁ ἀδελφός σου μετὰ σοῦ.

λς. Οὐ λήψῃ παρ' αὐτοῦ τόκον, ἔδὲ ἐπὶ πλήθει· καὶ φοβηθήσῃ τὸν

Α Θεόν σου. ἐγὼ Κύριος. καὶ ζήσεται ὁ λς. ἀδελφός σου μετὰ σοῦ. Τὸ ἀργύριόν σου ἔ δώσεις αὐτῷ ἐπὶ τόκῳ, καὶ ἐπὶ πλεονασμῷ ἔ δώσεις αὐτῷ τὰ βρώματα σου.

Οὐδὲ ἐπὶ πλήθει. οἱ λοιποὶ, ἐδὲ ἐπὶ πλεονασμῷ.

Β ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀφοβία ἄρα Θεὸς τόκος καὶ πλεονασμός, καὶ Φιλανθρωπίας ἐμπόδιον. καὶ τὸτο παράνομον μὲν ἡ τότε, ἀλλότριον δὲ τῷ πνεύματος νῦν καὶ ἀτοπώτερον ἢ ἐν νόμῳ· ὅτε καὶ πάντες οἰκέοι δυνάμει διὰ τὴν κλήσιν. ὅθεν δικαίως εἰρηται εἰδωλολατρεία ἢ Φιλαργυρία.

λγ. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, τῷ δένα ὑμῶν τὴν γῆν Χαναάν, ὡς εἶνα λθ. ὑμῶν Θεός. Ἐὰν δὲ ταπεινωθῇ ὁ Γ ἀδελφός σου παρὰ σοί, καὶ πραθῇ σοι, ἔ δαλεύσει σοι δαλείαν οἰκέτη.

μ. Ὡς μισθωτὸς ἢ πάροικος ἔσαι· σοὶ· ἕως ἐνιαυτοῦ τῆς ἀφέσεως ἐργαμαται παρὰ σοί, Καὶ ἐξελεύσεται ἐν τῇ ἀφέσει, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπελεύσεται εἰς τὴν γενεάν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν κατάχρεσιν τὴν πατρικὴν ἀποδραμεῖται.

Δ *** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὰ πρὸς χρεώσας δανεισῶν, καὶ πρὸς θεράποντας δεσποτῶν ὅμοια τοῖς πρὸς τὴν νενομοθέτηται. ὅπως οἱ μὲν δανεισά μὴ ἐκλέγεται τόκος παρὰ τῶν ὁμοειδῶν, ἀλλ' ὅσον προήκαντο μόνον ἄσμενοι κομίζονται· οἱ δὲ δεσπότης τοῖς ἀργυρωνήτοις μὴ ὡς φύσει δόλοισι, ἀλλ' ὡς μισθωτοῖς προσφέρωνται, παρέχοντες ἄδειαν ἐλδοθερίας· ὁ δὲ μὲν, τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν λύτρα καταδεῖναι διωαμένοις· αὐτοῖς δὲ τοῖς ἀπόροις, ἢ ὅταν ἐπιγίνηται ὁ τῆς ἀπ' ἀρχῆς δαλείας ἐβδόμος ἐνιαυτός, ἢ ὅταν ὁ ποντηκοςὸς, καὶ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τύχη τις εἰς δαλείαν ὑπαχθεῖς. ἀφείσις γὰρ ἐκείνος ἐστὶ καὶ νενομισά, πάντων ἐπὶ ταῖς ἀρχαίαις διαυλοδρομῆσιν καὶ ἀνακαμπύλωντων ὑπὲρ ἀγίας.

Ε *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῷ ἐβδόμῳ ἐνιαυτῷ ἀνέναι προσάττει, τὸν τῆς ἀπάντων ἀφέσεως τιμώντας καιρὸν, τὴν Χριστὸν παρθεῖαν· ὅς ὑπὲρ ἡμῶν ἀποδῆς, τὸ καθ' ἡμῶν ἀνῆκε χειρόγραφον.

μβ. Διότι οἰκέται μὴ εἰσὶν, (2) ἔς ἐξήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οἰκέται δὲ Χριστὸς πάντες ἄνθρωποι οἱ ἐξαχθέντες τῆς τῶν παθῶν δαλείας, καὶ τῷ δικαίῳ τῆς ὑπὸ Χριστοῦ κλήσεως ἐξέρχονται τῆς διὰ τὰ ὀφειλήματα δαλείας· ὅτι ὡ παριστάνετε ἑαυ· Ρωμ. β. 16. τὰς, δέλοί εἰς εἰς ὑπακοὴν ὡ ὑπακούετε.

μγ. Οὐ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοδομ. ἐκ εὐρηται.

(2) Εἰσὶν ἔτσι, ἔς ἐξήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ἔ πραθήσεται αὐ πράσσει οἰκέτη. καὶ προσεσημ. ἐκδοσ.

μγ. Οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ Α μόχθῳ, ἢ φοβηθήσῃ τὸν Θεόν σου.

μδ. Καὶ παῖς καὶ παιδίσκη ὅσοι εἰς γένωνταί σοι, ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ὅσοι κυκλώσῃσιν, ἀπ' αὐτῶν κλήσεσθε δέ-
με. λον καὶ δέλην. Καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν παροίκων τῶν ὄντων ἐν ὑμῖν, ἀπὸ τῶν κλήσεσθε καὶ ἀπὸ τῶν συγγενῶν αὐτῶν τῶν ἐν ὑμῖν, ὅσοι ἂν γένωνται ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, ἔσωσαν ὑμῖν εἰς κα-
τάχεσιν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπιτρέπει ἐκ τῶν μὴ ὁμοφύλων, οἵτινες ἐτέρων ἐθ-
νῶν εἰσὶν, οἰκέτας κληῖσθαι, βεβλόμενος πρῶ-
τον μὲν διαφορὰν οἰκείων τε καὶ ἀλλοτρίων εἶναι· ἔπειτα δὲ μὴ κατὰ τὸ παντελὲς ἀναγκαιοτάτον κληῖμα, θεράποντας, ἀνέρ-
ξαι τῆς αὐτῆς πολιτείας. μυρία γὰρ τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων ποθεῖ τὰς ἐκ δέ-
λων ὑπηρεσίας.

μς. Καὶ καταμεριεῖτε αὐτὰς τοῖς τέκνοις ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς· καὶ ἔσονται ὑμῖν κατοχιμοὶ εἰς τὸν αἰῶνα. τῶν δὲ ἀδελφῶν ὑμῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἕνα-
σος τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ὃ κατατενεῖ ἐν τοῖς μόχθοις.

Οὐ κατατενεῖ ἐν τοῖς μόχθοις. Ἄλλος Φησὶν, ὃ παιδεύσει ἐν αὐτῷ ἐμπαιγμῷ.

μζ. Ἐὰν δὲ εὖρη ἡ χεὶρ τῆς προ-
σηλύτου ἢ τῆς παροίκου τῆς παρὰ σοί, καὶ ἀπορηθεῖς ὁ ἀδελφός σου πρᾶθῃ τῷ προσηλύτῳ ἢ τῷ παροίκῳ τῷ πα-
ρὰ σοί, ἢ ἐκ γενετῆς προσηλύτῳ,
μη. Μετὰ τὸ πρᾶθῆναι αὐτῷ, λύτρωσις ἔσται αὐτῷ· εἰς τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς λυτρώσεται αὐτόν.

μθ. Ἀδελφός πατρός αὐτῆς, ἢ υἱός ἀδελφῆ πατρός αὐτῆς λυτρώσε-
ται αὐτόν, ἢ ἀπὸ τῶν οἰκείων τῶν σαρκῶν αὐτῆς ἐκ τῆς φυλῆς αὐτῆς λυ-
τρώσεται αὐτόν. ἔαν δὲ εὐπορηθεῖς
ν. ταῖς χερσὶ λυτρώσεται αὐτόν, (1) Καὶ συλλογιεῖται πρὸς τὸν κλησάμενον αὐ-
τὸν ἀπὸ τῆς ἑτέρας ὃ ἀπέδοτο ἑαυτὸν αὐτῷ ἕως τῆς ἐνιαυτῆς τῆς ἀφέσεως.
καὶ ἔσται τὸ ἀργύριον τῆς πράσεως αὐ-
τῆς ὡς ἡμέρα μισθῆς· ἔτος ἐξ ἑτῆς ἔσται μετ' αὐτῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐκ τῶν συγγενῶν αὐτῆς τῶν κατὰ σάρκα, ἢ τῶν ἐξ ἐπιγα-
μίας, ἢτοι πᾶς ὁφειλέτης (2) αὐτῆς, ὡς συγγενῆς αὐτῆς εἰς τὸ λυτρώσασθαι, ὃ (3)
κατὰ τὸ πρόχειρον, ἢ κατὰ τὸ ἀνέκαθεν.

Ὡς ἡμέρα μισθῆς. Ἄλλος Φησὶ, καθά-
περ ὁ μισθὸς τῆς μισθωτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Μᾶλλον τῆτο λέγει· ἕως ἐστὶν ἡ πρᾶσις αὐτῆς, ὡς μισθωσις. διὸ καὶ ἐπάγει· ἔτος ἐξ ἑτῆς ἔσται μετ' αὐτῆς. οἱ ἐνιαυτοὶ τῆς πράσεως ὁλόκληροι ψηφί-
ζονται ὡς ἐπὶ μισθῶσι.

να. Ἐὰν δέ τι πλεον τῶν ἐτῶν ἢ πρὸς ταῦτα ἀποδώσει τὰ λύτρα αὐ-
τῆς ἀπὸ τῆς ἀργυρίας τῆς πράσεως αὐ-
τῆς. Ἐὰν δὲ ὀλίγον καταλειφθῇ ἀπὸ τῶν ἐτῶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τῆς ἀφέ-
σεως, καὶ συλλογιεῖται αὐτῷ κατὰ
Γ τα ἔτη αὐτῆς, καὶ ἀποδώσει τὰ λύ-
νγ.τρα αὐτῆς. Ὡς μισθωτῆς· ἐνιαυτὸν ἐξ ἐνιαυτῆς ἔσται μετ' αὐτῆς. ὃ κατα-
τενεῖς αὐτὸν μόχθῳ ἐνώπιόν σου.

ιδ. Ἐὰν δὲ μὴ λυτρώται κατὰ ταῦτα, καὶ ἐξελεύσεται ἐν τῷ ἔτει τῆς ἀφέσεως αὐτὸς ἢ τὰ παῖδιά αὐ-
τῆς μετ' αὐτῆς.

Δ *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ δὲ καὶ μὴ διὰ λυτρώσεως διωθῇ, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῆς ἀφέσεως ἔξωσιν. ἀδελφός γὰρ ὃ λυτρώ-
Ψαλ. 41. 7. ται, λυτρώσεται Κύριος. καὶ ὃ κρίσει μὴ λυεῖται, ἢ χάρις ἀφίησιν· ἐν μὲν τῷ νό-
μῳ, μὴ διδομένων λύτρων· ἐν δὲ τῷ Χρι-
στῷ, μὴ ἐξαρκούντων αὐτῷ ὑπὲρ ἑαυτῆς, ἢ ἄλλος ὑπὲρ αὐτῆς καταδείη. ὡς ἐκ ἡρε-
σῶν ἢ ἰωσὶς δικαιοσύνη ὑπὲρ τῆς Ἰσραὴλ· ἢ δὲ Μωϋσέως ἰσχυσεν, ὅτι τῆ λαὸς κε-
κλημένους, καὶ κἀρόν ἐκ ἔχοντος τελείας κολάσεως. διὸ τῷ Μωσέως δικαιοσύνη ὑπὲρ τῆς λαὸς διὰ συγγένειαν ἢ χάρις ἐδέ-
χετο. Αὐτὸς δὲ ὃ λέγει δέλωσιν, ὃ δὲ λύτρωσιν ὑπὲρ (4) συγγενῆς. ὃ γὰρ ἔστι τὰς ἐτέρων ἐλδοθερωτάς, αὐτὰς εἰς δε-
λείαν πεσεῖν, καὶ δι' ἐτέρων λυτρωθῆναι.
Ε ἔαν γὰρ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλι-
Ματθ. 5. 13. θήσεται; δὲ ἂν ἔχεν τὸ ἀνέκπλωτον, εἰ δὲ μὴ ὡς ἀνιάτως ἔχων, ὡς ἔμπηρος ἀπο-
βαλλεῖται, καθάπερ ἐγνωκάμεν.

νε. Ὅτι ἐμοὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἰκέ-
ται, παῖδες μὲν αὐτοὶ εἰσιν, ὅς ἐξή-
γαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

ΚΕΦ.

(1) Λυτρώται ἑαυτόν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Ἡ· ὁ Ἀλεξάν. κἀδ.

(2) Ὁ φυλέτης, ὁρθέτερ.

(4) Ὑπὸ, ὁρθέτερ.

Κ Ε Φ. Κ Ξ.

α. γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. ὃ ποιήσεται ὑμῖν ἑαυτοῖς χειροποίητα, ὃδὲ γλυπτά, ὃδὲ σήλην ἀναστήσετε ὑμῖν, ὃδὲ λίθον σκοπὸν στήσετε ἐν τῇ γῇ ὑμῶν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀγαλμάτων ἀπαγορεύει τὴν ἐπὶ σεβασμῷ ποιήσιν· ἐπειτοί γε λέοντας ὁ Σολομὼν ποιεῖ καὶ Χερσβίμ καὶ Φοίνικας ἐν τῷ ναῷ, καὶ μέμψιν ἐκ εἶχεν.

ΑΔΗΛΟΥ. Σκοπὸν λέγει ὑψηλὸν, ὡς διὰ τῆ ὕψους δοκεῖ σκοπεῖν καὶ βλέπειν τὰς χθαρμαλωτέρας τόπας· ἤτοι ὁράσθαι δοκεῖ, ὡς διὰ τὸ μέγεθος φόβον ἐμποιοῦν τοῖς ὁρώσι.

β. Τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε, καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου φοβηθήσεσθε. ἐγὼ Κύριος.

γ. Ἐὰν τοῖς προσάγμασί μου παρεύσησθε, καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάσῃσθε, καὶ ποιήσῃτε αὐτάς, Καὶ δώσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν ἐν καιρῷ αὐτῷ, καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ γεννήματα αὐτῆς, καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων ἀποδώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν.

Φιλ. 4. 7. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μεταληπλέον ταῦτα πνευματικῶς, τῷ Θεῷ δίκην γῆς λιπαρὰς τὰς τῶν αὐτῷ πειθομένων κατάρδοντος ἀνθρώπου ψυχὰς, ὡς ἀνελλειπὴ τὸν τῆς ὁσεβεΐας φέρειν καρπὸν, καὶ διδόντος θείαν εἰρήνην. περὶ ἧς ὁ Παῦλος φησιν· ἡ εἰρήνη τῷ Χριστῷ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νῦν φραγῆται τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν. παντὸς ἐχθροῦ καὶ πάσης διαβολικῆς ἐφόδου ἐκ ποδῶν γνωμένης.

ε. Καὶ καταλήψεται ὑμῖν ὁ ἀλοητὸς τὸν τρυγητὸν, καὶ ὁ τρυγητὸς καταλήψεται τὸν σπόρον. καὶ φάγεσθε τὸν ἄρτον ὑμῶν εἰς πλησμοῖν· καὶ κατοικήσετε μετὰ ἀσφαλείας ἐπὶ τῆς γῆς ὑμῶν, καὶ πόλεμος ὃ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ὑμῶν.

ς. Καὶ δώσω εἰρήνην ἐν τῇ γῇ ὑμῶν· καὶ κοιμηθήσεσθε, καὶ ἔσται ὑμᾶς ὁ ἐκφοβῶν, καὶ ἀπολωὺς θηρία πονηρὰ ἐκ τῆς γῆς ὑμῶν, καὶ πόλεμος ὃ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ὑμῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐπὶ τῷ νομίμῳ βίῳ Θεὸς ἐπαγγέλλεται ὃ μόνον καιρὸς ἀγαθῆς, ἀλλὰ καὶ εἰρήνην ἐκ πολεμίων καὶ θηρίων.

ζ. Καὶ διώξεσθε τὰς ἐχθρὰς ὑμῶν, καὶ πεσόνται ἐνώπιον ὑμῶν θάνατον. Καὶ διώξονται ἐξ ὑμῶν πέντε ἑκατὸν, καὶ ἑκατὸν ὑμῶν διώξονται μυριάδας· καὶ

πεσόνται οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν μαχαίρα. Καὶ ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς, καὶ αὐξάνω ὑμᾶς, καὶ πληθυνῶ ὑμᾶς, καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου μετ' ὑμῶν.

ι. Καὶ φάγεσθε παλαιὰ καὶ παλαιὰ παλαιῶν, καὶ παλαιὰ ἐκ προσώπων νέων ἐξοίσετε.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐδίδωμεν εἰς ὅλογον τὰ παλαιὰ, τὰς προφητικὰς λόγους, καὶ τῶν παλαιῶν τὰ παλαιὰ, τὰς νομικὰς· καὶ ἐλθόντων τῶν νέων καὶ δαγγελικῶν, ποιῶντες κατὰ τὸ δαγγέλιον, τὰ παλαιὰ τῷ γράμματι ἐκ προσώπων νέων ἐκφέρουμεν. καὶ τίθησι τὴν ἑαυτῶν σκηνὴν ἐν ἡμῖν, πληρὴν ἡμῶν ἐπαγγελίαν, ἐνοικήσω καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν αὐτοῖς.

ια. Καὶ στήσω τὴν σκηνὴν μου ἐν ὑμῖν, καὶ ὃ βδελύξεται ἡ ψυχὴ μου ὑμᾶς, Καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν ὑμῖν. καὶ ἔσομαι ὑμῶν Θεός, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι λαός.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, φησὶ, καὶ ἐμπεριπατήσω· ἐνοικήσω ἐν ναοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, τὴν πλείονα πρὸς αὐτὰς χάριν δηλῶν.

Δ ** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Οὐδὲν ἔγω τῶν ὄντων μέγα, ὡς τῷ σῶ μεγέθει παραμετρεῖται. ὁ ἔρανός ὅλος τῇ τῷ Θεῷ σπιθαμῇ περιλαμβανεται· γῆ δὲ καὶ θάλασσα τῇ δρακί τῆς χαρὸς αὐτῆς περιείργεται. ἀλλ' ὅμως ὁ τοιοῦτος καὶ τοσούτος, ὁ πᾶσαν τὴν παλάμη περισφίγγων τὴν κλίσιν, ὅλος σοι χωρητὸς γίνεται, καὶ ἐν σοὶ κατοικεῖ, καὶ ἐκ αἰσινωχωρεῖ πάση τῇ φύσει ἐνδιδοῦν, ὁ εἰπὼν· ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω.

Ε ** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Ἐσομαι αὐτοῖς Θεός. ὃ μᾶλλον τότε γίνεται Θεός, ὃδὲ τότε ἀρχὴν ἔχει τῷ γίνεσθαι· ἀλλ' ὅπερ ἐστὶν αἰεὶ, τὸ καὶ τοῖς δεομένοις γίνεται, ὅταν αὐτῷ δοκῇ.

ιγ. Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὄντων ὑμῶν δούλων· καὶ συνέτριψα τὸν δεσμόν τῷ ζυγῷ ὑμῶν, καὶ ἤγαγον ὑμᾶς μετὰ παρρησίας.

ιδ. Ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσῃτε μου, μηδὲ ποιήσῃτε τὰ προσάγματά μου ταῦτα, Ἀλλὰ ἀπειθήσῃτε αὐτοῖς, καὶ τοῖς κρίμασί μου προσοχθήσῃ ἡ ψυχὴ ὑμῶν, ὥστε ὑμᾶς μὴ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολάς μου, ὥστε διασκεδάσαι ὑμᾶς τὴν διαθήκην μου, Καὶ ἐγὼ ποιήσω ἔτις ὑμῖν· καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ὑμᾶς τὴν ἀπορίαν, τὴν τε ψάραν, καὶ τὸν ἰκτερον σφακελίζοντας τὰς ὀφθαλμούς ὑμῶν, καὶ τὴν ψυχὴν ὑμῶν ἐκλήκυσαν· καὶ

σπερεῖτε διακενῆς τὰ σπέρματα ὑμῶν, καὶ ἔδονται οἱ ὑπεναντίοι ὑμῶν.

Σφακελίζοντας. Ἄλλος Φησί, σωτε-
λῶντα, ἐντυφλῶντα.

ΑΔΗΛΟΥ. Παρανομοῖσι μεν ἀπειλεῖ τὰ
ἐναντία, ἔκ ἐξ ἰσχύος τῶν ἐχθρῶν καὶ θη-
ρίων, ἀλλ' ἐξ ἐπιτιμῆσεως Θεῶν.

ιζ. Καὶ ἐπιθήσω τὸ πρόσωπόν μου
ἐφ' ὑμᾶς, καὶ πεσεῖσθε ἐναντίον τῶν
ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ διώξονται ὑμᾶς οἱ
μίσθοντες ὑμᾶς, καὶ φεύξεσθε ὁδὸν
διώκοντος ὑμᾶς. Καὶ εἰς τὴν τέττα-
ρην ὑπακῆσθετέ με, καὶ προσθήσω τῇ
παιδεύσει ὑμᾶς πληγαῖς ἐπὶ τῇ
ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν.

ιθ. Καὶ συντρίψω τὴν ὕβριν τῆς
ὑπερηφανίας ὑμῶν· καὶ θήσω τὸν ἔρα-
νον ὑμῶν ὡς σιδηρὸν, καὶ τὴν γῆν ὑμῶν
ὡς χαλκόν. Καὶ ἔσται εἰς κενόν ἡ
ἰσχύς ὑμῶν· καὶ ὁ δῶσει ἡ γῆ ὑμῶν τὸν
ἀπόρον αὐτῆς, καὶ τὸ ξύλον τῆς ἀγροῦ
ὑμῶν ὁ δῶσει τὸν καρπὸν αὐτῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐτι δὲ ἐνδιάστροφον
πραττόντων, ἀπειλεῖ πρὸς καθάρσεις τῆς
ὑπερηφανίας ἀπειθείας αὐτῶν ἀνομβρίαν,
καὶ ἀκαρπλίαν.

κα. Καὶ εἰς μετὰ ταῦτα πορεύη-
σθε πλάγιοι, καὶ μὴ βέλησθε ὑπα-
κῆσθε με, προσθήσω ὑμῖν πληγαῖς ἐπὶ
κατὰ τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν.

*** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ κρίνων κατὰ
βραχὺ Θεὸς τὰς κολαζομένους, δίδωσι τό-
πον μετανοίας, καὶ ἔχ' ἅμα τῷ ἀμαρτή-
σαι κολάζων, φέρει τὴν συντέλειαν τῆς
κολάσεως ἐπὶ τὸν ἡμαρτηκότα. διὰ τῆτο
κατὰ βραχὺ κολάζων κολάζει. Καὶ μετ' ὀλίγα.
Ἐν γὰρ ταῖς τῶν παραβαινόντων τὸν νό-
μον ἀρχαῖς ἀναγράφεται μετὰ τὰς κολά-
σεις τὰς προτέρας· καὶ ἔσται, εἰς μετὰ
ταῦτα μὴ ἐπιστραφῆτε, λέγει Κύριος, προ-
θήσω ὑμῖν καὶ γὰρ πληγαῖς ἐπὶ. καὶ πάλιν
διηγείται ἄλλω κόλασιν, καὶ ἔσται,
εἰς μετὰ ταῦτα μὴ ἐπιστραφῆτε, ἀλλὰ πο-
ρεύσεσθε πρὸς με πλάγιοι, καὶ γὰρ πορεύ-
σομαι μετ' ὑμῶν θυμῷ πλάγιω. καὶ ὁρί-
σεις τὸν Θεὸν ἐπιμετρῶντα κολάσεις με-
τὰ φειδῆς, ὡς βεβόηκον εἰς ἐπιστροφὴν
ἀγαγεῖν τὸν ἡμαρτηκότα, καὶ ἔκ ἀδρόως
πάσας ἀποδιδόντα. Καὶ μετ' ἕτερα. Σκοπῶ δὲ
μήποτε καὶ περὶ ἡμᾶς τοιαῦτά ἐστι, καὶ κολά-
σεις τινὲς γίνονται, ὥς τὰς μεν μὴ πεί-
ραν ἔχον δούτερας κολάσεων, ἀλλ' ἀρκεσ-
θῶναι ταῖς προτέραις· ἄλλες δὲ ἦσαν καὶ
ἐπὶ τὰς δούτερας, καὶ μὴ καὶ ἐπὶ τὰς τρί-
τας· ἄλλες δὲ ἐλθούσας καὶ ἐπὶ τὰς τε-
τάρτας. τὸ γὰρ, προσθήσω πληγαῖς ἐπὶ,
ὅτιποτε μυθήριον δηλοῖ μιᾶς πληγῆς γι-
νομίης, καὶ δούτερας καὶ τρίτης, μέχρι τῶν

Α εἰρημίων ἐπὶ ἐπίτινας. καὶ πάντες δὲ
ἐπὶ πληγὰς πλήσσονται, ἀλλ' οἰμαίνονται
πληγῆσεσθαι πληγὰς ἐξ, ἄλλες πέντε,
ἄλλες τέσσαρες, ἄλλες τρεῖς, ἡ δὲ τῆς
δὲ πάντων ὑποδεξέμενος ἐν κολάσει πλη-
γῇ νομίζω πληγῆσεσθαι μίαν. οἶδεν ὁ
Θεὸς καὶ τὰ περὶ τῶν πληγῶν.

Β καβ. Καὶ ἀποσελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὰ
θηρία τὰ ἀγρία τῆς γῆς, καὶ κατέ-
δεσται ὑμᾶς, καὶ ἐξανάλωσει τὰ κτήνη
ὑμῶν, καὶ ὀλιγοὺς ποιήσει ὑμᾶς, καὶ
ἐρημοὶ ἔσονται αἱ ὁδοὶ ὑμῶν.

Β καγ. Καὶ εἰς ἐπὶ τέτοις μὴ παι-
δεύητε, ἀλλὰ πορεύσεσθε πλάγιοι,
καδ. Πορεύσομαι καὶ γὰρ μετ' ὑμῶν θυμῷ
πλάγιω, καὶ πατάξω ὑμᾶς καὶ γὰρ
ἐπὶ τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν.

Γ θυμῷ πλάγιω. Ἄλλος, ἐναντιώσιν. τὸ
Σαμαρειτικόν, ἐμφιλονείκως.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πλάγιω θυμῷ τῷ
κατ' ἀξίαν τῇ τῆς ἰσότητος ἀπαντήσιν.
ὅπερ λέγει ἐπὶ τὰς πατάξαι αὐτὰς ὑπὲρ
τῆς τιμωρίας διὰ νόμον.

κε. Καὶ πατάξω (1) ἐφ' ὑμᾶς μά-
χαιραν ἐκδικῆσαν δίκην διαθήκης, καὶ
καὶ φεύξεσθε εἰς τὰς πόλεις ὑμῶν· καὶ
ἀποσελῶ θάνατον εἰς ὑμᾶς, καὶ παραδο-
θήσεσθε εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν.

κε. Ἐν τῷ θλίψαι ὑμᾶς σιτοδεία
ἄρτων, καὶ πέψαι δέκα γυναῖκες τὰς
ἄρτας ὑμῶν ἐν κλιβάνῳ ἐνί, καὶ ἀπο-
δώσιν τὰς ἄρτας ὑμῶν ἐν σαθμῷ,
καὶ φάγεσθε, καὶ ὁ μὴ ἐμπλησθῆτε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀντὶ τῆς, ὅπερ μόνος
ἦτο πρὸς τῆς ἑκάστος, μόλις τὸ δέκατον
αὐτῆς καὶ εἰς τροφῇ· ἦτοι ἀρκεῖ δέκα
μόνον γυναῖκες ἀρτοποιῆσαι ὑμῖν, διὰ τὴν
ὀλιγανδρίαν.

Ζ ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστὶ, πέψαι δέκα
γυναῖκες τὰς ἄρτας αὐτῶν ἐν κλιβάνῳ
ἐνί; Ὡς περὶ τὴν γλῶσσαν κεχλωσιν, καὶ νο-
μοθεῖ, καὶ ἀπειλεῖ. καὶ γὰρ ἐνόμως
πολιτοδομοῖς, τῆς γῆς αὐτοῖς ἐπαγγέ-
λεται τὴν ἀκαρπλίαν· καὶ αὐτὸ πάλιν πα-
ραβαίνουσι, καὶ γῆς ἀκαρπλίαν, καὶ πολε-
μίων ἐφοδὸν ἀπειλεῖ, καὶ πέναν ἐχάτω.
τῆτο καὶ αὐτῶν δηλοῖ, ὅτι τοσαύτη ὑμᾶς
καταλείψεται πέναν, ὡς δέκα γυναῖκας ἐν
ἐνί κλιβάνῳ τὰς ἄρτας ποιεῖν διὰ τὴν σπά-
νιν τῶν ἀναγκαίων. τῆτο γὰρ [καὶ] ἐπὶ
γαγε· καὶ φάγεσθε, καὶ ὁ μὴ ἐμπλησθῆτε.

κζ. Ἐάν δὲ ἐπὶ τέτοις μὴ ὑπα-
κῆσθετέ με, ἀλλὰ πορεύσεσθε πρὸς με
πλάγιοι, καὶ αὐτὸς πορεύσομαι μετ'
ὑμῶν ἐν θυμῷ πλάγιω, καὶ παιδεύσω
ὑμᾶς ἐγὼ ἐπὶ τὰς ἀμαρ-
τίας ὑμῶν.

κθ. Καὶ

(1) Καὶ ἐπάξω. αἱ εἰρημ. ἐκδός.

κθ. Καὶ Φάγεσθε τὰς σάρκας Α,, τῶν ὑμῶν ὑμῶν, καὶ τὰς σάρκας τῶν θυγατέρων ὑμῶν Φάγεσθε.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ γέγονεν ἐπὶ τῇ Ναβχοδονόσορ, [ὡς Ἱερεμίας Φησὶ, (1)] καὶ ἐπὶ τῇ ἐσχάτῃ τῶν Ῥωμαίων πολιορκίας, [ὡς Φησὶν Ἰωσήπος.] (2)

λ. Καὶ ἐρημώσω τὰς σῆλας ὑμῶν, καὶ ἐξολοθρεύσω τὰ ξύλινα χειροποίητα ὑμῶν, καὶ θήσω τὰ κῶλα ὑμῶν ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων ὑμῶν, καὶ προσοχθήσει ἡ ψυχὴ μου ὑμῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ἐποίησεν Ἐζεκίας, (3) ὡς ἡ τετάρτη (4) τῶν Βασιλείων δηλοῖ. ὁ δὲ Ἱερεμίας, (5) καὶ ἐπὶ τῇ Ναβχοδονόσορ ἔφη τὸ γέγονεν ἐπὶ τῷ καλεσμένῳ Ταφείθ, ἐν Φαράγγι ὑπὸ Ἐνώμ.

λα. Καὶ θήσω τὰς πόλεις ὑμῶν ἐρήμους, καὶ ἐξερημώσω τὰ ἅγια ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ ὁσφρανθῶ τῆς ὁσμῆς τῶν θυσιῶν ὑμῶν.

» ΑΔΗΛΟΥ. Τὰ ἅγια, ἀντὶ τῆς τὰ τεμένη ὑμῶν, καὶ τὰ ἱερά, καὶ τὰς λοιπὰς σεβασμίας τόπους.

λβ. Καὶ ἐξερημώσω ἐγὼ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ θαυμάσονται ἐπ' αὐτῇ οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν, οἱ ἐνοικῶντες ἐν αὐτῇ.

λγ. Καὶ διασπερῶ ὑμᾶς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἐξαναλώσει ὑμᾶς ἐπιπορευομένη ἡ μάχαιρα, καὶ ἔσται ἡ γῆ ὑμῶν ἐρημος, καὶ αἱ πόλεις ὑμῶν ἔσονται ἐρημοί.

λδ. Καὶ εὐδοκήσει ἡ γῆ τὰ σάββατα αὐτῆς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς, Καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν· τότε σαββατιεῖ ἡ γῆ, καὶ εὐδοκήσει τὰ σάββατα αὐτῆς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς· σαββατιεῖ ἂν ἔκ ἐσαββάτισεν ἐν τοῖς σαββάτοις ὑμῶν,

λε. ἡνίκα κατῶκετε αὐτήν. Καὶ τοῖς καταλειφθεῖσιν ἐξ ὑμῶν ἐπάξω δειλίαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν· (6) καὶ διώξεται αὐτὰς Φωνὴ Φύλλου Φερομένου, καὶ Φεύξονται ὡς Φεύγοντες ἀπὸ πολέμου, καὶ πεισθῶνται ὁδὸν διώκοντος.

ΑΔΗΛΟΥ. Εὐδοκήσει ἡ γῆ τὰ σάββατα, ἀντὶ τῆς, πλέον ἀναπαύσεται ἡ γῆ ὑμῶν, διὰ τὰς ἀνομίας ὑμῶν ἐκβαλλομένων. ἦτοι μέλλουσι θεοτεβέεροι ἄνθρωποι οἰκῆσαι τὴν γῆν, ὅπερ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν ὁφθαλμίζονται γὰρ ἡ κλίσσις ἐπὶ τοῖς θεοτεβέσιν· ἦτοι ἐρημος γίνεται καὶ ἀργὴ ἡ γῆ ὑμῶν.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστὶ τὸ, εὐδοκήσει ἡ γῆ τὰ σάββατα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς; Τὸ ἐπαγόμενον ἐρημνεία τῆς ἐσθ. ἔφη γὰρ, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν. ἐν Βαβυλῶνι γὰρ ἐβδομήκοντα ἔτη δελοῦντες διετέλεσαν. ἀπὸ δὲ τῆς τῆς Σαβλ βασιλείας, μέχρι τῆς αἰχμαλωσίας, τετρακόσια καὶ ἐνενήκοντα σὺν ἄλλοις ἔτη· τῶν δὲ τὸ ἐβδομον ἐβδομήκοντα. τὸ τοίνυν Φησὶν, ὅτι ἀσπαρτος ἡ γῆ μὲν καὶ ἀνήροτος ἐβδομήκοντα ἔτη, ὑμῶν τὴν ἄλλοτριαν οἰκῶντων· ἐπεὶ μετὰ τῶν αὐτῶν (7) νόμων παρέβητε καὶ τῆς σαββάτου τὴν εἰσβολήν. τὸ γὰρ ἐπήγαγε καὶ σαββατικὴ ἡ γῆ ἂν ἐσαββάτισεν, ὡς καὶ κατοικεῖτε ταύτην. (8) προσέθηκε δὲ καὶ ἑτέραν ἀπειλήν· καὶ τοῖς καταλειφθεῖσιν ἐξ ὑμῶν ἐπάξω δειλίαν εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν· (9) ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. καὶ διώξεται αὐτὰς Φωνὴ Φύλλου Φερομένου, καὶ Φεύξονται ὡς Φεύγοντες ἀπὸ πολέμου, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ προρόφησις πέραν ἔλαβεν. ἐν γὰρ τῇ τῶν Χαλδαίων πολιορκίᾳ, πολλῶν μὲν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς ἀναιρεθέντων, πολλῶν δὲ λιμῷ διαφθαρέντων, τῶν ἀνδραποδιζάντων δὲ εἰς Βαβυλῶνα μετοικιζάντων· οἱ τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας διαφυγόντες, εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔφυγον, δέσαντες τῶν Χαλδαίων τὴν ἔφοδον. καὶ τὸ σαφὲς ἡμᾶς ἡ τῆς θεοτάτης Ἱερεμίας προφητεία διδάσκει.

λζ. Καὶ ὑπερόψεται ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς ἐν πολέμῳ, ὁδὸν κατατρέχοντος· καὶ οὐ δυνήσεσθε ἀντιστῆναι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν. Καὶ ἀπολεισθήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ κατέδεσται ὑμᾶς ἡ γῆ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν. Καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀφ' ὑμῶν, καταφθαρήσονται διὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν· ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κατοικήσονται. Καὶ ἐξαγορεύσουσι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν, καὶ

Εε σε 2

τὰς

(1) Ἐν κεφ. 19. εἰδ. 9.

(2) Ἐν κεφ. 21. τῇ 7. λόγος. τῇ περὶ ἰσδαϊκῆς. ἀλώσ.

(3) Ὁ μὲν Ἐζεκίας, τὰς σῆλας καὶ τὰ χειροποίητα κατέλυσεν· (ὅρα τὸ 4. εἰδ. τῇ 18. κεφ. τῆς 4. τῶν Βασ. καὶ τὸ 14. εἰδ. τῇ 30. κεφ. τῆς 2. τῶν Παραλειπ.) ὁ δὲ Ἰωσίας καὶ τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων ἔθηκε. (ὅρα τὸ 2. εἰδ. τῇ 13. κεφ. τῆς τρίτης τῶν Βασ. καὶ τὸ 14. τῇ 23. τῆς τετάρτης.) περὶ ἡ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (ἐν τῷ 21. σελ. τῇ 1. βιβλ.) τὰ δὲ Φησὶ· μετὰ δὲ Ἐζεκίαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανασσῆς βασιλεύει ἔτη πεντήκοντα πέντε. ἔπειτα ὁ τέτατος υἱὸς Ἀμὼς ἔτη δύο· μετὰ δὲ Ἰωσίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νομικώτατος ἔτη τριάκοντα καὶ εἴς. ἔτος ἐπέθηκε τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων, καθὼς ἐν τῷ Λαβιτικῷ γέγραπται.

(4) Ὡς ἐν τῇ δ' τῶν Βασ. καὶ τῇ δευτέρᾳ τῶν Παραλειπομένων. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(5) Ἐν τῷ 32. εἰδ. τῇ 7. κεφ.

(6) Τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. αἱ ἐρημ. ἐκδός.

(7) Μετὰ τῶν ἄλλων. ἡ αὐτὴ Χαλ. ἔκδ.

(8) Κατῶκετε αὐτήν. ἡ αὐτὴ. (9) Αὐτῶν. ἡ αὐτὴ.

τὰς ἀμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν, ὅτι παρέβησαν καὶ ὑπερεῖδόν με, καὶ ὅτι ἐπορεύθησαν ἐναντίον ἐμῶ πλάγιοι.

μα. Καὶ ἐγὼ ἐπορεύθην μετ' αὐτῶν ἐν θυμῷ πλαγίῳ· καὶ ἀπολῶ αὐτὰς ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. τότε ἐντραπήσονται αἱ καρδίαι (1) αὐτῶν αἱ ἀπερίτμητοι, καὶ τότε εὐδοκήσουσι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

Αἱ ἀπερίτμητοι. τὸ Σαμαρειτικόν, ἡ ἀκρόβυστος. (2)

ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσαι πάλιν, ἡ περιτομή ἐν κρυπλῷ ἐστὶν ὧδε, καὶ ἔσ' προβαίνει τὸ γράμμα.

μβ. Καὶ μνησθήσομαι τῆς διαθήκης Ἰακώβ, καὶ τῆς διαθήκης Ἰσαὰκ, καὶ τῆς διαθήκης Ἀβραὰμ μνησθήσομαι.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Μετὰ μῆτοι τὰς ἀπειλὰς ὑπέχετο καὶ χρησά, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπάνοδον ἐπηγγέλατο, καὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν προγόνων δυσέβειαν. τὸτο γὰρ ἔφη· καὶ μνησθήσομαι τῆς διαθήκης Ἰακώβ, καὶ τῆς διαθήκης Ἰσαὰκ, καὶ τῆς διαθήκης Ἀβραὰμ. καὶ μνησθήσομαι αὐτῶν διαθήκης προτέρας, ὅτε ἐξήγαγον αὐτὰς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν, τὰ εἶναι αὐτῶν Θεός. ἐγὼ εἰμι Κύριος. ἔδειξε δὲ διὰ τῶν τῆς Φιλανθρωπίας αἰτίας. διὰ γὰρ τὰς πρὸς τὰς πατέρας αὐτῶν ἐπαγγελίας, φησὶ, τῆς τῶν ἀνέχουμαι παρανομίας. καὶ ἐπειδὴ ἔγνω πάντα τὰ ἔθνη διὰ τῶν παραδόξων θαυμάτων, ὅτι διαφερόντως τῶν ἐπιμελεσθῆναι, καὶ λαὸς ἐμὸς χρηματίζεσθαι. τὰ μῆτοι Ἰακώβ ἐμνημόνευσε πρῶτον, ἐπειδὴ τῶν ἀπάντων μόνος αὐτῶν πρόγονος. ὁ γὰρ Ἰσαὰκ, καὶ τῶν Ἰσραηλίων· ὁ δὲ Ἀβραὰμ, καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ τῶν ἀπὸ Χεττῆρας. κάτωθεν τοίνυν ἀρξάμενος κατὰ τάξιν, ἐπὶ τὸν Ἀβραὰμ ἀνελήλυθε, πρὸς ὃν ἐξ ἀρχῆς ἐπεποιήτο τὰς σωθήκας.

μγ. Καὶ τῆς γῆς μνησθήσομαι, καὶ ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ ἀπ' αὐτῶν. τότε προσδέξεται ἡ γῆ τὰ σάββατα αὐτῆς, ἐν τῷ ἐρημωθῆναι αὐτὴν δι' αὐτὰς. καὶ αὐτοὶ προσδέξονται τὰς ἐαυτῶν ἀνομίας, ἀνθ' ὧν τὰ κρίματά μιν ὑπερεῖδον, καὶ τοῖς προστάγμασί μιν προσώχθησαν τῇ ψυχῇ αὐτῶν.

Β Προσδέχονται τὰς ἐαυτῶν ἀνομίας. τὸ Σαμαρειτικόν, ἰλάσσονται, ἀντὶ τῆς καταδεξάμενοι ὁμολογῶσι τὰ ἐαυτῶν πλάσματα.

μδ. Καὶ ἔδ' ὡς ὅντων αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἔχ' ὑπερεῖδον αὐτὰς, καὶ προσώχθησαν αὐτοῖς ὥστε ἐξαναλῶσαι αὐτὰς τὰ διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μιν τὴν πρὸς αὐτὰς· ἐγὼ μὲν γάρ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Καὶ μνησθήσομαι διαθήκης αὐτῶν προτέρας, ὅτε ἐξήγαγον αὐτὰς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν τὰ εἶναι αὐτῶν Θεός. ἐγὼ Κύριος.

με. Ταῦτα τὰ κρίματα, καὶ τὰ προστάγματα, καὶ ὁ νόμος ὃν ἔδωκε Κύριος ἀναμέσον αὐτῶν καὶ ἀναμέσον τῶν ἡν' Ἰσραὴλ, ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ ἐν χειρὶ Μωϋσῆ.

ΑΔΗΛΟΥ. Κρίματα εἰσι τὰ δικαιοπραγήματα· τὸ, καὶ καταναεῖς τὸν ἀδελφόν σου ἐν μόχθῳ· ὅπερ ἐκ φιλαγαθίας νικᾷ τὴν τῆς νόμου ἀκρίβειαν. οἶον, τὸ ἀποδυναμῆναι τὰ ὑποχρεῖντα Θεῷ, τὸ ποιῆν νόμιμος τὰς ἐορτάς, τὸ ἀποδεκατῆν τὴν ἐσθίαν, τὸ διὰ τῶν ἱερῶν (3) τὰς πρὸς Θεὸν λειτουργίας γίνεσθαι. νόμιμα δὲ εἰσι τὰ ἐξ ἀπειθείας ἐπάγοντα τιμωρίαν· οἶον, οἱ ἀπηγορευμένοι γάμοι, οἱ φόνοι, αἱ ἀρπαγαί, καὶ τὰ παραπλήσια.

Κ Ε Φ. Κ Ζ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὰς, ἄνθρωπος ὅς ἐστιν ἐν ὑμῖν ἐξήχθη εὐχὴν ὥστε δοῦναι τιμὴν τῆς ψυχῆς αὐτῆς τῷ Κυρίῳ, ἔσται ἡ τιμὴ τῆς ἀρενός ἀπὸ εἰκοσαετῶς ἕως ἐξήκοντα ἔτης, ἔσται αὐτῆς ἡ τιμὴ πεντήκοντα δίδραχμα ἀργυρίου τῷ σαθμῷ τῷ ἀγίῳ. τῆς δὲ θηλείας ἔσται ἡ συντίμησις τριάκοντα δίδραχμα.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Ἀντὶ, εἰάν τις ἀποδῶται ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, καὶ ἀνάσθῃ ἑαυτὸν, καὶ θέλῃ λυτρώσασθαι ἑαυτὸν, γίνεται μὲν ἡ διατίμησις τῆς ἀρενός καὶ τῆς θηλείας κατ' ἡλικίαν, ὡς ἐτάγη, εἰάν ὑπορῇ· εἰάν δὲ ἀπορῇ, ὡς ἂν διατιμήσῃται ὁ ἱερεὺς, δίδωσιν ὁ ὑποχόμενος ἑαυτῇ, καὶ ἐλθούσεσθαι. ὅτι δὲ περὶ τῶν ἐν ὑποχέσει λέγει γεγονότων ὁ λόγος, καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων ἐστὶ καταμαθεῖν. ἐξ ὧν, καὶ ἄλλα ζῶντες ὑπάρχοντες ἀφορίσας Θεῷ, λυτρεῖται αὐτὰ· ἀντὶ τῆς, ἐξαγοράσας ἐλθούσεσθαι αὐτὰ τῆς ὑποχρέσεως ἀνάγκης

(1) Ἐντραπήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ἡ ἀπερίτμητος. καὶ ἐρημ. ἐκδοσ.

(2) Ἡ ἀκρόβυστος. ὁ Ἀλεξάν. κωδ.

(3) Ἰσ. ἱερῶν.

ἀνάγκης πάντως καὶ τὸ ἐπιπεμπόν τι-
θείς· σημαίνει δὲ, ὡς δεσπόζει τῶν ἰδίων
ὁ ἱερεὺς, ἔτω καὶ τῶν ἀνατιθεμένων Θεῷ.

» **ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ.** Τίς ἐστιν, ὃς ἂν εὐξη-
ται εὐχλῶ ὥστε δεῖναι τιμὴν τῆς ψυχῆς
αὐτῆς τῷ Κυρίῳ; Εὐχλῶ καλεῖ τὴν ὑπό-
χρεσιν, ἧς πολλοὶ τάγμα προσαγορεύουσι.
τῆτον δὲ τὸν νόμον ἐστὶ καὶ νῦν παρ' ἐνίοις
βαρβάρους δορεῖν φυλαττόμενον. οἱ γὰρ
πλάστοι τῶν νομάδων, λέγω δὲ τὰς ἀπο-
γόνους τῆς Ἰσμαήλ, ἀντιταλαντεύουσι τοῖς
εὐδυγενέσι βρέφεσιν ἀργύριον, καὶ τῆτο
προσκομίζουσι τῷ Θεῷ. περὶ τῆς νομο-
θέτησιν ὁ Θεός· καὶ γινώσκων ὡς Θεός,
ὅτι τῶν ὑπὸ χυμμένων τινὲς δώσουσιν ὑπὲρ
ἑαυτῶν τιμὴν τῷ Θεῷ, παρὰ βήσουσιν τὴν
ὑπόχρεσιν, σμικρύνοντες τὴν τιμὴν. ἐκέ-
λευσε πενήτηκοντα εἶναι δίδραχμα τὸ ἄρ-
ρενος τὴν τιμὴν, τῆς δὲ θηλείας τριάκον-
τα, καὶ τῶν ἀκμαζόντων καὶ τῶν γενηρα-
κότων ὑπεξηρημενῶν. τὴν γὰρ μέστω πε-
ριώρισεν ἡλικίαν ἀπὸ ἀκοσαετῆς εἰρηκῶς
ἕως ἐξήκοντα ἔτης. τοῖς γὰρ τῆτων νεω-
τέροις, [καὶ πρεσβυτέροις,] ἄλλῃ ὥρισε
τιμὴν. τὰς δὲ πνήτας ὑπὸ τὴν τῶν ἱερέων
καταλελοίπε κρίσιν· ἵνα ἐκείνοι πρὸς τὰς
διωάμεις ὀρίζουσι τὰς τιμὰς. τὰ δὲ ἀφιερέ-
μενα ἄλλα ἀναλλάττεσθαι παρὰ τῶν προ-
σφερόντων ἀπαγορεύει· καὶ ὥστε μὴ τῆτο
δορεῖν, τὴν τῆς ζημίας αὐτοῖς ἐπιτίθησιν
» ἀνάγκῃ. εἴαν γὰρ φησὶν ἀλλόττων ἀλλά-
» ξῃ αὐτὸ, ἔσται αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο γὰρ αὐτῆς
ἅγιον. τῶν μάλιστα ἀκαθάρτων κήλων ὀρί-
σαι τὴν τιμὴν τὸν ἱερεῖα ἐκέλευσε. τῆτο
καὶ ἐπὶ οἰκίας, καὶ ἀγρῷ γενέσθαι προσέ-
ταξεν. ὥρισε δὲ καὶ τὴν τῆς δίδραχμης ποσό-
τητα· εἰκοσι γὰρ ἐκέλευσεν ἔλκεν ὀβολῶς.
τὸ δὲ δίδραχμον τινὲς τῶν ἐρμηνευτῶν (1)
σατήρᾳ ἐκάλεσαν. τὰ μάλιστα ἀνατεθειμέ-
να τῷ Θεῷ προσέταξε μὴ λυτρεῖσθαι.

» **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Προσέσαντινες ἑαυ-
τὰς εἰς ἀγιασμὸν καὶ ἀνάθημα καταγρά-
φοντες τῷ Θεῷ, καὶ ἀνατιθέντες ἀσμέ-
νως τὴν τῷ νόμῳ διωρισμένην τῶν δίδραχ-
μων ποσότητα.

» **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Προσέμεν τῷ πάν-
των σωτήρι Χριστῷ διὰ πίσεως καὶ ἀγιασμῆ,
τῶν εἰς ἡμᾶς παρ' αὐτῆς γεγονότων προ-
σάγοντες τὴν ἀντέκλινσιν, τῆς ἐν ὁσε-
βείᾳ ζωῆς τὴν ἀνάδυσιν. ἀλλὰ διάφορος
καὶ ἕκ ἐκ νοοῦτ' ἂν ὑπάρχειν, καὶ μάλα
αἰκότως, τῆς προσαγωγῆς ὁ τρόπος. οἱ
μὲν γὰρ, ἕκ ἄγαν ὁδοιπόροι· οἱ δὲ, θερ-
μοτέρας ὥστε προθυμίας εἰς τῆτο διατ-
τασι. καὶ μετ' ὀλίγα. Εἰς δ' ἂν ἔτοι, κατὰ
γε τὸ ἐκ τῆς ἰσορίας ὑποδηλόμενον, οἱ
ἀπὸ ἀκοσαετῆς καὶ ἕως ἐξήκοντα ἔτης.
ἀνέρχεται μὲν γὰρ ἕως ἐξήκοστ' λοιπὸν
ἔτης, ὁδοιπόροι εἶναι τὸ σῶμα, καὶ ἐν τοῖς
ἀκμαστοῦσι κινήμασι. βέβηκε δὲ ἤδη καὶ
ἔρρωτά πως ὁ νῆς, καὶ μάλα ἐπιτηδείως
ἔχει πρὸς παραδοχὴν ὧν ἂν ἔλοιτο μα-

A, θείν. ὁ δὲ εἰδὼς τὸ πλάσμα ἡμῶν, κατὰ Ψαλ. 102. 14.
τὸ γεγραμμένον, ἐγνώκεν πάντως τοιάν-
δε τινα καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡλικίαν. ἔξ
ὁμοιώσεων γὰρ ὁ λόγος τῶν σωματικῶν
διέρπει πρὸς πάντως ἐπὶ τὰ νοητά. εἴτ' ἔν
ἄρσεν εἴη τυχόν, εἴτ' ἔν θηλείᾳ, τῆς νοη-
τῆς ἡλικίας ἐν ἀκμαῖς ἐτι κείμενοι, προ-
σκομίζοντων τὰ ὀρισμένα, τετέστιν ἄρσιν
ὡς ἐν δίδραχμοις πενήτηκοντα, τὸν ἀρτίως
ἔχοντα καὶ ὅτι μάλιστα τελειότατον τῆς
B πνευματικῆς λατρείας καρπὸν. ὅς διὰ τῶν
ἐπλάκεις ἐπλά, πρὸς λήξιν ἤδη τὴν ἀνω-
τάτω, καὶ εἰς τελειότητα μεμαρτυρημέ-
νος ὁράται σαφῶς· ἡ δὲ γε θηλεία πάλιν,
ὡς ἐν δίδραχμοις τριάκοντα. μείον μὲν
γὰρ ἢ τὸ ἄρσεν εὐδοκίμει. προσκομίζει δὲ
ἔν ὅμως, ὡς κατ' ἰδίαν φύσιν, τὸν ἐν τε-
λειότητι καὶ πόνῳ καρπὸν, ὡς διὰ τριῶν
δεκάδων ὑποδηλόμενον.

Γ ε. Εἴαν δὲ ἀπὸ πενταετῆς ἕως εἰκο-
σι ἐτῶν, ἔσαι ἡ τιμὴ τῆς ἄρσενος εἰκοσι
δίδραχμα· τῆς δὲ θηλείας, δέκα
δίδραχμα.

» **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ἐν πάντε γὰρ, οἶμαι,
καὶ μόλις ἐτῶν, ἀρχεται πως ὁ νῆς ἀνα-
μυεῖν ὥστε εἰς σωεσιν, νηπιόπρεπῃ μὲν
ἔτι καὶ ἀδελφῇ, πλὴν ἴσταν ὡς ἐπὶ τὸ ἀμει-
νόν· ἐπίδοσιν δὲ τὴν εἰς τὸ αἰετῶς ὁδοι-
νῆς τὸ σῶμα ποιῆται. συμμεμέτρηται μὲν
Δ ἐν ταῖς πνευματικαῖς ὁδοιπορίαις καὶ ὁ παρ'
ἐκάστου καρπός. κατόπιν δὲ πανταχῶς τὸ
θήλυ τῆς ἄρσενος, καὶ ἐν ἡμίσει πολλακίς.

ς. Ἀπὸ δὲ μηνιαίας ἕως πενταετῆς,
ἔσαι ἡ τιμὴ τῆς ἄρσενος πέντε δίδραχ-
μα ἀργυρί· τῆς δὲ θηλείας, τρία
δίδραχμα ἀργυρί.

» **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Τὸ ἀρτιγενὲς ἐν Χρι-
στῷ παιδίον ὁ λόγος ἡμῶν ὑπαινίττεται, οἷς
E, καὶ τὸ γάλα πρέπειν εἰς τροφὴν ὁ ἱερεὺς 1. Κορ. 3. 2.
ἔφη Παῦλος. τῶν γὰρ ἄρτι κεκλημένων
διὰ τῆς πίσεως, καὶ νηπιαζόντων ἔτι, βρα-
χύς ὁ καρπός.

ζ. Εἴαν δὲ ἀπὸ ἐξήκοντα ἐτῶν καὶ
ἐπάνω, εἴαν μὲν ἄρσεν ἦ, ἔσαι ἡ τιμὴ
αὐτῆς πεντεκαίδεκα δίδραχμα ἀργυ-
ρί· τῆς δὲ θηλείας, δέκα δίδραχμα.

» **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Τὸ γὰρ ἤδη νενδύκός
Z εἰς τὸ ἀναλκίτε καὶ ἀδρανὲς, ἕκ ἂν γέ-
νοιτό πως ἐν ὁκαρπία πολλῇ, καθάπερ
ἀμέλει καὶ τὰ γηράσκοντα τῶν φυτῶν,
παλαιεμένης αὐτῶν τῆς ῥίζης, κατοκνύν-
τα φαίνεται πρὸς τὴν ὀρίμων ἐκβολὴν.
ἕκ ἂν ὁ δίκαιος ἀληθῶς καὶ φιλοκλήρων
Θεός, ἀναλόγως ταῖς ἐκάστου προθυμίαις,
καὶ τῇ κατὰ νῆν ἐπιτηδειότητι δέχεται τὰς
καρπὰς, ἕτε τὸ ἀναλκί καὶ ἀφελήκός ἔξω-
τε λόγος τιθεῖς καὶ ἀποπέμπων ὡς ἀδρα-
H νῆς, ἕτε μὴ ἀγέραςον τὸ ὁδοιπόρῃς ἀνιεί·
ἀνδρῶν δὲ ὥστε τοῖς ἐθέλῃσι τὸ εὐδο-
κίμειν, κατ' ὃν ἂν ἕκαστος ἔχει τρόπον.

Εεεε 3.

η. Εἴαν

(1) Ὁ Ἐπιφάν. ἐν τῷ περὶ μέτρ. καὶ σταθ.

η. Ἐὰν δὲ ταπεινὸς ἢ τῇ τιμῇ, Ἀ
 σήσεται ἐναντίον τῷ ἱερέως· καὶ τιμή-
 σεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς· καθάπερ ἰχθύει
 ἡ χεὶρ τῷ εὐξαμένῳ, ὅτω τιμήσεται
 αὐτὸν ὁ ἱερεὺς.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Εἰ δὲ δὴ τις εἴη τῶν
 ἐλίων οὐδαμῶν, ἢ γὰρ τῶν ἀσημοτέρων,
 ἐκ ἐτιμῆν κατὰ νόμους ἢ ἐκλήσεις ἢ δοκι-
 μάζοντος δὲ τῷ κατὰ καιρὸς ἱερατοῦντος,
 ὁφλημάτι τοῖς αὐτῷ μέτροις τὸ ἰσοπαλὲς
 ὠρίζετο.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰς δὲ τὴν ἔξιν
 ἀδινεσέρας, τάχα δὲ πρὸς καὶ ὀλιγογνώ-
 μονας, αὐτὸς ἔξει, τὴν καρποφορίαν ἐπι-
 μετρῶν ἐκάσῳ τὸ κατ' ἰχθῦ. τῆτο γὰρ
 οἰμαίεσι τὸ, σήσεται ἐναντίον τῷ ἱερέως,
 καὶ τιμήσει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καθ' ὅσον ἰχθύει
 ἡ χεὶρ τῷ εὐξαμένῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Κατὰ δυνάμιν δὲ τὴν ἐκά-
 στε τιμάται αὐτῷ ὁ ἀληθῶς ἱερεὺς, λέγων·
 Μκτθ. 19. 11. ἐ πάντες χωρῶσι τὸν λόγον. δέχεται γὰρ
 καὶ τὰς ἐν ἐλαττώμασι καθὼς χωρῶσι· καὶ
 τὰς λειτουργίας ἐν τῷ κατὰ δυνάμιν δοῦναι-
 τι ἀργυρίῳ τὴν ἐπικαρπίαν ἀπαιτεῖ. (1)

θ. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν κληνῶν τῶν
 προσφερομένων ἀπ' αὐτῶν δῶρον τῷ
 Κυρίῳ, ὅς ἐστι δῶ ἀπὸ τέτων τῷ Κυ-
 ρίῳ, ἔσαι ἅγιον. Οὐκ ἀλλάξεις αὐ-
 τὸ καλὸν πονηρῷ, ὅδε πονηρὸν καλῷ.
 ἐὰν δὲ ἀλλάσων ἀλλάξης αὐτὸ κληνὸς
 κληνῇ, ἔσαι αὐτὸ καὶ τὸ ἀλλαγμα
 ἅγια. Ἐὰν δὲ πᾶν κληνὸς ἀκάθαρ-
 τον, ἀφ' ὧν ἐ προσφέρεται ἀπ' αὐ-
 τῶν δῶρον τῷ Κυρίῳ, σήσει τὸ κληνὸς
 ἐναντίον τῷ ἱερέως, Καὶ τιμήσεται
 αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἀναμέσον καλῷ καὶ ἀνα-
 μέσον πονηρῷ· καὶ καθ' ὅτι αὐτὸ τιμή-
 σεται αὐτὸ ὁ ἱερεὺς, ὅτω σήσεται.
 ιγ. Ἐὰν δὲ λυτρώμενος λυτρώσεται αὐ-
 τὸ, προσθήσει τὸ ἐπίπεμπλον πρὸς τὴν
 τιμὴν αὐτῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ζῶν δὲ τῶν ἀνιε-
 ρημαίων Θεῷ, καθαρῶν μὲν ἀναλλαγὴν ἐ
 γίνεται, ὅτε εἰς ἥτιον, ὅτε εἰς κάλλιον·
 τὸ γὰρ οἰκῆον ἐκ ἀποβάλλεται· τῶν δὲ
 μὴ καθαρῶν, ἔδωκεν ἀντείστασθαι τὰς
 ὀριζομένας ὑπὸ τῷ ἱερέως τιμᾶς. ὅτοι δ'
 αὐτὸν οἱ μὴ δι' ἑαυτῶν, ἀλλὰ δι' ἐτέρων
 οἰκείων Θεῷ· ὅς ἐστὶν ἑαυτῶν προσά-
 γασιν, ἰδίως αὐτῶν ποιησάμενοι δι' ἀγά-
 πης. καὶ ὁ ἱερεὺς προσίεται κατ' ἀξίαν
 τῶν ἀνταλλαγμάτων. ὅτοι εἰσι φίλοι, ὅς
 Λκκ. 16. 9. ἐκ τῷ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας κτλ. ἵνα
 δέξωνται ἡμᾶς εἰς τὰς σκλίνας αὐτῶν.

ιδ. Καὶ ἄνθρωπος ὃς ἀν' ἀγιάσῃ
 τὴν οἰκίαν αὐτῷ ἁγίαν τῷ Κυρίῳ, καὶ
 τιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεὺς ἀναμέσον
 καλῆς καὶ ἀναμέσον πονηρᾶς· ὅς ἐστὶν
 τιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, ὅτω σα-
 θήσεται.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ οἰκίας
 καὶ ἀγρῷ, ὧν τιμῶντις εὐξαιτο καταθή-
 σαι Θεῷ. ἐπὶ μὲν τῆς οἰκίας, κατὰ γνώ-
 μῳ τῷ ἱερέως ἢ τῶν κληνῶν· ἐπὶ δὲ ἀγρῷ,
 πρὸς τὸν τῶν καρπῶν λόγον. τὸ δὲ Σα-
 μαρειτικόν, καὶ διατιμήσεται αὐτῷ ὁ ἱε-
 ρεύς, εἴτε καλῇ, εἴτε σαπρᾷ. ἐὰν δὲ ξέ-
 νος ἀγοράσῃ, ἐκ δίδωσι τὸ ἐπίπεμπλον·
 ἐὰν δὲ ὁ δεσπότης ἀγοράσῃ ἢ τὴν οἰκίαν,
 ἢ οἰονδηποτῆν, ὁ ὑπέχετο Θεῷ, πρὸς τῇ
 ἀληθείᾳ διατιμήσει καὶ τὸ ἐπίπεμπλον αὐτῷ
 δίδωσι. σημαίνει δὲ, ὅτι ἀπὸ παλαιῶν τὰ
 προσαγομένα Θεῷ, ἐν ᾧ μὴ διώκονται ἱε-
 ρουργαῖα, ἐπώλεον αὐτὰ οἱ ἱερεῖς.

ιε. Ἐὰν δὲ ὁ ἀγιάσας αὐτὴν λυ-
 τρώται τὴν οἰκίαν αὐτῷ, προσθήσει ἐπ'
 αὐτῷ τὸ ἐπίπεμπλον τῷ ἀργυρίῳ τῆς
 τιμῆς, καὶ ἔσαι αὐτῷ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ δὲ μὴ (2) τιμῶν
 οἰκίας ἢ ἀγρῷ τις, ἀλλ' αὐτὰ ἀγιάσῃ Θεῷ,
 τὴν τιμὴν καταθήσει μετὰ τῷ πέμπλῳ,
 λυτρώμενος αὐτὰ, καὶ μεθέξει τὰς κλη-
 νῶν. ἐτέρῳ δὲ ἐκ ἀποδώσεται, ἀλλὰ καὶ
 ἀποδῶται, (3) μέχρι τῷ ἰσβαλαῖν κατέ-
 ξει ὁ πριάμενος, καὶ μετὰ τῶτον ἔσαι Θεῷ.

ισ. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῷ ἀγρῷ τῆς κα-
 ταχέσεως αὐτῷ ἀγιάσῃ ἄνθρωπος
 τῷ Κυρίῳ, καὶ ἔσαι ἢ τιμὴ κατὰ τὸν
 σπόρον αὐτῷ, κόρος κριθῶν πεντήκοντα
 δίδραχμα ἀργυρίῳ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸν δὲ ἐξ ἀγορα-
 σίας (4) ἀγρὸν ἐκ ἀνακλήσεται αὐτὸν ἑαυ-
 τῷ, ἀλλὰ πρὸς λόγον τῶν καρπῶν ἀποδῶν
 τῷ Θεῷ, ἐν τῷ ἰσβαλῇ ἀποκαταστήσεται
 τὸν ἀγρὸν τῷ πεπρακότι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὁ ἀνατεθείς ἀγρὸς
 πρὸς τὴν πρόσδοτον πωλεῖται. ἐὰν φέρῃ,
 Φησί, κόρον κριθῶν, πεντήκοντα δίδραχ-
 μων· ἐὰν δὲ δύο κόρος, ἑκατὸν δίδραχ-
 μων, καὶ ὅτω τὸ κατὰ ἀναλογίαν.

ιζ. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῷ ἐνιαυτῷ τῆς
 ἀφείσεως ἀγιάσῃ τὸν ἀγρὸν αὐτῷ,
 κατὰ τὴν τιμὴν αὐτῷ σήσεται. Ἐὰν
 δὲ ἔχατον μετὰ τὴν ἀφείσιν ἀγιάσῃ
 τὸν ἀγρὸν αὐτῷ, προσλογιῖται αὐτῷ
 ὁ ἱερεὺς τὸ ἀργύριον ἐπὶ τὰ ἔτη τὰ
 ἐπίλοιπα, ἕως εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τῆς
 ἀφεί-

(1) Τὰ αὐτὰ ἄλλως ὁ Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Ἐὰν δὲ τις μὴ τὴν τιμὴν, ἀλλ' αὐτῷ ἀγιάσῃ τὴν οἰκίαν ἢ τὸν ἀγρὸν, δώσει τὴν τιμὴν καὶ
 τὸ πέμπλον, καὶ κατέξει ταῦτα, ἐτέρῳ δὲ, κτ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(3) Ἐὰν δὲ ἐτέρῳ ἀποδῶται, ὁ αὐτ.

(4) Ὁ δὲ ἀγιάσας ἀγρὸν ἐκ ἀπὸ κλήρε ἰδίᾳ, ἀλλ' ἐξ ἀγορασίας ἐκ ἀνακ. κτ. ὁ αὐτ.

- αφέσεως, καὶ ἀνθυφαιρεθήσεται ἀπὸ Α
 ιθ. τῆς συντιμήσεως αὐτῆς. Καὶ εἰάν λυ-
 τρῶται τὸν ἀγρὸν ὁ ἀγιάσας αὐτὸν,
 προαθήσει τὸ ἐπίπεμπλον τῆ ἀργυρίᾳ
 πρὸς τὴν τιμὴν αὐτῆς, καὶ ἔσαι αὐτῷ.
 κ. Ἐάν δὲ μὴ λυτρῶται τὸν ἀγρὸν, καὶ
 ἀποδῶται τὸν ἀγρὸν ἀνθρώπῳ ἑτέρῳ,
 κα. ἔκ ἐτι μὴ λυτρώσεται αὐτόν. Ἀλλ'
 ἔσαι ὁ ἀγρὸς ἐξεληλυθῆς τῆς ἀφέ-
 σεως ἅγιος αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ, ὥσπερ
 ἡ γῆ ἢ ἀφωρισμένη τῷ ἱερεὶ ἔσαι κα-
 ταχέσις αὐτῆς.

ΑΠΟΔΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐάν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ
 εἰκαυτῷ τῆς ἀφέσεως ἀγιάσῃ τις τὸν ἀγ-
 ρὸν, καὶ θέλῃ, τὸ πᾶν δίδωσι τῆς τιμῆς
 θέλων αὐτὸν λαβεῖν οὐδὲν· εἰάν δὲ μετὰ
 τῆ Ἰωβὴλ εἰκαυτὸν ἀγιάσῃ τις τὸν ἀγρὸν,
 καὶ θέλῃ αὐτὸν ὁ δεσπότης λυτρώσασθαι
 ἐν τῷ μεταξὺ, διατιμήσεως γονομνῆς,
 ὑπολογίζεται ἑαυτῷ ὁ ἱερὸς τὴν πρόσο-
 δον, καὶ λαμβάνει τὸ λοιπὸν τῆς ἀξίας,
 καὶ τὸ ἐπίπεμπλον, καὶ ἀναδίδωσιν αὐτὸν
 τῷ δεσπότη. εἰάν δὲ παρελθόντος τῆ Ἰω-
 βὴλ, μὴ λυτρώσεται αὐτὸν ὁ δεσπότης,
 ἔξεσι τῷ ἱερεὶ πωλῆσαι αὐτὸν ἄλλῳ. καὶ
 ἔκ ἐτι δυνάται ὁ δεσπότης ἀναλαβεῖν αὐ-
 τόν· μετὰ γὰρ τὴν ἀφῆσιν, ἀμελήσαντος
 τῆ δεσπότης, ἔτω γίνεται ὑπὸ τὸν ἱερέα ὁ
 ἀνατεθεὶς ἀγρὸς. διὰ δὲ τῆτο τὸ ἐπίπεμ-
 πλον δίδωσιν ὁ ἀναλαμβάνων ὃν ἀνέθηκεν
 ἀγρὸν, ὅτι ὡς μεταμεληθεὶς ὁράται.

- κβ. Ἐάν δὲ ἀπὸ τῆ ἀγρῆς ἔκ κέλη-
 ται, ὅς ἐκ ἔσιν ἀπὸ τῆ ἀγρῆς τῆς κα-
 ταχέσεως αὐτῆς, ἀγιάσῃ τῷ Κυρίῳ,
 κγ. Λογιέται πρὸς αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τὸ τέ-
 λος τῆς τιμῆς αὐτῆς ἐκ τῆ εἰκαυτῆς
 τῆς ἀφέσεως, καὶ ἀποδώσει τὴν τιμὴν
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἁγίαν τῷ Κυρίῳ.
 κδ. Καὶ ἐν τῷ εἰκαυτῷ τῆς ἀφέσεως ἀπο-
 δοθήσεται ὁ ἀγρὸς τῷ ἀνθρώπῳ παρ'
 ἔκ κέληται αὐτόν, ἔκ ἦν ἢ κατάχέσις
 τῆς γῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἄλλος πάλιν λέγει, ὅτι
 εἰάν τις τὸν μὴ ἴδιον ἀναθήται, ὃν παρ'
 ἄλλου ἠγόρασε, δίδωσι τὴν διατίμησιν αὐτῆς,
 λογιζομένης τῆς ἱερέως τὴν πρόσοδον τῆ
 ἀγρῆς εἰς τὸ τίμημα, τὴν φθάνουσαν ἕως
 τῆς εἰκαυτῆς τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἀποδίδο-
 ται ὁ ἀγρὸς, ἔκ τῷ ἀναθεμένῳ, ἀλλὰ τῷ
 δεσπότη. ὥσπερ γὰρ εἰ μὴ ἀνέθετο αὐτόν,
 ἀνεδίδε τῷ πωλῆσαντι ἐν τῷ ἔτει τῆς ἀφέ-
 σεως, λογιζόμενος ἑαυτῷ τὰς προσόδους·
 ἔτω καὶ νῦν ἀναδίδεται μὲν τῷ δεσπότη,
 πλὴν εἰάν ὑπερήσῃ ἢ πρόσοδος πρὸς τὴν
 ἀξίαν τῆς χωρῆς, ὁ ἀγιάσας αὐτὸν δίδωσι
 τὸ λοιπόν. ἐκασίως γὰρ ὑπέχετο, καὶ
 ἔκ κατὰ ἀνάγκην αὐτὸν ὑπέθετο, ὡς ὁ
 δεσπότης.

κε. Καὶ πᾶσα τιμὴ ἔσαι σαθμίσις
 ἀγίοις· εἴκοσι ὀβολοὶ ἔσαι τὸ δί-
 δραχμον.

- κς. Καὶ πᾶν πρωτότοκον ὃ εἰάν
 γένηται ἐν τοῖς κτήνεσί σου, ἔσαι τῷ
 Κυρίῳ, καὶ ἔκ ἀλλάξει ἔδεις αὐτό.
 εἰάν τε μόσχος, εἰάν τε πρόβατον, τῷ
 κς. Κυρίῳ ἐσίν. Ἐάν δὲ τῶν τετραπόδων
 τῶν ἀκαθάρτων ἀλλάξῃ κατὰ τὴν τι-
 μὴν αὐτῆς, καὶ προαθήσει τὸ ἐπίπεμ-
 πλον αὐτῆς πρὸς αὐτό, καὶ ἔσαι αὐτῷ·
 εἰάν δὲ μὴ λυτρῶται, προαθήσεται κα-
 τὰ τὸ τίμημα αὐτῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἐπὶ τῶν ζώων
 τῶν πρωτοτόκων καθαρῶν μὲν, ἔδε λύ-
 τρωσις· μὴ καθαρῶν δὲ, ἢ μετὰ τῆ πέμ-
 πτε λύτρωσις. (1)

- κη. Πᾶν δὲ ἀνάθημα, ὃ εἰάν ἀνα-
 θῇ ἄνθρωπος τῷ Κυρίῳ ἀπὸ πάντων,
 ὅσα αὐτῷ ἐσίν, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως
 κτήνους, καὶ ἀπὸ ἀγρῆς καταχέσεως
 αὐτῆς, ἔκ ἀποδώσεται, ἔδε λυτρώ-
 σεται. πᾶν ἀνάθημα ἅγιον ἀγίων ἔσαι
 τῷ Κυρίῳ.

- ΑΔΗΛΟΥ. Ἄλλο ἐστὶν ἀνάθημα, καὶ
 ἄλλο ἐστὶν ἅγιον. τὸ γὰρ ἀνάθημα τελείως
 ἀφορίζεται, καὶ ἀνατίθεται τῷ Θεῷ, καὶ
 μετὰ τῆς ἱερατικῆς ἀναγράφεται κτήσεως.
 ὡς εἶναι τὸ μὲν, κατ' ὑπόχρεσιν ἅγιον, ὃ
 καὶ δυνάται λυτρωθῆναι, ὡς καὶ ἡ δεκά-
 τη· τὸ δὲ, τελείως ἀνατεθεὶς ἅγιον ἀγίων,
 ὅπερ ἔκ ἐτι δυνάται ἐπανακάμψαι ἐπὶ
 τὴν δεσποτείαν τῆ ἀγιάσαντος αὐτό. ὅθεν
 καὶ ὀπίσω, ὅτε παρήλθει ὁ εἰκαυτὸς τῆς
 ἀφέσεως, καὶ ἔκ ἐλυτρώσατο τὸν ἴδιον
 ἀγρὸν ὁ δεσπότης, ἐγένετο ὁ ἀγρὸς ἅγιος
 αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ· ὡς μηκέτι ὢν μονον
 ἅγιος, ὅς δυνάται λυτρωθῆναι, ἀλλὰ καὶ
 ἑτέραν δεξάμενος προαθήκην ἐν ὀνόματι,
 τὸ, αἰνετός· καὶ ὑπὸ τὴν τῆς ἱερέως γονο-
 μνῆς δεσποτείαν, ἢτοι κατάχρεσιν. τὸ δὲ
 ἀνάθημα ὑπερβαίνει καὶ τὸν ἅγιον αἰνετὸν
 καιρὸν. διὸ καὶ ἅγιον τῶν ἀγίων καλεῖται,
 καὶ ἔκ λυτρώσει ὑπόκειται, ὡς αὐτῷ τῷ
 Θεῷ ἀφιερωθεῖ. ἔτσι δέ εἰσι κατὰ πνεῦμα
 οἱ Θεοὶ ἐξαίρετοι καὶ ἀχώριστοι.

ΑΔΗΛΟΣ. Τῶν προσφερομένων, τὰ μὲν
 καλεῖται ἅγια, τὰ δὲ ἀναθήματα. καὶ
 τὰ μὲν ἀγιαζόμενά ἐσιν ὅσα τις προσφέρει
 καὶ καρποφορεῖ τῷ Κυρίῳ, ἔχοντος ἐν αὐ-
 τοῖς ἐξουσίαν τῆς ἱερέως, εἴτε παρακατα-
 χεῖν, εἴτε πωλῆσαι, καὶ τὸ τίμημα εἰς
 χρεῖαν τῆς ἱερέως ἀναλῶσαι. ὅσα δὲ ἀνατί-
 θησι τις ἐπὶ τέτῳ, ἵνα διαπαντὸς ἔσαι
 ἀνακείμενα τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς
 αὐτῆς, ταῦτα καλεῖται ἀναθήματα τῷ Κυ-
 ρίῳ, μηκέτι δυνάμενα εἰς κοινὴν καὶ ἀν-
 θρωπίνην κατάγεσθαι χρῆσιν.

ΠΡΟΚΟ-

(1) Λύτρωσις, ἢ πρᾶσις. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

δὲ ἔδωκεν ἄνθρωπον ἕως
ἵνα ἀνα-
στῇ.

ἵνα ἀνα-
στῇ.

ἵνα ἀνα-
στῇ.

ἵνα ἀνα-
στῇ.

ἵνα ἀνα-
στῇ.

ἵνα ἀνα-
στῇ.

ἵνα ἀνα-
στῇ.

ΤΟΥ ΛΕΥΙΤΙΚΟΥ.

Σίχοι β, ψ.

ΑΡΙΘ-

τ. 8. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

λεξάν. κώδ. Ἐπὶ μὲν πολεμίων ἐπὶ θανάτῳ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

καὶ ἴσ. ἀναγνώστ. ὅπερ. ὁ δὲ τῆς Αὐγ. κώδ. τὰ δ' ἔχει· ταῦτέστιν
μέλλοντος. ἐπὶ δὲ, κτ.

τὸ μετὰ τὴν ἐφ' ἑαυτῷ βίχλῳ ἀνασκήψαται. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

ΑΡΙΘΜΟΙ

ΤΩΝ

ΥΙΩΝ ΙΣΡΑΗΛ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΜΩΣΕΩΣ ΠΡΟΦΗΤΟΥ.

**** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ.** Λέγεται ἔτι τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ καὶ τὴ λαὸ παντὸς ὁ ἀριθμὸς ἐν τῷ περιέχεται, ἐκάστης φυλῆς τῶν Ἰσραηλίων ἐκ προστάγματος Κυρίου μετρηθείσης. ἡριθμήθη δὲ ὁ λαὸς ἀπὸ εἰκοσαετῆς καὶ ἐπάνω, πᾶς ἀνὴρ ἐκπορεύομενος εἰς πόλεμον, χωρὶς τῆς φυλῆς τῆς Λούβι· αὕτη γὰρ κατ' ἐαυτὴν ἐμετρήθη· καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μετρηθέντων, χιλιάδες ἑξακόσια καὶ τριχίλιοι πεντακόσιοι πενήκοντα. οἱ δὲ ἀριθμοὶ ἦσαν, τὸν μὲν λαὸν, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐκάστης φυλῆς ἄρχων. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἠριθμήθη δὲ καὶ τὰ ἀρσενικὰ πρωτότοκα πασῶν τῶν ἄλλων φυλῶν Μωϋσῆς μόνος· καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, χιλιάδες κβ', καὶ διακόσιοι ἑβδομήκοντα τρεῖς. καὶ ἀντὶ τῶν πρωτοτόκων τῶν ἐλογιάθησαν οἱ Λούβιται τῷ Θεῷ. τοσῶτοι γὰρ ἦσαν καὶ οἱ Λούβιται.

Κ Ε Φ Α.

Α. καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Σινᾷ, ἐν τῇ σινηνῇ τῇ μαρτυρίᾳ, ἐν μιᾷ τῇ μηνὶ δευτέρῃ, ἔτις δευτέρῃ ἐξελεβ. θόντων ἐκ γῆς Αἰγύπτου, λέγων, Λάβε ἀρχὴν πάσης συναγωγῆς υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ἐξ ὀνόματος αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν· πᾶς ἄρσεν Ἀπὸ εἰκοσαετῆς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν δυνάμει Ἰσραὴλ, ἐπισκέψασθαι (1) αὐτὸς σὺν δυνάμει αὐτῶν· σὺ καὶ Ἀαρὼν ἐπισκέψασθαι αὐτὸς.

Γα. 22. 17. **ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ.** Διατὶ προσετάξεν ἀριθμηθῆναι τὸν λαὸν ὁ Θεός; ἵνα τῆς οἰκείας ἐπαγγελίας δείξῃ τὸ ἀληθές. ὑπὸ ἀνέμινος γὰρ τῷ Ἀβραάμ, ἔφη· πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σε ὡς τῆς ἀσέρας τῆς ἑβραϊκῆς, καὶ ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης. ἔδειξε δὲ τὴν τῆς ἐπαγγελίας ἀλήθειαν. ἐκ πάντε γὰρ καὶ ἑβδομήκοντα τῶν εἰς Αἴγυπτον κατεληλυθόντων, ἑξακόσια χιλιάδες καὶ τριχί-

λιοι καὶ ἑξακόσιοι (2) πενήκοντα ἡριθμήθησαν ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἄνδρες διωκόμενοι πολεμῶν, καὶ τῆς ἐξώρου ἡλικίας καὶ τῆς αἰσῆς κεχωρισμένης, καὶ μέτοι καὶ τῇ θήλειᾳ γενεῇ, καὶ τῆς λουβιτικῆς φυλῆς. ἐδὲ γὰρ αὕτη ταῖς λοιπαῖς σωτηρηθῆναι. ταύτῃ αὐτὴ διδάσκων τὴν διώκειν ὁ δεσπότης Θεός, καὶ διὰ τῆς προφῆτης Ἡσαΐα, **Ε.** ἔφη· βλέψατε εἰς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, καὶ εἰς Σάρραν τὴν ὀδύνησαν ἡμῶν, ὅτι εἰς τὴν καὶ ἐκάλεσα αὐτὸν, καὶ ὁλόγησα αὐτὸν, καὶ ἐπλήθυνα αὐτόν. Ἡσ. 51. 2.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸ δὲ, κατὰ συγγενείας, καὶ κατ' οἴκους πατριῶν, ἐκκαλύπτει τὴν ἀπὸ τῆς καθόλου διαβαίνουσαν εἰς τὸ κατ' ἐκάστον γινώσκον· ὅτι ἐμπεριέχεται τῷ ὅλῳ τὸ μέρος.

Ζ. **** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Παρατηρητέον ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς, ὅτι ὁ γινώσκων ἀριθμεῖται, ὡς ἁδωνῆς· ὁ παιδίον, ὡς οὐκαταφρόνητον, πλὴν πρωτοτόκων καὶ Λούβιτων· ὁ δὲ ὅλος, διὰ τὸ ἀτιμὸν· ἐκ ἐπίμικτος, διὰ τὸ ἀλλότριον· ἀλλ' οἱ ἄρσενες καὶ οἰκεῖοι, ἐλάβετε καὶ ὁλοκαύστες, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἦγοντες τῇ πληρώματι τῇ Χριστῷ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι τὸ ἄρσεν καὶ μαχίμωτάτον, καὶ εἰς οὐρανὸν πνευματικῶς ἀναβεβηκός, ἐν ἀπογραφῇ τῇ θεῷ τέτακται. ἐπράτ-

(1) Ἐπισκέψασθε. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ. ὡσαύτως καὶ κατωτέρω. σὺ καὶ Ἀαρὼν ἐπισκέψασθε.

(2) Καὶ πεντακόσιοι καὶ πενήκοντα. ἢ ἐν Χάλ. ἐκδοσ. ὁρθῶς καὶ συμφώνως τῷ τε 46. ἐδ. τῇ δὲ τῇ κεφ. καὶ τῇ τῇ Ἀθανασ. ὑπομνήμ.

ἐπράττετο δὲ τὰ τῆς ἀπογραφῆς διὰ τε Α
Μωϋσέως καὶ Ἀαρών, ἵνα δι' αὐτοῖν νοώ-
μεν τὸν ἕνα Χριστόν, ὡς αὐτὸς Μωσῆ νομοθέ-
την, ὡς αὐτὸς Ἀαρών ἀρχιερέα. γέγονε γὰρ
ἐφ' ἡμᾶς νομοθέτης ἅμα καὶ ἀρχιερεὺς
καὶ διὰ τῆς αὐτῆς μεσιτείας τῶν ἀνδριζο-
μένων καὶ εκπρεπεσέρων εἰς ἀρετὴν ἢ αὐ-
θείας βίβλοις ἀπογραφῆ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τῆραι, Φησὶν, ὅτι αὐ-
τῶν ἀριθμοῖς πρωτοτόκων καὶ Λευιτῶν ἐδίδ-
ατο ἀριθμεῖται. πάντες μὲντοι οἱ ἄξιοι γρα-
φῆς γραφῆσονται εἰς ζωὴν. μακάριος δὲ
ὁ τῆς αὐτῆς Ἱερουσαλὴμ καταγραφῆς ἀξιό-
μενος. (1)

δ. Καὶ μεθ' ὑμῶν ἔσονται ἕκαστος
κατὰ φυλὴν, ἕκαστος ἀρχόντων, κατ'
οἴκους πατριῶν ἔσονται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Φυλὴν ἕκαστη τὸν δὲ-
κλέεσερον καὶ μαχιστάτον ἐφίστησιν ἡγε-
μόνα, καὶ προαπιστῶν, καὶ βαλῆς ἐξάρ-
χοντα, καὶ τῶν πρακτέων εἰσηγητῶν. ὡν
αὐτὸν εἰς τύπον οἱ τοῖς ἀπολέκτοις καὶ αὐ-
τῶν βίβλῳ ζωῆς κειμένοις ἐφεσηκότες Ἄγγε-
λοι. γέγραπται γὰρ περὶ παντὸς δικαίου
Ψαλ. 33. 7. παρεμβαλεῖ Ἄγγελος Κυρίου κύκλῳ τῶν
φοβεμένων αὐτῶν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Αριθμοῖς δὲ τοῖς
περὶ Μωσέα συνεργᾶς ἔδωκε Φύλαρχον
εἶνα κατὰ φυλῶν. οἱ τὰς ἐφεσώτας Ἀγ-
γέλους ἀνθρώποις κατασημαίνουσιν. ἐπεὶ
Δεσφ. 32. 8. καὶ τὰ ὅρια τῶν ἐθνῶν εἰλήχασιν Ἄγγε-
λοι, κατὰ ἀριθμὸν ἡγῶν Ἰσραὴλ. τάττονται
δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς γενέσεως, καὶ κατὰ τὴν
ὡδὲ τάξιν τῆς γενέσεως. αὐτοῖς δέκνυται
καὶ τὸ πρεσβύτερον τιμιώτερον παρὰ Θεῶν,
ἐδ' ὁ Ἰσραὴλ παρὰ τὴν ὑπέραν ἐκκλησίαν.

ε. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν
ἀνδρῶν, οἱ τινες εἴσονται μεθ' ὑμῶν.
τῶν Ραβὶμ, Ἐλκέρ (2) υἱὸς Ἐδὶέρ.
5. Τῶν Συμεὼν, Σαλαμιήλ υἱὸς Σερ-
ζ. σαδαί. (3) Τῶν Ἰσάα, Ναασῶν υἱὸς
η. Ἀμιναδάβ. Τῶν Ἰσαάχαρ, Ναθα-
θ. ναήλ υἱὸς Σωγάρ. Τῶν Ζαβουλὼν,
ι. Ἐλκέρ υἱὸς Ἀχαιλῶν. (4) Τῶν ἡγῶν
Ἰωσήφ τῶν Ἐφραὶμ, Ἐλκέρ (5)
υἱὸς Ἐμὶάδ. τῶν Μανασσῆ, Γαμαλιήλ
ια. υἱὸς Φαδασέρ. Τῶν Βενιαμὴν, Ἀβει-
ιβ. δάν υἱὸς Γαδεωνί. Τῶν Δάν, Ἀχιέζερ
ιγ. υἱὸς Ἀμισαδαί. Τῶν Ἀσέρ, Φαγαήλ
ιδ. υἱὸς Ἐχράν. Τῶν Γάδ, Ἐλισάφ υἱὸς
ιε. Ραγυήλ. Τῶν Νεφθαλί, Ἀχιρέ
υἱὸς Ἐνάν.

ις. Οὗτοι ἐπίκλητοι τῆς συναγω-
γῆς, ἀρχόντες τῶν φυλῶν κατὰ πα-
τριᾶς αὐτῶν, χιλιάρχοι Ἰσραὴλ εἰσι.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Θηλειῶν παντελῶς καὶ
μειρακείας ἡλικίας ἀλογήσας ὁ Προφη-
της ὁρᾷται. καταγράφει δὲ ὄχλον τῶν
ἡβήσαντα. τίμιον γὰρ αὐτῶν βίβλῳ Θεῶν πᾶν
ὅσον ἀνδρώδες καὶ νεανικόν, καὶ ἡ νηπιάζον
εἰς φρόνησιν τὴν ἐπ' ἀγαθοῖς.

ις. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρών
τὰς ἀνδρας τέτρες τὰς ἀνακληθέν-
ιη. τας ἐξ ὀνόματος. Καὶ πᾶσαν τὴν συ-
Β ναγωγὴν ἐξεκκλησίασαν ἐν μιᾷ τῇ
μηνὸς τῇ δευτέρᾳ ἔτρε· καὶ ἐπεσκέ-
πησαν κατὰ γενέσεις αὐτῶν, κατὰ
πατριᾶς αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνο-
μάτων αὐτῶν, ἀπὸ εἰκοσαέτρε καὶ
ἐπάνω, πᾶν ἀρσενικὸν κατὰ κεφα-
ιθ. λὴν αὐτῶν, ὅν τρόπον συνέταξε
Κύριος τῷ Μωσῇ· καὶ ἐπεσκέπησαν
κ. ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Σινᾷ. Καὶ ἐγένοντο
ἡοὶ Ραβὶμ πρωτοτόκῳ Ἰσραὴλ κα-
τὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους
αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν,
κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κα-
τὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ
ἀπὸ εἰκοσαέτρε καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ
κα. ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπί-
σκεψις αὐτῶν ἐν τῇ φυλῇ Ραβὶμ,
ἐξ καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεν-
κβ. τακόσιοι. Τοῖς ἡοῖς Συμεὼν κατὰ
συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐ-
τῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κα-
τὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ
κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ
ἀπὸ εἰκοσαέτρε καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ
κγ. ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπί-
σκεψις αὐτῶν ἐν τῇ φυλῇ Συμεὼν,
Ε ἐννέα καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ
τριάκοντα.

κς. (6) Τοῖς ἡοῖς Ἰσάα κατὰ συγ-
γενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν,
κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ
ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κε-
φαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ
εἰκοσαέτρε καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπο-
κς. ρευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπίσκε-
ψις αὐτῶν ἐν τῇ φυλῇ Ἰσάα, τέσ-
σαρες καὶ ἐβδομήκοντα χιλιάδες καὶ
ἑξακόσιοι.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πῶς ἐν τῇ τῇ Ἰσάα
φυλῇ ὑπερέβαλε πᾶσας τὰς ἀριθμοῦ. καί-
τοι ἔσα βασιλική; Ἐκ τῆς βασιλικῆς εἰς
αὐτὴν ἐβασίλευσαν οἱ δὲ τῆς Λευιτικῆς
ἀπαντες ἐλετήργοντο οἱ μὲν ἱερατεύοντες,
οἱ δὲ τέτοις διακονῶντες. ἔδει δὲ καὶ τὴν
βασι-

(1) Ἐν τοῖς ἐνδεδομ. ἔχ. εὐρηται.

(3) Σερσαδαί. αὐτῶν.

(4) Χαλῶν. αὐτῶν.

(2) Ἐλκέρ. αὐτῶν. ἐκδοσ.

(5) Ἐλκέρ. αὐτῶν.

(6) Ἰσάα, ὅτι αὐτῶν. ἐκδοσ. αὐτῶν. ἐπόμενοι τῷ τῶν ἰδαφ. διαίρεσιν πεποιήκαμεν, τὸ μὲν 24. καὶ 25.
ἐδ. 26. καὶ 27. γράφουσιν. τὸ δὲ 28. καὶ 39. 24. καὶ 25. διὸ ἔτω καὶ παρ' ἡμῶν γέγραπται.

βασιλικῶ ὑπερέχεν τῷ ἀριθμῷ, καὶ διὰ τὴν δόλογίαν τῆ δεσπότη Χριστῆ· ἐξ αὐτῶν γὰρ ἔμελλε τὸ κατὰ σάρκα λαμβάνειν [καὶ] ὥσε τῆς ἐξ αὐτῶν χειροτονιῆς βασιλεῖς ἀρκῆσαν ἔχειν τῶν φυλετῶν τὴν ἐπικερίαν. σιωπῶν δὲ κἀνταῦθα τῇ βασιλικῇ φυλῇ τῆς ἱερέας. πρὸς ἥλιον γὰρ ἀνίσχοντα τὴν Ἰδδα τάξας φυλῶν, σιωπῶν αὐτοῖς τῆς ἱερέας μετὰ τῆς κιβωτῆ. τῷ μάλιστα Δάν τὸ βορέιον ἀπεκλήρωσε κλίμα. ἀπὸ προσώπου γὰρ Φησι βορέα ἐκκαυ-
 11 ἴσεται τὰ κακὰ ἐπὶ πάντας τὰς κατοικίας
 12 κῆντας τὴν γλῶ. εἴρηται δὲ ἡμῖν ἐν ταῖς τῆ Ἰακώβ δόλογιαις, ὡς ἐκ τῆς Δάν φυλῆς ὁ ἀλάστωρ τεχθήσεται, ὁ Χριστὸν μὲν ἑαυτὸν ὀνομαζών, τὰναντία δὲ τῇ προσήγορίᾳ διαπραττόμενος, καὶ σφετεριζόμενος τὰ μηδαμόθεν αὐτῷ προσήκοντα. τῷ δὲ Ἰδδα μάλα εἰκότως τὸ εἶναι ἀπέναντον. ἐπειδὴ καὶ περὶ τῆ δεσπότη Χριστῆ οἱ θεοὶ
 Ζαχ. 6. 12. βοῶσι Προφῆται· ἰδὲ ἀνὴρ, ἀνατολὴ ὀνομα αὐτῷ· καὶ τοῖς φοβεμένοις με ἀνατελεῖ
 Μαλαχ. 4. 2. ἡλίου δικαιοσύνης· καὶ ἰαίς ἐν ταῖς πλέ-
 Ησ. 42. 7. ρυεῖν αὐτῆ. καὶ, τοῖς ἀνσκότοι καὶ σκιᾷ θα-
 11 νάτα καθημένοις φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

11. Τοῖς υἱοῖς Ἰσάχαρ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατὰ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπο-
 12 ρευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰσάχαρ, τέσσαρες καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ
 13 λ. τετρακόσιοι. Τοῖς υἱοῖς Ζαβουλὼν κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατὰ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω, πᾶς
 14 λ. ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Ζαβουλὼν, ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα χιλιά-
 15 λβ. δες καὶ τετρακόσιοι. Τοῖς υἱοῖς Ἰωσήφ υἱοῖς Ἐφραΐμ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατὰ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευό-
 16 λγ. μένος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Ἐφραΐμ, τέσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι.
 17 λδ. Τοῖς υἱοῖς Μανασσὴ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατὰ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκο-

Α σαέτης καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμε-
 λε. μένος ἐν δυνάμει, Ἡ ἐπίσκεψις αὐ-
 τῶν ἐκ τῆς φυλῆς Μανασσὴ, δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ διακόσιοι.
 18 λς. Τοῖς υἱοῖς Βενιαμὴν κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατὰ οἴ-
 κους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐ-
 τῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέ-
 Β τῆς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμε-
 λς. μένος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπίσκεψις αὐ-
 τῶν ἐκ τῆς φυλῆς Βενιαμὴν, πέντε καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ τετρα-
 19 κδ. κόσιοι. Τοῖς υἱοῖς Γὰδ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατὰ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κε-
 Γ φαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπο-
 20 κς. ρευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Γὰδ, πέντε καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑξα-
 λη. κόσιοι καὶ πενήκοντα. Τοῖς υἱοῖς Δάν κατὰ συγγενείας αὐτῶν, [κατὰ δῆ-
 μους αὐτῶν,] κατὰ οἴκους πατριῶν αὐ-
 τῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν,
 Δ κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρ-
 σενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει,
 21 λθ. Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Δάν, δύο καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ
 μ. ἑπτακόσιοι. Τοῖς υἱοῖς Ἀσὴρ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐ-
 τῶν, κατὰ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κα-
 Ε τὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ
 22 μα. ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, Ἡ ἐπί-
 σκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Ἀσὴρ, μία καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ
 23 μς. πεντακόσιοι. Τοῖς υἱοῖς Νεφθαλαὶμ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δῆ-
 μους αὐτῶν, κατὰ οἴκους πατριῶν αὐ-
 Ζ τῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρ-
 σενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει,
 24 μγ. Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Νεφθαλαὶμ, τρεῖς καὶ πενήκοντα
 25 μδ. χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι. Αὕτη ἡ ἐπίσκεψις, ἣν ἐπεσκεψάτο Μωϋσὴς καὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ ἄρχοντες Ἰσραὴλ, δώδεκα ἄνδρες· ἀνὴρ εἰς κατὰ φυλὴν μίαν, κατὰ φυλὴν οἴκων πατρίδος
 Η με. αὐτῶν ἦσαν. Καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ
 Ff ff 2 ἐπί-

ἐπίσκεψις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ σὺν δυνά-
μει αὐτῶν ἀπὸ ἐικοσαέτης καὶ ἐπάνω,
μς. ὅς ἐκπορευόμενος παρατάσσεται
ἐν Ἰσραὴλ, Ἑξακόσιοι χιλιάδες καὶ
τρεῖς χιλιοὶ καὶ πεντακόσιοι καὶ πεν-
τήκοντα.

μς. Οἱ δὲ Λευῖται ἐκ τῆς πατρίδος
αὐτῶν ἐσυνεπεσκέπησαν ἐν τοῖς υἱοῖς
μη. Ἰσραὴλ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
μθ. Μωϋσῆν, λέγων, Ὅρα, τὴν φυλὴν
τῆς Λευὶ ἐσυνεπισκέψη, καὶ τὸν ἀριθ-
μὸν αὐτῶν ἐλήψη ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ.

** ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἐπειδὴ καλῶς αὐτῷ
τὰ περὶ τὴν νομοθεσίαν ἔχεν ἐδόκει, πρὸς
ἐξέτασιν τῆς στρατῆς τὸ λοιπὸν ἐτράπη, τῶν
πολεμικῶν ἤδη κατὰ νῦν ἔχων ἀπλεοδα.
προσάσσει δὲ τοῖς φυλάρχοις, πλὴν τῆς
λδιτιδος φυλῆς, ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν ἐκ-
μαθεῖν τῶν στρατῶν δυνάμεων. ἱεροὶ
γὰρ ἦσαν οἱ λδιταί, καὶ πάντων ἀτε-
λεῖς. γονομνῆς δὲ τῆς ἐξετάσεως, ὄρε-
θησαν μυριάδες ἐξήκοντα τῶν ὀπλιτῶν
δυνάμεων, ὧν ἀπὸ ἐικοσι ἐτῶν ἕως πεν-
τήκοντα, καὶ τρεῖς χιλιοὶ πρὸς ἑξακόσιοις καὶ
πεντήκοντα. ἀντὶ δὲ λδι κατέλεξεν εἰς
τὰς φυλάρχους Μανασσῆ τὸν Ἰωσήφ παῖ-
δα, καὶ Ἐφραίμ, ἀντὶ τῆς Ἰωσήφ. δέησις
δὲ ἡ αὕτη Ἰακώβ πρὸς Ἰώσηπον, ποιη-
τὲς αὐτῷ παραχεῖν τὰς παῖδας.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀνεπικοινωνήτος ἡ
λειτεργία. ὁ γὰρ λδι ὑπεξέρει εἰς μέζο-
να τάξιν, τὴν τῆς ἱερᾶς δυνάμεως.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἱερατικὸς ἔτος ὁ ἀφο-
ρισμός. καὶ τὸ ἀφανὲς ἐν τῇ καταριθμῇ
τῆς λαοῦ, ἐπιφανὲς παρὰ Θεῷ.

ν. Καὶ σὺ ἐπίστησον τὰς Λευῖτας
ἐπὶ τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας, καὶ ἐπὶ
πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἐπὶ πάν-

Α τα ὅσα ἐσὶν ἐν αὐτῇ· αὐτοὶ ἀρᾶσι
τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ σκεύη
αὐτῆς· καὶ αὐτοὶ λειτεργήσουσιν ἐν
αὐτῇ, καὶ κύκλῳ τῆς σκηνῆς πα-
ρεμβάλλουσι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἰδία γὰρ καὶ ἐξαί-
ρετα τὰ Θεῷ καὶ ἀσύγχυτα πρὸς τὰ ἀν-
θρώπινα. διὸ καὶ βασιλεὺς ἱερᾶται,
ἀλλ' ὁ ἐπιχειρῶν λεπτῶς. ἔτω τῶν
λδιτῶν τὸ αἶρεν τὰ σκεύη, τὸ πλησιάζειν
τῇ σκηνῇ, τὸ λύειν καὶ τὸ σιωτιάζειν.

να. Καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὴν σκηνὴν,
καθελεῖν αὐτὴν οἱ Λευῖται, καὶ ἐν
τῷ παρεμβάλλειν τὴν σκηνὴν, ἀνα-
στήσουσι. καὶ ἀλλογενὲς ὁ προαπορευό-
μενος, ἀπεθανέτω.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσα, ὅτι ἀλλογενὴ
Γ καλεῖ τὸν ἀπὸ ἄλλης τῶν ἐνδεκα φυλῶν.

νβ. Καὶ παρεμβάλλουσιν οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ, ἀνὴρ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει, καὶ
ἀνὴρ κατὰ τὴν αὐτῇ ἡγεμονίαν, σὺν
δυνάμει αὐτῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀριστον γὰρ ἡ τά-
ξις. καὶ τὰ ἀγγελικὰ ἐν τάξει διάκειται,
καὶ τὸ τῆς ὑπεροχῆς ἀμετακλήτων ἐκ δη-
μιουργίας. διὸ καὶ ὑπόκεινται τοῖς μέζουσιν
Δ οἱ κατώτεροι.

νγ. Οἱ δὲ Λευῖται παρεμβαλλέ-
τωσαν ὑπεναντίον κύκλῳ τῆς σκηνῆς
τῆς μαρτυρίας, καὶ ἐν ἑσῇ ἀμαρτία ἐν
υἱοῖς Ἰσραὴλ. καὶ φυλάξουσιν οἱ Λευῖ-
ται αὐτοὶ τὴν φυλακὴν τῆς σκηνῆς
νδ. τῆς μαρτυρίας. Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ
Ἰσραὴλ, κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο
Ε Κύριος τῷ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρὼν, ἕτως
ἐποίησαν.

Κ Ε Φ. Β.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέ-
γων, Ἄνθρωπος ἐχόμε-
β. νος κατὰ τάγμα αὐτῶν, κατὰ ση-
μαίας, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν,
παρεμβαλλέτωσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ·
κύκλῳ τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας πα-
ρεμβάλλουσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐχόμενος κατὰ τάγμα αὐ-
τῶν· ἀντὶ τῆς, ἕκαστος ὡς διατάσσεται ὑπὸ
τῆς ἀρχῆς αὐτῆς, ἕτω ποιεῖται καὶ ὅπως
τάσσεται, ἐκεῖ μένει.

ΑΔΗΛΟΥ. Καθὼς ἂν δοθῇ αὐτοῖς μαν-
δάτα τῆς πορεύσεως, ἢ πολεμεῖν διὰ σαλ-
πίγγων, ἢ σίγνων, ἢ μελῶν. κυρίως δὲ
σημαίας τὰ σίγνα καλεῖ.

** ΙΩΣΗΠΟΥ. Πηγυνώτες τὴν σκη-
νὴν, μέσῳ ἀπελάμβανον, τριῶν πλοῦρων
κατὰ πλοῦραν ἐκάστω παρασκηνομένων,
ὁδοὶ διὰ μέσων ἐτέτμυντο.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἡ κατὰ τόπους διά-
στασις, ἢ ὁ πλησιασμός ὑπογράφει τὸ κατ'
ἀρετὴν οἰκεῖον μάλλον ἢ ἡτλον.

γ. Καὶ οἱ παρεμβαλλόντες πρῶ-
τοι κατὰ ἀνατολὰς, τάγμα παρεμ-
βολῆς Ἰσραὴλ σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ
ὁ ἀρχὼν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, Ναασὼν υἱὸς
δ. Ἀμιναδάβ. Δύναμις αὐτῶν ἡ ἐπε-
Ησκειμένη, τέσσαρες καὶ ἐβδομήκοντα
ε. χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι. Καὶ οἱ πα-
ρεμβαλλόντες ἐχόμενοι φυλῆς Ἰσά-
χαρ, καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν υἱῶν Ἰσάχαρ,
Ναθα-

5. Ναθαναήλ υἱὸς Σωγάρ. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, τέσσαρες καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
 6. Καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι Φυλῆς Ζαβελών, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Ζαβελών, Ἐλιὰβ υἱὸς Χελών. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, ἐπὶ αὐτῆς καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
 7. Πάντες ἡριθμημένοι ἐκ τῆς παρεμβολῆς Ἰσάα, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ τετρακόσιοι, σὺν δυνάμει αὐτῶν πρῶτοι ἐξαρᾷσι.

ΛΗΛΟΥΤ. Προτέτακται μὲν Ἰσάα καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, καὶ τὸν ἀπόλεκτον ἔχει τόπον, τὸν πρὸς ἑω καὶ νῶτον. ἐν φωτὶ γὰρ οἱ ἐν Χριστῷ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ζέοντες. εἰσὶ δὲ Ἰσάα, Ἰσαάχαρ, Ζαβελών, τῆς βασιλικῆς φυλῆς ἡ ἐξοχή, ἀφ' ἧς ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα.

8. Τάγμα παρεμβολῆς Ῥαβὶμ πρὸς νότον σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Ῥαβὶμ, Ἐλισᾶρ υἱὸς Σεδιᾶρ. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, ἕξ καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. Καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτῆς φυλῆς Συμεὼν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Συμεὼν, Σαλαμιήλ υἱὸς Σχερισαδαί. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, ἑννέα καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τριακόσιοι. Καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτῆς φυλῆς Γὰδ, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Γὰδ, Ἐλισὰφ υἱὸς Ραγυήλ. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, πέντε καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι καὶ πεντήκοντα. Πάντες οἱ ἡριθμημένοι τῆς παρεμβολῆς Ῥαβὶμ, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα μία χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι καὶ πεντήκοντα, σὺν δυνάμει αὐτῶν δευτέροι ἐξαρᾷσι.

Γαλ. 3. 28. * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τάγμα δούτερον, (1) ἔτοι· Ῥαβὶμ, Συμεὼν, Γὰδ. ὁ πρωτότοκος ἐξάρχει μετὰ τὸν βασιλέα. πρωτότοκος γὰρ ὁ Χριστὸς ἐν σαρκί. δούτερον δὲ τὸ ἐν ὑπάρξει σεμνόν, ἢ τὸ βασιλικόν. σωζέσθαι δὲ τοῖς ἐλδοτέροις τὸ δέλον, βοηθούμενον τῇ συζύγῃ· καὶ τὸτο μάλιστα παρὰ Χριστῷ, ὅπερ ἐκ αὐτοῦ δέλος, ἐδὲ ἡ ἐλδοτέρος.

12. Καὶ ἀρθῆσεται ἡ σκηνὴ τῆς μαρτυρίας, καὶ ἡ παρεμβολὴ τῶν Λευιτῶν μέσον τῶν παρεμβολῶν. ὡς παρεμβαλῶσιν, ἔτω καὶ ἐξαρᾷσιν ἑκάστος ἐχόμενος κατὰ τάγμα αὐτῶν.

** ΙΩΣΗΠΟΥ. Τὰ περὶ τὴν σκηνὴν πρῶτοι μὲν οἱ ἱερεῖς κατέχον, ἔπειτα δὲ οἱ Λευῖται πάντες, ὄντες τὸ πλῆθος· ἐξητάδυσαν γὰρ καὶ αὐτοὶ· τῆ μὲν ἀρσενίου ὅσον τριακοντὴν ἔχεν ἡμέραν γενόμενον, δυσμύριοι καὶ τριχίλιοι πρὸς τοῖς ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα.

13. Τάγμα παρεμβολῆς Ἐφραὶμ κατὰ θάλασσαν σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Ἐφραὶμ, Ἐλισαμὰ υἱὸς Ἐμιᾶδ. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. Καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς Μανασσῆ, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Μανασσῆ, Γακαμαλιήλ υἱὸς Φαδασᾶρ. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ διακόσιοι. Καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς Βενιαμὴν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Βενιαμὴν, Ἀβιδὰν υἱὸς Γεδεωνί. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, πέντε καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι. Πάντες οἱ ἡριθμημένοι τῆς φυλῆς Ἐφραὶμ, ἑκατὸν χιλιάδες καὶ ὀκτακισχίλιοι καὶ ἑκατὸν, σὺν δυνάμει αὐτῶν τρίτοι ἐξαρᾷσι.

Δ * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τρίτον τάγμα ἔτοι· Ἐφραὶμ, Μανασσῆς, Βενιαμὴν. ἐκ πρωτοτόκου τῆς Ῥαχὴλ ὁ Ἐφραὶμ. ἀπὸ γὰρ τῆ Ἰωσήφ ἡ πρώτη (2) τῆς Ῥαχὴλ. συνάπτεται δὲ καὶ ὁ ἕτερος, δούτερος ὢν, πρότερος ἐν τύπῳ τῶν ἐπισρεφόντων ἀπὸ τῆ Ἰσραὴλ, ὄντων ἐχθρῶν, καὶ διὰ τὰς πατέρας ἀγαπητῶν.

14. Τάγμα παρεμβολῆς Δὰν πρὸς βορρᾶν σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Δὰν, Ἐλιέζερ υἱὸς Ἀμισαδαί. (3) Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, δύο καὶ ἐξήκοντα χιλιάδες καὶ ἐπτακόσιοι. Καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτῆς φυλῆς Ἀσῆρ, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Ἀσῆρ, Φαγαμὴλ υἱὸς Ἐχράν. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, μία καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. Καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς Νεφθαλαὶμ, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Νεφθαλαὶμ, Ἀχισᾶρ υἱὸς Ἐνάν. Δύναμις αὐτῆς ἡ ἐπεσκιεμένη, τρεῖς καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι. Πάντες οἱ ἀριθμηθέντες παρεμβολῆς Δὰν, ἐπὶ αὐτῆς καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι, σὺν δυνάμει

Ff ff 3

(1) Δούτερον ὁ Ῥαβὶμ παρεμβολῇ ἔχει καὶ τάγμα. μετὰ γὰρ τὸν βασιλέα δούτερον τὸ ἐν προῦπαρξει σεμνόν· πρωτότοκος γὰρ ὁ Κύριος ἐν σαρκί· σωζέσθαι δὲ, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Τιδὲς ὄντος ἡ πρώτη. ὁ αὐτ.

(3) Ἀχέζερ υἱὸς Ἀμισαδαί. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

δυνάμει αὐτῶν ἑκατοὶ ἑξαρχοὶ κατὰ τὰ τάγματα αὐτῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τέταρτον τάγμα (1) εἰσὶν οἷδε· Δάν, Ἀσὴρ, Νεφθαλαίμ. δὲ-λον τὸ γένος, ἀλλ' ἐκ ἀτιμάζεται (2) ἐδὲ ἐν νόμῳ.

Λβ. Αὕτη ἡ ἐπίσκεψις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν. πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις τῶν παρεμβολῶν σὺν ταῖς δυνάμεσιν αὐτῶν, ἑξακό-

Α σία χιλιάδες καὶ τριχίλιοι καὶ πεντά-
λγ.κόσιοι καὶ πεντήκοντα. Οἱ δὲ Λευί-
ται εὐ συνεπεσκέπησαν αὐτοῖς, καθὰ
λδ. ἐνετέλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ
ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πάντα ὅσα
συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ· ἔτω
παρενέβαλον κατὰ τάγμα αὐτῶν,
καὶ ἔτως ἐξῆρον ἕκαστος ἐχόμενοι κα-
τὰ δῆμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν
αὐτῶν. Β

Κ Ε Φ. Γ.

α. **Α**ὕται αἱ γενέσεις δ. (3) Ἀα-
ρων καὶ Μωϋσῇ, ἐν ἡ ἡμέρᾳ
ἐλάλησε Κύριος τῷ Μωϋ-
β. σῇ ἐν ὄρει Σινᾶ. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα τῶν υἱῶν Ἀαρὼν· πρωτότοκος
Ναδάβ, καὶ Ἀβιδὸν, καὶ Ἐλεάζαρ,
γ. καὶ Ἰθάμαρ. Ταῦτα τὰ ὀνόματα
τῶν υἱῶν Ἀαρὼν, οἱ ἱερεῖς οἱ ἡλειμμέ-
νοι, ὃς ἐτελείωσε τὰς χεῖρας αὐτῶν
δ. ἱερατεύειν. Καὶ ἐτελεύτησε Ναδάβ
καὶ Ἀβιδὸν ἐναντι Κυρίου, προσφερόν-
των αὐτῶν πῦρ ἀλλότριον ἐναντι Κυ-
ρίου, ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ, καὶ παιδία ἐκ
ἦν αὐτοῖς. καὶ ἰδὼς ἱεράτευσαν Ἐλεά-
ζαρ καὶ Ἰθάμαρ μετὰ Ἀαρὼν τῷ πα-
τρί αὐτῶν.

ε. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋ-
ς. σῇ, λέγων, Λάβε τὴν φυλὴν Λευὶ,
καὶ σήσεις αὐτὸς ἐναντίον Ἀαρὼν τῷ
ζ. ἱερέως, καὶ λειτουργήσῃς αὐτῷ, καὶ
φυλάξῃς τὰς φυλακὰς αὐτῶν, καὶ
τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐναντι
τῆς σκηνῆς τῷ μαρτυρίῳ, ἐργάζε-
η. σαι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς. Καὶ φυ-
λάξῃς πάντα τὰ σκεύη τῆς σκηνῆς
τῷ μαρτυρίῳ, καὶ τὰς φυλακὰς τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ πάντα τὰ ἔργα
θ. τῆς σκηνῆς. Καὶ δώσεις τὰς Λευίτας
Ἀαρὼν τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τοῖς υἱοῖς
αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι, δόμα δεδομένον
ἐτοίμοι εἰσὶν ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ Λευῖται [συνεργά-
ται] τρόπον τινὰ [καὶ οἰονεὶ] συλλήγορες
» τοῖς ἱερεργοῖς ἐκνεύμενται. [φυλάξῃς
» γὰρ τὰς φυλακὰς αὐτῶν,] δηλονότι τῷ Ἀα-
» ρὼν, [καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς σκηνῆς τῷ
» μαρτυρίῳ, καὶ τὰ φυλάγματα τῶν υἱῶν
» Ἰσραὴλ.] καὶ μέχρι τῶν αὐτοῖς τῆς συ-
νεργείας ὁ τρόπος.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνα ἡ τὰ ἔργα τῶν
ἱερέων, καὶ τίνα τῶν Λευιτῶν; Αὐτὸς ὁ

τῶν ὅλων διδάσκει Θεός. εἶπε γὰρ Φησι
» Κύριος πρὸς Μωϋσῇ, λάβε τὴν φυλὴν
» Λευὶ, καὶ σήσεις αὐτὸς ἐναντίον Ἀαρὼν τῷ
» ἱερέως· καὶ λειτουργήσῃς αὐτῷ, καὶ φυ-
γ. λάξῃς τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
» ἐναντίον τῆς σκηνῆς τῷ μαρτυρίῳ, ἐργά-
» ζεσθαι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς. καὶ φυλά-
» ξῃς πάντα τὰ σκεύη τῆς σκηνῆς τῷ μαρ-
» τυρίῳ, καὶ τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
» καὶ πάντα τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς. καὶ δώ-
» σεις τὰς Λευίτας Ἀαρὼν τῷ ἀδελφῷ σου,
» καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι, δόμα δε-
» δομένο ἐστὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. καὶ
» Ἀαρὼν καὶ τὸς υἱοὺς αὐτῶν καταστήσεις ἐπὶ
Δ τῆς σκηνῆς τῷ μαρτυρίῳ· καὶ φυλάξῃς
» τὴν ἱερατείαν αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ κατὰ
» τὸν βωμὸν, καὶ τὰ ἔσω τῷ καταπετάσμα-
» τος. καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπλόμενος ἀποθα-
νεῖται. μεμαθήκαμεν ἐν ἐντεύξει, ὡς οἱ
μὲν ἱερεῖς τὰς θυσίας προσέφερον, οἱ δὲ
Λευῖται τῶν μὲν ἱερέων ὑπεργοὶ, τῆς δὲ
σκηνῆς κατέστησαν φύλακες. διδάσκει δὲ
ἐν τοῖς ἐξῆς, τίνα μὲν ἔδει φέρειν τῷ Καθάρ-
τον δῆμον, τίνα δὲ τὸν Γεδσὼν, καὶ τίνα
τὸν Μεραρί.

Ε
ι. Καὶ Ἀαρὼν καὶ τὸς υἱοὺς αὐτῶν
καταστήσεις ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῷ μαρ-
τυρίῳ· καὶ φυλάξῃς τὴν ἱερατείαν
αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ κατὰ τὸν βω-
μὸν, καὶ τὰ ἔσω τῷ καταπετάσμα-
τος. καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπλόμενος ἀπο-
θανεῖται.

Ζ
** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐφίσησι δὲ τῇ σκηνῇ
τὸν τε Ἀαρὼν καὶ τὸς υἱοὺς αὐτῶν. καὶ
» φυλάξῃς γὰρ Φησι τὴν ἱερατείαν ἑαυτῶν
» καὶ πάντα κατὰ τὸν βωμὸν, καὶ τὰ ἔσωτε-
» ρα τῷ καταπετάσματος, τετέστι τὰ ἀπόρ-
» ρητά τε καὶ μυσικώτερα, καὶ ὅσα δρᾶν
ἔθος τῷ θείῳ προσεδρόνουν θυσια-
σθῆναι. καὶ ἐστὶ μὲν ἀκραιφνῶς ὡς εἰς Χρι-
στον ὁ τύπος, ὃν κατέστησεν ὁ πατήρ ἐπὶ
τὸν οἶκον αὐτῶν, ὃ οἶκός ἐστιν ἡμεῖς. κα-
τασημῶσαν δ' αὖν ἐκ ἀσυμφωνῶς οἱ τῷ
Ἀαρὼν συνιερατόντες, τῶν ἀγίων Ἀπο-
στόλων τὸν δαγῆτε καὶ ἀξιάγασον χορὸν,
συνε-

(1) Τῶν ἀμφὶ Δάν. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ἀλλ' ἐδὲ ἐν νόμῳ ἀποβλήτων. ὁ αὐτ.

(3) Τὸ, δ. ἡτοι κακῶς γραφὴν, ἀντὶ τῷ δ', ἡ δηλωτικὸν τῷ, τίς αὐτοῖς, ἐκδόσ. ἡ καίται.

σωεργαζομένων ὥσπερ καὶ συλλειτουργούντων τῷ Χριστῷ. Θεὸς γὰρ γεγονόασι σωεργοί, ταμίαι τε καὶ οἰκονόμοι μυστηρίων Θεοῦ, καὶ μὴ καὶ διάκονοι, δι' ὧν πεπισθόκαμεν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ δέ τις ἔλοιτο καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιδεῖν τάξιν, ἱερατεύουσι μὲν οἱ πρῶτοντες, συλλαμβάνοντα δὲ οἱ Λεβίται, [τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερατείας] τὴν τάξιν τῆ νομικῆ προαναφωνέντος γράμματος. ἐξείργεται δὲ τὸ δημαγωγικὸν παντὸς ἱεροῦ πραγματος. καὶ ὁ περὶ τῶν ἐσχάτων ἐπήρηται λόγος τοῖς ἀρπάζουσι τὴν τιμὴν. [τεθνήσκει γὰρ Φησιν, ὡς αὐτόμολός τις ἐπ' αὐτὴν ἔλθῃ, τὴν θείαν ἐφ' αὐτῷ ψῆφον ἐκ ἔχων.]

- ια. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
ιβ. Μωϋσῆν, λέγων, Καὶ ἐγὼ ἰδὼς ἔληφα τὰς Λευίτας ἐκ μέσσω τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀντὶ παντὸς πρωτοτόκου διανοίγοντος μήτραν παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. λύτρα αὐτῶν ἔσονταί μοι οἱ
ιγ. Λευῖται. Ἐμοὶ γὰρ πᾶν πρωτότοκον. ἐν ἡμέρᾳ ἐπάταξα πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἡγίασα ἔμοι πᾶν πρωτότοκον ἐν Ἰσραὴλ· ἀπὸ ἀνδρώπα ἕως κλῆνης ἔμοι ἔσονταί. ἐγὼ Κύριος.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἱ Λεβῖται ἐπὶ (1) τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐδόθησαν εἰς ἱερατείαν, καὶ ἡγιάθησαν. οἱ γὰρ πρωτότοκοι πάντες τῷ Ἰσραὴλ ἡγιάθησαν. διὸ καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τῆ ὀλοθροῦς. ἐπεὶ ἔν κατ' ἀκρίβειαν πάντας τὰς πρωτοτόκους ἔδει λειτουργεῖν Θεῷ. πλὴν οἱ Λεβῖται ἀξιопισότεροι ἔδοξαν εἶναι, καὶ γέγονεν ὥσπερ ἀντικαταλλαγή.

- ιδ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ, λέγων, Ἐπισκεψαί τις υἱὸς Λευὶ κατ' οἴκου πατριῶν αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατὰ συγγενείας αὐτῶν· πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίας καὶ ἐπάνω, ἀριθμήσον αὐτούς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐπὶ τῶν Λεβιτῶν ἀπὸ μωυσαϊκῆς γέγονεν ἡ ἀπογραφὴ. προσίεται γὰρ ὁ πάντων δεσπότης τὴν αὐτῇ Χριστῷ νηπιότητα, καθάπερ ἀμέλει τὸ ἔμφρον. [τὸ γὰρ αὐτὸ ἀμφοῖν διαπρέπειν ἐξάρετον, αὐτὸ σκεῖν τε Φημί καὶ ἀπλότητι τῇ κατὰ Χριστόν. Καὶ μετ' ὀλίγου. Δεκλῆ τοιγαρὲν ἡ τῶν ἀγίων ἀπλότης. κατ' ὄνομα δὲ, καὶ μόντοι καὶ κατὰ δῆμους καὶ πατρίδας ἡ ἐπισκεψίς.] ἐπισκοπῆς γὰρ ἰδίας ἀξιοῖ ὅς αὐτὸν ἔλοιτο τιμᾶν, καὶ κατ' ἓνα, καὶ κατὰ πληθύν, καὶ κατὰ γένος.

- ις. Καὶ ἠρίθμησεν αὐτὰς Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν διὰ Φωνῆς Κυρίου, ὃν τρέ-

- ις. πον συνέταξεν αὐτοῖς Κύριος. Καὶ ἦσαν ἔτοι οἱ υἱοὶ Λευὶ ἐξ ὀνόματος αὐτῶν· Γεδσὼν, Καὰθ, καὶ Μεραρί.
ιη. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Γεδσὼν κατὰ δῆμους αὐτῶν· Λοβενὶ καὶ
ιθ. Σεμεΐ. Καὶ υἱοὶ Καὰθ κατὰ δῆμους αὐτῶν· Ἀμβραν, καὶ Ἰσαὰρ, (2) Χεβρών καὶ Ὀζιήλ. Καὶ υἱοὶ Μεραρί κατὰ δῆμους αὐτῶν· Μοολὶ καὶ Ὀμρσί.
Β ἔτοι οἱ εἰσι δῆμοι τῶν Λευιτῶν κατ' οἴκου καὶ πατριῶν αὐτῶν. Τῷ Γεδσὼν δῆμος τῷ Λοβενὶ, καὶ δῆμος τῷ Σεμεΐ.
ιβ. ἔτοι δῆμοι τῷ Γεδσὼν. Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν παντὸς ἀρσενικῆ ἀπὸ μηνιαίας καὶ ἐπάνω, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ἐπτακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι.

- ιγ. Καὶ υἱοὶ Γεδσὼν ὀπίσω τῆς σιηνῆς παρεμβάλασι κατὰ θάλασσαν.

Δ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τόπος τοῖς Τηδσωνίταις ὁ ὀπίωδός, δυτικὸς ὢν· τοῖς δὲ Κααθίταις, τὸ νότιον τῆς σκλήης· τοῖς δὲ Μεραρίταις, τὸ βόρειον· τοῖς δὲ ἱερεῦσι, τὸ ἀνατολικόν. ἵνα αὐταῖς κινήσει καὶ ὀδωπορίαις κατὰρχῃ μὲν τὸ ἀνατολικόν πρὸς τῷ Ἰσραὴλ τάγματι. οἱ ἱερεῖς, τῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὧσιν αὐτῶν οἱ Κααθίται, φέροντες τὰ ἱερά σκῶν κεκαλυμμένα ὑπὸ τῶν ἱερῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς φέρουσιν ἀδωρήτα.

- ιδ. Καὶ ὁ ἀρχὼν οἴκου πατριῶν τῷ δῆμῳ τῷ Γεδσὼν, Ἐλισάφ υἱὸς Δαήλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι ἡ πατρία μᾶλλον περιεκλικωτέρα ἐστὶ τῆς προσηγορίας τῷ δῆμῳ. ὡς εἶναι τὴν μὲν πατρίαν, τῷ Γεδσὼν· κατὰγεσθαι δὲ ἐξ αὐτῆς δῆμους τῶν υἱῶν αὐτῆς. ὁ δὲ ἀπὸνέμεται αὐτῶν τοῖς δῆμοις εἰς φυλακὴν, ταῦτα αὐτῷ ἐξῆς κεφαλαίῳ εἰς ἀρσιν. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς φυλακῆς, αὐτῷ παρεμβάλλειν τὴν σκλήν· τὰ δὲ τῆς ἀρσεως, αὐτῷ ἐπαίρειν.

- ιε. Καὶ ἡ φυλακὴ τῶν υἱῶν Γεδσὼν ἐν τῇ σιηνῇ τῷ μαρτυρίᾳ, ἡ σιηνὴ καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σιηνῆς τῷ μαρτυρίᾳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ κατακάλυμμα, ὅπερ αὐτῷ Ἐξόδ. 26. 36. τῇ Ἐξόδῳ καλεῖ ἐπίσπασρον.

- ις. Καὶ τὰ ἱσία τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ καλαπέτασμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἑσθῆς ἐπὶ τῆς σιηνῆς, καὶ [τὰ] καλᾶλοιπα πάντων τῶν ἐργῶν αὐτῶν.

- ιβ. Τῷ Καὰθ δῆμος ὁ Ἀμβραν εἰς, [καὶ δῆμος ὁ Ἰσαὰρ εἰς, καὶ δῆμος ὁ Χεβρών εἰς,] καὶ δῆμος ὁ Ὀζιήλ εἰς. ἔτοι οἱ εἰσιν οἱ δῆμοι τῷ Καὰθ, κατὰ ἀριθμὸν.

Πᾶν

(1) Ἰσ. ἀντὶ.

(2) Ἀμβράμ καὶ Ἰσαάκ. αὐτῶν εἰρημ. ἐκδός.

- κη. Πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίᾳ καὶ ἐπάνω, ὀκτακίχλιοι καὶ ἑξακόσιοι, φυλάσσοντες τὰς φυλακάς τῶν ἁγίων.
- κθ. Οἱ δῆμοι τῶν υἱῶν Καὰθ παρεμβαλῶσιν ἐν πλαγίῳ τῆς σινηῆς κατὰ νότον. Καὶ ὁ ἄρχων οἶκx πατριῶν τῶ δῆμx τῶ Καὰθ, Ἐλισαφὰν υἱὸς λα. Ὁζιήλ. Καὶ ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἡ κιβωτὸς, καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ λυχνία, καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰ σκεύη τῶ ἁγίῳ ὅσα λειτουργῶσιν ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ κατακάλυμμα, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ὁ ἄρχων ὁ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων τῶν Λευιτῶν, Ἐλεάζαρ υἱὸς Ἀαρὼν τῶ ἱερέως, καθεσταμένος φυλάσσει τὰς φυλακάς τῶν ἁγίων.
- λγ. Τῷ Μεραρί δῆμος ὁ Ὁμορί, (1) καὶ δῆμος ὁ Ὁμοσί. καὶ ἑτοίεσι δῆμοι λδ. τῶ Μεραρί. Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν, πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίᾳ καὶ ἐπάνω, ἑξακίχλιοι καὶ πενήντην. Καὶ ὁ ἄρχων οἶκx πατριῶν τῶ δῆμx τῶ Μεραρί, Σεριήλ υἱὸς Ἀβιχαΐx. ἐν πλαγίῳ τῆς σινηῆς παρεμβαλῶσι πρὸς βορρᾶν. Ἡ ἐπίσκεψις τῆς φυλακῆς υἱῶν Μεραρί, τὰς κεφαλίδας τῆς σινηῆς, καὶ τὰς μοχλὰς αὐτῆς, καὶ τὰς σύλᾱς αὐτῆς, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν, λς. Καὶ τὰς σύλᾱς τῆς αὐλῆς κύκλῳ, καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν, καὶ τὰς πασσάλᾱς αὐτῶν, καὶ τὰς κάλᾱς αὐτῶν. λη. Καὶ οἱ παρεμβαλόντες κατὰ πρόσωπον τῆς σινηῆς τῶ μαρτυρίᾳ ἀπὸ ἀνατολῶν, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, φυλάσσοντες τὰς φυλακάς τῶ ἁγίῳ εἰς τὰς φυλακάς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπλόμενος, ἀποθανεῖται.

λθ. Πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις τῶν Λευιτῶν, ἧς ἐπεσκέψατο Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν διὰ Φωνῆς Κυρίx κατὰ δῆμους αὐτῶν, πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίᾳ καὶ ἐπάνω, δύο καὶ ἑκοσι χιλιάδες.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἐλάτλων ἐστὶν ὁ τῶν Λευιτῶν ἀριθμὸς; Ὡς ἀρχόντων. δεῖ γὰρ τὰς ἀρχοντας ἐλάτλους εἶναι τῶν ἀρχομένων. ἄλλως [τε] καὶ τῶ πολέμῳ ἦσαν ἀπηλλαγμένοι, καὶ μόνῃ τῇ θείᾳ λατρείᾳ προσήδρουν.

μ. Καὶ ἔπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἐπισκεψάμενος πᾶν πρωτότοκον ἄρσεν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ μηνιαίᾳ καὶ ἐπάνω.

Α καὶ λάβε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐξ ὀνόμα. μα. Καὶ λήψῃ τῆς Λευίτας ἐμοὶ, ἐγὼ Κύριος, ἀντὶ πάντων τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ τὰ κλήνη τῶν Λευιτῶν ἀντὶ πάντων τῶν πρωτοτόκων ἐν τοῖς κλήνεσι τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

Β ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος συνέκειν προσέταξεν ὁ Θεὸς ἀριθμηθῆναι τῶ λαῷ τὰ πρωτότοκα; Ἐπεὶ δὴ πᾶσαν τὴν φυλὴν τῶ Λευιταῖς θείαις ἀφιέρωσε λειτουργίαις, καὶ τῶ πολέμῳ ἡλωθέρωσεν, εἰκὸς δὲ ὡς δουχεραίναν τῶν ἄλλων τινας, ὡς τῶν προτιμηθέντων· πεῖθει τὰς δουχεραίνοντας ὁ δεσπότης Θεὸς, ὡς ἔδει προσέταξεν ἀδικον. ὡς γὰρ Φησὶν ὑμῶν χάριν ἀνηρεθῆναι τὰ τῶν Αἰγυπτίων πρωτότοκα, τὰ ὑμέτερα διεσώθη πρωτότοκα. ἀντὶ τῶν τοίνυν τῶν Λευιτικῶν φυλῶν ταῖς ἐμαῖς ἀπεκλήρωσα λειτουργίαις· καὶ ἀντὶ [τῶν] πρωτοτόκων τῶν ὑμετέρων κληῶν, τῶν Λευιτῶν τὰ πρωτότοκα. ἐπεὶ δὲ πλείους ὥφθησαν τῶν Λευιτῶν τῶν ἄλλων φυλῶν οἱ πρωτότοκοι. προσέταξεν ἕκαστον τῶν μετὰ τὸν ἴσον ἀριθμὸν πέντε δύναι σίκλους τοῖς ἱερεῦσιν· εἰκοσι ὀβολὸς ὀρίσας ἔχει τὸν σίκλον, καὶ τὸν τοῖστον ἀριθμὸν ἅγιον ὀνομάσας, ὡς τοῖς θείοις ἀφωρισμένον, καὶ ἡ παρὰ πᾶσι πολιτοδόμενον. ἀλλὰ καὶ οἱ μάλιστα δίδραχμον ὀνομάζει τὰς εἰκοσι ὀβολῶν. τὸ τοῖδραχμον καὶ ὁ Κύριος, ὡς Ματθ. 17. 24. πρωτότοκος ἀπητήθη.

μβ. Καὶ ἐπεσκέψατο Μωϋσῆς ὃν τρόπον ἐνετείλατο Κύριος αὐτῷ πᾶν πρωτότοκον ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. Καὶ ἐγένετο πάντα τὰ πρωτότοκα τὰ ἀρσενικά κατὰ ἀριθμὸν ἐξ ὀνόματος ἀπὸ μηνιαίᾳ καὶ ἐπάνω καὶ (2) ἐκ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν, δύο καὶ ἑκοσι χιλιάδες τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διακόσιοι.

μδ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς με. Μωϋσῆν, λέγων, Λάβε τὰς Λευίτας ἀντὶ πάντων τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ τὰ κλήνη τῶν Λευιτῶν ἀντὶ τῶν κληνῶν αὐτῶν, καὶ ἔσονταί ἐμοὶ [οἱ] Λευίται. ἐγὼ Κύριος.

Ζ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἔσονταί ἐμοὶ οἱ Λευίται. ἐγὼ Κύριος. μακαρίζων τὰς ἐτοιμὰς καὶ δαχόλᾱς εἰς τὰ Θεῶ τῶ μόνῃ Κυρίῳ. νῦν δὲ ἡ γένει σωματικῶ τὸ οἰκεῖον, ἀλλὰ προαιρέσει ὀρίζεται. καὶ πᾶς ἴδιος ὁ τὰ Θεῶ ἐργαζόμενος.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Προαιρέσει ὀρίζεται τὸ οἰκεῖον, ἡ συγγενεία σωματικῇ. καὶ πᾶς ἴδιος ὁ τὰ Θεῶ ἐργαζόμενος.

μς. Καὶ τὰ λύτρα τριῶν καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διακοσίων τῶν πλεονάζοντων

(1) Μοολί. ἀνωτέρω τε, καὶ ἐν ταῖς εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Τὸ, καὶ, ἡ καὶ ἐν ταῖς εἰρημ. ἐκδόσ.

ζόντων παρὰ τὰς Λευίτας ἀπὸ τῶν
μζ. πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· Καὶ
λήψῃ πέντε σίκλους κατὰ κεφαλὴν,
κατὰ τὸ δίδραχμον τὸ ἅγιον λήψῃ,
εἴκοσι ὀβολοὶ ὁ σίκλος.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ. τὸ αὐτὸ καὶ ὁ
ΣΕΥΤΗΡΟΣ. (1) Ἰσέον, ὅτι τὸ δίδραχμον
καὶ ὁ σίκλος ταυτὸν ἐστίν. ὥστε γὰρ εἶπεν
εἰταῦθα, εἴκοσι ὀβολὸς εἶναι τὸν σίκλον·
ἔτις ἐν τῇ Ἐξόδῳ, (2) εἴκοσι ὀβολῶν εἶναι
τὸ δίδραχμον διωρίσατο. ταύτῃ ἐν τῷ
εἰσφορᾷ τῶν διδράχμων, τῷ ἀντὶ τῶν
διακοσίων ἐβδομήκοντα καὶ τριῶν, εἰσφέ-
ρεσθαι νομοθετεῖ. ἔχει δέ τι μυζητικώτερον.
πᾶς πρωτότοκος τύπον ἐπέχει τῆ πρω-
τοπλάστῃ Ἀδὰμ, πλάσαντος περὶ τὰς αἰ-
δήσεις, δι' αὐτὴν καὶ περὶ αὐτὴν ὁ πόλεμος. παι-
δοῦται τοίνυν ὁ λόγος, ἐκ τῶν πρωτοτόκων
τῶν ἀνδρῶν ἐαυτῶν δεδοκότων τὰς τῇ ἱερᾷ
λειτουργίᾳ προσεδροῦεν ὀφείλοντας, ἢ πεν-
τε σίκλους εἰσφερόντων τῷ Κυρίῳ, χρῆμα
τὰς ἐξ Ἀδὰμ καταγομνίας, καὶ τὰς πεντε
αἰδήσεις τῇ ἀμαρτίᾳ δευδόντας, ἢ ἀφιε-
ρῶν ἐαυτὰς τῷ Θεῷ, ἢ πεντε σίκλους ἀρ-
γυρίᾳ δίδοναι. τῆτο δ' ἂν εἴη ἡ πύρωσις,
καὶ οἱ πόνοι τῶν ἀρετῶν τὰς αἰδήσεις κα-
θαίρωντες· ὥς ὅγε μὴ ἔτις ἔχων, ὥς
αἰγυπλιάζον πρωτότοκον ὑπὸ τῆ ὀλοθροῦ-
τῆ φονδύθησεται. διὸ καὶ ὁ Σωτὴρ λέγει,
ὅτι ὡς πρωτότοκος ὁ Χριστὸς ἀπητέτο τὸ
δίδραχμον· ὡς καὶ ὁ Πέτρος διὰ τὸν λό-
γον τῆτον· ὅτι πᾶς πρωτότοκος ἀπητέτο,

Α δίχα τῶν τότε εἰς ἀριθμὸν ὀρεθάντων
τοῖς Λουίταις.

μη. Καὶ δώσεις τὸ ἀργύριον Ἀα-
ρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, λύτρα τῶν
πλεοναζόντων ἐν αὐτοῖς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ τῶν λοιπῶν λύ-
τρα τοῖς ἱερεῦσι δίδονται, ὥς ἐδικαίως τὰς
Λουίτας ὑπὲρ αὐτῶν λειβεργεῖν, κομισαμέ-
νης διὰ τῶν ἱερέων τὰ λύτρα. τὰ δὲ πλή-
θους τῶν Λουιτῶν τῆ ἀντιδομίας τῶν πρω-
τοτόκων διώκων ἔχει Χριστὸς πάντων ἀν-
θρώπων ἀντιδοθεὶς τῶν ἀπὸ τῆ πρωτοπλά-
στῃ. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἀντὶ τῆς λυτρώσεως τῶν
περιττῶν, ὑπὲρ ὧν ἐκ ἡσαν Λουίται ἰσάριθ-
μοι· ἢ μερικῶς, ἢ δὲ διαφόρως, ἀλλ' εἰς ὑπὲρ
πάντων λύτρον γινόμενος, κατατιθέντων
αὐτῷ λύτρα τὸν λόγον τῆς πίστεως, ἐμπε-
ριέχοντα τῷ τῆ ἐπταμερῆς νόμου πλήρω-
σιν, αὐτοῖς καὶ σίκλοις σημαινόμενῳ.

Γ μθ. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὸ ἀρ-
γύριον τὰ λύτρα τῶν πλεοναζόντων
ν. εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν Λευιτῶν, Πα-
ρὰ τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
ἔλαβε τὸ ἀργύριον, πέντε καὶ ἐξήκον-
τα καὶ τριακοσίους καὶ χιλίους σίκλους,
να. κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον. Καὶ
ἔδωκε Μωϋσῆς τὸ ἀργύριον λύτρα
Δ τῶν πλεοναζόντων Ἀαρὼν καὶ τοῖς
υἱοῖς αὐτῶν, διὰ Φωνῆς Κυρίᾳ, ὃν τρέ-
πον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

Κ Ε Φ. Δ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέ-
β. γων, Λάβε τὸ κεφά-
λαιον τῶν υἱῶν Καὰθ ἐκ μέσθ υἱῶν
Λευὶ, κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατ' οἴ-
γ. κας πατριῶν αὐτῶν, Ἀπὸ εἴκοσι καὶ
πέντε ἐτῶν καὶ ἐπάνω ἕως πεντήκοντα
ἐτῶν, πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειβερ-
γεῖν, ποιῆσαι πάντα τὰ ἔργα ἐν τῇ
σικηνῇ τῆ μαρτυρίας.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ μὲν ἐν ἐκ μιλιαίων
ἀπογραφῇ, καὶ αὐτῷ τῶν ἀγίων τῷ ἀκα-
κίαν ὑπαράδεκτον εἶναι διδάσκει. τό γε
μὲν τοῖς θείοις ἔργοις ἐκνεμεῖσθαι μόνῳ
τῷ τῷ νόμῳ διωρισμένῳ ἡλικίαν ἀπὸ πέν-
τε καὶ εἴκοσι καὶ μέχρι τῶν πενήκοντα
ἐτῶν, ἐκείνο οἶμαι δηλῆν, ὅτι Θεῷ λειβερ-
γίαν ἀποπεραίνει τῷ ἐξαίρετον καὶ ἀδια-
βλήτως ἔχουσαν, πᾶν ὅσον ἐστὶν ἐμφορὸν τε
καὶ ὀφειλὴν ἤδη τε καὶ ἔτι. [ἦδη μὲν γὰρ

αὐτῶν, ὁ αὐτὸς εἴκοσι καὶ πέντε γεγονώς
εἰς αὐτοῖς· ἔτι δὲ, καὶ ὁ μέχρι πενήκοντα
προελθών.]

δ. Καὶ ταῦτα τὰ ἔργα τῶν υἱῶν
Καὰθ, ἐκ μέσθ υἱῶν Λευὶ, κατὰ
δῆμους αὐτῶν, κατ' οἴκας πατριῶν
αὐτῶν, ἐν τῇ σικηνῇ τῆ μαρτυρίας·
ἅγιον τῶν ἀγίων.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Λειβεργία τοῖς ἐκ δῆ-
μου Καὰθ, τὰ ἅγια τῶν ἀγίων, προειρε-
χόντων τῶν ἱερέων καὶ πυκαζόντων αὐτά.
πανταχῇ γὰρ τιμιώτερον τὸ πρῶτον ἐν
τάξει, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν κόσμῳ παρὰ
Θεῷ, ἀτακτοῦν δὲ παντελῶς εἰς αὐτόν. ἐν ὑπερ-
γίαις δὲ τὸ λουιτικόν, καὶ ταῖς τῶν ὑπερ-
κειμένων ἱεραργίας ὑπερβαίνει.

ε. Καὶ εἰσελεύσονται Ἀαρὼν καὶ
οἱ υἱοὶ αὐτῶν, ὅταν ἐξάγῃ ἡ παρεμ-
βολή, καὶ καθελῶσι τὸ καταπέ-
τασμα τὸ συσκιάζον, καὶ καταλέ-
ψουσιν

(1) Οὐδὲ αὐτοῖς τῆ Ἱεροσολύμ. ἔδδ ἐν τοῖς τῆ Ἀλεξανδρ. ἐκδόδοι. ταῦτα εὐρηται. περὶ τῆ διδράχμης
δὲ ὁ Ἀλεξανδρ. τῆτο καὶ μόνον (ἐν Τόμ. 6. μέρ. 1. σελ. 181.) φησὶν· ἐστὶ μὲν γὰρ ὁ σατήρ, ἥτοι τὸ δι-
δραχμον, ἀκίβδηλον νόμισμα. ἔκδδ ἐκ τῶν τῆ Σωτήρος τυχόν ὁ τῷ συλλογῷ τῶν δὲ τῶν ὑπομνημάτων ποιή-
σας, ταῦτα κατ' ἀνοίαν σιωπερανίστατο· εἰ γὰρ κατὰ λέξιν, ἐκ αὐτῶν πάλιν τῆ Σωτήρος ἐμμένητο.

(2) Ἐν τῷ 13. ἐδ. τῆ 30. κεφ.

ψασιν ἐν αὐτῷ τὴν σικηνὴν (1) τῷ Α μαρτυρίᾳ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ μὴ ὁράσθαι τὰ ἱερά, τὸ ἀθεώρητον δηλοῖ τῆς Θεότητος τοῖς μὴ εἰς ἄκρον ἦκασιν. Ἀγγέλοις γὰρ τὸ θεάσασθαι τὸν Θεὸν ἀνάκειται πρὸς δόξαν· τὰς δὲ ἀνθρώπους, ὑπερόν ποτε θεάσασθαι Θεὸν Φησὶν ὁ Χριστὸς, ὅταν ἔλθῃσι

Ματθ. 5. 8.

καθαροὶ πρὸς τὸ τέλειον. τὸ δὲ ἱερὸν σκεῦος, ὡς Θεὸς εἰς αὐτὸ τιμᾶται, καθὸ καὶ ἡνώθη σκεῦος ἡ θεία εἰς αὐτὸ κατὰ τὴν σάρκα. μὴ θεωρησμένη δὲ ἡμῖν ἡ θεία εἰς αὐτὸ, ὑπὲρ ἡμᾶς ἐστίν, ἀλλ' ἐπισκιάζει ἡμῖν ὑπερέχουσα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἡ κιβωτὸς καλύπτεται τῷ καταπετάσματι ὅντι ποικίλῳ, αἰνιτομένῳ τὸ ἐπικεκαλυμμένον τῷ νόμῳ, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων τὴν ποικιλίαν. ὅθεν καὶ τὸ ὑακίνθινον δέρμα καὶ τὸ ὁμοιον ἱμάτιον, εἰδείγμα τῷ μὴ ἐκλάμπειν τὸν ἐν τῇ κιβωτῇ νόμον, ἀλλὰ συνεσκιάζει.

5. Καὶ ἐπιθήσασιν ἐπ' αὐτῷ τὰ καλύμματα (2) δέρμα ὑακίνθινον, καὶ ἐπιβαλῶσιν ἐπ' αὐτὴν ἱμάτιον ὅλον ὑακίνθινον ἄνωθεν, καὶ διεμβαλῶσι τὰς ἀναφορεῖς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καταπυκνάζεται δερμασί τε καὶ ἱματίοις ὑακίνθινος ἢ τε ἀγία κιβωτὸς καὶ τὸ χρυσεὺν θυμιατήριον, λυχνία τε αὐτὴ καὶ τὰ σκεῦη τὰ λειτουργικά, τὸν ἄνωθεν ἡμῖν καὶ ἐξ ἑρανῶ σημαίνοντος τῷ ὑακίνθινῳ. τοιοῦτος γὰρ ὁ ἄνωθεν καὶ εἰς βάθος αἰδήρ. ὅτι δὲ τύποι Χριστοῦ τῷ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἑρανῶ τὰ σκεῦη τὰ ἱερά, διὰ μακρῶν ἡμῖν ἤδη προαποδέδεικται λόγων.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὴν δὴ ποτε τισὶ μὲν τῶν ἱερῶν σκευῶν ὑακίνθινον προσέταξεν ἐπιβληθῶν καλύμματα, τισὶ δὲ πορφύραν; (3) Τῶν τιμιωτέρων ὑακίνθινον μόνον τὰ καλύμματα ἰδὲ. αἰνιτίζεται δὲ ἡ χροὰ τὸν ἑρανόν. τὰς χάριν τὰ μὲν ἐν τῷ καταπετάσματι, ἐπιβλήμασιν ὑακίνθινοις καλυφθῶν προσέταξε· τὰ δὲ ἐκλὸς, καὶ πορφύροις, καὶ τοις τοῖς. ὁ μὲν γὰρ ἑρανὸς τιμωρίας ἐκ ἔχει· ἡ δὲ γῆ διὰ τὰς τῶν νόμων παραβάσεις δέχεται καὶ κολάσεις. τῆς δὲ βασιλείας ἡ πορφύρα δηλωτική. θεία δὲ καὶ ἀναρχος καὶ ἀνώλεθρος ἡ τῷ Θεῷ βασιλεία. τὰς χάριν τὰ ἐξω τῆς σκηνῆς καὶ πορφύροις καὶ ὑακίνθινοις ἐπιβλήμασιν ἐκαλύπτετο. προμνησμένος δὲ τῷ δήμῳ τῷ Καθ' ὃν προσέταξε πρότερον τὰς ἱερέας εἶσω τῶν ἀδύτων γειομένων, καλύπτειν τὴν κιβωτὸν καὶ τὰ ἄλλα

σκεῦη τοῖς προειρημένοις καλύμμασιν· εἴθ' ἔτω τῷ Καθ' ὃν τὸν δῆμον ταῦτα μετακομίζων, ἵνα μὴ τὰ ἄψαυσα καὶ ἀθέατα θεασάμενοι, ἐκ τῆς παραδόξου θείας ὑπομείνωσιν ὀλεθρον.

6. Καὶ ἐπὶ τὴν τράπεζαν τὴν προκειμένην ἐπιβαλῶσιν ἐπ' αὐτὴν ἱμάτιον ὅλον πορφύρεον, καὶ τὰ τρυβλία, καὶ τὰς θυίσκας, καὶ τὰς κυάθους, καὶ τὰ σπονδεῖα ἐν οἷς σπένδει, καὶ οἱ ἄρτοι οἱ διαπαντὸς ἐπ' αὐτῆς ἐσονται. 7. Καὶ ἐπιβαλῶσιν ἐπ' αὐτὴν ἱμάτιον κόκκινον, καὶ καλύψασιν αὐτὴν καλύμματι ὑακίνθινῳ δερματίνῳ, καὶ διεμβαλῶσι τὰς ἀναφορεῖς αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ δὲ τράπεζα ὁλοπορφύρῳ ἱματίῳ καλύπτεται, εἴτα κοκκίνῳ, εἴτα δερματίνῳ ὑακίνθινῳ. ἅπερ δηλοῖ λαμπρότητα· τὴν πορφύραν τύπῳ δεικνυμένῳ, καὶ αὐτὸ διὰ κοκκίνου δεικνυμένον· (4) ὑπὸ τῆς ἐξωθεν ἐπισκιάσεως χροῶς καλυπτόμενα, διὰ τὸ μὴ ῥαδίον εἶναι τὴν γνῶσιν τῆς ἐν τῇ θείᾳ τροφῇ λαμπρότητος, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ Χριστοῦ σωτηρίας. (5)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σημαίνει ἡ τράπεζα, τὴν πρόθεσιν ἔχουσα τῶν ἄρτων, τὴν ἀνάμακλον θυσίαν, δι' ἧς δόλογμεθα τὸν ἄρτον ἐδίδοντες τὸν ἐξ ἑρανῶ, τὰς ἐξ ἑρανῶ, ὅς καὶ γέγονε καθ' ἡμᾶς· ἀλλ' ὡς καὶ ἐστὶ καὶ ἔτω Θεὸς ἄνωθεν τε καὶ ἐκ πατρὸς ἐρχόμενος, καὶ ἐπάνω πάντων, ὡς τῶν ὅλων βασιλεὺς καὶ Κύριος. αἰνιγμα δὲ τῆς τῷ Χριστῷ βασιλείας εἴη ἂν, ὡς ἔμοιγε φαίνεται, τὸ ἐπιτετανύσθαι τῇ τραπέζῃ τὸ ἀλουργὲς ἱμάτιον, ἥτοι τὸ περιβλήμα τὸ πορφύρεον.

8. Καὶ λήψοντα ἱμάτιον ὑακίνθινον, καὶ καλύψασιν τὴν λυχνίαν τὴν φωτίζουσαν, καὶ τὰς λύχνους αὐτῆς, καὶ τὰς λαβίδας αὐτῆς, καὶ τὰς ἐπαρυσκίδας αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ἀγγεῖα τῷ ἐλαίῳ αὐτῆς, ὅσοις λειτουργῶσιν ἐν αὐτοῖς. Καὶ ἐμβαλῶσιν αὐτὴν, καὶ πάντα τὰ σκεῦη αὐτῆς, εἰς κάλυμμα δερματίνον ὑακίνθινον, καὶ ἐπιθήσασιν αὐτὸ (6) ἐπ' ἀναφορέων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐκκλησίας γὰρ τύπος. μέλανα δὲ καὶ σκιώδη τὰ ἀνθρώπινα. (7)

9. Καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσεὺν ἐπικαλύψασιν ἱμάτιον ὑακίνθινον,

(1) Τὴν κιβωτὸν τῷ μαρτυρίᾳ. αἱ προειρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ ἐν ἀγ. Κύριλ. αὐτὸν. 1. μέρ. 2. σελ. 458. καὶ ὁ Ἀπολιν. ὡς ἐκ τῷ προκειμ. ὑπομνήμ. δηλον.

(2) Ἐπ' αὐτὸ κατακάλυμμα. αἱ αὐτ. ἐκδόσ.

(4) Δηλόμενον. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(3) Πορφύρεα. ἡ αὐτὴν Χάλ. ἐκδ.

(5) Ταῦτα ἅλως πως ὁ Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

(6) Αὐτῷ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Κύριλ. αὐτὸν εἰρημ. τόπω.

(7) Ταῦτα ὁ Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. πλατύτερον· ἡ λυχνία δερματίνῳ καὶ ἱματίῳ ὑακίνθινῳ καλύπτεται. ἐκκλησίας γὰρ τύπος. μέλανα δὲ, κτ.

θινον, καὶ καλύψουσιν αὐτὸ καλύμματι δερματίνῳ ὑακινθίνῳ, καὶ διεμβάλῃσι τὰς ἀναφορεῖς αὐτῆς. Καὶ λήψοντα πάντα τὰ σκεύη τὰ λειτουργικά ὅσα λειτουργῶσιν ἐν αὐτοῖς ἐν τοῖς ἁγίοις· καὶ ἐμβάλῃσιν εἰς ἱμάτιον ὑακινθίνον, καὶ καλύψουσιν αὐτὰ καλύμματι δερματίνῳ ὑακινθίνῳ, καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπὶ ἀναφορεῖς.

ιγ. Καὶ τὸν καλυπτήρα ἐπιθήσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐπικαλύψουσιν ἐπ' αὐτὸ ἱμάτιον ὀλοπόρφυρον.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Τὸ θυσιαστήριον καλύπτεται πορφυρῷ καὶ ὑακινθίνῳ. αἱ μὲν γὰρ αἱ τῷ θεῷ θύματι τὸ λαμπρὸν καὶ βασιλικόν, αἱ δὲ ἐπικάλυψις.

**** ΚΥΡΙΑΛΟΥ.** Κατημφίετο τὸ τῶν καρπωμάτων θυσιαστήριον ἱματίῳ κοκκίνῳ. ἱμάτιον δὲ κοκκινοβαφές, αἵματος τύπον παραδεξόμεθα. τέτυται γὰρ δι' ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χριστός, καὶ ἄμνος οἷά τις ἐπὶ τὸ θεῖον ἀνέβη θυσιαστήριον, εἰς ὁσμὴν ὁσμῆς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ.

ιδ. Καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπ' αὐτῷ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς ὅσοις λειτουργῶσιν ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ πυρεῖα, καὶ τὰς κρεάγας, καὶ τὰς Φιάλας, καὶ τὸν καλυπτήρα, καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς θυσιαστηρίᾳ. καὶ ἐπιβάλῃσιν ἐπ' αὐτὸ κάλυμμα δερματίνον ὑακινθίνον, καὶ διεμβάλῃσι τὰς ἀναφορεῖς αὐτῆς. καὶ λήψοντα ἱμάτιον πορφυρεῖν, καὶ συγκαλύψουσιν τὸν λητήρα καὶ τὴν βάσιν αὐτῆς, καὶ ἐμβάλῃσιν αὐτὰ εἰς κάλυμμα δερματίνον ὑακινθίνον, καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπ' ἀναφορεῖς.

**** ΚΥΡΙΑΛΟΥ.** Πρὸς τοῖς ὑακινθίοις ἱμάτιον ὀλοπόφυρον τῷ λητήρι τὸ πέτασμα. γράφει δὲ ὁ λητὴρ ἐφ' ἑαυτῷ τὸν τύπον τῆς ἀγίας βαπτίσματος, ὕδασις ἡμᾶς ἁγίοις ἀπολύοντος εἰς ἀπόθεσιν ἁμαρτίας, καὶ εἰς τὴν τῶν ἑρανῶν βασιλείαν ἀποκομίζοντος. ἀνωθεν δὲ καὶ ἐξ ἑρανῶν τὸ ἅγιον βάπτισμα. αἰνίγμα δὲ τέττα τὸ χρῶμα τὸ ὑακινθίνον.

ιε. Καὶ συντελέσουσιν Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς καλύπτοντες τὰ ἅγια, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια, ἐν τῷ ἑξαίρειν τὴν παρεμβολήν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐσελεύσονται οἱ υἱοὶ Καὰθ αἶρειν, καὶ ἔχ' ἄψοντα τῶν ἁγίων,

Α ἵνα μὴ ἀποθάνωσι. ταῦτα ἀρῶσιν οἱ υἱοὶ Καὰθ ἐν τῇ σκηνῇ τῆς μαρτυρίᾳ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἴνα μὴ ἐπὶ ξύλῳ βασιλεύοντα τὰ ἅγια, ὁρεθῇ ὀπιδοῦν τῆς βασιλεύοντος, ἥτοι τῶν εἰαγόντων βοῶν, διὰ τῆτο, Φησὶν, ὥμοις ἔφερον αὐτὰ οἱ Κααθίται.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τοῖς μὲν Γεδσωνίταις ἐδόθησαν κατὰ πρόσταγμα Θεοῦ ἁμαξὰ δύω, καὶ τέσσαρες βόες· τοῖς δὲ Μεραρίταις, διπλᾶ καὶ βαρύτερα τέτων βασιγμάτα· τοῖς δὲ Κααθίταις, ἑξὲς, ὡς τιμιώτεροις τὰ τιμιώτερα. εἰ δὲ μὴ ὡς ἔτω τιμία τὰ βασιγμάτα αὐτῶν, οἱ μὴ βασιάζοντες ἂν ἦσαν σεμνότεροι, ὡς οἱ μὴ αἰρόντες αἱ σαββάτω βασιγμάτα, ἱερώτεροι καὶ νόμιμοι· οἱ δὲ βασιάζοντες, βέβηλοι καὶ ἀνίεροι. ἔτῳς ὁ κάμνων δι' ἐκκλησίαν τιμιώτερος τῆς τὸ ἄπονον, ὡς τιμιώτερον, αἰρεμῆς. ὁ δὲ κοσμῶδῃ κάμνων (1) ἱερώτερος τῆς κάμνοντος, ὡς ὁ σαββατίζων τῆς μὴ σαββατίζοντος.

ισ. Ἐπίσκοπος Ἐλεάζαρ υἱὸς Ἀαρὼν τῆς ἱερέως, τὸ ἔλαιον τῆς φωτὸς, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καὶ ἡ θυσία ἡ καθ' ἡμέραν, καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, ἡ ἐπισκοπὴ ὅλης τῆς σκηνῆς, καὶ ὅσα ἐσὶν ἐν αὐτῇ ἐν τῷ ἁγίῳ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσαμ τὸ τῆς ἐπισκόπου ὄνομα, ὅς ἐστιν ἀρχὴν ἀρχόντων, ὡς τὸ πρὸ τέττα κεφάλαιον.

ιβ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, Μὴ ὀλοθρεύσητε τῆς σκηνῆς (2) τὸν δῆμον τὸν υἱὸν Καὰθ ἐκ μέσσε τῶν Λευιτῶν. Τέτο ποιήσατέ αὐτοῖς, καὶ ζήσονται καὶ ἔ μὴ ἀποθάνωσι, προπορευομένων αὐτῶν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων· Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς ἐπορευέσθωσαν, καὶ καταστήσουσιν αὐτῆς ἑκάστον κατὰ τὴν ἀναφορὰν αὐτῆς, Καὶ ἔ μὴ ἐσέλθωσιν ἰδεῖν ἑξάπινα τὸ ἅγιον, καὶ ἀποθάνονται.

κα. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάβε τὴν ἀρχὴν τῶν υἱῶν Γεδσων, καὶ τέττα κατ' οἰκὸν πατρῶν αὐτῶν, κατὰ δῆμους αὐτῶν, ιγ. Ἀπὸ πέντε καὶ ἑκοσαέτεος καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταέτεος ἐπισκέψασα αὐτῆς, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος (3) λειτουργεῖν, καὶ ποιεῖν τὰ ἔργα ἐν τῇ σκηνῇ τῆς μαρτυρίᾳ.

Gg gg 2

ΚΥΡΙΑΛ.

(1) Οὕτω μὲν ἑκάτερος τῶν κωδίκ. ὁρθότ. δὲ, μὴ κάμνων. εἰ δὲ γε τὸ κάμνω καὶ ἀντὶ τῆς, καμάτω κλῶμαι ληφθῇ, κατὰ τὸ, τὰς, (εἰχ. 341. τῆς σ. Ἰλ.) αὐτοὶ καμόμεθα βίη φῖτε δερίτε μακρῶ· (ὁ καὶ ὁ Εὐστάθ. λωκαίων Φησὶν, ὅτι αὐτὸς ἔκαμνεν αὐτὰς, ἦγεν καμάτω ἔχον.) ἀναγνώσκον πάλιν, ὁ δὲ κοσμῶδῃ μὴ κάμνων ἱερώτερος τῆς κάμνοντος. ἔτω μὲν γὰρ ἐκ παραλλήλου ἔσεται τὸ, κάμνοντος, καὶ μὴ σαββατίζοντος· καθάπερ καὶ ὁ μὴ κάμνων, καὶ κατὰ τὴν κοινὴν τῆς κάμνω σημασίαν, καὶ ὁ σαββατίζων. ἴσον δὲ, ὅτι ὁ Προκόπιος (ὡς τῷ τῆς Δύγ. κώδ.) τὰ αὐτὰ σχεδὸν αὐτολεξεῖ ἐκλιθέμενος, Φησὶν· ὁ δὲ κόσμω μὴ κάμνων.

(2) Τῆς φυλῆς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Ὁ ἐκπορευόμενος. αἱ αὐτ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Γεδσωνῖται δὲ αὐ καὶ μείτοι καὶ Μεραρίται κατὰ τὸν ἴσον τροπὸν ἀπεγράφοντο μὲν ἀπὸ εἰκοσι καὶ πέντε ἔτων καὶ μέχρι πεντήκοντα, ὀνομασί δὲ κατ' οἴκας καὶ πατριάς.

κδ. Αὕτη ἡ λειτουργία τῶν δῆμων τῶν Γεδσῶν, λειτουργεῖν καὶ αἶρεν. κε. Καὶ ἀρεῖ τὰς δέξρεις τῆς σικηνῆς, καὶ τὴν σικηνὴν τῷ μαρτυρίῃ, καὶ τὸ κατακάλυμμα αὐτῆς, καὶ τὸ κατακάλυμμα τὸ ὑακίνθινον τὸ ἐν ἐπ' αὐτῆς ἄνωθεν, καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς σικηνῆς (1) τῷ μαρτυρίῃ. Καὶ τὰ ἰσία τῆς αὐλῆς, ὅσα ἐπὶ τῆς σικηνῆς τῷ μαρτυρίῃ, καὶ τὰ περισσὰ αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ λειτουργικά αὐτῶν, καὶ ὅσα λειτουργῶσιν ἐν αὐτοῖς ποιήσασι.

Κατακάλυμμα. τὸ Σαμαρειτικόν, ἐπίπαστρον, καὶ δέρματα ὑακίνθινα. ἄτινα καλεῖ τὸ ἐξηκοσὸν (2) κεφάλαιον τῆς Ἐξόδου διφθέρας.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Λειτουργία τῷ δῆμῳ Γεδσῶν, αἱ δέξρεις τῆς σκίως, τὰ καλύμματα, τὰ περιτανύσματα τῶν θυρῶν, καὶ τὰ ἰσία τῆς αὐλῆς, καὶ τὰ περισσὰ.

κε. Κατὰ νόμα Ἀαρὼν καὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἔσται ἡ λειτουργία τῶν υἱῶν Γεδσῶν κατὰ πάσας τὰς λειτουργίας αὐτῶν, καὶ κατὰ πάντα τὰ ἀρετὰ (3) αὐτῶν. καὶ ἐπισκέψῃ αὐτὰς ἐξ ὀνομάτων, καὶ πάντα τὰ ἀρετὰ αὐτῶν. Αὕτη ἡ λειτουργία τῶν υἱῶν Γεδσῶν ἐν τῇ σικηνῇ τῷ μαρτυρίῃ, καὶ ἡ Φυλακὴ αὐτῶν ἐν χειρὶ Ἰθάμαρ τῷ υἱῷ Ἀαρὼν τῷ ἱερέως. Οἱ υἱοὶ Μεραρί κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατ' οἴκας πατριῶν, ἐπισκέψαθε αὐτὰς, Ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταέτης ἐπισκέψαθε αὐτὰς, πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν τὰ ἔργα τῆς σικηνῆς τῷ μαρτυρίῃ.

λα. Καὶ ταῦτα τὰ Φυλάγματα τῶν αἰρομένων ὑπ' αὐτῶν κατὰ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν τῇ σικηνῇ τῷ μαρτυρίῃ· τὰς κεφαλίδας τῆς σικηνῆς, καὶ τὰς μοχλὰς αὐτῆς, καὶ τὰς σύλκας αὐτῆς, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς, καὶ τὸ κατακάλυμμα, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν, καὶ οἱ σύλκοι αὐτῶν, καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σικηνῆς, Καὶ τὰς σύλκας αὐτῆς κύκλῳ, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν, καὶ τὰς σύλκας

Α τῷ καταπετάσματος τῆς πύλης τῆς αὐλῆς, καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν, καὶ τὰς πασσαλὰς αὐτῶν, καὶ τὰς κάλκας αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ λειτουργήματα αὐτῶν· ἐξ ὀνομάτων ἐπισκέψαθε αὐτὰς, καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς Φυλακῆς τῶν αἰρομένων ὑπ' αὐτῶν.

Β ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς, καὶ τὸ κάλυμμα. Ἔοικε κάλυμμα νῦν τὰ ἰσία τῆς αὐλῆς λέγειν, ὅτι αὐτὸ ἐβάσταζον· τοῖς γὰρ υἱοῖς Γεδσῶν ἀπενεμέμηντο· ἀλλὰ τὰς σύλκας τῶν. ὁ γὰρ ἐστὶν ἐπινοήσας ἕτερον κάλυμμα ἔχον σύλκας.

Γ ΣΕΤΗΡΟΥ. Καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκίως. Καὶ μὴ τοῖς υἱοῖς Γεδσῶν πρὸ ὀλίγου τῷ ἀπαίειν. ἀλλὰ δῆλον, ὡς ἀντὶ τῶν σύλων αὐτῶν, αὐτὸ τὸ κάλυμμα τέθεικε. νῆς γὰρ ἐστὶν ἡ θεία Γραφή, καὶ τὰς ἐνδείξεις τῶν νοημάτων εἰσαργεῖς παραδῆλοῖ τοῖς προσέχουσι. καὶ τὰ μὲν ὑποσηρίζοντα τοῖς υἱοῖς Μεραρί ἀποδεδώκε, τὰ δὲ σκέποντα καὶ καλύπτοντα τοῖς υἱοῖς Γεδσῶν· τῷ μὲν αὖ τῇ ἄρσει, τῷ δὲ αὖ τῇ Φυλακῇ· καὶ τοῖς υἱοῖς Καὰθ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Ἰσέον, ὅτι αὖ τῇ Ἐξόδῳ κάλων ἐκ ἐμνημόνευσεν αὖ τῇ κατασκευῇ τῆς σκίως. ἐκὼν μᾶλλον αὖ αὐτοῖς ἐδέσμευεν τὰς σύλκας, καὶ τὰ ἄλλα βαρέα σκεύη ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν.

λε. Αὕτη ἡ λειτουργία δῆμων υἱῶν Μεραρί ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν ἐν τῇ σικηνῇ τῷ μαρτυρίῃ, ἐν χειρὶ Ἰθάμαρ υἱῷ Ἀαρὼν τῷ ἱερέως. Καὶ ἐπεσκέψατο Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ ἄρχοντες Ἰσραὴλ τὰς υἱὰς Καὰθ κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατ' οἴκας πατριῶν αὐτῶν, Ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαέτης πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος, καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταέτης, λειτουργεῖν, καὶ ποιεῖν τὰ ἔργα ἐν τῇ σικηνῇ τῷ μαρτυρίῃ. λς. Καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν, διχίλιοι ἐπ' ἑκατόσιοι λς. πενήκοντα. Αὕτη ἡ ἐπίσκεψις δῆμου Καὰθ, πᾶς ὁ λειτουργῶν ἐν τῇ σικηνῇ τῷ μαρτυρίῃ, καὶ ἐπεσκέψατο Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν διὰ Φωνῆς λη. Κυρίως, ἐν χειρὶ Μωϋσῆ. Καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ υἱοὶ Γεδσῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατ' οἴκας πατριῶν αὐτῶν, λθ. Ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω ἕως πενήκονταέτης, πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν, καὶ ποιεῖν τὰ ἔργα μ. ἐν τῇ σικηνῇ τῷ μαρτυρίῃ. Καὶ ἐγένετο

(1) Τῆς θύρας τῆς σκίως. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Οὐχὶ τὸ 60, ἀλλὰ τὸ 39.

(3) Ἀρετὰ δισσά. ὁ Ἀλεξάν. κώδ. Ταῖς ἔργα αὐτῶν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. Κατὰ πάντα τὰ ἐργαλεῖα δι' αὐτῶν. ἡ αὖ Ὁξεν. ἐκδ.

νετο ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, μα. διχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα. Αὕτη ἡ ἐπίσκεψις δῆμος ἦν Γεδσών, πᾶς ὁ λατρυγῶν ἐν τῇ σικηνῇ τῇ μαρτυρίᾳ, ὅς ἐπεσκέψατο Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν διὰ Φωνῆς Κυρίᾳ, ἐν χειρὶ Μωϋσῆ. μβ. Ἐπεσκέψαν δὲ καὶ δῆμος ἦν Μεραρὶ κατὰ δῆμους αὐτῶν, κατ' οἴκους μγ. πατριῶν αὐτῶν, Ἀπὸ πέντε καὶ ἑκοσαέτης καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταέτης, πᾶς ὁ ἐμπορευόμενος λατρυγεῖν πρὸς τὰ ἔργα τῆς σικηνῆς τῇ μαρ- μδ. τυρίᾳ. Καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὐ- τῶν, τῆς συγγενείας αὐτῶν κατὰ δῆ- μους, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, τρι- με. χίλιοι καὶ διακόσιοι. Αὕτη ἡ ἐπίσκε- ψις δῆμος ἦν Μεραρὶ, ὅς ἐπεσκέψα-

Α το Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν διὰ Φωνῆς Κυ- μς.ρίᾳ, ἐν χειρὶ Μωϋσῆ. Πάντες οἱ ἐπε- σκεμμένοι, ὅς ἐπεσκέψατο Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ ἄρχοντες ἦν Ἰσ- ραὴλ τῆς Λευίτας, κατὰ δῆμους αὐ- μς.τῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, Ἀπὸ πέντε καὶ ἑκοσαέτης καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταέτης, πᾶς ὁ ἐμπορευόμε- νος πρὸς τὸ ἔργον τῶν ἔργων, καὶ τὰ ἔργα αἰρόμενα ἐν τῇ σικηνῇ τῇ μαρ- Β μη.τυρίᾳ. Ἐγενήθησαν οἱ ἐπεσκεμμέ- νοι, οὐλαινχιλίοι πεντακόσιοι ὀγδοή- μδ.κοντα. Διὰ Φωνῆς Κυρίᾳ ἐπεσκέ- ψατο αὐτὸς ἐν χειρὶ Μωϋσῆ, ἄνδρα κατ' ἄνδρα ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, καὶ ἐπὶ ὧν αἴρεσιν αὐτοί. καὶ ἐπεσκέ- πησαν, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος Γ τῷ Μωϋσῇ.

Κ Ε Φ. Ε.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς β. Μωϋσῆν, λέγων, Πρόστα- ξον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἑξαποσευλάτωσαν ἐν τῇ παρεμβο- λῇ πάντα λεπρὸν, καὶ πάντα γονορ- ρυῖν, καὶ πάντα ἀκάθαρτον ἐπὶ ψυχῇ, γ. Ἀπὸ ἀρσενικῆς ἕως θηλυκῆς, ἑξαπο- σεύατε ἔξω τῆς παρεμβολῆς. καὶ ὁ μινῶσι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν, ἐν οἷς ἐγὼ καταγίνομαι ἐν αὐτοῖς. (1)

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ τί δήποτε καὶ τῆς λεπρῆς καὶ τῆς γονορρυῆς ἔξω τῆς πα- ρεμβολῆς διάγειν ἐκέλευσαν; Ἀπὸ τῶν σμικρῶν τὰ μεγάλα παιδιδύων. εἰ γὰρ ὁ ἀπλόμος νεκρὸς ἀκάθαρτος, πολλῷ μᾶλ- λον ὁ νεκρὸν ἐργασάμενος ἑαυτὸν διὰ μισ- Φονίας. καὶ εἰ ὁ λεπρὸς ἀκάθαρτος, πολ- λῷ μᾶλλον ὁ τὰ ποικίλα τῆς κακίας ἐρ- γασόμενος εἶδη. ἔτω διὰ τῆς γονορρυῆς ἡ μοιχεία κατηγορεῖται. εἰ γὰρ τὸ ἀκάσιον μισαρὸν, πολλῷ δήπαιδι τὸ κατὰ γνώμην τολμώμενον.

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Τίνα καλεῖ ἀκάθαρ- τον ἐπὶ ψυχῇ; Τὸν τῆς τεθνηκότος ἀψά- μενον, ἢ ὅσους νεκρὸς πελάσαντα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἶμαι δὲ ἔν, ὅτι τῶν ἐν πάθει (2) καὶ σωματικῶν πραγμάτων ὁ σφόδρα πολὺς παρὰ Θεῷ λόγος ἰσχύει, τὴν δὲ θείαν ἡμῖν καὶ πνευματικῶν διὰ τῶν διατυποῦ λατρείαν. σημαίνει μὲν γὰρ ὁ λεπρὸς τὸν τοῖς εἰς νεκρότητα πάθει ποικίλως κατεσιγμένον. ταῦτα δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς· ὁ δὲ γονορρυῆς, τὸν αἰετὸς καὶ αἰετῶς ἐν μολυσμοῖς, καὶ τὴν τῆς φύσεως ἐπιτηδεότητα πρὸς καρπο-

Φορίαν τὴν ἀνάρετόν τε καὶ ἀξιάγασον δα- πανῶντα πρὸς τὸ μηδὲν· ὁ δὲ ἀκάθαρ- τος ἐπὶ ψυχῇ, τὸν πάντως τῆς ἐτέρων νεκρότητος μετεχνηκός, καὶ πλημμελη- μάτων ἁλλοτριῶν ῥαθύμως ἀναπιμπλά- Δ» μενον, πρὸς ὃν καὶ ὁ Παῦλος Φησι· σεαυ- 1. Τιμ. 5. 22. » τὸν ἄνδρ' ἵστη, καὶ μὴ κοινωνεῖς ἁμαρ- » τίας ἁλλοτριῶν. [τῆτο οἰμαίεσι τὸ ἐπὶ νεκρῷ μολυνέσθαι νοητῶς.]

** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Τὸ ἀκάθαρτος εἰναίτινας ἐπὶ ψυχῇ τοῖον δέ τι δηλοῖ· τὸ κατοικομενὸς θίγειν καὶ ἀγχεῖ γενέσθαι νε- κρῷ σώματος εἰς μολυσμὸν τρόπον τοῖς ἀρ- χαιοτέροις ὁ νόμος κατελογίζετο, ἀπὸ τῆς θημύλῃ Θεῷ τῷ πάντα ζωογονεῖν ἰσχύοντι Ε τὴν νεκρότητα δεικνύς· καὶ μὴν καὶ ἐτέρως εἰς νεκρὸν καὶ ψυχῆς νέκρωσιν, καθάπερ ἐν τύπῳ παχὲ τὸ χρῆμα δεχόμενος. νεκρὸς δὲ νῆς καὶ ἀπεψυγμένος ὁ Φιλαμαρτήμων, καὶ τῶν εἰς ζωὴν ἀνδραγαθημάτων ἀμοι- ρεῖν εἰδισμένος. ἀλλ' εἰ τεθνήσκαι σιωέβη τινὰς, πᾶσα πῶς ἀνάγκη τῆς ἐξ αἵμα- τὸς τε καὶ κατὰ γένος οἰκίας σωσιναί τε καὶ δρᾶν ἐπ' αὐτῷ τὰ νενομισμένα· πλὴν ἀκάθαρτοι καὶ ἔτοι κατὰ τὸν νόμον, ἐκ Ζ εἰς ἅπαν. δὲ καὶ μέχρι παντός, ἀλλ' ἰσ- τὶς αὐτοῖς ἀποκαθάσεως τρόπος.

δ. Καὶ ἐποίησαν ἔτῳς οἱ υἱοὶ Ἰσ- ραὴλ· καὶ ἑξαπέστειλαν αὐτὸς ἔξω τῆς παρεμβολῆς. καθὰ ἐλάλησε Κύριος τῷ Μωϋσῇ, ἔτῳς ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

ε. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋ- 5. σῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσ- ραὴλ, λέγων, ἄνθρωπε ἡ γυνὴ, ὅστις ἂν ποιήσῃ

(1) Τῷ δὲ τῷ τόπῳ ἀρμόσει μᾶλλον τὸ τῆς Ἰσραὴλ ἐπέμνημα τὸ ἐν τῷ 3. ἐδ. τῆ 15. κεφ. τῆ Λόγι.

(2) Ἐν πάθει. αὐτὸς Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 481.

ποιήσῃ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ παριδὼν παρίδῃ καὶ
 2. πλημμελήσῃ ἡ ψυχὴ ἐκείνη, Ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἤμαρτε, καὶ ἀποδώσει τὴν πλημμέλειαν· τὸ κεφάλαιον, καὶ τὸ ἐπίπεμπλον αὐτῆς προσθήσει ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἀποδώσει τίνι ἐπλημμέλησεν αὐτῷ.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίςιν, ἀνὴρ ἢ γυνή, εἴ τις ποιήσῃ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων; Τὰ μικροτάτα τῶν ἁμαρτημάτων ἀνθρώπινα κέκληκεν· ἐπειδὴ τρεπλὴν ἔσται τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν, πάντων ἀπηλλάχθαι τῶν ἁμαρτημάτων ἔχουσιν. ἔδει γὰρ Φησι κατὰ τὸν ὅρον, ἔδ' ἂν μία ἡμέρα ἢ ζωὴ αὐτῆς. τέττα χάριν καὶ ὁ Θεὸς Δαβὶδ βοᾷ·
 Ψαλ. 142. 2. μὴ ἐσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τῆς δέλτης, ὅτι ἐδικαιώθησεται ἐνώπιόν σου πᾶς ὁ ζῶν. μόνος γὰρ ὁ δεσπότης Χριστός, καὶ ὡς ἀνθρώπος, καὶ ὡς Θεός, τὸ ἁμωμον ἔχει.
 Ησ. 53. 9, 4. καὶ τέτο προσορῶν ὁ Προφήτης ἐβόα· ὅς ἁμαρτίαν ἐκ ἐποίησεν, ἔδ' οὐδέτις ἐν τῷ σώματι αὐτῆς δόλος. - τέττα χάριν καὶ τὰς ἄλλων ἁμαρτίας ἀνέλαβεν, ὡς οἰκίας μὴ ἔχων. ἔτος γὰρ Φησι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυῖται. καὶ ὁ μέγας Ἰωάννης· ἴδε ὁ ἁμνός τῆς Θεῶς ὁ αἰῶν.
 Ψαλ. 87. 5. τὰς ἁμαρτίας τῆς κόσμου. διὰ τέτο καὶ ἐν νεκροῖς ἐλθόντες. διδάσκει τοίνυν ὁ Θεὸς νόμος πῶς θεραπυεῖται τὰς τὰ μέτρια πλημμελίας. κελθεῖ γὰρ τὸν αἵτισι συμβολαίοις ἡδίκηκότα, πρῶτον ἐξαγορεύσας τὴν ἁμαρτίαν, εἶτα τῷ ἡδίκημένῳ τὸ ληφθῆναι ἀποδῆναι, προσεδεικότα τῷ κεφαλαίῳ τὸ πέμπλον. εἰ δὲ συμβαίῃ τὸν ἡδίκημένον πρὸ τῆς τῆς ἡδίκηκότητος μεταμελείας καταλύσαι τὸν βίον, ἐκλίσαι ταῦτα τῷ ἀγχιζούντι. ἀγχιζούντα δὲ καλεῖ τὸν τῷ γίνεαι προσήκοντα. ἡ δὲ τάξις τῆς γένεως αὐτῆς· πρῶτος υἱός, εἶτα θυγάτηρ, εἶτα ὁ τῆς πατρὸς ἀδελφός, ἔπειτα ὁ τῆς πάππης. εἰ δὲ τέτων μηδεὶς εἴη, ὁ πλησιέστερος συγγενής· εἰ δὲ μὴ οὐρίσκοιτο συγγενής, τῷ Θεῷ τὰ προῤῥηθέντα προσενεγκεῖν διηγόρουσε. τέτο γὰρ εἶπεν· εἰ δὲ μὴ ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ὁ ἀγχιζούων, ὥς ἀποδῆναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα τὸ πρὸς αὐτὸν, τὸ πλημμέλημα τὸ ἀποδιδόμενον τῷ Κυρίῳ, τῷ ἱερεῖ ἔσαι, πλὴν τῆς κριῆς τῆς ἰλασμοῦ, δι' ἧς ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ἐν αὐτῷ.

» ΣΕΤΗΡΟΥ. Καλῶς, τῶν ἀνθρώπων. τὰ γὰρ εἰς χρήματα φέροντα τὴν ζημίαν ἁμαρτημάτων ἐν τῷ Λουϊτικῷ (1) ἀριθμεῖται· ἥτοι τὸ εἰς παραθήκην ἁμαρτημάτων, ἢ περὶ κοινωνίας ἢ ἀρπαγῆς χρημάτων ἐγκληθῆναι. τὰ δὲ μὴ ἀνθρώπινα, ἀλλ' αἵτινα εἰς ὕβριν ἀναφέρεται τῆς Θεῶς, ἐκ ἔχει ἐξιλασμόν. τῶν ἀνθρώπων ἐν μόνον ἐκασίως ἐστὶν ἄφεσις κατὰ τὸν νόμον.

» ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Κεφον τὸ ζημίωμα τῶν ἀποσερέντων παρανόμως. θυσιὰ κριῆ

μετὰ προθήκης τῆς πέμπτης, ἀντὶ τῆς πενταπλασίας, ὅπερ ὡς ἐπὶ κλοπῆς. ἐκεῖ μὲν γὰρ κολαστικῶς, ἐνταῦθα δὲ ἱατρικῶς ἐπὶ τῶν αἰδομένων τῆς ἀδικήματος, καὶ ζήτων διόρθωσιν.

» Ἡ. Ἐὰν δὲ μὴ ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ὁ ἀγχιζέων, ὥς ἀποδῆναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα πρὸς αὐτὸν, τὸ πλημμέλημα τὸ ἀποδιδόμενον τῷ Κυρίῳ, τῷ ἱερεῖ ἔσαι, πλὴν τῆς κριῆς τῆς ἰλασμοῦ, δι' ἧς ἐξιλάσεται ἐν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.

» ΛΑΗΛΟΥ. Δύω διδάσκει κάλλιστα ὁ νόμος· ὅτι πάντα τὰ τῷ Κυρίῳ προσαγομένα ὁ ἱερεὺς ἐλάμβανε· καὶ ὅτι, εἰ ἔχρεώσῃ τις ὑπὲρ πλημμελείας, καὶ ἀπέθανεν ὁ χρεωστέμενος μὴ ἔχων κληρονόμον, τῷ Κυρίῳ προσεκυρᾶτο ὁ ἔχρεωσεν δῆναι τῷ ἀδικηθέντι ὁ πλημμελήσας. τέτο δὲ ἐλάμβανεν ὁ ἱερεὺς, ὡς ἱερωμάνον, χωρὶς τῆς κριῆς. πρεσβύει γὰρ ὁ ἱερεὺς, καὶ δὲ χορηγεῖται αὐτῷ παρ' ἐκείνων.

» Δ. Καὶ πᾶσα ἀπαρχὴ καὶ πάντα τὰ ἁγιαζόμενα ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ, ὅσα εἰς προσφέρωσι τῷ Κυρίῳ, τῷ ἱερεῖ αὐτῷ ἔσαι. Καὶ ἐκείνῳ τὰ ἁγιασμένα αὐτῷ ἔσαι· καὶ ἀνὴρ, ὅσα εἰς δῶ τῷ ἱερεῖ, αὐτῷ ἔσαι.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προσέταξε δὲ καὶ τὰς προσφερομένας ἀπαρχὰς τῆς ἱερέας ἐδίειν. ἀπαρχὴ γὰρ ἦσαν τῆς μὲν λαῶς οἱ Λουῖται, τῶν δὲ Λουῖτων οἱ ἀρχιερεῖς. (2) ὡς ἀπαρχὰς τοίνυν τὰς ἀπαρχὰς ἐκομίζοντο.

» ΛΑΗΛΟΥ. Πᾶσα προσφορά τῆς ἱερέας ἐστίν. εἰς δὲ τις ὑπόχρηται, λόγος χάριν, ἐν ἀγίῳ τόπῳ τόσα ἀναλίσκειν ἢ σφάζειν· εἰς ἐλθὼν εἰς ἐκείνον τὸν τόπον, σφάζει τὸ ὑποχρεῖται, ἐκ ἀνάγκης ἔχει δῆναι αὐτὸ τῷ ἱερεῖ, ἀλλ' αὐτὸς ἐδίει. πλὴν εἰς μέρος ἐξ αὐτῆς ἐκείνη γνῶμη δῶ τῷ ἱερεῖ, τῆς ἱερέας ἔσαι. διὸ καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἠλὶ τῆς ἱερέας ἐπειδὴ κατὰ βίαν ἀπὸ τῶν ἁγιαζομένων ἐλάμβανον, εἰς λόγον Φησι τῆς ἱερέας, παρηνόμεν. ἔ γὰρ ἄκων τις δίδωσι τῷ ἱερεῖ ἐκ τέτων, ὥπερ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας.

» Ζ. ια. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς ἱβ. Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἀνδρὸς ἀνδρὸς εἰς παραβῆ ἢ γυνὴ αὐτῆς, καὶ παρίδῃ αὐτὸν ὑπερίδουσα, Καὶ κοιμηθῇ τις μετ' αὐτῆς κοίτην σπέρματος, καὶ λάθῃ ἐξ ὀφθαλμῶν τῆς ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ κρύψῃ, αὐτὴ δὲ ἢ μεμιασμένη, καὶ μάρτυς μὴ ἢ κατ' αὐτῆς, ιδ. καὶ αὐτὴ μὴ ἢ συνελθὼν μεμιασμένη, Καὶ ἐπέλθῃ αὐτῷ πνεῦμα ζηλώσεως, καὶ ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτῆς, αὐτὴ δὲ μεμιασμένη.

(1) Ἐν κεφ. 6.

(2) Οἱ ἱερεῖς. ἐν ταῖς σημειώσ. τῆς ἐν Χαλδ. ἐκδόσεως.

μεμΐανται, ἢ ἐπέλθῃ αὐτῷ πνεῦμα
ζηλοτυπίας, καὶ ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα
αὐτῆς, αὐτὴ δὲ μὴ ᾗ μεμιαμένη,

ιε. Καὶ ἄξι ὁ ἄνθρωπος τὴν γυ-
ναῖκα αὐτῆς πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ προ-
σοίσει τὸ δῶρον περὶ αὐτῆς, τὸ δέκα-
τον τῆς ὕφει ἁλευρον κριθίνον· καὶ ἐπι-
χεῖ αὐτῷ ἔλαιον, καὶ ἐπιθήσει
ἐπ' αὐτῷ λίβανον· ἐστὶ γὰρ θυσία
ζηλοτυπίας, θυσία μνημοσύνης, ἀνα-
15. μιμνήσκουσα ἁμαρτίαν. Καὶ προσά-
ξει αὐτὴν [ὁ ἱερεὺς, καὶ στήσει αὐτὴν]
ἐναντι Κυρίου.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μοιχείας
τὰς μὲν αὐτοφώρους, ἀναργέσιν ἐλέγχους
πισχυμίας, ἀντιδιδόντες ὑπαιτίαις ἀπέφινον ὁ
νόμος· τὰς δὲ κατ' ὑπόνοιαν, καὶ ἐδικαίω-
σαν ἐξετάζεσθαι πρὸς ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸ
τῆς φύσεως ἡγάγε δικαστήριον· ἐπειδὴ περ
ἄνθρωποι μὲν τῶν ἐμφανῶν ἐπιγνώμονες,
Θεὸς δὲ καὶ τῶν ἀδύτων, ὡς μόνω διωκτὸν
ψυχῇ ἀναργῶς θεάσασθαι. Καὶ μετ' αὐτῶν.
Ἐάν δ' ἀμφήρις ἢ τὰ λεχθέντα, καὶ μὴδ'
ἕτερον κατέλκη μέρος, ἴτωσαν εἰς τὸ ἱε-
ρόν, καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ εἰς ἀντικρὺ τῆ βω-
μῆς, παρόντος τῆς κατ' ἐκείνῳ τῷ ἡμέραν
ἱερωμίας, δηλᾶτω τῷ ὑπόνοιαν ἅμα καὶ
κομίζων ἁλδύρον κριθίνον, εἰδὸς τι θυσίας
ὑπὲρ τῆς γυναικὸς, εἰς ἀνδείξιν τῆς μὴ κατ'
ἐπήρειαν, ἀλλ' ἀπὸ γνώμης ὑγιᾶς κατ' ἐν-
δοιασμόν εὐλογον αἰτιάσθαι. Καὶ μετ' αὐτῶν.
Μήτε δ' ἔλαιον, μήτε λιβανωτὸν, ὡς ἐπὶ
τῶν ἄλλων θυσιῶν, προσέσω, διὰ τὸ μὴ
ἐπὶ χαρτοῖς, ἀλλ' ἄγαν ὀδυνηροῖς μέλλειν
τῷ θυσίαν ἐπιτελεῖσθαι. κριθίνον δ' ἐστὶ
τὸ ἁλδύρον, ἴσως ἐπειδὴ ὑπαμφίβολός-
ἐστιν ἢ ἀπὸ κριθῆς τροφή, καὶ ἀλόγοις
ζώοις καὶ ἀτυχέσιν ἀνθρώποις ἐφαρμο-
ζεσθαι· σύμβολον τῆς τῷ μεμοιχουμένῳ
κατὰ θηρίων διαφέρειν, ὡς ἀδιακρίτως εἶναι
καὶ ἀνεπιστάτως τὰς ὀχέας συμβέβηκε·
τῷ δὲ καθαρῶς τῶν ἐγκλημάτων, οἰ-
κείον ἀνθρώπων βίον ἐζηλωκεία.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀγεσθαι προσέταξε τῷ
γυναικα πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ δὴ καὶ ἐν
ὀφθαλμοῖς ἐσάναί Θεῶν. καὶ τῆτο οἰμαί-
εστι τὸ μέλλειν ἅπαντας παραστήσεσθαι τῷ
Χριστῷ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Νόθος δὲ ζωῆς καὶ κλη-
νοπρεπὲς σημεῖον τὸ κριθίνον ἁλδύρον. διὸ
καὶ ἐπὶ νόθῳ ζωῇ κατηγορημένη γυνὴ τῆ-
το προσέφερε, λιβάνους τε καὶ ἔλαιον δίχα,
τῆς ἐν ὁδοῦ καὶ ἰλαρότητος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ ἁλδύρον κριθί-
νον ὑπὲρ τῆς ὑποπίδομαις μοιχουμένης
προσεκομιζέτο; Αὐτὸς ὁ δεσπότης ἡρμή-
1. νουσαν. ἐστὶ γὰρ ἔφη θυσία ζηλοτυπίας,
2. θυσία μνημοσύνης, θυσία ἀναμιμνήσκουσα
ἁμαρτίαν. ὅθεν καὶ ἔλαιον αὐτῷ, καὶ
λίβανον ἔχειν προσέταξεν. ἐξέρχεται γὰρ
καὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς δικαιοσύνης
φωτός. τῆτο μὲντοι γίνεσθαι νενομοθέτη-

Α καὶ ὁ δεσπότης Θεός, τῷ μισοφόνον αὐτῶν
ἐπιστάμενος γνώμῳ. ἵνα γὰρ μὴ ἐξ ὑπο-
ψίας ἀποκλείνῃ τὰς ὁμοζύγους, ἐκέλευσε
τῷ ὑποπίδομαις αὐτῷ προσκνεχθῆναι,
καὶ δὴ πάντα σαφῶς ἐπισταμένῳ, καὶ τὰ
3. λατρίαν γινόμενα. προσάξει γὰρ φησὶν ὁ ἱε-
4. ρεύς, καὶ στήσει τῷ γυναικα ἐναντι Κυρίου.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τοιαύτη γὰρ ἡ τῶν
5. ἀναξίων δωροφορία, ἀνὸς ἔλαϊς. ἰλαρόν 2. Κορ. 9. 7.
6. γὰρ δότῳ ἀγαπᾷ ὁ Θεός. καὶ ἰλαρόν δὲ
τὸ μὴ ἔχον ἐν Θεῷ τὸ φαιδρόν, καὶ ἀνὸς
ὁδοῦ τῶν καθαρῶν ἔργων.

12. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ὕδωρ κα-
θαρόν ζῶν ἐν ἀγνείῳ ὄσρακίνῳ, καὶ
ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἔσης ἐπὶ τῆς ἐδάφους
τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας, καὶ λαβὼν
ὁ ἱερεὺς ἐμβαλεῖ εἰς τὸ ὕδωρ.

7. ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς
8. ὕδωρ καθαρὸν ζῶν ἐναντι Κυρίου ἐν ἀγνείῳ
9. ὄσρακίνῳ, καὶ τῆς γῆς τῆς ἔσης ἐπὶ τῆς
10. ἐδάφους τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας, καὶ λα-
11. βὼν ὁ ἱερεὺς ἐμβαλεῖ εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ στή-
12. σει ὁ ἱερεὺς τῷ γυναικα ἐναντι Κυρίου, καὶ
13. ἀποκαλύψει τῷ κεφαλῇ τῆς γυναικὸς,
14. καὶ δάσει ἐπὶ τῶν χειρῶν αὐτῆς τῷ θυ-
15. σίαν τῆς μνημοσύνης, τῷ θυσίαν τῆς ζη-
16. λοτυπίας, ἐν δὲ τῇ χειρὶ τῆς ἱερέως ἔσται τὸ
17. ὕδωρ τῆς ἐλεγχῆς τῆς ἐπικαταρωμένης τέτης.

Δ ταῦτα πάντα γενέσθαι προσέταξε, τῷ
γυναικα τῷ ὑποπίδομαις ἐκδειματῶν,
18. ἵν' εἰ ἐξημαρτεν ὁμολογήσῃ, καὶ διὰ με-
19. ταμελείας λάβῃ τῷ ἄφεσιν. τέτης χάριν
ἀκαλύπτῳ αὐτῷ τῷ Θεῷ προσκνεχθῆναι
κελεύει, διδάσκων ὅτι γυμνά πάντα καὶ
τετραχηλισμένα ἐνώπιον αὐτῆς, καὶ ἐδὲν
αὐτὸν λέληθε τῶν παρ' ἡμῶν γινόμενων.
ὅτι δὲ ταῦτα δεδιττόμενος αὐτῷ γενέσθαι
20. κεκέλευσε, τὰ ἐξῆς δηλοῖ. καὶ ὁρκίζει αὐ-

Ε τῷ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐρεῖ τῇ γυναικί, εἰ μὴ
21. κεκοίμηται τις μετὰ σέ, εἰ μὴ παραβέβη-
22. κας μιανθῆναι ὑπὸ τὸν ἄνδρα τὸν σεαυ-
23. τῆς, ἀδῶος ἴδι ἀπὸ τῆς ὕδατος τῆς ἐλεγχῆς
24. τῆς ἐπικαταρωμένης τέτης. εἰ δὲ σὺ παρα-
25. βέβηκας ὑπανδρὸς ἔσται, ἢ σὺ μεμΐανσαι,
26. ἢ ἔδωκέ τις τῷ κοίτῳ ἐν σοὶ, πλὴν τῆς
27. ἀνδρός σε· δώῃ σε Κύριος ἐν ἀρᾷ καὶ ἐν ὀρ-
28. κίον ἐν μέσῳ τῆς λαῆς σε, ἐν τῷ δέναι Κύ-
29. ριον τὸν μηρόν σε διαπεπλωκότα, καὶ τῷ

Ζ κοιλίαν πεπρησμένην. ἐκέλευσε δὲ καὶ τῷ
γυναικα σιωπῆσθαι τῇ ἀρᾷ, καὶ λέγειν,
30. γαίνοιτο, γαίνοιτο. καὶ γραφῆναι δὲ τῷ
ἀρᾷ προσέταξε, καὶ ἐξαλειφθῆναι ὕδατι,
καὶ πιεῖν τῷ γυναικα τὸ ὕδωρ· πρότερον
δὲ τῷ θυσίαν προσκνεχθῆναι, τῆς ἐν τῷ
κριθίνῳ ἁλδύρον. εἶτα διδάσκει, ὡς ἀδῶος
μὲν ἔσται, ὑγιᾶς φυλαχθήσεται· ἐνόχος
δὲ ἔσται καὶ κρύπτεται, τῇ πάρα μαθήσεται
τῆς ἀρᾶς τῷ ἰσχυρῷ, καὶ τῆς κοιλίας διαρ-
31. ρηγνυμένης, καὶ τῆς μηρῆς διαπίπλοντος. δι'
32. ὧν γὰρ ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἡ τιμωρίας.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Διὰ μὲν τῆς ὕδατος τῆς
ζῶντος καὶ καθαρῆς, τὸν ζωοποιὸν σωή-
33. σης τῆς Θεῆς λόγον, ὅς ἐν σαρκὶ γέγονε,
καθά-

καθάπερ ἐν ὁσρακίνῳ σκόβει· χᾶς γὰρ ὅτι καὶ ἀπὸ γῆς ἢ σαρκὸς· διὰ δὲ τῆς γῆς, τὸν ἐν θανάτῳ νοήσεις δι' ἡμᾶς.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Ἐκάτερον ἐκ ἀπὸ σκοπῆς καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἐπεκόσμησε· τὸ μὲν ὕδωρ, εἰπὼν δεῖν καθαρὸν τε λαμβάνειν καὶ ζῶν, ἐπεὶ ἡ ἀνυπαίτιος γυνὴ καθαρὸν τὸν βίον, καὶ ζῶν ὁφείλει· τὴν δὲ γυνὴν ἐκ ἀπὸ τῆς τυχόντος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἱερᾶ ἐδάφους, ὅπερ ἀναγκαῖον, ἀρετῶσαν, ὡς καὶ γυναικαὶ τὴν σώφρονα.

ιη. Καὶ εἴσει ὁ ἱερεὺς τὴν γυναῖκα ἔναντι Κυρίου, καὶ ἀποκαλύψει τὴν κεφαλὴν τῆς γυναίκος, καὶ δώσει ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς τὴν θυσίαν τῆς μνημοσύνης, τὴν θυσίαν τῆς ζηλουτυπίας, ἐν δὲ τῇ χειρὶ τῆς ἱερέως ἔσται τὸ ὕδωρ τῆς ἐλεγχμῆς τὸ ἐπικαταρῶμενον τῷτο.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Ὁ, θ' ἱερὸς λαβὼν προτείνεται τῇ γυναικί, καὶ τῆς ἐπικρανῶν ἀφελῶν, ἵν' ἐπικρίνηται γε-γυμνωμένη τῇ κεφαλῇ, τὸ τῆς αἰδὸς περιηρημένη σύμβολον, ὥς ταῖς εἰς ἅπαν αἰτίαις ἔθος χρῆσθαι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥΤ. Καὶ πρὸς γε δὴ τέτοις ἀκατακάλυπτος ἡ γυνὴ προσάγεται τῷ κριτῇ, τετέστιν ἐκ ἐν τῷ σωῆθαι καὶ πρέποντι κόσμῳ. ἀκοσμίας γὰρ τὰ ἐγκλήματα, καὶ βδελυρίας ἡ γραφή.

ΑΔΗΛΟΥΤ. Τῷτο λέγει, ἐπειδὴ ἀδελόν-ἐστι τὸ πλάισμα. διὰ δὲ τῆς ὕδατος τῆς ἐλεγχμῆς γίνεται εἴρα ἡ γυνὴ, καὶ ἀνάμνησις γίνεται τῆς ἀμαρτίας διὰ τῆς.

ιθ. Καὶ ὀρκιεῖ αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐρεῖ τῇ γυναικί, εἰ μὴ κεκοίμηταί τις μετὰ σοῦ, εἰ μὴ παραβέβηκας μιανθῆναι ὑπὸ τὸν ἄνδρα τὸν σεαυτῆς, ἀθῶα ἴσθι ἀπὸ τῆς ὕδατος τῆς ἐλεγχμῆς τῆς ἐπικαταρῶμενης τῆς. Εἰ δὲ σὺ παραβέβηκας ὑπανδρὸς ἕσα, ἡ μεμίανσαι, καὶ ἔδωκέ τις τὴν κοίτην αὐτῆς ἐν σοὶ, πλὴν τῆς ἀνδρός σου.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Τέτων προδύτρεπιδόντων, ἡ μὲν ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ τὸ κρίθινον ἄλστρον κομίζουσα, καθάπερ ἐλέχθη, παρίτω· ὁ δ' ἱερὸς ἀντικρὺ τὸ κεραμεὺν ἀλγέον, ἐν ᾧ ὕδωρ ἐστὶ καὶ γῆ, εἰς ἐπιλεγέτω τὰδε· εἰ μὲν τῆς ἐπὶ γάμοις θεσμὸς ἢ παραβέβηκας, ἐδ' ἄνθρωπος ἕτερος ὠμίλησέ σοι καθυφιμένη τὰ πρὸς τὸν νόμον σωεληλυθότα δίκαια, ἀνυπαίτιος καὶ ἀθῶα ἴσθι· εἰ δὲ ὠλιγόρηκας μὲν ἀνδρὸς, καινὰς ζηλώσασα ἐπιθυμίας, ἢ ἐραδίῃσα, μὴ ἀγνόει πάσαις ἀραῖς ἐνοχος γεγονημένη.

κα. Καὶ ὀρκιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν γυναῖκα ἐν τοῖς ὀρκοῖς τῆς ἀρᾶς ταύτης, καὶ ἐρεῖ ὁ ἱερεὺς τῇ γυναικί, δώη σε Κύριος ἐν ἀρᾷ καὶ ἐνόρκιον ἐν μέσῳ

Α τῆς λαῖσας, ἐν τῷ δέσῳ Κυρίου τὸν μηρόν σου διαπεπλωκότα, καὶ τὴν κοιλίαν σου πεπρησμένην.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥΤ. Τὸ δὲ ἐνόρκιον ἔτω νοητέον· ὅτ' ἀντὶς δεινὰ καὶ ἀνήκεστα πάθη, εἰώθασίν τινες, ὁμνῶντες λέγειν· μὴ πάθοιμι ἢ ὁ δέσῳ πέπονθον.

Β ΑΔΗΛΟΥΤ. Ἀντὶ τῆς, ἕκαστος ὁρῶν τὰ συμβαίνοντά σοι, ἀντὶ ὅρκου ἐρεῖ· μὴ γένομαι κατὰ τὴνδε, ἢ πάθω καθάπερ ἐκέλευ.

ιβ. Καὶ ἐσελεύσεται τὸ ὕδωρ τῷτο τὸ ἐπικαταρῶμενον εἰς τὴν κοιλίαν σου πρῆσαι γαστέρα, καὶ διαπεσεῖν μηρόν σου. καὶ ἐρεῖ ἡ γυνὴ, γένοιτο, γένοιτο.

Γ Γένοιτο, γένοιτο. Ἀκύλας, ἀμὲν, ἀμὲν. Σύμμαχος, πεπισμένως, πεπισμένως.

ιγ. Καὶ γράψει ὁ ἱερεὺς τὰς ἀρὰς ταύτας εἰς βιβλίον, καὶ ἐξαλείψει εἰς τὸ ὕδωρ τῆς ἐλεγχμῆς τῆς ἐπικαταρῶμενης. Καὶ ποτιεῖ τὴν γυναῖκα τὸ ὕδωρ τῆς ἐλεγχμῆς τῆς ἐπικαταρῶμενης· καὶ ἐσελεύσεται εἰς αὐτὴν τὸ ὕδωρ τὸ ἐπικαταρῶμενον τῆς ἐλεγχμῆς.

Δ *** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Ταῦτα γράψας ἐν χαρτιδίῳ, καὶ ἀπαλείψας τῷ κατὰ ἀλγέον ὕδατι, προτείνεται τῇ γυναικί· ἡ δὲ πιῖσ' ἀπαλλατέσθω, προσδοκῶσα σωφροσύνης ἀθλόν, ἢ ἀκολασίας τὴν ἀνωτάτω τιμωρίαν. εἰ μὲν γὰρ σεσυκοφάντηται, ἀπορᾶν καὶ γέννησιν ἐλπιζέτω, τῶν ἐπὶ σερώσει καὶ ἀγνοίᾳ φόβων καὶ φρονιδῶν ἀλογῆσαι· εἰ δ' ἐστὶν ἐνοχος, ἐφεδρεύουσαν εἰς τὸν γαστρός ὄγκον οἰδῆσης καὶ πιμπλαμένης, καὶ τῶν περὶ μήτραν δεινῶν κάκωσιν, ἢ καθαρὰν ἐκ ἡξίωσαν ἀνδρὶ διατηρεῖν, τῷ κατὰ πάτρια γήμαντι.

Ε ΚΤΡΙΛΛΟΥΤ. Διὰ δὲ τῶν λόγων τῆς ἀρᾶς, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν γεγονότα καταρᾶν διὰ τὸ ἐπὶ ξύλῳ κρεμάσθαι, σωήσεις εὖ μάλα.

κε. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἐκ χειρὸς τῆς γυναίκος τὴν θυσίαν τῆς ζηλουτυπίας, καὶ ἐπιθήσει τὴν θυσίαν ἔναντι Κυρίου, καὶ προσοίσει αὐτὴν καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Καὶ δράξεταί ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς θυσίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ ἀνοίσει αὐτὸ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ μετὰ ταῦτα ποτιεῖ τὴν γυναῖκα τὸ ὕδωρ. Καὶ ἔσται εἰς αὐτὴν ἡ μεμιαμμένη καὶ λήθη λάθη τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ ἐσελεύσεται εἰς αὐτὴν τὸ ὕδωρ τῆς ἐλεγχμῆς τῆς ἐπικαταρῶμενης, καὶ πρησθήσεται τὴν κοιλίαν, καὶ διαπεσεῖται ὁ μηρὸς αὐτῆς, καὶ ἔσται ἡ γυνὴ εἰς ἀρὰν τῷ λαῷ αὐτῆς.

κη. Ἐὰν

κη. Ἐάν δὲ μὴ μιανθῇ ἡ γυνή, καὶ καθαραὶ ᾖ, καὶ ἀθῶα ἔσαι, καὶ ἐνσπερματιεῖ σπέρμα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅταν τολῶν εἰς τὸ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καθίκοιτο βάθος, Θεὸς κατὰ φύσιν ὑπάρχων ὁ Χριστός, αὐτοῦ μὴ ὄντας πλάσμασιν, ἐλέγξει κολάζων· κατελημμένους δὲ ἐκ αὐτῶν, καρποφόρος ἀποφανεῖ. τῆτο γὰρ οἰμαί ἐστὶ τὸ, ἐκσπερματιεῖς (1) σπέρμα, (2) τῆς ψυχῆς τὸ καρπογόνον τῶ σωματικῶς σημαίνοντος πάθος.

Α. κθ. Οὗτος ὁ νόμος τῆς ζηλοτυπίας, ὃ ἂν παραβῇ ἡ γυνὴ ὑπανδρος λ. ἔσα, καὶ μιανθῇ. Ἡ δὲ ἀνδρωπος ὃ ἂν ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτῷ πνεῦμα ζηλώσεως, καὶ ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτῆς, (3) καὶ ποιήσῃ αὐτῇ ὁ ἱερεὺς λαοκατὰ τὸν νόμον τῆτον, Καὶ ἀθῶος ἔσαι ὁ ἀνδρωπος ἀπὸ ἀμαρτίας· καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη λήψεται τὴν ἀμαρτίαν αὐτῆς.

Κ Ε Φ. 5.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὰς, ἀνὴρ ἡ γυνή, ὃς ἂν μεγάλως εὐξήται εὐχὴν ἀφαγνισθῆναι ἀγνείαν Κυρίου,

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μηκέτι ἔχοντες ὕλας, ἐν αἷς διαθήσονται τὴν δύσεβαιαν, αὐτὰς ἀνατίθεασιν καὶ καθιερέσιν, ἀλεχίον ἐπιδακνύμενοι ὁσιότητα, καὶ ὑπερβολώτερον γνώμης φιλοθέας. διὸ καὶ μεγάλη προσηκόντως δόχη καλεῖται. κλημάτων γὰρ τὸ μέγιστον αὐτὸς τίς ἐστὶν αὐτῷ, ὃ παραχωρεῖ καὶ ἐξίσταται.

β. **Θ**ΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστιν, ὃς ἂν μεγάλως εὐξήται δόχλῳ ἀφαγνισθῆναι ἀγνείαν τῷ Κυρίῳ; Πολλὰ τῆς ἐπαγγελίας εἶδη, οἱ μὲν γὰρ θυσίας ἐπηγγέλλοντο, οἱ δὲ χρήματα, οἱ δὲ ἑαυτὰς, οἱ δὲ ῥητῶν ἡμερῶν ἀρισμὸν μὴ πίνειν οἶνον, μὴ κείρασαι τὴν κεφαλὴν. τοῖσδε ἦσαν, περὶ ὧν ὁ Θεὸς εἶπεν Ἰακώβος τῷ Θεοπεσίῳ Παύλῳ,

Πράξ. 21. 24. εἰστί τινες δόχλῳ ἔχοντες ἐφ' ἑαυτοῖς τῆς παραλαβῶν ἀγνισθῆναι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον πρὸς αὐτὰς· τῆτες τὰς ὑπὲρ αὐτῶν προσφερομένας κατὰ νόμον θυσίας σὺν πάραχε, ἵνα λύσῃς τὴν ὑπόψιν. περὶ τῆτων ὁ νόμος αὐταῦτα διαγορεύει, καὶ κελεύει τὰς ταῦτῳ ὑποχρεμένους τὴν ἐπαγγελίαν, καὶ ὅσας ἀπέχεσθαι, καὶ σαφυλῆς, καὶ σεμφύλων πάσας τῆς δόχης τὰς ἡμέρας· δόχλῳ δὲ καλεῖ τὴν ὑπόψιν· καὶ τὴν κεφαλὴν μὴ κείρασαι ἕως ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι, ὅσας ἠύξατο τῷ Κυρίῳ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰσέον, ὡς τὸ ἐν μέρει χρόνῳ εὐχεσθαι τῶν εἰρημαίων τὴν ἀποχλῶ, μερικῶν δηλοῖ τὴν ἀφίερωσιν· τὸ δὲ διαπαντός, καθολικῶν. ὅπερ ὄντως καὶ μεγάλῳ νοητέον δόχλῳ, αὐτελὲς πολιτείας δικαιοσύνης σημαίνεσαν.

γ. Ἀπὸ οἶνου καὶ σίκερα ἀγνισθῆσεται· καὶ ὅσος ἐξ οἶνου, καὶ ὅσος ἐκ

σίκερα ὃ πίεται· καὶ ὅσα κατεργάζεται ἐκ σαφυλῆς ὃ πίεται· καὶ σαφυλὴν πρόσφατον καὶ σαφίδα ὃ φάγεται Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς αὐτῆς· ἀπὸ πάντων ὅσα γίνεται ἐξ ἀμπέλους, οἶνον ἀπὸ σεμφύλων ἕως γιγάρτης ὃ φάγεται.

Δ. ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ποίησα μὲν τὴν δόχλῳ τὰς διαγορεύει· πρῶτον μὲν ἀκρατον μὴ προσφάσθαι, μηδ' ὅσα ἐκ σαφυλῆς κατεργάζεται, μηδ' ἄλλο τι μέθυσμα πίνειν ἐπὶ καθαιρέσει λογισμῶν, νομίζοντα τὸν χρόνον ἐκείνου ἱερῶσαι. καὶ γὰρ τοῖς λειτουργοῖς τῶν ἱερῶν, δίδωσαν ἀρκασμοῖς ὕδατι, τὰ περὶ μέθῳ ἀπείρηται.

Ε. ** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εἴτω περ εἴη σκοπὸς ἀφαγνισθῆναι τῷ Θεῷ κατὰ τὴν μεγάλῳ δόχλῳ, τῆτες κατὰ γὰρ τὸν τῆς ἀνωτάτω πολιτείας τρόπον, καὶ δικαιοσύνης ἐντελὲς ὁρθὴν καὶ ἀμώμητον τρίβον, οἶνον καὶ σικέρατος οἰχέσθαι μακρὰν, τῆτες παντός τῶ καταμεθύσκειν ἰσχύοντος, καὶ καταθολὲν αἰωδιότης, ἀπαλλαττέτω τὸν νῦν.

Ζ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐξείργει δὲ ἐν παντός τῶ καταμεθύσκειν εἰδότος τῶν ἡγιασμένων τὸν νῦν. εἰς δ' ἂν οἰμαί [ταῦτ'] φρόνημα κοσμικόν, γεώδεις ἐπίθυμια, μέριμνα σαρκὸς, καὶ οἱ περιπασμοί. καὶ μάλιστα καὶ ὅσας ἀμέτοχον εἶναι δὲν εὐμάλα φησὶν. ὅσος οἰμαί περ τὰς παρὰ φύσιν καὶ ἐκλετραπεμένας ὀνομάζων ἡδονὰς. σαφίδος δὲ καὶ γιγάρτης ἀπαγορεύει χρῆσιν, ὅδ' ὅσον εἶπεν εἰς ἀρχαῖα λείψανα τῶν ἐν ἡμῖν ἡδονῶν, καθικνεῖσθαι περ τὸν νῦν ἐφίεις. οἶνος μὲν ἐν καὶ πάντα τὰ ἐξ αὐτῶν διαβέβλῳται νόμῳ, ταύτης καὶ ἐκ ἐτέρας αἰτίας ἀνεκα.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Πρέπει γὰρ τοῖς θεραπείαις τῶ θεῶ νόμος (4) πάντων ἀπέχεσθαι τῶν τοιῶτων, τῷ ἡγεμονικῷ θόλωσιν ἐμπαιόντων. διὰ τῆτο φησὶν, οἱ διώσας οἶνον μὴ πινέτωσαν.

Παροιμ. 24.
27.

ε. Πάσας

(1) Ἐκσπερματιεῖ. αὐτὸν τ. 1. μέρ. 2. σελ. 496.

(2) Σπέρματα. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(3) Καὶ σῆση τὴν γυναῖκα αὐτῆς ἀντι· Κυρίῳ, καὶ ποιήσῃ, κτ. αἱ προειρημ. ἐκδόσ.

(4) Τῶ θεῶ λόγος. αὐτὸν τῆ ἐν μὲν. τῆ αὐτῶ τ. 5. τῶ ἡσ. κεφ. ὅπερ ἀλλῶς ταῦτα σιωπῶνται.

ε. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς αὐτῆς· ξυρὸν δὲ ἐπελεύσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἕως ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι, ὅσας ἤυξατο Κυρίῳ· ἅγιος ἔσται τρέφων κόμην τρίχα κεφαλῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐλλίων μὲν ἀνέστατοι παῖδες ταῖς παρὰ σφίσιν ἐπόμενοι σωηθείαις, καὶ κλιῶν ἀλόγων διαβιόντες δίκλιω, ἀνέσαν κόμην, δαιμόνιοις αὐτῶν σκηπτόμενοι τρέφειν. καὶ ὁ μὲν τις αὐτῶν νύμφαις ὀρεάσιν· οἱ δὲ, ποταμῶν κατὰ καιροὺς ἀπεκείροντο. καὶ λατρείας ὡς τρόπος τὸ χρῆμα αὐτοῖς. Μωσῆς γε μὴν ὁ σοφώτατος, μᾶλλον δὲ διὰ Μωϋσέως ὁ Θεός, δυσάπονητον ἔχσει τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ πλάνησιν, τὰ ἴσα νομοθετῆ, τῶν ἀρχαίων ἐδῶν κατὰ βραχὺ μεδίσα, εἰσγε τὸ δαίμοσι μὲν ἔκ ἐτι, Θεῷ δὲ τῷ πάντων, ὡς διὰ τύπης καὶ σκιάς, ἀνάπλειν τὸ σέβας. τοιγάρτοι καὶ τὰς περὶ θυσιῶν ἐτίθει νόμους, καὶ τὰς δι' αἱμάτων θυσίας ἀνεθελήτως ἐδέχετο. καὶ μὴν ἔφασκε διὰ

Ησ. ι. 12.

Φωνῆς Ἡσαΐου, τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; ἔκταν εἰς νῦν τύπον ἡμῖν ὁ λόγος ἐτίθει τὴν κεφαλῶν, ὡς ἐνδιαίτημα νῦν. καὶ ὅτι τρίχες μὲν καρποὶ κεφαλῆς, καὶ ἐμφύτων βλαστημάτων ἀνίσχουσι δίκλιω. ἐννοοῖ γε μὴν καὶ τὰ ἐκ νῦν πάντα, καρπὸς ἂν εἴη αὐτῆς, (1) νόμον ἡμῖν ἀναβρύνουσα τῶν τριχῶν, καὶ οἰονείπως αὐτῷ καλήτε καὶ θύανθης ἐμπρέπσσα κόμη. χρὴ τοιγαρὲν ἡμᾶς ἔ γυμνὸν καὶ ἐψιλωμένον ἐννοίων ἀγαθῶν ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν τὸν νῦν, ἀλλ' οἶονεῖ βρύνοντα καὶ κομῶντα Θεῷ τὴν εἰς πᾶν ὅτιεν τῶν ἀρίστων εἰδήσιν ἀκριβῆ.

ΑΛΛΟΣ εἰς τὸ αὐτό. Ἐλλῆσι μὲν γὰρ τοῖς ἀνέστατοις λατρείας ὡς τρόπος τὸ χρῆμα. ὁ δὲ πάνσοφος Θεός διὰ Μωσέως τὰ ἴσα νομοθετῆ, διὰ τῶν ἀρχαίων ἐδῶν τε καὶ τρόπων κατὰ βραχὺ μεδίσα, εἰσγε τὸ δαίμοσι μὲν ἔκ ἐτι, Θεῷ δὲ τῷ πάντων ἀναφέρειν τὸ σέβας, ὥπερ καὶ ἐπὶ τῶν θυσιῶν πεποίηκεν. εἰ δέ τι καὶ ὑψηλότερον ἐννοεῖν δεῖ, ἔ χρὴ ἡμᾶς γυμνὸν καὶ ἐψιλωμένον ἐννοίων ἀγαθῶν ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν τὸν νῦν, ἀλλ' οἶονεῖ βρύνοντα καὶ κομῶντα Θεῷ τὴν εἰς πᾶν ὅτιεν τῶν ἀρίστων εἰδήσιν ἀκριβῆ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Κόμη δὲ ἀνετος ἡ τῶν ἡγιασμένων, κόσμον τῇ κεφαλῇ προσγινόμενον δηλοῖ, ὅς ἐστι δόξα ἀνδρώπης.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἄγιον δὲ καλεῖ τὸν τρέφοντα κόμην, ὡς τῷ Θεῷ τὴν κόμην ἀφιερῶσαντα. τῆτο γὰρ εἶπεν, ἅγιος ἔσται ὁ τρέφων κόμην τρίχα κεφαλῆς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ὄχλῆς αὐτῆς τῷ Κυρίῳ, ἀντὶ τῆς, ὡς ἀφιέρωσας τῷ Θεῷ, μὴ κείνης ἕως ἂν δῶς τῇ ὑποχέσει τὸ πέρας.

Α 5. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς Κυρίῳ· ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελεωμένη καὶ δὲ εἰσελεύσεται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Παντὸς τῆς καλαμιαίνειν πεφυκότος οἵχεσθαι μακρὰν τὸ θεῖον ἡμῖν ἐπιτάττει χρησιμώδημα, καὶ σαρκικῶν μὲν ἔργων ἀποχωρεῖν, τὰ δὲ ὅσα βλέπει πρὸς νέκρωσιν καὶ φθορὰν, ὡς ἀπώτατῳ ῥίπλειν. τοιγάρτοι μὴ χριῶν τοῖς τεθνεῶσιν ἐπιφοιτᾶν, μητε μὴν ἐπὶ νεκρῷ καλαμιαίνεσθαι φιλεῖν, τῆτό πε πάντως ἡμῖν ὑπαινίττεται.

Ζ. Ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρὶ, καὶ ἀδελφῷ καὶ ἐπ' ἀδελφῇ, ἔ μιανθήσεται ἐν αὐτοῖς ἀποθανόντων αὐτῶν, ὅτι εὐχὴ Θεοῦ αὐτῆς ἐπὶ κεφαλῇ αὐτῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Κατορθωμένης γὰρ ἀρετῆς, ἐρρέτω φιλοσαρκία, καὶ τῆς ἐξ αἵματος οἰκειότητος ἀμείνων ἔσω Θεός.

Η. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς αὐτῆς ἅγιος ἔσται τῷ Κυρίῳ.

Θ. Ἐὰν δέ τις θανάτῳ ἀποθάνῃ ἐπ' αὐτῷ ἐξάπινα, παραχρῆμα μιανθήσεται ἡ κεφαλὴ εὐχῆς αὐτῆς· καὶ ξυρήσεται τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἡ ἡμέρα καθαρῶς· τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ξυρηθήσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Κελεύει δὲ αὐτὸν, μὴ πατρὶ τετελευτηκότι πελάζειν, μὴ ἀδελφῷ, μὴ ἐτέρῳ τινί. καὶ γὰρ ἐξαπίνης, φησὶ, τελευτήσαντος τινος, παρῆναι τῆτον συμβῆ, ἀνάγκη πάσαν ἀφελᾶν τὴν τρίχα· καὶ ἔ τῇ πρώτῃ μόνον ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐβδόμῃ· ἵνα καὶ αἱ διαφυγῶσαι τὸν ξυρὸν τρίχες, ἐν ταῖς ἐπὶ αὐξήθῃσαι ἡμέραις περιαιρεθῶσιν. ἔπειτα τῇ ὀγδόῃ δὲ τρυγῶνας προσσνεγκῆν· τὴν μὲν περὶ ἀμαρτίας, τὴν δὲ εἰς ὀλοκαύτωσιν· καὶ ἀμὺν ὅσα περὶ πλημμελείας· ἐντεῦθεν δὲ μανθάνομεν ἀκριβέστερον, ὡς περὶ πλημμελείας, τὴν τῶν ἀκρίτων ἀμαρτημάτων καλεῖ. ἀκρίτων γὰρ καὶ τὸ τῆτον συμβᾶν. ἐξαπίνης γάρ τινος τελευτήσαντος, ὑπέμεινε μολυσμὸν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Δύο φρασόν ἐστι τὸ ῥητόν, δηλοῖ δὲ τῆτο, ὅτι ἐπὶ νεκρῷ μιανεται ὁ ὀβριμῶν ὄχλῳ. οφείλει ἐν καθαρῶν τὸν καθαρῶν, ὃν καθαρῶν οἱ ἐπὶ νεκρῷ μιανόμενοι. καὶ ὅταν καθαρῶν, ὅ ἐστιν ἀφαιρῶν, τότε τῇ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ κείρεται τὴν κόμην, καὶ τῇ ὀγδόῃ προσάγει τὸ ὄν, τὸ εἶδος τῆς καθαρῶν. (2)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ γὰρ γένοιτο τὸν ἡγιασμένον καταρράθυμῆσαι τῆς πρέποντος, καὶ τοῖς εἰς νεκρότητα καταμιανθῆναι τρόποις, ἀπονενδυκότα πρὸς τὰ σαρκῶς, ἐψεται πε πάντως αὐτῷ, τὸ ἀπεμπωλῆσαι

(1) Λὺ νῦν, νόμον ἡμῖν ἀναβρύνουσα, καὶ οἰονείπως, κτ. αὐτὸν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 579.

(2) Ἐν τοῖς ἐκδομ. ἔχ. εὐρηται.

λῆσαι δὲ τῆς πανάγνης πολιτείας τὰ αὐ-
χήματα, καὶ ἀτιμωτάτῳ ὡς περ ἐργάζεται
τῷ αὐτῷ κεφαλῷ. ὑπαινίττεται γάρ τι
τοιῦτον ἢ ξύρησις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐμιάνησαν οἱ Ἰσδαῖοι
ἐπὶ νεκρῷ. ἀπεκλόναν γὰρ τὸν Ἑμμα-
νήλ. ἀλλ' ὁ μὲν θάνατος τῷ Χριστῷ ἁγίος.
μολυσμὸς δὲ τοῖς ἀπεκλονόσιν ὡς τὸ τῆς
κυριοκλονίας ἐγκλημα. Ξυρᾶσαι δὲ ἐν ὁ
νόμος αὐτοῖς ἐπιτάττει, οἷόν τινα κόμῳ,
τῷ ἐν νόμῳ παίδευσιν καὶ τὰ ἐν τύποις
κατὰ τῷ ἐβδόμῳ, τρεῖς τὰ πρὸ τῆς
ὀγδόης, καὶ ὡς ἀνεβίω Χριστός. ἀποκει-
ράμενος τοῖς πρὸ τῆς ὀγδόης, ἀγιά-
ζει τῷ κεφαλῷ, καὶ ἀνακομᾷ πάλιν, ἐκ
ἐτι τύποις καὶ σκιαῖς, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς ἐν
πίσει καὶ ἀληθείᾳ δόγμασι τῷ δὲ ἀγγελικῷ
κηρύγματος.

» * * ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἐάν τις ἀποθάνῃ
» ἐπ' αὐτῷ αἰφνίδιον, παρὰ χρεῖμα μιανθῇ-
» σεται ἢ κεφαλὴ δυχῆς αὐτῆς, καὶ ξυρή-
» σεται τῷ ἀκασίον ἀμαρτίαν, αἰφνίδιον
θάνατον προσειπὼν. μιᾶν δὲ αὐτὸν λέ-
γει κηλιδέντα τῷ ψυχῷ. διὸ καὶ τῷ
θεραπεῖαν ἢ τάχος ὑποτίθεται, Ξυρᾶσαι
παρὰ χρεῖμα τῷ κεφαλῷ συμβεβόων,
τὰς ἐπισκιάζουσας τῷ λογισμῷ τῆς ἀγ-
νοίας κόμας ἀποψήξασθαι παραινῶν. ὡς
γυμνὸν δασείας καταλειφθέντα ὕλης, τῆς
κακίας, τὸν λογισμὸν ἐνθρονίζεται δὲ
ἔτος ἐν κεφαλῷ. ἐπὶ τῷ μετάνοιαν
παλινδρομῇσαι.

1. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ οἶσει δύο
τρυγόνες, ἢ δύο νεοσσὲς περιτετρῶν
πρὸς τὸν ἱερέα, ἐπὶ τὰς θύρας τῆς
1α. σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. Καὶ ποιήσει ὁ
ἱερεὺς μίαν περὶ ἀμαρτίας, καὶ μίαν
εἰς ὀλοκαύτωμα. καὶ ἐξιλάσεται περὶ
αὐτῆς ὁ ἱερεὺς περὶ ὧν ἡμαρτε περὶ
τῆς ψυχῆς. καὶ ἀγιάσει τῷ κεφα-
λῷ αὐτῆς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ,

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τῷ γε μὴν τρέφοντι
τῷ κόμῳ, μετὰ τῷ ὀγδόῳ ἡμέραν, τρυ-
γόνες προσάγειν καὶ περιτετρῶν ὁ νόμος
προσέταξε. καθάγει γὰρ διὰ τῆς τύπης τῆς
μεμολυσμένης Χριστός. σημαίνεται γὰρ δι'
αἵμοφθιν, ὡς δὲ φωνότατος μὲν, ἐν τρυγόνι
πρώτατος δὲ, διὰ τῆς περιτετρῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀπὸ γὰρ τῆς ὀγδόης ἡμέ-
ρας, ἀφ' ἧς ἐκάρη, ἀρχονται ψηφίζεσθαι
αἱ ἡμέραι τῆς δυχῆς τῆς ἀγνείας.

1β. Ἡ ἡγίασε Κυρίῳ πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς δυχῆς αὐτῆς. καὶ προσάξει
ἀμνὸν ἐνιαύσιον εἰς πλημμέλειαν. καὶ
αἱ ἡμέραι αἱ πρότερον ἄλλοι ἐσονται,
ὅτι ἐμιάνη ἢ κεφαλὴ δυχῆς αὐτῆς.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀναφέρεται δὲ καὶ
ἀμνὸς τοῖς σφιδίοις ὁμῶς, ἵνα δια πάντων
νοῇται Χριστός. διὰ μὲν τῶν σφιδίων, ἀνω-

Α θεν καὶ ἐξ ἐρανῶν. διὰ δὲ τῆς ἀμνῆς, κάτω-
θεν καὶ ἀπὸ γῆς, Θεὸς κατὰ φύσιν ὑπάρ-
χων, καὶ σάρκα δι' ἡμᾶς εἰληφώς.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰκὴ δὲ πεπονηκώς
τὸν παρωχηκότα χρόνον, τῷ τῶν ἰδρώ-
των θρῶνῃσι ζημίαν. τὸτο γὰρ οἶμαι ἐστὶ
» τὸ, αἱ ἡμέραι αἱ πρώται ἄλλοι ἐσονται.
[τοιῦτόν τί φησι καὶ διὰ φωνῆς Ἰεζεκιήλ.
» δικαιοσύνη δικαίη ἐ μὴ ἐξέληται αὐτόν, 1εζ. 33. 12.
» ἐν ἣ ἡμέρᾳ ἀμαρτή, καὶ ἀνομία ἀνόμῃς
B » μὴ κακώσῃ αὐτόν, ἢ ἂν ἡμέρᾳ ἀποσρέψῃ
» ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτῆς.]

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἄνωθεν δὲ αὐτὸν ἀ-
ριθμῆσαι κελεύει τὸν τῶν ἐπηγγελμάτων
» ἡμερῶν ἀριθμὸν. ἀλόγιστοι γὰρ φησὶν ἐσον-
» ται αὐτῶν αἱ πρότεροι ἡμέραι, ὅτι ἐμιάνη-
» θη ἢ κεφαλὴ τῆς δυχῆς αὐτῆς.

» * * ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Αἱ δὲ ἡμέραι αἱ
» πρότεροι ἄλλοι δι' ὧν δῆλον, ὅτι αἱ ἀ-
I » μαρτίαι μινύονται, αἱ μὴ γεγονῆσαι κατὰ
» λόγον. καὶ τὸ μὲν ἀκασίον, αἰφνίδιον προ-
» σέπει. τὸ δὲ ἀμαρτάνειν, ἄλογον.

1γ. Καὶ ἔτος ὁ νόμος τῆς δὲ ξαμνῆς.
ἢ ἂν ἡμέρᾳ πληρώσῃ ἡμέρας δυχῆς
αὐτῆς, προσοίσει αὐτὸς παρὰ τὰς θύ-
ρας τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας.

1δ. Καὶ προσάξει τὸ δῶρον αὐτῆς
Δ Κυρίῳ ἀμνὸν ἐνιαύσιον (1) ἓνα εἰς ὀλο-
καύτωμα, καὶ ἀμνάδα ἐνιαυσίαν ἀμω-
μον μίαν εἰς ἀμαρτίαν, καὶ κριὸν ἀμω-
1ε. μον ἓνα εἰς σωτήριον, Καὶ κανὲν ἄζύ-
μων σεμιδάλεως ἄρτους ἀναπεποιη-
μένους ἐλαίῳ, καὶ λάγανα ἄζυμα κε-
χρισμένα ἐν ἐλαίῳ, καὶ θυσίαν αὐ-
τῶν, καὶ σπονδῶν αὐτῶν.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἡκίστης
τῆς προθεσμίας, τρεῖς ζῶα κελεύει προσά-
γειν ἐπὶ λύσει τῆς δυχῆς, ἄρνα καὶ ἀμνάδα
καὶ κριόν. τὸν μὲν εἰς ὀλοκαύτωσιν, τῷ
δὲ περὶ ἀμαρτίας, τὸν δὲ κριὸν εἰς θυσίαν
τῆς σωτηρίας. πᾶσι γὰρ τῆτοις συμφέρε-
ταί πως ὁ δὲ ξαμνῆς. τῇ μὲν ὀλοκαύτω
θυσίᾳ, διὰ τὸ μὴ τῶν ἄλλων μόνον ἀπαρ-
χῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς παρὰ χωρῆν τῷ Σω-
τῆρι. τῇ δὲ περὶ ἀμαρτίας, διὰ τὸ ἀν-
θρῶπος εἶναι. καὶ γὰρ ὁ τέλειος ἢ γεν-
Z νητός, ἐκ ἐκφύγει τὸ ἀμαρτάνειν. τῇ
δὲ τῆς σωτηρίας, διότι τὸν σωτῆρα ὄντως
Θεὸν ἐπιγέγραπται τῆς σωτηρίας αἴτιον.
Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐκπλήττει δὲ με τὸ τῶν τριῶν
ζῴων προσαγομένων εἰς διαφόρους θυσίας,
μηδὲν εἶναι ἐτερογενές, ἀλλὰ ταῦτα γενέ-
τα πάντα, κριὸν καὶ ἄρνα καὶ ἀμνάδα.
βέλεται γὰρ, ὅπερ ἐφ' ὧν μικρῷ πρότε-
ρον, διὰ τὰς παρασηῖσαι, ὅτι ἀδελφαί-
εἰσιν αἱ τρεῖς ἰδέαι τῶν θυσιῶν, τῷ καὶ
τὸν μετανοῶντα σώζεσθαι, καὶ τὸν σωζο-
μενον ἐκ τῶν ψυχικῶν ἀρρώσχημάτων με-
τανοῶν, καὶ ἑκάτερον ἀσπύδειν πρὸς ὀλο-

Hh hh 2

κληρον

(1) Ἐνιαύσιον ἀμωμον. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριλ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 583.

κληρον καὶ παντελῇ διάθεσιν· ἥς ἡ ὁλό-
καυτος θυσία σύμβολον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐδίδαξε δὲ καὶ τί-
νας προσήκει θυσίας προσκυνεῖν τον τῷ
ἀγνισμῷ τῷ ἐπαγγελίαν πεπληρωκότα·
ἀμνὸν μὲν, εἰς ὀλοκαύτως· ἀμνάδα δὲ,
ὑπὲρ ἁμαρτίας. θήλεα γὰρ τὰ ὑπὲρ ἁμαρ-
τίας ἱερεῖα, ἐπειδὴ χαυνωμέναι τῷ λογικῷ,
ἢ ἁμαρτία τολμᾷται. καὶ μάλιστα καὶ κριὸν
ἁμωμον εἰς σωτηρίαν, καὶ κανὲν ἀζύμων
προσκυνεῖν διηγόρευσαι· ἔπειτα τῆς θυ-
σίας ἐπιτελεσμένης, τὰς τρίχας ἐπιθεῖναι
τῇ θυσίᾳ τῷ σωτηρίᾳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διὰ μὲν τῷ ἀμνῷ τῷ τῷ
θυσίαν προσάγοντος νοοῖτ' ἂν εἰκότως ἡ
ἐν Χριστῷ νηπιότης· διὰ δὲ τῷ κριῷ, τὸ ἐν

1. Κορ. 14. 20. Φρεσὶν ὡς ἐν καρποφορίᾳ τέλειον· μὴ παι-

„ διὰ γὰρ φησι γίνεσθε ταῖς φρεσὶ· διὰ δὲ
τῆς ἀμνάδος, ὅτι καὶ τῶν ἁγίων ἀγνιζο-
μένων ὁ βίος ἐκ ἀμώμητος παντελῶς. δαί-
ται γὰρ πάντως καθαρισμῷ. μόνω γὰρ
τῷ Ἐμμανὴλ τετήρηται τὸ πάντη ἁμω-

1. Κορ. 5. 7. μητον. ἐκκαθάρατε, φησί, τὸ παλαιὸν

„ ζύμιον, ἵνα ᾗτε νέον φύραμα, καθὼς ἐξε-
ἄζυμοι. ἐν δὲ τῷ λαγάνῳ, τὸ ἥδυσμα καὶ
οἶνον γλυκὺ τῆς τῶν ἁγίων ζωῆς. ἐαυτὰς
ἐν ἁρᾷ προσοίσομεν ὡς ἐν ἀμνῷ μὲν, διὰ
τὸ νηπιὸν ἐν Χριστῷ· ὡς ἐν ἀμνάδι δὲ, διὰ
τὸ τῆς φύσεως ἀδελφείας· ἀδελφείας γὰρ τύ-
πος τὸ θῆλυ· ὡς ἐν κριῷ [δὲ] δὴ, τέλειον,
καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἐλάσαντες τῆς ἐν
Χριστῷ. καὶ ὡς ἐν ἄρτοις μὲν τοῖς ἀζύμοις,
καθαροί. ἡδῆς δὲ, ὡς ἐν λαγάνοις, πλὴν
ἡλεημένοι διὰ Χριστοῦ. τὸ δὲ ἔλαιον παρὰ
λαμβάνεται, ὡς ἀνηρημένης τῆς ἁμαρ-
τίας. ἢ γὰρ δέδοται ἔλαιον ἐπὶ θυσίαις
ταῖς ὑπὲρ ἁμαρτιῶν.

15. Καὶ προσοίσει ὁ ἱερεὺς ἐναντί
Κυρίου, καὶ ποιήσει τὸ περὶ ἁμαρτίας
15. αὐτῷ, καὶ τὸ ὀλοκαύτωμα αὐτῷ. Καὶ
τὸν κριὸν ποιήσει θυσίαν σωτηρίας τῷ
Κυρίῳ ἐπὶ τῷ κανὼ τῶν ἀζύμων, καὶ
ποιήσει ὁ ἱερεὺς τῷ θυσίαν αὐτῷ,
καὶ τῷ σπονδῶν αὐτῷ.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μεσιτεύει πάλιν ὁ
ιερεὺς, καὶ προσκομίζει μὲν πρῶτον τὸ περὶ
τῆς ἁμαρτίας, αἶτα τὸ ὀλοκαύτωμα, καὶ
τρίτον ἐπὶ τῷ δε, τῷ σωτηρίᾳ τὸν κριόν.
μεσιτεύοντος γὰρ τῷ Χριστῷ, καὶ προσά-
γοντος ἡμᾶς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, δεκτοὶ
μὲν ἐσόμεθα, ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτημά-
των προσκομίζοντες λιτὰς, καὶ τῶν ἁρ-
χαίων αἰτιαμάτων ἐξαιτῶντες τῷ ἁφε-
σιν· ὀλοκαυτέμεθα δὲ νοητῶς, ταῖς ἐν εἰς
ἅπαν καὶ ὀλοκλήρως ἁγιοί τε καὶ ἱεροί,
καὶ εἰς ὅσῳ δωδίας ἀνακείσομεθα τῷ
Θεῷ, πρὸς τὰ ἐν κόσμῳ μὴ μεμερισμένοι·
ὅλον γὰρ ἐδαπανᾶτο ἐν πυρὶ τὸ ὀλοκαυτέ-
μενον· ἀναθήσομεν δὲ καὶ τὰ χαριστήρια,
τὰ ὑπὲρ γε τῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ ζωῆς,
ἢ φαρτοῖς καὶ γῆνσις τιμώντες Θεόν,
ξένιον δὲ ὡς αὐτῷ προσάγοντες ἀξιο-
ληπτον τῷ καθάραν τε καὶ ἀζύμον καὶ

Α ἡδέαν ζωὴν καὶ ἁγίαν. τοῖς τοσὶ γὰρ πως
ὁ τῶν ἁγίων βίος.

17. Καὶ ξυρήσεται ὁ ἡνυγμένος πα-
ρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῷ μαρ-
τυρίᾳ τῷ κεφαλῷ τῆς δόξης αὐτῷ,
καὶ ἐπιθήσει τὰς τρίχας ἐπὶ τὸ πῦρ,
ὅς ἐστιν ἐπὶ τῷ θυσίαν τῷ σωτηρίᾳ.

Β *** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπεὶ αὐ-
τὸν ἡνυγματο προσαγαγεῖν, τὸν δὲ ἱερὸν βω-
μὸν ἢ θέρμης αἵματι ἀνθρωπίνῳ μιαινεσθαι,
ἔδει δὲ τι πάντως μέρος ἱεροργηθῆναι,
ἐσπᾶνσε λαβεῖν ὅπερ ἀφαιρεθῆναι, ἢ ἄλ-
γηδόναι, ἕτε λώβῳ ἀπεργάσεται. τῷ
γὰρ κατὰ σῶμα φυσικῷ καθάπερ δένδρῳ
περιτλὲς κλάδους τὰς τῆς κεφαλῆς τρί-
χας ἀπέκειρε, καὶ παρέδωκε πυρὶ, ὃ τὰ
κρέα τῆς τῷ σωτηρίᾳ θυσίας ἐψεται, προ-
σηκόντως· ἵνα τὶ τῶν ὀξέων μέρους, ὃ
μὴ ἐπιφέρειν ἔξεσι τῷ βωμῷ, θυσία γὰρ
ἀνακραθῆναι, γίνηται ὕλη φλογὸς πυρός.

Γ *** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σημαῖον δὲ τῷ δεδέχ-
θαι παρὰ Θεοῦ τῷ δωροφορίαν τὸ δαπα-
νᾶσθαι πυρὶ τῷ τρίχῳ. τὸ γὰρ εἶδος τῷ
πυρὸς αἰετῇ τῇ θείᾳ περιτίθησι φύσει [τὸ
„ γράμμα τὸ ἱερὸν.] ὁ Θεὸς γὰρ φησι πῦρ Λευ. 4. 24.
„ καταναλίσκον.

19. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς τὸν βρα-
χίονα ἐφθὸν ἀπὸ τῷ κριῷ, καὶ ἄρτον
ἀζύμον ἓνα ἀπὸ τῷ κανὼ, καὶ λαγα-
νον ἀζύμον ἓν, καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὰς
χεῖρας τῷ ἡνυγμένῳ μετὰ τὸ ξυρήσα-
σθαι αὐτὸν τῷ κεφαλῷ αὐτῷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ τοίνυν ἀγνείαν τῷ
ἀνωτάτῳ κατωρθώκως, καὶ τὰ ἐξ ἰχύος
ἔργα, δηλονότι τῆς πνευματικῆς, προσ-
κεκομικῶς ὡς ἐν βραχίονι τῷ κριῷ, καὶ
ζωὴν ἁμωμον ὡς ἐν ἄρτῳ ἀζύμῳ νομιστῶν,
καὶ μάλιστα καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἐπίχαρι τῆς
ἐν ἁγιασμῷ ζωῆς ὡς ἐν λαγάνῳ, μοναρχί-
χειρσὶν ἰδίαις ἐπιθεῖς, ἀναφέρει Θεῷ διὰ
μεσίτη Χριστοῦ.

Ζ *** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐφθὸν δὲ προσέ-
ταχε λαμβάνεσθαι τὸν βραχίονα, τὸ οἰο-
νέπως ὡμὸν, καὶ τὸ τῷ καθήκοντος πα-
ράλογον τῆς τῶν ἁγίων ἰχύος ἀποσοβῶν.
ἢ γὰρ ἀποτόμης εἶναι χρὴ τῆς ἀνακει-
μένης Θεῷ, ἕτε μὲν ἀκρατῶ κεχρησθῆναι
τῷ νῷ, ἀλλ' ὅσῳ τε καὶ ἀπαλῶς καὶ
λίαν ὀυτέχνως κατορθῶν ἐπαγεσθαι τὰ
εἰς ἀρετῇ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ὁ δὲ βραχίον ὁ ἐφ-
θὸς ὁ ἐπιτιθέμενος ταῖς τῷ ὀξέων χερ-
σὶ, καὶ παρὰ τῷ ἱερέως λαμβανόμενος,
δηλοῖ τελεοθεῖσαν τῷ ἐπηγγελμένῳ πρά-
ξιν. πράξεως γὰρ γεγεννημένης ὁ ἐφθὸς
βραχίον δηλωτικός. ταῦτα δὲ ἢ μάτῳ
νυνομοδέτηται, ἀλλ' ἀκριβείας ἐπιμελεῖ-
σθαι διδάσκων, καὶ μήτε ὡς ἔτυχεν ἐπαγ-
γέλλεσθαι, καὶ ὑπὸ χυμῶν τὰ ἐπηγγελ-
μένα πληρῶν. παιδεύει δὲ καὶ ἡμᾶς διὰ
τῶν καὶ τὸν ἁγιασμὸν φυλάττειν ἀμό-
λυντον. ὁ γὰρ κηλὶδα δεχόμενος, τῆς
ἀνωθεν

ἀνωθεν δέεται καθάρσεως, καὶ τῆς διὰ
μετανοίας τῶν μολυσμῶν ἀφαιρέσεως. τὸ
γὰρ καὶ Γαλάταις ἐπισέλλων ἔλεγεν ὁ
Γαλ. 4. 19. μακάριος Παῦλος· τεκνία μὲν, ἔς· πάλιν
» ὠδίνω, ἄχρις ἢ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν.

κ. Καὶ προσοίσει αὐτὰ ὁ ἱερὺς
ἐπίθεμα ἐναντι Κυρίου· ἅγιον ἔσται
τῷ ἱερεῖ ἐπὶ τῇ σκηνοῦν τῇ ἐπιθέμα-
τος, καὶ ἐπὶ τῇ βραχίονος τῇ ἀφαι-
ρέματος. καὶ μετὰ ταῦτα πίνεται ὁ
ἡυγμένος οἶνον.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπίθεμα λέγεται,
λίνα τὸ προσσυνεχθῆν ἐπιτεθῇ τῷ θυσι-
στηρίῳ· ἀφαιρέμα δὲ, ὅταν ἀπὸ τῇ τυ-
θείας, ἢ ζυμώδαιος, ἢ τοιῶντινός
ἀφαιρεθῇ.

** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὡς περὶ τὸν βραχίονα
μύνουσιν εἶναι Φαμεν τῶν ἐξ ἰχύος κατορ-
θωμάτων, ἔτω καὶ τὸ σκηνοῦν τῇ κριῖ,
Φρενός τε καὶ νῆ. κεκλήμεθα γὰρ ἐν ἀπλάγ-
χνοις καὶ ἐν τῷ σῆθαι τὰς Φρένας. ἀδια-
φορεῖ δὲ πολλάκις ἡ θεία Γραφή, καὶ ποτὲ
μὲν εἰς νῆ τύπον τινὲ κεφαλῶν, ποτὲ δὲ
τὸ σῆθος, εἰς Φρενὸς ποιῆται δήλωσιν.
ἱερὰ δὲ ἔν καὶ ἐξαίρετα, μόνον δὲ ἔχει ἀπὸ
χειρὸς εἰς χεῖρα προσκομιζόμενα, καὶ ὁ-
παράδεκτα δι' αὐτὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, τῶν
ἀγνιζομένων ἰχύς τε ἢ πνευματικῇ, καὶ
μύητοι καὶ Φρενές· εἴπερ ἐστὶν ἀληθὲς εἰ-
πεῖν, ὡς ἔκ ἂν ἐτέρως γινώσκοντες κα-
τορθῶν διώσθαι τὰς ἀγίας τὰ ἀνδάνοντα
Θεῷ, μὴ ἔχει δι' ἰχύος τῆς πνευματικῆς,
καὶ μύητοι καὶ Φρενὸς ἀγαθῆς.

κα. Οὗτος ὁ νόμος τῇ ἀξαρμένῃ,
ὅς ἂν εὐξῆται Κυρίῳ δῶρον αὐτῇ Κυ-
ρίῳ περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῇ, χωρὶς ὧν
ἂν εὐξῇ ἢ χεῖρ αὐτῇ, ἢς ἂν εὐξῆται
κατὰ νόμον ἀγνείας.

κβ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
κγ. Μωϋσῶν, λέγων, Λάλησον Ἀαρὼν
καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῇ, λέγων, ἔτως εὐ-
λογήσετε τὰς ὑἱὰς Ἰσραὴλ, λέγοντες
πρὸς αὐτάς· καὶ ἐπιθήσῃ τὸ ὄνομά-
μα ἐπὶ τῆς ὑἱᾶς Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ
Κύριος εὐλογήσω αὐτάς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Μετὰ ταῦτα διδάσκει
πῶς εὐλογεῖν προσήκει τὰς ἱερέας, καὶ ὡς
τὸ θείον ὄνομα χορηγεῖ τοῖς προσεῖσι τινὲ
» εὐλογίαν. ἐπιθήσῃ γὰρ Φησὶ τὸ ὄνομά-
» μα ἐπὶ τῆς ὑἱᾶς Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ Κύριος
» εὐλογήσω αὐτάς.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Προσάγει μὲν ἐν εὐλο-
γεῖν τὸν λαὸν τὰς ἱερεῖς, [ἀφίσησι δὲ χρη-
σίμως εἰκασιότητος λογισμῶν, ἐκ ἀνθρωπῆ
χεῖρα τινὲ εὐλογῶσαν δεικνύς, ἀλλ' ἐαυτὸν
ὡς Κύριον.] Χριστὸς δὲ τῆς εὐλογίας ἡ οὐδὸς,
καὶ αὐτὸς ἐστὶ τῶν θρανίων ἀγαθῶν ὁ διανο-
μὸς, ἐν αὐτῷ τε καὶ δι' αὐτῇ τὰ πάντα
παρὰ τῇ πατρὸς.

κδ. Εὐλογήσαι σε Κύριος, καὶ φυ-
λάξαι σε.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Λέγει δὲ καὶ αὐτὰ
» τῆς εὐλογίας τὰ ῥήματα· εὐλογῆσαι σε
» Κύριος, καὶ φυλάξαι σε. ἐπιφάναι Κύριος
» τὸ πρόσωπον αὐτῇ ἐπὶ σε, καὶ ἐλεῆσαι σε.
» ἐπάρα Κύριος τὸ πρόσωπον αὐτῇ ἐπὶ σοί,
» καὶ δώῃ σοι εἰρήνην. διδασκόμεθα δὲ διὰ
τῶν, ὡς χρη πρότερον τὰς εὐλογημέ-
» νας τὰς θείας αἰτεῖν δωρεάς· τὸ γὰρ
» σημαίνει τὸ, εὐλογῆσαι σε· εἶτα τὰ διδο-
» μενα φυλαχθῶσι. ἐπήγαγε γὰρ, καὶ
» φυλάξαι σε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Φυλάττει μὲν ἐν ἡ εὐλο-
γία, παραλύσσει τινὲ ἀρὰν, καὶ ἀναπλάτ-
τῃ τὰ τὸ ἡμαρτηκός.

κε. Ἐπιφάναι Κύριος τὸ πρόσω-
κς. πον αὐτῇ ἐπὶ σε, καὶ ἐλεῆσαι σε. Ἐπά-
» ραι Κύριος τὸ πρόσωπον αὐτῇ ἐπὶ σε,
» καὶ δώῃ σοι εἰρήνην.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἡ δὲ δευτέρα εὐλο-
γία τινὲ τῇ Θεῷ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἐπιφά-
» νειαν προδεσπίζει. ἐπιφάναι γὰρ Φησὶ Κύ-
» ριος τὸ πρόσωπον αὐτῇ ἐπὶ σοί, καὶ ἐλεῆ-
» σαι σε. ἐλέες γὰρ μετῇ ἢ κατὰ σάρκα τῇ
» Θεῷ καὶ σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομία. διὸ καὶ
» τὰς πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῖν καταλλαγὰς ἐδώ-
» ρησατο. τὸ γὰρ ἡ ἐξῆς εὐλογία διδάσ-
» κει· ἐπάρα Κύριος τὸ πρόσωπον αὐτῇ ἐπὶ
» σοί, καὶ δώῃ σοι εἰρήνην. περὶ ταύτης τῆς
» εἰρήνης καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἔφη· αὐ-
» τὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ Ἐφ. 2. 14.
» ἀμφοτέρωθεν ἐν, καὶ τὸ μεσότηχον τῇ Φραγ-
» μῇ λύσας τινὲ ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτῇ.

** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιφάνει δὲ προ-
σώπῃ Θεῷ προσενηύσειν ἂν αὐτίκα τὸ ἐλεῆ-
» σαι δὲν, εἴπερ ἐστὶν ἀληθὲς, ὡς ἐν γὰρ τῷ
» γινώσκαι Θεὸν, τὸ χροῦναι μεταλαχεῖν τῆς
» αἰωνίης ζωῆς εἰσβήσεται.

κ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πρόσωπον τῇ Θεῷ
καὶ πατρός ἐστὶν ὁ υἱός, ὅς καὶ ἐπέφανεν
ἡμῖν, καὶ ἡλεήμεθα πάντες τῇ ἐπιφάνειᾳ
αὐτῇ. καὶ μύητοι καὶ ἐπαρσις τῇ προσώπῃ
» τῇ Θεῷ, πρόξενος εἰρήνης. εἰρήνην γὰρ· Ἰωάν. 14. 27.
» Φησὶ τινὲ ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν, ἀναλαμβάνον-
» μος ἀπὸ γῆς· καὶ ὅταν ὑψωθῶ ἐκ τῆς Ἰωάν. 12. 32.
» γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. (1)

κς. Καὶ ἐπιθήσῃ τὸ ὄνομάμα
ἐπὶ τῆς ὑἱᾶς Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ Κύριος
εὐλογήσω αὐτάς.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅρα, ὅτι τὸ ὄνο-
μα Κυρίᾳ τὰς εὐλογίας ἐργεῖ, καὶ τὸ εὐ-
μα τῇ λέγοντος· ὅταν καὶ ἀμαρτωλὸς
εὐλογῇ, ὁμοίως ἐργεῖται παρὰ τῷ πιστῷ
δεχομένῳ ἢ εὐλογία. καθάπερ ἀμέλει τῇ
Βαλαάμ εὐλογῶντος ἐν ὀνόματι Κυρίᾳ,
ἐνηργετο ἡ εὐλογία τοῖς ἀξίοις. σημαί-
» σαι δὲ, ὅτι τρίτον εὐλογεῖ διὰ τῆς ἀγίας
Τριάδος· ὡς περὶ ἐν καὶ ὁ Βαλαάμ.

Hh hh 3

ΚΕΦ.

(1) Περίληψις εἰσι τῶν αὐτῇ 405, καὶ 406. σελ. τῇ 2. μέρ. τῇ 1. Τόμ.

Κ Ε Φ Ζ.

α. **Κ**αὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ ἣ συνετέλεσε Μωϋσῆς, ὥς ἀναστῆσαι τὴν σκηνὴν, καὶ ἔχρισεν αὐτὴν, καὶ ἡγίασεν αὐτὴν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἔχρισεν αὐτὰ, καὶ ἡγίασεν αὐτὰ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐν γὰρ τῷ Χριστῷ σώματι, ὡς ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ, περιεχόμεθα, καὶ ὡς ἐν θυσιαστηρίῳ θυμᾷ τι προσαναγόμεθα· ὅτι ἅγιον τὸ σῶμα, ὡς ἡ σκηνή· καὶ ὡς τὸ θυσιαστήριον ὁμογενὲς ἡμῖν ὄν, καθ' ὃ σῶμα, ὑπὲρ ἡμᾶς δέ, καθ' ὃ ἅγιον, ἐν τῇ ἀγιότητι τὸ ζῶν ἔχον, καὶ ἑδέποτε χωρὶς ἀγιότητος πρὸ τῆς ἀγιασμῆς.

β. Καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες Ἰσραὴλ, δώδεκα ἄρχοντες οἰκων πατριῶν αὐτῶν· ἔτοι οἱ ἄρχοντες Φυλῶν, ἔτοι οἱ παρεστηκότες ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς.

Ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς. Ἄλλος, ἀριθμῆσεως τῆς λαοῦ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀναδεδειγμένης γὰρ τῆς ἁγίας καὶ ἀληθῆς σκηνῆς, ταῖς ἐκκλησίαις, πολυειδῶς ἐν αὐτῇ διαπρέπει Χριστός. ἐπειδὴ γὰρ γέγονεν ἄνθρωπος ὁ μονογενὴς, ἐξ ἡμῶν εἰς ὁ πάντων ἀντάξιός, λύτρον ἑαυτὸν προσκεκόμικε τῷ Θεῷ καὶ πατρί. εἰς δὲ ὑπάρχων ὁ αὐτός, κατὰ πολλὰς ἐγγράφετο τρόπους ἐν γὰρ τῇ τῶν ἀρχόντων προσκομιδῇ. ἱερουργεῖται δὲ ὡς περ καὶ νῦν διὰ τῶν κατὰ καιρὸς ἡγουμενῶν, πολυτρόπως νοόμενος, καὶ διαφοροῖς ὀνόμασι τιμώμενος. (1)

γ. Καὶ ῥέεγκαν τὰ δῶρα αὐτῶν ἔναντι Κυρίου, ἕξ ἀμάξας λαμπρινὰς, (2) καὶ δώδεκα βόας· ἀμάξαν παρὰ δύο ἀρχόντων, καὶ μόσχον παρ' ἑκάστου. καὶ προσήνεγκαν ἐναντίον τῆς σκηνῆς.

Λαμπρινὰς. Ἄλλος κατασκευαστὰς, ἀμαξοειδεῖς, ἥτοι ὡς βερέδια, ὡς κεῖται ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βασιλειῶν. (3) τὸ δὲ Σαμαρειτικόν, διωάμεως ἔχει.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΕΜΕΣΗΣ. Ἀμάξας λαμπρινὰς, τὰς διατρόχους λέγει, ὥς τινες βηρώτια (4) καλεῖσιν, ὅτι ἡμίονοι ἔλκυσιν· Ἀκύλας δὲ, σκεπαστὰς ἐρμινύδα.

δ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάβε παρ' αὐτῶν, καὶ ἔσονταί πρὸς τὰ ἔργα τὰ λειτουργικὰ τῆς

σκηνῆς τῆς μαρτυρίας· καὶ δώσεις αὐτὰ τοῖς Λευίταις, ἐκαστῷ κατὰ τὴν αὐτῆς λειτουργίαν. Καὶ λαβὼν Μωϋσῆς τὰς ἀμάξας καὶ τὰς βόας, ἔδωκεν αὐτὰ τοῖς Λευίταις. Τὰς (5) δύο ἀμάξας καὶ τὰς τέσσαρας βόας ἔδωκε τοῖς υἱοῖς Γεδσών κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν. Καὶ τὰς τέσσαρας ἀμάξας καὶ τὰς ὀκτὼ βόας ἔδωκε τοῖς υἱοῖς Μεραρί κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν, διὰ Ἰθάμαρ τῆς υἱᾶς Ἀαρὼν τῆς ἱερέως. Καὶ τοῖς υἱοῖς Καάθ ἐκ ἔδωκεν, ὅτι τὰ λειτουργήματα τῆς ἁγίας ἔχουσιν· ἐπ' ὧμων ἀρᾶσι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀκέραις ὅπως τοῖς μὲν τὸ ἐφ' ἀμαξῶν ἄγειν τε καὶ φέρειν ἔθος, Κααδίταις δὲ μόνοις εἰς ὧμας τὰ ἱερά· αἰ γὰρ πως ἐστὶν ἐν ἰδρωτί μέζονι τὸ πρᾶχόν τε καὶ ἱερώτερον. παρέπετα δὲ αὐτῷ πάντη τε καὶ πάντως τὸ χρῆμα πονᾶν, καὶ πρὸς γε δὴ τῷ τῷ τληπᾶθῆν, καὶ ἐκ ἐν ἰσῷ τοῖς ἄλλοις, οἵ περ ἂν εἴεν καὶ ἀγιώτεροι, καὶ ἀγχι δὴ μᾶλλον οἰοῦν πως Θεῷ. Καὶ μετ' ὅλγα. Ἐοίκασιν οἱ μὲν δύο δῆμοι, Γεδσών τε καὶ Μεραρί, τὰς ἐν νόμῳ λαὸς ὑπαινίττεσθαι, Φημί δὲ τὸν Ἰσραὴλ· Κααδίταις δέ γε, τὰς ἡγιασμένους ἐν Χριστῷ διὰ πίστεως. οἷς μὲν γὰρ ὡς ἐν Φροντίδι τὰ ἱερά τῆς αὐλῆς, αἱ δὲ ῥέε τῆς σκηνῆς, τὰ καλύμματα καὶ οἱ σύλοι, κεφαλαῖ τε καὶ βάσεις, πάσσαλοι τε καὶ περιτανύσματα, καὶ ἡ Φησὶ τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν, πάντα τὰ περιεσᾶ, δι' ἧς σημαίνεται τὸ τῆς λειτουργίας ἐκ ἀναγκαῖον. οἱ δὲ φέρειν ἐδαρσῆθησαν τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ τὰ δι' ὧν Χριστός, ἐ καὶ ἐν τῷ τρόπῳ, πολλαχῶς δὲ μᾶλλον καὶ πολυειδῶς σημαίνεται, ὡς κιβωτός, ὡς τράπεζα, καὶ ὡς χρυσὴ λυχνία, καὶ χρυσὸν θυμιατήριον. ἀπλῆς γὰρ ὑπάρχων κατὰ φύσιν ὡς Θεός, τῇ τῆς ἐργασίας διαφορᾷ πολυτρόπως γνωρίζεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅσοι ταῖς διὰ Μωσέως προσεδρεύουσιν ἐντολαῖς λειτουργίαν ἔχουσιν τὰ περιεσᾶ τῆς σκηνῆς· ἀνωφελὲς γὰρ ὁ νόμος, εἰ μὴ νοῦτο πνευματικῶς· ὅσοι δὲ τεδάρσινται τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἅγιοί περ πάντως εἰσιν [ἐν Χριστῷ,] περιεσᾶν ἔδον, ἀλλ' οἰονέ πως αὐτὸν ἐποχον ἔχοντες τὸν Ἐμμανήλ.

ι. Καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς θυσιαστηρίδας, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἔχρισεν αὐτὸ, καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες τὰ δῶρα αὐτῶν

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομοῖς. ἐχ' εὐρηται.

(2) Λαμπρινὰς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Κύριλ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 458.

(3) Ἐν κεφ. 1. ἐδ. 5, καὶ 7.

(4) Ζηρώτια. ἐν ταῖς σημ. τῆς Γραφ. τῆς ἐν Φραγκ. ἐκδόθ.

(5) Καὶ τὰς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

- ια. αὐτῶν ἀπέναντι τῷ θυσιαστηρίῳ. Καὶ Α
ἔπε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν, ἄρχων εἰς
καθ' ἡμέραν, ἄρχων καθ' ἡμέραν προ-
σοίσχῃ τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸν ἐγκαι-
ιβ. νισμόν τῷ θυσιαστηρίῳ. Καὶ ὡς ὁ προ-
σφέρων τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ τὰ δῶρα
αὐτῷ, Ναασὼν υἱὸς Ἀμιναδάβ, ἄρ-
χων τῆς φυλῆς Ἰούδα.

ιγ. Καὶ προσλίεγνε τὸ δῶρον αὐ-
τῷ, τρυβλίον ἀργυρεὺν ἐν, τριάκον-
τα καὶ ἑκατὸν ὀλκή αὐτῷ. Φιάλλῳ
μίαν ἀργυρεάν, ἐβδομήκοντα σίκλων
κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον. ἀμφό-
τερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιη-
μένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οὐκ ἐν ὡς ἐν τῷ τρυβ-
λίῳ καὶ τῇ φιάλῃ, καὶ ὡς ἐν ἄρτῳ τὸ ἐν
ἀμφοῖν. πλήρη γὰρ ὡς σεμιδάλεως. ὡς καὶ
ἐν βρώσει καὶ πόσει, ζωὴ καὶ ζωοποιός ὁ Χρι-
στὸς σημαίνεται. ἐλαίῳ δὲ τῷ σεμιδάλιν
Ψαλ. 44. 7. καταδεδοῦσθαι φησὶ, κατὰ τὸ, ἔχρισέ σε ὁ
Θεὸς ὁ Θεός σε ἐλαίον ἀγαλλιάσεως.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πλήρεις ἐν δὲ προ-
σιαίᾳ, λαμπράν ἐν ἀργύρῳ καὶ ἱλαρὰν ὡς
ἐν ἐλαίῳ ζῶντες ἔχοντες. ἡ σύμβολον ἡ σε-
μιδάλις, ἄρτε τυγχάνουσα γενεσις. τὸ
ἱλαρὸν γὰρ ἡμῖν ἡ εἰς Χριστὸν ἐλπίς ἀπερ-
Γ γάζεται, κατὰ τὸ, τῇ ἐλπίδι χαίροντες.
Ρωμ. 12. 12. ὅταν γὰρ φησὶ Χριστὸς. Φανερωθῇ ἡ ζωὴ
Κολασ. 3. 4. ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ Φανερω-
θήσεσθε ἐν δόξῃ.

ιδ. Θύισκῳ μίαν δέκα χρυσῶν,
πλήρη θυμιάματος.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Θύισκη δὲ αὐτῷ ἁλῆμα καὶ
εἶδος θυμιατηρίῳ, θυία (1) ἐν ἴσῳ πε-
ποιημένα. ἐπίμεσον δὲ καὶ αὐτὸ θυμιάμα-
τος. δῶδία γὰρ καὶ θυμιατήριον ὁ Χριστὸς,
ἐκ ἔξωθεν τὸ δῶδες ἔχων, ἀλλ' οἰκοῦν ὡς
Θεός, καὶ ἐν ἰδίᾳ φύσει.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θύισκη δὲ θυμια-
μάτων πλήρης, ὅ ἐστι θυμιατήριον, θυία
διὰ τὸ ἁλῆμα λεχθέν, ὡς μὲν χρυσῇ, τὸ
κάλλος καὶ τὸ ἀδιάφθορον δηλοῖ τῆς ζωῆς.
ὡς δὲ θυμιαμάτων πλήρης, τὸ πρὸς Θεὸν
δῶδες τῆς ἀγιότητος.

- ιε. Μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν
ἓνα, ἀμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὅλοκαύ-
ιβ. τωμα. Καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἓνα
περὶ ἁμαρτίας.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Μόσχος δὲ καὶ κριὸς καὶ
ἀμνὸς καὶ χίμαρος ἓξ αἰγῶν τὰ πρὸς τα-
τοῖς εἰσχεομισμαῖα, καὶ διὰ πάντων αὐ-
τῶν ὁ γραφόμενος. ἐν μὲν τῷ μόσχῳ, διὰ
τὸ ἄγαν δυνάμεις, καὶ ὅτι τῶν ἡμερῶν καὶ
καθαρῶν ζώων [τὸ πρῶτον ὁ μόσχος,] καὶ
ὡς ἐν μεγέθει σώματος [τὸ ὑπερτερεῖν].
ἐν ὑπεροχῇ δὲ πάντα τὰ τῷ Χριστῷ. ἐν δὲ
τῷ κριῷ, διὰ τὸ τέλειον, καὶ μὲντοι διὰ τὸ

ἀκακὸν ἐν τῷ ἀμνῷ. ἐν δὲ τῷ χίμαρῳ, διὰ
τὴν ὑπὲρ τῶν ἡμαρτηκότων σφαγίαν.

ιζ. Καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίῳ δαμά-
λαις δύο, κριὸς πέντε, τράγες πέν-
τε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε, τῷτο
τὸ δῶρον Ναασὼν υἱὸς Ἀμιναδάβ.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Δαμάλαις δύο εἰς τύ-
πον τῶν δύο λαῶν, σινεδραμηκότων εἰς
ἓνα τὸν ἐξ ἀμφοῖν. κριοὶ δὲ πέντε. καὶ ἀμ-
νοὶ ὁμοίως, καὶ χίμαροι ἓξ, ἡτλς, τῷ τῶν
πισθόδόντων πληθύν ὑπεμφαίνουσιν, ὡς ἐν
πέμπῳ φημι σινανωεγμῶν καὶ καὶ, καὶ
ὅν ἡ ἐπιδημία τῷ Κυρίῳ. σημαίνειται δὲ τῶν
πεπισθόκωτων ὡς καὶ ἐν τῷ Χριστῷ, (2) διὰ
μὲν τῶν κριῶν, τὸ τέλειον ὡς ἐν φρονήσει
τῆς ἐν Χριστῷ ἡλικίας. διὰ δὲ τῶν ἀμνῶν,
τὸ ὡς ἐν ἀπλότητι καὶ ἀκακίᾳ. διὰ δὲ τῶν
ὑπὲρ ἁμαρτίας χίμαρων, τὸ αἰεὶ δεῖσθαι κα-
θαρισμῶ, καὶ πλημμελημάτων ἀφέσεως.

ιη. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ προσή-
νεγνε Ναθαναὴλ υἱὸς Σωγάρ, ἄρχων
τῆς φυλῆς Ἰσάχαρ.

ιθ. Καὶ προσλίεγνε τὸ δῶρον αὐ-
τῷ, τρυβλίον ἀργυρεὺν ἐν, τριάκοντα
καὶ ἑκατὸν ὀλκή αὐτῷ. Φιάλλῳ μίαν
ἀργυρεάν, ἐβδομήκοντα σίκλων κατὰ
τὸν σίκλον τὸν ἅγιον. ἀμφότερα
πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης
ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Σύμβολον δὲ λαμπρό-
τητος ὁ ἀργυρος. ζωῆς δὲ, ἡ σεμιδάλις.
ἱλαρότητος δὲ, τὸ ἐλαίον.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Προσαγέσθω δὲ ὡρᾶιον
ἐν καὶ πρὸς ἡμῶν αὐτῶν τῷ ἐπὶ πάντων
Θεῷ, [τὸ] ὡς ἐν λαμπρότητι ζωῆς ἱλαρὸν
ἐν ἐλπίδι τῇ ἐν Χριστῷ.

κ. Θύισκῳ μίαν δέκα χρυσῶν,
πλήρη θυμιάματος.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. [Χρυσῇ δὲ θυία θυ-
μιάματος πλήρης,] τὸ τῶν ἀγίων γρά-
φουσα κάλλος, καὶ ὡς ἐν σκόδουσιν ἐκλεκτοῖς
τὸ δῶδες ἐν ἀγιασμῷ. δῶρον Θεῷ δῶσμό-
τατον ἀληθῶς. καὶ καθεξῆς, κατὰ προηρ-
μηνεύματα.

κα. Μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν
ἓνα, ἀμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὅλοκαύ-

κβ. τωμα. Καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἓνα
περὶ ἁμαρτίας. Καὶ εἰς θυσίαν σω-

κγ. τηρίῳ δαμάλαις δύο, κριὸς πέντε,
τράγες πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας
πέντε. τῷτο τὸ δῶρον Ναθαναὴλ υἱὸς

κδ. Σωγάρ. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἄρχων
τῶν υἱῶν Ζαβουλὼν, Ἐλίας υἱὸς Χαι-

κε. λῶν. Τὸ δῶρον αὐτῷ, τρυβλίον ἀρ-
γυρεὺν ἐν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀλκή
αὐτῷ. Φιάλλῳ μίαν ἀργυρεάν, ἐβδο-
μήκοντα

(1) Θύιας. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 364. Αὐτῷ δ' εὐρεται καὶ τὸ ἐν τῇ ἀντικρὺς 1203 σελ. ὑπόμν. ὁ μὴ
ὁρεθιῶν ἐκείνῳ σημειώται. (2) Τὸ, ὡς καὶ ἐν τῷ Χριστῷ ἐν τοῖς ἐκδομο. ἐ καίται. περιτλὸν γάρ.

μήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον
 τὸν ἅγιον· ἀμφότερα πλήρη σεμι-
 δάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς
 κς. θυσίαν σωτηρίᾳ. Θύισκω μίαν δέ-
 κς. κα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος. Μό-
 χον ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἓνα, ἀμνὸν
 κη. ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα. Καὶ
 χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας.
 κθ. Καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίᾳ δαμάλεις
 δύο, κριὸς πέντε, τράγος πέντε,
 ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τὸτο τὸ
 λ. δῶρον Ἐλισάβ ἡδ Χαιλών. Τῇ ἡμέρᾳ
 τῇ τετάρτῃ ἀρχων τῶν ἡγῶν Ῥεβίμ,
 λα. Ἐλισῆρ ἡδ Σεδιῆρ. Τὸ δῶρον αὐτῶ,
 τρυβλίον ἀργυρεῖν ἐν, τριάκοντα καὶ
 ἑκατὸν ὀλκή αὐτῶ· Φιάλλω μίαν ἀρ-
 γυρεῖν, ἐβδομήκοντα σίκλων κατὰ
 τὸν σίκλον τὸν ἅγιον· ἀμφότερα
 πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης
 λβ. ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν σωτηρίᾳ. Θύι-
 σκω μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη θυ-
 μιάματος. Μόχον ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν
 λγ. ἓνα, ἀμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύ-
 λδ. τωσιν. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα
 λε. περὶ ἁμαρτίας. Καὶ εἰς θυσίαν σω-
 τηρίᾳ δαμάλεις δύο, κριὸς πέντε,
 τράγος πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας
 πέντε. τὸτο τὸ δῶρον Ἐλισῆρ ἡδ
 λς. Σεδιῆρ. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ ἀρχων
 τῶν ἡγῶν Συμεὼν, Σαλαμιήλ ἡδ Σα-
 λς. ρισαδαί. Τὸ δῶρον αὐτῶ, τρυβλίον
 ἀργυρεῖν ἐν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν
 ὀλκή αὐτῶ· Φιάλλω μίαν ἀργυρεῖν,
 ἐβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον
 τὸν ἅγιον· ἀμφότερα πλήρη σεμι-
 δάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς
 λη. θυσίαν σωτηρίᾳ. Θύισκω μίαν δέ-
 λθ. κα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος. Μό-
 χον ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἓνα, ἀμνὸν
 μ. ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα. Καὶ χί-
 μαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας.
 μα. Καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίᾳ δαμάλεις
 δύο, κριὸς πέντε, τράγος πέντε,
 ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τὸτο δῶ-
 μβ. ρον Σαλαμιήλ ἡδ Σαρισαδαί. Τῇ
 ἡμέρᾳ τῇ ἑκτῇ ἀρχων τῶν ἡγῶν Γαδ,
 μγ. Ἐλισάφ ἡδ Ραγθήλ. Τὸ δῶρον
 αὐτῶ, τρυβλίον ἀργυρεῖν ἐν, τριά-
 κοντα καὶ ἑκατὸν ὀλκή αὐτῶ· Φιά-
 λλω μίαν ἀργυρεῖν, ἐβδομήκοντα σί-
 κλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον·
 ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀνα-
 πεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
 μδ. Θύισκω μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη
 με. θυμιάματος. Μόχον ἓνα ἐκ βοῶν,
 κριὸν ἓνα, ἀμνὸν ἐνιαύσιον εἰς ὀλο-

μα. καύτωμα. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν
 μς. ἓνα περὶ ἁμαρτίας. Καὶ εἰς θυσίαν
 σωτηρίᾳ δαμάλεις δύο, κριὸς πέντε,
 τράγος πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας
 πέντε. τὸτο τὸ δῶρον Ἐλισάφ ἡδ
 μη. Ραγθήλ. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀρ-
 χων τῶν ἡγῶν Ἐφραΐμ, Ἐλισαμά ἡδ
 μδ. Σεμιῶδ. Τὸ δῶρον αὐτῶ, τρυβλίον
 ἀργυρεῖν ἐν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν
 B ὀλκή αὐτῶ· Φιάλλω μίαν ἀργυρεῖν,
 ἐβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον
 τὸν ἅγιον· ἀμφότερα πλήρη σεμιδά-
 λεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς
 ν. θυσίαν. Θύισκω μίαν δέκα χρυ-
 να. σῶν, πλήρη θυμιάματος. Μόχον
 ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἓνα, ἀμνὸν ἓνα
 νβ. ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα. Καὶ χί-
 μαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας.
 Γ νγ. Καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίᾳ δαμάλεις δύο,
 κριὸς πέντε, τράγος πέντε, ἀμνά-
 δας ἐνιαυσίας πέντε. τὸτο τὸ δῶρον
 νδ. Ἐλισαμά ἡδ Ἐμιῶδ. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ
 ὀγδόῃ ἀρχων τῶν ἡγῶν Μανασσῆ, Γα-
 νε. μαλιήλ ἡδ Φαδαοῆρ. Τὸ δῶρον αὐ-
 τῶ, τρυβλίον ἀργυρεῖν ἐν, τριάκοντα
 καὶ ἑκατὸν ὀλκή αὐτῶ· Φιάλλω μίαν
 ἀργυρεῖν, ἐβδομήκοντα σίκλων κα-
 τὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον· ἀμφότερα
 Δ πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης
 νς. ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν. Θύισκω μίαν
 δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.
 νς. Μόχον ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἓνα, ἀμνὸν
 νη. ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα. Καὶ
 χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρ-
 νθ. τίας. Καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίᾳ δα-
 μάλεις δύο, κριὸς πέντε, τράγος
 πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τὸ-
 το τὸ δῶρον Γαμαλιήλ ἡδ Φαδασ-
 ξ. σῆρ. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἀρχων τῶν
 ἡγῶν Βενιαμίν, Ἀβιδάμ ἡδ Γαδεωνί.
 ξα. Τὸ δῶρον αὐτῶ, τρυβλίον ἀργυρεῖν
 ἐν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀλκή αὐ-
 τῶ· Φιάλλω μίαν ἀργυρεῖν, ἐβδομή-
 Z κοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν
 ἅγιον· ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως
 ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
 ξβ. Θύισκω μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη
 ξγ. θυμιάματος. Μόχον ἓνα ἐκ βοῶν,
 κριὸν ἓνα, ἀμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς
 ξδ. ὀλοκαύτωμα. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰ-
 ξε. γῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας. Καὶ εἰς θυ-
 σίαν σωτηρίᾳ δαμάλεις δύο, κριὸς
 H πέντε, τράγος πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυ-
 σίας πέντε. τὸτο τὸ δῶρον Ἀβιδάμ
 ξς. ἡδ Γαδεωνί. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ δεκάτῃ
 ἀρχων τῶν ἡγῶν Δάν, Αχιέζερ ἡδ
 Ἀμισα-

ξζ. Ἀμισαδαί. Τὸ δῶρον αὐτῶ, τρυβ-
λίον ἀργυρεῖν ἐν, τριάκοντα καὶ ἑκα-
τὸν ὅλην αὐτῶ. Φιάλλω μίαν ἀργυ-
ρεῖν, ἐβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν
σίκλον τὸν ἅγιον· ἀμφότερα πλή-
ρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν

ξη. ἐλαίῳ εἰς θυσίαν. Θυίσκῳ μίαν
δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.

ξθ. Μόχον ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἓνα, ἀμ-
νὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα.

ο. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁ-
μαρτίας. Καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίᾳ

δαμάλεις δύο, κριὸς πέντε, τρά-
γος πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέν-
τε. τῷτὸ τὸ δῶρον Ἀχιέζερ ἡδ' Ἀμι-

οβ. σαδαί. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐνδεκάτῃ ἄρ-
χων τῶν ἡγῶν Ἀσῆρ, Φαγεὴλ ἡδ' ὅς

ογ. Ἐχράν. Τὸ δῶρον αὐτῶ, τρυβλίον
ἀργυρεῖν ἐν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν

ὅλην αὐτῶ. Φιάλλω μίαν ἀργυρεῖν,
ἐβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον

τὸν ἅγιον· ἀμφότερα πλήρη σεμιδά-
λεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυ-

οδ. σίαν. Θυίσκῳ μίαν δέκα χρυσῶν,
οε. πλήρη θυμιάματος. Μόχον ἓνα ἐκ

βοῶν, κριὸν ἓνα, ἀμνὸν ἐνιαύσιον ἓνα εἰς
ὀλοκαύτωμα. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν

ος. ἓνα περὶ ἁμαρτίας. Καὶ εἰς θυσίαν
σωτηρίᾳ δαμάλεις δύο, κριὸς πέντε,

τράγος πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέν-
τε. τῷτὸ τὸ δῶρον Φαγεὴλ ἡδ' ὅς

οη. Ἐχράν. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ δωδεκάτῃ ἄρ-
χων τῶν ἡγῶν Νεφθαλείμ, Ἀχιρὲ

οθ. ἡδ' Ἐνάν. Τὸ δῶρον αὐτῶ, τρυβλίον
ἀργυρεῖν ἐν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν

ὅλην αὐτῶ. Φιάλλω μίαν ἀργυρεῖν,
ἐβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σί-
κλον τὸν ἅγιον· ἀμφότερα πλή-
ρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν

ἐλαίῳ εἰς θυσίαν. Θυίσκῳ μίαν
δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.

πα. Μόχον ἓνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἓνα, ἀμ-
νὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα.

πβ. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁ-
μαρτίας. Καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίᾳ

δαμάλεις δύο, κριὸς πέντε, τρά-
γος πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέν-
τε. τῷτὸ τὸ δῶρον Ἀχιρὲ ἡδ' Ἐνάν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Προσάγοντες δὲ τὰ δῶρα,
καὶ ἡλικίαν προσφέρουσιν· ἀλλὰ πρῶτος
μὲν Ἰσάκας, καίτοι τέταρτος ὢν κατὰ χρό-
νον. Ἐννάτος δὲ μετ' αὐτὸν Ἰσαάχαρ, καὶ
Ζαβεδὼν δέκατος. ὁδύτερα μετὰ τήτης

Α συμμορία, Ῥαβὶμ [ὁ πρωτότοκος], καὶ
ὁδύτερος Συμεὼν· σωῆπλαι δὲ καὶ ὁ Γαδ.
ἐκ δέλης. τάγμα τρίτον διὰ τριῶν ἐλδοθέ-
ρων, Ἐφραίμ, καὶ Βενιαμὴν, καὶ Μανασσῆς.
τέταρτον καὶ ἑχάτον τὸ ἐκ Σεραπαίνων.

Β τρεῖς δὲ δὴ ἔτοι, Δάν, καὶ Ἀσῆρ, καὶ
Νεφθαλείμ, καὶ τοὶ πρῆχοντες τῷ τῆς
γενέσεως χρόνῳ [τῶν ὡς ἐν τάξει προτε-
ταγμένων,] Ἐφραίμ τε Φημὶ καὶ Μανασσῆ,
[καὶ Βενιαμὴν.] αἰνιγμα τοίνυν τὸ χρη-
μαῖς ἐστίν· ὅτι πρῶτῳ ἔχει τάξιν παρὰ τῷ
Θεῷ τὰ διὰ Χριστοῦ τῶν ἐν νόμῳ· καὶ ὅτι

Γ ἔχοντες μὲν οἱ πρῶτοι ἑχάτοι [οἱ δὲ
ἑχάτοι πρῶτοι.] οἱ γὰρ ἐν χρόνῳ πρεσβύ-
τεροι, διὰ [τε] τῷτὸ πρωτότοκοι, τῷτῆς
ὁ Ἰσραὴλ, κατόπιν ἔρχεται τῶν ἐνῶν·
καὶ οἱ τὸ δέλον ἔχοντες πνεῦμα, καὶ τῆς
δαλδύσεως Ἰερουσαλὴμ ἡδ' οἱ, τὸ πρῆχον ἐν
δόξῃ παραχωρήσας τοῖς τῆς ἐλδοθέρας·

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ χρήζει δέτινος ὁ
Θεός, ἀλλ' ἡμεῖς Θεοὶ (1) χρῆζοντες δὲ,
ὡπερ τὸ δίκαιον τῆ ἀντιτιμηθῆναι κατα-
σκιάζομεν διὰ τὸ τιμᾶν. τῷ δὲ ἐπιφά-
νειαν τῶν προσφερόντων ἐπεξεργαζόμενος
ὁ Θεός εἰς τῷ ἐπίγνωσιν τῆ λαμπρὸν εἶναι
τὸ τιμᾶν Θεόν, εἴνα καὶ ἐκαστῷ ἡμέραν
ἐκελύσσει προσάγειν τὰ δῶρα· ὡπερ ἐν

Δ ἐκαστῷ τῶν ἰδίων ποιημάτων μίαν ἀπένει-
μεν ἡμέραν, Φωτὶ, ἄρανῳ, γῇ, ἄστροις,
ζώοις. καὶ ἵνα ἡδῆμεν, ὡς ἐλόγιμα Θεῷ
τὰ προσαγόμενα, ἀναγραφῇ τετῶν ἀκρι-
βῆς, (2) καὶ ἐπὶ σαθμῆ. ὡν ἡ καταρίθ-
μησις καὶ τῶν προσαγόντων ἔχει τὰς ὀνο-
μασίας, δι' ὧν καὶ μνημονοῦμεθα. σκόβη
δὲ προσάγοντες, ἐκαστὸν ταῦτα προσάγα-
σιν ἀνθρώπων οἱ τύποι, ἃς δὲ Θεῷ πλή-
ρεις προσίσταται· ἐ γὰρ ὁφθῆσθαι, Φησὶ, κε-

Ε νὸς ἐναντὶ Κυρίου. ζῶα δὲ σὺν τῷτῶ ἐπὶ
θυσίᾳ τὰ ἐκλεκτά. πολύτροπος γὰρ ἡ
πρὸς Θεὸν οἰκείωσις, ἐξ ὧν ἔδωκε Θεός.
ἡμεῖς ἐν τὸ τίμιον ὄντως δῶρον Θεῷ προ-
σάγομεν, ὃ ὁ Θεός καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς τῆς
ἀρετῆς πόνοις δὴρήσομεν.

ΛΗΛΟΥ. Σημειωτέον, πῶς τὰ ἴσα
πάντες ἀκροδοξῶς προσφέρουσιν· ἵνα μὴ
τὸ ὑπερέχον τῆ εἰδός, ὑβρίσῃ τὰς τῶν λοι-
πῶν φιλοτιμίας. ὡς δὲ ἦσαν τεταγμένοι,
ἔτω προσφέρουσιν.

πδ. Οὗτος ὁ ἐγκαινισμὸς τῆ θυ-
σιαστικῆς ἡ ἡμέρα ἔχρισεν αὐτὸ, πα-
ρὰ τῶν ἀρχόντων τῶν ἡγῶν Ἰσραὴλ·
τρυβλία ἀργυρεῖα δώδεκα, Φιάλαι
ἀργυρεῖαι δώδεκα, θυίσκῳ χρυσῷ
δώδεκα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Δῶρα προσφέρουσιν
Η οἱ φύλαρχοι εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆ θυ-
σιαστικῆς

(1) Θεοὶ. οἱ καὶ διὰ τῆ τιμᾶν τὸ τιμᾶσαι πραγματεύονται. τῷ δὲ ἐπιφ. κτ. ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Ἀκριβῆς, καὶ τῶν προσαγόντων ὀνομασία. ὡς δὲ ὧν τιμᾶμεν, καὶ μνημονοῦμεθα. δηλῆται τοῖ-
νυν, ὅτι Θεῷ τὰς ἡμετέρας καθιερεῖν προσήκει ψυχάς. ταῦτα ἀντὶ τῶν ἐπομένων ἐν τῷ εἰρημ. κώδ.

σιασηρίκ. ἐπιφανῶν γὰρ τὸ δαροφορεῖν Θεῷ, καὶ δυναμίων τὰς παρὰ Θεῶ λαβεῖν ἀντιδόσεις.

πε. Τριάκοντα καὶ ἑκατὸν σίκλων τὸ τρυβλίον τὸ ἐν, καὶ ἐβδομήκοντα σίκλων ἡ Φιάλη ἡ μία. πᾶν τὸ ἀργύριον τῶν σικλῶν, διχίλιοι καὶ τετρακόσιοι σίκλοι, ἐν τῷ σίκλῳ τῷ πρ. ἀγίῳ. [Θύσκειαι χρυσῶν δώδεκα πλήρεις θυμιάματος.] πᾶν τὸ χρυσίον τῶν θυϊσκῶν, ἑκοσι καὶ ἑκατὸν χρυσ. σοῖ. Πᾶσαι αἱ βόες εἰς ὀλοκαύτωσιν, μόχοι δώδεκα, κριοὶ δώδεκα, ἄμνοι ἐνιαύσιοι δώδεκα, καὶ αἱ θυσίαὶ αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν καὶ χίμαροι ἐξ αἰγῶν δώδεκα περὶ ἀμαρτίας.

πη. Πᾶσαι αἱ βόες εἰς θυσίαν σωτηρίκ, δαμάλας ἐικοσιτέσσαρες, κριοὶ ἐξήκοντα, τράγοι ἐξήκοντα, ἄμνάδες ἐξήκοντα ἐνιαύσια ἄμωμοι. αὕτη ἡ ἐγκαίνησις τῆς θυσιασηρίκ, μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰς χεῖρας αὐτῆς, καὶ μετὰ τὸ χρίσαι αὐτόν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ μετὰ τὸ χρίσαι αὐτόν, ὅλον ὅτι τὸν Ἀαρών. περὶ αὐτῆς γὰρ μέλει διαλέγεσθαι τῷ Μωϋσῇ ὁ Θεός. κατὰ δὲ τὰς ἄλλας ἐρμηνεύσας αὐτὸ ἐκδόντας, τὸ θυσιασηρίον φησί. προει-

Α, πᾶν γὰρ αὕτη ἡ ἐγκαίνησις τῆς θυσιασηρίκ, ἐπήγαγε, μετὰ τὸ χρίσαι αὐτό. ὠβέλισαι γὰρ τὰ ἐν μέσῳ.

πθ. Ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι Μωϋσῶν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίκ λαλήσαι αὐτῷ, καὶ ἤκουσε τὴν Φωνὴν Κυρίκ λαλῆντος πρὸς αὐτὸν ἀνωθεν τῆς ἱλασηρίκ, ὅς ἐστιν ἐπὶ τῆς κιβωτῆς τῆς μαρτυρίκ, ἀναμέσον τῶν δύο Χερσβεῖμ καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτόν.

Β ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ταῦτα περὶ τῆς δόλογίας διδάχθεις ὁ Προφήτης, καὶ διηγησάμενος ὅπως καὶ τὴν σκηνὴν ἔχρισε, καὶ τίνα οἱ Φύλαρχοι προσεκόμισαν, ἐδίδαξεν ὅπως θείαν Φωνὴν τοῖς ὡσὶν εἰσεδέξατο, ἐκ τῆς ἱλασηρίκ φερομένην. ὃ ἐπέκειτο μὲν τῇ κιβωτῇ, ταῖς δὲ τῶν Χερσβεῖμ συνεκαλύπτετο πλεονεξί. ταῦτα δὲ ὁ Φιλοτιμύμιος γέγραφε, ἀλλὰ διδάσκων ὡς ἐκείθεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀπαξ τῆς αἰωνιῆς εἰσεῖσαι τὴν οἰκίαν ἐπιδείξει δόξαν ὁ δεσπότης Θεός, ὅπως ἡμεῖς οἶα τε τῶν ἀνθρώπων ἡ Φύσις.

Γ ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τετελειωμένης ὡπερ τῆς σκηνῆς, ἦτοι τῆς ἐκκλησίας, τότε δὴ Φωνὴ γέγονε πρὸς ἡμᾶς τῆς Θεῆ καὶ πατρός. ἐλάλησε γὰρ ἡμῖν ἐν ἡμῶ. ἀνωθεν δὲ τῶν Χερσβεῖμ ἡ Φωνή. ἐπέκεινα γὰρ πάντων ὁ Θεός, ἐσιώδη καὶ ἐνυπάρχσαν τὴν κατὰ πάντων ἔχων ὑπεροχὴν.

Εβρ. ι. ι.

Κ Ε Φ Η

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῇ, λέγων, Λάλησον τῷ Ἀαρών, καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτόν, ὅταν ἐπιτιθῇς τὰς λύχνους ἐκ μέρης, κατὰ πρόσωπον τῆς λυχνίας φωτίσθιν οἱ ἐπὶ τὰ λύχνοι.

β. * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Κατὰ πρόσωπον τῆς λυχνίας οἱ ἐπὶ τὰ τετραμμένοι λύχνοι τὸ Φῶς τοῖς ὁρώσιν ἀνέσαν.] ὁ γὰρ τοῖς κατόπιν καὶ οἰονέπως ἐν ἀποστροφῇ καμμένοις τῇ παρὰ Θεῷ τὸ θείον τε καὶ νοητόν ἐπιλάμπει Φῶς, ἀλλὰ τοῖς εἰς ὅψιν ἡγμένοις δι' ἀγίασμός, καὶ ἀντιπροσώποις ἡδὴ γεγυνοῖσι διὰ τῆς ἐν πίσει παρρησίας, καὶ τῆς ἐν τῷ βίῳ σεμνότητος. τῆς δὲ λυχνίας ταύτης μέμνηται Ζαχαρίας ὁ προφήτης. (1)

γ. Καὶ ἐποίησεν ὅτως Ἀαρών. ἐν τῇ ἐνὸς μέρης κατὰ πρόσωπον τῆς λυχνίας ἐξῆψε τὰς λύχνους αὐτῆς, κατὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

δ. Καὶ αὕτη ἡ κατασκευὴ τῆς λυχνίας· σερεὰ, χρυσῇ, ὁ καυλός

αὐτῆς, καὶ τὰ κρήνα αὐτῆς σερεὰ ὅλη· κατὰ τὸ εἶδος ὃ ἔδειξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ, ὅτως ἐποίησε τὴν λυχνίαν.

Ε ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ σερεὰν αὐτὴν γεγονῆναι, τὸ μὴ διάκνον (2) εἶναι δηλοῖ, ὡς Ὡριγάνης (3) φησὶν. (4) ἀλλὰ καὶ χρυσῇ. ὁ ἐστὶ νοερά ὅλη. ὁ καυλός μὲν αὐτῆς, τῆς νῆς Φύσις τετελειωμένη· τὰ κρήνα δὲ, οἰονεῖ τὰ ἀνδρῶν τῆς νῆς.

ε. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῇ, λέγων, Λάβε· τὰς Λυχνίας ἐκ μέσῃ τῶν ἡγῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀφ' ἑκείνης αὐτῆς.

ζ. Καὶ ὅτω ποιήσεις αὐτοῖς τὸν ἀγνισμὸν αὐτῶν· περιέρανεις αὐτὰς ὕδαρ ἀγνισμῶ καὶ ἐπελεύσεται ξυρὸν ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα αὐτῶν, καὶ καύθασον αὐτὰς.

Η ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μυστικὸς μὲν ὁ τῆς ἀγνισμῶ τρόπος τοῖς Λυχνίαις ἐπεκλυεγμέναις, ἐν Χριστῷ

(1) Ἐν κ.φ. 4.

(2) Οὐδὲν τοῖς τοῖς τῆς Ὡριγάνης ἐκδοθῆναι. ὅρῃν ἐδωκῆσθαι.

(3) Τὰ ἐπόμενα τὰ αὐτὰ τοῖς τῆς Προκοπίου τοῖς ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

(4) Τὸ διάκνον. ὁ Ἀλεξάνδρ. κώδ.

Χριστῷ δέ. αὐτὸς γὰρ ἡμῶν ἡ ἀποκάθαρσις, καὶ ὁ ἀγνισμὸς, καὶ ῥύψις παντὸς ἀπονήψις. ὁ δὲ ἀγνισμὸς τὸ ἀναμίξαι τῇ ποδῷ τῆς θαλάσσης, τῆς λεγομένης νεκρώσεως τῆς Χριστῷ σύμβολον ἐναργὲς ἔχων, ὡς εἶπε τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πληρῶν ὀχυόμεθα διὰ πίσεως.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ ἡ τῶν τριχῶν ἀφαίρεσις τὴν τῆς νεκρώσεως ὑπανίτηται, ὡς εἰ ἡμῖν ὁ θεὸς τε καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον τῆς Θεῆς λόγος ἐργάσατο, (1) ὃ πρόρριζον ὥστε τὴν εἰς ἐμφύτης ἐπιθυμίας ἀναβοδρῶν κίνησιν· τετήρηται γὰρ τὸ τελείως ἅγιον εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα· κατανεκροῖ δὲ μᾶλλον ἀναφυομένην, ἢ ἀνίσχουσαν εἰς ἡμῖν.

* **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ἀπόπλυσις δὲ ἱματίων, λαμπρὰν καὶ ἀκίβδηλον πολιτείαν ἡμῖν ὑπεμφαίνει.

* **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Εἶναι δὲ ἐν ἀναγκῶν τῆς ἀληθῶς ἀγίας καὶ ἱερᾶς ἐσωθείτε καὶ ἐξωθεν καθαρῶς τὴν νέκρωσιν τῆς Χριστῷ περιφέρειας εἰς τὴν ἰδίῳ σώματι, καὶ σιντεθαμμένους αὐτῷ τρόπον τινὰ διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὴν δὴ ποτε τῆς Λοιπῆς ἀγίασθαι κελεύσας, ἅπαν τὸ σῶμα τῶν τριχῶν γυμνωθῆναι προσέταξεν· Αἱ τρίχες, τῆς νεκρώσεως σύμβολον. νεκρὰ γὰρ αὐτὰ, καὶ οὐκ αἰσθάνονται ὅτι δεχόμενα. τὴν ἀληθῆ τοίνυν ζωὴν ἔχουν κελεύει τὰς τῷ Θεῷ λειτουργήσας, καὶ μηδὲν νεκρὸν ἔχειν, μηδὲ δυσώδεις. τὸτο γὰρ καὶ ὁ θεωρεῖς ἡμᾶς διδάσκει Παῦλος· Χριστῷ γὰρ φησὶ σινεσαύρωμα· ζῶ δὲ ὅτι ἐγὼ, ζῇ δὲ εἰς ἐμοὶ Χριστός. ταῖς γὰρ θείαις φησὶν ἐνεργείαις ἐμαυτὸν ἀφιερωσα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Περιζυροῦσθαι κελεύων τὰς Λοιπῆς, τὸ ὑλῶδες ἀφαιρέμενον δαίκνυσιν. ὅπερ ἔκ τῃ ἐν Ἰακώβ κατὰ τὴν λαοφιλίαν, ἀλλ' ἐν Ἡσαΐ κατὰ τὴν δασύτητα.

η. Καὶ λήψοντα μόχον ἕνα ἐκ βοῶν, καὶ τέττα θυσίαν σεμίδαλιν ἀναπεποιημένῳ ἐν ἐλαίῳ· καὶ μόχον ἐνιαύσιον ἐκ βοῶν λήψη περὶ ἁμαρτίας.

* **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Προσκομίζεσθαι. δαίν τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἔφη θυσίαν εἰς μόχοις δυσὶ, τελείῳ τε καὶ ἐνιαυσίῳ, τῷ τετάρτῳ ἀπαλῶτε καὶ νέῳ. καὶ τέλειος μὲν ὁ εἰς ὅλοκαύτωμα, συνδυωμένης αὐτῷ σεμίδαλεως ἐλαίῳ δεδομένης· ὅγε μὴν ἕτερος ὑπὲρ ἁμαρτίας ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐπιπράττει. τελειῶται γὰρ ὅταν τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας θύματα. καὶ ἐστὶ δὴ πάλιν ἐν ἀμφοῖν ὁ Χριστός, ἐν μόχῳ μὲν τῷ εἰς ὅλο-

Α καύτωσιν, ὅλος ἅγιος καὶ εἰς ὁσμὴν ὀσμῆς ὑπὲρ ἡμῶν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, τῆς ἐν ἐλπίδι ζωῆς τὸ εὐχαρίτε καὶ ἰλαρὸν τοῖς ἀγίοις φέρων. σεμίδαλις γὰρ ἐλαϊόδοτος συνεκομίζετο τῷ μόχῳ. ἔψεται δὲ πᾶς πάντως τοῖς τῷ ἐν Χριστῷ τετιμηκόσι ζῶντι· καὶ μὴ καὶ ὡς μόχῳ πυρὶ δαπανώμενον. τῷ γὰρ μῶλωπι αὐτῷ ἰαθήμην, κατὰ τὰς Γραφάς.

Β **ΑΔΗΛΟΥ.** Πολλὰκις ἡρμηνεύεται ἡ κατὰ τὸν μόχον θεωρία. (2)

θ. Καὶ προσάξας τὰς Λοιπῆς ἐναντι τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας· καὶ σιναῖας πᾶσαν συναγωγὴν ἡν Ἰσραήλ.

ι. Καὶ προσάξας τὰς Λοιπῆς ἐναντι Κυρίου, καὶ ἐπιθήσασιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰς Λοιπῆς.

* **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Ὡς περὶ Λοιπῆς ταῖς τῶν θυμάτων κεφαλαῖς τὰς χεῖρας ἐπήγον καὶ τοῖς σφαζομένοις ὑπὲρ αὐτῶν εἰς τύπον Χριστοῦ· ἔδρων δὲ τὸτο, ὅτι οὐλογησάμενοι ποθὲν, πολλὰ γε καὶ δαί, ἀλλ' οἰονείπως τῇ τῶν χειρῶν ἐπίθεσις παραδεικνύει τὸν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αἴροντα Χριστόν, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἱερουργέμενον, [ἵνα προσηλώσῃ τῷ ἰδίῳ σαυρῷ τὸ κατ' ἡμῶν χειρογράφον· ὅταν πεπράχθαι νοήσῃς τὴν τοῖς Λοιπῆς χειροτονίαν τῶν λαῶν. οἰονεῖ γὰρ πως ἀντ' ἐαυτῶν τῷ Θεῷ πρὸς ἱερουργίαν προκαθίσαντες αὐτὰς, ὡς ἐξελεγεμένους, τὰς χεῖρας ἐπήγον.]

* **ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Ἐπράττετο μὲν ἡ τῶν χειρῶν ἐπίθεσις τότε· μετερέυνκόντων δὲ τῶν πραγμάτων νυνὶ εἰς τὸ ἀμεινον ἀσυγκρίτως, τοῖς ἐπὶ ἱερουργίαν διὰ Χριστοῦ καλεσμένοις ἐπιψηφίζοντα λαοί, τὸ, ὡς εἰν ἄξιοι παραφωνότες εὐ μάλα· καὶ τὸτο ἐν ἐκκλησίαις, καθάπερ ἀμελεῖ καὶ οἱ πάλαι παρὰ τῇ ἱερᾷ τε καὶ θείᾳ σκηνῇ τὰς ἐπὶ τοῖς Λοιπῆς χειροθεσίας ἔδρων.

ια. Καὶ ἀφορεῖ Ἀαρὼν τὰς Λοιπῆς ἀπόδομα ἐναντι Κυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ ἔσονται ὥς ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα Κυρίου.

* **ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Τετελειωμένοι οἱ Λοιπῆς τῶν εἰς ἱερουργίαν ἀπλονται πάντων. ἔκον ὡς μὴ ἅγιος ἐν Χριστῷ, καὶ εἰ μὴ προαγγίζοιτο, κατ' ὃν ἂν πρέποι τρόπον, ἀποχωρεῖτω μακράν.

ιβ. Οἱ δὲ Λοιπῆς ἐπιθήσασιν τὰς χεῖρας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν μόχων· καὶ ποιήσας τὸν ἕνα περὶ ἁμαρτίας,

lii 2

(1) Ὡς περὶ τὸ ζυρὸν ἔκ τῆς αὐτῆς τῆς εἰσάπαν ἀναβοδρῶν εἰς τὴν τὴν ἡμῖν τρεῖς, τέμνει δὲ ἀναφυομένην ὀσμῆς· ὅταν καὶ εἰς ἡμῖν ὁ τῆς Θεῆς λόγος πρέβριζον ὥστε τὴν εἰς ἐμφύτον ἐπιθυμίας ἐκ ἀναβοδρῶν κίνησιν. τετρη. κτ. ὁ τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 408.

(2) Ἐν τε τῷ 29. καφ. τῆς Ἐξόδ. καὶ εἰς τῷ 4 καὶ 16. τῆς Λοιπῆς.

τίας, καὶ τὸν ἓνα εἰς ὀλοκαύτωμα Κυρίῳ ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὡς περὶ οἱ Λαῖται προσαχθέντες ὑπὸ τῆ λαῖ ἀντὶ τῶν πρωτότοκων, τῶν προσαχόντων ἐπιθάντων ἐπ' αὐτὰς τὰς χεῖρας, ἵνα τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν βασιάσωσιν, αὐτοὶ προσάγῃσι τὰς μόχους, ἐπιθάντες τέτοις τὰς χεῖρας· καὶ ἔτω γίνονται λειτουργοὶ Θεῷ ἀντὶ πρωτότοκων, ὅς ἀπαρχὴν ὁ Θεὸς εἴλετο, προσιόντας ὑπὲρ τῆ λαῖ, ἧ εἰσὶν ἀπαρχαὶ οἱ πρωτότοκοι, ἀνθ' ὧν ἔτοι. ἡ δὲ ἀληθὴς ἀπαρχὴ Χριστός, ὁ πρωτότοκος τῆ Θεῖ, καὶ πρωτότοκος τῆς Παρθένου, ἀντὶ τῆ πρωτοπλάστου βασιάσας τὰς ἀμαρτίας τῆ κόσμου.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιτήρει ὅτι τέλειος μὴ ὀλοκαυτῆται μόχος, ἐνιαύσιος δὲ ὑπὲρ ἀμαρτίας σφάζεται. ἵνα αὐτῶ νοῆς διὰ δυοῖν τὸν ἓνα ὡς εἰς τελειότητι μὴ ἀρετῶν, τὸν ὁμοσμότατον νοητῶς, ὡς εἰς ἀπλότητι δὲ καὶ ἀκακίᾳ σφάζομενον.

- ιγ. Καὶ εἰσὶς τὰς Λαῖτας ἐναντι Κυρίῳ, καὶ ἐναντι Ἀαρὼν, καὶ ἐναντι τῶν υἱῶν αὐτῶ, καὶ ἀποδώσεις αὐτὰς ἀπόδομα Κυρίῳ. Καὶ διασελῇς τὰς Λαῖτας ἐκ μέσων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ ἔσονται ἐμοί. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐσελεύσονται οἱ Λαῖται ἐργάσασθαι (1) τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τῆ μαρτυρίας· καὶ καθαρῶς αὐτὰς, καὶ ἀποδώσεις αὐτὰς ἐναντὶ Κυρίῳ. Ὅτι ἀπόδομα ἀποδομένοι ἔσονται εἰσὶν ἐκ μέσων υἱῶν Ἰσραὴλ· ἀντὶ τῶν διανοιγόντων πᾶσαν μήτραν πρωτότοκων πάντων ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ εἰληφῶ αὐτὰς ἐμοί. Ὅτι ἐμοὶ πᾶν πρωτότοκον ἐξ υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτηνῶν. ἡ ἡμέρα ἐπάταξα πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἡγίασα αὐτὰς ἐμοί, Καὶ ἔλαβον τὰς Λαῖτας ἀντὶ παντὸς πρωτότοκου ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ. Καὶ ἀπέδωκα τὰς Λαῖτας ἀπόδομα δεδομένους Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶ ἐκ μέσων υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν τῇ σκηνῇ τῆ μαρτυρίας, καὶ ἐξιλάσκεισθαι περὶ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. καὶ ἔσονται ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ προσεγγίζων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ εἰς τὰ ἁγία. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ

τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τοῖς Λαῖταις καθὰ ἐνετάλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ περὶ τῶν Λαῖτῶν, ὥτως ἐποίησαν αὐτοῖς καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. Καὶ ἡγνίσαντο οἱ Λαῖται, καὶ ἐπλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἀπέδωκαν αὐτὰς ἀπόδομα ἐναντι Κυρίῳ Ἀαρὼν, καὶ ἐξιλάσασθαι Ἀαρὼν περὶ αὐτῶν ἀφαιγνίσασθαι αὐτὰς. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσήλθον οἱ Λαῖται λειτουργεῖν τῷ λειτουργίᾳ αὐτῶ ἐν τῇ σκηνῇ τῆ μαρτυρίας ἐναντι Ἀαρὼν, καὶ ἐναντι τῶν υἱῶν αὐτῶ· καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ περὶ τῶν Λαῖτῶν, ὥτως ἐποίησαν αὐτοῖς.

ιγ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν, λέγων, Τῆτό ἐστι τὸ περὶ τῶν Λαῖτῶν· ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω, ἐσελεύσονται λειτουργεῖν λειτουργίαν ἐν ἔργοις ἐν τῇ σκηνῇ τῆ μαρτυρίας. Καὶ ἀπὸ πενηνταέτης ἀποσῆσεται ἀπὸ τῆς λειτουργίας, καὶ ἔχι ἐργάται ἔτι. Καὶ λειτουργήσει ὁ ἀδελφὸς αὐτῶ ἐν τῇ σκηνῇ τῆ μαρτυρίας φυλάσσει φυλακὰς, ἔργα δὲ ἔχι ἐργάται· ἔτω ποιήσεις τοῖς Λαῖταις ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ μετὰ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος μέχρι τῆ πενηνταέτης λειτουργεῖν τὰς Λαῖτας κελεύει; Ἐπειδὴ ἡ μὲν πρώτη ἡλικία τελεῖται ἐκ ἔχει τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν τῷ διακρίσιν· ἡ τελευταία δὲ ἀδυνατέρον ἔχει τὸ σῶμα. ἀποκρίνει τοίνυν καὶ τῷ νεότητι, καὶ τὸ γῆρας· τῷ μὲν, διὰ τὸ ἀτελὲς τῆς ψυχῆς· τὸ δὲ, διὰ τὸ τῆ σώματος ἀδυνατέον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαέτης καὶ ἐπάνω ἐσελεύσονται. Ἐργάζεται δὲ ὁ Λαῖτης ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαέτης ἕως πενηνταέτης ἀπὸ τὸ ἰχυρὸν (2) τῆς ἡλικίας· εἶτα φυλάσσει φυλακὰς ἀγίας μετὰ τῶν ἀγίων ἀδελφῶν, ὑπερβαῖνον (3) τὸν ὅρον τῆς ἐργασίας· ἐπεὶ καὶ ἔργα διωάμεως ἐστὶ τὰ εἰτεταλμένα τοῖς Λαῖταις.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ὁ πανόμνος ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα ἐν τῇ σκηνῇ τῆ μαρτυρίας μετὰ πενήκοντα ἔτη ἐνῆρχετο τῆς φυλακῆς. συνάψον δὲ ὅλῳ τῷ φράσιν, καὶ δηλὸς ἔσται ὁ νόμος τῆς ῥητῆς. διὰ μέσων γὰρ ἐστὶ τὸ, καὶ λειτουργήσει ὁ ἀδελφὸς αὐτῶ ἐν τῇ σκηνῇ τῆ μαρτυρίας.

ΚΕΦ.

(1) Ἐργάζεσθαι. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Ἀπὸ τῆ ἰχυρῆ, ἀνάγν.

(3) Ὑπερβαίνων. ὁρμήτερος. ἵνα ὁ Λαῖτης ἐννοήται.

Κ Ε Φ Θ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ ἐν τῷ ἔτι τῷ δευτέρῳ, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, β. ἐν τῷ μὲν τῷ πρώτῳ, λέγων, Εἰπον, καὶ ποιήτωσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ γ. πάχα καθ' ὅραν αὐτῶν, Τῇ τετάρτῃ δεκάτῃ τῶ μὲν τῶ πρώτῳ πρὸς ἑσπέραν, ποιήσετε αὐτὸ κατὰ καιρὸς αὐτῶν· κατὰ νόμον αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν ποιήσεις αὐτό.

ΛΗΛΟΥ. Ὁ Σύμμαχος τὸ πάχα, Φασέκ ἐκδέδωκεν· ὁ δὲ Φίλων, (1) διαβατήριον· τὸ δὲ, (2) ἐκ τῶ αὐτοῖς ἐκ τῶν Αἰγυπτίων ὠθευμένοις μεγάλα εἶναι τὰ διαβήματα, κατὰ πάντα τὸν νόμον αὐτῶν τῶ Φασέκ.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ πάχα, τὴν ὑπέρβασιν ἀναμνησκέ τελεῖν. διότι αὐτὸς ὁ παῖς Ἀγγελοῦ ὑπερβέβηκεν. ὅταν τὸ νόμα, καὶ τὸ κατ' ἔτος ἐπιτελεῖν εἰς ὁδουγεσίας ὑπόμνησιν, καὶ εἰς δῆλωσιν τῶ τὸν θάνατον μηκέτι θάνατον εἶναι ποιήσαντος διὰ τῆς ἀναστάσεως. ἀμνημονες δὲ τῆς ὁδουγεσίας οἱ τὰ σαρκὸς προτιμῶντες, ὡς ἀποτρέπων Τιμόθεον ὁ Παῦλος· 2. Τιμ. 2. 8. Φησὶ· μνημόνους Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἐγρηγορήσαν· ἐκ ἀνάμνησιν, ὡς ἐπιλελησμένῳ κινῶν, ἀλλὰ μνημῶν ὡς μεμνημένῳ. ποιήσεις δὲ αὐτὸ Φησὶ, κατὰ καιρὸν αὐτῶν. ἔτε γὰρ ἐκλὸς καιρὸς τὸ πρᾶγμα γέγονεν, ἀλλ' ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶ χρόνῳ.

Γαλ. 4. 4. » μα γέγονεν, ἀλλ' ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶ χρόνῳ.

δ. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ποιήσαι τὸ πάχα Ἐναρχομένῃ τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῶ μὲν τῶ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῶ Σινᾶ. καθὰ σιωέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ, ὅπως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

ε. Καὶ παρεγένοντο οἱ ἄνδρες οἱ ἦσαν ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου, καὶ ἐκ ἡδυνῶντο ποιήσαι τὸ πάχα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ προσῆλθον ἐναντίον Μωϋσῇ καὶ Ἀαρὼν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες ἐκείνοι πρὸς αὐτῶν, ἡμεῖς ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου· μὴ ἐν ὑπερήσωμεν ὥστε προσενέγκαι τὸ δῶρον Κυρίῳ κατὰ τὸν καιρὸν αὐτῶν ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτῶν Μωϋσῆς, σῆτε αὐτῶν, καὶ ἀκέσομαι ὅ, τι ἐντελεῖται Κύριος περὶ ὑμῶν.

ΛΗΛΟΥ. Ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ, ἀντιτὶ τῶ οἱ μεμιασμένοι ἐπὶ νεκρῶ. ἔτω γὰρ

αὐτὸ ὀνομάζει ἐπὶ τῶ τὴν μεγάλῃ δὲ χλὴ ὠθευμένοις.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος χάριν ἐκ ἡδυνῶντο ἐπιτελεῖσαι τὸ πάχα οἱ ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ; Σιωπήτω ἡ αἰτία τῇ παρατηρήσει. ὡς γὰρ ἀπὸ κήδους ὄντες, καί τινες τῶν οἰκείων ταφῇ παραδεδωκότες, ἀκάθαρτοι κατὰ τὴν τῶ νόμον διαγόρευσιν ἦσαν. δεδιότες τοίνυν, μὴ τῶ πάχα πληρῶντες τὴν αἰτολίαν, παραβῶσι τὴν περὶ τῶν ἀκαθάρτων κεκρίμην, καὶ ἀντινομίαν περιπέσωσι, τὴν αἰτίαν τὸν νομοθέτην ἐδόξαζαν· ἀλλ' ἔδωκε ἔτος ἐτόλμησεν ἀποκρίνασθαι, ἕως τὸν δεσπότην ἠρώτησε. ταύτη γὰρ τῇ πλημμελείᾳ Ἰησοῦς ὁ τῶ Ναυῇ περιπέπλωκε, πρὸ τῆς ἐρωτήσεως τῶν Γαβριηλῶν δεξάμενος. προσέταξε τοίνυν ὁ δεσπότης Θεός, τῶ τῷ μισμῶ τῶ τῶ περιπίπτοντας, ἢ πόρρωθεν οἰκόντας, καὶ τῶ χάριν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῶ πρώτῳ μὲν τῶ ἐπιτελεῖσαι τὸ πάχα μὴ διωαμένους, τῇ τεσσαρεσκαδεκάτῃ τῶ δευτέρῳ μὲν τῶ ἐπιτελεῖσαι τὸ πάχα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ἀκάθαρτον ἐπὶ ἀνθρώπου ψυχῇ τὸ γράμμα λέγει τὸ ἱερὸν, τὸν ἐπὶ νεκρῶ μεμολυσμένον. ἀπείρηται γὰρ καὶ ἀψύχῃ σώματος ἀποδίγειν, καὶ τοῖς περὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐξ αἵματος τῆς ἀκαθαρσίας τὴν γραφὴν τὸ ἀρχαῖον ἐπετίθει θάσιμα. τοιγαρτοὶ καὶ ἐξεπέμποντο τῆς παρεμβολῆς. ὑπετύπη δὲ αὐτὸν διὰ τῶν νόμων, ὡς ἀνίερους ἔσαι τῶν, καὶ νοητῆς ἀκαθαρσίας ἐμπλεως, τῆς ἐτέρῃς νεκρότητος μετεσχηκῶς, ὡς ἐν ἡμετέροις καὶ τρόποις. νεκροὶ γὰρ τῶ τῶ τρόποις οἱ περὶ ὧν ἂν λέγοιτο παρὰ Χριστῶν, ἀφ' ὧν τῶ νεκρῶ θάπτεται τῶ ἐαυτῶν νεκρῶς.] ἔξω δὲ ἐν τῆς θείας αὐλῆς, καὶ τῶ τῶν πρωτοτόκων ἐκκλησίας ἀπόπεμπλος ὁ τοῖς τῶ νεκρῶ φρονεῖν τε καὶ δρᾶν εἰωθόσι κοινωνηκῶς, κατὰ γε τὸ ἐλέειν Φημι τῶ ἴσα φρονεῖν τε καὶ δρᾶν.

ζ. Καὶ ἐλάλησε [Κύριος] πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων, ἄνθρωπος ἀνθρώπος, ὅς ἐάν γένηται ἀκάθαρτος ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου, ἢ ἐν ὁδῷ μακρὰν ἢ ἐν ὑμῖν, ἢ ἐν ταῖς γενεαῖς ὑμῶν, καὶ ποιήσει τὸ πάχα Κυρίῳ. Ἐν τῷ μὲν τῷ δευτέρῳ ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἡμέρᾳ· πρὸς ἑσπέραν ποιήσῃ αὐτό, ἐπ' ἀζύμων καὶ πικρίδων φάγονται αὐτό.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅς ἂν ἢ, Φησὶν, ἐν ἀποδημίᾳ τὸν πρῶτον μὲν, μὴ ποιῇ τῶ τῆς πόλεως ἔξω τὸ πάχα, ἀλλ' ἐν τῷ δευτέρῳ μὲν ἵνα φθάσῃ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα·

li ii 3

(1) Ὅρα τὴν σημείωσιν. τὴν αὐτὴν σελ. 682. καὶ τὸ ὑπόμνημα τὸ εἰς τὸ 2. εἰδ. τῶ 22. κεφ. τῶ Δεῦτερον.

(2) Τὸ δὲ, διαβατήριον, ἵ. ἀνοητέον.

λυμα· καὶ παραβαινέτω τὸν καιρὸν, ἵνα μὴ τῆς πόλεως ἐκπέσῃ· [δεικνύς, ὅτι ἡ τῆς τόπῃ παρατήρησις, τῆς τῆς καιρῶ παρατηρήσεως ἐστὶν ἀναγκαιότερα. τί τοίνυν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, οἱ τῆς πόλεως ἔξω ποιῶντες; ὅταν γὰρ τὸ ἀναγκαιότερον παραβῶσιν, εἰδὲ ἡ ἐν τῷ μικροτέρῳ παρατήρησις ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογήσασθαι διώκεται.] ὥστε καὶ μυριάκις δοκῶσι φυλάττειν τὸν καιρὸν, ἐσχάτῳ ποιῶσι παρανομίαν, ἔξω τῆς τόπῃ ποιῶντες.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀκαθάρτος ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου, ταύτητοι καὶ ἐν μὲν τῷ δευτέρῳ τελέντας τῷ ἑορτῇ, σφάζοντάς τε τὸ ἱερεῖον εἰς τύπον Χριστοῦ κατὰ τὸν τῆς πάχα νόμον, ἐκ ἐτέρου εἶναι νομίζουσιν, ἢ ὅτι τῆς Ἰουδαίας ἐπὶ τῇ κατὰ Χριστὸν μυστηρίῳ μεμολυσμένους, καὶ γραφῇ ἔχοντας εἰς ἀκαθαρσίαν τὸ ἐμπαινεῖν εἰς τὸν Ἐμμανὴλ. οἱ γὰρ τοιοῦτε τῆς ἀγίας ἡμῶν ἑορτῆς ἀπόλειπον ἀναγκαιῶς· ὑπερίσχει δὲ καὶ διημαρτήκασι τῆς καιρῶ καὶ ὅν ὁ τῆς ἀπάντων ζωῆς ἀρχηγὸς τετελείωται διὰ παθημάτων. ἔλεος γε μὴ τῆς πάντας σώζειν ἐθέλοντος, ἐν τοῖς μετὰ τῆτο καιροῖς, ὡς ἐν μὲν δευτέρῳ, μεδέεσσι καὶ αὐτοὶ τῆς Χριστοῦ, καὶ σιωποῦντάς τε τοῖς ἀγίοις, τοῖς ἐν καιρῷ κεκλημένοις, δῆλον δὲ ὅτι τοῖς ἐξ ἐθνῶν. ἄθροι γὰρ ὅπως οἱ μὲν ἐν Αἰγύπτῳ τὸν τῆς εἰδωλολατρίας οὐδὲς ἀποτρέψαντες οὐκ οὐκ, σφάζουσι τὸν ἄμνον ἐν πρώτῳ μὲν, καὶ εἰς τὰς τῆς πιστεύειν ἀρχὰς ἀναθρόσκουσιν, οἱ δὲ κεχρισμένοι τῷ αἵματι τῆς Κυρίου παρ' ἐδὲν ἡγήσονται τὸν ὀλοθροῦ τῷ, καὶ αἰώνως ἔσονται τῆς Φθορᾶς· οἱ δὲ, ὡς ἐν ἔτει τε καὶ ἐν μὲν δευτέρῳ, προσίαι μόλις καὶ ὁμολογῶσι τὸν μόλυσμόν, καὶ ὅτι γεγονόσιν ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου διεβεβαῖντο σαφῶς, καὶ τῆς οὐλογίας αἰετοῦ τυχεῖν, ὑπερον δὲ καὶ μετὰ τῆς

Ρωμ. 11. 25, πρώτας πληροῦσι τῷ ἑορτῇ. ὅταν γὰρ 26. " τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, τότε πᾶς " Ἰσραὴλ σωθήσεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀκάθαρτος ἐπὶ ψυχῇ ὁ Κυριοκλόνος Ἰουδαῖος. ἐν ὁδῷ δὲ μακρῇ καὶ ἔξω τῆς Ἰερουσαλὴμ, ἥτοι τῆς ἀγίας τῆς Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἐκκλησίας ὁ τῇ κλίσσει λατρεύων παρὰ τὸν κλίσσαντα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κακεῖνο οἶμαι προσεγεγκῆν [ἀναγκαῖον,] ὅτι κεκράτηκεν ἔθος ἐν ἐκκλησίαις ἀπὸ γε οἶμαι τῆς τῆς νόμου, ὡς εἰ ἐκπύλοι τῆς πρώτης μὲν ἢ κατὰ σελῶν τεσσαρεσκαίδεκάτη, τὸν δευτέρον ἀγχεῖ περιεργάζεσθαι μὴ, καὶ ἐν αὐτῷ ζητεῖν τῷ ὁρισμένῳ ἡμέραν, ἵνα μὴ ἐξοίχοιτο τῆς ἀληθῆς ἑορτῆς ὁ καιρὸς.

ιβ. Οὐ καταλέψουσιν ἀπ' αὐτῆς εἰς τὸ πρῶν, καὶ ὅσων ἔσωτρίψουσιν ἀπ' αὐτῆς· κατὰ τὸν νόμον τῆς πάχα ποιήσουσιν αὐτό.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῆς μὴ καθικέειν τῆς Χριστοῦ ὑποστάσεως τὸν θάνατον. εἰς γὰρ καὶ ὑπόστασις τὸ ὅσον κατὰ τὸ ὄνομα.

ιγ. Καὶ ἀνθρώπος ἀνθρώπος ἐστὶν καθαρὸς ἢ, καὶ ἐν ὁδῷ μακρὰν ἐκείνην, καὶ ὑπερήση ποιῶσαι τὸ πάχα, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῆς λαῶ αὐτῆς, ὅτι τὸ δῶρον Κυρίου προσώεγκε κατὰ τὸν καιρὸν αὐτῆς· ἀμαρτίαν αὐτῆς λήψεται ὁ ἀνθρώπος ἐκείνος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ μὴτε ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου κατὰ τῆς Ἰουδαίας, μὴτε ἐν ὁδῷ μακρὰν ὄντες καὶ Ἑλλήνας, ἢ αἰρετικές, σαρδαῖως προσοίσωμεν τῷ θυσίαν, καὶ τὰς ἑορτάς Κυρίου τιμήσωμεν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὗτός ἐστιν ὁ καλῆς, μὴ καὶ μὴ ὑπακούων. ὁ γὰρ ἀπειθῶν, φησὶ, τῷ ἡμῶν, ἐκ ὅψεται τῷ ζῶντι.

ιδ. Ἐάν δὲ προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς προσήλυτος ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, καὶ ποιῇ τὸ πάχα Κυρίου, κατὰ τὸν νόμον τῆς πάχα, καὶ κατὰ τῷ συντάξιν αὐτῆς ἔτω ποιῇ αὐτό· νόμος εἰς ἔσθαι ὑμῖν, καὶ τῷ προσηλύτῳ, καὶ τῷ αὐτόχθονι τῆς γῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῆς γάρτοι κατὰ καιρὸς τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως προσιεμένους τὰ ἀνθρώπων ποιῶμεθα κοινωνῶν τῆς ἀναμάρτη θυσίας. ἐκ ἐν γὰρ φησὶν ἐν Χριστῷ Ἰουδαῖος καὶ Ἑλλῶν, ἀλλ' ἡ κλήσις μία.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ἐκέλευσε δὲ καὶ τῆς προσηλύτους τῶν Ἰσων μεταλαχῆν. νόμος γὰρ φησὶν εἰς ἔσθαι ὑμῖν, καὶ τῷ προσηλύτῳ, καὶ τῷ αὐτόχθονι τῆς γῆς. διὰ δὲ τῶν, τῶν ἐθνῶν προμηνύει τῷ κλήσιν.

ιε. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἐξάθη ἡ σκηνὴ, ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τῷ σκηνῷ, τὸν οἶκον τῆς μαρτυρίας· καὶ τὸ ἐσπέρας ἡ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὡς εἶδος πυρὸς ἕως πρῶν. Οὕτως ἐγένετο διαπαντός· ἡ νεφέλη ἐκάλυπτεν αὐτῷ ἡμέρας, καὶ εἶδος πυρὸς τῷ νύκτι.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῆς γὰρ ἐκκλησίας, ἥτοι τῆς ἀληθῆς σκηνῆς ἀνεγερθείσης, ἡ δόξα τῆς Χριστοῦ πεπληρώκεν αὐτῷ. καὶ τοῖς μὲν ἐν πλάνῃ ἀγνοίας ὡς ἐν νυκτὶ διατρίβουσι, πυρὸς ἀναλάμπει δίκην τὸν φωτισμόν αἰεὶ ὁ Χριστός, τοῖς γε μὲν πεφωτισμένοις τῷ παρ' αὐτῆς σκίαν καὶ σκέπῃ δωρούμενος, [καὶ ὁμοίως αὐτῆς καταπαύων πνευματικοῖς, τῆς αἰεὶ ἀνῶν τε καὶ διὰ τῆς πνεύματος παρακλήσεως. τῆτο γὰρ ἐστὶ τὸ, ὡς ἐν εἶδει μὲν πυρὸς ὁραῖν τῷ νύκτι, ἐν δὲ εἶδει νεφέλης τῷ ἡμέραν. ἔδει γὰρ ἔδει τοῖς μὲν εἶναι νηπίοις φωτισμῶ καὶ ἐλάμψεως, τῆς ἀποφύσεως εἰς θεογνωσίαν· τοῖς δὲ τῶν ἀνωτέρων καὶ λελαμπρυσμένοις διὰ τῆς πίστεως, σκέπης καὶ ἐπικυρίας· ὡς ἂν δύναιτο διεγεγκῆν τῆ παρόντος βίβλιν τὸν καύσωνα, καὶ τῆς ἡμέρας τὸ βάρος.]

ις. Καὶ

12. Καὶ ὡμίκα ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς σκλωῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆρον [οἱ] υἱοὶ Ἰσραὴλ· καὶ ἐν τῷ τόπῳ ὃ ἂν ἔσῃ ἡ νεφέλη, ἐκεῖ παρενέβαλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀπαιρέσης τῆς νεφέλης, σωμαπαίρει καὶ ἡ σκλωή· καὶ καταλυσεως, συγκαθίσταται. καὶ σὺ αὐτῇ τέτο ἔδρων οἱ ἐξ Ἰσραὴλ. ἔπειτα γὰρ ἡ ἐκκλησία πανταχῇ τῷ Χριστῷ, καὶ ἡ τῶν πισυόντων ἀγία πληθὺς τῶ καλῆντος εἰς σωτηρίαν ἐκ ἀπονοσφίζεταί.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ γὰρ σινεῖναι τῷ πόδηγνυτι, σωτήριον. καὶ τότε μὲν τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ· ἡμῖν δὲ νυνὶ τὸ μὴ χωρίζεσθαι Χριστῷ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πρώτη μὲν ἀπαρσις ἡ ἐξ ἀπιστίας εἰς πίσιν, καὶ ἐξ ἀγνοίας εἰς γνῶσιν, καὶ ἐκ τῆς μὴ εἰδέναι τίς ὁ Φύσειτε καὶ ἀληθῶς Θεὸς ἐπὶ τὸ εἰδέναι σαφῶς τὸν τῶν ὅλων δεσπότην καὶ ποιητὴν. ἀπαρσις δὲ ὡπερ μετ' ἐκείνῳ δούτερα καὶ ἐπωφελῆς, ἡ ἐκ φαυλότητός τε καὶ ἀσελγείας ἐπὶ τὸ θέλειν ἤδη πως τὰ ἀμείνω δρᾶν τε καὶ φρονεῖν· τρίτη δὲ, ταύτης προφερεστέρα καὶ ἐν δυνάμει μείζονι, ἡ ἐκ τῆς ἀνδρείας ἐπὶ τὸ ἀρτίως ἔχον πρακτικῶς τε ἅμα καὶ δογματικῶς. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τὸ σινεῖναί τε τῷ Θεῷ καὶ σὺ αὐτῷ πάντα δρᾶν ὑποφύειν ἂν ἀνιγματοδῶς τό, τε σωμαπαίρειν ἀπαιρέσει τῇ νεφέλῃ καὶ ἡρεμύσει σωηρεμῖν.

13. Διὰ προσάγματος Κυρίε παρεμβάλῃσιν [οἱ] υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ διὰ προσάγματος Κυρίε ἀπαρῃσιν. πάσας τὰς ἡμέρας ἐν αἷς σκιαζέει ἡ νεφέλη ἐπὶ τῆς σκλωῆς, παρεμβάλῃσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διὰ προσάγματος Κυρίε, Φησὶν, ἀπαρῃσιν. καὶ τέτο οἶμαί δηλοῖ τὸ καὶ λόγῳ δεῖσθαι τῶ παροτρυνόντος εἰς ἀλλήλῳ, καὶ εἰς τῷ τοῖς ἀγίοις πρέπσαν δόκοσμίαν τὰς ἔπεσθαι δεῖν οἰόμενος Χριστῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὕτω καὶ τὰς ὁδοιπορίας ἀκρόμας τὰς τῶν Ἀποστόλων ἐπιτελῃ-

μίας· καὶ διὰ προσάγματος τῶ ἀγίῳ πνύματος χώρας καὶ τόπους διαμείβοντας. (1)

14. Καὶ ὅταν ἐφέλκηται ἡ νεφέλη ἡμέρας πλείους, καὶ φυλάξοντα οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ φυλακῷ τῶ Θεῷ, καὶ ὃ μὴ ἐξάρωσι. Καὶ ἔσθι ὅταν σκεπάσῃ ἡ νεφέλη ἡμέρας ἀριθμῷ ἐπὶ τῆς σκλωῆς, διὰ φωνῆς Κυρίε παρεμβάλῃσιν, καὶ διὰ προσάγματος Κυρίε ἐξαρῃσιν.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἐφ' ὅσῳ μὲν ὑπὲρ τῷ σκλωῷ σινεβαίνον ἐσάναι τῷ νεφέλῳ, μένειν αὐτοῖς ὡς ἐπιδημῆντος ἐδόκει τῶ Θεῷ· τρεπομένης δὲ ταύτης, μελανίσσεται.

15. Καὶ ἔσθι ὅταν γένηται ἡ νεφέλη ἀφ' ἐσπέρης ἕως πρωῆς, καὶ ἀναβῇ ἡ νεφέλη τὸ πρωῆ, καὶ ἀπαρῃσιν ἡμέρας ἡ νυκλός. Καὶ εἰς ἀναβῇ ἡ νεφέλη, (2) ἀπαρῃσιν ἡμέρας, ἡ μηνὸς ἡμέρας πλεοναζέσης τῆς νεφέλης σκιαζέσης ἐπ' αὐτῆς, παρεμβάλῃσιν. (3) Ὅτι διὰ προσάγματος Κυρίε ἀπαρῃσιν. τῷ φυλακῷ Κυρίε ἐφύλαξαν διὰ προσάγματος Κυρίε ἐν χειρὶ Μωϋσῆ.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ὁ λέγει τοιούτον ἐστίν· εἴτε ἀπὸ ἐσπέρης ἀναβῇ ἡ νεφέλη, εἴτε πρωῆ, εἴτε ἐν νυκτὶ, ἡμέρας ἀπαρῃσιν, καὶ (4) ἐν νυκτὶ ἀναρῃσιν τῆς πορείας. καὶ μὴ δὲ ἡμερῶν σκιαζέσης τῆς νεφέλης, καὶ ἐν τόπῳ ἰσαμείνης, καὶ μὴ παραποροδομένης, ὑπομεινῃσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ παρολκῷ, καὶ ἐκ ἐξαρῃσιν. ἀνάβασιν δὲ τῆς νεφέλης, τῷ πορείαν καλεῖ, καὶ τῷ ἐπὶ τὰ πρόσω πρόοδον. δοκεῖ μοι δὲ ἐμφαίνειν, ὅτι ὡμίκα ἐβέλετο ὁ Θεὸς αὐτὰς ἀπαίρειν, ἀπὸ ἐσπέρης ἢ καὶ νυκτὶ διεδέχετο ἡ νεφέλη τὸν σύλον τῶ πυρός, προδοποιῃσιν ὡπερ τῷ Ἰσραὴλ· καὶ ἐκ τῆς δηλῆντος, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ δὲ αὐτὰς ἀπάρχεσθαι τῆς πορείας. αἰτεῦσθαι ἤδη προανακρομένης τῶ Θεῷ, ὅτι χρονοτριβεῖν αὐτὰς ἐν τῇ ἐρήμῳ βέλεται, διὰ τῷ μέλλεσθαι ἐσεσθαι κατ' αὐτῶν ἀπειλῷ ἐν τοῖς ἐφεξῆς, ἐξδενωσάντων αὐτῶν τῷ γλῶ τῆς ἐπαγγελίας, καὶ σφαφέντων εἰς Αἴγυπτον.

ΚΕΦ.

(1) Ἡ, διαμειβόντων ἀναγνώστῃ. ἡ προοδεύειν τὸ, αὐτὰς.

(2) Τὸ, καὶ εἰς ἀναβῇ ἡ νεφέλη, παρὰ μὲν τῷ ἀγίῳ Κυρίῳ. (ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 163.) καὶ ταῦτα παρὰ δὲ ταῖς εἰρημαῖς. ἐκδόσ. ἔ.

(3) Παρεμβάλῃσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ ὃ μὴ ἀπάρωσιν. αἱ εἰρημαῖς. ἐκδόσ. Παρεμβάλῃσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ ὃ μὴ ἀπάρωσιν. ὃ ἐν ἀγίοις Κυρίῳ. αὐτ.

(4) Οὕτω μὲν ἐκάτερος τῶν κωδίκ. παρὰ δὲ Προκοπίῳ (ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.) ἐκ ἐν νυκτὶ, ὁρῶν.

Κ Ε Φ. Ι.

α. **Β.** **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσίν, λέγων, Ποίησον σεαυτῷ δύο σάλπιγγας ἀργυρᾶς· ἐλατὰς ποιήσεις αὐτάς· καὶ ἔσονται σοι ἀνακαλῆν τὴν συναγωγὴν, καὶ ἐξαίρειν τὰς παρεμβολάς.

*** ΙΩΣΗΠΟΥ. Εὗρε καὶ βυκάνης τρόπον ἐξ ἀργυρίᾳ ποιησάμενος. ἔστι δὲ τοιαύτη· μήκος μὲν ἔχει πηχυαῖον ὀλίγων λαῖπον· σκεῖν δ' ἐστὶ σύριγγ' αὐτὴ βραχὺ παχυτέρα· παρέχουσα δὲ εὖρος ἀρκούν ἐπὶ τῷ σώματι, πρὸς ὑποδοχὴν πνεύματος, εἰς κώδωνα ταῖς σάλπιγγι παραπλησίως τελευτᾷ· ἀσώσρα καλεῖται κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶσσαν. γίνονται δὲ δύο. καὶ τῇ μὲν ἑτέρᾳ, πρὸς παρακλήδουσιν καὶ συλλογῇ ἐχρῶντο τῇ πληθὺς πρὸς τὰς ἐκκλησίας. καὶ μίαν μὲν ἀποσημάναντος, ἔδει τὰς ἀρχὰς σωελεθεῖν, σκεψομένης περὶ τῶν οἰκείων· ἀμφοτέραις δὲ σωῆγε τὸ πλῆθος. τῆς δὲ σκλιῆς μετακινεμένης, ταῦτα ἐγίνετο.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Δύο αἱ σάλπιγγες. διπλὴν γὰρ αὐτὴν ἐκκλησίαις τὸ τῆς παρακλήσεως κήρυγμα. αὐτὴ μὲν γὰρ εἰς ὁρθότητά τινι δογματικῇ ἀποφέρει τὰς πεπισκότους, καὶ τὸν τῶν διεσραμμένων κατακιβδηλοῦν λόγον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐτερον δὲ, πρὸς ἡθικῇ ἐπανόρθωσιν ξαναγαῖ, καὶ τῆς αὐτοῦ Χριστοῦ πολιτείας καταλοβαίνει τὴν ὁδόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σάλπιγγ' ἔστι ὁ νόμος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα. μεγάλη γὰρ ἡ διάγε τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ἀναφωνῶσα σάλπιγγ', ἐκ ἀδελφῶν τινι πρώτῳ, συνεισδεχομένη δὲ καὶ αὐτῷ. διὰ γὰρ νόμον καὶ Προφητῶν ἀναφωνῶσι τὸν περὶ Χριστοῦ λόγον. ἀργυρᾶ δὲ καὶ ἐλατὰ· τῇ μὲν ἀργύρᾳ, σημαίνοντος τὴν Φαιδρότητα· λαμπρὸς γὰρ ὁ περὶ Θεοῦ λόγος, τῆς αὐτοῦ κόσμῳ σοφίας τὸ σκοτεινὸν ἐκ ἔχων· τῇ γέ μὲν ἐλάσματος πρὸς φαίνοντος, ὅτι προσβήσονται καὶ προκοψαὶν αἱ ἱεραὶ καὶ δεῖαι σάλπιγγες, ἡγνὴν τὸ ἀρχαῖον τε καὶ νοερὸν κήρυγμα. (1)

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐνταῖς σάλπιγγιν ἀνακαλείδω, Φησὶν, ἐπὶ τὴν σκλιῇ ὁ λαός. κηρύγμασι γὰρ τὰς αὐτὴν σκλιῇ ὡς περὶ ἰδίαις συναγέρομεν εἰς ἐκκλησίαν· σινδεδραμηκότας δὲ, καὶ ἀπαίρειν ἀναπείδομεν ἐκ τῶν αἰχλόνων ἐπὶ τὰ πρέποντα τοῖς ἡγιασμένοις, καὶ οἰονεῖ μεθορμίζεσθαι πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐκ φαυλοτήτος εὖ μάλα μεταπαιδύομεν.

(1) Λέπει ὡς εἶπε τοῖς ἐκδομένοις τὸ ὑπόμνημα τῆτο. πρόκειται γὰρ αὐτοῖς (αὐτῶν) τὸν 1. μέρ. 2. σελ. 166.) τὸ δὲ τὸ ζήτημα· Τὶ δὲ ἐν αὐτῇ Φαμὴν τινι τῶν σαλπιδων εἶναι δυάδας, καὶ τὰς τῶν σημασιῶν διαφοράς; ἐλατὰς δὲ αὐτῶν ὅτε καὶ ἐξ ἀργύρου δύνανται ποιεῖσθαι πρόσεται; καὶ τῇ μὲν πρώτῃ μέρῃ ἡ λύσις αὐτῆς· τῇ δὲ δευτέρῃ, αὐτῇ μέρῃ. περὶ γὰρ τῇ, ἐλατὰς αὐτῶν ὅτε, εἰδὼν κεῖται· περὶ τῇ ἐξ ἀργύρου δὲ, τὰ δὲ ἀργυρᾶ δὲ αἱ σάλπιγγες, τινι ἐπ' ἀμφοῖν τοῖν λόγοις λαμπρότητα, καὶ τὸ ἀγαθὸν εὐκρινές, ὡς αὐτὴ ἰδία φύσει τῆς ὕλης ἡμῶν ὑποφανέτης ἀξίως.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐλατὰ δὲ αἱ σάλπιγγες· ἐλαύνονται δὲ διὰ σφύρας. περὶ ἧς Ἱερεμίας Φησὶ, καὶ σινετριβη ἡ σφύρα Ἰερ. 50. 23. πάσης τῆς γῆς. εἰ μὴ γὰρ ἡ διάβολος ἡ σφύρα, σάλπιγγ' ἐκ τῆς ἐλατῆς; ἡ διεγέρουσα ἐπὶ τὰς ἐορτάς τῇ Θεῷ· καὶ ἄς τὰ σώματα θυσίαν προσάγομεν, λόγω τινι ἰδίαν ἀπολιπόντα ζῶν, τὰς ψυχὰς Φαιδρῶμενοι· καὶ τὰς ἀκρόντας κινῶσα πρὸς πόλεμον. πολλὰ ἡ σφύρα Παύλῳ σωῆρα τὴν σάλπιγγι τῇ ἐλατῇ, διὰ τῶν ποικίλων αὐτὸν ἐλαύνουσα πειρασμῶν· δηλῶσα, ὡς ἐλαύνεσθαι ἡδυνάτο, μηδὲν βλαπτόμενος· καὶ χῆμα λαβεῖν σάλπιγγος μεγαλοφώνῃς μὴ ἀδελφὸν δηλῆσης Φωνῇ εἰς τὰς ἀκρόντας, εἰς τὸν κατὰ τῆς κακίας κατασκυβάξεται πόλεμον.

Γ. Καὶ σαλπιδίαι ἐν αὐταῖς, καὶ συναχθήσεται πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκλιῆς τῇ μαρτυρίᾳ. Ἐάν δὲ ἐν μιᾷ σαλπιδίῳ, προσελθόντων πρὸς σὲ πάντες οἱ ἀρχόντες χιλιάρχοι Ἰσραὴλ.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Δύο μὲν αἱ σάλπιγγες αἱ συλλέγουσαι τὸν λαὸν ἐπὶ τὴν σκλιῇ. ἐάν δὲ μιᾷ σαλπιδίῳ, Φησὶ, προσελθόντων πρὸς σὲ πάντες οἱ ἀρχόντες ἀρχιερεῖς καὶ Ἰσραὴλ. δὲν μὲν γὰρ ὑπολαμβάνω παρακλήσεως τε καὶ προτροπῆς καὶ τοῖς τινι ἔξιν τελειοτέροις, πλὴν ὅσοις τῆς ὁδοῦ περὶ αὐτὸν δεοῖτο καὶ ἡ τῶν ἑτέρων πληθὺς. διὰ τῆτο τῇ μὲν ἄλλῃς ἀπαντὰς δύο μόλις ἀνακαλῶσι σάλπιγγες, μία δὲ τῇ ἐξελεγκμένης. ἀρκεῖ γὰρ ὀλίγον τῷ σοφῷ, καὶ ἀφορμῇ εἰς λαοὺς, προδῆσει τὸ λείπον, κατὰ τὸ, δίδω σοφῷ Παροιμ. 9. 9. ἀφορμῇ, καὶ σοφώτερος ἔσται.

Ε. Καὶ σαλπιδίαι σημασίαν, καὶ ἐξαίρειν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι ἀνατολὰς.

*** ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἀποσημάναντος τὸ πρῶτον, οἱ παρὰ ταῖς ἀνατολαῖς ἐσκιωκότες ἀνίσταντο· καὶ πρὸς τὴν δευτέραν, οἱ πρὸς τὸν νῶτον αὐτῆς καθεστῶτες· αὐτῇ ἡ σκλιῇ λυομένη μέση τῶν προέστων ἐξ Φυλῶν ἐκομίζετο καὶ τῶν ἐπομείνων ἐξ. Λοβῆται δὲ περὶ τὴν σκλιῇ πάντες ἦσαν. τρίτον δὲ σημάναντος τὸ μετὰ λίβα τετραμμένον τῶν ἐσκιωκότων μέρος ἐκινεῖτο, καὶ τέταρτον τὸ κατὰ βορρᾶν. ταῖς δὲ βυκάναις ἐχρῶντο καὶ ἐπὶ ταῖς ἱερουργίαις, πρὸς αἷς προσάγοντες ἦσαν τὰς θυσίας, καὶ τοῖς σαββάτοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις.

ΚΥΡΙΑ-

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προσέταχε τέσσα-
ρας ποιῆσαι σημασιῶν διαφοράς, ὥς δι'
αὐτῶν ἀναξυθύνωται καὶ ἀπαίρειν τὰς τε
πρὸς ἡῶ καὶ λίβα, βορρᾶ καὶ νότον. οἶμα
ἐν τὰς τέσσαρας ἡμῖν τῶν Εὐαγγελίων συγ-
γραφεὶς διὰ τὰς σημαίνεσθαι, δι' ὧν ὁ
σύμπας παιδαγωγεῖται κόσμος πρὸς δογ-
ματικῶν τε ἅμα καὶ ἡθικῶν ἐπιστήμῳ.
Καὶ μετ' ὀλίγα. Λόγος τῆ παρ' ἡμῖν τέσσαρας
ὁρήσομεν τὰς διαφοράς, δι' ὧν ἡ σύμπα-
σα γῆ τὸν ἄριστόν τε καὶ ὑδρόκιμον ἀληθῶς
κατορθώσει βίον. μίαν μὲν ἐν ἐσὶ καὶ πρω-
τῇ, δι' ἧς πρὸς ἐπίγνωσιν ἀληθείας καὶ
εἰς ἀνάληψιν θείας φωτὸς καλῶν εἰδίσαμε-
θα τὰς τῇ κλίσει παρὰ τὸν κλίσιω λελα-
τρωκότας. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τοῖς γε μὴν ἤδη
πεπισυκόσιν αἱ τρεῖς ἕτεραι τῆ λόγος δια-
φορὰν πρέποιεν ἂν εἰκότως· ἐπεὶ τοι καὶ
τρεῖς εἶναι βίαν καὶ πολιτείας διαφοράς ἐδί-
δασκεν ὁ Σωτὴρ. ἔφη γὰρ ὅτι τὰ κατα-
βληθέντα τῶν σπερμάτων ἐπὶ τῷ καλῶ
γῶν ἐποίησε καρπὸν, ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ
ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. ἔκβν ἐσὶ τις
ἐκάστω τῶν τοιούτων ὁ αὐτῷ μάλιστα πρέ-
πων λόγος.

5. Καὶ σαλπιατε σημασίαν δού-
τέραν, καὶ ἐξαρῶσιν αἱ παρεμβολαὶ
αἱ παρεμβάλλεσθαι πρὸς νότον· καὶ
σαλπιατε σημασίαν τρίτῃ, καὶ ἐξα-
ρῶσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλε-
σθαι εἰς θάλασσαν· καὶ σαλπιατε
σημασίαν τετάρτῃ, καὶ ἐξαρῶσιν
αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλεσθαι
πρὸς βορρᾶν. σημασία σαλπιασιν
ἐν τῇ ἐξάρσει αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ λέγει τῆτό ἐστιν· ἡ δού-
τερον ἐσάλπιζον. καὶ ἐσιώπων, καὶ πάλιν
ἄλλο ἅπαξ, καὶ ἐσιώπων, ὅ ἐστι τρίτον·
ἡ φανερά τινα εἶχον μέλη, δι' ὧν οἱ ἀκόν-
τες ἠδίδσαν ποίῳ τάγματι τῆς σιναγωγῆς
ἐσάλπιζον, ὥς ἄλλος ὄντος ἡχῶ τῆ σινα-
γοντος τὰς κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ἄλλος τὰς
κατὰ βορρᾶν, ἡ νότον, ἡ δυσμὰς. διό
ὅτε σιμήγοντο πάντες ἅμα, μονοειδὲς ἰὼ
τὸ μέλος τῆς σάλπιγγος, καὶ μὴ ἔχον τινα
κατακλασμόν.

6. Καὶ ὅταν σιναγάγητε τὴν
σιναγωγὴν, σαλπιατε, καὶ ἡ ση-
μασία.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, ση-
μασία σαλπιατε ἐν τῇ ἐξάρσει ὑμῶν· καὶ
ὅταν σιναγάγητε τὴν σιναγωγὴν, σαλ-
πιατε, καὶ ἡ σημασία; Ὁ πάνσοφος λέ-
γει Παῦλος· ἐὰν μὴ εὐσημον σάλπιγγ' ὦ-
ν τὴν δὴ, τίς παρασκυβάσεται εἰς πόλεμον;
διαφορὰ τοίνυν ἦσαν ἡχῆς, καὶ ἡ μὲν τὴν
ἀνάπαυλιν, ἡ δὲ τὴν ὁδοιπορίαν ἐδήλω.
καὶ μίαν μὲν ἡχῆσαν σάλπιγγ' ἐκάλεσαν τὰς
ἀρχοντας, αἱ δὲ δύο τὸν λαὸν καὶ τὰς
ἀρχοντας. τὸ μάλιστα σαλπίζειν· μόνοις

Α ἀπνευμήθη τοῖς ἱερεῦσιν, ἐπειδὴ τῆ Θεῶ
τὴν κλήσιν ἡ σάλπιγγ' ἐμήνυε. τῆτο γὰρ
ἡ ἐπήγαγεν· ἐὰν ἐξέλθῃτε εἰς πόλεμον ἐν
τῇ γῇ ὑμῶν πρὸς τὰς ὑπεναντίους τὰς ἀν-
θεσηκότας ὑμῖν, καὶ σημανεῖτε ταῖς σάλ-
πιγγι, καὶ ἀναμνηθήσεσθε ἐναντι Κυρίου,
καὶ διασωθήσεσθε ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν.
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς θύφροσύνης ὑμῶν,
καὶ ἐν ταῖς ἐορταῖς ὑμῶν, καὶ ἐν ταῖς νεο-
μυῖαις ὑμῶν σαλπιατε ταῖς σάλπιγγιν
Β ἐπὶ τοῖς ὀλοκαυτώμασι, καὶ ἐπὶ ταῖς θυ-
σίαις τῶν σωτηρίων ὑμῶν· καὶ ἔσται ὑμῖν
ἀνάμνησις ἐναντίον τῆ Θεῶ ὑμῶν. ἐγὼ
Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. ἐπειδὴ γὰρ νομοθε-
τῶν ὁ Θεὸς ἐν τῷ Σινᾷ ὅρει μεγίστην σαλ-
πίγγων ἡχὴν τὰς ἀκοὰς αὐτῶν κατεκλύπη-
σε, τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἐκείνης ἀναμι-
μνήσκει διὰ τῆς τῶν σαλπίγγων ἡχῆς.
ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ μελωδῶν, ἔφη·
σαλπιατε ἐν νεομυῖαις σάλπιγγι, ἐν
Γ δούλῳ ἡμέρᾳ ἐορτῆς ὑμῶν. διὰ δὲ τῶν
καὶ ἡμεῖς διδασκόμεθα πᾶσαν ἀθροίζοντες
τῆ λαὸ τὴν σιναγωγὴν σαλπίζειν, καὶ ἡ
σημασία. ἀσήμως γὰρ διὰ τὰς ἀμνηστίας
περὶ τῶν θείων διαλεγόμεθα μυσηρίων·
τῶν δὲ χωριζομένων, τὰς μεμνημένων
διδάσκοντες.

7. Καὶ οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς
σαλπιασιν ταῖς σάλπιγγι. καὶ ἔσται
ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς
ὑμῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιτήρει, ὅτι μόνοις
ἀπονέμει τοῖς ἱερεῶσιν λαχρῶς τὸ κεχρη-
σθαι ταῖς σάλπιγγιν, ἀνατιθεῖς, οἶμαί περ,
τοῖς κατὰ τὸν λαὸν παιδευταῖς καὶ ἡγιασ-
μένοις εἰς ἱερωσύνην τὸν μυσαγωγῶντα καὶ
μὴ καὶ εἰς ἑφῶσιν ἀρετῆς ἐπαλείφοντα
λόγον. διὰ τῆτο γὰρ, οἶμαί, πρὸς μὲν
Μωσέα φησὶ· ποιήσον σεαυτῷ δύο σάλ-
πιγγας· νόμῳ δὲ ὡς περ κατασφραγίζων
Ε τὸ χρῆμα, καὶ οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν, φησὶν, οἱ
ἱερεῖς σαλπιασιν ταῖς σάλπιγγι. καὶ ἔσται
ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.

8. Ἐὰν δὲ ἐσέλθῃτε (1) εἰς πόλε-
μον ἐν τῇ γῇ ὑμῶν πρὸς τὰς ὑπεναν-
τίους τὰς ἀνθεσηκότας ὑμῖν, καὶ σαλ-
πιατε ταῖς σάλπιγγι, καὶ ἀναμνη-
θήσεσθε ἐναντίον Κυρίου, καὶ δια-
σωθήσεσθε ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν.

9. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς θύ-
φροσύνης ὑμῶν, καὶ ἐν ταῖς ἐορταῖς
ὑμῶν, καὶ ἐν ταῖς νεομυῖαις ὑμῶν,
σαλπιατε ταῖς σάλπιγγιν ἐπὶ τοῖς
ὀλοκαυτώμασι, καὶ ἐπὶ ταῖς θυ-
σίαις τῶν σωτηρίων ὑμῶν· καὶ ἔσται
ὑμῖν ἀνάμνησις ἐναντίον τῆ Θεῶ ὑμῶν.
ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς περὶ τῇ νυκτὶ τοῖς Ἰσ-
δαίοις τῶν σαλπίγγων ἡ χρῆσις, τῶν ὀλο-
καυτω-

(1) Ἐξέλθῃτε. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ. καὶ ὁ Θεοδώρ. ἀνωτέρ.

καυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν περιηρημέ-
νων, διὰ τὸ μὴ σωίσαθαι αὐτῶν τινὲς μη-
τρόπολιν, εἴθε τὰ τοιαῦτα ἐπιτελεῖν αὐ-
τοῖς ἐδίδοι ὁ νόμος.

- ια. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ
δωτέρῳ ἐν τῷ μὲν τῷ δωτέρῳ ἀνά-
δι τῆς μὲν, ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ
ιβ. τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. Καὶ ἐξῆ-
ραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ σὺν ἀπαρτίαις
αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ. καὶ ἔση ἡ
ιγ. νεφέλη ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Φαράν. Καὶ
ἐξῆραν πρῶτοι διὰ Φωνῆς Κυρίε ἐν
ιδ. χειρὶ Μωϋσῆ. Καὶ ἐξῆραν τάγμα
παρεμβολῆς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πρῶτοι
σὺν δυνάμει αὐτῶν· καὶ ἐπὶ τῆς δυ-
νάμεως αὐτῶν, Ναασὼν υἱὸς Ἀμι-
ιε. ναδάβ. Καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως Φυ-
λῆς υἱὸν Ἰσαάχαρ, Ναθαναήλ υἱὸς
ις. Σωγάρ. Καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως
Φυλῆς υἱὸν Ζαβουλὼν, Ἐλιὰβ υἱὸς
Χελών.

ιζ. Καὶ καθελεῖσι τινὲς σκηνῶν,
καὶ ἐξαρχοῦσιν οἱ υἱοὶ Γεδσὼν, καὶ οἱ υἱοὶ
Μεραρί ὄντες τινὲς σκηνῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Μετὰ δὲ τῶν Λούι-
τῶν καὶ τῶν στρατοπέδων ἡ σκηνὴ καὶ τὰ
σκύβη, προτρεχόντων, κυκλόντων, ἐπο-
μένων. μέγας γὰρ ὁ Κύριος καὶ φοβερός.
Ψαλ. 83. 7. ἔπὶ πάντας τὰς περικύκλω αὐτῆς.

ΑΛΛΟΣ. Τινὲς αἰτίαν εἶπε, δι' ἣν προσ-
λαμβάνουσιν (1) οἱ υἱοὶ Γεδσὼν καὶ Μεραρί,
ἵνα προετοιμάσωσι τοῖς ἀγίοις.

- ιη. Καὶ ἐξῆραν τάγμα παρεμβο-
λῆς Ῥεβὶμ σὺν δυνάμει αὐτῶν· καὶ
ἐπὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, Ἐλισῆρ
ιθ. υἱὸς Σεδιέρ. Καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως
Φυλῆς υἱὸν Συμεὼν, Σαδαμὴλ υἱὸς
κ. Σερिसαδαί. Καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως
Φυλῆς υἱὸν Γαδ, Ἐλισάφ ὁ τῆς
Ραγαήλ.

κα. Καὶ ἐξαρχοῦσιν υἱοὶ Καὰθ ὄν-
τες τὰ ἅγια· καὶ στήσονται τινὲς σκη-
νῶν ἕως παραγένωνται.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ πρῶτοι ἔλυσαν τινὲς
σκηνῶν οἱ υἱοὶ Γεδσὼν καὶ οἱ υἱοὶ Μεραρί,
βασάσαντες προεπορεύθησαν· οἱ δὲ υἱοὶ
Καὰθ ὑπέστησαν εἰς τὴν πορείαν, ἀναμείναν-
τες ἕως καὶ τὰ ἱερὰ συσείλωσι σκύβη· ἐση-
σαν τὰς προοδύσαντας, ἵνα ἅμα πάντες
ζούσαντες, ἅμα καὶ τινὲς πορείαν ποιή-
σονται.

- ιβ. Καὶ ἐξαρχοῦσιν τάγμα παρεμ-
βολῆς Ἐφραίμ, σὺν δυνάμει αὐ-
τῶν· καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν,
ιγ. Ἐλισαμὰ υἱὸς Ἐμίδ. Καὶ ἐπὶ τῆς
δυνάμεως Φυλῆς υἱὸν Μανασῆ, Γα-

ιδ. μαλιήλ ὁ τῆς Φαδασέρ. Καὶ ἐπὶ
τῆς δυνάμεως Φυλῆς υἱὸν Βενιαμὴν,
κε. Ἀβιδὰν υἱὸς Γεδωνί. Καὶ ἐξαρχοῦσιν
τάγμα παρεμβολῆς υἱὸν Δάν, ἔχα-
τοι πασῶν τῶν παρεμβολῶν, σὺν
δυνάμει αὐτῶν· καὶ ἐπὶ τῆς δυνά-
μεως αὐτῶν, Ἀχιέζερ ὁ τῆς Μισαδαί.
κς. Καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως Φυλῆς υἱὸν
κζ. Ἀσῆρ, Φαγαήλ υἱὸς Ἐχεράν. Καὶ
ἐπὶ τῆς δυνάμεως Φυλῆς υἱὸν Νεφ-
κη. Θαλεῖμ, Ἀχιρὲ υἱὸς Αἰνάν. Αὐτοὶ
αἱ στρατιαὶ υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ ἐξῆραν
σὺν δυνάμει αὐτῶν.

κθ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς τῷ Ὁβάβ
υἱῷ Ραγαήλ τῷ Μαδιανίτῃ γαμβρῷ
Μωϋσῆ, ἐξαίρομεν ἡμεῖς εἰς τὸν τό-
πον ὃν εἶπε Κύριος, τέτον δάσω ὑμῖν.
δεῦρο μεθ' ἡμῶν, καὶ εὖ σε ποιήσομεν,
ὅτι Κύριος ἐλάλησε καλὰ περὶ Ἰσ-
ραήλ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὃ πο-
ρεύσομαι, ἀλλ' εἰς τινὲς γλῶσσαι, καὶ
εἰς τινὲς γενεάν μου.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ τὸν κηδεστὴν ὁ
θεὸς Μωϋσῆς Ἰσθῶρ ὀνομάσας εἰς τὴν Ἐξό-
δω, (2) νῦν αὐτὸν ἐκάλεσε Ραγαήλ· Δυνά-
νυμος γὰρ, ὡς Ἰακώβ καὶ Ἰσραὴλ, ὡς Σί-
μων Πέτρος, ὡς Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυ-
μος, ὡς Θαδδαῖος ὁ καὶ Λεββαῖος. τότε
υἱὸς γὰρ ὁ Ὁβάβ.

ΑΔΗΛΟΥ. Δῆλον ἐντεῦθεν, ὅτι τῆς
Ἰσθῶρ ὑποσρέψαντος μετὰ τῶν τέκνων καὶ
τῆς γυναικὸς τῆς Μωϋσῆ, ὡς ἐν τῇ Ἐξόδω (3)
ἔχει, ἔτος ὁ Ὁβάβ γυναικᾶδελφος Μωϋσῆ
ἔμεινε σὺν αὐτῷ μέχρι τῆς νῦν, καὶ μάλλον
σωλήθη αὐτοῖς εἰς τινὲς γλῶσσαι τῆς ἐπαγγελ-
σίας. ἔδαμῃ γὰρ λέγει ὅτι ἀπέσρεψε.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δεῖ νοεῖν, ὡς Ἰσ-
θῶρ τῆς καὶ Ραγαήλ ὑποσρέψαντος, ἔτος
γυναικᾶδελφος ὢν αὐτῆς, μέχρι νῦν αὐτῷ
συνέμεινε. νῦν δὲ, ὡς εἶκος, τῆς πατρὸς
αὐτῷ τελευτήσαντος, ὥρμησεν ἀπελθεῖν,
τινὲς ἱερῶν κατέχειν τινὲς πατρίαν βα-
λόμενος. ὁ δὲ καταχεῖν ἐπειράτο ἐλπίδι
τῶν αὐτοῖς ἐσομένων καλῶν.

λα. Καὶ εἶπε, μὴ ἐγκαταλείψης
ἡμᾶς, ὃ ἐνεκεν ἧδα μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ
ἐρήμῳ, καὶ ἔση ἐν ἡμῖν πρεσβύτης.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Φησὶ μὴ δὲν ἀπο-
λιπεῖν αὐτὰς, ἐπεὶ κατέμαθε τὰς στρατο-
πεδοῦσας αὐτῶν τὰς εἰς τὴν ἐρήμῳ· καὶ
ἔσεσθαι εἰς αὐτοῖς πρὸς ὀφθαλμῶν, ὡς δυ-
νάμενον προτετάχθαι καὶ καθηγεῖσθαι διὰ
τινὲς ἐμπειρίαν. καὶ ὡς εἰσὶν ἐπείδη. ἔδα-
μῃ γὰρ λέγει ὡς ἀπέσρεψε.

λβ. Καὶ ἔσται εἰς πορεύσει μεθ' ἡμῶν,
καὶ ἔσται τὰ ἀγαθὰ ἐκείνη ὅσα

(1) Προλαμβάνουσιν, ἀνάγν.

(2) Ἐν κεφ. 3, 4, καὶ 18.

(3) Ἐν κεφ. 18.

ὅσα εἰς ἀγαθοποιήσῃ Κύριος ἡμᾶς, καὶ εὖ σε ποιήσομεν.

λγ. Καὶ ἐξῆραν ἐν τῇ ὁρᾷ Κυρίῳ ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν. καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης Κυρίῳ προεπορεύετο προτέρα αὐτῶν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν κατασκέψασθαι αὐτοῖς ἀνάπαυσιν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Χρησίμως μὲν καὶ τοῖς τότε, ἵν' εἰδῶν Θεὸν ἔχοντες ἡγεμονα· μυσικῶς δὲ εἰς Χριστὸν, ὅτι προαπῆλθεν ἡμῶν τὰς τρεῖς ἡμέρας εἰς ἀνάπαυσιν, καθηγμένους τοῖς ἐξ ἁδὸς πρὸς ἑράνιον ἀνάπαυσιν ἐπομένους.

λδ. (1) Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξοίρειν τῷ κιβωτῶν, καὶ ἔπε Μωϋσῆς, ἐξεγέρθητι Κύριε, καὶ διασκορπίσθαι τὸν λαόν σου, Φυγέτωσαν πάντες οἱ μισθῆντές σε. Καὶ ἐν τῇ καταπαύσει ἔπεν, ἐπίστρεφε Κύριε εἰς χιλιάδας καὶ μυριάδας ἐν τῷ Ἰσραήλ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ὅτε ἐγήγερται πρὸς ἐπικυρίαν ἡμῶν ὁ μονογενὴς, καὶ ὁ πάλαι λέγων διὰ τῆς τῆ ψάλλοντος Φωνῆς· ἀπὸ τῆς τάλαιπωρίας τῶν πλῶχων, καὶ τῆ συναγμῆ τῶν πονήτων νῦν ἀναστήσομαι, λέγει Κύριος· τότε πεπλώκασι οἱ ἐχθροί, καὶ πεφύγασιν οἱ ἀνθεσηκότες, καὶ τῇ θείᾳ δόξῃ μαχόμενοι. τεθριάμβουκε γὰρ ἐν τῷ σαυρῷ ἀρχάσῃ τε καὶ ἐξουσίας, καὶ

κατήργηκεν ἀποθανόντων τὸν ἀρχοντα τῆ αἰῶνος τέττε, κατὰ τὸ γεγραμμένον. καταπαύσας δὲ ὡς καὶ εἰς τέλος ἐνεργῶν τῷ ὅλῳ οἰκονομίαν διὰ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν καὶ πορείας τῆς εἰς τὸ ἄνω πρὸς τὸν πατέρα, πᾶσαν ἐπέστρεψε τῷ γλῶ, καὶ χιλιάς μυριάδας τὰς ἰδίας ἐποίησεν το προσκυνητάς. ὅταν γὰρ, ἔφασκεν, Ἰωάν. 12. 32. ἡψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν.

Β ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὰς τῆ λαῶ λέγων ἐχθρὸς τῆ. Θεὸς· ἐχθρὸς καὶ μισθῆντας Θεὸν λέγων τὰς μισθῆντας αὐτὸν τὸν λαόν. διὸ καὶ ἡμᾶς ἐχθρὸς εἶναι δεῖ τῶν ἀσεβήτων, καὶ μισθῆν αὐτὰς, καὶ ὁ εἰς αὐτὰς βίβ. καὶ πάλιν ἐν τῷ καταπαύειν τῷ πορείαν, τῷ παρυσίαν αὐτῆς τῆ Κυρίῳ· ἀνάστρεψον Κύριε εἰς χιλιάδας· ὡς ἐπαυκίσεως τῆς κιβωτὸς πρὸς τὸ ἰδρυθῆναι τὸν λαόν· ἐναργῆ ποιῶν τῷ λαῷ τῷ τῆ Θεῷ σιωπῆσαν, καὶ οἷον ἐσωδοκίπορον αὐτοῖς διδῶν τὸν Θεόν.

λδ. Καὶ ἡ νεφέλη ἐγένετο σκιάζουσα ἐπ' αὐτοῖς ἡμέρας, ἐν τῷ ἐξοίρειν αὐτὰς ἐκ τῆς παρεμβολῆς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἡ Μωσέως δόχη, τύπος ἂν εἴη τῆς μεσιτείας Χριστοῦ, κατὰ γὰρ τὸ ἡμᾶς τὸ ἀνθρώπινον, ὑποχόμενους καὶ ἐξαιτῆντος ἡμῖν τὰ κάλλια παρὰ τῆ Θεῷ καὶ πατρός. Καὶ μετ' ἐλθέτω. Αὐτὸν ἔχομεν σκεπασμένον, ὡς ἐν τῇ νεφέλῃ τῇ κατασκιάσει νοσμενον.

Κ Ε Φ. ΙΑ.

α. **Κ**αὶ ὡς ὁ λαὸς γογγύζων πονηρὰ ἐναντι Κυρίῳ. καὶ ἤκουσε Κύριος, καὶ ἐθυμώθη ὁργῇ. καὶ ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ παρὰ Κυρίῳ, καὶ κατέφαγε μέρος τὴν παρεμβολῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὶς ὡς ὁ τῆ λαῶ γογγυσμός; Τὸν τῆς ὁδοπορίας ἐδυχεράναν πόνον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τίνος ἐνεκὸν ἀμαρτάνουσιν ὁδοὺς ἐπάγει τὰς τιμωρίας; Ἀρχὴν εἶχεν ὁ νόμος. ἔδει τοίνυν τῇ τῶν παρὰ βαυνόντων τιμωρία σωφρονίζεσθαι τὰς λοιπὰς. ἀρμόδιος γὰρ τοῖς ἀρχομένοις ὁ φόβος. σωζόμενοι μὲν τῇ τιμωρίᾳ Φιλανθρωπία. μεταμελόμενοι γὰρ, ὁμολογίας ἀπῆλθον. αὐτίκα γὰρ τῆ θελήματος πυρὸς μέρος τὴν παρεμβολῆς ἀναλώσαντος, εἰτα πάντων σινδεδραμηκότων εἰς δέησιν, ἤτησε μὲν μόνον ὁ νομοθέτης τῷ ἁφῆσιν, παρέχε δὲ ταύτῃ ὁ Φιλάνθρωπος Κύριος. ὅτι δὲ αὐτοῖς ἀναγκαίως αἱ τιμωρίαι προσήγοντο, τὰ ἐξῆς μαρτυρεῖ. ὁδοὺς γὰρ μετὰ τῷ παύσαν τῆς τι-

μωρίας, τῆς Αἰγύπτου τῷ μνήμῳ ἀνευεώσαντο, καὶ τῶν προμύων, καὶ τῶν σκορῶδων, [καὶ τῶν ἄλλων,] ὡς τῷ ἐπιθυμίαν τῆς γαστριμαργίας τὸ πάθος ἐπύρσβε. μάλα τοίνυν εἰκότως τῇ ἐκείνων ἀχαριστία τῷ θεῷ σιωπῆσε Φιλοτιμίαν ὁ συγγραφεύς, τὰ περὶ τῆ μάννα διηγησάμενος, καὶ ὅτι ὁ μόνον ἄρτος χρείαν, ἀλλὰ καὶ ὁ ψῆς ἐπλήρης. ἡλεθον γὰρ αὐτὸ, Φησὶν, ἐν τῷ μύλῳ, καὶ ἐτρίβον ἐν τῇ θύτῃ, καὶ ἡψεν ἐν τῇ χύτρᾳ, καὶ ἐποίησαν ἐγκρυφίας. ἐκείνων δὲ ὁλοφυρομένων, χαλεπαίνει μὲν ὁ δεσπότης Θεός. δυχεράνει δὲ ὁ Προφήτης, καὶ βοᾷ λέγων· διατὶ ἐκάκωσας τὸν θεράποντά σου, καὶ διατὶ ἔχῃς ἔρηκα χάριν ἐναντίον σου, ἐπιθαιναί μοι τῷ ὀργισμῷ τῆ λαῶ τὰς ἐπ' ἐμέ; μὴ ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔλαβον πάντα τὸν λαὸν τῆς τῆς, ἢ ἐγὼ ἔτεκον αὐτόν; ὅτι λέγεις μοι, ὅτι λάβει αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον σου, ὡς εἰ λάβοι τιθῶν τὸν θελάζοντα, εἰς τῷ γλῶ ὡς ὡμώσας τοῖς πατράσιν αὐτῶν;

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐδὲ γὰρ ἐπίλελοι πάσχουσιν, ἀλλὰ μέρος τὴν παρεμβολῆς· ὁ κρίσει διαιρέσει, ἀλλὰ τῇ τῆ συμφύροντος

(1) Τὸ μετὰ τὸ 33 ἐδ. ἐπεγράφη 35. διὰ τὸ ἔτω τετάχθαι ἐν τῇ ἐν Φραν. ἐκδόσ. καὶ ἐν αὐτῇ δὲ ἔτω τετάχθαι, διὰ τὸ ἐν τῇ ἐκδόσ. τὸ ἔχον μετὰ τὸ 33. καὶ εἶναι.

τος οἰκονομία, μικρὰς ζημίας μᾶλλον κέρδος ποίεσης. ολίγους γὰρ ἔδει παθεῖν ὑπὲρ τῶν πολλῶν.

β. Καὶ ἔκραξεν ὁ λαὸς πρὸς Μωϋσῶν. καὶ ᾤξαστο Μωϋσῆς πρὸς Κύριον, καὶ ἐνόπασε τὸ πῦρ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εὐχῇ πάυεται τὸ πῦρ· ἵνα γνῶσιν, ὅτι χάρις αὐτοῖς, ἢ κατ' ἀξίαν ἢ σωτηρίαν.

γ. Καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα τῶ τῶ πρὸς ἐκείνους, Ἐμπυρισμός· ὅτι ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ παρὰ Κυρίου.

δ. Καὶ ὁ ἐπίμικλος ὁ ἐν αὐτοῖς ἐπεθύμησεν ἐπιθυμίαν· καὶ καθίσαντες ἔκλαιον καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ εἶπαν, τίς ἡμᾶς ψωμιεῖ κρέας; Ἐμνήσθημεν τὰς ἰχθύας, ἃς ἠσθίομεν ἐν Αἰγύπτῳ δωρεάν, καὶ τὰς σικύδας, καὶ τὰς πέποννας, καὶ τὰ πράσα, καὶ τὰ κρόμμυα, καὶ τὰ σκόροδα.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τῷ Μωϋσῇ διπλῶν εἰ ἀπασὶ τῶν ἀθυμιῶν εἶναι σιωπῶναι, τῷ τε ἐκείνους ἀπόλλυσθαι, καὶ τῷ τὰς ὑπολειπομένους ἀδιορθώτους μένειν, καὶ μηδὲν ἐκ τῆς ἐκείνων κερδαίνειν συμφοράς. ἔπω γὰρ τέλος εἶχεν ἐκείνος ὁ θάνατος, καὶ οἱ περιλειφθέντες τῶν κρομμύων ἐμμένοντο, καὶ τοῖς παρῶσιν ἐδυχέραινον.

ε. Νυνὶ δὲ ἡ ψυχὴ ἡμῶν κατάξηρος. ἔδεν πλὴν εἰς τὸ μάννα οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μὰν ὠνομάδῃ ἀπὸ τῶ τὰς Ἑβραίων πρώτης θείας ξένον ὀρώντας εἰπεῖν πρὸς ἀλλήλους τῇ παλαιοῦ γλώττῃ, μὰν, τὰ τέσι τί τῆτο; ὅπερ ἐκ αὐτῶν εἶπον, εἰ ἔθος ἡμῶν, ὡς τινες τῶν ἐθνικῶν Φασι, τῶ φύσει τῶν τόπων ἀπ' αἰῶνος [τὰ τοιαῦτα φέρειν.] καὶ νυνὶ δὲ εἰ καταβαίνει μνήμης ἕνεκα μικρόν τι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Αἰτιῶνται τῶ μονοειδῇ τροφῇ τῶ μάννα, κατάξηρον ἔχουν λέγοντες τῶ ψυχῇ, καίτοι καὶ τὸ πολυειδὲς ἔχοντες ἐν τῷ ἐνί· ὁπότε καὶ ὡς σίτος ἡλείτο, καὶ ὡς ὑπότριμμα ἐτρίβετο, καὶ ὡς ἔψημα ἡψετο, ἄριστος ἅμα καὶ ὄψων γενόμενος· ἐν εἰκόνι τῶ νοεῖ βρώματος ἐνὸς ὄντος, καὶ τῇ διωάμει πολυειδὲς· ὅτι καὶ πολλῶν διαιρέσεις χαρισμάτων ἐν τῷ πνύματι· καὶ ἐν ὃν τὸ πνεῦμα, πολλὰ πνύματα λέγεται.

ζ. Τὸ δὲ μάννα ὡς ἀπὲρμα κορίε ἐστὶ, καὶ τὸ εἶδος αὐτῶ ὡς εἶδος κρυφάλλου.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ δὲ ὡς ἀπὲρμα κορίε, οἱ λοιποὶ, βδελύξαι γεγράφασιν.

η. Καὶ διεπορεύετο ὁ λαὸς, καὶ συνέλεγον, καὶ ἤλυθον αὐτὸ ἐν τῷ

μύλῳ, καὶ ἔτριβον ἐν τῇ θύλῃ, καὶ ἤψαν αὐτὸ ἐν τῇ χύτρῃ, καὶ ἐποίησαν αὐτὸ ἐγκρυφίας. καὶ ἡ ἡδονὴ αὐτῶ ὡς γέυμα ἐγκρεῖς ἐξ ἐλαίου.

Ἐξ ἐλαίου. Ἄλλος φησὶν, ἐκ μέλιτος. Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, μασῶ ἐλαιον, μασῶ εἰς λίπος.

θ. Καὶ ὅταν κατέβῃ δρόσος ἐπὶ τῷ παρεμβολῇ νυκλὸς, κατέβαινε τὸ μάννα ἐπ' αὐτῆς.

ι. Καὶ ἤκασε Μωϋσῆς κλαίωντων αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν, ἕκαστος ἐπὶ τῆς θύρας αὐτῶ. καὶ ἐθυμώθη ὁργῇ Κύριος σφόδρα· καὶ ἐναντὶ Μωϋσῆ ἡ πονηρόν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ πάθος τὸ, ἐθυμώθη· ἢ γὰρ ἂν μετὰ τῷ δόσιν, ἅμα δὲ τῇ αἰτήσῃ τὸν θυμὸν ἐπεδείξατο. τὸ δὲ τῆς κολάσεως δίκαιον ἔστω ἐκάλεσε· μήτε τῷ βελῶ ἀναμεινάντων Θεῷ, τοσαύτῳ τε δειξάντων ἀσθῶν, ὡς καὶ ταριχεύσαι, καίτοι κελύουσθέντας μηδὲ τὸ μάννα θησαυρίζειν. ἀλλὰ τῆτο μὲν ὥντο δίωκες, ἐκείνο δὲ πρόσκαιρον, μὴ ἀκολοθῆντες Θεῷ, καὶ εἰ χρόνῳ τινὶ τῷ δόσιν ἐπιμετρήσει.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Καὶ ἐναντὶ Μωϋσῆ ἡ πονηρόν.] ἔπετα γὰρ ταῖς τῶ Θεῷ ψήφους τῶν ἀγίων ὁ νῆς.

ια. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον, ἵνα τί ἐκάκωσας τὸν θεράποντά σου, καὶ διατὶ ἔχῃ εὐρηκα χάριν ἐναντίον σου, ἐπιθῆναι τῷ ὁργῶν τῶ λαῷ τῶ τῶ ἐπ' ἐμέ;

ιβ. Μὴ ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔλαβον τὸν πάντα λαὸν τῆτον, ἢ ἐγὼ ἔτεκον αὐτῶς; ὅτι λέγεις μοι, λάβε αὐτῶς εἰς τὸν κάλπον σου, ὡς ἄρα τιθῆνός τὸν θηλάζοντα, εἰς τῶ γλῶ ἡ ὥμοσας τοῖς πατράσιν αὐτῶν;

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Δεδήλωκε δὲ διὰ τῶ τῶν τὸ ἀτελὲς αὐτῶν καὶ νηπιῶδες. θηλάζοντι γὰρ αὐτῶς ἀπέκασαν, ἄλλο μὲν ἔδον ἐργάσασθαι διωαμένῳ, ἐκμυζᾶν δὲ μόνον βελομένῳ τὸ γάλα. ἐπειδὴ δὲ σφόδρα ἡ τὰ ῥήματα δυχεραίνοντος· καὶ τὰ ἐξῆς γὰρ τῆτον ἔχει τὸν νῆν· διδάσκειται παρὰ τῶ δεσπότη Θεῷ, ὡς ἐκ ἀνθρώπινῃ διωάμει, θείᾳ δὲ χάριτι τὸν λαὸν κυβερνᾷ. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτόν· σιωπάγαγέ μοι ἐβδόμηκοντα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ, ἃς αὐτὸς οἶδας, ὅτι ἐτοίμοι πρεσβύτεροι τῶ λαῷ καὶ γραμματεῖς αὐτῶν· καὶ ἄξις αὐτῶς εἰς τῶ σκλῶν τῶ μαρτυρίαι, καὶ σήσονται ἐκεῖ μετὰ σῶ. καὶ καταβήσομαι, καὶ λαλήσω ἐκεῖ μετὰ σῶ. καὶ ἀφελῶ ἀπὸ τῶ πνύματος τῶ ἐπὶ σοὶ, καὶ ἐπιθήσω ἐπ' αὐτῶς· καὶ σιωπῶντι λήψονται.

λαὶ δὲ ὧν χαρίζεσθαι αὐτοῖς ἐδόκει, λέγων·
 ἔδὲ πείτε μόνας ποιήσετε ἡμέρας ἐδίων-
 τες τὰ κρέα, ἔδὲ τὰς τέτων διπλασίως,
 ἔδὲ ἔτι τὰς ἐκείνων διπλασίως· ἀλλ' ἐπὶ
 τοσῶτον Φάγεδε, ἐφ' ὅλον κρεωφάγοντες
 μίῳα, ἕως ἐξέλθῃ ἐκ τῶν μυκήρων μετὰ
 χολερικῆ πάθης τὸ νονομισμένον ὑμῖν κα-
 λόν, καὶ ἡ περὶ αὐτὸ ψεκλή καὶ αἰσχρὰ
 ἐπιθυμία· ἵν' ὑμᾶς ἀπαλλάξω τῆ βίβη μη-
 κέτι ἐπιθυμῶντας.

* * ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐδίδας καὶ τότε τὸ
 σαρκοφαγεῖν ἕκ εἰς μίαν, ἔδὲ εἰς δέκα τυ-
 χόν, ἀλλ' εἰς ἡμέρας τριάκοντα, δι' ἧς ση-
 μαίνεται τῆς ἐπ' αὐτὴς ὀργῆς ἡ παρατά-
 σις. ἐφίησι δὲ καὶ νῦν τοῖς ἀσκέτως ἀπο-
 νενδύκοσιν εἰς κοσμικὰς ἡδονὰς τὸ καὶ με-
 ταχεῖν, εἰ ἔλαιντο, τῶν σαρκικῶν, καὶ
 εἰς χρόνους ἐδ' ὅτε μακρὸς. ἔτω γὰρ λέ-
 γεται παραδυναί τινος εἰς ἀδόκιμον νῦν,
 » ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα. ἀλλ' ἐκείνοις γέ-
 γονεν εἰς χολέραν ἢ βρωσίς, καὶ τοῖς ἀγα-
 πῶσι τὰ σαρκικά καὶ προτιμῶσι τῆ μάνα
 τῆ νοητῆ, ὅ ἐστι ῥήμα Θεοῦ, τὰ φθαρτὰ
 καὶ ἐπίγεια, καταλήξει πρὸς θάνατον τὸ
 ἐγγχείρημα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Προσκορὲς αὐτοῖς
 ποιεῖ τὸ ἔδεσμα τῷ πλήθει, καὶ τῷ διωκεῖ.
 » τὸ δὲ, εἰς χολέραν, ἀπεισίαν, ὡς ἕτερος
 ἐρμηνεύει, ἀποσρέφει τῆς ἡδονῆς τὸ πολὺ
 τῶν κρεῶν· ἔτω καὶ τὸ ἐπὶ πλεῖστον κακῶ
 προελθεῖν, βδελυγμὸν τῆς κακίας παιεῖ.

κα. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς, ἑξακόσια
 χιλιάδες πεζῶν ὁ λαὸς, ἐν οἷς ἐμὶ
 ἐν αὐτοῖς· καὶ σὺ εἶπας, κρέας δώσω
 αὐτοῖς φαγεῖν, καὶ Φάγονται μίῳα
 κβ. ἡμερῶν. Μὴ πρόβατα καὶ βόες σφα-
 γήσονται αὐτοῖς, καὶ ἀρκέσει αὐτοῖς;
 ἢ πᾶν τὸ ὄψος τῆς θαλάσσης σιναχ-
 θήσεται αὐτοῖς, καὶ ἀρκέσει αὐτοῖς;

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ γὰρ καὶ ἑξακόσια χι-
 λιάδες ὁ λαὸς, καὶ μὴ πρόβατα καὶ βόες,
 καὶ πᾶν τὸ τῆς θαλάσσης ὄψον, εὐκόλος
 ἡ ὑπορία Θεῷ, τὰ μὴ ὁράματα παριστῶντι,
 καὶ τὰ μὴ ὄντα ποιεῖν. εἴτε γὰρ σιναγα-
 γεῖν ἔδει, εἴτε ποιεῖν, ἑκάτερον εὐκόλον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε τῆ Θεοῦ
 ὑποχομένῃ δώσιν κρέας, ὁ Προφήτης ἀμ-
 Φέβαλλεν; Ἐπειδὴ δὲ μόνον Προφήτης,
 ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ὡς. ἐδιδάχθη δὲ παρὰ
 τῆ δεσπότης Θεοῦ μὴ εὐδοιάζειν ὑπὸ χυμῶν
 » Θεοῦ. Ἐφ' ἣν γὰρ πρὸς αὐτόν· μὴ ἡ χάρις Κυ-
 » ρίς ἐκ ἐξαρκέσει; ἥδη γνώση εἰ ἐπικατα-
 » λήψεται σε ὁ λόγος μου, ἢ ὅ. ὑπὸ χυμῶν
 » μαιτοὶ δώσιν, τῇ φιλοτιμίᾳ τιμωρίαν συ-
 » νῆψεν. εἰπὼν γὰρ, ὅτι ἕως μίῳας Φάγεδε
 » κρέας, ἕως αὖν ἐξέλθῃ ἐκ τῶν μυκήρων
 » ὑμῶν, ἐπήγαγε· καὶ ἔσται ὑμῖν εἰς χολέραν,
 ἢ ὡς ὁ Σύμμαχος, εἰς ἀπεισίαν. ἡ γὰρ
 ἀδύναμις τῷ νόσον ἐπήγαγε, καὶ πολλοῖς
 τὸν θάνατον ἢ θεήλατος ὀργή. διὸ καὶ ὁ

Α. θεὸς ἔφη Δαβὶδ· ἔτι τῆς βρώσεως ἔσσης Ψαλ. 77. 30,
 » ἐν τῷ σώματι αὐτῶν, καὶ ὀργὴ τῆ Θεοῦ ἀνέ-
 » βη ἐπ' αὐτὴς, καὶ ἀπέκλεισεν ἐν τοῖς πλείο-
 » σιν αὐτῶν. εἰκότως τοίνυν ὁ πάνσοφος πα-
 » ραινέ Παῦλος· μὴ ποιεῖδε τῆς σαρκὸς Ῥωμ. 13. 14.
 » πρόνοιαν εἰς ἐπιθυμίαν.

κγ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ-
 σίῳ, μὴ ἡ χάρις τῆ Κυρίως ἐκὶ ἐξαρκ-
 κέσει; ἥδη γνώση εἰ ἐπικαταλήψε-

Β. ταί σε ὁ λόγος μου ἢ ὅ.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ Μωϋσῆς ἀπι-
 σῆ, τὸ πρᾶγμα μόνον ὁρῶν, καὶ τῆ Θεοῦ τῶ
 » δυνάμιν. διὸ φησιν αὐτῷ, μὴ χάρις Κυρίως
 » ἐκ ἐξαρκέσει; μείζω Μωϋσῆς τῶ ὑεργε-
 » σίαν διδὼς γνώσιν, ὡς πάντα δυνάμεις
 Θεοῦ. ὁ καὶ ὁ Χριστὸς ὁ τῶ αὐτῷ ἔχων τῷ
 πατρὶ δυνάμιν ἐπὶ τῶν τραφέντων ἐν ἐρή-
 μῳ πεποίηκε. καὶ μέμφεται τῆς ἐπὶ τρο-
 φῶν, ἀλλ' ἐκ ἐπίγνωσιν ἐλθόντας Θεοῦ.
 Γ. τῶ καὶ νῦν, καὶ Μωϋσῆς καὶ οἱ φαγόντες
 παιδύονται. πλὴν ἐνταῦθα μὲν διὰ τῶ
 ἐπιθυμίαν, ἐλεγκτικῶς· ἐκὶ δὲ διὰ τῶ
 παραμονῇ, ἵνα μὴ ἐκλυθῶσι νηστεύοντες.
 τὰ αὐτὰ δὲ τῷ Μωϋσῆ καὶ Φίλιππος ἔλε-
 γαν εἰς εὐδοκίαν τῆς θείας δυνάμεως τε καὶ
 ὑπορίας ἐν ἀνθρωπίνῃ ἐρωτήσιν. πόθεν Ἰωάν. 6. 5.
 » ἀγοράσμεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν ἔτοι πάν-
 » τες; δι' ὧν δὲ ἐπεθύμην ἔδεσμάτων οἱ πά-
 » λαι, δηλῶται τῆς αὐτῶν ἐπιθυμίας τὸ
 Δ. γεῶδες, καὶ κάκοσμον, καὶ δριμύ, καὶ ὑδα-
 ρῶς ἐκλελυμένον.

κδ. Καὶ ἐξῆλθε Μωϋσῆς, καὶ ἐλά-
 λησε πρὸς τὸν λαὸν τὰ ῥήματα ταῦ-
 τα· καὶ συνηγάγεν ἐβδομήκοντα ἄν-
 δρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῆ λαοῦ,
 καὶ ἔστησεν αὐτὸς κύκλῳ τῆς σιλήνης.

κε. Καὶ κατέβη Κύριος ἐν νεφέ-
 Ε. λῇ, καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς αὐτόν.
 καὶ παρέλατο ἀπὸ τῆ πνύματος τῆ
 ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς ἐβδο-
 μήκοντα ἄνδρας τῆς πρεσβυτέρους.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὅπερ ἐκ τῷ Μω-
 σέως. ἀνεργήματος γὰρ ἰδίᾳ μελαδιδόαμεν·
 τῆ δὲ εἰς ἡμᾶς ἀνεργήματος καὶ δυνάμεως
 μεταδιδόαμεν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Μόνος γὰρ ἡμᾶς ὁ νόμος,
 Ζ. καὶ εἰς τύπον νοοῖτ' ἂν Μωσῆς, παιδαγωγεῖν
 ἐκ οἷός τε. ταύτη καὶ ἕτεροι χειροτονῶνται,
 τὸ ἐλλείπον πληρῶσόντες· καὶ ὡς ἐντελείῳ
 πεφύλασιν ἀριθμῷ, τῆ δὲ εἰς σημαντικόν
 ὁ ἐβδομηκοῦς ἀριθμὸς. νοοῖντο δὲ καὶ οἱ
 μετὰ (1) Μωσῆα διὰ Χριστὸν πρὸς τὸ καθη-
 γεῖσθαι λαὸν παρρηνευμένους ὧν καὶ ἀπαρ-
 χὰ καὶ πατέρες οἱ θεασέσθαι μαθηταί.

Ὡς δὲ ἀνεπαύσατο ἐπ' αὐτὸς τὸ
 Η. πνεῦμα, καὶ ἐπροφήτευσαν, καὶ ἐκ
 ἔτι προσέθεντο.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ

(1) Καὶ ἕτεροι, καὶ οἱ μετὰ Μωσῆα. ὁ Ἀλεξάν. καὶ. Καὶ τίνες δὲ ἔτοι πάλιν; οἱ μετὰ Μωσῆα.
 ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 294.

ΚΤΡΙΔΛΟΥ. Σαφῆ τὴν μετσίαν τῆ πνύματος ποιῇ διὰ τῆς δόξης προφητείας.

» ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ ἐκ ἐτι προσέθεντο. Λέπει τῆ προφητείας. ἐκ ἐτι, Φησὶ, προεφήτευσαν. εἰσάπαξ γὰρ προφητεύουσιν, ἵνα μὴ ἐξίσω Μωϋσῆ· ἀλλ' ὅσον γνωθῶμαι, ὅτι μετελήφασιν, καὶ πάντες ἅμα προφητεύουσιν. ἐν γὰρ Χριστῷ (1) τὸ πνεῦμα, καὶ μία διὰ πάντων ἡ ἐνέργεια.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος χάριν δόξης μὴ προβληθέντες οἱ ἐβδομήκοντα προεφήτευσαν, μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ ἐτι; Ὅτι ἐκ προφητείας χάριν, ἀλλ' οἰκονομίας αὐτὴς πρέβαλετο· τῶν δὲ τῆ πνύματος χαρισμάτων καὶ τῆτο. ὅταν ὁ μακάριος Παῦλος τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ Προφήταις, καὶ τοῖς 1. Κορ. 12. 28. διδασκάλοις, καὶ τοῖς χαρίσμασι τῶν ἱερέων, τὰς ἀντιλήψεις καὶ κυβερνήσεις σωέταξε. τέττε οἱ ἐβδομήκοντα τῆ χαρίσματος ἡξιώθησαν. ἵνα δὲ δηλοῖ γενώνται τῷ λαῷ, ὅτι τῆς θείας ἀπήλαυσαν δωρεᾶς, δόξης τινὰ προηγόρευσαν.

κς. Καὶ κατελείφθησαν δύο ἄνδρες ἐν τῇ παρεμβολῇ, ὄνομα τῷ ἐνὶ Ἑλλάδι, καὶ ὄνομα τῷ δαυτέρῳ Μωδάδ· καὶ ἐπανεπαύσατο ἐπ' αὐτὴς τὸ πνεῦμα· καὶ αὐτοὶ ἦσαν τῶν καταγεγραμμένων, [καὶ ἐκ ἡλθον πρὸς τὴν σκηνῶν] καὶ ἐπροφήτευσαν ἐν τῇ παρεμβολῇ.

ΚΤΡΙΔΛΟΥ. Ἐπιτηρητέον, ὅτι τὸν ἀριθμὸν ἐβδομήκοντα τῆς ἐξελεγεμένης συναγαγεῖν ἐκέλευσεν ὁ Θεός. ἀριθμίζεται δὲ ἐκ εἰς πληρὴς ὁ ἀριθμός. λελοίπασιν δὲ δύο, Ἑλλάδ καὶ Μωδάδ. ὑπερίζοντας δὲ καὶ τέττες ἐπέμπλη Θεὸς τῆ πνύματος. προεφήτευσαν γὰρ ἐν τῇ παρεμβολῇ.

ΑΛΛΟΣ. Φασὶ τέττες κατὰ ταπεινοφροσύνῃν ἀπομέναι, κρίναντας ἑαυτὰς ἀναξίους εἶναι τῆς τοιαύτης ἐπιλογῆς. διὸ καὶ ὁ Θεὸς ἐπανεπαύσατο ἐπ' αὐτὴς. (2)

ΑΛΛΟΥ. Καὶ οἱ μὴ παρόντες προφητεύουσι, καταγραφέντες ὑπὸ Μωσέως, παντὸς τόπου τῷ πνύματι ἐόντος, ὡς παντὸς ἀνθρώπου. ἔτως ὑπὲρ τὴν φύσιν τὴν ὑποκαταλήνῃ ἡ θεία.

ΑΛΛΟΣ Φησὶ, τινὲς λέγουσιν ὑπὲρ τῆ Ἑλλάδος καὶ Μωδάδ, ὅτι ταπεινοφρονῶντες ἔμειναν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἀναξίους ἑαυτὰς τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς κρίναντες. διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτοῖς ἐμαρτύρησε.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ἑλλάδ καὶ Μωδάδ τίποτε προεφήτευσαν, μὴ συναριθμηθέντες τοῖς ἐβδομήκοντα; Εἰκὸς αὐτὴς ἴσως εἶναι τὴν ἀξίαν τοῖς ἐβδομήκοντα, καὶ τέττε χάριν ἀπολαῦσαι τῆς δωρεᾶς. αἰνίττεται δὲ ὁ λόγος, ὅτι πολλάκις τῆς ἀδοκίμης παρ' ἀνθρώποις λογιζομένης, δοκίμης οἶδεν ὁ τὰ κεκρυμμένα γνώσκων. ἔτως ἐπὶ τῆ

Α Κορηλίε προέλαβε τὴν τῶν ἀνθρώπων διακονίαν ἢ θεία φιλοτιμία. πρὸ γὰρ τῆ βαπτίσματος ἔδωκεν αὐτοῖς (3) τὴν χάριν τῆ πνύματος.

κς. Καὶ προσδραμὼν ὁ νεανίσκος, ἀπήγγειλε τῷ Μωσῇ· καὶ ἔπε, λέγων, Ἑλλάδ καὶ Μωδάδ προφητεύουσιν ἐν τῇ παρεμβολῇ. Καὶ ἀποκριθεὶς Ἰησοῦς ὁ τῆ Ναυῆ ὁ παρεστηκὼς Β Μωσῇ ὁ ἐκλεκτὸς αὐτῆς, ἔπε, κύριέ μου Μωσῇ κώλυσον αὐτὴς.

» * ΚΤΡΙΔΛΟΥ. Ἰησοῦς ὁ καλόμενος τῆ Ναυῆ, Μωσῇ προσεδρόμων αἰ, καὶ τὴν τῆ μυστηρίων δυνάμιν ἀγνοήσας παραχρημα· οἰηθεὶς δὲ, ὅτι κατὰ μίμησιν Δαδαντε καὶ Ἀβειρῶν ἀντιπροφητεύουσι καὶ ἔτοι τοῖς σωστέχθεσι διὰ Μωσέως, ἔφη πρὸς αὐτόν· Ἑλλάδ καὶ Μωδάδ προφητεύουσιν ἐν τῇ παρεμβολῇ, κύριέ μου Μωσῇ κώλυσον αὐτὴς.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῆς φθονερῶς, ἀλλ' ὑπὲρ τῆ ἡγεμόνος τιμητικῶς, ἐξείρετον εἶναι τὴν προφητείαν αὐτῷ βελλόμενος.

κς. Καὶ ἔπεν αὐτῷ Μωσῆς, μὴ ζηλοῖς σύ μοι; ἢ τίς δώοι πάντα τὸν λαὸν Κυρίῳ Προφήτῃ, ὅταν δῶ Κύριος τὸ πνεῦμα αὐτῆς ἐπ' αὐτὴς;

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Μὴ ἀντὶ ἐμῆ σὺ ζηλοτυποῖς τέττες, καὶ δάκνη ὑπὲρ ἐ ἐτοι, ὡς καὶ γὰρ, προφητεύουσιν;

ΑΔΗΛΟΥ. Μόνον Φησὶ, ἵνα διὰ τῆ Κυρίῳ προφητεύουσι, καὶ μὴ ἐκ πλάνης δαιμονικῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ἐδείχθη δὲ κἀνταῦθα τῆ νομοθέτε τοῦ ἁφθονον. τῆ γὰρ Ἰησοῦς εἰρηκότος, κύριε Μωσῇ κώλυσον αὐτὴς, ὑπολαβὼν ἔφη, μὴ ζηλοῖς σύ μοι; καὶ τίς ἂν δῶ πάντα τὸν λαὸν Κυρίῳ Προφήτῃ, ὅταν δῶ Κύριος τὸ πνεῦμα αὐτῆς ἐπ' αὐτὴς; καὶ ὁ πανδύφημος δὲ Ἰησοῦς ἐ τῆ φθόνου τὸ πάθος ἐδέξατο, ἀλλ' αὐτῶν δειαν καὶ τυραννίδα τὸ πρᾶγμα νομίσας, τοῖς δὲ τοῖς λόγοις ἐχρήσατο. ὅτι γὰρ τέττε τῆ πάθος ἐλδύθερος ἦν, ὁ ἔπαυος μαρτυρεῖ. ἔτω γὰρ ἔφη· καὶ ἀποκριθεὶς Ἰησοῦς ὁ τῆ Ναυῆ ὁ παρεστηκὼς Μωσῇ ὁ ἐκλεκτὸς αὐτῆς, ἔπε, κύριέ μου Μωσῇ κώλυσον αὐτὴς.

» * ΚΤΡΙΔΛΟΥ. Ὅπως ὅπως ἐπιλαμβάνεται τῶν Ἰησοῦ ῥημάτων ἐκ αἰδοῦς τὸ τετελεσμένον; ἄθε γὰρ, ἄθε, Φησὶν, ἐδόθη τὸ πνεῦμα παντὶ τῷ λαῷ· ἀλλ' ἔσται κατὰ καιρὸς, ὅταν αὐτοῖς ὁ πάντων δεσπότης, τέττε Χριστὸς, τὸ ἴδιον αὐτοῖς χαρίσεται πνεῦμα, καθάπερ ἐν ἀπαρχῇ τῶν ὀφειλόντων λαβεῖν τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις ἐμφυσήσας, καὶ λέγων, λάβετε τὸ πνεῦμα ἅγιον.

λ. Καὶ

(1) Ἐν γὰρ ἐν Χριστῷ. ἐν Τόμ. 2. σελ. 270. τῆς τῆ Ῥε. ἐκδόσεως.

(2) Ὅμοια τέτοις τῆς τῆ Προκοπ. τὰ ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

(3) Αὐτῶν. ἢ ἐν Χάλ. ἐκδ.

λ. Καὶ ἀπῆλθε Μωϋσῆς εἰς τὴν παρεμβολὴν αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ.

λα. Καὶ πνεῦμα ἐξῆλθε παρὰ Κυρίου, καὶ ἐξεπέρασεν ὀρτυγομήτρην ἀπὸ τῆς θαλάσσης· καὶ ἐπέβαλεν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν ὁδὸν ἡμέρας ἐντεῦθεν, καὶ ὁδὸν ἡμέρας ἐντεῦθεν, κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς, ὥσθ' ἵππῳ ἀπὸ τῆς γῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὴν ἐπιθυμίαν τῷ λαῷ ἔχ' ὡς ἀναγκαίαν πληροῖ, ἀλλ' εἰς ἐνδειξὴν μὲν τῆς θείας δυνάμεως, ἔλεγχον δὲ τῆς ἐκείνων ἀκολασίας.

ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τῆτο (1) μὲν τὴν αὐτὴ διώκουν ἐγγνώρισεν ὁ Κύριος, τὴν δὲ ἀκράσιαν κολάζει μετὰ ταῦτα, ἵνα μὴ ἀποδεχθῇ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν νοήσωσι. (2)

λβ. Καὶ ἀναστὰς ὁ λαὸς ὅλῳ τὴν ἡμέραν, καὶ ὅλῳ τὴν νύκτα, καὶ ὅλῳ τὴν ἡμέραν τὴν ἐπαύριον, καὶ συνήγαγον τὴν ὀρτυγομήτρην· ὁ τὸ ὀλίγον, συνήγαγε δέκα κόρυς· καὶ ἔψυξαν ἑαυτοῖς ψυγμὲς κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς. Τὰ κρέα ὡς ἔτι ἐν τοῖς ὁδοῖν αὐτῶν πρὶν ἢ ἐκλιπεῖν· καὶ Κύριος ἐθυμώθη εἰς τὸν λαὸν, καὶ ἐπάταξε Κύριος τὸν λαὸν πληγῇ μεγάλῃ σφόδρα.

** ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἡ σκολία τῆς ἀγρίας, εἰς κόρον τὴν τῶν κρεῶν ἐπιθυ-

μὴν προήγαγον· ἡ δὲ ἀμετρία τῆς βρώσεως, ἀδρόως αὐτοῖς τὰς τῶν σωμάτων κράσεις εἰς φθοροποιὺς χυμὸς μετεκτόβασε· καὶ ἡ πλησμονὴ αὐτοῖς, εἰς νόσον καὶ θάνατον ἔληξεν. ὡς τὸ ὑπόδειγμα αὐτοῖς τε ἐκείνοις, καὶ τοῖς πρὸς ἐκείνας ὁρῶσιν, ἱκανὸν πρὸς σωφροσύνην ἐγένετο.

λδ. Καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα τῆς τοῦ πρὸς ἐκείνους, μνήματα τῆς ἐπιθυμίας· ὅτι ἐκεῖ ἔθαψαν τὸν λαὸν τὸν ἐπιθυμητὴν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἶπερ ἐκλήθησαν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ ἀποχρῶσαν ἡγεῖσθαι τροφῇ (3) τὴν τῆς μάνας χορηγίαν, ὅςιν ἄρτος Ἀγγέλων νοητὸς, καὶ τύπος γλυκύτητος τῆς διὰ τῆς πνύματος, ἔκ' αὖν ἐτέλεσαν ἐπιθυμίαν σαρκὸς, [ἐδ' αὖν ἐξ αὐτῆς ἐθέρισαν τὴν φθοράν.]

Γ. ** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ἐπισημότερα τῆς λαοῦ τὰ μνήματα· ἐκεῖ γὰρ φησὶν ἔθαψαν τὸν λαὸν τὸν ἐπιθυμητὴν, κατὰ τὸ, ἔσον· Ησ. 66. 24. ταίς εἰς ὁρᾶσιν πάσῃ σαρκί. καὶ λαὸς ἐπιθυμητῆς ὁ ἐκεῖνα παθὼν ὠνόμασαι, κατ' ἐκεῖνο οἰμαίπερ τὸ περὶ τινῶν εἰρημνόν· ὡς ἡ δόξα ἐν τῇ αἰχμῇ αὐτῶν. ἀπὸ γὰρ Φιλ. 3. 19. τῆς ἀμαρτίας ἡ κλησίς, καὶ ἀτελεύτητος ἐπεγράφετο τοῖς τεθνεῶσιν οἰκλῶς ὁ ἐπὶ ταῖς ἀνανδραῖς ὀνειδισμὸς, καὶ ἐξ ὧν κατεγινώσκετο τὸ ἐπίσημον.

Δ. λε. Ἀπὸ μνημάτων τῆς ἐπιθυμίας ἐξῆρξεν ὁ λαὸς εἰς Ἀσθεῖ· καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς ἐν Ἀσθεῖ.

Κ Ε Φ. ΙΒ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Μαριάμ καὶ Ἀαρὼν κατὰ Μωϋσῆν, ἐνεκὸν τῆς γυναικὸς τῆς Αἰθιοπίδος ὡς ἔλαβε Μωϋσῆς, ὅτι γυναικὰ Αἰθιοπίσαν ἔλαβε.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰώσηπος φησιν, (4) ὅτι ὡς ἡ βασιλεία ἐτρέφετο Μωσῆς, στρατηγὸς χειροτονηθεὶς κατὰ τῶν Αἰθιοπῶν, καὶ νικήσας, ἡγάγετο τὴν τῆς βασιλέως θυγατέρα. ἐπὶ γὰρ πόδι τῷ πρὸς αὐτὸν προδίδωσιν αὐτῷ τὴν πόλιν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Γελοῖοί εἰσιν οἱ τὴν Μαδιανίτιν, τὴν τῆς Ἰοθὺς θυγατέρα φάσκοντες εἶναι τὴν Αἰθιοπιάδα· εἰ μετὰ ἔτη τῆς γάμου τεσσαράκοντα νομίζουσι τὴν αἰτίαν ἐπάγεσθαι Μωϋσῆν, καὶ πρὶν δοθῆναι τὸν γάμον γήμαντι, καὶ πρὶν ἀφοριθῆναι τῶν ἐθνῶν τὸν Ἰσραὴλ· ὁπότε καὶ τὰς Αἰγυπτίας ἐλάμβανον ἐν Αἰγύπτῳ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνα χρὴ νοῆσαι τὴν Αἰθιοπίσαν γυναικὰ, ὡς ἔλαβε Μωϋσῆς;

Ε. Ἰώσηπος μὲν εἶπεν, ὡς ὡς ἡ βασιλεία ἐτρέφετο, στρατηγὸς εἰς τὸν κατὰ τῶν Αἰθιοπῶν χειροτονηθεὶς πόλεμον, ἔτα νικήσας, ἡγάγετο τῆς βασιλέως ἐκείνης τὴν θυγατέρα. Απολινάριος δὲ (5) μῦθον ἀνέπλασε πολλῷ μυθωδέερον τῆτος. ἔφη γὰρ μετὰ τὴν Σεπφώραν ἄλλῳ αὐτὸν Αἰθιοπίσαν γῆμας· ἵνα, φησὶ, γνήται τύπος τῆς δεσπότης Χριστῆς, ὅς μετὰ τὴν Ἰσραηλίτιν, τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν ἐμνήστευσεν. ἀλλὰ καὶ ἡ Σεπφώρα ἀλλόφυλος ὡς τὸ τοίνυν πλάττειν μῦθους, καὶ τῆς θείας πνύματος, ἀλλὰ τῆς ἀντίθε. τοσαύτης γὰρ ἀγνείας μετὰ τὴν κλησίαν ὁ νομοθέτης ἐφρόντισεν, ὅτι καὶ τὴν Σεπφώραν κατέλιπον εἰς τὴν Αἰγύπτῳ εἰσιῶν. μετὰ δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἔξοδον, ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν ὁ κηδεὶς ἄγων ἐκεῖνῳ μετὰ τῶν παιδίων, καὶ προσέειπεν ὅτι μετὰ τὴν ἀφῆσιν ἡγάγεν αὐτῷ. τὴν Σεπφώραν τοίνυν ὠνόμασεν Αἰθιοπίσαν. τὸ γὰρ Σαβὰ ἔθνος Αἰθιοπικόν ἐστιν. ὁ γὰρ Εὐαγγελιστὴς φησὶ· βασι-

(1) Ἰσ. διὰ τῆτος.

(3) Τρυφῶν, ὡς Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 162.

(5) Καὶ ὁ ὡς ἀγίους Κύριον. τῆτος φησιν, ὡς ἐν τῇ ἐπομένῃ. ὑπομνήμ. δὴλον.

(2) Νομίζουσι. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(4) Ἐν κεφ. 5. τῆς περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαιολογ. 2. βιβλ.

Λευκ. 11. 31. Βασίλισσα Αιθιοπών ἀναστήσεται, καὶ κά-
» τακρινεῖ τὴν γενεάν ταύτην. ἀλλ' ἡ τῶν

8. Βασ. 10. 1. Βασιλειῶν ἰστορία, βασίλισσαν Σαβὰ προ-
σηγόρευσε ταύτῃ. Σαβὰ δὲ καλεῖται τῶν
Ομηριτῶν τὸ ἔθνος. τέτοις οἱ Μαδιωαῖοι
πελάσθουσιν. ἐπειδὴ τοίνυν ὁ Ἀαρὼν Ἰσ-
ραηλῆτιν ἠγάγετο, ἀλλόφυλον δὲ ὁ Μωϋ-
σῆς, μικροψυχίας γινόμενης, ταύτῃ αὐ-
τῷ τὴν λοιδορίαν προσώφευκεν. μαρτυρεῖ
δὲ τῇ τελειοτάτῃ ἀρετῇ τῆ νομοθέτου τῶν
ἀδελφῶν ἡ παροιμία. ἀπορήσαντες γὰρ
δηλονότι κατηγορίας ἐτέρας, τῆς γυναι-
κὸς αὐτῷ τὸν ψόγον ἐπώφευκεν. μαρτυ-
ρεῖ δὲ μετὰ τὴν λόγῳ καὶ ἡ ψήφος τῆ δικαιο-
» τᾶτος κριτῆ. Ἐφη γὰρ, εἰς γένηται Προ-
» Φήτης ὑμῖν, εἰ δὲ ὁράματι αὐτῷ γνωθῆσο-
» μαι, καὶ εἰ ὑπὸν λαλήσω. ἔχ' ἔτις ὡς ὁ
» Θεράπων με Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ με
» πίσος ἐστίν. ζῶμα κατὰ ζῶμα λαλήσω αὐτῷ
» εἰ εἶδει, καὶ εἰ δι' αἰνιγματῶν, καὶ τὴν δόξαν
» Κυρίου εἶδε· καὶ διατὶ ἐκ ἐφοβήθητε κατα-
» λαλήσαι κατὰ τῆ Θεράποντος με Μωϋσῆ;
ἀληθῆς ἄρα ὁ λόγος ἐκεῖνος ὁ Φάσκων,

Ῥωμ. 12. 19. ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει
Κύριος. διδασκόμεθα γὰρ καὶ διὰ τούτων, καὶ
δι' ἐκείνων, μὴ ἀμυνέσθαι τὰς ἀδικήσας,
ἀλλὰ τὴν θείαν ψήφον προσκρίνειν, ὡς
μάλα τῶν ἀδικημένων προμηθευμένῳ, ὡ-
περ ἀμέλει καὶ τότε Μωϋσῆ σιγῶντος, τῇ
Μαριάμ τὴν λέπραν ἐπώφευκε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Δύο ταῦτα τῆς κατὰ
Μωσέως Οὐλαρίας τὰ ἐγκλήματα. πρῶ-
τον μὲν, ὅτι γυναικα, Φησί, τὴν Αἰθιο-
πίαν ἐλαβε· δεύτερον δὲ, τὸ εἰπεῖν· μὴ
» Μωϋσῆ μόνῳ ἐλάλησεν ὁ Θεός, ἔχι καὶ
» ἡμῖν ἐλάλησεν; εἰ μὴ γὰρ τῷ πρώτῳ,
παρὰνομίας ὑπομένει γραφίῳ· εἰ δὲ τῷ
δουτέρῳ, τὸ μὴ εἰς μεγάλους σφόδρα τε-
θεῖσθαι λέγεται, εἰ καὶ ἐτέροις λαλήσας
φαίνεται ὁ Θεός. ἐρῶμεν δὲ κατὰ τάξιν,
τῷ πρώτῳ κατηγορηματι τὸν πρῶτον ἀπο-
νέμοντες λόγον· ἔτις τε τὰ ἐκ τῶν τύπων
εἰς αὐτὸν μεταληψόμεθα τὸν Χριστόν. γυ-
ναῖκα τοίνυν ἠγάγετο καὶ πάλαι Μωσῆς
τὴν Μαδιανῆτιν, τὴν θυγατέρα Ἰσθῶρ.
Χρόνῳ δὲ ἤδη παρὶπτόσαντος ὁ μικρῶν,
τὴν Αἰθιοπίαν ἐπεγάμει, καὶ ἐλλογονῇ
καὶ μέλαιναν· καίτοι τῆ νόμος διαγέλλον-
τος μὴ χρῆσθαι τοῖς ἀλλοφύλοις ἐπιμίγνυ-
σθαι. ἐπὶ τέτοις ἀνομήσας (1) ὁ μέγας
ἐκρίνετο Μωϋσῆς ὑπὸ τοῦ Ἀαρὼν καὶ Μα-
ριάμ, ὁ νεοηκότων κατὰ τὸ εἶκος τὸ δι'
αὐτῶν, ὡς εἰς τύπῳ, καλῶς οἰκονομηθὲν
μυστήριον· ὅπερ ἤδη σαφές ὡς ἐνὶ καταστή-
σομεν, τῷ Χριστῷ καὶ νῦν τὸ Μωσέως πε-
ριτεθέντες πρόσωπον. νομοθέτης γὰρ ὁ
Χριστός, καὶ μεσίτης Θεὸς καὶ ἀνθρώπων,
ὡπερ ἐν τῷ ἀμέλει καὶ κεῖνος. εἰς δὲ γε τὸ
ἄξιμα τῆς Ἰσθῶν ἱεροσυνῆς Ἀαρὼν ληφ-
θῆσεται, καὶ ἀναπληρώσει τῆς συναγω-
γῆς τὸ πρόσωπον [ἡ] Μαριάμ· κατηγό-
ρησαν τοίνυν τῆ σωλήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
καὶ οἱ τῶν Ἰσθαίων πρεσβύτεροι, καὶ μετ'

Α ἐκείνων αὐτῇ ἡ συναγωγή, τὴν τῶν θείων
ἐνταλμάτων παράβασιν, λέγοντες· εἰ Ἰωάν. 9. 15.
» ὡς ἔτος παρὰ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ἔχ' ἂν
» ἔλυσεν τὸ σάββατον. διεπρόντο δὲ καὶ
κατ' ἕτερον τρόπον, ὅτι τὴν μὴ μέλαιναν
καὶ καλὴν, τῆς τῇ ἐξ ἑθῶν ἐκκλη-
σίαν ἐμνησθῆτο καὶ ἐπεγάμει τρόπον τινα
τῇ πρώτῃ, τῆς τῇ Ἰσραηλίδι, ἥτις
ὡς πάλιν ἡ συναγωγή.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΛΟΥΓΔΟΥΝΩΝ. Διὰ
Β τῆ γάμου Μωσέως ὁ τῆ Χριστοῦ νοητὸς γά-
μος ἐδείκνυτο, καὶ διὰ τῆς αἰθιοπικῆς
νύμφης ἡ ἐξ ἑθῶν ἐκκλησία ἐδήλῃτο. ὡς
οἱ καταλαλῶντες καὶ ἐνδιαβάλλοντες καὶ
διαμωκώμενοι, ἔχ' ἔσονται κατὰ τοῖς. λε-
πρήσας γὰρ, καὶ ἐξαφορισθήσονται τῆς
τῶν δικαίων παρεμβολῆς.

Β. Καὶ ἔπαν, μὴ Μωϋσῆ μόνῳ
ἐλάλησε Κύριος; ἔχι καὶ ἡμῖν ἐλά-
» λησε; καὶ ἤκουσε Κύριος.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐξ ἀλαζονείας ὁ λόγος,
καὶ διακένε Φυσήματος.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐννόει πάλιν τὸν
μὴ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, Φανερόν
τοῖς Ἰσθαίοις καθιστῶντα τῆ Θεοῦ καὶ πα-
τρός τὸν αὐτῷ καὶ μόνῳ Φυσικῶς ἐγνωσ-
» μένον σκοπὸν, καὶ λέγοντα· ἀπ' ἐμαυτοῦ Ἰωάν. 12. 49.
» ἐλάλῳ, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός-
» μοι ἐντολὴν δέδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλή-
Δ, σω. καὶ πάλιν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ, Ἰωάν. 14. 10.
» ἔχ' ἐστὶν ἐμὰ, ἀλλὰ τῆ πέμψαντός με. εἴτα
πρὸς τὸ πάλιν ἀποθρασυέσθαι μελε-
τῶντας τὰς ἀνόμους Γραμματεῖς καὶ
Φαρισαίους, καὶ ἐπὶ τῷ λαλήσαι πρὸς
τὰς πατέρας αὐτῶν τὸν Θεόν, ὁ μετρίως
ἀπαυθαδεύομενος, ταύτης ἕνεκα τῆς
αἰτίας ἀπειθεῖν ἡρημένους. λέγεται γὰρ,
» ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσῆς λελάληκεν ὁ Θεός Ἰωάν. 9. 29.
» τούτῳ, ὅτι οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ὁρᾷς ἔν,
Ε ὅπως διὰ τῆ λέγειν ἐξεπίσταται λαλήσαι
τὸν Θεόν Μωσῆ· μονονεχὶ γὰρ τὸ ἀρχαῖον
ἐκάνθ' ὡς φησὶ, καὶ σκληροτέροις ῥήμασι·
μὴ Χριστῷ μόνῳ λελάληκεν ὁ Θεός καὶ πα-
τήρ, καὶ ἔχι τοῖς ἡμετέροις πατράσιν;

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐκ ἐκ τῆς ἀκοῆς ἡ
γνώσις, ἀλλὰ πρὸ ταύτης. ἔδει δὲ ἀνθρω-
πίνῳ ἡ λέξις, ὡς ἀνθρώπος ἀκέσας
χαλεπώσαι.

Ζ γ. Καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς πρᾶϋς
σφόδρα παρὰ πάντας τὰς ἀνθρώπους
τὰς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ὁ ἄνθρωπος
» Μωϋσῆς πρᾶϋς σφόδρα. σιωπῇ γὰρ ἔφερε
τὴν αἰτίαν ἀπὸ πρᾶοτητος. καὶ ἀναγρά-
φει τὸ ἐγκώμιον ἑαυτοῦ, ὡπερ καὶ τὸ
αἰμάρτημα. Φιλαλήτης ὢν, καὶ μηδὲν ἀπο-
κρυπτόμενος, ὡπερ Δαβὶδ, καὶ πάντες οἱ
ἄλλοι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀλαζονείας, ὡς εἶο-
» καν, ἀφορμῇ τὴν Μωσέως ἐποιοῦντα πρᾶό-
τητα Μαριάμ τε καὶ Ἀαρὼν.

Δ. Καὶ

(1) Ὡς παρὰνομίας. ὁ Ἀλεξάν. κώδ. Ὡς παρὰνομίας. α' τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 380.

δ. Καὶ εἶπε Κύριος παραχρῆμα πρὸς Μωϋσῶν καὶ Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ, ἐξέλθετε ὑμεῖς οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Χαλεπαίνει Θεὸς, καὶ αὐτόκλητος ἐπὶ τὸ δικαίως ἀγανακτεῖν κατὰ τῶν ἐξυβρίσαν τετολμηκότων ἔρχεται, τὴν ἐπὶ τῷ γνησίῳ λειτουργίᾳ καταφρόνησιν, εἰς αὐτὸν οἰκείμενος.

ε. Καὶ ἐξῆλθον οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας. καὶ κατέβη Κύριος ἐν σύλῳ νεφέλης, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. καὶ ἐκλήθησαν Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ, καὶ ἐξῆλθον ἀμφοτέρωθεν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Χωρὶς Μωϋσέως καλῶνται ἐπιτιμητικῇ κλήσει, ἐπειδὴ καὶ λεπρῶσαι ἡ Μαριάμ ἔμελλε. τῷ δὲ Ἀαρὼν καὶ ἡ διὰ λόγον μέμψις ἤρκεσε, καὶ ἡ περὶ τῆς ἀδελφῆς λύπη. ἡ δὲ συγγνώμη καὶ ὡς ἀνδρὶ, μᾶλλον ἐνάγειν παρρησίαν ὀφείλοντι παρά τῷ ἀδελφῷ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὑπεμφαίνει πάλιν ὁ λόγος, ὅτι περὶ ἑσῶ κριτῆς ὁ Θεὸς τῶν καταλαλῶν τῶν σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατελόμενος πάντως ἐκ δίκης εἰς ὀργὴν τοῖς διαλοιδореῖσιν τετολμηκόσι καὶ φιλονεικῶσι πρὸς ἰσοτιμίαν αὐτῶν.

ς. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὰς, ἀκούσατε τῶν λόγων μου. εἰάν γένηται προφήτης Κυρίῳ, ἐν ὁράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι, καὶ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῷ.

ζ. Οὐχ ἔτις ὡς ὁ θεράπων μου Μωϋσῆς, ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστι. Στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ ἐν ἰδίᾳ, καὶ ἐν αἰνιγματίῳ, καὶ τὴν δόξαν Κυρίου εἶδε· καὶ διὰ τὴν ἐφοβήθητε καταλαλῆσαι κατὰ τῆς θεράποντός μου Μωϋσῆς;

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Μωϋσῆς τὸ ἐξαίρετον ἐν θεοπλῆϊς παρά τῆς ἄλλης διὰ τὴν τετήρηται, καὶ τὸ ἐξηλασμένως διώκεται τῶν τοιούτων ἐπακροῶσαι λόγων ἐπεμαρτυρήθη καλῶς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰσφέρει γε μὴν καὶ πολλὴν ὁ λόγος τὴν ἐπὶ Χριστῷ διαφορὰν, ὡς πρὸς ἅπαντας τὰς ἐτέρας. ἐν ὅλῳ γὰρ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστιν. ἡ ἐκὶ διὰ τῆς μερικῆς μὲν τινος καὶ συμμεμελημένη τῷ οἰκονομίᾳ ἐπιδεικνύει τὴν διὰ νόμον καὶ προφητῶν, γυνικῶν δὲ καὶ κατὰ τὴν διὰ Χριστοῦ;

θ. Καὶ ὀργὴ θυμῷ Κυρίου ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἀπῆλθε.

ι. Καὶ ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπὸ τῆς σκηνῆς· καὶ ἰδὲ Μαριάμ λεπρῶσα

ὡσεὶ χιών. καὶ ἐπέβλεψεν Ἀαρὼν πρὸς Μαριάμ, καὶ ἰδὲ λεπρῶσα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Λοιδορήσασα Μαριάμ τὸν Μωσέα, ἐλεπρώθη, ἔξω τῆς παρεμβολῆς γενομένη, ἐπὶ ἡμέρας καθίσασα. τὸ δὲ γέγονε πρὸς τιμὴν Μωσέως, καὶ φόβον τῆς λαοῦ. εἰ γὰρ τῆς ἀδελφῆς ἐκ ἐφείδετο, ὅδε ἐτέρω. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Συγκατηγορήσας τῇ Μαρίᾳ ὅτι λεπρῶται χρησίμως ὁ Ἀαρὼν, καίτοι τὴν ἴσιν ἐποφλήσας δίκην. ἐπειδὴ γὰρ τιμὴ παρά Θεῷ, καὶ μέγα τῆς ἱερωσύνης τὸ χρῆμα, ταύτητοι τὸ ἐν λέπρᾳ φαίνεσθαι διαφυγόν, λύπη μᾶλλον τῇ ὑπὲρ τῆς τῆτο παιδείας ἐκολάζετο.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καταβεβηκὼς ὁ Κύριος ἐν σύλῳ νεφέλης, ὡς νεφέλη πάλιν ἀποφοιτᾷ, κατὰ τὸν ἐν γραμμασι τύπον. ἐπειδὴ δὲ τῆς Ἰσραὴλίων σιναγωγῆς εἰκότως ἀπειροσφίζετο, ἀκάθαρτος ἀνεδείχθη παραχρῆμα· καὶ ἀκάθαρτος ἐχάπλως, ἀλλ' εἰς ἀκρότητα δραμεῖσα τῆς πάθους. τὸ γὰρ σφόδρα καταλούκαίνεσθαι τὸν λεπρῶντα λέγειν, τῆς νόσου τὴν ἐπίτασιν ἔχει. τί δ' ἂν γένοιτο χιόνος τὸ λευκότερον;

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Διὰ τὴν κοινὴν μὲν κατελάλησαν Μωϋσέως Μαριάμ καὶ Ἀαρὼν, μόνῃ δὲ ἐκείνη τιμωρεῖται; Μὴ ποτε ἐν ἡ Μαριάμ καταρξαμένη τῆς καταλαλῆς, καὶ τὸν Ἀαρὼν σινωφελκυσάτο; διόπερ δίδωσι δίκην, ἥτις ἤρκει τῷ Ἀαρὼν εἰς σωφρονισμόν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί δή ποτε τῶν δύο λοιδορησάντων, ἐκείνη δίκας ἔτισε μόνῃ; Πρῶτον ἐπειδὴ μείζον. ἢ τῆς γυναικὸς τὸ πλημμέλημα· τῷ ἄρρενι γὰρ καὶ ἡ φύσις καὶ ὁ νόμος ὑποτάττει τὸ θῆλυ· ἔπειτα αἰχέτινα μετρίαν συγγνώμην ὁ Ἀαρὼν, ὡς τῷ χρόνῳ πρεσβύτερος, καὶ ὡς ἀρχιερωσύνης ἡξιώμενος. πρὸς δὲ τούτοις, ἐπειδὴ ἀκάθαρτος ὁ λεπρὸς ἐδόκει εἶναι κατὰ τὸν νόμον, ὅτι καὶ κρηπίς τῶν ἱερέων ἢ ὁ Ἀαρὼν, ἵνα μὴ εἰς ἅπαν διαβῇ τὸ γένος, τὸ ὄνειδος, τὴν ἴσιν ἐκ ἐπηγάγει αὐτῷ τιμωρίαν. ἀλλὰ διὰ τῆς ἀδελφῆς ἐφόβησαν ὅμως καὶ ἐπαίδουσιν. ἔτω γὰρ αὐτὸν τὸ πάθος ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ὅτι πρὸ τῆς τῆτο δεξαμενῆς αὐτὸς τὸν ἡδίκημένον ἰκέλευσε λύσαι τῇ πρεσβείᾳ τὴν συμφορὰν. ὁ δὲ ἐκ ἡμέλησεν, ἀλλ' αὐτίκα τὴν ἱκετηρίαν προσέτινε.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Διὰ τὴν Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ κατηγορησάντων Μωσέως, ἡ Μαριάμ μόνῃ ἐπετιμήθη; Γράφω μὲν καὶ ὅτι ἤκουσα παρά τινος σοφῆ, ὑποτάξω δὲ καὶ τὸ ἐμαυτῷ νενοημένον, ἵν' αὐτὸς δοκιμασθεῖς τὸ ἀληθέστερον. ἔφη μὲν ἐν ἐκείνῳ, ὅτι ἐπειδὴ ἀρχὴ ἱερωσύνης ἢ, ἐκ ἡδῆλσον ὁ Θεὸς ὑβρίσαι τὸ προδίκιον, ἵνα μὴ καὶ τὸ τέλος γένηται ἐπονείδισον. ἐγὼ δὲ ὅτι ἀνατρέπαι τῆτο, ἔτ' ἐγκρίταιν ἔχω.

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ἐκ εὐρηται.

ἐκ ἀνατρέπω μὲν, ἐπειδὴ ἐδὸν ἔτε τὴν ἀρετὴν, ἔτε τὴν ὑσέβειαν παραβλάπτει· ἐκ ἐγκρίνω δὲ, ἐπειδὴ πρὸ τῆς Ἀαρὼν ἱερωσύῃ ὡς θειότερα καὶ ἀνάμακλος, ἢ τῆς Μελεχισεδέκ· καὶ ὅτι ἐκ κατὰ ἀδέκασον κριτῶν, διὰ τὸ ἀξίωμα τῆς πλάσαντος, τὸ δικαίον παριδεῖν, ἀλλ' ἐκείνο μᾶλλον Φημι· ὅτι ἐπειδὴ ἡ Γραφὴ ἐν τῇ κατηγορίᾳ, τὴν Μαριάμ προέταξε τ' ἀνδρὸς καὶ ἀρχιερέως, οἶμαι, τὸ σπέρμα αὐτῶν δεδοκέναι, καὶ κείνον ἐπηκολυβήσασθαι. ὁ δὲ τὸ σπέρμα παραχρῶν, τῶν Φυῶν δηλονότι αἴτιος. διὸ καὶ πάντων χροὸν μοχοποιησάντων ἐν τῇ ἐρήμῳ, τινὲς μὲν ἔδοσαν δίκην, οἱ κατάρξαντες ἴσως τῆς πλάσματος· τινὲς δὲ σιωπῶντες ἴσως τῆς παραλογισμὸν καὶ ἀπάτῃ ἀκολυβήσαντες ἐκείνοις. ἔγὰρ τὸ γεγεννημένον τοσῶτον, ὅσον ἡ γνώμη μεθ' ἧς γένηται, βασανίζεται. χωρεῖ γὰρ ὁ κριτὴς καὶ μέχρις ἐννοιῶν. οἶμαι ἔν, ὅτι τὸ προτετάχθαι μὲν τὴν Μαρίαν, ὑποτετάχθαι δὲ τὸν ἀρχιερέα, ἐν τοῖς ἄλλοις προταγέντος μὲν τ' ἀνδρὸς, ὑποτεταγμένης δὲ τῆς γυναικὸς, ἐκ κατὰ παραύξησιν γέγονεν, ἀλλὰ κατ' αἰτιολογίαν. ἄλλον γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τὸ γυναικεῖον γένος καὶ περιεργον. διὸ καὶ δίκας ἀπητήθη. ἐπεὶ ἐκ αὐτῶν ἐν τοῖς ἄλλοις ἀπασὶ προτάξας τὸν Ἀαρὼν, ἐνταῦθα αὐτὸν ὑπέταξεν, εἰ μὴ αἰτιολογήσας ἠθέλησεν.

*** ΕΦΡΑΙΜ. Δι' ἓνα λόγον, ὃν εἶπε πρὸς αὐτὸν, ἐλεπρώθη σύμπασα. εἰ δὲ ἄνθρωπον ἅγιον τοσαύτη ἐκδίκησις, πόση τις ἐρῶνα γένηται διὰ Θεὸν αἰώνιον;

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ ἡ Μαριάμ προφῆτις ἔσα, δίκην δέδωκε τῆς γλωσσαλγίας, τί; ἢ λίκον ἄρα τὸ εἶδος τῆς τιμωρίας τοῖς ἀδιαφόρως κεχρημένοις τῇ βλασφημίᾳ; καὶ τὸ ὃν λαλησάσης τῆς Μαρίας, ἀπεδοκιμάθη ἡ ἀλήθεια, διότι μετὰ κακηγορίας ἔφρασεν. ὡσαύτως ἐὰν χρησιμαί τις δίκαιος τῇ κακηγορίᾳ, ἢ δικαιοσύνη αὐτῆς ἀνομίας μεσῇ. ἢ γὰρ ἔλεγον δικαίως, ἢ μὴ λάθρα κατηγορήσης. ἢ ἐπιτίμησον μετὰ παρρησίας, ἢ μὴ συσκοπᾷς ἐν τῷ λανθάνοντι. ἐξεδενεῖται γὰρ ἡ δικαιοσύνη, ὅταν συγκεκέρασαι αὐτῇ ἢ τῆς δολιότητος φανυλότης.

ια. Καὶ εἶπεν Ἀαρὼν πρὸς Μωϋσῶν, δέομαι κύριε· μὴ σιωπήσῃς ἡμῖν ἁμαρτία, (1) διότι ἠγνοήσαμεν καθεὶς ἡμάρτομεν.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ γὰρ μὲν ὄντες ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ τῇ κατὰ σάρκα χέσει τῆς Ἰσραὴλ σιναγωγῆς ἐκ ὄντες ἀλλότριαι, μυσηρίων δὲ τῶν τῆς Σωτῆρος ἡμῶν ἀποδεδειγμένοι ταμίαι, τὰς ὑπὲρ τῶν ἐξ ἀγνοίας ἡμαρτηκότων ἀναφέρειν ἐμελλον προσδοχὰς, καὶ τοὶ συμπλάσαντες ἐν ἀρχῇ. μὴ σιωπήσῃς δὲ τῇ τῆς πατρὸς ὁργῇ παρακαλᾷ Χριστόν. ὅπερ ἐποίησε λέγων ὁ Παῦ-

Α, λος· ἀδελφοί, ἢ μὲν ὑδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας; καὶ ἢ δέησις πρὸς τὸν Θεόν, ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ἀλλ' ὡς τὸ λέγων, καὶ οἰκονόμος μυσηρίων Θεὸς, καὶ ἱερογὸς τῆς θείας κηρύγματος. ὅπερ ὡς τότε καὶ Ἀαρὼν.

ιβ. Μὴ γένηται ὡς εἰς ἴσον θανάτω, ὡς εἰς ἐκτερωμα ἐκπορδύμενον ἐκ μητρὸς μητρὸς, καὶ κατεσθίει τὸ ἡμῖν συ τῆς σαρκὸς αὐτῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὅς γὰρ ἂν ἐκ σπλάγχνης τῆς αὐτῆς μητρὸς διαφθαρῇ, ἡμῖν τῆς σαρκὸς τῆς ἐτέρας ἐστὶ.

ιγ. Καὶ ἐβόησε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον, λέγων, ὁ Θεὸς δέομαί σε· ἵασαι αὐτῶν.

*** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Θαυμάζειν ἄξιον τῆς ἀνεξικακίας τὸν Μωϋσέα, ὅτι τῆς Θεῆς τῶν ἄλλων βασκανίαν τῆς γυναικὸς κολάζοντος, ἰχυροτέραν τὴν φύσιν τῆς ὁργῆς ποιησάμενος, τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀδελφῆς ἰλεῶσατο.

ιδ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν, εἰ ὁ πατήρ αὐτῆς πλύων ἐνέπλυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ἐκ ἐντραπήσεται ἐπὶ ἡμέρας; ἀφοριδῆται ἐπὶ ἡμέρας ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἶτα ὁ Φιλάνθρωπος Κύριος ἐδίδαξεν, ὡς ἐδικαστικῶς αὐτῶν, ἀλλὰ πατρικῶς ἐπαίδευσεν. ἔφη γὰρ, εἰ ὁ πατήρ αὐτῆς ἐμπλύων ἐνέπλυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ἐκ ἐντραπήσεται; ἐπὶ ἡμέρας ἀφοριδῆσεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται. σιώεζοκλα καὶ τιμὴ τῇ ἀτιμίᾳ. ἐκ ἀπῆρε γὰρ ὁ λαὸς, ἕως ἐκ ἀπηλλάγη τῆς πάθους.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ταχέως μὲν εἰς τὸ ἐλεῖν, καὶ τρόπον τινα πρὸς τὸ παρακαλεῖν ἑαυτῶν ἢ θεία φύσις. τῷ δὲ πλήθει πολλὰς, ἢ τῷ μεγέθει τῶν ἡμετέρων πλαιομάτων ἀποτραχίωται, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἐνόχοις Φιλάνθρωπίαν ἀναδύεται.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σημαίνει δὲ καὶ κείνο, κατὰ γὰρ τὸν ἡμέτερον νόον, ὅτι πολλὴ μὲν ὀγίων πρεσβεία ἀναβέβηκε πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς Ἰσραὴλ· ἐκ ἐνδεχομένης δὲ τῆς μὴ κολαδῆσθαι πρέπειν αὐτὸν, ἐκ ἐπὶ τοῖς τυχεῖσι κατεγνωσμένων, δοῦτερον ἐτίθει τῆς δίκης τὸν ἔλεον.

ιε. Καὶ ἀφωρίσθη Μαριάμ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐπὶ ἡμέρας, καὶ ὁ λαὸς ἐκ ἐξῆρεν ἕως ἐκαθάρισθη Μαριάμ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐμνε δὲ ἡ σκληρὴ ἐπὶ ἡμέρας ἐπὶ τὸν τόπον εἰς τιμὴν Μαρίας, ἵνα μὴ τοιαύτη ἔσα ἀκολυβῇ.

LIII 2

ΚΥΡΙΛ·

(1) Ἀμαρτίαν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Κύριλ. ἐν τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 385.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεκα τῆς ἄλλης πληθύνος ἀπειροσφίζοντο. καὶ δὴ ἀνέεσαν εὖ μάλα κατασκευάσμενοι, πότερόν ποτε πίων ἢ λεπλόγεως ἢ χώρα, εὐβοτός τε καὶ ἀγαθή καὶ γονιμωτάτη, ἢ γῆν' ξηρά τε καὶ ἀκαρπός· ἢ ξύλων τροφὸς ἡμέρων, ἢ καρπῶν ὠραίων λαχέσθαι γίνεσιν, εἰ μὴ ἀμελέτητον ἔχει τὸ λήιον διώσασθαι κομᾶν. καὶ πρὸς τέτοις ἔτι, τίνας αὖ εἰν οἱ κάτοικοι, πότερόν ποτε δεινοὶ πρὸς ἀλλήλῳ, καὶ ἀκαταγώνιστοι τὰ πολέμικα, καὶ ἔ τοῖς τυχεῖσιν ὀβριότητοι, ἢ γῆν' τοῖς ἀνδρίζεσθαι μεμελετηκόσιν ὀκλῶς ἀλώσιμοι. ὅσαι δὲ δὴ αὖ καὶ τίνες αἱ πόλεις, ἄρα ψιλαὶ καὶ ἀτείχιστοι, ἢ γῆν' ἀριστὰ πεφυργωμέναι. προσετίθει δὲ ὁ Μωϋσῆς, ὅτι καὶ αὐτῶν δεήσει τῶν καρπῶν ἀποδρεψαμένοις οἰοῦναι πρὸς ἀπόδειξιν, ἐπαυήκειν αὐτάς. ἀναβεβηκότες δὴ ἔν ἀποφαίνεσθαι ἡπαίγοντο τὸ κεκελεύσμενον.

λγ. Καὶ ἀνέβησαν κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ ἦλθον ἕως Χεβρων, καὶ ἐκεῖ Ἀχιμαὴν, καὶ ἐκεῖ Σεσεί, καὶ Θαλαμί, γενεὰ Ἐνάκ. καὶ Χεβρων ἐπὶ ἑπτὰ ἔτεσιν ὠκοδομήθη πρὸ τῆς Τάνιν Αἰγύπτου.

λδ. Καὶ ἦλθον ἕως Φάραγος βότρυος, καὶ κατεσκέψαντο αὐτῷ· καὶ ἔκοψαν ἐκεῖθεν κληῖμα, καὶ βότρυον σαφυλῆς ἓνα ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἤρον αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦσι, καὶ ἀπὸ τῶν ῥοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν σύκων.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιτηδεία ὄντος καιρῷ, κατεσκέπλοντό τε τὴν γῆν, καὶ δὴ καὶ βότρυον ἐπαναδέμενοι, χρημάτων παραδόξον καὶ ἀσιγήτους, ἀληθεῖς θαυμάτε, καὶ ἅμα παρήσαν ἀζήμιοι, καὶ ἐπανῆκον ἐπὶ Μωσέα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Δαῖγμα τῆς ἐκεῖθεν τρυφῆς ὁ Μωϋσῆς τὸν βότρυον ἐποιεῖτο, τὸν ἐπ' ἀναφορέων παρὰ τῆς Ἰησὲ κομιζόμενον. Ἰησὲν δὲ πάντως ἀκέρων [περὶ τῆς γῆς ἐκείνης μιλῶντα.] καὶ βότρυον ξύλων ἀπαιωρόμενον, νοεῖς πρὸς τι κακῆϊνος βλέπων, ἀσφαλῆς τῷ ταῖς ἐλπίσι. βότρυς γὰρ ἐπὶ ξύλῳ κρεμάμενος, αὐτὸς ὁ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐπὶ ξύλῳ δι' ἡμᾶς κρεμαδείς, καὶ τὸ αἶμα πότον τοῖς πιστεύουσιν γίνεται. αἶμα γὰρ φησι σαφυ-

λῆς ἐπινον οἶνον, δι' ὃ τὸ σωτήριον πάθος καταμιλῶνται.

μ. Καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπωνόμασαν Φάραγα βότρυος, διὰ τὸν βότρυον, ὃν ἔκοψαν ἐκεῖθεν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Καὶ ἐπέσρεψαν ἐκεῖθεν κατασκευάσμενοι τὴν γῆν μετὰ τεσσαμβ. ράκοντα ἡμέρας. Καὶ πορεύθεντες

Α εἰσῆλθον πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν καὶ πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραήλ, εἰς τὴν ἔρημον Φαράν Κάδης· καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς ῥῆμα καὶ πάσῃ τῇ συναγωγῇ, καὶ ἔδειξαν τὸν μυ. καρπὸν τῆς γῆς, καὶ διηγήσαντο αὐτῷ, καὶ εἶπαν, ἦλθομεν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν ἀπέσταλας ἡμᾶς, γῆν ῥέεσαν γάλα καὶ μέλι· καὶ ἔστος ὁ καρπὸς αὐτῆς.

Β μδ. Ἀλλ' ἢ ὅτι θρασὺ τὸ ἔθνος τὸ κατοικῶν τὴν γῆν, καὶ αἱ πόλεις ὀχυραὶ τετειχισμέναι μεγάλα σφόδρα. καὶ τὴν γενεὰν Ἐνάκ ἐωράκαμεν ἐκεῖ.

Γ ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνα λέγει γενεὰν Ἐνάκ; Ὀνομάζομενος ἔστος ἡ καὶ πολυθρύλητος, ὡς εἶκος, διὰ τὸ τῷ σώματος μέγεθος. καὶ τὸ γένος δὲ πάντως ἐώκει τῷ πρωτογόνῳ.

με. Καὶ Ἀμαλὴν κατοικῶν ἐν τῇ γῇ τῇ πρὸς νότον· καὶ ὁ Χετταῖος, καὶ ὁ Εὐαῖος, καὶ ὁ Ἰεβουσαῖος, καὶ ὁ Ἀμορραῖος κατοικῶν ἐν τῇ ὀρεινῇ· καὶ ὁ Χαναναῖος κατοικῶν παρὰ θάλασσαν, καὶ παρὰ τὸν Ἰορδάνην ποτα-

μς. μόν. Καὶ κατεσιώπησε Χάλεβ τὸν λαὸν πρὸς Μωϋσῆν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἔχι, ἀλλὰ ἀναβάντες ἀναβησόμεθα, καὶ κατακληρονομήσομεν αὐτῷ, ὅτι δυνατοὶ διωησόμεθα πρὸς αὐτάς.

μζ. Καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ συναναβάντες μετ' αὐτῶν, εἶπαν, ὅτι καὶ μὴ διωησόμεθα ἀναβῶντες πρὸς τὸ ἔθνος, ὅτι ἰχυρότερον ἡμῶν ἐστὶ μάλλον.

Ε μη. Καὶ ἐξώεγκαν ἕκασιν τῆς γῆς ἡνι κατεσκέψαντο αὐτῷ πρὸς τὰς ὑψὺς Ἰσραήλ, λέγοντες, τὴν γῆν ἡνι παρήλθομεν αὐτῷ κατασκέψασθαι, γῆ κατέσθρα τὰς κατοικῶντας ἐπ' αὐτῆς ἐσί· καὶ ὁ λαὸς ὃν ἐωράκαμεν ἐπ' αὐτῇ, ἄνδρες ὑπερμήκεις.

Ζ Ἐκασιν. τὸ Σαμαρειτικόν, ὄνειδος κατὰ τῆς γῆς, κατάκρισιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἱ τὴν γῆν ψέγοντες, ψεύσω τὸν Θεὸν κατ' αὐτὰς ἀσεβῶς ἔδειξαν, ἐπαινῶντα τὴν Παλαιστίνην.

μθ. Καὶ ἐκεῖ ἐωράκαμεν τὰς γίγαντας, καὶ ἤμεν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ αἰκίδες· ἀλλὰ καὶ ἔσως ἤμεν ἐνώπιον αὐτῶν.

Κ Ε Φ. Ι Γ. (1)

α. **Κ**αὶ ἀναλαβῶσα πᾶσα ἡ συναγωγὴ, ἔδωκε Φωνῶν· καὶ ἔκλαιεν ὁ λαὸς ὅλῳ τῷ β. νύκτα ἐκένῳ. Καὶ διεγόγγυζον ἐπὶ Μωϋσῶν καὶ Ἀαρὼν πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ· καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸς πᾶσα ἡ γ. συναγωγὴ, Ὁ Φελον ἀπεθάνομεν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ἢ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, εἰ ἀπεθάνομεν. καὶ ἵνα τί Κύριος εἰσάγει ἡμᾶς εἰς τὴν γῆν ταύτην πεσεῖν ἐν πολέμῳ; αἱ γυναῖκες ἡμῶν καὶ τὰ παῖδιά ἡμῶν ἔσονται εἰς διαρπαγῶν. νῦν δὲ βέλτιον ἡμῖν ἐστὶν ἀποστραφῆναι εἰς Αἴγυπτον.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ἡ πολλή τε καὶ ἀγελαία πληθὺς, οὗτος εἰς λήθῃ ὑπνεχθεῖσα Θεῷ, καὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ σημείων ἀμνημονήσασα, πολὺ τὸ δαῖμα νοσεῖ, ὁκνεῖ πρὸς τὴν μάχην, ἀπέφλυε τὴν ἀντίστασιν, ἐρᾷ δὲ ἐκ ἐτι τῶν ἐπηγελημένων. καὶ τὴν τῷ βοηθῆντος διανοεῖτο χεῖρα τὴν παναλκῆτε καὶ ἀμαχον, κατοιμῶζει δὲ μεираκιωδῶς, καὶ αὐτίκα δὴ μάλα γυναῖοις τε ὁμᾷ καὶ Φιλτάτοις τῶν πολεμίων ξίφεσι δαπανηθῆσθαι προσδοκᾷ. καὶ δὴ καὶ Φάναυ τετολμήκασιν, ὡς ὡς ἀμείνων θητεία αὐτοῖς ἢ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὸ τῆς δαλείας ἀχθος δύφορητότερον. ὑπονοσῆσαί τε ὅτι δεήσει πρὸς Αἰγυπτίους δακρυζέροντες ἔφασκον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Οἱ ἐξ Ἰσραὴλ γυναῖων τε πέρι καὶ τέκνων ἄνω τε καὶ κάτω λέγασιν (2) ταῖς τῶν ἀπολέκων Φωναῖς εἰς τοσῶτον δαλείας τε καὶ ἀθλιότητος κατενηνεγμένοι.] ἐννοεῖ δέ μοι καὶ τὸς ἐν καιρῷ τῆς ἐπιδημίας τῶ πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστὸ ταῖς τῶν ἡγεμένων Φωναῖς ζήμιαις τὴν πίσιν.

δ. Καὶ εἶπαν ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, δώμεν ἀρχηγόν, καὶ ἀποστρέψωμεν εἰς Αἴγυπτον.

ε. Καὶ ἔπεσον Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐναντίον πάσης συναγωγῆς υἱῶν Ἰσραὴλ.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν πεσόντες ἐπὶ τὴν γῆν, τὸν Θεὸν ἐκέττον, ἔχ ὑπὲρ τῆς ἐαυτῶν σωτηρίας, ἀλλ' ὅπως τῆς ἀμαθίας παύσῃ τὸ πλῆθος, καὶ καταστήσῃ τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὑπὸ τῆς ἀμηχανίας τῶ παρασάντος αὐτοῖς πάθους τεταραγμένῳ.

ζ. Ἰησοῦς δὲ ὁ τῷ Ναυῇ, καὶ Χάλεβ ὁ τῷ Ἰεφοννῇ τῶν κατασκευασμένων τὴν γῆν, διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, Καὶ εἶπαν πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραὴλ, λέγοντες, ἢ

γῆν κατεσκευάμεθα αὐτῇ, ἀγαθή ἐστι σφόδρα σφόδρα. Εἰ αἰρετίζει ἡμᾶς Κύριος, εἰσάξει ἡμᾶς εἰς τὴν γῆν ταύτην, καὶ δώσει αὐτῇ ἡμῖν· γῆ ἣτις ἐστὶ ῥέεσα γάλα καὶ μέλι. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Κυρίου μὴ ἀποσάταί γίνεσθε. ὑμεῖς δὲ μὴ φοβηθῆτε τὸν λαὸν τῆς γῆς, ὅτι κατάβρωμα ὑμῖν ἐστὶν· ἀφῆκε γὰρ ὁ καιρὸς ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ Κύριος ἐν ἡμῖν· μὴ φοβηθῆτε αὐτούς.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Χάλεβ καὶ Ἰησοῦς ἔφασκον ἐναργῶς, ὡς [ἀγαθή τε] καὶ πίων ἢ γῆ. καὶ εἰ αἰρετίζει ἡμᾶς Κύριος, εἰσάξει ἡμᾶς ἐπ' αὐτῇ. περιέσονται δὲ ὅτι τῶν κατωκήκωτων, Θεῷ προαπίζοντος, διβεβαιῶντο πάλιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τοιγάρτοι καὶ ἡ πολλὴ τῶν Ἰσραῖων πληθὺς ἀπώλιδε μὲν τῆς ἐπαγγελίας, ἀμέτοχος δὲ τῆς διὰ Χριστὸ χάριτος γέγονε, πλὴν σέσωσαι τὸ κατάλειμμα, καὶ ὁ δὲ Χριστὸς. τύπος δ' αὖν εἴη καὶ τῷ σαφὲς Χάλεβ [ὡς Ἰεφοννῇ,] καὶ Ἰησοῦς. διερμυδύεται δὲ Χάλεβ, πᾶσα καρδιά· Ἰεφοννῇ δὲ, ἐπιστροφή. ἔκιν οἱ τελείαν μὲν ἔχοντες μετὰ Θεῷ τὴν καρδίαν, υἱοὶ τῆς ἐπιστροφῆς, σωόντος αὐτοῖς τῷ Ἰησοῦ. εἰς δ' αὖν οἱ πεπισδυκότες, καὶ ὡς ἐν ἀπαρχῇ νοῦμενοι τοῖς ἀγίοις Ἀποστόλοις, [οἱ κεκλήκασιν τὸν Ἰσραὴλ καὶ ἐν αὐτοῖς αὖν νοοῖτο τὸ κατάλειμμα.]

ι. Καὶ εἶπε πᾶσα ἡ συναγωγὴ λιθοβολῆσαι αὐτούς ἐν λίθοις. καὶ ἡ δόξα Κυρίου ὥφθη ἐν τῇ νεφέλῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῷ μαρτυρίῳ ἐν πᾶσι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Παραθῆγοντας πρὸς ἀνδρείαν τὸς ἀμφὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ χεῖν καταπασομένους καταλιθῆν ἐπεχείρουν. [ἡκόντων δὲ ἤδη πρὸς τῷ λοιπὸν ἀθλιότητος τῶν πραγμάτων, ὥφθη, φησὶ, δόξα Κυρίου· ἐν νεφέλῃ ἐπὶ τὴν σκηνὴν τῷ μαρτυρίῳ ἐν πᾶσι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.]

ια. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν, ἕως τίνος παροξύνει με ὁ λαὸς ὅτος (3) ἐν πᾶσι τοῖς σημείοις, οἷς ἐποίησα ἐν αὐτοῖς;

ιβ. Πατάξω αὐτούς θανάτῳ, καὶ ἀπολῶ αὐτούς· καὶ ποιήσω σε καὶ τὸν οἶκόν σου πατρός σου ἔθνος μέγα, καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τὸτο.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς μοχοποιίας.

ιγ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον, καὶ ἀνέσεται Αἴγυπτος, ὅτι ἀνήγαγες

(1) 14. ἐστὶν ἐν ταῖς ἐρημ. ἐκδόσ.

(2) Ἀντιλέγουσιν ὁ Λατῖν. μεταφράζει. καὶ ὅπως ἀναγνώσ.

(3) Καὶ ἕως τίνος ἐ πισθούσιν μοι. αὐτ.

γες τὸν λαὸν τῷτον ἐν τῇ ἰχϋί σου ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ κατὸ κέντρος ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἀκηκόασιν, ὅτι σὺ Κύριος ἐν τῷ λαῷ τῷτῳ, ὅσις ὀφθαλμοῖς κατ' ὀφθαλμοὺς σὺ ὀπλάζη Κύριε, καὶ ἡ νεφέλη σου ἐφύσηκεν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐν σύλῳ νεφέλης σὺ πορεύῃ πρότερος αὐτῶν τῷ ἡμέραν, καὶ ἐν σύλῳ πυρὸς τῷ νύκτα.

ΤΟΤ ΝΤΣΣΗΣ. Σοφὸς ὁ λόγος. ἅψων ἔδωκεν ἤδη ὁ Θεὸς, ἐπιζητεῖ τῷ πληρῶσιν τῷ ἑαυτῷ πρέπσαν, εἰ καὶ μὴ τῷ λαῷ κατ' ἀξίαν. πρέπει γὰρ τῷ Θεῷ ἐπιτελεῖν ἃ ἐπήγγελται, καὶ ὡς ἀρχὰς δέδωκεν. ἐπηγγείλατο δὲ τῷ καθέξιν τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ ταύτης ἐξήγαγε. (1)

15. Καὶ ἐνλήψεις τὸν λαὸν τῷτον ὥσπερ ἄνθρωπον ἓνα, καὶ ἐρᾷσι τὰ ἔθνη ὅσοι ἀκηκόασιν τὸ ὄνομά σου, λέγοντες, Παρὰ τὸ μὴ διωχθῆναι Κύριον εἰσαγαγεῖν αὐτὰς εἰς τῷ γλῶσσῳ ὡμότεν αὐτοῖς, κατέστρωσεν αὐτὰς ἐν τῇ ἐρήμῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡσανεῖ ἔλεγε τῆς σῆς, ὡς δέσποτα, δόξης μελησάτω σοι, καὶ μὴ ὡς τοῖς ἔθνεσι κατὰ σὲ βλάσφημον ἀγέρας φωνῶν, ὡς ἀδελφίσαντος τελείαν δουρῆσαν ποιῆσαι τοῖς τῇ σῇ λελυτρωμένοις χαρὶ.

16. Καὶ νῦν ὑψώθητω ἡ ἰχϋς σου Κύριε, ὃν τρόπον εἶπας, λέγων, Κύριος μακρόθυμος, καὶ πολυέλεος, καὶ ἀληθινός, ἀφαιρῶν ἀνομίας καὶ ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας, καὶ καθαρισμῷ καὶ καθαρῇ τὸν ἔνοχον, ἀποδίδως ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀπερ ἀκήκοι ἐπιφανεία Θεῷ, ἐξ αὐτῶν εἰσαγῶν οἰκῶς τῷ δέησιν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὑπομνήσκει καὶ ὡς Θεὸς παρέδωκε περὶ ἑαυτῆς ἐν Σινᾷ, ὡς ἐλεήμων καὶ δίκαιος. εἰς μὲν τὸ ἔλεος, καὶ καὶ δέτα, λέγων, ὃν τρόπον εἶπας, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς δὲ τὸ δίκαιος, ὅδε τῷτο γὰρ ἀναίνεται, καὶ καθαρῇ καὶ καθαρῇ τὸν ἔνοχον, καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ πάλιν εἰς τὸν ἔλεον τὸ, ἡ ἀδελφίτη δὲ τῇ ἀνομίᾳ τῆ λαῷ τῷτῳ, καὶ ἵνα περ ἡλεως αὐτοῖς ἐγείναι ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως τῆ νῦν. καὶ λόγῳ μαθὼν ἄρα, καὶ ἔργῳ περὶ αὐτῶν, ὡς ἐλεήμων, δι' ἀμφοτέρων αἰτεῖται τὸν ἔλεον. τὸ δὲ περὶ τῆς κρίσεως ἐν ὑποθέσει διττόν. ἢ ἁφισιν αἰτῶν, διὰ τὸ, ἀφαιρῶν ἀνομίας καὶ ἀδικίας, ἢ ὑπερθέσιν, ὡς ἐπὶ αὐτῶν ἀνθρώπων τῶ ὅλῳ.

4. Βασιλ. 19. γένος. καὶ Ἐζεχίας γὰρ ἔφη, γενέσθω δὲ ἐν ἡμέραις μου. ἢ μὲν γὰρ ἐν τέλει κρίσις μετὰ τὰς πράξεις, ἀνυπερ-

θετος· νῦν δὲ καὶ μετὰ τῶν πράξεων ὑπερθέσις εἰς ἐπιστροφὴν, ἥτις εἰ μὴ γένοιτο, καὶ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν μετ' αὐτὰς ἡ τιμωρία, ὡς αὐτὰς ὄντας, εἰ μὴ ἐπιστρέφοιεν· καὶ πρὸς φόβον ἑτέρων αἰεὶ εἰς ἑτέρας ἀπότομοι τιμωρίας, ὡς καὶ ἡ Καὶν, καὶ ἐπὶ γίγαντας καὶ τὰς σὺ αὐτοῖς. ἔτοι ἐν ἔνοχοι, ὅς (2) καθαρῇ, οἱ κατάρχοντες κακῶς, οἱ ἐπὶ πληρώσει τῶν ἁμαρτιῶν, οἱ Χαναναῖοι καὶ Ἀμορραῖοι.

Β. ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Δυσωπεῖν ἐδόκει καὶ διὰ τῶν αὐτῶν, καὶ μονονεχί πρὸς ὑπομνησιν ἄγειν ὡς αὐτὸς ἐφθέγγετο, ὅτε τῆς ἐκείνης αὐτῷ χρηστότητος ἐποιεῖτο τῷ παρρησίαν. ὅπως γὰρ αὐτὸς ἐστὶ μακρόθυμος, καὶ πολυέλεος. καὶ ὅτι πέφυκεν ἀνομίας καὶ ἁμαρτίας ἀναιρεῖν, ἐν τῷτοῖς εὖ μάλα διαγνωθήσεται, ἐν οἷς μάλιστα δοκεῖ τις εἶναι πικρός. τίνα τοίνυν προσήκει νοῆσαι τρόπον τὰ εἰρημνία παρὰ Θεῷ, λοιπὸν οἶμαι πρέπειν εἰπεῖν. Κύριος, φησὶ, μακρόθυμος, καὶ πολυέλεος, ἀφαιρῶν ἀνομίας καὶ ἁμαρτίας· εἴτα τὸ τῶν κείμενον ἐφεξῆς ὡς ἐρωτήσῃ μετ' ὑποσημῆς ἀναγνωσόμεθα, καὶ καθαρῇ καὶ καθαρῇ τὸν ἔνοχον; ἵνα τί τοῖτον ἐννοήσῃς; ὁ μακρόθυμος, φησὶ, καὶ πολυέλεος Θεός, ὁ ἀφαιρῶν ἀνομίας καὶ ἁμαρτίας, ἐκ ἂν καθαρῇ καθαρῇ τὸν ἔνοχον; ἀλλ' ἔστιν ἐκ ἀμφίβολον. καθαρῇ γὰρ πάντως· ἐπεὶ πῶς ἐστὶ μακρόθυμος, καὶ πολυέλεος, καὶ ἀφαιρῶν ἁμαρτίας; πῶς δὲ εἰ μὴ καθαρῇ τὸν ἔνοχον; πρὸς δὲ γε τῷτο, τῆς ἐκείνης αὐτῷ πάλιν μακρόθυμίας τε καὶ ἀνεξικακίας εἰς ἀπόδειξιν ἀποφέρει, καὶ ὅτι τὰς τῶν πατέρων ἁμαρτίας ἐπιθήσῃ τέκνοις ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς· ἔχ' ὑπὲρ πατρὸς κολάζων ἵδον, μὴ τῷτο νομίσῃς, ἀλλ' ὅδε ἐκ γόνων τῶν μακρῶν, καθάπερ τι φορτίον ἐπιβρίπλων τῶν προγόνων τὰ πλάσματα, σημαίνων δέ τι τοῖτον· γέγονέ τις τυχὸν ἄνθρωπος παράνομος, καὶ μοχθηρίας ἀπάσης ἀνάμεσον ἔχων τῷ δianoian, καὶ κολάζεται μὲν ὑπερθέσεως ἀπάσης δίχα τὸν ἔτῳ διαζῶν ἡρημένον ἐχρῶν· ἐκαρτέρησε δ' ἐν ὅμως ὁ Θεὸς ἀνεξικακῶς, ἐκ ἐπικνεγκῶν αὐτῷ τῷ αὐτῷ χρεωστικῶν ὀργῶν. εἴτα τῷτο γέγονεν ὁ ὅς ταῖς τῆ πατρὸς δυσσεβείαις ἀμιλλώμενος, καὶ παρατρέχων ἐν κακίᾳ τὸν φύσαντα· καὶ ἐμακροθύμησε καὶ τῷτο Θεός· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν γέγονε τρίτος, ἢ καὶ ἐκ τῆ τρίτης τεταρτος, κατ' ὅδενα τρόπον ὅσον εἰς κακίας εἶδος τῶν πατέρων ἡτλώμενος, ἰσορόπον δὲ ταῖς ἐκείνων ἐπιτηδύσας τῷ δυσσεβεῖαν. ἐπάγει λοιπὸν ὁ Θεὸς τῷ ἀνωθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς ὅλῳ τῷ γενεῇ χρεωστικῶν ὀργῶν, ἀνεξικακῆσας διαρκῶς, μᾶλλον δὲ καὶ ἡπὲρ ἐχρῶν. τὸ γὰρ ὑπερθέσθαι τῷ τιμωρίαν καὶ μέχρι τετάρτης γενεᾶς, πῶς ἐκ ἂν γένοιτο θεοπρεπὲς ὄντως ἡμερότης ἐγκώμιον;

Δ. ἐπεὶ πῶς ἐστὶ μακρόθυμος, καὶ πολυέλεος, καὶ ἀφαιρῶν ἁμαρτίας; πῶς δὲ εἰ μὴ καθαρῇ τὸν ἔνοχον; πρὸς δὲ γε τῷτο, τῆς ἐκείνης αὐτῷ πάλιν μακρόθυμίας τε καὶ ἀνεξικακίας εἰς ἀπόδειξιν ἀποφέρει, καὶ ὅτι τὰς τῶν πατέρων ἁμαρτίας ἐπιθήσῃ τέκνοις ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς· ἔχ' ὑπὲρ πατρὸς κολάζων ἵδον, μὴ τῷτο νομίσῃς, ἀλλ' ὅδε ἐκ γόνων τῶν μακρῶν, καθάπερ τι φορτίον ἐπιβρίπλων τῶν προγόνων τὰ πλάσματα, σημαίνων δέ τι τοῖτον· γέγονέ τις τυχὸν ἄνθρωπος παράνομος, καὶ μοχθηρίας ἀπάσης ἀνάμεσον ἔχων τῷ δianoian, καὶ κολάζεται μὲν ὑπερθέσεως ἀπάσης δίχα τὸν ἔτῳ διαζῶν ἡρημένον ἐχρῶν· ἐκαρτέρησε δ' ἐν ὅμως ὁ Θεὸς ἀνεξικακῶς, ἐκ ἐπικνεγκῶν αὐτῷ τῷ αὐτῷ χρεωστικῶν ὀργῶν. εἴτα τῷτο γέγονεν ὁ ὅς ταῖς τῆ πατρὸς δυσσεβείαις ἀμιλλώμενος, καὶ παρατρέχων ἐν κακίᾳ τὸν φύσαντα· καὶ ἐμακροθύμησε καὶ τῷτο Θεός· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν γέγονε τρίτος, ἢ καὶ ἐκ τῆ τρίτης τεταρτος, κατ' ὅδενα τρόπον ὅσον εἰς κακίας εἶδος τῶν πατέρων ἡτλώμενος, ἰσορόπον δὲ ταῖς ἐκείνων ἐπιτηδύσας τῷ δυσσεβεῖαν. ἐπάγει λοιπὸν ὁ Θεὸς τῷ ἀνωθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς ὅλῳ τῷ γενεῇ χρεωστικῶν ὀργῶν, ἀνεξικακῆσας διαρκῶς, μᾶλλον δὲ καὶ ἡπὲρ ἐχρῶν. τὸ γὰρ ὑπερθέσθαι τῷ τιμωρίαν καὶ μέχρι τετάρτης γενεᾶς, πῶς ἐκ ἂν γένοιτο θεοπρεπὲς ὄντως ἡμερότης ἐγκώμιον;

ΤΟΤ

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ἐκ εὐρηται.

(2) Οὐ καθαρῇ, ἀνάγει.

ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Ὅτι ἀνεξικακία ὁ Θεὸς τὴν ὀφείλσαν ἐπικρατῆσαι τὴν τιμωρίαν τοῖς πατράσιν ἐδ' ὅτε εἰς τὰς ἐγγόνους ἐκλίνει; ὅταν καὶ αὐτοὶ ὡς τῆς τοιαύτης τοῖς πατράσι κακίας. (1)

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅταν τις, Φησὶν, ἐωρακὼς πολλὰς τιμωρμίας ἐπὶ ἀμαρτήμασιν, οἷς ἐποίησαν, μὴ σφρονισθῇ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἀλῶ, χαλεπωτέραν δίδωσι τιμωρίαν, ἣς ὑπέστησαν οἱ πρὸ αὐτῶν. εἰς δὲ τὸ κατὰ Ἰωάννην φησὶν, (2) ὅτι ἡ ἀποφασίς αὕτη πρὸς μόνους τὰς ἐξελθόντας ἐξ Αἰγύπτου ἐστίν. ὁ γὰρ λέγει, τοῖς τόν- ἐστιν μετὰ τὰ σημεῖα (3) καὶ τέρατα, τῶν γονέων γεγόνασιν χεῖρας τῶν ἐδὼν τέτων θρασυμάνων. διὸ ταῦτα πείσονται ἅπερ ἔπαθον ἐκεῖνοι.

ΙΘ. Ἀφες τὴν ἀμαρτίαν τῷ λαῷ τῷ τῷ κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ θάπερ ἴλεως ἐγένεα αὐτοῖς ἀπ' Αἰγύπτου ἕως τῆ νῦν.

Κ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἴλεως αὐτοῖς ἐμὶ κατὰ τὸ ῥῆμά σου.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ εἰς τὸ τέλος τίνει μᾶλλον ἢ εἰς τὴν τότε γενεάν. ἐδὲν γὰρ μέγα τὸ μὴ οὐδὲν ἀπολεῖσθαι, ἀλλὰ τεσσαρακοσὸν ἔτος πεσεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ τὰ πλῆματα αὐτῶν· μέγα δὲ τὸ μὴ ἐξαλειφθῆναι τὸ γένος, καίτοι τῶ κατὰ Χριστὸν ἐξαναφαντός λαῷ. ἔτος ὁ μέγας ἱλασμός, κατὰ τὸ, πατερ ἄφες αὐτοῖς, ἐκ οἴδαςιν ὁ ποιῶσι. τοῖς τόν καὶ παρὰ τῷ Προφῆτῃ· μὴ ἀποκλείνης αὐτὰς.

Λεκ. 23. 34.

Ψαλ. 58. 11.

ΚΑ. Ἀλλὰ ζῶ ἐγὼ καὶ ζῶν τὸ ὄνομά σου, καὶ ἐμπλήσει ἡ δόξα Κυρίου πᾶσαν τὴν γῆν.

ΔΗΛΟΥ. Προλέγοντος ἐστὶ τὴν τῶν Ἰσραηλίων ἀποβολὴν, καὶ τὴν τῶν ἐθνῶν κλῆσιν καὶ σωτηρίαν. προσέειπεν δὲ ὅρκον τῇ προρρήσει, πιστεύουσιν αὐτοῖς τὴν ἐκβασιν. ταύτην τῇ ἀποφάσει παρὰ Θεοῦ χροῖται συμβαίνειν τὴν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις παραβολὴν τῆς Κυρίου. ἐν τῇ φησὶν, ἀρδή-
» σεταί ἅφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία, καὶ δοθήσεται
» ἔθνη ποιῶντι τὰς καρπὰς αὐτῆς. (4)

Ματθ. 21. 43.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίς ἐστι, καὶ ἐμπλήσει ἡ δόξα Κυρίου πᾶσαν τὴν γῆν; Προλέγει τὴν Ἰσραηλίων ἀποβολὴν, καὶ τῆς οἰκουμένης τὴν σωτηρίαν, καὶ ὅρκον τῇ προρρήσει προσέειπεν. ζῶ γὰρ Φησὶν ἐγὼ καὶ ζῶν τὸ ὄνομά σου, καὶ ἐμπλήσει ἡ δόξα Κυρίου πᾶσαν τὴν γῆν. εἶτα ἐκφέρει τὴν ψῆφον κατὰ τῶν ἀριθμηθέντων πάντων, πλὴν

(1) Λῆμμα ἔσκει τῶν ὀπίσθων.

(2) Ὁ Θεὸς Χρυσόστομος δηλαδὴ ἐν τῇ 56. ὁμιλίᾳ τῇ ἐν τῷ 9. τῶ Ἰωάν. κφ. τὰ πρότερα γὰρ (ἅπερ ἐν τοῖς ἐκδομοῖς ἐχ' ἐννοῶν) ἀλλοθί περ σωματικῶς ὁ τὴν βίβλον τυχόν σιωπᾶς, τοῖς ἐξῆς σιωπῆς ῥήμασιν, εἰπὼν· εἰς δὲ τὸ κατὰ Ἰωάννην φησὶ.

(3) Ἐπεὶ οἱ ἐξ Αἰγύπτου ἐξελθόντες μετὰ τὰ σημεῖα καὶ τὰ θαύματα, τῶν γεγονόνων γεγόνασιν χεῖρας τῶν ἐδὼν τέτων θρασυμάνων, τὰ αὐτὰ πείσονται φησὶν, ἅπερ ἔπαθον ἐκεῖνοι. αὐτ.

(4) Περίληψις εἰς τῶν ἐπομένων τῶ Θεοδωρίτ.

(5) Πάντες οἱ ἄνθρωποι. καὶ εἰρημ. ἐκδόσ.

Α. Χάλεβ ἢ Ἰεφοννή, καὶ Ἰησὺς τῶ Νανῆ, οἱ πρὸς τῇ ἀληθείᾳ τῶν μινυμάτων, τὴν οὐσεβῆ παραίνεσιν προσκυνῶν τῷ λαῷ. ταύτην μόντοι παραβαλεῖν προσήκει τῇ ἀποφάσει τὴν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις εἰρη-
» μόνῳ· ἀρδήσεται ἅφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία, Ματθ. 21. 43.

» καὶ δοθήσεται ἔθνη ποιῶντι τὰς καρπὰς αὐτῆς. τύπος γὰρ τῶν μεν ἡπισθησάντων Ἰσραηλίων, οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ πεπληρωμένοι δὲ ἀπιστῶν. τῶν δὲ πεπιστωκότων ἔθνων, οἱ ἀπερίτμητοι παῖδες, οἱ ἀντὶ ἐκείνων διὰ Ἰησοῦ τὴν γῆν ἀπ' αἰλησθέντες τὴν τοῖς προ- γόνους ἐπισημασμένην.

ΚΒ. Ὅτι πάντες (5) οἱ θρώντες τὴν δόξαν σου, καὶ τὰ σημεῖα ἀ' ἐποίη- σα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύ- τη, καὶ ἐπεράσαν με τὸ δεκάτον, καὶ ἐν εἰσηλυσαν τῆς Φωνῆς σου.

ΔΗΛΟΥ. Πρῶτος πειρασμός, ὅτε εἰδὼν τὰς Αἰγυπτίους ἐρχομένους ἐν τῇ ἐρου- θρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐγὼ γινώσκον κατὰ Μωϋ- σεως. β', εἰς Μερόαν, ὅπου τὸ πνεῦμα ἔλεγε, γ', ὅτε γινώσκουσιν ἐβρέξεν αὐτοῖς τὸ μάν- να. δ', ὅτε ἀκέσαντες μὴ φυλάξαι ἐκ τῆς μάννας εἰς τὸ πρῶν, διέτηρησαν. ε', ὅτε ἀκέσαντες μὴ συλλεγεῖν ἐν σαββάτῳ μάν- να, ἐξηλθον. σ', ὅτε ἐν Ραφιδὸν ἐδίψησεν ὁ λαός. ζ', ὅτε ἐμοχλοποίησαν. η', ὅτε ἐγὼ γινώσκον κατὰ Θεοῦ, καὶ ἐξελθὼν πῦρ κα- τέφαγε μέρος τῆς παρεμβολῆς. θ', ὅτε ἐγὼ γινώσκον, κρέας ζητῶντες, καὶ ἡλθον ἡ ὀργὴν γινώσκον. ι', ὅτε ἀπεσάλησαν ἐκ κα- τὰσκοπήσαντες τὴν Παλαιάν. (6)

ΑΚΑΚΙΟΥ. Ἐπεράσαν με, Φησὶν τὸ δεκάτον· ἀ' μεν, ἰδόντες τὰς Αἰγυπτίους στρατοπεδούσαντας ὅπισθεν αὐτῶν, ἐπὶ οὐκ ἐ-
» τε τῷ Μωϋσῇ, παρὰ τὸ μὴ ὑπάσχειν, μνη- Ἐξοδ. 14. 11.

» ματα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξηγαγὼς ἡμᾶς θανα- τῶσαι, καὶ τὰ ἐξῆς. β' δε, ἐν τῇ Μερόα, διὰ τὸ μὴ διψᾶσαι ἐκ τῆς ὑδάτος πίειν. πλ- Ἐξοδ. 15. 23.

» κρον γὰρ λῶ. γ', γινώσκοντες ἐπὶ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρὼν, μεμνημένοι τῶν λεβητῶν τῶν κρεῶν, καὶ τῶν ὀρνέων καὶ ὄν κραιρὸν ἐδό-
» δη αὐτοῖς τὸ μάννα, καὶ ἡ προτέρω ὀργὴ γινώσκον. δ', ἐκ εἰσακτάσας Μωϋσέως τὴ μὴ καταλιπεῖν ἀπὸ τῆς μάννας εἰς τὸ πρῶν.

» διὸ καταλιπόντων τῶν, ἐξέβρεξε σκῆλη. Ἐξοδ. 16. 20.

» κας, καὶ ἐπώρεσε τὸ παρακάντες τῆς τῆς σαββάτος ἐντολῆς, ὡς ἐξελθόντας τι- Ἐξοδ. 16. 27.

» νας ἐκ τῆς λαῶν συλλέγειν, μὴ οὐρεῖν. σ', πα- ρεμβεβληκότες ἐν Ραφιδὸν, καὶ μὴ ἔχον-
» τες ὑδὸρ πίειν, ἐλοιδοροῦντο πρὸς Μωϋσέα. ζ', ὡς χρόνῳ, πατάσαντος Μωϋσέως τὴν πέτραν τὴν ἐν Χωρήβ, ἐξηλθεν ἐξ αὐτῆς ὕδωρ, Ἐξοδ. 17. 6.

(6) Σιωπῆς τῶν ἐξῆς τῶ Ἀκακίᾳ.

ὑδωρ, καὶ ἐπὶ αὐτὸν ὁ λαός. ζ', ποιήσαντες
 Ἐξοδ. 32. 4. μόχον χρυσὸν ἐν Χωρήβ, καὶ προσκυνή-
 σαντες αὐτῷ. ἢ, γογγύζοντες πονηρὰ
 Ἐριθ. 1. 11. 3. θέντος ὁργῇ, ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ, καὶ
 » κατέφαγε μέρος τῆς παρεμβολῆς. ὅθεν
 » ἐκλήθη τὸ ὄνομα τῆς τόπας ἐκείνης, ἐμπυ-
 » ρισμός. ζ', κλαύσαντες μετὰ τῶν ἐπιμύκ-
 Ἐριθ. 11. 4. 5. των, καὶ εἰπόντες· τίς ψωμίει ἡμᾶς κρέας;
 » ἐμνήσθημεν τὰς ἰχθύας, ἃς ἠδίομεν ἐν Αἰ-
 » γύπτῳ δωρεάν, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ὃν και-
 ρὸν ἐδόθη αὐτοῖς τὸ δεύτερον ἢ ὁρτυγομή-
 τρα ἐπὶ μύα ἡμερῶν. ι', πισύσαντες
 τοῖς δέκα τῶν κατασκοπῶν, ὡς Φοβηθέν-
 τες μὴ θέλειν πολεμεῖν τὰς Χαναναίας,
 ὧν καὶ τῷ γλῶ κληρονομεῖν ἔμελλον.

κγ. Ἡ μὲν ἐκ ὅψοντα τῷ γλῶ,
 ὡς ὅσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν·
 ἀλλ' ἢ τὰ τέκνα αὐτῶν ἄξι μετ' ἐμῶ
 ὡδε, ὅσοι ἐκ οἴδασι ἀγαθὸν ἢ κα-
 κόν, πᾶς νεώτερος ἀπειρος, τέτοις
 δώσω τῷ γλῶ. πάντες δὲ οἱ παρο-
 ξυνάντες με, ἐκ ὅψοντα αὐτῷ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Παρατηρητέον, ὅτι τῶν
 ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐξεληθέντων εἰσῆλθον εἰς
 τῷ γλῶ τῆς ἐπαγγελίας τινές. εἰ δὲ γὰρ
 ὁ Θεὸς τῆτο ἀπηγέροισεν, ἀλλὰ μόνους τὰς
 εἰκοσαετῆς καὶ ἐπάνω τῶν ἐξεληθέντων ἐκ
 γῆς Αἰγύπτου μοχλοποιήσαντας ἀνείλιν ἐν
 τῇ ἐρήμῳ, δηλονότι συγγενῆς (1) τῆς νεότη-
 τος αὐτοῖς, οἷς ὁ τῆς ζωῆς χρόνος ἔπω εἰκο-
 σαετῆς μὲν, καὶ πολλῷ μᾶλλον τοῖς βρέφεσι,
 καὶ παιδίοις, ἕως τῆς ἐφῆβας ἡλικίας.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τῆτο τύπος τῆς ἀλη-
 Ματθ. 18. 3. θείας. ἐὰν γὰρ μὴ στραφῇτε καὶ γινώδε
 » ὡς τὰ παιδία, ἔ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν
 » βασιλείαν.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οὐκ ἐν εἰς τύπον ἂν
 εἶεν τὰ νέα λαὸς τὰ καὶ αὐτῷ τῷ Χάλεβ
 σωεισκομιζόμενα βρέφη.

κδ. Ὁ δὲ παῖς μὲν Χάλεβ, ὅτι
 ἐγενήθη πνεῦμα ἕτερον ἐπ' αὐτῷ, καὶ
 ἐπηκολύθησέ μοι, καὶ εἰσάξω αὐ-
 τὸν εἰς τὴν γλῶ ἃς ὡς εἰσῆλθεν ἐκεῖ,
 καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶ κληρονομήσει
 αὐτῷ.

** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Ἀλλή γὰρ διανοία
 παρὰ τῷ ἐκείνων αὐτὸς λαλήσας, δὴ
 ρεσὸς Θεῷ γέγονε.

Β ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Χάλεβ μόνον ἀπὸ
 τέτων εἰσάξαι λέγει ἕτερον πνεύματι κι-
 νηθέντα τῷ πιστῷ καὶ ὑπηκόῳ, καὶ ἀκολο-
 θήσαντα αὐτῷ, εἰς τόπον (2) τῆ λαὸν τὸν
 Χάλεβ εἰπὼν· τὸν δὲ Ἰησοῦν, ὡς ἄρχοντα,
 χωρίσας ἐν σιωπῇ, τύπον ὄντα τῆ ἀληθείας
 Ἰησοῦ, δι' ἃ ὁ λαὸς σώζεται. τὸ δὲ κατὰ
 τὸν Χάλεβ δείκνυσι καὶ εἰς ἄνθρωπον
 ἀπειθεῖς λαὸς προτιμότερον. ὅς ἂν εἴποι
 δικαίως· μὴ σωμαπολέσης μετὰ ἀσεβῶν
 τῷ ψυχῷ μὲν καὶ, τὸ σπέρμα αὐτῶ κλη-
 ρονομήσει γλῶ, ἐπὶ τῷ Ἰσραὴλ μόνῳ, ἀλλὰ
 καὶ πᾶσιν. καὶ γὰρ οἱ πρᾶξις κληρονο-
 μήσασιν τῷ γλῶ, κατὰ τὸν Δαβὶδ, καὶ
 τὸν τῆ Κυρίου μακαρισμόν. ἄπερ γὰρ ἐπὶ
 τῇ Ἰσραὴλ μερικῶς, ταῦτα ἐπὶ πάντων
 καθολικῶς.

κε. Ὁ δὲ Ἀμαλὴ καὶ ὁ Χανα-
 ναῖος κατοικῶσιν ἐν τῇ κοιλάδι. αὐ-
 ριον ἐπιστράφητε καὶ ἀπάρατε ὑμῖς
 εἰς τὴν ἐρήμον, ὁδὸν θάλασσαν ἐρυ-
 θραν.

Δ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὑποσφύζομαι εἰς τι-
 μωρίαν ἐπιβάλλει· ὡπερ ταῖς διανοίαις
 ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ· ἀλλ' ἐκ εἰς
 ἀπόλαυσιν ὧν ἐπόθησαν, ἀλλ' εἰς τιμωρίαν
 καὶ φθοράν. ἔτω καὶ Ἀδὰμ ἀποστράφεις
 ἀπὸ τῆ βλέπειν εἰς Θεόν, εἰς γλῶ ὑπέστρε-
 ψεν, ἀφ' ἧς εἰληπτο. τὰς γὰρ ὁδὸς αὐτῶν, ἰεζ. 22. 41.
 » φησὶν, εἰς κεφαλῶν αὐτῶν δέδωκα.

Κ Ε Φ. ΙΔ. (3)

α. **Κ**αὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ-
 σῶν καὶ Ἀαρὼν, λέγων,
 β. Ἔως τίνος τῷ συναγω-
 γῶν τῷ πονηρὰν ταύτῃ; ἀ αὐτοὶ
 γογγύζουσιν ἐναντίον μου, τῷ γόγγυ-
 σιν τῶν ἡν Ἰσραὴλ, ὡς ἐγόγγυσαν
 περὶ ὑμῶν, ἀκήκοα.

γ. Εἶπον αὐτοῖς, ζῶ ἐγώ, λέγει
 Κύριος· ἢ μὲν ὃν τρόπον λελαλήκα-
 τέ εἰς τὰ ὠτά μου, ἔτω ποιήσω ὑμῖν.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύ-
 ριος, τάχα τῆ κυρίως ζῶ, μάλιστα ἐκ
 τῶν εἰρημίων περὶ τῆ ζῶ, παρὰ μόνῳ
 τυγχάνοντος τῷ Θεῷ, καὶ ὅρα εἰ διὰ τῆτο

δύναται ὁ Ἀπόστολος τῷ εἰς ὑπερβολῶ
 ὑπεροχῶ νοήσας τῆς ζωῆς τῆ Θεῶ, καὶ
 » ἀξίως Θεῶ σωτῆς τὸ, ζῶ ἐγώ, λέγει Κύ-
 » ριος, εἰρηκέναι περὶ Θεῶ, ὁ μόνος ἔχων
 » ἀθανασίαν, εἰδὸς τῶν παρὰ τὸν Θεὸν
 ζώντων ἔχοντας τῷ ἀτρεπτον πάντη καὶ
 ἀναλλοίωτον ζωῇ. καὶ τί διαζόμεν περὶ
 τῶν λοιπῶν, ὅτε εἰς ὁ Χριστὸς ἔχει τῷ τῆ
 » πατρὸς ἀθανασίαν; ἐγούσατο γὰρ ὑπὲρ Ἑβρ. 1. 9.
 » παντὸς θανάτου.

δ. Ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πεσέτω
 τὰ κῶλα ὑμῶν· καὶ πᾶσα ἡ ἐπισκο-
 πὴ ὑμῶν, καὶ οἱ κατηρηθήμενοι ὑμῶν
 ἀπὸ εἰκοσαετῆς καὶ ἐπάνω, ὅσοι
 ἐγόγγυσαν ἐπ' ἐμοί.

ΑΠΟ.

(1) Φαδόμενος συγγενῆς τῆς νεότη. αὐτόν. 1. σελ. 270. τῆς τῆ Ἐκδόσ.

(2) Ἰσ. εἰς τύπον.

(3) Σιωπῶντων ἐπὶ τὸ δὲ τὸ κεφ. τῷ αἰωτέρῳ αὐ ταῖς εἰρημ. ἐκδόσ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐ ἤλπισαν τὸ κράτ-
τον, πάχῃσι τὸ χεῖρον ὃ προσεδόκησαν.
καὶ πᾶς ὁ μὴ πισθὺν εἰς Θεόν, ἀπο-
τυγχάνει τῶν ἐκ πίσεως ἀγαθῶν. καὶ τῷ
λογισμῷ τὶ κοινόν, ἐκείνῳ κοινόν, (1)
ἔχ ὁρίσκοντος τὴν κάθαρσιν, ὡς ἐκ ἐπί-
σθου.

ε. Εἰ ὑμεῖς ἐσελεύσεσθε εἰς τὴν
γῆν ἐφ' ἣν ἐξέτενα τὴν χεῖρά μου
κατασκήνωσάμην ὑμᾶς ἐπ' αὐτῆς. ἀλλ'
ἢ Χάλεβ υἱὸς Ἰεφοννῆ, καὶ Ἰησῆς
δ. ὁ τῆ Ναυῆ, Καὶ τὰ παῖδιά, ἃ ἐ-
πατε εἰς διαρπαγὴν ἐσεσθε, ἐσάξω
αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ κληρονομή-
σασιν τὴν γῆν, ὡς ὑμεῖς ἀπέστητε ἀπ'
αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἱ μὲν, διὰ τὴν ἐαυτῶν πί-
σιν εἰσάγονται· οἱ δὲ, διὰ τὴν ἀκακίαν.

ζ. Καὶ τὰ κῶλα ὑμῶν πεσεῖται
ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τύπος τῶν ἠπιστηκότων Ἰσ-
δαίων οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ πεσόντες· τῶν δὲ
πεπισθυκότων ἐθνῶν, οἱ ἀπερίτμητοι παῖ-
δες. οἱ αὐτ' ἐκείνων διὰ Ἰησὺ τὴν γῆν ἀπει-
ληφότες τὴν τοῖς προγόνοις αὐτῶν ἐπηγ-
γελμένῳ. (2)

η. Οἱ δὲ υἱοὶ ὑμῶν ἔσονται νεμό-
μενοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη·
καὶ ἀνοίσχουσιν τὴν πορνείαν ὑμῶν, ἕως
ἂν ἀναλωθῇ τὰ κῶλα ὑμῶν ἐν τῇ
θ. ἐρήμῳ, Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμέ-
ρων, ὅσας κατεσκήψατε τὴν γῆν
τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἡμέραν τῆ
ἐνιαυτοῦ λήψετε τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν
τεσσαράκοντα ἔτη· καὶ γνώσεσθε τὸν
θυμὸν τῆς ὀργῆς μου.

ΑΔΗΛΟΥ. Πορνείαν λέγει τὴν ἀπι-
σίαν, ἥτοι τὸ ἀποσιῶν ἀπὸ τῆ Θεοῦ. (3)

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Βασάζαν τὴν πορ-
νείαν εἰπὼν, ἀλλ' ἐκ ἀπολείσας, ἔδειξε
καὶ τὸ ἐκ κοινωνίας τῆ γυναικός, καὶ τὸ ἐκ
διαφορᾶς τῶν προαιρέσεων. ἔτω καὶ ἐπὶ
τῆ εἰαντίς, κοινωνία μὲν γυναικὸς τῇ πρὸς
Χριστὸν, ἢ πάντων ἀνάσσει· διαφορὰ δὲ
προαιρέσεως, ἢ ἀνταπόδοσις ἢ μετὰ τὴν
ἀνάσσειν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡμέραν δὲ ἀντὶ ἐνιαυτοῦ
πρὸς κόλασιν ὀρίσας κατὰ λόγον τῶν ὀβ-
τελιωθέντων ἀγαθῶν τὰς κόλασεις αὐτῶν πο-
λυπλασιάσμων, ὅτι ἦσαν ὑπὲρ ἀγαθῶν τῆ
Ἰσραὴλ αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι, αἷς κα-
τεσκόπησαν.

ι. Ἐγὼ Κύριος ἐλάλησα, ἡ μὲν
ἔτω ποιήσω τῇ συναγωγῇ τῇ πονη-

Α ρᾶ ταύτῃ, τῇ ἐπισυνωσμένῃ ἐπ' ἐμέ.
ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἐξαναλωθήσον-
τα, καὶ ἐκεῖ ἀποθανέονται. Καὶ οἱ
ια. ἄνθρωποι, ὅς ἀπέσειλε Μωϋσῆς κα-
τασκήψασθαι τὴν γῆν, καὶ παρα-
γεννηθέντες διεγόγγυζον κατ' αὐτῆς
πρὸς τὴν συναγωγὴν ἐξενέγκαι ῥή-
ματα πονηρὰ περὶ τῆς γῆς· Καὶ
ιβ. ἀπέθανον οἱ ἄνθρωποι οἱ κατειπόν-
τες πονηρὰ κατὰ τῆς γῆς ἐν τῇ πλη-
γῇ ἐναντι Κυρίου. Καὶ Ἰησῆς υἱὸς
γ. Ναυῆ καὶ Χάλεβ υἱὸς Ἰεφοννῆ ἐζήσαν
ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν πεπο-
ρδμένων κατασκήψασθαι τὴν γῆν.

ιδ. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς τὰ ῥή-
ματα ταῦτα πρὸς πάντας τὰς ἡσ
Ἰσραὴλ· καὶ ἐπένθησεν ὁ λαὸς σφό-
δρα. Καὶ ὁρθίσαντες τὸ πρῶτ' ἀνέ-
βησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῆ ὄρεως, λέ-
γοντες, ἰδοὺ ἴδε ἡμεῖς ἀναβησόμεθα
εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπε Κύριος, ὅτι
ιε. ἡμάρτομεν. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς, ἵνα
τι ὑμεῖς παραβαίνετε τὸ ῥῆμα Κυ-
ρίου; ἐκ εὐδοῦ ἔσοι ὑμῖν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. [Οὐκ εἰς ἀγαθὸν τὸ
πείθομαι. ἐπὶ γὰρ παράλυσιν τῶν ὀριζάν-
των ὁρμῶσιν· ὅπερ ἔδει ποιεῖν πρὸ τῆς
ἀποφάσεως, μετὰ ταῦτα ποιεῖντες θράσει
χρῶμενοι, ὡς τότε δαίλια· ὅπερ ἀμφω
Δ κακᾶ λέγοντες, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀναβησόμεθα
εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπε Κύριος. καὶ ταῦτα
» Μωϋσέως λέγοντος, ἵνα τι ὑμεῖς παραβαί-
» νετε τὸ ῥῆμα Κυρίου; μὴ ἀναβαίνετε.] ἔτε
» ἐν δέος, ἔτε τὸ δοκῆν θάρσος ἀρετῇ, χωρὶς
ὑπακοῆς Θεοῦ, ἥτις πολὺ μᾶλλον τῆς κα-
τά λογισμὸν κρίσεως.

Ε ιζ. Μὴ ἀναβαίνετε, ἔ γάρ ἐσι
Κύριος μεθ' ὑμῶν· καὶ πεσεῖσθε πρὸ
προσώπου τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅπερ εἶχον ἐμφανεσά-
τῳ ἀνδείξιν, ὡς φθαρτικὸν ἢ ἀμαρτία, ἢ
δὲ πίσις σωτήριον. (4)

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ ἐν τὸ ἰσχυρὸν
ἡμῶν ἢ Θεοῦ παρσία.

Ζ ιη. Ὅτι Ἀμαλὴν καὶ ὁ Χανα-
ναῖος ἐκεῖ ἐμπροσθεν ὑμῶν, καὶ πε-
σεῖσθε μαχαίρᾳ, ἔ ἐνεκὲν ἀπεστρά-
φητε ἀπειθήσαντες Κυρίῳ, καὶ ἐκ
ἔσοι Κύριος ἐν ὑμῖν.

ιθ. Καὶ διαβιασάμενοι, ἀνέβη-
σαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῆ ὄρεως. ἡ
δὲ κιβωτὸς τῆς διαθήκης Κυρίου καὶ
Μωϋ-

(1) Καὶ τῷ λογισμῷ τὶ κοινόν ἔχ ὁρίσκοντος. ὁ Ἀλαξάν. κἀδ. ὡσαύτως καὶ ὁ Πρεκόπ. αὐτῷ τῷ τῆς
Αὐγ. κἀδ. ὁρμώτερον ὅμως, ἔχ ὁρίσκοντι.

(2) Ἀπόσπασμά ἐστι τῆ προλαβόντος ὑπομνήματ. τῆ Θεοδωρίτ.

(3) Τὰ αὐτὰ ἄλλως πως καὶ ὁ Πρεκόπ. αὐτῷ τῷ τῆς Αὐγ. κἀδ.

(4) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ἔχ εὐρηται.

Μωϋσῆς ἐκ ἐκινήθησαν ἐν μέσῃ τῆς παρεμβολῆς.

**** ΚΥΡΙΑΛΟΥ.** Ὁρᾷς, ὅτι Θεὸς λέγοντος, ἐκ ἐμὶ μετ' ὑμῶν, ἔσθ' ὡς ἀναβαίνει τοῖς ἀπειθέσιν ἢ κιβωτός; αὐτὸ σαφῶς τοῖς ὁμαθεύεσι ἐπιδεικνύσας, τὸ τάξιν ἐπέχειν τῷ καθηγεμόνι Θεῷ.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἀνιάσι χωρὶς κιβωτῆ καὶ Μωϋσέως, ὅπερ ὡς καταφρονητικόν, καὶ διδάμει καὶ πλήθει θαρρόντων

ἀνδρῶν Θεῷ. ἔτω καὶ τὰ πολεμίων εἰς Θεοσέβειαν σωτέινεν, ἐπιδεικνύοντα, ὅτι κατὰ Θεὸν ἀνύεται αὐτοῖς, καὶ ἡ τῶν τότε πεσόντων φθορά, τοῖς ἄλλοις παιδύσις ὡς ἀγαθή.

κ. Καὶ κατέβη δὲ Ἀμαλὴ καὶ ὁ Χαναναῖος ὁ ἐγκαθήμενος ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ, καὶ ἐτρέψαντο αὐτὲς, καὶ κατέκοψαν ἕως Ἑρμάν· καὶ ἀπεσφάφησαν εἰς τὴν παρεμβολήν.

Κ Ε Φ Ι Ε.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὲς, ὅταν εἰσέλθῃτε εἰς τὴν γῆν τῆς κατοικήσεως ὑμῶν, ὡς ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν, καὶ ποιήσῃτε κάρπωμα τῷ Κυρίῳ, ὅλοκαύτωμα ἢ θυσίαν, μεγαλυνῶν δόχλῳ, ἢ ἐν ταῖς ἐορταῖς ὑμῶν ποιῆσαι ὁσμὴν δωδίας Κυρίῳ, εἰ μὲν ἀπὸ τῶν βοῶν ἢ ἀπὸ τῶν προβάτων·

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ὅταν εἰσέλθῃτε εἰς τὴν γῆν τῆς κατοικήσεως ὑμῶν, καίτοι ἐκ ἡμελόν εἰσελθεῖν, ἀλλ' οὐ τέτοις εἰσὶν οἱ παῖδες, οἱ εἰσελθούμενοι.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Διάφοροι τρόποι τῶν τιμῶν τὸν Θεόν, ἢ ἐξ ὅλων ἢ ἐκ μέρους ἀπονεμομένης, κατὰ τὸ ὁλόκληρον ἢ μερικόν τῆς ἀφιερώσεως· καὶ ἦτοι καθαρισμόν δόχλης, (1) ἢ ἐκκασίῳ προσφορᾷ. (2) τὸ γὰρ ὑπὸ δόχλῳ ἦδη, καὶ ὑπὸ ἀπαύτησιν. δωδης δὲ πᾶσα τιμὴ, καὶ εἰ βραχύς τις ὢν τὴν οἰκείωσιν τὴν πρὸς Θεόν, προσάγεται ἀρνίον· ἢ μέζον, οἶον κριός· ἢ μέγιστον, οἶον βῆς· καὶ ἀνθ' ἐκάστω προηγμενῇ προσφορὰ ὁ Χριστός, καὶ ὅσον ἐπιβάλλει ἐκάστω.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε περὶ τῶν αὐτῶν θυσιῶν πολλάκις νομοθετήσαν; ἵνα τῇ συνεχείᾳ τῆς νομοθεσίας παγίαν τῶν νόμων τὴν μνήμην ἐργάσῃται.

δ. Καὶ προσοίσει ὁ προσφέρων τὸ δῶρον αὐτῷ Κυρίῳ, θυσίαν σεμιδάλεως δέκατον τῶν οἴφι πεφυραμένης ἐν τετάρτῳ τῶν ἐν ἐλαίῳ. Καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ τέταρτον τῶν ἐν ποιήσετε ἐπὶ τῆς ὁλοκαυτώσεως, ἢ ἐπὶ τῆς θυσίας. τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ ποιήσεις τοσῶτον, κάρπωμα ὁσμὴν δωδίας τῷ Κυρίῳ. Καὶ τῷ κριῷ, ὅταν ποιῇτε αὐτὸν εἰς ὁλοκαύτωμα ἢ εἰς θυσίαν ποιήσεις θυσίαν σεμιδάλεως

δύω δέκατα ἀναπεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ τὸ τρίτον τῶν ἐν. Καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ τρίτον τῶν ἐν προσοίσετε ἢ εἰς ὁσμὴν δωδίας Κυρίῳ. Ἐὰν δὲ ποιῇτε ἀπὸ τῶν βοῶν εἰς ὁλοκαύτωμα ἢ εἰς θυσίαν μεγαλυνῶν δόχλῳ, ἢ εἰς σωτήριον Κυρίῳ, καὶ προσοίσει ἐπὶ τῷ μόχθῳ θυσίαν σεμιδάλεως τρία δέκατα ἀναπεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ ἡμισυ τῶν ἐν. Καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ ἡμισυ τῶν ἐν, κάρπωμα ὁσμὴν δωδίας Κυρίῳ.

ΛΗΛΟΥ. Καὶ τὸ ἐλαίον ὡς ἡ σεμίδαλις δούεται (3) ὡσαύτως αὐτῇ τῇ μέτρῃ, διαφορᾷ. τέταρτον τῶν ἐν ἐπὶ ἀρνίον· τέταρτον δέ ἐστι τὸ δύνω χροῶν ἀτρίκων· τρίτον ἐπὶ κριῷ, ἡμισυ ἐπὶ βοῇ. τοσῶτον γὰρ καὶ τὸ ἱλαρόν, ὅσον καὶ τὸ τῆς τιμῆς. καὶ ὁ οἶνος ἐξ ἴσης. πρὸς γὰρ τὴν δόφρουσιν ἢ ἱλαρότης.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Σεμίδαλις τε ἐπὶ ἐκάστω θύματι, ὅτι τὸ μὲν θῦμα, θανάτου σημεῖον· ἡ δὲ σεμίδαλις, τροφῆς καὶ ζωῆς. ζῇ γὰρ τὰ κατὰ Θεὸν θύματα, καὶ προηγμενῶς Χριστός. μέτρον δὲ σεμιδάλεως πρὸς τὴν τῆς θύματος ἀξίαν. κατὰ γὰρ τὴν θυσίαν, ἢ ἐκ τῆς θυσίας ζωὴ· δέκατον τῶν οἴφι αὐτῇ ἐπὶ ἀρνίον, δύνω ἐπὶ κριόν, τρία ἐπὶ βοῇ. ἔτως ἔσονται πάντων ἰσότητος ἢ ζωῆς. (4)

**** ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ.** Εἰκὼν καὶ ἀνθ' αὐτῆς ὡς αὐτὴ δόχληα ζωῆς τῶν ἀγίων ἢ τῶν θυμάτων διαφορὰ, τῇ τῶν ἐπομένων ποσότητι τὸ τῆς δόχλειας ἡμῖν καταγράψασα μέτρον.

ια. Οὕτω ποιήσεις τῷ μόχθῳ τῷ ἐνὶ, ἢ τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ, ἢ τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ ἐκ τῶν προβάτων ἢ ἐκ τῶν αἰγῶν. Κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὃν εἰς ποιήσετε, ἔτω ποιήσετε τῷ ἐνὶ, κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Πᾶς ὁ αὐτόχθων ποιῇ ἔτω τοιαῦτα προσενέγ-

M m m m 2

(1) Ἡ δόχλη πληρώσει. ὁ Προκόπ. αὐτῇ τῆς Ἀγ. κώδ. τὰ αὐτὰ διαλαμβάνων. αὐτὸς τοῖς τῷ Κυρίῳ ἐκδεδωμέν. ἐκ εὐρηται.

(3) Ἰσ. διδοται.

(2) Ἡ ἐκάστη προσφορὰ. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(4) Ἐν τοῖς ἐκδεδωμ. ἐκ εὐρηται.

καὶ καρπώματα εἰς ὁσμὴν δωδίας
 ιδ. Κυρίω. Ἐὰν δὲ προσήλυτος ἐν ὑμῖν
 προσγέννηται ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, ἢ ὃς ἂν
 γέννηται ἐν ὑμῖν ἐν ταῖς γενεαῖς ὑμῶν,
 καὶ ποιήσει κάρπωμα ὁσμὴν δωδίας
 Κυρίω, ὃν τρόπον ποιᾶτε ὑμεῖς, ἕτω
 ποιήσει ἡ συναγωγὴ Κυρίᾳ.

ιε. Νόμος εἰς ἕσασιν ὑμῖν καὶ τοῖς
 προσηλύτοις τοῖς προσκειμένοις ἐν
 ὑμῖν, νόμος αἰώνιος εἰς τὰς γενεὰς
 ὑμῶν. ὡς ὑμεῖς, καὶ ὁ προσήλυτος
 ις. ἕσας ἐναντι Κυρίᾳ. Νόμος εἰς ἕσας καὶ
 δικαίωμα ἐν ἕσας ὑμῖν καὶ τῷ προση-
 λύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν ὑμῖν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐθνῶν ἰσότης ἐν τέ-
 τῳ καὶ τῇ Ἰσραὴλ προηγούμενο, (1) [καὶ
 Ρωμ. 3. 30. δικαίωμα εἶ.] εἰς γὰρ Θεός, ὃς δικαιώσει
 „ περιτομῇ ἐκ πίσεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ
 „ τῆς πίσεως.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι ἔμελλον οἱ ἐξ
 ἔθνῶν ὁμοῦ τοῖς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ τοῖς
 τῷ Σωτῆρος ζυγοῖς ὑπενεγκεῖν τὸν αὐχέ-
 να, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἰσότης θυσιῶν καὶ
 πνευματικῶν δόδοκιμήσεων παρέδειξε προ-
 δαίς. ἔχ' ἑτέροις δὲ τὸν προσήλυτον κε-
 χρηθῆναι νόμοις. μία γὰρ ἡ πάντων ὁδὸς
 εἰς οἰκειότητα τῷ ὡς πρὸς Θεὸν καὶ πα-
 τέρα· καὶ ἔστιν αὕτη Χριστός.

ιζ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋ-
 ση. σὺ, λέγων, Λάλησον τοῖς ἰσρα-
 ῆλ, λέγων πρὸς αὐτοὺς, ἐν τῷ εἰσο-
 ρεύεσθαι ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν
 ιθ. ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ, Καὶ ἕσας ὅταν
 ἐσθῆτε ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ἄρτων τῆς γῆς,
 ἀφελᾶτε ἀφάρεμα ἀφόρισμα τῷ
 Κυρίῳ, ἀπαρχὴν Φυράματος ὑμῶν.

κ. Ἄρτον ἀφάρεμα ἀφοριεῖτε
 αὐτό. ὡς ἀφάρεμα ἀπὸ ἁλωνος,
 κα. ἕτως ἀφελᾶτε αὐτόν· Ἄρτον ἀπαρ-
 χὴν Φυράματος ὑμῶν, καὶ δώσετε Κυ-
 ρίῳ ἀφάρεμα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Περὶ μὲν δὲ τῷ ὡς ἐν
 μόχῳ νοεῖσθαι Χριστὸν, ὁλοκαυτέμενον, καὶ
 εἰς ὁσμὴν δωδίας ἀνατιθεῖν τῷ Θεῷ καὶ
 πατρὶ, καὶ ὡς ἐν εἰδὲ χιμάρου γεγονότα
 δι' ἡμᾶς ἁμαρτίαν, καὶ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν (2)
 θυόμενον, πολλάκις εἴρηται. νοεῖται δὲ καὶ
 ὡς ἐν ἄρτῳ, ὡς ζῶν καὶ ζωοποιός. (3)
 ληϊοῖς γε μὴν τοῖς ἐν ἀγρῷ παρεικασέον
 εὐ μάλα τὰς ἐπὶ τῆς γῆς. γέγονε δὲ καὶ
 ἡμᾶς ὁ Χριστός, ἀσάχυνος δίκλῳ ἀναφύς ἐκ
 τῆς ἀγίας Παρθένου. ἀσάχυνος γε μὴν νοέ-
 μενος εἰς, καθὰ καὶ ἡμεῖς αὐτοί. ἐκ ἀσα-
 χυνος δὲ εἰς, ἀλλ' ὡς δράγμα προσάγεται,

Α. τετέστιν ἐκ πολλῶν ἀσάχυνος δέσμη μία. εἰς
 γὰρ ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός, πλὴν ὡς ἐν εἰδὲ
 δράγματος πολλοῦ νοεῖται, καὶ ἔστι, διὰ
 τὸ πάντας ἔχειν ἐν αὐτῷ τὰς πιστεύοντας,
 καὶ ὡς ἐν δὲ δηλονότι τῷ πνευματικῷ.

ιβ. Ὅταν δὲ διαμάρτηται, καὶ
 μὴ ποιήσῃτε πάσας τὰς ἐντολάς ταύ-
 τας, αἱ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋ-
 σην. Καθὰ σωέταξε Κύριος ὑμῖν
 Β ἐν χειρὶ Μωϋσῆ, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς
 σωέταξε Κύριος πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐπέ-
 κεινα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, Καὶ ἕσας
 κδ. ἕσας ἐξ ὀφθαλμῶν τῆς συναγωγῆς
 γεννηθῇ ἀκασίως, καὶ ποιήσῃ ἡ σινα-
 γωγὴ πᾶσα μόχον ἕνα ἐκ βοῶν ἁμω-
 μον εἰς ὁλοκαύτωμα εἰς ὁσμὴν δω-
 δίας Κυρίῳ, καὶ θυσίαν τέσσα καὶ σπον-
 δῶν αὐτῷ κατὰ τὴν συντάξιν αὐτῷ,
 Γ καὶ χιμάρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρ-
 κε. τίας. Καὶ ἐξιλιάσεται ὁ ἱερὸς περὶ
 πάσης συναγωγῆς ἡν Ἰσραὴλ, καὶ
 ἀφεθήσεται αὐτοῖς, ὅτι ἀκασίον ἐστὶ
 καὶ αὐτοὶ ὡς ἐγεναν τὸ δῶρον αὐτῶν
 κάρπωμα Κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας
 αὐτῶν ἐναντίον Κυρίᾳ, περὶ τῶν ἀκασ-
 κς. σίων αὐτῶν. Καὶ ἀφεθήσεται πάση
 Δ συναγωγῇ ἡν Ἰσραὴλ, καὶ τῷ προση-
 λύτῳ τῷ προσπορευομένῳ πρὸς ὑμᾶς,
 ὅτι παντὶ τῷ λαῷ ἀκασίον.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀθροὶ ὅπως ὁ νομο-
 θέτης τῆς ἐν νόμῳ λατρείας ὑπερκειμένῳ
 ἀσυγκρίτως τῷ διὰ Χριστὸν καθάρσειν ἐκά-
 λεσε σαφῶς. εἰ γὰρ παρέλθῃτε, Φησὶ,
 τὰ Μωσέως· καὶ τῆς νομικῆς λατρείας ἂν
 ἀλογήσαντες ἐντολῆς κατεφορῶντότινες,
 τότε δὴ τότε τῷ δι' αἱμάτων ὑμῖν ἀμνη-
 σίαν ἐπικυρῶσαν δοθήσετε, μόχον κατα-
 θυομένην, καὶ χιμάρου προσσηνεγμένην. τῷ
 το δὲ ὡς εἰς τύπον τῷ Χριστῷ. ἔκκεν καθά-
 ρίζει μὲν ὁ νόμος τῶν παραβαυόντων τῷ
 κόλασιν· ἀπαλλάττει δὲ δίκης, καὶ τῶν
 ἐξ ἀγνοίας αἰτιαμάτων ἐλδοθεροὶ τὸ τί-
 μιον αἶμα Χριστῷ. τέθεικε γὰρ τῷ ψυχλῷ
 ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα τῷ κόσμῳ καταλύσῃ τῷ
 ἁμαρτίαν.

Ζ κς. Ἐὰν δὲ ψυχὴ μία ἁμαρτή ἀ-
 κασίως, προσάξει αἶγα μίαν ἐνιαυ-
 κη. σίαν περὶ ἁμαρτίας. Καὶ ἐξιλιάσε-
 ται ὁ ἱερὸς περὶ τῆς ψυχῆς τῆς ἀκασ-
 σιαθείσης, καὶ ἁμαρτίας ἀκασίως
 ἐναντι Κυρίᾳ, ἐξιλιάσασθαι περὶ αὐ-
 τῷ, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Περὶ τῆς κατὰ ἀγ-
 νοίαν ἁμαρτίας τὸν πάντα κελεύει λαὸν
 βῆν

(1) Προκηρύττεται. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ἀμαρτωλῶν. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(3) Τῶν ἐπομένων ὁ κατάλληλος τόπος τὸ 10. ἐδ. τῷ 22. (ἢ 23. κατὰ τινὰς ἐκδόσεις.) κεφ. τῷ Δοξί-
 τικῷ. ὅπως καὶ τὰ μετὰ ταῦτα κεῖται, ἔστιν τὸ, Δράγμα τῷ Χριστῷ, κτ. ὁ μὴ ἐν τοῖς ἐκδόσει. ὅπως
 θίωται σεσημειώται. εὑρηται δὲ ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 397.

βῆν ὀλοκαυτὲν καὶ χίμαρον· ἀνὴρ ἐχθρὸς γὰρ εἰς ὁσμὴν ὀσώδους Χριστοῦ, ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν ἡμετέρων παθὼν· ὅσα δὲ ἕκαστον, αἴγα μίαν· ἔλαττον γὰρ αἶξ βοῶς, καὶ θήλεια ἄρρῶνος· αἰὶς γὰρ τὸ πλήθος.

Εβρ. 10. 26. μείζον καὶ ἰσχυρότερον. ἕκαστος γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν, ἕκ ἐτι περὶ ἀμαρτίας ἀπολείπεται θυσία. τὰς παρελθόντας δὲ τὰς Μωϋσέως τῇ δι' αἵματος ἐπικαρία προσάγει, τὰ Χριστῷ κρείττω τῶν ἐν νόμῳ δεικνύς.

κθ. Τῷ ἐγγχωρίῳ ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν αὐτοῖς νόμος εἰς ἕσασιν αὐτοῖς, ὅς ἂν ποιήσῃ ἀκασίως.

λ. Καὶ ψυχὴ ἥτις ποιήσει ἐν χειρὶ ὑπερηφανίας ἀπὸ τῶν αὐτοχθόνων ἢ ἀπὸ τῶν προσηλύτων, τὸν Θεὸν ἔστος παροξύνει, καὶ ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῆς λαῶς αὐτῆς. Ὅτι τὸ ῥῆμα Κυρίου ἐφάυλισε, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτῆς διεσκέδασεν. ἐκλείψει ἐκλείβησεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἡ ἀμαρτία αὐτῆς ἐν αὐτῇ.

ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπειδὴ τὰ ἀκασία τῶν ἀμαρτημάτων ἀπαριθμησάμενος, καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς θυσίας διαλαξάμενος ὁ Θεός, ἔμελλεν ἤδη καὶ περὶ τῶν ἕκαστων νομοθετεῖν τῷ λαῷ τὰ προσήκοντα, ἕτως ἄρχεται· καὶ ψυχὴ ἥτις ποιήσει ἐν χειρὶ ὑπερηφανίας· χεῖρα ὑπερηφανίας καλῶν τὴν τόλμαν τῶν ἕκαστως ἀμαρτανόντων, ὅπερ

2. Κορ. 10. 5. ὁ Ἀπόστολος, ὑψωμα ἐπαυρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τῆς Θεῆς ὀνομάζει· ψυχὴ ἔν φησὶν ἥτις ποιήσει, καὶ τὰ ἐξῆς. παρατηρητέον εἰταῦτα ἐκείνο, ὅτι εἰάν μὴ ἐκλείψει ἐκλείβῃ ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἡ ἀμαρτία αὐτῆς ἕκ ἐν αὐτῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς μὴ ἐπιδειξαμένης τὸν ἀγαθὸν ζῆλον, καθὼς πολλαχῶς γέγραπται, καὶ πολυλάκις γέγονε.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τέτο νόησον περὶ τῶν εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον σέβας τεινόντων ἀμαρτημάτων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὅσις εἰάν ποιήσῃ, φησὶν, ὑπέροπλον πρᾶγμα, τὸν Θεὸν παροργίζει. διὸ καὶ ὡς πρὸς θάνατων ἀμαρτῶντι δίκην ὀλεθρον ἠπέλησε.

ΚΑΙ ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὰς μέγα πνέοντας ἐπὶ τοῖς τῆς ἀλαζονείας, καὶ ἀθεραπύτως εἰς ἅπαν ἔχοντας, ὁ νόμος παγκάλως ἐκ ἡγάγει εἰς κρίσιν ἀνθρωπίνῳ, ἀλλὰ μόνῳ τῷ θεῷ παρέδωκε δικασηρίῳ. φησὶ γὰρ, ὅς ἂν ἐγγχειρῇ τι

Α πρᾶτλειν μεθ' ὑπερηφανίας, τὸν Θεὸν παροξύνει. διατί; ὅτι πρῶτον μὲν ἀλαζονεία, ψυχῆς ἐστὶ κακία· ψυχὴ δὲ ἀόρατος, ὅτι μὴ Θεῷ· κολασις δὲ, ὁ μὲν τυφλὸς, ἐπίμεμπτος, ἀγνοίαν κατήγορον ἔχων· ὁ δὲ βλέπων, ἐπαινετός, ἐπισήμη πάντα ὄρων. ἔπειτα δ' ὅτι φρονήματος ὑπόπλεως ἀλόγως γινόμενος πᾶς ἀλαζών, ἕτε ἀνδρα, ἕτε ἡμίθεον, μᾶλλον ἢ δαίμονα κατὰ Πίνδαρον, (1) ὑπολαμβάνει ἑαυτὸν, ὑπὲρ τὰς ὁρὰς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως βαίνειν ἀξίων.

Β ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστὶ, ψυχὴ ἥτις ποιήσει ἐν χειρὶ ὑπερηφανίας; Περὶ τῶν ἀκασίως ἡμαρτηκότων νομοθετήσας, ὅποιαν χρὴ θυσίαν προσκενέειν, καὶ περὶ τῶν ἐκόντων ἡμαρτηκότων νομοθετεῖ. διάφορα γὰρ τὰ ἀμαρτήματα. οἱ μὲν γὰρ ἐφέρουσι διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀδικίαν τὴν τῶν παθῶν ἐπανάστασιν. καὶ εἰδιδόντες ἡτλῶνται· οἱ δὲ, καὶ ἐξ ἑτέρας περιστάσεως ἀμαρτήμασι περιπίπτουσιν. εἰσὶ δὲ, οἱ καὶ καταφρονητικῶς περὶ τὰς θείας διακένται νόμους. τῆς ἐξ ὑπερηφανίας ἀμαρτάνειν ἔφη, ὡς ἐκόντας τῶν νόμων καταφρονήσας. τὸν τοιοῦτον ἐξαλαφυνέσθαι ἔφη, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπήγαγεν· ὅτι τὸ ῥῆμα Κυρίου ἐφάυλισε, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτῆς διεσκέδασεν. ἐκλείψει ἐκλείβησεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἀμαρτία γὰρ αὐτῆς ἐν αὐτῇ. ὁ μὲν γὰρ δι' ἀδικίαν ἡτλῶμενος τῶν παθῶν, εἴτα σκῶν καὶ ὀδυρόμενος, ἔχει τινὰ γὰρ σμικρὰν συγχνώμην· ὁ δὲ τὰ ποιηρὰ ἀπαυρόμενος, καὶ τῶν θείων καταφρονῶν ἐντολῶν, πάσης ἀπολογίας ἀπεσέρηται.

λβ. Καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ εὗρον ἄνδρα συλλέγοντα ξύλα τῇ ἡμέρᾳ τῆς σαββάτης.

λγ. Καὶ προσήγαγον αὐτὸν οἱ δυρόντες αὐτὸν συλλέγοντα ξύλα τῇ ἡμέρᾳ τῆς σαββάτης πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν καὶ πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραὴλ.

ΚΑΙ ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀλογήσας τις τῆς διατάγματος, ἔτι τῆς χρησμῶς ἀνάυλης ἔχων τὰς περὶ τῆς ἱεράς ἐβδόμης· ἕς ἐθέσπισεν ἄνδρ Προφήτης ὁ Θεός, καὶ διὰ φωνῆς, τὸ παραδοξότατον, ὁρατῆς τῶν παρατυγχανόντων ὀφθαλμοῦς ὥτων ἐπήγαγε μᾶλλον· ἐπὶ φρουγανισμόν ἐξῆλθε διὰ μέσας τῆς εὐρατοπέδου, πάντας εἰδὼς ἐν ταῖς σκηναῖς ἡρεμνύτας· καὶ ὄρων ἐτι ταδίκημα, καταφανὲς ὑπὲρ τῆς μὴ λαθεῖν γίνεσθαι. πυλῶν γὰρ ἔξω προελθόντες τινὲς εἰς ἡρεμίαν, ἴν' ἐν τῷ καθαρωτάτῳ καὶ ἡσυχά-

Mm mmm 3

ἡσυχά-

(1) Μοῖρα. τὸ δ' ἐκ Διὸς ἀνδράστοις σαφὲς ἐχ' ἔπεται τέκμαρ. ἀλλ' ἔμπαν μεγαλαυροῖας ἐμβαίνοντες, ἔργα τε πολλὰ μνηστώντες. δέδεται γὰρ ἀναιδέι ἐλπίδι γῆρα, προμαθείας δ' ἀπόκινται βοαί. ἐν τῇ ἐπὶ τῆς 11. ὡδ. τῶν Νεμ.

ἡσυχάζοντι εὐζωνται, θεῶν ἐκνομον ἰδόν-
τες, ξύλων ὕλῃ συγκομίζοντα, καὶ δυσά-
ναχέτησαντες, ἐμέλησαν μὲν αὐτὸν ἀνε-
λεῖν, λογισμῷ δὲ τὸ παρακεκνημένον τῆς
ὀργῆς χόντες· ἵνα μὴ ἰδιῶται πρὸ ἀρχόν-
των κολάζειν τινὰ δοκῶσι, καὶ ταῦτ' ἀκρι-
τον, καὶ ἄλλως τὸ παρανόμημα ὡς ἐμ-
φανές, μήτε τὲ περὶ τῷ ἡμέραν ὕαγῶς
μίασμα φόνος, καὶ δικαιοτάτος ἢ, προσά-
ψηται· συλλαβόντες δ' ἄγασιν αὐτὸν ἐπὶ
τὸν ἀρχοντα, ὃ συνηδρόβον μὲν ἱερεῖς,
παρεῖσηκει δὲ σύμπασα ἡ πληθὺς πρὸς
ἀκρόασιν. ἔθος γὰρ ὡς, αἰεὶ μὲν κατὰ τὸ
παρεῖκον, προηγμενίως δὲ ταῖς ἐβδόμαις,
ὡς ἐδήλωσα καὶ πρόδεν, φιλοσοφῆν· τὲ
μὲν ἡγεμόνος ὑφηγεμένους καὶ διδάσκοντος
ἅτε χρηρὴ πράττειν καὶ λέγειν, τῶν δ' εἰς
καλοκαγαθίαν ἐπιδιδόντων καὶ βελτιωμέ-
νων τὰ τε ἡθῆ καὶ τὸν βίον.

λδ. Καὶ ἀπέθεντο αὐτὸν εἰς Φυ-
λακίῳ, ὃ γὰρ συνέκριναν τὶ ποιή-
σασιν αὐτόν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τότε μὲν
ἐν εἰς ἐρχίῳ ὁ τηλικῶτον ἀσέβημα δρᾶ-
σας ἀπάγεται· Μωϋσῆς δὲ ἀπορῶν ὅ, τι
χρηρὴ παθεῖν τὸν ἄνθρωπον· ἦδει γὰρ ἄξια
θανάτου διαπεπραγμένον, ἀλλὰ τίς αὖ γέ-
νοιτο τρόπος ἀρμόζων τῆς τιμωρίας· ἀφικ-
νεῖται πρὸς τὸ ἀόρατον ἀοράτῳ ψυχῇ δι-
καστήριον, καὶ πρὶν ἀκῆσαι πάντ' ἐπισα-
μένους δικαστῆς, τὶ κέκρικε.

λε. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν, λέγων, Θανάτῳ θανατέ-
σθω ὁ ἄνθρωπος· λίθοβολήσατε αὐ-
τὸν λίθοις πᾶσα ἡ συναγωγὴ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀποφαίνεται
ὁ Θεός, ὅτι θυήσκαν ὀφείλει, καὶ ἔχ' ἐτέ-
ρος ἢ καταλυθεῖς, ἐπειδὴ περὶ ὅ νῆς αὐτῷ
εἰς κωφίῳ (1) λίθον μετέβαλεν, ἐργασ-
μένῳ τελεώτατον παρανόμημα· [ὡς ἡδὸν
πάντα τὰλλα ἐμφέρεται, ὅσα περὶ τὲ σε-
βασμῆ τῆς ἐβδόμης νομοθετήται. διατί;
ὅτι ἔχ' αἱ βάνουσοι μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλ-
λαι τέχναι καὶ πραγματεῖαι, καὶ μάλιστα
αἱ περὶ πορισμὸν καὶ βίαν ζήτησιν, ἡ δὲ
πυρός εἰσιν, ἡ ἔχ' ἀνθ' τῶν διὰ πυρός.
ὅθεν ἀπαγορεύει πολλάκις ἐν ταῖς ἐβδό-
μαις πῦρ ἀναύειν, ὡς ἀρχητικώτατον αἰ-
τιον καὶ πρεσβύτατον ἔργον, ὃ ἡσυχάσμε-
τος, ἀνενοήθη καὶ τὰ κατὰ μέρος, ὡς εἰκός,
σωτησυχάζειν. ὕλη δὲ ξύλα πυρός. ὥστε
τὸν ξυλιζόμενον, ἀδελφὸν καὶ συγγενῆς
ἀμαρτήματα τῷ καίοντι δρᾶν, τὸ παρανό-
μημα διπλασιάζοντα· τῇ μὲν, ὅτι προ-
σαχθεὶν ἡρεμεῖν συνεκόμιζε· τῇ δ' ὅτι καὶ
τοιαῦτα συνεκόμιζεν, ἃ πυρός εἰσιν ὕλη τῆς
τῶν τεχνῶν ἀρχῆς.]

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸν ἐν σαββά-
τῳ συλλέξαντα ξύλα καταλυθεῖν προ-
σέταξεν; Ὡς πρῶτον τῆτον παραβεβη-

Α κότα τὸν νόμον, ἵνα μὴ γαήται παρὰ νο-
μίας ἀρχέτυπον. ἡ γὰρ τῆς τιμωρίας
δέος ἐνέδηκεν ἅπασιν.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Μωσῆς ὁ θεαπέσιος
τὰ τῆ νόμου ἐκ προοιμίων παραβαθύντα
θεώμενος, εἰ καὶ ἐπὶ βραχὺ ἀμαρτήματι,
καταλυθεῖν ἐν σαββάτῳ ξυλλογῶντα
ἐκέλευσε· τῆτον Θεὸν γεγραφὼς ἀποφῆ-
νασθαι. ἐπὶ μικρῷ γὰρ καὶ μείζονι ἡ παρὰ
βασίς κρίνεται. ὡς καὶ οἱ πρῶτοι τῆς γενέ-
σεως προπάτορες ξύλα γούσαι τὸν πολυώδιον
κατεδικάσθησαν καὶ βίον καὶ θάνατον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Λιθόβολον ἐκλεθύναντα
δαὶν ἐκέλευσε Θεὸς τὸν ἐν σαββάτῳ συλ-
λέγοντα ξύλα. ἡ δὲ ἐπ' ἐκείνῳ δίκη, νοη-
τὴ καὶ ἀναγκαῖα πράγματος ὑποτύπωσις
ὡς. τὸ γὰρ ἐκ τῆς οἰκείας ῥίζης ἐκκεκαρ-
μένον καὶ αὐανθεὶ ἡδὴ ξύλον, νεκρότητος
αὐτοῦ εἶη σύμβολον· εἶη δ' αὖ καὶ ἑτέρως πυ-
ρὸς διατροφή. τοιαύτη ἐστὶ καὶ ἡ παμ-
μολύθητος ἀμαρτία, νεκρότης ὡς περὶ τις,
καὶ τῆς ἀνημέρας φλογὸς ἀνοσία τροφή
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτῷ.

λς. Καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν πᾶσα ἡ
συναγωγὴ ἔξω τῆς παρεμβολῆς· καὶ
ἐλιθοβολήσαν αὐτὸν πᾶσα ἡ συνα-
γωγὴ ἐν λίθοις ἔξω τῆς παρεμβο-
λῆς, καθὰ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν.

ΑΛΛΟΣ. Διὰ ξύλα ξηρὰ ἀθετήσας
ἐλιθοβολεῖτο, τῆς τε ὑπερηφανίας κολα-
θεῖς, καὶ τῷ ὑποτύπωσιν ἔχων τῶν κατὰ
σάρκα ζώντων καὶ ἀπολυμένων. ἔγω δὲ
ὡς τιμωρίας ὁρισμὸς κατὰ τὲ παραβαί-
νοντος τὸ σαββάτου. ἐπὶ γὰρ ταῖς κατὰ
Φύσιν (2) πράξεσιν ἐκόλαζεν ὁ Θεός, φόν-
οις, μοιχείαις, Φαρμακείαις, καὶ τοῖς
λοιποῖς, ἐφ' ὧν καὶ τὸ εὐλογον τῆς κολάσεως
ἡ Φύσις ἐγνωρίζεν. ἡ δὲ τῆς συμβολῆς πα-
ράβασις, ὃ προδηλον Φύσει ἔχει τῷ ἀτο-
πίαν· ἐπὶ μὲν τῆς πράξεως ἐξεφάνη τὸ
ἀτοπον, αἶα ἐκ παντός τῆς πλήθους ἐναν-
τία τολμᾶν τῷ νόμῳ. καὶ ἡ τῆς κακίας
περιφάνεια, τὸ τῆς δίκης εὐλογον ὄν, ἐπε-
δείκνυσιν, εἰ καὶ τὸ δηλόμενον ἐξ αὐτῆς
ἐληλύθει. (3)

λς. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
λη. Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς
Ζ Ἰσραὴλ, καὶ ἑρεῖς πρὸς αὐτούς, καὶ
ποιήσατέωσαν ἑαυτοῖς κράσπεδα ἐπὶ
τὰ πτερύγια τῶν ἱματίων αὐτῶν· καὶ
ἐπιθήσετε ἐπὶ τὰ κράσπεδα τῶν πτε-
λθ. ρυγίων κλωσμά ὑακίνθινον. Καὶ ἔσαι.
ὑμῖν ἐν τοῖς κρασπέδοις, καὶ ὅψεσθε
αὐτά· καὶ μνησθήσεσθε πασῶν τῶν
ἐντολῶν Κυρίου, καὶ ποιήσετε αὐτάς·
Η καὶ ὃ διασφαλήσεσθε ὀπίσω τῶν δια-
νοικῶν ὑμῶν, καὶ ὀπίσω τῶν ὀφθαλμῶν
ὑμῶν

(1) Εἰς κωφίον. ὁ Ἀλεξάν. κωδ.

(2) Παρὰ φύσιν ἀνάγν.

(3) Ἐλελήθει. ὁρθότ. τὰ δὲ αὐτὰ ἄλλως πως καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κωδ.

ὑμῶν ἐν οἷς ὑμεῖς ἐκπορνύετε ὀπίσω Α
μ. αὐτῶν, Ὅπως ἂν μνησθῆτε καὶ ποιή-
σητε πάσας τὰς ἐντολάς μου, καὶ
ἔσεσθε ἅγιοι τῷ Θεῷ ὑμῶν.

ΛΑΗΛΟΥ. Κλῶσμα ὑακίνθινον, βίβλος
ἡ ὑπομνήσκουσα τὸν νομοθέτην.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴποτε προσέτα-
ξεν ὁ Θεὸς αὐτοῖς τοῖς κρασέδοις τῶν ἱμα-
τίων κλῶσμα ὑακίνθινον ἐπιθεῖναι; Τὸ ὑα-
κίνθινον κλῶσμα, τὸ ἔραν ἢ μιμεῖται τὴν Β
χρῶαν. ἀνεμύνησκε τοίνυν αὐτὸς τὸ νο-
μοθέτης, ὃς πληροῖ μὲν τὰ πάντα, δοκεῖ
Ψαλ. 113. 16. δὲ οἰκῆν τὸν ἔρανόν. ὁ ἔρανός γάρ φησι
Ψαλ. 2. 4. τὸ ἔραν ὡς Κυρίῳ καὶ, ὁ κατοικῶν ἐν
ἔρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτὸς. τὸτο δὲ καὶ ὁ
νόμος διδάσκει· ὅψεδε γάρ φησι τὰ κρά-
σπεδα, καὶ ἀναμνήσεσθε πάσας τὰς ἐντο-
λάς Κυρίου, ποιῆσαι αὐτάς· καὶ ἐ δια-
σφαθήσεσθε ὀπίσω τῶν διανοιῶν ὑμῶν, καὶ
τῶν ὀφθαλμῶν ἐν οἷς ὑμεῖς ἐκπορνύετε Γ
ὀπίσω αὐτῶν.

* ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Χαλεπὸν ἀρρώστημα νῦν
τὴν λήθην ἀδῶς, οἷά περ ἐν πίνακι, ταῖς
Φλιαῖς ἀποσημαίνεσθαι δεῖν ἐπιτάττει τὰς
ἐντολάς· καὶ τῆς δεξιᾶς ἀφάπτειν χειρὸς
δέλτια (1) τάχα περ τὸν νόμον ὠδίνοντα,
καὶ ἐγγεγραμμένον ἔχοντα τὸ χρησμώδη-
μα. καὶ αὐτῶν ἀπηρτήσθαι τῶν ἐδημάτων,
ἐκ ἀσωτελεῖς εἰναί φησιν εἰς ὄνησιν τά τε
κράσπεδα καὶ τὸ κλῶσμα τὸ ὑακίνθινον.
αἰνιγμα δὴ ἐν τῷ δεῖν ἐλέσθαι, φρονεῖν τε
καὶ δρᾶν τὰ ἐξ ἔρανῶν, καὶ τῶν ἀνῶθεν δια-
μεμνήσθαι νόμων, τὸ κρασέδων τε καὶ αὐ-
τῆς ἀφάψαι χειρὸς τὸ κλῶσμα τὸ ὑακίν-
θινον. λήθω γὰρ οἷμαι τῇ ἰνδικῇ, τῷ ὑακίν-
θινῳ φημί, τὸ αἰθέριόν πως εἰκάζεται σω-
μα. αὐγῇ τε καὶ σκότῳ συμμιγῆς, καὶ ἐν βά-
θει πως ἔχων τὸ ὑδαροειδές, ὑποτρέμεσάν-
τε καὶ ὑδιδάχυτον ὑποφαῖνον τὴν ὄψιν.

μα. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ὁ
ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, εἶναι
ὑμῶν Θεός. ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Κ Ε Φ. Ι Ζ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κορὲ ἡς Ἰ-
σαὰρ ἡς Καὰθ ἡς Λοῦϊ,
καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβερῶν
καὶ (2) ἡοὶ Ἐλιάβ, καὶ Αὐνὰν ἡς
Φαλέθ ἡς Ρεβίμ.

** ΙΩΣΗΠΟΥ. Κορῆς Ἑβραίων ἐν
τοῖς μάλισα καὶ γένει καὶ πλῆτῳ διαφέ-
ρων, ἱκανὸς δ' εἶπεν καὶ δήμοις ὁμιλεῖν
πιθανώτατος, ὁρῶν ἐν ὑπερβαλλύτῃ τιμῇ
τὸν Μωϋσῆν καθεστῶτα, χαλεπῶς ἔχον
ὑπὸ φθόνου· καὶ γὰρ φυλέτης ὢν ἐτύγχα-
ρον αὐτῷ καὶ συγγενῆς· ἀχθόμενος ὅτι
ταύτης τῆς δόξης δικαιότερον αὐτῷ πλε-
τεῖν ἐκείνῃ μάλλον, μὴ χείρων ὢν κατὰ
γένος αὐτὸς ὑπέλαβε. παρὰ τε τοῖς Λοῦι-
ταις, φυλέται δ' ἦσαν, καὶ μάλισα παρὰ
τοῖς συγγενέσι κατεβόα· δεινὸν εἶναι λέ-
γων Μωϋσῆν δόξαν αὐτῷ θηρώμενον κα-
τασκυβάσαι, καὶ κακουργῶντα κήσαοθαι
ταύτῃ ἐπὶ προφάσει τῷ Θεῷ περιορᾶν,
παρὰ τὴν νόμῳ μὲν τὰ δελφῶ τὴν ἱερω-
σύῳ Ἀαρῶνι δόντα, μὴ τῷ κοινῷ δόγ-
ματι τῷ πλήθους, ἀλλ' αὐτῷ ψηφισαμένῃ·
τυράννης δὲ τρόπῳ καταχαριζόμενον τὰς
τιμὰς οἷς ἂν θελήσῃ. Καὶ μετ' ὀλίγα. Καὶ ὁ
μὲν ταῦτα κακοήθως μετ' ὑπερπερίας πρὸς
τὴν φυλέτας ἔλεγε· προϊόντος δ' εἰς τὴν
πλείονας κατ' ὀλίγον τῷ λόγῳ, καὶ τῶν
ἀκρωμένων προσιδεμένων ταῖς κατὰ Ἀα-
ρῶνος διαβολαῖς, ἀναπύμπλαται τέτων
ἅπας ὁ στρατός.

β. Καὶ ἀνέστησαν ἔναντι Μωϋσῆ,
καὶ ἄνδρες τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πεντή-
κοντα καὶ διακόσιοι, ἀρχηγοὶ σωμα-

γωγῆς σύγκλητοι βελῆς, καὶ ἄνδρες
ὀνομαστοί.

Ὀνομαστοί. Ἄλλος, καλέμενοι εἰς καιρόν.

Δ ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἦσαν οἱ σωτισταγ-
μένοι τῷ Κορῇ πεντήκοντα καὶ διακόσιοι
τῶν πρώτων ἄνδρες, ἀποδόντες ἀφελέ-
σαι τὴν ἱερωσύνην τὸν Μωϋσέως ἀδελφόν,
καὶ τῶτον αὐτὸν ἀτιμῶν.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ μὲν σασιάζει
τὸν Κορὲ κατὰ τὸ νομοθέτην ἔχει τινα λο-
γον· ἐκ γὰρ τῆς Λοῦιτικῆς ὑπῆρχε φυ-
λῆς· Δαθὰν δὲ, καὶ Ἀβερῶν, καὶ Ἐλιάβ,
ἐκ τῶν Ρεβίμ τὸ γένος καταγόμενοι, (3)
ποῖαν ἔχουσι τῆς σάτεως ἀφορμὴν; Πρω-
τότοκος ἡ Ρεβίμ, καὶ ᾤκησαν πρωτοτό-
κοις τὴν ἱερωσύνην ἀρμόττειν· καὶ ἐκ ἐσκό-
πησαν, ὡς ὁ πρόγονος αὐτῶν, τῶν πρωτο-
τοκίων διὰ τὴν παρανομίαν ἐξέπεσε.

γ. Σωέστησαν ἐπὶ Μωϋσῆ καὶ
Ἀαρῶν, καὶ ἔπαν πρὸς αὐτὸς, ἐχέ-
τω ὑμῖν ὅτι πᾶσα ἡ συναγωγὴ πάν-
τες ἅγιοι, καὶ ἐν αὐτοῖς Κύριος. καὶ
διατὶ κατανίσασθε ἐπὶ τὴν συναγω-
γὴν Κυρίῳ;

Ζ ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἀντιθέτω καὶ τὸ
πλήθος, καὶ βάλλειν τὸν Μωϋσῆν ὡρμή-
κεσαν, εἰς τε ἐκκλησίαν ἀκόσμως μετὰ
θορύβου καὶ ταραχῆς σιωελέγοντο, καὶ πρὸ
τῆς σκλήρης τῷ Θεῷ πάντες ἐβόων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐντεῦθεν καὶ ἐπὶ
τὸν Κύριον ἤλθον. οἱ μὲν ἐπιφανεῖς, φθό-
νῳ τὰ δὲ πλήθη, τῶν ἀρχόντων τῇ ἀκο-
λῇ θῆσι.

ΚΥΡΙΑ.

(1) Εἰς τὸ 18. ἐδ. τῷ 11. κεφ. τῷ Δελτεριον ἀφορᾷ. ἐκείνο γὰρ τοῖς προκειμένοις ἐπισυναψας, ἡμεμῶς.

(2) Ἀβερῶν υἱὸς Ἐλιάβ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Ἐκ τῶν Ρεβίμ τὸ γένος καταγόμενοι. ἢ ἐν Χάλ. ἐκδ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Μόνον δὲ ἐχὶ κοινῶ εἶναι φασί, καὶ ἐχὶ δῆμοις τοῖς αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν τῷ τῷ ἀρχιερέως τιμῶν, καὶ ἐδὲν ὅλως τὸ περιττόν, ἢ περιφανέστερον, καὶ εἰ ὑπερκεῖσθαι λέγοιεντο, ψήφω τὸ χρῆμα λαχόντες τῇ παρὰ Θεῷ. ὅπερ ἐστὶν ἐναργῶς ταῖς ἀνωταῖς ψήφοις ἐπιτιμᾶν, καὶ ἐδὲν εἶναι λογίζεσθαι τὸ τῷ νομοθέτῃ δοκῆν.

δ. Καὶ αἰκίσας Μωϋσῆς, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον. Καὶ ἐλάλησε πρὸς Κορὲ καὶ πρὸς πᾶσαν αὐτῆς τὴν συναγωγὴν, λέγων, ἐπέσκειπται ὁ Θεὸς καὶ ἔγνω τὰς ὄντας αὐτῆς, καὶ τὰς ἀγίας προσηγάγετο πρὸς ἑαυτὸν· καὶ ἔς ἐκ ἐξελέξατο ἑαυτῷ, ὃ προσηγάγετο πρὸς ἑαυτὸν.

ε. Τῷ ποιήσατε· λάβετε ὑμῖν ἑαυτοῖς πυρεῖα Κορὲ, καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ αὐτῆς, Καὶ ἐπίθετε ἐπ' αὐτὰ πῦρ, καὶ ἐπίθετε ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα ἔναντι Κυρίου αὐρίου· καὶ ἔσται ὁ ἀνὴρ ὃν ἂν ἐκλέξηται Κύριος, ἕτος ἅγιος. ἱκανόσω ὑμῖν υἱοὶ Λαοῦ.

ἱκανόσω. Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων, πολὺ ὑμῖν ἀρκείτω.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Πρῶτ' ὅσοι τῆς ἱερωσύνης ἀντιποιεῖδε κομίζων ἕκαστος θυμιατήριον οἰκοῦσιν σὺν θυμιάμασι καὶ πῦρ, παρῶν. Καὶ μετ' ὅλγα. Καὶ θυμιαμάτων ὑμῶν, ὅπερ ἂν τῷ θυσίαν ἡδεῖα κρινοῖεν ὁ Θεός, ἕτος ὑμῖν ἱερῶς κεχείροτονήσεται.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀξιοὶ παρὰ Θεῷ γὰρ εἶναι τῷ κρίσει, μὴ δεχθῆσθαι τῆς θυσίας αὐτῶν, ὡς ἐπὶ μιᾷ συστάσει τῷ θυσίαν τῶν περὶ Κορὲ λέγων εἶναι τῶν περὶ Δαθάν. Φησὶ γὰρ καὶ μετὰ ταῦτα, ῥαγεῖσα ἡ γῆ, κατέπιε πάντας τὰς μετὰ Κορὲ, λέγων τὰς μετὰ Δαθάν καὶ Ἀβερών. ἔτω μακάριον ὑπὸ Θεῷ πολιτοῦσθαι ἐπιτρέποντας Θεῷ τὰ Θεῷ.

η. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Κορὲ, θ. εἰσακέσατέ με υἱοὶ Λαοῦ. Μὴ μικρόν ἐστιν ὑμῖν τῷτο, ὅτι διέσειλεν ὑμᾶς ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ἐκ συναγωγῆς Ἰσραὴλ, καὶ προσηγάγετο ὑμᾶς πρὸς ἑαυτὸν λατρεῖν τὰς λατρεῖας τῆς σκηνῆς τῇ Κυρίᾳ, καὶ παρίστασθαι ἔναντι τῆς συναγωγῆς λατρεύειν αὐτῷ; Καὶ προσηγάγετό σε καὶ πάντας τὰς ἀδελφὰς σε ἡδὲ Λαοῦ μετὰ σε, καὶ ζητεῖτε ἱερατεύειν;

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὁ μὲν Θεωπέσιος Μωϋσῆς ἡπιότητι τῇ σωθήσει χρώμενος, ὡς ἡρώσηκότας παρεκάλει, καὶ τῷ ὅσῳ ἔπω κατ' αὐτῶν ἐσομένῳ ὀργῇ ἀνενοηκῶς, ἐπιπλήττει, λέγων· ἱκανόσω ὑμῖν

Α, υἱοὶ Λαοῦ. ὃ γὰρ μικρόν, φησὶν, ὑμῖν, ὅτι ὑμᾶς ἐκ πάντων ἀπολέκεις ἐποίησατε πρὸς τὴν ἔτω σεπλῶ καὶ ἀξιάγασον λατρεῖαν ὁ τῶν ὅλων Θεός. οἱ δὲ ἦσαν ἐτι μικροὶ καὶ ἀτεράμονες, καὶ ἀχάλινοι πρὸς ὑπεροψίαν.

ια. Οὕτω σὺ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ σε ἡ συναθροισμένη πρὸς τὸν Θεόν. καὶ Ἀαρὼν τίς ἐστιν, ὅτι δια-

ιβ. γογγύζετε κατ' αὐτῆς; Καὶ ἀπέσειλε Μωϋσῆς καλέσαι Δαθάν καὶ Ἀβερών ἡδὲ Ἐλιάβ· καὶ εἶπαν, ἐκ ἀναβαίνομεν. Μὴ μικρόν τῷτο, ὅτι ἀνήγαγες ἡμᾶς ἐκ γῆς ῥέεσης γάλα καὶ μέλι, ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι κατάρχεις ἡμῶν;

ΑΔΗΛΟΥ. Κατάρχεις ἡμῶν. κατατρυφάνομεν γὰρ ἡμῶν βιαίως.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Δυσφημία κατὰ τὸ Θεῷ, ὃς γλῶ ἐπηγγέλατο ῥέεσαν γάλα καὶ μέλι. οἱ δὲ τὸναντίον φασίν, ὡς ἐκ τοιαύτης ἀνήχησαν γῆς εἰς ἔρημον τόπον.

ιδ. Ἀρχὼν εἶ· καὶ σὺ εἰς γλῶ ῥέεσαν γάλα καὶ μέλι εἰσήγαγες ἡμᾶς, καὶ ἔδωκας ἡμῖν κληρὸν ἀγρῶ καὶ ἀμπελώνος. τὰς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀνέκοψας. ἐκ ἀναβαίνομεν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐπίτίφει καλεῖς ἡμᾶς; ὃ δέδωκας ἡμῖν ἃ ἐπηγγέλω, μὴ καὶ προσεκλῶσθαι ἡμᾶς ἐπιθυμῆς;

ιε. Καὶ ἐβαρυθύμησε Μωϋσῆς σφόδρα, καὶ εἶπε πρὸς Κύριον, μὴ πρόχης εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν. ἐκ ἐπιθυμῆμα ἐδενὸς αὐτῶν εἴληφα, ἐδὲ ἐκάκωσα ἐδέναν αὐτῶν.

Ε, ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Βαρυθύμησας ὁ Μωϋσῆς, μὴ πρόχης, φησὶν, εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν. ἐκ ὄνου (1) αἰὸς αὐτῶν ἔλαβον, ἐδὲ ἐκάκωσα ἐδέναν αὐτῶν. θάρρει ἔν ὃ μὴ ἀδικήσας, ὡς Δαβὶδ, ἀνδρ' ἀνο- Ψαλ. 58. 4. μίας ἔδραμον καὶ κατόβησαν· καὶ, εἰ ἔστιν Ψαλ. 7. 3. ἀδικία ἐν χειρὶ μου.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστὶ, μὴ πρόχης εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν; Ἀγῶν περὶ τῆς ἱερωσύνης ἐγένετο· καὶ μέλλοντες κακῆνοι καὶ ἔτοιμοι προσφέρειν θυμίαμα. κριτὴ ἐχρῶντο τῷ δεσπότη Θεῷ. ἀθυμῆσας τολμῶ ὁ Προφῆτης διὰ τὰς τῆς στάσεως ἀρχηγὰς, ἰκετεύει τὸν κριτὴν, μὴ δέξασθαι τὸ παρὰ νόμον ὑπὸ τῶν σασιασῶν προσφερόμενον. καὶ εἰς μαρτυρίαν αὐτὸν τῆς οἰκείας ἐπιεικείας καλεῖ· μὴ πρόχης γὰρ φησὶν εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν. ἐκ ἐπιθυμῆμα ἐδενὸς αὐτῶν εἴληφα, ἐδὲ ἐκάκωσα ἐδέναν αὐτῶν. ἔργῳ δὲ τῷ μαρτυρίαν αὐτῶν ἐβεβαίωσεν ὁ κριτής. ἀποχρίσθη γὰρ φησὶ ἐκ μέσε τῆς συναγωγῆς ταύτης, καὶ ἐξαναλώσω αὐτὰς εἰσάπαξ.

15. Κοῦ

(1) Σημείωσον τὸ, ὄνον, ἀντὶ τῆς ἐπιθυμῆμα, πάνυ κατάλληλον ὄν.

15. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Κορὲ, αἰγίασον τὴν συναγωγὴν σου, καὶ γίνεσθε ἑτοιμοὶ ἐναντὶ Κυρίου σου καὶ αὐτοὶ καὶ Ἀαρὼν αὐρίον. Καὶ λάβετε ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτῶν, καὶ ἐπιθήσετε ἐπ' αὐτῶν πῦρ, καὶ ἐπιθήσετε ἐπ' αὐτῶν θυμίαμα, καὶ προσάξετε ἐναντὶ Κυρίου αὐρίον ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτῶν, πεντήκοντα καὶ διακόσια πυρεῖα, καὶ σὺ καὶ Ἀαρὼν ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτῶν. Καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτῶν, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὰ πῦρ, καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα· καὶ ἔστησαν πα-

ρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῶν μαρτυρίων Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν.

19. Καὶ ἐπισυνέστησαν ἐπ' αὐτὰς Κορὲ τὴν πᾶσαν συναγωγὴν αὐτῶν παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῶν μαρτυρίων. καὶ ὦφθη ἡ δόξα Κυρίου παύση τῇ συναγωγῇ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπισυνέστησε, φησὶν, ἐπ' αὐτὰς Κορὲ τὴν πᾶσαν αὐτῶν συναγωγὴν. ἐπ' ἀνδράπας ἔθεντο τὰς ἐλπίδας. τί γὰρ ἔδει πλήθους, Θεὸς διακρίνοντος τὰς ἀρέσκοντας;

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὅτε λαὸς ἐπῆλθεν ἀνελεῖν Μωϋσέα, καὶ ἐπεσκίασαν ἡ δόξα Κυρίου. ὡς δὲ ὅσιον, τὰς ἐπέλθοντας ἐχθρῶν δίκῃ, ἀναιρέσθαι.

Κ Ε Φ. ΙΖ. (Ι)

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, Ἀποσχίσθητε ἐκ μέσσης τῆς συναγωγῆς ταύτης, καὶ ἐξαναλώσω αὐτὰς εἰςάπαξ.

β. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θανάτῳ δέκνυσιν ὑποκειμένους. πολὺ γὰρ ὡς αὐτοῖς συνδιεφθαρμένον, καὶ μὴδὲ συναγαναχθῆναι τοῖς ἡγεμόσι κατὰ τῶν ἐπανασάντων. ὡς καὶ μετὰ τὴν τιμωρίαν αὐτῶν χαλεπαίνειν κατὰ τῶν περὶ Μωϋσέα, ὡς αὐτῶν κατεσκόδακότων τὴν τῶν τοσούτων φθοράν. διὸ καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ἀπειλεῖ, ἐπιτρέπων τοῖς ἱερεῦσι καὶ παρατεῖναι ὑπὲρ αὐτῶν, δι' ὧν φησὶν· ἀποσχίσθητε, καὶ ἐξαναλώσω αὐτὰς· ὡς δὲ αὐτὰς μὴ ἀπολεμμένων. τί γὰρ ὡς τὸ κωλύον εἶπερ ἡβέλετο; δέκνυσιν ἔν μετὰ τῶ δικαίᾳ τὸ ἀγαθόν, κατ' ἱκεσίαν τῶν ἰδίων τῶ Θεῷ διδόμενον. ὅθεν τὸ συναπολέσθαι τοῖς ἀσεβέσι τὰς ἄλλας ἀνίησι, γινόμενον ἐνίοτε, ὡς ἐπὶ τῶ Ἀχαρ, συμφερόντως τῷ λαῷ, εἰς τὸ χαλεπαίνειν τοῖς αἰτίοις. ὅθεν κελύβει τοῖς ἄλλοις ἀποσπῶν τῶν ἀσεβάντων, μήπως συναναρεθῶσιν αὐτοῖς. ἔτι ὡς ἐπικίνδυνον ἢ τῶν κακῶν ἐταιρεία.

γ. Καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ εἶπαν, Θεὸς, Θεὸς τῶν πνυμάτων καὶ πάσης σαρκός· εἰ ἄνθρωπος εἰς ἡμάρτεν, ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἡ ὀργὴ Κυρίου;

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Δεδήλωκε δὲ ὁ παρὰ Φημος Μωσῆς τὴν οἰκίαν πραότητα. προκυλινδόμενος γὰρ τῶ κριτῇ, ἐβόα· ὁ Θεὸς τῶν πνυμάτων καὶ πάσης σαρκός· εἰ ἄνθρωπος εἰς ἡμάρτεν, ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἡ ὀργὴ Κυρίου; δεξιόμενος δὲ ὁ φιλόανθρωπος Κύριος τὴν τῶ θεράποντος ἱκεσίαν, τῶν μὲν σασιασῶν ἀποκρίθῃναι

κελύβει τὰς ἄλλας· κλύβει δὲ κελύβει τὴν γλῶσσαν, αὐτὰνδρος τὰς σκηνὰς ὑποβρυχίως ἀπέφλυε. καὶ οἱ διὰ μέσης θαλάσσης ὁδοῦσαντες, ἐν τῇ γῇ κατεπόθησαν. ῥάδιον γὰρ τῷ ποιητῇ καὶ ξηρὴν ὁδὸν ἐν τῇ θαλάττῃ δημιουργεῖν, καὶ τῇ γῇ πάλιν εἰς τιμωρίαν ἀντὶ θαλάσσης κεχρηθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ Αἰγυπτίοις τὸν δι' ὕδατος ἐπήγαγεν ὁλεθρον· τὸν δὲ Δαθὰν καὶ Ἀβειρὼν, καὶ τὰς ἄλλας, τοῖς τῆς γῆς συνεκάλυψεν ὕδασι. (2) τῆς μὲν ἐν ζῶντας τῷ ἄδῃ παρέπεμψε, τῶ δὲ Κορὲ τὴν συναγωγὴν πυρὶ κατὶνάλωσεν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Χαρίζεται τῇ δεήσει ὁ Θεὸς τῇ διακρίναι ἀξίᾳ, ἐπειδὴ πᾶσαν αἱ ψυχὰς καὶ αἱ σάρκες αὐτῶν εἰσὶ. καὶ τὸ συναπολέσθαι τοῖς ἀσεβέσι τὰς ἄλλας ὀνύησι, γινόμενον ἐνίοτε, ὡς ἐπὶ τῶ Ἀχαρ.

δ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τῇ συναγωγῇ, λέγων, ἀναχωρήσατε κύκλῳ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς Κορὲ, Δαθὰν, καὶ Ἀβειρὼν.

ε. ΑΔΗΛΟΥ. Σωθήτωσαν, φησὶ, δι' ἡμᾶς τῶτοις σωτημμένοι, καὶ μὴ κοινωνήτωσαν τῶ πᾶθός οἱ κοινωνήσαντες τῶ γένος, καὶ τῆς ἄλλης κακίας· χωριζάντες μόντοι τῶν προηγμένων, ὡς κατακρινόμενων.

ζ. Καὶ ἀνέστη Μωϋσῆς, καὶ ἐπορεύθη πρὸς Δαθὰν καὶ Ἀβειρὼν, καὶ συνεπορεύθησαν μετ' αὐτῶν πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ.

η. ** ΙΩΣΗΠΟΥ. Πέμψας Μωϋσῆς πρὸς Ἀβίραμον καὶ Δαθάμην ὑπηρέτας, ἐκέλευσεν ἡκεν κατὰ τὰ συγκείμενα, καὶ περιμένειν τὴν ἱερουργίαν. ὡς δ' ἔτε ὑπακχέσθαι τοῖς Ἀγγέλοις ἔφασαν, καὶ Μωϋσῆς ἐπερίψευσαι, κατὰ τῶ λαῷ παντὸς ἐκ κακῶν

(1) Ἰσραὴλ, ὅτι τὰ 31. ἐδ. τῶ δὲ τῶ κριτῇ, ἐπισυνημμένα εἰσὶ τῷ προλαβόντι ἐν ταῖς εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Κύμασιν. ἢ ὡς Χάλ. ἐκδ.

κακουργίας αὐξανόμενον· ἀκῆσας τὰ παρ' αὐτῶν ὁ Μωϋσῆς, ἀκολυθῆν αὐτῷ τὰς προβόλους ἀξιώσας, ἀπῆει πρὸς τὰς περὶ Δαθάμνῳ, ἔχ' ἡγόμενος εἶναι δεινὸν βαδίζειν πρὸς τὰς ὑπερηφάνησαντας.

ζ. Καὶ ἐλάλησε πρὸς τὴν συναγωγὴν, λέγων, ἀποχρίσθητε ἀπὸ τῶν σκλιῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν σκληρῶν τέτων, καὶ μὴ ἀπλησθε ἀπὸ πάντων ὅσα ἐσὶν αὐτοῖς, μὴ συναπόληθε ἐν πάσῃ τῇ ἀμαρτίᾳ αὐτῶν.

ΛΗΛΟΥΤ. Ἰκανὸν ἢ τῶν κακῶν ἐταιρεία πρὸς τὸ συναπολέσθαι αὐτές.

η. Καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς σκλιῆς Κορὲ καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβερώων κύκλω. καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβερώων ἐξῆλθον, καὶ εἰσήκισαν παρὰ τὰς θύρας τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἡ ἀποσιδὼν αὐτῶν.

ΛΗΛΟΥΤ. Ὑπολαμβάνονται μέσοι, ἵνα ὑπὸ τοῖς πάντων ὀφθαλμοῖς ἀπόλωνται, καὶ γινώσκται τὸ ἐκείνων πάθος ἀπάντων παιδύμα τῶν κύκλω. (1)

ΙΩΣΗΠΟΥΤ. Οἱ περὶ Δαθάμνῳ πυθόμενοι τὸν Μωϋσῆν μετὰ τῶν ἀξιολόγων τῆς πληθύος πρὸς αὐτὰς παραγινόμενον, προελθόντες γυνάξιν ἅμα καὶ τέκνοις πρὸ τῶν σκλιῶν, ἀπέβλεπον τί καὶ μέλλει ποιεῖν ὁ Μωϋσῆς· οἷτε θεράποντες ἦσαν περὶ αὐτὰς, ὡς εἰ βίαν τινα προσφέροι Μωϋσῆς, ἀμυνόμενοι.

θ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς, ἐν τέτῳ γινώσθε ὅτι Κύριος ἀπέστειλέ με ποιῆσαι τὰ ἔργα ταῦτα πάντα, ὅτι ἐκ ἀπ' ἐμαυτῶν.

ι. Εἰ κατὰ θάνατον πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀποθανένται ἔσθι, εἰ καὶ κατ' ἐπίσχεψιν πάντων ἀνθρώπων ἐπισκοπὴ ἔσθι αὐτῶν, ἔχ' ὁ Κύριος ἀπέστειλέ με. Αἶψ' ἢ ἐν χάσματι δέξαι Κύριος, καὶ ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ σῶμα αὐτῆς καταπίεσθαι αὐτὰς, καὶ τὰς οἰκὰς αὐτῶν, καὶ τὰς σκλιὰς αὐτῶν, καὶ πάντα ὅσα ἐσὶν αὐτοῖς, καὶ καταβήσονται ζῶντες εἰς ἅδην, καὶ γινώσθε, ὅτι παρώξυσαν αἱ ἀνθρώποι ἔσθι τὸν Θεόν.

ΙΩΣΗΠΟΥΤ. Ποίησας φανεράν τινι ἐπ' αὐτοῖς δίκην, ἔτω μεμνώτων κατὰ τῆς σῆς δόξης, μὴ κοινῶς ἐκ τῆς ζωῆς αὐτὰς μεταστήσας, μηδ' ὡς ἀποθανόντας κατ' ἀνθρώπινον ἐξεληλυθότας τῆ βίᾳ φανέντας νόμον. ἀλλὰ χάνοι περὶ αὐτὰς ἅμα τῇ γενεᾷ καὶ τοῖς ὑπάρχουσιν, ὡς πατῆσι γινώ.

Α τῆτο γὰρ σῆς ἐπίδειξις ἂν ἰσχύος ἅπασιν γένοιτο καὶ διδασκαλία, σωφροσύνης δὲ εἰς τὰς ταῦτα πείσεσθαι περὶ σὲ δοξάζοντας ἔχ' ὅσια.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥΤ. Ἐδῆτο (2) καὶ λόγῃ προδηλῆντες τὸ ἔργον· ἵνα ἐμφανίσῃ Θεῷ γινώσκω, καὶ μὴ σιωπῆμα νομίζηται.

ιβ. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν πάντας τὰς λόγους τέτῳ, ἐρῶσα ἡ γῆ ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῶν.

ιγ. Καὶ ἠνοιχθῇ ἡ γῆ, καὶ κατέπιεν αὐτὰς, καὶ τὰς οἰκὰς αὐτῶν, καὶ πάντας τὰς ἀνθρώπους τὰς ὄντας μετὰ Κορὲ, καὶ τὰ κλιῶν αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥΤ. Εἰς τῆτο κακῶς τὰ τῆς ἀπονοίας εἰσβέβηκεν, ὡς διανοίξασαν τὴν γῆν τὸ σῶμα, αὐτοῖς γαστέρι καὶ σκλιῶν ἐλῆν, καὶ ὀλέθρῳ ξένῳ περιβαλεῖν. κατέβησαν γὰρ εἰς ἅδην ζῶντες, κατὰ τὸ γε-
Γ γραμμῶν. ἀνόσιον ἐν ἅρᾳ καὶ θανάτῳ γραφὴν ἔχει παρὰ Θεῷ, τὸ κατανίστασθαι κεφαλῆς, καὶ τὸ μὴ ὑπέκειν τοῖς προτεταγμένοις, καὶ τὴν πρῶτον παρὰ Θεῷ λαχῶσι τιμῇ. συνέσεως δὲ τῆς ἀνωτάτω καρπὸς, τὸ, ἐφ' ᾧ ἂν τις ἔχοι, σεμνύνεσθαι καὶ δοχαρισεῖν, καὶ μὴ τοῖς ἐπέκεινα μέτρον ῥιψοκινδύνως ἐπιπηδᾶν, μήτε μὴ ἐφείδων τῶν ἔργων δεδωρημένων αὐτοῖς, οἰόμενος εἶναι κοινὰ καὶ βάσιμα τοῖς πολλοῖς, ἀ μόνους τοῖς ἀνωθι διοικεῖται νόμῳ.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΕΝΣ. Ταπεινὸν εἶναι κρίνοντες τὸ φυλάσκειν ἐφ' ἑαυτῶν τὴν τάξιν ἐφ' ἧς ἐτάχθησαν, εἰσώδουσιν ἑαυτὰς εἰς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, παρώσασθαι τὰς παρὰ τῷ Θεῷ τὴν λειτουργίαν ταύτῃ λαχόντας φιλονεικήσαντες. οἱ χάσματι ὑπολειφθέντες, ἐξηφανίσθησαν. τὸ δ' ὅσον ὑπὲρ γῆς ὡς τῶν τοιούτων συντάγματος, κεραυνοῖς κατεπερήδη.

Ε διδάσκοντος, οἶμαι, τῆς λόγῃ διὰ τῆς ἰσορίας, ὅτι πέρας ἐστὶ τῆς κατ' ὑπερηφάνειαν ἐπάρσεως ἢ εἰς τὸ ὑπόγειον κάθοδος. καὶ τάχα τις διὰ τέτων ὁρμώμενος, ἐκ ἀπεικότως ἀνοδὸν ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν ὑπερηφάνειαν ὀρίσασατο. εἰ δὲ πρὸς τὸ ἐναντίον τῇ τῶν πολλῶν ὑπολήψει φέρεται ἡ διάνοια, μηδὲν θαυμάσιον. τοῖς γὰρ πολλοῖς δοκεῖ τὸ ὑπὲρ τὰς ἄλλων εἶναι, τῷ ὀνόματι τῆς ὑπερηφάνειας σημαίνεσθαι. ἡ δὲ τῶν ἰσορηθῶντων ἀλήθεια βεβαιοῖ τὸν ἡμέτερον ὅρον.

Ζ εἰ γὰρ οἱ ὑπὲρ τὰς ἄλλων ἑαυτὰς ἄραντες, κατωπὶ κατέδυσαν, χάσματι τῆς γῆς διαχέσθης· ἐκ ἂν τις καταγνοίῃ τῆς ὁρᾶς, τῆς τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν κατωτάτω πλῶσιν εἶναι ὀριζομένην. πρὸς ταῦτα βλέποντας, μετρίάζειν παιδύει ὁ Μωϋσῆς, καὶ μὴ ἐπαίρεσθαι τοῖς κατορθώμασιν, ἀλλ' αἰετὸ παρὸν εὖ διατίθεσθαι.

Η ΛΗΛΟΥΤ. Ὅτε μὲν τὸν Θεὸν ἐπέειρασεν ἐν ἀνδρῶν, ἔδωκεν αὐτοῖς ὡς ἀμνησί-
κακος

(1) Ὅμοια τέτοις τὰ τῷ Προκοπ. τὰ ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Ἐδεῖ γὰρ καὶ λόγῳ. ἐ τῆς Λύγ. κώδ.

κακος τὰ αἰτήματα αὐτῶν· ὅτε δὲ παρώρ-
γισαν τὸν Μωϋσῶν, τλιωκαῦτα ὑποχθὴν ἢ
γῆ, καὶ κατέπιον αὐτὰς. ἔδει γὰρ μὴ κα-
Ρωμ. ιι. 22. ταφρονηθῶναι τὰς θεράποντας. ἴδε ἔν,
„ Φησὶν ὁ Ἀπόστολος, χρηστότητα Θεῷ καὶ
„ ἀποτομίαν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπανίσταται ἡ κλι-
σις τοῖς ἐπανισαμένοις Θεῷ· καὶ ὁ θάνα-
τος πικρότατος, ὅσος ὁ δαίμωνων· οἱ ζῶν-
τες εἰς ἄδην καταβήσονται. τοῖς δὲ προη-
γασμένοις σωέλκεται τὰ ἀκολυθήματα, οἱ
Ματθ. ιβ. 49. καὶ κλήνῃ. ἐξελεύσονται, φησὶν, οἱ Ἀγ-
50. „ γελοι καὶ ἀφορίζοι τὰς ἀσεβεῖς ἐκ μέσ-
„ τῶν δικαίων, καὶ ἐκβαλῶσιν αὐτὰς εἰς τὸ
„ σκότος τὸ ἐξώτερον. αἰδεύμα γὰρ ταῦτα
τῶν τέλεις.

ιδ. Καὶ κατέβησαν αὐτοὶ, καὶ πάν-
τα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς ζῶντες εἰς ἄδην,
καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰς ἡ γῆ, καὶ ἀπώ-
λοντο ἐκ μέσ-ης τῆς συναγωγῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημαίνει σαφῶς, ὅτι πόμα
ἐστὶ τῶν ἄδην ἢ γῆ.

ιε. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ οἱ κύκλῳ αὐ-
τῶν ἔφυγον ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῶν,
ὅτι ἔβαν, λέγοντες, μήποτε κατα-
πίη ἡμᾶς ἡ γῆ.

ισ. Καὶ πῦρ ἐξῆλθε παρὰ Κυρί-
ου, καὶ κατέφαγε τὰς πεντήκοντα καὶ
διακοσίους ἄνδρας τὰς προσφέροντας
τὸ θυμίαμα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Καὶ ὁ Ὁσίος τῆτο
ποιήσας, ἐλεπρώθη.

ισ. Καὶ ἔπε Κυρίος πρὸς Μωϋσῶν,

ιη. Καὶ πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν Ἀαρὼν
τὸν ἱερέα, ἀνέλεσθε τὰ πυρεῖα τὰ
χαλκᾶ ἐκ μέσ-ης τῶν κατακεκαυμέ-
νων, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἄλλότριον τῆτο
σπείρον ἐνῆ, ὅτι ἡγίασαν τὰ πυρεῖα

ιθ. Τῶν ἀμαρτωλῶν τῶτων ἐν ταῖς ψυ-
χαῖς αὐτῶν, καὶ ποιήσον αὐτὰ λεπί-
δας ἐλατὰς περίθεμα τῷ θυσιαση-
ρίῳ, ὅτι προσλήχθησαν ἐναντι Κυ-
ρίου καὶ ἡγιάσθησαν· καὶ ἐγένοντο εἰς
σημεῖον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ἄλλότριον πῦρ
διασπείρεται· οἱ γὰρ γῆνοι λόγοι τῶν ἐπα-
νισαμένων ἀπορρίπτονται· οἱ δὲ θεοὶ, κρα-
Λεκ. ιβ. 49. τῶσι. πῦρ γὰρ φησὶν ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ
„ τὴν γῆν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ προσέταξεν ὁ
Θεὸς τὰ τῶν σασιασῶν πυρεῖα τῷ θυσια-
σηρίῳ ὑπενεῖν περίθεμα; Εἰς ἔλεγχον
τῶν κατὰ τῆς ἱερωσύνης θρασυομένων,
καὶ βεβαίωσιν τῶν ἱερουργεῖν προσεταγμέ-
νων. τῆτο γὰρ ἐπήγαγε· μνημόσυνον τοῖς
„ υἱοῖς Ἰσραὴλ, ὅπως ἂν μὴ προσδῇ μηδεὶς
„ ἄλλογενῆς, ὅς ἐστιν ἐκ τῶν σπέρματος
„ Ἀαρὼν, ἐπιθεῖναι θυμίαμα ἐναντι Κυρίου.
τῆτο χάριν καὶ τὴν βλασφήσασαν ῥάβδον
ἐντεθῶναι προσέταξεν εἰς τὴν κιβωτόν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὡς περὶ ὁ χαλκὸς ὅφιν
σημεῖον τῆς ἀπιστίας αὐτῶν, ἔτω καὶ τὰ
πυρεῖα τῶν περὶ Κορὲ καὶ Δαθὰν [καὶ Ἀβι-
ρὼν,] περίθεμα ὄντα τῷ θυσιασηρίῳ.

κ. Καὶ ἔλαβεν Ἐλεάζαρ υἱὸς Ἀα-
ρὼν τὰ ἱερέως τὰ πυρεῖα τὰ χαλκᾶ,
ὅσα προσλήεγκαν οἱ κατακεκαυμέ-
νοι, καὶ προσέθηκαν αὐτὰ περίθεμα
τῷ θυσιασηρίῳ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θεὸς προσάξει τὰ
τῶν ἀσεβῶν θυμιατήρια τῷ θυσιασηρίῳ
περιβάλλεται· γέγονε γὰρ ἁγία διὰ τὸ
προσνεχθῶναι Θεῷ, καίτοι τῆς προσα-
γωγῆς αὐτῶν κατὰ Θεὸν γινόμενης. μέ-
γα ἔν τὸ προσφέρειν Θεῷ τῷ ἔτω τιμῶντι
τὰ προσφερόμενα.

κα. Μνημόσυνον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,
ὅπως ἂν μὴ προσέλθῃ μηδεὶς ἄλλο-
γενῆς, ὅς ἐστιν ἐκ τῶν σπέρματος
Ἀαρὼν, ἐπιθεῖναι θυμίαμα ἐναντι
Κυρίου· καὶ ἐκ ἑσῶ ὥς περ Κορὲ, καὶ
ἡ ἐπισύσασις αὐτῶν, κατὰ ἐλάλησε
Κύριος ἐν χειρὶ Μωϋσῆ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Μνημόσυνον τῆς τι-
μωρίας τῶν ἀθέσμως προσνεγκόντων, ὡς
ἁγία γινόμενα, διὰ τὸ προσνεχθῶναι
Θεῷ, καίτοι τῆς προσαγωγῆς αὐτῶν κα-
τὰ Θεὸν γινόμενης.

κβ. Καὶ ἐγόγγυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
τῇ ἐπαύριον ἐπὶ Μωϋσῶν καὶ Ἀαρὼν,
λέγοντες, ὑμεῖς ἀπειλάγκατε τὸν
λαὸν Κυρίου.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐνταῦθα ἐξελέγχε-
ται τὸ λαὸν ἢ πρὸς τὰς ἐπανισαμένους ὁμό-
νοια. εἰπόντες γὰρ, οἱ περὶ τὸν Μωϋσῶν
ἀπειλάγκασι τὸν τῶν Θεῶν λαόν, ἐπισυνά-
γονται κατ' αὐτῶν, καὶ Θεὸς τὸ ἔργον εἶναι
λέγοντες, ἀλλ' ἐξ ἐπιβελῆς αὐτῶν. ὅπερ
ἐστὶ μαγείας ὑποψία.

κγ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπισυρρέ-
φειναι τὴν συναγωγὴν ἐπὶ Μωϋσῶν
καὶ Ἀαρὼν, καὶ ὤρμησαν ἐπὶ τὴν
σκηνὴν τὰ μαρτυρία· καὶ τὴν δὲ ἐκάλυ-
ψεν ἡ νεφέλη, καὶ ὤφθη ἡ δόξα
κδ. Κυρίου. Καὶ εἰσῆλθε Μωϋσῆς καὶ Ἀα-
ρὼν κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς τὰ
μαρτυρία.

κε. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
κς. Μωϋσῶν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, Ἐκχω-
ρήσατε ἐκ μέσ-ης τῆς συναγωγῆς ταύ-
της, καὶ ἐξαναλώσω αὐτὰς εἰς ἀπάξ,
καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Πάλιν ἡ κατὰ πάντων ἀπεί-
λη τῆς κατὰ κοινωνίαν ἀπωλείας.

κς. Καὶ ἔπε Μωϋσῆς πρὸς Ἀα-
ρὼν, λάβε τὸ πυρεῖον, καὶ ἐπίθε-
ς ἐπ' αὐτῷ πῦρ ἀπὸ τῶν θυσιασῶν, καὶ

ἐπίβαλε ἐπ' αὐτῷ θυμίαμα, καὶ ἀπέ-
νευγε τὸ τάχος εἰς τὴν παρεμβολήν,
καὶ ἐξίλασατο περὶ αὐτῶν. ἐξῆλθε γὰρ
ὁργὴ ἀπὸ προσώπου Κυρίου, ἥρπυζεν
θραύειν τὸν λαόν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀρχοντας γὰρ τὸ
μὴ ἀποσείεσθαι (1) τὸν λαόν, μὴδ' ἂν πά-
χῃ (2) ὑπ' αὐτῆς. καὶ ὁ ἀληθὴς ἄρχων, ὁ
Λεβ. 23. 34. Κύριος ἡμῶν, πάτερ ἄφες αὐτοῖς.

κη. Καὶ ἔλαβεν Ἀαρὼν καθάπερ
ἐλάλησεν αὐτῷ Μωϋσῆς. (3) καὶ ἦδη
ἐνῆρκετο ἡ θραύσις ἐν τῷ λαῷ. καὶ
ἔλαβε, καὶ ἐπέβαλε τὸ θυμίαμα,
καὶ ἐξίλασατο περὶ τῆς λαῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὕτως ἀναργῶς ἐδείχθη ὁ
ἀρχιερεὺς ὁ ἐκλελεγμένος ὑπὸ Θεοῦ πρὸς
ἱλασμόν ὑπὲρ τῆς λαῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. (4) Ἐδείχθη καὶ δύ-
ναμις δυνάμεις δυνάμεις, πρὸς τὴν ἀνάλογον
ἔχει τὸ θυμίαμα ἀναχωρεῖσθαι πρὸς Θεόν.
τὸ γὰρ θυμίαμα τύπος ἐστὶ τῆς δυνάμεις καὶ
Ψαλ. 140. 2. καθαρὰς προσευχῆς. ὡς τὸ, κατὰ δυνά-
μιν, θῆτω ἡ προσευχή μου, καὶ τὰ ἐξῆς.

κθ. Καὶ ἔστη ἀναμέσον τῶν τεθ-
νηκότων καὶ τῶν ζώντων, καὶ ἐνόπα-
σεν ἡ θραύσις.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διαίχθεται τῷ θυ-
μιάματι μέσον ζώντων καὶ τεθνηκότων ὁ
Ἀαρὼν, καὶ δέκνυται τοῖς ἔργοις ἐξειλεγ-
μένος ὑπὸ Θεοῦ πρὸς ἱλασμόν τῆς λαῆς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Μέρος ἀπόλλυται,
καὶ τὸ πλεόν μέρος παύσεται, καὶ ἡμῖν
παράδειγμα καταλείπειται.

λ. Καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν
τῇ θραύσει τέσσαρες καὶ δέκα χιλιά-
δες καὶ ἑπτακόσιοι, χωρὶς τῶν τεθνη-
λ. κώτων ἔνεκεν Κορέ. Καὶ ἐπέσειψεν
Ἀαρὼν πρὸς Μωϋσῆν ἐπὶ τῷ θυμῷ
τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας, καὶ ἐνόπα-
σεν ἡ θραύσις.

λβ. (5) Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
λγ. Μωϋσῆν, λέγων, Λάλησον τοῖς υἱοῖς
Ἰσραὴλ, καὶ λάβε παρ' αὐτῶν ῥάβδον
κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν παρὰ πάν-
των τῶν ἀρχόντων αὐτῶν, καὶ κατ'
οἴκους πατριῶν αὐτῶν, δώδεκα ῥάβ-
δους, καὶ ἐκάστω τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐπί-
γραψον ἐπὶ τῆς ῥάβδου αὐτῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι ψήφω τῇ ἀνωθεν,
καὶ ἐκὶ θελήματι Μωσέως τὴν τῆς ἱερωσύ-
νης τάξιν Ἀαρὼν ἐκλήρωσατο, [διατρανῆν
ἐθέλων ὁ νομοθέτης, εἰς τὸν πανάρισον
» ἔφη Μωσέα· λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,
» καὶ λάβε παρ' αὐτῶν ῥάβδον.]

A ** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Ὡς δ' ἂν μάλλον
παιδαῖον οἱ ἄνθρωποι θεοῦ παρὰ γινε-
σθαι τῆς ἱερωσύνης τὴν χάριν τοῖς ἀξιμέ-
νοις, ῥάβδος ἐξ ἐκάστης φυλῆς παρὰ τῶν
ἐξεχόντων κομίζεται, γραμμασίῳ ἰδίᾳ ἐκά-
στη κατασημειωμένη τῷ δεδωκότος, ἐν αἷς
τῷ καὶ ἡ Ἀαρὼν τῇ ἱερέως. ταύτας δὲ προ-
δαῖς τῷ ναῷ, διὰ τῶν Φανεροῖ τῷ λαῷ
τὴν περὶ τῆς ἱερωσύνης τῇ Θεῷ ψήφον.

B ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐκάστη ῥάβδω κε-
λεύει ἐπιγραφῆσαι τὸ τῷ ἀρχόντος ὄνομα
ἀντὶ τῆς φυλῆς ἀπάσης, ἥς ἀρχαί, πρὸς
τὸ μηδεὶα ἕτερον ἀντιποιεῖσθαι τῆς ἱερω-
σύνης, πλὴν τῇ ἐπιγεγραμμένᾳ. τὸ δὲ
πάν τῶτο διὰ τὴν τῇ Λοῦτῃ φυλῇ, ὡς ἂν ὁ
ταύτης ἀρχὼν Ἀαρὼν ἔχη τὸ γέρας.

λδ. Καὶ τὸ ὄνομα Ἀαρὼν ἐπίγρα-
ψον ἐπὶ τῆς ῥάβδου Λοῦτῃ· ἐστὶ γὰρ
ῥάβδος μία· κατὰ φυλὴν οἴκους πα-
λε. τριῶν δώσασσι. Καὶ θῆσεις αὐτὰς ἐν
τῇ σκηνῇ τῆς μαρτυρίας, κατέναντι τῆς
μαρτυρίας, ἐν οἷς γνωστῆσομαι σοὶ ἐκεί-
λδ. Καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος ὃν ἂν ἐκλέξω-

μαὶ αὐτόν, ἡ ῥάβδος αὐτῆς ἐκβλα-
σῇ. καὶ περιελῶ ἀπὸ σὲ τὸν γογ-
γυσμὸν ὑμῶν Ἰσραὴλ, ὅσα αὐτοῖ γογ-
λδ. γύψουσιν ἐφ' ὑμῶν. Καὶ ἐλάλησε Μωϋ-
σῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. καὶ ἔδωκαν αὐ-
τῷ πάντες οἱ ἀρχόντες αὐτῶν ῥάβ-
δον· τῷ ἀρχόντι τῷ ἐν ῥάβδον κατ'

ἀρχοντα, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν,
δώδεκα ῥάβδους. καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν
λθ. ἀναμέσον τῶν ῥάβδων αὐτῶν. Καὶ
ἐπέθηκε Μωϋσῆς τὰς ῥάβδους ἐν τῇ
σκηνῇ τῆς μαρτυρίας.

λθ. Καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, καὶ
εἰσῆλθε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν εἰς τὴν
σκηνὴν τῆς μαρτυρίας. καὶ ἰδὲ ἐβλάστη-
σεν ἡ ῥάβδος ἡ Ἀαρὼν εἰς οἶκον Λοῦτῃ,
καὶ ἐξέλιγε βλαστὸν, καὶ ἐξέλιθυσεν
ἄνθη, καὶ ἐβλάστησε κάρυα.

Οἱ ἑβδομήκοντα, κάρυα· οἱ δὲ λοιποὶ,
ἀμύγδαλα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δὲ ἐξανθῆσαι τὴν
ῥάβδον κάρυα, πρῶτον μὲν ἔδει ἀπεικὸς ἐκ
κάρυας εἰληφέναι τὴν ῥάβδον· τῷ γὰρ οὐ
ἔδει τοῖς παλαιῇ τὸ καὶ τοιοῖς δέ τισιν ἀπο-
κεχρηθῆσαι σκηπτοῖς· ἔπειτα δὲ καὶ ἀγ-
ρυπνίας σύμβολον νοοῦν· ἂν ἐκόντως ἡ κα-
ρυὴν ῥάβδος· ὡς καὶ Ἱερεμίας ὁρῶντι ῥάβδον
» καρυὴν Φησὶν ὁ Θεός, ὅτι καλῶς ὁρᾷς· Ἱερ. 1. 12.
» ἰδὲ γὰρ ἐγὼ ἐγγήγορα ἐπὶ τῆς λόγους μου.
ἐγγήγορσις δὲ ὡς ἐξ ὑπνους γέγονεν ἡ
ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσις τῆς Χριστοῦ. (6)

ΣΕΥΤΗ.

(1) Τὸ μὴ προΐεσθαι. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Πάχῃ κακῶς. ὁ αὐτ.

(3) Μωϋσῆς, καὶ ἔδραμον εἰς τὴν συναγωγὴν. καὶ εἰρημ. ἐκδόσ.

(4) Κυρίλλω ψάδως ἐπιγράφει ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(5) Ἐντεῦθεν ἀρχεται τὸ 17. κεφ. ἐν ταῖς εἰρημ. ἐκδόσ.

(6) Ἀλλως σωτεταγματὰ εἰσὶν ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 343.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Τῷ λόγῳ δηλῆντος, ὡς ὁ Χριστὸς ἐν ἑαυτῷ, καθάπερ κιβωτὸς, περιέχων τὸν νόμον, καὶ τῷ λυδίτικῷ ἱερῳσιῳ ἐπέκρυψε· καὶ ἀτονήσαντα ταῦτα ἤδη καὶ ἀποξηρανθέντα, καρπὸς ἐνεργεῖν διὰ τῆς ἀνδρείας τῆς οὐαγγελικῆς πολιτείας ἐποίησε. τίνες δὲ οἱ καρποί; κάρυα. τῆς γὰρ νομικῆς καὶ παιδευτικῆς ῥάβδος κάρυον ὁ καρπός. τῷ δὲ καρύῃ, τὸ μὲν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ λέπος, συμπλῖκόν πως ἐστὶ καὶ δρυμύ· τὸ δὲ μετὰ τῆτο, σερόν· ἀμΦω δὲ περιέχοντα τὸ ἀπαλόν, καὶ πρὸς βρωσιν ἐπιτήδειον καὶ ἀπόλαυσιν. καὶ αὕτῃ δὲ καθ' ἑαυτῇ ἡ ῥάβδος ἀνθήσασα, διὰ τὸ πλῆσιον τῶν πνευματικῶν νοημάτων, ἐτέρως ἡμῖν προμύλωναι Χριστὸν τὸν ἐξ Ἰεσοῦ καὶ Δαβὶδ κατὰ σάρκα βλαστήσαντα, ἐν ᾧ τὸ μαρτυρεῖν ἡμῶν γένος ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἠνθίσσε καὶ ἀνήθησε.

*** ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. Αἱ μὲν τῶν ἄλλων ῥάβδοι, ὅπερ ἦσαν, διέμεναν· ἡ δὲ τῆς ἱερέως, αὕτῃ ἐν ἑαυτῇ ῥιζωθεῖσα, ἔδιδε αἰσθητικῆς ἰκμάδος, ἀλλὰ τῆς θεοῦ ἐν αὐτῇ αἰτεθείσης διωμέως, κλάδους καὶ καρπὸς ἀνεβλάστησε· καὶ προήλθεν ὁ καρπὸς εἰς τελείωσιν. κάρυον δὲ καὶ ὁ καρπός. ἔστι γὰρ κάρυον, πρὸς οὐταξίαν ἐπαιδευθῆναι πᾶν τὸ ὑπήκοον. νοεῖν δὲ προσήκει διὰ τῆς καρπῆς, ὃν ἡ ῥάβδος ἐβλάστησε τῆς ἱερέως, οἷον χρὴ εἶναι τὸν ἐν ἱερῳσιῳ βίον· ἐγκρατὴν τινὰ καὶ κατεσυμμένον, καὶ περιεσκληρότα τῇ φαινομένη ζωῇ· ἐνδοθεῖν δὲ τὸ ἐδωδὶμον ἐν τῷ κρυπλῷ καὶ ἀφανεί περιέχοντα. ὁ τότε ἀνακαλύπτεται, ὅταν πεπανθῇ τῷ χρόνῳ ἡ βρωσίς, καὶ περιρραγῇ τὸ σύφον περιβόλαιον, καὶ περιτριβῇ τὸ ξυλῶδες ἐκείνο τῷ ἐδωδίμῳ προκαλύμματι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Δόξαν ἐδήλα τὸ σημεῖον ἐπὶ τῶν ἱερῳσιῳ ἀξιοθύντων κατὰ χάριν Θεοῦ. καὶ τῆτο ἀναλογίαν ἔχει πρὸς νεκρῶν ἀναβίωσιν. τὸ δὲ τῷ καρύῃ εἶδος, εἰς ἀγαθὸν ἄνδρα· ὅτι τὸ ἐδωδὶμον αὐτῆς κεκαλύπτεται, καθάπερ ἡ ἀρετὴ ἐν ψυχῇ ἔξει, καὶ ἐκ ἐν σώματος ὀψει. δυσθεωρητὸς δὲ ἡ καρδιά, καὶ Θεὸς τὸ γινῶναι καρδίαν· καὶ μάλιστα τῆτο ἡρμῶσιν ἱερεῦσι· λαῷ δὲ σύκα καὶ συκὴ παραβάλλεται, καθὼς ἐπιπόλαιον αὐτῶν τὸ καλόν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τελείαν ἀρετῇ ἀντίκειται. ὡς γὰρ ἐν καρύῳ

ταυτόν ἐστιν ἀρχὴ καὶ τέλος, ἀρχὴ μὲν ἡ σπέρμα, τέλος δὲ ἡ καρπός· ἔτις ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν. ἐκάστη γὰρ συμβέβηκεν εἶναι καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος· ἀρχὴ μὲν, ὅτι ἐκ ἐξ ἐτέρας διωμέως, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς φύεται· τέλος δὲ, ὅτι πρὸς αὐτῷ ὁ κατὰ φύσιν βίος σπύδα. μία μὲν αἰτία, ἡ δὲ λέγεται καὶ ἐτέρα τῆς προτέρας ἐμφαντικώτερα· κάρυον τὸ μὲν, φλοιῶδες ἐστὶ πικρὸν, τὸ δ' εἰσω περιέμενον ὡσανεὶ ξύλινον ἔρκος, σφυγμὸν εὖ μάλα καὶ κραταῖον. οἷς ἀμφοτέροις ὁ καρπὸς ἐγκατακεκλεισμένος, ἐκ εἰς εὐληπτός. τῆτο ποιῶται σύμβολον ἀσκητικῆς ψυχῆς· ἀφ' ἧς προτρέπειν αὐτῷ οἶεται δὲ ἐπ' ἀρετῇ, ἀναδιδάσκων ὅτι πόνῳ προστυχῆναι ἀναγκαῖον· πικρὸν δὲ καὶ ἀντιτυπὲς καὶ σκληρὸν ὁ πόνος, ἐξ ἧς φύεται τὰ γαθόν, ἔστι χάριν καὶ μαλακισέον. ὁ μὲν γὰρ τὸν πόνον φεύγων, φεύγει τὰ γαθὰ. ὁ δ' αὖ τλητικῶς καὶ ἀνδρείως ὑπομένων τὰ δυσκατέρητα, σπύδα πρὸς μακαριότητα.

μ. Καὶ ἐξέλεγε Μωϋσῆς πᾶσας τὰς ῥάβδους ἀπὸ προσώπου Κυρίου πρὸς πάντας ἡδὲ Ἰσραὴλ. καὶ εἶδον, καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τὴν ῥάβδον αὐτῆς.

μα. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἀπόθετε τὴν ῥάβδον Ἀαρὼν ἐνώπιον τῶν μαρτυριῶν εἰς διαθήκησιν, εἰς σημεῖον τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνηκόων· καὶ παυσάτω ὁ γογγυσμὸς αὐτῶν ἀπ' ἐμῆς, καὶ μὴ ἀποθάνωσι. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ὅσα συνέταξε Κύριος μωϋσῇ, ἔτις ἐποίησε. Καὶ εἶπεν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς Μωϋσῆν, λέγοντες, ἰδὲ ἐξανηλώμεθα, ἀπολώλαμεν, παρενηλώμεθα.

μδ. Πᾶς ὁ ἀπλόμενος τῆς σκλήρης Κυρίου, ἀποθνήσκει. ἔως εἰς τέλος ἀποθάνωμεν;

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐ ῥάδιον τὸ πλησιάζειν Θεῷ. διὰ τῆτο μετὰ τὴν κρίσιν ἐξωθῶνται οἱ πονηροί· πρὸ δὲ τῆς κρίσεως εἰσὶν ἐν κόσμῳ, ἐκ ὧς ἄξιοι, ἀλλ' ἐνδιδόμενός χρόνος πρὸς μετάνοιαν.

Κ Ε Φ. Ι Η.

α. **Κ**αὶ εἶπε Κύριος πρὸς Ἀαρὼν, λέγων, σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ ὁ οἶκος τῆς πατρὸς σου μετὰ σὲ λήψετε τὰς ἀμαρτίας τῶν ἁγίων, καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου λήψετε τὰς ἀμαρτίας τῆς ἱερατείας ὑμῶν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ ὁ οἶκος τῆς πατρὸς σου συμβασάσθε τὴν παρανομίαν τῆς ἀγιάσματος. Ἀπρόσιτα,

πλὴν τῶν ἱερέων, τὰ ἁγία τῶν ἁγίων τοῖς Λυδίταις δὲν εἰναιφῆσι, προαναιρῶν πάλιν τὴν ἀταξίαν, καὶ τὰς λειτουργίας κατ' ἄξιαν διαιρέμενος. τὸ μὲν γὰρ λειτουργεῖν Θεῷ, κοινὸν Λυδίῳ· τὸ δὲ προσεῖναι τοῖς τῶν ἁγίων ἁγίοις, μόνον ἱερέων. καὶ μετ' ἐλίγη. Τὸ δὲ, λήψετε τὰς ἀμαρτίας τῆς ἱερατείας ὑμῶν, τὰς ἐκ παραβάσεως δηλαδὴ.

ΛΑΗΛΟΥ. Τῆτο λέγει, ὅτι ἡ ὑπηρεσία τῆς ἱερατείας ὑμῶν δέδοται. καὶ εἴτι παρὰ τὸ

τὸ προσήκον γίνεταί ἐν τῇ λειτουργίᾳ, ὑμεῖς τὸν ὑπὲρ τῶν ἀμελῶν, ἢ ἀπαιδούτων καὶ ἁμαρτῶν ἱερέων παρέξετε λόγον. 1. Τιμ. 5. 22. οὐδὲν καὶ ὁ Ἀπόστολος Φησί, χεῖρας ταχέως » μηδὲν ἐπιτίθει· ὡς τῶ χειροτονέντος ἢ καὶ τῶ προβαλλομένου, κοινωνέντος ταῖς ἁμαρτίαις τῶ χειροτονουμένου.

β. Καὶ τὰς ἀδελφάς σε Φυλῆς Λαὶ δῆμον τῶ πατρός σε προσαγάγῃς πρὸς σεαυτὸν, καὶ προσεθήτωσαν σοι, καὶ λειτουργήτωσαν σοι· καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σε μετὰ σε ἀπέναντι τῆς σκηνῆς τῶ μαρτυρίᾳ.

ΣΕΤΗΡΟΤ. Τετέστι πάντα τὰ ἄρσενά ἐκ τῶν ἱερέων καταγόμενα, ὡς δηλοῖ τὸ 5' κεφάλαιον τῶ Λευϊτικῆ.

γ. Καὶ φυλάσσονται τὰς Φυλακάς σε· (1) πλὴν πρὸς τὰ σκύλη τὰ ἁγία, καὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριον ὃ προσελύσσονται, καὶ ἐκ ἀποθανέντων καὶ ἔτοι καὶ ὑμεῖς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΤ. Καὶ πάλιν ἐνομοθέτησε, τὰς μὲν ἱερέας ἱερουργεῖν, τὰς δὲ Λευίτας ὑπηρετεῖν, μήτε τῷ θυσιαστηρίῳ, μήτε τοῖς ἱεροῖς πελάζοντας σκιδέσει.

δ. Καὶ προσεθήσονται πρὸς σε, καὶ φυλάσσονται τὰς Φυλακάς τῆς σκηνῆς τῶ μαρτυρίᾳ, κατὰ πάσας τὰς λειτουργίας τῆς σκηνῆς. καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὃ προσελύσσεται πρὸς σε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΤ. Γένος δὲ νῦν τὸ θεῖον ἐπιζητεῖται, καθότι εἰσιν ἀδελφοὶ Χριστοὶ οἱ ἅγιοι· ὧν ὁ διεσῶς ὃ πρόσκειται πρὸς Χριστὸν, ὁ δὲ τοῖς ἁγίοις κοινωνεῖ τῆς λειτουργίας.

ε. Καὶ φυλάξασθαι τὰς Φυλακάς τῶν ἁγίων, καὶ τὰς Φυλακάς τῶ θυσιαστηρίου, καὶ ἐκ ἔσθαι ἔτι θυμὸς ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. Καὶ ἐγὼ εἴληφα τὰς ἀδελφάς ὑμῶν τὰς Λαῖτας ἐκ μέσθαι τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ δόμα δεδομένοι Κυρίῳ, λειτουργεῖν τὰς λειτουργίας τῆς σκηνῆς τῶ μαρτυρίᾳ.

ζ. Καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σε μετὰ σε διατηρήσετε τῷ ἱερατείᾳ ὑμῶν, κατὰ πάντα τρόπον τῶ θυσιαστηρίου, καὶ τὸ ἐνδοθεν τῶ καταπετάσματος· καὶ λειτουργήσετε τὰς λειτουργίας δόμα τῆς ἱερατείας ὑμῶν. καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὃ προσπορεύμενος ἀποθανεῖται.

ΑΔΗΛΟΤ. Τὸ Σαμαρειτικὸν ἔτι εἶχε· καὶ δόματι δώσω τὰς ἱερατείας ὑμῶν, ἀντί τῶ, ὃ φέλετε φυλάσσειν τὰς λειτουργίας ὑμῶν. ἐπειδὴ ὡς κατὰ δωρεάν, καὶ κατ' ἐξαίρετον ἐδόθη ὑμῖν ἡ ἱερατεία.

ΑΔΗΛΟΤ. Αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς μόνοι οἱ ἐκλελεγμένοι καὶ κεχρισμένοι. δοκεῖ δὲ μοι ἐκταῦθα περὶ τῆς θυσίας τῆς τελειώσεως λέγειν, ὡς ἐν τῇ Ἐξόδῳ (2) Φησί. τὰ γὰρ κρέα τῆς θυσίας ταύτης ἡδίων οἱ ἱερεῖς αὐτοὶ οἱ τελειούμενοι. τὸ γὰρ περὶ ἁμαρτίας τῶν ἱερέων ὅλον κατακαίεται ὡς τὸ Λευϊτικὸν περιέχει. (3)

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΤ. Διήρηται γὰρ τὰ τῶν ἱερέων καὶ τὰ τῶν Λευιτῶν. καὶ οἱ μὲν ὑπηρετοῦν ἐν ταῖς λειτουργίαις, οἱ δὲ πρωταρχίαν ἰκύνει.

ΣΕΤΗΡΟΤ. Ὅτι ὁ ἱερεὺς δόμα καὶ δώρον δοκεῖ προσφέρειν τῷ Θεῷ τῷ λειτουργίᾳ τῆς ἱερουσιᾶς, ἢ τετίμηται παρὰ Θεοῦ. ὡς ὁ τὰς λειτουργίας δι' οὐλάβειαν παραπεμπόμενος, ἀγνοεῖ μείζονι περιπίπτων ἁμαρτήματι, μὴ ἀμοιβόμενος τὸν τιμήσαντα.

η. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν καὶ Ἀαρὼν, καὶ ἐγὼ ἰδὼ δέδωκα ὑμῖν τῷ διατήρησιν τῶν ἀπαρχῶν μετὰ πάντων τῶν ἡγιασμένων μοι παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· σοὶ δέδωκα αὐτὰ εἰς γέρας, καὶ τοῖς υἱοῖς σε μετὰ σε νόμιμον αἰώνιον.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΤ. Ἰδὼ δέδωκα ὑμῖν » τῷ διατήρησιν τῶν ἐντολῶν με. Τῷ ἱερῷ γὰρ πᾶν εἶδος ἀπονέμει θυσίας, τὰ ἀπὸ πλημμελείας, τὰ ἀπὸ ἁμαρτίας. ὄνομα γὰρ τῇ ὑπὲρ ἁμαρτίας θυσίᾳ, ἁμαρτία. καὶ Παῦλος γὰρ νομικῇ χρησάμενος λέγει, Φησί· τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ 2. Κορ. 5. 21. » ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησε. τετίμηται γὰρ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὡς ἀρνίον ἄκακον. » τοῖσιν καὶ τὸ, ἁμαρτίας λαβὼν με φάγον· Ως. 4. 8. » τὰς, τετέστι τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας τῶ λαβὼν με, βρώσεις ἔσθαι τοῖς ἱερεῦσι.

θ. Καὶ τὸ ἐξω ὑμῖν ἀπὸ πάντων ἡγιασμένων ἁγίων τῶν καρπωμάτων ἀπὸ πάντων τῶν δώρων αὐτῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θυσιασμάτων αὐτῶν, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς πλημμελείας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, ὅσα ἀποδιδόασί μοι ἀπὸ πάντων τῶν ἁγίων, σοὶ ἔσθαι καὶ τοῖς υἱοῖς σε. Ἐν τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων φάγεσθε αὐτά· πᾶν ἄρσενικὸν φάγεται αὐτά· σὺ καὶ οἱ υἱοί σε. ἁγία ἔσθαι. Καὶ τὸ ἐξω ὑμῖν ἀπαρχῶν δωματίων αὐτῶν, ἀπὸ πάντων τῶν ἐπιθεμάτων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· σοὶ δέδωκα αὐτά καὶ τοῖς υἱοῖς σε καὶ ταῖς θυγατράσι σε νόμιμον αἰώνιον. πᾶς καθαρὸς ἐν τῷ οἴκῳ σε ἔδεσθαι αὐτά.

Η ΚΤΡΙΛΛΟΤ. Τὰ μὲν τῶν θυσιῶν λείψανα, μόνοις ἂν πρέποι τοῖς ἡγιασμένοις εἰς

(1) Τὰς Φυλακάς σε, καὶ τὰς Φυλακάς τῆς σκηνῆς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Ἐν κεφ. 29.

(3) Ἐν κεφ. 8.

εἰς χρῆσιν, καὶ ὥς βρωσίς ἔσαι κοινῇ, καὶ τόπος ἅγιος ὁ πρέπων αὐτοῖς· τὰ δὲ ὅσα περ ἐστὶν ἐν δωροφορίας τάξει προσε-
νικευμένα παρὰ λαῶν, δούτερον πως ἐφ' ἑαυτοῖς ἔχει λόγον, καὶ παντὶ προσκεί-
σεται τῷ οἰκείῳ τοῖς ἱερεργοῖς, εἰ μόνον εἴη καθαρὸς, τετέστιν ἀβέβηλος· κατὰ μὲν τὸν νόμον, εἰ μὴ ἀπερίτμητος, εἰ μὴ ἀλλογενής, εἰ μὴ λεπρὸς καὶ γονορροϊκός· κατὰ δὲ τὸ δόξαγγελιον καὶ τὴν κατ' ἡμᾶς ἐκκλησίαν, εἰ μὴ ἀνιερὸς τε καὶ ἄπιστος, εἰ δούσεβης καὶ φιλόθεος.

ιβ. Πᾶσα ἀπαρχὴ ἐλαίῳ, καὶ πᾶσα ἀπαρχὴ οἴνου καὶ σίτου, ἀπαρχὴ αὐτῶν ὅσα ἂν δώσι τῷ Κυρίῳ, σοὶ δέδωκά αὐτά.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἴτα διδάσκει καὶ τίνα χρῆ τῆς ἱερέας λαμβάνειν. τὰς γὰρ αὐτῷ προσφερομένης ἀπαρχὰς οἴνου, καὶ σίτου, καὶ ἐλαίου, καὶ ἄρτων, αὐτὰς ἐδίειν ἐκέλευσε. καὶ μὲντοι καὶ τὰ ἀναθήματα καὶ τὰ πρωτότοκα αὐτὰς πάλιν λαμβάνειν διηγόρευσε. τῶν μὲν ἀκαθάρτων κτηνῶν ὀρίσας τὰ λύτρα· ἢ λύτρωσις γὰρ αὐτῶν, Φησὶν, ἀπὸ μωσιαῖς· ἢ σωτήρισις· πρῶτε σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον· ἑκοσι ὀβολοὶ εἰσι. τῶν δὲ καθαρῶν πρωτότοκων, τὸ μὲν αἷμα ἐκχεθῆναι προσέταξε παρὰ τὴν τῆ θυσιάστηρίως βάσιν, [τὸ δὲ σῆαρ προσνεχθῆναι·] τὰ δὲ κρέα αὐτὰς λαμβάνειν. ὡς δὲ τὸ σηθωῖον, καὶ τὸν βραχίονα, ἀπὸ τῶν ἄλλων θυμάτων κομίζονται.

ιγ. Τὰ πρωτογενήματα πάντα ὅσα ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, ὅσα ἀνενέγκωσι Κυρίῳ, σοὶ ἔσαι. πᾶς καθαρὸς ἐν τῷ οἴκῳ σου ἔδεται αὐτά. Πᾶν ἀνατεθε-
ματισμένον ἐν ὑοῖς Ἰσραὴλ, σοὶ ἔσαι.

ιδ. Καὶ πᾶν διανοῖγον πᾶσαν μήτρην ἀπὸ πάσης σαρκός, ὅσα προσφέρωσι Κυρίῳ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτηνῶν, σοὶ ἔσαι. ἀλλ' ἢ λύτρωσις λυτρωθήσεται τὰ πρωτότοκα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν κτηνῶν τῶν ἀκαθάρτων λυτρώση.

ΑΔΗΛΟΥ. Περὶ τῆς θυσίας τῆ σωτηρίας Φησί.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ μὲν τῶν ἀνθρώπων, διὰ τιμὴν· ἔ γὰρ σφακλίον τὰ λογικὰ ἐν ἴσῳ τοῖς ἀλογοῖς· τὰ δὲ τῶν κτηνῶν, δι' ἀτιμίαν, ὅτι ἀκαθάρτα, καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἀνάδοξ τῶν καλῶς μετισταμένων ψυχῶν ἔκ ἔχει σύμβολον. τὸ δὲ λύτρον (1) μὴ ἐπὶ φθορᾷ πάθῶν, ἀλλ' ἐπὶ ζωῇ κόσμῳ· ὅτι πέπονθεν ἀντὶ δικαίων καὶ ἀδίκων, καθαρῶν καὶ μὴ καθαρῶν.

ις. Καὶ ἡ λύτρωσις αὐτῶν, ἀπὸ μωσιαῖς· ἢ σωτήρισις πέντε σίκλων,

Α κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἑκοσι ὀβολοὶ εἰσι.

ιζ. Πλὴν πρωτότοκα μόσχων καὶ πρωτότοκα προβάτων καὶ πρωτότοκα αἰγῶν ἔ λυτρώση· ἁγία ἐστὶ καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν προχεεῖς πρὸς τὸ θυσιάστηριον, καὶ τὸ σῆαρ ἀνοίσεις κάρπωμα εἰς ὄσμιν δωδίας Κυρίῳ.

Β ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐπὶ τῶν καθαρῶν ζώων ἔ ζητεῖται λύτρωσις, ἀλλὰ δύματα. (2) γίνεται δὲ εἰς ἀπαρχὰς, καὶ εἰς δωχίαν τῶν τεθυκότων. ταῦτα δὲ αὐτῶν τύπον ἐπέχει τῶ ὄντος καθαρῶν πρωτότοκος, καὶ τῶν κατ' αὐτῶν ἄκρως τετυπωμένων. ὅς ἔ δώσει, Φησὶν, ἐξέλασμα ἑαυ-
» τῶν, ὅς ἔ δώσει, Φησὶν, ἐξέλασμα ἑαυ- Ψαλ. 48. 7, 8.
» τῶν, καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτῶν. ταῦτα γὰρ καὶ ἀντὶ τῶν πρω-
» τοτόκων τῶν ἀνθρώπων ἐν τύπῳ Χριστοῦ προσήγετο. τῶν τὸ αἷμα, τὴν ἄνω χώ-
» ρησιν ἐδήλω τῶν ἁγίων ψυχῶν, προχεόμενον τῷ θυσιάστηρίῳ, ἐπόμενον τῷ δυνά-
» μει ἀναβάντι Χριστῷ, δεχομένῳ τὰ πνύματα τῶν ἐπομένων.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ, σῆαρ ἀνοίσεις, τὴν ποιότητα τῆς ἀρετῆς οἰκειωμένῳ Θεῷ.

ιη. Καὶ τὰ κρέα ἔσαι σοι, καθὰ καὶ τὸ σηθωῖον τῶ ἐπιθέματος· καὶ κατὰ τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν, ἔσαι σοι.

Δ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἡ δὲ τῶν κρεῶν βρωσίς, τὸν ἁγιασμόν τὸν ἐκ τῶ ἁγίου δύματος.

ιθ. Πᾶν ἀφαίρεμα τῶν ἁγίων, ὅσα ἐὰν ἀφέλῳσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ Κυρίῳ, δέδωκά σοι καὶ τοῖς υἱοῖς σου καὶ ταῖς θυγατράσι σου μετὰ σοῦ, νόμιμον αἰώνιον. διαθήκη αἰὼς αἰώνων ἐστὶν ἐναντι Κυρίου, σοὶ καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σέ.

» ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Διαθήκη αἰὼς· ἐπει-
» δὴ ἐπὶ πάντος βαλλομένη ἐν τῷ βωμῷ ἐπερρίπτετο ἅλας ἐπὶ τὸν βωμόν.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ δὲ ἅλας ἐπὶ ταῖς
» θυσίαις προσεῖναι κελεύει, ὅ ἐστι χάρις. ὁ
» λόγος γὰρ ὑμῶν, Φησὶ, πάντοτε ἐν χά- Κολασ. 4. 6.
» ριτι, ἁλατι ἡρτυμένος.

Ζ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διαθήκῃ δὲ αἰὼς, τὴν κοινωνίαν ἐκάλεσαν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν
» θεῖον Ἀπόστολον, οἱ τῷ θυσιάστηρίῳ προ- 1. Κορ. 9. 11.
» σεδρεύοντες, τῷ θυσιάστηρίῳ συμμερίζον-
» ται. τινὲς δὲ φασὶν, ἐπειδὴ ταῖς θυσίαις ἐπιβάλλεσθαι τὴν ἅλας προσέταξεν ὁ Θεός, διαθήκῃ αἰὼς τὰ ἀφιερώματα τοῖς ἱερεῦ-
» σιν ὠνόμασε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Κατεπάτετο γὰρ ἅλῳ ἡ θυσία, τῶ τύπῳ σημαίνοντος τὸ ἐμφρό-
» νως χρῆσθαι καθιερωθῆναι Θεῷ, καὶ οἰονεῖ
» ποιεῖσθαι νομιμωτάτῳ αὐτῷ τὴν πρόσδοον.
» γὰρ

(1) Χριστὸς δὲ τὸ λύτρον. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Ἀλλὰ δύματα γίνεται εἰς ἀπαρχὰς. ὁ τε Ἀλεξάν. κώδ. καὶ ὁ τῆς Λύγ.

Ἰωβ. 6. 6. ὃ γὰρ βρωθήσεται ἄρτος ἀνδρῶν ἄλλος· καὶ
 Ματθ. 5. 13. ὑμεῖς ἐστέ τὸ ἅλας τῆς γῆς, [τοῖς ἁγίοις
 Ἀποστόλοις προσεφώνηκεν ὁ Χριστός.]

κ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Ἀαρὼν, ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ὃ κληρονομήσεις, καὶ μερίς ἐκ ἑσαιοιο ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ μερίς σε καὶ κληρονομία σε ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. Καὶ τοῖς υἱοῖς Λαβὶ ἰδοὺ δέδωκα πᾶν ἐπιδέκατον ἐν Ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, ὅσα αὐτοὶ λειτουργῶσι λειτουργίαν ἐν τῇ σκηνῇ τῆς μαρτυρίας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἴτα διδάσκει καὶ τὰς ἱερέας καὶ τὰς Λαβίτας, ὡς ὃ βέλεται αὐτὰς κληρὸν λαβεῖν, ὡς τὰς ἄλλας φυλάς, ἀλλὰ παρὰ παντός κομίζεσθαι τὴν λαβὴν τὰς ἀπαρχάς, (1) καὶ τῶν ἀπὸ γῆς φυομένων τὰς δεκάτας, καὶ τῶν ἐκ τῶν ποιμνίων καὶ βοσκῶν προσγινόμενων κερδῶν, καὶ τῶν ἐξ ἐμπορίας, ἢ ἐτέρας τι-
 νος χρείας.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εἰκότως ἀπονέμεσθαι τοῖς ἱερεῦσιν αἱ ἀπαρχαί, ἐπεὶ περὶ ὃ κληρονομεῖ ἡ Λαβὴ φυλὴ, ὅδε κληρὸν λαμβάνει ὡς αἱ λοιπαί. τὸτο πρόσκαιρον τῆς ἀκλήμοσυνος τοῖς ἱερεῦσιν ὁ κληρὸς τῆ τῷ θυσιαστηρίῳ σύμμερίζεται. δεκάτας ἐδίδοι ὁ λαὸς τοῖς Λαβίταις, καὶ οἱ Λαβίταις τοῖς ἱερεῦσιν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἄθρει δὲ ἐν ὅπως ἀσυντάκτον τῷ λαῷ τὸ ἱερόν ἐστι γένος, καὶ διεχοίνισαί πως τῶν ἄλλων, καὶ ἐχὶ δὴ μόνοις τοῖς κατὰ τὴν λειτουργίαν ἐπιτηδύμασιν, ἀλλὰ γὰρ ἤδη καὶ τῇ τῆς ἐλπίδος διαφορᾷ. τοῖς μὲν γὰρ τὸν χαμαιπετῆ διαζῶσι βίον, καὶ τοῖς ἐπιγείοις προσετηκόσι, καὶ δεδιψηκόσι τὰ πρόσκαιρα καὶ ἐν ἱσῷ σκιάς παρελάνοντα, λέγοιτο αὐτοῖς εἰκότως· αὕτη ἡ μερίς σε. ἕτος ὁ κληρὸς σε.
 ἱερ. 13. 25. » μερίς τῆ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοί, λέγει Κύριος. τοῖς δὲ τὴν ἀγίαν καὶ ἀμώμητον ἐκτετιμηκόσι ζωῇ, καὶ ἀπολέκτοις ἤδη δι' ἀρετῇ, εὖ μάλα εἰρητέον· αὐτῇ γῇ αὐτῶν ὃ κληρονομήσεις, καὶ μερίς ἐκ ἑσαιοιο αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ μερίς σε καὶ κληρονομία σε, φησὶ Κύριος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀνάγκη δὲ ἐν τὰς ἀπεριωράσως Θεῷ λειτουργεῖν ἐθέλοντας, ἐπεοδαίτε δὲ οἰομένους αὐτῷ, ἀποφοιτᾶν μὲν τῶν ἐπιγείων, κληρὸν δὲ αὐτῷ ποιῶν μόνον, καὶ τῇ εἰς αὐτὸν ἐλπίδι καταπαινεσθαι, κατὰ τὸ ἐν ψαλμοῖς ἀδόμενον,
 Ψαλ. 36. 4, 5. κατατρυφήσουσιν τὴν Κυρίαν, καὶ ἐλπίσουσιν ἐπ' αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ποιήσει.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀφορίζει τοίνυν τὰ δέκατα τοῖς Λαβίταις εἰς ἀντίδοσιν τῆς πόνης τῆς λειτουργίας αὐτῶν. ὃ γὰρ ἀμειδί τοῖς ἁγίοις ὁ πόνος.

κβ. Καὶ ὃ προσελθόντων ἔτι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας λαβεῖν ἁμαρτίαν θανατηφόρον. καὶ Λαβὴ γένηται ὁ Λαβίτης αὐτὸς τὴν λειτουργίαν τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας· καὶ αὐτοὶ λήψονται τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. καὶ ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ ὃ κληρονομήσῃσι κληρονομίαν.

Β. ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. (2) Ἄνθ' ἑαυτὴ τὸν Λαβίτην παρίσῃσιν ὁ δημοτικὸς λειτουργήσονται Θεῷ. ὃ γὰρ προσελθόντων, φησὶν ἐκεῖνοι· ἀλλ' ὁ Λαβίτης λατρεύσει τὰ περὶ τὴν σκηνὴν λατρεύματα· καὶ ἀντὶ ταύτης ἁμαρτίας σήσεται, τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας δεχόμενος. διὸ ὃ κληρονομήσει μεταξὺ τῆς λαβῆς. ὃ δὲ ἀφώρισται ταῖς δεκάταις τρεφόμενος ταῖς ἀποδεκατημέναις Θεῷ.

Γ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀμαρτήματα ὀνομάζει τὰ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν σφαζόμενα. τύπος δ' ἂν εἴη καὶ ταῦτα τῆς Χριστοῦ, τῆ δὲ ἡμᾶς τεθυμένῃς. ἐδεσά δὲ μόνοις τοῖς ἱερεργοῖς τὰ ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας. πρέποι γὰρ αὐτοῖς ταῖς ἀνιέροις ψυχαῖς τὸ χρίσθαι μεταλαχέειν τῆς ἀγίας σώματος τῆς Χριστοῦ.

κδ. Ὅτι τὰ ἐπιδέκατα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὅσα ἂν ἀφορίσωσι τῷ Κυρίῳ, ἀφαίρεμα δέδωκα τοῖς Λαβίταις ἐν κλήρῳ, διὰ τὸτο ἔρηκα αὐτοῖς, ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὃ κληρονομήσῃσι κληρὸν. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῇ, λέγων, Καὶ τοῖς Λαβίταις λαλήσεις, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὰς, εἰάν λάβητε παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τὸ ἐπιδέκατον, ὃ δέδωκα ὑμῖν παρ' αὐτῶν ἐν κλήρῳ, καὶ ἀφελεῖτε ὑμεῖς ἀπ' αὐτῆς ἀφαίρεμα τῷ Κυρίῳ ἐπιδέκατον ἀπὸ τῆς ἐπιδεκάτης.
 Δ. καὶ. Καὶ λογιθήσεται ὑμῖν τὰ ἀφαιρέματα ὑμῶν ὡς σῖτος ἀφ' ἄλλωνος, καὶ ὡς ἀφαίρεμα ἀπὸ λινῆς.

κε. Οὕτως ἀφελεῖτε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ πάντων τῶν ἀφαιρεμάτων Κυρίως ἀπὸ πάντων τῶν ἐπιδεκάτων ὑμῶν, ὅσα ἂν λάβητε παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. καὶ δώσετε ἀπ' αὐτῶν ἀφαίρεμα Κυρίῳ Ἀαρὼν τῷ ἱερεῖ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὰς δὲ Λαβίτας τῶν δεκατῶν τὰς δεκάτας προσφέρειν τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ τῶν μὲν αὐτῶν παντὶ τόπῳ κελεύει μεταλαγχάνειν· τὰ δὲ γε ἐκ τῶν θυσιῶν ἀφορισμένα αὐτοῖς, αὐτὸν ἐδίειν αὐτῷ ναῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. (3) Οἱ μὲν κατὰ νόμον Μωϋσέως ἱερᾶσθαι κεκλημένοι δεκά-
 Η. τας

(1) Τῆ λαβῆ τῆς Λαβίτας. ὃ, τε Ἀλεξάν. κώδ. καὶ ἡ αὐτὴ Χαλ. ἐκδοσ. ἀπροσφυῶς.

(2) Οὕτως ἐπιγράφει ὁ Ἀλεξάν. κώδ. Κυρίλ. δὲ ὁ Αὐθῶν. ψαλμῶς.

(3) Ὁ μὲν Ἀλεξάν. κώδ. ἕτος· ὃ δὲ Αὐθῶν. Κυρίλ. αὐτὸ δὲ τοῖς ἐκδοσ. ἔχ. εὐρηται.

τας ἐδέχοντο παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὡς μερίδα καὶ κληρὸν Θεοῦ. προσεπεκομίζοντο δὲ καὶ αὐτοὶ τὸ ἐπιδέκατον τῷ κατάρχοντι καὶ ἡγεμῖνῳ τῆς ἱερουσιῆς, τὰς ἐν τῷ Ἀαρὼν ὅς καὶ εἰς τύπον τέθειται τῷ Χριστῷ, ἕκ ἐν τῇ πρώτῃ σκηνῇ τῇ τῷ σώσιν ἐχέσῃ λειτουργῶν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ καὶ κεκρυμμένῃ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ μὴ τῆς δεκάτης τῶν Λουϊτῶν ληφθεὶς ἀπαρχή, ἔχ' ἀγιάζεται. ὅπερ ἐν ἐστὶ τῷ λαῷ ὁ Λουϊτής, τὸ τῷ Λουϊτῇ ὁ ἱερεὺς. ἔτι οἱ ἅγιοι οἱ Χριστὸν εἰδότες ἀπαρχὴν ἁγίαν, ἀντ' ἐαυτῶν ἐσώτα, καὶ τὰς ἀμαρτίας βασάζοντα, καὶ μιμηταὶ γενόμενοι Χριστοῦ, παρεπιδήμοι ἀνθρώποι εἰσι καὶ ἐσὺν κληρονόμοι ὅτι εἴλετο αὐτὰς ἀπαρχὴν, τὸ ἐσομένους ἐν τῷ κόσμῳ, ὅπερ αὐτοῖς ὁ Χριστός. τύπος ἄρα τέτων οἱ Λουϊταί, δεκάτῃ ἀπὸ τῆς δεκάτης ἀναφέροντες τοῖς ἱερεῦσιν, ἢ ἡ δεκάτη ἀγιάζεται. ἴσοι γὰρ τέτοις οἱ ἀγιάζοντες τὸν ἐαυτῶν βίον, τὸν ἐξαίρετον ἀπὸ τῆς λαῶν διὰ τῆς ἐπὶ Χριστῷ ἀναφορᾶς.

Εβρ. 7.9., ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁρᾶς τὸ Χριστὸν μνηστῆριον ὡς ἐν σκιάς ἐστὶ, καὶ προαναλαμβάνον ἐν τύποις; ὁ γάρ τοι δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται, κατὰ τὴν τῆς μακαρίως Παύλου φωνήν. ἀλλὰ τότε μὲν ὁ τύπος ἐν Μελχισεδέκ, ἐν δὲ γε καιροῖς κατὰ Μωσέα τετήρηται πάλιν ὡς ἐν Ἀαρὼν, τὸν τῶν ἱερέων ἱερέα Χριστὸν ἐφ' ἐαυτῷ σημαίνοντι, τὸν ἡγεμῖνον καὶ προεσηκότα τῆς ἁγίας σκηνῆς, τὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὸν ἅγιον τῶν ἁγίων, καὶ Θεὸν τῶν Θεῶν, ὃ πᾶσα καρποφορία πρὸς ἡμῶν ὀφείλεται. γέ-
Ψαλ. 75. η. γραπταὶ γὰρ, ὅτι πάντες οἱ κύκλω αὐτῷ οἴκῃσι δῶρα. ἀλλ' ἐν τύποις μὲν ἐστὶ τὰ

μωσαϊκὰ, πνευματικαῖς δὲ νυνὶ καρποφορίας τὸν ἐαυτῶν κατὰφραίνεσι λυτρωτῶν οἱ τῶν θυσιαστικῶν θυσιασμάτων γνήσιοι φύλακες.

κθ. Ἀπὸ πάντων τῶν δομάτων ὑμῶν ἀφελῆτε ἀφαίρεμα Κυρίῳ, ἀπὸ πάντων (1) τῶν ἀπαρχῶν τὸ ἡγιασμένον ἀπ' αὐτῶν. Καὶ ἐρεῖτε πρὸς αὐτὰς, ὅταν ἀφαιρῇτε τὴν ἀπαρχὴν ἀπ' αὐτῶν, καὶ λογισθήσεται τοῖς Λουϊταῖς ὡς γέννημα ἀπὸ ἁλῶνος, καὶ ὡς γέννημα ἀπὸ λῶνιθ.

λα. Καὶ ἐδεσθε αὐτὰ ἐν παντὶ τόπῳ ὑμῶν καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ οἱ οἴκοι ὑμῶν, ὅτι μισθὸς ἔσται ὑμῖν ἐστὶν ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν ὑμῶν τῶν ἐν τῇ σκηνῇ τῇ μαρτυρίᾳ.

Γ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καλὴ δὲ καὶ τὰς δεκάτας μισθὸν εἰς τὴν τῆς λαῶν ὀφείλειαν. ὑμῶν γὰρ φησὶν ἡ γεωργούντων, ἡ ἐμποροποιούντων, ἡ οἴκοι διαγόντων, ἔτοι ἀντὶ πάντων ὑμῶν τῇ ἐμῇ προσεδούρασι λειτουργία. τὸ γὰρ ἐφ' ὅτι μισθὸς ὑμῶν ἔσται ἐστὶν ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν ὑμῶν τῶν ἐν τῇ σκηνῇ τῇ μαρτυρίᾳ.

λβ. Καὶ ἐλήψεσθε δι' αὐτὸ ἀμαρτίαν, ὅτι ἀν' ἀφαιρῇτε τὴν ἀπαρχὴν ἀπ' αὐτῶν. καὶ τὰ ἅγια τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐβελώσετε, ἵνα μὴ ἀποθά-
Δ λγ. νητε. (2) Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς λδ. Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέγων, Αὕτη ἡ διαβολὴ τῆς νόμου, ὅσα συνέταξε Κύριος, λέγων, λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.

Κ Ε Φ. Ι Θ.

α. **Κ**αὶ λαβέτωσαν πρὸς σὲ δάμαλιν πυρρὰν καὶ ἄμωμον, ἥ τις ἐν ἑαυτῇ ἐν αὐτῇ μῶμον, καὶ ἡ ἐν ἐπεβλήθη ἐπ' αὐτῇ ζυγός.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὰ περὶ τῆς πυρρᾶς δαμάλεως διηγορῶμενά; Προσνεχθῶμεν μὲν ταύτῃ ὑπὲρ τῆς τῆς λαῶν ἀμαρτίας νομοθετήσεως· προτυποὶ δὲ τὸ σωτήριον πάθος, ὃ τῷ κόσμῳ παντὸς ἤρεται ἀμαρτίαν. πυρρὰν δὲ προσκομιθῶμεν δάμαλιν κελύβει, ἵνα προτυπώσῃ τὸ γήινον σῶμα. καὶ γὰρ τῷ Ἀδὰμ ἡ προσηγορία τῷ ἐρυθρῶν αἰνίττεται γλῶσση, ἐξ ἧς αὐτῷ διεπλάσθη τὸ σῶμα. καὶ τὸ ἄμωμον δὲ τῆς δαμάλεως, τὸ ἀναμάρτητον προδηλοῖ τῷ δεσπότην Χριστῷ. καὶ τὸ ἄζυγα εἶναι τῷ δάμαλιν, τῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν ἐλδοθερίαν αἰνίττεται· ὁ γὰρ ζυγὸς τῷ δα-
λῆαν δηλοῖ· ὁ δὲ Κύριος τὸ δίδραχμον

ἄπαιτέμενος, ἐφ' ὃν ἄρα γε ἐλδοθεροί εἰσιν Ματθ. 17. 26. οἱ υἱοὶ· ἡ δὲ ἐξωθεν τῆς παρεμβολῆς σφαγῇ τῆς δαμάλεως, τὸ ἐξω τῆς πύλης γενομένον τῷ Σωτῆρι πάθος. ταῦτα δὲ σαφέστερον διδάσκει ὁ Θεὸς Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ. (3)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ποτὲ μὲν μόχος, ποτὲ δ' αὖ δάμαλις ὁ Χριστὸς παρὰ γε τοῖς ἱεροῖς ὠνόμασαι λογίοις. ἵνα διὰ μὲν τῆς ἀφ' ἑκτός, ὡς καθηγητῆς, διὰ δὲ τῆς θήλεως, ὡς ἐν μείονί τε καὶ ὑποταγῇ σημαίνηται. καθηγμένον γὰρ τῶν ὅλων ὡς Θεός, γέγονεν ἐκὼν ὑπὸ νόμον, τετήρηκε δὲ τὰ Μωσέως, ὡς πρέχοντος, εἰ καὶ ὡς οἰκέτης. πυρρὰ δὲ ἡ δάμαλις. τετέλεσται γὰρ ἐφ' αἵματι τῆς ἀνθρωπίνης τὸ μνηστῆριον, καὶ σέσωκε τὴν ὑπ' ἔρανόν τῷ ἰδίῳ αἵματι. αἵματος δὲ σημεῖον ἡ πυρρότης. ἄμωμος δὲ, διὰ τὸ ἀναμάρτητον. [ἐργα-
Η δὲ καὶ ζυγῶν ἀπείρατος, διὰ τὸ ἐλδοθε-
ρον ἐν Θεότητι, καὶ τὸ ἄηδες τῆς δα-
λάας,

(1) Ἀπὸ πασῶν. ἢ ἐν ὅλῳ. ἐκδ.

(2) Ἐντεῦθεν ἀρχεται τὸ 19. κεφ. ἐν ταῖς εἰρημ. ἐκδ.

(3) Ἐν κεφ. 13.

λείας, εἰ καὶ γέγονε καὶ ἡμᾶς καὶ ἐν δέ-
λῳ μορφῇ.]

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐδήλῳ γὰρ τὸ σῶμα τῷ
Χριστῷ. καὶ γὰρ ἡ τῷ Ἀδὰμ προσηγορία,
τῷ πυρρᾷ ἀντίκειται γλῶ, ἐξ ἧς διεπλά-
θη τὸ σῶμα τῷ Ἀδὰμ. (1)

β. Καὶ δώσεις αὐτῷ πρὸς Ἐλεά-
ζαρ τὸν ἱερέα· καὶ ἐξάξῃς αὐτῷ
ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον κα-
θαρὸν, καὶ σφάξῃς αὐτῷ ἐνώπιον
αὐτῶν. (2)

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τύπος δ' αὖν εἴη τῶν
ιερῶν καὶ ἡγιασμένων καὶ τῷ ἁγίῳ πνέ-
ματι κατακεχρισμένων ὁ ἱερεὺς· ἐπεὶ τοι
καὶ πρὸς ἡμᾶς τὰς πεπισθυκότας εἰρηταί-
1. Πέτρ. 2. 9. πα διὰ Φωνῆς ἁγίας· ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλε-
κτὸν, βασιλείον ἱεράτουμα, ἔθνος ἅγιον.
ἡμῖν ἄρα τοῖς ἱεροῖς, τῷ ἀπολέκῳ γενεῇ,
καὶ τῷ ἁγίῳ ἔθνεϊ δέδοται Χριστὸς παρὰ
Θεοῦ καὶ πατρὸς, ἁγιασμός καὶ ἀπολύ-
τρωσις.

ΕΒΡ. 13. 12. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ Παῦλος φησιν, ἔξω
13. τῆς πύλης ἐπαθεῖν. αὐτὰ καὶ ἡμᾶς ἰέναι
δεῖν ἐφ' ἡ, τὸν ὀνειδισμόν αὐτῶν φέροντας,
τετέστι τὸν ἱερὸν σταυρόν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ὅτι καὶ τοῖς ἱεροῖς
καὶ ἡγιασμένοις προεπωδεδόταν τε καὶ οἰ-
κείον εἰς ὀνησιν, μονονυχί καὶ ἐν ὀφθαλ-
μοῖς ἔχον τὸν ἀποθανόντα Χριστόν, ὑπεμ-
φύκειν αὖν τὸ ὡς ἐν ὅψει ἱερέως κατασ-
φάττεσθαι δεῖν νομοθετῆσαι δάμαλιν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πάρεσιν ὁ ἱερεὺς τῇ
σφαγῇ, ὃν ἐκ ἔξεσι νεκρῷ θείῳ μολυνέ-
σαι· ἵνα τὸ καθαρὸν τέτε τῷ νεκρῷ φαί-
νηται, ὃς ὡς ἐν νεκρῷ ἐλθούτερος, καὶ ἔ-
βδελυρὸς, ὡς οἱ δι' ἁμαρτίαν νεκροί· ἀλλὰ
τὸναντίον ἐπὶ καθάρσει ἀκαθάρτων νε-
κρέμενος, καὶ ἐλθούτερός ἐπ' ἐλθούτε-
ρώσει δέλων.

γ. Καὶ λήψεται Ἐλεάζαρ ἀπὸ τῷ
αἵματος αὐτῆς, καὶ ῥανεῖ ἀπέναντι τῷ
προσώπῳ τῆς σκηνῆς τῷ μαρτυρίῳ
ἀπὸ τῷ αἵματος αὐτῆς ἐπ' αἰνίς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. (3) Ἀγιάζει γὰρ ὁ Χρι-
στὸς τῷ ἰδίῳ αἵματι τῷ ἀληθεστέραν σκη-
νῇ, τετέστι τῷ ἐκκλησίᾳ· αγιάζει δὲ τε-
λείως. τέτο, γὰρ δηλοῖ τὸ ἐπ' αἰνίς [τῷ
αἵματι καθαροῦναι τῷ σκηνῇ]. ὁ γὰρ
ἐπ' αἰνίς τέλειος ἀριθμὸς ἐστίν.

δ. Καὶ κατακαύσῃς αὐτῷ ἐναν-
τι αὐτῷ· καὶ τὸ δέσμα αὐτῆς καὶ τὰ
κρέα καὶ τὸ αἷμα αὐτῆς σὺν τῇ κό-
πῳ αὐτῆς κατακαυθήσεται.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πᾶσαν δὲ τῷ δάμα-
λιν σὺν τῷ δέρματι καὶ τοῖς ἄλλοις κατα-

καυθῆναι προσέταξεν, ἐπειδὴ πάντα κα-
θαρὰ τὰ τῷ δεσπότη Χριστῷ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. (4) Τὸ δέγε πυρὶ τῷ δά-
μαλιν καταπύρασαι μετὰ τῷ σφαγῇ,
ὑπεμφαίνειν εἰκε τῷ μέχρι θανάτου δοκι-
μασίαν, ὡς ὑπὲρ ἡμῶν ὑπέστη Χριστός. δο-
κιμάζεται γὰρ ἐν πυρὶ τὸ ἀργύριον· πλὴν
ὅτι ἐδοκίμησεν ἡ δάμαλιν ἀπόβλητον· ὅλος
γὰρ ἅγιος ὁ Χριστός· καὶ τὰ κρέα καὶ τὸ
δέρμα, τετέστι τὰ τε ἐν κατακαλύψει κε-
κρυμμένα, καὶ τὰ ἐμφανῆ καὶ πρόχειρα.
Θεὸς γὰρ ὡς φύσει, γεγονώς καὶ ἡμᾶς,
πλὴν ἐκ εἰδῶς ἁμαρτίαν.

ε. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ξύλον
κέδρινον καὶ ὑσώπον καὶ κόκκινον, καὶ
ἐμβαλῇ εἰς μέσον τῷ κατακαύ-
ματος τῆς δαμάλεως.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸ δὲ κέδρινον ξύ-
λον, τῷ σταυρῷ τὸ σύμβολον ὡς· ὡς γὰρ
τέτο ἄσηπτον, ἔτις ἐκείνο ζωοποιόν· τὸ
δὲ κόκκινον, τῷ δεσποτικῷ αἵματος· τὸ δέ-
γε ὑσώπον, ὅτι ἡ ζωτικὴ θερμότης διέλ-
σε τῷ τῷ θανάτῳ ψυχρότητα.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Κέδρον μὲν, ὡς ἄσηπτον
καὶ ἀφάρτον, ὅτι καὶ τῷ σταυρῷ σύμβο-
λον ἔφεραν· ὑσώπον δὲ, διὰ τὴν κάθαρ-
σιν· σμηκτική γὰρ ἡ πόα, καὶ τὰς ἐν
σπλάγχνοις ἀκαθαρσίας ἐκλήκασα. Φυσι-
κῶς· τῷ κοκκίνῳ κλώματος, τῷ πρὸς
σάρκα τῷ λόγῳ συνδρομῇ εὖ μάλα κατα-
σημαίνοντος. ἀνεπλάκη γὰρ ὡς ὁ λόγος
σὰρκι καὶ αἵματι· δεδοκίμασαι δὲ δι' ἡμᾶς
διὰ πυρὸς καὶ μέχρι θανάτου. ὅτι δὲ δι'
ὑπακοῆς τῆς μέχρι θανάτου δεδοκίμασαι
Χριστός, ἐκδέχεται αὖν τὸ διὰ Φωνῆς Ζα-
χαρίας ῥηθὲν τάχα πρὸς τὰς ἐν πίσει
δεδικαιωμένους, ἡγὼν ὑπὲρ ὧν ἀπέθανε.

καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτῆς, εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν
Ε, ἐστίν, ὅτε σῆσαντες τὸν μισθόν μου, ἡ ἀπεί-
παθε. καὶ ἔσσαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα
ἀργυρίους. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, κάθες
αὐτῆς εἰς τὸ χωνοδόμηριον, καὶ σκέψαι εἰ
δοκιμὸν ἐστίν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάδην ὑπὲρ
αὐτῶν. (5)

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅτι ὅπως δὲ, ὅτι ὅπως
διὰ τῷ δυσωδίαν τῷ θανάτῳ κατέπαυσε.

ζ. Καὶ πλυνῇ τὰ ἱμάτια αὐτῷ ὁ
ιερεὺς, καὶ λῶσεται τὸ σῶμα αὐτῷ
ὁ ἱερεὺς ὕδατι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐ-
σελεύσεται εἰς τῷ παρεμβολῇ, καὶ
ἀκάθαρτος ἔσται ὁ ἱερεὺς ἕως ἑσπέρας.

ζ. Καὶ ὁ κατακαίων αὐτῷ, πλυ-
νῇ τὰ ἱμάτια αὐτῷ, καὶ λῶσεται τὸ
σῶμα αὐτῷ ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος
ἔσται ἕως ἑσπέρας.

ΘΕΟΔΩ-

(1) Ἀποσπασμά ἐστι τῷ ὀπίθεν ὑπομν. τῷ Θεοδωρίτ. ὁ καὶ ὁ Προκόπ. ἄλλως πως αὖ τῷ τῆς Λύγ.
κώδ. ἐκτίθησιν. (2) Ἐνώπιον αὐτῷ. αἰ. εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ αὖ ἁγίους Κύριον. αὖ Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 402.

(3) Ἀπολιναιρίῳ ψαύδῳ ἐπιγράφει ἑκάτερος τῶν κώδ. ὅρα τῷ 403. σελ. τῷ 1, μέρ. τῷ 1. Τόμ.

(4) Ὁμοίως καὶ τέτο Ἀπολιναιρίῳ ἐπιγράφεται.

(5) Ἄλλως ταῦτα αὖ τοῖς ἐκδοτῶν. σιωπητῶς γινώσκοντες εἰσὶ.

ἀκαθαρσίας, ἐκ αὐτῆς ἔφησε περὶ τῆς ἡδῆ
 » τελευτήσαντος, ἀκάθαρτός ἐστιν· ἐτι ἡ
 » ἀκαθαρσία αὐτῆς ἐν αὐτῷ ἐστίν.

ιγ. Καὶ ἔτος ὁ νόμος· ἄνθρωπος
 εἰς ἀποθάνῃ ἐν οἰκίᾳ, πᾶς ὁ ἐσπο-
 ρούμενος εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὅσα ἐστὶν
 ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀκάθαρτα ἔσονται ἐπὶ
 ιδ. ἡμέρας. Καὶ πᾶν σκεῦος ἀνεωγμέ-
 νον ὅσα ἐχὶ δεσμὸν καταδέδετα ἐπὶ
 αὐτῷ, ἀκάθαρτά ἐστι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ δὲ δὴ καὶ οἶκος κατα-
 μιάνοιτο, φησὶ, τεθνεώτος τινος ἐν αὐτῷ;
 ἀκάθαρτοι μὲν οἱ εἰσβαίνοντες ἐν αὐτῷ·
 βδελυρὸν δὲ καὶ σκεῦος ἅπαν καὶ ἀγεῖον ἔ-
 πεπωπασμένον. πλὴν τῷ ὕδατι τῆς ἀγνι-
 σμῆς καὶ ταῦτα διακαθαίρεται κατὰ τὸν ἴσον
 τρόπον, κατὰ τὴν τρίτῃ καὶ ἐβδόμῃ
 ἡμέραν. οἶκον δὲ τὸν μεμολυσμένον, σκυβή-
 τε τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ ἀγεῖον ἔπεπωπασμέ-
 νον, ὁ νομοθέτης ἡμῖν ἐν τέτοις ὑποδηλῶν
 εἰς τὴν κυριοκλίον τῶν Ἰσραηλίων συναγω-
 γῇ· συλλήβδην μὲν ἅπασαν ὡς ἐν οἴκῳ
 νομοκλίῳ, καὶ ἕκασον δὲ διὰ τῶν σκυβῶν.
 σκεῦος γὰρ ἐπὶ γῆς ὁ ἄνθρωπος. ὅτι δὲ
 αὐτοῖς ἐκ ἀσφαλῆς ὁ νόμος, ἔτοιμος δὲ εἰς
 μολυσμῶς, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ὅτι ἐν εἰσδέ-
 ξασθαι τῶν ἀδικῶν εἰσόδων, ὑπαινίττε-
 ται διὰ τῶν ἀγείων τῶν ἔπεπωπασμένων,
 εἰς αὐτοῖς θέλῃσι καλολιδοῦν εὐκολον· καὶ
 εἴτε ἀσκαλαβώτης, ἢ ἕτερόν τι τῶν ἐν οἰ-
 κιδίων ὑπάρχοντων ζώων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐδὲν ἕτερον δηλοῖ
 ἢ ἄνθρωπον τὸ σκεῦος ἢ οἶκον· (1) ἐπεὶ
 καὶ σκυβὴ καὶ οἶκος Θεὸς οἱ ἄνθρωποι.

ιε. Καὶ πᾶς ὅς ἐστιν ἀψήγῃ ἐπὶ
 προσώπῳ τῆς παιδίδος (2) τραυματίῃς
 ἢ νεκρῆς ἢ ὅσας ἀνθρώπων ἢ μνήματος,
 ἐπὶ ἡμέρας ἀκάθαρτος ἔσται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τραυματίαν εἰναίφαμεν
 τὸν ἐχὶ ὑγιὴ τὴν καρδίαν· τετραυματισ-
 μένον δὲ, (3) τὸν ταῖς ἐπιθυμίαις κεκρα-
 τημένον σαρκικαῖς. νεκρῆς δὲ ὅσον παρα-
 δεξαίμεθα ἂν εἰς ἀκαθαρσίας λείψανον·
 μνήμα δ' αὖ, εἰς ἀνάμνησιν τεθαμμένης
 τρόπον τινὰ καὶ ἀποθανέσης ἀκαθαρσίας.
 πλήττει γὰρ ἐδὲ ὅτε [τὴν] καρδίαν ὁ Σα-
 τανᾶς. [ἡττώμενοι δὲ ἀνὰ μέρος τοῖς τῆς
 σαρκὸς πάθεσι καὶ ἡμεῖς αὐτοί, νοσῶμεν
 ἐκ εἰς ἅπαν τὴν ἐφ' ὅτι ἐν ἀμαρτίαν, ἐν
 λειψάνοις δὲ αὐτοῖς ἐτι ζάντες διατελόμεν
 ἐν κόσμῳ. οἷον, τί φημι, κρατεῖν ἐπείγε-
 ταῖς ὁργῇς; ἢ φιλαργυρίας, διαφύγει
 δὲ ἐκ εἰς ἅπαν τὴν ὑπερβολὴν. τῆτο οἰμαί-
 ἐστι τὸ ἐν λειψάνοις εἰναίτινας ἀκαθα-
 ρίας· ἔ σημεῖον ἂν γινώσκοντες τῆς νεκρῆς τὸ
 ὅσον· ἀλλὰ καὶ πάθος ἡδὴ νενικημένους πρὸς
 ἀνάμνησιν καθιέντες τὸν νόμον, καὶ τεθαμ-
 μένης ἡδονῆς ἐγγὺς ἰόντες ἐδὲ ὅτε, πλημ-
 μελόμεν ἔ μικρῶς.]

15. Καὶ λήψονται τῷ ἀκαθάρτῳ
 ἀπὸ τῆς σποδίας τῆς κατακεκαυμέ-
 νης τῆς ἀγνισμῆς, καὶ ἐκχεῶσιν ἐπὶ

ιβ. αὐτῷ ὕδωρ ζῶν εἰς σκεῦος. Καὶ λή-
 ψεται ὕδατον, καὶ βάψῃ εἰς τὸ ὕσ-
 σωπον ἄνθρωπον καθαρὸς, καὶ περιεῖρα-
 νῇ ἐπὶ τὸν οἶκον, καὶ ἐπὶ τὰ σκεῦη,
 καὶ ἐπὶ τὰς ψυχὰς, ὅσας εἰς ὧσιν
 ἐκεῖ, καὶ ἐπὶ τὸν ἡμμένον τῆς ὁσέας τῆς
 ἀνθρωπίνης, ἢ τῆς τραυματίης, ἢ τῆς

ιβ. τεθνηκότος, ἢ τῆς μνήματος. Καὶ
 περιεῖραν ὁ καθαρὸς ἐπὶ τὸν ἀκά-
 θαρτον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ ἐν
 τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ ἀφαγνι-
 σθήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ
 πλυνῇ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἀκά-
 θαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀπαλλοτρίμεθα δὲ
 τῶν τοιούτων αἰτιαμάτων, διασμήχοντες
 ἡμᾶς τῆς Χριστοῦ, καὶ τῷ ἰδίῳ πᾶσι διακα-
 θαίροντες. ἀπέθανε γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ
 τῷ μῶλῳ αὐτῆς ἡμεῖς ἰάθημεν.

ιδ. Καὶ ἄνθρωπος ὅς ἐστιν μιανθῇ,
 καὶ μὴ ἀφαγνισθῇ, ἐξολοθρευθήσε-
 ται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ μέσων τῆς συνα-
 γωγῆς; ὅτι τὰ ἅγια Κυρίου ἐμίανεν,
 ὅτι ὕδωρ ῥαντισμῆς ἔπεριεῖραν τὴν
 ἐπ' αὐτόν· καὶ ἀκάθαρτός ἐστι.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἐν γὰρ τοῖς Εὐαγ-
 » γελίοις ὁ Κύριός φησιν, εἰ μὴ τις γαρνη- Ἰωάν. 3. 5.
 » θῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, ἔ μὴ εἰσελ-
 » θῇ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ὁρανῶν. (4)

κ. Καὶ ἔσται ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον·
 καὶ ὁ περιεῖραν ὕδωρ ῥαντισμῆς,
 πλυνῇ τὰ ἱμάτια αὐτῆς· καὶ ὁ ἀπλό-
 μενος τῆς ὕδατος τῆς ῥαντισμῆς, ἀκά-
 θαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ ἀκάθαρτον
 εἶναι λέγει μέχρις ἑσπέρας καὶ τὸν περιε-
 ραίνοντα, καὶ τὸν περιεῖρανόμενον; Ἐπει-
 δὴ κατὰ τὸν νόμον ἀκάθαρτος ὁ ἀπλό-
 μενος ὅσας νεκρῆς. ἐκεῖν ἡ καθαρις τῇ
 ἀληθείᾳ συμβαίνει· διὰ Χριστοῦ γὰρ ἡ κα-
 θαρσις· τὸ δὲ ἀκάθαρτον εἶναι, τῷ νόμῳ·
 ὁ δὲ νόμος προετύπη τὴν χάριν. καὶ ἔτοι-
 δὲ ἀκάθαρτοι ἦσαν μέχρις ἑσπέρας, τετέ-
 σι μέχρι τῆς τέλους τῆς νόμου. ὁρθρῶ γὰρ
 » εἰκοιεν ἡ δεσποτικὴ παρσία. τοῖς γὰρ ἐν Ἡσ. 9. 2.
 » σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους φῶς
 » ἀνέτειλεν, ἢ φησὶν ὁ προφήτης Ἡσαΐας.
 » καὶ ἀλλὰ καὶ δὲ αὐτὸς εἶρηκεν ὁ Θεός· τοῖς Ματθ. 4. 2.
 » δὲ φοβημένοις με ἀνατελεῖ ἡλιος δικαιο-
 » συνης, καὶ ἰασίς ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῆς.
 » καὶ πάλιν, ἰδὲ ἀνὴρ ἀνατολῇ ὀνόμα αὐτῷ. Ζαχ. 6. 12.

κα. Καὶ παντὸς ὅς ἐστιν ἀψήγῃ
 αὐτῆς ὁ ἀκάθαρτος, ἀκάθαρτον ἔσται·
 καὶ

(1) Ἡτοι ἡ οἰκία, ἢ καὶ ἡ οἰκία ἀναγν.

(2) Πεδίς. αἱ εἰρημ. ἐκδός.

(3) Δὲ ὡσπερ, ἢ ἐπιθυμίας κοσμικαῖς ἢ θελήμασι κοσμικοῖς ἔστιν σαρκικαῖς. νεκρῆς, κλ. αὐτῶν. 1.
 μέρ. 1. σελ. 406.

(4) Ἰσ. ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν Θεοδώριτ. εἰσι.

καὶ ἡ ψυχὴ ἡ ἀπλομένη ἀκάθαρτος A
ἔσται ἕως ἐσπέρας.

*** ΕΦΡΑΙΜ. Ὁ ἀκάθαρτος ἐὰν ἄψη-
ται καθαρῶ, κοινοὶ αὐτό· καὶ χρήζει κατ'
ἐκείνους καθαρισμῶ. ἡ δὲ πορνεία καὶ ὁ φό-
νος καὶ ἡ ἀδικία ἀκάθαρτα εἰκότως εἰσίν.
ἐὰν ἔν ποιῇς τὸ κακόν, καὶ ἄλλας κοινοῖς·
ἐὰν δὲ συγκατάβῃ διὰ λογισμῶν τῇ πρά-
ξει, κοινώσῃ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκαθαρσίᾳ. ἐπε-
σκέψω ὅτι ὁ κοινωθεὶς, ἄλλον κοινώσας ἐκ
εἴρηται· ὁ δὲ κοινώσας, πάντα ὅσα αὐ

ἄψηται ὑπ' αὐτῶ κοινῶνται. αὕτη ἡ δια-
φορὰ καὶ παρ' ἡμῖν ἐστίν. ἐὰν γάρ τις πρά-
ξῃ πορνείαν, ἢ σκανδαλίζων, ἢ τύπος γι-
νόμενος, πολλὰς ποιῆται κοινωνίας· ἐὰν δὲ
ἐν μόνοις ἐμπέσῃ τοῖς λογισμοῖς, ἄλλας
μὲν ἔ κοινοῖ, διότι ἐκ εἶδον· αὐτὸς κοινῶ-
ται καὶ κρίνεται. τίς ἔν ἡ τῆς κρίσεως ἐν
τοῖς δυοῖ διαφορὰ; πολλή· ὅτι ὁ πράξας,
κοινωνεῖ πᾶσι τοῖς σκανδαλισθεῖσι καὶ μι-
μησαμένοις· ὁ δὲ λογισάμενος, περὶ ἑαυτῶ
μόνον δίδωσι τὴν ἀπολογία.

Κ Ε Φ. Κ.

α. **Κ**αὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
πᾶσα ἡ σιναγωγὴ εἰς
τὴν ἔρημον Σιν, ἐν τῷ
μυῖ τῷ πρώτῳ, καὶ κατέμενεν ὁ
λαὸς ἐν Κάδης. καὶ ἐτελεύτησεν ἐκεῖ
Μαριάμ, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

*** ΙΩΣΗΠΟΥ. Μαριάμνιν τελευτᾷ
τῶ βίᾳ καταλαμβάνει, τεσσαρακοσὸν ἔτος
πεπληρωκίαν, ἀφ' ἧς τὴν Αἴγυπτον κατέ-
λιπε. μινὸς δὲ ξανθικῆ νεμνίᾳ κατὰ σε-
λίῳ. θάπτει δ' αὐτὴν δημοσίᾳ πολυ-
τελῶς, ὑπέρτινος ὄρους, ὁ καλῶσι, Σαῖν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ὡς ἀπροσδιωρί-
σως [Φησὶν ἐν τῷ μυῖ τῷ πρώτῳ,] καὶ ἔ
προσέειπεν, ἐξεληλυθότων αὐτῶν ἐκ γῆς
Αἰγύπτου. ἄνω γὰρ Φησὶν ἐν τῷ πέντε καὶ
δεκάτῳ, καὶ ἐν τῷ εἰκοστῷ κεφαλαίῳ, (1)
ὅτι δούτερον εἰσελάκει ἔτος. ἀλλ' αὐταῦτα
μυῖα πρῶτον Φησὶ τὸν τῶν τεσσαράκοντα
ἔτων, ἃ ἠπέλησεν αὐτῶς ὁ Θεὸς· ἐσεῖσαι
ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ κεφα-
λαίῳ. (2) ἰδὲ γὰρ πάλιν ὑπέσχετο εἰς
τὴν ἔρημον Σιν, ὅθεν Φησὶν ἀπηρεκίαν
αὐτῶς, ἐν τῷ εἰκοστῷ κεφαλαίῳ· (3) καὶ
πολλὰ πλανηθεῖτες, παραγίνονται ἐν Κά-
δης· ὅπως ἦσαν οἱ καλίσκοποι, ὑποσέψαν-
τες πρὸς Μωϋσῆν καὶ τὴν σιναγωγῇ, ἐν
τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ. (4)

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τεθνεώσης τῆς Μα-
ριάμ μυῖ τῷ πρώτῳ, τετέστιν ἐν ἀρχῇ τῆς
ἔτας, κατὰ τῶς Εβραίων νόμους, ὅτε καὶ
αὐτὸ τῶ ἀγίᾳ πάσχα τελεῖται μυστήριον,
δεδύνηκεν ὁ λαός. ἐν γάρ τοι τῷ πρώτῳ
μυῖ τῶς ἐνιαυτοῦ, ὅς καὶ τῶν νέων ὠνόμα-
σαι, μονογενὴ καὶ τετελευτήκει ἡ ἐν σκιάς
καὶ τύποις λατρεία, σιωεσάλητε τρόπον
τινα καὶ ἐκ μέσων γέγονε. πῶς ἢ τίνα τρό-
πον; ἐπέλαμψε γὰρ ἡμῖν ὁ μονογενὴς τῶ
Θεῷ λόγος ἐν εἶδει τῷ κατ' ἡμᾶς, ὡς ἐν
μυῖ τῶν νέων.

β. Καὶ ἐκ τῷ ὕδωρ τῇ σιναγωγῇ.
καὶ σινηθεροῖσθσαν ἐπὶ Μωϋσῆν καὶ
Ἀαρών.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τότε γὰρ τότε τῆς ἐν
σκιά λατρείας σιωεσάλητος, καὶ οἰονεῖ
τεθνεώσης τῆς Μαριάμ, δεδύνηκεν ὁ λαός,
καὶ ὕδατων ἐν σπᾶναι γέγονε νοητῶν· ἀλλ'
ἐκπέπνεκε πλεσίως τὸ νῆμα Χριστοῦ, Φημὶ
δὲ δὴ πάλιν τὰ δι' αὐτῶ θεασίσματα, καὶ
τὴν ἐν πνεύματι τε καὶ ἀληθείᾳ μυστικῇ
παιδαγωγίαν.

γ. Καὶ ἐλοιδορεῖτο ὁ λαὸς πρὸς
Μωϋσῆν, λέγοντες, ὅφελον ἀπωλό-
μεθα ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ἀδελφῶν

δ. ἡμῶν ἐναντι Κυρίου. Καὶ διατὶ ἀνη-

γάγετε τὴν σιναγωγῇ Κυρίου εἰς

ε. καὶ τὰ κηλῶν ἡμῶν; Καὶ ἵνα τί τῶτο;

ἀνηγάγετε ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτου, παρα-

γενέσθαι εἰς τὸν τόπον τὸν πονηρὸν τῶ-

τον· τόπος ἔστι σπείρεται, ἔδὲ συκοῦ,

ἔδὲ ἄμπελοι, ἔτε ῥοαί, ἔτε ὕδωρ ἐστὶ

ς. πίειν. Καὶ ἐσῆλθε Μωϋσῆς καὶ Ἀα-

ρὼν ἀπὸ προσώπου τῆς σιναγωγῆς

ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῶ μαρ-

τυρίου, καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον. καὶ

ε. ὥφθη ἡ δόξα Κυρίου πρὸς αὐτούς.

ζ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋ-

η. σῆν, λέγων, Λάβε τὴν ῥάβδον, καὶ

ἐκκλησάσων τὴν σιναγωγῇ σὺ καὶ

ὁ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου, καὶ λαλή-

σατε πρὸς τὴν πέτραν ἐναντίον αὐ-

τῶν, καὶ δώσῃ τὰ ὕδατα αὐτῆς, καὶ

ἐξοίσετε αὐτοῖς ὕδωρ ἐκ τῆς πέτρας,

ζ. καὶ ποτίετε τὴν σιναγωγῇ, καὶ τὰ

κηλῶν αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐνταῦθα κατηγορεῖ αὐ-
τῶν τὴν μικροψυχίαν, καὶ ἀπιστίαν, καὶ
γαστριμαργίαν· καὶ ὡς διαπύοντας αὐτούς
τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας.

θ. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὴν ῥάβ-
δον τὴν ἀπέναντι Κυρίου, κατὰ συ-
νέταξε Κύριος.

Οο οο 3

ι. Καὶ

(1) Οὐδὲ ταῦτα τὰ κεφάλαια, ἔδὲ τὰ ἐξῆς μνημονεύοντα ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. κῆται. ὅπερ δὲ
Φησὶν ἐν τῷ 1. τῆ 1, καὶ ἐν τῷ 1. ἐδ. τῆ 9. κεφ. τῶν Ἀριθ. ἐστίν.

(2) Ἐν τῷ 8. ἐδ. τῆ 14. κεφ. τῶν Ἀριθ. τῆς δε τῆς ἐκδόσ.

(3) Ἐν τῷ 13. ἐδ. τῆ 10. κεφ. τῶν Ἀριθ.

(4) Ἐν τῷ 42. ἐδ. τῆ 12. κεφ. τῶν Ἀριθ. ταύτης τῆς ἐκδόσ.

1. Καὶ ἐξεκκλησίασε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τὴν συναγωγὴν ἐναντί Κυρίου ἀπέναντι τῆς πέτρας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὰς, ἀκούσατέ με οἱ ἀπειθεῖς· μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομεν ὑμῖν ὕδωρ;

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καίτοι τῇ τῷ Θεῷ κατα-
 θαρσῆσαι δέον Φωνῇ, ἡτόνησεν ὁ Μωϋσῆς.
 » ἔφη γὰρ, ἀκούσατέ με οἱ ἀπειθεῖς· μὴ ἐκ
 » τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομεν ὑμῖν ὕδωρ;

*** ΤΟΥ ΝΥΣΣΕΝΣ. Προϊόντων διὰ τῆς ἐρήμου, πάλιν αὐτοῖς ἐπιλιπόντος τῷ ὕδατος, καὶ ἡ μνήμη τῆς τῷ Θεῷ διωμέως συναπέλειψεν. ὁ γὰρ τῷ προλαβόντι παρὰ τὴν πέτραν θαύματι, τὸ μηδὲ νυν αὐτοῖς εἰδεῖσθαι τὴν χρεῖαν ἐπιστάσαν· ἀλλ' ἀποσάντες τῶν χρησιωτέρων ἐλπίδων, κατ' αὐτὴν τῷ Θεῷ καὶ τῷ Μωϋσέως ταῖς λοιδορίαις ἐχώρεν· ὡς καὶ τὸν Μωϋσέα δόξα τῇ ἀπιστίᾳ τῷ λαῷ συνοκλάσαι, πλὴν πάλιν αὐτοῖς θαυματοποιῆσαι τὴν ἀκρότομον ἐκείνῃ πέτραν εἰς ὕδατων φύσιν μεταβαλόντα.

1α. Καὶ ἐπάρας Μωϋσῆς τὴν χάρα αὐτῇ, ἐπάταξε τὴν πέτραν τῇ ῥάβδῳ δις· καὶ ἐξηλθεν ὕδωρ πολὺ, καὶ ἐπιεν ἡ συναγωγὴ, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἶτα πλήττει τῇ ῥάβδῳ τὴν ἀκρότομον δις. ὡς γὰρ ἐσομένης μηδενὸς τῶν προσδοκωμένων, καὶ εἰ καταπαύοιτο τυχὸν ἡ πέτρα τῇ ῥάβδῳ, πέπληχε δις· καίτοι τὸν ποταμὸν ἐν Αἰγύπτῳ μετασχοιμώσας εἰς αἷμα, διὰ τῇ τὴν ῥάβδον ἀνατείνας προσάπαξ. πλὴν ἐδίδε τὸ νῆμα Θεοῦ, καίτοι διὰ τῶν ἐμετρίως παρωργισμῶν· ἵνα μὴ δόκησις ἀδικείας αὐτῇ καταγράφοιτο παρά γε ταῖς τῶν ἀσωέτων ψυχαῖς.

*** ΤΟΥ ΝΥΣΣΕΝΣ. Πάλιν διὰ τῆς ἐρήμου ὁδὸς, καὶ καταπονέεται τῷ δίψει ὁ τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐπαγγελίας ἀπελπίσας λαός. ὁ δὲ Μωϋσῆς πάλιν αὐτοῖς κατακλύζει διὰ τῆς πέτρας τὴν ἐρημον. ὁ δὲ τοιαῦτος λόγος, τῷ ἄν ἡμᾶς διὰ τῆς νοητῆς θεωρίας διδάσκειν, οἷον ἐστὶ τὸ τῆς μετανοίας μυήριον. οἱ γὰρ πρὸς γαστέρα

καὶ σάρκα καὶ τὰς αἰγυπτίας ἡδονὰς μετὰ τὸ ἀπαξ γούσαθαι τῆς πέτρας παρατραπύντες, τῷ λιμῷ καὶ τῶν λογισμῶν τῆς τῶν ἀγαθῶν μετνοίας καταδικάζονται· ἀλλ' ἐστὶν αὐτοῖς πάλιν ἐκ μεταμελείας τὴν πέτραν ὀρεῖν, ὡς κατέλιπον, καὶ πάλιν ἑαυτοῖς ἀνασομῶσαι τὴν φλέβα, πάλιν ἐμφορηθῆναι τῇ νάματος.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὴν τῷ ὕδατος ἐκ τῆς πέτρας φύσιν, οἱ μὲν τὴν αὐτὴν εἶναι φασὶ (1) τῇ ἐν τῇ Ἐξόδῳ· οἱ δὲ (2) ἑτέραν, εἴ γε καὶ οἱ χρόνοι διάφοροι. πλὴν εἰ μὴ λέγοιεν οἱ πρῶτοι, ἐπανάληψιν εἶναι.

1β. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσὴν καὶ Ἀαρὼν, ὅτι ἐκ ἐπιστάσατε ἀγιάσαι με ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, διὰ τῷτο ἐκ ἐισάξετε ὑμᾶς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν ὡς ἐξέδωκα αὐτοῖς.

Γ. ΣΕΤΗΡΙΟΥ. Οὐκ ἐδόξασάς με. (3)

» τί δὲ ὡς τὸ δοξάσαι; τὸ μὴ λογισμοῖς ἐξετάζειν τὰ παρ' αὐτῷ γινόμενα. ἀπολο-

» γέται δὲ Δαβὶδ ὑπὲρ Μωϋσέως. καὶ πα-

» ρώρησαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας,

» καὶ ἐκακώθη Μωϋσῆς δι' αὐτὰς· ὁ δὲ ἑαυ-

» τὸν, τῷ τῆς ἐκ παρὰ τὴν οἰκίαν γνώμῃ

» τὴν ἀπιστίαν ἐδειξεν, ἀλλὰ θολωθεὶς ὑπὸ

» τῆς ἀντιλογίας τῷ λαῷ, ὅς εὑρε λογισμὸν

» καθαρὸν· καὶ ὡς τῇ συγχύσει τῶν ἀν-

» τιλεπόντων καὶ βλασφημιῶν ὠλίωσεν

» τοῖς χείλεσι, καὶ λέγει, λαὸς ἀπειθεῖς,

» καὶ τὰ ἐξῆς. λέγει ἔν Δαβὶδ, ὅτι παρε-

» πίκρανεν τὸ πνεῦμα αὐτῷ, καὶ διέσειλιν

» ἐν τοῖς χείλεσι, τῷ τῆς μεμερισμένης ἔχε

» τὴν γλῶσσαν.

Δ. ΟΥΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μωσῆς μὴ δοξάσας τὸν

» Θεὸν ἐπὶ τῷ λαῷ, ἐκωλύθη παρελθεῖν

» μετ' αὐτῶν. ἵνα μὴ ὅν ἐτίμων ζῶντα, ἐν

» Θεῷ θεραπείας τιμήσωσιν. ὅθεν καὶ ἐκ

» τῷ βίβ ἀπελθόντα, ἀφανῆ τὸν τόπον πε-

» ποίηκε. (4)

Ε. ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸ δὴποτε ὠργίσθη

» τῷ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρὼν ὁ δεσπότης Θεός,

» ὡς τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς πέτρας ἐξηγαγόν;

» Ἀδυσμῶσιν αὐτοῖς διὰ τὴν τῆς ἀδελφῆς

» τελευτῆς ἐπέκειντο, διὰ τὴν τῷ ὕδατος

» σασιάζοντες πάντιν. δυσχεραίνοντες ἔν τῷ

» πόλλῳ αὐτῶν ἀκρασίαν, ἀμφιβόλοις ἐχρή-

» σαντο

(1) Τὸν Ἀλεξάνδρ. Κύριλλον ἴσως λέγει, αὐτὸς μὲν γὰρ (ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 310.) τὰ ἐν τῷ 17. κεφ. τῆς Ἐξόδ. ἐκθεῖς, ταῦτα προστίθησι· καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ἐξόδῳ τὸ θεῖον ἔφη χρησμοδῆμα. κατακερματίζοντες δὲ ὡς περ ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς θεωρεῖται ἀφήγησεν, ὡς, κτ. ἐκ τῶν ἐν καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς ὁ δὲ λαός, ὅτι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι βέλεται τὴν ἐκ τῆς πέτρας φύσιν. ἀλλὰ γὰρ καὶ Φίλων (ἐν τῷ 1. περὶ Μωϋσ. βιβλ. σελ. 635.) τῆς μετὰ τὴν ὀρτυγομήτρεα μόνον μνημονεύοντα εὐσεως εὐρομεν· ὡσαύτως καὶ Ἰωσήπον (ἐν τῷ 1. κεφ. τῷ 3. περὶ Ἰουδαϊκ. ἀρχαιολογ. βιβλ.) τῆς ἐν Ραφιδεῖν μόνον.

(2) Ὁ Νύσσης, ὁ καὶ τὰ ῥήματα, δηλονότι τὰ προκείμενα, αὐταῖς λέξεσιν ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κἀδ. ἐκτίθησι. συναδέσφ. δὲ τῷ Νύσσης καὶ ὁ Ἡσύχιος, λέγων (ἐν τῇ σὺν Ψαλ. σειρά) δούτερον αὐτοῖς ὕδωρ ἐκ πέτρας ὁ Μωσῆς ἐξηγαγόν. ἀπαξ μὲν ἐν τῇ ἐρήμῳ Χωρήβ· τὸ δούτερον δὲ, ἐν Κάρθης. ὡς Μαριὰμ ἐτάφη τελευτήσασα.

(3) Ἀντὶ τίνος ἄρα τὸ, ἐδόξασάς με, καὶ τὸ, δοξάσαι, ἀναγινώσκει ὁ Σολομωνικός, μὴ δοξάσας δὲ ὁ Ωριγόνης; μήτι γε ἀντὶ τῷ ἀγιάσαι με;

(4) Ἐν τῷ 2. τόμ. τῆς τῆς Ρε. ἐκδόσ. σελ. 271. τῷ ὑπομνήματι τέτω τὰ δε προστέτακται· μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομεν ὑμῖν ὕδωρ; ἐξ ὧν ὁ δὲ λαός, ὅτι ἀναγαγὼν αὐτὸ βέλεται εἰς τὸ 10. ἐδ. ὅτε ἐδομῶν ἔχεν ὅμοιον ἔστιν.

σαντο ῥήμασι, τὸ ὕδωρ ἐξαγαγόντες. ἔφη
 » γὰρ ἔτῳς ὁ νομοθέτης· ἀκέσατέ με οἱ
 » ἀπειθεῖς· μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξά-
 » ξω ὑμῖν ὕδωρ; τότε χάριν ὁ δεσπότης Θεὸς
 τῷ κατ' αὐτῶν ἐκκλῖνωχε ψῆφον. ἔφη δὲ
 » ἔτῳς· ὅτι ἐκ ἐπισθύσατέ μοι ἀγιάσαι με
 » ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, διὰ τῆτο ἐκ εἰ-
 » σάξετε ὑμεῖς τῷ συναγωγῷ ταύτῳ εἰς
 » τῷ γλῶττῳ ἔδωκα αὐτοῖς. τῆτο καὶ μελῶ-
 » δων ὁ Θεὸς εἶπε Δαβὶδ· καὶ ἐκακώθη Μωϋ-
 » σης δι' αὐτὰς, ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦ-
 » μα αὐτῆς, καὶ διέσειλιν ἐν τοῖς χεῖλεσιν
 αὐτῆς. ὀργιζόμενος γὰρ ἐκείνοις, ἀμφιβό-
 λως τὸν λόγον προσώλεγε. καὶ ὡς τῆς
 ψυχῆς, ἀλλὰ τῆς γλώττης ἡ ἀμφιβολία.
 » τῆτο γὰρ ἔφη· διέσειλιν ἐν τοῖς χεῖλεσιν
 αὐτῆς. ἰσέον μάλιστα, ὡς ἕτερον οἰκονομῶν
 ὁ Θεὸς, ταύτῳ ἐκκλῖνωχε τῷ ἀπόφασιν·
 ὅπερ εἰς καιρὸν δηλώσομεν.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸν μακάριον
 Μωϋσέα ἔδωκεν ἕτερον ἐκάλυψε μετὰ τὰς
 πολλὰς ταλαιπωρίας ἐκείνας, καὶ τὰ μυ-
 ρία κατορθώματα, τῆς ἐπαγγελίας τυ-
 χεῖν, ἢ τὸ σκανδαλίσαι τὰς συνόντας αὐ-
 τῷ ἐπὶ τῷ ὕδατος. καὶ τῆτο αἰνιττόμενος
 » ὁ Θεὸς ἔλεγεν· ὅτι ἐκ ἐπισθύσατέ μοι ἀγι-
 » άσαι με ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, διὰ τῆ-
 » το ἐκ εἰσάξετε τῷ συναγωγῷ ταύτῳ εἰς
 » τῷ γλῶττῳ ἔδωκα αὐτοῖς. καίτοι καὶ πρὸ
 τῆτο τινὰ παρήκασε. καὶ γὰρ αὐτεῖπε
 τῷ Θεῷ, καὶ ἀπαξ καὶ δις, πεμπόμενος
 εἰς Αἴγυπτον. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς ἐρή-
 » μῃ διηπόρησε, λέγων· ἐξακόσια χιλιάδες
 » εἰσὶ περὶ αὐτῶν, καὶ σὺ ἕπας κρέα δώσω αὐτοῖς,
 καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν
 ἀπεδυπέτησε, καὶ τῆ δῆμῳ τῷ προσασίαν
 παρητήσατο. ἀλλ' ὅμως ἔδωκεν τῶν ἰχυ-
 σεν αὐτὸν ἀποσερῆσαι τῶν ἄθλων τῶν
 προκειμένων, ἀλλ' ἢ τὸ ἐπὶ τῷ ὕδατος συμ-
 βάν μόνον. τῇ μὲν γὰρ φύσει, ἐκείνο ἔλαλ-
 του ὡς· τὸ δὲ μετὰ τῆς ἐτέρων γενέσθαι
 βλάβης, πολλῶ μείζον ἐγένετο. ἐκείνα μὲν
 γὰρ ἰδία· καὶ λανθάνοντως σιωέβη· τῆτο
 δὲ φανερώς, καὶ ἐπὶ τῇ δῆμῳ παντὸς φα-
 νερώς ἡμαρτάνετο. διὰ τῆτο καὶ ἐγκαλῶν
 » ὁ Θεὸς τῆτο ἠνίκατο εἰπὼν· ὅτι ἐκ ἡγιά-
 » σατέ με ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· τῆς ἀ-
 μαρτίας τῷ φύσιν ἐγκαλύπτων αὐτῷ, καὶ
 ὅταν γέγονεν ἀσύγνωστον παραδελῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ταῖς γὰρ τῶν δῆμων ἐ-
 πανασάσεσιν ὀλιγοψυχήσας βραχὺ, καὶ
 αὐτὸς ὠκλάσε περὶ τῷ πρίν. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ εἰ ὁ τοσῶτος ὑπάρ-
 χων ἐπετιμήθη Μωϋσῆς, τίνας ἐτι φέρε-
 ται Θεός; τίνας δὲ ἐκ ἐποίσει τὸν ἐφ' οἷς ἂν
 ἀπισήσῃ θυμὸν, ὁ ἔτῳς ἀπροσωπὸληπτος,
 ὡς μηδὲ αὐτὸν ἐβελήσας δυσωπεῖσθαι Μωϋ-
 » σῶν, πρὸς ὃν ἐρηται παρ' αὐτῆς, οἰδ' αὖ
 » παρὰ πάντας, καὶ χάριν εὖρες παρ' ἐμοῖς

*** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὅταν ἴδω Μωϋσέα
 τὸν τῷ Θεῷ θεράποντα, τὸν μέγαν ἐκεί-

νον, τὸν τοσαύτης μὲν καὶ τηλικαύτης
 ἀξιώσαντα τιμῆς παρὰ Θεῶ, ἔτῳ δὲ πολ-
 λάκις ὑπ' αὐτῆς μαρτυρηθέντα, ὡς ἀκῆ-
 » σα· οἰδ' αὖτε παρὰ πάντας, καὶ εὖρηκας Ἐξὸδ. 32. 17.
 » χάριν ἐνώπιόν μου· τῆτον ὅταν ἴδω ἐπὶ τῷ
 ὕδατος τῆς ἀντιλογίας ἔδωκεν ἔνεκα ἐτέ-
 ρα, ἢ ἵνα μόνον εἴπῃ τῷ λαῷ γογγύζοντι
 » δι' ἀπορίαν ὕδατος, μὴ ἐκ ταύτης τῆς πέ-
 » τρας ἐξάξομεν ὑμῖν ὕδωρ; τότε μόνον ἔνε-
 κεν ὁδὸν ἀπειλῶ δεχόμενον, εἰς τῷ γλῶτ-
 τῆς ἐπαγγελίας μὴ εἰσελεύσεσθαι, ἥτις
 ὡς τότε τῶν πρὸς Ἰσραὴλ ἐπαγγελίων τὸ
 κεφάλαιον· ὅταν ἴδω τῆτον παρακαλῶντα
 καὶ μὴ συγχωρόμενον· ὅταν ἴδω μηδεμιᾶς
 συγγνώμης διὰ τὰ τοσαῦτα κατορθώματα
 ἐπὶ τῷ βραχεῖ ἐκείνῳ ῥήματι καταξιόμε-
 » νον, ὥντως μὲν ὁρῶ Θεῷ ἀποτομίαν κατὰ Ῥωμ. 11. 22.
 τὸν Ἀπόστολον, ὥντως δὲ ἐκείνο ἀληθές
 » εἶναι· πείθομαι, τὸ, εἰ ὁ δίκαιος μόλις Παροιμ. 11. 31.
 » σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς πᾶς
 Γ. Φανείται;

ΙΓ. Τῆτο τὸ ὕδωρ ἀντιλογίας,
 ὅτι ἐλοιδορήθησαν υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐναντι
 Κυρίου, καὶ ἡγιάσθη ἐν αὐτοῖς.

ΙΔ. Καὶ ἀπέστειλε Μωϋσῆς ἀγγέ-
 λους ἐν Κάδης πρὸς βασιλέα Ἐδῶμ,
 λέγων, τάδε λέγει ὁ ἀδελφός σου
 Ἰσραὴλ· σὺ ἐπίση πάντα τὸν μόχ-
 θον τὸν δρόντα ἡμᾶς.

Δ. ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ ἀδελφός σου Ἰσραὴλ. καὶ
 γὰρ ἦσαν ἐξ Ἡσαὺ ἀδελφοὶ Ἰακώβ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁ ἀδελφός σου Ἰσ-
 ραὴλ. ὁ γὰρ Ἐδῶμ, τῆτεσιν οἱ Ἰσραῖται ἐξ
 Ἡσαὺ, ὅς καὶ Ἐδῶμ ὠνομάζετο. ἀδελ-
 φός δὲ ἔτος Ἰακώβ τῆ καὶ Ἰσραὴλ. οἰκεία
 δὲ καὶ συγγενική πρὸς τὸ πείθειν ἢ προσ-
 φωνήσας.

Ε. ΙΕ. Καὶ κατέβησαν οἱ πατέρες
 ἡμῶν εἰς Αἴγυπτον, καὶ παρωκῆσα-
 μεν ἐκεῖ ἐν Αἴγύπτῳ ἡμέρας πλείους,
 καὶ ἐκάκωσαν ἡμᾶς οἱ Αἰγύπτιοι καὶ
 τὰς πατέρας ἡμῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Καὶ ἐκάκωσαν ἡμᾶς
 οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τὰς πατέρας ἡμῶν· ἐλεει-
 νὴ φωνή. καὶ αὐτὸ τῆτο πρὸς τὸ μὴ πο-
 λεμεῖσθαι.

Ζ. ΙΣ. Καὶ ἀνεβοῦσαμεν πρὸς Κύριον,
 καὶ εἰσήκουσε Κύριος τῆς φωνῆς ἡμῶν,
 καὶ ἀποστείλας Ἄγγελον ἐξῆγαγεν
 ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτου. καὶ νυῖ ἐσμεν ἐν
 Κάδης πόλει, ἐκ μέσης τῶν ὁρίων σου.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὕτω τὸ, κατέβλω, Ἐξὸδ. 3. 2.
 δι' Ἀγγέλων γεγονὸς, οἶδε Μωϋσῆς εἰς πρό-
 σωπον Θεῷ ἐπιφαινόμενον, τὸν Ἄγγελον
 » δηλοῖ τὸν λέγοντα, κατέβλω ἐξελεύσθαι.

Η. ΙΖ. Παρελθούμεθα διὰ τῆς γῆς-
 σου· καὶ διελθούμεθα δι' ἀγρῶν, καὶ
 δι'

(1) Οὐ σφόδρα τοῖς τῷ προσάτιοντος ἀναπεπαισμένους λόγοις, ὀλιγοψυχήσας δὲ πῶς διὰ τὸ ἀνθρώπινον,
 ἀκῆσατέ με, φησὶν οἱ ἀπειθεῖς, κτλ. ταῦτα αὖ Τόμ. 4. σελ. 280. κῆται. ὅπερ καὶ τὸ ἐξῆς τῷ Κυρίῳ ὑπόμνημα.

δι' ἀμπελώνων, ἔδδ' πιόμεθα ὕδωρ ἔκ λάρκκς σκ. ὁδῶ βασιλικῇ πο-
ροδόμεθα. ἔκ ἐκκλινόμεν εἰς δεξιά
ἔδδ' δύνυμα, ἕως ἀν παρέλθωμεν
τὰ ὄριά σκ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπεὶ μὴ ὕδωρ εἶχον
» ἐκ φρεάτων ἀνελαίπες, ἔ' πιόμεθα φησιν
ἐκ λάρκκς σκ, προῖκα δηλονότι. τῆτο γὰρ
ἐπλώεγκεν ὕσερον.

* ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῆτο εἶπεν, ἵνα μὴ
ἔφοδον, ἀλλὰ πάροδον ἡγήσονται. ἔ' γὰρ
τὸ φρέαρ ἀναλῆται. (1)

» ** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Οὐκ ἐκκλινόμεν εἰ-
» τεῦθαι. ὁδῶ βασιλικῇ βαδιόμεν. ἐσι γὰρ
ὁδὸς βασιλικῇ, ἥτις ἐστὶν ἡ τῆ Θεῶ ἐκ-
κλησία, καὶ ὁδοποιία τῆς ἀληθείας.

ιη. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἐδῶμ, ἔ'
διελύσῃ δι' ἐμῶ. εἰ δὲ μὴ, ἐν πολέ-
μῳ ἐξελεύσομαι εἰς συνάντησίν σκ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐτε ὡς τυγχάνῃ τιμᾷ τὸν
Ἰσραὴλ, ἔτε ὡς ἀβλαβῇ τὴν δίοδον ἐπι-
τρέπει. εἰ δὲ ἡπίσει, ὅρκς ἔδει· ἀλλ' ἡ
πονήρος.

ιθ. Καὶ λέγασιν αὐτῷ οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ, παρὰ τὸ ὄρος παρελδόμε-
θα· εἰ δὲ τῆ ὕδατος σκ πῖωμεν
ἐγώ τε καὶ τὰ κλιώμκ, δώσω τιμώ-
σοι. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἔδδ' ἐστὶ· πα-
ρὰ τὸ ὄρος παρελδόμεθα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Διότι τῶν πονησάν-
των ἐπὶ λάρκκς ἴδιον τὸ ὕδωρ. εἰ ἔν τῆτο
δέδοικας φησιν, ἀνήσομαι καὶ τὸ ὕδωρ.

κ. Ὁ δὲ εἶπεν, ἔ' διελύσῃ δι' ἐμῶ.
καὶ ἐξῆλθεν Ἐδῶμ εἰς συνάντησιν
αὐτῷ ἐν ὄχλῳ βαρεῖ, καὶ ἐν χειρὶ
ἰχυρᾷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Φθόνος τὸ ἔργον, ἴσως
καὶ πρὸς τὴν δόξαν φθονόντων.

κα. Καὶ ἔκ ἡθέλησεν Ἐδῶμ δῶ-
ναί τῷ Ἰσραὴλ παρελθεῖν διὰ τῶν
ὀρίων αὐτῶ. καὶ ἐξέκλινεν Ἰσραὴλ ἀπ'
αὐτῶ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῆς κακο-
νοίας ἀνακαλυφθείσης ἐκείνων, ἐκωλύθη-
σαν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ὑπὸ τῆ προεσώτος,
ἐπιδειξαμένους δύναι τὰ κάλλια, φρόνησιν αὐ-
ταὐτῷ καὶ χρηστότητα. τὸ μὲν γὰρ μηδὲν
μηδὲν παθεῖν φυλάτταται, σωέσεως·
τὸ δὲ μηδ' ἀμυνάσθαι σύλγαις ὄντας δε-
λῆσαι, φιλανθρωπίας ἔργον.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ γένος τιμᾷ, καὶ μὴ
τιμώμενος. τῆτο γὰρ ἐδόκει Θεῷ (2) μηδ'
ὅτε δοκῶσιν οἱ πρὸς γένος ἀρνείσθαι τὴν
φιλίαν τὴν ἀπὸ τῆ γένους.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οὐκ ἔν τὸ θυμὸς ἀνακό-
πλιαν, καὶ ἀνασυράζαν ὀργὰς, καὶ ἐπιμε-

τρέιν ἀναλόγως τὰς δίκας τοῖς ἐκάσθ
πλάσμασιν, ἀγάπης εἶναι λογιόμεθα τῆς
εἰς ἀδελφὸς καρπὸν τε καὶ ἀποτέλεσμα.

ιβ. Καὶ ἀπῆραν ἐκ Κάδης· καὶ
παρεγένοντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πᾶσα ἡ
συναγωγὴ εἰς Ὠρ τὸ ὄρος.

κγ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ-
σῶν καὶ Ἀαρὼν ἐν τῷ Ὠρ τῷ ὄρει ἐπὶ
B τῶν ὀρίων τῆς γῆς Ἐδῶμ, λέγων,
κδ. Προσεδήτω Ἀαρὼν πρὸς τὸν λαὸν
αὐτῶ, ὅτι ἔ' μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν
γῆν ἣν ἔδωκα τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν
κατασχέσει, διότι παροξυνάτε με
ἐπὶ τῆ ὕδατος τῆς λαιδορίας.

» ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Λέγων, προσεδήτω,
δείκνυσιν τὴν τῶν ψυχῶν διαμονήν. ὥς λοι-
πὸν εἶναι καὶ αὐτῶν καθάπερ τῶν ζώντων.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπέρχονται, τὸ
G ἀτελὲς αὐτῶν ἐπιγνόντες οἱ Θεῷ φίλοι. τὸ
γὰρ μεγαλουργεῖν ὡς ἐπὶ κατορθώσαι τε-
λείας ἀρετῆς, Ἐκκλίων σοφίας· καὶ τοι
μηδὲ τελείαν ἢ ἀπλοῦς ἐκρηκτόων, ἡ
ἔδοξαν κατορθῶν. ἔ' γὰρ ἐκ φύσεως τὸ
κατ' ἀρετὴν ὁφείλεται τέλειον, ἔδδ' τὸ μὴ
δυσχεραίνειν ἐπὶ θανάτῳ. ὅπερ αὐτῶν οἱ
μαθηταὶ τοῖς διδασκάλοις χαρίζονταί, μη-
δὲ τὸ κατὰ φύσιν πληρῶν δυναμείois. Θεὸς
δὲ βέλεται καὶ ζώντας καὶ ἀπίοντας ἐπι-
γνώσκειν τὸ ἐαυτῶν εἰδέας. αἰτεῖσθαι δὲ παρ'
αὐτῶ τὴν τελείωσιν. ἀτελής γὰρ ἡ φύσις
αὐτῶ πρῶτῳ ἀνθρώπῳ γενομένη, καὶ ἀτε-
λής ζῆ, καὶ ἀτελής καταλήγει, προσδεο-
μένη τῆ τελειωτῆ. ὃν καὶ οἱ αὐτῶ ἐπὶ ὁ-
θῶν, οἱ καὶ τὴν τελειωτῆ ἐπὶ ἐπιγνώσει τῆς
ιδίας εἰδέας ὑπομέναντες. ἐπ' ὠφελείᾳ
ἐν τὸ ἀκῆσαι δι' ἡ αὐτίαν ἐκ ἐφικνύνται
τῆ προκειμένη σκοπῆ. ὡς καὶ Παῦλος ἔγνω,
καταπονέμενος ὑπὲρ τῆ μὴ μεγαλουργεῖν.
Δ E δηλοῖ δὲ τῶν ψυχῶν τὸ ἀθάνατον τὸ,
» προσεδήτω πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶ. λαὸν γὰρ
εἶναι καὶ αὐτῶν, ὡς τῶν ζώντων. κατ' οἰ-
κειότητα δὲ τῶν ἡ συντάξεις. καὶ Λά-
ζαρος γὰρ αὐτῶ κὸλποις Ἀβραάμ· ὁ δὲ πλῆ-
σιος χωρὶς, καὶ τοὶ πατέρες καλῶν τὸν
Ἀβραάμ.

κε. Λάβε τὸν Ἀαρὼν τὸν ἀδελ-
Φόν σκ, καὶ Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτῶ,
Z καὶ ἀναβίβασον αὐτῶς εἰς Ὠρ τὸ ὄρος
κς. ἐναντίον πάσης τῆς συναγωγῆς, Καὶ
ἐκδυσον Ἀαρὼν τὴν στολὴν αὐτῶ, καὶ
ἐκδυσον Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτῶ. καὶ
Ἀαρὼν προσεδεῖς ἀποθανέτω ἐκεῖ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Κατασημύει δὲ τὸ ὄρος,
τὸ περίοπτόν τε καὶ τὸ ὑψῆ, καὶ τὸ ἐν δόξῃ
περιφανὲς τῆ τε τεθνητοσύνης τῆς ἀντε-
ξομένης. λελέχθω δὲ ἐν παντὶ τῷ τὸ λοι-
H πὸν πρὸς ἱερουργίαν ἡγμενῶ· ἔ' διώκεται Ματθ. 5. 14.
» πόλις κρυβιῶν ἐπάνω ὄρους κειμένη.

ΠΡΟΚΟ-

(1) Τὰ αὐτὰ καὶ ἐν τῷ β. ἐδ. τῆ 2. κεφ. τῆ Δεύτερον. ὅθεν καὶ τὸνομα τῆ Ἀπολ. ἐλήφθη.

(2) Ἀντὶ τῶν ἐπομ. τάδε ἔχει ὁ τῆς Αὐγ. κώδ. μὴ τὸ γένος ἀρνείσθαι καὶ ἀδικῆ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῷ πρεσβυτέρῳ τῆ γένεος παρέπεμψε τὴν διαδοχὴν. τιμιώτερον γὰρ Φύσει τὸ πρεσβύτερον, εἰ μή τι τὴν ἐκ Φύσεως ἐμποδίζοι τιμὴν, ὡς ἐπὶ τῇ Ἡσαΐ καὶ τῇ Μανασσῇ. ἐφ' ὧν καὶ οἱ τύποι τῶν λαῶν οἰκείως ὑποτυπῶνται. εἰ δὲ προαχθεῖν τι διὰ τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ὡς ὁ κόσμος πρὸ ἀνθρώπου καὶ τὰ ἄλογα, καὶ προτιμότερα ταῦτα τῶν δι' αὐτὸ γέγονε. Φύσει γὰρ ταῦτα τιμιώτερα, εἰ καὶ δούτερα. Καὶ μετ' ὅλην. Τῆς δὲ κατὰ γένος τιμῆς ἰσχύσεως ἐπὶ τῇ σαρκικῇ νόμῳ, ἢ κατὰ πνεῦμα ἐπὶ τῇ πνευματικῇ θεοσεβείας ἰσχύει, ὡς περὶ γένεος ὄντος τῆς ὁμοτροπίας, ὡς εἶναι τῆς τύπον ἐκείνου, καθὼς πατὴρ ἡμῶν Ἀβραὰμ πίστεως ὁμοιότητι. καὶ τῷ δικαιοτέρῳ τε καὶ ἰσχυρότερον, ὡς καὶ ψυχῆς ὑγίεια, σωματικῆς τιμιώτερον.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. ἵνα δείξῃ, ὅτι χρητὸν ἀκολουθεῖν, καὶ δούτερον ἐπὶ τῇ ἀξίαν ἐρχόμενον, καὶ βίῳ καὶ λόγῳ τὸν προηγούμενον αὐτὸν, ὡς περὶ ὅλον ἐκδύσασθαι. καὶ τῷ δὲ ἐπαινος ὡς ἀληθῆς τῇ προτετελευτηκότος τὸ ζῶν ἐν τοῖς ἔργοις τῇ περιόντος, καὶ ὡς περὶ διὰ τίνος ἐμψύχῃ καὶ λογικῇ εἰκόνας ὁραῖσθαι καὶ φανερῶν. (1)

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐν ὅρῳ τελευτῶν καὶ τὸν Ἀαρὼν καὶ τὸν Μωϋσῆν προσάγει, καθὼς εἰς ὕψος ἦσαν ἀνιευγμένοι τὰς ψυχὰς.

καὶ. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς καθὰ Δ σωζέταξε Κύριος αὐτῷ, καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸς εἰς Ὠρ τὸ ὄρος, ἐναντίον πάσης τῆς συναγωγῆς.

ΙΩΣΗΠΟΥ. Ἐλθὼν εἰς χωρίον, ὃ μητρόπολιν αὐτῶν Ἀραβες νομομήκασι, πρότερον μὲν Ἀρκίῳ λεγομένῳ, Πέτραν δὲ νῦν ὀνομαζομένῳ, ἐνταῦθα ὑψηλῇ περιέχοντος ὄρους αὐτὸ, ἀναβὰς Ἀαρὼν ἐπ' αὐτὸ, Μωϋσέως αὐτῷ δεδηλωκότος ὅτι μέλλει τελευτᾶν, ἀποδύεται τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, καὶ παραδὲς αὐτῷ Ἐλεάζαρ τῷ παιδί, πρὸς ὃν διὰ τὴν ἡλικίαν ἢ ἀρ-

χειρώσυνή παραγίνεται, θνήσκει, τῇ πλήθους εἰς αὐτὸν ἀφορῶντος· τῷ μὲν αὐτῷ τελευτήσας ἔτι. ὃ καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀπέβαλε. βίβας δὲ ἔτη τὰ πάντα τρία πρὸς τοῖς ἑκατοσὶ καὶ ἑκατὸν. ἀποθνήσκει δὲ κατὰ σελήνῳ νεμλίῳ, μὴ ὄντος παρὰ μὲν Ἀθιναίοις ἑκατομβαιῶνος καλῆς, Λῶς δὲ παρὰ Μακεδόσι, Σαββά δὲ παρ' Ἑβραίοις.

καὶ. Καὶ ἐξέδυσεν τὸν Ἀαρὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰ Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ· καὶ ἀπέθανεν Ἀαρὼν ἐπὶ τῇ κορυφῇ τῆς ὄρους. καὶ κατέβη Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ἐκ τῆς Κορυφῆς τῆς ὄρους.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Στολὴ πνευματικῇ, τῆς σωματικῆς ἀφρημενῆς, ἀρμόζει ψυχῇ χωριζομένη τῇ σώματος, καὶ τῶν ἀντεῦθεν ἐλαττωμάτων. διὸ καὶ ποιεῖ τὸ οἰκητήριον ἐκδύσασθαι τὸ ἐξ ἑρᾶν, λυο- 2. Κορ. 5. 2. μνήσας τῆς ἐπιγείας σκηνῆς· ὅς ὡς γυμνὴ σώματος γενέσθαι, καθὰ τῷ Παύλῳ δοκεῖ, ἀλλὰ τῇ βαρύντος. διὸ καὶ σενάζομεν τῷ βάρει.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κρίσεως καὶ ὁ χρόνος, κατὰ τὴν ἀξίαν ἐπαγομένη θανάτου πρώτη μὲν τῇ Μαριάμ, δούτερον δὲ τῷ Ἀαρὼν, τρίτῳ δὲ τῷ Μωϋσῇ. ἐπειδὴ καὶ μακρομερὴς μισθὸς ἀρετῆς ἔκειτο κατὰ τὸν νόμον. πρώτη ἐν τελευτῇ ἢ ἐπιτιμηθεῖσα μᾶλλον ἐφ' οἷς κατὰ Μωϋσέως ἐτόλμησε. γυναικὶ γὰρ μᾶλλον ἢ περὶ ἀνδρὶ τὸ σιωπᾶν τε καὶ μετριάξαι προσήκει. ἐλάττων δὲ προδήλως τῇ Μωϋσέως ὁ Ἀαρὼν.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἐμφανὲς δὲ ἡ τελευτῇ τῇ ἱερέως, ἵνα γινώσκῃ ὅτι Κύριος ζῶν καὶ θανάτου ὁ Θεός.

καὶ. Καὶ εἶδε πᾶσα ἡ συναγωγὴ ὅτι ἀπελύθη Ἀαρὼν, καὶ ἐκλαυσαν τὸν Ἀαρὼν τριάνοντα ἡμέρας πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ.

Κ Ε Φ. Κ Α.

α. **Κ**αὶ ἦκεσεν ὁ Χανάνις βασιλεὺς Ἀράδ ὁ κατοικῶν κατὰ τὴν ἔρημον, ὅτι ἦλθεν Ἰσραὴλ ὁδὸν Ἀθαρεῖμ, καὶ ἐπολέμησαν πρὸς Ἰσραὴλ, καὶ κατεπερνόμυσαν ἐξ αὐτῶν αἰχμαλωσίαν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Βασιλεὺς δέ τις τῆς ὁμοχώρης, Χανάνης ὄνομα, τῶν σκοπῶν ἀπαλγεῖλάντων τὸν ὁδοιπορῶντα στρατὸν καὶ μακρὰν πᾶν ἀφρηκότα, νομίσας ἀσωτακλόν τε εἶναι, καὶ ῥαδίως, εἰ προεπίθοντο, νικήσειν, ἄρας μετὰ τῆς οἰκείας νεότητος ὀλοπλῆσης, ἐπεξέθει· καὶ τὰς πρώτας ὑπαντιάσαντας, ἅτε μὴ πα-

ρεσκόσασκας εἰς μάχην, τρέπεται· καὶ λαβὼν αἰχμαλώτας, ἐπὶ τῷ παρ' ἐλπίδα ὀνημερήματι Φυσηθεῖς, προΐει. καὶ τὰς ἄλλας ἀπαντας χειρώσασθαι νομίζων.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἦκεσεν ὁ Χανανῆς βασιλεὺς Ἀράδ. Πῶς ὁ τῇ κατὰ Θεὸν ἀντικείμενος πορεία καὶ πολεμῇ καὶ νικᾷ; Ὅτι διὰ πόνων αἱ κατορθώσεις· καὶ πρὸς Θεὸν ἐπιστρέφει τὸ πάσχειν κακῶς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πολλὰ γὰρ καὶ ἐκ πόνων αἱ κατορθώσεις, καὶ ἐκ ἀνδρ' ἀγῶνος.

β. Καὶ ἠυξάτο Ἰσραὴλ δὲ τῷ Κυρίῳ, καὶ εἶπεν, εἰ μοι παραδῶς τὸν λαὸν τῷτον ὑποχέριον, ἀναθεματιῶ

(1) Καὶ φθίγγεσθαι. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

ματιῷ αὐτὸν καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς. **Α**
γ. Καὶ εἰσήκωσε Κύριος τῆς Φωνῆς Ἰσ-
 ραήλ, καὶ παρέδωκε τὸν Χανάνιν ὑπο-
 χεῖριον αὐτῷ, καὶ ἀνεθεμάτισεν αὐτὸν
 καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς. καὶ ἐκάλεσε τὸ
 ὄνομα τῆς πόλεως ἐκείνης, ἀνάθεμα.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Ἦνξαντο
 τῆς χώρας ἀπαρχὰς ἀναθήσαν τῷ Θεῷ
 τὰς πόλεις τῆ βασιλείας, καὶ τὰς ἐν ἐκά-
 στῃ πόλιν· ὁ δὲ ἐπινύθει ταῖς δούχαις, καὶ
 θάρσος ἐμπνύσας Ἑβραίοις, τὴν τῶν ἀν-
 τιπάλων στρατιὰν ἀλῶναι παρεσκύβασεν·
 οἱ δ' ἀνακράτος ἐλόντες, τὰς χαρισηρίδας
 ὁμολογίας ἐπετέλεον, ἔδον ἐκ τῆς λείας
 νοσφισάμενοι· τὰς δὲ πόλεις αὐτοῖς ἀν-
 δράσι καὶ κειμηλίοις ἀνιερώσαντες, ἀπὸ τῆς
 συμβεβηκότος ὅλῳ τῇ βασιλείᾳ ὠνόμα-
 σαν Ἀνάθημα. καθάπερ γὰρ εἰς ἕκαστος
 τῶν ὁυσεβέντων ἀπὸ τῶν ἐτησίων ἀπάρ-
 χεται καρπῶν, ὅς ἂν ἐκ τῶν ἰδίων συγ-
 κομίζηται κλημάτων· τὸν αὐτὸν τρόπον
 καὶ ὅλον τὸ ἔθνος μεγάλης χώρας, εἰς
 ἓν μετανίστατο, μέγα τμήμα τῷ οὐτῷ
 αἰρεθεῖσαν βασιλείαν ἀνέθηκεν, ἀπαρχώ-
 τινα τῆς ἀποικίας. καὶ γὰρ ἐνόμισεν ὅσιον
 εἶναι διανείμασθαι γλῶσσαν, ἢ πόλεις κατοι-
 κῆσαι, πρὶν καὶ τῆς χώρας καὶ τῶν πό-
 λεων ἀπαρξάσθαι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐξ ὧν ἔπαθεν, ἐγῆ-
 γερται πρὸς τὴν τῶν βλαψάντων τιμω-
 ρίαν. ταύτῃ δὲ παρὰ Θεοῦ ἐξαιτεῖ· ἔδον
 δὲ κερδαίνειν ἀπὸ τῆς νίκης βέλεται, ἀλλ'
 ἀφιερεῖν Θεῷ τὰ ἐκ τῆς πολέμου.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀνατίθενται τῇ τῆς
 Θεοῦ κρίσει τὰ δι' ἐπικυρίας ληφθέντα·
 καὶ τὸ ὅτι τὴν ἀφίερωσιν ἀείμνησον ποιεῖ.

δ. Καὶ ἐπάραντες ἐξ ὧν τῆς ὁδοῦ
 ὁδὸν ἐπὶ θάλασσαν ἐρυθραν, περιε-
 κύκλωσαν τὴν γλῶσσαν Ἐδῶμ. καὶ ὠλι-
 γοψύχησεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ὁδῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οἱ πρότερον ἐπ' ἀγα-
 θοῖς βαδίζοντες, διὰ τὴν ἀπειθείαν ἐν πό-
 νοις αἰσιν, ἐφ' οἷς ὀλιγοψυχῆσι.

ε. Καὶ κατελάλει ὁ λαὸς πρὸς
 τὸν Θεὸν καὶ κατὰ Μωϋσῆν, λέγον-
 τες, ἵνα τι ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐξ Αἰ-
 γυπτῶ ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ;
 ὅτι ἐν ἔσῳ ἄρτος, ἔδδ' ὕδωρ· ἡ δὲ ψυ-
 χὴ ἡμῶν προσώχθισε τῷ ἄρτῳ τῷ
 τῷ διακένῳ.

Προσώχθησεν. Ἀκύλας, σιγχαίνει. (1)
 Σύμμαχος, ἀνεκάκισε.

*** ΚΥΡΙΔΛΟΥ.** Διάκονον καλεῖσιν ἄρ-
 τον τὸν ἐξ ἔραν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Φιλόσαρκος ὁ τρώ-
 πος, καταπίπτων ἐπὶ τὴν τῶν σαρκῶν
 ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν καλλίονα τροφὴν αἰ-
 τιώμενος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τῆτο ἐπιτείνει τὴν τι-
 μωρίαν. ἀγαθὸν γὰρ τῷ παιδοβομῶν τὸ
 σιωπῆσαι παρ' ἑαυτὸν ἔσαν αἰτίαν, καὶ μὴ
 Θεῷ καταμέμψασθαι, παρ' ὃ τὸ ἀγαθὸν
 καὶ κακὸν ἔδδ'.

ζ. Καὶ ἀπέστειλε Κύριος εἰς τὸν
 λαὸν τὰς ὄφεις τὰς θανατῶντας, καὶ
 ἔδδ' αὖτις τὸν λαόν, καὶ ἀπέθανε λαὸς
 πολὺς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τιμωρία δὲ δικαίως
 ἐπὶ τῆτοις ὄφεις ἐπαποσέλλοντα θανα-
 τῶντες, καὶ ἡ φθορὰ πολλή. τοῖστον καὶ
 τῆ Ἀδὰμ ἐξ ἀρχῆς τὸ πάθος, καταπέ-
 σόντος μὲν ἐπὶ τὴν τῶν μικρῶν ἐπιθυμίαν,
 καὶ τὴν περὶ ταῦτα μέριμναν ἀπὸ τῆς πρὸς
 Θεὸν ὁμιλίας ἀπεριπάσας, κατενεχθέντος
 δὲ εἰς θάνατον τῇ τῆς ὄφews συμβολῇ.
 ὥς καὶ δῆγμα τῆς ὄφews εἰκότως ἂν ὁ
 ἐπελθὼν θάνατος τῷ Ἀδὰμ λέγοιτο.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Ποικίλον
 ἔσα ἡδονή, ποικίλῳ ζῶν παρεβλήθη. διὰ
 τῆτο καὶ τὸ λαῶδες καὶ ὄχλον ἔχον ἐν ἡμῖν
 μέρος, ὅτε τῶν ἐν Αἰγυπτῷ. τετέστι τῷ
 σωματικῷ οἴκῳ, οἰκίῳ ἐφίεται, περιπίπτει
 θάνατον ἐπαγέσας, καὶ χωρισμὸν ψυχῆς
 ἀπὸ σώματος, ἀλλὰ ψυχῆς ὑπὸ κακίας
 φθορᾶν. φησὶ γὰρ, καὶ ἀπέστειλε Κύριος
 εἰς τὸν λαόν τὰς ὄφεις τὰς θανατῶντας,
 καὶ ἔδδ' αὖτις τὸν λαόν, καὶ ἀπέθανε λαὸς
 πολὺς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. ὅντως γὰρ ἔδδ'
 ἔτω θάνατον ἐπάγει ψυχῇ, ὡς ἀμετρία
 τῶν ἡδονῶν. τὸ δὲ ἀποθνήσκον, καὶ τὸ ἄρ-
 χον ἐστὶν ἐν ἡμῖν, ἀλλὰ τὸ ἀρχόμενον, τὸ
 λαῶδες.

ζ. Καὶ παραγενόμενος ὁ λαὸς πρὸς
 Μωϋσῆν, ἔλεγεν, ὅτι ἡμαρτήσαμεν,
 ὅτι κατελαλήσαμεν κατὰ τῆς Κυρίας,
 καὶ κατὰ σέ. εὗξα ἔν πρὸς Κύριον,
 καὶ ἀφελέτω ἅφ' ἡμῶν τὸν ὄφιν.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Οὐχ ὅτι
 κατελαλήσαμεν, ἡμάρτομεν· ἀλλ' ὅτι ἡμάρ-
 τομεν, κατελαλήσαμεν. ὅταν γὰρ ἀμάρτη
 καὶ ἀπαρτηθῇ ὁ νῆς ἀρετῆς, αἰτιάται τὰ
 θεῖα, τὴν ἰδίαν τροφὴν προσάπτων Θεῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅν ἡτιῶντο, τῆτον προ-
 βάλλοντα πρεσβυτιῶν, καλλίως γινόμενοι
 μετὰ τὸ πάθος.

η. Καὶ ἤνυσεν Μωϋσῆς πρὸς Κύ-
 ριον περὶ τῆς λαῶς. καὶ εἶπε Κύριος
 πρὸς Μωϋσῆν, ποίησον σεαυτῷ ὄφιν,
 καὶ θές αὐτὸν ἐπὶ σημεῖα, καὶ ἔσα
 εἰάν

(1) Σιγχαίνει. ὁρῶς, καὶ ἀνεκάκισεν. ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς εἰς τὴν Γραφ. τὴν ἐν Φραν. ἐκδοθ.

(2) Ἀγαθὸν καὶ κακὸν, καὶ τὸ προαιρετὸν πάντως φησὶ, τετέστι τὴν ἀρετὴν καὶ κακίαν· εἰ μὴ γὰρ
 ταῦτα ἔδδ' ἰδῶν, ἔδδ' τὰς ἀγαθὰς ὁ Θεὸς ἐδόξαζεν ἂν, ἔδδ' τὰς κακὰς ἐκόλαζεν· ἀλλὰ τὸ κατὰ φύσιν καὶ
 συμβεβηκός, αἶον ζωὴν καὶ θάνατον, ὑγίαν καὶ νόσον, πλῆτον καὶ πέναν, καὶ τὰ παραπλήσια. ἀπερ
 ἔδδ' εἰκότως παρὰ τῷ Θεῷ, εἶγε δὴ καὶ ὁ Ἀπόστολος σκύβαλα τὰ πάντα ἡγάτο.

ἐὰν δάκη ὄφεις ἄνθρωπον, πᾶς ὁ δὲ A
δηγμένος ἰδὼν αὐτὸν ζήσεται.

Δούτ. 21. 23. γὰρ ἐπικατάρατος γὰρ πᾶς ὁ κρεμά-
μενος ἐπὶ ξύλῳ· πῶς ἢ εἰκὼν τῆς ὀφews τῆς
Γαλ. 3. 14. ἐπικατάρατος, ὅς ἦκυσεν, ἐπικατάρατος
σύ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων, ὡς γὰρ τῷ
λαῷ ἐν συμφορᾷ κειμένη τῷ σωτηρίαν;
ἄρα ἐκ τῷ ἀξιοπιστότερον εἰπεῖν, ἐάν τις
ὑμῶν δηχθῇ, ἀναβλέψῃ εἰς τὸν ἔρανόν
ἄνω ἐπὶ τὸν Θεόν, καὶ σωθήσεται; ἵνα δὲ
καὶ τὸ προσέχειν ἔρανῷ παραλείπῃ, ἐκ
ἡδυνάτο εἰπεῖν, ἐάν τις δηχθῇ, ἀποβλέψῃ
εἰς τὴν λυχνίαν τῆς φωτός, καὶ σωθήσεται;
ἢ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν τράπεζαν τῆς προ-
θέσεως τῶν ἀγίων ἄρτων, καὶ σωθήσεται;
ἢ εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἢ εἰς τὸ καταπέτασ-
μα, ἢ εἰς τὴν κιβωτὸν, ἢ εἰς τὴν εἰκόνα
τῶν Χερσβίμ, ἢ εἰς τὸ ἱλαστήριον; ἀλλ' ἔδωκεν
τάτων εἰσήγαγεν ὁ νομοθέτης ὁ μέγας,
ἀλλὰ μόνῳ ἐπέθηκε τῆς σαυρὸς τῷ εἰκόνῃ,
καὶ ταύτῃ διὰ τῆς ἐπικατάρατος ὀφews.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πῶς γίνε-
ται ἱασις τῆς πάθους; Ὅταν ἕτερος ὄφεις
κατασκόδαθῇ, τῷ τῆς Εὐας ἐναντίος, ὁ
σωφροσύνης λόγος· ἡδονὴ γὰρ ἐναντίον
σωφροσύνης· ποικίλῳ πάθει, ποικίλῃ ἀρε-
τῇ καὶ ἀμνηστικῇ πολεμίᾳ ἡδονῇ. τὸν
κατὰ σωφροσύνην ἔν ὄφιν κελόει ὁ Θεὸς
Μωσῆ κατασκόδασθαι, καὶ φησὶ· ποιή-
σον σεαυτῷ ὄφιν. καὶ θὲς αὐτὸν ἐπὶ ση-
μαίᾳ. ὁρᾷς, ὅτι ἐκ ἄλλῳ τινὶ κατασκόδα-
ζεται τῆτον ὁ Μωϋσῆς τὸν ὄφιν, ἢ ἐαυτῷ.
προσάττει γὰρ ὁ Θεός, ποιήσον σεαυτῷ·
ἵνα γινώσκῃ, ὅτι ὁ παντὸς ἐστὶ κλήμα σωφρο-
σύνης, ἀλλὰ μόνῃ τῇ θεοφιλεῖ.

Ζ. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς ὄφιν χαλ-
κῶν, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐπὶ σημείᾳ. καὶ
ἐγένετο ὅταν ἔδωκεν ὄφεις ἄνθρωπον,
καὶ ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὸν ὄφιν τὸν χαλ-
κῶν, καὶ ἔζη.

ΣΕΥΘΗΡΙΑΝΟΥ. Ὡς πιστότατε τῆς
Θεᾶς θεράπων, ὁ ἀπαγορεύεις ποιεῖς; ὁ
ἀνατρέπεις. παρασκόδαζεις; ὁ λέγων, ὁ
Λούτ. 26. 1. ποιήσεις γλυπτόν, ἔδωκεν ἡδονήν, σὺ ἡ-
νός καὶ γλύφεις ὄφιν; ἀλλ' ἐκείνα μὲν
ἐνομοθέτησα, φησὶν, ἵνα τὰς ὕλας ἐκ-
κόψω τῆς ἀσεβείας, καὶ τὸν λαὸν τῆτον
ἀπαγάγω πάσης εἰδωλολατρείας· νυνὶ δὲ
ἡδονῇ τὸν ὄφιν, ἵνα προσηύωσιν τῷ εἰκό-
νῃ τῆς τῆς σαυρὸς οἰκονομίας. προμαλίσσω
τὸν δρόμον τοῖς Ἀποστόλοις, προγυμνάζω
τὸ μέγα καὶ ἔκνον ἐκείνο, τὸ τῆς σαυρὸς
σύμβολον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰκὼν τῷ τῆς τῆς
σαυρὸς οἰκονομίας ὁ τύπος. κατὰ δὲ τὸν
τρόπον, ὡς ἐκείνος ὁ τύπος εἰκόνα μὲν
καὶ ὄφιν εἶχεν ὀφews, ἰὸν δὲ καὶ πονηρίαν
ἐκ εἶχεν ὀφews· ἔτω καὶ ὁ Σωτὴρ, κατὰ
Ρωμ. 8. 3. τὸν Θεὸν Ἀπόστολον, ἐν ὁμοιωμάτι σαρκὸς
ἀμαρτίας ἐπιφανείς, ἔξω γέγονε πάσης
ἀμαρτίας. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἄλλοι οἱ δάκνοντες

ὄφεις, καὶ ἄλλος ὑπὲρ αὐτῶν σαυρέμενος. τί
βέλεται τὸ αἶνιγμα; τί ἐπαγγέλλεται ἡ
σκιά τῆς μυτηρίας; Ὡς ἐκεῖ, φησὶν, ὁ τύ-
πος, ἄλλων δακνόντων ὀφews, ὁ μὴ δάκνων
μηδὲ πλήξας προσήλωται τῷ ξύλῳ· ἔτω καὶ
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀμαρτανόντων, ὑπὲρ
πάντων μέλλει πάχειν ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναμάρ-
τητος, ὑπὲρ τῶν δακνόντων ὀφews, ὄφεις
ἀναμάρτητος σαυρέται· ὑπὲρ ἡμῶν τῶν
ὑποκειμένων θανάτῳ, ὁ ἀμαρτία μὴ ὑπο-
κείμενος προσήλθαι. Καὶ μετ' ὀλίγα. Διὰ τί
B σαυρέται χαλκῶς ὄφεις; ἵνα καταργηθῇ
τὰ δῆγματα τῶν ὀφews. ἄλλο ἔν τῳ σαυ-
ρέμενον, καὶ ἄλλα τὰ καταργέμενα. ἐκ
ὁρᾷς τῷ ἐμφασιν τῆς ἀληθείας; ὁ βλέ-
πεις ὡς ἐν κρυπτῷ γραμματι τῷ δυνάμιν
τῆς οἰκονομίας; ἐσαυρώθη φησὶν ὄφεις, ἵνα
καταργηθῇ τῶν δρακόντων τὰ δῆγματα·
ἐσαυρώθη Χριστὸς, ἵνα καταργηθῶσι τῶν
δακνόντων αἱ ἐνέργειαι. ἄλλος ὁ ὄφεις ὁ πη-
Γ γνύμενος, καὶ ἄλλοι οἱ καταργέμενοι δρά-
κοντες· ἄλλος ὁ ἐπὶ σαυρὸς Χριστὸς, καὶ
ἄλλοι οἱ καταργέμενοι δαίμονες. καὶ ὡς
ἐκεῖ ἡ εἰκὼν τῆς ὀφews τῆς φαινομένης κα-
τήργησε τὰ δῆγματα τῶν ὀφews· ἔτω καὶ
ἐν ταύτῃ ἡ τῆς Χριστοῦ νέκρωσις. τῆς θανάτου
γένεον νέκρωσις, καὶ τῶν δακνόντων κα-
θαίρεσις. εἰκότως ἔν ὁ Χριστὸς τῷ εἰκόνῃ
» πρὸς ἐαυτὸν ἀρμόζων ἔλεγε· καὶ καθὼς Ἰωάν. 3. 14,
» Μωϋσῆς ὑψώσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτω
Δ » δὲ ὑψώθῃ τὸν υἱὸν τῆς ἀνθρώπου· ἵνα
» πᾶς ὁ πισθὼν εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται,
» ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Ὁ
χαλκῶς ὄφεις κρεμάται [μὲν] κατὰ τῶν
δακνόντων ὀφews, [ἐκ] ὡς τύπος δὲ τῆς
ὑπὲρ ἡμῶν παθόντος, ἀλλ' ὡς ἀντίτυπος·
καὶ σώζει τὰς εἰς αὐτὸν ὀρώντας. ἐκ ὅτι
ζῇ πισθόμενος, ἀλλ' ὅτι νεκρῶται, καὶ
σωσιν οἱ τὰς ὑπὸ αὐτῷ ὀνείμας, κατα-
E λυθεὶς ὡς ἄξιος.]

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὸ δῆποτε διὰ τῆς χαλ-
κῆς ὀφews θεραπεύεσθαι προσέταξεν ὁ Θεός
τὰ τῶν ὀφews δῆγματα; Προτυποῖ καὶ τῆς
τοῦ σωτήριον πάθους. διὰ γὰρ τῆς ὀφews
ἢ ἀμαρτίας ἐβλάστησεν. ὅθεν καὶ τῷ κα-
τάραν παρὰ τῆς Θεᾶς τῶν ὀλων ἐδέξατο.
τύπος τοίνυν καὶ τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς
κατάρας ὁ ὄφεις. ἐπειδὴ τοίνυν ὁ δεσπότης
» Χριστὸς, ἐν ὁμοιωμάτι σαρκὸς ἀμαρτίας, Ρωμ. 8. 3.
Z ἢ φησὶν ὁ Θεὸς Ἀπόστολος, ἐπεφάνη· σῶ-
μα μὲν γὰρ ἀληθῶς ἔλαβεν, ἀμαρτίαν δὲ ἥτ. 53. 9.
» ἐκ ἐποίησεν, ἔδωκεν δὲ ὅλος ἐν τῷ σώμα-
τι αὐτοῦ· προτυπῶται τὸ σωτήριον πάθος
ἐν τῷ ὄφει τῷ χαλκῷ. ὡς γὰρ ὁ χαλ-
κῶς ὄφεις ἰνδαλμα μὲν τῶν ὀφews τῷ, ἐκ
εἶχε δὲ τῶν ὀφews τὸν ἰόν· ἔτως ὁ μονογε-
νὴς υἱός, σῶμα μὲν εἶχεν ἀνθρώπειον, κηλί-
δα δὲ ἀμαρτημάτων ἐκ εἶχε. καὶ καθάπερ
οἱ ὑπὸ τῶν ὀφews δακνόμενοι, τὸν χαλκῶν
H ἀποβλέποντες ὄφιν σωτηρίας ἀπῆλθον·
ἔτως οἱ ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας πληττόμενοι,
τῷ πάθει τῆς Σωτῆρος ἡμῶν ἀνενδοιάσως
πισθύνοντες, κρείττους ἀποφαινόμεθα τῆς θά-
νάτου, καὶ τῆς αἰώνιας ζωῆς ἀπολαύσοι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁφιν ἐργάζεται χαλκὸν ὁ Μωϋσῆς, ὑψῶτε ἐτίθει, καὶ τοῖς πληττομένοις ἐκέλευσεν ἀταίξιν εἰς αὐτόν. ὁ δὲ καὶ δρώντες ἐσώζοντο. ἔκιν Φέρε λέγωμεν, ὡς ἐκ τύπης πάλιν ἐπὶ τὸ καθόλου μεταπλάττοντες τὸ διήγημα. προσκεκρέκαμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς τῷ διηγησάμεν. ταῦτα τοι πεπλώκαμεν ὑπὸ τὰ τῶν ὀφειν διήγηματα τῶν νοητῶν. οἱ διὰ πάσης ἡμᾶς πληττόντες ἀμαρτίας, τοῖς τῷ θανάτῳ δεσμοῖς ὑποφέρονται. ἐξάρχη δὲ ὡς περ τῆς ἰοβόλων θηρίων πληθύος ὁ δράκων ὁ ἀποσάτης, τῷ τῆς Σατανᾶς· ἔτι τοῖς διήγημασι διόλωλιν ὁ Ἀδάμ· ἐρπει δὲ λοιπὸν καὶ εἰς ἡμᾶς καθάπερ ἐκ ῥίζης τὸ κακόν. σεσώσμεθα δὲ τινα τρόπον. τεθεάμεθα γὰρ καὶ ἡμεῖς τὸν ὀφιν, τῷ τῆς Χριστοῦ. πῶς ἔν ὀφιν, ὁ ἀγαθὸς κατὰ φύσιν ὡς Θεός; ὅτι γέγονε κατ' ἡμᾶς ὁ ἀγαθός, τῶς ἐκ προαιρέσεως πονηρῆς, γέγονεν ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας· καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογιάθη. ὅτι δὲ ἡμεῖς πονηροὶ γεγονότες μὲν ἔχ' ἔτι παρὰ Θεοῦ, κατεργήθημεν δὲ εἰς τῷ διὰ τῆς ἀμαρτίας. διατρανῆ λέγων αὐτὸς ὁ Χριστός· εἰ ἐν ὑμῖς πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν. ὀφιν δὲ ἐν πονηρῶς, (1) ὡς ἐν ὁμοιώματι πονηρίας, ὅτι γέγονεν ἄνθρωπος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁφιν δὲ ἐν ὁ Χριστός, ὅτι γέγονε κατ' ἡμᾶς ἄνθρωπος, ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς, πλὴν ἀμαρτίας· ἀλλ' αἱ τὶς αὐτὸν θεάσασθαι νοητῶς. ἀμείνων ἔσται φθορᾶς, καὶ ὑπεραλείται θάνατος, καὶ ἀλογήσει διηγημάτων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπὶ σημείον γε μὴν ὀφιν. ὑψώθη γὰρ ὁ Χριστός ἐπὶ τῷ τιμίῳ καὶ τῷ αὐτῷ ἰσχυρίῳ προσεφώρει λέγων· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τῷ ἀνθρώπῳ, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι. ὅτι δὲ ὁ τύπος εἰς τὸ αὐτῷ βλέπει μυστήριον. ἀναμάρτοις, αὐτῷ λέγοντος ἀναργῶς· ὡς περ γὰρ ὁ Μωϋσῆς ὑψώσε τὸν ὀφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτι ὑψώθη καὶ δεῖ τὸν υἱὸν τῷ ἀνθρώπῳ. χαλκῶς δὲ ὁ ὀφιν, διὰ τὸ εὐηγεῖς τε καὶ ὠφυνότατον τῷ θείῳ τε καὶ ὑπαγγελικῷ κηρύγματος.

ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Θεῶς συμβεβηλὴν σαρορμηθεὶς ὁ νομοθέτης, χαλκὸν ἐν ὁμοιώματι ὀφειν χέας, ὑπερφαινέσθαι τῷ ῥατοπέδῳ παντός, ἐπίτινος ὑψος, ἐποίησε. καὶ ἔτι ἐσησεν ἐν τῷ λαῷ τῷ ἐκ τῶν θηρίων φθοράν. ὁ γὰρ πρὸς τῷ εἰκόνα ὁ ὀφειν τῷ ἐν τῷ χαλκῷ βλέπων, ἔδεν δεδοίκαί τῷ ὄντως ὀφειν τῷ ἀληθινῷ τὸ διήγημα, ἐξ ἀντιπαθείας τινὸς ἀπορρήτης, τῆς ὀφειν τὸν ἰὸν ἀμβλυώσεως.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ μέγας νομοθέτης ὀφειν εἶδει τῷ δυνάμει τῶν κατ' ἀλήθειαν

θηρίων ἡχρεώσε. καιρὸς δ' αὖν ἦν, σαφέστερον ἐκκαλύψαι τὸ ἀίνιγμα. εἴ τι τῶν πονηρῶν τῶν παθημάτων ἐστὶν ἀλεξητήριο ἢ διὰ τῷ μυστηρίῳ τῆς ὁσεβείας γινόμενῃ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καθάρσις. κεφάλαιον δὲ τῶν ἐν τῷ μυστηρίῳ πεπιστωμένων. ἢ εἰς τὸ πάθος πῆσις (2) ἐστὶ τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδεξαμένῳ τὸ πάθος. σαυρὸς δὲ τὸ πάθος ἐστίν. ὡς τὸν πρὸς αὐτὸν βλέποντα, καθὼς ὑφηνεῖται ὁ λόγος, ὑπὸ τῷ ἰσχυρίῳ ἐπιθυμίας μὴ βλάπτεισθαι. τὸ δὲ πρὸς τὸν σαυρὸν βλέπειν, ἐστὶ τὸ πάντα τὸν ἑαυτῷ βίον ὡς νεκρὸν τῷ κόσμῳ καὶ ἐσαυρωμένον ποιῆσαι, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀμαρτίαν ἀκίνητον. (3)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ ἐπὶ ξύλῳ φαινόμενον ὁμοίωμα μὲν ὀφειν, καὶ ἐκ ὀφιν ἐστίν· ὁ δὲ ἀληθινὸς ὀφιν, ἢ ἀμαρτία ἐστίν· καὶ ὁ πρὸς τῷ ἀμαρτίᾳ ἀντομολήσας, τῷ τῷ ὀφειν ὑποδύεται φύσιν. ἐλθὼν δὲ ἐν τῇ ἀμαρτίας ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῷ ὑπελθόντος τὸ τῆς ἀμαρτίας εἶδος, καὶ γινόμενῳ κατ' ἡμᾶς τῶς πρὸς τὸ εἶδος μεταστροφῆς τῷ ὀφειν· δι' ἃ ὁ μὲν θάνατος ὁ ἐκ τῶν διηγημάτων κωλύεται· τὰ δὲ θηρία, ἢτοι αἱ ἐπιθυμίαι, ἐκ ἀφανίζονται. τῶν γὰρ εἰς τὸν σαυρὸν βλέπόντων, ὁ μὲν πονηρὸς τῶν ἀμαρτωλῶν θάνατος ἐκ ἐργεῖται· ἢ δὲ ἐγκειμένη τῆς σαρκὸς ἐπιθυμία κατὰ τῷ πνεύματος, εἰς τὸ παντελὲς ἐκ ἀπόλωλε. καὶ γὰρ (4) ὁ κατ' ἡμᾶς πρὸς τὸν ἐπὶ ξύλῳ ὑψωθείς βλέπων, ἀπωθεῖται τὸ τῆς ἐπιθυμίας πάθος, οἷον τινι φαρμάκῳ τῷ τῆς ἐντολῆς φόβῳ τὸν ἰὸν διαχέων.

ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ. (5) Ὁ γὰρ ἐπιστροφῆς, ἢ διὰ τὸ θεωρούμενον ἐσώζετο, ἀλλὰ διὰ σὲ τῶν πάντων Σωτῆρα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ παιδούτικῳ ἔπαχον, ἀνυομένης τῆς παιδούσεως, ἢ ἐπικερία ταχεῖα.

Ε. καὶ ἀπῆραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ παρηνέβαλον ἐν Ὠβώθ. καὶ ἐξάραντες ἐξ Ὠβώθ, παρηνέβαλον ἐν Ἀχαλχαῖ τῷ πέραν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ ἐστὶ κατὰ πρόσωπον Μωάβ, κατὰ ἰβ. ἀνατολὰς ἡλίου. καὶ ἐκείθεν ἀπῆραν, καὶ παρηνέβαλον εἰς Φάραγα Ζαρέδ. ιγ. καὶ ἐκείθεν παρηνέβαλον εἰς τὸ πέραν Ἀρνῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸ ἐξέχον ἀπὸ τῶν ὄρειν τῶν Ἀμορρεαίων· ἐστὶ γὰρ Ἀρνῶν ὄρεα Μωάβ, ἀπὸ ἀναμέσον Μωάβ καὶ ἀναμέσον Ἀμορρεαίων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τέτοις ἐπάγει τῷ πορείαν ἄχρι τῆς Ἀμορρεαίας γῆς. ἔδεν γὰρ τῶν κατὰ Θεὸν γινόμενων ἀμελῶς ἰσορρεῖσθαι (6) δεῖ. κατὰ Θεὸν δὲ μὴ ἢ πορεία, ὡς περ καὶ ἡ τῶν Ἀποστόλων.

ιδ. Διὰ

(1) Ὁφιν δὲ ἐν ὁ Χριστός. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 409.

(2) ἢ εἰς τὸ πάθος ἀπόβλεψις. ἐν τῇ θεωρ. εἰς τὸν τῷ Μωϋσ. βίον.

(3) Ἀκίνητον. αὐτ.

(4) καὶ γὰρ καὶ ἐν τοῖς πιστοῖς ἐργεῖται πολλάκις τῆς ἐπιθυμίας τὰ διήγημα· ἀλλ' ὁ πρὸς τὸν ἐπὶ ξύλῳ, κτ. αὐτ.

(5) Ὁρα τὰ περὶ τῶν ὑπομνηματιστῶν τὰ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς δε τῆς βίβλου.

(6) Ὑπερβαίνει. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

ιδ. Διὰ τῆτο λέγεται ἐν βιβλίῳ, πόλεμος τῷ Κυρίῳ τῷ Ζωὸν ἐφλόγισε, καὶ τὰς χαμαῖρας Ἀρνῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Μωϋσέως ἦσαν καὶ ἄλλαι βίβλοι, αἱ νῦν εἰσὶν ἀπόκρυφοι, ὡς δηλοῖ καὶ ἡ τῷ Ἰδοῦ ἐπιστολή· ὅπως διδάσκει καὶ περὶ τῷ Μωϋσέως σώματος, καὶ αἷμα μέμνηται ὡς ἐκ παλαιᾶς Γραφῆς, ἰδὲ Κύριος ἦξει, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σημαίνει καὶ ἀπογραφὴν τῶν πολέμων ἐν βιβλίοις τότε γινόμενῳ ἀκριβῆ. Κυρίῳ δὲ οἱ πόλεμοι λέγονται, δι' ὧν ἐξαιρεῖται τὰ ἀσεβῆ γένη, ὅτι Θεὸς κρίσεως τῆτο.

ιε. Καὶ τὰς χαμαῖρας κατέστησε κατοικῆσαι Ἡρ· καὶ πρόσκειται τοῖς ὁρίοις Μωάβ.

ις. Καὶ ἐκείθεν τὸ Φρέαρ· τῆτό ἐστι τὸ Φρέαρ, ὃ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν, σιναγάγε τὸν λαὸν, καὶ δώσω αὐτοῖς ὕδωρ πῖναι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐντεῦθεν ὡς ἀπῆραν ἐπὶ τὸ Φρέαρ, ὃ τὸ ὕδωρ ἐβλυσεν κατ' ἐπαγγελίαν Θεῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τετράκις φαίνονται γογγύσαντες ἐν ὕδατι. ἅπαξ, ἐλθόντες εἰς Μερρᾶν· δούτερον ἐν Ραφιδὶν· ἀμφοτέρω ἐν τῇ Ἐξόδῳ· (1) τρίτον ἐν τῇ ἐρήμῳ Σιναι· ἐν Κάδης· (2) τέταρτον ἐπὶ τῷ παρόντος Φρέατος. καὶ τὰ ἀμφοτέρω ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅτε ἐγόγγυσαν ἀπάραντες ἐξ ὧν τῷ ὄρει περικυκλώσαντες τὴν γῆν Ἐδὼμ ἐν τῷ πρὸ τῆς κεφαλῆς. (3) ὡς τετράκις (4) φαίνονται γογγύσαντες ἐφ' ὕδατι ἐν πάσῃ τῇ ὁδῷ ἅπαξ, εἰς Μερρᾶν, ὡς ἐν τῷ εἰκοστῷ ἐβδόμῳ κεφαλαίῳ τῆς Ἐξόδου· (5) δούτερον, ἐν Ραφιδὶν, ὡς ἐν τῷ τριακοστῷ δούτέρῳ· (6) τρίτον, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν Κάδης, ὡς ἐν τῷ τριακοστῷ δούτέρῳ τῶν Ἀριθμῶν· (7) ὅπερ ἐστὶν ὕδωρ ἀντιλογίας· τέταρτον ἐπὶ τῷ παρόντος Φρέατος.

» * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σιναγάγε, Φησὶ, τὸν λαόν, καὶ δώσω αὐτοῖς ὕδωρ πῖναι. βέλεται γὰρ Θεὸς τὰς θαυμασίας ἐργείας αὐτῷ μνημονεύειν ὡς ὠφελεῖται μὴ μόνον τὰς παρόντας τῇ θεᾷ, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπερὸν ἀκοῇ· ὡς καὶ Ἰωάννης, ταῦτα, Φησὶ, γέγραπται, ἵνα πισθώσῃτε, ὅτι Ἰησὺς ἐστὶν ὁ Χριστός. ὃ γὰρ κατὰ ἰσορίαν μνήμην ὁ Θεός, ἀλλὰ τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφελειαν χαρίζεται. διὸ καὶ μάταιον τὸ σημεῖον ζητεῖν αἶ, καὶ παρὰ γνώμην τῆτο

Α Θεῷ. ὃς βέλεται τῇ μνήμῃ τῶν εἰς ἅπαξ γεγονότων ὠφελεῖται.

ιζ. Τότε ἦσεν Ἰσραὴλ τὸ ἄσμα τῆτο ἐπὶ τῷ Φρέατος, ἐξέρχετε αὐτῷ Φρέαρ,

Β ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πηγὴν ἐνυδρον ἀνδρόντες, ἢ παντὶ τῷ πλήθει ποτὸν ἐχορήγησαν· ἐν Φρέατι δ' ὡς ἡ πηγὴ, καὶ ἐπὶ τῶν τῆς χώρας ὄρων· ὥστε ἔχ' ὕδατος, ἀλλ' ἀκράτῃ παύσαντες, τὰς ψυχὰς ἀνεχύθησαν, ὑπὸ τε δούροισι καὶ χαρᾷ ἄσμα καὶνόν οἱ θεοφιλεῖς, χορὸς ἐπὶ τῷ Φρέατι ἐν κύκλῳ στήσαντες. ἦδον εἰς τὸν κληροῦχον Θεόν, καὶ τὸν ἀληθῶς ἡγεμόνα τῆς ἀποικίας· ὅτι πρῶτον ἐπιβάντες ἐξ ἐρημίας μακρᾶς τῆς οἰκισμένης, καὶ ὡς ἐμελλον καθεῖξιν, ποτὸν ἀφ' ὅσον ἀνεῦρον, ἀρμότιον ἡγησάμενοι, μὴ ἀσημείωτον τὴν πηγὴν παρελθεῖν.

Γ ΑΔΗΛΟΥ. Ἄσματος ἀπομνημονεύει, ὅπερ ἐπ' αὐτοῦ δούροισι τῆς τότε δοθείσης δούροισις ἦδετο.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἄσματος μεμνημένος τῷ ἐπὶ τῷ ὕδατι, δείκνυσιν, ὅτι δὲ Φαίδρας δούχαρις ἐπὶ ταῖς δούροισις ἀνάγειται.

ιη. Ὡρυξαν αὐτὸ ἄρχοντες, ἐξελατόμησαν αὐτὸ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν, ἐν τῷ κυριεύσει αὐτῶν. καὶ ἀπὸ Φρέατος εἰς Μανθανεῖν, καὶ ἀπὸ Μανθανεῖν εἰς Νααλιήλ, καὶ ἀπὸ Νααλιήλ εἰς Βαμῶθ, καὶ ἐν Βαμῶθ εἰς Νάπλιν, ἥ ἐστιν ἐν τῷ πεδίῳ Μωάβ ἀπὸ κορυφῆς τῷ λελαξάμεν, τὸ βλέπον κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου.

Ε' ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀντὶ τῷ, ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν, ὃ μὲν Ἀκύλας Φησὶν. ἐν τῇ βασιλείᾳ· ὃ δὲ Θεοδοσίῳ, ἐν ταῖς ῥάβδοις αὐτῶν.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πολὺς μὲν ὁ πόνος ἐπὶ ταῖς Φρεωρυχίαις, Θεὸς δὲ βελήσει καὶ λατομίας ἐπιπόνους (8) διωκτώτερον περιχάραξις ἐν βασιλείαις ὑπὸ τῶν ἀγίων γινομένη, (9) λατομίας καὶ ὠρύξεως διώμιν ἐκπληρῶσα.

Ζ ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐτυχεν ὃ χερσὶν ἰδιωτῶν, ἀλλὰ βασιλέων, ἀνατεταμῆσαι φιλοτιμηθέντων, ὡς λόγος. ὃ μόνον περὶ τῷ εὐρεσιν τῷ ὕδατος. ἀλλὰ καὶ περὶ τῷ Φρέατι κατασκυβνῶν· ἵν' ἐκ τῆς πολυτελείας βασιλικὸν φαίνεται τὸ ἔργον, καὶ ἡ τῶν κατασκυβασάντων ἀρχὴν μεγαλόνοια.

Ρ Ρ Ρ Ρ 3

κ. Καὶ

(1) Ἐν κεφ. 13. ἐδ. 14, καὶ 16. 3.

(3) Ἄλλῃ ὡς εἶκε κατ' αὐτὸν ἡ τῶν κεφαλαίων διαίρεσις.

(5) Ἐν τῷ 15. ὃ δὲ τῆς Αὐγ. κώδ. ὡς ἐν τῇ Ἐξόδῳ.

(6) Ἐν τῷ 17. ὃ δὲ τῆς Αὐγ. κώδ. ὡς ἐκεῖ πάλιν.

(7) Ἐν τῷ 20. ὃ δὲ τῆς Αὐγ. κώδ. ὡς ἐν Ἀριθμοῖς.

(9) Τὸ πᾶν ἔργον ἀνύστα. ταῦτα ἀντὶ τῶν ἐπομ. ὃ αὐτ.

(2) Ἀρ. 20. 3.

(4) Τετράκις δὲ. ὃ τῆς Αὐγ. κώδ.

(8) Τῶν ἐν λατομίαις πόνων. ὃ αὐτ.

Καὶ ἀπέστειλε Μωϋσῆς πρέσ-
πρὸς Σιών, (1) βασιλέα Ἀμορ-
ραίων, λόγοις εἰρηνικοῖς, λέγων,
ἐλθούμεθα διὰ τῆς γῆς σου, τῇ
πορεύσόμεθα· ἐκ ἐκκλινόμεν ἕτε-
ρα ὁδοῦ.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Εἰς τὴν τῶν
Ἀμορραίων χώραν ἐμβαλὼν, πρέσβεις ἐξέ-
τε πρὸς τὸν βασιλέα· Σιών δὲ ὠνό-
μαστο· προτρέπων ἐφ' ἧς καὶ τὸν συλγε-
ρότερον.

Β. Οὐ πίομεθα ὕδωρ ἐκ φρέα-
τος· ὁδῶ βασιλικῇ πορεύσόμεθα,
ἂν παρέλθωμεν τὰ ὄρηά σου.

* ΤΟΥ ΝΤΣΣΗΣ. Ἐπισφαλῆς ἡ
τὰ πλάγια παρατροπὴ τῶ ὁδοῦντι.
Δόγμα δὲ ἐστὶν ἕτος ὁ λόγος,
ἐσότητι θεωρεῖσθαι τὰς ἀρετὰς ὁρίζο-
ντας. διότι πέφυκε πᾶσα κακία ἢ κατ'
ψιν, ἢ κατ' ὑπέρπλυσιν ἀρετῆς ἀνερ-
γεί.

Γ. Καὶ ἐκ ἔδωκε Σιών τῷ Ἰσ-
ραὴλ παρελθῆν διὰ τῶν ὀρέων αὐτῶν·
συνηγάγε Σιών πάντα τὸν λαὸν
αὐτῶν, καὶ ἐξῆλθε παρατάσσασθαι
Ἰσραὴλ εἰς τὴν ἔρημον· καὶ ἦλ-
θον εἰς τὴν Ἰαζῆν, καὶ παρετάξατο τῷ
λαῷ.

Δ. Καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰσραὴλ
ἐν μαχαίρας, καὶ κατεκυρίδυσαν
τὴν γῆν αὐτῶν, ἀπὸ Ἀρνῶν ἕως Ἰα-
ζῆς, ἕως ἡμῶν Ἀμμάν, ὅτι Ἰαζῆς
ἡμῶν Ἀμμάν ἐστὶ.

Ε. ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πρὸς μὲν τὰς συγ-
γεγραμμένους ἐκ ἡβραϊστῆς ὁ Θεὸς πόλεμον ἀνε-
στῆκε· τῶ δὲ Σιών μὴ δεξαμένη τὴν εἰρη-
νικὴν πρεσβείαν, ἀντικαθίστανται, καὶ
ἐμῶσι, καὶ κρατῶσι ῥαδίως. (2)

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὴν Ἰαζῆν τῶ
λαῷ ἔδωκεν, ἐξαίρει. ὡς γὰρ τῶν ἐκ τῶ
γεγονότων. πανταχῇ γὰρ τὰς πολέ-
τας συγγενικὰς περιείχετο. αὕτη δὲ
ὡς τῶν Ἀμορραίων τῶν ἡλωκότων.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἰαζῆς ἐτύγχανε μὲν
τῆς Μωαβιτῶν ἔσχατος γῆς ἐξ ἀρχῆς, ἡ δὲ
γεννομένη ὕπερον. ἀφαιρῶνται δὲ αὐ-
τῶν ἀδικησάντων οἱ Ἰσραηλίται, τῶν
λομύων τὰς πρότερον ἀνοικῆντας.

Ζ. Καὶ ἔλαβεν Ἰσραὴλ πάσας
τὰς πόλεις ταύτας, καὶ κατέκρησεν
αὐτὰς ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῶν
Ἀμορραίων, ἐν Ἐσεβῶν, καὶ ἐν πά-
σαις ταῖς συγγενέσιν αὐταῖς. Ἐστὶ
Ἐσεβῶν, πόλις Σιών τῶ βασι-
λέως Ἀμορραίων. καὶ ἕτος ἐπολέ-
η.

Α. μῆσε βασιλέα Μωάβ τὸ πρότερον·
καὶ ἔλαβε πᾶσαν τὴν αὐτῶν, (3) ἀπὸ
Ἀροῆς ἕως Ἀρνῶν.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐστὶν Ἐσεβῶν πό-
λις Σιών, ταχέσι μητρόπολις.

Κ. Διὰ τῶτο ἔρχσιν οἱ ἀνιγμα-
τισαί, ἔλθετε εἰς Ἐσεβῶν, ἵνα οἱ-
κοδομηθῇ καὶ κατασκευασθῇ πόλις
καὶ ἡμῶν, (4) ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἐξ
Ἐσεβῶν, φλόξ ἐκ πόλεως Σιών, καὶ
κατέφαγεν ἕως Μωάβ, καὶ κατέπιε
σῆλας Ἀρνῶν.

Λ. ΔΥΣΧΕΡΕΣ Τὸ χωρίον· ὁ δὲ
νῆς, ὡς οἶμαι, ἕτος· ὁ Σιών βασιλεὺς ἐπο-
λέμησε τὸν Μωάβ. καὶ λαβὼν τὴν γῆν αὐ-
τῶν, κατέκρησεν αὐτῶν. οἱ δὲ ἀνιγματοδῶς
λέγοντες, τῶτο λαλῶσιν· ἐπειδὴ ἐπορεύθη-
ν ὑπὸ Σιών ἢ Ἐσεβῶν, ἔλθετε ὑμεῖς οἱ
τῶ Σιών, οἰκήσατε αὐτῶν, ἵνα οἰκοδομηθῇ·
ὅτι ἡ μόνον αὐτῇ ἐπορεύθη ὑπὸ τῶ Σιών,
ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πόλεις αἱ τῶ Μωάβ, ἕως
τῶ τόπου τῶν σιμων Ἀρνῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διὰ τῶτο ἔλεγον
οἱ παροϊμαζόμενοι· δικαιοσύνη σωίσταται
Θεὸς κατὰ διαδοχὴν γενεῶν ὕπερον ἀντα-
ποδοθεῖσα εἰς ἀφαιρέσιν τῆς γῆς, ὡς ἡ
δικαίως Ἀμορραῖοι κατέλαβον, οἰκιστὰν
ἐργασάμενοι τὴν Μωαβιτῶν πόρθησιν· ὡς
καὶ οἱ παροϊμαίαις ἀνθρώπων ἀδεῖσαι τὴν
κατάκαυσιν τῶν προνοικησάντων. καὶ
» γὰρ καὶ ὁδυρμὸν ἐπάγει· αἰετοὶ Μωάβ,
ἀπώλε, καὶ τὰ ἐξῆς. ἀναστὰς γὰρ δη-
λοῖ γεγονῆσθαι τῆς Μωαβίτας καὶ διασκε-
δαθείσας νέες τε καὶ νέας. ἕς νῦν Θεὸς
ἐξεδίκησεν· ἐπειδὴ ὅλως ἀσεβείας καὶ ἀκα-
θαρσίας ἕνεκα τὰ ἔθνη τὰ ἀνοικῆσαντα
δέδωκεν ἐξελεῖν τοῖς Ἰσραηλίταις.

Ε. Οὐαί σοι Μωάβ, ἀπώλε
λαὸς Χαμῶς, ἀπεδόθησαν οἱ υἱοὶ
αὐτῶν διασώζεσθαι, καὶ αἱ θυγατέ-
ρες αὐτῶν ἀρχμάλωτοι τῷ βασιλεῖ
Λ. τῶν Ἀμορραίων Σιών, Καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτῶν ἀπολέται, Ἐσεβῶν ἕως
Δαυβῶν· καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἐτι
προσεξέκαυσαν πῦρ ἐπὶ Μωάβ.

Ζ. Α. ΔΥΣΧΕΡΕΣ. Ἀναστὰς δηλοῖ γενέσθαι
τῆς Μωαβίτας ὁ θρῆνος, καὶ διασκεδα-
θείσας. διόπερ τὴν ἀδικον νίκην καὶ κλη-
σιν ἀφαιρεῖται τῶν ἔτι κακῶς ἡττησα-
μένων.

Λ. Κατέκρησεν δὲ Ἰσραὴλ ἐν πά-
σαις ταῖς πόλεσι τῶν Ἀμορραίων.
Β. Καὶ ἀπέστειλε Μωϋσῆς κατασκεύα-
σαι τὴν Ἰαζῆν, καὶ κατελάβοντο
αὐτῶν, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐξέ-
Η βαλον τὸν Ἀμορραῖον τὸν ὄντα ἐκεί.

ΠΡΟΚΟ.

(1) Σιών γράφουσιν αἱ εἰρημοναὶ ἐκδόσ. ὡς τε καὶ αὐτῶ 11. ἐδ. τῶ 134. Ψαλ.

(2) Μέρος τῶ αὐτῶ 26. ἐδ. τῶ 2. κεφ. τῶ Δεύτερον. ἐξ ἧς καὶ τὸνομα ἐλήφθη.

(3) Τὴν γῆν αὐτῶν αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(4) Πόλις Σιών. αἱ αὐτ.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ κατώκησεν Ἰσραὴλ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῶν Ἀμορ-
Ψαλ. 77. 55. ραίων. διόπερ ὁ Δαβὶδ ἐν ὕμνοις, κατε-
» σκλώωσε, Φησὶν, ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν
» τὰς φυλας τῆς Ἰσραὴλ, ἐπὶ δυνάμει καὶ
δικαιοσυνῇ τὸν Θεὸν ἀνυμνῶν. λέγων γὰρ
» περὶ τῆς ἐσχάτης πόλεως τῆς Ἰαζήρ, κα-
» τελάβοντο, Φησὶν, αὐτῶν, καὶ τὰς κώ-
» μας αὐτῆς, καὶ ἐξέβαλον τὸν Ἀμορραῖον
» τὸν κατοικῆντα ἐκεῖ. τὸτο ἐφ' οὗτος ἔθνης
καὶ δούτερος γενόμενον ὑπὸ Μωϋσέως, τῶν
καθ' ὅλης γῆς γενησομένων πόρθησιν ἀσε-
βῶν, καὶ κατοίκησιν ὑπὸ δικαίων, προφη-
τῶν. Χρηστοὶ γὰρ Φησὶν ἔσονται οἰκήτο-
» ρες γῆς, καὶ ὅσοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐ-
Ψαλ. 56. 38. τῇ. οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται
ἐξ αὐτῆς.

λγ. Καὶ ἐπιστρέψαντες, ἀνέβη-
σαν ὁδὸν τῶν εἰς Βασάν. καὶ ἐξῆλ-
θεν Ὁ γ βασιλεὺς τῆς Βασάν εἰς
συνάντησιν αὐτοῖς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς
αὐτῶν εἰς πόλεμον εἰς Ἑδραῖν.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὗτος ἔτε πρεσβείαν ἀνέ-
μεινε παρὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀλλ' ἐπήγα-
γε τὸν πόλεμον.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δεύτερος Ὁ γ ὁ
τῆς Βασάν. ὃς δεδιὼς ὅμοια παθεῖν, εἰδὲ
πρεσβείαν ἀνέμεινε. θάρρει μὲν ἐν δυνά-
μει. Θεὸς δὲ καὶ τὰς ἰχυρὰς ὑποτάσσει

Α τοῖς ἀδυνέσιν, ὡς ἐν Δευτερονομίᾳ Φησὶν·
» ὅτι ἔθνη μεγάλα καὶ ἰχυρότερα ἑαυτῶν Δευτ. 4. 38.
ἐλάβον παρὰ Θεοῦ. καὶ εἶγε τὸν νόμον,
ἐφ' ᾧ κατωκίδησαν, ἐφύλαξαν, ἐμφα-
νὲς τὸ τῆς ἀγαθῆς προνοίας ἐγίνετο ἂν,
αἰχμῶν τὰς ἐπὶ τοῖς πολέμοις τὸν δημικρ-
γὸν διαβάλλοντας. Θεὸς γὰρ ἄξιον τὸ πο-
λιτεῖαν ἀγαθῶν ἀντὶ πονηρᾶς εἰσάγειν
ζωῆς. ὁ καὶ δι' οὗ γῆς τοῖς ἀγίοις, λέγεται,
» ἐκλίποιεν ἀμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ Ψαλ. 103. 35.
Β ἄνομοι, ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτῆς. πῶς δὲ
καὶ ἐ σωτήριον τῷ κόσμῳ τὸ γινώσκειν Θεόν;
ὁ πρόδηλον ἐκ τῆς τῶν πονηρῶν ἐξαίρεσως γίνεται.

λδ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ-
σῶν, μὴ φοβηθῆς αὐτὸν, ὅτι εἰς τὰς
χεῖράς σε παραδέδωκα αὐτὸν, καὶ
πάντα τὸν λαὸν αὐτῶν, καὶ πᾶσαν
τῶν γλῶσσῶν αὐτῶν, καὶ ποιήσεις αὐτῷ κα-
Γ θῶς ἐποίησας τῷ Σιών βασιλεῖ τῶν
Ἀμορραίων, ὃς κατῶκει ἐν Ἑσεβών.
λε. Καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ τὰς ἡμέρας αὐ-
τῶν, καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτῶν, ἕως
τῶν μὴ καταλιπεῖν αὐτῶν ζωγράφειαν,
καὶ ἐκκληρονόμησεν τῶν γλῶσσῶν αὐτῶν.

* ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Παραδίδεται διὰ
τῆς ἰδίας θρασύτητος καὶ ἔτος, αὐτὸς ἑαυ-
Δ τῷ γενόμενος αἴτιος ἀπωλείας. (1)

Κ Ε Φ. Κ Β.

α. **Κ**αὶ ἀπάραντες οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ, παρενέβαλον ἐπὶ
δυσμῶν Μωάβ παρὰ τὸν
Ἰορδάνην κατὰ Ἱεριχώ.

β. Καὶ ἰδὼν Βαλαὰμ υἱὸς Σεπφὼρ
πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰσραὴλ τῷ
γ. Ἀμορραίῳ, Καὶ ἐφοβήθη Μωάβ τὸν
λαὸν σφόδρα ὅτι ποῖλοι ἦσαν· καὶ
προσώχθησε Βαλαὰμ (2) ἀπὸ προ-
σώπων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Εἰς τῶν
ἀσυγγετόνων βασιλέων ὀνόματι Βαλαάμης,
μεγάλῳ καὶ πολυάνθρωπον τῆς ἐφάσ μοι-
ραν ὑπηγμείος, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν
ἀπειπὼν, ἀντικρὺς μὲν ὑπαντᾶν ἐκ ἐδοκί-
μασε, τὸν ἐκ πόρθησιν δι' ὅπλων ἐλδο-
θερον πόλεμον διαδιδράσκων.

Εξὸδ. 15. 14, ΛΑΗΛΟΥ. Ἦκσαν ἔθνη καὶ ὠργίσθη-
15. » σαν· ἐν οἷς καὶ τὸ, ἄρχοντες Μωαβιτῶν·
» ἐλαβον αὐτῶν τρόμος.

δ. Καὶ εἶπε Μωάβ πρὸς τῶν γε-
ρεσίαν Μαδιάμ, νῦν ἐκλείξει ἡ σωμα-
γωγὴ αὕτη πάντας τὰς κύκλῳ ἡμῶν,
ὥστε ἐκλείξει ὁ μόχθος τὰ χλωρὰ ἐν
τῇ πεδίᾳ. καὶ Βαλαὰμ υἱὸς Σεπφὼρ

βασιλεὺς Μωάβ ὡς κατὰ τὸν και-
ρὸν ἐκείνον.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διττὸν ἔθνος τα-
ράττεται, τότε Μωαβιτικὸν καὶ τὸ Μα-
διανιτικόν. καὶ ἀπειπὼντες τὸν πόλεμον,
ἐπὶ τῶν μαγείαν ἐτράποντο.

Ε ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸτο παράδειγμα ἔλα-
βεν. ὥστε ὁ μόχθος ἐν τῷ σώματι ἔχει τὰ
ὅπλα εἰς τὸ ἐκλείπειν τὰ χλωρὰ, ἔτω καὶ
ὁ ἅγιος λαὸς τοῖς χεῖλεσι στρατεύμενος,
ἐν τοῖς σώμασιν ἔχει τὰ ὅπλα διὰ τῶν δυ-
σχῶν. καὶ τὸτο εἶδός ὁ Βαλαὰμ ἐν τοῖς προ-
τέροις πολέμοις ἐναργῶς γενόμενον, βέ-
λεται καὶ αὐτὸς τοῖς διὰ χεῖλεων ὅπλοις
στρατεύεσθαι· καὶ καλεῖ τὸν Βαλαὰμ τὸν
ἐχόντα ὅπλα τῆς ἐναντίας δυνάμεως ἐν
τοῖς χεῖλεσι, τὰς ἀράς. οἱ γὰρ ἅγιοι
Ζ Ἀγγελοὶ συμπράττειν τοῖς δικαίοις εἰς τὰ
σωτήρια καὶ ἀγαθὰ ἔργα, καὶ οἱ πονη-
ροὶ δαίμονες τοῖς ἀσεβέσι καὶ ἀμαρτω-
λοῖς ἀνθρώποις εἰς τὰ πονηρὰ καὶ βλα-
βερά τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἔργα.
οἱ μὲν γὰρ ἅγιοι στρατεύονται λόγοις δυ-
σχῶν, οἱ δὲ ἀμαρτωλοὶ καὶ ἀσεβεῖς λόγοις
μαγείων.

ε. Καὶ ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς
Βαλαὰμ υἱὸν Βεὼρ Φαθρα, ὅ ἐστιν
ἐπὶ

(1) Μέρος τῶν ὑπομνήματ. τῶν εἰς τὸ 3. ἐδ. τῶν 3. κεφ. τῶν Δευτέρων.

(2) Καὶ προσώχθησε Μωάβ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

ἐπὶ τῷ ποταμῷ γῆς ἡνὶ λαῷ αὐτῷ, καλέσας αὐτὸν, λέγων, ἰδὲ λαὸς ἐξεληλύθεν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἰδὲ κατεκάλυψε τὴν ὄψιν τῆς γῆς, καὶ ἔστος ἐγκάθηται ἐχόμενός με.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἄνθρωπος ὡς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐπὶ μαντεία περιβόητος, Μεσοποταμίαν οἰκῶν, ὃς ἅπαντα μὲν ἐμεμύητο τὰ μαντικῆς εἶδη, οἰωνοσκοπίαν δὲ ἐν τοῖς μάλιστα συγκεκροτηκώς, ἐθαυμάζετο, πολλοῖς καὶ πολλάκις ἐπιδειξάμενος ἅπιστα καὶ μεγάλα. Καὶ μετ' ἐλίχθη. Ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐξέπεμπε τῶν ἐταίρων τινὰς, παρακαλῶν ἡκεῖν, καὶ δωρεὰς τὰς μὲν ἡδὴ παρῆχε, τὰς δὲ δώσειν ὡμολόγει, τὴν χρδαίαν ἧς εἴεκα μεταπέμποιτο δηλῶν.

5. Καὶ νῦν δεῦρο ἄρασαί μοι τὸν λαὸν τῷ ποταμῷ, ὅτι ἰσχυρότερός με ἐστίν· ἐὰν δὲ διωκόμεθα πατάξαι ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐκβαλῶ αὐτὰς ἐκ τῆς γῆς· ὅτι οἶδα ὅς ἐστιν ἐν ὁλοκλήρῳ, ὁλοκλήρως, καὶ ὅς ἐστιν ἀκαταράγη σὺ, νεκατήρανται.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ἔτε Μωϋσῆς εἶπεν ἐξ οἰκείας προσώπου τὴν μαρτυρίαν ταύτην, ἔτε μὲν τὸν Θεὸν ἔφησε μαρτυρηκῆναι τὸ τοιοῦτον τῷ Βαλαάμ· ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς Βαλαάμ τῆς φωνῆς. ὑπελάμβανε γὰρ τὸν Βαλαάμ ἀδιαπλάιστος διώκοντα, καὶ ἀρᾶσαι καὶ ὁλοκλήρως.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ ἡ κατ' αἰδίαν τῶν πραγμάτων ἰσορία μεγάλης ὠφελείας πεπληρωται. ἐκ δὲ τῆς προκαταρκτικῆς ἰσορίας μανθάνομεν πολλὰ, καὶ ὅτι ἐστὶν ἐν τῇ ἐκείνῃ λογίῳ, καὶ μεγάλα πράγματα οἰκονομεῖται, καὶ κατορθῶνται διὰ λόγων. καὶ οἱ μὲν ἅγιοι ἐκκαθίζονται λόγοις ὁλοκλήρως, οἱ δὲ ἀσεβεῖς καὶ ἀμαρτωλοὶ λόγοις ματαιῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ ἐναντία δυνάμις ἐδέχθη ποτε ποιεῖ ἔργον καλόν, ἀλλὰ πάντα χεῖρις ἐνεργεῖ. καὶ ὅπερ ἐνεργεῖ κακόν, ἐξ ὧν αὐτὴ ἀποκαταστῆσαι εἰς τὸ βέλτιον. καὶ γὰρ ἔχει τάξιν τῇ κρείττονος. τῇ δὲ κρείττονι δυνάμει πάντα διωκτά. ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν ἀλγεῖν ποιεῖ, καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν· ἐνεργεῖσαι δὲ κακόν ἐκ ἔχει. καὶ γὰρ κατ' ἐξὶν μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐξίστην ἀγαθός ἐστι.

6. Καὶ ἐπορεύθη ἡ γερεσία Μωάβ, καὶ ἡ γερεσία Μαδιὰμ, καὶ τὰ μαντεῖα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· καὶ ἦλθον πρὸς Βαλαάμ, καὶ εἶπον αὐτῷ τὰ ῥήματα Βαλαάμ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐν τοῖς Ἀρμενίταις ὡς τινὰ μαντεῖα (1) τετελεσμένα, καὶ θυσίαι, καὶ τινὰ δῶρα προσφερόμενα τοῖς δαίμοσιν· ὡς διὰ τῶν προσφερομένων μαντεύονται τὰς βελομενίας. μαντεῖα δὲ

ἐστὶν ἕκαστον πρᾶγμα. καὶ γὰρ ἀληθὴς ἡ πρόφησις. (2)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅτι ὡς μαντεῖον (3) τὸν μισθὸν ταύτης ἔφερον, προσαναγαγεῖν αὐτόν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀποδέμενοι τὰ ὅπλα, τῇ μαγείᾳ προσφύγοντες. καὶ εἰς τὸ συμφωνῶσι Μωαβίταις καὶ Ἀρμενίταις. (4)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ τῶν Δαιμόνων ἰσχύς κατὰ τῶν ὑποκαταμένων αὐτῇ· κατὰ δὲ τῶν τῷ Θεῷ οἰκισμένων, ἐδεμία δυνάμις αὐτῶν ἰσχυρά.

7. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὰς, καταλύσατε αὐτὰς τὴν νύκτα, καὶ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν πρᾶγματα ἃ ἂν λαλήσῃ Κύριος πρὸς με. καὶ κατέμειναν οἱ ἄρχοντες Μωάβ παρὰ Βαλαάμ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οὐρανόθεν ψυχρὰ δαιμονιώδη ζητῶν, καὶ ἐξ ἐπώδης τάχα περὶ μαγανείας αὐτῷ συμβαίνοντα προσδοκῶν, Κύριον ἔφη λαλήσειν αὐτῷ. Θεοκλήτεον γὰρ ἐσκηπτετο. ἀλλ' εἰ καὶ ταῖς σωήθεσι τῶν γοήτων φωναῖς τὸ γράμμα χρησάται τὸ ἱερὸν, ἐκ ἂν οἰηθεῖται ὁρθῶς φρονεῖντες, Θεὸν τὸν Φύσει καὶ ἀληθῶς ταῖς βεβήλων αἰνείαις ψυχαῖς, ὡς ἐξ ἀγάπης, τὸ ἀληθές· καὶ ἀνδρὶ μυσαρῷ καὶ γοῇ καὶ αἰδωλολάτρη προσλαλεῖν.

Δ. ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἰ μαντεῖς ὡς ὁ Βαλαάμ. τί δήποτε τὸν Κύριον ἠρώτα; Ἐκείνος μὲν καὶ τὸν ἀληθινὸν ἠρώτα Θεόν· ἀπεκρίνατο δὲ αὐτῷ, ὅτι ὁ παρ' αὐτῷ καλέμενος. ἀλλ' ὁ παρ' αὐτῷ ἀγνωσμένος. ἡλθε γὰρ φησὶν ὁ Θεὸς πρὸς Βαλαάμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί οἱ ἄνθρωποι ἔτοι παρὰ σοί; ἐκ ἐπειδὴ τὴν αἰτίαν τῆς ἐκείνων παρεξίας ἠγνόει, ἀλλ' ἵνα παρὰ τῆς μαντεως λαβὼν ἀφορμῇ, τὸ πρακτικόν κελύβηται.

Ε. ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐπερωλήσω γὰρ φησὶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ὄντα· μαντεῖα γὰρ ὡς ἄλλα τὸν ἐξ ἑαυτοῦ φαινόμενον δαίμονα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐ παρὰ τῆς ἀληθείας Θεὸς ταύτῃ ζητῶν, εἰ καὶ Κύριον ὀνομάζει, ἀλλὰ παρὰ τῶν ψευδωνύμων Θεῶν. οἱ ποτε μὲν δι' ὀνείρων, ποτε δὲ δι' ὀρνίθων, ποτε δὲ ἐτέροις τρόποις ἐκφέρουσιν εἰς ἀνθρώπους τὰ παρ' ἐαυτῶν. λέγει δὲ μετὰ ταῦτα, ὅτι ἐκ ἐπορεύθη Βαλαάμ, κατὰ τὸ εἰρηδός, εἰς συνάντησιν τοῖς οἰωνοῖς· ὅτι οἶδεν ἀπράκτον αὐτῷ τὴν ἐπιβεβηκυῖαν γνώμην ἔσσαν, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐμπόδιζομένην ὡς ἐβλάτετο φθέρειν αὐτάς.

8. Καὶ ἦλθεν ὁ Θεὸς πρὸς Βαλαάμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί οἱ ἄνθρωποι ἔτοι παρὰ σοί;

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸ λέγειν, ὅτι ἦλθεν ὁ Θεὸς πρὸς Βαλαάμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί

(1) Ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶν τινὰ καὶ μαντεῖα τετελεσ. κτ. αὐτὸν Τόμ. 2. σελ. 272. τῆς τῆς Ῥε. ἐκδός.

(2) Περὶ φησὶ, ἀλλ' ἄρα αὐτῶν. αὐτῶν.

(3) Ἰσ. μαντεῖς, ἡ εἰς μαντεῖον. αὐτῶν τοῖς ἐκδομ. δὲ ἐκ εὐρηται.

(4) Ἰσ. Μαδιανῖταις.

» τὶ οἱ ἄνθρωποι ἔτοι παρὰ σοί; καὶ τὸ προ-
 εἰπέναι τὸν λαὸν μὴ ἀράσασθαι· ἔστι γὰρ
 ὀβλογημένος· Ἀγγέλους ἐπιφάνειαν δηλοῖ,
 καθάπερ εἶπεν ὀνόματι Θεῶν τῶν Ἀγγέ-
 λων ἡ Γραφή δηλῶν. ἐπεὶ καὶ τῷ Λάβαν
 ὁμοίως ὠφείη, εἰς κώλυσιν τῆς πρὸς τὸν
 Ἰακώβ μάχης.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐπιφαίνεται δὲ ὁ Θεὸς
 αὐτῷ, ἔχων ὡς δικαίως, ἐδ' ὡς ἀξίως· ἀλλὰ
 διὰ τὸ οἰκεῖον εἶναι. καὶ γὰρ ἔτος δη-
 μιόργημα Θεῶν, εἰ καὶ ἄλλοτριος διὰ τὴν
 προαίρεσιν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Κατὰ ἀλήθειαν θεία
 δυνάμεις παρεγγύετο πρὸς Βαλαάμ, καὶ κλη-
 θεῖσα ὑπ' αὐτῶν. παρεγγύετο ἔν, ἵνα ἀπο-
 τροπιασμὸν ποιήσῃ τῶν καλεσμένων ὑπὸ
 τῶν Βαλαάμ Δαιμονῶν, καὶ τὰς θείας προρ-
 ρήσεις οἰκονομήσῃ.

ι. Καὶ εἶπε Βαλαάμ πρὸς τὸν
 Θεόν, Βαλαάμ υἱὸς Σεπφὼρ βασι-
 λεύς Μωάβ, ἀπέστειλεν αὐτὸς πρὸς-
 με, λέγων, Ἰδὲ λαὸς ἐξεληλύθεν
 ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἐκάλυψε τὴν ὄψιν
 τῆς γῆς, καὶ ἔτος ἐγγιάνηται ἐχόμε-
 νός με, καὶ νῦν δεῦρο ἀρσάσῃ μοι αὐ-
 τὸν, εἰ ἄρα διωήσομαι πατάξαι αὐ-
 τὸν, καὶ ἐμβαλῶ αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς.

ιβ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Βα-
 λαάμ, καὶ πορεύσῃ μετ' αὐτῶν, ἐδὲ
 καταράσῃ τὸν λαόν· ἔστι γὰρ ὀβλο-
 γημένος.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οὐχ ὅτι φοβέμενος ὁ
 Θεὸς, μὴ ἢ κατὰρα τέττα ἀνατρέψῃ αὐ-
 τῶν τὴν ὀβλογίαν· ἀλλ' ἵδρι ὁ Θεὸς, ὅτι
 βάναντος ἡ ὁ λαὸς καὶ ἀδελφῆς, καὶ ὅτι
 εἰς ἀκέρση, ὅτι κατηράσατο αὐτὸς αὐτῷ,
 καταφρονήσῃ τῆς ὀβλογίας τῶν Θεῶν. τέττα
 δὲ γενομένης, καὶ πισθομένης τῶν μάντεως
 μᾶλλον ἢ τῶν Θεῶν, ἀσέβεια ἐγένετο. καὶ
 σιμῶβαινε κυρωθῆναι τὴν κατὰραν, καὶ διὰ
 τὴν ἰσχυρὰ αὐτῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπιστίαν
 τῶν ἀπιστησάντων μετ' Θεῶν, φοβηθέντων
 δὲ ἄνθρωπον. καὶ μόνον δὲ τέτο, ἀλλὰ καὶ
 οἱ μετασειλάμενοι πισθοσάντες τῷ ἐλθόν-
 τι, θάρσος ἐλάμβανον. ὁ δὲ λαὸς ἀπιστῶν
 τῷ Θεῷ, ὑπονοῶν τὴν κατὰραν, δειλότε-
 ρος ἑαυτῶν ἐγένετο.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἰδὲ δὴ σαφῶς ἐκ
 προσώπου τῶν Θεῶν ὁ μακάριος Ἀγγέλους τὸν
 ἀπαταῶνα καὶ ἐκαυόμηνον ἀποτρέπει γόη-
 τα, τὸν ὀβλογημένον παρὰ Θεῶν μὴ ἐπα-
 ράσασθαι ζητεῖν, μηδὲ ταῖς ἀνωθεν ἀντεξά-
 γειν ψήφοις τὰ ἐξ ἀνθρώπων δυσβεβηίας
 ὀβρέματα· ἔχων ὡς τῆς ἀρᾶς ἰσχυρῆς ἀδι-
 καίαν, ἀλλ' ἵνα σαφῶς τε καὶ ἐναργῶς ὁ τὴν
 τοιαύτην ἐλπίδα παρὰ λόγους εἰσδεδεγμέ-
 νος, πληροφοροῖτο καὶ δι' αὐτῶν, ὡς ἐκ
 ἀν' ἡγενοῖτο ποτε Μωαβίταις ἢ Μαδιυαίοις
 ἀλώσιμος ὁ Ἰσραὴλ, προαπίζοντος τε καὶ
 ὑπεραθλόντος Θεῶν, καὶ ταῖς ὁμνείαις
 ἀναταχίζοντος τὸν αὐτῷ προσκείμενον καὶ
 ὀβλογηθέντα λαόν.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ. Οὐ περὶ τῆς λαῶν ἀντί-
 τετα· πάντες γὰρ κατεσφάθησαν· ἀλλὰ
 διὰ τὸ προδεδωκένον τῶν Χριστῶν μυστήριον.
 ἐπειδὴ γὰρ ἐμελλεν ἐκ τῶν πατέρων κατὰ
 σάρκα γεννᾶσθαι, προδιδάσκει τὸ πνεῦμα
 τὸν ἄνδρα, μήποτε κατὰ ἄγνοιαν πορεύ-
 θῆις, καταράσῃται τὸν λαόν.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐχ ὡς τῆς ἀρᾶς ἰσχυρῆς
 παρὰ τὴν τῶν Θεῶν βελῶν, ἀλλ' εἰς ἐνδείξιν
 τῆς τῶν Θεῶν προνοίας, ἡ ἔχε διὰ τῆς
 προπατορίας εἰς αὐτῶν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διαλύει τὰς αὐτῶν
 ἐλπίδας Θεὸς, μηδ' ὅσον φθέγγασθαι συγ-
 χωρήσας τῷ Βαλαάμ. ἔχων ὅτι κατὰρα μὴ
 δικαία λυμάνεται· κατὰ γὰρ τὸν Σολο-
 μῶντα, ἀρὰ ματαία ἐκ ἐπελθούσεται ἐδὲν· Παροιμ. 26. 2.
 τὴν δὲ ἰδίαν ἐπικερσίαν ἐμφανῆ τῷ λαῷ
 καταστήσας βεβημένος, ὡς ἂν μὴ τῆς οὐσε-
 βείας σαλεύωνται, καὶ ἵνα καὶ τὰ λοιπὰ
 ἔθνη ἐπιγνώσι τὸν Θεόν, καθάφησι· καὶ
 διαγγελῇ τὸ ὄνομά με ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ
 τὰ σημεῖα γὰρ ἐποίησεν καὶ διὰ τὸν Ἰσραὴλ,
 καὶ διὰ τὰ ἔθνη, ὡς ἂν ἐπιστραφῇ. πολ-
 λά γὰρ Θεὸς κατορθῶσιν οἰκονομίαι, δοκῶ-
 σαι μόνον εἰς ἐξέσθαι πράγματος.

ιγ. Καὶ ἀναστὰς Βαλαάμ τὸ πρῶτον,
 εἶπε τοῖς ἀρχεσὶ Βαλαάμ, ἀποτρέχε-
 τε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν, καὶ ἀφίησί-
 με ὁ Θεὸς πορεύεσθαι μετ' ὑμῶν. Καὶ
 ἀναστάντες οἱ ἄρχοντες Μωάβ, ἦλ-
 θον πρὸς Βαλαάμ, καὶ εἶπον αὐτῷ,
 καὶ θέλει Βαλαάμ πορεύεσθαι μετ'
 ἡμῶν. Καὶ προσέθετο ἔτι Βαλαάμ
 ἀποστείλαι ἄρχοντας πλείους, καὶ ἐν-
 τιμότερους τέτων. Καὶ ἦλθον πρὸς
 Βαλαάμ, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, τὰ δὲ
 λέγει Βαλαάμ υἱὸς Σεπφὼρ· ἀξίω σε
 μὴ ὀκνήσῃς ἐλθεῖν πρὸς με. Ἐντίμως
 γὰρ τιμήσω σε, καὶ πάντα ἃ εἶπης-
 μοι ποιήσω σοι· καὶ δεῦρο ἐπικατά-
 ρασά μοι τὸν λαόν τέτον. Καὶ ἀπε-
 κείθη Βαλαάμ, καὶ εἶπε τοῖς ἀρχεσὶ
 Βαλαάμ, εἰ ἂν δῶ μοι Βαλαάμ πλήρη
 τὸν οἶκον αὐτῶν ἀργυρίῃ καὶ χρυσίῃ,
 καὶ διωήσομαι παραβῆναι τὸ ῥῆμα Κυ-
 ρίῃ τῶν Θεῶν, ποιήσας αὐτὸ μικρὸν ἢ
 μέγα ἐν τῇ διανοίᾳ με.

ιδ. Καὶ νῦν ὑπομένετε αὐτῶν καὶ
 ὑμεῖς τὴν νύκτα ταύτην, καὶ γνώ-
 σομαι τί προθήσει Κύριος λαλήσας
 πρὸς με.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Σχηματισάμενος τὴν
 πρῶτον διὰ τὴν γενομένην ὀπλάσιαν, ἐφο-
 βήθη ἀπελθεῖν.

ι. Καὶ ἦλθεν ὁ Θεὸς πρὸς Βα-
 λαάμ νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ καλέ-
 σαι σε πάρεσιν οἱ ἄνθρωποι ἔτοι, ἀνα-
 στὰς ἀκολούθησον αὐτοῖς· ἀλλὰ τὸ ῥῆ-
 μα ὃ λαλήσω πρὸς σέ, τέτο ποιήσεις.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἦν, ὡς ἔοικε, θεία τις ὄψις, ὡς τὸ μὲν ζῶον ἐπιφοιτῶσαν ἐκ πολλῆς θεασάμενον, ὑπέπληξεν· ὁ δ' ἄνθρωπος ἐκ εἶδεν, εἰς ἔλεγχον ἀναιδισίας. ὑπὸ γὰρ ἀλόγῃ ζῶς παρδωμερεῖτο τὰς ὄψεις, ὁ μὴ μόνον τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ τὸν κοσμοποιὸν αὐχῶν ὄραν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐτύπλετο ἡ ὄνος. ἄρ' ἐκ ἡδυνάτο ὁ Ἄγγελος καὶ ὁπίσθεν ἐλθεῖν ὅτε ἔπεσεν ἡ ὄνος, ἢ ὅτε ἐξέκλινε φθάσαι αὐτῆς τὸν περίπατον, ἢ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἀπὸ ὑψὺς χρησάσθαι; ἀλλ' ἔθέλει φονεῦσαι, ἀλλὰ φοβῆσαι διὰ τὸ δυμετάβολον τῆς ἀνδρός· ἵνα ὁ φόβος τὸ δυμετάστατον αὐτῆς διακρατήσῃ. ὕπερον βλέπει τὸν Ἄγγελον καὶ τὸ ξίφος γυμνόν. ὡς δὲ λέγει, ὅτι ἡμίμα ὡς τὸ θεωρούμενον, ὡς πρᾶγμα. ἐδὲ γὰρ μάχαιρα, Φησί, παρ' Ἀγγέλοις, ἐδὲ σίδηρος αὐτῶν· ἀλλ' εἰς φόβον ὁ τῆς ῥομφαίας κληματισμός, καὶ ταύτης ἐπασσμένης.

ιδ. Καὶ ἔση ὁ Ἄγγελος τῷ Θεῷ ἐν ταῖς αὐλαξί τῶν ἀμπελώνων, φραγμὸς ἐντεῦθεν καὶ φραγμὸς ἐντεῦθεν.
 κε. Καὶ ἰδῶσα ἡ ὄνος τὸν Ἄγγελον τῷ Θεῷ, προσέθλιψεν ἑαυτῇ πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ ἀπέθλιψε τὸν πόδα Βαλαάμ πρὸς τὸν τοῖχον. καὶ προσέ-
 κς. θετο ἔτι μασιζαὶ αὐτῇ. Καὶ προσέθετο ὁ Ἄγγελος τῷ Θεῷ, καὶ ἀπελθὼν ὑπέστη ἐν τόπῳ ξενῶ, εἰς ὃν ἐκ ὡς
 κς. ἐκκλῖναι δεξιὰν ἢ ἀριστεράν. Καὶ ἰδῶσα ἡ ὄνος τὸν Ἄγγελον τῷ Θεῷ, συνεκλάθησεν ὑποκάτω Βαλαάμ. καὶ ἐθυμώθη Βαλαάμ, καὶ ἔτυπτε τῷ ὄνον τῇ ῥάβδῳ.

κη. Καὶ ὡροῖξεν ὁ Θεὸς τὸ στόμα τῆς ὄνης, καὶ εἶπε τῷ Βαλαάμ, τί πεποίηκά σοι, ὅτι πέποικάς με τρίτον τῆτο;

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἡ τῇ ὄνῳ δοθεῖσα φωνή, τὸ ξένον καὶ παράδοξον τῆς γεγονότος ὑπέδειξεν, ἔ μόνον αὐτῇ τῷ φθιγγαδῶν τῷ καὶ πεφυκῆσαν, ἀλλὰ καὶ τῷ δεῖξαι διὰ τῶν ῥημάτων, ὅτι παρὰ Θεῷ τὸ καινέργημα.

ΝΥΣΣΗΣ. Τὸ τῷ οἰωνοσκοπικῶς ἐπιτηδύειν μαντείαν τὸν Βαλαάμ μαρτυρεῖται παρὰ τῆς ἰσορίας, αὐτῷ οἷς Φησί, τὰ τε μαντεῖα διὰ χειρὸς ἔχουν αὐτὸν, καὶ παρὰ τῶν οἰωνῶν συμβεβηκυῖαι. καὶ πρό γε τῶν, ὅτι διὰ τῆς ὀγκηθμῆς τῆς ὄνης τὰ περὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ ἀποδείξαι ἐδιδάσκετο· ἢς τὸν φθόγγον, διὰ τὸ σιωπῆσαι αὐτὸν ταῖς τῶν ἀλόγων φωναῖς κατὰ τινα δαιμονικῶς ἀέργειαν συμβεβηκυῖαι, ὡς εἰς ἀρ-
 θρον ἢ Γραφὴν διηγήσατο, ἀνδραγαθίαν τὸ τῆς προειλημμένης τῇ τοιαύτῃ τῶν Δαιμόνων ἀπάτη μέχρι τῶν φθάνειν, ὡς ἀντὶ λόγου δέχεσθαι τῷ ἐκ τῆς ποιᾶς παρατηρήσεως γινομένην αὐτοῖς ἐκ τῆς φωνῆς

τῆς τῶν ἀλόγων διδασκαλίαν· ἢ προχῶν, δι' αὐτῶν ὡς ἡπατάτο, τὸ ἀμαχον τῆς κατ' ὡν ἐμιοῦσθαι διωάμεως ἐξεπαιδευθῆ. καὶ γὰρ αὐτῇ ὁ βαλγελικῇ ἰσορίᾳ παρεσκύαζο μὲν εἰς ἀντίσασιν τῆς τῆς Κυρίᾳ ἐξουσίας ἢ Λεγεῶν τῶν Δαιμόνων· πλησιάζαντος δὲ τῆς ἐχόντος κατὰ πάντων τὸ κράτος, βοᾷ τῷ ὑπερέχοντι διώκῃν· ὅτι ἔτος-
 εἰς ὁ αὐτῷ τοῖς κατὰ ἡμέρας χρόνοις ἐπάξων
 » τοῖς ἡμαρτηκόσι τῷ κόλασιν· οἰδαμὲν σε Μάρ. 1. 24.
 Β» γὰρ τις εἶ, ὁ ἅγιος τῷ Θεῷ· καὶ ὅτι ἡλθες Μαρτ. 8. 29.
 » πρὸ καιρῶ βασιλεύσας ἡμᾶς. ὁ δὲ καὶ τότε ἐγίνετο, τῆς παρεπομένης τῷ μάντι δαιμονίας διωάμεως, τὸ ἀνταγώνισον τῷ λαῷ τὸν Βαλαάμ διδασκῆσης.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ ὄνος τῷ Βαλαάμ κατακρίνει αὐτόν· ὅτι ὑπήκουσε τῷ Ἀγγέλῳ, αὐτὸς δὲ ἐκ ἡκούσεν αὐτῆς. ὅθεν καὶ διδάσκαλος αὐτῆς γίνεταί ἡ ὄνος. καὶ κριθεῖσα πρὸς αὐτόν, ἐδικαιώθη ὑπὲρ αὐτόν. ἔχει δὲ καὶ σύμβολον· ἡ μὲν ὄνος, τῶν ἐθνῶν· ὁ δὲ Βαλαάμ, τῆς ἀντικειμένης διωάμεως, ἣτις ἐπωχεῖτο τοῖς ἔθνεσι πρὸ τῆς εἰς ἀνθρώπων ὁδοῦ τῆς σωτηρίας.

κς. Καὶ εἶπε Βαλαάμ τῇ ὄνῳ, ὅτι ἐμπέπαικάς μοι, καὶ εἰ ἔχον μάχαιραν ἐν τῇ χειρί μου, ἥδη αὖν ἐξεκέντησά σε.

Δ λ. Καὶ λέγει ἡ ὄνος τῷ Βαλαάμ, ἐκ ἐγὼ ἡ ὄνος σε ἐφ' ἧς ἐπέβαινες ἀπὸ νεότητός σε, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας; μὴ ὑπεροράσαι ὑπεριδῶσα ἐποίησά σοι τῆτο; ὁ δὲ εἶπεν, ἔχι.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Εἴτα σὺ μὲν ἀπαιτεῖς με φυλάξαι σοι ὑπακοῇ, αὐτὸς δὲ παρακῆσαι τῷ Θεῷ καὶ φοβῆ; καὶ σὺ μὲν ἀγανακτεῖς, ὡς ὑπερορώματος παρ' ἐμῆ. αὐτὸς δὲ ἰδὼν τῷ κέλευσιν τῷ Θεῷ ἐκ ἡυλαβήθης; διόπερ ὁ Ἀπόστολος Φησὶν αὐτῇ Κα-
 » θολικῇ ὑποζύγιον ἁφρονον, ἀνθρώπων φωνῶν· 2. Πέτρ. 2. 16.
 » νῇ φθιγγαδῶν, ἡλεγχε τῷ Προφῆτῃ
 » τῷ ἀφροσύνῳ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀποφαίνει διὰ τῆς ἀποκρίσεως τῷ κρείττονα αἰτίαν, ἐκ ἧς αὐτῆς λέγεται εἶναι τῆτο.

λα. Ἀπεκάλυψε δὲ ὁ Θεὸς τῆς ὀφθαλμοῦς τῷ Βαλαάμ, καὶ ὅρα τὸν Ἄγγελον τῷ Θεῷ ἀνθεστηκότα ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τῷ μάχαιραν ἐπασσμένῳ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, καὶ κύψας προσεκινῶν τῷ προσώπῳ αὐτῆς.

λβ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἄγγελος τῷ Θεῷ, διατὶ ἐπάταξας τῷ ὄνον σε τρίτον τῆτο; καὶ ἰδὼ ἐγὼ ἐξῆλθον εἰς διαβολώσας, ὅτι ἐκ ἀσείας ἡ ὁδός σε ἐναντίον ἐμῆς, καὶ ἰδῶσά με ἡ ὄνος, ἐξέκλινεν ἀπ' ἐμῆς τρίτον τῆτο.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἰδε ἔν, ὡς δι' Ἀγγέλων λαλεῖ ὁ Θεὸς τῷ Βαλαάμ, καὶ λέγεται αὐτὸς

αὐτὸς λαλεῖν· ἐπειδὴ αὐτοῖς λαλεῖ, καὶ Ἀ
κατὰ τὸ θέλημα αὐτῶ ἔτις ὑπηρετῶσι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διδάσκει διὰ τῶν λό-
γων ὁ Ἄγγελος, ὅτι εἰς ἐναντίωσιν αὐτῶ,
καὶ τῆς πορείας ἧς ἐποιεῖτο, προῆλθεν.
αὐτὸς περὶ ἑτοῦ ὧν, ὁ τὸν Ἰσραὴλ ἐγκεχει-
ρισμένος Μιχαήλ.

λγ. Καὶ εἰ μὴ ἐξέκλινεν ἀπ' ἐμῶ
τρίτον τῆτο, νυνὶ ἂν σὲ μὲν ἀπένλει-
να, ἐκένω δ' ἂν περιεποιησάμην.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ νυνὶ εἰ μὴ ἐξέ-
κλινεν ἀπ' ἐμῶ. Τὸ ὁπείθεῖς ἐκείνης γέ-
γονέσοι σωτήριον. ἔτις ἀπόλλυσι τὸ πρὸς
Θεὸν ἐναντίωμα, καὶ ἀπερ ἀπόλλυται σκό-
τος ὑπὸ φωτός.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ἐκένω δ' ἂν περιεποιη-
σάμην. Οὐχὶ τὴν ὄνον κερδάναι θέλων,
ἀλλὰ φοβῶν τὸν Βαλαάμ.

λδ. Καὶ εἶπε Βαλαάμ τῷ Ἀγ-
γέλῳ τῶ Κυρίῳ, ἡμάρτηκα. ἔ γάρ
ἠπισάμην, ὅτι σύ μοι ἀνθέστηκας εἰς
συνάντησιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ νυνὶ εἰ μή-
σοι ἀρέσκη, ἀποσραφήσομαι.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ γὰρ ἠπισάμην,
» ὅτι σύ μοι ἀνθέστηκας. Εἰ μὴ ψεύδεται ὡς
ἀληθείας ἐχθρὸς, δηλὸς ἐστίν, ὡς ἔχ ἔτις
ἀπὸ τῶν εἰρημνῶν λόγων ἐγνώκει Θεόν.
ὅθεν ἀναγκάσιον τῶ Ἄγγέλῳ τὸ θέαμα.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὶ γὰρ ἔδει
πωθάνεσθαι περὶ πράγματος ἔτις ἐμφα-
νῆς, ὃ τὰς ἀποδείξεις εἶχεν ἐξ ἑαυτῶ, καὶ
μὴ δεομένης τῆς ἐκ λόγων ἀληθεύσεως πί-
στεως; εἰ μὴ ἄρα ὁφθαλμῶν ὥτα πισότε-
ρα, καὶ πραγμάτων ῥήματα.

λε. Καὶ εἶπεν ὁ Ἄγγελος τῶ Θεῷ
πρὸς Βαλαάμ, συμπορεύθητι μετὰ
τῶν ἀνθρώπων· πλὴν τὸ ῥῆμα ὃ ἂν
εἶπω πρὸς σέ, τῆτο φυλάξῃ λαλή-
σαι. καὶ ἐπορεύθη Βαλαάμ μετὰ τῶν
ἀρχόντων Βαλαάμ.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Βάδιζε,
εἶπεν, ἐφ' ᾧ σπύδαίς ὁδόν. ὁνήσεις γὰρ
ἔδω, ἐμῶτε λεκτέα ὑπηχῶντος ἀνδρὸς τῆς
σῆς διανοίας, καὶ τὰ φωνῆς ὄργανα τρέ-
ποντος, ἢ δίκαιον καὶ συμφέρον. ὡς ἰσχυ-
σω γὰρ ἐγὼ τὸν λόγον, θεοῖς ἐκαστα
διὰ τῆς σῆς γλώττης, ἔ σιωπῶντος.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐκ ἐπέτρεψε τῷ Βα-
λαάμ ὁ Θεὸς ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Βαλαάμ.
ἐπειδὴ δὲ ἀπελθεῖν ἐβόλετο, συγχωρεῖ.
παραγγέλλει δὲ αὐτῷ μόνον τὰ ἀποκαλυ-
πτόμενα εἶπεν. καὶ ὁ Ἄγγελος δὲ φανείς
καὶ φοβήσας, τῆτο βεβαιοῖ.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ἐπετρέπετο μὲν πορεύε-
σθαι, λαλήσαι δὲ ὅσα ἂν αὐτῷ δοθεῖν λα-
λεῖν, καὶ μὴ τῆς τῶ μισθῶ δόσεως ἡτήσῃ-
ναι, καί τι τῶν τῆς Φιλαργύρου φλυαρή-
σαι μαντείας ἀπὸ καρδίας αὐτῶ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐχ ὅτι δυνατὸν ἦν
ἐκένω τὴν φθέρῃσθαι τῶν μὴ δοκνῶντων
Θεῷ· ἀλλ' ὅτι τὴν ψυχῇ αὐτῶ διαβίῳται
τῷ φόβῳ, πρὸς ὑποδοχὴν θείας προφη-
τείας, ἐβόλετο.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ πρὸς
χάριν ἡμεῖς λέγειν τῷ Βαλαάμ ἅπαντα.
τῆτο δὲ εἰς ἀπιστίαν καθίστησι τὸν λαόν, ἔ
βεβαίον περὶ τὴν δόσεβειαν τυγχάνοντα.
αἰματίζει δὲ διαφόρως τὸν φόβον, ὡς
μὴ ἐναντία τῇ τῶ Θεῷ γνώμῃ φθέρῃσθαι
τὸν μάντιν.

ΕΦΡΑΙΜ. Οὐ δεδιὼς ὁ Θεὸς τὸν Βα-
λαάμ, μετέβαλε τὰς ἀράς· ἀλλ' ἵνα δείξῃ
τοῖς Ἑλλήσιν, ὅτι ἀδυνάτοις εἰδώλοισι σέ-
βονται.

λς. Καὶ ἀνέσας Βαλαάμ, ὅτι ἦκει
Βαλαάμ, ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν
αὐτῷ, εἰς πόλιν Μωάβ, ἣ ἐστὶν ἐπὶ
τῶν ὁρίων Ἀρνῶν, ἣ ἐστὶν ἐν μέρεσι
τῶν ὁρίων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὑπαντᾷ τῷ μάγῳ ὁ
βασιλεὺς. ἱκανὸν τῆτο ἐπαῖον τὸν μάγον.
ἀλλ' ἔκ ἐπιτρέπει τὰ προὑπάρχοντα.

λς. Καὶ εἶπε Βαλαάμ πρὸς Βα-
λαάμ, ἔχὶ ἀπέσειλα πρὸς σέ καλέ-
σαι σε; διατὶ ἐκ ἡρχῆς πρὸς με; ὄν-
» τως ἔ δυνήσομαι τιμῆσαι σε.

λγ. Καὶ εἶπε Βαλαάμ πρὸς Βα-
λαάμ, ἰδὲ ἦκω πρὸς σέ νυνὶ. δυνατὸς
ἔσομαι λαλήσαι τι; τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν
ἐμβάλη ὁ Θεὸς εἰς τὸ στόμα μου, τῆ-
το λαλήσω.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐμπεφραγμένῳ
ἑαυτῶ τὴν γλῶσσαν δηλοῖ, καὶ κωλυομένῳ
τὴν ἐπιβελῶ. ἀλλ' ὁ Βαλαάμ ἐλπίδι τῆς
ὠφελείας ἐκ ἀφίσταται τῆς ἐγχειρήσεως.

λδ. Καὶ ἐπορεύθη Βαλαάμ με-
τὰ Βαλαάμ, καὶ ἦλθον εἰς πόλεις
ἐπαύλεων.

μ. Καὶ ἔθυσεν Βαλαάμ πρόβατα
καὶ μόχθους, καὶ ἀπέσειλε τῷ Βαλαάμ
καὶ τοῖς ἀρχεσσι τοῖς μετ' αὐτῶ.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Εὐωχία
ἦσαν καὶ πολυτελεῖς ἐσιάζσεις, καὶ ὅσα
ἄλλα πρὸς ὑποδοχὴν ἐξόντων ὁπρεπί-
ζεσθαι φιλοτιμίαις βασιλικαῖς, πάντα πρὸς
τὸν μεγαλειότερον ἐπιδιδόντα, καὶ σεμνό-
τερον ὄγκον.

μα. Καὶ ἐγενήθη πρῶτον. καὶ πα-
ραλαβὼν Βαλαάμ τὸν Βαλαάμ, ἀνε-
βίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν σῆλιν τῶ
Βαλαάμ, καὶ ἔδειξεν αὐτῷ ἐκείθεν μέ-
ρος τὴν τῶ λαῶ.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῇ ὑπε-
ραίᾳ ἅμα τῇ ἑῷ τὸν μάντιν ὁ Βαλαάμης
παραλαβὼν, ἐπὶ γεωδολοφὸν ἀνήγαγεν,
αὐτῶ

αὐτὰ καὶ σήλῳ σωέβαινον ἰδρύσας Δαιμονίαις τινός, ὡς οἱ ἐγχώριοι προσεκινῶν. μέρος δ' αὐτὸνδε καθέωρατο τῆς τῶν Ἑβραίων στρατοπαιδείας, ὃ καθάπερ ἀπὸ σκοπιᾶς ἐπεδείκνυτο τῷ μάγῳ.

» ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τῷ σήλῳ τῷ Βαάλ, αὐτὰ αἱ δυσ-

Α σεβεῖς θυσίαι ἔκειντο· μηχανήματα τὰ κατὰ τῷ Ἰσραὴλ αὐτοῖς ὑψώμασι τῷ Βαάλ. ὥς καὶ τῷ τῶν Δαιμόνων ἰσχυρὸν ἀδελφῶσαν ἐξελεγχθῆναι. καὶ ἔτε ὁ Δαίμων ὁ Βαάλ, ἔτε τὸ πλῆθος τῶν θυσιῶν, ἔτε ἡ μαγεία τῷ Βαλαάμ ἰσχύειν, ἔδ' ὅσον ῥήματι κατὰ τῷ λαῷ ῥηθῆναι.

Κ Ε Φ. Κ Γ.

α. **Κ**αὶ ἔπε Βαλαάμ τῷ Βα-
λαάν, οἰκοδόμησόν μοι ἐν-
ταῦθα ἐπὶ βωμῶν, καὶ
ἐτοίμασόν μοι ἐνταῦθα ἐπὶ μόχθῳ,
καὶ ἐπὶ κριῶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐστὶ καὶ διὰ σώματος ἑτέρου ἔργα γινόμενα καὶ αὐτοῖς κρείττοσι καὶ αὐτοῖς [χειροσιν.] οἷον ὡς τὰ γινόμενα αὐτῷ Αἰγυπτίῳ ὑπὸ Μωσῆ καὶ Ἀαρὼν καὶ τῶν ἐπαοιδῶν. ἀλλὰ συγκρινομένη ἡ θεία δυνάμις πρὸς τὴν ἀντικειμένην κατὰ πρόσωπον τῶν ἀμφιβαλλόντων αὐτῇ ἡ θεία δυνάμις νικᾷ· ὡς ἡ ῥάβδος Μωσῆ τὰς τῶν ἐπαοιδῶν ῥάβδους κατέπιε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰώθει ὁ Βαλαάμ ταῖς τοιαύταις θυσίαις θεραπύων προσκαλεῖσθαι τὰς Δαίμονας. τοιαῦται γὰρ αἱ θυσίαι ἐτελέοντο αὐτῷ κόσμῳ τοῖς Δαίμοσι. διὰ τὸ ἐν ὁ Θεὸς θυσίας ἀπαλεῖν τὸν πρῶτον λαόν, ἵνα διὰ τὸ προσφέρειν τῷ Θεῷ, καταργηθῇ τὸ προσφέρειν τοῖς Δαίμοσιν· εἰ καὶ τὰ μάλιστα σύμβολα ἦσαν.

β. Καὶ ἐποίησε Βαλαάμ ὃν τρόπον εἶπεν αὐτῷ Βαλαάμ· καὶ ἀνέστη καὶ μόχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν βωμόν. Καὶ εἶπε Βαλαάμ πρὸς τὸν Βαλαάν, παρὰ τῇ ἐπὶ τῆς θυσίας σε, ἐγὼ δὲ πορεύσομαι εἰς μοι Φανείται ὁ Θεὸς ἐν σιμωντήσῃ, καὶ ῥῆμα ὃ ἐάν μοι δείξῃ, ἀναγγελῶ σοι. καὶ παρέστη Βαλαάν ἐπὶ τῆς θυσίας αὐτῆς.

δ. Καὶ Βαλαάμ ἐπορεύθη ἐπερωτῆσαι τὸν Θεόν. καὶ ἐπορεύθη ὠθεῖσθαι. καὶ ἐφάνη ὁ Θεὸς τῷ Βαλαάμ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Βαλαάμ, τὰς ἐπὶ βωμῶν ἡτοίμασα, καὶ ἀνεβίβασα μόχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν βωμόν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὁ μὲν δὲ εἰώθει ποιῆσαι Δαίμονας, τὰς ἐξήτει. ἑδὲ δὲ ἐκείνων ἐπιτρέπεται Φανῆναι· ἀλλ' ὁ τῷ Θεῷ Ἀγγελος ἐπιφαίνεται, καὶ λέγει μὲν ἑδὲν, ἐνεργεῖ δὲ τὸν ῥηθῆσομενον λόγον.

ε. Καὶ ἐνέβαλεν ὁ Θεὸς ῥῆμα εἰς τὸ στόμα Βαλαάμ, καὶ εἶπεν, ἐπιστρα-
Φεῖς πρὸς Βαλαάν, ἔτω λαλήσεις.

Β. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, εἶπεν, ἀντὶ τῷ, ἀνέργησεν. ἔ γὰρ ἐρρέθη ῥήματα, ἀλλὰ παρεσκυδάθη ἡ ψυχὴ. μᾶλλον δὲ νοητέον, ὡς ἐκ ἐχρήσατο σιμωντῶς τοῖς οἰωνοῖς, θάρ-
ῶν αὐτῷ σιμωντήσας τὸν εἰπόντα, ὅτι
» ὁ ἂν εἴπω σοι, λαλήσεις.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ τὸν Βαλαάμ ὡς ἀγκασέ ποτε τὰ μέλλοντα εἰπεῖν, τῷ οἰκείῳ δυνάμιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ δη-
λῶν ὅτι ἐχὶ αὐτοῖς οἰκείοις μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ἀλλοτρίοις κρατεῖν δυνάταί.

ς. Καὶ ἀπεσφράφη πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ δὲ ἐφασκίζεν ἐπὶ τῶν ὀλοκαυτωμάτων αὐτῶν, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες Μωάβ μετ' αὐτῶν. καὶ ἐγενήθη πνεῦμα Θεοῦ ἐπ' αὐτῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης παρήσαν πολλοί. ἅπαντα δὲ αὐτῶν τὰ τῆς ἐλπίδος ἀνεντία.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ πεφοβημένη ψυχὴ τῷ μάγῳ δεκτικὴ τῷ θείῳ πνεύματι ἐγένετο· καὶ ὁ θαῦμα, ὅποτε καὶ ἡ ὄνος ἀέργειαν ἐδέξατο, ἄλογος ἔσα, βεβλήσει Θεῷ, πρὸς ἅπερ εἶπε (1) ῥήματα.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐνθὺς αὐτίκα γίνεται, προφητικῶς πνεύματος ἐπι-
φοιτήσαντος· ὁ πᾶσαν αὐτῷ τῷ αὐτεχνον μαντικῶς σοφιστῶν ὑπερόριον τῆς ψυχῆς ἤλασε. θείμιν γὰρ ἐκ τῷ ἱερωτάτῳ κατα-
κωχῶν σιμωνταῖσιν μαγικῇ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Καὶ τὴν θαυμάζεις, εἰ ἀνδράσι πεπισυκόσι μὲν εἰς αὐτόν, βίον δὲ ἐκ ἔχουσι τῇ πίσει συμβαίνοντα. χαρίσματα ἔδωκεν· ὅπως γὰρ καὶ εἰς τὰς ἀμφοτέρων τῶν ἐκπεπληκότας ὁρίσκειται ἀεργῶν; καὶ γὰρ ὁ Βαλαάμ πίσεως καὶ πολι-
τείας ὁρθῆς ἀλλότριος ὡς· ἀλλ' ὅμως ἀνέ-
ργησεν εἰς αὐτόν ἡ χάρις, διὰ τὴν ἑτέρων οἰκονομίαν. καὶ Φαραὼ τοῖστος ὡς· ἀλλὰ κἀκεῖναι τὰ μέλλοντα ἔδειξε. καὶ ὁ Ναβα-
χοδοκσορ παρανομώτερος. (2) καὶ τῷ πάλιν τα μετὰ πολλὰς γενεὰς μέλλοντα ἀπεκάλυψε· καὶ τῷ παιδίῳ πάλιν ἐκείναι νικῶντι τῇ παρανομίᾳ τὸν πατέρα. [τὰ μέλλοντα ἔδειξε, θαυμάσια καὶ μεγάλα οἰκονομῶν πράγματα.]

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀνάξιος μὲν ὡς, ὡς ἀλλότριος πολιτείας καὶ πίσεως ὁρθῆς, ἀλλ'

Qq 99 3

(1) Πολλὰ προῖστα ῥήματα. ὁ Ἀλεξάν. καθ.

(2) Παρανομώτατος. αὐτὸς Τόμ. 7. σελ. 301. τῆς τῷ Μοντφασκον. ἐκδοσ.

ἀλλ' ὅμως ἀνήργησεν εἰς αὐτὸν ἡ χάρις, **A**
διὰ τὴν ἐτέρων οἰκονομίαν. (1)

ζ. Καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτῆς, εἶπεν, ἐκ Μεσοποταμίας μετεπέμψατό με Βαλαὰν βασιλδὺς Μωάβ ἐξ ὁρέων ἀπὸ ἀνατολῶν, λέγων, δεῦρο ἄρασαί μοι τὸν Ἰσραήλ.
η. Τί ἀράσωμαι ὃν μὴ ἀράται Κύριος; ἢ τί καταράσωμαι ὃν μὴ καταράται ὁ Θεός;

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Παραβολῶν, τὸν σοφὸν λόγον ἔωθεν ἡ Γραφή λέγειν, [κατὰ **Ψαλ.** 77. 2. τὸ, ἀνοίξω ἐν παραβολῇ τὸ στόμα μου.]

» * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὑπορέψας, καὶ τὰς τε θυσίας ἰδὼν, καὶ τὰς βωμὸς φλέγοντας, ὥσπερ ἐρμηνεύς, ὑποβάλλοντας ἐτέρη θεασίξει τὰ δεῖ ἐκ Μεσοποταμίας μετεπέμψατό με Βαλαάκης, μακρὰν τὴν ἀπ' ἀνατολῶν σειλάμενον ἀποδημίαν, ἵνα τίσηται τὰς Ἑβραίας ἀραῖς. ἐγὼ δὲ τίνα τρόπον ἀράσωμαι τοῖς μὴ καταράτοις ὑπὸ Θεῶ;

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Καὶ ποίαν ἰσχὺν εἶχεν ἡ τῆς μάντεως ἀρά, μὴ βελομένη Θεῶ; Ἰσχὺν εἶχεν ἐδεμίαν. ψευδοῦς γὰρ ὡς ἡ περὶ αὐτῆς κατέχευσα δόξα. ἐπειδὴ δὲ συνεχῶς παρανομῶν ὁ λαὸς ὑπέμεινε θεηλάτεις ὁργὰς, πρὸς τὴν ἐκείνων ἀδελφείαν τὰ κατὰ τὸν Βαλαάμ ὠκονόμησεν ὁ δεσπότης Θεός· ἵνα γὰρ μὴ νομίσωσι παρὰ τῶ Θεῶ παιδευόμενοι, διὰ τὰς τῆς μάντεως ἀραῖς συμφοραῖς περιπίπτειν, ἐκ ἑκάστη τὸν μάντιν χρησάμεναι ταῖς ἀραῖς, τὰς τῶν ἀνοήτων ἀφορμὰς περικόπῃ. ὅτι γὰρ εἰ καὶ ἰσχυρὰ εἶχον αἱ τῆς μάντεως ἀραῖς, ῥαδίον ὡς τῷ τὰ πάντα τεκλιναμένῳ ταυταῖς ἀποφύγαι ματαίας, ὅλον τοῖς τὰ θεῖα **Ψαλ.** 32. 10. πεπαιδευμένοις. Κύριος γὰρ φησι διασκεδάζει βελαὺς ἐθνῶν, ἀθετεῖ δὲ λογισμὰς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βελαὺς ἀρχόντων· ἡ δὲ βεληὶ τῶ Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει. ὁ μόνος Βαλαάμ καὶ τῶ Θεῶ τὴν κηδεμονίαν μεμαθηκώς, ταῖς θυσίαις μεταπέσαι περᾶται, εἴνα τῶν ψευδωνύμων εἶναι τοπάξων, ὅς καὶ σρεπλὸς ὀνομάζουσιν οἱ τῶν θεραπυτά. τὸ δὲ, ἐπορεύθη ἐπ' οὐδαίαν, δηλοῖ ὅτι τὸ πρακτικὸν ἀληθῶς ἠβελήθη μαθεῖν. τέττε χάριν τὸ ἀκάθαρτον σῶμα τῶ παναγίᾳ πνύματος διεδέξατο τὴν ἐνέργειαν, καὶ φθέγγεται ἂ μὴ βέλεται, καὶ βοᾷ· τί ἀράσωμαι ὃν μὴ ἀράται Κύριος; καὶ τί καταράσωμαι ὃν μὴ καταράται Θεός; καὶ προαγορεύει τὰ ἐσόμενα· ἰδὲ λαὸς μόνος κατοικήσει, καὶ ἐν ἐθνέσιν ἐσυλλογισθήσεται. τίς ἐξηκριβώσατο σπέρμα Ἰακώβ, καὶ τίς ἐξαριθμήσεται δῆμους Ἰσραὴλ; εἴτα αἰτεῖ τῆς ἐκείνων μεταχείρις κοινωνίας· ἀποθάνοι ἡ ψυχὴ μου ἐν ψυχῇ δικαίων, καὶ γένοιτο τὸ σπέρμα μου ὡς τὸ σπέρμα τέτων.

θ. Ὅτι ἀπὸ κορυφῆς ὁρέων ὄψομαι αὐτὸν, καὶ ἀπὸ βενῶν προσνοήσω αὐτόν. ἰδὲ λαὸς μόνος κατοικήσει, καὶ ἐν ἐθνέσιν ἐσυλλογισθήσεται.

» * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Θεάσομαι μὲν αὐτὰς ὀφθαλμοῖς ἀφ' ὑψηλοτάτων ὁρέων, καὶ τῇ διανοίᾳ καταλήψομαι, βλάψαι δ' ἐκ ἀνδιωσίμῳ λαῶν, ὅς μόνος κατοικήσει, μὴ σωμαριθμύμενος ἐτέροις ἐθνέσιν; ἐκατὰ τόπων ἀποκλήρωσιν καὶ χώρας λατομῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν ἐξαίρετων ἐθνῶν ιδιότητα, μὴ σιναναμιγνυμένων ἄλλοις εἰς τὴν τῶν πατρίων ἐκδικαίτησιν.

» ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Καὶ ἀπὸ βενῶν προσνοήσω αὐτῶν. ἐκ γὰρ τῶν ὑψηλῶν τῶ Βαλαὰ ἐθεώρει τὰ ἄκρα τῶ λαῶ.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἰδὲ λαὸς μόνος κατοικήσει. ἐξαίρετος γὰρ ὡς, ἐξηρημένος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ νόμων, καὶ τῷ ποδὶ ὠραϊσμένος. ὅπερ ἐφ' ἡμῶν πνύματικῶς γίνεται, μικρὸν ἰσχύοντος τῶ τόπῳ πρὸς διαίρεσιν γνώμης· τῆς δὲ γνώμης καὶ τὴν τῶ τόπῳ σιωλήσιν ἀβλαβῇ κατασκυδαζέσης, καὶ ὃν ἡμεῖς ἀγόμεθα, σὺν ἐθνέσιν ὄντες, τὰ ἐθνῶν ἐζηλῶντες.

» ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι τὰ νῦν πνύματι Θεῶ ἐλάλει καὶ ἡυλόγει. τὰ γὰρ ἀρετὰ τῷ Θεῷ ἐλάλει. καὶ καθάπερ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ἑδὲς διώταται εἰπεῖν Κύριον, **1. Κορ.** 12. 5. εἰ μὴ ἐν πνύματι Θεῶ. καὶ μὴ θαυμαστῆς. τὸ γὰρ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ **1. Ιωάν.** 1. 5. σκοτία αὐτὸ ἐκατέλαβεν. εἰ γὰρ δι' ὅν ἐκ ἀπηξίωσεν αὐτὸν λαλήσαι, πῶς μᾶλλον δι' ἀμαρτωλῶ ἀνθρώπων, ὡς καὶ τῶ Καϊάφα καὶ ἄλλων πολλῶν; ταῦτα εἰς ἀκοὰς τῶ Ἰσραὴλ ἀναγκαίως ἐλέγετο, μέλλοντα διαδρυλλεῖσθαι, πολλῶν ἐργαζομένων (2) πρὸς Θεὸν διάθεσιν. διὸ καὶ ἀναμνησθεῖς τῶν ὁ Θεὸς διὰ Μιχαὴ τῶ προφήτη, πολλῶν τὴν ἀγάπῃ ἐμφαίνων· λαὸς μου τί ἐποίησά σοι, ἢ τί ἐλύπησά σε; **Μιχ.** 6. 3.

» ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ὡσπερ τὴν ἄφωνον ἔσαν, πρὸ τέττε ἐποίησε λαλήσαι· ἔτω καὶ τέτον ἀνεργάμενον ὑπὸ Δαιμόνων τὸ πρότερον, νῦν ἐποίησε πνύματι Θεῶ τὴν ἀλήθειαν προφητεῦσαι.

» * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προφήτης ὡς οὐδὲς, ἐχ' ὁ σωτήρης καὶ ψευδογῶρος, ἀλλὰ θεῖα τε καὶ ἀπορρήτῳ διώκει παρετρέπετο παρ' ἐλπίδα πρὸς τὸ ἐναντίον. ἐπηρᾶτο μὲν γὰρ ἐδαμῶς, ἡυλόγει δὲ μᾶλλον τὸν Ἰσραὴλ, καὶ πικραῖς ἐνέσει λύπαις τὸν Βαλαάμ.

1. Τίς ἐξιχνιάσεται τὸ σπέρμα Ἰακώβ, καὶ τίς ἐξαριθμήσεται δῆμους Ἰσραὴλ; ἀποθάνοι ἡ ψυχὴ μου ἐν ψυχῇ δικαίων, καὶ γένοιτο τὸ σπέρμα μου ὡς τὸ σπέρμα τέτων.

» Τὸ σπέρμα μου, ὡς τὸ σπέρμα τέτων. Ἄλλος, τὰ ἔχοντά μου ὅμοια αὐτῶν.

ΑΠΟ-

(1) Λῆμμα τῶ προλαβόντος μικρόν τι παρηλαγμένον.

(2) Ἐργαζομένης, ἢ ἐργαζόμενα· ἢ καὶ ἕτας· εἰς ἀκοὰς τῶ Ἰσραὴλ, κτ.

» ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Καὶ τίς ἐξαριθμή- A
» σεται δῆμους Ἰσραὴλ; Ἐξ ἐκατέρων ἢ τι-
μη, καὶ τῆς κατ' ἰδίαν οἰκήσεως ἀπονε-
μηθείσης, καὶ τῆς εἰς πλῆθος αὐξήσεως
οἰκονομικῆς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ πρὸς ἐπιβελῶ
ἦκων, κοινωνίας εὐχεται τῆς πρὸς τέρας
τυχῆν, οἷς ἦκεν ἐπιβελούσων. καὶ τοῖς τε
τέλες ἐφίεται, οἷς τούξονται ἐκεῖνοι.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀποθά-
νοι μὴ ἢ ψυχὴ τὸν σωματικὸν βίον, ἵνα
ψυχᾷς δικαίων κεταριθμηθῇ, οἷας εἶναι
συμβέβηκε τὰς τέτων.

ια. Καὶ εἶπε Βαλαὰμ πρὸς Βα-
λαὰμ, τί πεποίηκας μοι; εἰς κατά-
ρασιν ἐχθρῶν μὲ κέκληκά σε, καὶ ἰδὼς
δύλογησας δύλογίαν.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπὶ κα-
τάραις ἐχθρῶν μετακληθεῖς, θυχὰς τιθέ-
μενος ἐκαίνοις ἐκ ἐρυθρίας. ἐλελήθην ἄρ'
ἐμαυτὸν ἀπατῶν, ὥς ἐπὶ φίλῳ σοι τὴν
ὑπὲρ τῶν πολεμίων ἀφανῶς τεταγμένῳ
τάξιν, ἢ νῦν γέγονε δῆλη.

ιβ. Καὶ εἶπε Βαλαὰμ πρὸς Βαλαὰμ,
ἔχι ὅσα ἂν ἐμβάλη ὁ Θεὸς εἰς τὸ σῶ-
μα μὲ, τὸτο φυλάξω λαλήσας;

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Λέγω ἔδοξ'
ἰδίον, ἀλλ' αὐτ' ἂν ὑπηχῆσῃ τὸ θεῖον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐκ ἀδυνάτος εἰμι,
Φησὶ, ποιῶν ὅπερ τοι σιῶντες καὶ κατὰ
τέχνῳ, ἀλλ' ἐπικρατεῖ τὸ παρὰ Θεοῦ πρό-
σαγμα.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Ἐξὸς γὰρ τῷ Θεῷ τὰς
πεπλανημένας, ἐξ αὐτῶν τῆς πλάνης ὁδῶν
ἐπιστρέφει πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Καὶ πάλιν.
Οὐκ ἔντε Βαλαὰμ ὁσεβῆς, ἀλλὰ καὶ
θεομάχος, καὶ τοῖς ἀσεβείας βρόχοις ἀνα-
πομείνας, εἰ καὶ ὁ Θεὸς πρὸς ἀδελφίν τῆς
ἀληθείας καὶ τὴν τῶν πεπλανημένων ἐπι-
ξροφὴν τῇ αὐτῇ φωνῇ συνεχρήσατο.

ιγ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Βαλαὰμ,
δεῦρο ἔτι μετ' ἐμὲ εἰς τόπον ἄλλον ἐξ
ὃ ὅψαι αὐτὸν ἐκείθεν, ἀλλ' εἰ μέρος
τὶ αὐτῷ ὄψαι, πάντας δὲ ὃ μὴ ἴδῃς,
καὶ κατάρασαί μοι αὐτὸν ἐκείθεν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπειδὴ δὲ δυσχεράνας
ὁ Βαλαὰμ, καὶ τοπάσας ὅτι τῶν Εβραίων
τὸ πλῆθος ἰδὼν, τὴν δύλογίαν προσλίε-
κεν, εἰς ἕτερον αὐτὸν ἀπήγαγε τόπον, ἐξ
ὃ μέρος οἶόν τε ἰδεῖν τὴν λαῶν.

ιδ. Καὶ παρέλαβεν αὐτὸν εἰς ἀγρῶ
σκοπιᾶν ἐπὶ κορυφῇς λελαξομένους,
καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ ἐπὶ τὰ βωμὲς, καὶ
ἀνεβίβασε μόχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν
βωμόν.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Νομίσας ὁ
βασιλεὺς ἢ τὸν μάντιν ἀπατᾶν, ἢ τὸ θεῖον
τρέπεσθαι, καὶ ταῖς τῶν τόπων μεταβο-
λαῖς τὸ τῆς γνώμης ἐχυρὸν ἀλλάττειν, εἰς

ἕτερον ἀπαγαγὼν χώριον, ἐκ λόφου πάν-
του περιμήκους ἐπεδείκνυτο μέρος τὶ τῆς ἀντι-
πάλης στρατίας.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τοῖς τε γὰρ τόποις
ἐξελέγοντο εἰς τὰς τῶν εἰδώλων ποιήσεις
καὶ θυσίας, τὸ ταπεινὸν τῆς εἰδωλολατρίας
ὑψαί τῶν τόπων ἐπαίρειν νομίζοντες.

ιε. Καὶ εἶπε Βαλαὰμ πρὸς Βα-
λαὰμ, παράστηθι ἐπὶ τῆς θυσίας σε,
ἐγὼ δὲ πορεύσομαι ἐπερωτῆσαι τὸν
15. Θεόν. Καὶ σωλῶτησεν ὁ Θεὸς τῷ
Βαλαὰμ, καὶ ἐνέβαλε ῥῆμα εἰς τὸ
σῶμα αὐτῷ, καὶ εἶπεν, ἀποσφράφηθι
πρὸς Βαλαὰμ, καὶ τὰ δε λαλήσεις.

16. Καὶ ἀπεσφράφη πρὸς αὐτόν· καὶ ὁ δὲ
ἐφesyῆκε ἐπὶ τῆς ὀλοκαυτώσεως αὐ-
τῷ, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες Μωάβ
μετ' αὐτῷ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Βαλαὰμ,
17. τί ἐλάλησε Κύριος; Καὶ ἀναλαβὼν
τὴν παραβολὴν αὐτῷ, εἶπεν, ἀνά-
στηθι Βαλαὰμ, καὶ ἄκουε, ἐνώτισε μάρ-
τυς υἱὸς Σεπφῶρ.

18. Οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ Θεὸς
διαρτηθῶμαι, εἰδὲ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου
ἀπειληθῶμαι. αὐτὸς εἶπας, ἔχι ποιή-
19. σαι; λαλήσει, καὶ ἔχι ἐμμενέ; Ἰδὼς
Δ δύλογεῖν παρέλημμαι· δύλογήσω,
καὶ ὃ μὴ ἀποσφράψω.

Διαρτηθῶμαι. Ἀκύλας, διαψύσσεται.
Θεοδοτίων, ψεύσεται ἵνα μετανοήσῃ.

ΛΗΛΟΥ. Διαρτηθῶμαι, τετέστιν ὑπερ-
τεθῶμαι καὶ παροφθῶμαι. βλέπεις ὅσον
ὠφέλησεν ἢ ἀπειλή τῷ Ἀγγέλῳ;

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὐχ ὡς
ἄνθρωπος διαψύσσῶμαι δυνάται, εἰδὲ ὡς
υἱὸς ἀνθρώπου μετανοεῖ, καὶ ἀπαξ εἰπὼν,
20. ἔχι ἐμμενέ. Φθέγγεται τὸ παράπαν ἔδοξ',
ὃ μὴ τελειωθήσεται βεβαίως. ἐπεὶ ὁ λό-
γος ἔργον ἐστὶν αὐτῷ. παρελήφθην δὲ ἐκ'
δύλογίαις, ὃ κατάραις ἐγώ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐχ ὡς ἄνθρωπος
» ὁ Θεὸς διαρτηθῶμαι. οἱ λοιποὶ ἐξέδωκαν,
ἵνα ψεύσῃται. τινὲς δὲ ὑπερτεθῶμαι καὶ
παροφθῶμαι ἐξηγήσαντο. ἔτως ὠφέλησεν
21. αὐτὸν ἢ ἀπειλή τῷ Ἀγγέλῳ. καὶ πονηροῖς
δὲ καὶ ἀπίστοις δι' οἰκονομίαν τὸ μέλλον ἀπο-
καλύπτεται, ὡς καὶ τῷ Φαραῶ, καὶ Να-
βεχοδοσόρῳ, καὶ τῷ τέτῳ παιδί.

» ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Οὐχ ὡς ἄνθρωπος,
» ὁ Θεὸς διαρτηθῶμαι, εἰδὲ ψεύδος παρὰ
Θεῷ· ἵνα ὅπερ εἶπε, μὴ ἐπιτελέσῃ· εἰδὲ
μετάνοια, ἵνα μὴ ἐξαλλάξῃ τὸν λόγον,
ἐναντία τῇ πράξει. ἦκω μὲν Φησὶν ἐπὶ τὸ
καταράσθαι, τέταγμα δὲ δύλογεῖν, καὶ
22. ἔχι ἔσα μετασασίς.

» ΛΗΛΟΥ. Διαρτηθῶμαι. Ἄλλος, σα-
λῶθῶμαι ὡς τὰ κρεμάμενα. ἀντὶ τῷ, πά-
για ὁ Θεὸς λαλεῖ καὶ ἡδρασμένα. ὃ μετέω-
ρα καὶ ἄστατα καὶ ψυδῇ, ὡς τὰ μαντεῖα
καὶ

καὶ οἱ οἰωνισμοὶ, ὡς παρὰκατιῶν Φησὶν·
 » ἔγάρ ἐστιν οἰωνισμὸς ἐν Ἰακώβ, ἔδὲ μαν-
 » τεία ἐν Ἰσραήλ. βλέπεις ὅσον ὠφέλησεν
 αὐτὸν ἡ ἀπειλὴ τῆς Ἀγγελίας;

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰκότως πάλιν τὸ
 » πανάγιον πνεῦμα δι' ἐκείνους Φησὶν· ἔχ' ὡς
 » ἄνθρωπος ὁ Θεὸς διαρτηθῶμαι, ἔδὲ ὡς υἱὸς
 » ἀνθρώπου ἀπειληθῶμαι· αὐτὸς εἰπὼν, ἔχι
 » ποιήσει; λαλήσει, καὶ ἐκ ἐμμενῆ; ἀτρε-
 » πλος, Φησὶν, ὦ Βαλακ, καὶ ἀναλλοίωτος
 » ἡ τῆς Θεῆς φύσις. ἐκ ἔχει γνώμην τρεπλῶν,
 » τοῖς ἀνθρώποις παραπλησίαν. ἰδὲ ὅλο-
 » γειν παρείλημμαι· ὀβλογήσω, καὶ ἔ μὴ
 » ἀποσραφῶ.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ. Δείκνυσιν, ὡς πάντες
 μὲν ἄνθρωποι ψεύδονται μεταφερόμενοι,
 ὁ δὲ Θεὸς ἔχ' ἔτως. αἱ γὰρ μὲν αἰλη-
 θῆς, διατελῶν ὅσα βελεται.

κα. Οὐκ ἔσαι μόχθος ἐν Ἰακώβ,
 ἔδὲ ὀφθήσεται πόνος ἐν Ἰσραήλ. Κύ-
 ριος ὁ Θεὸς αὐτῶ μετ' αὐτῶ, τὰ ἐν-
 δοξα ἀρχόντων ἐν αὐτῶ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ ἐνδοξα ἀρχόν-
 » των ἐν αὐτῶ. Ἀκύλας, ἀλαλαγμὸς βασι-
 » λέως ἐν αὐτῶ. Σύμμαχος, σημασία. Θεο-
 » δοτίων, σαλπισμός. δείκνυσι δὲ, ὡς πρὸς
 τῷ μὴ βλάβῃ νικηθήσεται ὁ Βαλακ, πά-
 ρων ἃ ποιεῖν εἰκνέοντο· καὶ τοι τῆς Θεῆς
 εἰπόντος, μὴ ἐχθραίνετε τοῖς Μωαβίταις,
 ἐπειδὴ τοῖς υἱοῖς Λὼτ δέδωκε ταύτῃ τῷ
 γλῶ. ἐκ μὲν ἐν τῇ γένεσι ἔχον τὸ μὴ ἀνά-
 σατοι γινέσθαι· καὶ ἄρξαντες δὲ ἀδικίας,
 ἀντιπεπόνθασιν κατακριθέντες ὑπὸ Θεῆς
 τῆς διδόντος τὰς ἀδικίας ἐκείνων εἰς τὰς
 κεφαλὰς αὐτῶν. σημασίας δὲ τὰς σάλ-
 πιγγας νοητέον τὰς ἐπὶ σημείῳ τῆς ἑρα-
 νίης βασιλέως αἰρομένας. ὅς μετὰ σάλ-
 πιγγων ἐξ ἑρανῆ παρέσαι, ἀποκαθίστας
 τῷ ἐπαγγελίαν.

» ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Τὰ ἐνδοξα, τὰς ση-
 » μασίας λέγει, τετέστι τὰς σάλπιγγας.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὡ γὰρ ὁ Θεὸς πά-
 ρεστιν, ἄνθρωπος τέττε ἐκ ἂν κατιχύση.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τετέστιν ἰχύσεις, (1)
 ὦ Βαλακ, ἀλλὰ μάταια κακουργεῖς. διότι
 Κύριος αὐτῶ μετ' αὐτῶ.

» ΕΦΡΑΙΜ. Ἀρχόντων ἐν αὐτῶ. (2) Ἀ-
 » ποσόλων, Προφητῶν, Μαρτύρων, καὶ τῶν
 λοιπῶν δικαίων, καὶ τῶν Ἀγγέλων.

κβ. Ὁ Θεὸς ὁ ἔξαγαγὼν αὐτὸν
 ἐξ Αἰγύπτου, ὡς δόξα μονοκέρωτος
 αὐτῶ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὐκ ἔσαι
 πόνος ἢ μόχθος ἐν Ἑβραίοις. ὁ Θεὸς αὐ-
 τῶν προαπίζει φανερώς, ὅς καὶ τῷ τῶν
 αἰγυπτιακῶν ὁμίλῳ κακῶν ἀπεσκέδασεν,
 ὡς εἴνα ἄνδρα τὰς τοσαύτας μυριάδας
 ἀναγαγῶν.

(1) Οὐκ ἰχύσεις, προσφυῖς τῇ ἀνοίᾳ.

(2) Τῶ νῦν τετέστι καὶ κατὰ πνεῦμα Ἰσραήλ. τέττε γὰρ καὶ ἔ τῆ κατὰ σάρκα ἀρχοντες οἱ
 Ἀπόστολοι καὶ οἱ λοιποὶ δίκαιοι.

Α ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀκράτητον ὑπ' ἀν-
 θρώπων ὁ μονόκερως. τὸ ἐν ἀτήτητον τῆ
 λαῶ, διὰ τῆ παραδείγματος δείκνυται.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν, ὡς δόξα μο-
 » νοκέρωτος αὐτῶ; Ὁ μονόκερως ζῶν ἐστιν,
 ἐν ἔχων κέρας ἐν τῇ κεφαλῇ. περὶ τέττε
 καὶ πρὸς τὸν Ἰωβ ὁ δεσπότης ἔφη Θεός·
 » βελησεται δέ σοι μονόκερως δελεῦσαι; διὰ Ἰωβ. 39. 9.
 τέττε διδάσκων καὶ τῷ δυνάμει τῆς ζωῆς,
 καὶ τὸ ἀδελῶτον. τινὲς μὲν ἐν τέττω ἀπεί-
 » κασαν τὸν δεσπότην Θεόν. ἐγὼ δὲ οἶμαι
 περὶ τῆς λαῶ τέττο εἰρηθεῖαι. ὅτι κατὰπερ
 ὁ μονόκερως ἐν ἔχει κέρας, ἔτως ὁ ὀυσε-
 βῆς λαὸς εἴνα προσκυνῶν Θεόν. διὸ καὶ ὁ
 » μακάριος Δαβὶδ λέγει· ἐν σοὶ τῆς ἐχθρῆς Ψαλ. 43. 5.
 » ἡμῶν κερατιῶμεν. πῶς δὲ νοητέον τὸν εἴνα
 Θεόν, πολλάκις εἰρήκαμεν.

κγ. Οὐ γάρ ἐστιν οἰωνισμὸς ἐν Ἰα-
 κώβ, ἔδὲ μαντεία ἐν Ἰσραήλ· κατὰ
 » καιρὸν ἐρηθήσεται Ἰακώβ, καὶ τῷ Ἰσ-
 » ραήλ, τί ἐπιτελέσει ὁ Θεός.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οἰωνῶν
 ἀλογῆσι, καὶ πάντων τῶν κατὰ μαντικῶν,
 ἐν τῷ τῆς κόσμου ἡγεμόνι πισθύνοντες.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ δὲ, ἐκ ἔσαι οἰω-
 » νισμὸς ἐν Ἰακώβ, ἔδὲ μαντεία ἐν Ἰσραήλ·
 » κατὰ καιρὸν ἐρηθήσεται τῷ Ἰακώβ, καὶ
 » τῷ Ἰσραήλ, τί ἐπιτελέσει ὁ Θεός, ἔτω
 » νοητέον· ὅτι κατὰ τῆς Ἰσραήλ, τί ἐπιτε-
 » λέσει ὁ Θεός, ἔτε μαντεία ἰχύνει, ἔτε οἰω-
 νῶν παρατηρήσεις προειπῖν. ὁ γὰρ δεσπό-
 της Θεὸς διὰ τῶν οἰκείων Προφητῶν καὶ
 τὰ ἐσόμενα αὐτῷ προλέγει, καὶ ὑποτίθε-
 » ται τὸ πρακτέον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Μαντεῖαι μὲν γὰρ
 αἱ διὰ Δαιμόνων ἐκ εἰς τὸ χρήσιμον· τὸ
 δὲ παρὰ Θεῆς πρὸς τὸ συμφέρον.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὁμολόγη Βαλαάμ
 τὰς ἐαυτῶ τέχνας ἡτήθηται ὑπὸ τῶν μὴ
 χρωμένων αὐταῖς. ἀλλ' ἐκ ἔρημος, Φησὶ,
 διὰ τέττο μελλόντων προγνώσεως· ἀλλὰ
 πρὸς τὸ χρήσιμον ἀκύνονται τὰ μέλλον-
 » τα. κατὰ καιρὸν, Φησὶ, ἐρηθήσεται τί
 » ἐπιτελέσει ὁ Θεός. τὰ γὰρ Δαιμόνων ἐ
 πρὸς τὸ χρήσιμον. ὁ μὲν γὰρ Ἀχαάβ
 μαντείας ἀπατόμενος, τῆς ἀληθῆς τῆς
 Μιχαῖς προφητείας ἐξεκρέτο· ὁ δὲ Δα-
 » βὶδ προακῶν τῶν πολέμων τὰ τέλη καὶ
 τῷ πρόρρησιν, ἐκινεῖτο. ἔτω καὶ Ἰωσα-
 » φὰτ ἔλεγεν· ἐμπισθύνετε τῷ Θεῷ καὶ τῷ 2. Παρ. 20. 20.
 » Προφῆτῃ αὐτῶ.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Βεληθεῖς ὁ Θεός
 δι' οἰωνοσκοπῆς ἀποτρέψαι ἀπὸ τῆς οἰωνι-
 στικῆς, πεποίηκε πνεῦμα ἐν τῷ οἰωνοκό-
 » πῳ εἰπῖν· ἔ γάρ ἐστιν οἰωνισμὸς ἐν Ἰακώβ,
 » ἔδὲ μαντεία ἐν Ἰσραήλ· κατὰ καιρὸν ἐρη-
 » θήσεται τῷ Ἰακώβ καὶ τῷ Ἰσραήλ, τί ἐπι-
 » τελέσει ὁ Θεός.

κδ. Ἰδὲ

κδ. Ἰδὲ λαὸς ὡς σκύμνος ἀναστή-
σεται, καὶ ὡς λέων γαυριωθήσεται·
ὃ κοιμηθήσεται ἕως Φάγῃ θήραν, καὶ
αἷμα τραυματιῶν πίεται.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὁρῶ λαὸν
ὡς σκύμνον ἀνίσταμενον, καὶ ὡς λέοντα γαυ-
ρίζμενον· ὀλωχθήσεται θήρας, καὶ ποτὶ
χρήσεται τραυματιῶν αἵματι, καὶ κορε-
θεῖς ἐτρέφεται πρὸς ὕπνον, ἀλλ' ἐγρη-
γορῶς τὸν ἐπινίκιον ἄσεται ὕμνον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὴν ἰχὺν δηλοῖ τὴν
παρὰ Θεῶ δοθησομένην τῷ Ἰσραὴλ, ὥστε
λέοντι κατὰ τῶν θηραδέντων· ὡς μὴ ἂν
ἀποκωλυθῶναι διώκοντα, πρὸ τῆς κρεῶν
καὶ αἵματος ἐμπληθῶναι.

κε. Καὶ εἶπε Βαλαὰμ πρὸς Βα-
λαάμ, ἔτε κατάραις καταράσῃ μοι
αὐτὸν, ἔτε ὀλογῶν μὴ ὀλογήσῃς
αὐτόν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Χαλεπῶς
ἐνεγκὼν ἐπὶ τῷ παρ' ἐλπίδας αὐτῷ τῇ
τῆς μαντικῆς ἀπαντᾶσαι, ἀνδρῶπε, εἶ-
πε, μήτε ἀράς τίθες, μήτε ὀχλᾶς ποιεῖς.
Βελτίων γὰρ τῶν μὴ καθ' ἡδονὴν λόγων ἡ
ἀκίνδυνος ἡσυχία.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἡ δευτέρα τῆς Βα-
λαάμ ὀλογία καταπλήττει τὸν Βαλαάμ,
αἰδοῦμενον ὅτι τοσέτον ἀπέχε τῆς προκει-
μένης τυχαῖν, ὅσον καὶ τάναντία πάσχειν
τῶν ἐλπιζόντων.

κς. Ἀποκριθεὶς δὲ Βαλαάμ, εἶπεν
ἐν Βαλαὰμ, (1) ἐν ἐλάλησά σοι, λέ-
γων, τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν λαλήσῃ ὁ Θεός,
τῷτο ποιήσω;

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ ἀβέλητον αὐτῆς ὁμολο-
γεῖ, ἐκ δὲ σεβεῖ προθέσει, ἀλλὰ τὴν κω-
λυτικὴν ἀνάγκην. (2)

κζ. Καὶ εἶπε Βαλαὰμ πρὸς Βα-
λαάμ, δεῦρο παραλάβώ σε εἰς τό-

πον ἄλλον, εἰ ἀρέσει τῷ Θεῷ, καὶ κα-
τάρασαί μοι αὐτὸν ἐκείθεν.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ ἀρέσει τῷ Θεῷ.
Οὐ Θεὸν (3) ἔδδ' ἔτως εἰδώς· ὁ γὰρ ἂν
ἐκάλει τὸν μάγον, ἔδδ' διὰ τέτῃ τὴν βοή-
θειαν προσεδῶκα· (4) ἀλλ' ἐκείνους μὲν
εἶναι ἡγέμενος τὰς παρ' Ἑλλήσι νουομισ-
μένους· οἱ δὲ θυσίαις μετατίθεσθαι (5) λέ-
γονται παρ' αὐτοῖς.

Β καὶ παρέλαβε Βαλαὰμ τὸν
Βαλαάμ ἐπὶ τῇ κορυφῇ τῆς Φο-
γῶρ, τὸ παρατεῖνον εἰς τὴν ἔρημον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὑπελάμβανεν ὁ Βαλαάμ
μεμετρημένην τὴν τέχνην τῆς Βαλαάμ ἐν
τόποις. διὸ παρελάμβανεν αὐτὸν εἰς τὴν
κορυφὴν τῆς Φογῶρ, οἰόμενος ἰχύνειν τὸν
μάγον ἐκείθεν ἀράσασθαι τὸν λαὸν τῆς Θεῶ
τὸν Βαλαάμ. Φογῶρ δὲ ἐρμηνεύεται ἡδυσ-
μός· ἡ σόμαλος δέρμα, τετέστιν ἀκρότης Φι-
ληδονίας, καὶ νεκρότης λόγος. ἐξ ὧν ἐπαρᾶ-
το ἀράσασθαι τὸν λαὸν τῆς Θεῶ ὁ Βαλαάμ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δύω εἰσὶ κορυφαί,
τετέστιν ἀκροτάτης ἀρετῆς καὶ τῆς κα-
κίας. καὶ ὁ μὲν Μωϋσῆς ἐπὶ τὸ ἄκρον
τῆς ἀρετῆς ἀναβέβηκεν, ὁ δὲ Βαλαάμ
ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κακίας.

κθ. Καὶ εἶπε Βαλαάμ πρὸς Βα-
λαὰμ, οἰκοδόμησόν μοι ὥδε ἐπὶ βω-
μῆς, καὶ ἐτοίμασόν μοι ὥδε ἐπὶ μύ-
λωνος, καὶ ἐπὶ κριῶν. Καὶ ἐποίησε
Βαλαὰμ καθάπερ εἶπεν αὐτῷ Βα-
λαάμ, καὶ ἀνώνυγε μόχον καὶ κριὸν
ἐπὶ τὸν βωμόν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Παραγε-
νόμενος εἰς ὅρος μείζον τῶν προτέρων,
ἄχρι πολλῆς κατατεῖνον, κελοῦται μὲν τὴν
αὐτῇ ἐπιτελεῖν θυσίαν, βωμὸς πάλιν
ἐπὶ κατασκευάσαντας, καὶ ἱερῆα τεσσα-
ρεσκαίδεκα προσαγαγόντας, ἐκάσῃ βω-
μῇ δύο, μόχον τε καὶ κριόν.

Κ Ε Φ. Κ Δ.

α. **Κ**αὶ ἰδὼν Βαλαάμ ὅτι κα-
λὸν ἔστιν ἐναντι Κυρίου ὀ-
λογεῖν τὸν Ἰσραὴλ, ἐν
ἐπορεύθῃ κατὰ τὸ εἰρηθὸς αὐτῷ εἰς
σιωπᾶντήσιν τοῖς οἰωνοῖς, καὶ ἀπέσχεψε
τὸ πρόσωπον αὐτῆς εἰς τὴν ἔρημον.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Αὐτὸς ἐκ
ἐτι κατὰ τὸ εἶκος ἐπὶ κληδόνας καὶ οἰωνὸς

ἔειπε, πολλὰ τὴν αὐτῆς τέχνην κακίστας,
ὡς χρόνῳ καθάπερ γραφῇ ἐξέτηλον γε-
νομένην, καὶ τὰς δὲ θυσίας σοφισμῶς
ἐξαμαυρωθείσαν. ἄλλως δὲ καὶ μόλις εἰε-
νόησεν, ὅτι ὁ σιωπᾶν τῷ τῆς Θεῶ βελή-
ματι ἢ τῆς μωδωσαμείας προαίρεσις αὐτὸν
βασιλέως. τραπόμενος ἔν κατὰ τὴν ἔρη-
μον, ὁρᾷ κατὰ φυλὰς ἐσρατοπεδοκότας
τὰς Ἑβραίας.

ΑΠΟ-

(1) Τῷ Βαλαάμ. αἰ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Τῇ κωλυτικῇ ἀνάγκῃ, ἢ διὰ τὴν κωλυτικὴν ἀνάγκην. ὁρᾷ.

(3) Οὐχ ὡς Θεὸν εἰδώς ὁ Βαλαάμ· ὁ γὰρ, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(4) Λέγων δὲ περὶ τῶν νουομισμῶν παρ' Ἑλλήνων. οἱ, κτ. ὁ αὐτ.

(5) - - - Στρεπτοὶ δὲ τε καὶ Θεοὶ αὐτοῖς,

Καὶ μὲν τὰς θύσεις καὶ ὀχλῶν ἀγανῆσι,

Λοιβῇ τε, γένεσθε τε, παρατρωπῶσ' ἀνθρώποις

Λισόμενοι, ὅτε καὶ τις ὑπερβῇ καὶ ἀμάρτη.

Ὅμηρ. ὦ σίχ. 493, 495, 496, καὶ 497. τῆς Ἰλιάδ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐκ ἔτι ἐπὶ ἐρώτη-
σιν ὁρμᾷ ὁ Βαλαάμ. ἐπέχε γὰρ τῷ κα-
ποτεχνίαν ἢ θεία κώλυσις.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστίν, ἐκ ἐπορεύθη
» Βαλαάμ κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς σιωάντησιν
τοῖς οἰκνοῖς; Τῇ πείρᾳ μαθὼν, ὡς ἔδεν
ὀνίνησι τῇ ματαιᾷ χρωόμενος τέχνη· ἀπεί-
ρω γὰρ τῷ μέτρῳ δυνατώτερος ὁ μετα-
φέρων αὐτῇ τῷ γλῶττι εἰς ἅπερ ἐθέλει·
ἐκ ἔτι τοῖς σιωήθεσι συμβόλοις ἐχρήσα-
το, ἀλλ' εἰς ὑπεργίαν τῇ Θεῷ τῷ γλῶτ-
ταν ἀφώρισεν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Σύμβολόν ἐστιν ὁ Βα-
λαάμ ἔτος τῆ ἐκ τῶν ἐθνῶν λαῶ, ὅσις ἐπη-
κολάζει τοῖς οἰκνοῖς τὸ πρότερον· γνῶς δὲ
ὅτι ἐκ ἀρεσὸν ἐστὶ Κυρίῳ, ὃ προσέθετο·
ἀλλὰ μὴ καὶ ἐρμηνεύεται μάταιος λαός.
ἡδὲ Βεὼρ ἐρμηνεύεται δερμάτινος. τὸ
μὲν μάταιον ἡ κατὰ τὸ πρότερον τῶν
ἐθνῶν· Βεὼρ δὲ, τῇ ἐν ματαιότητι, τῇ ἐν
νεκρότητι, κατὰ τὸ πρότερον δηλονότι.

β. Καὶ ἐξάρας Βαλαάμ τὰς ὀφ-
θαλμοὺς αὐτῆς, καθορᾷ τὸν Ἰσραὴλ
ἐσρατοπεδδνικότα κατὰ φυλάς· καὶ
γ. εἰγένετο ἐπ' αὐτῷ πνεῦμα Θεῷ. Καὶ
ἀναλαβὼν τῷ παραβολῇ αὐτῆς,
εἶπε, Φησὶ Βαλαάμ ἡδὲ Βεὼρ, Φη-
σὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθινῶς ὁρῶν,

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τό, τε
πλήθος καὶ τῷ τάξει, ὡς πόλεως, ἀλλ'
ὃ στρατοπέδον καταπλαγῆς, αὐτῆς γενό-
» μινος ἀναφθέργεται· τάδε Φησὶν ὁ ἄν-
»θρωπος ὁ ἀληθινῶς ὁρῶν, ὅσις καὶ ὑπὸν
ἐναργῇ φαντασίαν εἶδε Θεῷ τοῖς τῆς ψυ-
χῆς ἀκοιμήτοις ὄμμασιν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐγὼ ὁ ποτὲ Βαλαάμ,
ὁ λαὸς ὁ μάταιος, διανοίξας τὰς ἑσω με-
ὀφθαλμοὺς τῆ νοῦς, καὶ ἰδὼν τῷ πνέματι
τὸν ποτὲ Ἰσραὴλ, καὶ τῷ κατ' αὐτὸν οἰ-
κονομίαν, τῆς τῆ ἀγίας πνέματος χάρι-
τος ἀξιῶμαι. ἐχ' ἀρμόζει τῷ ποτὲ Βα-
» λαάμ τὸ, Φησὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθινῶς
ὁρῶν, καὶ τὰ ἐξῆς, ἀλλ' ἀρμόζει τῷ νῦν
Βαλαάμ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἡ θεία Γραφὴ ἐν τισὶ
τόποις προκρίνει καὶ προτίθησι τὸν συμ-
βολικὸν νῦν τῆς ἱστορικῆς διηγήσεως ἐν τῇ
αὐτῇ (1) ὑποθέσει.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. (2) Ἰσέον μόντοι, ὡς
τισὶν ἔδοξε μηδὲν αὐτὸν περὶ τῆ Σωτήρος
ἡμῶν προειρηκέναι. ἔς ἐχρῆν σινοῖν, ὅτι
καὶ τῷ Ναβεχοδονόσορ ἄγαν ὄντι δυσεβεῖ,
τῷ τῇ Θεῷ καὶ Σωτήρος ἡμῶν ἀπεκαλυ-
» ψε παρθεῖαν. εἶδε γὰρ λίθον τμηθεῖντα
ἀνδρ' χειρῶν, καὶ πατάξαντα τῷ εἰκόνα,
καὶ σινοῖντα τὸν χρυσόν, τὸν ἄργυ-
ρον, τὸν χαλκόν, τὸν σίδηρον, τὸν ὄρα-
κον, καὶ γενόμενον ὅρος μέγα, καὶ καλύ-
ψαντα πᾶσαν τῷ γλῶ. ὁ τοίνυν ἐκεῖνα
οἱ ἐκεῖνα προσαγορεύσας, καὶ διὰ τέτε

Α προείρηκε τῆς οἰκμενῆς τῷ σωτηρίαν·
ἵνα καὶ παρὰ τοῖς ἐθνεσιν αἱ τοιαῦται
προρρήσεις φυλάτλωνται. μαρτυρεῖ δὲ τῇ
τῶν πραγμάτων προρρήσει τὸ τέλος. ὁ
γὰρ ἐξ Ἰσδα κατὰ σάρκα βλαστήσας, ὃ
μόνον τὰς ἀρχηγὰς Μωάβ, ἀλλὰ καὶ πάν-
τας τὰς ἡδὲ Σηθ προσνόμυσεν. υἱοὶ δὲ τῇ
Σηθ ἅπαντες ἄνθρωποι. ἀπόγονος γὰρ
ὁ Νῶε τῇ Σηθ· ἐκ δὲ τῇ Νῶε ἅπαντα τῶν
ἀνθρώπων ἢ φύσις. προεῖπε δὲ καὶ τῷ
Β. Μακεδόνων κατὰ Περσῶν νίκῃ. ἐξελεύ-
» σεται γὰρ Φησὶν ἐκ χειρὸς Χετιάιμ, καὶ
» κακώσασιν Ἀσὺρ, καὶ κακώσασιν Ἑβραῖους.
Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ τῷ Περσῶν κατέ-
λυσε βασιλείαν· Ἀντίοχος δὲ Ἰσδαίοις ἐπι-
στρατεύσας, καὶ τῷ μητροπόλιν αὐτῶν εἶλε,
καὶ τὸν θεῖον ναὸν ἀπέφωκεν ἔρημον. αἱ
μὲντοι προρρήσεις [αὐτῶν] ὃ τῆς ψευδοῦς
εἰσὶ μαντείας, ἀλλὰ τῆς τῇ παναγίᾳ πνέ-
ματος ἐνεργείας. ὁ γὰρ τῷ ὄντι ἄνθρω-
» πεία χρησάμεν φωνῇ παρὰ φύσιν κελεύ-
» σας, ἔτος καὶ διὰ τῆς γλώττης τῇ μάν-
» τεως τὰ ἐσόμενα προηγόρευσεν. ἐγένετο
» γὰρ Φησὶ πνεῦμα Θεῷ ἐν αὐτῷ. τέτο γέ-
γονε καὶ ἐν τῷ παρανόμῳ Σαβλ. ὅθεν διὰ
τὸ παράδοξον καὶ ἡ παροιμία ἐγένετο, εἰ
» καὶ Σαβλ ἐν Προφῆταις. τοσαύτῃ μὲν. 1. Βαβ. 10. 12.

Δ τοὶ πᾶσαν λαβὼν ὁ ψευδομαντὴς παρὰ τῇ
Θεῷ, ἑτέρας ἐτεκλιώατο κατὰ τῇ λαῶ (3)
μηχανάς. συννοήσας γὰρ ὡς ἀμαχὸν ἔχ-
» σι διώκων ὑπὸ τῇ Θεῷ τειχιζόμενοι, τῷ
διὰ τῆς ἀκολασίας αὐτοῖς ἀσέβειαν ἐπε-
νόησεν· ἵνα διὰ τῷ ἀσέβειαν τῆς θείας
γυμνάμενοι συμμαχίας δυνάτωι γίνων-
» ται. καὶ τοῖς Μαδιανίταις ὑπέθετο, μὴ
τὰς ἄνδρας κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὰς γυναι-
» κας ὀπλίσας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς ὄπλον
τῷ τῇ σώματος ὥραν, καὶ τῶν λόγων τὸ
δέλεαρ· ἵνα δελεαζόμενοι ὑπὸ τῇ κάλλος,
καὶ τοῖς λόγοις καταθελεχθῶσι, τοῖς ἐκεί-
» νων εἰδώλοις λατρεύσωσι. καὶ τέτο ἡμᾶς
ὁ μακάριος ἐδίδαξε Μωϋσῆς, μετὰ τῷ κα-
τὰ τῶν Μαδιανιτῶν νίκῃ ἐπιμεμψάμενος
τοῖς τὰς γυναικάς ζωγρήσαςιν. ἔφη γὰρ

Ε ἔτως· ἵνα τὶ ἐζωγρήσατε πᾶν θῆλυ; αὐ-
» ται γὰρ ἦσαν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, κατὰ τὸ
» ῥῆμα Βαλαάμ, τῇ ἀποσπῶν καὶ ὑπεριδεῖν
» τὸ ῥῆμα Κυρίᾳ ἐνεκὸν Φογῶρ. καὶ ἐγένετο
» πληγὴ ἐν τῇ σιναγωγῇ Κυρίᾳ. Φογῶρ δὲ
τῇ εἰδῶλε τὸ ὄνομα. ταύτης τῆς ἀσεβείας

Ζ. καὶ ὁ θεὸς ἐμνήσθη Δαβὶδ· καὶ ἐτελέσθη-
» σαν τῷ Βεελφεγῶρ, καὶ ἔφαγον θυσίας
νεκρῶν. τέτε χάριν καὶ ἐχθραίνεν τοῖς
» Μαδιαναίοις προσέταξεν ὁ Θεός, ὅτι ἐχ-
» θραίνεσι, Φησὶν, αὐτοὶ ὑμῖν ἐν δολιότητι
διὰ Φογῶρ. τῇ μὲντοι λαῶ ἡμαρτηκότος,
οἱ ἄρχοντες ἐκρεμάθησαν, ὡς ὁ Σύμμα-
»χος ἔφη, ὡς μὴ ἐξάραντες τὸν πονηρὸν
» ἐξ αὐτῶν. τὸ δὲ, ὑψωθήσεται ἡ Γῶν βα-
» σιλεία αὐτῆς, ὁ Σύμμαχος ἔτως ἡρμηνεύσε·
» καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ ὧν βασιλεύσασα (4)
αὐτῆς. δηλοῖ δὲ ὁ λόγος, ὅτι καὶ τῇ ὧν ἐπι-
στρατεύ-

(1) Ἰσ. αὐτῆς. ἐν δὲ τοῖς ἐκδοτέσι. ἐχ' εὐρηται.

(3) Κατὰ τῇ Θεῷ. ἢ ἐν Χάλ. ἐκδ.

(2) Διοδώρε. ὁ Ἀλεξάν. κἀδ.

(4) Βασιλεύς. ἢ αὐτ.

στρατεύσαντος περιέσονται διὰ τὸν ἐξ αὐ-
τῶν κατὰ σάρκα βλαστήσαντα βασιλέα.

δ. Φησὶν ἀκῶν λόγια ἰχυρῶς,
ὅσις ὅρασιν Θεὸς εἶδεν ἐν ὕπνῳ· ἀπο-
κεκαλυμμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀποκεκαλυμμένοι
» οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. οἱ λοιποὶ ἐξέδωκαν,
ἐμπεφραγμένοι ὡς ἐν ὕπνῳ, δηλονότι κε-
κλεισμένοι· ὅπερ ἐκ αἰδητῶν, προφητι-
κῶς δὲ σημαίνει τὴν ὅρασιν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὴν προφητικὴν ὅρα-
σιν δηλοῖ, τὴν δὲ δι' ὀφθαλμῶν (1) ἀλλ'
ἐν ψυχῇ, τῶν ὀφθαλμῶν μόνων, τῆς
δὲ ψυχῆς ἀποκαλυπτομένης εἰς τὴν τῶν
μελλόντων πρόρρησιν.

ε. Ὡς καλοὶ οἱ οἰκοὶ σκ' Ἰακώβ,
αἱ σκηναὶ σκ' Ἰσραήλ.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὡς καλοί-
» σκ οἱ οἰκοὶ στρατιᾶς Ἑβραίων, αἱ σκηναὶ σκ
ὡς νάπαυ συσκιάζουσαι, ὡς παράδεισος ἐπὶ
ποταμῷ, ὡς κέδρος παρ' ὕδατα.

ΑΔΗΛΟΥ. Οἶκος νοητὸς τῶν αἰδητῶν
Ἰακώβ ἐστὶν ὁ νόμος· σκηνὴ δὲ νοητὴ τῶν
αἰδητῶν Ἰσραήλ ἐστὶν ἡ προφητεία, ἡ γὰρ
λόγος πραγμάτων, ἐκ αὐτὰ τὰ πράγ-
ματα.

» * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ ὄνομα τῶν Ἰακώβ,
δὲ τῶν εὐνοικούντων ἐστὶν, ἀλλὰ τῶν οἰκῶν· τὸ δὲ
τῶν Ἰσραήλ ὄνομα, τῶν εὐνοικούντων ἐστὶν. τῶν
» γὰρ σωματικῶν ὀνομάτων (2) ἐστὶ τὸ, Ἰακώβ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅταν ἐν τῇ σκηνῇ καὶ κα-
λύμματι οἰκῇ ὁ Θεός, ἔτι τὰ λογικὰ ἐν
τοῖς αἰδητοῖς ἐστὶν.

ς. Ὡς νάπαυ συσκιάζουσαι, καὶ
ὡς σκηναὶ, ὡς ἐπηξεν ὁ Κύριος, ὡς
κέδροι παρ' ὕδατα.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Νάπαυ νοηταὶ εἰσι συσκιά-
ζουσαι τὸ ἐν ᾧ λογικὰ ἐγκαρπα καὶ κατὰ-
νομα τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Παράδεισοι ἐπὶ ποτα-
μῶν εἰσὶ νοητοί, τόπος ἐν ᾧ λογικὰ πεφύ-
τῶνται ἀρδόμενα ἢ τοι τῇ θεωρίᾳ τῶν γεγο-
νότων, ἢ τῇ θεωρίᾳ τῆς ἀγίας Τριάδος.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οἱ ἐν σκηνῇ παροι-
κῶντες, (3) τῶν ὁδοδόντων εἰσὶ. καὶ ἐστὶν
ἐξω τῶν κόσμων τέσσαρες ὁδοὶ μεγάλη καὶ πολ-
λὴ σκηνή. οἱ εὐνοικούντες (4) ἐκ εἰσὶ
τῶν ὁδοδόντων, ἀλλὰ τῶν ἰσαμείνων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Κέδροι εἰσὶ νοηταὶ παρ'
ὕδατα φυεῖσθαι ψυχὰς λογικὰς, ἀρδόμεναι
τῇ γνώσει τῆς ἀληθείας.

ζ. Ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐκ τῶν
σπερμάτων αὐτῶν, καὶ κυριεύσει ἐθνῶν
πολλῶν· καὶ ὑψωθήσεται ἡ Γῶγ βα-

Α σιλία αὐτῶν, καὶ ἀυξηθήσεται ἡ βα-
σιλία αὐτῶν.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐξελεύσε-
ταί ποτε ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν, καὶ ἐπικρα-
τήσῃ πολλῶν ἐθνῶν, καὶ ἐπιβαίνοσα ἡ τῶν
δε βασιλεία κατ' ἐκάστῳ ἡμέραν πρὸς ὑ-
ψος ἀρθήσεται.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Παρέοικεν αὕτη τῇ
» τῶν Ἰακώβ προφητείᾳ. τῷ μὲν, ἐκ βλα- Γα. 49. 9,
» 58 μὲς ἡμερῶν ἀνέβη, τὸ, ἐξελεύσεται ἐκ 10, 8.
B » τῶν σπερμάτων αὐτῶν, δῆλον δὲ ὅτι τῶν Ἰα-
» κώβ· τῷ δὲ, αὐτὸς ἔσται προσδοκία ἐθνῶν,
» τὸ, καὶ κυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν· καὶ τῷ,
» αἱ χεῖρές σου ἐπάνω τῶν ἐχθρῶν σου, τὸ,
» καὶ ἔδεται ἐθνη ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς
» βολίσιν αὐτῶν κατατοξεύσει ἐχθρῶν· καὶ
» τῷ, σκύμνος λέοντος Ἰσὼν, καὶ τὰ ἐξῆς,
» τὰ παρόντα πάλιν, ὡς περὶ λέοντος.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Κύριος ἐστὶν ὁ ἐξουσιασι-
κῶς προσάσων, δῆλος δὲ ὁ δαλκῶς ὑπα-
κῶν. κύριος ἐστὶν ὁ τοῖς ἰδίῳ πόνῳ οὐκ-
μενος, καὶ τῇ κυριότητι πεποιημένος ἐλθῶ-
θερος πάσης. δῆλος ἐστὶν ὁ ἐμπαθὴς καὶ
ἐπίδεξις τῶν κρείττωνος, καὶ χρηστῶν τῆς
ἐπιστάσεως τῶν ἰδίων κυρίως. εἰσὶ δὲ κύριοι πολ-
λοί. μακάριοι δὲ οἱ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰη-
σοῦν Χριστὸν ἔχοντες κύριον. κυριεύουσι
γὰρ κυρίας πολλὰς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Βασιλεία Γῶγ ἐρμη-
νύεται δόματα. κατὰ μίαν μὲν ἐκδοχὴν
δόματ' ἐστὶν αἱ δωρεαὶ τῶν ἀγίων πνύματος·
» κατὰ δὲ ἄλλω, ὁ ἐπὶ τῶν δώματός, μὴ κα- Ματθ. 24. 17.
» ταβήτῳ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν. ἐστὶν ἡ βα-
σιλία τῆς τοιαύτης ἕξεως.

» ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἀυξηθήσεται ἡ βασιλεία
αὐτῶν, τῆς Χριστῶ διωάμεως σιωπῆς.
τῶν δὲ φησὶν ἐνταῦθα αἰνίττεσθαι κατ'
Ἑβραίων τρόπον τὴν τῶν Ῥωμαίων βασι-
λείαν, ἢ σιωπήμασιν ἢ τῶν Χριστῶ διδα-
Ε σκαλίαν.

η. Ὁ Θεὸς ὠδήγησεν αὐτὸν ἐξ
Αἰγύπτου, ὡς δόξα μονοκέρωτος αὐ-
τῷ. ἔδεται ἐθνη ἐκ τῶν ἐχθρῶν αὐ-
τῶν, καὶ τὰ πάχη αὐτῶν ἐκμυελίῃ,
καὶ ταῖς βολίσιν αὐτῶν κατατοξεύσει
ἐχθρὸν.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὁ λαὸς
ἔστος ἡγεμόνι τῆς ἀπ' Αἰγύπτου πάσης ὁδῆς
Z κέχρηται Θεῷ, κατ' ἐν κέραις ἀγοντὶ τὴν
πληθύν. τοιγαρὲν ἔδεται ἐθνη πολλὰ ἐχ-
θρῶν, καὶ ὅσον ἐν αὐτοῖς πῖον. ἀχρημυε-
λῆς λήψεται, καὶ ταῖς ἐκβολαῖς ἀπολεῖ
τὰς δυσμενεῖς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ τὸν Σωτῆρα κατὰ
» τὸ, ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν ἡγούμενον, καὶ Ὡς. 11. 1.
τὸν Ἰσραήλ. τὸν μὲν ἐκβάλλει, τὸν δὲ Ματθ. 2. 15.
καλεῖ.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ χρηματισμὸς τὸν
H Κύριον ἤξεν εἰς Αἰγύπτου ἐδήλῃ τὴν τῶν
R r r r 2 Σωτῆ-

(1) Τὴν δὲ δι' ὀφθαλμῶν μόνων, τῆς δὲ ψυχῆς ἀποκαλ. κλ. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(2) Τῶν σωματικῶν πραγμάτων. ἐν τόμ. 2. σελ. 273. τῆς τῶν Ῥο. ἐκδόσεως.

(3) Οἱ οἰκούντες. αὐτῶν.

(4) Ἐνοικούντες. αὐτῶν.

ἑωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διακομιδῶν, τὴν
 ἡμᾶς τοῖς γονεῦσιν αὐτῷ γεννησομένῳ. Αἰ-
 νυπῶν δὲ καὶ ὁ κόσμος ἕτος παραβάλλεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μονόκερως ἐστὶ νοη-
 τὸς ὁ Χριστός κατὰ τὸ συμβεβηκός. ἐξ ἑ-
 μονόκεροι πολλοί. ἀπὸ γὰρ ἑνὸς Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, πολλοὶ μετέχον ἑναὶ χριστοί. τινὲς
 ἐξ ὧν καὶ τὴν ἑλπίδα μονόκερον εἶναι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Περὶ τοῦ Χριστοῦ. ἔθνη
 ἐχθρῶν αὐτοῦ ἡμῖν ποτε ἡμεῖς. ἔδετα ἔν-
 ῃμας ὁ Χριστός, ἡ ἐσιώδης ἀρετὴ νεμομένη
 ἡμᾶς, καθὰ λέγει· ἐμὸν βρῶμα ἐστὶ τὸ
 ποιῆσαι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

**** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.** Καὶ τὰ πάχη αὐ-
 τοῦ ἐκμυελιῆ. Τότε φησὶν, ὅτε τὴν σαρ-
 κικῶν κατέσασιν εἰς πνευματικῶν διὰ τῆς
 πραγματικῆς μεταποιῆς.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Τὰ πάχη, δηλὸν τὴν ἀνε-
 δέξαστο οἰκονομίαν, καθ' ἣν ὡς περὶ τὴν βα-
 σιλικῶν καὶ θαρσαλέως ἐποιήσατο θῆραν,
 μηδενὸς αὐτῷ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν βασιλείαν
 μεταστήσειεν διωκόμενος.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰ πάχη καὶ τὸ τῆς
 σαρκὸς φρόνημα λεπτύνων τῶν ἐθνῶν, ἐπὶ
 τὴν σαρὴν οὐδὲν τῆς αἰωνίας ζωῆς ἐπιτηδεύ-
 σασκεν.

Θ. Κατακλιθεὶς ἀνεπαύσατο ὡς
 λέων, καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἀναστήσει
 αὐτόν; οἱ ἐβλογηθέντες σε, ἐβλογί-
 νται· καὶ οἱ καταρῶμενοί σε, κεκατή-
 ρανται.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Ἀναπαύ-
 σεται κατακλιθεὶς, ὡς λέων, ἡ σκύμνος
 λέοντος, μάλα καταφρονητικῶς δεδιώς
 ἑαυτὸν, φόβον τοῖς ἄλλοις ἐνέργασματός.
 ἄλλος δ' ὅς ἐστιν αὐτὸν παρακινήσας ἐγεί-
 ρη. οἱ μὲν ἐβλογηθέντες σε, ἐβλήμας ἄξιοι
 κατατάρας δ' οἱ καταρῶμενοι.

**** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.** Ἐπεὶ διὰ μὲν τοῦ
 λέοντος, τὸ βασιλικὸν ὁ λόγος ἐνδείκνυται·
 διὰ δὲ τῆς κατακλίσεως, τὸ πάθος· διὰ
 δὲ τῆς τοῦ ἐβλογεῖν διωμέως, τὴν Θεότη-
 ταν· ἀκολουθεῖντες τῇ προφητεῖᾳ οἱ μάγοι,
 ὡς μὲν βασιλεὺς τὸν χρυσόν, ὡς δὲ τεθ-
 ηρομένῳ τὴν σμύρναν προσώλεγκαν, ὡς
 δὲ Θεῷ τὸν λίβανον.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οἱ ἐβλογηθέντες σε ὑψό-
 γωνται. Δύο πρόσωπα σημαίνει ἐπὶ τοῦ-
 τοῖς. εἰς δὲ τῶν πιστῶν καὶ τῶν ἀπίστων
 ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ μετ' ὀλίγον. Ἐν τέτοις μὲν
 ἀνατέτραπται καὶ ἡ τῶν ἐναντιομένων
 ἱσραὴλ ἐγκρίσεις, καὶ ἡ τῆς μαγείας
 ἀκατοχηνία.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Πάντες οἱ τὸν Χριστὸν ἐβ-
 λογούντες, καὶ βίῳ σεμνύνοντες τὴν ἀρε-
 τὴν τοῦ διδασκάλου, τῆς ἐκ Θεοῦ μετελήφα-
 νται ἐβλογίας.

ι. Καὶ ἐθυμώθη Βαλαὰμ, καὶ συ-
 νεκρότησε ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. καὶ εἶπε

Α Βαλαὰμ πρὸς Βαλαάμ, καταράσα-
 σθαι τὸν ἐχθρόν μου κέκληκά σε, καὶ
 ἰδοὺ ἐβλογῶν ἐβλόγησας αὐτὸν τρίτον
 ια. τὸτο. Νυνὶ ἐν φεύγε εἰς τὸν τόπον-
 σε. εἶπα, τιμήσω σε, καὶ νυνὶ ἐξέρη-
 σέ σε Κύριος τῆς δόξης.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Σφόδρα
 ἐπὶ τέτοις ἀγανακτήσας ὁ βασιλεὺς, ἐπὶ
 ἀραῖς, εἶπεν, ἐχθρῶν μετακληθεὶς, ὅχλας
 ἡδὴ τρεῖς τὰς ὑπὲρ ἐκείνων πεποίησα.
Β Φεύγε δὴ θάλλον, ὅθεν πάθος ἐστὶ θυμὸς,
 μή τι καὶ νεώτερον ἐργάσασθαι βιασθῶ. πό-
 σον πληθὺς χρημάτων, ἀνοητότατε, καὶ
 δωρεῶν, πόσῳ δ' ἐβλήμας καὶ δόξαν ἀφῆ-
 ρησαι σεαυτὸν, φρενοβλαβῆς ὢν.

ιβ. Καὶ εἶπε Βαλαάμ πρὸς Βα-
 λαὰμ, ἐχὶ καὶ τοῖς ἀγγέλοις σε ἔς
Γ ἀπέσειλας πρὸς με ἐλάλησα, λέγων,
 ιγ. Ἐάν μοι δῶ Βαλαὰμ πλήρη τὸν οἶκον
 αὐτοῦ ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, ἐδυνή-
 σομαι παραβῶν τὸ ῥῆμα Κυρίου
 ποιῆσαι καλὸν αὐτῷ ἢ πονηρὸν παρ'
 ἑμαυτοῦ· ὅσα ἂν εἴποι μοι ὁ Θεός,
 ταῦτα ἐρῶ.

**** ΚΥΡΙΛΛΟΥ.** Σώηθες τοῖς ψυδο-
 μάντεσι, καὶ ταῖς ἑτοιμῶς ἀπατηλαῖς κε-
 χρηθῶν φωναῖς, σκεπτομένοις ὅτι πάντη-
 τε καὶ πάντως τοῖς φιλοπόδοις ἐθέλουσιν,
Δ ἐρῶσι τὸ ἀληθές.

ιδ. Καὶ νυνὶ ἰδοὺ ἀποτρέχω εἰς τὸν
 τόπον μου. δεῦρο, συμβελεύσω σοι,
 τί ποιήσει ὁ λαὸς ἕτος τὸν λαόν σου
 ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἄ ποιήσει ὁ λαὸς
 ἕτος τῷ λαῷ σου, ἐπ' ἐσχάτη τῶν ἡμερῶν.
Ε Ἀλλ' ἐ μόνον τὰ περὶ Μωαβιτῶν λέγει, ἀλ-
 λά τὰ περὶ πάντων ἀνθρώπων, πρόσωπον
 μὲν λαβὼν τὸ προκείμενον, ἐν αὐτῷ δὲ τὸ
 καθόλου προδηλῶν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐνταῦθα ἐπικεκαλυμ-
 μέως λέγει περὶ τοῦ Βαλαάμ. ἐπειδὴ γὰρ
 εἶδε τὸν Θεὸν ὑπερασίζοντα τοῦ Ἰσραὴλ,
 ἔλεγεν ὀργισμένῳ τῷ Βαλαάμ· αἰτήθητος ὁ
 Ἰσραὴλ, ἔχει Θεὸν ὑπερασιστῶν. πῶς ἐν
 ἡτήθησεται, εἰ μὴ εἰς τὸν ὑπερασίζον-
Ζ τα Θεὸν ἀμαρτήσῃ; κόσμησον Μωαβίτι-
 δας γυναῖκας, καὶ πρόσησον ὡς πόρνας,
 καὶ ὅταν παραγίνωνται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μι-
 γλύναι ταῖς γυναῖξιν, ἐρῶσιν αἱ Μωαβίτι-
 δες· εἰ μὴ τῷ Θεῷ ἡμῶν προσκυνήσῃτε
 τῷ Βεελφεζὼρ. (1) καὶ ἔτω, φησὶν, ἀπο-
 σάντες Θεοῦ, καὶ μὴ ἔχοντες τὴν ἐκείθεν
 βοήθειαν, ἡτήθησονται. καὶ ἐποίησεν ἕ-
 τως ὁ Βαλαάμ.

ιε. Καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβο-
 λὴν αὐτοῦ, εἶπε, φησὶ Βαλαάμ υἱὸς
 Βεὼρ, φησὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθι-
 νῶς

(1) Ἐλεψίς. ἀνηγνόν δὲ τὸ, ἐ μνησμένη.

15. νῶς ὁρῶν, Ἀκίων λόγια Θεῶ, ἐπι-
 ζάμενος ἐπισήμῳ ὑψίστῃ, καὶ ὁρασιν
 Θεῶ ἰδὼν ἐν ὕπνῳ· ἀποκεκαλυμμέ-
 νοι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶ.

16. Δείξω αὐτῷ, καὶ ἐχὶ νυῶ· μα-
 ναρίζω, καὶ ἐκ ἐγγίξει. ἀνατελεῖ
 ἄστρον ἐξ Ἰακώβ, καὶ ἀναστήσεται ἄν-
 θρωπος ἐξ Ἰσραὴλ· καὶ θραύσει τὰς
 ἀρχηγὰς Μωάβ, καὶ προνομεύσει πάν-
 τας τὰς ὑἱὰς Σηθ.

17. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, δείξω αὐτῷ, καὶ
 ἐχὶ νυῶ, ὁ μὲν Ἀκύλας, ὁ ψομαί, Φησί·
 ὁ δὲ Σύμμαχος, ὁρῶν, ὡς ἂν μακροῖς ὕπε-
 ρον χρόνοις μελλόντων τῶν ἐπιτελεῖσθαι.
 μετὰ γὰρ διὰ χίλια τῆς προρρήσεως ἀπλώ-
 τηκεν ἔτη.

18. ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀλλ' ἐπὶ τῇ τῷ ἄ-
 στρῳ ἐπιτολῇ θραύσειν ἔσεσθαι, Φησί, τῷ
 Μωάβ· ὅς κατ' ἰδίαν ὠνόμασεν, ὡς ἀντι-
 καθεστῶτας τότε τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ὅτι τοῖς
 εἰδώλοις αὐτῶν ἀκολούθησας ὁ λαὸς, ἐτε-
 λέσθαι τῷ Βεελφεγὼρ Θεῷ τῷ Μωάβ. διὸ
 καὶ ἀρχηγὰς αὐτῶ τὰς παρ' αὐτῶ τιμωμέ-
 νας ἐδήλωσε Δαίμονας, ὅτε καὶ ἐξεπόρ-
 νῶσαν εἰς τὰς Μωαβίτιδας. διὸ προφη-
 τῶν τῶν εἰς τὸναντίον τῶν πραγμάτων
 μεταβολῶν, δεικνύς τὰς μεγαλαυχήσαν-
 τας ποτε κατὰ τῷ Ἰσραὴλ Δαίμονας τῶν
 Μωαβιτῶν ἐπὶ τῷ μέλλοντος ἄστρῳ θραύσειν
 παύειν. ὡν πεσόντας τὰς ὑἱὰς Σηθ καὶ
 Ἐδὼμ καὶ Ἡσαῦ, καὶ πάντα τὰ ἔθνη διὰ
 τῶν δηλέμενα, μᾶλλον δὲ πάντας μὲν
 ἀνθρώπους διὰ τῶν ἡν Σηθ ἐδήλωσεν, ἰδίᾳ
 δὲ τὰς Ἰδουμαίας, ἐπὶ τὸν αὐτὸν τρόπον
 προσκλήθησαν τῷ Ἰσραὴλ. πάντας ἔν
 Φησί τῆς ἰδίας παύσεσθαι δαισιναιμονίας.

19. ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Σαφὲς ἂν γαίνοιτο, ὅτι τὸ
 Φῶς τῷ Σωτῆρι ἡμῶν ἐκ τῷ Ἰακώβ ἀνα-
 τέλλαν, τετέστιν ἀπὸ τῷ ἐκ περιτομῆς λαῷ,
 πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐπεφάνη.

20. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ θραύσει τὰς ἀρ-
 χηγὰς Μωάβ. Ὡς σαφέστερον ἔλεγε,
 τὰς μεγαλαυχήσαντας κατὰ τῷ Ἰσραὴλ
 Δαίμονας τῶν Μωαβιτῶν. προσεκινήθη-
 σαν γὰρ ὑπὸ τῷ Ἰσραὴλ.

21. ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσα, ὅτι ὃν καλεῖ
 ἄστρον, τῶτον καὶ ἄνθρωπον.

22. ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Οἱ ἔν μάγοι
 οἱ ἐπὶ τῷ σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐλθόν-
 τες, καὶ τὰ δῶρα κομίσαντες, ἐκ τῷ γέ-
 νει τῷ Βαλαάμ ὁρμώμενοι, καὶ κατακο-
 λυθήσαντες αὐτῶ ταῖς βίβλοις, καὶ ταῖς
 προφητείαις, καὶ νοήσαντες ὅτι, ὅτε ἀνα-
 τελεῖ τὸ ἄστρον, τότε ἀναστήσεται ἄνθρω-
 πος, δηλὸν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,
 ὅστις ἔ μόνον τὰς ἀρχηγὰς Μωάβ σωτρί-
 ψαι, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς βασιλείας τῷ

Δαν. 2. 44. διαβόλῃ λεπτωεὶ καὶ λικμήσει, κατὰ τὸν
 Δανιὴλ, παρετήρησεν τὸν καιρὸν, καὶ θεω-

23. ῥήσαντες τὸν ἀέρα ξένον παρὰ τὰς ἄλλας
 ἀνατέλλαντα, ἐγνώσαν αὐτὸν ἄναιτὸν πάλαι
 προφητῶν λόγον· καὶ κατακολυθήσαν-
 τες καὶ δρόντες τὸν τεχθέντα, ἐχά-
 ρησαν. (1)

24. ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἄνθρωπον, διὰ τὸ
 συμβᾶν περὶ αὐτὸν πάθος, ὡς ἂν πέπλω-
 κότε ἀναστήσεται θεοπίζεσθαι.

25. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ
 Ἰδουμαῖοι προσκλήθησαν τοῖς Ἰσραηλι-
 ταῖς, ὃν περ καὶ Μωαβίται, τὰ αὐτὰ προε-
 λόμνοι, καὶ εἰπόντες καὶ πράξαντες. διό-
 περ αὐτὰς ἀκολούθως παραζούγνυς τοῖς
 Μωαβίταις, καὶ περὶ αὐτῶν διαγορεύει.
 ἰχυρότερον δὲ ἐπ' ἐσχάτων τὸν Ἰσραὴλ
 ἀποφαίνων, ἐδὲ λείψανον τὸν ἐχθρὸν ἀπο-
 φαίνοντα.

26. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὡς ὑπὸ τῷ ἐρχομῷ
 βασιλέως κρατηθήσομεθα. οἱ τινες εἰσὶ
 πάντες ἄνθρωποι. πάντες γὰρ ἀπὸ τῷ
 Σηθ τῷ καθόλου διωασίαν τῷ Σωτῆρι
 προηγόρευσαν.

27. ΟΡΙΓΕΝΟΥΣ. Φασὶ τὸν Βαλαάμ ἔχειν
 Φοιτητα τῇ τέχνῃ μαθητεύσαντας αὐτῷ
 τῇ μαγικῇ, καὶ δόξαν περὶ αὐτῶ ἔχοντας,
 ἀναγράφουσαν τὰς προφητείας αὐτῶ, καὶ
 καταλιπεῖν. ἐν αἷς καὶ τὸ ἀνατελεῖ ἄστρον·
 ἢ (2) καὶ ἐκ πατρικῆς παραδόσεως τῶτο
 καὶ διαδοχῆς παραλαβόντες οἱ μάγοι, ἐπὶ
 τῷ Βηθλεὲμ παρεγίνοντο.

28. ΑΔΗΛΟΥ. Τὰς ἀρχηγὰς Μωάβ. ἔτοι-
 δὲ ἦσαν Ἐδὼμ καὶ Ἡσαῦ. τί δὲ ἤνιστα
 διὰ τῶν; ἢ διὰ μὲν τῶν ἀρχηγῶν Μωάβ,
 τῶν τῶν ἀσράτων ἐχθρῶν καθάρσεις, αὐ-
 τῶν δὲ τῶν πάλαι περὶ τοῖς Μωαβίταις (3)
 θεολογικῶν Δαιμόνων.

29. Καὶ ἔσται Ἐδὼμ κληρονομία,
 καὶ ἔσται κληρονομία Ἡσαῦ ὁ ἐχθρὸς
 αὐτῶ. καὶ Ἰσραὴλ ἐποίησεν ἰχυῖ.

30. ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οἱ γὰρ πάλαι ἐχθροὶ τῷ
 Θεῷ καὶ Ἰσραὴλ, γενήσονται Φησι κλη-
 ρονομία τῷ προφητῶν λόγῳ. αὐτὸς ὡς ἔρη-
 το πρὸς τῷ Θεῷ καὶ πατρός, αἰτήσας παρ' αὐ-
 τῶν, καὶ δώσω σοι ἔθνη. Ψαλ. 2. 8.

31. Καὶ ἐξεγερθήσεται ἐξ Ἰακώβ,
 καὶ ἀπωλεῖ σωζόμενον ἐκ πόλεως.

32. * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἐξεγερθήσεται
 ἐξ Ἰακώβ. Τίς ἔστος; ὁ προφητῶν λόγος
 τῷ Θεῷ λόγος. [ὅς καὶ ἀπώλεσε σωζόμε-
 νον ἐκ πόλεως.] οἶμα δὲ τῷ Ἰερουσαλήμ
 αἰνέσειν (4) ἐξ ἧς ὠλετο πᾶς σωζόμενος,
 ἢ καὶ τὸ πᾶν τῷ ἔθνεσιν αὐτῶν πολίτευμα.

33. Καὶ ἰδὼν τὸν Ἀμαλήκ, καὶ
 ἀναλαβὼν τῷ παραβολῇ αὐτῶ,
 εἶπεν, ἀρχὴ ἔθνων Ἀμαλήκ, καὶ τὸ
 σπέρμα αὐτῶν ἀπολεῖται.

34. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μέμνηται καὶ τῷ
 Ἀμαλήκ, ὡς ἐλθόντος τῷ Ἰσραὴλ πρότε-
 ρον

(1) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις ἐκ εὐρηται.

(2) Ὁ. αὐτὸν Τόμ. 2. σελ. 321. τῆς τῷ Ρε. ἐκδόσ.

(3) Ἰσ. παρὰ τοῖς Μωαβ. ἢ παρὰ τὰς Μωαβ.

(4) Αἰνέσιμονος. ὁ τῆς Αὐγ. κούδ.

ρον, καὶ νικηθέντος ἐκλάσει τῶν Μωυ-
σέως χειρῶν.

κα. Καὶ ἰδὼν τὸν Κεναῖον, (1) καὶ
ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτῆς,
εἶπεν, ἰχυρὰ ἡ κατοικία σου. καὶ εἰάν
ιβ. θῆς ἐν πέτρᾳ τὴν νοστίαν σου, Καὶ
εἰάν γένηται τῷ Βεὼρ νοστιά πανερ-
γίας, Ἀσυριοὶ αἰχμαλωτύσασί σε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τελούταϊον καὶ περὶ
τῆς Κεναίης προφητεύει πολέμῃ, τέτς (2)
καὶ τῆς Ἰσραὴλ γενουσίης. οἱ καὶ τῷ γένει
προσέηκοντες ἐτύγχανον τῷ Μωϋσῇ ὡς
λέγεται περὶ τῆς Χαβέρ τῆς Κεναίης ἐν τοῖς
Κριτ. 4. 11. Κριταῖς, ὅτι ἡ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰωβὰβ πανθε-
ρεῖ Μωϋσῇ. (3)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Προφητεύεται καὶ ἔτος
ἐκπεσόμενος τῆς ἀδίκως ὑπ' αὐτῆς καταχε-
θείσης γῆς, καὶ εἰς Ἀσυρίαν ἐξοικισθη-
σόμενος.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐξέτεινε τὴν σκη-
νὴν αὐτῆς ἕως Βασωνί τῆς παρὰ τὴν Κεδές.
κατέχευε γὰρ μέρος τῆς ἀγίας γῆς, καὶ
ἐπὶ πολὺ παρέτεινε. διὸ λέγει περὶ αὐτῆς,
ἰχυρὰ ἡ κατοικία σου.

κγ. Καὶ ἰδὼν τὸν Ὠγ, καὶ ἀνα-
λαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτῆς, εἶπεν,
ὦ ὦ, τίς ζήσεται, ὅταν θῇ ταῦτα
ὁ Θεός;

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ. Ταῦτα πάλα διὰ πα-
ραβολῶν λαλῶν ὁ Βαλαάμ, ἐκ ἐγινώσκε-
το· καὶ νῦν ὁ Χριστὸς παρὼν, καὶ ταῦτα
πληρῶν, ἐκ ἐπισύετο. ὁθεν καὶ προβλέ-
πων καὶ θαυμάζων, λέγει· ὦ ὦ τίς ζήσε-
ται, ὅταν θῇ ὁ Θεὸς ταῦτα;

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὅταν ἐκεῖνα δηλα-
δὴ πληρωθῇ τῆς Ζαχαρίας διὰ τῆς τοῦ Φαί-
σομας ἐπὶ τῆς κατοικούντας τὴν γῆν. καὶ
ἰδὼς ἐγὼ παραδίδωμι ἕκαστον εἰς τὰς χεῖρας
τῆς πλησίον αὐτῆς, καὶ κατακόψῃ τὴν γῆν,
καὶ ἐμὴ ἐξέλωμαι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς.

κδ. Καὶ ἐξελεύσεται ἐκ χειρῶν
Κιτταίων, καὶ κακώσασιν Ἀσῶν, καὶ
κακώσασιν Ἑβραῖες, καὶ αὐτοὶ ὁμο-
θυμαδὸν ἀπολύνται.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῆς ἐχθρῆς τῆς Ἰσ-
ραὴλ ἀπολεμμένης δηλοῖ, ὅπερ ἐπ' ἐσχάτῃ
ἔσται τῆς αἰῶνος.

κε. Καὶ ἀναστὰς Βαλαάμ ἀπῆλ-
θεν ἀποσραφεὶς εἰς τὸν τόπον αὐτῆς.
καὶ Βαλαὰμ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτόν.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Οὐκ εἰς τὴν χώραν, ἔτε
εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆς, Φησὶν, ἀπῆλθεν,
ἀλλ' εἰς τὸ κατάλυμα, ἐν ᾧ ἔμενον ἐλθὼν
πρὸς Βαλαὰμ, εἰς πόλιν Ἐπαύλεων, ὡς
ἀνωτέρω Φησὶν. ἐπεὶ πῶς ἀναιρεῖται μετὰ
Βαλαὰμ ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὡς κατωτέρω
ἐν τῷ δευτέρῳ σιωτάγματι (4) ἰσόρηται;

Κ Ε Φ. Κ Ε.

α. **Κ**αὶ κατέλυσεν Ἰσραὴλ εἰς
Ἄτλειν, (5) καὶ ἐβεβη-
λώθη ὁ λαὸς ἐκπορνεύ-
σαι εἰς τὰς θυγατέρας Μωάβ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἡ δὲ γνώμη τῆς πορ-
νεύσαι τῆς Ἑβραίας, καὶ προσκυῖναι τῷ
Βεελφεγῶρ, τῆς μάντεως ἡ. διό Φησι Μωϋ-
σῆς· αὐταὶ δὲ ἦσαν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, κα-
τὰ τὸ ῥῆμα Βαλαὰμ τῆς ἀποσλῶν καὶ ὑπε-
ριδῶν τὸ ῥῆμα Κυρίου, ὅτεκεν Βεελφεγῶρ.

ΤΟΥ ΝΥΣΣΗΝ. Δοκεῖ δέ μοι συμ-
βελλύτινα ψυχωφελῇ κατατίθεσθαι τοῖς
ἀνθρώποις ἡ ἰσορία, δι' ἧς διδασκόμεθα,
ὅτι πολλῶν ὄντων παθῶν, αἱ τῆς λογισμῆς
τῶν ἀνθρώπων καταγωνίζονται, κδεμίαν
καθ' ἡμῶν ἰχυρὸν ἕτερον πάθος ἔχειν το-
σαύτῃ, ὡς πρὸς τὴν νόσον τῆς ἡδονῆς
ἐξισάζεσθαι. τὸ γὰρ ἀνθρώπος τῆς Ἰσραη-
λίτας ἐκείνης, τῆς καὶ τῆς αἰγυπτίας ἵππε
κρίττης ἐπιδειχθέντας, καὶ τῶν Ἀμαλη-
κитῶν ὑπερχόντας, καὶ τῷ μετ' αὐτῆς
ἔθνη φοβερὰς φανέντας, καὶ μετὰ ταῦτα

τῆς τῶν Μαδιανιτῶν ὑπεριχύσαντας Φά-
λαγγος, τέτς ὅμῃ τῇ θείᾳ τῶν ἀλλοφύ-
λων γυναικῶν καταδελωθῶναι τῇ νόσῳ·
ἐδὸν ἕτερον, καθὼς εἴρηται, δείκνυσιν, ἡ
τὸ δύσμαχόν τε εἶναι καὶ δυσκαταγνώρισον
πολέμιον ἡμῶν τὴν ἡδονήν. ἡ τῶν ἀνητή-
των τοῖς ὅπλοις ὅμῃ τῷ Φανλῶν καλακρα-
τήσασα, τὸ τῆς ἀτιμίας ἠγείρε κατ' αὐ-
τῶν τρόπαιον, ὑπὸ μάρτυρι τῷ Φωτὶ τὴν
αἰσχύνῃ αὐτῶν σκλητόσασα. βοσκήματα
γὰρ δι' ἑαυτῆς τῆς ἀνθρώπου ἀπέδειξεν,
ὅς ἡ κλινώδης καὶ ἄλογος πρὸς τὴν ἀκο-
λασίαν ὁρμὴ ἐκλαδέσθαι τῆς ἀνθρωπίνης
ἀνέπεισε φύσεως· μηδ' ἐπικρυπτομένης τὸ
ἄγος, ἀλλ' ἐμπομπύοντος τῇ ἀτιμίας τῆς
πάθους, καὶ ἐγκαλωπιζομένης τῇ τῆς αἰ-
σχύνης μιάσματι, συὼν δίκλῳ ἀναφανδὸν
ἐν ταῖς ἀλλήλων ὀφείσι τῷ τῆς ἀκαθαρ-
σίας βορβόρῳ ἐγκαλινδεμένης. τί ἐν τῷ
διηγέματι παιδούμεθα; τὸ μαδόντας ἡ-
μᾶς ὅσῳ ἰχυρὸν πρὸς τὸ κακὸν ἡ τῆς ἡδο-
νῆς ἔχει νοσος, ὡς ὅτι μάλιστα πόρρω τῆς
τοιούτης γειτονήματος, τὸν ἑαυτῶν ἀποικί-
ζεν

(1) Κεναῖον. αἱ εἰρημ. ἐκδός. Κεναῖον. ἡ τῆς Ἀλδ.

(2) Καὶ τέτς τῆς Ἰσραὴλ. ὁ Ἀλεξάν. καδ.

(3) Ταῦτα ὁρθότερ. καὶ σαφέτερ. σιωττάγματι ἐν τῷ τῆς Αὐγ. καδ. κατὰ. Μένεται καὶ τῆς
Κεναίης δυσμενῆς τῷ λαῷ γεγονότος· ὅς καὶ κατὰ γένος προσήκει τῷ Μωϋσῇ, ὡς ἐν Κριταῖς περὶ Χαβέρ τῆς
Κεναίης Φησὶν, ὡς ἡ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰωβὰβ τῆς πανθερεῖ Μωϋσέως.

(4) Ἐν κεφ. 31.

(5) Σατλειν. αἱ εἰρημ. ἐκδός. καὶ ὁ Κύριλ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 492. Σατγέμ. ἡ τῆς Ἀλδ.
Σαβετείμ. ἡ ἐν Ὄζον.

ζειν βίον· ὡς ἂν μή τινα πάροδον καθ' ἡμῶν λάβῃ ἢ νόσος, οἷόν τι πῦρ διὰ τῆ προσεγγισμῆ τῷ πονηρᾷ Φλόγα κατεργαζόμενον.

β. Καὶ ἐκάλεσαν αὐτὰς εἰς τὰς θυσιὰς τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς τῶν θυσιῶν αὐτῶν, καὶ προσεκυύησαν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, Καὶ ἐτελέσθη Ἰσραὴλ τῷ Βεελφεγῶρ. καὶ ὠργίσθη θυμῷ Κύριος τῷ Ἰσραὴλ.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Παρατήρει, ὅτι ἐκ ἄρχεται· καὶ ἐλάτρωσαν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. ἐδὲ γὰρ οἷόν τε ἡ μετα τοσαῦτα σημεία καὶ τέρατα ὑπὸ μίαν καιρὸν ῥοπλῶ πειδιῶν ὑπὸ τῶν γυναικῶν μετ' ὧν ἐξεπόρνεον, πρὸς τὸ νομίσαι Θεὸς τὰ εἰδωλα. τάχα δὲ ἔτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔξοδω μοχοποιῶν προσεκυύησαν, καὶ λατρεύσαντες τῷ μόχῳ, ὃν γινόμενον ἐθεάσαντο.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μαθόντες δὲ Μωαβίται, ὡς ἀνάλωτος ὑπὸ πάσης ἐπιβλήτης Ἰσραὴλ, πλὴν εἰ μὴ προσκρούσῃ Θεῷ, τὴν τῶν γυναικῶν παγίδα συνέστησαν. κατὰ γνώμην, ὡς Φησί, (1) Βαλαάμ. αἱ γὰρ γυναῖκες τοῖς πρὸς αὐτὰς εἰσίστην, ἔλεγον· ἐὰν μὴ τῷ Θεῷ ἡμῶν προσκυήσῃτε· ὃν καλεῖ Βεελφογῶρ καὶ Φογῶρ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐδὲν ἔξωθεν ἰχὺει κατὰ τῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ παρ' αὐτῶν μορφωθεῖν τὸ βλάβος, ἐκασίως ὑπαχθαι τῶν εἰς τὸ κακὸν, καὶ διὰ ἡδονῆς ἐλκυθαι τῶν ὡπερ ἡ παρὰ τὰς γυναῖκας ἡδονὴ τότε λήθην ἀνέβαλε τῶν παρὰ τῆ ζωντος Θεοῦ ὑπεργεσιῶν, καὶ μυηθῶναι πεποίηκεν ἐπ' ὀνόματι τῆ νεκρῆς Φογῶρ, ὃν καὶ Βεελφεγῶρ καλεῖ. ἔφαγον γὰρ Φησί, θυσιὰς νεκρῶν. καὶ παρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδύμασιν αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ ὁ ἅγιος Κύριλλος λέγει, (2) ὅτι τῷ τοῖστω τρόπῳ ἐξεπόρνευσεν ὁ λαὸς ἀνεκὴν τῆ σιωπῆς γυναικα ἐξωραϊσμένα πρὸς ὁμιλίαν αὐτῶν. ἐκ ἐπιλέγει (3) δὲ ὅτι κατὰ συμβεβηκὸς τῆ Βαλαάμ γέγονεν, ὡς οἱ λοιποὶ ἐρμηνεύονται ἐν τῷ προσηρημένῳ πρὸ μικρῆς ὁμοίᾳ ῥήτῃ.

δ. Καὶ εἶπε Κύριος τῷ Μωϋσῇ, λάβε τὰς ἀρχηγὰς τῆ λαῖς, καὶ παραδειγματίσον αὐτὰς τῷ Κυρίῳ κατέναντι τῆ ἡλίου, καὶ ἀποστραφῇσεται ὀργὴ θυμῷ Κυρίου ἀπὸ Ἰσραὴλ.

Παραδειγματίσον. Ἀκύλας, ἀνάπληξον. (4) Σύμμαχος, κρέμασον.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Παραδειγματίσον, ἐπὶ ξύλῳ ὑψηλῷ βαλὼν, φανόυσον, καὶ ποιήσον αὐτῶν τὰ σώματα πᾶσιν ὁραθῶναι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Παραδειγματίζονται τῷ Κυρίῳ ἀπάναντι τῆ ἡλίου.] τετέστιν ὁρθῶν ἀπὸ ῥητῆς ξύλων, τετραμμένοι πρὸς ἀνατολάς. καὶ ἡ ὥρα αὐτοῖς ὁ τῆς κολάσεως τρόπος, [μονονεχὶ διακεκραγὸτος ἀναργῶς τῆ τύπῃ, καὶ φωνῇ ἀνιόντος, ὅτι τὸν πανδερεκὴ καὶ ἀπαρалоγίσον ὀφθαλμὸν τῆ κρίνοντος, ἐκ ἂν διαδράσει τις, τοιοῖς δὲ πλάσμασιν ἐναλὲς, ἐδ' ἂν οἵχοιτο νηποινί· προσκείσεται δὲ κατὰ τὴν τῆ Προφήτη φωνῇ, εἰς ὅρασιν πάσῃ σαρκί, Ἡσ. 66. 24. πικρὰς τῶν αὐτῶ πεπλημμελημένων ὑπέχων τὰς δίκας.]

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ ἐμφανὲς ἐν ἄρα κολάζεσθαι, καὶ τὸ οἰοῦναι πῶς αἱ ὀφθαλμοὶ τῆ Θεοῦ, παραδειγματιδιῶναι φησὶν ἀπάναντι τῆ ἡλίου.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τοῖς ἀρχαῖς, οἷς καὶ ῥάδιον τὰς ἡμαρτηκότας δορεῖν, τὴν τιμωρίαν ἐπέτρεψε, καὶ τὴν ἀνακρέμασιν αὐτῶν πρὸς τὰς τῆ ἡλίου αὐγὰς, ὡς ἂν φοβοῖν ὁρώμενοι. ὅπερ μυστῶν νομίζουσιν ἑλλήνες ἡλίῳ δεικνύειν σῶμα νεκρὸν, ἀγνοῶντες ὡς ἀδίκια μόνῃ μολύνειν ἐπίσταται, καὶ πρᾶγμα παιδούτικόν καὶ ὠφέλιμον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Φαδομένη καὶ τῆτο τῆ Θεοῦ ἐλάτῳ τιμωρία πρὸς τὴν τῆς μέζονος ἀποφυγῆς, κατὰ τὸ, παιδούτων καὶ ἐπαίδουσέ με ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ καὶ παρέδωκέ με. μέρος τῆ λαῖς κολάζει ἐπὶ σωφρονισμῷ τῆ παντός.

ε. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς ταῖς φυλαῖς Ἰσραὴλ, ἀποκτείνετε ἕκαστος τὸν οἰκῆον αὐτῆς τὸν τετελεσμένον τῷ Βεελφεγῶρ.

Ε. ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁ Μωϋσῆς τὴν τοσαύτην ὁρῶν αἰχμύλῳ καὶ τὸν γέλῳτα, πάλιν αὐτὰς ἀλλήλους κατακόπτεν ἐκέλευσε, λέγων· ἀποκτείνετε ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτῆς τὸν τετελεσμένον τῷ Βεελφεγῶρ. καθάπερ ἐπίτινος τραύματος πολλὰς μὲν λαβόντος τομὰς καὶ καύσεις, ἐδὲν δὲ ἄμεινον ταύτῃ διατεθέντος, κελούει τις πάλιν τέμνειν καὶ καίειν τὸ περιλειφθέν.

ς. Καὶ ἰδὲ ἄνθρωπος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐλθὼν προσήγαγε τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς πρὸς τὴν Μαδιανίτιν ἐναντίον Μωϋσῆ καὶ πάσης συναγωγῆς υἱῶν Ἰσραὴλ, αὐτοὶ δὲ ἐκλαμον παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τῆ μαρτυρίᾳς.

ΠΡΟΚΟ-

(1) Φίλων ὁ Ἑβραῖος. αὐτὸς σελ. 647. καὶ ὁ Ἰωσήφ. αὐτὸς κεφ. 6. τῆ 4. περὶ Ἰσδ. ἀρχ. βιβλ. καὶ ὁ Θεοδώρετ. αὐτὸς τῷ 3. καὶ ὁ Εὐσέβιος. αὐτὸς τῷ 14. ἐδ. τῆ προλαβόν. κεφ. καὶ ὁ Ὡρεγ. αὐτὸς τῷ προτέρ. ὑπομνήμ.

(2) Ἐν σελ. 493. τῆ 2. μέρ. τῆ 1. Τόμ.

(3) Οὐδὲν ὁ Νύσσης ἐπιλέγει ἢ προλέγει τῆτο, ἐδὲ αὐτὸς περὶ τῆ βίβλ. Μωϋσ. λόγ. ἐδὲ αὐτὸς τῇ θεωρίᾳ εἰς τὸν τῆ Μωϋσ. βίον. ἀλλὰ τί ἐκ τῆτο; ἢ παρασιώπησις ἐκ ἐξῆς ἀρετῆς. καὶ γὰρ ἐπειδὴ ἐκ ἑποῦ, διὰ τῆτο ἡγήσαντο. πῶς γὰρ; ὅπως αὐτὸς ὁ προφήτης καὶ θεοπλῆης Μωϋσῆς προφανῶς λέγει· αὐτὰς γὰρ ἦσαν (αὐτὸς κεφ. 31. ἐδ. 16. τῶν Ἀριθ.) τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ κατὰ τὸ ῥῆμα Βαλαάμ τῆ ἀποστροφῆς καὶ ὑπεριδείν τὸ ῥῆμα Κυρίου, ὡς καὶ Φογῶρ· καὶ ἐγνώστο ἢ πληγὴ αὐτῇ τῇ συναγωγῇ Κυρίου.

(4) Ἀνάπληξον. αὐτὸς ταῖς σημειώσ. εἰς τὴν Γραφ. τὴν αὐτὴν φωνῇ. ἐκδοθεῖς.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προσήγαγε τὸν Ἀ
» ἀδελφὸν αὐτῆς πρὸς τὴν Μαδιαντίν. ἄδη-
λον εἰ προσήγγειλε κατηγορῶν, ἢ εἰ προε-
ξήνησε τῷ ἀδελφῷ τὴν γυναικα.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ πολὺ τῆς ἀναιδείας προσ-
καλεῖται τὴν δικαίαν ὀργὴν. ἔδὲ γὰρ ἐπι-
κρύπτεται πρὸς τὴν Μαδιαντίν βαδίζων,
ἔδὲ Μωϋσῶν αἰδεῖται, ἔδὲ τὰ δάκρυα τῶν
ἀρχόντων. ἐπιτρέπεται γὰρ τοῖς ἀρχεσσι
τὸ τοιοῦτον, ὡς ῥάδιον ἐπ' αὐτῶν γινώσκε-
σθαι τὰς ὑφ' αὐτῶν ἀσεβήσας. (1)

ζ. Καὶ ἰδὼν Φινεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ
υἱὸς Ἀαρὼν τῆς ἱερέως, ἐξάνεστη ἐν μέ-
σῃ τῆς συναγωγῆς, καὶ λαβὼν σει-
» ρομάσιν (2) ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, Ἰσραηλί-
» τας ἔς τὴν κάμινον, (3) καὶ ἀπεικέν-
τησεν ἀμφοτέρους, τὸν τε ἀνδρωπον
τὸν Ἰσραηλίτην, καὶ τὴν γυναικα
διὰ τῆς μήτρας αὐτῆς. καὶ ἐπαύσατο
ἡ πληγὴ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Φινεὲς ἐπὶ
τοῖς γινόμενοις σφόδρα χαλεπῶς. δι-
νότατον γὰρ αὐτῷ κατεφαίνετο, εἰ ὑφ'
αὐτοῦ καιρὸν ἀμφοτέρω τὰτε σώματα καὶ τὰς
ψυχὰς ἐπιδεδώκασιν, τὰς μὲν ἡδοναῖς, τὰ
δὲ τὸ παρὰ νόμον καὶ ἀνοσιβόρειν· εἰσα-
νέυστατο νεανεῖαν ἀνδρὶ καλῷ καὶ ἀγαθῷ
προσήκσαν. ἰδὼν γὰρ τινὰ τῶν ἀπὸ τῆς
γένεως θύοντα καὶ εἰσὶόντα πρὸς πόρνην,
μήτε κεκυφῶτα εἰς τὸ δάφος, μήτε λαν-
θάνειν τὰς πολλὰς πειρώμενον, μηδ' οἷα
φιλεῖ, κλέπτοντα τὴν εἰσοδὸν, ἀλλὰ μετ'
ἀναισχύντου θράσους τὴν ἀκοσμίαν ἐπιδεικ-
νύμενον, καὶ φρουαττόμενον ὡς ἐπὶ σεμνῷ
πράγματι τῷ καταγελάσῳ, πάνυ πικραν-
θεὶς, καὶ πληρωθεὶς ὀργῆς δικαίας, ἐπισ-
δραμὼν, ἔτι καὶ κατ' ὄντως κειμένους ἀμ-
φοτέρους τὸν τε ἑραστὴν καὶ τὴν ἐταίραν
ἀναιρεῖ, προσανατεμὼν καὶ τὰ γυναικῆ,
διότι ἀποραῖς ὑπηρετήσαν ἐκθέσμοις.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁξὺς ὁ θυμὸς ὁ ὑπὲρ ὕσε-
βείας γινόμενος. ἐκ ἡρώτησε τὸν ἀρχον-
τα, ἐκ ἀνέμεινε συμβεβηλὼν, ἐκ ἡδέθη. θεῶν
πράγματος αἰσχυρῆς· εἴθε τὸ δυσέβημα,
ἐκεῖ καὶ ἡ κόλασις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὑπεργὰς τῆς προνοίας
ὁ Φινεὲς τὸ μερικὸν ἐργασάμενος, ἵνα μὴ
τὸ καθόλου γινῆται. ἔτω μὲν γὰρ τὸ μὲν
δίκαιον ἐν τῷ φόβῳ γινῆται, τὸ δὲ ἀγα-
θὸν ἐπὶ τὸ ἔργον πεπλήρωται. φοβήσαν-
τος μὲν τῆς Θεᾶς τῇ τῶν ἀκοσιτεσάρων χι-
λιάδων φθορᾷ, μετὰ νεγκόντος δὲ τῆς Φι-
νεᾶς εἰς τὸ μέρος τὴν κόλασιν. καὶ γέγονε
μετάθεσις τῆς δικαίας δυνάμεως ἐπὶ τὴν
Φιλάνδρωπον παίδουσιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐχ ὡς θυμὸς τινὸς
ἀποσβεσθέντος, οἷος ἐν ἀνθρώποις γίνε-

ται, καθὰ δοκεῖ ταῦτα ἐμφαίνειν, ἀλλ' ὡς
ἐν καιρῷ τῆς μερικῆς τιμωρίας προχωρη-
σάσης εἰς ἀποκλὴν τῆς καθολικῆς.

θ. Καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες
ἐν τῇ πληγῇ, τέσσαρες καὶ ἑκοσι
χιλιάδες.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τέτο θεο-
σάμενοι τινες τὸ παράδειγμα τῶν τὴν ἐγ-
κράτειαν καὶ θεοσέβειαν ἐξήλωκόντων, προ-
σάξαντος Μωϋσέως, ἐμμήσαντο· καὶ πάν-
τας τὰς τελεσθέντας τοῖς χειροποιήτοις
συνγενεῖς καὶ φίλους ἡβηδὸν ἀνελόντες,
τὸ μὲν μῖσος τῆς ἐθνικῆς ἐκκαθαίρουσι διὰ
τῆς τῶν προηδικηκότων ἀπαραλήττου τιμω-
ρίας· τὰς δὲ ἄλλας παραχόντας ἀπολο-
γίαν ἐναργεστῶς ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ὕσε-
βείας, περιεποίησαντο, μηδένα τῶν ἀφ'
αἵματος κατακρίτων οἰκιστάμενοι, μηδ'
ἐλαίω τὰ ἀδικήματ' αὐτῶν παρελθόντες,
ἀλλὰ καὶ καθαρὰ νομίζαντες τὰς αὐτο-
χαιρας. ὅθεν ἔδοξε παρεχώρησαν τὴν ἐπ'
ἐξόδου φέρσαν τοῖς ὁρῶσιν ἀψόβουσαν
ἐπαινον.

ι. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋ-
» σῶν, λέγων, Φινεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ
» υἱὸς Ἀαρὼν τῆς ἱερέως κατέπαυσε τὸν
» θυμὸν μου ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐν τῷ
» ζήλωσά μου τὸν ζῆλον ἐν αὐτοῖς, καὶ
» ἐκ ἐξάνηλωσα τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ ἐν
» τῷ ζήλω μου. Οὕτως εἶπον, ἰδὲ ἐγὼ
» δίδωμι αὐτῷ τὴν διαθήκην μου, δια-
» θήκην ἐρῶν. Καὶ ἔσται ἔτω (4) καὶ
» τῷ σπέρματι αὐτῆς μετ' αὐτὸν διαθή-
» κη ἱερατείας αἰωνία, ἀνθ' ὧν ἐξήλωσε
» τὴν Θεῶν αὐτῆς, καὶ ἐξιλίατο περὶ
» τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Φθάνει
Ε χρησιμοῖς δωρησάμενος ὁ Θεὸς Φινεᾶ τὸ
μέγιστον ἀγαθόν, εἰρήνην· ὃ μηδεὶς ἱκανὸς
ἀνθρώπων παραχαλῖν· πρὸς δὲ τῇ εἰρήνῃ,
καὶ παγκρατησίαν ἱερωτικῆς αὐτῷ, καὶ
γένει κληρονομίαν ἀναφαίρετον.

* * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐκ οἶδα πόθεν κι-
νῆται οἱ Ἑβραῖοι παραδιδόσιν, Φινεὲς
τὸν Ἐλεάζαρον υἱὸν ὁμολογούμενως παρὰ
ταῖς τὴν ζωὴν ἕως πολλῶν Κριτῶν, ὡς
ἐν τοῖς Κριταῖς ἀνέγνωμεν, αὐτὸν εἶνα
Ζ Ἠλίαν, καὶ τὸ ἀθάνατον ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς
διὰ τῆς ὀνομαζομένης εἰρήνης ἐπηγγελθαι,
ἀνθ' ὧν ζήλωσας θεῶν ζῆλῳ κεκνημένους,
ἐξεκρίτησε τὴν Μαδιαντίν καὶ τὸν Ἰσραη-
λίτην, καὶ κατέπαυσε τὸν λεγόμενον θυμὸν
» τῆς Θεᾶς, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Φινεὲς υἱὸς
» Ἐλεάζαρ υἱὸς Ἀαρὼν κατέπαυσε τὸν θυμὸν-
» μου, ἀνθ' ὧν ἐξήλωσε τὸν ζῆλόν μου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἱερωτικῇ σφαγῇ αἰμοιβή.
καὶ γὰρ ἡ τῆς αἵματος χύσις μυσαρόν. τὸ
H δὲ δίκαιον ἐπάξιον τιμῆς.

ιδ. Τὸ

(1) Τέτω τε καὶ τοῖς ἐπομ. τέσσαρσι τῆς Ἀδῆλ. ὑπομν. ὅμοια τὰ τῆς Προκοπ. τὰ ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ἀκύλας, κόντον. Σύμμαχος, ὄρου. ὡς ταῖς εἰρημ. σημειώσ.

(3) Ἀκύλας, τὸ τέγος. Σύμμαχος, τὸ πυρρῖνον. αὐτ.

(4) Ἐσται αὐτῷ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

ιδ. Τὸ δὲ ὄνομα τῶ ἀνθρώπου τῷ Ἰσραηλίτῃ τῷ πεπληγότῳ, ὃς ἐπλήγη μετὰ τῆς Μαδιανίτιδος, Ζαμβρί, υἱὸς Ἀλὼν, (1) ἄρχων οἴκου πατριᾶς Συμεὼν. Καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ τῇ Μαδιανίτιδι τῇ πεπληγῇ, Χασβὶ, θυγάτηρ Σερ, ἄρχοντος ἔθνους Σομώθ, οἴκου πατριᾶς ἐστὶ τῶν Μαδιάμ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐπιφανεῖς δὲ οἱ ἀνηρημένοι. καὶ αἱ τῶν περιφανῶν τιμωρία περιφανέστεροι.

ις. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν, λέγων, λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων, Ἐχθραίνετε τοῖς Μαδιναίοις, (2) καὶ πατάξατε αὐτούς, ιη. Ὅτι ἐχθραίνουσιν αὐτοὶ ὑμῖν ἐν δολιότητι, ὅσα δολιῶσιν ὑμᾶς διὰ Φογὼρ, καὶ διὰ Χασβὶ θυγατέρα ἄρ-

χοντος Μαδιάμ ἀδελφῷ αὐτῶν, τῷ πεπληγῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πληγῆς διὰ Φογὼρ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐκ ὡς κατὰ Μαδιανιτῶν ὀρισμῶς, (3) ὥστε κατὰ Χαναναίων καὶ Ἀμορραίων. αὐτοὶ δὲ ἑαυτοῖς ἐπήγαγον τὴν Φθοράν, ἐξ ἧν ἐγνωσθήσαν δολιῶντες τὸν Ἰσραὴλ. ὁ γὰρ διελάνθανε Θεὸν ἢ βελή· ὡς καὶ δηλώσας, ἡγερσεν ἐπὶ τὸν πόλεμον τὰς Ἰσραηλίτας, δύν τὰς αἰτίας λέγων, δι' αἷς χαλεπαίνουσι, τῷ τε τῷ εἰδῶλε Φογὼρ καὶ τῆς ἀνηρημένης γυναίκος. ὁργὴ γὰρ ὑπὲρ τῶν σεβασμάτων μεγάλη παρίσταται, ἐπειδὴν ταῦτα καταλύεται, καὶ δίκας δίδωσιν οἱ προσήκοντες αὐτοῖς.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Πρὸς γὰρ πορνείαν καὶ εἰδωλολατρείαν διὰ τῆς δοκῆσης Φιλίας ἦσαν αὐτοὶ ὑποκλέψαντες.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τὸ ἐχθραίνετε τοῖς Μαδιναίοις, διδάσκοντός ἐστι κεχρησθαι τῷ θυμῷ ὥστε ὅπλῳ.

Κ Ε Φ. Κ Ξ.

α. **Κ**αὶ ἐγένετο μετὰ τῷ πληγῷ, καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν καὶ Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα, λέγων, Λάβε τῷ ἀρχίῳ πάσης σωμαγωγῆς υἱὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ ἐικοσαέτης καὶ ἐπάνω κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, πᾶς ὁ ἐκπορεύμενος παρατάσσασθαι ἐν Ἰσραὴλ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος αἶεκεν πάλιν ἀριθμηθῆναι προσέταξεν ὁ Θεὸς τὸν λαόν; Ἐπειδὴ κατὰ τῶν ἀριθμηθῆναι τῶν ἡδὴ τῷ ψῆφον ἐξέμενεν, ἡμελλε δὲ τὰς ἐκείνων παῖδας εἰς τῷ ἐπηγγελμένῳ εἰσαγαγεῖν γλῶ, περὶ ὧν εἶπον ἐκεῖνοι ὅτι αἰχμαλῶται ἔσονται· ἐκέλευσεν ἀριθμηθῆναι καὶ τέτταρας, ἵνα δείξῃ τῆς οἰκείας δολογίας τῷ δώαμιν, ὅτι καὶ τῶν πατέρων ἀναιρεθέντων, ὁ αὐτὸς διέμενεν ἀριθμῶς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἴρηται πολλάκις περὶ τέτων, ὅτι διὰ τὸ δόξαντες καὶ ἀνδρεῖον κατὰ τῶν πατρῶν τῷ ἀπὸ τοῖς χρόνους ἡλικίαν ἀριθμεῖν εἴωθε, καὶ δι' ἄλλας δέτινας αἰτίας κατὰ προεγράφη. (4)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ ἡβηκὸς δὴ πάλιν, καὶ τῷ ἐμπειροπόλεμον ἡλικίαν ἀπαριθμεῖν δὲν προσάττει Θεός. ὡς γὰρ ἡδὴ φάσαντες εἶπομεν, αἱ γνώσεις καὶ ἀπογραφεῖ τῇ παρὰ Θεῷ, καὶ ἐν βίβλῳ ζώντων, ὁ τὸ ἀναλκὶ καὶ ἀδρανὲς, ἔτε μὲν τὸ ἐτι νηπιάζον κατὰ τῷ φρονήσιν, ἀλλὰ πᾶν ὅσον ἐστὶν δόξαντες τε ἡδὴ καὶ ἔτοιμον εἰς παρατάξιν. τῷ κατὰ πατρῶν τε καὶ ἀμαρτίας, καὶ βεβηκὸς εἰς σῴεσιν,

ὅπρεπές τε ἡδὴ πρὸς τὸ χρεῖναι δρᾶν, καὶ δυνάσασθαι κατορθῶν ἃ ἂν βέλοιο Θεός.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῷ στρατοῦσιμον ἡλικίαν ἐκλέγεσθαι κελύει, ὥστε καὶ τὸ πρότερον, καὶ τὸν ταύτης ἀριθμὸν ἀναζητεῖν. ἐξαριθμῶνται δὲ κατὰ φυλάς. ἡ δὲ ἐξαριθμῶσις καὶ κατὰ τῷ προτέρῳ τάξιν. καὶ γὰρ ἀναμίσγνυσιν τὰς τε τῶν δυνάμεων φυλάς καὶ τὰς ἐκ τῶν δέλων. καὶ εἴη ἂν σύμβολον τῆς ἀναμίσξεως τῶ Ἰσραὴλ τῆς πρὸς ἡμᾶς, κατὰ τὸν λόγον τῶ Κυρίου· ἔσονται μία ποίμνη, εἰς ποιμνίῳ. καὶ, Ἰωάν. 10 π 6. ὁφρανθήτε, Μωσῆς φησὶν, ἔσθλη μετὰ Δεβρ. 32. 4 3. τῶ λαῷ αὐτῷ.

γ. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς αὐτοῖς ἐν Ἀραβῶθ Μωάβ ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ κατὰ Ἰεριχώ, δ. λέγων, Ἀπὸ ἐικοσαέτης καὶ ἐπάνω, ὃν τρόπον σωέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ ἐξεληθόντες ε. ἐξ Αἰγύπτου, Ῥεβὶμ πρῶτότοκος Ἰσραὴλ. υἱοὶ δὲ Ῥεβὶμ, Ἐνώχ, καὶ δῆμος τῷ Ἐνώχ· τῷ Φαλλῶ, δῆμος τῷ Φαλλῶ. τῷ Ἀσερῶν, δῆμος τῷ Ἀσερῶν· τῷ Χαρμὶ, δῆμος τῷ Χαρμὶ. ζ. Οὗτοι δῆμοι Ῥεβὶμ. καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίσχεψις αὐτῶν, τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἐπτακόσιοι καὶ η. πεντήκοντα. Καὶ οἱ υἱοὶ Φαλλῶ, Ἐφραΐμ. καὶ οἱ υἱοὶ Ἐφραΐμ, Ναμὴλ, καὶ Δαθὰν, καὶ Ἀβεζών· ἔσθλοι ἐπὶ κλητοὶ τῆς σωμαγωγῆς· ἔσθλοι εἰσιν οἱ ἐπι-

(1) Σαλμών. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. Σαλώ. ἢ τῷ Ἀλδ. Σαλώμ. ἢ αὐτῷ Ὄξον. (2) Μαδιναίοις. αὐτ.

(3) Ἐλεάζαρ τί. Ἰσ. δὲ ἐνοητέον τὸ φθαρίων. ἐπάγει γὰρ, αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐπήγαγον τὴν φθοράν.

(4) Ἐν τοῖς ἐκδοσ. ἐχ. εὐρηται.

ἐπισυγάντες ἐπὶ Μωϋσῶ καὶ Ἀαρὼν
 ἐν τῇ σιναγωγῇ Κορὲ, ἐν τῇ ἐπισυ-
 ι. σάσει Κυρίσ. Καὶ ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ
 σόμα αὐτῆς, κατέπιεν αὐτὴς καὶ Κο-
 ρε, ἐν τῷ θανάτῳ τῆς σιναγωγῆς
 αὐτῆς, ὅτε κατέφαγε τὸ πῦρ τὰς
 πεντήκοντα καὶ διακοσίας, καὶ ἐγε-
 ια. νήθησαν ἐν σημείῳ. Οἱ δὲ υἱοὶ Κορὲ
 ιβ. ἐκ ἀπέθανον. Καὶ οἱ υἱοὶ Συμεὼν,
 ὁ δῆμος τῶν υἱῶν Συμεὼν· τῷ Να-
 μηλ, δῆμος Ἀναμμηλεί· (1) τῷ Ἰα-
 μείν, δῆμος ὁ Ἰαμεινί· τῷ Ἰαχέμ,
 ιγ. δῆμος ὁ Ἰαχινεί· τῷ Ζωρά, (2) δῆ-
 μος ὁ Ζωραί· τῷ Σαδλ, δῆμος ὁ
 ιδ. Σαδλί. Οὗτοι δῆμοι Συμεὼν ἐκ τῆς
 ιθ. ἐπισκίψεως αὐτῶν, δύο καὶ ἑκοσι χι-
 λιάδες καὶ διακόσιοι. Υἱοὶ δὲ Ἰδδα,
 Ἡρ, καὶ Αὐνάν, καὶ Σηλὼν, καὶ Φα-
 ρές, καὶ Ζαρά. καὶ ἀπέθανεν Ἡρ καὶ
 ιι. Αὐνάν ἐν γῇ Χαναάν. Καὶ ἐγένοντο
 οἱ υἱοὶ Ἰδδα κατὰ δῆμους αὐτῶν· τῷ
 Σηλῶμ, δῆμος ὁ Σηλωνί· τῷ Φα-
 ρές, δῆμος ὁ Φαρές· (3) τῷ Ζαρά,
 ια. δῆμος ὁ Ζαράι. Καὶ ἐγένοντο υἱοὶ
 Φαρές, τῷ Ἀζρὼν, δῆμος ὁ Ἀζρωνί·
 ιβ. τῷ Ἰαμμηλ, δῆμος ὁ Ἰαμμηλεί. Οὗ-
 τοι δῆμοι τῆς Ἰδδα κατὰ τὴν ἐπίσκε-
 ψιν αὐτῶν, ἕξ καὶ ἐβδομήκοντα χι-
 ιγ. λιάδες καὶ πεντακόσιοι. Καὶ οἱ υἱοὶ
 Ἰσαάχαρ κατὰ δῆμους αὐτῶν· τῷ Θω-
 λά, δῆμος ὁ Θωλαί· τῷ Φαά, δῆ-
 ιδ. μος ὁ Φαάι. Τῷ Ἰασέβ, δῆμος ὁ
 Ἰασεβί· τῷ Ἀμβραμ, δῆμος ὁ Ἀμ-
 ιε. βραμί. Οὗτοι δῆμοι Ἰσαάχαρ ἐξ ἐπι-
 σκίψεως αὐτῶν, τέσσαρες καὶ ἑξή-
 ις. κοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι. Υἱοὶ
 Ζαβουλὼν κατὰ δῆμους αὐτῶν· τῷ
 Σαραϊδ, (4) δῆμος ὁ Σαραϊδί· τῷ
 Ζαμβρεί, δῆμος ὁ Ζαμβρεί· τῷ Ἀλ-
 λων, δῆμος ὁ Ἀλλωνί· τῷ Ἀλλήδ, (5)
 ιζ. δῆμος ὁ Ἀλληδί. Οὗτοι δῆμοι Ζα-
 βουλὼν ἐξ ἐπισκίψεως αὐτῶν, ἑξή-
 ιε. κοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. Υἱοὶ
 Γαδ κατὰ δῆμους αὐτῶν· τῷ Σαφὼν,
 δῆμος ὁ Σαφωνί· τῷ Ἀλγεί, δῆμος ὁ
 ις. Ἀλγεί· τῷ Σενεί, δῆμος ὁ Σενεί· τῷ
 Ἀζανεί, δῆμος ὁ Ἀζανεί· τῷ Ἀδδεί,
 ιζ. δῆμος ὁ Ἀδδεί· τῷ Ἀροαδεί, δῆμος ὁ
 Ἀροαδεί· τῷ Ἀριήλ, δῆμος ὁ Ἀριλί.
 ιη. Οὗτοι δῆμοι τῆς Γαδ ἐξ ἐπισκίψεως
 αὐτῶν, τέσσαράκοντα χιλιάδες καὶ

μδ. τετρακίχλιοι καὶ πεντακόσιοι. Υἱοὶ
 Ἀσῆρ κατὰ δῆμους αὐτῶν· τῷ Ἰαμείν,
 δῆμος ὁ Ἰαμεινί· τῷ Ἰεσεί, δῆμος ὁ
 Ἰεσεί· τῷ Βαρεϊά, δῆμος ὁ Βαρεϊάι.
 με. Τῷ Χοβεέρ, δῆμος ὁ Χοβερί· τῷ Μελ-
 μς. χιήλ, δῆμος ὁ Μελχιήλ. Καὶ τὸ
 ὄνομα τῆς θυγατρὸς Ἀσῆρ, Σάρα.
 μς. Οὗτοι δῆμοι Ἀσῆρ ἐξ ἐπισκίψεως αὐ-
 τῶν, τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα χιλιά-
 ιη. δες καὶ ἑξακόσιοι. Υἱοὶ Ἰωσήφ κατὰ
 δῆμους αὐτῶν, Μανασσὴ καὶ Ἐφραΐμ.
 ιθ. Υἱοὶ Μανασσῆ, τῷ Μαχέρ, δῆμος ὁ
 Μαχερί. καὶ Μαχέρ ἐγέννησε τὸν
 Γαλαάδ· τῷ Γαλαάδ, δῆμος ὁ Γα-
 λ. λααδί. Καὶ ἔσται υἱὸς Γαλαάδ, τῷ
 Ἀχιέζερ, δῆμος ὁ Ἀχιεζερί. τῷ Χε-
 λαλέν, δῆμος ὁ Χελενί· τῷ Ἐσρεήλ,
 ιγ. δῆμος ὁ Ἐσρεηλεί· τῷ Συχέμ, δῆμος
 λδ. ὁ Συχεμί. Τῷ Συμέρ, δῆμος ὁ Συ-
 μερί· καὶ τῷ Ὀφέρ, δῆμος ὁ Ὀφερί.
 λγ. Καὶ τῷ Σαλπαάδ υἱὸς Ὀφέρ ἐκ ἐγέ-
 νοντο αὐτῷ υἱοὶ, ἀλλὰ θυγατέρες.
 καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν θυγα-
 τέρων Σαλπαάδ· Μααλά, καὶ Νεά,
 καὶ Ἐγλά, καὶ Μελχά, καὶ Θερσά.
 λδ. Οὗτοι δῆμοι Μανασσῆ ἐξ ἐπισκίψεως
 Δ αὐτῶν, δύο καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες
 λε. καὶ ἑπτακόσιοι. Καὶ ἔσται οἱ υἱοὶ Ἐφ-
 ραΐμ· τῷ Σεθαλά, δῆμος ὁ Σεθα-
 λαί· τῷ Βαχάρ, δῆμος ὁ Βαχαράι·
 λς. τῷ Τανάχ, δῆμος ὁ Ταναχί. Οὗτοι
 υἱοὶ Σεθαλά. τῷ Ἐδὴν, δῆμος ὁ Ἐδινί.
 λς. Οὗτοι δῆμοι Ἐφραΐμ ἐξ ἐπισκίψεως
 αὐτῶν, δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδες
 Ε καὶ πεντακόσιοι. ἔσται δῆμοι υἱῶν Ἰω-
 λη. σὴφ κατὰ δῆμους αὐτῶν. Οἱ υἱοὶ Βε-
 νιαμὴν κατὰ γένος (6) αὐτῶν· τῷ Βα-
 λέ, δῆμος ὁ Βαλεί· τῷ Ἀσυβήρ,
 δῆμος ὁ Ἀσυβηρί· τῷ Ἀχειράν, δῆ-
 λθ. μος ὁ Ἀχειρανί. Τῷ Σοφάν, δῆμος
 μ. ὁ Σοφανί. Καὶ ἐγένοντο οἱ υἱοὶ Βα-
 λέ, Ἀδερ, καὶ Νοεμάν. τῷ Νοεμάν,
 Ζ δῆμος ὁ Νοεμανί· τῷ Ἀδερ, δῆμος
 μα. ὁ Ἀδερί. Οὗτοι οἱ υἱοὶ Βενιαμὴν κα-
 τὰ δῆμους αὐτῶν ἐξ ἐπισκίψεως αὐ-
 τῶν, πέντε καὶ τριάκοντα χιλιάδες
 μβ. καὶ πεντακόσιοι. Καὶ οἱ υἱοὶ Δάν κα-
 τὰ δῆμους αὐτῶν· τῷ Σαμεί, δῆμος
 ὁ Σαμεί. ἔσται δῆμοι Δάν κατὰ δῆ-
 μους αὐτῶν. Πάντες οἱ δῆμοι Σαμεί
 κατὰ ἐπισκοπὴν αὐτῶν, τέσσαρες καὶ
 ἑξή-

(1) Ὁ Ναμμηλί. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

(2) Ζαρά, δῆμος ὁ Ζαράι. αἱ αὐτ. Σαάρ, - - Σαάρ. ἡ αὐτ. Ὁζον.

(3) Ὁ Φαρεσί. αἱ αὐτ.

(4) Σαρεδ, δῆμος ὁ Σαρεδί. αἱ αὐτ.

(5) Ἀλλήλ, δῆμος ὁ Ἀλληλί. αἱ αὐτ. Ἐήλ, δῆμος ὁ Ἐήλ. ἡ αὐτ. Ὁζον.

(6) Υἱοὶ Βενιαμὴν κατὰ δῆμους. αἱ αὐτ.

μη. ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι. Υἱοὶ
Νεφθαλαὶμ κατὰ δῆμους αὐτῶν· τῷ
Ἀσιήλ, δῆμος ὁ Ἀσιήλ· τῷ Γωϋνί,
μθ. δῆμος ὁ Γωϋνί. Τῷ Ἰεσέρ, δῆμος ὁ
Ἰεσερά· τῷ Σελλείμ, δῆμος ὁ Σελλη-
ν. μά. Οὗτοι δῆμοι Νεφθαλαὶμ ἐξ ἐπι-
σκέψεως αὐτῶν, πέντε καὶ τεσσαρά-
κοντα χιλιάδες καὶ τριακόσιοι.

να. Αὕτη ἡ ἐπίσκεψις ἦν Ἰσ-
ραήλ, ἑξακόσιοι χιλιάδες καὶ χίλιοι
καὶ ἐπτακόσιοι καὶ τριάκοντα.

ΑΠΟΔΙΝΑΡΙΟΥ. Ὁ τῶν φυλῶν ἀριθ-
μὸς ἠλάττωται παρὰ τὸν πρότερον. τότε
μὲν γὰρ ἦσαν χιλιάδες ἑξακόσιαι καὶ ἑξα-
κίχλια καὶ πεντακόσιαι καὶ πενήκοντα·
νῦν δὲ χιλιάδες ἑξακόσιαι καὶ χίλιοι πεν-
τακόσιοι (1) τριάκοντα. τὸ δὲ Λευϊτικὸν
πεπλεόνακε μᾶλλον παρὰ τὸν πρῶτον. τό-
τε μὲν γὰρ ἦν χιλιάδων ἑκοσι καὶ δύο·
μετὰ ταῦτα δὲ, ἑκοσι καὶ τριῶν. τὸ μὲν
γὰρ ἐκλεχθεὶς γένος εἰκότως ἐκ ἐλαττώ-
ται, ἀλλὰ καὶ ἐπαύξεται· τὸ ἐπιτιμηθεὶς δὲ,
Ψαλ. 77. 6. εἰς ἐλάττω ἐρχεται. γενεὰ δὲ ἑτέρα πα-
ρὰ τὴν τότε, (2) ὡς ἡ Γραφή σημαίνει.

νβ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
νγ. Μωϋσῶν, λέγων, Τέτοις μερισθήσε-
ται ἡ γῆ, κληρονομεῖν ἐξ ἀριθμῶ ὀνο-
νδ. μάτων. Τοῖς πλείοσι πλεονάσεις τὴν
κληρονομίαν, καὶ τοῖς ἐλάττωσιν ἐλατ-
τώσεις τὴν κληρονομίαν αὐτῶν· ἐκά-
στω καθὼς ἐπεσκέπησαν, δοθήσεται
ἡ κληρονομία αὐτῶν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τὸ γὰρ ὡς ἐν ἀριθμῷ
τῶν ὀνομάτων πλεόν, καὶ τύπος ἂν γέ-
νοιτο σαφὲς τῇ ὑπερκειμένῃ καὶ πλεονά-
ζοντος ὡς ἐν ἀρετῇ.

νε. Διὰ κλήρων μερισθήσεται ἡ
γῆ τοῖς ὀνόμασι· κατὰ φυλὰς πα-
τριῶν αὐτῶν κληρονομήσασιν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴποτε κλήρῳ με-
ριδιῶναι τὴν γῆν προσέταξεν ὁ Θεός· ὥστε
πᾶσαν ἔριν καὶ Φιλονεικίαν σβέσαι. ὡς τῇ
Θεῷ διὰ τῆς κλήρου τὴν γῆν νέμοντος. ἔτε
γὰρ τύχη τινὶ τὸ πρᾶγμα πιεῦσαι προ-
σέταξε. τέτο πεποίηκας καὶ οἱ θεοὶ Ἀπό-
στολοι πρὶν ἐπιφοιτῆσαι τὸ πανάγιον πνεῦ-
μα. κλήρους γὰρ βαλόντες, ἐκέλευσαν τὸν
ἅπαντα σαφῶς ἐπιστάμενον, δάξαι τὸν
ἁγιώτερον. ἔτω καὶ ὁ Θεὸς Παῦλος περὶ
ἡμῶν ἔφη· ἐν ᾧ ἐκληρώθημεν προοριζάν-
» τες κατὰ πρόθεσιν τῇ πάντα ἐνεργήσαντος
» κατὰ τὴν βουλὴν τῇ θελήματός αὐτοῦ.

ΑΠΟΔΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐ γὰρ τύχη τὰ
πράγματα ἐπιτρέπεται παρὰ τοῖς θεο-
σεβέσιν· ἀλλ' ὁ μὲν κλήρος, εἰς δὴλῶσιν·

Α τὸ δὲ αὐτίον, ἡ τῇ Θεῷ βέλησις. κλήρῳ δὲ
καὶ οἱ Ἀπόστολοι τὴν ἀντικατάστασιν τὴν
ἀντὶ τῆς ἰσθμῆς ἐποίησαντο· ἐπὶ τῇ συμβάσει
τῇ κλήρῳ τὴν αἵρεσιν τῇ ζητημένῃ πι-
στεύοντες· ἀλλὰ τῇ βελήσει τῇ Θεῷ, ἡ καὶ
» ἡγήσαντο λέγοντες· σὺ Κύριε καρδιογυνῶ- Πρξ. 1. 24.
σα. ἐκ ἄρα κατὰ τὸ συμβᾶν ὁ κλήρος,
ἀλλὰ κατὰ τὴν Θεῷ δοκῶν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Κληρωτὴ δὲ ἡ γῆ, κατ'
B » ἐκεῖνός περ τάχα τὸ, ἐν ταῖς χερσὶ σε οἱ Ψαλ. 30. 15.
κληροί μου, πρὸς Θεὸν εἰρημαίον. [θεῖα
γὰρ ψήφῳ γεινήσεται τῶν ἐσομένων ἀγα-
θῶν ἡ ἀπλανὴς διανέμησις, ἐκάστω τὸ πρέ-
πον εἰς ἀποκλήρωσιν ὀρίζοντος τότε τῇ
πάντα εἰδότης τὰ κατ' ἡμᾶς.]

νς. Ἐκ τῆς κλήρου μεριεῖς τὴν κλη-
ρονομίαν αὐτῶν ἀναμέσον πολλῶν καὶ
νζ. ὀλίγων. Καὶ οἱ υἱοὶ Λαὶ κατὰ δῆ-
μους αὐτῶν· τῷ Γεδσὼν, δῆμος ὁ Γεδ-
Γ σωνί· τῷ Κααθ, δῆμος ὁ Κααθί·
νθ. τῷ Μεραρί, δῆμος ὁ Μεραρί. Οὗτοι
δῆμοι υἱῶν Λαὶ· δῆμος ὁ Λοβενί, δῆ-
μος ὁ Χεβρωνί, δῆμος ὁ Κορέ, καὶ
δῆμος ὁ Ὀμσεί. (3) καὶ Κααθ ἐγέν-
νησε τὸν Ἀμβραν. (4)

νθ. Τὸ δὲ ὄνομα τῆς γυναικὸς
Ἀμβραν Ἰωχαβέθ, θυγάτηρ Λαὶ,
Δ ἡ ἔτεκε τέτρες τῷ Λαὶ ἐν Αἰγύπτῳ,
καὶ ἔτεκε τῷ Ἀμβραν τὸν Ἀαρὼν
καὶ Μωϋσῶν, καὶ Μαριάμ τὴν ἀδελ-
φὴν αὐτῶν.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἡ καὶ συγγενὴς ὡς
ὁμόφυλος, ἡ καὶ ὁμώνυμος ἡ τῇ φυλᾷ-
χρ Λαὶ ὁ πατὴρ τῆς Ἰωχαβέθ.

Ξ. Καὶ ἐτέχθησαν τῷ Ἀαρὼν,
ὁ, τε Ναδάβ, καὶ Ἀβιδὸν, καὶ Ἐλεά-
Ξα. ζαρ, καὶ Ἰθάμαρ. Καὶ ἀπέθανε Να-
δάβ καὶ Ἀβιδὸν ἐν τῷ προσφέρειν αὐ-
τὰς πῦρ ἀλλότριον ἐναντι Κυρίου ἐν
τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ.

Ξβ. Καὶ ἐγενήθησαν ἐξ ἐπισκέ-
ψεως αὐτῶν, τρεῖς καὶ ἑκοσι χιλιά-
δες, πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μωυαίας καὶ
ἐπάνω. καὶ γὰρ συμεπεσκέπησαν ἐν
Z τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ δίδεται αὐ-
τοῖς κλήρος ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἀπὸ μωυαίας τε τῶν ἱε-
ρωτέρων ἡ ἀπογραφὴ. καὶ γὰρ δὴ μόνον τὸ
ἐν ἰσχυρί πνευματικῇ καὶ ἐν σοφίᾳ περι-
φανέσερον, ἀλλὰ καὶ ὅσον ἐστὶν ἐν ἀπλό-
τητι τῇ κατὰ Χριστὸν, καὶ ὡς ἐν ἀκακίᾳ
νήπιον. (5)

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀγιώτερον αἰεὶ περ
H τὸ ἱερώτερον γένος. διὸ καὶ ἐξηρημαίῃ τῶν
Ss ss 2 ἄλλων

(1) Καὶ ἐπτακόσιοι τριάκοντα. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(3) Ὁ Μωσὶς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(5) Καὶ ἐν κακίᾳ νηπιάζον. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 136.

(2) Παρὰ τὴν πρῶτην. ὁ αὐτ.

(4) Τὸν Ἀμβράμ. αἱ αὐτ. τὸν Ἀμβράμ. ἡ αὐτ. Ὁζον.

ἄλλων ἢ ἀπογραφῇ περὶ αὐτῶ. καὶ κλη-
ρος αὐτοῖς ἔμετα τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ
ἐπίσκεψις ἰδική. μερὶς δὲ αὐτοῖς καὶ κλη-
ρος, αὐτὸς ὁ τῶν ὅλων Θεός.

Ξγ. Καὶ αὕτη ἡ ἐπίσκεψις Μωϋ-
σῇ καὶ Ἐλεάζαρ τῷ ἱερέως, οἱ ἐπε-
σκέψαντο τὰς ὑἱὰς Ἰσραὴλ ἐν Ἀρα-
βῶν Μωάβ, ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ κατὰ
Ἱεριχώ.

* * ΚΥΡΙΔΔΟΥ. Ἐπιτήρη πανταχῇ
τῷ τῶν ἀγίων ἀπογραφῇ καὶ κληροδο-
σίαν. πρᾶττεται γὰρ διὰ τε Μωσέως, καὶ
τῷ πρῶτοντος αὐτῶν ἱεροσυνῇ, ἵνα τὸν εἷνα δι-
ἀμφοῖν νοήσης Χριστὸν, ὡς ἀρχιερέα καὶ
νομοθέτην, δι' ἧς πᾶσα χάρις καὶ τὸ αὐ-
ταῖς ἄνω φέρεται βίβλοις.

Ξδ. Καὶ ἐν τέτοις ἔκ τῳ ἄνθρω-
πος τῶν ἐπεσιγεμένων ὑπὸ Μωϋσῇ καὶ
Ἀαρὼν, ὅς ἐπεσκέψατο τὰς ὑἱὰς Ἰσ-
ραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ. Ὅτι ἔπε-
ξε. Κύριος αὐτοῖς, θανάτῳ ἀποθανέν-
ται ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ ἔκατελέφθη
ἐξ αὐτῶν ὁδὲ εἷς, πλὴν Χάλεβ ὁ υἱὸς
Ἰεφοννὶ, καὶ Ἰησὺς υἱὸς Ναυή.

Α ΚΥΡΙΔΔΟΥ. Δείκνυσιν ἀναργῶς, ὅτι
μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν ἡ κληρονομία, καὶ τὸ
αὐτῶν βίβλῳ γεγράφθαι Θεῷ. πρέποι δ' αὖν
μᾶλλον τοῖς τῷ πλὴν εἰσδεδεγμένοις. (1)
τοῖς δὲ ἀπειθήσασιν δηλῶται πεπληρωμέ-
νον τὸ ἐπιτίμιον, τὸ πεσάδαι τὰ πλάματα
αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὡς καὶ Δαβὶδ φησιν·
» εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, ψα-
» καὶ τῷ αὐτῶν δηλῶν, ὅτι ἐξεδάκωσαν γλῶσσαν
» ἐπιθυμητὴν, καὶ τὰ ἐξῆς.

Β ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Περί μὲν τῶν ἡπειθη-
» κόντων, τὸ, ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλης ψα-
» ζόντων, [καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφῆτω-
σαν, ὁ Θεωσέσιος ἔφη Δαβὶδ. ὑπεμφαίνει
δὲ ἡμῖν καὶ τὸ θεῖον αὐτῶν τέτοις λόγοις,]
ὅτι τοῖς πισύσασιν ἡ χάρις. διὰ γὰρ τῷ
το καὶ πρὸς τῷ Ἰορδάνῃ μυσιωτέρω λόγῳ
ἡ ἀπογραφὴ γίνεται. ἀνάγραφός γάρ ὁ
βεβαπισμένος, πλὴν ἔκ ὁλοκλήρως ἀπο-
πέπλωκε τῆς ἐλπίδος ὁ Ἰσραὴλ. σέσωσα ἡ
Γ » γὰρ τὸ κατάλειμμα, [κατὰ τὴν τῷ Προ-
φήτη Φωνίᾳ· ἔστι τύπος] αὐτῶν εἶναι [οἱ ἐκ
πάντων καταλειμμένοι μόνοι,] Χάλεβ
καὶ Ἰησὺς, συγκληρονομήντες τε καὶ ἀπο-
γραφόμενοι, ὡς τοῖς τῆς ἀπιστίας ἐγκλή-
μασιν ἐκ ἀεχόμενοι.

Κ Ε Φ. Κ Ζ.

α. **Κ**αὶ προσελθῶσαι αἱ θυγα-
τέρες Σαλπαὰδ υἱῶ Ὁ-
φῆρ, υἱῶ Γαλαὰδ, υἱῶ Μα-
χάρ, τῷ δήμῳ Μανασσῇ, τῶν υἱῶν Ἰω-
σήφ, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν,
Μααλὰ, καὶ Νεὰ, καὶ Ἐγλὰ, καὶ
β. Μελλὰ, καὶ Θερσὰ, καὶ σᾶσαι ἐναν-
τίον Μωϋσῇ, καὶ ἐναντίον Ἐλεάζαρ
τῷ ἱερέως, καὶ ἐναντίον τῶν ἀρχόν-
των, καὶ ἐναντι πάσης τῆς συναγω-
γῆς ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τῷ
μαρτυρίᾳ, λέγασιν,

γ. Ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀπέθανεν ἐν
τῇ ἐρήμῳ, καὶ αὐτὸς ἔκ τῳ ἐν μέσῳ
τῆς συναγωγῆς τῆς ἐπισυναγωγῆς ἐναν-
τι Κυρίου ἐν τῇ συναγωγῇ Κορὲ, ὅτι
δι' ἀμαρτίαν αὐτῶ ἀπέθανε, καὶ υἱοὶ
ἔκ ἐγένοντο αὐτῶ. μὴ ἐξαλειφθήτω
τὸ ὄνομα τῷ πατρὶ ἡμῶν ἐκ μέσῃ τῷ
δήμῳ αὐτῶ, ὅτι ἔκ τῳ ἐσιν αὐτῶ υἱός·
δοτε ἡμῖν κατάχεσιν ἐν μέσῳ ἀδελ-
φῶν πατρὸς ἡμῶν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὡς ἔφη ἡρώμε-
ται πλῆτον προσήλθον τῷ ἡγεμόνι μετὰ
τῆς ἀρμοτρίσεως κόραις αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ νο-
μα καὶ ἀξίωμα γλιχόμενα διασῶσαι τῷ
πατρὶ, καὶ φασιν· ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐτε-
λεύτησεν, [ἐτελεύτησε δὲ] ἐν ὁδοῖα σᾶσαι
γνωσμένος, ὑφ' ὧν συνέβη διαφθαρῶσαι

Δ μυρίαις, ἀλλ' ἐξήλωσε βίον ἀπράγμονα.
εἰ μὴ ἄρα [αὐτῶν ἀμαρτία θετέον] τὸ γενεῶς
ἄρρενος ἀμοιρῆσαι, πάρεσμεν δὲ ἡμεῖς τὸ
μὴ δοκεῖν ὁρῶναι, τὸ δὲ ἀληθὲς σοὶ χρη-
σόμενα πατρὶ. [τῷ γὰρ γεννήσαντος ὁ
νόμιμος ἄρχων οἰκαιότερος ὑπηκόοις.] ὁ
δὲ θάνατος τῷ φρόνησιν τῶν παρθέ-
νων, καὶ τῷ πρὸς τὸν γενάμενον εὐνοίαν,
ἐπέχεν, ὑφ' ἑκατέρας ἐλκόμενος φαντα-
σίας· κατ' αὐτῶν τῶν κληρονομῶν ἀνδρες ὡφει-
Ε λον διανέμεσθαι, γέρας ληψόμενοι στρα-
τείας καὶ πολέμων· γυναικὶ δὲ ἡ φύσις
ἀσυλίαν τῶν τοιούτων ἀγωνισμάτων παρέ-
χουσα, δηλὸν ὅτι καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς θεμελίων
αὐτῶν ἔμεταδίδωσιν. ὅθεν εἰκότως τῆς
διανοίας ἀμφοτερόθεν ἐχέσεως καὶ ἀντισω-
μότης, ἀναφέρει Θεῷ [τῷ διαπόρῃσιν.]

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐπειδὴ τῷ νόμῳ μα-
κροημερία προσέκειτο κατ' ἐπαγγελίαν τῷ
Θεῷ· εἰ δὲ καὶ ἀμαρτία, φησὶ, περιπέ-
Ζ πλωκεν, ὥστε θάνατον ἀποθανεῖν· ἀλλ' ἔ-
ποιαυτὴ ἀμαρτία, οἷα καὶ ἀνώνυμον αὐτὸν
ἐξαλειφθῆναι. δεινὸν δὲ ἐδόκει τὸ ἀμνη-
μόνυτον. διὸ καὶ τῷ προδότῃ τῷ ἐπὶ
» ῥάσατο ἡ προφητεία· ἐξαλειφθήναι ἐκ γῆς
» τὸ μνημόσυνον αὐτῶ.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Ἰστέον, ὅτι ἔτι διεσπάρη
τοῖς τότε ἀνθρώποις ἡ τῶν ἀρρένων παι-
δοποιία, ὡς τῷ ἀπαιδίαν, ἀμαρτίαν προσ-
Η λογιζέσθαι.

ΑΔΗΛΟΥ. Τινὲς νομίζοντες ἀντιτίθωσιν
εἶναι τῷ σκοπῷ τῷ ῥήτῃ, προσιδέασιν τῷ
ἄρρη-

(1) Τα ἐπόμενα αὐτῶ τοῖς ἐκδοδομ. ἔκ κεῖται.

ν ἄρνησιν· ὅτι ἔ δι' ἁμαρτίαν αὐτῆ ἀπέθανε· νοθεύοντες τὴν ἀληθῆ γραφὴν· ὁ γὰρ λέγουσιν αἱ θυγατέρες τῆ Σαλπαὰδ, τῆτο-
 ἔσιν· ὅτι μετὰ τῆς Κορὲ μὲν θεομάχε συ-
 ναγωγῆς ἔκ ἀπέθανε τὸν ἐκ τῆς θείας
 ὀργῆς θάνατον ὁ πατὴρ ἡμῶν, ἀλλὰ δι'
 ἁμαρτίαν ἰδίαν ἡς μὴ ἔχων, ἀπέθανεν.
 ἔτω γὰρ διεσπάρσας τοῖς τε (1) ἀνθρώποις
 ἢ τῶν ἀρρένων παιδοποιῶν· ὡς τὴν ἀπαι-
 δίαν, ἁμαρτίαν προσλογίζεσθαι.

δ. Καὶ προσέειπεν Μωϋσῆς τῷ
 κρίσιν αὐτῶν ἔναντι Κυρίου.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐκ ἐπιτρέπει δὲ τὴν
 κρίσιν ἑαυτῷ Μωϋσῆς. τὸ γὰρ πρᾶγμα
 καθολικόν, ἐπὶ πάντας διαβαίνειν τὰς ἁ-
 παιδας. διὸ ἐπαναφέρει Θεῷ.

ε. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋ-
 σῶν, λέγων, Ὁρθῶς θυγατέρες
 Σαλπαὰδ λελαλήηασιν. δόμα δώ-
 σεις αὐταῖς κατὰ χεσιν κληρονομίας
 ἐν μέσῳ ἀδελφῶν πατρὸς αὐτῶν, καὶ
 περιθήσεις τὸν κλῆρον τῆ πατρὸς αὐ-
 τῶν αὐταῖς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὁ δὲ ποιητὴς
 τῶν ὅλων ὁ τῆ κόσμος Σωτὴρ, (2) καὶ τὰ
 πάντα σωέχων, ἔκ ἀπῆξίωσε χρημα-
 τίσαι κόραις ὁρφαναῖς. ἐπαινὸν γὰρ διε-
 ξῆλθε τῶν παρθένων. [ὁρθῶς. Φησὶν,
 ἔλάλησαν αἱ θυγατέρες Σαλπαὰδ. ἐπαι-
 νέσας δὲ Μωσῆς τῷ ἐντοῦξιν τῶν παρθέ-
 νων,] ἔκ ἀγεράσας ταύτας κατέλιπεν,
 [ἔτε εἰς τὴν ἰσὺ τιμὴν τοῖς ἀγωνισαῖς ἀν-
 δράσι περιήγαγεν.] ἀλλὰ τοῖς μὲν, ὡς ἄθ-
 λα οἰκεία ἀπνεύμε τὰς κληρονομίας, [ἀνθ'
 ὧν ἡνδραγαθήσαντο.] τὰς δὲ, χάριτος
 καὶ Φιλανθρωπίας, [ἔ γέρας] ἡξίωσεν.
 ὁ καὶ εὐαργῶς παρίσθῃσι, [διὰ τῶν ὀνομά-
 των] δόμα λέγων δώσεις, ἀλλ' ἔκ ἀπόδομα,
 ἔδδ' ἀποδώσεις. ταῦτα μὲν γὰρ ἴδια τῶν
 λαμβανόντων, ἐκείνα δὲ τῶν χαριζομένων.

ζ. Καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λαλή-
 σεις, λέγων, Ἄνθρωπος ἐὰν ἀπο-
 θάνῃ, καὶ υἱὸς μὴ ᾖ αὐτῷ, καὶ περι-
 θήσεται τὴν κληρονομίαν αὐτῆ τῇ
 θυγατρὶ αὐτῆς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Θεώσας
 περὶ ὧν εὐετύχανον αἱ ὁρφαναὶ παρθέ-
 νοι, καὶ καθολικώτερον τίθησι νόμον πε-
 ρὶ κλῆρων διαδοχῆς, πρῶτον μὲν ἡς ἐπὶ
 μετῴσιαν καλῶν τῶν πατρῶων· εἰ δὲ μὴ
 εἶν υἱοὶ, δούτερας θυγατέρας. αἷς Φησὶ
 δαὶν περιτιθεῖν τὸν κλῆρον, ὡσανεὶ κόσ-
 μον ἔξωθεν, ἀλλ' ἔκ ὡς ἰδίον καὶ συγγε-
 νὲς κλήμα. τὸ γὰρ παρατιθέμενον ἔδεμίαν
 οἰκείωσιν ἔχει πρὸς τὸ διακοσμέμενον, ἀρ-
 μονίας καὶ ἀνώσεως ἀλλοτριέμενον.

θ. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ θυγάτηρ αὐτῷ,
 δώσετε τὴν κληρονομίαν αὐτῆ τῷ
 ἀδελφῷ αὐτῆς. Ἄν δὲ μὴ ᾖσιν αὐτῷ
 ἀδελφοὶ, δώσετε τὴν κληρονομίαν
 τῷ ἀδελφῷ τῆ πατρὸς αὐτῆς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μετὰ δὲ
 θυγατέρας, τρίτες, ἀδελφὰς καλεῖ· καὶ
 τετάρτῳ δὲ, θείοις πρὸς πατρὸς ἀπονέ-
 μαι τάξιν, ἀνιτιτόμενος ὅτι καὶ πατέρες
 γίνονται ἂν υἱὸν κληρονόμοι. πάνυ γὰρ
 εὐηθες ὑπολαβεῖν, ὅτι πατρὸς ἀδελφῷ
 νέμων κλῆρον ἀδελφιδῆ, διὰ τὴν πρὸς
 τὸν πατέρα συγγένειαν, αὐτὸν ἀφείλετο
 τὸν πατέρα τῆς διαδοχῆς. ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ
 νόμος φύσεώς ἐστι, κληρονομεῖσθαι τὰς γο-
 νεῖς ὑπὸ παίδων, ἀλλὰ μὴ τέτρες κληρονο-
 μεῖν· τὸ μὲν ἀποκλειῶν καὶ παλίμψημον
 ἡσύχασεν· ἵνα μὴ πατὴρ καὶ μήτηρ προ-
 σοδοῦσθαι δοκῶσι τὰ ἐπὶ ὠκυμόροις τέ-
 κνοις ἀπαρηγόρητα πένθη· πλαγίως δ'
 αὐτὰς ἐκάλεσε, τοῖς θείοις ἐφίαις, ἵνα
 καὶ ἀμφοτέρων σοχάσσηται, καὶ τῆ πρέ-
 ποντος, καὶ τῆ μὴ τὴν εἶσαν ἀλλοτριω-
 θῶναι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Διὰ πατέρων ποιῶ-
 νται τὰς διαδοχὰς, ἔ διὰ μητέρων, ἔδδ'
 λέγων ἀδελφὸν μητρός, ἀλλὰ πατρός. τὸ
 γὰρ ἡγεμονικὸν τιμάται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διὸ καὶ τὸ ἅγιον δῶρον,
 τὸ σωτήριον γέννημα, τὸν Κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστὸν τῇ τῆ Ἰωσήφ γενεαλογίᾳ
 προσεκλήρωσεν, ἐπὶ τῆτον προελθῶσα,
 καὶ ἔ τὸ τῆς Μαρίας ἰδίον γένος διεξελ-
 θῶσα. (3)

ια. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖσιν ἀδελφοὶ τῆ
 πατρὸς αὐτῆς, δώσετε τὴν κληρονο-
 μίαν τῷ οἰκείῳ τῷ ἔγγιστῳ αὐτῆ ἐκ
 τῆς φυλῆς αὐτῆς, κληρονομήσιν τὰ
 αὐτῆς. καὶ ἔσται τῆτο τοῖς υἱοῖς Ἰσ-
 ραὴλ δικαίωμα κρίσεως, κατὰ συ-
 νέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μετὰ δὲ
 θείας πέμπτη τάξις ἐστὶν οἱ ἔγγιστῳ γένος.
 ὧν αἱ τοῖς πρώτοις δίδωσι τὰς κλήρας.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μετὰ δὲ γονεῖς καὶ
 θυγατέρας καὶ ἀδελφὰς καὶ θείας πέμπτη
 τάξις οἱ συγγενεῖς.

ιβ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ-
 σῶν, ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος ἐν τῷ πέ-
 ραν τῆ Ἰορδάνου, τῆτο τὸ ὄρος Να-
 δάβ, καὶ ἴδε τὴν γλῶν Χαναάν, ἣν
 ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν κα-
 ταχέσει. Καὶ ὅψῃ αὐτῷ, καὶ προ-
 σεδῆσθαι πρὸς τὸν λαόν σου, (4) κα-
 θὰ προσετέθη Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου

ss ss 3 ἐν

(1) Τοῖς τότε ὁρθότερ. ὡς αὐ τῷ προλαβόντι ὁ Σωτὴρ. μήτι γε δὲ καὶ τῆτο τῆ αὐτῆ ἐστὶ. μέρος
 γὰρ τέτρε τὸ προλαβόν.

(2) Πατὴρ. αὐ τῷ 3. περὶ βίβλ. Μωϋσ. λόγ. σελ. 688.

(3) Ἐννοητέον ἴσ. τὸ, ἡ Γραφή.

(4) Λαόν σου καὶ σύ, καθάπερ. αἱ εἰρημ. ἐκδός.

1δ. ἐν τῷ ὄρει. Διότι παρέβητε τὸ ῥῆμά μου ἐν τῇ ἐρήμῳ Σιν, ἐν τῷ ἀντιπίπῃ τῷ συναγωγῷ τῆς ἁγιάσαι με, ἔχ ἡγιάσατέ με ἐπὶ τῷ ὕδατι ἐν μέσῳ (1) αὐτῶν· τὸ ἐστὶ τὸ ὕδωρ ἀντιλογίας Κάδδης ἐν τῇ ἐρήμῳ Σιν.

* ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πλέον τι τῷ Μωϋσῇ παρὰ τῷ Ἀαρὼν ἀποδίδωσι, τὸ θεάσασθαι τὴν γλῶσσαν ἐξ ἀπόπτης. τὴν δὲ εἰσοδὸν εἰς δίδωσι, τῇ τῆς πίσεως ἐνδεία ταύτῃ δικίῳ ἐπιτεθείς. (2)

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Κρείττων ὁ Μωϋσῆς Ἀαρὼν. διὸ καὶ βλέπει τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν αὐτίαν μανθάνει, δι' ἣν εἰσελθεῖν ἐκ ἡζιώτα. καὶ τὴν ἰδίαν τελειῶν προακήκοε, μᾶλλον δὲ καὶ τὴν Ἀαρὼν, ἐκείνῃς μηδενὸς τῶν εἰρημίων ἀξιώσεως. ἔτω καὶ Παῦλος μανθάνει τὴν αὐτίαν, τῆς χάριτος εἰς ἴσιν μὴ τυχόν. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν αἰτίαν τὸ συμφέρον. ἡ γὰρ διουμία μου ἐν αἰδενείᾳ τελειέται. ἐπὶ δὲ Μωϋσέως τὸ δίκαιον, ὅτι παρέβητε τὸ ῥῆμά μου. ὁ δὲ καὶ σύμβολον εἰς τὸν νόμον τελειῶν μὴ δυναμικόν, ἐδὲ τὴν ἐπαγγελίαν ἀποκαταστήσαι· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίσεως ζήσεται. τιμὴ δὲ καὶ αὐτῇ τὸ προγινώσκειν τὰ εἰρημίων.

1ε. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον, 15. Ἐπισκεψάσθω Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνδύματων καὶ πάσης σαρκὸς ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς συναγωγῆς ταύτης, 16. Ὅσιν ἐξελεύσεται πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ὅσιν εἰσελεύσεται πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ὅσιν ἐξάξει αὐτούς, καὶ ὅσιν εἰσάξει αὐτούς, καὶ ἐν ἑσῇ ἡ συναγωγῇ Κυρίῳ ὡς πρόβατα οἷς ἐν ἑσὶ ποιμῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Μωσῆς αἰτεῖ παρὰ Θεοῦ τὸν μετ' αὐτὸν ἡγεμονεύοντα, καὶ λαμβάνει τὸν Ἰησοῦν. Χριστὸς δὲ αὐτὸς τὸν ἡγεμόνα καθίστησι, τῷ Πέτρῳ λέγων, βόσκει τὰ πρόβατά μου. (3)

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐν συμπαθείᾳ τελειῶν φέρεται τὰ λαὸν, καὶ ἀξιοὶ καταψῶν διαδοχόν. καὶ ὄντως, θέλημα τῶν Φοβερμίων αὐτῶν ποιήσει, κατὰ τὸ αἰτεῖτε, καὶ λήψετε. ἐπινδύσας γὰρ Θεὸς αὐτῷ, προάγει τὸν Ἰησοῦν ἡδὴ μὲν ἡγιασμένον ἐκ τῆς παραμονῆς Μωσέως, τὸ ἀρχικὸν δὲ παρ' αὐτῷ μέλλοντος πνεῦμα λαβεῖν πρὸς τὸ οἰκείως ἀντ' αὐτῷ καταστήσει. ὡς Ἰωάννης ἐν πνδύματι παρὼν Ἡλίου πράξων ἴσα, καὶ προδραμεῖν μέλλον Κυρίῳ, καὶ ὑπηρετῆσαι τὸν λαόν. ἐν γὰρ

τῷ αὐτῷ πνδύματι τὰ αὐτὰ κατεργάζεσθαι δεῖ. τὸ κηδεμονικὸν δὲ τῷ ἀρχοντος ὡς ἐπὶ προβάτων δηλοῖ. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς τῷ Πέτρῳ φησὶ, βόσκει τὰ πρόβατά μου. Ἰωάν. 21. 17.

1η. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῶν, λέγων, λάβε πρὸς ἑαυτὸν τὸν Ἰησοῦν υἱὸν Ναυῆ, ἀνθρώπον ὃς ἔχει πνεῦμα ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἐπιθήσεις τὰς χεῖράς σου ἐπ' αὐτόν.

Β ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴποτε μαρτυρήσας ὁ δεσπότης Θεὸς τῷ Ἰησοῦ, ὅτι ἔχει πνεῦμα Θεοῦ ἐν αὐτῷ, προσέταξε τῷ Μωϋσῇ ἐπιθεῖναι αὐτῷ τὰς χεῖρας; Τὸ καὶ ἐπὶ τῷ Κορνηλίῳ ἐγένετο. μετὰ γὰρ τὸ λαβεῖν τὴν χάριν τῷ πνδύματος, τότε τῷ βαπτίσματος ἡζιώθησαν. καὶ μάλιστα καὶ ὁ δεσπότης Χριστὸς πάντα τὰ πνδύματος τὰ χαρίσματα κατὰ τὸ ἀνθρώπειον πρὸ ὁδίων δεξάμενος, τῷ Ἰωάννῃ βαπτίσματι προσεληλυθε, καὶ ἐπιθεῖναι αὐτῷ τῇ κεφαλῇ τὴν τῷ θεράποντος προσέταξε χεῖρα καὶ ἔδειξε τὸ πανάγιον πνεῦμα ἐν εἰδει περιεργῶς ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν. καὶ οἱ Ἀπόστολοι πνεῦμα ἅγιον διὰ τῶν δεσποτικῶν λαβόντες ἐμφυσήματος, ἐδέξαντο τὴν ἐρανόθεν ἐπιφοιτήσαντα χάριν. τὸ καὶ ἐπὶ Ἰησοῦ τῷ Ναυῇ γένηται, εἶχε μὲν γὰρ τὴν χάριν τῷ πνδύματος· ἵνα δὲ καὶ ὁ λαὸς πισύσῃ θεοῦ αὐτόν τῆς ἡγεμονίας τὴν χάριν (4) δεδέχθαι, ἐπετέθησαν αὐτῷ τῶν νομοθέτων αἱ χεῖρες. καὶ τὸ δεδρακεν ὁ θεὸς Μωϋσῆς ὑπὸ τῷ Θεῷ προσαχθεῖς. ἐπιθήσεις γὰρ φησὶ τὰς χεῖρας σου ἐπ' αὐτόν. καὶ σήσεις ἐναντίον Ἐλεῆ· ζαρ τῷ ἱερέως, καὶ αἰτελῇ αὐτῷ ἐναντίον πάσης τῆς συναγωγῆς. καὶ δώσεις τῆς δόξης σου ἐπ' αὐτόν, ὅπως εἰσακίσωσιν αὐτὸν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

Ε ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Προάγει τὸν Ἰησοῦν ὁ Θεὸς καὶ ἡδὴ προηγιασμένον ἐκ τῆς ἀκολουθήσεως Μωϋσέως· τὸ δὲ ἀρχικὸν πνεῦμα διὰ Μωϋσέως μέλλοντα κομίζεσθαι πρὸς τὸ καὶ οἰκείως ἀντ' αὐτῷ καταψῶναι. ἔτω καὶ οἱ Ἀπόστολοι πνεῦμα ζωοποιὸν ἔχοντες ἀπὸ τῆς ἐμφυσήσεως τῷ Κυρίῳ, πνεῦμα κομίζονται τὸ ἀρχικὸν, τὸ ἐξ ἐρανῶ καταπεμπόμενον· ὃ πνεῦμα ἐπὶ πνδύματι ἕτερον ἐφ' ἑτέρῳ, ἀλλ' ἐνέργειαν ἑτέραν αὐτῷ αὐτῷ πνδύματι, ὡς ὁ Ἀπόστολος διδάσκει. (5)

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ. Ἐδεῖ γὰρ ἐξ Αἰγύπτου Μωϋσῶν τὸν λαόν ἐξαγαγεῖν, τὸν δὲ Ἰησοῦν εἰς τὴν κληροδοσίαν εἰσαγαγεῖν. καὶ τὸν μὲν Μωϋσῶν, ὡς νόμον, ἀνάπαυλαν λαμβάνειν· Ἰησοῦν δὲ, ὡς λόγον, καὶ τῷ ἐνυποστάτῃ λόγῳ τύπον ἀψύχῃ, τῷ λαῷ δημηγο-

(1) Ἐναντι αὐτῶν. αἱ αὐτ. (2) Μέρος ἐστὶ τῷ αὐτῷ 27. ἐδ. τῷ 3. κεφ. τῷ Δεύτερον.

(3) Σημείωσον, ὅτι τὸ τῷ Πέτρῳ, μὴ συντακτικὸν ἐν τῷ, καθίστησιν, ἀλλὰ τῷ, λέγων, ἐκ ἐμφαίνει τὸν Πέτρον μόνον ἡγεμόνα· ὃ γὰρ φησὶ καθίστησιν ἡγεμόνα τὸν Πέτρον, ἀλλὰ καθίστησιν τὸν ἡγεμόνα, λέγων τῷ Πέτρῳ. ἡγεμὸν ἄρα πᾶς ὁ βόσκων τὰ πρόβατα, καὶ ὁ μόνος ὁ Πέτρος.

(4) Τὴν χειροτονίαν τῆς ἡγεμονίας. ἡ αὐτῇ Χαλ. ἐκδ.

(5) Ἀπόστασμα τῷ αὐτῷ 18. ἐδ. τῷ 3. κεφ. τῷ Δεύτερον.

δημηγορεῖν· καὶ τὸν μὲν Μωϋσῶν τὸ μάννα τοῖς πατράσι τροφῶν διδόναι, τὸν δὲ Ἰησοῦν τὸν νέον (1) ἄρτι ἀπαρχὴν τῆς ζωῆς, τύπον τῆς σώματος τῆς Χρ. 58, καθάφησι καὶ ἡ Γραφή, ὅτι τότε ἐπαύσατο τὸ μάννα Κυρίᾳ μετὰ τὸ φαγεῖν σῖτον τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς γῆς.

Ἰησ. 5. 12.

ΙΘ. Καὶ εἰσῆλθας αὐτὸν ἑναντί· Ἐλεάζαρ τῆς ἱερέως, καὶ ἐντελὴ αὐτῷ ἑναντί· πάσης σωμαγωγῆς, καὶ ἐνταλαμπερὶ αὐτῶ ἑναντίον αὐτῶν.

» ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Στήσεις δὲ αὐτὸν, Φησὶν, εἰναντίον Ἐλεάζαρ τῆς ἱερέως. διὰ τῆς ἱερέως Θεῷ προσάγεται ὁ ἄρχων· καὶ ὅσω μᾶλλον ἐγγίζει Θεῷ, μᾶλλον χρίεται παρὰ Θεῶ. Καὶ ἐμπροσθεν πάσης σωμαγωγῆς. Μέσος ἱερέως καὶ λαῶ ὁ ἄρχων ἵσταται, τῆτε πλησιέστερος Θεῷ καὶ τῆ διεσώτος· ἵνα δι' αὐτῶ τῷ λαῷ χορηγῇται ἅπερ ὁ ἱερεὺς κομίζει παρὰ Θεῶ.

κ. Καὶ δώσεις τῆς δόξης σε ἐπ' αὐτὸν, ὅπως ἂν εἰσακλῶσιν αὐτῶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν Μωϋσεὺς ἐδοξάσθη τὸ πρόσωπον Ἰησῶ· ἔχ' ἔως δέ, διὸ καὶ μερικῶς τυλόντι τῆς χάριτος, εἶπε· καὶ δώσεις τῆς δόξης σε ἐπ' αὐτόν. ὁ γὰρ ἀφίσταται τῶ διδόντος τὸ διδόμενον. (2)

ΑΔΗΛΟΥ. Δίδωσι δὲ ἐκ ἐμφυσήσεως, καθάπερ ὁ Χριστός· ὅτι μή ἐστι πηγὴ τῆς πνεύματος. (3)

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Μανθάνομεν δὲ εἰντεῦθεν, ὅπως οἱ παρὰ τῶν ἀρχιερέων τῶν χειροτονιῶν δεχόμενοι, τῆς πνευματικῆς μεταλαγχάνουσι χάριτος. καὶ γὰρ εἰ ταῦτα ὁ δεσπότης ἐφη Θεός· δώσεις τῆς δόξης σε ἐπ' αὐτόν. θαυμάσαι δὲ ἄξιον τὸν Προφῆτῶν, ὅτι καὶ παῖδας ἔχων καὶ ἀδελφῶν, (4) καὶ ἀδελφῶν, ἔδωκεν τῶν ἡγεμόνων πρὸς βάλλετο, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἤρετο,

Α καὶ τὸν ὑπ' αὐτῶ ψηφιδάτα κεχειροτονήκε.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅπως εἰσακλῶσιν αὐτῶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. Ὁ γὰρ μὴ τῶ φύσει ἄρχοντος μεταχρῶν, τῶ τῆς ἀρχῆς πνεύματος, καὶ διώταται ἄρχων. χωρὶς ἐμὲ Φησὶν, καὶ διώταται ποιῶν ἔδωκεν. καὶ ὁ Ἀπόστολος, δι' ὃ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολῶν· ἵνα εἰς ὑπακομὴν πίσεως. διὸ σοφοὶ καὶ δυνατοὶ βασιλεῖς ἄρχων ἐκ ἡδυνήθησαν ἀληθῶς· οἱ δὲ τῶν ἀνθρωπίνων ἐσερημνίσθησαν καὶ κεκρατήκασι κόσμον παντός, οἱ Ἀπόστολοι.

κα. Καὶ ἑναντίον Ἐλεάζαρ τῆς ἱερέως στήσεται, καὶ ἐπερωτήσεται αὐτὸν τῶ κρίσει τῶν δῆλων ἑναντίον Κυρίᾳ. ἐπὶ τῶ σώματι αὐτῶ ἐξελεῖσονται, καὶ ἐπὶ τῶ σώματι αὐτῶ εἰσελεῖσονται καὶ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὁμοθυμαδόν, καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ εἰναντίον Ἐλεάζαρ τῆς ἱερέως στήσεται. ἀντὶ τῆς τιμῆς ἰσῶ ἐκείνῳ χήσει τιμῶν. καὶ διὰ τῆς λογικῆς τῆς κρίσεως, ὁ τοῖς ἐκείνῳ σέβουσιν ἐπέκειντο, τὸ πρακτικὸν μαθήσεται.

ΑΔΗΛΟΥ. Δοκεῖ πως ἀσαφὲς εἶναι τὸ ῥητόν, πλὴν ἔτω νοητέον· ὅτι ὁ μὲν Ἰησοῦς ἵσταται εἰναντί τῆς ἱερέως Ἐλεάζαρ· καὶ λοιπὸν ἐρωτήσεται τὸν ἱερέα διὰ τῶν δῆλων εἰ ἄρα οὐδοκεῖ εἰ αὐτῷ ὁ Θεός. καὶ ὅτι ὁ ἱερεὺς χρηματιζοῖται περὶ τῶν τῶν, διαμαρτύρηται τῷ λαῷ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἡγέμενος, καὶ τῶν προχειρίζεται ὁ Θεός εἰς ἀρχηγόν, τότε ὁ προβληθεὶς ἄρχων, αὐτὸς προηγῆται τῶ λαῷ εἰς πᾶσι. τὸ δὲ τῶ δῆλων οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύεται. Φωτισμὸν (5) ἐκδεδώκασι. καὶ λέγουσιν τινες, ὅτι εἰς τῶ στήθει τῆς ἱερέως ἦν λίθος. δι' ὃ ἡδυνάτο νοήσαι περὶ ὃ ἐχρηματίζετο. εἰ δὲ καὶ διὰ τῆς νεφέλης ἐφωτίζετο, ἢ δι' ἑτέρου τινός εἶδους.

(1) Τὸν σῖτον. ἢ αὐτὸς ἔνετο. ἐκδ. ἐν σελ. 345. ὁ καὶ ὀρθότερος.

(2) Τῶ τότε καὶ τὸ ἐπόμενον ὑπόμνημα. τῶ Εἰρηνάῳ ἐπιγέγραπται παρὰ τισι χειρογράφοις, ὡς ἰδὲν ἐστὶν ἐν σελ. 346. τῶν τῶ Εἰρηνάῳ ἐκδομένων. Ἐντέλῃ ποιημάτων. τὰ αὐτὰ δὲ τῶ ἐπομένῳ καὶ ὁ Προκόπιος αὐτῶ τῆς Λυγ. κωδ. διαλαμβάνει. ἐπεὶ δ' αὐτὸ σωματικῶς τῶ προλαβόντι τῶ Ἀπολιναρίου ἔχει, καὶ ἀνεπιγραφὸν ἐστὶν ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἡμετέρων. κωδὶκ. τῶ Ἀδελφῶ ἐπιγέγραπται.

(3) Πηγὴν τῆς πνεύματος τὸν Χριστὸν Φησὶν, ὡς παρ' ἑαυτῶ τὸ πνεῦμα διδόντα, καὶ ἐκ ἐξ ἄλλου καθάπερ ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄλλοι τῶν πνευματοφόρων ἅπαντες, πρὸς τὸ διδόναι λαμβάνοντα. εἰ αὐτῶ γὰρ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς. (Κολασ. 2. 9.) παραπαίων δ' αὐτῶ ἐστὶν ὁ τὸν ὑπόμνηματιζῶν οἰόμενος πηγὴν τῆς πνεύματος τὸν Χριστὸν εἰρηκεῖν, ὡς τῆς ἀρετῆς καὶ αἰδῆς ἐκπορεύσεως αἰτίον. καὶ γὰρ αὐτῶ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως, ἀλλὰ περὶ τῆς δόξης ὁ λόγος. εἴτα, εἰ διὰ τῶ Χριστός πηγὴ τῆς πνεύματος λέγεται, διὰ τὸ παρ' αὐτῶ τὸ πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι· καὶ ἡ ζωὴ ἄρα πάντων τῶν ζώντων τῇ αὐτῇ παρὰ τῆς Θεότητος ἐκπορεύεται ἐκπορεύεται, καθότι πηγὴ ζωῆς ἡ Θεότης λέγεται. ὅτι παρὰ σοί, γὰρ Φησὶ, πηγὴ ζωῆς. (Ψαλ. 35. 9.) καὶ, ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζωῆς. (Ἰερ. 2. 13.) ἄλλως τε, διαρρήδιωτε καὶ ἀρεγῶς τῶ ἱερῶ Εὐαγγελίᾳ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον παρὰ τῶ πατρὸς ἐκπορεύεσθαι κηρύττοντες, καὶ τῶ ἐν Νικαίᾳ συμβόλῃ, καὶ τῶν λογαδῶν τῶν θείων πατέρων τὰ αὐτὰ αὐταῖς λέξεσι θεσιζόντων, ἐπισημαίνοντες αὐτοῖς αὐτῇ ὑψηλῇ καὶ ἀκατανοήτῳ ὑπόθεσιν, οἷα ἡ τῆς πνεύματος ἐκπορεύσεως, μὴ αὐτῶς λέξεσι καὶ ἐννοίαις ταῖς διαθελικοῖς καὶ πατρικαῖς ἐμμένειν, ἀλλὰ τὰς ῥήσεις ἐκβιάζοντας καὶ τὰς ἐννοίας καταστρέφοντας, καὶ τὰ ἀσαφῆ διὰ τῶν σαφῶν ἀναπλῦσεν, ἀλλὰ τῶν σαφῶν καὶ τὰ σαφῆ καταμαυρῶν, καὶ ἀλόκοτα καὶ τερατώδη προτείνειν εἰς ἀναίρεσιν τῆς προφανῆς ἀληθείας, καὶ δογμάτων καινῶν καὶ τύχη παρεκδιώτων σύστασιν, ὧν καὶ ὁ πατὴρ ἀφανῆς καὶ ἀδελφός.

(4) Καὶ ἀδελφῶν καὶ ἀδελφίδων. ἢ αὐτὸς χάλ. ἐκδ.

(5) Φωτισμός. αὐτῶ τῶν σημειώσ. εἰς τῶν ἐν Φραν. ἐκδοθέν. Γραφίῳ.

(6) Ὅρα τὰ ἐν τῇ 875, καὶ 876. σελ. καὶ τὰς ἐν αὐταῖς σημειώσ.

εἶδες, τὸ τί δεῖ εἰπεῖν, σαφές μὲν ἐκ τῶ, πλὴν ἐγίνωσκον. ὁ δὲ λίθος ἔκειτο ἐπάνω τῆς λογίᾳ, ὅς ἐκαλεῖτο δὴλωσις καὶ ἀλήθεια· ὅπερ οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύουσι, φωτισμὸς καὶ τελειότητος λέγουσιν· ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ δὴλα ἐγίνετο τῷ ἱερεῖ τὰ περὶ ὧν ἠρώτα, ἦτοι διὰ τῶν δὴλων ἐγνώριζεν ὁ Θεὸς τῷ ἱερεῖ τὸ ζητούμενον. ἐπεὶ ἔν ἐν τῷ σήθει ἔσωθεν ἔχοντες οἱ μαθηταὶ τὸν Χριστὸν καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἐγίνωσκον

2. Κορ. 5. 7. τί δεῖ ποιεῖν, καθά φησιν ὁ Παῦλος. ἡμεῖς
» ἔκ δια εἶδες περιπατοῦμεν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐρωτᾷ μὲν Θεὸν διὰ τῆς ἱερέως, καὶ δηλῶται αὐτῷ τὰ συμφέροντα. κατὰ καιρὸν γὰρ φησι ρηθῆσεται
» τῷ Ἰσραὴλ ὁ ποιήσει Κύριος. αὐτὸς δὲ ἐπιτάξει τῷ λαῷ, καὶ τῷ λόγῳ αὐτῆς πᾶς ὁ λαὸς ἀκολοθήσει, καὶ διαβήσεται εἰς

Α τὸν λαὸν ἢ ἐκ τῆς ἱερέως ὡφέλεια διὰ τῆς ἀρχοντος.

ιβ. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς, καθὰ ἐνετάλατο αὐτῷ Κύριος· καὶ λαβὼν τὸν Ἰησοῦν ἔστησεν αὐτὸν ἐναντίον Ἐλεάζαρ τῆς ἱερέως, καὶ ἐναντίον πάσης συναγωγῆς, Καὶ ἐπέθηκε τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπ' αὐτὸν, καὶ σιώεσθαι αὐτὸν καθάπερ σιωέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώπος παρ' ἑαυτῆς, εἰ μὴ παρὰ Θεοῦ φωτίζοιτο καὶ διδάσχοιτο.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὡς μὴ ἐπιλείπειν ἀρχοντα τῷ λαῷ. ὡς γὰρ ἀκέφαλον σῶμα, θέαμα ἐλεεινὸν καὶ αἰσχρὸν, ἔτω λαὸς, ἀνδρὶ ἡγεμονεύοντος.

Κ Ε Φ. ΚΗ.

α. **Κ**αὶ ἐλάληλε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Ἐνταῖλα τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸς, λέγων, τὰ δῶρά μου δόματά μου καρπώματά μου εἰς ὅσμιλιν δωδίας διατηρήσετε προσφέρειν μοι ἐν ταῖς ἐορταῖς μου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐξῆς ἀναλαμβάνει τὴν περὶ τῶν θυσιῶν διάταξιν, τῶν τε καὶ ἡμέραν τῶν κατὰ τὰς ἐορτὰς· διδάσκει (1) γινώσκειν ἀσθεῖς ἀξίως τὰ προσάγματα τῆς λατρείας· ἐγχειρίζων δὲ καὶ Ἰησοῦ τῷ νέῳ ἀρχοντι τῆς διαδοχῆς τὴν κατάστασιν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Περὶ τῶν θυσιῶν τῶν καὶ ἡμέραν, καὶ σάββατον, καὶ νημυλίαν ἐπανελάβεν αὐτὸς, καὶ πολλάκις τῆτο ποιῶ, τὸ τῆς νομοθεσίας ἀσθεῖον δεικνύς καὶ νῦν ὡς περὶ τὴν διαδοχὴν τῆς λατρείας ἐγχειρίζων τῷ νεοκαταστάτῳ ἀρχοντι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῶν θυσιῶν τὴν ἀναφορὰν ταῖς ἐορταῖς ὅτι μάλιστα πρέπαι, τῆτοις ἡμῖν ὁ Θεὸς διαχρυσίζεται νόμος. χρὴ γὰρ οἴμαί πάντῃ τε καὶ πάντως δωδιάζειν ἡμᾶς ἐν αὐταῖς τῷ Θεῷ τῆς ἐν Χριστῷ πολιτείας τὰς τρόπους, οἷον εἰπὼς ἐν τάξει ποιεῖν θυσιῶν, καὶ ὡς μάλιστα οὐλοκαύτωμα προσφέροντας. ἐαυτὸς τῷ Θεῷ. παραστήσατε γὰρ φησι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ὡς ἀρεσκὴν τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.

γ. Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸς, ταῦτα τὰ καρπώματα ὅσα προσάξετε Κυρίῳ, ἀμνὸς ἐνιαυσίος ἀμώμους δύο τὴν ἡμέραν εἰς ὀλοκαύτωσιν ἐνδελεχῶς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ τῆς λατρείας ἐνδελεχὲς ἐκ ἐξ τὴν θεοσέβειαν ἀποψυ-

Γ γλῶσσαι. διὸ καὶ Παῦλος φησι· τῷ πνεύματι ῥωμ. 12. 11. ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δουλοῦντες.

δ. Τὸν ἀμνὸν τὸν ἕνα ποιήσετε τὸ πρῶτον, καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύτερον ποιήσετε τὸ ἑσπέραν. Καὶ ποιήσεις τὸ δέκατον τῆς οἴφει σεμίδαλιν εἰς θυσίαν ἀναπεποιημένῳ ἐν ἐλαίῳ ἐν τεσάρτῳ τῆς ἡμέρας. Ὀλοκαύτωμα ἐνδελεχισμῶ, ἢ γενομένη ἐν τῷ ὄρει Σιναῖ εἰς ὅσμιλιν δωδίας Κυρίῳ. Καὶ σπονδὴν αὐτῆς τὸ τέταρτον τῆς ἡμέρας ἐν τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνί. ἐν τῷ ἀγίῳ ποιήσεις σπονδὴν σίκερα Κυρίῳ. Καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύτερον ποιήσεις τὸ πρὸς ἑσπέραν· κατὰ τὴν θυσίαν αὐτῆς [καὶ κατὰ τὴν σπονδὴν αὐτῆς] ποιήσετε εἰς ὅσμιλιν δωδίας τῷ Κυρίῳ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὴν τῆς ἐνδελεχισμῶ θυσίαν ἀποπεραίνεσθαι δεῖν εὖ μάλα φησὶν, ἀνὸς μὲν ἀμνὸς σφαζομένης τὸ πρῶτον, ἀνὸς δὲ αὐτὸς πρὸς ἑσπέραν, σπονδυμωμένης αὐτοῖς σεμίδαλεως, ἐλαίῳ τε καὶ οἶνῳ προσεπιπνευμένων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δῆλον ἀντεῦθεν, ὡς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἀδιαλείπτως ἡμᾶς προσφέρειν τὰς ἀνέσεις χρὴ τῷ Θεῷ. (2) τὸ γὰρ πρῶτον καὶ πρὸς ἑσπέραν καπνίζεσθαι τὰς ἀμνὸς, ὑποτύπωσις ἂν εἴη τῆς δι' ἡμᾶς ὑπὲρ ἡμῶν εἰς ὅσμιλιν δωδίας ἀναθρῶσκοντος τῷ πατρὶ, [συνανακομίζοντος δ' ὡς περὶ αὐτῷ καὶ τὴν τῶν εἰς αὐτὸν πισθυσάντων ζωὴν, τὸ ἱλαρὸν ἔχουσιν ὡς ἐν ἐλπίδι βεβαίας δόξης τε καὶ βασιλείας· καὶ πρὸς γε δὴ τῶν, τὸ κατὰ φραίνεσθαι δεῖν ταῖς εἰς αἰῶνα τρυφαῖς. σημεῖον δ' ἂν γένοιτο τῆς τοιαύτης ζωῆς, σεμίδαλις ἐλαιόδοτος καὶ οἶνοβραχὴς. θυσία δὲ ἐν σωτηρίᾳ.

(1) Ἰσ. ἀναγνωστὴς διδάσκων.

(2) Τὰ ἄχρη τῆς ἀλλοῦ ἔχουσιν ἢ τὰ ἐν τῇ 623. σελ. τῆς 2. μέτ. τῆς 1. Τόμ.

σωτηρίᾳ τὸ χρῆμα, καθὰ καὶ ἡ τετελεσ-
μένη διὰ Μωϋσέως ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ.] νομί-
το δ' ἂν καὶ ὁ τῆς ἀνθρωπότητος χρόνος
εἶναι μὲν οὐδὴς πρὸ τῆς παραβάσεως τῆς
ἐν Ἀδὰμ· τοῖσδε δὲ γενέσθαι πάλιν τὸν
ἐπ' ἐσχάτοις καὶ ἐν Χριστῷ.

θ. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
πρασάξετε δύο ἀμνὺς ἐνιαυσίους ἀμώ-
μους, καὶ δύο δέκατα σεμιδάλεως ἀνα-
πεποιημένης εἰς θυσίαν ἐν ἐλαίῳ. (1)

ι. Καὶ σπονδῶν ὁλοκαυτώματος σαβ-
βάτου ἐν τοῖς σαββάτοις, ἐπὶ τῆς
ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντός, καὶ
τῶν σπονδῶν αὐτῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ μὲν τῆς ἐνδελεχισμῶ
θυσία διωκεῖ τὴν ἱερουργίαν ἔχει, καὶ ἐν
ἡμέρᾳ πάσῃ τελεῖται κατὰ τὸν νόμον· ἡ
δὲ τῶν σαββάτων, ἐν αὐτοῖς τοῖς σάββα-
σιν. ἵνα μὴ τοίνυν ἀρκῶσαν νομίσωσι τὴν
τῆς ἐνδελεχισμῶ θυσίαν, καὶ ῥαθυμώτε-
ροι πῶς περὶ τὸ προσάγειν ἐν σαββάτῳ
„ γένονται, προσέειπεν· ἔσω, Φησὶν, ὁλο-
„ καυτώματα σαββάτου ἐν τοῖς σάββασι.

ια. Καὶ ἐν ταῖς νεμηνίαις προσά-
ξετε ὁλοκαυτώματα Κυρίῳ, μόχους
ἐκ βοῶν δύο, καὶ κριὸν ἓνα, ἀμνὺς
ἐνιαυσίους ἐπὶ ἀμώμους.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀληθῆς νεμηνία νοοῖτ'
ἂν ὁ νέος αἰὼν ὁ ἐν Χριστῷ, παρωχηκός
τῆς πρώτης [τῆς] κατὰ τὸν νόμον. εἴη δ'
ἂν καὶ τῆς μετὰ τὸν δε μέλλοντος αἰῶνος,
καὶ ὅσον ἐδέπω παρεσομένης, πλὴν ἀρχὴν
ἔχοντος τὴν ἀνάστασιν τῆς Χριστοῦ.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τίς ἐν ἡ πρέπεται
ταῖς νεμηνίαις θυσία, τρεῖς τῇ ἐν Χρι-
στῷ τε καὶ νοητῇ, καὶ μὴ καὶ ζωῇ τῇ κατ'
αἰῶνα τὸν μέλλοντα; Τὸ ἀπονδύνησκει Θεῷ,
καὶ ζῶν μὲν ἐκ ἐτι ταῖς ἀμαρτίαις ἐνεχό-
μενης, πολιτείας δὲ τῆς γεωδεύρας ἀπο-
φοιτῶντας εἰς ἅπαν, ἵνα Χριστῷ συζήσωμεν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Διὰ τέτων ἀπάντων
ἡμῖν ἡ τῶν ἀγίων πληθὺς καταγράφεται,
ὡς ἐν ἀρετῇ μὲν τῇ ὑπερτάτῃ διαπρέπ-
σα, διὰ γε τῶν μόχων, (2) καὶ τοῖς ἄλλοις
ζώδεις ἀναλόγως. δύο γε μὴν οἱ μόχοι·
δύο γὰρ οἱ λαοί· καὶ εἰς διὰ μέσας κριός,
διὰ τὴν εἰς ἐνότητά τοῖν δυοῖν ἔνωσιν ἐν
Χριστῷ. ἐπὶ δὲ ἀμνοί. ἐν πληρώματι γὰρ
τελειοτάτῳ τῶν ἀγίων ὁ δῆμος.

ιβ. Τρία δέκατα σεμιδάλεως ἀ-
ναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ μόχῳ τῷ
ἐνὶ, καὶ δύο δέκατα σεμιδάλεως ἀνα-
πεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ κριῷ τῷ

ιγ. ἐνὶ. Δέκατον σεμιδάλεως ἀναπε-
ποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ,
θυσίαν ὁσμὴν οὐδίας κάρπωμα Κυ-
ιδ. ρίῳ. Ἡ σπονδὴ αὐτῶν τὸ ἡμισυ τῆς
ἐν ἔσῳ τῷ μόχῳ τῷ ἐνὶ· καὶ τὸ τρί-
τον τῆς ἐν ἔσῳ τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ· καὶ
τὸ τέταρτον τῆς ἐν ἔσῳ τῷ ἀμνῷ τῷ
ἐνὶ οἴνῳ. τῆτο ὁλοκαύτωμα μὴ αὖ ἐκ
μὴνὸς εἰς τῆς μὴνῶς τῆς ἐνιαυτῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ἐκαστῶ τῶν ἀμνῶν ἐν
μὲν δέκατον σεμιδάλεως ἡ θυσία. καὶ ἐν
τετάρτῳ τῆς ἐν ἡ σπονδῇ, τρεῖς ἐλαιόντε
καὶ οἶνος.] ἰσοστάθμως γὰρ τοῖς ἐκάστῳ
πόντοις καὶ μὴ καὶ διωάμεσι ταῖς κατ' ἀρε-
τῇ τὸ τῆς ζωῆς μέτρον, τῆς ὡς ἐν οὐ-
κλείᾳ καὶ μακαριότητι Φημί, καὶ μὴ καὶ
ἐνότητι παρὰ Θεῶ, καὶ πνευματικῆς οὐ-
φρασίας, ἀπονδύνησεται παρὰ τῆς τῆς
δικαίας κρίνοντος.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημείωσον, ὅτι τὸ ἡμισυ
τῆς ἐν, ἔξ λέγει ξεσῶν εἶναι ὁ ἅγιος Κύ-
ριλλος. (3)

ιε. Καὶ χίμαρον ἓνα ἐξ αἰγῶν πέ-
ρὶ ἀμαρτίας Κυρίῳ, ἐπὶ τῆς ὁλοκαυ-
τώσεως τῆς διαπαντός ποιηθήσεται,
καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῆς.

** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Χίμαρος δὲ πάλιν
προσεπάγεται ταῖς θυσίαις, ὑπὲρ ἀμαρ-
τιῶν σφάζομενος, εἰς τύπον Χριστοῦ. δεκτὴ
γὰρ ἡμῶν ἡ θυσία καὶ ἀνδάνεσα τῷ Θεῷ,
διὰ τὸ πάθος τῆς Χριστοῦ τὸ σωτήριον.

ισ. Καὶ ἐν τῷ μὴ τῷ πρώτῳ τεσ-
σαρεσκαιδεκάτῃ (4) τῆς μὴνὸς τέττα

ιζ. πάχα Κυρίῳ. Καὶ τῇ πεντεκαιδε-
κάτῃ ἡμέρᾳ τῆς μὴνὸς τέττα ἑορτῇ.

ιη. ἐπὶ ἡμέρας ἔδεσθε ἄζυμα. Καὶ ἡ
Ε ἡμέρα ἡ πρώτη ἐπὶ κλητος ἀγία ἔσῳ
ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρεῦτῶν ἐ ποιήσε-

ιθ. τε. Καὶ προσάξετε ὁλοκαυτώματα
κάρπωμα Κυρίῳ, μόχους ἐκ βοῶν

δύο, κριὸν ἓνα, ἐπὶ ἀμνὺς ἐνιαυ-

κ. σίς· ἀμνοὶ ἔσονται ὑμῖν. Καὶ ἡ
θυσία αὐτῶν σεμιδάλις ἀναπεποιη-

μένη ἐλαίῳ· τρία δέκατα τῷ μόχῳ
Ζ τῷ ἐνὶ, καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ
ἐνὶ ποιήσετε. Δέκατον δέκατον ποιή-

σεις τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ, τοῖς ἐπὶ ἀμ-

κβ. νοῖς. Καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἓνα περὶ
ἀμαρτίας, ἐξιλιάσασθαι περὶ ὑμῶν.

κγ. Πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς δια-
παντός τῆς πρωϊνῆς, ὁ ἐστὶν ὁλοκαύ-

τωμα

(1) Ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν καὶ σπονδῶν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ ἐν αἰγ. Κύριλ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 623.

(2) Διὰ γε τῶν μόχων· ἐνυφιστάμενος δὲ ὡς καὶ ἐν δούτεροις, ὡς ἐν τῷ κριῷ· ἐν δὲ γε τῇ μένῃ καὶ
χθαμαλωτέρα πάλιν ἐν τοῖς ἀμνοῖς. δύο γε, κλ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 625.

(3) Ἐν τῷ ἀρετῇ εἰρημ. τόπ. μετὰ τῆτο δὲ καὶ τὰ δε ἐν τοῖν κωδικοῖν κῆται· Περί τῆς χίμαρος πολλαῖς
εἴρηται, καὶ διὰ τῆτο παρεάθη νῦν.

(4) Τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ ἐν αἰγ. Κύριλ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 606.

τωμα ἐνδελεχισμῶ. Ταῦτα κατὰ Α ταῦτα ποιήσετε τῇ ἡμέραν εἰς τὰς ἐπὶ ἡμέρας, ὡρον κάρπωμα εἰς ὁσμῶν δωδίας Κυρίῳ, ἐπὶ τῷ ὀλοκαυτώματος τῷ διαπαντός ποιήσεις τῇ σπονδῇ αὐτῶ. Καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἐβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρυιᾶς ποιήσετε ἐν αὐτῇ.

κς. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῶν νέων, ὅταν προσφύγητε θυσίαν νέαν Κυρίῳ τῶν ἐβδομάδων, ἐπὶ κλητὸς ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρυιᾶς ποιήσετε ἐν αὐτῇ.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Ἡ τῶν ἐβδομάδων ἑορτὴ ἐστὶν ἡ πεντηκοστή. ἐπεὶ μετὰ τὸ πάχα ἄριθμύντες ἐπὶ ἑβδομάδας, ὥτως ἑορτάζουσι καὶ ἄλλως, τῶν ἐπὶ ἡμέραις ψη-

φίζονται ἀπὸ τῆς ἡμέρας καὶ ἡ ἡμέρα προσέχεται τὸ δράγμα, μᾶλλον δὲ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ, μετὰ τὸ προσεχθῆναι.

κς. Καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα εἰς ὁσμῶν δωδίας Κυρίῳ, μόχον ἐν βοῶν δύο, κριὸν ἓνα, ἀμνὸς ἓνα. Καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ἐλαιοῦ τρία δέκατα τῷ μόχῳ τῷ ἐνὶ, καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ. Δέκατον δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ, τοῖς ἐπὶ ἡμέραις. καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα. Περὶ ἁμαρτίας, ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν· πλὴν τῷ ὀλοκαυτώματος τῷ διαπαντός. καὶ τῇ λαθυσίαν αὐτῶν ποιήσετέ μοι, ἁμῶν ἐσονται ὑμῖν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

Κ Ε Φ. Κ Θ.

α. **Κ**αὶ τῷ μὲν τῷ ἐβδόμῳ, μιᾷ τῷ μὲν, ἐπὶ κλητὸς ἁγία ἔσται ὑμῖν. πᾶν ἔργον λατρυιᾶς ποιήσετε· ἡμέρα σημασίας ἔσται ὑμῖν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἡμέρα σημασίας. τὸ Σαμαρειτικόν, ἡμέρα ἀκαστή. σημασίαν δὲ ἐν πολλοῖς τὸν σαλπισμὸν οὐρίσκομεν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τίς δ' ἂν νοοῖτο τῆς ἑορτῆς ἡ δωδία, ὑπέφλωσεν, εἰπὼν· ἡμέρα σημασίας ἔσται ὑμῖν. σημαίνει [γὰρ] ὑμῖν τῷ ἐκάτῳ σάλπισθα, τῷ διὰ τῶν Ἀγγέλων ἐν τῇ κοινῇ ἀνασάσει γεννησομένη.

β. Καὶ ποιήσετε ὀλοκαυτώματα εἰς ὁσμῶν δωδίας Κυρίῳ, μόχον ἓνα ἐν βοῶν, κριὸν ἓνα, ἀμνὸς ἓνα. Καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ἐλαιοῦ τρία δέκατα τῷ μόχῳ τῷ ἐνὶ, καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ. Δέκατον δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ, τοῖς ἐπὶ ἡμέραις. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας, ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν.

γ. Πλὴν τῶν ὀλοκαυτωμάτων τῆς νεμλίας· καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν, καὶ τὸ ὀλοκαύτωμα τὸ διαπαντός. καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν κατὰ τῇ σύγκρισιν αὐτῶν εἰς ὁσμῶν δωδίας Κυρίῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Καλῶς τῶτο ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ μόνον ἐπεσημειώσατο. ἐπεὶ κατ' αὐτῇ τῇ νεμλίᾳ ἡ ἑορτὴ τῶν σαλπίγγων τελεῖται· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων, περιττὸν ἡ τῶτο προτιθέναι, μὴ ἐν νεμλίᾳ γυνομένην.

ΑΔΗΛΟΥ. Περὶ γὰρ τῆς τῶν ἐνδελεχισμῶ ὀλοκαυτώσεως καὶ ἐκάτῳ ἑορτῇ ἐκόντως ἐπισημαίνεται, ὅσημέραι γινομένης.

ζ. Καὶ τῇ δεκάτῃ τῷ μὲν τῷ ἐβδόμῳ, ἐπὶ κλητὸς ἁγία ἔσται ὑμῖν. καὶ καθύστετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, καὶ πᾶν ἔργον λατρυιᾶς ποιήσετε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Προέταξε δὲ καὶ ἐν τῇ δεκάτῃ τῷ αὐτῷ μὲν, καὶ ἡ νηστεία, τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν τῇ νύκτωρ, καὶ τῇ ἐκ τῶν ἐπιγίων παθῶν ἀποφοίτησιν ἐφ' ἑαυτῇ καταγράφουσα, τῇ αὐτῇ θυσίαν ἀποπεραίνειν δεῖν, κατὰ τὸν ἴσον τῇ πρώτῃ τρόπον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸ κακῶσαι τὰς ψυχὰς ἐστὶ τὸ νηστεῖν, καὶ ἀσκήσασθαι, καὶ εἰ τι τέτοις ὅμοιον.

η. Καὶ προσοίσετε ὀλοκαυτώματα εἰς ὁσμῶν δωδίας Κυρίῳ, κάρπωμα Κυρίῳ, μόχον ἐν βοῶν ἓνα, κριὸν ἓνα, ἀμνὸς ἓνα. Καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ἐλαιοῦ τρία δέκατα τῷ μόχῳ τῷ ἐνὶ, καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ. Δέκατον δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ, εἰς τὰς ἐπὶ ἡμέραις.

ια. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας, ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν, πλὴν τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας τῆς ἐξιλάσεως, καὶ ἡ ὀλοκαύτωσις ἡ διαπαντός. ἡ θυσία αὐτῆς, καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῆς κατὰ τῇ σύγκρισιν εἰς ὁσμῶν δωδίας κάρπωμα Κυρίῳ.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Περὶ ἧς ἐκλήθεται ἐν τῷ ις. κεΦαλαίῳ τῷ Λευϊτικῷ· ὅπως καὶ τοῖς δύο τράγοις

τράγοις ἐπιτιθεῖν κλήρας κελύβει, κλη-
 Λόβη. 16. ς. ρον εἷα τῷ κυρίῳ, καὶ κληρον εἷα τῷ ἀπο-
 » πομπαίῳ.

ιβ. Καὶ τῇ πεντεκαδεκάτῃ ἡμέ-
 ρα τῆς μωὸς τῆς ἐβδόμης τέττα ἐπί-
 κλητος ἀγία ἐστὶν ὑμῖν· πᾶν ἔργον
 λατρευτὸν ὃ ποιήσετε. καὶ ἑορτάσετε
 αὐτῷ ἑορτῇ Κυρίῳ ἐπὶ ἅς ἡμέρας.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῇ πεντεκαδεκάτῃ
 » ἡμέρᾳ, τεττέσιν ἐν τῇ σκληροπηγίᾳ. τῇ μὲν
 γὰρ πρώτῃ ἡμέρᾳ, δεκατρεῖς τάττει μό-
 χους εἰς θυσίαν· τῇ δὲ δευτέρᾳ, δώδεκα.
 καὶ ἔτις ὑφειμένως μόχον εἷα περὶ (1)
 τῆς ὀγδόης, ὡς ἐπίχεσιν ὀνομάζει, μὴ ἔχου-
 σαν ἐξόδιον, ἀλλὰ [ἀνάπαυσιν] παντελῆ,
 σημεῖον τῆς τελείας καὶ μονίμης μελλέσης
 ιδρύσεως παρὰ Θεῷ.

ιγ. Καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώμα-
 τα κάρπωμα εἰς ὁσμὴν δωδίας Κυ-
 ρίῳ, τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ μόχους ἐκ
 βοῶν τρεῖς καὶ δέκα, κριὺς δύο, ἀμ-
 νὲς ἐνιαυσίους δεκατέσσαρας· ἅμωμοι
 ιδ. ἔσονται. Αἱ θυσίαι αὐτῶν σεμίδα-
 λισ ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ· τρεῖς
 δέκατα τῷ μόχῳ τῷ ἐνὶ, τοῖς τρισ-
 καίδεκα μόχοις· καὶ δύο δέκατα τῷ
 ιε. κριῷ τῷ ἐνὶ, ἐπὶ τῆς δύο κριῶν. Δέ-
 κατον δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ, ἐπὶ
 ις. τῆς τέσσαρας καὶ δέκα ἀμνῶν. Καὶ
 χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρ-
 τίας· πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς
 διαπαντός· αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ
 σπονδαὶ αὐτῶν.

ιζ. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ μό-
 χους δώδεκα, κριὺς δύο, ἀμνὲς ἐνιαυ-
 ιη. σίους τεσσαρεσκαίδεκα ἁμώμους. Ἡ
 θυσία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν τοῖς
 μόχοις καὶ τοῖς κριῶν καὶ τοῖς ἀμνοῖς
 κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγ-
 ιθ. κρισιν αὐτῶν. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν
 ἓνα περὶ ἁμαρτίας· πλὴν τῆς ὀλο-
 καυτώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυσίαι
 αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

* * ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀνθ' ὅτι δὲ δὴ μό-
 χοι μὲν ἐν ἀρχαῖς τρισκαίδεκα, ἐν ὑφέσει
 δὲ κατ' ἡμέραν, εἰς ὑποκλεπτομένης, κριοὶ
 δὲ δὴ πάλιν δύο, καὶ ἀμνοὶ δεκατέσσαρες,
 χίμαρος τοῖς θυμασιν ἐκλειπόμενος· ἔστι-
 κε τὸ θεῖον ἡμῖν χρησιμώδημα τὴν τε τῶν
 ἐξ Ἰσραὴλ ἐν νόμῳ παιδαγωγίαν, καὶ τῶν
 διὰ πίστεως εἰσκεκομισμένων εἰς ἀγιασμὸν
 ἀνατυπῶν τὴν κλησιν. δηλοῖ δὲ, οἰμαί περ,
 τῆς θυσίας τὸ αἶνιγμα, ὅτι δύο μὲν ἦσαν
 καιροὶ, κατ' ὅς ἐν νοοῖντο πεπαιδευγῆ-
 σθαι πρὸς θεογνωσίαν καὶ εἰς νομικῶς πο-
 λιτείαν αἱ τῶν Ἰσραὴλ ἀγέλας. τίνες δ'

Α ἂν εἴεν οἱ τοιοῖδε καιροὶ, ἢ ἐκείνοί περ πάν-
 τως, κατ' ὃν ὡς ἐτι περ Μωϋσῆς, Ἰησοῦς τε
 καὶ Κριτὰς, καὶ κατ' ὃν οἱ Προφῆται μέ-
 χρις Ἰωάννης τῆς βαπτιστῆς, τῆς καὶ περισ-
 σότερον ἔχοντος κατὰ τὴν τῆς Σωτῆρος
 Φωνῇ, ἀποστολῆς δηλονότι καὶ λειτουργίας
 προφητικῆς. ἀλλ' ἐν καιροῖς τοῖς ἐνσὶν
 ὑπεμφαίνει τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν γεγενῆ-
 δαι τινὰς βίβας μὲν τρίτον ἰόντας τὴν ἐπαι-
 νεμῆν ἐν νόμῳ, πλὴν ἐκ ἐν ἴσῳ μέτρῳ,
 Β καὶ εἰς ἅπαν ἐμφανέσθαι διυλάμετε καὶ
 ὑβεξία πνευματικῇ. οἱ μὲν γὰρ ἦσαν τῆς
 ἀνωτάτω τυχόν, ἥς ἐν τύπος ὁ μόχος·
 ἑτεροὶ δὲ αὐτῶν, τῆς ὡς ἐν μεσότητι νοσημέ-
 νης· σημεῖον δ' ἐν γένεσίν τε καὶ τῆς δε-
 κρίας· καὶ τρίτοι πρὸς τέτοις, τῆς ἐπὶ
 βραχὺ μειονεκτικῆς καὶ ἐν ὑφίστασθαι
 μέτρῳ, κατὰ περ ἀμέλει παρέσαι νοῦν,
 ὡς ἐν μεγέθει σωματικῶν τοῖς ἀμνοῖς. ἢ
 Γ γὰρ ἐκ μείων μὲν μόχος κριός, ὑποκάθη-
 ται δὲ τῆς κριῶς μέγεθος, ὁ ἀμνός· ἐκ δὲ
 τῆς ἐκάστης ποσότητος, δηλονότι ὅτι τῆς ἐν
 ἐπικρατεῖ, τύπος ἐν εἴῃ καὶ μάλα σαφῆς
 τὰ ὀνομασμένα τῶν ζώων. ἐπειδὴ δὲ τὸ
 πρῶτον αἱ καὶ ἀπόλεκτον, μείον πως ἐν
 ἀριθμῷ τῆς δευτέρης τε καὶ τρίτης· πάντιον
 γὰρ· ταύτητοι τρισκαίδεκα μόχοι. δέκα
 δὲ οἱ κριοὶ, καὶ δεκατέσσαρες οἱ ἀμνοὶ. ἐπει-
 δὴ δύο τῆς κριῶν εἶναι φανερὸν, ἐν διπλῷ
 τῶν θυμάτων ὁ ἀριθμός. ἀντὶ γὰρ ἀμνῶν
 Δ ἐπὶ δέκα, δεκατέσσαρες οἱ μόχοι, δύο γε μὴν
 οἱ κριοὶ. ἢ ἐκ εἰκὸς σεπλῆς τε καὶ ἱερῆς γε-
 νέσθαι πολλὰς, καὶ κατὰ γε τὴν ἐν νόμῳ
 δικαιοσύνην ἀντὶ τῶν ἀμεμπτῶν;

* * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἦν ἄρα δικαιοσύνη
 κατὰ τὸν νόμον, κατ' ὃν καὶ εἰκὸς γενέσθαι
 δοκιμωτάτης ἐν ὑπακοῇ Θεῷ, καὶ ἐκ δὴ
 πάντως τελειῶντος εἰς ἀγιασμὸν τῆς νόμῳ.
 ἐκ δὲ τὴν τῆς Ἰσραὴλ κλησιν ὑποσημαίνον-
 τες, ὡς ἐν ὑπερτάτοις τε καὶ μέσοις καὶ
 Ε τοῖς ἐτι μέσοις μόχοις τε καὶ κριοῖς καὶ μὴν
 καὶ αὐτοὶ οἱ ἀμνοὶ κατεδύνοντο τῷ Θεῷ·
 καὶ ἐν ἐλάττωσιν αἱ τῶν μόχων ὁ ἀριθμός,
 ὡς ἐκλειπόντων αἱ τῶν ἐξελεγεμένων, καὶ
 τῶν ἐν ὑπεροχαῖς δοκιμωτάτων, τὴν πα-
 νιν αἱ νοσῶντος τῆς κορυφῆς, καὶ μέχρι τῆς
 ἐβδόμης, τεττέσι τῆς τῆς Σωτῆρος ἡμῶν
 ἐπιδημίας, κατ' ὃν ὁ σαββατισμὸς ἡμῶν
 ἐν πνεύματι.

Ζ ι. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ μόχους ἐν-
 δεκα, κριὺς δύο, ἀμνὲς ἐνιαυσίους
 κα. τεσσαρεσκαίδεκα ἁμώμους. Ἡ θυ-
 σία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν τοῖς
 μόχοις καὶ τοῖς κριῶν καὶ τοῖς ἀμνοῖς
 κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγ-
 ιβ. κρισιν αὐτῶν. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν
 ἓνα περὶ ἁμαρτίας· πλὴν τῆς ὀλο-
 καυτώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυ-
 ιγ. σίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν. Τῇ
 ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ μόχους δέκα, κριὺς
 Τt tt 2 δύο,

(1) Μέχρι τῆς ὀγδόης. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

- δύω, ἀμνὸς ἐνιαυσίος τεσσαρεσκαίδε-
 κδ. κα ἀμώμους. Αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ
 αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόχοις καὶ τοῖς
 κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς κατὰ ἀριθμὸν
 αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν.
 κε. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρ-
 τίας· πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς
 διαπαντός· αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ
 κς. σπονδαὶ αὐτῶν. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ
 μόχους ἑνέα, κριοὺς δύο, ἀμνὸς ἐνιαυ-
 κς. σίος τεσσαρεσκαίδεκα ἀμώμους. Αἱ
 θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν
 τοῖς μόχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς
 ἀμνοῖς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ
 κη. τὴν σύγκρισιν αὐτῶν. Καὶ χίμαρον
 ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας· πλὴν
 τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διαπαντός·
 αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐ-
 κς. τῶν. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑκτῇ μόχους ὀκτώ,
 κριοὺς δύο, ἀμνὸς ἐνιαυσίος τεσσα-
 λ. ρεσκαίδεκα ἀμώμους. Αἱ θυσίαι αὐ-
 τῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόχοις
 καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς κατὰ
 ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρι-
 λα. σιν αὐτῶν. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν
 ἓνα περὶ ἁμαρτίας· πλὴν τῆς ὀλο-
 καυτώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυ-
 σίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.
 λβ. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ μόχους ἐπτά,
 κριοὺς δύο, ἀμνὸς ἐνιαυσίος τεσσα-
 λγ. ρεσκαίδεκα ἀμώμους. Αἱ θυσίαι αὐ-
 τῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόχοις
 καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς κατὰ
 ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν
 λδ. αὐτῶν. Καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα
 περὶ ἁμαρτίας· πλὴν τῆς ὀλοκαυ-
 τώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυσίαι αὐ-
 τῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.

λε. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξό-
 διον ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν
 ὃ ποιηθήσεται ἐν αὐτῇ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ Σαμαρειτικὸν ἀντὶ τῶ
 " εἰπεῖν ἐξόδιον, Φησὶ. τελείωσις ἐπιχέσεως.
 ὁ δὲ νῦν τῆτο δοκεῖ πῶς· ὅτι τέλος καὶ
 κατάπαυσις πασῶν τῶν ἐνιαυσιαίων ἐορ-
 τῶν ἐστὶν αὕτη ἡ ἡμέρα. διὸ καὶ ἐξόδιος
 γίνεταί ἐορτὴ, ὡσανεὶ ἐξελεῖσθαι τῶν ἐτη-
 σίων πανηγύρεων, ὃ τῶν κατ' οἶκον. ἐν δὲ

Α ταῖς Βασιλείαις πάλιν καίτα, ὅτι ἐποίη-
 " σαν ἐορτὴν ἐξόδικ. (1)

2. Παρ. 7. 2.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Ἀκρίαις τῶ νόμῳ λέ-
 " γοτος ἀναργῶς, ἐξόδιον ἐστίν.] ἐκβέβηκε
 γὰρ ἡ ὥς ἐν σκιαῖς λατρεία, καὶ ἡ ἐν τύ-
 πῳ παιδούσις, κατὰ τὴν ὀγδόην, καὶ ἡ
 ἀνεβίω Χριστός, καὶ τῆς ἐν πνεύματι περι-
 τμήτης εἰσπέπαικον (2) ὁ καιρὸς.

λς. Καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώμα-
 Β τα εἰς ὁσμὴν θυωδίας κάρπωμα τῷ
 Κυρίῳ μόχον ἓνα, κριὸν ἓνα, ἀμνὸς
 ἐνιαυσίος ἐπὶ ἀμώμους.

* * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐξεκλείδῃ μὲν ἡ ἀρ-
 χαία τῶν κεκλημενῶν πληθὺς, ἐγκλημα
 νοσῶσα τὴν ἀπιστίαν, ἀντανέφυ δὲ ὡπερ
 λαὸς ὁ νέος, καὶ διαπρέπων μὲν ἰσχυρὴ πνευ-
 ματικῇ· τῆτο γὰρ ὁ μόχος· δοκίμων δὲ
 Γ τελείως, ὡς ἐν ἡλικίας πληρώματι· τῆτο
 γὰρ ὁ κριός· τῆς δὲ ἐν Χριστῷ νηπιότητος
 καὶ ἀκακίας τὸ ἐξαίρετον κάλλος· τῆτο
 γὰρ ὁ ἀμνός, εἰ καὶ ἐν πληθύνει νοοῖτο τῇ
 τελειοτάτῃ. τὸ γὰρ εἶναι λέγειν ἐπὶ τῶν
 ἀμνῶν, τῆτό πᾶ πάντως ὑποδηλοῖ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Εἰς μὲν ἓν ὁ μόχος
 ἀντὶ πολλῶν. καὶ κριὸς εἰς ἀντὶ τῶν δύο,
 τὴν εἰωσιν διώκται προσημαίνειν ἑκατέρω
 λαῶ, ἐπ' ἐσχάτων γεννησομένων, ὡς ὁ Κύ-
 ριος βέλεται.

Δ ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἐπὶ ἀντὶ δεκαῖς
 σάρων ἀμνοὶ τὴν ἄφεσιν ἂν σημαίνοιν τὴν
 ἐν ἐβδόμῃ κατὰ νόμον γεννομένην ἔτα, ὅτε
 καὶ τελείως προσαχθήσεται Θεῷ τὰ δε-
 λούσαντα τοῖς ἁγίοις ἔθνη, διὰ τῆς τῶν
 ἁμαρτιῶν ἀφέσεως οἰκειόμενα, καὶ ἐκ τῆς
 δελίας εἰς ἐλευθερίαν ἀγόμενα, ὅτε καὶ
 ὁ δῆλος ἐβδόμῃ ἔτα τὴν ἐλευθερίαν κο-
 μίζεται. (3)

Ε λς. Αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπον-
 δαὶ αὐτῶν τῷ μόχῳ καὶ τῷ κριῷ καὶ
 τοῖς ἀμνοῖς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν,
 λη. κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν. Καὶ χί-
 μαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας·
 πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς δια-
 παντός· αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ
 λθ. σπονδαὶ αὐτῶν. Ταῦτα ποιήσετε τῷ
 Κυρίῳ ἐν ταῖς ἐορταῖς ὑμῶν, πλὴν
 Ζ τῶν θυγῶν ὑμῶν, καὶ τὰ ἐκείσια ὑμῶν,
 καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν, καὶ τὰς
 θυσίας ὑμῶν, καὶ τὰς σπονδὰς ὑμῶν,
 καὶ τὰ σωτήρια ὑμῶν.

ΚΕΦ.

(1) Ἐν τοῖς ἐκδομοῖς. ἔχ. εὐρηται.

(2) Οὕτω μὲν ἐν ἑκατέρῳ τῶν κωδίκ. καὶ ἐν σελ. 629. τῶ 2. μέρ. τῶ 1. Τόμ. προσφύεστε. δὲ,
 εἰσπέπαικον.

(3) Τὰ αὐτὰ ἀπαρχαίως καὶ ὁ Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

Κ Ε Φ. Λ.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετάλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς πρὸς τὰς ἀρχοντας τῶν φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, λέγων, τῆτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε Κύριος.

γ. Ἄνθρωπος ἄνθρωπος ὃς ἂν εὕξηται εὐχλῶ Κυρίῳ, ἢ ὁμότης ὄρκιον, ἢ ὁρίσηται ὁρισμῶ περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ βεβηλώσῃ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ· πάντα ὅσα ἂν ἐξέλθῃ ἐκ τῆς σόματος αὐτοῦ, ποιήσῃ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Μετὰ ταῦτα τῶν ἐορτῶν καὶ τῶν θυσιῶν ἀναμνήσας, νομοθετεῖ περὶ τῶν ὑπὸ ὑποσχέσεων τὴν προσφέρειν τῷ δεωότη Θεῷ. καὶ πρῶτον μὲν διηγόρυσσε πάντα ὑπὸ ὑποσχέσεων ἔργῳ τῷ ὑποχέσιν ἐμπεδῶν· τῆς δὲ ὑπὸ τῷ τῆ πατρὸς τελείσεως ἐξέσιν ὑπὸ ὑποσχέσεων, τὸν πατέρα βεβαῖν τῷ ὑποχέσιν. καὶ ἐκείνος, ταύτης ὑπὸ ὑποσχέσεων, ἀνανδύσῃ, μὴ ὑποκαταστή τῷ ὑποχέσιν ἐγκληματι· ἐὰν δὲ ταύτης ἐπαγγελίᾳ, ἢ συγκατάθεται ὁ πατήρ, ἢ σιγήσῃ, τὰ ἐπιγελῶντα πληροῦται. τῆτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀνδρὶ σωτηρίας νομοθετήθηκε, καὶ τῷ τῆ ἀνδρὸς συγκατάθεσιν βεβαῖν ἐκέλευσε τῷ ὑποχέσιν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ περὶ τῆς ἐαυτοῦ ψυχῆς, τῆς ἐν τῷ τροφῶν ἀποχλῶ εὕχαιτο, ἢ ἀπόκαρσιν, ἢ πρόβατον, ἢ μόχον.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῆτο ἔχει Θεὸς μίμησιν, τῆ λέγοντος· ἢ μὴ βεβηλώσῃ τῷ διαθήκῳ. ἀψυδοῦν ἔν κελεύει πρὸς Θεόν, εἴτε λόγος τις ἐπηγάλατο, εἴτε ὄρκιος τῷ ἐπαγγελίαν δεσμύσει περὶ τῆς ἐαυτοῦ ψυχῆς.

δ. Ἐὰν δὲ γυνὴ εὕξηται εὐχλῶ Κυρίῳ, ἢ ὁρίσηται ὁρισμὸν ἐν τῷ οἴκῳ τῆ πατρὸς αὐτῆς ἐν τῇ νεότητι αὐτῆς, καὶ ἀκέρῃ ὁ πατήρ τὰς εὐχὰς αὐτῆς, καὶ τὰς ὁρισμὰς αὐτῆς, ὅς ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ παρασιώπησεν αὐτῆς ὁ πατήρ, καὶ σήσονται πᾶσαι αἱ εὐχὰς αὐτῆς, καὶ οἱ ὁρισμοὶ ὅς ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, μὲνδῶσιν αὐτῇ· Ἐὰν δὲ ἀνανδύων ἀνανδύσῃ ὁ πατήρ αὐτῆς, ἢ ἂν ἡμέρα ἀκέρῃ πᾶσας τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ τὰς ὁρισμὰς, ὅς ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, ὅς σήσονται· καὶ Κύριος καθαριεῖ αὐτῇ, ὅτι ἀνένδυσεν ὁ πατήρ αὐτῆς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Παρθενῶν καὶ γυναικῶν τὸ περὶ τὰς εὐχὰς αὐτοκρατὲς ἀφείλετο, τῶν μὲν τὰς πατέρας κυ-

ρίδας, τῶν δὲ γυναικῶν τὰς ἀνδρας ἀποφύας, εἰς βεβαίωσιν ὄρκων καὶ λύσιν, τῆς μὲν πατρὸς, τῆς δὲ ἀνδρὸς εἶναι· καὶ μὴ εἰκότως. αἱ μὲν γὰρ διὰ νεότητος, διύαμιν ὄρκων ἐκ ἰσασιν, ὡς χρῆζεν τῶν ἐπικρινῶν· αἱ δὲ πολλάκις ὑπὲρ δύχερας ὁμνύσιν ἢ μὴ τοῖς ἀνδράσι συνοίσει. διὰ περ αὐτοῖς ἀνέθηκε τῷ ἐξέσιν τῆ τὰ νομιζόμενα διαφυλάττειν, ἢ τὴν αὐτῶν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Γυναικὸς εὐχλῶ ἐν οἴκῳ πατρὸς γενομένη ἐν νεότητι. συχωρηθεῖσαν μὲν ὑπὸ τῆ πατρὸς παρασιώπησαντος, ἰσαδοῦν κελεύει· μὴ βεβαίωθεῖσαν δὲ ὑπὸ τῆ πατρὸς, ἐκ ἐπιζητεῖ Θεὸς, ὡς διαμείνῃ καὶ πληροῦται ὁφείλσαν πάντως.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εὐχλῶ ἢ δὲ λαβῶν τῷ ἐπ' ἀτιμία γονέων ὑπὸ παίδων γενομένη, κατὰ τὰς πονηρὰς διδασκάλας λέγειν παρασκυβάζοντας, Κορβὰν ἂν ἐξ ἐμῶ Μάρκ. 7. 11. ὡφελήσῃ, Θεὸς καθόλου τιμῶν πατέρα καὶ μητέρα προσάξαντος. ὃς καὶ ἀκυροῖ γυναικὸς νέας εὐχλῶ, μὴ σιωπῶσαντος τῆ πατρὸς· καὶ πάλιν ὑπ' ἀνδρα, μὴ τῆ ἀνδρὸς ἐπιδύσαντος. τὸ γὰρ ψυδοῦν ὑπ' ἐξέσιν ἀνέγκλητον. καὶ μετὰ ταῦτα χηρύσῃ, Φησὶν, ἢ καὶ χωριδῇ τῆ ἀνδρὸς. βεβαίωται δὲ διὰ τῶν τὸ ἐξ ἀρχῆς· ὅτι διὰ τὸν ἀνδρα γέγονεν ἡ γυνή, καὶ προσήκοντες ὑποτάττεται, καὶ κατὰ Παῦλον λέγονται, ἡ γυνή ἵνα φοβῆται τὸν ἀνδρα. Ἐφεσ. 5. 33.

ζ. Ἐὰν δὲ γενομένη γέννηται ἀνδρὶ, καὶ εὐχλῶ αὐτῆς ἐπ' αὐτῇ κατὰ τῷ διασολῶ τῶν χαλέων αὐτῆς, ὅσα ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ ἀκέρῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ παρασιώπησεν αὐτῇ ἢ ἂν ἡμέρα ἀκέρῃ, καὶ ἔτω σήσονται πᾶσαι αἱ εὐχὰς αὐτῆς, καὶ οἱ ὁρισμοὶ ὅς ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, σήσονται. Ἐὰν δὲ ἀνανδύων ἀνανδύσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἢ ἂν ἡμέρα ἀκέρῃ, πᾶσαι αἱ εὐχὰς αὐτῆς, καὶ οἱ ὁρισμοὶ αὐτῆς ὅς ὠρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, ὅς μὲνδῶσιν, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἀνένδυσεν ἀπ' αὐτῆς, καὶ Κύριος καθαριεῖ αὐτῇ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀνδρα. ἐν γὰρ τῇ βεβηλώσει τῆ ἀνδρὸς τίθεται τῷ πληρώσει τῆς εὐχῆς, εἰ παρασιώπησεν κατ' αὐτῇ ἡμέραν ἢ κἄν τῶν τῆς γυναικὸς εὐχῶν· καὶ τὸ ἀκυρον τῆς ἐπαγγελίας, εἰ ἀνανδύσει. καὶ Κύριος γὰρ Φησὶ καθαριεῖ αὐτῇ. ὁ γὰρ ὑπὸ ἐξέσιν μείζονος κωλυόμενος, ἀνέγκλητον ἔχει τῷ ἔλαψιν.

ι. Καὶ εὐχλῶ χήρας καὶ ἐμβεβλημένης ὅσα ἂν εὕξηται κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, μὲνδῶσιν αὐτῇ.

Ττ ττ 3

ΦΙΛΩ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Χίμαι μὴ ῥαδίως ὁμνύτωσαν· ἔ γὰρ ἔχουσιν τὰς παραιτητάς, ἔτ' ἄνδρας ὧν διεζούχθησαν, ἔτε πατέρας ἀφ' ὧν μετανέστησαν, ὅτε τὴν πρὸς γάμον ἀποικίαν ἐσέλλοντο· ἐπειδὴ μόνειν τὰς τέτων ὄρκους ἀναγκαῖον, ἐρημιά τῶν κηδομένων βεβαιεύει.

- ια. Ἐὰν δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τῶ ἀνδρὸς αὐτῆς ἡ δύχνη αὐτῆς, ἢ ὁ ὀρισμὸς κα-
ιβ. τὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς μεθ' ὅρκου, Καὶ ἀκίσση ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ παρασιωπήσῃ αὐτῷ, (1) καὶ μὴ ἀνανδύσῃ αὐτῇ, καὶ ζήσονται πᾶσαι αἱ δύχαι αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ὀρισμοὶ ἕως ὥριστο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ (2)
ιγ. ζήσονται κατ' αὐτῆς. Ἐὰν δὲ περιελὼν περιέλῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἢ ἂν ἡμέρα ἀκίσση, πάντα ὅσα ἂν ἐξέλθῃ ἐκ τῶν χειλέων αὐτῆς κατὰ τὰς δύχας αὐτῆς, καὶ κατὰ τὰς ὀρισμὰς τὰς κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, ἔ μενῇ αὐτῇ· ὁ ἀνὴρ αὐτῆς περιῆλε, καὶ Κύριος καθαρῇ αὐτῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥΤ. Κατὰ τὴν γνώμην τῶ ἀνδρὸς, ἢ συγχωρεῖται, ἢ ἀπαιτεῖται. εἰ μὴ παρασιωπήσῃ καὶ μὴ ἀνανδύσῃ, ἰσαμείνης τῆς δύχης καὶ ἀπαιτεμείνης· εἰ δὲ διαλύσῃ ὁ ἀνὴρ τὸ παρέγκλημα κατ' αὐτὴν ἡμέραν ἢ καὶ ἄλλως, ἀνδυνῶν τῆς γυναικὸς γνομείνης καὶ μετὰ τὸν χωρισμόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Βεβαίῳ τὸ τῆς φύσεως ὁ νόμος, ἐφ' οἷς ἐξ ἀρχῆς ἡ γυνὴ δεδημιόρηται. διὸ καὶ ὑποτάττεται ἀπαιτεῖ.

ιδ. Πᾶσα δύχνη, καὶ πᾶς ὄρκος δεσμὸς κακῶσαι ψυχῇ, ὁ ἀνὴρ αὐ-

Α τῆς ζήσει αὐτῷ, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς περιελεῖ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥΤ. Τὸ κακῶσαι ψυχῇ, τὸ νησεῦσαι, ἢ ἄλλως ἀσκήσαι. ὅθεν καὶ περὶ τῆς μὴν τῆς νησεῖας φησὶν, ἐν αὐτῷ κακώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ἀριθ. 29. 7.

Β ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥΤ. Σημειωτέον, ὅτι ἐὰν γυνὴ ἢ θυγάτηρ ὑπόχεται ποιῆν ἀόρκως, ἢ ἀνδρὸς ὄρκου, ὃ δοκεῖ εἶναι λατρείας ἔργον· οἷον τὸ ἀπελθεῖν ἐκ τῷ δε τῷ ἀγίῳ τόπῳ, ἢ δέναι εἰς ὑπόποιαν τόδε, ἢ νησεῦσαι· διώταται ὁ ἀνὴρ λύσαι τὰ ἀμαρτήματα αὐτῇ, ὁμοίως καὶ πατὴρ, ἐὰν μὴ συγχωρήσῃ αὐτῇ ποιῆσαι ὃ ὑπέχετο.

ιε. Ἐὰν δὲ παρασιωπῶν παρασιωπήσῃ αὐτῇ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ ζήσει αὐτῇ πᾶσας τὰς εὐχὰς αὐτῆς, καὶ τὰς ὀρισμὰς τὰς ἐπ' αὐτῆς ζήσει αὐτῇ, ὅτι ἐσιώπησεν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
ις. ἢ ἤκασεν. Ἐὰν δὲ περιελὼν περιέλῃ αὐτῆς μετὰ τὴν ἡμέραν ἢ ἤκασε, καὶ λήφεται τὴν ἀμαρτίαν αὐτῆς.

Δ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥΤ. Ἐπικαίεται δὲ καὶ τῷ ἀνδρὶ νόμος, ὁμοίως ἀπαιτῶν καὶ τῶν τῶν πρὸς Θεὸν βεβαιότητά. εἰ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐπιτρέψας, ὕπερον μεταδοῖτο, καὶ ἔτος τρόπον τινὰ παρέβη τὴν πρὸς Θεὸν ἐπαγγελίαν· βεβαιώσας μὲν τὴν δύχην τῇ σιωπῇ, ἀνατρέπων δὲ τῇ παραβάσει τὴν μετάνοιαν, ἦτοι τῇ ἀνανδύσει.

ιζ. Ταῦτα τὰ δικαιώματα ὅσα ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωϋσῇ, ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ ἀναμέσον γυναικὸς αὐτῆς, καὶ ἀναμέσον πατρὸς καὶ θυγατρὸς ἐν νεότητι ἐν οἴκῳ πατρὸς.

Κ Ε Φ. Λ Α.

- α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῇ, λέγων, Ἐκδίδου τὴν ἐκδίκησιν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ τῶν Μαδιανιτῶν, καὶ ἔχατον προσεδήσῃ πρὸς τὸν λαόν σου.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥΤ. Τελουταῖαν ταύτην πρᾶξιν ἐπιτάττει Θεὸς τῷ Μωϋσεῖ. ὁρῶν γὰρ αὐτῆς ἐθυσταύρισε οἱ ἐκ Μαδιάμ. καλὸν δὲ παράγγελμα, μέγα τὶ πρᾶτταν πρὸς τὸν λαόν σου, ὡς περὶ ἐφόδιον πρὸς τὴν ἐξοδόν. ἀρέσκειν δὲ τῷ Θεῷ ταύτην παρῖσησι τὸ παρατάξασθαι λέγειν ἐναντι Κυρίου ἐπὶ Μαδιάμ. κατὰ Θεὸν γὰρ οἱ πρὸς ἐκκοπὴν ἀσεβῶν γινόμενοι πόλεμοι, τῆς γῆς ὄντες καθαρτικοί· καὶ βλασφημῶσιν οἱ τὴν κακίαν ἐνυπόστατον λέγοντες.

γ. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν, λέγων, Ἐξοπλίσατε ἑα-

υμῶν ἀνδρας, καὶ παρατάξαθε ἐναντι Κυρίου ἐπὶ Μαδιάμ, ἀποδόναι ἐκδίκησιν Κυρίου τῇ Μαδιάμ.

δ. Χιλίους ἐκ φυλῆς, καὶ χιλίους ἐκ φυλῆς, ἐκ πασῶν φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἀποσείλατε παρατάξασθαι.
ε. Καὶ ἐξηρέθμισαν ἐκ τῶν χιλιάδων Ἰσραὴλ χιλίους ἐκ φυλῆς, δώδεκα χιλιάδες ἐνωπλισμένοι εἰς παρατάξιν.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Παντὶ μὲν τῷ στρατῷ πολεμεῖν ἐκ ἐδοκίμαζεν, εἰδὼς τὰ ὑπερόρια πλήθη (3) πλείοντα περὶ αὐτοῖς, καὶ ἅμα λυσίτελές ἡγόμενος ἐφεδρείας εἶναι συμμάχων, (4) τοῖς προκαμῆσι βοηθός. ἀρρῖνδω δὲ τὰς ἡβώντας ἐπιλέξας χιλίους ἐκ φυλῆς ἐκάστης, δώδεκα χιλιάδας. τοσαῦτα γὰρ ἦσαν αἱ φυλαί.

ΚΤΡΙΛ.

(1) Αὐτῇ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Τὸ, καὶ, λείπει. αὐτ.

(3) Πλείοντα ὄντα παρ' αὐτῆς. ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς ἐν σελ. 129. τῆς 2. Τόμ. τῆς τῆς Μαγγ. ἐκδόσ. μήτι γε δὲ τὸ περὶ αὐτῆς ποιητικόν, ἀντὶ τῆς περὶ αὐτά.

(4) Συμμάχους. αὐτ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐκ πάσης Φυλῆς τὸ ὅτι Α μάλισα ἐπίλεκτον καὶ μαχιμώτατον προσάσσει, ἵνα τὸ αὐτὸ ἐκείνης δοδοκιμῇ, αὐχνημα γινῆται τῷ παντός, [καὶ ἡ τῷ μέρῳ λαμπρότης εἰς ὅλον ἴοι τὸ πλήρωμα.]

5. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸς Μωϋσῆς χιλίους ἐκ Φυλῆς (1) σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ Φινεὲς υἱὸς Ἐλεάζαρ υἱὸς Ἀαρὼν τῷ ἱερέως· καὶ τὰ σκόδη τὰ ἁγία, καὶ αἱ σάλπιγγες τῶν σημασιῶν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

ΛΑΗΛΟΥ. Τὰ σκόδη τὰ ἁγία, τὸ Ἐφθ λέγει μᾶλλον καὶ τὰ ἱερατικά ἀνδύματα.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Στρατηγὸν ἐλόμενος τῷ πολέμῳ Φινεὲς, πῆραν ἡδὴ δεδοκῶτα στρατηγικῆς οὐτολμίας, ἐπὶ καλοῖς ἱερείοις ἐξέπεμπε τὴν ὀπλίτας.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὡς μὴδὲν ἀπεικόνει πράξεως ἱερατικῆς τὴν πολεμίαν ταύτην. καθαρὸν γὰρ τὸ δίκαιον παρὰ Θεῷ, καὶ δὴ καὶ ἅγιον τὸ ὑπὲρ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας γινόμενον.

*** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὑποτύπωσης Χριστοῦ, ὁ ἱερεὺς, τετέστιν ὁ Φινεὲς· Ἀγγέλων δὲ, σκόδη τὰ ἁγία, τῶν δὲ τὸν Θεὸν ἡμῖν διακεκραγόντων λόγον, αἱ σάλπιγγες τῶν σημασιῶν. ἔτω γὰρ ἀμογητὶ περιεσόμεθα τῶν ἀνδραγαθῶν αὐτοῦ Χριστοῦ, λέγοντες τὸ αὐτὸ ψαλμοῖς ἀδόμενον· αὐτοῖς

Ψαλ. 43. 5. γοντες τὸ αὐτὸ ψαλμοῖς ἀδόμενον· αὐτοῖς
 „ τὴν ἐχθρὸν ἡμῶν χερσὶν ἡμῶν, καὶ αὐτῶν
 „ ὀνόματί σου ἐξεδυνάσωμεν τὴν ἐπανισταμένην ἡμῖν.

6. Καὶ παρετάξαντο ἐπὶ Μαδιάμ, καθὰ ἐνετείλατο Κύριος Μωϋσῇ· καὶ ἀπέκλειαν πᾶν ἀρσενικόν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὸ δὲ τοσαύτῳ ἐργάσασθαι φθορὰν ἐκ Θεοῦ προσάγατος, εἰκότως εἰς ὀργὴν Θεοῦ ἀναφέρουσιν αὐτῶν Τραφαί, πρὸς ἔμφασιν τῆς ὀλοθροῦτικῆς τῆς κακῆς δικαιοσύνης, οἰκείως ἀπεικαζομένης ὀργῇ. ὀργῇ γὰρ τὸ ἀφειδὲς ἐμφανίζεται· ὅπερ ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ κατὰ τῆς κακίας ὁ παθητικόν, ὡς ἐπὶ ἀνθρώπων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐκ τέτταρσι σινιόται προσήκει, μὴδὲν πλήθος ἀνθρώπων παρὰ Θεῷ λελογισμένον, αἱ κακία παρῆν.

7. Καὶ τὴν βασιλεῖς Μαδιάμ ἀπέκλειαν ἅμα τοῖς τραυματίαις αὐτῶν· καὶ τὸν Εὐεῖν, καὶ τὸν Ροβὸμ, καὶ τὸν Σαρ, καὶ τὸν Οὐρ, καὶ Ροβὸκ, πέντε βασιλεῖς Μαδιάμ. καὶ τὸν Βαλαάμ υἱὸν Βεὼρ ἀπέκλειαν ἐν ῥομφαίᾳ σὺν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ. Καὶ τὸν Βαλαάμ υἱὸν Βεὼρ ἀπέκλειαν αὐτοῦ ῥομφαίᾳ. Ὁ γὰρ μὴ κέτι αὐτὸ πνύματι Θεοῦ λαλῶν, ἀλλὰ κατέ-

ναντι νόμῳ Θεοῦ ἕτερον πορνείας νόμον ἰσάων, ἔτος ἐκ ἐτιώσ Προφῆτης, ἀλλ' ὡς μάντις λογιώδησεται. μὴ ἐμμένειν γὰρ τῇ τῷ Θεῷ ἐντολῇ, ἄξιον τῆς αὐτῆς κακομηχανίας ἀντελάβετο μισθόν.

8. Καὶ προενόμυσαν τὰς γυναῖκας Μαδιάμ, καὶ τὴν ἀποσιδὼν αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν δυνάμιν αὐτῶν ἐπρονόμυσαν,

9. Καὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς κατοικίαις αὐτῶν, καὶ τὰς ἐπαύλεις αὐτῶν ἐνέπρησαν ἐν πυρὶ. Καὶ ἔλαβον πᾶσαν τὴν προνομίαν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτηνῶν.

10. Καὶ ἤγαγον πρὸς Μωϋσῆν καὶ πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα, καὶ πρὸς πάντας τὴν υἱὸν Ἰσραὴλ τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὴν προνομίαν εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς Ἀραβὼθ Μωάβ, ἥ ἐστιν ἐπὶ Ἰορδάνη κατὰ Ἰεριχώ.

11. Καὶ ἤγαγον πρὸς Μωϋσῆν καὶ πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα, καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραὴλ τὴν αἰχμαλωσίαν. ἱερεῖς γὰρ ὡς ἀναθήματα τῷ Χριστῷ τῷ πάντων ἀρχιερεῖ, καὶ ἐκ ἀσυμφανῆ τοῖς λαοῖς τὰ τῶν ἁγίων κατορθώματα.

12. Καὶ ἐξῆλθε Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ ἀρχόντες τῆς συναγωγῆς εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἐξω τῆς παρεμβολῆς.

13. Καὶ ἐξῆλθε Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ ἀρχόντες τῆς συναγωγῆς εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἐξω τῆς παρεμβολῆς.

14. Καὶ ὡργίσθη Μωϋσῆς ἐπὶ τοῖς ἐπισκόποις τῆς δυνάμεως, χιλιάρχοις καὶ ἐκατοντάρχοις τοῖς ἐρχομένοις ἐκ τῆς παρατάξεως τῷ πολέμῳ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. [Ἡ μέμφεις ἡ παρὰ Μωσῆος ὁ πρὸς ἅπαντας ἀπλῶς, ἀλλὰ πρὸς μόνους ἐπράττετο τῶν τῆς δυνάμεως ἐπισκόπων, καὶ πρὸς χιλιάρχους καὶ ἐκατοντάρχους.] διωλοῖ γὰρ δυνατῶς ἐταδίσσονται. Σοφ. 6. 8.

15. Καὶ κατ' αὐτῶν μάλισα τὸ ἀκριβὲς τῷ νόμῳ. ὡ γὰρ πολὺ παρέδρατο, φησὶ, πολὺ

16. Ζητήσασιν ἀπ' αὐτῶν. Φέρεται τοίνυν ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ταγμάτων προεσηκῶτας ἡ κατὰ πάντων αἰτίας. αἱ γὰρ ταῖς νῆψεσι τῶν καθηγεμενῶν δοδοκιμῇ τὸ ὑπὲρ κοῦν. τοιγάρτοι καὶ γέγραπται τοῖς ὑπὸ

17. Χεῖρα λαοῖς· πείθετε τοῖς ἡγεμενίοις. Ἐβρ. 13. 17.

18. Καὶ τὸν Βαλαάμ υἱὸν Βεὼρ ἀπέκλειαν αὐτοῦ ῥομφαίᾳ. Ὁ γὰρ μὴ κέτι αὐτὸ πνύματι Θεοῦ λαλῶν, ἀλλὰ κατέ-

19. *** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἀκαταίτητοι μεμενήκασιν οἱ ἀπόλεκτοι τῶν φυλῶν, καί-

(1) Χιλίους ἐκ Φυλῆς, χιλίους ἐκ Φυλῆς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. χιλίους ἐξ ἐκείνης Φυλῆς. ἡ αὐτὴ Ὁξον. χιλίους ἐκ Φυλῆς, καὶ χιλίους ἐκ Φυλῆς. ὁ αὐτὸς αὐτῶν. Κύριλ. αὐτὸν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 130.

τοι τὴν νίκην ἀράμενοι. δι' ἧς σημαίνεται καὶ μάλα σαφῶς, ὡς τὸ εἰσάπαν ἀμώμητον, ἔδ' ἂν αὐτοῖς τοῖς ἀνδριζομένοις ὑπάρξῃ ποτέ.

ιε. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μωϋσῆς, ἵνα τὶ ἐζωγρήσατε πᾶν θῆλυ;

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐπετίμα Μωϋσῆς τοῖς νεοκνηκόσιν, ὡς ἔκαστος κατὰ λόγον τὸν ἀκριβῆ καὶ ἀδιάβλητον παντελῶς τὸ πρᾶγμα σωτηρικόσιν. ἔγὰρ ἔδει, Φησί, ζωγρησάμεν τὸ ἄρσεν, ἔδ' ἂν αὐτὸ θῆλυ τὸ ἐμπειρόγαμον. ἔδει γὰρ τῆς ὅσον ἐδέπω μελλασθῆς ὑπ' αὐτοῖς ἐσεσθαι γῆς ἀποκείρεσθαι τὸ ἄρσεν, ὡς ἤξον μετὰ βραχὺ πρὸς ἡβλυτε καὶ ἀλκίῳ, καὶ πολέμιον ἐσόμενον τῷ λαῷ, σωαναιρεῖσθαι δὲ καὶ τὸ θῆλυ, σκανδάλου παραίτιον γεγονός.

ις. Αὐταὶ γὰρ ἦσαν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ κατὰ τὸ ῥῆμα Βαλαὰμ τῷ ἀποσῆσαι καὶ ὑπεριδεῖν τὸ ῥῆμα Κυρίου ἐνεκεν Φογώρ· καὶ ἐγένετο ἡ πληγὴ ἐν τῇ συναγωγῇ Κυρίου.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Οὐ μόνον ὁ Βαλαὰμ γέγονεν αἴτιος ἐκπορνεύσαι τὸν Ἰσραὴλ· διὸ καὶ ἀπέκλειναν αὐτὸν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ· ἀλλὰ καὶ ὁ Φογώρ. ὁ μὲν γὰρ σιβεβλάθυσεν, ὁ δὲ καὶ σιωήρησε τῇ πράξει τῇ ἀτόπῳ, προτρεπόμενος τὰς γυναῖκας Μαδιαμ ἀσελγήσαι μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. διὸ καὶ τὸν Σαρ ἀπέκλειναν, ὅς μιν ἄρχων Μαδιαμ· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς σιβεβλάθυσεν τῷ ἔργῳ τῷ ἀθέσμῳ, προσησάμενος τῷ ἑαυτῷ θυγατέρα. καὶ γὰρ καταγελαῖν τῶν ἐν ἀξίαις θέλῃσι μᾶλλον οἱ ἀσελγεῖς. καὶ ἠρήσατο βασιλεὺς ὢν, προσῆσαι τῷ ἑαυτῷ θυγατέρα, ἵνα παρολιθίσαντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, προσκρῶσι Θεῷ. τὸ δὲ Σαμαρετικόν, σαφέστερον Φησί, λέγον· διὰ λόγῳ Φογώρ.

ιζ. Καὶ νῦν ἀποκλείνατε πᾶν ἄρσενικὸν ἐν πάσῃ τῇ ἀπαρτίᾳ, καὶ πᾶσαν γυναῖκα, ἣτις ἐπέγνω κοίτῃ. τῷ ἄρσενος ἀποκλείνατε. Καὶ πᾶσαν τῷ ἀπαρτίαν τῶν γυναικῶν, ἣτις ἔκ οἷδε κοίτῃ ἄρσενος, ζωγρήσατε αὐτάς.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐπετίμα δὲ περὶ τῶν ζωγρηθεῖσων γυναικῶν· τὰς πολλῶν αἰτίας κακῶν, καὶ τὰς ἐπὶ τιμωρίᾳ κωλύει σῶζεσθαι· ἐξαλείφει δὲ καὶ ὅσον νῆπιον ἄρσεν, ὡς πολέμιον ἐσόμενον ὑπὲρ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναιρέσεως. ἐξαλείφει δὲ καὶ τὰς γυναῖκας, διὰ τὴν ἀσεβῆ πορνείαν· τὰς δὲ ἀπείρους ἔσας, ἀπολείπεσθαι κελεύει, ὡς ἀναιτίους τῶν κακῶν ταύτας περιποιῶν, δελεῖας ἔργον πληρῶν διωαμείας, ὡς εἶναι τῷ κέρδι τοῖς πολεμισαῖς, καὶ τῇ λοιπῇ συναγωγῇ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διατὶ τῶν Μαδιανιτῶν τὰς ἀνδρὶ σωημείας ὁ νομοθέτης

Α, ἀναιρεθῆναι προσέταξεν; Ὡς πεπαιδευμένης τῆς ἀσεβείας τὰ δόγματα, καὶ διαφθεῖρειν τὰς ἐξανδραποδίσαντας διωαμείας.

ιδ. Καὶ ὑμεῖς παρεμβαλῆτε ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐπὶ τὴν ἡμέραν. πᾶς ὁ ἀνελὼν καὶ ὁ ἀπλόμενος τῷ τετραμένῳ ἀγνισθήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ὑμεῖς καὶ ἡ αἰχμαλωσία ὑμῶν.

Β ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Προσάττει τὰς μὲν ἔξω τῆς στρατοπέδου καταμένειν τινὰς ἡμέρας· τῷ δὲ μεγάλῳ ἱερεὶ καθάραται τῷ θόνῳ τῶν ἀπὸ τῆς παρατάξεως ἡκοντῶν τῶν συμμάχων. καὶ γὰρ εἰ νόμιμοι αἱ κατ' ἐχθρῶν σφαγαί, ἀλλ' ὅγε κλείνων ἀνδρῶν, εἰ καὶ δικαίως, καὶ ἀμυνόμενος, καὶ βιαδαῖς, ὑπαίτιος εἶναι δοκεῖ, διὰ τὴν ἀνωτάτω καὶ κοινῇ συγγένειαν. ἔχοντες καθαρσίαν ἐδέχθη τοῖς κλήρωσι πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς νομιματίας ἄγας γεννηθῆναι.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῆς μὲν ἡμέρας τῆς τρίτης, ἢ τὸν τρίτον ἡμῶν σημαίνουσης καιρὸν, κατ' ὃν ἡ διὰ Χριστοῦ γέγονε καθαρσις μετὰ χρόνον τὸν μετὰ Μωσέα, καὶ κατ' ὃν ὁ τῶν ἀγίων Προφητῶν ἀνεδείχθη χορός· ἡτοι τὸν τῆς ἀναστάσεως, κατ' ὃν ἀνεβίω Χριστὸς, προσηλώσας τῷ τιμῷ σαυρῷ τὸ κατ' ἡμῶν χειρόγραφον, καὶ λυτικὸν ἁμαρτίας τὸ δι' ἡμᾶς ὑπομείνας πάθος. τῆς γε μὲν ἐβδόμης τὸν ἐπὶ τῇ σωτελείᾳ τῆς παρόντος αἰῶνος καιρὸν ἀναπειθήσεως νοεῖν, κατ' ὃν ὁλοτρόπως τὸ τῆς ἁμαρτίας ἄχθος ἀποσεισάμενοι, καὶ εἰς λῆξιν ἰόντες ἀγιασμεῖ, σωεσόμεθα τῷ Χριστῷ, καθαρὰν καὶ ἡγνισμένην, καὶ ἐν μακαριότητι τῇ κατὰ Χριστὸν τρίβοντες ζῶντες.

Ε ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, διὰ Χριστὸν τὸν τριήμερον ἀναστάντα· τῇ ἐβδόμῃ, διὰ τὸ τέλος τῆς κόσμου, ἐβδομαίᾳ χιλιάδι συμπληρωμένον· ἐν ᾗ καθαρότης εἰσάγεται διὰ Χριστοῦ, ἀνατελέσεως δικαιοσύνης ἐν ἡμέραις αὐτῆς.

ι. Καὶ πᾶν περίβλημα καὶ πᾶν σκεῦος δερμάτινον, καὶ πᾶσαν ἐργασίαν ἐξ αἰγίας, καὶ πᾶν σκεῦος ξύλινον ἀφαινεῖτε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐκ περιστάσεως τὸ καθαρὸν εἰσάγων, ὡς μηδαμῶς ἐν μολυσμῷ ἐν ἀνθρώποις.

ια. Καὶ εἶπεν Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς πρὸς τὰς ἀνδρας τῆς διωαμείας τὰς ἀρχομένους ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν πολέμων, τῷτο τὸ δικαίωμα τῶν νόμων ὁ σωέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

Η ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σκοδῶν ἐκ περιστάσεως εἰσήγαγε καθαρσιν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος. τῷτο γὰρ τῷ λόγῳ Μωϋσέως Ἐλεάζαρ προσέθηκε κατὰ τὸ σιωπώμενον μαθῶν

μαθὼν ἐκ Θεῶ. ὡς καὶ Μωϋσῆς τοῖς περὶ
τῶ πάχα προσέειπεν τὸ τῶ ὕδατος, καὶ
τὸ μὴ ἐξιδίαι τὴν θύραν ἕως πρῶτῃ.

*** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐπιλήρησον, ὅτι Μω-
σῆς μὲν πρότερος τοῖς νενικηκόσι τὸν τῶ
διασμήχεσθαι κατεδήλα καὶρόν, ἔκ ἐτι δὲ
καὶ τὸν τρόπον· προανακηρύττει γὰρ ὁ
νόμος τῆς διὰ Χριστὸν καθάρσεως τὸν και-
ρὸν· δεύτερος δὲ καὶ μετὰ Μωσέα προση-
φώνηκεν ὁ ἱερεὺς, τῆς ἐστὶν ὁ Ἐλεάζαρ.
διατάττει μὲν γὰρ μετὰ Μωσέα Χριστός,
καὶ τὸν καιρὸν μὲν ἔκ ἐτι τῶ καθαρισμῶ
τοῖς ἀνδριζομένοις καταδηλοῖ· αὐτὸς γὰρ
ὡς ὁ καιρὸς· τὸν δὲ τρόπον εἰσηγείται. καὶ
αὐτὸς πῶς ἤδη λοιπὸν ἐν ὧσιν τίθησι τὸ μυ-
σῆριον, τὸν ἀκριβῆ τῶ νόμου διερωτῶν
σκοπὸν.

κβ. Πλὴν τῶ χρυσίῳ καὶ τῶ ἀρ-
γυρίῳ καὶ χαλκῷ καὶ σιδήρῳ καὶ μο-
κγ. λίθῳ καὶ κασιτέρεσιν. Πᾶν πρᾶγμα
ὃ διελύσεται ἐν πυρὶ, καὶ καθαρι-
σθήσεται, ἀλλ' ἢ τῶ ὕδατι τῶ ἀγνισ-
μῶ ἀγνισθήσεται· καὶ πάντα ὅσα μὴ
διαπορεύονται διὰ πυρὸς, διελύσε-
ται δι' ὕδατος.

*** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Προσέταχεν ὅσα μὲν
ὡς ἐν τοῖς σκεύεσιν τὴν πυρὸς ἀκμὴν διήκειν
οἷά τε, παρενεχθῆναι διὰ πυρὸς, τὰ δὲ
ὅσα μὲν ὑδάτι μὲν ἔχοντα φυσικῶς,
σαφρὰ δὲ καὶ ἐτοιμότερα πῶς εἰς τὸ πα-
θεῖν διώκεται τὸν εἰς ἅπαν ἀφανισμόν,
ἐδῆτα δὲ λέγων καὶ τὸ ἐκ δερμάτων καὶ
ξύλων, δι' ὕδατος φέρεσθαι· ὡς ἐν σκεύε-
σιν ἡμᾶς χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς καὶ ἐν
τοῖς ἐτέροις αἰνιγματωδῶς ὑποφαίνων, οἷς
ἢ διὰ Χριστὸν γέγονε καθάρσις ὡς ἐν πυρί-
τε καὶ ὕδατι. βεβαπλισμεθὰ γὰρ ἐν πνύ-
ματι ἀγίῳ καὶ πυρί. ἔκ ἐτι τὸ δοκιμάζεσθαι
διὰ πυρὸς τε καὶ ὕδατος τὰ ἐκ τῆς αἰχμα-
λωσίας σωτηριεργήματα, τὴν ἡμῶν ἀρτίως
ὑποδηλοῖ καθάρσιν, ἧς ὄντας ποτὲ πλῆτον
ἄσπερ τινὰ διαβολικόν, ἐαυτῷ περιποιή-
σατο Χριστός, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τῶ
ἰχυρῶ, καὶ τὰ σκεύη αὐτῶ διαρπάσας, καὶ
δήσας τὸν ἰχυρὸν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Τὸ ἐκάστη τῶν νενικη-
κότων σκεῦος, εἴτε χρυσὸν εἴη τυχόν, εἴτε
ἀργυρὸν, εἴτε καὶ ἐκ χαλκοῦ, καὶ ἐξ ἐτέ-
ρας ὕλης πεποιημένον, διὰ πυρὸς ἵεναι
1. Κορ. 3. 13. προσέταχεν.] ὡς γὰρ ὁ μακάριος [γράφει]
Παῦλος, ἐκάστη τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ
πῦρ δοκιμάσει.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Προσέταχε δὲ καὶ
δι' ὕδατος ἔρχεσθαι τινα. δοκιμάζεσθαι γὰρ
ἐκ ἐτέρως ὁ τῆς ψαλμωδίας ἡμῶν ὑπανί-
σταται λόγος τῶν τῶν ἀγίων ψυχῶν, πλὴν
ὅτι κατὰ τοιαύτας δέτινας τρόπους. καὶ γὰρ
Ψαλ. 65. 10. ὁ Δαβὶδ ἔψαλλον· ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ
12. Θεός, ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυρὸς τὸ ἀρ-

Α., γύριον. διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος,
καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχὴν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τῆς ἐστὶ τὰ διαπορευόμενα
διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος ἀγνισθήσεται. ἂ δὲ
τῶ πυρὶ προσομιλῶντα φθίρεται, ἀρκε-
σθήσεται τῶ τῶ ὕδατος ἀγνισμῶ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Σύμβολον τῶν δια-
πυρὸς διερχομένων, ὡς ὁ Παῦλος ἔφη·
σωθήσεται, ὡς διὰ πυρὸς δέ. 1. Κορ. 3. 15.

Β καδ. Καὶ πλυνθεὶς τὰ ἱμάτια τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ καθαρισθή-
σεσθε· καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσε-
σθε εἰς τὴν παρεμβολήν.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρῶτον περὶ τῶ καθαρис-
μῶ διατάττει, καὶ τότε περὶ τῶ μερισμῶ. εἰ
γὰρ καὶ δικαίως ἐργάσαντο σφαγὰς, αὐ-
τή γε ἢ τῶν ὁμογενῶν ἀναιρέσις δαίται κα-
θαρισμῶ, ὅτι μὴ ἐκ Θεῶ τὸ φθίρεσθαι τῶς
ἀνθρώπων ἤρξατο, ἧς ἐπὶ ζωῇ ἐπλάσε. (1)

*** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εἰσελεύσεσθαι τότε
μόλις εἰς τὴν παρεμβολὴν τῶς νενικηκό-
τας ὁ Ἐλεάζαρ φησὶν, ὅταν ἀποπλυνθῶν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ τὰ ἱμάτια, καὶ ἔτι
ἔσεσθαι καθαρῶς. ἢ γὰρ τελεία καθάρσις,
καὶ ὅπως παντὸς ἀποθέσις ἐν ἐσχάτοις ἔσχα-
τῆς σωτηρίας καιροῖς, ἀνακαταστήσει εἰς
ἅπαν τῆς ἀμαρτίας, καὶ εἰς τὸ ἀνωθείτε
καὶ πρεσβύτερον κάλλος τῆς ἀνθρώπου φύ-
σεως ἀναφερομένης.

κε. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
κς. Μωϋσῆν, λέγων, Λάβε τὸ κεφάλαιον
λαοῦ τῶν σκύλων τῆς αἰχμαλωσίας
ἀπὸ ἀνθρώπων ἕως κλίμας σὺ καὶ Ἐ-
λεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν
πατρῶν τῆς συναγωγῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Λάβε τὸ κεφάλαιον. τὸ
Ε Σαμαρειτικόν, λάβε τὸ τέλος, ἔχει.

*** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τύπος ἂν εἴην Μωσῆς-
τε καὶ Ἐλεάζαρ τῶ μόνον ἀρχιερέως καὶ
νομοθέτου Χριστῶ, διανέμοντος τῶ λαῷ τὰ
σκύλα, συμπαρασκηκόντων ἀγίων Ἀγγέλων,
ὧν καὶ τύπος οἱ ἄρχοντες τῶν πατρῶν τῆς
συναγωγῆς.

κς. Καὶ διελθεῖτε τὰ σκύλα ἀνα-
μέσον τῶν πολεμιστῶν τῶν ἐκπεπορευ-
μένων εἰς παράταξιν, καὶ ἀναμέσον
κη. πάσης συναγωγῆς. Καὶ ἀφελθεῖτε
τὸ τέλος Κυρίῳ παρὰ τῶν ἀνθρώπων
τῶν πολεμιστῶν τῶν ἐκπεπορευμένων
εἰς τὴν παράταξιν, μίαν ψυχὴν ἀπὸ
πεντακοσίων, ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων,
καὶ ἀπὸ τῶν κλίμας, καὶ ἀπὸ τῶν
βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων, καὶ
Η ἀπὸ τῶν ὄνων. καὶ ἀπὸ τῶν ἡμίσεως αὐ-
κς. τῶν λήψετε. Καὶ δώσεις Ἐλεάζαρ
τῶ

(1) Τὰ αὐτὰ ἄλλως πῶς καὶ ὁ Προκόπιος ὡς τῶ τῆς Αὐγ. κώδ.

V V V V

λ. τῷ ἱερεῖ τὰς ἀπαρχὰς Κυρίῃ. Καὶ ἀπὸ τῶν (1) ἡμίσεως τῶν ὑῶν Ἰσραὴλ λήψῃ ἓνα ἀπὸ τῶν πεντήκοντα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ὄνων, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν· καὶ δώσῃς αὐτὰ τοῖς Λεβίταις τοῖς Φυλάσσι τὰς Φυλακὰς ἐν τῇ σινη- νῇ Κυρίῃ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὴν λείαν διένειμε, τοῖς μὲν στρατοδυσταμίνοις· ὀλίγος δ' αἰριθμὸς ἦσαν παρὰ τὰς ἡσυχάσαντας· διδῶς ἡμισυ μέρος· ἴσχυον δὲ τοῖς κατα- μείναςιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. δίκαιον γὰρ ὑπέλαβεν εἶναι καὶ τούτοις μεταδῆναι τῆς ὠφελείας, εἰ καὶ μὴ τοῖς σώμασι, ταῖς γὰρ ψυχαῖς διαγωνισαμένοις. οἱ γὰρ ἔφε- δροι τῶν ἀγωνιστῶν ἐκ ἐλαττέμενοι ταῖς προθυμίαις, χρόνῳ καὶ τῷ φθαρτικῷ μόνον ὑπερίστανται. λαβόντων δὲ τῶν μὲν ὀλί- γων πλείω, διὰ τὸ προκινδυνεύσαι, τῶν δὲ πλείων ἐλάττω, διὰ τὴν αἰδὸν κατα- μονίῃ, ἔδοξεν ἀναγκαῖον εἶναι πάσης τῆς λείας τὰς ἀπαρχὰς καθιερωσά. τὸ μὲν ἔν πεντηκοστῶν, οἱ ἐφεδρὺσαντες· πεντα- κοστῶν δὲ μοῖραν οἱ προπολεμήσαντες εἰσώλεγκαν. τῶν δ' ἀπαρχῶν τὰς μὲν πα- ρὰ τῶν στρατοδυσταμίων, τῷ μεγάλῳ ἀρ- χιερεῖ προσάττει δοθῆναι· τὰς δὲ παρὰ τῶν καταμεινάντων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τοῖς νεωκόροις, οἷς ὄνομα Λεβίται.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀσαφὲς τὸ ῥητόν· ὁ δὲ νῦν τοιῦτός ἐστιν· ἐὰν μέρος τῆς σιναγωγῆς ἐξέλθῃ εἰς πόλεμον, καὶ λάβῃ σκύλα, με- ρίζονται εἰς δύο, καὶ λαμβάνουσιν ἐν μέρος οἱ πολεμήσαντες, καὶ ὀλίγοι ὥσιν, ὡς αὐ- τοὶ τὸ πᾶν κατορθώκοτες, καὶ τὸ ἄλλο ἡμισυ, τὸ λοιπὸν σύστημα τῆς σιναγωγῆς. πλὴν διδῶσι τέλος ἐκ τῶν σκύλων πρῶτον τῷ Κυρίῳ, ἕτως· ἐὰν λάβωσιν αἰχμαλώ- τας ἀνδρας κατὰ πεντακοσίους, ἓνα διδῶ- σι τῷ Κυρίῳ, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων. τὰ δὲ λοιπὰ ἀπὸ τούτων τῆς ἡμίσεως μέρος δίδωσι τὰς ἀπαρχὰς προσάγαγῃν τῷ Θεῷ. ἡ ἕτω· πρὸς ἡμισυ μὲν μέρος λαμ- βάνουσιν οἱ πολεμισαὶ καὶ οἱ λοιποί. οἱ δὲ πολεμισαί, ἐκ τῆς ἡμίσεως αὐτῶν μέρος, ἀπὸ τῶν πεντακοσίων, διδῶσι μίαν ψυ- χὴν τῷ Κυρίῳ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτηνῆος, διδῶσι δὲ καὶ ἀπαρχὰς· οἱ δὲ λοιποὶ οἱ μὴ πολεμισαὶ διδῶσι τέλος τῷ Κυρίῳ πεντη- κοστῶν, ἀπὸ τῶν πεντήκοντα μίαν.

ΑΠΟΔΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐξαριθμημένους τὰς λαῖς, γίνεται καὶ τῶν σκύλων ἐξαριθμη- σις ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν, καὶ διαίρεσις τούτων εἰς τέτταρας πολεμήσαντας, καὶ τὰς οἴκοι μένοντας. ἑκατέροις γὰρ μερίζει, διότι ἀλλήλων προσδεῖν τὰ μέρη.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀπαρχὴ δὲ ἀπὸ τῶν σκύλων λαμβάνεται, ἡ μὲν τῷ ἱερεῖ, ἡ δὲ

τοῖς Λεβίταις. ἀπὸ μὲν τῆς ἡμίσεως τῶν λαφύρων, τὸ πεντακοσιοστὸν τῷ ἱερεῖ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτηνῆος· τὸ δὲ πεντηκοστὸν ἀπὸ τῆς ἡμίσεως τῆς ὑπολοίπου τοῖς Λεβίταις. ἔλαττον γὰρ ἢ μέρος ἐνὶ ὄντι τῷ ἀρχιερεῖ, πλεον δὲ πολλοῖς ἔστι τοῖς Λεβίταις.

*** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διενέμαντο τὰ ἐκ τῆς πολέμου σιναγωγῆς πρὸς πᾶσαν δύ- θυν τὴν σιναγωγὴν, καὶ τοῖς τῶν ἀνδριζο- μένων κατορθώμασιν ἢ ἑτέρα πληθὺς κα- τεσεμνύετο. ὅτι γὰρ σιναγωγὴν τοῖς ἄγαν ἐξαιλεγμένοις καὶ περιφανέστεροις τὸ βραχύτι καταδεῖς καὶ κατόπιν ἰὸν τῆς ἐκείνων μεγαλοφύας, ὑπεσημαίνετο πως καὶ ὁ θεασέσιος Παῦλος. ἀπαριθμησάμε- νος γὰρ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀγίων τὰς διὰ πίσεως ὑδοκιμήσαντας, καὶ οἷς ἡ δόξα περιφανῆς ἀπὸ γε τῆς εἰς Θεὸν ἀκριβοῦς

„δυσσεβείας, κατὰ πίσιν, φησὶν, ἀπέθανον Εβρ. 11. 39,

„ἔτοι πάντες, καὶ ἐκ ἐκομίσαντο τὰς ἐπάλ-

„γελίας· τῷ Θεῷ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προ-

„βλεψαμένους, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶ-

„σιν. ἐπισέλλει δὲ καὶ ἑτέροις· ἡδὴ τετελειω-

„μένοι ἐστέ. χωρὶς ἡμῶν ἐβασίλευσατε, καὶ

„ὀφελόν γε ἐβασίλευσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς

„ὑμῖν συμβασίλευσωμεν. ὁρᾷς ὅπως σιναγε-

„λειωθήσονται τοῖς ἐν τέλει καὶ οἱ τὰξιν

„ἔχοντες τὴν καταδεῖν, καὶ σιναγωγῶνται

„τοῖς ἐξαιλεγμένοις οἱ μὴ κατ' αὐτὰς ὑ-

„δανεύει.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὰς μὲν δυοκαίδε- κα χιλιάδας τῶν πολεμιστῶν, ἀπὸ τῆς τῆς παντός ἡμισείας τῆς ἐκνεμηθείσης αὐτοῖς, προσκομίζεν προσέταχε τῷ ἀρχιερεῖ μίαν κεφαλὴν ἀπὸ πεντακοσίων, ἓν τε τοῖς ἀν- θρώποις καὶ ἐν τοῖς κτηνῶσι. καὶ τούτῳ αὐτοῖς τῷ Κυρίῳ τὸ τέλος. πληθύν γε μὴν τὴν ἑτέραν, μίαν ψυχὴν ἀπὸ πεντή- κοντα τῇ ἱερᾷ Φυλῇ καταθέσθαι δεῖν ἐδι- καίωσε Κύριος. ἀνατυπέντος δὲ πάλιν ἡμῖν τῷ Ἐλεάζαρ ἐφ' ἑαυτῷ τὸν ἑνατε καὶ μόνον ἀληθῶς ἀρχιερεῖα, τέτταρις Χριστῶν, ἑξαμέτῳ καὶ ἀληθῶς καὶ οἰονείπως αὐτῷ κατὰ πρόσωπον ἰδικῶς ἀνακείσεται τῶν ἐξαιλεγμένων ἢ δωροφορία. αὐτῷ γὰρ προσάγῃ, μεσολαβήντος ἑδανός. ὁ δὲ καὶ ἑδρῶν οἱ μακάριοι μαθηταί, δρῶσι δὲ ἔτι καὶ νῦν οἱ λαῶν ἡγέμενοι, τὰς ἐπὶ τῷ θείῳ κηρύγματι πόνας ἰδικὸν ἀνάστημα ποιήμε- νοι τῷ Χριστῷ. ἡ δὲ ἑτέρα τῶν ὑδοκιμάν- των πληθὺς, ποιέται μὲν τὰς δωροφορίας εἰς δόξαν Χριστοῦ, πλὴν διὰ μέσων κειμένων ἁγίων, ὡς ἐν γε τῇ ἱερᾷ Φυλῇ νοσημένων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐκ ἐν διὰ μέσων τῶν ἁγίων ἢ εἰς Θεὸν αὐτῶς καὶ τὸ σέβας τῶν καρποφορούντων.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ οἱ μὲν ἀπὸ πεν- τακοσίων μίαν προσάγῃ ψυχὴν, οἱ δὲ ἀπὸ πενήκοντα. αἱ ἐλάττωσι γὰρ ὀφλή- μασι τὸ ὑδοκιμῆν, διὸ καὶ μείων ἢ προσ- φορά· ἐν πολλῷ δὲ πλείοσι τὸ ὑποδεῖς, διὸ καὶ

(1) Τῆς ἡμίσεως τῆς τῶν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

καὶ ἐν ἀριθμῷ πλείονι τὰ προσκομιζόμενα
ὑπὲρ αὐτῶν, ἀναλόγως τοῖς ἐκάσθ' ἡλικί-
μασι τὰ ὑπὲρ αὐτῶν προσφέρεται.

λα. Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς καὶ Ἐ-
λεάζαρ ὁ ἱερεὺς, καθὰ συνέταξε.

λβ. Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ ἐγενήθη τὸ
πλεόνασμα τῆς προνομῆς ὃ ἐπρονό-
μωσαν οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισαὶ ἀπὸ
τῶν προβάτων, ἑξακόσια χιλιάδες
καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες καὶ πεν-
τακίχλιοι. Καὶ βοῶν, δύο καὶ ἑβδο-
λδ. μήκοντα χιλιάδες. Καὶ ὄνων, μία
καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες.

λγ. ταχιχίλιοι· Καὶ βῶων, δύο καὶ ἐβδο-
λδ. μήκοντα χιλιάδες· Καὶ ὄνων, μία
καὶ ἐξήκοντα χιλιάδες·

λδ. μήκοντα χιλιάδες· Καὶ ὄνων, μία
καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες·

λε. Καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπὸ
τῶν γυναικῶν αἱ ἐκ ἔγνωσαν κοίτῳ
ἀνδρὸς, πᾶσαι ψυχὰς, δύο καὶ τριά-
κοντα χιλιάδες.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀνθρώπου νῦν, τὰς
 γυναικας λέγει. εἰδὲν γὰρ ἀρσενικὸν ὑπε-
 λείφθη.

λς. Καὶ ἐγενήθη τὸ ἡμίσευμα ἡ
μερὶς τῶν ἐκπορεύομένων εἰς τὸν πό-
λεμον ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν προβάτων,
τριακόσiai χιλιάδες (1) καὶ ἐπτάκiς

λζ. χίλια καὶ πεντακόσια. (2) Καὶ ἐγενήθη τὸ τέλος Κυρίαι ἀπὸ τῶν προβάτων, ἑξακόσια ἑβδομήκοντα πέν-

λῆ. τε. Καὶ βόες, ἕξ καὶ τριάκοντα χιλιάδες, καὶ τὸ τέλος Κυρίῳ, δυνά-

λθ. καὶ ἐβδομήκοντα. Καὶ ὄντοι, τρεῖς χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι, καὶ τὸ τέλος Κυρίῳ, μία (3) καὶ ἐξήκοντα.

μ. Καὶ ψυχὰν ἀνθρώπων, ἐνκαίδεα
χιλιάδες, καὶ τὸ τέλος αὐτῶν Κυρίῳ,

μα. δύο καὶ τριάκοντα ψυχὰς. Καὶ ἔδωκε Μωϋσῆς τὸ τέλος Κυρίῳ τὸ ἀφαίρεμα τῶ Θεῷ Ἐλεάζαρ τῷ ἱερεῖ, καθάπερ σπώεταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

μβ. Ἀπὸ τῆς ἡμισφαιρας τῶν
ἡγῶν Ἰσραὴλ, ὅς διῆλε Μωϋσῆς ἀπὸ
τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Τηλῆσιν ἐξ αὐτῶ τῶ ἡμισού-
ματος τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν, ὧς διελέ-
λιντο ἀπὸ τῶ λοιπῶ Ἰσραὴλ· ὡς ἂν εἶπο
τις ἀπὸ τῶ ἡμισούματος, ὃ σινέσῃσε Μωϋ-
σῆς ἐκ τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν, διελὼν
αὐτῶ τῶν ἄλλων τῶν μὴ ἐκπορευομένων
εἰς τὸν πόλεμον.

μγ. Καὶ ἐγένετο τὸ ἡμίσημα τῆς σιναγωγῆς ἀπὸ τῶν προβάτων

Α τριακόσια χιλιάδες (4) καὶ ἑπτὰ κί-
μυ. χίλια καὶ πεντακόσια· Καὶ βόες,
με. ἕξ καὶ τριάκοντα χιλιάδες· ὄνοι,
τριάκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι·
μυ. Καὶ ψυχὰ ἀνθρώπων, ἕξ καὶ δεκά
χιλιάδες.

μζ. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς ἀπὸ τῆς
 ἡμισφύρατος τῶν ἡγῶν Ἰσραὴλ ἐν ἀπὸ
 Β τῶν πεντήκοντά, ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ ἀπὸ τῶν κληῶν, καὶ ἔδωκεν αὐ-
 τὰ τοῖς Λαίταις τοῖς Φυλάεσσιν
 τὰς Φυλακὰς τῆς σιλωῆς Κυρίε, ὅν
 τρόπον σωέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῇ.

ΑΔΗΛΟΤ. Καὶ αὐταῦτα πάλιν τὸ ἐν
ἀπὸ τῶν πεντήκοντα, κατὰ τὸν τύπον, ἐπὶ
τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν νοητέον. ὥστε
„ γὰρ ἐκὰς εἶπε, μίαν ψυχὴν ἀπὸ πεντακο-
I „ σίων, καὶ ἀπὸ ἐκάστης χιλιάδος ἔλαβε μίαν
ψυχὴν ἐκ πάσης τῆς προνομῆς, ὡς δηλοῖ
σαφῶς ὁ τῆς ψήφου συλλογισμὸς. ἔτω καὶ
„ αὐταῦτα, εἰπὼν ἓνα ἀπὸ τῶν πεντήκοντα,
ἐξ ἐκάστης ἑκατοντάδος εὐ βέλεται λαμ-
βάνεσθαι, τῆς πάσης προνομῆς ἀμὰ σκο-
πημένης.

μη. Καὶ προσῆλθον πρὸς Μωϋ
σιῶ πάντες οἱ καθεσάμενοι εἰς τὰς
χιλιαρχίας τῆς διωάμεως, χιλίαι
Δ χροὶ καὶ ἑκατόνταρχοι, καὶ ἔπαν πρὸς
μθ. Μωϋσιῶ, Οἱ παῖδες σε εἰλήφασιν τ
κεφάλαιον τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμι
σῶν τῶν παρ' ἡμῶν, καὶ ἔ διαπεφώ
νηκεν ἀπ' αὐτῶν ἑδὲ εἰς.

ν. Καὶ προσεννώχαμεν τὸ δῶρον
 Κυρίῳ, ἀνὴρ δ' εὗρε σκευὴς χρυσοῦ
 καὶ χλιδῶνα καὶ ψέλλιον καὶ δακτύλιον
 καὶ περιδέξιον καὶ ἐμπλοκίον, ἐξίλα-
 σασθαι περὶ ἡμῶν ἐναντί Κυρίῳ.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Χιλιάρχου
 δὲ καὶ ἑκατόνταρχοι καὶ ὁ ἄλλος ὁμιλος
 λοχαγῶν καὶ ταξιαρχῶν, ὑπέρτε τῆς αὐ-
 τῶν σωτηρίας καὶ τῶν σφατοῦσαμένων, καὶ
 τῆς παντὸς λόγου κρείττονος νίκης, ἐθε-
 λονταὶ κομίζεσθιν ἐξαιρέτως ἀπαρχὰς κόσ-
 μου τε χρυσῶν ὅσον ἕκαστος ἐκ τῆς λείας
 ἀνεῦρε, καὶ σκόβῃ πολυτελέστατα, ὧν πᾶ-
Ζ λιν ὕλη χρυσὸς καὶ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐθελῶσιον ποιεῖντα πρό-
σκομιδῶν τὰ αὐ καμιλίοις ἐξάίρετα, καὶ
νικῶσι ταῖς Φιλοτιμίαις τῶ νόμου τὸν ὄρον
οἱ τῶν ἀπολέκτων ἡγῆμενοι.

να. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς καὶ ἔ
 λείψαζ ὁ ἱερεὺς τὸ χρυσίον παρ' αὐ
 τῶν πᾶν σκευὸς εἰργασμένον.

• V v v v 2

ПРОКО-

(1) Τριακόσια καὶ τριάκοντα χιλιάδες. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. τριακόσια χιλιάδες καὶ τριάκοντα. χιλιάδες. ἡ τῆς Ἀλδ.
(2) Καὶ ἐπιακόσια. ὁ Ἀλεξάν. καδ.

(2) Καὶ ἐπιλακόσιν· ὁ Ἀλεξάν. καὶ δ.

(3) Εἰς καὶ ἐξήκοντα. αἱ ἡρημ. ἐκδοσ.

(4) Τριακόσια καὶ τριάκοντα. αἱ εἰρήμ. ἐκδόσ. τριακόσια χιλιάδες καὶ τριάκοντα χιλιάδες. ἡ τῆς Ἀλφ.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Τὸ χρυσὸν, ἢ μὲν ὕλη κοσμητὴ, ἢ δὲ χρῆσις πνευματικῇ· καθάπερ καὶ τῶν δώρων, ὑλικὸς μὲν ὁ χρυσός, τὸ δὲ ἐν αὐτοῖς εἶδος ἀπὸ τῆς τέχνης ἔχει ὑλικόν, ἀλλὰ ὡς καρπός.

ιβ. Καὶ ἐγένετο πᾶν τὸ χρυσίον τὸ ἀφαίρεμα ὃ ἀφῆλον Κυρίῳ, ἔξ καὶ δέκα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι καὶ πεντήκοντα σίκλοι παρὰ τῶν χιλιάρχων καὶ παρὰ ἑκατοντάρχων.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἀπογράφεται τὰ δῶρα. δι' ὧν γὰρ καρποφορεῖται εἰς ἀρετῇ, διὰ τῶν μνημονοδόμεθα παρὰ Θεῷ. ἔδὲ γὰρ ἄλλως τίμιον τὸ Φυτόν, εἰ μὴ διὰ τῆς καρπῆς. τοιοῦτος ὁ τῶν Ἀποστόλων καρπός, ὡς πρὸς Φησί· ἵνα γένηται ἡ προσφορά τῶν ἐθνῶν ὑποπόδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

ιγ. Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ πολεμιστὰς ἐπρονόμισαν ἕκαστος ἑαυτῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπρονόμισαν, ἀντὶ τῆς ἕκαστος ὃ ἤρπασεν, ἐκλήσατο, ἔκ. ἐκοινοποίησε.

ιδ. Καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς τὸ χρυσίον παρὰ τῶν χιλιάρχων καὶ παρὰ τῶν ἑκατοντάρχων.

Α. χων, καὶ εἰσέλεγε αὐτὰ εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας, μνημόσυνον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐναντὶ Κυρίῳ.

**** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ.** Μωσῆς λαβὼν, καὶ τὴν ὁσέβειαν τῶν Φερόντων ἀγάμενος, ἀνατίθησιν ἐν τῇ καθιερωμένῃ σκηνῇ, τῆς εὐχαριστίας τῶν ἀνδρῶν ὑπόμνημα. παγκάλῃ δὲ ἡ διανομὴ τῶν ἀπαρχῶν. τὰς μὲν τῶν μὴ πεπολεμηκότων, ἡμίσειαν ἀρετῆς τὴν χωρὶς ἔργων προθυμίαν αὐτὸ μόνον ἐπιδείξαμεν, τοῖς νεωκόροις ἀπέειμε· τὰς δὲ τῶν ἀγωνισαμένων, οἱ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἐκινδύνωσαν, ὁλοκληρὸν ἀνδραγαδίαν παραχόμενοι, τῷ προεσηκότι τῶν νεωκόρων ἱερεὶ τῷ μεγάλῳ· τὰς δὲ τῶν ταξιαρχῶν, ἀτε ἡγεμονικὰς, τῷ συμπαύτων μεγάλῳ ἡγεμόνι Θεῷ.

**** ΚΥΡΙΔΛΟΥ.** Λαβόντες Μωσῆς τε καὶ Ἀαρὼν, εἰσκεκομίσαντο μὲν εἰς τὴν ἁγίαν σκηνὴν, ἀπόδετα δὲ ποιῶντες, μνημόσυνον ἐναντὶ Κυρίῳ. οἱ γὰρ τοὶ λαῶν ἡγέται, καὶ εἰς ἀρχοντας τετάγμενοι, λαμπροὶ καὶ ὑπερεπεσέροις ἀναδήμασι τιμῶσι Θεόν, κόσμον ὡς περ τινὰ προσάγοντες καὶ ἀνατιθέμενοι Θεῷ τὸ πολυαῖδες ἐν ἀρετῇ, καὶ οἰοῦντι καὶ αὐτὸ τῆ νόμου τὸ μέτρον ὑπερθεόντες, δοδοκιμῶσι λαμπρότερον.

Κ Ε Φ. Λ Β.

α. **Κ**αὶ ἡλὴν ὡς πλῆθος τοῖς υἱοῖς Ραβὶμ καὶ τοῖς υἱοῖς Γὰδ, πλῆθος πολὺ σφόδρα. καὶ εἶδον τὴν χώραν Ἰαζήρ, καὶ τὴν χώραν Γαλαὰδ· καὶ ὡς ὁ τόπος, τόπος ἡλιώσι.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Τὴν αἰτίαν προλέγει, δι' ἣν τῆς ἔξω τῆς Ἰορδάνου γῆς ἐπεθύμησαν· ἔκ. ὡς ἀπολιπεῖν προηρημένοι τὰς ἄλλας φυλάς. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἀνθρωπίνως αὐτῶν ἡγήνησε τὴν διάνοιαν. ἔ. γὰρ πάντα Προφῆταις ἀποκαλύπτεται· ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ἐὰν ὅτε πρὸς τὸ συμφέρον. ὅθεν αὐτοῖς ἐπετίμησεν ἀρχικῶς, καὶ τῶν περὶ ἀπειθήσαντων πρὸς τὸ μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὑπέμνησεν, οἷα πεπόνθασιν. τὸ δὲ ἀκριβὲς μαθῶν, σωεχώρησεν ἐπὶ σωθήκαις τῆς συμμαχῆσαι τοῖς ἄλλοις. ὃ καὶ δείκνυσιν, ὡς πρὸς τὸ συμφέρον ἡγήνησε.

β. Καὶ προσελθόντες οἱ υἱοὶ Ραβὶμ καὶ οἱ υἱοὶ Γὰδ εἶπον πρὸς Μωϋσῆν καὶ πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς τὸς ἀρχοντας τῆς συναγωγῆς,

γ. λέγοντες, Ἀταρῶν, καὶ Δουβῶν, καὶ Ἰαζήρ, καὶ Ναμβραῖν, καὶ Ἐσεβῶν, καὶ Ἐλεαλή, καὶ Σεβαμά, καὶ

δ. Ναβάβ, καὶ Βαϊὰν, Τὴν γῆν ἡμεῖς παρέδωκε Κύριος ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσ-

ραὴλ, γῆ ἡλιωτρόφος ἐστὶ, καὶ τοῖς παισὶ σὺ ἡλὴν ὑπάρεχει.

ε. Καὶ ἐλέγουσιν, εἰ εὖρομεν χάριν ἐναντίον σου, δοθήτω ἡ γῆ αὕτη τοῖς παισὶ σὺ ἐν καταχέσει, καὶ μὴ διαβιβάσῃς ἡμᾶς τὸν Ἰορδάνην.

Ε. **** ΚΥΡΙΔΛΟΥ.** Κτλωοτροφίας ἕνεκα καὶ ἐπαύλεων καὶ τῆς εἰς γυναικάς τε καὶ παῖδας ἀγάπης, ἔδ. ἂν ὅλως παρήλθον οἱ τοιοῖδε τὸν Ἰορδάνην, ἀλλ' ἔδ. ἂν ὅσον ὅλως ἀποθήγειν ὡς ἄνθρωπο πολέμου καὶ μάχης, ἔδ. ἂν ὀκλείας τοῖς ἄλλοις συμμαχεῖν ἠθέλησαν, καὶ τῶν ἐπ' ἐλπίσιν ἀγαθῶν· ἄριστον δὲ καὶ πολυδύκλον ἐδόκει τὸ μέναι αὐτῆς, μὴδ' ὅσον εἶπεν τοῖς Ἰορδάνου νάμασιν ἐνδεύοντες τὸν πόδα. κατω-
Ζ. νειδίζοντος δὲ τῆς Μωσέως καὶ ὀργωδῆν ἀναπαύοντος ὑποβλέπεσθαι τὴν θείαν ὀργὴν, ὑπὸ γῆρας μόνις συμπαρελθούσας μὲν τοῖς ἄλλοις τὸν Ἰορδάνην, καὶ συμμαχεῖν ἰδρώτων αὐτοῖς τῶν ἐν πολέμῳ καὶ μάχαις· ἔ. μὴ ὅτι καὶ συμμαρεῖνταί φασιν διὰ τὸ ἀπέχειν ἢ ἀποχεῖν τὸν κλῆρον ἐν τῷ πέραν τῆς Ἰορδάνου. τοιοῦτοι τινες τὸν τρόπον εἰσὶν οἱ ταῖς τῆς παρόντος βίης μερίμναις κατεσφικμένοι, καὶ ὅλως μὲν ὡς ἀπονέμοντες τὴν καρδίαν τῷ Φρονεῖν ἐλέ-
Η. γειναι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ὀλίγα δὲ μόνις τῶν ἀναγκαίων Φροντίζοντες, καὶ ἔκ. ἐν σπῆδι

ποιούμενοι τὰ Θεῷ. πολλοὶ γὰρ Φησι κλη- Ματθ. 20. 16. τοί,

• τοι, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. οἱ τοίνυν τελέν-
τες μὲν ἐν τοῖς κεκλημένοις διά γε τὴν πί-
σιν, ἔ μὴν ἔτι τοῖς ἐξελεγμένοις ἀναρίθ-
μοι, διὰ τὸ ἀνείδαι πρὸς τὸ ἡδὺν, βραδεῖς
ἔδ' ὅτε καὶ ὀκνηροὶ λίαν εἰσι καὶ περὶ αὐ-
τῶν τάχα περὶ τὴν τῆς ἀγίας βαπτίσματος
χάριν· καταπεφρίκασιν δὲ τὸ ὑπὲρ θῆ-
κλείας Θεῆ καὶ ὠφελείας τῆς σφῶν αὐτῶν
τῆς ἀγίως πρέποντας ἀνατλιῶν πόνας,
καὶ σιωδιώκεσαι τοῖς γυνήσοις, εἰ καὶ πρὸς
τῆτο ἄγοι καιρός. κατονειδίζοντος δὲ αὐ-
τῆς νόμου τῆς θείας, καὶ καταπίοσης ἔδ'
ὅτε τῆς θείας ὀργῆς, ἵκνται μὲν ὀκνηρῶς
ἐπὶ τὸ θείον βάπτισμα, καὶ συμμετέχουσι
πόνων τοῖς ἐξελεγμένοις, ἢ μετρώτερον
σωτηροῦντες, ἢ καὶ συζητῶντες ἔδ' ὅτε
τῶν πολεμικῶν ἐκκλησιῶν, ἔ μὴν ἔτι
καὶ καταφρονεῖν τῶν ἐν κόσμῳ παιδόμενοι,
ἀλλ' ὡς περ ἴδιον καὶ ἐκνεμηθῆναι αὐτοῖς
ὑπονοσῶντες κληρὸν τὰς ἐπὶ τοῖς ἐπιγείοις
ἡδονὰς τε καὶ τέρεψας.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οἱ Κτίωτροφίας
εἴνεκα παύων τε καὶ γυναικῶν ἐπαύλεων τε
καὶ οἰκοδομημάτων τὸν ἐπὶ τοῖς ἀρίστοις
ὄκνον εἰσδεδεγμένοι, Ρεβιμί καὶ Γὰδ.
καὶ τί δὴ τῆτό ἐστιν; Ὁ μὲν γὰρ ὡς πρω-
τότοκος ἐξ Ἰακώβ, ὁ δὲ Θεραπαίνης ἐξ Ἐφύ
τῆς Ζελφᾶς. εἰκὲν πρωτότοκοι μὲν διὰ
τὴν πίσιν οἱ κεκλημένοι, καὶ κληρὸν λα-
χόντες παρὰ Θεῶ τὸν ἐξαίρετον, ὅσον
ἦκεν εἰς τὴν χάριν· ἔ Φιλελεύθεροι δὲ,
διά γε τὴν εἰς τὰ αἰχλῶ ῥοπλῶ. ἐκκλη-
σίαν δὲ πρωτότοκων ἀπογεγραμμένων ἐν
ἔρανοις, τῆς ἐν πίσει δεδικαιωμένης δια-
κεκληθῆναι Φαμεν· ἀλλ' ἔ Φιλελεύθερος ὁ
πρωτότοκος, κοινωνὸς δὲ μᾶλλον καὶ σινε-
ραστῆς τοῖς τὸ τῆς δελείας αἰχρὸς ἔ πε-
φρογῶσι.

ς. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς Γὰδ
καὶ τοῖς υἱοῖς Ρεβιμ, οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν
πορεύονται εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ὑμεῖς
ζ. καθίσεσθε αὐτῶ; Καὶ ἵνα τί διασρέ-
φετε τὰς καρδίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
μὴ διαβλῶναι εἰς τὴν γλῶ, ὡς ἔδωκε
η. Κύριος αὐτοῖς; Οὐχ ἔτι εἰσέεισαν
οἱ πατέρες ὑμῶν, ὅτε ἀπέσειλαν (1)
αὐτῶς ἐκ Κάρδης Βαρνὴ κατανοῆσαι
θ. τὴν γλῶ. Καὶ ἀνέβησαν Φάραγγα
βότρυς, καὶ κατενόησαν τὴν γλῶ,
καὶ ἀπέσεισαν τὴν καρδίαν τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ ὅπως μὴ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν
ι. γλῶ, ὡς ἔδωκε Κύριος αὐτοῖς; Καὶ
ὠργίσθη θυμῷ Κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ια. ἐκάνη, καὶ ὤμοσε, λέγων, Εἰ ὅψον-
ται οἱ ἄνθρωποι ἔτι οἱ ἀναβάντες
ἐξ Αἰγύπτου ἀπὸ εἰκοσαέτης καὶ ἐπά-
νω, οἱ ἐπιστάμενοι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ
κακὸν, τὴν γλῶ ὡς ὤμοσα τῷ Ἀ-

A βραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἔ γὰρ
συνεπηκολέθησαν ὀπίσω μου,

ιβ. Πλὴν Χάλεβ υἱὸς Ἰεφωνὶ ὁ
διακεχωρισμένος, καὶ Ἰησῆς ὁ τῆς Ναυῆ,
ὅτι συνεπηκολέθησαν ὀπίσω Κυρίου.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ διακεχωρισμένος. τὸ
Σαμαρείτικόν ὁ Κονεζαῖος, ἦτοι ὁ ἀποχω-
ρήσας ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς βασιλῆς τῆς Ἰσραὴλ,
B λέγοντος, (2) ἔ πορεύσόμεθα εἰς τὴν γλῶ
τῆς ἐπαγγελίας.

ιγ. Καὶ ὠργίσθη θυμῷ Κύριος ἐπὶ
τὸν Ἰσραὴλ· καὶ κατερόμβυσεν αὐ-
τῶς ἐν τῇ ἐρήμῳ· τεσσαράκοντα ἔτη,
ἕως ἂν ἐξανηλώθῃ πᾶσα ἡ γενεὰ, οἱ
ποιῶντες τὰ πονηρὰ ἐναντίον Κυρίου.

ιδ. Ἰδὲ ἀνέστητε ἀντὶ τῶν πατέρων ὑμῶν,
σύστημα ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν,
Γ προδῆναι ἔτι ἐπὶ τὸν θυμὸν τῆς ὀρ-
γῆς Κυρίου ἐπὶ Ἰσραὴλ.

ιε. Ὅτι ἀποστραφήσεσθε ἀπ' αὐ-
τῶ προδῆναι ἔτι καταλιπεῖν αὐτὸν
ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἀνομήσετε εἰς ὅλῳ
τὴν συναγωγὴν ταύτην.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀπέλθετε, ἀναχω-
ρήσατε ἀπὸ τῆς λαῶ· ἵνα μὴ πάλιν ὀργι-
δῇ Κύριος, καὶ κατάχῃ ἡμᾶς ἔτι ἐν τῇ
Δ ἐρήμῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Δίκαια μὲν ἔν τὰ ἐγκαλέ-
μενα πρὸς τὴν ὑπόνοιαν· ἐκ ἀληθείας δὲ ἡ
ὑπόνοια, ὅτι μὴ πάντα τοῖς Προφῆταις
κατάδηλα. ἔδὲ γὰρ ἅπαντα γινώσκων
συμφέρει.

ις. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ, καὶ ἔλε-
γον, ἐπαύλαις προβάτων οἰκοδομή-
E σουμεν ὡς τοῖς κλίμασιν ἡμῶν, καὶ πό-
λαις ταῖς ἀποσιδουαῖς ἡμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀπολογῶνται γὰρ πρὸς
τὴν ὑπόνοιαν, καὶ σιγᾷ Μωϋσῆς διδάχθεις
τὸ νόημα.

ιζ. Καὶ ἡμεῖς ἐνοπλισάμενοι προ-
Φυλακίῳ πρότεροι τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
ἕως ἂν ἀγάγωμεν αὐτῶς εἰς τὸν ἑαυ-
τῶν τόπον. καὶ κατοικήσῃ ἡ ἀποσιδουή
Z ἡμῶν ἐν πόλεσι τετεχισμένοις διὰ
ιη. τῶς κατοικῶντας τὴν γλῶ. Οὐ μὴ
ἀποστραφῶμεν εἰς τὰς οἰκίας ἡμῶν
ἕως ἂν καταμεριώσωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ, ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν
ιθ. αὐτῶ. Καὶ ἔτι κληρονομήσομεν
ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς πέραν τῆς Ἰορδάνης
καὶ ἐπέκεινα, ὅτι ἀπέχομεν τῶς κλή-
ρης ἡμῶν ἐν τῷ πέραν τῆς Ἰορδάνης ἐν
H κ. ἀνατολαῖς. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτῶς
Μωϋ-

V V V V 3

Μωϋ-

(1) Ἀπέσειλα. ἢ εἰρημ. ἐκδῶ.

(2) Λέγοντες. ὁ Ἀλεξάν. κἀδ.

Μωϋσῆς, εἰς ποιήσητε κατὰ τὸ ῥῆμα. **Α**
 τῷτο, εἰς ἐξοπλίσθητε ἐναντι Κυρίε
 κα. εἰς πόλεμον, Καὶ παρελδύσεσθε ὑμῶν
 πᾶς ὀπλίτης τὸν Ἰορδάνω ἐναντὶ Κυ-
 ρίε, ἕως ἂν ἐκτρίβῃ ὁ ἐχθρὸς αὐτῶ
 ἀπὸ προσώπου αὐτῶ,

κβ. Καὶ κατακυριεύσῃ ἡ γῆ ἐναν-
 τι Κυρίε, καὶ μετὰ ταῦτα ἀποστρά-
 φήσεσθε, καὶ ἔσεσθε ἀδῶοι ἐναντι Κυ-
 ρίε, καὶ ἀπὸ Ἰσραήλ. καὶ ἔσθι ἡ γῆ
 αὕτη ὑμῖν ἐν κατὰχέσει ἐναντι Κυρίε.
 κγ. Ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε ἔτις, ἀμαρτή-
 σεσθε ἐναντι Κυρίε. καὶ γνώσεσθε τὴν
 ἀμαρτίαν ὑμῶν, ὅταν ὑμᾶς κατα-
 λάβῃ τὰ κακά.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πάντα γὰρ εἰς Θεὸν
 ἀναρτᾷ, τὴν τε ἀπόσασιν, ἀμαρτίαν λέ-
 γων, ἐναντι Κυρίε, καὶ τὴν δοθησομένην
 κατὰχέσιν, ἐναντι Κυρίε.

κδ. Καὶ οἰκοδομήσετε ὑμῖν ἐαν-
 τοῖς πόλεις τῇ ἀποσιδῇ ὑμῶν, καὶ
 ἐπαύλεις τοῖς κλιώεσιν ὑμῶν. καὶ τὸ
 ἐκπορεύμενον ἐκ τῶ σώματος ὑμῶν
 ποιήσετε.

κε. Καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ραβὶμ καὶ
 οἱ υἱοὶ Γὰδ πρὸς Μωϋσῆν, λέγοντες,
 οἱ παῖδες σὺ ποιήσῃς καθὼς ὁ κύριος
 ἡμῶν ἐντέταλται.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐμφρόν καὶ ἡ τέτων ἀπό-
 κρισις. διὰ τῷτο καὶ Μωϋσῆς δίδωσι τὸ βέ-
 λημα χρυσᾷ ἐπαγγελομένοις.

κς. Ἡ ἀποσιδῇ ἡμῶν, καὶ αἱ γυ-
 ναῖκες ἡμῶν, καὶ πάντα τὰ κλιώη ἡμῶν
 κζ. ἔσονται ἐν ταῖς πόλεσι Γαλαὰδ. Οἱ
 δὲ παῖδες σὺ παρελδύσονται πάντες
 ἐνωπλισμένοι καὶ ἐντεταγμένοι ἐναντι
 Κυρίε εἰς τὸν πόλεμον, ὃν τρόπον ὁ
 Κύριος λέγει.

κη. Καὶ συνέστησεν αὐτοῖς Μωϋ-
 σῆς Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα, καὶ Ἰησὺν
 τὸν υἱὸν Ναυῆ, καὶ τὸς ἄρχοντας πα-
 τριῶν ὑμῶν Ἰσραήλ.

ΚΚ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῷ Ἰησὺ καὶ τῷ ἄρ-
 χιερεὶ περὶ αὐτῶν ἐνετέλατο, ὡς ἄρχων
 ἀγαθὸς, καὶ μὴ τῶ χρόνῳ μόνῳ τῶ καθ'
 ἑαυτὸν προνοεμένος.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῷτο ἄρχοντας ἀγαθῶ, μὴ
 τὴν ἐν τῷ ἄρχων δόξαν, ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ
 κατὰ σώματι μνήμῳ (1) ἐπιζητεῖν.

κθ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτῶς Μωϋ-
 σῆς, εἰς διαβῶσιν οἱ υἱοὶ Ραβὶμ καὶ
 οἱ υἱοὶ Γὰδ μετ' ὑμῶν τὸν Ἰορδάνω,
 πᾶς ἐνωπλισμένος εἰς πόλεμον ἐναν-
 τι Κυρίε, καὶ κατακυριεύσῃτε τῆς
 γῆς ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ δώσετε αὐ-
 τοῖς τὴν γλῶσσα Γαλαὰδ ἐν κατὰχέσει.
 λ. Ἐὰν δὲ μὴ διαβῶσιν ἐνωπλισμένοι
 μετ' ὑμῶν εἰς πόλεμον ἐναντι Κυρίε,
 καὶ διαβιβάσετε τὴν ἀποσιδῇ αὐ-
 τῶν, καὶ τὰς γυναικας αὐτῶν, καὶ τὰ
 κλιώη αὐτῶν πρότερα ὑμῶν εἰς γλῶ
 Χαναὰν, καὶ συγκατακληρονομήσῃ-
 λα. σονται ἐν ὑμῖν ἐν γῇ Χαναὰν. Καὶ
 ἀπεκρίθησαν οἱ υἱοὶ Ραβὶμ καὶ οἱ υἱοὶ
 Γὰδ, λέγοντες, ὅσα ὁ κύριος λέγει
 τοῖς θεράπευσιν αὐτῶ, ἔτις ποιήσο-
 μεν ἡμεῖς. Διαβησόμεθα ἐνωπλισ-
 μένοι ἐναντι Κυρίε εἰς γλῶσσα Χαναὰν,
 καὶ δώσετε τὴν κατὰχέσιν ἡμῖν ἐν
 τῷ πέραν τῶ Ἰορδάνω.

λγ. Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς Μωϋσῆς
 τοῖς υἱοῖς Ραβὶμ, καὶ τοῖς υἱοῖς Γὰδ,
 καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ υἱὸν Ἰω-
 σῆφ, τὴν βασιλείαν Σιών βασιλέως
 Ἀμορρεαίων, καὶ τὴν βασιλείαν Ὠγ
 βασιλέως τῆς Βασάν, τὴν γλῶσσα καὶ
 τὰς πόλεις σὺν τοῖς ὄρεσις αὐτῆς,
 πόλεις τῆς γῆς κύνων.

ΑΔΗΛΟΥ. Νῦν ἐμνήσθη τῶ ἡμίσεως
 τῆς φυλῆς Μανασσῆ, ἐν τοῖς προειρημέ-
 νοις καὶ μνημονεύσας. ἐν δὲ τῷ Σαμαρει-
 τικῷ μνημονύεται.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὡς εἰκὸς τέτρες εἶ-
 ναι τὸς ἐξ ἀρχῆς διαλεχθέντας περὶ τῶν
 πραγμάτων. ἐν δὲ τῇ κληροδοσίᾳ καὶ ἔτοι
 προσεληλύθαι. καὶ διὰ τῷτο ἐπὶ τῇ δόσει,
 καὶ ἐπὶ πρότερον συγκατηρηθῆναι. (2)

λδ. Καὶ ὠκοδόμησαν οἱ υἱοὶ Γὰδ
 τὴν Δαβὼθ, καὶ τὴν Ταρῶθ, (3)
 λε. καὶ τὴν Ἀροῆρ, καὶ τὴν Σοφάν, καὶ
 λς. τὴν Ἰαζῆρ, καὶ ὕψωσαν αὐτάς, καὶ
 τὴν Ἀμβραμ (4) καὶ τὴν Βαυθαράν,
 πόλεις ὀχυράς, καὶ ἐπαύλεις προβά-
 των.

(1) Τό, κατὰ σώματι μνήμῳ, ψυχρὸν, ἀηδες, καὶ ἀειώτατον. μήτις γὰρ δὲ ἀναγνώσ. κατὰ σώματι,
 ἀντὶ τῶ κατὰ τι πρᾶγμα. ὡσανεὶ λέγοι, τὸν ἄρχοντα τὴν ἐπὶ πρᾶγματι τινὶ μνήμῳ ἐπιζητεῖν δεῖ.

(2) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Προκόπιος (ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.) ἔτις. Καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ. τέτων
 νῦν ἐμνήσθη, μὴ προσηλάσας. ἐν δὲ τῷ Σαμαρειτικῷ κῆται καὶ τοῖς προειρημένους. τινὲς δὲ φασί, Ραβὶμ
 καὶ Γὰδ εἰκὸς εἶναι τὸς διαλεχθέντας περὶ τῶ πρᾶγματος ἐξ ἀρχῆς. ἐν δὲ τῇ κληροδοσίᾳ καὶ τὸ ἡμισυ
 τῆς φυλῆς Μανασσῆ προσεληλύθε. διὸ ἐπὶ τῇ δόσει, καὶ ἐπὶ πρότερον συγκατηρηθῆναι τὸ ἡμισυ τῆς φυ-
 λῆς Μανασσῆ.

(3) Ἀταρῶθ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. Ἀσαρῶθ, ἡ τῶ Ἀλδ.

(4) Ναμεράμ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. Ἀμεράν. ἡ τῶ Ἀλδ. Βηθναμεράμ. ἡ ἐν Κομπλετ.

λζ. των. Καὶ οἱ υἱοὶ Ῥαβὶμ ὠκοδόμησαν
τὴν Ἑσεβὼν, καὶ Ἑλεαλὴ, καὶ Κα-
λη. ριαθαὶμ, Καὶ τὴν Ναβὼ, καὶ τὴν
Βεελμεὼν, περιέκαλυμμένους, (1)
καὶ τὴν Σέβαμά· καὶ ἐπωνόμασαν
κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν τὰ ὀνόματα
τῶν πόλεων, ὥς ὠκοδόμησαν.

Ψαλ. 4. 8. ,
Σοφ. 3. 3. ,
** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰς οἰκοδομηθεί-
σας πόλεις ἐπὶ τέτοις ἀπαριθμεῖ. ἀλλάτ-
τεται γὰρ γένος οἰκητόρων ὕσεβων, ἀντὶ
τῶν ἀσεβῶν. ὥς κατὰ μόνους αὐτοὶ εἰρῶν
τῆς δικαίας οἰκῆν κατὰ Δαβὶδ καὶ τὸν
Σολομῶνα. ἐπὶ δὲ τέλεις καὶ ὁ τῆς κακίας
ἀρχηγὸς διάβολος ἐκβάλλεται, λυεταί τε
ἡ τῆς κακίας πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀντίστασις, καὶ
ἀλυτον εἶναι φαντάζονται ἑλλείψεις οἱ μά-
τῳ φιλοσοφῶντες.

λθ. Καὶ ἐπορεύθη υἱὸς Μαχίρ
ἡς Μανασσὴ εἰς Γαλαὰδ, καὶ ἔλαβεν

Α αὐτῷ, καὶ ἀπώλεσε τὸν Ἀμορρῶν
τὸν κατοικῆντα ἐν αὐτῇ.

” ΑΔΗΛΟΥ. Ἀπώλεσε τὸν Ἀμορρῶν.
Ἐπὶ πάσης δαίν. (2) γενέσθαι τῆς γῆς. τῆς
γὰρ κακίας ἐξαιρεμένης, οἱ ἀνίατοι σωε-
ξαίρονται.

μ. Καὶ ἔδωκε Μωϋσῆς τὴν Γα-
λαὰδ τῷ Μαχίρ υἱῷ Μανασσῆ, καὶ
κατώκησεν ἐν αὐτῇ.

Β ” ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῷ Μαχίρ υἱῷ Μα-
νασσῆ, τῆς τῷ ἐκ τῆς Μαχίρ.

μα. Καὶ Ἰαήρ ὁ τῆς Μανασσῆ ἐπο-
ρεύθη, καὶ ἔλαβε τὰς ἐπαύλεις αὐ-
τῶν, καὶ ἐπωνόμασεν αὐτάς, ἐπαύ-
μεις Ἰαήρ. Καὶ Ναβαὺ ἐπορεύθη,
καὶ ἔλαβε τὴν Καναὰθ (3) καὶ τὰς
κώμας αὐτῆς, καὶ ἐπωνόμασεν αὐτάς
Γ. Ναβὼθ ἐκ τῆς ὀνόματος αὐτῆς.

Κ Ε Φ. Λ Γ.

α. **Κ**αὶ ἔτοι οἱ σαθμοὶ τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ, ὥς ἐξῆλθον ἐκ
γῆς Αἰγύπτου σὺν δυνά-
μει αὐτῶν ἐν χειρὶ Μωϋσῆ καὶ Ἀαρών.

β. Καὶ ἔγραψε Μωϋσῆς τὰς ἀ-
πάρσεις αὐτῶν, καὶ τὰς σαθμὰς αὐ-
τῶν, διὰ ῥήματος Κυρίου. καὶ ἔτοι οἱ
σαθμοὶ τῆς πορείας αὐτῶν.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὰς σαθμὰς
ἀναγράφει ὁ νομοθέτης πεποίηκεν; Ὡς
τὰς εἰς ὕψος ἐσομένας γινώσκαι τὴν τῆς Θεοῦ
κηδεμονίαν. δι' ἀβάτων γὰρ αὐτὰς καὶ ἀνύ-
δρων ὁδηγήσας χωρίων, ἀφ' ὧν αὐτοῖς
τὴν τῶν ἀναγκαιῶν χρεῖαν ἐχορήγησιν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πάρεργον εἶδεν, εἰδὲ
ἀμνημόνυτον τῶν κατὰ Θεὸν οἰκονομημέ-
νων, ὅτε Θεὸς βέλεται εἶναι, ὅτε οἱ ἄγιοι
ποιῶσιν.

γ. Ἀπῆραν ἐκ Ῥαμεσσῆ τῷ μὲν
τῷ πρώτῳ δεκάτῃ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τῆς
μὲν τῆς πρώτης. τῇ ἐπαύριον τῆς
πάσης ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν χει-
ρὶ ὑψηλῇ ἐναντίον πάντων τῶν Αἰ-
γυπτίων.

” ΑΔΗΛΟΥ. Ἀπῆραν, ἢ ἐπικρυπτόμε-
νοι τὴν ἔξοδον, εἰδὲ οἷον ἀποδιδρασκόντες.
νικητῶν γὰρ ἐξουσία. ἡ δὲ τῶν ἀγίων νίκη
περιφανής.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μὴ δὲ καὶ ἡμέ-
ρας ἀναγράφουσιν οἱ Προφῆται, ὡς καὶ τῶν

προφητειῶν (4) ἦκον παρὰ τῆς Θεοῦ. εἰ
γὰρ μὴ τὰς λόγους ἐπίσταται ῥῶδιον τῶν
οἰκονομημένων (5) πραγμάτων· ἀλλ' ὅμως
ὅπως γε οἰκονομεῖται καὶ γινώσκουν καὶ με-
μνησθαι δεῖ.

Δ. ” ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὸ, ἀντι πάντων
τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι μὴ δραπετεύοντες. ἐξε-
πέμποντο γὰρ, καὶ κατείχοντο, διὰ τὴν
χείρα τὴν ὑψηλὴν. ἔτω καὶ ὁ Κύριος, εἰ
καὶ ὑποχωρήσεις ἐποιεῖτο, τύπον ἐπιει-
κείας διδόν, ἀλλ' ἐμφανῆς τὰς δυνάμεις
ἐποιεῖ, δεικνύς τὸ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν
ἄφοβον· ὥστε τὸν Λάζαρον ἐπὶ πληθὺς
ἀνίστη μετὰ τὴν ὑποχώρησιν.

Ε δ. Καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἔθαπλον ἐκ
αὐτῶν τὰς τεθνηκότας πάντας, ὥστε
ἐπάταξε Κύριος, πᾶν πρωτότοκον ἐν
γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν τοῖς Θεοῖς αὐ-
τῶν ἐποίησε τὴν ἐκδίκησιν Κύριος.

” ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ οἱ Αἰγύπτιοι
ἔθαπλον τὰς τεθνηκότας αὐτῶν. Παρεῖσα
γὰρ ἡ πληγὴ, τὴν τόλμαν ἐκώλυσε, καὶ
ἀσμενίζαν ἐποίησε τὴν ἔξοδον, μὴ καὶ παν-
τες ἀπόλιντο. ἔτω καὶ ἡ νίκη τῶν ἀγίων
ἐμφανής, ἐπειδὴν τὰ τῶν γυμνασίων ἰκα-
” νῶς οἰκονομηθῇ. Θεὸς ἐκδικήσων. Φησὶ, Ψαλ. 93. 1.
” Κύριος ἐπαρρησιάζατο. Θεὸς ἐν ἀποκρύ-
πτεται πρὸς τὴν τῶν ἰδίων ὠφέλειαν. ὥς Ψαλ. 30. 19.
” πολὺ γὰρ τὸ πληθὺς τῆς χρηστότητός σου
” Κύριε, ἧς ἐκρυψας τοῖς φοβεραῖς σε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὰ δὲ πρωτότοκα
τῶν θρεμμάτων, ἅπερ ἔτεβον ὡς Θεὸς
Αἰγύ-

(1) Περιεκυκλωμένας. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ. περιεκυκλωμένας. ἢ αὐτὴ Κομπλετ.

(2) Δεῖ, ἢ, ἐρῶτε.

(3) Τὴν Κανάθ. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ. τὴν Κανάθ. ἢ τῆς Ἀλδ.

(4) Τῶν ἐκ Θεοῦ λεγομένων αὐτοῖς. εἰ γὰρ, κτ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(5) Καθ' ὅς οἰκονομεῖ Θεὸς ἕκαστον τῶν πραγμ. ὁ αὐτ.

Αἰγύπτιοι, ἐπὶ τῶν ἄλλων πρωτοτόκων ἐφ-
θείρετο, πρὸς δῆλωσιν τῆς τῶν εἰδώλων
μελέσεως καὶ ταιρέσεως.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ὅτι ὁ μόνον τὰς
Αἰγυπτίους, ἀλλὰ καὶ τὰ σεβάσματα αὐτῶν
ἀπέκλειεν, ἦτοι τὰ παρ' αὐτῶν σεβόμε-
να κλιῶν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐν γὰρ τῇ κατὰ τῶν
ἀσεβῶν νίκη ἐξολοθροδύησονται πάντες οἱ
Θεοὶ τῶν ἐθνῶν. (1).

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ ἔσεβον οἱ Αἰγύπτιοι
τὸν βῆν, καὶ ἄλλα τινὰ ζῶα, καὶ τὸν τρά-
γον τινὲς αὐτῶν· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ εἰδῶτα,
λάτριν καὶ ἀλαμήτριν, τὸτό φησιν ὁ λό-
γος· ὅτι ὁ μόνον τὰς Αἰγυπτίους, ἀλλὰ καὶ
τὰ σεβάσματα αὐτῶν. (2)

ε. Ἀπάραντες δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
ἐν Ραμεσῇ, παρενέβαλον εἰς Ὀκ-
χώθ. (3)

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ μὴ ἀνω εἰς τὴν λέ καὶ
λς' κεφαλαίῳ (4) μετὰ τῷ πληγῶν τῶν
ὄφρων, μετ' ὃ (5) ἦλθον ἐπὶ τὸ Φρέαρ καὶ
ἐπιον, καὶ ἐτέρων τόπων ὀνόματα κατα-
λέγει. καὶ λέγομεν, ὅτι εἰ ταῦτα μόνων
τῶν τόπων μέμνηται, εἰ οἷς παρενέβαλον,
καὶ ἐξ ὧν ἐποιῶντο τὰς ἀπάσεις· ἐκεῖ δὲ
καὶ τῶν, καὶ ὅς διὰ τῆς πορείας παρη-
μειβον. (6)

ς. Καὶ ἀπῆραν ἐξ Ὀκχώθ, καὶ
παρανέβαλον εἰς Βαθάν, ὃ ἐστὶ μέρος
τῆς ἐρήμου.

ζ. Καὶ ἀπῆραν ἐν Βαθάν, καὶ πα-
ρενέβαλον ἐπὶ σόμα Εἰρώθ, ὃ ἐστὶν
ἀπέναντι Βεελσεπφῶν, καὶ παρενέ-
βαλον ἀπέναντι Μαγδῶλ. Καὶ ἀπῆ-
ραν ἀπέναντι Εἰρώθ, καὶ διέβησαν
μέσον τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἐρήμον·
καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν
διὰ τῆς ἐρήμου αὐτοὶ, καὶ παρενέβα-
λον ἐν Πικρίαις.

ΑΔΗΛΟΥ. Τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔτι
ἔχει· καὶ ἀπῆραν ἀπὸ σόματος ἐπὶ (7)
Εἰρώθ, καὶ παρενέβαλον ἀπέναντι Μαγ-
δῶλ. (8) καὶ ἀπῆραν ἐν Μαγδῶλ, καὶ διέ-
βησαν μέσον τῆς θαλάσσης.

θ. Καὶ ἀπῆραν ἐν Πικριῶν, καὶ
ἦλθον εἰς Αἰλείμ. καὶ ἐν Αἰλείμ δώ-
δεκα πηγαὶ ὕδατων, καὶ ἐβδομήκον-
τα σελέχη φοινίκων, καὶ παρενέβα-
λον ἐκεῖ παρὰ τὸ ὕδωρ. Καὶ ἀπῆ-

ραν ἐξ Αἰλείμ, καὶ παρενέβαλον εἰς
ια. θαλάσσαν ἐρυθράν. Καὶ ἀπῆραν
ἀπὸ θαλάσσης ἐρυθρᾶς, καὶ παρε-
νέβαλον ἐν τῇ ἐρήμῳ Σίν. Καὶ ἀπῆ-
ραν ἐν τῇ ἐρήμῳ Σίν, καὶ παρενέβα-
ν. εἰς Ραφακά. Καὶ ἀπῆραν ἐν
Ραφακά, καὶ παρενέβαλον ἐν Αἰ-
ιδ. λς. Καὶ ἀπῆραν ἐξ Αἰλς, καὶ
Β παρενέβαλον ἐν Ραφιδίν· καὶ ἐν ἡ
ιε. ἐκεῖ ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν. Καὶ ἀπῆ-
ραν ἐν Ραφιδίν, καὶ παρενέβαλον ἐν
ισ. τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ. Καὶ ἀπῆραν ἐν τῇ
ἐρήμῳ Σινᾶ, καὶ παρενέβαλον ἐν μνή-
ις. μασί τῆς ἐπιθυμίας. Καὶ ἀπῆραν
ἐν μνημάτων τῆς ἐπιθυμίας, καὶ πα-
ρη. ρενέβαλον ἐν Ἀσηρώθ. Καὶ ἀπῆ-
Γ ραν ἐξ Ἀσηρώθ, καὶ παρενέβαλον
ιδ. ἐν Ραθαμά. Καὶ ἀπῆραν ἐν Ρα-
θαμά, καὶ παρενέβαλον ἐν Ρεμμῶν
η. Φαρές. Καὶ ἀπῆραν ἐν Ρεμμῶν Φα-
ρές, καὶ παρενέβαλον ἐν Λεβόνα. (9)
κα. Καὶ ἀπῆραν ἐν Λεβόνα, καὶ παρενέ-
νβ. βαλον εἰς Ρεσά. Καὶ ἀπῆραν ἐν
Ρεσά, καὶ παρενέβαλον εἰς Μακελ-
κγ. λάθ. Καὶ ἀπῆραν ἐν Μακελλάθ,
κδ. καὶ παρενέβαλον εἰς Ἀρσαφάρθ. Καὶ
ἀπῆραν ἐξ Ἀρσαφάρθ, καὶ παρενέ-
κε. βαλον εἰς Χαραδάθ. Καὶ ἀπῆραν
ἐν Χαραδάθ, καὶ παρενέβαλον εἰς
κς. Μακκλώθ. Καὶ ἀπῆραν ἐν Μακκ-
λώθ, καὶ παρενέβαλον εἰς Καταάθ.
κς. Καὶ ἀπῆραν ἐν Καταάθ, καὶ παρε-
κη. νέβαλον εἰς Θαράθ. Καὶ ἀπῆραν
ἐν Θαράθ, καὶ παρενέβαλον εἰς Μα-
κθ. θεικιάθ. Καὶ ἀπῆραν ἐν Μαθεκ-
κιάθ, καὶ παρενέβαλον εἰς Ἀλσε-
λ. μῶνα. Καὶ ἀπῆραν ἐξ Ἀλσεμῶνα,
λα. καὶ παρενέβαλον εἰς Μασχρέθ. Καὶ
ἀπῆραν ἐν Μασχρέθ, καὶ παρενέ-
λβ. βαλον εἰς Βανιακάν. Καὶ ἀπῆραν
Ζ ἐν Βανιακάν, καὶ παρενέβαλον εἰς
λγ. τὸ ὄρος Γαδγὰδ. Καὶ ἀπῆραν ἐν
τῷ ὄρει Γαδγὰδ, καὶ παρενέβαλον
λδ. εἰς Ἰεταβαθάν. Καὶ ἀπῆραν ἐξ Ἰε-
ταβαθάν, καὶ παρενέβαλον εἰς Ἐ-
λε. βρωνᾶ. Καὶ ἀπῆραν ἐξ Ἐβρωνᾶ,
καὶ παρενέβαλον εἰς Γεσιὼν Γάβερ.
λς. Καὶ ἀπῆραν ἐν Γεσιὼν Γάβερ, καὶ πα-
ρενέβα-

(1) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Προκόπ. εἰς τὴν Αὐγ. κωδ.

(2) Πρόδιδες τὸ, ἐπάταξεν, ἢ ἀπέκλειεν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον.

(3) Σοκχώθ. αἱ εἰρημ. ἐκδός.

(4) Ἐν τῷ 21.

(5) Μεθ' ἡ, ὁρῶντες.

(6) Ταῦτα ὁ Προκόπιος (εἰς τὴν Αὐγ. κωδ.) ἐκλήθησεν ἔτι· Ἄνω μάλιστα ἐτέρων τόπων ὀνόματα καταλέγει ἀναγραφόμενος τὰς σαθμῆς. ἀλλ' εἰ ταῦτα μόνων τῶν τόπων μέμνηται, εἰ οἷς παρενέβαλον, καὶ ἐξ ὧν ἐποιῶντο τὰς ἀπάσεις· ἐκεῖ δὲ, καὶ ὅς διὰ τῆς πορείας παρημειβοντο.

(7) Ἀπὸ σόματος Εἰρώθ. εἰς τὰς σημειώσ. ταῖς εἰς τὴν Γραφ. τῷ αὐτῷ Φρανκε. ἐκδοθεῖς.

(8) Μαγδῶλ. καὶ ἀπῆραν ἐν Μαγδῶλ. αὐτ.

(9) Εἰς Λεβωνᾶ. αἱ εἰρημ. ἐκδός. Λεμβωνᾶ. ἢ τῇ Ἀλδ.

ρενέβαλον ἐν τῇ ἐρήμῳ Σίν. καὶ ἀπῆ-
ραν ἐν τῇ ἐρήμῳ Σίν, καὶ παρενέβα-
λον εἰς τὴν ἐρημον Φαράν· αὕτη ἐστὶ
λζ. Κάδδης. Καὶ ἀπῆραν ἐν Κάδδης, καὶ
παρανέβαλον εἰς ὧρ τὸ ὄρος πλησίον
λη. γῆς Ἐδώμ. Καὶ ἀνέβη Ἀαρὼν ὁ ἱε-
ρεὺς διὰ προσάγματος Κυρίε, καὶ
ἀπέθανεν ἐκεῖ ἐν τῷ τεσσαρακοσῷ
ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν
γῆς Αἰγύπτῳ τῷ μὲν τῷ πέμπτῳ
λθ. μίᾳ τῇ μὲν. Καὶ Ἀαρὼν τῷ τριῶν
καὶ ἑκοσι καὶ ἑκατὸν ἔτων, ὅτε ἀπέ-
μ. θνησκεν ἐν ὧρ τῷ ὄρει. Καὶ ἀνέ-
σας ὁ Χανάνις βασιλεὺς Ἀραδ, καὶ
ἕτος κατῴκει ἐν γῇ Χαναάν, ὅτε εἰσε-
μα. πορεύοντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. Καὶ ἀπῆ-
ραν ἐξ ὧρ τῇ ὄρει, καὶ παρενέβα-
μβ. λον εἰς Σελμωνάν. Καὶ ἀπῆραν ἐν

Α Σελμωνάν, καὶ παρενέβαλον εἰς Φα-
μαγ.νών. Καὶ ἀπῆραν ἐν Φεινών, καὶ πα-
ρενέβαλον ἐν Ὠβώθ. Καὶ ἀπῆραν
ἐξ Ὠβώθ, καὶ παρενέβαλον ἐν Γαῖ,
ἐν τῷ πέραν ἐπὶ τῶν ὀρίων Μωάβ.
με. Καὶ ἀπῆραν ἐν Γαῖ, καὶ παρενέβα-
μς. λον εἰς Δαυβὼν Γάδ. Καὶ ἀπῆραν
ἐν Δαυβὼν Γάδ, καὶ παρενέβαλον
μς. εἰς Γελμὼν Δαυβλαθαίμ. Καὶ ἀπῆ-
B ραν ἐν Γελμὼν Δαυβλαθαίμ, καὶ
παρανέβαλον ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ Ἀβα-
μηρεῖμ, ἀπέναντι Ναβαῦ. Καὶ ἀπῆ-
ραν ἀπὸ ὀρέων Ἀβαρεῖμ, καὶ παρενέ-
βαλον ἐπὶ δυσμῶν Μωάβ, ἐπὶ τῇ
μθ. Ἰορδάνῃ κατὰ Ἰεριχώ. Καὶ παρενέ-
βαλον παρὰ τὸν Ἰορδάνην ἀναμέσον
Ἀσιμὼθ, ἕως Βελσατθαίμ κατὰ δυσ-
Γ μῶν Μωάβ.

Κ Ε Φ. Λ Δ.

α. (1) **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν ἐπὶ δυσμῶν
Μωάβ ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην
β. νίω κατὰ Ἰεριχώ, λέγων, Λάλη-
σον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς
αὐτοὺς, ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην
εἰς γῆν Χαναάν.

γ. Καὶ ἀπολεῖτε πάντας τὰς κα-
τοικήσοντας ἐν τῇ γῇ πρὸ προσώπου
ὑμῶν, καὶ ἐξαρεῖτε τὰς σινοπίας αὐ-
τῶν, καὶ πάντα τὰ εἰδωλα τὰ χω-
νυτὰ αὐτῶν ἀπολεῖτε αὐτὰ, καὶ
πάσας τὰς σήλας αὐτῶν ἐξαρεῖτε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἦνίκα τὰς ἀναγε-
γραμμένους σαθεὺς διήλθον, καὶ παρενέ-
βαλον εἰς τὸν Ἰορδάνην, ἐπίταγμα δίδο-
ται Θεῷ, πάντας ἀνελεῖν τὰς ἐνοικῶντας
τῇ γῇ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀμα μὲν γὰρ καὶ κα-
θάραι τὴν γῆν, ἅμα δὲ καὶ φυλάττειν τὸν
λαόν, μὴ τοῖς εἰδώλοις αὐτὸν περιπεσεῖν,
διὰ τὸ τῆς διανοίας ἀβέβαιον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σινεῖς ὅπως τὰς παρελ-
θόντας τὸν Ἰορδάνην ἐκ μέσης ποιῶσαι
χρηὶ βωμὸς καὶ τεμενίη, καὶ αὐτοῖς εἰδώ-
λοις καὶ σήλαις ἀναμοχλῶσαι ἀμελητὶ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἔ-
θουσιν τόποις, παρακελεύεται ὁ Θεὸς τὰς
βωμὸς, ἡτοι τὰ ἱερά, ἃ εἶχον ἐν τοῖς ὄρε-
σιν, ἐξολοθρευθῆναι.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ τοῦ τῷ τῷ, ἔπαροι-
Ψαλ. 5. 4. κῆσει σοι πονηροῦς.

δ. Καὶ ἀπολεῖτε πάντας τὰς κα-
τοικήσοντας τῇ γῇ, καὶ κατοικήσετε
ἐν αὐτῇ, ὑμῖν γὰρ ἔδωκα τὴν γῆν
αὐτῶν ἐν κλήρῳ.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ ἴσον φυλάσων, καὶ τὴν
ἀταξίαν ἀναιρῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Φησὶ γὰρ τῷ Ἀ-
βραάμ, σοὶ δώσω αὐτὴν, καὶ τῷ σέβ- Γα. 12. 7.
ματί σ8.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὕτως ἐκ ἀνάξιον
Θεῷ γίνεται διὰ τὸν προπάτορα, καὶ τοῖς
ἐκ ἀγαθοῦ προεγνωσμένοις ἀπονείμαί τῇ
γῇ, εἰς ἐνέργειαν προτύπῳ τῆς ὑπὸ τῶν
αἰώνων μελλούσης κατοικεῖσθαι γῆς.

Ε Καὶ κατακληρονομήσετε τὴν
γῆν κληρωτὶ κατὰ φυλὰς ὑμῖν· (2)
τοῖς πλείοσι πληθυνεῖτε τὴν κατὰ-
χεσιν αὐτῶν, καὶ τοῖς ἐλάττωσιν ἐ-
λαττώσετε τὴν κατὰχεσιν αὐτῶν. εἰς
ὃν (3) ἂν ἐξέλθῃ τὸ ὄνομα αὐτῶν, ἐκεῖ
αὐτῶν ἔσται, κατὰ φυλὰς πατρίδος
ὑμῶν κληρονομήσετε.

Ζ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὡς πολλῶν εἶναι τὴν
δυσκομίαν, καὶ γινώσκεισθαι τὰς φυλὰς,
ἃ ἐκάστη τέτακται καὶ οἰκεῖ.

ς. Ἐὰν δὲ μὴ ἀπολέσητε τὰς κα-
τοικήσοντας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ προσώπου
ὑμῶν, καὶ ἔσται ὅσους ἂν καταλίπητε
ἐξ αὐτῶν, σκόλοpes ἐν τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς ὑμῶν, καὶ βολίδες ἐν ταῖς πλου-
ραῖς

(1) Ἐν μὲν τῇ τῇ Ἀλδ. ἐκδόσ. ἀντεῦθεν ἀρχεται τὸ 34. κεφ. καθάπερ καὶ ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἡμετέρων
κωδίκ. ὃ δὲ ταῖς ἐρημέν. ἐκδόσ. ἀπὸ τῇ 8. ἐδ. ἐν αὐταῖς γὰρ τὰ 7. ἐδ. συνῆλθαι τῷ προλαβόντι κεφ.

(2) Ὑμῶν. αὐτ.

(3) Εἰς ὃ ἂν. αὐτ.

X x x x

αὐς ὑμῶν, καὶ ἐχθρεύσασιν ὑμῖν ἐπὶ ἅς γῆς, ἐφ' ᾧ ὑμεῖς κατοικήσετε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Προειδὼς ὁ Θεὸς τὴν λαὸν ἀνηκοῖαν, ἀνεβάλετο, πρὸς τὸ μφερον ὁρῶν, ἔργω τὴν ὑπόχρεσιν πληρῶσαι. ἐνταλάμενος γὰρ αὐτῷ ἐξαλείψαι καὶ ἐθνη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ἐπηγγείλατο αἰς πατράσιν αὐτῶν, καὶ περ διωάμενος ἐποίησε. καὶ τῷτο δαίνυσι, τὸν μὲν Θεὸν, παρέχοντα ἅπερ ὑπέχετο· τὸν δὲ ἀνταλιμπάνοντα ἑαυτῷ σκόλοπα τὸν γετῶντα ἐχθρόν. ὁ καὶ μάλισα τὸν Θεὸν ἐκῆκε παραδῶναι αὐτοῖς, ὡς ἐπηγγείλατο, ὡ γλῶ ἕως τῆ παταμῆ τῆ Εὐφράτης.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀσυνάρμοσον δαίνυσι ὁ ἀγίῳ τὸν αἰγῇ, πολέμιον μᾶλλον ἢ ὠοικόν, λυπηρόν, ἐπιβελούτικόν.

Ζ. Καὶ ἔσται καθότι διεγνώκειν ποιῆσαι αὐτοῖς, ποιήσω ὑμῖν.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἀπειλεῖ αὐτοῖς, εἰ καὶ πρὸς τὸ δίκαιον τῆ Θεῆ, ἀλλὰ πρὸς Φικανθρωπίαν τινὰς ἀπολείπωσιν. ἀσυνάρμοσον γὰρ τῷ ἀγίῳ τὸ μὴ ἅγιον. οἷς δέτις ἐρέσκειται παρὰ γνώμῳ Θεῆ, τέτοις ἐκδοται. καθάπερ Ἰδοῖοι τῷ Καίσαρι, τῶν ἐλόμενοι μᾶλλον βασιλέα, ἢ τὸν σωτῆρα Χριστόν. ὑπὸ γὰρ τῶν Ῥωμαίων ἀνόντες, ἀπώλοντο.

η. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Ἐνταλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς πορεύεσθε εἰς τὴν γλῶ Χαναάν, αὐτῇ ἔσται ὑμῖν εἰς κληρονομίαν, γῆ Χαναάν σὺν τοῖς ὀρίοις αὐτῆς.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Προφητικῶς Μωϋσῆς τὰ ὅρια προλέγει τῆς γῆς. εἰ δὲ γὰρ ἐπιμιξία πρὸς ἀπαγγελίαν ἢ γνώσιν. καὶ μέμνηται τῶν δύο ἡμίσεος Φυλῶν, καὶ μὴ ὕπερον ἀντιποιοῖντο τῆς ἑσῶ γῆς, ἢ φυτεῖαι δένδρων, καὶ ἢ κατὰ νόμον αὐτῆς.

ι. Καὶ ἔσται ὑμῖν τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ ἐρήμου Σιν ἕως ἐχθρῶν Ἐδὼμ, καὶ ἔσται ὑμῖν τὰ ὅρια πρὸς λίβα ἀπὸ μέρης τῆς θαλάσσης ἕως ἀλυκῆς ἀπὸ ἀνατολῶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἀπὸ τῆ ποταμῆ Αἰγύπτου καὶ ἕως τῆ ποταμῆ Εὐφράτης ἐπηγγείλατο τῷ Ἀβραάμ. διατὶ ἐν ἐκ ἑδωκεν αὐτοῖς; οἱ γὰρ Ἀριθμοὶ ἐλαττοτέραν διδομένῳ σημαίνουσιν. Οἶμαί δὲ ὅτι δέδωκεν αὐτῷ, κατὰ τὸν λαβόντα τὰς ἐπαγγελίας πισοῖσαν. καὶ τῷτο εἰκότως. πολλὰ γὰρ ἀκὰ ἀπειλήσας, ἐκ ἐπήγαγε. [μετὰ τὴν γὰρ, ὡς ἐπὶ τῶν Νινωϊτῶν.]

(1) Ἐννὰν. αἰ εἰρημ. ἐκδόσ. Σενάχ. ἢ αὐτὸ Ὄζον.

(2) Σαρεδάκ. αἰ εἰρημ. ἐκδόσ. Σαδαδά. ἢ τῆ Ἄλδ.

(3) Ἐπὶ νότῃ. αὐτ.

ια. Καὶ κυκλώσει ὑμᾶς τὰ ὅρια ἀπὸ Λιβὸς πρὸς ἀνάβασιν Ἀραβίν, καὶ παρελδύσεται Σεννὰν, (1) καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῆς πρὸς λίβα Καδδὴς τῆ Βαρνὶ, καὶ ἐξελδύσεται εἰς ἔπαυλιν Ἀράδ, καὶ παρελδύσεται **ιβ.** Ἀσελμονά. [Καὶ κυκλώσει τὰ ὅρια ἀπὸ Ἀσελμονά] χεμαρρόν Αἰγύπτου, **ιγ.** καὶ ἔσται ἡ διέξοδος ἡ θάλασσα. Καὶ **Β** τὰ ὅρια τῆς θαλάσσης ἔσται ὑμῖν, ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη ὀρεῖ, τῷτο ἔσται **ιδ.** ὑμῖν τὰ ὅρια τῆς θαλάσσης. Καὶ τῷτο ἔσται ὑμῖν τὰ ὅρια πρὸς βορρᾶν, ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης καταμετρήσετε ὑμῖν αὐτοῖς παρὰ τὸ **ιε.** ὄρος. Καὶ ἀπὸ τῆ ὄρης τὸ ὄρος ὑμῖν καταμετρήσετε ἑαυτοῖς, ἑσπορδύμενον εἰς Ἐμάθ, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος **ισ.** αὐτῆς τὰ ὅρια Σαδάκ. (2) Καὶ ἐξελδύσεται τὰ ὅρια Ζεφρωνά, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῆς τὰ ὅρια Ἀρσεναῖν. **ιζ.** τῷτο ἔσται ὑμῖν ὅρια ἀπὸ βορρᾶ. Καὶ καταμετρήσετε ὑμῖν ἑαυτοῖς τὰ ὅρια ἀνατολῶν ἀπὸ Ἀρσεναῖν ΣεπΦαμάρ. **ιη.** Καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ΣεπΦαμάρ Βηλὰ ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ πηγᾶς, καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια Βηλὰ ἐπὶ νότῃ (3) θαλάσσης Χενερεδὲ **ιθ.** ἀπὸ ἀνατολῶν. Καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος θάλασσα ἡ ἀλυκῆ. αὕτη ἔσται ὑμῖν ἡ γῆ καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς κύκλῳ. Καὶ ἐνετάλατο Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων, αὕτη ἡ γῆ ᾧ κατακληρονομήσετε αὐτῇ μετὰ τῆς κλήρης, ὃν τρόπον συνετάξε Κύριος δέναν αὐτῇ ταῖς ἐννέα Φυλαῖς καὶ κατὰ τὴν ἡμίσει τῆς Φυλῆς Μανασσῆ. Ὅτι ἔλαβε Φυλὴν υἱὸν Ῥαβὶμ, καὶ Φυλὴν υἱὸν Γὰδ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν καὶ τὸ ἡμισυ Φυλῆς Μανασσῆ ἀπέλαβον τῆς κλήρης αὐτῶν. Δύο Φυλαὶ καὶ ἡμισυ Φυλῆς ἀπέλαβον τῆς κλήρης αὐτῶν πέραν τῆ Ἰορδάνης κατὰ Ἰεριχὼ ἀπὸ νότῃ πρὸς ἀνατολᾶς.

ιγ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων, Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν, οἱ κληρονομήσασιν ὑμῖν τὴν γλῶ. Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ Ἰησῆς ὁ τῆ Ναυῆ.

ΛΗΛΟΥ. Πρότερον τὸν ἱερέα ὀνομάσας, καὶ δούτερον τὸν Ἰησῆν· ὅτι προηγείται

γείται τὸ ἄρχοντος ὁ ἱερεὺς, διὰ τὸ μάλ-
λον πλησιάσειν Θεῷ. (1)

νε. Καὶ ἄρχοντα ἓνα ἐκ τῆς φυ-
λῆς λήψατε κατὰ κληρονομίαν ὑμῖν
τὴν γλῶσσαν.

ΛΑΗΛΟΥ. Ἀρχοντα δὲ κατὰ φυλὴν
ἓνα τᾶν τῶν, τὰς ὀνομαζομένας τῶν ἐδέπω
κληρονομήσων φυλῶν τάξας, καὶ τὰ
ὀνόματα.

νε. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα· (2)
τῆς φυλῆς Ἰσάακ, Χάλεβ υἱὸς Ἰε-
κζ. Φοννῆ. Τῆς φυλῆς Συμεὼν, Σαλα-
κη. υἱὸς Ἑμιάδ. Τῆς φυλῆς Βενια-
μιν, Ἑλδὰδ υἱὸς Χασλῶν. Τῆς

Α φυλῆς Δὰν, ἄρχων Βοκκὶ υἱὸς Ἰεκλῆ.
λ. Τῶν υἱῶν Ἰωσήφ φυλῆς υἱῶν Μανασ-
λα. σῆ, ἄρχων Ἀνιήλ υἱὸς Σαφιδ. Τῆς
φυλῆς υἱῶν Ἐφραΐμ, ἄρχων Κα-
λβ. μελ υἱὸς Σαφιδ. Τῆς φυλῆς
Ζαβουλὼν, ἄρχων Ἐλισαφάν υἱὸς
λγ. Χαρνάχ. Τῆς φυλῆς υἱῶν Ἰσάακ, υἱὸς
λδ. ἄρχων Φαλτιήλ υἱὸς Ὀζά. Τῆς
φυλῆς υἱῶν Ἀσέρ, ἄρχων Ἀχιὰρ υἱὸς
λε. Σελεμεΐ. Τῆς φυλῆς υἱῶν Νεφθα-
λάμ, ἄρχων Φαδαήλ υἱὸς Ἰαμιάδ.
λς. Οὗτοι ἔς ἐνετείλατο Κύριος κατα-
κληρονομήσαι (3) τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν
γῇ Χαναάν.

Κ Ε Φ. Λ Ε.

α. **Κ**αὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς
Μωϋσῆν ἐπὶ δυσμῶν Μωαβ
παρὰ τὸν Ἰορδάνην κατὰ

β. Ἰεριχώ, λέγων, Σιώταξον τοῖς υἱοῖς
Ἰσραὴλ, καὶ δώσῃς τοῖς Λευίταις
ἀπὸ τῶν κληρῶν καταχέσεως αὐτῶν
πόλεις κατοικεῖν· καὶ τὰ προάστια
τῶν πόλεων κύκλῳ αὐτῶν δώσῃς
τοῖς Λευίταις.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐφ᾿ ἧται τοῖς ἀγίοις
καὶ ἐν τῷ δε τῷ κόσμῳ κεκλήσθαι τὰ ζωάρ-
κῃ, καὶ ὅσα περ ἀν αὐτοῖς, ὡς πρὸς γε
τὴν ἀναγκαίαν τὴν σώματος χρείαν, ἀρ-
κείσιν ἀν. ἔχοντες γὰρ Φησι διατροφᾶς
καὶ σκεπάσματα, τῶν ἀρκεαθρομέδων.
καὶ τὸ ἐπὶ περιττὸν ἐκ ἀξήμιον.

1. Τιμ. 6. 8.

γ. Καὶ ἔσονται αἱ πόλεις αὐτοῖς
κατοικεῖν, καὶ τὰ ἀφορίσματα αὐ-
δ. τῶν ἔσται τοῖς τετράποσιν αὐτῶν. Καὶ
τὰ συγκυρῆντα τῶν πόλεων, ἃς δώ-
σετε τοῖς Λευίταις, ἀπὸ τέχνης τῆς
πόλεως καὶ ἔξω διχιλίους πήχεις κύ-
ε. κλῳ. Καὶ μετρήσεις ἔξω τῆς πόλεως
τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνατολὰς διχι-
λίους πήχεις, καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς
λίβα διχιλίους πήχεις, καὶ τὸ κλίτος
τὸ πρὸς θάλασσαν διχιλίους πήχεις,
καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς βορρᾶν διχι-
λίους πήχεις. καὶ πόλις μέσον τῶν
ἔσται ὑμῖν, καὶ τὰ ὁμοῖα τῶν πόλεων.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πολίχνα καὶ δωμά-
τια περισπείρατε, καὶ τῶν μεμετρημένων
τοῖς ἀγίοις ἐκνεμέλωται λειτουργοῖς. ἐδι-
καίς γὰρ ὡς Θεός, ἔτε τοῖς ὑπὲρ τὴν
χρείαν ἢ εἰς τρυφὴν ἀνιέει, ἔτε μὴ τῷ
λίαν καλεσθῆναι καταθλίβων ἀμέτρως.

Γ ἀφισᾶς δὲ χρησίμως, καὶ τὸ πολὺ λίαν
ἐνδεές, καὶ τὸ λυπὲν ἀφανίζων. σωμεμέ-
τρι γὰρ τῇ χρείᾳ τὴν αὐτάρκειαν.

ς. Καὶ τὰς πόλεις ἃς δώσετε τοῖς
Λευίταις, τὰς ἐξ πόλεων τῶν φυγα-
δότηριων ἃς δώσετε φυγεῖν ἐκ τῆς
Φονδύοντι, (4) καὶ πρὸς ταύταις τεσ-
σάρων καὶ δύο πόλεις.

Δ ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἄξιον μὴ
παρέργως σκέψασθαι, τί δήποτε τὰς πό-
λεις τῶν Λευιτῶν ἀνῆκε τοῖς φυγάσι. τοῖς
ιερωτάτοις τῆς ἀνιέρους ἀναγ. δοκῶντας συ-
νοικεῖν ἀξιώσας· ἔτοι δ' εἰσὶν οἱ τὸν ἀκρί-
σιον Φόνον δράσαντες. λεκλῶν ἐν πρῶτον
μὲν ὅτι παρὰ τοῦ τῆς Φαύλας λύτρον· ὡς
εἰκότως πρὸς τῆς ἱερωμείας οἱ διαμαρτόν-
τες ἀφίξονται, τῆς καθαρῶν χάριν·
ἐπειδ' ὅτι φυγάδας οἱ Λευῖται προσέρχονται,
καὶ αὐτοὶ δυνάμει φυγάδες ὄντες. ὡς γὰρ
ἐκείνοι τῶν πατρίδων ἐλαύνονται. ἔτω καὶ
ἔτοι καταλελοίπασιν τέκνα, γονεῖς. ἀδελ-
φές, τὰ οἰκειότατα καὶ φίλα, ἢ ἀντὶ θυ-
τῆς τὸν ἀθάνατον κληρὸν εὐρωνται. διαφέ-
ρουν δὲ, ὅτι ἐκείνοις μὲν ἀβέλητος ἡ φυγὴ
δι' ἔργον ἀκρίσιον, τῶν δ' ὁ δρασμὸς ἐκ-
σιος δι' ἔργον τῶν ἀρίστων· καὶ ὅτι τοῖς μὲν
Λευῖταις καταφυγῇ, τοῖς δὲ Λευίταις ὁ
πάντων ἡγεμὼν ἐστίν· ἢ οἱ μὲν ἀτελεῖς,
νόμον ἔχουσι τὸν ἱερὸν λόγον· ἔτοι δὲ. τὸν
ὡ ἱερῶν Θεόν. ἔτι γε μὴ οἱ τὸν ἀκρί-
σιον Φόνον δράσαντες, τὰς αὐτὰς τοῖς
Λευίταις πόλεις ἔλαχον οἰκεῖν. ὅτι καὶ ἔτοι
διὰ Φόνον ὅσιον προνομίας ἡξιώθησαν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ἐπιτρέπεσθαι τοῖς Λευί-
ταις τὰς τῶν φυγαδότηριων ἐντέλε-
ται πόλεις, γένος τὸ μάλισα πεπονηδός,
πλείστης δὲ ὁσῆς ἐπικυρίας δεόμενον. τῇ τῶν
ἱερουργῶν φροντίδι παρατιθέμενος.] τύπος
οἶμαι ταῖς ἐκκλησίαις ἐντεῦθεν, τὸ ἐπι-
μελεῖσθαι

X x x x 2

(1) Τὰ αὐτὰ σωτομώτερ. καὶ ὁ Προκόπ. ὡ τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν. αἱ ἀνθρ. ἐκδός.

(4) Τῷ φονδύοντι αἱ αὐτ.

(3) Καταμερίσαι. αἱ αὐτ.

ἰδοὺ δεσμίων. μνημονεύετε γὰρ Φησι Α., δεσμίων, ὡς στυγερόμενοι· τῶν κακῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι.

Πάσας τὰς πόλεις αἷς δώσετε Λαίταις τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ· ταύτας, καὶ τὰ προάσια αὐτῶν. Καὶ τὰς πόλεις αἷς δώσετε

τῆς κατασχέσεως ἡμῶν Ἰσραὴλ, τῶν τὰ πόλιν, πόλιν· καὶ ἀπὸ ἐλατλόνων, ἐλάτλιν· ἕκαστος κα-

τὴν κληρονομίαν αὐτῶν κατὰ κληρονομίαν, δώσασιν ἀπὸ τῶν κληρονομιῶν Λαίταις. Καὶ ἐλάλη-

Κύριος πρὸς Μωϋσιν, λέγων, Λά- λησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ὁρὸν εἰς γῆν Χαναάν. Καὶ δια-

τάξετε ὑμῖν αὐτοῖς πόλεις· φυγα- δατήρια ἔσονται ὑμῖν φυγεῖν ἐκεῖ τὸν ὁρὸν, πᾶς ὁ πατάξας ψυχῶν ἑαυτοῦ.

Καὶ ἔσονται αἱ πόλεις ὑμῖν φυγαδατήρια ἀπὸ ἀγχισδύοντος τοῦ ὁρὸν, καὶ μὴ ἀποθάνῃ ὁ φονεύων ἕως τῆς ἐναντίας τῆς συναγωγῆς εἰς κρι-

Καὶ αἱ πόλεις αἷς δώσετε τὰς ἑξ ἑκατὸν πόλεις, φυγαδατήρια ἔσονται ὑμῖν.

Τὰς τρεῖς πόλεις δώσετε πέ- ντε τῶν ὁρῶν, καὶ τὰς τρεῖς πόλεις δώσετε ἐν γῇ Χαναάν.

Τρεῖς καὶ τρεῖς ἀφορίζεις εἰς καταφυγὴν, ἡ πόλις τῆς ἀγίας πόλεως τὸν ὁρὸν τῆς καταφυγῆς ποιη- σάσης. αὐτὴ γὰρ ἀποπέμπει καταφυ- γὰς πρὸς ἐπάνοδον σωτηρίας ἐλπίς.

Φυγάδιον ἔσονται τοῖς υἱοῖς Ἰσ- ραὴλ, καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ πα- ρακλήτῳ ἐν ὑμῖν· ἔσονται αἱ πόλεις αὐτῶν εἰς φυγαδατήριον, φυγεῖν ἐκεῖ ἀπὸ τῆς ἀντιπατάξεως ψυχῶν ἀνθρώπων.

Ἰσὼν τὴν Φιλαν- θρώπιαν νέμων ὀφθαλμοὶ καὶ ἑστίαι, προσι- γόμενος ἡδὴ τῶν τῶν ἐθνῶν πρὸς τὸν ὁρὸν ἰσοτιμίαν. πολλὰς δὲ τὰς κατα- φυγὰς δίδωσιν, ἵνα μὴ μηκυνόμενης τῆς

κατὰ τὴν ἐν τῷ Δουτερονόμιῳ (1) ἔσται, ἐκκαλυφθῇ πρὸς τὴν συγγενῆς ὁ φονεὺς, ἕως ἡμέρας ἡ διακρίσις γινώσκται.

Τίνος ἕνεκα, φυγὴν δὲ κατεψήφισατο; Οὐ διὰ τὸ γεγεννη- μένον· ἡ γὰρ ἀνὴρ ἐξ τῆς γῆς τῆς ἐπαγ- γελίας πάντῃ αὐτὸν ἀφώρισεν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ὑπὸ τῶν συγγενῶν τῶν ἀναιρεθέντων

ἀναιρεθῆναι, νικῶντος τῶν θυμῶν λογισμὸν, καὶ τῆς ὀργῆς τὸ ἀκριβὲς ἔργον ἀφῆκεν. ὅρον γὰρ αὐτῷ τῆς

Φυγῆς ὁρίζει τὸν τῶν ἀρχιερέων βίον· καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκεῖνα, καὶ τὸν αὐ- τῷ χαρίζεται, καὶ ἀποδίδωσιν αὐτὸν τῇ πατρίδι.

Ἐὰν δὲ σιδήσῃ σιδήρεα πατάξῃ αὐτὸν, καὶ τελευτήσῃ, φονεὺς ἐστὶν, θανάτῳ θανατεύσῃ ὁ φονεὺς.

Ἐάντε ἐν λίθῳ ἐκ χειρὸς ἐν ᾧ ἀπο- θανῇται ἐν αὐτῷ, πατάξῃ αὐτὸν, καὶ ἀποθάνῃ, φονεὺς ἐστὶν, θανάτῳ θανατεύσῃ ὁ φονεὺς.

Ἐὰν δὲ ἐν ξυλίνῳ ἐκ χειρὸς ἐξ ᾧ ἀποθα- νῇται, πατάξῃ αὐτὸν, καὶ ἀποθάνῃ, φονεὺς ἐστὶν, θανάτῳ ἀποθανῇται ὁ φονεὺς.

Ὁ ἀγχισδύων τὸ αἷμα, ἔτος ἀποκλινεῖ τὸν φονεύσαντα· ὅταν σταντήσῃ αὐτῷ ἔτος, ἀποκλινεῖ αὐτόν.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Σαφὲς αἰδῶς, ὅτι περιττὸν ὄνομα ἔδωκεν τῇ τῆς πρᾶγμα τοιοῦτον ἀμνηστίας φορᾷ, ἡ πόλις κατ' ἐμαυτὸν, διὰ τὸν ἀκρίβως κτείναντα, ἐκ εἶπε θανατεύσας μόνον, ἀλλὰ θανάτῳ θανατεύσας. τίς γὰρ ἄλλω ἀποθνήσκων ἢ θανάτῳ τελευτᾷ; Φοιτή- σας ἐν παρὰ γυναικα σοφίᾳ, ἢ σκέψας ὄνομα, τὴν ζητῶν ἀπηλλάγην. ἐδίδαξε γὰρ με, ὅτι καὶ ζῶντες ἐνίοι τεθνήσκουσι, καὶ τεθνηκότες ζῶσι. τὰς μὲν γὰρ φανύσας ἀκριβῶς ὑπὸ τῆς παρακλήσεως, νε- κρὸς ἔλεγεσθαι εἶναι, τὸν μετ' ἀρετῆς βίον ἀφῆκεν· τὰς δὲ ἀσείους, καὶ τῆς πρὸς σῶμα κοινωνίας διαζούχῳσι, ζῶντες εἰς αἰὲν ἀθανάτους μοίρας ἐπιλαχόντας.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐν ταῖς τῶν ἐκεί- νων ἀναστέλλων καὶ θυμῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπιβλητῶν ἐμφανῶν, ἢ τοῖς τεκμηρίοις ἐλεγχόμενος, ὡς μὴ ἐξῆναι λέγειν, ὅτι ἄκων ἐποίησε, τὸν ἥξοντα θυμῷ πρὸς φό- βον, ἢ κατασκόβασαντα δι' ἐπιβλητῆς. εἰ γὰρ τὰ ἐπιβλητῆς ἱκανὰ πρὸς τὸ ἀπο- κτείναν φαίνοιτο, εἴτε σιδήρεος, εἴτε λίθου, εἴτε ξύλου, ὥρισεν τὸ ἐκείσιν, καὶ ἀντιλέ- γειν ἐκ ἐνεσιν· ἡ δὲ ἐπὶ τῷ κριτῇ καταλέ- λειπται, ἀλλ' ὑπὸ τῶν νόμων διήρηται. καὶ δίδωσιν γὰρ τῷ κόλασιν τῶν φονεύσαντων τῶν συγγενῶν τῶν πεφονευμένων.

Ἐὰν δὲ δι' ἑχθραν ὥσῃ αὐτόν, καὶ ἐπιβρίψῃ ἐπ' αὐτόν πᾶν σκεῦος ἐξ ἐνέδρου, καὶ ἀποθάνῃ, ἡ δὲ διὰ μύλων ἐπάταξεν αὐτόν τῇ χειρὶ, καὶ ἀπο- θάνῃ, θανάτῳ θανατεύσῃ ὁ πατά- ξας, φονεὺς ἐστὶν, θανάτῳ θανα- τεύσῃ ὁ φονεὺς. ὁ ἀγχισδύων τὸ αἷμα ἀποκλινεῖ τὸν φονεύσαντα ἐν τῷ σταντήσῃ αὐτῷ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῷ συγγενῇ τῷ τι- μωρίαν ἐφίησι, φαινομένης τῆς ἐχθρᾶς ὥστε καὶ ἐξεπίτηδες γεγονέναι τὸν φόνον.

Ἐὰν

(1) Ἐν κεφ. 19.

κβ. Ἐὰν δὲ ἐξαπίνης, ἢ δι' ἐχθραν ὦσθ' αὐτόν, ἢ ἐπιρρίψῃ ἐπ' αὐτόν πᾶν σκεῦος, ἢ ἐξ ἐνέδρου, ἢ παντὶ λίθῳ, ἐν ᾧ ἀποθανεῖται ἐν αὐτῷ, ἢ εἰδώς, καὶ ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτόν, καὶ ἀποθάνῃ, αὐτὸς δὲ ἐκ ἐχθρὸς αὐτοῦ ὡς, εἰδὲ ζήτων κακῶσαι αὐτόν.

κδ. Καὶ κρινεῖ ἡ σωμαγωγὴ ἀναμέσον τῶ πατάξαντος καὶ ἀναμέσον τῶ ἀγχισδύοντος τὸ αἷμα, κατὰ τὰ κρίματα ταῦτα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τέτο δὴ μόνον καταλέλειπται τῷ κριτῇ, τὸ διὰ μαρτύρων ἀναζητῆσαι ἢ τις ἐχθρὰ προῦπέκετο, ἢ ἄκων καὶ ἐκ ἐνιδῶν ἐπάταξεν. ὅπερ Φαίνοι τὸ, κωλυθήσεται, ὅτι ἀκρίσιον, ἢ τιμωρία.

κε. Καὶ ἐξελεῖται ἡ σωμαγωγὴ τὸν Φονδύσαντα ἀπὸ τῶ ἀγχισδύοντος τὸ αἷμα, καὶ ἀποκαταστήσει αὐτὸν ἡ σωμαγωγὴ εἰς τὴν πόλιν τῶ Φυγαδωτηρίου αὐτοῦ, ἢ κατέφυγε, καὶ κατοικήσει ἐκεῖ ἕως ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃν ἔχρισεν αὐτόν τῷ ἐλαίῳ τῷ ἁγίῳ.

ΚΑΛ. 4. 26. τῷ τῇ ἄνω Ἱερουσαλὴμ. ἢ γὰρ ἄνω Ἱερουσαλὴμ, Φησὶν ὁ Θεωπέσιος Παῦλος, ἐλδοῦν. ἢ ἔρα. ἐσὶν, ἢ τις ἐστὶ μήτηρ ἡμῶν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Σχήμα μὲν τέτο τοῖς τύποις. ὠδίνουσι δὲ τὸ Χριστὸν μυήριον τρόπον τινὰ ἀσκητῶν. καὶ ἐκ ἀπίθανον τό γε οἶσθαι τυχόν τὰς ταῖς ἀμαρτίαις ἐγκαταλειμμένους, Φονδύτας ὡπερ τινὰς τῆς ἰδίας ὑπάρχον ψυχῆς, καὶ κατολισθαίνον εἰς τέτο ταλαιπωρίας ἐκ ἐθελουσίας, ἐκ βεβιασμένως δὲ ὡπερ εἰς παράβασιν, καὶ εἰς τὸ προσκρῆσαι Θεῷ, διὰ τὸ ἐγκεισθαι τὴν διάνοιαν τῶ ἀνθρώπῳ ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος, καὶ διὰ τὸν ἐν τοῖς μέλεσι τῆς σαρκὸς τῆς αἰτιόσεως Φίληδονίας τυραννήσαντα νόμον. Φυγὴ τοιγαρὲν τῇ ἀπὸ τῶ κόσμου καὶ σώματος ἢ ἀθλίας ψυχῇ τῶ ἀνθρώπῳ ζημιεῖται, καὶ ὡπερ εἰς πόλιν τινὰ τῶ Φυγαδωτηρίου τοῖς τῶ θανάτου μυχοῖς ἐκίχθησά, μακρὰς διετέλει χρόνους. ἢ ἀνείθη. δὲ μόλις ἀποθανόντος Χριστοῦ τῶ

μεγάλῃ ἱερέως, (1) ὃς τὸν ὑπὲρ πάντων θάνατον ἀνατλάς, καταπεφοίτηκε μὲν εἰς ἄδην πύλας, (2) ἀνῆκε δὲ τοῖς κάτω, καὶ ὡς δεσμῶν ἡφίει, λέγων, ἐξέλθετε, καὶ τοῖς ἡσ. 49. 9. ὡς τῷ σκότει ἀνακαλύπτεσθε.

κς. Ἐὰν δὲ ἐξόδῳ ἐξέλθῃ ὁ Φονδύσας τὰ ὄρια τῆς πόλεως εἰς τὴν κατέφυγεν ἐκεῖ, Καὶ εὗρῃ αὐτόν ὁ ἀγχισδύων τὸ αἷμα ἔξω τῶν ὁρίων τῆς πόλεως καταφυγῆς αὐτοῦ, καὶ Φονδύσῃ ὁ ἀγχισδύων τὸ αἷμα τὸν Φονδύσαντα, ἐκ ἐνοχὸς ἐσὶν.

κη. Ἐν γὰρ τῇ πόλει τῆς καταφυγῆς αὐτοῦ κατοικήτω ἕως ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, ἐπαναστραφήσεται ὁ Φονδύσας εἰς τὴν γῆν τῆς καταχέσεως αὐτοῦ.

Δ. * * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Χρόνον ὥρισε τῆς καθόδε τὴν μεγάλην ἱερέως τελευτῶν, αἰτίας ἕνεκα τοιαύτης δὲ ὡπερ εἰδὲς ἐκάστη τῶν δολοφονηθέντων συγγενῆς εἰσὶν ἐφεδροὶ τῆς κατὰ τῶν δολοφονησάντων δίκης καὶ τιμωρίας. ἔτω τῶ σύμπαντος ἔθνους συγγενῆς καὶ ἀγχισδύς κοινὸς ὁ ἀρχιερεὺς ἐστὶ. τέτον ἐν δὲ λαβείδῳ πᾶς ὁ ἀκρίσιος ἀνελών, ὡς ὑπέρμαχον καὶ προαγωνιστὴν τῶν ἀνααιρεθέντων, καὶ ἔσω τῆς πόλεως εἰς τὴν κατέφυγε κατακεκλεισθαι, μηκέτι θάρσων ἔξω προέρχεσθαι. εἰ δὲ τινα ποιεῖται λόγον ἀσφαλείας καὶ τῶ ζῶν ἀκινδυνῶς. ὅταν ἐν λέγει, μὴ ἐπανίτω ὁ Φυγὰς ἕως ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ἢ ἴσόν τι τέτω Φησὶν, ἕως ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὁ πάντων κοινὸς ἀγχισδύς ὢν, ὃ μόνῳ καὶ τὰ τῶν ζώντων καὶ τὰ τῶν τετελευτηκότων ἐφέται βραβεύειν. Καὶ μετ' ἐλίγα. Τῶν μὲν ἐκρίστων ἀδικημάτων αὐτὸ μόνον ἰδιώτας καθαρῶν ἐφείδω. λεγέτω δ' εἰ βέλοισι τοῖς καὶ τῶ ἄλλῃς ἱερεῖς. ἀμφοτέρων δ' ἐκρίστων τε καὶ ἀκρίστων κατὰ τὸν ἐξαίρετον λόγον τὸν ἀρχιερέα. προσάπτεσθαι γὰρ αὐτῷ μιάσματος σιωλῶς ἢ θεμιτόν, ἔτ' ἐκ προνοίας, ἔτε κατὰ τρόπον τῆς ψυχῆς ἀβέλητον. ἢ ἱεροφάντης ὢν κοσμήται κατ' ἐκάτερον, διανοίᾳ τε χρώμενος ἀνεπιλήπῳ, καὶ ὁπρᾶγία βίᾳ, ὃ μὴδὲν ὀνειδος πρόσσει. τῷ δὲ τοιαύτω γίνεσθαι ἀκόλαστον ὑποβλέπεσθαι καὶ τῶ ἀκρίσιος ἀπεκλονότας, ἔχ' ὡς ἀναγῆς, ἀλλ' ὡς καθαρὸς καὶ πάντως ἀμετόχως ἀμαρτήματος.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὶ δὴποτε τῷ ἀκρίσιος πεφονδύκῳ μετὰ τὴν τῶ ἀρχιερέως τελευτῶν ὁρίζει τὴν καθόδον; Ὅτι τῶ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερέως ὁ θάνατος, λύσις τῆς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων ἐγίνετο. ἔτος εἰς τὸν παράδεισον

Χ x x x 3

ἐπα-

(1) Ἀρχιερέως. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(2) Πύλας δὲ ἰσοῖζε τοῖς κάτω. ἐν Τόμ. 1. μέτ. 2. σελ. 282.

ἐπανήγαγε τὸν ἐκεῖθεν ἐξοριζάντα. καὶ κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐμάλατ' ἡ Φυγὴ τῆς πεφονδύκτου τὸν τῶν ἀγχισιόνων θυμὸν, καὶ τὴν Φονικὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐχαλίνε. τὸ δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν τῆς ἀρχιερέως λυθῆναι τοῖς Φούγχοι τὴν τιμωρίαν, ἱκανὸν ἔπεισεν τὰς ἀγχισιόοντας σβέσαι λοιπὸν τὴν ὁρμὴν, ὡς τῆς ἀρχιερέως τετελευτηκότος, ἐφ' ἧς τὸ πλημμέλημα γέγονε· καὶ τῆς νομοθέτης ταύτης ὀρίσαντος, καὶ τῇ πλημμελείᾳ, καὶ τῇ τιμωρίᾳ τὴν λύσιν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὅρος τῆς Φυγῆς τῷ πεφονδύκτῳ θάνατος ἀρχιερέως, δηλαδὴ τὸν τῆς Σωτήρος θάνατον ἀντιλόμενος, τῆς ὄντος ἱερέως (1) μεγάλου. ἔδδ' ἔτι ἄλλως ἔχει τινὰ λόγον, ἀποθανόντος τῆς πρεσβύειν διωκείας, τὸν ὑποβύτιον ἀπολύει· ὃ μᾶλλον εἰκὸς ἔστι, ζώντος καὶ πρεσβύοντος. ἔδδ' ἔτι ἴσα τὸ τῆς ἀνέσεως ἐπὶ τῆς πάλας, καὶ πρὸ ὀλίγου Φυγόντος. ὑποδηλῆται δὲ καὶ κατὰ τὸ παλαιότερον χρόνον καὶ νέος τῶν ἐν αὐτῇ καταχευόμενων, ἐφ' ὃν ἅπαντα ἡ Χριστὴ ἦκει διώκεις, τὰς κατόχους ἀνιείσα. πρεσβεία γὰρ μεγίστη πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐξωρίστων ἐν παραδείσῳ, Χριστός, ὁ τὸν ἐκβλητὸν ἐπανάγων ἐκ θανάτου.

κθ. Καὶ ἔσται ταῦτα ὑμῖν εἰς δικαίωμα κρίσεως εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. **λ.** ἐν πάσαις ταῖς κατοικίαις ὑμῶν. Πᾶς πατάξας ψυχὴν, διὰ μαρτύρων φονεύσει τὸν φονεύσαντα, καὶ μαρτυρῶν εἰς ἑαυτὸν μαρτυρήσει ἐπὶ ψυχῇ ἀποθανεῖν.

λα. Καὶ ἔλψετε λύτρα περὶ ψυχῆς παρὰ τῆς φονεύσαντος τῆς ἐνόχου ὄντος ἀναρεθῆναι, θανάτῳ γὰρ θανατωθήσεται.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Μήτε εἰς ἄφεσιν, Φησὶ, παντελῆ τῆς ἐνόχου δῶρα δέχεσθαι, μήτε εἰς ἀποφυγὴν, τὴν τῷ ἀκσίως φονεύσαντι δίδομεν. διάφορον γὰρ τὸ ἐκείνου. καὶ κατὰ τὴν προαίρεσιν τὰ πράγματα κρίνεσθαι δεῖ, ἐτέρας ἔσσης τῆς πράξεως, ὅταν κατ' ἐτέραν προαίρεσιν γαίηται.

λβ. Οὐ λήψετε λύτρα τῆς μὴ φυγεῖν (2) εἰς πόλιν τῶν φυγαδευτη-

Α ρίων, τῆς πάλιν κατοικεῖν ἐπὶ τῆς γῆς, ἕως ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Γράφεται τῶν ἀντιγράφων ἐν αἰσίοις, μὴ φυγεῖν. ἵνα ἢ μὴ δεῖν λαβεῖν δῶρα ἐπὶ τῷ συγχωρηθῆναι τὴν οἰκίαν οἰκῆσαι γλῶ, καὶ μὴ φυγεῖν.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχει τὸ, μὴ. κατ' ἐκεῖνα δὲ νοητέον, ἵνα ἢ ἔτι· ἔλψετε δὲ λύτρα τῆς διασώσεως αὐτὸν, διὰ τῆς παραχρῆν ἀδαιαν φυγεῖν εἰς πόλιν τῶν φυγαδευτηρίων· ὡς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τῆς ἱερέως ἀποκατασταθῆναι πάλιν κατοικεῖν ἐπὶ τῆς γῆς τῆς καταχευέσεως αὐτῆς. προσκείμενός δὲ τῆς, μὴ, ἐκλήψομεθα αὐτὸ ἐπὶ τῆς ἀκσίως φονεύσαντος, ἵνα ἢ ἔτι· ἔλψετε δὲ δῶρα συγχωρήσαι αὐτῷ τὸν περιορισμὸν, τὸν ἐν ταῖς πόλεσι τῶν φυγαδευτηρίων, τῆς ἐφ' ἧς αὐτὸν κατοικεῖν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς, καὶ τὸν ἕως τῆς τελευτῆς τῆς ἱερέως χρόνον.

λγ. Καὶ ἔμὴ φονοκλονήσητε τὴν γλῶ ἐφ' ἧς ὑμεῖς κατοικεῖτε ἐπ' αὐτῆς· τὸ γὰρ αἷμα τῆς φονοκλονεῖ τὴν γλῶ, καὶ ἐκ ἐξίλασθαι ἢ γῆ ἀπὸ τῆς αἵματος τῆς ἐκχυθέντος ἐπ' αὐτῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αἵματος τῆς ἐκχεόντος.

Δ λδ. Καὶ ἔμεινετε τὴν γλῶ ἐφ' ἧς κατοικεῖτε ἐπ' αὐτῆς, ἐφ' ἧς ἐγὼ κατασπινώσω ὑμῖν· ἐγὼ γὰρ εἰμι Κύριος κατασπινῶν ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Τὸ λέγειν αἵματι εἶναι τὴν γλῶ ἐπὶ τοῖς ἀδίκους αἵμασι, καὶ ἱλασμὸν χρῆζειν διὰ τῆς δικαίας κολάσεως, ὡς μαινομένῳ λέγει, καὶ ἔτι, ὡς αἰτίαν. **Ε,** ἔμεινετε γὰρ Φησὶ τὴν γλῶ ἐφ' ἧς κατοικεῖτε ἐπ' αὐτῆς. τίμιος δὲ ἡ γῆ, διὰ τὴν, ἐφ' ἧς ἐγὼ κατασπινώσω ἐν ὑμῖν. γῆ γὰρ γῆς ἀδιάφορος περὶ καθαρότητά. Θεὸς δὲ παρθέταν ὑποδέξαμεν, καθαρὰ καὶ ἁγία.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τῆς γῆς μισμὸς, ἀδικία· ὡς περὶ καθαρῶν, δικαιοσύνη.

ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τὸ καὶ καθαρὰν δεῖ αὐτὴν φυλάττεσθαι, διὰ τὸν παρ' αὐτῇ αἰόντα Θεόν.

ΚΕΦ.

(1) Ἀρχιερέως. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(2) Τῆς φυγεῖν. ὁ Ἀλεξάν. κώδ. ὡσαύτως καὶ αἱ εἰρημ. ἐκδοτ.

Κ Ε Φ. Λ Ξ.

α. **Κ**αὶ προσήλθον οἱ ἄρχοντες πατριῶν φυλῆς υἱῶν Γαλααδ υἱὸς Μαχαίρ υἱὸς Μα-
νασῆ ἐκ τῆς φυλῆς υἱῶν Ἰωσήφ, καὶ
ἐλάλησαν ἐναντί Μωϋσῆ, καὶ ἐναντί
Ἐλεάζαρ τῆς ἱερέως, καὶ ἐναντί τῶν
ἀρχόντων οἰκῶν πατριῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,

β. Καὶ εἶπαν, τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἐνετείλατο
Κύριος ἀποδῆναι τῷ γλῶττῃ τῆς κληρο-
νομίας ἐν κλήρῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ·
καὶ τῷ κυρίῳ συνέταξε Κύριος δῆναι
τῷ κληρονομίαν Σαλπαὰδ τῆς ἀδελ-
γ. Φῶς ἡμῶν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς. Καὶ
ἔσονται ἐνὶ τῶν φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
γυναικες· καὶ ἀφαιρεθήσεται ὁ κλη-
ρος αὐτῶν ἐκ τῆς καταχέσεως τῶν
πατέρων ἡμῶν, καὶ προσεθήσεται εἰς
τῷ κληρονομίαν τῆς φυλῆς, ἥς ἀν
γένωνται γυναικες, καὶ ἐκ τῆς κλή-
ρος τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἀφαιρεθή-
σονται. (1)

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐτερος ἐκ μερικῆ
πράγματος καθολικὸς ἐκφέρεται νόμος,
ὅς ὡς Θεὸς τῷ χρεῖαν προαγνοήσαντος,
τῷ ἐπὶ καιρῷ δὲ περιμείναντος θέσιν, ὡς
ἐπὶ τῆ βλασφημίας, καὶ τῆ τοῦ σάββατον
μὴ τηρήσαντος, καὶ τῶν τῆ Σαλπαὰδ θυ-
γατέρων. ἀλλὰ τότε μὲν ἐσιώπησαν οὐ-
λαβῶς οἱ τέτων ὁμόφυλοι, δέσαντες τῷ
ἐρώτησιν, μὴ καὶ δόξῃ κάλυμα τῆ ἐπι-
τάγματος· νῦν δὲ ταύτῃ προσάγει προ-
νοίαν τῆ μέλλοντος, μὴ καὶ πρόφασιν γέ-
νηται συγχύσεως τῶν φυλῶν, εἰ θυγατέ-
ρες κληρονομήσιν μὴ γαμοῖντο τοῖς ὁμο-
φύλοις· ὅτε μὴδὲ χώραν εἶχεν ἡ ἐκ τῆ
Ἰωβηλαίας τῶν κληρῶν ἀναστροφή. διὸ νο-
μοθετεῖ Θεός, καίτοι προγενὲς πάσαι τῆ
νόμος τῷ χρεῖαν. ἔτω Χριστὸς πρὸς τῷ
Ἰακώβ κληθεὶς θυγατέρα ὅς προλέγει ταύ-
της τὸν θάνατον, ὃν γεγονότα ἰάσατο· ὅς
γὰρ εἰς ἐπίδαξιν ἀνδρώπῃς τὰ παρὰ Θεῶ·
φυλάττει δὲ τὸ οἰκεῖον τῇ ἀξιώσει, νῦν μὲν
ἰὼν φιλανδρώπως ὡς ἐπισκεψόμενος, νῦν
δὲ ἀνίστων τελοῦντήσασαν.

δ. Ἐὰν δὲ γέννηται ἡ ἀφάρεσις
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ προσεθήσεται
ἡ κληρονομία αὐτῶν ἐπὶ τῷ κληρο-
νομίαν τῆς φυλῆς, ἥς ἀν γένωνται
γυναικες, καὶ ἀπὸ τῆς κληρονομίας
φυλῆς πατριᾶς ἡμῶν ἀφαιρεθήσε-
ται ἡ κληρονομία αὐτῶν.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Ἐὰν δὲ, φησὶν, ἐπὶ πάν-
των τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῆτο κραλήσῃ, τὸ προ-

φάσει τῆς ἐπιγαμίας μετὰ τίθεσθαι κληρο-
νομίαν ἀπὸ φυλῆς ἐπὶ ἑτέραν φυλῇ, καὶ
ἡμεῖς σέρεσθαι τῷ ἀφάρεσιν.

ε. Καὶ ἐνετείλατο Μωϋσῆς τοῖς
υἱοῖς Ἰσραὴλ διὰ προσάγματος Κυ-
ρίου, λέγων, ἔτω φυλὴ υἱῶν Ἰωσήφ
λέγῃσι.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Προνοητικὸν μὲν ἐν
τὸ τῶν προσελθόντων, οὐλαβὲς δὲ τὸ Μω-
σέως. ἔδωκε γὰρ ἑαυτῷ τῷ ἀπόκρισιν
ἔδωκεν, ἀλλ' ἐπερωτᾷ Θεὸν εἰκότως. Θεὸς
γὰρ τὸν νόμον δόντος, ἀκόλαστον μὴ ἀνδρὶ
Θεὸς καὶ τὰ τοιαῦτα διαπραττέσθαι. (2)
ἐσφάλησάν γε μὴ ποτὲ μὴ ἐπερωτήσαν-
τες, ὡς ἐπὶ τῶν Γαβαωνιτῶν. δέον ἐν πά-
σιν ὁδηγεῖν κατὰ πρόσαγμα Θεῶ, μὴ-
δὲ τῆτο ἀνδρὶ Θεῶ ποιῆν. Μωϋσῆς μὲν ἐν
ἐπερωτᾷ, Θεὸς δὲ πρόσαγμα δίδοται.

ς. Τῆτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε Κύ-
ριος ταῖς θυγατράσι Σαλπαὰδ, λέ-
γων, ὅς ἀρέσκει ἐναντίον αὐτῶν, ἔσω-
σαν γυναικες, πλὴν ἐκ τῆς δῆμῃς τῆς
πατρὸς αὐτῶν ἔσωσαν γυναικες.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐ διὰ τὰ συμβαί-
νοντα καὶ τὰς ἐρωτήσεις νομοθετεῖ Θεός,
καθ' ἅπερ ἄνθρωπος ἀγνοῶν· ἀλλὰ προει-
δὼς ἀναμείνει τὰς καιροὺς, ἵνα πρὸς τὸ
πρᾶγμα νομοθετήσῃ, καὶ ὅς πρὸς τῷ χρεῖαν
ὀρίσῃ τὰ τοιαῦτα πράγματα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Βεβαιασμένη γὰρ σιωά-
» Φεῖα πρὸς διάλυσιν ὁδοῦ. ὃ δὲ Θεὸς συ-
» νέσθωκεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Χριστὸς
ῥῆμα. πλὴν περιορίζει τῷ ἔξωσαν τῇ φυ-
» λῇ, μὴ ὑπερβαίνειν κελεύων εἰκότως. ὅπό-
τε παρεκτός τῆς ἔθνης ἐκ ἔδωκεν ἐπιγα-
μίας, προνοήμενος μένειν αὐτῆς ἐπὶ τῆς
θεοσεβείας, καὶ μὴ διὰ τῶν γυναικῶν με-
θίστασθαι πρὸς εἰδωλὰ· ἀκόλαστον καὶ τῆς
διαίρεσεως ἐνεκα τῆς τῶν φυλῶν, ὡς
ἀσυνγυτον αὐτῷ εἶναι, καλύσαι τὰς ἔξω
φυλῆς ἐκάστης ἐπιγαμίας.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Προσάττει ἐν ὃ Θεός,
πλὴν τῆς Ἰσὰ καὶ τῆς Λοῦ, μὴ ἔξωσαν
ἀπὸ φυλῆς εἰς φυλὴν σιωάπτεσθαι, ἵνα μὴ
ἔξωσαν τῆ Σωτῆρος δαχθῇ ἀνωθεν ἐρχό-
μενον, τὸ βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς κατὰ τῷ
τάξιν Μελχισεδέκ.

ζ. Καὶ ἔχι περιτραφῆσεται ἡ κλη-
ρονομία τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἀπὸ φυ-
λῆς ἐπὶ φυλῇ, ὅτι ἕκαστος ἐν τῇ
κληρονομίᾳ τῆς φυλῆς τῆς πατριᾶς
αὐτῆς προσκολληθήσονται οἱ υἱοὶ Ἰσ-
ραὴλ.

ΣΕΥΤΗ.

(1) Ἀφαιρεθήσεται. καὶ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Διατάττεισθαι. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Διὰ τῆτον τὸν νόμον καὶ ὁ Ἰωσήφ, φύλαξ τῶν τῶ Θεῷ προσαγμα-
των ὑπάρχων· τῆτο γὰρ ἐπεσημειώατο ἡ
Ματθ. 1. 19. ὁ Εὐαγγελιστὴς, εἰπὼν, ὡς ἀνὴρ δίκαιος
Λακ. 2. 4. ὢν· καὶ ἐκ τῆς Ἰσδα φυλῆς, καὶ ἐξ οἴκου
» καὶ πατρίδος Δαβὶδ, ὡς γέγραπται, κα-
ταγόμενος, ἐκ τῆς φυλῆς καὶ συγγενείας
ἐμνησθῆσατο τῷ Παρθένον. ὥς τῷ γε-
νεαλογίαν αὐτῆς, τῆς Μαρίας ἑναί γενεα-
λογίαν· ἐξ ἧς ἀποόρως ἐτέχθη Χριστὸς ὁ
σωτὴρ ἡμῶν. καὶ ἔτω καὶ τὸ τῆς Γραφῆς
ἔθος ἐφυλάχθη, μὴ γενεαλογέσθης γυναι-
κας· καὶ ἐκ τέττα παραβεβλάφθαι μηδὲν
τῷ ἀλήθειαν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἀπὸ ἀνδρῶν ἤρξα-
το· προηγόμενον γὰρ τῆτο· ἐπάγει δὲ καὶ
τὸ προκειμενόν, τὸ τῶν γυναικῶν.

η. Καὶ πᾶσα θυγάτηρ ἀγχιστεύ-
σα κληρονομίαν φυλῶν ἡμῶν Ἰσραὴλ,
ἐνὶ τῶν ἐν τῇ δῆμῃ τῇ πατρὸς αὐτῆς
ἔσονταί γυναικες, ἵνα ἀγχιστεύσωσιν
οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἕκαστος τῷ κληρονο-
μίαν τῷ πατρικῷ αὐτῆς.

θ. Καὶ ὁ περιεγραφέσεται ὁ κλη-
ρος ἐκ τῆς φυλῆς ἐπὶ φυλῷ ἑτέραν,
ἀλλ' ἕκαστος ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτῆς
προσνοήθησονται αἱ φυλαὶ τῶν
ἡμῶν Ἰσραὴλ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τίνος χάριν τὰς φυ-
λας διακεκρίθαι προσέταξεν; ἵνα ἀκέ-
ραιον διαφυλάχῃ τῇ Ἰσδα τὸ σπέρμα; δι-
ὅτι τῷ δόλοισιν τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς ἐπιγ-
γέλατο. ἐκοινώνησαν μέντοι ἀλλήλοις ἡ
βασιλικὴ καὶ ἡ ἱερατικὴ φυλή· ἐπειδὴ καὶ
ἀρχιερεὺς κατὰ τὸ ἀνθρώπειον, καὶ βα-
σιλεὺς ὁ δεσπότης Χριστός.

ΛΗΛΟΥ. Δεῖ γὰρ τὰ τεχναίτα μέ-
νειν ἀκίνητα. μὴ συγχύθαι δὴ κελύει
τὰς τῶν φυλῶν διαίρεσεις.

Α. 1. Ὁν τρόπον σωέταξεν Κύριος
πρὸς Μωϋσῶν, ἔτις ἐποίησαν θυ-
ια. γατέρες Σαλπαάδ. Καὶ ἐγένοντο
Μααλὰ καὶ Θερσὰ καὶ Αἰγλὰ καὶ
Μεχλὰ καὶ Νεὰ θυγατέρες Σαλ-
ιβ. παὰ τοῖς ἀνεψιοῖς αὐτῶν, Ἐκ τῆς
δῆμῃ Μανασσῇ ἡμῶν Ἰωσήφ ἐγενήθη-
σαν γυναικες. καὶ ἐγενήθη ἡ κλη-
ρονομία αὐτῶν ἐπὶ τῷ φυλῷ δῆμῃ
B τῇ πατρὸς αὐτῶν.

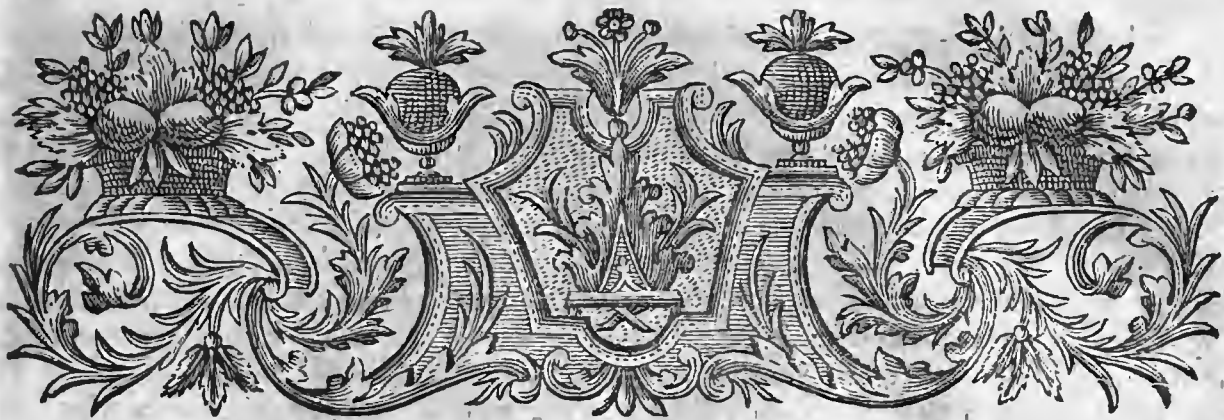
ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἰσορῆται δὲ εἰταῦ-
θα, ὅτι πεφύλακται τὸ πρόσαγμα, καὶ
τοῖς ἀνεψιοῖς αἱ γυναικες ἐγαμήθησαν. καὶ
» ἐγενήθη, φησὶν, ἡ κληρονομία αὐτῶν ἐπὶ
» τῷ φυλῷ τῇ δῆμῃ τῇ πατρὸς αὐτῶν.

ιγ. Αὐταὶ αἱ ἐντολαὶ καὶ τὰ δι-
καιώματα καὶ τὰ κρίματα, ἃ ἐνε-
Γ τέλλατο Κύριος ἐν χειρὶ Μωϋσῆ ἐπὶ
δυσμῶν Μωάβ ἐπὶ τῇ Ἰορδάνῃ κατὰ
Τερίχῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἰσραὴλ ταῦτα
διὰ τῆς θεασείας Μωϋσέως δεξάμενος παρὰ
τῆς Φιλανθρωπίας Θεῷ, ἐκ ἐφύλαξεν, ἀλλὰ
παραβάτης γέγονε τῶν θείων ἐντολῶν·
ἡμεῖς δὲ τὰς παρὰ τῇ Κυρίῃ καὶ Θεῷ καὶ
σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ τῆς πα-
Δ λαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης σὺν τῷ πατρὶ
νομοθέτῃ, ἐντολὰς καὶ δικαιώματα φυ-
λάξωμεν, καὶ ἀξίως αὐτὰς ἀπεργασώμε-
θα πρὸς τῷ τῶν μελλόντων αἰώνων καὶ
ἀπεράντων ἀγαθῶν ὑποδοχῇ. χάριτι καὶ
Φιλανθρωπία τῇ Κυρίῃ καὶ Θεῷ, βασι-
λέως πάντων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετ' ὃ τῷ
πατρὶ πρέπει δόξα, τιμὴ, κράτος, μεγα-
λοπρέπεια ἅμα τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ
πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς
τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ
ΜΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΘΕΟΠΤΟΥ
ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸ πέμπτον βιβλίον τῆ νομοθέτου Δευτερονόμιον ἐκλήθη· Ἐξαγαγὼν ἐξ Αἰγύπτου τὸν λαὸν ὁ δεσπότης Θεὸς, ἔδωκεν ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει τὸν νόμον, καὶ ὃν ἐχρῆτο αὐτὰς πολιτεύεσθαι. εἴτα τῷ δευτέρῳ ἔτι προσέταξε παραλαβεῖν τὴν γλῶσσαν, ἢ τοῖς προγόνοις αὐτῶν ἐπηγγελάτο δώσειν. ἐκείνων δὲ ἀνταρρηκῶν, καὶ τὸτο δράσαι μὴ βεληθεύων, ὥμοσε μὴδὲν τῶν ἀριθμηθέντων δώσειν ἐκείνῳ τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ τὰς ἀπαντας ἐν τῇ ἐρήμῳ καταναλώσειν. τεσσαράκοντα τοίνυν διεληλυθότων ἐτῶν, ἐκέλευσε τὰς ἐκείνων ἀριθμηθῆναι παῖδας, τὴν αὐτὴν ἄγοντας ἡλικίαν, ἢ περ ἦγον ἐκείνοι καὶ ὃν ἠριθμήθησαν χρόνον. τὰς μέλλων εἰσαγαγεῖν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἐπηγγελάτο γλῶσσαν, διδάσκει αὐτὰς διὰ τῆ Προφήτου τὸν νόμον, ὃν τοῖς παρὰ νόμοις αὐτῶν ἐδεδώκει πατράσι. τὸ τοίνυν Δευτερονόμιον ἀνακεφαλalaίωσιν ἔχει τῶν ἐν τῇ Ἐξόδῳ, καὶ τῷ Λευιτικῷ, καὶ τοῖς Ἀριθμοῖς νομοθετημάτων τε καὶ πεπραγμένων. λέγει δὲ καὶ τὸν χρόνον, καὶ τὸν τόπον, καὶ ὃν καὶ ἐν τῇ νεολαίᾳ ταύτῃ τὴν διδασκαλίαν προσώλεγκε. πέραν γὰρ Φησι τῇ Ἰορδάνει ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς δυσμαῖς, ἐν τῷ τεσσαράκοντῳ ἔτι ἐν τῷ ἀνδεκάτῳ Δευτ. 1. 1, 3, 4.

μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ, μετὰ τὸ πατάξαι αὐτὸν τὸν Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμορραίων, καὶ τὸν Ὠγ βασιλέα τῆς Βασάν. καὶ ὅτι ὁ δευτερονόμος νόμον δέδωκεν, ἀλλὰ τῆς προτέρας ἀναμνησκόμενος νομοθεσίας, αὐτὸ διδάσκει τὸ τῆ βιβλίου προοίμιον. ἠρξάτο γὰρ Φησι Μωϋσῆς Δευτ. 1. 5, 6.

τῆς διασαφῆσαι τὸν νόμον τῶτον, λέγων, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Χωρήβ. εἴτα εἰρηκώς, καὶ ὡς προσέταξεν αὐτὰς κληρονομήσαι τὴν γλῶσσαν, ἐπήγαγεν· ὡς κατ' ἐκείνον εἰρηκε τὸν καιρὸν, ὅτι μόνος ἐγὼ τῶν προσεταγμένων ὁ δυνάμει μυριάδων· καὶ Δευτ. 1. 15.

διὰ τὸτο κατέστησά Φησι χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, ὥστε ἔχειν αὐτὰς τῆς ἀρχῆς κοινωνέας. τῶν δὲ τῶν λόγων ἀνέμνησεν, ἐπειδὴ περ Ἰησοῦν τὸν τῆ Ναυῆ κατέστησε τῆς ἡγεμονίας διάδοχον· διδάσκων, ὡς καὶ ἔτι περιὼν, ἑτέροις τὴν προασίαν ἐπιστάσει, καὶ ὅτι χρὴ καὶ τῶν προδύμῳ ὑπακύναι, καὶ τὰ κελεύοντα δοῦναι. ἀναμνησκόμενος δὲ αὐτὰς, ὅπως μὲν ὁ Θεὸς προσέταξε παραλαβεῖν αὐτὰς ἢ ἐπηγγελάτο γλῶσσαν· ὅπως δὲ κατασκόπεις αὐτοὶ πεμφθῆναι προτέρας ἡξίωσαν· καὶ ὅτι ἐκείνων ἐπανελθόντων, καὶ τὰ περὶ τῆς γῆς μεμνηκότων, ἠπίσησαν μὲν τῷ σεσώκῳ Θεῷ, ἀπολαβεῖν δὲ τὴν γλῶσσαν ἐκ ἡθέλησαν· ὡς χαλεπῶς μὲν τὸν δεσπότην Θεόν, ἀποφύλασαι δὲ κατὰ πασῶν ἐκείνων τῶν μυριάδων, ὥστε μὴδὲν ἐκείνων εἰς ἐκείνῳ τὴν γλῶσσαν εἰσελθεῖν, πλὴν Χάλεβ Δευτ. 1. 36, 37.

ἢ Ἰεφοννῆ. ἕτος, Φησὶν, ὅψεται αὐτὴν, καὶ τῶν δώσω τὴν γλῶσσαν ἐφ' ἢ ἐπέβη, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, διὰ τὸ προσκεῖσθαι αὐτὸν τὰ πρὸς τὸν Κύριον. τὰς μὲν τοὶ ἐμνημόνευσε μόνον, καὶ τὸν Ἰησοῦν ὁ σωτάς, (1) ὡς ἄρχοντα, καὶ στρατηγόν, καὶ προφήτην. τὸτο γὰρ δηλοῖ τὰ ἐξῆς. εἰπὼν γὰρ, ὅτι καὶ μοι ὡργισθὲ δι' ἡμᾶς ὁ δεσπότης Θεὸς ἡμῶν· ὑμῶν γὰρ με θορυβησαντων, ὁ κατὰ λόγον τῷ θεῷ προσάγματι διηκόνησα, καὶ τὰς χάριν εἰσαγαγεῖν ὑμᾶς εἰς τὴν γλῶσσαν ἐκείνῳ κεκώλυμαι. ἀνέμνησε δὲ τῶν παρὰ Θεὸν πρὸς αὐτὸν εἰρημένων· Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ ὁ παρεστηκώς σοι, ἕτος εἰσελεύσεται ἐκεῖ. αὐτὸν κατέχουσιν, Δευτ. 1. 38.

ὅτι αὐτὸς κατακληρονομήσει αὐτὴν τῷ Ἰσραὴλ. ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων αὐτὰς, ὡς θεόθεν ὁ στρατηγὸς τὴν χαροτονίαν ἐδέξατο, ἵνα μὴ πάλιν περὶ τῆς ἀρχῆς σασιάσῃ. διηγείται δὲ αὐτοῖς, ὅπως μὲν ὑπερον μεταμεληθέντες, ἐβλήθησαν πολεμῆσαι τοῖς Χαναναίοις· ὅπως δὲ αὐτὰς ὁ Θεὸς διεκώλυσε. καὶ ὅτι θρασυόμεινοι, καὶ παρὰ τὴν θεῖαν εἰτολίαν ἀνάβαντες καὶ ἠτήσαντες ἐπανῆλθον. καὶ ὅσον ἐν τῇ ἐρήμῳ κατηνάλωσαν χρόνον, τὴν ἄβατον ἐκείνῳ γλῶσσαν καὶ ἀνδρὸν περιϊόντες. τίνα τε Ἰδαμαίοις καὶ Μωαβίταις δεδηλώκοτες, Φιλικῶν ἐκ ἔτυχον ἀποκρίσεων. καὶ ὅπως τὸν Σηὼν καὶ τὸν Ὠγ,

(1) Καὶ τὸν Ἰησοῦν ἔταξεν ὡς ἄρχοντα. ἢ ὡς Χάλεβ. ἐκδοσ.

Ὡς, τὰς βασιλέας τῶν Ἀμορραίων πανστρατιά μετὰ τῶν τὰς πόλεις καὶ κώμας οἰκάν-
 » των πανωλεθρία παρέδωσαν. εἶπε δὲ αὐτῶν καὶ τὸ τῆς σώματος μέγεθος. ἡ γὰρ κλίνη,
 » Φησὶν, Ὡς σιδηρᾶ. ἐνέα πηχῶν τὸ μήκος αὐτῆς, καὶ τεσσάρων πηχῶν τὸ εὖρος αὐτῆς.
 » ἔπειτα παρῴωσε καὶ συνεβέβησε φυλάττειν ἐπιμελῶς τῆς δεσπότης τὰς ἐντολάς. ἄκχε
 » γὰρ Φησὶν Ἰσραὴλ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν κριμάτων, ὅσα ἐγὼ διδάσκω ὑμᾶς σήμερον
 » ποιεῖν, ἵνα ζήτε, καὶ εἰσελθόντες κληρονομήσητε τὴν γῆν, ἣν Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέ-
 » ρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν. εἶτα ἀναγκασίως τῆς Βεελφεγὼρ εἰς μέσον φέρει τὴν μνήμην,
 » καὶ τῶν δι' ἐκείνῳ τὴν ἀσεβειαν ἐν τῇ ἐρήμῳ διολωλότων. ἔπειτα ἐκ παραλλήλου δείκνυσ-
 » τὰς θείας οὐεργεσίας. ποῖον γὰρ Φησὶν ἔθνος μέγα, ὃ ἐστὶν αὐτῷ Θεὸς ἐγγίζων αὐτοῖς,
 » ὡς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν ἅπασιν οἷς ἐὰν αὐτὸν ἐπικαλεσώμεθα; κελθεῖ δὲ μὴ μόνον
 » αὐτὰς φυλάττειν τῆς Θεῆς τὰς νόμους, ἀλλὰ καὶ τὰς παῖδας καὶ τὰς ἐκγόνους ἐν οὐσεβείᾳ
 » ἀνατρέφειν, καὶ παιδοῦσιν τὰς θείας ἐντολάς ἐκπαιδεύειν. εἶτα ἐπάγει, ὡς ὁ τῶν ὅλων
 » αὐτοῖς ἐπέφανε Θεός, λόγους μετὰ διὰ πυρὸς ἀφίεις, ὅθεν δὲ εἶδος ἐπιδεικνύς. τῆτο γὰρ
 » ἔφη· ἐκ μέσων τῆς πυρὸς Φωνῶν ῥημάτων ὑμεῖς ἠκούσατε· καὶ ὁμοίωμα ἐκ ἴδετε, ἀλλ' ἡ
 » Φωνὴ. ταῦτα δὲ λέγει παιδοῦσιν αὐτὰς μηδὲν ἰνδαλμα τεκλῖνασθαι, μηδὲ πειραδιῶσαι-
 » ποτε θείαν εἰκόνα κατασκυβάσαι, ἐπειδὴ τῆς ἀρχετύπου τοῦ εἶδος ἐχέωράκασιν. ὅθεν
 » πάλιν ἐπήγαγε· μὴ ἀνομήσητε, μηδὲ ποιήσητε ὑμῖν αὐτοῖς γλυπτὸν ὁμοίωμα, πᾶσαν
 » εἰκόνα, ὁμοίωμα ἀρσενικῆς ἢ θηλυκῆς. ὁμοίωμα παντὸς κλίους τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς·
 » ὁμοίωμα παντὸς ὀρνέου πετομένου, ὃ πέταται ὑπὸ τὸν ἔρανον· ὁμοίωμα παντὸς ἐρπετός,
 » ὃ ἔρπει ἐπὶ τῆς γῆς· ὁμοίωμα παντὸς ἰχθύος, ὅσα ἐστὶν ἐν τοῖς ὕδασι ὑποκάτω τῆς γῆς.
 » ταῦτα πάντα Φησὶν εἰς χρεῖαν ἡμετέραν πεποίηκεν ὁ Θεός. ἀνοίας τοίνυν ἐσχάτης τὸ
 » τὰς εἰκόνας τῶν ὑπηκόων θεοποιεῖν. προσέειπε δὲ καὶ ταῦτα· μὴ ἀναβλέψας εἰς τὸν
 » ἔρανον, καὶ ἰδὼν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ πάντα τὸν κόσμον τῆς ἔρανου, πλανηθεῖς
 » προσκυνήσης αὐτοῖς, ἃ ἀπέναιμε Κύριος ὁ Θεός σε ταῦτα (1). πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὑπο-
 » κάτω τῆς ἔρανου. ταῦτα [γὰρ] Φησὶν εἰς τὴν τῶν ἀνθρώπων κατεσκυβάσε χρεῖαν ὁ ποιη-
 » τῆς. μὴ τοίνυν ὑπολάβης Θεὸς τὰς ὑπὸ τῆς Θεῆς τῶν ὅλων ἀφοριδίαν, ὥς ἐστι ταῖς
 » χρεῖαις τῶν ἀνθρώπων διακονεῖν. ἔτω γὰρ καὶ οἱ Λοιποὶ ἠρμυλῶσαν· ἃ τίνα διεκόσμησεν
 » ὁ Θεός εἰς τὰς λαὸς ὑφ' ὅλον τὸν ἔρανον. εἶτα δεδιττεται αὐτὰς ταῖς ἀπειλαῖς, ὡς εἰ
 » τολμήσασιν τὸν θεὸν παραβιῶσαι νόμον, καί τινος τῶν ὄντων ὁμοίωμα κατασκυβάσαι καὶ
 » θεοποιῆσαι, εἰς πᾶσαν αὐτὰς διασπερᾶ τὴν γῆν, καὶ ὡς δελοῦντες τοῖς ψυδωνύμοις
 » Θεοῖς προσκυνήσασιν. ἔπειτα πάλιν ἀπὸ συγκρίσεως δείκνυσιν τὸ παντοδύναμον τῆς Θεῆς.
 » ἐπερωτήσατε γὰρ Φησὶν ἡμέρας ἀρχαίας, τὰς γενομένας προτέρους σε ἀπὸ τῆς ἡμέρας
 » ἧς ἐκλίσεν ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ἔρανου ἕως ἄκρου τῆς ἔρανου,
 » εἰ γέγονε κατὰ τὸ ῥῆμα τῆτο, εἰ ἠκούσατε τοῖσταν. εἰ ἀκήκοον ἔθνος Φωνῶν Θεῆς ζῶντος
 » λαλῶντος ἐκ μέσων τῆς πυρὸς, ὃν τρόπον ἀκήκοας σὺ καὶ ἐζησας. ἔφη δὲ καὶ ὅπως αὐτὰς
 » ἠλυθέρωσε τῆς πικρᾶς τῶν Αἰγυπτίων δουλείας. συνεχῶς μόντοι διδάσκει αὐτὰς, καὶ
 » ὡς ἔρανόθεν αὐτοῖς ὁ τῶν ὅλων διηλέχθη Θεός, ἐκ μέσων τῆς πυρὸς Φωνῆς κεχρημένος
 » νομοθετήκεν, ἵνα μηδεμίαν εἰκόνα κατασκυβάσῃ τῆς ἀοράτου Θεῆς. διδάσκει δὲ καὶ ὡς
 » πᾶμπαν ἀμήχανον θείαν εἰκόνα κατασκυβάσαι. ἡ γὰρ μόνον ἀόρατον ἔχει τὴν φύσιν,
 » ἀλλὰ καὶ πᾶμπαν ἀπερίγραφον. Κύριος γὰρ Φησὶν ὁ Θεός σε, ἔτος Θεός ἐν τῷ ἔρανω
 » ἄνω, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, καὶ ἐκ ἑστὶ πλὴν αὐτῆς. ἰσέον μόντοι, ὡς ἐκ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ
 » ταῦτα πάντα ὁ Προφήτης τῷ λαῷ διηλέχθη, ἀλλ' ἐν πολλαῖς αὐτοῖς ἡμέραις τὴν δι-
 » δασκαλίαν προσλίεγκεν. ὅθεν πολλάκις τὰς αὐτὰς λόγους ἀνακυκλοῖ, ἵνα τῇ συνεχείᾳ
 » παγίαν τὴν μνήμην ἐργάσῃται. αὐτίκα γὰρ μετὰ τὴν διάλεξιν ταύτῃ, τὰ περὶ τῶν
 » πόλεων ἰσόρηκεν, εἰς ἃς καταφύγαν τὰς ἀκασίαις περιπεπλωκότας φόνοις ἐκέλευσεν.
 » εἶτα ἐδίδαξεν ὅτι πάλιν συνήθροισε τὸν λαόν, καὶ τῶν θεοσδότην ἀνέμνησε νόμων. καὶ
 » ὅτι ἐχ' ἕτερον δέδωκε νόμον, ἀλλὰ τὸν πρότερον ἐκπαιδεύει τὰς τῆς νομοθεσίας ἐκείνης
 » διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς ἐπακῆσαι μὴ διωηθέντας, αὐτὰ διδάξει τῆς Προφῆτης τὰ ῥῆ-
 » ματα. Κύριος γὰρ Φησὶν ὁ Θεός ἡμῶν διέθετο πρὸς ὑμᾶς διαθήκην ἐν Χωρὲβ. ἐχ' τοῖς
 » πατράσιν ὑμῶν διέθετο Κύριος τὴν διαθήκην ταύτην, ἀλλὰ πρὸς ὑμᾶς. ἐπειδὴ γὰρ
 » ἐκείνοι παραβάντες διώλοντο, τέτοις δὲ τὴν τοῖς πατράσιν ἐπηγγελμένῳ ἐδόξεν γῆν,
 » τέτοις ἔφη τὸν νόμον δεδόσθαι. εἶτα λέγει τὰς ἐντολάς, ὧν τὸν νῦν ἀνεπλύξαμεν, τὴν
 » Ἐξοδὸν ἐρμυλῶντες. ἔδειξε δὲ κἀνταῦθα τὸν τῆς ἀργίας τῆς σαββάτου σκοπόν. ἔφη
 » γὰρ, ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ παῖς σε, καὶ ἡ παιδίσκη σε, καὶ τὸ ὑποζύγιόν σε. κατὰπερ,
 » Φησὶ, σὺ τέττα ἀπολαύεις διαπαντός, ἔτις ἅπαξ γὰρ ἀπολαυσάτωσαν ἐν ταῖς ἐπὶ τῆς
 » τῆς ἐβδομάδος ἡμέραις οἱ θεράποντες, καὶ αἱ θεραπαυαί, καὶ τὰ ὑποζύγια. ἔπειτα
 » τῇ μνήμῃ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας τὴν συμπάθειαν πραγματεύεται. ὅτι οἰκέτης, Φησὶν,
 » ἦτα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐξήγαγέ σε Κύριος ἐκείθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι
 » ὑψηλῷ. διὰ τῆτο συνετάξε Κύριος ὁ Θεός σε ὥς φυλάττεσθαι σε τὴν ἡμέραν τῶν σαβ-
 » βάτων καὶ ἀγιάζειν αὐτὴν. τῇ πέρᾳ μεμάθηκας τὸ τῆς δουλείας πικρὸν· ἐκείνων ἀνα-
 » μιμνησκόμενος, ἡμερὸς γενῆ τοῖς ὑπηκόοις καὶ πρῶτος, καὶ ἧς ἀπολαύεις ἀναπαύλης
 » διωλεκῶς, μετὰδος τέτοις ἐν τῇ ἐβδόμῃ τῆς ἐβδομάδος ἡμέρᾳ. ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα
 » τὸ πνευματικὸν ἐκ ἀπηγόρευσεν ἔργον. ἔφη γὰρ, πᾶν ἔργον λατρευτὸν ἢ ποιήσετε,
 » πλὴν

(1) Αὐτά. ἢ ἐν Χάλ. καὶ αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

πλὴν ὅσα ποιηθήσεται ἐπὶ τῇ ψυχῇ, οἷον ἀναγνώσεις, θείων λόγων ἀκροάσεις, μωδίας, ἱερουργίας, καὶ τὰ τέτοις ὅμοια.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ Δεύτερονόμιον πέμπτον μὲν ἐστὶ βιβλίον τῆς Μωσαϊκῆς ἀναγωγῆς ὀνόμασι δὲ Δεύτερονόμιον. ἔκ ἐπειδὴ Μωϋσῆς δευτεροῖ τὰ τῷ Θεῷ, αἱ καὶ δευτεροῖ ἐπειδὴ τῇ δευτέρᾳ γενεᾷ τῇ μετὰ τῆς ἀνηρημενῆς Ἰσραηλῖτας ἔρηται, τέττα Δεύτερονόμιον λέγεται. τὰ πολλὰ δὲ τῶν προειρημένων ἀναλαμβάνει, καὶ ἕτερα τοῖς ἀναγκαίως προσίθισιν, ὡς καιρὸς ὡς πρὸς ἀσφάλειαν τῶν νομοθετημένων παρῖσιναι μελλόντων τὸν Ἰορδάνην. ἐδόθη δὲ τὸ Δεύτερονόμιον πέραν τῆς Ἰορδάνης ἐρήμῳ πρὸς δυσμαῖς πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, μετὰ τῶν ἀναιρέσειν τῶν διαιρέων, τέττα Σηὼν καὶ τῷ Ὠγ. χρόνος δὲ ὡς ὁ τεσσαρακοσὸς, ἀφ' ἧς ἐξῆλθον Αἰγύπτῳ καὶ τέττα δέκατος πρῶτος μὲν, ὅτε Μωϋσῆς ἐλάλησε πρὸς τὰς ἡγὰς Ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐτετέλατο αὐτῷ Κύριος πρὸς αὐτὰς εἰπῶν. αἱ μὲν ἐλάλησαν Χωρήβ ἐκ μέσων τῆς πυρὸς, αἱ ἀρχὴν τῆς τεσσαρακοσῆς ἔτις ἐφθέγγετο. πάντες δὲ σέχουν διὰ, ὅτι ἔκ ἐπειδὴ τὰ τῷ Θεῷ ἐλάλησε Μωϋσῆς, Δεύτερονόμιον λέγεται. τέττα ὡς, ὅθεν ἐκώλυε καὶ τὰ ἄλλα βιβλία ταύτῃ ἔχουν τῷ ἐπιγραφῶν. Θεῷ γὰρ καλύψεις μικρῶ πάντα τὰ Μωσαϊκά.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Καὶ τέττα τὸ βιβλίον Μωϋσῆς ἐλάλησε καὶ ἔγραψε κατὰ τὴν ἑξῆς, ἐπειδὴ μετὰ τὰ γεγραμμένα ἐν ταῖς πλαξί, δευτερονόμιον ὡς νόμον τῆς λέξεως βιβλίου τέττα ἐλάλησε Μωϋσῆς τῷ Ἰσραὴλ ἐκ προσάγματος Κυρίου. μετὰ γὰρ τὸ λῆξαι Μωϋσῆς τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τέττω, γέγραπται ἔτις ἐν αὐτῷ τέττω τῷ Δεύτερονόμιῳ λόγοι τῆς διαθήκης, ὅσα ἐτετέλατο Κύριος Μωϋσῇ εἰπῶν τοῖς ἡγὰς Ἰσραὴλ ἐν γῇ Σηὼν πλὴν τῆς διαθήκης ἧς διέθετο αὐτοῖς ἐν Χωρήβ. διὰ τέττω γὰρ αἱ μὲν πλάκες, αἱ ἐρρωται, καὶ ἐν μέσῳ τῆς κιβωτὸς ἐτέθησαν· τὸ δὲ βιβλίον τέττω ἐτετέλατο Ἰσραὴλ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς αἰρεσιν τῶν κιβωτῶν θῆναι ἐκ πλαγίων τῆς κιβωτῆς, εἰς μαρτύριον καὶ κατὰ ἐπὶ ἑτῆς ἐτετέλατο ἀναγινώσκειν αὐτὴν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀφύσεως. ὅτε καὶ ἡ ποίη ἐγένετο. αὕτη μὲν πρώτη αἰτία τῆς ὀνομασίας τῆς βιβλίου. δευτέρᾳ δὲ πάλιν ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ δευτεροῖ, καὶ διεσάφησε πάντα τὰ προειρημένα ἐν τῇ ἑξοδῶ καὶ τῇ ἐν τῇ τικῇ καὶ τοῖς Ἀριθμοῖς, νόμιμά τε καὶ δικαιώματα καὶ προσάγματα καὶ ὑπομνήματα, πάλιν τὸν λαόν, ἵνα φυλάξῃ αὐτά. καὶ ἐπαναλαμβάνει δὲ ἐν αὐτῷ τῶν τε ἀπ' ἑξοδῶν, καὶ πάσας τὰς γεγεννημένας αὐτοῖς ὑπερβουλίας, καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέκνα ἵνα μὴ ἐπιλάθωνται τῆ ποιήσαντος αὐτῆς Θεῷ. ὁρίζει δὲ ἐν αὐτῷ περὶ τῆς δευτέρας τοῖς φυλάσσουσιν τὸν νόμον, καὶ τῆς κατάρτας τοῖς παραβαίνουσιν αὐτόν· ἵνα ἡ μὲν λέγηται ἐν τῷ ὅρῳ τῷ Γαριζὼν διὰ τέττων, διὰ Συμεὼν, Λοῦθ, Ἰδὰ, Ἰσάχαρ, καὶ Βενιαμὴν· ἡ δὲ κατάρτα, ἐν τῷ ὅρῳ τῷ Γαβὰλ, ἀπὸ Ῥαβὶμ, Γὰδ, Ἀσῆρ, Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλαὶμ. πρὸς ὑπόμνησιν δὲ καὶ τῶν διὰ παντός μελέτῃ ἔγραψεν ἐκ προσάγματος Κυρίου τῶν μεγάλων ὁδῶν. ἵνα ταύτῃ ἐκμαθόντες αἰετὶ μελετῶντες αὐτὴν ἐπιλάθωνται τῷ Θεῷ. ὁλογήσας τε ἐκάστῳ φυλῇ, καὶ γράψας τῶν ὁλογίων. καὶ θῆκε τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν τῷ Ναυῇ, εἰς τὸ δεῖξαι αὐτόν κατὰ πρόσταγμα Θεῷ, ἀνέβη λοιπὸν εἰς τὸ ὄρος τὸ Ἀβαρεὶμ, τέττειν Ἀβαῦ, καὶ ἐτελέσθησαν ἐκ τῆς ἐν τῷ Κυρίου. ἐτῶν ρκ', μὴ ἀμυρωθέντων αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν, ἢ τῆς προσώπου φθορᾶς. καὶ ἐκ οὗθεν ὁδὸς τῶν ταφῶν αὐτῆς ἕως ἡμέρας ταύτης.

Κ Ε Φ Α.

α. ὅτοι οἱ λόγοι ἔς ἐλάλησε Μωϋσῆς παντὶ Ἰσραὴλ πέραν τῆς Ἰορδάνης ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς δυσμαῖς πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς (1) ἀναμέσον Φαράν Τοφὸλ, καὶ Λοβὼν, καὶ Αὐλὼν, καὶ καταχρύσεια.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ. Ἄνωθεν τὸν νόμον τῇ μετὰ τῆς ἀνηρημενῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ γενεᾷ ἐπεξηγῆμενος, ἐκδιδάσκει τὸ Δεύτερονόμιον· ἔκ ὡς ἕτερον νόμον διδὼς παρὰ τὸν πάλαι τοῖς πατράσιν αὐτῶν ὠρισμένον, ἀλλ' αὐτὸν τέτον ἀνακεφαλαιώμενος· ἵνα ἀκούσαντες τὰ συμβάντα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας φοβηθῶσι τὸν Θεόν.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Τὸ προοίμιον δὲ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐλέχθη· πέραν γὰρ τῆς Ἰορδάνης ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς δὲ καὶ Συμμάχος, ἐν τῇ ὁμαλῇ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ· ἔτις γὰρ καλεῖται ταξὺ πεδία τῶν τῆς Ἀραβίας καὶ τῶν ὀρέων· ἐπισημαίνεται δὲ καὶ τὸν Χωρήβ.

β. Ἐνδεκα ἡμερῶν ἐν Χωρήβ ὁδὸς ἐπ' ὄρεος Σηὴρ ἕως Κάδδης Βελαι.

γ. Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τεσσαρακοσῷ ἔτις ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ μὲν τῆς μὴν, ἐλάλησε Μωϋσῆς πᾶντας ἡγὰς Ἰσραὴλ, κατὰ τὰ ὅσα ἐτετέλατο Κύριος αὐτῷ.

δ. αὐτῆς, Μετὰ τὸ παλάξαι αὐτὴν.

Υ y y 2

(1) Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. αἱ εἰρημ. ἐκδίδει.

(2) Ἐκ Χωρήβ. αἱ αὐτ.

Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμορραίων τὸν Α
κατοικήσαντα ἐν Ἑσεβῶν, καὶ τὸν
» Ωγ βασιλέα τῆς Βασάν τὸν κατοί-
κήσαντα ἐν Ἀσαρῶθ καὶ ἐν Ἑδραῖν,

» ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐλάλησε Μωϋσῆς πρὸς
» πάντας ἡδὲ Ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα εἶ-
» τεύλατο Κύριος αὐτῷ. Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θεὸς
τῷ δυνάμει ἀπεκάλυπεν, ὁ δὲ Προφήτης
τῇ αὐτῇ γλώτῃ ἐκέχρητο πρὸς παραΐτα-
σιν τῶν δεδηλωμένων, κίνησιν λέγει. (1)
τῷ προφητικῷ Φωνῷ οἷα παρισῶσαν τὰ
ὑπὸ τῆ Θεῆ εἰρημνία.

ε. Ἐν τῷ πέραν τῆ Ἰορδάνη ἐν γῇ
Μωάβ, ἤρξατο Μωϋσῆς διασαφῆσαι
τὸν νόμον τῆτον, λέγων,

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θεὸς τῷ
δυνάμει ἀπεκάλυπεν, ὁ δὲ Προφήτης τῇ
ἐαυτῇ γλώτῃ ἐκέχρητο πρὸς παραΐτασιν
τῶν δεδηλωμένων, διασαφῆσιν λέγει τῷ
προφητικῷ Φωνῷ, οἷα παρισῶσαν τὰ ὑπὸ
τῆ Θεῆ εἰρημνία. (2)

ς. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐλάλησεν
ἡμῖν ἐν Χωρήβ, λέγων, ἱκανόσω ὑμῖν
κατοικεῖν ἐν τῷ ὄρει τῆτῳ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅρος τὸ Χωρήβ εἶη ἂν
ἡ νομικὴ λατρεία κατὰ τὸν τῆς πρωτολο-
γίας λόγον· ἐκεῖ γὰρ αὐτοῖς διέδετο δι-
καιώματα καὶ κρίματα· ἐξ ἧς ἀπαίρειν
αὐτὰς βέλεται ὁ νομοθέτης, καὶ μηκέτι
καλοικεῖν αὐτῇ· ἀλλ' ἐπιστρέφειν καὶ ἀπαί-
ρειν ἀπὸ τῆς σκιάς ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀπὸ
τῶν τύπων ἐπὶ τὰ πράγματα.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰκανόσω ὑμῖν κα-
» τοικεῖν ἐν τῷ ὄρει τῆτῳ. ἔδαμῃ προείρη-
ται τῆτο σαφῶς, εἰ μὴ κατὰ τὸ σαμα-
ρετικὸν μόνον ἀντίγραφον ἐν τοῖς Ἀριθ-
μοῖς μετὰ τὸν περὶ τῶν δύο σαλπίνγων
νόμον· ἐν δὲ τοῖς Ἰσραήλικοις, δυνάμει νοεῖ-
ται. ἐν τῷ γὰρ εἰπεῖν μετὰ τὰς σάλπιγ-
» γας, καὶ ἐξῆραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, δηλοῖ ὡς
» τῆ Θεῆ κωλύσαντος ἐπὶ πλεον ἐνδιατρί-
ψαι τῷ τόπῳ.

ζ. Ἐπιστρέψατε καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς
καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὸ ὄρος Ἀμορραίων,
καὶ πρὸς πάντας τὰς περιοικῆς Ἀρα-
βα, καὶ εἰς ὄρος καὶ πεδίον, καὶ πρὸς
Λίβα, καὶ παραλίαν γλῶ Χαναάν,
καὶ ἀντιλίβανον ἕως τῆ ποταμῆς τῆ
μεγάλῃς Εὐφράτης.

η. Ἴδετε παραδεδωκα ἐνώπιον ὑμῶν
τῷ γλῶ, εἰσελθόντες κληρονομήσα-
τε τῷ γλῶ, ὡς ὅσα τοῖς πατρά-
σιν ὑμῶν τῷ Ἀβραάμ, καὶ τῷ Ἰσαὰκ,
καὶ τῷ Ἰακώβ, δέναυ αὐτοῖς καὶ τῷ
σπέρματι αὐτῶν μετ' αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ ἔγω ἐκληρονόμησαν, πε-
» ριτλὸν τὸ, ἴδετε παραδεδωκα· ἀλλ' ἀπὸ
μέρους τῆ παραδόξως γεγονότος, καὶ τῆς
καλῆς ἀρχῆς πέραν τῆ Ἰορδάνη γεγενη-
μένης, καὶ τὸ ἐξῆς ὡς ἡδὴ γεγονός, τὸ
πάντως γενησόμενον, παραδεδωκέναι λέ-
γει αὐτῷ αὐτοῖς.

θ. Καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ και-
ρῷ ἐκείνῳ, λέγων, εἰ δυνήσομαι μόνος
Φέρειν ὑμᾶς.

» ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς ἐν
» τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Οὐχ ἀπλῶς ὁ Μωϋσῆς
φησὶν, εἶπον ὑμῖν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐμελλεν αὐ-
τῷ ἀναχωρήσαντος, διαδέχεσθαι αὐτὸν Ἰη-
σὺς ὁ τῆ Ναυῆ, ἐκ ἀτοπὸν φησὶ τὸ πράγ-
μα, ἀλλὰ καὶ ἐπόμενον. προλαβὼν γάρ,
φησὶ, παρεκάλεσα, καὶ ὡς ἐπειδύσατε,
ἐπέστησα κριτὰς· ὥστε καὶ τῷ κατὰ προφη-
τικῷ χάριν καὶ ὁδηγητικῷ διαδεχομένῳ
» με Ἰησοῦ τῷ τῆ Ναυῆ αἰδέσθαι.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ δυνήσομαι μόνος
» Φέρειν ὑμᾶς. Ταῦτα αὖ τῇ Ἐξόδῳ
πρόκειται τοῖς σαμαρετικοῖς ἀντιγρά-
φοις, ὅτε καὶ ὁ πενήτερος αὐτῷ συνεβέ-
λθηκε μερικωτέρως ἀρχοντας καταστῆται.
καὶ καθόλα, τὰ λεγόμενα μὲν εἰρηδοῖαι,
μὴ εἰρημνία δὲ φαερῶς, ἐν τοῖς σαμα-
ρετικοῖς ἀντιγράφοις ὁρίζεται· καὶ τὸ
περὶ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὡς αὐτῶν εἰρηκό-
» των τῷ Μωϋσῇ περὶ τῶν κατασκοπῶν.
εἰκὸς γὰρ ὡς ἀποσταθέντας αὐτὰς τῷ Θεῷ,
τῷ γλῶ ἐτελέσσαι μαθεῖν. διὸ καὶ ἐρωτή-
σαντος Μωϋσεὺς τὸν Θεόν, μετ' ἐμβριμή-
» σεως φησιν, ἀπόσειλον σεαυτῷ ἄνδρας, καὶ Ἀρ
» κατασκευάσωσαν τῷ γλῶ, ὡς δὴ ἀπι-
στέμενος.

ι. Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐπλήθυνεν
ὑμᾶς, καὶ ἰδὲ ἐξέσθημερον ὡς εἰ τὰ ἄσπρα
» ια. τῆ ἔραντ τῷ πλήθει. Κύριος ὁ Θεὸς
τῶν πατέρων ἡμῶν (3) προείρη ὑμῖν
ὡς ἐξέσθη χιλιοπλάσις, καὶ διλογήσω
ὑμᾶς καθότι ἐλάλησεν ὑμῖν.

» ** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εἰς πλήθος μέγα καὶ
ἀναρίθμητον τὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξετείνε-
το γένος. καὶ δὴ καὶ τῆτο δικαίως ὑπερ-
δυναμάσας ὁ ἱεροφάντης Μωϋσῆς ἐπύχε-
» ται, λέγων αὐτοῖς· καὶ ἰδὲ ἐξέσθημερον ὡς
» τὰ ἄσπρα τῆ ἔραντ τῷ πλήθει. Κύριος ὁ
» Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν προείρη ὑμῖν, ὡς
» ἦτε χιλιοπλάσις.

ιβ. Πῶς δυνήσομαι μόνος Φέρειν
τὸν κόπον ὑμῶν καὶ τῷ ὑπόσασιν ὑμῶν
καὶ τὰς ἀντιλογίας ὑμῶν;

ιγ. Δότε αὐτοῖς (4) ἄνδρας σο-
φῆς καὶ ἐπισήμονας καὶ συνετῆς εἰς
τὰς φυλὰς ὑμῶν, καὶ καταστήσω αὐ-
» τὰς ἐφ' ὑμῶν ἡγούμενους ὑμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ.

(1) Κίνησις· ἐν λέγεται ἡ προφητικὴ Φωνὴ οἷα παρισῶσα. ἐν Τόμ. 2. σελ. 387. τῆς τῆ Ἐκδός.

(2) Οὐδὲν τῶν ἀνωτέρω τῆ Ὠργάν. διαφέρειν, εἰ μὴ κατὰ τὸ διασαφῆσιν. ὁ καὶ προσφύετον.

(3) Ὑμῶν. αἱ εἰρημ. ἐκδός.

(4) Ἐαυτοῖς. αἱ αὐτ.

ΑΔΗΛΟΥ. Διδασκάλους, ἥτοι ἀπογραφομένους τὰ συμβαίνοντα, ἢ τὰ δοκῶντα ἐν ταῖς δίκαις. ὁ δὲ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, Γραμματεῖς καλεῖ τὸς διδασκάλους. (1)

- ιδ. Καὶ ἀπεκρίθητέ μοι, καὶ εἶπατε, καλὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας ποιῆσαι. Καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν ἄνδρας σοφῆς καὶ ἐπισήμονας καὶ σωετῆς, καὶ κατέστησα αὐτοὺς ἡγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν χιλιάρχους, καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ πεντηκοντάρχους, καὶ δεκάρχους, καὶ γραμματοισαγωγῆς τοῖς κριταῖς ὑμῶν. Καὶ ἐνετείλαμιν τοῖς κριταῖς ὑμῶν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγων, διακρίσατε ἀναμέσον τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, καὶ κρίνατε δικαίως ἀναμέσον ἀνδρῶν, καὶ ἀναμέσον τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ ἀναμέσον τῶν προσηλύτων αὐτῶν. Οὐκ ἐπιγνώσῃ πρόσωπον ἐν κρίσει, κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν κρίνεῖς, ὅ μὴ ὑποσέλη πρόσωπον ἀνθρώπου, ὅτι ἡ κρίσις τῶ Θεοῦ ἐστίν. καὶ τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν σιληρὸν ἢ ἀφ' ὑμῶν, ἀνοίσετε αὐτὸ ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἀκριστομαὶ αὐτῶν.

ιη. Καὶ ἐνετείλαμιν ὑμῖν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πάντας τὰς λόγους, ὅς ποιήσετε.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ τῶν προτέρων μνημονεύσας, ἐκ ἀπ' Αἰγύπτου ἀρχεται, ἀλλ' ἀφ' ὃ ἐδωκεν αὐτοῖς δικαστὰς σοφῆς, καὶ παιδευτάς.

- ιθ. Καὶ ἐπάραντες ἐν Χωρὲβ ἐπορεύθημεν πᾶσαν τὴν ἔρημον τὴν μεγάλην καὶ τὴν φοβεράν ἐκείνην, ἡμεῖς καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ. Ἰδετε, ὁδὸν ὅρας τῶν Ἀμορραίων, καθότι ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἡμῖν, καὶ ἦλθομεν ἕως Κάρδης Βαρνή. κα. Καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς, ἦλθατε ἕως ὅρας τῶν Ἀμορραίων, ὃ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ὑμῖν. Ἰδετε, παραδέδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν γῆν, ἀναβάντες κληρονομήσατε ὃν τρόπον εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ὑμῖν. μὴ φοβήσθε, μηδὲ δειλιάσητε.

ιβ. Καὶ προσήλθατέ μοι πάντες, καὶ εἶπατε, ἀποσέλατε (2) ἄνδρας προτέρους ἡμῶν, καὶ ἐφοδυσάτωσαν ἡμῖν τὴν γῆν, καὶ ἀναγγελάτωσαν ἡμῖν ἀποκρισὶν τὴν ὁδὸν δι' ἧς ἀναβησόμεθα ἐν αὐτῇ, καὶ τὰς πόλεις εἰς αἷς ἐσπορευσόμεθα εἰς αὐτάς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἰσως γὰρ αὐτοὶ μὲν προήρξαντο, ὡς ἀπισθῆντες τὴν ὑπόθεσιν τῶ Θεοῦ

τὴν περὶ τῆς γῆς, καὶ ὡς μὴ ἔχοντες ἐν ἡμέρᾳ μὲν ὁδηγῶσαν τὴν νεφέλῃ, ἐν νυκτὶ δὲ τὸν σὺλον τῶ πυρὸς αὐτοὺς καταυγάζοντα, καὶ ἐν ἅπασιν τὸν Θεὸν πρὸς τὸ πρᾶκλέον αὐτοὺς κυβερνῶντα. Μωϋσῆς δὲ τὸν Θεὸν ἐπερώτησε, καὶ ἔτω μετ' ἐμβριμήσεως ἐδέξατο τὴν ἀπόκρισιν.

- ιγ. Καὶ ἤρεσεν ἐνώπιόν μου τὸ ῥῆμα. καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν δώδεκα ἄνδρας, ἄνδρα ἓνα κατὰ φυλὴν. Καὶ ἐπιστραφέντες ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἦλθον ἕως Φάραγος βότρυος, καὶ κατεσκόπισαν αὐτῇ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ ἐμοί, Φησὶν, ἀπιστεῖτε, καὶ νομίζετε ὑμᾶς ἀπατᾶν, καὶ ὡς ἀνέχυρα καὶ ἀποδείξεις μὴ ἔχοντες τῆς ἐμῆς παρουσίας τε καὶ ἐπικρατίας. ἐμοὶ ἐπιτρέπειν ὃ βέλεθε τὰ προκείμενα, ἀποσέλατε καὶ κατασκέψαθε ἑαυτοῖς.

- ιδ. Καὶ ἐλάβουσιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἀπὸ τῶ καρπῶ τῆς γῆς, καὶ κατῴεγκαν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἔλεγον, ἀγαθὴ ἡ γῆ, ὡς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ἡμῖν. Καὶ ἐκ ἡδελήσατε ἀναβλῶν, ἀλλ' ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι Κυρίου τῶ Θεοῦ ἡμῶν. Καὶ διεγογγύσατε ἐν ταῖς σιλωαῖς ὑμῶν, καὶ εἶπατε, διὰ τὸ μισεῖν Κύριον ἡμᾶς, ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου παρὰ δὲ ἡμᾶς εἰς χεῖρας Ἀμορραίων, καὶ ἐξολοθρεῦσεν ἡμᾶς. Πῶς ἡμᾶς ἀναβαίνομεν; οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν ἀπέστησαν ὑμῶν τὴν καρδίαν, λέγοντες, ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ δυνατώτερον ἡμῶν, καὶ πόλεις μεγάλαι καὶ τεταχισμέναι ἕως τῶν ὀρέων, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς γιγάντων ἐωράκαμεν ἐκεῖ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πλὴν ἐμερίζοντο αἱ γνώμαις. ἐπαινεῖν μὲν γὰρ ἤξισεν, καὶ ἀπήγγελλον ἅπαντες, ὡς ἀγαθὴ καὶ πῶν ἡ γῆ, καὶ τέττα μάρτυρα παρεκρίνον τὸν Θεὸν αὐτῆς ληφθεῖν τὰ καρπὸν. ἀλλ' οἱ μὲν θρασὺ τὸ ἔθνος τὸ ἐπ' αὐτῆς ὠνόμαζον, δοκίμας τε καὶ μαχιμώτατον, καὶ ταῖς τῶν πάντων ὑπεροφίαις ὀλίγα παραχωρῶν. ὡς γὰρ φασὶ γιγάντων ἐωράκαμεν ἐκεῖ. ὑψηλὰς δὲ ἔτω καὶ ὑμεγέθεις, ὡς ἀκρίδων οἰμαί πᾶς διανεγκέν ἔδον τὰς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, εἰ ταῖς ἐκείνων ὑπεροχαῖς συγκρίνοιντο.

- ιθ. Καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς, μὴ πλῆξτε, μηδὲ φοβηθῆτε ἀπ' αὐτῶν. Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ὁ προπορεύμενος πρὸ προσώπου ὑμῶν, αὐτὸς σωειπολεμήσει αὐτοὺς μετ' ὑμῶν κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὑμῖν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.

Υ Υ Υ Υ 3

λα. Καὶ

(1) Ματθ. 7. 29.

(2) Ἀποσέλαμεν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

λα. Καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ὡς ἴδετε· ὡς ἐτροφοφόρησε (1) Κύριος ὁ Θεός σου, ὡς ἐτροφοφόρήσας (2) ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ὡς ἐπορεύθητε ἕως ἡλθατε εἰς τὸν τόπον τῆτον.

α. ΑΔΗΛΟΤ. Ὡς ἐτροφοφόρήσας. Ἀκύλας, ὡς ἐῖρα· Σύμμαχος, ἐβάσασεν, (3) ἡρμηνεύσας. Ὡς ἐπὶ ταῖς εἰς τὸν Ἱερουσαλὴμ ὁμιλίαις (4) Φησὶ· συμπεριενέχθη, καὶ συγκατέβη ἡμῖν, τὴν ἡμετέραν αἰδέσασθαι οἰκείσμενος, ὡς διδάσκαλος συμψελίζων παιδίοις, ὡς πατὴρ ἰδίᾳς τιθιμύμενος παῖδας, καὶ τὰς τρόπους αὐτῶν ὑποδύμενος, καὶ κατὰ μικρὸν ἄγων αὐτὰς ἐπὶ τὰ τελεώτερα καὶ ὑψηλότερα.

β. ΩΡΙΓΕΝΟΣ. Ὅταν ἐπιπλέκηται ἄνθρωποις πράγμασιν ἡ θεία οἰκονομία, φέρει τὸν ἀνθρώπινον νόον, καὶ τρόπον, καὶ λέξιν. καὶ ὡς ἡμεῖς ἐὰν διηγεῖται παιδίῳ διαλεγόμεθα, ψελίζομεν διὰ τὸ παιδίον· ὁ γὰρ οἶόν τε ἐστὶ τῆς ἡμετέρας τὸ ἀξιωματικῆς τελείας ἀνδρός ἡλικίας, καὶ λαλῶντας τοῖς παιδίοις, μὴ συγκαταβαίνοντας αὐτῶν τῇ διαλέκῳ, νοήσας τὰ παιδία· τοιοῦτόν τί μοι νόει καὶ περὶ τὸν Θεόν, ὅταν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ μάλιστα τῶν ἐτι νηπίων οἰκονομῇ. ὅρα πῶς καὶ μεταποιῶμεν τὰ ὀνόματα οἱ τέλειοι ἄνδρες πρὸς τὰ βρέφη, καὶ τὸν μὲν ἄρτον ἰδίως (5) ὀνομάζομεν αὐτοῖς, τὸ δὲ πλεονάζον λέγει ὀνομάζομεν, τελείων ὁ χρῶμενοι διαλέκῳ, ἢ χρῶμεθα πρὸς τὰς τελείας ὁμιλικίας, ἀλλὰ λέγει τινὶ παιδικῇ καὶ βρεφώδει. καὶ τὰ ἐνδύματα ἐὰν ὀνομάζωμεν τοῖς παιδίοις, ἀλλὰ ὀνόματα ἐπιτιθέμεν αὐτοῖς, οἰονεῖ ὄνομα παιδικὸν πλάσαντες. ἄρ' ἐν τότε ἀτελεῖς ἐσμὲν· καὶ εἰ τις ἡμῶν ἀκέραια παιδίοις διαλεγόμενος, εἰρήνην ὅτι ἀνόητος γέγονεν ὁ γέροντος ἔτος, ὁ ἀνὴρ ἔτος ἐπιτέλειται τῇ γενεᾷ αὐτοῦ, τῆς ἡλικίας τῇ ἀνδρός; ἢ δέδοται κατὰ συμπεριφορὰν παιδίῳ ὁμιλῶντα μὴ λαλῆσαι διαλέκῳ πρεσβυτικῇ, μηδὲ ἐντελεῖ; ἀλλὰ παιδικῇ καὶ ὁ Θεὸς δι

Ητ. 8. 18. λαλεῖ παιδίοις· ἰδὲ, Φησὶ καὶ ὁ Σωτὴρ, ὡς ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. λέγοιτο ἂν τῷ γέροντι τῷ λαλῶντι πρὸς τὸ παιδίον παιδικῶς, ἢ ἵνα ἐμφαντικώτερον εἴπω βρεφωδῶς· ἐτι ἐτροφοφόρησας τὸν υἱόν σου, καὶ τρόπον ἐφόρησας τῷ βρέφει, καὶ τὴν κατὰ σάσιν αὐτοῦ ἀνείληφας. ἔτι ὡς ἐν νόει μοι καὶ τὴν Γραφὴν λέγεις· ἐτροφοφόρησέ σε Κύριος ὁ Θεός σου, ὡς εἰ τις τροποφορήσει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ εἰκόνασιν οἱ ἀπὸ ἐβραϊσμῶν ἡρμηνεύσαντες, μὴ ὑβρίζοντες τὴν λέξιν κειμένην παρ' Ἑλλήνων ἀναπεπλακέναι, ὡς ἐπ' ἄλλων πολλῶν, καὶ ταύτῃ, καὶ πεποιηκέναι τὴν,

Α., ἐτροποφόρησέ σε Κύριος ὁ Θεός σου, τὰς τρεῖς τρόπους σου ἐφόρησεν· ὡς εἰ τις τροποφορήσει ἄνθρωπος, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ὁδοῦ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Β. Καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐν ἐπιστάσει Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν, ὅς πορεύεται πρότερος ἐν τῇ ὁδῷ ὑμῶν ἐκ λέγεσθαι ὑμῖν τόπον, ὁδηγῶν ὑμᾶς ἐν πυρὶ νυκτὸς, δεικνύων ὑμῖν τὴν ὁδὸν καὶ ὡς πορεύεσθε ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἐν νεφέλῃ ἡμέρας.

Γ. Καὶ ἤκουσε Κύριος τῆς φωνῆς τῶν λόγων ὑμῶν, καὶ παροξυνθεὶς ὡμοσε, λέγων, Εἰ ὁψεται τις τῶν ἀνδρῶν τῶν τῶν γλῶσσῃ τῷ ἀγαθῷ, λῶν ὡμοσα τοῖς πατράσιν ὑμῶν, Πλὴν Χάλεβ υἱὸς Ἰεφοννῆ, ἔτος ὁψεται αὐτῷ, καὶ τῷ δώσω τὴν γλῶσσαν ἐφ' ἣν ἐπέβη, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, διὰ τὸ προσκεῖσθαι αὐτὸν τὰ πρὸς τὸν Κύριον.

Δ. ΑΔΗΛΟΤ. Δείκνυσιν αὐτὰ τὸν Χάλεβ καὶ Ἰησὺν ἕνα ἄνθρωπον ἢ δύο, ἀπειθεῖς λαῷ προτιμότερον, καὶ μὴ σωμαπολύμενον, ὅτι ἡ δικαιοσύνη κρίνει. ὁ καὶ ζητῶν ὁ δικαίος εὐχεταί· μὴ σωμαπολέσης μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχὴν μου. (6)

Ε. Καὶ ἐμοὶ ἐθυμώθη Κύριος δι' ὑμᾶς, λέγων, ἔδωκεν σου καὶ μὴ ἐσέλθῃς ἐκεῖ.

Ζ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐγὼ γάρ Φησιν ἐκ ἡπείθῃσα τῷ Θεῷ, ἀλλὰ τὴν ἡμετέραν ἀντιλογίαν μὴ φέρων καὶ ἀπειθεῖαν, ὀλιγώρως περὶ ὑμᾶς διηγεῖται, καὶ ῥήματα ἐφ' ἐξάμην τὴν ἀπόφασιν ταύτῃ κινήσαντα κατ' ἐμῆ.

Η. Ἰησὺς υἱὸς Ναυῆ ὁ παρεστηκώς σοι, ἔτος ἐσελεύσεται ἐκεῖ. αὐτὸν κατήχυσον, ὅτι αὐτὸς κατακληροδοτήσῃ αὐτῷ τῷ Ἰσραήλ.

Θ. Καὶ τὰ παιδία ὑμῶν, ἃ ἐπατε εἰς διαρπαγὴν ἔσεσθαι, καὶ πᾶν παιδίον νέον ὅστις ἐκ οἴδε σήμερον ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἔτοι ἐσελεύσονται ἐκεῖ, καὶ τῷ δώσω αὐτῷ, καὶ αὐτοὶ κληρονομήσασιν αὐτῷ.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Τύπος τῶν ἡπιστηκότων Ἰσραηλίων οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ πεπληκότες δι' ἀπιστίαν· τῶν δὲ πεπιστωκότων ἐθνῶν οἱ ἀπερίτμητοι παῖδες, οἱ ἀντ' ἐκείνων διὰ Ἰησὺ τὴν γλῶσσαν ἀπειληφότες τὴν τοῖς προγόνους αὐτῶν ἐπηγγελμένῃ. (7)

ΑΛΛΟΣ.

(1) Ἐτροποφόρησέ σε. ἢ αὐτὸν ὅσον. ἔκδοσ.

(2) Τροποφορήσας. ἢ αὐτὸν.

(3) Βαστάσας. αὐτὰς σημειῶσ. τῆς Γραφ. τῆς αὐτῆς φωνῆς. ἔκδοσ. ὅπερ ἐστὶν ἀντὶ τῆς, τροποφορήσας· τὸ δὲ, ἐβάσασεν, ἀντὶ τῆς, ἐτροποφόρησε.

(4) Ἐν τῇ 18. ὁμιλ. Αὐτὰ δὲ τῆς Ὡριγεν. τὰ ῥήματα εἰσι τὰ αὐτῶν ἐξ ὑπομνήμ.

(5) Ἰσ. ἐκ ἰδίως. αὐτ. αὐτὰς σημ. ὁ καὶ κατὰ ἄλλ.

(6) Ἐκ τῶν τῆς Προκοπ. εἴκει τῶν αὐτῶν τῇ 1258. σελ.

(7) Τὰ αὐτὰ ὁ Θεοδώριτος αὐτῶν σελ. 1256.

ΑΛΛΟΣ Οἱ μὲν διὰ τῶν ἐαυτῶν πίσιν εἰσάγονται, οἱ δὲ διὰ τῶν ἀκακίαν.

μ. Καὶ ὑμεῖς ἀποσραφέντες ἐστρατοπεδύσατε εἰς τὴν ἔρημον, ὁδὸν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Καὶ ἀπειρήθητε, καὶ εἶπατέ μοι, ἡμέρομεν ἐναντίον Κυρίου τῷ Θεῷ ἡμῶν. ἡμεῖς ἀναβάντες πολεμήσομεν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἡμῖν. καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ σιδὴρ τὰ πολεμικὰ αὐτῶν, καὶ σωμαθροισθέντες ἀνεβαίνετε εἰς τὸ ὄρος. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, εἶπον αὐτοῖς, ἐκ ἀναβήσεσθε εἰς πολεμήσετε, ἐ γὰρ ἐμὶ μεθ' ὑμῶν, καὶ ἐμὴ σωτρίβητε ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν. Καὶ ἐλάλησα ὑμῖν, καὶ ἐκείνησάτε με· καὶ παρέβητε τὸ

ῥῆμα Κυρίου· καὶ παραβιάσαμενοι, ἀνέβητε εἰς τὸ ὄρος.

μδ. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἀμορρᾶϊος ὁ κατοικῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ εἰς σιωνήσιν ὑμῖν, καὶ κατεδίωξεν ὑμᾶς ὡς εἰ ποιήσαισαν ὁδὸν (1) μέλισσαι, καὶ ἐτίτρωσκον ὑμᾶς ἀπὸ Σηὶρ ἕως Ἐρμᾶ.

Β ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ταῦτα αὖ τοῖς Ἀριθμοῖς (2) κεῖται· ὡς καὶ κατεδίωξεν αὐτὸς ὁ Ἀμορρᾶϊος, ἦγεν ὁ Ἀμαλήκ καὶ ὁ Χαναναῖος.

με. Καὶ καθίσαντες ἐκλοίετε ἐναντίον Κυρίου τῷ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ἐκείνησεν Κύριος τῆς Φωνῆς ὑμῶν εἰς τὸ προσέχεν ὑμῖν. Καὶ ἐνεκάθητε ἐν Κάδδης ἡμέρας πολλὰς, ὅσας ποτὲ ἡμέρας ἐνεκάθητε.

Κ Ε Φ. Β.

α. Καὶ ἐπισραφέντες ἀπήραμεν εἰς τὴν ἔρημον, ὁδὸν θαλάσσαν ἐρυθρὰν, ὃν τρόπον ἐλάλησε Κύριος πρὸς με, καὶ ἐκυκλώσαμεν τὸ ὄρος τὸ Σηὶρ ἡμέρας πολλὰς. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, Ἰκανόσω ὑμῖν κυκλῆν τὸ ὄρος τῷτο· ἐπισράφητε ἔν πρὸς βορρᾶν. δ. Καὶ τῷ λαῷ ἔντειλε, λέγων, ὑμεῖς παραπορεύεσθε διὰ τῶν ὁρίων τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ἡσᾶν Ἡσαῦ, οἱ κατοικῶσιν ἐν Σηὶρ, καὶ φοβηθήσονται ὑμᾶς, καὶ δὺλαβηθήσονται ὑμᾶς ἐσφόδρα. Μὴ σιμᾶψητε πρὸς αὐτὸς πόλεμον, ἐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν εἰς βῆμα ποδὸς, ὅτι ἐν κλήρῳ δέδωκα τοῖς υἱοῖς Ἡσαῦ τὸ ὄρος Σηὶρ.

ε. Ἀργυρεῖς βρώματα ἀγοράσατε παρ' αὐτῶν καὶ φάγεσθε, καὶ ὕδωρ μέτρῳ λήψετε παρ' αὐτῶν ἀργυρεῖς καὶ πίετε.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὑδωρ μέτρῳ λήψετε. ἐπεὶ μὴ τὸ αὖ φρέασιν ἀναλῆται. (3) ἀναγκαιῶς δὲ ταῦτα, ἵνα μὴ ἐφοδοῖ, ἀλλὰ πάροδοι ἡγήσωνται.

ζ. Ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν δὺλόγησέ σε ἐν παντὶ ἔργῳ τῶν χειρῶν σου. διὰ γινώθι πῶς διήλθες τὴν ἔρημον τὴν μεγάλην καὶ τὴν φοβε-

ρὰν ἐκείνην. ἰδὲ τεσσαράκοντα ἔτη Κύριος ὁ Θεός σου μετὰ σοῦ· ἐκ ἐδεήθη. θ. τῆς ῥῆματος. Καὶ παρέλθομεν τὰς ἀδελφὰς ἡμῶν ἡσᾶς Ἡσαῦ τὰς κατοικῶντας ἐν Σηὶρ, παρὰ τὴν ὁδὸν Ἀραβα ἀπὸ Αἰλῶν καὶ ἀπὸ Γησῶν (4) Γάβερ· καὶ ἐπιστρέψαντες παρέλθομεν ὁδὸν ἔρημον Μωάβ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, μὴ ἐχθραίνετε τοῖς Μωαβίταις, καὶ μὴ σιμᾶψητε πρὸς αὐτὸς πόλεμον, ἐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν κλήρῳ, τοῖς γὰρ υἱοῖς Λὼτ δέδωκα τὴν Ἀραβὴν καὶ κληρονομίαν. Οἱ Ὀμμείν πρότερον ἐνεκάθλωτο ἐπ' αὐτῆς ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ ἰσχυρόν, ὥστε οἱ Ἐνακέμ.

ια. Ῥαφαὲν λογιώθησονται καὶ ἔσονται, ὥστε οἱ Ἐνακέμ· καὶ οἱ Μωαβίται ἐπονομάζουσιν αὐτὸς Ὀμμείν.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Ῥαφαὲν ἐρμηνεύεται γίγαντες. καὶ ἔσονται ἐν Φησί, γίγαντες καλεῖνται, ὡς οἱ Ἐνακέμ οἱ ἀπόγονοι τῶν γιγάντων.

ιβ. Καὶ ἐν Σηὶρ ἐνεκάθητο ὁ Χορρᾶϊος τὸ πρότερον, καὶ οἱ υἱοὶ Ἡσαῦ ἀπώλεσαν αὐτὸς, καὶ ἐξέτριψαν αὐτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ κατωκίαθησαν ἀντ' αὐτῶν, ὃν τρόπον ἐποίησεν Ἰσραὴλ τὴν γλῶσσαν τῆς κληρονομίας αὐτῶν, ὡς ἔδωκε Κύριος αὐτοῖς.

ιγ. Νῦν

(1) Αἱ μέλισσαι. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

(2) Ἐν κεφ. 14.

(3) Μήτιγε ἀναγνώσειον ἔσται· Ὑδωρ μέτρῳ λήψετε, ἐστὶ, μὴ τὸ αὖ φρέασιν ἀναλῆτε. ὥστε τὸ, ἀναλῆτε, προσεκτικὸν εἶναι, καὶ τὸ, ἐστὶ μὴ τὸ αὖ φρέασιν ἀναλῆτε, ἐπεξηγηματικὸν τῶν, ὕδωρ μέτρῳ λήψετε. ἄλλως γὰρ, ἀναλῆτε τὸν πότον τὸ, ἐπεὶ. σαφέστερον δὲ τὰ αὐτὰ ἐν σελ. 1303. κεῖται.

(4) Γεσῶν. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

- ιγ. Νυν ἔν ἀνάστητε καὶ ἀπάρατε ὑμᾶς, καὶ παραπορεύεσθε τῷ Φάραγγα
 ιδ. Ζαδέρ. (1) Καὶ αἱ ἡμέραι αἷς παρε-
 πορεύθημεν ἀπὸ Κάδδης Βαρενῆ ἕως
 εἰς παρήλθομεν τῷ Φάραγγα Ζαδέρ,
 τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη, ἕως εἰς διέ-
 πεσε πᾶσα γενεὰ ἀνδρῶν πολεμιστῶν
 ἀποθνήσκοντες ἐκ τῆς παρεμβολῆς,
 ἵνα ὅτι ὤμοσε Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῖς.
 ιε. Καὶ ἡ χεὶρ τῆς Θεῶς ἡ ἐπ' αὐτοῖς ἐξα-
 ναλῶσθαι αὐτὰς ἐκ μέσσης τῆς παρεμ-
 βολῆς, ἕως εἰς διέπεσον. Καὶ ἐγενή-
 θη ἐπειδὴ ἔπεσον πάντες οἱ ἄνδρες οἱ
 πολεμιστῶν ἀποθνήσκοντες ἐκ μέσσης
 ις. τῆς λαῶ, Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς-
 ιη. με, λέγων, Σὺ παραπορεύσῃ σή-
 μερον τὰ ὄρια Μωὰβ τῷ Ἀροήρ,

ιδ. Καὶ προσάξατε ἐγγὺς ὑμῶν Ἀμ-
 μων. (2) μὴ ἐχθραίνετε αὐτοῖς, μηδὲ
 σιμώψητε αὐτοῖς εἰς πόλεμον, εἰ γὰρ
 μὴ δῶ ἀπὸ τῆς γῆς ὑμῶν Ἀμμων σοι
 ἐν κλήρῳ, ὅτι τοῖς υἱοῖς Λωτ δέδωκα
 αὐτῷ ἐν κλήρῳ.

Τὸ, προσάξατε ἐγγὺς, Ἄλλος, ἐγγί-
 σεις ἐναντίον.

ι. Γῆ Ῥαφαὴν λογισθήσεται, καὶ
 γὰρ ἐπ' αὐτῆς οἱ Ῥαφαὴν κατώκην
 τὸ πρότερον. καὶ οἱ Ἀμμωνῖται ἐπο-
 νομάζουσιν αὐτὰς, Ζομζομμέμ.

ΛΗΛΟΥ. Καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῆς οἱ Ῥα-
 φαὴν κατώκην, ἀντὶ τῆς ἀπασαν (3) ἔλα-
 βον τῷ γλῶ τῶν ὑμῶν Λωτ· ἐπειδὴ ἐκ ἔσι
 τῆς γῆς, ἧς ἐπηγγελάμην δέσσει τοῖς υἱοῖς
 Ἰσραὴλ. τῷ γὰρ τῶν Ῥαφαὴν εἰς κατ-
 περχόμεν αὐτοῖς.

κα. Ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ
 δυνατώτερον ὑμῶν, ὥσπερ καὶ οἱ Ἐ-
 νακέμ. καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰς Κύριος
 πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ κατεκλη-
 ρονόμησαν, καὶ κατωκίσθησαν ἀντ'
 ιβ. αὐτῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Ὡς-
 περ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἡσαὺ τοῖς κα-
 τοικῶσιν ἐν Σηεὶρ, ὃν τρόπον ἐξέτρι-
 ψαν τὸν Χορράϊον ἀπὸ προσώπου αὐ-
 τῶν, καὶ κατεκληρονόμησαν, καὶ κα-
 τωκίσθησαν ἀντ' αὐτῶν ἕως τῆς ἡμέ-
 ρας ταύτης.

ιγ. Καὶ οἱ Εὐαῖοι οἱ κατοικῶντες
 ἐν Ἀσηρεὼθ ἕως Γάζης, καὶ οἱ Καπ-
 πάδοι οἱ ἐξεληθόντες ἐκ Καππα-
 δοκίας, ἐξέτριψαν αὐτὰς, καὶ κα-
 τωκίσθησαν ἀντ' αὐτῶν.

Α ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τὰς Καππαδόκας
 λέγει οἰκηκῆσαι ἀπὸ Ἀροήρ ἕως Γάζης,
 ἐκβαλόντας ποτὲ τὰς Ἑβραίας.

ιδ. Νυν ἔν ἀνάστητε καὶ ἀπάρα-
 τε, καὶ παρέλθετε ὑμᾶς τῷ Φά-
 ραγγα Ἀρῶν. Ἰδὲ παρέδωκα εἰς τὰς
 χεῖράς σου τὸν Σηὼν βασιλέα Ἑσεδῶν
 τὸν Ἀμορρῶν, καὶ τῷ γλῶ αὐτῶ.
 ἐνάρχῃς κληρονομεῖν· σιμώπτε πρὸς
 Β αὐτὸν πόλεμον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.
 ιε. Ἐνάρχῃς δέσσει τὸν φόβον σου καὶ τὸν
 τρόμον σου ἐπὶ πρόσωπον τῶν ἔθνων
 πάντων τῶν ὑποκάτω τῆς ἔρανθ, οἵ-
 τινες ἀκύνονται τὸ ὄνομά σου, καὶ τα-
 ραχθήσονται, καὶ ὠδῖνας ἔξουσιν ἀπὸ
 προσώπου σου.

ις. Καὶ ἀπέστειλα πρέσβεις ἐκ τῆς
 Γ ἐρήμης Κεδμῶθ πρὸς Σηὼν βασιλέα
 Ἑσεδῶν λόγοις εἰρηνικοῖς, λέγων,
 ις. Παρελῦσομαι διὰ τῆς γῆς σου· ἐν τῇ
 ὁδῷ πορεύσομαι, εἰ ἐκκλινῶ ἀρισε-
 ρὰ ἐδὲ δεξιά.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ταῦτα δὲ ἡ αὐτὴ καὶ
 πρὸς Ἰδαμαίους διεπρεσβόδουντο. ἀλλ' ἐκ-
 νων μὲν εἰς δόντων τῷ δίοδον, ἀλλὰ πρὸς
 τὰς εἰρηνικὰς παρακλήσεις ἀπειλῶν ἀντι-
 θέντων πόλεμος, καὶ παραταξαμένων, ὁ-
 θύς παρήλθον εἰς ὧρ τὸ ὄρος, εἰ ἐδελέ-
 σαντος τῆς Θεῶς συγγενικὸν γενέσθαι πόλε-
 μον αὐτοῖς πρὸς τὰς ἐξ Ἡσαὺ γεγονότας.
 τῆ δὲ Σηὼν μὴ δεξαμένη τῷ εἰρηνικῷ
 πρεσβείαν, ἀλλὰ καὶ στρατείας ἀφροίσαν-
 τος καὶ παραταξαμένης πρὸς αὐτὰς, ἀντι-
 καθίστανται, καὶ πολεμῶσι, καὶ κρατῶσι
 ῥαδίως, καὶ τῷ γλῶ κατέχουσιν ἀπὸ τῆς
 Ε Ἀρῶν μέχρι τῆς Ἰαβὸκ ἕως ὑμῶν Ἀμμων·
 ἡ τῶν καὶ αὐτῶν πάλιν ὑπεξαίρει διὰ τῷ
 συγγενείαν, εἰ ἐδελέσας ἀλῶναι πολέμῳ
 πρὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν τῷ χώρῳ, ἐκ τῆς
 Λωτ γεγονότων.

ιη. Βρώματα ἀργυρεῖς ἀποδώση-
 μοι, καὶ Φάγομαι· καὶ ὕδωρ ἀργυ-
 ρεῖς ἀποδώση μοι, καὶ πίομαι· πλὴν
 ιθ. ὅτι παρελῦσομαι τοῖς ποσίν· Καθὼς
 ἐποίησάν μοι οἱ υἱοὶ Ἡσαὺ οἱ κατοι-
 κῶντες ἐν Σηεὶρ, καὶ οἱ Μωαβῖται οἱ
 Ζ κατοικῶντες ἐν Ἀροήρ· ἕως ἂν πα-
 ρέλθω τὸν Ἰορδάνην εἰς τῷ γλῶ, ἡ
 Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσιν ἡμῖν.

λ. Καὶ εἰς ἠθέλησε Σηὼν βασι-
 λεὺς Ἑσεδῶν παρελθεῖν ἡμᾶς δι' αὐ-
 τῶ, ὅτι ἐσιλήρῳε Κύριος ὁ Θεὸς
 ἡμῶν τὸ πνεῦμα αὐτῶ, καὶ κατίχυσε
 Η τῷ καρδίαν αὐτῶ, ἵνα παραδοθῇ εἰς
 τὰς χεῖράς σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

ΑΠΟ-

(1) Ζαρέτ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. Ζαρέθ. ἡ ἐν Κομ. καὶ Ὀζον. Ζαρέθ. ἡ τῆς Ἀλδ.

(2) Καὶ προσάξετε ἐγγὺς ὑμῶν Ἀμμων. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Οὐ πᾶσαν. ὁ Ἀλεξάν. καὶ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ὁμοιον τὸ εἰρημνόν
 Ἐξοδ. 7. 3. παρὰ Κυρίε ἐν Ἐξόδῳ· ἐγὼ δὲ σκληρωῶ
 » τὴν καρδίαν Φαραώ· ἐπειδὴ δέ τινες ἐκ
 τῶν θέλουσιν αἴτιον τῶν κακῶν λέγειν τὸν
 Θεόν· ἰδὲ γὰρ Φησιν αὐτὸς σκληρῶς τὰς
 ἀνθρώπους ἐπὶ τὸ πλημμελεῖν· πρὸς ἃς
 σωτομώτατα δὲ εἰπεῖν, ὅτι ἐκείνης ὁ Θεὸς
 δοκεῖ σκληρῶς τὰς εἰς τὸ τέρμα τῆς κα-
 κίας φθάσαντας· ἵνα ἐπικαταλάβῃ αὐ-
 τὰς ὁ θάνατος, καὶ παύσωνται λοιπὸν τὰ
 ἁμαρτάνειν. ἰδὲ γὰρ καὶ νῦν μετὰ τὸ δη-
 μοσιῶθῆναι αὐτὰς τὴν κακίαν, μετὰ καὶ τὰ
 εἶναι εἰδωλολάτρῳ, ἐλέχθη τῆτο.

λα. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, ἰδὲ
 ἔργον παραδόναι πρὸ προσώπου σου
 τὸν Σιών (1) βασιλέα Ἑσεβῶν τὸν
 λβ. Ἀμορῆαῖον, καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῆς. Καὶ
 ἐξῆλθε Σιών βασιλεὺς Ἑσεβῶν εἰς
 συνάντησιν ἡμῖν, αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ
 λαὸς αὐτῆς εἰς πόλεμον εἰς Ἰαωᾶ.
 λγ. Καὶ παρέδωκεν αὐτὸν Κύριος ὁ Θεὸς
 ἡμῶν πρὸ προσώπου ἡμῶν. καὶ ἐπα-

Α τάξ
 πάντ
 λδ. ἐκείν
 πόλ
 ἐξωλ
 ἧς κα
 τέκν
 λε. γεία
 σαμ
 λς. ἐλά
 τὸ χ
 πόλ
 ἔως
 ἥτις
 ἐδω
 λς. χεῖρ
 μών
 Γ κυρ
 πόλ
 το ἡ

Κ Ε Φ.

α. **Κ**αὶ ἐπιστραφέντες, ἀνέβη-
 μεν ὁδὸν τὴν εἰς Βασάν·
 καὶ ἐξῆλθεν Ὁυ βασι-
 λεὺς τῆς Βασάν εἰς συνάντησιν ἡμῖν,
 αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτῆς εἰς πό-
 β. λεμον εἰς Ἑδραῖν. Καὶ εἶπε Κύριος
 πρὸς με, μὴ φοβηθῇς αὐτὸν, ὅτι εἰς
 τὰς χεῖράς σου παραδέδωκα αὐτὸν,
 καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτῆς, καὶ πᾶ-
 σαν τὴν γλῶσσαν αὐτῆς. καὶ ποιήσεις αὐ-
 τῷ, ὥσπερ ἐποίησας Σιών τῷ βασι-
 λεῖ τῶν Ἀμορῆαίων, ὃς κατῴκει ἐν
 Ἑσεβῶν.
 γ. Καὶ παρέδωκεν αὐτὸν Κύριος ὁ
 Θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν, καὶ
 τὸν Ὁυ βασιλέα τῆς Βασάν, καὶ
 πάντα τὸν λαὸν αὐτῆς· καὶ ἐπατά-
 ξαμεν αὐτὸν, ἕως τῆς μὴ καταλιπεῖν
 αὐτῆς σπέρμα.

Ἐπατάξαμεν. Ἀκύλας, ἀνεθεματί-
 σαμεν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Παραδίδοται διὰ τῆς
 οἰκείας θρασυτήτος καὶ ἔτος, αὐτὸς ἐαυ-
 τῷ γινόμενος αἴτιος, ὥσπερ καὶ ὁ Σιών.
 καὶ ὑπολείπεται τῆς τῆς βασιλείας ἐδῆς,
 καθαιρομένης τῆς γῆς ἀπὸ ἀσεβῶν οἰκητό-
 ρων, εἰς ἐνοίκησιν τῷ νομοθετημένῳ λαῷ.

δ. Καὶ ἐκρατήσαμεν πασῶν τῶν
 πόλεων αὐτῆς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ· ἐκ
 τῆς πόλεις, τῆς ἐλάβομεν παρ' αὐ-

τῶν
 περί
 ε. τῇ Β
 τέχ
 πλ
 ς. πολλ
 αὐτ
 βασι
 σαμε
 γνω
 ς. τῶν,
 Ε τα τ
 η. μέσ
 ἐν τῷ
 ρῶν
 οἱ ἡσ
 θ. χεῖρ
 Φοίν
 Σαν
 ι. σεν
 Ζ Μισ
 σα Β
 πόλε
 ια. σάν.
 σάν
 ἰδὲ ἡ
 αὐτῇ
 ἐννέα
 Η τεο
 πήχε

(1) Ἄποτε μὲν Σιών, ἄποτε δὲ Σιών γράφει ἑκάτερο
 τὸ αὐτὸ ἄλλως.

(2) Ἐπ

ἐκείνῳ ἐκλήρο-
ν ἐκείνῳ ἀπὸ
ἐκείνου χειμάρ-
τῃ ὅρος Γα-
αυτῶ ἐδωκα

ἐς πόλεις αὐτῶ
Γαδ. Οἱ ὑπο-
ἀγγελία γίνον-
βράδιον ἀπο-
πὸ Μωσέως, (2)
ρονομίαν· οἱ δὲ
πὲρ πάντων
τυχόντων· ὡς
οἱ πάντες μαρ-
ς ἐκ ἐχορίσαν-
Θεῷ κρεῖττόν τι
ἵνα μὴ χωρὶς

οἰπον τῇ Γα-
Βασάν βασι-
μήμισε Φυλῆς
τῷ περιχώρον
ασάν ἐκείνῳ.
αυ. Καὶ Ἰαῆρ
ταν τῷ περι-
όριον Γαργα-
σεν αὐτὸ ἐπὶ
Βασάν Αὐαθ
αὐτῆς. Καὶ
τῷ γλῶ Γα-
καὶ τῷ Γαδ-
Γαλαὰδ ἕως
έσον τῇ χει-
αβάν· ὁ χει-
Αρμάν. Καὶ
ορδάνης ὅριον
ς θαλάσσης
κῆς ὑπὸ Ἀση-
νατολῶν.

υ ὑμῖν ἐν τῷ
Κύριος ὁ Θεὸς
γλῶ ταύτῳ
ι, προπορεύε-
δελφῶν ὑμῶν
ετός. Πλὴν
ἀ τέκνα ὑμῶν
δα ὅτι ποῖλα
ωσαν ἐν πά-
ν, αἷς δέδω-
απαύση Κύ-
δελφῶς ὑμῶν,
ληρονομήσας
Κύριος ὁ Θεὸς

A ἡμῶν δίδωσιν αὐτοῖς ἐν τῷ πέραν τῇ
Ἰορδάνη. καὶ ἐπαναστραφῆσεθε ἐκα-
στος εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτῆς, ἣν δέ-
δωκα ὑμῖν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ταῦτα λέγει τῇ Φυλῇ Ῥα-
βὶμ, καὶ τῇ Φυλῇ Γαδ, καὶ τῷ ἡμίσει Φυ-
λῆς Μανασσῆ.

κα. Καὶ τῷ Ἰησοῦ ἐνετείλαμην ἐν
τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγων, οἱ ὀφθαλ-
μοὶ ὑμῶν ἐώρακασι πάντα ὅσα ἐποίη-
σε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τοῖς δυσὶ βᾶ-
σιλεῦσι τέτοις. ἔγω ποιήσῃ Κύριος
ὁ Θεὸς ἡμῶν πάσας τὰς βασιλείας
κδ. ἐφ' αἷς σὺ διαβαίνεις ἐκῆ. Οὐ φο-
βηθήσεσθε ἀπ' αὐτῶν, ὅτι Κύριος ὁ
Θεὸς ὑμῶν ἔστος πολεμήσει ὑπὲρ ὑμῶν.

κγ. Καὶ ἐδεήθην Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἐν τῷ και-
κδ. ρῷ ἐκείνῳ, λέγων, Κύριε Κύριε, σὺ
ἤρξω δῆξαι τῷ [σῷ] θεράποντι τῷ
ἰχυῶς, καὶ τῷ δυνάμειν σ, καὶ τῷ
χεῖρα τῷ κραταιᾷ καὶ τὸν βραχίον-
να τὸν ὑψηλόν. τίς γάρ ἐστι Θεὸς ἐν
τῷ ἔρανῳ ἢ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις ποιήσῃ
κατὰ ἐποίησας σὺ, καὶ κατὰ τῷ
κε. ἰχυῶς; Διαβὰς ἐν ὄψομαι τῷ
γλῶ τῷ ἀγαθῷ ταύτῳ τῷ ἔσαν
Δ πέραν τῇ Ἰορδάνη, τὸ ὅρος τῆτο τὸ
ἀγαθόν, καὶ τὸν Ἀντιλίβανον.

κς. Καὶ ὑπερέθε Κύριος ἐμὲ ἐνε-
κιν ὑμῶν, καὶ ἐκ ἐσῆκασέ με. καὶ εἶπε
Κύριος πρὸς με, ἱκανόσω σοι, μὴ προ-
σθῆς ἔτι λαλήσω τὸν λόγον τῆτον.

* * ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὸ Μωϋσεὺς
δικαιότερον; ἀλλ' ἔδὲ ἐκείνος ἠκέστο, λέ-
γοντος τῷ Θεῷ ἱκανόσω σοι. ἐπειδὴ γὰρ
ἦτε εἰς τὴν γλῶ τῆς ἐπαγγελίας εἰσελ-
θεῖν, ἀσύμφορον δὲ τῆτο ἰῶ, ἐκ ἐπέτρε-
ψαν ὁ Θεός.

κζ. Ἀνάβηθι ἐπὶ κορυφῇ λε-
λαξάμενος, καὶ ἀνάβλεψον τοῖς ὀφ-
θαλμοῖς σου κατὰ θάλασσαν καὶ βορ-
ρᾶν καὶ νότον καὶ ἀνατολὰς, καὶ ἴδε
τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι ἐ διαβήσῃ
Z τὸν Ἰορδάνην τῆτον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Πλέον τῷ Μωϋσῇ
παρὰ τῷ Ἀαρὼν δίδωσι τὸ θεόσάδαι τῷ
γλῶ ἐξ ἀπόπλῃ· τῷ δὲ ἔξοδον ἐ δίδωσι,
τῇ τῆς πίσεως οἰδεία ταύτῳ δίκῳ ἐπι-
τιθεῖς, καὶ ἰῶ ἀμφοτέρως ἐκλὸς τῆς γῆς
τῆς ἐπηγγελμένης μεδίσησιν ἀπὸ τῇ βίβ, ὡς
διωαμείως ἀφικέσθαι τῇ τέλῃς, ἅτε
διὰ πίσεως διδομείως. ὁ δὲ καὶ σύμβολον
εἰς τὸν νόμον, ἐ διωάμενον τελειῶσαι, ἔδὲ

H, τῷ ἐπαγγελίαν ἀποκαταστήσας· ὅτι ὁ δὲ
καιος

2. σελ. 387. τῆς τῇ Ῥα. ἐκδόσ.

ἐμνοί, πρῶτοι, κτ. ὁ Προκόπ. αὐ τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. τὰ αὐτὰ ἐκθέμενος.

(4) Ἡ Ἀραβία. αἱ αὐτ.

(5) Φασγά. αἱ αὐτ.

» καιος ἐκ πίσεως ζήσεται. τιμὴ δὲ καὶ αὕτη τὸ γυνῶναι κρίσιν Θεῶ, καὶ προγνῶναι τὴν ἰδίαν τελούτῃ.

κη. Καὶ ἔνταλα Ἰησοῦ καὶ παρα-
κάλεσον αὐτὸν καὶ κατίχυσον αὐτὸν,
ὅτι ἔστος διαβήσεσθαι πρὸ προσώπου τῆς
λαῖς τέττε, καὶ ἔστος κατὰ κληρονομίαν
αὐτοῖς πᾶσαν τὴν γλῶσσαν ἐώρανας.

ΑΠΟΔΙΝΑΡΙΟΥ. Προάγει τὸν Ἰησοῦν
καὶ ἡδὴ μὲν ἡγιασμένον ἐκ τῆς ἀκολυβή-
σεως καὶ παραμονῆς, τῆς Μωϋσέως· τὸ δ'
ἀρχικὸν πνεῦμα διὰ Μωϋσέως μέλλοντα
κομίζεσθαι πρὸς τὸ καὶ οἰκείως ἀντ' αὐτῶ
κατασλῶναι, ὡπερ καὶ Ἐλισαῖος ἐν πνύ-

Α ματι Ἠλιῶ παρῶ, τῷ Ἠλιῶ πράξων ἔρ-
γον. ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ πνύματι τὰ αὐτὰ
» κατεργαζέσθαι δεῖ. λάβε πρὸς ἑαυτὸν, ὡς Ἀριθ. 27. 18.
» Φησὶν ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς, τὸν Ἰησοῦν ὡς
» Ναυῆ, ἄνθρωπον ὃς ἔχει πνεῦμα Θεοῦ ἐν
» αὐτῷ, καὶ ἐπιθήσεις τὰς χεῖράς σου ἐπ'
αὐτῷ. ἔτω καὶ οἱ Ἀπόστολοι πνεῦμα ζωο-
ποιὸν ἔχοντες ἀπὸ τῆς ἐμφυσήσεως τῆς
Κυρίου, πνεῦμα κομίζοντα τὸ ἀρχικὸν ἐξ
ἐρανῶ κατὰπεμπόμενον· ἔπνεῦμα ἐν πνύ-
Β ματι, ἕτερον ἐφ' ἑτέρῳ, ἀλλ' ἐνεργεῖν ἐτέ-
» ραν ἐν τῷ αὐτῷ πνύματι, κατὰπερ ὁ Παῦ- 1. Κορ. 12. 9.
λος διδάσκει.

κη. Καὶ ἐνεκαθήμεθα ἐν νάπη
συνέγγυς οἴκῳ Φογῶρ.

Κ Ε Φ. Δ.

α. **Κ**αὶ νῦν Ἰσραὴλ ἄκουε τῶν
δικαιωμάτων καὶ τῶν κρι-
μάτων, ὅσα ἐγὼ διδάσκω
ὑμᾶς σήμερον ποιεῖν, ἵνα ζήτε καὶ πολ-
λαπλασιασθῆτε, καὶ εἰσελθόντες κλη-
ρονομήσῃτε τὴν γλῶσσαν, ἣν Κύριος ὁ Θεὸς
τῶν πατέρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν.

β. Οὐ προδῆσετε πρὸς τὸ ῥῆμα
ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, καὶ ἐκ
ἀφελᾶτε ἀπ' αὐτῶ. φυλάσσεσθε πᾶ-
σας τὰς ἐντολὰς Κυρίου τῆς Θεῶ ἡμῶν,
ὅσα ὑμῖν ἐγὼ ἐντέλλομαι σήμερον.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ προδῆσετε
πρὸς τὸ ῥῆμα. καὶ μετ' ὀλίγον ἔρεϊ, ἐκ
Δευτ. 5. 32. ἐκκλινεῖς δεξιὰ ἐδὲ δυνάμει. καὶ ἐν Πα-
Παροιμ. 30. 6. ροιμῶν Φησὶ, μὴ προδῆς τοῖς λόγοις τῆς
» Θεῶ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ ψυδῇς γαίῃ.
ἐδέχονται γὰρ προδῆκται οἱ λόγοι Κυρίου,
πληρεῖς ὑπάρχοντες. εἴρηται γὰρ περὶ τῆς
Χριστοῦ, ἐπεὶ ἐπλήρωσε τὰ ῥήματα αὐτῶ
εἰς τὰς ἀκοὰς αὐτῶν.

» * * ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπεὶ τῶν ἐν ἡμῖν
σρεφομένων πραγμάτων ἢ ῥημάτων τὰ
μὲν εἰσιν ὑπὸ τῆς ἐντολῆς τῆς Θεῶ ἐν τῇ
ἀγίᾳ Γραφῇ διεσαλμένα, τὰ δὲ σεσιωπη-
μένα· περὶ μὲν τῶν γεγραμμένων, ἐδεμία
ἐξέσθαι δέδοται καθόλου ἐδῆ, ἔτε ποιῇ-
σά τι τῶν κεκωλυμένων, ἔτε παραλείψαι-
τι τῶν προσεταγμένων· τῆς Κυρίου ἀπαξ
παραγγείλαντος, καὶ εἰπόντος· καὶ φυ-
» λάξῃ τὸ ῥῆμα ὃ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ἔ
» προδῆσιν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐκ ἀφελᾶς ἀπ'
αὐτῶ. φοβερά γάρ τις ἐκδοχὴ κρίσεως,
καὶ πυρὸς ζήλος ἐδῆν μέλλοντος τῆς τοῦ
τόντι τολμῶντας· περὶ δὲ τῶν σεσιωπη-
μένων κανὼνα ἡμῖν ἐξέδετο ὁ Ἀπόστολος
1. Κορ. 10. 23. Παῦλος εἰπών· πάντα μοι ἔξεσιν, ἀλλ' ἔ
24. » πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεσιν, ἀλλ'
» ἔ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτῶ ζητεῖ-
» τω, ἀλλὰ τὸ τῆς ἐτέρῃς ἑκάστος.

γ. Οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἐώρανασι
πάντα ὅσα ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς

Γ ἡμῶν τῷ Βεελφεγῶρ, ὅτι πᾶς ἄν-
θρωπος ὅστις ἐπορεύθη ὀπίσω Βεελ-
φεγῶρ, ἐξέτριψεν αὐτὸν Κύριος ὁ
δ. Θεὸς ἡμῶν ἐξ ὑμῶν. Ὑμεῖς δὲ οἱ
προσκειμένοι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν,
ε. ζήτε πάντες ἐν τῇ σήμερον. Ἴδετε,
δέδειχα ὑμῖν δικαιώματα καὶ κρίσεις
κατὰ ἐνετέλατό μοι Κύριος, ποιῆσαι
ἔσως ἐν τῇ γῇ εἰς ἣν εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ
Δ κληρονομεῖν αὐτῷ.

ς. Καὶ φυλάξεσθε καὶ ποιήσετε·
ὅτι αὕτη ἡ σοφία ὑμῶν καὶ ἡ σωσεις
ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν, ὅσοι ἂν
ἀνέσωσι πάντα τὰ δικαιώματα ταῦ-
τα· καὶ ἔρξωσιν, ἰδὲ λαὸς σοφὸς καὶ
ἐπιστήμων τὸ ἔθνος τὸ μέγα τέττο.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σοφῶν γὰρ καὶ συ-
νετῶν ἢ φυλακῇ τῶν ἀντολῶν Κυρίου. τὸ
Ε » δὲ εἰρημαῖον, ἐναντίον τῶν ἐθνῶν, συμφω-
» νεῖ τῷ, λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν Ματθ. 5. 16.
» τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἂν ἴδωσι, καὶ τὰ
λοιπά.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἡ γὰρ σοφία καὶ ἡ
σωσεις τῶν φοβημένων τὸν Κύριον, τὸ φυ-
λάττειν καὶ ποιεῖν τὰς ἐντολὰς Κυρίου, ἔ τὸ
ἀκέναι καὶ λαλεῖν μόνον. ὁμοιον τῷ δὲ ἀγ-
» γελικῷ ῥήτῳ, ἔτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν Ματθ. 5. 16.
Ζ » ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ ἐξῆς.

ζ. Ὅτι ποῖον ἔθνος μέγα, ὃ ἐστὶν
αὐτῷ Θεὸς ἐγγίζων αὐτοῖς, ὡς ὁ Κύ-
ριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν πᾶσιν οἷς εἰς αὐ-
η. τὸν ἐπικαλεσώμεθα; Καὶ ποῖον ἔθ-
νος μέγα, ὃ ἐστὶν αὐτῷ δικαιώματα
καὶ κρίματα δίκαια κατὰ πάντα τὸν
νόμον τέττον, ὃν ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον
ὑμῶν σήμερον;

Η θ. Πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ φύλα-
ξον τὴν ψυχὴν σου σφόδρα. μὴ ἐπι-
λάθῃς πάντα τὰς λόγους, ἔς ἐώρα-
κασιν οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ μὴ ἀποστή-
τωσαν

τωσαν ἀπὸ τῆς καρδίας σὺ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. καὶ συμβιβάσεις τὰς ὕψος σου καὶ τὰς ὕψος τῶν ὑψών σου.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐχ ὅτι ὁρατὴ ἡ Φωνή, ἐδ' ὅτι φύσει Φωνὴ ἔχει ὁ Θεός· τὸ γὰρ καὶ συνδέεται φύσεως ἀν' ἐν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αἱ σάλπιγγες, καὶ αἱ Φωναί, ὡς αὐτὸς οἶδεν ὁ Θεός, ἐπετελέοντο ἐκ τῆς τῶν ὁρωμένων συνεχείας δημιουργήσεως, τὰ πυρὸς λέγω καὶ τὰ γνόφου. ὥστε καὶ ἀκέεται Φωνή, καὶ ἔχ' ὁράται· ἀλλ' ἐν ἐπὶ τῶν τῶ Θεῷ θαυμάτων, καὶ ἡ Φωνὴ ὁράται.

ΑΛΛΟΣ Φησὶ, δῆλον γὰρ ὅτι τοῖς τῆς διανοίας ὀφθαλμοῖς θεωρεῖ τις καὶ ἀκεία τὰ νοήματα.

ι. Ἡμέραν ὡς ἔζητε ἐνώπιον Κυρίου τῶ Θεῷ ἡμῶν ἐν Χωρὴβ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας· ὅτε εἶπε Κύριος πρὸς με, ἐκκλησίασον πρὸς με τὸν λαόν, καὶ ἀκυσάτωσαν τὰ ῥήματά μου, ὅπως μάθωσι φοβεῖσθαι με πάσας τὰς ἡμέρας ὅσας αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὰς ὕψος αὐτῶν διδάξωσι. Καὶ προσήλθετε καὶ ἔζητε ὑπὸ τὸ ὄρος. καὶ τὸ ὄρος ἐκοίετο πυρὶ ἕως τῶ ἔρανος· σκότος, γνόφος, θύελλα, Φωνὴ μεγάλη.

ιβ. Καὶ ἐλάλησε Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῷ ὄρει πρὸς ὑμᾶς ἐν μέσῃ τῶ πυρὸς Φωνῇ ῥημάτων, ὡς ὑμεῖς ἠκούσατε· καὶ ὁμοίωμα ἐκ ἴδετε, ἀλλ' ἡ Φωνὴ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐνταῦθα τὸ κατὰ φύσιν ἔρηκεν· ὅτι ἀκοὴ δέχεται τὴν Φωνήν. ὅσον γὰρ ἀπὸ τῆς ἀκριβείας τῶ γραμματος, μόνῃ ἡ δεκάλογος ὡς αὐτὰς πλαξὶ γεγραμμένη· τὰ δὲ λοιπὰ διὰ προσάγατος Θεῷ ὁ Μωϋσῆς ἐδίδασκε. (1)

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Θεῷ τῷ παντοκράτορι, καὶ μηδενὸς ὄντος ὑποκειμένης, Φωνῇ καὶ φαντασίαν ἐγγενῆσαι ἀκοῇ διωκτὸν, αἰδεκνυμένην τῷ ἑαυτῷ μεγαλειότητά παρα τὰ εἰωθότα φυσικῶς ἔχειν τὴν ἀποκοσμίαν, εἰς ἐπιστροφὴν τῆς μηδέπω πεισθείσης ψυχῆς, καὶ παραδοχὴν τῆς διδομένης ἀντολῆς. νεφέλης δ' ἔσης καὶ ὄρεος ὑψηλῆς, πῶς ἔ' διωκτὸν διάφορον ἡχὸν ἐξακέσθαι, πνέματος κινεμένης διὰ τῆς ἀνεργείας αἰτίας; διὸ καὶ Φησὶν ὁ Προφήτης· Φωνῇ ῥημάτων ὑμεῖς ἠκούετε, καὶ ὁμοίωμα ἐκ ἴδετε. ὁρᾷς ὅπως ἡ κυριακὴ Φωνή, λόγος ἀρχιματίστος, ἡ τῶ λόγος δυναμὶς, ῥῆμα Κυρίου Φωτεινόν, ἀλήθεια ἔρανονόον, ἀνωθεν ἐπὶ τῷ συναγωγῇ τῆς

ἐκκλησίας ἀφ' ἡμεῶν, διὰ φωτεινῆς τῆς προσεχῆς διακονίας εἰρήγει.

ιγ. Καὶ ἀνήγγειλεν ὑμῖν τὴν διαθήκην αὐτῶν, ὡς ἐνετείλατο ὑμῖν ποιῆν, τὰ δέκα ῥήματα, καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας. Καὶ ἐμοὶ ἐνετείλατο Κύριος ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, διδάξαι ὑμᾶς δικαιώματα καὶ κρίσεις, ποιῆν ὑμᾶς αὐτὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ὡς ὑμᾶς ἐσπορεύεσθε ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτῶν. Καὶ φυλάξατε σφόδρα τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ὅτι ὁμοίωμα ἐκ ἴδετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἡ ἐλάλησε Κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν Χωρὴβ ἐν τῷ ὄρει ἐν μέσῃ τῶ πυρὸς.

ιδ. Μὴ ἀνομήσητε καὶ ποιήσητε ὑμῖν ἑαυτοῖς ὁμοίωμα γλυπτόν, πασαν εἰκόνα ὁμοίωμα ἀρσενικῆς ἢ θήλυς. Ὅμοίωμα παντὸς κτήνους τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς· ὁμοίωμα παντὸς ὀρνέου πτερωτοῦ, ὃ πέταται ὑπὸ τὸν ἔρανον· Ὅμοίωμα παντὸς ἐρπετοῦ, ὃ ἔρπει ἐπὶ τῆς γῆς· ὁμοίωμα παντὸς ἰχθύος, ὅσα ἐστὶν ἐν τοῖς ὕδασι ὑποκάτω τῆς γῆς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐβέλετό γε ὁ νόμος τῇ περὶ ἐκάστη ἀληθείᾳ ὁμιλῶντας αὐτὰς, μὴ ἀναπλάσσειν ἕτερα παρὰ τὴν ἀλήθειαν, ψευδόμενα τὸ ἀληθὺς ἀρσενικόν, ἢ τὸ ὄντως θηλυκόν, ἢ τὴν κτηνῶν φύσιν, ἢ τὸ ὀρνέον, ἢ τὸ ἐρπετὸν γένος, ἢ τὸ ἰχθύον.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἐλλίως δὲ πλανώμενοι, τὰ ὁμοιώματα Θεῷ δοξάζουσιν, οἷς καὶ θύεσι. (2)

ιθ. Καὶ μὴ ἀναβλέψας εἰς τὸν ἔρανον, καὶ ἰδὼν τὸν ἥλιον, (3) σελιώσω, καὶ τὰς ἀστέρας, καὶ πάντα τὸν κόσμον τῶ ἔρανος, πλανηθεὶς προσκυήσης αὐτοῖς, καὶ λατρεύσης αὐτοῖς, ἀπένειμε Κύριος ὁ Θεός σου πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὑποκάτω τῶ ἔρανος.

Πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὑποκάτω τῶ ἔρανος. Ἀκύλας, πᾶσι τοῖς λαοῖς ὑποκάτω παντὸς τῶ ἔρανος.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἐδωκε τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελιώσω καὶ τὰς ἀστέρας εἰς θρησκείαν, ἀ ἐποίησεν ὁ Θεός, τοῖς ἔθνεσι. Φησὶν ὁ νόμος· ἵνα μὴ τέλεον ἄθεοι γενόμενοι, τελέως καὶ διαφθαρεύσιν. οἱ δὲ καὶ ταύτῃ γενόμενοι τῇ ἀντολῇ ἀγνώμονες, γλυπτοῖς προσερχήκοτες ἀγάλμασι, καὶ μὴ μετανοήσωσι, κρίνωνται· οἱ μὲν, ὅτι διωρησίν, ἐκ ἡδύλησαν πειθεῖσαι τῷ Θεῷ· οἱ δὲ, ὅτι

(1) Ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. ἔχ' εὐρηται.

(2) Ὁρα τὰ εἰς τὸ 4. ἐδ. τῶ 20. κεφ. τῆς Ἐξέδ. ὑπομνήματα, τὰ αὐτὰ σελ. 768. ἔπεν τὸ τῶ Ἀδὴλ καὶ τὸ τῶ Κυρίλ. αὐτὰ γὰρ τοῖς κώδ. καὶ ὡς τὰ αὐτὰ πάλιν κεῖται· τὸ μὲν, τῶ Ἀδὴλ· τὸ δὲ, τῶ Ἀνεπιγράφῳ ἐπιγεγραμμένα· τὸ προσκείμενον μόνον πλέον ἔχοντα προσκείμενον τῷ τέλει τῶ ὑπομνήματος ἐπισφαλῶς ἐπιγεγραμμένος Κυρίλῳ.

(3) Καὶ τὴν σελ. αἱ εἰρημ. ἐκδο.

ὅτι καὶ θελήσαντες, ἐκ ἐξεπότησαν περιγε-
νέσθαι (1)· πῖσι. ναὶ μὴ κακῆνοι οἱ ἀπὸ
τῆς τῶν ἄσρων σεβήσεως μὴ ἐπαναδραμόν-
τες ἐπὶ τὸν τέτων ποιητῶν· ὁδὸς γὰρ ἡ
αὕτη δοθεῖσα τοῖς ἔθνεσιν, ἀνακύψαι πρὸς
Θεὸν διὰ τῆς τῶν ἄσρων θρησκείας· οἱ δὲ
μὴ ἐπὶ τέτοις θελήσαντες ἐπιμένειν τοῖς
δοθεῖσιν αὐτοῖς ἄσρασιν, ἀλλὰ καὶ τῶν

Ἡσ. 40. 15. τῶν ἀποπεσόντων, εἰς λίθους καὶ ξύλα, ὡς
ἡνῶς, Φησὶν, ἐλογίζθησαν, καὶ ὡς σαγῶν
ἀπὸ κάδου.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πῶς ἀπείναιμε πᾶ-
σι τοῖς ἔθνεσιν ἡλίον καὶ σελλῶν καὶ πάν-
τα τὸν κόσμον τῶ ἔθνος ὁ Θεὸς, ἐκ ἔθ-
δεδοκῶς αὐτὰ τῷ Ἰσραὴλ; Τῷ τὸς μὴ δυ-
ναμένους ἐπὶ τῷ νοητῷ ἀναδραμεῖν φύσιν,
δι' αἰδητῶν θεῶν κινεμένους περὶ Θεότητος,
ἀγαπητῶς καὶ ἐν τέτοις ἰσαδῶν, καὶ μὴ
πίπτειν ἐπὶ εἰδῶλα καὶ δαιμόνια.

* ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Δύω τὰ αὐτῶντα
λεγόμενα· ἄλλο τὸ προσκινῆσαι αὐτοῖς,
καὶ ἄλλο τὸ, λατρεύσαι. ὁ μὲν γὰρ ἐξ
ὅλης ψυχῆς δελοῦν τέτοις, ὃ μόνον
προσκινεῖ, ἀλλὰ καὶ λατρεύει· ὁ δὲ καθυ-
ποκρινόμενος, καὶ διὰ τὰ ἔθνη ποιῶν, ὃ
λατρεύει μὲν, προσκινεῖ δέ. τοις τῶν δού-
σαις τῶν ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς εἰδωλολατρή-
σαντας, καταχαρίζομένους ταῖς γυναιξίν,
ὅφ' ὧν ἐπέσθην. (2)

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Οὐκ ἔδωκε δὲ λέγει, ἀλλ'
ἐκ ἐκώλυσεν, ἀλλὰ σιωπῶντος. ὃ γὰρ
μακροθυμία μὴ κολύων, αἰτίας· καὶ ἐπεί-
δὴ τὸν Ἰσραὴλ ἐξελέξατο, ἔχε χώραν τῶ

ἄπειν, ἀπείναιμεν. καὶ Ἄλλος Φησὶ, τῷ
συγχώρησιν τῶ Θεῷ σημαίνει διὰ τῷ αὐ-

Ρωμ. 11. 3. τελευσίῳ, κατὰ τὰ εἰρημικόν· ἔδωκεν
αὐτοῖς πνεῦμα κατανύξεως, ὁφθαλμοῖς

τῶ μὴ βλέπειν, καὶ ὥτα τῶ μὴ ἀκούειν, ὥς

τῆς ἡμέρας ταύτης· καίτοι γε προειπὼν,

Εξέδ. 19. 4. ὑμεῖς ἐώρακατε ὅσα ἐποίησε Κύριος ἐν γῇ
Αἰγύπτῳ Φαραὼ καὶ πᾶσι τοῖς θεράπυσιν

αὐτῶ καὶ πάσῃ τῇ γῇ αὐτῶ. διὸ καὶ θαυ-

μάζειν χρὴ τὸ ἐν τῷ Ἰωβ σαφῶς εἰρημικόν·

Ἰωβ. 36. 12. ἀσεβὲς δὲ ὃ σῶζει, παρὰ τὸ μὴ βέλεσθαι

αὐτῶς, καὶ ὅτι νεβητεμαῖοι, ἀνήκοι ἐγε-

νοντο. ἐπεὶ πῶς προσέταξε τῶς προσηλυ-

τῶς ἀπὸ τῶν ἔθνων δέχεσθαι, εἰ τὸ, ἀπέ-

ναιμεν, κατὰ κληροδοσίαν Θεῷ νοήσωμεν

1. Τιμ. 2. 4. ἀσεβῶς; ὃς θέλει πάντας ἀνθρώπους σω-

θῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΠΗΛΟΥΣΙΩΤΟΥ. Τί-

ἔστιν, ἔφη, τὸ περὶ τῶν ἔθνων Φωσή-

ρων εἰρημικόν, ὃ ἀπείναιμε Κύριος ὁ Θεός·

σὺ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; Ἀκχε τοίνυν, ἀπέ-

ναιμεν πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς παιδύσιν,

πρὸς γνῶσιν, ἢ ἐκ τῶ μεγέθους καὶ τῆς

καλλοῦς τῶν κλισμάτων ὁ γενεσιουργὸς αἰ-

ρατος ὧν, καθοράται. τέτο δὲ ἔφη, ἐπει-

δὴ τοῖς Ἑβραίοις μετὰ τῆς κλίσεως καὶ ἡ

τῶ νόμος διδασκαλία ἐδόθη, ἀνακηρύττει

Α τὸν δημιουργὸν καὶ τεχνίτην. εἰ δέ τινες
οἶονταί· ἀποκινῆσαι πρὸς τὸ προσκινῆ-
σαι αὐτοῖς, τῷ οἰκείαν ἀπαιδοσύαν σηλι-
τόβου, πάσης τῆς Γραφῆς αἰτιωμένης,
καὶ κατηγορήσεως (3) τῶν τέτο ποιῶν
τολμησάντων.

Κ. Ὑμᾶς δὲ ἔλαβεν ὁ Θεός, καὶ
ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ τῆς καμίνης τῆς
σιδηρεᾶς, ἐξ Αἰγύπτου, εἰς αὐτῶ

Β λαὸν ἐγγίληρον, ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύ-
κα.τη. Καὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἐθυμώθη μοι
περὶ τῶν λεγομένων ὑφ' ὑμῶν· καὶ
ὤμοσεν ἵνα μὴ διαβῶ τὸν Ἰορδάνην
τέτον, καὶ ἵνα μὴ εἰσέλθω εἰς τὴν
γῆν, ἡ Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι
ἐν κλήρῳ.

ΚΒ. Ἐγὼ γὰρ ἀποθνήσκω ἐν τῇ
γῇ ταύτῃ, καὶ ἐ διαβαίνω τὸν Ἰορ-
δάνην τέτον. ὑμεῖς δὲ διαβαίνετε,
καὶ κληρονομήσετε τὴν γῆν τὴν ἀγα-
θὴν ταύτην.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Μωϋσῆς μὴ δοξάσας τὸν
Θεὸν ἐπὶ τῶ λαῷ, ἐκωλύθη παρελθεῖν μετ'
αὐτῶν· ἵνα μὴ ὅν ἐτίμων ζῶντα ἐν Θεῷ
θεραπείαις, τιμῶσιν ἀπελθόντα. διὸ
καὶ ἀποθανόντος, ἀφανῆ τὸν τάφον
ἐποίησε. (4)

Δ ΚΥ. Προσέχετε ὑμεῖς, μὴ ἐπιλά-
θῃτε τῆς διαθήκης Κυρίου τῶ Θεῷ
ἡμῶν, ἡν διεθετο πρὸς ὑμᾶς, καὶ
ἀνομήσητε, καὶ ποιήσητε ὑμῖν ἐαυ-
τοῖς γλυπτόν ὁμοίωμα πάντων ὧν
σωτέταξέ σοι Κύριος ὁ Θεός σου.

ΚΔ. Ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου πῦρ
καταναλίσκον ἐστὶ, Θεὸς ζηλωτής.

Ε ** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὅταν ὁ Θεὸς λέ-
γεται πῦρ καταναλίσκον, ὃ κακίας, ἀλλὰ
δυνάμεως ὄνομα καὶ σύμβολον ἐκλεκτόν. (5)

ὡς γὰρ τὸ πῦρ ἰχυρότατον πάντων τῶν
σοικῶν, καὶ πάντων κρατῶν· ἔτω καὶ ὁ
Θεὸς παντοδύναμος καὶ παντοκράτωρ, ὁ
δυνάμενος κρατῆσαι, κλίσαι, ποιῆσαι, τρέ-
φειν, αὔξειν, σῶζειν, σώματος καὶ ψυχῆς
ἐξελθῶν ἔχων. ὡς ἐν τῶν σοικῶν ὑπερέ-
χει τὸ πῦρ, ἔτω Θεῶν τε καὶ δυνάμεων

Ζ καὶ ἀρχῶν ὁ παντοκράτωρ. διπλῆτε ἡ
δυνάμις τῶ πυρὸς, ἡ μὲν πρὸς δημιουργίαν
καὶ πέπαισιν καρπῶν, καὶ ζῶντων γαστρῶν
καὶ τροφῶν ἐπιτηδείων· ἡ δὲ εἰκὼν ὁ ἥλιος·
ἡ δὲ πρὸς ἀνάλωσιν καὶ φθοράν, ὡς τὸ
πῦρ τὸ ἐπίγειον. πῦρ ἐν ὅταν λέγεται ὁ
Θεὸς καταναλίσκον, δυνάμις ἰχυρὰ καὶ
ἀπροσάντητος, ἢ μηδὲν ἀδυνάτον· ἀλλὰ
καὶ τὸ ἀπολέσαι δυνατόν. περὶ τοιαύτης

διδασκαλίας καὶ ὁ Σωτὴρ λέγει, πῦρ ἦλθον

Η, βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, δηλονότι δυνάμιν, τῶν

Ζ Ζ Ζ Ζ Ζ

μὲν

(1) Ἰσ. περὶ τὸ γενέσθαι.

(2) Μικρόν τι διαφέρει τῶ ἐν σελ. 769.

(3) Καὶ καταφορικῶς κατηγορήσεως. ἐν τῇ 391. ἐπισ. τῶ 3. βιβλ.

(4) Μικρόν τι διαφέρει τῶ ἐν σελ. 1300.

(5) Ἐκκλησίαν. ἀνάγν.

μὲν ἀγίων καθαρικῶς, τῶν δὲ ὑλικῶν, ὡς
μὲν ἐκείνοι Φατίν, ἀΦανισικῶς ὡς δὲ ἡμεῖς
ἀν Φαίημεν, παιδοδοτικῶς. ἔχει δὲ καὶ
Φόβον τὸ πῦρ, καὶ διάχυσιν τὸ Φῶς.

» ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐπεὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν
» πῦρ καταναλίσκον ἐστὶ, καταναλῶσαι δη-
» λονότι τὴν ὕλην, καὶ τὰ ἀπὸ ὕλης ἐλθόν-
» τα πάντα, τῇ μὴ εἰς πνύματι, ἀλλ' εἰ σὰρ-
» κί διατριβέσθαι ψυχῇ.

» ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ
» καταναλίσκον ἐστὶ, διδῶς ἐκδίκησιν εἰς πυρὶ
» Φλογὸς τοῖς μὴ εἰδόσιν αὐτόν, καὶ τοῖς μὴ
» ὑπακούουσιν τῷ Εὐαγγελίῳ αὐτοῦ.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ
» καταναλίσκον· καταναλίσκον δὲ δηλονότι τὰ
» κακίαν ὑποσάντα,

» ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ
» καταναλίσκον, ἐπεὶ περὶ ὅσον μὲν ἐστὶ τὰ τῶ
» καταναλίσκεσθαι [ἄξια,] (1) ἐπὶ τοῦτον
» ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ ἐστὶ καταναλίσκον ἐκείνα·
» ἐπ' αὐτὴν δὲ ἀναλωθῇ ὑπὸ τῶ καταναλίσκον-
» τος πυρὸς τὰ πεφυκότα ὑπὲρ ἐκείνα ἀνα-
» λίσκεσθαι, τότε ἐκ ἐτι μὲν ἔσται ὁ Θεὸς
» ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον, μόνον δὲ ὡς εἶπεν

Ἰωάν. 1. 1. 5. Ἰωάννης Φῶς, λέγων· ὁ Θεὸς Φῶς ἐστὶ.

» κε. Ἐὰν δὲ γεννήσῃς ὕδρ καὶ ὕδρ
» τῶν ὕδων σὺ, καὶ χρονίσῃτε ἐπὶ τῆς
» γῆς, καὶ ἀνομήσῃτε, καὶ ποιήσῃτε
» γλυπτὸν ὁμοίωμα παντός, καὶ ποιή-
» σῃτε τὸ πονηρὸν ἐναντὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ
» καὶ ἡμῶν παροργίσαι αὐτόν, Διαμαρ-
» τύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν τε θρανὸν
» καὶ τὴν γλῶσσαν, ὅτι ἀπωλεία ἀπολείατε
» ἐκ τῆς γῆς, εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε
» τὸν Ἰερὸν δάνατον ἐκείνῃ κληρονομήσαι αὐ-
» τῶν· ἐχὶ πολυχρονιάτε ἡμέρας ἐπὶ
» αὐτῆς, ἀλλ' ἢ ἐκλείβῃ ἐκτριβήσεσθε.

» * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὁ Θεὸς τὴν αὐτὴν
» προσκυῶντας εἰς συγχωρῶν δαίμοσι συνά-
» πτεσθαι, ἀλλὰ τὴν ἀπαξ αὐτὸν ἐπεγνωκό-
» τας ἐκλὸς εἶναι κελεύων τῆς πρὸς ἐκείνας
» διαθέσεως, καὶ παραζηλῶν εἰς τῇ ἀποσα-
» σίᾳ τὸν λαόν, (2) τὰς μελλέσας αὐτοῖς
» προλέγει τιμωρίας διὰ τὴν πονηρίαν τῶν
» ἐπιτηδεδυμάτων αὐτῶν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προλέγει τὰ ἐκ
» παραβάσεως αὐτοῖς ἐσόμενα δεινὰ, καὶ ὡς
» ἔσται διὰ μετανοίας σωθῶμαι. καὶ τῶν ση-
» μείων ὑπομνήσκει, καὶ τῆς ἐπιφανείας
» τῆς εἰς Σινᾶ· καὶ ὅτι τοιαῦτα ἐκ ἐποίησε
» παντὶ ἔθνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτῶ ἐκ ἐδή-
» λωσεν αὐτοῖς, κατὰ τὸν Δαβίδ.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Κἂν μηδὲν ὠ-
» φελῶμεν, λέγειν δεῖ. τὸ γὰρ διαμαρτύ-
» ραθαι τῷτό ἐστιν, ὅταν πρὸς τὴν μὴ προσέ-
» χοντας λέγωμεν. τὸ γὰρ διαμαρτύρασθαι,
» ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῷτό ἐστι. διαμαρτύρομαι,
» φησὶν, ὁ Μωϋσῆς τὸν θρανὸν καὶ τὴν γλῶσσαν.

» καὶ. Καὶ διασπερῆ Κύριος ὑμᾶς ἐν
» πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, [καὶ καταλειφ-
» θήσεσθε ὀλίγοι ἀριθμῶ ἐν πᾶσι τοῖς
» ἔθνεσιν,] εἰς ὧς εἰσάξει Κύριος ὑμᾶς

» καὶ ἐκείνῃ. Καὶ λατρεύσετε ἐκείνῃ Θεοῖς
» ἑτέροις, ἐργοῖς χειρῶν ἀνθρώπων,
» ξύλοις καὶ λίθοις, οἳ ἐκ ὄψοντα, ἐδὲ
» μὴ ἀκέσωσιν, ἐδὲ μὴ Φάγωσιν, ἐδὲ

» καὶ μὴ ὁσφρανθῶσι. Καὶ ἐκζητήσετε
» ἐκείνῃ Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, καὶ οὐρή-
» σετε αὐτὸν ὅταν ἐκζητήσῃτε αὐτὸν ἐξ
» ὅλης τῆς καρδίας σας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς

» λ. ψυχῆς σας ἐν τῇ θλίψει σας. Καὶ οὐρή-
» σεσθε πάντες οἱ λόγοι οὗτοι ἐπ' ἐχά-
» τη τῶν ἡμερῶν, καὶ ἐπιστραφήσῃ πρὸς
» Κύριον τὸν Θεὸν σας, καὶ εἰσακίσῃ

» λα. τῆς Φωνῆς αὐτοῦ. Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς
» Γ. οὐκ ἐλπίσας Κύριος ὁ Θεός σας· ἐκ ἐγ-
» καταλείψει σε, ἐδὲ μὴ ἐκλείψει σε.
» ἐκ ἐπιλήσεται τῆς διαθήκης τῶν πα-
» τέρων σας, ὡς ὡμοσεν αὐτοῖς Κύριος.

» λβ. Ἐπερωτήσατε ἡμέρας τὰς γενομένας
» προτέρας σας ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐκλι-
» σεν ὁ Θεὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς,
» καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῶ θρανῶ ἕως ἄκρου
» τῶ θρανῶ, εἰ γέγονε κατὰ τὸ ῥῆμα

» λγ. τὸ μέγα τῷτο, εἰ ἤκησας τοῖς τούτοις. Εἰ
» ἀκήκοεν ἔθνος Φωνῇ Θεῷ ζῶντος
» λαλῶντος ἐκ μέσσης τῶ πυρὸς, ὃν τρέ-
» λδ. πον ἀκήκοας σὺ καὶ ἔζησας. Εἰ ἐπέ-
» ρασεν ὁ Θεὸς εἰσελθεῖν λαβεῖν ἑαυτῷ
» ἔθνος ἐκ μέσσης ἔθνους ἐν περασμῶ,

» καὶ ἐν σημείοις, καὶ ἐν τέρασι, καὶ
» ἐν πολέμῳ, καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ
» ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν ὄραμασι
» μεγάλοις, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν
» ὑμῖν Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ

» λε. ἐνώπιόν σας βλέποντος. Ὡς εἰδέναι-
» σε ὅτι Κύριος ὁ Θεός σας ἔστος Θεός-
» λς. ἐστὶ, καὶ ἐκ ἐστὶν ἐτι πλὴν αὐτοῦ. Εἰ
» τῶ θρανῶ ἀκησῶ σοι ἐποίησε τὴν Φω-
» νῇ αὐτοῦ παιδεῦσαί σε, καὶ ἐπὶ τῆς
» γῆς ἔδειξέ σοι τὸ πῦρ αὐτοῦ τὸ μέγα,

» λζ. καὶ τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἤκησας ἐκ μέσσης
» λη. τῶ πυρὸς. Διὰ τὸ ἀγαπήσας αὐτόν
» τῶς πατέρας σας, καὶ ἐξελέξατο τὸ
» σπέρμα αὐτῶν μετ' αὐτοῦ ὑμᾶς, καὶ
» ἐξήγαγέ σε αὐτὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ

» λη. τῇ μεγάλῃ ἐξ Αἰγύπτου, Ἐξολο-
» θρεῦσαι ἔθνη μεγάλα καὶ ἰχυρότε-
» ρά σας πρὸ προσώπου σας, εἰσαγαγεῖν-
» σε δεῖναί σοι τὴν γλῶσσαν αὐτῶν κληρονο-

» λθ. μῆν, καθὼς ἔχετε σήμερον. Καὶ
» γνώση

(1) Τὰ ζῆα προσεδέμιν πρὸς τῶ κεχλιώτος ἀναπλήρωσιν.

(2) Τῶν λαῶν. εἰς Τόμ. 2. σελ. 385. τῆς τῶ Γα. ἐκδόσεως.

γνώση σήμερον καὶ ἐπιστραφήσῃ τῇ
διανοίᾳ, ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου ἔστος
Θεός ἐν τῷ ἔρανῳ ἄνω καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς κάτω, καὶ ἐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐ-
μ. τῶ. Καὶ φυλάξῃ τὰ δικαιώματα
αὐτῶ, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτῶ, ἃς
ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ἵνα εὖ-
σοι γένηται καὶ τοῖς υἱοῖς σου μετὰ σέ,
ὅπως μακροήμεροι γενήσεσθε ἐπὶ τῆς
γῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι
πάσας τὰς ἡμέρας.

μα. Τότε ἀφώρισε Μωϋσῆς τρεῖς
πόλεις πέραν τῆς Ἰορδάνης ἀπὸ ἀνα-
μβ. τολῶν ἡλίας, Φυγαῖν ἐκεί τὸν φο-
νιτῶν, ὃς ἂν φύγῃ ἐκεῖ ζήσεται,
ὃς ἂν φονεύσῃ τὸν πλησίον ἐκ ἐ-
δῶς, καὶ ἔστος ὁ μισθὸν αὐτὸν πρὸς
τῆς χθὲς καὶ τῆς τρίτης, καὶ κα-
ταφύξεσθαι εἰς μίαν τῶν πόλεων τῶ-
μγ. των, καὶ ζήσεται. Τῶν βοσῶν ἐν
τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ γῇ τῇ πεδινῇ τῷ
Ῥαβίμ, καὶ τῶν Ῥαμὸθ ἐν Γαλαὰδ
τῷ Γαδδί, καὶ τῶν Γαυλῶν ἐν Βα-
σάν τῷ Μανασσῇ.

Α ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Τρεῖς ἀφωρίζει πόλεις
κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἁγίας Τριάδος, ἐκ αἱ
ἐρημίαν τε ἐξοικίζων τὸν μεθιστάμενον, ἵνα
ἐκ τῆς τῶν Λοιτῶν μετέχῃ ἐπικερίας.

μδ. Οὗτος ὁ νόμος, ὃν παρέθετο
με. Μωϋσῆς ἐνώπιον υἱῶν Ἰσραὴλ. Ταῦ-
τα τὰ μαρτύρια, καὶ τὰ δικαιώμα-
τα, (1) ὅσα ἐνετάλατο Μωϋσῆς τοῖς
υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἐξελεθόντων αὐτῶν ἐκ
μς. γῆς Αἰγύπτου, Ἐν τῷ πέραν τῆς Ἰορ-
B δάνης, ἐν Φάραγι, ἐγγὺς οἴκου Φο-
γῶρ, ἐν γῇ Σικὼν βασιλέως τῶν Ἀ-
μορρῶν, ὃς κατόκει ἐν Ἐσεβῶν, ὃν
ἐπάταξε Μωϋσῆς, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ,
ἐξελεθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

μς. Καὶ ἐκληρονόμησαν τῷ γλῶ αὐτῶ,
καὶ τῷ γλῶ Ἐλ-βασιλέως τῆς Βα-
σάν, δύνω βασιλέων τῶν Ἀμορρῶν,
Γ οἱ ἦσαν πέραν τῆς Ἰορδάνης κατὰ ἀνα-
μη. τολῶν ἡλίας, Ἀπὸ Ἀροῆρ, ἧ ἔστιν ἐπὶ
τῆς χείρας χειμάρρος Ἀρνῶν, καὶ ἐπὶ
μδ. τῆς ὄρεος Σηὼν, ὅ ἐστιν Ἀερμών. Πᾶ-
σαν τῶν Ἀραβα πέραν τῆς Ἰορδάνης
κατὰ ἀνατολὰς ἡλίας ὑπὸ Ἀσηδὼθ
τῷ λαξδτῷ.

Κ Ε Φ. Ε.

α. **Κ**αὶ ἐκάλεσε Μωϋσῆς πάν-
τα Ἰσραὴλ, καὶ εἶπε πρὸς
αὐτούς, ἄκουε Ἰσραὴλ πάν-
τα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, ὅσα
ἐγὼ λαλῶ ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ μαθήσεσθε αὐτά,
β. καὶ φυλάξεσθε ποιεῖν αὐτά. Κύριος
ὁ Θεός ὑμῶν διέθετο πρὸς ὑμᾶς δια-
θήκην ἐν Χωρήβ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅλον τὸ κεφάλαιον ἀνά-
γει αὐτῶν τῷ διάνοιαν πρὸς τὸ μεμνηθῆναι
τῶν ὁριζήσεων καὶ ἐλευθερωτῶν Θεῶν καὶ
πάσας τὰς ὁριζήσεις καὶ τὰ θαυμάσια
τὰ δι' αὐτῶ ἐν Αἰγύπτῳ γενόμενα, καὶ δι-
δάσκειν τὴν ἐξ αὐτῶν.

γ. Οὐχὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν διέ-
θετο Κύριος τῷ διαθήκῃ ταύτῃ,
ἀλλ' ἢ πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ζῶντες (2)
πάντες σήμερον.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οὐχὶ τοῖς πατράσιν
ὑμῶν. Οὐ τοῖς περὶ τὸν Ἀβραάμ διέθετο
τῷ πρὸς Μωϋσέα διαθήκῃ ὁ Θεός, ἐπεὶ
1. Τιμ. 1. 9. μηδὲ ἐδέοντο αὐτῆς. δικαίῳ γὰρ νόμος
2. καὶ καίται.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ ἄρα τὰ ἐν τῷ
νόμῳ Μωϋσέως οἱ πρὸς Μωϋσέως ἐφύλατ-
τον δίκαιοι.

δ. Πρόσωπον κατὰ πρόσωπον ἐ-
λάλησε Κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει
ε. ἐκ μέσσης τῆς πυρὸς. Καὶ ἐγὼ εἰσήκου-
ον ἀναμέσον Κυρίου καὶ ἀναμέσον ὑμῶν
ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναγγέλλαι ὑμῖν
τὰ ῥήματα Κυρίου, ὅτι ἐφοβήθητε
Ε ἀπὸ προσώπου τῆς πυρὸς, καὶ ἐκ ἀνέ-
ς. βητε εἰς τὸ ὄρος, λέγων, Ἐγὼ εἰμι
Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγέ σε
ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας.
ζ. Οὐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι πλὴν
η. ἐμῶ. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ γλυπτὸν,
ἕτερον παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ ἔρα-
νῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν γῇ κάτω, καὶ
ὅσα ἐν τῷ ὕδατι ὑποκάτω τῆς γῆς.

θ. Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, ἔδδ
μὴ λατρεύσης αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ εἰμι
Κύριος ὁ Θεός σου, Θεὸς ζηλωτῆς,
ἀποδίδς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέ-
κνα ἐπὶ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ γενεᾷ
ι. τοῖς μισοῦσί με, Καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς
χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσί με, καὶ τοῖς
φυλάσσουσιν τὰ προστάγματά μου.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἰ δὲ λέγοι τις,
Η, πῶς ἐν ἁγίᾳ, ἀποδίδς ἀμαρτίας πατέ-
ρων ἐπὶ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ γενεᾷ, ἐκείνο
[αὐτῷ]

(1) Τὰ δικαιώματα, καὶ τὰ κρίματα. αἱ εἰρημ. ἐκείσε.

(2) Ὑμεῖς ὡς πάντες ζῶντες. αἱ αὐτ.

[ἀν] ἔποιμεν· ὅτι ἐκ ἐξὶ καθολικῇ [ἡ] ἀπόφασις, ἀλλὰ ἐπὶ τινῶν εἰρηται τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐξελθόντων. ὁ δὲ λέγει τοῖσ' ἐξ ἐξιν. [ἐπειδὴ οἱ ἐξ Αἰγύπτου ἐξελθόντες,] μετὰ τὰ σημεῖα καὶ θαύματα τῶν προγόνων γεγόνασιν χεῖρας τῶν ἑδὲ τῶν θεασαμένων, τὰ αὐτὰ φησι πέσοντα ἅπερ ἔπαθον ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ τετολμηκασιν. (1)

» ** ΜΑΞΙΜΟΥ. Τί ἐστι τὸ; ἀποδίδας ἀμαρτίας γονέων ἐπὶ τέκνα ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς τοῖς μισοῦσί με; Πρώτῳ γενεᾶν ὑπελήφασιν εἶναι τὴν σφοδρὰν τὴν κακῆν, τῆς τῶν προσβολῶν· δευτέραν δὲ, τὴν ἐπιθυμίαν· τρίτῳ δὲ, τὴν ἐξιν τὴν κακῆν γενεᾶς, τῆς τῶν συγκατάθεσιν· τετάρτῳ δὲ, τὴν αἰσθητικὴν, τῆς τῶν πρᾶξιν. ἀποδίδεται ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς, τῆς τῶν ὑπὲρ τῆς συγκατάθεσεως καὶ τῆς πράξεως. ἡ γὰρ προσβολὴ καὶ ἡ ἐπιθυμία, ἀνθρώπων ἐσιν, ὡς μὴ εἰς πέρας τὴν κακῆν προελθόντος.

ΣΕΥΤΗΡΙΑΝΟΥ. Πρόσεχε ἀκριβῶς. τὴν τιμωρίαν ἡπλώσεν ἐπὶ τέσσαρας γενεάς, τὴν δὲ Φιλανθρωπίαν ἕως τίνος; καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλίας γενεάς. (2)

ια. Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τῆς Θεᾶς ἐπὶ ματαίῳ, ὃ γὰρ μὴ καθάρισεν Κύριος ὁ Θεός σου τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐπὶ ματαίῳ.
ιβ. Καὶ φύλαξαι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζον αὐτὴν, ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός σου. Ἐξ ἡμέρας ἔργα καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου. ὃ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, (3) καὶ τὸ ὑποζυγίόν σου, καὶ πᾶν κτηνόν σου, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοὶ, ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ παῖς σου, καὶ ἡ παιδίσκη σου, καὶ τὸ ὑποζυγίόν σου, ὡς περ καὶ σὺ. Καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἐξήγαγέ σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐκ αἰχμῆς ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ. διὰ τῆς σωτέρας Κυρίου ὁ Θεός σου ὡς φυλάσσει σε τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, καὶ ἀγιάζον αὐτὴν.

(1) Ὅρα τὴν 1255. σελ. ἐν ἣ τὰ αὐτὰ ἄλλως σιωπητικῶς ἀφαιρέσας. ὅρα δὲ καὶ τὰ ὑπομνήματα τῆς Κυρίως. καὶ τῆς Σόφης. τὰ αὐτὰ σελ. 771, καὶ 772. τὰ αὐτὰ γὰρ αὐτὰς λέξεσι καὶ ἐν τῷ δὲ τῷ τόπῳ πάλιν κεῖται παρὰ τοῖς κώδ. πλὴν ὅτι τὸ μὲν τῆς Κυρίως. ἐκ ὅλου, ἀλλ' ἀφαιρῶν τῆς, ὁφειλομένου ὁρῶν. τὸ δὲ τῆς Σόφης, Σόφης ὡς ἐπὶ γένεσιν. ἐξ ὃ δὴ ὅλον, ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ Σόφης καὶ Σόφης λέγεται.

(2) Μικρὸν τέτα διαφέρει τὸ ἐν τῇ 777. σελ. εἰς δὲ τὸ ἐξῆς ἐδ. ὅρα τὸ τῆς Κυρίως. ὑπόμν. τὸ ἐν τῇ αὐτῇ σελ. καὶ πάλιν εἰς τὸ 15. ἐδ. ὅρα τὸ ὑπόμν. τῆς αὐτῆς τὸ ἐν σελ. 779. ὃ ἡ ἀρχὴ· τὸ σάββατον. εἰς δὲ τὸ 16. πάλιν τὸ τῆς αὐτῆς τὸ ἐν σελ. 781. ὃ ἡ ἀρχὴ· χεῖρα. τὰ αὐτὰ γὰρ καὶ εἰς τῆς δὲ τῆς τόπος παρὰ τοῖς κώδ. πάλιν κεῖται.

(3) Ἡ παιδίσκη σου, ὁ βῆς σου καὶ τὸ ὑπόζ. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

Α 15. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι.

» ** ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἧς ἐσιν ἀντὶ τὴν πρώτην, ἵνα εὖ σοι γένηται, ἐν ἐπαγγελίᾳς κειμένη· καὶ, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. ὁμοίως καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐτίμησε, καὶ τὸ κακὸν ἐκόλασε. καὶ, ὁ λόγος πατρὸς ζητεῖ οἴκας τέκνων. κατὰ δὲ μητρὸς ἐκρίνοι θεμέλια. ὁρᾶτε τὸ ἴσον τῆς νομοθεσίας· εἰς ποιητῆς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, εἰς ἕως ἀμφοτέροι, εἰκὼν μία, νόμος εἷς, θάνατος εἷς, ἀνάστασις μία. ὁμοίως ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς γεγόναμεν. ἐν χρέος παρὰ τῶν τέκνων τοῖς γονεῦσιν ὀφείλεται.

12. Οὐ φονεύσεις. 13. Οὐ μοιχεύσεις.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τίνος αἵτις εἰς πῶν, ὃ φονεύσεις, ὃ προσέθηκεν ὅτι κακὸν ὁ φόνος; Ἐπειδὴ προλαβὼν τὸ σιωπῶντος ἡμᾶς ἐπαίδευσεν τῆς, καὶ ὡς εἰδοῖ καὶ ἐπισταμένοις τῆς διαλέγεται. ὅταν γὰρ περὶ ἐτέρας ἀντολῆς λέγῃ τῆς ὃ γνωρίμης ἡμῖν ἀπὸ τῆς σιωπῶντος γενομένης. ἐκ ἀπαγορεύει μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν προστίθῃσι. περὶ σαββάτου γὰρ νομοθετῶν καὶ λέγων, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ὃ ποιήσεις ἔργον, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπήγαγε τῆς ἀργίας. ποῖαν δὲ ταύτην; ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ κατέπαυσεν ὁ Θεός ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτῆς ὡς ἤρξατο ποιῆσαι. καὶ πάλιν, ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. τίνος ἐν ἑκείνῳ, εἰπέ μοι, ἐπὶ μὲν τῶν σαββάτων τὴν αἰτίαν προσέθηκεν, ἐπὶ δὲ τῆς φόνου ὃς τοῖσ' ἐποίησεν; ἐπειδὴ αὐτῇ μὲν ἡ ἀντολή ὃ τῶν προηγμένων ἡμῶν, ὃ δὲ τῶν ἐκ τῆς σιωπῶντος ἡμῶν ἡκριβωμένων, ἀλλὰ μερικῆς καὶ πρόσκαιρος, διὰ τῆς κατελύθη μετὰ ταῦτα· αἱ δὲ ἀναγκαῖαι καὶ συνέχουσιν τὴν ζωὴν τὴν ἡμετέραν, ἐκεῖναί εἰσιν, ὃ φονεύσεις, ὃ μοιχεύσεις, ὃ κλέψεις. διόπερ ἑδάμῃ αἰτίαν ἀνταῖα τίθησιν, ὃ δὲ διδασκαλίαν εἰσάγει, ἀλλ' ἀρκεῖται ψιλῇ τῇ ἀπαγορεύσει.

Ζ ΣΕΥΤΗΡΙΑΝΟΥ. Τῆς Μωσέως γραφείσης νομοθεσίας, ὃ φονεύσεις, λεγέσθης, Χριστός ὁ τῆς νόμου νόμος, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ πνεύματος χορηγός τὸ, ἐκ ὁργισθῆς τῷ ἀδελφῷ σου εἰκῇ, διετάξατο. ταύτη γὰρ μάλλον

μᾶλλον πληρῶν τῶ νόμου τὸ βῆλημα· τὴν γὰρ ὀργὴν, ἐξ ἧς ὁ Φόνος φύεται, προανελῶν, καὶ τὸ ἐκείνῳ σπαρασσόμενον ἐπραξε· καὶ περὶ τὸν τὸ, ὃ Φονεύσεις, ἀπέδειξεν, ἀμαυρώσας αὐτὸ διὰ τῆς μείζονος ἐπιτάσεως. ὁλοῇ γὰρ ἂν ἔλθῃ πρὸς Φόνον ὁ μηδὲ ὀργισθῆναι συγχωρηθεῖς. ἔτω καὶ τὸ πρὸς ἐπιθυμίαν ἀκόλαστον βλέμμα καταδικάσας, τὸ, ὃ μοιχεύσεις, καὶ πεπλήρωκε, καὶ ἡφάνισε. πνευματικὸν γὰρ ὄντα τὸν νόμον ὁ Κύριος πεπλήρωκεν ἐν καινότητι πνεύματος· λέλυκε δὲ τῇ τῷ γραμματος παλαιότητι. τὸ δὲ παλαιόμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ὑπάρχον ἀφανισμῷ, καὶ Παύλῳ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ. καλῶς δὲ σφόδρα εἶπεν, ἐγγὺς ἀφανισμῷ γεννηθῆναι, καὶ ὁ τελείως ἡφανισθῆναι. τὸ γὰρ πληροῦσαι τὸν νόμον, δοκεῖ μένειν ὁ νόμος· ἡφανισθῆναι δὲ, τὸ περὶ τὴν δεικνύσασθαι τὴν τῷ γραμματος αἰτολίαν. καθάπερ ἄντις καὶ τὸν ἐκ σκιογραφίας ἐπὶ σκινίδος εἰσημειωθέντα κύκλον ἡφανισθῆναι εἶποι, διὰ τῆς τῶν χρωμάτων ἐπιβολῆς. ἡφάνισαι μὲν γὰρ, τὸ μὴ διὰ τῶ προτέρου χήματος δεικνύσασθαι· μένει δὲ ὅμως, τὸ λαμπρότερον διὰ τῆς ἐπικαλυψάσης ὀχυροῦς ἐκφαίνεσθαι.

ιθ. Οὐ κλέψης. κ. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τῶ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ. Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τῶ πλησίον σου· ἐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τῶ πλησίον σου, ἔδδ τὸν ἀγρὸν αὐτῆς, ἔδδ τὸν παῖδα αὐτῆς, ἔδδ τὴν παροῖσιν αὐτῆς, ἔτε τῶ βοὸς αὐτῆς, ἔτε τῶ ὑποζυγίου αὐτῆς, ἔτε παντὸς κτηνῶς αὐτῆς, ἔτε πάντα ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστί. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησε Κύριος πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν ὑμῶν ἐν τῷ ὄρει ἐν μέσῃ τῶ πυρός· σκότος, γνόφος, θύελλα, φωνὴ μεγάλη, καὶ ὁ προσέθηκε. καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας, καὶ ἔδωκέ μοι Κύριος. Καὶ ἐγένετο ὡς ἠκούσατε τὴν φωνὴν Κυρίου ἐν μέσῃ τῶ πυρός, καὶ τὸ ὄρος ἐκείνο πύρι, καὶ προσῆλθον πάντες πρὸς με οἱ ἠγόμενοι τῶν φυλῶν ὑμῶν, καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν, (1) καδ. Καὶ ἐλέγετε, ἰδοὺ ἔδειξεν ἡμῖν Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τὴν δόξαν αὐτῆς, καὶ τὴν φωνὴν αὐτῆς ἠκούσαμεν ἐν μέσῃ τῶ πυρός· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἴδομεν (2) ὅτι λαλήσῃ ὁ Θεὸς πρὸς ἄνθρωπον, καε. καὶ ζήσεται. Καὶ νῦν μὴ ἀποθάνωμεν, ὅτι ἐξαναλώσει ἡμᾶς τὸ πῦρ τὸ

Α μέγα τῆτο, εἰάν προαθώμεν ἡμεῖς ἀκούσασθαι τὴν φωνὴν Κυρίου τῶ Θεῷ ἡμῶν καε. ἔτι, καὶ ἀποθάνεμεθα. Τίς γὰρ σὰρξ ἥτις ἠκούσῃ φωνὴν Θεῷ ζώντος, λαλήντος ἐν μέσῃ τῶ πυρός, ὡς ἡμεῖς, καε. καὶ ζήσεται; Πρόσελθε σὺ καὶ ἀκούσον πάντα ὅσα ἂν εἴποι Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ σὺ λαλήσεις πρὸς ἡμᾶς πάντα ὅσα εἰάν λαλήσῃ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν πρὸς σέ, καὶ ἀκούσεμεθα καὶ ποιήσομεν. Καὶ ἠκούσῃ Κύριος ὁ Θεὸς τὴν φωνὴν τῶν λόγων ὑμῶν λαλήντων πρὸς με, καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, ἠκούσα τὴν φωνὴν τῶν λόγων τῶ λαῶ τῆς ὅσα ἐλάλησαν πρὸς σέ. ὁρθῶς καδ. πάντα ὅσα ἐλάλησαν. Τίς δώσει ἔτις εἶναι τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ὥστε φοβεῖσθαι με καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντολάς μου πάσας τὰς ἡμέρας, ἵνα εὖ ᾖ αὐτοῖς, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν δι' αἰῶνος; Βάδισον, καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἀποσφράγιτε ὑμᾶς εἰς τὰς οἰκὰς ὑμῶν.

λα. Σὺ δὲ αὐτῶς εἶπεν μετ' ἐμοῦ, καὶ λαλήσω πρὸς σέ τὰς ἐντολάς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα διδάξεις αὐτῶς, καὶ ποιήτωσαν ἔτις ἐν τῇ γῇ, ὡς ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς ἐν κλήρῳ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐ φησὶ τις ἡμῶν, ὅτι μετέχει χήματος ὁ Θεός, ἢ χρώματος· ἀλλ' ἔδδ κινήσεως μετέχει ὁ, διὰ τὸ ἐσηκίαι καὶ βεβαίαν εἶναι τὴν φύσιν αὐτῆς, προσκαλέμενος καὶ τὸν δίκαιον ἐπὶ τὰ παραπλήσια, καὶ λέγων, σὺ δὲ αὐτῶς εἶπεν μετ' ἐμοῦ. εἰ δέ τινες λέξεις οἰοῦναι κινήσιν τινα παριστῶσιν αὐτῶς, ὡς καὶ ἡ λέγῃσα, ἠκούσαν Κυρίου τῶ Θεῷ περιπατῆντος ἐν τῷ παραδείσῳ τὸ δαιμόνιον· ἔτις ἀκούσῃ τῶν τοιῶντων, ὡς κινεμένη νοεμαῖς τῶ Θεῷ τοῖς ἡμαρτηκόσιν· ἢ ἔτις ἀκούσῃ τῶν τοιῶντων, ὡς καὶ ὕπνῳ Θεῷ τροπικῶς λεγομένης, ἢ ὀργῆς, ἢ τινος τῶν παραπλησίων.

Ζ λαβ. Καὶ φυλάξατε ποιῆν ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός· ἐκ ἐκκλινεῖτε δεξιὰ ἢ ἀριστερά, Κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν, ὡς ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός σου, πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ, ὅπως καταπαύσῃ σε, καὶ εὖ σοι ᾖ· καὶ μακροημερεύσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς κληρονομήσῃτε. (3)

ΚΕΦ.

(1) Ὅρα τὸ αὐτὸ τῇ 782. σελ. τῷ Κυρίῳ. ὑπόμνημα. ὅπερ καὶ ὡς παρὰ τοῖς κώδ. κεῖται.

(2) Εἶδομεν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Κληρονομήσετε. αἱ αὐτ.

Κ Ε Φ. Ξ. (Ι)

α. **Κ**αὶ αὐταὶ αἱ ἐντολαὶ καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα ἐνετέλατο Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν διδάξαι ὑμᾶς ποιῆν ἕως ἐν τῇ γῇ, εἰς ᾧ ὑμεῖς ἐσπορεύετε ἐκεῖ κληρονομήσαί.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΤ. Ἐν τῇ γῇ προσάττει ποιῆν, ἀλλ' ἐκ ἔξω τῆς γῆς· ἐπεὶ μὴ διωκόντων ἡμῶν τοῖς ἔξω τῆς γῆς οἰκᾶσι φυλάτταν τὰ ἐν τῷ νόμῳ. μόνοις ἄρα Ἰσραῖοις τοῖς τὴν γῆν οἰκᾶσιν, ἀλλ' ἐκὶ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἤρμοσε τὰ ἀναγεγραμμένα. (2)

β. Ἴνα φοβῆσθε Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, φυλάσσεσθε πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον, σὺ καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, ἵνα μακροημερεύσητε. Καὶ ἄκουσον Ἰσραὴλ, καὶ φύλαξον ποιῆν, ὅπως εὖ ᾔ σοι, καὶ ἵνα πληθωθῇτε σφόδρα, καθάπερ ἐλάλησε Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου δυνάσ σοι γῆν ῥέκσαν γάλα καὶ μέλι. καὶ ταῦτα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, ὅσα ἐνετέλατο Κύριος ὁ Θεὸς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐξελεῖσθαι αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

δ. Ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστίν.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεός, Κύριος εἷς ἐστίν; Πολλὰκις εἰρήκαμεν, ὅτι τὸ Θεὸς ὄνομα καὶ τὸ Κύριος, τῆς θείας ἐστὶ φύσεως, ἡ τῆς τῶν προσώπων διαιρέσεως δηλωτικὰ· τὸ δὲ, πατὴρ, καὶ υἱός, καὶ ἅγιον πνεῦμα, τῶν ιδιοτήτων σημαντικὰ. ἀλλὰ τοῖς ἀτελέσιν Ἰσραῖοις τὴν ἀκριβῆ θεολογίαν προσεχθῆναι ἐχ' οἷον τε ἡ. ταῦτ' ἂν πολυθείας ἀφορμὴν ἐποίησαντο. ἡ δὲ χάριν μοναδικῶς τὸ θεῖον ἐν τῇ παλαιᾷ προφέρεται ὄνομα. ἔχει δὲ ὁμῶς τὰ τῆς τριάδος αἰνίγματα. τὸ γὰρ, Κύριος ὁ Θεός, καὶ Κύριος εἷς ἐστίν, καὶ τὸ τῆς ἐσίας διδάσκει μοναδικόν, καὶ παραδηλοῖ τῶν προσώπων τὸν ἀριθμόν. ἀπαξ γὰρ τὸ Θεός, δις δὲ τὸ Κύριος τέθεικε.

» ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἀποτρέπων εἰδωλολατρίας ἀπάσης ὁ θεωπέσιος παγκάλως ἀνακέκραγε Μωϋσῆς· ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστίν· καὶ, Κύ-

» ριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

» ΜΑΞΙΜΟΥ. Καὶ ἡ παλαιὰ διαθήκη οἶδε τὰς τρεῖς ὑποστάσεις· καὶ ἐκ ἐπιλανθανομένη τῶν προερρημένων, λέγει, » Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστίν, ἀλλ' ἐν ἑσὶ τὴν Θεότητα.

Β » ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Πρὸς ἀντιδιαβολῶν τῶν ἐκ ὄντων Θεῶν τὸ, εἷς, ἔθηκεν, ἡ πρὸς ἀθέτησιν τῆς μονογενῆς. ἐπεὶ τίς ἐνεκὸν ἐν προοιμίοις εἴρηται ὁ θεός; » ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ κατ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν; καὶ πάλιν, δεῦτε καὶ καταβάντες συγχέωμεν τὰς γλώσσας αὐτῶν· καὶ πάλιν ὁ Δαβὶδ, διὰ τὸτο ἔχρισέ- » σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου ἔλαμον ἀγαλλιάσεως » παρὰ τῆς μετόχου σου.

Γ » ε. Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου.

» ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Ὁ γὰρ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ἀγαπῶν τὸν Θεόν, πλήρης θεοσεβῆς γνώμης ὑπάρχων, ἐδύναται ἄλλον τιμῆσαι Θεόν.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ, ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ τὰ ἐξ ἧς, πῶς νοητέον; Σαφῶς ἡμᾶς ὁ Κύριος ἐδίδασκεν, ὅτι ἐδύναται δυοὶ κύριοις δολοῦν. καὶ ἐνταῦθα τοίνυν διδασκόμεθα, μὴ μερίζειν τὴν ἀγάπην εἰς Θεὸν καὶ χρυσόν, εἰς Θεὸν καὶ γυναικα, εἰς Θεὸν καὶ παῖδας, εἰς Θεὸν καὶ φίλους, ἀλλὰ πᾶσαν τῆς ἀγάπης τὴν δυνάμιν ἀφιερῶν τῷ πεποιηκότι Θεῷ. μετὰ δὲ γε τὸν ποιητὴν, ἀπονέμειν ἐκάστῳ τὰ προσφορα, καὶ γονεῦσι, καὶ γυναικί, καὶ παισὶ, καὶ ἀδελφοῖς, καὶ φίλοις. τῆς γὰρ τῆς Θεῆς ἀγάπης καὶ τὰ ταῦτα πληρῶν. ὁ ἀγαπῶν με γὰρ » Φησὶ, τὰς ἐντολάς μου τηρήσει· αἱ δὲ τῆς Θεῆς ἐντολαὶ καὶ περὶ τέτων διαγορεύονται.

ς. Καὶ ἔσαι τὰ ῥήματα ταῦτα, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον, ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν τῇ ψυχῇ σου.

Ζ ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐσαι γὰρ οἶμαι καὶ μάλα σαφῶς, ὡς ὅτε περ (3) ἂν ὁ θεὸς εἰς νῦν ὑπάρχει νόμος, προσέσαι περ πάντως [καὶ] τὸ ἐρηρεῖσθαι καλῶς, καὶ τὸ ἐν βεβαίῳ (4) κείσθαι τῆς ἀρετῆς. ἡ γὰρ μακρὰ καὶ διωκεῖς τῆς νόμου μελέτησις, ἀποκομίζει πρὸς τὸ εὐδύ· τὸ δ' ἂν εἴη τὸ τῷ Θεῷ δοκῆν· θόλον ὡπερ τινὰ καὶ ὁμίχλην τῆς ἀνθρώπου διανοίας, τὴν λήθην ἐκπέμπουσα.

ζ. Καὶ

(1) Ἰστέον, ὅτι αἱ τῶν ἐξ ἧς κεφαλαίων διαιρέσεις γεγονόσαι κατὰ τὴν ὁφραν. τῆς Γραφῆς ἔκδοσιν, διὰ τὸ ἀδιαίρετον εἶναι τὸ ἐξ ἧς κείμενον τῆς Γραφῆς. παρ' ἑκατέρῳ τῶν κωδ.

(2) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Λύγ. κωδ.

(3) Ἐστὶ γὰρ οἶμαι καὶ μάλα σαφές, ὡς ὅτε περ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 220.

(4) Ἐν βίῳ. αὐτ. ἀπερσφύως.

2. Καὶ προβιβάσεις αὐτὰ τοῖς ὑοῖς σε, καὶ λαλήσεις αὐτοῖς καθήμενος ἐν οἴκῳ, καὶ πορεύομενος ἐν ὁδῷ, κοιταζόμενος, καὶ διανιστάμενος.

Ψαλ. 36. 31. * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Βλέπει αὐτὸς μελετᾷν αἰ τὸν νόμον, καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν διδάσκειν. περὶ παντὸς γὰρ δικαίου Φησὶν ὁ Δαβὶδ, ὁ νόμος τῷ Θεῷ αὐτῷ ἐν καρδίᾳ αὐτῷ, ἔχ' ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβήματα αὐτῷ.

* * ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Κοιταζόμενοι καὶ διανιστάμενοι μνημονεύετε Κυρίως τῷ Θεῷ ὑμῶν. Εἶδες πῶς εἰς ὅτε ἡμᾶς προσήκει τὴν μνήμην ταύτην ἐκβαλεῖν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐγκεκολλημένῳ ἔχειν τῷ σωματικῷ, καὶ διωκεῖς ἐναγωνίως εἶναι, καὶ μηδέποτε ἀνακωχῇ ἑαυτοῖς παρέχειν, ἀλλὰ τὴν μανίαν εἰδότας τῷ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν ἀραμείας, νήφειν καὶ ἐγρηγορεῖν, καὶ ἀποτειχίζαν αὐτῷ τὰς ἐφόδους, καὶ μηδέποτε ἀμελεῖν τροφῆς πνευματικῆς.

η. Καὶ ἀφάψεις αὐτὰ εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σε, καὶ ἔσται ἀσάλευτα πρὸ ὀφθαλμῶν σε. Καὶ γράψετε αὐτὰ ἐπὶ τὰς Φλιας τῶν οἰκιῶν ὑμῶν,

ι. καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν. Καὶ ἔσται ὅταν εἰσαγάγῃ σε Κύριος ὁ Θεός σε εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε τοῖς πατράσι σε τῷ Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, δὲναί σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλὰς ἅς ἐκ ὑποδόμησας, Οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν ἅς ἐκ ἐνέπλησας, λάκκους λελατομημένους ἅς ἐκ ἐξελατόμησας, καὶ ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας ἅς ἐκ ἐφύτυσας, καὶ Φαγῶν καὶ ἐμπληθεῖς,

ιβ. Πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐπιλάβῃ Κυρίως τῷ Θεῷ σε τῷ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δεσφείας.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καὶ γὰρ ἀληθῶς τὰ σωματικά πράγματα καὶ ὑλικά, οἶκος ἐστὶ δεσφείας, ὡς ἐκ τῶν ἐναντίων οἶκος ἐστὶν ἐλευθερίας.

ιγ. Κύριον τὸν Θεόν σε φοβηθήσῃ, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις, καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ, καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῷ ὁμῇ.

ΣΕΥΗΡΙΑΝΟΥ. Ἀλλ' ἐρεῖ πρὸς ταῦτα ὁ ἀκροώμενος· δοκεῖ μοι μὴ ἔξω τῷ εἰκότως τὸν περὶ τῆς Θεότητος λόγον διεξιέναι· ταραττομαι δὲ τὴν θείαν ἀναγινώσκων Γραφὴν, καὶ μηδαμῶς τῆς παλαιᾶς διαθήκης δὲρισκὼν τὴν Τριάδα παραδηλαμένῳ, ἀλλ' ἐν πρόσωπον, καὶ εἷς Θεόν, καὶ ἀμφίβολός ἐμι λοιπὸν ὁμολογεῖν εἷς, τὸν ἐν νόμῳ καὶ Προφήταις καὶ Εὐαγγελίοις λαλήσαντα. Ἀλλὰ μάστιγα μετ' ὧν εἶχε διὰ Μωϋσέως λαλῶν ὁ τῶν ὅλων Θεός, τῇ αἰγυπιακῇ δεισιδαιμονίᾳ σωτρά-

Α Φαίτα τὸν Ἰσραὴλ, τῆς πολυθείας ἀπαγαγεῖν, καὶ παρασκυβᾶσαι βλέπειν πρὸς εἷς Θεόν· καὶ ἐκ εὐκαιρον ἔκρινε, νηπιάζει καὶ χωρῆσαι μὴ διωαμένους θάρρησαι λαμπρῶς τὴν ὁμίλιν τὴν ἐν μιᾷ Θεότητι καὶ ἐν τρισὶν ὑποστάσειν, ἵνα μὴ πάλιν πρὸς τὸ πολλὰς νομίζαν Θεὸς ἀποκλίνωσιν· ἀλλ' ἐξ ἡμισείας τὴν διδασκαλίαν αὐτοῖς προσέθηκε, τὸ μὲν εἷς δὲν προσκυνεῖν Θεόν, ὡς ἀντίπαλον ὃν τῇ πολυθείᾳ,

Β εἰπὼν διαθήδω· τὴν δὲ τῶν τριῶν ὑποστάσεων ἐν ἀρχῇ δήλωσιν σαφῶς, ἐπικρύψαι ταμιεύσασιν. ἀμέλει τὴν τῷ δε τῷ κόσμῳ παραδιδὸς ποιήσιν, ὡς Μωϋσῆς συνεγράψατο, τὴν τῶν Ἀγγέλων κλίσιν καὶ δημιουργίαν ἀπεσιώπησε, διὰ τὸ πρὸς τὴν πολυθείαν ὀλιθρὸν, καὶ τὴν τῶν κλισμάτων προσκυῖσιν. Καὶ μετ' ὅλγα· Ἐπειτα δὲ καὶ ἀναντίρρητά τινα καὶ τοῖς Μωσέως ἐμ-

Γ Φέρεται γράμμασι, τὸν Ἰσραὴλ ἐντρέποντα· καὶ πῇ μὲν ὑποφαίνοντα τὸν ὕψος καὶ λόγον, πῇ δὲ συμπαραδηλῶντα καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ πληθυστικῶς σημασίαν ἐμφαίνοντα τῶν τριῶν ὑποστάσεων ἐν ἰσότητι καὶ δόξῃ μοναδικῇ· καὶ τέως ἔκείνο· καὶ εἰπεν ὁ Θεός, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν. Καὶ μετ' ὅλγα. Τῷ λόγῳ Κυρίως οἱ ἄνθρωποι ἐσερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τῷ σώματι αὐτῷ πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτῶν.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴποτε κατὰ τῷ Θεῷ ὁμνῶν διαγορεύει ὁ νόμος; ἵνα μὴ κατὰ τῶν ψευδωνύμων ὁμνῶσι Θεῶν. τῷ το γὰρ καὶ διὰ τῷ Προφήτῃ ἔφη· εἰς ἔξαρ- ὧς τὰ [ὀνόματα τῶν] Βασιλέων ἐκ τῷ σωματικῷ σε, καὶ ὁμότης, ὡς Κύριος. μετὰ ἀληθείας. καὶ αὐτὰυτὰ δὲ εἰρηκῶς. Κύριον τὸν Θεόν σε φοβηθήσῃ, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις, καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ, καὶ τῷ ὀνόματι αὐτῷ ὁμῇ. ἐπήγαγεν· ὁ προσέειπε ὅπισω Θεῶν ἀλλοτρίων ἀπὸ τῶν Θεῶν τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω ὑμῶν.

ιδ. Οὐ πορεύσεσθε ὅπισω Θεῶν ἑτέρων ἀπὸ τῶν Θεῶν τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω ὑμῶν. Ὅτι Θεός ζήλων τῆς Κύριος ὁ Θεός σε ἐν σοί· μὴ ὀργισθῇς θυμῷ Κύριος ὁ Θεός σε ἐν σοί, ἐξολοθρεύσῃ σε ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

ις. Οὐκ ἐκπεράσεις Κύριον τὸν Θεόν σε, ὃν τρόπον ἐξεπεράσατε αὐτὸν περασμῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ γὰρ τοῖς περάσας χαρίζεται ὁ Θεός τὰς ἐπικερίας, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτόν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, ἐκ ἐκπεράσεις Κύριον τὸν Θεόν σε; Ὁ Κύριος αὐτὸ ἐν τοῖς ἱεροῖς δόξαγμασις ἡρμήνευσε. τῷ γὰρ Διαβόλῳ εἰρηκότος, βάλε Ματθ. 4. 6. σεαυτὸν ἄνωθεν κάτω, εἰπεν· ἐκ ἐκπεράσεις Κύριον τὸν Θεόν σε. πειράζει δὲ Θεὸν ὁ δίχα λογισμὸς ῥησοκινδύνως τὴν πράττων.

Ααα αα 2

ις. Φυ-

ιβ. Φυλάσων Φυλάξῃ τὰς ἐντο-
λὰς Κυρίε τῷ Θεῷ σου, καὶ τὰ μαρ-
τύρια αὐτῷ, καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ
τὰ κρίματα, ὅσα ἐνετείλατό σοι.

Τὰ δικαιώματα, Ἀκύλας, ἀκριβάσματα.

ΑΛΗΛΟΥ. Σημειώτεον τί ἐστὶ μαρτύ-
ρια, καὶ δικαιώματα, καὶ κρίματα. (1)

ιγ. Καὶ ποιήσεις τὸ καλὸν καὶ τὸ
ἀρετὸν ἐνώπιον Κυρίε τῷ Θεῷ σου, ἵνα
εὖ σοι γένηται, καὶ εἰσέλθῃς καὶ κλη-
ρονομήσῃς τὴν γλῶσσαν τὴν ἀγαθὴν, ἣν
ιδ. ὥμοσε Κύριος τοῖς πατράσι σου, Ἐκ-
διώξαι πάντας τὰς ἐχθράς σου πρὸ
προσώπου σου, καθὰ ἐλάλησε Κύριος.
κ. Καὶ ἔσται ὅταν ἐρωτήσῃ σε ὁ ὑἱός σου
αὐρίον, λέγων, τίνος τὰ μαρτύρια
καὶ τὰ δικαιώματα, (2) ὅσα ἐνετεί-
κα. λατο Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν ἡμῖν; Καὶ

Α. ἐρεῖς τῷ ὑἱῷ σου, οἰκέται ἡμεῖς τῷ Φα-
ραὼ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἐξήγαγεν
ἡμᾶς Κύριος ἐκ Αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾷ,
κβ. καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ. Καὶ ἔδωκε
Κύριος σημεῖα καὶ τέρατα μεγάλα
καὶ πονηρὰ ἐν Αἰγύπτῳ ἐν Φαραὼ καὶ
κγ. ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῷ ἐνώπιον ἡμῶν, Καὶ
ἡμᾶς ἐξήγαγεν ἐκ Αἰγύπτου, ἵνα εἰσαγάγῃ
Β. ἡμᾶς δεῖνα ἡμῖν τὴν γλῶσσαν ταύτην, ἣν
κδ. ὥμοσε τοῖς πατράσιν ἡμῶν. Καὶ ἐνε-
τείλατο ἡμῖν Κύριος ποιῆν πάσας τὰς
ἐντολὰς καὶ τὰ κρίματα. Φοβεῖσθαι
Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἵνα εὖ ἡμῖν ᾖ
πάσας τὰς ἡμέρας, ἵνα ζῶμεν ὥστε
κε. καὶ σήμερον. Καὶ ἐλεημοσύνη ἔσται
ἡμῖν εἰὰν φυλασσώμεθα ποιῆν πάσας
τὰς ἐντολὰς ταύτας ἐναντίον Κυρίε
Γ. τῷ Θεῷ ἡμῶν, καθὰ ἐνετείλατο ἡμῖν
Κύριος.

Κ Ε Φ Ζ.

α. **Κ**αὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν-
σε Κύριον τὸν Θεόν σου εἰς
τὴν γλῶσσαν, εἰς ἣν εἰσπορεύῃ
ἐκ Αἰγύπτου κληρονομήσαι, καὶ ἐξαεῖς ἔθνη
μεγάλα καὶ πολλαὰ ἀπὸ προσώπου σου,
τὸν Χετταῖον καὶ τὸν Γεργεσαῖον καὶ
τὸν Ἀμορραῖον καὶ τὸν Χαναανῖον καὶ
τὸν Φερεζαῖον καὶ τὸν Ἑβραῖον καὶ
τὸν Ἰεβουσαῖον, ἐπὶ ἅλα ἔθνη μεγάλα
β. καὶ ἰσχυρότερα ὑμῶν. Καὶ παραδώσει
αὐτὰς Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὰς χεῖ-
ράς σου, καὶ πατάξεις αὐτάς. καὶ ἀφα-
νισμῷ ἀφανίῃς αὐτάς. καὶ διαθήσεις
πρὸς αὐτάς διαθήκην, καὶ οὐ μὴ ἐλεή-
σῃς αὐτάς,

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀσύμβατον γὰρ καὶ ἀσυ-
ναφές τῷ ἡγιασμένῳ τὸ βέβηλον ἔτι, τῷ
πεφωτισμένῳ τὸ ἐν ὁμίχλῃ καὶ σκότῳ, τῷ
εἰσδεδεγμένῳ τὸ ἀπαράδεκτον, τῷ πρὸς
ιεράν τε καὶ θείαν ἐπιφοιτῶντι σκλήρῳ τὸ
ταύτης ἐξωθήμενον. πολὺ γὰρ δὴ λίαν
τὸ δέος, μὴ ἄρα πως καὶ τό γε ὁρῶν ἐξά-
ναι δοκῇ, τὸν ἐφ' ᾧ μὴ προσήκει εἰσδέξε-
ται κλόνον, καὶ παροκχευεῖ τὴν πρέπον-
τος ὑπὸ τῷ τυχόν ἐκβεβιασμένην, ἢ ἐρε-
δίζεσθαι τῆς ἡδονῆς, ἢ κατωθίσθαι εἰς τὸ
πλημμελὲς τῆς ἐνέσεως τῇ φύσει πρὸς τὴν
τορρότητα. ἀπονείδωκε γὰρ αἰεί πως ἐπὶ τὸ
Φαῦλον καὶ θείος ἡμῖν ἐπιμαρτυρεῖ λό-
γος. ἐπιμελῶς γὰρ ἔγκειται, φησὶν, ἡ

Γεν. β. 21.

διάνοια τῷ ἀνθρώπῳ ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ
νεότητος.

γ. Οὐδὲ μὴ γαμβρεύσητε πρὸς
αὐτάς. τὴν θυγατέρα σου καὶ δώσεις
τῷ ὑἱῷ αὐτῷ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐ-
δ. τῷ καὶ λήψῃ τῷ ὑἱῷ σου. Ἀποθήσει γὰρ
τὸν ὑἱόν σου ἀπ' ἐμῶν, καὶ λατρεύσει
Θεοῖς ἑτέροις. καὶ ὀργισθήσεται θυ-
μῷ Κύριος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἐξολοθρεύ-
σει σε τὸ τάχος.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί δήποτε ἀπαγο-
ρεῖται ὁ νόμος τὰς πρὸς τὰς ὁμόρους ἀλλο-
φύλους ἐπιγαμβρίας; Οὐ δέεται σαφη-
νείας ὁ νόμος. ἑαυτὸν γὰρ ἐρμηνεύει. ἔφη
Ε. γὰρ, ὅτι ἀποθήσει τὸν ὑἱόν σου ἀπ' ἐμῶν,
καὶ λατρεύσει Θεοῖς ἑτέροις.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Προειδὼς ὁ Θεός τὸ
πρόχειρον εἰς ἀπάτην τῶν ἰσχυρῶν λαῶν, τῶν
ἀλλοφύλων αὐτὰς ἐχώρισε γυναικῶν.

ε. Ἀλλ' ἔτι ποιήσετε αὐτοῖς. τὰς
βωμὰς αὐτῶν κατελεῖτε, καὶ τὰς
σῆλας αὐτῶν συντρίψετε, καὶ τὰ ἄλ-
σῃ αὐτῶν ἐκκόψετε, καὶ τὰ γλυπτὰ
Ζ. αὐτῶν κατακαύσετε πυρί.

Ζ. ** ΝΕΙΛΟΥ. Τὰ ἄλσῃ αὐτῶν ἐκκό-
ψεις, τετέστι τὰ τῶν παθῶν καὶ τῶν ἡδο-
νῶν σίφη δι' ἐγκρατείας καὶ προσοχῆς
ὁλέθρου παραδώσεις.

ς. Ὅτι λαὸς ἅγιος εἶ Κύριῳ τῷ
Θεῷ σου καὶ σὲ προέλατο Κύριος ὁ
Θεός σου εἶναι αὐτῷ λαὸν περιέσσιον
παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἐπὶ προ-
Η. σῶμα πάσης τῆς γῆς.

ζ. Οὐχ

(1) Τμήμα ἴσ. ἐστὶ τῷ σελ. 787. τῷ Ωριγάν. ὑπομνήμ. ὅπερ ὅρα.

(2) Καὶ τὰ κρίματα. αἱ αἰρεσιμ. ἐκδο.

ζ. Οὐχ ὅτι πολυπληθεῖτε παρὰ πάντα τὰ ἔθνη προέλατο Κύριος ὑμᾶς, καὶ ἐξελέξατο ὑμᾶς· ὑμεῖς γὰρ ἔσεσθε ὀλιγοσὶ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. Ἀλλὰ παρὰ τὸ ἀγαπᾶν Κύριον ὑμᾶς, καὶ διατηρῶν τὸν ὄρκον ὃν ὤμοσε τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ἐξηγαγεν ὑμᾶς Κύριος ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐλυτρώσατό σε Κύριος ἐξ οἴκου δεσπότης, ἐν χειρὸς Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Καλῶς τοῖς ἀπὸ τῆς μερίδος εἰρηται· ὀλιγοσὶ ἔσεσθε παρὰ πάντα τὰ ἔθνη· συλγυνώστε τὸ, ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι, καὶ τὸ, ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Αναγκαίως μέντοι καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῆς τῆς θείας διδασκείας κηδεμονίας. ἡ γὰρ διὰ τὸ πλείους εἶναι, Φησί, τῶν ἐθνῶν προέκρινεν ὑμᾶς ὁ Θεός, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν προγόνων δυσέβειαν, καὶ τὴν γεγεννημένῳ πρὸς ἐκείνης ὑπόχρεσιν.

θ. Καὶ γνώση, ὅτι Κύριος ὁ Θεός σε, ἔτος Θεός· Θεός πιστός, ὁ φυλάσσων τὴν διαθήκην αὐτῆς καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυλάσσουσιν τὰς ἐντολὰς αὐτῆς εἰς χιλίας γενεάς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἶτα τὸ ἀληθὲς αὐτῶν τῶν δεικνύς, ἐπήγαγεν· ὅτι Θεός πιστός, φυλάσσων διαθήκην καὶ ἔλεον τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυλάσσουσιν τὰς ἐντολὰς αὐτῆς εἰς χιλίας γενεάς.

ι. Καὶ ἀποδίδὸς τοῖς μισῶσι κατὰ πρόσωπον ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς. καὶ ἔχι βραδυεῖ τοῖς μισῶσι· κατὰ πρόσωπον ἀποδώσει αὐτοῖς. Καὶ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς, καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὰ κρίματα ταῦτα, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον ποιᾶν. ιβ. Καὶ ἔσται ὡς ἂν ἀκρόσητε τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ φυλάξετε καὶ ποιήσητε αὐτά, καὶ διαφυλάξῃ Κύριος ὁ Θεός σε τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος, καθ' ὃ ὤμοσε τοῖς πατράσιν ὑμῶν.

ιγ. Καὶ ἀγαπήσει σε, καὶ δύλογήσει σε, καὶ πληθυνεῖ σε, καὶ δύλογήσει τὰ ἐκγονα τῆς κοιλίας σε, καὶ τὸν καρπὸν τῆς γῆς σε, τὸν σῖτόν σε, καὶ τὸν οἶνόν σε, καὶ τὸ ἐλαιόν σε, καὶ τὰ βελόλια τῶν βοῶν σε, καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ὤμοσε Κύριος τοῖς πατράσιν σε δεῖναί σοι.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ ἐπειδὴ ἀτελεῖς ἦσαν, καὶ τροφῆς γαλακτώδους ἐδέοντο, καὶ

ἀκύνειν περὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐκ ἡδύναντο, ὑπάρχοντες αὐτοῖς πολυγονίαν, καὶ γῆς ὀκαρπλίαν, καὶ ποιμνίων καὶ βελόλιων ὀβελίαν, καὶ σώματος ὑγιείαν, καὶ τὴν ἐν πολέμοις νίκην, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

ιδ. Εὐλογητὸς ἔσθι παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ἔσθι ἐν ὑμῖν ἄγονος, ἔδὲ σῆρα, καὶ ἐν τοῖς κλιώσεσί σε. ιε. Καὶ περιελᾷ Κύριος ὁ Θεός σε ἀπὸ σῆς πᾶσαν μαλακίαν, καὶ πᾶσας νόσους Αἰγύπτου, τὰς πονηρὰς αἵς ἐώρακας, καὶ ὅσα ἔγνωσ, ἐκ ἐπιθήσει ἐπὶ σέ, καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ἐπὶ πάντας τὰς μισῶντάς σε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μουσικὸς ὁ λόγος καὶ βαδύς. τοῖς γέν Θεῷ γνησίους πρὸς δύλογίαν ἔσθι πνευματικὰς τῶν τῶ Χριστῶ μυστηρίων ἢ μέθεξις, καὶ ἡ διὰ τῶ ἀγίῳ πνεύματος χάρις· τοῖς γε μὴ διψυχῶσιν, ἔτι κεκνημένους εἰς ἀπόστασιν, ὀργὴ καὶ κατάκριμα. καὶ τί γὰρ ἐχὶ τῶν δεινῶν; ἀπαλλαγῆσονται δὲ καὶ μαλακισμῶ, τῶν τῶ νοσῶν ἐτοίμως τὸ ἀδικεῖν πεφυκός, κατακομίζον εἰς ἀνανδρίαν. ἀλλ' ἔδὲ ἄγονος ἔσθι, Φησὶν, ἐν αὐτοῖς, ἔδὲ σῆρα. γονιμωτάτη γὰρ πᾶσα θεοφιλὴς καὶ ὁσία ψυχὴ, καὶ καρποῖς ἀγίοις κατάκομος, Φησὶ πάλιν τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀνυχήμασιν. ἐγκατάσεις δὲ τὴν καρδίαν ἔχειν ἐκ ἐῶν, δὴ μὴ χάνως περιτρέπει πρὸς τὸ δεῖν ἐλέειν τὸ βεβηκός εἰς πίσιν, καὶ δυσέβειαν ἀσφαλές· ποτε μὲν τὸν λογισμὸν τοῖς καθήκουσιν μεταπαιδύων, ἐπὶ τὸ ἀμεινον ἀποσπάζειν κελύει, μᾶλλον δὲ δυσεβείας τῆς ἀνωτάτω δεικνύς ἀνάπλεων τὴν τοιάνδε νόσον· ποτε δὲ καὶ φόβον τῶ κολάζεσθαι, λέγω παιδαγωγὸν ὡς περ τινὰ καὶ γυναικίον ἡμῖν σήτας φύλακα, περιτρέπει πανταχόθεν ἐπὶ τὸ ἀρέσκον αὐτῷ.

ις. Καὶ φαγῇ πάντα τὰ σκῦλα τῶν ἐθνῶν, ἃ Κύριος ὁ Θεός σε δίδωσί σοι· ἡ φέσεται ὁ ὀφθαλμός σε ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἡ μὴ λατρεύσης τοῖς Θεοῖς αὐτῶν· ὅτι σκῶλον τῶτό ἐστίν σοι. ιζ. Ἐὰν δὲ λέγῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σε, ὅτι πολὺ τὸ ἔθνος τῶτο ἢ ἐγὼ, πῶς δυνήσομαι ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς; Οὐ φοβηθήσῃ αὐτούς· μνεία μνησθήσῃ ὅσα ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός σε τῷ Φαραὼ καὶ πᾶσι τοῖς Αἰγυπτίοις.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐν τῇ Ἐξόδῳ παραθαλάσσιον αὐτούς. δεδοκίτας τῶν Αἰγυπτίων τὴν διώκιν, ἔφασκε· Κύριος πολεῖ μῆσαι ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς σιγήσεσθε. ἐν ταῦτα δὲ τῶν ἡδὴ διώκει Θεὸς κατήγωνισμένων ὑπέμνησε.

ιθ. Τὰς περασμὰς τὰς μεγάλας, ἃς εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σε, τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἐκῆνα, τὴν χάριτα τὴν κραταιάν, καὶ τὸν

βραχίονα τὸν ὑψηλόν. ὡς ἐξήγαγέ-
σε Κύριος ὁ Θεός σε, ἔτω ποιήσει
Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν πᾶσι τοῖς ἔθ-
νεσιν, ὥς σὺ φοβῇ ἀπὸ προσώπου
αὐτῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Πειρασμὸς λέγει τὰ συμ-
βάντα τοῖς Αἰγυπτίοις, δι' ὧν ἐπείραζεν ὁ
μόνον τὰς πάσχοντας ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ
τὰς ὁρῶντας Ἰσδαίους· ἵνα καὶ ἔτως ἐπι-
γνώσι τὸν δημιουργὸν καὶ Κύριον.

κ. (1) Καὶ τὰς σφηκίας ἀποσελεῖ
Κύριος ὁ Θεός σε εἰς αὐτάς, ἕως ἂν
ἐκλειβῶσιν οἱ καταλελειμμένοι, καὶ
κα. οἱ κενερωμένοι ἀπὸ σέ. Οὐ τρωθή-
σῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι Κύριος
ὁ Θεός σε ἐν σοί, Θεός μέγας καὶ
κβ. κραταίος. Καὶ καταναλώσει Κύριος
ὁ Θεός σε τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προ-
σώπου σε κατὰ μικρόν. ὁ δυνήσῃ ἐξα-
ναλῶσαι αὐτάς τὸ τάχος, ἵνα μὴ

Α γένῃται ἡ γῆ ἔρημος, καὶ πληθυνθῇ
κγ. ἐπὶ σὲ τὰ θηρία τὰ ἄγρια. Καὶ
παραδώσει αὐτὰς Κύριος ὁ Θεός σε
εἰς τὰς χεῖράς σε, καὶ ἀπολεῖς αὐτάς
ἀπωλεία μεγάλη, ἕως ἂν ἐξολοθρῶ-
κδ. σῇτε αὐτάς. Καὶ παραδώσει τὰς

Β βασιλεῖς αὐτῶν εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν,
καὶ ἀπολεῖ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ τῆ τό-
πῃ ἐκείνης, ὥς ἀντισησεται ἕδεις κατὰ

κε. αὐτάς. Τὰ γλυπτὰ τῶν Θεῶν αὐ-
τῶν κατακαύσετε πυρί. ὥς ἐπιθυ-
μήσεις ἀργύριον, ἢ χρυσίον ἀπ' αὐ-
τῶν λαβεῖν σεαυτῷ, μὴ πλάσῃς δι'

κς. σε ἐσί. Καὶ ὥς ἐσοίσεις βδέλυγμα
εἰς τὸν οἶκόν σε, καὶ ἔσῃ ἀνάθεμα

Γ ὡς περ τὸτο· προσοχθίσματι προ-
σοχθίῃς, καὶ βδελύγματι βδελύ-
ξῃ, ὅτι ἀνάθεμά ἐστι.

Κ Ε Φ Η.

α. άσας τὰς ἐντολάς ταύ-
τας, ἃς ἐγὼ ἐντέλλο-
μαι ὑμῖν σήμερον, φυ-
λάξαθε ποιῆν, ἵνα ζήτε καὶ πολλα-
πλασιασθῇτε, καὶ εἰσελθόντες κληρο-
νομήσητε τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν
ὡμοσε Κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Οὐκ ἄλλα αὐτὰ
παρὰ τὰς προτέρας αἱ ἐντολαί, ἀλλ' αὐ-
ταὶ μετὰ πλείονος σαφηνείας λεγόμεναι.
ὡς ἀδελφεὶς δὲ καὶ πρὸς θεοσεβείαν εἰσα-
γομείς, καὶ βασιλείας ἑρανῶν καὶ μελ-
λόντων ἀγαθῶν ὡς αἰδίων ὑποχέσεις μή-
πω ἀκῆν δυναμείς, ἀπὸ τῶν αἰδητῶν
καὶ προσκαίρων προτρέπεται. (2)

β. Καὶ μνησθήσῃ πᾶσαν τὴν ὁδόν,
ἣν ἔγαγέ σε Κύριος ὁ Θεός σε ἐν τῇ
ἐρήμῳ, ὅπως ἂν κακώσῃ σε καὶ ἐκ-
πειράσῃ σε, καὶ διαγνώσῃ τὰ ἐν τῇ
καρδίᾳ σε, εἰ φυλάξῃ τὰς ἐντολάς
αὐτῆς ἢ ὄχι.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Μέννησο τέττα δια-
παντός, καὶ ἐν τοῖς ἐπισυμβαίνουσι πειρασ-
μοῖς ὁ ῥαδίως ὀκλάσεις. ἐπεὶ καὶ ὁ Θεός
Δαβὶδ τῇ πρὸς Θεὸν ἀγάπῃ ἐρηρεσμένους
Ψαλ. 138. 23. ἔψαλλε, λέγων· δοκίμασόν με Κύριε, καὶ
,, γνῶθι τὴν καρδίαν μου.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ γὰρ πειρασμοὶ γί-
νονται πρὸς δοκιμασίαν τῶν ἐν ἡμῖν λό-
γισμῶν.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Διὰ γὰρ τὴν ἡμῶν ὠφέ-
λειαν συμβαίνει τὰ παιδευτικά πρὸς νουθε-
σίαν ἡμῶν καὶ δοκιμασίαν.

Δ γ. Καὶ ἐκάκωσέ σε, καὶ ἐλιμαγ-
χόνῃσέ σε, καὶ ἐψώμισέ σε τὸ μάννα ἐν
τῇ ἐρήμῳ, ὅ ὥς ἤδεισαν οἱ πατέρες σε·
ἵνα ἀναγγείλῃ σοι, ὅτι ὥς ἐπ' ἄρτω
μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν
παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ σώ-
ματος Θεοῦ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος.

Ε ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τὴν προσαγομείνῳ
ἐκάκωσιν τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἐπὶ διορθώσει
τῶν πλημμελημάτων ὁ λόγος αἰνίσσεται.
,, ἐκάκωσα γὰρ σε, Φησὶ, καὶ ἐλιμαγχόνῃ-
σα, ἵνα εὖ σε ποιήσω· πρὶν εἰς ἄμετρον ἐκ-
χυθῆναι τὴν ἀδικίαν ἰσῶν, ὡς περ ῥεῦμα
ἔρκα τινὶ κρατερῷ καὶ διαφράγματι κα-
τεχόμενον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπειτα πάλιν αὐτὰς
ἀνέμνησε τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ διαγωγῆς, καὶ
,, τὰς ταύτης αἰτίας ἐδίδαξεν. ἐκάκωσέ σε
Ζ., γὰρ Φησὶ, καὶ ἐλιμαγχόνῃσέ σε, καὶ ἐψώ-
,, μισέσε τὸ μάννα· ἵνα ἀναγγείλῃ σοι, ὅτι
,, ὥς ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ'
,, ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ σώμα-
τος Θεοῦ. διὰ μὲντοι τῶν καὶ ἡμεῖς παι-
δευόμεθα, μὴ δυχεραίνεν δυσκολίας τισὶ
περιπεσόντες, ἀλλὰ ἐέργειν τὰς θείας οἰ-
κονομίας, καὶ προσμενεῖν τὴν λύσιν τῶν
πειρασμῶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. (3) Πάλιν τε αὖ ὅτι τὸ
Η μάννα λόγος ἐστὶν, εἰ καὶ ἄρτος δηλῆται ἐν
τῇ

(1) Ὅρα τὸ τῆ Φίλων. καὶ τὸ τῆ Εὐσεβ. καὶ τὸ τῆ Ἀλ. ὑπόμν. τὰ αὐτὰ γὰρ
καὶ ὡς παρὰ τοῖς κώδ. κεῖται. πλὴν ὅτι ἀνταρθεῖ τὸ τῆ Εὐσεβ. σιωπῶμενον ἐστὶ τῶ τῆ Ἀλ.

(2) Τὰ αὐτὰ σωτομάτερ. ὁ Περκόπ. ἐν τῇ τῆς Λύγ. κώδ.

(3) Κυρίλλ. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

Ἐξδ. 16. 15, τῇ Ἐξόδῳ. (1) ἄρτος γάρ φησιν ὁ ἄρτος ὃν
 16. „ ἔδωκε Κύριος ὑμῖν φαγεῖν. τῆτο τὸ ῥῆμα
 „ ὃ σωεταξέ Κύριος. διὰ τῆτο δὲ τὸ μάννα
 „ λεπλὸν ὡς αἰ κόριον, λυβκὸν ὡς αἰ πάγος
 „ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐπειδήπερ ὁ λόγος, ὃ σύμ-
 „ βολὸν ὡς τὸ μάννα ἐκείνο, λεπλόν ἐστι τῇ
 „ αὐτῇ φύσει, καὶ διήκον διὰ πάντων, πνυδ-
 „ μάτων νοερῶν, καθαρῶν, λεπλοτάτων.

Σοφ. 7. 22. ἐστὶ καὶ ἡ σοφία πνεῦμα νοερὸν, ἅγιον, μο-
 „ νογενές, πολυμερές, λεπλόν, καὶ τὰ ἐξῆς.
 „ ὡς δὲ καὶ ὡς αἰ κόριον πρὸς τὸ εἶναι λεπλόν·
 „ Φασὶ δὲ τὴν τῆ κορία φύσιν ὅλῳ δι' ὅλων
 „ λόγον ἔχαιν ἀέριματος, καὶ (2) μηδὲ ἐν
 „ τῷ κατακόπτεσθαι τὸ τῆ κορία ἀέριμα, ἐξα-
 „ φανίζεσθαι αὐτῇ τὴν δυνάμιν, ὡς ἐκ ἐτι
 „ διωαμίνης ἀείρεσθαι. τοῖστος δὲ δι' ὅλα ὁ
 „ λόγος· καὶ πᾶν μέρος αὐτῆς γεωργεῖσθαι
 „ πέφυκεν ἐν καλῇ καὶ ἀγαθῇ γῇ, τρεῖσι
 „ ψυχῇ. ἐστὶ δὲ τὸ μάννα λυβκόν· Φῶς γάρ
 „ ὁ λόγος· καὶ λαμπρόν, καὶ κατὰ τῆτο
 „ λυβκὸν τῷ αὐτὸν σιωαίτι καὶ τρεφομένῳ
 „ ἀπ' αὐτῆς. (3) ἐστὶ δὲ καὶ ὡς αἰ πάγος. σιω-
 „ εραμμένους γάρ, καὶ ἔδαμῃ πλάδων, ἐδὲ
 „ διερένηκας, ἀλλὰ πάγιος, ἃ δὴ ἔρανῃ
 „ λόγος, καὶ ἀπαγγέλλων ἡμῖν τὰ ἔρανια.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ εἶπε δὲ, ἀλλὰ
 „ καὶ ἐπὶ παντὶ ῥήματι, ἀλλ' ἀνθ' τῆς, καί·
 „ ὡς ἔλεγειν, ἐκ ἐπὶ τῷ δε, ὡς οἶεσθε μόνῳ,
 „ ἀλλ' ἐπὶ τῷ δε. καὶ δῆλον, ὅτι τὸ μάννα
 „ τὸ ἐκπορδύμενον ἐκ τῆ σώματος ῥῆμα ὡς.
 „ ἐπεὶ τὸ κοινὸν ἔχει τὸ μάννα ἐξ ὃς διδασκό-
 „ μεθα, ἐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζῶν τὸν ἀνθρω-
 „ πον, πρὸς τὸ τῆ Θεῶς ῥῆμα, ἐφ' ὃ ζῶμεν;

** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Οὐ γὰρ ἐπ' ἄρτω
 „ μόνῳ ζήσεται ὁ δίκαιος, ἀλλ' ἐν τῷ ῥήματι
 „ Κυρίῳ· ὅς ἐστιν ἄρτος ἀληθινός, ἄρτος
 „ ἔρανῶν. ἐκ ἄρα ποτὲ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ
 „ ἄπορος, ἔως ἀν' ἔχῃ σῶαν τὴν πρὸς Θεὸν
 „ ὁμολογίαν.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ
 „ τῆ σώματος ἢ τροφῇ, τῆτο ἐπὶ τῆς ψυχῆς
 „ ἢ τῶν θείων λογίων διδασκαλία. ὃ γὰρ
 „ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, φησὶν,
 „ ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορδομένη ἐκ
 „ σώματος Θεῶς.

δ. Τὰ ἱμάτιά σου ὃ κατελρίβησαν
 „ ἀπὸ σῆ· οἱ πόδες σου ὃ ἐτυλώθησαν,
 „ ε. ἰδὲ τεσσαράκοντα ἔτη. Καὶ γνώσῃ
 „ τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ὡς εἶ τις ἄνθρωπος
 „ παιδύσῃ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἔτω Κύριος
 „ 5. ὁ Θεός σου παιδύσει σε. Καὶ φυλά-
 „ ξῃ τὰς ἐντολὰς Κυρίῳ τῆ Θεῶς σου
 „ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς, καὶ
 „ φοβεῖσθαι αὐτόν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ἐπιδείκνυσιν δὲ καὶ τὰς
 „ ἄλλας οὐρεργείας. τὰ ἱμάτιά σου ἐκ ἀπε-
 „ τρίβῃ ἀπὸ σῆ· οἱ πόδες σου ἐκ ἐτυλώθησαν,
 „ ἰδὲ τεσσαράκοντα ἔτη. καὶ γνώσῃ τῇ καρ-

Α., διὰ σε, ὅτι ὡς εἶ τις παιδύσῃ ἄνθρωπος
 „ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἔτω Κύριος ὁ Θεός σου παι-
 „ δύσει σε. καὶ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς Κυρίῳ
 „ τῆ Θεῶς σου πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς,
 „ καὶ φοβεῖσθαι αὐτόν. μετὰ τὸν πειρασμὸν
 „ ἢ παρακλήσεις· μετὰ τῆς παιδείας ἢ ψυ-
 „ χαγωγίας· λιμὸς καὶ τροφῇ, ὁδοπορίας
 „ πόνος καὶ σώματος οὐπάθεια, σπάνις ἀναγ-
 „ καίων καὶ τῶν ἀφθάρτων ἱματίων καὶ ὑπο-
 „ δημάτων τὸ διαρκές. εἴτα παραινέει νικῶν-
 „ τας μὴ τῇ οἰκείᾳ ῥώμῃ τὴν νίκην ἐπιγρά-
 „ φειν, ἀλλὰ τῷ ἐπικέρῳ καὶ προμάχῳ Θεῷ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰκάνῃ μαρτυρία
 „ τοῖς βελομένοις ζῶν ἀπερισπασῶς. ἢ περὶ ὁ
 „ Σωτῆρ ἐν Εὐαγγελίοις ὃ κέχρηται πρὸς
 „ ἀνδρας τὸν νόμον μελετῶντας διακονῆς.
 „ εἰ γὰρ ἐπισύβετε, φησὶ, Μωϋσεῖ, ἐπισύβε-
 „ „ τε ἀν καὶ ἐμοί. ὅταν ἐκ τῶν πᾶσι προδῇ-
 „ „ λῶν αὐτῆς ἐκλρέπει, τὰ πετεινὰ καὶ τῆ Ματθ. 6. 26,
 „ 28. ἀγρῶ τὰ κρῖνα προαίς. ἐκ ἐδεήθησαν δὲ
 „ ὑποδημάτων οἱ πάλα, μηδεμιᾶς λύμης
 „ ἐκ τῆς ὁδῆς προσριβομένης αὐτῶν τοῖς πο-
 „ σίν· εἶχον δὲ καὶ ἀτριβεῖς ἐδίητας, καὶ
 „ τὸ μάννα, καὶ τῆς ἀκροτόμου τὸ ὕδωρ, πᾶν-
 „ τα πρὸς ζωὴν αὐτάρκη. περιτῇ δὲ καὶ
 „ ἀνόνητος ἐπιθυμία τὸν ὀλεθρον αὐτοῖς
 „ προεξέκησεν, ὡς καὶ ἡμῖν τὰ σαρκικὰ πε-
 „ „ ριέπασιν. ὃ δυνάσκει γὰρ φησὶ δυσὶ κυρίοις Ματθ. 6. 24.
 „ δεσφύειν· εἰ δὲ καὶ πρὸς βραχὺ παιδύοι-
 „ „ κῶς τῶν ἐπιτηδείων ὑπερηδῶμεν, δῆλον ὡς
 „ ἵνα περιεχωμέθα ἐν ἅπασιν τῆ Θεῶς. κόρος
 „ γὰρ πατήρ ὑβρεως· ὑβρις δὲ, ὑπερηφά-
 „ νιας· ἢ δὲ, πλώτεις.

ζ. Ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεός σου ἔσα-
 „ γάγει σε εἰς γλῶν ἀγαθῶν καὶ πολ-
 „ λῶν, ὃ χέμαρροι υδάτων, καὶ πηγῶν
 „ ἀβύσσων ἐκπορδύμενων διὰ τῶν πε-
 „ „ η. δίων καὶ διὰ τῶν ὁρέων. Γῆ πυρῆ καὶ
 „ Ε κριθῆς, ἄμπελος, καὶ συκῆ, καὶ
 „ ῥοαί· γῆ ἐλαίας ἐλαῖα καὶ μέλιτος.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰς γλῶν ἀγαθῶν
 „ καὶ πολλῶν. τὸ μὲν, τὸ γόνιμον δηλοῖ·
 „ τὸ δὲ, μήκος καὶ πλάτος τῆς χώρας. ὃ το-
 „ σαύτη γὰρ ἡ Αἴγυπλος πρὸς... (4) πᾶ-
 „ λιν διασέλλων, φησὶν, ὕδωρ ἔχειν ἐξ ἔρανης
 „ καὶ πηγῶν. τὸ γὰρ ἐκείνης ἐπέστακτον.
 „ εἴτα πεδίων μνηδαῖς, ἐπειδὴ τῆτο κοινὸν
 „ πρὸς τὴν Αἴγυπλον, τὸ τῶν ὁρέων προσέ-
 „ „ δηκε. πάλιν εἰπὼν κοινὰ, πυρῆ καὶ κρι-
 „ θῆς, τῆς ἰδιάζοντος ἐπιφέρει καρπῆς,
 „ δέξαι βελόμενος, τὰ μὲν ἐκείνης παρὰ
 „ ταύτῃ, ἀλλ' ἐκ ἀνάπαλιν. ὀλίγη δὲ τῆς
 „ Αἴγυπτος καὶ ἐλαία, ἥτις ἐδὲ πρὸς ἔλαιον
 „ ἐπιτηδείος, καὶ ἄμπελος.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. (5) Ἡμῖν ὁ Χριστὸς ὃ
 „ ταῦτα δώσειν ὑπέχετο, ἀλλ' ἔρανῶν βασι-
 „ λαίαν, καὶ γλῶν ἀγαθῶν καὶ αἰδίων, ἥς χεί-
 „ Η μαρτῆς ὁ Χριστὸς, ποτίζων τοῖς τῆς σοφίας
 „ νάμασιν

(1) Τὰ ἐπόμενα κέται καὶ ἐν σελ. 733. τῷ ὑπομνήμ. τῆ Κυρίλ. σιωλωμεία. ἢ ἐν τοῖς τῆ Κυρίλ.
 ἐκδεδομ. μὴ ὀρεδίδωαι σημεῖωται. (2) Ὡς μηδὲ. ἐν Τόμ. 2. σελ. 388. τῆς τῆ Ρε. ἐκδόσ.

(3) Ὑπ' αὐτῆς. αὐτῆς.

(4) Ἰσ. πρὸς αὐτὴν.

(5) Κυρίλ. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

νάμασιν. ἐκπορεύονται δὲ οἱ χεῖμαρροι διὰ τῶν πεδίων καὶ ταπεινῶν καὶ γονίμων ἀνθρώπων, καὶ διὰ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, τῶν ἀκατεινομένων διὰ τὸ ὕψος τῆς θεωρίας εἰς ἔρανός. ἐκεῖ ὁ σῖτος ὁ σπρίζων καρδίαν ἀνθρώπου, καὶ κριθὴ τὰς ὑποδεεσέρας τρέφουσα. ἐκεῖ ἡ ἀληθινὴ ἀμπελος ὁ Χριστός. ἐκεῖ τὸ ἔλαιον τὸ λιπαῖνον τῶν ὁσίων τὰς κεφαλὰς. ὁμοίως καὶ ῥοαί, τὸ γλυκὺ μὲν εὐδοῖαν φέρουσα, τῆς πολιτείας δὲ τὸ αὐστηρὸν ἐξωθεῖν εὐδυσάμενα. ἐκεῖ ἡ συκὴ, ἐκ ἧς ἡ ἀκαρπος καὶ φύλλοις κομῶσα, ἀλλ' ἡ πλεῖστα τῶ πνεύματος τὴν γλυκύτητα. ἐκεῖ ὁ γλυκασμός τῶ φάρυγγος τῶ σωτήρος ὁ ἐπιθυμητός, καὶ τὰ χεῖλη τῆς εὐτῶ ἁσματονύμφης κηρίον ἀποσάροντα, καὶ οἱ λίθοι οἱ ἅγιοι, οἱ ἐπὶ γῆς κυλιζόμενοι πρὸς πειρασμούς ἀνένδοτοι, καὶ φύσιν σιδήρεα ἀπομιμνήσκοντες. ἐκεῖ τὰ μέταλλα τῶ χαλκοῦ, ἐξ ὧν τὴν νοητὴν πανοπλίαν κατεσκεύασαν. καὶ τὸ τέτων κεφάλαιον ἀπαύσως δύλογεῖν τὸν Θεόν.

θ. Γῆ ἐφ' ἧς ἔ μετα πτωχείας φαγῇ τὸν ἄρτον σε, καὶ ἐκ ἐνδεσθῆσῃ εὐδὲν ἐπ' αὐτῆς· γῆ ἧς οἱ λίθοι σιδήρεοι, καὶ ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. (1) Οὐκ ἔστι, φησὶ, πηλὸν καὶ πλινθεῖα μοχθεῖν καὶ ταλαιπωρεῖν· ἀλλὰ λίθος ἔχει, (2) καὶ τέτταρτα ἰταμωτάτης καὶ μὴ ῥαδίως διαλυομένης, ὡς καὶ οἰκοδομίαις ἐξαρκεῖν, καὶ ἐπὶ πολὺ διαμένειν. ταῦτα δὲ λέγει, τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἀποσῆσαι τῆς Αἰγύπτου βαλόμενος. διὰ γὰρ τῶ εἰπεῖν, ἀγαθὴν, τὸ γόνιμον ἔδειξε· διὰ δὲ τῶ πολλῷ, τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλάτος. ἔχει χεῖμαρροι ὑδάτων· τέτο ἐκ αὐτῆς Αἰγύπτῳ καὶ πηγὰς ἀβύσσων· ὅπερ ἐξαίρετον τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας. προσέθηκε δὲ, καὶ διὰ τῶν ὀρέων· ὅπερ τῇ Αἰγύπτῳ ἔ πρόσσευν· ἀλλ' ἔδδ' ἀμπέλοις κομῶν, ἔδδ' ἀφθονίαν ἔχει ἐλαίου. ἡ δὲ τῆς ἐπαγγελίας γῆ πάντα πλεονείκει.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐχει φησὶ καὶ μέταλλα χαλκοῦ. πάλαι γὰρ εἶπε. δηλοῖ δὲ ἡ μέχρι καὶ νῦν ἐν Παλαιστίνῃ τῶν χαλκικῶν ἱερῶν ἀτέλεια· ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἴσως τοῖς πάλαι μεταλλοταῖς χορηγούμενον.

ι. Καὶ φαγῇ καὶ ἐμπλησθήσῃ, καὶ δύλογῆσαις Κύριον τὸν Θεόν σε ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς ἔδωκέ σοι Κύριος ὁ Θεός.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὅρα πῶς καὶ τότε μάλιστα προσήκει μετὰ τὴν τῆς τροφῆς ἀπόλαυσιν, τὴν πνευματικὴν ἐστῆσαι ἑαυτοῖς παρατιθέσθαι· ἵνα μηδὲ μετὰ τὴν πλησμονὴν τῆς σωματικῆς τροφῆς ῥαθυμύσασα ἡ ψυχὴ, εἰς ὀλεθρὸν τινα ἐκπέσῃ,

Α καὶ χώραν δῶ ταῖς τῶ Διαβόλου μηχαναῖς, πάντα καιρὸν ἐπιτηρῶντος, καὶ βελομένῃ καιρίαν ἡμῖν δῆναί τὴν πληγὴν;

ια. Πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐπιλάθῃ Κυρίῃ τῶ Θεῷ σε, τῶ μὴ φυλάξαι τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, καὶ τὰ κλήματα καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῆς, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον.

Β ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. (3) Μετὰ τὴν τῶν ἀγαθῶν ἐπαγγελίαν εἰς νῆψιν αὐτὸς διανίστησι, τῶν δειρογέτων μεμνηθεῖς, καὶ μὴ ἐξυβρίζειν τῷ κόρῳ, μηδὲ περιφρονεῖν τὰ ταῦτα δωρησαμένῃ, καὶ ὅτι ἐκ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν αὐτὸς μετεκόμισε.

ιβ. Μὴ φαγῶν καὶ ἐμπλησθεὶς καὶ οἰκίας καλὰς οἰκοδομήσας καὶ κατοικήσας ἐν αὐταῖς, Καὶ τῶν βοῶν σε καὶ τῶν προβάτων σε πληθύνθων σοι, ἀργυρίῃ καὶ χρυσίῃ πληθύνθων σοι, Ὑψωθήσῃ τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιλάθῃ Κυρίῃ τῶ Θεῷ σε, τῶ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἷου δουλείας.

ιγ. Τῶ ἀγαγόντος σε διὰ τῆς ἐρήμου τῆς μεγάλης καὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης, ἧς ὄφεις δάκνων, καὶ σκορπίος, καὶ δίψα, ἧς ἐκ τῶ ὕδατος τῶ ἐξαγαγόντος σοι ἐκ πέτρας ἀκροτόμῃ πηγὴν ὕδατος.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡστερ ἔτοι μετὰ τὸ διελθεῖν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ ἡ φησὶν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν Μωϋσῶν βα- 1. Κορ. 10. 2. πηλοῦμαι, διηλθόν τὴν ἐρημον τὴν φοβεράν, ἧς ὄφεις δάκνων καὶ σκορπίος, τύπος ὄντες τῶ νοητῶ ὄφει, ἐφ' ὃν καὶ πατεῖν ὁ Κύριος ἡμῶν ἐδωρήσατο· ἔτω καὶ μετὰ τὸ ἀληθινὸν βάπτισμα διὰ πειρασμῶν ἐξαγόμενος εἰς τὴν ἐρημον οἱ πιστοὶ, πειραδιώμα ὑπὸ τῶ Διαβόλου, ὡν τύπος Χριστός· μεθ' ὧν λέγουσι τῷ περράζοντι, ἐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ Ματθ. 4. 4. ζήσεται ἄνθρωπος.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Κατὰ τὸν τύπον τῶ νοητῶ ὄφει. ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνομίαν τῶν ἐθνῶν Κύριος ἐξολοθρεύσει αὐτούς. (4)

ιδ. Τῶ ψωμίσαντός σε τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὃ ἐκ ἡδὲς σὺ, καὶ ἐκ ἡδὲσαν οἱ πατέρες σε, ἵνα κακώσῃ σε, καὶ ἐκπειράσῃ σε, καὶ εὖ σε ποιήσῃ ἐπ' ἐχάτων τῶν ἡμερῶν σε. Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σε, ἡ ἰχὺς με, καὶ τὸ κράτος τῆς χειρός με ἐποίησέ μοι τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην.

ιη. Καὶ

(1) Κυρίλ. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(2) Ἐχεν. ἐν Τόμ. 2. σελ. 388. τῆς τῶ Ῥ. ἐκδόσεως.

(3) Κυρίλ. ὁ Ἀλεξάν. κώδ.

(4) Ὅρα καὶ τὸ ἐν σελ. 774. τῶ Κυρίλ. ὑπόμν. καὶ ὅδε γὰρ πάλιν τὸ αὐτὸ παρὰ τοῖς κώδ. κεῖται.

ιη. Καὶ μνησθήσῃ Κύρις τῷ Θεῷ· Α
σε, ὅτι αὐτός σοι δίδωσιν ἰχθὺν τῷ
ποιῆσαι δυνάμιν, καὶ ἵνα ζήσῃ τῷ
διαθήκῃ αὐτῷ, ὡς ὅμοσε Κύριος τοῖς
πατράσι σε ὡς σήμερον.

» * * ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Οὗτος δίδωσιν
» ἰχθὺν ποιῆσαι δυνάμιν. Ἐάν δὲ φωτισθῇ-
» σοι τὰ πράγματα, λαβὼν καὶ κλησάμενος
» ἰχθὺν, εὖ γνώσει ποῖα δυνάμιν. ἐμφαίνει
» γὰρ διὰ τῶν τῶν ἀγαθῶν, τὰς τε δω-
» ρεῖας παρὰ τῷ Θεῷ χορηγεῖσθαι. καὶ δὲν
» ἡμᾶς διακόνους γενόμενους τῆς θείας χάρι-
» τος, σπείρειν τὰς τῷ Θεῷ δουλείας, καὶ τὰς
» πλησιάζοντας κατασκοπεύειν καλῶς τε καὶ
» ἀγαθῶς· ἵνα ὡς ὅτι μάλιστα ὁ μὲν σώφρων
» τὰς ἐγκρατεῖς, ὁ δὲ ἀνδρεῖος τὰς γενναίας,
» σωετές τε ὁ φρόνιμος, καὶ δίκαιος τὰς
» δικάϊας ἐκτελέῃ.

ιθ. Καὶ ἔσαι ἐάν λήθῃ ἐπιλάβῃ
Κύρις τῷ Θεῷ σε, καὶ πορεύῃς ὅπι-
» σω Θεῶν ἐτέρων, καὶ λατρεύῃς αὐ-
» τοῖς, διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν
» ἔρανόν καὶ τῷ γλῶ, ὅτι ἀπολέσῃ
» ἀπολείσθαι.

» ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΤ. Εἰ γὰρ ταῦτα, Φη-
» σιν, ἐπιλάβῃσθε, καὶ τοῖς ἐκ ἑσὶ Θεοῖς λα-
» τρεύσητε, μάρτυρας τὰς ἐν ἔρανῳ ποιῶ-
» μαί διδάμεις, καὶ τὰς ἐπὶ τῆς γῆς ἀπαν-
» τας, ἢ καὶ αὐτὰ τὰ σοιχεῖα τὰ σινεκο-
» λεμήσαντα ὑμῖν τῷ Αἰγύπτῳ, ὡς ἀπώ-
» λεια ὑμᾶς καταλήψεται. (1)

κ. Καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη ὅσα
Κύριος ὁ Θεὸς ἀπολλύει πρὸ προσώπου
» ὑμῶν, ἔτις ἀπολείσθαι, ἀντὶ ὧν ἐκ ἡμέ-
» σατε τῆς φωνῆς Κύρις τῷ Θεῷ ὑμῶν.

Κ Ε Φ Θ.

α. κε Ἰσραὴλ· σὺ διαβαί-
» νεις σήμερον τὸν Ἰορδάν-
» νην εἰσελθεῖν κληρονομή-
»σαι ἔθνη μεγάλα καὶ ἰχυρότερα σε,
» πόλεις μεγάλας καὶ τειχεῖς ἕως τῷ
β. ἔρανῳ, Λαὸν μέγαν καὶ πολὺν καὶ
» δμήκην, ὅς ἐστιν Ἐνὰν, ὅς σὺ οἶδα, καὶ
» σὺ ἀκήκοας, τίς ἀντιστήσεται κατὰ
γ. πρόσωπον ὑμῶν Ἐνὰν; Καὶ γνώσῃ σή-
» μερον, ὅτι Κύριος ὁ Θεός σε ἔτος
» προπορεύσεται πρὸ προσώπου σε· πῦρ
» καταναλίσκειν ἐστὶν· ἔτος ἐξολοθρεύ-
» σαι αὐτὰς πρὸ προσώπου σε, καὶ ἀπο-
» λεί αὐτὰς ἐν τάχει, καθάπερ εἶπε
δ. Κύριος. Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σε
» ἐν τῷ ἐξαναλῶσαι αὐτὰς (2) Κύριον
» τὸν Θεόν σε πρὸ προσώπου σε, λέγων,
» διὰ τὰς δικαιοσύνας μου εἰσῆγαγέ με
» Κύριος κληρονομήσαι τῷ γλῶ τῷ
» ἀγαθῷ ταύτῃ. ἀλλὰ διὰ τῷ ἀσε-
» βειαν τῶν ἐθνῶν τῶν Κύριος ἐξο-
» λοθρεύσει αὐτὰς πρὸ προσώπου σε.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνας λέγει ὅς ἐστιν Ἐ-
» νὰν; Ἀπόγονοι Γιγάντων ἦσαν, ὡς ἡ ἰσο-
» ρία διδάσκει. τὸτο γὰρ εἶπεν· λαὸν πολὺν
» καὶ δμήκην, ὅς ἐστιν Ἐνὰν, ὅς σὺ οἶδα, καὶ
» σὺ ἀκήκοας, τίς ἀντιστήσεται κατὰ προ-
» σωπον ὑμῶν Ἐνὰν; τὸ δὲ, σὺ οἶδα καὶ ἀκή-
» κοας τέθεικε, τῶν λόγων ἀναμνησκῶν
» τῶν ἐκείνων κατασκοπήσαντων τῷ γλῶ.

» Αριθ. 12. 49. ἐκείνοι γὰρ ἔλεγον, ὅτι ἡμεῖς ἐνώπιον αὐ-
» τῶν ὡσεὶ ἀκρίδες. ἔτω τὸν ἐπὶ τῇ ῥώμῃ
» κατασεύχας τύπον, διδάσκει αὐτὰς, μὴδὲ
» ἐπὶ τοῖς τῆς ψυχῆς κατορθώμασι μέγα

» φρονεῖν. μὴ εἴπῃς γὰρ Φησιν ἐν τῇ καρ-
»δίᾳ σε, ὅτι διὰ τὰς δικαιοσύνας μου εἰσῆ-
» γαγέ με Κύριος κληρονομήσαι τῷ γλῶ τῷ
» ἀγαθῷ ταύτῃ. διὰ γὰρ τῷ ἀσεβειαν
» τῶν ἐθνῶν τῶν Κύριος ἐξολοθρεύσει αὐ-
» τὰς ἀπὸ προσώπου σε. ἐχὶ διὰ τῷ δικαιο-
» σύλῳ σε, ἔδδὲ διὰ τῷ ὁσιότητι τῆς καρ-
» δίᾳ σε σὺ εἰσπορεύῃ κληρονομήσαι τῷ γλῶ.
» ταῦτα δὲ εἶπεν, δύνω κατὰ ταῦτον πραγμα-
» τοδύμενος, καὶ μετριάξεν διδάσκων αὐτὰς,
» καὶ τῇ τῷ Θεῷ βοηθείᾳ τὸ πᾶν ἐπιγρά-
» φαν· καὶ προλέγων, ὡς τὰ παραπλήσια
» πείσονται τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις, εἰ τὰ ὅμοια
» δράσαιεν.

» ε. Οὐχὶ διὰ τῷ δικαιοσύλῳ σε,
» ἔδδὲ διὰ τῷ ὁσιότητι τῆς καρδίας σε
» σὺ εἰσπορεύῃ κληρονομήσαι τῷ γλῶ
» αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τῷ ἀνομίαν αὐτῶν
» Κύριος ἐξολοθρεύσει αὐτὰς ἀπὸ προ-
» σώπου σε, καὶ ἵνα ζήσῃ τῷ διαθήκῃ
» αὐτῷ, ὡς ὅμοσε Κύριος τοῖς πατρά-
» σιν ὑμῶν Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
» Ἰακώβ.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐ γὰρ διὰ τῷ δι-
» καιοσύλῳ σε. Χανυῖσθαι διὰ τῶν ἀπο-
» τρέπει· καὶ δαίκνυσιν ἐκβάν τὸ προαιρη-
» μένον πρὸς Ἀβραάμ. ἀναπεπλήρωνται Γαλ. 15. 16.
» γὰρ λοιπὸν τῶν Ἀμορραίων αἱ ἀμαρτίαι.
» ὅτι δὲ ἐκ τῷ δικαιοσύλῳ αὐτῷ ταῦτα,
» ἀναμνησκει πάντων ὧν ἡμαρτήκασιν,
» ἀφ' ἧ ἐξῆλθον ἐξ Αἰγύπτου, ἐκ κατὰ τάξιν,
» ἀλλ' ὡς ἐν κεφαλῇ πρὸς τὸ χρήσιμον,
» χειραγωγῶν αὐτὰς πρὸς εὐσεβειαν ἀπει-
» λαῖς καὶ ἀγαθῶν ὑποχέειν.

» ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΤ. Πεπλήρωνται γὰρ Γαλ. 15. 16.
» λοιπὸν αἱ ἀμαρτίαι τῶν Ἀμορραίων· καὶ
» τὸ

(1) Ταῦτα καὶ ὁ Προκόπιος ὡς τῷ τῆς Αἰγ. καὶ πλεονέκτερον, προαίει καὶ τὰ δὲ. ὁ γέγονε διὰ
τῆς ὑπὸ Ῥωμαίων πολιορκίας, ἀφρημαίων τῆς γῆς διὰ τῷ ἀσεβειαν.

(2) Ἐν τῷ ἐξαναλῶσαι Κύριον τὸν Θεόν σε τὰ ἔθνη ταῦτα πρὸ, κτ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

τὸ εἰρημικόν ἐν τῇ Γενέσει τὴν ἐκβασιν εἴληφε.

ζ. Καὶ γνώσῃ σήμερον, ὅτι ἐχὶ διὰ τὴν δικαιοσύνην σου Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι τὴν γλῶττιν ἀγαθὴν ταύτην κληρονομήσαι, ὅτι λαὸς σκληροτράχηλος εἶ. Μνήσθητι, μὴ ἐπιλάβῃ ὅσα παρώξυνας Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήλθετε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἕως ἡλθετε εἰς τὸν τόπον τῆτον, ἀπειθῶντες διατελεῖτε τὰ πρὸς Κύριον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰς καιρὸν δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ παρανομησάντων ἀνέμνησε, τὸν λόγον ἐκεῖνον κρατῶν, ὡς δὲ διὰ τὰς δικαιοσύνας αὐτῶν κληρονομήσας τὴν γλῶττιν. „ μνήσθητι γὰρ ἔφη, καὶ μὴ ἐπιλάβῃ ὅσα παρώξυνας Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν τῇ ἐρήμῳ.

η. Καὶ ἐν Χωρὴβ παρωξύνετε τὸν Κύριον, καὶ ἐθυμώθη Κύριος ἐφ' ὑμῖν ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς, Ἀναβαινόντος μὲ εἰς τὸ ὄρος λαβεῖν τὰς πλάκας τὰς λιθίνας, πλάκας διαθήκης, ἃς διέθετο Κύριος πρὸς ὑμᾶς, καὶ κατεγινόμην ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ἄρτον ἐκ ἔφαγον καὶ ὕδωρ ἐκ ἔπιον.

ι. Καὶ ἔδωκε Κύριος ἐμοὶ τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας γεγραμμένας ἐν τῷ δακτύλῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπ' αὐταῖς ἐγγέγραπτο πάντες οἱ λόγοι ὃς ἐλάλησε Κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει. ἐκ μέσσω τῶ πυρὸς ἡμέρα ἐκκλησίας.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Καὶ πλαξὶ λιθίνας ἀνέγραφον, ἐπειδὴ γενομένοις ἀναιδήτοις, καὶ λίθοις ἔσιν ὡπερ, αὐτοῖς διελέγετο· μᾶλλον δὲ ἵνα καὶ λίθοις θεοχαράκτοις, καὶ „ δακτύλῳ Θεοῦ γεγραμμένοις, ὡς φησὶν ἡ θεία Γραφή, τῶν λιθίνων καὶ ἀναιδήτων ἀποδείξηται Θεῶν.

ια. Καὶ ἐγένετο διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν καὶ διὰ τεσσαράκοντα νυκτῶν ἔδωκε Κύριος ἐμοὶ τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας, πλάκας διαθήκης.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπὶ μὲν τῆς γλώττης τὸν Θεὸν ἔχον οἱ Ἰσραηλῖται, ἐπὶ δὲ τῆς γνώμης τὰς Αἰγυπτίων Θεός, ὡς ἔδειξε τὸ τέλος. ταῦτα Μωϋσῆς μὲν ἠγνόει, ὁ Θεὸς δὲ προεώρα· ὅτι γε εἰ μὴ θύειν αὐτοῖς συγχωρήσειε, προσοίσουσιν οὐθὺς τῇ τῶν Αἰγυπτίων πολυθείᾳ. τί ἔν ὁ πάνσοφος ποιεῖ Θεός; (1) κατέχει τὸν Μωϋσῆν ἐν τῷ ὄρει ἡμέρας τεσσαράκοντα, καίτοι γε

Α διωκτῶς ἔχων ἐν τρισὶν ἡμέραις θῆναι τὸν νόμον· ἵνα τὸ κεκρυμμένον ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τῶν Ἰσραηλίων, λέγω δὴ τὸ τῆς ἀσεβείας, ὁ χρόνος τῆς ἀπιστίας ἐλέγξῃ, ὃ δὴ καὶ γέγονε.

ιβ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, ἀνάστηθι, καὶ κατέβηθι τὸ τάχος ἐντεύθεν, ὅτι ἠνόμησεν ὁ λαός σου, ὃς ἐξηγάγεσ ἐκ γῆς Αἰγύπτου· καὶ παρέβησαν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς, ἐποίησαν ἑαυτοῖς χωνόμα.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ὅδον λέγει τὴν διδασκαλίαν, ἣν ἐμάθομεν παρ' αὐτοῦ.

ιγ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, λέγων, λελάληκα πρὸς σὲ ἅπαξ καὶ δις, λέγων, ἐώρακα τὸν λαόν τῆτον, καὶ ἰδὼ λαὸς σκληροτράχηλός ἐστιν.

Γ ιδ. Ἔασόν με ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς, καὶ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτῶν ὑποκάτωθεν τῶ ἔρειπτον, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα, καὶ ὑψηλόν, καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τῆτον.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ὡς οὐλαγχνίας ὑπερβολῇ. εἰδὼς ὁ Θεός, ὅτι ὁρῶν Μωϋσῆς, ὡς συγγνώμης μέζονα τοῖς Ἰσραηλῖταις ἡμάρτηται, καὶ ἐκ αὐτῶν τολμήσειε παρακαλέσαι τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν, αὐτὸς αὐτὸν εἰς τῆτον προσκαλεῖται, δι' ὧν ἀπει- „ λεί λέγων· ἔασόν με καὶ θυμώθεις ὀργῇ, Ἐξῆδ. 32. 10. „ ἐξαλείψω αὐτούς· μονοῦ καὶ λέγων, μὴ ἐν τῇ παρὰ καλέσαι με. (2)

ιε. Καὶ ἐπιστρέψας, κατέβην ἐκ τῶ ὄρους· καὶ τὸ ὄρος ἐκαίετο πυρὶ. καὶ αἱ δύο πλάκες τῶν μαρτυρίων ἐπὶ ταῖς δυσὶ χερσὶ μὲ. Καὶ ἰδὼν ὅτι „ ημάρτετε ἐναντὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν, καὶ ἐποίησατε ὑμῖν ἑαυτοῖς χωνόμα, καὶ παρέβητε ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς „ ἐνετείλατο Κύριος ὑμῖν· (3) Ἐπιλαβόμενος τῶν δύο πλακῶν, ἔρριψα αὐτάς ἀπὸ τῶν δύο χειρῶν μὲ. (4)

ιζ. Καὶ ἐδεήθην ἐναντὶ Κυρίῳ ἑσπέρων, καὶ πρότερον τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ἄρτον ἐκ ἔφαγον καὶ ὕδωρ ἐκ ἔπιον, περὶ πασῶν τῶν ἀμαρτιῶν ὑμῶν ὧν ἡμάρτετε ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν παρωξύναι αὐτόν.

Ζ ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τεσσαράκοντα ἡμέρας ἄρτον ἐκ ἔφαγε, καὶ ὕδωρ ἐκ ἔπιεν, ἀντὶ τῶ, ὅτε ξηρᾶς, ὅτε ὑγρᾶς μετέληφε τροφῆς.

ιθ. Καὶ

(1) Τὰ ἐπόμενα κεῖται καὶ ἐν σελ. 911. τῷ Ὁριγῶνι ἐπιγεγραμ.

(2) Μικρόν τι τῶτων διαφέρει τὰ ἐν σελ. 912.

(3) Ὅρα τὸ τῷ Προκοπ. ὑπόμν. τὸ ἐν σελ. 913. ὃ καὶ ὁδε παρὰ τοῖς κώδ. κεῖται.

(4) Τῶν χειρῶν μὲ, καὶ συνετέλεσα ἀντίον ὑμῶν. αἱ εἰρημ. ἐνδόξ.

Ιθ. Καὶ ἐκφοβός εἰμι διὰ τὸν θυ-
μὸν καὶ τὴν ὀργὴν, ὅτι παρωξύνθη
Κύριος ἐφ' ὑμῖν ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς.
καὶ εἰσηκασε Κύριος ἐμὲ ἐν (1) καιρῷ
κ. τέτω. Καὶ ἐπὶ Ἀαρὼν ἐθυμώθη
Κύριος σφόδρα ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸν,
καὶ ἠυξάμην καὶ περὶ Ἀαρὼν ἐν τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐν πολλοῖς τόποις τῆς Γρα-
φῆς ὁρῶμεν τὰ τοιοῦτότροπα αἰήματα. ἡ
γὰρ ὡς παραβαίνων τὸν λόγον, ἡ ποιῇ ὃ
λέγει, ἀλλ' ὡς πολυέλεος συγχωρεῖ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἦγαγε δὲ εἰς μέσον
καὶ νῦν τὴν τῆς μόχου λατρείαν· καὶ ὅτι
διὰ τὴν ἐκείνων ἀσέβειαν τὰς Θεοδότους
συνέτριψε πλάκας· καὶ ὡς ἀπεδάμνη ἰκε-
ταίαν προσαγαγὼν, ἰλεώσατο τὸν Θεὸν
μάλᾳ καὶ αὐτοῖς καὶ τῷ Ἀαρὼν ὀργιζό-
μενον. καὶ ἐπὶ Ἀαρὼν γὰρ Φησὶν ἐθυ-
μώθη Κύριος σφόδρα ἐξολοθρεῦσαι αὐ-
τὸν, καὶ ἠυξάμην περὶ Ἀαρὼν ἐν τῷ και-
ρῷ ἐκείνῳ.

κα. Καὶ τὴν ἀμαρτίαν ὑμῶν, ἣν
ἐποίησατε, τὸν μόχον ἔλαβον αὐτὸν,
καὶ κατέκαυσα αὐτὸν ἐν πυρὶ, καὶ
συνέκοψα αὐτὸν καταλέσας σφό-
δρα ἕως ὃ ἐγένετο λεπτὸν, καὶ ἐγε-
νήθη ὡσεὶ κονιορτός, καὶ ἐξέριψα τὸν
κονιορτὸν εἰς τὸν χειμάρρην τὸν κατα-
βαίνοντα ἐκ τῆς ὄρεως.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΕΝΣ. Ταῦτα μάλι-
στα καὶ περὶ τῶν νυνὶ ἐν τῷ καιρῷ ἡμῶν χρό-
νω γεγονημενίων τότε ἡ ἱστορία προφητικῶς
ἀνεφώνησε. πᾶσα γὰρ ἡ περὶ τὰ εἰδωλα
πλάνη τέλειον ἐξηφανίσθη τῆς βίης, κατα-
ποθεῖσα διὰ τῶν ὁμοιωμάτων σωματικῶν, τῶν
διὰ τῆς ἀγαθῆς ὁμολογίας τὸν ἀφανισ-
μὸν τῆς ἀσεβείας ὑλῆς ἐν αὐτοῖς ποιησα-
μένων. (2)

Α. καβ. Καὶ ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ, καὶ
ἐν τῷ πειρασμῷ, καὶ ἐν τοῖς μνήμασι
τῆς ἐπιθυμίας καὶ (3) παροξυναντες
ἤτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν. Καὶ ἀπέ-
σειλεν ἐκ Κάδδης Βαρνή, λέγων, ἀνά-
βητε καὶ κληρονομήσατε τὴν γῆν, ἣν
δίδωμι ὑμῖν, καὶ ἡπειθήσατε τῷ ῥή-
ματι Κυρίου τῆς Θεῆς ἡμῶν, καὶ ἐκ
Β. ἐπιστάσατε αὐτῷ, καὶ ἐκ εἰσηκασά-
κα. τε τῆς Φωνῆς αὐτῆς. Ἀλλ' ἀπειθή-
τες ἤτε τὰ πρὸς Κύριον ἀφ' ἧς ἡμέ-
κα. ρας ἐγνώσθη ὑμῖν. Καὶ ἐδεήθην ἐγὼ
ἐναντίον Κυρίου τεσσαράκοντα ἡμέρας
καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ὅσας ἐδεή-
θην. εἶπε γὰρ Κύριος ἐξολοθρεῦσαι
κ. ὑμᾶς. Καὶ ἠυξάμην πρὸς τὸν Θεόν,
καὶ εἶπα, Κύριε Κύριε βασιλεῦ τῶν
Γ Θεῶν, μὴ ἐξολοθρεῦσθαι τὸν λαόν σου
καὶ τὴν κληρονομίαν σου, ἣν ἐλυτρώ-
σω ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν
τῇ χειρὶ σου τῇ κραταίᾳ, καὶ ἐν τῷ
κ. βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ. Μνήσθητι
τῆς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ
τῶν Θεραπόντων σου, οἷς ὤμοσας κα-
τὰ σεαυτὸν. μὴ ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν
Δ σκληρότητα τῆς λαῶν τέτης, καὶ ἐπὶ
τὰ ἀσεβήματα, καὶ ἐπὶ τὰ ἀμαρτή-
κ. ματα αὐτῶν. Μὴ εἰπῶσιν οἱ κατοι-
κῶντες τὴν γῆν ὅθεν ἐξήγαγες ἡμᾶς
ἐκ ἡθέρ, λέγοντες, παρὰ τὸ μὴ διώ-
σθαι Κύριον εἰσαγαγεῖν αὐτὰς εἰς τὴν
γῆν ἣν ἔειπεν αὐτοῖς, καὶ παρὰ τὸ μι-
σῆσαι αὐτὰς, ἐξήγαγεν αὐτὰς ἀπο-
κ. κλίνειν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἔστος λαός·
Ε σου καὶ κληρὸς σου, ὅς ἐξήγαγες ἐκ γῆς
Αἰγύπτου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ,
καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ.

Κ Ε Φ. Ι.

α. ἐκείνῳ τῷ καιρῷ εἶπε Κύ-
ριος πρὸς με, λάξθουσιν
σεαυτῷ δύο πλάκας λι-
θίνας ὡς περὶ τὰς πρώτας, καὶ ἀνά-
βηθι πρὸς με εἰς τὸ ὄρος, καὶ ποιήσεις
β. σεαυτῷ κιβωτὸν ξυλίνῳ. Καὶ γρά-
ψω ἐπὶ τὰς πλάκας τὰ ῥήματα,
ὅσα ἡ ἐν ταῖς πλάξιν ταῖς πρώταις
αἱ συνέτριψας, καὶ ἐμβαλεῖς αὐ-
γ. τὰς εἰς τὴν κιβωτόν. Καὶ ἐποίησα
κιβωτὸν ἐκ ξύλων ἀσήπλων, καὶ ἐλά-
ξασα τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας
ὡς περὶ αἱ πρώται, καὶ ἀνέβην εἰς τὸ
ὄρος, καὶ αἱ δύο πλάκες ἐπὶ ταῖς χερ-

δ. σίμῃ. Καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τὰς πλά-
κας κατὰ τὴν γραφὴν τὴν πρώτην
τὰς δέκα λόγους, ὅς ἐλάλησε Κύριος
Ζ πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσσω τῆς πυ-
ρὸς, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς Κύριος ἐμοί.
ε. Καὶ ἐπιστρέψας κατέβην ἐκ τῆς ὄρεως,
καὶ ἐνέβαλον τὰς πλάκας εἰς τὴν κι-
βωτόν ἣν ἐποίησα· καὶ ἦσαν ἐκεῖ, κα-
θὰ ἐνετέλατό μοι Κύριος.

ς. Καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπῆραν ἐκ
Βηρὼθ υἱὸν Ἰακὼμ Μισαδαί. ἐκεῖ ἀ-
πέθανεν Ἀαρὼν, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ, καὶ
ἱεράτωσεν Ἐλεάζαρ υἱὸς αὐτῶν ἀντ'
αὐτῶν. Ἐκεῖθεν ἀπῆραν εἰς Γαδγαδ·
καὶ

Bbb bb 2

(2) Ὅμοια τέτοις τὰ ἐν σελ. 915.

(1) Καὶ ἐν τῷ καιρῷ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Τὸ, καὶ, ἐν ταῖς εἰρημ. ἐκδόσ. ἐκ ἐστ.

καὶ ἀπὸ Γαδγαδ εἰς Ἰετεβαθά, γῆ
 η. χειμάρρξ ὑδάτων. Ἐν ἐκείνῳ τῷ και-
 ρῷ διέειλε Κύριος τῷ Φυλῷ τῷ
 Λαδί, αἶρεν τῷ κιβωτὸν τῆς διαθή-
 κης Κυρίῃ, παραβῶν (1) ἐναντι Κυ-
 ρίῃ, λατρεῖν καὶ ἐπιδύχεσθαι ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι αὐτῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἀπῆραν ἐκ Βη-
 ρῶθ. Ἄνω ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς καταλέγων
 τὰς σαθμὰς καὶ τὰς ἐπάρσεις τῶν υἱῶν Ἰσ-
 ραὴλ, ἐκ ἐμνήθη τὸ τόπος τῆς αἰῶνος. Ἄλλ' εἶπε
 Ἀριθ. 20, 27. τὸν Ἀαρὼν ἐν ὧ τῷ ὅρει τετελεσθηκαί. αἰ-
 ταῦτα γὰρ ἐν ἐπιτομῇ ἀνακεφαλαιώμε-
 νος, ὃ μέμνηται κατὰ τάξιν τῶν τόπων, ἢ
 τῶν καιρῶν. καὶ γὰρ πρὶν εἰσελθεῖν ἐν ὧ τῷ
 ὅρει καὶ τελεσθῆσαι τὸν Ἀαρὼν, ἦλθον εἰς
 Γαδγαδ καὶ εἰς Ἰετεβαθά. αἰταῦτα δὲ αἰνα-
 λαῖ Φησί, καὶ πάλιν ἐπανατρέχει ἐπὶ τὰ
 » πρῶτα, λέγων· ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ διέει-
 » λε Κύριος τῷ Φυλῷ Λαδί. τὸτο δὲ ἐποίη-
 » σεν ἐν τῷ ὅρει Σινῶ. ὅπως καὶ ἐν μὲν ἡμέραις
 καὶ νυκτὶν ὑπερηύξατο τὴν λαὸν πλάσαντος.

θ. Διὰ τὸτο ἐκ ἑσῶ τοῖς Λαδί-
 ταις μερίσις ὁδὸν κληρὸς ἐν τοῖς ἀδελ-
 φοῖς αὐτῶν· Κύριος ὁ Θεὸς κληρὸς
 αὐτῷ, καθὰ εἶπεν αὐτῷ.

ι. Καὶ γὰρ ἐς τὴν ἐν τῷ ὅρει τεσσαρά-
 κοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύ-
 κτας, καὶ εἰσήκουσε Κύριος ἐν (2) τῷ
 καιρῷ τῷ, καὶ ἐκ ἡθέλησε Κύριος
 ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἦσαν τινες ἐσῶτες
 ὅπως ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐρηρησμένους ἔχοντες
 τὰς τῆς ψυχῆς βάσεις παρὰ τῷ Ἰησοῦ.
 καὶ ὡς αὐτῶν ἢ τῶν ποδῶν σῶσις συλγανῆς
 τῇ περὶ ἧς εἶπε Μωσῆς σῶσαι ἐν τῷ, καὶ γὰρ
 » ἐς τὴν ἐν τῷ ὅρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ
 τεσσαράκοντα νύκτας, ἀξιοῦντι δὲ καὶ τῆς,
 Δευτ. 5, 31. σὺ δὲ αὐτῶν σῶσι μετ' ἐμῶν, λεγομένων.

ια. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, βά-
 δισον, ἀπαρὸν ἐναντίον τῆς λαὸς τῆς,
 καὶ εἰσπορεύεσθαι καὶ κληρονομή-
 τωσαν τῷ γλῶσσι, ὡς ἔμοιγε τοῖς πα-
 τράσιν αὐτῶν δέξασθαι αὐτοῖς.

ιβ. Καὶ νῦν Ἰσραὴλ, τί Κύριος ὁ
 Θεὸς σε ζητεῖ παρὰ σε, ἀλλ' ἢ φο-
 βείσθαι Κύριον τὸν Θεόν σε, παρβύ-
 σθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς, καὶ
 ἀγαπᾶν αὐτὸν, καὶ λατρεύειν Κυρίῳ
 τῷ Θεῷ σε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σε,
 ιγ. καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σε, Φυλάσ-
 σεσθαι τὰς ἐντολὰς Κυρίῃ τῆς Θεῆς
 σε, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῆς, ὅσα
 ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ἵνα εὖ-
 ιδ. σοι ᾖ; Ἰδὲ Κυρίῃ τῆς Θεῆς σε ὁ ἔρανος
 καὶ ὁ ἔρανος τῆς ἔρανος, καὶ (3) ἡ γῆ

ιε. καὶ πάντα ὅσα ἐσὶν ἐν αὐτοῖς. Πλὴν
 τὰς πατέρας ὑμῶν προείλετο Κύριος
 ἀγαπᾶν αὐτὰς, καὶ ἐξελέξατο τὸ
 σπέρμα αὐτῶν ὑμᾶς παρὰ πάντα τὰ
 ἔθνη, κατὰ τῷ ἡμέραν ταύτῃ.

ΑΔΗΛΟΤ. Τὸτο καὶ ὁ Σωτὴρ Φησιν·
 » ὁ γὰρ ζυγὸς με χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον με Μαρτ. 11, 30.
 » ἔλαφρον ἐστίν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Οὕτω καὶ τὰ ἄλλα γε-
 Β. γενήματα διεξελθόν, Φησί· καὶ νῦν Ἰσ-
 » ραὴλ, τί Κύριος ὁ Θεὸς αἰτεῖ παρὰ σε,
 » ἀλλ' ἢ φοβείσθαι Κύριον τὸν Θεόν σε, καὶ
 » παρβύσθαι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς αὐτῆς,
 » τῆς καρδίας σε; καὶ ἵνα μὴ τοπάσῃς τὸν
 » Θεόν ταῦτα νομοθετεῖν, ὡς θυμάτων δεό-
 » μων, ἐπήγαγεν· ἰδὲ Κυρίῃ τῆς Θεῆς σε ὁ
 » ἔρανος τῆς ἔρανος, ἢ γῆ καὶ πάντα ὅσα
 » ἐσὶν ἐν αὐτοῖς. πλὴν τὰς πατέρας ὑμῶν
 Γ. προείλετο Κύριος ἀγαπᾶν αὐτὰς, καὶ ἐξε-
 » λέξατο τὸ σπέρμα αὐτῶν μετ' αὐτὰς, ὑμᾶς
 » παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. διδασκόμεθα δὲ διὰ
 τῶν, ὡς ἀπολαύσει παῖδες ἀγαθῶν διὰ
 τῶν τῶν προγόνων εὐσεβείαν.

ις. Καὶ περιτεμεῖσθε τῷ σιληρο-
 καρδίαν ὑμῶν, καὶ τὸν τράχηλον ὑμῶν
 ὃ σιληρωεῖτε ἐτι.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ἐδίδαξε δὲ καὶ ποῖα
 Δ. περιτομὴ τῷ Θεῷ προσφιλέ. περιτεμεῖ-
 » δε γὰρ ἔφη τῷ σκληροκαρδίαν ὑμῶν, καὶ
 » τὸν τράχηλον ὑμῶν ὃ σιληρωεῖτε ἐτι. καὶ
 ταῦτα ἐλέγετο τοῖς μηδέπω τῷ ἀκροβυ-
 σίαν περιτμηθεῖσιν. Ἰησοῦς γὰρ ὁ τῆς Ναυῆ
 μετὰ τὸ διαβῶν τὸν Ἰορδάνην ἐν Γαλγά-
 λοις αὐτὰς περιέτεμεν. ἀλλ' ὅμως καὶ ἀπε-
 ριτμήτοις ἔσιν. ἐκ ἐκέλευσε τῷ ἀκροβυ-
 σίαν παριτμηθῆναι, ἀλλὰ τῷ σκληροκαρ-
 δίαν καὶ τὸν τράχηλον τὸν σκληρόν. τοί-
 Ε. γάρτοι τιμιωτέρα ἢ τῆς καρδίας περιτομή.
 ταύτῃ δὲ αὐτῶν τῷ κατηγορίαν καὶ διὰ τῆς
 προφῆτης Ἰερεμίας ὁ δεσπότης Θεὸς ἐποίη-
 » σατο. πάντα γὰρ ἔφη τὰ ἔθνη ἀπερίτ- Ἰερ. 9, 26.
 » μητα σαρκί, ὁ δὲ οἶκος Ἰσραὴλ ἀπερίτμη-
 » τος καρδία αὐτῶν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Σιωπᾶ νῦν τῷ
 αἰδητῷ περιτομῇ, ἐπεὶ ἀκρόβυσοι ἦσαν·
 Ἰησοῦς γὰρ αὐτὰς ἐν Γαλγάλοις περιέτε-
 με· τῷ δὲ τῆς καρδίας, ὡς τιμιωτέραν
 ὑπέβαλεν.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Σημειώτεον, ὅτι καὶ
 ὁ Μωϋσῆς ἐν κρυπλῇ θέλει γενέσθαι περι-
 τομῇ ἐν καρδίᾳ.

ις. Ὁ γὰρ Κύριος καὶ Θεὸς ὑμῶν,
 ἕτος Θεὸς τῶν Θεῶν, καὶ Κύριος τῶν
 κυρίων, ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ Φοβερός,
 καὶ ἰσχυρὸς, ὅστις ὁ θαυμάζει πρόσωπον
 ἀνθρώπων, ὃς ὁ μὴ λάβῃ δῶρον.

Η. ** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Οὐ γὰρ ὡς ὄντων
 Θεῶν ταῦτα λέγεται, ἀλλ' ὡς τῆς λόγου δι-
 δάσκοντος ἡμᾶς, ὅτι τῶν νομιζομένων Θεῶν
 καὶ

(1) Παρεστάναι. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Καὶ αἱ. αἱ αὐτ.

(3) Τὸ, καὶ, λέπει. αὐτ.

καὶ κυρίων ὁ τῷ ὄντι Θεὸς ὁ τὰ πάντα ποιή-
σας, Κύριος μόνος ἐστίν. ἵνα γὰρ καὶ τὸ
ἐλέγξῃ τὸ ἅγιον πνεῦμα, διὰ τῆς ἁγίας Δα-
Ψαλ. 134. 15. βίδ εἶπεν· οἱ Θεοὶ τῶν ἐθνῶν, νομιζόμενοι.

» Θεοὶ, εἰδωλὰ Δαιμονίων εἰσιν, ἀλλ' ὁ Θεός·
καὶ ἐπάγει κατάραν τοῖς ποιῶσιν αὐτὰ καὶ
προσκυνῶσι.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον, ὁ γὰρ
» Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἕτος Θεὸς τῶν Θεῶν,

» καὶ Κύριος τῶν κυρίων; Θεὸς τῆς κριτῆος.

Εξοδ. 22. 28. ὀνομάσαι. Θεὸς γὰρ Φησὶν ὁ κακολογή-

» σεις, καὶ ἄρχοντα τῆ λαῶν ἐκ ἐρεῖς κα-
κῶς. καὶ αὐτὰ δὲ εἶπον οἱ Ἑβδομήκοντα,

Εξοδ. 21. 6. ἄξις αὐτὸν εἰς κριτήριον, οἱ περὶ τὸν Ἀ-

κύλαν καὶ τὸν Σύμμαχον, ἄξις αὐτὸς (1)
πρὸς τῆς Θεῶν, ἡρμιωδύσαν, Θεὸς τῆς κρι-

» τας ὀνομάσαντες. τῶν αὐτὸν εἶπε Θεὸν
τῶν Θεῶν. ὁ γὰρ τοῖς τῶν ψευδωνύμων. καὶ

ἤδη δὲ διὰ πλείονων ἡρμιωδύσαμεν ταῦτα.

ΑΔΗΛΟΥ. Περὶ τῶν κριτῶν λέγει, ὅτι

1. Κορ. 8. 5. Θεὸς Θεῶν ἐστίν. εἰσὶ δὲ (2) οἱ τὸ τῆς Ἀπο-
σόλῃ προκομίζοντα· καὶ αὐτὸς λεγομένης

παρὰ τῶν προσκυνούντων αὐτὸς, ἐκ ὄντας
δὲ Θεός.

ιη. Ποιῶν κρίσιν προσηλύτῳ καὶ ὄρ-
Φανῷ καὶ χήρᾳ, καὶ ἀγαπᾷ τὸν προσή-
λυτον ὄντα αὐτῷ ἄρτον καὶ ἱμάτιον.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Πατὴρ τῶν ὀρφανῶν,
καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν καλέμενος χαίρει.
ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ὑψηλῶν, τὸ τῆς δεσπο-
τείας ὄνομα τάττει· ἐπὶ δὲ τῶν ταπεινῶν,
τὸ τῆς κηδεμονίας. ἐκείνων μὲν δεσπότης
εἶναι διαβεβαιῶται, τῶν δὲ πατέρ. μη-
δαίς τοιγαρὲν ὀρφανὸν ἀδικεῖτω, τὸν πα-

Α τέρα ἐνοῶν· μηδὲ χήραν καταπονείτω,
τὸν κριτὴν Φανταζόμενος· μηδὲ ἄλλον τινα
πλεονεκλείτω, τὸν ἀδέκατον κριτὴν ὀνει-
ροπολῶν.

ιθ. Καὶ ἀγαπήσετε τὸν προσή-
λυτον, προσήλυτοι γὰρ ἦτε ἐν γῇ

κ. Αἰγύπτῳ. Κύριον τὸν Θεόν σας φο-
βηθήσῃ, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις,

καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ, καὶ ἐπὶ
κα. τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὀμῇ. Οὗτος καύ-

χημά σας, καὶ αὐτὸς Θεός σας, ὅστις
ἐποίησέ σοι τὰ μεγάλα καὶ ἔνδοξα
ταῦτα, ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σας.

ιβ. Ἐν ἑβδομήκοντα ψυχαῖς κα-
τέβησαν οἱ πατέρες σας εἰς Αἴγυπτον,
νυνὶ δὲ ἐποίησέ σε Κύριος ὁ Θεός σας
ὥσπερ τὰ ἄστρα τῆς οὐρανῶν τῷ πλήθει.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. (3) Καὶ Ἀκύλας καὶ τὸ
Σαμαρετικὸν ἑβδομήκοντα μόνος λέγει.
ἐδὲ γὰρ ἀριθμεῖ τῆς ἡμέρας Ἰωσήφ, Μανασ-
σῆ καὶ Ἐφραίμ, ὡς μὴ κατελθόντας εἰς
Αἴγυπτον· ὡς εἰν ὑρεῖν ἀπὸ τῆς αὐτῆς
σει γενεαλογίας. οἱ δὲ ἑβδομήκοντα ἑρ-
μιωδύται κακίως ἡρμιωδύσαν. τὸ γὰρ ἐξ
Ἰακώβ γένος κατέλεξαν, ὁ τῆς σωελθόν-
τας αὐτῶν Αἰγύπτῳ. ἀμέλει γὰρ καὶ οἱ δύο
ἡοὶ Ἰσὰκ ἡρμιωδύσαν εἰσελθόντες αὐτῶν
Αἰγύπτῳ· ὅπως καὶ πρὸ τῆς εἰς Αἴγυπτον κα-
θόδου ἀπέθανον αὐτῶν Χαναάν.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ἀπὸ μόνης τῆς ψυχῆς
ὡδε ὠνόμασε τὸν ἄνθρωπον. ἐστὶ δὲ ὅπως
ἡ Γραφή (4) καὶ ἀπὸ μόνος τῆς σώματος
σημαίνει τὸν ὅλον ἄνθρωπον.

Κ Ε Φ. Ι Α.

α. **Κ**αὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν
Θεόν σας, καὶ φυλάξῃ
τὰ φυλάγματα αὐτοῦ,
καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ

β. πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ γνώσεθε
σήμερον, ὅτι ἐχὶ τὰ παιδία ὑμῶν,
ὅσοι ἐκ οἴδασιν, ἐδὲ εἶδον τὴν παιδείαν
Κυρίου τῆς Θεῶν, καὶ τὰ μεγαλεῖα
αὐτοῦ, καὶ τὴν χεῖρα τὴν κραταιάν,
καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν,

γ. Καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ
τέρατα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησεν ἐν μέσῳ
Αἰγύπτῳ Φαραὼ βασιλεῖ Αἰγύπτῳ,

δ. καὶ πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ, Καὶ ὅσα ἐποίη-
σε τὴν διὰ τῶν Αἰγυπτίων, τὰ

Ε ἄρματα αὐτῶν, καὶ τὴν ἵππον αὐ-
τῶν, ὡς ἐπέκλυσε τὸ ὕδωρ τῆς θα-
λάσσης (5) ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, κα-
ταδιωκόντων αὐτῶν ἐκ τῶν ὀπίσω ὑ-
μῶν, καὶ ἀπώλεσεν αὐτοὺς Κύριος ἕως

ε. τῆς σήμερον ἡμέρας, Καὶ ὅσα ἐποίη-
σεν ὑμῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως ἡλθετε εἰς
τὸν τόπον τῆτον,

Ζ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πάλιν ὑπέμνησε
τῶν αὐτῶν Αἰγύπτῳ καὶ τῇ ἐρήμῳ, μνήμῃ
ἀ-
λησον αὐτοῖς ἐμπούσαι σπασάτων κατὰ τὸν
» λέγοντα Παῦλον· ἀδελφοί τὸ τὰ αὐτὰ
» λέγειν, ἐμοὶ μὲν ἐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσ-
» φαλές.

ς. Καὶ ὅσα ἐποίησε τῷ Δαθὰν
καὶ Ἀβερὼν ἡοῖς Ἐλιὰβ καὶ Ραβὰμ;
ἐς ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ εἶμα αὐτῆς κα-

Bbb bb 3

τέπιεν

(1) Αὐτόν. ἢ ὡς Χάλ. ἔκδ.

(2) Ἐπεὶ καὶ ὁ Ἀπόστολος λεγομένης αὐτὸς, ἐκ ὄντας Φησὶν εἶτε αὐτῶν ἑρμῶν, εἶτε ἐπὶ γῆς. ὁ Προκόπ.
αὐτῶν τῆς Αὐγ. κώδ. τὰ αὐτὰ πλατύτερον διαλαμβάνων.

(3) Ἄνθρωπος ὀνόματος καὶ παρὰ τῷ Ἀλεξάν. κώδ. καὶ ἱσ. εἰκότως, ὡς αὐτῶν ὄντας τῆς συγγραφῆς,
ὁ γὰρ ἐστὶ τῆς Κυρίως.

(4) Γεν. 34, 29. καὶ 36, 6. καὶ 47, 12.

(5) Τῆς θαλάσσης τῆς ἐρυθρᾶς. αἱ ἐρημίαι ἐκείναι.

τέπιεν αὐτὰς, καὶ τὰς οἰκὰς αὐτῶν, καὶ τὰς σιλῶας αὐτῶν, καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ὑπόστασιν τὴν μετ' αὐτῶν ἐν μέσῳ παντὸς Ἰσραήλ.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Ἐπανίσταται γὰρ ἡ κλίσις τοῖς ἐπανίσταμένοις Θεῷ, καὶ μαρτυρία γίνεται Μωϋσῇ, ὅτι ἐκ ἐξ ἐπιδρομῆς τὴν ἱερῶσύνην περιέσπασεν εἰς τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ Θεὸς ἡ δωρεά. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἄμα λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐρμηνεύει ὁ λόγος, καὶ ἡ μαρτυρία τὸ ἔργον· καὶ ὁ θάνατος πικρότατος, οἷος ὁ δαιμονίωντων, οἱ ζῶντες εἰς ἄδ' καταβήσκοντες. (1) καὶ προείπεν αὐτοῖς ἔναι κατὰ Θεὸν Μωσῆς, ὥστε τὸ δαιμονίωντων κατὰ Χριστὸν πάθος ἐν αὐτοῖς ὑποτυπᾶται. τοῖς δὲ προηγμένοις συνεφέλκεται τὰ ἀκολουθήματα, οἰκοὶ καὶ κλήνη· καὶ τὸ πέρας, ἐκάλυψεν αὐτὰς ἡ γῆ.

Ματθ. 13. 49. ἐξελεύσονται γὰρ Φησὶν οἱ Ἄγγελοι, καὶ 50. ἂφορίσιν τὰς ἀσεβεῖς ἐκ μέσθ τῶν δικαίων, καὶ ἐκβαλῶσιν αὐτὰς εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ὁ δειγμα ἐν ταῦτα τὰ τέλους. (2)

ζ. Οἱ ὀφθαλμοὶ (3) ὑμῶν ἐώρων πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὰ μεγάλα, ἡ. ἃ ἐποίησεν ἡμῖν σήμερον. Καὶ φυλάξαθε πᾶσας τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, ἵνα ζήτε, καὶ πολυπλασιασθῆτε, καὶ κληρονομήσητε τὴν γλῶσσαν, εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην ἐκὶ κληρονομῆσαι αὐτῇ. Ἰνα μακροήμερῶσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἥς ὥμοσε Κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν δεῖναι αὐτοῖς καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶν μετ' αὐτὰς, γλῶσσαν ῥέουσιν γάλα καὶ μέλι. Ἔστι γὰρ γῆ εἰς ἣν σὺ ἐσπορεύῃ ἐκὶ κληρονομῆσαι αὐτῇ, ἔχ' ὥσπερ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐστίν, ὅθεν ἐκπορεύεσθε ἐκείθεν, ὅταν σπέρωσι τὸν σπόρον, καὶ ποτίζωσι τοῖς ποσὶν αὐτῶν, ὥσπερ κῆπον λαχανίας. Ἡ δὲ γῆ εἰς ἣν σὺ ἐσπορεύῃ ἐκὶ κληρονομῆσαι αὐτῇ, γῆ ὀρενῇ

Α καὶ πεδινῇ, ἐκ τῆς ὑετῆς τῆς ἔρανος πίεται ὕδωρ.

ιβ. Γῆ, ἣν Κύριος ὁ Θεὸς ἐπισκοπεῖται αὐτῇ διαπαντός, οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου τῆς Θεῆς ἐπ' αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐνιαυτῆς ἕως σιωτελείας τῆς ἐνιαυτῆς.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. [Ἐπισκοπεῖται τῆς ἐπαγγελίας τὴν γλῶσσαν διαπαντός, ἡ γὰρ ἐκζητεῖ αὐτῇ, κατὰ τὰς ἄλλας ἐρμηνεύσεις.] ταῦτα δὲ λεγόμενα, τὸν μὲν μερακιώδη προτρέπεται Ἰσραήλ, ἡμῖν δὲ νοητῶς ἐπιβάλλειν δίδωσι (4) τοῖς λεγομένοις. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ πάσης τῆς κλίσεως ποιητής, καὶ τῆς ἐλέως αὐτῆς πληρῆς ἡ γῆ· καὶ ἡ μάλλον (5) ταύτῃ ἐφορεῖ ἡ ἐκείνῃ, εἰ μή τι διὰ τὴν τῶν οἰκητόρων δυσέβειαν. ὅπερ δὲ εἶπον, δίδωσιν εἰνοεῖν, ὡς ἂν περὶ γῆς αἰδητῆς αὐτοῖς διελέγετο, ἀλλὰ περὶ νοητῆς καὶ τοῖς ἐξ ἔρανος ὁμβροῖς πιαυομένης, καὶ μηδὲν ἐκ τῆς τῆς κόσμου σοφίας καὶ γῆνῆς μεταλαμβάνουσας, τῆς ὑπὸ πύδας κειμένης, διὰ τὸ ταπεινὸν καὶ χαμαιζήτην. ταύτῃ τὴν γλῶσσαν, εἶπεν τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ διαπαντός ἐφορεῖ ὁ Θεὸς, ἀπ' ἀρχῆς τε τῆς ἐνιαυτῆς (6) καὶ ἕως τῆς σιωτελείας τῆς ἐνιαυτῆς. τῆς τῆτον γὰρ καὶ ἐκάλεσαν Ἡσαΐας ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκλόν, καὶ ὃν ἐπέλαμψεν ὁ Θεός. 61. 1. μονογενῆς τῆς Θεῆς λόγος, καὶ ὡς ὑετὸς κατέβη ἐπὶ τὴν γλῶσσαν καὶ ἐπιβλέπει ἐπὶ πάντας τὰς κατοικούντας τὴν οἰκὸν αὐτῆς, καὶ τῆς τῆς Ἐκκλησίας. οἱ ὀφθαλμοὶ 33. 15. γὰρ αὐτῆς, Φησὶν, ἐπὶ δικαίους, καὶ ὡς αὐτῆς εἰς δέξιν αὐτῶν.

ιγ. Ἐὰν δὲ ἀκοῇ ἀνέστητε πᾶσας τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, ἀγαπᾶν Κύριον τὸν Θεόν σας, καὶ λατρεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σας.

ιδ. Καὶ δώσει τὸν ὑετὸν τῇ γῇ σας καὶ ὥσαν ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς πρῶτον καὶ ὄψιμον, καὶ ἐσοίσεις τὸν σῖτόν σας, καὶ τὸν οἶνόν σας, καὶ τὸ ἐλαιόν σας.

ΠΡΟΚΟ-

(1) Περὶ τῶν δαιμονίωντων τὰ δὲ λέγει ὁ Θεὸς Χρυσόστομος. (ἐν τῇ 477. σελ. τῆς 1. Τόμ. τῆς τῆς Μοντφ. ἐκδόσεως. ἐν τῇ 4. περὶ Ἀκαταλήπ. λόγ.) Καὶ τί δῆποτε τὰς δαιμονίωντων, καὶ τῇ μανίᾳ πονηρᾷ κατεχομένης εἰσαγέσθαι κελούει τότε ὁ διάκονος, καὶ κλίνει τὰς κεφαλὰς; τίνας ἐνεκεν τῆτο ποιῇ; ἄλλοις πονηρᾷ καὶ χαλεπῇ τῶν δαιμονίωντων ἐστὶν ἡ ἀνέργεια, ἄλλοις παντὸς σιδήρεως δυνατωτέρα. καθάπερ ἐν δικαστῇ προόδον ἔχοντες, καὶ ἐφ' ὑψηλῆς τῆς βήματος καθέζεσθαι μέλλοντες, οἱ δεσμοφύλακες τὰς τὸ δεσμωτήριον εἰκέντας ἀπαντας ἐξαγαγόντες τῆς οἰκῆματος, πρὸ τῶν κυκλίδων καὶ τῶν τῆς δικαστῆρος παρὰ πετασμάτων καθίζουσιν αὐχμῶντας, ῥυπῶντας, κομῶντας, βράκκια περιβεβλημένους. ἔτω δὲ καὶ οἱ πατέρες ἐνομοθέτησαν, τῆς Χριστῆς μέλλοντος ὥσπερ ἐφ' ὑψηλῆς προκαθέζεσθαι βήματος, καὶ ἐπ' αὐτῶν φαίνεσθαι τῶν μυστηρίων, τὰς δαιμονίωντων καθάπερ δεσμῶτας τινὰς εἰσαγέσθαι, ἔχ' ἵνα δίδωσιν ὑπέχοντι τῶν πεπλημμελημένων, καθάπερ ἐκείνοι οἱ δεδεμένοι, ἔδ' ἵνα κόλασιν ὑπομένωσι καὶ τιμωρίαν, ἀλλ' ἵνα τῆς δέμης καὶ τῆς πόλεως ἀπάσης ὅσον παρέσσης, κοινὰ περὶ αὐτῶν ἱκετηρία γίνωνται, πάντων ὁμοθυμαδὸν τὸν κοινὸν δεσπότην ὑπὲρ αὐτῶν ἐξαίτημα, καὶ ἐλεῆσαι παρακαλῶντα μετὰ σφοδρᾶς τῆς βοῆς. ἐκ τῆτων ἐν δῆλον, ὅτι ἐ ζῶντες εἰς ἄδ' καταβάντες οἱ δαιμονίωντων, ὡς Φησὶν ὁ Ἀπολίναρος.

(2) Τὰ αὐτὰ ἐν ἐπιτομῇ καὶ ὁ Προκόπ. ἐν σελ. 1277.

(3) Ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσεως.

(4) Ἡμεῖς δὲ νοητῶς ἐπιβάλλειν ποιῇ. αὐτὸς γὰρ, κλ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(5) Πλέον δὲ γλῶσσαν ἐφορεῖ διὰ τὴν τῶν οἰκητόρων δυσέβειαν. ἡ νοητὴ δὲ γῆ ἔρανος ὁμβροῖς πιαίνεται, μηδὲν ἐκ τῆς, κλ. ὁ αὐτ.

(6) Τῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὸν Ἡσαΐαν, ἐνιαυτῆς, ἕως τῆς σιωτελείας, καὶ ὃν, κλ. ὁ αὐτ.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρώϊμον καὶ ὄψιμον· ἡμῖν δὲ τοῖς τελειότεροις τὸν διὰ τῶν Προφητῶν πρώϊμον ὄντα, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐνσάρκῃ παρουσίας ὄψιμον ἐκπεμφθέντα ἐπ' ἐσχάτῃ τῶν ἡμερῶν. ἔτω γὰρ καὶ τῶν πνευματικῶν ἀπολαύσομεν χαρισμάτων.

15. ιε. Καὶ δώσε χορτάσματα ἐν τοῖς ἀγροῖς σε τοῖς κτήνεσί σε. καὶ Φαγῶν, καὶ ἐμπληθεῖς, Πρόσεχε σεαυτῷ μὴ πλατυθῇ ἡ καρδιά σε, καὶ παραβῇτε, καὶ λατρεύσητε Θεοῖς ἑτέροις, καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς,

ιζ. Καὶ θυμωθεὶς ὀργισθῇ Κύριος ἐφ' ὑμῖν, καὶ συχῇ τὸν ἔρανόν, καὶ ἐκῆσαι ὑετός, καὶ ἡ γῆ ἐδώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ ἀπολείψῃ ἐν τάχει ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος ὑμῖν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐὰν δὲ παραβῇτε, Φησί, χήσει τὸν ὑετὸν, κατὰ τὸν Ἡσαΐαν, ἐντελεῖται ταῖς νεφέλαις τῆ μη δῆνα ὑετόν. ἰδὲ γὰρ νῦν παρ' αὐτοῖς, ἐπὶ Προφητείαι, ἐπνευματικά χαρίσματα, λιμὸς δὲ ἀγαθῶν· καὶ ἐκ τῆς γῆς ἀπώλοντο, πάλαι μὲν ἐξ εἰδωλολατρίας παραδοθέντες Βαβυλωνίοις, νῦν δὲ διὰ τὸ σαυρῶ παραδῆνα Χριστόν.

ιη. Καὶ ἐμβαλεῖτε τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ὑμῶν, καὶ ἀφάψετε αὐτὰ εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρὸς ὑμῶν, καὶ ἔσται ἀσάλατα πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. [Ἔργα σύμβολον· ἡ χάρις. τὰ δὲ συννόμως δρώμενα πρὸς ἡμῶν, πάντως περὶ ἀνεπίπληκτα, καὶ τὸ ἐν Φαυ-
Ματθ. 23. 5. λότῃ σκαῖον ἐκ ἔχει.] Ἐμεγάλωσον [ἐν]
» οἱ Φαρισαῖοι τὰ κρασέδα αὐτῶν, καὶ ἐπλά-
» τῶσαν τὰ φυλακήρια, τρεῖς τὰ τῆς δεξιᾶς ἀπηρτημέναι δέλτια· πλὴν ἐγγέλωντο παρὰ Χριστοῦ, [εἰς] Φιλοδοξίας ἀφορμῶν, καὶ ἐκ εἰς ἀνάμνησιν τῆ νόμου τὸ χρεῖμα πεποιημένοι. ἐσιν ἐν ἄρα καὶ ἐν νόμῳ ἀνομείν, εἰ μή τις ὁρθῶς χρωτὸ τῷ νόμῳ. καὶ
» τῆς ἐστὶν οἷμα ὅπερ ἔφη Σολομών· ἐστὶ δὲ
» καὶ ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτῆς.
» Ἐκκλ. 7. 16. τῆς ἐστὶν οἷμα ὅπερ ἔφη Σολομών· ἐστὶ δὲ
» καὶ ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ ἔσται ἀσάλατον πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῶν. Μακάριος γὰρ ὁ μελε-
» τῶν τὸν νόμον Κυρίου ἡμέρας καὶ νυκτός·
» καὶ πάλιν περὶ παντός δικαίῃς, ὁ νόμος τῆ
» Θεοῦ αὐτῆς ἐν καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ τὰ ἐξ ἧς
» καὶ, διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σε, καὶ ἀσε-
» βεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσιν. τὸ γὰρ ἔτω τὸν
» Θεὸν ἀγαπᾶν, ἐκ ἐν τῷ μόνον τὸν νόμον
» αὐτῆς μελετᾶν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι
» ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς. ἐκβαλεῖ πάντα
» τὰ ἔθνη ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, τῆς τε αἰδου-

Α τῆς καὶ τῷ λαῷ τῆ Θεοῦ ἀντικειμένης, καὶ
» τῆς νοητῆς, πρὸς ἧς ἡ πάλῃ· ἐπρὸς αἷμα· Εφ. 6. 12
» καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς
» τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὰ πνευματικά τῆς
» πονηρίας, καὶ τὸν ὄχλον ἡμῖν τῶν παθῶν
» ἐμποιοῦντα διὰ τῶν ἡμετέρων ἀπροσεξίαν.
» ἀνδρὶ γὰρ αὐτῆς ἡμεῖς ἔδωκεν διωγμένους ποιεῖν, Ἰωάν. 15. 5.
» κατὰ τὴν τῆ Σωτῆρος Φωνίᾳ. καὶ γάρ-
» εἰσιν ἔθνη μεγάλα καὶ ἰχυρότερα ἢ μάλ-
» λον ἡμεῖς. (1)

Β ιθ. Καὶ διδάξετε αὐτὰ τὰ τέκνα ὑμῶν λαλεῖν αὐτὰ καθημένους ἐν οἴκῳ, καὶ πορεύομένους ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζομένους, καὶ διανισταμένους.

» ΑΔΗΛΟΥ. Λαλεῖν αὐτὰ, ὅμοιον τῷ, 1. Θεο. 5. 17,
» ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, καὶ ἐν παντί 18.
» εὐχαρισεῖτε.

κ. Καὶ γράψετε αὐτὰ ἐπὶ τὰς Φλιας τῶν οἰκιῶν ὑμῶν, καὶ τῶν πυκαλῶν ὑμῶν, ἵνα πολυημερεύσητε, καὶ αἱ ἡμέραι τῶν ἡν ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ὥμοσε Κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν δῆνα αὐτοῖς, καθὼς αἱ ἡμέραι τῆς κβ. ἔσαν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἔσται ἐάν ἀνοῇ εἰσακτεῖσθε πάσας τὰς ἐντολάς ταύτας, ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον ποιεῖν, ἀγαπᾶν Κύριον τὸν

Δ Θεὸν ὑμῶν, καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς, καὶ προσκολλησθαι καὶ αὐτῷ, Καὶ ἐκβαλεῖ Κύριος πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ κληρονομήσετε ἔθνη μεγάλα καὶ ἰχυρότερα μᾶλλον ἢ ὑμεῖς.

κδ. Πάντα τὸν τόπον ὃν ἂν πατήσῃ τὸ ἵχνος τῆ ποδὸς ὑμῶν, ὑμῖν ἔσται ἀπὸ τῆς ἐρήμης καὶ Ἀντιλιβάνου, καὶ ἀπὸ τῆς ποταμῆς τῆς μεγάλης ποταμῆς Εὐφράτης, καὶ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐπὶ δυσμῶν ἔσται τὰ ὅρια ὑμῶν.

Ε ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ κατοικεῖ ἀπὸ τῆς ἐρήμης ἕως τῆς Ἀντιλιβάνου καὶ τῆς Εὐφράτης. ἐν ψυχαῖς νοσούντων ἀγνωστίαν Θεοῦ, καὶ προσκειμένων εἰδώλοις.

Ζ κε. Οὐκ ἀντιστήσεται ἑδῆς κατὰ πρόσωπον ὑμῶν· καὶ τὸν φόβον ὑμῶν καὶ τὸν τρόμον ὑμῶν ἐπιθήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, ἐφ' ἧς ἂν ἐπιβῇτε ἐπ' αὐτῆς, ὃν τρόπον ἐλάλησε Κύριος πρὸς ὑμᾶς.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὶ γὰρ δικαίᾳ φοβρώτερον ἀνθρώποις ἢ Δαίμοσιν; ὡ καὶ
» Ἰωβ. 5. 23. θῆρες ἄγριοι, Φησὶν, ἐρρωδύσκει, τὸν
» κατ' εἰκόνα τῆ Θεοῦ ἐπιγιγνώσκοντες χα-
» ρακλήρα.

κς. Ἰδὲ

(1) Τὰ αὐτὰ σκυτόμως καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῇ τῆς Αὐγ. κώδ

κς. Ἰδὲ ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν.
 κς. σήμερον δὺλογίας καὶ κατάρας. Τὰς
 δὺλογίας, εἰς ἀνέστητε τὰς ἐντολὰς
 Κυρίου τῷ Θεῷ ὑμῶν, ὡς ἐγὼ ἐντέλ-
 λωμαι ὑμῖν σήμερον. Καὶ τὰς κατάρ-
 ρας, εἰς μὴ εἰσακίσσητε τὰς ἐντο-
 λὰς Κυρίου τῷ Θεῷ ὑμῶν, ὅσας ἐγὼ
 ἐντέλλωμαι ὑμῖν σήμερον, καὶ πλα-
 νηθῆτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλαμην
 ὑμῖν, πορεύθεντες λατρεύειν Θεοῖς
 ἑτέροις, ὅς ἐκ οἴδατε.

Δδβτ. 30. 15. ΑΔΗΛΟΤ. Καὶ ἐτέρωθι Φησὶ, τὴν ζωὴν
 καὶ τὸν θάνατον. ἕκαστος γὰρ Φησὶ διὰ τῶν
 αὐτῶν ἔργων ἐπιλαμβάνεται, καὶ περι-
 δράττεται ἕπερ καὶ βδέλεται.

Δδβτ. 30. 15. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὴν δὺλογίαν καὶ
 τὴν κατάραν, καὶ ἀλλαχῇ, τὴν ζωὴν καὶ
 τὸν θάνατον. ἐπεὶ καὶ διὰ πυρὸς αὐτοῖς
 ἐχρημάτισε, δηλῶν, εἰς μὴ ὑπακῆσθαι,
 τὸ Φῶς. εἰς δὲ παρακῆσθαι, τὸ πῦρ.

κς. Καὶ ἔσα ὅταν εἰσαγάγῃ σε
 Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὴν γῆν ἣν δια-
 βαίνεις ἐκεῖ κληρονομήσας αὐτήν, καὶ
 δώσεις τὴν δὺλογίαν ἐπ' ὅρας Γαρι-
 ζὶν, καὶ τὴν κατάραν ἐπ' ὅρας Γαιβάλ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐρμηνεύεται τὸ
 μὴ Γαριζὶν, ὅρος λευτρωμένων, ἢ δια-
 τομῇ παροικίας αὐτῶν. τὸ δὲ Γαιβάλ, ὅρος
 μεματαιωμένων, ἢ ὠδίνων αὐτῶν. εἰκότως
 ἄρα ἐφ' ὃ μὴ αἱ δὺλογίαι, ἐφ' ὃ δὲ αἱ κα-
 τάραι. καίτοι δὲ ταῦτα κατὰ τὸ ἀνατο-
 λικὸν μέρος Ἰεριχῆς ἐπέκεινα τῆς Γαλαζὸς
 τόπος. οἱ δὲ Σαμαρεῖται νομίζουσιν αὐτὰ
 παρακείμενα Σικίμοις πόλει τῇ καὶ Συχέμ,
 εἰς δὲ παρὰ τῷ Φρέατι διελέχθη Κύριος
 τῇ Σαμαρείτιδι. ἢ νῦν καλεῖται Νεάπο-
 λιν, καλεῖται δὲ καὶ Σαμάρειαν (1) ἐπεὶ τὸ
 ὄρος, ὃ Φασὶ Γαριζὶν ἢ τῆς Σωμῆρος, ὃς ἦν
 ἐκεῖ τὸν Σομορῶν. ἐβεβαιώθη δὲ τὸ νομα
 μετὰ τῆς ἀποσταλίας ἐκ τῆς βασιλείας τῶν
 Ἀσσυρίων ἐγκαθίσταται τῇ γῇ. τὰ δὲ τῶν πα-
 ροικούντων (2) ἔθνη, οἱ ἀπέσρεψαν τὴν καρ-
 δίαν τῶν Σαμαρειτῶν, ὡς ἀποσρεφομένης

Α εἰς ταῖς δὺχαῖς ὄραν πρὸς τὸ ὄρος, ὡς ἂν
 ἔχοι τῶν δὺχομένων ἢ γῆ κλίμακός τε καὶ
 θέσεως. οἱ γὰρ ἱερεῖς τῶν ἔθνων τῶν ὁ-
 γνόντες, ὡς ἀνεδήμησαν Ἐσδρας βδελυγ-
 μανος τὰ εἰδῶλα, νόμον ἔχων Θεῷ τὸν κε-
 λδόντα τὸν εἰδωλολατρῶντα λιθοβολῆ-
 σαι, σπύσαντες ἐπῆραν ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν
 οἰκῶν τὰ εἰδῶλα, καὶ ἐν μυκῶ τινὶ τῆς Γα-
 ριζὶν κατέκρυψαν ὄρας, ὡς ἢ παρὰ δόσις
 ἔχει. καὶ κειμένων κάτω τῶν εἰδῶλων, οἱ

Β Σαμαρεῖται προσδύχοντα, καὶ ἠγνοήκα-
 σι τῆτο. ἀδυνάτον γὰρ ψεύσασθαι τὴν Γρα-
 φὴν λέγουσαν, ἔμειναν ποιεῖντες τὸν νόμον. 4. Βασ. 17. 32,
 33.

τῷ Θεῷ, καὶ προσκυνοῦντες τὰ αὐτῶν εἰδῶ-
 λα. ἐπὶ δὲ τῷ ὄρει, ὅπερ ἀνόμισαν Γαρι-
 ζὶν, ναὸν κατασκευάσαντες ἤρχοντο. καί-
 τοι εἰς τὴν Γαριζὶν καὶ Γαιβάλ ὄρη τὰ πα-
 ρακείμενα Νεάπολιν, ἅπερ εἰσὶν ὑψηλό-
 τατα, πῶς ἂν κάτωθεν ἢ τῆς δὺλογίας ἢ
 τῆς κατάρας ἦκον, ἑκατέρωθεν ἂν λεγο-
 μίνης, καὶ πλείους τῆς ὕψους, ὡς νῦν ὄρα-
 ται, τυγχάνοντος. εἰς γὰρ τὸ παρ' αὐτῶν
 λεγόμενον Γαριζὶν, ἢ καὶ Φ, ὡς Φασὶ,
 βαθμίῃσιν ἀνέρχονται. ἔχει δὲ καὶ ἡ ἀκο-
 λυθία τῆς βίβλος τῆς Ἰησῆ, ὡς κατὰ ἀνα-
 τολὴν Ἰεριχῆς τὰ δύο καθέστηκαν ὄρη, εἰ-
 δα καὶ τόπος τὰ Γαλαζα δύο σημείοις
 ἀπέχοντα τῆς πόλεως. ἢ δὲ Σικίμα τῆς
 Ἰεριχῆς βορειότερα τε καὶ δυτικωτέρα ση-
 μείοις αὐτῆς ἀπέχουσα νβ'.

Δ λ. Οὐκ ἰδὲ ταῦτα πέραν τῆς Ἰορ-
 δάνης, ὀπίσω ὁδὸν δυσμῶν ἤλθιν ἐν γῇ
 Χαναάν, τὸ κατοικῆν ἐπὶ δυσμῶν
 ἐχόμενον Γολγολ πλησίον τῆς δευτέ-
 ρης ὑψηλῆς. Ὑμεῖς γὰρ διαβαίνε-
 τε τὸν Ἰορδάνην, ἐσελθόντες κλη-
 ρονομήσας τὴν γῆν, ἣν Κύριος ὁ Θεός
 ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ πάσας
 Ε τὰς ἡμέρας, κληρονομήσετε αὐτήν,
 καὶ κατοικήσετε ἐν αὐτῇ. Καὶ φυ-
 λάξατε τῷ ποιῆν πάντα τὰ προ-
 ςάγματα αὐτῆς, καὶ τὰς κρίσεις αὐ-
 τῆς, ὡς ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν σή-
 μερον.

Κ Ε Φ. Ι Β.

α. **Κ**αὶ ταῦτα τὰ προσάγματα
 καὶ τὰ κρίματα, ἃ φυ-
 λάξατε ποιῆσαι ἐπὶ τῆς
 γῆς, ἣν Κύριος ὁ Θεός τῶν πατέ-
 ρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ, πά-
 σας τὰς ἡμέρας, ὡς ὑμεῖς ζήσετε ἐπὶ
 β. τῆς γῆς. Ἀπωλεία ἀπολεῖτε πάν-
 τας τὰς τόπους ἐν οἷς ἐλάτρευσαν
 ἐκεῖ τὰ ἔθνη τοῖς Θεοῖς αὐτῶν, ὅς
 ὑμεῖς κληρονομήτε αὐτὰς, ἐπὶ τῶν

ὄρεων τῶν ὑψηλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν θι-
 νῶν, καὶ ὑποκάτω δένδρεα δασέως.
 γ. Καὶ κατασκάψετε τὰς βωμὸς αὐ-
 τῶν, καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε,
 καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν Θεῶν αὐτῶν κα-
 τακαύσετε πυρὶ, καὶ ἀπολεῖτε τὸ
 δ. ὄνομα αὐτῶν ἐκ τῆς τόπος ἐκείνης. Οὐ
 ποιήσετε ἔτι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν.
 Η ε. Ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν
 ἐκλέξηται Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν ἐν μιᾷ
 τῶν

(1) Ἐπὶ τῇ Γαριζὶν ὄρει τῇ κατὰ τὴν Σαμάρειαν, ὃ τῶν ἄλλων ὄρων ἐστὶν ὑψηλότερον. Ἰωσήφ. α'
 8. κεφ. τῆ 11. βιβλ. περὶ Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας.

(2) Ἰσ. ἀναγνώστ. ἔτω τῇ γῇ τὰ τῶν παροικούντων ἔθνη, ἃ ἀπίστευ.

τῶν Φυλῶν ὑμῶν ἐπονομάσαι τὸ ὄνομα αὐτῶ ἐκεῖ ἐπικληθῆναι, καὶ ἐκζητήσετε καὶ ἐλδύσεσθε ἐκεῖ. Καὶ οἴσετε ἐκεῖ τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν, καὶ τὰ θυσιάσματα ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν, καὶ τὰς δύχας ὑμῶν, καὶ τὰ ἐκείσια ὑμῶν, καὶ τὰς ὁμολογίας ὑμῶν, τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν ὑμῶν, καὶ τὰ πρόβατα ὑμῶν. (1)

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Κατὰ βραχὺ χειραγωγεῖ αὐτὰς πρὸς δόσεβειαν. θύειν γὰρ ὄντας σιωετισμύνας ἐξ Αἰγύπτου, ἐπιτρέπει μὲν θύειν, ἀλλ' ἐν τόπῳ ἐν ᾧ ἵνα ὕψερρον ἀφαιρῇ τὰς τῶν τόπων, παύσωνται καὶ τὰς προσάγειν θυσίας. ἔδὲ γὰρ βέλεται ὁ Θεὸς τὰς σωζομένους βιάζεσθαι, ἀλλὰ πειθοῖ προσέρχεται αὐτὰς βέλεται.

ζ. Καὶ φάγεσθε ἐκεῖ ἐναντι Κυρίως τῶ Θεῷ ὑμῶν, καὶ ἀφρανθήσεσθε ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἐπιβάλητε τὰς χεῖρας ὑμῶν ὑμῖς, καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν, καθότι δὴ οὐλογησέ σε Κύριος ὁ Θεός σου.

η. Οὐ ποιήσετε πάντα ἃ ὑμῖς ποιεῖτε ὡς, ἕκαστος τὸ ἀρεστὸν ἐναντίον αὐτῶ. Οὐ γὰρ ἤκατε ἕως τῆ νυκτὸς εἰς τὴν κατάπαυσιν, καὶ εἰς τὴν κληρονομίαν, ὡς Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσιν ὑμῖν.

Μαλαχ. ι. ιι. * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ζῶντος ἄρα Μωϋσέως παρέβαινον, καὶ ὁμοῦ σιωεγινώσκοντο. ὁ γὰρ ἤκατε, φησὶν, ἕως τῆ νυκτὸς εἰς τὴν κατάπαυσιν. ὅθεν ἐπ' ἀκριβείας ἐκ ἀπητῆντο φυλάττειν τὸν νόμον, ἔδὲ θυσίας προσφέρειν ἐξίτω. νυκτὶ δὲ, κατὰ τὸν Προφήτην, ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσφέρεται τῷ ὀνόματι αὐτῶ, καὶ θυσία καθαρά.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἐδειξεν ὡς ἔδὲ αὐτῶ περιόντος, φυλακὴ ἀκριβὴς ὑπῆρχε τῶ νόμῳ, ἀλλ' ἐν πολλοῖς αὐτὸν παρέβαινον, καὶ ὁμοῦ σιωεγινώσκοντο. ὁ γὰρ ἀπητῆντο ἐν τῇ ἐρήμῳ κατὰ ἀκρίβειαν φυλάττειν τὸν νόμον.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον, ὅτι ποιήσετε πάντα ἃ ἡμεῖς ποιεῖμεν ὡς σήμερον, ἕκαστος τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτῶ; Ἐν ἀπασι οἷς κατεσκήνωσαν τόποις θυσίας προσεβόων τῷ δεσπότῃ Θεῷ, πρὶν μὲν τὴν σκηνὴν κατασκευάσαι, ἐκ λίθων αὐτοφυῶν οἰκοδομῆντες θυσιαστήρια, μετὰ δὲ τὴν ταύτης κατασκευὴν, ἐν ταύτῃ τὰς θείας λειτουργίας ἐπιτελόντες, ἐκ ἐν ἐν μόνῳ τόπῳ ταύτας ἐπετέλεον, ἀλλ' ἐν ἐκάστῳ σταθμῷ. σιωεχῶς γὰρ μετέβαινον, ἅτε δὴ τεσσαράκοντα χρόνους (2) ἐν τῇ ἐρήμῳ καταναλώσαντες. ἀπαγορεύει τοίνυν ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας τὰ παραπλήσια δρᾶν, ἵνα

Α μὴ πρόφασιν λάβωσι τοῖς ψυδωνύμοις θύειν Θεοῖς. παρεγγυᾷ δὲ ἐν ἐκείνῳ μόνῳ τῷ τόπῳ τὰς θείας ἐπιτελεῖν λειτουργίας, ὅν τόπον ἂν ἐκλέξεται Κύριος ὁ Θεός, ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ καὶ θύειν καὶ δύναιτο παρὰ κελεύειν. ἔσα γὰρ φησὶν [ὁ τόπος,] ὅν ἂν ἐκλέξεται Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν ἐπικληθῆναι ἐκεῖ τὸ ὄνομα αὐτῶ, ἐκεῖ οἴσετε πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον· τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν, καὶ τὰ θυσιάσματα ὑμῶν, καὶ τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν, καὶ τὰ ἐξῆς.

ι. Καὶ διαβήσεσθε τὸν Ἰορδάνην, καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν κατακληρονομήσει ὑμῖν, καὶ καταπαύσει ὑμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν τῶν κύκλῳ, καὶ κατοικήσετε μετὰ ἀσφαλείας.

ια. Καὶ ἔσα ὁ τόπος, ὅν ἂν ἐκλέξεται Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτῶ ἐκεῖ, ἐκεῖ οἴσετε πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον· τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν, καὶ τὰ θυσιάσματα ὑμῶν, καὶ τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν χειρῶν ὑμῶν, καὶ τὰ δόματα ὑμῶν, καὶ πᾶν ἐκλεκτὸν τῶν δώρων ὑμῶν, ὅσα ἂν εὕξησθε τῷ Θεῷ ὑμῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὰ δὲ δόματα, οἱ Λοιποὶ, τὰ ἐκείσια ἡρμύδουσιν, ταχέειν ὅσα ἂν ἐκόντες προσκυνεῖν ἐθέλησητε.

ιβ. Καὶ ἀφρανθήσεσθε ἐναντι Κυρίως τῶ Θεῷ ὑμῶν ὑμεῖς, καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν, καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, οἱ παῖδες ὑμῶν, καὶ αἱ παιδίσκαι ὑμῶν, καὶ ὁ Λαίτης ὁ ἐπὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν, ὅτι ἐκ ἔσιν αὐτῷ μερὶς ἡ κληρὸς μεθ' ὑμῶν.

ιγ. Πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἀνενέγκης τὰ ὀλοκαυτώματά σου ἐν παντὶ τόπῳ ὅτι ἐὰν ἴδῃς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπιλέγει σιωεχῶς τὸ, πρόσεχε σεαυτῷ. ὅπερ οἱ τῆς ἔξω φιλοσοφίας μεταβαλόντες εἰς τὸ, γνωθὶ σεαυτὸν, πολυθρύλλητον, ὡς ἴδιον ἀπόφθεγμα πεποιήκασιν. [καὶ ἐπ' αὐτῆς δέφησιν αὐτὸ τῆς λέξεως ἡ Γραφή. οἱ δὲ Παροιμ. ιβ. ιθ. ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί. καὶ πάλιν, ἐὰν Ἀσμ. ι. β. μὴ ἐπιγνώως σεαυτῷ ἡ καλὴ ἐν γυναιξί. τῆτο δὲ Θεὸς παρακελεύεται σιωεχῶς, εἰδὼς τῆς ἀμαρτίας τὸ πλήθος ἐν τῇ ὁρμῇ πληροῦσθαι τῇ κατὰ πρόθεσιν. ἐπὶ νῦν γὰρ ὁ λόγος πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφοντος. ὅπερ ὁφθαλμῶ τῶ ἔξωθεν ὁρῶντος ἀλλότριον.]

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ὡς εὐδηλον, ὅτι μὴ εἰσιν ἀφορίσματα ἢ θυσιάσματα.

ιδ. Ἀλλ'

(1) Καὶ τῶν προβάτων ὑμῶν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Τεσσαράκονταετὴ χροῖον. ἢ ὡς Χάλ. ἐκδ. ὁρῶντες.

ιδ. Ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξηται Κύριος ὁ Θεός σου αὐτόν, ἐν μιᾷ τῶν πόλεών σου, ἐκὲν ἀνοίσεις τὰ ὀλοκαυτώματά σου, καὶ ἐκὲν ποιήσεις πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον.

» ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Πρόσεχε Φησί, μὴ
» ἀνεγέγκῃς τὸ ὀλοκαύτωμά σου ἐν παντὶ τό-
» πῳ· ἀλλ' ἐν τῷ τόπῳ, ὃν ἂν ἐκλέξηται
» Κύριος ὁ Θεός σου. Ποῖον ἔν ἐσὶν ὀλοκαυ-
Ψαλ. 49. 14. τωμα πνύσματικόν; Ἡ θυσία τῆς αἰνέσεως.
» εἰ ποῖω δὲ τόπῳ ταύτῃ προσφέρωμεν, ἢ
» εἰ τῷ πνύσματι τῷ ἁγίῳ; πῶς τὸ μεμα-
» θήκαμεν; παρ' αὐτῶν τῶν Κυρίων λέγοντος·
Γωγ. 4. 23. ὅτι οἱ ἀληθινοὶ προσκυνῶνται ἐν πνύσματι
» καὶ ἀληθείᾳ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ. τῶ-
Γαλ. 28. 16. τον τὸν τόπον ἰδὼν ὁ Ἰακώβ, ἔφη· ὅτι Κύ-
» ριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ὥς τὸ πνεῦμα,
τόπος ἀληθῶς τῶν ἁγίων. καὶ ὁ ἅγιος τό-
» πος οἰκῆος τῷ πνύσματι, ἐμπαρέχων ἑαυ-
τόν πρὸς ἐνοίκησιν τῷ μετὰ Θεῶν, καὶ ναὸς
αὐτῶν χρηματίζων.

ιε. Ἀλλ' ἢ ἐν πάσῃ ἐπιθυμίᾳ σου θύσεις, καὶ φαγῇ κρέα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς σου, κατὰ τὴν βουλολίαν Κυρίων τῶ Θεῶν σου, ὡς ἔδωκέ σοι ἐν πάσῃ πόλει. ὁ ἀκάθαρτος ἐν σοὶ καὶ ὁ καθαρὸς ἐπὶ τὸ αὐτὸ φάγονται αὐτὸ, ὡς δορκάδα ἢ ἔλαφον.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀλλ' ἐν πάσῃ ἐπι-
» θυμίᾳ ψυχῆς σου θύσεις, καὶ φαγῇ κρέα,
ὅσα δηλονότι μὴ εἰσὶν ἀφωρίσματα, ἢ θυ-
» σιάσματα Κυρίῳ τῷ Θεῷ. ὡς ἐπιθυμεῖς
δέ φησιν ἐψήσεις καὶ φαγῇ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἴτα ἀπαγορεύσας τὸ ἐν παντὶ τόπῳ τὰς θυσίας προσφέρειν, κρεῶν μεταλαβεῖν, εἰ ἐπιθυμήσαιεν, σινε-
» χώρηται ἐν αἷς κατοικῆσι πόλεσι· τῶ μὲν
ἱερέως θύοντος, τῶ δὲ αἵματος εἰς τὴν γλῶ-
» ἐκχεομένης. ἐκέλευσε δὲ καὶ τὸν ἀκάθαρ-
τον σὺν τῷ καθαρῷ τῶν τοιούτων ἀδιαφό-
» ρως ἀπολαῦσαι κρεῶν. διδάσκων ὡς τὰ
τοιαῦτα θύματα κοινά εἰσι, καὶ ὁ θεῖα. τῶν
γὰρ δὴ θυσίων ἐκ ἐξόν ὡς τοῖς ἀκαθάρ-
» τοις μεταλαμβάνειν. ὅθεν ἐκότως ἐπή-
» γαγε· Φάγετε αὐτὸ ὡς δορκάδα ἢ ἔλα-
» φον. ταῦτα μὲν καθαρὰ ὡς, εἰς δὲ θυσίαν
ἐ προσεφέρετο.

ΑΔΗΛΟΥ. Μᾶλλον προφητεύει περὶ τῶν ἀληθῶς Ἰσραηλιτῶν, λέγων δὴ περὶ τῶν Χριστῶ δούλων, τῶν καὶ κρέα ἕτερα ἐδιδόντων παρὰ τὰ εἰρημνία καθαρὰ. διό-
» φησιν ὁ λόγος, ὡς δορκάδα ἢ ἔλαφον φά-
» γεται αὐτό· πρῶτον ἀκέσαντος τῶ Πέτρῳ,

Α. ἀναστὰς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε· καὶ, ὡς ὁ Πραξ. 11. 7,
» Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνῃς. 9.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Εὐσέβιος ὁ Ἑμέσης Φησί· τινὲς τὴν δορκάδα καὶ τὴν ἔλαφον, τῶν λοιπῶν εἶναι καθαρώτερα ὑπελήφασιν. τὸ δὲ αἴτιον λέγει· καὶ γὰρ καθαρώτερον ζῶντες, τότε ταῦτα ἐκ ἡδίων. πρόβατον ἢ βῆν προσέφερον ἐμπροσθεν τῶ θυσιαστη-
» ρίς, ἵνα ἀγιασθῇ, καὶ ἔτις ἡδίων. δορ-
» κάδα δὲ, λέγει, ἢ ἔλαφον ἐκ ἡδίων προ-
» σενεγκεῖν. διό φησιν, ὡς δορκάδα ἢ ἔλα-
» φον αὐτὸ φάγεσθε. ταῦτα γὰρ ἐ προ-
» σφέρετε. (1)

ις. Πλὴν τὸ αἷμα ἐ φάγεσθε, ἐπὶ τῇ γλῶ ἐκχεῖτε αὐτὸ, ὡς ὕδωρ.

» ** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ δὲ ὡς ἡ σάρξ, διὰ τέτων καὶ τὸ αἷμα σωρίζεται, διατὶ τὴν μὲν βρώσιν τῆς τῶν ζώων σαρκὸς ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει, τὴν δὲ ἐν τῷ αἵματι ἀπα-
Γ. γορεύει μετὰληψιν, πλὴν κρέας, λέγων,
» ἐν αἵματι ἐ φάγεσθε; ἵνα καὶ ἐν τέτῳ χω-
» ρίσῃ ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῆς τῶν θηρίων ὁμοιότη-
» τος. τῶν σὺν τῇ βρώσει τῆς σαρκὸς λαπλόν-
» των καὶ τὸ αἷμα, ὡς τὰς σάρκας ἐδίδοι.

ις. Οὐ διωθήσῃ φαγεῖν ἐν ταῖς πό-
» λεσί σου τὸ ἐπιδέκατον τῶ σίτου, καὶ
τῶ οἴνου, καὶ τῶ ἐλαίου σου, τὰ πρω-
» τότοκα τῶν βρώων σου, καὶ τῶν προ-
» βάτων σου, καὶ πάσας τὰς βουχά-
» σεις, ὅσας ἂν εὕξησθε, καὶ τὰς ὁμο-
» λογίας ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν
» χερῶν ὑμῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὰς δεκάτας τοῖς ἱε-
» ρεῦσι προσφέρειν νομοθετήσας, πῶς ἔφη,
» ἐ διωθήσῃ φαγεῖν ἐν ταῖς πόλεσί σου τὰ ἐπι-
» δέκατα τῶ σίτου, καὶ τῶ οἴνου, καὶ τῶ ἐλαίου,
καὶ τὰ ἐξῆς; Δύο δεκάτας ἀφιερῶσαι
» τῶν ὄντων προσέταξε· καὶ τὴν μὲν τοῖς
» Λυβίταις προσφέρειν, τὴν δὲ ἄλλῃ δια-
» πιπράσκεσθαι, καὶ τὴν ταύτης τιμὴν εἰς
» τὴν αὐτῶν δύωχίαν, καὶ τὴν τῶν χερῶν,
καὶ τῶν ὀφειλῶν, καὶ τῶν προσηλύτων
» ἀναλίσκεσθαι θραπείαν.

ιη. Ἀλλ' ἢ ἐναντι Κυρίων τῶ Θεῶν σου φαγῇ αὐτὰ ἐν τόπῳ, ὡς εἰάν ἐκ-
» λέξηται Κύριος ὁ Θεός σου αὐτῷ, σὺ
» καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ
» παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, καὶ ὁ προ-
» σήλυτος ὁ ἐν ταῖς πόλεσί σου. καὶ
» ἀφρανθήσῃ ἐναντι Κυρίων τῶ Θεῶν σου
» ἐπὶ πάντα, ἐ εἰάν ἐπιβάλης τῇ
» χερᾷ σου.

ΘΕΟΔΩ-

(1) Ταῦτα ὁ Πρεσβύτερος (ἐν τῇ τῆς Αὐγ. κώδ.) ἔτα· Τινὲς τὴν δορκάδα καὶ τὴν ἔλαφον τῶν λοιπῶν εἶναι καθαρώτερα ὑπελήφασιν. τὴνναντίον δὲ φησὶ. καὶ γὰρ καθαρώτερον ζῶντες, τότε ταῦτα ἐκ ἡδίων. τί ἐν λέγειν ἐθέλει; οἱ πρόβατον ἢ βῆν ἐδιδόντες ἢ τί τοιούτων, προσέφερον ἐμπροσθεν τῶ θυσιαστη-
» ρίς, ἵνα ἀγιασθῇ, καὶ ἔτις ἡδίων. δορκάδα δὲ, λέγει, ἢ ἔλαφον ἐκ ἡδίων ἔτε θύσαι ἔτε προ-
» σενεγκεῖν. προσέφερον γὰρ οἱ ἐν τῇ πόλει ὅπερ ὁ ναὸς, ἦσαν ἢ κιβωτός. ἐπ' ἐλάφῳ δὲ καὶ δορκάδῳ
καὶ ψιλῶς ἀγιασθῆναι μόνον ἀπέεργετο, πόσω μᾶλλον τὸ θύειν; ὅσα ἐν, φησὶ, μὴ παρὰ τὴν σκικίλῳ ἢ
» τὸν ναὸν θύειτο, βρώσιμα μὲν, ἀλλ' ἐδὲ τῶν ἀνιέρων ζώων διέφερον, ἐ καὶ τύχοι ὄντα τῶν ἱερῶν. ταῦτα
μὲν ἐν ἐν παντὶ τόπῳ τρώγειν ἐξῆν· τὰ δὲ ἅγια ἐν μόνῳ τῷ ἐπιλεγέντι τόπῳ ὑπὸ Θεῶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εὐχαρίσται δὲ αὐτὰς ἐκέλευσε παρὰ τὸν θεὸν νεών. ταῦτα δὲ ὁ πάνσοφος νομοθέτης Κύριος τῆς τῶν ψυδωνύμων αὐτὰς Θεῶν πλάνης ἐλύθε-
ρων. ἐπειδὴ γὰρ ὁ τῆς ἀσεβείας διδάσκα-
λος διὰ γαστριμαργίας καὶ φιληδονίας ἔξαν-
δραποδίζων τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, ταῖς
τῶν Δαιμόνων ἐορταῖς πολλὰς ἀνέμιξε παι-
γνίας, ἐκείνης τὸν Ἰσραὴλ ἀπαλλάττων τῆς
πλάνης ὁ δὴμήχανος Κύριος, καὶ τὰ περὶ
τῶν ἐορτῶν νόμοθέτησε, καὶ τὰς θυσίας
συνεχώρησε, καὶ τῶν μουσικῶν ὀργάνων
ἠνέχετο, καὶ δὴν ἔδωκεν προσέταξε, ταῖς
τοιαύταις ψυχαγωγίαις τὴν τῶν αἰδῶλων
ἐκκόπῃν ἀσέβειαν.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἐκείνα, Φησὶ, τὰ
μὴ ἀφοριδέντα εἰς θυσίαν Κυρίῳ τῷ Θεῷ
συγκεχώρηται σοὶ ἐδίειν· τὰ δὲ ἅγια ἐν
μόνῳ τόπῳ ἐν τῷ ἐκλεγμένῳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὰ γὰρ ἅγια καὶ ἀνωτέρω
Φησὶν, ὁ καθαρὸς μόνος ἐδίει. τὴν δὲ αἰ-
τίαν τῆς κωλύειν αὐτὰς αἵματος ἐδίειν πα-
ρεδύκαμεν ἐν τοῖς εἰς τὸ Λαβιτικόν. (1)

ιθ. Πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐγνατα-
λίπης τὸν Λαβιτικὸν πάντα τὸν χρόνον
κ. ὅσον ζῆς ἐπὶ τῆς γῆς σου. Ἐὰν δὲ ἐμ-
πλατύνῃ Κύριος ὁ Θεός σου τὰ ὀρεῖ-
α, καθάπερ ἐλάλησεν ἐν σοὶ, καὶ
ἐρεῖς, Φάγομαι κρέα, εἰς ἐπιθυμή-
ση ἢ ψυχὴ σου ὥς φαγεῖν κρέα, ἐν
πάσῃ ἐπιθυμίᾳ τῆς ψυχῆς σου φαγεῖν
κα. κρέα. Ἐὰν δὲ μακρότερον ἀπέχησιν
ὁ τόπος, ὃν ἂν ἐκλέξῃται Κύριος ὁ
Θεός σου ἐπικληθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐκεῖ, καὶ θύσῃς ἀπὸ τῶν βοῶν σου, καὶ
ἀπὸ τῶν προβάτων σου, ὧν ἂν δῶῃ σοι
Κύριος ὁ Θεός σου, ὃν τρόπον ἐνετει-
λάμην σοι, καὶ φαγεῖν ἐν ταῖς πό-
λεσί σου κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς
κβ. ψυχῆς σου. Ὡς ἔδεται ἡ δορκὰς καὶ
ἡ ἔλαφος, ἔτω φαγεῖν αὐτό· ὁ ἀκά-
θαρτος ἐν σοὶ καὶ ὁ καθαρὸς ὡσαύ-
τως ἔδεται αὐτό.

κγ. Πρόσεχε σεαυτῷ ἰσχυρῶς τῷ
φαγεῖν (2) αἷμα, τὸ γὰρ αἷμα αὐτῷ
ψυχῇ· ἐβρωθήσεται ἡ ψυχὴ μετὰ
κδ. τῶν κρεῶν. Οὐ φάγεσθε, ἐπὶ τῷ
κε. γλῶττι ἐκχεῖτε αὐτὸ ὡς ὕδωρ. Οὐ φα-
γεῖν αὐτό, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ τοῖς
ἰοῖς σου μετὰ σὲ εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς
ποιήσης τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐναν-
τι Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε συνεχωρῶς
ἀπαγορεύει τὴν τῆς αἵματος βρωσιν; Ἐφη
» μὴ καὶ αὐτὸς ὁ νομοθέτης, ὅτι τὸ αἷμα
» αὐτῷ ψυχὴ αὐτῷ ἐστὶ. πλὴν οἶμαι τὸν νό-

Α μόν καὶ ἕτερον πραγματεύεσθαι. τὴν μαι-
φόνον γὰρ αὐτῶν ἱατρῶν γινώσκω. εἰ γὰρ
τὸ τῶν ἀλόγων αἷμα φαγεῖν, ψυχῇ ἐς
φαγεῖν, πολλῷ μᾶλλον ἀνόσιον τὸ τὴν λο-
γικῇ ψυχῇ χωρίσαι τῷ σώματι.

κς. Πλὴν τὰ ἅγια σου, ἃ ἄν σοι
γέννηται, καὶ τὰς δούλῃς σου λαβὼν
ἤξεις εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃται
Κύριος ὁ Θεός σου αὐτῷ ἐπικληθῇ
Β τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ.

κζ. Καὶ ποιήσεις τὰ ὀλοκαυτώ-
ματά σου, τὰ δὲ κρέα ἀνοίσῃς ἐπὶ
τὸ θυσιαστήριον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, τὸ
δὲ αἷμα τῶν θυσιῶν σου προχέῃς πρὸς
τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου Κυρίου τοῦ
Θεοῦ σου, τὰ δὲ κρέα φαγεῖν.

ΑΔΗΛΟΥ. Διατέλλει δὲ καὶ τὴν θυσίαν
τῆς ὀλοκαυτώσεως καὶ τῆς σωτηρίας. ἐπὶ
Γ μὴ ἐκείνης, ἀνάγειται τὰ κρέα βεβλόμε-
νος ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· ἐπὶ δὲ ταύτης, τὸ
μὴ αἷμα προχεῖν ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ θυ-
σιαστηρίου, τὰ δὲ κρέα ἐδίειν.

*** * ΜΑΞΙΜΟΥ.** Τί ἐστὶ τῶν ἀλόγων
ζῶων σώματα καὶ αἷματα, δι' ὧν λατρεύον-
τες οἱ Ἰσραηλίται, τὰ μὴ σώματα ἡδίων,
τὰ δὲ αἷματα ἐκ ἐστὶ, πρὸς δὲ τὴν βάσιν
κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου προσέχεον; Τῶν
Δ εἰσαγομένων πρὸς δυσέβειαν τύπον ἔφε-
ρον οἱ πάλα τῷ Θεῷ κατὰ νόμον ἐν σκιά
λατρεύοντες, μόλις καὶ αὐτὰ τὰ φαινό-
μενα τῶν τυπικῶν συμβόλων διατάγματα
νοῆσαι διωάμενοι. ἐπειδὴ ἔν ἐκ ἐκείνοις
προηγμενίως, ἀλλ' ἡμῖν ὁ νόμος ἐδόθη,
κατὰ Χριστὸν πνευματικῶς δι' ἡμῶν τελειώ-
μενος, σκοπήσωμεν τῶν τότε θυμάτων
μετ' δυσέβειας τὸν λόγον. Ὁ πρὸς δυσέ-
βειαν εἰσαγόμενος, περὶ τῶν ἔργων διδασ-
κόμενος τῆς δικαιοσύνης, τὴν προᾶξιν μό-
Ε νῳ ἐπιτελεῖ μετὰ πάσης ὑπακοῆς καὶ πί-
σεως, καθάπερ σάρκα ἐδίει τῶν ἀρε-
τῶν τὰ φαινόμενα· τῆς δὲ τῶν αἰτολῶν
λόγους, αἱ οἷς ἡ τῶν τελείων ὑπάρχει γινώ-
σις, τῷ Θεῷ παραχωρεῖ διὰ τῆς πίσεως,
μὴ διωάμενος τέως συνεπεκλανθῆναι τῷ
μήκει τῆς γνώσεως. Θεὸς γὰρ σύμβολόν-
ἐστι τὸ θυσιαστήριον, ὃ πάντες πνευματι-
κῶς θυόμεθα, καὶ τῶν ὑπὲρ διώκων πα-
Ζ ραχωρῶμεν τὴν εἰδῆσιν, ἵνα ζήσωμεν. τῆς
δὲ κατ' αὐτὸν πίσεως τόπος ἐστὶν ἡ τῆς θυ-
σιαστηρίου βάσις. θεμέλιον γὰρ ἡ πίστις
ὑπάρχει, πᾶσαν τὴν οἰκοδομὴν τῶν θεῶν
ἔργων καὶ νοημάτων βασιλεύσασα· πρὸς τὴν
πᾶς μὴ διωάμενος τῆς ἐκ τοῦ θεοῦ τῆς σο-
φίας κρατῆρος κατὰ τὴν γνῶσιν σωφρό-
νως ἀπολαύσαι μέθης τῶν ἐκ ἐφικλῶν αὐ-
τῷ γνώσεων, καλῶς ποιῶν προχέει τὴν λό-
γους, ταῖς τῶν ὑπὲρ διώκων λόγων τὴν
γνῶσιν τῇ πίστει παραχωρεῖ. ὡς ἐν τύπον
τῶν κατ' δυσέβειαν εἰσαγομένων ὁ παλαιὸς
Ccc cc 2
λαὸς

(1) Ἐν κεφ. 7. σελ. 997. καὶ 17. σελ. 1075, καὶ 1076. ὅρα δὲ καὶ τὰ ἐν σελ. 156.

(2) Τῷ μὴ φαγεῖν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

λαὸς φέρων, ἐδίδοντες τῶν θυομένων τὰς σάρκας, τὸ αἷμα πρὸς τὴν βάσιν τῆς θυμασηρίας προσέχεον, ἃ διωάμενοι διὰ τὸν νηπιάζοντα λογισμόν, τῆς τῆς γινομένης μουσικῆς ἐφικέσθαι γνώσεως. Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, τὴν ἀπόρρητον θύων θυσίαν, ἑαυτὸν, μετὰ τῆς σαρκὸς καὶ τὸ αἷμα δίδωσι τοῖς τὰ αἰδητήρια τῆς ψυχῆς διὰ τὴν τελειότητα γεγυμνασμένα ἔχοντες πρὸς διάκρισιν καλῆς τε καὶ κακῆς. ὁ γὰρ τέλειος ἃ μόνον τὴν τῶν εἰσαγομείων τάξιν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν προκοπλόντων διαδραμῶν, ἃ ἀγνοεῖ τῶν ὑπ' αὐτῆς κατ' εἰς πολλὰ γινομείων τῆς λόγους· ἀλλ' ἐκείνης πνεύματι πρῶτον διαπιῶν, πᾶσαν ἐδίδει διὰ τῶν ἔργων τὴν σάρκα τῶν ἀρετῶν, πρὸς τὴν κατὰ τὴν γνῶσιν ἀναβιβάζων τὴν τῶν γινομείων κατ' αἰδήσιν νόσιν.

κη. Φυλάσσε καὶ ἄγε καὶ ποιήσεις πάντα τὰς λόγους, ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ τοῖς υἱοῖς σου δι' αἰῶνος, ἐὰν ποιήσης τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρετὸν ἐνώπιον Κυρίου τῆς Θεότητος. Ἐὰν δὲ ἐξολοθρεύσῃ Κύριος ὁ Θεός σου τὰ ἔθνη, εἰς ἃς σὺ ἐσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομήσας τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ἀπὸ προσώπου σου, καὶ κατακληρονομήσῃς αὐτὰς, καὶ κατοικήσῃς ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, Πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐκζητήσῃς ἐπακολυθῆσαι αὐτοῖς μετὰ τὸ ἐξολοθρεῦσθαι αὐτὰς ἀπὸ προσώπου σου, λέγων, πῶς ποιεῖσι τὰ ἔθνη ταῦτα τοῖς Θεοῖς αὐτῶν, ποιήσω καὶ γώ.

λα. Οὐ ποιήσεις ἔτω Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου. τὰ γὰρ βδελύγματα ἃ Κύριος ἐμίσησεν, ἐποίησαν τοῖς Θεοῖς αὐτῶν, ὅτι τὰς ἡγὰς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν κατακαύσιν ἐν πυρὶ τοῖς Θεοῖς αὐτῶν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Αἰτιάται τὸ θύειν τὰ ἑαυτῶν τέκνα τὰς ἀνθρώπους τοῖς Θεοῖς τῶν ἔθνων, ὡς ὡμὸν καὶ ἀπάνθρωπον, ὡς βδελυκτόν. καὶ τὰς λέγοντας θύσαι Θεοῖς τῶν ἔθνων ἃ μόνον ἀποσρέφεται δεῖ. ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκολοῦ τοῖς λόγοις αὐτῶν μὴ ὑπέχειν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εὖ γε ὁ νομοθέτης ἀποφάσκει παντελῶς τῶν πλανωμένων τὴν μίμησιν, καὶ ἀποφοιτᾶν εὖ μάλα κελούει τῆς ἀνηλεῆς τῶν τέκνων σφαγῆς. Φθό-

ρὸς δὲ καὶ λυμαιῶνας τῆς ἀνθρωπότητος τὰς Φιλαιμάτας τε καὶ ψυδωνύμους ἐλέγχει Θεὸς, καὶ αὐτὰς ἀγρίως τὰς τῆς ἀναγκαιῆς Φιλοσοφίας ἀτιμάζοντας νόμους διὰ τό γε σφίσι δοκῶν. (1) ἐκλίσε γὰρ εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα, καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τῆς κόσμου, καὶ ἃ ἐσιν ἄλλοι βασιλεῖον ἐπὶ γῆς. Φθόνῳ δὲ διαβόλῃ θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον. καὶ ἡ μὲν θεία θέλησις ἀνατρέπει θάνατον, καὶ καταλύει φθορὰν, καὶ τὸ ἃ ἐσιν τὰ ὄντα μισεῖ· οἱ δὲ ταῖς τῶν Δαιμόνων πλεονεξίαις σεσαγλυθυμένοι πρὸς πλάνησιν, καθάπερ ἡδύσματα καὶ τῶν ὅτι μάλιστα χρησῶν καὶ δώσωμοτάτων προσκομίζεσι τῷ Σατανᾷ τῶν ἐπὶ ζωῇ γεγονότων τὸν ὀλεθρον, καὶ τῶν ἐκλισμένων εἰς τὸ εἶναι τὸν θάνατον. ὁφυσάτα τοῖνυν τῆς ἐσχάτης ἐδάξε διαβολῆς τὰ παρ' ἐκείνης ἐμπλεω, καὶ φύσιν αἰδικαμένῳ, καὶ τὰς τῆς πολυδουκίας πολυπαιδίας πεπατημένους θεσμούς· μετασπορῶν εὖ μάλα τὸν ὄντοκα καὶ μισόκακον ὅν τῶν ἀκρωμένων ἐπὶ τὸ χρυῶν τιμᾶν καὶ ἀντελέσθαι γοργῶς ἅπερ αὐτὸς βέλοισι τε καὶ λόγοις. ἔτω δὲ πάλαι τὸ ἔθος καὶ ἀσεβὲς, ὅτι ἐξ ἐκείνου μεχρὶ τῆς τῆς Χριστοῦ ἐπιδημίας ἃ διέλιπε.

λβ. Πᾶν ῥῆμα ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, τὸτο φυλάξῃ ποιῆν. ἃ προδήσεις ἐπ' αὐτῆς, ἃ δὲ ἀφελῆς ἀπ' αὐτῆς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οἱ ἄνθρωποι ἀμαρτάνοντες γενικῶς λόγω διχῶς ἀμαρτάνουσιν, ἢ ὑπερβαίνοντες τὰς ἐντολάς, ἢ ὑποβαίνοντες. ὅταν γὰρ μὴ ἀπὸ ἐπισήμης πολιτοδωμέδα, μηδὲ γνώσκοντες τὰ μέτρα τῆς δικαιοσύνης, σφαλλόμεθα· καὶ ἐδ' ὅτε ὑπερβαίνοντες τὸν κανόνα, Φαντασίᾳ τῆς ποιῆν τὴν κατὰ τὸν, ἐκπίπτουσαν τῆς προκαιμένης.

Ε ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οἱ ἄνθρωποι μὴ ποιῶντες πάντα, ἢ οἱ πλείοντι ποιῶντες, παράνομοι.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Διτλὸν τὸ ἀμαρτάνειν· ἢ τὸ ὑποβαίνειν, ἢ τὸ ὑπερβαίνειν τὰς ἐντολάς. οἱ μὲν γὰρ ἐγκρατεῖς, τῷ ποιῆσαι σάθμιον μέγα, ἀφωρίκασιν ἑαυτὰς τῆς Ἐκκλησίας· οἱ δὲ ὑδαρέτερον τὰ περὶ τὰς γάμους καὶ τὰς τροφὰς οἰκονομήσαντες, τῷ σάθμιον ἑαυτοῖς πεποιηκέναι μικρόν, ἃ τούξονται τῆς βασιλείας τῆς Θεᾶς. δέδεσαι μετὰ γυναικός; ἐὰν σάθμιον σεαυτῷ μέγα ποιήσης, ἃ φροντίζεις τῆς γυναικός· ἀλλ' ὅρα μὴ τῇ σῇ ἀπόληται σωφροσύνη, δι' ἣν Χριστὸς ἀπέθανε. τῶν δὲ τῆς δικαιοσύνης μέτρων ἐκπίπτεις τέττων ἑκάτερον.

ΚΕΦ.

(1) Τὰ ἀπὸ τῆς ἐκλίσεως, ἄχρι τῆς εἰσῆλθαι εἰς τὸν κόσμον, καὶ ταύτῃ τῇ 554. σελ. τῆς 2. μέτρ. τῆς 1. Τόμ. τὰ δ' ἄλλα ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἔχ. εὐρηται.

Κ Ε Φ. Ι Γ.

α. ἂν δὲ ἀναστῇ ἐν σοὶ προφήτης ἢ ἐνυπνιαζόμενος ἐνύπνιον, καὶ δώσει σοι ση-

β. μείον ἢ τέρας, Καὶ ἔλθῃ τὸ σημεῖον ἢ τὸ τέρας ὃ ἐλάλησε πρὸς σέ, λέγων, πορεύσῃμεν καὶ λατρεύσωμεν

γ. Θεοῖς ἑτέροις ὅς ἐκ οἴδατε, Οὐκ ἀκούσατε τῶν λόγων τῶ προφήτου ἐκείνου ἢ τῶ ἐνυπνιαζομένου τὸ ἐνύπνιον ἐκείνου, ὅτι πειράζει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμᾶς εἰδέναι, εἰ ἀγαπᾶτε Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκ ποίας διωάμεως ὁ τάναντία διδάσκων προφήτης θαυματουργεῖ; Τῷ Θεῷ συγχωρῶντος, αἰετοῦσιν οἱ Δαίμονες. ἔτω καὶ τῷ Φαραὼ οἱ Φαρμακοὶ, καὶ τὸ τῆς ῥάβδος, καὶ τὸ τῶ ποταμοῦ, καὶ τὸ τῶν βατράχων ἐργάσαντο, ἐνδεδωκότος τῷ πανσόφει Θεῷ, διὰ τὴν τῷ προσάτιοντος ἀνοίαν. ἐπιταίνειν γὰρ αὐτοῖς ἐκέλευσε τὰς θεηλάτας πληγὰς, λύειν μύτοι τὰς τιμωρίας ἐκ ἰσχυρῶν, ἕτε μὲν τὸν σκνῖπα ἐξαγαγαῖν ἐδυηθησαν. ἃ γὰρ σιωπῶντες ὁ Θεὸς ἐργάσαντο μόνον. τῷτο καὶ ἐνταῦθα δεδήλωκεν. εἰρηκῶς γὰρ, εἰς ἀναστῇ ἐν σοὶ προφήτης ἐνυπνιαζόμενος ἐνύπνιον, καὶ δώσει σοι σημεῖον ἢ τέρας, καὶ ἔλθῃ τὸ σημεῖον ἢ τὸ τέρας ὃ ἐλάλησε πρὸς σέ, καὶ εἴπῃ, πορεύσῃμεν καὶ λατρεύσωμεν Θεοῖς ἑτέροις ὅς ἐκ οἴδατε, ἐκ εἰσακούσατε τῶ προφήτου ἐκείνου ἢ τῶ ἐνυπνιαζομένου τὸ ἐνύπνιον ἐκείνου, ὅτι πειράζει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ὑμᾶς, εἰ ἀγαπᾶτε Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ὑμῶν. τοιγάρτοι τῷ Θεῷ συγχωρῶντος, ὁ ψευδοπροφήτης τερατουργεῖ. διδασκόμεθα δὲ μὴ προσέχειν σημείοις, ὅταν ὁ ταῦτα δρῶν ἐναντία τῇ ὁσεβεῖα διδάσκει.

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁ λέγει, τοιῦτόν ἐστιν· εἰς τὴν Προφήτην φησὶν, ὅτι διώμαμα νεκρὸν ἐγείρει, ἀλλὰ πείδητί μοι, καὶ προσκινήσωμεν Δαίμονιν· εἴτα ὁ ταῦτα λέγων διωηθῇ ἀναστῆσαι νεκρὸν, μηδὲ ἔτω πειθῆς αὐτῷ, φησὶ. διατί; ὅτι πειράζων σε ὁ Θεὸς σιωπῶντες ἐκείνῳ διωηθῶν τῷτο. ἐκ ἐπειδὴ αὐτὸς ἠγνόεισε τὴν γνώμην, ἀλλ' ἵνα σοὶ δοκιμῶν παράσχῃ, εἰ φιλεῖς τὸν Θεὸν ὅντως· φιλεῖντος δὲ ἐστὶ, καὶ νεκρὸς ἀνίσταται οἱ ἀποκρίνοντες ἡμᾶς ἀφελκύσαι τῷ φιλεμῶν, μηδὲ ἔτως ἀφίσταται. (1)

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Διὰ γὰρ τῷτο εἰ πεισθῶ, ἐπειδὴ Δαίμονες λέγουσιν. ἀπατῶσι γὰρ τὰς ἀκούοντας.] διὰ τῷτο καὶ ὁ Παῦλος, καίτοιγε ἀληθεύοντες αὐτὰς. ἐπεσόμενοι,

ἵνα μὴ πρόφασιν λαβόντες, τοῖς ἀληθεῖσι ψευδῇ πάλιν ἀναμίξωσι, καὶ ἀξιοπίστοι γένωνται. [ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγον, ἔτοι οἱ ἀν- Πράξ. 16. 17.] Ἰσραῖοι δὲ οἱ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ εἰσὶ, κατὰ γένετοντες ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας, διαπονήθεις τῷ πνεύματι, ἐπετίμησε τῷ Πύθωνι, καὶ ἐξελεῖν ἐκέλευσε. Καὶ μετ' ὧν.] Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐπετίμησε τοῖς Δαίμοσι μετὰ πολλῆς τῆς σφοδρότητος. νομοθετῶν ἡμῖν, μηδαμῶς Δαίμονι πείθεσθαι, μηδ' ἂν ὑγιᾶς λέγει. ἀπερ' ἐν μαθόντες, μὴ πειθόμεθα Δαίμονι κατὰ ὅλῃ· ἀλλὰ καὶ ἀληθές τι φθέρηται, φθύνωμεν αὐτὸν καὶ ἀποσρεφώμεθα. τὰ γὰρ ὑγιᾶ δόγματα καὶ σωτήρια εἰ παρὰ Δαιμονίων, ἀλλὰ παρὰ τῆς θείας Γραφῆς ἐστὶ μετὰ ἀκριβείας μαθεῖν.

δ. Ὅπισω Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν πορεύεσθε, καὶ αὐτὸν φοβηθήσεσθε, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φυλάξεσθε, καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσατε, καὶ αὐτῷ δευδέσσετε, καὶ αὐτῷ προσεθήσεσθε.

Δ. ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὸ ἰσχυρὸν πρὸς τὸν Θεὸν εἰ σωματικῶς προσέτακται ἡμῖν· τὸ, ὅπισω Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε πορεύσθαι· εἰ δὲ σωματικῶς ὁ Προφήτης κολληθεῖς τῷ Θεῷ. φησὶν ἐν τῇ ὁδῷ, ἐκολληθήν ὀπίσω σε ἢ Ψαλ. 62. 8. ψυχῇ με.

Ε. ** ΚΑΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὅπισω Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν πορεύεσθε, καὶ τὰς ἐντολὰς με φυλάξετε. τὴν μὲν γὰρ ἐξομοίωσιν ὁ νόμος ἀκολουθίαν ὀνομάζει· ἡ δὲ τοιαύτη ἀκολουθία, κατὰ διώματιν ἐξομοιοῖ. γίνεσθε, φησὶ. Ἀπκ. 6. 36. σὶν ὁ Κύριος, ἐλεήμονες καὶ οἰκίριμονες, ὡς ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐξάνιος οἰκίριμων ἐστὶ.

ε. Καὶ ὁ προφήτης ἐκείνος ἢ ὁ τὸ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος, ἀποθανεῖται· ἐλάλησε γὰρ πλανησαί σε ἀπὸ Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε τῷ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, τῷ λυτρωσαμένῳ σε ἐκ τῆς δεθείας, ἐξῶσαί σε ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός σε πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ· καὶ ἀφανίσαιτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐκέλευσε δὲ καὶ τὸν ψευδοπροφήτην ἀποκτανθῆναι, καὶ τὸν λαὸν τῆς πονηρίας διδασκαλίας ἀπαλλᾶν γινώσκαι. ἀφανίσαιτε γὰρ φησὶ τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

ς. Ἐάν δὲ παρακαλέσῃ σε ὁ ἀδελφός σε ἐκ πατρός σε ἢ ἐκ μητρός σε, ἢ ὁ υἱός σε, ἢ ἡ θυγάτηρ σε, ἢ ἡ γυνή σε ἢ ἐν τῷ κόλπῳ σε, ἢ ὁ φίλος σε ὁ ἴσος τῇ ψυχῇ σε λάθρα, λέγων, πορεύ-

(1) Ἄλλως ταῦτα ἔχουσιν ἐν τῷ κατὰ Ἰερ. 1. λόγ. ἐν σελ. 598. τῷ 1. Τόμ. τῆς τῷ Μοντφραν. ἐκδοῦ.

πορεύσῃμεν καὶ λατρεύσωμεν Θεοῖς Α
 ἑτέροις, ὥς ἐκ ἡδῆς σὺ καὶ οἱ πατέ-
 ρες σε, Ἀπὸ τῶν ἔθνων τῶν περικύ-
 λω ὑμῶν, τῶν ἐγγιζόντων σοι ἢ τῶν
 ἀκρὰν ἀπὸ σε, ἀπ' ἀκρᾶ τῆς γῆς
 ἀκρᾶ τῆς γῆς, Οὐ σωθελήσεις
 ὑπὸ αὐτῶ, καὶ ἐκ εἰσακίσῃ αὐτῶ, καὶ ὁ
 ἐπίποθήσεις ἐπ' αὐτῶ, ὁ δὲ μὴ
 ἐκπαύσῃς αὐτόν. Ἀναγέλλων ἀναγ-
 ελῆς περὶ αὐτῶ, καὶ ἡ χεὶρ σε ἔσται
 ἐπ' αὐτῶ ἐν πρώτοις ἀποκτεῖναι αὐ-
 τόν, καὶ ἡ χεὶρ παντὸς τῶ λαοῦ ἐπ'
 αὐτῶν. Καὶ λιθοβολήσασιν αὐτόν
 λίθοις, καὶ ἀποθανεῖται, ὅτι ἐξή-
 ρσεν ἀποσησαί σε ἀπὸ Κυρίου τῶ
 Θεοῦ σε τῶ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς
 ἰγυπτοῦ, ἐξ οἴκου δεσφίας. Καὶ πᾶς
 γράβηλ ἀκίσσας φοβηθήσεται, καὶ
 προσθήσασιν ἐτι ποιῆσαι κατὰ τὸ
 ῥῆμα τὸ πονηρὸν τῶτο ἐν ὑμῖν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπειδὴ δὲ σωθέβαινον,
 ἀδελφόν, ἢ φίλον, ἢ συγγενὴ πλάνη δε-
 λουκότα, πειράδιώμα φενακίσαι καὶ
 λας, ἀναγκαίως καὶ περὶ τῶν νενομο-
 τηκε, καὶ προσέταξε δῆλον ἀποφάν-
 ῳ τὸν τῆς ἀσεβείας διδάσκαλον, καὶ
 ῥῶτον ἀφείναι λίθον τῶν τοιῶτων ὑπα-
 ῖσαντα λόγων· εἶθ' ἔτω πάντα τὸν λαὸν
 καταλεῦσαι τὸν ἀλιτήριον, καὶ τῇ τῶ
 μωρίᾳ σωφρονισθῶν τῶν ἄλλων.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. (1) Ταῦτά ἐστι τὰ μέλη,
 περὶ ἐκλεμῖν προσέταξεν ὁ Σωτὴρ, λέγων,
 δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σε, ἢ ἡ χεὶρ σε, ἢ ὁ πῶς-
 σκανδαλίζει σε, ἐκκοψον αὐτά. καὶ τῶτο
 περὶ τῶν φιλήντων ἐν τάξει χειρὸς καὶ
 θαλμῶν τεταγμένων. ὁ γὰρ ῥῆμα κατὰ
 τὸν οἰκείων ὀπλίζει μελῶν.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. [Πίσεως ἀδικημάτων,
 ῥέτω φύσις καὶ γένος. οἷον τὸ τῶ Σωτῆ-
 ρος, ὁ φίλων πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ
 ἐσι μὲν ἄξιός.] καλὸν δὲ ἀρμόσαι τῶτοις
 (2) τὰ εἰρημικά τῶ μακαρίῳ Ἰερεμίᾳ,
 ῥοντα ἔτως· ἕκαστος ἀπὸ τῶ πλησίον αὐ-
 τοῦ φυλάξασθε, καὶ ἐπ' ἀδελφοῖς αὐτῶν
 πεποιῖσθε, ὅτι πᾶς ἀδελφὸς πλέρυη
 ἐρυνίᾳ, καὶ πᾶς φίλος δολίως πορεύεται.
 Ζ ἕκαστος κατὰ τῶ φίλου αὐτῶ πορεύεται κα-
 παυρόμενος, ἀλήθειαν δὲ μὴ λαλήσῃσι.

ιβ. Ἐὰν δὲ ἀκίσῃ ἐν μιᾷ τῶν
 πόλεών σου, ὧν Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσί-
 σοι κατοικεῖν σε ἐκεῖ, λεγόντων, Ἐξῆλ-
 θον ἄνδρες παράνομοι ἐξ ὑμῶν, καὶ
 ἀπέστησαν πάντας τῶς κατοικούντας
 τῶ πόλιν αὐτῶν, λέγοντες, πορεύ-
 σῃμεν καὶ λατρεύσωμεν Θεοῖς ἑτέ-
 ροις, ὥς ἐκ ἡδῆς, Καὶ ἐτάσεις καὶ
 ἐρωτήσεις, καὶ ἐρδυνήσεις καὶ ἐξερδ-
 νήσεις σφόδρα, καὶ ἰδοὺ ἀληθείας σα-
 φῶς ὁ λόγος, γεγέννηται τὸ βδέλυγ-
 μα τῶτο ἐν ὑμῖν.

ιε. Ἀνελὼν ἀνελῆς πάντας τῶς
 κατοικούντας ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐν
 φόνῳ μαχαίρας, ἀναθέματι ἀναθε-
 ματιῶτε αὐτῶ, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν
 ἐν αὐτῇ.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Εἰ γὰρ ἀδελφῶ, καὶ
 τῶν λοιπῶν μηδεμίαν ποιῶσαι παρακε-
 λυέται φειδῶ, μήτι γε ἄλλοτρίων; τῶτων-
 γε τῶν ἀπειλῶν καὶ τιμωριῶν ἔχοντες οἱ
 πάλα, ἀδελφεῖς οὗτοι καὶ οὐλοῖσθαι, καὶ
 ἐκ τῆς μακρᾶς σωτηρίας ῥαδίως ἐκτρέπο-
 μενοι πρὸς εἰδωλα.

ισ. Καὶ πάντα τὰ σκυῖλα αὐτῆς
 σινάξῃς ἐπὶ τὰς διόδους αὐτῆς, καὶ
 ἐμπρήσεις τῶ πόλιν ἐν πυρὶ, καὶ πάν-
 τα τὰ σκυῖλα αὐτῆς πανόημεν ἐναντι
 Κυρίου τῶ Θεοῦ σε· καὶ ἔσται ἀοίκητος
 εἰς τὸν αἰῶνα, ἐκ ἀνοικοδομηθήσε-
 ται ἐτι.

ιζ. Οὐ προσκολληθήσεται ἐν τῇ
 χειρί σου ὁδὸν ἀπὸ τῶ ἀναθέματος,
 ἵνα ἀποσραφῇ Κύριος ἀπὸ τῶ θυμῶ
 καὶ τῆς οὐγῆς αὐτῶ, καὶ δώσει σοι ἔλεος,
 καὶ ἐλεήσει σε, καὶ πληθυῖ σε, κα-
 θὼς ἐλάλησε Κύριος τοῖς πατρά-
 ιη. σι σου, Ἐὰν δὲ εἰσακίσῃτε τῆς Φω-
 νῆς Κυρίου τῶ Θεοῦ σε, φυλάσσειν
 πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτῶ, ὥς ἐγὼ
 ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ποιῆν τὸ κα-
 λὸν καὶ τὸ ἀρετὸν ἐναντι Κυρίου τῶ
 Θεοῦ σε.

Ζ ΑΔΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ἀπείρη-
 ται πλησιάσαι ἢ ἁψαῖν τῶ ἀναθεμα-
 τισμῶ.

Κ Ε Φ. Ι Δ.

Κ οἱ ἔσε Κυρίᾳ τῶ Θεοῦ ὑμῶν.
 ὁ φοιβήσετε, ἐκ ἐπιθή-
 σετε φαλάκρωμα ἀνα-
 ῖσον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐπὶ νεκρῶ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐλλώων οἱ λογάδες, Ἀ-
 πόλλωνά τινα μυθολογῶσι Θεὸν, ὃν καὶ
 Φοῖβον ὀνομάζουσι, τῶτέσι καθαρὸν καὶ
 ἀμίαντον. τὸν αὐτὸν δὲ τὸν ἡλίον εἰνά-
 φασιν. (3) Φοῖβον ἔν ἑφασκον, καὶ φοι-
 βαῖναι

(1) Σολῆς. ὁ Ἀλεξάν. κἀδ.

(2) Ἰσ. καὶ. ὁ δὲ τῆς Αὐγ. κἀδ. τοῖτον καὶ τὸ Ἰερεμίᾳ. ἕκαστος, κλ.

(3) Τὸν αὐτὸν δὲ εἶναι τῶ ἡλίῳ Φασι. Φοιβάζειν ἔν ἑφασκον, κλ. αὐ Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 196.

βαδῶν πάλιν κατὰ σιωπῆσαι τὴν ἐλλω-
κίω, τὸ καθαίρειν τε καὶ καθαίρεσθαι κα-
τά γε τὸ αὐτοῖς δοκεῖν, καὶ τὰς παρ' αὐτοῖς
ἐφ' οἷς νόμους. ἀπέρχεται δὲ ἐν ἡμῶς τὸ θεῖον
χρησμοδόμημα τῶν ἔως αἰχρῶν καὶ ἀκαλ-
λεσάτων ἐπιτηδευμάτων. ἔ γάρτοι προ-
σῆκει μολυσμὸν ἡγεῖσθαι ψυχῆς τὸν σω-
ματικὸν θάνατον, ἔτε μὲν οἶεσθαι ταῖς
τῶν ὁρώντων καρδίαις ἀναπομάττεσθαι ῥύ-
πον, τὴν ἐπὶ νεκρῷ θῆαν· ἐδ' αὖ ἐπὶ τῇ
τῷ προσῆκει τὴν τρίχα ψιλῆν. κομιδῇ
γὰρ ἔωλον, καὶ τῆς χαμαιζήλης δόξης τὸ
χρήμα μεσόν. εὐγε δὲ ἐν ὁ νόμος τὸ, ἔ
» Φοιβήσετε, Φησὶν. ἔ γὰρ ἡ τοιάδε κά-
θαρισις ὀνήσει ψυχῇ.

» **ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ.** Τί ἐστιν, ἔ Φοιβήσετε,
» καὶ ἐκ ἐπιθήσετε Φαλάκρωμα ἀναμέσον
» τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐπὶ νεκρῷ; Τῶν δυσ-
σεβῶν ἐθνῶν ἀπαγορεύει τὰ ἔθνη· καὶ διὰ
» μὲν τῆς, ἔ Φοιβήσετε, τὰς μαντείας ἐξέ-
» βαλε· Φοῖβον γὰρ τὸν ψευδόμεντον ἐκά-
» λεν τὸν Πύθιον· διὰ δὲ τῆς, ἔ ποιήσετε
» Φαλάκρωμα ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν
ἐπὶ νεκρῷ, τὴν τῆς πείνης ἀπηγόρευσεν
ἀμετρίαν. τινὲς μὲν γὰρ τῶν ἀλοφύλων
ἐθνῶν τὰς τῆς κεφαλῆς ἀπέκειρον τρίχας,
καὶ ταύτας προσέφερον τοῖς νεκροῖς· τινὲς
δὲ τὰς τῶν γενεῶν, ἄλλοι τὰς τῶν ὀφρύων.
ταῦτα γίνεσθαι ὁ θεὸς ἀπηγόρευσε νόμος.

» **** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Οὐ Φοιβήσετε. Ἐξ
ἐλλωκίης σιωπῆς ἡ λέξις παρέσπασα.
Ἀπόλλωνα γὰρ τινὰ μυθολογῶσι Θεὸν, τὸν
αὐτὸν εἶναι λέγοντες τῷ ἡλίῳ, ὃν περ ὀνο-
μάζουσι Φοῖβον, τὸν καθαρὸν δητῶν ση-
μαίνοντες. δηλοῖ ἐν ἡ λέξις τὸ μὴ περι-
καθαίρεσθαι. ἔ γὰρ οἶδε σώματος καθα-
ρὸς μολυσμὸς ἀπονήσκει ψυχῆς. τὴν ἀρ-
χὴν δὲ μολύνειν ἐκ οἶδε νεκρὸς, ἡ λεχὼ,
καὶ τὰ τοιαῦτα. Θεὸς δὲ μόνος περικαθαί-
ρει ψυχῇ, ἀφαιρῶν τε δύναι πλημμελημά-
των. ὁ πεπονήκειν ὁ Χριστὸς, τὸ θεῖον ἡμῖν
δωρησάμενος βάπτισμα. ὥστε γὰρ νόμον
τὴν παραβάς κοσμικόν, ἐκ ἂν φύγοι τὴν
δίκην, μὴ βασιλέως ἡμέρας χαρισμαίνε
τὴν ἀφαιρῶν· ἔτω τις προσίων τῷ φύσει
» **Ησ. 43. 25.** Θεῷ, ἀκούσεται λέγοντος, ἐγὼ εἰμι ὁ ἐξα-
» λείψων τὰς ἀνομίας σου, καὶ ἔ μὴ μνησθή-
» σομαι. τί ἐν ἐρεῖμον περὶ τῶν κατὰ νόμον
καθάρσεων; πρῶτον μὲν, τύπον εἶναι κα-
θάρσεως κρείττονος· ἔτι δὲ διαφέρειν τῶν
ἐλλωκίῶν, αἵτινες μετ' ἐπωδῶν ἐγίνοντο
ἀλῶν τε καὶ δάφνης, κριθῆς τε καὶ θα-
λάσσης, καὶ παρόδου διὰ πυρός. ἐφ' ὧν κυ-
» ρίως τὸ, Φοιβήσετε. τῆς γὰρ εἰδωλολα-
τρείας τὸ χρῆμα.

**** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Τάχα τῆ ἐπὶ τοῖς
ἀμαρτήμασι πείνης σύμβολον ἡ τοιαύτη
λέξις. ὥστε γὰρ εἰσιν οἱ ποιεῖσι Φαλά-
κρωμα ἐπὶ νεκρῷ, ἔως οἱ αἰχμηόμενοι ἐπὶ

» τοῖς ἰδίοις πλάσμασιν, ἀποθέμενοι τὸν
κόσμον τῆς νοητῆς αὐτῶν κεφαλῆς καὶ
ἐυράμενοι, Φορῶσιν ἐπ' αὐτῆς τὸ σημεῖον
τῆς πείνης. τοῖς δὲ ἀγίοις ἐδὲν οἰκεῖον πρὸς
ἐχθρὸς ἔχουσιν ἐνομοθέτησεν ὁ νόμος μὴ
» ποιεῖν Φαλάκρωμα ἐπὶ νεκρῷ, ὅτι, Φησὶν,
» ἅγιος εἰ Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

β. Ὅτι λαὸς ἅγιος εἰ Κυρίῳ τῷ
Θεῷ σου, καὶ σε ἐξελέξατο Κύριος ὁ
B Θεός σου γενέσθαι αὐτῷ λαὸν περισ-
σιον ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἐπὶ
προσώπῃ τῆς γῆς.

γ. Οὐ φάγεσθε πᾶν βδέλυγμα.
δ. Ταῦτα τὰ κτλὴν ἃ φάγεσθε· μόχον
ἐκ βοῶν, καὶ ἀμνὸν ἐκ προβάτων,
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ὑπαγορεύει (1) τὰ μὲν
ἐδίειν, τὰ δὲ μὴ ἐδίειν· ἐχ' ὅτι κοινόν τι,
I ἀλλὰ διὰ δύο προφάσεις. μίαν μὲν, ὅσα
ἐν Αἰγύπτῳ προσεκυῶν ἐδίεισθαι προσάττει,
ἵνα διὰ τῆς καταφρονῶσιν αὐτῶν, καὶ μὴ
Θεὸς νομίζωσιν, ἐν οἷς ἐστὶν ὁ βῆς, καὶ τὸ
πρόβατον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ὅσα δὲ ἐν
Αἰγύπτῳ ἡδίων ἀτάκτως καὶ λαίμαργως,
ἀπαγορεύει· οἶον, τὸ ὕιον, (2) ὃ καὶ ἡτη-
σαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. δι' ἐτέραν δὲ προφάσιν
τοιαύτῃ· ἡ κοινὴ φύσις πολλάκις προλα-
βῆσα ἐβδελύξατο, τὰ μὲν, διὰ τὸ μέγε-
θος· τὰ δὲ, διὰ τὸ δυσειδές· τὰ δὲ, εἰς
τὸ νεκρῶν ἀπογοῦσθαι· τὰ δὲ, κατὰ πρό-
ληψιν μίσους. ὅσα ἐν προέλαβεν ἡ σιωπῆ-
θαι, ἐκ ἀνέτρεψεν ὁ νόμος. ἐκείνα δὲ
μόνα ὠμάγκασεν, ὧν τὰ μὲν ἐν Αἰγύπτῳ
προσεκυῶν, τὰ δὲ λαίμαργως ἡδίων. πᾶν
δὲ νεκρομαῖον ἀπαγορεύει ἐδίειν, ὅτι καὶ
πρὸ νόμος ἡ σιωπῆθαι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐστὶ δὲ ἐν ἐκ ἀσυμφα-
νῆς, ὅτι βεβηλοῖ μὲν τι τῶν ὄντων ἡκιστα
E ὁ νόμος· πάντα δὲ καθαρὰ τοῖς καθάροις·
ἀλλ' εἰς ἡθῶν ποιότητος ἀνθρωπίνων τὸ
ἐκάστη τῶν ζώων φυσικὸν εὖ μάλα παρα-
λαβὼν ὀνήσειν ἔ μετρίως. (3)

ε. Ἐλαφον, καὶ δορκάδα, καὶ
βάβαλον, καὶ τραγέλαφον, καὶ πύ-
γαργον, καὶ ὄρυγα, καὶ καμηλο-
πάρδαλιν.

ζ. Πᾶν κτλὴν διχληθῇ ὀπλῶν,
καὶ ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον δύο χηλῶν,
καὶ ἀνάγον μηρυκισμόν ἐν τοῖς κτλὴν-
σι, ταῦτα φάγεσθε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. (4) Τὸ μὲν διχληθῇ ἐπὶ
τῆς ὀπλῆς, τὴν πορείαν, καὶ ὡς πρὸς
πᾶν ὅτι ἐν ἐρχόμεθα τῶν ἀγαθῶν πωδασ-
μάτων ἐμφανῆ ἂν· ὁ δὲ μηρυκισμὸς, τὸ
ἄνω τε καὶ κάτω ποιεῖν τῆς θεοπνεύσεως
Γραφῆς τὰς λόγους, καὶ οἷον ἀναμασάσθαι
καὶ

(1) Ἀπαγορεύει. ὡς σελ. 1013. ὅπως τὸ αὐτὸ περιληπτικότερ. κεῖται, καὶ ἐλαττωτέρε.

(2) Ὡς τὸν ὕιον αὐτ. ὁρθότερ. εἰ γὰρ ὕιον ἀναναγνωστέον, προσητέον τὸ, κρέας.

(3) Μικρὸν διαφέρει τὰς αὐτὰς σελ. 1017.

(4) Τῆ Ὁριγάνος ἐστὶ, κείμενον ὡς Τόμ. 2. σελ. 589. τῆς τῆ Ρα. ἐκδότ.

καὶ καλαλεπλιῶν ἐρδύναις τὰ κεκρυμμένα τῶν θεωρημάτων.

ζ. Καὶ ταῦτα ἔφαγετε ἀπὸ τῶν ἀναγόντων μηρυκισμὸν, καὶ ἀπὸ τῶν διχηλόντων τὰς ὀπλὰς, καὶ ὄνυχισόντων ὄνυχισήρας· τὸν κάμηλον, καὶ δασύποδα, καὶ χοιρογρύλλιον· ὅτι ἀνάγασσι μηρυκισμὸν ταῦτα, καὶ ὀπλῶν ἔδιχηλῶσιν, ἀκάθαρτα ταῦτα ὑμῖν ἐστί.

*** ΝΕΙΛΟΥ. Χοιρογρύλλιοι εἰσιν ἔθνη ἀκάθαρτα, τὰς σίτολας δεξάμενα τῆς σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

η. Καὶ τὸν ὄν, ὅτι διχηλῆ ὀπλῶν τῆτο, καὶ ὄνυχίζει ὄνυχας ὀπλῆς, καὶ τῆτο μηρυκισμὸν ἔμηνυαται, ἀκάθαρτον τῆτο ὑμῖν ἐστί. ἀπὸ τῶν κρεῶν αὐτῶν ἔφαγετε, καὶ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἔχ' αἵψατε.

θ. Καὶ ταῦτα φάγετε ἀπὸ πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασι, πάντα ὅσα ἐσὶν ἐν αὐτοῖς πτερύγια καὶ λεπίδες φάγετε.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. (1) Τῶν πτερυγίων, οἷμα, ὅσα μὲν σκόλοπας ἔχει κατωτέρω τῶν γονάτων ὑπὲρ τὰς βάσεις, καθαρὰ εἶναι βέλεται· ὅσα δὲ μὴ, ἀκάθαρτα.

- ι. Καὶ πάντα ὅσα ἔστιν ἐν αὐτοῖς πτερύγια ἔδὲ λεπίδες, ἔφαγετε ἀκάθαρτα ταῦτα ἔσθ' ὑμῖν. Πᾶν ὄρνεον καθαρὸν φάγετε. Καὶ ταῦτα ἔφαγετε ἀπ' αὐτῶν· τὸν αἰτὸν, καὶ τὸν γρύπα, καὶ τὸν ἀλαιοέτον, καὶ τὸν γύπα, καὶ τὸν ἰνλίονα, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶν, (2) Καὶ σαρδόν, καὶ γλαῦνα, καὶ λάρον.

- ις (3) Καὶ ἱέρακα, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶν, καὶ ἐρωδιὸν, καὶ κύκνον, καὶ ἴβιν, καὶ καταράκην, καὶ ἔποπα, καὶ πορφυρίωνα, καὶ νυκτιγόρακα, καὶ πελεκάνα, καὶ χαράδριον, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶν, (4) καὶ νυκτερίδα.

Λόγι. 11. 17.

18.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. (5) Εἴτα φησὶν, ὅτι καὶ ἱέρακα, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶν, καὶ νυκτιγόρακα, καὶ καταράκην, καὶ ἴβιν, καὶ πορφυρίωνα, καὶ πελεκάνα, καὶ κύκνον. καταγράφει δ' αὖν ἐφ' ἑαυτοῖς καὶ τόδε τὰς ὁμῶς καὶ ἀγρίως ἐτέροις ἐπιβεβλόντας,

καὶ ἀχέτως ἐπιφροσύνης οἷς αὖν διώκοντο τυχόν, ὡς καὶ αὐτὸν ἐπιφέρειν ἔπαραι-
 τείδαι τισὶ τὸν ἐπὶ ζωῇ κινδυνόν τε καὶ φό-
 βον. (6) ὁ μὲν γὰρ ἱέραξ καταδρώσκει τε
 δεινῶς παντὸς ἀδινεσέρος πτεῖν, καὶ κα-
 τὰ σαρδίων ἵεται, καὶ διόλλυσι λαβών. κα-
 ταράκης γε μὴν, καὶ ἴβις, καὶ πορφυρίων,
 προαείω δ' αὖν ὅτι καὶ πελεκάν ἐπιμαίνον-
 ται τοῖς ἰχθύσι, καὶ τροφῶν ποιῶνται τὸν
 ἐκείνων ὄλεθρον. τοῖστοι δὲ πάντες, ὅσον
 ἦκεν εἰς τρόπας καὶ ἡθῶν ἀγριότητα. οἱ
 παρ' ἑδὲν ἡγέμενοι τὸ διολυγνῆτινας, διά-
 γε τὸ σφίσιν αὐτοῖς ἡδὺν, οἱ τὸν τῆς φιλαλ-
 ληλίας παρωσάμενοι νόμον, καὶ τοῖς τῆς
 ἀγάπης προσκεκρυμμένους θεσμοῖς.

ιθ. Πάντα τὰ ἐρπετὰ τῶν πε-
 τεινῶν, ἀκάθαρτα ἔσθ' ὑμῖν· ἔφα-
 γετε ἀπ' αὐτῶν. Πᾶν πετεινὸν κα-
 θαρὸν φάγετε. (7) Καὶ πᾶν θνησι-
 μαῖον ἔφαγετε· τῷ παροίκῳ τῷ ἐν
 ταῖς πόλεσιν σαρδὴν καὶ φάγε-
 ται, ἢ ἀποδώσει τῷ ἄλλοτρίῳ, ὅτι
 λαὸς ἅγιος ἐστὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου. ἔχ' ἔψῃς ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐ-
 τῆς. ὅς γὰρ ποιεῖ τῆτο, ὡς ἀπαλά-
 λανα θύσει, ὅτι μίασμα ἐστὶ τῷ Θεῷ
 Ἰακώβ.

κβ. Δεκάτῳ ἀποδεκατώσεως παν-
 τὸς γεννήματος τῆς σπέρματός σου, καὶ
 τὸ γέννημα τῆς ἀγρῆς σου ἐνιαυτὸν κατ'
 ἐνιαυτόν. Καὶ φαγῇ αὐτὸ ἐναντι Κυ-
 ρίου τῆς Θεῆς σου ἐν τῷ τόπῳ, ὃ ἐὰν
 ἐκλέξηται Κύριος ὁ Θεός σου ἐπικλη-
 θῶναι τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐκεῖ. οἴσετε τὰ
 ἐπιδέκατα τῆς σίτης σου, καὶ τῆς οἴνης σου,
 καὶ τῆς ἐλαίας σου, καὶ τὰ πρωτότοκα
 τῶν βοῶν σου, καὶ τῶν προβάτων σου,
 ἵνα μάθῃς φοβεῖσθαι Κύριον τὸν Θεόν-
 σου πάσας τὰς ἡμέρας. Ἐὰν δὲ μα-
 κρὰν γένῃται ἡ ὁδὸς ἀπὸ σου, καὶ μὴ
 διώῃ ἀναφέρειν αὐτὰ, ὅτι μακρὰν
 ἀπὸ σου ὁ τόπος, ὃν αὖν ἐκλέξηται
 Κύριος ὁ Θεός σου, ἐπικληθῶναι τὸ
 ὄνομα αὐτῆς ἐκεῖ, ὅτι δὴλόγησέ σε
 Κύριος ὁ Θεός σου, καὶ ἀποδώσῃ αὐ-
 τὰ ἀργυρίαις, καὶ λήψῃ τὸ ἀργύριον
 ἐν ταῖς χερσί σου, καὶ πορεύῃ εἰς τὸν
 τόπον, ὃν αὖν ἐκλέξηται Κύριος ὁ
 Θεός σου αὐτόν, ἐπικληθῶναι τὸ ὄνο-
 μα αὐτῆς ἐκεῖ. Καὶ δώσῃ τὸ ἀργύριον
 ἐπὶ

(1) Κυρίλλος. ὁ Ἀλεξάν. κώδ. ἐπισφαλῶς.

(2) Καὶ πάντα κόρακα, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶν. ταῦτα ἀντὶ τῆς 14. ἐδ. καὶ τὰς σημειῶς. τῆς
 πολλακίς ῥηθείας. ἐκδόσ.

(3) 16. Καὶ ἐρωδιὸν, καὶ κύκνον, καὶ ἴβιν, καὶ καταράκην, καὶ ἔποπα, καὶ νυκτιγόρακα· αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(4) Καὶ πορφυρίωνα, καὶ νυκτερίδα· αἱ αὐτ.

(5) Τὰ πρὸ τούτων ὅρα αὐτῶν σελ. 1020. ὅπερ παρ' ἡμῶν ἐτέθησαν, διὰ τὸ ἐκεῖ ἀνήκειν, ὡς ἐκ τῶν ἐκ-
 δεδομ. τῆς αὐτοῖς Κυρίλλ. δὴλον.

(6) Τὰ ἐπόμενα καὶ τὰ αὐτῶν σελ. 1021. πλὴν τῆς ἐχάτης κόμματος.

(7) Ὅρα τὸ τῆς Εὐσεβίου ὑπόμν. τὸ αὐτῶν σελ. 817. ὅπερ καὶ ὡς πάλιν παρὰ τοῖς κώδ. καὶ τὰς.

ἐπὶ παντὸς ἃ εἰάν ἡ ψυχὴ σὺ ἐπιθυ-
μῇ, ἐπὶ βυσσίν, ἢ ἐπὶ προβάτοις, ἢ
ἐπὶ οἴνῳ, ἢ ἐπὶ σίκερα, ἢ ἐπὶ παντὸς
ἃ εἰάν ἐπιθυμῇ ἡ ψυχὴ σὺ, καὶ Φαγῇ
ἐκεῖ ἐναντι Κυρίου τῷ Θεῷ σὺ, καὶ ὁ-
κ. Φρανθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σὺ, Καὶ ὁ
Λαβίτης ὁ ἐν ταῖς πόλεσί σὺ, ὅτι ἐκ
ἐστὶν αὐτῷ μερίς ἔδδ κληρος μετὰ σὺ.
κ. Μετὰ τρία ἔτη ἐξοίσεις πᾶν τὸ ἐπι-
δεκατον τῶν γεννημάτων σὺ, ἐν τῷ
ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ θήσεις αὐτὸ ἐν ταῖς
κ. πόλεσί σὺ. Καὶ ἐλδύσεται ὁ Λαβί-
της, ὅτι ἐκ ἐστὶν αὐτῷ μερίς ἔδδ κλη-
ρος μετὰ σὺ, καὶ ὁ προσήλυτος καὶ
ὁ ὀρφανὸς καὶ ἡ χήρα ἢ ἐν ταῖς πό-
λεσί σὺ, καὶ Φάγονται καὶ ἐμπλη-
θήσονται, ἵνα ὀλογήσῃ σε Κύριος
ὁ Θεός σὺ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις οἷς
εἰάν ποιῇς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ὅτι δὲ δύνω δεκάτας
προσάγειν νομοθετήθηκε τῷ λαῷ, σαφῶς
» ἐνταῦθα δεδήλωκε. δεκάτῳ γὰρ Φησὶν ἁ-
» ποδεκατάσεις παντὸς γεννημάτων τῷ σπέρ-
» ματός σὺ, τὸ γέννημα τῷ ἀγροῦ σὺ ἐνιαυτὸν
» κατ' ἐνιαυτόν. καὶ Φαγῇ αὐτὸ ἐναντίον Κυ-
» ρίου τῷ Θεῷ σὺ ἐν τῷ τόπῳ, ὃ εἰάν ἐκλέ-
» ξηται Κύριος ὁ Θεός σὺ ἐπικληθῶναι τὸ
» ὄνομα αὐτῷ ἐκεῖ. εἰ δὲ μία δεκάτῃ λῶ, πῶς
οἶον τε λῶ καὶ τῷ Λαβίταις λαμβάνειν, καὶ

τῷ προσκομίζοντας ὀλωχῆσθαι; ἀλλὰ δῆ-
λον, ὡς τοῖς μὲν Λαβίταις μίαν δεκάτῳ
ἀπέναιμε, ταῖς δὲ τῶν προσφερόντων ὀλω-
χίαις ἐτέραν. τῷ δὲ δῆλοι καὶ τὰ ἐπα-
γόμενα. εἰάν γὰρ Φησὶν ἡ ὁδὸς μακρὰν
ἀπὸ σὺ, διαπώλησον, καὶ λαβὼν τῷ τι-
μῶν, εἰς ἐκεῖνον ἵθι τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκ-
» λέξηται Κύριος ὁ Θεός σὺ. καὶ δὲ τὸ ἀρ-
» γύριον εἰς πᾶν ὃ ἐπιθυμῇ ἡ ψυχὴ σὺ, ἐπὶ
» βυσσίν, ἢ ἐπὶ προβάτοις, ἢ ἐπὶ οἴνῳ, ἢ
B» ἐπὶ σίκερα, ἢ ἐπὶ παντὶ ὃ ἐπιθυμῇ ἡ ψυ-
» χὴ σὺ, καὶ Φαγῇ ἐκεῖ ἐναντι Κυρίου τῷ
» Θεῷ σὺ, σὺ καὶ ὁ οἶκός σὺ, καὶ ὁ Λαβίτης
» ὁ ἐν ταῖς πόλεσί σὺ, ὅτι ἐκ ἐστὶν αὐτῷ με-
» ρὶς ἔδδ κληρος μετὰ σὺ. εἰτα περὶ τῶν
ὀφειλόντων δοθῶναι τοῖς Λαβίταις νομοθε-
» τῇ. μετὰ τρία ἔτη ἐξοίσεις πᾶν τὸ ἐπι-
» δεκατον τῶν γεννημάτων σὺ ἐν τῷ ἐνιαυ-
» τῷ ἐκείνῳ, καὶ θήσεις αὐτὸ ἐν ταῖς πό-
» λεσί σὺ. καὶ ἐλδύσεται ὁ Λαβίτης, ὅτι ἐκ
Γ» ἐστὶν αὐτῷ μερίς ἔδδ κληρος μετὰ σὺ. καὶ
» ὁ προσήλυτος καὶ ὁ ὀρφανὸς καὶ ἡ χήρα ἢ
» ἐν ταῖς πόλεσί σὺ, καὶ Φάγονται καὶ ἐμ-
» πληθήσονται, ἵνα ὀλογήσῃ σε Κύριος ὁ
» Θεός σὺ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σὺ οἷς ἂν
ποιῇς. ἰσέον δὲ, ὡς Ἰωσήπος ἀτεῦθαι λα-
βὼν ἀφορμῶν, μᾶλλον δὲ καὶ τὸ Ἰσραὴλ
ἐπιστάμενος ἔθος ὡς Ἰσραὴλ. τρεῖς ἔφη (1)
δεκάτας προσεταχῆναι τὸν νόμον προσφέ-
ρεσθαι, τῷ μὲν τοῖς Λαβίταις, τῷ δὲ τοῖς
Δ ὀρφανοῖς καὶ ταῖς χήραις, τῷ δὲ ἄλλῳ
ταῖς τῶν προσφερόντων ὀλωχίαις.

Κ Ε Φ. Ι Ε.

α. ἐπὶ τὰ ἐτῶν ποιήσεις ἄφε-
β. σιν. Καὶ ἔτω τὸ πρόσταγ-
μα τῆς ἀφέσεως. ἀφῆ-
σεις πᾶν χρέος ἰδίων, ὃ ὀφείλει σοὶ ὁ
πλησίον, καὶ τὸν ἀδελφόν σὺ ἐκ ἀπαι-
τήσεις· ὅτι ἐπικέκληται ἄφεςις Κυ-
γ. ρίου τῷ Θεῷ σὺ. Τὸν ἄλλότριον ἀπαι-
τήσεις ὅσα εἰάν ἦ σοὶ παρ' αὐτῷ, τῷ
δὲ ἀδελφῷ σὺ ἄφεςιν ποιήσεις τῷ
χρέος σὺ.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ὅρα εἰς ἀπαρράβησαν
ταῖς σκιαῖς τῷ ἀλήθειαν; ἀναργέστατα
γὰρ τῷ Σωτῆρος ἡμῶν τῷ οἰκονομίαν πα-
ραδείξειν ἂν καὶ τόδε. τῷ μὲν γὰρ ἀγχι
γεγονότας αὐτῷ διὰ τῆς πίστεως, οἰκείας-
τε ἦδη καὶ ἀδελφῶς ἀναδεδειγμένους διὰ τῷ
μεταχῆν ἁγίῳ πνύματος, θείας τε φύ-
σεως γενέσθαι [κοινωνῶς,] ὀφλημάτων
ἀνῆκον, ἐκλεκτικότες ἔδδ. καὶ γὰρ ἐξήτησε
παρ' αὐτῶν τὰς τῶν παραβάσεων δίκας,
καὶ τοὶ τῷ λόγῳ τῶν σφίσι βεβιωμένων
ἐπωφληκότες αὐτῷ. τῷ δὲ ἄλλοτριος ἔτι,
μονονυχὶ δὲ καὶ ἄλλογενεῖς διὰ τῷ ὀλέ-
θριον αὐτῶν ἀπισίαν, καὶ ὡς ἀπωτάτω

γεγονότας τῆς εἰς αὐτὸν οἰκειότητος, ἐνό-
χως κατέστησε τοῖς ὀφλήμασι, καὶ ὡς ἀνα-
πόμπῃ ἔχοντας τῷ ἀμαρτίαν, ἔτι ὑπο-
χρέους τῇ τε δίκῃ καὶ τῷ κολάζεσθαι δεῖν
εἰκότως ἐργάσατο.

δ. Ὅτι ἐκ ἐστὶν ἐν σοὶ ἐνδεής, ὅτι
διὰ τὸ ῥῆμα τῷ δὺλογῶν δὺλογή-
σει σε Κύριος ὁ Θεός σὺ ἐν τῇ γῇ, ἢ
Κύριος ὁ Θεός σὺ δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ
κατακληρονομήσαι αὐτῷ.

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Τῷ καὶ ἐν ταῖς Πρά-
ξεσι Φησὶν ὁ Λαβίτης περὶ τῷ πλήθους τῶν
Ζ» πεπισθόκτων Χριστῷ· χάρις τε λῶ ἐπὶ Πράξ. 4. 33,
» πάντας αὐτοὺς. καὶ γὰρ ἐνδεής τις λῶ ἐν 34.
» αὐτοῖς. (2)

ε. Ἐάν δὲ ἀκοῇ εἰσακῆσθε Κυ-
ρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν φυλάσσειν καὶ ποιῆν
πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας, ἃς ἐγὼ
ς. ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον, Ὅτι Κύριος
ὁ Θεός δὺλόγησέ σε ὃν τρόπον ἐλά-
λησέ σοι, καὶ δανιῆς ἔθνεσι πολλοῖς,
Η σὺ δὲ καὶ δανιῆ, καὶ ἄρξεις σὺ ἐθνῶν
ς. πολλῶν, σὺ δὲ ἐκ ἄρξεσιν. Ἐάν δὲ
γέννηται

(1) Ἐν κεφ. 8. τῷ 4. βιβλ. περὶ Ἰσραὴλ. ἀρχαιολογ.

(2) Ταῦτά μὲν καὶ ὁ Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Λύγ. καὶ. ἐν δὲ ταῖς τῷ Κυρίῳ. ἐκδοδμ. ἐκ εὐρηται.

γένηται ἐν σοὶ ἐνδεὴς ἐν τῶν ἀδελ-
Φῶν σὺ ἐν μιᾷ τῶν πόλεων σὺ ἐν τῇ
γῇ, ἢ Κύριος ὁ Θεός σὺ δίδωσί σοι,
ἐκ ἀποσρέψεως τῷ καρδίαν σὺ, ὅδε
μὴ συσφίγξης τῷ χαῖρά σὺ ἀπὸ τῶ
7. ἀδελφῶ τῶ ἐπιδεομένῃ. Ἀνοίγων ἀ-
νοίξεις τὰς χαῖράς σὺ αὐτῷ, καὶ δάνειον
δανίῃς αὐτῷ ὅσον ἂν ἐπιδέηται, καὶ
καθ' ὅσον ὑπερεῖται.

9. Πρόσεχε σεαυτῷ μὴ γένηται
ῥῆμα κρυπλὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σὺ ἀνό-
μημα, λέγων, ἐγγίζει τὸ ἔτος τὸ
ἐβδομον, ἔτος τῆς ἀφέσεως, καὶ πο-
νηρεύσεται ὁ ὀφθαλμός σὺ τῷ ἀδελ-
Φῷ σὺ τῷ ἐπιδεομένῃ, καὶ ὡς αὐτῷ,
καὶ βοήσεται κατὰ σὺ πρὸς Κύριον,
καὶ ἔσαι ἐν σοὶ ἁμαρτία μεγάλη.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Εὐκολοί-
εσμεν πρὸς τὰς κατὰ διάνοιαν ἁμαρτίας
οἱ ἄνθρωποι. διόπερ ὁ πλάσας κατὰ μό-
νας τὰς καρδίας εἰδὼς, ὅτι τὸ πλεῖστον
τῆς ἁμαρτίας ἐν τῇ ὁρμῇ πληρᾷται τῇ κα-
τὰ πρόθεσιν, τῷ ἐν τῷ ἡγεμονικῷ καθαρ-
ρότητα πρῶτῳ ἡμῖν διετέτατο. ὡ γὰρ
μάλιστα προθύμως (1) ἔξαμαρτάνομεν, τῶ-
το πλείονος ἐπιμελείας ἡξίωσε.

1. Μεταδιδὼς δώσεις αὐτῷ, καὶ δά-
νειον δανίῃς αὐτῷ ὅσον ἂν ἐπιδέηται,
καὶ ἐλυπηθήσῃ τῇ καρδίᾳ σὺ διδόν-
τος σὺ αὐτῷ, ὅτι διὰ τὸ ῥῆμα τῶτο
ὀυλογῆσαι σε Κύριος ὁ Θεός σὺ ἐν πᾶ-
σι τοῖς ἔργοις σὺ, καὶ ἐν πᾶσιν οἷς
ἐὰν ἐπιβάλῃς τῷ χαῖρά σὺ.

Ματθ. 5. 42. ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι Φησὶν ὁ Κύριος· παντὶ
τῷ αἰτῶντί σοι δίδε, καὶ τῷ θέλοντι ἀπὸ
2. Κορ. 9. 7. σὺ δανείσασθαι, μὴ ἀποσραφῆς. ἰλαρὸν
γὰρ δότῳ ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

1α. Οὐ γὰρ μὴ ἐκλίπη ἐνδεὴς ἀπὸ
τῆς γῆς σὺ. διὰ τῶτο ἐγώ σοι ἐντέλ-
λομαι ποιῆν τὸ ῥῆμα τῶτο, λέγων,
ἀνοίγων ἀνοίξεις τὰς χαῖράς σὺ τῷ
ἀδελφῷ σὺ τῷ πένητι τῷ ἐνδεομένῃ
τῷ ἐπὶ τῆς γῆς σὺ.

1β. Ἐὰν δὲ πρᾶθῇ σοι ὁ ἀδελφός-
σὺ ὁ Ἑβραῖος ἢ Ἑβραία, δαλύσαι-
σοι ἔξ ἔτη, καὶ τῷ ἐβδόμῳ ἔξαποσε-
λαῖς αὐτὸν ἐλθούτερον ἀπὸ σὺ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Οἱ πάλα τῇ ἁμαρ-
τία δαλύναντες, καὶ ἡδονῇ τῇ πρὸς τὸ
Φαῦλον ἑαυτὰς τρόπον τινὰ τῷ Διαβόλῳ
καταπώλησαντες, δικαιωθέντες ἐν Χριστῷ
διὰ τῆς πίστεως, εἰς τὸν ἀληθινὸν καὶ ἅγιον
ἐναρθεσόμεθα σαββατισμὸν, τῷ διὰ τῆς
χαρίτος ἐλθούτερον ἡμφιεσμένοι, καὶ ἀγα-
θοῖς τοῖς θεοῖς λελαμπρυσμένοι.

(1) Προχίρως. ὡ τῇ ἀρχῇ τῆς εἰς τὸ, πρόσεχε σεαυτῷ, ὁμῖλ.

(2) Οὐκ ἔστι τῶ Κυρίλ. ἀλλ' ἄλλε τινός, ἴσ. τῶ τῷ σεραῖν σωτάξαντος.

Α ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ δὲ κατὰ νόμον
τὸν σωματικόν, ἀδελφὸν προσῆκεν ἐλθού-
τερον, πόσω γε τὸν κατὰ πνεῦμα μᾶλλον
ἡμῖν; καὶ δὲ τοῖς τοιούτοις ὡς ἐλθούτεροις
σωαῖναι, καὶ κείνους ὡς ἀγαπητοῖς ὀνοᾶν
τοῖς δεσπόταις, μὴ τὸ ὄθλον αἰχμησάντας,
ἀρετῶν δὲ διώκοντας ἐν ᾧ περ ἔτυχον χη-
ματι. ὅς οἱ τελείως ἐλθούτεροντες, ἀμεί-
1. νους, κατὰ τὸ, ἔξαποσελαῖς αὐτὸν ἐλθού-
τερον ἀπὸ σὺ, ἐκ ἐν ὁρισμένῳ τινὶ χρόνῳ.
B χρόνῳ γὰρ κρείττον τὸ πνευματικόν, καὶ
ἀεὶ τέτοις ἐβδόμῃ πάρεσιν ἢ τῶ κόσμῳ
σωτέλεια.

1γ. Ὅταν δὲ ἔξαποσελάῃς αὐτὸν
ἐλθούτερον ἀπὸ σὺ, ἐκ ἔξαποσελαῖς
1δ. αὐτὸν κενόν. Ἐφ' ὅδιον ἐφ' ὁδίασας αὐ-
τὸν ἀπὸ τῶν προβάτων σὺ, καὶ ἀπὸ
τῶ σίτε σὺ, καὶ ἀπὸ τῆς λῶνις σὺ,
καθὰ ὀυλογῆσαι σε Κύριος ὁ Θεός σὺ,
δώσεις αὐτῷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅπως ἐναργῶς τῶ κατὰ
Χριστὸν μυσηρίν τῷ διώκῃ ἐν γε τέτοις
διαλάμπουσιν; λευκώμεθα γὰρ, καὶ ἀνῆ-
καν ἡμᾶς ἐλθούτερος ὁ πάντων ἡμῶν Σω-
1. τῆρ, σωρεάν. ἐκ ἐξ ἔργων δικαιοσύνης ἀ-
ἐποίησαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ αὐ-
τῶ ἔλεος, κατὰ τὸ γεγραμμένον. τῆς γὰρ
ἔτῳς ὑπερφυῆς ἡμερότητας μετεχρήκαμεν.
Δ ἀνιῖς δὲ ἡμᾶς ἐλθούτερος, τῶτέσιν ἀπαλ-
λάξας ἁμαρτιῶν, καὶ τῇ τῆς ὑποθεσίας κα-
τακαλλυνῶς χάριτι, καλὸν ἡμῖν ἐφ' ὅδιον
ἑαυτὸν προσέδεικνεν ὡς ἁμωμον ἱερεῖον, καὶ
ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῇ δι' ἡμᾶς ἡγμενός,
καὶ χαρισάμενος τὸ μεταχαῖν ὀυλογίας τῆς
ζωοποιῆς, τῶτέσιν τῆς ἀγίας αὐτῶ σαρκος-
[τε καὶ αἵματος. τῶτο οἱμαῖ ἐπὶ τὸ ἐφ' ὁδίαζε-
1. δαι δὲν ἀπὸ τῶν προβάτων, ἀπὸ τε σίτε
καὶ οἶνις τῶς ἐν ἐβδόμῳ καιρῷ, τῶτέσιν ἐν
τῷ νοητῷ σαββάτῳ κεκλημένους εἰς ἐλθού-
τεριαν ἐξ ἡμερότητας τῆς δεσποτικῆς.]

1ε. Καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦθα
ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἐλυτρώσατό σε Κύ-
ριος ὁ Θεός σὺ ἐκῆθεν. διὰ τῶτο ἐγώ-
σοι ἐντέλλομαι ποιῆν τὸ ῥῆμα τῶτο.

1ς. Ἐὰν δὲ λέγῃ πρὸς σὺ, ἐκ ἐξε-
λύσομαι ἀπὸ σὺ, ὅτι ἡγάπησά σε
Z καὶ τῷ οἰκίαν σὺ, ὅτι εὐ ἐσὶν αὐτῷ
1ζ. παρὰ σοί. Λήψῃ τὸ ὀπήτιον, καὶ
τρυπήσῃς τὸ ἔς αὐτῶ ἐπὶ τῷ θυραν
ἐπὶ τῶν σαδμῶν, καὶ ἔσαι σοι οἰκέτης
εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ τῷ παιδίσκῳ σὺ
ὡσαύτως ποιήσῃς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. (2) Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰη-
σὺς Χριστὸς ἀφ' ἑσιν παρελγυσσας γενέσθαι
τοῖς ὑποδυνάμοις. αὐτὸς πρῶτος ἡμῖν τοῖς
ὑποδυνάμοις καὶ ἐπεγνωκόσιν αὐτῶ τῷ ἀλη-
θινῷ ἐδωρήσατο ὑποθεσίας ἀξίωμα. ὅσοι
τοῖντω

5. Θεός σε δίδωσί σοι. Ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃται Κύριος ὁ Θεός σε ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτῶ ἐκεῖ. ἐκεῖ θύσεις τὸ πάχα ἐσπέρας πρὸς δυσμὰς ἡλίου, ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐξήλθες ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

*** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁρᾷς πῶς εἰς μίαν πόλιν συγκλείσας τὴν εορτήν, ὕψερρον καὶ τὴν πόλιν καθέλειν αὐτῇ, ἵνα καὶ ἀκοντάς αὐτὰς ἀπαγάγῃ τῆς πολιτείας ἐκείνης; ὅτι γὰρ προεῖδε τὸ ἐσόμενον ὁ Θεός, παντί περ δὴλόν ἐστι. τίνος ἔν σφεν ἐκεῖ σωθήσονται αὐτὰς ἀπὸ τῆς οἰκουμενῆς ἀπάσης, προειδὼς ὅτι ἀπολείται ἡ πόλις; ἐκ εὐδελόν, ὅτι καταλυθῆναι βεβλόμενος τὴν εορτήν;

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰς γὰρ τόπος, καὶ μία πόλις, ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, ἡ καὶ νομίμως ἔχουσα τὰς ἱεραρχίας, ἀλλ' ἐκ αὐτοῖς ἀρπάζοντα τὴν τιμὴν κατὰ τὰς ἀποσταθῆντας τῆς Ἐκκλησίας. οἱ περ ὡς ταυροί τινες ὑβρίζοντες πρὸς τὸ σφίσι δοκῆν ἵκνται. αὕτη τοίνυν ἡ πόλις ἐπιτηδεύει μόνη πρὸς τὴν τῆ πάχα θυσίαν. αἱ γὰρ τῶν αἰρέσεων μάνδρα κατὰ νόμον ἀποβλητοί.

ζ. Ἐψήσεις καὶ ὀπλήσεις καὶ Φαγῇ ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ ἂν ἐκλέξῃται Κύριος ὁ Θεός σε αὐτόν. καὶ ἀποσραφήσῃ τὸ πρῶν, καὶ ἀπελθῇ εἰς τὰς οἰκίας σε.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, ἐψήσεις καὶ ὀπλήσεις ἐ πρὸς τὸν ἄμυνον ἀποδεδόται. ὅπλα γὰρ μόνον ἔφη δεῖν ἐδίειν ἐκείνους τὰ κρέα. πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ τὰ μετὰ τὸν ἄμυνον, καὶ τὰς ὑπολοίπους θυσίας τὰς τιμικαῦτα προσαναγομείας, εἰς ἰδικῶν βρωσιν θυόμενα.

η. Ἐξ ἡμέρας Φαγῇ ἄζυμα, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἐξόδιον, εορτὴ Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε. καὶ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, πλὴν ὅσα ποιηθήσεται πάσῃ ψυχῇ.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τετάρτιν ὡς ἐν ἑκάτῃ ἡμέρᾳ ὄντας, ἀπεγνωσκόμενοι τὸν βίον. (1)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Διὰ τῆτο καὶ τὸ ἐμπεπλωκὸς βόθρῳ πρόβατον ἢ ὑποζύγιον ἐξέλῃ ἐν σαββάτῳ διανισθῇ. τῆτω τῷ τρόπῳ καὶ ἡ περιτομὴ πρὸς ψυχῆς ὠφέλειαν ὀρῶσα, καὶ πνευματικὴ τις ἔσα πρᾶξις εἰρηγαῖτο, καὶ μάλα δικαίως. ὁ γὰρ περιτεμνόμενος τὸν ἐξ ἡδονῆς καὶ ὕπνου, τὸν φθαρόμενον ἀνθρώπον, ἀποτίθει τῇ τῆς ἀκροβυστίας ἀποβολῇ, τύπον ἐπεχέσθῃ τῆ ἀγίας βαπτίσματος, ἐν ᾧ τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον ἀποτιθέμενοι καὶ ἀποδυόμενοι, τὸν πνευ-

ματικὸν καὶ νέον ἀμφιεννύμεθα, Χριστὸν ἀνδυσάμενοι. (2)

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἀντὶ τῆ, εἰ μὴ ὅσα εἰς ψυχῇ συμβάλλεται. ὅσα ἐν ἐσὶ ψυχῷ φελλῇ γίνεται ἐν σαββάτῳ, καὶ ὅσα εἰς τὸ ζῶν σωτελεῖ. διὰ τῆτο καὶ τὸν παράλυτον ἐν σαββάτῳ ἐθεράπευσε, καὶ τὸ ἐμπεπλωκὸς πρόβατον ἢ ὑποζύγιον ἐξέλῃ ἐν σαββάτῳ ἀνισθῇ.

θ. Ἐπὶ ἑβδομάδας ὁλοκληρὰς ἐξαριθμήσεις σεαυτῷ. ἀρξαμένους σε δρέπανον ἐπ' ἀμητόν, ἀρξῇ ἐξαριθμῆσαι ἐπὶ ἑβδομάδας.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐν τῷ Δευτερονομίῳ ὡς ἀνακεφαλαίμενος τὰ ἐν πλάτῃ ἡδὴ ἐκτεθέντα, παραγγέλλει (3) ἐντισι τῆς ἀκριβεστέρας ἀφηγήσεως. καὶ γὰρ ἀφ' ἐ ἐπιβάλλῃ τὸ δρέπανον τῇ τομῇ τῆ δράγματος ὁ τὸν θείον θείον θείον, ἀριθμῶνται αἱ ἐπὶ ἑβδομάδες, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαύριον μετὰ τὸ λαβεῖν τῇ χθὲς ἡμέρᾳ τὸν ἱερέα τὸ δράγμα, καὶ τῇ ἐξῆς ἀγαγῆν αὐτὸ τῷ Κυρίῳ. ἔτω γὰρ ἐν τῷ Λυβιτικῷ (4) διηγούμενται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ εορτῇ τῆς σκλωπηγίας, ἐκ ἐπὶ μόνον εἰσιν αἱ ἡμέραι, ὡς εἰταυθὰ φησιν ἐν ἐπιδρομῇ. ἀλλ' οὐκ ὡς, κατὰ ἐν τῷ Λυβιτικῷ, (5) καὶ ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς (6) γεγραπταί, διὰ τὸ ἐξόδιον αὐτῶν εἶναι, καὶ ῥητῶς λελέχθαι, πασῶν τελευταίων ἔσαν τῶν εορτῶν. τύπος γὰρ ἡ ὀγδόη τῆ μέλλοντος αἰῶνος, ὅ ἐστιν ὀγδόη ἡμέρα, κατὰ τὴν ἡ σκλωπηγία, καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν ἡμετέρων σωμάτων, καὶ ἀληθὴς καὶ τελευταία εορτὴ, καὶ Φαιδρότης ἀδιάδοχος. (7)

ι. Καὶ ποιήσεις εορτὴν ἐβδομάδων Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε, κατ' ὅτι ἰχθυεῖ ἡ χεὶρ σε, ὅσα ἂν δῶ σοι, κατ' ὅτι ἡνυλόγησέ σε Κύριος ὁ Θεός σε. Καὶ δὲ φρανθήσῃ ἐναντι Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε σὺ, καὶ ὁ υἱός σε, καὶ ἡ θυγάτηρ σε, ὁ παῖς σε, καὶ ἡ παιδίσκη σε, καὶ ὁ Λαίτης ὁ ἐν ταῖς πόλεσί σε, καὶ ὁ προσήλυτος, καὶ ὁ ὀρφανός, καὶ ἡ χήρα ἡ ἐν ὑμῖν ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ ἂν ἐκλέξῃται Κύριος ὁ Θεός σε αὐτόν, ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτῶ ἐκεῖ. Καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ φυλάξεις καὶ ποιήσεις τὰς ἐντολὰς ταύτας.

ιγ. Εορτὴν σκλωπῶν ποιήσεις σεαυτῷ ἐπὶ ἡμέρας ἐν τῷ σωμαγαγεῖν σε ἐκ τῆς ἀλωνός σε καὶ ἀπὸ τῆς λωῆς σε.

ΣΕΤΗ.

(1) Οὐδὲ τῆτο, ἐδὲ τὰ ἐπὶ. τά τε τῆ Βασιλ. τρία, καὶ τὸ τῆ Χρυσοσ. ἐν τοῖς ἐκδομο. εὐρηται.

(2) Τὰ αὐτὰ περιληπτικώτερον. καίται καὶ ἐν σελ. 685. τῷ Σολῶν ἐπιγεγραμμένα. ἔτινος τυχόντες.

(3) Ἰσ. παρεκβαίνεις.

(4) Ἐν κεφ. 23. ἐδ. 17.

(5) Ἐν κεφ. 22. ἐδ. 36.

(6) Ἐν κεφ. 29. ἐδ. 12, 35.

(7) Ἀνεπιγράψ. Τὰ περὶ τῆς εορτῆς ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ ἐξήτασαι. καὶ ταῦτα πρὸ τῆς τῆς ὑπομνήμ. παρὰ τῶν κωδίκ. καίται.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Τὸ τοίνυν ἐστὶν ἑορτὴ, καὶ θάρσις διανοίας, καὶ σιωπῆς ἀνεπιληπτον. (1)

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ἡ ἀληθὴς ἑορτὴ, ἡ τῶν ψυχῶν σωτηρία, οὐδὲ βιωτική πᾶσα φαντασία ἀπελήλαται. αἱ ἐπὶ αἱμέραι τόπον ἐπέχουσιν τῆς σωτελείας τῷ αἰῶνος.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Οὐχὶ τακτικῶν ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον τῆς παροικίας ἡμῶν, ἀναμερόντες τὴν ἀληθινὴν πατρίδα, ἥς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.

ιδ. Καὶ ὁφρανθήσῃ ἐναντι Κυρίῃ τῷ Θεῷ σὺ, καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου, καὶ ἡ παιδίσκη σου, καὶ ὁ Λαίτης, καὶ ὁ προσήλυτος, καὶ ὁ ὀφρανός, καὶ ἡ χήρα ἡ ἔσα ἐν ταῖς πόλεσί σου. Ἐπὶ αἱμέρας ἑορτάσας Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου ἐν τῷ τόπῳ, ὃν ἐκλέξεται Κύριος ὁ Θεός σου αὐτὸν, ἐπικληθῶν τὸ ὄνομα αὐτῷ ἐκεῖ, εἰς δὲ ὀυλογήσῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐν πᾶσι τοῖς γενήμασί σου, καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ τῶν χειρῶν σου, καὶ ἔσῃ ὀφρανόμενος.

ις. Τρεῖς καιροὺς τῷ ἐνιαυτῷ ὀφρανθήσεται πᾶν ἄρσενικόν σου ἐναντι Κυρίῃ τῷ Θεῷ σου ἐν τῷ τόπῳ, ὃν ἐκλέξεται αὐτὸν Κύριος ὁ Θεός σου· ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἀζύμων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἐβδομάδων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκωποηγίας. ἔκ δὲ ὀφρανθήσῃ ἐνώπιον Κυρίῃ τῷ Θεῷ σου κενός.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τὸ δὲ τρεῖς τὴν περὶ Θεῷ θεωρίαν ἐκτείνεσθαι, δηλοῖ τὴν ἐν Τριάδι τῆς θεολογίας ἐπίγνωσιν.

Ω. 9. 5.,,,
ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εὐρίσκομεν ἐν ταῖς Γραφαῖς τὸ ὄνομα τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς πανηγύρεως, ὡς παρὰ τῷ Προφῆτῃ λέγοντι, τί ποιήσετε ἐν ἡμέρᾳ πανηγύρεως, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς Κυρίου; ζητητέον τὴν διαφορὰν ἑορτῆς καὶ πανηγύρεως. πᾶσα μὲν ἐν, ἢ ὅπως εἶπω, ἰλαρὰ ἡμέρα, ἐν ἣ προτέτακται ὡς ἐν ἀγίᾳ τὰ δέ τινα παρὰ τὰς λοιπὰς ποιεῖν ἐξαιρέτα, ἑορτὴ καλεῖται· καὶ πᾶσα δὲ ἐστὶ πανηγυρίς, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὄνομα, ὅτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ σωμαθροίζονται οἱ πανταχόθεν Ἑβραῖοι. ὥς κατὰ τὸ τοῦ τὴν μὲν πανηγυρίν εἶναι καὶ ἑορτὴν, καὶ ἔτι δὲ πάντως τὴν ἑορτὴν, πανηγυρίν οἶον, σάββατα καὶ νεομηνίας, ἑορταί εἰσιν· ἀζύμα δὲ καὶ αἱ ἡμέραι τῶν ἀζύμων (2) καὶ σκωποηγία, καὶ μόνον ἑορταί, ἀλλὰ καὶ πανηγυρεῖς, ὅτε προσέτακται πᾶν ἄρ-

Α., σενικὸν φαίνεσθαι ἐνώπιον Κυρίῃ τῷ Θεῷ ἐν τῷ τόπῳ, ὃν αὖ ἐκλέξεται.

Β. * * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τρεῖς ἐν καιροῖς, ὃ ψυχῇ, τετέστι τὸν τριμερῆ χρόνον, σύμπασα ἐμφανῆς αἰὲς γίνεσθαι Θεῷ, μὴ τὸ θεῶν αἰσθητὸν πάθος ἐφελκομένη, ἀλλὰ τὸν ἀνδρείον καὶ καρτερίαν ἀσκητικῶν λογισμῶν ἐκδυμῶσα. τρεῖς γὰρ καιροὺς τῷ ἐνιαυτῷ ὀφρανθήσῃ πᾶν ἄρσενικόν σου ἐναντίον Κυρίῃ τῷ Θεῷ Ἰσραὴλ ὁ ἱερός λόγος προσάγει.

ις. Ἐκαστος κατὰ τὴν δυνάμιν τῶν χειρῶν ὑμῶν, καὶ κατὰ τὴν διλογίαν Κυρίῃ τῷ Θεῷ σου ὡς ἔδωκέ σοι.

ιη. Κριτὰς καὶ γραμματοισαγωγαὶ καταστήσεις σεαυτῷ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου, αἱς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι κατὰ φυλάς, καὶ κρινῶσι τὸν λαὸν κρίσιν δικαίαν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὡς μὴ χαρίζεσθαι τιτι, φησὶν, ἀλλ' ἀδεκάσως τὸ δίκαιον διακρίνειν ἐκάσῳ.

ιδ. Οὐκ ἐκκλινῶσι κρίσιν, καὶ ἐπιγνώσκονται πρόσωπον, καὶ λήψονται δῶρα· τὰ γὰρ δῶρα ἐκλυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ ἐξαίρει λόγους δικαίων.

Δ. * * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὰ δῶρα, φησὶν ὁ νόμος, πηροῖ μὲν ὀφθαλμοὺς βλέποντας, τὰ δὲ δίκαια λυμάνεσθαι, τὴν δὲ διάνοιαν ἐκ ἐκείνου διὰ λεωφροσύνης βαίνειν ἐπὶ ὀφθαλμοῖς. καὶ τὸ μὲν δωροδοκεῖν ἐπὶ ἀδίκους, παμπονήρων ἐστὶν ἀνθρώπων ἔργον· τὸ δ' ἐπὶ δικαίοις, ἐφ' ἡμισείᾳ πονηροδομῶν. εἰσὶ γὰρ ὀυπάροχοί τινες, ἡμιμόχθηροι, δικαιοδικοί, τὴν περὶ τῶν πεπλημμελημένων τεταγμένοι τάξιν κατὰ τῶν πλημμελησάντων, προῖκα δ' ἐκ ἀξίωντες νικῶντας γράφειν, ὅς νικᾶν ἀναγκαῖον, ἀλλὰ τὴν γνώσιν ὥνιον καὶ ἐμμιᾶν ἀποφαίνοντες· εἴτ' ἐπειδάν τις αἰτιάται, φασὶ μὴ παρατρέψασθαι τὸ δίκαιον· ἡτληθῶν μὲν γὰρ ὅς ἀρμότιον ὡς ἡτληθῶν, νενικηκῶν δὲ ὅς ἐχρῆν περιγινέσθαι· κακῶς ἀπολογώμενοι. δύω γὰρ δὲ προσφέρεισθαι τὸν ἀγαθὸν δικαστὴν νομικωτάτῳ γνώσιν, καὶ τὸ ἀδέκατον. ὁ δ' ἐπὶ δώροις βραβυτῆς τῷ δικαίῳ, καλὸν φύσει πράγμα λήληθεν αἰχμῶν. ἐπεξαρτάνει δὲ καὶ δύο ἕτερα· τὸ μὲν, ἐθίζων ἑαυτὸν εἶναι φιλοχρήματον, ὅπερ ὀρμητήριον τῶν μεγίστων παρνομιμάτων ἐστὶ· τὸ δὲ, βλάπτων ὃν ἄξιον ὡς φελεῖν, τιμῶν τῷ δικαίῳ κατατιθεῖντα.

Ζ. * * ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὡς δὲ ὁ νόμος, καὶ μάλα εἰκότως, τὰς οἱ περ αὖ εἰς τὸ δικάζειν ἡγμένοι, καὶ τῷ χρηματίζεσθαι
Ddd dd 3 Φιλεῖν

(1) Μικρὸν διαφέρει τῷ σελ. 812.

(2) Τῶν ἐβδομάδων ἐν σελ. 390. τῷ 2. Τόμ. τῆς τῆς Ρε ἐκδόσεως. καὶ ἐν σελ. 1128. τῆς δὲ τῆς βίβλου. ὅπως μέρες τέττα καὶ τῶν. ὁ ἐν αὐτῇ τῇ 390. σελ. τῷ εἰρημ. Τόμ. τέως εὐρηται, καίτοι μὴ ἐν τοῖς ἐκδόσεως. ὁφρανθήσῃ ἐκεῖ, ἥτοι ἐν τῇ εἰρημ. 1128. σελ. σσημειώται.

Φιλεῖν ὁρᾶσθαι βελτίους, καὶ τῇ πρὸς τινὰς αἰδοῖ μὴ χαριζομένους τῷ καλῶς καὶ ἀδιαβλήτως ἔχοντος τὴν παράβασιν, καὶ μὴ καὶ τὸ ἑτεροκλινές, ὡς ἀνόσιον ἀποσειομένους, τάλαντοῦντάς τε συννόμως ἑκάστα τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν τῶν ὅλων ἀπομιμῆσθαι κριτῶν, τῷ Χριστῷ ὃν καὶ αὐτὸς ὁ νόμος προαναπεφώνηκεν ἐναργῶς καὶ κριτῶν ὄντα εἰδώς, ὡς Θεόν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐδὲ ἐπιγνώσονται πρόσωπον. τὸν γὰρ κριτῶν προσήκει τυποῦν σώζειν Χριστῷ.

ν. Δικαίως τὸ δίκαιον διώξει, (1) ἵνα ζητε, καὶ εἰσελθόντες κληρονομήσητε τὴν γλῶσσαν, ἡ Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Σφόδρα παιδευτικῶς Μωϋσῆς, δικαίως τὸ δίκαιον προσάττει μεταδιώκειν· ἀντιλόμνος ὅτι καὶ ἀδίκως ἐνέσι, διὰ τὰς ἐπὶ ὁσίοις τῷ δικαίῳ βραβυτάς, ἢ μόνον ἐν δικαστηρίοις, ἀλλὰ καὶ πανταχῇ κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ θάλατταν, καὶ ἐν ἅπασιν, ὀλίγας δὲ Φάνα, τοῖς τῷ βίῳ πράγμασιν. ἤδη γὰρ ὀλιγοχρημάτων τις παρακαταθήκην λαβὼν, ἀπέδωκεν, ἐπὶ ἐνδρα μᾶλλον τῷ λαμβάνοντος, ἢ ὠφελείᾳ, ἵνα τὴν ἐν ὀλίγοις πίσει δέλεαρ καθεῖς, ἀγκιστρῶσθαι τὴν ἐν μείζοντι ἀπιστίαν, ὅπερ ἔδεν ἡ ἑτερον, ἢ τὸ δίκαιον μὴ δικαίως ἐπιτελεῖν. δίκαιον μὲν γὰρ, ἢ τῶν ἀλλοτρίων ἀπόδοσις, ἢ δικαίως δὲ γίνεται, παρ' ὅσον ἐπὶ θήρᾳ πλειόνων.

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστι, δικαίως τὸ δίκαιον διώξει; (2) Κατὰ τὸν τῷ δικαίῳ, φησὶ, σκοπὸν, μὴ διὰ δόξαν κενῶν, μὴ διὰ θεραπείαν ἀνθρώπινον, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, μετέρχεται τὸ ἀγαθόν. εἰσι γάρ τινες, γνῶμη μὲν ἔχοντες τὸ δίκαιον, διὰ δὲ τὰς ἀληθῶς τιμῶντας τὸ δίκαιον, ὑποκρινόμενοι τιμᾶν τὸ δίκαιον.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Ἀντὶ τῷ, γὰρ δικαίως δι' αὐτὸ τὸ καλόν· μὴ μὴ διὰ τὸ ἀφοσιῶσθαι τὸν νόμον, τὸ δίκαιον φυλάσσειν τοῖς ἀδικημένοις.

» ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Δικαίως τὸ δίκαιον διώξεις, τῷ μετὰ τῷ λόγῳ τῆς δικαιοσύνης ἐπιτελεῖν τὴν πράξιν. οἷον, ποιῇ μὲν γάρ τι ἱατρικὸν πρὸς ὠφελείαν φέρων τῶν ἀδυνάτων ὁ ἰδιώτης, ἀλλ' ἔχει καὶ ἱατρικῶς ἐποίησεν ὁ τοιοῦτος, τῷ μὴ ἔχειν τὴν τέχνης τῇ ἐνεργείᾳ σιωπεύοντον.

» ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Δικαίως, φησὶ, τὸ δίκαιον διώξεις, τῷ μετὰ τῶν περὶ δικαιοσύνης λόγων τὴν δικαίαν πράξιν ἐπιτελέσεις. ὡς γὰρ ἐστὶ ποιῆσαι ἱατρικόν, ἀλλ' ἔκ ἱατρικῶς ἔστι ποιῆσαι δίκαιον, καὶ μὴ δικαίως. οἷον, ἱατρικὸν μὲν

Α αὐτὴ ἢ τῆς βοτάνης χρῆσις· ἱατρικῶς δὲ ὁ λόγος, καὶ τὴν διῶκεν τῆς βοτάνης, καὶ τῷ πάθῃ τὴν ιδιότητα, καὶ τὸν καιρὸν, καὶ τὸ μέτρον, καὶ τὸν τρόπον τῆς χρήσεως ἐπεσκεμμένος. διαφέρει δὲ τὸ κατ' ἐπισήμῳ τῷ αὐτομάτῳ. ὁ μὲν γὰρ κατὰ τὴν τέχνην ποιῶν, αἰετὰ αὐτὰ ποιῇ, ἕως ἂν ἔχῃ τὸν λόγον· ὁ δὲ αὐτομάτως, ἔκ αἰετῶν σιωπῶντα ἔχει τὰ ὠφελῶντα, ἀλλ' εἰ σήμερον ἔσωσε, τοῖς αὐτοῖς ποτε καὶ διέφθαιρον· ἔτω καὶ ἢ τῷ καλῷ πραγματεῖα κατ' ἐπισήμῳ ἐνεργεσίᾳ ὁμαλῶς ἀποδίδεται, ἕως ἂν ἀνοικῶν ὁ λόγος ἔτος ἐκάστῳ τῶν γιγνομένων ἐπιστατῇ.

Β ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τίς γὰρ τὸ δίκαιον ἢ δικαίως διώκει; Διαλαβόντες δὲ ἐκείνο, ὁμοθυμῶν καὶ ἐπὶ τῷ μετελθούσῃ, ὅτι ἐστὶ δικαίως τὸ ἀδικον διώκειν. ἐξηγήσεις μὲν τῷ, δικαίως τὸ δίκαιον διώκειν αὐτῇ· ἐπὶ καὶ τὸ πραττόμενον καθήκον ἢ. καὶ ὑγιᾶ διαφέρει ἐνεργεῖται· ὡς εἰς σωφροσύνην δι' ἑδὼν ἄλλο ἢ δι' ἐαυτὴν κατορθώσει, καθάπερ Ἰωσήφ ἀναγέγραπται πεποιηκῆσαι. τῷ δὲ ἀδίκως τὸ δίκαιον διώκειν, ἢ σαφηνεῖται ἐν τοιαύτῃ· ἐπὶ καὶ τὸ καθήκον μὲν τις ἐπιτελεῖ, προθέσει δὲ μοχθηρᾷ· ὡς εἰς δόξαν τὴν παρ' ἀνθρώποις θηρώμενος κοινωνήσει τῶν ὑπαρχόντων πάνσι· ὅπερ ἀπαγορεύει ὁ Σωτὴρ φησὶν· ἐὰν Ματθ. 6. 2.

» ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθεν σου, ὡς οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξαζῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. τὸ δὲ δικαίως τὸ ἀδικον ποιεῖν, νοηθεῖται ἂν, ὅταν προθέσει τὰ κρείττονα ποιεῖν τις προελομένος, παρ' ἀγνοίαν τῷ καλῷ πράττει τὰ χείρονα. ὁποῖος ποτε γέγονε Παῦλος, προδιδὼς τὰς ἐκκλησίας κατὰ ζήλον ὀσεβεῖας. ἀδίκως δὲ τὸ ἀδικον, ὅταν καὶ τὸ πραττόμενον ἀδικον ἢ, καὶ ἢ προαίρεσις κακοποιητική.

Ε ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (3) Τῷ μετὰ τὸ γινώσκειν καὶ πεπαιδευθῆναι τὰς τῆς δικαιοσύνης λόγους, διώξεις καὶ ἐπιστήτης τὸ δίκαιον καθαρῶν πάσης προσηλασίας. καὶ ταύτῃ τῷ δικαίῳ δικαίως ὡς ζητήτης, καὶ πανταχόθεν περιπεφραγμένος, καὶ εἰσω τῶν ὅρων τῆς δικαιοσύνης ἱσάμενος. πολλοὶ γὰρ αὐτὸ τὸ ἐθέλειν δικαιοῖ εἶναι μεθυομένης τὸν νῦν διὰ τῆς δοκίμης ἀκριβῆς αὐτῶν δικαιοσύνης, τὴν δικαιοσύνην ἠδίκησαν. ὅθεν καὶ ὁ σωετὸς Ἐκκλησιαστής, μᾶλλον δὲ ὁ τῆς σιωπῆς παιδευτὴς Χριστὸς γὰρ ἐστὶ ὁ ἀληθὴς Ἐκκλησιαστής, τῆς Ἐκκλησίας ἢ κεφαλῇ, καὶ τῷ Θεῷ πατρὶ ἢ ἀνωτάτω καὶ ἀνυπόστατος σοφία καὶ λόγος· ἀγῶν τὸ πέραν μέτρον, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέρηται, παραινέ· μὴ γίνῃ Ἐκκλ. 7. 17.

» δίκαιος πολὺ, καὶ μὴ σοφίᾳ περιεσῶ. ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ μὲν τίς ἐστὶ δίκαιος, τὸ δίκαιον διώκει· ἢ μὴ εἰς τὸ δίκαιον

(1) Διώξει. αἱ εἰρημ. ἐκδός.

(2) Διώξετε; ἢ ἐν Χάλ. ἐκδ.

(3) Ἐκ τῆς πρὸς Φάτιον καὶ Ἀνδρέαν περισυλλέγουσιν ἐπιστολῆς. καὶ ταῦτα προσέκειται παρὰ τοῦ καὶ δίκ. ἵστον δὲ, ὅτι ὁ Μοντφρανκόνιος (παρὰ Ρε. ἐν σελ. 2. τῷ 1. Τόμ. τῶν Ὁμολογ. συγγραμ.) τῷ Σελήρῳ εἶναι φησὶ τὴν ἐπιστολήν.

δικαίον διώκει, δίκαιός ἐστιν. ἐκείνο (1)
 » ὅπερ σωθήσῃς ἐπισήσας τῷ· δικαίως τὸ
 » δίκαιον διώξῃ, εἴπερ μὴ μάτλω, τὸ, δι-
 » καίως, προτέτακται τῷ, τὸ δίκαιον διώξῃ.
 διωκτὸν γὰρ οἶμαι τὸ δίκαιον διώκειν, ἀλλ'
 ἔδικαίως. καὶ γὰρ οἱ ποιῶντες πρὸς τὸ
 δοξαδιῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἔργον καθ'
 αὐτὸ καθήκον, φέρε εἰπεῖν, εἰς πειήτας,
 δίκαιον μέντοι πεποιήκασιν, ἔμῳ ἀπὸ
 ἔξεως δικαιοσύνης, ἀλλ' ἀπὸ κενοδοξίας.
 » οἶμαι δ' ὅτι ἀνάλογον τῷ, δικαίως τὸ δι-
 » καίον διώξῃ, λέγοιτ' αὖν, σωφρόνως τὸ σω-
 φρον διώξῃ, καὶ ἀνδρείως τὸ ἀνδρείον διώξῃ,
 καὶ σοφῶς τὸ σοφὸν διώξῃ, καὶ τὰ ἀνά-
 λογον ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.

κα. Οὐ φυτεύσεις σεαυτῷ ἄλλος.
 πᾶν ξύλον παρὰ τὸ θυσιαστήριον Κυ-
 ρίς τῷ Θεῷ σὺ ποιήσεις σεαυτῷ.

** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐξ ἀκάρπων τὰ
 ἄλση δένδρων, τέρψεως χάριν φυτβομέ-
 νων, οἷς εἰκόασι τῶν ἐτεροδόξων οἱ λόγοι,
 κάλλος ἔχοντες πιθανότητος, ἔ τῶν ἀκρόν-

Α τῶν ἐπιστροφῶν· οἷς ὁ ἐπιδὲς ἑαυτὸν ὑπο-
 κάτω πορεύεται παντὸς ξύλου ἁλσώδους,
 » δι' ἃ δῆλον ὅφησιν ὁ νομοθέτης· ἔ φυτεύ-
 » σεις πᾶν ξύλον ὑπὸ τὸ θυσιαστήριον Κυρί-
 » τῷ Θεῷ σὺ, καὶ ἔ ποιήσεις ἄλλος.

ιβ. Οὐ σήσεις σεαυτῷ σήλῳ, ἀ-
 ἐμίσησέ Κύριος ὁ Θεός σου.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μάταιος
 ὅστις μὴ Θεῷ σήλῳ ἀνατίθῃσιν, ἀλλ' ἑαυ-
 τῷ τὰ γενέσεως ἰσὰς τῆς πάντῃ σαλδο-
 μείης, καὶ ἐπιγραμμάτων καὶ ἐπαίνων
 ἀξίων, ἀ ψόγῃ καὶ κατηγορίας μετὰ ὄντα,
 καλὸν ὡς ἢ μὴ γραφῶναι τὸ παράπαν, ἢ
 γραφέντα οὐδὲς ἀπαλαφθῆναι. διὸ καί-
 » φησιν ἀντικρὺς ὁ ἱερὸς λόγος, ἔ σήσεις
 » σεαυτῷ σήλῳ. ἔσηκε γὰρ τῶν ἀνθρώ-
 » πων (2) πρὸς ἀλήθειαν ἔδον. καὶ διαφρά-
 γῶσιν τινες ψυδόμενοι. ἀλλὰ γὰρ ἐκ οἷον-
 » ται μόνον παγίως ἐρηρεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ
 » τιμῶν ἀξιοὶ καὶ ἐπιγραμμάτων εἶναι, τῷ
 μόνῃ τιμῇ ἀξίῃ καὶ ἐσώτος ὄντος ἐπιλε-
 λησμένοι.

Κ Ε Φ. Ι Ζ.

α. ὁ προσοίσεις Κυρίῳ τῷ
 Θεῷ σου μόχον ἢ πρόβα-
 τον, ἐν ᾧ ἐστὶν ἐν αὐτῷ
 μῶμος, πᾶν βρώμα (3) πονηρὸν, ὅτι
 βδέλυγμα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου ἐστὶν.
 β. Ἐὰν δὲ εὐρεθῇ ἐν σοὶ ἐν μιᾷ τῶν πό-
 λεών σου, ἢν Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί-
 σοι, ἀνὴρ ἢ γυνή, ὅστις ποιήσει τὸ
 πονηρὸν ἐναντι Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, πα-
 γ. ρελθὲν τῷ διαθήκῃ αὐτῷ, Καὶ ἐλ-
 θόντες λατρεύσωσι Θεοῖς ἑτέροις,
 καὶ προσκυνήσωσιν αὐτοῖς, τῷ ἡλίῳ,
 ἢ τῇ σελῳῇ, ἢ παντὶ τῷ ἐν τῷ κόσ-
 δ. μῳ τῷ ἔρανθ, ἃ ἔ προσέταξε, Καὶ
 ἀναγγελεῖσιν σοι, καὶ ἐκζητήσῃς σφό-
 δρα, καὶ ἰδὼς ἀληθῶς γέγονε τὸ ῥῆ-
 μα, γεγέννηται τὸ βδέλυγμα αὐ-
 τῷ (4) ἐν Ἰσραὴλ.

ε. Καὶ ἐξάξῃς τὸν ἀνθρώπον ἐκεί-
 νον, ἢ τῷ γυναικὶ ἐκένῳ, οἱ τινες
 ἐποίησαν τὸ πρᾶγμα τὸ πονηρὸν τῷ
 το ἐπὶ τῷ πύλλῳ, καὶ λιθοβολήσε-
 τε αὐτὸς ἐν λίθοις, καὶ τελευτή-
 σουσιν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ λιθοβολήσασιν
 αὐτὸς. ἀσεβείας γὰρ προκείμενης, καὶ δι'
 οὐσεβῆς σκληρότητος θεραπείᾳ Θεός.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ. Ἐπ'
 ἐκείνοις μὲν, εἴπερ τίς ἀσεβὴς περὶ Θεῷ
 ἐφθέγγετο, λιθοβολεῖσθαι τὸν τοιοῦτον ὁ

νόμος ἐκέλευσεν· ἡμεῖς δὲ τοῖς σεβείοις τῆς
 πίστεως ἡμῶν λόγοις αὐτὸν καταλούσομεν.

Δ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (5) Τῷτό ἐστιν ὅπερ εἶ-
 » πειν ὁ Χριστός· ὁ Φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα Ματθ. 10. 37.
 » ὑπὲρ ἐμὲ, ἐκ ἐστὶ μὲν ἀξίος.

ζ. Ἐπὶ δυοὶ μάρτυσιν ἢ ἐπὶ τρισὶ
 μάρτυσιν ἀποθανεῖται. ὁ ἀποθνή-
 σκων ἐκ ἀποθανεῖται ἐφ' ἐνὶ μάρ-
 ζ. τυρι. Καὶ ἡ χεὶρ τῶν μαρτύρων ἔσται
 ἐπ' αὐτῷ ἐν πρώτοις θανατώσας αὐ-
 τὸν, καὶ ἡ χεὶρ παντὸς τῷ λαῷ ἐπ'
 Ε. ἐχάτων. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ
 ὑμῶν αὐτῶν.

η. Ἐὰν δὲ ἀδυνατήσῃ ἀπὸ σῶ ῥῆ-
 μα ἐν κρίσει ἀναμέσον αἵματος αἵμα,
 καὶ ἀναμέσον κρίσις κρίσεως, καὶ ἀνα-
 μέσον ἀφ' ἀφῆς, καὶ ἀναμέσον ἀν-
 τιλογία ἀντιλογίας, ῥήματα κρί-
 σεως ἐν ταῖς πόλεσί σου, καὶ ἀνασὰς
 ἀναβήσῃ εἰς τὸν τόπον, ὃν αὖν ἐνλέ-
 Ζ. ξηται Κύριος ὁ Θεός σου, ἐπικληθῆναι
 τὸ ὄνομα αὐτῷ ἐκείνῳ,

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐὰν δὲ ἀδυνατήσῃ
 » ἀπὸ σῶ ῥῆμα ἐν κρίσει. Ταῦτα τοῖς κατὰ
 » πόλιν κριταῖς. τὸ δὲ, ἀναμέσον αἵματος
 » αἵμα, περὶ μάχης ἀκρεῶν προελθούσης
 » εἰς αἷμα, ἢ τραύματος καὶ φονῆς, παρὰ
 » τοῖς κριταῖς διαφόρως κρινομένης. ὅπερ
 » σαφηνίζει τὸ, ἀναμέσον κρίσεως κρίσις·
 » ἢ γὰρ ἰδικόν τι λέξας, εἴτα πρὸς τὸ γένος
 ἀναδραμῶν, αὐτῶν ἰδικώτερον διατάττεται,
 εἰπὼν,

(1) Τὸ, ἐκείνο, περιττόν.

(2) Τῶν ἀνθρώπων, ἀνάγν.

(3) Πᾶν ῥῆμα. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

(4) Τὸ βδέλυγμα, τῷτο. αἱ αὐτ.

(5) Διονύσιος, ἢ Κυρίλλος. ὁ Αὐθωτ. κώδ.

» εἰπὼν, ἀναμέσον ἀφῆς ἀφῆ· οἶόν τις ἐν
» μάχῃ πληγὴν πρῶτος ἐπὶ πύεγκε, τὴ πλη-
» σίον ἀψάμενος. καὶ ἀναμέσον ἀντιλογίας
ἀντιλογία. οἶον, εἰ μάχῃ γένοιτο λογικὴ
εἰς ζήτησιν τυχὸν νομικῶς ἢ καὶ ὕβριν
ταύτησα.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Τητέσι τῆς μέχρις
αἵματος προελθούσης μάχης.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ ὅταν ἐξετάζηται, τίς
ἦψατο πρῶτος, τίς ἐπέβαλε χεῖρα.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστιν, ἐὰν ἀδυνα-
» τήσῃ ἀπὸ σὲ ῥῆμα ἐν κρίσει ἀναμέσον αἵμα-
» αἵματος, καὶ τὰ ἐξῆς; Ἐὰν, Φησί, μὴ
» διωθῆς ὁρᾶν τὸ ἀληθές δικάζων, ἢ τὸ
» σῶμα τὸ λεπρὸν δοκιμάζων· τὸτο γὰρ ἀ-
» φῶν καλεῖ· μὴδὲ διαγνῶς εἴτε ἀλφός ἐστιν,
» εἴτε λέπρα· μὴτε κρίνης, μὴτε δικάσης
» ἐξ ὑποψίας, ἀλλ' εἰς τὸν θεὸν νεὼν ἀπίθι,
» καὶ δίδαξον ταῦτα τὸν ἱερέα, ἢ τὸν κατ'
» ἐκείνον τὸν καιρὸν τῷ δημαγωγίαν πεπι-
» σδυμένον, καὶ τὸ κελεύόμενον πλήρωσον.

θ. Καὶ ἐλάβυσθαι πρὸς τὰς ἱερεῖς τὰς
Λαβίτας, καὶ πρὸς τὸν κριτὴν, ὃς
ἂν γένηται ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις,
καὶ ἐκζητήσαντες ἀναγγελεῖσίν σοι τῷ
κρίσειν.

» ** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅρας ἐπισκῆπτοντα
» σαφῶς τὸν νόμον τοῖς κατὰ πᾶσαν αἰτίαν
» ἐγκαλεῖν ἡρημένους, κριτῶν τε καὶ διαγνώ-
» μονα ποιῶν τὸν ἱερουργόν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐλάβυσθαι, Φησί, πρὸς
» τὰς ἱερεῖς τὰς Λαβίτας, καὶ τὸν κριτὴν.
» τύπον γὰρ εἶχεν, ὁ μὲν κριτῆς Μωυσέως,
» οἱ δὲ ἱερεῖς οἱ Λαβίται τῶν ὁ πρεσβυτέρων,
» ἐφ' ὧς τὰ βαρύτερα τῶν κριμάτων ἀνέφε-
» ρον. σύμφωνον δὲ τῷ παρόντι τὸ, ἐπε-
» ρώτησον τὸν πατέρα σου καὶ ἀναγγελεῖ σοι,
» τὰς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐρᾷσίν σοι.

ι. Καὶ ποιήσεις κατὰ τὸ ῥῆμα ὃ
ἂν ἀναγγελεῖσίν σοι οἱ ἐκ τῶ τόπῃ, ὃ
ἐὰν ἐκλέξηται Κύριος ὁ Θεός σου,
ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτῷ ἐκεῖ, καὶ
φυλάξῃ σφόδρα ποιῆσαι κατὰ πάν-
τα ὅσα ἂν νομοθετηθῇ σοι.

» ** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Νομοθετεῖ μὲν γὰρ
» ἡκιστα μὲν αὐτός, ἀποκομίζει δὲ μᾶλλον εἰς
» τὸ ὅθ' ὅτ' τῷ νομοθέτῃ δοκᾷ ἀδεκάως
» ἀφηγέμενος· καὶ δικαιοσύνης ὑπάρχων
» ἄριστος βραβυτής, τῷ ἐφ' ἐκάστω κρίσιν
» ταλαντοῦε λεπῶς.

ια. Κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τῷ
κρίσειν ὡς ἐὰν ἐπωσί σοι ποιήσεις. ἔκ
ἐκκλινῆς ἀπὸ τῶ ῥήματος ὃ ἐὰν ἀναγ-
γέλωσίν σοι δεξιὰ ὁδὸς ἀριστερά.

Α * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πᾶς γὰρ κρίνειν
τὸν λαὸν ἐγκεχειρισμένος, τὰς ἐξ ἑαυτοῦ
πάντων νομοθέτῃ τε καὶ κριτῇ. διόπερ ἡ
τῆς ἀπειθείας ὕβρις εἰς Θεὸν ἀναφέρεται.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῷ βασι-
» λικῶ ὁδῶν, ὡς ἀληθῆ καὶ γνήσιον ἔφαμεν
» εἶναι φιλοσοφίαν, ὁ νόμος καλεῖ ῥῆμα Θεοῦ
» καὶ λόγον. γέγραπται γὰρ, ἔκ ἐκκλί-
» νης (1) ἀπὸ τῶ ῥήματος, ὃ ἐγὼ ἀντέλλο-
» μαί σοι σήμερον, δεξιὰ ὁδὸς ἀριστερά. ὡς
» ἐμφανῶς ἐπιδεδείχθη, ὅτι ταυτὸν ἐστὶ τῇ
» βασιλικῇ ὁδῷ τὸ Θεοῦ ῥῆμα, εἴ γε προτρέ-
» πει, μὴτ' ἀπὸ τῆς βασιλικῆς ὁδῶς, μὴτ'
» ἀπὸ τῶ ῥήματος, ὡς σωμομένων (2) ὄντων
» ἀποκλινόντας, ὁρῶν διανοίᾳ τῷ ἐπ' ὁ-
» ρῶν ἀγασσάν ἀτραπὸν μέστω τε καὶ λεω-
» φόρον βαδίζειν.

» ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Δεῖ τὸν διὰ τῆς σε-
» νῆς καὶ τεθλιμμένης εἰσελθεῖν εἰς τῷ ζῶντι
» προθέμενον. φυλάσσειν ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης
» παρεκβάσεως καὶ παρεκτροπῆς τῶν ἐντο-
» λῶν τῶ Κυρίου, πληρῶντα τὸ γεγραμμένον,
» μὴ ἐκκλινῆς εἰς δεξιὰ μὴδὲ ἀριστερά.

ιβ. Καὶ ἄνθρωπος ὃς ἐὰν ποιήσῃ
ἐν ὑμῖν ἐν ὑπερηφανίᾳ, τὴ μὴ ὑπα-
κῶσαι τῇ ἱερέως τῇ παρεστηκότος λει-
τεργεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου τῇ
Θεῷ σου, ἢ τῇ κριτῇ ὃς ἐὰν γένηται
» ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀποθα-
» νῆται ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος, καὶ ἐξα-
» γ. ρῆς τὸν πονηρὸν ἐξ Ἰσραὴλ. Καὶ
» πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας φοβηθήσεται,
» καὶ ἔκ ἀσεβήσῃ ἔτι.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰ δέ τις τύφῳ χρώ-
» μενος, τοῖς ὑπὸ τῇ ἀρχιερέως ἢ τῇ κριτῇ
» λεγομένοις ἀντίποι, θανάτῳ ζημιώδῳ,
» καὶ γινέσθῃ τοῖς ἄλλοις ὠφελείας ἀρ-
» χέτυπον.

» ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὁ γὰρ τὸν τῇ Θεῷ λει-
» τεργὸν ἀτιμάσας, ὑπὸ δίκῃ ἔσται καὶ κό-
» λασιν. καὶ ὁ τὸ θεῖον ἀξίωμα περιπλύνων,
» πικρὸς τῆς ὑπεροψίας ἀποτίσει λόγους.
» ἔτω (3) καὶ ὁ Κύριός Φησιν, ὅτι ἐπὶ τῆς Ματθ. 23. 2.
» Μωσέως καθεδρᾶς ἐκάθισαν οἱ Γραμμα-
» τῆς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. διό Φησι, πάντα
» ὅσα λέγεσθαι ὑμῖν ποιεῖν ποιεῖτε, κατὰ δὲ
» τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε.

» ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Μηδεὶς ἐν κρίνῃ τὸν
» ἱερουργόν, καὶ εἰ παρειμένος ὁρῶτό πως,
» καὶ εἰ τὸ ῥάδιμον ἔχοι πρὸς γε τὸ βίβν
» ἐλέσθαι σὺ νόμῳ. διερμηνεύοντι δὲ τὸν νό-
» μον, προσκομιζέτω τῷ ὁπίσθῃ. πρᾶτ-
» ται (4) μὲν γὰρ τὰ ἀπὸ γνώμης οἰκείας,
» ἐξηγᾶται δὲ τὰ τῇ Θεῷ. ἔκ ἀτιμασέον δὲ
» τὰ τῇ Θεῷ διὰ τὰ ἀνθρώπινα.

ιδ. Ἐὰν

(1) Οὐκ ἐκκλινῆς, ἀνάγν.

(2) Συωνύμων. ὁρῶς. ὡς ταῖς σημειώσ. ταῖς ἐν σελ. 244. τῇ 1. Τόμ. τῆς τῇ Μαγγ. ἐκδόσ.

(3) Πεφροντικότερα δὲ καὶ αὐτὸν ὁρῶσιν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῆς εἰς τὸν δὲ τὸν νόμον αἰ-
» δῆς. προσεφάνει γὰρ ὡς τοῖς Ἰουδαίων λαοῖς· ἐπὶ τῆς Μωσέως, κλ. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 476.

(4) Πάχει. αὐτ. ἐν σελ. 477.

ιδ. Ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὴν γλῶσσαν Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ, καὶ κατακληρονομήσῃς αὐτῷ, καὶ κατοικήσῃς ἐπ' αὐτῷ, καὶ εἴπῃς, καταστήσω ἐπ' ἐμαυτὸν ἄρχοντα, καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ μου.

ιε. Καθιστῶν καταστήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχοντα, ὃν εἰς ἐκλέξῃται Κύριος ὁ Θεός σου αὐτόν. ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου καταστήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχοντα· ὃ διωθήσῃ καταστήσῃ ἐπὶ σεαυτὸν ἄνθρωπον ἀλλότριον, ὅτι ἐκ ἀδελφός σου ἐστί.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Φησὶ, καὶ
» τασήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχοντα, ἐκ ἀλλό-
» τριον, ἀλλ' ἐκ τῶν σῶν ἀδελφῶν· δηλῶν
ἐδελῆσιον αἵρεσιν, καὶ δοκιμασίαν ἀνεπί-
ληπτον ἄρχοντος, ὃν σύμπασα ἡ πληθὺς
ὁμογνωμονοῦσα ποιήσεται. προσεπιψηφί-
ζεται δὲ τῷ αἵρεσιν ἐπισφραγιζόμενος καὶ
ὁ τῶν κοινωφελῶν ἀπάντων βεβαιωτής
Θεός, ἐκλογὴν τινὰ τῆς γενέας ὑπολαβὼν
εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ὡς ὅψιν ἐν σώματι.
τὰς δὲ αἰτίας τῆς μὴ δῆν ἀλλότριον αἰρεῖ-
σθαι πρὸς ἀρχὴν, διτλὰς ἐπιγράφει· τῷ
μὲν, ἵνα μὴ πληθὺς ἀργυρίῃ καὶ χρυσίῃ
καὶ θρημμάτων συναγαγῇ, πολὺ πλεονέ-
κῃ παντάδικον ἐκ τῆς πονίας τῶν ὑπηκόων
θησαυρισάμενος· τῷ δ', ἵνα μὴ τὸ ἔθνος
ἐκ τῆς οἰκείας χώρας ἀναστήσας, ἀνεκὰ τῶν
ιδίων πλεονεξιῶν, ἀναγκάσῃ μετακίνασθαι,
πλάνον ἀνιόντων ὡς καὶ κείσε φερόμενον,
ὑποβαλὼν ἀτελεῖς ἐλπίδας μεζόνων ἀγα-
θῶν κήσεως, εἰς ἀφαιρέσιν ὧν ἡδὴ βε-
βαίως ἐκαρπύετο. προπέλαβε γὰρ, ὡς
εἰκός, τὸν ὁμόφυλον καὶ συγγενῆ, μετέ-
χοντα τῆς πρὸς τῷ ἀνωτάτῳ συγγενείᾳ
οἰκειότητος· ἡ δ' ἀνωτάτω συγγενεία ἐστὶ
πολιτεία μία, καὶ νόμος ὁ αὐτός, καὶ εἰς
Θεός, ὃ πάντες οἱ ἀπὸ τῆς ἑθνεῖς προσκε-
κλημένοι· μηδέποτε τὰ παρὰ πλῆσι τοῖς
λεχθεῖσι διαμαρτεῖν, ἀλλ' ἐμπαλιν, ἀντι-
μὲν τῆς μεθομιλίας τῆς οἰκότητος, καὶ τοῖς
ἐν τῇ ἐξίῃ ἀποράσιν ἀσφαλῆ καὶ ὁδὸν πα-
ρέξαι· ἀντὶ δὲ τῆς τῶν ἄλλων ἀφαιρέ-
σθαι χρήματα, προσεπιδώσκειν τοῖς δεομέ-
νοις, τῷ ἰδίῳ ἐστὶν ἀποφιλῶντα κοινῷ.

» ** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οὐ δὲ γὰρ ἡμεῖς τῇ
κλίσει λατρεύειν παρὰ τὸν κλίσαντα Θεόν,
εἰκότως ὡς ἐσώλῃ τοῖς τῆς ἀληθείας προ-
σκλίνεσθαι λόγοις, καὶ εἰς καλέσαι μὲν ὡς περ
εἰς γλῶσσαν ἀγίαν, τρεῖς τῷ ἐπαγγελίαν
τῆς Θεῶς τῷ διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ· κα-
ταστήσῃ δὲ ἕως ἐφ' ἑαυτοῖς ἄρχοντα καὶ
κριτὴν τὸν ἐκ Θεῶς πεφυκότα ἦν, καὶ ἐν
νοοῖτο μετὰ σαρκός· λέγει τε περὶ ἡμῶν
Ψαλ. 2. 6, 7. ἐγὼ δὲ κατεσάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ
» Σιών ὄρος τὸ ἅγιον αὐτῆς, διαγγέλλων τὸ

A, πρόσαγμα Κυρίῃ. ἕτερόν γε μὴ ἐπ' αὐτῷ
τὸ σύμπαν ἔδωκεν παραδεξόμεθα, καὶ τοῖς
ὀφθαλμοῖς ζυγοῖς ἔχ' ὑποίσωμεν τὸν αὐχένα.
» εἰς γὰρ ἡμῖν ἐστὶ καθηγητὴς ὁ Χριστός. Ματθ. 23. 8.

ιε. Πλὴν ὁ πληθύνῃς (1) ἑαυτῷ
ἵππον, ὃ δὲ μὴ ἀποσρέψῃς (2) τὸν
λαὸν εἰς Αἴγυπτον, ὅπως μὴ πλη-
θύνῃ ἑαυτῷ ἵππον· ὁ δὲ Κύριος εἶπεν,
ὁ προσηύσατο ἀποσρέψου ταύτη τῇ
B ὁδῷ ἔτι.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Βάλεται
γὰρ αὐτὸς ὁ Θεός τῆς παρ' αὐτῆς βοηθείας
ἐξηρητῆσαι, καὶ μὴ ταῖς οἰκείαις παρα-
σκυδαῖς ἐλπίσαι ἐν τοῖς πολέμοις. (3)

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὴν δὲ ποτε κελούει τὸν
ἄρχοντα ἵππος μὴ πληθύνειν; Βάλεται
αὐτὸς τῷ Θεῷ θάρρεῖν μόνῳ. διὰ τοῦτο
» καὶ ὁ Δαβὶδ ὁ μακάριος βόα· ὁ σώζεται
I βασιλεὺς διὰ πολλῶν δυνάμιν, καὶ γίνεσθαι
» σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτῆς. ψαλ.
» δὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν, ἐν δὲ πλήθει δυ-
» ναμείας αὐτῆς ὁ σωθήσεται.

» ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἰσως ἐπειδὴ, ἵππον καὶ
» ἀναβάτῳ ἐρρίψεν εἰς θάλασσαν. ἄτινα
ἐστὶ τῆς ἀτιμίας τὰ πάθη. διὰ τοῦτο, ἐκ
ἀλλογενῆ καταστήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχον-
τα, πληθύνοντα ἑαυτῷ ἵππον, καὶ πρὸς
τῷ νοητῷ Αἴγυπτον καὶ τὸν ταύτης βα-
Δ σιλεύοντα Φαραὼ, τρεῖς τὸν Σατανᾶν,
ἡμᾶς ἀποσρέφοντα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ γὰρ ἀπολυτρωθεὶς
ἐκ τῆς τῶν Αἰγυπτίων δεθείας, καὶ τῆς κα-
ταδυναστεύοντος Φαραὼ διὰ τῆς ἀγίας βα-
πτίσματος, ὁ διώκεται διὰ τῆς αὐτῆς ὁδῆς
» αὐτομολῆσαι πάλιν εἰς Αἴγυπτον. ἀδύνα-
» τον γὰρ τὸς ἀπαξ φωτισθέντας, γούσα-
» μένους τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπερανίας, καὶ
» μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἀγίου, καὶ
E, καλὸν γούσαμένους Θεῶ ῥῆμα, διώκεται τε
» μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παρὰ πεσόντας, πά-
» λιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀναστα-
» ρέντας ἑαυτοῖς τὸν ἦν τῆς Θεῶ καὶ παρα-
» δειγματίζοντας.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Διότι ὁ
» πληθύνῃ ἑαυτῷ ἵππον, ὃ δὲ μὴ ἀποσρέ-
» ψῃ τὸν λαὸν εἰς Αἴγυπτον. Οὐκ ἐν τῶν
ἵπποτρόφων πρὸς ἀρχὴν πέφυκεν ἔδωκεν
κατὰ τὸν ἱερώτατον Μωϋσῆν· καὶ τοὶ Φαίη
Z τὶς ἂν ἴσως, ὅτι μεγάλη χεὶρ ἐστὶ βασιλέως
ἱππικῆς δυνάμεις. Καὶ μετ' ὀλίγου. Ἀλλὰ γὰρ
ἐκ ἐστὶ νῦν ὁ λόγος αὐτῷ περὶ διώμεως
ἱππικῆς, ὡς συγκροτῆσαι πρὸς ἄρχοντος
ἐπ' ἀναιρέσει δυσμενῶν καὶ σωτηρίᾳ φίλων
ἀναγκαῖον, ἀλλὰ περὶ τῆς κατὰ ψυχὴν
ἀλόγῃ καὶ ἀμέτρῃ καὶ ἀπειθῆς φροῦδος· ὡς
ἐπισομίζειν λυσιτελεῖς· μήποτε τὸν λαὸν
αὐτῆς ἀπαντα εἰς Αἴγυπτον, τῷ τῆς σώ-
ματος χώραν, ἀποσρέψῃ, καὶ Φιλιθόνον
H καὶ Φιλοπαθῆ μάλλον ἢ Φιλάρετον καὶ
Φιλόθεον ἀνακράτος ἐργάσεται.

ιζ. Καὶ

(1) Διότι ὁ πληθύνῃ. αἱ εἰρημ. ἐκδοῖ.

(2) Ἀποσρέψῃ. αἱ αὐτ.

(3) Οὐδὲ τοῦτο, ἐδὲ τὰ ἐξῆς 3. τῆς Κυρίῃ. ἐν τοῖς ἐκδοῖ. εὐρηται.

ιζ. Καὶ ἔ πληθυνεῖ ἑαυτῷ γυναι-
κας, ἵνα μὴ μεταστῇ αὐτῷ καρδία.
καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον ἔ πληθυνεῖ
ἑαυτῷ σφόδρα.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Αἱ γὰρ περὶ πολλὰς γυ-
ναῖκας ὁμιλία παντὸς ἐπέκεινα μολυσμῶ,
ὡς (1) τῷ Σολομῶντος τέλεος ἐστὶν ἰδεῖν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀλλὰ τὸν ἔτω δὲ κλεῖα καὶ
αἰοδιμον καὶ σοφίας εἰς τὸ διεληλακότα
λοιπὸν, ὡς ἀμετρήτω γενέσθαι θαύματι
καὶ παρὰ τοῖς ἄλλαν διωκισμένοις, ἡδονὴ
γυναικῶν ἐξεμόχλυσε πονηρῶν, καὶ οἰονεί-
πως ἐξελεῖσα τῆς θείας σκλωῆς, τοῖς τῆς
εἰδωλόλατρίας ἐνέχευε βόθροις, ὡς γέγρα-
πται ἐν τῇ γ' τῶν Βασιλειῶν. (2)

ΑΔΗΛΟΥ. Δῆλον, ὅτι ἀπὸ πλεονεξίας
καὶ ἀδίκων πόρων.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὗτος γὰρ Φησὶν ἐστὶ κατὰ
Ψαλ. 51. 7. τὸν Δαβὶδ, ὃς ἐκ ἔθετο τὸν Θεὸν βοηθόν,
καὶ τὰ ἐξῆς.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀλλ' ἐδὲ ἀργύριον,
» ἢ χρυσίον πληθυνεῖ ἑαυτῷ σφόδρα, με-
» τριῶς δὲ δηλονότι διὰ τὰς ἀπαραιτήτας
» δαπάνας. τὸ δὲ παρὰ τὸτο, πλεονεξία,
» ἐξ ἀδίκων πόρων, ἢ ἀπανθρώπων γνώμης,
» μὴ διορθωμένης τοῖς ἐν χρεῖαι τὴν ἐνδεῖαν,
» μηδὲ τιθεμένης ἐπὶ Θεὸν τὴν ἐλπίδα, κα-
Ψαλ. 51. 7. τὰ τὸ, ἰδὲ ἄνθρωπος, ὃς ἐκ ἔθετο τὸν
» Θεὸν βοηθόν αὐτῷ, ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ
» πλήθει τῶν πλῆθους αὐτοῦ.

ιη. Καὶ ἔσται ὅταν καθίσῃ ἐπὶ τῷ
δίφρα τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ γράψῃ
ἑαυτῷ τὸ Δευτερονόμιον τὸτο εἰς βι-
βλίον παρὰ τῶν ἱερέων τῶν Λευιτῶν,

** ΦΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀφ' ἧς δ'
ἂν ἡμέρας παρέλθοι τις ἐπὶ τὴν ἀρχὴν,
κελεύει τὴν ἐπινομίαν γράψαι αὐτοχειρῇ,
κεφαλαῖωδῇ τύπον περιέχσαν ἀπάντων
τῶν νόμων· βεβλόμενος ἐγκολλᾷ τῇ ψυχῇ
τὰ διατεταγμένα γενέσθαι. τῷ μὲν γὰρ
ἀναγινώσκοντι ὑπορρεῖ τὰ νοήματα τῇ φο-
ρᾷ παρασυρόμενα, τῷ δὲ γραφοντι κατὰ
οὐλοῦ ἐνσφραγίζεται καὶ ἐνδρύνεται, τῆς
διανοίας ἐνδοκαίρουσας ἐκείνῳ, καὶ ἐπεριδύ-
σης ἑαυτῷ, καὶ μὴ μελίσσης ἐφ' ἑτερον, πρὶν
ἢ περιδράξασθαι τῷ προτέρῳ βεβαίως.

Α,, * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Γράψαι (3) ἑαυτῷ
» τὸ Δευτερονόμιον. Τὸτο (4) ἔδωκεν ἄλλῳ
» μεμαρτύρηκεν ἢ Γραφῇ, πλὴν Ἰωσὶά τῷ
» βασιλεῖ, [μόλις ὑρεθέντος ἐν οἴκῳ Θεοῦ
» τῷ βιβλίῳ· καὶ ἀναγνὼς διέρρηξε τὴν ἐδῆ-
» τα δι' αὐτοῦ παρηγόρησαν, καὶ ἀνέγνω τὸ βι-
» βλίον ἐν τοῖς ὡσὶ παντὸς τῷ λαῷ.]

ιθ. Καὶ ἔσται μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀνα-
γνώσεται ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας
τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἵνα μάθῃ φοβεῖσθαι
Κύριον τὸν Θεὸν αὐτοῦ, καὶ φυλάσσε-
σθαι πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας, καὶ
τὰ δικαιώματα αὐτοῦ (4) ποιῇν.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὅταν μὲν-
τοι γράψῃ, παρὰ δὲ καὶ ἐκείνῳ ἡμέραν
ἐντυγχάνειν καὶ ἀναγινώσκειν, ὑπέρ τε συ-
νεχῆς καὶ ἀδιαστάς μνήμης καλῶν καὶ συμ-
Φερόντων ἅπασι διαταγμάτων, καὶ ὑπὲρ
τῷ βέβαιον ἔρωτα καὶ πόσον αὐτῶν αὐτῷ
ἐγγενέσθαι, τῆς ψυχῆς αἰὲν διδασκομένης
καὶ ἐξετιζομένης ἀνομίαν νόμοις ἱεροῖς.

κ. Ἴνα μὴ ὑψωθῇ ἡ καρδία αὐτοῦ
ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἵνα μὴ πα-
ραβῇ ἀπὸ τῶν ἐντολῶν δεξιά ἢ ἀρι-
στερά, ὅπως ἂν μακροχρόνιος ᾖ ἐπὶ
τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
μετ' αὐτοῦ ἐν τοῖς ἡμέραις Ἰσραὴλ.

Δ ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Βασιλικῶς
ἔωθεν ὀνομάζειν Μωσῆς ὁδόν, τὴν μέσιν,
ὑπερβολὴς καὶ ἐλλείψεως ἔσαν μεθόριον·
καὶ ἄλλως, ἐπειδὴ τὸ μέσον ἐν τριάδι τὴν
ἡγεμονίαν τάξιν εἴληφεν, ἀρμοζόμενον τὰ
παρ' ἐκάτερα εἰς ἐνώσειν ἀδιαλύτῳ δεσμῷ,
ὑφ' ὧν καὶ δορυφορεῖται τρόπον βασιλείας.
νομίμῳ δ' ἄρχοντος ἰσότητα τιμῶντος ἀδέ-
κασον, τὰ δίκαια κρίνοντος δικαίως, ἐμ-
μελετώντος αἰὲν τοῖς νόμοις, ἄθλον εἰναί-
Φησι τὴν μακροχρόνιον ἡγεμονίαν· ἐχ' ἵνα
πολυετὴ ζωὴ αὐτῷ χαρίσῃται μετὰ τῷ
τὰ κοινὰ πρυτανεύειν, ἀλλ' ἵνα ἀναδιδάξῃ
τῶν ἀγνοούντων, ὅτι νόμιμος ἄρχων καὶ
τελευτήσῃ, βίον ζῇ μακραίωνα διὰ τῶν
πραξεων, ὡς ἀθανάτης καταλείλοιπε, μνη-
μεῖα καλοκάγαθίας ἀκαθαίρετα.

Κ Ε Φ. Ι Η.

α. ὅτι ἔσται τοῖς ἱερεῦσι τοῖς
Λευίταις ὅλη φυλὴ Λευὶ
μερὶς ἐδὲ κληρὸς μετὰ
Ἰσραὴλ· καρπώματα Κυρίου ὁ κλη-
β. ρὸς αὐτῶν, φάγονται αὐτά. Κλη-
ρὸς δὲ ἐκ ἑσῶν αὐτοῖς ἐν τοῖς ἀδελ-
Φοῖς αὐτῶν· Κύριος αὐτὸς κληρὸς
αὐτοῦ, καθότι ἔπεν αὐτῷ.

γ. Καὶ αὕτη ἡ κρίσις τῶν ἱερέων
παρὰ τῷ λαῷ παρὰ τῶν θυόντων τὰς
θυσίας, εἴαν τε μόχον, εἴαν τε πρόβα-
τον· καὶ δώσεις τῷ ἱερεῖ τὸν βραχίονα,
καὶ τὰ σιαγόνα, καὶ τὸ ἐνυστρον,

** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ἐξήρλωται τοῖς εἰς
τὸ λειτουργεῖν ἐπιτεταγμένοις· ὅ, τε βρα-
Η χίων καὶ τὰ σιαγόνα καὶ μὴ τὸ ἐνυστρον.
ἐκείνῳ

(1) Ἐκ τῷ, ἀνάγν.

(2) Σιωπῶμενον εἶναι δεῖν ἔοικε τῷ προτέρῳ, ἀλλὰ κεχωρισμένον καὶ παρὰ τοῖς κώδ.

(3) Μελετήσῃ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(4) Ὅπερ. ὁ αὐτ.

(5) Τὰ δικαιώματα ταῦτα. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

εἶναι γὰρ δὲ τῷ ἀπολέκῳ γίνεαι τὸ πρα-
κτικὸν καὶ δραστήριον· καὶ τὸτό ἐστιν ὁ βρα-
χίον· καὶ μόντοι καὶ λόγον, δηλὸν δὲ ὅτι
τὸν διδασκλικόν, ὃ τύπος τὰ σιαγόνια· προ-
σέτι δὲ καὶ τὸ αἴσυρον, δι' ὃ τὸ καρπογόνον
εὖ μάλα σημαίνεται.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀπὸ τῶν
ἔξω τῶ βωμῶ θυομένων εἵνεκα κρεωφα-
γίας, τρία προσέτακται τῷ ἱερεὶ διδοῦναι,
βραχίονα, καὶ σιαγόναν, καὶ τὸ καλῶμε-
νον λῦσυρον· (1) τὸν μὲν βραχίονα, διὰ
τὴν ὀλίγην πρότερον εἰρημνίαν αἰτίαν· (2)
τὰς δὲ σιαγόναν, τῷ τε κυριωτάτῃ τῶν
μελῶν, κεφαλῇ καὶ λόγῳ τῷ κατὰ προ-
φορὰν, ἀπαρχίῳ. καὶ γὰρ τέττα τὸ νόμα
ῥεῖ ἔξω, καὶ δίχα τῆς κινήσεως τέττων ἐκ
αὐτοῦ διαιτάτο. σειομένων γὰρ, ἀφ' ὃ καὶ προ-
σωνομάδισαν ἐτύμως, ὅταν πληχθῶσιν
ὑπὸ γλώττης, ἀπασα ἡ τῆς φωνῆς ὄργανο-
ποιία σωηχῇ. τὸ δὲ λῦσυρον, ἐκφύσις κοι-
λίας ἐστὶ· κοιλίαν δὲ φάτνῳ ἀλόγῳ θρέμ-
ματος, ἐπιθυμίας, εἶναι συμβέβηκεν· ἥτις
ὑπὸ οἶνοφλυγίας καὶ ὀψοφαγίας ἀρδομένη,
τροφῆς ἐπαλλήλοις σιτίων ὁμῶ καὶ ποτῶν,
αἰεὶ κατακλύζεται, καὶ συνὸς τρόπον ἐν βορ-
βόρῳ διατρωμένη χαίρει. παρ' ὃ καὶ τόπος
ἐπενεμήθη σφόδρα οἰκειότατος, ὁ τῶν πε-
ριττωμάτων, ἀκολάσῳ καὶ ἀπρεπεσάτῳ
θρέμματι. ἀντίπαλον δὲ ἐπιθυμίας ἐγ-
κράτεια, ἡ ἀσκητέον καὶ διαπονητέον καὶ
σπαστέον πάσῃ μηχανῇ περιποιεῖσθαι, ὡς
μέγιστον ἀγαθὸν καὶ τελειότατον, ἰδίᾳ τε
καὶ κοινῇ συμφέρον. ἐπιθυμία μὲν ἐν βέ-
βηλος καὶ ἀκάρτατος καὶ ἀνέρος ἦσα,
πέραν τῶν ἀρετῆς ὅρων ἐλήλαται καὶ πε-
φυγάδευται δεόντως· ἐγκράτεια δὲ, κα-
θάρα καὶ ἀκηλίδωτος ἀρετὴ, πάντων ὅσα
πρὸς βρωσὶν καὶ πόσιν ἀλογῆσα, καὶ ἐπάνω
τῶν γαστρὸς ἡδονῶν αὐχῆσα ἵσταται, βω-
μῶν ἱερῶν ψαυέτω, καὶ τὴν πρόσφυσιν (3)
ἐπιφερομένη τῆς κοιλίας, ὑπόμνημα τῶ
καταφρονητικῶς ἔχειν ἀπλησίας καὶ λαί-
μαργίας, καὶ πάντων ὅσα τὰς εἰς τέτ-
τα ἐπιθυμίας ἀναφλέγει.

δ. Καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶ σίτῃ σε,
καὶ τῶ οἴνῳ σε, καὶ τῶ ἐλαίῳ σε· καὶ
τὴν ἀπαρχὴν τῶν κερῶν τῶν προβά-
των σε δώσεις αὐτῷ. Ὅτι αὐτὸν ἐξε-
λέξατο Κύριος ὁ Θεός σε ἐκ πασῶν
τῶν φυλῶν σε, παρεσῆναι ἔναντι Κυ-
ρίῳ τῷ Θεῷ σε, λειτουργεῖν καὶ ὀλο-
γεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίῳ, αὐτοὶ (4)
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας.

ε. Ἐὰν δὲ παραγέννηται ὁ Λαί-
της ἐκ μιᾶς τῶν πόλεων ὑμῶν ἐκ πάν-
των τῶν ἡν Ἰσραὴλ, ὃ αὐτὸς παροι-

Α καὶ, καθότι ἐπιθυμῇ ἡ ψυχὴ αὐτῶ,
εἰς τὸν τόπον ὃν αὐτὸν ἐκλέξεται Κύριος
Ζ. ὁ Θεός, λειτουργήσῃ τῷ ὀνόματι Κυ-
ρίῳ τῷ Θεῷ αὐτῶ, ὡς περ πάντες οἱ
ἀδελφοὶ αὐτῶ οἱ Λαῖται οἱ παρεστη-
κότες ἐκεῖ ἔναντι Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε.
η. Μερῖδα μεμερισμένῳ Φάγεσαι, πλὴν
τῆς πράξεως τῆς κατὰ πατριάν.

*** ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἐνὸς γὰρ ὄντος Θεῷ
Β πανταχῇ τῶν ἱερῶν ἀπλεῖσαι χρὴ τῆς εἰς-
γε ταῦτι παρηνελεγμένης, καὶ ψήφῳ τῇ
ἀνωθεν ἀπολελεγμένης. τὸτότοι καὶ νῦν
ἐν Ἐκκλησίαις τετήρηται, καὶ τετίμηται
καὶ πρὸς ἡμῶν ὁ νόμος. πόλις μὲν γὰρ
ἐκάσῳ καὶ κληρὸς ἴδιος τῶν ἐξελεγεμένων
εἰς ἱερωσύνην, συμπαραλαμβάνεται δὲ
πρὸς ἱερουργίαν, καὶ ἐξ ἐτέρας εἰς ἐτέ-
ραν ἴοι τυχὸν ἢ πόλιν ἢ χώραν, καὶ σιω-
πῇ μετὰ τῶν ἱερῶν, καὶ τοῖς τῆς ἀγά-
πης τιμᾶται νόμοις. εἴκοι δέ τι καὶ μυσι-
κόν, καθάπερ ἐγώ μιν πάλιν ὁ νόμος ὑπο-
δηλῶν. μυρία μὲν γὰρ ἀνὰ πᾶσαν τὴν
οἰκουμενὴν χωραὶ τε καὶ πόλεις, ἐν αἷς
ἀγιάζετε καὶ θεοφιλεῖς ἀνθρώπων ψυχὰς
λειτουργῶσι Θεῷ, διὰ γε τῶ ζῶν ἐννόμῳ
καὶ πολιτεύεσθαι μὲν διαγγελικῶς, κατα-
θεῖναι δὲ ὡς περ αὐτῷ τὰ εἰς ὁσμὴν ὁσώδης,
δηλὸν δὲ ὅτι τῆς πνευματικῆς, πίσις, ἐλ-
πίδα, ἀγάπη, ὑπομονὴ, πραότης. Φι-
Δ. λοπρωχεῖαν. τοιαύταις γὰρ θυσίαις ὁσώ-
» ρεῖται Θεός, κατὰ τὰς Γραφάς. ἀλλ'
» οἱ δὲ δι' πάντες καθάπερ εἰς μίαν καὶ κοι-
» νὴ μητέρα σωθῆσιν τὴν ἐπερὰν ἱερου-
» σαλήμ, τὴν τῶν πρωτοτόκων ἐκκλησίαν,
» τὴν ἄνω καλλίπολιν, τὴν σκληρὴν τὴν ἀλη-
» θινὴν, ἡ ἐπὶ ἡμῶν ὁ Κύριος, καὶ ἐκ ἀνθρώ-
» πος. ἐκεῖ καθαρώτερον λειτουργήσομεν,
» ἐξαιρεθείσης μὲν ἡμῶν τῆς ἀμαρτίας εἰς
» ἅπαν, πεπαυμένης δὲ λέοντος καὶ δράκον-
Ε. » τος, βασιλείας καὶ ἀσπίδος. ἔσαι γὰρ· Ἡσ. 35. 8, 9.
» Φησὶν ἐκεῖ ὁδὸς καθάρα, καὶ ὁδὸς ἀγία
» κληθήσεται. καὶ ὃ μὲν ὁδὸς ἐκεῖ λέων,
» ὃ δὲ τῶν θηρίων τῶν πονηρῶν ὃ δὲ καὶ μὴ
» ἀναβῇ ἐκεῖ. μεμερισμένῳ ἐκεῖ μερίδα φα-
» γόμενα. γέγραπται γὰρ, τῆς καρπῆς τῶν Ψαλ. 127. 2.
» πόνων σε φαγεσθαι. ἡ ἐκ ἀνάλογος τοῖς
» ἐκάσῳ πόνοις ἢ τῶν ἀγαθῶν ἀντέκλῃσις,
» εἰ καὶ ἐν μέτρῳ πλείονι διὰ τὴν τῶν δεσπό-
Ζ. » τῃ φιλοτιμίαν;

θ. Ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὴν γλῶ-
τὴν Κύριος ὁ Θεός σε δίδωσί σοι, ὃ
μαθήσῃ ποιεῖν κατὰ τὰ βδελύγμα-
τα τῶν ἐθνῶν ἐκείνων.

ι. Οὐχ ὀρεθῆσεται ἐν σοὶ περι-
καθαίρων τὸν ἕρπον αὐτῶ καὶ τὴν θυ-
γατέρα αὐτῶ ἐν πυρὶ, μαντεύμενος

Εεε εε 2

μαν-

(1) Σιαγόναν καὶ αἴσυρον καλέμενον· λῦσυρον, τὸ αἴσυρον λέγει. αὐτῶς σημ. ταῖς αὐτῶ σελ. 235.
τῶ 2. Τόμ. τῆς τῶ Μαργ. ἐκδόσ.

(2) Βραχίονα μὲν ἀπὸ χειρὸς δεξιᾶς, ἀπὸ δὲ τῶ στήθους ὅσον πῖον· τὸ μὲν, ἰσχύος καὶ ἀνδρείας,
καὶ πάσης νομίμης πράξεως, αὐτῶ τῶ δίδοναι καὶ λαμβάνειν καὶ ἀνταρῆν σύμβολον· τὸ δὲ, τῆς περὶ τὸν
θυμὸν ἴλην πραότητος. ταυτὰ εἰσιν ἢ πρότερον εἰρημνία αἰτία.

(3) Ἰσ. ἐκφύσις, ὡς καὶ ἀνωτέρω.

(4) Αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

μαντείαν, κληρονομούμενος, καὶ οἰωνι-
 1α. ζόμενος μαντείαν, Φαρμακὸς ἐπά-
 δων ἐπασιδῶν, ἔλγασφίμουτος καὶ τερα-
 τοσκοπός, ἐπερωτῶν τὰς νεκρὰς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εὐγε, ὦ Φιλότης, ἐφό-
 μεθα ἐχὶ τερατοσκοποῖς τε καὶ νεκρομάν-
 τεισιν, ἀλλ' ἐδὲ πλήρεις τὰς οἰωνῶν ὡς ἀλη-
 θές τι χρῆμα παραδεξόμεθα, καὶ εἰ Φέ-
 ροιντο πρὸς δεξιόν, εἴτε ἔν πρὸς ὑψώνυ-
 μον, καὶ εἰ πρὸς ἐσπέραν τε καὶ πρὸς ἡώ-
 μωρίας γὰρ οἶμαι ταῦτα ἐχάτης· ἡγε-
 μόνα δὲ τὰ παντὸς ποιῆμενοι Χριστὸν τὸν
 δι' ἡμᾶς κατ' ἡμᾶς Προφήτῳ, παρ' αὐτῷ
 ληψόμεθα τῶν ἀναγκαίων τὴν γνῶσιν,
 [καὶ] αὐτῷ προσεδρόσομεν, οἰμώζην μα-
 κρὰ ταῖς τῶν Δαιμόνων ψυδοεπαίσις, καὶ
 τὸ ἐρῶσθαι, λέγοντες. μόνῳ γὰρ ὡπερ
 τὸ χρίτωμα ζωοποιεῖν, καὶ καταρχεῖν τῶν
 ὅλων φυσικῶς τε καὶ ἰδικῶς ἀνακείσεται
 τῷ Θεῷ, τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον καὶ τὸ
 πάντων ἔχειν τὴν γνῶσιν. ἴδιον δὲ τῆς φύ-
 σεως τῆς αὐτῆς εἶδεναι σαφῶς τὰ ἐσόμενα,
 καὶ σιωπελεγμένῳ ὡπερ ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν
 ὅλων εἶδῃσιν ἔχειν. εἰς αὐτὸν ἄρα πλημ-
 μελήσομεν, καὶ εἰς τὴν ἀνωτάτω δόξαν ἢ
 γραφῇ, εἰ βεβήλοισ τε καὶ ἀκαθάρτοις
 πνεύμασιν εἶναι πισυόμενοι τὰ δι' αὐ-
 τὸς κατακαλιώοιτό τε καὶ ὑπάρχοντι λίαν
 ὑπρεπής. (1) ὥρα γὰρ ἤδη διακειμένους
 ὡδὶ φλυάφως ὑπονοεῖν, καὶ ζωοποιεῖν δύ-
 νασθαι, καὶ μὴ καὶ δημιουργὸν τὸν Σατα-
 νᾶν ὑπάρχειν, εἰ τὰ πάντων ἐξαίρετα καὶ
 ἰδικῶς ἀνακείμενα τῇ τῷ Θεῷ φύσει χαρις-
 μεῖά τε αὐτῷ καὶ προσεφυκνάει Φαμεν.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἀποπον-
 γὰρ τὸν ἔχοντα τὴν ἐκ τῶν δικαιωμάτων τῷ
 Θεῷ συμβεβλῖαν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν πρακ-
 τέων σκέψιν, συμβέβηκε ἑαυτῷ παραλαμ-
 βάνειν τὰ ἄλογα· μᾶλλον δὲ ἐδὲ συμβέ-
 λους, ἀλλὰ διδασκάλοις χρῆσθαι καὶ νομο-
 θέταις. καὶ τὸν μὲν ἑαυτῷ κίνδυνον παρα-
 κείμενον, καὶ εἰ ὀφθαλμοῖς ὄντα ἐκ οἶδεν
 ὁ ὄρνις, σοὶ δὲ τὸ μέλλον προσαγορεύει.
 καὶ τῆς μὲν καλιᾶς ἀποπλῆς, τροφῇ πο-
 ρίσαι τοῖς νεοσοῖς, ἀπρακτὸς ἐπανήλθε
 πολλάκις, σοὶ δὲ μαντεῖον γέγονεν ἀψυ-
 δές, καὶ τῷ μέλλοντος ἀποκάλυψις ἡ μα-
 ταία τῷ ὄρνιθι κίνησις. εἰ δὲ ἀπὸ Δαι-
 μόνων ἐνεργείας ἀπατηλὰ περιπέτονται,
 μή μοι καθέξῃ Δαιμόνων ἀπάταις προ-
 σκεχλωῶς, μηδὲ γίνῃ διαβολικῆς ἐκδοτος
 ἐνεργείας. ὅς ἐπειδὴν λάβῃ ψυχὴν διά-
 γωγον εἰς ἀπώλειαν, πάντα τρόπον αὐτῇ
 παραχρῶμενος ἐκ ἀνίησιν. ἀλλὰ καὶ κρά-
 ζοντες κόρακες, καὶ ἀλύοντες ἀετοὶ δι'
 ἀπορίαν θήρας τὴν δεισιδαίμονα καρδίαν
 πλήσσει. (2)

ιβ. Ἐστὶ γὰρ βδέλυγμα Κυρίῳ
 τῷ Θεῷ παῖς ποιῶν ταῦτα· ἔνεκεν
 γὰρ τῶν βδελυγμάτων τῶν Κυ-

ριος ὁ Θεός σε ἐξολοθρεύσει αὐτὰς
 ἀπὸ προσώπου σε.

ιγ. Τέλειος ἔσθι ἐναντι Κυρίου τῷ
 Θεῷ σε.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τελειότης πνευματι-
 κή, τὸ ἰδρυμένον ἐν πίστει, καὶ ἀμώμητον
 εἰς λατρείαν, καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης τὸ
 ἀδιάβλητον κάλλος.

ιδ. Ταῦτα γὰρ ἔθνη ταῦτα, ὅς σὺ
 καὶ ἀνιηρονομήσεις αὐτὰς, αὐτοὶ κλη-
 ρονισμῶν καὶ μαντείων ἀνίσχονται· σοὶ
 δὲ ἔχ' ἔτιως ἔδωκε Κύριος ὁ Θεός σε.

ιε. Προφήτῳ ἐν τῶν ἀδελφῶν
 σε, ὡς ἐμὲ, ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεός-
 σε. αὐτῷ ἀνέσσεσθε.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Προφήτῳ ὑμῖν
 ἀναστήσει, φησὶν, ὁ Θεός ὡς ἐμὲ ἐκ τῶν
 ἀδελφῶν ὑμῶν, τὸν Ἰησοῦν τὸν τῷ Ναυῇ
 αἰνιττόμενος, διὰ τὸν Ἰησοῦν τὸν τῷ Θεῷ
 ὑόν. σκιαγραφία γὰρ τῷ τῷ Κυρίῳ τὸ ὄνο-
 μα τῷ Ἰησοῦ προκηρυσσόμενον ἐν νόμῳ. ἐπι-
 φέρει γέν, τὸ λυσιτελεῖ τῷ λαῷ συμβα-
 λούων· αὐτῷ ἀνέσσεσθε, λέγων.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ. Μωσῆς λέγει ὁ προφήτης, Προφήτῳ ὑμῖν
 ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεός ἐκ τῶν ἀδελφῶν
 ὑμῶν, ὡς ἐμὲ. τετηρηθῶ δὲ τέως τὸ, ὡς
 ἐμὲ, ἐν οἰκείῳ δὲ τόποις ἐξεταζόμενον.
 ἀλλὰ πότε ὁ Προφήτης ἔτος ἔρχεται ὁ
 προσδοκώμενος; ἀνάδραμε, φησὶν, ἐπὶ τὰ
 ὑπ' ἐμὲ γεγραμμένα· πολυπραγμότησον
 τὴν τῷ Ἰακώβ τῷ Ἰσάκ ρηθεῖσαν προφη-
 τείαν. Ἰσάκ σε αἰνέσειαν οἱ ἀδελφοί σε,
 καὶ τὰ ἑξῆς, ἵνα μὴ ἅπαντα λέγωμεν· ἐκ
 ἐκλείψει ἀρχῶν ἐξ Ἰσάκ, ἐδὲ ἡγέμενος ἐκ
 τῶν μνηστῶν αὐτῶν, ἕως ἐὰν ἔλθῃ ὁ ἀποκει-
 ται· καὶ αὐτὸς προσδοκία, ἐκ Ἰσδαίων,
 ἀλλὰ ἐθνῶν. σημείον ἔν ἔδωκε τῆς Χρισ-
 τικῆς παρυσίας, τὸ παύσασθαι τὴν ἀρχὴν τῶν
 Ἰσδαίων. εἰ μὴ νῦν ὑπὸ Ῥωμαῖς εἰσιν,
 ἔπω ἡλθὲν ὁ Χριστός· εἰ ἔχῃσι τὸν ἐκ γέ-
 νος Ἰσάκ καὶ τῷ Δαβὶδ, ἔπω ἡλθὲν ὁ προσ-
 δοκώμενος.

ΝΕΙΛΟΥ. Λέγεις τὸν Μωσέα εἰρη-
 κείαι ἐν Δουτερονομίῳ, ὅτι Προφήτῳ ὑμῖν
 ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελ-
 φῶν ὑμῶν, ὡς ἐμὲ. Προφήτῳ ἔπει, ἐχὶ
 Θεόν. πῶς ἔν Θεὸν εἶναι τὸν Ἰησοῦν λέ-
 γετε; Ὡς νηπίῳ σοι, ὦ Ἰσάκ, συμπελ-
 λίζει ὁ πάνσοφος Μωσῆς, ἔπω τρανώτα-
 τα τολμῶν σοι δέξαι τῷ Χριστῷ τὴν Θεό-
 τητα. ὅταν τοίνυν δέξῃ αὐτὸν ὡς Προ-
 φῆτῳ, κατὰ τὸν Μωσέα, καὶ βασιλέα,
 καὶ ποιμένα πραῦν, καὶ ἀκλήμονα, τότε
 αὐτὸς ὁ μέγιστος Προφήτης καὶ ἔγκριτος
 ἀποκαλύψει σοι αὐτὸν Θεὸν ὑπάρχον ἀλη-
 θινόν, ἀσωμάτως καὶ ἀχρόνως πρὸ πάν-
 των τῶν αἰώνων γεννηθῆντα ἐκ Θεῷ ἀλη-
 θινῷ. ἔχεις δὲ μαρτυρῶντας τῇ Θεότητι
 τῷ

(1) Ἐκπεπής. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 184.

(2) Ἐν τοῖς ἐκδόδοις. ἐχ' εὐρηται.

τῷ Χριστῷ καὶ τῇ οἰκονομίᾳ πάντας τὰς αἰοιδίμους Προφῆτας, οἵτινες ἐξηγηταὶ τῷ νόμῳ τυγχάνουσι.

**** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.** Ὡς πρὸς τὸν Μωϋσέα παραπέμπει, ἵνα δι' ἐκείνου πρὸς ἐαυτὸν ἐπιστάσῃται, ὥτως ὁ Μωϋσῆς τῷ διδασκάλῳ παραδίδωσι τὰς μαθητάς, κελθὼν αὐτῷ κατὰ πάντα πείθεσθαι.

**** ΙΣΙΔΩΡΟΥ.** Εἰπέ τῷ πρὸς σέ διενεχθέντι Ἰσδαίῳ, καὶ μηδὲν μὲν γενναῖον μηδὲ νεανικὸν φράσαντι, ἀγυρτικὰς δὲ λογοποιίας ἐμέσαντι· καὶ φῆσαντι περὶ τῷ παιδὶ Ναυῇ εἰρηθῆναι τὸ, Προφῆτῳ ὑμῖν ἀναστήσει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· ὅτι κατὰ πολλὰ πλημμελεῖς, καὶ νοῦν ἔχ' ὑγιῶς, καὶ φθόνων τὸ μαθεῖν, καὶ κρύπλων τὰ μείζονα ἢ κατὰ Μωσέα. εἰρηται γὰρ, αὐτῷ ἀκέσσεο κατὰ πάντα, ὅσα ἂν αἰτέλῃται. ἔσαι δὲ ψυχῇ, ἥτις ἂν μὴ ἀκέσῃ τῷ Προφῆτῳ ἐκείνῳ, ἐξολοθρευθῇ. θήσεται ἀπὸ τῷ λαῷ αὐτῆς. πρῶτον μὲν γὰρ, μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐκείνῳ, ταυτ' ὁ Μωϋσῆς ἀνδρὸς γενόμενος ἐθέσπισε. δούτερον, ὅτι εἰ μὲν ὁ τῷ Ναυῇ παῖς ὑπερέβη τὸν Μωσέα, πιθανὸν ἦν τὸ λεγόμενον, ἔκ ἀληθῆς δέ· εἰ δὲ πολλῷ αὐτῷ καταδεέστερος ἦν, ἀδρανὴς αὐτῇ ἡ εἰρηναία φαίνεται. τρίτον, ὅτι ἐδὲ προσέθηκέ τι τῷ νόμῳ, ἀλλὰ τοῖς ἐκείνῳ ἐπολιτύετο θεσμοῖς. τέταρτον, ἐχρῆν εἶγε περὶ αὐτῷ ὁ λόγος, εἰπεῖν, ἔκ ἀναστήσει. ἀλλ' ἀνέστησε. πέμπτον, ὅτι ἔδει φράσαι· ἔσαι δὲ πᾶσα ψυχῇ. ἥτις ἂν μὴ ἀκέσῃ τῷ Προφῆτῳ τέττα· τῷ δ' εἰπεῖν ἐκείνῳ, τῶτον παρεγράψατο. ἔκλον, πῶς πρὸς τὸν Ἰωάννῃ μετὰ πολλὰς γενεὰς τεχθεῖτα ἀπέσειλαν. πῶς οἱ αὐτὸς εἴη ὁ Προφῆτης· καὶ ἐκείνῳ ἔφη, ἔκ αὐτῶν εἴμιν. Προφῆτης μὲν γὰρ ἦν· ὁ Προφῆτης δὲ ἔκ τῷ. ἔβδομον, πῶς τῷ Σωτῆρι δεῦρο φοιτήσαντος, οἱ τὰ θαύματα θεώμενοι

ἔλεγον· ἔσθ' ἐστὶν ἀληθῶς ὁ Προφῆτης. σωροράτω ἔν ποσα αὐτῷ εἰαντιστάται, καὶ τὸν ἀληθινὴν προγνώστω τε καὶ βασιλέα προσκυκνείτω.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Ὅπερ ἔστι διωκτὸν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν τῷ Ναυῇ λαβεῖν διὰ πολλὰς αἰτίας, καὶ μάλιστα ὅτι ἦδη ἦν ἀναστήσας αὐτὸν, καὶ συστήσας εἰαντίον πάσης τῆς συναγωγῆς, ὡς ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς περὶ τὰ τελευταῖα. (1) ἔπειτα, ὅτι ἔτε νομοθέτης ἐγένετο κατὰ Μωϋσέα, ἔτε τῆς τοιαυτοτρόπῃ χάριτος τυχών· ἀλλὰ μόνον τὴν ἡγεμονίαν παραλαβὼν, καὶ εἰσαγαγὼν τὸν λαὸν εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐπαγγελίας. καὶ γὰρ καὶ κατὰ τὸ ἐν αὐτῷ τῷ τέλει τῷ Δεύτερονόμῳ διαρρήδην τῶτο κῆται· καὶ ἐκ ἀνέστη Προφῆτης ἐν Ἰσραὴλ, ὡς Μωσῆς. διὰ τῶτο Ἰωάν. 14. 10. καὶ ὁ Σωτὴρ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ φησὶν, ὅτι ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ ἐδόν.

15. Κατὰ πάντα ὅσα ἡγήσω παρὰ Κυρίου τῷ Θεῷ σου ἐν Χωρὴβ τῇ

ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας, λέγοντες, ἔπροσθήσομεν ἀκέσαι τῆς Φωνῆς Κυρίου τῷ Θεῷ ὑμῶν, καὶ τὸ πῦρ τὸ μέγα τῶτο ἐκ ἀφόμεθα ἔτι, ἐδὲ μὴ ἀποθάνωμεν. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, ὁρῶνς πάντα ὅσα ἐλάλησαν πρὸς σέ. Προφῆτῳ ἀναστήσω αὐτοῖς ἐκ μέσων τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ὥσπερ σέ· καὶ δώσω τὸ ῥῆμά μου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ λαλήσει αὐτοῖς καὶ ὅτι ἂν ἐντέλωμαι αὐτῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ μὲν προφητεία κῆται αἰταῦθα· ἐλέχθη δὲ ἔκαστος ὃν ἀνεγράφη χρόνον, ἀλλὰ καὶ ὃν αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς διασαφεί. ὡς γὰρ φησὶν ἀγνοῦσαντες ἐκκλησίαν ἐποιήσαμεθα, ἐπὶ τὸ ἀκέσαι τῆς Φωνῆς τῷ Θεῷ, τὴν δεκάλογον τῷ Θεῷ εἰς ἐπήκοον πᾶσιν ἡμῖν νομοθετήντος, ὡς καὶ ἐν Ἐξόδῳ ἀναγέγραπται, μὴ φέροντες τὴν διώκω τῶν ὁρωμένων ὑμεῖς, προσελθόντες ἡξιοῦτέ με λέγοντες, ἔπροσθήσομεν ἀκέσαι τῆς Φωνῆς Κυρίου τῷ Θεῷ ὑμῶν. κατ' ἐκείνο τοῖνυν καιρὸς τῆς τοιαύτης ὑμῶν ἐνεκεν παρακλήσεως, ἀνδρωπὸν ὑμῖν ἀναστήσειν, Προφῆτῳ ἑτέρῳ, ἐμοὶ τὴν φύσιν παραπλήσιον, ὁ χρηματίζων ἐπηγγείλατο. τίνα δὲ ἄλλον ἔχοι τις ἐκ τῷ Ἰσραὴλ Μωϋσῇ παραπλήσιον Προφῆτῳ, τῶν τῶν ἀνθρώπων γένος ἀναδεδειγμένον, ἐπιδείξαι, ἢ μόνον Ἰησοῦν τὸν σωτῆρα καὶ Κύριον ἡμῶν, ὅσις καὶ τῆς διαθήκης, τῷ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον βίβ, νομοθέτης πᾶσιν ἀναπέφινε τοῖς ἔθνεσι τοῖς εἰς αὐτὸν πεπισθούχοις;

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Προανεφώνει γὰρ τῷ ἰδίῳ γεννήματος τὴν εἰανθρώπησιν ὁ Θεὸς καὶ πατήρ, ὅτι δούτερον (2) ἐφ' ἡμᾶς νομοθέτης ἀναδειχθήσεται.

Ε ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. [Καὶ θήσω τὰ ῥήματά μου ἐπ' αὐτῷ, καὶ λαλήσει αὐτῷ κατὰ πάντα, ὅσα ἂν αἰτέλωμαι αὐτῷ. Φέρει γὰρ] ἔπειτα τῷ ῥήματι τῆς διωόμεως ὁ ἦος, ὡς ὁ Παῦλος φησὶ, καὶ τὰς τῷ πατρὶ [ἡμῖν] ἀναγγέλλει Φωνὰς, ἄτε δὴ μεσίτης παρ' αὐτῷ κεχειροτονημένος.

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ὅτι δὲ ἐδὲ ἄλλον τινὰ δηλοῖ τῶν Προφητῶν, δηλὸν ἐκ τῷ πολλῷ γεγονέναι Προφῆτας, ὡς περὶ εἰνός δὲ κατ' ἐξαιρετὸν λέγεσθαι. ὃν δὴ καὶ κατ' αὐτὸν γενήσεσθαι φησὶ Μωϋσῆς. ὃν περ καὶ προσδοκῶντες Ἰσδαῖοι μετὰ τοσούτους γεγυνοῦτας Προφῆτας ἠρώτων τὸν Ἰωάννῃ, σὺ εἶ ὁ Προφῆτης; ὁ δὲ φησὶν ἐκ εἰμίν. καίτοι Προφῆτης ὢν. πῶς ἔν κατὰ τὸν Μωϋσέα Χριστὸς, καὶ μέζων ἐκείνῳ; Ὁ μὲν γὰρ ἡλδοθήρως ἐξ Αἰγυπτίων λαὸν ἔνα· Χριστὸς δὲ τῆς τῷ Διαβόλῳ διωασείας πᾶσαν τὴν γλῶσσαν. ὅς ὑποχειρίσας πάντας ἔχων ἀνθρώπους, νεανιόδομος ἔλεγε· τὴν οἶκον· Ἡσ. 10. 14. καὶ ἐν ὅλῳ καταλήψομαι τῇ χειρὶ μου ὡς

Εεεεε 3

νοσ-

(1) Ἐν κεφ. 27.

(2) Ἰσ. δούτερος.

Ἰωάν. 14. 10, γὰρ, ἀπ' ἐμαυτῶ, λέγων, λαλῶ ὑμῖν· αὐ-
18. » πολλῶ ἔλαβον παρὰ τῶ πατρός μου. (1)

κα. Ἐὰν δὲ λέγῃς ἐν τῇ καρδίᾳ-
σχ, πῶς γνωσόμεθα τὸ ῥῆμα, ὃ ἐκ
ἐλάλησε Κύριος;

ιβ. Ὅσα εἰάν λαλήσῃ ὁ προφή-
της ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου, καὶ μὴ
γένηται τὸ ῥῆμα, καὶ μὴ συμβῇ, τῶ-
το τὸ ῥῆμα ὃ ἐκ ἐλάλησε Κύριος ὁ
Θεός. ἐν ἀσεβείᾳ ἐλάλησεν ὁ προ-
φήτης ἐκείνος· ἐκ ἀφέξεσθε ἀπ'
αὐτῶ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀκούεις, ὅτι τὰς αὐ τοῖς
προφητοῦσιν ἀποδοῦναι, ἀποδοῖναι ἔσε-
δαί φησιν ἀναργῇ τῶ μὴ ἐκ Θεοῦ κεχωρη-
σμενδεῖται τι. Φιλεῖ γὰρ ἀλήθειαν ἢ ἀλή-
θεια. τοιούτων τί φησι καὶ διὰ τῆς Ἱερε-

Ἱερ. 23. 23, μὴ φωνῇ· Θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι, λέγει
25, 28. , Κύριος. ἤκουσα ἃ λαλῶσιν οἱ Προφῆται, ἃ
» προφητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ψευδῶ.
εἴτα διὰ μέσσω τῶν θείων νόμων κατα-
φρονήτας ἐπαυτῶσάμενος ἢ μικρῶς, ἀναρ-

Α γῇ τῶ ἀποδοῖναι τῶν τε ἐκ Θεοῦ καὶ μὴ δι-
δῶσι τῶ ἀλήθειαν. ἔφη γὰρ πάλιν, ὁ
» Προφήτης αὐτῷ τὸ εὐπνιον αὐτῶ, καὶ αὐτῷ
» ὁ λόγος μου πρὸς αὐτὸν, διηγησάτω τὸν
» λόγον μου ἐπ' ἀληθείας. ὥς ἐπερτὶ φαί-
νοιτο τῆς ἀληθείας ἡμαρτηκός, ἐκδείξειεν
αὐτῷ ὁ Θεὸς ψευδοεπὶ τὸν γεννητόρα, καὶ
ἀπὸ τῆς ἐαυτῶ λαλῶντα καρδίας, ἐκ ἀπὸ Ἱερ. 23. 16.
» σώματος Κυρίου, καθὰ γέγραπται. (2) τὶ
ἐν ἔρεμῳ ἐπὶ τῶ Ἰωνᾷ προειπόντος ὁ μὴ
γένονε, καὶ ἐπὶ τῶ Ἡσαΐᾳ προειπόντος
Β Ἐξεκία τελευτῶν παρῶσαν, εἰ (3) μὴ γέ-
γονε; καὶ τοιαῦτα δ' αὐ εὐροῖς ἕτερα. ἀλλ'
ἐκ ὁ λόγος ψευδῆς· τὰ δὲ πράγματα. πε-
ρὶ ὧν ὁ λόγος, μεταβολῶν ὑπεδέξαντο. καὶ
Νινυβίται γὰρ καὶ Ἐζεκίας μετανοῶντες,
ἐδάκρυσαν. καὶ ἰατροὶ γὰρ φησιν, ὡς ὁ
νοσῶν φθαρείη, μὴ τμηθείσης αὐτῷ τῆς
φλεβός· ἐσώθη δὲ πολλάκις, αὐτομάτως
γεννομένης κινήσεως. ἢ τῆς ἐν τέχνῃς τὸ
Γ ψεύδος, ἢ δὲ τροπὴ παρὰ τὸ ὑποκείμενον.
κακείνους ἔδει παθεῖν διὰ τῶν προρόρησιν,
εἴπερ δὴ μὴ μετέγνωσαν. μάλλον δὲ διὰ
τῶν μετάνοιαν ἢ προρόρησις γέγονεν.

Κ Ε Φ. Ι Θ.

α. ἂν δὲ ἀφανίσῃ Κύριος ὁ
Θεός σου τὰ ἔθνη, ἃ ὁ
Θεός σου δίδωσί σοι τῶν
γλῶ αὐτῶν, καὶ κατακληρονομήσετε
αὐτούς, καὶ κατοικήσετε ἐν ταῖς πό-
λεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς οἴκοις αὐ-
β. τῶν, Τρεῖς πόλεις διασελεύς σεαυτῶ
ἐν μέσσω τῆς γῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός-
γ. σου δίδωσί σοι. Στόχασαί σοι τῶν
ὁδῶν, καὶ τριμεριεῖς τὰ ὄρια τῆς γῆς-
σου, ὡς καταμερίζεις σοι Κύριος ὁ Θεός-
σου, καὶ ἔσται καταφυγὴ ἐκεί παντὶ
δ. φονεῦ. Τῶτο δὲ ἔσται τὸ πρόσταγ-
μα τῶ φονεῦ, ὅς ἂν φύγῃ ἐκεί, καὶ
ζήσεται, ὅς ἂν πατάξῃ τὸν πλησίον
ἀκροσῶς, καὶ ἔτος ἢ μισῶν αὐτὸν
πρὸ τῆς χθρὸς καὶ πρὸ τῆς τρίτης.
ε. Καὶ ὅς ἂν ἐσέλθῃ μετὰ τῶ πλησίον
εἰς τὸν δρυμὸν σωμαγαγεῖν ξύλα, καὶ
ἐκκεραθῇ ἢ χερσὶ αὐτῶ τῇ ἀξίνῃ κό-
πλοντος τὸ ξύλον, καὶ ἐκπεσόν τὸ
σιδήριον ἀπὸ τῶ ξύλου τύχη τῶ πλη-
σίον, καὶ ἀποθάνῃ, ἔτος καταφύ-
ξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τέτων, καὶ
ζήσεται. Ἴνα μὴ διώξας ὁ ἀγχι-
σθῶν τῶ σώματος ὀπίσω τῶ φονεύ-
σαντος, ὅτι παρατεθέρμανται τῇ

καρδίᾳ, καὶ καταλάβῃ αὐτὸν, εἰάν
μακροτέρα ἢ ἡ ὁδός, καὶ πατάξῃ αὐ-
τῶ ψυχῶν. καὶ τέτω ἐκ ἑσὶ κρείσιν
θανάτω, ὅτι ἢ μισῶν ὡς αὐτὸν πρὸ
ζ. τῆς χθρὸς, καὶ πρὸ τῆς τρίτης. Διὰ
τῶτο ἐγὼ σοι ἐντέλλομαι τὸ ῥῆμα τῶ-
το, λέγων, τρεῖς πόλεις διασελεύς
η. σεαυτῶ. Ἐὰν δὲ ἐμπλατωῇ Κύριος
ὁ Θεός σου τὰ ὄριά σου, ὃν τρόπον ὤμο-
σε Κύριος ὁ Θεός τοῖς πατράσι σου,
καὶ δώῃ σοι Κύριος πᾶσαν τῶν γλῶν,
θ. ὡς ἔπε δέναυ τοῖς πατράσι σου, Ἐὰν
ἀκρόσῃς ποιῆν πάσας τὰς ἐντολὰς
ταύτας, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι
σήμερον, ἀγαπᾶν Κύριον τὸν Θεόν-
σου, πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς
αὐτῶ πάσας τὰς ἡμέρας· καὶ προ-
αθήσεις σεαυτῶ ἔτι τρεῖς πόλεις πρὸς
ι. τὰς τρεῖς ταύτας. Καὶ ἐκ ἐκχυθή-
Z σεται αἷμα ἀνατίον ἐν τῇ γῇ σου, ὡς
Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ,
ια. καὶ ἐκ ἔσται ἐν σοὶ αἵματι ἐνδοχός. Ἐὰν
δὲ γένηται ἄνθρωπος μισῶν τὸν πλη-
σίον, καὶ ἐνεδρεύσῃ αὐτὸν, (4) καὶ
πατάξῃ αὐτῶ ψυχῶν, καὶ ἀποθάνῃ,
καὶ φύγῃ εἰς μίαν τῶν πόλεων τέτων,
ιβ. Καὶ ἀποσελεύσιν ἢ γερασία τῆς πό-
λεως

(1) Μέρος τῶ προλαβόντος, αὐτῶ ὡς ἔτυχε παρεῖρηται, ὑδαμίαν χερὸν τοῖς προλαβῶσιν ἔχων
σωσάμενον.

(2) Τὰ ἐπόμενα αὐ τοῖς ἐκδοδοι. ἢ καὶ τῶ. εἰ μὴ ἐξ ἄλλης τινὸς τόπου ἐλήφθη, ἢ ὅπως τὰ πρότερα τὰ
αὐ σελ. 186. τῶ 2. μερ. τῶ 1. Τόμ. ἀλλ' ἐκ τοῖς τῶ Κυρίῳ. εἶναι

(3) Ἰσ. 41.

(4) Καὶ ἐπαναστῇ ἐπ' αὐτὸν, καὶ πατ. αὐ εἰρημ. ἐκδόσ.

λεως αὐτῶ, καὶ λήψοντα αὐτὸν ἐκεί-
θεν, καὶ παραδώσῃ αὐτὸν εἰς χε-
ρας τῷ ἀγγιζδύοντι τὴν αἵματος, καὶ
17. ἀποθανεῖται. Οὐ φείσεταί ὁ ὀφθαλ-
μός σου ἐπ' αὐτῷ, καὶ καθαρῶς τὸ
αἷμα τὸ ἀνάτιον ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ
εὖ σοι ἔσαι.

18. Οὐ μετακινήσεις ὅρια τῶ πλη-
σίον σου, ἀ' ἔσησαν οἱ πατέρες σου ἐν τῇ
κληρονομίᾳ σου, ἣ κατεκλήρονομήθης
ἐν τῇ γῇ, ὡς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί-
σοι ἐν κλήρῳ κληρονομῆσαι αὐτῷ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Πλησίον ὁ πᾶς ἄνθρω-
πος εἶρηται.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. (1) Οὔτε γὰρ δεῖ τὴν
πέλας πλεονεκτεῖν, ὅδε τὴν τῶν πατέρων
ὅρας ὡς καλῶς παγκύτως παρασαλοῦν.
τῆτο γὰρ αἴτιον πάσης συγχύσεως ἔσαι,
τῶν μὲν ὁμορῶντων ὡς ἀδικεμένων, περι-
φρονεμένων δὲ τῶν ὀρισάντων. πλησίον
δέ τινες πάντα ἄνθρωπον λέγουσι.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐτι δὲ τῶ-
το προσδιατέτακται κοινωφελὲς παράγ-
γελμα, μὴ μετακινῆν ὅρια τῶ πλησίον,
ἀ' ἔσησαν οἱ πρότεροί σου. τῆτο δὲ ὡς εἰσὶν
ἐπεὶ κληρῶν αὐτὸ μόνον καὶ γῆς ὅρα νο-
μοθετεῖται, πρὸς πλεονεξίας ἀποκοπῇ,
ἀλλὰ καὶ πρὸς φυλακῇ ἀρχαίων ἡρώων.
ἔδη γὰρ ἀγροφᾶ νόμοι, δόγματα παλαιῶν
ἀνδρῶν ἐς τῆλαις ἐγκεχαρηγμένα καὶ χαρ-
τιδίῳ ὑπὸ σπητῶν ἀναλισκομένοις, ἀλλὰ
ψυχῆς μετεληφόντων τῆς αὐτῆς πολι-
τείας. ὀφείλουσι γὰρ παῖδες παρὰ γονέων
τῶν ἐσιῶν (2) κληρονομεῖν ἔδη πάτρια,
οἷς ἐνετράφησαν, καὶ ἐξ αὐτῶν παρὰ γά-
νων συνεβίωσαν, καὶ μὴ καταφρονεῖν παρ'
ὅσον ἀγροφῶς αὐτῶν ἢ παραδόσις. ὁ μὲν
γὰρ τοῖς ἀναγραφῆσι νόμοις παιδαρχῶν
ἐκ ἂν δεόντως ἐπαινοῖτο, νεοτελέμενος ἀ-
νάγκῃ καὶ φόβῳ κολάσεως· ὁ δὲ τοῖς ἀγρά-
φοις ἐμμένων, ἐκείνου ἐπιδεικνύμενος τῷ
ἀρετῇ, ἐγκωμίων ἄξιός.

19. Οὐκ ἐμμενῇ μάρτυς εἰς μαρ-
τυρῆσαι κατὰ ἀνθρώπου κατὰ πᾶ-
σαν ἀδικίαν, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀμαρ-
την, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀμαρτίαν,
ὡς ἂν ἀμαρτή. ἐπὶ σώματος δύο
μαρτύρων, καὶ ἐπὶ σώματος τριῶν μαρ-
τύρων, σταθίσειται πᾶν ῥῆμα.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν
ἐπὶ τῶν ὁρωμένων, ἐπὶ δὲ τῶν λανθανόν-
των μάρτυς Θεός καὶ τὸ σιωπῶν, δύο
ταῦτα καὶ τρεῖς δὲ μάρτυρες ἡ ἁγία Τριάς.
ἡς ὁρώσεως καὶ ἀκρόσεως, ὁ Ἀβελ καὶ ἀπο-
19. 27. 32. 27. θανών, ἐτι λαλεῖ. μάρτυς γὰρ πιστὸς ὁ
» Θεός, λέγων, μὴ ἀπ' ἐμὲ κρυβήσεται τι;

Α πάντα γὰρ γυμνά καὶ τετραχηλισμένα
» ἐνώπιον τῶ Θεοῦ, τῶν λογισμῶν κατηγο- 19. 2. 15.
» ρῶντων, ἢ καὶ ἀπολογεμένων, καὶ ἐκ ἐστὶ 11.
» προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ, ὅδε τέρεπε- 30. 1. 13.
» ται ἐπ' ἀπώλειαν ζώντων.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ταῦτα μὲν ἐπὶ αἰδητῇ
καὶ τῶν κατὰ κόσμον, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμαρτη-
μένων ἡμῶν, ὁδὸς δαῖται Θεός. αὐτὸς
γὰρ ἐποπλῆς ἀπάντων καὶ κριτῆς.

Β 15. Ἐὰν δὲ καταστῇ μάρτυς ἀδι-
κος κατὰ ἀνθρώπου, καταλέγων αὐ-
16. τῶ ἀσέβειαν, καὶ ζήσονται οἱ δύο
ἄνθρωποι, οἷς ἐστὶν αὐτοῖς ἡ αντιλο-
γία, ἐναντι Κυρίου, καὶ ἐναντι τῶν
κριτῶν, οἱ ἂν ὥσω ἐν ταῖς ἡμέραις
17. ἐκείναις. καὶ ἐξετάσῃ οἱ κριταὶ
ἀκριβῶς, καὶ ἰδὲ μάρτυς ἀδικος ἐμαρ-
τύρησεν ἀδικα, ἀντέστη κατὰ τῶ ἀ-
18. δελφῶ αὐτῶ.

Γ 19. καὶ ποιήσετε αὐτῷ ὃν τρόπον
ἐπονηρεύσατο ποιῆσαι τῷ ἀδελφῷ
αὐτῶ, καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ
ὕμων αὐτῶν.

» *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μάρτυς δὲ πιστὸς ἐ 19. 14. 3.
» ψεύδεται, ὡς ἡ σοφία φησὶν, οἱ δὲ ψεύ- 21.
» δεις ἀπολύνται, κατὰ τὴν ἀδικίαν ἐπὶ 28.
» σάνῃ δικαστῆς τε καὶ μάρτυρας. μάρτυς 19. 9.
» γὰρ ψεύδης ἐκ ἀτιμώρητος ἔσαι, κατὰ
» τῷ παρομιᾶν. λάκκον γὰρ ὥρυξε καὶ 7. 15
» ἀνέσκαψεν αὐτὸν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βό-
» θρον ὃν ἐργάσατο.

Δ 20. καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀνέσαντες
φοβηθήσονται, καὶ ἐπροσθήσονται
ἐτι ποιεῖν κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν
τῆτο ἐν ὑμῖν.

Ε 21. Οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου
ἐπ' αὐτῷ, ψυχῇ ἀντὶ ψυχῆς, ὀφ-
θαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὁδόντα ἀν-
τὶ ὁδόντος, χεῖρα ἀντὶ χειρὸς, πόδα
ἀντὶ ποδός· καθότι ἂν δῶ μῶμον τῷ
πλησίον, ἔτω δώσετε αὐτῷ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ταῦτα μὲν ὁ νόμος πρὸς
ἀδικεῖς τὴν Ἰσραηλίτας· ὁ δὲ Κύριος ὁ
22. ταῦτα νομοθετήσας τοῖς ἑαυτῶ μαθηταῖς,
» φησὶν· ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ὀφθαλμὸν 5. 38.
» ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, [καὶ τὰ ἑξῆς] ἐγὼ [δὲ]
» λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸν τῆς νομοθεσίας
σκοπὸν καὶ Ἱερεμίας ἐδήλωσεν, λέγων,
» ἀγαθὸν ἀνδρὶ ὅταν ἀρῇ ζυγὸν ἐν νεότητι, 30. 27.
» ὅτι ἤρῃ ἐφ' ἑαυτῷ· δώσει ἐν χώματι σῶμα
» αὐτῶ. εἰ ἄρα ἐστὶν ἐλπίς δώσει τῷ παῖοντι 30.
» αὐτὸν σιαγόνα, χορτασθήσεται ὀνειδισμῶ·
» ὅτι ἐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπώσεται Κύριος.
τοῖς τούτοις

(1) Ὁριγόνος. αὐτὸς 2. σελ. 390. τῆς τῶ 18. ἐκδόσ.

(2) Ἰσ. πρὸ τῶν ἐσιῶν. (αὐτὸς ταῖς σημειώσ. ταῖς αὐτῶ σελ. 361. τῶ 2. Τόμ. τῆς τῶ Μαγγ. ἐκδόσ.).
» καὶ ἡμῖν ἀρέσκει.

[εἰτεῦθεν γὰρ αὐτοῖς συμβαίνει τὸ ἀτολμοτάτης ὁρᾶσθαι καὶ ἀγενεῖς. ἅπερ ἔν εἰκὸς φρονεῖν τε καὶ λέγειν ἐκείνους, ταῦτα διακέκραγεν ὁ γραμματεὺς, πλαγίως ὥστε ἐλέγχους καὶ ἀσεβοῖς ὀνειδισμοῖς καταπλήττων τὸν ἀγενεῖ, καὶ προφασίζόμενον πρόφασιν ἐν ἀδελφαῖς, καὶ τροφῶν ὥστε τινὰ τῇ δαίλει, κοσμικῇ ἡδονᾷ συλλέγοντα.]

η. Καὶ προσηύδα οἱ Γραμματεῖς λαλήσαντες πρὸς τὸν λαόν, καὶ ἔρᾳσι, τίς ὁ ἀνδρῶπων ὁ φοβόμενος καὶ δαίλος τῇ καρδίᾳ; πορεύεσθαι καὶ ἐπιφραφῆναι εἰς τὴν αἰκίαν αὐτῶν, ἵνα μὴ δαλιάνη τὴν καρδίαν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ὥστε ἡ αὐτῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. (1) Ὁ τοῖς γήνιοις ἐγκείμενος, καὶ οἰκίας οἰκοδομῶν, καὶ φυτοῦν ἀμπελώνων, [καὶ] ταῖς τῆς φιλοσαρκίας ἡδοναῖς ἠτλούμενος, ἔσται πάντως δαίλος τε καὶ ἀναλκίς. [ἀδόκιμος δὲ πάντεως ὁ τοιοῦτος, καὶ πρὸς ζημίαν ἔσται τοῖς ἄλλοις.]

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Σημειώτεον δὲ ὅτι καὶ τῶν κεκλημενῶν εἰς τὸν γάμον παραίτησις ἢ τὸ, ἀγρόν ἡγόρασα, καὶ γυναικα ἔγημα.

** ΝΕΙΛΟΥ. Διῶνται γάρ τις δαίλος ὑπάρχων πρὸς πειρασμούς καὶ πόλεμον δαιμόνων παραλύσας τὴν προθυμίαν τῶν ἐβζώνων πρὸς ἀρεσίαν.

θ. Καὶ ἔσται ὅταν παύσωνται οἱ Γραμματεῖς λαλῶντες πρὸς τὸν λαόν, καὶ καταστήσωσιν (2) ἀρχοντας τῆς στρατίας προηγμένους τῶν λαῶν.

ι. Ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς πρὸς πόλιν ἐκπολεμῆσαι αὐτῇ, καὶ ἐκκαλέσῃ αὐτὴς μετ' εἰρήνης.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁμοιον τῷ, εἰς τὴν πόλιν εἰσελθετε, ἐξετάσατε τίς ἐξ αὐτῶν ἄξιός ἐστι· τὸ δὲ, μετ' εἰρήνης, ὁμοιον τῷ ἀποστολῇ, ὅτι ὁ δὲ Κύριος ἐδεῖ μάχεσθαι. (3)

ια. Καὶ ἔσται εἰάν μὲν εἰρηνικὰ ἀποκριθῶσί σοι, καὶ ἀνοίξωσί σοι, ἔσται πᾶς ὁ λαὸς οἱ ὀρεθέντες ἐν αὐτῇ ἔσονται σοι φορολόγητοι καὶ ὑπηκοοί.

ιβ. σθ. Ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσῃ σοι, καὶ ποιήσῃς πρὸς σὲ πόλεμον, καὶ περικαθίῃς αὐτῇ,

ιγ. Καὶ παραδώσει (4) αὐτῇ Κύριος ὁ Θεὸς σε εἰς τὰς χεῖρας σε, καὶ πατάξεις πάντας ἀρσενικὸν αὐτῆς ἐν φό-

ιδ. νῷ μαχαίρας, Πλὴν τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἀποσκιδνῆς· καὶ πάντα τὰ

Α κτιώη, ὅσα (5) ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῇ πόλει, καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν προνομύσεις σεαυτῷ, καὶ φαγῇ πᾶσαν τὴν προνομίαν τῶν ἐχθρῶν σε, ὧν Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσί σοι.

Β ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ γὰρ κατὰ πάντων καὶ τῶν ἐλάχισα ἢ μηδὲν ἡμαρτηκότων φονεῖν, εἴποιμι ἂν ἀνήμερον καὶ ἀτιθάσεον ψυχῆς, καὶ τὸ προσηκίον ἀνδρῶν πόλεμον κατασκόβασάντων ποιεῖν γυναικας, ὧν ὁ βίος εἰρηνικός. Φύσει καὶ κατοικίδιος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Μαχαίρα δὲ τῆς πνύματος εἶη ἂν ὁ λόγος τῆς Θεῆς. καὶ τὴν μά-

Γ χαίραν τῆς πνύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεῆς. ὧν τινι οἱ θεσπέσιοι μαθηταὶ ἀπέκλινον ἅπαν ἀρσενικὸν τῆς ἀντικειμένης διωγμῶς, ὡς Σίμων καὶ Ἐλύμαν τὰς μάγας, καὶ τὰ ἰσχυρὰ δὲ αὐτῶν κατέλυον δόγματα· περιποιῶντο δὲ τὰς γυναικας, καὶ ὠδινύσας

ψυχὰς. διὰ τὸν φόβον σε Κύριε ἐν γαστρὶ ἡσ. 26. 18. ἐλάβομεν, [καὶ ἐτέκομεν πνεῦμα σωτηρίας σε, ὃ ἐποίησάμεν] ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ τὰ νήπια δὲ ὡσαύτως, οἷς καὶ Παῦλος γράφει· παιδία μὴ ταῖς φρεσὶ νήπιοι γίνεσθε· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζεσθε. καὶ κληύη δεφῇ περιποιήσατε· δίκαιος γὰρ οἰκείει ψυχὰς κτιῶν αὐτῶν· τὰς ἀλογωτέρας διὰ τῶν κλιῶν ἀντιτόμος. κλιῶς ἢ ὁ Κορνήλιος κατὰ τὴν ὁπλισίαν τὴν περὶ τῶν τετραπόδων φανῆσαν τῷ Πέτρῳ.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει πάντα προνομύσεις· αἰχμαλωτίζοντες γὰρ φῆσι 2. Κορ. 10. 5. πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τῆς Χριστοῦ. τῷ πρὸς γὰρ ἡ παλαιὰ νομοθεσία τῆς καινῆς.

ιε. Οὕτω ποιήσεις πάσας τὰς πόλεις τὰς μακρὰν ἔσας ἀπὸ σε σφόδρα, αἱ ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν πόλεων τέτων. ἰδὲ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων τῶν ἐθνῶν τέτων, ὧν Κύριος ὁ Θεός σε δίδωσί σοι κληρονομήσαι τὴν γῆν αὐτῶν· οὐ ζωγρήσετε πᾶν ἔμπνεον.

ΑΔΗΛΟΥ. Μακρὰν δὲ εἰσι καὶ πόρρω αἱ τῶν αἰρέσεων πόλεις τε καὶ τὰ συνηματα· ὡς τινες καὶ ἀπ' αὐτῶν ζωγρήσας πᾶν ἔμπνεον ἀπείργει ὁ νόμος.

Ζ ις. Ἀλλὰ ἀναθέματι ἀναθεματιᾶτε αὐτὴς, τὸν Χετταῖον, καὶ τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Χαναταῖον, (6) καὶ τὸν Εβραταῖον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον, ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός, ἵνα μὴ διδάξωσιν ὑμᾶς ποιεῖν πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν, ὅσα ἐποίησαν τοῖς Θεοῖς αὐτῶν, καὶ ἀμαρτήσεσθε ἐναντι Κυρίου τῆς Θεῆς ὑμῶν.

ιθ. Ἐὰν

(1) Ὁριγάνος, ψαδῶς. ἐν Τόμ. 2. σελ. 390. τῆς τῆς 18. ἐκδόσ.

(2) Καταστήσεσιν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Ὅπως ἂν παραδῶσιν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(4) Καὶ Φερεζαῖον, καὶ Εὐαῖον, καὶ Ἰεβραταῖον. αἱ αὐτ.

(5) Καὶ πάντα ὅσα. αἱ αὐτ.

ιθ. Ἐὰν δὲ περικαθίσσης περὶ πόλιν ἡμέρας πλείους ἐκπολεμῇσαι αὐτῷ εἰς κατάληψιν αὐτῆς, ἐκ ἐξολοθρεύσεις τὰ δένδρα αὐτῆς, ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὰ σίδηρον, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς Φαγῇ, αὐτὸ δὲ ἐκ ἐκκόψῃς. μὴ ἀνδρωπος τὸ ξύλον τὸ ἐν τῷ δρυμῷ εἰσελθεῖν ἀπὸ προσώπου σου εἰς τὸν χάρακα;

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τοσῶτον ἔρωτα δικαιοσύνης ἐνεργάζεται τοῖς κατ' αὐτὸν πολιτοδοκμοῖς, ὡς ἐδὲ πόλεως ἐχθρῶς τῷ ἀρετῶσαν γλῶ ἐφίησι λυμάνειν, δηέντας ἢ δεινδροτομέντας ἐπὶ φθορᾷ καρπῶν. τί γὰρ φησι τοῖς ἀψύχοις μὲν, τῷ δὲ φύσιν ἡμέροις καὶ ἡμέρας καρπὸς ἀπογεννῶσι, μνησικακῆς; μὴ γὰρ, ὡς ἔτος, ἀνδρῶπις πολέμῳ δυσμένειαν ἐπιδείκνυται δένδρον, ὡς ἀνδρῶπις διατίθῃσιν, ἢ διατιθέσθαι παρεσκύβασαι, ῥίζαις αὐταῖς ἀνασπᾶσαι; τέναντίον δὲ ὠφελεῖ, παρέχον τοῖς νικηκόσιν ἀφθονίαν τῶν ἀναγκαίων, καὶ τῶν πρὸς ἀβροδίατον βίον. ἔγὰρ ἀνδρωποὶ μόνον δασμὸν φέρουσι τοῖς κυρτοῖς, ἀλλὰ καὶ φυτὰ τὰς ὠφελιμωτέρας κατὰ τὰς ἐτησίους ὥρας, ὧν ἀνδρῶπις ἐκ ἐστὶ.

Α. *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐχὶ ἐξολοθρεύσεις τὰ δένδρα αὐτῆς, ὡς ἀνδρῶπις μὴ ἀχρηστὸς γαίηται κεκρατηκόσιν ἢ γῇ. ἐδὲ γὰρ τὸ δένδρον πολέμιόν φησιν, ὡς ἀντιστῶν πολιορκᾷσι τῷ πόλιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Σημειωτέον τῆτο κατὰ τῶν λεγόντων μετεμψύχωσιν. ἐδὲ γὰρ ἐμψύχον τὸ ξύλον, ἢ ζῶον λογικόν, ἵνα καὶ φυγῇ διωκτῇ, καὶ ἀντιστῶν ὑμῖν πολιορκᾷσι τῷ πόλιν.

Β. ΑΔΗΛΟΥ. Κατὰ θεωρίαν δρυμοῖς πολλάκις καὶ ἀκάρποις φυτοῖς ἀπεικάζει τῶν ἐθνῶν τὰς ἀγέλας ἢ θεία Γραφή. ὡς περ αὐτὸν τέναντίον, καρποφόροις ξύλοις τὰς δικαίας, ἀμπέλῳ τε καὶ συκῇ καὶ ἐλαίᾳ.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἀκαρπα δὲ δένδρα ὑπῆρχον οἱ Ἀθιωμαῖοι, πρὸς ἃς καὶ ὁ Ἀπόστολος φησι· κατὰ πάντα ὡς δέειδαιμονε- Πράξ. 17. 21.
» σέρας ὑμᾶς θεωρῶ. ἐδὲ γὰρ, φησὶν, ἡνκαί- 21.
» ρεν, ἢ λέγειν τί καὶ ἀκκεν καινότερον.

Γ. καὶ Ἄλλὰ τὸ ξύλον ὃ ἐπίσταται ὅτι ἐκαρπόβρωτόν ἐστι, τῆτο ἐξολοθρεύσεις καὶ ἐκκόψῃς καὶ οἰκοδομήσεις χαράκωσιν ἐπὶ τῷ πόλιν, ἥτις ποιῇ πρὸς σὲ πόλεμον, ἕως ἂν παραδοθῇ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ταῦτα γὰρ καὶ εἰς πολιορκίαν σιωλοῖται ὑμῖν.

Κ Ε Φ. Κ Α.

α. **Ε**ὰν δὲ ὄρεθῇ τραυματίας ἐν τῇ γῇ σου, ὡς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι κληρονομῆσαι, πεπλυνῶς ἐν τῷ πεδίῳ, β. καὶ ἐκ οἶδας τὸν πατάξαντα, Ἐξελεύσεται ἡ γερεσία σου καὶ οἱ κριταῖς σου, καὶ ἐκμετρήσασιν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς κύκλῳ τῆς τραυματίης.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τετραυμάτισαι μὲν δι' ἡμᾶς ὁ Ἐμμανυὴλ· μεμαλάκισαι γὰρ διὰ Πσ. 53. 5. τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, κατὰ τὰς Γραφάς· » εὐρηται δὲ τῆτο παθὼν ἐν τῇ τῶν Ἰσραηλίων γῇ, καὶ ἔξω τῆς πόλεως Ἰερουσαλήμ. πλὴν ἔκ ἡδαισαν τὸν πατάξαντα πῶς καὶ τίνα τρόπον. τί δὴ ἄρα φησὶν ὁ νόμος; καίτοι τῆς Ἰσραηλίων ἀνοσιότητος ἔργον εἶναι φημι τὰ κατὰ τὴν Χριστὸν τολμήματα. αὐτοὶ Λεκ. 23. 18. γὰρ Πιλάτῳ προσῆγον· αὐτοὶ διακεκρα- Ιωάν. 19. 6. γότες ἀλοῖον [ἀνδρῶπις], αἶρε, σταύρω αὐτόν. Καὶ μετ' ἐλίχ. Τί ἔν ἄρα φησὶν ὁ νόμος; ὅτι ἐκ οἶδας τὸν πατάξαντα. μυσικός ὁ λόγος, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀπλῶς ἐγκείμενος, μόνοις δὲ τάχα περ γνῶριμος τοῖς νοῦσιν ὀρθῶς τὸ Χριστὸν μυσηρίον. ὦντο μὲν γὰρ οἱ τῶν Ἰσραηλίων καθηγηταί, καὶ οἱ τοῖς ἀνοσιόις αὐτῶν κοινωνῶντες σκέμμασιν, ὅτι κεκρατήκασιν ἐκ ἔχοντος ἐλπίδα (1) Χριστὸν καὶ ταῖς ἐαυτῶν δυσροπίαις τὸ χρῆμα προσνέμοντες, ἔχαιρον μὲν ὡς νικηκότες, ἐκ

ἡδαισαν δὲ ὅτι πέπονθεν ἐκὼν, καὶ τοῖς τῆ πατρὸς ἐπόμνος νόμοις, ἐαυτὸν δέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν.

γ. Καὶ ἔσαι ἡ πόλις ἡ ἐγγίζουσα τῷ τραυματίᾳ, καὶ λήψεται ἡ γερεσία τῆς πόλεως ἐκείνης δάμαλιν ἐκ βοῶν, ἥτις ἐκ ἐργασίας, καὶ ἥτις ἐκ δ. ἔλκυσε ζυγόν, Καὶ καταβιβάσασιν ἡ γερεσία τῆς πόλεως ἐκείνης τῷ δάμαλιν εἰς Φάραγγα τραχεῖαν, ἥτις ἐκ ἐργασίας ἐδὲ σπείρεται, καὶ νδρικοπήσασιν τῷ δάμαλιν ἐν τῇ Φάραγγι. ε. Καὶ προσελύσοντα οἱ ἱερεῖς οἱ Λευῖται, ὅτι αὐτὰς ἐξελέξατο Κύριος ὁ Θεός σου παραστῆσαι αὐτῷ, καὶ δολογῆν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῷ σώματι αὐτῶν ἔσαι πᾶσα ἀφῇ καὶ 5. πᾶσα ἀντιλογία. Καὶ πᾶσα ἡ γερεσία τῆς πόλεως ἐκείνης οἱ ἐγγίζοντες τῷ τραυματίᾳ νύφοντα τὰς χεῖρας ἐπὶ τῷ κεφαλῷ τῆς δαμάλεως τῆς νενδρικοπημένης ἐν τῇ Φάραγγι. 2. Καὶ ἀποκριθέντες, ἔρῃσιν, αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐκ ἐξέχεαν τὸ αἷμα τῆτο, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἐκ ἐώρακασιν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Δάμαλις μὲν ἐν ὡς ἐν τύπῳ Χριστὸς, καθάπερ ἡδὴ προείπομεν. δάμα-

(1) Καὶ ἐκ ἐκόντος Χριστὸς. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 413.

δάμαλις δὲ ἀνδρὶς καὶ ζυγὲ ἀπείρατος, (1) ὅτι καὶ ὑπὸ ζυγὸν ὡς ἄνθρωπος, καὶ μὴ καὶ ἔξω ζυγῷ. διάτοι τὸ εἶναι κατὰ φύσιν Θεός. ἐλθόντες γὰρ τὸ θεῖον, καὶ ἔδωκεν τῶν ὄντων ὑπερβυγμένον· κατακρατὲν δὲ μᾶλλον τῶν ὄλων, καὶ ὑπὸ χειρὸς ἔχον τὴν σύμπασαν κτίσιν. ἀλλ' ἐλθόντες ὡν κατὰ φύσιν ὁ υἱὸς ὡς Θεός, γέγονε μετ' ἡμῶν ὡς ἄνθρωπος καὶ ὑπὸ ζυγόν. τοιγάρτοι μετ' ἡμῶν Θεὸν ἐπεγράφετο τὸν πατέρα. ὑπερβυγμένα δὲ ἡμεῖς τῇ τῆς Θεότητος ἐξουσίᾳ. ἔκιν δάμαλις μὲν ἢ ὑπὸ ζυγὸν ὅσον ἦκεν εἰς τὴν φύσιν, ἔξω δὲ ζυγῷ διὰ τὴν τῆς Θεότητος δόξαν, καὶ τὸ εἰς ἅπαν ἐλθόντες. ἀλλ' ὅρα τὴν δάμαλιν εἰς τραχείαν καὶ ἀνήροτον ἀποφερομένῃ φάραγγα. μετὰ γάρτοι τὸν τίμιον σαυρόν, ὅτε καὶ τραυματίας εἴρηται Χριστός, τῆς Ἰσραήλ ἀποπεφοίτηκε γῆς, μετακεχώρηκε τε λοιπὸν ἐπὶ τὴν τῶν ἐθνῶν χώραν, ἥτις ἐκ ἐργασίας ἐδὲ ἑσπαρται. πρὸ γάρτοι τῆ καὶ αὐτοῖς ἐδνεσιν ἐπιλάμψαι Χριστόν, διέτελεν αὐτὸν κόσμῳ, γῇ τις ὡς ἐρηρὰ καὶ ἀνήροτος, καὶ τῆς κατὰ Θεὸν δοκαρίας ἐρημῇ. καὶ γὰρ ὁ προφήτης Ἡσαΐας περὶ αὐτῆς, ὁφράνθητι ἔρημος, Φησί, καὶ αἱ κώμας αὐτῆς. ἀγαλλιάσθω ἔρημος, καὶ ἀνθήτω ὡς κρίνον. ἔκιν τραχεία τινὶ καὶ ἐκ ἐργασίας καὶ ἀκάρπῳ παντελῶς τὴν τῶν ἐθνῶν χώραν, ἥτοι πληθύν, εὐ μάλα παραικασέον. ἐκείν διὰ τῶν θείων ἱερουργῶν νυδροκοπέσθαι δὲν ἔφη τὴν δάμαλιν. τελεῖται γὰρ, ὡς ἔφω, παρ' ἡμῖν τοῖς ἐξ ἐθνῶν τὸ μέγα Χριστὸν μυήριον· καὶ ὁμολογῶντες αὐτῷ τὸ πάθος, καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, ταῖς μυστικαῖς προσέμεν ὁμολογίαις. τῷ οἰμαί εἰς τὸ νυδροκοπέσθαι τὴν δάμαλιν. καταργέλλοντες γὰρ, ὡς ἔφω, τὸν θάνατον αὐτῆς, καὶ μέντοι καὶ τὴν ἀνάστασιν, τὸ σεπλὸν τελεῖται μυήριον. ἀλλ' ὅσον τῆς Ἰσραήλ ἀνοσιότητος ἀποφοιτῶσι μακρὰν, ἀφαιρῶντες τὴν πόλιν, αὐτὴν τετραυματισαίτε καὶ ἡυρηται πεπονθῶς, ἐπὶ τὴν τραχείαν καὶ ἀνήροτον ἦκοντες φάραγγα· ἐκείν νίψονταί τας χεῖρας ἐπ' αὐτῷ τῷ Χριστῷ. ἀπολῶνται γὰρ εἰς τὸν αὐτῷ θάνατον βαπτίζονται. τῷ γὰρ οἰμαί εἰς τὸ ἐπ' αὐτῷ νίψασθαι τας χεῖρας. ὁμολογῶντες δὲ, ὅτι τῆς Ἰσραήλ ἀνοσιότητος ἐ γέγονασι (2) κοινωνοὶ, κομιῶνται τὴν ἀφραίν. Ἰσραῖοι μὲν γὰρ ἐμπαροινῆσαντες τῷ Χριστῷ, τῆς ἐαυτῶν κεφαλῆς καταγράφουσι τὸ δυσέβημα, λέγοντες· τὸ αἷμα αὐτῆς ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. οἱ δὲ τῆς παρ' αὐτῷ χάριτος ληψόμενοι, (3) καὶ τὴν διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος ζητῶντες κάθαρσιν, δι' ὧν ἐγνώκασι τιμᾶν, μονοῦ καὶ ἀνακεκράγασι λέγοντες· αἱ χεῖρες ὑμῶν ἐκ ἐξέχεαν τὸ αἷμα τῷ. ἐν Χριστῷ δὲ ἐν ἡ κάθαρσις· καὶ εἰ τις ἐξ Ἰσραήλ ἐλοιτο

Α Φρονεῖν ὁρᾷ. [ὁ δὲ καὶ δεδράκασι καὶ πρό γε τῶν ἄλλων οἱ θεωροῦσι μαθηταί, καὶ οἱ δι' αὐτῶν πιστεύσαντες. οἷς ἂν τις εἰκότως καὶ τὸ τῆς γερασίας περιδείη προσωπον. τίμιοι γὰρ καὶ ἀπόλεχοι, τὴν τῆς Ἰσραήλ ἀνοσιότητα παραιτῶμενοι διὰ πίσεως τῆς ἐν Χριστῷ.]

η. Ἰλεως γενεῖ τῷ λαῷ σου Ἰσραήλ, ὅς ἐλυτρώσω Κύριε ἐν γῆς Β Αἰγύπτῳ, ἵνα μὴ γένηται αἷμα ἀνοσίτιον ἐν τῷ λαῷ τῆς Ἰσραήλ. καὶ ἐξί-
θ. λαθήσεται αὐτοῖς τὸ αἷμα. Σὺ δὲ ἐξαρεῖς τὸ αἷμα τὸ ἀνοσίτιον ἐξ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ εὐσοι ἔσαι, (4) ἐὰν ποιήσῃτε τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐναντι Κυρίου τῆς Θεῶς.

ι. Ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον ἐπὶ τὰς ἐχθράς σου, καὶ παραδῶ σοι αὐτὰς Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὰς χεῖρας σου, καὶ προνομήσῃς τὴν προνομίᾳ αὐτῶν, Καὶ ἴδῃς ἐν τῇ προνομῇ γυναικα καλὴν τῷ εἶδει, καὶ ἐνθυμηθῇς αὐτῆς, καὶ λάβῃς αὐτὴν σεαυ-
ιβ. τῷ εἰς γυναικα, Καὶ εἰσάξῃς αὐτὴν ἐνδὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ ξυρῆσαις τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ περινυχιᾷς αὐ-
ιγ. τὴν, Καὶ περιελῆς τὰ ἱμάτια τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῆς, καὶ καθιῖται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ κλαύσεται τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μὴδὸς ἡμέρας· καὶ μετὰ ταῦτα ἐσελεύσῃ εἰς αὐτὴν καὶ συνοικιοθήσῃ αὐτῇ, καὶ ἔσαι σε γυνή.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἦν ἐκ προνομῆς ὁμόρφου γυναικὸς εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθῃς, μὴ ὡς αἰχμαλῶτι, Φησὶν, ἐπαπερυγῇς τὸ πάθος, ἀλλ' ἡμερώτερον, οἰκλισμῶς τῆς μεταβολῆς, ἐπικαίρῳ τὴν συμφορὰν, μετὰρμωσάμενος πάντα πρὸς τὸ βέλτιον. ἐπικαίρῳ δὲ, τὰς μὲν τῆς κεφαλῆς χαίτας ἀποκαίρας, περιελὼν δὲ ὄνυχας, ἀπαμφίεσας δὲ τὴν ἐδῆτα, ὡς ἔχουσα ἐξωγρηθῇ. τριάκοντα δ' ἡμέρας ἀνείς, καὶ ἐπιτρέψας αὐτῇ πενήθῃ καὶ δακρύσαι μετ' ἀδείας πατέρα καὶ μητέρα καὶ τὰς ἄλλας οἰκείας, ὧν ἀπερὸχθῃ τεθνεώτων, ἢ θανάτου χείρας ὑπομνοντων τὰς ἐν δολίᾳ συμφορὰς, μετὰ δὲ ταῦτα, ὡς γαμετῇ νομίμῳ σωέρχῃ. τὴν γὰρ μέλυσαν ὄντης ἀνδρὸς ἐπιβήσεται, μὴ κατὰ μιδαρνίαν, ὡς ἐταῖραν τὸ τῆς ὥρας ἀνδρὸς καπηλῶσαν, ἀλλ' ἢ δι' ἔρωτα τῆς συμβάντος, ἢ διὰ τέκνων γένεσιν, ὅσιον θεσμῶν τῶν ἐπὶ τελεαῖς γάμοις ἀξιοῦται. πάνυ καλῶς ἔκαστα διαταξάμενος. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ εἰσῶν ἀχάλιον φέρεται τὴν ἐπιθυ-

(1) Ἰσ. ἀπείρατος; ἐρωτημ. καταπληρότερ. αὐτὸ δὲ τῇ 414. σελ. τῆς 1. Τόμ. 870· δάμαλις μὲν, ἀνδρὶς καὶ ζυγὲ ἀπείρατος, καὶ ὑπὸ ζυγόν, κτ.

(2) Ἀνοσιότητος γεγονάσιν. αὐτ. αὐτ. σελ. 415. καταπληρόν δὲ τὸ, ἐ γέγονασι, ὡς ἐν τῶν ἐπαμεινῶν δῆλον.

(3) Γλαχόμενοι. αὐτ.

(4) Τὸ, εὐσοι ἔσαι, λέπει τὰς εἰρημ. ἐκδός.

ἐπιθυμίαν ἀπαυχνίζουσαν, ἀλλ' ἀνέσχελε τὸ σφοδρὸν αὐτῆς, ἡμέρας τριάκοντα ἐάσας. δούτερον δὲ, τὸν ἔρωτα βασανίζει, πότερον ἐπιμανῆς καὶ ἀψίκορος καὶ ὅλως τῆ παίδος ἐστίν, ἢ μετέχει τῆς καθαρῶτατης ιδέας, ἀνακεκραμένε λογισμῶ. λογισμὸς γὰρ πεδήσει τὴν ἐπιθυμίαν, ἐδὲν ὑβρισὸν ἐάσας αὐτὴν ἐργάσασθαι, ἀλλὰ τὴν μὴναιαν προθεσμίαν ἐπιχωῶν. τρίτον δὲ ἐλεᾷ τὴν αἰχμαλῶτον, εἰ μὲν παρθένος ἐστίν, ὅτι γονεῖς ἐκ ἐγγύωσι, τὴν δὲ κλειστοτάτῳ σπύλον ἀρμοζόμενοι· εἰ δὲ χήρα, διότι τῆ κεριδίς σεραμένη, κείραν ἐτέρω λαβεῖν μελήσει, καὶ ταῦτα ἐπανατειναμένε ἐτι δεσποτικὸν φόβον, καὶ ἰσότητα ἐπιτηδῶν. τὸ γὰρ ὑπακχόν, αἰετὶ τὴν τῆ κρατύντος, καὶ ἡμερώτερος ἢ, δέδοικεν ἰχίω.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Διὰ τῆτο κελῶει αὐτὴν ὁ νόμος ξυράδαι κεφαλὴν καὶ ὀφρύας, καὶ πενθῆσαι τριάκοντα ἡμέρας τὰς ἐαυτῆς· ἵνα ἢ μὲν ξύρησις, ἀνδραγῶν αὐτὴν ἀποδείξῃ, παύσῃ δὲ τὸν πόθον· ὁ δὲ τῆ πενθῆς χρόνος παύσῃ τὸ φίλτρον, ἢ δὲ κειμένη ζημία ἢ πρὸ τῆ χρόνος ταπεινώσῃ αὐτὴν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὴν αἰχμαλῶτον θρῶν τὰς οἰκείας κελῶει ῥήτον ἀριθμῶν ἡμερῶν, εἴθ' ἔτω σωμαφθίωαι τῷ ταύτῳ ἀνδραποδίσαντι; Οὐ βέλεται ἀναμιγλῶαι θρῶν δὲ φροσύῃ, ἐδὲ μειδιάματι δάκρυον. τέτρε χάριν προσέταξε καιρὸν αὐτὴν τῆ πενθῆς λαβεῖν, (1) καὶ ἀπαλλαγῆσαν, τότε μεταλαχῆν τῆς γαμικῆς ὁμιλίας. πρὸς δὲ τῷ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἐκείνην κολάζων, ἐκέλευσε (2) μὴ τῆς ἡδονῆς τὸ πάθος, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν τῆς κοινωνίας ἡγήσασθαι.

ΚΤΡΙΑΛΟΥ. Οὐκ ἔν, καθάπερ ἡδη προεῖπον, οἷα τις αἰχμαλῶτος ἐδητύοσεν Αἰγυπτοῖς ἢ τῶν Ἰσραήλων σωμαγωγῇ. [καθίσκοντο μὲν γὰρ οἱ πατέρες εἰς Αἰγύπτον, λιμὲ κατωδήσαντος αὐτῶν ἀρχαῖς.] ἐπειδὴ δὲ μακρὸς διήρθε χρόνος, ἀδρὲς καὶ ἐντολμοτάτες καὶ ἀριθμῶν κρείττονας ἀπετέλει λοιπόν. εἴτα ἀδικεμένε ἡλέα Θεός. πεπολέμηκε γὰρ, ὡς ἐφίω, πλεονεκτῶσιν ἐ φροητῶς τοῖς Ἰσραήλων δήμοις, (3) ἐξείλετο καὶ νενίκηκεν. εἶδεν αὐτῇ προνομῇ τὴν δορυκλήτον Ἰερουσαλήμ, ἥτοι τὴν τῶν Ἰσραήλων πληθύν τῷ τῆς συλγνείας (4) διασλβασαν κάλλει· καλὴ γὰρ καὶ ἀξιάγασος πρὸς (5) τὰς πατέρας· ἐπειδὴ δὲ τεθέατο καὶ ἐνδυμήθη αὐτῆς, τῶν ἐστὶν ἀξίερασον ἐποίησατο, μονονεχὶ δὲ καὶ συνοικῆσαι θελήσας, καὶ ἀγαθῶν σπασμαμάτων αὐτὴν ἀποδείξαι μητέρα, εἰσῆγαγεν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. καὶ τί δὴ τῆτο ἐστίν; ἐπηξεν αὐτῇ ἐρήμῳ τὴν ἀγίαν σκίωλ, ἵνα

A ταῖς κατὰ νόμον θυσίαις, καὶ ταῖς ἐν τύπῳ λατρείαις παιδαγωγικῇ, μανθάνῃ κατὰ βραχυτὸν τῆ Χριστῆ μυστηρίου. παιδα- Γαλ. 3. 24.

„ γωγὸς γὰρ ὁ νόμος ἐπὶ Χριστόν. εἰσοικισάμενος δὲ, καὶ ἐξύρῃσε, καὶ ὀνύχων ἀπήλλαξε, καὶ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἀμφίων. κεφαλὴν μὲν ἐν τῷ γράμματι τὸ ἱερὸν κατέειδαι πῶς εἰς νῦν ποιῶνται δῆλῳσιν· τριχῶς δὲ δὴ τὰς ἐν αὐτῇ τοῖς εἰς νῦν παραικάσιν νοήμασιν. ἐκὲν ἢ ξύρησις τῶν τριχῶν τὴν ἐννοιῶν ἀπόθεσιν [εἰ] μάλα παρὰ δὲ δὴ καὶ λελυτρωμένος ὁ ἀρχαῖος Ἰσραὴλ πληρὸν ἐπετάττετο, Θεὸς λέγον- „ τος ἀαργῶς, ἐκ ἐσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι, Ἐξὸδ. 20. 5.

πλὴν ἐμὲ, καὶ τὰ ἐξῆς· τὸ μὲν ἐν ψιλῶ τὴν κεφαλὴν ταῦτα δὴ πάντως ὑπεμφύειν ἄν· τὸ δὲ δὴ καὶ ὀνύχων ἀπαλλάττεσθαι μακρῶν, ῥύπας καὶ ἀκαθαρσίας ἀποβολὴν ὑπαινίττεται· ὅτι δὲ τῆς ἀρχαίας ἀκαθαρσίας ἀποφοιτῶν εἶδει τὸν Ἰσραὴλ, τῆς πρὸς Θεὸν οἰκειότητος ἡξιωμένον, ἐκ ἂν ἐνδοιάσειέ τις· τὰ δὲ τῆς αἰχμαλωσίας ἱμάτια, φαίλω ἂν ἔγωγε τῆς δελείας τὸ χῆμα, καὶ τῆς ἐν φαυλότητι πολιτείας ἀναγράφειν τὰς τύπας· ὑπανηνεγκμένη γὰρ τοῖς τῆ Διαβολῆς θελήμασι, ταῖς ἐκείνη πλεονεξίαις ὑποφέρουσα τὸν αὐχνα, ἀμφίον ὡπερ τὶ διεβρώγος καὶ ῥύπην τὴν φιλοσαρκίαν ἐδέχετο· ἐπειδὴ δὲ λελυτρωτὸ νόμος, καὶ δὴ τὰ ἀμείνω κατεπαιδύετο φρονεῖν τε καὶ δοῦν, τῆς ἀρχαίας φαυλότητος ἀπεδύσατο τὰ ἐγκλήματα, καὶ οἷα τινα χιτῶνα λαμπρὸν τὴν διὰ νόμος παίδουσιν αὐτῷ περιθεῖς διέτελει λοιπόν. ἀποδυόμεθα δὲ καὶ ἐν τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι, μονονεχὶ παραρρίπτοντες τῷ Σατανᾷ τὰ τῆς αἰχμαλωσίας ἱμάτια· ἔτω τε αὐτὸν ἐνδυσάμενοι τὸν Ἑμμανὴλ, ἀνατίθεμεν τῷ Θεῷ τὰ χαριστήρια, λέγοντες· „ ἀγαλλιάδω ἢ ψυχῇ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ· Ἦσ. 61. 10.

E „ ἀνέδυσσε γὰρ με ἱμάτιον σωτηρίας, καὶ τὰ ἐξῆς. κατεψιλωμένη δὴ ἐν τὴν τριχῶν, καὶ περιηρημένη, φησὶν, ὀνυχᾶς τε τὰς μακρὰς καὶ ῥύπηντας, καὶ τὰ τῆς αἰχμαλωσίας ἐδήματα, τότε δὴ τότε τὸ σὸν οἰκήσει δωματίον, καὶ εἰσοικισθήσεται μὲν ὡς „ ἐντάξει τῆς γεγαμημένης· πλὴν κλαύσειαι „ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μὴδὲς ἡμέρας, τῶν ἐστὶ τῶν οἶκοι διαμενήσεται. καὶ με „ τὰ τῆτο εἰσελεύσῃ πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐξαισθ „ γυνή. δεῖν γὰρ οἶμαι τὰς εἰς οἰκειότητα κεκλημένε τὴν ὡς πρὸς Θεόν, ἐκλόπων μὲν ἐννοιῶν καὶ ἐνδυμημάτων ἐκείνων. τῶν ἐπὶ γε τῷ πεπλανηθῆαι (6) φημι, καὶ ῥύπην παντὸς τὸν νῦν ἀπαλλάττοντας, προσεδροῦεν ἀπεριωσῶς τῷ τειμηκότι, καὶ εἰς οἰκειότητα πνευματικῶν παραδεξαμένῳ Θεῷ. Καὶ μετ' ὀλίγον. Τὶ τοίνυν φησὶν ὁ νόμος; „ κλαύσεται τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα „ μὴδὲς ἡμέρας, τῶν ἐστὶν ἐκ δούδης ἀσπασθῶν

Fff ff 3

ποιήσε-

(1) Λαβεῖν τριάκοντα ἡμέρας, εἴθ' ἔτω τῆ παίδος ἀπαλλαγῇ. ἢ ἐν Χάλ. ἐκδ.

(2) Κολάζει, κελῶει. ἢ αὐτ.

(3) Τοῖς Αἰγυπτίῳν δεσμοῖς. αὐτ. Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 417.

(4) Τῷ τῆς πατρῴας συγγενείας. αὐτ.

(5) Διὰ. αὐτ. ὁρῶτε.

(6) Τῷ πλημμελεῖσθαι. αὐτ.

ποιήσεται τὸ τὼ σὺν ἐσίαν οἰκῆν· διαμε-
 μνησεται δὲ τῶν οἶκοι βραχύ. συμβαίνει
 δὲ τὸτο τοῖς ἐμπίπλυσιν εἰς αἰχμαλωσίαν,
 καὶ μείζονων τύχῳσι τιμῶν. τὸτο σινέβη
 παθεῖν ταῖς Ἰσδαίων ἀγέλαις. λελύτρων-
 ται μὲν γὰρ ἐξ Αἰγύπτου καὶ πικρᾶς δουλείας
 ἐξηρημνίσαι, κέκληνται δὲ παρὰ Θεοῦ πρὸς
 τὼ ἀνοθεῖν αὐτοῖς καὶ ἐκ πατέρων ἐλθ-
 θερίαν, ἀλλ' ἦσαν καὶ ἔτι τῶν ἐν Αἰγύπτῳ
 Ἐξόδ. 16. 3. μνήμονες, καὶ ἔκλαιον, λέγοντες, ὅφε-
 „ λον ἀπεθάνομεν πληγύντες ὑπὸ Κυρίου ἐν
 „ Αἰγύπτῳ. κατεμέμφομεντο δὲ καὶ Μωϋσέως,
 „ λέγοντες, ἵνα τί ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκ τῆ
 „ ἐρήμῳ ταύτῃ; ὅτι τοίνυν ἀνάγκη τῆς ἐπα-
 „ ρατῆς Φιλοσαρκίας, καὶ τῆς εἰς κόσμον ζωῆς
 „ ἀπαλλαττομένης, δυσάποπας ἔχειν ἐν
 „ ἀρχαῖς, καὶ ζητεῖν ἐὰν ὅτε τὰ ἐν αὐτῷ,
 „ πλαγίως ἡμῖν ὑπεμφάνει, λέγων ὁ νομο-
 „ θέτης· ὅτι κλαύσεται τὸν πατέρα καὶ τὴν
 „ μητέρα μὴδὲς ἡμέρας. καὶ ἐδήκω Φαρισαῖ,
 „ ὅτι κλαίειν αὐτὸς προσέταξε· συγχωρεῖ
 „ δὲ μάλλον, καὶ ἀδελφόντων ἀνέχεταί.

ιδ. Καὶ ἔσται ἐὰν μὴ θέλῃς αὐτῷ,
 ἐξαποσελεῖς αὐτῷ ἐλδοθερίαν, καὶ
 πράξει ὃ πραθήσεται ἀργυρίῳ· (1)
 καὶ ἀθετήσεις αὐτῷ, διότι ἔταπένω-
 σας αὐτῷ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐὰν δέ τις
 τῆς ἐπιθυμίας πληρωθεῖς, καὶ διακορῆς
 γυνόμενος, μηκέτι κοινωνεῖν ὁμιλίας ἀξιοῖ
 τῆς πρὸς τὼ αἰχμαλωτον, καὶ ζημιῶι μάλ-
 λον αὐτὸν, ἢ νυθετεῖ καὶ σωφρονίζει πρὸς
 βελτίωσιν ἡδῶν. κελύβει γὰρ μήτε πι-
 πράσκειν, μήτ' ἔτι δόλῳ ἔχειν, ἀλλὰ
 χαρίζεσθαι μὲν ἐλδοθερίαν αὐτῇ, χαρί-
 ζεσθαι δὲ καὶ τὼ ἐκ τῆς οἰκίας ἀπαλλαγῇ
 ἀδεᾶ, ὡς μὴ γυναικὸς ἐτέρας ἐπεισελθῆ-
 σης, ἐξ ἐριδος, οἷα Φιλῆ κατὰ ζηλοτυ-
 πίαν, πᾶσιν τι τῶν ἀνηκέστων· ἅμα καὶ τῇ
 δεσπότη καὶ νεωτέροις φίλοις ὑπηγμέναις,
 καὶ καταφρονῶντος τῶν παλαιτέρων.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ἐὰν δὲ μετὰ τὼ
 κοινωνίαν παρατήρηται τὸν γάμον, ἀπο-
 λυθῶσι προσέταξε, μισθὸν τῆς κοινωνίας
 τὼ ἐλδοθερίαν λαβῆσαν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀλλ' ἔσται, φησὶν, ἐὰν
 „ μὴ θέλῃς αὐτῷ, ἐξαποσελεῖς αὐτῷ ἐλδο-
 „ θερίαν, καὶ πράξει ὃ πραθήσεται ἀργυρίῳ.
 „ ὅτε γὰρ δεδουσέβηκεν ἡ τῶν Ἰσδαίων σινα-
 „ γωγῇ, καὶ αὐτῷ τὰς χεῖρας ἐπαφείσα
 „ Χριστῷ, ὅτε πεπαρώνηκεν εἰς τὸν ἑαυτῆς
 „ δεσπότην, τότε μεμίσσηται, καὶ γέγονεν
 „ ἀνεθέλητος, μονονυχὶ καὶ τῆς θείας τε
 „ καὶ ἱερᾶς ἐσίας ἀπεπέμπετο· πλὴν εἰς δε-
 „ λείαν ὃ παραδέδοται, καὶ οἷον καταπε-
 „ πραμένη τῷ Σατανᾷ τοῖς ἐκείνης θελήμασι
 „ παντελῶς ὑπακούει. [καὶ γὰρ λελάτρω-
 „ κεν εἰδῶλοις, καίτοι τῆς εἰς Χριστὸν οἰκειό-
 „ τητος ἀπολιθίσας ὁ Ἰσραήλ.] προσμε-
 „ μνήθηκε δὲ τὸν ἑνα καὶ φύσει Θεὸν ὁμολο-

Α γῶν ὁ Ἰσραήλ καὶ προσκυῶν, καὶ ἀγάπῳ
 τὼ πρὸς Μωσέα τετήρηκε καὶ νόμον. καὶ
 γὰρ ἠθέτησεν αὐτῷ εἰς ἅπαν ὁ τῶν ὅλων
 Θεός, ὅτι τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος ἡ-
 ξιώθη ποτέ. [τὸτο γὰρ ἡμᾶς διδάσκει
 „ λέγων, καὶ ἀθετήσεις αὐτῷ, ὅτι ἔταπέν-
 „ ωσας αὐτῷ. ταπείνωσιν γὰρ εἰταυθᾶ-
 „ φησι τὼ διαπαρθένους, ἡτοι τῆς πνέ-
 „ ματικῆς σιναφείας τὸν τρόπον, δηλοῦν δὲ
 „ ὅτι τῆς ἐν Χριστῷ.]

Β ιε. Ἐὰν δὲ γένωνται ἀνθρώπων δύο
 γυναικες, μία αὐτῶν ἡγαπημένη,
 καὶ μία αὐτῶν μισαμένη, καὶ τέκω-
 σιν αὐτῷ ἡ ἡγαπημένη καὶ ἡ μισαμέ-
 νη, καὶ γένηται ὡς πρωτότοκος τῇ
 ις. μισαμένη, Καὶ ἔσται ἡ ἡμέρα κληρο-
 δοτῇ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῇ τοῖς υἱοῖς
 αὐτῇ, καὶ διωθήσεται πρωτοτοκεῦσα
 Γ τὸν υἱὸν τῆς ἡγαπημένης τὸν πρωτό-
 τοκον,

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τῆς ῥητῆς διανοίας τὸ
 δίκαιον ἐμφανέσης τῇ νόμῳ, τὸν κεκοι-
 μένον σκοπήσωμεν νῦν. δύο γυναικες ἐρη-
 μάτισαν τῷ τῶν ὅλων σωτῇ Χριστῷ; ἡ τε
 σιναγωγὴ τῶν Ἰσδαίων, καὶ ἡ ἐκ ἐθνῶν
 Ἐκκλησία. ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη μισηθεῖσα
 διὰ τὼ ἀποσάσαν αὐτῆς, ἐξαπεσάλη.
 ταύτῃ δὲ υἱὸι γεγόνασιν οἱ ἀμφὶ τὸν θεσπ-
 Δ σιν Ἀβραάμ, εἰ καὶ πατέρες αὐτῆς πά-
 λιν ἐρημάτιζον, καὶ ὅσοι μετ' ἐκείνας
 τὼ πολιτεῖαν ἐφάμιλλοι πρὸ τῆς χάριτος,
 οὐδ' ἀγγελικῶς βιώσαντες, καὶ ἄπρωτον τὸ
 κατ' εἰκόνα τηρήσαντες. περὶ τῆς ἐκ ἐθ-
 „ νῶν ἐκκλησίας ὁ Δαβὶδ· ἄχουσι θυγάτερ, καὶ
 „ καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ὁ μακάριος δὲ Παῦλος,
 „ ἡρμολογῶν γὰρ ὑμᾶς ἐν ἀνδρὶ παρθενῶν
 „ ἀγνῶν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ. (2)

Ε *** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Δύο ἐκά-
 σω σιωοικῶσι γυναικες, ἐχθραὶ καὶ δυσ-
 μενεῖς ἀλλήλαις, τῶν ζηλοτυπίας τὸν ψυχι-
 κὸν οἶκον ἀναπιμπλάσκει φιλονεικίαν. τῇ
 τῶν τὼ μὲν ἐτέραν ἀγαπῶμεν, χειροῦθη
 καὶ τιθασὸν καὶ φιλάτῳ καὶ οἰκειοτάτῳ
 αὐτοῖς νομίζοντες, καλεῖται δὲ ἡδονή· τὼ
 δὲ ἐτέραν ἐχθραῖνομεν, ἀτίθασον, ἀνή-
 „ μερον, ἐξηγριωμένῳ, πολεμιωτάτῳ ἡγ-
 „ μένοι· ὄνομα δὲ καὶ ταύτης ἐστίν, ἀρετή.

Ζ *** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Πρώτισα γὰρ ἐστὶ
 καὶ τελειότατα τὰ τῆς μισαμένης ἀρετῆς
 γυνήματα, τὰ δὲ τῆς ἀγαπώμενης ἡδονῆς,
 ἔχατα.

ις. Ἀλλὰ τὸν πρωτότοκον υἱὸν τῆς
 μισαμένης ἐπιγνώσεται θάνατον αὐτῷ
 διπλᾶ ἀπὸ πάντων ὧν ἀνδρεθῇ αὐ-
 τῷ, ὅτι ἔσθ' ἐστὶν ἀρχὴ τῶν τέκνων αὐ-
 τῇ, καὶ τῷ καθεύκει τὰ πρωτότοκία.

Η * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὅτε ἀποδώσει δηλο-
 νότι ἐκάσῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῇ, καὶ ὑπε-
 ροφύεται

(1) Ἀργυρίῳ. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

(2) Οὐδὲ τὸτο, καὶ τὸ ἐξῆς εὐρηται ἐν τοῖς ἐκδομο.

» ρόψεται τὸν πρωτότοκον υἱὸν τῆς μισθμέ-
 » νης, ἀλλ' ἐπιγνώσεται δὲναυ αὐτῷ διπλᾶ·
 ὅτι τε πρὸ τῆς χάριτος γεγόνاسι, καὶ
 πολιτείαν θύλαγγελικῶς ἐπεδείξαντο, καὶ
 διὰ πίσεως ἐμαρτυρήθησαν. ὥς (1) καὶ
 Ματθ. 8. 11. εἰς κόλπους αὐτῶν, Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
 Ἰακώβ, τὰς σωζομένους ἀπαντας ἀναπάνευ-
 δαυ, κατὰ τὴν τῆς Σωτῆρος Φωνίαν.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Φησὶ δὲ καὶ Παῦλος,
 Ρωμ. 4. 11, ἔλαβε δὲ Ἀβραάμ περιτομῶν σφραγίδα
 12. » τῆς δικαιοσύνης τῆς πίσεως τῆς ἐν ἀκροβυ-
 » σία, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων
 » τῶν πισθόντων δι' ἀκροβυστίας· εἰς τὸ λο-
 » γισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην καὶ
 » πατέρα περιτομῆς, ἢ τοῖς ἐκ περιτομῆς
 » μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σοιχῶσι τοῖς Ἰχνεσι
 » τῆς ἐν ἀκροβυστία πίσεως τῆς πατρὸς ἡμῶν
 Ἀβραάμ. ὁρᾷς ὡς διπλὴν παρὰ τῆ πα-
 τρὸς ἔχε τὸν κληρὸν, καὶ περὶ ὧν τῆς μι-
 σθμείης, πατὴρ χρηματίζων ἐθνῶν καὶ
 τῶν ἐκ περιτομῆς.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ δὲ πάλιν τοῖς εἰς τὸν
 Ματθ. 20. 2. ἀμπελῶνα κληθεῖσιν ἐργάταις ἀνὰ διωά-
 ριον δεδωκέναι ἢ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις διδά-
 σκει παραβολή, τοῖς τε περὶ τὴν πρώτην
 καὶ τοῖς περὶ τὴν δεκάτην πρώτην ὁμοίως,
 διὰ τὸ τῆς θείας χάριτος ἴσον τε καὶ ὁμοιον·
 ἀλλ' ἴσμεν αὐτὸν πάλιν ἑτέρα παραβολή,
 Λευκ. 19. 17, τῷ μὲν λέγοντι, ἴδι ἐπάνω δέκα πόλεων,
 19. » ἑτέρῳ δὲ, ἐπάνω πεντε πόλεων. ἐκάστω
 γὰρ διανέμει τὰ κατ' ἀξίαν, ἀντιταλαν-
 τούων τῇ τε ποιότητι καὶ ἰσότητι τῶν πρατ-
 τομένων, καὶ τῷ καιρῷ ἀπλῶς εἰπεῖν, πᾶ-
 σι τὸ δίκαιον.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τῶν γυναι-
 κῶν τὴν μὲν σεργομένην ἡδονῆς, τὴν δὲ
 συγχεμένην φρονήσεως εἶναι φασιν σύμβο-
 λον. Καὶ μετ' ὅλγα. Τίτλῃσι δ' ἀμφοτέραι,
 ἡ μὲν τὸν Φιλήδονον, ἡ δ' αὖ τὸν Φιλάρε-
 τον ἐν ψυχῇ· ἀλλ' ὁ μὲν Φιλήδονος ἀτελής
 καὶ ὄντως αἰεὶ πᾶσι, καὶ εἰς πολυετίας
 αἰῶνα μήκιστον ἀφίκοιτο· ὁ δ' αὖ Φιλάρε-
 τος ἐν γερασίᾳ τῆς φρονήσεως ἐξ ἑτὶ σαα-
 γάνων, τὸ τῆς λογῆς δὴ τῆς, ἀγῆρως ὦν
 τάττεται. παρ' ὃ καὶ λίαν ἐμφαντικῶς
 εἰρηκεν ἐπὶ τῆς μισθμένης ὑπὸ τῶν πολ-
 » λῶν ἀρετῆς γεγονότος, ὅτι ἕτος ἐσιν ἀρχὴ
 τέκνων, καὶ τάξει καὶ ἡγεμονίᾳ δῆπερ πρῶ-
 τος ὢν, καὶ τῷ κατὰ τὴν πρῶτον
 καὶ νόμῳ φύσεως, ἐκ ἀνομίας τῇ παρ'
 ἀνθρώποις.

17. Ἐὰν δέ τινα υἱὸς ἀπειθῆς ἦ καὶ
 ἐρεθιστῆς, ἔχ' ὑπανέων Φωνίαν πατρὸς
 καὶ Φωνίαν μητρός, καὶ παιδεύσωσιν
 18. αὐτὸν, καὶ μὴ εἰσανέσῃ αὐτῶν, Καὶ
 συλλαβόντες αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτῆς καὶ
 ἡ μήτηρ αὐτῆς, ἄξουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν
 γερασίαν τῆς πόλεως αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
 19. τὴν πύλιν τῆς πόλεως αὐτῆς. Καὶ ἐρᾷ
 τοῖς ἀνδράσι τῆς πόλεως αὐτῆς, λέγον-

Α τες, ὁ υἱὸς ἡμῶν ἕτος ἀπειθεὶς καὶ ἐρε-
 θιστῆς, καὶ ἔχ' ὑπανέων τῆς Φωνῆς ἡμῶν,
 κα. συμβολοκοπῶν οἶνοφλυγῆ. Καὶ λι-
 θοβολήσωσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τῆς πό-
 λεως αὐτῆς ἐν λίθοις, καὶ ἀποθανέ-
 ται. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν
 αὐτῶν. καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀνέσαντες
 φοβηθήσονται.

Β ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐχ ἀπλῶς βέλεται
 ἀναιρεῖσθαι τὰς παραπικραίνοντας τὰς γο-
 νεῖς· ἀλλ' ὅταν ἀμφοτέροι συμφωνήσωσιν
 οἱ γονεῖς κατὰ τῆς παιδός. ἐπειδὴ γὰρ ἀν-
 τε ὁ πατὴρ ὀργισθῇ, καὶ ἀνελθῇ ὀργήσῃ
 τὸν υἱόν, ἢ μήτηρ ἐπέχῃ· ἀντε αὐτὴ πα-
 ροξυνθῇ, ὁ πατὴρ ἐκ ἑα· καὶ ἀπαιτῶν ἐσι
 συμφωνήσας τὰς γονεῖς κατὰ τῆς ἰδίας αὐ-
 τῶν τέκνης, προσάττει ὁ Θεός, ὅταν ἀμφο-
 τέροι, συμφωνήσωσι κατὰ τῆς παιδός, τότε
 καταλύειν αὐτὸν, ἢ τὰς γεννήσαντας,
 ἢ τὰς λοιπὰς.

Γ ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διὰ τὴν κοινὴν εἶναι βέ-
 λεταί τὴν τῶν γονέων κατηγορίαν κατὰ
 παιδὸς γενομένην· Ἐπειδὴ μαρτυρεῖ τῇ
 τῆς κατηγορίας ἀληθείᾳ τῶν κατηγορούν-
 των ἢ συμφωνία. συμβαίνει γὰρ πολλά-
 κισ μάτῳ τῆς πατρὸς κατηγοροῦντος, ἀν-
 τεπεῖν τὴν μητέρα· ἢ τῆς μητρός αἰτιω-
 μαίνης, ἀντεπεῖν τὸν πατέρα. ταῦτα μὲν
 Δ τοι ἀμφοτέρων κατηγορούντων, διήλυν ἐσθ' ἡ
 τῆς κατηγορίας τὸ ἀληθές. ἢ δὴ χα-
 ριν ἀναιρεῖσθαι κελεύει τὸν ἕτω κατη-
 γορευμένον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐφ' ἧς πάλιν, ὅς τύπται Ἐξοδ. 21. 15.
 16. » πατέρα αὐτῆς ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτά-
 » ται. καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα αὐτῆς ἢ μη-
 » τέρα, θανάτῳ τελευτάτῳ. ἀρεῖ δὴ ὅτι
 ὅτι πάντα μὲν τρόπον τῆς εἰς αὐτὰς ἀμαρ-
 τίας ἐν ἴσῳ κολάζει μέτρῳ· ἀγῆρ δὲ δὴ
 Ε πάλιν τοῖς περὶ Θεοῦ τὰ γονέων δίκαια τι-
 θεῖς, ὁρᾶται σαφῶς. ὥστε γὰρ τὸ περὶ
 Θεοῦ γλώσσης πλημμέλημα τιμάται θανά-
 τῳ, καὶ ταῖς εἰς ἄκρον ὀργαῖς, ἕτω καὶ
 ἐπ' αὐτῶν τῶν γεγεννηκότων. καὶ τὴν θείαν
 μίσην ἀντιθέσας ἐντολῶν, καὶ ταῖς παρα-
 βάσεσι καταλυπεῖν ἡγεμονίαν τὸν παιδα-
 γῶγον, χωρὶς οἰκτιρῶν ἀποδυνήσκει· πα-
 τρὸς δὲ τυχόν ἢ μητρός ὑποθηκῶν ἀλογή-
 σας, λιθολύσας τελευτά, [νόμος τῆς θείας
 Ζ καὶ τὸ δε προσεταχότος.] ἀράσοι λοιπὸν
 ἐνδοιάξεν ἔτι καὶ μετὰ τῆς, ὡς ἐστὶ (2)
 κατ' ἴχνος τῆς τῆς Θεοῦ τιμῆς ἢ εἰς πατέ-
 ρα καὶ μητέρα τιμῆς· ἐκδυσωπεῖ γὰρ ἡμᾶς
 εἰς γε τὸ χρεῖσθαι τιμᾶν, καὶ τὸ ὑπὸ τῆς
 » [Θεοῦ] σοφῶς εἰρημαίνον· μνησθῆναι, ὅτι δι' Σερ. 7. 28.
 » αὐτῶν ἐγεννήθη καὶ μὴ καὶ ὁ πατριάρχ-
 » χης Ἰακώβ ἐπικέεσθαι λέγων, εἰ μὴ ὁ Γεν. 31. 42.
 » φόβος Ἰσαὰκ τῆς πατρὸς μετὰ μοι. ἀρ'
 ἐν εἰπέμοι. τὸ δι' αὐτῶν γεγεννηθῆναι λέ-
 Η γαν, ἢ κατ' εἰκόνα (3) τῆς δημιουργῆς, καὶ
 τῆς πρὸς τὸ εἶναι καλεῖντος τὰ ἐκ ὄντα,
 δεῖξαι

(1) Ὡς εἰς κόλπους αὐτῶν ἀπαντας ἀναπ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ'

(2) Εἴσι. ὁρᾷς. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 236.

(3) Οὐκ εἰκόνα. αὐτ.

δείξειν ἂν ἐναργῶς ὄντας αὐτὰς; τῷ δὲ δὴ καὶ φόβῳ τῷ πρὸς ἡμῶν τετιμῆσθαι πρέ-
πειν, μόνον· (1) καὶ ἐν αὐτῷ τῷ δεσποτι-
κῷ τέθεικεν ἀξιώματι.

ιβ. Ἐὰν δὲ γένηται ἐν τινὶ ἁμαρ-
τία, κρίμα θανάτου, καὶ ἀποθάνη,
καὶ κρεμάσῃτε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, Οὐκ
ἐπικοιμηθήσεται τὸ σῶμα αὐτὸ ἐπὶ
τῷ ξύλῳ, ἀλλὰ ταφῇ θάψετε αὐτὸν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι κατηραμέ-
νος (2) ὑπὸ Θεοῦ πᾶς κρεμάμενος ἐπὶ
ξύλου. καὶ ἔ μὴ μιανέιτε τὴν γλῶσσαν,
ὡς Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τιμωρίαν
ἄλλω προσδιατάττεται, κελούων τὰς ἀνε-
λόντας ἀνασκοποῦν· καὶ τὸτο προ-
σάξας, ἀνατρέχει πάλιν πρὸς τὴν ἐαυτοῦ
Φιλανθρωπίαν, ἡμερέμενος πρὸς τὰς ἀνῆ-
μερα ἐργασίας, καί φησι, μὴ ἐπιδύ-
τω ὁ ἥλιος ἀνεσκοποῦσιν, ἀλλ' ἐπι-
κρυπτόμενος γῇ, πρὸ δύσεως καθαιρε-
θέντες. ὡς γὰρ ἀναγκαῖον τὰς ἅπας τοὺς
μέρες τὴν κόσμον πολεμίας μετεωρίσαντες
εἰς τὴν φανερὰν, ἐπιδείξασθαι μὲν αὐτὰς ἡλίῳ
καὶ ἑρμῇ καὶ ἀέρι καὶ ὕδατι καὶ γῇ κολα-
σάμεν· πάλιν δὲ εἰς τὸν νεκρῶν χώρον
ὑποσύραιτε καὶ καταχῶσαι, ὅπως μὴ τὰ
ὑπὲρ γῆς μιανώσιν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πρῶτον ὑπερόνέσι τὸ,
καὶ ἀποθάνη, καὶ κρεμάσῃτε αὐτὸν ἐπὶ
ξύλῳ. ἔ γὰρ μετὰ τελευτῆς τῆς σαυροῦται,
διὰ δὲ τῆς σαυρῆς τελευτῆς.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅτι κεκατηραμέ-
νος ὑπὸ Θεοῦ πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλῳ.
Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων ἐξέδωκαν, κατὰ
ρα Θεοῦ κρεμάμενος. ὁ δὲ Θεὸς Ἀπόστολος,
ἔτε ὑπὸ Θεοῦ, ἔτε Θεοῦ φησὶ, μνηθεὶς τῇ
ρήτῃ πρὸς Γαλάτας, (3) ἔς ἀνοήτους κα-
λεῖ. καὶ ἴσως διὰ τὸτο παρέλειπεν, ὡς
ἔσαν ὑπὲρ αὐτὰς τὴν προδήκλῳ. ἡ τάχα
τις, ὡς βλάσφημον, ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων
ἐξείλε βιβλίον. Καὶ μετ' ὅλην. Ἀλλὰ πῶς

Α κατάρατον τὸν διὰ σαυρῆς μόνον ἐκάλεισε
θάνατον, καὶ ἐκ παροράματος γένηται
δικασῶν; ἐφ' ὁμοίοις ἡ καὶ χείροσιν ἁμαρ-
τήματιν ἄλλων ἐπαγομένων ἐδ' ὅτε τιμω-
ριῶν δικαίως. πῶς δὲ ἔ δόξει τὸ τῆς αἰτίας
ἀλλόκοτον, τὸ διὰ τὸτο κατελεῖν αὐτὸν
τῇ σαυρῇ καὶ θάψαι, ἐπειδὴ κατάρατος-
ἐστιν ὑπὸ Θεοῦ; ὡς δέον ἐπιμένειν, εἰ μὴ
κατάρατος ὡς καίτοι τέναντιον ἐχρῆν.
πῶς δὲ ἑδμεῖας ἁμαρτίας ἡ ἀσεβείας σαυ-
ρὸν εἰπὼν δεῖν εἶναι τὴν δίκην, νῦν τὸτο
παρῶρεται; ἔκον πανταχόθεν σιμῶνεται
τὸ διὰ τὸν Χριστὸν μόνον εἰρηδοῦν τὸν λόγον.
ὅστις ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν κατὰρα γενέσθαι.
καὶ ἐπεὶ Θεὸς ὡς, εἰκότως εἴρηται, κατὰ-
ρα Θεοῦ. Θεὸς γὰρ ὑπάρχων, ἔχον ὑπὲρ
ἡμῶν τὴν κατάραν. ὅτι γὰρ ἔχ' ἑτέρως
κατὰρα σαυρὸς ὀνομάζεται, δηλοῖ τὸ περὶ
Πέτρος εἰρημίων· τὸτο δὲ εἶπε σημαί-
ων ποιῶ θανάτῳ δοξάσαι τὸν Θεόν. εἰ
γὰρ φύσει κατὰρα, διατὶ δοξάσαι τὸν
Θεὸν ἔφη, καὶ μὴ ἀπλῶς τελευτήσῃ;
ἔ γὰρ δόξα Θεοῦ τὸ φύσει θανόν ὄν, καὶ
κατὰρα Θεοῦ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δὲ ἐφ' ᾧ περ ἔμελλε

σαυροῦται ξύλον ἐπωμάδιον ἔχων, πρό-
σεισι (4) λοιπὸν κατακεκριμένος ἦδη, καὶ
τὴν ἐφ' αἵματι ψῆφον ἐπ' ἑδνὴ παντελῶς
ὑπομείνας κακῶ, καὶ τὸτο δι' ἡμᾶς. τὰς
γὰρ τοῖς ἡμαρτηκόσιν ἐπηρτημίας δίκας
ἐκ τῆ νόμου εἰς αὐτὸν ἐκομίζετο. γέγονε
γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
κατὰρα.

ΣΕΥΗΡΟΥ. Χριστὸς τοίνυν ταπεινώσας
ἐαυτὸν, διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, ἅπαντα
τὰ ἡμέτερα ὠκείωσατο. καὶ ἡμῶν ὑπὸ κα-
κίαν γνωμῶν, τὴν ἄραν εἰς αὐτὸν εἴλ-
κυσεν, ἐπὶ τῷ λύσαι ταύτην. λέγει δὲ
Παῦλος, Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς
κατάρας τῆ νόμου. τῷ τῷ λόγῳ καὶ ἁμαρ-
τίαν αὐτὸν ὀνομάσαι φησιν. τὸν γὰρ
μὴ γνόντα, φησὶν, ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν
ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γνωμέθα
Θεὸς δικαιοσύνη.

Εἰ κατάρας τῆ νόμου. τῷ τῷ λόγῳ καὶ ἁμαρ-
τίαν αὐτὸν ὀνομάσαι φησιν. τὸν γὰρ
μὴ γνόντα, φησὶν, ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν
ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γνωμέθα
Θεὸς δικαιοσύνη.

Κ Ε Φ. Κ Β.

α. **Μ**ὴ ἰδὼν τὸν μόχον τῆ ἀδελ-
φῆς, ἢ τὸ πρόβατον
αὐτῆς πλανώμενον ἐν τῇ
ὁδῷ, ὑπερίδης αὐτά. ἀποσροφῇ ἀπο-
σρέψεις αὐτὰ τῷ ἀδελφῷ, καὶ
ἀποδώσεις αὐτῷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σιωπῆς ἔν, ὅπως ἡμᾶς
ἀσεϊότατα παιδαγωγῇ πρὸς τὸ ἄγαν ἡδη-
πως καὶ τελείως ἀγαθόν, μελέτησιν ὥσπερ
ἀμνησικακίας ποιῶσθαι προσάτιον τὴν εἰς

τὰ κλήνῃ φειδῶ τῆ λελυπηκότος, ὃν καὶ
ἀνω καὶ κάτω τῷ τῆς ἀδελφότητος ὀνόμα-
τι σεφανοῖ, κατακυλύων οἱμαί πρὸς τὸ ἐν-
τονον εἰς ὁργὰς, καὶ τὸ περιττόν εἰς μικρο-
ψυχίας, καὶ τὸν τῆς φύσεως νόμον, βρα-
βυτῶ ὥσπερ τινὰ τῆς ἀγάπης ἐσφένων.
εἰ γὰρ εὖρης, φησὶ, πλανώμενον κλήνῃ,
ἢ ἀπολωλὸς ἱμάτιον, περισώσεις τῷ ἀ-
δελφῷ. (5)

β. Ἐὰν δὲ μὴ ἐγγίξῃ ὁ ἀδελφός-
σε πρὸς σέ, μηδὲ ἐπίσῃ αὐτὸν, σιμῶ-
ξαις

(1) Οὐ μόνον· ἀλλ' ἀξιώματι; αὐτ.

(2) Ἐν κεφ. 3. ἐδ. 13.

(3) Τὸ αὐτὸ παρὰ τῷ Αὐθωτ. κώδ. κέται καὶ εἰς τὸ 4. ἐδ. τῆ 33. κεφ. τῆς Ἐξῆς. ἔ τίθεται δὲ
ἐκεῖ ἐν τοῖς ἐκδομ. διὰ τὸ ἀκατάλληλον.

(2) Κεκατηραμένος. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

(4) Πρόσεισι. ἐν Τόμ. 4. σελ. 1057.

Ξεις αὐτὰ ἔνδον ἐν τῇ οἰκίᾳ σκ, καὶ ἔσαι μετὰ σθ ἕως ἂν ζητήσῃ αὐτὰ ὁ ἀδελφός σκ, καὶ ἀποδώσῃς αὐτὰ γ. αὐτῷ. Οὕτω ποιήσῃς τὸν ὄνον αὐτῷ, καὶ ἔτω ποιήσῃς τὸ ἱμάτιον αὐτῷ, καὶ ἔτω ποιήσῃς κατὰ πᾶσαν ἀπώλειαν τῷ ἀδελφῷ σκ· ὅσα ἂν ἀποληταὶ παρ' αὐτῷ καὶ εὐρεῖς, ἔδωκ' αὐτῷ ὑπερίδῃν.

δ. Οὐχ ὑπερόψῃ τὸν ὄνον τῷ ἀδελφῷ σκ ἢ τὸν μόχον αὐτῷ πεπλωκότα ἐν τῇ ὁδῷ, μὴ ὑπερίδῃς αὐτὰ, ἀνιστῶν ἀναστήσῃς αὐτὸς μετ' αὐτῷ.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Καὶ εἰ γινώσκῃ τῶν ἀχθοφορέων εἰσόδους καὶ ἐξόδους [εἰς γλῶ.] ὥστε ὑπ' αὐτῷ σωτρίβεσθαι τῷ φορτίῳ, συνεργάσῃ καὶ σιωγερεῖς. ἕτερον δὲ τῷ ἐξῆς ἐδόν, ἢ τὸν κεκρυμμένον ὠφελεῖν, [καὶ] μελέτη πρὸς ἔλεον, καὶ παιδαγωγία πρὸς φιλοικειότητα, καὶ τὸ λυπεῖσθαι ζητεῖν μακρὰ παρῳδεῖσθαι, καὶ παραιτεῖσθαι διαφορὰς ὑπὲρ γε τῷ μὴ δοκεῖν προσκρῆναι ἀγάπῃ καὶ νόμοις τοῖς εἰς φιλαδελφίαν· εἰκὸς δὲ καὶ ἕτερον ὑπαινίττεσθαι [τὸ] χρησιμώδημα. (1) εἰ γὰρ τοσαύτη γέγονε τῷ νομοθέτῃ φροντίς, ὥς εἰ καί τι τῶν ἀλόγων εἴη πεπονθὸς, ὁρέγειν ἡμᾶς τὴν ἐπικερίαν, πῶς ἔκ' ἂν μεζόνως αὐτῷ ἀρέσκειν ἢ εἰς ἀνθρώπους φειδῶ, καὶ [ἢ] τοῖς ὁμογενέσιν ὀφειλομένη φιλαλληλία; ἔκ' ἂν εἰ ἐχθρὸς πλανῶτο τυχόν, μανθανέτω τὴν ἐπ' αὐτῷ, καὶ δι' ἡμῶν νοδέτω πρὸς τὸ συμφέρον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ εἰ ἐν πόνῳ τις καὶ περιπασμοῖς (2) ἐνθλίβοιτο τῶν προσκεκρυμμένων, καὶ οἰονέπως εἰς γλῶ ἐρρίμμενος ἀφύκτοις ἀνάγκαις καταπιέζοιτο, φησὶν, ἐπικερίσθω πρὸς ἡμῶν, καὶ ἔσω λυπῆς ἀμείνων ὁ διάφορος. (3) ἢ ἔκ' ἂν τῷ ἐξῆς ἐδόν, εὐ ποιεῖτε τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν, καὶ προσδύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς; ἀγιοπρεπὲς ἔν' ἄρα τοῖς κάμνῃσι σιωαλγεῖν, καὶ ἔκ' ἂν δι' ἄλλων τὰ ἐφ' οἷς ἡμεῖς ἐποικίλειρεσθαι δεῖν, πλεονεξίας τῆς κατ' αὐτῶν ποιεῖσθαι πρόφασιν, ἐπιθρόσκοντάς τε καὶ ἐπιμυλῶντάς ἐτι τοῖς ἡδικομένοις.

ε. Οὐκ ἔσαι σκεῦῃ ἀνδρὸς ἐπὶ γυναικί, ἔδὲ μὴ ἐνδύσῃται ἀνὴρ σολῶν γυναικίαν, ὅτι βδέλυγμα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σκ ἐστὶ πᾶς ποιών ταῦτα.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τοσαύτη δὴ τις ἐστὶ τῷ νόμῳ σκεδὴ καὶ φιλοτιμία περὶ τῷ γυμνάσαι καὶ συγκροτῆσαι ψυχὴν πρὸς ἀνδρίαν, ὥστε καὶ περὶ ἐδὴμάτων,

ἃ ὅποια ἐχρῶ ἀμπεχεσθαι, διατάξατο· ἀπειπὼν ἀνὰ κράτος ἀνδρὶ γυναικὸς ἀμπεχόνῳ ἀναλαμβάνειν, ὥστε καὶ τῷ μὴδὲν ἴχνος ἢ σκίαν αὐτὸ μόνον τῷ θήλεος ἐπὶ λύμῃ τῆς ἀρσενος γενεᾶς προσάψασθαι. βέλεται γὰρ αἰ ἐπόμενος τῇ φύσει, τὰ οἰκία καὶ σιωπὰ ἀλλήλοις ἀχρὶ τῶν ἐχθρῶν, καὶ δι' οὐτελείαν ἀφανιστέων εἶναι δοκῶντων, νομοθετεῖν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἡρόδοτος γὰρ τὸν γε πρὸς ἀλήθειαν ἀνδρὰ καὶ τῷ τοῖς ἡξίωσε, καὶ μάλιστα ἐν ἐδὴσέσιν, ὡς ἐπιφερόμενος μετ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ, ὀφείλει μὴδὲν ἔχειν ἀνανδρίας ὑπόμνημα.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τετάρτη ἐστὶ καὶ γυναικὸς τρόπος μὴ, ὡς ἱμάτιον, ἀνὴρ ἐνδυσάσθω· μὴδ' αὖ γυνὴ τὴν τένα (4) τῆς προσέσης αὐτῇ φύσεως ἐπιτηδύετω. τὰ τῶν ἀνδρῶν ἢ τῇ ἀπομιμῆσθαι. (5) βδέλυγμα γὰρ ἐν ἴσῳ παρὰ Θεῷ καὶ ἀκαλλέστατον θέαμα, γυναικότητος ὑπόληψις ἐπὶ μαλακισμοῖς. τῷτο γὰρ ἐστὶ τὸ εἶναι σκεῦῃ ἀνδρὸς ἐπὶ γυναικί, καὶ τὸ νοσεῖν ἐν ἀνδράσι (6) τὸν μαλακισμόν. τῷτο γὰρ ὁμοίως τὸ ἐνδύσασθαι τὸν ἀνδρὰ σολῶ γυναικίαν.

ζ. Ἐὰν δὲ σιωαντήσῃς νοσιᾷ ὀρενέων πρὸ προσώπου σκ ἐν τῇ ὁδῷ, ἢ ἐπὶ παντὶ δένδρῳ, ἢ ἐπὶ τῆς γῆς, νοσοῖς ἢ ὤοις, καὶ ἢ μήτηρ θάληπῃ ἐπὶ τῶν νοσῶν ἢ ἐπὶ τῶν ὤων, ἔλῃψῃ τὴν μητέρα μετὰ τῶν τέκνων. Ἀποσολῇ ἀποσελῆς τὴν μητέρα, τὰ δὲ παιδίᾳ λήψῃ σεαυτῷ, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ πολυήμερος ἔσῃ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τὶ δὴποτε τὸν νεοτὸς ὀρνίθων ὀρηκότα, τέτῃς μεν κελύβει λαβεῖν, τέτῃς δὲ γεγεννηκότας ἀφῆναι; Φιλανθρωπίαν παιδεύει. εἰ γὰρ τις τέτῃς τεκόντας λάβοι, καὶ καταλίποι τέτῃς νεοτῆς, ἀπολῶνται πάντως, ἔκ' οὗτος τῷ τρέφοντος· αἱ δὲ καὶ τέτῃς κακύνουσιν θηροῦσιν, διαφθαρήσεται δηλονότι τὸ γένος, εἰ πάντες τὰ ὅμοια δράσαιεν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἡ ἔκ' ἐναργῶς ἐπαίει; ὡς ἔπερ τις ἔλοιτο νεοτοκομεῖσθαι (7) ἐπὶ τὴν ὀρνίθον, ἢ γυνὴ ἐπαύσασθαι, ποιεῖσθαι μεν ὀνησιν καὶ εὐρημα τὰ ἐξ αὐτῆς· ἀποπεμπέτω γε μὴν ἐδόν ποιήσας βλάβος. ἔκ' ἂν ἄθροι τὸ κεκρυμμένον, καὶ οἶον ἐκ' ἀπὸ τῆς τὴν σκίαν, καὶ κατασκέπῃ νοητῶς τὴν ἀλήθειαν. ἐκᾶς μεν γὰρ ἀρετὴ μήτηρ οἷα τίς ἐστι τῶν ἐξ αὐτῆς ἀγαθῶν καὶ γενεῶν· οἷον, εἰ τις λέγοι τὴν χρηστότητα, τὴν φιλοπρωχείαν, τὴν πραύτητα, τὴν μακροθυμίαν. χρηστέται γὰρ τις ἐκ' ἑαυτῷ ἢ ἐτέρῳ

(1) Τὰ ἐπόμενα. καὶ παρὰ τῷ Αὐθεντ. κῶδ. καὶ ἐν τῷ προσημ. τόπῳ.

(2) Περιπασμοῖς. ὁρῶμεν. ἐν σελ. 270. τῷ 2. μέρ. τῷ 1. Τόμ.

(3) Τὰ μεν ἀχρὶ τῷ δὲ αἱ μόνον τῷ εἰρημ. τόπῳ παρὰ τῷ κῶδ. καὶ παρὰ τῷ δὲ ἀχρὶ τῷ, ὑμᾶς, ὡς καὶ ἐστὶ· τὰ δὲ μετὰ τὸ, ὑμᾶς, ὡς καὶ ἐστὶ.

(4) Ἰσ. ταῖαν, ἢ ταυῖαν. ἐστὶ δὲ παρὰ Βαρύαν ταῖαν ζῶαν.

(5) Ἰσ. θέλῃσα, ἢ ἀπαύξῃσα, ἢ ἄλλο τί ὅμοιον. ἴσῃον δὲ, ὅτι τὰ ἀχρὶ τῷ δὲ αἱ τοῖς ἐκδεδεμ. ἢ καὶ παρὰ.

(6) Ἐν ἀνδράσι. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 147.

(7) Νεοτὸς ἐστὶν. αὐτ. ἐν σελ. 268.

ἐτέρω μᾶλλον· μετὰ καὶ προύτρητος ὁοῖεν δ' ἂν τῆς φιλοπρωχίας οἱ ταύτης δεδεημένοι, ὁμοίως καὶ μακροθυμίας. ἐκὼν ἀρετὴ μὲν ἐκάστη μὴτηρ ἂν νοοῖτο, καὶ οἰονεί- τις ἀρχὴ τῶν ἐν αὐτῇ τε καὶ ἐξ αὐτῆς ἀγαθῶν· νοοσιὰ δὲ ὥσπερ ἀρετῶν αἱ ταύτας ὠδίνεσσι, [καὶ] ἐν σφίσιν αὐταῖς ἐλθεσθαι ψυχῇ. χρεῖωται δὲ ἐν [ἄρα φησὶν ὁ νόμος, τῆς] ἀνδράσι περιτυγχάνοντας, ἐν οἷς ἂν εἴεν ἀρεταί, καθάπερ εἰς νοοσιὰν συγκεκομισμένα, ποιῆσθαι μὲν κέρδη τὰ ἐξ αὐ- τῶν, μὴ μὲν ἔτι κατασίνεσθαι φιλεῖν ἀρε- τῶν τῶν ἀρίστων κατορθωμάτων μη- τέρα. ἀδικεῖται δὲ ἀρετὴ κατασινωμένη (1) πρὸς τίνος, κατὰ γε τῆς ἡδὴ προειρημίας τρόπου. ἵνα δὴ τι φῶμεν (2) ταῖς τῆ μα-

1. Κορ. 9. 9.

καρίας Παῦλος φωνᾷ συμβαῖνον, μὴ τῶν
„ σφαδίων μέλει τῷ Θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς πάν-
τως λέγει; τύπας γὰρ ἡμῖν πραγμάτων
σαφῶς ἐξηγείται τῆς διὰ Μωσέως ἐντο-
λῆς ὁ λόγος.

„ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οὐ λήψη μητέρα, ἐπει-
δὴ μὴ διώταται ἑαυτὰ τὰ τέκνα θρέψαι,
τῆς μητρὸς ληφθείσης. (3)

„ ἦ. Ἐὰν δὲ οἰκοδομήσης οἰκίαν κα-
νὼν, ποιήσεις σεφάνω τῷ δώματί σε,
καὶ ἐ ποιήσεις φόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ σε,
ἐὰν πέσῃ ὁ πεσὼν ἀπ' αὐτῆς.

„ * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ποιήσεις σε-
φάνω τῷ δώματί σε. Τρίγχιον δὲ γενέ-
σθαι, φησὶν, ὑπερανέσχητότα τῆ κατασρώ-
ματος· ὡς αὐτῆς τύπον ἔχαι τὸ δῶμα,
βραχυτέροις τοίχοις περιφραττόμενον. δὲ
δὲ καὶ τὰς εἰς ὕψος ἀγέσας ἀρετὰς ταπει-
νοφροσύνη τειχίζεσθαι. ψυχῆς γὰρ πλῆ-
σις ἀλαζονεία.

„ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος χάριν σεφάνω
τῷ δώματι γενέσθαι παρεκελεύσατο; Ἐδί-
δαξε τὰ ἐξῆς. ἔφη γὰρ, καὶ ἐ ποιήσεις
φόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ σε, ἐὰν πέσῃ ὁ πεσὼν
ἀπ' αὐτῆς. λόγῳ γὰρ ἡμᾶς τιμήσας, βέ-
λεται τέτῳ εἰς δέον κεχρησθαι, καὶ πάν-
των προμηθεύειν, καὶ μὴ ἀνοήτως πάν-
των παραχωρεῖν τῷ Θεῷ· ἀλλὰ τὰ παρ'
ἑαυτῶν σωεσφύροντας, ἀναμύνειν τῷ
ἐκείτῳ βοήθειαν. ἔτω σπείροντες, ἐ θάρ-
ρῃμεν τῇ γῇ, ἀλλὰ τῷ θεῷ φιλανθρω-
πίαν προσμένον· καὶ χρώμενοι ἰατροῖς,
ἴσμεν ὅτι τῷ Θεῷ τὸ διὰ τέτων ἰᾶσθαι. το-
σαῦτα γὰρ ἡ τέχνη διώταται, ὅσα περ ὁ
ταύτῳ δέδωκώς βέλεται.

„ ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ. Ὡςπερ γὰρ ἐστὶν ἀκαλλῆς
οἰκία, [ταυρίας ἐρήμη, καὶ] τῶν ὑπεροδρο-
μίων ἐκ ἐπικλυεγμένων αὐτῇ, ἔτως (4)
ἀπειθείας πᾶν ἔργον ἡμῶν ἀγαθόν, εἰ μὴ
πρὸς πέρας ἀγοῖτο τὸ πρέπον αὐτῷ. [καὶ
ἐ μέχρι τέτων, ἀλλ' ἔψεται τοῖς ῥαθυ-
μοι καὶ κίνδυνος. τῆτο γὰρ οἰμαί εἰς τὸ
κατολιπθῆναι ἐκ τῆς οἰκίας τινά.]

„ ΑΛΛΟΣ ΔΕ Φησιν, ὅτι σεφάνη ἐστὶν ἡ
ταπεινόφροσύνη ἐκάστης ἀγαθῆς πράξεως.

Α ὁ μὴ ταύτῃ ἐπιβάλλων τῷ ὕψει τῶν ἀρε-
τῶν, ῥαδίως ἀποθανεῖται τὸν τῆς ἀμαρ-
τίας θάνατον.

„ ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ τίς ἡ οἰκία ἡ καινὴ;
Πάντως ἡ τῆς φιλοσοφίας ἀγωγή, καὶ ἡ
διὰ τῶν καινῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης οἰ-
κοδομή. τίς δὲ ἡ ἐπὶ τῆ δώματος σεφάνη;
ἡ ἐπ' ἀλλοδαπῆς δηλονότι διατριβῇ, ὡς διὰ
τῷ δυσέβειαν ὑπομείναι τινες, μὴ βελο-
μενοι κλῖναι γόνυ τῇ Βάαλ, καὶ ἀποθανεῖν
τὸν τῆς ψυχῆς θάνατον, καὶ φόνον ποιῆ-
σαι ἐν τῇ οἰκίᾳ. φόνος γὰρ ἐστὶν ὁ πάντων
ἐλεεινότατος, καὶ οἰκίας πλῶσις, τὸ μετὰ
τῆς τῆς φιλοσοφίας πόνους καὶ τῆς ἀσκή-
σεως τῆς ἰδρωτῆς ὑποκλῖναι τοῖς διώκσι,
καὶ τῷ τοσαύτῳ οἰκοδομίαν τῆ πύργου τῶν
ἀρετῶν, προτιμῆσαι βραχείας ἡδονῆς, καὶ
τῆς ἐλπίδος τῆς μακαρίας ζωῆς.

„ Θ. Οὐ κατασπερεῖς τὸν ἀμπελῶ-
νά σε διάφορον, ἵνα μὴ ἀγίασθῇ τὸ
γέννημα, καὶ τὸ σπέρμα ὃ ἐὰν σπεί-
ρης μετὰ τῆ γεννήματος τῆ ἀμπε-
λῶνός σε.

„ ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί ἐστὶν, ἐ κατασπε-
ρεῖς τὸν ἀμπελῶνά σε διάφορον, ἵνα μὴ
ἀγίασθῇ τὸ γέννημα, καὶ τὸ σπέρμα ὃ ἂν
σπείρης μετὰ τῆ γεννήματος τῆ ἀμπελῶ-
νός σε; Καὶ τῷ ἀπλησίαν ἐκκόψει, καὶ αὐ-
τῶν προμηθεύει τῶν γεωργῶντων. πλείο-
να γὰρ ἡ γῆ σπέρματα δεχομένη, ἐκπύ-
λῃς δίδωσι τῆς καρπῆς. κελθεῖ τοίνυν,
μήτε ἀναμειγμένα σπέρματα καταβάλλ-
λειν, μήτε μὲν τὰς ἀμπελῆς σπείρειν. εἴτα
τῷ παραβαίνοντι δίδωσιν ἐπιτίμιον, τῷ
τῆ κέρδους κολάζων ἐπιθυμίαν. ἐκέλευσε
γὰρ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα προσφέρεισθαι. τῆτο
„ γὰρ εἶπεν, ἵνα μὴ ἀγίασθῇ τὸ γέννημα.

„ ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Οὐ κατασπερεῖς τὸν ἀμ-
πελῶνά σε διάφορον· ἵνα μὴ ἀτρεπότερα
γενήται ἡ γῆ, ὡς μήτε τὸ σπέρμα πλήρες
ἀποδιδόναι, μήτε τῆς ἀμπελῆς τὸν καρ-
πὸν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῆς ἕκαστον.

„ * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡςπερ ἀνάθημα
λέγεται πᾶν ἀνατιθέμενον τῷ Θεῷ· λέ-
γεται δὲ καὶ ἐπὶ τῆ Φούκῃ καὶ κεκατηρα-
μῆς, διὰ τὸ κατάρατον εἶναι τὸν ἀνάθη-
μάτων ἀπλόμενον· καὶ ὅτι τὸ μὲν ὡς ἅγιον
ἀφορίζεται, μὴ ἀπλομένης τινός· τὸ δὲ,
ὡς ἀναγῆς· ἔτω τὸ ἅγιον κατὰ διτλὸν λέ-
γεται τρόπον. καὶ τὸ μὲν ἐπὶ καλῶ, πε-
ριτλὸν ἀποδεικνύει· ὅτι δὲ καὶ ἀσεβεῖς
ὥστίτινες, ἀφοριδῶσι δὲ πρὸς τινα διακο-
νίαν, ἅγιοι λέγονται, δηλοῖ Σοφονίας, λέ-
„ γων· ὁ λαβείθε ἀπὸ προσώπου Κυρίου τῆ Σοφον. 1. 7.

„ Θεῶ. διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα τῆ Κυρίου. ὅτι
„ ἡτοίμασε Κύριος τῷ θυσιαν αὐτῆς, ἡγίακε
τῆς κλητῆς αὐτῆς, τῆς Βαβυλωνίως ἔτω
„ καλῶν. καὶ Μιχαίας δὲ φησιν· ἡγίασεν ἐπ' Μιχ. 3. 5.
„ αὐτὸν πόλεμον. καὶ τὸ, ἐγὼ δὲ σιωτάσσω, Ἡσ. 13. 9.
„ καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτῆς. ἡγιασμένοι εἰσὶ, καὶ
ἐγὼ

(1) Κατασινωμένη. αὐτὸν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 268.

(3) Ἐν τοῖς ἐκδοτέ. ἐ κεῖται.

(4) Τὸν αὐτὸν οἰμαί τρόπον ἀπιδανον κομιδῇ πᾶν, κτ. αὐτ. αὐτ. σελ. 285.

(2) Ἀλλ' ἵνα τὸ φῶμεν. αὐτ.

» ἐγὼ ἄγω αὐτὰς. γίγαντες ἔρχονται πλη-
» ρῶσαι τὸν θυμὸν μου, περὶ τῶν μετὰ Κύριον
κατὰ Βαβυλῶνος στρατοδουμένων.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀμπελώνων ὁ μελεδω-
νός, ἔπερ εἴη νυνεχῆς καὶ γηπονέν ἄριστα
μεμελετηκώς, ἐκ ἀναγκαιότητος τὰ ξηρὰ
τῶν σπερμάτων ὑπ' αὐταῖς φύεσθαι ταῖς
ἀμπέλοις, ἵνα μὴ δαπάνωμιν αὐταῖς τῆς
ικμάδος εἰς τὸ ἀλλότριον, ὑπερίζουσιν αὐταὶ
περὶ τὸ οἰκεῖον. Ἰδι δὴ ἐν ὧς ἐξ εἰκόνης ἡδη-
πως ἐπὶ τὸ πνευματικόν. (1) ἀμπελώνας
ὄντας ἡμᾶς, καὶ ἐν ὁρχάτων τάξει κειμένους,
μονοειδὲς τρόπον τινὰ προσήκει σεφανεῶσαι
καρπῶ, καὶ τὸν διφυσὶ παραιτεῖσθαι τρόπον.
λόγος γὰρ εἰς εἰς ὁμοιότητα φυσικῶς σί-
τῳ τε καὶ βότρυσιν. ἀλλοτρίων δὴ ἐν σπερ-
μάτων μηδαίς ἐν ἡμῖν ἔσω τόπος.

Ι. Οὐκ ἀροτριάσεις ἐν μόχῳ καὶ
ὄνῳ ἐπὶ τὸ αὐτό.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἀπαγο-
ρῶν ἐν ταῦτ' ὁδογῶναι πρὸς ἄρεσιν βῆν
καὶ ὄνον· ἐ μόνον τὰ περὶ τὰ ζῶα ἀνοικέας
σοχασάμενος· διότι τὸ μὲν ἐστὶ καθαρόν,
ὄνος δὲ τῶν ἐκ καθαρῶν, τὰ δὲ ἔτιως ἡλ-
λοτριωμένα σιμᾶν ἐκ ὑπέρπλες· ἀλλ'
ἐπειδὴ καὶ ἰσχυρὸν ἐστὶν ἀνίστα, προμηθεύεται
τῶν ἀδυνεσέρων, ὥς μὴ πρὸς διωατωτέ-
ρας βλάσθαι βλάσθαι καὶ πιέζεσθαι. καίτοι
τὸ μὲν ἀδυνεσέρον, ὄνος, ἔξω περιόραν-
τηρίων ἐλαύνεται· τὸ δὲ ἐρρώμενεσέρον,
βῆς, ἐν ταῖς τελειοτάταις θυσίαις ἱερορ-
γεῖται. ἀλλ' ὅμως ἔτε τῆς τῶν ἀκαθάρ-
των ἀσφαλείας ὀλιγώρησεν, ἔτε τοῖς κα-
θαρῶς ἐφῆκεν ἰσχυρὸν πρὸ δίκης χρησθαι·
μονονεκ ἀντικρυς βοῶν καὶ κεκραγῶς τοῖς
ὦτα ἔχουσιν ἐν ψυχῇ, μηδαίς τῶν ἑτεροει-
δῶν ἀδικεῖν, ἐδὲν ἔχοντας αἰτιάσασθαι, ὅτι
μὴ τὸ ἀλλογενές, ὅπερ ἐστὶν ἀνάιτιον. ὅσα
γὰρ μήτε κακία, μήτε ἀπὸ κακιῶν, ἔξω
παντὸς ἐγκλήματος ἴσταται.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. (2) Τετέσι, τὸ γαῦ-
ρον τῆς ψυχῆς καὶ φιλόπονον τῷ φιληδόνῳ
καὶ παιητικῷ μὴ συζύξης.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Μόχος ἐστὶν ὁ κατὰ
νόμον καθαρὸς, καὶ εἰς θυσιαστήριον ἀνα-
φερόμενος· ὄνος δὲ, ὁ κατὰ νόμον ἀκά-
θαρτος. παρεγγυᾷ τοίνυν τοῖς τῷ ψυχῇ
ὑπηρετισμένοις εἰς ὑποδοχὴν θεῶν ἀπορε-
τῶν τῶν ἀκαθάρτων μὴ δέχεσθαι διδασκα-
λίαν, οἷα ἐστὶν ἡ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ τῶν
Ψαλ. 118. 85. ἀθέων αἰρετικῶν, κατὰ τὸν Δαβίδ· διη-
» γήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ'
» ἔχ ὡς ὁ νόμος σου Κύριε. (3)

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἡσαΐας δὲ πάλιν γρά-
» Ησ. 32. 20. Φε, μακάριοι οἱ σπείροντες ἐπὶ πᾶν ὕδωρ.

Α ποῖον ὕδωρ, ἐφ' ᾧ δὲ σπείρειν τὸ καλὸν
σπέρμα; εἴη δὲ σπ (4) τὸ βάπτισμα τῆς
σωτηρίας, τὸ λυτρὸν τῆς παλιγγενείας.
σπείρει ἐπὶ τὸ μυστήριον τῆς λυτρῆς, καὶ γίνῃ
μακάριος. ἐκὰ βῆς καὶ ὄνος πατέ· βῆς
ὁ καθαρὸς [ὁ] Ἰσραηλίτης, καὶ ὄνος ἀκά-
θαρτος ἐκ γένους ὁ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν· ἵνα
σύμβολον ἢ ἀμφοτέρω τὰ ζῶα τῆς λόγῃς τῆς
τοῖς ἐθνεσιν κεκηρυγμένης. πατέ ἐν βῆς
καὶ ὄνος, Φησὶ, τῆτο τὸ ὕδωρ ὅπως σπεί-
B ρειν θέλομεν.

Ια. Οὐκ ἐνδύσῃ κίβδηλον, ἔρια
καὶ λίνον ἐπὶ τὸ αὐτό.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀκύλας τὸ κίβδη-
λον παρέδωκεν, ἀντικείμενον· ὁ δὲ Σύμ-
μαχος, ἑτερογενές.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Οὐδὲ γὰρ προσήκει
τὸς Χριστὸν ἐνδυομένους καὶ τὸν τῆς ἀληθινῆς
προβάτης καρπὸν τὸ ἔριον, τὸ λίνον καὶ
γεῶδες καὶ ἐν ταῖς ψεκταῖς γεωργούμενον
χωραῖς σιμᾶνδύεσθαι. τοῖστί ἐστὶν οἱ πε-
ριεχόμενοι ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν
δὲ ὄντες λύκοι ἀρπαγες, καὶ τῷ μὲν πλη-
σίον λαλῶντες εἰρηνικὰ, ἔχοντες δὲ τῷ
ἐχθρῶν ἐν ἑαυτοῖς.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀμφιόν γε μὴν ἔχειν
ἡμᾶς ἐκ ἐξ τὸ ἐκ δυοῖν ὑφασμένον, αἰνιγ-
μά πρὸς τὸ χρηματιδεῖς τῆς μὴ ἀνέχεσθαι,
διπλόῳ ὡπερ εἰς νῦν ἔχειν. διπλόῳ δὲ
εἶναι Φημι τῷ ἔσω καὶ νοητῷ ἐπάρτατον
ἀνθρωπαρέσκειαν, ἢ ἐκ δυοῖν ὡπερ ἀπο-
πλέκεται σπασματόν, τῷ εἰς ἀλλήλα
διαφορὰν ἐ μείριαν ἡρώσηκότοι. τίς γὰρ
ἢ ποῖος τῶν ὑποκριτῶν ὁ βίος; ἄρ' ἐχὶ τὸ
ἐν ὅψει μὲν ἀνθρώπων ὁράσθαι χρηστὸς, καὶ
δοκέειν μὲν εἶναι, μὴ μὴ ἐτι κατὰ ἀλή-
θειαν ἀγαθός; διπλὸς ἐν ὁ τρόπος ἐξ ἀνο-
μοίων ἡμῖν θελημάτων ἐξυφασμένος. ἀλλ'
ὁ γε θεὸς Δαβὶδ ἀποδέχεται τὸν μονό-
E τροπον, καὶ Φειδὸς ἡξιώσθαι Φησὶ τῆς ἀνω-

» θεν. Κύριος [γὰρ] κατοικίσει μονοτρόπος, Ψαλ. 67. 6.
» [Φησὶν,] ἐν οἴκῳ· διασκορπίζειν δὲ καὶ Θεὸς Ψαλ. 52. 5.
» λέγεται ὅσα ἀνθρωπαρέσκων.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ. (5) Ἐπειδὴ γέγραφας τὴν
βελόμενος ὁ Μωϋσῆς ἀνομοθέτησε, λίνον
μὲν καὶ ἔριον μὴ σιμᾶνδύεσθαι· ἐν δὲ τοῖς
λινόις ἱματίοις πορφύραν μὴ σιμᾶνδύεσθαι,
λέπραν τε ἱματίων καὶ λίνων πολυπραγ-
μονεῖν, εἶχον μὲν καὶ τὰς θεωρίας αὐ-
τῶν μιμνήσκαι. ἔχουσι γὰρ ἀρίστας ἀλλη-
γορίας. (6) ἀλλ' ἐπειδὴ οἶδα πολλὰς χαί-
ροντας μόνῃ τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν Γραφῶν,
ὁρῶμαι τῷ ἀποκρίσιν ποιήσομαι. οἷμα
τοίνυν, [ὅτι] εἰς φιλοσοφίαν τὰς ὑπὲρ νό-
μῳ, καὶ τῆς χάριτος μόνῃς γενέσθαι
βελόμενος, πᾶσαν βλακείαν ἐξωστράκισε·
G g g g g 2

δια

(1) Τῶν ἐπομένων. τὸ πλεῖστον μέρος. καὶ ἐν σελ. 1089. ὅπερ ὁ προσφύεσθαι. τῆς ὅλης τόπος.

(2) Ὁριγίνους. ψαλμῶν. ἐν σελ. 390. τῆς 2. Τόμ. τῆς τῆς Ρα. ἐκδόσεως.

(3) Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

(4) Δὲ τῆτο. ἐν τῷ ἡδὴ εἰρημ. τόμῳ.

(5) Ἐπιστολὴ πρὸς τὰ ἑξ ἑκτὸς πρὸς τὸν κώδ. ἐστὶ δὲ ἀληθῶς ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἡ 84. τῆς 3. Βιβλ.

(6) Ὁ Φελλῶναι διωαμῆας τὰς μὴ ἀγύμναστον ἔχοντας πρὸς θεωρίαν τὸν νῦν· ἀλλ' ἐπειδὴ οἶδα πολλὰ
μὴ νομίζοντας, τὰς τὰ τοιαῦτα λέγοντας, ἀμαθίαν τὰς ἀγῶνας ἐκλύειν· σὲ δὲ τοῖς πράγμασι, καὶ μόνῃ τῇ
ἐρμηνείᾳ τῶν Γραφῶν χαίροντας, ὁρῶμαι τῷ ἀποκρίσιν ποιήσομαι, κύκλων ἀπληθαγμῶν. οἷμα, κλ. αὐτ.

ἀ μὲν τῷ μὴ σωφραίνειν λίνον καὶ ἔριον, ὡς ποικιλίαν ἐξορίζων· διὰ δὲ τῷ πορφύρεον μὴ σωφραίνειν τοῖς λινόις ἱματίοις, ὡς πολυτέλειαν καὶ τὸν καλλωπισμὸν· διὰ τῷ λέπραν ἱματίων καὶ λίθων περιεργάζεσθαι, τὸ πλεόν τῆς χρείας κήσασθαι, ἀποδέσθαι, ἀπαγορεύειν. τοῖς γὰρ χρόνοις ἱματίοις καὶ οἰκίαις τῷτο συμβαίνειν ὡς τῇ γὰρ χρείᾳ ἐστὶ, Φησὶ, μηδὲν ἐριτῶν μήτε κλωμῶν, μήτε ἀποκλωμῶν, (1) μήτε καλλωπιζόμενος, ἀλλὰ πᾶν τὸ φροντίζον εἰς τὸ τῆς ψυχῆς ἐπιτέλειαν μετάσθαι. εἰ δὲ βλάβη καὶ παρὰ τῶν ἑξωθεν ὠφελήσῃ· Φασὶ γὰρ τὰς καὶ τῶν ἀπορρέουσας ἡμέρας συνᾶν, ἀ τῶν ὀλυνθίων τῶν ἀγρίων συσφίγγειν· Φαίω, ὅτι καὶ Ἰσωκράτης ὅτε Δημόνικῳ τὰς παλαιετικὰς ἐπεμπε λόγους, ἀπαρτίζων, ἐστὶ περὶ τῷ ἐδῆτα Φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής. Φιλοκάλες μὲν γὰρ ὁ μεγαλοπρεπὲς, καλλωπιστὴς δὲ τὸ περιεργον. (2) ἀλλὰ καὶ Διογένης Θεασάμενος τινα μερακίσκον ἀσελγέστερον ἢ κατ' ὄρα κεκοσμημένον, ἔφη αὐτῷ· εἰ μὲν ἄνδρες, ἀτυχεῖς· εἰ δὲ πρὸς γυναικας, ἀδικεῖς. εἰ τοίνυν οἱ ἑξωθεν τῷ πρέσβυτος ἐπεμελήθησαν, πῶς ἐκ ἑμεῶν ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος καὶ Θεοφίλης ἀνὴρ εἰς Φιλοφίαν ἐνάγων, πᾶσαν μὲν ποικιλίαν καὶ λακείαν καὶ καλλωπισμὸν ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ἐξορίζων, κοσμιότητα δὲ καὶ σεμνότητα νομοθετῶν, εἰ ὧν ὁ ἄριστος κατορθύεται βίος;

ιβ. Στρεπλὰ ποιήσεις σεαυτῷ ἐπὶ τῶν τεσσάρων κραπέδων τῶν περιβοαίων σε, ἀ ἂν περιβάλλῃ ἐν αὐτοῖς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Στρεπλὰ ποιήσεις σεαυτῷ ἐπὶ τῶν δ' κραπέδων, πρὸς διωκετὴν ἡμίω τῷ νόμῳ, πῇ μὲν, ἀφάψῃς αὐτὰ, ἡσὶν, ἐπὶ τῶν χειρῶν σε· πῇ δὲ, καὶ ποιήσεις σεαυτῷ κραπέδα ἐπὶ τῶν πλεονέων ἐξ ὑακίνθου κεκλωσμένης· ὡς ἂν ἡ ἐν αὐτῷ μνήμῳ ἐργάζοιτο.

ιγ. Ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναικα καὶ ἡμιωκίῃ αὐτῇ, καὶ μισήσῃ αὐτῇ, καὶ ἐπιθῇ αὐτῇ προφασιστικὰς λόγους, καὶ κατενέγκῃ αὐτῇ ὄνομα πόρνην, καὶ λέγῃ, τὴν γυναικα ταύτην εἴληφα, καὶ προσελθὼν αὐτῇ καὶ εὖρηκα αὐτῇ παρθένιαν· Καὶ αὐτὸν ὁ πατὴρ τῆς παιδὸς καὶ ἡ μήτηρ ἐξοίσουσιν τὰ παρθένια τῆς παιδὸς πρὸς τὴν γερασίαν ἐπὶ τὴν πύλιν. Καὶ ἐρεῖ ὁ πατὴρ τῆς παιδὸς ἢ γερασία, τὴν θυγατέρα μὲ ταύτην δέδωκα τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γυναικα, καὶ μισήσας αὐτῇ Νυν αὐτὸς ἐπιτίθῃσιν αὐτῇ προφασιστικὰς

λόγους, λέγων, εἴ εὖρηκα τῇ θυγατρί σε τὰ παρθένια· καὶ ταῦτα τὰ παρθένια τῆς θυγατρὸς μὲ. καὶ ἀναπύξῃ τὸ ἱμάτιον ἐναντίον τῆς γερασίας τῆς πόλεως ἐκείνης. Καὶ λήψεται ἡ γερασία τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ ποιήσει σκωτῶν αὐτὸν, καὶ ζημιώσῃ αὐτὸν ἐκατὸν σίλῃς, καὶ δώσῃ τῷ πατρί τῆς νεάνιδος, ὅτι ἐξώλεγεν ὄνομα πόνηρον ἐπὶ παρθένον Ἰσραηλῆτιν, καὶ αὐτὴ ἐστὶ γυνή· καὶ διωθήσεται ἐξαποσάλλων αὐτῇ τὸν ἅπαντα χρόνον.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Κόρας οἱ ἀγόμενοι νόμῳ, καὶ γάμος δύσαντες καὶ ἐσιασθέντες, μηδὲν οἰκῶν ἐπὶ ταῖς γάμεταις πάθος σώζοντες, ἀλλ' ὑβρίζοντες, καὶ ὡς ἐταίραις ταῖς ἀσῶν προσεχθόντες· ἐὰν διαζώξῃν τεχνάζωσι, μηδεμίαν ἀπαλλαγὴν προφασίν ἀνυβρίσκοιτες, εἴ ἐπὶ τὸ συκοφαντῶν τραπόμενοι· σπάνει τῶν φανερῶν ἐγκλημάτων, πρὸς τὰ φανῇ τρέπωσι τὰς αἰτίας, καὶ παρελθόντες κατηγοροῦσιν, ὅτι ὡς παρθενοὶς δόξαντες συνεληλυθίκα, γυναικας εἰ ταῖς πρώταις ὁμιλίας ἐφωξάμεν· ἀθροίζοντες μὲν ἡ γερασία πᾶσα πρὸς τὴν κρίσιν, παρτίωσαν δὲ οἱ τῶν κατηγορουμένων γυνεῖς, ἀπολογισόμενοι περὶ κοινῆς κινδύνου. κινδύνου γὰρ καὶ ταῖς θυγατράσι μόνον περὶ τῆς τῶν σωμάτων ἀγνείας ἐστίν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς· καὶ μόνον ὅτι εἰς τὸν ἀναγκαῖστον τῆς ἀκμῆς καιρὸν καὶ παρεφύλαξαν, ἀλλ' ὅτι τὰς παρθενοὺς τὰς ὑφ' ἐτέρων ἐφθαρμένας εἰσέγυψαν, ἀπατῶντες καὶ φανακίζοντες τὰς λαμβάνοντας. εἴ ἐὰν περιγινώσκῃ τοῖς δικαίοις, τιμᾶτωσαν οἱ δικασταὶ κατὰ τῶν τὰς ψευδῆς αἰτίας πλάσσομένων, χρημάτων ζημίας, καὶ τὰς διὰ πληγῶν εἰς τὰ σώματα ὑβρεῖς, καὶ τὸ πάντων ἐκαίνοις ἀηδέσατον, τὴν τῶν γάμων βεβαίωσιν, ἐὰν ὑπομείνωσιν αἱ γυναικες αὐτοῖς ἐτι σωρικεῖν. ταῖς μὲν γὰρ ἐφίησιν ὁ νόμος θελῶσαις καὶ μένειν καὶ ἀπαλλάττεσθαι, τὰς δ' ὑδέρους κυρίως ἀπέφηκεν, ἀνδ' ὧν ἐσυκοφάντησαν.

ΔΕΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὅτι ἐπὶ τῷ προσώπῳ τῷ διαβάλλοντος τὴν αὐτὴν γυναικα, ὡς μὴ ὑπερβῇσιν παρθενοῦ, ἐκ ἰσχυρῆς βιβλίου ἀποσασθε. ΔΕΗΛΟΥ. Σημειωτέον, ὡς ἐκ ἀζήμιον παντελῶς ἀφίησι τὸν ἀδίκως ὀλιγωρήσαντα τῆς ἐπὶ κατεγνωσμένης.

ιι. Ἐὰν δὲ ἐπ' ἀληθείας γένηται ὁ λόγος ἔτος, καὶ μὴ ὑπερβῇ παρθενοῦ τῇ νεάνιδι, καὶ ἐξαρῇ τὴν νεάνιν ἐπὶ τὰς δύρας οἴκου πατρὸς αὐτῆς,

(1) Μὴτε ἀποτιθέμενος, ἀλλὰ μὴδὲ καλλωπιζ. αὐτ.

(2) καὶ ὅτι τῷτο ἀληθές ἐστι, εἰ ὧν Διογένης εἶπε, σαφῶς δέκνεται. Θεασάμενος γὰρ τινα, κτ. αὐτ.

αὐτῆς, καὶ λιθοβολήσασιν αὐτὴν ἐν A
λίθοις οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ταύτης,
καὶ ἀποθανείτω, ὅτι ἐποίησεν ἀφρο-
συλίαν ἐν ἡοῖς Ἰσραὴλ ἐκπορνεύσαι
τὸν οἶκον τῆς πατρὸς αὐτῆς. καὶ ἐξα-
ρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

ιβ. Ἐὰν δὲ εὐρεθῇ ἄνθρωπος με-
τὰ γυναικὸς (1) σιωπῆσμένης ἄν-
δρι, ἀποκλείνατε ἀμφοτέρους, τὸν B
ἄνδρα τὸν κοιμώμενον μετὰ τῆς γυ-
ναικὸς, καὶ τὴν γυναῖκα. καὶ ἐξα-
ρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ὡς περὶ τοῖς εἰς γυ-
ναῖκα πλημμελήμασι τὸ πάντων ἄν-
ει παγχάλεπον, ἡ μοιχεία, τὸν ἑτέρου τινὸς
παραλύσας γάμον, καὶ τῶν ἡδὴ σιωπῆ-
των ποιεῖσα διάδοξιν, κατὰ τὸν αὐτὸν οἰ-
μαχίαν τῆς τῶν εἰς ἄνθρωπινος
ψυχᾶς αἰτιαμάτων τὸ πάντων μάλιστα ἐπὶ
δοσεβεβέροντε καὶ ἀφορητότερον τὸ ἐπι-
τηδεύσαι τὴν παραφθοράν, ἐκ εἰς τὴν τυ-
χῆσαν ἀπλῶς, ἀλλ' εἰς τὴν ἡδὴ τρόπον
τινὰ σιωπῆσμένην καὶ ἐνωθεῖσαν Χριστῷ
τῷ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἑαυτῆς νυμφίῳ. ἐν-
μεθα γὰρ αὐτῷ διά τε τῆς πίσεως, καὶ
προσέτι τῆς μεταλαχῆναι ἀγίας πνεύματος.
α. Κορ. 6. 17. ὁ γὰρ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἐν πνευμά-
εσι, κατὰ τὰς Γραφάς. θανάτῳ δὲ ἐν ὁ
νόμος τιμᾶται δικαίως ὅμως τῷ μοιχεύσαντι
τὴν πεπορνευμένην ἢ τὸν μετ' αὐτῆς ἐνιόντα
τῆς ἀέσεως αὐτῷ δυσεβεβέας τὰ σπέρματα,
τὴν δὲ ὅτι τὸν τῆς γνησιότητος ἀτιμάζουσα
νόμον, ἑτέρῳ γέγονε, καὶ ταῖς ἐκείνης πα-
ραφθοραῖς ἀπλῶς τὸν νῦν, τὸν ἐξ ἄνθρω-
πίνων ὁρημάτων εἰσεδέξατο μολυσμὸν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Γυναικὶ μὲν ἐν κατὰ
νόμον σιωπῆσμένην παρεκασέον εὖ μάλα E
τὴν διὰ πίσεως καὶ πνεύματος Χριστῷ συ-
νημμένην καὶ ἐνωθεῖσαν ψυχῇ.

ιγ. Ἐὰν δὲ γένηται παῖς παρ-
θένης μεμνησθμένη ἄνδρι, καὶ δῶρον
αὐτῇ ἄνθρωπος ἐν πόλει κοιμηθῇ
ιδ. μετ' αὐτῆς, Ἐξάξετε ἀμφοτέρους
ἐπὶ τὴν πύλιν τῆς πόλεως αὐτῶν,
καὶ λιθοβολήσονται ἐν λίθοις, καὶ
ἀποθανέονται τὴν νεάνιν, ὅτι ἐν ἐβόη-
σεν ἐν τῇ πόλει· καὶ τὸν ἄνθρωπον,
ὅτι ἐταπείνωσε τὴν γυναῖκα τῆς πλη-
σίον. καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν
αὐτῶν. (2)

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μεθόριον
ὑπολαμβάνουσιν τινες ἀδίκημα εἶναι φθοράς
καὶ μοιχείας, ὑπογάμιον· ὅταν ὁμολογία
μὴν ὑπερεγνήσωσι, μήπω δὲ γάμων ἐπι-
τελεσθέντων, ἕτερος ἀπατήσας ἢ καὶ βια-
σάμενος εἰς ὁμιλίαν ἔλθῃ. παρ' ἐμοὶ κρι-
τῇ, μοιχείας καὶ τῆς ἐστὶν εἰδος· αἱ γὰρ
ὁμολογία γάμοις ἰσοδυναμεῖται, αἷς ἄνδρος
ὄνομα καὶ γυναικὸς καὶ τὰλλα τὰ ἐπὶ συ-
νόδοις ἐγγράφεται. ὡς χάριν καταλθεῖν
ὁ νόμος ἀμφοτέρους προσέταξεν, ἐὰν ἀπὸ
μίας καὶ τῆς αὐτῆς γνώμης ἐπιθῶνται τοῖς
ἀδικήμασι συμφορήσαντες. ἐκ οἷον τε
γὰρ ἀπὸ μὴ τῶν αὐτῶν ὁρμηθέντας βελού-
μάτων, νομίζεσθαι συναδικεῖντας.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῷ μοιχῷ παραπλησίως
κολάζεσθαι κελεύει τὸν φθείροντα τὴν ἄλ-
λῃ μεμνησθμένην· ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς μνη-
σεῖας αὐτῆς σωήροσε συμβολα. ὅθεν
καὶ γυναικα αὐτῇ προσηγόρευσεν. ἐτα-
πείνωσε γὰρ τὴν γυναῖκα τῆς πλησίον. ἔτω
καὶ ἡ ἀγία Παρθένος γυνὴ τῆς Ἰωσήφ ἐχρη-
ματίσεν. μὴ φοβηθεῖς γὰρ Φησι παραλα-
βεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου. Ματθ. 1. 20.

ΣΙΡΙΓΕΝΟΥΣ. Τὴν ἡδὴ μεμνησθμένην
γυναῖκα καλεῖ· ἔτω καὶ ἐπὶ τῆς Ἰωσήφ καὶ
τῆς Θεοτόκου ἐλέχθη. (3)

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Παρθένον δὲ εἶναι μεμνη-
σθμένην λογίζεσθαι τὴν κεκλημένην εἰς
ἀρχὰς γνώσεως ἀληθείας, ἔπω δὲ ὁλοτε-
λῶς ἐνωθεῖσαν Θεῷ· περιμνήσαν δὲ ἐπὶ
καθ' ἅπερ τινὰ γάμον καὶ συναθείας τρό-
πον τὸν ἀληθέστερον, τὴν διὰ τῆς ἀγίας βα-
πτίσματος χάριν, καὶ τὴν τῆς ἀγίας πνεύ-
ματος μέθεξιν, ἀρράβωνά γε μὴ καὶ ὁμι-
λίας ὡς περ ἀρχὴν τὸν τῆς κατηχήσεως
λόγον εἰσδεδεγμένην. ἔτω τὴν ἐξ ἐθνῶν
Ἐκκλησίαν ὁ Θεὸς ἡμῶν μυσταγωγὸς παρε-
κόμισεν τῷ Χριστῷ. Καὶ μετ' ὀλίγα. Εἰ τοίνυν
γινώσκω, Φησι, τῆς παραφθορᾶς τὰ ἐγ-
κλήματα καὶ ἐπὶ τινὶ τοιαύτῃ ψυχῇ, μοι-
χεία γεγραφθῇ τὸ χρέμα. ὑποχρεῖται
γὰρ ἡ μεμνησθμένη, καὶ ὑπὸ χείρα λοι-
πὸν τῆς μετὰ βραχὺ νυμφίῳ. ἀλλ' εἰ μὲν
[ἐν πόλει] γινώσκω τὸ ἀδίκημα, Φησι, τῆς
τέστιν ἐν Ἐκκλησίᾳ Χριστῷ, καὶ ἐν πόλει Θεῷ
ζῶντος, ὡς κατοικῆσθαι Ἀγγελοι καὶ ἄνδρες
ἄγιοι, καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι, τοῖς
κινδυνεύουσι καὶ ἀπατωμένοις ἐπαμυνεῖν
οἰοῖτε, συναποτεθνήτω τῷ φεύγοντι καὶ ἡ
παῖσα παρθένος. ἔξον γὰρ ἐτοιμῶς δια-
δράναι τὴν παραφθοράν, εἰ τοῖς διασώζαν
εἰδοῖσι καταμεμνῆκε διδασκάλους, ἐτελέ-
σιον ἡρώσησε τὸ παθεῖν, καὶ ἐκ ἐξ ἀνάγκ-
ης ἔξει (4) τὴν εἰς τὸ φαῦλον ἀπαγωγί.

Ggg ggg 3

κε. Ἐὰν

(1) Κοιμώμενος μετὰ γυναικός. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Ἰσέον. ὅτι τὸν τόπον τῆτον, ὅ, τε Ὁριγίνης (ἐν τῷ κατὰ Κέλσιν βιβλ. 1. σελ. 352. τῆ. 1. Τόμ.
τῆς τῆς Ρε. ἐκδόσ.) καὶ ὁ μέγας Βασίλειος (ἐν τῷ εἰς τὸ 7. τῆς Ἡσ. κεφ. ὑπομνήμ. σελ. 529. τῆ. 1. Τόμ
καὶ ἐν τῇ εἰς τὴν Χρῆ. γὰρ. ὁμιλ. σελ. 599. τῆ. 2. Τόμ. τῆς ἐν Παρισ. ἐκδόσ.) πάντῃ ὁφθαλμῶς ἐσημείωσαν,
δῆλα βεβλόμενοι, ὅτι ταυτὸν παρὰ τῇ Γραφῇ τὸ, νεάνιν καὶ παρθένος, κατὰ τῶν λεγόντων, τὸν Ἡσαΐαν
μὴ ἐρηκῶσαι ἰδὲ ἡ παρθένος, ἀλλ' ἰδὲ ἡ νεάνιν.

(3) Σημείωτον τὸ, Θεοτόκα, καὶ παρ' Ὁριγίνης καί μενον. εἴ γε δὴ ἀναμφιλόκως τῆς Ὁριγίνης ἐστὶ τὸ
ὑπόμν. ἔτω δὲ ἐπιγράψαν ἑκάτερος τῶν ἡμετέρων κωδίκ. ἐστὶ δὲ καὶ ὁ 2. Τόμ. τῆς τῆς Ρε. ἐκδόσ.

(4) Ἐχ. ἐν Τόμ. 1. μερ. 2. σελ. 258.

κε. Ἐάν δὲ ἐν πεδίῳ εὖρη ἄνθρω- A
πος τὴν παῖδα τὴν μεμνησθῆναι,
καὶ βιασάμενος κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς,
ἀποκτενεῖτε τὸν κοιμώμενον μετ' αὐ-
τῆς μόνον. Τῇ δὲ νεάνιδι ἐκ ἔσιν ἀ-
μάρτημα θανάτου. ὥς ἥτις ἐπαναστῇ
ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν πλησίον, καὶ φονεύσῃ
αὐτὴ ψυχὴν, ἔτω τὸ ῥῆμα τὸτο,

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Παρὰ τὰς
τῶν τόπων διαφορὰς αὐξομένη συμβέβηκε
καὶ μαινομένη τὰ δίκαια. καὶ μὲν γὰρ,
οἷα εἰκός, ἐσὶν, εἰ πραχθεῖη κατὰ πόλιν,
ἐλαττον δὲ τειχέων ἔξω κατ' ἐρημίαν. αἰ-
ταῦτα μὲν γὰρ βοηθὸς ἐδείξεν ἐν τῇ παιδί,
πάνθ' ὅσα περὶ τῆς διατηρήσεως τὴν παρ-
θενίαν ἀψαυσον καὶ ἀνεπιβλήτου λεγέ-
σθαι καὶ δρώσῃ· αἱ ἄσαι δὲ βελουτήρια,
καὶ δικαστήρια στρατηγῶν, ἀγορανόμων, ἀσυ-
νόμων, ἄλλων ἀρχόντων ὅμοιοι μεγάλοι,
καὶ σὺν τούτοις ὁ δῆμος. Καὶ μετ' ὅλην. Τῷ μὲν ἔν
διαπραξαμένῳ τὴν βίαν ἐπελαί δίκη παντα-
χῶ, μηδὲ ἐκτὴς τῶν χωρίων διαφορὰς οὐρι-
σκομένη πρὸς ἐπανόρθωσιν ὧν ὑβρίστε καὶ
παρωλόμησε· τῇ δὲ παιδί, καθάπερ ἔφην,
τότε μὲν ἔλεος καὶ συγγνώμη, τότε δ'
ἀπαραιτήτως τιμωρία παρακολυθήσεται.

*** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἐάν τις βιάσθῃ παρ-
θενίαν αἰ ἐρήμῳ, τὸν μὲν ἀποκτενεῖτε, τὴν
δὲ περιποιήσαδε. ἐβόησε γὰρ ἡ νεάνις,
καὶ ἐκ τῆς βοηθῶν· τῇ δὲ αἰ πόλει τὸτο
παῖδα, καὶ μὴ βοηθῶσα ἀπαραιτήτως ἡ
τιμωρία, καὶ μάλα αἰκνῶς. αἰ μὲν γὰρ
ἐρημία ὁ βοηθῶν ἐκ τῆς. καὶ διὰ τὸτο ἡ
παρωλομένη συγγνώμη ἀξία εἶναι κέκρι-
ται· ἡ δὲ αἰ πόλει τὸτο παῖδα, καὶ τῇ
σιγῇ συγκαταθεμένη, καὶ μὴ βοηθῶσα,
μηδὲ καλέσασα τὰς ἀναστῆσαι τὴν βίαν
δυναμένης, θανάτῳ αἰκνῶς κατακέκριται.
ἐκ τῆς παντὶ σθένει χρητὴν τὴν γνώμην καθά-
ρην διατηρεῖν καὶ ἀμόλυντον, μηδεμιᾶ ὁρ-
μῇ, μηδὲ συγκαταθεῖν τοιαύτῃ μεμιασμέ-
νῳ. ἵνα καὶ, ὁ μὴ γένοιτο, γένοιτο τι τοιοῦ-
τον, ἀκέραιον ἔχουσι τὴν ἀπολογίαν παρὰ
τῷ ἀδελφῷ κριτῇ, τῷ καὶ τὰς καρδίας ἐμ-
βατόντων, καὶ μαρτύρων μὴ δεομένων.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Εἰ δὲ μὴ γένοιτο, Φησὶν,
ἐν Ἐκκλησίᾳ, μηδὲ ἐν πόλει Θεὸς ζῶντος,
ἀλλ' ὡπερ ἐν πεδίῳ καὶ ἀγρῷ, ὃ μυσαρω-
γὸς ἐπαμύνων ἐκ τῆς, καὶ τῶν μεταπίδεν
ἐπὶ τὸ ἀμεινον ἐπιχειρόντων ἐρημία πολλή,
καὶ ὡς ἐν πάντοι παιδαγωγῶν ὁ Φροντισ-
μὸς, κινδυνεύσας μόνον ὁ βιασάμενος.
τὴν πλεονεξία γὰρ ἡδὴ τὸ δρώμενον, καὶ πᾶ-
δος ἀνεπικέρητον. καὶ ἀνάγκη τις δυσδιά-
φυκτος παρακράσειαι τὴν γραφὴν· ἡ τοῖς
ἀβελήτως ἐπενώεμενοις, ὡς ἐκαστοῖς (1)
ἐπιτιμῶν, ὃ περιττὸν ἀναγφίσομεν;

καὶ. Ὅτι ἐν τῷ ἀγρῷ εὖρεν αὐτὴν·
ἐβόησεν ἡ νεάνις ἡ μεμνησθῆναι, καὶ
ἐβελουτῶν ἐκ τῆς αὐτῇ.

ΛΑΗΛΟΥ. Καὶ ἀντὶ τῆς, παρθένης
νεάνις Φησὶ, καθὼς καὶ Ἀκύλας ἐκδέδω-
κε. δῆλον γὰρ, ὡς ὡς ἐβόα, ἐκ τῆς
φθαρῆσαι.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πολυπραγ-
μονητέον τῷ δικαστῇ, μὴ πάντ' ἐπὶ τῆς
τόπῳ ἀναφέροντι. δυνάται γὰρ κατὰ
μέσῳ τὴν πόλιν, ἄκρῳ βεβιάσθαι, καὶ
ἔξω πόλεως ἐκῆσα πρὸς ὁμιλίαν ἐκδεσμοῦ
ἐκδέναι. διὸ παρατετηρημένως καὶ σφό-
δρα καλῶς ἀπολογώμενος ὑπὲρ τῆς ἐν ἐρη-
μίᾳ φθειρομένης, Φησὶν ὁ νόμος· ἐβόη-
σεν ἡ νεάνις, καὶ βοηθὸς ἐκ τῆς αὐτῇ. ὡς
εἰ μὴτ' ἐβόησε, μὴτ' ἠναντιώσῃ, βελουέ-
νη δὲ σιωπῇ. γένοιτ' ἂν ἐνοχος, σόφισ-
μα τῆς βεβιάσθαι δοκεῖν προσησαμένη τὸν
τόπον. καὶ μὴ ἐν πόλει τί γένοιτ' ἂν ὁ Φε-
λος τῇ πάντ' ἐβελουτῇ ποιῶν ὑπὲρ τῆς ἰδίας
ἐπιτιμίας, ἀδυνατῶν δ' ἐνεκα τῆς περὶ
τὸν ὑβριστὴν ἰσχύος; τί γὰρ εἰ μετὰ τῶν
καλῶν ἀποδύσειν, ἢ τὸ σῶμα ἀποφράξειν;
ὡς μὴδὲ Φωνὴν ῥῆξαι δυνάσθαι, γένοιτ'
ἂν ὁ Φελος ἐκ τῶν σιωπικόντων; τρόπον
γάρ τινα ἢ δε καὶ περ ἐν πόλει διατρέψασα
κατ' ἐρημίαν ἐσὶν, ἃ τε βοηθῶν ἐρημος
ἢ δὲ, καὶ μὴδὲ παρατυγχάνῃ, τῷ δ'
ἐκῆσα σιωπῶσαι, λέγοιτ' ἂν ἔδεν διαφέ-
ρειν τῆς ἐν ἄσαι.

καὶ. Ἐάν δέ τις εὖρη τὴν παρθένον
τὴν παῖδα, ἥτις ἐμνησθῆται, καὶ
βιασάμενος κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς, καὶ
καὶ ἐβελουτῇ, Δώσει ὁ ἄνθρωπος ὁ κοιμη-
θεὶς μετ' αὐτῆς τῷ πατρὶ τῆς νεάνι-
δος πεντήκοντα δίδραχμα ἀργυρίου,
καὶ αὐτὴ ἔσται γυνή, ἀνδρῶν ἐταπέ-
νωσεν αὐτῷ· ὃ διωθήσεται ἔξαποσεί-
λαι αὐτὴν τὸν ἅπαντα χρόνον.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἰσχυρότερα τῶν δρω-
μένων ποιεῖται τὴν βίασανον. καὶ ἐπιμετρεῖ
τρόπον τινὰ τοῖς πλημμελήμασι τὰς ὁρ-
γὰς, ὅτε τὸ κολλάσθαι δεῖν ἀπαλλάττων
εἰς ἅπαν τὸ ἐπὶ τοῖς μέεσι πλημμελές, ὅτε
μὴ αἰ ἴσῳ τοῖς ὑπὲρ τὸτο τιθείς, ἴσομε-
γέθῃ δὲ ὡπερ τοῖς αἰτιάμασι ἀποτορ-
νύων τὴν κίνησιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἰ δὲ δὴ φαίνοιτο καὶ
ἀσιωφῆς ἔτι, κατεργηθεῖσα δὲ ἔπω τῷ
Χριστῷ διὰ τῆς πίστεως, ὡς αἰ εἶδει παρθένης
ψυχῇ, εἴτα τις αὐτῇ τοῖς ἐκ δυσεβείας
νόμοις (2) καταμιάνας ἀλῶ, καὶ παρενεγ-
κῶν ἐκ πλάνης [εἰς πλάνησιν,] ὁποῖόν τι
δρῶσιν αἰρετικοί. τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐδ' ὅτε καὶ
Ἰουδαίων ἀρπάζοντες, ἐπεδιδάτε σφίσι
αὐτοῖς ἀναπείδοντες, ἐκ ἀζήμιον οὐρήσει
τὸ ἐγγχείρημα. ἀποτίσαι γὰρ τῷ πατρὶ
τῶν πνυμάτων. τῆς τῷ Θεῷ, τῆς πλημ-
μελείας τῆς λόγους, ὡς αἰ ζημίαις χρημά-
των ὑποτυπκμῆς εὐ μάλα. αὐτὴ δὲ ἔσται
γυνή, (3) μέχρι νήψασα μεταχωρήσῃ
πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

ΤΟΥ

(1) Ἀνεπίστα. αἰ Τέμ. 1. μέρ. 2. σελ. 258. ἀκαταλλήλ.

(3) Τὸ δὲ, αὐτὴ ἔσται γυνή, τῇ ἰσορῳα χρησίμους. αὐτ.

(2) Λόγοις. αὐτ. αἰ σελ. 259.

Μάρκ. 10. 9. ναυκός. ὁ ἐν Θεῷ συνέζοβεν, ἄνθρωπος
 „ μὴ χωριζέτω. αὐτὸς γὰρ ἔσω γυνή, Φησὶν,
 „ ἀνδρῶν ἐταπείνωσεν αὐτὴν· ἔ διωθήσεται
 „ ἐξ αποσταλαῖς αὐτὴν τὸν ἅπαντα χρόνον.

* ΤΟΤ ΑΥΤΟΤ. Σημειώσον, ὅσον (1)
 τῆς πανάγνης παρθενίας τὸ ἐν αὐχῇμασιν

ὑψος. ταπείνωσιν γὰρ ὀνομάζει (2) τὴν
 διαπαρθένωσιν, καὶ οἶονε τῆς σεμνότητος
 τὴν ἀπόδωσιν.

λ. Οὐ λήψεται ἄνθρωπος τὴν
 γυναικα τῆ πατρὸς αὐτῆς, καὶ ἐν
 ἀποκαλύψει συγκαλυμμα τῆ πα-
 τρὸς αὐτῆς.

Κ Ε Φ. Κ Γ.

α. ὁκ εἰσελεύσεται θλαδίας
 καὶ ἀποκεκομμένος εἰς ἐκ-
 κλησίαν Κυρίῃ.

ΜΑΡΚ. 10. 9. ναυκός. ὁ ἐν Θεῷ συνέζοβεν, ἄνθρωπος
 „ μὴ χωριζέτω. αὐτὸς γὰρ ἔσω γυνή, Φησὶν,
 „ ἀνδρῶν ἐταπείνωσεν αὐτὴν· ἔ διωθήσεται
 „ ἐξ αποσταλαῖς αὐτὴν τὸν ἅπαντα χρόνον.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὁ τῆς τῶν δυνάμεων
 ποιήσεως τρόπος, ἔχῃ εἰς, διτλὸς δέ τις
 εἶναι λέγεται. οἱ μὲν γὰρ εἰσι τομίαι καὶ
 ἐξεσπασμένοι τὰ ἀρσενικά· οἱ δὲ τεθλασ-
 μένα καὶ ἀχρεῖα παντελῶς φέρουσιν ἐτι-
 μῶς δὲ καὶ ἀνοσίως τέμνονταί [τινες ἐδ'
 ὅτε τὸ παιδοποιὸν τῆ σώματος μόριον, καὶ
 εἰσὶν ἄπρακτοι πρὸς τὰ ἀνδρὸς, καίτοι τε-
 λῆντες ἐν ἀνδράσι φύσει τε καὶ ἡλικίᾳ·
 ἀνδρείας δὲ σύμβολον τὰ ἀρσενικά.] τὸν
 τοίνυν θλαδίαν ὑποτοπήσειον, τὸν οἶονε πως
 ἐκ ἐξεσπασμένου εἰς ἅπαν ψυχῶν τε καὶ
 νῦν, σωτεθραυσμένῳ δὲ μᾶλλον σώζον-
 τὰ πως ἐν αὐτῷ τὴν ἐπ' ἀγαθοῖς ἀνδρείαν·
 ἀποκεκομμένον γε μὴ τὸν ὁλοκλήρως αὐ-
 τὴν ἀποβεβληκότα, καὶ τῶν ἀνδράσι πρε-
 πωδεςάτων ἐσερημένον. ἐν ἴσῳ δ' ἐγκλή-
 ματι τὸ μὴδ' ὅλως ἀνδρίζεσθαι θέλει τῷ
 μὴ ὑγιῶς ἀνδρίζεσθαι φιλεῖν, οἷον τί Φημι.
 ἀποπεπλάκασί τινες εἰς ἐπιθυμίας σαρκι-
 κάς, ὅλως ὥστερ λύρας ἀνάγτες τῷ πάθει,
 σαθρόν τε καὶ ἀνανδρον ταῖς εἰς ἀσέλγειαν
 ἡδοναῖς παραρρίπτοντες τὸν νῦν. ἕτεροι
 δ' αὖ θαυμάζουσι μὴ τὴν ἐγκράτειαν, ἐκ-
 δεδίασι δὲ τὴν ἀντίστασιν, καὶ τὴν τῆς ἡδο-
 νῆς προσβολῇ ἐ φέροντες, κατανύουσι
 πρὸς τὸ ἀναλκας.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸν θλαδίαν
 καὶ τὸν ἐκτομίαν εἰσελθεῖν εἰς ἐκκλησίαν

ἀπαγορεύει· τὸ ἄγονον τῆς ψυχῆς ἀνί-
 τεταί διὰ τέτων. ἄλλοτρια γὰρ Θεῷ καὶ
 τῶν ἀρετῶν, ἀκαρπία. ἄλλως τε δὲ, ἔ
 μόνον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
 τῶν κτηνῶν ἀπαγορεύει τὰ τοιαῦτα ποιᾶν.
 εἰς γὰρ τὴν τῆ γενεᾶς αὐξήσιν τὰ γεννητι-
 καὶ δεδημιουργηται μόρια.

β. Οὐκ εἰσελεύσεται ἐκ πόρνῃς
 εἰς ἐκκλησίαν Κυρίῃ.

ΜΑΡΚ. 10. 9. ναυκός. ὁ ἐν Θεῷ συνέζοβεν, ἄνθρωπος
 „ μὴ χωριζέτω. αὐτὸς γὰρ ἔσω γυνή, Φησὶν,
 „ ἀνδρῶν ἐταπείνωσεν αὐτὴν· ἔ διωθήσεται
 „ ἐξ αποσταλαῖς αὐτὴν τὸν ἅπαντα χρόνον.

Δ. πλαν ἀπαγορεύει, ἔτω καὶ τὸν πονηρὸν
 „ ἐκβάλλει καρπὸν. ἐκ εἰσελεύσεται γάρ-
 „ Φησιν ὁ ἐκ πόρνῃς εἰς ἐκκλησίαν Κυρίῃ.

γ. Οὐκ εἰσελεύσεται Ἀρμανίτης
 καὶ Μωαβίτης εἰς ἐκκλησίαν Κυρίῃ,
 ἕως δεκάτης γενεᾶς ἐκ εἰσελεύσεται
 εἰς ἐκκλησίαν Κυρίῃ, καὶ ἕως εἰς τὸν
 δ. αἰῶνα, Παρὰ τὸ μὴ σιμωαντήσασθαι αὐ-
 τὴν ὁδῶν, ἐκπορευομένων ὑμῶν ἐξ Αἰ-
 γυπτῆς, καὶ ὅτι ἐμιοδῶσαντο ἐπὶ σὲ
 τὸν Βαλαάμ υἱὸν Βεῶρ ἐκ τῆς Μεσο-
 ε. ποταμίας καταράσασθαι σε. Καὶ
 ἐκ ἡθέλησε Κύριος ὁ Θεός σε εἰσα-
 νῆσαι τῆ Βαλαάμ· καὶ μετέστρεψε
 Κύριος ὁ Θεός σε τὰς κατάρτας εἰς
 Ζ. βύλογίαν, διότι ἡγάπησέ σε Κύριος
 5. ὁ Θεός σε. Οὐ προσαγορεύσεις εἰρη-
 νικά αὐτοῖς ἐδὲ (3) συμφέροντα αὐ-
 τοῖς πάσας τὰς ἡμέρας σε εἰς τὸν
 αἰῶνα.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐν ἄλλῳ ἀντιγράφῳ ἔτως
 „ εὐρομα· ἐκ εἰσελεύσεται Ἀρμανίτης καὶ
 „ Μωαβίτης εἰς ἐκκλησίαν Θεῷ, καὶ ἕως εἰς
 „ τὸν αἰῶνα, καὶ ἕως δεκάτης γενεᾶς ἐκ εἰ-
 „ σελεύσονται. (4) ὥστε κατ' αὐτὴν τὴν γρα-
 φῇ

(1) Διανοῖ τῆς πανάγνης παρθενίας ὅσον ἐπὶ τὸ ἐν αὐχ. αὐτ. ἐν Τόμ. 1. μερ. 2. σελ. 259.

(2) Οἶδέ τε καὶ ὀνομάζειν εἰς τὴν Θεοπνύσε Γραφῆς ὁ λόγος, τὴν διαπαρ. αὐτ.

(3) Καὶ συμφ. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(4) Τὰ ἄχρη τῆ δε κείται καὶ ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς εἰς τὴν Γραφ. τὴν ἐν Φραν. ἐκδοθ. τῷ Θεοδω-
 ρίτῳ ἐπιγγραμ.

Φιλὸν δοκεῖν καὶ οὕτως τὴν προσηγορίαν τῆ αἰῶνος ἐπὶ χρόνῳ πεπερασμένῃ. πλὴν τῶ-
 » τόφαμεν, ὅτι εἰπὼν, ἕως εἰς τὸν αἰῶνα,
 » συνεκέρασεν οὕτως τῇ ἀποτομῇ τὸν ἔλεον,
 » ἐπικνεγκὼν τὸ, καὶ ἕως δεκάτης γενεᾶς.
 ἀμέλει Ῥεθ ἡ Μωαβίτης εἰσηλθὼν εἰς ἐκ-
 κλησίαν, ὡς ἐξ αὐτῆς κατάγεσθαι πρῶτον
 μὲν τὸν Δαβὶδ, ἔπειτα δὲ τὸν Χριστόν. Πέ-
 τρος δὲ ἐν ταῖς Πράξεσι γενικώτερον φη-
 σιν· ἐν παντὶ ἔστιν ὁ φοβούμενος αὐτόν,
 » καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκλὸς αὐ-
 » τῷ ἐστίν.

• ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ἐπειδὴ καὶ ἔτι ἐκ πορ-
 νείας εἰσὶν ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῆ Λωτ·
 ἔσθ' ὅμοιον δὲ ἕως γενεᾶς δεκάτης ἀδελφοὶ τῇ
 συναγωγῇ τῆ Ἰσραηλίστιν, ἀλλὰ καὶ εἰς
 τὸν αἰῶνα. ἔτι βέλεται αὐτοῖς τὴν ἔχ-
 θραν αἰδίον εἶναι· κατὰ μὲν τὸ νόημα καὶ
 τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν τῆς θείας Γραφῆς, ἐπει-
 δὴ τὸν Βαλαὰμ ἐμιώσαντο, ἐφ' ᾧ τε κα-
 τὰράσαντο τοῖς Ἑβραίοις, ἀλλὰ καὶ τὰς
 αὐτῶν γυναικας καὶ τὰς θυγατέρας, ὅσαι
 ἦσαν ὡραῖαι τῇ ὄψει καὶ καλαὶ τῷ ἔθει,
 προέστησαν τῇ γαίᾳ, ὥστε αὐτὰς δοῦναι πρὸς
 πορνείαν τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ πορνείαν
 διὰ τῆς χαλεπωτάτης προξενήσαν τοῖς
 Ἑβραίοις· αὕτη δὲ ὡς τὸ ἀποσιῶναι μὲν τῆ
 Θεᾶς, τελεωθῆναι δὲ τῷ Βεελφεγὼρ· ὅπερ
 καὶ γέγονε.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τί δήποτε τὴν πρὸς
 Μωαβίτας καὶ Ἀμμωνίτας ἐπιμιξίαν κω-
 λύει, ἢ κατὰ ῥητόν τινα χρόνον, ἀλλ' ἕως
 εἰς τὸν αἰῶνα; Πρῶτον διὰ τὴν παράνομον
 αὐτῶν ῥίζαν· ἐκ παρανόμου γὰρ γενεῖν ὡ-
 ταί σωματικαί· ἔπειτα διὰ τὴν ἀσέβειαν,
 ἣς καὶ τῆς Ἰσραηλίτης μεταλαχέειν παρε-
 σκώσαν, ὡραΐσαντες τὰς γυναικας, καὶ
 διὰ τῶν αὐτῶν εἰς τὴν τῶν εἰδώλων λα-
 τρείαν ἀγρεύσαντες.

* ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Σωεῖργεται (1) δὲ τῶ-
 τοις Ἀμμωνίταις τε καὶ Μωαβίταις, ὡς ἀνό-
 σιοί τε καὶ βδελυρώτατοι, καὶ λεόντων δί-
 κῃ τοῖς ἀγίοις ἐπιφύομενοι, καὶ τοῖς εὐ-
 δόξιν οὐδοκίμεῖν τὰ ἐκ φθόνης καὶ βασκα-
 νίας ἐπιχέοντες βέλη. τύπος δ' ἂν εἴεν,
 Ἀμμωνίται μὲν, τῶν ἀφιλοκλειρομένων
 αἰρετικῶν· Μωαβίται δ' αὖ, τῶν ἐν πλά-
 ναις ἐτι ταῖς εἰδωλικάῃς, καὶ ταῖς τῶν Δαι-
 μόνων μοχθηραῖς ὑπερωμενίων· θεοσυ-
 γεῖς γὰρ ἅμῃ, καὶ ἀδελφὰ ὥσπερ κατὰ
 τῶν ἀγίων νοσῶντες τὸ θράτος. καὶ μετ' ἕτερα.
 Ἀλλ' ὁ μὲν Ἀμμωνίτης ἕως τρίτης ἐργε-
 ται γενεᾶς· Μωαβίτης δὲ καὶ μέχρι δεκά-
 της, ἀπὸ γε τῶ χρόνου, καθάπερ ἐγώμα
 τῆς ἐπ' ἅμῃ ἀνακαλήσεως τὸ μέγεθος
 ὑπερφαίνοντος τῆ Θεᾶς. μένων γὰρ κατὰ
 τὸ εἶκος ἢ αἰρετικῶν δίκη. Φαίει γὰρ ἄν-
 τις [καὶ ἐπ' αὐτοῖς,] καθάπερ ἀμέλει καὶ
 ἐπὶ τοῖς Ἰδαίοις· ὅτι ζῆλον Θεᾶς ἔχουσιν,
 ἀλλ' ἢ κατ' ἐπίγνωσιν. οἴομενοι γὰρ ὁρθε-
 οῦν εἶναι καὶ σοφοὶ, λεληθῆσιν σφᾶς αὐ-

τῆς τοῖς τῆς ἀληθείας μαχόμενοι δόγμασι,
 καὶ τοῖς ὁρθοποδοῦσιν ἀντιταττόμενοι. Μωα-
 βίται δὲ γε, τῆς τῶν Ἑλλήνων εἰσφῆς,
 γυμνῶς καὶ ἀναφανδόν, ὑποσολῆς ἀπάσης
 δίχα τῇ θείᾳ μάχονται δόξῃ. τοιγάρτοι
 καὶ Φορτικωτέραν ἐπήρτησέ πως αὐτοῖς
 τὴν δίκην ὁ νόμος· πλὴν ἅμῃ τῶν ἱερῶν
 ἀποπέμπονται τόπων, ὡς βέβηλοι καὶ
 θεομισεῖς.

Ζ. Οὐ βδελύξῃ Ἰδαίον, ὅτι ἀ-
 δελφός σε ἐστίν· ἢ βδελύξῃ Αἰγύ-
 πτιον, ὅτι πάροικος ἐγένετο ἐν τῇ γῇ
 αὐτῇ. Ὅτι εἰς ἐν γεννηθῶσιν αὐτοῖς,
 γενεὰ τρίτη (2) εἰσελεύσονται εἰς ἐκ-
 κλησίαν Κυρίου.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸν μάλιστα Ἰδαίον
 καὶ τὸν Αἰγύπτιον μετὰ τρίτῃ κελεύει προ-
 σείδειν γενεάν· τὸν μὲν ὡς ἀδελφόν, τὸν
 δὲ ὡς οὐδὲν ἐν καὶ καὶ γεγεννημένον.
 Ἰδαίον γὰρ προσεσόντος, εἰς Αἰγύπτιον εἰ-
 σελθόντες οἱ πατέρες αὐτῶν διετράφησαν.
 διδάσκει τοίνυν ἡμᾶς ὁ νόμος, μὴδὲ πα-
 λαιὰς οὐδὲν ἐκείνης ἀμνημονεῖν.

Ζ. Ἐάν δὲ ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον
 παρεμβαλεῖν ἐπὶ τῆς ἐχθρῆς σε, καὶ
 φυλάξῃ ἀπὸ παντὸς πονηρῆς ῥήματος.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἀρκέει ὅτι τὰς κατανεα-
 νισθεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ οὐδοκίμεῖν ἐθέ-
 λοντας, ἀπαλλάττειν καὶ πᾶν τὸς μο-
 » λυσμῶν. ἢ πάλιν γὰρ ἡμῖν ἢ πρὸς αἷμα καὶ
 » σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς
 ἐξουσίας, καὶ τὰ ἐξῆς. δὲ δὴ ἐν ἀμώμη-
 τόν τε καὶ ἀνεπίληπτον ἡμᾶς ποιῆσαι τὴν
 πολιτείαν, ἵνα μὴ τοῖς παρ' ἐκείνων ἐγκλή-
 μασι ὑποφέρῃται. καὶ γὰρ ἐχθρὸς καὶ
 ἐκδικητὴς ἐστίν ὁ τῆς ἀμαρτίας πατήρ. οἱ
 μὲν ἐν ἐν τῷ δε τῷ κόσμῳ νόμῳ πολέμῳ καὶ

Ε μάχῃς ἀντεγειρόμενοι τοῖς ἐχθροῖς, τὰς
 εἰς σῶμα πληγὰς ἢ αὐτοὶ δέχονται τυχόν,
 ἢ γὰρ ἐτέροις ἐπάγασιν· ἡμεῖς δὲ ἐχ' ἔτι.
 » τὰ γὰρ ὅπλα ἡμῶν ἢ σαρκικά, κατὰ τὸ
 γεγραμμένον. ἐκέν ἔδδ εἰς σάρκα πλητ-
 τόμεθα, ἀλλ' εἰς νῦν καὶ καρδίαν δεχόμε-
 νοι τὰς ἐπιθυμίας, καὶ εἰς τὰ τῆς φιλο-
 σαρκίας διαπίπτοντες πάθη. καὶ τοίνυν
 ἡμᾶς παντοδύναμους εἰρημολογεῖν ταῖς πνευ-
 ματικαῖς, καὶ τῇ ἀνωδῇ χάριτι περιφρατ-
 τεσθαι, καὶ εἰς ὅσον οἶον τε τὸν νῦν ἔξω

Ζ βέλους νοητῆς ποιῆσαι παντός. περισσό-
 μεθα γὰρ ὡδὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ πέρα
 παντός ἰόντες πάθος, ἀδιαλύβητον τῷ
 Θεῷ τὸ τῆς ἐαυτῶν ψυχῆς τηρήσομεν κάλ-
 » λος. [ταύτητοι φησὶν ὁ νόμος· ἐάν δὲ ἐξέλ-
 » θῃς παρεμβαλεῖν εἰς πόλεμον ἐπὶ τῆς ἐχ-
 » θρῆς σε, καὶ φυλάξῃ ἀπὸ παντὸς ῥήμα-
 » τος πονηρῆς, τῆς εἰς αἰτίας ἀπάσης ἀπω-
 τᾶτω ποιεῖς αὐτόν, μὴδαὶς ἔσαι κατὰ σῶ-
 Η λόγος ἀληθὴς ἐπ' αἰχίῳ τε καὶ διαβεβλη-
 μίνῳ πράγματι, παρὰ τὴν τὴν κατὰ ῥῆσιν
 τὴν

(1) Σωεξείργετο, ἐμφαντικώτερον. αὐτὸ Τόμ. 1. μερ. 2. σελ. 484.

(2) Γενεὰ τρίτη. αὐτὸ εἰρημ. ἐκδός.

τὴν ἐφοτῶν, καὶ ἀργαίτω κατὰ σὲ πᾶν ῥήμα πονηρόν.]

ι. Ἐὰν ᾗ ἐν σοὶ ἄνθρωπος ὃς ἐκ ἑσῶν καθαρὸς ἐκ ῥύσεως αὐτῆς νυκλὸς, ἐξελεύσεται (1) ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἐκ ἐσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν. Καὶ ἔσῳ τὸ πρὸς ἐσπέραν λήσεται τὸ σῶμα αὐτῆς ὕδατι, καὶ δεδουκότος ἡλίου ἐσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι δὲ ἡμᾶς καὶ τῆς σαρκικῆς ἀκαθαρσίας ἀποφορτίζεσθαι δεῖ τὰ ἐγκλήματα, παρέδειξεν αἰνιγματωδῶς, τὸν ἐκ ῥύσεως αὐτῆς μεμολυσμένον ἔξω μὲν ἵεναι τῆς παρεμβολῆς ἐπιτάττων, ἀπολύειν δὲ δεῖν ὕδατι πρὸς ἐσπέραν, ὑπονοεῖν τε ὥς οἴκοι τε λοιπὸν καὶ εἰς αὐτὴν, εἰ βέλοισι, τὴν παρεμβολήν. εἴτα τί τὸ χρῆμα, καὶ τίς ἂν γείνοιτο τῶν τοιούτων ὁ νῆς, διαπῆν παρὰ σομαί. εἰ γὰρ γείνοιτο τις ἀνθρώπινος μολυσμὸς, βραχὺ πρὸς τὸ ἀναλκεῖς τῆς νῆς διανενδοκίτος, καὶ ἀνείτος ἐσβολῇ ταῖς εἰς τὸ Φαῦλον ἐπιθυμίαις, ὅσον μὲν ἦκεν εἰς τῆς τῶν ἀγίων πληθύνος ἀπονοσφίζεσθαι δεῖν, δεδουκίωκεν ὁ δεσποτης, καὶ τοῖς ἀκαθάρτοις τὸν καθαρὸν ἐκ ἐξω σωμαλίζεσθαι. ἀφίησι γὰρ ὁδομῶς ἀνεπίπληκτον εἰς ἡμῖν τὴν καταφθίρεσσαν ἀμαρτίαν. ἀλλ' ὁρήσομεν. ἐν Χριστῷ τὴν καθαρὰν ὕδατι τε διαγνιζόμενοι, κατὰ γε

Ἦσ. 1. 16.

ιβ. Καὶ τόπος ἔσῳ σοὶ (2) ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἐξελεύσῃ ἐκεῖ ἔξω. ιγ. Καὶ πάσαλος ἔσῳ σοὶ ἐπὶ τῇ ζώνῃ σου· καὶ ἔσῳ ὅταν διακαθίζανης ἔξω, καὶ ὀρύξεις ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπαγαγὼν καλύψεις τὴν ἀχρημοσιώ σου ἐν αὐτῷ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τόπος ἔσῳ σοὶ ἔξω τῆς παρεμβολῆς, παρεμβολὴν καλῶν τὴν ἀρετῇ, ἐν ᾗ ἐσράτοπέδωκεν ἡ

ψυχὴ. ὁ γὰρ διώταται τὸν αὐτὸν κρατεῖν χώρον φρονήσις, καὶ σωματικῆς ἀνάγκης ἀπόλαυσις. εἴτα, ἐξελεύσῃ, φησὶν, ἐκεῖ ἔξω. διὰ τί; ὅτι ὁ διώταται ἡ ψυχὴ καταμύσσει μετὰ φρονήσεως, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ διατρίβει τῆς σοφίας, χρῆσθαι τῶν φίλων σώματος. Καὶ μετ' ἐλίγα. Πάσαλος ἔσῳ σοὶ, φησὶν, ἐπὶ τῆς ζώνης σου, καὶ ὀρύξεις ἐν αὐτῷ· τῷ λόγῳ ἐπὶ τῇ πάσῃ ἐξορύττων καὶ ἀνασείλων, καὶ ἀπαμφιαννύς αὐτό. ἀνεξώδω γὰρ βέλεται ἡμᾶς τὰ πάθη, ἀλλὰ μὴ ἀναιμῶς καὶ κεχαλασμένως φορεῖν. διὸ καὶ ἐπὶ τῆς διαβάσεως αὐτῶν, ὁ καλεῖται Πάσαλος, προσάγει τὰς ὁσφύς περιεξώδω, ἡτοι σιωεσάλλω τὰς ἐπιθυμίας. Πάσαλος ἔν, τῷ λόγῳ, ἐπέδω τῷ πάθει, καλύων αὐτὸ χρῆσθαι. ἔτω γὰρ αὐτοῖς μόνοις χρῆσθαι τοῖς ἀναγκαίοις, τῶν δὲ περιττῶν ἀφεξόμεθα. Καὶ μετ' ἐλίγα. Ὀρύξεις, φησὶ, γὰρ τῷ πασάλῳ, τῷ λόγῳ ἔκαστον ἔχει φύσιν, τὸ φαγεῖν, τὸ πιεῖν, τὸ τοῖς μετὰ γαστέρα χρῆσθαι, τῷ λόγῳ γυμνώσεις, καὶ διασείλεις, ἵνα διακρίνας γνῶς τ' ἀληθείας. τότε γὰρ εἴη, ὅτι ἐν ἑδνὶ τέτων ἐστὶ τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τὸ ἀναγκαῖον μόνον καὶ χρῆσιμον. Καὶ ἐπαγαγὼν καλύψεις τὴν αἰσχύνην σου, πάνυ καλῶς. ἀγαγε γὰρ, ὡς ψυχὴ, τὸν λόγον ἐπὶ πάντα, ὡς καλύπτεται καὶ συσκιάζεται καὶ συγκρύπτεται πᾶσα ἀχρημοσιώ σαρκὸς καὶ πάθους. τὰ γὰρ μὴ συν λόγῳ, πάντα αἰσχρά· ὡς περ τὰ συν λόγῳ, κόσμια.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Παρατεῖσθαι μὲν γὰρ πᾶν αἶδος ἀκαθαρσίας πρέπει τῆς κατανδρίζεσθαι τῶν νοητῶν ἐπιθυμίας ἐχθρῶν. ἐπειδὴ δὲ πολλὰ πλαιοῖμεν ἅπαντες, καὶ νοσεῖ μὲν ἡ ἀνθρώπου φύσις τὸ δόλιον εἰς τὸ πλημμελές, σιωήσι δὲ ἐδῆς παραπλῶ-
ματα, κατὰ τὴν τῆς ψάλλοντος φωνῆς· εἰ δὲ γείνοιτο, φησὶ, μιᾷ τῶν ἐμφύτων καὶ ἐν ἡμῖν ἀκαθαρσιῶν περιθραύεσθαι μονο-
νυχί, καὶ ἀλίσκεσθαι τι νοσηρότητας τῶν ἔξω νόμου καὶ ζωῆς ἀγιοπρεπῆς· οἰκῆ γὰρ τοῖς μέλεσι τῆς σαρκὸς τῆς ἀμαρτίας ὁ νόμος· πρῶτον μὲν μὴ ἀναργῶς καὶ ἀκρύπτως, μήτε μὴ ἐν ὅψει πολλῶν τὰ ἐκ τῆς ἀρρώστιας πραττέω (3) πλάσματα, ἀλλ' οἷον ἔξω, καὶ λεληθότως, καὶ ὡς ἀπώτα τῆς παρεμβολῆς. εἴτα ταῖς ἐπανορθώσεσι κατακαλύπτω φησὶ. σο-
φοὶ γὰρ κρύψουσιν τὰς ἐαυτῶν αἰσχύνας, κα-
τὰ τὸ γεγραμμένον. καταλήγοντες γὰρ (4) τῶν πλημμελημάτων, καὶ ταῖς εἰς τὸ ἀμεινον ῥοπαῖς ἀνασοιχῶντες τρόπον τινὰ τὸν νῆς εἰς τὸ δεῖν ἐλέσθαι τὸ ὠφελῆν, ἐκ μέσας ποιεῖμεθα τὰ προεπιλασμένα, (5) καὶ τὴν κάκοσμον ἀμαρτίαν ταῖς τῶν ἐφεξῆς δωδαις νικήσαντες, ἐσελεύσονται πάλιν εἰς τὴν τῶν ἀγίων παρεμβολήν, τῷ λόγῳ εἰς τὴν τῶν πρωτοτόκων Ἐκκλησίαν. ἐν Χριστῷ δὲ καὶ τῆς πληρῆς, εἰ λάβοιμεν τὸν ἐαυ-
τοῦ

Ψαλ. 18. 12.

Παροιμ. 10.

14.

(1) Καὶ ἐξελεύσῃ. αἰ εἰρημ. ἐκδός.

(2) Ἐσῳ σοὶ. αἰ αὐτ. καὶ ὁ Κύριλ. αὐτὸν. 1. μέρ. 1. σελ. 423.

(3) Παρακατέω. αὐτὸν. 1. μέρ. 1. σελ. 424.

(4) Δέ. αὐτ.

(5) Τῶν ἡδὴ προεπιλασμένων τὸ ἀκαλῆς. αὐτ.

τῶν σαυρὸν, γοργῶ καὶ ὑβριζοντάτω Φρο-
νήματι κεχρημένοι. τὸ γὰρ ἔχεν ἡμᾶς
ἐπὶ τῇ ζωῇ πασσαλον, ἦγον τὸ ξύλον,
τῆτο πλαγίως ὑπαινίττεται. πνύματικὸς
ἐν ὁ νόμος, τῶν νοητῶν ὑποτύπωσιν ποιῶ-
μενος τὰ σωματικά. ὁ γὰρ ἐσμεν ἐν ἀκα-
θαρσίαις, ἐν ὁφθαλμοῖς τῇ πεποιηκότος
Θεῷ, εἰς ἀφεδρώνας ἰόντες, καὶ περιτλω-
μάτων τῶν ἀπὸ γαστρὸς ἐαυτὰς ἀπαλλάτ-
τοντες· ἀλλ' ὡς ἐφ' ἡμῶν ἀρτίως, τύποι καὶ
εἰκόνες τῶν νοητῶν εἰν ἂν τὰ ἐν αἰδήσει
κείμενα. δεῖ δὴ ἐν ἡμᾶς καταχωρῶνται ἀκα-
θαρσίας, (1) ὑβριζοντάτω κεχρημένους Φρο-
νήματι, καὶ τῇ τῇ ζωοποιῷ ξύλῳ ἐνεργείᾳ.
τῆτο γὰρ ὁ πάσσαλος, τὰ ἀχρήμονα τῶν
παθῶν ἐξωθεῖσθαι καὶ συμπνίγειν· ὅτι Κύ-
ριος περιπατεῖ ἐν τῇ παρεμβολῇ. οἰκεῖ
γὰρ ἐν ἡμῖν καὶ ἐμπεριπατεῖ Χριστός.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸν τῆς περὶ γα-
στέρᾳ πρὸς αὐτάρκειαν χρείας ἀνορυκτικὸν
πάσσαλον δεῖν τῆς ζωῆς ἡρετῆσθαι Φησι, δι-
ὅτι γινώσκουμεν, ὡς πάσης ἡδονῆς βρωμά-
των πέρας ἐστὶν ὁ λαιμός. τὰ τυχεύοντα γὰρ
πληρῶντα τῷ χρεῖαν πάσης ἀκαίρως ἐπι-
θυμίας ἐπικάμπει ἀχρημοσύνη. παντα-
χόθεν δὲ δῆλον, ὡς Φυσικῶν περιτλωμά-
των ἐκ ἂν ἐμέλησε τῷ Θεῷ.

ιδ. Ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου ἐμπε-
ριπατεῖ ἐν τῇ παρεμβολῇ σου ἐξελέ-
σθαι σε καὶ παραδόναι τὸν ἐχθρόν σου
εἰς τὰς χεῖράς σου. καὶ ἔσαι ἡ παρεμ-
βολή σου ἁγία, καὶ ἐκ ὁφθῆσεται ἐν
σοὶ ἀχρημοσύνη πράγματος, καὶ ἀπο-
σρέψει ἀπὸ σέ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστιν, ὅτι Κύριος ὁ
Θεός σου ἐμπεριπατεῖ ἐν τῇ παρεμβολῇ σου;
Οἶδε πολλάκις δυσσομίας ὁ ἀὴρ ἐμπιπλά-
μενος, λοιμὸν ἐμποιοῖν. ἐκέλευσε τοίνυν
αὐτοῖς στρατοπεδοδομένοις τῷ ἐκκρινόμε-
νῳ καταχωρῶνται κόπον. ἵνα δὲ μὴ ἀπει-
θήσαντες βλάβῃ εἰσδέξωνται, ἀναγκαίως
ἐπήγαγον· ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου ἐμπερι-
πατεῖ ἐν τῇ παρεμβολῇ σου. καὶ τῷ αἰτίαν
διδάσκει· ἐξελέσθαι σε καὶ παραδόναι τὸν
ἐχθρόν σου πρὸ προσώπου σου. διὰ δὲ τῆς
παιδοῦς μὴδὲν πράττειν παράνομον. τῆτο
γὰρ ἐπάγει· ἔσαι ἡ παρεμβολή σου ἁγία,
καὶ ἐκ ὑβρεθήσεται ἐν σοὶ ἀχρημοσύνη
πράγματος.

ιε. Οὐ παραδώσεις παῖδα τῷ κυ-
ρίῳ αὐτῷ, ὃς προσέθεταί σοι παρὰ
τῇ κυρίᾳ αὐτῇ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐὰν ἡ δεσπότης ἀπώλης,
τῆτω μὴ παραδῶς οἰκέτῳ, καὶ μέλιστα
τὰς ἀπὸ τῶν προσοικέντων ἐδνῶν δραπε-
τόντας δέλεις, καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ προ-
σφύγοντας. τῆτες, Φησὶν, ὁ παραδῶσας
τοῖς κυρίοις αὐτῶν, παρανόμοις καὶ εἰδω-
λάτῃς ὑπάρχουσιν. ὁ γὰρ περὶ τῶν

Α παίδων ὑῶν Ἰσραὴλ λέγει. εἰ γὰρ περὶ
τῶν κλητῶν πλανωμένων ἐπιστρέφειν κε-
λεύει, πόσω γε μάλλον καὶ παῖδα διαλλάτ-
τειν ἐχρῆν δεσπότη, καὶ ἡμερον ποιεῖν τὸν
δεσπότην ταῖς παρακλησεσὶ περὶ τὸν οἰκέ-
τῳ; εἰρηται δὲ καὶ τῆτο καὶ περὶ τῶν ἐκ
τῆς πλάνης τῇ Διαβολῇ ἐπὶ Κύριον ἐπι-
στροφόντων· ὅς ἐχρῆν προσλαμβάνεσθαι,
ὡς ἐκ τινος δεσποτῆς πικρῇ τῇ μετανοίᾳ
προσφύγοντας.

Β ις. Μετὰ σὺ κατοικήσει, ἐν ὑμῖν
κατοικήσει, ἐν παντὶ τόπῳ ὃ ἐκλέ-
ξεται ἐν μιᾷ τῶν πόλεών σου, ὃ ἐὰν
ἀρέσῃ αὐτῷ· ὃ θλίψεις αὐτόν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τόποι τῇ Ἰσραὴλ
γνώστis ὁσεβείας, καὶ ἀρετῶν ἐπιτηδούσις.
οἱ δὲ Λοιποὶ, ἐν μιᾷ τῶν πυλῶν σου, ἐξέ-
δωκαν, οἰκειότερον. οἱ γὰρ νεωστὶ προσε-
ρχόμενοι ἐκ ἐν τοποῖς οἰκεῖν, ἀλλ' ἐν πύ-
λαις κυρίως λεχθήσονται. τὸ δὲ, ὃ θλί-
ψεις αὐτόν, πρὸς τὸ μὴ ἐπιθεῖναι Φο-
τίον ὑπὲρ αὐτόν· οἷον περιτέμνων μὴ βα-
λόμενον, ἀναγκάζων τῇ νόμῳ τηρεῖν τὰ
λοιπά. ἔδοξε γὰρ Φασιν οἱ Ἀπόστολοι τῷ
ἀγίῳ πνύματι καὶ ἡμῖν μὴδὲν πλέον ἐπι-
τίθεσθαι βάρος ὑμῖν, ἀπέχεσθαι δὲ μόνον
εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῆ καὶ
πορνείας.

Δ ις. Οὐκ ἔσαι πόρνη ἀπὸ θυγατέ-
ρων Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ ἔσαι πορνῶν ἀπὸ
ὑῶν Ἰσραὴλ.

** ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ τῷ μοιχείαν
μόνῳ ἐνόμισας αὐτόν (2) ἀπηγορεύσθαι,
δοκεῖς μοι ἢ μὴ ἀνεγνωσκῆναι τὸ Δεύτερο-
νόμιον, ἢ μὴ νανοηκῆναι, καὶ τοι σαφῶς
κείμενον· ἐκ ἔσαι γὰρ, ἔφη, πόρνος ἀπὸ
ὑῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ ἔσαι πόρνη ἀπὸ θυ-
γατέρων Ἰσραὴλ. εἰ γὰρ καὶ χαλεπωτέρα
πολλῷ ἢ μοιχεία τῆς πορνείας, καὶ συγ-
γνώμης μείζων, ἀλλὰ καὶ ἡ πορνεία τιμω-
ριῶν ἀξία· εἰ καὶ τῆτο τοῖς ἔξωθεν νομο-
θέταις ἐκ οἷδ' ὅπως παραλέλειπται. τοῖς
γὰρ ὁρθῶς βίβσι καθαρῶς καὶ ἀπὸ
ταύτης. πορνεία γὰρ Φησι καὶ ἀκαθαρσία
μὴδὲ ὀνομαζέσθαι ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει
ἀγίοις. καὶ πάλιν Φησὶ περὶ τῆς ἀγνείας,
ὅτι μεγίστων ἀγαθῶν πρόξενος γίνεταί·
ἐρῶν δὲ διώκετε καὶ τὸν ἀγιασμόν, ὃ χω-
ρίζει εἰς ὃς ὁψεται τὸν Κύριον.

ιη. Οὐκ ἔσαι τελεσφόρος ἀπὸ θυ-
γατέρων Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ ἔσαι τελισ-
κόμενος πρὸς πᾶσαν δούλῳ ἀπὸ ὑῶν
Ἰσραὴλ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστὶ, τελεσφόρος,
καὶ τελισκόμενος, καὶ τελισκομένη; Ὡς περ
ἡμεῖς πρὸς ὀνομαζόμεν τὰς τῶν θείων μυ-
σηρίων μετέχοντας, ἔτω τετελεσμένους
ἐκάλει τὰ ἐδνη τῆς Δαιμόνων τινῶν δι-
δασκομένης μυσηρία. τελεσφόρον τοίνυν
καλεῖ

(1) Τὰ ἀπὸ τῆς, ὑβριζοντάτω, ἀχρη, τῇ, συμπνίγειν ἐν τοῖς ἐκδοχοῖς. ὁ καίται.

(2) Τὸ νομοθέτῳ δηλονότι Μωϋσῶι, ὡς ἐκ τῶν προτέρων τῆς ἐπιστολῆς δῆλον.

καλεῖ τὸν μυσαγωγῆντα, τελισκόμενον δὲ τὸν μυσαγωγῆμενον.

- » ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Οὐκ ἔσσι τελεσφό-
 » ρος ἀπὸ θυγατέρων Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ ἑσσι
 » τελισκόμενος ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ. σημαίνει
 γὰρ εἶναι πορνοβοσκῆς, φόρος ὡς ἀπὸ
 τοιῶτων μισθωμάτων συλλέγοντας. διὸ καὶ
 προανέλε τέτθ· τὴν πρόφασιν, τὴν πορ-
 νείαν ἀποκηρύξας ἐξ Ἰσραὴλ. καὶ τὸ, κυ-
 » νὸς δὲ ἀλλαγμα, τὴν ἀνέδλω πορνείαν δη-
 λοῖ. τελεσφόρον γὰρ ἐ συγχωρεῖ νοεῖν τὸν
 τελῆντα Δαίμασιν, ὡς ἀπὸ τὸν τελισκό-
 μενον, τῶν ἐκατέρωθεν παρακειμένων ἀπα-
 γορεύσεων τὸ ἀνοίκειον. τί γὰρ. . . ἔδδ
 τὸ ἐπὶ μὲν θυγατέρων εἰπεῖν τελεσφόρον,
 » ἐπὶ δὲ μερικίων τὸ, τελισκόμενον. ἀλλ'
 ἔττος μὲν ὁ λόγος καὶ τὸ περὶ πορνείας νοη-
 θῆν ἀνοίκειον δαίμωνι. τί γὰρ ἐκώλυε καὶ
 ἐπὶ ἀρρένων ἐταυρέντων τὸ τελεσφόρον
 εἰπεῖν; μήποτε ἐν ἐκ ἀτοπον τῇ πορνείᾳ
 τὸν περὶ τελῆντων καὶ τελικμένων προτερ-
 ρίφθαι λόγον; ἐκπορνύεσσι γὰρ ἐκ Θεῶ.
 καὶ τὰς ἐθνικῆς ἢ Γραφῇ κυῶας Φησὶν.
 Ματθ. 15. 26. ὡς ἀπὸ τὸ, ἐ καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν
 » τέκνων, καὶ δῆναι τοῖς κυωαρίοις. τὴν γὰρ
 ΣυροΦοίνικαν ἐθνικῶς ἔσαν ἔττος ἐκάλε-
 σεν. ἔδδ ἐν ἐκκλησιαστικὸν εἰς ἐθνικὸν ἀλ-
 λαχλεόν δόγμα. ἐπὶ θηλειῶν δὲ τὸ τελεσ-
 φόρον Φησὶν. ὡς τὰ πολλὰ γὰρ γυναι-
 καὶς τοιαύταις μαγανείαις προσέκειτο.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Τὸ δὲ, ἐκ αἰσχροῦν λημ-
 μάτων ἡτῶνταίτινες, καὶ προδέντες τοῖς
 ἐθέλεις τὰς σφῶν θεραπαίνας, ἢ γὰρ τῶν
 ἀρρένων ἔς ἀν ἐκπρίαντο τυχόν, ἀργυ-
 ρολογῆσιν οἱ δαίλαιοι; [περὶ ὧν καὶ ὁ Προ-
 » φῆτης Φησὶ, καὶ τὰ κοράσια ἐπώλυν ἀντὶ
 » οἶν, καὶ ἐπινον.] ἀληθῆς γὰρ, ὅτι πρὸς
 τῆτο φαυλότητος καὶ ἀκαθαρσίας μέτρον
 καθικνῆνταίτινες, ὡς ἀνοσίως ἀποτολμᾶν
 δασμολογεῖν ἐδ' ὅτε καὶ τὰ τοιάδε τῶν
 αἰσχροῦν.

» ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τελεσφόροι γε μὴν
 εἰν ἀν οἱ φόρος τελῆντες ὡς ἐξ ἀνάγκης
 ἑτέροις, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἀσελγείας μισθώ-
 ματα τοῖς πριαμείοις συλλέγοντες. ἀπο-
 φάσκει δὴ ἐν ὁ νόμος τὸ χρῆμα πανταχῇ,
 καὶ ἀνόσιον ποιεῖται τὸν εἰαλόντα γραφῇ,
 ἔξω τε εἶργει σκλήρης ἱερᾶς, καὶ ἀπρόσι-
 τον αὐτῷ τὸ θείον ἀποφαίνει θυσιαστήριον,
 ἀπαράδεκτον ἔσεσθαι τὸ θύμα λέγων, καὶ
 ἀπρόσδεκτον τὴν δόχλῳ. ἀληθῆς γὰρ, ὅτι
 ἐκ ἀγνῶν δόχλῳ ἀπὸ μισθώματος πόρνης.

ιθ. Οὐ προσοίσεις μισθώμα πόρ-
 νης, ἔδδ ἀλλαγμα κυῶς εἰς τὸν οἶκον
 Κυρίῃ τῷ Θεῷ σὺ πρὸς πᾶσαν δόχλῳ,
 ἅτι βδέλυγμα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σὺ ἐστὶ
 καὶ ἀμφότερα.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Πάνυ κα-
 λῶς ἐν ταῖς ἱεραῖς τῷ νόμῳ σήλαις κακῶν
 ἀναγέγραπται, μισθώμα πόρνης εἰς τὸ ἱε-
 ρὸν μὴ προσδέχεσθαι, πεπρακῆας τὴν ἰδίαν

ἄραν, ἐλομείης ἐνεκα λημμάτων αἰσχροῦν
 ἐπονείδισον βίον. εἰ δὲ τὰ παρά γυναικὸς
 ἡταιρηκῆας δῶρα ἀνίερα, πῶς ἐκ μᾶλ-
 λον τὰ παρά ψυχῆς πεπορνυμένης; ἢ
 παρρέρησεν ἑαυτῷ ἐπ' αἰσχύῃ καὶ ὑβρεσι-
 ταῖς ἐσχάταις, οἶνοΦλυγίαις, οἴσοΦαγίαις,
 Φιλαργυρίαις, Φιλοδοξίαις, Φιληδονίαις,
 ἀλλαις μυρίαις παιδῶν τε καὶ νοσημάτων
 καὶ κακιῶν ἰδέαις.

» ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Παγκάλως διήρη-
 ται, μηδὲν μισθώμα πόρνης κομίζειν εἰς τὸ
 ἱερὸν· καίτοιγε τὸ νόμισμα κατ' αὐτὸ ἐκ
 ἐνόχον, ἀλλὰ διὰ τὴν λαβῆσαν, καὶ τὴν
 πράξιν ἐφ' ἣ δέδοται.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ἐν ἴσῳ δὲ τρόπῳ συνη-
 τὸν ποιεῖται καὶ βδελυρώτατον τὸ ἀλλαγμα
 τῷ κυῶς. κυῶα [δὲ] οἰμαί Φησι τὸν εἰς
 ἀκαθαρσίαν εὐκόλον, καὶ τοῖς προσεῖσιν
 ἀπλῶς ἐγκείμενον. ἀλλαγμα δὲ κυῶς τὸ
 [αὐτῷ] τυχὸν ὑπὲρ αὐτῷ προσαναγόμενον.

ι. Οὐκ ἐκτοκίᾳς τῷ ἀδελφῷ σὺ
 τόκον ἀργυρίᾳς, καὶ τόκον βρωμάτων,
 καὶ τόκον πάντος πράγματος ἔ εἰν
 κα. ἐκδανέσης. Τῷ ἀλλοτρίῳ ἐκτοκίᾳς,
 τῷ ἀδελφῷ σὺ ἐκ ἐκτοκίᾳς, ἵνα ἐκ-
 λογήσῃ σε Κύριος ὁ Θεός σὺ ἐν πᾶσι
 τοῖς ἔργοις σὺ ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὴν ἐκ-
 παρθεύσῃ ἐκ ἐκ κληρονομήσῃ αὐτῷ.

Δ. ** ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Πάλιν (1) εἰς τὴν τῷ
 νομοθέτῃ κίνησιν πρῆκετο ἀν ἀφθόνως
 ὁδυνῶν τε καὶ ἀδελφοῖς ὁμῶς τὸ τῶν ἐν πλά-
 τει περιστάς δεξιὸν καὶ φιλότιμον. παντὶ Λεκ. δ. 30.
 » γὰρ τῷ αὐτῇντίσε διδῶ, Φησὶν ὁ Χριστός.
 ἐπειδὴ δὲ ἐκ ἄγαν δόδονος τῶν ἐν ἀρχαῖς
 ἐπὶ δικαιοσύνῃ ὁ νῆς εἰς γε τὸ παραινῆν
 ἀμωμήτως διώσθαι τὸ ἀγαθόν, κατὰ βρα-
 χύ προείσιν ἐπ' αὐτὸ παιδαγωγῶν ὁ νόμος,
 καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης τρόπον ἐπιμετρεῖ-
 ται ὡς εἰς ἀδελφὸν καὶ γάιτονα, τῆς δό-
 σπληαγγίαις τὸ ἀκριβές, καὶ τὸ εἰς ὁδυνῆς
 ἀφθονον, καὶ τὸ εἰς ἀπαντας κοινωνικὸν
 παιδαγωγία τῶν τῇ τελεωτέρᾳ. μέχρη
 γὰρ καιρῶ διορθώσεως αἱ σκιαί. καιρὸς δὲ
 τῷ ἔττος ὁ τῆς Χριστοῦ παρθεσίας.

ιβ. Ἐὰν δὲ εὐξῇ δόχλῳ Κυρίῳ τῷ
 Θεῷ σὺ, ἔ χρονίᾳς ἀποδῆναι αὐτῷ,
 ὅτι ἐκζητῶν ἐκζητήσῃ Κύριος ὁ Θεός
 σὺ παρὰ σὺ, καὶ ἔσσι ἐν σοὶ ἀμαρτία.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐὰν εὐξῇ
 δόχλῳ, ἔ χρονίᾳς ἀποδῆναι αὐτῷ. Εὐχῇ
 μὲν ἐν εἰς αἰτήσεις ἀγαθῶν παρὰ τῷ Θεῷ
 ἢ δὲ πρόσαξις, ἐπιτυχόντα τῶν ἐλπιωμέ-
 των σεΦανῶσαι Θεόν, μὴ ἑαυτὸν, καὶ εἰ
 οἶόν τε, ἀχρόνως καὶ ἀμελλήτῃ σεΦανῶσαι.
 τῶν δὲ μὴ κατορθύντων ἐν τῇ τῷ, εἰ μὲν
 διὰ λήθῃ ὧν εὐ πεπόνθασιν, μεγάλα καὶ
 καλὰ κλήματα, δόχαριστίας, ἐσΦάλησαν.
 οἱ δὲ ὑπὸ σφοδρᾶς οἰήσεως ἑαυτὰς τῶν σι-
 βεβηκότων ἀγαθῶν αἰτίᾳς ἐνόμισαν, ἀλλ'
 Hhh hh 2 τὸ

(1) Ὅσον μὲν γὰρ ἦεν εἰς τὴν τῷ νομοθέτῃ βέλησιν, πρῆν. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 273. ὁρῶν.

τὸ ὄντως αἴτιον. τρίτοι δέ εἰσιν, οἱ τέτων A
μὲν καὶ φότερον ἀμάρτημα, τῶν δὲ προτέρων
βαρύτερον δρῶσιν. ἀναγράφοντες γὰρ αἴ-
τιον τῶν καλῶν τὸν ἡγεμόνα, φασὶν ἐκόντως
τυχεῖν αὐτῶν. εἶναι γὰρ φρόνιμοι καὶ ἀν-
δρεῖοι καὶ σώφρονες καὶ δίκαιοι, ὥστε ἄξιοι διὰ
ταῦτα καὶ παρὰ Θεῷ χαρίτων νομιθῶναι.

κγ. Ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς εὐξασθαι,
ἐκ εἶναι ἐν σοὶ ἀμαρτία.

κδ. Τὰ ἐκπορεύόμενα διὰ τῶν χει-
λέων σε φυλάξῃ, καὶ ποιήσεις ὃν τρό-
πον ἡύξω Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε δόμα, ὃ
ἐλάλησας τῷ σώματί σε.

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί ἐστι, τὰ ἐκπορεύο-
» μενα διὰ τῶν χειλέων σε φυλάξῃ; Ἐπαγ-
» γελλόμενος τῷ Θεῷ, χρέος νόμιζε τιλὴ ὑπό-
» χεσιν. σπένδασον τοίνυν ταύτῃ ἀποδέναι
» συντόμως. τέτο γὰρ ἔφη, ὃ χρονίως ἀπο-
» δέναι τιλὴ δυνάμει, ὅτι ἐκζητῶν ἐκζητήσῃ
» Κύριος ὁ Θεός σε παρὰ σε, καὶ ἔσται ἐν σοὶ
» ἀμαρτία. εἴτα διδάσκων, ὅτι τῆς ἐξουσίας
» ἐστὶ τῆς γνώμης τὸ ὑποχεῖσθαι ἢ μὴ, ἐπή-
» γαγεν· ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς εὐξασθαι, ἐκ
» εἶσιν ἀμαρτία. ὅθεν καὶ ὁ μακάριος βοᾷ
» Δαβὶδ· ἀποδώσω σοὶ τὰς δυνάμεις μου, ἃς
» διέσειλε τὰ χεῖρά μου, καὶ ἐλάλησε τὸ σώμα-
» μου ἐν τῇ θλίψει μου.

Ψαλ. 65. 13.

κε. Ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὸν ἀμη-
τὸν τῷ πλησίον σε, καὶ συλλέξῃς ἐν
ταῖς χερσί σε σάκος, καὶ δρέπανον καὶ
μὴ ἐκβάλῃς (1) ἐπ' ἀμνητὸν τῷ πλη-
σίον σε. Ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὸν ἀμη-
πελῶνα τῷ πλησίον σε, καὶ φαγῇ
σαφυλῶν, ὅσον ψυχλῶ σε ἐμπλησθῇ-
ναι, εἰς δὲ ἄγγος ἐκ ἐμβάλλῃς.

B ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὑπόδειγμα τέτο σαφές
τῷ μὴ κατακεχρηῖσθαι δεῖν ταῖς τῶν ἀδελ-
φῶν ἀγαπήσεσι, τιμᾶν δὲ ταῖς αὐταρ-
κείαις καὶ τὸ φιλάλληλον.

» * * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οἱ τὰς ἐν ταῖς
» Ἐκκλησίαις τῶν διδασκόντων φωνάς, αἰ-
» περ ἂν ἐκ τῆ παραχρησῆαι καὶ προχείρως
» γαίνοντο, καθάπερ τινὰ τροφῶν δρεπόμε-
» νοι νοητῶν, καὶ μέχρι τέτοις μένιν ἀνέχον-
» ται, πέρα δὲ ὡς ἰόντες τῷ μέτρῳ, καὶ
» οἷά περ εἰς ἄγγος ἐμβάλλοντες, καὶ δέλ-
» τοις ἐναποτίθενται, χρησιμομαθεῖς μὲν ὄν-
» τες λίαν, ἀδικῶντες δὲ πῶς εἰς ὑπόληψιν
» ἀδελφῶν, ὅτι τὸ ἐκχεδισμῶν δυνάμει, ὡ-
» περ τὶ τῶν ἄγαν κατεσκευασμένων. ἐνα-
» ποτίθενται γραφῇ. ἀλλ' ὁ γε νόμος, ὃ
» βέλτιστοι, φαίω ἂν αὐτοῖς, τὸ μηδὲν εἰς
» ἄγγος ἐμβάλλειν προσέταχεν ἐναργῶς.

Κ Ε Φ. Κ Δ.

α. ἂν δέ τις λάβῃ γυναικα,
καὶ συνοικήσῃ αὐτῇ, καὶ
ἔσται ἐὰν μὴ εὖρῃ χάριν
ἐναντίον αὐτῷ, ὅτι εὖρηκεν ἐν αὐτῇ
ἄχνημον πρᾶγμα, καὶ γράψῃ αὐτῇ
βιβλίον ἀποσασίς, καὶ δώσει εἰς τὰς
χεῖρας αὐτῆς, καὶ ἐξαποσελεῖ αὐτῷ
ἐκ τῆς οἰκίας αὐτῆς,

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπὶ πάσῃ αἰτίᾳ
» ἀπολύεσθαι τὴν γυναικα κελεύει, τῶν Ἰσ-
» δαίων τὸ μανικὸν ἐπιστάμενος, καὶ προορῶν
» μὴ ἀποκλείνας αὐτῷ προσαπόληται. ἄλ-
» λως γὰρ καὶ βέλεται τέτο Θεός ὁ ἐξ ἀρχῆς
» ἄρρεν καὶ θῆλυ ποιήσας αὐτῆς, κατὰ τὴν
» τῷ Σωτῆρος φωνῇ καὶ τὸ παρ' Ἱερεμίου
» δὲ κατὰ τὸν νόμον ἐστὶ, τὸ, ἐὰν ἐξαποσε-
» λῇ ἄνθρωπος τὴν γυναικα αὐτῆς, καὶ ἀπέλθῃ
» ἀπ' αὐτῆς, καὶ γινῆται ἄνδρὶ ἑτέρῳ, μὴ
» ἀνακάμψῃ ἀνακάμψῃ πρὸς αὐτὸν ἔτι;
» καὶ τὰ ἐξῆς.

Ματθ. 19. 4.

Ἱερ. 3. 1.

ΑΔΗΛΟΥ. Πολλοὶ νομίζουσιν, ὅτι ὁ νέος
νόμος ὁ κωλύων λύεσθαι τὸν γάμον, ἐναν-
τιᾶται τῷ παλαιῷ. ἐκ εἶναι δὲ ἔτι ὅτι αἱ
ἐστὶν ἀμφοτέρων ὁ νόμος. καὶ γὰρ ὁ Κύριος τὴν
μοιχαλίδαν ἐκωλύει ἐκβάλλειν, ὁμοίως καὶ
ὁ μωσαϊκὸς νόμος. ὅρα γὰρ πῶς ὁ παλαιὸς
νόμος, καὶ μισή τις τὴν ἑαυτῆς γυναικα, καὶ
λύεται αὐτῷ ἀπολύσας, εἰ μὴ πᾶς ὁρεθῇ
αὐτῇ ἄχνημον πρᾶγμα, ἢ γὰρ πορνεία.

» * * ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Εἴ περ ἡ κατὰ νό-
» μον μοιχωμένη λιθοβοληθήσεται, δηλονό-
» τι καὶ κατὰ τέτο νοεῖται τὸ ἄχνημον πρᾶγ-
» μα. καὶ γὰρ ἐπὶ μοιχείᾳ δὲ γράφειν βιβλίον
» ἀποσασίς, καὶ δίδοναι εἰς τὰς χεῖρας τῆς
» γυναικὸς, ἢ τινι τηλικαύτῃ ἀχνημοσίᾳ.
» ἀλλὰ γὰρ τάχα Μωϋσῆς πᾶν ἀμάρτημα,
» ἄχνημον εἶπε πρᾶγμα, ὅπερ ἐὰν ὁρεθῇ
» ὑπὸ τῷ ἄνδρὶ ἐν γυναικὶ μὴ ὁρεθίσῃ
» χάριν ἀνθρώπου τῷ ἄνδρὶ, γράφεται τὸ τῷ
» ἀποσασίς βιβλίον, καὶ ἐξαποσελέσθαι ἐκ
» τῆς οἰκίας τῷ ἄνδρὶ ἢ γυναικί.

β. Καὶ ἀπελθῶσα γένηται ἄνδρὶ
γ. ἑτέρῳ, Καὶ μισήσῃ αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος ὁ
ἑχάτος, καὶ γράψῃ αὐτῇ βιβλίον
ἀποσασίς, καὶ δώσει εἰς τὰς χεῖρας
αὐτῆς, καὶ ἀποσελεῖ αὐτῷ ἐκ τῆς
οἰκίας αὐτῆς, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος αὐ-
τῆς ὁ ἑχάτος, ὃς ἔλαβεν αὐτῷ ἑαυ-
τῷ γυναικα,

δ. Οὐ δυνατήσεται ὁ ἄνθρωπος αὐτῆς ὁ
πρότερος ὁ ἐξαποσελάς αὐτῷ ἐπα-
ναστρέψας λαβεῖν αὐτῷ ἑαυτῷ γυ-
ναικα, μετὰ τὸ μιανθῆναι αὐτῷ,
ὅτι βδέλυγμα ἐστὶν ἐναντίον Κυρίου τῷ
Θεῷ σε, καὶ ἐμιανῆτε τὴν γυναικα, ἡ Κύ-
ριος ὁ Θεός δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ.

(1) Ἐπιβάλλῃς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. καὶ ὁ Κύριος. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 2. σελ. 267.

Παροιμ. 18.
22.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὴν γὰρ ἐπ' αἰτίας δι-
λόγοις ἀνδρὸς διεχρῖνισμένῳ, καὶ ἀνα-
τλάσαν ὕβριν τὴν ἐφ' ἐτέρῳ ποιῆσαι σύ-
νοικον ἐκ ἀσφαλῆς, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς ἅπαν
ἀμαθῆς. ὁ γὰρ κατέχων, Φησί, μοιχα-
λίδας ἄφρων καὶ ἀσεβής. ὥστερ δὲ ἀπο-
φάσκει τοῖς ἐμφανῶς αἰχροῖς καὶ ἀναμφι-
βόλως κατεγνωσμένοις τὸ ἐφῆδεσθαι δεῖν,
ἔτω δὴ πάλιν ἐκ ἐξ τὰ σεμνὰ διαβάλλειν
ὡς ἄσεμνα.

ε. Ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα προσ-
φάτως, ἐκ ἐξελεύσεται εἰς τὸν πό-
λεμον, καὶ ἐκ ἐπιβληθῆσεται αὐτῷ
ἔδεν πρᾶγμα. αὐτῶς ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ
αὐτῆς, ἐν αὐτὸν ἓνα δὲ φραγεῖ τὴν γυ-
ναῖκα αὐτῆς ὡς ἔλαβεν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προοράται μὴ καὶ
πέση μαχόμενος, μηδὲ σπέρμα καταλιπὼν
ἐλεῖ δὲ καὶ τὴν αἷμα νύμφῳ καὶ χήρᾳ.
ἔτως ὁ κατορθὼν ἀρετῆς ἀρετῶν, ἔπω
πρὸς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς μάχῃ ἐστὶν ἱκανός.
ἔπω κατ' ἀκρατὸν σοφίαν τὰ ψυδῶν διελέγ-
ξαι διωάμενος δόγματα, ἔτε τῷ μὴ λίαν
εἶναι πρᾶος ἀνδρισάμενος πρὸς ὀργὴν, καὶ πῶ
τῶν ἄλλων ὁμοίως.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Τὸν γὰρ ἀρτιπαγῆ. Φησί,
πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν, ἡ δὲ καταφορ-
τίζεσθαι πόνοις τε καὶ διωγμοῖς. [τοιῶτον-
τι πεπραχότας ὁρῶμεν τὰς ἀγίας Ἀπο-
στόλους, οἱ τοῖς ἐξ ἐθνῶν ἐπιστρέφουσι, καὶ
νεωστὶ κεκλημένοις εἰς ἐπίγνωσιν Θεοῦ, σο-
φῶς ἐπιστέλλουσιν.] ἔδοξε, Φησί, τῷ ἀγίῳ
» πνύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτιθεῖσθαι
» ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπάναγκες, καὶ
τὰ ἐξῆς.

ς. Οὐκ ἐνεχυράσεις μύλον, ἔδὲ
ἐπιμύλιον, ὅτι ψυχλὴ ἔτος ἐνεχυράζει.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Παρὰ
χρεωσῶν ἀπαγορεύει μύλον ἢ ἐπιμύλιον
ρύσιον αἰτεῖν, ἐπειπὼν ὅτι ὁ τῆτο δρῶν ψυ-
χλὴ ἐνεχυράζει. ὁ γὰρ τὰ τῆ ζῶν ὄργανα
ἀφαιρέμενος, ἐπ' ἀνδροφονίαν ἵεται, μέ-
χρι καὶ ψυχῆς ἐπιβελθεῖν διανοηθείς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Ὅτι μονόλιθον, Φησὶν,
ἀδυνάτον σωτρίψαι τὸν σῖτον. δίδυμος
δὲ ἀρρενὸς θηλυς κατασκοδάζεται μύλος.
ἐπεὶ ἂν καὶ οἱ Ἰσδαῖοι μίαν διαθήκην ἔχου-
σιν, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶσαι αἱ αἰρέσεις δοκῶ-
σαι ταύτῃ μόνῳ τὴν καινὴν ἔχειν, ἐκ
ἀλήθειας ἐν τῷ μύλῳ τῆτω, ἵνα γούσων-
ται τῆ ἐπερανίς ἄρτε. εἰ γὰρ Φησί μὴ
σωτρίβῃ καὶ ἀληθῆ ὁ σῖτος, αἰσιτοί μανθ-
σιν. ἐκ τῆς ἐν καὶ αὐτὸς ὁρμώμενος τὸν
» προκέμενον σαφινίζω νόμον. ἐκ ἐνεχυ-
» ράσεις, Φησὶ μύλον, τετέστιν ἢ μὴ βεβη-
λώσεις τὴν παλαιάν, καὶ ἔξω ποιήσεις αὐ-
» τὴν τῆς γῆς οἰκίσεως. ἔδὲ ἐπιμύλιον, ἀντὶ
» τῆς, [τὴν] καινὴν. ὅτι ψυχλὴ ἔτος ἐνε-

Α χυράζει, ἐξ ὧν (1) ἀποτρέφεται ἡ ψυχὴ
ἀπολαύσασα νοητῶν ἐδεσμάτων.

ΑΛΛΟΣ. Οὐκ ἔστι μύλος, ἔδὲ ἐπιμύ-
λιον ψυχῇ, ἀλλὰ πρὸς ἐργασίαν σωτελεῖ
ἄρτε, δι' ἣ μάλιστα ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι.
σημειωτέον διὰ (2) τὸ αἷμα. καὶ γὰρ καὶ
περὶ αὐτῆς ἐλέχθη, ὅτι τῆ σώματος (3) αἷ-
μα ψυχὴ ἐστὶ. καταχρηστικῶς ἐν ταῦτα
νοητέον. ἔτε γὰρ τὸ αἷμα, ἔτε ὁ μύλος
ψυχῇ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ζῶν συμβαλλόμενα.

Β ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ἀμφοτέρω δὲ παραδέ-
χεσθαι εἰς τὴν τῆ νοητῆς ἄρτε κατασκοδῆν,
ἥτοι θεωρίαν. διὰ τῆτο καὶ ὁ Κύριος Φησί.
» δύνῃ εἶπονται ἀλήθειας, καὶ τὰ ἐξῆς. μία Ματθ. 24. 41.
» παραλαμβάνεται ἡ πισύσασα εἰς Χριστὸν,
» καὶ μία ἀφίεται τῇ νομικῇ παρατηρήσει.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μύλον μὲν ἔοικε
τὴν παλαιάν διαθήκην καλεῖν, ἐπιμύλιον
δὲ τὴν νέαν. ἐξ ὧν ἀμφοτέρων τὸν ἀλη-
θινὸν κόκκον τῆ σίτῃ πρὸς ἀρτοποιίαν ἀλή-
θειας οἱ πῖσι. ἡ γὰρ ἀλέσει χωρὶς θα-
τέρω τὸ ἕτερον. ἔτ' ἐν Ἰσδαῖοι τὴν πα-
λαιάν μόνον δεχόμενοι, ἔτε παῖδες αἰρετι-
κῶν μόνῳ τὴν νέαν, ἀλήθειας, ἵνα γού-
σωνται τῆ ἐπερανίς ἄρτε. διόπερ ὁ Κύ-
ριος ἐν τοῖς περὶ σωτελείας λόγοις περὶ
τῶν καλῶς ἢ κακῶς ἀληθῶν Φησὶν. ἔ-
» σονται δύνῃ ἀλήθειας ἐν τῷ μύλῳ, μία Ματθ. 24. 41.
» παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. ἔδε-
» τέραν ἐν ἐνεχυράσει, ἔδε ἐκποιητέον. ψυ-
Δ χλὴ γὰρ ἀμφοτέρω τρέφουσι βρώμασι νοητοῖς.

ζ. Ἐὰν δὲ ἀλῶ ἄνθρωπος κλέ-
πτῳ ψυχλὴ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς
τῶν ὑῶν Ἰσραὴλ, καὶ καταδυλασθῶ-
σας αὐτὸν ἀποδῶται, ἀποθανεῖται.
ὁ κλέπτῃς ἐκείνος. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν
πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

Ε ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Οὐ γάρ τοι θέμις τὸ
ἱερὸν ἐν Χριστῷ καταδεῖσθαι γενός, [καὶ
εἰς δελείαν ἐκ ἐντρίβῃ κατακομίζεσθαι ποι-
παρά γε τῶν τῆτο δρᾶν εἰωθόντων. ὥστερ
γὰρ οἱ τὰ μαράκια φανακίζοντες, πόλεως-
τε καὶ οἰκίῳ ἀπονοσφίζουσι, καὶ αὐχηνμά-
των αὐτὰ τῶν ἐλευθέρων ἐκπέμποντες,
τοῖς τῆς ἀναγκαίας δελείας ὑποφέρουσι
ζυγοῖς. τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον, οἱ τῆς
ὀρθῆς φρονεῖν ἐλομεῖς, καὶ τὸν ἐλευθέ-
ροις πρέποντα βίον ἐπιτηδεύοντας, ἐπὶ τῷ
Ζ σφίσι αὐτοῖς ἀνοητότατα δοκῶν πολυ-
πλόκοις ἐννοίᾳ ἀπάταις ἀποκομίζοντες.]
ληθείας τῆς ἐπὶ ψυχῆς ἀνθρώπων ὑπομε-
νῶσι τὴν γραφὴν. ποινὴ δὲ αὐτοῖς ὁ θάνα-
τος, ἵνα μὴ κατὰ περ ἐκ πατρώας ἐσίας,
τῆς Ἐκκλησίας τῆ Θεοῦ, καθαρπάζοντό-
τινες, καὶ εἰς Ἐκκλησίαν ἀποφέρουντο πο-
» νηρομένοι. Φθαίρει γὰρ ἡτῆ χρεῖσά 1. Κορ. 15. 53.
» ὁμιλία κακαί.

Η. Πρόσεχε σεαυτῷ ἐν τῇ ἀφ-
τῆς λέπρας. Φυλάξῃ σφόδρα ποι-

Hhh hh 3

κατα

(1) Τετέστι τέτοις τρέφεται ἡ ψυχὴ, κλ. αὐ Τόμ. 2. σελ. 391. τῆς τῆ Ῥε. ἐκδῶ.

(2) Ἰσ. 41.

(3) Πάντος σαρκός. Λευκ. 17. 11.

κατὰ πάντα τὸν νόμον, ὃν ἂν ἀναγ-
γείλωσιν ὑμῖν οἱ ἱερεῖς οἱ Λαῖται. ὃν
τρόπον ἐνετείλαμιν ὑμῖν, Φυλά-
ξατε ποιεῖν.

Ζ. Μνησθητι ὅσα ἐποίησε Κύριος
ὁ Θεός σε τῇ Μαριάμ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐκ-
πορευομένων ὑμῶν ἐξ Αἰγύπτου.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ γὰρ ἐκείνη κατα-
λαλήσασά μιν αἰ ὄψεσι πάντων ἐσηλιτοῦθη
τῷ πατρὶ, καὶ τῆς παρεμβολῆς ἔξω γε-
γνήσθαι, πῶσω μάλλον ὑμῖν ὀλιγοῦντες
τῆ νομοθεσίᾳ καὶ μετὰ τὸ παράδειγμα;

ΑΔΗΛΟΥ. Ἵνα μάλλον ὀβλαβόμενοι τὸ
παράδειγμα, Φύλακες τῆ νόμου γινώσκται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πάλαι μάλιστα τὸν πε-
ρὶ τῆς λέπρας τεθεικὸς νόμον, τῆς Μα-
ρίας ἀνέμνησε, λέγων· μνησθητι ὅσα ἐποίη-
σε Κύριος ὁ Θεός σε τῇ Μαριάμ αἰ τῇ ὁδῷ
διδάσκων, ὡς θεήλατος ἡ πληγὴ, καὶ ταύ-
την αὐτοῖς ἀμαρτάνουσιν ἐπέφερεν ὁ Θεός·
καὶ αὐτὸν πάλιν μεταβαλλομένων, ἔπαυσεν.

Ι. Ἐὰν δὲ ὁ Φαίλημα ἢ ἐν τῷ πλη-
σίῳ σε, ὁ Φαίλημα ὅτις, καὶ ἐσέλ-
θῃ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς ἐνεχυράσαι τὸ
ἐνέχυρον. Ἐξωθήσῃ, καὶ ὁ ἄνθρω-
πος ἔξω τὸ δάνειον (1) ἐστὶν ἐαυτῷ, ἐξοί-
σῃ τὸ ἐνέχυρον ἔξω.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Δανεισθῆς
μὴ αἰσίων χρεωστῶν οἰκίας, ἐνέχυρόν τι
καὶ ῥύσιον ἐπὶ τῷ δανείῳ μετὰ βίας ληψό-
μενος, ἀλλ' αἰ προθύροις ἔξω παρῆς ἀνα-
μενέτω, κελύων ἡσυχῇ προφέρειν. οἱ δ'
ἀνέχουσι, μὴ ἀναδύεσθαι· εἰ γὰρ ἀρμόττει
τὸν μὴ τῷ διώκοντι καταχρησάσθαι πρὸς
τὸ αὐθαδέσπερον, ἐφ' ὅβρι τῶν δανεισάμε-
νων· τὰς δὲ πρὸς ὑπόμνησιν τῆς τῶν ἁλο-
τρίων ἀποδόσεως ἄξια παρασχέιν ἐνέχυρα.

ΑΔΗΛΟΥ. Παρεῖργα μὴ ὡμῶς καὶ θη-
ριωδῶς ἐπιπηδᾶν τοῖς οἰκοῖς τῶν πενήτων.

ΙΒ. Ἐὰν δὲ ὁ ἄνθρωπος πένηται,
καὶ κοιμηθῇ ἐν τῷ ἱματίῳ. (2) Ἀπο-
δόσει ἀποδώσει τὸ ἱμάτιον αὐτῆς περὶ
δυσμᾶς ἡλίου, καὶ κοιμηθήσεται ἐν
τῷ ἱματίῳ αὐτῆς, καὶ ὀλογήσῃ σε,
καὶ ἔσαι σοι ἐλεημοσύνη ἐνώπιον Κυ-
ρίου τῆς Θεῆς.

ΙΔ. Οὐκ ἀποσερήσεις μισθὸν πένη-
τος καὶ ἐνδεῆς ἐκ τῶν ἀδελφῶν σε, ἢ
ἐκ τῶν προσηλύτων τῶν ἐν ταῖς πό-
λεσί σε.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Φιλάνθρωπον μὴ
καὶ τὸτο· ἢ δὲ νεά, τελειότερον· πωλήσατε
τὰ ὑπάρχοντα, Φησί, καὶ δότε ἐλεημο-
σύνην, καὶ ἰδὲ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσαι.
ἢ πολλοὶ ποιήσαντες παρὰ τῆς πόδας

τῶν Ἀποστόλων ἐτίθεντο τὰς τιμὰς, καὶ
διεδίδοτο ἐκάσῳ, καὶ ὅτις χρεῖαν εἶχεν.

ΙΕ. Αὐθήμερον ἀποδώσεις τὸν μι-
σθὸν αὐτῆς, καὶ ἐπιδύσεται ὁ ἥλιος ἐπ'
αὐτῇ, ὅτι πένης ἐστὶ, καὶ ἐπ' αὐτῇ
ἔχει τὴν ἐλπίδα, καὶ καταβόησε-
ται (3) κατὰ σε πρὸς Κύριον, καὶ
ἔσαι σοι ἀμαρτία.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπεὶ Φι-
λεργίας ἄλλα μισθοὶ πρόκειται τοῖς δι-
μυροῖς, διμυροῖς δ' οἱ αἰ αἰσίων. ἀλλ'
ἐκ οἷς ἁφθαρτος περισσὴ κελύει μὴ ὑ-
περτίθεσθαι τὰς δόσεις. ἀλλ' αὐτῇ παρῆ-
χειν ἡμέραν τὸν διομολογηθέντα μισθόν.
ἀτοπον γὰρ τὰ μὴ ἐκ τῆς τῶν πενήτων
ὑπηρεσίας ἀπειληθεῖν τῆς ὑπόσχου, τὰς
δ' ἀντὶ τούτων ἀμοιβὰς μὴ ἀντιπαρασχέιν
ἀπόροις ὑβρύς. περισσὴ ζώντας. ἀρ' ἐκ
ἐνέργειαι δαίγματα ταῦτα ἐστὶν προφυλακῆς
μειζόνων ἀδικημάτων; ὁ γὰρ μὴδὲ μισθόν
τὸν πάντως ἀποδοθήσομενον εἶναι ἐκπερό-
δεσμον γινέσθαι, προδεσμίαν ὁρίσας ἐπέ-
ραν, ἐν ἣ δεήσει τὸν διμυροῦ ἀπαλατ-
τόμενον οἰκαδε κομίσασθαι τὴν ἀμοιβήν,
ἔτος ἢ πολὺ πρότερον ἀρπαγῇ ἀπαγο-
ρεῖται καὶ κλοπῇ καὶ χρεωκοπίᾳ, καὶ ὅσα
τέτοις ὁμοιότροπα διαπλάττων καὶ δια-
μορφῶν τὴν ψυχὴν πρὸς δοκιμασίαν κα-
λοκαγαθίας αὐτῆς;

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Παραιτητέον ἄρα τῆ πέ-
νητος τὴν κατάρρησιν. προσήκει γὰρ κοι-
νωτικὸς εἶναι, καὶ τὴν φιλοπλοχίαν ἀπα-
ζεσθαι.

ΙΣ. Οὐκ ἀποθανένται πατέρες
ὑπὲρ τέκνων, καὶ οἱ υἱοὶ καὶ ἀποθα-
νένται ὑπὲρ πατέρων. ἕκαστος τῇ ἑαυ-
τῆς ἀμαρτίᾳ ἀποθανεῖται.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Παγκάλως
καὶ αἰνο διατέτακται, πατέρας ὑπὲρ υἱῶν
μὴ ἀποθνήσκαι, μὴδ' υἱὸς ὑπὲρ γονέων,
ἀλλ' ἕκαστος τῶν ἄξια θανάτου δεδρακότων,
αὐτὸν ἰδίᾳ μόνον ἀναιρεῖσθαι, διὰ τῆς ἡ
βίαν τῆ δικαίας προτιμώντας, ἢ πάντι Φι-
λοσόφους. ἔτοι μὴ γὰρ διὰ περίτλιν καὶ
ὑπερβάλλουσαν εὐνοίαν ἐβελήσασιν πολλὰς
ἄσμενοι προσαποθνήσκαι, αὐτὰς ἐπιδι-
δόντες ὑπὲρ τῶν ἐνόχων οἱ ἀνυπαίτιοι μέ-
γα κέρδος νομίζοντες τὸ μὴ ἰδεῖν κολαζο-
μῆς ἢ τῆς γεννήσαντας υἱοὶ, ἢ καὶ τῆς
παίδας γονεῖς, ὡς ἀβίωτον καὶ παντὸς
ἀργαλεώτερον θανάτου τὸν αὐτῆς χρόνον
βιωσόμενοι.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ μάλιστα καὶ περὶ
τῆς τῶν πατέρων ἀπειλῆς τὸ ἀμφίβολον
ἔλυσεν. ἔφη γὰρ, καὶ ἀποθανένται πα-
τέρες ὑπὲρ τέκνων, καὶ παῖδες ὑπὲρ πα-
τέρων. ἕκαστος τῇ ἑαυτῆς ἀμαρτίᾳ ἀποθα-
νεῖται. εἰκὸς γὰρ καὶ πατέρας συμβαλεῖ-
σθαι μὴ παισὶ τὰ συμφέροντα, μὴδὲ δὲ
διὰ

(1) Τὸ δάνειόν σε ἐστὶν αὐτῷ ἐξοίσει σοι τὸ, κλ. αἰ εἰρημ. ἐκδοσ.

(2) Ἐν τῷ ἐνέχυρῳ αὐτῆς. αἰ αὐτ.

(3) Καὶ καταβόησεται. αἰ αὐτ.

καὶ τύπον ἐπέειχε τῆς ἀναστάσεως. ὃν ὁ Α παραβάς Εὐνάν, (1) καὶ τῇ Θάμαρ συγκα-
θύδεν μὴ βεληθείς, εἰκότως ἀπόλλυται,
τὸ σπέρμα χέας ἀνὰ μὴ νόμος· ὁ δὲ Βοός
τηρήσας, καὶ τὴν Ῥεθ ἀγαγόμενος, τέ-
ρας εἴληφε τὸ πρόγονος εἶναι Χριστῶ, γεν-
νήσας Ἰεσοῦ τῷ Δαβὶδ τὸν πατέρα, τὴν
μέλλουσαν ἐπαγγελίαν ἀναστήσει θνητῇ μι-
μησάμενος. ἔδει γὰρ τὸν δωρησάμενον ἡμῖν
τὴν ἀνάστασιν διὰ τῶν φυλαξάντων αὐτῆς
τὸν τύπον κατὰ σάρκα κατὰ γένος, καὶ
παύσαντα τὰς τύπας, αὐτὴν ἡμῖν χαρί-
σαται τὴν ἀλήθειαν.

ζ. Ἐὰν δὲ μὴ βέληται λαβεῖν ὁ
ἄνθρωπος τὴν γυναικα τῷ ἀδελφῷ
αὐτῷ, καὶ ἀναβήσεται ἡ γυνὴ ἐπὶ
τὴν πύλιν ἐπὶ τὴν γερεσίαν, καὶ ἐρεῖ,
ὃ θέλει ὁ ἀδελφὸς τῷ ἀνδρὶ μὲ ἀνα-
στήσας τὸ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ ἐν
Ἰσραὴλ, καὶ ἡθέλησεν ὁ ἀδελφὸς τῷ
ἀνδρὶ μὲ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐν τῇ πύλῃ Φη-
σίν. ἀνταῦθα γὰρ οἱ παλαιοὶ τὰς διατρι-
βὰς ἐποιεῖντο, καὶ ἑσθὺς ἴσως πρὸς ὑπο-
δοχὴν θηρῶν βαλόμενοι, καθάπερ ὁ
Λωτ, ὃς καὶ παρεσίαις Ἀγγέλων ἠξίωται.
ἡρωστε δὲ καὶ ἄλλως τῷ Ἰσραὴλ διὰ σκιῶν
εἰσαγομένῳ πρὸς θεοσέβειαν, ἐν πύλαις,
ἀλλ' ἐκ ἐν μέσῳ καθήσθαι τῆς πόλεως.

η. Καὶ καλέσῃ αὐτὸν ἡ γερε-
σία τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ ἐρῶσιν
αὐτῷ· καὶ εἰς ἐπὶ, ὃ βέλομαι λα-
βεῖν αὐτῷ.

θ. Καὶ προσελθῶσα ἡ γυνὴ τῷ
ἀδελφῷ αὐτῷ ἐναντίον τῆς γερεσίας,
ὑπολύσει τὸ ὑπόδημα αὐτῷ τὸ ἐν
ἀπὸ τῷ ποδὸς αὐτῷ, καὶ ἐμπύσει εἰς
τὸ πρόσωπον αὐτῷ, καὶ ἀποκριθεῖ-
σα ἐρεῖ, ἔγω ποιήσῃς τῷ ἀνθρώπῳ,
ὃς ἐκ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ἀδελ-
φῷ αὐτῷ.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸν μὴ βερόμενον,
ἐχρῶ εἰς τὴν πύλιν ἀχθείτα, παρὰ τῆς
γυναικὸς ἐμπύσειτα, τῶν ὑποδημάτων
ἰσχυρότερον ὑπολύσειτα· ὡς χωλαίνοντα περὶ
τε νόμον καὶ σοφίαν ἀδελφῷ, καὶ τὴν ἐκείνῃ
νέκρωσιν ἐκβεβηκότα τῆς διανοίας.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Τί δήποτε ἐμπύσειτα
κελεύει τὸν τῷ ἀπαίδος ἀδελφῷ τὴν γυ-
ναικα μὴ βερόμενον γῆμα; Ἀνάγκη αὐ-
τοῖς διὰ τῆς ἀτιμίας Φιλαδελφίας ἐπιτι-
θεῖς. ἄμεινον μὲν γὰρ ἢ διὰ τὴν φύσιν
προμηθεύειτα τεθνηκότος. ἐπειδὴ δὲ ἐκ
ἀπαντες αἰδένται τὸν τῆς φύσεως νόμον,
τὴν τῆς ἀτιμίας αὐτοῖς ἀνάγκη ἐπέστηκεν.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Οὕτω ποιήσῃς, τῶ-
τέστιν ἀλλοτριωθῶσιν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐμπύ-
σωσιν αὐτὸν πάντες οἱ ἄνθρωποι· ἢ, μὴ
θελήσωσιν οἰκωθῆναι αὐτῷ.

ι. Καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐ-
τῷ ἐν Ἰσραὴλ, οἶκος τῷ ὑπολυθέν-
τος τὸ ὑπόδημα.

ια. Ἐὰν δὲ μάχωνται ἄνθρωποι
δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἄνθρωπος μετὰ
τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ, καὶ προσέλθῃ ἡ
γυνὴ ἐνὸς αὐτῶν ἐξελέσθαι τὸν ἄνδρα
αὐτῆς ἐκ τῆς χειρὸς τῷ τύποντος
αὐτὸν, καὶ ἐκλείνασα τὴν χεῖρα αὐ-
τῆς ἐπιλάβηται τῶν διδύμων αὐτῷ,
ιβ. Ἀποκόψει τὴν χεῖρα αὐτῆς· ὃ φέ-
σεται ὁ ὀφθαλμὸς σὺ ἐπ' αὐτῆς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸ λοιδο-
ρμεῖων ἢ συμπλεκομένων ἀνδρῶν ἐπελ-
θεῖν τολμᾶν κατὰ πρόφασιν συμμαχίας
ἢ βοηθείας γυναικας, ἐπὶ ληπτον καὶ ὁ με-
τρίως ἀναίχωντον· ὡς ἐδ' ἐν πολέμοις καὶ
στρατείαις καὶ τοῖς ὑπὲρ πάσης τῆς πατρι-
δος κινδύνους, ἐδικαίωσεν ὁ νόμος ἐξετά-
ζεσθαι, τὸ πρέπον ἰδὼν, ὅπερ ἀκίνητον
αἰεὶ καὶ πανταχῶς φυλάττειν διανοήθη· νο-
μίσας αὐτὸ τῷ εἶναι καὶ αὐτὸ νίκης καὶ
ἐλευθερίας καὶ πάσης ἀμεινον οὐτυχίας.
ἐὰν μὲν τις καὶ πυθομένη ἐξυβρίζουσα τὸν
ἄνδρα, πόθω τῷ πρὸς ἐκείνον, ἡτήθεισα
Φιλανδρίας, ὑπὸ τῷ παρασάντος πάθους
ἐξορμήσας βιασθῇ, μὴ πλέον τῆς φύσεως
ἀρρενέδω θρασυνομίῃ, μενέτω δὲ καὶ ἐν
οἷς βοηθεῖ γυνή. πάνθενον γὰρ εἰ βελο-
μένη τις ὑπεξελέσθαι τὸν ἄνδρα ὕβρειν,
ὑβριδίσεται παρ' αὐτῆς, κατὰ πλεων ἀπο-
φαίνουσα τὸν ἴδιον βίον αἰχμῆς, καὶ με-
γάλων ὀνειδῶν τῶν ἐπ' ἀνιάτῳ θρασυτητι.
Καὶ μετ' ὀλίγα. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα οἷσα καὶ φέ-
ρειν ἂν τις διώαιτο· χαλεπὸν δ' ἐκείνο, εἰ-
τις γυνὴ τοσούτον καταθρασιώετο, ὡς δια-
δράξασθαι τῶν τῷ διαφερομένην γεννητι-
κῶν. μὴ γὰρ παρ' ὅσον ἀνδρὶ βοηθεῖσα δο-
κεῖ τῷ πράττειν, ἀφίεδω· τῆς δὲ ἄγαν
θρασυτητος ἐπεχέδω τίνισα δίκην. ὅφ'
ἡς αὐτῇ μὲν τὰ ὅμοια ἐξαμαρτάνειν ἐθέλῃ
αὐτῆς, ἐκ ἂν διώαιτο, τῶν δ' ἄλλων ὅσαι προ-
πετέερα φόβῳ μετρίωσιν. ἔσωδ' ἡ δίκη,
χειρὸς ἀποκοπὴ τῆς ἀψαμνῆς ὡς ἐθέμις.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀξία γὰρ κολά-
σεως διὰ τὸ Φονικόν τε καὶ ἀναιδές.

ΛΗΛΟΥ. Ἰσέον, ὅτι ἐδὲν πλέον ἢ τὸ
ἀναίχωντον τῆς γυναικὸς κολάζει.

ΝΕΙΛΟΥ. [Τὴν χεῖρα τῆς ἐπιλαβομέ-
νης τῶν διδύμων γυναικὸς, ἐν τῷ μάχεσθαι
τὰς δύο ἀνδρας, ἀποκόπτειν ὁ νόμος ἐκέ-
λευσεν,] ὅτι μάχης ἔσης τῶν λογισμῶν
περὶ τῆς αἰρέσεως τῶν κοσμικῶν καὶ τῶν
ἐρασιῶν [ἀγαθῶν, τῶν ἀφῆσα τὴν αἰρε-
σιν, τῶν τῆς] γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐπε-
δράξατο. διὰ γὰρ τῶν γεννητικῶν τὰ γε-
νέσεως ἐδήλωσε πράγματα.

ιγ. Οὐκ ἔσται ἐν τῷ μαρσίππῳ
σάθμιον καὶ σάθμιον, μέγα καὶ μικρόν.

ιδ. Οὐκ ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ σὺ μέτρον καὶ
μέτρον,

(1) Ἀνάν. ἐν τῷ 38. κεφ. τῆς Γω.

ιε. μέτρον, μέγα ἢ μικρόν. Στάθμιον Ἀ
ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσαι σοι, καὶ μέ-
τρον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσαι σοι, ἵνα
πολυήμερος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς Κύ-
ριος ὁ Θεός σε δίδωσί σοι ἐν ἡλήρῳ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Μωσῆς
σάθμιον καὶ μέτρον καὶ ἀριθμὸν τῶν ὅλων
ὑπέλαβεν εἶναι τὸν Θεόν, ἀλλ' ὁ τὸν ἀν-
θρώπινον νῦν. δηλοῖ δὲ διὰ τῶν Φάσκων·
» ἔκ ἔσαι εἰ μαρσίππῳ σε σάθμιον καὶ σάθ-
» μιον, μέγα ἢ μικρόν. ἔκ ἔσαι εἰ τῇ οἰκίᾳ-
» σε μέτρον καὶ μέτρον, μέγα ἢ μικρόν.
» σάθμιον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσαι σοι. ἀλη-
» θὲς δὲ δίκαιον μέτρον, τὸ τὸν μόνον δίκαιον
Θεὸν ὑπολαμβάνει πάντα μετρεῖν καὶ σαθ-
μαῖαι, καὶ ἀριθμοῖς καὶ πέραςι καὶ ὅροις
τῶν ὅλων περιγράψαι φύσιν· ἀδίκον
δὲ ψεῦδος τὸ νομίσαι κατὰ τὸν ἀνθρώπι-
νον νῦν ταῦτα συμβαίνειν.

** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ὁ ἱερὸς ὄντως
» Μωσῆς, ἔκ ἔσαι, Φησὶν, εἰ τῷ μαρσίπ-
» πῳ σε σάθμιον καὶ σάθμιον, μέγα ἢ μι-
» κρόν, ἀλλ' ἢ σάθμιον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον
ἔσαι σοι, σάθμιον καὶ μέτρον καὶ ἀριθμὸν
τῶν ὅλων, ὑπολαμβάνων τὸν Θεόν. τὰ
μὲν γὰρ ἀδίκᾳ καὶ ἀνίσει εἰδωλὰ οἴκοι, εἰ
τῷ μαρσίππῳ σε, καὶ εἰ τῇ, ὡς ἔπος εἰπῆν,
ρύπῳ ψυχῇ κατακέκρυπται· τὸ δὲ μό-
νον δίκαιον μέτρον, ὁ μόνος ὄντως Θεός,
ἴσος αἰεὶ, κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχων,
μετρεῖται πάντα καὶ σαθμαῖται οἷον ἐν τρυ-
τάνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, τῶν ὅλων ἀρρέπτως
περιλαμβάνων καὶ ἀνέχων φύσιν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐν τῷ τῷ δίκαιον ἐξυ-
φαίνει τῆς πρὸς ἀλλήλους κρίσεως.

ις. Ὅτι βδέλυγμα Κυρίῳ τῷ
Θεῷ σε πᾶς ποιῶν ταῦτα, πᾶς ποιῶν
ἀδίκᾳ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὐκ ἔν ὁ
Φιλοδίκαιος Θεὸς ἀδικίαν μεμίσηκε καὶ βδε-
λύτεται, σάσεως καὶ κακῶν ἀρχῶν.

ιζ. Μνήσθητι ὅσα ἐποίησέ σοι Ἀ-
μαλῆν ἐν τῇ ὁδῷ, ἐκπορεύομένῃ σε
ἐν γῆς Αἰγύπτῳ, Πῶς ἀντέστη σοι ἐν
τῇ ὁδῷ, καὶ ἔκοψε τῷ ἔραγιαν σε
τὰς κοπιῶντας ὀπίσω σε, σὺ δὲ ἐπά-
νας καὶ ἐκοπίας· καὶ ἐκ ἐφοβήθη
τὸν Θεόν.

ιθ. Καὶ ἔσαι ὡς ἂν καταπαύ-
ση σε Κύριος ὁ Θεός σε ἀπὸ πάντων
τῶν ἐχθρῶν σε τῶν κύκλω σε ἐν τῇ
γῇ, ἢ Κύριος ὁ Θεός σε δίδωσί σοι ἐν
κλήρῳ κληρονομήσαι αὐτῷ, ἐξαλεί-
ψας τὸ ὄνομα Ἀμαλῆν ἐκ τῆς ὑπὸ
τὸν ἔρανόν, καὶ ὁ μὴ ἐπιλάθῃ.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐξαλείψας τὸ ὄνο-
μα Ἀμαλῆν. τὸ τοιοῦτον διὰ Σαμελὶ ὁ
Σαδλ προστετέτακτο, καὶ μὴ τελείως ποιή-
σας, τῆς βασιλείας ἐξέπεσε.

Δ ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Διὰ τὴν πανωλεθρίαν
κελεύει παραδέναι τὸν Ἀμαλῆν· Καὶ δυσ-
σεβᾶς ἦσαν, καὶ μισοῦμενοι. καὶ γὰρ ἐκ
τῆς Ἡσαῦ τὸ γένος κατὰγοντες, πρῶτοι
τὸν κατὰ τῆς Ἰσραὴλ ἀνεδέξαντο πόλεμον,
καὶ ταῦτα πόρρωθεν ὄντος, καὶ τοῖς ὁρίοις
αὐτῶν μήπω πελάσαντος.

Κ Ε Φ. Κ Ξ.

α. **Κ**αὶ ἔσαι εἰάν ἐσέλθῃς εἰς τὴν
γῆν, ἣν Κύριος ὁ Θεός-
σε δίδωσί σοι ἐν ἡλήρῳ
κατακληρονομήσαι αὐτῷ, καὶ κα-
β. τοικήσεις ἐπ' αὐτῷ, Καὶ λήψῃ ἀπὸ
τῆς ἀπαρχῆς τῶν καρπῶν τῆς γῆς-
σε, ἧς Κύριος ὁ Θεός σε δίδωσί σοι,
καὶ ἐμβαλεῖς εἰς κάρταλλον, καὶ πο-
ρεύσῃ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃται
Κύριος ὁ Θεός σε ἐπικληθῆναι τὸ
γ. ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ. Καὶ ἐλθὺς πρὸς
τὸν ἱερέα ὃς ἂν ᾖ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί-
ναις, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, ἀναγγελῶ
σήμερον Κυρίῳ τῷ Θεῷ μου, ὅτι ἐσε-
λήλυθα εἰς τὴν γῆν, ἣν ὡμοσε Κύ-
ριος ὁ Θεός τοῖς πατράσιν ἡμῖν. (1)
δ. Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς τὸν κάρταλλον
τῶν χειρῶν σε, καὶ θύσει αὐτόν
ἐναντι τῷ θυσιαστηρίῳ Κυρίῳ τῷ
Θεῷ σου. Καὶ ἀποκριθήσῃ καὶ ἐρεῖς

Ε ἑναντι Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, Συρίαν ἀπέ-
λιπεν ὁ πατήρ μου, καὶ κατέβη εἰς Αἴ-
γυπτον, καὶ παρώκησεν ἐκεῖ ἐν ἀριθ-
μῷ βραχέϊ, καὶ ἐγένετο ἐκεῖ εἰς ἔθνος
μέγα καὶ πληθὺς πολὺ καὶ μέγα.
ς. Καὶ ἐκάκωσαν ἡμᾶς οἱ Αἰγύπτιοι,
καὶ ἐταπείνωσαν ἡμᾶς, καὶ ἐπέθηκαν
ζ. ἡμῖν ἔργα σκληρά. Καὶ ἀνεβοήσα-
μεν πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν τῶν πατέ-
ρων ἡμῶν, καὶ εἰσήκουσε Κύριος τῆς
Φωνῆς ἡμῶν, καὶ εἶδε τὴν ταπείνωσιν
ἡμῶν, καὶ τὸν μόχθον ἡμῶν, καὶ τὸν
η. θλιμμὸν ἡμῶν. Καὶ ἐξήγαγεν ἡμᾶς
Κύριος ἐξ Αἰγύπτῳ αὐτὸς ἐν ἰχθυὶ με-
γάλῃ, καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν
βραχίονι ὑψηλῷ αὐτῷ, καὶ ἐν ὀρέ-
μασι μεγάλοις, καὶ ἐν σημείοις, καὶ
θ. ἐν τέρασι. Καὶ εἰσήγαγεν ἡμᾶς εἰς
τὸν τόπον τῆτον, καὶ ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν γῆν ταύτην, γῆν ῥέεσαν γάλα
καὶ

(1) Ἡμῶν δέναι ἡμῖν. καὶ εἰρημ. ἐκδοσ.

6. καὶ μέλι. Καὶ νῦν ἰδὲ ἐνὶ ὄχῳ τῷ Α
ἀπαρχῶν τῶν γεννημάτων τῆς γῆς,
ἧς ἔδωκεν (1) ἡμῖν Κύριος, γλῶ ῥέξ-
σαν γάλα καὶ μέλι. καὶ ἀφῆσιν αὐ-
τὰ ἀπέναντι Κυρίου τῷ Θεῷ σου, καὶ
προσκυλήσεις ἐκεῖ ἐναντι Κυρίου τῷ
1α. Θεῷ σου, Καὶ ὁφρανθήσῃ ἐκεῖ ἐν
πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ἔδωκέ σοι
Κύριος ὁ Θεός σου, καὶ ἡ οἰκία σου, καὶ ὁ
Λαός σου, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ ἐν σοί.

1β. Ἐὰν δὲ σωτελέσῃς ἀποδε-
κατῶσαι πᾶν τὸ ἐπιδέκατον τῶν γεν-
νημάτων τῆς γῆς ἐν τῷ ἔτει τῷ τρί-
τῳ, τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον δώσει τῷ
Λαῷ σου καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ
ὀρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ, καὶ Φάγονται
αὐτὰ ἐν ταῖς πόλεσί σου, καὶ ὁφραν-
θήσονται.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐδίδαξε δὲ πάλιν σα-
φές, ὡς δὴ ἀφορίζεσθαι δεκάτας προ-
σέταξεν. ἔφη δὲ ἔτι· ἔάν δὲ σωτελέ-
σῃς ἀποδεκατῶσαι πᾶν τὸ ἐπιδέκατον τῶν
γεννημάτων τῆς γῆς σου ἐν τῷ ἔτει τῷ τρί-
τῳ, τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον δώσεις τῷ
Λαῷ σου καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ
καὶ τῇ χήρᾳ, καὶ Φάγονται ἐν ταῖς πό-
λεσί σου, καὶ ἐμπληθήσονται. ὅτι μέντοι
ἐκ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ταύτῃ τῷ λαῷ τῷ δι-
δασκαλίαν ὁ Προφήτης προσλήνευκε, καὶ
ταῦτα δηλοῖ. προσέταξε γὰρ Φησὶ Μωϋ-
σῆς καὶ ἡ γενεὰ Ἰσραὴλ, λέγοντες, Φυ-
λάσσετε ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς ταύ-
τας, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον.

1γ. Καὶ ἐρεῖς ἐναντίον Κυρίου τῷ
Θεῷ σου, ἔξεκάθῃς τὰ ἅγια ἐκ τῆς
οἰκίας σου, καὶ ἔδωκα αὐτὰ τῷ Λαῷ
σου καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ
καὶ τῇ χήρᾳ, κατὰ πάσας τὰς ἐν-
τολὰς αἷς ἐνετείλω μοι, καὶ ἐκ ἐπε-
λαθόμην.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἁγία λέγει ὡς τὰς
προσφοράς, τὰ δὴ ἐπιδέκατα. τὸτο ἐν
Φησὶν, ὅτι τὰς προσφοράς ἐξαγαγὼν ἐκ
τῆς οἰκίας σου, ἡγάσσα αὐτῷ.

ΛΑΗΛΟΥ. Ὅσα Φησὶν εἶχον τὸ ὄφλη-
μα, ἢ ἐπαγγελίας· Θεὸν ἐπλήρωσα, καὶ
ἐδοὶ κατέλιπον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ἐδὲ ἐκοίνω-
σά τι τῶν ἁγίων καὶ ἀφιερωμένων τῷ Θεῷ.

1δ. Καὶ ἐκ ἔφαγον ἐν ὁδίῳ σου
ἀπ' αὐτῶν, ἐκ ἐκάρπωσα ἀπ' αὐτῶν
εἰς ἀνάθαρτον, ἐδὲ ἔδωκα ἀπ' αὐ-
τῶν τῷ τεθνηκότι, ὑπήκουσα τῆς Φω-
νῆς Κυρίου τῷ Θεῷ σου, ἐποίησα κα-
τὰ ἐνετείλω μοι.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὐ παρέχον εἰς χρῆσιν
ἀκαθάρτων ἀπ' αὐτῶν, ἐτελευτῶντι τὰ

νομισμένα ποιῶν· ἐπαρῆλθον ἀντολῶ
τῷ δεδωκότι· ἐ τοῖς οἰκείοις τῷ τεθνηκό-
τῳ ὑπὲρ ἐπὶ δαίπνον εἰς παράκλη-
σιν, ἀλλ' ἔτε ἔφαγον, Φησὶ, σκεπόμενος καὶ
ὀδυρόμενος, ἀπ' αὐτῶν, ἦγεν λυπόμενος
καὶ πένθων.

1ε. Κάτιδε ἐκ τῶν οἴκων τῶν ἁγίων σου
ἐκ τῶν ἔραν, καὶ ὀλόγησον τὸν λαόν-
σου τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τῷ γλῶ σου ἔδω-
κας αὐτοῖς, κατὰ ὁμολογίας τοῖς πα-
τράσιν ἡμῶν, δένα ἡμῖν γλῶ ῥέξσαν
15. γάλα καὶ μέλι. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύ-
τῃ Κύριος ὁ Θεός σου ἐνετείλατό σοι
ποιῆσαι πάντα τὰ δικαιώματα ταύ-
τα καὶ τὰ κρίματα. καὶ φυλά-
ξεσθε καὶ ποιήσετε ταῦτα ἐξ ὅλης
τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ψυχῆς ὑμῶν.

16. Τὸν Θεὸν εἶλα σήμερον εἰναί-
σου Θεόν, καὶ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς
αὐτῶν, καὶ φυλάσσεσθαι τὰ δικαιώ-
ματα καὶ τὰ κρίματα καὶ τὰς ἐν-
τολὰς αὐτῶν, καὶ ὑπακούειν τῆς Φω-
νῆς αὐτῶν.

ΛΑΗΛΟΥ. Τητέστιν ἐξελέξω αὐτῷ λα-
τρεῖν, καὶ αὐτῶν ἀκούειν τῆς Φωνῆς.

17. Καὶ Κύριος εἶλατό σε σήμερον
γενέσθαι σε αὐτῷ λαὸν περιούσιον, κα-
τάπερ εἶπέ σοι, φυλάσσειν πάσας
τὰς ἐντολὰς αὐτῶν,

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τὸν Κύ-
ριον ἀντηλλάξω σήμερον εἰναί σε εἰς Θεόν,
καὶ Κύριος ἀντηλλάξατό σε σήμερον γενέ-
σθαι λαὸν αὐτῷ. παγκάλῃ γε τῆς αἰρέ-
σεως ἢ ἀντίδοσις, ἀποδόντος ἀνθρώπου μὴ
θεραπεύειν Θεόν, Θεὸς δὲ ἀνυπερθέτως
ἐξοικειῖται τὸν οἰκέτῃ, καὶ προαπαντᾷ
τῷ βελημίᾳ τῷ γνησίῳ καὶ ἀνόδῳ ἰόν-
τος ἐπὶ τῷ θεράπειαν αὐτῶν. ὁ δ' ἀληθὴς
θεραπευτὴς τε καὶ ἰκέτης, καὶ εἰς ὃν ἀνὴρ
ἀριθμῷ τυγχάνει, διώκει, κατὰπερ αὐ-
τὸς αἰρεῖται, σύμπας ἐστὶν ὁ λαὸς ἰσότη-
μος ὅλῳ ἔθνεϊ γεγονώς. ὡς γὰρ ἐν νῆϊ
μὴ κυβερνήτης πᾶσι τοῖς ναύταις ἀντίρ-
ρόπος, ἐν δὲ στρατοπέδῳ στρατηγὸς ἅπασιν
τοῖς στρατιώταις· διαφθαρείτος γὰρ ἡττά-
σαι συμβαίνει, κατὰπερ ἂν εἰ καὶ πάσῃ
διώκει ἡβηδὸν ἐάτω· τὸν αὐτὸν τρόπον
καὶ ὁ σοφὸς ὅλῳ ἔθνει ἀξιώματι ἀμιλλᾷ-
ται, τείχει πεφραγμένος ἀκαταρτέως
θεοσεβείας.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Τὸν Θεὸν εἶλα σή-
μερον εἰναί σε Θεόν. καὶ Κύριος ἐλετό σε
σήμερον γενέσθαι λαὸν αὐτῷ. τὸν γὰρ
ἀποδόντα θεραπεύειν τὸ ὄν, οἰκέτῃ ὄν-
τι ἐξοικειῖται ὁ Θεός. καὶ εἰς ἣν τὸν
μόνον, ἐπ' ἰσῆς τῷ λαῷ τετίμηται.
γὰρ ὃν τῷ λαῷ, συμπληρωτικός αὐτῶν
ταί,

ται, ἀποκατασταθῆς ἐξ ἧς καλεῖται Α
δὲ καὶ ἐκ μέρους τὸ πᾶν. αὕτη δὲ ἡ οὐγένεια ἐν τῷ ἐλέσθαι καὶ σιωασκῆσαι τὰ κάλλιστα διαδείκνυται.

ΑΔΗΛΟΤ. Καὶ αὐτὸς Φησιν ἐξελέξατο ὑμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν.

ΙΘ. Καὶ εἶναί σε ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν, ὡς ἐποίησέ σε ὀνομαζόν καὶ καύχημα καὶ δοξασόν, εἶναί σε λαὸν ἅγιον Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε, καθὼς ἐλάλησε.

Κ Ε Φ. Κ Ζ.

α. **Κ**αὶ προσέταξε Μωϋσῆς καὶ Β
ἡ γερασία τῶ λαῷ Ἰσραήλ, λέγοντες, Φυλάσσεσθε πάσας τὰς ἐντολάς, ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον.

β. Καὶ ἔσται ἡ ἂν ἡμέρα διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην εἰς τὴν γῆν, ἣν Κύριος ὁ Θεὸς δίδωσί σοι, καὶ σήσεις σεαυτῷ λίθους μεγάλους καὶ κονιάσεις αὐτὰς κονία.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἴτα ἐκέλευσεν ὁ δεσπότης Θεὸς μετὰ τὸ διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην, δύο στήσαι λίθους μεγάλους, καὶ κονιάσαι αὐτὰς, καὶ αὐτοῖς ἐπιγράψαι τὰς ἐντολάς. ἔπειτα ἐκ λίθων αὐτοφύων οἰκοδομήσαι θυσιαστήριον ἐν τῷ ὄρει Γεβὰλ, καὶ τὰς νεομισμένας ἐπιτελέσαι θυσίας. καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις, οἷον τινα χαριστήριον τῷ τῷ σωτηρίῳ καὶ μετὰ ταῦτα ὑποχρηθῆναι καὶ ὑφ' αὐτῶν, τὸν ὑπεργέτω ἀνυμνῶντας Θεόν.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Λίθοι μὲν ἔν οἱ μεγάλοι καὶ ὑψὲς τεταμένοι, τῶν ἁγίων ἡμῶν Ἀποστόλων σημαίνουσι τὸν χορόν. οἱ μεγάλοι καὶ ὑψηλοὶ καὶ περιστοίχοι κατὰ τὸ ἀληθινὸς εἰσιν. ὅσον γὰρ ἦκεν εἰς ἀρετὴν, καὶ εἰς αὐχήματα πολιτείας τῆς ἐν Χριστῷ, τὸ ἴσος αὐτὸν ἐκείνοις (1) ἔδει. ὁρῶμεν γὰρ ἀσυγκρίτοις ταῖς ὑπεροχαῖς ἀνεσηκώτας τὰ κατ' ἡμᾶς, (2) καὶ πολὺ δὴ λίαν ὑπερκεκμημένους.

γ. Καὶ γράψετε ἐπὶ τῶν λίθων πάντας τὰς λόγους τῶ νόμου τῆς τέτης, ὡς ἂν διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην, ὡς ἂν εἰσέλθῃτε εἰς τὴν γῆν, ἣν Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σε δίδωσί σοι, γῆν ῥέεσαν γάλα καὶ μέλι, ὃν τρόπον εἶπέ σοι Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σε.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἐδεῖ γὰρ πλησιάσαντα τὸν νόμον τῷ Ἰορδάνη φωτίζεσθαι, καὶ πνευματικὸν ἀποφαίνεσθαι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Κεκονιαμένοι δὲ οἱ λίθοι γραφῶν ἔχουσι τὸν νόμον σαφῶς σφόδρα. ἐν γὰρ τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις λυγρῶς καὶ ἀφανδὸν τὰς ἐν νόμῳ θεωρίας ὁρῶμεν.

μον, ἐκ ἐν τῷ γράμματι κατεσκιασμένας, ἐδὲ ἀμυδρὸν ἐχέσας ἐπίβλημα τῷ σκοιῶν, λαμπρὰς δὲ καὶ καθαράς. πνευματικὴ γὰρ τῶν ἁγίων ἡ παιδύσις.

δ. Καὶ ἔσται, ὡς ἂν διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην, σήσετε τὰς λίθους τέτης, ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ἐν ὄρει Γεβὰλ, καὶ κονιάσεις αὐτὰς κονία.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Τὸ στήσαι τὰς ὄρας, (3) ἐκ ἐν ὄρει Γεβὰλ ἔχει τὸ Σαμαρειτικόν, ἀλλ' ἐν τῷ Γαριζίν, (4) ἐντα καὶ τὰς ὀλογίας ἐκέλευσε λεχθῆναι, τὰς δὲ κατάρας ἐν Γεβὰλ. εἰ δὲ αἱ κατάρας ἐν Γεβὰλ ἐλέγοντο, πῶς ἐκείνους ἐν αὐτῷ τῷ θυσιαστήριον ἀναστήσαι προσάττεσθαι; ἐν [δὲ] τῇ βίβλῳ τῶν Κριτῶν, (5) Γαριζίν ὀνομάζει τὸ περὶ Νεάπολιν ὄρος, ὃ σέβουσιν οἱ Σαμαρεῖται, ἐφ' ᾧ εἰς ὃν Ἰωάννην, ὃς Γεδεὼν, κατηράσατο τὸν λαὸν τὸν βασιλεύσαντα ἐφ' αὐτὸν Ἀβιμέλεχ, τὸν ἀπὸ δόλης ὃν Γεδεὼν τὸν ἀδελφὸν ἑαυτοῦ. εἰ μή τις εἶποι, ὅτι νεώτερος ὢν ὁ συλλέξας τὰς ἁγίας Γραφὰς Ἐσδρας ὁ προφήτης, ἢ ἕτερός τις, ἀπὸ τῶν ἐπὶ αὐτῷ πολιτοδομῶν ὀνομάζει τὰς τόπους ὡς περὶ ἐν καὶ Ἰερουσαλὴμ καλεῖ τὴν Ἰεβὺς καλεσμένην ἐπὶ τῶν ἀρχαίων, καὶ Βηθλεὲμ τὴν Εὐφραθὰ. Γαριζίν ἐρμηνεύεται διατομή, ἢ διαίρεσις, ἢ περιτομή. οἱ ἅγιοι ὀλογίων ἐν τέτῳ τῷ τόπῳ εἰσί. Γεβὰλ δὲ ἐρμηνεύεται χάσμα παλαιόν, ἢ φάραγξ παλαιά. οἱ ἅγιοι ἀρῶν ἐν τέτῳ τῷ τόπῳ εἰσί. καὶ δηλοῖ τὸ πλάσιον καὶ ὁ Πάσσαρος. εἰς χάσμα ἐν παλαιότητος ἀπελθόντων οἱ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον μὴ ἀποδυσάμενοι σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν. οἱ δὲ περιτομῶν καρδίας λαβόντες, καὶ διαρεθάντες τῶν σωματικῶν, καὶ διακοπέντες ἐκ τῆς κακίας, ἀπελθόντων εἰς ὄρος Γαριζίν.

ε. Καὶ οἰκοδομήσεις ἐκεῖ θυσιαστήριον Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε, θυσιαστήριον ἐν λίθων. ἐν ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτοῖς σίδηρον.

Ζ. Ζητητέον διατὶ σίδηρον ἐκ ἐν τῶν λίθων ἀψαδαίων εἰς τὴν οἰκοδομίῳ τῷ θυσιαστήριῳ χρησιμούντων. ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν οἰκοδομίῳ τῷ ναὶ λίθους ἀπελεκήτους προσάττει σιναγαγεῖν,

ΟΡΙΓΕΝΟΥ. Ζητητέον διατὶ σίδηρον ἐκ ἐν τῶν λίθων ἀψαδαίων εἰς τὴν οἰκοδομίῳ τῷ θυσιαστήριῳ χρησιμούντων. ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν οἰκοδομίῳ τῷ ναὶ λίθους ἀπελεκήτους προσάττει σιναγαγεῖν,

(1) Ἐν τέτοις ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 426.

(2) Τὰς κατ' ἡμᾶς. αὐτ. (3) Τὰς λίθους ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. τὰ αὐτὰ ἐν ἐπιτομῇ ἄχει τῶ, τὴν Εὐφραθὰ, διαλαμβάνων.

(4) Γαριζίν. ἴσως ὀλόγως, ἐπεὶ καὶ καὶ τὰς ὀλογ. ὁ αὐτ. αὐτ.

(5) Ἐν κεφ. 9.

γαγεῖν, καὶ οἰκοδομήσαι. εἰ γὰρ ἄτοπον τὸ σίδηρον ἀπλεῖσθαι τῇ λίθῃ τῇ πρὸς οἰκοδομῇ ἀρμόττοντος, πῶς ἔν ἄρα οἱ κίονες, πῶς ἔν αὐ σαινίδες, καὶ αὐ τῶν κεφαλίδες εἰργάσθησαν; ἢ πῶς ὅσα ἐκ χαλκῆ γέγονεν ἢ χρυσῆ ἢ ἀργύρεα κατεσκευάσθη; ἄρα ἀνὸς σιδήρεος; καὶ πῶς οἶόν τε; διὰ τῶν Φανερὸν μὲν, ὅτι ἐχ ἀπλῶς ἀπαγορεύει τὸ σίδηρον ἀψαῖσθαι τῶν λίθων. τίς ἔν ἡ αἰτία; λέγομεν ὅτι διαχυρίζομενοι. ταῦτα δὴ τοίνυν, σκληρὸν σκληρῶ ἐπιβάλλειν καὶ συγκρῆναι, κωλύει. μεγάλα γὰρ Φιλεῖ τίλεισθαι κακὰ ἐκ τῆς τῶν σκληρῶν συμμίσξεως καὶ συγκρῆσεως. ἢ τὸν Φόνον ὡς πορρωτάτω τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ἐκβάλλει καὶ μάλα δικαίως. εἰ γὰρ ἐχρή λίθῳ τῷ οἰκοδομικῷ εἰς τιῷ τῇ θυσιαστήριον κατασκευῇ, ἢ τῇ ναῷ; σιδήριον ἐπιβάλλειν, πῶς ὁ μᾶλλον ἀπαγορευτέον τὸ σίδηρον ἀρπάζειν, καὶ κατὰ τῇ πλησίον Φονῶν;

5. Λίθους ὁλοκλήρους οἰκοδομήσεις τὸ θυσιαστήριον Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε, καὶ ἀνοίσεις ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαύτωμα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Λίθοι δὴ ἔν καὶ ἡμεῖς αὐτοί, πλὴν ὁλόκληροι καὶ ἀπληγῆς. οἱ γὰρ αὐτὸν, ὡς ἔφω, ὁσὶ διαζόντες τὸν Χριστόν, ὁλοτελεῖ ποιῶνται τῆς ἑαυτῶν διανοίας τιῷ καθιέρωσιν, ὁ μεμερισμένῳ πρὸς τὰ ἐν κόσμῳ· ὁ δὲ μὴ τὰ ἐκ τῆς βεβήλης καὶ βδελυρᾶς ἀμαρτίας ἐτι φορῶντες τραύματα. ἀλλ' ὡς ἐν ἀμέριστος ὁ Χριστός, ἔτω καὶ ἔτοι μονότροποι τε καὶ ἀληθεῖς. (1)

6. (2) Καὶ φαγῇ, καὶ ἐμπλησθήσῃ ἐν αὐ, καὶ ἀφρανθήσῃ ἐναντι Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Τοῖς γὰρ εἰς τῆτο λοιπὸν ἀφριμνίστοις ὀκλείας, ὡς ὁσὶ διαζόντες τὸν Χριστόν, ἀρμόσει καὶ σφόδρα εἰκότως καὶ τὸ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας ἀναπιμπλάσθαι τροφῆς, καὶ μὴ καὶ ὁσὶ φανερῶ νοητῶς ἐν ὁσὶ φανερῶ τῇ Θεῷ. διαπεραίνεται δὲ καὶ τῆτο ταῖς μουσικαῖς ὁσὶ λογίαις κεχηρημένῳ ἐν ἑκκλησίαις τῶν πεπιστευκότων εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

7. Καὶ γράψῃς ἐπὶ τῶν λίθων τῶν πάντων τὸν νόμον τῆτον σαφῶς σφόδρα.

8. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ Λευῖται παντὶ τῷ λαῷ, (3) λέγοντες, σιωπά καὶ ἄκουε Ἰσραὴλ· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ γέγονας εἰς λαὸν Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε, Καὶ εἰσακούσῃ

9. τῆς Φωνῆς Κυρίῳ τῷ Θεῷ σε, καὶ ποιήσεις πάσας τὰς ἐντολάς αὐτῆς, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῆς, ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Εἰσὶ μὲν ἔν, οἱς ἀκούειν, ἀλλ' ὁ λέγειν ὁσὶ πρεπές· ὁσὶ ὡς λέγεται, σιωπά καὶ ἄκουε· πᾶν γὰρ παραγγέλλεται. κάκιστον γὰρ καὶ θρασυτάτον ἀμαρτία, ἢς πρῶτον μὲν ἐστὶν ἀκοῆς (4) ἡσυχία· δεύτερον δὲ προσοχὴ τῶν ὁσὶ ἀκοῆς προφερομένων. μηδεὶς μὲντοι νομισάτω τῆτο αὐτὸ μόνον ἐμφανέσθαι διὰ τῆς, σιωπά καὶ ἄκουε· ἀλλὰ καὶ προτρέψασθαι δυνατώτερον ἕτερον. ὁ γὰρ παραινέει γλώσση μόνον σιωπᾶν, καὶ ὡσὶ ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ ψυχῇ ταῦτα παθεῖν ἀμφοτέρω. πολλοὶ γὰρ ἐπ' ἀκρόασιν ἡκοντές τινας. ἐκ ἐλλήλυθαι ταῖς διανοίαις, ἀλλ' ἔξω πλανῶνται, καὶ μυρία περὶ μυρίων ἑαυτοῖς διεξέρχονται. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐάν ἔν μηδὲν τῶν ἔξωθεν ἐπιφοιτῶντων, ἢ ἐνδὸν ταμιθευμένων πραγμάτων, ὁ νῦν ἀξιοῦν προσομιλεῖν, ἀλλ' ἡρεμίαν ἀγαθῶν καὶ ἡσυχίας, ἑαυτὸν ἀποτέμνῃ πρὸς τὸν λέγοντα, σιωπήσας κατὰ τὸ Μωϋσέως παραγγέλλεται, δυνατῶς μετὰ τῆς πάσης προσοχῆς ἀκροάσασθαι, ἐτέρως δὲ ἐκ ἂν ἰσχύσει. τοῖς μὲν ἔν ἀμαρτίᾳ συμφέρων ἡσυχία, τοῖς δ' ἐπισήμῃς ἐφιεμένοις, καὶ ἀμὰ Φιλοθεσπο-

10. τοῖς, ἀναγκασιότατον ἢ παρρησία κλήμα. λέγεται γὰρ ἐν ἑξῶ, Κύριος πολεμήσει ἑξῶ. 14. 15. ὁσὶ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς σιγήσετε. καὶ χρησμός ὁσὶς ὑπόκειται τοῖς δε, καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, τί βόας πρὸς με; ὡς δέον καὶ σιωπᾶν τῆς μηδὲν ἄξιον ἀκοῆς ἐρῶντας, καὶ λέγειν τῆς ἐρωτῇ σοφίας Θεῷ πεπιστευκότας, καὶ μὴ μόνον λέγειν σιωπῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ κραυγῆς μείζονος ἐκβοᾶν, ὁσὶ σῶματι καὶ γλώττῃ, δι' ὧν ἄερα λόγος ἔχει σφαιρέμενον αἰδητὸν ἀκοῇ γινέσθαι, ἀλλὰ τῷ παμμέσῳ καὶ μεγαλοφωνοτάτῳ Φωνῆς ὁσὶ ὁσὶ, ὁσὶ θνητὸς μὲν ἀκροατῆς ὁσὶς, ὁ δὲ ἀγνῶτος καὶ ἀφθαρτος μόνος.

11. Καὶ ἐνετείλατο Μωϋσῆς τῷ λαῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων,

12. Οὗτοι εἴσονται ὁσὶ λαοὶ ἐν ὅρῃ Γαριζὴν διαβάντες τὸν Ἰορδάνην, Συμεὼν, Λαβὶ, Ἰσδαῖ, Ἰσ- 13. σάχαρ, καὶ Βενιαμίν. Καὶ ἔτοι εἴσονται ἐπὶ τῆς κατάρτας ἐν ὅρῃ Γεβαλ, Ρεβὰμ, Γὰδ, καὶ Ἀσῆρ, Ζαβουλὼν, Δὰν, καὶ Νεφθαλαίμ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴ ποτε κατάρταις αὐτῆς καὶ ὁσὶ λογίαις ὑπέβαλεν; Ὁ δεσπότης Χριστός τὰ τέλεια μαθήματα τοῖς τελείοις

iii ii 3

ἐπὶ

(1) Μετὰ τῆτο παρὰ τοῖς καὶ. καὶ τὰ δε καὶ. Τιῷ ἀρμότισσαν ἔχον ἐρμηνεύειν τῆτι τὸ κελαῖον ὡς τοῖς εἰς τιῷ ἑξῶθεν εἰρημνίαις. ὁσὶς δὲ ταῦτα ὡς σελ. 784, καὶ 785. τῆς δὲ τῆς βίβλου.

(2) Καὶ θύσεις ἐκῶ θυσίαν σωτηρίᾳ καὶ φαγῇ. αὐ εἰρημ. ἐκδός. καὶ ὁ Κύριος. ὡς τὸ μ. 1. μέρ. 1. σελ. 42.

(3) Παντὶ Ἰσραὴλ. αὐ εἰρημ. ἐκδός.

(4) Ἄκος, ὁσὶς. ὡς ταῖς σημειώσ. ταῖς ἐν σελ. 474. τῇ 1. τὸ μ. τῆς τῆς Μαργγ. ἐκδός.

ἐπαγγελῶν, βασιλείαν μὲν ἑρανῶν τοῖς ταῦ-
τα πληρῶσιν ὑπέσχετο, ἠπέλυσεν δὲ τοῖς
παραβαίνεσσι γένεσθαι. Ἰσδαίοις δὲ χαμαι-
πετῆς ἔχουσι καὶ χαμαίζηλον φρόνημα, τὰς
τῇ γῇ προσηκῶσας ἀράς καὶ ὀβλογίας ἀπέ-
νειμει. οἱ γὰρ μὴδὲ τοῖς ὁρμημένοις πισύ-
σαντες θαύμασι, πῶς ἂν ἐδέξαντο τὰ τῶ
μέλλοντι βίῳ προσήκοντα; ἐπισημιώσασθαι
δὲ χρὴ, ὥς τὰς μὲν ὀβλογίας τὰς ἐκ τῶν
ἐλθούδερων βεβλασηκυίας φυλαῖς ἀπεί-
με, καὶ τὴν ἱερατικὴν αἰταῦθα τῷ λαῷ
σωτηρίδμησε, καὶ τὴν τῆ Ἰωσήφ διπλῶ
ἔσαν, ὥς μίαν προσέταξεν ὀβλογεῖν. τὰς
δὲ κατάρας τοῖς ἡμιδύλοις ἐκλήρωσε, σω-
τάξας αὐτοῖς διὰ τὸν τῶν φυλῶν ἀριθμὸν,
τὸν Ῥεβίμ καὶ τὸν Ζαβελών· τὸν μὲν ὥς
ἀμαρτία περιπεπλῶκότα, τὸν δὲ ὥς ἔχατον
τῶν τῆς Λείας υἱῶν. ἐπαρῶσθαι δὲ πρὸ τῶν
ἄλλων ἀπάντων ἐκέλευσε τοῖς εἰς τὸ θεῖον
ἀσεβέσι, καὶ τὰ χειροποίητα προσκυνῶ-
σιν ἀγάλματα. εἴτα τοῖς εἰς πατέρας πα-
ρανομέσι. μετὰ γὰρ τὰ θεὰ δίκαιον θε-
ραπύειν τέτρες δι' ὧν εἰς τὸ εἶναι παρήχ-
θιμεν. ἔπειτα τοῖς ἐπικερτομέσι τοῖς τὸ
βλέπειν ἀφρημενίοις, καὶ τῆς ὀβδίας αὐ-
τὰς ἐκτρέπειν ὁδὴ πειρωμένοις· καὶ ἀπα-
ξάπλως τοῖς τὰς προειρημενίας παραβαίνε-
σιν αἰτολάς. ταῦτα δὲ τῶν ἱερέων λεγόν-
των, ἐκέλευσε τὸν λαὸν ἐπιλέγειν, γινώσκο-
ντες ὑπογραφῶν τινὰ γραμματεῖς ταύτην
παρ' αὐτῶν κομιζόμενος τὴν Φωνίῳ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ὅσα φυλαί, αὐτὸς ἐξήλ-
θον ἐξ Αἰγύπτου ἠὲδοκίμησαν παρὰ Θεῶν,
ἐπὶ τὸ ὀβλογεῖν τάττονται· ὅσα δὲ ἐπλά-
σαν, ἐπὶ τὸ καταράσασθαι.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΛΟΥΓ-
ΔΟΥΝΩΝ. Ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς προετυπώθη,
καὶ ἐπεγνώσθη, καὶ ἐγεννήθη. αὐτὸν γὰρ
τῷ Ἰωσήφ, προετυπώθη· ἐκ δὲ τῆς Λου-
κῆ καὶ τῆς Ἰσδα, τὸ κατὰ σάρκα, ὥς βασι-
λεὺς καὶ ἱερεὺς, ἐγεννήθη· διὰ δὲ τῆς Συ-
μεῶν, αὐτῷ ναὶ ἐπεγνώσθη· διὰ δὲ τῆς Ζα-
βελών, αὐτοῖς ἔδνεσιν ἐπιστάθη, ὥς Φη-
σὶν ὁ Προφῆτης· γῆ Ζαβελών· διὰ δὲ τῆς
Βεριαμίν, τῆς Παύλας, εἰς πάντα τὸν κόσ-
μον κηρυχθεῖς, ἐδοξάσθη.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Παρατηρητέον, ὅτι οἱ
ὀβλογεῖν προσηκόντες ἀπὸ τῶν ἐλθούδε-
ρων γυναικῶν καὶ συγγενῶν τῆς Ἰακώβ ἐγε-
νήθησαν αὐτῷ· οἱ δὲ καταράσασθαι ἀφο-
ρισθέντες ἀπὸ τῆς ὁρμῆς Γεβὰλ, ἀπὸ τῶν
παιδισκῶν ἦσαν, πλὴν τῆς Ῥεβίμ καὶ τῆς
Ζαβελών. τέτακται δὲ ὁ Ῥεβίμ μετὰ τῶν
καταρωμένων, ὥς κεκατηραμένος ὑπὸ τῆς
πατρὸς. αἱ δὲ καὶ τὸν Λουκῆ κατηράσαστο,
ἀλλὰ λελύτρωται αὐτὸς τῇ ἱερατικῇ ἀξίᾳ.
μάλιστα γὰρ ἱερέως ἐστὶ τὸν λαὸν ὀβλο-
γεῖν. ἀλλὰ καὶ ὁ Συμεὼν, ὥς αὐτὸς μέσῳ τῆς
φυλῆς οἰκήσας, καὶ ὡς μέλος αὐ-
τοῦ γεγονώς, διὰ τῆς ὁρμῆς Ἰσδαί, ἐκεί-
νους αὐτὸς ἀριθμεῖται.

Α. ἰδ. Καὶ ἀποκριθέντες οἱ Λουῖται
ἔρρεσι παντὶ Ἰσραὴλ Φωνῇ μεγάλῃ,

ΙΕ. Ἐπικατάρatos ἀνθρώπος ὅστις
ποιῇσιν γλυπτὸν καὶ χωνδύον, βδέ-
λυγμα Κυρίῳ, ἔργον χειρῶν τεχνίτη,
καὶ θῆσιν αὐτὸ ἐν ἀποκρύφῳ. καὶ
ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς, ἔρε, γένοιτο.

Β. ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. [Ἐπικα-
τάρatos πᾶς ὅστις ποιῇσιν γλυπτὸν καὶ χων-
δύον ἔργον χειρῶν τεχνίτη, καὶ θῆσιν
αὐτὸ ἐν ἀποκρύφῳ,] ὅτι κακὸν ἑαυτῷ θη-
σαύρισμα διὰ τῆς γλυπτῆς τὸν ἐπακολούθουν-
τα αὐτῷ Δαίμονα ἐπηγάγετο, καὶ κατ' αὐ-
τῆς (1) κακὸν σῶοικον διὰ τῆς Δαίμονος
ἐπεσάσαστο.

Γ. * * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Οἱ ψυδῆες περὶ
Θεῶν ὑπολήψεις ἔχοντες, τινὰ νοητῶν εἰδω-
λολατρείαν εἰδωλοποιούντες ἐν ἑαυτοῖς, τὰ
μὴ ὄντα ἔχουσι· καὶ ὑπόδοκοι ἔσθι γίνονται
τῇ κατὰ τὴν λεγασίαν· ἐπικατάρatos πᾶς
ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἐξῆς.

Δ. ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ εἰκὸς τῷ τινὰς φό-
βῳ τῆς τιμωρίας ἀσπάζεσθαι λαυθάνειν, καὶ
ἐν παραβύσῳ καὶ λαυθάνοντως τὴν ἀσε-
βειαν ἐπιτηδύειν, πρὸς μείζονα φόβον καὶ
ἀπειλὴν τῶν ταῦτα ποιούντων, καὶ ἀραῖς ὑπο-
βάλλει τὰς ἀμαρτυρίων τὴν ἀμαρτίαν ἐργα-
ζομένους. τοιοῦτοί εἰσι καὶ οἱ ὀβλάβαιαν ἐπί-
πλασον ὑποκρινόμενοι, αἰδῶν δὲ τὰ πάθη
κατορύλλοντες, καὶ ἐν τῇ τῆς διανοίας κι-
νήματι πρὸς πᾶν εἶδος ἀτοπίας ἐκβακχουό-
μενοι· ἔσθι εἰσιν οἱ ἐν ἀποκρύφῳ τιθέντες
τὰ εἰδωλα.

Ε. * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰδωλα, πᾶσα πε-
πλασμένη θεολογία. ἀλλ' αἱ μὲν νοεραὶ
πιδανότητες, καὶ ὁξυτέρως ἀπατήσαι δυ-
νάμεναι, λέγοντο ἂν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου
χωνδύματα· τὰ δ' ἀπιδανῶς ἡλίθια δογ-
ματα, γλυπτὰ. πλὴν καὶ ταῦτα ἔργα
χειρῶν τεχνίτη τροπικῶς λέγεται, τιθέ-
μενα ἐν ἀποκρύφῳ, ὥς ἐν μυσηρίῳ παρα-
διδόμενα.

Ζ. * * ΝΕΙΛΟΥ. Δοκεῖ δὲ πῶς ἐναντίον
Φαίνεσθαι τὸ κατακρύπτειν ἐν Σικήμοις τὰς
Θεάς, καὶ τὸ τιθέναι εἰδωλὸν ἐν ἀποκρύ-
φῳ. τὸ μὲν γὰρ ἐστὶν ἐπαινετὸν, τὸ ἐν Σι-
κήμοις κατακρύπτειν· τὸ δὲ ψεῦδον, τὸ
τιθέναι εἰδωλὸν ἐν ἀποκρύφῳ. ἔτω γὰρ
καὶ μετὰ κατάρας ἔθηκε τῆτο, εἰπὼν·
ἐπικατάρatos ὁ τιθεὶς εἰδωλὸν ἐν ἀποκρύ-
φῳ. καὶ ταῦτον γὰρ ἐστὶν ἐν γῇ πρὸς τὸ παν-
τέλως κατακρύπτειν, καὶ τὸ θῆναι ἐν ἀπο-
κρύφῳ. τὸ μὲν γὰρ ἐν γῇ κατακρυφθέν,
καὶ μηκέτι τῇ αἰδήσει Φαινόμενον, τῷ χρό-
νῳ καὶ τῆς μνήμης ἀπαλείφεται· τὸ δὲ
ἐν ἀποκρύφῳ τεθέν, τὰς μὲν ἔξωθεν ἰσως
λαυθάνει, παρ' αὐτῆς δὲ τῆς τεδεικνύου-
σας ὁρώμενον συνεχῶς, τὴν μνήμην ἀνάκαι-
ζει, ἀγαλματοφορέμενον λαυθάνει. πᾶς
γὰρ λογισμὸς αἰσθητὸς μορφοῦμενος ἐν τῇ
διανοίᾳ, γλυπτὸν ἐστὶν ἀποκρύφον. ἔτω γὰρ
αἰσχυρῇ

(1) Καὶ κατάραν σῶοικον. αὐτὸς Τόμ. Ι. σελ. 559. τῆς αὐτῆς Παρισ. ἐκδόσεως.

αἰχμή ἐστιν εἰς μέσον προδῆναι τὰς τοιαύ-
τας ἐννοίας. ἐπισφαλές γένεσθαι τὸ ἐν ἀπο-
κρύφῳ θῆναι γλυπτόν, ἐπισφαλές εἶναι
δὲ τὸ ἐπακολυθῆναι καὶ ἐκζητῆναι τὰς ἡδη
ἐξαφανισθείσας μορφάς, ὅπως τῆς δια-
νοίας πάλιν ῥεπέσας ἐπὶ τὸ ἐκβληθὲν πά-
θος, καὶ τῶν τῶν εἰδώλων πλάσιγχα ἐπι-
ἐπιβριθῆσας εἰς ἑδάφος. τοιαύτη γὰρ ἡ
ἐξίς ὁξυρρέπης τίς ἐστι τῆς ἀρετῆς, καὶ
ἄγαν ὀκλύως, εἰ ἀμελοῖτο, ἐπὶ τάναν-
τία ταλαντίζουσα.

15. Ἐπικατάρατος ὁ ἀτιμάζων
πατέρα αὐτῆς ἢ μητέρα αὐτῆς. καὶ
ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.

16. Ἐπικατάρατος ὁ μετατιθεὶς
ὅρια τῆς πλησίον. καὶ ἐρῶσι πᾶς ὁ
λαός, γένοιτο.

» ** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπικατά-
» ρατος ὁ μετατιθεὶς ὅρια τῆς πλησίον. κα-
λεῖ δὲ πλησίον καὶ ἐγγὺς τὸ ἀγαθόν. ὃ γὰρ
ἀπειναι, Φησὶν, εἰς ἕρανὸν ὁδὸν πέραν θα-
λάττης ἀφικέσθαι δεῖ, κατὰ ζήτησιν τῆς
καλῆς ἐγγὺς γὰρ καὶ πλησίον ἴσασθαι ἐκάσῳ.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ὅρια τῆς πλησίον
μετατίθεισιν καὶ ὁ ἀπὸ τῆς ἀληθείας θεογνω-
σίας καὶ τῆς ἀνθρώπου πολιτείας παρασαλῶν
τὸν ἐντὸς ὁριζόμενον. καὶ δηλοῖ τὰ ἐπα-
γόμενα.

17. Ἐπικατάρατος ὁ πλανῶν τυ-
φλὸν ἐν ὁδῷ. καὶ ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός,
γένειτο.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Τοῖστοι εἰσι καὶ οἱ
τῆς ἀπὸ εἰδωλολατρίας καὶ τῆς ἐκ περι-
τομῆς ἐπὶ μυσαρὰς αἰρέσεις ἐφελκόμενοι.
τυφλὸς γὰρ ὄντας αὐτῆς, καὶ μήπω τὸ
φῶς τῆς ἀληθείας ἐχρηκότας καὶ τῆς θεο-
γνωσίας, ἀπατῶσιν τε καὶ πλανῶσιν, ἐτέραν
ἀντὶ τῆς ἀποστολικῆς ὑποδεικνύοντες ὁδόν.

18. Ἐπικατάρατος ὅς ἐστιν ἐκκλίνων
κρίσιν προσηλύτων καὶ ὁρφάνων καὶ χή-
ρας. καὶ ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἄρᾳ τίθη-
σι καὶ τῆς ὡσαύτως ἐκκλίνοντες κρίσιν
προσηλύτων καὶ ὁρφάνων καὶ χήρας, ἄλλως-
πως πάλιν τὸ αὐτὸ εἰπών. εἰ γὰρ τὸ ῥη-
τὸν ἔχει τὸ ὠφέλιμον, ἀλλὰ καὶ ἡ θεωρία
τὸ ὑψηλότερον. προσηλύτοι γὰρ εἰσιν οἱ
ἐξ ἐθνῶν εἰσιόντες τῇ ἀγίᾳ τῇ Θεῷ Ἐκκλη-
σίᾳ. ὅτι καὶ ὁρφανοὶ κυρίως εἰσιν, ἀπο-
ταξάμενοι μὲν τῷ ἑαυτῶν πατρὶ τῷ Σατα-

» νᾶ, μηδέπω δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐνδυσάμενοι, ἀλλ'
» ἐτι κατηχεμένοις ἐναρίθμιοι. ὁμοίως δὲ
» καὶ ὅτι χήραί εἰσιν, ἀποσραφεῖσαι μὲν τὸν
» ἐγκαταπαρόντα αὐτοῖς τὰ τῆς ἀπωλείας
» σπέρματα, ἔπω δὲ τῷ Χριστῷ ἀρμοσθέντες,
» ὡς ἀγνή παρθένος, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπό- 2. Κορ. 11. 2.
» σολον. οἱ ἐν ἐκκλίνοντες τῷ κρίσιν τέτων,
» καὶ μὴ παραδιδόντες αὐτοῖς ἀνόρθον τὸ
» τῆς ὁσεβείας μυστήριον ὑπὸ κατάραν εἰσι.
» καὶ τὰ ἄλλα δέ τις φιλοπόνως ἐπεξιῶν, δυ-
» νησεται πνευματικῶς θεωρεῖν, σωζομένης
» τῆς ἀρμονίας. (1)

» 19. Ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος
μετὰ γυναικὸς τῆς πατρὸς αὐτῆς, ὅτι
ἀπεκάλυψε συγκαλύμμα τῆς πα-
τρὸς αὐτῆς. καὶ ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός,
καὶ γένοιτο. Ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμε-
νος μετὰ παντὸς κλιώχης. καὶ ἐρῶσι
» 20. πᾶς ὁ λαός, γένοιτο. Ἐπικατάρα-
» τος ὁ κοιμώμενος μετὰ ἀδελφῆς ἐκ
πατρὸς ἢ μητρὸς αὐτῆς. καὶ ἐρῶσι πᾶς
» 21. ὁ λαός, γένοιτο. Ἐπικατάρατος ὁ
» κοιμώμενος μετὰ πενθερᾶς (2) αὐτῆς.
» 22. καὶ ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο. Ἐπι-
» κατάρατος ὁ τύπλων τὸν πλησίον ὁ-
» λῳ. καὶ ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
» 23. Ἐπικατάρατος ὅς ἐστιν λάβῃ δῶρα πα-
» 24. τὰ ψυχῇ αἵματος ἀθώα. καὶ
» ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.

» 25. Ἐπικατάρατος πᾶς ἄνθρω-
» πος ὅς ἐστι ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις
» τῆς νόμου τέττα τῆς ποιῆσαι αὐτῆς. καὶ
» ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.

» * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ, ἐν πᾶσι, κείμε-
» νον παρὰ τοῖς ἑβδομήκοντα, κυρῆται ἀπὸ
» τῆς σαμαρειτικῆς ἀντιγράφου. ἐν ᾧ τὸ χολ'
» ὅπερ ἐστὶ, πᾶσιν, ἢ πάντα. Φερόμενον
» εὐρομεν. οἷς συνάδει καὶ ὁ Ἀπόστολος, λέ-
» γων. ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμος εἰσιν, ὑπὸ Γαλ. 3. 10.
» κατάραν εἰσιν. ὅθεν οἱ ἐκ περιτομῆς ἐλέγ-
» χονται ὑπὸ κατάραν ὄντες, τὸ μὴ πάντα
» ποιῆν.

» ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Διὰ Μωσέως πολλὰ
» τῶν ἐν τῷ νόμῳ γράψαντος, ἀνθὶ τῆς προ-
» δῆναι τῷ ἀπειλῇ κατὰ τῆς παραβαίνον-
» τος ἢ ἀμελῆντος, γενικῶς κατὰ πάντων
» ἐπήγαγε τῷ κατάραν, ἥτις ἐστὶ τῆς δαινο-
» τᾶτος τιμωρίας προκαταρκτικῇ, εἰπών.
» ἐπικατάρατος πᾶς ὅς ἐστι ἐμμένει πᾶσι τοῖς
» γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς νόμου τέττα.

(1) Τα αὐτὰ συντομώτερον. καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Δύγ. κώδ.

(2) Μετὰ νύμφης αὐτῆς. καὶ ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο. Ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος μετὰ τῆς ἀδελ-
φῆς τῆς γυναικὸς αὐτῆς. καὶ ἐρῶσι, κλ. αἱ εἰρημ. ἐκδότ.

Κ Ε Φ. Κ Η.

α. **Κ**αὶ ἔσται ὡς ἂν διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην εἰς τὴν γῆν τὴν ἡμετέραν Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν, εἰ ἂν ἀκοῇ ἀκρόασητε τῆς Φωνῆς Κυρίου τῆς Θεῆς ὑμῶν, φυλάσσειν καὶ ποιῆν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον, καὶ δώσει σοὶ Κύριος ὁ Θεός σου ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, καὶ ἡξήσιν ἐπὶ σὲ πᾶσα ἡ δούλοῦν αὐταί, καὶ ὀρθήσῃ σε. εἰ ἂν ἀκοῇ εἰσακίσῃ τῆς Φωνῆς Κυρίου τῆς Θεῆς σου,

γ. Εὐλογημένος σὺ ἐν πόλει, καὶ εὐλογημένος σὺ ἐν ἀγρῷ.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΤ. Πόλις καὶ ἀγρὸς εἴη ἂν ἡ Ἐκκλησία τῆς Θεῆς, ἐν ἣ καὶ κατὰ Θεόν τις ἀναστέλλεται, καὶ πολιτεύεται, καὶ σπείρει, καὶ θερίζει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον. (1)

δ. Εὐλογημένα τὰ ἔργα τῆς κοιλίας σου, καὶ τὰ γεννήματα τῆς γῆς σου, καὶ τὰ βεκόλια τῶν βοῶν σου, καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σου.

» * ΒΑΣΙΛΕΙΟΤ. Τὰ ἔργα τῆς κοιλίας σου, ἐκ ἄλλο τι νομίζομεν εἶναι, ἢ τὰς καρπὸς τῆς ψυχῆς, ἡτοι τὰς θεοσεβείας λογισμῶν. ἀπὸ γὰρ τῆς φόβου σου, Κύριε, ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν, καὶ ὠδινῆσαμεν, καὶ ἐτέκομεν, καὶ τὰ ἐξῆς.

» ΑΔΗΛΟΤ. Καὶ τὰ βεκόλια τῶν βοῶν σου, καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σου. Ταῦτα ὡς καθαρὰ καὶ εἰς θυσίαν δεκτὰ εὐλογεῖ. (2)

ε. Εὐλογημένα ἡ ἀποθήκη σου, καὶ τὰ ἐγκαταλείμματα σου.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΤ. Ἀποθήκας φησὶν, Ματθ. 6. 20. ἐκ τῆς σῆς ἀφανίζει, ἐδ' ὡς κλέπτει διορύττεισιν, ἀλλὰ τὰς ἀπαγέτας ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐγκαταλείμματα δὲ, τὰ μέλλοντα καὶ τὰ ἔρχατα. ἔτω γὰρ ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ, ἐν τῷ, τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθῆσόνται, ἐν τῷ ψαλμῷ λεγόμενον.

ς. Εὐλογημένος εἶ (3) ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι σε, καὶ εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι σε.

Β. ΑΔΗΛΟΤ. Τοῖτον ἐστὶ καὶ τὸ ὑπὸ τῆς Δαβὶδ, Κύριος φυλάξει τὴν εἰσοδόν σου, καὶ τὴν ἐξοδόν σου. εἰσοδος δ' ἂν εἴη καὶ ἡ εἰς τὴν τῆς ἀληθείας δόσεβείας ἀποφυγὴ, καὶ ὁ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Θεῆς γινόμενος πόλεμος καὶ πάλιν ἡ ἀπαρσάλευτος τῆς γνώσεως τῆς Θεῆς φυλακὴ, καὶ ἡ πρὸς τὰς ἀδυναμίας συγκατάβασις, χειραγωγῶσα τὰς πρὸς τὰ τελεώτερα. ὅθεν καὶ ἐπάγει· παραδώσει σοὶ Κύριος ὁ Θεός σου. (4)

Γ. Καὶ παραδώσει σοὶ Κύριος ὁ Θεός σου τὰς ἐχθρας σου τὰς ἀνθεστηκότας σοὶ σωτηριμμένους πρὸ προσώπου σου· ὁδὴν μίαν ἐξελεύσεται πρὸς σὲ, καὶ ἐν ἑπτὰ ὁδοῖς φάσκειται ἀπὸ προσώπου σου.

ΑΔΗΛΟΤ. Καθὰ φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, Κύριος σωτρίσει τὸν Σατανᾶν Ρωμ. 16. 20. ὑπὸ τὰς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Δ. * ΠΡΟΚΟΠΙΟΤ. Τὴν γὰρ κατὰ σὲ γινομένην αὐτῶν κακίαν συμφωνίαν, καὶ τὴν διαθήκην αὐτῶν, ἡ κατὰ σὲ ἐν ὁμονοίᾳ διέδιντο, διασκηδάσει Κύριος, καθὰ φησὶν ὁ Δαβὶδ, διασκορπίσον ἐθνη τὰς πόλεις πολέμους θέλοντα.

η. Ἀποσελεῖ Κύριος ἐπὶ σὲ τὴν δούλοῦν ἐν τοῖς ταμίαις σου, καὶ ἐν πᾶσιν εἰ ἂν ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τῆς γῆς, ἥς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι.

ΑΔΗΛΟΤ. Τὴν χεῖρα ἡ θεὰ Γραφὴ παραλαμβάνει ἐπὶ πράξεως. σὲ τοίνυν φυλάττοντος τὰς ἐντολὰς τῆς Θεῆς, ἔχεις αὐτὸν σύμμαχον καὶ ἐν τοῖς κατὰ διάνοιαν λογισμοῖς. τὰ γὰρ φανερά σὲ ποιῶντος, αὐτὸς τὰ κρυπτά καθαρίζει. ἔτω καὶ Δαβὶδ φησὶν, ἐκ τῶν κρυφίων με καθαρίσόν με. (5)

θ. Ἀναστήσαι σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐαυτῷ εἰς λαὸν ἅγιον, ὃν τρόπον ὡμοσε τοῖς πατέρας σου. εἰ ἂν εἰσακίσῃ τῆς Φωνῆς Κυρίου τῆς Θεῆς σου, καὶ πορεύῃς ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς.

ΘΕΟΔΩ.

(1) Ταῦτα ἄλλως πως καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Ὅμοιος τοῖς τῆς Προκόπ. τοῖς ἐν τῷ αὐτ. κώδ.

(3) Εὐλογημένος σὺ. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ. ὁμοίως καὶ κατωτέρ.

(4) Ταῦτά τε καὶ τὰ ἐπόμε. ὁ Προκόπιος ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. ἔτω· Σωαδα καὶ Δαβὶδ, Κύριος φυλάξει τὴν εἰσοδόν σου, καὶ τὴν ἐξοδόν σου. δεῖ γὰρ ἀναχωρῆντα τῆς ἀσεβείας, χειραγωγῶσθαι πρὸς τὴν εἰρήνην. ἐξίτητον δὲ καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Θεῆς πρὸς πόλεμον. εἰ ποῖς δ' ἂν καὶ εἰσοδὸν μὲν, τὴν ἀκριβοῦς γνώσεως φυλακὴν· ἐξοδὸν δὲ, τὴν πρὸς τὰς ἀδυναμίας συγκατάβασις, ἐξόντων ὡπερ τῆς ἀκριβοῦς ἐπάγει· παραδώσει Κύριος ὁ Θεός σου τὰς ἐχθρας σου τὰς ἀνθεστηκότας σοὶ σωτηριμμένους πρὸ προσώπου σου, κατὰ τὸ ἀποστολικόν, Κύριος σωτρίσει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τὰς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

(5) Ταῦτα ἄλλως πως καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῷ αὐτ. κώδ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τοῖς δὲ τὰς θείας ἐντολὰς φυλάττειν, τὰς παντοδαπὰς δέδωκεν ὁ λόγος. καὶ τοῖς τὰς πόλεις καὶ τοῖς τὰς κώμας οἰκῶσιν ὁ παιδὶαν καὶ πολυπαιδῶν, ποιμνίων καὶ βουκολίων πολυγονίαν, τὴν ἀπὸ γῆς ὁκαρπῶν, τὴν ἐν εἰρήνῃ διαγωγὴν, τὴν ἐν πολέμοις νίκην, καὶ τὰ τέτοις προσόμοια. ταῖς δὲ σωματικαῖς καὶ πνευματικαῖς ὁλογίαν προσέθεικεν· ἀνα-
 » στήσαι σε Κύριος ἐαυτῷ λαὸν ἅγιον, ὃν τρέ-
 » πον ὥμοσε τοῖς πατράσι σε. καὶ τέτον δὲ
 » προσέθεικε τὸν διορισμόν· ἐὰν εἰσακέρης
 » τῆς Φωνῆς Κυρίᾳ τῇ Θεῷ σε, καὶ πορεύ-
 » θῇς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς. ταῦτα γὰρ οἱ μὲν
 ὁρῶντες, οἱ δὲ ἀκόντες φοβηθήσονται, λογιζόμενοι τὴν θείαν κηδεμονίαν, ἧς ἀπολαύετε.

Ρωμ. 9. 4, 5. ΑΔΗΛΟΥ. Αὐτοῖς γὰρ ἐδόθη ἡ ὑπόθε-
 » σία, καὶ ἡ διαθήκη, καὶ ἡ λατρεία· ἐξ
 » ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ
 » πάντων Θεὸς ὁλογητὸς εἰς τὰς αἰῶνας. Γ
 » Ἰσέον ὡς τὴν αὐτὴν διαθήκην ἀπῆται ὁ
 » Ἐσδρας τὸν Ἰσραὴλ διαθέσθαι πρὸς Κύ-
 » ριον μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς αἰχμαλωσίας
 » μετ' ὑπογραφῶν καὶ σφραγίδων ἱερέων τε
 καὶ Λευιτῶν. (1)

1. Καὶ ὄψονταί σε πάντα τὰ ἔθνη
 τῆς γῆς, ὅτι τὸ ὄνομα Κυρίᾳ ἐπικέ-
 κληταί σοι, καὶ φοβηθήσονται σε.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὡς γὰρ οἱ Αἰγύπτιοι
 λαὸς τῇ Φαραὼ καὶ ἄλλα ἔθνη βασιλέων
 ἐτέρων· ἔτω καὶ ὁ λαὸς τῇ Ἰσραὴλ, τῇ
 Κυρίᾳ ἐκρημάτιζεν. Ἰσραὴλ γὰρ ἐστὶ νῦν
 ὁρῶν Θεόν.

1α. Καὶ πληθύνῃ σε Κύριος ὁ
 Θεός σε εἰς ἀγαθὰ ἐπὶ τοῖς ἐγγόνοις
 τῆς κοιλίας σε, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐγγόνοις
 τῶν κλιμῶν σε, καὶ ἐπὶ τοῖς γεννήμασι
 τῆς γῆς σε, ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ὥμοσε
 Κύριος τοῖς πατράσι σε δέναί σοι.

1β. Ἀνοίξαι σοι Κύριος τὸν θη-
 σαυρὸν αὐτῆς τὸν ἀγαθόν, τὸν ἔρα-
 νόν, δέναν τὸν ὑετὸν τῇ γῇ σε ἐπὶ και-
 ρόν. ὁλογῆσαι πάντα τὰ ἔργα τῶν
 χειρῶν σε. καὶ δανίεις ἔθνεσι πολλοῖς
 σὺ δὲ ἐδανίῃ, καὶ ἄρξεις σὺ ἐθνῶν
 πολλῶν, σὲ δὲ ἐκ ἄρξεσι.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ τίς ἐστὶν ἔτος [ὁ
 Κολασ. 2. 3. ἀγαθὸς θησαυρός;] Ἡ παρ' ᾧ εἰσὶν οἱ θη-
 » σαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπο-
 » κρυφοί. αὐτὸς γὰρ καὶ ταῖς νεφέλαις ἐν-
 » τελεῖται, ἡ γὰρ τοῖς Προφήταις δέναν τὸν
 Ψαλ. 84. 12. ὑετὸν τὸν ἑράνιον. αὐτὸς γὰρ δώσει χρη-
 » σότητα. καὶ ἡ γῇ ἡμῶν δώσει τὸν καρπὸν
 » αὐτῆς. Δανίεις πολλοῖς ἔθνεσι τὸ δεδοκι-

Α. μασμένον ἀργύριον, σὺ δὲ ἐδανίῃ. καὶ γὰρ
 παρ' αὐτοῖς ἐπισήμη καὶ σιῶσεις.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Εἴρηται μὲν πρὸς
 τὰς ἡγὰς Ἰσραὴλ, ἀρμόττει δὲ κυρίως τοῖς
 Χριστῷ μαθηταῖς· ὡς (2) λέγειν αὐτὰς, διὰ
 » τὸτο ὑπέταξε λαὸς ἡμῖν, καὶ ἔθνη ὑπὸ Ψαλ. 46. 9.
 » τὰς πόδας ἡμῶν.

1γ. Καταστήσαι σε Κύριος ὁ Θεός-
 σε εἰς κεφαλὴν καὶ μὴ εἰς ἔραν, καὶ
 Β ἔσῃ τότε ἐπάνω καὶ ἐκ ἔσῃ ὑποκάτω.
 ἐὰν εἰσακέρης τῶν ἐντολῶν Κυρίᾳ τῇ
 Θεῷ σε, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι
 σήμερον φυλάσσειν καὶ ποιῆν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸ μὲντοι γενέσθαι εἰς
 κεφαλὴν καὶ μὴ εἰς ἔραν, ἀρχόντα λέγει
 καὶ μὴ δαλδύοντα. τὸτο γὰρ ἐπήγαγε· καὶ
 » ἔσῃ τότε ἐπάνω, καὶ ἐκ ὑποκάτω.

ΑΔΗΛΟΥ. Ζητήσαι ἄξιον, τὸ δὴ ποτε
 Γ ἐπὶ μὲν τῶν ἀρῶν τὸ, γένειτο γένειτο. ἐπε-
 » φέρετο· ἐπὶ δὲ τῆς ὁλογίας· ἔδοκίμοις;
 » Ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος ἡμῖν τὸ ζητῆμασιν λυα
 » λέγων· ὅτι ὁ τῇ Θεῷ ἡγὰς ἐκ ἐγενετο καὶ 2. Κορ. 1. 19,
 » καὶ ἐκ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσα
 » γὰρ ἐπαγγελίαι Θεῷ, ἐν αὐτῷ τῷ καὶ καὶ 3.
 » διὰ τὸτο ἀμύν. αὐτὸς ἐν ἐστὶν ὁ ὁλογῆσας
 ἡμᾶς ἐν πάσῃ ὁλογίᾳ πνευματικῇ. (3)

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ ἀναξίως ἐαυτὰς
 Δ ἐποίησαν τῶν ἐπαγγελιῶν, ἡλθον ἐπὶ τὰς
 » μακαρίους Ἀποστόλους, δι' ἐκείνων δὲ καὶ εἰς
 » ἡμᾶς τὰς ἐκρηκότας τὸν Χριστὸν κεφαλῶν·
 » τὰς δὲ μὴ πισδύσαντας, κατέστησαν εἰς
 » ἔραν. ἔθηκε γὰρ αὐτὰς νῶτον, ὡς φησὶν Ψαλ. 20. 12.
 ὁ μακάριος Δαβίδ.

1δ. Οὐ παραβήσῃ ἀπὸ πάντων
 τῶν λόγων, ὧν ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι
 σήμερον δεξιά ἢ ἀριστερά, πορεύεσθαι
 Ε ὀπίσω Θεῶν ἐτέρων λατρεύειν αὐτοῖς.

15. Καὶ ἔσῃ ἐὰν μὴ εἰσακέρης τῆς Φωνῆς
 Κυρίᾳ τῇ Θεῷ σε, φυλάσσειν καὶ ποιῆν
 πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, ὅσας ἐγὼ
 ἐντέλλομαι σοι σήμερον, καὶ ἐλδύσον-
 ται πρὸς σὲ πάσαι αἱ κατὰρα αὐταί,

15. καὶ καταλήφονται σε. Ἐπικατάρα-
 τος σὺ ἐν πόλει, καὶ ἐπικατάρατος

16. σὺ ἐν ἀγρῷ. Ἐπικατάρατοι αἱ ἀπο-
 Ζ θῆκαί σε, καὶ τὰ ἐγκαταλείμματα·

17. σε. Ἐπικατάρατα τὰ ἔγγονα τῆς
 κοιλίας σε, καὶ τὰ γεννήματα τῆς
 γῆς σε, καὶ τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σε,
 καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σε.

18. Ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῷ εἰσπορεύε-
 σθαι σε, καὶ ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῷ
 ἐκπορεύεσθαι σε.

19. Ἐξ

(1) Λευιτῶν καὶ ἀρχόντων ἐν τῷ β' βιβλίῳ. ἔθεν δοκεῖν νῦν ἀντέχεσθαι τῇ νόμῳ διὰ τὸν φόβον
 παραβάσεως· ἀγνοῦντες ὅτι Χριστὸς ἡμᾶς ἡλδύτρωσεν ἐκ τῆς κατάρας τῇ νόμῳ, γένειτος ὑπὲρ
 κατάρας. καὶ ταῦτα καὶ ταῦτα ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κῶδ. τῷ καὶ τὰ πρότερα πλατύτερ. περιέχοντι.

(2) Αὐτὰς γὰρ κατέστησαν ἀρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. οἱ καὶ φασιν, ὑπέταξε, κτ. ὁ αὐτ. κῶδ.

(3) Τὰ αὐτὰ ἐν ἐπιτομῇ καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῷ αὐτῷ κῶδ.

κ. Ἐξαποσέλας Κύριος σοι τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν ἐκλιμίαν καὶ τὴν ἀνάλωσιν ἐπὶ πάντα ὃ ἐὰν ἐπιβάλης τὴν χεῖρά σου, ὅσα ἐὰν ποιῇς, ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃ σε, καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε ἐν τάχει διὰ τὰ πονηρά σου ἐπιτηδύματα, διότι ἐγνατέλειπας με.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸτο νῦν ἐξαίρε-
Ἄνω 8. 12, τως (1) νοσῶσι. περιδραμύνται γὰρ φησι

11. " ζητῶντες τὸν λόγον τῆς Θεῆς, καὶ ὃ μὴ εὐ-
ρωσιν. ὃ γὰρ λιμὸν ἄρτε αὐτοῖς ἀπειλεῖ,
εἰ καὶ τὸτο σιωέβη ποτὲ, ἃ δὲ δίψαν ὕδα-
12. " τος, ἀλλὰ λιμὸν τῆς ἀκῆσας λόγον Κυρίου.
ἀντὶ δὲ τῆς ἐκλιμίας, ὁ Σύμμαχος, ἀχορ-
τασίαν ἐξέδωκε. μελετῶσι γὰρ κενά, μη-
δενὸς ἀπολαύοντες τῶν λεγομένων.

κα. Προσκοπήσας Κύριος εἰς σὲ τὸν θάνατον, ἕως ἂν ἐξαναλώσῃ σε ἀπὸ τῆς γῆς, εἰς ᾧ σὺ ἐσπορεύῃ ἐκῆ
κβ. κληρονομήσας αὐτῷ. Πατάξαι σε Κύριος ἀπορία, καὶ πυρετῶ, καὶ εἴγει, καὶ ἐρεθισμῶ, καὶ φόνῳ, καὶ ἀνεμοφθορία, καὶ τῇ ὥχρᾳ, καὶ καταδιώξονται σε ἕως ἂν ἀπολέσωσί σε.

κγ. Καὶ ἔσαι σοι ὁ ἔρανὸς ὁ ὑπὲρ κεφαλῆς σου χαλκῆς, καὶ ἡ γῆ ἡ ὑποκάτω σου σιδηρᾶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἶτα πάλιν ἐπιφέρει τὰς ἀράς, τὰναντία τῶν προρρήθαισιν ἐχῆσας ὀλογιών, ἀγονίαν, δυσκληρίαν, ἐνδειαν, νόσους, τάλαιπωρίαν, λιμὸν, λοιμὸν, πόλεμον, ἡτταν, ἀνομβρίαν, γῆς ἀκαρπύειαν. τὸτο γὰρ ἡ σιδηρᾶ γῆ δηλοῖ, καὶ ὁ χαλκῆς ἔρανός.

" ** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἔσαι σοι, φησὶν; ὁ
" ὑπὲρ κεφαλῆς ἔρανός χαλκῆς. τί τὸτο λέγων; Τὴν παντελῆ ξηρασίαν καὶ ἐπιλειψιν τῶν ἀερίων ὑδάτων, δι' ὧν τῇ γῇ τὸ γόνιμὸν τῶν καρπῶν ἐνυπάρχει.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Θῆσω, φησὶ, τὸν ἔρανόν ὑμῖν χαλκόν, καὶ τὴν γῆν σιδηρᾶν· ἀνιττόμενος τὸ μὴ ἕτερον αὐτῶν τὰ οἰκία καὶ πρὸς ἃ γέγονεν ἐπιτελέσειν ἔργα. πᾶς γὰρ ἡ σιδηρὸς ἐσαχυφύρῃσιν, ἡ χαλκὸς ὑετὸν λῦεγκεν, ὡς χρῆα τὰ ζῶα, καὶ μάλιστα τὸ ἐπὶ κήρον καὶ πολλῶν ἐπιδέες, ἀνθρώπος. μὴνύει δὲ ὁ μόνον ἀφορίαν καὶ τῶν ἐτησίων ὥρων φθοράν, ἀλλὰ καὶ πολέμων γενέσεις, καὶ τῶν ἐν τέτοις ἀφορήτων καὶ ἀμυδῆτων κακῶν. χαλκὸς γὰρ καὶ σιδηρὸς πολεμιστηρίων ὅπλων ὕλας.

κδ. Δώη Κύριος τὸν ὑετὸν τῆς γῆς σου κονιορτὸν, καὶ χεῖς ἐν τῷ ἔρανῳ καταβήσεται ἐπὶ σὲ, ἕως ἂν ἐκτρίπῃ σε, καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε.

* ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Καὶ γῆ τοι κονιορτὸν οἴσει, καὶ χεῖς ἄνωθεν ἐξ

Α ἔρανῳ καταχθήσεται, βαρύτατον ἐπιφέ-
ρων καρπὸν εἰς τὴν διὰ πνίγης ἀπώλειαν,
ἵνα μὴδὲν παραλειφθῇ τῶν ἐκ' ὁλέθρου.

κε. Δώη σε Κύριος ἐπικοπῶν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν σου· ἐν ὁδῷ μιᾷ ἐξελεύσῃ πρὸς αὐτούς, καὶ ἐν ἐπὶ ὁδοῖς φάσῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ ἔσῃ ἐν διαπορᾷ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς.

Β * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπικοπῶν ἐναντίον
" τῶν ἐχθρῶν σου, τέτρεσι θραυόμενον καὶ
" προσκοπύοντα, [ὡς ἐξέδωκαν οἱ Λοιποί.]

κς. Καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ ὑμῶν κατὰ βρωμα τοῖς πετεινοῖς τῆς ἔρανῳ, καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ ἐν ἔσῃ
κζ. ὁ ἀποσοβῶν. Πατάξαι σε Κύριος ἐν ἔλκει αἰγυπλίῳ ἐν ταῖς ἔδραις, καὶ
Γ ψώρα ἀγρία, καὶ κνήφῃ, ὥστε μὴ δύ-
κη. ναθαί σε ἰαθῶσαι. Παλάξαι σε Κύριος παραπληξία, καὶ ἀορασία, καὶ ἐκτάσει διανοίας.

κθ. Καὶ ἔσῃ ψηλαφῶν μεσημβρίας, ὥστε ψηλαφήσας ὁ τυφλὸς ἐν τῷ σκότει, καὶ ἐν ὁδοῦσιν τὰς ὁδούς σου. καὶ ἔσῃ τότε ἀδικέμενος, καὶ
Δ διαρπαζόμενος πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ ἐν ἔσῃ σοι ὁ βοηθῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ τὸτο εἰς ἔργον ἐξέβη ἐπὶ τῆς Χριστῆ παρυσίας, πάντων τῶν ἐθνῶν ἐν μεσημβρία φωτὸς διαγόντων, ὁ Ἰσραὴλ ἐν σκοτίᾳ τυγχάνει, διὰ τὸ μὴ βελεῖσθαι αὐτὸς καταυγάζεσθαι τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως τῆς Χριστῆ. περὶ τούτων φη-
" σὶν· ὅτι προσήλυτος ὅστις ἐστὶν ἐν σοὶ, ἀνα-
" βήσεται ἐπὶ σὲ ἄνω ἄνω, σὺ δὲ καταβήσῃ
Ε " κάτω κάτω· περὶ τῶν ἐξ ἐθνῶν πισυδούντων ἐναργῶς προφητεύων. (2)

λ. Γνωαῖκα λήψῃ, καὶ ἀνὴρ ἕτερος ἔξει αὐτῷ· οἰκίαν οἰκοδομήσεις, καὶ ἐν οἰκήσεις ἐν αὐτῇ· ἀμπελῶνα φυτεύσεις, καὶ ὃ τρυγήσεις αὐτόν.
λα. Ὁ μόχος σου ἐσφαγμένος ἐναντίον σου, καὶ ὃ μὴ φάγῃ ἐξ αὐτῆς· ὁ ὄνος
Ζ σου ἡρπασμένος ἀπὸ σου, καὶ ἐν ἀποδοθήσεται σοι· τὰ πρόβατά σου δεδωμένα τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἐν ἔσαι σοι ὁ βοηθῶν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπάλαι τὰ ἐν πολιορ-
" κία γινόμενα· γνωαῖκα λήψῃ, καὶ ἀνὴρ
" ἕτερος ἔξει αὐτῷ· οἰκίαν οἰκοδομήσεις, καὶ
" ἐν οἰκήσεις ἐν αὐτῇ· ἀμπελῶνα φυτεύ-
" σεας, καὶ ὃ τρυγήσεις αὐτόν. ὁ μόχος σου
Η " ἐσφαγμένος ἐναντίον σου, καὶ ὃ μὴ φάγῃ ἐξ αὐτῆς. καὶ τὰ ἐξῆς δὲ τὴν αὐτῷ τε-
τοῖς ἔχει διανοίαν.

λβ. Οἱ

(1) Διαφερόντως. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(2) Τὰ αὐτὰ ἄλλως πως ὁ Προκόπ. ἐν τῷ αὐτ. κώδ.

- λβ. Οἱ υἱοὶ σὺ καὶ αἱ θυγατέρες-
 σου δεδομένοι ἔθνη ἑτέρω, καὶ οἱ ὀφ-
 θαλμοί σου ἐν ὄψονταί (1) σφακε-
 λίζοντες εἰς αὐτά, καὶ ἐν ἰσχύει ἡ
 λγ. χάρις σου. Τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς σου,
 καὶ πάντας τὰς πόδας σου φάγεται
 ἔθνος, ὃ ἐκ ἐπίσταται· καὶ ἔσθ' ἀδι-
 κήμενος καὶ τεθραυσμένος πάσας τὰς
 λδ. ἡμέρας. Καὶ ἔσθ' ἀπαπληκίος διὰ
 τὰ ὄραματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἅ
 λε. βλέψη. Παλάξαι σε Κύριος ἐν ἔλκει
 πονηρῶ ἐπὶ τὰ γόνατα καὶ ἐπὶ τὰς
 κνήμας, ὥστε μὴ διῶσθαι ἰαθῶναι
 ἀπὸ ἰχνυς τῶν ποδῶν σου ἕως τῆς κο-
 λς. ρυφῆς σου. Ἀπαγάγοι Κύριός σε καὶ
 τὰς ἀρχοντας σου, ὅς εἰν καταστήσης
 ἐπὶ σεαυτὸν, εἰς ἔθνος ὃ ἐκ ἐπίσταται
 σὺ καὶ οἱ πατέρες σου, καὶ λατρεύσεις
 ἐκείνους Θεοῖς ἑτέροις, ξύλοις καὶ λίθοις.
 λζ. Καὶ ἔσθ' ἐκείνῳ ἐν ἀνίγματι καὶ ἐν πα-
 ραβολῇ καὶ ἐν διηγήματι ἐν πᾶσι τοῖς
 λη. ἔθνεσιν, εἰς ὅς εἰν ἀπαγάγη σε Κύ-
 ριος ἐκείνῳ. Σπέρμα πολὺ ἐξοίσεις εἰς
 τὸ πεδῖον, καὶ ὀλίγα ἐσοίσεις, ὅτι
 λθ. κατέδετα αὐτὰ ἡ ἀκρίς. Ἀμπελῶ-
 να φυτεύσεις καὶ κατεργᾷ, καὶ οἶνον
 εἰς πίεσιν, ὅτι καταφάγεται αὐτὰ ὁ
 μ. σκώληξ. Ἐλαῖον ἔσονται σοὶ ἐν πᾶ-
 σι τοῖς ὄρεσιν σου, καὶ ἔλαιον εἰς χρῆσιν,
 μα. ὅτι ἐκρυψεται ἡ ἐλαία σου. Τίς καὶ
 θυγατέρας γεννήσεις, καὶ ἐκ ἔσονται
 σοὶ, ἀπελεύσονται γὰρ ἐν αἰχμα-
 λωσίᾳ. Πάντα τὰ ξυλινά σου, καὶ
 μβ. τὰ γεννήματα τῆς γῆς σου ἐξαναλώ-
 σει ἡ ἐρυσίβη.

μγ. Ὁ προσήλυτος ὃς ἐστὶν ἐν σοὶ
 ἀναβήσεται ἐπὶ σὲ ἄνω ἄνω, σὺ δὲ
 καταβήσῃ κάτω κάτω.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὁ μὲν ἔπη-
 λυς ἄνω ταῖς δόρυχαις μετέωρος ἀρθεὶς
 περίβλεπλος ἔσται, θαυμαζόμενος καὶ μα-
 καριζόμενος ἐπὶ δυσὶ τοῖς καλλίστοις, τῷ τε
 αὐτομολήσῃ πρὸς Θεὸν, καὶ τῷ γέρας
 λαβεῖν οἰκειότατον, τὴν δὲ ἐναντὶ τῶν
 βεβαίαν; ὡς δὲ εἰμὶς εἶπεν· ὁ δὲ δὴ πατρί-
 δης παρακόψας τὸ νόμισμα τῆς δουλείας,
 ὑποσυρήσεται κατωτάτω, πρὸς αὐτὸν τάρ-
 ταρον καὶ βαθὺ σκότος συνέχθεις· ἵνα ταῦ-
 τα ὁρῶντες τὰ παραδείγματα πάντες ἄν-
 θρωποι, σωφρονίζονται· μανθάνοντες ὅτι
 τὴν ἐκ δυσγενείας ἀρετὴν Φυομένην Θεὸς
 ἀπαΐζεται, τὰς μὲν ῥίζας ἐὼν χαίρειν, τὸ

Α δὲ σελεχῶσεν ἔρνος, ὅτι μετέβαλον ἡμε-
 ρῶν πρὸς δοκαρίαν, ἀποδεχόμενος.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προσέλθῃ δὲ καὶ ἑλ-
 κῶν ἀπειλὰς, καὶ παθημάτων διαφορὰς, καὶ
 ἀνδραποδισμὸς, καὶ τὸ πάντων χαλεπώ-
 » τατον, ὁ προσήλυτος, φησὶν, ὅστις ἐσί σοι
 » ἀναβήσεται ἐπὶ σὲ ἄνω, σὺ δὲ καταβήσῃ
 κάτω. ἀνίσταται δὲ διὰ τῶν τῶν ἔθνων
 τὴν δυσέβειαν, καὶ τὴν αὐτῶν ἀπιστίαν.

Β * * ΝΕΙΛΟΥ. Βλέπε μοι τὰς ἐξ Ἑ-
 βραίων πισθύνοντας, πῶς προσέρχονται τῷ
 κηρύγματι τῶν Ἀποστόλων, καὶ νοήσεις πῶς
 οἱ πρῶτοι δούτεροι ἀποδείκνυνται· ἵνα πλη-
 ρωθῇ ὁ λόγος τῆς Μαυσέως προφητείας
 τοῖς ἀπογόνους τῆς Ἀβραάμ, καὶ λέ-
 » γοντος· ὅτι ἔσται ὁ προσήλυτος ὁ εἰς σοὶ
 » ἄνω ἄνω, σὺ δὲ κάτω κάτω. ἐκεῖνος ἄρ-
 » ξῇ σε, σὺ δὲ ἀρχθῇ. ἐκεῖνος γενήσε-
 » ται εἰς κεφαλὴν, σὺ δὲ εἰς ἔραν. προσή-
 Γ λυτον δὲ φησὶ τὸν ἐξ ἔθνων τῷ Χριστῷ πε-
 πισθόκοτα λαόν.

μδ. Αὐτὸς δανιῆσσι, σὺ δὲ τέτω
 εἰ δανιῆς· ἔσθ' ἔσθ' κεφαλῇ, σὺ δὲ
 με. ἔσθ' ἔσθ'. Καὶ ἐλεύσονται ἐπὶ σὲ
 πᾶσαι αἱ κατὰρα αὐτῶν, καὶ κατα-
 διώξονται σε, καὶ καταλήψονται σε,
 ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃ σε, καὶ ἕως ἂν
 ἀπολέσῃ σε, ὅτι ἐκ ἐσθ' ἔσθ' τῆς
 Δ Φωνῆς Κυρίου τῆς Θεῆς σου, τῆς Φυ-
 λάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, καὶ τὰ
 δικαιώματα αὐτῆς, ὅσα ἐνετείλατό-
 μς. σοι. Καὶ ἔσθ' ἐν σοὶ σημεῖα, καὶ τέ-
 ρατα ἐν τῷ σπέρματί σου ἕως τῆς αἰῶ-
 μς. νος, Ἄνθ' ὧν ἐκ ἐλάτρεσας Κυρίῳ
 τῷ Θεῷ σου ἐν διφροσυνῇ καὶ ἐν ἀγα-
 θῇ καρδίᾳ διὰ τὸ πλῆθος πάντων.

Ε μη. Καὶ λατρεύσεις ἐκείνους τοῖς ἐχ-
 θροῖς σου, οἱς ἀποσελᾷ Κύριος ὁ Θεός-
 σου ἐπὶ σὲ ἐν λιμῷ, καὶ ἐν δίψει, καὶ
 ἐν γυμνότητι, καὶ ἐν θλίψει (2) πάν-
 των· καὶ ἐπιθήσει κλοῖον σιδηρὸν ἐπὶ
 τὸν τράχηλόν σου, ἕως ἂν ἐξολοθρεύ-
 μθ. σῇ σε. Ἐπάξει Κύριος ἐπὶ σὲ ἔθνος
 μακρόθεν ἀπ' ἐχάτης τῆς γῆς ὡς εἰ
 Ζ ὄρημα αἰετῆ, ἔθνος ὃ ἐκ ἀκέραι τῆς
 ν. Φωνῆς αὐτῆς, ἔθνος ἀναιδὲς προσώ-
 πω, ὅστις εἰ θαυμάσει πρόσωπον πρεσ-
 βυτέρου, καὶ νέον ἐκ ἐλεήσει.

ΑΔΗΛΟΥ. Κλοῖος σιδηρὸς ἡ ἐπίμοχ-
 θος δαλεία, εἰς ἀντὶ ξυλίνων κλοίων καὶ
 ὁ μακρότερος Ἰερემίας ἐαυτῷ ἐπιθήσεται κε-
 λυβεται, τὴν βαρυτάτῃ αὐτοῖς αἰχμαλω-
 σίαν δηλῶν. (3) καὶ οἱ λοιποὶ δὲ Προφῆται

Kkk kk 2

(1) Βλέπονται. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ. ὄψονται. ἡ τῆς Ἀλδ.

(2) Ἐν ἐκλείψει. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Ἀντὶ τῶν ἐπομένων ταῦτα αὐτῷ τῆς Αὐγ. κώδ. κεῖται· Ἦν καὶ προαναφώνων φησὶ, ἐπάξει Κύριος
 ἐπὶ σὲ ἔθνος μακρόθεν. ἔσθ' ἔσθ' Ἰερემίας καὶ οἱ λοιποὶ Προφῆται τὰς Ἀσσυρίους καὶ Βαβυλωνίους ἐδήλυν.
 διακόντων τὸ κῆφον δηλῶν καὶ τὸ διωκτὸν ἐπὶ τῷ Μωϋσῆ, ὡς ὄρημα αἰετῆ. ἀναιδὲς δὲ προσώπων δηλοῖ
 τὸ πρὸς μηδεμίαν ἔχειν ἡλικίαν φεδῶ.

τὴν τλιωκαῦτα συμῖσαν αἰχμαλωσίαν δη-
 Θρήν. 4. 19. λέντες, ὥσπερ ὄρμημα ἀετὸς· κῆφοι γὰρ
 » ἐγκύνοντο οἱ διώκοντες· ἔθνος ἀναιδὲς προ-
 σῶπῳ, πᾶσαν ἡλικίαν ἐπίσης ληϊζόμενον,
 καὶ μηδενὸς ποιέμενον Φειδῶ.

να. Καὶ κατέδετα τὰ ἔκγονα τῶν
 κλιωῶν, καὶ τὰ γεννήματα τῆς γῆς-
 σε, ὥστε μὴ καταλιπεῖν σοι σῖτον, οἶ-
 νον, ἔλαιον, βελόλια βοῶν σε, καὶ
 ποίμνια προβάτων σε, ἕως ἂν ἀπο-
 νβ. λήσῃ σε, Καὶ ἕως ἂν ἐκλείψῃ σε ἐν
 πάσαις ταῖς πόλεσί σε· ἕως ἂν κα-
 θαρεθῶσι τὰ τέχη σε τὰ ὑψηλὰ
 καὶ τὰ ὀχυρὰ, ἐφ' οἷς σὺ πέποιθας
 ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σε. καὶ
 θλίψῃ σε ἐν ταῖς πόλεσί σε, αἷς ἔδω-
 κέ σοι Κύριος ὁ Θεός σε.

νγ. Καὶ Φαγῇ τὰ ἔκγονα τῆς κοι-
 λίας σε, κρέα ὑῶν σε καὶ θυγατέ-
 ρων σε, ὅσα ἔδωκε Κύριος ὁ Θεός σε,
 ἐν τῇ σενοχωρίᾳ σε καὶ ἐν τῇ θλίψει
 σε, ἣ θλίψῃ σε ὁ ἐχθρός σε ὁ ἐν ταῖς
 πόλεσί σε.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Τοσαύτη
 ἐφέξει σπάνις τῶν ἀναγκαίων, ὥστε ἄλλο-
 τριωθεῖτες τῶν, τρέψονται ἐπ' ἀλλη-
 λοφαγίας, ἢ μόνον ἐθνῶν (1) καὶ μηδὲν
 προσηκόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκιοτάτων
 καὶ φιλάτων. ἄψεται γὰρ καὶ πατὴρ ἢ
 σαρκῶν, καὶ μήτηρ σπλάγχχνων θυγατρὸς,
 καὶ ἀδελφῶν ἀδελφοί, καὶ γονέων παῖδες·
 αἰεὶ δὲ οἱ ἀδυνάεστοι τῶν δυνατωτέρων κα-
 καὶ καὶ ἐπ' ἀράτοι τροφῇ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τέτο καὶ ἐν θριώοις (2) ὁ
 συμπαθὲς αὐτοῦ οὐδύρεται Προφήτης, καὶ
 εἰς ὑπερον Ἰωσήπος ἰσορεῖ, (3) τὰ τλιωκαῦ-
 τα ὑπὸ Ῥωμαίων συμβάντα τῷ ἔθνει ἐκ-
 τραγωδῶν. (4)

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προεῖπεν αὐτοῖς καὶ
 τὴν ὑπ' Ἀσσυρίων, καὶ Βαβυλωνίων, καὶ
 Μακεδόνων, καὶ τὸ τελευταῖον τὴν ὑπὸ
 Ῥωμαίων γεγεννημένῳ πολυορκίαν, καὶ
 » τῆς πολυορκίας τὰς συμφοράς. Φαγῇ γὰρ
 » ἔφη τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σε, κρέα ὑῶν
 » σε καὶ θυγατέρων σε, καὶ ἐν τῇ θλίψει σε,
 » ἣ θλίψῃ σε ὁ ἐχθρός σε· καὶ τὰλλα ὅσα
 μετὰ τὴν πᾶσαν ὁ προφήτης Ἰερεμίας
 ἔφη, τὰς θριώας συγγράφων. ἠπέλησε
 δὲ ἢ μόνον ταύτας, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας πολ-
 λαπλασίας ἐποίησαν αὐτοῖς τιμωρίας, τὰς
 θείας παραβαίνουσιν ἐντολάς.

νδ. Ὁ ἀπαλὸς ἐν σοὶ καὶ ὁ τρυ-
 Φερὸς σφόδρα, βασιανεῖ τῷ ὀφθαλ-
 μῷ αὐτὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτὸς, καὶ τὴν

Α γνωαῖνα τὴν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῷ, καὶ
 τὰ καταλελειμμένα τέκνα, ἃ ἂν
 νε. καταλειφθῇ αὐτῷ· Ὡς δὲ ναὶ ἐν
 αὐτῶν ἀπὸ τῶν σαρκῶν τῶν τέκνων
 αὐτῷ, ὧν ἂν κατεσθίῃ διὰ τὸ μὴ κα-
 ταλειφθῶν αὐτῷ μηδὲν ἐν τῇ σενο-
 χωρίᾳ, καὶ ἐν τῇ θλίψει, ἣ ἂν θλί-
 ψώσῃ σε οἱ ἐχθροί σε ἐν πάσαις ταῖς
 νς. πόλεσί σε. Καὶ ἡ ἀπαλή ἐν ὑμῖν καὶ
 Β ἡ τρυφερά σφόδρα, ἥς ἔχῃ πᾶσαν
 ἔλαβεν ὁ πῆρ αὐτῆς βαίνειν ἐπὶ τῆς
 γῆς διὰ τὴν ἀπαλότητα καὶ διὰ τὴν
 τρυφερότητα, βασιανεῖ τῷ ὀφθαλ-
 μῷ τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν ἐν τῷ κόλπῳ
 αὐτῆς, καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγατέ-
 νς. ρα αὐτῆς, Καὶ τὸ κόριον αὐτῆς τὸ
 ἐξελεθὲν διὰ τῶν μερῶν αὐτῆς, καὶ
 Γ τὸ τέκνον αὐτῆς ὃ ἂν τέκῃ· καταφά-
 γεται γὰρ αὐτὰ διὰ τὴν ἐνδύειαν πάν-
 των κρυφῇ ἐν τῇ σενοχωρίᾳ, καὶ ἐν
 τῇ θλίψει, ἣ ἂν θλίψῃ σε ὁ ἐχθρός-
 νη. σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σε, Ἐὰν
 μὴ εἰσακῆσθε ποιῆν πάντα τὰ ῥή-
 ματα τῶ νόμου τῆς, τὰ γεγραμμέ-
 να ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς, φοβεῖσθαι
 τὸ ὄνομα τὸ ἐντιμον καὶ τὸ θαυμαστὸν
 Δ τέτο, Κύριον τὸν Θεόν σε.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Βλέπεται εἰπεῖν, ὡς
 ὁ ἐν σπατάλαις καὶ τρυφῇς ἐντετραμμέ-
 νος πονηροῦσεται, καὶ βάσκανον ἔξει ὀφ-
 θαλμὸν, τὰς οἰκίας ὁρῶν κατεδιόντας
 σάρκας τῶν διασωθέντων αὐτοῖς (5) τέ-
 κνων, διὰ τὸ μὴ καταλελειφθῆναι αὐτῶν
 μηδὲν, τὴν ἐνδύειαν παρακαλέσαι διωμέ-
 νον· καὶ λιμὲ παραναλωμα γενέσθαι διὰ
 Ε τὴν ἐπικειμένῳ ἀνάγκῃ. ὁμοίως δὲ καὶ
 γυνὴ ἐκ τῆς φύσεως ἐπικλινομένη πρὸς
 οἶκλον, γενήσεται τῆς φύσεως ἐπιλήσιμων
 καὶ ἀσυμπαθὲς ἐπὶ τέκνα, καὶ τροφὴν
 ποιήσεται τὸ τικτόμενον.

νθ. Καὶ παραδοξάσει Κύριος τὰς
 πληγὰς σε, καὶ τὰς πληγὰς τῆς
 σπέρματός σε, πληγὰς μεγάλας
 καὶ θαυμασὰς, καὶ νόσους πονηρὰς
 Ζ καὶ πιάας.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ τὰς σωήθεις, [τε-
 τέσι πληγὰς,] ἐπιτείνων, ἡ καινοτέρως
 ἐπινοῶν.

Ξ. Καὶ ἐπιστρέψα ἐπὶ σὲ πᾶσαν
 τὴν ὀδυῖναι Αἰγύπτῳ τὴν πονηρὰν, καὶ
 διδουλαβῇ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ
 Ξα. κολληθήσονται ἐν σοί. Καὶ πᾶσαν
 μαλα-

(1) Ὁθνείων. (ἐν ταῖς σημειώσ. ταῖς ἐν τῇ 430. σελ. τῇ 2. Τόμ. τῆς τῆς Μαγγ. ἐκδόσ.) καταλη-
 ῖται καὶ τὸ, ἔθνων, ἢ πάντῃ ἀνοίκισιν.

(2) Θελῶ. 4. 10.

(3) Ἐν κεφ. 21. τῇ περὶ ἀλώσ. γ. λόγ.

(4) Τὰ αὐτὰ σιωτομῶτες. καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ.

(5) Ἰσ. αὐτῶ. σιωτομῶτες. δὲ ταῦτα ὁ Προκόπ. ἐν τῷ αὐτ. κώδ.

μαλακίαν, καὶ πᾶσαν πληγὴν τὴν ἃ μὴ γεγραμμένῳ, καὶ πᾶσαν τὴν γεγραμμένῳ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς νόμου τῆς, ἐπάξαι Κύριος ἐπὶ σέ, ἕως ἂν
 ξβ. ἐξολοθρεύσῃ σε. Καὶ καταλείψει σε ἐν ἀριθμῷ βραχέϊ, ἀνθ' ὧν ὅτι ἦτε ὡς τὰ ἄσπρα τῆς ἔρανθ' εἰς πληθός, ὅτι ἐκ εἰσηκίσατε τῆς Φωνῆς
 ξγ. Κυρίᾳ τῆς Θεῶν ὑμῶν. Καὶ ἔσται ὁ τρόπον ἡυφρανθῇ Κύριος ἐφ' ὑμῖν εὖ ποιῆσαι ὑμᾶς, καὶ πληθύνειν ὑμᾶς, ἕως ὅφρα φανθήσεται Κύριος ἐφ' ὑμῖν ἐξολοθρεύσαι ὑμᾶς· καὶ ἐξαρθήσεται ἀπὸ τῆς γῆς, εἰς ᾧ ὑμεῖς ἐπορεύεσθε ἐκεί κληρονομήσαι αὐτῷ. Καὶ διασπερῆσε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀπ' ἀκρῶν τῆς γῆς ἕως ἀκρῶν τῆς γῆς, καὶ δαλύσεις ἐκεῖ Θεοῖς ἑτέροις, ξύλοις καὶ λίθοις, οἷς ἐκ ἡπίσω σὺ καὶ οἱ πατέρες σου.

ξε. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις ἐκ ἀναπαύσει σε, ἕδ' ἔ μὴ γένῃται σάσις τῷ ἴχνει τῆς ποδός σου. καὶ δώσει σοι Κύριος ἐκεῖ καρδίαν διθυμῶσαν, (1) καὶ ἐκλείποντας ὀφθαλμούς, καὶ τηκομένῳ ψυχῇ.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὁ μὲν προσιῶν Θεῷ, σάσεως ἐφίεται· ὁ δὲ ἀπαλλοττόμενος, ἄτε γινέσκει τῇ τρεπομένη προσιῶν, κατὰ τὸ εἶδος φέρεται. διὰ τὸτο
 „ ἐν ταῖς ἀραιῇς γέγραπται· ὅτι ἐκ ἀναπαύσεις, ἕδ' ἔ μὴ γένηται σάσις τῷ ἴχνει τῆς ποδός σου· καὶ μικρὸν ὕπερον· ὅτι ἔσται ἡ ζωὴ σου κρεμαμένη ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου. πέφυκε γὰρ ὁ ἄφρων αἰεὶ περὶ τὸν ὀρθὸν λόγον κινέμενος· ἡρεμία καὶ ἀναπαύσει δυσμενῆς εἶναι, καὶ ἐπὶ μηδενὸς ἐξάγει παγίως καὶ ἐρηρεῖσθαι δόγματός· ἀλλ' ὅτι (2) γέν' ἄλλοιᾳ δοξάζει, καὶ περὶ τῶν ἁσῶν ἔστιν ὅτε μηδὲν ὡς περὶ αὐτὰς συμβεβηκότος καινοτέρου· τάναντία μέγας καὶ μικρός, καὶ ἐχθρὸς καὶ φίλος, καὶ πάνθ', ὡς ἔπος εἰπῆν, τὰ μαχόμενα ἐν ἀκαρεῇ χρόνῳ γινόμενα, καὶ ἔστιν αὐτῷ ὅπερ ἐφ' ὁ νομοθέτης, πᾶσα ἡ ζωὴ κρεμαμένη, βάσιν ἐκ ἔχουσα ἀκράδαντον, ἀλλὰ πρὸς τῶν ἀντισπώντων μετελκόντων αἰεὶ φορβικήν πραγμάτων.

ξς. Καὶ ἔσται ἡ ζωὴ σου κρεμαμένη ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου· καὶ φοβηθήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ ἔ πίσεις τῇ ζωῇ σου.

ΑΔΗΛΟΥ. Τὸτο κατὰ τὸ αἰδηλὸν εἰρηται μὲν περὶ τῆς ἀπειλαμένης αὐτοῖς συμ-

φορᾶς, καὶ ὡς ἐφ' ἐκάστης ἔξει τὸν θάνατον παρὰ πόδας τιθέμενον, καὶ μηδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας παρελγυῶντα. τὸτο γὰρ ἐστὶ τὸ μὴ πισεῖσαι τῇ ζωῇ αὐτῇ. κατὰ δὲ τὸ ἀληθές νοηθήσεται καὶ περὶ τῆς τῆς Κυρίᾳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς εἰπόντος, ἐγώ· ἰωάν. 11. 25.
 „ εἰμι ἡ ζωὴ. κρεμαμένον γὰρ αὐτὸν ἐπὶ ξύλῳ θεωρῶντες πρὸ ὀφθαλμῶν, ἐκ ἐπίσθυσαν τῇ ζωῇ. (3)

** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Μωϋσῆς προαναφωνῶν, ἔλεγεν· ὄψεσθε τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι ὑμῶν ἐπὶ ξύλῳ. ζωὴ δὲ ἡμῶν ὁ ὑπὲρ ἡμῶν πεπονθὼς, ἵνα τὰ ἡμέτερα πάθῃ διαλύσῃ· καὶ θανάτων σαρκὶ, θάνατος θανάτῳ γένηται, ἵνα τὸ κέντρον τῆς θανάτου κλάσῃ, καταβάς εἰς τὰ καταχθόνια, ἵνα τὰς ἀδαμαντίνους μοχλὰς σωτρίψῃ. ὅπερ ποιήσας, ἀνήγαγε τῶν ψυχῶν τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐκνωσέτε τὸν ἄδω.

Γ ** ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Ὁ σημαινόμενος ἐκ τῶν Γραφῶν ὑπὲρ πάντων πάχαι, ἐκ ἀπλῶς ἀνθρώπου, ἀλλὰ ζωὴ πάντων λέγεται, καὶ ὁμοῖος κατὰ τὴν φύσιν τοῖς ἀνθρώποις ἐτυγχάνει. ὄψεσθε γὰρ φησι τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν.

ξζ. Τὸ πρῶτον ἐρεῖς, πῶς ἂν γένοιτο ἑστέρα; καὶ τὸ ἑστέρας ἐρεῖς, πῶς ἂν γένοιτο πρῶτον; ἀπὸ τῆς φόβου τῆς καρδίας σου ἀφοβηθήσῃ, καὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ὀφθαλμῶν σου ὧν ὄψῃ.

ξη. Καὶ ἀποσρέψει σε Κύριος εἰς Αἴγυπτον ἐν πλοίοις, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἡ εἴπα, ἔ προδήσεσθε ἐπὶ ἰδεῖν αὐτῷ. προδήσεσθε ἐκεῖ τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ ἐκ ἔσται ὁ κτώμενος.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Οὐχ ὁ Θεός τὸτο πεποίηκεν, ἀλλ' αὐτοὶ, πῇ μὲν αὐτόματοι πρὸς ἐκείνους τὴν συμμαχίαν αὐτῶν αἰτῶντες κατὰ τῶν Ἀσσυρίων, πῇ δὲ καὶ ὑπὸ Νεχαῶ, Φαραῶ, καὶ ἑτέρων βασιλέων Αἰγύπτου ἀλόντες ὑδραποδίστησαν, τῆς Θεῶς μὴ τὸτο θελήσαντος, ἀλλ' ἐκείνων ἐπισα-σαμένων τὰς συμφορὰς. ἐπεὶ καὶ διὰ τῆς Προφῆτης αἰτιάται αὐτὰς, λέγων· οἱ καταβαίνοντες ἐν πλοίοις εἰς Αἴγυπτον τῆς βοηθηθῆναι ὑπὸ Φαραῶ βασιλέως Αἰγύπτου, ἐμὲ δὲ ἐκ ἐπηρώτησαν· καὶ πάλιν, ἱερ. 2. 18.
 „ τί σοι καὶ τῇ γῇ Αἰγύπτου πίειν ὕδωρ Γηῶν;

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ἠπάλησεν αὐτοῖς καὶ τὴν Αἰγυπτίων δαλίαν, ἥς πῆραν λαβόντες, ἐναυλον εἶχον τὴν μνήμην. οἱ γὰρ ἐξανδραποδίζοντες σε, φησὶν, ἐκείνοι σε ἀποδώσονται.

Kkk kk 3

K

(1) Καρδίαν ἑτέραν ἀπειθῶσαν. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Ἄλλοτε γέν' ἄλλοιᾳ δοξάζει καὶ περὶ τῶν αὐτῶν ἔστιν ὅτε, μηδενὸς περὶ αὐτὰ συμβεβ. αἱ σημειώσ. ταῖς ἐν σελ. 230. τῆς 1. Τόμ. τῆς τῆς Μαγγ. ἐκδόσ. αἱ καὶ κατὰλληλ.

(3) Τὰ αὐτὰ σωτομώτερ. ὁ Προφῆς. αἱ τῇ τῆς Αὐγ. κωδ.

Κ Ε Φ. Κ Θ.

α. **Ο**ὗτοι οἱ λόγοι τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο Κύριος Μωϋσῇ, εἴσται τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν γῇ Μωάβ, πλὴν τῆς διαθήκης ἧς διέθετο αὐτοῖς ἐν χωρὶςβ.

* ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. (1) Ταύτας τὰς ἀράς καὶ τὰς δόλογιας τοῖς τέτων ἐκ ἔδωκε πατράσιν. ἔχει τοίνυν ἡ βίβλος αὐτῇ καινιύτινα παρὰ τὰς ἄλλας διδασκαλίαν. Ἐπεσημύατο τὸτο καὶ ὁ Προφήτης. πεπληρωκὺς γὰρ τὸν περὶ τῶν ἀρῶν καὶ τῶν δόλογιων λόγον, ἐπήγαγεν· ἔτσι
» οἱ λόγοι τῆς διαθήκης, ὅσα (2) ἐνετείλατο
» Κύριος τῷ Μωϋσῇ εἴσται τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ
» ἐν γῇ Μωάβ, πλὴν τῆς διαθήκης ἧς ἔθετο (3) αὐτοῖς ἐν Χωρὶςβ. ἐπειδὴ γὰρ ἡμελλαν αὐτὲς εἰσάγειν εἰς τὴν ἐπισημύατο γλῶσσαν, ἀναγκαίως καὶ ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἐπαγγελίαις προτρέπει, καὶ ταῖς τῶν τιμωριῶν ἀπειλαῖς καταπλήττει, καὶ πάντα κινεῖ πόρον εἰς τὴν τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἰατρούαν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὶ δὴποτε πλείους τῶν δόλογιων αἱ ἀράς; Τὰς πονηρὰς οἰκέτας· ὅς τοις τὸν ὠφελῶσιν αἱ τῆς ἐλευθερίας ἐπαγγελίαι, ὅσον τῶν μασίγων αἱ ἀπειλαί.

β. Καὶ ἐκάλεσε Μωϋσῆς πάντας τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὰς, ὑμεῖς ἐνέσκηκα πάντα ὅσα ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, πάντα τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐνώπιον ὑμῶν, Φαραὼ καὶ πᾶσι τοῖς θεράπυσιν αὐτοῦ, καὶ
γ. πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ, Τὰς πειρασμὰς τὰς μεγάλους ἐς ἃς ἴδον οἱ ὀφθαλμοί, τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἐκείνα, τὴν χεῖρα τὴν κραταίαν καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν.

δ. Καὶ ἐκ ἔδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν (4) καρδίαν εἰδέναι, καὶ ὀφθαλμοὺς βλέπειν, καὶ ὠτα ἀκθεῖν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, ἐκ ἔδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν (5) καρδίαν εἰδέναι, καὶ ὀφθαλμοὺς βλέπειν, καὶ ὠτα ἀκθεῖν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης; Ὡς τὸ,

Ρωμ. 1. 28, παρέδωκεν αὐτὰς εἰς ἀδόκιμον νῦν· καὶ, 26. παρέδωκεν αὐτὰς εἰς πάσῃ ἀτιμίᾳ· καὶ, Ἐξὸδ. 10. 29. ἐσκλήρωσε τὴν καρδίαν Φαραὼ. ἀγαθῶν γὰρ αἰτίος ὁ Θεός, κακῶν δὲ ἀναίτιος. ἐπιδείκνυσιν γὰρ τὸ πρακτικόν, ἀποτρέπει (6) τῶν ἐναντίων, ὃ βιάζεται δὲ τῶν ἀνθρώπων τὴν γνώμην, ἀλλὰ τῷ αὐτεξέσῳ πα-

ραχωρεῖ. ἐπεὶ ἐν συγχωρεῖ γενέσθαι τὰναντία κωλύσαι δυνάμενος, ἐκ ἀνέχεται δὲ κωλύειν, ἵνα μὴ βία καὶ ἀνάγκη γαίνῃται τὸ πρακτικόν· τὸ γὰρ ἐθέλειον τῆς ἀρετῆς ἀξιεπαῖνον τὴν συγχώρησιν αἰτίαν ἐκάλεσε. τῷ τῷ εἶκοι τὸ ἐν τοῖς θεοῖς εἰρη-

μακόν Εὐαγγελίοις· τετύφλωκεν αὐτῶν τὰς ἰσχυρίας. 12. 40.

» ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν. καὶ μὴ πάντα πόρον ἐκίνησεν, ὥς αὐτὰς ἀπολαῦσαι τῆς σωτηρίας· θαυματουργῶν, τὰ πεπρωμένα μέλη θεραπεύων, ἐν ἐρήμῳ τρέφων, τοῖς σοικείοις κελδοῦν. ὃ τοίνυν αὐτὸς τῆς ἐκείνων αἰτίας ἀπιστίας. τί δὴποτε τοίνυν ὁ Εὐαγγελιστὴς τὴν προφητικὴν τέθεικε μαρτυρίαν; ἵνα δείξῃ, ὡς ἔδωκεν τέτων ἡγνώσκειν ὁ δεσπότης Θεός, ἀλλὰ

Γ. πόρρωθεν αὐτὰ προηγόρευσεν. ἀκοῇ γὰρ· Ἦσ. 6. 9.

» Φησὶν ἀκθεῖτε, καὶ ὃ μὴ σιωπῇτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ ὃ μὴ ἴδωτε. ἔτω νοητέον καὶ τὸ ἐνταῦθα κείμενον· ἐκ ἔδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν καρδίαν εἰδέναι, καὶ ὀφθαλμοὺς βλέπειν, καὶ ὠτα ἀκθεῖν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. εἰ δὲ αὐτοῖς ἐκ ἔδωκε τὸ βλέπειν, καὶ τὸ ἀκθεῖν, καὶ τὸ λογίζεσθαι, τί δὴποτε καὶ ἐπαρᾶται καὶ τιμωρεῖται τὰς ἐκ ἐκόντας παρανομήσαντας;

Δ. ἀλλὰ περιττὸν οἶμαι περὶ τῆς μνησκείας. δῆλον γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνοήτοις, ὡς ὁ τοσαύτῳ διδασκαλίαν προσενεγκῶν, ἐκ ἀφαιρεῖται τὸ βλέπειν, ἀλλὰ ποδηγεῖ, καὶ φωτίζει, καὶ τὴν οὐσίαν οὐδὲν ἐπιδείκνυσιν. διδάσκει δὲ τὸτο καὶ τὰ ἐξῆς. ἐκ ὑμῶν γὰρ· Φησὶ μόνοις ἐγὼ διατίθηναι τὴν διαθήκην καὶ τὴν ἀρὰν ταύτην, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὡδε· ἔσι μετ' ὑμῶν σήμερον ἐναντὶ Κυρίου τῷ Θεῷ ὑμῶν, καὶ τοῖς μὴ ἔσιν ὡδε μετ' ὑμῶν σήμερον. ὁ δὲ καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι προμνησκόμενος, πῶς ἂν τῶν παρόντων καὶ δεχομένων τὸν νόμον ἡμέλῃσει; τί δὴποτε δὲ καὶ ἀνομοθέτει τοῖς συνιστάμενοις; ἰστέον δὲ καὶ τὸτο, ὡς καὶ τοῖς ἀνθρώποις πολλάκις οἱ Προφῆται κέχρηται λόγοις, ὡς μᾶλλον γνωριμωτέροις. εἰώθασιν δὲ τινες καὶ οἰκέταις ἐγκαλῶντες καὶ μαθηταῖς, λέγειν· ἐτύφλωσεν ὁ Θεὸς τὴν καρδίαν σου, ἐκώφωσε τὰ ὠτά σου. τοιού-

Ζ. τόν τι ἐνταῦθα καὶ ὁ Προφήτης πεποίηκε, καὶ διὰ τῶν σιωπῶν λόγων τῆς ἀνοίας αὐτῶν κατηγόρησεν.

ΑΔΗΛΟΤ. Ὡς γὰρ Φησὶν ὁ μακάριος Ἰωάννης, (7) ἐάν τις στρατοπέδῃ προηγούμενος, τὸ πολέμου βαρύναντος, ἀναχωρήσας ἀπέλθῃ, παραδίδωσι τοῖς πολεμίοις τὰς στρατιώτας, ἐκ αὐτοῦ ὡδῶν, ἀλλὰ γυμνώσας τῆς ἐαυτοῦ βοηθείας· ἔτω καὶ ὁ Θεός, τὰς μὴ βεληθύντας δέξασθαι τὰ παρ'

(1) Διατὶ ταύτας τὰς ἀράς. αὐτὰς σημεῖωσ. τῆς αὐτῆς Χάλ. ἐκδοσ. ὃ τὸ τῷ Θεῷ εἰσάγει. ἔθει κατὰλληλ.

(2) Ἦσ. ἡ αὐτ. τῷ κειμέν. σιωπῶσα.

(3) Διέθετο. ἡ αὐτ.

(4) Ὑμῶν. αἱ εἰρημ. ἐκδοσ.

(5) Ὑμῶν. Ἡ ἐν Χάλ. ἐκδ.

(6) Καὶ ἀποτρέπει μὲν. ἡ αὐτ. ὁρρότερ.

(7) Ἰσ. ὁ Χρυσός. ἀλλ' ἐν τοῖς τέτοις ἐκδοσ. ἐδὼν τοιούτον εἶδεν ἐδωθήμεν.

παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ πρῶτες ἀποπνήδυσαντας, ἀφῆκεν αὐτὸς, τὰ παρ' αὐτῶν πληρώσας. τοῖς δ' ἐν αἰδητοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ γινόμενα θεωρῶντες, τοῖς τῆς διανοίας ἐκ ἀνητάνιστον τῶ ταῦτα ποιῶντι. ἔτα τὰ συμβάντα αὐτοῖς ἐν μέσῳ προδίδει, ἐπαγγέλλεται ἄλλον μὲν τοῖς κατορθῶσι, τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν· τιμωρίαν δὲ καὶ ἄραν τοῖς ἀπειθεῖσιν. ἕκαστος γὰρ ὡν πρῶτ' αἰ κομίζεται τὰ ἐπιχειρεῖ. (1)

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἐξος γὰρ τῷ Θεῷ τυφλὸν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων. ἡ δ' ἐν ἀπιστίᾳ συγκλείει τὰς ψυχικὰς αἰδησεις. ἡ δὲ εἰς Θεὸν πίσις καὶ ἀνοίγει, καὶ φωτίζει αὐτάς. ἡ γὰρ ἐν αὐτίος αὐτὸς ὁ Θεός, ἀλλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων σκληροκαρδία.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Δοκεῖ ἐναντίον πως εἶναι τὸ λεγόμενον. εἰ γὰρ αὐτοὶ ἐθεάσαντο πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Κύριος τοῖς Αἰγυπτίοις, ἢ πᾶσας τὰς παραδόξους θεοσημείας, πῶς ὁ Θεός αὐτοῖς ἐκ ἔδωκε καρδίαν εἰδέναι; εἰ δὲ ὁ Θεός ἐκ ἔδωκεν, οἱ μὴ δεξάμενοι ἐχ' ὑπαίτιοι. ἀλλὰ δῆλον, ὅτι πᾶσι δίδωσι Φωτισμὸν τοῖς δεξαμέναι βελόμοις. ἀλλ' ἔτις ἐκὼν μύσειε τὴν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς δωρεᾶς καταστήσειεν, ἐχ' ὁ Θεός, αὐτίος, ἀλλ' ὁ μὴ δεξαόμενος βεληθείς. τέτοις λέγεται μὴ δίδοναι, ἐπειδὴ περ μὴ ἔλαβον ἐκόντες. ἡ γὰρ βιάζεται ὁ Θεός τὴν προαίρεσιν, ἀλλ' ἕκαστον τὸ ἀγαθὸν βέλεται.

ε. Καὶ ἤγαγεν ὑμᾶς τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐκ ἐπαλαιώθη τὰ ἱμάτια ὑμῶν, καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν ἐκατετρίβη ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Πρὸς τὸ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐδημάτων ἐντρέπεσθαι τὴν καρδίαν αὐτῶν τὴν ἐπιλήσιμον τῶν σημείων.

Γαλ. 3. 27. * * ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσαδε. τέττα τῶ ἱματισμῷ σύμβολα ἢ τὰ ἱμάτια τῶ Ἰσραὴλ

» τὰ μὴ κατατρίβοντα· ὅτι τὰ ἱμάτια ὑμῶν
» ἐκατετρίβη, καὶ τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν ἐκ ἐπαλαιώθη· ἐπεὶ καὶ τὰ ὑποδήματα σύμβολα ἢ τῆς ἐτοιμασίας τῶ
Ἐφεσ. 6. 15. εὐαγγελίᾳ τῆς εἰρήνης. ἢ γὰρ δέδωκε διαθήκην καινὴν Χριστὸς Ἰησοῦς, μὴ καὶ νῆ μηδέποτε παλαισμένη. ὅσον γὰρ χρώμεθα τέττω καὶ τοῖς ὑποδήμασι, τοσούτω καινότερα γίνεται, αἰεὶ προσφάτα καὶ νέας ἐπιγινομένης ἡμῖν τῆς ἐτοιμασίας τῶ εὐαγγελίᾳ ἐν τῇ προκοπῇ τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως.

ς. Ἄρτον ἐκ ἐφάγετε, καὶ οἶνον καὶ σίκερα ἐκ ἐπίετε, ἵνα γνῶτε ὅτι
ζ. ὁ Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν. Καὶ ἤλθετε ἕως τῶ τόπου τῆς. καὶ ἐξῆλθε

Α Σηὼν βασιλεὺς Ἑσβεῶν, καὶ Ὠγ βασιλεὺς τῆς Βασάν εἰς σιμωάντησιν ἡ. ὑμῖν ἐν πολέμῳ. Καὶ ἐπατάξαμεν αὐτὸς, καὶ ἐλάβομεν τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ ἔδωκα αὐτῷ ἐν κλήρῳ τῷ Ρεβὴμ, καὶ τῷ Γαδδί, καὶ τῷ ἡμίσει

Δ. Φυλῆς Μανασσῆ. Καὶ φυλάξεσθε ποιεῖν πάντας τὰς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, ἵνα σωῆτε πάντα ὅσα

ι. ποιήσετε. Ὑμεῖς ἐσήκατε ὡς σήμε-

Β ρον πάντες ἐναντίον Κυρίου τῶ Θεῶ ὑμῶν, οἱ ἀρχιφυλοὶ ὑμῶν, καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν, καὶ οἱ κριταὶ ὑμῶν, καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν ὑμῶν, πᾶς

ια. ἀνὴρ Ἰσραὴλ. Αἱ γυναῖκες ὑμῶν, καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς ὑμῶν, ἀπὸ ξυλοκόπῃ ὑμῶν ἕως ὑδροφόρῃ

ιβ. ὑμῶν, Παρελθεῖν ἐν τῇ διαθήκῃ Κυρίου τῶ Θεῶ ὑμῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀραῖς αὐτῶν, ὅσα Κύριος ὁ Θεός σας διατίθε-

ιγ. ται πρὸς σὲ σήμερον· ἵνα εἴσῃ σε αὐτῷ εἰς λαὸν, καὶ αὐτὸς ἔσται σας Θεός, ὃν τρόπον εἶπέ σοι, καὶ ὃν τρόπον ὡμοσε τοῖς πατράσι σας τῷ Ἀ-

ιδ. βραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. Καὶ Δ ἐχ' ὑμῖν μόνοις ἐγὼ διατίθηναι τὴν διαθήκην ταύτην καὶ τὴν ἀράν ταύ-

ιε. τὴν, Ἀλλὰ καὶ τοῖς ὡς εἰσι μεθ' ὑμῶν σήμερον ἐναντι Κυρίου τῶ Θεῶ ἡμῶν, καὶ τοῖς μὴ εἰσιν ὡς μεθ' ὑμῶν

ισ. σήμερον. Ὅτι ὑμεῖς οἴδατε ὡς κατεκρήσαμεν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ὡς παρήλθομεν ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν, ἐς

ιζ. παρήλθετε. Καὶ ἴδετε τὰ βδελύγ-

Ε ματα αὐτῶν, καὶ τὰ εἰδωλα αὐτῶν, ξύλον καὶ λίθον, ἀργύριον καὶ χρυ-

ιη. σίον, ἃ εἰσι παρ' αὐτοῖς. Μὴ τίς ἐστιν (2) ἀνὴρ ἡ γυνὴ ἡ πατὴρ ἡ φυλὴ, τίνος (3) ἡ διάνοια ἐξέκλινεν ἀπὸ Κυρίου τῶ Θεῶ ὑμῶν, πορεύεσθαι λα-

τρύειν τοῖς Θεοῖς τῶν ἐθνῶν ἐκείνων· μὴ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν ῥίζα ἄνω φύσας

Ζ ἐν χολῇ καὶ πικρίᾳ·

ιθ. Καὶ ἔσται εἰς ἀνέστητε (4) τὰ ῥήματα τῆς ἀρᾶς ταύτης, καὶ ἐπιφημίσθητε ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγων, ὅσιά μοι ἐγένετο, (5) ὅτι ἐν τῇ ἀποπλάνησιν τῆς καρδίας μου πορεύσομαι, ἵνα μὴ συναπολέσῃ ὁ ἁμαρτω-

κ. λὸς τὸν ἀναμάρτητον· Οὐ μὴ θελήσῃ ὁ Θεός εὐίλατρεῖν αὐτῷ, ἀπὸ

(1) Τὰ αὐτὰ ἄλλως πως καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Αὐγ. κώδ. τὸ δὲ ὁ μακάριος Ἰωάννης παρὰ τῶν ἐκείνων.

(2) Εἰς τὴν ὑμῖν, αἰ εἰρημ. ἐκδόσ.

(3) Τίνος. αἰ αὐτ.

(4) Ἀνάστη... καὶ ἐπιφημίσθηται. αἰ αὐτ.

(5) Γνώτω. αἰ αὐτ.

τότε ἐκκαυθήσεταί ἡ ὀργὴ Κυρίου καὶ ὁ ζῆλος αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, καὶ κολληθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ ἀρὰς τῆς διαθήκης ταύτης, αἱ γεγραμμέναι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς τέτης· καὶ ἐξαλείψει Κύριος τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Καὶ διασελεῖ Κύριος αὐτὸν εἰς καιὰ ἐν πάντων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, κατὰ πάσας τὰς ἀρὰς τῆς διαθήκης τῆς γεγραμμένης ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς νόμου τέτης.

» **ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ.** Πῶς νοητέον, εἴαν τις ἀκῶσῃ τὰ ῥήματα τῆς ἀρᾶς ταύτης, καὶ ἐπισημειωθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, λέγων, ὅσαί μοι γένοιτο, ὅτι ἐν τῇ ἀποπλάνησιν τῆς καρδίας μου πορεύσομαι; Τὸν κατὰ τῶν θείων θρασυώμενον αἰτολῶν ὁ λόγος διέγραψε. πολλοὶ μὲν γὰρ διὰ ῥαθυμίαν τὸν θεῖον παραβαίνουσι νόμον· πολλοὶ δὲ δι' αὐθάδειαν καὶ τύφον καταφρονεῖσι τῶν αἰτολῶν. τέτον αὐταῦθα δεδήλωκεν, ὡς τῷ ἀντικεινῶν ὁδὸν προαίρετον, καὶ τῷ πλανῶσαν τῆς οὐθείας προκρίνοντα. τέτῳ τὸν ἔχατον ἠπέλησεν ὁλεθρον· ὥς καὶ τοῖς ὁρώσι καὶ τοῖς ἀκῶσιν, ὁσεβείας (1) γενέσθαι παράδειγμα.

κβ. Καὶ ἐρῶσιν ἡ γενεὰ ἡ ἐτέρα οἱ υἱοὶ ὑμῶν, οἱ ἀναστήσονταί μεθ' ὑμᾶς, καὶ ὁ ἄλλοτριος ὃς ἔλθῃ ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ ὀφονταί τὰς πληγὰς τῆς γῆς ἐκείνης καὶ τὰς νόσους αὐτῆς, ὥς ἀπέσειλε Κύριος ἐπ' αὐτῷ,

» **ΑΔΗΛΟΥ.** Γενεὰν ἐτέραν φησὶ, περὶ ἧς καὶ ὁ ψαλμωδός· διηγῆσαοδε εἰς γενεὰν ἐτέραν. λέγει δὲ ταύτῃ εἶναι τῷ ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησίαν. αὕτη γὰρ ἐτέρα ἐστὶ παρὰ (2) τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. ἡ τις καὶ μετ' ἐκείνης ἀνέστη, ἄλλοτριοι ὄντες Θεοῦ, καὶ εἰς γλῶσσαν πορευθέντες μακρὰν κατὰ τὸν ἄσπετον ὁδόν· ἀλλ' ἐπιστρέψαντες πρὸς Κύριον ἐκ γῆς μακρόθεν, ὀφονταί τὰς πληγὰς τῆς Ἰσδαίων γῆς καὶ τὰς νόσους αὐτῆς, ὥς ἀπέσειλε Κύριος ἐπ' αὐτῷ. (3)

κγ. Θεὸν καὶ ἄλλα κατακεκαυμένον· πᾶσα ἡ γῆ αὐτοῦ ὁλοκαυστῆται, καὶ ἀνατελεῖ, καὶ μὴ ἀναβῇ ἐπ' αὐτῷ πᾶν χλωρόν· ὥσπερ κατεσκάφη Σόδομα καὶ Γόμορρα, Ἀδαμὰ καὶ Σεβωῖμ, ὥς κατέσρεψε Κύριος ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ.

» *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Γλῶσσαν αἰσθητῶν· [ἐτέρα γὰρ ἔχ' ἰσότητά γῆ, πλὴν Σοδόμων καὶ Γομορράς τὰ τῆς πυρὸς καὶ τῶν πυλῶν ὑπομείνασα πάθη] ἀλλὰ τῷ τροπικῶς λεγομένῳ γλῶσσαν ἡ τις καὶ πάλας καρδίας ὑπάρχουσα, μετεσκάφη εἰς ἄλ-

» **Α.** μὴ ἀπὸ κακίας τῶν οὐκ ἐκείνων ἐν αὐτῇ, [καὶ γέγονε κατακεκαυμένη, ἐπειδὴ ταῖς Ἡσ. 5. 6. νεφέλαις ἐτετέλατο Κύριος τῇ μὴ βρέχειν ὑπερὸν ἐπ' αὐτῇ. καὶ διαπορεύεται τὸ ἀκά- Mat. 9. 12. 43. θαρτον πνεῦμα γλῶσσαν ὑπάρχουσαν ἀνδρὸν καὶ ἔρημον Θεοῦ. ἡ τις ὁ σπαρασσεται καὶ ἀνατελεῖ, καὶ σπάρῃ πᾶν χλωρόν ἐν αὐτῇ,] τὸ νέον βλάστημα τῆς οὐρανόθεν πολιτείας, διὰ τῆς κακίας αὐτοῦ δηλονότι, τῶν πετεινῶν ἀρπάζοντων τὸν σπόρον.

» **Β.** καὶ ἐρῶσιν πάντα τὰ ἔθνη, διατὶ ἐποίησε Κύριος ἔτι τῇ γῇ ταύτῃ; τίς ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς ὁ μέγας ἔστος; Καὶ ἐρῶσιν, ὅτι κατέλειπον τῷ διαθήκῃ Κυρίου τῇ Θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν, ὃς διέθετο τοῖς πατέρας αὐτῶν, ὅτε ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,

» **Γ.** *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ.** Ἐσαμ δὲ ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, μᾶλλον δὲ ἀνεχέστερον ἔσαμ ταύταις, ἢ τῇ γῇ ἐκείνῃ, ἡ ὁρῶντες ἐκ γῆς μακρόθεν, τρεῖς οἱ ποτε μακρὰν ἐθνικοὶ τῇ Θεῷ, ἐρῶσιν τοῖς εἰδωλολάτραις, ὁρῶσιν τε καὶ πωθανομένοις, ὅτι κατέλειπον τῷ διαθήκῃ Κυρίου.

» **κδ.** Καὶ πορευθέντες ἐλάτρευσαν Θεοῖς ἐτέροις, καὶ προσεκυνώσαν οἱς ἐκ ἡπίσαντο, καὶ διένεμεν αὐτοῖς.

» **Δ.** **ΑΔΗΛΟΥ.** Τὸ, καὶ διένειμεν αὐτοῖς, ἡρμηνεύσεν ὁ Σύμμαχος, καὶ προσήκον αὐτοῖς. καὶ γὰρ δεῖν προσήκει τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καταλιμπάνειν, καὶ προσκυνεῖν εἰδώλοις.

» **κε.** Καὶ ὠργίσθη Κύριος θυμῷ ἐπὶ τῷ γλῶσσαν ἐκείνῳ ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτῷ κατὰ πάσας τὰς ἀρὰς τῆς διαθήκης τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς νόμου τέτης.

» **κη.** Καὶ ἐξῆρεν αὐτοὺς Κύριος ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ καὶ παροξυσμῷ μεγάλῳ σφόδρα, καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς εἰς γλῶσσαν ἐτέραν ὡς νῦν.

» **ΑΔΗΛΟΥ.** Τέτο γέγονε πάλας μὲν ἐπὶ τῇ Ναβυχοδονόσορ πρὸς βραχὺ, νῦν δὲ διωκεῖ καὶ εἰς ἅπαν.

» **κθ.** Τὰ κρυπτά Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τὰ δὲ φανερά ὑμῖν καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ποιῶν πάντα τὰ ῥήματα τῆς νόμου τέτης.

» **ΕΤΣΕΒΙΟΥ.** Τὰ κρυπτά εἰν ὅσα μὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐφανερώσε. μετὰ ταῦτα προτρέπεται πάλιν αὐτοὺς, καὶ δίδωσιν ἀγαθῶν ἐπαγγελίας, εἰς ἀπόγνωσιν τὰς ἀμαρτάνοντας μὴ συγχωρῶν καταπίπτειν.

» **ΘΕΟΔΩ.**

(1) Ἀσεβείας. ἢ ὡς Χάλ. ἐκδ.

(2) Παρὰ τῷ τῶν. ἐξόχως.

(3) Ταῦτα ὁ Προκόπ. πλατύτερος. ἐν τῷ τῆς Αἰγ. καὶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διδάσκων δὲ αὐτὰς, ὡς ἔδεν ἀγνοεῖ τῶν λάθρα γινομένων, ἐπὶ γὰρ τὰ κρυπλὰ Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τὰ δὲ φανερά ὑμῖν καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν. ὥστε, φησὶν, ὑμεῖς γινώσκετε τὰ προφανῶς γινόμενα, ἔτις ἐμοὶ δὴλα καὶ αὐτὰ τῶν λογισμῶν τὰ κινήματα.

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Εἰ δὲ βαρεὰ τὰ ἐπιτάγματα ταῦτα· τὸ μὴ ἀντιβῆναι τῷ πονηρῷ, τὸ δδῆναι τῷ ἄλλῳ σιαγόνῃ, τὸ προσάφηναι τὸ ἱμάτιον, τὸ ἀγαπᾶν τὰς ἐχθρὰς· ἀνόησον, ὅτι διὰ τῆτο παρεργνέτο ὁ Χριστός, ἵνα ταῦτα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐμφυτεύσῃ διανοίᾳ· ἵνα (1) ἐχθρὰς ὄντας, φίλους χρησίμους καταστήσῃ, καὶ διὰ τῆς ἀνεξικακίας καὶ τῆς λοιπῆς ἀρετῆς, Ἀγγέλους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀπαθείας ἐν παθητῷ σώματι. ταῦτα, φησὶν, ἐστὶ τὰ κρυπλὰ τῶ νόμου.

ΑΛΛΩΣ. Τὰ κρυπλὰ τὰ πνευματικά· φησὶ τῷ ἐν Χριστῷ πολιτεῖαν, τῷ ἐν πνεύ-

ματι ἀγίῳ λατρείαν. τῆτο ἐν κατὰ προφητεῖαν, ὡς ἐν ἀπειλῇ κεῖται. ὅτι ἄλλοι οἱ ἔσονται διὰ τῷ σφῶν ἀπειθεῖαν τῆς νοεράς καὶ θειοτέρας τῆ νόμου παιδείας, περὶ τὸ γράμμα μόνον, καὶ τὰς σωματικὰς παρατηρήσεις εἰσέμενοι, καὶ τῷ ἐξ ἐπιπολῆς ἀναγνώσιν τῆ νόμου. καὶ τῆτο σαφηνίζων ὁ Παῦλος ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ, φησὶ καὶ ἡ καθεαπερ 2. Κορ. 3. 13. Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, πρὸς τὸ μὴ ἀτρεῖσαι τὰς ὕψος Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τῆ καταργεμένης, καὶ τὰ λοιπά.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὰ κρυπλὰ Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν, ὁ Χριστός ἐλθὼν εἰς ἀναπλήρωσιν τῆ νόμου παρέδωκε, τὸ ἀγαπᾶν τὰς ἐχθρὰς, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἅπερ ἡ πάλαι τοῖς Ἰσραηλίταις ἀπόρρητα. δι' αὐτὸ καὶ τὸ κάλυμμα τῷ προσώπῳ Μωϋσῆς 2. Κορ. 3. 13. ἐπετίθετο, ὡς καὶ Παῦλος ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς Κορινθίους φησὶ.

Κ Ε Φ Λ.

- α. **Κ**αὶ ἔσαι ὡς ἂν ἔλθωσιν ἐπὶ σὲ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, ἡ δὺλογία καὶ ἡ κατάρτα, ἡ δέδωκα πρὸ προσώπου σου, καὶ δέξῃ εἰς τὴν καρδίαν σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ἔάν σε διασκορπίσῃ.
- β. Κύριος ὁ Θεός σου ἐκεῖ, Καὶ ἐπιστραφήσῃ ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ ὑπακούσῃ τῆς φωνῆς αὐτῆς κατὰ πάντα, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, Καὶ ἰάσεται Κύριος τὰς ἀμαρτίας σου, καὶ ἐλεήσει σε, καὶ πάλιν σιωπάσει ἐκ πάντων ἐθνῶν, εἰς ὃς διεσκορπίσεν σε Κύριος ἐκεῖ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εἰσάγει καὶ τὸν περὶ μετανοίας λόγον. εἰ γὰρ φησὶ τὰς θείας παραβιβηκῶς ἀποτολὰς, ταύταις ταῖς ἀρεαῖς περιπέσης, καὶ δορυάλωτος γινόμενος, τὸν τῆς δαλείας δέξῃ ζυγόν· εἴτα σώφρονι χρησάμενος λογισμῷ, τὰς τῆς δαλείας αἰτίας ἐπιζητήσῃ, καὶ ἐξιλεώσῃ τὸν νομοθέτην, οἷκῳ χρώμενος ἐπαναΐσει σε, καὶ τῷ πατρῷαν ἀποδώσει σοι γλῶσσην. καὶ τῆτο πολλὰς γεγαῖηται. καὶ διδάσκει σαφῶς καὶ τῶν Κριτῶν ἢ βίβλος, καὶ τῶν Βασιλειῶν καὶ τῶν Παραλειπομένων ἢ ἱστορία. ὕστερον μὲν τοι κατὰ τῆ Σωτῆρος λυτήσαντες, εἰς ἀπασαν μὲν γλῶσσην καὶ θάλατταν διεσπάρησαν· τετρακοσίων δὲ διεληλυθόντων ἐτῶν, ἐκ ἑτυχον ἀνακλήσεως.

- α. **Λ**ΑΘΛΟΥ. Καὶ πάλιν σιωπάσει σε ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν. Ταῦτα γέγονεν ἐπὶ Κύρις τῆ Καμβύσης, ὅτε καὶ τῷ ἀπὸ Βαβυλῶνος αὐτοῖς ἐπανῆκεν ἐπάνοδον νοητῶς δὲ τοῖς πισύσασιν γέγονεν ἀληθῶς. αὐτὸς γὰρ ἰάσατο τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ ἠλέησεν ἡμᾶς, καὶ σιωπήσας ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, εἰς ὃς ἐσκορπίσεν ἡμᾶς· ἐκ αὐτῆς τῆτο θελήσαντος, ἀλλ' ἡμῶν τῆτο προειλομένων, αὐτὸς συνεχώρησε· καὶ συναγαγὼν δέδωκεν ἡμῖν τὴν γλῶσσην, ἡ ἐκληρονόμησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, καθαρίσας ἡμᾶς τῷ λουτρῷ τῆς παλινγενεσίας. (2)

- δ. Ἐάν ἡ ἡ διασπορά σου ἀπ' ἀνερ τῆς ἔραν ἕως ἀνερ τῆς ἔραν, ἐκεῖθεν σιωπάσει σε Κύριος ὁ Θεός σου, καὶ ἐκεῖθεν λήψεται σε Κύριος ὁ Θεός σου.
- ε. Καὶ εἰσάξει σε Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὴν γλῶσσην, ἡ ἐκληρονόμησαν οἱ πατέρες σου· καὶ κληρονομήσεις αὐτῇ, καὶ εὖ σε ποιήσει, καὶ πλεονασόν σε ποιήσει ὑπὲρ τῶν πατέρων σου.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Μᾶλλον ἐκ τῆς τῆς ῥητῆς ἀπαλόμενοι ἐλπίζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι κρατεῖν τῆς γῆς αὐτῶν, πάντα πρὸς τὸ γράμμα νοεῖντες.

ς. Καὶ περιπαταρεῖ Κύριος τὴν καρδίαν σου, καὶ τὴν καρδίαν τῆς σπέρματός σου, ἀγαπᾶν Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, ἵνα ζήσης σὺ

(1) ἵνα καὶ ἐχθροὶ καὶ φίλοι χρησίμως κατασκορπίσῃ. ὡς τῇ 18. Ὀμιλ. τῇ εἰς τὸ 5. καὶ Ματθ. ὅπου τά τε ἀπὸ τῆς, τὸ μὴ ἀντιβῆναι, ἄχρι τῆς, τὰς ἐχθρὰς, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς, διὰ ἀνεξικακίας, ἄχρι τέλους, μόνον κεῖται.

(2) Τὰ αὐτὰ κατ' ἐπιτομὴν καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῇ τῆς Αὐγ. κώδ.

ζ. τὸ σπέρμα σε. Καὶ δώσει Κύριος ὁ Θεός σε τὰς ἀράς ταύτας ἐπὶ τὰς ἐχθράς σε, καὶ ἐπὶ τὰς μισούντάς σε, οἱ ἐδίωξαν σε.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἄγει ἐπὶ μετάνοιαν, σωτηρίας χάριν τῆς ἡμῶν. διὰ τῆς τὸ Φησιν· εἰς μετάνοιαν, περικαθαριεῖ Κύριος τὴν καρδίαν σε, καὶ τὴν καρδίαν τῆς σπέρματός σε.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἰνα ζῆς σύ. ζῶν γὰρ αἰδίδος τὸ εἶναι καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν ἀδυσκάλως. ὅτε καὶ δίδωσι τὰς ἀράς ἐπὶ τὰς ἐχθράς ἡμῶν, ^{Ψαλ. 53. 7.} ἵνα ψάλλωμεν· ἐξομολογήσομαι σοι Κύριε, ὅτι ἐκ πάσης θλίψεως ἐρύσω με, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπείδει ὁ ὀφθαλμός μου· καὶ, αὐτὸς ἀποσρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου, δηλαδὴ τοῖς νοητοῖς.

η. Καὶ σύ ἐπιστραφήσῃ καὶ ἑσθλὴ τῆς Φωνῆς Κυρίᾳ τῇ Θεῷ σε, καὶ ποιήσεις τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, ὥς ^{9.} ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον. Καὶ πολυορίσει σε (1) Κύριος ὁ Θεός σε ἐν παντὶ ἔργῳ τῶν χειρῶν σου, καὶ ἐν τοῖς ἐκγόνοις τῆς κοιλίας σου, καὶ ἐν τοῖς ἐκγόνοις τῶν κτενῶν σου, καὶ ἐν τοῖς γεννήμασι τῆς γῆς σου, ὅτι ἐπιστρέψει σε Κύριος ὁ Θεός σου ἀφ' ὧν ἐπὶ σὲ εἰς ἀγαθὰ, καθότι ἀφράν- ^{10.} θῇ ἐπὶ τοῖς πατράσι σου· Ἐάν ἑσθλὴ τῆς Φωνῆς Κυρίᾳ τῇ Θεῷ σε, φυλάσσεσθαι καὶ ποιῆν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῆς, καὶ τὰς κρίσεις αὐτῆς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς νόμου τούτου· εἰς ἐπιστραφῆς ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου.

ια. Ὅτι ἡ ἐντολὴ αὕτη, ἣν ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ἔχ' ὑπέρογκος ἐστίν, ὅδε μακρὰν ἀπὸ σὲ ἐστίν. ^{ιβ.} Οὐκ ἐν τῷ ἔρανω ἄνω ἐστίν, λέγων, τίς ἀναβήσεται ἡμῶν εἰς τὸν ἔρανόν, καὶ λήψεται ἡμῖν αὐτὴν, καὶ ἀκέ- ^{ιγ.} σαντες αὐτὴν ποιήσομεν; Οὐδὲ πέραν τῆς θαλάσσης ἐστίν, λέγων, τίς διαπεράσει ἡμῖν εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, καὶ λήψεται ἡμῖν αὐτὴν, καὶ ἀκέσαντες αὐτὴν ποιήσομεν;

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣΤΟΜΟΥ. Φησὶν ὁ Ἰωάννης 5. 3. νῆς ὁ τῆς βροντῆς· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτῆς ^{Ματθ. 11. 30.} βαρεῖαι ἢ ἐστίν· καὶ ὁ Χριστὸς, ὁ ζυγὸς μου ἥπιός ἐστι, καὶ τὰ ἐξ ἧς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἐπέδειξε δὲ καὶ τῆς ἡμῶν φυλακῆς τὴν ὀκλήαν· ἡ αὐτὴ γὰρ Φησὶν αὕτη, ἣν ἐγὼ ἐντέλλομαι-

Α. σοι σήμερον, ἔχ' ὑπέρογκος, ὅδε μακρὰν- ^{11.} ἐστίν ἀπὸ σὲ. ἐκ ἐν τῷ ἔρανω ἐστίν, λέγων, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν ἔρανόν, καὶ λή- ^{12.} ψεται ἡμῖν αὐτὴν, καὶ ἀκέσαντες αὐτὴν ποιήσομεν; ὅδε πέραν τῆς θαλάσσης, λέ- ^{13.} γων, τίς διαπεράσει εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, καὶ λήψεται ἡμῖν αὐτὴν, καὶ ποιή- ^{14.} σομεν; ἔτε πλεῶν σοι, Φησὶ, χρεῖα εἰς πλησιν, ἔτε πλοίων εἰς ἀποδημίαν, ἵνα διδάχῃς τὸ πρακτέον.

Β. Ἰδ. Ἐγγύς σε ἐστὶ τὸ ῥῆμα σφόδρα ἐν τῷ σωματί σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ταῖς χερσί σου αὐτὸ ποιῆν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀλλ' ἐγγύς σε τὸ ῥῆ- ^{15.} μα σφόδρα ἐν τῷ σωματί σου, καὶ ἐν τῇ καρ- ^{16.} δίᾳ σου, καὶ ἐν ταῖς χερσί σου ποιῆν αὐτό. Διηλοὶ δὲ διὰ μὲν τὸ σῶμα, τὴν τῶν θείων λόγων μελέτην· διὰ δὲ τῆς καρ- ^{17.} δίας, τὴν τῆς ψυχῆς προθυμίαν· διὰ δὲ ^{18.} τῶν χειρῶν, τὴν πράξιν τῶν ἐντολῶν. ταύ- ^{19.} τη τῇ μαρτυρίᾳ καὶ ὁ Θεὸς ἐχρημάτισεν. Παῦ- ^{20.} λος· εἰς γὰρ Φησὶν ὁμολογήσας ἐν τῷ σό- ^{21.} ματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσας ἐν τῇ ^{22.} καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ Θεὸς ἡγείρεν αὐτὸν ἐκ ^{23.} νεκρῶν, σωθήσῃ. καρδία γὰρ πισδύεται ^{24.} εἰς δικαιοσύνην, σῶματι δὲ ὁμολογᾶται εἰς ^{25.} σωτηρίαν. τέθεικε δὲ καὶ τῆς τῶν νόμων ^{26.} φυλακῆς, καὶ τῆς παραβάσεως τὰ ἄλλα, ^{27.} καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὸν θάνατον.

Δ. ΚΛΗΜΕΝΤΟΥ. Ἐγγύς σε ἐστὶ τὸ ῥῆ- ^{28.} μα ἐν τῷ σωματί σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. ^{29.} καὶ ὁ Κύριος δὲ ἡμῶν, ἡ βασιλεία τῇ Θεῷ, ^{30.} Φησὶν, ἐν τῷ ἡμῶν ἐστίν. τὰ μὲν ἐν κρεί- ^{31.} ττονα, καὶ δι' ὧν ἡ σωτηρία, ἐγγύς ἡμῶν ^{32.} ἐστὶ καὶ ἐν τῷ σῶματι· τὰ δὲ ἐναντία, ἡμῖν πόρ- ^{33.} ρωθεν ἔρχεται, ἐκ τῶν ἡμῶν τυγχάνοντα. ^{34.} ὁ γὰρ τῇ κατασκευῇ ἡμῶν ἐνπάρχει ἡ ^{35.} ἀμαρτία, ἀλλ' ὑπερον ἐπιγενένηται.

Ε. ΚΛΗΜΕΝΤΟΥ ΕΒΡΑΙΟΥ. Παγκά- ^{36.} λος καὶ τὰς εἰς μετάνοιαν ὑφ' ἡγήσεως ποιᾶ- ^{37.} ται, αἷς διδασκόμεθα μετὰρμωσθαι τὸν ^{38.} βίον ἐξ ἀναρμοσίας εἰς τὴν ἀμείνω μετα- ^{39.}βολὴν. Φησὶ γὰρ, ὅτι τὸ πρᾶγμα ^{40.} ἔχ' ὑπέρογκος ἐστίν, ἔτε κατὰ τὸν αἰθέρα ^{41.} ἀνωτάτω, καὶ ἐχ' αἰτίας τῆς μεγάλης θα- ^{42.} λάττης, ὡς ἀδιωκτῆσαι λαβεῖν· ἀλλ' ἐστὶν ^{43.} ἐγγυτάτω, τρισὶ μέρεσι τῶν κατ' ἡμᾶς ἐν- ^{44.} διαιτώμενον, σῶματι, καὶ καρδίᾳ, καὶ χερσί· ^{45.} διὰ συμβόλων, λόγοις καὶ βελούς καὶ πρά- ^{46.} ξεσι. λόγος μὲν σῶμα σύμβολον, καρδία δὲ ^{47.} βελούματων, πράξεων δὲ χεῖρες. ἐν οἷς ^{48.} τὸ ὑδαμονεῖν ἐστίν. ὅταν μὲν γὰρ οἷος ὁ ^{49.} λόγος, τοιαύτη ἡ γνώμη, καὶ οἷον τὸ βέλου- ^{50.} μα, τοιαύτη ἡ πράξις, ἐπαινετὸς καὶ τέλειος ^{51.} ὁ βίος· ὅταν δὲ σασιάζῃ ταῦτα ἐν ἀλλήλοις, ^{52.} ἀτελής τε καὶ ψεκτός. εἰ μή τις τῆς ἀρμο- ^{53.} νίας ταύτης ἐπιλάθοιτο, ὑβρίζῃσι Θεῷ, ^{54.} γινόμενος ὁμῶς καὶ Θεοφιλὴς καὶ Φιλόθεος.

Η. Ἰδὲ δέδωκα πρὸ προσώπου σου σήμερον τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ.

(1) Πολυορίσει σε. ἢ τῇ Ἀλφ. ἐκδ. ἐν ταῖς σημειώσ. τῆς ἐν Φραν.

11. 25. **ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ.** Ἐπὶ λέγεται ἐν τῷ νόμῳ· δέδωκα πρὸ προσώπου σου τὴν ζωὴν, περὶ τῆς ἀπόνοτος, ἐγὼ εἰμι ἡ ζωὴ, ταῦτά φησιν ἡ Γραφή, καὶ περὶ τῆς ἐχθρῆς αὐτῆς θανάτου. ὡν τὸ ἕτερον ἕκαστος ἡμῶν δι' ὧν πράττει αἰεὶ ἐκλέγεται.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Οὐκ ἐν τῷ μὲν ἀγαθὸν καὶ ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ζωὴ, τὸ δὲ κακὸν καὶ ἡ κακία ὁ θάνατος.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἰδὲ τέθεικα πρὸ προσώπου ὑμῶν, φησὶ, τὸν θάνατον καὶ τὴν ζωὴν. Πειράζει σε ὁ Κύριος ἐκλέξασθαι τὴν ζωὴν· συμβαλῶν σοι ὡς πατήρ παιδεύων τὸν Θεῷ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ἐδίδακα πρὸ προσώπου σου τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν· δὴν φύσεις ἀντικειμέναι ἀλλήλαις· ἀντιστάθμισον αὐτάς ἐπὶ τῆς οἰκείας σεαυτῆς κριτηρίῳ· ζυγοςάτησον ἀκριβῶς τί σοι λυσιτελέσκει, τὴν πρόσκαιρον ἐλέσθαι ἢ τὴν αἰώνιον λαβεῖν θάνατον, ἢ τὴν ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ζωῆς ἐλόμενον κακοπάθειαν, ταύτην προξένῳ χρήσασθαι τῆς αἰωνίης τρυφῆς.

15. Ἐάν δὲ εἰσακτέσθαι τὰς ἐντολάς Κυρίου τῆς Θεῆς ὑμῶν, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, ἀγαπᾶν Κύριον τὸν Θεόν σου, πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς, καὶ φυλάσσειν τὰ δικαιώματα αὐτῆς, καὶ τὰς κρίσεις αὐτῆς, καὶ ζήσεσθε, καὶ πολλοὶ ἔσεσθε, καὶ εὐλογῆσαι σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ, εἰς τὴν πο-

16. ρύην ἐκείνην κληρονομήσαι αὐτήν. Καὶ εἰς μεταξὺ ἡ καρδία σου, καὶ μὴ εἰσακτέσθαι, καὶ πλανηθεὶς προσκυλήσεις Θεοῖς ἑτέροις καὶ λατρεύσεις αὐτοῖς, 17. Ἀναγγελῶ σοι σήμερον, ὅτι ἀπωλεία ἀπολεῖσθε, καὶ ἔμην πολυήμεροι γένησθε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός δίδωσί σοι, εἰς τὴν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν.

18. Διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν τε θρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον δέδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν κατάραν. ἐκλέξαι τὴν ζωὴν, ἵνα ζήσης σὺ καὶ τὸ σπέρμα σου.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Διατὶ τὸν θρανὸν καὶ τὴν γῆν διαμαρτύραται προσετάρχθαι; Οὐκ ἐπειδὴ ἐμψυχα ταῦτα καὶ λογικά, ἀλλ' ὅτι πάντων ἐστὶ τῶν κτιστῶν περιεκτικά. τὸ καὶ Ἡσαΐας ὁ προφήτης πεποίηκεν. ἄκουε Ἡσ. 1. 2. γὰρ φησιν ἑρᾶνε, καὶ ἐνωτίζε γῆν, ὅτι Κύριος ἐλάλησε. τὸ καὶ ὁ Θεός Ἱερεμίας· ἐξέστη γὰρ φησιν ὁ θρανὸς ἐπὶ τῷ τῷ, καὶ Ἱερ. 2. 12. ἐφρίξεν ἐπὶ πλεῖον ἡ γῆ, λέγει Κύριος. ἐπειδὴ γὰρ εἰς μαρτυρίαν αὐτὰ τῆς ἀπειλῆς ὁ νομοθέτης ἐκάλεσεν, εἰκότως μετὰ τὴν τῶν νόμων παράβασιν, καὶ φρίξαι λέγεται καὶ ἐκπύσαι. ἔτω καὶ ὁ Ἰακώβ καὶ ὁ Λάβαν τὸν βενὸν ἐνόμασαν, βενὸν τῆς μαρτυρίας· καὶ Ἀβραάμ· ὁ πατριάρχης, καὶ Ἀβιμέλεχ τῶν Γεράρων· ὁ βασιλεὺς, φρέαρ τῆς ὁρκῆς, ὡς ἐκεῖ μετ' ὁρκῆς ποιησάμενοι τὰς σὺνθήκας. Γεν. 31. 47. Γεν. 21. 31.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀμέλει διὰ τὸ, παραβάντων αὐτῶν καὶ εἰδωλολατρός· ὧν, ἐν τοῖς Κριταῖς (1) εὐκαίρως ὁ συγγραφεὺς ἐπιμνησθῆται, λέγων· καὶ χεῖρ Κυρίου εἰς κακὰ ἐπ' αὐτοὺς, καὶ τὰ ἐξῆς. Κριτ. 2. 15.

19. Ἀγαπᾶν Κύριον τὸν Θεόν σου, εἰσακτεῖν τῆς φωνῆς αὐτῆς, καὶ ἔχεσθαι αὐτῆς, ὅτι τὸ καὶ ἡ ζωὴ σου καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν σου, κατοικεῖν σε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ὤμοσε Κύριος τοῖς πατεράσι σου Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ δένασθαι αὐτοῖς.

ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ὅρος ἀθανάτης βίης καλίστος ἔτος, ἔρωτι καὶ Φιλίᾳ Θεῆς ἀσάρκῳ καὶ ἀσωμάτῳ κατεχρήσασθαι.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ἐν ἐστὶ τὸ ἐξύλον τῆς ζωῆς ἡ ἀγάπη τῆς Θεῆς· ὡς περ ἐν τῷ ἐξύλῳ τῆς θανάτου ἡ παρακοή.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ γὰρ ὁ ἐπικυλισμὸς τῶν τῶν ἡμερῶν μακρότητα ζωῆς τῷ σοφῷ ἀπαρτίζει. ἀλλὰ γὰρ καὶ ταύτας ἐκδύναμι ἀποδύων, τρόπον τινὰ δυσχεραίνει, λέγων· οἱμοὶ ὅτι ἡ παροιμία με ἐμακρύνει. 20. 21. ἐκέν (2) τὸ ἀγαθὸν τῆς ζωῆς, καὶ μακρὸν τῶν ἡμερῶν τῆς δικαίας κατὰ χρόνον προσήκει νοεῖν. ἔ πάντες οἱ πολυχρόνιοι μακρύνουσιν ἡμέραν, ἀλλ' οἱ μεγαλύνοντες αὐτὰς τῷ μεγέθει τῆς καλῆς πράξεως. διὸ καὶ ὁ Ἰακώβ ὡς περ ἐξομολογέμενος, φησὶν· αἱ ἡμέραι με μικραῖ Γεν. 47. 9. καὶ πονηραί.

Κ Ε Φ. Λ Α.

α. **Κ**αὶ συνετέλεσε Μωϋσῆς λαλῶν πάντας τὰς λόγους τὰς πρὸς πάντας ὑμῶν Ἰσραὴλ.

β. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἐκατὸν καὶ ἑκοσι ἔτων ἐγὼ εἰμι σήμερον· ἔ

διωήσομαι ἔτι εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι. Κύριος δὲ εἶπε πρὸς με, ἔ διαβήσῃ τὸν Ἰορδάνην τῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ ὅτε παρέστη τῷ ῥαῷ ὀγδοήκοντα ἔτων ἰὼν, τεσσαρὰ δὲ ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐποίησε. ταύτην τὴν ἀντιφώνησιν ὁ ἄγιος ἄνθρωπος ὁ Ἰωάννης ὁ ἐκ τῆς Ἐφῆσου.

(1) Ἐν τοῖς Κριταῖς λέγεται, καὶ χεῖρ, κτ. ὁ τῆς Αὐγ. κώδ.

(2) Οὐκ ἐν. κατάλληλ. ἄλλως γὰρ προδετέον τὴν ἀρετήν· ἔ κατὰ χρεῖνον.

Αιγύπτῳ σημεῖα, ἦγαν ἀφ' ἧς ἡμέρας συνέτυχον οἱ περὶ Μωϋσῶ τῷ Φαραῶ, ἕως τῆς τῶν πρωτοτόκων τελευτῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας διήλθον. ὅτε ἔν ὁ ἄμυνος ἐσφάζετο, καὶ ἐξήλθον ἐξ Αἰγύπτου, τότε καὶ τῇ ἐξῆς ἔφαγον τὰ ἄζυμα. ἔσι δὲ ἔτω· μία ἡμέρα, ἐν ᾗ συνέτυχον Φαραῶ οἱ περὶ Μωϋσῶ· δούτερά δὲ θύς τῇ ἐξῆς διεσάρη ὁ λαὸς συλλέξαι ἄχυρα· τρίτῃ τῇ ἐξῆς ἦλθον καταβοῶντες πρὸς Φαραῶ, διὰ τὸ ἀπαιτεῖσθαι ἄχυρον· τετάρτῃ τῇ ἐξῆς, δὲ ἑκταμῆρος Μωϋσῆς ἐκ προσάνματος τῷ Θεῷ, εἶπε τῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐξάξει ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἐξ Αἰγύπτου· πέμπτῃ δὲ θύς οἱ περὶ Μωϋσῶ εἰσῆλθον πρὸς Φαραῶ, ὅτε ἐποίησε τῷ ῥάβδῳ ὄφιν· ἕκτῃ τῇ ἐξῆς, τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα· ἑπτα ἀνεβάλλοντο τὰς μέσας ἡμέρας, ὅ ἐσι δωδεκάτῃ καὶ δεκάτῃ τρίτῃ· τότε ἀνέβη ὁ βάτραχος· δεκάτῃ τετάρτῃ ἀπέθανον οἱ βάτραχοι· δεκάτῃ πέμπτῃ, σκνίπες· δεκάτῃ ἕκτῃ συνέτυχον οἱ περὶ Μωϋσῶ Φαραῶ· δεκάτῃ ἑβδόμῃ ἡ κυνὸμα ἦλθε· δεκάτῃ ὀγδόῃ ἀπέσι ἡ κυνὸμα· δεκάτῃ ἐνάτῃ ἐθανατώθη τὰ κτῆνη· εἰκοστῇ ἀναζέεσι Φλυκίδες· εἰκοστῇ πρώτῃ ἀπειλεῖ τῆς ἐπομενῆς χαλάσης αὐρίον· εἰκοστῇ δούτερά ἡ χάλασα· εἰκοστῇ τρίτῃ ἡ ἀκρίς· εἰκοστῇ τετάρτῃ ἕως τῆς εἰκοστῆς ἑβδόμης τὸ τριήμερον σκότος. λοιπὸν ὁ πρῶτος μὴ, ὡς ὁ Κύριος φησιν ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἀριθμῷ τῆς Ἑξόδου, ὁ μὴ ἕτος

» ἀρχὴ μῆων. λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,
» λέγων, τῇ δεκάτῃ τῆ μῆως τέττα λαβέ-
» τωσαν ἕκαστος πρόβατον· ὅ ἐσι τριακοστῇ ἕκτῃ ἡμέρα, εἶτα μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐσφάξαν τὸ πρόβατον, καὶ ἔφαγον ὡς· ὡς εἶναι τῇ τεσσαρακοστῇ καὶ ὡς ἐθανατώθησαν τὰ πρωτότοκα Αἰγύπτου περὶ μέσας νύκτας. τότε ἐξήλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

- γ. Κύριος ὁ Θεὸς ὁ προπορεύόμενος πρὸ προσώπου σς, αὐτὸς ἐξολοθρεύσει τὰ ἔθνη ταῦτα πρὸ (1) προσώπου σς, καὶ κατακληρονομήσας αὐτὸς· καὶ Ἰησοῦς ὁ προπορεύόμενος πρὸ προσώπου σς, καθὰ ἐλάλησε Κύριος.
- δ. Καὶ ποιήσει Κύριος αὐτοῖς, καθὼς ἐποίησε Σηὼν καὶ Ὠγ τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι τῶν Ἀμορραίων, οἵ ἦσαν πέραν τῆς Ἰορδάνου, καὶ τῇ γῇ αὐτῶν, κα-
- ε. ὅτι ἐξολοθρεύσει αὐτὸς, Καὶ παρέδωκεν αὐτὸς Κύριος ἐνώπιον ὑμῶν· καὶ ποιήσετε αὐτοῖς, καθὰ ἐνετείλας.
- ς. μὴ ὑμῖν. Ἀνδρίζε καὶ ἰχυε, μὴ φοβῆ, μηδὲ δειλία, μηδὲ πλοηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· ὅτι Κύριος ὁ Θεός σου ὁ προπορεύόμενος μεθ' ὑμῶν ἐν ὑμῖν, καὶ ἐάνη, καὶ ἐμὴ σε ἐγκαταλίπη.

Καὶ ἐκάλεσε Μωϋσῆς Ἰησοῦν, ἔπεν αὐτῷ ἐναντίον παντὸς Ἰσ-

αὴλ, ἀνδρίζε καὶ ἰχυε, σὺ γὰρ εἰσελάσῃ πρὸ προσώπου τῆ λαῶ τέττα εἰς τὴν γῆν, ὡς ὡμοσε Κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν δεῖνα αὐτοῖς, καὶ σὺ κατακληρονομήσας αὐτὸς.

** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Ἐπειδὴ ἄριστος ὢν ὁ Φοιτητὴς αὐτῆ καὶ μαθητῆς τῶν ἀξιερέων ἡδὼν Ἰησοῦς, ἀρχῶν ἐδοκιμάσθη κριτηρίοις θείοις· καὶ ὡς ἂν αἱνοῖ ἐπὶ τῷ μὴ τὰς ἡδὼν ἢ τὰς ἀδελφὰς αἰρεθῶν κατήφησε Μωϋσῆς, ἀλλ' ὑποπληθεῖς ἀλέκτερος χαράς, ὅτι μελλήσει τὸ ἔθνος ἐπιτροπῇ χρηθῆναι τὰ πάντα ἀρίστῳ· καλὸν γὰρ καὶ ἀγαθὸν ἐξ ἀνάγκης ἦδει τὸν δῆραρον Θεῷ· λαβόμενος τῆς τέττα δεξιᾶς, παράγει μὲν αὐτὸν εἰς ἡθροισμὸν τὸ πλῆθος, μηδὲν περὶ τῆς αὐτῆς τελευτῆς δὲ λαβηθεῖς, ἀλλὰ ταῖς ἀρχαίαις δὲ φροσύναις νέας ἐτέρας προσειληφώς, ἐκ τῆς κατὰ ψυχὴν δὲ θυμίας φαιδρὸς καὶ γεγηθῶς, φησὶν· ἐμοὶ μὲν ἀπαλλάττεσθαι καιρὸς ἦδη τῆς ἐν σώματι ζωῆς· ὁ δὲ τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς διάδοχος ἔσθις ἐσιν αἰρεθείς ὑπὸ Θεῷ. καὶ τὰ χρηθῆναι λόγια τῆς δοκιμασίας δὲ θύς ἐξείπεν, οἷς ἐπίσδυσαν. καὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦ ἀποβλέψας, ἀνδραγαθίζεσθαι παραινῇ καὶ σφόδρα ἰχύνει ἐν ταῖς δὲ βελίαις, ἀγαθὰς μὲν γνώμας εἰσηγμένον, ἀνενδότοις δὲ καὶ ἐρρωμένοις λογισμοῖς τὰ γνωθῆναι καλῶς τελειῶντα. καὶ ταῦτ' ἔλεγεν ἴσως καὶ δεομένῳ παραινέσεως, ἀλλὰ τὸ φιλάλληλον καὶ φιλοειδὲς πάθος καὶ ἐγένον· ὑφ' οὗ τρόπον τινὰ κεντριζόμενος, ἀσπασίαν ἐνόμιζεν ἀπεγύμνασθαι καὶ καὶ χρησμός αὐτῷ παρακαλέσαι τὸν διάδοχον, καὶ δὲ θάρσυναι ἀπεργάσασθαι πρὸς τὴν τῆς ἔθνης ἐπιμέλειαν, τὸ βάρος μὴ καταδείσαντα τῆς ἀρχῆς, ἵνα τοῖς ἔπειτα γένηται κανὼν καὶ νόμος ἀπασιν ἡγεμόσι, πρὸς παράδειγμα Μωϋσῶ ἀποβλέπασιν· καὶ μηδὲς φθονῇ βελουμάτων ἀγαθῶν τοῖς διαδόχοις, ἀλλ' ὑποθήκας καὶ παραινέσεις τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀλείφωσι καὶ συγκροτῶσι.

ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Σωεσάλμεν δὲ ὡς ὡς Μωϋσῆος, καὶ ἐκ μέσων λοιπὸν γεγονότος, ἀνέφω τρόπον τινὰ, καὶ καθηγητῆς ἐφ' ἡμᾶς ἀνεδείχθη Χριστός· δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ εἰς τὴν τῶν θρανῶν βασιλείαν εἰσκακομισμένοι, τὴν τοῖς ἀπεράντοις αἰῶσι σωτρέχσαν δὲ ἡμερίαν ἀποληψόμεθα, τὴν δὲ ἀγαθὴ καὶ ὁσίαν καὶ ἀπάσης κακίας ἀπηλλαγμένην διαβιῶντες ζώω.

η. Καὶ Κύριος ὁ συμπορεύόμενός σοι μετὰ σς, ἐν ἀνήσει σε, καὶ ἐμὴ σε ἐγκαταλίπη. μὴ φοβῆ, μηδὲ δειλία.

** ΚΤΡΙΛΛΟΥ. Ὅτι δὲ σιωπῶν ἔσεται καὶ σιωπῶν πρὸς πᾶν ὅτι ἐν ᾧ Θεός καὶ πατὴρ καὶ ἡμᾶς γεγονότι τῷ ᾧ, καθίστησιν ἐναργεῖς, προσεδεικνῶς Μωϋσῆς καὶ

(1) Ἀπό. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

„ καὶ Κύριος ὁ συμπορεύόμενος μετὰ σὲ ἐκ
 „ ἀνήσει σε, ἕδ' ἔμῃ ἐγκαταλίπη σε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Παναλκῆς μὲν ἔν ὃ ἡς,
 καὶ ἀμαχον ἔχει τὴν ἐξουσίαν· ἐπέπερ ἐς
 κατὰ φύσιν Θεός· ἐπικερῆσαι δὲ λέγεται
 παρὰ τῆ πατρὸς διὰ τὸ ἀνθρώπινον· πρέ-
 ποντος τῆ λόγῃ, καὶ αὐτῆ δὲ τῆ πράγμα-
 τος τῷ τῆς δαλείας ἡλίματι, καὶ τῷ τρό-
 πῳ τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας.

θ. Καὶ ἔγραψε Μωϋσῆς πάντα
 τὰ ῥήματα τῆ νόμου τῆς ἐς βιβλίον,
 καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τοῖς ἱερεῦσιν ἡοῖς
 Λαὸι τοῖς αἰρεσι τὴν κιβωτὸν τῆς
 διαθήκης Κυρίῃ, καὶ τοῖς πρεσβυτέ-
 ροις ἡγῶν Ἰσραὴλ.

ι. Καὶ ἐνετείλατο Μωϋσῆς αὐτοῖς
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, μετὰ
 ἐπ' αὐτῇ ἐτῇ ἐν καιρῷ ἐνιαυτῆ ἀφέσεως
 ια. ἐν ἐορτῇ σκιωποηγίας, Ἐν τῷ συμ-
 πορεύεσθαι πάντα Ἰσραὴλ ὁφθῶναι
 ἐνώπιον Κυρίῃ τῆ Θεῶς, ἐν τῷ τό-
 πῳ ᾧ ἂν ἐκλέξηται Κύριος, ἀναγνώ-
 σεατε τὸν νόμον τῆτον ἐναντίον παντὸς
 Ἰσραὴλ εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν,

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὶ δὴποτε μετὰ ἐπ' αὐ-
 τῇ προσέταξεν ὁ νομοθέτης ταύτῃ αὐ-
 τοῖς ἀναγνωδῶναι τὴν βίβλον; Οὐκ ἦγον
 χολῶν πολεμῶντες, καὶ τὰς πόλεις πο-
 λιρκῶντες· καὶ μὲντοι καὶ μετὰ τὴν νίκην,
 κατὰ φυλαῶν τὴν γλῶσσαν μεριζόμενοι, καὶ κα-
 τὰ πατρίδας, καὶ κατὰ ἕνα· εἴτα οἰκοδομῶν-
 τες, καὶ γεωργῶντες, καὶ τ' ἄλλα ποιῶν-
 τες, ὅσα πρᾶττεν ἀνάγκη τῆς ἐξουσίας γῆς
 τὴν δεσποσίαν παρεληφότες. τῆς χάριν
 τῷ ἐβδόμῳ ἔτει, μετὰ τὴν τῆτων ἀπαλλα-
 γὴν, προσέταξε γινέσθαι τὴν ἀνάγνωσιν.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ. Ὅτι γὰρ ἐμελλον πολλοὶ
 καὶ ἐκ θαλάσσης παρὶπύσειν χρόνοι,
 ἀχρὶς ἂν ἐπιλάμψῃ Χριστός, καὶ ὁ τῆς
 ἐνανθρωπήσεως ἀναδειχθεὶς καιρὸς, ἀνα-
 μάθοι τις ἂν διὰ γε τῆ δαίμν δι' ἐπ' αὐτῶν
 ποιῶν τὴν ἀνάγνωσιν. ὁ γὰρ ἐπ' αὐτῶν ἀριθ-
 μός, πληθύνος ἂν εἴη σημαντικὸς παρὰ τῇ
 θεοπνεύσῳ Γραφῇ, [κατ' ἐκείνο δὲ οἰμαι-
 „ περ, τὸ, σῆμα δὲ ἔτεκεν ἐπ' αὐτῇ· καὶ πάλιν,
 „ μὴ καταπισθῆναι τῷ ἐχθρῷ σε εἰς τὸν
 Παροιμ. 26. αἰῶνα· ἐπ' αὐτῇ γὰρ εἰσι πονηρίαι αὐτῆς καρδίας
 25. „ αὐτῆς. Ἐφ' αὐτῇ περ καὶ ὁ Παροιμιαστής· ἐπ' αὐ-
 Παροιμ. 24. κίς πεσείτα ὁ δίκαιος, καὶ ἀναστήσεται.]
 16.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐπιφέρει δὲ, ὅτι ἀνέτε-
 σιν τοῖς ἐπ' αὐτῇ τοῖς πρὸ τῆς ἀφέσεως, τῆς
 ἐν χρόνοις τῆς πρὸ τῆς ἐπίδημίας, ὁ
 νόμος ἐκ ἀνεγινώσκετο. ὁμοιον γὰρ τὸ μὴ
 ὅλως ἀναγινώσκειν αὐτὸν τῷ μὴδὲν διδά-
 σθαι νοεῖν, καὶ αἰτίς αὐτὸν ἀναγινώσκει
 τυχόν. [γνωρίζω δὲ, ὡς ἔφω, τότε δὴ
 γέγονε μικροῖς καὶ μεγάλοις, ὅτε καὶ ὁ
 τῆς ἀφέσεως ἐνέστη καιρὸς.]

ιβ. Ἐκκλησιάσατε τὸν λαόν, τῆς
 ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἐκ-
 γονα καὶ τὸν προσήλυτον τὸν ἐν πόλε-
 σίσε, ἵνα ἀκούσωσι, καὶ ἵνα μάθωσι
 φοβεῖσθαι Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν· καὶ
 ἀκούσονται ποιῶν πάντας τῆς λόγῃς

ιγ. τῆ νόμου τῆς. Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν οἱ
 ἐκ οὐδ' αὖτε ἀκούσονται (1) φοβεῖσθαι
 Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν πάσας τὰς
 ἡμέρας αἷς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς,
 εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην

ιδ. ἐκείνη κληρονομῆσαι αὐτῷ. Καὶ εἶπε
 Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἰδὲ ἡγγίκασιν
 αἱ ἡμέραι τῆς θανάσεως· καλέσον
 Ἰησὺν, καὶ στήτε παρὰ τὰς θύρας τῆς
 σκηνῆς τῆς μαρτυρίας, καὶ ἐντελέσω
 αὐτῷ. καὶ ἐπορεύθη Μωϋσῆς καὶ Ἰη-
 σὺς εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μαρτυρίας, καὶ
 ἔστη ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς

ιε. μαρτυρίας. Καὶ κατέβη Κύριος ἐν
 σύνῳ νεφέλῃ, καὶ ἔστη παρὰ τὰς
 θύρας τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας. καὶ
 ἔστη ὁ σύνῳ τῆς νεφέλης ἐπὶ τὰς θύ-
 ρας τῆς σκηνῆς τῆς μαρτυρίας.

ις. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋ-
 σῆν, ἰδὲ σὺ κοιμάσαι μετὰ τῶν πα-
 τέρων σε, καὶ ἀναστὰς ὁ λαὸς ἔστος
 ἐκπορεύσει ὀπίσω Θεῶν ἁλλοτρίων
 τῆς γῆς, εἰς ἣν εἰσπορεύεται εἰς αὐ-
 τῷ, καὶ ἐγκαταλείψωσί με, καὶ δια-
 σκεδάσθαι τὴν διαθήκην μου, ἣν διε-
 θέμην αὐτοῖς.

ΛΗΛΟΥ. Σημειώτεον πᾶς εἶρηται κα-
 τὰ τὴν παλαιὰν ὁ θάνατος κοιμήσις. πα-
 τέρας δὲ, ὁ τὴν κατὰ σάρκα, ἀλλὰ τὴν
 πνευματικὴν συγγένειαν λέγει. (2)

ιζ. Καὶ ἐργασθήσομαι θυμῷ αὐ-
 τοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐγκατα-
 λείψω αὐτῆς, καὶ ἀποσρέψω τὸ πρῶ-
 σωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἔσται κατὰ-
 βρωμα· καὶ δυνήσονται αὐτὸν κακὰ
 πολλὰ καὶ θλίψεις. καὶ ἐρεῖ ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, διότι ἐκ ἐξὶ Κύριος ὁ
 Θεός μου ἐν ἡμῖν εὐροσάν με τὰ κακὰ
 ιη. ταῦτα. Ἐγὼ δὲ ἀποσρέψω ἀποσρέ-
 ψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, διὰ πάσας τὰς κακίας
 αὐτῶν, αἷς ἐποίησαν, ὅτι ἐπέσρεψαν
 ἐπὶ Θεῶς ἁλλοτρίους.

ιθ. Καὶ νῦν γράψατε τὰ ῥήματα
 τῆς ψῆς ταύτης, καὶ διδάξατε
 τὴν τοῖς υἱοῖς (3) Ἰσραὴλ, καὶ ἐ-
 λῆτε αὐτῷ εἰς τὸ σῶμα αὐτῶν

LII II 3

(1) Καὶ μαθήσονται. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

(2) Τὰ αὐτὰ ἄλλως πως ὁ Προκόπ. αὐτῷ τῆς

(3) Τὰς υἱάς. αἱ εἰρημ. ἐκδόσ.

γένηταί μοι ἡ ὥδὴ αὕτη εἰς μαρτύριον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.

» ΑΔΗΛΟΥ. Τὸ γράψατε, καὶ τὰ ἐξῆς ἀναφέρειται κατὰ τὸ δεικλικὸν ἐπὶ τῷ μέλ-
λσαν λέγεσθαι. (1)

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Γράψατε τὰ ῥήμα-
τα τῆς ὥδης ταύτης. Τὸ δεικλικὸν εἰταῦθα
περὶ τῶ μέλλοντος, ὡς ἐν Εὐαγγελίῳ· ὅς

Ματθ. 5. 19. ἂν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τέτων.

κ. Εἰσάξω γὰρ αὐτὰς εἰς τὴν γλῶτ-
τῳ ἀγαθῷ ὡς ὅμοσα τοῖς πατρά-
σιν αὐτῶν, δέξασθαι αὐτοῖς γλῶττῳ ῥέξσαν
γάλα καὶ μέλι· καὶ Φάγονται, καὶ
ἐμπλησθέντες κορήσασθαι, καὶ ἐπιστρα-
φίσσονται ἐπὶ Θεὸς ἁλλοτρίους, καὶ
λατρεύσασθαι αὐτοῖς, καὶ παροξυνήσιν
με, καὶ διασκεδάσασθαι τὴν διαθήκην
με, ὡς διεθέμην αὐτοῖς.

» ** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Διὰ Μωσέως
προϋπαινέται δωρεάν, διὰ τὴν ὑπάρχα-
σαν Φιλανθρωπίαν, τοῖς ἀποδίδασθαι εἰς πα-
τηρίαν. Φησὶ γὰρ, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς
τὴν γλῶττῳ ἀγαθῷ, ὡς ὅμοσε Κύριος τοῖς
πατράσιν ὑμῶν.

κα. Καὶ ἔσται ὅταν εὗρωσιν αὐτὸν
κακὰ πολλὰ, καὶ θλίψεις, καὶ ἀν-
τιπαράστασιν αὐτῇ ὥδὴ αὕτη κατὰ πρό-
σώπον αὐτῶν μαρτυρήσας· ὅ γὰρ μὴ
ἐπιληθῆσεται ἀπὸ σώματος αὐτῶν,
καὶ ἀπὸ σώματος τῶ ἀνέματος αὐ-
τῶν. Ἐγὼ γὰρ οἶδα τὴν πονηρίαν αὐ-
τῶν, ὅσα ποιεῖσιν ὡς σήμερον, πρὸ
τῶ εἰσαγαγεῖν με αὐτὰς εἰς τὴν γλῶ-
ττῳ ἀγαθῷ, ὡς ὅμοσα τοῖς πατρά-
σιν αὐτῶν. Καὶ ἔγραψε Μωϋσῆς τὴν
ὥδην ταύτην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ
ἐδίδαξεν αὐτὴν τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ. Καὶ
ἐνετείλατο Μωϋσῆς τῷ Ἰησοῦ καὶ Ναυῇ,
καὶ ἔπεν αὐτῷ, ἀνδρίζου καὶ ἴχου, σὺ
γὰρ εἰσάξεις τὰς υἱὰς Ἰσραὴλ εἰς τὴν
γλῶττῳ, ὡς Κύριος ὅμοσεν αὐτοῖς, καὶ
αὐτὸς ἔσται μετὰ σὺ. Ἦνίκα δὲ συ-
νετέλεσε Μωϋσῆς γράφειν πάντας
τὰς λόγους τῶ νόμου τέττα εἰς βιβλίον
ἕως εἰς τέλος, Καὶ ἐνετείλατο τοῖς
Λαῖταις τοῖς ἀρχαῖς τὴν κιβωτὸν
τῆς διαθήκης Κυρίου, λέγων,

κς. Λαβόντες τὸ βιβλίον τῶ νό-
μου τέττα, θύσετε αὐτὸ ἐν πλαγίῳν
τῆς κιβωτῆς τῆς διαθήκης Κυρίου τῶ
ὑμῶν· καὶ ἔσται ἐνῆ σοι εἰς μαρ-
τύριον,

κα. Σιών· ὅπως εἰς ἐν τῇ
τῆς κιβωτῆς, καὶ ἐκ ἐν αὐτῷ τῷ μέ-
λλοντι.

(1) Ἐννοητέον πάντως τὸ, ἄδω.

αὐτῶν προσέταχεν ἀποκαῖσαι τὸν νόμον· ὡς
ὅσον ἐδέχοντο παρεσπομένον τῶν νέων καὶ διὰ
Χριστοῦ Θεωσιμάτων, οἷς ὡς ἀνάγκη πα-
ραχωρεῖν τὴν ἀρχαιοτέραν ἐντολήν, μόνον
δὲ ἐκὶ καὶ δίδοναι τόπον, ἢ ἐκ μέσων χω-
ρεῖν, ἵνα τὸ ἀμεινὸν ἐπισφύρηται. Ἐκ
ἀποβάλλεται μὲν γὰρ τῆς ἀγίας κιβωτῆς
δεκλὸς γὰρ ἐν ἐκκλησίαις ὁ διὰ Μωσέως
νόμος· πλὴν ἐκ ἐν πρώτῳ τέθειται τόπος.
συνεπείθη δὲ ὡς περὶ καὶ μεμνήκεται ἐκ πλα-
γίων παρ' αὐτοῖς, (2) ὡς ἐφ' ἡμῶν, τοῖς ἀσυν-
κρίτως ὑπερκειμένοις. τέττα τοῖς θεοῖς-
τε καὶ οὐρανόθεν Θεωσιμασι· δι' ὧν ἡμᾶς
εἰς Θεογνωσίαν, καὶ εἰς πᾶσαν εἰδῆσιν ἀρε-
τῆς πεπαιδαγώγηκεν ὁ Χριστός.

κς. Ὅτι ἐγὼ ἐπίσταμαι τὸν ἐρεθισ-
μόν σου, καὶ τὸν τράχηλόν σου τὸν σκλη-
ρόν. ἔτι γὰρ ἐμὲ ζώντος μετ' ὑμῶν
σήμερον, παραπειράοντες ἦτε τὰ
πρὸς τὸν Θεόν· πῶς ἐκὶ καὶ ἔχατον
τῶ θανάτου με;

κς. Ἐκκλησιάσατε πρὸς με τὰς
Φυλάρχους ὑμῶν, καὶ τὰς πρεσβυτέ-
ρας ὑμῶν, καὶ τὰς κριτὰς ὑμῶν, καὶ
τὰς γραμματοεισαγωγὰς ὑμῶν, ἵνα
λαλήσω εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν πάντας
τὰς λόγους τέττα· καὶ διαμαρτύρομαι
αὐτοῖς τὸν τε ἔρανόν καὶ τὴν γλῶττῳ.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ τοῖς τῶν ἡγεμενίων
νόμοις ὡς ἐπὶ πᾶν παιδαρχεῖ τὸ ὑπῆκοον,
βέλεται προηγεμένως ὡς πρὸς αὐτὰς εἰ-
πεῖν τῆς ὥδης τὰ ῥήματα.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐνωτικὴ γὰρ ἡ
Θεὸς Φωνὴ τῶν ὅσων παιδόμενοι ταῖς αὐταῖς
ἀρεταῖς καὶ δόγμασιν ὑποβάλλονται. πρῶ-
τος δὲ καὶ κατ' ἐξαιρέτον τὰς πρῶτοντας
ἀξιόι συλλεγίωμαι, προσεκλινέας αὐτὰς τῶν
λεγόμενων ἀποτελῶν. τοῖς γὰρ τέτων
νόμοις ἐχρῆν ἀκολουθεῖν τὸ ὑπῆκοον.

κς. Οἶδα γὰρ ὅτι ἔχατον τῆς
τελευτῆς σου ἀνομία ἀνομήσετε, καὶ
ἐκκλινέετε ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλαμην
ὑμῖν, καὶ συναντήσεται ὑμῖν τὰ κα-
κὰ ἐπ' ἐσχάτῃ τῶν ἡμερῶν, ὅτι ποιή-
σετε τὸ πονηρὸν ἐναντὶ Κυρίου τῶ Θεοῦ
ὑμῶν, παρεργίσασθαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔρ-
γοις τῶν χειρῶν ὑμῶν.

Δ ΑΔΗΛΟΥ. Ἀποθνήσκει Μωϋσῆς, ὡς
ἀπέθανε, καὶ διὰ τῶτο ἀνομήσας μετὰ
τὴν Μωσέως τελευτῇ, καὶ ἐκκλινέσιν
ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνόμωσεν αὐτοῖς ἐνετείλατο.
τότε καὶ συναντήσεται αὐτοῖς τὰ κακὰ γε-
νόμενα ἐπ' ἐσχάτῃ τῶν ἡμερῶν. ταῦτα δὲ πε-
ρὶ τῶν κατὰ τὴν πρώτῃ τῶ Χριστοῦ παρη-
σίαν προφητεύει. τότε γὰρ μάλιστα ἐποίη-
σαν τὸ πονηρὸν, καὶ ἀφῆκαν τολμήσαντες
τὴν κατὰ αὐτὸ Φωνὴν, τὴν, σαύρα σαύρα
αὐτόν· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοῖστον.

λ. Καὶ

(2) Παραχωρῶν. ἐν Τόμ. 1. μέρ. 1. σελ. 433.

λ. Καὶ ἐλάλησε Μωϋσῆς εἰς τὰ ὦτα πάσης ἐκκλησίας Ἰσραὴλ τὰ ῥήματα τῆς ὠδῆς ταύτης ἕως εἰς τέλος.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Ὡδή ἐστὶν ὅσα θεωρίας ἔχεται ὑψηλῆς καὶ θεολο-

γίας. καὶ πάλιν, ὡδή ἐστὶ [Φωνή] ἔμμελος ἀποδομένη ἐναρμονίως χωρὶς τῆς ἐνηχή-
» σεως τῶ ὀργάνου. (1) ἡ γὰρ ἐπιληθίζεται
» ἀπὸ σώματος αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶ σώματος
» τῶ σπέρματος αὐτῶν. καὶ τὸτο θαυμαστῶς
προφητεύεται. εἰσέτι γὰρ σήμερον διὰ
σώματος αὐτὰ φέρουσιν οἱ Ἰσδαῖοι.

Κ Ε Φ. Λ Β.

α. ῥόσεχε ἔρανέ, καὶ λαλή-
σω, καὶ ἀνέτω γῇ ῥή-
ματα ἐκ τῶ σώματος μου.

** ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ. Εἰ τοῖς σοιχείοις ἡ πρόσεςιν αἰδοῖται, διατὶ Μωϋσῆς μὲν ἔρανόν καὶ γλῶ τῷ λαῷ διαμαρτύρεται. Ἡσαΐας δὲ κατηγορῶν τῶ αὐτῷ λαῷ, τῶτοις ἀκέν ἐγκελεύεται; (2) Τὰ λεγόμενα πρὸς τὸν ἔρανόν καὶ τῷ γλῶ, πρὸς τῶς ἐν αὐτοῖς λέγεται λογικῶς, ὡς τὰ λεγόμενα πρὸς τῷ πόλιν, πρὸς τῶς πολίτας λέγεται.
Mat. 9. 23. 37. ὡς τὸ, Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ ἡ ἀποκλεί-
» νουσα τῶς Προφῆτας, καὶ λιθοβολῶσα τῶς
» ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν. ἡ γὰρ ἡ πό-
» λιν ἀπέκλεινε καὶ ἐλιθοβολῶσεν, ἀλλὰ οἱ
πολίται.

ΑΔΗΛΟΥ. (3) Σιωπῶν ἐπὶ μάθησιν τῶν ὑπὸ Κυρίῳ λεγομένων τὰ σιωπῶν μέρη τῶ παντός κόσμου, ἔρανόν αὐτὸν, τὸν τὰς θείας δυνάμεις ἀπειληφότα, καὶ γλῶ, τὸ τῶν θνητῶν οἰκητήριον. καὶ ἔρανόν μὲν προσέχειν, γῇ δὲ ἀκέν παρακελεύεται. ἐπειδὴ περ καὶ ἀκοῆς ὁφθαλμοὶ τιμιώτεροι, καὶ ὡς εἰς ὁφθαλμὸς αἱ νοεραὶ πᾶσαι τυγχάνουσι δυνάμεις, διορατικαὶ ἔσται, καὶ ἀκριβέστερον ἢ περ ἡμεῖς ἀντιλαμβανόμε-
» ναι τῶν νοητῶν τε καὶ ὁρωμένων. ἡ ἐπειδὴ
τὰ θεασιζόμενα μακροῖς ὕστερον χρόνοις δι-
» ἔργων ἡμελλε χωρεῖν, τῆς θνητῆς φύσεως
ὀλιγοχρονίᾳ τυγχάνουσι, τὰς θείας καὶ
ἀθανάτους δυνάμεις, ἡ (4) καὶ τὰ διαιωνί-
» ζοντα τῶ κόσμῳ μέρη, ὡς εἰς μαρτυρίαν
τῶν ὑπ' αὐτῶ λεγομένων, καὶ ἀποβησομέ-
» νων μακροῖς ὕστερον χρόνοις πραγμάτων
ἀνακαλεῖται, τῷ μηδενὸς ἀνθρώπων διαρ-
» κειν τῷ ζῶν ἐπὶ τῷ τῶν θεασιζομένων
ἐκβασιν.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θεὸς διὰ Μωϋσέως λαλῶντος καὶ τῶν πάντων ἐπικαλεσμένον τὸν ποιητὴν, τῷ κλίσειν ἐχρῶν εἰς ὑπήκοον ἀγγεῶν. μήποτε δὲ καὶ ὡς τῶν τοιούτων

Φωνῶν κατ' Ἰσδαίων προφερομένων, ἔρα-
» νός εἰκότως ἀνακαλεῖται καὶ γῇ, τὰ κα-
» θόλου τῆς οἰκουμένης ἔθνη δηλῶντα, καὶ
τῆς ἐν ἔρανοις διατριβῆς ἀξία;

β. Προσδοκάτω ὡς ὑετός τὸ ἀπό-
Φθεγμά μου, καὶ καταβήτω ὡς δρό-
» σος τὰ ῥήματά μου.

Γ. * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ ἡρεμαῖον καὶ μὴ κατασύρων τῶν ῥημάτων δηλῶν κατὰ βρα-
» χυ δυνάμεως, καὶ τῷ καρδίαν ἀπαλωτέ-
» ραν πρὸς καρποφορίαν ἐργαζομένων. δρό-
» σον ταῦτα καλεῖ. ὅποια καὶ ἡ καταβαίνου-
» σα κατὰ Δαβὶδ ἐπὶ τὰ ἔθνη Σιών. ὅτι ἐκεί Ψαλ. 132. 3.
» ἐνετείλατο Κύριος τῷ δούλῳ αὐτοῦ, ζῶν ἕως
τῶ αἰῶνος. καὶ αὐτοὶ τοῖνυν ὡς δρόσον δε-
» χόμενοι τῶς λόγους δούληθῶνται.

* ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Νεφέλας (5) πολλὰ-
» κισ τῶς ἀγίας ἀπεικάζειν οἶδον ἡ θεία Γρα-
» φῇ. τὸ γὰρ ἡ ἀλήθεια σε ἕως τῶν νεφέ- Ψαλ. 35. 5.
» λων ἡ δυνάται ἐπὶ αἰψύχων νοεῖται. ἀλλὰ
ἡ ἀλήθεια τῶ Θεῷ ἕως τῶν νεφελῶν ἐστίν,
αἱ τινες ἀκένσιν ἐντολῆς Θεῷ, καὶ οἶδαι
πῶ ἐκπέμψουσιν ὑετόν, καὶ ἀπὸ τίνων κω-
» λύσωσιν. (6) ὡς [ἔσων γὰρ νεφελῶν αἱς
αἰτέλλεται ὁ Θεὸς μὴ βρέχειν. ἡ βρέχειν.]
» γέγραπται. ταῖς νεφέλαις ἐντελέμαί τῶ Ἠσ. 5. 6.
» μὴ βρέξαι ὑετόν ἐπ' αὐτόν. ἔκέν ἕκαστος
Ε τῶν ἀγίων νεφέλη ἐστίν. (7) Βέλεται δὲ εἰ-
» πέν διὰ τῶ, προσδοκάτω ὡς ὑετός τὸ ἀπό-
Φθεγμά μου, ποιήσατε δοχεῖα ἐν αὐτοῖς
πρὸς τῷ τῶν λεγομένων ὑποδοχῶν.

Ως ὄμβρος ἐπ' ἀγρωσί,

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἡ ἀγρωσίς πᾶσα
» τίς ἐστὶν ἐπινεμομένη τῇ γῇ καὶ βαθείαις
» ῥίζαις λεπταῖς τε καὶ πολλαῖς καὶ πυκναῖς,
οἷον τισὶ ζῶναις τῷ γλῶ περισφίγῃται. ὡς
» ἀντέχουσιν ταῖς ἐπομβρίαις, μὴ παρασύ-
» ρεσθαι, πλέον αἱ ῥιζομέναι. ἔτις ἐν ἀξιοῖ
τὸν λογικὸν ὄμβρον τῷ τῆς διανοίας πα-
» ραπέμ-

(1) Τὰ ἀχρεὶ τῶ δε κῆται καὶ αὐτὸ σελ. 715. (αὐτὸ ἡ ὄρε καὶ τὸ τῶ Σδῆρε, ὁ παρὰ τοῖς κώδ. καὶ ὡς πάλιν αὐτολεξέει κῆται) τὰ δὲ ἐπόμε. αὐτοῖς ἐκδοσ. ἔχουσινται. (2) Ἠσ. 1. 2.

(3) Ἀνωνύμου. αὐτὸ σελ. 864. τῶ 3. Τόμ. τῆς εἰς τῶς ψαλ. σερ. παραπλήσια δὲ τῶτοις καὶ τὰ τῶ Προκοπίου. τὰ αὐτῶ τῆς Λύγ. κώδ.

(5) Λέγομεν δὲ τῶς ἀγίας εἶναι νεφέλας. τὸ γὰρ ἡ ἀλήθεια σε ἕως τῶν νεφελῶν ἡ δυνάται ἀνα-
» ρεσθαι ἐπὶ τὰς αἰψύχων νεφέλας, ἀλλὰ κλ. αὐτῇ 8. εἰς τὸν Ἱερ. ὁμιλ. τῇ αὐτῇ σελ. 173. τῶ 3. Τόμ. τῶ 8. ἐκδοσ.

(6) Κομίσωσιν αὐτ.

(7) Τὰ ἐπόμε. αὐτῇ ἡ κῆται. αὐτὸ τῇ 865. σελ. τῶ 3. Τόμ. τῆς εἰς τῶς ψαλ. σερ. Κυρίως ἐπιγεγράφεται. οἷς καὶ τὰ δε πρόσκειται. ὑποδοχῶν. ἔτις γὰρ οἱ ἔμπειροι τῶν γηπῶν, μελλόντων καταβῆναι, ἀρῶσι τῷ γλῶ, καὶ φιαλῶσιν ἐπιμελῶς τὰ ἐπιδόδρα, πρὸς τὸ μηδὲν δραπετεῦσθαι. ἔτις καὶ ἡμεῖς βέλονται, φησὶ, μηδὲν τῶν λεγομένων διαλαθῆναι. ἔτις δὲ ἡ δρόσος κατακτείνει. ἔτις καὶ ὁ Θεὸς λόγος κατασφραῖνει καρδίαν.

Ἡσ. 9. 18. ραπέμπεδα βαβα, μήποτε καὶ ξηρὰν-
 „ θῶσι, μὴ δεχόμενοι, καὶ ὡς ἄγρωσις ξηρὰ
 „ βρωθῶσιν ὑπὸ πυρὸς, κατὰ τὴν τῆς Ἡσαΐας
 Φωνὴν.

ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τῶν ἀκάρπων τέτων
 βοτάνων τὴν τῶν ἀκρωμένων ἀκαρπίαν
 καὶ ἀνηχοίαν ὁ Μωϋσῆς ὑπεμφαίνει.

Ματθ. 6. 90. ** ΑΝΩΝΤΜΟΥ. Ἡ ἄγρωσις καὶ ὁ
 „ χόρτος βοτάναι εἰσὶν ἀκαρποι, καὶ ὡς Φη-
 „ σὶν ὁ Σωτὴρ εἰς κλίβανον βαλλόμενα· ἀναι-
 „ σι δὲ μάλιστα εἰς κεχερσωμένα καὶ ἀγεώρ-
 „ γητα χωρία. εἰδὼς ὁ Μωϋσῆς τῶν ἀκρω-
 „ μένων τὸ ἀκαρπον καὶ ἀγεώργητον, Φησὶν·
 „ ὡς ὄμβρος ἐπ' ἄγρωσιν; καὶ ὡς νιφετὸς
 „ ἐπὶ χόρτον· ἀντὶ τῆς; εἰς ὧτα μὴ ἀκούν-
 „ των, καὶ μηδένα ἐκ τῆς ἀκροάσεως ποιούν-
 „ των καρπὸν.

Καὶ ὡς νιφετὸς ἐπὶ χόρτον.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὁ χόρτος ἐπιπόλαιον μὲν
 ἔχει τὴν ῥίζαν, θάλλει δὲ καὶ εἰς βλάστῳ
 ἐτοιμῶς ἐπιδίδωσιν ὑπὸ τῶν νιφετῶν παι-
 νόμοις. ἐκ ἔσσονται τοίνυν δύσαντες ἐν
 ὑμῖν οἱ ἡμέτεροι λόγοι· ἀλλ' ὡς χόρτος μὲν
 ῥαδίως αὐξησάσιν ἐν ὑμῖν, ὡς ἡ ἄγρωσις
 δὲ ῥιζώσασιν.

γ. Ὅτι ὄνομα Κυρίῳ ἐκάλεσα.
 ὁτε μεγαλωσὺν τῷ Θεῷ ἡμῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Δότε μεγαλωσὺν τῷ Θεῷ
 ὑμῶν· Μηδὲν ταπεινὸν περὶ αὐτῆς ἐννοήση-
 τε, Φησὶν, ἀλλὰ μεγαλύνετε τὸν Κύριον
 σὺν ἐμοί. (1)

Ησ. 40. 26. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ γὰρ ἐμεγαλύν-
 „ θη τὰ ἔργα αὐτῆς, πόσω μᾶλλον αὐτὸς ὁ
 „ τέτων δημιουργός; ἐκ μεγέθους γὰρ καὶ
 „ καλλοῦ κλισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιερ-
 „ γὸς αὐτῶν θεωρεῖται. καὶ Ἡσαΐας δὲ Φη-
 „ σὶν, ἐπάρατε τῆς ὀφθαλμοῦ ὑμῶν, καὶ
 „ ἴδετε τίς κατέδειξε ταῦτα; μέγεθος δὲ
 „ αὐτῷ ὁ σωματικόν, κατὰ δὲ τὰς ἀπίστε-
 „ τε ἐνεργείας καὶ διωάμεις. ἐπεὶ καὶ μικρὸς
 „ ἀνὴρ τῷ σωματι, μέγας κατὰ σοφίαν ἐπο-
 „ νομάζεται.

δ. Θεὸς ἀληθινὰ τὰ ἔργα αὐτῆς,
 καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτῆς κρίσεις.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀντὶ τῆς, ἄμωμοι καὶ ἄμεμ-
 „ πτοι καὶ ἀνεπίληπτοι [τῆς αὐτῆς προνοίας
 „ οἱ λόγοι· εἰ καὶ τὸν ἡμέτερον διάφω-
 „ σι νῦν.]

Ρωμ. 11. 33. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ
 „ αὐτῆς κρίσεις· τέτρεσι σοφίας καὶ κρίσεως
 „ οἱ περὶ προνοίας γέμεσι λόγοι, καὶ τὸ τέ-
 „ των ἡμῖν μὴ φαίνεται δίκαιον· δι' ὧν τὴν
 „ πᾶσαν ὥστερ διαπορεύεται κλίσιν, βάθος
 „ πλέτος καὶ σοφίας ἔχων, καὶ κρίματα, κα-
 „ τὰ τὸν Παῦλον, ἀνεξερευνήτα.

Θεὸς πιστὸς, καὶ ἐν ἑσὶν ἀδικίᾳ
 ἰσχύει.

ΑΔΗΛΟΥ. Τετέστιν ὁ διαψύσσεται ὁ (2)
 τὰς κρίσεις ποιόμενος. ἔδὲ γὰρ ἐστὶ προ-
 σωποληψία ἐν αὐτῷ, ἔδὲ ἀδίκως ποιεῖται,
 τὰς ψήφους. ἔστι γὰρ ἀδέκαστος, καὶ κατ'
 ἀξίαν ἐκάστω διδῆς. (3)

Β. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐν τῷ δικαίῳ πι-
 „ στός, μὴ τὴν ὁρθὴν κρίσιν ψεύδόμενος· καὶ
 „ ἀληθείης ἐπαγγελλόμενος, ἐκ ἀδικῶν τὴν
 „ ὑπόχρεσιν. τὸ δὲ πιστὸν διτλὸν κατὰ τὴν
 „ θείαν Γραφὴν, ἢ τὸ ἀξίόπιστον, ὅπερ κυ-
 „ ρίως ἐπὶ μόνῃ Θεῷ· ὡς τὸ, πιστὸς γὰρ ὁ Ἑβρ. 10. 23.
 „ ἐπαγγελλόμενος· οἷον καὶ τὸ παρὰ Πέτρῳ·
 „ ὡς καὶ οἱ πάχοντες κατὰ τὸ θέλημα τῆς 1. Πέτρ. 4. 19.
 „ Θεῷ, πιστῶ κλίσιν παρατιθέδωσαν τὰς ἑαυ-
 „ τῶν ψυχὰς· πιστὸς δὲ καὶ ὁ πισθύνων, ὡς
 „ Ἀβραὰμ πιστὸς, ὅτι τῷ λαλῶντι πεπίσδυ-
 „ κε, καὶ ὁ καὶ ἡμεῖς πιστοὶ λεγόμεθα. Θεὸς
 „ δὲ ψευδῶντος ἀπίστος καὶ τῷ εἶναι καὶ τῷ
 „ ἐπαγγελλόμεναι. περὶ ὧν εἴρηται, πίστις ἐκ 1. Πέτρ. 15. 18.
 „ ἰσχύει ἐν αὐτοῖς, καὶ ὕδωρ ψεύδους εἰσι.

Δίκαιος καὶ ὁσιος ὁ Κύριος.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐ κατὰ μετοχὴν, ὡς τὰ
 κλισματά, ὡς εἶναι παρ' αὐτῷ τὸ μᾶλλον
 καὶ τὸ ἥττον· ἀλλ' αὐτὸς ἐστὶν ὁ τῆς δικαιο-
 σωμῆς ὁρος τε καὶ νόμος, καὶ τῶν ἀρετῶν
 τὸ ἀκρότατον.

ε. Ἠμάρτωσαν ἐν αὐτῷ τέκνα
 μωμητά.

Δ. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἠμάρτωσαν ἐκ αὐ-
 „ τῷ τέκνα μωμητά. Ἀκύλας ἐξέδωκε, διέφ-
 „ θειραν αὐτῷ ἐκ ὑοὶ αὐτῆς· Σύμμαχος δὲ,
 „ διέφθειραν πρὸς αὐτὸν ἐκ ὑοὶ αὐτῆς τὸ
 „ σινώλον.

Ε. ΑΔΗΛΟΥ. Πᾶς γὰρ ἀμαρτάνων, Φησὶν 1. Ἰωάν. 3. 2.
 „ ὁ Σωτὴρ, ἐκ τῆς διαβόλης γεγενήται. κατὰ
 „ πάντα ἐν τῷ ὑποδείσαν ἡγήσαντο· καὶ
 „ ὅτι ἐκ τῆς μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἀχθύντες,
 „ καὶ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γενόμενοι, ἔτε ὡς ποιη-
 „ τὴν ἐσεβάσθησαν, ἀλλ' ἐλάτρωσαν τῇ κλι-
 „ σει παρὰ τὸν κλίσαντα· ἀλλ' ἔδὲ διὰ τῆς
 „ πνευματικῆς οἰκειώσεως ἑαυτὰς ὁμοίωσαν
 „ τῷ πατρὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον ερο-
 „ φῆς ἡθέτησαν μὲν τὸν Θεόν, πατέρα δὲ
 „ ἑαυτῶν ἐποίησαν τὸν Διάβολον. ὡς μὴ
 „ ὄντες ἐν ὑοὶ Θεοῦ ἡμάρτωσαν αὐτῷ, καὶ
 „ διέφθειραν. (4)

Γενεὰ σκολιὰ καὶ διεσραμμένη,

Ζ. ΑΔΗΛΟΥ. Ὅτι οἱ τῆς Διαβόλης ὑοὶ καὶ
 „ οἱ τῆς νοητῆς ὀφείας, ἄτε δὴ ὑπ' αὐτῆς γεννη-
 „ θάτες, τῇ πρὸς αὐτὸν ὁμοιώσει σκολιοί-
 „ εἰσι καὶ διεσραμμένοι, τὴν οὐθεῖαν ὁδὸν μὴ
 „ βαδίζοντες, ἀλλὰ ἑλαγίως περιτρεφόμενοι.

ς. Ταῦτα Κυρίῳ ἀνταποδίδετε;

ΑΔΗΛΟΥ. Τῷ ἐκ τῆς μὴ ὄντος εἰς τὸ
 „ εἶναι ὑμᾶς ἀγαγόντι, [τῷ ἐκλεξαμένῳ
 „ ὑμᾶς παρὰ πάντας εἰς λαὸν περιεσιον,
 „ τῷ λυτρωσαμένῳ ὑμᾶς ἐκ τῆς καταδυνα-
 „ σίας

σείας τῷ Φαραὼ, τῷ διὰ θαλάσσης ὑμᾶς ἀγαγόντι, καὶ ἐξήλθω ὑμῖν ὁδὸν καὶ ἄβατον δεδωκότι, καὶ μετ' ὑμᾶς τὰς διώκοντας Αἰγυπλίους ὑποβρυχίως ποιήσαντι, καὶ τὰ ἐξῆς θαύματα ἐνδείξαμένῳ.]

Οὗτος λαὸς μωρὸς καὶ ἐχὶ σοφός;

ΑΔΗΛΟΥ. Οὐδὲν ὑμᾶς εἰς σωαίδησιν τῷ ὑπεργέτῃ ἡγαγείν, (1) ἀλλὰ πάσης ἀλογίας γεγόνατε χάρις· καὶ ἔτε παιδοῦσιντες ἐπετρέψατε πρὸς Κύριον, [τὸν] ὡς ὑμεῖς μασιγώσαντα, ἔτε τῷ πλήθει τῶν ὑπεργεσιῶν ἐπεγνώκατε τὸν δεσπότην· καί τοι ἡσ. 1. 3. „ ἔγνω βῆς τὸν κησάμενον, καὶ ὄνος τὴν „ φάτιν τῷ Κυρίῳ αὐτῷ· Ἰσραὴλ δὲ με ἐκ „ ἔγνω, καὶ ὁ λαὸς μὲ ἐσυνῆκε.

** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Μωϋσῆς κατηγορῶν τῶν Ἰσραηλίων, μακρὰν ὥδιν τὰ ἐγκλήματα πεποίηκε, λέγων· ταῦτα τῷ Κυρίῳ ἀνταποδίδοτε; ἔτος ὁ λαὸς μωρὸς καὶ ἐχὶ σοφός· καὶ πολλὰς σωθεῖς κατηγορίας, ἄδοντας αὐτὰς ταῦτα λέγειν ἐνομοθέτει· καὶ ἔτι καὶ νῦν ἄδοντας ταῦτα λέγομεν καὶ ἡμεῖς. τίνας ἐν ἐνεκῇ τὰς κατηγορίας ὥδιν ποιεῖς; Σοφία κεχηρμένοι πνθυματικῇ, καὶ πολὺ τὸ κέρδος ἐνδεῖναι ταῖς τῶν ἀκρόντων βελομένοι ψυχαῖς. ἐπεὶ γὰρ εἶδεν ἔτω χρησίμων, ὡς τὸ πλημμελημάτων μεμνηθεὶς διωκεῖς, μνήμην δὲ εἶδεν ἔτω μόνιμον ὡς μελωδία ποιεῖ· ἵνα μὴ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν κατηγοριῶν ἀνέναντες ἀναδύμενοι Φθόγῃσι τὸ συνεχῶς μεμνηθεὶς τῶν οἰκείων ἀμαρτημάτων, τῷ μέλει τῆς ὥδης ὑποκλέπῃ τὴν ἀπὸ τῆς μνήμης αἰχμὴν, καὶ τὴν ἀφόρητον ἀθυρίαν παραμυθόμενος, ἄσματα αὐτὰ πεποίηκεν, ἵνα τῷ πόθῳ μελωδίας ἀναγκαζόμενοι συνεχῶς αὐτὰ φθέγγεσθαι, συνεχῶς αὐτῶν ὥσι μεμνημένοι, καὶ διωκεῖς ἔχῃσι τινα διδασκαλίαν ἀρετῆς τὴν διωκετὴ τῶν ἀμαρτημάτων μνήμην. ἴσε γὰρ, ὅτι καὶ νῦν τὰ μὲν ἀλλὰ εἰδὲ ἐξ ὀνόματος τοῖς πολλοῖς ἐπὶ βιβλία γνῶριμα· τὴν δὲ τῶν ψαλμῶν πραγματεῖαν ἐπὶ νόματος ἅπαντες φέρουσι, καὶ αὐτὰς ταύτας τὰς ὥδας· ἔτω δὲ αὐτῶν τῶν πραγμάτων δαίκενται, πόσον ἀπὸ τῆς μελωδίας τὸ κέρδος ἐστὶ.

Οὐκ αὐτὸς ἔτος σε πατὴρ ἐκλήσατό σε καὶ ἐποίησέ σε καὶ ἐπλάσέ σε.

ΑΔΗΛΟΥ. Τηλέτι κησάμενός σε δῆλον, ἄτε δὴ τὰς ἐχθρὰς ὑμῶν καταπολεμήσας καὶ τροπώσαντος, ἐκ ὡς δῆλον ἐκλήσατο, ἀλλ' ὑπόγητα ἐχαρίσατο, καὶ πατὴρ ἐχρημάτισε, μεταποιήσας σε καὶ ἀνακαινίσας εἰς ὑποθεσίαν, ὡς καὶ πρωτότοκον ἀποκαλεῖν.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Σαφῶς εἰταῦθα μετὰ τὴν ποιήσιν ἢ κλίσιν ταχθεῖσα, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τέτακται, ὡς τὰ πολλὰ, τὸ τῆς κλίσεως ὄνομα.

Α ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ δὲ μείζον ἐπήνεγκε τὸ, ἐποίησέ σε καὶ ἐκλίσέ σε. ὁ καὶ τὴν αὐτὴν δημιουργίαν δηλοῖ, καὶ ἡ πάλιν ἀξιοῖ καλεῖσθαι πατὴρ, ὁμῶς καὶ διασέλλει τὴν φύσιν ὑπὸ τὸ, ἐποίησέ σε καὶ ἐκλίσέ σε, προδίδας· ὡς ἂν κατὰ χάριν, ἀλλὰ μὴ φύσιν νοεῖται πατὴρ. προῖων δὲ τὸ, ἐγέννησεν, εἰπὼν, ὅτι τὸ πατὴρ, ἀλλὰ τὸ Θεός, πρῶτα ἐξ ὀνόματος, λέγων· Θεὸν τὸν γεννήσαντα σε ἐγκατέλειπε· ἵνα μὴ δηλώσῃ φυσικῶς ἢ γεννήσας τὴν ὑπότητα. καὶ Ἰωάννης δὲ, ὅτι πρότερον τὸ, ἐγεννήθησαν, Φησὶ, Ἰωάν. 1. 13. πρὶν τὸ κατὰ χάριν προεταῖον, εἰπὼν· ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. οἱ δὲ ἐκ αἱμάτων, εἰδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ τῷ Θεῷ ἐγεννήθησαν. ὡς μὴ σοφιστῶσαν αἰρετικοὶ πρὸς Ἰσὺν ἄγοντες τὴν ποιήσιν καὶ κλίσιν τὴν γεννήσιν, τὸν ἵον τὸν φύσιν κλίσμα δοξάζοντες. ποιήσας δὲ κλίσας καὶ ἐπὶ μεταποιήσεως λέγεται ἡ χωρίς τῆς ἐξ ἀρχῆς ἐσιώσεως, κατὰ τὸ „ εἰ ψαλμοῖς· καὶ λαὸς ὁ κλιζόμενος αἰνέσει ψαλ. 101. 18. „ τὸν Κύριον· καὶ πάλιν, καρδίαν καθαράν ψαλ. 50. 10. „ κλίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεός. καὶ πάλιν ὁ Παῦλος „ πρὸς Ἐφεσίους Φησὶ· τὸν νόμον τῶν αἰτολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας· ἵνα τὰς δυνάμεις κλίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κλιθεῖν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. καὶ Ἰσαὰκ δὲ Φησὶ τῷ Ἠσαῦ· ἰδὲ κύριον αὐτὸν ἐποίησας. Γεν. 27. 37. Δ εὐχῆς δὲ ἄξιον τὸ μεταποιηθῆναι, καὶ κλίσμα χρηματίσαι Θεῷ. κατὰ τὸ παρ' Ἠσαῖα, „ Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν κλίσας ἡμᾶς. ἡσ. 26. 12.

Ζ. Μνήθητι ἡμέρας αἰῶνος, σύνετες δὴ ἔτη γενεᾶς γενεῶν.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀναδράμετε, Φησὶ, τὴν μνήμην ἐπὶ τὰς ἐξ αἰῶνος ἡμέρας, σκοπήσατε καὶ ἑαυτὰς λαβόντες εἰς ἐννοιαν πάσας τὰς γενεὰς ἀφ' ὧν γεγονόσιν οἱ ἄνθρωποι, εἰ γέγονεν ἔτω παντὶ ἔσθαι, καὶ τιμῆς ἡξιώδη τοιαύτης, καὶ ὑπὸς Θεοῦ ἐχρημάτισε, καὶ λαὸς αὐτῶν, καὶ πρόβατα νομῆς αὐτῶν.

Ἐπερώτησον τὸν πατέρα σε καὶ ἀναγγελεῖ σοι, τὰς πρεσβυτέρους σε καὶ ἐρεῖ σοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἰ νέοι ἐξ ἐχθρῶν τε καὶ πρῶτοι, [καὶ] ἀγνοῖν ὑποπλάττεται· Ἐπερώτησον τὸν πατέρα σε καὶ ἀναγγελεῖ σοι, τὰς πρεσβυτέρους σε καὶ ἐρεῖ σοι. πατὴρ δὲ ὑμῶν ἐγὼ Μωϋσῆς, ὡς ἀρχὸν, νομίζομαι, καὶ δυνάμει ὑμῖν τὰ ἀληθῆ ἀναγγελεῖν· προφητείας ἡξιώθην, μεσίτης ὑμῶν γέγονα καὶ Θεῷ, εἶπον ὅπως συνέστη τόδε τὸ πᾶν ἐξ ἀρχῆς, καὶ αἰτι γέγονε φθάσας διηγησάμεν.

** ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Τοῖς χρηζέσιν ἡ ἐκ τῶν θείων διδασμάτων οἰκοδομῇ „ Μωσέως παραινῆ λέγων· Ἐπερώτησον „ πατέρα σε καὶ ἀναγγελεῖ σοι τὰς

έρεις σε καὶ ἐρᾷ σοι. διόπερ ἀνάγκη
 ἡμῶν τὴν τῶν διακονίαν τῆς λόγῃ πε-
 ριούσης, ἐν παντὶ καιρῷ προθύμως εἶναι
 τὸν καταρτισμὸν τῶν ψυχῶν· καὶ
 καὶ, ἐν κοινῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ πάσῃ δια-
 τύρασαι· τὰ δὲ, ἰδίᾳ ἐκάσῳ τῶν προ-
 ὢν παρέχειν ἑαυτὸς κατ' ἐξουσίαν ἐπε-
 ῶν, τὰ τε πρὸς ὑγίαν τῆς πίστεως καὶ
 θείαν τῆς κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Κυ-
 ρίας Ἰησοῦ Χριστοῦ πολιτείας, ἐξ ὧν ἀμ-
 ῆρων ὁ τῆς Θεοῦ ἀνθρώπος βεβαίως τε-
 ῖται· ὑμᾶς δὲ μηδὲν ἄκαρπον παριστάει,
 ἀλλὰ ἀργὸν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρὸς οἷς ἐν τῷ
 ᾧ μανθάνετε, καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν συμ-
 μόντων ἐπερωτᾶν, καὶ πᾶσαν χολὴν
 βίᾳ πρὸς τὸ χρήσιμον διατίθεσθαι.

η. Ὅτε διεμέριζεν ὁ ὑψιστος ἔθνη,
 διέσπειρεν ἡμᾶς Ἀδὰμ, ἔστησεν ὅρια
 κατὰ ἀριθμὸν Ἀγγέλων Θεοῦ.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος ἀντὶ
 εἰπῶν, Ἀγγέλους, τῆς ἡμῶν Ἰσραὴλ,
 ὡς ἔστιν.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἀντὶ τῆς εἰπῶν, Ἀγγέλους,
 ὡς ἔστιν καὶ τὸ Σαμαρειτικόν, ἡμῶν Ἰσραὴλ,
 ὡς ἔστιν. καὶ μή τι εἰς δώδεκα διεμερίσθη-
 ῖν τότε τὰ ἔθνη, οἱ υἱοὶ Νῶε· ἐξ ὧν πολ-
 γέγονεν ἔθνη. δώδεκα γὰρ εἰσιν οἱ υἱοὶ
 καὶ ἡλ.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἡ ἀρχὴ τῆς μερισμῶν τῶν
 ὧν ἐπὶ τῇ διασπορᾷ τῶν ὧν Ἀδὰμ γε-
 νήσθαι κατὰ ἀριθμὸν Ἀγγέλων Θεοῦ πρό-
 σιν ἐχρησάμενος δοκεῖ τῷ ἐπὶ τῆς πύργου
 οδομῇ (1) ὅτι καὶ ὁ κατάλογος τῶν
 καὶ ἐγγόνων τῆς Νῶε ἐβδόμηκοντα ὡς
 ἀριθμὸν. ἀλλὰ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰακώβ οἱ εἰσελ-
 ῖντες εἰς Αἴγυπτον, ὡς γέγραπται ἐν τῷ
 βιβλίῳ· ἐν ἐβδόμηκοντα ψυχαῖς κα-
 ῖν [δὲ] καὶ οἱ λοιποὶ ἐκδεδώκασιν ἐρμη-
 τὰ, κατὰ ἀριθμὸν ὧν Ἰσραὴλ.

ΣΕΤΗΡΟΤ. [Τὸ, ὅτε διεμέριζεν ὁ ὑψι-
 ῖν ἔθνη, ὡς διέσπειρεν ἡμᾶς Ἀδὰμ, ἔστησεν
 ἔθνων κατὰ ἀριθμὸν Ἀγγέλων Θεοῦ,
 ὡς ἔστιν τῷ αἴνῳ· ὡς] πᾶσι τοῖς
 ἐσὶν διαμερισθεῖσιν ἰσαριθμῶς Ἀγγέλους
 ἔστησεν, Φησὶν, ἐκάσῳ πρὸς φυλακὴν
 ὡς ἔστιν ἐν τῇ. [καὶ γὰρ εἶναι
 τῶν πνεύματα λειτουργικὰ εἰς διακονίαν
 ὡς ἔστιν διὰ τῶν μέλλοντων κληρονο-
 μῶν σωτηρίαν, πάλιν παρὰ τῶν θεοπνεύ-
 ῶν Γραφῶν ἀκούμεν. ἐπεὶ καὶ ἐκάσῳ
 ὡς φυλακὴν δεδοσθαι Ἀγγέλου ἢ τῶν
 ἀγγέλων πιστῶν φωνῇ, τῆς Κυρίας περὶ
 τῶν παιδίων λέγοντος· μὴ καταφρονή-
 τε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ

Α., ὅτι οἱ Ἀγγελοὶ αὐτῶν διαπαντὸς
 ὡς βλέπασιν τὸ πρόσωπον τῆς πατρὸς ἡμῶν, τῆς
 ἐν ἔθνοισι. πρόσωπον δὲ αὐταῦτα, τῷ
 ἄκρῳ ἐπισκοπῇ καὶ τῷ κηδεμονίαν κα-
 λῇ, καὶ ὁ δὲ πρὸς σωματικὸν χαρακτῆρα καὶ
 τύπον· καθὰ καὶ ὁ ψάλλον Προφήτης Φη-
 σὶν· ἐπὶ φανὸν τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δό-
 λον σου. εἰ δὲ τοῖς κατ' ἑκάστον Ἀγγέλου, ὡς
 ἔφαμεν, ἐπέστησεν ὁ Θεός, πῶς ἔχει μάλ-
 λον καὶ ἔθνεσι, καὶ δήμοις, καὶ πόλεσιν;

Β ὁ τοῖνυν Φησὶ Μωσῆς, τὸτόστις· ὅτι δια-
 μερίσας ὁ ὑψιστος τὰ ἔθνη, καὶ ὅρια πη-
 ξάμενος, ἐκάσῳ τῷ τῶν ὁρίων μέτρῳ καὶ
 ἀριθμῷ Ἀγγέλους ἐπιδιδόναι. ὁ γὰρ δὴ
 ταῖς ἀναριθμήτοις μυριάσι τῶν Ἀγγέλων
 ἰσαριθμῶς πεποίηκε καὶ τὰ ὅρια τῶν ἐθνῶν,
 ἀλλὰ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἐπιστάτων Ἀγ-
 γέλων τὰ ὅρια συνιδέμεν. κατὰ ταῦτα
 γὰρ τῷ πρόνοιαν, τῷ τὸ εἶναι καὶ τὸ ζῆναι
 συνέχευαν ἀπάντων ἀνθρώπων, ὁμοτιμᾶ-

Γ πῶς ὑπῆρχε πάντα τὰ ἔθνη, προφυλα-
 κῇ (2) ἔχοντα τὰς ἀναλόγως ἀρκούντας
 Ἀγγέλους ἐκάσῳ. μετὰ ταῦτα δὲ τὸ ἐξ
 Ἰσραὴλ ἔθνος διὰ τῆς ἐπιγνώσεως οἰκειω-
 σάμενος, μερίδα (3) καὶ κληρὸν οἰκίαν
 τούτου ὠνόμασε. [τὸ γὰρ ἐν ἀργῶς δι' ὧν
 εἶπεν ὁ Μωσῆς ἀνδράκνυται· καὶ παρίση-
 σιν, ὡς πάντων τῶν ἐθνῶν τῷ ὁμοτιμίαν
 ὑπεραναβάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, ἐκαρπώ-
 σαντο διὰ τῆς ἐπιγνώσεως, ὡς ἔφην, τὸ

Δ πρὸς τῇ φυλακῇ τῶν Ἀγγέλων, καὶ μερίς
 Κυρίας καὶ κληρονομία προσαγορεύεσθαι.]
 τὸ μὲν γὰρ τῆς ὁμοτιμίας, (4) κοινόν· τὸ
 δὲ, ἰδιάζον αὐτὸν ἀρετῆς. (5) [ὅθεν καὶ ὁ
 τῷ Δανιὴλ χρηματίζων Ἀγγέλος ἔλεγε·
 ὡς Μιχαὴλ ὁ ἀρχὸν ὧν· ὡς αὐτὸς πεπισθύ-
 μαις τῆς ἐξ Ἰσραὴλ ἔθνης τῷ φυλακῇ,
 αὐχέντος τὸ καὶ ἐν κλήρῳ καὶ μερίδι τε-
 ταχθῆναι Θεοῦ, δι' ὧν ἐπέγνω Θεόν.]

Δαν. 10. 21.

Ε., ἀριθμὸν Ἀγγέλων Θεοῦ; Τὰς νοεράς διωά-
 μεις ὑπερασπίζειν ἐκέλευσε τῶν ἐθνῶν ὁ
 Θεός, καὶ εἰς λατρείαν ὁδηγήσας τῷ ἑαυ-
 τῷ, καὶ ταύταις ὡφέλειαν προξενῶν τῷ
 μεγίστῳ ὁδηγῶν εἰς σωτηρίαν.

Ζ., ἀριθμὸν Ἀγγέλων Θεοῦ; Τὸ πρῶτον κα-
 τὰ ἀριθμὸν ἐθνῶν ἦσαν οἱ Ἀγγελοὶ· νῦν
 δὲ ὁ κατὰ ἀριθμὸν ἐθνῶν, ἀλλὰ κατὰ
 ἀριθμὸν πιστῶν. πόθεν δὴλον; ἄκουε τῆς
 Χριστοῦ λέγοντος· ὁρᾶτε μὴ καταφρονή-
 σῃτε

Ματθ. 18. 10.

(1) Οἰκοδομῇ τῶν διαλέκτων σύγχυσιν· ὅτι καὶ ὁ μακρὸν ὁ κατάλογος ἀναγέγραπται τῶν ὧν καὶ
 ὧν τῆς Νῶε, περιέχων τῆς λόγους τῶν ἐθνῶν ὄντων τὸν ἀριθμὸν ἐβδόμηκοντα. ἀλλὰ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰακώβ
 οἱ υἱοὶ ὧν συνάγονται εἰς τὸν ἐβδόμηκοντα ἀριθμὸν, οἱ καταβαίνοντες εἰς Αἴγυπτον, καθὰ ὡς ἔστιν
 γέγραπται· ἐν ἐβδόμ. κτ. αὐτ. σελ. 867. τῆς 3. Τόμ. τῆς εἰς τῆς ψαλ. σιμ. καὶ παρὰ Περικλ. αὐ
 Αὐγ. κώδ.

(2) Πρὸς φυλακῇ. αὐτ. αὐτῷ εἰρημ. Τόμ.

Μερίδα οἰκίαν καὶ χοίνισμα καὶ κληρὸν. αὐτ.

„ σήτε εἰς τῶν μικρῶν τέτων. οἱ γὰρ Ἄγ-
„ γελοι αὐτῶν διαπαντός βλέπεσι τὸ πρό-
„ σωπον τῆ πατρὸς με, τῆ ἐν τοῖς ἔρανοῖς.

θ. Καὶ ἐγενήθη μερὶς Κυρίᾳ λαὸς αὐτῆς Ἰακώβ.

*** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ. (1) Οὐ τῆτο φησιν, ὅτι οἱ μὲν Ἰσραῆλοι αὐτῆς, οἱ δὲ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐκ ἐτι, ἀλλ' ἔρημοι τῆς προνοίας εἰσιν αὐτῆς, καὶ τῆς δημιουργίας ἀπεσέρωται· ἀλλὰ κοινὸς πάντων ἐστὶ, κέχρηται δὲ τῷ λόγῳ τέτῳ, δεικνὺς τὸν πόθον τὸν περὶ αὐτῆς· ἐπειδὴ ὁπωσὺν τῶν ἄλλων ἐδόκεν εἶναι ἀμείνας.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀλλὰ πῶς Ἰσραὴλ γέγονεν ἐκλογή; Ἀπὸ Ἀδάμ εἰς Νῶε τὸν ἀπ' αὐτῆς δέκατον, ἐτῶν ὄντων ἀμφὶ τὰ βιβ, ἑδὰς πρὸς πολὺθεον πλάνῳ ἀποκλίνας ἰσότηται· ἀλλ' ἐφ' ἐτέροις ἀπώλοντο πλημμελήμασιν, ἐπενεχθέντος κατακλυσμῆ. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Νῶε πανταχῶς σκεδασθέντων εἰς τὰ πρὸς ἡμῶν μέρη, ἐνακοσίῳν τεσσαρακονταδύῳ παρωχηκότων ἐνιαυτῶν, πρῶτος τῆς Ἀσσυρίῳν βεβασί-
λδουκε γῆς Ἀρβηλος, ἀνὴρ ἀλαζών, καὶ Θεῶν πρῶτος ὄνομα παρὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα λαβάν. ὃ καὶ προσκυνοῦντες, θυσίας προσέφερον. ἔξ ἑ Νίνος ἑ Νινύας. ὃ Νινυβὴ πόλις ἐπωνόμασα. ἡ δὲ ἀρράγει περιβόλῳ τετείχικε Σεμίραμις ἡ τέτα γυνή. ἐπὶ δὲ Νίνος γέγονεν Ἀβραάμ, ἀνὴρ ἀγαθός, καὶ τῶν Ἀσσυρίῳν τῶν κοινῶν ἀσέβειαν βδελυτόμενος. ὅθεν ἐκ μέσων τέτων ἡρπάζετο, Θεῶν πρὸς ἑαυτὸν ὀδηγήσαντος, καὶ ἐκλεξαμένης τῆς ἐξ αὐτῆς μετ' αὐτόν.

*** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Μερὶς γίνεταί τις Θεῶν, τῆς ἐκλογῆς αὐτὸν ἄξιον ἐργαζόμενος, καὶ μετὰ Δαβὶδ διὰ τῆτο βοῶν, μέ-
Ψαλ. 118. 57. ρίς με ὁ Κύριος. κατὰ γὰρ τῶν ἐκλογῶν ἀγαπητοὶ διὰ τῆς πατέρας ἐγείνοντο. Φησὶ
Ὡς 9. 10. γὰρ δι' αἰὸς τῶν Προφητῶν ὁ Θεός· ὡς
„ σαφυλῶ ἐν ἐρήμῳ εὗρον τὸν Ἰσραὴλ, καὶ
„ ὡς σκοπὸν ἐν σικκῇ πρῶτον εἶδον πατέρα
αὐτῶν, τὸ παρ' ἐλπίδα δεικνὺς, καὶ τὸ τῶν
δύρεσάντων τριπόθητον, πάντων εἰδωλο-
λατρῶντων ἐν Ἀσσυρία. οἱ δὲ τοῖς Δαί-
Ψαλ. 62. 10. μοσιν οἰκεῖοι, μερίδες ἀλωπέκων εἰρωται
ἐν ψαλμοῖς.

Σχοίνισμα κληρονομίας αὐτῆς Ἰσραήλ.

ΛΑΗΛΟΥ. Σχοίνῳ γὰρ ἐποῖεν τὰς διαμετρήσεις τῆς γῆς. ἔτω διεμετρήθη καὶ διεμερίσθη ἡ γῆ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. ἀπὸ τῆς σωτηρίας ἐν εἰρήτῃ τὸ σχοίνισμα.

ι. Αὐτάρκησεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν δίψει καύματος, ἐν ἀνύδρῳ.

Α. *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Αὐτάρκησεν αὐτόν· ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων, εὗ-
„ ρεν αὐτόν, ἐκδεδώκασιν, κατὰ τὸ, ὡς 5α- Ὡς 9. 10
„ φυλῶ ἐν ἐρήμῳ εὗρον τὸν Ἰσραὴλ.

„ *** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐν δίψει καύματος ἐν ἀνύδρῳ. ἡ γὰρ εἶχε ποταμὸν τὸν δὲ-
Φραίνοντα τῶν πόλιν τῆς Θεῶν, ἡ δὲ τῶν πη-
γῶν τῆς ζωῆς, ἡ δὲ τὸν χειμάρρην τῆς τρυ-
Φῆς. (2) ὅθεν ἐν δίψει ἡ συγκαιομένη ὑπὸ
τῆς Διαβόλης.

Β. *** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὁ Σύμμαχος ἐξέ-
„ δωκεν ἐτι σαφέστερον· καὶ ἐν ἀτάκῳ καὶ
„ ἀοικήτῳ ἡ φανισμένη. ποία γὰρ τάξις πα-
ρὰ τοῖς τῇ κλίσει παρὰ τὸν κλίσιον λα-
τρῶντας; ἡ τις ἀοικήτος τῆς ἀγίας Τριά-
δος. ἡ γὰρ κατοικεῖ ἐν σώματι καταχρέω
ἀμαρτίας, ἐν ἀνθρώποις ποιεῖσι παρανο-
μίαν. ἡ δὲ ἔρημος ἡ φύσει τοιαύτη, ἀλλ'
ἡ φάνισται ὑπὸ τῆς ἀντικειμένης διωάμεως.
Γ. νοοῖτο δ' ἂν καὶ ἔτω τὸ, αὐτάρκησεν· αὐ-
τάρκεις γὰρ αὐτῆς πεποίηκε, μηδενὸς ὑπε-
ρεῖδαι παρασκόβας ἐν ἐρήμῳ πάντων
νοσέσει τῶν οὐδαιαν.

Ἐκύκλωσεν αὐτόν καὶ ἐπαίδευσεν αὐτόν,

ΛΑΗΛΟΥ. Ἐδοκίμασε γὰρ τῆς πα-
τέρας αὐτῶν, (3) καὶ διὰ πολλῶν ἐπύ-
ρωσε θλίψεων. πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς Ἀσ-
συρίας (4) εἰς γῆν Χαναὰν μεταστήσας, καὶ
Δ. πάλιν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐξ Αἰγύπτου πάλ-
ιν εἰς Χαναὰν, καὶ μυρίοις πειρασμοῖς
περιέβαλε, παιδεύσας αὐτῆς βελομένο. τὸν Ἰακώβ δὲ καὶ εἰς Μεσοποταμίαν ἀπή-
γαγε, καὶ δαλεῦσαι πεποίηκεν· ὅπως διὰ
τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος κα-
τεργάσωνται τῶν ἑαυτῶν σωτηρίαν.

*** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀλλὰ καὶ τῆς νυνὶ
ἀκόνοντας ἐκύκλωσε μ' ἔτη τῶν ἐρημον, ὡς
Ε. λέγειν Μωσέα· καὶ μνησθήσῃ πᾶσαν τῶν δόξ. 8. 2, 5.
„ ὁδόν, ἡ ἡγαγέσε Κύριος ὁ Θεός σε τῆτο
„ τεσσαρακοσὸν ἔτος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ὅπως ἂν
„ κακώσῃ σε, καὶ ἐκπειράσῃ σε, καὶ διαγνώ-
„ σῃ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σε, εἰ φυλάξῃ τὰς
„ ἐντολὰς αὐτῆς, ἡ ἔ· καὶ πάλιν, ὡς εἶτις
„ παιδύσας ἀνθρώπος τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἔτω
„ Κύριος ὁ Θεός σε παιδύσει σε.

Καὶ διεφύλαξεν αὐτόν ὡς κόρῳ ὀφθαλμοῦ.

Ζ. *** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ὡς λέγειν τὸν Ἰα-
„ κώβ, ὁ Ἄγγελος ὁ ἐνόμενός με ἐκ πάντων Γα. 48. 16.
„ τῶν κακῶν με· καὶ πάλιν, εἰ μὴ ὁ Θεός τῆ Γεν. 31. 42.
„ πατρὸς με Ἀβραάμ ἡ μοι, καὶ ὁ φόβος
„ Ἰσαὰκ, νυνὶ ἂν κενόν με ἐξαπέσειλας.

ια. Ὡς αὐτὸς σκεπάσαι νοσιᾶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοῖς νεοσσοῖς αὐτῆς ἐπε-

M m m m m 2

πόθη-

(1) Ἐκ τῆς εἰρημ. 3. Τόμ. τῆς εἰς τὰς ψαλ. σεί. ἐλήφθη. ἐν δὲ τοῖς ἐκδεδομ. τῆς ἀγίας συγ-
ἐχ. εὐρηται.

(2) Εὐρὼν ἔν αὐτόν, ἡ ἐκείνη αὐτῶν. ἡ γὰρ ἡ ἔττος ἰκανὸς εἰς αὐτάρκειαν, καὶ εἰς πίσ-
τισμὸν. ταῦτα ἀντὶ τῶν ἐξῆς ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(3) Ἰακώβ καὶ διὰ πινυρὸς καὶ διὰ πολλῶν ἐπείρασας θλίψιν. ἐν σελ. 860. τῆ 2. τῆς εἰς τὰς ψαλ.

πόθησε· διὰς τὰς πτέρυγας αὐτῶν
ἐδέξατο αὐτὰς, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὰς
ἐπὶ τῶν μεταφρένων αὐτῶν.

ΛΑΗΛΟΥ. Δάκνυσι διὰ τέτων τὴν
πολλὴν περὶ αὐτὰς γενομένην κηδεμονίαν,
καὶ ὡς ἀναγαγεῖν αὐτὰς εἰς ὕψος ἡβελή-
θη πνευματικῆς θεωρίας, καὶ πρὸς αὐτὸ
τὸ ἀκρότατον τῶν ἀρετῶν. Φασὶ γὰρ τὰς
αἰετὰς πολλὴν ἔχειν περὶ τὰ ἴδια τέκνα
φιλοσοφίαν, καὶ ἀναλαμβάνειν αὐτὰ ταῖς
πτέρυξι, καὶ κατὰ βραχὺ εἰς ὕψος ἀνα-
γεῖν. εἰκότως ἐν Μωϋσῆς ἐχρήσατο τῇ
αἰετῇ παραβολῇ, ἀρηκὼς τὸν Θεὸν ὡς αἰ-
τὸν τὰ ἴδια τέκνα τῆς Ἰσραηλίτιδος αἰρεῖν
ἐπ' ὤμων, καὶ εἰς ὕψος μετεωρίζειν, καὶ
ἐρανοπολίτας ποιεῖν, σκέπῃ τε αὐτοῖς καὶ
ἀντίληψιν παρεχόμενος.

ιβ. Κύριος μόνος ἦγεν αὐτὰς, καὶ
ὡς μετ' αὐτῶν Θεὸς ἄλλοτριος.

ΛΑΗΛΟΥ. Καθὼς Φησὶν ὁ Θεωπέσιος
2. Κορ. 6. 14, Παῦλος· ποία κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;
15. „ ἢ τίς συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν.

ιγ. Ἀνεβίβασεν αὐτὰς ἐπὶ τὴν
ἰσχυρὰν τῆς γῆς.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Κατὰ τὴν ἰσορίαν,
τὴν γὰρ Φησὶ τῆς ἐπαγγελίας, ὡς γεγο-
νότα λαμβάνων τὰ μέλλοντα, αἱ καὶ τὰ
μέλιστα ἐπέβησαν ἤδη μέρας αὐτῆς. συμ-
„ Φωνεῖ δὲ τὸ ἐπαγόμενον· ἐψώμισεν αὐτὰς
„ γεννήματα ἀγρῶν. ἔπω γὰρ ἔφαγον τῶν
γεννημάτων τῆς γῆς· τῷ δὲ μάννα πρὶν
διαπεραινεῖσθαι τὸν Ἰορδάνην ἐτρέφοντο.
ἀλλ' ἔδωκε μέλι ὅρεον ἔπω ἦσαν δρεψάμενοι,
ἔδωκε τῶν ἐλαιῶν· αἱ Φιληδέσι πέτραις καὶ
ὄρεσιν.

ΛΑΗΛΟΥ. Ἀνεβίβασε, τετάρτην ὑψη-
„ λοτέρως αὐτὰς τῶν γῆινων πεποίηκεν. ὡς
„ γὰρ Ἀκύλας Φησὶν, ἐπὶ τὸ ὕψωμα τῆς γῆς
„ αὐτὰς ἀνεβίβασε, μηδὲν ταπεινὸν ἢ χα-
μαίςηλον αὐτὰς ἐνθυμέσθαι βεβλόμενος.

Ἐψώμισεν αὐτὰς γεννήματα ἀγ-
ρῶν.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἴποις δ' ἂν ἀλλη-
γορῶν, ἀγρῶν αὐτὰς ἐψωμίσαι γεννήμα-
τα τῶν πεπληρωμένων οὐρανῶν πνευματι-
κῆς, ὅς ἡυλόγησε Κύριος.

Ἐθῆλασαν μέλι ἐκ πέτρας,

ΛΑΗΛΟΥ. Ἐν μὲν τῇ ἐρήμῳ τὸ ἥδιστον
αὐτοῖς ἐκ τῆς πέτρας ἐξήγαγεν ὕδωρ· ὃ
διψῶσιν αὐτοῖς μέλιτος ἀνομίῃ γλυκύτη-
τα μιμᾶσθαι· ἐπειδὴ πολλῶν ἦσαν καταρ-
γασμένοι καμᾶτω καὶ τῇ ὁδοπορίᾳ, καὶ
σφόδρα κατεχόμενοι τῇ δίψῃ, ψυχροῖς
τοῖς νάμασι προσέπιπτον. τὴν δὲ ἡδονὴν
τῶν νάματων ἐκείνων παραστήσαι βεβλόμε-
„ μέλι τὸ ὕδωρ ἐκάλεσαν· ἔχ' ὡς τῆς
„ μεταβληθείσης, ἀλλ' ὡς τῆς ἡδο-
„ νάματος ἀμιλλωμένης ἐκείνῃ τῇ γλυ-

κότητι. αἱ δὲ τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας τὰς
ἀπὸ τῆς γῆς ἀφ' ὅπως ἐδωρήσατο καρπὸς.
ἀπὸ γὰρ τῶν μέρων τὸ πᾶν παρεδήλωσε.

Καὶ ἔλαιον ἐκ σερραῶν πέτρας.

ΛΑΗΛΟΥ. Φωτισμένοι τὰς ψυχὰς,
ἐλεῶμενοι [τε δωρεάν] τῇ αὐτῇ χάριτι, καὶ
[τῇ] δαδελφίᾳ τῆς πνεύματος λαμπρότεροι
γινόμενοι καὶ ἐπίδοξοι, καὶ ὁδηγούμενοι πρὸς
„ οὐσέβειαν, κατὰ τὸ εἰρημένον, τῇ ἰλαρίᾳ Ψαλ. 103. 15.
Β. πρὸς ὅσον ἐν ἐλαίῳ.

ιδ. Βῆτυρον βοῶν, καὶ γάλα προ-
βάτων,

ΛΑΗΛΟΥ. Βῆτυρον, νηπίοις πρέπασα
„ καὶ αὕτη ἡ τροφή, καθά Φησὶν ὁ Ἀπόστο-
„ λος, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ γάλα ὑμᾶς ἐπό- 1. Κορ. 3. 1, 2.
„ τισα. βόας δὲ Φησὶ, περὶ ὧν. [ὁ] αὐτὸς
„ Παῦλος· μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; ἢ δι' 1. Κορ. 9. 9.
„ ἡμᾶς πάντως λέγει, καὶ τὰ ἐξῆς. πρό-
„ βατα δὲ καλῶ τέτρε Κύριος ἐν Εὐαγγε-
„ λίοις· ἰδὲ ἐγὼ ἀποσέλω ὑμᾶς ὡς πρόβα- Ματθ. 10. 16.
„ τα ἐν μέσῳ λύκων· τέτων ἐθῆλασαν τὸ
„ γάλα οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. ἢ ἐκ τῶν Μωϋσῆς βῆ-
„ αλῶν καὶ ἀροτριῶν τὰς ψυχὰς τῶν υἱῶν
„ Ἰσραὴλ, Ἀαρὼν τε, καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Φι-
„ νεες, καὶ Ἰησοῦς ὁ τῆς Ναυῆ, καὶ τῶν πρεσ-
„ βυτέρων οἱ ἐβδομήκοντα; καὶ πρόβατον
„ δὲ τῶν Μωϋσῆς, πρᾶν ὑπάρχων παρὰ πάν-
„ τας τῆς ἀνθρώπων.

Δ. Μετὰ σέατος ἀρνῶν καὶ κριῶν, ὧν
ταύρων καὶ τράγων,

ΛΑΗΛΟΥ. Τῶν νόμων διαγορευόντος ἐν
„ τῷ Λευιτικῷ, μὴ δεῖν ἐσθίειν σέαρ, ἀλλ' εἰς Λευιτ. 7. 23.
„ ὁσμὴν οὐρανῶν ἀναφέρεισθαι αὐτὸ τῷ Κυ- Λευιτ. 17. 6.
„ ρίῳ, πῶς ἐνταῦθα Φησὶν ἐμπειρησθαι τῶν
„ σεάτων αὐτὰς, ἐπάτωσαν ἡμῖν οἱ τῷ ῥητῷ
„ παριστάμενοι; Πρόδηλον ἐν, ὅτι τῆς τῶν
„ ἀγίων οὐρεσίας ἐνεπλήθησαν, ἀπολαύσαν-
„ τες πνευματικῶς τῆς αὐτῶν ἐνθέου διδασ-
„ καλίας. οἱ γὰρ αὐτοὶ ἦσαν καὶ ἄρνες διὰ
„ τὴν ἐν Χριστῷ νηπιότητα, καὶ κριοί, καὶ
„ ταύροι (1) τῆς ποιμνῆς ἡγούμενοι, καὶ υἱοὶ
„ ταύρων, δαμάλεις ὄντες, καὶ Θεῷ ὑπέχον-
„ τες τὸν αὐχεῖνα.

Μετὰ σέατος νεφρῶν πυρῶν, καὶ
αἷμα σαφυλῆς ἐπιον οἶνον.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὐ μόνον Φησὶ τῆς πνευ-
„ ματικῆς τῆς Χριστῷ διδασκαλίας ἀπῆλانون,
„ καὶ πνευματικῆς πέτρας, καὶ τῶν ὁδηγόν-
„ των αὐτὰς διδασκάλων, ἀλλὰ καὶ τῆς μυ-
„ σικῆς ἡξιώθησαν οὐλογίας, ὡς ἐν τύπῳ με-
„ ταλαμβάνοντες. σῶς (2) γὰρ νεφρῶν πυ-
„ ρῶν, ἄρτος ἐστὶν ὁ πνευματικός, ὁ σφριζὼν
„ καρδίαν ἀνθρώπου· καὶ αἷμα σαφυλῆς, ὁ
„ οἶνος ὁ οὐφροσύνης ποιητικός, ὁ ἐκ τῆς
„ ἀληθινῆς ἀμπέλου γινόμενος. (3)

Η. Καὶ ἔφαγεν Ἰανὼβ καὶ ἐνεπλή-
„ θη, καὶ ἀπελάλυσεν ὁ ἡγαπημένος.

ΛΑΗΛΟΥ.

καὶ τράγοι. ἐν σελ. 871. τῷ 3. Τόμ. τῆς εἰς τὰς ψαλ. σέφ.

καρ. αὐτ.

(3) Γενόμενος. αὐτ.

Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΑΗΛΟΥ. Εἴρηται τῷ σοφῷ Σολομῶν-
 Παροιμ. 27.7. τι, ψυχὴ ἐμπεπλησμένη, κηρίοις ἐμπαίξει.
 Παροιμ. 25. καὶ πάλιν παρεγγυᾷ· μέλι οὖρων, Φάγας
 16. τὸ ἱκανόν, μηποτε πληθεῖς ἐξεμέσης.

Ἐλιπάνθη, ἐπαχυώθη, ἐπλα-
 τυώθη, καὶ ἐγκατέλειπε Θεὸν τὸν
 ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ
 Θεῷ σωτῆρος αὐτοῦ.

ΛΑΗΛΟΥ. Οὐδὲ γὰρ ἤκασαν, ὥς κα-
 ταχεῖν καὶ πέψαι τὰ ἀρημεῖα, ἵνα καὶ
 καρποφορήσῃ διωηθῶσιν· ἀλλ' ἐπαχυώθη
 αὐτῶν ἡ καρδιά καὶ ἐλιπάνθη, οὐκ ἐκέντος
 τῆς σώματος, καὶ πολυσαρκία βαρυνομία·
 καὶ ἀπελάκτισαν ὡς χοῖροι, τὰς καλὰς κα-
 ταπατήσαντες μαργαρίτας, καὶ ὡς ἵπποι
 τὰ χαλινὰ ἀπορρίψαντες, καὶ τὰς ἐπιχαῖν
 βελομύκας ἀποσρέφοντες, τοῖς ποσὶ μα-
 κρυνάντες γὰρ ἑαυτὰς ἀπ' αὐτῶν, παρεδό-
 θησαν τῇ ἀπωλείᾳ, μήτε ὡς ποιητῶν ἐπι-
 γνόντες, μήτε ὡς σωτῆρα καὶ λυτρωτῶν
 αἰδεδιότες.

*** ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΤ. Ὡς εἰ ἡ
 ἐπὶ πλέον ἀνέσις τὸ μέγιστον κακόν, ἀσε-
 βειαν, ὠδίναι, τὸναντὸν ἢ μετὰ νόμῳ κα-
 κωσις, ἀγαθὸν τέλειον ἀποτίκλει, τῷ αἰο-
 διμον νῆδεσιαν.

15. Παρωξυνάμ με ἐπ' ἄλλοτριόις,
 16. ἐν βδελύγμασιν αὐτῶν ἐξεπίκρανάν-
 με. Ἐθύσαν Δαιμονίοις, καὶ ὁ Θεῷ
 Θεοῖς, οἷς ἐκ ἤδαισαν. καίνοι καὶ πρό-
 σφατοι ἦκασιν, ὅς ἐκ ἤδαισαν οἱ πα-
 τέρες αὐτῶν.

ΛΑΗΛΟΥ. Πάντα κατὰ ποιήματα δὲ-
 λα καὶ οἰκία Θεῷ· κατὰ δὲ χειρίσω προαί-
 ρεσιν καὶ πονηρίαν ἐπιτηδουμάτων ἄλλο-
 τριεύονται Θεῷ οἱ ὡς κλισματὰ μὴ ὑποκεί-
 μνοι. ἔτις ὁ Διάβολος καὶ τῶν Δαιμόνων
 τὸ ἀκάθαρτον σῖφος ἡλλοτριώθη Θεῷ, καὶ
 ἀνδρωποὶ δὲ οἱ τέτοις ἐπόμενοι. ἐγκατα-
 λιπόντες τὸν πῶν τῷ πηγῶν τῆς ζωῆς, καὶ
 τὸν τῷ παντός δεσπότην, καὶ τῶν ἀγαθῶν
 τὸν χορηγόν, καὶ προσεδάτες τοῖς ἑαυ-
 τὰς ἀπαλλοτριώσασιν ἀπὸ Θεῷ, παρωξυ-
 ναν αὐτόν εἰς δικαίαν ὀργήν. ὡς ἐκ ἀκ-
 σέον παθητικῶς· ἀπαθὲς γὰρ τὸ θεῖον·
 ἀλλὰ κατ' οἰκονομίαν ἀνδρωπίνως λεγο-
 μένῳ πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀμαρτημάτων.
 βδελύγματα δὲ καλεῖ τὰ τῶν εἰδῶν σε-
 βάσματα. καὶ διδάσκων τίνες οἱ ἄλλοτριοι,
 17. ἐπάγει· ἔθυσαν Δαιμονίοις, καὶ ὁ Θεῷ
 ἀντὶ τῶ ποιητῶ τοῖς κλισμασι προσεκινῶν,

Α καὶ ἀντὶ τῶ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν δο-
 τήρος, τὰς πονηρὰς, καὶ τῶν ψυχῶν λυ-
 μεῶνας καὶ φθορέας τὰς ψυδωνύμους [αἰρε-
 τησάμενοι.] καὶ τὸ τῷ Θεῷ σέβας εἰς ἑαυ-
 τὰς μεταδύνας, [τὰς χθρὲς καὶ πρῶτω
 σχεδιαδύνας Θεῷ, καὶ] τοῖς πατράσιν
 αὐτῶν ἀγνώστους. εἴα γὰρ μόνον ἐγίνωσκον
 [Κύριον,] καὶ Θεὸν τὸν ὑψιστον, ὃς ἐκλίσε
 τὸν ἔρανόν καὶ τῷ γλῶ.

Β 17. Θεὸν τὸν γεννήσαντά σε ἐγ-
 κατέλειπες, καὶ ἐπελάθῃ Θεῷ τῷ
 τρέφοντός σε.

ΛΑΗΛΟΥ. Ἐλεγκτικὸς ὁ λόγος, ἐκ
 προσώπου Μωϋσέως λεγόμενος, οὐκ εἰδίζον-
 τος αὐτοῖς τῷ ἀποστασίαν, καὶ ὅτι ἔτε ὡς
 ποιητῶν ἐτίμησαν, ἔτε ὡς οὐεργέτω καὶ
 τροφέα ἡμείψαντο. ὁ μόνον γὰρ σε εἰς τὸ
 εἶναι παρήγαγεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εἶναι
 αὐτός σοι δώσει τὰς τῆς ζωῆς ἀφορμὰς,
 Γ τὰ ζωαρχῇ χορηγῶν.

18. Καὶ εἶδε Κύριος, καὶ ἐξήλωσε·

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. [Καὶ γὰρ ὁ
 Θεὸς λέγεται ζήλων.] ἔχ' ἵνα πάθος ὑπο-
 πλοῖσθαι τίς· [καὶ γὰρ ἀπαθὲς τὸ θεῖον.]
 ἀλλ' ἵνα δηλωθῇ τὸ σφοδρὸν τῆς ἀγάπης.
 ζήλοϊ δὲ ὁ Θεός, ἔχ' ἵνα αὐτός τι κερδάνη,
 ἀλλ' ἵνα τὰς ζήλοτυπυμύκας διασώσῃ. (1)

ΚΥΡΙΛΛΟΥ. Ζηλωτῶ Θεὸν εἰ λέγοι
 Δ τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν, σκανδαλιζέσθω μη-
 δείς. ὁ γάρτοι κατ' ἡμᾶς ἡ θεία τε ἐστὶ καὶ
 ἀπόρρητος Φύσις· ἀνῶκισαι δὲ τοσούτον καὶ
 ὑφαιρέται (2) νοητῶς, ὡς καὶ ἀσυγκρί-
 τος εἶναι τὰς διαφορὰς. (3) αἱ μὲν γὰρ
 ἐφ' ἐκάσῳ τῶν πραγμάτων διαδέσεις ἐμ-
 παθῶς ἐν ἡμῖν· νοσεῖ γὰρ ἡ Φύσις τὸ
 ἀνάγκη, καὶ τὸ λίαν ἑτοιμον εἰς τὸ πλημ-
 μελές· ἐν δὲ τῷ πάντων ἡμῶν Θεῷ σημαί-
 νονται [μὲν] τὰ τοιαῦτα φωναῖς καὶ λόγοις
 Ε τοῖς κατ' ἡμᾶς, νοεῖται γὰρ μὴ ἔχ' ἔτω
 ποθῶν. ἀπαθὲς γὰρ τὸ θεῖον. ζήλῳ δὲ
 λέγεται, διὰ τὸ θέλειν ἐδύνα τῶν ἀπαξ
 ἐπεγνωκότων τῷ δόξαν αὐτῶ ταῖς εἰς τὰ
 αἰχίῳ κατασείεσθαι ῥοπαῖς.

Καὶ παρωξυνώθη δι' ὀργῶν ἡμῶν αὐ-
 τῶν καὶ θυγατέρων,

ΛΑΗΛΟΥ. Θεασάμενος ὁ σωματικοῖς
 ὀφθαλμοῖς ἀσώματον γὰρ τὸ θεῖον καὶ
 Ζ ἀχηματίσιν· καὶ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν
 γενέσεως αὐτῶν τὰ πραττόμενα παρ' αὐ-
 τῷ, (4) ἐξήλωσε καὶ διανέστη πρὸς τιμω-
 ρίαν τῶν ἡμῶν αὐτῶ καὶ θυγατέρων. ὀργῶν
 Mmm mm 3 γὰρ

(1) Ἀντὶ τῶν ταῦτα ἐν τοῖς ἐκδοτοῖς. (α' σελ. 258. τῆ 1. Τόμ. τῆς τῆ Μοντφ. ἐκδόσ.) εἴρηται·
 εἰδὲ γὰρ πάθος ἐστὶν ὁ ζήλος ἐπὶ Θεῷ· ἀλλὰ τῷ ἄφατον αὐτῶ φιλοσοφίαν ἐρμηνεύσαι βελομύκας, τῶν
 πολλὰς ἀποκέρχεται τῷ ὀνόματι. ἐπὶ δὲ καὶ τὰδε· (α' σελ. 469. τῆ 11. Τόμ. τῆς αὐτ. ἐκδόσ.) Θεὸς γὰρ
 ἐστὶ ζήλωτης, καὶ πάντων μάλιστα βέλεται παρ' ἡμῶν φιλεῖσθαι· καὶ τῶτο ἐπεδὴ σφοδρὰ ἡμᾶς φι-
 λῆσε γὰρ ὅτι τῶτο τῶν μακρῶς φιλέντων τὸ ἔθος. σφοδρὰ εἰσὶ ζήλοτυποι, καὶ αἰετοῖντο ἐν τῷ ψ
 πρεσβύται, ἢ παρὰδοκίμηθῶν ἀπό τῶν τῶν ἀντερεσῶν. 18. ἐν ἐκ τῶν τῶν προκείμενων ἐλήφθη
 παραλόγως ἐν τῇ 873. σελ. τῆ 3. Τόμ. τῆς εἰς τὰς ψαλ. σειρ. τῷ ἐξῆς σωήνεται· καὶ γὰρ α
 Κυρίλλῳ ἐστὶ, κείμενον καὶ ἐν σελ. 112. τῆ 7. Τόμ.

(2) Καὶ ὑψὲ φέρεται. αὐτ.

(3) Τῆς διαφορᾶς τὰς λόγους. αὐτ.

(4) 18. αὐτῶν. τῶτο δὲ τὸ, τὰ πραττόμενα παρ' αὐτῷ. ὁ καὶ τῷ εἰρημ. τὰς ψαλ. Τόμ.

γὰρ τὴν εἰς τιμωρίαν κίνησιν νοητέον. ὡς ἐν καὶ τὸ, παρωξύνθη, τὴν εἰς τὸτο σημαίνει ὀρμὴν.

» ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ παρωξύνθη δι' ὀργὴν ἡμῶν αὐτῆ καὶ θυγατέρων. Κατ' ἀμ-
» φω γὰρ ἡοὶ καὶ θυγατέρες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ,
κατὰ δημογραφίαν τε καὶ κατ' οἰκείωσιν τὴν
παρὰ τὰ λοιπὰ ἔθνη. γράφεται δὲ καὶ
» ἔτως· ἡμῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων· ὅτι καὶ
» τέτοις πρὸς τὴν ὁμοίαν καθηγήσαντο πλά-
» νη· ἢ γὰρ προαναφώνη τὰς ὑπερον ἐσαυ-
» ρωκότας Χριστὸν, περὶ ὧν ὁ Προφήτης Φη-
» σὶν· αἱ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πληρεῖς· οἱ
» καὶ τῶν πατέρων γεγόνασι πονηρότεροι,
καὶ δίκην ἔτισαν τὴν προσήκουσαν.

κ. Καὶ ἔπεν, ἀποσρέψω τὸ πρό-
σωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ δείξω τὴν
ἔσθην αὐτοῖς ἐπ' ἐχάτων ἡμερῶν. ὅτι
γενεὰ ἐξεσραμμένη ἐστίν· ἡοὶ οἷς ἐκ
ἐστὶ πίσις ἐν αὐτοῖς.

» ** ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ. Ἀποσρέψω, Φησὶ,
» τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ δείξω τὴν
ἔσθην αὐτοῖς. ἢ γὰρ τὸ πρόσωπον Κυρίου
ἐπιβλέπει, εἰρήνῃ καὶ ἀγαλλίασις· ἢ δὲ
ἀπέσραμται, παρείσδυσσις γίνεται, πονη-
ρίας. ἢ βέβληται ἐν ἐφορᾷ τὰ κακά. ἀγα-
» θὸς γὰρ ἐστὶ. παροργίζοντος δὲ αὐτῆ ἐκοντὶ,
διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν ἀνδρωπύλῳ, γένεσιν
ἴσχει κακία.

» ΑΔΗΛΟΥ. Νοητέον καὶ ἔτω· πονηροὶ
» μὲν γὰρ καὶ διεσραμμένοι οἱ μέχρι τῆς
» νῦν, (1) τὰ τοιαῦτα διαπραξάμενοι. πονη-
» ρότεροι δὲ καὶ οἱ κατὰ τὴν Κυρίαν ἡμῶν Ἰη-
» σὴ Χριστὴ ἀχέτως λυτήσαντες, οἷς καὶ
» ἔρᾳ· ὅταν τὰς χεῖρας ἐκλείνητε πρὸς με
» ἀποσρέψω τὰς ὀφθαλμούς μου ἀπ' ὑμῶν.
» αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἱμάτων πληρεῖς.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ταύταις ταῖς λέξεσι καὶ ὁ
» Σωτὴρ ἐν Εὐαγγελίοις ἐχρήσατο, εἰπὼν
» πρὸς αὐτὸς· ὡς γενεὰ ἀπίστος καὶ διεσραμ-
» μένη ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς; ἕως πό-
» τε ἀνέξομαι ὑμῶν; ἔδὲ γὰρ ἕτερόν ἐστι τὸ
» λεγόμενον, ἢ ὅτι ἀποσρέψω τὸ πρόσωπόν μου
» ἀπ' αὐτῶν. γενεὰ γὰρ ἀπίστος ἐστὶ, μὴ
» ἔχουσα πίσιν, καὶ ἐξεσραμμένη ἀπὸ τῆς
» ἀληθείας. ἡμεῖς δὲ σὺν τῷ ψαλμῳδῷ βοή-
» σωμεν· μὴ ἀποσρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου
» ἀπ' ἐμῶν.

κα. Αὐτοὶ παρεξήλωσάν με ἐπ' ἢ
Θεῷ, παρώργισάν με ἐν τοῖς εἰδώλοις
αὐτῶν· καὶ γὰρ παρεξήλωσώ αὐτὰς
ἐπ' ἢ ἐθνεῖ, ἐπὶ ἔθνεσιν ἀσωτέτω πα-
ροργισῶ αὐτὰς.

» ** ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Προφητικῶς δηλῶ-
» ται ἢ διὰ τὰ ἀμαρτήματα τὰ προτέρη λαβὴ
» μὲν τῶν ἀσωτέτων ἐθνῶν ἐκλογὴ, ἢ
» ἢ τινὸς ἢ τῆς Ἰησὺς γεγονημῆς. αὐτοὶ
» ἡμεῖς παρεξήλωσάν με ἐπ' ἢ Θεῷ, πα-
» ρώργισάν με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν· καὶ γὰρ

Α » παρεξήλωσώ αὐτὰς ἐπ' ἢ ἐθνεῖ, καὶ ἐπὶ
» ἔθνεσιν ἀσωτέτω παροργισῶ αὐτὰς. καὶ ἐστὶ
» σφόδρα τρανῶς καταλαβεῖν δυνατὸν, τίνα
» τρόπον οἱ λεγόμενοι παρεξήλωσαν τὸν
» Θεὸν Ἑβραῖοι ἐπὶ τῷ ἢ Θεῷ, καὶ παρωρ-
» γικίαν αὐτὸν ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. πα-
» ρωξύνθησαν εἰς ζηλοτυπίαν ἐπὶ τῷ ἢ ἐθνεῖ
» τῷ ἀσωτέτω· ὅπερ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο διὰ
» τῆς ἐπιδημίας Χριστὸς Ἰησὺς, καὶ τῶν μα-
» θητῶν αὐτῶν. βλέπομεν γὰρ τὴν κλήσιν 1. Κορ. 1. 26,
Β » ἡμῶν; ὅτι ἢ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, ἢ 27, 28, 29.
» πολλοὶ δυνατοί, ἢ πολλοὶ ὀφθαλμοὶ· ἀλλὰ
» τὰ μωρὰ τὰ κόσμος ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα
» κατακινήσῃ τὰς σοφίας. καὶ τὰ ἀγνοῖα καὶ
» ἐξῆθνημῆς ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ
» μὴ ὄντα, ἵνα ἐκείνα τὰ πρότερον ὄντα
» καταργήσῃ· καὶ μὴ καυχῆσθαι ὁ κατὰ
» σάρκα Ἰσραὴλ, καλῶντος ὑπὸ τῆς Ἀπο-
» σόφης σαφούς, ἐνώπιον Θεοῦ.

» ** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Τὴν προτέραν
Γ » ὁμολογίαν τὴν λαβὴ λέγων, διὰ τῆς, ἐπ' ἔθνεσιν,
» εἰπεῖν. ἔδὲ γὰρ ἔθνος ἄνθρωπος ἐνομίζετο διὰ
» τὴν πολλὴν ὁμολογίαν, διὰ τὴν μωρίαν, διὰ
» τὴν ἀνομίαν· ἀλλ' ἀπὸ τῆς πίσεως τοσαύτη
» γέγονεν ἡ μεταβολή, ὥς ἐκείνων τῶν τι-
» μωμένων πολλῶ τιμωτέρας φανῆναι. ὅτι
» ἐμελλε δάκνειν Ἰουδαίους τὸτο αὐτὸ, καὶ ἐκ
» τῆς βελτίως γίνεσθαι, καὶ τὸτο αἰτεῦσθαι
» δηλῶσαι. ἢ γὰρ ἀπλῶς εἶπε, προτιμήσω,
» ἀλλ' ὅμως καὶ τὸτο δηλῶν, καὶ τὴν ἐκ πα-
» ραξήλωσεως γενησομένην αὐτοῖς ὅπως δὴ-
» ποτε διόρθωσιν, παρεξήλωσώ ὑμᾶς, Φησὶν,
» ἐπ' ἢ ἐθνεῖ· ὡς εἶπε, τοσαῦτα δώσω
» αὐτοῖς ἀγαθὰ, ὥς ὑμᾶς δηχθῶμαι. τὸτο
» γὰρ αὐτὰς καὶ βελτίως ἐποίησε.

» ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, κα-
» γὰρ παρεξήλωσώ ὑμᾶς ἐπ' ἢ ἐθνεῖ ἀσωτέ-
» τω παροργισῶ αὐτὰς; (2) Οὐχὶ ἔθνος ἐν
» οἱ τῷ σωτῇ Χριστῷ πεπισθυκότες, ἀλλὰ
» μυρία. καὶ ταῦτα δὲ ποτε ἀσωτέτω καὶ καὶ
» ἀνόητοι, ἢ Φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος· ἡμεῖς Τίτ. 3. 3.
» γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλα-
» νώμενοι, δαλδόντες ἡδοναῖς, καὶ ἐπιθυ-
» μίαις ποικίλαις, καὶ τὰ ἐξῆς. ὡς περ τοί-
» νων, Φησὶν, ὑμεῖς τὸν εἶνα καταλιπόντες
» Θεόν, πολλὰς ψυδωνύμους προτετιμήκα-
» τε· ἔτως ἐγὼ τὸν εἶνα λαὸν ἀποθρόνισας,
» πᾶσι τοῖς ἐθνεσιν παρέξω τὴν σωτηρίαν.
» ἀλλ' ὑμεῖς μὲν τὰς ἐκ ὄντας τετιμηκότες
» Θεός, ἐκ ἀπεφώτατε Θεός· ἐγὼ δὲ τὰ
» ἀσωτέτω ἐθνεῖ θείας ἐμπλήσω σοφίας· ὑμεῖς
» δὲ ὁρῶντες, τῷ φθόνῳ τακῆσθε.

» ΑΔΗΛΟΥ. Ταύτη τῇ ῥήσει ἐχρήσατο
» Ῥωμαίοις ἐπισέλλων. ὁ μακάριος Παῦλος.
» ἀσωτέτως δὲ ἡμᾶς προσηγόρευσε, τὴν πρὸ
» τῆς πίσεως ἡμῶν ἀφροσύνην ἐπιδεικνύς.
» τὸτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς Ἀπόστολος ἔφη·
» ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς ποτε ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, Τίτ. 3. 3.
» πλανώμενοι, δαλδόντες ἐπιθυμίαις, καὶ
» ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ
» διάγοντες, συνητοὶ, μισῶντες ἀλλήλους.
» ταῦτα

ἔχει τοῖς νῦν. ἐν τῷ εἰρημ. 3. Τόμ. προσφύει δὲ τὸ, οἱ μέχρι τῆς νῦν, ἀνομιᾶς τῆς, γενεᾶς.
» Τίμης; ἢ ἐν Χάλ. ἐκδ.

ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς ποτε ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, Τίτ. 3. 3.

ταῦτα (1) διαφερόντως ἰώλασεν ὁ Θεὸς Ἀ
Ἰσδαίως. ἔδὲ γὰρ ἔτως αὐτὸς ἀλγύνει ἡ
δυσλεία καὶ ἡ διασπορά, ὡς ἡ τῆ νᾶς ἐρη-
μία, ὡς ἡ τῶν ἐθνῶν δυσέβειά τε καὶ περι-
Φάνεια. παρακνίζει γὰρ αὐτὸς, καὶ εἰς
ζῆλον ἄγει.

ιβ. Ὅτι πῦρ ἐνέκευται ἐν τῇ
θυμῷ, καυθήσεται ἕως ἄδης κα-
τωτάτης· καταφάγεται γλῶσσαι καὶ τὰ
γεννήματα αὐτῆς· φλέξει θεμέλια Β
ὁρέων.

Δ66τ. 9. 3., ΔΔΗΛΟΥ. Τὴν δικαίαν κατὰ τῶν ἀ-
μαρτανόντων ἐμφαίνει κίνησιν, ἡ μέχρι
παιδείας ὑπερον ἐπαγομένη, ἀλλ' ἕως τῶν
τῆ ἄδης πυλῶν ἀπάγασαν εἰς ἀπώλειαν·
[καθάπερ ἡδὴ προείπον, ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ
καταναλίσκει τὰς ἀσεβεῖς, τιμωρόμενος
τὰς ἀνδισαμένους, ὅταν ἐκ τῆς ἀνοχῆς καὶ
τῆς μακροθυμίας ἐπιστρέψω μὴ βεληθῶσι.
τὴν ἐν Ἰσδαίων τελευταίαν ἐνταῦθα προ-
θεσπίζει ἀπώλειαν, ἣ καὶ ὑπέστησαν ὑπὸ
Ῥωμαίων μετὰ τὴν εἰς Χριστὸν παρουσίαν,
καὶ τὴν τῶν ἐθνῶν κλῆσιν.]

ΔΔΗΛΟΥ. Ἀλλὰ καὶ τροπικῶς λεγό-
μενον πῦρ ἅπαν τὸ γεῶδες γίνεται φρόνη-
μα, καὶ κατεδίδει τὰς προσετηκότας τῇ
γῇ, καὶ τὰ γεννήματα δὲ τῆς γῆς, πορ-
νείαν, μοιχείαν, εἰδωλολατρείαν, καὶ τὰ
ἐξῆς. ταῦτα γὰρ τῆς ἐν ἡμῖν γῆς τὰ γεν-
νήματα. [ἐστὶ καὶ τὸ πῦρ τὸ αἰδητὸν λα-
βεῖν. καὶ γὰρ] τὴν αἰδητὴν γλῶσσαν τῶν Ἰσ-
δαίων διώσκει οἱ πολέμοι, καὶ πυρρίκνυ-
σον ἀποτελέσουσι, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ.
» Καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὁρέων, τροπικῶς λε-
γομένων ὁρέων τῶν καὶ ἐπαυρομένων κατὰ
τῆς γνώσεως τῆ Θεῶ, φλέξει τὰς θεμελίους,
[καὶ] καταργήσει τὸν ἄρχοντα τῆ αἰῶνος
τέτης, καὶ τὰς ὑπ' αὐτὸν πονηρὰς δυνά-
μεις. καὶ [ἀπλῶς] τῶν αἰδητῶν ὁρέων
[τὰς θεμελίους] καταφλέξει ἡ ὁργὴ τῆ
Θεῶ, ὡς διὰ τὴν ἐκ τῆς πολέμου ἀνάγκης
εἰς φρόνια καταφύγασιν οἱ Ἰσδαῖοι ὑψηλό-
τατά τε καὶ ὀχυρώτατα· ἀλλ' ὅμως καὶ
ταῦτα κατήγαγον οἱ πολέμοι, ὡς Φησὶν
Ἰώσηπος, τὴν ἐσχάτῃ αὐτῶν διηγούμενος
ἐρημίαν.

ιγ. Σιωάξω εἰς αὐτὸς κακὰ, καὶ
τὰ βέλη μου σιωτελέσω εἰς αὐτὸς.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ μακροθυμεῖν,
σιωάγειν λέγεται κατὰ τῶν ἀπειθόντων
κακὰ. ἂ κυρίως κατ' ἐαυτῶν οἱ μὴ πει-
θαίοντες σιωάσιν, ὅλον ἐπὶ τέλει κατ'
ἐαυτῶν ἐκκαίνοντες τὸ τῆ ἀκράτης πολήριον,
πάσης ἐπ' αὐτὸς τιμωρίας σιωτελέμενης.

ΔΔΗΛΟΥ. Ὅπερ αὐτοὶ ποιεῖσιν ἀνιάτ-
ροβοὶ διαμύνοντες, τῆς ἀνοχῆς τῆ Θεῶ
» καὶ μακροθυμίας κατὰφρονῶντες, καὶ δι-
» σαρρίζοντες ἐαυτοῖς ὁργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὁργῆς.
Βέλη δὲ Κυρίως [τὰ] πρὸς ἐπιστροφὴν καὶ
παιδείαν ἐπαγομένα, κατὰ καὶ ὁ Ἰωβ
» λέγει· βέλη Κυρίως ἐν τῷ σώματί μου εἰσὶν· Ἰωβ. 6. 4.
» ὡς ὁ θυμὸς ἐκπίνει με τὸ αἷμα. αἷμα γὰρ 1. Κορ. 15. 50.
» καὶ σὰρξ βασιλείαν Θεῶ ἐκκληρονομήσουσι.

ιδ. Τηρόμενοι λιμῶ καὶ βρώσει
ὁρέων,

ΔΔΗΛΟΥ. Λιμῶ ἐτάκησαν αἰδητῶ
πολιορκέμενοι· καὶ προηγησάμενης τῆ πο-
λέμου αἰδέας, ἐπὶ τε τῆ Ναβαχοδονόσορ,
καὶ ἐπὶ τῆς τελευταίας πολιορκίας, ἣ
ὑπέμειναν μετὰ τὴν τῆ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ
Θεῶ Ἰησοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, ἐτάκησαν τῷ
λιμῶ. ἀλλὰ καὶ τῷ νοητῷ λιμῶ παρεδ-
δῆσαν. ἔκ ἐτι γὰρ παρ' αὐτοῖς λόγος Θεῶ
καὶ Προφήτης αὐτοῖς λέγων, τὰ δὲ λέγει
Κύριος. βρώσει δὲ ὁρέων ἐξετάκησαν. ἐν
γὰρ τοῖς τοιαύτοις εἰκὸς ἀγρόδοντας ὁρέοις,
μόλις ἐπανεῖχεν ταῖς τέτων τροφαῖς.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἴποι δ' ἅντις καὶ
κατὰ ἀναφορὰν τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐρηθῶν
» τὸ, βρώσει ὁρέων· ὅτε περ εἰς χολέραν
αὐτοῖς μετεβλήθη φαγῶσι.

Καὶ ὁπισθότονος ἀνιάτος.

Δ ΔΔΗΛΟΥ. Ὁ ὁπισθότονος ἀσασμὸς
τῶν ἐν ῥάχει (2) μυῶν, ὅλον εἰς τὴν πίσω
ἔλκων τὸ σῶμα, καὶ ὡς ἐντεταμένον τόξον
ἀπεργαζόμενος. εἰσὶ δὲ ταῦτα καὶ πάθη
ψυχῆς, τὴν ἀπὸ τῆ Θεῶ ἀποστροφὴν ἐπι-
δεικνύμενα, μηδεμίαν εἰς αὐτὸς ὑποφαί-
νοντα σωτηρίας ἐλπίδα. λιμὸν μὲν γὰρ
νοήσομεν, κατ' ὃν ἐκ ἐστὶ παρ' αὐτοῖς λό-
γος Θεῶ· βρώσει δὲ ὁρέων, τὰς κενὰς λό-
γους καὶ μάτῳ εἰς αἴερα διήπιαμένους. ἡ
Ε παύσονται γὰρ ἐν τέτοις μελετώντες μα-
» ταίως, ὡς Φησὶν ὁ Δαβὶδ· ἐμελέτησαν Ψαλ. 1. 1.
» κενὰ, εἰς τὴν πίσω χωρῶντες ἀμετασρεπτοί.

Ὀδόντας θηρίων ἐπαποσελῶ εἰς
αὐτὸς, μετὰ θυμῷ συρόντων ἐπὶ γῆς.

» ΔΔΗΛΟΥ. Τὸ, ἀποσελῶ, ἀντὶ τῆς,
ἀπέσειλα· ὡς ἡ ὕψις αὐτοῖς ἀπέσειλε
θανάτον ἐν τῇ ἐρήμῳ. θηρία, τὰς πο-
λέμους νοητέον, δίκῃ θηρίων αὐτὸς κατε-
δίοντας, καὶ μονονεχὶ τοῖς ὁδοῖς κατανα-
λίσκοντας, πονηρὰς τε ὄντας ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καὶ μηδὲν εἰς αὐτὸς ἡμερον ἐπιδεικνύμενης·
οἱ τὴν τῆ Θεῶ παρὶσσοῖν ἐγκατάλειψιν. (3)
τοῖς ἐαυτῶν δὲ παραδιδόμενοι πάθεισιν ὑπὸ
τῶν θηρίων τῶν νοητῶν κατηδιόντο.

ιε. Ἐξω-

(1) Ἦτοι τέτοις ἀναγνώστ. ἡ ἀφαιρετικὸν τὸ, Θεός. ὅπερ ἐδὲ ἐν τῷ 3. Τόμ. τῆς εἰς τὰς ψαλ. σειρ. κεῖται.

(2) Βραχῆ. οἱ ἡμέτεροι κώδ. βραχῆ. ἐν σελ. 876. τῆ 3. Τόμ. τῆς εἰς τὰς ψαλ. σειρ. ἐπισ-
πάντες. ἀντὶ τῆς ῥάχει· ὅπερ καὶ ἐτέθη.

(3) Ἐν μὲν τῷ 3. Τόμ. τῆς εἰς τὰς ψαλ. σειρ. (σελ. 876, 877.) ὅτι τὴν τῆ Θεῶ παρεσέ-
λειψαν. τοῖς ἐαυτῶν γὰρ παραδιδόμενοι, κτ. ὁ δὲ Προκόπιος (ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.) ἔτως· ὁδόν-
ἀποσελῶ εἰς αὐτὸς. ἡ ἀντὶ τῆς ἀπέσειλα· ἵνα πάλιν τὰς ἐν τῇ ἐρήμῳ δηλώσῃ, ἐν ἡ πολεμίας
θηρίων αὐτοῖς ἐπιτρέχοντας· ἡ τὴν τῆ Θεῶ παρὶσσοῖν ἐγκατάλειψιν, δι' ἣν τοῖς ἐαυτῶν, κτ.

κε. Ἐξώθεν ἀτεινώσει αὐτὰς μά-
χαιρα, καὶ ἐν τῶν ταμιείων φόβος·

ΑΔΗΛΟΥ. Τὰ ἐν τῇ πόλιορξίᾳ συμ-
βάντα κατὰ μέρος ἐκτραγωδεῖ. ἅπερ καὶ
διὰ Ἱερεμίᾳ καὶ Ἰεζεκιήλ ὁ Θεὸς διηγῆσα-
το λόγος. οἱ μὲν γὰρ ἔξωθεν ὑπὸ πολε-
μίων βαλλόμενοι, οἱ δὲ εἰδὼν φόβῳ καὶ νόσῳ
καὶ λιμῷ διεφθάρουντο. Θεὸς δὲ μάχαιρα
τὰς πονηρὰς πράξεις τιμωραμένη, τῷ φό-
βῳ συσέλλει, καὶ τὰς τίκτοντας αὐτὰς λο-
γισμὸς, ὥς ἐμνηστέον τοιαῦτα τεκεῖν. το-
ῦτο γὰρ ὁ τῷ Θεῷ λόγος, καὶ κριτι-
κὸς κρίσεως.

Νεανίσκος σὺν παρθένῳ, θηλά-
ζων μετὰ καθεστηκότος πρεσβύτου.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀρδῶ αὐτοῖς ἐγίνετο ἡ
ἀπώλεια, ἐπειδὴ περ καὶ ὁμοθυμαδὸν τὴν
ἁμαρτίαν ἐργάζοντο. ἡ ἐκὶ ὁρᾶς, Φησὶν
ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τῷ προφήτῃ Ἱερεμίᾳ, τί
ἔτοι ποιῶσιν ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰσραὴλ καὶ ἐν
ταῖς αὐλαῖς Ἱερουσαλήμ; καὶ ψυχὰς δὲ τὰς
διαφόρους ἡλικίας νοητέον.

κε. Εἶπον, διασπερῶ αὐτὰς, παύ-
σω δὲ ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυον
καὶ αὐτῶν. Εἰ μὴ δι' ὀργῇ ἐχθρῶν, ἵνα
μὴ μακροχρονήσωσι, καὶ ἵνα μὴ συ-
νεπιθῶνται οἱ ὑπεναντίοι· μὴ εἴπω-
σιν, ἡ χεὶρ ἡμῶν ἡ ὑψηλὴ, καὶ ἐκὶ
Κύριος ἐποίησε ταῦτα πάντα.

ΑΔΗΛΟΥ. Εἶπα, διασπερῶ αὐτὰς. δια-
σπαράττες γὰρ ἅπ' ἄκρου τῆς ἐρανῆ καὶ ἕως
ἁκρῶν αὐτῶν, καὶ ἐκ βίβλου ζώντων ἐξη-
λείφθησαν, μηκέτι λαὸς Θεῷ χρηματί-
ζοντες. ἐκ ἀπώλοντο δὲ παντελῶς, (1)
διὰ τὰς ἐξ ἐθνῶν. ἐπέμενον γὰρ τῇ δυσ-
σεβείᾳ, (2) τὴν ἐκείνων ἀπώλειαν τοῖς
ἐαυτῶν Θεοῖς ἐπιγράφοντες, ἐν ταῖς τῶν
ἀπολωλότων ἁμαρτίαις.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ταῦτα λεγόντων
τῶν Βαβυλωνίων, ἀκρόντες οἱ ἐπὶ τῷ Ἱε-
ρεμίᾳ, Φασὶν, ἠσυχώθημεν, ὅτι ἠκύνσαμεν
ὀνειδισμόν ἡμῶν. κατεκάλυψεν ἀτιμία τὰ
πρόσωπα ἡμῶν, εἰσῆλθον ἀλλογενεῖς εἰς
τὰ ἅγια Κυρίου. πρὸς ἧς ἀποκρίνεται, λέ-
γων· διὰ τὸ τοῦτο ἰδὲ ἡμέρας ἔρχονται λέγει
Κύριος, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ αὐ-
τῆς. διὰ ταῦτα τοίνυν, καὶ διὰ τὴν πρὸς
τὰς πατέρας αὐτῶν διαθήκην ἐ πάντες
ἀπώλοντο. καὶ Γολιάθ δὲ παρεμβολῇ
ὀνειδίσας ζώντος Θεῷ, δίκην κινῶν ὑπὸ με-
ρακίᾳ διεφθάρτα. συγγελίζοντο δὲ καὶ
ἄλλοφυλοι τὸν θάνατον τῷ Σαὺλ τοῖς εἰδώ-
λοις αὐτῶν.

κη. Ὅτι ἔθνος ἀπωλολενὸς βε-
βήκει, καὶ ἐκ ἔσιν ἐν αὐτοῖς ἐπισήμη.

ΑΔΗΛΟΥ. Μετὰ βελῆς δὲ πάντα
ἐπὶ τῇ βελῇ θείᾳ τὴν δύναμιν ἐπὶ-

Α. ῥάνιός ἐστιν. ἐκράτησας γὰρ τῆς χειρὸς Ψαλ. 72. 23,
τῆς δεξιᾶς μου, καὶ ἐν τῇ βελῇ σου ὠδήγη-
σας με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβε μου,
Φησὶν ὁ Προφήτης.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Θείαν γὰρ ἔσαν
ἀπώλεσαν τὴν βελῇ. περὶ ἧς Δαβὶδ ἐν
ὁβ' ψαλμῷ Φησὶν· ἐκράτησας τῆς χειρὸς Ψαλ. 72. 23,
τῆς δεξιᾶς μου, καὶ ἐν τῇ βελῇ σου ὠδήγη-
σας με. περὶ ταύτης Ἡσαΐας Φησὶ· καὶ Ἡσ. 9. 6.
καλεῖται μεγάλης βελῆς Ἄγγελος. ἐπ' Ἡσ. 11. 2.
αὐτῷ γὰρ τὸ πνεῦμα βελῆς καὶ ἰσχύος. τὸ
ἀπώλεσαν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, ὡς καὶ τὴν ἐπι-
σήμην. περὶ ἧς Φησὶ Σολομὼν, μύστις γάρ-
ἐστι τῆς τῷ Θεῷ ἐπισήμης. μύστις δὲ Φησι
τὴν σοφίαν. καὶ Ἰωβ δὲ ταύτῃ ἀποθau-
μάσας, Φησὶ· ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς ἐπι-
σήμης; ἔδὲ ταύτῃ εἶχον οἱ ἐξ Ἰσραὴλ,
μὴ παραδεξάμενοι Χριστὸν, Θεὸν σοφίαν, καὶ
τὴν βελῇ τῇ ὑψίστῃ, παρ' ᾧ τῆς γνώσεως Κολασ. 2. 3.
οἱ θησαυροὶ, καὶ τῶν ὄντων ἡ ἐπισήμη.

κθ. Οὐκ ἐφρόνησαν σωλιέναι· ταῦ-
τα καταδεξάσθωσαν εἰς τὸν ἐπιόντα
χρόνον.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀκύλας ἔως ἐξέ-
δωκεν· ἐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς φρόνησις· ὅφε-
λον ἐσοφίσθησαν ἐπίστανται αὐτῷ. συνετι-
οῦντο εἰς ἐχάτῃ αὐτῶν. ἐπειδὴ γὰρ
ἐκ ἐγνωσαν τὰ εἰρημικά, ἐν ἐχάταις ἡμέ-
ραις γνώσκοντες, κατὰ τὴν τῶν ἐθνῶν κλη-
σιν ἀποβαλλόμενοι, μὴ πιστεύσαντες Χριστῷ,
τῇ τῷ πατρὶ ἐπισήμῃ τε καὶ βελῇ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἐπειδὴ περ, Φησὶν, ἐκ ἐγ-
νωσαν ἔδὲ σωήκαν τὰ εἰρημικά, ἐν ταῖς
ἐχάταις ἡμέραις γνώσκοντες αὐτὰ, ὡς καὶ
τῆς ἐνσάρκου παρρησίας τῆς μονογονεῖς ἐλθού-
σας ὁ καιρὸς, καὶ τῶν ἐθνῶν ἡ κλήσις γε-
νήσεται, αὐτῶν δὲ ἡ ἀποβολή, διὰ τὸ μὴ
βελήθῃ αὐτὰς δεξάσθαι τῷ πατρὶ τὴν
βελῇ, μηδὲ σωίσθαι τὴν ἐπισήμην αὐτῶν.

λ. Πῶς διώξεται ἕως χιλιῆς, καὶ
δύω μετακινήσει μυριάδας, εἰ μὴ ὁ
Θεὸς ἀπέδοτο αὐτὰς, καὶ ὁ Κύριος
παρέδωκεν αὐτὰς; Οὐ γὰρ εἰσιν οἱ
Θεοὶ αὐτῶν, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν. οἱ δὲ
ἐχθροὶ ἡμῶν ἀνόητοι.

ΑΔΗΛΟΥ. Τητέστιν, ἐκ ἂν δυνάμει
ἐγίνοντο τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ὑπὸ τῇ τυχόν-
τος πλοῦτον, ὡς εἶα τῶν πολεμίων διώ-
κειν χιλιῆς, καὶ δύω ἀριθμῶν (3) πλη-
θος, εἰ μὴ εἰς τὸν ἀντίον αὐτοῖς ἐστράφη
τὰ πράγματα· καὶ ὅπερ αὐτοὶ πάλας διε-
πράττοντο, ῥαδίως καταγωνιζόμενοι τὰς
ἐχθρὰς, τὸν Θεὸν ὁμολογῇ κεκλημένους, ταῦ-
τα ἐκ ἂν ὑπέμενον, εἰ μὴ γυμνοὶ τῆς αὐ-
τῶν ἐπικυρίας ἐτύγχανον, πραδαίντες ταῖς
ἁμαρτίαις.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῆς τῷ Θεῷ γὰρ
σκέπης γυμνωθέντες, ὑπὸ τοῦτο, ὡς ὑπὸ πλη-
θους, ἐδιώκοντο. ὡν περ τὸν ἀντίον ὡς καὶ
τῇ

τῇ δούσεβείᾳ προσέκειντο. ἔ γὰρ ἔσιν εἰπεῖν, **Α**
 ὡς οἱ ἀλλόφυλοι διὰ τὴν ἰσχύϊ τῶν εἰδώλων
 αὐτῶν τέττας ἐδίωκον. ἔδεμια γὰρ ὁμοιό-
 της πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν. ἀλλὰ καὶ ἄφρο-
 νες οἱ τέττας λατρεύοντες, λέγοντες τῷ
 ἱερ. 2. 27. » **Ξύλω**, πατήρ μου εἰ σύ, καὶ τῷ λίθῳ, σύ με
 ἐγέννησας. διωκτὸν δὲ καὶ περὶ νίκης τῶν
 ἐξ Ἰσραὴλ δούσεβέντων προλέγεσθαι· ὅτε
 καὶ τὴν νίκην ἀκοντὶ πολλακίς ἐλάμβανον.

λβ. Ἐκ γὰρ ἀμπέλων Σοδομῶν **Β**
 ἢ ἀμπελος αὐτῶν, καὶ ἡ κληματὶς
 αὐτῶν ἐκ Γομόρρας· ἡ σαφυλὴ αὐ-
 τῶν σαφυλὴ χολῆς, βότερος πικρίας
 αὐτοῖς.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἐφη πῶς καὶ ὁ μακάριος Ἱε-
 ρεμίας πρὸς τὴν τῶν Ἰσδαίων σιναγωγὴν,
 ἱερ. 2. 21. » ὡς ἐκ προσώπου τῶ Θεοῦ· ἐγὼ ἐφύτυσά σε
 » ἀμπελον καρποφόρον· πῶς ἐσράφης εἰς
 » πικρίαν ἢ ἀμπελος ἢ ἀλλοτρία; ζηλώσαν-
 τες γὰρ Σοδομιτῶν τὰ ἔργα, καὶ τὰ ἐπι-
 τηδύματα τῶν Γομόρρας πολιτῶν ἀσπα-
 ζόμενοι, τὸ γένος ἐκείνῳ λέγονται κατέ-
 γειν. ὥστε γὰρ οἱ τὰ ἔργα ζηλῶντες τῷ
 Ἀβραάμ καὶ μεταδιώκοντες, υἱοὶ Ἀβραάμ
 ἐκ ἀπεικότως ἀναγορεύονται· ἔτω καὶ οἱ
 τὰ Σοδομιτῶν ἐπιτηδύματα φιλοτιμύμενοι
 πάνδεινα, ἀπόγονοι τῶ ἀποστάτη γίγνοι-
 το (1) Διαβόλη.

λγ. θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐ- **Δ**
 τῶν, καὶ θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος.

**** ΑΝΩΝΥΜΟΤ.** Τὴν ζέσιν τῶν σαρ-
 κικῶν ἡδονῶν οἶνον δρακόντων φήσας, καὶ
 τῆς παρακοῆς τὴν τυραννικὴν καὶ ὑπερηφα-
 νικὴν καταφρόνησιν καλέσας οἶνον ἀσπί-
 δων. τῆτο γὰρ, ὡς Φασὶ, τὸ θηρίον παρὰ
 πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς ἐμφράττει τὰ
 ὦτα πρὸς ἐπάσματα, ὑπερηφανίαν τυραν-
 νῶν τῶν ἐπάδοντας.

λδ. Οὐκ ἰδὲ ταῦτα πάντα σιωπῇ
 κλαίει παρ' ἐμοί, καὶ ἐσφράγισται ἐν
 τοῖς θησαυροῖς μου;

ΑΔΗΛΟΤ. Ὁ Σύμμαχος σαφές ερον
 » ἐρμηνεύων ἐξέδωκε· μὴ ἔχι τῆτο ἀπόκει-
 » ται παρ' ἐμοί; τῆτες τὸ θηριώδες αὐτῶν
 καὶ μισθόνον; καὶ ἃ (2) μέλλουσιν ἐγχει-
 ρεῖν λυτῶντες κατὰ τῶ Σωτῆρος αὐτῶν·
 ἀλλ' ὅμως ἀναβάλλομαι, καὶ δίδωμι χώραν
 τῷ αὐτεξέσῳ, ἀναμύνων τὴν πράξιν.

λε. Ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως ἀντα-
 ποδώσω, ὅταν σφαλῇ ὁ πῆς αὐτῶν,

ΑΔΗΛΟΤ. Τότε γὰρ φησὶν εἰσπράξο-
 μαί δικίῳ, ὅταν [ὁρθῶς μὴ θέλῃσι βαίνειν,
 ἀλλὰ] τῆς δούσεβας παρὰ τραπεῶσιν ὁδῶ, καὶ
 ἐγγὺς γινώνται τῶ ἐκχέαι αἷμα.

Ἵτι ἐγγὺς ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐ- **Η**
 τῶν, καὶ πάρεσιν ἔτοιμα ὑμῖν.

ΑΔΗΛΟΤ. Τῷ προφητικῷ πνεύματι
 τὰ πολλοῖς ὑπερον ἐσόμενα χρόνοις, ὡς
 παρόντα καὶ ἐγγίζοντα θεωρεῖται, (3) ἐγ-
 γὺς λέγων τῆς ἀπωλείας αὐτῶν τὴν ἡμέ-
 ραν, καὶ τὴν κλήσιν τῶν ἐθνῶν ἐτοιμο-
 τάτῳ ἐσεῖσθαι.

λς. Ὅτι κρινεῖ Κύριος τὸν λαὸν
 αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς δέλοισι αὐτῶν πα-
 ρακληθήσεται.

ΑΔΗΛΟΤ. Καταψηφιεῖται γὰρ τῶ ἰδίῳ
 λαῷ, φησὶ, καὶ ἐγκρινεῖ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ
 τοῖς ἐξ ἐθνῶν πισθύνουσι παρακληθήσεται·
 δέλεος γὰρ αὐτῶν ἐκείνης φησὶν· ἢ καὶ τῶν
 Ἰσραηλῖτας ἐλεήσει, καὶ ἐκ αὐτῶν τέλος ἀπώ-
 σεσται τὸν λαὸν αὐτῶν.

Εἶδε γὰρ αὐτῶν παραλελυμένους,
 καὶ ἐκλελοιπότες ἐν ἐπαγωγῇ, καὶ
 παρεμμένους.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἐπάγωγῃ ἐστὶ τῆς ἐκδική-
 σεως ὁ καιρὸς, καθά φησὶ δι' αὐτῶν τῶν Προ-
 φητῶν· (4) τί ποιήσεις ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγω-
 γῆς; ἐθεάσατο τοίνυν αὐτῶν κατ' ἐκείνο
 [τῶ] καιρῷ δίκας αὐτῶν εἰσπραττομένης, καὶ
 μηδεμίαν ἔχοντας ἰσχύϊ. ἔ γὰρ ἐδύσαντο
 » λέγειν, πάντα ἰσχύϊ ἐν τῷ σίνδωαμῶντι με φιλ. 4. 13.
 » Χριστῷ· καὶ, ἐν τῷ Θεῷ μου ποιήσομαι δύ- ψαλ. 59. 12.
 ναν. ἐπηκολάθησε δὲ τῇ τῆς ψυχῆς
 παρέσει ἢ τῆς διωάμεως νέκρωσις.

λς. Καὶ ἔπε Κύριος, πῶ εἰσὶν οἱ **Δ**
 Θεοὶ αὐτῶν, ἐφ' οἷς ἐπεποίθησαν
 ἐπ' αὐτοῖς,

**** ΠΡΟΚΟΠΙΟΤ.** Μήποτε δὲ ἔτι πε-
 ρὶ τῶν πρὸ τῆς ἐπιδημίας ὁ λόγος, ὅτε περ
 αὐτῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀνεκαλέσατο;
 καὶ δῆλον ἐκ τῶ ὀνειδίζεν αὐτοῖς τὴν πρὸ
 » ταύτης εἰδωλολατρείαν, λέγων· πῶ εἰσὶν
 » οἱ Θεοὶ αὐτῶν; μετὰ γὰρ ἐκείνῳ ἔ φαί-
 » νονται λοιπὸν εἰδωλολατρήσαντες.

λη. Ὡς τὸ ζέαρ τῶν θυσιῶν αὐ-
 τῶν ἡδίστετε, καὶ ἐπίνετε τὸν οἶνον τῶν
 σπονδῶν αὐτῶν; ἀναστήτωσαν καὶ βοη-
 θησάτωσαν ὑμῖν, καὶ γενηθήτωσαν
 ὑμῶν σκεπασαί.

ΑΔΗΛΟΤ. Ταῦτα καὶ οἱ λοιποὶ Προ-
 φῆται, καὶ μάλιστα Ἱερεμίας εἰς ἔλεγχον
 τῆς ἀσεβείας [αὐτῶν,] ὀνειδίζων προέ- **Ζ**
 » φερε. (5) φησὶ γὰρ, διὰ τῆτο τὰ δε λέ- ἱερ. 11. 11, 12.
 » γει Κύριος· ἰδὲ ἐγὼ ἐπ' αὐτῶν ἐπάγω κα-
 » κα, ἐξ ὧν ἔ διωήσονται ἐξελεῖν ἐξ αὐ-
 » τῶν· καὶ κεκράζονται πρὸς με, καὶ ἐκ
 » εἰσακέσσομαι αὐτῶν. καὶ πορεύσονται πρὸς
 » πόλιν Ἰδὰ καὶ οἱ κατοικῶντες Ἱερουσαλὴμ,
 » καὶ κεκράζονται πρὸς τῶν Θεῶν αὐτῶν,
 » καὶ ἔ μὴ σώσωσιν αὐτῶν ἐν καιρῷ κακῶν
 » αὐτῶν, καὶ τὰ ἐξῆς.

λθ. Ἰδετε ἴδετε ὅτι ἐγὼ ἔμ
 ἐκ ἐστὶ Θεὸς πλὴν ἐμῶ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τετέσι, παιδοῦσας ἡ ἀπο-
ρίαν, καὶ ἡ κακία σὺ ἐλέγξει σε. καὶ
ἡδὴ περ [εὐ πράττων] ἐκ ἔγνωσ τὸν
χορηγόν, καὶ τῶν ἀγαθῶν τὸν χορη-
γόν, τιμωρόμενος μάνθανε τὸν ἀπαραι-
στοῦ ὑμῖν ἐπάγοντα τὰς πληγὰς, ἐξ ὧν
αὐτοὶ ἐδίδου ἐρρύσατο τῶν δοξάντων ὑμῖν
Θεῶν.

Ἐγὼ ἀποκλινῶ, καὶ ζῶ ποιήσω.
τάξω, καὶ γὰρ ἰάσομαι.

* ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Πάντα γὰρ Φησὶν εἰς
ἡρίαν ὑμῶν πραγματεύομαι. [καὶ] διὰ
τοῦ [εἰσπραττομαι] δικῆς αἰταῦτα τὰς ἀ-
ποκλίνας, ἵνα διὰ τῆς μετανοίας αὐ-
τῶν [καὶ] χαρίσωμαι τὴν ζωὴν, ἥτις ἐστὶ τῆς
ἐβραίας ἡ γνώσις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τοιοῦτος γὰρ ὁ ἀγαθὸς
ἀποκλινύσιν, (1) ἵνα ζωοποιήσῃ, καὶ
ἰάσῃ, ἵνα ἰάσῃται τὰς τεθνατωμένους
ἀσεβεῖας, τῷ μηκέτι τὸ κακὸν ποιεῖν.
αὐτὸς λέγομαι ζωοποιεῖσθαι διὰ [τῆς
ἡμέρας] πίστεως καὶ ἀγαθοεργίας.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Αὐτὸς γὰρ ἀλγῶν
καὶ, καὶ πάλιν ἐγκαθίστησι, (2) τὰς ἐπε-
θείσας ἐπανορθώμενος συμφορὰς, καὶ
ψυχῆς τὰς νόσους ἰάμενος, μηδενὸς
παράπαν διωαμείας, τὰς ὑπ' ἐμὲ τιμω-
ρῶν εἰσπραττομένους ἐξελέδαυ αὐτὰς.

* ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. Σωθήσῃ τῇ Γραφῇ
τάσσεν τὰ σκυθρωπὰ τῶν χρηστοτέ-
ρων ἡδίων ἐστὶν ἡ ἀπόλαυσις, προκα-
ταρῆσαι αὐτῆς τῶν λυπέντων. ἐγὼ
ἀποκλινῶ, Φησὶ, καὶ ζῶ ποιήσω. δό-
ξα ἡ ὑπεργεσία μετὰ τὴν κόλασιν. πα-
νω καὶ γὰρ ἰάσομαι. αὐτὸς γὰρ ἀλγῶν
καὶ, καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν. ἔπαισε,
αἱ χεῖρες αὐτῶν ἰάσαντο. παραλαμ-
βάνει τὰ κακῆντα, ἵνα μονιμώτερά ἡμῖν
ἀγαθὰ γίνωνται, σφοδρῶς ἀντιπονη-
σάντων ἡμῶν τῆς φυλακῆς τῶν δοθέντων.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀποκλινεῖ γὰρ τὸν
καὶ ζῶντα, ἵνα μετὰ τὴν κάθαρσιν
χειρόνος ζωῆς, τὴν καὶ αὐτῷ χα-
ρίσωμαι.

* ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἐγὼ ἀποκλινῶ, καὶ
ποιήσω. ἀποθάνωμεν ἔν, ἵνα ζήσω-
μεν τὸ φρόνημα τῆς σα-
ρατὸς μὴ διωαμείας ὑποταγῶν τῷ νό-
τῳ Θεῷ, ἵνα τὸ φρόνημα τῆς πνεύματος
ἡμῖν ἐγγιγῇται, δι' ἧς ζωὴ καὶ εἰρήνη
γίνεσθαι πέφυκε.

Καὶ ἐκ ἔστιν ὅς ἐξελέσθαι ἐκ τῶν
ῶν μὲν.

* ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Τὶς γὰρ αὖ ἰαχύνειν,
αὐτὸς αὐτῶν χερῶν (3) ῥύσα-
τον ἀπαξ παραπεπλωκότα βιαίως;

μ. Ὅτι ἀρῶ εἰς τὸν ἔραν τὴν
χεῖρά μου, καὶ ὁμοῦμαι τῇ δεξιᾷ μου.
καὶ ἐρῶ, ζῶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα.

ΑΔΗΛΟΥ. (4) Δεξιὰ καὶ χεῖρ τῆ πα-
τρὸς ὁ υἱός, ὡς Φησὶ καὶ Δαβὶδ· δεξιὰ Πατ. 117. 16.
Κυρίως ἐποίησε διώαμιν· καὶ πάλιν, ἐμὲ Πατ. 62. 8.
δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σὺ. τὸ δὲ, ἀρῶ εἰς
τὸν ἔραν τὴν χεῖρά μου, ὁμοῖον ἐστὶ τῷ
λεγομένῳ ὑπὸ τῆς μακαρίας Δαβὶδ· ὑψώ- Πατ. 88. 13.

Β· Ζήτω ἡ δεξιὰ σὺ. ἔδει γὰρ κατὰ τὸ ἀν-
θρώπινον τὸν υἱὸν τῆς ἀνθρώπου ὑψώσθαι,
δεξιὰν ὄντα τῆς πατρὸς. δείκνυσιν δὲ αὐτὸν
κατὰ τὴν ἡ δεξιὰ Θεὸν ἐκ Θεῶν μόνον, καὶ
ὁμοῖον καὶ μιᾶς διωαμείας καὶ ἐξουσίας
καὶ κυριότητος. τὸ γὰρ, ὁμοῦμαι τῇ δεξιᾷ-
μου, τὸτο ἐμφαίνει. ἐπεὶ γὰρ ἐκ εἰχὲ κα-
τά· μέζονος ὁμοῖον, ἔφη (5) ὁ Ἀπόστολος,
ὡμοσε κατ' ἑαυτῆς. χαρὰν γὰρ ἐστὶ τῆς Πατ. 1. 3.
τῆς πατρὸς ὑποστάσεως ὁ υἱός, καὶ εἰκὼν

Γ· ἀπαράλλακτος, ὅλον ἐν ἑαυτῷ δεικνύς τὸν
πατέρα. ἀποδείκνυσιν δὲ αὐτὸν καὶ σιναί-
διον, καὶ ζῶντα εἰς τὸν αἰῶνα μετ' ἡς ὑψοῖ
δεξιᾶς. ταῦτα δὲ γινώσκονται Φησὶν, ὅταν
ὑμᾶς τιμωρήσωμαι, τὴν ἐμὴν προσωλη-
κίσαντας δεξιάν. ἵνα γινώσῃ, ὡς ἐκαστὸς
βελήσῃ ἐμὴν ἐταπείνωσα αὐτῷ (6) δι'
ὑμᾶς τὰς ἀποσραφείας αὐτῷ, καὶ μὴ
δεξαμένης αὐτῷ.

μα. Ὅτι παροξυνῶ ὡς ἀσραπλῶ
τὴν μάχαιρά μου, καὶ ἀνδέξεται κρί-
ματος ἡ χεῖρ μου, καὶ ἀνταποδώσω
δίκην τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τοῖς μισοῦσί-
με ἀνταποδώσω.

ΑΔΗΛΟΥ. Μάχαιραν Φησὶ τὴν τιμω-
ρίαν. (7) πολεμικὴν γὰρ καὶ ἐκδικητικὴν
σκευὸς ἡ μάχαιρα ἐπὶ τὰς ἐχθρούς. ἡ δὲ
τῆς Θεῶν μάχαιρα ἀόρατος ἐστὶ καὶ πνευμα-
τική. Φησὶ γὰρ ὁ Προφήτης· ἐμεθύθη ἡ Πατ. 34. 5.

Ε· μάχαιρα Κυρίως ἐν τῷ ἔραν. ταύτην Φη-
σὶ παροξυνεῖ ὡς ἀσραπλῶ, τὸ λαμπρὸν
αὐτῆς καὶ ἐπιφανὲς ἐπιδεικνύμενος, καὶ
πᾶσι καταδήλον. τότε ἀνδέξεται κρίμα-
τος ἡ χεῖρ. ἀπασαν γὰρ τὴν κρίσιν δέδω-
κε τῷ υἱῷ. ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, κα-
τὰ τὴν ἡμέραν. ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν πατέρα. καὶ ἐξουσίαν δέ-
δωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν. ποῖς δὲ κρί-
ματος, αὐτὸς αὖ Εὐαγγελίοις Φησὶ· περὶ Πατ. 16. 11.
δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἀρχὸν τῆς κόσμου τὰτα
κέκριται. καταγωνίσας δὲ (8) τὰς ἀορά-
τας διωαμείας, καὶ τὸν τῶτον πρωτοστάτην
Διάβολον, ἀνῆκεν ἡμᾶς ἐλδοθέρας.

μα. Μεθύσω τὰ βέλη μου ἀφ'
αἵματος, καὶ ἡ μάχαιρά μου Φάγε-
ται κρέα ἀφ' αἵματος τραυματιῶν
καὶ αἰχμαλωσίας ἀπὸ κεφαλῆς ἀρ-
χόντων ἐθνῶν.

ΑΔΗΛΟΥ.

Ἀποκλινύς. αὐτὸ σελ. 881. τῆς ἐρημ. Τόμ.
χερῶν τὸν ἀπαξ παραπεπλωκότα ἀπαγαγῆν. αὐτ.

ὑψώσθαι. αὐτ. αὐτὸ δὲ τοῖς ἐκδοδομ. ἐκ εὐρηται.

ἐταπείνωσεν ἑαυτὴν. ἐκάτερ. τῶν κωδ. ἐπισφαλ. τὸ δὲ ἐταπείνωσα αὐτῷ, ἐλήφθη ἐκ τῆς

(7) Τὴν τιμωρητικὴν διωαμείαν. αὐτ.

(8) Γὰρ. αὐτ.

(2) Ἀποκαθίστησιν. αὐτ.

(5) Ἡ Φησὶν. αὐτ.

ΑΔΗΛΟΤ. Τιμωρέμενος γὰρ τὰς Ἰσ-
δαίας ἐμπαρονήσαντας αὐτῷ, καὶ ἐκδὼς
αὐτὰς Καίσαρι, ὃν ἐπεγράψαντο βασιλέα,
ἐνέπλησεν αὐτὴ τὰ βέλη αἵματος, τὴν
ἐσχάτην ὑπομεινάντων ἄλωσιν. καὶ εἶη ἂν
αἰδητὴ μάχαιρα τῶν Ῥωμαίων τὰ ξίφη,
ἅπερ καὶ ὡς ἐμψυχα τὰ κρέα κατήδιον,
δαπανῶντα τὰς προσυγκανοντας. νοητὴ
δὲ μάχαιρα ὁ λόγος τῆ Θεῆ. ἔφη γὰρ ὁ
Εφ. 6. 17. Ἀπόστολος· καὶ τὴν μάχαιραν τῆ πνύ-
ματος ὅ ἐστι ῥῆμα Θεῆ. αὕτη τὰ ἐν ἡμῖν
πάσῃ κατὰλῶσε, καὶ κατέφαγεν, ἔργα
Γα. 6. 3. σαρκὸς ὄντα. ἢ μὴ γὰρ καταμένη τὸ πνεῦ-
μα μὴ ἐν αὐτοῖς, ἔφη ὁ Θεός, διὰ τὸ εἶναι
αὐτὰς σάρκα, τὰ ἐστὶ σαρκικὸν φρόνημα
ἔχειν· καὶ ἔδωκε ἕτερον εἶναι ἢ κρέα, ἅπερ
ἐπιδημήσας ὁ λόγος ἐδαπανήσας, πνύμα-
τικὸς ἡμᾶς ἀπεργασάμενος.

ΑΔΗΛΟΤ. Δείκνυσιν (1) τὴν τε νοητὴν
καὶ τὴν αἰδητὴν μάχαιραν· τὴν μὲν Φάσ-
κων ἀπὸ τῆ αἵματος πεπληρωμένων πε-
σόντων ἐν πολέμῳ, καὶ παραδοθέντων αἰχ-
μαλωσίᾳ· τὴν δὲ, νοητὴν φημι, μεμεθύ-
σας ἀπὸ κεφαλῆς ἀρχόντων ἐθνῶν. κε-
φαλὴ δὲ ἀρχόντων ἐστὶν ὁ Διάβολος· ἀρ-
χόντες δὲ ἐθνῶν, αἱ ὑπὸ αὐτῶν πονηραί
δυνάμεις. διὰ τὸτο ἔφασκεν Ἡσαΐας· ἐν
τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ ἐπάξει ὁ Θεὸς τὴν μά-
χαιραν τὴν ἁγίαν, τὴν μεγάλην καὶ ἰχυ-
ρὰν ἐπὶ τὸν δράκοντα τὸν ὄφιν. διὸ πα-
ραγενόμενος ὁ τῆ Θεῆ ζῶν λόγος, τομώ-
τερος ὢν ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον,
τὰς ἀοράτους κατεπολέμησε δυνάμεις, ἐν
Κολ. 2. 14, 15. τῷ σταυρῷ τὸ κατ' ἡμῶν χειρόγραφον ἀφα-
νίσας, καὶ καθελὼν πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξου-
σίαν, καὶ θριαμβύσας ἐν παρρησίᾳ, καὶ
Ψαλ. 67. 18. λαβὼν αἰχμαλώτους ἡμᾶς, ἔδωκε καὶ δό-
ματα ἐν ἀνθρώποις.

μγ. Εὐφράνθητε ἔρανοὶ ἅμα αὐ-
τῷ, καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάν-
τες Ἄγγελοι Θεῆ.

ΑΔΗΛΟΤ. Εὐφροσύνης γὰρ ἀληθῶς
ὑπόθεσις καὶ θυμηδίας πάσης τὸ ἐκ ποδῶν
γενέσθαι τὰς ἀποστατικὰς δυνάμεις, καὶ τὸν
μισόκαλον καλαργηθῆναι Διάβολον, καὶ τὰς
ἀνθρώπους ἐλευθέρους γενέσθαι τῆς πάλαι
κρατείας κατ' αὐτῶν τυραννίδος, καὶ ὁδὸν
γενέσθαι καθαρὰν, πάσης ἀμαρτίας ἀνη-
ρημένης, τοῖς προσεῖσιν αὐτῷ διὰ τῆ Κυρίᾳ
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐπὶ τούτοις χαίρουσιν οἱ
Ἄγγελοι, καὶ πᾶσαι αἱ τῶν ἑρανῶν δυνά-
μεις, ὁρῶσαι τὴν παλαιὰν ἐχθρὰν διαλυ-
θεῖσαν, καὶ ἐρῶν τῶν ἐπὶ γῆς βραβού-
θεισαν, καὶ τὰς ἐπὶ γῆς ἀνθρώπους πο-
λίτας ἑρανῶν γονομίας, καὶ τὴν γλῶσ-
σιν.

Α ναφθῆσαν τῷ ἑρανῷ. καὶ προσκυῖν
ἅπαντες τὴν ἀήττητον δυνάμιν, ὅσοι κατε-
λογίσθησαν ἐν τέκνοις Θεῆ. Καὶ μετ' ὀλίγα. (2)
Εἰ γὰρ κατὰ τὴν τῆ Σωτῆρος Φωνὴν, χα-
Λακ. 15. 7.
ῥὰ ἐν ἑρανῷ γίνεται ἐπὶ αἱ ἀμαρτωλῶ
μετανοῦντι, πόσω μᾶλλον ἐπὶ τοσαύτῃ καὶ
τηλικαύτῃ τῶν ἀνθρώπων ὀφεισθεῖα τε
καὶ σωτηρία.

Εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τῆ λαῶ
αὐτῆς, καὶ ἐνιχυσάτωσαν αὐτῷ πάν-
τες υἱοὶ Θεῆ,

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εἰ γὰρ καὶ διὰ τὰ
πρόβατα τὰ ἀπολωλὸτα οἶκον Ἰσραὴλ πα-
ραγενονήσασθαι φησὶν, (3) ἀλλ' ὁ αὐτὸς πᾶ-
σιν ἐν Εὐαγγελίοις ἐρεῖ· ἄλλα πρόβατα Ἰωάν. 10. 16.
ἔχω, ἃ ἐκ ἐστὶν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, καὶ
καὶ ἐνθάδε με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς Φωνῆς μου
ἀκούσασιν, καὶ γονήσεται μία ποιμνὴ, ἣς
ποιμνῶ. ἔφη δὲ καὶ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος· ἵνα Ἐφ. 2. 15.
τὰς δύο κλίσιν λαὸς εἰς ἓνα καινὸν ἀνθρώ-
πον, ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλλάσσων
τὰς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ πνύματι πρὸς τὸν
πατέρα. Ἀκύλας δὲ ἀντὶ τῆς, εὐφράνθη-
τε, φησὶν, ἐνοποιήσατε ἔθνη λαὸς αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΤ. (4) Εἰρηταί πρὸς Ἑβραίους
γράφοντος τῆ δεσποσίνης Παύλῃ· ἐχὶ πάν-
τες εἰσὶ λειτουργικὰ πνύματα, πρὸς δια-
κονίαν ἀποσελθόμενα διὰ τὰς μέλλοντας
Δ κληρονομεῖν σωτηρίαν; ἔφη δὲ καὶ ὁ Θεὸς
Δαβὶδ· παρεμβαλεῖ Ἄγγελος Κυρίου κύ-
κλω τῶν φοβημένων αὐτῶν, καὶ ῥύσεται
αὐτούς. ἐνιχυσατε τοίνυν τὰς προσιόντας
τῷ ἑαυτῶν ποιητῇ, καὶ ὡς ὁμοδόξως τιμή-
σατε, χαίροντες καὶ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ
μετανοῦντι, μή τι γε δὴ ἐπὶ τοσούτοις ἀγα-
θοῖς καὶ τοιούτοις. καὶ ἑτέρα δὲ γραφὴ ἔχει·
ἐνιχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες υἱοὶ Θεῆ. ὧς
δὲ Θεὸς τὰς ἀγίας νοήσεις Ἀποστόλους, καὶ
τὰς μετ' ἐκείνας τῆς Ἐκκλησίας διδασκα-
λούς, οἵτινες παρακελεύονται ἐνιχυεῖν τὸν
λαὸν ταῖς παρααινέσεσι, καὶ ταῖς τῆς θείας
Γραφῆς ἐρμηνείαις.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Πῶς νοητέον τὸ, εὐ-
φράνθητε ἔθνη μετὰ τῆ λαῶ αὐτῆς. καὶ
ἐνιχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες οἱ υἱοὶ Θεῆ; Καὶ ἐξ Ἰσραὴλ πολλὰ μυριάδες ἐπὶ-
στῶσαν τῷ δεσπότη Χριστῷ, καὶ τὸ πλεῖστον
τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐθνῶν· ἀλλὰ τοῖς
ἐθνεσὶ τὴν διδασκαλίαν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ πα-
ρέδωκαν. ἐξ Ἰσραὴλ γὰρ οἱ θεοὶ Ἀπόστο-
λοι. ταῦτα τοίνυν προδεσπίζων ὁ Προφή-
της ἔφη· εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τῆ λαῶ
αὐτῆς, τὰ ἐστὶ τῶν ἐξ Ἰσραὴλ πεπισθό-
κων· καὶ ἐνιχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες οἱ
Ἄγγελοι (7) Θεῆ, τὰς εἰς αὐτὸν πεπισθό-
κους.

Νηη ηη 2

κότας.

(1) Μιγνυσιν. αὐτ.

(2) Τὸ, καὶ μετ' ὀλίγα, ἐν τῷ εἰρημ. Τόμ. ἔ. κεῖται.

(3) Παραγενονήσασθαι φησὶν, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἔλεγε, καὶ ἄλλα, κτ. ὁ τῆς Λύγ. κώδ.

(4) Τῆ ἀλλ. ἐν σελ. 883. τῆ εἰρημ. Τόμ.

(5) Αὐτῆς. κατωτέρω· καὶ ἡ ἐν Χάλ.

(6) Κατὰ παραδρομὴν πάντως τὸ, υἱοὶ, ἀντὶ τῆς, Ἄγγελοι, ὡς ὅλον ἐκτε τῆ κατωτέρω
αὐτῆς τῆς τῆ ὑπομνήμ. ἀνοίας, καὶ τῆς ἐν Χάλ. ἐκδόσ. καὶ παρὰ Ἰσραὴλ. δὲ τῷ μάρτ. ἐν τῷ π.
διαλ. καὶ ἐνιχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες Ἄγγελοι Θεῆ, καὶ παρὰ ἄλλ. περὶ ὧν ὅρα τὰς σημειώσ.
ἐν Φραν. ἐκδοθῆσ. Γραφ. ὅτι δὲ αἱ περὶ τῆς τῆς εἰρημ. γραφ. διαφορῆς, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Δ.
(7) Ἄγγελοι, χωρὶς ἀρεθῆς. ἡ ἐν Χάλ. ἐκδ.

- κότας. καὶ γὰρ τῷ Σωτήριος ἡμῶν γεννη-
 θέντος, χορὸς Ἀγγέλων ὕμνει τὴν θείαν
 Λεκ. 2. 14., Φιλανθρωπίαν, βοῶν· δόξα σὺ ὑψίστοις
 Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ σὺ ἀνθρώποις σύ-
 δοκίᾳ. καὶ τὰς ἀσάστους δὲ καὶ ἀλογό-
 τας ἐκείνας ὠδίνους Γαβριὴλ προείρηκεν ὁ
 Ἀρχάγγελος· καὶ τῷ πρὸς τὸν Διάβολον
 ἀγῶνι παρήσαν τῶν Ἀγγέλων οἱ δῆμοι.
 Ματθ. 4. 11. προσελθόντες γὰρ Φησιν αἱ Ἀγγελοι διη-
 „ κόναν αὐτῷ. καὶ τῷ πάθει δὲ παρήσαν,
 καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῷ τάφῳ προσή-
 Λεκ. 24. 5., δρόβον, καὶ ταῖς γυναιξὶν ἔλεγον, τί ζη-
 „ τέετε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; καὶ
 μετὰ τὴν εἰς ἔρανους ἀνοδὸν τοῖς ἱεροῖς
 Πράξ. 1. 11. ἔφασαν Ἀποστόλοις, τί ἐσήκατε βλέπον-
 „ τες εἰς τὸν ἔρανόν; ἔτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀνα-
 „ ληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν ἔρανόν, ἔτος
 „ ἐλθούσεται, ὃν τρόπον ἐδεάσαδε νυνὶ αὐ-
 „ τὸν πορεύμενον εἰς τὸν ἔρανόν· καὶ τῷ
 Κορινθίῳ Ἀγγελος τὰ κατὰ τὸν μέγαν
 Πέτρον ἐμύνησε. καὶ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος σὺ
 Πράξ. 27. 23. τῷ πλοίῳ τοῖς συμπλέουσιν ἔφη· ὦ Φθη-
 „ μοι Ἀγγελος τῷ Θεῷ ἔειμί. καὶ πολλὰ δὲ
 τοιαῦτα εὔροι τις ἄν, εἴπερ ἐθέλοι.

“Οτι τὸ αἷμα τῶν ἡμῶν αὐτῷ ἐκδι-
 κῆται· καὶ ἐκδικήσῃ καὶ ἀνταποδώσῃ
 δίκην τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τοῖς μισῶσιν
 αὐτὸν ἀνταποδώσῃ.

- ΛΗΛΟΥ. Ἐφη σὺ Εὐαγγελίῳς ὁ Κύ-
 Ματθ. 23. 32, ριος τοῖς Ἰουδαίοις διαλεγόμενος· καὶ ὑμεῖς
 33. . . 36., ἐπληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.
 „ ὅφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγετε
 „ ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γενένης; διὰ τὸτο,
 „ ἰδὲ, ἐγὼ ἀποσέλλω εἰς ὑμᾶς Προφήτας,
 „ καὶ σοφῆς, καὶ Γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐ-
 „ τῶν ἀποκτενεῖτε καὶ στυρώσετε, καὶ ἐξ αὐ-
 „ τῶν μαρτυράτε σὺ ταῖς σιναγωγαῖς ὑμῶν,
 „ καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως
 „ ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυ-
 „ μένον ἐπὶ τῇ γῇ, ἀπὸ τῶ αἵματος Ἀβελ
 „ τῷ δικαίῳ, ἕως αἵματος Ζαχαρίου ἡ Βα-
 „ ραχίς, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τῶ νᾶς καὶ
 „ τῷ θυσιαστηρίου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 „ ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.
 ἐκδεδίκηται τοίνυν τὸ αἷμα. καὶ αὐτὴ μὲν
 ἡ μητρόπολις αὐτῶν ἀνάστατος γέγονε, κα-
 θήσεται δὲ καὶ ὁ ναὸς, καὶ αὐτοὶ αἰχμά-
 λωτοι καὶ ἀλῆται γεγόνασιν. καὶ ἀνταπέδω-
 κεν αὐτοῖς τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν, εἰσπρα-
 ξάμενος αὐτοῖς δίκας ὡς ἐπλημμέλησαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ταῦτα μέντοι περὶ
 τῶν πεπισθυκότων εἰπὼν ὁ Προφήτης, προ-
 λέγει καὶ τῶν ἀπίστων τὰς τιμωρίας, καὶ
 δήλας τῶτων τὰς αἰτίας ποιεῖ. ἔφη γὰρ
 „ ἔτι· ὅτι τὸ αἷμα τῶν ἡμῶν αὐτῷ ἐκδικῆ-
 „ ται· καὶ ἐκδικήσῃ καὶ ἀνταποδώσῃ δίκην
 „ ἐχθροῖς αὐτῷ, καὶ τοῖς μισῶσιν αὐ-
 „ τὸν ἀνταποδώσῃ. καὶ ἐκκαθαρίῃ Κύριος
 „ τῷ λαῷ αὐτῷ. ἡ δὲ τῷ Θεῷ κέ-
 „ ρος ἀγίης, ἧς ἀνείλον οἱ μισοφύνοι.
 „ τῶν Προφητῶν τὰς σφαγὰς κα-

- Α ταλαίῳ, καὶ τῷ δεσπότη τὸ σωτήριον πά-
 θος, τὸν μὲν καλλίνικον κατέλυσαν Στέ-
 Φανον, ἔκλυον δὲ τὸν μέγαν ἀνείλον Ἰάκω-
 βον· εἰς θεραπίαν δὲ αὐτῶν καὶ [τὸν]
 ἕτερον Ἰάκωβον Ἡρώδης ἀπετυμκάνισε.
 καὶ πολλὰς δὲ ἄλλας μισοφονίας ἐτόλμη-
 σαν, καὶ τῶν τῷ Κυρίῳ πεπισθυκότων τὰς
 οἰκίας ἐξεπόρθησαν. καὶ τὸτο δὲ δεδήλω-
 κεν ὁ Θεὸς Ἀπόστολος σὺ τῇ πρὸς Ἑβραίους
 „ ἐπιστολῇ· καὶ τὴν ἀρπαγὴν γὰρ Φησι τῶν
 Β ὑπαρχόντων ὑμῶν μετ' ἡδονῆς (1) προσε-
 δέξαδε. καὶ Θεσσαλονικεῦσι δὲ ἐπισέλλων
 „ ἔτι· ἔφη· μιμηταὶ γὰρ ἐγενέσθε τῶν ἀγίων
 „ τῶν σὺ τῇ Ἰουδαίᾳ. τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ ὑμεῖς
 „ ἐπάθετε ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, κα-
 „ θάπερ ἐκείνοι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων· τῶν καὶ
 „ τὸν Κύριον ἀποκλειάντων Ἰησοῦν, καὶ τὰς
 „ ἰδίας Προφῆτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων,
 „ καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσάντων, (2) καὶ πᾶσιν ἀν-
 „ θρώποις ἀνεντίων. ταῦτα καὶ ὁ Κύριος αὐ-
 Γ τῶν κατηγορήσας σὺ τῇ τῷ ἀμπελῶνος πα-
 „ ραβολῇ· ὅτι τῶν δέλων, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν
 „ δὲ ἀπέκλειαν, ὃν δὲ ἐλίσσοβόλησαν. τὰ-
 „ τα χάριν αὐτὰς εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην
 διέσπειρε.

Καὶ ἐκκαθαρίῃ Κύριος τὴν γῆν
 τῷ λαῷ αὐτῷ.

- ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐκδεδίκηται δὲ καὶ
 ἀπὸ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν, καὶ ὡς τὸ θάρ-
 Δ σος εἰλήφμεν, τῷ Θεῷ καθαρῶς αἰ-
 ματι καὶ λαιρῷ· ὡς ἂν γῆ γενόμενοι κα-
 θαρὰ, καρποφορῶμεν ἀνὰ λ' καὶ ε' καὶ ρ',
 ἐκ ἀκάνθιας καὶ τριβόλης ἐτι βλαστάνοντες,
 γεγονότες ἀγὰς τῆς ἀρχαίας ἐλθούτεροι.

- μδ. Καὶ ἔγραψε Μωϋσῆς τὴν ὡδὴν
 ταύτην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐδί-
 δαξεν αὐτῷ τὰς ἡμέρας Ἰσραὴλ· καὶ
 προσῆλθε Μωϋσῆς, καὶ ἐλάλησε πάν-
 Ε τας τὰς λόγους τῷ νόμῳ τῷ τῷ εἰς τὰ
 ὦτα τῷ λαῷ, αὐτὸς καὶ Ἰησοῦς ὁ τῷ
 Ναυῇ.

- ΛΗΛΟΥ. Εἰπὼν ἰδίᾳ τοῖς Φυλάρχοις,
 καὶ πρεσβυτέροις, καὶ κριταῖς. καὶ Γραμ-
 ματοεισαγωγέσι τῷ λαῷ, εἰσῆλθε καὶ εἰς
 αὐτῷ τὴν παρεμβολὴν, καὶ παντὶ τῷ λαῷ
 τὰ αὐτὰ διηγήσατο. σιωπῶν δὲ αὐτῷ καὶ
 Ἰησοῦς ὁ τῷ Ναυῇ, τύπος ὡς τῷ ἀληθινῷ
 Σωτήριος Ἰησοῦς, τῷ πληρώσαντος τὸν νό-
 μον καὶ τὰς Προφῆτας, καὶ εἰς πέρας ἀγα-
 γόντος τὰ ὑπὸ Μωϋσέως, καὶ τῶν λοιπῶν
 „ Προφητῶν εἰρημεῖα. καὶ αὐτὸς γὰρ Φησιν
 „ Ἰησοῦς ὁ τῷ Ναυῇ μετὰ Μωϋσέως ἐλάλη-
 „ σεν εἰς τὰ ὦτα τῷ λαῷ πάντα τὰς λόγους
 „ τῷ νόμῳ τῷ τῷ.

με. Καὶ σιωπέτεσε Μωϋσῆς λα-
 λῶν παντὶ Ἰσραὴλ.

- μς. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὰς, προσέ-
 Η χετε τῇ καρδίᾳ ὑμῶν ἐπὶ πάντα τὰς
 λόγους τὰς, ἧς ἐγὼ διαμαρτύρομαι
 ὑμῖν

ὑμῖν σήμερον· ἃ ἐντελεῖσθε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάντα τὰς λόγους τῆ νόμου τῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Βέλεται δὲ τὸν λαὸν προσέχειν τοῖς ἐρημικοῖς, καὶ σινοῖαι, καὶ φυλάττειν, καὶ ποιεῖν τὰ λεγόμενα, καὶ τοῖς ἐαυτῶν παραδιδόναι παισὶ, κατὰ τὸ
 Ματθ. 5. 19. ἐρημικόν· ὅς δ' ἂν ποιῇ καὶ διδάξῃ μίαν
 » τῶν ἐντολῶν τῶν ἐλαχίστων, αὐτὸς
 » μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
 » ὀρανῶν.

μζ. Ὅτι ἐχὶ λόγος· κενὸς ἔτος ὑμῖν· ὅτι αὕτη ἡ ζωὴ ὑμῶν, καὶ ἔνεκεν τῆς (1) μακροημερεύσετε ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ᾧ ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομήσαυ αὐτῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὔτε ἐν ἀλόγως εἰρηται, Φησὶν, ὁ λόγος ἔτος· ἡ ψευδὴς καὶ ματαιὸς ἐστίν, ἀληθείας ὑπερημνός· ἀλλὰ
 Ἰωάν. 17. 3. ζωὴ ἐστίν, ἣ Φησὶν ὁ Σωτὴρ· αὕτη δὲ ἐστίν
 » ἡ ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀλη-
 » θινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χρι-
 » στόν. ὅθεν ἐπισυνάπτει, ὅτι ἐνεκεν τῆ λό-
 » γου τῆς μακροημερεύσετε ἐπὶ τῆς γῆς,
 » εἰς ᾧ ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην ἐκεῖ
 » κληρονομήσαυ αὐτῷ. ἀμέλει μὴ φυλά-
 » ξαντες, μηδὲ θελήσαντες τὴν ζωὴν, καὶ
 » τῆς ἐπηγγελμένης ἐξέπεσον γῆς τῆς τε
 » αἰδητῆς καὶ τῆς πατρᾶς ἐπηγγελμένης,
 » μηδὲ τὸν νοητὸν Ἰορδάνην διαπεράσαντες.

μη. Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, (2) λέγων,

μθ. Ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος τὸ Ἀμαραῖμ, (3) τῆτο ὄρος Ναβαβ, ὅθεν ἐν γῇ Μωάβ, κατὰ πρόσωπον Ἰεριχὼ, καὶ ἴδε τὴν γλῶσσαν Χαναάν, ᾧ ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εἰς κατάχεσιν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴ ποτε διὰ σμικρὰν πλημμέλειαν πόρρωθεν ἰδεῖν ὁ Μωϋσῆς προσετάχθη τὴν γλῶσσαν, εἰσαγαγεῖν δὲ τὸν λαὸν ἐκωλύθη· Διδάσκει ἡμᾶς ὁ Θεωπότης διὰ τῶν, ὡς τὰς ἐν ἀρετῇ τελείας τὴν ἀκρὰν ἀκρίβειαν ἀπαιτεῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις μεγάλα παρανομήσι μακροθυμῶν, τοῖς ἀγίοις δὲ μεταδίδωσι ταύτης τῆς συγγνώμης. τῆτο καὶ
 Σοφ. 6. 6. ,, σοφός τις ἔφη· ὁ μὲν γὰρ ἐλάχιστος συ-
 » γνωστός ἐστιν ἐλέως, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτα-
 » δίσουνται. καὶ ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγ-
 » γελίοις, ᾧ μὲν γὰρ ὀλίγον δοθήσεται, καὶ
 » ὀλίγον ἀπαιτήσας παρ' αὐτῆς, ᾧ δὲ πολὺ
 » δοθήσεται, πολὺ ἀπαιτήσας παρ' αὐτῆς.

ἰσέον· αἱ τοὶ καὶ τῆτο, ὡς ἕτερα δι' ἐτέρων ὁ Θεωπότης οἰκονομεῖ. ὡς ἀμέλει καὶ τῆτον τὸν μέγαν Προφήτην ἐκ ἑαυτοῦ εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐπαγγελίας εἰσαγαγεῖν τὸν λαόν, ἵνα μὴ ὡς Θεὸν αὐτὸν σέβωσιν οἱ Ἰσραηλῖται. οἱ γὰρ τὰ ἀψυχα θεοποιήσαντες, καὶ μόχθον εἰκόνα Θεὸν ὀνομάσαντες, δῆλον ὅτι πολλῶ μᾶλλον ὡς Θεὸν ἐσεβάθησαν τὸν τοσούτων αὐτοῖς ἀγαθῶν γεγεννημένον διάκονον. τῆτε χάριν αὐτῆ καὶ τὸν τάφον ἀδελφὸν πεποιθήκει ὁ σοφῶς τὰ κατ' ἡμᾶς πρυτανεύων Θεός. εἰδέναι δὲ καὶ τῆτο προσήκει, ὡς Μωϋσῆς τύπον ἐπέχει τῆ νόμου. διὸ καὶ Μωϋσῆς τὴν προσηγορίαν
 » ὁ νόμος ἔχει. ἔχουσι γὰρ Φησι Μωϋσῆς καὶ Λευκ. 16. 29.
 » τὰς Προφῆτας· καὶ, ἕως σήμερον λύματα 2. Κορ. 3. 15.
 » ἂν ἀναγινώσκῃται Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ
 » τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· καὶ, ἐβασίλευ- Ῥωμ. 5. 14.
 » σεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως. ὡς γὰρ Ἡσαΐαν καλεῖται, ἐ τὸν προ-
 Γ Φῆτην μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκείνους βιβλίον· καὶ Ἰερεμίαν, καὶ Ἰεζεκιήλ, καὶ τὰς ἀνδρας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκείνων βιβλία· καὶ τὸν Ἀπόστολον, ἐ μόνον αὐτὸν τῆς ἀληθείας τὸν κήρυκα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκείνους βιβλίον· ἔτω καὶ Μωϋσῆς ὁ νόμος ὀνομασθῇ, Ἰησοῦς δὲ ὁ τῆ Ναυῆ, τύπος τῆ Σωτῆρος τῆς οἰκουμενῆς. ὡς τοίνυν Μωϋσῆς μὲν ἐξήγαγε τὸν λαόν ἐξ Αἰγύπτου, Ἰησοῦς δὲ αὐτὸν εἰς τὴν ἐπηγγελμένῃ εἰσήγαγε γλῶσσαν· ἔτος ὁ νόμος μὲν, τῆς ἀτελείας ἀπαλλάττει τὰς παιδομαχίας· ἡ δὲ τῶν Εὐαγγελίων χάρις, εἰς τὴν βασιλείαν εἰσάγει τῶν ὀρανῶν.

ν. Καὶ τελευτᾷ ἐν τῷ ὄρει εἰς ὃ ἀναβαίνειν ἐκεῖ, καὶ προσέειπεν πρὸς τὸν λαόν σου, ὃν τρόπον ἀπέθανεν Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ἐν ὄρει τῷ ὄρει, καὶ προσετέθη πρὸς τὸν λαόν αὐτῆ.

Ε ** ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος, καὶ τελευτᾷ. τὸ μὴ γινώσκον ἀνθρώπων τὴν αὐτῆ ταφὴν· σημαίνοντος τῆ θείας γραμματος, ὡς ὑπὸ ἀνθρώπων τὸ σῶμα Μωϋσέως μὴ κεκηδεύθαι· ἀλλὰ κατὰ ὑποτίθεται ἡ διάνοια ὑπὸ ἀγίων Ἀγγέλων.

Ζ * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τῆ γὰρ λαὸς μέλλοντος διαπερᾶν τὸν Ἰορδάνην, τέλος ἐπιτίθησι τῷ νόμῳ Θεός.

να. Διότι ἠπειθήσατε τῷ ἐρήματί μου ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆ ὑδατος τῆς ἀντιλογίας· Κἀδὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ Σιν, διότι ἐχ' ἡγιασάτε με ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. Ἀπέναντι ὅπου τὴν γλῶσσαν, καὶ ἐκεῖ ἐκ εἰσελεύσει.

Κ Ε Φ. Λ Γ.

α. **Κ**αὶ αὕτη ἡ δὺλογία ἡ δὺ-
λόγησε Μωϋσῆς ἀνθρο-
πος τῷ Θεῷ τὰς ὑἱὸς Ἰσ-
ραὴλ πρὸ τελευτῆς αὐτῆς.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Αἱ γὰρ τῷ πατριάρχῃ
Ἰακώβ προεῖρηται, ἕτε πᾶσαι δὺλογίαι
ἦσαν, ἕτε πᾶσαι ἀπειλαί· (1) αἱ δὲ τῷ
Μωϋσέως, πᾶσαι ἀπειλαί. (2)

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Κληρονομήσει μὲν
πατρικῶν ἀνθρώπων χρημάτων, κληρονο-
μήσει δὲ καὶ τῷ μέζονος κλήρῳ οἱ τῶν ἀγίων
πατέρων, (3) ὅτε μεθισαμένων ἀπὸ τῆς
γῆς, δὺλογίας δέχονται παρ' αὐτῶν. ἔτι
ὁ Ἰσαὰκ ὅτε προσεδόκα πλησιάζειν τῇ τε-
λευτῇ ὅσον ἀπὸ τῷ χρόνῳ, ἐπὶ τῷ δὺλο-
Γεν. 27. 2. γίαν τῷ παιδὸς ἐπετράπετο, λέγων· ἰδὲ
ἐγὼ γεγήρακα, καὶ ἐ γινώσκω τὴν ἡμέ-
ραν τῆς τελευτῆς μου, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ὁ
Ἰακώβ τὰς ἐγγονὰς δὺλογεῖ, τὰς ὑἱὸς Ἰω-
σήφ προσαχθέντας αὐτῷ, ὅτε ἤδη τὴν
τελευταίαν ἀρρώστιαν ὑποχλεῖτο· καὶ κοινῇ
περὶ τῶν παίδων ἐπὶ τῇ τελευτῇ προέλεγε
τὰ ἀποβησόμενα, ὅτε τὴν μετέσασιν ἐμελ-
λεν ἤδη τὴν ἀπὸ κόσμου ποιῶν. δὺλογεῖ
δὲ καὶ Μωϋσῆς τὰς Φυλάς, μέλλων ἀπο-
λιπεῖν ἀνθρώπου. (4) τὸ γὰρ ἴδιον αὐτοῖς
δοθεὶ ἀγαθὸν εἰς τὸ γένος παραπέμπουσιν
οἱ πατέρες, ὅτε τῷ βίῳ μεθίσανται, κατὰ
τὸν τῶν κληρονομιῶν τρόπον, παραπέμ-
ποντες τὸ ἐν αὐτοῖς ἀγαθὸν εἰς τὰς μετ'
αὐτῶν. ὅτι δὴ ἐκ μιᾶς ἀρχῆς εἰς τὸ πλη-
θος ὁ Θεὸς προάγει τὴν χάριν. καὶ ἡ
τῷ εἰς τὴν ἀληθινὴν ἀρχὴν ἤδη προει-
σαγόμενος τύπος, ἡ τις ἐστὶ Χριστός· ὃς ἑαυ-
τὸν τὸ ἀγαθὸν εἰς τὰς ἰδίους διαπέμπει,
καὶ ἤδη, καὶ κατὰ τὴν μετέσασιν τὴν εἰς
ἄραν τὸ ὅλον ἀγαθὸν ἀνεχώρησε, πνεύ-
ματος ἀγίου δωρεάν, καὶ ἡ ὑἱὸς τὰς ἀν-
θρώπων ἀπετέλεσε τῷ Θεῷ, εἰκόνας ἑαυτὸν
καταστήσας· ἵνα διὰ τῶν μαθητῶν παρῇ,
κατὰ τὸ, ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται.
καὶ οἱ μὲν οἴκῳ ἀνὸς ἄρξαντες, εἰς τὸν οἶκον
ἀπολείπουσιν τὰ ἀγαθὰ· ὁ δὲ ἔθνος ἄρξας,
εἰς τὸ ἔθνος. ὃς δὴ καὶ μᾶλλον ὁμοιοῦται
Χριστῷ, μὴ σὰρκικῶς γένος ἄρξαντι, ἀλλὰ
τῷ ὑπηκόῳ. Καὶ μετ' ὀλίγου. Ὁ δὲ Μωϋσῆς πε-
ρὶ ἑαυτοῦ γράφων, Φησὶν· αὕτη ἡ δὺλογία
ἡ δὺλόγησε Μωϋσῆς ἀνθρώπος τῷ Θεῷ
τὰς ὑἱὸς Ἰσραὴλ πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτῆς.
δὺλογία δὲ Κυρίως, κατὰρας λυτική. ὥς
καὶ τὴν κατὰραν ἡ ὑπέβηκε τῇ Συμεὼν
Φυλῇ καὶ τῷ Λουὶ προφητεύων ὁ Ἰακώβ,
εἰς δὺλογίαν μετέστησεν ὁ Μωϋσῆς. καὶ ἐπὶ
αὐτῷ τῷ τύπος εἰς τὸν Ἰσραὴλ λυεῖν ἀπὸ

νόμου κατὰρας μέλλοντά διὰ τῆς δὺλογίας
τῆς παρ' ἑαυτοῦ. ἰδὲ γὰρ Μωϋσῆς λυεῖ τὴν
ἀπὸ τῷ Ἰακώβ κατὰραν, τελειότερον ὑπὸ
Χριστοῦ λυομένην, ἐν ᾧ περ τῶν ἀγαθῶν ἡ
τελείωσις. ἐπειδὴ, Φησὶ, μηδὲν ἐτελείω-
σεν ὁ νόμος. πρὸς τῷτο χρὴ σκοπεῖν τὸν
Ἰσραὴλ, ἵνα ἀπὸ τῷ λοιπῷ μανθάνῃ τὴν
ἀλήθειαν· ὅτι ἡ κατὰρα μὲν λύεται, καὶ
εἰς δὺλογίαν μεθίσταται· καὶ μὴ προτείνειν
ἐπὶ βλασφημίᾳ τῷ Σωτῆρι τὴν κατὰραν,
ἡ εἰς δὺλογίαν λέλυκε, δὺλογίαν ποιήσας
αὐτῇ τὴν ἐπὶ ξύλῳ γεγεννημένην. διὸ καὶ
τῶν δὺλογιῶν τῶν τε προτέρων, καὶ τῶν
ἐπὶ τέλους, ἐκ εἰς μόνον τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ
καὶ εἰς πᾶσας τὰς βασιλείας. (5)

β. Καὶ εἶπε, Κύριος ἐν Σινᾷ ἦκει,
Γ καὶ ἐπέφανεν ἐν Σηεὶρ ἡμῖν, καὶ κα-
τέσπασεν ἐξ ὄρους Φαράν, σὺν μυ-
ριάσι Κάδης, ἐκ δεξιῶν αὐτῷ Ἄγ-
γελοι μετ' αὐτῶν.

* * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸ Σινᾶ ὄρος ἐστὶ
τῆς Φαράν· ἡ τις ἐστὶ τῆς Ἀραβίας, ὡς ὁ
Παῦλος Φησὶν. (6) ἡ δὲ Φαράν ἐστὶ Κάδης,
ὡς Φησὶν ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς. (7) Σηεὶρ δὲ
καὶ Ἐδώμ ἐστὶν ὁ Ἡσαῦ. ἔ τὸ ὄρος πλησίον
Δ Φαράν. ἐκ Σινᾶ δὲ Φησὶν ἦκει Κύριος, ἀλλ'
ἐκ εἰς Σινᾶ, καὶ ἐπέφανεν ἐκ Σηεὶρ, ὑπο-
φαίνων τὴν κατὰ σάρκα αὐτῶν γέννησιν,
τῷ καὶ ἐν Σινᾷ φανέντος ἐν εἰδει πυρός,
καὶ δεδοκότος αὐτοῖς τὸν νόμον. ὡς ἀναγ-
καῖον γὰρ αὐτοῖς καὶ σωτήριον τῷτο τὸ
μάθημα παραδίδωσιν, ὅτι οφθίησεται ἐκ
Σηεὶρ· ὃς ἐστὶν Ἐδώμ· Ἐδώμ δὲ, ὁ γῆινος.
Καὶ κατέπαυσε, Φησὶν, ἐξ ὄρους Φαράν,
τῷ νόμῳ τὴν παῦλαν δηλῶν. ἔ γὰρ ἐστὶ
Ε μόνῳ χρηματίζει τῷ προτέρῳ λαῷ, ἀλλὰ
καὶ πᾶσιν ἤδη τοῖς ἔθνεσι. γράφεται δὲ,
καὶ κατέπαυσεν, ὅπερ δηλοῖ τὸ σπιδάζειν
αὐτὸν καὶ ἀλιπεῖν τὴν σκίαν, πρὸς τὴν ἀλή-
θειαν ἐπαγόμενον. ὁ δὲ Ἀκύλας ἐξέδωκεν,
ἀνεφάνη. πέφινε γὰρ ἐκ τῷ λαῷ τῷ δε-
ξαιμένῳ τὸν νόμον. ἐξ Ἰσραὴλ γὰρ ἀνατέ-
ταλκεν ὁ Κύριος, κατὰ τὸν θῆλον Ἀπόστο-
λον. διὸ καὶ ὁ Σωτὴρ Φησὶν, εἰ ἐπιστρέβετε
Μωϋσῆ, ἐπιστρέβετε ἅν καί μοι, περὶ ἐμοῦ γὰρ
Ζ ἐκέλευς ἔγραψε. γέγραπταί τε πάλιν, ὅτι
ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰσραὴλ ἐστὶ.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Πᾶς νοητέον τὰς τῶν
Φυλῶν δὺλογίας· Πρῶτον ἀνέμνησεν ὁ
Προφήτης τῆς θείας ἐπιφανείας τῆς ἐν
τῷ Σινᾷ ὄρει γεγεννημένης. Κύριος γάρ-
Φησὶν ἐκ Σινᾶ ἦκει, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν
ἐκ Σηεὶρ, καὶ κατέπαυσεν ἐξ ὄρους Φαράν,
σὺν

(1) Ἀραβ. αὐ σελ. 392. τῷ 2. Τόμ. τῆς τῷ 18. ἐκδόσ.

(2) Πᾶσαι δὺλογίαι. αὐτ.

Οἱ τῶν ἀγίων πατέρων μεθισαμένων τῷ βίῳ. ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Λύγ. κώδ.

τὰ ἐπόμενα ἄχρη τῷ, μετ' ὀλίγου, καὶ παρὰ τῷ Λύδαν. κώδ. καὶ ἐν τῷ 49. τῆς Γενέσ. καφ.
ἐκεί, ὡς ἀκατάλληλα, ἐκ ἐτέθη. δι' ἐκείνων δὲ ταῦτα διώρθωται.

τὶ πάντως.

(6) Γαλ. 4. 25.

(7) Ἀριθ. 13. 27.

» σὺ μυριάσι Κάδης, ἐκ δεξιῶν αὐτῆς Ἀγ-
» γελοι μετ' αὐτῆς. καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Φα-
» ρὰν, καὶ ἐν τῇ Σηείρ τῆς θείας κηδεμο-
» νίας ἀπήλαυσαν. Κάδης δὲ ἀνταῦθα ἐ τὴν
» ἔρημον λέγει, ἀλλὰ τὴν τῆς ὀνόματος ἐρ-
» μιλύειαν. τὸ γὰρ Κάδης τῇ Ἑβραίων Φωνῇ
» τὸν (1) ἅγιον δηλοῖ. ἔφη τοίνυν, ὅτι πολ-
» λαὶ μυριάδες Ἀγγέλων τῷ ἁγίῳ δεωότη
» σωήσαν, τῆς οἰκείας αὐτῆς ἀξίᾳ κη-
» δεμονίας.

ΒΙΚΤΟΡΟΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ. Οὐκ
» εἶπεν ἀνταῦθα εἰς Σινᾶ ἦλθεν, ἀλλ' ἐκ Σι-
» νᾶ ἦκει, ἐπέφανεν ἐκ Σηείρ, αἰνιγματω-
» δῶς ὑποφαίνων τὴν κατὰ σάρκα αὐτῆς γέν-
» νησιν· τρεῖς γὰρ οἱ πρῶτοι ὀφθαλμοὶ ἐν Σινᾶ
» ἡμῖν ἐν εἶδει πυρός, αὐτὸς ὁ λαλήσας τὸν
» νόμον ἦξει, καὶ μετὰ σαρκὸς ὀφθίσηται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (2) Τρεῖς τῷ μηκέτι
» τῷ Ἰσραὴλ χρηματίζεν, ἀλλὰ τοῖς ἐξ ἐθ-
» νῶν. καὶ τὸν νόμον ἔθηκε. τὸ γὰρ κα-
» τέπαυσεν (3) ἐξ ὅρας Φαράν, ἦγεν κατέ-
» παύσεν. ὅπερ ἐτέρα περιέχει γραφή· ἀν-
» τὶ τῆς, σπιδάως τὴν σκίαν καταλείψει, καὶ
» τὴν ἀλήθειαν ἡμῖν φανερώσει.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀντὶ τῆς, ὑπὸ νοερῶν
» καὶ ἁγίων δυνάμεων κυκλάμενος παρεγέ-
» νετο. καὶ Ἀκύλας φησὶν, ἀπὸ μυριάδων
» ἁγιασμῶν, ἀπὸ δεξιᾶς αὐτῆς. τὰς γὰρ ἁγ-
» γελικὰς καὶ ἀρχικὰς δυνάμεις καταλιπὼν,
» ἐκείνῳ ἐαυτὸν μορφῇ δέξας λαβὼν, καὶ
» ἐπέφανη ἡμῖν, μηδὲ ἐκείνων χωριζαίς, ὡς
» πάντα πληρῶν.

ΑΠΟΔΙΝΑΡΙΟΥ. Κύριος ἐκ Σινᾶ ἦκει,
» καὶ ἐπέφανεν ἐκ Σηείρ, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐπι-
» φάνειαν Κυρίᾳ λέγει γεγονῆσθαι τὴν ἐπὶ
» τῆς νομοθεσίας ἐν τῇ Σινᾶ μετὰ στρατιᾶς
» Ἀγγέλων· δι' ὧν καὶ τὸν νόμον ἐκπεφω-
» νηκεῖν διδόντα τῷ Μωϋσῇ τὸν κληρὸν τῷ
» Ἰσραὴλ ἐξαίρετον, κατὰ τὸ, ἐκ ἐποίησεν
» ἔτω παντὶ ἔδνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτῆς ἐκ
» ἐδήλωσεν αὐτοῖς.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τρεῖς ἐκ τῆς γῆς.
» Ἐδὼμ γὰρ ὁ γῆινος, ὃς καὶ καλεῖται ἐκ
» Σηείρ.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ. Σὺ μυριάσι Κάδης.
» Νῦν Κάδης ἐ τὸν τόπον λέγει, ἀλλὰ τὰς
» ἁγίας. Κάδης γὰρ τὸ ἅγιον λέγεται τῇ
» Ἑβραϊδὶ γλώττῃ.

ΜΑΞΙΜΟΥ. Διὰ τῆς ὑπομονῆς
» τῶν πειρασμῶν δοκιμαζόμενος ὁ ἀσκητῆς,
» καὶ διὰ τῆς σωματικῆς παιδαγωγίας κα-
» θαιρόμενος, καὶ διὰ τῆς ἐπιμελείας τῶν
» ὑψηλῶν θεωρημάτων τελειόμενος, ἀξίεται
» τῆς θείας παρακλήσεως. Κύριος γὰρ φη-
» σιν ὁ Μωϋσῆς, ἐκ Σινᾶ ἦκει, τρεῖς ἐκ τῶν
» πειρασμῶν καὶ ἐπέφανη ἡμῖν ἐκ Σηείρ,

Α Τρεῖς ἐκ τῶν σωματικῶν πόνων· καὶ κα-
» τέπαυσεν ἐξ ὅρας Φαράν σὺ μυριάσι Κά-
» δης, τρεῖς ἐξ ὅρας τῆς πίσεως, (4) σὺ
» μυριάσιν ἁγίων γνώσεων.

γ. Καὶ ἐφείσατο τῆ λαῶ αὐτῆς,
» καὶ πάντες οἱ ἡγιασμένοι ὑπὸ τὰς
» χεῖράς σου· καὶ ἔτοι ὑπὸ σὲ εἰσί. καὶ
» ἐδέξατο ἀπὸ τῶν λόγων αὐτῆς.

Β' ΒΙΚΤΟΡΟΣ. (5) Καὶ ἐφείσατο τῆ λαῶ
» αὐτῆς. Τρεῖς ἐσωσε γενόμενος ἄνθρω-
» πος τὰς ἐ λαὸς ποτὲ, νῦν δὲ λαὸς Θεῶ, 1. Πέτρ. 2. 10,
» τὰς ἐκ ἡλεημονίας, νῦν δὲ ἐλεηθῆντας. ἐν
» τῷ γὰρ φησὶν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος (6)
» ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τῆ Θεῶ ἐν ἡμῖν. καὶ 1. Ἰωάν. 4. 9.
» ὁ ἅγιος Ἰωάννης λέγει ἐν τῇ Καθολικῇ,
» ὅτι τὸν ἦν αὐτῆς τὸν μονογενῆ ἀπέστειλεν ὁ
» Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτῆς.
» καὶ ὁ μακάριος Παῦλος φησὶν· ὅς γε τῆ ἰδίᾳ Ῥωμ. 8. 32.
» ἦν ἐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων
» παρέδωκεν αὐτόν. ἐφείσατο ἐν τῇ λαῶ.

γ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (7) Καὶ πάντες οἱ
» ἡγιασμένοι ὑπὸ τὰς χεῖράς σου. Πάντων
» γὰρ κρατεῖ, ὡς βασιλεὺς ἐβραν καὶ γῆς.
» ὡς βασιλεὺς παριστάμενος, ὡς Θεὸς λειτουργ-
» οῦντες, ὡς ποιητὴ προσκυνοῦντες. καὶ ὑπ'
» αὐτόν εἰσιν. αὐτὸς γὰρ καὶ τὰ πάντα ὑπέ- 1. Κορ. 15. 27.
» ταξεν ὑπὸ τῆς πόδας αὐτῆς.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ἀναγκαίως δὲ προ-
» δέχεται καὶ πάντες ἡγιασμένοι ὑπὸ τὰς
» χεῖρας αὐτῆς, καὶ ἔτοι ὑπὸ σὲ εἰσιν. εἰ
» γὰρ καὶ ἀόρατον ἔχσιν φύσιν, ἀλλ' ὑπὸ
» τῷ σὺ δεωοτεῖαν τελῶσι. σὲ γὰρ ἔχσιν
» ποιητῇ.

δ. Νόμον, ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν Μωϋ-
» σῆς, κληρονομίαν συναγωγῆς Ἰακώβ.

ΒΙΚΤΟΡΟΣ. Αὐτοῖς γὰρ ἐξαιρέτως ὁ
» διὰ Μωϋσέως ἐδόθη νόμος, τρεῖς αὐτὸς
» ἐπιφάνει ἡμῖν καὶ νομοθέτης ἐστὶ· Μωϋ-
» σῆς δὲ μεσίτης καὶ διάκονος, καὶ τὰς αὐτῆς
» διαπορθμύσας λόγους.

ε. Καὶ ἔσται ἐν τῷ ἡγαπημένῳ ἄρ-
» χων, συναχθέντες ἄρχοντες (8) λαῶν
» ἅμα φυλαῖς Ἰακώβ. (9)

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Προλέγει δὲ, ὅτι ὁ
» νῦν τὸν Ἰσραὴλ ἐκλεξάμενος, μικρὸν ὕπε-
» ρον καὶ πάντα καλέσει τὰ ἔθνη. καὶ τῶν
» κακίων αὐτὸς ἐστὶν (10) ἄρχων καὶ
» βασιλεὺς. ἔσται γὰρ φησὶν ἐν τῷ ἡγαπη-
» μῶν ἄρχων, συναχθέντων λαῶν ἅμα φυ-
» λαῖς Ἰσραὴλ.

ΑΠΟΔΙΝΑΡΙΟΥ. Εἴτα ἡ περὶ τῆ Σω-
» τῆρος προφητεία δακνύσασα, ὅτι Χριστὸς
» ἐστὶν αὐτὸς Κύριος, ἔσεσθαι αὐτὸν βασιλεῶ

(1) Τό. ἢ ὡς Κάδ. ἐκδ.

(2) Ὁριγῆς. ὡς σελ. 392. τῆ 3. Τόμ. τῆς τῆ Ῥε. ἐκδ.

(3) Κατέπαυσεν. ἐξ ὅρας Φαράν, εἶπεν κατέπαυσεν. αὐτ.

(4) Τῆς πίσεως. ὡς ταῖς σημείωσ. ταῖς ἐν τῇ 471. σελ. τῆ 1. Τόμ. καὶ πίσεως. αὐτ.

(5) Ὁριγῆς. ἐν τῷ πρεσβυμ. τόμῳ.

(6) Κακῶς συντέτακται. τὸ γὰρ, ἐ λαὸς, φησὶν ὁ Πέτρ. τὸ δὲ ἐξῆς, ὁ Ἰωάν.

(7) Ὁριγῆς. αὐτὸς ἦν ὁ ἵππος ἐν τῷ τῷ. ὡς τὰ πρότερα. ἡ δὲ τὸ ἐξῆς.

τῷ ἡγαπημένῳ λαῷ· ὅτε ἐκ εἰς τέτον· μό-
νον, ἀλλ' εἰς πάντας λαὸς ἡ δόλογια ἦξει,
ἀγαθότητι σιωαπλομείας τῷ Ἰσραήλ. ἄρ-
χοντας γὰρ λαῶν εἰπών, τὰς λαὸς δεδή-
Ψαλ. 46. 9. λωκεν, ἔς καὶ Δαβίδ, ἄρχοντες λαῶν συ-
» νήχθησαν μετὰ τῷ Θεῷ Ἀβραάμ.

ΒΙΚΤΟΡΟΣ. (1) Ἄρχοντες δὲ λαῶν οἱ
θεασέσθαι μαθηταί, ἡ Φησί καὶ ὁ Δαβίδ ἐκ
Ψαλ. 46. 3, 9. προσώπια αὐτῶν· ὑπέταξεν ἡμῖν λαὸς, καὶ
» ἐθνή ὑπὸ τὰς πόδας ἡμῶν. καὶ πάλιν, ἄρ-
» χοντες λαῶν σιωήχθησαν μετὰ τῷ Θεῷ
» Ἀβραάμ. τὴν κλήσιν ἐν δηλοῖ τῶν ἐθνῶν,
ὡς τῷ Θεῷ μέλλοντος ἄρχειν ἐν ταύτῳ καὶ
τῷ Ἰσραήλ καὶ τῶν ἐθνῶν. ἡγαπημένος
Ματθ. 3. 17. [δὲ] λέγεται ὁ υἱός. ἔτος γὰρ ἐστὶ Φησιν ὁ
» υἱός μου ὁ ἀγαπητός, καὶ δι' αὐτὸν (2) ἄρχει
ἡμῶν ὁ πατήρ καὶ βασιλεύει.

5. Ζήτω Ῥαβίμ, καὶ μὴ ἀποθα-
νέτω, καὶ ἔσω πολὺς ἐν ἀριθμῷ.

ΑΔΗΛΟΥ. (3) Τινὰ τῶν ἀντιγράφων
» ἔως ἔχει· ζήτω Ῥαβίμ, καὶ μὴ ἀποθα-
» νέτω· Συμεὼν πολὺς ἔσω ἐν ἀριθμῷ. τὰ
δὲ ἀκριβῆ ἀντίγραφα ἐκ ἔχει μνήμῳ τῷ
Συμεὼν. διὸ καὶ ἐν ζητημαίοις ἐτάγη τὸ
κεφάλαιον τῆτο. εἰ δὲ καὶ παρέλειψεν αὐ-
τόν, ὡς ἀποβληθέντα παρὰ Ἰακώβ, ἀκο-
λαθήσας τῷ πατριάρχῃ, ἐδὲ τῆτο ἀνδρ
λόγος. εἰ δὲ καὶ τὸν Λοβὶ καὶ τὸν Ῥαβίμ ἐ
παρεῖδεν· ὡς καὶ αὐτὸς ἐκφαυλισάμενος
ὑπὸ Ἰακώβ, μὴ εἰς τέλος ἰχύσαι κατ' αὐ-
τῷ, τί δὲ εἰπεῖν; ὁ μὲν Ἰακώβ κατηρά-
σατο τὸν Ῥαβίμ, διότι ἐμίγη Βάλλα τῇ
παλλακῇ αὐτῷ· ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐκ δόλογη-
σεν αὐτόν, ἀλλ' ἠύξατο μὴ εἰς τέλος ἰχύ-
σαι κατ' αὐτῷ τὴν ἀρὰν τῷ πατρός, ἵνα
» μὴ ὁλόρριζος ἀπόληται, λέγων· ζήτω Ῥα-
» βίμ, καὶ μὴ ἀποθανέτω· ἅμα τε καὶ τὸ Φι-
λόσορον αὐτῷ πάλιν ἐπιδεικνύμενος. αἰ
γὰρ ἔθος τῷ Μωϋσῇ εὐχεσθαι ὑπὲρ τῶν
ἐν προσκρούσει γεγονότων. ἔπειτα ἔτε τῷ
Ἰακώβ μάχεται. καὶ γὰρ κακῆνος ἐκ
ἠύξατο ὁλοτελῶς αὐτόν ἀπολέσθαι· ἀλλὰ
ζῶν μὲν, ψυχρῶς δὲ καὶ ταπεινῶς, λέ-
γων· μὴ ἐκζέσης ὡς ὕδωρ· αἰνιτίζομενος,
Γεν. 49 4. » ὅτι ὁ πρωτότοκος λαὸς ἐδεμίαν μέλαι ζέ-
σιν ἔχειν ἀγία πνύματος, ἐκπορνύσας
μετὰ τῶν ἐθνικῶν, καὶ σὺν τῆτοις γε-
γονῶς, καὶ ἀδετήσας τὴν γνησίαν πίσιν
τῷ Θεῷ καὶ πατρός, καὶ ἀποκλείνας τὸν
υἱόν. εὐχεται ἐν ὁ Μωϋσῆς ζῶν αὐτὸς,
ἵνα πῇ μὲν μερικῶς ἐν τῷ μεταξὺ σω-
θῶσί τινες μετανοήσαντες, πῇ δὲ καὶ ἐν
ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις γνόντες τὴν τῷ ἀν-
τιχρίστῃ πλάνῳ.

Α. ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Διὰ τῆτο Φησι, ζήτω
» Ῥαβίμ, καὶ μὴ ἀποθανέτω, καὶ ἔσω πολὺς
ἐν ἀριθμῷ, ἐπειδὴ ὁ Ἰακώβ εἶπεν αὐτῷ·
» ὡς ὕδωρ μὴ ἐκζέσης, τῆτοι μὴ θερμαν-
θῆς εἰς πολυγονίαν. ἐπηύξατο τοίνυν αὐ-
τῷ ὡς ἀρχιερός εἰκότως τὴν πολυγονίαν
ἀφορμῇ δὲ ἔχον ἔτος τῆς πολυγονίας (4)
τῆς πρὸς τὸν Ἰωσήφ Φιλαδελφίας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὴν ἐπαχθεῖσαν κατὰ
τῷ Ῥαβίμ κόλασιν ὑπὸ τῷ Ἰακώβ παρα-
μυθεται διὰ τῆς δόλογίας προφητεύων ὁ
Μωϋσῆς. Καὶ πάλιν. Ἐπερζέσας ὡσπερ ὕδωρ
» ἐκ ἔση περιεσώτερος, ἐδήλω μὴ βασιλεύειν
τὴν Φυλῶν, μηδὲ ἔχειν περιεσὼν ὑπὲρ τὰς
ἄλλας φυλάς.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Ταῦτα εἰπών, πρῶ-
τον δόλογε τὸν Ῥαβίμ, καὶ λύει τὴν πα-
τρῶν ἀρὰν, ἀντιτάξας τὴν Φιλαδελφίαν
τῇ περὶ τὸν πατέρα παρανομία. ἐξὼ δὲ
ὡς νομοθέτη εἰς δόλογίαν τὴν ἀρὰν μετα-
Γ θῆναι. Ζήτω Ῥαβίμ, καὶ μὴ ἀποθανέτω,
» καὶ ἔσω πολὺς ἐν ἀριθμῷ. ἐπειδὴ γὰρ ὁ
» πατήρ εἶπεν· ὡς ὕδωρ μὴ ἐκζέσης, τῆτοι
μὴ θερμανθῆς εἰς πολυγονίαν, εἰκότως αὐ-
τῷ τῶν ἀπογόνων τὸ πλῆθος ἐπηύξατο.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ. (5) Ζήτω Ῥαβίμ, καὶ
» μὴ ἀποθανέτω. ἐπειδὴ Ἰακώβ ἀποθνήσ-
κων, κατηράσατο τῷ Ῥαβίμ, λέγων· ὡς
» ὕδωρ μὴ ἐκζέσης, ζήσεις· ὁ Μωϋσῆς δόλο-
Δ γων, Φησί· ζήτω Ῥαβίμ, καὶ μὴ ἀποθα-
νέτω. ἀμφοτέρω δὲ καλῶς. ὁ, τε γὰρ πα-
τήρ καταράται (6) αὐτῷ ὡς τῇ παλλακῇ
σιωελθόντι, τὰς ἐξῆς παιδῶν καὶ φο-
βῶν· καὶ Μωϋσῆς δικαίως δόλογε μετὰ
ταῦτα, ἐπειδὴ μόνος ἐφείσατο τῷ Ἰωσήφ,
ὅτε ἀνελεῖν αὐτὸν ἐβέλοντο οἱ ἄλλοι ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ. ἀτοπον δὲ (7) ἡ, κατάραν μὲν
προχωρήσας κατὰ ἡμαρτηκότος, δόλογίαν
δὲ μὴ δοθῆναι κατορθώσαντι.

Ε. * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὴν Ἰακώβ ἐν μέ-
ρει κατάραν ἐκ τῆς φυλῆς ἀπατρίβεται
τὸ μὲν αὐτῆς ἀναλύων, τὸ δὲ καταλίπων
» ἐπὶ οὐμάτος. ἔφη γὰρ, μὴ ἐκζέσης, τῆτοι
» μὴ ἐκθερμανθῆς εἰς πολυγονίαν. ὅπερ
ἐλύσειν εἰκότως, διὰ τὴν πρὸς Ἰωσήφ Φι-
λαδελφίαν. τὸ δὲ μὴ βασιλεύσαι τὴν φυ-
λῶν, ἐκ ἀνέλυσεν. εἶρητο γὰρ κατὰ μὲν
» τὰς ὁ, σκληρὸς φέρεσθαι, σκληρὸς καὶ
» αὐθάδης, καὶ τὰ ἐξῆς· κατὰ δὲ τὸν Ἀκυ-
Ζ λαν, περιεσὼ λαβεῖν, καὶ ἐκ περιεσὼ κρα-
» τῆσαι. ὑπερζέσας ὡς ὕδωρ, ἐκ ἔση περισ-
σώτερος, τὸ περιττὸν καὶ ὑπερέχον τῆς βα-
» σιλείας δηλῶν, ὡς καὶ ὁ Σωτήρ, ἐγὼ ἡλθον·
» Φησὶν, ἵνα ζῶν ἔχωσι, καὶ περιεσὼν ἔχωσι.
» τὸ δὲ περιεσὼ λαβεῖν, καὶ ἐκ περιεσὼ κρα-
τῆσαι,

(1) Ὁριγόνος. αὐτῷ εἰρημ. τόπων.

(2) Καὶ διὰ τῆτο. αὐτ. αὐτ. σελ. 393.

(3) Ἰσ. τῷ Ἀπολινάριος ἐστὶ. καὶ γὰρ αὐτῶς σημειῶσ. ταῖς εἰς τὴν Γραφ. τὴν αὐτῶν Φραν. ἐκδοθ. τὰ δὲ
Ἀπολινάριος· τὰ δὲ ἀκριβῆ ἀντίγραφα ἐκ ἔχει μνήμῳ τῷ Συμεὼν. παρὰ δὲ τοῖς ἡμετ. κώδ.
αὐτῶν ὀνόματ. μετὰ τὸ ἐξῆς τὸ τῷ Ἀπολιν. ἐπιγεγραμμένον.

Τῆς ἀρχῆς τῆς πολυγονίας τὴν πρὸς τὸν Ἰωσήφ Φιλαδελφίαν. ἔτω τυχὸν ὁρδότερ.

Ἀπατρίβεται τῷ δὲ τῷ ὑπομνήματι δὴν ἔτι παρὰ τοῖς κώδ. κῆται· τὸ μὲν, Ἀπολινάριος· τὸ
ἐπιγεγραμμένον.

αὐτ. αὐτ. τῷ ἐπιγεγραμ. τῷ Ὁριγόν.

(7) Μοί. αὐτ.

τῆσαι, αἰτίαν παρέχει δι' ἣν ἀράται, πα-
 ρασατικῶς τῆς περιττῆς ἡδονῆς, δι' ἣν ἐπὶ
 τῷ κοίτῳ ἐπαναβέβηκε τῷ πατρός. ἔτω
 1. Βαβ. 13. 13. καὶ ἐπὶ τῷ Δαβὶδ, τὸ μὲν, ἢ μὴ ἀποθάνῃς,
 ὁ Νάθαν φησὶ, τὸν ἐκ τῷ νόμῳ θάνατον
 ἀφαιρῶν· τὴν δὲ τῶν αἱμάτων καταλιπὼν
 ἀπειλῶ· καὶ τοι καὶ περὶ ταύτης οὕσα-
 Ψαλ. 59. 14. μὲν Δαβὶδ· ῥύσαι με ἐξ αἱμάτων ὁ Θεός,
 ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου. ἢ γὰρ ἴσον ἐπὶ
 πάντων τῆς τιμωρίας τὸ μέτρον.

ζ. Καὶ αὕτη Ἰδὰ· εἰσάκησον Κύ-
 ριε Φωνῆς Ἰδὰ, καὶ εἰς τὸν λαὸν αὐ-
 τῷ εἰσέλθοισαν· αἱ χεῖρες αὐτῷ δια-
 κρινῶσιν αὐτῷ, καὶ βοηθὸς ἐκ τῶν
 ἐχθρῶν αὐτῷ ἔσῃ.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἀκύλας, (1) ἀνδράσι τι-
 νές εἰς τὸν λαὸν Ἰδὰ εἰσέλθοισαν ἐκ νό-
 μαζε. μήποτε ἔν ἐμφαίνει τὰς ἀπὸ τῶν
 ἔθνων πισύοντας εἰς τὸν πνευματικὸν Ἰ-
 δαν εἰσερχομένους, διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμο-
 λογίαν; ἔτω γὰρ αἱ χεῖρες αὐτῷ διακρι-
 νῶσι· καὶ τέτω βοηθὸς ἐκ τῶν χειρῶν (2)
 αὐτῷ γέγονεν ὁ Θεός.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Βασιλικὰ δὴ ταῦτα
 προφητεύεται, μήπω βασιλείας Φανείσης
 ἐν Ἰσραὴλ, ὡς δηλοῖ τὰ ἐπαγόμενα. εἴρη-
 ται δὲ περὶ τῆς καὶ ἐν τῇ Γενέσει.

ΘΕΟΔΩΡΙΟΥ. Εἴτα τὴν τάξιν ὑπερ-
 βάς, τῷ Ἰδὰ τὴν δόλογίαν προσφέρει, διὰ
 τὸν ἐκείθεν κατὰ σάρκα βεβλασθηκότα Δε-
 7. 14. σπότην. πρόδηλον γὰρ φησὶν ὁ Θεός· Ἀπό-
 σολος, ὅτι ἐξ Ἰδὰ ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος
 ἡμῶν. προλέγει δὲ καὶ τὴν δαβιτικὴν βα-
 σιλείαν. εἰσάκησον γὰρ φησὶ Κύριε Φωνῆς
 Ἰδὰ, καὶ εἰς τὸν λαὸν αὐτῷ ἐλθοῖσιν· αἱ
 χεῖρες αὐτῷ διακρινῶσιν αὐτῷ, καὶ βοη-
 θὸς ἐκ τῶν ἐχθρῶν αὐτῷ ἔσῃ. ἔτω τὴν
 βασιλικὴν δόλογίαν φυλῶν, εἰς τὴν ἱερα-
 τικὴν μεταβαίνει.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Παρέλειπε τὸν Συ-
 μεῶνα τὸν ἅμα Λαὶ τὴν κατάραν δεξάμε-
 νον διὰ τὴν πόρνησιν Σικίμων. ὅταν ἔλε-
 49. 7. γον Ἰακώβ, διαμεριῶ αὐτὸς ἐν Ἰακώβ, καὶ
 διασκορπίσω αὐτὸς ἐν Ἰερουσαλήμ. ἀλλ' ὁ
 μὲν Λαὶ τῆς ἀράς διὰ τῆς ἱεροσυνης ἐπαύ-
 σατο, καὶ τὴν διασπορὰν αὐτῷ τὴν ἐν ταῖς
 φυλαῖς δόλογημένῳ ποιεῖ. ὡς γὰρ ξένος
 ἐν ταῖς ἐκ τῶν φυλῶν ἀπαρχαῖς κατακί-
 ζεται, κατὰ τὰς ἐν Χριστῷ τελειωθείσας,
 ξένος καὶ παρεπίδημος ὢν. ἡ γὰρ καὶ κα-
 23. 22. θωμολογημένος Θεῷ πρὸ γενέσεως, εἰπόν-
 τος Ἰακώβ, καὶ πάντων ὧν ἂν δῶς μοι δε-
 κάτῳ ἀποδεκατώσω. δέκατος δὲ ἀπὸ τῶν
 τελευταίων παιδῶν ὁ Λαὶ, τῷ τέλει εἰς ἀρ-
 χὴν καταστάντος διὰ Χριστόν. ὅς ἀρχὴν τὸ
 τέλος ἀπέφλωκεν, ἐπ' ἐσχάτῃ τῷ αἰῶνος ἐλ-
 θὼν, καὶ τὴν δόλογίαν ἀπὸ τῶν τέλει εἰσα-
 γαγών. ὁ δὲ Συμεὼν τῷ Κυρίῳ καταλέ-
 λειπται, καὶ ἡ τέτατος διορθώσις. ὅς ἅπαν

τὸ ἐλλειφθὲν τῷ νόμῳ διὰ τῆς χάριτος
 ἀναπληροῖ. ὡς καὶ τὰς δέκα φυλαῖς,
 Ἐφραίμ ὀνομαζομένης ἐκ ἀναγαγὼν ὁ Θεός
 ἐν ἀφέσει τῇ παρὰ Κυρίῳ, ἐπαγγέλλεται
 διὰ τῶν ἱερειῶν ταύτας ἀνάξαι, διὰ Χρι-
 στὸν δηλαδὴ τῆς δωρεῆς ἐφ' ἅπαντας
 ἡ ἀπλαμύνει. ἡ προεδίη, λέγων· ἐκτίσε Ἰερ. 31. 22.

Κύριος καινὸν ἐν τῇ γῇ. θήλεια περικυ-
 κλώσει ἄνδρα. καινὸν γὰρ τὸ κυνηδιῶν
 ἄνδρα χωρὶς πατρός, δι' ὅτι πάντες ἀνεκαι-
 νίσθησαν. εἰς δὲ καὶ Συμεὼν σιωπηθεὶς με-
 τὰ τῶν ἄλλων παρεπέμφθη φυλῶν. κοινῇ
 γὰρ περὶ τῶν ἔθνων ἐπαγγελία τὸ μὴ παύ-
 σεσθαι τὸν Ἰσραὴλ, ἔθνος ὄντα αἰώπιον
 τῷ Θεῷ. τινὲς δὲ φασιν, ὡς Μωϋσῆς τὰς
 δόλογίας διδόν, τὴν ἰδίαν φυλὴν ἐκ τῶν κη-
 τέλειπον ἀνδολόγητον. δι' αὐτὸν δὲ Θεός
 δολόγησε τὴν φυλὴν, ὡς καὶ διὰ τὴν φι-
 λαδελφίαν τὴν τῷ Ῥαβίμ. ὁ δὲ Συμεὼν ἐκ
 ἔχου πρόφασιν τῆς δόλογίας τυχεῖν. 50-

χαζονται δὲ αὐτὸν καὶ ἀρχηγέτω τῆς κα-
 τὰ τῶν Ἰωσήφ ἐπιβελῆς γεγενῆσθαι. καὶ ἐκ
 τῶν τὸν Ἰωσήφ τὰς μὲν ἄλλας ἀπολύσαι,
 αὐτὸν δὲ καθεῖρσαι. τινὲς δὲ καὶ ἐν τῇ
 τῶν ἀλλοφύλων πορνείᾳ φασὶν ἀρχηγὸν
 γεγενῆσθαι τὸν Συμεῶνα, ὅτε διὰ ζήλον ὁ
 Φινεὲς δεδικαίωται. τινὲς δὲ φασιν, ὡς τῇ
 φυλῇ Λαὶ σωδολόγηται. ὡς γὰρ τὰ τῆς
 ἀράς, ἔτω καὶ τὰ τῆς δόλογίας κοινά. τὸν
 δ' ἔν Συμεῶνα παρασιωπήσας ὁ Μωϋσῆς,

ἐκ ἐπὶ τὸν Λαὶ κατὰ τάξιν ἐρχεται, ἀλλ'
 ἐπὶ τὸν Ἰδὰν, ὅτι μὴ ἀπὸ κατάρας εἰς
 δόλογίαν ταύτῃ ἀγατὴν φυλῶν, ὡς τὴν
 Λαὶτικὴν· καὶ ὅτι ἐκ ἐξ ἱερέων, ἀλλ' ἐκ
 βασιλέων ἡμετέρας βλαστήσαν τὸ σῶμα τὸ
 δεσποτικόν. καὶ δὴν ἔσῃ ἐν τῷ νόμῳ τι-
 μῶν, τῆς ἱερατικῆς ἢ βασιλικῆς δι' αὐτὸ
 προτετίμηται. διεσάρη δὲ κατὰ τὴν Ἰα-
 κώβ προφητείαν ὡς ὁ Λαὶ καὶ ὁ Συμεὼν,
 πλάγιον τόπον λαβὼν, διὰ πασῶν τῶν

φυλῶν ἐφεξῆς διατρέχοντα. τὰ δὲ νῦν
 περὶ Ἰδὰ παρὰ Μωϋσέως λεγόμενα, σύμ-
 φωνα τοῖς παρ' Ἰακώβ πρότερον εἰρημέ-
 νοις. ὡς γὰρ βασιλεὺς δίδωσι τὴν ἐν πο-
 λέμοις βοήθειαν, κατὰ φησὶν ὁ Δαβὶδ ὁ
 τὴν βασιλείαν κληρωσάμενος· ὁ ὑποτάσσ-
 17. 47. σων τὸν λαόν μου ὑπ' ἐμέ. ὅμοιον δὲ τῷ,
 Ἰδὰ σὲ αἰνέσαισαν οἱ ἀδελφοί σου, τὸ, ἐπὶ Γεν. 49. 8.
 τὸν λαόν αὐτῷ ἐξάξαι αὐτόν, κατὰ τὸν
 Σύμμαχον· καὶ τῷ, αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νῶτα

τῶν ἐχθρῶν σου, τὸ, αἱ χεῖρες αὐτῷ ὑπερ-
 μαχήσονται αὐτῷ. τὴν δὲ παρ' Ἰακώβ δη-
 λωθεῖσαν βοήθειαν ἐξ ἑρᾶν συνελών ὁ
 Μωϋσῆς ἔφη· βοηθὸς ἐπὶ τὰς ἐπανισταμέ-
 νους αὐτῷ ἔσῃ. περὶ Χριστοῦ δὲ τὸ λεγόμε-
 νον κατὰ Ζαχαρίαν εἰπόντα, σωτηρίαν Λευ. 1. 71.
 ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν.

η. Καὶ τῷ Λαὶ εἶπε, δότε Λ
 δόλους αὐτῷ, καὶ ἀλήθειαν αὐτῷ
 Η ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ, ὃν ἐπέερασεν

(1) Τὶ βέλεται τὸ, Ἀκύλας; μήτι γε παρέλειπται τὰ τῷ Ἀκύλᾳ ῥήματα; ἀλλὰ καὶ
 τινὲς ἀσυντάκτων ἀναγνώστων δὲ ἀνδρῶν τίνες. ἔτω μὲν γὰρ καὶ ἡ σὺνταξις καὶ ἡ ῥή-
 ματις.

ἐν πείρᾳ· ἐλοιδορήσαν αὐτὸν ἐφ' ὕδα-
τος ἀντιλογίας.

» ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Δότε Λοῦθι δῆλως αὐ-
» τῷ καὶ ἀλήθειαν αὐτῷ τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ.
Τῷ σέριω τῷ ἱερέως τὸ λόγιον ἐπέκειτο·
εἶχε δὲ τῷ τῷ δῆλωσιν καὶ τῷ ἀλήθειαν.
πολλὰ γὰρ ἐκείθεν παρεδιδότο. σιωπῆσαι
δὲ τοῖς δῆλοις ἢ ἀλήθεια, διὰ τὸ ἀψεύδης
» τῶν δηλαδῶν. Ὁν ἐπείρασεν αὐτὸν ἐν
» πείρᾳ· ἐλοιδορήσαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀν-
τιλογίας· τῶν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν
γεγεννημένων ἀνέμνησεν.

ΛΑΗΛΟΥ. Ἀρᾶς ἐπιτεθείσης ἀμφο-
τέροις διὰ τῷ πόρθησιν τῶν Σικιμιτῶν,
τὸν μὲν Λοῦθι τῆς κατάρρας ὑπεξάγει Μωϋ-
σῆς διὰ τῆς ἱερατείας· τὸν δὲ Συμεὼν πα-
ρασιωπήσας, ἀπολέλοιπε τῷ Θεῷ τῷ ὑπὲρ
αὐτῷ ἐπανόρθωσιν. ὅς ἅπαν τὸ ἐλλείπον
τῷ νόμῳ, διὰ τῆς χάριτος ἀναπληροῖ.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ. Ἀνακαλεῖται Μωϋσῆς τῷ
κατάρραν ἀπὸ τῷ Λοῦθι, ὑπομιμνήσκων ὅταν
ἐν Ῥαφιδεὶν ἐλοιδορήθη ὑπὸ τῷ λαῷ ἐπὶ
τῆς τῷ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐπὶ τῆς
μοχοποιίας· ὅτε ἕκαστος λαβὼν μάχαι-
ραν, ἐκ ἐφείσατο ἔτε ἀδελφῶν ἔτε ὧν,
ὡς ἐπισημαίνεται ὅλογῶν αὐτῶν. ὅθεν
τῶν μετέσφραξε τῷ κατάρραν τῆς διασφ-
ρᾶς εἰς ὅλογον. διεσφάρασαν γὰρ ἐν πά-
σαις ταῖς φυλαῖς. μεταβαλλομένης δὲ τῷ
Λοῦθι τῆς κατάρρας, ἀναντιρρήτως καὶ τῷ
Συμεὼν. κοινῇ γὰρ καὶ τῷ Σικιμιτῶν ἀπέ-
σφαξαν, καὶ κοινῇ τῷ κατάρραν ἐλαβοῦν.
ἔδει ἐν καὶ τῆς ὅλογίας κοινωνήσαι. διὸ καὶ
ὁ Μωϋσῆς ἐ λέγει περὶ τῷ Συμεὼν ἔδεν.

* ΘΕΟΔΩΡΟΥ. Τοῖς πινυθανομένοις τὶ
δήποτε τὸν Συμεὼν ἐκ ὅλογησεν ὁ Μωϋ-
σῆς, λεκλέον· ὅτι ὁ Ῥεβίμ ἐχει ἀφορμὴν
ὅλογίας τῷ φιλαδελφίαν. διὰ γὰρ ἐκεί-
νῳ (1) τῆς ἀρᾶς ἀπηλλάγη. καὶ ὁ Λοῦθι
δὲ διὰ Μωϋσῆν τὸν μέγαν τῆς ὅλογίας
τετύχηκεν. ὁ γὰρ τοῖς ἄλλοις λῦον τὰς
ἀρᾶς, πολλῶ μᾶλλον ἔλυε τῷ οἰκίαν. ὁ δὲ
Συμεὼν ἔδεμειν ἔχει πρόφασιν, ὡς τῆς
ὅλογίας τυχεῖν. (2) οἶμαι δὲ αὐτὸν καὶ
ἀρχηγέτῳ τῆς κατὰ τῷ Ἰωσήφ ἐπιβ-
λῆς γεγεννηδαι. καὶ τῷ τεκμήριον, τὸ
τὸν Ἰωσήφ τῶν μὲν ἄλλων ἀπολύσαι, αὐ-
τὸν δὲ καθῆρξαι.

» ΛΑΗΛΟΥ. Ἀντὶ τῷ, δότε Λοῦθι τῷ δῆ-
» λωσιν καὶ τῷ ἀλήθειαν, ἅπερ ἐστὶν αὐτῷ
ἴδια σκώπη. τοῖς γὰρ ἱερεῦσι μόνοις ἐπε-
τράπη φορεῖν ἐπὶ τῷ λογίῳ τῷ δῆλωσιν
καὶ τῷ ἀλήθειαν.

ΛΑΗΛΟΥ. Τῷ λέγει διὰ Μωϋσῆν καὶ
Ἀαρὼν τῶν ἱερέων, οἷς ἐπανεῖση ὁ λαὸς ἐν
Κάδης, καὶ ἐλοιδορῶντο αὐτῶν, μὴ ἔχον-
τες ὕδωρ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Μέσων τῶν ἱβ' λῑ-
» τῶν ἐπὶ τῷ λογίῳ δῆλωσις ἡ καὶ ἀλή-
» θειας τῆς ἀρᾶς πολλῶ μᾶλλον ἔλυσε τῷ οἰκίαν. ὁ δὲ Συμεὼν, κτ. (ὡς τὰς σημειῶν. τὰς εἰς
» αὐτὸν φέρον. ἐκδοθ. ὅθεν καὶ τῷνομα τῷ Θεοδώρῳ ἐλήφθη) ἔλαμπεν. πάντως τῷ προκειμ.

» καὶ δὲ ὁμοῦ καὶ ἕως τῆς ὅλογίας. ἐ γὰρ μόνον ἴδια ἐκάστη φυλὴ δίδωκεν ὅλογον, ἀλλὰ
» ταῦτα ἀντὶ τῶν ἐξῆς. αὐτ.

» θεια, δι' ἐτέρων δύο λίθων δακνύμεται.
» δηλοῖ δ' ἐν προφηταῖς τὰς διὰ τῆς φυλῆς
» γινόμενας κατὰ ἀπακάλυψιν καὶ . . . λῑω (3)
» ἱερὰν διαπαντὸς ἀπονειμθεῖσαν αὐτῇ. κα-
» ταλιμπανήση τὸ γένος καὶ Θεὸν αἰσχυρῶς,
» καὶ τῷ τῶν νόμων ἀκρίβειαν. ἡ ἀγνοοῖν
» ἐστὶ ὅτε τοῖς δικασταῖς παρεδίδουσαν, πρὸς
» ἧς ἄρρηται· φυλάξεις σφάδρα ποιῆν κατὰ
» πάντα τὸν νόμον, ὃν ἀναγγαλίωσιν ὑμῖν
» οἱ ἱερεῖς οἱ Λοῦθιται. διὰ δὲ τῆς θείας ἱε-
» ρουργίας καὶ τῷ λαῷ τιμωρίαν ἐπαγομένην
» ἀπέσφραξον. διὸ καὶ, ὅλογησας Φησὶ Κύ-
» ριε τῷ ἰσχύ αὐτῷ. δέονται γὰρ αἱ θυγα-
» τρισμαί, δι' ὧν καὶ ἡ τῶν ἐχθρῶν ἰσχύς
» κατεβάλλετο. τὰ γὰρ συμπύκνωτα τῷ
» λαῷ πρὸς τὸ ἡγεμονικὸν ἀνάγεται γένος·
» κατὰ καὶ τῷ Μωϋσῇ τῶν Λοῦθιτῶν ἀρχοντι
» λέγεται τὸ, ἐ μὴ σιωπῶν μετὰ σέ, διὰ
» τὸ λαὸν σκληροτράχηλόν σε εἶναι. καὶ ἀνά-
» παλιν τῇ φυλῇ προσήψε τὰ τοῖς ἡγεμόσι
» γινόμενα. τῷτο γὰρ σαφῶς ἐξέδωκε Σύμ-
» μαχος, εἰπὼν· τελειότης σε καὶ διδασχὴ σε
» τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ, ὃν ἐπείρασας ἐν δοκι-
» μασίᾳ. ἐδοκίμασας αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὕδατος
» τῆς ἀντιλογίας. ἐκ ὧκησε γὰρ αὐτὸς
» Μωϋσῆς περὶ αὐτῷ καὶ τῷ ἀδελφῷ λέγειν·
» ὅτι ἐδοκίμασθι ἐπὶ τῷ ὕδατος τῆς ἀντιλο-
» γίας, καὶ κατεδικάθησαν μὴ εἰσελθεῖν εἰς
» τῷ γῆν τῆς ἐπαγγελίας. νοηθεῖ δ' ἐν
» κατὰ τῶν ὁ καὶ ἐπὶ Χριστῷ τὸ λεγόμενον.

» περὶ ὁ Φησὶν ὁ Παῦλος, τοῖςτος γὰρ ἐπρε-
» πον ἡμῖν ἀρχιερεῖς, ὅσιος, ἄκακος, καὶ τὰ
» ἐξῆς. καὶ πάλιν, κατανοήσατε τὸν Ἀπό-
» στολὸν καὶ ἀρχιερεῖα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν.
» πιστὸν ὄντα τῷ ποιῆσαι αὐτὸν. χρημα-
» τίζει γὰρ ἔτω διὰ τὸ ἀνθρώπινον. αὐτῷ
» ἐν Φησὶ δότε τῷ δῆλωσιν καὶ τῷ ἀλή-
» θειαν. διὸ καὶ τῷτο τοῖς ἐξῆς ἐσαφηνώσε,
» τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ εἰπὼν. ἐ γὰρ ἐπορήσεν
» ἀμαρτίαν, ὡς καὶ τῷ Ἀποστόλῃ δεδήλωκε
» τὰ ρητά. καὶ ὃν εἶπεν ἄνδρα, Θεὸν ἀπο-
» δέκνυσιν εἰπὼν, ὡς ἐξεπείρασεν αὐτὸν,
» κατὰ Φησὶ καὶ Δαβὶδ μετὰ τῷ χορηγίαν
» τῶν ὕδατων. καὶ ἐξεπείρασεν αὐτὸν ἐν τῇ
» καρδίᾳ αὐτῶν. καὶ κατελάλησαν τῷ Θεῷ,
» καὶ τὰ ἐξῆς. ὁ δὲ καὶ νοήσας ὁ Παῦλος·
» Φησὶν· ἐπινον καὶ ἐκ πεισματικῆς ἀκο-
» λασίας πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἡ ὁ Χρι-
» στός· ὁ αὐτὸς γὰρ πρὸ σαρκὸς τε καὶ μετὰ
» ταύτης ἐτύγχανε.

» περὶ ὁ Φησὶν ὁ Παῦλος, τοῖςτος γὰρ ἐπρε-
» πον ἡμῖν ἀρχιερεῖς, ὅσιος, ἄκακος, καὶ τὰ
» ἐξῆς. καὶ πάλιν, κατανοήσατε τὸν Ἀπό-
» στολὸν καὶ ἀρχιερεῖα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν.
» πιστὸν ὄντα τῷ ποιῆσαι αὐτὸν. χρημα-
» τίζει γὰρ ἔτω διὰ τὸ ἀνθρώπινον. αὐτῷ
» ἐν Φησὶ δότε τῷ δῆλωσιν καὶ τῷ ἀλή-
» θειαν. διὸ καὶ τῷτο τοῖς ἐξῆς ἐσαφηνώσε,
» τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ εἰπὼν. ἐ γὰρ ἐπορήσεν
» ἀμαρτίαν, ὡς καὶ τῷ Ἀποστόλῃ δεδήλωκε
» τὰ ρητά. καὶ ὃν εἶπεν ἄνδρα, Θεὸν ἀπο-
» δέκνυσιν εἰπὼν, ὡς ἐξεπείρασεν αὐτὸν,
» κατὰ Φησὶ καὶ Δαβὶδ μετὰ τῷ χορηγίαν
» τῶν ὕδατων. καὶ ἐξεπείρασεν αὐτὸν ἐν τῇ
» καρδίᾳ αὐτῶν. καὶ κατελάλησαν τῷ Θεῷ,
» καὶ τὰ ἐξῆς. ὁ δὲ καὶ νοήσας ὁ Παῦλος·
» Φησὶν· ἐπινον καὶ ἐκ πεισματικῆς ἀκο-
» λασίας πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἡ ὁ Χρι-
» στός· ὁ αὐτὸς γὰρ πρὸ σαρκὸς τε καὶ μετὰ
» ταύτης ἐτύγχανε.

» περὶ ὁ Φησὶν ὁ Παῦλος, τοῖςτος γὰρ ἐπρε-
» πον ἡμῖν ἀρχιερεῖς, ὅσιος, ἄκακος, καὶ τὰ
» ἐξῆς. καὶ πάλιν, κατανοήσατε τὸν Ἀπό-
» στολὸν καὶ ἀρχιερεῖα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν.
» πιστὸν ὄντα τῷ ποιῆσαι αὐτὸν. χρημα-
» τίζει γὰρ ἔτω διὰ τὸ ἀνθρώπινον. αὐτῷ
» ἐν Φησὶ δότε τῷ δῆλωσιν καὶ τῷ ἀλή-
» θειαν. διὸ καὶ τῷτο τοῖς ἐξῆς ἐσαφηνώσε,
» τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ εἰπὼν. ἐ γὰρ ἐπορήσεν
» ἀμαρτίαν, ὡς καὶ τῷ Ἀποστόλῃ δεδήλωκε
» τὰ ρητά. καὶ ὃν εἶπεν ἄνδρα, Θεὸν ἀπο-
» δέκνυσιν εἰπὼν, ὡς ἐξεπείρασεν αὐτὸν,
» κατὰ Φησὶ καὶ Δαβὶδ μετὰ τῷ χορηγίαν
» τῶν ὕδατων. καὶ ἐξεπείρασεν αὐτὸν ἐν τῇ
» καρδίᾳ αὐτῶν. καὶ κατελάλησαν τῷ Θεῷ,
» καὶ τὰ ἐξῆς. ὁ δὲ καὶ νοήσας ὁ Παῦλος·
» Φησὶν· ἐπινον καὶ ἐκ πεισματικῆς ἀκο-
» λασίας πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἡ ὁ Χρι-
» στός· ὁ αὐτὸς γὰρ πρὸ σαρκὸς τε καὶ μετὰ
» ταύτης ἐτύγχανε.

» περὶ ὁ Φησὶν ὁ Παῦλος, τοῖςτος γὰρ ἐπρε-
» πον ἡμῖν ἀρχιερεῖς, ὅσιος, ἄκακος, καὶ τὰ
» ἐξῆς. καὶ πάλιν, κατανοήσατε τὸν Ἀπό-
» στολὸν καὶ ἀρχιερεῖα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν.
» πιστὸν ὄντα τῷ ποιῆσαι αὐτὸν. χρημα-
» τίζει γὰρ ἔτω διὰ τὸ ἀνθρώπινον. αὐτῷ
» ἐν Φησὶ δότε τῷ δῆλωσιν καὶ τῷ ἀλή-
» θειαν. διὸ καὶ τῷτο τοῖς ἐξῆς ἐσαφηνώσε,
» τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ εἰπὼν. ἐ γὰρ ἐπορήσεν
» ἀμαρτίαν, ὡς καὶ τῷ Ἀποστόλῃ δεδήλωκε
» τὰ ρητά. καὶ ὃν εἶπεν ἄνδρα, Θεὸν ἀπο-
» δέκνυσιν εἰπὼν, ὡς ἐξεπείρασεν αὐτὸν,
» κατὰ Φησὶ καὶ Δαβὶδ μετὰ τῷ χορηγίαν
» τῶν ὕδατων. καὶ ἐξεπείρασεν αὐτὸν ἐν τῇ
» καρδίᾳ αὐτῶν. καὶ κατελάλησαν τῷ Θεῷ,
» καὶ τὰ ἐξῆς. ὁ δὲ καὶ νοήσας ὁ Παῦλος·
» Φησὶν· ἐπινον καὶ ἐκ πεισματικῆς ἀκο-
» λασίας πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἡ ὁ Χρι-
» στός· ὁ αὐτὸς γὰρ πρὸ σαρκὸς τε καὶ μετὰ
» ταύτης ἐτύγχανε.

* * * ΙΣΙΔΩΡΟΥ. Ἐπειδὴ ἐπελύτησε
τῇ πατρὶά οὐν ὁ Ῥεβίμ, διὰ τῷτο ἔτε
βασιλείας ἔτε ἱεροσωμῆς ἡξιώθη, καὶ τοι
» πρῶ-
» τῶν ἐκείνης τῆς ἀρᾶς πολλῶ μᾶλλον ἔλυσε τῷ οἰκίαν. ὁ δὲ Συμεὼν, κτ. (ὡς τὰς σημειῶν. τὰς εἰς
» αὐτὸν φέρον. ἐκδοθ. ὅθεν καὶ τῷνομα τῷ Θεοδώρῳ ἐλήφθη) ἔλαμπεν. πάντως τῷ προκειμ.
» καὶ δὲ ὁμοῦ καὶ ἕως τῆς ὅλογίας. ἐ γὰρ μόνον ἴδια ἐκάστη φυλὴ δίδωκεν ὅλογον, ἀλλὰ
» ταῦτα ἀντὶ τῶν ἐξῆς. αὐτ.

πρωτότοκος ὢν· ἀλλ' ὁ μὲν Λαβὶ τρίτος ὢν, ἔ μόνον διὰ τὸ ἐπαγγεῖλαι τὸν πατέρα δεκάτῳ ἀφιερώσαν· κάτωθεν γὰρ ἀριθμύμενος δέκατος ἦν, ἀνωθεν δὲ εἰς ἡριδμήθη, εἰς τῶν παιδισκῶν ἡγείσκειτο· ἀλλὰ καὶ δι' ὁσιότητα, καὶ τὸ συγγενικὸν αἰμάτων διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον τιμὴν τὰς χαίρας ἐμπλήσαι, ἱεροσυνῆς ἡξιώθη. ὃν περ καὶ θαυμάζων ὁ Μωϋσῆς, ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἔλεγεν· ὁ λέγων τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, ἔχ' ἐώρακά σε, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς ἐκ ἐπέγνω. ἐφύλαξε τὰ λόγια Κυρίου. ὁ δὲ Ἰάδας τέταρτος ὢν, διὰ τὴν ἀδέκασον κρίσιν, καὶ τὴν ὀρθὴν ψῆφον, βασιλείας ἡξιώθη. ἐπειδὴ γὰρ πολλοὶ τὰ οἰκία κρύπτοντες πλημμελήματα ἑτέρας καταδικάζουσιν, ἕτος δὲ ἑαυτὴ μὴ κατεψήφισατο, τὴν δὲ πεπορνευθῆαι νομιθεῖσαν ἀπήλλαξε τῆς τιμωρίας, διὰ τὸτο εἰκότως τῆς βασιλείας ἡξίστο. ἱερῶντο γὰρ οἱ ἐκ Λαβὶ, ἐβασιλεύον δὲ οἱ ἐξ Ἰάδα, ἔ κατὰ ἀποκλήρωσιν, ἀλλ' ἀρετῆς γέρας εἰληφότες.

ΑΔΗΛΟΤ. Ἠρνήσαντο γὰρ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς τὰς ὁμοφύλους, καὶ ἀφωρίδυσαν ἐκ μέσας αὐτῶν, μήτε κληρὸν ἔχοντες, μήτε μερίδα, μήτε τινὰ σωματικῶν ὁμοιοτροπὸν αὐτοῖς· ἀλλὰ μόνῳ Θεῷ χολάζοντες.

ΑΔΗΛΟΤ. Τὸν Χριστὸν Λαβὶ πρόσαγορθεῖα διὰ τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα. καὶ γὰρ καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς κατὰγεται ὁ Χριστός, ὡς ἡ τῆς Λεκά γονεαλογία, Φησί, (1) παρίσσει. καὶ ἐξ ἀρχῆς δὲ ἡ τῆς Ἰάδα καὶ ἡ τῆς Λαβὶ φυλὴ ἐπεμέμικτο. καὶ γὰρ Ἀαρὼν τὴν θυγατέρα Ἀμιναδάβ, ὅς ἦν τῆς φυλῆς Ἰάδα, ἡγάγετο. καὶ τὸ εἰταῦθα

» δὲ εἰρημαῖον, ὁ λέγων τῷ πατρὶ αὐτῆς καὶ

» τῇ μητρὶ αὐτῆς ἔχ' ἐώρακά σε, καὶ τὰς ἀδελ-

» φὰς αὐτῆς ἐκ ἐπέγνω, καὶ τὰς ἡδὲ αὐτῆς ἀπέγνω, ὁ Χριστὸς πεπλήρωκε. Φήσας μὲν

Ματθ. 12. 48. ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου,

» καὶ τίνας οἱ ἀδελφοί μου; ἀπογνῶς δὲ τῶν ἡδὲ αὐτῆς, οἵ τινες εἰσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. κα-

Ἐξῆδ. 4. 22. τὰ τὸ εἰρημαῖον ἐν τῇ Ἐξῆδῳ· ὅς πρω-

» τότοκος μου Ἰσραὴλ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Ὁ λέγων τῷ πατρὶ αὐτῆς καὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς ἔχ' ἐώρακά σε, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς ἐκ ἐπέγνω, καὶ τὰς ἡδὲ αὐτῆς ἀπέγνω. ἐφύλαξε τὰ λόγια σε, καὶ τὴν διαθήκην σε διετήρησε. Τὸ τέλειον τῶν ἱερέων ὁ λόγος διδάσκει. πάντων γὰρ τῶν κατὰ τὸν βίον καταφρονεῖν προσήκει τὸν ἱερέα, καὶ τῇ θεῷ προσεδροῦεν ἱερουργία. τὰς χάριν ἔδωκε κληρὸν αὐτοῖς ἀπένειμεν, ἔδωκε κλῆσιν ἔχειν εὐνομοθέτησεν, ἀλλὰ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας παρὰ πάντος κομίζεσθαι τῆ λαῷ, ἵνα τῶν βιωτικῶν ἀπηλλαγμένοι φροντίδων, ἀγλῶς τὴν ἐγκεχειρισμένῳ ἀγιστεῖαν ἐπιτελῶσιν. αὐτίκα γὰρ Ἀαρὼν ὁ πρῶτος ἀρχιερεὺς, ἔδωκε κηδεύειν τὰς τεθνηκότας σιωχωρήθη παῖδας.

Α ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἐπήγαγε Μωϋσῆς, ὁ λέγων τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ ἔχ' ἐώρακά σε, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς ἐκ ἐπέγνω, προφητεύων τὰ ἐν Εὐαγγελίοις· ὅτε τινες τῶν μαθητῶν εἰπόντες Χριστῷ, ἰδὲ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐσῆκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες. ἔφησεν· ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου οἱ εἰσὶν οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ποιῶντες.

Λευκ. 8. 20, 21.

Β. Δηλώσας τὰ δικαιώματά σου Ἰακώβ, (2) καὶ τὸν νόμον σου τῷ Ἰσραὴλ· ἐπιθήσας θυμίαμα ἐν ὀργῇ σου διαπαντὸς ἐπὶ τῇ θυσιασθῆναι σου.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Οὕτω δὲ φησιν αὐτὰς τελειώσαντες, δηλώσας τὰ δικαιώματά σου τῷ Ἰακώβ, καὶ τὸν νόμον σου τῷ Ἰσραὴλ· ἐπιθήσας θυμίαμα ἐν ὀργῇ σου διαπαντὸς ἐπὶ τῇ θυσιασθῆναι σου. Τὸ καὶ τῆ λαῷ τιμωρεμένης γενεῖναι. ὁ γὰρ Ἀαρὼν προσενεγκὼν τὸ θυμίαμα, τὸν θεῖον ἐκώλυσε θάνατον.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τύπος οἱ πάλαι Λαβὶται, χολάζοντες τῷ Θεῷ, τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων· Πέτρος λέγοντος, ἡμεῖς δὲ τῇ Πράξ. 6. 4. προσδοκῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τῆς λόγου προσκαρτερήσωμεν, ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον μεταβιβεσθῶμεν τῶν κατὰ τὸν νόμον. ἕτε γὰρ ὁ λόγος αὐτοῖς περὶ κρίσεως καὶ δίκης πραγμάτων, περὶ δὲ μυστηρίων ἐξηγήσεις τῶν ἀποκεκρυμμένων ἐξ αἰῶνος παρὰ Θεῷ.

ΙΑ. Εὐλόγησον, Κύριε, τὴν ἰσχυρὰ αὐτῆς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῆς δέξαι, κατὰ τὸν ὅσφιν ἐπανεστηκότων ἐχθρῶν αὐτῆς, καὶ οἱ μισῶντες αὐτὸν μὴ ἀναστήτῳσαν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Εὐλόγησον, Κύριε, τὴν ἰσχυρὰ αὐτῆς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῆς δέξαι. χρεῖα γὰρ καὶ σωματικῆς δυνάμεως τοῖς λειτουργοῖς, ἵνα μηδὲν ἐμποδῶν γένηται τῇ προθυμίᾳ. Κατὰ τὸν ὅσφιν ἐπανεστηκότων ἐχθρῶν αὐτῆς, καὶ οἱ μισῶντες αὐτὸν μὴ ἀναστήτῳσαν. Διὰ δὲ τῶν χαλινῶν τῶν τυραννέων τὸ θράσος. ἀναμνησθε δὲ καὶ ὧν ἐπαθε Κορὲ, καὶ Δαθὰν, καὶ Ἀβερὼν, τὴν χάριν κατὰ τῶν ἱερέων κινήσαντες.

ΙΒ. Καὶ τῷ Βενιαμὶν εἶπεν, ἡγαπημένος ὑπὸ Κυρίου καλασινωῶσαι πεποιδῶς, καὶ ὁ Θεὸς σκιαῶσαι ἐπ' αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ ἀναμέσον τῶν ὤμων αὐτῆς κετέπαυσε.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τίνος χάριν ἔχατον ὄντα, τέταρτον ἔταξε τὸν Βενιαμίν; Ταύτης ἡ τῆς φυλῆς ἡ μητρόπολις· ἐν ἐκείνῃ δὲ ὁ ναὸς ἐδομήθη. τοιγάρτοι εἰκότως ἱερατικῇ φυλῇ τὸν ἱερατικὸν (3) σ

Η τόπον. καὶ ἡ ὁμιλία δὲ τὸτο π

» ἡγαπημένος γὰρ φησιν ὑπὲρ τῶν

Οοοοο 2

γ. κώδ. σ

(1) Τὸ, φησί, περιτόν.

(2) Τὸν ἱερόν. ἢ ἐν Χάλ. ἔκδ.

σκιώσας πεποιθώς. ἔδειξε δὲ καὶ τὴν αἰ-
τίαν τῆς πεποιθήσεως· καὶ ὁ Θεὸς σκιάζει
ἐπ' αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ ἀνα-
μέσον τῶν ὥμων αὐτῷ κατέπαυσε. πελά-
ζων γὰρ τῷ θείῳ ναῷ, διωκεῖς κηδεμο-
νίας ἀπήλαυσε. τὸ δὲ, ἐν μέσῳ τῶν ὥμων
αὐτῷ κατέπαυσε, περὶ τῷ Θεῷ ἔφη, ὅς
ἐν Ἱερουσαλὴμ τὸν ναὸν οἰκοδομηθῆναι κε-
λεύσας, ἐν ἐκείνῳ τῷ οἴκῳ ἐπιφάνειαν
ἐποιεῖτο.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Προφητεύεται περὶ
τῆς Ἱερουσαλὴμ (1) ἡ τιμὴ τῆς Βενιαμίν. ἐν
δὲ τῇ Ἱερουσαλὴμ ὁ ναὸς καὶ ἡ τῷ Θεῷ κα-
τάπαυσις, καθὰ καὶ (2) Δαβὶδ, ἐξελέξα-
το, Φησὶ, Κύριος τῷ Σιών, [ἡρετίσατο
αὐτῷ εἰς κατοικίαν αὐτῷ. καὶ ἄλλα καὶ,
ὁ Θεὸς ἐδεμελίωσεν αὐτῷ εἰς τὸν αἰῶνα.
οἶον αὐτῷ τὸ, σκιάσει ἐπ' αὐτῷ πάσας
τὰς ἡμέρας. ἀλλὰ καὶ, ἀνάστηθι Κύριε εἰς
τὴν ἀναπαύσιν σου καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς
ἀγιάσματος σου. συγκεκλήρωται δὲ τῇ Ἱε-
ρουσαλὴμ ἡ βασιλεία ἡ ἐν Κυρίῳ κυραμένη.
περὶ δὲ Φησὶν ἐξῆς ὁ ψαλμὸς· ἐκεῖ ἐξανα-
τελῶ κέρας τῷ Δαβίδ, ἡτοίμασα λύχνον
τῷ Χριστῷ μ. καὶ ὡς ἀπαυτος ἡ βασιλεία,
τὸ σπέρμα αὐτῷ εἰς τὸν αἰῶνα μνηεῖ, καὶ ὁ
θρόνος αὐτῷ ὡς ἡλῖος ἀνάντιον μ. καὶ ὡς
ἡ σελήνη κατηρητισμένη εἰς τὸν αἰῶνα. συ-
νῆπται δὲ διὰ τὸτο τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ ἱερω-
σύνῃ ὁ τόπος τῆς Ἱερουσαλὴμ. ἡ μὲν γὰρ
βασιλεία, τῇ τῷ Ἰδὰ Φυλῇ· ἡ δὲ ἱερωσύ-
νη, τῇ Λευὶ δέδοται. ὡν ἀμφοτέρων ἅμα
κατὰ τὸ ἐξῆς ἐμνημόνευσε. μετὰ δὲ ταύ-
τας ἀμφοτέρας τὰς φυλὰς ὁ Βενιαμὴν ὀυ-
λογεῖται, καὶ τοὶ τῷ Ἰακώβ τελευτάειον,
κατὰ τὴν τάξιν, Βενιαμὴν προφητεύσαν-
τος· Βενιαμὴν λυκὸς ἄρπαξ, καὶ τὰ ἐξῆς.
ἀλλ' ὁ μὲν Ἰακώβ εἰς τὰς οἰκήτορας προ-
φητεύει, ὁ δὲ Μωϋσῆς εἰς τὸν τόπον, ὡς
ἐν τῷ καταπαύσαντος Θεῷ, καθὰ ἐπὶ
τῶν ἑβραίων Χερυβὶμ ἐπεζδουγμένῳ αὐτῷ.
τοιούτων γὰρ καὶ τὸ, ἀνὰ μέσον τῶν ὥμων
αὐτῷ κατέπαυσε. ὅμοιον τῷ παρὰ τῷ
Ἰωσήφ. Ἐφραὶμ δάμαλις δεδιδαγμένη ἄ-
λοῦν· ἐγὼ δὲ ἐπιβήσομαι ἐπὶ τὸ κάλλισον
τῆς τραχήλου αὐτῆς. ὁ δὲ Κύριος ἐπὶ ὄντα
καθημένος εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰσῆλθαι, τὴν
τῶν ἐθνῶν ἀκαθάρτων ὄντων δεικνύων προ-
τίμησιν.]

ΑΔΗΛΟΥ. Διὰ τὸτο ἐν ταῖς πράξεσιν
εἴρηται. αὐτὸς γὰρ βασιάσει τὸ ὄνομά μ. ἐν
τοῖς ἔθνεσι, περὶ τῷ ποίᾳ φυλακῇ,
λέγων. (3)

ιγ. Καὶ τῷ Ἰωσήφ ἔπεν, ἀπ' ὀυ-
λογίας Κυρίου ἡ γῆ αὐτῷ, ἀπὸ ὄρων
ἑβραίων καὶ ὁρώσας, καὶ ἀπὸ ἀβύσσων

ιδ. πηγῶν κάτωθεν, Καὶ καθ' ὥραν γεν-
νημάτων ἡλίου τροπῶν, καὶ ἀπὸ συ-
ι. νόδων μίλων, Ἀπὸ κορυφῆς ὁρέων ἄρ-
χῆς, καὶ ἀπὸ κορυφῆς βουνῶν ἀεννάων,
ις. Καὶ καθ' ὥραν γῆς πληρώσεως. καὶ
τὰ δεκτὰ τῷ ὀφθέντι ἐν τῇ βάτῳ
ἔλθοισαν ἐπὶ κεφαλῇ Ἰωσήφ, καὶ
ἐπὶ κορυφῆς δοξασιῶν ἐν ἀδελφοῖς.

Β ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Μετὰ ταύτας τὰς φυ-
λὰς τὸν Ἰωσήφ ὀυλόγησε, καὶ ταῖς δύω
φυλαῖς κατὰ ταῦτο τὴν ὀυλογίαν προσή-
» νεγκεν. ἀπ' ὀυλογίας Κυρίου ἡ γῆ αὐτῷ,
» καὶ ἀπὸ ὄρων ἑβραίων καὶ ὁρώσας, καὶ ἀπὸ
» ἀβύσσων πηγῶν κάτωθεν, καὶ καθ' ὥραν
» γεννημάτων ἡλίου τροπῶν, καὶ ἀπὸ σινοδῶν
» μίλων, καὶ ἀπὸ κορυφῆς βουνῶν ἀεννάων.
ἤτησεν αὐτῷ τὰ ἑβραϊστὰς δωρεάμενα ἀγα-
θὰ. τὰς ἀπὸ τῆς γῆς παρεχομένης καρ-
» πας· ἑς ἄρδαι μὲν ἕτοι, τρέφουσι δὲ ὁρώ-
» σοι, πεπαίνει δὲ ἡλῖος κατὰ τὰς τῶν ὄρων
καὶ μίλων περιόδους· φέρει δὲ τέττας δὲ μό-
» νον ἡ ὑπὲρ γῆ, ἀλλὰ καὶ ἡ ὁρεος. εἰς βε-
βαίωσιν δὲ τῆς ὀυλογίας ἀνέμνησε τῷ ὀφ-
θέντι ἐν τῇ βάτῳ Θεῷ.

Δ ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὸν Ἰωσήφ τῷ Βε-
νιαμὴν προέταξεν Ἰακώβ, τῷ χρόνῳ φυ-
λάτων τὴν τάξιν· ὁ δὲ Μωϋσῆς μετέτα-
» ξεν, ἵνα σινοψῇ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ ἱερω-
» σύνῃ τὸν τόπον. καὶ ὁ μὲν προέταξε τὴν
ἐπιβελῶν τὴν κατὰ τῷ Ἰωσήφ, καὶ τὴν
ἐκ Θεῷ βοήθειαν, καὶ ἔως ἐπάγει τὴν ὀυ-
» λογίαν, μισθὸν τῆς περὶ τῶν ἀδελφῶν ἀνε-
» ξικακίας· ὁ δὲ προτάττει τὴν ὀυλογίαν.

Ε * ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Τὴν τοίνυν εὐφορον
αὐτῷ προφητεύει, διὰ τε τῶν ἀνωθεν ὁρώ-
» σων, καὶ τῶν κάτωθεν πηγῶν, τῇ τε τῷ
ἡλίου θέρμῃ καὶ τῇ τῆς σελήνης ὑγρότητι
» τρεφομένων τῶν καρπῶν, καὶ τῶν ὄρων
καρποφορούντων, καὶ τῶν πεδίων, κατ'
» ὀδοκίαν Θεῷ τῷ θεωρηθέντι ἐν τῇ βάτῳ
διὰ τῆς ἀγγελικῆς ὀπασίας· (4) ἀποδε-
» ξάμενος (5) τὴν πρὸς τὰς ἐπιβελούσαν-
» τας ἀνεξικακίαν, καθ' ὃν ἐκ ἡμῶν πρᾶ-
» τας, ἀλλὰ τὰς ἐκ τῶν πρᾶξαντας πε-
» ριεποίησατο ὡς ἀδελφές.

ις. Πρωτότοκος ταύρας τὸ κάλλος
αὐτῷ· κέρατα μονοκέρωτος τὰ κέ-
» ρατα αὐτῷ· ἐν αὐτοῖς ἔθνη κερατιῇ
ἅμα, ἕως ἀπ' ἀνδρῶν γῆς. αὐτὰς μυ-
» ριάδες Ἐφραὶμ, καὶ αὐτὰς χιλιάδες
Μανασσῆ.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ. Τῷ Ῥαβὶμ γὰρ ἀφείλετο
τὰ πρωτότοκα ὁ Ἰακώβ μετὰ τὸ κοιμη-
» θῆναι

(1) Τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ τιμή. τῷ κλήρε γὰρ αὕτη τῷ Βεν. κτ. ὁ τῆς Δύγ. κώδ.

(2) Περί ἧς καὶ. ὁ αὐτ.

(3) Ἀνύγμα τὸτο καὶ εἰς τὸν Παῦλον ἐν τῇ Βενιαμίνιδος ὄντα φυλῆς. καὶ μὴ ὀλίγον. Νοεῖτο δ' ἐν
» τῷ μέσῳ τῶν ὥμων αὐτῷ κατέπαυσε, διὰ τὸ εἰρημῶν ὡς ταῖς πράξεσιν. αὐτὸς γὰρ βασιάσει
» ἐν τοῖς ἔθνεσι. ταῦτα ἀντὶ τῶν προκειμ. ὁ Προκόπ. ἐν τῷ τῆς Δύγ. κώδ.

(4) τὰς ἀγγελικῆς ὀπασίας ἀποδεξάμενος. ὁ Ἀλεξάν. κώδ. ἐν ὁρῶσας. Διὰ τῆς ἀγγελικῆς
» ὀπασίας ἐν ἡμῶν, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πωλῆσαντας διεργέτησεν. ὁ τῆς Δύγ. κώδ.
» ὁρῶσας. ἵνα ἡ, αὐτῷ ἀποδεξάμενος.

θιῶν αὐτὸν μετὰ Βάλλας, καὶ ἔδωκεν αὐ-
τὰ τῷ Ἰωσήφ, ὡς φησὶν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν
Παραλειπομένων. (1)

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Λέγει δὲ αὐτὸν ἐν τῶν
πρωτοτόκων τετυχηκέναι, καὶ τέτρα χά-
ριν διχῇ τῷ Φυλῷ μεριδιῶν, καὶ οὕ-
τως μίαν γενέσθαι· ἐπειδὴ διπλῷ μοῖραν
ἐλάμβανον οἱ πρωτότοκοι, καὶ τὸ διω-
τὸν δὲ τῶν Φυλῶν διδάσκων, μονοκέρωτι
καὶ ταύρῳ ἀπέκασε, καὶ προτέταχε τῷ
Μανασῇ τὸν Ἐφραίμ κατὰ τὴν τῆ προ-
πάτρός ὀβλογίαν.

ΑΔΗΛΟΥ. Διῶαμιν δὲ αὐτῷ τῷ ἐν
πολέμοις ὑπαρξὶν Φησί. κέρατα μονοκέ-
ρωτος τὰ κέρατα αὐτῶ, κατωκισμένα καὶ
ἔσω Ἰορδάνη, καὶ ἐκλὸς ἕως τῶν ἀκρῶν
τῆς Ἰερουσαλῆμ. ἐκλὸς (2) μὲν γὰρ ὁ Ἐφραίμ
καὶ τὸ ἥμισυ τῆς Φυλῆς Μανασῆ, ἐν τῷ-
δε λοιπὸν τὸ ἥμισυ. εἰπὼν δὲ, αὐταὶ αἱ
μυριάδες Ἐφραίμ, καὶ αὐταὶ αἱ χιλιάδες
Μανασῆ, ἐφύλαξε τὴν μετὰδρα τῆς τά-
ξεως, τῷ ὑπὸ Ἰακώβ· ὃς ἐπέδρακε τὸν
Ἐφραίμ ἐμπροσθεν Μανασῆ, λέγων· ἐν
Γεν. 48. 20, ὑμῖν ὀβλογηθήσεται Ἰσραὴλ, λέγοντες,
19. ποιῆσαι σε ὁ Θεὸς ὡς Ἐφραίμ καὶ Μα-
νασῆ. τῶν τύπων δὲ τῶν τῶν αἰς τῆς
δύω λαῶν· ὡς ὁ νεώτερος, τιμιώτερος, μεί-
ζων τε καὶ πλείων, ὡς ὁ μακάριος ἔλεγεν
Ἰακώβ· ὅτι ἔσαι μείζων ὁ νεώτερος, καὶ
τὸ σπέρμα αὐτῶ ἔσαι πλῆθος ἐθνῶν. συμ-
φώνως δὲ καὶ ἡ τάξις ἡ αἰς τῆς λαῶν ἀπο-
φανθῆσα πεφύλακται καὶ παρὰ τῷ Μωϋ-
σῇ. βασιλείαν μὲν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἱε-
ρωσύνην ἐν τῷ Λαβὶ, καὶ βασιλείας ὑπο-
δοχῶν ἐν τῷ Βενιαμὴν ἐνδοξῶς ἕως προεί-
ρηκε, καὶ τὸ τῷ Ἰωσήφ ἐγκώμιον ἐκ τῶν
προεφημεσίων ἀνεκέρυξεν. ἀπονέμας αὐτῷ
γλῶ ἀγαθῶν, καὶ τῷ αἰς πόλεμον δυνάμειν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. Οἱ ἐκ τῆ Θεῆ χριό-
μενοι πρὸς ἱερατείαν καὶ προφητείαν ὁφεί-
λονται πίσει καὶ βίῳ διαπρέπειν, καὶ ὡς ἐν
κέραις οὐκ ἔχον αὐτὰ, καὶ μὴ διατέμνε-
σθαι ἐν τῷ ποιεῖν ἀγαθὸν καὶ Φαῦλον.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ταῦτα δὲ ἱστορικῶς μὲν
καὶ τυπικῶς αἰς τὸν Ἰωσήφ εἰρηται· προ-
φητικῶς δὲ καὶ προηγόρευται, καὶ ἐκβέ-
βηκεν αἰς Χριστὸν, ὁ τύπος ὡς Ἰωσήφ, ὁ
πραθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ὡς ὑπὸ τῆ
Ἰσδα ὁ Χριστός· ὁ βληθεὶς ἐν λάκκῳ καὶ
ἀναχθεὶς, ὡς Ἰησὺς ἐν τῷ τάφῳ καὶ
ἀναστὰς· ὁ τὸν ποικίλον ἐκδυθεὶς χιτῶνα,
καθὰ καὶ ὁ Σωτὴρ τὸν ἄρραφον τὸν ἐκ
τῶν ἀνωθεν ὑφαντόν· ὁ αἰς Αἴγυπτον κα-
ταβάς, ὡς ὁ Ἐμμανὴλ αἰς τὸν δετὸν κόσ-
μον· ὁ δεσμωτηρίῳ παραδοθεὶς, καὶ τὸν
καθαιρουμένον ἐξαγαγὼν ἀρχιεπισκοπὴν καὶ
δῆλον τῷ Φαραὼ, καὶ βασιλεύσας Αἴγυπτον,
καὶ πρὸς τὴν γλῶ τῆς ἐπαγγελίας ἐπανελ-
θὼν, καὶ πάλιν αἰς Αἴγυπτον καταβάς, ὡς
ὁ Κύριος τοῖς ἐν ἄλλῃ χωρίοις ἐπιφανείς,

καὶ πύλας χαλκᾶς σωτηρίας, καὶ μοχλὸς
σιδηρὸς σωθιάσας, καὶ τοῖς ἐν δεσμοῖς
ἔτι καὶ βασιλευμένοις ὑπὸ τῆ θανάτου βοή-
τας. ἐξέλτετε καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει ἀνα-
καλύψετε.

17. Καὶ τῷ Ζαβουλὼν εἶπεν, ὁ-
φρανθῆτι Ζαβουλὼν ἐν ἐξοδίᾳ σε, καὶ
Ἰσάχαρ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶ.
18. Ἐθνη ἐξολοθρεύσασι· καὶ ἐπικαλέ-
σασθε ἐκεί, καὶ θύσατε θυσίαν δικαιο-
σύνης, ὅτι πλεῖτος θαλάσσης θηλά-
σαι σε, καὶ ἐμπορία παραλίαν κα-
τοικούντων.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τῷ δὲ Ζαβουλὼν, καὶ
τῷ Ἰσάχαρ, τῷ μὲν ὡς τῷ παραλίαν οἰ-
κούντι, τῷ δὲ ὡς γειτονόοντι, καὶ τῷ ἐν
πολέμοις ἐπὶνύετο νίκῃ, καὶ τῷ θάλα-
σσαν ἐπικερταίαν, καὶ τὰ ἀπὸ θαλάσσης ἀγαθὰ.
19. Ἐθνη γὰρ φησὶν ἐξολοθρεύσασι, καὶ ἐπι-
καλέσονται ἐκεί, καὶ θύσασιν θυσίαν δικαιο-
σύνης, καὶ πλεῖτον θαλάσσης θηλάσασιν,
καὶ ἐμπορίαν παραλίαν κατοικούντων. οἱ
γὰρ τῇ θαλάττῃ πελάζοντες, ἐμὸν τῶν
οἰκείων καρπῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πάντοθεν
φερομένων ἀγαθῶν ἀπολαύσας.

ΑΔΗΛΟΥ. Δηλῶται ἐν ταῖς τῆ Ἰακώβ
ὀβλογίαις, ὅτι Ζαβουλὼν παρὰ αἰγιαλὸς θα-
λάσσης σκηνώσεται· ὁ δὲ αὐτὸς παρὰ λιμέσι
πλοίων. ὁφρανθῆσεται ἐν τῇ λήξει
τῆς γῆς ὁ Μωϋσῆς προφητεύει. οἰονεὶ προ-
κληθεῖν καὶ προσεληλυθότα αἰς τὸ θα-
λάσσης μέρος τῆς γῆς· καὶ τῷ ἐκατέρω-
θεν χορηγίαν τῶν τε ἐκ γῆς καὶ τῶν ἐκ
θαλάττης προδηλοῖ.

20. ** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Εὐφρανθῆτι Ζα-
βουλὼν ἐν τῇ προελούσει σε. εἰκότως, ὡς
καρπῶν μέλων γλῶ τε καὶ θαλάτταν·
21. μέχρι γὰρ ταύτης προήλθε παρὰ αἰγιαλὸς
θαλάσσης, ὡς Ἰακώβ προεφήτευσεν· ταῦ-
τα δὲ αὐτῷ ἔσαι λατρεύοντι Θεῷ.

22. ** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Καὶ τῶν ὁφραῖ-
νεσθαι βέλεται, μέσον ἔχοντα κληρὸν τῶν
παραλίων, Ζαβουλὼν τε καὶ Νεφθαλεὶμ δυ-
τικωτέρων ὄντων, καὶ τῶν κατὰ ἡπείρον καὶ
πρὸς ἀνατολὰς Ἰωσήφ. ὅθεν ἀμφοτέρων
ἀπέλαυσε, γλῶ ἔχων πῖονα, καὶ γεωργίαν
προσκέμενος, καθὰ προέλεγε Ἰακώβ.

23. ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ τῷ Ἰσάχαρ, καὶ τῷ
Γαδ, καὶ τῷ Δάν, ὡς πολεμικωτάτες, κλη-
ρονομήσαι τὴν γλῶ λέγει.

24. ΑΔΗΛΟΥ. Θεῷ λατρεύοντας, καὶ θυ-
σίας ἐπιτελούντας φησὶν, ὁπορήσας καὶ
ταῖς ἀπὸ θαλάσσης χορηγίαις, διὰ τὸ προ-
σοικον εἶναι τοῖς τῷ παράλιον εἰληχόσι.
τῆς γὰρ δὴ Γαλιλαίας τὰ μὲν πρὸς θα-
λάσσην καὶ δύσει Ζαβουλὼν ἐκληρώσατο,
Νεφθαλεὶμ τὰ δὲ ἀνατολικωτέρως.

25. ὁ Ἰσάχαρ. ἀνδραγατοῖ μεταξὺ τῶν

(1) Ἐν κεφ. 5. ἐδ. 1.

(2) Ἐντὸς μὲν γὰρ ὁ Ἐφραίμ καὶ τὸ ἥμισυ Φυλῆς Μανασῆ, ἐκλὸς δὲ τὸ λ

ἀναπαύσεσθαι καὶ ὁ Ἰακώβ ἔλεγεν αὐτῷ. Α
μέσος γὰρ τῆτε Ἰωσηφ καὶ τῆ Ζαβουλὼν
μεκληροδότηται. γεοπονία δὲ προσανέχεν
αὐτὸν ἢ τῆ Ἰακώβ ἔλεγε προφητεία. ἰδὼν
γὰρ Φησι τὴν ἀνάπαυσιν ὅτι καλή, καὶ
τὴν γλῶσσαν πίων, ὑπέδηκε τὸν ὦμον αὐτῆς
αὐτὸ πονεῖν καὶ ἐργασθῆναι ἀνὴρ γεωργός.

κ. Καὶ τῷ Γὰδ εἶπεν, ὀλογημέ-
νος ἐμπλατυῶν Γὰδ. ὡς λέων ἀνε-
παύσατο, σωτρίψας βραχίονα καὶ
ἄρχοντα. Καὶ εἶδεν ἀπαρχὴν αὐτῆς, Β
ὅτι ἐκεῖ ἐμερίσθη γῆ ἀρχόντων σωτη-
μένων ἀμα ἀρχηγοῖς λαῶν. δικαιο-
συλῶν Κύριος ἐποίησε, καὶ κρίσιν αὐ-
τῆ μετὰ Ἰσραὴλ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὸν δὲ Γὰδ ἀπέκασε
λέοντι. ἔτω γὰρ καὶ ὁ πατριάρχης Ἰα-
κώβ ἔφη· Γὰδ, πειρατήριον πειρατόβου-
αὐτόν· καὶ αὐτὸς δὲ πειρατόβου αὐτόν
κατὰ πόδας.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Πολεμικῶν τὴν φυ-
λὴν καὶ ὁ Ἰακώβ ἐδήλω, καὶ κρατήσασαν τῶν
προπολεμησόντων αὐτῷ, λέγων· Γὰδ,
πειρατήριον πειρατόβου αὐτόν· αὐτὸς δὲ
πειρατόβου κατὰ πόδας. ὁ δὲ Μωϋσῆς καὶ
ἀρχοντας ἐξ αὐτῆς γενέσθαι προείρηκε. δι-
καιοσύνης δὲ προσάτης ὁ ἀρχων, ἧς ἐστὶν
ἀρχηγός καὶ προσάτης ὁ Θεός. διὸ καὶ
ἐπήγαγεν, ὅτι δικαιοσύνην ὁ Κύριος ἐποίη-
σε, καὶ κρίσιν μετὰ Ἰσραὴλ.

κβ. Καὶ τῷ Δάν εἶπε, σκύμνος
λέωνος, καὶ ἐκπηδήσεται ἐκ τῆ Βασάν.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Σκύμνον δὲ τὸν Δάν
ὠνόμασε ἐκπηδῶντα ἐκ τῆς Βασάν· ἐπει-
δὴ ἐξαπίνης τῇ Λαΐσῃ προσβαλόντες πό-
λει, καὶ αὐτῷ εἶλον, καὶ τὰς οἰκίσκοντας
ἀνείλον, καὶ οἰκεῖον ἀπέφλωαν οἰκητήριον.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ περὶ τῶν Κριτῶν ἱστορία
δηλοῖ (1) τὸ τὴν Δάν φυλὴν διὰ πόλεμον
κληταμνίῳ τὸν παρὰ τὸν κληρὸν· ὅτε δὴ
καὶ τὸ Ἐφθὶ καὶ τὸ γλυπλὸν ἐπεκομίζον-
το, λαβόντες ἐξ οὗκ Μιχα.

κγ. Καὶ τῷ Νεφθαλαὶμ εἶπε,
Νεφθαλαὶμ πλησμονὴ δειλόν· (2) καὶ
ἐμπλησθήτω ὀλογίας παρὰ Κυρίῃ.
θάλασσαν καὶ Λίβαν κληρονομήσει·

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ τῷ Νεφθαλαὶμ
δὲ τὴν ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης ὀπορίαν
ἐπήγγειλε. πρόσοικος γὰρ καὶ ἔτος τῆς
θαλάττης, ἔχων ἀπὸ νότου τὴν Γαλιλαίαν.
τῆτο δὲ καὶ ὁ Προφῆτης, καὶ ὁ Εὐαγγε-
λιστὴς ἔφη, γῆ Ζαβουλὼν, καὶ γῆ Νεφθα-
λαὶμ, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν κα-
τέχοντες, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν. ὁ λαὸς
ἐπλησμένος ἐν σκότει· εἶδε φῶς μέγα. τὸ
πλησμονὴ δειλόν, πλησμονὴ ὀδο-

κίας ὁ Σύμμαχος ἠρμίνωσεν. τὴν δὲ αὐτῇ
ἔχει διάνοιαν. δεκτὰ γὰρ τὰ ὀδοκίμενα.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ τῆτο τὴν ἑκατέρων ὀ-
πορίαν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ θαλάσσης προ-
δηλοῖ· διὰ τὸ πρόσοικον εἶναι θαλάσσης,
ὑποκείσθαι δὲ αὐτῇ καὶ τὴν Γαλιλαίαν κα-
τὰ τὸν νότον. (3)

κδ. Καὶ τῷ Ἀσήρ εἶπεν, ὀλο-
γημένος ἀπὸ τέκνων Ἀσήρ· καὶ ἔσται
δειλὸς τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῆ· βάψαι
ἐν ἐλαίῳ τὸν πόδα αὐτῆς. Σίδηρος
καὶ χαλκὸς τὸ ὑπόδημα αὐτῆς. ὡς αἱ
ἡμέραι σου, ἡ ἰσχὺς σου.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Καὶ μέτοι καὶ τῷ
Ἀσήρ καὶ τῆς γῆς τὴν ὀκαρπίαν, καὶ τὴν
ἀπὸ θαλάττης ὀπορίαν αὐτῆς. τὸ γὰρ βά-
ψαι ἐν ἐλαίῳ τὸν πόδα αὐτῆς, καὶ σίδηρος
καὶ χαλκὸς τὸ ὑπόδημα αὐτῆς, τὴν ἀφθo-
ρίαν τῶν ἀναγκαίων δηλοῖ.

ΑΔΗΛΟΥ. Πάλιν τῷ παρὰ θάλασσαν
κληρωθέντι λαμπράν ὑπαρξιν, τὴν ὀπο-
ρίαν προφητεύει, καὶ διὰ τῆς τῶν πραγμά-
των ἀφθονίας δεκτὸν τοῖς ἀδελφοῖς ὑπάρ-
χειν· σιδήρω τε καὶ χαλκῷ πρὸς ὑπηρε-
σίαν, ὡς ὑπόδηματι χρῆσασθαι, εἰσαγω-
γίμων τῶν διὰ θαλάσσης γινομένων.

** ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Τὴν ἀπαλότητα καὶ
τὴν τῶν πραγμάτων τρυφὴν ἀπέκασεν
ἐλαίῳ· σιδήρω τε καὶ χαλκῷ, Φησὶ, πρὸς
ὑπηρεσίαν αὐτόν, ὡς ὑπόδηματι χρῆσα-
σθαι, διὰ θαλάττης εἰσαγομένοις, παρα-
μένειν τε αὐτῷ μέχρι παντός τὴν ἰσχύ.
Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὡς οἱ ἄγιοι πατέρες προη-
γεμνῶς τὰς πνευματικὰς παρέχοντα δω-
ρεάς. τῶν γὰρ διαφορῶν ἐν ἑαυτῷ πρὸς
τὰς καταστάσεις μόνων οἱ ἐπὶ γῆς τῶν φυ-
λῶν γεγονόσι κληροῖ, τὴν ἄνω τυπείης,
Εν περὶ ἧς εἴρηται· μακάριοι οἱ πράξεις ὅτι Ματθ. 5. 5.
» αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γλῶσσαν καὶ ταῦτα
» Παῦλος δηλῶν, ἐπληρώθητε, Φησὶν, ἐν 1. Κορ. 1. 5.
» αὐτῷ ἐν παντὶ λόγῳ καὶ γνώσει· καὶ, πολ-
» λὰ μοναὶ παρὰ τῷ πατρὶ, Φησὶν ὁ Χρι-
» στός· πλὴν καὶ τὰ ἐν γῇ δωρῶνται καλὰ
» δημιοργήσαντος τῆς Θεῆς.

κς. Οὐκ ἔστιν ὥστε ὁ Θεὸς τῆ ἡγα-
πημένης, ὁ ἐπιβαίνων ἐπὶ τὸν ἑρῶν
Ζ βοηθός σου, καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς τῆς
κς. σερεώματος. Καὶ σιεπάσει σε Θεὸς
ἀρχὴν, καὶ ὑπὸ ἰσχύ βραχιόνων ἀεν-
νάων. καὶ ἐμβαλεῖ ἀπὸ προσώπου σου
ἐχθρὸν, λέγων, ἀπόλοιο.

ΑΔΗΛΟΥ. Οὕτω μὲν ὄντως τῆς ῥήτῃς,
ὀνόητον τὸ κῶλον. ἄλλα δὲ ἀντίγραφῃ
ἔσως ἔχει· καὶ σκέπασις Θεὸς ἀρχῆς. ἐάν
» δὲ ἡ ἔστω, πρὸς τὸ ἄνω συντάττεται. ὁ ἐπι-
» βαίνων ἐπὶ τὸν ἑρῶν βοηθός, καὶ ὁ μεγα-
» λοπρεπὴς

λοπρεπής τῆ σεραύματος, καὶ ἡ σκέπαις
 τῆς τῆ Θεῆ ἀρχῆς· ἀντὶ τῆς, ἡ σκέπη τῆ
 Θεῆς πνεύματος. ἵνα διὰ τῶν τριῶν σημά-
 νη τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον
 πνεῦμα, τὸ ἐκ τῆς πρώτης τῆ Θεῆ καὶ
 πατρός· ἀρχῆς καὶ μόνης ἐξιών· προχέο-
 μενον (1) μὲν ἐκ πατρός, διδόμενον δὲ δι'
 υἱὸς καὶ χορηγούμενον. ἐκ ἀπεικότως δὲ τὸ
 πνεῦμα ἐκ τῆς τῆ Θεῆ ἀρχῆς καλέσαι τίς.
 πνεῦμα γὰρ ὁ Θεὸς ἐν τρισὶν ὑποστάσει
 γνωρίζομενος, ὁ πατήρ, ὁ υἱός, τὸ πνεῦμα.
 εἰ γὰρ καὶ πρωτοτύπως τὸν Θεὸν καὶ πα-
 τέρα ὁμολογέμεν, ἀλλ' ἐν αἰῶ ἐστὶν αὐτὸς
 υἱός καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ αἰῶ ἐξ αὐτῆς τὸ
 πνεῦμα τὸ ἅγιον χορηγῆται τοῖς ἀγίοις.
 ὁ ἐστὶ Τριάς ἁγία ἐκ μιᾶς ἐσίας. τρεῖς γὰρ
 ὑποστάσεις ἰσοῦστές.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. [Τμῆσις αὕτη Θεῆ,
 εἰς τὴν παρ' αὐτῆς δυνάμιν φέρουσα] τὰ
 προειρημμένα [τῷ Ἰσραὴλ ἀγαθὰ. ὃ καὶ
 οἰκῇσιν τὸν αἰθέρα λέγει, διὰ τὴν καθαρ-
 οῦτητα,] ὑπεράνω δυνάμεων ἀπασῶν, ὡς
 λέγει βραχίονας αἰώνους ὑποκαμένης Θεῶ.
 ἃ δηλοῖ τὸν Ἰσραὴλ, ὅτι ὑπὸ λειτουργικαῖς
 δυνάμεσι κείμενον, ὥστε τὰ ἄλλα ἔθνη.
 [ἀλλ' εἰς τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν ἀνέκοντα.
 ὅπερ τῇ Ἐκκλησίᾳ Χριστὸς πρόσθεν.] ἀλη-
 θέστερον δὲ καὶ οἰκειότερον κατὰ τὸ, αὐ-
 τὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ Ἐκ-
 κλησίᾳ. ὅς ἐστιν ἀρχὴ πάσης δυνάμεως,
 καὶ πάσης ἀρχῆς.

** ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ὅμοιον δὲ τὸ, ἐκ
 ἔστιν ὥστε ὁ Θεὸς τῆ ἡγαπημένης, τῷ ἐν
 τῷ προοιμίῳ, καὶ ἔσται ἐν τῷ ἡγαπημένῳ
 βασιλεὺς. καὶ ὡς αἰταῦθα, ὑποκάτωθεν
 αὐτῆς βραχίονες αἰώνιοι· ὅπως ἐκεῖ καὶ σα-
 φέστερον, πάντες ἡγιασμένοι ὑπὸ τὰς χεῖ-
 ράς σου, καὶ ἔσονται ὑπὸ σέ εἰσι. Χριστὸς δὲ
 προδηλεῖται, βασιλεὺς ὢν τῆ λαῶ, ὥστε
 εἰρητὰ παρὰ τὴν γένεσιν τῆ Σωτῆρος ὑπὸ
 τῶν ἐλθόντων Μαργων, πᾶς ἐστὶν ὁ τεχθεὶς
 βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλίων; καὶ διὰ τῆ Μιχαὴ
 λέγεται, ἐκ σὺ μοι ἐξελεύσεται ἡγεμὸς
 τῆ ἐν αἰῶ ἀρχοντα τῷ Ἰσραὴλ. δηλον
 γὰρ, ὅτι τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ Θεῆ, τὴν
 ἐν ἡμῶν φανέρωσιν ἔχει, τῆ πατρός ἐν αὐτῷ
 θεωρημένης τε καὶ δοξαζομένης.

καὶ. Καὶ κατασκήνωσαι Ἰσραὴλ
 πεποιθὼς μόνος ἐπὶ γῆς Ἰακώβ, ἐπὶ
 σίτῳ καὶ οἴνῳ· καὶ ὁ θρανὸς σου νε-
 φὴς δρόσω.

ΑΔΗΛΟΥ. Καὶ κατασκήνωσαι Ἰσραὴλ
 ἀφόβως κατὰ μόνους. Τὴν ἔξαρχον λέγει
 κατοίκησιν, ἐκβαλλομένων τῶν ἐθνῶν προ-
 κατεχρηκῶν τὴν Ἰσραὴλ, περὶ ἧς καὶ
 ὁ ψαλμωδὸς τὸ, ἐξέβαλεν ἔθνη ἀπὸ προ-
 σώπων αὐτῶν, καὶ ἐκλήροδότησεν αὐτὸς ἐν
 χοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκήνωσεν ἐν

αὐτοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλάς τῆ Ἰσ-
 ραὴλ. ἡ δὲ τῶν ἐθνῶν ἔξαρχος, ἀφ' ὃ
 τὴν κατοίκησιν ἐποίησεν τῷ λαῷ μὴ συνοι-
 κῆντι τοῖς πολεμῶσιν, ἀλλὰ κατὰ μόνους
 οἰκῆντι. (2)

ΑΔΗΛΟΥ. Τοιοῦτον ὡ καὶ τὸ λεγό-
 μενον πρὸς τὸν Ἰσραὴλ, διαπαντὸς εἶναι Δδστ. 11. 12.
 τὰς ὁφθαλμοὺς Κυρίου ἐπὶ τὴν Ἰσραὴλ
 γλῶσσιν, τὰς ὑετὰς ἀποσέλλοντος. παρὰ πλῆ-
 σιον γὰρ καὶ τὸ τῶν δρόσων ἱκανῶς ὑγρα-
 νεστῶν τὰ ἐν τῇ γῇ.

καὶ. Μακάριος σὺ Ἰσραὴλ. τίς
 ὅμοιός σοι λαὸς σωζόμενος ὑπὸ Κυ-
 ρίου; ὑπερασπιεῖ ὁ βοηθός σου, καὶ ἡ
 μάχαιρά σου καύχημά σου. καὶ ψό-
 σονται σε οἱ ἐχθροί σου, καὶ σὺ ἐπὶ
 τὸν τράχηλον αὐτῶν ἐπιβήσῃ.

* ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Δῆλος δὲ ὁ μακα-
 ρισμὸς κατὰ τὸ ἐξαίρετον τῆς παρὰ Θεῆ
 τιμῆς καὶ δυνάμεως, ὡς εἶχαν ὁ Ἰσραὴλ
 τότε. λέγει δὲ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἐν τέ-
 λει προφητῶν ὁ Ἀββακὺμ· ἐπὶ τὰς ἐχ-
 θρούς μου (3) ἐπιβιβᾶ με. νῦν μὲν γὰρ τὸ
 ἀγωνιστικὸν τοῖς δικαίοις ὁρίσας Θεός, ἐπι-
 βιβάζει ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐ-
 τῶν· ἵνα (4) τὰ προσήκοντα δικαίοις πά-
 χοντες, τῆς δὲ δικαιοσύνης μὴ ἐκστάντες
 διὰ τὰ πάθη, δικαίαν τὴν ἐπὶ δικαιοσύνῃ
 κομίσωνται τιμὴν.

ΑΔΗΛΟΥ. Μάχαιραν καυχῆσεως κα-
 λεῖ τὸν Θεόν, ἐφ' ᾧ ἐκαυχῶντο οἱ υἱοὶ Ἰσ-
 ραὴλ. αὐτὸς γὰρ ἐπολέμει ὑπὲρ αὐτῶν
 τὰς ἐχθρούς.

** ΝΕΙΔΟΥ. Τὴν τῆς ὀυσεβείας κλη-
 τέον μάχαιραν, χρησίμῳ ἐσομένην πρὸς
 φυλακὴν τῶν ὑπαρχόντων καὶ ἀσφάλειαν.
 αὕτη καὶ καύχημα γίνεται ἡ μάχαιρα, καύ-
 χημα ἐκ ἀλαζονικῆς ἀπονοίας ὁλέθριον
 φρύαγμα, βοηθείας δὲ Θεῆ ὀυχάρσις διὰ
 θεοῖς, ὡς εἴρηται πρὸς τινα· ὑπερασπιεῖ ὁ
 βοηθός σου, καὶ ἡ μάχαιρα καύχημά σου.
 καὶ ψόσονται σε οἱ ἐχθροί σου, καὶ σὺ ἐπὶ
 τὰς τραχήλους αὐτῶν ἐπιβήσῃ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ. Τὴν δὴποτε τὸν Συ-
 μεὼν ἐκ ἡυλόγησεν; Ὁ Ῥαββὶν ἔχει τὴν
 φιλαδελφίαν ἀφορμὴν ὀυλογίας. διὰ γὰρ
 ἐκείνης τῆς ἀρχῆς ἀπηλλάγη. καὶ ὁ Λουὶ
 διὰ Μαυσιῶν τὸν μέγαν τῆς ὀυλογίας τε-
 τύχηκεν. εἰ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἔλυσε τὰς
 ἀρχάς, πολλῶν μᾶλλον ἔλυσε τὴν οἰκίαν. ὁ
 δὲ Συμεὼν ἐδεμίαν ἔχε πρόφασιν, ὡς τῆς
 ὀυλογίας τυχεῖν. οἶμαι δὲ αὐτὸν, (5) ἀρ-
 χηγόν τῆς κατὰ τῆ Ἰωσήφ ἐπιβελίης γε-
 γενήσας. καὶ τὰς τεκμήριον. τὸ τὸν ἀξία-
 γασον ἄνδρα ἐκείνον. τὰς μὲν ἄλλας ἀπαν-
 τας ἀπολύσας. τὸν δὲ μόνον καὶ συλ-
 ληφθῆναι, καὶ δεθῆναι, καὶ καθαιρεθῆναι
 κελεύσας. μετέχευε δὲ ὁμοῦ καὶ ἐπὶ

(1) Προερχόμενον. ὁ Ἀλεξάν. κωδ. Σημείωσ. δὲ τὸ, καὶ μόνης, ἐναντίον ἐν τῇ ἐν τῇ
 θεῇ προοιμῇ συμβόλῳ. (2) Ταῦτα καὶ ὁ Προκόπ. ἐν τῇ τῆς Α' γ. κωδ. σ.

(3) Ἐπὶ τὰς τραχήλους τῶν ἐχθρῶν μου. ὁ τῆς Λύγ. κωδ.

ὄβλογίαν. ἔδωκεν γὰρ μόνον ἰδίαν ἐκάστη Φυ-
 λῇ δέδωκεν ὄβλογίαν, ἀλλὰ καὶ κοινῶ παν-
 » τὶ τῷ λαῷ. κατασκήνωσαι γὰρ Φοῖνι Ἰσ-
 » ραὴλ πεποιθὼς μόνος ἐπὶ γῆς Ἰακώβ, ἐπὶ
 » γῆς σίτου καὶ οἴνου, καὶ ἔρανος σοι συννεφῆς
 δρόσω. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῇ κοινῇ ὄβλο-
 γία προσέειπε. μετὰ μάλιστα τὰς ὄβλογίας

Α ἔδειξεν ὁ δεσπότης Θεὸς τῷ Προφῆτῃ τῷ
 γλῶσσαι ἀπάσαν· εἰσελθεῖν δὲ αὐτὸν ἐκὰ διε-
 κώλυσε. προτυποὶ δὲ τῷ τὸ παρὰ τῷ
 » Σωτῆρος ἡμῶν εἰρημίων. πολλοὶ Προφῆ-
 » ται καὶ δίκαιοι ἐπεδύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέ-
 » πετε, καὶ ἐκ εἶδον, καὶ ἀκῆσαι ἃ ἀκούετε,
 » καὶ ἐκ ἤκουσαν.

Κ Ε Φ. Λ Δ.

α. **Κ**αὶ ἀνέβη Μωϋσῆς ἀπὸ Ἀ-
 ραβῶθ Μαὰθ ἐπὶ ὄρος
 Ναβαῦ, ἐπὶ καρυφῷ
 Φάσγα, ἥ ἐστι κατὰ πρόσωπον Ἱερι-
 χῶ. καὶ ἔδειξεν αὐτῷ Κύριος πᾶσαν
 τὴν γλῶσσαν Γαλαὰδ ἕως Δάν,

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Ἀπὸ Ἀραβῶθ
 » Μαὰθ Ἀκύλας, τὸ Ἀραβῶθ, ἀπὸ ὀμα-
 λῶν, ἐξέδωκεν, ὃ ἐστὶν ἀπὸ τῆς πεδιάδος.
 » καὶ ἔδειξεν αὐτῷ Κύριος πᾶσαν τὴν γλῶ-
 » Γαλαὰδ. καλῶς τὸ, Κύριος, προτέτακται.
 σωματικοῖς γὰρ ὀφθαλμοῖς τὰ τοσάτον
 διεσῶτα ὁμῆ βλέπειν ἀδύνατον.

ΑΔΗΛΟΥ. Σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ταύ-
 τῳ ἀπάσαν τὴν χώραν ἀπὸ τόπῃ εἰς εἰς
 » μιᾶ καιρῇ ῥοπή θεωρεῖν, ὑπερβαίνει. προ-
 » σκεμνὴ δὲ τῷ, ἔδειξεν αὐτῷ Κύριος, παυ-
 σάδῳ μὴ πᾶσα περίεργος ζήτησις. ὅπως
 γὰρ βλέπει Θεός, νικάται φύσεως τάξις.

ΑΔΗΛΟΥ. Ὅπερ εἶπεν Ἑβραίοις ἐπι-
 » Εβρ. 11. 13. σέλλων ὁ Θεὸς Ἀπόστολος· κατὰ πίσιν ἀπέ-
 » θανον ἔτοι πάντες, μὴ κομιτάμενοι τὰς
 » ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόν-
 » τες, καὶ ἀπασάμενοι. ὅπερ καὶ ὁ μακά-
 ριος πέπονθε Μωϋσῆς.

β. Καὶ πᾶσαν τὴν γλῶσσαν Νεφθα-
 λὴμ, καὶ πᾶσαν τὴν γλῶσσαν Ἐφραὶμ,
 καὶ Μανασσῆ, καὶ πᾶσαν τὴν γλῶσσαν Ἰσ-
 δα ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐσχάτης,
 γ. Καὶ τὴν ἔρημον, καὶ τὰ περίχωρα
 Ἱεριχῶ, πόλιν Φοινίκων ἕως Σηγῶρ.
 δ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, αὕτη
 ἡ γῆ ἡ ὧμοσα Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ
 καὶ Ἰακώβ, λέγων, τῷ σπέρματι ὑμῶν
 ε. δώσω αὐτήν. Καὶ ἐτελεύτησεν ἐκὶ
 Μωϋσῆς οἰκίτης Κυρίῃ ἐν γῇ Μαὰθ
 διὰ ῥήματος Κυρίῃ.

ς. Καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν Γαὶ ἐγ-
 γυς οἴκῃ Φογῶρ. καὶ ἐκ οἶδον ἔδειξεν
 τὴν ταφὴν αὐτῆς ἕως τῆς ἡμέρας
 ταύτης.

* * ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥ. Θαυμα-
 » στον καὶ τὸ τέλος τῶν ἱερῶν γραμμά-
 » τῶν κατὰ περὶ αὐτῶν ζώον κεφαλὴ τῆς
 » ἀποδείξεως ἐστὶ. ἥδη γὰρ ἀναλαμ-
 » ναν καὶ ἐπὶ αὐτῆς βαλβίδος ἐσῶς,
 » ἔρανον δρόμον διανύη διήλθα-
 » ναι καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιδείξεως ζῶν
 » ὄντι ἐαυτῷ προσηγορεύει

δεξιῶς, ὡς ἐτελεύτησε, μήπω τελευτή-
 σας, ὡς ἐτάφη. μηδὲν παρόντος, δη-
 λούσιν χερσὶν ἐκείνου, ἀλλ' ἀθανάτοις
 διώκεσιν, ὡς ἐκ αὐτῶν προπατόρων
 ἐκείνου, τυχὼν ἐξαιρέτη μνήματος. ὁ
 μηδὲν εἶδον ἀνθρώπων ὡς σύμπαν τὸ ἔθ-
 νος αὐτὸν ὅλον μὴδ' ἀκρυβότον ἐκείνου
 » σεν, ἴδιον καὶ κοινὸν πάντος ἐπιδειξάμενον,
 » ὅτι καὶ τῆς ἀλέκτῃ καὶ πρὸς αὐτὴν ἔκαστον,
 » καὶ πρὸς ἀπαντας ὀνομασίας καὶ κληρονομίας.
 τοῖστος μὴ ὁ βίος, τοιαύτη δὲ καὶ ἡ τε-
 λούτῃ τῇ βασιλείᾳ καὶ νομοθέτῃ καὶ ἀρ-
 χιερείᾳ καὶ προφῆτῃ Μωϋσέως διὰ τῶν
 ἱερῶν γραμμάτων μνημονόεται.

* * ΙΩΣΗΠΟΥ. Ὡς δὲ ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ
 Ἀβαρεὶ καλεσμένῳ ἐγένετο, τῷ δ' ὑψη-
 λὸν Ἱεριχῶντος ἀντικρυς καίται, γλῶσσαι
 » τῶν Χαναανίων καὶ πλείω παρέχων
 τοῖς ἐπ' αὐτῆς κατοικοῦσιν, ἀπέπεμπε τὴν
 » γερεσίαν, ἀπαζομένῃ δὲ καὶ τὸν Ἑλεάζα-
 ρον αὐτῆς καὶ Ἰησὲν, καὶ προσομιλῶντος
 αὐτοῖς ἐπὶ, νέφεος αἰφνιδίου ὑπὲρ αὐτῶν
 » σάντος, ἀφανίζεται κατὰ τινος φάραγ-
 γος. γέγραφε δ' αὐτὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς βί-
 βλοῖς τελευτῶντα, δέσας μὴ δι' ὑπερβολῶν
 » τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς, πρὸς τὸ θεῖον αὐ-
 τὸν ἀναχωρήσας τολμήσωσιν εἰπῆν.

» * * ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ. Καὶ ἔθαψαν αὐτὸν
 » ἐγγυς οἴκῃ Φογῶρ ὡς ἂν ἐγγίζων κατα-
 λύτῃ τῇ Δαίμονος πλάτῃ. καὶ οἱ προ-
 σαικῶντες δὲ τῷ Ἰσραὴλ εἰς τὸν νομοθέτῃ
 » ὁρῶντες, ἀπεσκόδαζοντο τὴν ἀσέβειαν.

» * * ΤΟΥ ΑΤΤΟΥ. Καὶ ἐκ οἶδον ἔδειξεν
 » τὴν ταφὴν αὐτῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
 Οἰκονομίας καὶ τῷ Θεῷ, μήπως αὐτὸν
 » ὑπερθαυμάζοντες, προσκωήσωσιν· ἀλλ'
 » ἐδὲ τῶν ἀγίων ὁ θάνατος τοῖς ἀνθρώποις
 καταλαμβάνεται, τίμιος ὢν ἐναντὶ Κυρίῃ.
 » τῷ δὲ φασίτινες καὶ μετασκόβαδον τὸ σῶ-
 μα Μωϋσέως ὑπὸ τῇ πνύματος. πῶς γὰρ
 » ἀνέστη, ἐφ' ἡμέρας μὴ μὴ φανῶν, μὴ πῶν,
 » μὴ καθοδὴσας, εἶπερ ἐμῖνεν ἀνθρώπος;
 » καὶ ἐπὶ τοῖστος τῷ αὐτῷ τὸ σῶμα, ἔδειξεν
 » ἐδὲ τὴν αὐτῇ ταφῇ ἔγνω.

ΣΕΤΗΡΟΥ. Ἐπειδὴ γὰρ τῆς ψυχῆς
 » χωριζομένης ἀπὸ τῆς σώματος μετὰ τὴν
 » αὐτῆς ἀπαλλαγὴν, προσπαυτῶσιν αὐ-
 » τῇ καὶ ἀγγελικαὶ δυνάμεις ἀγαθαί, καὶ
 » Δαιμόνων σίφος πονηρότατον, ὅπως τὴν
 » ποιότητα τῶν ἔργων, ὡς ἔπραξε, πονη-
 » ρῶν τε καὶ ἀγαθῶν, ἐπὶ τὰς προσφύρας
 » τόπας, ἡ ἔτοι, ἡ ἐκείνοι ταύτῃ ἀποκομί-
 » σωσιν. Φυλαχθῆσονται μὲν αἱ τῆς τελευ-
 » τῆς

ταίας ἡμέρας, καὶ ὡς κρίσιν πάντες παρασησόμεθα, καὶ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἢ εἰς τὴν ἀπέραντον φλόγα τῆς πυρὸς ἀπαχθισόμενοι· (1) βελομένης ὁ Θεὸς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ τὸτο ὑποδάξαι, διὰ σωματικῆς τινὸς παρεσκύβασιν ἐν τῇ τῆς Μωϋσέως ταφῇ φανῶναι εἰς τὰς ὀφθαλμὰς αὐτῶν πρὸς τὴν περιβολὴν τῆς σώματος, καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ νενομισμένῃ ἀπόδωσιν· ἀνδισάμενος ὡς περ τὸν πονηρὸν Δαίμονα, καὶ ἀντιπράττοντα· καὶ τὴν τὸν Μιχαὴλ ἀγαθὸν Ἄγγελον ὄντα προσυπαντήσας, καὶ ἀποσβεῖσας, καὶ μὴ ἐξεστιασικῶς ἐπιτιμῆσας, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ τῶν ὅλων παραχωρήσας τῆς κατ' ἐκείνους κρίσεως, καὶ εἰπὴν· ἐπιτιμῆσαι σοι Κύριος· ἵνα διὰ τῶν μάθωσιν οἱ παιδευομένοι, ὡς ἔστι τις ταῖς ψυχαῖς ἀγωνία μετὰ τὴν ἀντεῦθεν ἀπαλλαγὴν· καὶ ὅτι χρὴ διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸ τῆς ἀγγελικῆς ἡμᾶς συμμαχίας μεταλαχῆν, τῶν Δαιμόνων καὶ ἡμῶν ἐπιτριζόντων φθονερὸν καὶ πικρὸν. καὶ ταύτης ὑπ' ὀφθαλμῶς φανείσης τῆς θείας εἰκόνος, καί τινα νεφέλῃ, ἢ φωτὸς ἑλαμψίν γεγενῆσθαι κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἀμαυρῆσαν καὶ ἀποτειχίσαν τῶν περιεσηκότων τὴν θείαν, ἵνα μὴ γινώσκουσιν αὐτὴ τὴν ταφὴν. διὸ καί φησιν ἡ Γραφή· καὶ ἐκ εἰδὼν ἐδαίς τὴν τελευτὴν, ἢ τὴν ταφὴν αὐτῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ταῦτα δὲ ἐν ἀποκρύφῳ βιβλίῳ λέγεται καὶ οὕτως, λεπιοτέραν ἔχοντι τῆς Γενέσεως, ἥτοι τῆς κτίσεως, τὴν ἀφήγησιν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (2) Λέγεται δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Μιχαὴλ τὴν τῆς Μωϋσέως σῶματος διηκονησάμεν ταφῇ, τῆς Διαβόλου πρὸς τὸτο ἀνδισάμενος, συγχωρῶντος τῆς Θεᾶς, καὶ βελομένης δεῖξαι διὰ τῆς φαινομένης τοῖς τότε μικρὰ βλέπεις, καὶ παχύτερον διακειμένοις τὸ ἀφανές· ὅτι μετὰ τὴν ἀνθίστασιν ἀπαλλαγὴν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἀνδισάνταί πορδόμεναις ἐπὶ τὴν ἄνω πορείαν ὅ, τε Διάβολος καὶ αἱ σὺν αὐτῷ πονηραὶ δυνάμεις, ἐγκόψαι τὸν δρόμον βελομένη· καὶ τῶν μὲν Φαῦλα ἐργασαμένων κατιχύσει, τῶν δὲ δικαίων ἡτλῶνται διὰ τῆς ἀγγελικῆς συμμαχίας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. (3) Γέγραπται ἐν μιᾷ τῶν καθολικῶν ἐπιστολῶν ἑτῶσι· ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ὅτε τῷ Διαβόλῳ διελέγετο διακρινόμενος περὶ τῆς Μωϋσέως ἐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπικνεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν, ἐπιτιμῆσαι σε Κύριος. βελομένης γὰρ ὁ Θεὸς παρασησάμεν τὴν ἐν τῷ ἀφανεί τῆς Διαβόλου κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν τυραννίδα, ὡς ἔφην, ὡς ἐφην, ἐκ τῆς παραβάσεως τῆς Ἀδὰμ, συνεχώ-

ρησεν αὐτῷ περὶ τὴν ταφὴν τῆς σώματος Μωϋσέως ἀντιστῶν. ἵνα οἱ κατὰ τὴν παλαιὰν διαθήκην ἀτελέερον διακείμενοι, καὶ πάντα τὰ νοητὰ διὰ σωματικῶν τύπων παιδευόμενοι, μάθωσιν ὡς καὶ πρὸς τὰς τῆς ἀναπαύσεως τόπας ὁ Διάβολος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ πονηρῶν καὶ ἀποστατικῶν δυνάμεων ἐργαὶ πορδύεσθαι τὰς ψυχὰς. διὸ καὶ Ἄγγελοι παραλαμβάνουσιν αὐτὰς ἐξίστας ἀπὸ τῆς σώματος, ἵνα τῷ προσεγγισμῷ καταλύσωσι τὴν τῆς Δαίμονος πλάνην· καὶ ἵνα οἱ προσοικέντες υἱοὶ Ἰσραὴλ μηδεμίαν ἔχωσιν ἔννοιαν τῆς ἐκείσε γνομῆς ἀπάτης, πρὸς τὸν νομοθέτην ἀποσκοπεῖντες.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Δικαίως, ἵνα μὴ πάλιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πέρα φύσεως ἀνθρωπίνης φανταζόμενοι τῶν ἀπαρεσκόντων Θεῶ ἐπιδάξωνται (4) τὸν τόπον σεβόμενοι. ἀλλ' ἐδὲ τῶν ἀγίων ὁ θάνατος τοῖς ἀνθρώποις καταλαμβάνεται, τίμιος ὢν ἐναντι Κυρίου. διὰ τὸτο γὰρ ὁ Ἐνώχ μετετέθη, καὶ ἐκ εὐρίσκετο.

2. Μωϋσῆς δὲ ὡς ἑκατὸν καὶ ἑκοσι ἑτῶν ἐν τῷ τελευτῶν αὐτόν. καὶ ἡμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς, ἐδὲ ἐφθάρησαν τὰ χελώνια αὐτῆς.

ΑΔΗΛΟΥ. Ἡ πεντάβιβλος Μωϋσέως ἰσορεῖ πράξεις ἑτῶν, κατὰ τὴν τῶν Ἑβδομήκοντα ἐρμηνείαν, ἀπὸ μὲν Ἀδὰμ μέχρι Νῶε, ἔτη διχίλια διακόσια τεσσαράκοντα καὶ δύο· ἀπὸ δὲ τῆς κατακλυσμῆς ἕως τῆς πυργοποιίας, ἔτη πεντακόσια πενήκοντα καὶ ὀκτώ· καὶ ἀπὸ τῆς πυργοποιίας ἕως δὲ ἐγέννησεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ, ἔτη ἑξακόσια δεκαεννέα· καὶ ἀπὸ Ἰσαὰκ ἕως Ἐξόδου ἡμῶν Ἰσραὴλ διὰ Μωϋσέως, ἔτη τετρακόσια τρία. γίνονται δὲ ἕως εἰκοσὲ ἑτῶς Μωϋσέως ἔτη τετρακόσια τρία. γίνονται δὲ ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς Ἐξόδου τῶν ἡμῶν Ἰσραὴλ, ὀγδοηκοσὲ ἑτῶς Μωϋσέως, ἔτη τριχίλια ὀκτακόσια ἑκοσι δύο. ἐποίησαν δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. ὅμῃ γίνονται τὰ πάντα ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς τελευτῆς Μωϋσέως, ἔτη τριχίλια ὀκτακόσια ἑξήκοντα δύο.

3. Καὶ ἐκλαυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ Μωϋσῶν ἐν Ἀραβῶθ Μωὰβ ἐπὶ τῆς Ἰορδάνης κατὰ Ἰεριχὺν τριάκοντα ἡμέρας. καὶ συνετελέεθσαν αἱ ἡμέραι πένθους κλαυθμῶ Μωϋσῆ.

ΣΕΥΤΗΡΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ. Οὕτω καὶ τὸν Ἀαρὼν ἐν Ὄρ τῷ ὄρει, ὡς ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς. (5) τὸν μάντοι Ἰακώβ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπιδάξων, ὡς κεῖται ἐν τοῖς Αριθμοῖς. (6)

(1) Ἦτοι ἀπαχθισόμεθα, ἀναγνώστ. ἢ τὸ ἀνώτερον. καὶ, περιττόν.

(2) Ἀπολογία εἰς. καὶ τὸτο παρὰ τοῖς κώδ. προσκεῖται.

(3) Ἐκ τῶν κατὰ κωδικίων Ἀλεξάνδρου σιωτάγματος. καὶ ταῦτα παρὰ τοῖς κώδ.

(4) Ἰσ. γραπτόν ἔτω· φανταζόμενοι, τῶν ἀπαρεσκόντων Θεῶ ἐπιδάξων.

(5) Αριθ. 20. 29.

(6) Γεν. 50. 3.

Καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ ἐνεπλή-
 ρυματος συνέσεως, ἐπέθηκε
 Μωϋσῆς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἐπ'
 καὶ ἤκτισαν αὐτῷ [οἱ] υἱοὶ Ἰσ-
 καὶ ἐποίησαν καθότι ἐνετέ-
 ληκεν τῷ Μωϋσῇ.

ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ. Ἡ ἐννομο-
 νία δίδωσι πνεύματος σοφίαν τοῖς
 ἱερομένοις, καὶ θείων αὐτῶν ἐμπι-
 ρισμάτων, βεβαιήσας τὴν Θεοῦ
 αὐτῶν χάριν.

ΑΥΤΟΤ. Πάντες γὰρ ἀδιστάκτως
 ὄντες τέτοις, τῷ Θεῷ συνδοκῶν-
 τες κατὰ τὸν θεῖον μελωδὸν ὑποτάσσ-
 ονται αὐτοῖς τὸν λαόν.

ΑΥΤΟΤ. Νόμος ἐστὶ λόγος προσακλι-
 νῶν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ
 ποιητέον. καὶ προσακλικὸς μὲν ἐστὶ
 ἀκλήσεις Κύριον τὸν Θεόν σε· καὶ
 ὃν πατέρα σε καὶ τῷ μητέρα σε·
 ἀδελφικὸς δὲ τὸ, ὃ μοιχούσεις. καὶ
 νόμος ἐστὶ λόγος προσακλικὸς καὶ
 ἀδελφικὸς περὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ γε-
 νηθέντων· ὅποιοι, καὶ πότε, καὶ
 ὁρᾶντες ἔξουσιν εὖ καὶ συμφερόν-
 τες ὅποιοι, καὶ πότε, καὶ πῶς πρά-
 κτως καὶ ἀνωφελῶς. ἀρμόζει δὲ
 τῷ καὶ περὶ τῶν βίβων δικαίων
 εἶναι· ὥς δὴλον ἐκ τῶ, μὴ οἱ τὸν νό-
 μον ἀγνοῦσιν, τῶν νόμων ἐκ ἀκέραι-
 ας γὰρ ὅτι, Ἀβραὰμ δυνάμει υἱὸς
 ὢν ἐκ τῆς παιδείας καὶ εἶναι ἐκ τῆς
 χάριτος.

Α. Καὶ ἐκ ἀνέστη ἐτι προφήτης ἐν
 Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς, ὃν ἔγνω Κύ-
 ριος αὐτὸν πρόσωπον κατὰ πρόσω-
 παν, Ἐν πᾶσι τοῖς σημείοις καὶ τέ-
 ρασιν, ὃν ἀπέστειλε Κύριος ποιῆσαι
 αὐτὰ ἐν Αἰγύπτῳ Φαραῶ, καὶ πᾶσι
 τοῖς θεράπυσιν αὐτῶ, καὶ πᾶσι τῇ
 γῇ αὐτῇ, Καὶ τὰ θαυμάσια τὰ
 μεγάλα, καὶ τῷ χεῖρα τῷ κρα-
 ταίαν, ἃ ἐποίησε Μωϋσῆς ἐναντὶ παν-
 τὸς Ἰσραὴλ.

ΑΔΗΛΟΥ. Τῷ κληρωτῷ ἔχεν τῷ
 ἀρχῇ, μήτε ἐκ πατρῴας διαδοχῆς, μήτε
 ἐκ ψήφου τῶν ἀρχιερέων, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνω-
 θεινῆς νύμφης, ὡς ἀχθῆναι πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ
 γονταί, καὶ ἀποπνεύονταί, καὶ τρέμον-
 τας τὸ τῆς πράξεως μέγεθος. ἐπιγνώ-
 μων γὰρ τῶν αὐτῶ ὁ ἀνάρετος, καὶ πρὸς
 τὸ ἥτιον συζητῶντος.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἐμφρατῆσιν λοι-
 πὸν Μαρκίανος, καὶ Μανιχαίων, καὶ τῶν
 ὁμοίων αὐτοῖς αἰρετικῶν τὸ σῶμα, βλασ-
 φημούντων Μωϋσέα, καὶ τὸν τῆς παλαιᾶς
 διαθήκης Θεόν. Θεὸς γὰρ ὁ δικαίων, τίς
 ὁ κατακρίνων; ἡμεῖς δὲ τὸν τῆς παλαιᾶς
 διαθήκης καὶ νέας εἶναι εἰδότες τὸν τῶν ἀγα-
 θῶν δοτῆρα Θεόν, δοξάζομεν αὐτὸν τε καὶ
 τὸν μονογενῆ αὐτῶ υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστὸν σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ζωο-
 ποιῷ καὶ ὁμοσίῳ αὐτῶ πνεύματι.
 νυν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τὰς
 αἰῶνας τῶν αἰώνων.
 Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ ΣΤΗΝ ΘΕΩΝ ΜΩΥΣΕΩΣ ΣΤΙΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΔΕ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΤΕ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΜΗ ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΔΙΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΩΝ.

Γ Ε Ν Ε Σ Ε Ω Σ.

Κεφ. 1. εδ. 11. Βλαστησάτω ἡ γῆ.	σελ. 949	Κεφ. 21. εδ. 19. Διίωρίζαν ὁ Θεὸς τὰς ὀφθαλμούς τῆς	σελ. 86
22. Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε.	1018	Ἀγαρ.	
26. Ποίησωμιν ἄνθρωπον.	1452, καὶ 1454	31. Φρέαρ τῷ ὄρεα.	1614
28. Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε.	289, καὶ 907	Κεφ. 22. εδ. 5. Μείνατε αὐτῶ.	260
32. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα.	1018	17. Πληθύνων πληθύνω.	1161
Κεφ. 2. εδ. 17. Τὸ ξύλον τῷ γινώσκεν.	389	18. Ἐν τῷ σπέρματί σε ἀβλογηθήσονται.	338
24. Ἀντὶ τῆς καλῆς αἰδέσεως ἄνθρωπος.	1057	Κεφ. 23. εδ. 6. Βασιλεὺς εἶ σὺ παρὰ Θεῶ.	204
Κεφ. 3. εδ. 1. Ὁ ὄφις ὡς φρονιμώτατος.	53	Κεφ. 24. εδ. 62. Ἰσαὰκ δὲ ἐπορεύετο.	270
10. Περιπατῆντος ἐν τῷ παραδείσῳ.	1450	Κεφ. 25. εδ. 23. Καὶ ὁ μείζων δαλύσει τῷ ἐλάσσονι.	332, καὶ 690
14. Ἐπικατάρατος σὺ.	1309	27. Ἰακώβ ἀπλάτος.	558
15. Ἐχθραν θήσω.	534, καὶ 592	28. Ἡ γὰρ θήρα αὐτῶ.	330
16. Πρὸς τὸν ἄνδρα σε ἡ ἀποστροφὴ σε.	53, καὶ 269	Κεφ. 27. εδ. 2. Ἰδὲ ἐγὼ γεγήρακα.	1651
Κεφ. 4. εδ. 4. Καὶ ἐπεὶ δὲν ὁ Θεὸς ἐπὶ Ἀβελ.	956	37. Κύριον αὐτὸν ἐποίησά σε.	1626
5. Ἐπὶ δὲ Καὶν.	αὐτ.	Κεφ. 28. εδ. 3. Ἐστὴ εἰς σιναγωγὰς ἐθῶν.	338
7. Οὐκ ἂν ὀρθῶς προσενέγκης.	967	4. Καὶ δώσω σοι Κύριος.	αὐτ.
16. Καὶ ἐξῆλθε Καὶν.	66	13. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς τῶ πατρὸς σε.	381
26. Ἡρξάντο ἐπικαλεῖσθαι.	806	16. Ὁ Κύριος ἐν τῷ τόπῳ τῆς.	1483
Κεφ. 6. εδ. 3. Διὰ τὸ εἶναι αὐτὸς σάρκας.	496, καὶ 1645	17. Ὡς φοβερὸς ὁ τόπος ἔστος.	926
6. Καὶ ἀνεθυμήθην.	41	22. Καὶ πάντων ἂν ἂν δῶς μοι.	1657
7. Ἀπαλείψω τὸν ἄνθρωπον.	αὐτ.	Κεφ. 30. εδ. 2. Μὴ ἀντὶ Θεῶ σοι ἐγώ εἰμι;	383
13. Καὶρός παντὸς ἀνθρώπου.	αὐτ.	11. Εὐτύχηκα.	447
Κεφ. 8. εδ. 21. Καὶ ὡς φράσθη Κύριος.	42, 49, καὶ 1455	22-24. Ἐμνήθη ὁ Θεὸς Ῥαχὴλ.	383
Κεφ. 9. εδ. 3. Ὡς λάχανα χόρτε.	56, καὶ 1032	27. Οἰωνισάμην ἂν.	1091
6. Ἐν εἰκόνι Θεῶ ἐποίησα.	49	Κεφ. 31. εδ. 8. Ἐὰν ἔσως εἶπη.	376
Κεφ. 10. εδ. 21. Ἀδελφῶ Ἰάφεθ.	504	11. Βασιλεὺς ἐκ τῆς ἐσφύος σε.	520
Κεφ. 11. εδ. 7. Δεῦτε καταβάντες.	1452	12. Ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σε.	376
Κεφ. 12. εδ. 7. Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σε.	776	13. Ἐγώ εἰμι ὁ Θεός σε.	αὐτ.
7. Σοὶ δώσω αὐτίκ.	1402	42. Εἰ μὴ ὁ φόβος Ἰσαὰκ.	1542, καὶ 1630
11. Γυνὴ ὠραία.	260	47. Βένον τῆς μαρτυρίας.	1614
Κεφ. 13. εδ. 6. Βασιλεὺς εἶ σὺ.	204	Κεφ. 32. εδ. 26. Οὐ μὴ σε ἀποσείλω.	505, καὶ 912
10. Ὡς ὁ παραδείσος.	64	30. Εἶδος Κυρίου.	69, καὶ 505
16. Ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος.	366	Κεφ. 35. εδ. 21. Πονηρὸν ἐφάνη.	511
Κεφ. 14. εδ. 13. Ἀπήγγειλόν Ἀβραμ τῷ περσῇ.	174	Κεφ. 36. εδ. 12. Ἀπὸ Θαμνῶ.	745
Κεφ. 15. εδ. 2. Ὁ δὲ υἱὸς Μωσέκ.	291	Κεφ. 37. εδ. 7. Ὡμίλῳ ὑμῶν.	455
5. Ἀνάβλεψον εἰς τὸν ἑρᾶνόν.	366	9. Ὡς περὶ ὁ ἥλιος.	αὐτ.
13. Δαλώσασιν αὐτὸς καὶ κακώσασιν.	1576	20. Ἀερά γε ἐλδοτόμεθα;	486
14. Μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται.	590	29. Ἀνέστρεψεν ὁ Ῥαβὶμ.	469
15. Σὺ δὲ ἀπελεύσῃ.	548, καὶ 776	30. Καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῶ.	αὐτ.
16. Τετάρτη γενεᾶ.	137, 626, 693, 701, 774, 819, καὶ 1456	35. Οὐκ ἠθέλησε παρακληθῆναι.	486
Κεφ. 16. εδ. 2. Εἰσέλθε εἰς τὴν παιδικὴν μου.	1014	Κεφ. 39. εδ. 9. Καὶ ποιήσω τὸ ῥῆμα.	459
Κεφ. 17. εδ. 11. Καὶ ἔσται εἰς σημεῖον.	906	14. Εἰσάγαγεν ἡμῖν παῖδας Ἑβραίων.	174
14. Πᾶς ἀπερίτμητος ἄρσεν.	95, 769, καὶ 1059	Κεφ. 40. εδ. 8. Οὐχὶ διὰ τῶ Θεῶ.	459
17. Καὶ ἔπεσαν Ἀβραμ.	183	9. Ἐν τῷ ὕπνῳ με.	455
Κεφ. 18. εδ. 19. Ἦδεν ὅτι σιωτᾷζει Ἀβραάμ.	282, καὶ 436	16. Ὡμίλῳ τρεῖς κανά.	αὐτ.
21. Καταβάς ὄψομαι.	176, καὶ 282	Κεφ. 42. εδ. 21. Ναὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐσμεν.	486
27. Ἐγώ εἰμι γῆ καὶ ἀποδοῶ.	287	22. Καὶ ἐπιπείσῃ Ῥαβὶμ.	αὐτ.
Κεφ. 19. εδ. 23. Ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἐπὶ τῷ γυν.	22	Κεφ. 45. εδ. 5. Μὴ λυπᾶσθε.	
Κεφ. 20. εδ. 4-7. Κύριε ἔθνος ἀγνοῶν.	190	Κεφ. 46. εδ. 4. Ἐπιβαλὼν τὰς χεῖρας αὐτῶ.	
		Κεφ. 47. εδ. 9. Αἱ ἡμέραι με μικραί.	
		Κεφ. 48. εδ. 5. Ἐμεῖς εἰσιν Ἐφραὶμ καὶ Μ.	
		16. Ὁ Ἄγγελος ὁ ἐντάμνεις.	
		19. Ποίησαι σε ὁ Θεὸς ὡς	
		20. Εὐλογηθήσεται Ἰσραὴλ	

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Κεφ. 49. εδ. 4.	Μὴ ἐκζέσης.	1655, καὶ 1656
7.	Διασκαρπιῶ αὐτὸς ἐν Ἰακώβ.	166, καὶ 1657
8.	Αἱ χεῖρές σε.	1342, 1520, καὶ 1558
9.	Ἐκ βλαστῆ ἡμέμ.	1342
10.	Προσδοκίαι ἐθνῶν.	1342, καὶ 1520
13.	Ἐπὶ θαλασσῶν σκλιώσεις.	1666
14.	Μεταξὺ κληρῶν.	αὐτ.
15.	ὑπέθηκε τὸν ὄμῳ αὐτῆ.	868, καὶ 1667
19.	Γὰρ, περὶ αὐτῆς.	1667
27.	Βενιαμὴν λύκος.	1663
Κεφ. 50. εδ. 24.	Ἐγὼ ἀποθνήσκω.	498
25.	Καὶ ὥρπισεν Ἰωσήφ τὰς ἡμέρας Ἰσραὴλ.	αὐτ.

ΕΞΟΔΟΥ.

Κεφ. 3. ἐδ.	6. Ἐκάλεσεν αὐτὸν Ἄγγελος Κυρίου.	219
	8. Κατέβην ἐξ ἐλεῶδα.	1302
	11. Τίς εἰμι ἐγώ.	612
	12. Καὶ τῷτό σοι τὸ σημεῖον ἔσται.	160
	14. Οὕτως ἔρεῖς, ὅτι ὁ ὢν ἀπέσταλκέ με.	1, 160, 598, καὶ 622
	19. Ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅτι ἐπρόησεται.	603
Κεφ. 3. ἐδ.	20. Καὶ ἐκλήρας τὴν χεῖρά μου.	αὐτ.
	22. Ἦτησε γυνή.	937
Κεφ. 4. ἐδ.	22. Τίος πρωτότοκός μου.	690, 806, 918, καὶ 1661
Κεφ. 5. ἐδ.	1. Ἀπόλυσεν τὸν λαόν μου.	603, καὶ 604
	2. Οὐκ οἶδα τὸν Κύριον.	368, 604, καὶ 653
Κεφ. 7. ἐδ.	3. Ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ.	1433
	11. Καὶ ἐποίησαν οἱ ἐπασιδοί.	181, καὶ 882
	13. Καὶ κατήχευεν ἡ καρδία Φαραῶ.	604
	14. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν.	αὐτ.
Κεφ. 8. ἐδ.	2. Εἰ δὲ μὴ βάλῃ.	610
	8. Προσβύξαθε περὶ ἐμῆ.	604
	19. Δάκρυλος Θεῶν.	134, καὶ 908
	32. Ἐβάρισε τὴν καρδίαν αὐτῆς.	605
Κεφ. 9. ἐδ.	7. Καὶ εἶδε Φαραῶ ὅτι ἐκ ἐτελεύτησε.	605
	12. Ἐσκληρώσει Κύριος.	αὐτ.
	16. Ἐτεκεν τέτρα διτρηθήτης.	605, 607, καὶ 1322
	27. Ὁ Κύριος δίκαιος.	604
	34. Ἰδὼν Φαραῶ ὅτι πέπαυται.	605
	35. Καὶ ἐσκληρώσει ἡ καρδία Φαραῶ.	αὐτ.
Κεφ. 10. ἐδ.	3. Ἔως τίνος ἐβέλει.	610, καὶ 1603
	20. Καὶ ἐσκληρώσει Κύριος.	1603
	29. Οὐκ ἔτι ὀφθήσομαι σοι.	691
Κεφ. 12. ἐδ.	2. Ὁ μὲν ἔτος ἀρχὴ μινῶν.	1615
	3. Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.	αὐτ.
	16. Πᾶν ἔργον ἐποίησεν.	780
	36. Καὶ ἐσκύλευσαν τὰς Αἰγυπτίους.	937
	38. Ἐπίμικτος λαός.	607
	41. Μετὰ τὴν τριάκοντα ἔτη.	209
Κεφ. 13. ἐδ.	18. Πέμπτη γενεᾶ.	210, 626, 693, καὶ 770
Κεφ. 14. ἐδ.	11. Παρά τὸ μὴ ὑπαίχκειν μνήματα.	1256
	14. Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ υἱῶν.	1458, καὶ 1586
	15. Τὶ βοᾷς πρὸς με;	1586
	21. Ἐπήγαγε Κύριος τὴν θάλασσαν.	719
Κεφ. 15. ἐδ.	1. Ἴππον καὶ ἀναβάτιον.	1514
	5. Κατέδυσαν εἰς βυθόν.	604, καὶ 641
	6. Ἡ δεξιὰ σε Κύριε.	641
	10. Ἐδυσαν ὡσεὶ μόλυβδος.	604, καὶ 641
	14. Ἦκασαν ἐθνή.	1317
	15. Ἐλαβεν αὐτὸς τρόμος.	αὐτ.
	23. Πικρὸν γὰρ ἔστι.	1256
15. ἐδ.	3. Τῶν λεβήτων τῶν κρεῶν.	1256, καὶ 1539
15. ἐδ.	15. Οὗτος ὁ ἄρτος.	1461
15. ἐδ.	26. Τῶτο τὸ ξῆμα.	αὐτ.
	Καὶ ἔξεσε σκάληρας.	1256
	Ἐξελθόντες τινὲς ἐκ τῆ λαῶ.	αὐτ.
	Ἡμέρας τῆ σαββάτου.	926
	Ἐξ αὐτῆς ὕδατος.	1256
	Ἡφαία.	566, καὶ 885
	Ἡφαί.	612

Κεφ. 19. εδ. 4.	Ἑμεῖς ἐώρακατε.	1441
8.	Πάντα ὅσα εἶπε Κύριος.	333
9.	Ἰνα ἀκούσῃ ὁ λαός.	710, καὶ 920
10.	Καταβάς διαμάρτυρα.	787
16.	Φωνὴ τῆς σάλπιγγος ἤκει.	1123
19.	Ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκρίνατο.	641
Κεφ. 20. εδ. 2.	Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός.	827
3.	Οὐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι.	41, 787, 908, 1066, καὶ 1538
4.	Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλόν.	908, καὶ 1066
5.	Οὐ προσκυνήσεις ἑδὲ λατρεύσεις.	1066, 1538, καὶ 1578
9.	Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ.	11
10.	Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ.	αὐτ.
11.	Ἐν γὰρ ἐξ ἡμέρας.	11, 58, καὶ 1448
12.	Τίμα τὸν πατέρα σε.	1100
19.	Μὴ λαλεῖτω ἡμῖν ὁ Θεός.	207, καὶ 1523
Κεφ. 21. εδ. 6.	Ἀξίς αὐτὸν εἰς κριτήριον.	1473
15.	Ὅς τύπῃ πατέρα.	1542
16.	Ὁ κακολογῶν πατέρα.	αὐτ.
Κεφ. 22. εδ. 28.	Θεὸς ἐ κακολογήσεις.	128, καὶ 1473
Κεφ. 23. εδ. 23.	Ὁ Ἄγγελός μου.	1324
33.	Ἐάν γὰρ δευδύτης.	828
Κεφ. 24. εδ. 7.	Πάντα ὅσα εἶπεν ὁ Θεός.	909
10.	Εἶδον τὸν τόπον.	926
11.	Ὁφθαλμοὶ ἐν τῷ τόπῳ τῷ Θεῷ.	927
Κεφ. 26. εδ. 31.	Ἐπίστατον.	1173
Κεφ. 28. εδ. 38.	Ἰνα καλύπῃ.	786
Κεφ. 30. εδ. 26.	Τῇ μαρτυρίᾳ.	905
Κεφ. 32. εδ. 1.	Ποίησον ἡμῖν Θεός.	835
4.	Οὗτοι οἱ Θεοὶ σε.	835, καὶ 1257
10.	Ἐασάν με.	134, 398, καὶ 1468
18.	Φωνὴ ἐξ οἴκ.	929
32.	Καὶ νῦν ἐμὸν ἀφεί.	1233
33.	Ἐξαλείψω αὐτὸς.	1013
34.	Ἡ δ' ἂν ἡμέρα ἐπισκέψωμαι.	899
Κεφ. 33. εδ. 3.	Οὐ μὴ σωθῶμαι μετὰ σε.	1660
11.	Ὁ φίλος φίλου.	641
17.	Οἶδά σε παρά πάντα.	1301, καὶ 1302
20.	Τὸ πρόσωπόν μου.	400
21.	Σὺ δὲ αὐτῇ.	234
Κεφ. 34. εδ. 1.	Λάξουσιν σεαυτῶν.	831
Κεφ. 36. εδ. 8.	Καὶ ἐποίησε τὰ λόγιον.	877

ΛΕΥΙΤΙΚΟΥ.

Κεφ. 1. εδ. 2.	Ἄνθρωπος ἐξ υἱῶν.	965
11.	Κύριος ὁ Θεὸς προεθέη ὑμῖν.	63
Κεφ. 2. εδ. 1.	Ἐάν ψυχῇ.	957
Κεφ. 3. εδ. 1.	Θυσία σωτηρίας.	955
Κεφ. 4. εδ. 24.	Ὁ Θεὸς πῦρ.	1200
Κεφ. 7. εδ. 23.	Στέαρ.	1632
Κεφ. 8. εδ. 6.	Καὶ προσήγαγε Μωϋσῆς.	877
7.	Οὐκ ἀποκαλύψεις ἀχρημοσύνην.	257
8.	Καὶ ἐπὶ θῆκεν ἐπὶ τὸ λόγιον.	877
Κεφ. 11. εδ. 17.	Καὶ ἱέρακα.	1495
18.	Καὶ νυκτιμέρακα.	αὐτ.
21-23.	Ταῦτα φάγεθε.	53
Κεφ. 14. εδ. 34.	Ὡς ἂν ἐπέλθῃτε.	1042
Κεφ. 16. εδ. 4.	Λιτὴ κίδαριν.	1000
8.	Κληρὸν αὐὰ τῷ Κυρίῳ.	1373
Κεφ. 17. εδ. 6.	Εἰς ὁσμὴν βωδίας τῷ Κυρίῳ.	1632
11.	Παντὸς ζῶος ἡ ψυχῇ.	39, καὶ 156
Κεφ. 18. εδ. 5.	Ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται.	136
18.	Οὐ λήψῃ γυναικὰ ἐπὶ ἀδελφῇ.	363
Κεφ. 20. εδ. 18.	Μετά γυναικὸς ἀποκαθήμενης.	1058
Κεφ. 22. εδ. 29.	Ἐάν θύσῃς θυσίαν.	1085
30.	Οὐ καταλέψετε.	αὐτ.
Κεφ. 23. εδ. 36.	Πᾶν ἔργον λατρεύον.	1420
Κεφ. 24. εδ. 16.	Ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου.	792
Κεφ. 25. εδ. 40.	Οὐ καταταγῆς αὐτὸν.	1152
Κεφ. 26. εδ. 1.	Οὐ ποιήσεις γλυπτόν.	1309
12.	Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς.	813, καὶ 834

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Α Ρ Ι Θ Μ Ω Ν.

Κεφ. 1. ἐδ. 1.	Ἐν μιᾷ τῇ μίῳ τῇ δουτέρῃ.	945
Κεφ. 6. ἐδ. 25.	Ἐπιφάνει τὸ πρόσωπον αὐτῆς.	925
	26. Ἐπαρει τὸ πρόσωπον αὐτῆς.	αὐτ.
Κεφ. 7. ἐδ. 19.	Τρυβλίον ἀργυρῆν.	860
	20. Καὶ θυίσκω μίαν.	843
Κεφ. 10. ἐδ. 12.	Καὶ ἐξῆραν αἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.	1423
Κεφ. 11. ἐδ. 1.	Ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ.	1257
	3-5. Ἐλήθη τὸ ὄνομα.	αὐτ.
	16. Σιωάγαγε μοι ὁ ἄνδρας.	307
	21. Ἐξακόσια χιλιάδες.	1301
Κεφ. 12. ἐδ. 18.	Ἀπόστειλον σεαυτῷ ἄνδρας.	1424
Κεφ. 13. ἐδ. 16.	Καὶ μετανόμασεν αὐτόν.	745
	34. Ἡμεν ἐνώπιον αὐτῶν.	132, καὶ 1465
Κεφ. 15. ἐδ. 38.	Ποίσεις σεαυτῷ κράσπεδα.	1551
Κεφ. 16. ἐδ. 46.	Λάβε τὸ θυμιατήριον.	134
	48. Ἐν μέσῳ τῶν τεθνηκότων.	αὐτ.
Κεφ. 20. ἐδ. 5.	Οὐδὲ σῦκα, ἐδὲ ἄμπελοι.	744
	10. Μὴ ἐκ ταύτης τῆς πέτρας;	745
	13. Ὑδωρ ἀντιλογίας.	69
	27. Ἐν ὧ τῷ ὄρει.	1471
Κεφ. 22. ἐδ. 23.	Εἰ μὴ ἐξέκλινεν ἡ ὄνος.	612
	39. Πόλεις Ἐπαύλεων.	1348
Κεφ. 23. ἐδ. 23.	Κατὰ καιρὸν ζηθήσεται.	1367
	24. Οὐ κοιμηθήσεται ἕως φάγῃ.	542
Κεφ. 25. ἐδ. 18.	Ὅτι ἐχθραίνουσιν αὐτοί.	1340
Κεφ. 27. ἐδ. 18.	Λάβε πρὸς ἑαυτόν.	1438
Κεφ. 29. ἐδ. 7.	Καώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.	1380
Κεφ. 31. ἐδ. 15.	Ἴνα τὶ ἐζωγήσαστε;	1340
	16. Αὐταὶ δὲ ἦσαν.	1340, καὶ 1347
Κεφ. 33. ἐδ. 5.	Εἰς Σοκχάθ.	698
	7. Ἀπὸ Βεδά.	703

ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΥ.

Κεφ. 1. ἐδ. 1.	Πέραν τῆ Ἰερδάν.	1418, καὶ 1422
	3. Ἐν τῷ τεσσαρακωτῷ ἔτει.	1418
	5-6. Μετὰ τὸ πατάξαι.	αὐτ.
	11. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν προδίδει.	63
	15. Καὶ κατέστησα αὐτὰς.	1418
	17. Ὅτι ἡ κρίσις τῇ Θεῷ ἐστὶ.	808
	36-38. Πλὴν χάλεβ.	1418
Κεφ. 2. ἐδ. 9.	Μὴ ἐχθραίνετε.	1335
Κεφ. 3. ἐδ. 11.	Ἡ κλίνη αὐτῆς σιδηρᾷ.	1420
Κεφ. 4. ἐδ. 1.	Ἄκουε Ἰσραὴλ.	1420
	7. Ποῖον ἔθνος;	αὐτ.
	9. Πρέσχε σεαυτῷ.	782
	12. Ἐκ μέσῃ τῇ πυρός.	1420
	16-19. Μὴ ἀνομήσητε.	αὐτ.
	24. Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.	575, 762, καὶ 769
	32. Ἐπερωτήσατε ἡμέρας.	1420
	33. Εἰ ἀκήκον ἔθνος.	αὐτ.
	35. Κύριος ὁ Θεός σε.	αὐτ.
	38. Ἐθνη μεγάλα.	1318
Κεφ. 5. ἐδ. 2.	Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν.	1420
	3. Οὐχὶ τοῖς πατέρας ὑμῶν.	αὐτ.
	9. Ἀμαρτίαν γονέων.	1099
	14. Ἴνα ἀναπαύσῃται.	906, καὶ 1420
	15. Ὅτι οἰκέτης ἦθα.	1420
	16. Τίμα τὸν πατέρα σε.	1675
	18. Οὐ μοιχῶσαι.	αὐτ.
	31. Σὺ δὲ αὐτῇ σῆθι.	1471
	32. Οὐκ ἐκκλινῆς δεξιά ἐδὲ ὀνόμα.	1437
Κεφ. 6. ἐδ. 4.	Ἄκουε Ἰσραὴλ.	707, καὶ 908
	5. Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σε.	αὐτ.
	7. Καὶ λαλήσεις ἐν αὐτοῖς.	826
	8. Ἀφάψεις αὐτά.	1551
Κεφ. 8. ἐδ. 2.	Καὶ μνηθήσῃ πᾶσαν τὴν ὁδόν.	606, καὶ 1630
	3. Καὶ ἐκάνωτέ σε καὶ ἐλιμαγχόνησέ σε.	606
Κεφ. 8. ἐδ. 5.	Ὡς εἴ τις παυδύσῃ ἄνθρωπος.	1630

Κεφ. 9. ἐδ. 3.	Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.	1637
	14. Ἐασόν με καὶ ἐξαλείψω αὐτὰς.	359
	20. Ἐδεήθην περὶ Ἀαράν.	909, καὶ 910
Κεφ. 10. ἐδ. 22.	Ἐν ἐβδομήκοντα ψυχαῖς.	1627
Κεφ. 11. ἐδ. 12.	Τὰς ὀφθαλμοὺς Κυρίου.	1670
Κεφ. 12. ἐδ. 32.	Οὐκ ἐστὶ προδίδειν.	1523
Κεφ. 16. ἐδ. 6.	Θύσεις τὸ πάχος.	689
	16. Οὐκ ὀφθήσῃ κενός.	1210
Κεφ. 18. ἐδ. 18.	Προφήτῃ ἀναστήσω.	601, καὶ 1210
Κεφ. 20. ἐδ. 1.	Ἐάν ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον.	716
Κεφ. 21. ἐδ. 23.	Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμᾶμενος.	1309
Κεφ. 22. ἐδ. 9.	Τὸν ἀμπελῶνά σε ἐ κατασπερεῖς.	1035
Κεφ. 23. ἐδ. 3.	Οὐκ εἰσελεύσονται εἰς Ἐκκλησίαν.	255, καὶ 256
Κεφ. 24. ἐδ. 8.	Φυλάξεις σφόδρα.	1660
	16. Οὐκ ἀποθανῶνται παῖδες.	770-774
Κεφ. 25. ἐδ. 5.	Ἐάν κατοικῶσιν ἀδελφοί.	1098
Κεφ. 27. ἐδ. 1.	Φυλάσσεθε ποιεῖν.	1581
Κεφ. 28. ἐδ. 44.	Ἐσα ὁ προσήλυτος.	1076, καὶ 1077
Κεφ. 29. ἐδ. 1.	Οὗτοι οἱ λόγοι.	1422
Κεφ. 30. ἐδ. 15.	Τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον.	1479
	19. Διαμαρτύρομαι ὑμῖν.	787
Κεφ. 32. ἐδ. 7.	Ἐπερωτήσον τὸν πατέρα σε.	1511
	8. Ὅτε διεμέριζον ἔθνη ὁ ὕψιστος.	3, καὶ 1163
	14. Λίμα σαφυλῆς.	1249
	26. Εἶπον, διασπερῶ αὐτὰς.	915
	32. Ἐκ γὰρ ἀμπέλῃ Σοδάμων.	252, καὶ 523
	35. Ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως.	918
	43. Εὐφρανθήτε ἔθνη.	1354
Κεφ. 33. ἐδ. 6.	Ζήτω Ῥεβίμ.	509
	18. Εὐφρανθήσεται Ζαβελῶν.	528
	22. Σκύμνος λέοντος Δάν.	533, καὶ 535
Κεφ. 34. ἐδ. 10.	Καὶ ἐκ ἀνέστη προφήτης.	1521

Ι Η Σ Ο Υ.

Κεφ. 2. ἐδ. 9.	Ὅτι ὁ φόβος ὑμῶν.	607
	10. Ἠκέσαμεν γὰρ ὅπως κατεξήραμεν.	αὐτ.
Κεφ. 5. ἐδ. 2.	Κατίσας περίεμε.	1576
	9. Νυῶ ἀφῆλον.	1576
	12. Ἐξέλειπε τὸ μάννα.	1365
	16. Λύσαν τὸ ὑπόδημα.	581
Κεφ. 10. ἐδ. 12.	Στήτω ὁ ἥλιος.	35
Κεφ. 13. ἐδ. 12.	Ἡ κλίνη αὐτῆς σιδηρᾷ.	132
Κεφ. 18. ἐδ. 28.	Καὶ Ἰεβὲς.	745

Κ Ρ Ι Τ Ω Ν.

Κεφ. 2. ἐδ. 15.	Καὶ χεῖρ Κυρίου.	1614
Κεφ. 4. ἐδ. 11.	Ἐκ τῶν υἱῶν Ἰωβάβ.	1347
Κεφ. 5. ἐδ. 13.	Τὸ κατὰλειμμα.	506
Κεφ. 6. ἐδ. 21.	Κρέας καὶ ἀζύμους.	234
Κεφ. 13. ἐδ. 15.	Παραβιασώμεθά σε.	234
	16. Οὐ φάγω ἀπὸ τῶν ἄρτων σε.	αὐτ.
Κεφ. 14. ἐδ. 6.	Κατὰδύων ἐπ' αὐτόν.	447

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α.

Κεφ. 2. ἐδ. 5.	Στείρα ἔτεκεν ἐπ' αἶ.	421
Κεφ. 4. ἐδ. 8.	Οὐαὶ ἡμῖν ἀλόφυλοι.	607, καὶ 721
Κεφ. 8. ἐδ. 5.	Κατάστησόν ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα.	819
	7. Οὐ σὲ ἐξεθνώκασι.	αὐτ.
Κεφ. 9. ἐδ. 2.	Σαβλ ἀγαθός.	79
Κεφ. 10. ἐδ. 12.	Καὶ Σαβλ ἐν προφήταις.	1340
Κεφ. 12. ἐδ. 13.	Οὐ μὴ ἀποθάνῃς.	
Κεφ. 14. ἐδ. 18.	Προσάγαγε τὸ Ἐφῶδ.	
	19. Σιωάγαγε τὸ Ἐφῶδ.	
	27. Καὶ ἀπέσπερε τὴν χεῖρά.	
	29. Ἀπήλασεν ὁ πατήρ με.	
Κεφ. 15. ἐδ. 35.	Μεταμεμέλημα.	
Κεφ. 17. ἐδ. 4.	Τεσσαράκοντα πηλῶν.	
Κεφ. 26. ἐδ. 10.	Ἐάν μὴ ἔλ.	

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Β.

4. Παῖξάτωσαν τὰ παῖδια.	267
1. Ἐπάταξε τὸν ἄνδρα τὸν Αἰγύπτιον.	12

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ.

7. Καὶ προσεκύνῃσαν ὁ βασιλεὺς.	499
1. Βασίλισσα Σαβά.	1241
5. Ζῇ Κύριος.	920, καὶ 921
3. Θεὸς ὁρέων.	651

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ.

1. Μονόζανοι.	680
32. Ἐμειναν ποιῶντες.	1480
6. Ἀνοῖξον τὰς ὀφθαλμούς σου.	42
5. Χιλιάδες ῥπέ.	690
1. Ἀνέσχευε.	35
9. Γενέσθω δὴ εἰρήνη.	1253

ΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ Α.

Τὰ πρωτότοκία ῤαβὶμ.	509
----------------------	-----

ΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ Β.

1. Ἐορτῶν ἔξοδιε.	1376
20. Ἐμπισθύσατε τῷ Θεῷ.	1336

Ι Ω Β.

Ἀνθρώπος ἰὼ ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι.	420
Θάνατος ἀνδρὶ ἀνάπαυσις.	126, καὶ 689
Νεοσσὶ γυπός.	762, καὶ 1020
Ὁ δραστόματος τὰς σοφές.	535
Θῆρες ἄγριοι εἰρωδύσασιν.	1478
Βέλη Κυρίου ἐν τῷ σώματί μου.	1638
Οὐ γὰρ βρωθήσεται ἄρτος.	1287
Ἀληθινὸν δὲ νόμα.	265
Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με.	41
Οὐδεὶς καθαρός ἀπὸ ῥύπου.	891, 1187, καὶ 1383
Οὐδ' ἂν μία ἡμέρα.	1187
5. Ἄσρα ἔ καθαρά.	1293
7. Ἴνα τί δι' ἀσεβείας ζῶσι;	774
5. Γῆ ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος.	828
2. Ποῖος τόπος ἐπὶ τῆς ἐπισήμης;	1640
12. Ἀσεβεῖς δὲ ἔ σάξαι.	1441
2. Τίς ἔστος ὁ κρύπλων με βελίῳ;	275
3. Περίσσωμαι τὴν ὀσφύν σου.	679, καὶ 680
7. Ὅτε ἐποίκιν ἄσρα.	4, καὶ 7
9. Βαλήσεται δέ σοι.	1336
5. Καρδία αὐτῆς πέπηγε.	655
6. Εἶδε ὕψος ἕως τετάρτης γενεᾶς.	773

Ψ Α Λ Μ Ο Ι.

1. Μακάριος ἀνὴρ.	1477
2. Ἡμέρας καὶ νυκτός.	αὐτ.
3. Οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει.	91
4. Ἐμελέτησαν κενά.	1638
5. Ἀρχόντες σωήχθησαν.	512
6. Ὁ κατοικῶν ἐν ἐρανοῖς.	1269
7. Ἐγὼ δὲ κατεσάθην βασιλεὺς.	1513
8. Διαγγέλλων τὸ πρόσηγμα Κυρίου.	αὐτ.
9. Αἴτησαι παρ' ἐμὲ.	529, καὶ 1346
10. Ἐγὼ ἐκνομήθην καὶ ὑπνώσω.	51
11. Ἀ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις, ὑμῶν.	19
12. Κατὰ μόνους.	1397
13. Οὐ παρσικήσεις πονηροδόμος.	1401
14. Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με.	776
15. Εἰ ἐστὶν ἀδικία ἐν χερσὶ μου.	1272
16. Εἰ ἀνταπέδωκα.	1530
17. Καὶ τὸ τέξον αὐτῆς ἀπέτεινε.	885
18. Καὶ ἠτοίμασεν αὐτό.	αὐτ.
19. Ἐκ τῶν ὠρυζέ.	1528
20. Ἐκ τῶν ὠρυζέ.	399
21. Ἐκ τῶν ὠρυζέ.	515

Ψαλ. 8. ἐδ. 6. Πάντα ὑπέταξας.	53
7. Πρόβατα καὶ βόας.	αὐτ.
8. Τὰ πετεινά τῶ ἑρανοῦ.	αὐτ.
Ψαλ. 9. ἐδ. 15. Σωτήρην μου τὸν βραχίονα τῆς ἀμαρτωλῆς.	192
20. Κατάστησόν Κύριε νομοθέτην.	1523
37. Τίς ἐτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν.	302
Ψαλ. 11. ἐδ. 5. Ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν.	1229
Ψαλ. 13. ἐδ. 3. Πάντες ἐξέκλιναν.	430, 559, καὶ 1110
Ψαλ. 16. ἐδ. 18. Ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου.	839
Ψαλ. 17. ἐδ. 10. Ἐπέβη ἐπὶ Χερουβὶμ.	106
11. Ἐθετο σκότος ἀποκρυφίῳ αὐτῆς.	761, καὶ 784
12. Ἀπὸ τῆς τηλαυγύσεως.	761
17. Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.	671
32. Ὁ περιζωννίω με διώαμιν.	680
43. Λαὸς ὃν ἐν ἔγνω.	318
44. Εἰς ἀκλὺν ὥτις ὑπήκουσέ μου.	αὐτ.
47. Ὁ ὑποτάσσων τὸν λαόν μου.	1658
Ψαλ. 18. ἐδ. 4. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν.	764
6. Ἀπ' ἀκρῆς τῆς ἑρανοῦ.	20, καὶ 22
9. Τὰ κρίματα Κυρίου ἀληθινά.	529
12. Παραπτώματα τίς σωήσει;	1562, καὶ 1592
Ψαλ. 20. ἐδ. 12. Ἐθήκην αὐτὸς νότον.	1594
Ψαλ. 21. ἐδ. 16. Ὄρευσαν χεῖράς μου.	518, καὶ 561
22. Δηγήσομαι τὸ ὄνομά σου.	514
Ψαλ. 22. ἐδ. 4. Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακίληρά σου.	591
5. Ἐλίπαντες ἐν ἐλαίῳ.	968
Ψαλ. 23. ἐδ. 6. Αὕτη ἡ γενεὰ ζητῶντων τὸν Κύριον.	136
Ψαλ. 24. ἐδ. 13. Τὸ σπέρμα αὐτῆς.	1258
Ψαλ. 25. ἐδ. 9. Μὴ σιωπολήσης.	688, 1258, καὶ 1428
10. Ὡς ἐν χερσὶν αἱ ἀνομίαι.	688
Ψαλ. 26. ἐδ. 2. Ἐν τῷ ἐγγίξῃ ἐπ' ἐμὲ κἀκέντας.	1014
4. Μίαν ἡτησάμην παρὰ Κυρίου.	406
5. Ἐν πέτρᾳ ὑψώσας με.	926
Ψαλ. 29. ἐδ. 9. Τίς ἀφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου;	997
Ψαλ. 30. ἐδ. 15. Ἐν ταῖς χερσὶ σου εἰ κλήροί μου.	529, καὶ 1358
19. Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος.	1398
Ψαλ. 31. ἐδ. 5. Εἶπα, ἐξαγορεύσω.	903, καὶ 982
10. Πολλὰ αἱ μάστιγες.	608
Ψαλ. 32. ἐδ. 5. Τὸ ἐλεός Κυρίου πλήρης ἡ γῆ.	924
6. Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ ἑρανοί.	591, καὶ 1454
10. Κύριος διασκεδάσει βελάς.	1331
15. Ὁ πλάσων κατὰ μόνους.	599
16. Οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλῶν διώαμιν.	152, καὶ 1514
17. Ψαλμὸς ἱππὸς εἰς σωτηρίαν.	1514
Ψαλ. 33. ἐδ. 7. Παρεμβάλῃ Ἀγγελος Κυρίου.	391, 1163, καὶ 1646
15. Ὁφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους.	49, 117, 398, 1131, καὶ 1476
21. Θάνατος ἀμαρτωλῶν πονηρῶν.	774
Ψαλ. 34. ἐδ. 23. Ἐξέγερθητι, καὶ πρόχες.	367
Ψαλ. 35. ἐδ. 5. Ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.	1622
6. Ἀνθρώπος καὶ κτήνη.	148, 774, καὶ 981
7. Ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἐλεός σου.	148
9. Παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς.	418, καὶ 927
10. Παράτεκνον τὸ ἐλεός σου.	924
Ψαλ. 36. ἐδ. 4. Κατατρυφῇσιν τῶ Κυρίου.	1287
5. Ἐλπίσον ἐπ' αὐτόν.	αὐτ.
7. Ὑποτάγηθι τῷ Κυρίῳ.	604
9. Οἱ δὲ ὑπομύνοντες τὸν Κύριον.	583
11. Οἱ δὲ πρᾶξις.	583, καὶ 1258
17. Ὑποστρέφει τὰς δικαίας.	591
19. Οὐ καταχωσθήσονται.	322
22. Οἱ βίλογεντες αὐτόν.	583
29. Οἱ δικαιοκλήρονομοί μου γινώσκοντες.	αὐτ.
31. Ὁ νόμος τῷ Θεῷ αὐτῆς.	1453, καὶ 1477
34. Ὑπόμεινον τὸν Κύριον.	583
38. Οἱ δὲ παράνομοι.	1317, καὶ 1591
Ψαλ. 37. ἐδ. 4. Αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆσαν.	604, 641, καὶ 738

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Ψαλ. 38. ἐδ. 3. Καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου.	674	Ψαλ. 72. ἐδ. 10. Διὰ τὸτο ὁ λαὸς μου ἐπιτρέψει.	488
11. Ἐξέτηξας ὡς ἀράχνη.	880	23. Ἐκράτησας τῆς χειρὸς.	248, καὶ 1640
12. Πάροικός εἰμι ἐν τῇ γῇ.	116	24. Καὶ ἐν τῇ βελῇ σου ὠδήγησάς με.	1640
13. Ἄνες μοι ἵνα ἀναψύξω.	αὐτ.	Ψαλ. 74. ἐδ. 8. Ποτήριον ἐν χειρὶ Κυρίου.	524
Ψαλ. 39. ἐδ. 2. Ἐσησας ἐπὶ πέτρῃν τὰς πόδας μου.	926	Ψαλ. 75. ἐδ. 2. Ἐν εἰρήνῃ ἀγία.	583, καὶ 926
6. Οὐσίαν καὶ προσφορὰν.	284, καὶ 1085	11. Πάντες οἱ κύκλω αὐτῶν.	1289
11. Σὺ δὲ Κύριε μὴ μακρυώης.	924	Ψαλ. 76. ἐδ. 18. Φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ.	20
Ψαλ. 40. ἐδ. 1. Μακάριος ὁ σιωπῶν ἐπὶ πλῶχόν.	51	Ψαλ. 77. ἐδ. 2. Ἀνοίξω ἐν παραβολῇ.	1331
Ψαλ. 41. ἐδ. 4. Ὅτι διελοῦσόμεαι.	186, καὶ 920	6. Γενεὰ ἐτέρα.	1357
Ψαλ. 43. ἐδ. 5. Ἐν σοὶ τὰς ἐχθρὰς ἡμῶν.	1336, καὶ 1387	18. Ἐξεπέρασεν αὐτόν.	1660
19. Ἐταπείνωσας ἡμᾶς.	465	19. Καὶ κατελάλησαν.	438, καὶ 1660
25. Ἐταπεινώθη εἰς χθὲν ἡ ζωὴ ἡμῶν.	αὐτ.	24. Ἄρτον ἔβραν ἔδωκαν αὐτοῖς.	729, καὶ 734
Ψαλ. 44. ἐδ. 2. Ὡραῖος καλῆς.	559, 844, 896, καὶ 901	25. Ἄρτον Ἀγγέλων.	αὐτ.
7. Ἐχρησέσῃ ὁ Θεὸς ὁ Θεός σου.	351, 414, 1205, καὶ 1452	30. Ἐτι τῆς βρώσεως ἔσσης.	1236
9. Παρέστη ἡ βασιλεία σου.	847	31. Καὶ ἀργὴ τῇ Θεῷ.	αὐτ.
10. Ἀκυστὸν θυγάτηρ.	306, 382, 776, καὶ 1540	49. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτὰς ἀργιῶν.	246, καὶ 719
11. Ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς.	306, 359, καὶ 537	55. Καὶ κατεσκιώσων αὐτόν.	1317, καὶ 1669
13. Ἐν κροσσωτοῖς.	874	67. Ἀπάσαστο τὸ σκιδώμα Ἰωσήφ.	507
16. Ἀντὶ τῶν πατέρων σου.	533	68. Καὶ ἐξελέξατο τῷ Φυλὶν Ἰσάακ.	αὐτ.
Ψαλ. 45. ἐδ. 10. Σχολάσατε καὶ γινώτε.	619	Ψαλ. 78. ἐδ. 8. Ταχύ προκαταλαβέτωσαν.	924
Ψαλ. 46. ἐδ. 3. Ὑπέταξε λαὸς ἡμῖν.	1594, καὶ 1655	Ψαλ. 79. ἐδ. 1. Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ.	587, καὶ 840
9. Ἀρχοντες λαῶν.	704, 825, καὶ 1655	8. Ἀμπέλον ἐξ Αἰγύπτου.	522
Ψαλ. 47. ἐδ. 1. Μέγας Κύριος.	583	10. Καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς.	446
2. Εὐρίξω ἀγαλλιάματι.	583, καὶ 961	Ψαλ. 80. ἐδ. 3. Σαλπίσσατε ἐν νεομιλίᾳ.	1226
8. Ὁ Θεὸς ἐδεμελίωσεν αὐτὴν.	1663	5. Γλῶσσαν ἡν ἐκ ἔγνω.	173
13. Δηγήσασθε εἰς γενεὰν ἐτέραν.	1607	13. Ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη.	823
Ψαλ. 48. ἐδ. 7. Ἀδελφός ἐλυτρώται.	1144, καὶ 1286	14. Ἐν τῷ μηδυνί ἂν τὰς ἐχθρὰς.	αὐτ.
8. Καὶ τῷ τιμῷ τῆς λυτρώσεως.	1286	Ψαλ. 81. ἐδ. 1-7. Ὁ Θεὸς ἔστη ἐν σιναγωγῇ.	128, καὶ 806
11. Ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα.	116	5. Οὐκ ἔγνωσαν, ἔδὲ σιωπήσαν.	
Ψαλ. 49. ἐδ. 1. Θεὸς Θεῶν Κύριος.	128	6. Ἐγὼ εἶπα Θεοὶ ἔστε.	806
14. Οὐσία ἀνέσεως.	1483	Ψαλ. 82. ἐδ. 18. Ὅτι ὄνομά σου Κύριος.	578
Ψαλ. 50. ἐδ. 1. Ἐλέησόν με ὁ Θεός.	924	Ψαλ. 83. ἐδ. 4. Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες.	186
5. Ἰδὲ γὰρ ἐν ἀνομίαις.	1027	10. Ἐξελεξάμην παραρρηπίδω.	190
10. Καρδίαν καθαράν.	1626	Ψαλ. 84. ἐδ. 8. Ἀέσομαι τὴν λαλήσει.	921
13. Διδάξω ἀνέμους.	1477	12. Αὐτὸς δώσει χρηστότητα.	1593
14. Ῥύσαι με ἐξ αἱμάτων.	1657	Ψαλ. 87. ἐδ. 5. Ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος.	1187
Ψαλ. 51. ἐδ. 7. Ὅς ἐκ ἔθετο τὸν Θεὸν βοηθόν.	1515	Ψαλ. 88. ἐδ. 7. Μέγας καὶ φοβερός.	1327
Ψαλ. 52. ἐδ. 5. Διασκορπίζει ὅσα.	1550	13. Ὑψώθητω ἡ δεξιὰ σου.	1644
Ψαλ. 53. ἐδ. 5. Ἀποτρέψει τὰ κακά.	1611	19. Τότε ἐλάλησας.	782
7. Ἐξομολογήσομαί σοι Κύριε.	αὐτ.	30-33. Ἐὰν ἐγκαταλείπωσιν.	608
Ψαλ. 54. ἐδ. 15. Εἰς ἅδ' ἔζωντες.	1276	32. Ἐπισκέψομαι ἐν βλάβῃ.	776
Ψαλ. 56. ἐδ. 1. Ἐλέησόν με ὁ Θεός.	924	33. Τὸ δὲ ἔλεός μου.	αὐτ.
4. Τίσοι ἀνθρώπων οἱ ὀδόντες αὐτῶν.	527	34. Οὐ μὴ βεβηλώσω.	1377
Ψαλ. 58. ἐδ. 4. Ἀνθ' ἀνομίας ἔδραμον.	1272	36. Τὸ σπέρμα αὐτῶν.	1663
11. Μὴ ἀποκλείνης αὐτὰς.	1255	37. Καὶ ὡς ἡ σελὴν.	αὐτ.
Ψαλ. 59. ἐδ. 6. Ὑψώσομαι καὶ διαμεριῶ.	506	Ψαλ. 89. ἐδ. 4. Ὅτι χίλια ἔτη.	74
12. Ἐν τῷ Θεῷ μου ποιήσομαι δυνάμειν.	1642	8. Ὁ αἰὼν ἡμῶν.	130, καὶ 788
Ψαλ. 62. ἐδ. 1. Ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου πρὸς σὲ ὀρῶ.	398	10. Αἱ ἡμέραι τῶν ἔτων ἡμῶν.	821
8. Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου.	929, 1490, καὶ 1644	17. Ἡ λαμπρότης Κυρίου.	862
10. Μέρειδες ἀλωπέκων.	1629	Ψαλ. 90. ἐδ. 1. Ὁ κατοικῶν ἐν Βηθεὲμ.	822
Ψαλ. 64. ἐδ. 9. Ἐπλήθυνας τὴν πλετίαν.	536, καὶ 541	4. Ὑπὸ τὰς πλεονυχίας αὐτῶν.	50
Ψαλ. 65. ἐδ. 10. Ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ Θεός.	1385	7. Πεσέται ἐκ τῆς κλίτης σου.	822
12. Δηλόθησαν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος.	αὐτ.	11. Ὅτι τοῖς Ἀγγέλοις αὐτῶν.	396
13. Ἀποδώσω σοὶ τὰς ὀχλὰς μου.	1567	Ψαλ. 91. ἐδ. 12. Δίκαιος ὡς φοῖνιξ.	726
Ψαλ. 67. ἐδ. 6. Κύριος κατοικίζει μονοτρόπους.	314, καὶ 1550	Ψαλ. 92. ἐδ. 1. Δυνάμειν καὶ περιεζώτατα.	680
7. Ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι σε.	1066	Ψαλ. 93. ἐδ. 1. Θεὸς ἐκδικήσεων.	1398
8. Γῇ ἐσέσθῃ.	αὐτ.	9. Ὁ φυτεύσας τὸ ἔσ.	60
11. Δώσω βῆμα τοῖς διαγγελιζομένοις.	863	Ψαλ. 94. ἐδ. 4. Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν.	42, καὶ 157
13. Ἐὰν κοιμηθῇτε ἀνά μέσον τῶν κλήρων.	515, καὶ 516	7. Ὑμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτῶν.	378
18. Δόματα ἐν ἀνθρώποις.	1645	11. Εἰ εἰσελεύσονται.	1360
27. Ἐκεῖ Βνιαμὴν.	544	Ψαλ. 96. ἐδ. 4. Ἐφάναν αἱ ἀστραπαὶ σου.	761
30. Διασκορπίσεν ἔθνη.	1592	Ψαλ. 98. ἐδ. 1. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ.	106
Ψαλ. 68. ἐδ. 26. Ἐν Ἐκκλησίᾳς ἀλογεῖτε τὸν Θεόν.	728	Ψαλ. 101. ἐδ. 18. Λαὸς ὁ κλιζόμενος.	511, 613
28. Ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλης ζώντων.	1360	23. Τὴν ἐλιγότητα τῶν ἡμερῶν.	
Ψαλ. 70. ἐδ. 24. Ἡ γλῶσσα μου μελετήσῃ.	962	24. Μὴ ἀναγάγῃς με.	
Ψαλ. 71. ἐδ. 6. Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον.	338	Ψαλ. 102. ἐδ. 14. Ὅτι αὐτὸς ἔγνω.	
10. Βασιλεὺς θαρσύνει καὶ νῆσοι.	αὐτ.	15. Ἀνθρώπος ὡσεὶ χορὴ.	
11. Πάντα τὰ ἔθνη δελοῦσεν αὐτῶν.	αὐτ.	Ψαλ. 103. ἐδ. 4. Ὅποιον τὰς Ἀγγέλων.	
		14. Καὶ χλόην.	
		15. Τὴν ἰλαρίαν.	
		20-24.	
		32. Ὁ.	

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

35. Ἐκλίπουσιν ἀμαρτωλοί.	1318
04. ἐδ. 15. Μὴ ἀπὶθεῖτε.	445
16. Καὶ ἐκάλεσε λιμόν.	466
17. Ἀπέστειλαν ἔμπροσθεν αὐτῶν.	αὐτ.
23. Καὶ εἰσῆλθον Ἰσραὴλ.	165
05. ἐδ. 3. Μακάριτοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν.	871
9. Καὶ ὠδήγησεν αὐτὸς ἐν ἀβύσσῳ.	711
24. Ἐξεδούσαν γλῶ.	1360
28. Καὶ ἐτελέθεισαν.	1340, καὶ 1349
29. Καὶ παρώξυναν αὐτόν.	1349
30. Ἔση Φινεές.	334, καὶ 565
32. Καὶ παρώξυναν αὐτόν.	1300, καὶ 1301
33. Ὅτι παρεπίκραναν.	αὐτ.
31. Καὶ ἐμίγησαν τοῖς ἔθνεσι.	128
37. Ἔδυσαν τὰς ὑδρὲς αὐτῶν.	275
38. Καὶ ἐζέχεαν αἷμα.	αὐτ.
40. Ἐβδελύξατο.	1084
06. ἐδ. 34. Ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων.	1607
08. ἐδ. 13. Ἐξάλειψέ τὴν ἐκ γῆς.	1360
18. Ἐνεδύτατο κατάραν.	915
09. ἐδ. 1. Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου.	251, 515, καὶ 539
4. Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα.	199
2. ἐδ. 9. Ὁ κατοικῶν σῆσαν.	370
13. ἐδ. 5. Ὁφθαλμοὶ ἔχουσι.	336
15. Εὐλογημένοι ἡμεῖς.	528
3. ἐδ. 16. Ὁ ἕρπης τῶν ἑρπῶν.	8, 21, 855, καὶ 1269
17. Οὐχ οἱ νεκροὶ ἀνέσονται.	1009
5. ἐδ. 13. Ποτήριον σωτηρίᾳ.	993
7. ἐδ. 15. Δεξία Κυρίου ἐποίησε διώαμιν.	593
16. Δεξία Κυρίου ὑψώσέ με.	αὐτ. καὶ 1644
18. Παιδοῦν ἐπαίδόσέ με ὁ Κύριος.	1350
22. Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν.	351, καὶ 414
24. Αὕτη ἡ ἡμέρα.	760
27. Θεὸς Κύριος.	834, καὶ 852
8. ἐδ. 11. Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα.	826, καὶ 839
18. Ἀποκάλυψον τὰς ὀφθαλμούς μου.	954
32. Ὅσον ὑποταγῶν σε ἔδραμον.	367
57. Μερὶς μου εἰ Κύριε.	1629
73. Αἱ χεῖρές σε ἐποίησάν με.	41
85. Δηγήσαντό μοι παράνομοι.	1549
97. Ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σε.	1015
105. Λύχνος τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σε.	644
135. Ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σε.	1628
9. ἐδ. 5. Οἱ μοι ὅτι ἡ παροικία μου.	1614
10. ἐδ. 8. Κύριος φυλάξει τὴν ἐσόδόν σε.	1592
12. ἐδ. 2. Ὡς ὀφθαλμοὶ δέλαν.	921
16. ἐδ. 3. Ἰδὲ ἡ κληρονομία Κυρίου.	539
7. ἐδ. 2. Τὰς πόλεις τῶν καρπῶν σε.	1518
1. ἐδ. 8. Ἀνάστηθι Κύριε.	1663
13. Ἐξελέξατο Κύριος τὴν Σιών.	1663
16. Τὰς ἱερεῖς αὐτῆς.	880
17. Ἐκεῖ ἔξανατελῶ.	1663
2. ἐδ. 3. Ὅτι ἐκεῖ ἀνέτελλετο Κύριος.	1622
4. ἐδ. 6. Πάντα ὅσα ἠθέλησεν.	18
15. Οἱ Θεοὶ τῶν ἐθνῶν.	1473
19. Οἶκος Ἰσραὴλ.	4, καὶ 558
5. ἐδ. 1. Εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτῶν.	924
6. Τῷ σερεάσαντι τὴν γλῶ.	19
8. Τὸν ἥλιον εἰς ἐξοσίαν.	49
13. Τῷ καταδιελόντι.	711, καὶ 712
6. ἐδ. 9. Τὰ νηπιά σε.	691
8. ἐδ. 7. Πᾶς περὶδω;	42
13. Ἀντελάββε με ἐκ γαστρός.	362
23. Δοκίμασόν με Κύριε.	1459
7. Υἱὸς ἀσπίδων.	173
Καταδιδωθήτω ἡ περιστολή μου.	1279
Μὴ ἀσέλγης εἰς κρίσιν.	1187
ἀπέστρέψης τὸ πρόσωπόν σε.	1635
τῶν φεβουμένων.	1363
Θεὸς Ἰακώβ.	11
ἐν ἑρπῶν.	αὐτ.

Ψαλ. 147. ἐδ. 9. Οὐκ ἐποίησεν ἔγω.	1443, καὶ 1653
18. Πνεῦμα τὸ πνεῦμα αὐτῶν.	16, καὶ 17
Ψαλ. 148. ἐδ. 2. Αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι.	2
4. Οἱ ἑρπῶν τῶν ἑρπῶν.	21, καὶ 24
5. Αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγέννηθησαν.	2, καὶ 57
Ψαλ. 148. ἐδ. 12. Νεανίσκοι καὶ παρθέναι.	655

ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ.

Κεφ. 3. ἐδ. 9. Τίμα τὸν Κύριον.	966
11. Παιδείας Κυρίου ἢ μὴ ἐλιγώρει.	216
12. Ὅν γὰρ ἀγαπᾷ.	216, 608, καὶ 776
Κεφ. 4. ἐδ. 18. Ὁμοίως φωτὶ λάμπει.	242
Κεφ. 5. ἐδ. 2. Μὴ πρὸς ἑαυτὴν φαύλη γυναικί.	967
3. Μὲλι γὰρ ἀποσάζει.	αὐτ.
Κεφ. 8. ἐδ. 18. Πλῆτος καὶ δόξα ἐμοὶ ὑπάρχει.	536
22. Κύριος ἐκτίσέ με ἀρχὴν ὁδὸν αὐτῶν.	7
Κεφ. 9. ἐδ. 2. Ἐκείρασαν εἰς κρατῆρα.	927
5. Ἐλθετε φαγετε τὸν ἐμὸν ἄρτον.	796
9. Δίδω σοφῶν ἀφορμὰς.	1224
Κεφ. 10. ἐδ. 14. Σοφοὶ κρύψουσιν.	1019, καὶ 1562
31. Στόμα δικαίου.	903
Κεφ. 11. ἐδ. 29. Δελοῦται γὰρ ἄφρων φρονίμῳ.	312
31. Εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται.	1302
Κεφ. 12. ἐδ. 5. Λογισμοὶ δικαίων.	963
10. Δίκαιος οἰκίει.	1532
Κεφ. 13. ἐδ. 9. Ὡς δικαίους διασπαντός.	15
10. Οἱ δὲ ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί.	1482
Κεφ. 14. ἐδ. 5. Μάρτυς πιστὸς ἐ ψεύδεται.	1528
Κεφ. 15. ἐδ. 1. Ἀποκρίσεις ὑποπίπτουσαι.	392, καὶ 395
13. Καρδίας ἀφρανομένης.	94, καὶ 96
Κεφ. 16. ἐδ. 31. Στέφανος καυχήσεως γῆρας.	210
Κεφ. 18. ἐδ. 22. Ὁ κατέχων μογχαλίδας.	1569
Κεφ. 19. ἐδ. 9. Μάρτυς ψεύδους ἐκ ἀτιμώρητος.	1528
Κεφ. 20. ἐδ. 6. Ἄνδρα πιστὸν, ἔργον δόξαν.	248
29. Δόξα πρεσβυτέρων πολιῶν.	1093
Κεφ. 21. ἐδ. 28. Οἱ δὲ ψεύδεις ἀπολύνται.	1528
Κεφ. 24. ἐδ. 13. Φάγε μέλι ἢ.	967
16. Ἐπὶ δικαίου πεσέται ὁ δίκαιος.	1617
37. Οἱ διώσαντες οἶνον μὴ πινέτωσαν.	1194
Κεφ. 25. ἐδ. 10. Χάρις καὶ φιλία.	923
16. Μὲλι δόξαν φάγε τὸ ἱκανόν.	1633
Κεφ. 26. ἐδ. 2. Ἄρα ματαία.	1322
27. Ἐπὶ πονηρίᾳ.	1617
Κεφ. 27. ἐδ. 7. Ψυχὴ ἐμπεπλησμένη.	1633
Κεφ. 30. ἐδ. 6. Μὴ προδῇς τοῖς λόγοις τῶν Θεῶν.	1437

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΟΤ.

Κεφ. 1. ἐδ. 5. Ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύει ὁ ἥλιος.	33
Κεφ. 3. ἐδ. 5. Καίρὸς βαλεῖν λίθους.	388
Κεφ. 5. ἐδ. 4. Ἀγαθὸν τὸ μὴ εὐχάσασθαι.	1159
Κεφ. 7. ἐδ. 3. Ἀγαθὸν πορεύεσθαι εἰς οἶκον πατέρους.	1104
16. Ἔστι δίκαιος ἀποθνήσκων.	808, καὶ 1477
17. Μὴ γίνῃ δίκαιος πελὺς.	1508
Κεφ. 12. ἐδ. 5. Λογισμοὶ δικαίων κρίματα.	963

ΑΙ Σ Μ Α Τ Ο Σ.

Κεφ. 1. ἐδ. 8. Ἐὰν μὴ ἐπιγνῶς σεαυτὴν.	1482
15. Οἱ ὀφθαλμοὶ σε περιεσφά.	359
Κεφ. 2. ἐδ. 12. Φωνὴ τρυγόνος.	962
14. Δεῖξόν μοι τὴν ὥσιν σε.	359
16. Ἀδελφίδες μοι ἐμοί.	511
Κεφ. 5. ἐδ. 13. Φύεσαι μυρεψικά.	902
14. Κοιλία αὐτῶν πυξίον.	829
Κεφ. 7. ἐδ. 8. Ἀναβήσομαι ἐπὶ τῷ φοίνικι.	726

Η Σ Α Ι Ο Τ.

Κεφ. 1. ἐδ. 2. Υἱὸς ἐγέννησα.	129, 515, καὶ 1614
3. Ἐγὼ βῆς τὸν κλησάμενον.	1625
12. Τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα;	1195
15. Ὅταν τὰς χεῖρας ἐκλείνητε.	1625

Κεφ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Κεφ. 1. εδ. 16. Λέσασθε.	272, 597, καὶ 1561
20. Τὸ εἶδος Κυρίε.	42, καὶ 49
21. Πῶς ἐγὰρ το πόνη πόνι.	365, καὶ 1102
22. Τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδοκίμον.	290, καὶ 674
Κεφ. 5. εδ. 1. Ἀμπελων ἐγενήθη.	523
2. Φρεγγὸν παρνεύβαλε.	819
5. Νυνὶ δὲ ἀναγγελοῦ.	αὐτ.
6. Τὰς νεφέλας ἐτελῶμαι.	1477, 1608, καὶ 1622
7. Ὁ γὰρ ἀμπελων Κυρίε.	523, καὶ 1088
Κεφ. 6. εδ. 9. Ἀκοῇ ἀκούετε.	1604
Κεφ. 7. εδ. 13. Ἀκούετε δὴ οἶκος Δαβίδ.	558
Κεφ. 8. εδ. 3. Ὁξέως.	582, καὶ 669
13. Κύριον αὐτὸν ἀγιάσατε.	390
18. Ἰδὲ ἐγὼ καὶ τὰ παῖδια.	503, καὶ 1427
20. Νόμον εἰς βοήθειαν.	597
Κεφ. 9. εδ. 1. Γῆ Ζαβελών.	1587, καὶ 1667
2. Τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ.	1293, καὶ 1296
6. Ὅτι παῖδιον ἐγεννήθη.	44, 281, 505, 578, 709, καὶ 1640
18. Ὡς ἀγροῦσι.	1623
Κεφ. 10. εδ. 14. Τίτῳ οἰκεμὲν ὅλιν.	1522
22. Τὸ κατάλειμμα σωθήσεται.	1360
Κεφ. 11. εδ. 1. Ράβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί.	517, 591, καὶ 856
9. Ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτόν.	845, 856, καὶ 1640
5. Καὶ ἔσται δικαιοσύνη ἐξωσμένος.	679
8. Παῖδιον νήπιον.	981
Κεφ. 12. εδ. 3. Ἀντλήσατε ὕδωρ.	295, καὶ 726
Κεφ. 13. εδ. 3-5. Ἐγὼ ἄγω αὐτὲς.	58, 131, 133, 1548, καὶ 1626
4. Κύριος Σαββαώθ.	20
5. Ἐρχεσθαι ἐκ γῆς.	αὐτ.
Κεφ. 26. εδ. 16. Κύριε ὦ θλίψει ἐμνήθημέν σε.	723
18. Διὰ τὸν φόβον σε Κύριε.	442, 794, 1532, καὶ 1591
Κεφ. 27. εδ. 1. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.	80, καὶ 1645
Κεφ. 28. εδ. 16. Λίθος ἐκλεκτός.	347, 388, καὶ 748
Κεφ. 30. εδ. 2. Οἱ καταβαίνοντες εἰς Αἴγυπτον.	1602
15. Ἀποστραφεῖς σανάξας.	94
22. Καὶ ἔξαρες τὰ εἶδωλα.	386
Κεφ. 32. εδ. 20. Μακάριοι οἱ ἀσέροντες.	1549
Κεφ. 33. εδ. 2. Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε.	924
Κεφ. 34. εδ. 5. Ἐμεθύσθη ἡ μάχαιρα.	1644
Κεφ. 35. εδ. 1. Εὐφρανθήτι ἐρημός.	579, καὶ 1535
8. Ἐσαί ἐκεῖ ὁδὸς καθαρά.	1518
9. Καὶ ἐ μὴ ὀρεθῇ ἐκεῖ λέων.	αὐτ.
10. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν.	464
Κεφ. 37. εδ. 10. Μήσε ἀπατάτω ὁ Θεός σε.	368
Κεφ. 39. εδ. 7. Λήψονται ἀπὸ σέ.	446
Κεφ. 40. εδ. 15. Ὡς χυτὸς ἐλογίσθησαν.	1441
22. Ὁ σῆσας τὸν ἔρανὸν ὥσπερ καμάραν.	5, 20, καὶ 22
26. Ἐπάρατε τὰς ὀφθαλμούς.	1623
Κεφ. 41. εδ. 18. Καὶ ἀνοίξω ἐπὶ τῶν ὀρέων πηγάς.	41
23. Ἀναγγελάτε ὑμῖν.	84, καὶ 88
Κεφ. 42. εδ. 2. Οὐδὲ ἀκωδήσεται.	524
3. Κάλαιμον σιωτετριμμένον.	αὐτ.
5. Κύριος ὁ ποιήσας τὸν ἔρανόν.	19, καὶ 62
7. Τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ.	1165
Κεφ. 43. εδ. 10. Γίνεσθε μοι μάρτυρες.	149
19. Ἰδὲ ἐγὼ ποιῶ καινά.	41
25. Ἐγὼ εἰμι ὁ ἐξαλείφω.	1493
26. Λέγε σύ τὰς ἀμαρτίας σε.	118, καὶ 982
Κεφ. 45. εδ. 1. Τῷ χριστῷ με τῷ Κύρῳ.	446
7. Ὁ ποιήσας φῶς.	14
Κεφ. 47. εδ. 13. Στήτωσαν, καὶ σωσάτωσάν σε.	31
Κεφ. 48. εδ. 4. Γινώσκω ὅτι σκληρὸς εἶ.	313
14. Σπέρμα Χαλδαίων.	691
Κεφ. 49. εδ. 9. Ἐξέλθετε.	1410, καὶ 1666
12. Ἰδὲ πόρεσθαι ἔρχονται.	370
18. Ἄρον κύκλῳ τὰς ὀφθαλμούς σε.	370

Κεφ. 50. εδ. 1. Ποῖον τὸ βιβλίον τῆ ἀποστασίε.	759, καὶ 1140
2. Ἦλθον καὶ ἐκ τῷ ἄνθρωπος.	1524
11. Πορεύεθε τῷ φωτὶ τῆ πυρὸς ὑμῶν.	14
Κεφ. 51. εδ. 3. Βλέψατε εἰς Ἀβραάμ.	1162
6. Ὁ σερῶσας τὸν ἔρανόν ὥσπερ καπνόν.	5
Κεφ. 53. εδ. 2. Οὐδὲ γὰρ ἔχεν ἔδος.	168
4. Οὗτος τὰς ἀμαρτίας.	595, 974, 1068, καὶ 1187
5. Ἐτραυματίσθη.	1068, 1214, καὶ 1533
7. Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγίῳ.	280, καὶ 281
9. Ὅς ἀμαρτίαν ἐκ ἐποίησεν.	784, 887, καὶ 1316
12. Ἀμαρτίας πολλῶν.	1068, καὶ 1316
Κεφ. 54. εδ. 1. Εὐφρανθήτι σῆρα.	370, 383, καὶ 733
2. Πλάτυσον τὸν τόπον.	863
3. Ἐτι εἰς τὰ δεξιὰ.	αὐτ.
8. Ἐλαίῳ αἰωνίῳ ἐλεήσω σε.	924
Κεφ. 57. εδ. 16. Πνεῦμα γὰρ παρ' ἐμὲ ἐξελεύσεται.	62
Κεφ. 58. εδ. 9. Ἐτι σὲ λαλῶντος.	296
Κεφ. 59. εδ. 2. Τὰ ἀμαρτήματα ὑμῶν.	878
Κεφ. 61. εδ. 2. Ἐνιαυτὸν Κυρίε δεξιόν.	1476
10. Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ με.	866, 880, καὶ 1538
Κεφ. 62. εδ. 5. Καὶ ἔσται ὁν τρόπον.	306
Κεφ. 63. εδ. 9. Οὐ πρέσβυς ἐκ Ἀγγελοῦ.	584, καὶ 783
Κεφ. 64. εδ. 6. Πᾶσα ἡ δικαιοσύνη.	595
8. Ὅτι ἡμεῖς πηλός.	41
Κεφ. 65. εδ. 16. Ἐπιληθῆσονται τὴν θλίψιν αὐτῶν.	464
Κεφ. 66. εδ. 24. Ἔσονται εἰς ὄρασιν.	1240, καὶ 1350

ΙΕΡΕΜΙΟΥ.

Κεφ. 1. εδ. 11. Τὶ σὺ ὄρεῖς Ἰερεμία;	375
12. Ἰδὲ ἐγὼ ἐγγήγορα.	375, καὶ 1280
14. Ἀπὸ προσώπου Βορρᾶ.	1165
17. Καὶ σὺ περιζώσας.	679
Κεφ. 2. εδ. 12. Ἐξέστη ὁ ἔρανός.	1614
13. Ἐμὲ ἐγκατέλειπον.	68, 294, καὶ 799
18. Τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ Αἰγύπτου;	71, καὶ 1602
21. Ἐγὼ δὲ ἐφύττωσα ἀμπελον.	523, καὶ 1641
27. Λέγοντες τῷ ζύλῳ.	1641
30. Μάτῳ ἐπάταξα.	773
Κεφ. 3. εδ. 1. Ἐὰν ἐξαποστείλῃ ἀνὴρ.	769, 1102, καὶ 1567
20. Καθὼς ἀθετεῖ γυνή.	769
Κεφ. 4. εδ. 5. Ἀναγγελάτε ἐν τῷ Ἰσραήλ.	679
6. Ἀναλαβόντες φύγετε.	αὐτ.
22. Σοφοί εἰσι τῇ κακοποιήσας.	79
Κεφ. 5. εδ. 1. Περιδράμετε ἐν ταῖς ὁδοῖς.	242
8. Ἰπποὶ θηλυμανεῖς.	680, καὶ 1016
14. Ἰδὲ δέδωκα.	676
21. Ὁφθαλμοὶ γὰρ αὐτοῖς.	359
Κεφ. 7. εδ. 17. Οὐχ ὄρεῖς τί ἔτοι ποιῶσι;	1639
Κεφ. 8. εδ. 16. Ἐκ Δάν ἀκροόμεθα.	533
Κεφ. 9. εδ. 4. Ἐκαστος ἀπὸ τῆ πλησίον αὐτῆ.	1491
5. Ἐκαστος κατὰ τῆ φίλῃ αὐτῆ.	αὐτ.
25. Ἐπισκέψομαι ἐπὶ πάντας.	562
26. Ἐπ' Αἰγύπτου.	562, καὶ 1472
Κεφ. 11. εδ. 11. Ἰδὲ ἐγὼ ἐπ' αὐτὲς ἐπάγω κακά.	1642
12. Καὶ κενεράζονται πρὸς με.	αὐτ.
15. Τὶ ἡ ἡγαπημένη;	645
Κεφ. 12. εδ. 3. Ἀγνιστον αὐτῆς.	1234
7. Ἐγκατέλειπον τὸν οἶκόν με.	345
8. Ἐγενήθη ἡ κληρονομία με.	αὐτ.
Κεφ. 13. εδ. 25. Αὕτη ἡ μερίς σε.	
Κεφ. 15. εδ. 9. Στείρα ἔτεκεν ἐπ' αὐτῆ.	
18. Πίστις ἐκ ἰχυτε.	
Κεφ. 18. εδ. 6. Ὅτι ἡμεῖς πηλός.	
9. Πέρας λαλήσω.	
Κεφ. 19. εδ. 13. Καὶ αἰελεύετε τὴν σκῆ.	
Κεφ. 22. εδ. 17. Ἰδὲ ἐκ εἰσὶν εἰς ὅθρα.	
Κεφ. 23. εδ. 16. Οὐκ ἀπὸ σέ.	
23. Θεὸς ἐγγύς.	
25. Ἦκησά.	

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Κεφ. 23. ἐδ. 28.	Ὁ προφήτης ἐν ᾧ τὸ εὐπνιον.	1526
Κεφ. 31. ἐδ. 21.	Δὸς καρδίαν σε εἰς τὰς ὥμους σε.	430
22.	Ἐκλίτε Κύριος κανόν.	1658
33.	Διδὸς νόμους με εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν.	372
Κεφ. 32. ἐδ. 18.	Ἀποδίδὸς ἀμαρτίας πατέρων.	773, 924
27.	Μὴ ἀπ' ἐμὲ κρυβήσεται τι.	1527
Κεφ. 50. ἐδ. 23.	Καὶ σιωπήσῃ ἡ σφύρα.	1224
Κεφ. 51. ἐδ. 51.	Ἠχιώθημεν.	1639
52.	Διὰ τὸτο ἰδὲ ἡμέρας.	αὐτ.

Θ Ρ Η Ν Ω Ν.

Κεφ. 3. ἐδ. 27.	Ἀγαθὸν ἀνδρὶ.	1528
30.	Δώσῃ τῷ παίοντι.	αὐτ.
Κεφ. 4. ἐδ. 19.	Κεφαί ἐγείνοντο οἱ διάκοντες.	1599

Ι Ε Ζ Ε Κ Ι Η Λ.

Κεφ. 1. ἐδ. 10.	Πρόσωπον λέοντος.	840
Κεφ. 3. ἐδ. 2.	Κεφαλίδα βιβλίου.	336
20.	Τῇ ἰδίᾳ ἀμαρτίᾳ ἀποθανεῖται.	931
Κεφ. 4. ἐδ. 6.	Ἡμέραν εἰς αὐτὸν.	1053
Κεφ. 9. ἐδ. 6.	Ἐφ' ἧ δὲ τὸ σημεῖόν ἐστι.	684
Κεφ. 11. ἐδ. 19.	Καὶ ἐκπάσσω τὴν καρδίαν.	604, 641
Κεφ. 16. ἐδ. 6.	Εἰδὼν σε πεφυρμένῳ.	954
20.	Καὶ ἔλαβες τὰς ὥμους σε.	275
22.	Τὸτο παρὰ πᾶσαν τὴν πορνείαν σε.	αὐτ.
42.	Καὶ ἐξαρθήσεται ὁ ζήλος με.	769
Κεφ. 18. ἐδ. 2-4.	Οἱ πατέρες ἔφαγον.	770, 771, 773, 964, καὶ 1573
4.	Ψυχὴ ἡ ἀμαρτάνουσα.	664, 964, 982, 1104, καὶ 1573
7.	Γυναικὶ ἐν ἀφ᾽ ἑδρῶν.	1058
Κεφ. 20. ἐδ. 25.	Ἐδῶκα αὐτοῖς προσάγματα ἔκ καλῶν.	973
32.	Πατρῶσιν ξύλοις καὶ λίθοις.	840
37.	Διάξω αὐτὰς.	591
Κεφ. 22. ἐδ. 30.	Ἐζήτην ἐξ αὐτῶν ἀνδρα.	242
31.	Τὰς ὁδούς αὐτῶν.	1258
Κεφ. 29. ἐδ. 13.	Μετὰ μ' ἔτη.	1575
Κεφ. 33. ἐδ. 12.	Δικαιοσύνη δικαίη.	1198
Κεφ. 34. ἐδ. 3.	Ἰδὲ τὸ γάλα κατέδυτε.	423
Κεφ. 47. ἐδ. 4.	Ἰδὼς ἀφ᾽ ἑσέως.	283

Δ Α Ν Ι Η Λ.

Κεφ. 2. ἐδ. 34.	Ἐξ ὅρας ἀνὰ χειρῶν.	354, καὶ 1339
Κεφ. 2. ἐδ. 35.	Τὸν χρυσὸν τὸν ἀργυρον.	αὐτ.
44.	Λεπιδωτὴ καὶ λικμήσει.	1345
Κεφ. 7. ἐδ. 10.	Χίλια χιλιάδες.	3
13.	Ἐθεώρην ἐν ὁράματι τῆς νυκτός.	14
Κεφ. 10. ἐδ. 13.	Ἀρχῶν Περσῶν.	3, καὶ 49
21.	Μιχαὴλ ὁ ἀρχὼν ὑμῶν.	391, καὶ 1628

Ω Σ Η Ε.

Κεφ. 2. ἐδ. 2.	Αὐτὴ ἡ γυνὴ με.	1105
17.	Ἐὰν ἐξάρῃς τὰ βασιλείμ.	1454
19.	Καὶ μνησκόσομαι σε.	361
20.	Καὶ μνησκόσομαι σε ἐμαυτῶν.	αὐτ.
Κεφ. 3. ἐδ. 4.	Ἡμέρας πολλὰς καθήσονται.	876
Κεφ. 4. ἐδ. 8.	Ἀμαρτίας λαὸς με.	966, 980, 1014, καὶ 1284
14.	Οὐκ ἐπισκέψομαι τὰς θυγατέρας σε.	769, καὶ 776
Κεφ. 9. ἐδ. 5.	Τὶ ποιήσετε ἐν ἡμέρᾳ πανηγύρεως;	1505
10.	Ὡς σαφυλὴ ἐν ἐρήμῳ.	1629, καὶ 1630
Κεφ. 10. ἐδ. 11.	Ἐφραίμ δάμαλις.	1663
12.	Φωτίσατε ἑαυτοῖς φῶς.	878
11. ἐδ. 1.	Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν ἰόν με.	1342
ἐδ. 3.	Λάβετε μεθ' ἑαυτῶν λόγους.	389

Ι Ω Η Λ.

Εἰσελεύσονται κλέπτειν.	688
καὶ τὰ κοράσια ἐπώλυν.	1565

Μ Ω Σ.

782	
-----	--

Κεφ. 2. ἐδ. 9.	Ὁ τὸ ὕψος ἰὼ ὡς κέδρε.	132
12.	Ἐποτίζετε τὰς ἡγιασμένους οἶνον.	1159
Κεφ. 4. ἐδ. 13.	Ὁ σερῶν βροντῶν.	21
Κεφ. 5. ἐδ. 1-2.	Ὁ οἶκος τῆς Ἰσραὴλ πέπλωκε.	1524
8.	Ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασκόλλων.	26
25.	Μὴ σφάγια καὶ θυσίας;	1082
26.	Καὶ ἀνελάβετε.	917
Κεφ. 7. ἐδ. 3, καὶ 6.	Μετανόησον Κύριε.	135
Κεφ. 8. ἐδ. 11.	Οὐ λυμὸν ἄρτε.	1595
12.	Περιδραμύνται ζητῶντες.	αὐτ.

Α Β Δ Ι Ο Τ.

Κεφ. 1. ἐδ. 1.	Ὁρασις Ἀδὲ.	782
----------------	-------------	-----

Ι Ω Ν Α.

Κεφ. 1. ἐδ. 4.	Καὶ ἐξήγαγε Κύριος πνεῦμα.	149
Κεφ. 3. ἐδ. 4.	Ἐτι τρεῖς ἡμέρας.	509

Μ Ι Χ Α Ι Ο Τ.

Κεφ. 3. ἐδ. 5.	Ἡγίασον ἐπ' αὐτὸν πόλεμον.	1548
Κεφ. 5. ἐδ. 2.	Ἐκ σῶ μοι ἐξελεύσεται.	1669
Κεφ. 6. ἐδ. 3.	Λαὸς με τί ἐποίησά σοι;	1332
8.	Τί καλόν;	68

Α Β Β Α Κ Ο Τ Μ.

Κεφ. 1. ἐδ. 16.	Καὶ τὰ βρώματα αὐτῶν ἐνλελειμῶν.	717
Κεφ. 2. ἐδ. 1.	Ἀποσκοπῶσα τί λαλήσει.	921
Κεφ. 3. ἐδ. 19.	Ἐπὶ τὰς ἐχθρὰς με ἐπιβίβω με.	1670

Σ Ο Φ Ο Ν Ι Ο Τ.

Κεφ. 1. ἐδ. 2.	Ἐκλέψαι ἐκλεπέτω.	531
7.	Εὐλαβείσθαι ἀπὸ προσώπου Κυρίου.	1548
Κεφ. 3. ἐδ. 9.	ὑπὸ ζυγὸν αἶα.	355

Α Γ Γ Α Ι Ο Τ.

Κεφ. 2. ἐδ. 8.	Ἐμὸν ἐστὶ τὸ χρυσίον.	663
14.	Ὅς ἂν ἀψηται, μιανθήσεται.	989

Ζ Α Χ Α Ρ Ι Ο Τ.

Κεφ. 1. ἐδ. 8.	Ἐώρακα τὴν νύκτα.	14
Κεφ. 2. ἐδ. 5.	Καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῇ.	1140
8.	Ὁ ἀπίθμενος ὑμῶν.	1089
Κεφ. 4. ἐδ. 10.	Ὅτι ἐπὶ τὰ ὄφθαλμοὶ Κυρίου.	50
Κεφ. 5. ἐδ. 7.	Εἰδὼν γυναῖκα μόλις δὲ τάλαντος.	604, καὶ 641
8.	Ἐν τῷ στόματι.	αὐτ.
Κεφ. 6. ἐδ. 12.	Ἰδὲ ἀνὴρ ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῶν.	1165, καὶ 1296
Κεφ. 9. ἐδ. 9.	Μὴ φοβῆ θυγατέρες Σιών.	522
16.	Λίθοι ἄγιοι κυλίσονται ἐπὶ τῆς γῆς.	938
Κεφ. 11. ἐδ. 6.	Διὰ τὸτο ἔφείσομαι.	1348
9.	Οὐ ποιμανῶ ὑμᾶς.	359
12.	Εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστὶ.	1292
13.	Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με.	αὐτ.
Κεφ. 12. ἐδ. 1.	Ὁ πλάσας πνεῦμα ἀνθρώπου.	10, καὶ 599

Μ Α Λ Α Χ Ι Ο Τ.

Κεφ. 1. ἐδ. 11.	Ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα.	1481
Κεφ. 2. ἐδ. 15.	Γυναῖκα νεότητός σε.	1032
10.	Εἰς γὰρ ὑμᾶς ἐκτίσε Θεός.	798
16.	Ἐὰν δὲ μισήσας.	1032
Κεφ. 3. ἐδ. 2.	Ὡς πῦρ χωνοκτελεῖ.	763
Κεφ. 4. ἐδ. 2.	Ἀνατελεῖ ἥλιος.	1165, καὶ 1296

Σ Ο Φ Ι Α Σ.

Κεφ. 1. ἐδ. 1.	Ἀγαπήσατε δικαιοσύνην.	695
13.	Οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ.	700, καὶ 1528
Κεφ. 3. ἐδ. 3.	Ἐν εἰρήνῃ.	1397
Κεφ. 4. ἐδ. 9.	Πολιὰ ἐστὶ φρόνησις.	210, καὶ 1093
Κεφ. 6. ἐδ. 6.	Διωατοὶ διωατῶς ἐταθήσονται.	1382, καὶ 1649
Κεφ. 7. ἐδ. 22.	Πνεῦμα νοερόν.	733, καὶ 1461

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Σ Ε Ι Ρ Α Χ.

Κεφ. 3. ἐδ. 9.	Εὐλογία πατρὸς τηρεῖται οἴκῳ.	1448
21.	Ἰχυρότερά σὺ μὴ ἐρῶνα.	678
22.	Οὐ γὰρ ἐστὶ σοὶ χρεῖα τῶν κρυπλῶν.	αὐτ.
Κεφ. 7. ἐδ. 6.	Μὴ ζήτει γνώσασθαι κριτῆς.	600
28.	Μνήσθητι ὅτι δι' αὐτὰ ἐγενήθης.	1542
Κεφ. 9. ἐδ. 8.	Μὴ καταμάνθῃς κἀλλος.	129
Κεφ. 12. ἐδ. 10.	Μὴ πιεῖς τῷ ἐχθρῷ σου.	824
Κεφ. 13. ἐδ. 15.	Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ.	1013
16.	Καὶ τῷ ὁμοίῳ.	αὐτ.

Β Α Ρ Ο Υ Χ.

Κεφ. 4. ἐδ. 4.	Μακάριοι ἐσμεν Ἰσραήλ.	1140
----------------	------------------------	------

Μ Α Τ Θ Α Ι Ο Υ.

Κεφ. 1. ἐδ. 1.	Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.	292
19.	Ἀνὴρ δίκαιος ὢν.	1415
20.	Μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριάμ.	1554
Κεφ. 2. ἐδ. 2.	Πῶς ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς;	1669
15.	Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.	1342
Κεφ. 3. ἐδ. 2.	Μετανοεῖτε.	1091, 1125, καὶ 1127
9.	Ὅτι ἐκ τῶν λίθων τέτων.	373, καὶ 377
11.	Ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυρί.	1385
17.	Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός.	1655
Κεφ. 4. ἐδ. 4.	Οὐκ ἐπ' ἄρτου.	1464
6.	Βάλε σεαυτὸν ἄνωθεν κάτω.	1454
11.	Προσελθόντες οἱ Ἄγγελοι.	1647
15.	Γῆ Ζαβελών.	528, 537, καὶ 1667
16.	Καὶ τοῖς καθημένοις ἐν σκοτίαι.	αὐτ.
Κεφ. 5. ἐδ. 4.	Μακάριοι οἱ πενθῆντες.	455
5.	Μακάριοι οἱ πραεῖς.	337, 1258, καὶ 1668
7.	Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες.	924
8.	Μακάριοι οἱ καθαροί.	742, 925, 935, καὶ 1179
13.	Ἦμεῖς ἐσὲ τὸ ἄλας.	252, 967, 1144, καὶ 1287
14.	Οὐ διώκεται πόλις κρυβιῶσα.	1304
16.	Λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν.	203, καὶ 1438
17.	Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον.	335, καὶ 530
18.	Ἰῶτα αὐτῆς ἡ μία κεραία.	748
19.	Ὅς ἂν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν.	1619, καὶ 1649
20.	Ἐὰν μὴ περισχύσῃ ἡ δικαιοσύνη.	136
21.	Ἠκούσατε ὅτι ἐβρέθη.	1523
22.	Μὴ ὀργισθῆτε.	781, καὶ 1448
28.	Ἐμολύσασθαι.	742
38.	Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ.	1528
39.	Εἰς τίῳ δεξιάν.	793
42.	Παντὶ τῷ αἰτῶντί σοι δίδε.	1499
43.	Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου.	1529
44.	Εὖ ποιεῖτε τοῖς ἐχθροῖς.	1545
45.	Ἀνατέλλον τὸν ἥλιον.	924
48.	Ὡστερὶς ὁ πατήρ ὑμῶν.	50, καὶ 51
Κεφ. 6. ἐδ. 2.	Ἐὰν ποιῇς ἐλεημοσύνην.	1508
11.	Τὸν ἄρτον ἡμῶν.	728
19.	Μὴ θησαυρίζετε.	1124
20.	Θησαυρίζετε δὲ μαῦλον.	1124, καὶ 1591
24.	Οὐδεὶς διώκεται.	69, 645, 1452, καὶ 1462
26.	Τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.	1462
28.	Τὰ κρῖνα τοῦ ἀγροῦ.	αὐτ.
30.	Εἰς κλίβανον βαλλόμενον.	1623
Κεφ. 7. ἐδ. 6.	Μὴ δάτε τὰ ἄγια.	81, καὶ 903
7.	Αἰτεῖτε, καὶ λήψετε.	1363
11.	Εἰ ἐν ὑμῖν πονηροί.	592, καὶ 1311
12.	Καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν.	1087
15.	Πολλοὶ ἐλεύσονται.	1015
16.	Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν.	815
23.	Οὐδὲ ποτε ἔγνω ὑμεῖς.	817
Κεφ. 8. ἐδ. 3.	Θέλω καθαρίσθαι.	1523
11.	Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ.	1541

Κεφ. 8. ἐδ. 29.	Τὶ ἡμῖν καὶ σοί.	721, καὶ 1326
Κεφ. 9. ἐδ. 2.	Τέκνον, ἀφαιρῶταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.	776
22.	Θύγατερ ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.	αὐτ.
Κεφ. 10. ἐδ. 5.	Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε.	1523
6.	Πορεύεσθε δὲ μαῦλον.	1524
8.	Δωρεὰν ἐλάβετε.	735
11.	Εἰς τὴν πόλιν εἰσέλθετε.	1531
16.	Ἰδὲ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς.	1632
23.	Ὅταν δὲ διώκωσιν.	323, 324, καὶ 343
28.	Καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα.	982
37.	Ὁ φιλῶν πατέρα.	182, 1491, καὶ 1510
40.	Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς.	1651
Κεφ. 11. ἐδ. 12.	Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται.	395
28.	Δεῦτε πρὸς με πάντες.	530
29.	Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ.	962
30.	Ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστός.	673, 1472, καὶ 1611
Κεφ. 12. ἐδ. 6.	Μεῖζον τοῦ ἱεροῦ ὧδε.	1109
24.	Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.	567
28.	Ἐν πνεύματι θεῷ.	643, καὶ 908
29.	Εἰς τίῳ οἰκίαν τοῦ ἰχυροῦ.	1385
39.	Γυνεὰ πονηρά.	597
40.	Ὡστερὶς γὰρ τῷ Ἰωάννῃ.	αὐτ.
43.	Τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα.	1608
48.	Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου.	1661
50.	Ὅστις γὰρ ἂν ποιῇ.	1106
Κεφ. 13. ἐδ. 11.	Τμὴν δέδοται.	762
16.	Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί.	358
17.	Πολλοὶ Περσῆται.	1672
23.	Ὁ μὲν ἑκατόν.	1225
33.	Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία.	1122
37.	Ὁ σπέρων τὸ καλὸν σπέρμα.	337
38.	Ἄγρος ἐστὶν ὁ κόσμος.	αὐτ.
47.	Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία.	378, καὶ 1016
49.	Ἐξελεύσονται οἱ Ἄγγελοι.	1277, καὶ 1475
50.	Καὶ ἐκβαλῶσιν αὐτούς.	αὐτ.
Κεφ. 15. ἐδ. 4.	Ὁ κακολογῶν πατέρα.	1448
11.	Οὐ τὰ ἐμπορεύμενα.	69, 742, καὶ 1032
14.	Ἀφετε αὐτούς τυφλοὺς εἶσι.	358, καὶ 732
24.	Οὐκ ἀπεσάλλω.	505, 563, καὶ 1523
26.	Οὐ καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον.	1565
Κεφ. 16. ἐδ. 6.	Προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης.	674, καὶ 816
26.	Τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος.	248
Κεφ. 17. ἐδ. 1.	Παραλαβὼν ὁ Ἰησοῦς.	930
2.	Μετεμορφώθη.	αὐτ.
17.	Ὡ γυνεὰ ἄπιστος.	1635
24.	Τὰ δίδραχμα.	1176
26.	Ἄρα γε ἐλεύθεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί.	1290
Κεφ. 18. ἐδ. 3.	Ἐὰν γὰρ μὴ στραφῇτε.	1257
8.	Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου.	1491
10.	Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε.	3, 42, 1627, καὶ 1628
Κεφ. 19. ἐδ. 4.	Ἀρῶν καὶ θῆλυ.	1567
5.	Ἔπονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.	77
11.	Οὐ πάντες χωρεῖσι.	1155
Κεφ. 20. ἐδ. 1-7.	Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία.	667, καὶ 701
2.	Ἀνὰ διωάριον.	1541
16.	Πολλοὶ εἰσι κλητοί.	645, καὶ 825
18.	Ἰδὲ ἀναβαίνομεν.	445
22.	Διῶκατε πιεῖν;	527
Κεφ. 21. ἐδ. 7.	Καὶ ἐπιθόντες τῇ ὄνῃ τὰ ἱμάτια.	1324
31.	Τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς.	538, καὶ 1324
35.	Ὁν μὲν ἔδεξαν.	αὐτ.
38.	Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος.	αὐτ.
43.	Ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βα	αὐτ.
Κεφ. 22. ἐδ. 4.	Ἰδὲ τὸ ἀριστόν μου.	αὐτ.
13.	Ἐμβάλετε αὐτὸν.	αὐτ.
16.	Διδάσκαλε ὁ πατήρ μου.	αὐτ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Οὐκ ἀνέγνωτε.	548
Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ.	αὐτ.
Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας.	1512
Πάντα ὅσα λέγουσιν ὑμῖν.	αὐτ.
Ἐμεγάλυνον οἱ Φαρισαῖοι.	1477
Εἰς γὰρ ὑμῶν ὁ καθηγητής.	1514
Καὶ ὑμεῖς ἐπληράσατε.	774, καὶ 1647
Γυνήματα ἐχιδῶν.	1016
Ἦξει ταῦτα πάντα.	774
Ὅν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις.	1030, καὶ 1621
Καὶ κηρυχθήσεται.	761
Ὁ ἐπὶ τῷ δόματος.	1342
Ὅπως γὰρ ἂν ἦ τὸ πλῆμα.	1016
Ἀπ' ἄκρων ἔρανεν.	20, καὶ 22
Δύο ἔσονται ἀληθείαι.	1570
Ἀμὲν λέγω ὑμῖν.	116
Καὶ σῆσαι τὰ μὲν πρόβατα.	1066
Δεῦτε οἱ βλοημένοι.	64, καὶ 534
Ἐφ' ὅσον ἐποίησατε.	45
Καὶ ἐφ' ὅσον ἐκ ἐποίησατε.	αὐτ.
Πατέρες εἰ διωκτῶν.	527
Ἐγείρεθε, ἄγωμεν.	382
Τὸ αἷμα αὐτοῦ.	513, 1524, καὶ 1535
Πορεύσασθε μαθητεύσατε.	523, καὶ 1524
Ἰδὲ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν.	350, καὶ 876

ΜΑΡΚΟΥ.

Καὶ ἐξεπλήτηντο πάντες.	1523
Ὁ τίς ἐστὶ ὁ ἅγιος τῷ Θεῷ;	1326
Αφαινοῦνται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι.	931
Σίμω, πεφίμωσο.	1523
Ἰουρβάν.	1378
Ὁ δὲ Θεὸς σιωπῶν.	766, 1414, καὶ 1557
Κατακλάντι καμίμω.	522, καὶ 523

ΛΟΥΚΑ.

Καίρει κεχαριστωμένη.	94
Πνεῦμα ἅγιον.	929
Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν.	1658
Ἔως ἡμέρας ἀναδείξω.	1125
Εἰς οἶκον καὶ πατριᾶς Δαβὶδ.	1415
Δόξα αὐτῷ ὑψίστοις Θεῷ.	1647
Ἰδὲ ἔστος κείτα.	532, καὶ 606
Γε Σήθ, τῷ Ἀδὰμ.	117
Εκλείδῃ ὁ ἔρανός.	146
Μακάριοι οἱ κλαίοντες.	265
Οὐαὶ τοῖς ἐμπεπιστημένοις.	455
Παντὶ τῷ αἰτέντι σοὶ διδόν.	1566
Γίνεθε οἰκίστημονες.	44, 50, καὶ 1490
Σοὶ λέγω ἐγέρθητι.	1523
Ἰνα βλέποντες μὴ ἴδωσι.	599
Ἰδὲ ἡ μήτηρ σε καὶ οἱ ἀδελφοί σε.	1662
Μήτηρ μὲ καὶ ἀδελφοί μου.	αὐτ.
Παρεκάλεσεν αὐτόν.	566
Ἀνέδειξε καὶ ἑτέρας οἱ.	764
Εθεώρουν τὸν Σατανᾶν.	79
Ἰδὲ δέδωκα ὑμῖν ἔξουσίαν.	79, 80, καὶ 93
Τίτῳ καλλὺ μερίδα ἐξελέξατο.	1141
Εγνώστο αὐτῷ εἶναι αὐτόν.	926
Εἰ δὲ ἐγὼ αὐτῷ δακτύλῳ Θεῷ.	643, καὶ 908
Βασίλισσα Αἰθιοπῶν.	1241
Ἰδὲ πάντα καθαρά.	1571
Ἀπὸ τῷ αἵματος Ἀβελ.	1524
Καὶ αἱ τρίχες ἡρῆμιωται.	117
Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα.	1571
Ὁ πολὺ παρέδωκε.	801, 1382, καὶ 1649
Ὁ ἡλθοὶ λαλεῖν.	763, 1277, καὶ 1442
οἱ σωζόμενοι;	1457
ἀτελῶν.	αὐτ.
ἰν.	147
ἰν.	240

Κεφ. 14. ἐδ. 18. Ἀγρόν ἡγόρασας.	317, καὶ 1531
20. Γνωσκὰς ἔγνημα.	αὐτ.
Κεφ. 15. ἐδ. 7. Χαρεὶ αὐτῷ ἔρανῳ γήνηται.	1646
24. Ὁ ἥος μὲ ἔστος νεκρὸς ἰω.	74
Κεφ. 16. ἐδ. 9. Κτησώμεθα αὐτοῖς φίλους.	663, καὶ 1155
14. Ἦκουσιν δὲ ταῦτα οἱ Γραμματεῖς.	367
26. Χάσμα μέγα.	210
29. Ἐχθροὶ Μωσέως καὶ τὰς Προφητάς.	1650
Κεφ. 17. ἐδ. 21. Ἰδὲ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.	878, καὶ 1612
Κεφ. 18. ἐδ. 14. Ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.	287
Κεφ. 19. ἐδ. 17. Ἰδοὶ ἐπάνω δέκα πόλεων.	1541
19. Ἐπάνω πάντε πόλεων.	αὐτ.
Κεφ. 20. ἐδ. 9. Ἀνδρωπὸς τις ἐφύτρωσεν ἀμπελῶνα.	523
Κεφ. 21. ἐδ. 34. Προσέχετε μήποτε βαρυνθῶσιν.	1011
Κεφ. 23. ἐδ. 18. Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς.	1524, 1533, καὶ 1620
34. Πατέρες ἄφες αὐτοῖς.	1255, καὶ 1279
43. Ἀμὲν λέγω σοι.	593
Κεφ. 24. ἐδ. 5. Τὶ ζητεῖτε τὸν ζῶντα;	1647
32. Ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη.	676

ΙΩΑΝΝΟΥ.

Κεφ. 1. ἐδ. 1. Ἐν ἀρχῇ ἰω.	7, 422, καὶ 927
5. Τὸ φῶς αὐτῇ σκοτίᾳ.	1332
13. Ἐδωκεν αὐτοῖς ἔξουσίαν.	1626
14. Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο.	895
16. Καὶ ἐκ τῆς πληρώματος αὐτοῦ.	307, 542, καὶ 923
18. Θεὸν ἐδεῖς ἑώρακε πάποτε.	914
21. Οὐκ εἰμί.	1521, καὶ 1522
29. Ἰδὲ ὁ ἁμνὸς τοῦ Θεοῦ.	359, 1066, καὶ 1187
51. Ὁ ψεῦδος τὸν ἔρανόν ἀνεωρότα.	548
Κεφ. 2. ἐδ. 19. Λύτατε τὸν ναὸν τῆτον.	351, καὶ 517
Κεφ. 3. ἐδ. 5. Ἐάν μή τις γεννηθῇ.	1294, καὶ 1296
14. Ὡστερ Μωϋσῆς ὑψώσε.	594, 1067, 1310, καὶ 1311
15. Ἰνα πᾶς ὁ πισθῶν.	1067, καὶ 1310
16. Οὕτως ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον.	276, καὶ 284
20. Πᾶς ὁ τὰ φαῦλα πείσων.	693, καὶ 1021
29. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην.	361
30. Ἐκεῖνον δὲ αὐξάνειν.	αὐτ.
34. Ὅν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεός.	382
36. Ὁ ἀπειθῶν τῷ ἡῷ.	1220
Κεφ. 4. ἐδ. 22. Ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων.	1652
23. Οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταί.	1483
24. Πνεῦμα ὁ Θεός.	42, 231, καὶ 588
32. Ἐγὼ βρωσὴν ἔχω.	333
34. Ἐμὸν βρωμὰ ἐστίν.	1131, καὶ 1543
35. Ἐπάρατε τὰς ὀφθαλμούς.	814, 815, καὶ 1119
36. Καὶ ὁ θείων μοδὸν λαμβάνει.	αὐτ.
Κεφ. 5. ἐδ. 22. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ.	232, 240, καὶ 1644
23. Ἰνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν.	1644
27. Καὶ ἔξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ.	αὐτ.
37. Οὔτε φωνῇ αὐτῷ ἀκηκόατε.	783
38. Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ.	783
46. Εἰ ἐπισθῆτε Μωσῇ.	685, 1462, καὶ 1652
Κεφ. 6. ἐδ. 3. Πόθεν ἀγαράσομαι;	1236
14. Οὗτός ἐστιν ἀληθὺς ὁ προφήτης.	1521
35. Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος.	536
50. Ὁ ἄρτος ὁ ἐξ ἔρανῶ καταβάς.	968
Κεφ. 7. ἐδ. 37. Εἴ τις διψᾷ ἐρχέσθω.	569
Κεφ. 8. ἐδ. 12. Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου.	667, καὶ 732
24. Ἐάν μὴ πισθῶσιν.	747
28. Ὅταν ὑψώσιν.	1311
34. Πᾶς ὁ ἁμαρτάνων.	168, καὶ 168
35. Ὁ δὲ δόλος.	168
36. Ἐάν ἂν ὁ ἥος ὑμᾶς ἐλαθέρωσιν.	αὐτ. καὶ 665
34. Τμῆς ἐκ τῆς πατρὸς ὑμῶν.	80, 648, καὶ 775
56. Ἀβραάμ ἐπεθύμησεν.	260
Κεφ. 9. ἐδ. 4. Ὅτε δεῖς διώκεται.	676

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Κεφ. 9. ἐδ. 16.	Οὗτος ὁ ἄνθρωπος.	1242
29.	Ἡμεῖς οἴδαμεν.	1242
39.	Εἰς κρίμα εἰς τὸν κόσμον.	605, καὶ 609
Κεφ. 10. ἐδ. 9.	Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα.	352, καὶ 688
11.	Ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι.	1656
15.	Τὴν ψυχὴν μου τίθημι.	423
16.	Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω.	356, 370, 1354, καὶ 1646
27.	Τὰ πρόβατα τὰ ἐμά.	359
30.	Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ.	400, καὶ 841
36.	Ὁν ὁ πατήρ ἡγίασε.	883
Κεφ. 11. ἐδ. 25.	Ἐγώ εἰμι ἡ ζωὴ.	1602, καὶ 1613
43.	Δάξαρε δεῦρο ἔξω.	1523
Κεφ. 12. ἐδ. 24.	Ἐάν μὴ ὁ κόκκος τῆ σίτης.	121
28.	Πάτερ δόξασόν σε τὸν υἱόν.	764
30.	Οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη.	αὐτ.
31.	Νυνὶ κρίσις.	367, καὶ 746
32.	Ὅταν ὑψωθῶ.	367, 1202, καὶ 1230
40.	Τετύφλωκεν αὐτῶν.	1604
42.	Καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων.	431
46.	Ἐγὼ ὥς εἰς τὸν κόσμον.	731
49.	Ἀπ' ἐμαυτῶν ἐλάλῃ.	1242
Κεφ. 13. ἐδ. 27.	Μετὰ τὸ ψωμίον.	775
33.	Τεκνία ἔτι μικρόν.	776, καὶ 1012
34.	Ἐντολὴν κανὼν.	1087
53.	Πᾶς Γραμματέως.	739
Κεφ. 14. ἐδ. 2.	Πολλὰ μοι.	845, καὶ 1668
6.	Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός.	391, 422, 878, 879, καὶ 926
9.	Ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ.	400, 841, 925, καὶ 927
10.	Τὰ ῥήματα αὐτοῦ.	1242, 1521, 1524, καὶ 1525
11.	Ἐγὼ αὐτῷ πατρί.	400
18.	Ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τῶν πατέρων μου.	1525
23.	Ἐλθούμεθα.	744, καὶ 1452
27.	Ἐρῶν τὴν ἐμὴν.	566, καὶ 1202
Κεφ. 15. ἐδ. 1.	Ἐγώ εἰμι ἡ ἀμπέλος.	522
5.	Χωρὶς ἐμοῦ ὁ ἀνθρώπος.	1366, καὶ 1478
14.	Ἡμεῖς φίλοι με ἐστέ.	877
15.	Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δέλεος.	381, καὶ 877
Κεφ. 16. ἐδ. 11.	Ὁ ἀρχὼν τῶν κόσμων τέλει.	1644
Κεφ. 17. ἐδ. 3.	Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ ζωὴ.	1649
5.	Πάτερ δόξασόν με.	538
6.	Οὐς δέδοκας μοι.	529
Κεφ. 18. ἐδ. 36.	Ἡ βασιλεῖα ἡ ἐμὴ.	883
Κεφ. 19. ἐδ. 6.	Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.	1533, καὶ 1620
26.	Γινώσκω ἰδὲ ὁ υἱός σε.	781, καὶ αὐτ.
27.	Ἰδὲ ἡ μήτηρ σε.	αὐτ.
34.	Ἐξήλθον αἶμα.	525
Κεφ. 20. ἐδ. 22.	Ἐνεφύσησε λέγων.	228, 860, καὶ 1238
31.	Ταῦτα γέγραπται.	1313
Κεφ. 21. ἐδ. 17.	Σίμων Ἰωάννη φίλος μου;	1088, 1363, καὶ 1364
19.	Τέτοιο δὲ ἔπρεπε σημαίνων.	1544

ΠΡΑΞΕΩΝ.

Κεφ. 1. ἐδ. 11.	Τὸ ἐπὶ τῇ βλῆποντες.	1647
24.	Σὺ Κύριε καρδιογνώστης.	926, καὶ 1358
25.	Λαβὼν τὸν κλῆρον.	926
Κεφ. 4. ἐδ. 32.	Ἦν πάντων τῶν πισθόντων.	177, καὶ 1139
33.	Χάρις τε ἡ ἐπὶ πάντας.	1498
34.	Οὐδὲ γὰρ ἀνδρες τις ὑπῆρχεν.	αὐτ.
Κεφ. 5. ἐδ. 28.	Οὐ παραγγέλια παρεγγείλαμεν.	215, καὶ 405
Κεφ. 6. ἐδ. 4.	Ἡμεῖς δὲ τῇ προσώπῳ.	1662
Κεφ. 7. ἐδ. 2.	Ὁ Θεὸς ὡφθῇ τῷ πατρὶ ἡμῶν.	180, καὶ 181
5.	Καὶ ἐκ ἐδῶκεν αὐτῷ ἐδὲ βῆμα ποδός.	193
6.	Τετρακόσια ἔτη.	693
22.	Πᾶσι σοφία Αἰγυπτίων.	564
42.	Ἐρεψε δὲ αὐτὸς ὁ Θεός.	917
43.	Καὶ ἀνελάβετε.	αὐτ.
51.	Σκληροτράχηλοι.	509
Κεφ. 8. ἐδ. 34.	Δεσμάς σε περὶ τίνος.	668
Κεφ. 9. ἐδ. 15.	Βατάσεις τὸ ὄνομά μου.	1663

Κεφ. 10. ἐδ. 11-13.	Τέτρασιν ἀρχαῖς.	1015
35.	Ἐν παντὶ ἔθνεσιν.	1559
38.	Ἰησὺν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.	950
Κεφ. 11. ἐδ. 7.	Ἀναστὰς Πέτρος.	1484
9.	Ὁ Θεὸς ἐκαθάρισεν.	αὐτ.
Κεφ. 15. ἐδ. 28.	Ἐδοξε τῷ ἁγίῳ πνεύματι.	1564, καὶ 1569
29.	Ἀπέχεσθαι δὲ μόνον.	1564
Κεφ. 16. ἐδ. 17.	Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι.	1490
Κεφ. 17. ἐδ. 21.	Οὐδὲν ἠνυκαίρεν.	1534
22.	Κατὰ πάντα.	αὐτ.
Κεφ. 20. ἐδ. 29.	Οἶδα ὅτι μετὰ τὴν ἀφίξιν μου.	1016
Κεφ. 21. ἐδ. 24.	Εἰστίτινες διχλὺ ἔχοντες.	1193
Κεφ. 27. ἐδ. 23.	Ὡφθῇ μοι Ἄγγελος.	1647
Κεφ. 28. ἐδ. 4.	Ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι.	53

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Κεφ. 1. ἐδ. 5.	Δι' ἧς ἐλάβομεν χάριν.	1366
17.	Ὅτι ὁ δίκαιος.	1363, καὶ 1436
26.	Παρέδωκεν αὐτὸς εἰς πᾶσιν.	1603
28.	Παρέδωκεν αὐτὸς εἰς ἀδόκιμον νῦν.	1235, καὶ 1603
Κεφ. 2. ἐδ. 4.	Ἀγνοῶν, ὅτι τὸ χρηστὸν.	604, 608, 627, καὶ 914
5.	Θησαυρίζοντες ἑαυτοῖς.	604, 608, 641, καὶ 1638
6.	Ὅς ἀποδώσει ἑκάστῳ.	604, 608, καὶ 914
11.	Οὐκ ἔστι προσωποληψία.	1528
14.	Ἐθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα.	319
15.	Τῶν λογισμῶν κατηγορεύοντων.	1528
28.	Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰσραήλ.	405
29.	Ἀλλ' ὁ ἐν κρυπτῷ Ἰσραήλ.	αὐτ.
Κεφ. 3. ἐδ. 25.	Ὁν προέθετο ὁ Θεός.	838, καὶ 839
30.	Εἰς γὰρ Θεός, ὅς δικαιοῦσι.	1263
Κεφ. 4. ἐδ. 11.	Καὶ σημείον ἔλαβε περιτομῆς.	358, καὶ 1541
12.	Καὶ πατέρα περιτομῆς.	1541
15.	Ὁ γὰρ νόμος.	437, καὶ 438
Κεφ. 5. ἐδ. 2.	Τὴν προσαγωγὴν ἐχρήκαμεν.	503, καὶ 888
14.	Ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος.	1650
20.	Νόμος δὲ παρεσιήληθε.	445, 1047, καὶ 1056
Κεφ. 6. ἐδ. 7.	Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεικνύεται.	103
13.	Τὰ μέλη ὑμῶν δέλα.	819
16.	Ὡς παριστάνετε ἑαυτοῖς.	1142
Κεφ. 7. ἐδ. 1-4.	Ὅτι ὁ νόμος κυριεύει.	769
14.	Οἴδαμεν ὅτι ὁ νόμος.	830, καὶ 954
Κεφ. 8. ἐδ. 3.	Ἐν ὁμοιωμάτι σαρκός.	594, 1309, 1310, καὶ 1311
9.	Ἡμεῖς δὲ ἐκ ἐξ ἐν σαρκί.	130
13.	Εἰ κατὰ σάρκα ζῆτε.	1095
Κεφ. 8. ἐδ. 15.	Ἀββὰ ὁ πατήρ.	576, καὶ 860
24.	Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν.	99
32.	Τῶν ἰδίων ἡμεῖς ἐκ ἐφείσαμεν.	276, 284, καὶ 1654
35.	Τὸ ἡμᾶς χωρίσει;	187
Κεφ. 9. ἐδ. 2-4.	Ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη.	269, καὶ 1593
5.	Ὡς οἱ πατέρες.	445, καὶ 1593
16.	Οὐ γὰρ τῷ θείοντος.	924
18.	Ἄρα ἔν ὃν θέλει ἐλεῇ.	641
20.	Μετὰ γὰρ, ὁ ἄνθρωπος.	αὐτ.
22.	Σκοπὴ ὁργῆς.	606, καὶ 609
23.	Σκοπὴ ἐλέους.	606
Κεφ. 10. ἐδ. 1.	Ἀδελφοὶ ἡ μὲν ὁδοκία.	1246
2.	Ζῆλον Θεὸν ἔχοντες.	1559
8.	Ἐγγύς σε τὸ ῥήμα.	77
9.	Ἐάν ὁμολογήσης.	αὐτ.
10.	Καρδία γὰρ πιστεύει εἰς δικαιοσύνην.	αὐτ.
Κεφ. 11. ἐδ. 1.	Φυλὴς Βενιαμίν.	αὐτ.
5.	Κατ' ἐκλογὴν χάριτος.	αὐτ.
8.	Ἐδωκεν αὐτοῖς πνεῦμα.	αὐτ.
22.	Χρηστότητα Θεῶν.	αὐτ.
25.	Ὅταν γὰρ τὸ πλήρωμα.	αὐτ.
26.	Πᾶς Ἰσραὴλ.	αὐτ.
33.	Βάθος γὰρ.	αὐτ.
Κεφ. 12. ἐδ. 1.	Παρακαλῶ.	αὐτ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Κεφ. 12. εδ. 2. Τὸ θέλημα αὐτῶ.	877
11. Τῷ πιδύματι ζέοντες. 674, 675, καὶ 1368	
12. Τῇ ἐλπίδι χαίροντες. 1205	
14. Εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. 806	
15. Χαίρειν μετὰ χαίροντων. 800	
18. Εἰ διωτὸν τὸ ἐξ ὑμῶν. 395	
19. Δότε τόπον τῇ ὀργῇ. 323, 927, καὶ 1241	
Κεφ. 13. εδ. 12. Ἡ νύξ παρέκοψε. 672	
14. Ἐνδύσαθε τὸν Κύριον. 758, 866, 880, καὶ 887	
Κεφ. 14. εδ. 2. Ὁ δὲ ἀδελφῶν. 740	
9. Εἰς τὸτο Χριστὸς ἀπέθανε. 593	
13. Μὴ τιθῆναι πρόσκομμα. 798	
Κεφ. 15. εδ. 16. Ἰνα γνῶνται ἡ προσφορά. 1391	
Κεφ. 16. εδ. 20. Κύριος σωτρίψαι τὸν Σατανᾶν. 1592	

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α.

Κεφ. 1. εδ. 5. Ἐπληρώθητε ὡς αὐτῷ ἐν παντὶ λόγῳ. 1668	
20. Πᾶ σοφός; 79	
23. Ἰδαίσις μὲν σκάνδαλον. 748	
24. Χριστὸς Θεὸς διώμας. 718	
26-29. Βλέπετε τίς κλησιν ὑμῶν. 373, καὶ 1636	
27. Ἐξελέξατο ὁ Θεὸς τὰ μωρά. 79	
Κεφ. 2. εδ. 9. Ἄ ὀφθαλμὸς ἐκ εἶδε. 1072	
10. Τὸ γὰρ πνεῦμα. 678	
Κεφ. 3. εδ. 1. Ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. 740, καὶ 1632	
2. Γάλα ὑμῶν ἐπότισα. 1154, καὶ 1632	
6. Θεὸς ἠύξανε. 221	
9. Θεὸς ἐσμὲν σιωπεργοί. 865	
13. Ἐκάπε τὸ ἔργον. 1385	
15. Σωθήσεται ἅς διὰ πυρός. 1386	
Κεφ. 4. εδ. 8. Χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε. 1388	
9. Ὅτι θεάτρον ἔγνωθημεν. 4, καὶ 84	
15. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ. 345	
Κεφ. 5. εδ. 7. Ἐκκαθάρατε. 685, 813, 839, καὶ 1199	
8. Ὡς τε ἐορτάζομεν μὴ ἐν ζύμῃ. 674, 685, καὶ 813	
9. Ἐγραψα ὑμῖν. 1035	
10. Καὶ ἐ πάντως τοῖς πόρνοις. αὐτ.	
11. Ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος. 1034, καὶ 1041	
Κεφ. 6. εδ. 7. Διατὶ ἐχὶ μάλλον ἀδικεῖς; 1086	
10. Λοῖδοι βασιλείαν Θεῶ. 806	
17. Ὁ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ. 1553	
Κεφ. 7. εδ. 1. Καλὸν ἀνδρώπῳ. 259	
5. Μὴ ἀποσερεῖτε ἀλλήλους. 967	
6. Ταῦτα δὲ λέγω. αὐτ.	
7. Ἐκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα. 801	
15. Ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς. 846	
33. Μεμέρισται. 964	
34. Ἰα ἡ ἀγία. 296	
40. Μακαριωτέρα ἐστὶ. 967	
Κεφ. 8. εδ. 5. Λεγόμενοι Θεοί. 1473	
13. Οὐ μὴ φάγω κρέας. 1502	
Κεφ. 9. εδ. 9. Μὴ τῶν βοῶν; 956, 1547, 1576, καὶ 1632	
10. Ἡ δὲ ἡμᾶς πάντως λέγει; 956, καὶ 1576	
13. Οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ. 971, καὶ 1286	
16. Οὐαὶ δέ μοι. 882	
Κεφ. 10. εδ. 2. Ἐν τῇ νεφέλῃ. 708, 744, καὶ 1464	
4. Ἡ δὲ πέτρα. 613, 744, 923, 926, 927, καὶ 1660	
18. Κοινωνοὶ τῷ θυσιαστηρίῳ. 1113	
21. Οὐ διώκατε ποτήριον. 69, καὶ 1091	
23. Πάντα μοι ἔξεσι. 1437	
1. Μηδεὶς τὸ ἐαυτῷ ζητεῖτω. αὐτ.	
Ἐάν τις καλῇ ὑμᾶς. 1034	
Ἀνὴρ μὲν γάρ. 43, 47, 49, καὶ 51	
πάντες γὰρ ἐδίετε. 672	
τὸτο ἐν ὑμῖν. 821	
εἰπεῖν ἀνάθεμα. 808, καὶ 1332	
	845

Κεφ. 12. εδ. 10. Διακρίσεις πιδύματων. 845	
11. Πάντα γὰρ ὠεργεῖ. 44	
28. Ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις. 1237	
Κεφ. 13. εδ. 12. Βλέπομεν νυῦ. 278, 673, καὶ 678	
Κεφ. 14. εδ. 8. Ἐάν μὴ εὐσημον. 1223	
20. Μὴ παιδία γίνεσθε. 1199, καὶ 1532	
Κεφ. 15. εδ. 9. Τίς ἐκκλησίαν τῷ Θεῷ. 802	
27. Τα πάντα ὑπέταξε. 1654	
33. Φθέρουσιν ἡδὴ χρηστά. 83, καὶ 1579	
47. Ὁ δούτερος ἀνδρωπος. 538	
49. Καθὼς ἐφορέσαμεν. 59	
50. Αἷμα καὶ σάρες. 1638	

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β.

Κεφ. 1. εδ. 19. Οὐκ ἐγνώστο καὶ, ἡ ἔ. 1594	
20. Ὅσα γὰρ ἐπαγγελία. αὐτ.	
Κεφ. 2. εδ. 14. Χάρις τῷ Θεῷ. 337, καὶ 904	
15. Χριστὸς δώδία ἐσμέν. 186, 336, 337, καὶ 904	
Κεφ. 3. εδ. 6. Τὸ γράμμα ἀποκλίνει. 675	
13. Καὶ ἐ καθάπερ Μωϋσῆς. 1610	
14. Ἀχρι τῆς σήμερον. 601, καὶ 934	
15. Κάλυμμα ἐπὶ τῷ καρδίαν. 732, 934-936, καὶ 1050	
16. Ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ. 934, καὶ 936	
18. Ἀνακεκαλυμμένων προσώπων. 582, καὶ 934	
Κεφ. 4. εδ. 10. Πάντοτε τίς νέκρωσιν. 225	
Κεφ. 5. εδ. 1. Οἰκίαν ἀχειροποιήτων. 928	
2. Τὸ οἰκητήριον. 880, καὶ 1306	
7. Ἡμεῖς ἐ διὰ εἶδους. 1367	
13. Εἴτε ἐξέστημεν. 544	
17. Ὡς ἐ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις. 686, καὶ 1005	
21. Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἀμαρτίαν. 1284, καὶ 1544	
Κεφ. 6. εδ. 7. Διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης. 871	
11. Ἡ καρδία ὑμῶν πεπλάτυται. 367	
13. Πλατυώσθε καὶ ὑμεῖς. αὐτ.	
14. Τίς κοινωνία; 245, 367, 808, 812, 1088, καὶ 1631	
15. Τίς συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; 1631	
Κεφ. 7. εδ. 10. Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη. 94	
Κεφ. 8. εδ. 9. Πλῆσιος ὢν ἐπιώχλυσε. 536, καὶ 851	
13. Τὸ ὑμῶν περιούσια. 956	
Κεφ. 9. εδ. 7. Ἰλαρὸν γὰρ δότις ἀγαπᾷ. 1499	
Κεφ. 10. εδ. 4. Τα ὄπλα ἡμῶν ἐ σαρκικά. 1560	
5. Πᾶν ὑψωμα ἐπαιρόμενον. 885, 1265, καὶ 1532	
Κεφ. 11. εδ. 2. Ἡμεοσάμην γὰρ ὑμᾶς. 306, 356, 1105, καὶ 1590	
26. Κινδύοις ἐν ψευδαδέλφοις. 560	
27. Ἐν κόπῳ καὶ μοχθῳ. 674	
28. Χωρὶς τῶν παρελθόντων. αὐτ.	
Κεφ. 12. εδ. 9. Ἡ γὰρ διώμας με. 1363	
Κεφ. 13. εδ. 4. Εἰ καὶ ἐσαυρώθη ἐξ ἀδυναμίας. 534	

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

Κεφ. 1. εδ. 15. Ὅτε ἠδύοκῃσιν. 927	
16. Ἀποκαλύψαι τὸν ὄν αὐτῷ. αὐτ.	
Κεφ. 2. εδ. 16. Ἐξ ἔργων νόμος. 787, καὶ 1067	
20. Χριστῷ σιωπεαύρωμα. 1213	
Κεφ. 3. εδ. 10. Ὅσοι ἐξ ἔργων νόμος εἰσι. 1590	
13. Χριστὸς ἐξηγόρασεν ἡμᾶς. 755, 1112, καὶ 1544	
17. Ἐτη τετρακόσια τριᾶκοντα. 209, καὶ 223	
19. Διαταγὰς δι' Ἀγγέλων. 2	
24. Ὁ νόμος παιδαγωγός. 739, καὶ 1538	
27. Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. 523, 816, καὶ 1605	
28. Οὐκ ἐν ὄσλος. 54, 546, 798, 1169, καὶ 1220	
Κεφ. 4. εδ. 4. Ὅτε ἦλθε τὸ πλῆρωμα τῷ Χριστῷ. 563, καὶ 1217	
9. Νυνὶ δὲ γνόντες. 502	

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Κεφ. 4. ἐδ.	19. Τεκνία μου, ἔς πάλιν.	795, 1044, καὶ 1201
	21. Τὸν νόμον ἀναγινώσκοντες.	1675
	22. Ἀβραάμ διὰ ἧς ἔχον.	αὐτ.
	25. Τὸ γὰρ Ἀγαθὸν Σινᾶ ὅρος ἐστίν.	2
	26. Ἦτις ἐστὶ μήτηρ ἡμῶν.	1209, καὶ 1409
	29. Ἀλλ' ὥσπερ τότε.	267, καὶ 268
Κεφ. 5. ἐδ.	6. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ.	227, καὶ 1032
	22. Ὁ καρπὸς τῆς πνεύματος.	815, καὶ 982
	24. Οἱ δὲ τῷ Χριστῷ τὴν σάρκα.	732
Κεφ. 6. ἐδ.	7. Ὁ εἰς ἀπειρήν ἄνθρωπος.	814
	8. Ὁ ἀπειρῶν εἰς τὸ πνεῦμα.	738, καὶ 814
	14. Κόσμου ἐσαύρωμαι.	1007
	17. Τὰ σίγματα τῆς Κυρίᾳ.	452

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

Κεφ. 1. ἐδ.	2. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.	505
	11. Ἐν ᾧ ἐκληρώθημεν.	1357
	22. Αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν.	1669
Κεφ. 2. ἐδ.	3. Ποιῶντες τὰ θελήματα τῆς σαρκός.	1033
	5. Οἱ γὰρ νεκροὶ τοῖς παραπτώμασι.	1078
	13. Νυνὶ δὲ οἱ ποτὲ ὄντες μακράν.	502
	14. Αὐτὸς ἐστὶν ἡ εἰρήνη.	875, καὶ 1202
	15. Τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν.	1620, καὶ 1646
Κεφ. 3. ἐδ.	10. ἵνα γνωστῇ νυν.	49, καὶ 840
Κεφ. 4. ἐδ.	5. Εἰς Κύριον, μία πίστις.	846
	26. Μὴ ἐπιθυμῶ ὁ ἥλιος.	926
	27. Μηδὲ δῶτε τόπον.	αὐτ.
	31. Πᾶσα κραυγὴ.	238
Κεφ. 5. ἐδ.	3. Πορνεία καὶ ἀκαθαρσία.	1504
	8. Ἦτε γὰρ ποτε σκότος.	802
	27. Παρθένον ἀγνῶν.	356
	32. Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα.	257
	33. Ἡ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.	1378
Κεφ. 6. ἐδ.	11. Πρὸς τὰς μεθοδίας.	630
	13. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ πάλιν.	49, 1478, καὶ 1560
	14. Στήτε ἐν περιζωσμένοι.	680
	15. Ὑποδυσάμενοι τὰς πόδας.	681, καὶ 1605
	16. Τὴν πανοπλίαν τῆς Θεᾳ.	775
	17. Καὶ τὴν μάχαιράν.	1532, καὶ 1645

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

Κεφ. 1. ἐδ.	6. Ὁ ἀρξάμενος ἔργων ἀγαθῶν.	892
	21. Ἐμοὶ τὸ ζῆν Χριστός.	827
Κεφ. 2. ἐδ.	7. Ἐκένωσεν ἑαυτὸν.	1653
	8. Ὑπήκοος μέχρι θανάτου.	891
	9. Ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὀνομα.	538
	10. Πᾶν γόνυ κάμψει.	338, καὶ 537
	15. Ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες.	203
Κεφ. 3. ἐδ.	1. Τὰ αὐτὰ λέγειν.	1474
	2. Βλέπετε τὰς κιώας.	1016
	8. Διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως.	754, καὶ 1085
	14. Τοῖς δὲ ἐμπροσθεν ἐπεκλεινόμενος.	537
	19. Ὡς ἡ δόξα αὐτῇ αἰχμῇ.	1240
	21. Τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως.	465
Κεφ. 4. ἐδ.	1. Χαρὰ καὶ ἐφάνος μου.	358
	7. Ἡ εἰρήνη τῆς Χριστῆς.	1145
	13. Πάντα ἰχύω ἐν τῷ ἐνδυναμῶντί με Χριστῷ.	1642

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ.

Κεφ. 1. ἐδ.	12. Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ.	15
	16. Ὅτι αὐτῷ ἐκτίθη τὰ πάντα.	49, καὶ 838
Κεφ. 2. ἐδ.	3. Ἐν ᾧ πάντες εἰσὶν οἱ θησαυροί.	536, 762, 928, 1593, καὶ 1640
	9. Πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος.	55, καὶ 836
	14. Τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον.	645
	15. Τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας.	1229, καὶ 1645
	17. Σκιάν εἶχε τῶν μελλόντων.	955
Κεφ. 3. ἐδ.	3. Ἀπεθάτετε γὰρ.	415
	4. Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ.	415, καὶ 1205
	5. Πορνείαν ἀκαθαρσίαν.	732
	9. Ἀποδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον.	813
	10. Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον.	44, 50, καὶ 813
Κεφ. 4. ἐδ.	6. Ὁ λόγος ὑμῶν.	967, 1130, καὶ 1286

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α.

Κεφ. 2. ἐδ.	14. Μιμηταὶ γὰρ ἐγενέσθε τῶν ἀγίων.	1648
	15. Τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκλεινάντων.	αὐτ.
Κεφ. 4. ἐδ.	16. Αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελύσματι.	1125
Κεφ. 5. ἐδ.	5. Ἀλλ' ὑοὶ φωτὸς καὶ ἡμέρας.	952
	17. Ἀδιαλείπτως προσέχετε.	1478
	18. Ἐν παντὶ δοχαρίζετε.	αὐτ.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β.

Κεφ. 2. ἐδ.	4. Κατ' ἐκεῖνο γὰρ ἔστα καὶ ἔ.	414
Κεφ. 3. ἐδ.	6. Στέλλεσθαι ὑμᾶς.	1035, καὶ 1041

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α.

Κεφ. 1. ἐδ.	3. Παράγγελλε τισί.	3
	9. Δικαίω νόμος ἐ κεῖται.	1445
	13. Διὰ τοῦτο πληθήν.	544, καὶ 924
	19. Ἐχων πίσιν.	881
Κεφ. 2. ἐδ.	4. Ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους.	606, καὶ 1441
	8. Ἐπαίροντας ὅσας χεῖρας.	194
	12. Γνωσκὶ διδάσκων ἐκ ἐπιτρέπω.	95
	14. Ἀδάμ ἐκ ἡπατῆθ.	83
Κεφ. 3. ἐδ.	2. Νηφάλιον.	1011
	7. ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν.	1105
	8. Μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντας.	1011
	13. Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες.	926
	15. Ἐδραῖωμα.	851
	16. Ἐφανερώθη ἐν σαρκί.	338
Κεφ. 5. ἐδ.	22. Μὴ κοινῶναι ἀμαρτίας.	248, καὶ 1283
	23. Οἷον ὀλίγω.	1011
Κεφ. 6. ἐδ.	8. Ἐχοντες τρεφάς.	1405
	16. Ὁ φῶς οἰκῶν ἀπερόσιτον.	573, καὶ 1258

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β.

Κεφ. 2. ἐδ.	8. Μιμνήσκου Ἰησοῦν Χριστόν.	1217
	14. Λογομαχεῖν.	4
	19. Ἐγὼ Κύριος τὰς ὄντας αὐτῆς.	923
	24. Δέλον Κυρίᾳ.	394, καὶ 1531
Κεφ. 3. ἐδ.	8. Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς.	181
	12. Πάντες οἱ θέλοντες ζῆν ὀσεβῶς.	673
Κεφ. 4. ἐδ.	7. Τὸν δρόμον.	928
	10. Δημᾶς με ἐγκατέλειπον.	1095

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

Κεφ. 3. ἐδ.	1. Ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις.	691
	3. Ἦμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς.	1636
	5. Οὐκ ἐξ ἔργων δικαιοσύνης.	1500

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

Κεφ. 1. ἐδ.	1. Ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν ᾧ.	359, καὶ 1212
	3. Τῷ ῥήματι τῆς διωμέως.	1522, 1523, καὶ 1644
	14. Οὐχὶ πάντες εἰσὶ; 4, 42, 47, 48, 348,	838, 1627, καὶ 1646
Κεφ. 2. ἐδ.	2. Εἰ γὰρ ὁ δι' Ἀγγέλων λαλήσεις λόγος.	2
	9. Ἐγούσατο ὑπὲρ πάντας.	1258
	11. Ὁ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι.	950
Κεφ. 3. ἐδ.	1. Κατανοήσατε τὸν Ἀπόστολον.	1660
	2. Πισὸν ὄντα.	αὐτ.
	17. Τὰ κῶλα αὐτῇ ἐρήμῳ.	438
Κεφ. 4. ἐδ.	9. Ἀπολείπεται σαββατισμός.	738
	12. Τομώτερος τῆς Θεᾳ λόγος.	1
Κεφ. 5. ἐδ.	1. Δωράτε καὶ θυσίας.	108
	4. Οὐχ ἑαυτῷ τίς λαμβάνει.	
	12. Καὶ γὰρ ὀφείλοντες.	
Κεφ. 6. ἐδ.	4-6. Ἀδιώτον γὰρ τὰς ἀπ.	
	13. Ἐπὶ γὰρ ἐκ εἶχε.	
	19. Ἦν ὡς ἀγκυραν, ἔχον.	
	20. Ὅπερ πρόδωκεν.	
Κεφ. 7. ἐδ.	3. Ἀ.	
	7. Τὸ.	

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΡΗΣΕΩΝ.

Κεφ. 7. ἐδ. 9.	Ὁ δεκάτας λαμβάνων.	1289
14.	Ὅτι ἐξ Ἰδδα ἀνατέταλκαν.	446, 1652, καὶ 1657
19.	Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος.	762
26.	Τοῦτος ἡμῖν ἔπρεπον Ἀρχιερεὺς.	1660
Κεφ. 8. ἐδ. 2.	Ἦν ἔστηξεν ὁ Κύριος.	1518
5.	Υποδείγματι καὶ σκιά.	955
13.	Τὸ δὲ παλαιόμενον.	1449
Κεφ. 9. ἐδ. 3-5.	Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα.	857
12.	Αἰώνιον λύτρωσιν ἐξαίμενος.	1074
15.	Ἡ πρὸς Ἀβραάμ διαθήκη.	223
24.	Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια.	855
26.	Ἐπὶ σωτελείᾳ τῶν αἰώνων.	108
28.	Εἰς τὸ πολλῶν ἀνεγκέιν.	839
Κεφ. 10. ἐδ. 1.	Σκιὰν γὰρ ἔχεν ὁ νόμος.	973
4.	Ἀδιώατον γὰρ αἷμα ταύρων.	865
12.	Ἐκάθισεν αὐ δεξιᾷ τῷ Θεῷ.	839, καὶ 865
14.	Τετελείωκεν εἰς τὸ διλυκεῖς.	865
20.	Ἦν ἀνκαίνισε.	854
23.	Πίσις γὰρ ὁ ἐπαγγελιάμενος.	1624
26.	Ἐκείνους γὰρ ἀμαρτανόντων.	1265
28.	Ἀθετήσας τίς νόμον.	723
34.	Καὶ τὴν ἀρπαγίῳ.	1648
Κεφ. 11. ἐδ. 1.	Ἔστι γὰρ πίσις.	601
9.	Πίσει παρώκησεν Ἀβραάμ.	287
13.	Κατὰ πίσιν ἀπέθανον.	1671
21.	Ἰακώβ ἔκασον.	500
37.	Ἐλιδάδθησαν.	774
39.	Οὐκ ἐκομίσαντο.	494, 1388, καὶ 1435
40.	Τῷ Θεῷ κρεῖττόν τι.	494, καὶ 1388
Κεφ. 12. ἐδ. 4.	Οὐ πω μέχρως αἵματος.	851
11.	Πᾶτα παιδεία.	881
14.	Εἰσιώλω διώκετε.	1564
17.	Μετανοίας γὰρ τόπον.	927
21.	Φοβερὸν ὑπῆρχε.	761
22.	Ἀλλὰ προσεληλύθατε.	582
23.	Ἐκκλησίαν πρωτοτόκων.	918
24.	Τὸς αὐ πίσει δεδικαιωμένους.	111
29.	Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ.	675
Κεφ. 13. ἐδ. 3.	Μνημονεύετε τῶν δεσμιῶν.	1407
4.	Τίμιος ὁ γάμος.	1058
12.	Ἐξω τῆς πύλης ἔπαθε.	888, 889, καὶ 1291
13.	Τὸν ὀνειδισμὲν αὐτῷ.	976, καὶ 1291
14.	Οὐ γὰρ ἔχομεν ὄδον.	116, 182, καὶ 572
16.	Τοιαύταις γὰρ θυσίαις.	1518
17.	Πείθεσθε τοῖς ἡγεμένοις.	714, καὶ 1382

ΠΕΤΡΟΤ Α.

Κεφ. 2. ἐδ. 2.	Ὡς ἀρετῶν ἡμεῖς βρέθη.	740
9.	Ἐθνὸς ἅγιον.	503, 746, 755, καὶ 1291
10.	Τὸς ἐλαὸς ποτὲ, νῦν δὲ λαὸς.	1654
22.	Ὅς ἀμαρτίαν ἐκ ἐποίησε.	1660
Κεφ. 4. ἐδ. 19.	Ὡς καὶ οἱ πάχοντες.	1624

ΠΕΤΡΟΤ Β.

Κεφ. 1. ἐδ. 19.	Ἡμεῖς διαυγάσθη.	734
Κεφ. 2. ἐδ. 5.	Θυσίας πνευματικάς.	180
16.	Υποζύγιον ἁφώνων.	1320

ΙΩΑΝΝΟΤ Α.

Κεφ. 1. ἐδ. 5.	Ὁ Θεὸς φῶς ἐστίν.	1443
Κεφ. 2. ἐδ. 13.	Γράφω ὑμῖν νεανίσκοι.	740
18.	Ἐχάτη ὥρα ἐστίν.	1124
Κεφ. 3. ἐδ. 8.	Πᾶς ὁ ποίων τὴν ἀμαρτίαν.	262, καὶ 1624
21.	Ἐάν γὰρ ἡ σωσθῆσις ὑμῶν.	88
22.	Καὶ ὁ αὐτὸς αἰτώμεθα.	αὐτὸς
Κεφ. 4. ἐδ. 9.	Ὅτι τὸν ὄν αὐτῷ τὸν μονογενῆ.	1654
10.	Ἰλασμὸν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν.	839
12.	Θεὸν ἐδεῖς ἐώρακε πᾶποτε.	783
Κεφ. 5. ἐδ. 3.	Καὶ αὐτὸς αὐτῷ βαρεῖα ἐκ εἰσ.	1611
17.	Οὐ πᾶσα ἀμαρτία.	1033

ΙΩΑΝΝΟΤ Β.

Ἐδ. 10.	Καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε.	792, καὶ 1059
---------	-----------------------------	---------------

ΙΑΚΩΒΟΤ.

Κεφ. 2. ἐδ. 13.	Κατακαυχᾶται ἔλεος.	792
Κεφ. 3. ἐδ. 2.	Πολλὰ πλῆροισιν.	891, καὶ 1011
Κεφ. 4. ἐδ. 7.	Ἀντίστητε τῷ Διαβόλῳ.	651
Κεφ. 5. ἐδ. 4.	Ἰδὲ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν.	111

ΙΟΥΔΑ.

Ἐδ. 6.	Τὴν ἰδίαν ἀρχίῳ.	120
9.	Διελέγετο περὶ τῷ Μωσέως σώματος.	1671
14.	Ἰδὲ Κύριος ἦξει.	131
23.	Μεμολυσμῶν χιτῶνα.	1051

ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ.

Κεφ. 1. ἐδ. 8.	Ὁ ὢν, ὁ ὢς, ὁ ἐρχόμενος.	671
Κεφ. 5. ἐδ. 6.	Ἐπὶ τὰ πνεύματα.	851

ΤΕΛΟΣ.

Ο Τ Ω Ν

ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

αρώων τύπος Χριστῆ. σελ. 825. δ. 865. δ. καὶ 1289. β. δ. πραιτωρικὸν τὸ χῆμα αὐτῆ. 885. β. οἰκονομικῶς ἐξήγησε τὰ νότια. 908. ζ. ἢ παντάπασι συγγνώμης ἐπερημῖος. 909. δ. διατὶ ἐκ ἐτιμωρήθη. αὐτ. η. καὶ 915. δ. διατὶ ἐτιμωρήθη ἐν τῇ ἱερωσιῇ. 910. γ. εἰκὼν τῆς τῆ Χριστῆ ἱερωσιῆς. 1063. η. ἀναγκασίᾳ ἢ ὑπὲρ ἑαυτῆ θυσία. 1064. ζ. τὶ ἐνέτυχεν ὁ εὐλισμὸς αὐτῆ. 1065. β. οἱ αὐτῶ σιωπερα- τῶντες τίνος τύπος. 1172. η. τῶν ἱερῶν κρητῆς. 1244. ε. ἱερωσιῆς ἀρχή. αὐτ. η. τῇ ἀνωθον ψήφω τὴν ἱερωσιῇ ἐκκληρώσατο. 1279. ζ. ἀρχὼν τῆς φυλῆς Λαύ. 1280. β. πῶσα ἐτη βεβίακε, καὶ ὡς ποῶ μίω ἐτελεύτησε. 1306. α. βῆς. 1632. γ. ἢ σιωπερῶν κηδεύσαι τὸς παῖδας. 1661. η. τὸν θεήλατον ἐκάλυψε θάνατον. 1662. γ.

Ἄβελ πόθεν ἐπὶ τῇ ποιμαντικῇ ἐπετράπετο. 106. ζ.

Ἀβιμέλεχ κρέτλων τῆ Φαραώ. 190. δ. διατὶ ἐξήγησε τὴν Σάρραν. 259. β. διατὶ φόβον αὐτῶ ὁ Θεὸς ἐπι- τίθησι. αὐτ. ε. κατὰ τὴ ψεκίος. 260. β. οἱ περὶ αὐ- τὸν ἐκ εἰδωλολάτραι. 261. ζ. ἠδίκει τὸν Ἀβραάμ. 264. ε. ταῖς δούχαις τῆ Ἀβραάμ σώζεται. 244. δ.

Ἀβιμέλεχ ὁ ἐπὶ Ἰσαάκ ἕτερος παρὰ τὸν ἐπὶ τῆ Ἀ- βραάμ. 321. δ. οἱ παρ' αὐτῆ πρὸς Ἰσαάκ σαλῶτες, κατὰσκοποι. 325. ε.

Ἀβελήτοις περιττὸν ἐπιτιμᾶν. 1555. ζ.

Ἀβραάμ τίνος θυγατέρα ἔχε γυναικα. 180. β. μετὰ τῆ πατρὸς κατοκεῖ. αὐτ. ε. πότε δούτερας ἀξίεται κλήσεως. 181. γ. καὶ 182. α. ἢ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῆ ἐξοδος τὴ δηλοῖ. 181. η. δούπατρίδης. 182. δ. πλέσιος. αὐτ. ζ. πῶς οὐ ἐτῶν ἰὼ ὅτε ἐκ Χαβρᾶν ἐξῆλθε. 183. δ. τελευτότατος ὥς. 184. α. τὰ οὐ τῆς ἡλικίας αὐτῆ ἐτη τὴ ἐδήλυν. αὐτ. γ. ὡς ξείνος περιήει. αὐτ. ζ. πότε τῇ τῶν ἄνδρων προσέχε πορεία. 185. β. διατὶ Θεο- πλάας ἀξίεται. αὐτ. η. φιλοθεος τὴν γνῶμιν. 186. δ. παρῶκε ἐν Αἰγυπτῷ. 187. δ. σιωπῆς καὶ ἀνδρείος. αὐτ. η. τὸ μὴ διαφθαρεύειν αὐτῶ τὸν γάμον, γέρας. 188. ε. πλέσιος τῶ πνύματι. 189. ζ. ἡσυχίας ἐρα- σῆς καὶ Θεῷ θεράπων. αὐτ. η. μεγάλη ἢ αὐτῆ φιλο- σοφία. 191. ε. ἀποστολὸν πληροῖ νόμον. 194. γ. διατὶ περᾶτης ἀνομάθη. 195. η. καὶ 196. α. β. Ἀστρονομίας καὶ Ἀριθμητικῆς ὑπόδειγμα. 196. γ. διατὶ ἐπολέμη- σεν. αὐτ. η. Θεὸν ἔχε σύμμαχον. 197. γ. διατὶ συνίω- τησεν αὐτῶ ὁ βασιλεὺς Σοδόμων. αὐτ. ε. διατὶ ὤμοσε τῶ βασιλεῖ Σοδόμων, καὶ ἐδὲν παρ' αὐτῆ ἔλαβε. 200. β. δ. διατὶ τὴν νύκτα ἔφημα Κυρίε πρὸς αὐτὸν, καὶ διατὶ Φωνὴ Θεῷ πρὸς αὐτὸν. 199. η. καὶ 202. η. πῶς ἀνομάζεται πιστός. 204. β. ἀνδραπνῶς μετ' αὐτῆ ὁ Θεὸς σιωδή- κας ἐποίησε. 205. β. θύειν ἐκ ὠμοθετήθη. 203. ε. ἢ τιμὴ αὐτῆ τῆς Αἰγυπτίας ἐκόλασε. 206. ζ. διατὶ ἐξέστη. 208. δ. ὁ πατὴρ αὐτῆ ἄπιστος. 209. ζ. πατέ- ρες αὐτῆ οἱ δίκαιοι. 210. α. κρέτλων αἰχρῆς ἡδονῆς. 214. β. ἢ πίστις δίκαιον, καὶ ἢ ἀρετὴ λαμπρὸν αὐτὸν κατεσκόλασε. 224. η. ἐξατόνητος ἰώεκε τὴν τῆς περιτομῆς ὁδὸν. 230. ε. ἢ φιλοξενία ἔργον αὐτῆ. 231. γ. ἢ ὡς τῇ σκίω αὐτῆ ἐπιφάνεια, τῆς Τριάδος τύπος. 231. δ. καὶ 233. α. ὅτε εἶδε τὸς Ἀγγέλους ἐμε- ρίδην τὴν διάνοιαν. 232. ε. ἐκ ἔγνω τίνος ἦσαν οἱ ὀφ-

θάντες Ἀγγελοι. 233. δ. πάντα σιωτῶμα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆ. αὐτ. ζ. ἢ συγχωρεῖ οἰκέταις τὴν λειτεργίαν. 234. ε. διατὶ ἢ σιωφάγει τοῖς Ἀγγέλοις. αὐτ. ζ. ἢ δὲ Θεὸν δεξάμενος. αὐτ. αὐτὸς τε καὶ ἡ Σάρρα πρῶτοι ἀνομαδῆσαν πρεσβύτεροι. 235. ζ. διατὶ ἐξήται πρεσ- βύτερος. 236. δ. τιμὴ τὸ πᾶν Θεῷ αὐτὸν ἀνομα- διῶν. 237. ε. τίς ἢ τῆς ἐκλογῆς αὐτῆ αἰτία. 238. β. καὶ ἄλλες δικαίαις ἔσται ἀόμιση. 239. ζ. λῖαν τετί- μηται. 240. ε. πολλὴ ἢ αὐτῆ ὁσιότης. 241. β. διατὶ ὑπὲρ τῆ συγγενῆς ἐκ ἐδεδήθη. 242. γ. ἢ μεμπέτες ἐς τὸν θάνατον ἐδεδόκει. 258. ζ. τῇ Σάρρᾳ σύμφωνος. 259. η. πῶς φαίνεται προφήτης. 260. ε. ἐκ ἐκτ' τὰς μεταναστεύσεις ἐποίητο. 261. β. ὁσίβειαν ἐδίδαξε καὶ χρησομένην. αὐτ. η. τὰς ὁμομητρίδας μὴ δεῖν πρὸς γάμον ἀγγεδοῦν διδάσκει. 262. γ. Θεῷ πιστεύσας, τὸν Ἰσραὴλ ἀπέλυσε. 270. δ. τοῖς τόποις διέματα ἐπι- τέθεικε. 274. ε. ἔδωκε τῇ πίστι τὰ νικητήρια. 275. δ. τίνος τύπος οἱ αὐτῶ ἀκλεθῆντες οἰκέται. 277. ζ. καὶ 279. α. ἄστρα εἶδεν. 278. α. ἀγνοῶν ἐπροφήτευσεν. αὐτ. ζ. μὴ εἰδὼς τὸ μέλλον προεμίμνη. 280. ε. ὁ ὥς τῆ Θεῷ αὐτῶ κεχημαίκε. 281. ζ. ἱερὸς καὶ προ- φήτης καὶ εἰδὼς τὴν τῆ Κυρίε ἀνδραπνῆσιν. 283. ε. προφήτης. 284. γ. καὶ 292. γ. ἡμαξὶ τὴν διξίαν. 284. ε. ἐκ ἐκόψατο ἐπὶ τῶ τῆς Σάρρας θανάτῳ. 285. ζ. ἐκ ἔχεν ὅπως καταθῇ τὸ τῆς Σάρρας λείψα- νον. 287. β. ἡγάθη αὐτῆ ὁ Ἐφραίμ. 288. δ. πρεσβε- τὸν Χριστὸν. 291. ε. διατὶ ἐκ ἡξίωσεν ἐκ τῶν Χαναναίων τὸν Ἰσαάκ λαβεῖν γυναικα. 292. δ. διατὶ τῶ παιδὶ παραγγέλλει. αὐτ. ε. περὶ γάμου νόμον ἐκ ἔλαβε. 293. γ. κλέος αὐτῆ τὸ τοῖστον ἔχεν παῖδα. αὐτ. ε. ὀλιγοχρο- νιάτατος τῶν ἑαυτῆ προγόνων. 307. γ. μετὰ τὸν γά- μον Ἰσαάκ ἐξῆσεν ἐτη λε. 309. δ. τὴν ἀδελφιδίαν λέ- γει ἀδελφίαν. 357. γ. ῥίξης γέγονεν ἐκκλησιῆς. 358. ε. ἴσως αὐτῶ δεδοται ὁ τῆς ἐπιγαμβροσύνης νόμος. 436. ζ. τὸ γένος αὐτῆ περιφανές. 439. γ. ὡς τοῖς αὐτῆ χρό- νοις ἐφάνη ἡ ἐκκλησιαστικὴ πολιτεία. 446. β. ἀπὸ τῶν γυναικῶν πλείονα ἢ ἀπὸ τῶν νόθων αὐτῆ παίδων δῶρα τῶ Ἰωσήφ φέρεται. 473. ζ. διατὶ τὸ σπέρμα αὐτῆ ἐξῆλκεται. 755. γ. ἔδδ' ἄγιοι, ἔδδ' πιστοὶ οἱ πατέρες αὐτῆ. 776. β. τὸν τῆς περιτομῆς νόμον ἔλαβε. 907. δ. πατὴρ Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν ἀπὸ Χετῆρας. 1151. ε. πατὴρ ἡμῶν πίστεως ὁμοιότητι. 1305. β. ἐκ ἐδεδότο τῆς πρὸς Μωυσέα διαθήκης. 1445. ζ. διπλὴν ἔχε τὸν κλη- ρον. 1541. γ. ἐπὶ Νίνε γέγονε. 1629. γ. υἱὸς αὐτῆ οἱ τὰ ἔργα αὐτῆ μεταδιώκοντες. 1641. γ.

Ἀβραμ καὶ Ἀβραάμ τί δηλοῖ. 221. η.

Ἀβυσοῦς τί. 15. γ.

Ἀγαθὸν ἀτεχνίας δέεται. 858. ε. ἀκαλλῆς ὁποῖον.

Ἀγαθὸς ἐκ ἀπορος. 1461. δ.

Ἀγαθῶν τῶν μελλόντων ἡ διανομήσις κα- Φον. 1358. β.

Ἀγάματα ἐπὶ σεβασμῷ ποιεῖν ἀπην.

Ἀγανάκησιν θεῖαν πῶς χρὴ ποιῆν.

Ἀγάπη τί. 1614. δ. ἢ τῆς ἀγάπης.

τί τὸ αὐτῆς ἀπτελῆς ἔργον. 1452. δ. 6 ε.

REG 11

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Ἀγάπη ὁ τρωθεὶς πάντα κέφως φέρει. 360. β. τῇ ἀδελφικῇ ἢ καταχρηστέον. 1568. β.
Ἀγάπης διαφορὰ. 1087. ζ. η.
Ἀγαρ διατὶ ἐξ ὀνόματος ἐκλήθη. 217. γ. τὶ σημαίνει. αὐτ. ε. σπεδαία. 219. β. διατὶ προνοίας ἀξιοῦται. 271. β.
Ἀγγαλὶ τὶ σημαίνει. 187. α.
Ἀγγελοι κτιστὴ ἔχουσι φύσιν. 2. γ. περιγεγραμμένοι τῷ ὑπόστασιν καὶ εἰσὶν. 3. β. τόπος δέοντα. αὐτ. ε. ἢ προϋπάραχον ἐρατὴ καὶ γῆς. αὐτ. ὑπεργῆσι Θεῷ. 4. α. σὺν ἑρατῷ καὶ γῇ ἐδημιουργήθησαν. αὐτ. γ. τὸ πρὸ ἑρατῆς αὐτῆς γεγενῆσθαι λέγειν ἢ λυμάνεταί τῷ εὐσεβείαν. αὐτ. ε. πρὸ τῆς ἑρατῆς ἐγίνοντο. 6. η. καὶ 8. ζ. οἱ ἐν Σοδόμοις θαυμαστὸν ἔχον εἶδος. 243. ζ. θέλονται σώζεσθαι τὰς μὴ θέλοντας. 246. β. τίνι λόγῳ πονηροὶ λέγονται. αὐτ. ζ. οἱ ἐν Σοδόμοις τὶ ἐσημάνον. 249. ζ. τὶ δηλοῦσι. 348. δ. ὡς τίνι ἐπὶ χώρῳ. αὐτ. η. τίνι λειτουργῆσι. 391. ε. τίνι σωαντῶσιν. αὐτ. ζ. τιμωροὶ τῶν ἀμαρτανέντων. 922. ζ. τίσιν ἐφασκίνασι. 1163. β. τίσι συμπράττει. 1318. ζ. ὀνόματι Θεῷ δηλῶνται. 1321. α. τύπος αὐτῶν οἱ ἄρχοντες. 1386. ε. οἱ τῷ Ἀβραάμ ὀφθαλμοὶ ἐκ ἐφάγον. 234. β. δ. ἐφάγον. αὐτ. ε. τινὲς ἔλκων ἐθῶν προεσῶτες. 1628. ε. πρῶτον ἦσαν κατὰ ἀριθμὸν ἐθῶν, νῦν δὲ κατὰ ἀριθμὸν πιστῶν. αὐτ. ζ. χαίρουσιν ἐπὶ τῇ τῶν αἰθεράων σωτηρίᾳ. 1646. α.
Ἀγγελος ὁ τῇ Ἀγγελῇ καλῆσας τίς. 216. ε. καὶ 218. η. συμμαχῇ τῇ ἐκάστῃ ζωῇ. 614. ζ. ὁ ἐνδιαβάλλων τὸν Βαλαάμ τίς. 1324. α, β, κτ. εἰς ἐκάστῳ ἔδινε ἀποκεκλήρωται. 1627. ε. εἰς ἐκάστῳ φύλαξ. αὐτ. ζ.
Ἀγγέλῃ μνεία πρῶτον ἐπὶ τῆς Ἀγαρ. 2. α.
Ἀγγέλων διμυργίας διατὶ ἐκ ἐμνήθη Μωϋσῆς. 1. ε, 6. β, ε, καὶ 1454. β. περὶ τῶν τῷ Ἀβραάμ ὀφθαλμῶν δόξαι διάφοροι. 232. β, γ, δ. κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιστάντων διανεμήθησαν τὰ τῶν ἐθῶν ὄρεα. 1628. β. ὑπεργῆσι διάφοροι. 1647. α, β, κτ.
Ἀγία αἱ προσφωραὶ. 1581. ε.
Ἀγιασμός ὁ ὡς τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἕτερος τῆς ὡς τῷ παρῶντι. 894. γ.
Ἄγιοι εἰς νῦν καὶ καρδίαν Χριστῷ κείμενοι. 874. δ. σύμμορφοι Χριστῷ. 958. γ. τρυγόνες καὶ περιτρεφῆ. 962. ε, ζ. μετὰ θάνατον πᾶς καταλύσει. 1048. γ. ἢ λαμβάνουσι παρατίνα τὰ γέρα αὐτ. ἀδελφοὶ Χριστῷ. 1283. δ. ὡς τοῖς εὐμασί τὰ ὅπλα ἔχουσι. 1318. ε, ζ. ἐδὲν πάρεργον, ἐδὲ ἀμνημόνιστον ποιῶσι. 1397. ε. ἀσωαίρετοι τοῖς ὡμασί. 1403. β. καὶ 1455. ε. ἐφῆται αὐτοῖς κεκλήσθαι τὰ ζωαρχῆ. 1405. δ. νεφέλαις ἀπεικάζονται. 1622. δ. ἄρνες, κριοί, ταῦροι, θαλάσσιοι. 1632. ε.
Ἄγιον διττῶς λεγόμενον. 1548. ζ.
Ἄγιος τὶ ποιήσει ὡς τῷ μεταξὺ τῆς ἑω καὶ ἑσπέρας. 895. β. τόπος τῆς πνεύματος. 1483. γ.
Ἄγις πατὴρ τίς. 775. η. καὶ 776. α.
Ἄγις ὁποῖος δὲ εἶναι. 1213. γ. τὸ πλημμελεῖν εἰς αὐτὸς καὶ εἰς ἀμαρτωλὸς ἢ ταυτὸν. 798. δ. καὶ 1089. ζ.
Ἀγιότης ἡ τελεία ὡς τῷ μέλλοντι αἰῶνι. 1213. β.
Ἀγίων ἔθος ὁποῖον. 253. δ. ἡ πρεσβεῖα ἐνίστησι. αὐτ. ζ. ἡ διάνοια βοᾷ πρὸς Θεόν. 708. γ. ὁ νῦν ὑψηλός. 825. γ. καὶ ἄγιος. 963. β. καὶ ἱερός. 964. ε. καὶ ὁμόψηφος Θεῷ. 1232. δ. ὁ χορὸς τίς. 829. α. τὰ ἀνδραγαθήματα ἀναρίθμητα. 874. ζ. καὶ χρησίμα. 899. ε. πάντα σεμνά. 886. β. ὁ βίος εὐωσμος. 988. ε. ὁ διεσῶς, ἢ πρόσκειται Χριστῷ. 1283. δ. ὁ πόνος ἐκ ἀμύδιος. 1287. η. τῆς πληθύνος σύμβολα τίνα. 1369. ε. τὰ κατορθώματα ἐκ ἀσυνφάνη. 1382. δ. αἱ ψυχαὶ ὁποῖαις δοκίμαται τράποις. 1385. ζ. δι' αὐτῶν αἱ διαφοροῖται. 1398. ζ. ὁ θάνατος βάνεται. 1672. ε.
Ἄγιος ὁποῖος. 574. γ.
Ἄγιος. 1128. β.

Ἀγχιούων τίς. 118. ε. καὶ 1139. α.
Ἀδὰμ Θεῷ σύμφωνος. 75. ζ. ἡ γυνὴ χρεωδεστέρα αὐτῷ τῶν ἄλλων. 76. γ. διατὶ ἐξίσταται τῆς Εὐας πλατύνει. αὐτ. ζ. πλήρης χάριτος. 78. α. προφητεύει αὐτ. β. καὶ 78. ζ. ἡ κατ' αὐτὴν ἀπόφασις ἐκ ἀπληνείας. 97. ζ. ἢ σμικρὰ ἢ αὐτὴ παράβασις. 98. β. διατὶ καταντικρὺ τῆς παραδείσου διάγει. 104. ε. ἢ διὰ τὴν γυναικὶ μιγνύει, τῆς παραδείσου ἐξελήθη. 105. δ. μετὰ τῷ παρακλῶ τῇ γυναικὶ ἐμίγη. 105. ε. ἀπ' αὐτῆς ἄχρει Χριστῷ ὡς διαδοχῇ. 118. γ. τὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς δηλοῖ. 120. η. 1289. ζ. καὶ 1291. α. διατὶ ὀνόματα ἐπιτίθησι. 1233. δ. διατὶ εἰς γλῶσσαν ἀπεστέφθη. 1258. ε. ὁποῖον τὸ πάθος αὐτῆς. 1308. β. ἀπ' αὐτῆς ἄχρει τῇ Νῶε ἐδὲς πρὸς πολυθείαν ἀπέκλινε. 1629. β.
Ἀδελφογαμία διατὶ ὡς ἀρχὴ συνοχωρήθη, ἔτα ἀπηγορεύθη. 115. ε. καὶ 122. ε.
Ἀδελφοκλόνος πρότερον τῆς φονεύσεως ἐνήσκει. 344. β.
Ἀδικία τίς. 1580. α.
Ἀδικον πῶς δικαίως, καὶ πῶς ἀδικῶς διώκεται. 1508. δ.
Ἀδικέμενοι πότε τῆς ἀνωθεν ἀξιοῦνται συμμαχίας. 381. α.
Ἀδικῶντας ἢ δὲ ἀμύδιον. 1241. γ.
Ἀδολεσχῶ τὸ ὁμιλῶ περὶ τῶν θείων. 304. β.
Ἄετοί περὶ τὰ τέκνα φιλόσοφοι. 1631. α.
Ἀζύμων ὁ λόγος τίς. 1502. ζ.
Ἄηρ ὁ περιέχεις ἑρατός. 146. ε. ἡ φυσικὴ αὐτῆς ιδιότης ὁποῖα. 16. α. λοιμὸν ἐμποῖ. 1563. δ. Ἐβραίοις καταλαμπόμενος, Αἰγυπτίοις μελανόμενος. 658. ε, ζ, κτ.
Ἀθῆναι δένδρα ἄκαρπα. 1534. γ.
Ἄγες αἱ μέλαινες ἐν Παλαιστίνῃ ζητῶνται. 376. η.
Αἰγυπτιοὶ θεοποιεῖν τῷ κτίσιν. 1. δ. καὶ ζῶν. 955. α. διατὶ ἐβδελύττοντο τὰς ποιμένας. 492. γ. διατὶ ὑπολελειφθῆναι ἐφασαν τὸ ἴδιον σῶμα. 496. β. ἀντίον Φαραῶν θέλουν ζῆν. αὐτ. γ. ὁ λιμὸς αὐτῶν, καὶ ἢ τῇ Ἰσραὴλ κρατεῖ. αὐτ. ε. ἡμέρας ὅ καὶ μὴ πικρῶσι. 547. ε. σπεδῶν δεικνύεται διὰ τῷ εἰς Ἰωσήφ τιμῶν. 548. ε. νόμον περιτομῆς ποιῶντες. 562. β. τίνα τὰ ἐν ταῖς σηκοῖς αὐτῶν ἰδρυμένα. 617. γ. ὁποῖον τὸ περὶ τὰς νεκρὰς αὐτῶν ἔθος. αὐτ. η. διατὶ πληγῶν ἐσμὲν ἐδέξαντο. 630. ζ. τιμῶσι τὸ ὕδωρ. 631. ε. διατὶ πρώτη πληγὴ ἐπ' αὐτοῖς ἢ τῆς αἵματος; 632. ε. σάρεξ εἰσι καὶ αἷμα. 640. ε. τίνα τὰ αὐτῶν σεβάσματα. 645. α, γ, 683. η. 909. δ. καὶ 1399. β. τριτὴς Θεὸς εἶναι νομίζουσι. 652. β. χυδαία παρ' αὐτοῖς μαθήματα καὶ τίμια τίνα. 663. ε. ἐδ' ἔχγος τῆς αὐτῶν πολιτείας δὲ φέρει. 674. δ. διατὶ οἱ ἄβρνες αὐτῶν ἀπεπνίγησαν; 713. ζ. ὁποῖα ἐπέκειντο ἄρματα. 718. β. ἡ γῆ αὐτῆς κατέπη. 720. γ. ἀναπλάττειται τὰς ἐκ ὑφρώσας μορφώσεις. 768. γ. αἱ ἱερομύτιδες αὐτῶν τοῖς ἱεροῖς πῶς εἰσφοιτῶν εἰσάδασι. 946. γ.
Αἰγυπτιος γῆ ταπεινώσεως. 465. γ. σκοτισμός. 617. δ. θερμοτάτη. 636. β. τίνες οἱ ὡς αὐτῇ θύοντες. 645. ζ. τίνες οἱ ἐξ αὐτῆς ἐκβεβηκότες. 646. β. πότε ψεκάζονται. 652. γ. πᾶς κῆται. 657. β. ἀμαρτία. 693. η. ὁποῖα τῶν ἐξ αὐτῆς ἐξερχομένων τὰ ἀγαθά. 704. ζ, η. κτ. ὡς αὐτῇ πάντα τὰ ζῶα πλὴν τῆς χοίρης ἐθεοποιεῖντο. 1018. δ. τίνος σύμβολον. 1077. ε.
Αἰγυπτιος καὶ Παλαιστίνης παράδοσις. 1462. ε, ζ. καὶ 1463. δ, ε.
Αἷμα τὸ παγνὸν εἰς ἀνάδυσιν βαρύντατον. 157. α. ψυχῆς τύπος. 970. α. καὶ 1076. ε. ζωῆς αἵτιον. 972. ζ. ἀντὶ τῆς λογικῆς ψυχῆς προσάγεται. 1075. ζ, η. καὶ 1076. γ. λογικῆς ψυχῆς πληροὶ τάξιν. αὐτ. ζ.
Αἷματος ἡ μετάληψις διατὶ ἀπηγορεύεται; 156. ε. τὸ ἀπέχειν τὶ ἐμφάνει. 1486. α. ἡ βρώσις κενώλνται. 1484. γ.
Αἰνέσις παρ' ἡμῶν πᾶς καὶ πότε προσάγεται. 993. ζ. η. πόθεν ἔλαχε τὸνομα; 995. γ. ἡ τῆς Θεῷ τίς. 1117. α. ἀδελφότης δὲ αὐτῷ τῷ Θεῷ προσφέρειν. 1368. ζ.
Αἶνος ὁ τῆς Κυρίως τίνων ἔργον. 1009. δ.
Αἰρέσις τῇ κακῇ διαθήκῃ μόνον ἀρρέται. 1562. ε.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Αἰρετικοὶ τὰ τῆ λόγος ὅσα σωτρίβοντες. 678. α. τὸν
τῆ νόμος Θεὸν ἐδὲ δικαίον, ἐδ' ἀγαθὸν λέγοντες. 775. β.
μύθος τοῖς θεοῖς προσιδάτες λογίοις. 1009. α. ἀνό-
μημα τὸ αὐτοῖς συναυλίζεσθαι. 1074. ζ. τὰς ἐξ ἐθῶν
καὶ ἱεραίων ἀρπάζοντες. 1556. ζ.

Αἰρετικῶν μαθηταῖς ζημίαι ὅποια. 803. γ. τὰ μυθά-
ρια, σκοτία. 864. ε.

Αἰοδάνεσθαι ἐν ὧ τῆς αἰδήσεσιν 327. ζ.

Αἰοδήσεις πλὴς δούτερος. 347. γ. θύρα. 687. η. δω-
ρεαί θείαι. 1160. β. ὑπὸ τίνων καθαιρένται. 1177. γ.

Αἰοδήσις σώοικος. 760. δ.

Αἰσχυνή διατὶ ἐντέθη ἀνθρώποις. 86. ε. καὶ 87. ε.

Αἰχμαλώτων συμβάντα τίνα. 1539. α.

Αἰών τί. 130. δ. καὶ 1501. δ. ὁ καθ' ἡμᾶς πανταχῶς
διηρημένος. 666. ζ. ὁ αἰετὶς καὶ μέλων τίνι παρενάζε-
ται. 688. η. ὁ πανταχῶς τῶ ἀπείρῳ δηλωτικός. 788. ε.

Αἰώνια καθ' ἡμᾶς πρόσκαιρα γίνεται. 222. δ.

Αἰώνιον ἐ τὸ αἰδιον σημαίνει. 500. ζ.

Ἀκαθαρσίας λείψανα τίνα. 1295. ζ.

Ἀκάθαρτοι τίνες. 1110. β.

Ἀκάθαρτον φύσει ἐδὲν. 1024. α. καὶ 1100. β. ὁ περὶ
αὐτῶ νόμος τί βέλεται. 1032. α.

Ἀκαρπία Θεῷ ἀπορία. 1558. α.

Ἀκοή ἡ θεία ἐ δέται Φωνῆς. 707. 8.

Ἀκοή μαρτυρεῖν ἀπείρηται. 807. δ.

Ἀλαζών τίνι ὁμοιος. 1020. γ. τίνα ἑαυτὸν ὑπολαμ-
βάνει. 1266. β.

Ἀλαζωνεία τί. 1266. α. καὶ 1547. δ.

Ἀλέξανδρος κατέλυσε τὰς Πέρσας. 1340. β.

Ἄλεις κρεῶν φυλακτικοὶ καὶ ἀρτυτικοὶ. 1131. α. χάρι-
τος συμβολον. 1286. ε.

Ἀλήθεια καὶ δόξα τί. 875. δ.

Ἀλήθεια πότε ἡμῖν ἐπιλάμψει. 570. β. ὁ λόγος αὐ-
τῆς συμεταβάλλεται. 633. β. ἡ τῶν ὄντων τίς. 855. ζ.
περιέχει τῶ πνύματος τὰ χαρίσματα. 878. ζ. πέτρα.
926. α. φιλεῖ τὴν ἀλήθειαν. 1515. β.

Ἄλογα ὅρον εἶδεν. 682. γ.

Ἄλφους τί. 1040. β.

Ἀμαλίκη τίς. 745. β. διατὶ ἀπώλετο. 749. δ.

Ἀμαληκίται ὅποιοι. 1580. δ.

Ἀμαρτάνειν συμφυές. 1002. μετὰ τὴν κάθαρσιν πυρὶ
ὑπόδικον. 1044. α. β. ἄλογον. 1198. γ. διχῶς αἰεσι.
1488. δ. ε.

Ἀμαρτάνομεν ἀκροῖως πότε. 973. γ.

Ἀμαρτανόντων τίνες ἔχουσι παρὰ ἡσιν, καὶ τίνες ἔ-
135. η. ὁ μὴ κασιγμένους ἀδελφώτας. 608. γ. τίνες
συγγνώμης τυγχάνουσι. 1053. δ. τίνες πολὺ τίνες ὀλί-
γον πληροῦνται. 1148. α.

Ἀμαρτήματα πόθεν κρίνεται. 88. γ. ὅποια Θεὸς ἐ
λογίζεται. 702. ε. τὸ μέτρον αὐτῶν πᾶς πληρεῖται.
774. ζ. τὰ λαθραῖα τῶν ἐτέρων, ἐχ' ἡμέτερα. 797. γ.
ὁ μὴ τὰ τῶν ἐτέρων κωλύων ὑπόδικος. αὐτ. ε. καὶ τὰ
κατ' ἀγνοίαν ἀπαράτητα. 986. ε. διάφορα εἰσι. 1031. ζ.
ἐ δὲ αὐτὰ συνκρύβειν. 1041. δ. τίνα ἀνθρώπων.

βδελυρόν. 1036. γ. ἡ ἔμμενος πυρὶ κολάζεται. 1043. γ.
ἡ μὴ πρὸς θάνατον θεραπεύεται. 1090. β. ἡ ἐξ ἀγ-
νοίας ἐκ ἐλαθέρα γραφῆς. 1113. ζ. ἡ ἀκέραιος τί.
1197. γ. πότε τολμάται. 1199. α. νεκρότης. 1208. γ.
φθαρτικόν. 1260. ε. πᾶς αὐτῆς ἐλαθέρεται. 1312. γ.
τὸ πλῆθος αὐτῆς κατὰ πρόθεσιν. 1482. ζ. καὶ 1499. γ.
ἡ κατὰ διάνοιαν εὐκλες. 1499. γ. ὕψρον ἐπιγεγενή-
ται. 1612. δ.

Ἀμαρτίας αἴτιον τί. 129. γ.

Ἀμαρτωλοὶ ἀχανεῖς μετὰ τὴν ἀμαρτίαν. 89. ε. ἐ δὲ
ἐξ ἀκοῆς αὐτὸς καταδικάζειν. 239. δ. ὅποιον ἀγα-
θὸν ἐξέμνηται. 955. ε. στρατεύονται μαγαρίαις. 1318. ζ.
πρὸς τὰς ἱερωμάς ἀφίξονται. 1406. δ. τῆς ἰδίας ψυ-
χῆς φοβέται. 1409. ε.

Ἀμαρτωλὸς πρῶτος τίς. 775. ε. ὁχλῶν αὐθαδὲ κο-
λασθῆναι. 776. ζ. ἐκ ἔχει παρρησίαν αἰσιῶσαι τὸ ἐόμα.
1041. δ. ἐκ ἔχει ἀπολογία. αὐτ. ε. πότε ἀνέγ-
κλητος. 1036. β.

Ἀμαρτωλὸς πατέρες μύριαι. 776. α.

Ἀμαρτωλῶ ἐδὲν τὸ, ἡνέκηθη, εἰρηται. 266. η. ἡ θεο-
σέβεια βδελυγμῶ. 476. ε.

Ἀμαρτωλῶν καὶ πονηρῶν διαφορὰ ὅποια. 192. ζ. ἕως
πότε Θεὸς ἀνέχεται. 931. γ.

Ἀμβλωμα ἐξεκονιζόμενον ἐμψυχόν ἐστι. 794. α.

Ἀμμανῖται τίνος γῆς οἰκῆτορες. 1258. δ.

Ἀμνημόνυτον θεόν. 1360. ζ.

Ἀμπελος ἐξ ἀρχῆς δεδημιέργηται. 162. ζ. τίνος ὄρεον
εἰς τὸν βίον εἰσιτέχθη. 163. γ.

Ἀμπελῶνες ἡμεῖς. 1549. β.

Ἀμπωτισμὸς ἐ τέμνει μέσον θαλάσσης καὶ κόλπον. 711. ζ.

Ἀμώμητοι ἐδ' οἱ ἀνδρίζοντες. 1383. α.

Ἀμωμον ἐν ἐκείνῃ πολιτείᾳ ἀναγκάσιν. 971. γ. δ.

Ἀναβολὴ ἐκ ἐπαινετή. 676. ζ. ἡ τῶ βαπτισματὸς ἐπι-
βλαψή. 677. β.

Ἀναγιγνώσκοντος καὶ γραφόντος παρὰ θεοῖς. 1515. ε.

Ἀναθεματισμὸς ἐδ' ἀψαδαι ἐξί. 1492. ζ.

Ἀνάθημα καὶ ἄγιον τί ἀλλήλων διαφέρει. 1158. δ. ε. κη.

Ἀνανδρία ἴση τῇ μὴ ὑγειῶς ἀνδρίζεσθαι. 1557. ε.

Ἀνάσσεις ἡ τῶν θρανῶν βασιλεία. 757. δ. ἡ τῶ Χριστῷ
ὑπὸ τῶ νόμου πρεστυπεμένη. 1119. γ. ἡ τῶν σωμάτων
τὸν Χριστὸν ἀπαρχίω ἔχει. 1127. ε.

Ἀνατολῆς ἄνδρες τίνες. 353. δ.

Ἀνεσις ἀσέβειαν ὠδίνει. 1633. γ.

Ἀνήρ ὅποια τῶν τῆς γυναικὸς αὐτῆς ἀμαρτημάτων λύει.
1380. β.

Ἀνδρωποὶ πάντες ψάλλονται. 1335. β. ἐδὲν κατ' αὐ-
τῶν ἔξωθεν ἰχθῆς. 1349. δ.

Ἀνδρωπος βασιλεὺς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. 53. δ. τὸ κατ'
εἰκόνα φύσει, τὸ καθ' ἐμβύωσιν προαιρέσει ἔχει. αὐτ. ζ.
τῶν δύο διεστηκότων μίση. 54. δ. ζῶν αἰφύς καὶ
θεοειδέσασιν. 61. ζ. πᾶς φάγῃν ἐπιτέτραπται. 71. β.
ὡ καὶ ὡ ἀρισμῶν βιβρώσκει. 81. γ. τῷ θνητῷ ὑπέρ-
πισται βίω. 98. ε. πῦρ λέγεται. 119. η. εἶσμα ἀν-
θρώπου ἰδιαιτάτων. 429. α. βασιλεὺς, δικαστὴς, κα-
τακρίτης καὶ ἄλλοι. 430. β. αἱρετὸς τῶν ἐν τῇ γυναικί.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Ἀντίοχος τὸν θεῖον καὶ ἡγήματε. 1340. β.
 Ἀντίχριστος προφητεύμενος. 532. δ. ἐκ τίνος φυλῆς
 γυνήσεται. 533. α. καὶ 1165. β.
 Ἀπαιδία, ἀμαρτία τοῖς πάλαι ἐλογίζετο. 1361. α.
 Ἀπαρχὴ πόσα παρίσσει. 1118. ζ. η.
 Ἀπάρσεις αἱ ἐν ἡμῖν τρεῖς. 1221. β.
 Ἀπάτης διώμις. 634. δ.
 Ἀπειθεῖς παιδιδόμενοι ὅποιοι γίνονται. 603. ε.
 Ἀπειλὰς αἱ τῷ Θεῷ τῶν κολάσεων μέγας. 759. η.
 τίνες ὠφελεῖσι. 1603. δ.
 Ἀπειλῆς μύθος λέγων τὰ τῆς Γραφῆς. 139. γ.
 Ἀπίστοις τὰ κεκερμμένα προτάγειν κηδυνώδες. 903. α.
 σιωνανιμίγνυθαι ἔχει. 1034. ζ. η. κτ. καὶ αὐτοῖς τὸ
 μέλλον ἀποκαλύπτεται. 1338. ζ.
 Ἀπίστων μαρτυρία ἀξιόπιστοι. 385. β.
 Ἀπλότης ἡ τῆς ἀληθείας ἀγαπητέα. 1035. γ. ἡ σω
 σωῖται δεκλή. 1173. ζ. περιφανής. 1358. ζ.
 Ἀπογραφή διατὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ γίνεται. 1360. β. αἱ
 τῇ παρὰ Θεῷ τίνες. 1353. ζ.
 Ἀποκαλύπτεται τὸ μέλλον καὶ πονηροῖς. 1338. ζ.
 Ἀποκαλύψεων πρέζανον τί. 879. β.
 Ἀπολινάριος μυθεπλάτης. 1240. ε.
 Ἀπόλλωνα ὅποιον ἡγέται Ἐλλῶες. 1492. η. δ.
 Ἀποσολῆς καιροὶ τρεῖς. 1090. η.
 Ἀπόσολοι τὲς διώκοντας ὑπέτρεχον. 346. β. ποιμένες.
 355. α. ὁ πόνος αὐτῶν ἐκ ἀμύδης. 358. γ. τὸν ἐν
 κρυπτῷ περιφέροντες Ἰσδαῖον. 405. ε. ἔμποροι. 433. α.
 ἐξ Ἰσδαίων. 533. δ. γεωργοί. 530. δ. καθηγηταί.
 533. ε. ὑπὸ τῶν ἱβ' πηγῶν καταγραφόμενοι. 726. β.
 καὶ 727. α. ἀναριθμητῶν ἔμμελλον πειρᾶσθαι κακῶν.
 αὐτ. ζ. δέκιοι. 746. β. ὄργανα. 764. α. τῷ Εὐαγ-
 γελίῳ ἱερουργοί. 827. α. τὲς κειμένους αἰρόντες. 837. ε.
 τίνες. 838. α. φῶς. 863. η. σιωργοὶ πρὸς ἱερουργίαν.
 865. γ. ὑπὸ τίνων δηλῶνται. 897. α. Χριστὸν περιέ-
 φερει. αὐτ. γ. Θεῷ σιωργοί. 905. β. ἔλασον χρίσεως
 καὶ σωθῆσαι θυμιάματος. 938. ζ. αὐτῶν τύπος οἱ
 ἱβ' ἄρειοι τῆς προθέσεως. 1130. δ. τροφή τῶν πιστῶν
 τὰ αὐτῶν συγγράμματα. 1131. δ. ἐν πνύματι ὁδοι-
 ποροῦντες. 1222. α. τίνων ἀπαρχαὶ καὶ πατέρες. 1236. ζ.
 ἄρχοντες Ἰσραὴλ. 1335. ζ. τίνι τῷ τῷ ζητημένῳ ἐπι-
 στάταν αἰρεσιν. 1358. α. ὅποιον διὰ τῷ ἐμφυσήματος
 ἔλαβον πνεῦμα. 1364. ε. καὶ 1438. α. κεκρατήκασι
 τῷ κόσμῳ. 1366. β. τὸ τῆς γερεσίας φέρεισι προ-
 σωπον. 1536. α. μόχοι. 1576. γ. λίθοι περισπῶι.
 1583. δ. ὑπέρεκινται τὲς κατ' ἡμᾶς. αὐτ. ε. ἐν αὐ-
 τοῖς αἱ ἐν νόμῳ θεωροῦνται. αὐτ. καὶ Θεῷ. 1646. ε. ἄρ-
 χοντες λαῶν. 1655. α. ὁ λόγος αὐτῶν περὶ μυση-
 ρίων. 1662. δ.
 Ἀρὰ ἡ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν γεγονότα κατάραν σημαίνουσα
 τίς. 1192. ε.
 Ἀραβες ληστῶντες. 342. α.
 Ἀρβηλος πρῶτος βασιλεὺς Ἀσσυρίων, καὶ πρῶτος Θεῷ
 ὄνομα λαβών. 1629. γ.
 Ἀργία ἡ Θεῷ θυμηρεσάτη τίς. 1126. η.
 Ἀρεῖα βλασφημία. 588. δ. οἱ τῷ λάβλῳ αὐτῷ περι-
 κείμενοι τὸν νόμον παραβαίνουσι. 767. ζ.
 Ἀρετὰς ταπεινοφροσύνη δὲ ταχίζειν. 1547. δ.
 Ἀρετὴ ἡ ἀληθὴς τί. 143. γ. μέση τῶν ἐξῶν. 212. ε.
 πότε πέφυκεν ἀτιμάζεσθαι. 215. ε. ἰχυρεὰ καὶ ἀμα-
 ρτία. 549. ζ. οἶκος. 688. ζ. διχῇ κατορθύεται. 871. α.
 σιωπαίεσθαι. 881. δ. πολυεθὺς. 993. β. ἐν
 τῷ. 1281. ε. πᾶσα καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος.
 μεσότητι θεωρεῖται. 1315. γ. ἰσθμια-
 ῖον. 1370. β. πᾶσα μήτηρ. 1546. ζ.
 Θεῷ ὁπρὸςδεῖλος. 1597. ζ.
 αὐτ. 164. β.
 169. γ. τῇ ἐντολῇ δὲ

Ἀρετῆς ἡ ἐπίτασις πολλή. 238. γ. ὁ ἀμελῶν ἀναπο-
 λόγητος. 463. ε. ὁ ἐν τοῖς προγυμνάσμασι καὶ πῆλαι
 ἐλεέται. 724. α. ἡ ἀκκησις διδάσκαλος. 756. γ.
 τὸν πόνον Θεῷ δὲ ἀνεγκλῆν. 999. β. κατορθώμε-
 νης, φιλοσαρκία ἐρέτω. 1196. γ. τὸ τέλος ἐκ ἐ-
 φύσεως. 1304. γ. ὁ μισθὸς τίς. 1306. δ. τὰ γυναι-
 ματα τῶν τῆς κακίας πρότερα. 1540. ζ. ὁ ἀρετῶ-
 μενος ὁποῖος. 1569. γ.
 Ἀρμενιοὶ ἀργυρίῳ συναλλάττοντες. 288. ζ.
 Ἀρρονομία τί. 1097. α.
 Ἀρροίων παιδεποιία τοῖς πάλαι περιπαδάτος. 1360. η.
 Ἀριθμῶν τίς τέλος. 113. β. τίνες σημεῖα τελειό-
 τητος. 421. ζ.
 Ἀρσεν ἔσω μ' ἡμερῶν μορφέται. 129. γ.
 Ἄρτοι διατὶ δύο ἐξυμωμάροι προσεφέροντο. 1121. ε. τίνος
 ἔτοι ἀδείξει. αὐτ. ζ. καὶ 122. α.
 Ἄρτος ἀγιάζει. 103. η. ὁ ἐξ ἐρανῶ τὸ κατὰ τὴν Παρ-
 θεῶν προπαύδεται μυστήριον. 729. β. καὶ γίνεται ὁ, τι
 περ ἂν ἡ καταθύμιον. αὐτ. γ. ὁ ἐν ταῖς ἱεραῖς τραπέ-
 ζαις ὑπὸ τίνος ἐδιδότο. 843. ζ. τύπος ζωῆς. 984. β.
 Ἄρτος καὶ ὕδωρ ἐ κατ' ἑαυτὰ τρέφουσι. 820. ε.
 Ἄρτης μετὰ τῷ Χριστῷ ἐλδοτῇ ἐξυμωμάτους προσφέ-
 ρομεν. 1122. γ.
 Ἄρτων τῶν ἐρανίων τίνες ἐκ ἂν μεταίχοιν. 1111. ε.
 Ἀρχαὶ τέχνη ἀπαστῶν ἀνωτέρα. 567. β. τίς ἐ δὲ
 κατὰ. 1366. α.
 Ἀρχὴ πσοαχῶς λέγεται. 7. δ.
 Ἀρχιερεῖα ὅποιον εἶναι προσήκει. 875. β. 1103. ε. καὶ
 1129. ε. τὸν χειροτονήμενον τί ποιῆν εἰδισαί. 886. α.
 Ἀρχιερεῖς ὁ λαὸς ὅμοιος. 977. ζ.
 Ἀρχιερεὺς ἀρχόντος καὶ λαῷ μέγαν. 977. γ. ζ. τῶν
 ἱερῶν τελειότερος. 1071. ε. η. ἐκ τίνος ἡρετο φυλῆς
 1072. β. πότε ἐστὶν εἰς τὰ ἁγία. 1074. α. καὶ τί
 αὐτὴ ἐτέλεσεν προετύπε. αὐτ. β. ταξίαρχος. 1103. δ.
 συγγαγῆς καὶ ἀγγιχθεὶς παντὸς τῷ ἔθνεος. 1410. γ.
 Ἀρχονταὶ ἐλάτεις εἶναι δὲ τῶν ἀρχομένων. 1175. ζ.
 Ἀρχοντες τοῖς ὑπηκόοις συγκακῆνται. 1293. η. ὁδοι-
 κίμοι λαμπρότερον. 1392. γ.
 Ἀρχοντος ἴδιον τί. 1279. α. τῷ αἰρετῇ αὐτῷ Θεῷ
 προσεπληθίζετο. 1513. γ. τῷ νομίμῳ ὅποιον τ
 ἄθλον. 1516. ε.
 Ἀρχαὶ τοῖς κατ' ἐπιστήμῳ δελδοῖν, διερρεσία. 342. α.
 Ἀρχων ὑπηκόοις οἰκειότερος τῷ γυνήσαντος. 1360. δ.
 διὰ τῷ ἱερέως Θεῷ προσάγεται. 1365. β. μέσος ἱερέως
 καὶ λαῷ. αὐτ. ὁ ἀγαθὸς τὶ ἂν ἐπιζητήσῃ. 1396. α.
 ὁ νόμιμος καὶ τελειότης, ζῆ. 1516. ε. δικαιοσύνη
 προσάτης. 1667. γ.
 Ἀρώματα διατὶ περὶ τὰ Ἰνδικὰ μέρη. 66. β.
 Ἀσεβεῖς ἐν τῇ κρίσει ἐκ ἐξετάζονται. 91. δ.
 Ἀσεβὴς ἦτοι ἐκ αὐζῆς, ἡ ἐκ ἀπὸ Θεῷ. 500. ε. διατ
 ὁ πρὸ ἄρας ἀπόλυται. 650. δ.
 Ἀσεβῶν ἐχθρὸς δὲ εἶναι. 1230. β.
 Ἀσὴρ τί σημαίνει. 367. γ. καὶ 536. γ. τίνες ἐκκληρο-
 νόμησε τόπες. 556. α. τίνος τύπος. αὐτ. β.
 Ἀσκητὴς διὰ τίνων τῆς θείας ἀξιώται παρακλήσεως.
 1653. ζ.
 Ἀσπὶς ἐμφράττει τὰ ὄτα. 1641. δ.
 Ἀσσυρία πᾶν ἔχει λίθων. 175. γ. πάντες ἐν αὐτῇ
 εἰδολολατρῶντες. 1629. ε.
 Ἀσεκοὶ ἐν εἰδήσει νόμων ζῶσι. 1140. δ. αὐτῶν τε καὶ
 τῶν ἐν ἀγροῖς παραδίοις. αὐτ.
 Ἀσέοι αἱ ζῶσι. 1408. δ.
 Ἀσρα εἰς θρησκείαν ἐδόθη. 1440. ζ. ἔδωκε πρὸς Θεόν.
 1441. α. ἐξ αὐτῶν ὁ γυνεσιεργὸς ὄραται. αὐτ. ζ. ὁ
 πρὸς τὸ προσκυνοῦνται ἐδόθη. 1442. α.
 Ἀσρολογίας τίς ὁ ὁρετής. 171. α. τίς ἡ ἐποχή. 172. α.
 Ἀσφαλτος ἐκ πηγῶν ἀναβλύζει. 175. β. εἰς οἰκοδο-

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Αὐτὸν τὶ σημαίνει. 435. ε. τίς ὁμοίος αὐτῷ. 437. β.
ἐκ τῷ τῷ ἱακῶβ ἀπέρμα. 488. δ. εἰκότως ἀπόλ-
λυται. 1577. α.
Αὐτεξέσιον αὐτεξάνητον. 1323. γ, δ.
Αὐτός τις ἑαυτῷ κλημάτων μέγιστον. 1195. δ.
"Αφροίς μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν. 978. ζ.
"Αφρων ὁποῖος. 1601. δ, ε.
"Αψοῦδεῖν δεῖ. 1377. ε.

B.

Βαθρὴλ διατὶ λέγεται Σύρος. 345. ζ.
Βαιθὴλ τὶ σημαίνει. 186. ζ, 352. ε, 411. γ, καὶ 412. β.
Βαλαὰμ ἐπὶ τὸ ἀκρον τῆς κακίας ἀναβεβηκώς. 1338. γ.
τίνος σύμβολον. 1326. γ, καὶ 1339. β. τὶ σημαίνει.
αὐτ. ἢ τῆς οἰκεμένης σωτηρίας δι' αὐτὴν προσέειπται.
1340. ε. τίς ἡ συμβολὴ αὐτῆς. αὐτ. δ, ε, καὶ 1344. ζ.
πότε ἡ πρέβησις αὐτῆς τέλος εἴληφε. 1345. β. οἱ
φοιτηταὶ αὐτῆς ἐπὶ τὴν Βηθλεὲμ παρεγύνοντο. 1346. δ.
ἄξιον ἔλαβε τῆς αὐτῆς κακομηχανίας μισθόν. 1382. α.
Βαλαὰκ πρῶτος βασιλεὺς. 410. ζ.
Βάλλα τὶ σημαίνει. 414. β. οἱ υἱοὶ αὐτῆς τῆς Ἐκκλη-
σίας τρόφιμοι. 366. ζ. εἰκὼν τῆς Ἰερακῶν συναγω-
γῆς. 416. β.
Βάπτισμα διατὶ ὕδωρ ζῶν λέγεται. 68. γ. οἱ ἀναβάλ-
λοντες αὐτὸ, καὶ ἐπιτεθῶνται ἐκ ἀσφαλῆ ἔχουσι τὴν
ἐλπίδα. 677. γ. τὸ εἰς μετάνοιαν, εἰσαγωγικόν. 864. β.
τίνος ἀγιάζει. 903. β. ὁ νόμος αὐτὸ προαναφώνει.
1034. α. τὸ Ἰερακῶν τίνων ἀπὸ πλάττει δῶπων. 1059. ε.
λατρεὶν τῶν νεκρῶν ἔργων. 1078. γ. διὰ τῆς λατρείας
ἐμφαίνεται. 1181. ε. αὐτῶν τὴν τῆς Χριστοῦ πληρῆν
δύχήμεθα νέκρωσιν. 1213. α. οἱ περὶ αὐτὸ βραβεῖς
ὁποῖοι. 1393. α, β, κτ. μετ' αὐτὸ οἱ πιστοὶ πειράζον-
ται. 1464. ε. καθαρτήριον. 1493. ε. διατὶ αὐτῶν
ἀποδοῦμεθα. 1538. δ. ὁ ἐπ' αὐτὸ ἀπείρων μακά-
ριος. 1550. α.
Βαπτισματος καὶ τὸ δεῖ ποιεῖν. 411. ζ. τίς ὁ τύπος
αὐτῆς. 704. γ, καὶ 1294. γ. αἰδνεῖς χωρὶς τῆς αὐτῆς
χάριτος. 709. γ. πρὸ τῆς αἰδνῆς, μετὰ τὸτο
διδασκᾶται ἡ ψυχὴ. αὐτ. ζ. τίνες δι' αὐτῆς, τῆς μυ-
στικῆς ἢ θίγεται ὕδατος. 714. β. ἡ τῆς αὐτῆς καθάρ-
σεως καταγραφὴ. 757. ζ. δι' αὐτῆς τὴν ἀνάσσειν πλε-
τῆται χάριν. 887. δ. διὰ τίνος σαφῶς δηλῆται. 900. γ.
τὶ τὸ τῆς ἐξ αὐτῆς καθαρῆς σύμβολον. 1022. ε, καὶ
1025. ε. δι' αὐτῆς ἀγιάζομεθα. 1047. ε. δι' αὐτῆς
πάντα ἀποτιθέμεθα τὰ πλάσματα. 1408. α. τὶ τὸ
βοῶν αὐτῆς τὴν δῶαμιν. 1050. α. τῆς μὴ δι' αὐτῆς
προκαταγγινόμεναι, εἰς τὴν ἀληθινὴν σκηνὴν εἰσελθεῖν
ἀδύνατον. 1065. γ. ἐγγὺς δι' αὐτῆς οἱ μακρῶν. 1561. ε.
Βαπτιστὴς λύχνος καίόμενος. 863. η, καὶ λύχνος νοη-
τός. 864. γ.
Βάρβαροι κατατεμνόμενοι ἐπὶ τοῖς τελευτῶσι. 1092. ζ.
ἀντιταλαντίζοντες ἀργύριον τοῖς βρέφει, τῷ Θεῷ
προσάγουσι. 1153. β.
Βασιλεία ἐπὶ τίνος πρῶτος ὀνομάσθη. 170. ε. ἡ τῆς
Θεοῦ τί. 722. δ.
Βασιλείας Χριστοῦ τὸ ἀνέγνωμα τί. 1180. δ.
Βασιλεῖς οἱ Γεράων Ἀβιμέλεχ καλέμενοι, καὶ οἱ Αἰ-
γύπτιοι Φαραῶ. 321. δ. οἱ Ἰδοὶ ἀποπότε ἐβασίλευ-
σαν. 410. δ. ἀξιώματα ἱερέων περιετίθεντο. 977. ζ.
ἐχρίοντο. 1003. ε, καὶ 1072. β.
Βασιλεὺς εἰς ἐκ τῆς Ἰδοὶ φυλῆς ἐβασίλευσε. 1164. ζ.
ἐκ ἱεράται. 1168. α.
Βασιλεὺς καλῶς τὸν Αἰγύπτιον ἐμπορεύσάμενος πλε-
τον. 662. δ.
Βασκανίας τίνα τὰ ἰδιώματα. 322. ε.
Βδελυγμα τί. 645. β, καὶ 1083. δ.
Βέβηλον τῶν ἐν τῶν ἑδῶν. 1017. β.
Βενιαμὴν τίνων τύπος. 414. ζ, η, 543. α, β, κτ. καὶ
545. γ, ε. διατὶ ἐδὲ τῷ Ἰσαὺ, ἐδὲ τῷ Ἰωσήφ πρεσε-
κώησε. 465. η. πότε ἐγγὺς τῷ Ἰωσήφ ὄρεθῃ. 476. ζ.

διατὶ ἐμεγαλύνῃ ἡ μερὶς αὐτῆς; 478. γ. πολεμικὴ
ἢ φυλὴ αὐτῆς. 542. η. ἱστορία τίς τῆς φυλῆς αὐτῆς.
544. γ, δ, κτ. ἡ φυλὴ αὐτῆς τῇ τῆς Ἰδοὶ συγκεκλήρα-
ται. 545. α. τῆς φυλῆς αὐτῆς ἡ μητρόπολις. 1662. ζ.
Βεσελεὴλ τύπος Χριστοῦ. 903. η.
Βηθαγα ἢ Βηθαγαλὰ πῶς κῆται. 548. ζ.
Βηροαβεὲ τὰ ὠτιμότατα τῆς λαῶ ὄρεα. 285. δ.
Βιβλία τὰ μωσαικὰ τί. 1421. τίχ. 15. τοῖς τῶν συγ-
γραφέων ἐνόμασι καλέμενα. 1650. β, γ.
Βιβλίον τὸ τῆς ἀποστασίας κατὰ τίνος ἐκ ἰσχύος. 1532. ζ.
ἐπὶ τὴν ἀπόκρυφον τῆς Γενέσεως. 1673. δ.
Βίβλοι ἀπόκρυφοι καὶ αὐτοῖς χρόνοις Μωυσέως. 1313. α.
Βίβλω τῇ τῆς Θεοῦ τὴν τὴν τιμὴν. 1164. α.
Βίοι τῶν ἑαυτῆς τῷ Θεῷ προσφερόντων διάφοροι. 956.
α, β, κτ.
Βίος ὁ παρὰ τὸν εἰδὼν. 606. γ. ὁ μέλλων εἰ δεῖται συμ-
βόλων. 676. ζ. ὁ γὰρ ἀρετῶν τὴν δύσληπτον καὶ ἀνάν-
της, καὶ τὴν γλυκύ. 725. α, β. ὁ κοσμικὸς καὶ ἐπικ-
κῆς τὴν ὁμοίος. 1022. β. ὁ τῶν ἀγίων τίς. 1200. α.
ὁ τῶν ἀπερισπασίων ἔχει Θεὸν ἀντιλήπτορα. 1462. β, γ.
Βίς ὁ περιπατήσιμος ἐπίπνοος. 556. δ. τὴν τῆς ἐξέδου. 560. ε.
τῆς νοεῖς καὶ τῆς κακῆς ἰδιώμα. 1035. η, καὶ 1036. α.
ὁ τῆς ἀθανάτης ὄρεος τίς. 1614. δ.
Βίω τῷ νομίμῳ ἐπεὶ Θεὸς ἐπαγγέλλεται. 1145. ζ.
Βλασφημίας τῆς τῶν ψευδώνυμων Θεῶν διατὶ ἀπί-
χεν δεῖ; 1132. ε.
Βλασφημία ἐκ τίνος ἀπείματος. 1132. α. διατὶ κατ'
αὐτῆς ἐκ ἐκεῖνο νόμος; αὐτ.
Βοὸς Χριστοῦ πρόγονος. 1557. α.
Βοσκόντων καὶ ποιμαίνοντων παράδεισις. 429. ε, ζ.
Βοτάναι αἱ ἐκ ἐδῶν τοῖς διατὶ βλασάνεσι. 28. γ.
Βελλὴ τί. 1639. η.
Βῆς ὁ δασμὸς φέρει. 801. β. τίνος σύμβολον. 1550. α.
ὁ τέλειος τίς. 1612. ζ.
Βέτυρον τροφὴν ἡπίων. 1632. β.
Βρέφη οἱ πεντηκαιδεκαετῆς αὐτοῖς Ἀβραὰμ χρόνοις.
270. α. τύπος τῆς νέας λαῶ. 1257. ε.
Βρόντης ψέφος πέδου σιωπᾶται. 22. α.
Βρώμα τὸ νεκρὸν αὐτῶν καὶ πολυετές. 1231. ζ.
Βύσσος ἐκ γῆς φύεται. 854. ε.

Γ.

Γὰρ τὶ σημαίνει. 367. δ, καὶ 535. ζ. πολεμικὴ ἢ φυλὴ
αὐτῆς. 535. γ.
Γάλακτος ἐπιβροχὴ τὸν ἀπείματον. 266. ζ.
Γαμετῆς καὶ παλλακίδος διαφορὰ. 215. η.
Γάμος εἰς αὐτὴν σιωπᾶται τὰ γὰρ. 77. ε. σεμνῶς ὑπὸ τῶν
παλαιῶν τελέμενος. 360. δ. παιδοποιίας ἀνεκα. 1029. γ.
διατὶ κωλύεται ὁ ἐκ συγγενείας. 1080. γ, δ, κτ. καὶ ὁ
ἀδελφῆς καὶ θυγατρὸς συνεχωρήθη. 1098. β. τῇ μνη-
σεῖα ἴσος. 1554. α.
Γάμος σκοπὸν ὁποῖον εἶναι δεῖ. 1058. γ, καὶ 1536. ζ.
Γαριζεῖν καὶ Γεβὰλ τὶ σημαίνει. 1479. δ, καὶ 1584. δ, ε.
πῶς κῆται. αὐτ. καὶ 1480. γ. ὅρη ὑψηλότατα. 1480. ε.
πόσον τὸ τῆς Γαριζεῖν ὕψος. αὐτ.
Γαστήρ τὰ ἴδια εἰ διαβαίνει μέτρα. 736. β.
Γαστριμαργίας κακὰ. 911. β. οἱ αὐτῆς δῶλοι τίνι
ὁμοῖοι. 1031. δ.
Γέλως ἀντὶ χαρᾶς ἐκλαμβαιόμενος. 265. ε, ζ, η.
Γενεὰ ἐξ ἐτῶν εἰ σιωπᾶται. 210. γ. πᾶσα αἰὶς
τῆς. 775. α.
Γενέθλιον πείσιν οἱ φαῦλοι, ἀπογαλακτῆς
267. β.
Γέννησις διαφέρει ποιήσεως καὶ ἰσχύος.
Γεννήτορες διατὶ τὸ τελευτᾶν
423. ζ.
Γεννητὸς ἐκ ἐκφύγει
Γένος τῆς ἀπαθείας νόσος
136. δ. τὸ αἶγυν
Rrr 11 3

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

σοφώτατον. 223. γ. ἱερὸν καὶ ἀνέρον ποῖον. 799. δ. τιμητέον αὐτό. 1303. ζ.
 Γένος τάξις τίς. 1187. ε. τῇ ἱερωτέρῃ τὰ ἰδικά. 1359. α.
 Γῆ ἐπ' αἰδίο. 11. α. τρεφός, μήτηρ, πατεῖς, τάφος. 12. γ. διατὶ ὠνομάθη ξηρά; 27. γ. διατὶ ψυχρὸν ἐξάγει; 39. ε. πολλὴ ἄχρη τῇ καὶ αἰκίητος. 55. β. πῶς μιάνεται. 1084. δ. δέχεται κολάσεις. 1179. ε. στόμα τῷ ᾧδ. 1277. γ. περὶ καθαρότητα ἀδιάφορος. 1412. ε. πῶς ἀγιάζεται. αὐτ. διατὶ αὐτὴ μᾶλλον ἢ ἐκείνη παρὰ Θεῷ ἐφορεῖται; 1476. β. χονίῳ τὸ πάλαι διεμετρεῖτο. 1629. ζ.
 Γλυ διατὶ καθαράν δὲ φυλάττεσθαι. 1422. ζ. τίνα ὁ Χριστὸς ἡμῖν ὑπέχετο. 1462. η.
 Γηροσύνη τί σημαίνει. 572. α.
 Γῆς κατασκέδη τελεία τίς. 12. η. πάντα τὰ μέρη τῆς κατάρτας μετέχει. 582. ε. μισμοὶ καὶ κἀπαρσις τί. 1412. ε. ἡ τῆς ἀγίας περιγραφή. 1463. α, β, κτ. τὰ γυνήματα αὐτῆς τίνα. 1037. γ.
 Γηῶν ὁ Νῆλος. 71. β.
 Γίγαντες οἱ ἰχυροί. 131. ζ. οἱ παμμεγέθεις. 132. β. οἱ ἀσεβεῖς καὶ ὑπερήφανοι. αὐτ. δ. οἱ μακρόβιοι καὶ θνητόφρονες. αὐτ. η. οἱ βρώστατοι. 135. β. οἱ τερατάδεις. αὐτ. γ.
 Γλυπτὸν τί. 1588. ε.
 Γλώσσα πρὶν ἀρχαιοτέρα. 173. γ. ἡ ἐβραϊκὴ ἐδὲ ἑβραϊκὸν, ἐδὲ ὕδαρ αἰκίως ὀνομάζει. 21. γ. ὁμοίως καὶ ἡ Σύρων. 25. α. ἡ ἐβραϊκὴ πέθαν. 173. ε. καὶ 178. δ.
 Γλώσσα εἰς οὐδ' διανεμήθησαν. 171. γ.
 Γλώσσας διατὶ ὁ Θεὸς συγχέει. 176. γ. ἡ σύγχυσις αὐτῶν κακίας γνώρισμα. 177. α.
 Γνώθι σαυτὸν ἐκ τῆς Γραφῆς ἐλήφθη. 1482. ζ.
 Γνώμη μᾶλλον τῇ γεγεννημένῃ βασιανίζεται. 1245. β. καθαράν αὐτῷ τηρεῖται. 1555. γ.
 Γνώσει τῇ θείᾳ πότε ἀξίως τίς προσεγγίζει. 908. β.
 Γνώσις αὐτῷ σπειδόμετι. 107. α. ἡ θεία ἀνέφικτος. 783. ζ. ἡ αὐτῷ τῆς εὐχαριστίας μυστηρίῳ ἐξέδωκε. 1180. γ. ἡ παρὰ τῷ Θεῷ ἐκ ἐκ τῆς ἀκοῆς. 1242. ε.
 Γογγυσμὸς λυπεῖ τὸν Θεόν. 328. γ.
 Γολιάθ ὑπὸ μερκαλὶ διεφθάρτα. 1639. ζ.
 Γονεῖς οἱ τῇ Κυρίᾳ πτωχοί. 1030. β. τὸ εἰς αὐτὴν ἀμαρτανῶν ἴσον τῷ εἰς Θεόν. 792. ζ. ἡ εἰς αὐτὴν τιμὴ γείτων τῇ εἰς Θεόν. 781. α. καὶ ἴση. 1542. ζ. ἡ εἰς αὐτὴν τιμὴ εἰς τίνα ἐπαναστρέφει. 781. α. τὸ ἐπ' αὐτῶν πλημμέλημα θανάτῳ τιμᾶται. 792. ε. μετὰ τὰ θεία αὐτὴν δίκαιον θεραπύειν. 1587. γ.
 Γονεῦσιν αὐτῷ χρεὸς ἀμφοτέροις ὀφείλεται. 1448. γ.
 Γονέων τὰ δίκαια ἴσα τοῖς τῷ Θεῷ. 1542. ε. τὸ ὑπ' αὐτῶν γεγεννηθῆναι τί δέκνυνται. αὐτ. η.
 Γονόρροια τί. 1109. ζ.
 Γονορρύης τίνα σημαίνει. 1185. ζ.
 Γράμματα τῇ τετραγράμμῳ ὀνόματος τίνα. 622. δ. καὶ 623. α.
 Γραμμάτων τινὲς χαρακτῆρες ἴδιοι αὐτοῖς ἐκκλησιαστικῶς. 173. δ.
 Γραφαὶ τὸ αὐτὸ ἀπὸ διαφορῶν δηλῶσαι παραδειγματῶν. 454. ε. τῶν θείων λόγων αἱ σάρες. 675. δ. διατὶ ἐπ' αὐτῶν διημελυσμένη παρὰδόθησαν; 702. ε. αἱ αὐτῶν πλαστὶ τί. 828. α. ἥτε παλαιὰ καὶ ἡ νέα ἀναγκάσαι. 1570. γ.
 Γραφὴ τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ ἐπὶ ἐπαίνῳ, καὶ ἐπὶ ψέγῃ λαμβάνει. 14. ζ. αὐτὴ ἐαυτῷ ἐμμένει. 65. γ. μαρτυρεῖται λέγειν ἢ ποιεῖν, καὶ ἄλλα οἰκονομεῖ. 11. γ. τῆς ἀμαρτίας ἐδὲ ἡγεῖται φαῦλον. 11. γ. διαδίδει εἰς λόγους χρηματίζει. 343. α. 368. α. αὐτὸ ἐξ ἐξηγήσατο διὰ τὴν ἡλικίαν. 380. α. ἀνέχεται καλῶ καὶ 6. ε. ἐπὶ λόγων λαμβάνεται. 6. ε. αἱ αὐτῶν αἰτίαι προέχεται. 678. ζ. ἀδια-

φορεῖ περὶ τὰς χρόνους. 721. γ. τὰ ἀποτελέσματα καλῶς αἰτία. 741. α. ἀδιαφύκτως τάττει τὰς αἰδέσεις. 782. δ. καὶ τὸν ἀναδὴ ὀνομάζει. 808. α. πολλὰ τῶν γεγεννημένων ἐκ ἀφ' ἑαυτῶν σαφῶς. 946. α. εἰς τρεῖς ἢ δύο κατατέμενε τὸν χρόνον. 1085. α. τίσι παρὰ τοῖς τῶν χρόνων. 1184. γ. ὅτι τὸν συμβολικὸν νῦν προκρίνει τῆς ἱστορίας. 1339. ε. ἡ γενεαλογία γυναικῶν. 1415. β. ὁ πολλοὶς τόπος ἔχει χήματα. 1469. β. καὶ ἀπὸ μόνου τῷ σώματος σημαίνει τὸν ἀνδραπον. 1474. δ.
 Γραφὴ μὴ πιστεύειν κινδυνώδες. 65. δ. εἰ αὐτῇ ἀντιχριστοὶ τῆς ἀσφαλείας τὸ αἶτιον. 266. γ. τῇ παλαιᾷ καὶ νέα οἱ πιστοὶ ἀλλήθεσι. 1570. γ.
 Γραφῆς ἔδος ὅποιον. 1. α. καὶ 129. β. καὶ 495. β. σκοπὸς τίς. 6. α. τῇ γραμμάτων ἐδὲ περιέχεται. 60. η. ἰδιωματὶ. 150. β. τῆς κατὰ τὸ γράμμα καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα ἐρμηνείας τίνα τὰ ἀποτελέσματα. 596. β. ἡ μόνου τῷ γράμματι προσβλέπομαι. 674. ε. τῇ βιβλίου λήματος τίς ὁ ἀνέκων. 696. ζ. γυνὴ τῷ γράμματι προσέχεται δυοσεβεί. 770. β. ἐδὲ γυνὴ προσέχεται τῷ γράμματι. 893. α.
 Γραφῶν αἱ λέξεις τί. 675. ζ. οἱ τῆς λέξεως δέλοι ἀλόγως ὁμοιοι. 676. β.
 Γυναικὶ ἀπαγορεύει, καὶ ἀφίησιν ἀπολύειν ὁ πάλας νόμος. 1032. γ. τῷ ἀνδρὶ δὲ ὑποτάσσεται. 1379. δ. διατὶ ἐπὶ πάσῃ αἰτία κελύει ὁ νόμος ἀπολύειν. 1567. ε. ἐδὲ ὁ πάλας νόμος ἀπολύειν ἀφίησιν, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ. αὐτ. η. ἐπὶ πᾶν ἀμαρτήματι ὁ νόμος συγχωρεῖ ἐξαπεσέλλεται. 1568. ε.
 Γυναικὶς ἐπὶ αὐτῶν νεωτέρας οἱ ἄνδρες τὸ πάλας ἐλάμβανον. 183. ε. ἐθνικὰς ἐδὲ λαμβάνειν. 344. ζ.
 Γυναικες αὐτῶν ἀνάγκη τῶν ἀνδρῶν σπαρασσόμεναι. 610. ε. φιλόκοσμοι. 910. α. θήλειαν τίλινται πλεονάζοντες ὑπομένειν πόνον. 1029. β. δ. λάλοι καὶ περιεργαί. 1245. γ. ὡς τὰ πολλὰ τὰς μαγγανείας πρόσκεινται. 1565. γ.
 Γυναικὶ τῇ ἰδίᾳ πλησιάζειν ἐσφόνδρα καθαρόν. 1061. ε.
 Γυναικομανεῖς τύποις τίς. 1530. ε.
 Γυναικὸς μὴ φροντίζειν ἐπικίνδυνον. 1487. ζ. ἡ συμφωνία πολλή. 1573. β.
 Γυναικῶν βίος ὅποιος. 1532. β.
 Γυνὴ ἔχει τὸ κατ' εἰκόνα. 54. γ. ἐκπλήρει τῆς ἀρχῆς. 95. β. τῷ Ἀδὰμ ὑποτασσόμενη. 888. ε. ἡ αὐτῇ εὐσεβείᾳ, ἀδανῇ καὶ τῇ λέπρᾳ ὑποκείμενα τίλινται. 1032. ε. ἡ πᾶσαν ἀνδρὸς λαβῶσα, ἀπειθεῖσα πρὸς μάθησιν. 1105. β. διὰ τὸν ἄνδρα. 1378. δ. ἐδὲ αὐτῇ πολέμῳ, ἐδὲ αὐτῇ κατὰ νόμον ἐξετάζεται. 1578. γ.

Δ.

Δαβὶδ τὸ γένος ἐκ γυναικῶν ἀλλοφύλων. 446. β. διατὶ καλύπτεται ναὸν οἰκοδομῆσαι. 786. α. τὸ πάθος, τὴν ἀνάστασιν, καὶ τὴν ἐνάλειψιν προδεδωκεῖ τῷ Σωτῆρι. 1066. ε. ὁ μὲν θάνατος ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπ' αὐτῆς, ἡ δὲ τῶν αἱμάτων ἀπειλή καταλέλοιπται. 1657. α.
 Δαίμονες διατὶ πάθει τὸν νῦν καταφορτίζονται. 555. β. τριπλῶς τὰς ἀνδρείων καὶ πολέμων τρέπων. 559. β. πῶς ἢ πότε κατεδικάζοντο, ἀδελφόν. 566. β. λυμάνισον ψυχὰς καὶ σώματα. 1092. ζ. συμπράττεισι τοῖς ἀμαρτανῶσι καὶ ἀσεβεῖσι. 1318. ε. ἀρχηγοὶ Μωαβ. 1345. γ. εἰς ἀπατάσιν τὰς ἀκρόντας. 1480. η. διατὶ ὁ Παῦλος αὐτὰς ἀπεστόμισε, καὶ ὁ Κύριος ἐπετίμησε. 1490. β. καὶ ἀληθὲς τι φθέρωνται, ἀποστρέφεται δὲ αὐτὴν. αὐτὴν Θεῷ ἡσυχάζειν. 1633. ε.
 Δαιμόνων δόξα καὶ πλεῖος τίς. 555. β. κατὰ τὴν ἰσχύ. 1320. β.
 Δαιμονῶντες εἰς ἄδου καταβήσονται. 1475. β. αἱ περὶ αὐτῶν ἱκεσίαι ὅποιαι. αὐτ. (1)
 Δάκρυον ἀσφαλὲς φύλαξ. 562. α.
 Δαν τί σημαίνει. 366. ζ. καὶ 531. γ. ἡ φυλὴ αὐτῇ τὴν Λαίαν ἐνδεδόκετε καὶ εἰλε. 531. γ. η. τύποις τῇ πονηρίᾳ. 534. ε. καὶ τῇ Σαμψών. αὐτ. ζ.
 Δασμολόγοι τινὲς καὶ τῶν αἰχρῶν. 1565. ε.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Δειλὸς τίς. 1531. γ. παραλύει τὰς δυνάμεις. αὐτ. δ.
 Δεῖνα τύπος τῶν ἐκ περιτομῆς. 405. α. εἰκὼν ψυχῆς.
 αὐτ. ζ. πρὸς τῷ ἡμῶν καὶ ὁ πατήρ αὐτῷ ἐμίανει. 406. δ.
 διατὶ ὁ Θεὸς αὐτῆς ἐπρέσβη. αὐτ. ζ.
 Δεινὰ λόγος μόνη αὐτῆς πλαξὶ γεγραμμένη. 1439. ε.
 διαμέσεις αὐτῆς διαφορῶν. 777. (1)
 Δεκάς ἀριθμὸς πληρέστατος. 666. ε. ἢ τὸν ἀνθρώπον
 σιωχέσθαι τίς. 742. ε. οἰκία Θεῷ. 1160. β.
 Δεκάτας δύο τὸ πάλαι προσέφερον. 1484. ε. καὶ 1497. γ.
 τρεῖς προσέφερον. 1498. δ.
 Δένδρα ἦτοι σπέρματα ἢ τὰ ἰσοδυναμῶντα τοῖς σπέρ-
 μασι ἔχει. 29. β.
 Δέρματα καὶ τὰ ἐκ τῶν δένδρων λέγεται. 102. β.
 Δεσπότης νέοι τίσιν ἔπονται. 292. ζ.
 Δεσπότης ἴδιον τί. 75. ε.
 Δουτερονόμιον ἔχει κανὼν τινα διδασκαλίαν. 1603. β.
 Δημιουργία διατὶ προτέτακται θεολογίας. 1. α. καὶ
 νομοθεσίας. 6. δ. καὶ 7. β. ἔχ' ἅμα τῷ δημιουργῷ. 4. ζ.
 πρεσβυτέρου τῆς ἐκπρεπείας. 1098. β.
 Διάβολος πρῶτος Θεὸν ὀνομάζει. 79. ζ. οἷος ἐστὶ τὰς
 ἀνθρωπίνους εἰδύαι φωνάς. 81. α. τὸν τοῖς πρωτο-
 πλαστοῖς δοθέντα νόμον ἐκ ἐγίνωσκον. αὐτ. β. λαλεῖ
 διὰ τῆς ἔφθεως. αὐτ. ε. ἐκ ἔχει τιτὸ τῶν μελλόντων
 γινώσκον. 84. β. ἐκ μικρῶν μεγάλα σιωδεῖν δεινός. αὐτ. γ.
 πόθεν ἔγνω τιτὸ πρὸς τιτὸ Εὐάν συμβεβηκέναι. αὐτ. η. ἐρε-
 γέτης κατὰ τινος. 85. γ. ὁξυτέραν ἔχει τῶν θνητῶν
 τιτὸ διάνοιαν. αὐτ. η. διατὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ἐποίησε. 90. η.
 διατὶ αὐτῆς ἀπατήσαντος, ὁ ἔφθις κολάζεται. 91. ε.
 τίνος σκοπὸν ἔχει. 572. ε. τίνος καταπολεμῆ. 619. ε. ζ.
 τίς ἢ ἀπὸ αὐτῆς. 620. α. τίνος κατάγει. 622. β.
 σοφιστικῶν οἶδον. 630. γ. ἐδοξάζετο. 770. ζ. διατὶ
 τῶν ἀπὸ Θεῶν κολάσεων ἀνάξις. 776. ε. σφύρα. 1224. β.
 πότε ἐκβάλλεται. 1397. β. πάντα καιρὸν ἐπιτηρεῖ.
 1464. α. διὰ γαστριμαργίας ἐξανδροποδίζει. 1485. α.
 Θεῶν ἡμιωτῶν. 1633. ε. τὸ αὐτόν τε καὶ τὰς ὑπ' αὐ-
 τὸν καταργηθῆναι διωμάεις ἐφροσύνη. 1645. ε. διατὶ
 τῇ Μαυσιέως ταφῇ ἀντίστη. 1673. ζ.
 Διάδοχον ἀξίας ὅποιον δεῖ εἶναι. 1305. γ.
 Διαθήκη τῆς Θεῆς τί. 225. γ. ἀντὶ ὅρκου. 326. γ. ὅποιος
 σωίζεται ἔρημασι. 827. η. ἢ καινὴ μένει καινή. 1605. ζ.
 Διαζυγίς νόμος ὁ παλαιὸς σύμφωνος τῷ διαγγελικῷ.
 1557. α.
 Διαλέκτω ποία ὁ Θεὸς ἐλάλησε ζητεῖν μάταιον. 921. β.
 Διαμαρτύρομαι τί σημαίνει. 1443. ζ.
 Διδασκαλία ἢ τῶν θεῶν λογίων τί. 1461. ε.
 Διδασκαλίαν Ἐκκλησιῶν καὶ αἱρετικῶν ἐ προσδεκτέον. 1549. ζ.
 Διδάσκαλοι οἱ αὐτῆς Ἐκκλησίαις ὑπὸ τίνων σημαίνον-
 ται. 864. γ. καὶ 905. β. οἱ Γραμματεῖς καλέμενοι. 1425. α.
 Διδάσκειν λαὸν τίνος καὶ πότε χρεῖ. 616. β. γ.
 Διδραχμον καὶ σίκλος τὸ αὐτό. 1177. α.
 Διδυμία συμβαίνει ἀπαραλλάκτως ὁμοία εἶναι. 443. ε.
 Δικάζοντάς ὅποιος δεῖ εἶναι. 90. β.
 Δικαιοδικοί τίνες. 1506. δ.
 Δίκαιοι καὶ ἀσεβεῖς πρὸ Χριστοῦ εἰς ἃ τὸν τρόπον μετὰ θά-
 νατον. 209. ζ. ὁ εἰς αὐτῆς ἀμαρτάνων, εἰς Θεὸν ἀμαρ-
 τάνει. 260. δ. οἱ πάλαι ὠρεῖοι καὶ ῥωμαῖοι. 356. ε.
 διατὶ ὡς τιμωρῶνται; 1009. ζ. νῦν τὸ ἀγωνιστικὸν
 αὐτοῖς ὤρεται. 1670. γ.
 Δίκαιον τίνι ὀρθὸν φαίνεται. 810. β. πόθεν γινώσκειται
 καὶ φυλάττεται. 1087. α. πρὸς πάντας δεῖ τῆτο φυ-
 λῆται αὐτὸ β. γ. τῆς μὴ ἀδικίας ἀπὸ αὐτῶν τὰ

Δικαίε ἐδὼν μέρος ἀρχιμον. 290. ε. ἐδὼν φεβεράτε-
 ρον. 1478. η.
 Δικαιοσύνη τί. 203. ζ. καὶ 720. δ. θεὸν καὶ ἀδελφά-
 ρον. 808. δ. τιμὴ Θεῶν. 1094. δ. ὅρος τῶν αὐτῶν νόμων.
 αὐτ. ε. πότε ἐξεδάται. 1245. ε. ἢ δοκῶσα τίς.
 1508. ζ. ὑπὸ τίνων ἀδικεῖται. αὐτ.
 Δικαιοσύνης ἕκαστος Θεὸς πλημμελεῖν ἐκ ἑα. 190. γ.
 οἱ ἐπιμελεῖται ὀλίγοι. 248. α. ἀρχὴ ἢ ἰσότης. 1127. ζ.
 Δικαιώματα τί. 787. β.
 Δικαίων διώμας μεγάλη. 241. δ. ἢ διαγωγή αὐτῶν
 ἀπέριττος. 257. ζ.
 Διογνύς ἀπόφθεγμα. 1551. γ.
 Διόδωρος τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀληγορικῆς προσιμῶν. 524. γ.
 Διπλοῖ τί. 1550. δ.
 Διόκλειον ὑποκλῖναι ἔλεεινότερον. 1548. β.
 Δόγματα πρὸς τὰ ἔξω ὁ βλέπων μέσος δύο πολεμίων.
 563. ζ. τὰ τῶν αἱρέσεων πόθεν. 566. η. πόθεν τὰ
 τῆς ἀσεβείας μακρύνονται. 1490. β.
 Δόλος ἐπὶ πᾶς ὑπάτιος. 340. α. ἰσοδυναμῆ τῇ τέχνῃ.
 αὐτ. β.
 Δόξα ἢ τῆς Θεῆς διτλή. 832. γ. ἢ τῆς βασιλείας τίς. αὐτ.
 φυσικῶς μὲν τῷ Σωτῆρι, διαβαίνει δὲ καὶ ἐπὶ τῆς
 ἀγίας. 542. δ.
 Δόξης ἐσφαλμένης περὶ ἡμῶν καὶ πινύματος παραι-
 τιον τί. 10. δ.
 Δοξολογίας τρόποι. 994. ζ.
 Δολία τί. 796. β. ὁ δεσμός αὐτῆς τίνι λόγῳ λύε-
 ται. αὐτ. ε.
 Δόλοι δεσποτῶν εἰκότως μὴ ἀνεχόμενοι. 796. ζ. ἐλδ-
 θεράζον αὐτῆς δεῖ. 1095. ζ. τίσι χρῆσθαι πρέπον.
 1098. α. εἰς αὐτοῖς πέρος. 1112. α. τιτὸ ὀχρεῖται
 αὐτῶν ἐπισομίζει ὁ δεσποτικὸς φόβος. αὐτ. γ.
 Δόλον καὶ ἐλδύθερον ἐκ πλεονεξίας. 798. β.
 Δόλος κῆμα ἀναγκαϊότατον. 1143. β. τίς. 1342. γ.
 πᾶς δεῖ σιωεῖν αὐτῶν, ὅπως τε αὐτοῖς τοῖς δεσπό-
 ταις. 1500. α.
 Δυνάμεις τίνες προσκυῶσιν εἰδῶλον ἀνθρ. 767. (1) αἱ
 ἐράναι αὐτῶν Ἐκκλησίᾳ προσκυῶμεναι καὶ ἡμῖν σιωδ-
 χόμεναι. 895. ζ.
 Δυνάμεων ἐράναι τίς ἢ τρεφί. 724. δ.
 Δυνάμεις ἢ ἀντιτῆς χεῖρας ἀεργαί. 1319. ε. ἢ θεία
 νικά. 1329. γ.
 Δυσκολίας περιπεσόντας δυσχεραίνειν ἐ δεῖ. 1460. ζ.
 Δωθαίμ τί δηλοῖ. 429. ζ. η.
 Δωροφορία ἀναξίων τίς. 1190. α.
 Δώρων πονηρὰ ἀποτελέσματα. 1506. δ.

E.

Ἐβδόμη ἱερά. 1134. ζ.
 Ἐβερ τί σημαίνει. 172. γ. πολλὰ ἔθνη ἐξ αὐτῆς. 174. β.
 αὐτῶν μόνον ἢ γλώσσα ἐφυλάχθη. 177. α.
 Ἐβραῖοι πόθεν κατὰγονται. 172. β. πόθεν ὀνομάθη-
 σαν. 173. η. διατὶ τῆς Αἰγυπτίας συσκόλῃ. 485. α.
 διατὶ τὸ τὸ δεῖ εὐχάσθαι ἐπελάθοντο. 660. δ. διατὶ
 διὰ μακροτέρους ὁδὸς ἀποκομίζονται. 701. α. ἔχον ὅπλα
 ἐξελθόντες τῆς Αἰγύπτου. αὐτ. ε. ποιμένες θρεμμά-
 των ὑπὸ τῶν ἐρρέθησαν. 711. β. αὐτῶν Αἰγύπτῳ ἐπε-
 ριετέμνυντο. 810. δ. Φιλέροι. 814. δ. πότε καὶ τῆς
 λατρείας ἐκπεσὲν ἐκινδύνωσαν. 819. ε. Κρονικῶν
 τῶν ἐθνικῶν ὀνομαζόμενοι. 906. ζ. ἐδῶλα π.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Ἐγκράτεια ἐπιθυμίας ἀντίπαλος. 1517. γ. καὶ ἀγαθὸν μέγιστον. αὐτ. δ.

Ἐγκρατίας σύμβολον τί. 1022. γ.

Ἐγνων ἐπαμφοτερίζει τῇ ἐβραϊδί. 282. γ.

Ἐθελόθρησκοι Φοινίκῳ οἰκόντες καὶ Παλαιστίνῳ. 751. γ.

Ἐθνη τίνι τρόπῳ κατηχῆται. 752. α. πεπλευνεκλήκασιν τὰς αὐτὸς νόμῳ. 754. γ. διὰ τῆς σπέρματος Ἀβραάμ ἡμιόγηται. 770. ζ. πάθῃ ἀλληγορικῶς σημαίνει. 823. ζ. καὶ προσκεῖται καὶ προτερεῖται τῇ Ἰσραήλ. 1076. ζ. ἐξισθῆναι τῷ Ἰσραήλ. 1094. β. ὑπερεσφρα. 1140. ε. κατὰ τὴν ἀπάντα ὁμότιμα. 1628. γ.

Ἐθνικοὶ ἐκ ἐκ πατέρων ἔχουσιν τὴν δασέβειαν. 373. ε. κυῖας καλεῖ αὐτοὺς ἡ Γραφή. 1565. γ.

Ἐθνῶν κατὰ τὴν χωρίζεσθαι δεῖ. 1099. γ. ἡ ἀγέλη διαπαντὸς λυτρωτή. 1140. ζ. ἡ κλήσις διὰ τῶν προσηλύτων προμηνύεται. 1220. δ. τὰ ἐπὶ τοῖς νεκροῖς ἔθνη τίνα. 1493. γ. παρ' αὐτοῖς τελεῖται τὸ Χριστὸν μυστήριον. 1535. δ. αἱ νοεραὶ δυνάμεις ὑπερασπισαί. 1628. ε. μεγάλη ἡ μεταβολή. 1636. γ.

Ἐθὺς ἀφαίρει τὴν ἀσχυρίαν. 83. η. τὸ τῶν ἀμαρτανόντων ὅποιον. 88. ζ. ὅποιον τὸ τῶν ἀπατωμένων. 90. δ.

Εἶδος Θεοῦ ὁ ὅς. 400. η.

Εἰδωλολάτρηαι πᾶς τὰς βαμῆς ιδρύουσι. 786. δ.

Εἰδωλολατρεία πότε ἤρξατο. 178. ζ. τίς ὁ πρῶτος αὐτῆς ὄρετής. 179. δ. διὰ τίνων ἐξηφανίσθη. 1469. δ. ε.

Εἰδωλον τί. 768. β, γ, καὶ 1588. δ.

Εἰκόντας προσκυῖναι, ἀλλ' ὃ Θεὸν λέγομεν. 768. ζ.

Εἰκὼν Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος ἔστι κατὰ τὸ τῆς ψυχῆς ἀόρατον. 42. α, καὶ 47. δ. εἰδὲ κατὰ τὸ σῶμα. 42. β. ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀρχαῖον. αὐτ. η, 45. γ, 47. ε, καὶ 51. γ. καὶ ὁ γὰρ λόγον, πρέσει δὲ τῷ λόγῳ πνεῦμα. 43. η. κατὰ τὸ κατ' ὁμοίωσιν. 44. δ, ζ. κατὰ τὸ αὐλὸν καὶ ἀσώματον τῆς ψυχῆς. 45. β. κατὰ τὸν τῆς ψυχῆς λόγον. αὐτ. δ. κατὰ τὸ ὅμοιον τῷ Θεῷ. 46. β. κατὰ τὸ ἐξουσιαστικόν. 47. α. κατὰ τὸ σῶμα. 48. δ. κατὰ τὴν ψυχὴν. 50. δ.

Εἰρηνὴ ἀγαθὸν ὃ μηδεὶς ἀνθρώπων παραχρῆν ἱκανός. 1352. ε.

Εἰσελεύσῃ σημαίνει τὸ, κοινωνήσεις. 1104. γ.

Ἐκδικῶν τίς ἑαυτὸν τὸν τῆς προνοίας ἐμποδίζει εἰρμόν. 927. β.

Ἐκκλησία τί. 254. η, 688. δ. καὶ 1591. γ. τῆς τῆς Χριστοῦ δόξης πεπληρωται. 1220. ε. ἔπεται τῷ Χριστῷ. 1221. β. ὑπὸ Θεοῦ διαπαντὸς ἐφορεῖται. 1476. γ. τίς ἡ ἐπιτηδεῖα πρὸς τὴν τῆς πάχα θυσίαν. 1503. γ. πῶς δὲ εἰς αὐτὴν εἰσέρχεται. 946. ζ. πῶς αὐτὴ τελεῖται. 958. δ. αὐτὴ τὰ μυστικά. 991. ζ. αὐτὴ Χριστὸν μεταλαγχάνομεν. 992. β. αὐτὴ ὁ τῶν σκδῶν νόμος τετήρηται. αὐτ. γ. καὶ ὁ τῆς ἰσότητος. 994. δ. αὐτὴ διπλὴν τὸ κήρυγμα. 1223. δ, ε. πῶς αὐτὴ ὁ τύπος τῆς τῶν δεσμιῶν ἐπιμελεῖται. 1407. α.

Ἐκκλησίας ἔξω τίνες τὸ δῶρον προσφέρουσι. 695. η. τὸ πλήρωμα αὐτῶν πνεύματι ἡνωμένων. 846. ζ. τίνες αἱ ὕλαι. 936. ζ. τίς ὁ ἐκβαλλόμενος. 1050. β. τίνες οἱ τύποι. 1180. ζ. τῶν ἐξ αὐτῆς τὰς πῖτες ἀρπαζόντων τίς ἡ δίκη. 1570. ε, ζ.

Ἐκλειψιν συμβαίνει καὶ φαῦλε πῶς νοητέον. 315. ζ.

Ἐκλεκτοὶ πάντες. 1774. ε.

Ἐκλεκτὸς ἡ πολιτεία τίς. 286. ζ, η.

Ἐλαίῳ χρίσιν τὰς τῆς Ἐκκλησίας τραπέζας καὶ τὰς θύλας. 351. ε. καὶ τὰς τῶν ἀνακλόνων κυκλίδας, καὶ τὰς μαρτύρων θύλας. 352. α.

Ἐλαίῳ λαμβάνεται. 924. β, γ, κτ, οἱ ἄξιοι ταῦτα. αὐτ. β.

Ἐλαίῳ λαμβάνεται ὅποιος δὲ εἶναι. 655. ε. ἡ ἐκκλησία ἀποθνήσκειν ἐθέλει. 661. ε.

Ἐλαίῳ λαμβάνεται ὅποιος δὲ εἶναι. 655. ε. ἡ ἐκκλησία ἀποθνήσκειν ἐθέλει. 661. ε.

Ἐλαίῳ λαμβάνεται ὅποιος δὲ εἶναι. 655. ε. ἡ ἐκκλησία ἀποθνήσκειν ἐθέλει. 661. ε.

πλατύνει τὰς ἐκκλησίας μορφώσεις. 768. γ. ἡ ἐκκλησία ἡμέραν τινὴ τῶν Θεῶν ἀφορίζουσι. 907. β. τὴν μαλὰς τοῖς Δαίμοσι ἀντιθῶναι εἰσάγει. 1092. γ, δ. τὴν ἐποίησεν ὅτε ἐπαύθη. αὐτ. ἀφώριζον τὰς ἑαυτῶν θυγατέρας ἵνα πορεύωνται. 1095. β. ἀνοσιβεργῆματα τῆς αὐτῶν μαλὰς τίνα. 1101. δ. Δαίμονις τρέφου κόμην. 1195. β. ἐπὶ κατορθώσεως τελείας ἀρετῆς μεγαλυνῶσι. 1304. γ. μυστῶν νομίζουσι ἡλῶ δεικνύου νεκρὸν σῶμα. 1350. γ. αὐτὸν φαντάζονται τὴν τῆς κακῆς ἀντίστασιν. 1397. β. τίνες Θεοὺς δοξάζουσι καὶ αὐτοῖς θύουσι. 1440. δ.

Ἐλλῶν σοφοὶ ἐκ ὁρῶν τὰ περὶ Θεοῦ δοξάζουσι. 356. γ.

Ἐλῖαβ τίνας ἐμφάνει. 905. β.

Ἐλισαῖος τῷ Ἠλῖ πνεύματι πρέσβυν. 1438. α.

Ἐλπίς τί. 682. β. τὸ ἀμάρτανον αὐτῆς ὑπὸ τίνος σημαίνεται. 1130. α. τὸ ἱλαρὸν ἀπεργάζεται. 1205. γ.

Ἐμβρυον πότε ἀνθρωποειδὲς ὁρεῖται. 794. ε.

Ἐνὰ καὶ διὰ τὸ μέγεθος ὀνομάζεται. 1250. γ.

Ἐνανθρωπήσεως τὸ αἶνιγμα τί. 597. γ. σύμβολον τίνα. 1055. γ, δ, κτ.

Ἐνάρετοι ὑποὶ Θεῷ καλέμενοι. 806. δ.

Ἐνικυτὸς ὁ πατηκός τῶν τύπων τῆς μέλλοντος αἰῶνος. 1136. δ. ἡ ἀρχὴ αὐτῆς πόθεν παρ' Ἰεραῖς. αὐτ. ε.

Ἐννατος ἀριθμὸς τῶν θνητῶν γυναικῶν οἰκῶν. 1160. β.

Ἐντολὰς ἀπὸ τῆς πράξεως μανθάνομεν. 756. γ. διὰ τῶν ἀνάγκη αὐτὰς φυλάττειν. 782. β.

Ἐντολὰς τί. 787. β. τίνες προσκαίρουσι, καὶ τίνες ἀναγκάζουσι. 1448. δ.

Ἐντολὴ διατὶ δίδεται; 98. γ. ἡ πρώτη τὴν παρῆσιν. 767. β, δ. ἡ πρώτη τίς. 1448. β.

Ἐντολῶν κανόν. 1437. ε, ζ. ἡ φυλακὴ σοφῶν ἐργον. 1438. ε. οἱ φύλακες Θεὸν ἔχουσιν σύμμαχον. 1592. ε.

Ἐνυπνία ἐκτόπος ἐξαλλαγὰς παρέχοντα. 427. ε.

Ἐνὺς ὅς Θεὸς καὶ Θεὸς λέγεται. 119. γ, καὶ 120. γ. ἐξ αὐτῆς ἡ τῆς γενεαλογίας ἀρχή. 120. β. οἱ ἐξ αὐτῆς φωῖτες ὑποὶ Θεῷ ἐκρημάτιζον. 128. β.

Ἐνὺς πρῶτος ἔμαθε γραμμάτια. 123. δ. ἐκ μετανοίας ἀνέστησεν. αὐτ. ἡ χάρις αὐτὸν διεφύλαξε. 123. η. ὅσοι βέβαιος καὶ ἀνθετικῶς ταῖς αἰρέσεσι. 124. γ. διὰ αὐτῆς δεικνύει πῶς οἱ δικαιοὶ τῶν ἀμαρτανῶν χωρίζονται. αὐτ. δ. μετετέθη, ἐκ ἡθανατίδης. αὐτ. ε. πῶς μετετέθη καὶ ὅπως διάγει ἀθλῶν. αὐτ. η. διατὶ μετετέθη. 125. α.

Ἐξομολόγησις καθάρει. 904. α. κατ' εἶδος αὐτῶν ποιητέον. αὐτ. γ. δι' αὐτῆς ἡ τῶν ἀμαρτιῶν λύσις. 982. ε.

Ἐξομολογέμενος τυγχάνει ἀφέσεως. 111. η.

Ἐορτάζου πῶς χρῆ. 618. γ. τίσι μὲν δεῖ, τίσι δ' οὐ σιωρετάζου. 687. δ.

Ἐορταί αἱ τῆς Θεοῦ πνεύματικαί. 812. γ. τίσι πρέπει ἡ αὐτῶν πλήρωσις. 815. ε. αἱ νομικαὶ δεκά. 1117. γ. αὐτὰς δὲ ἑαυτοῖς τῷ Θεῷ προσφέρουσιν. 1367. ε, ζ.

Ἐορτὴ ἀληθῆς τί. 616. ζ, 757. ζ, 812. α, καὶ 1505. α. ὑπόμνησις σωτηρίας. 689. ζ. καθάρσις διανοίας καὶ σωφροσύνη ἀνεπίληπτον. 1117. γ. ἡ τῶν σαλπύγων διὰ τὸν ἔχει λόγον. 1123. δ. πᾶσα ἱλαρὰ ἡμέρα. 1128. δ. ἡ τῶν ἐβδομάδων τίς. 1371. β.

Ἐορτὴ καὶ πανηγύρεως διαφορά. 1505. ε.

Ἐπαγγελίας εἶδη ὅποια. 1193. δ.

Ἐπαγωγή τί. 1642. γ.

Ἐπηγγελμένον μὴ ἀποτίσαι πάνδεινον. 986. α.

Ἐπηλύται ἐκ ἔχον γῆς μετῆσαν. 1140. β.

Ἐπιβελούοντας δεῖ φάγειν. 343. ε.

Ἐπιγράμματα καὶ σήλας ἐκ ἑαυτοῖς, ἀλλὰ Θεῷ ἀνατίθενται δεῖ. 1510. β.

Ἐπιγραφὴ τίνος δηλωτική. 953. εἰχ. 5.

Ἐπιθυμία τί. 961. γ. ἡ κίνησις αὐτῆς νεκρεῖται, ἀλλ' ὃ ἐκείνηται. 1213. β. αὐτὴ τε καὶ ἡ προσβολὴ τῆς κακῆς ἀνδύσεως. 1447. γ. ὁ λογισμὸς αὐτῇ περὶ. 1537. α.

Ἐπὶ

Ἐπιθυμία ἐκ ἀφανίζονται. 1312. γ.
 Ἐπικατάρατος πῶς βυλογίαν πηγάζει. 1563. α.
 Ἐπιτομία ὑπὸ τῆ νόμου ἀπηγορεύεται. 1086. β.
 Ἐπισσιον ἢ λέξις παρὰ τίνων πεποιήται. 754. ε.
 Ἐπισκοπή ἢ τῆ Θεῷ φεβερωτάτη. 1052. α.
 Ἐπίσκοπος τί. 1182. δ.
 Ἐπισκόπων συνέδοι ὑποίαι. 355. ε.
 Ἐπιστήμης ἐδεμίας βερίσκειται τέλος. 327. ε.
 Ἐπιστρέφοντας ἐκ πλάνης προσλαμβάνειν δεῖ. 1563. α.
 Ἐπιφυλλίς τί. 1514. ε.
 Ἐπὶ ἀριθμός μουσικώτατος. 685. α. τελειότητος σύμ-
 βολον. 975. β. τῶν σαφωμένων τύπος. αὐτ. πληθύνος
 σημαντικός. 1617. ε.
 Ἐπίαις διλοὶ τὸ τελείως. 1291. ζ.
 Ἐργα τὰ δίχα ὁσεβείας ἀχρησα. 1018. α.
 Ἐργον αὐτολῆς ἀπρόσδεκον ποῖον. 109. γ. τὸ κατὰ τὸ
 ἴδιον θέλημα τῆς ὁσεβείας ἀλλοτρίον. αὐτ. δ.
 Ἐρμηνεύται εἰ τῆς Γραφῆς λέξεως ἀναπεπλάνασι.
 1427. ζ.
 Ἐσθρας τὰς Γραφὰς συλλέξας. 1584. δ. διαθήκῃ ἀπὴ-
 τει παρὰ τῆ Ἰσραήλ. 1593. γ.
 Ἐσιώτωρ τί. 995. η.
 Ἐτεροδόξοι τῶν ἐκκλησιῶν ἀποσοβῶνται. 735. ε.
 Ἐτεροεθνεῖς ἀδικεῖν εἰ δεῖ. 1549. δ.
 Ἐτεροφρόνων ἀγγέλαις προσβάλλειν παραφυλακίον.
 406. α.
 Ἐτὸς ἀχρεῖ τῆ ξ' ὁδονὲς τὸ σῶμα, καὶ ἐξωμικός ὁ νῆς.
 1153. ζ. η. ἀπὸ τῆ εἰσάμεν ὁ νῆς ἀρχεται. 1154. γ.
 Εὐα Χριστὸς εἰκὼν. 76. η. διωκτὴ καὶ τῆ ὅλε ἀδυναστεία.
 77. β. διατὶ ἀπὸ τῆς πλυσθῆς διεπλάσθη; αὐτ. δ.
 καὶ 78. γ. ἡ ἀνθρωπος καὶ εἰ γυνὴ ὠνομάσθη. 78. δ.
 ἀπατάται, ἀλλ' ἐκ ἀπατῆ. 83. γ. μετὰ προσθήκης
 τὰ τῆ Διαβολῆς τῷ Ἀδὰμ εἶπε. αὐτ. δ. δύο μετα-
 νοίας ἐφόδια ἔλαβε. 94. δ. ἡ λύπη αὐτῆς διὰ τῆ πρὸς
 τὴν Παρθένον χαῖρε, ἐλύθη. αὐτ. η.
 Εὐαγγέλια πρὸς δογματικὴν καὶ ἠθικὴν παιδαγωγέσιν
 ἐπιστημῇ. 1225. α.
 Εὐαγγέλιον νομικῶν διατάξεων ἐκ ἐργωδέσεων. 673. η.
 Εὐεργεσίας ἀμνημονεῖν εἰ δεῖ. 1560. γ.
 Εὐλογία τί. 541. α, β. ὑπὸ τῆ Θεῷ ὀνόματος χρη-
 γεται. 1201. ζ. παραλύει τὴν ἀρὰν καὶ ἀναπλάττει
 τὸ ἡμαρτηκός. 1202. β. καὶ ὑπὸ ἀμαρτωλῶ ἀνεργεῖ-
 ται. αὐτ. ζ. κατάρτας λυτική. 1651. ζ.
 Εὐλογίας τῆς τῆ Χριστὸς ἐκ ἐπίσης πάντες μεταλαμ-
 βάνουσιν. 1108. ε.
 Εὐλογεῖντα ὅποιον εἶναι δεῖ. 1007. δ.
 Εὐνομιανοὶ τὸν νόμον παραβαίνοντες. 767. ζ.
 Εὐνὸς χιῶν πολλοῖς ὑπὸ τῆ νόμου καλεῖται ὀνόμασι.
 1115. δ.
 Εὐνὸχοι τὰ τιμιώτερα πιστεύοντες. 445. η. ἔχουσιν αὐ-
 γαμετῆς τάξει γυνῆς. 446. ε.
 Εὐνὸχων τρόπος διττός. 1557. δ.
 Εὐσεβεία καλεῖται φόβος. 390. γ.
 Εὐσεβείας ἐπικρατήσεως ἐδωλολατρείας θάνατος. 566. γ.
 Εὐσεβεῖς Ἐμῆσης μαρτυρία. 1484. α.
 Εὐχαριστεῖν δεῖ ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις. 1314. γ.
 Εὐχὴ ἢ τῆ παιδὸς τῆ Ἀβραάμ εἰ συμβολική. 294. ε.
 ἡ συμβολική τί διαφέρει τῆς ἀπλῆς. 295. δ, ε. ἡ κατὰ
 διάνοιαν δραστήσιος. 296. β. πάντων τῶν ἔργων προη-
 γητέα. 487. β. τὸ θυμίαμα τύπος αὐτῆς. 1279. γ.
 ὅπλον. 1318. ε.
 Εὐχὴ τί. 1566. ζ.
 Εὐχὴ ἢ μεγάλη τίς. 1193. ζ.
 Εὐχὴν τὴν ἐπ' ἀτιμία γονέων εἰ δεῖ λαμβάνειν. 1378. γ.
 Ἐφεδροι τί τῶν ἀγαγιζομένων ὑπερίξουσιν. 1387. β.
 Ἐφραίμ τί σημαίνει. 464. γ. καὶ 465. β.
 Ἐχέων δῆγματὰ δυσδιάφορία. 534. α.
 Ἐχθρῶν πῶς δεῖ περιγίνεσθαι. 395. β.

Ζ.

Ζαβελὼν τί σημαίνει. 370. β. καὶ 528. ε. τὰ πρὸς
 θαλάσση καὶ δύσει ἐκκληρώσατο. 529. β.
 Ζακχαῖος τὸν νόμον πληρώσας. 985. ε.
 Ζαχαρίας κατὰ τίνα καιρὸν εἰς τὰ ἁγία ἐστειλήθη.
 1069. ε.
 Ζελφᾶς ἱοὶ, Ἐκκλησίας ἐχθροί. 366. ζ.
 Ζῆλον εἰ μὴ ἐπιδεικνύμενοι ἀμαρτάνουσιν. 1265. ε.
 Ζηλοτυπία πόθεν ἐγείρονται. 1082. α.
 Ζιὺ ἀνάντιον Κυρία μακάριον. 229. γ.
 Ζύμη τί. 816. β.
 Ζωὰ διατὶ μετὰ τῆς φωστῆρας ἐδημιουργήθησαν; 36. δ.
 εἰ τὴν αὐτὴν ἀπαντα παρέχει χρεῖαν. 40. β. μετὰ
 τὴν κατακλυσμὸν ἔλαβε τὴν τῆ σαρκοςφάγειν ἀδειαν.
 56. γ. πόθεν αὐτοῖς τὸ ζῆν ἐδόθη. 63. γ. διὰ τὴν
 τῶν ἀνθρώπων χρεῖαν δεδημιουργηται. 136. β. καὶ 141. γ.
 τίνος χρεῖαν αὐτῇ κιβωτῷ σώζεται. 142. γ. καὶ τί αὐ-
 τῇ ἡδίων. αὐτ. ε. διατὶ ἀκάθαρτα προσηγόρευται.
 955. β. εἰ ἐαυτὰ γεγόνασιν. 964. β. φύσει καθάραι.
 1018. β. διατὶ καθάραι καὶ ἀκάθαρτα λέγονται.
 αὐτ. δ. ἀντὶ ψυχῆς ἔχουσι τὸ αἷμα. 1075. ε. διατὶ
 ἀπηγορεύεται ἐδίδειν τὰ τεθνεῶτα. αὐτ. ζ. τίνος ἕνεκα
 ἡ περὶ τῆς μώμεν αὐτῶν ἀκριβοῦς ἐξέτασις. 1114. γ.
 διατὶ τινὰ μὴ ἐδίδειν, τινὰ δ' εἰ ὁ νόμος διδάσκει.
 1494. γ. διατὶ ἡ φύσις ἐβδελύξατο τινὰ. αὐτ. δ.
 Ζωδιακὸς ὑπὸ ἑκατέρω τῶν ἡμισφαίριων δίχα τέμνεται.
 87. β. τὰς ἐτησίους ὥρας ἀποτελεῖ. 873. ε.
 Ζωὴ τί. 1615. α.
 Ζωὴ ἢ μετὰ ταῦτα αὐτῇ Πεντατάλῳ εἰσηγμένη.
 487. η. ἡ αὐτῇ σώματι λέγεται παροιμία. 494. β. ἡ
 κατὰ νόμον μεμερισμένη. 602. ζ. ἡ αὐτῇ Χριστῷ εἰ δίχα
 πικρίας. 673. ε. ἡ τῶν ἀνθρώπων ἀγαθοῖς κατακοσ-
 μεῖται ὑποδείγμασι. 870. ε. καὶ ἡ αὐτῇ μερὶ Θεῷ κα-
 διερεμμένη βλάβης. 989. α. ἡ βλαγγελική εἰς ὁσμὴν
 βλάβης. 1122. η. εἰ πάντων ἰσότητος. 1262. ε. ἡ
 ἀναλλοίωτος παρ' ἐδν. 1258. ζ. ἡ αἰδὶς τί. 1611. β.
 Ζωὴ αὐτῇ μελλέσει ἐδν τῶν νυνὶ συγκεχωρημένων ἐπιτε-
 λεῖται. 738. α.
 Ζωὴν ἑκάστος ὡς αὐτῇ ἔχει, τῷ Θεῷ δῶρον ἀνατίθεται.
 958. α.
 Ζωὴς τῆς αἰωνίης τὸν ἐπιθυμῶντα, φαγεῖν δεῖ τὸ σῶμα
 καὶ πιεῖν τὸ τῆ Χριστῷ αἷμα. 681. ζ. ὅρος, ποσότης,
 χρόνος εἰς ὥρισται. 821. γ, δ, κτ. ἡ μακρότης αὐτῇ
 1614. ε.
 Ζώης ἀρχὴ ἢ κεφαλή. 593. δ.

Η.

Ἠγεμονία ἢ τῶν ἀνθρώπων χαλεπωτέρα τῶν ἄλλων.
 574. ε.
 Ἠγεμονικὸν ὁ καθάρας ἀποκαλύψων ἀξιεῖται. 878. β.
 καὶ τῷ τῆς ἀληθείας φωτὶ καταστράπτειται. 879. γ.
 Ἠδονὴ ποικίλην. 1308. γ. ἡ ἀμετρία αὐτῆς θάνατον
 ἐπάγει. αὐτ. δ. ἰχυροτέρα πάντων τῶν παθῶν. 1347. ζ.
 τίνα καὶ ὅποια τίθει. 1541. δ.
 Ἠθὴ τὰ ποικίλα ἐπίσημα. 378. β. τὰ τῆς ψυχῆς
 διὰ συμβόλων διεκδιώκοντα. 1021. ε, ζ.
 Ἠλὶ ἡὸν ἀμαρτήματα ὅποιον. 1113. δ. διατὶ παρλιόμην.
 1188. ε.
 Ἠλίας διατὶ ἐπ' αὐτοφωῶν λήθων τὴν θυσίαν προσή-
 κεν. 785. γ.
 Ἠλικία ἢ πρώτη διακρίσεως τῶν ἀγαθῶν
 ἀμέτοχος. 1216. δ.
 Ἠλιος ἐκ τῆ καθαρωτέρης φωτὸς σύγκει-
 μα τῆ πρωτογόνου φωτός. αὐτ. γ.
 αὐτ. ε. εἰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν διωκεῖται.
 τὰ ἀνάντια ποιεῖ. 605. ζ.
 Ἠλιος καὶ σελήνη τίνα εἰ-
 σιν αὐτῇ ἔραν. αὐτ. δ. καὶ
 34. ε. διατὶ τῇ πρώτῃ
 588 58

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

ἔχ ὑπὸ τῆ ἑρανῆ κινεῖται. 35. α. τίνι λόγῳ ἡμέ-
ρας τε καὶ νυκτὸς ἀρχῆσι. αὐτ. ε. εἰς θρησκείαν ἐδ-
θησαν. 1440. ζ.
Ἡμέρα μία διατὶ ἐβρέθη. 19. γ. πῶς ἐγένετο πρὸ τῆ
γενέσθαι ἡλίου. 25. ζ. τί ἐστὶ. 32. β. ἡ ἐβδόμη διατὶ
καταπαύσιμος. 57. γ. καὶ διατὶ ἡυλόγηται. αὐτ. η. καὶ
58. δ. καὶ διατὶ ἡγίασται. 58. γ. καὶ τί σημαίνει. 730. β.
ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἀρχεται. 686. δ. ἀντὶ αὐαυτῆ ἐκ-
λαμβάνεται. 1053. α.
Ἡμέρα τῇ πρώτῃ ἢ ἐκ μὴ ὄντων δημιουργία. 19. δ.
Ἡμέρας ἀρχὴ καὶ τέλος ὁποῖον. 25. ε.
Ἡπάρ ἐπιθυμίας πηγὴ. 971. α.
Ἡρὶ τί σημαίνει. 435. ε. ἐκ τῷ τῆ Ἰακώβ σπέρμα.
488. ζ.
Ἡράκλειτος τίνα παιδείαν λέγει παῖξεν τὸν Δία. 320. γ.
Ἡρώδης πότε τετραρχῆς ὠνόμασται. 519. γ.
Ἡσαῦ τί σημαίνει. 312. η. καὶ 313. β. τὸ εἶδος αὐτῆ
τίνι ὁμοιον. 313. α. διατὶ ὑπὸ τῆ πατρὸς ἡγαπάτο.
315. α. β. κτ. διατὶ Ἐδώμ ἐκλήθη. 315. η. ὁποῖα
ἔχει πρωτοτόκια. 316. δ. καὶ διατὶ τῷ αὐτῶν ἀνάξιος.
αὐτ. ε. τί ἐδήλω ἡ τῶν πρωτοτοκίων αὐτῆ παραχώ-
ρησις. 317. α. εἰς ὄνειδος πρόκειται τοῖς μὴ ἐγκρα-
τομοῖσι. 318. γ. γυναικας λαμβάνει ἀνδρὶ τῆς τῆ
πατρὸς συμβαλῆς. 329. α. διατὶ ὁ τῶν ἐτῶν αὐτῆ
ἀριθμὸς σημαίνεται. αὐτ. ζ. ὁ λόγος αὐτῆ θρασύτε-
ρος. 339. γ. βάσκανος τῷ. αὐτ. ζ. οἱ υἱοὶ αὐτῆ τῷ
Ἰσραὴλ ἀντέστησαν. 342. γ. αἱ γυναικες αὐτῆ τοῖς
γονευσιν ἀηδίας ὑπόθεσις. 344. δ. τίος ὕκεν προ-
θεῖς, ἔλαβε γυναικα. 346. ζ. εἶδεν βραβύειν τοῖς
τῆς φύσεως νόμοις. 401. ζ. πῶς αὐ ἔρει Σηεῖρ ἀναχω-
ρεῖ. 417. γ. διατὶ ἔχ εὖρε μετανοίας τόπον. 927. γ.
Ἡσυχία βελτίων τῶν κατ' ἡδονῶν λόγων. 1337. γ.

Θ.

Θάλασσα ἡ ἐρυθρὰ ἀμπωτίζειν εἰώθει. 710. ζ. εἰς ἱβ'
διαίρεσις διηρέθη. 711. γ. διχῇ μόνον διήρηται. αὐτ.
εἰς ἑτὶ καὶ νῦν ἀμπωτίζει. αὐτ. ε. ἐκ ἀμπωτις αὐ
αὐτῇ ἐγένετο. 715. γ.
Θάλασσα διατὶ τὸν κηδεσὶν ἐξηπάτησε. 439. γ. ψόγῃ
ἀπηνάγαγμα. αὐτ. η. ἔχ ὑπέμενε μέμψιν. 440. α.
τῆς τῶν Ἰουδαίων σωμαγωγῆς τύπος. 442. β.
Θάνατος τί. 99. ε. καὶ 1615. β. ἰατρεία ἢ τιμωρία.
103. ε. σαθρὸν ἔχει θεμέλιον. 110. ζ. κέρδος τοῖς
κολαζομένοις 113. β. πότε κατέληξε. 415. γ. τοῖς
μὴ ἀνθρώποις ἀπόθεσις ζωῆς, τῷ δὲ Κυρίῳ μεταστάσις.
524. η. ὕπνος. 549. α. νεκίηται τῷ τῆ Χριστῆ αἵματι.
613. δ. ἀπέθρεα τῷ αὐτῷ Χριστῷ τετιμμηκὸς περιτομῷ.
614. γ. ἀφελίμος καὶ μή. 997. ε. ἢ κατὰ δημιουργίαν
Θεοῦ. 1101. α. ὁ τῶν ἀσεβῶν ζωῆς αἰρετώτερος. 1247. δ.
ὁ σωματικὸς ἐκ ἐστὶ ψυχῆς μολυσμός. 1493. α. κοίμησις.
1618. ε. ὁ τῶν ἀγίων ἢ καταλαμβάνεται. 1674. γ.
Θανάτῃς τρόποι δύο. 104. α. καταγελῶσι νῦν καὶ κό-
ρα. 258. η. ὁ χρόνος κατὰ τῷ ἐκάστῃ ἀξίαν ἀπά-
γεται. 1306. ε. αὐτῆ καὶ τῆς ζωῆς κύριος ὁ Θεός.
αὐτ. δ. πρὸ αὐτῆ δὲ μέγα τί πράττειν. 1379. ζ.
Θαύματα τὰ ὑπὸ Μωϋσεως κατὰ μεταβολῶν φύσεως
γεγῶνται. 634. β.
Θαυματοποιίας σημεῖος τίς. 633. α.
Θεαμάτων αἰχρῶν ἀφεκλίεν. 163. η.
Θεῖα θεωρῶντα καθαρὸν εἶναι δεῖ. 579. ζ. η.
Θεοδωρῶνται πῶς τὰ παρ' αὐτῶν ἐκφύρῃσι. 1320. ε.
Φαλίων θυσίας μετατίθενται. 1338. α.
Φημί. 925. α.
Φερέω. 251. ε. πότε τίς φέρει. 249. η.
Φερόμενος. 360. β. τίς πρώτος Θεὸν Ἰσραὴλ
ἔφει. πῶς δὲ δόξαριζεν. 411. δ. τὸ
φύρις. 574. γ. καὶ σωτήριον.
Φεμῶ ἀνακαλῆς περιστάσει.
Φεῖν ἐστὶ. 783. ζ. ἐπ' αὐ-
τὸν ἀνακλῖον. 904. δ. διχῶς

τὸ αὐτὸν εἰδέναι. 923. γ. δ. ἔδεις αὐτὸν καταλαβέ-
σαι διώκται. 925. δ. τὸ ἰδέναι. 929. β. τίς ἐκ
αὐτὸν μεταδίδει πῶς χρῆ νοῦν. 957. γ. πῶς δὲ αὐ-
τὸν δόξαριζεν. 959. β. γ. κτ. ὁ καταράμενος τίνα
κελεύει εἰς τῷ τῆς ἀρετῆς βεβαίωσιν. 1131. η. ἡ πρὸς
αὐτὸν οἰκείωσις πολύτροπος. 1210. ε. τιμῶμεν τὸ ἀν-
τιμηθῆναι κατασκοιάζοντες. αὐτ. γ. διάφοροι τῆ
τιμῶν οἱ τρόποι. 1261. δ. οὐα προσκινῶ ὁ δύσεβης
λαός. 1336. β. ὁ ἀγαπῶν εἰδέναι ἄλλαν τιμῆσαι Θεόν.
1452. γ. τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν. 1477. η.
Θεὸν τὸν ψευδώνυμον τίς λοιδορέμενος ἀμαρτάνει. 1113. α.
Θεὸς ἐκ αἰεθ δημιουργός, εἰ μὴ διωάται. 7. ε. καὶ δ. β.
καὶ πρὶν ἢ δημιουργῆσαι, ἡπίεστο τῆ δημιουργουμένη τῇ
κάλλει. 25. δ. καὶ ἐκ μὴ ὄντων καὶ ἐξ ὄντων δημιερ-
γεῖ. 29. ζ. εἰς τὸς λόγους ἐκάστῃ τῶν ποιηθῶντων.
36. ζ. πλείονα λόγον ποιεῖται τῶν αἰθανομένων ἢ τῶν
αἰσθητῶν. 37. γ. οὕτως τὰ πλείονα λέγει. 41. α.
ἀπλῆς καὶ ἀσιωδέτος. 42. δ. ὅφ' αὐτὸ τὰ πάντα ἐδη-
μιεργησε. 56. η. ἐδὼν ὡ μεταμελεία ποιῶ. 96. ζ. ἄτρε-
πτος τῷ φύσιν. 97. α. τῶν τιμωρίων μείζονα ἀπει-
λεῖν εἰώθε. 99. ε. ἐκ ὀργῇ ἢ μεταμελεία τὸν κατα-
κλυσμὸν ἐπήγαγε. 135. ε. τὰ ἐσόμενα ὅρα ὡς ἡδὼν
γεγονημένα. αὐτ. ζ. δι' ἡμᾶς ἐπιμελεῖται καὶ τῶν ἡμε-
τέρων. 148. ζ. ἐκ ἔχει σωματικὰ μόρια. 153. ζ. ὅλο-
γόμενος ὁλόγῃ. 167. β. τῷ τῆς ψυχῆς ὅρα διάθε-
σιν. 217. α. ἐκ ἐστὶ πάντων. 220. ζ. κατὰ τὴν Θεοῦ
τῶν ἀγίων. αὐτ. ἐκ ἔχει ἀνδρέκελον εἶδος. 231. ε. συγ-
καταβατικῶς περὶ τῶν ἀμφιβόλων διαλέγεται. 240. γ.
ὁπιοῦ σὺν ἡδονῇ, τιμωρεῖ διὰ τῷ ἀνάγκῃ. 242. ε.
ἐκ ἐδέλεε τῷ ἀτελεῖ πολυτεῖαν. 250. ζ. ἢ παρορᾷ
τὸς κατ' ἀγνοίαν πλάσαντας. 259. γ. ὁφρῶσι αὐτὸν
τοῖς λυπηροῖς παρέχει. 262. η. κατηγορεῖ τὰς ἀνθρώπων
πίνας θυσίας. 275. ε. ἔδω αὐτὸν λανθάνει. αὐτ. η.
ἡμέλει τῆς πατρὸς προεπάσης φιλοσοφίας. 276. ε. ἐδοξε
τιτῶν ἀβυλῆτων ὑπομένειν. αὐτ. ζ. διατὶ τῷ Ἀβραάμ
ἔμωσε. 284. ε. αὐτὸς ἀνθρώπος Θεὸς λέγεται διὰ Φι-
λανθρωπίαν. 325. β. σπέρει τὰς ἀντιλήψεις. 327. η.
ἐρχεται πρὸς τὰς αὐτὸν ποθέσας ψυχὰς. 347. ε.
ἀνοίγει μήτραν. 362. δ. διατὶ πρὸς τὴν χεῖρας ἐρχε-
ται. 384. ε. ἐκ αὐτῶν περιέκλειται. 413. ζ. πα-
ρακαλεῖ πρὸς τὸ ἐλθεῖν τὸ ἀγαθόν. 426. γ. ἀπαρά-
κλητος διὰ τῷ εἰς τὸν ὅν παροῖναι. 435. β. βε-
λῶνται τῷ σωτηρίαν. 483. δ. διατὶ τὴν Ἰσραηλῆται
πάσχειν σιωχῶρε. 555. ε. ζ. τῶν ὄντων ἐστὶ. 581. δ. διατὶ
Θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ λέγεται. αὐτ. ε.
ἀκατονώματος. 584. ζ. ἢ παρ' ἄλλῃς τὸ εἶναι ἔχει.
585. α. Θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ θεολο-
γία ἀκριβεστάτη. 587. γ. ἐνόματος ἢ δεῖται. 588. ε.
ἢ κολάζει ἐκ μόνῃς προγνώσεως. 589. δ. πάθος ἐκ
ἐποίησε. 599. α. δίδωσι τὰς ψυχὰς. αὐτ. ε. πότε
τῷ τιμωρίαν ἐπάγει. 603. δ. διατὶ αὐτῷ τῷ βίαι
τῶν μὴ παιδῶν, τῶν δ' ἀρεγυεῖ. 606. δ. διατὶ
σιωχῶρησε τοῖς φαρμακοῖς τὰ αὐτὰ δρᾶσαι τῷ Μωϋ-
σῇ. 629. β. τοῖς ἀτελεῖς καὶ μικροῖς ἀμύνεται. 642. γ.
τίνι πρὸς τῷ ἡμῶν κέχρηται ἐπανόρθωσιν. 646. ζ. η.
ἢ γίνεται τῷ τῶν κακῶν αἴτιος. 649. δ. πῶς τῷ ἑαυ-
τῷ γνωρίζει διώαμν. 650. γ. ἐλαῖω τὰς τιμωρίας κα-
ράνυσιν. 651. α. ὡς κλισμάτων τῶν Αἰγυπτίων φεῖ-
ται. αὐτ. δ. εἶκει τῇ αὐτῇ κελεύσει ἢ φύσει. 653. β.
ἐκ ἀναρεῖ τὸ αὐτεξέστιον. αὐτ. η. ἢ ποιεῖ τὰ λυπηρά.
659. β. κολάζει τὴν μὴ Χριστῷ μετέχοντας. 684. β.
προμεμνῆκε τῷ τῶν ἰδῶν σωτηρίαν. 687. α. τῷ
ἀνδραγαθίαν παρατῆται. 700. β. πότε καὶ πῶς δοκι-
μάζει. 706. γ. ἀκῆς δικαῖς αἵματος. 708. α. κελεύει
τῇ κλίσσει. 715. ζ. ἀπαθή. 719. α, 779. α, καὶ
1634. ε. πάντων ὑπερανέστηκε. 720. α, καὶ 1212. δ.
ἐπ' ὠφελεία περράζει. 725. γ. τίσι διανοίαις ἐπιφοι-
τᾷν φιλεῖ. 762. δ. δυσπρόσιτος. 765. δ. ἐτέρους, καὶ
ἔχ' ἑαυτῷ νομοθετεῖ. 774. β. τοῖς ἐπιλοῖς τῆς ψυχῆς
κινήμασιν ἐπιτέρπεται. 785. ζ. ἐκ ἀξιοῖ τὰ σωματικὰ
βλέπειν. 815. ε. τίνων χάριν τιμᾶται. 822. δ. ἀχώ-
ρητος καὶ ἀχρημάτιστος. 840. δ. σεβασμός διατὶ. αὐτ. ζ.
φύσις ὁκλεῖς εἰς καὶ περικαλλεστάτη. 842. α. αὐτὸς

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

πυρὸς νοῦται. 890. α. τίσι νομοθετεῖ. 913. η. ἐκ ἄλλων ἀντ' ἄλλων τιμωρεῖται. 918. β. τίσι λαλεῖ. 920. η. ἐδὲ διδασκίλος, ἐδὲ ζητὸς. 922. δ. κατοικεῖ αὐτὰράχων ψυχῇ. 926. δ. ἀνδρείος. 954. ζ, καὶ 1210. γ. δι' ἀγαθότητα ἔ τιμωρεῖ. 981. α. διὰ τῶν μικρῶν τὰ μεγάλα θεραπεύει. 997. β. αὐτῷ ἰλαστήριον ἐφαίνεται. 1063. ζ. φέρεται τῶν ἀνθρώπων. 1076. α. μόνος ἀμαρτίας ἀφίησι. 1068. δ. Θεὸς ἀνώσεως. 1092. ζ. ὑπὲρ σωματικὸν εἶδος καὶ νῦν. 1083. δ. διατὶ ἔ μαινεταί. 1084. α. τὸ πρεσβύτερον. 1093. ε. διατὶ τὴν πολεμίαν φέρει ἐπέταττε. 1095. δ. ἔ ψέγει τὰ ἀνεθέλητα. 1106. γ. ὅπερ αἰεὶ ἐστὶ τοῖς θεομύοις γίνεταί. 1146. ε. κατὰ βραχὺ κολάζει. 1147. ε. τίνος ἐπισκοπεῖ. 1173. ζ. ποτε ἀνθρώποις θεατός. 1179. α. τοῖς τὰς σαρκικὰς ἐλπομένους ἐπιθυμίας ἐφίησι. 1235. β. δοκίμους οἶδε τὴν ἀδοκίμους. 1237. η. κατὰ τίνων αὐτοκλήτος ἐρχεται. 1243. α. κριτὴς τῶν Χριστῶ καταλαλέωντων. αὐτ. γ. ἐπὶ τίσι τὸ πάλαι πράξεσιν ἐκόλαζε. 1268. δ. τὴν ἰδίαν μάχην, ἢ τὴν τῶν θεραπεύωντων αὐτῶ φέρει καταφρόνησιν. 1277. α. τιμᾷ τὰ αὐτῶ προσφερόμενα. 1278. β. ἀπροσώποληπιος. 1301. ζ. βέλεται μνείαν ποιῆσαι τῶν θαυμάτων. 1313. ζ. τὴν ἰσχυρὴν τοῖς ἀδυνάτοις ὑποτάττει. 1317. δ. πάντα δύναται. 1319. ε. διατὶ δι' Ἀγγέλων λαλῶν αὐτὸς λαλεῖν λέγεται. 1327. α. ἀπόλλυσι τὸ πρὸς αὐτὸν ἀντιώμα. αὐτ. β. καὶ αὐτὸς τοῖς ἀποτρίτοις κρατεῖν δυνάται. 1330. γ. ἐπιτρέφει τὴν ἐκ πλάνης. 1333. δ. πᾶν λαλεῖ. 1334. η. αἰεὶ ἀληθὴς. 1335. β. ὃ αὐτὸς πάρεστιν, εἰδὲς τὰς κατὰ φύσιν. αὐτ. ε. διατὶ ἀνεβάλλεται τὴν ὑπόθεσιν τῶ Ἰσραὴλ πληρώσαι. 1403. α. τὶ περιέμνει πρὸς τὸ τίνα νομοθετῆσαι. 1413. δ. καὶ 1414. δ. ποτε καὶ νῦν, καὶ λέξιν, καὶ τρόπον ἀνθρώπων φέρει. 1427. γ. τίνος δοκεῖ σκληρύνειν. 1433. α. ἐκ ἔχει φωνίαν. 1439. α. φωνίαν ἐγγυνησά διώκται. αὐτ. ε. τὴν αὐτῶ προσκυῶντας, Δαίμοσι συνάπτεσθαι ἔ συγχωρεῖ. 1443. ε. ἐδὲ χήματος, ἐδὲ χρώματος, ἐδὲ κινήσεως μετέχει. 1450. δ. τίσιν ἐπικρεῖ. 1454. ζ. πατὴρ ὁρφάνων καὶ κριτὴς χηρῶν χαίρει καλῶμενος. 1473. δ. εἰς τὸ παρακληθῆναι προσκαλεῖται. 1468. δ. διατὶ διὰ πυρὸς τῶ Ἰσραὴλ ἐχρημάτισε. 1479. γ. ἔ βέλεται τὴν σωζομένην βιάζεσθαι. 1481. β. τὸ τὰ τέκνα θύειν, αἰτιάται. 1487. ε, ζ. ἀνατρέπει θάνατον. 1488. α. καὶ δι' ὁμοειδῆς σκληρότητος θεραπεύεται. 1509. ζ. μόνος τὴν πάντων ἔχει γνώσιν καὶ τὸ ζωοποιεῖν. 1519. γ. ἐπὶ τῆς ἀπάντων καὶ κριτὴς. 1528. α. κατακρατεῖ τῶν ὅλων. 1535. α. ἀντιπαλαυνθεῖς πᾶσι τὸ δίκαιον. 1541. δ. εὐαγγελιστὴς καὶ μέτρον. 1579. α, γ. τὴν τῶν ὅλων περιλαμβάνει φύσιν. αὐτ. δ. ἀγαθὸν αἷτος, κακὸν ἀνάιτος. 1603. ζ. ἔ βιάζεται τὴν γνώμην. αὐτ. η, καὶ 1605. δ. τυφλοὶ τὰ τῶν ἀπίστων νόηματα. 1605. β. ἐδὲ ἀγνοεῖ. 1609. α. ὡς πατὴρ συμβεβηκεῖ. 1613. β. σωτηργάσασθαι τῶ ἡμῶν κατὰ ἡμᾶς γεγονότι. 1616. η. πόθεν θεωρεῖται. 1623. δ. ἐκ ἔχει σωματικὸν μέγεθος. αὐτ. ε. ἀδέκαστος. 1624. α. δικαιοσύνης ὅρος καὶ τῶν ἀρετῶν τὸ ἀκρότατον. αὐτ. γ. κοινὸς ἀπάντων. 1629. β. διατὶ ζηλωτὴς καὶ ζηλῶν. 1634. γ, δ, κτ. ἀσώματος, ἀχηματίστος, καὶ εἰδὼς τὰ πάντα. αὐτ. ζ. τὰ κακὰ διατὶ ἐφορεῖν ἔ βέλεται. 1635. γ. ποτε τιμωρεῖ. 1637. β. πάντων κρατεῖ. 1654. γ. αὐτῷ νῶν ἐπεφάνετο. 1663. εἰς. 9. δικαιοσύνης ἀρχηγός. 1667. γ. πνεῦμα αὐτὸ τρισὶν ὑποστάσεσι. 1669. α. ὅπερ βέλεται νικάται φύσεως τάξις. 1671. δ.

Θεὸς καὶ Κύριος τίνος δηλωτικά. 1451. ε.
Θεὸς ὁ Σωτὴρ κατὰ τὴν Γραφίαν. 158. ζ.
Θεὸς ὁ ψευδὴν ἀπίστος. 1624. β.
Θεότης αὐτῶν Τριῶν πόθεν ἐγνωσται. 1121. ζ. τίσι θεωρητῇ, καὶ τίσιν ἀδωάρετος. 1179. β.
Θεοτόκος τῶ ἡμετέρου γάμος ἐγκαλλώπισμα. 763. γ. τίνι λόγῳ γινώσκῃ τῶ Ἰωσήφ. 1554. γ.
Θεὸς πᾶν ἔργον ἔστιν, δίκαιον, ἀγαθόν, φιλόανθρωπον. 95. ε. ὁ χωρισμὸς τί. 112. ε, καὶ 1093. γ. χεῖρ, δακτύλος, πόδες, τόμας τί σημαίνει. 134. ε, ζ. ὁργή

καὶ μεταμέλεια τί δηλοῖ. 135. α, β. ἡ ἀγαθότης πάντα λόγον ὑπερβαίνει. 245. β. ἡ κηδεμονία αὐτῶν δυσπραγίας δηλῶται. 348. γ. πρόσωπον ὁ λόγος. 400. δ. τί τὸ ἔργον αὐτῶ. 430. γ. τῶν ἐχθρῶν αὐτῶ μηδεὶς ἔσω φίλος. 568. δ. τῆς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον φύραμας ἀνώσεως ἀπόδειξις καὶ τύπος. 576. ζ, καὶ 577. γ, δ. τὰ παιδελτήρια ἔ κατὰ τῶν παχόντων αἰσθ' ὑπὲρ αὐτῶν. 608. δ. τίς αὐτῶ δεικνύει. 744. β. ἡ περὶ αὐτῶ γινώσις τίσιν ἀλώσιμος. 762. δ. αὐτῶ καλῶντος, ἀνεμν εἰς τὴν περὶ αὐτῶ γνώσιν. 765. β. τίς ὁ τόπος. 829. γ. πῶς οἶόν τε αὐτῶ περινοῖα γενέσθαι; 846. ε. πῶς αὐτῶ τῇ αὐτῶ ὥμην μνήμη. 875. α. μόνος τὸ ἀγιάζειν. 902. η. τῆς ἀπ' αὐτῶ ἀποστάσεως ὁποῖα τὰ ἐπέμνει. 911. α. τίς ὁ τὸ ἀπαθὲς καὶ φιλόανθρωπον δηλῶν λόγος. 912. γ. τὰ εἰς δόξαν αὐτῶ πῶς δὲ γινέσθαι. 989. β. τὰ ἀπόρρητα τίσι καθορεῖν ἐπιτρέπεται. 1010. γ. ἐπίστασις τῶ προσώπου αὐτῶ τί. 1095. ζ. τῶ ἀκαίρως φθηνόμα τῶνομα θάνατος ἢ δίκη. 1132. ζ. οἱ ἐξάρητοι τίνες. 1158. ζ. πάντα γυνὰ ἀνὴρ αὐτῶ. 1190. δ. ἡ ἀσάρκος οἰκονομία μετ' ἑλέως. 1202. γ. ἡ ἐπιφάνεια τῶ προσώπου ἑλέως προέχοντος. αὐτ. ε. ἡ παρεσία τί. 1260. ζ. αὐτῶ τὸ γινώσκειν καρδίαν. 1281. ε. ἡ τῆς ἀποτομίας ἀνδείξις. 1302. β. ὁ λόγος ἔργον. 1334. ε. τὸν ὁφθαλμὸν εἰδὲς αὐτῶ διαδράσει. 1350. β. ἐδεμία τῶν οἰκονομῶν πάρεργος. 1397. ε. τὰ παρ' αὐτῶ ἔ πρὸς ἐπίδειξιν. 1413. ε. τὸ ὅπισθεν αὐτῶ πορεύεσθαι τί ἐμφάνει. 1490. δ. οἱ ψευδῆς περὶ αὐτῶ ὑπολήψεις ἔχοντες εἰδωλοποιεῖσι. 1588. β.

Θεὸς καὶ ἀνθρώπου παρὰ θεοῖς. 43. β.
Θεοφιλὴς καὶ φιλόθεος τίς. 1612. ζ.
Θεραπεία καὶ τὴν ὁμοειδῆς ἐκμετρίσει. 330. δ.
Θεὸς ὁ προσεγγίζων ὁρᾷ τὴν ἑαυτῶ ἀδυνατίαν. 240. ε. ἔ πρόσκειται ἰδικὸν ὄνομα. 400. ε. τὸ ἀνέβη καὶ κατέβη ἐπ' αὐτῶ λεγόμενον τί δηλοῖ. 413. ζ. τὸ πάντως μέλλον, γεγενῆται παρ' αὐτῶ. 518. γ. ὁ ἀναγινῶς ἐκ αὐτῶ ἐγγίση. 579. δ. τὴν λατρεύοντα ὁποῖος δὲ εἶναι. 615. ζ, η. καὶ ἐπάγειν καὶ ἀπάγειν πληγὴν ὁμοίως ὀχρεῖς. 640. α. ἀντὶ διψυχίας λατρεύοντος. 644. η. πῶς αὐτῶ ἀναδείη τὰ ἐξ Αἰγύπτου καὶ Φαραώ. 660. α. καὶ τὸ ἀτελὲς ἐκ ἀπόβλητον. 829. γ. τί τὸ τίμιον. 898. γ. τὴν μὴ κεκαθαμένους ἐγγίξιν ἐπισφαλές. 900. ε. ὁποῖος δὲ εἶναι τὴν κατεργασμένην. 958. γ, δ. καὶ 1200. ε. τῶν αὐτῶ προσόντων ἢ ἐπαρτίσθησις. 959. α. διὰ τίνος αὐτῶ προσερχόμεθα. 965. δ. ἐμφρόνως χρεὶ κατεργάσθαι. 967. ζ, καὶ 1286. η. ἐδὲν κεκρυμμένον. 1039. ε. τὸ προσερχομένον ἄγιον. 1068. δ. ὅτε παρ' αὐτῶ κρίσις, ἐκ ἔτι ἑλεος. 1087. α. τίνες οἱ δι' ἐτέρων οἰκισμένοι. 1155. ζ. τίς ἴδιος καὶ οἰκῶς. 1176. ζ. τίνες οἱ λειτουργοῦντες. 1177. ζ. περὶ τῶν αὐτῶ καὶ σωματικῶν ἔ πολλὸς αὐτῶ ὁ λόγος. 1185. ζ. τὰ ἀνδάνοντα πῶς κατορθῶται. 1201. δ. τίνων τὸ αὐτῶ δωροφορεῖν. 1211. α. αὐτῶ τὸ κυρίως ζῆν. 1257. η. ὁ μὴ πιστῶν τῶν ἀγαθῶν ἀποτυγχάνει. 1259. α. τὸ αὐτῶ πολιτεύεσθαι μακάριον. 1271. ε. ῥάδιον τῇ θαλάττῃ ὡς γῇ, καὶ τῶν παλιν χρεῖσθαι. 1274. γ. τὸ πλησιάζειν ἔ ῥάδιον. 1282. ε. τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἐδὲ παρ' αὐτῶ. 1308. α. ἐδὲ ψεύδος παρ' αὐτῶ, ἐδὲ μετάνοια. 1334. ζ. πλῆθος ἀνθρώπων παρ' αὐτῶ ἔ λογίζεται. 1381. ε. ὁποῖος δὲ εἶναι τὴν οἰκίαν. 1538. ζ. ὁ προσίων, εἰσεως ἐφίεται, ἔ δ' ἀπαλαττόμενος φέρεται. 1601. δ.

Θεωρία μεγίστη τίς. 1078. ζ.
Θῆλυ τίνος τύπος. 698. β, καὶ 1199. γ. αὐτῶ τάσσεται. 957. ζ. εἰς ἡμερῶν μορφῶν καὶ φύσις καὶ νόμος τῶ ἀρῶν ὑποτάττει.
Θηρία διατὶ πεποιήται. 38. α. ὑπὸ αὐτῶ. γ. τὴν ἐρημότεραν ἐκκληρώσασθαι αὐτῶν φάρμακα κατασκευάζοντα. ὁ ἀνθρώπος δέδοικε. 52. γ.
Θηρίον τὸ ἀδικῆσαι αὐτῶ.
Θλίψεων τὸ κέρδος πόθεν αὐτῶν ἐκμετρίσει μεμνησθαι.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Θύαν τὰ τέκνα μέχρι τίνος ἐ διέλειπε. 1488. γ.
 Θυίσκη τί. 843. β.
 Θυμός Θεὸς καὶ ἀνθρώπων τί. 134. γ. ὁ ὄξυς τίς.
 1351. ε. ὡς περ ὅπλῳ αὐτῷ χρηστέον. 1354. γ.
 Θυσία ἐ διαφέρει δῶρε. 108. β. ὁ σαυρός. αὐτ. γ. ἐκ
 ἐτι προσφέρεται. 839. ε. ἡ νοητὴ τίς. 894. η. ἡ τῆ
 σωτηρίας τὴ δηλοῖ. 955. γ. καὶ διτλή. 969. α, β. ἡ ἀνά-
 μακίος αὐτὸς Ἐκκλησία. 994. δ. ἡ ἀτέλετος τίς. 1014. α.
 ἡ θεία τὸ λαμπρὸν καὶ τὴν ἐπικάλυψιν ἔχει. 1181. β.
 Θυσίαν διατὶ συγχωρεῖται. 153. β, 889. α, 911. ζ, καὶ
 954. ζ. διατρεφὴ τῶν ἱερῶν καὶ σκιά τῆς δόσεβείας.
 989. ε. διπλὴν τὸ ἐξ αὐτῶν κέρδος. αὐτ. ἀταμιεύτες
 δὲ αὐτάς ἔναι. 995. ζ. διατὶ παρὰ τῆ πρώτῃ λαβῇ
 ἐζητήθησαν. 1329. δ. αὐτὰσι τοῖς τῆς ἐρήμης τόποις
 ὑπὸ Ἰεδαίων προσήγοντο. 1481. ζ. αἱ κοινὰ καὶ ἐ
 θεῖαί τίνες. 1483. ε.
 Θυσίας τῆς νοητῆς ἀπλεται Θεός. 108. ε. τῆς ἀνα-
 μάκτις τὸ σύμβολον τί. 1180. δ, καὶ τίνες κοινῶς
 ποιῶμεν. 1219. γ. οἱ νόμοι τίνος χάριν. 1195. γ. τῆς
 ὑπὲρ ἁμαρτίας τὸ ὄνομα ἁμαρτία. 1284. δ. τῆς τῆ
 ἀδελφισμῆς τίς ὁ καιρός. 1369. β.
 Θυσιαστίριον πρῶτος ὁ Νῶε ᾠκοδόμησε. 153. α. τύπος
 Χριστοῦ. 750. γ. ἡ Ἐκκλησία Χριστοῦ. 826. ζ. τὸ ἡμέ-
 στερον, δόξης Θεῷ ἐπίμεσον. 987. γ. βατὸν καὶ μὴ
 ἱερεῦσι. 1011. β. τὸ τῆ θυμιάματος πῆ. 1009. δ.
 Θεὸς σύμβολον. 1486. ε.
 Θυσιαστήριον ἡ οἰκοδομὴ τί σημαίνει. 325. δ. ἡ βάσις
 αὐτῆς τί. 1486. ζ.
 Θυσίων νόμον πῶς νοητέον. 956. δ. ἡ εἰς τρεῖς εἶδη αὐ-
 τῶν διαίρεσις. 957. ε.

I.

Ἰακώβ τί σημαίνει. 312. η, καὶ 399. α, β, γ, κτ. ἡ αὐ-
 τῷ λεότις τίνος σύμβολον. 313. α. τὸ ἐπιλήπτορα
 ἔναι τῆς τῆ ἀδελφῆ πλήρης τὴ ἐδήλα. αὐτ. δ, ε, κτ.
 αὐτῆς καὶ τῆ Ἡσαὺ παράθεσις. 314. γ. καὶ ἀλλή-
 γουσία. αὐτ. δ. φρόνιμος. αὐτ. ε, καὶ 374. β. ἐδὲν
 ἔχον ἐπίπλετον. αὐτ. ζ. διατὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς ἠγα-
 πᾶτο. 315. α, γ. ξανθὴν ἡ ψήκης φανῶν. αὐτ. ε. ἐ
 πλεονέκτης. 316. β. ἐ πονήρως ἀγοράζει τὰ πρωτα-
 τόκια. 318. β. θαυμαστὸς τῆς πρὸς τὴς γυνεὲς δόσε-
 βείας. 331. ζ, καὶ 332. α. διατὶ τὴν τῆ ἀδελφῆ ἐνε-
 δῶθη σοφίᾳ. 332. η. αὐτὸς περιβάλλεται δερματι τὴ ἐση-
 μαινον. 333. β. τὸ προεισπομίσαι τῷ πατρὶ ἐδέρματα
 τί σημαίνει. αὐτ. δ. ἐκ ἐψόδατο τῷ πατρὶ. αὐτ. ζ, η.
 καὶ 334. α. τίνα ἐκάλεθ' ἤσαν. αὐτ. τῷ ψόδῳ αὐτῆ
 διατὶ ὁ Θεὸς σωθήρησε; 334. γ. τὸ ὅμοιον γενέσθαι
 τῷ Ἡσαὺ ἐτέρῳ δὲ Φωνῷ ἔχειν τί σημαίνει. 335. γ, δ.
 ἐκ αὐτῆς ἡ ὁσμὴ τῶν ἱματίων αὐτῆ. 336. γ. ἡ ἐξο-
 δος αὐτῆ καὶ ἡ τῆ Ἡσαὺ εἰσόδος τί σημαίνει. 339. α.
 τύπος Χριστοῦ. 340. δ, 353. ζ, καὶ 388. ζ. καὶ τῆ αὐ-
 τοῦ Χριστοῦ λαβῇ. αὐτ. καὶ 343. β. εἰς πρόσωπον τῆ Ἰέδα
 παραλαμβάνεται. 341. γ. ἀλύειν ἤρχετο τῆς πα-
 τέρᾳς ἀπαύρων ἐτίας. 346. δ. διατὶ ὑπαίθερος ἠυλι-
 ζετο. 347. η. τὸ ἐφυπνῆν αὐτὸν τῷ λίθῳ τί δηλοῖ.
 αὐτ. τίνος ἕνεκα μετὰ τὰς δολογίας ἀποδοιδράσκει;
 348. γ. τί ἐμάνθανε διὰ τῆς κλίμακος. 350. β. τὸ
 σωματικὸν εἶδος καὶ τὸν τῆ Χριστοῦ σαυρὸν ὄρα. αὐτ. ζ.
 δεκάτιον ὑπέχετο. 352. ε. τίς ἡ δόχη αὐτῆ. αὐτ. η.
 φύσει τὰ τῆ νόμῳ ἐποίει. 354. α. δηλοῖ τὸν Χριστόν.
 355. δ. τὰς ἀρχιπορεύσεις χρησίμος. 356. ζ. τὸ περι-
 σπένδεται τῷ Λάβαν τί σημαίνει. 357. ε, η. γυνῆκα
 αὐτῆς μὴ ἐπιδόξασαν. 360. γ. διὰ τὸ ἀπλάστον πα-
 τὴρ αὐτῆς. αὐτ. ζ. ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῆς Ῥαχὴλ, ἔτα-
 ρε τῆς Ἐκκλησίας κέκμηκε. 361. γ. ἐ τῶν
 αὐτῶν ὁμοῖν ἐμιλήσας γάμον. 362. α. ὅλος
 ἡλ. ἀνδρῶς. 364. β. καὶ τεθυμω-
 νήσεται. 365. α. διατὶ τέτλας
 αὐτῆς τὸ ἔρῳν εἶχε μετὰ τὸν τὸν
 372. γ. αὐτῷ μὲν ἐδὲν
 διατὶ ἐποίησε τὰ ὁμό-
 ια ἐπὶ αὐτῷ αὐτ. ζ. τί

δηλοῖται αἱ παρ' αὐτῆς λεπιδῶσαι τρεῖς ῥάβδοι. 375.
 α, β, κτ. καὶ τὸ περισύρειν τὸ χλωρόν. αὐτ. ε, ζ.
 διατὶ αὐτὰς λανθῶν ἐτίθει τὰς ῥάβδους. 376. β. καὶ
 διατὶ αὐτάς παρῆθη τοῖς πρεβάτοις. αὐτ. τί αὐτῆ
 πῖσιν ὁ Θεὸς ἀπέδεδξατο. 377. γ. τὸ κατὰ μόνας ποιῆ-
 σαι ποίμνια τί δηλοῖ. αὐτ. δ. ἐπίσημος ὁ πλῆθος αὐτῆ
 378. ε. τύπος τῶν αὐτῶν ἀρετῶν πλετώντων. 379. γ, δ.
 Ἀγγελον τὸν τῆς μεγάλης βουλῆς λέγει. 380. ζ. Ἀγγε-
 λον εἰρηκῶς, τὸν αὐτὸν ἐδείξε καὶ Θεόν. 381. γ. ὁ μὲν
 Θεὸς αὐτῷ, αὐτὸς δὲ τὰς νυμφαὺς λαλεῖ. 382. α. τύ-
 πος τῆ τῶν ἁλῶν Θεῷ. 383. γ. ὡς δικαστὴ τῷ θυμῷ
 ἐχρητο. 387. α. τύπον Κυρίου ἐπλήρη. 389. ε. εὐλό-
 γως κατὰ τῆ φόβῃ ὁμνυσι. 390. γ. τίς ἡ παρεμ-
 βολὴ ἡ ἐώρακε. 391. β. διατὶ παρεμβολὰς εἶδεν.
 αὐτ. γ. διατὶ παρεμβολὰς τὸν τόπον ἐκάλεσεν. αὐτ. η.
 διατὶ τὸν ἀδελφὸν κύριον ὠνόμασε. 392. γ. διατὶ περι-
 δεῖς ἡ. αὐτ. ε, ζ. τὰ ἐλπίδος ἐπέκεινα αὐτῷ ἀπο-
 βέβηκε. 393. β. Θεὸν τὸν Ἀγγελον ἐκάλεσεν. αὐτ.
 τίς ὁ τῆς παρατάξεως αὐτῷ σκοπός. 394. ε. μετὰ
 πάντων εἰρηκῶς. 395. α. αἱ ἐξ αὐτῆ ἐσέμνοι καὶ τὰ
 βράβια ἡτίμασαν, καὶ τὸν Ἐμμανὴλ ἔχον ἀντί-
 παλον. αὐτ. ε. τίς ὁ μετ' αὐτῆ παλαίμας. 396. α, β.
 καὶ 397. ε. τίνος ἕνεκα μετ' αὐτῆ παλαίμας ὁ Ἀγγελος.
 αὐτ. γ, δ. τί δηλοῖ τὸ αὐτῷ αὐτὸν παλαίμας. 398.
 β, γ, κτ. ἐπιτιμᾶται. 399. η. εἶδε Θεὸν αὐτὸς εἶδε ἀν-
 θρώπῃ. 400. ε. διατὶ τῷ ἀδελφῷ προσεκλήθη. 401. ε.
 τὸ μετὰ τῆ Ἡσαὺ ἀγαπηθῆναι τί σημαίνει. αὐτ. η.
 διατὶ ὁ μηρὸς αὐτῆ ὠνόμασε. 402. α. σιωπᾷ ὁ βέ-
 λεται, λέγει ὁ μὴ πρᾶττε. 403. δ. τὸ αὐτῷ σιωπᾷ
 αἰεὶν τί σημαίνει. 404. α, β. τίς ἡ τῆς ἀγνότητος
 αὐτῆ αἰσῆσις. αὐτ. διατὶ ἀγρὸν ἐκλήσατο. 404. ε.
 διατὶ εἰς Βαυθὴλ ἀναβίῳα ἐπετάγη. 411. β. ἀνωθεν
 καὶ ἐξ ἀρχῆς φιλέθεος. αὐτ. δ. ἀπὸ τῶν συμβαινόν-
 των τὴς τόπῃς ὠνόμασε. 412. ζ. διατὶ δις Ἰσραὴλ
 παρὰ Θεῷ ὠνόμαζε. 413. δ. ἐκ ἐξ τὸν Ἰωσήφ κα-
 ταλαζονόμει. 428. α. διατὶ ἐκ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ
 ὅτι ζῇ ὁ Ἰωσήφ. 434. β. ἔχε καὶ ἄλλας θυγατέρας
 πλὴν τῆς Δένας. αὐτ. ζ. ἄφατον περὶ τὸν Ἰωσήφ
 τὴν φιλοσοφίαν ἐκλήσατο. 474. α. ἀναστάσεως εἶδεν
 488. δ. διατὶ καὶ τὴς γαμβρῆς εἰς Αἴγυπτον συνεπά-
 γετο. αὐτ. η. διατὶ τὸν Ἰωσήφ ἰδὼν ἐκλαυσε. 491. δ.
 εἶδεν τὸν πρὸ αὐτῆ πατρερχῶν τοιαύτας ὑπέστη θλί-
 ψεις. 493. η. ἀνάστασιν ὑπέβλεπε. 498. γ. διατὶ τῆς
 ἡς Ἰωσήφ εὐλόγητε. 501. β. προφητικὴ διανοία τῆς
 ἡς Ἰωσήφ εἶδε. 502. β. τὸ φιλήσαι καὶ περιπλα-
 κῆναι τὰς ἡς Ἰωσήφ τίνος τύπος. αὐτ. ἡ τῶν χει-
 ϶ων αὐτῆ ἀπαλαγὴ τὸν σαυρὸν ἐδήλα. 504. δ. ταπει-
 νόφρων. αὐτ. ε. ὁ χόρμος σιωπῆ τὸν ἡν τῷ πατρὶ
 αὐτ. η, καὶ 505. β. διατὶ οἰκοδοπεῖται τὸ τῶν ἡν
 ἔργον. 506. ζ. λήθω τῶν βελούδων ὑπέμεινε
 508. α. οἱ τελευταῖοι αὐτῆ λόγοι, προεβήσας. 545. η.
 πάντες οἱ ἡν αὐτῆ ἐξ Ἰσρ καὶ κληρονομίαν ἐδέξαντο
 546. β. μεγίστω τοῖς διαδόχοις παραμυθίαν χαρίζε-
 ται. αὐτ. δ. ὡς περ μετ' ἡδονῆς τὸν θάνατον ἐδέξατο.
 αὐτ. η. τί τῆς ἀναστάσεως ἐλπίδα ἠνίκατο. 547. α.
 ὅποιον ἐπίστευε Θεόν. 717. γ. ἐκ ἔχε τὸ ὑλῶδες ὡς περ
 ὁ Ἡσαὺ. 1213. ε. ὅποιον αἱ αὐτῆ προεβήσας. 1651. β.
 Ἰαμνραῖοι πέθαν. 489. δ.
 Ἰατρικὸν, καὶ ἱατρικῶς τί. 1508. α.
 Ἰατρός ἐ ιδιώτης ἐκ ἱατρικῶς ποιῇ. 1507. ζ. καὶ ἐ σῆ-
 μερον ἔσωσε, τοῖς αὐτοῖς ποτε καὶ διέφθερε. 1508. α.
 Ἰάφει τί σημαίνει. 125. β. πῆ ἡ τῶν ἡν αὐτῆ κα-
 τοικησις. 169. β. ἐκ τῶν ἡν αὐτῆ τίνες κατὰγονται
 αὐτ. γ. πῶς τῆ Σὴμ μείζων. 171. ε.
 Ἰδιοκλησία τί. 1139. α.
 Ἰδιότης τί. 587. ε.
 Ἰδεμαῖοι ποτε τοῖς Ἰσραηλίταις δεδεδύκασι. 311. η.
 πόθεν κατὰγονται. 721. β.
 Ἰερά βεβήλεις ἀνέπαφα. 902. β.
 Ἰεράσαι ὁ βεβήλεις, κλησὶν περιμανέτω. 865. β. ὁ
 ἱεράσαι μέλλων ἐπὶ αὐτῶν ἂν εἴη. 880. δ.
 Ἰερέα

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Ἱερέα νεκρῶν ἔργων ἀποφοιτῶν ἀναγκαῖον. 886. γ. καὶ
βεβήλων. 1012. α. διατὶ φορῶντα ἱερουργεῖν χρη. 886. ε.
αὐτόν τε καὶ λαϊκὸν ἀμαρτάνειν ἔ ταυτέν. 974. δ. τέ-
λειον εἶναι χρη. 990. η. καὶ 1011. δ. ἀπέχεν δὲ ἀπὸ
μέθης ἑσπερινῆς. 1011. α. τύπον εἶναι δὲ σωφροσύνης.
1105. ε. καὶ συνοικῆσαν χρη ὁμότροπον ἔχειν. 1106. β.
γόνιμον χρεῶν εἶναι. 1108. β. ὁ ἀτιμάζων αὐτὸν ὑπὸ
δικίῳ. 1512. ε. μηδεὶς αὐτὸν κρινέτω. αὐτ. ζ. πάν-
των τῶν βιωτικῶν καταφρονεῖν δὲ. 1661. δ.
Ἱερεῖ πότε ἐκ ἀνάγκῃ δῶνα. 1188. ε. τὰ περὶ μέθῳ
ἀπέστηται. 1194. δ. ἡ εὐ αὐτῷ χάρις ἔ σμικρύνεται.
1234. β. λόγον καὶ περὶ ζῆν εὐεῖναι προσήκει. 1517. α.
Ἱερεῖς εἰδῶλων τιμώμενοι. 497. ζ.
Ἱερεῖς καὶ ἐκ τῆς Ἰδδα φυλῆς καταγόμενοι. 625. β.
ὑπερέτερος εἶναι αὐτὸς δὲ τῶν γηήων. 757. γ. καὶ ἀγίος.
766. α. ταῖς μαχαίραις ἱεράτῳ. 784. η. διατὶ τοῖς
ἱερεῖσι τὰς χεῖρας ἐπιτιθῶντες ἱερόν. 888. γ. τίνες
αὐτὸς εἶναι προσήκει. 893. α. ἐδὲν ἐπίγειον κέλλῳται.
998. ε. τὰς ἀρετὴν χειρῶν τὰς δὲ πινῶν. 1010. ε.
εἰ πάλαι κατὰ διαδοχὰς ἑλετέρην. 1011. γ. ἀπονι-
ζεσθαι αὐτὸς χρη. 1101. β. τίνων δὲ αὐτὸς ἀπέχε-
σθαι. 1102. γ. ἀντὶ Θεοῦ εἰσί. 1131. δ. τὰ μὴ ἱερερ-
γέμενα ἐπώλυν. 1156. γ. κριτὰς αὐτὸς ὁ νόμος κα-
θίστησι. 1511. δ. πῖς καὶ βίῳ διαπρέπειν ὀφείλεσι.
1665. ε.
Ἱεροῦς δέσθαι ὑπὲρ τῶν ὕφ' ἐαυτὸν ὀφείλει. 879. ε. μέ-
ζων τῷ ἀρχοντος. 977. ζ. αὐτὰ ὁ νόμιμος ἱερατῶν,
ὁ τόπος ἅγιος. 991. ζ. δι' αὐτὸς αἱ χάριτες. 994. γ.
πρότερον περὶ αὐτὸς δὲ ἐξιλιάσθαι. 1014. δ. κριτὴς
ἀμαρτημάτων. 1031. ζ. ἐπίτροπος, πατήρ, διδάσκα-
λος. 1052. δ. δεσπάζει τῶν ἀνατιθεμένων Θεῷ. 1153. α.
ὡς πρεσβύων τὰς χορηγίας λαμβάνει. 1188. γ. δό-
μα προσφέρει τὴν τῆς ἱερωσύνης λειτουργίαν. 1284. β.
ἀσιώτατος τῷ λαῷ. 1287. δ. τίνος τύπος. 1291. β.
καὶ 1381. γ. διατὶ τῷ ἀρχοντος προηγείται. 1405. α.
Ἱερεῦσι τίνες πείθονται. 714. ζ. ἐπιψηφίζονται λαοί,
τὸ, ἄξιος, ἐπιφωνῶντες. 1214. ε.
Ἱερέων τῶν αὐτῶν νόμῳ ὅποιον τὸ ἀξίωμα. 311. α. ἡ τάξις
ἀγιάζει. 786. γ. αὐτῶν μόνον τὸ τοῖς ἀγίων ἀγίοις
προσιῶναι. 1282. η. τῶν ἐκ πόλεως εἰς πόλιν μετα-
βαινόντων νόμος. 1518. β, γ, κτ.
Ἱερέως τῷ νομικῷ τὰ ἀμφια τὴν σημαίνει. 867. ε,
868. α, καὶ 869. β, γ.
Ἱεροβοὰμ τίνι σκοπῷ ἐποίησε τὰς χρυσὰς δαμάλεις.
909. γ.
Ἱερογλυφικὴ σοφία κατὰ τὴν συνίσταται. 929. δ.
Ἱερὸν γένος μάχιμον. 885. ε. ὑπὲρ ἀνδρωπον. 902. ε.
ἀκίβδηλον. 1106. ε.
Ἱερουργίας ὁ μὴ ἅγιος ἀποχωρεῖτω. 1214. ζ. ὁ παρα-
πεμπόμενος αὐτῷ δι' ὀλίβειαν ἀμαρτάνει. 1284. β.
ἐδὲς τῶν εἰς αὐτῷ τεταγματῶν ἀνεπιτήμητος. 1293. γ.
Ἱερουργῶντες ἔ πρωτοτύπως Χριστὸν θύομεν. 839. α.
Ἱερσαλημ ἡ ἐτυμολογία. 198. β.
Ἱερσαλημ σκία τῆς αὐτῆς ἐρανῶ γῆς. 582. ζ. ἀντίκει-
ται αὐτῇ ὁ βορρᾶς. 961. ε. νοτιωτέρα ἐστίν. αὐτ. ζ.
ἐκ ὁλόριζος ὁλοθρομένηται. 1116. δ. μετανομάθη.
1584. δ. αὐτῇ ὁ νόμος. 1663. β. συγκεκλήρωται
αὐτῇ ἡ βασιλεία. αὐτ. γ.
Ἱερωμάνον ὅποιον εἶναι προσήκει. 786. ζ. καὶ λόγον δὲ
ἔχειν καὶ ἔργα. 874. γ.
Ἱερωσιῶν εἰς ὕψος τὰς διανοίας ἀνάγει. 748. δ. ἡ κα-
τὰ ἡμῶν ἀτελής τὴν ἀγιότητα. 765. ε. καὶ ἔ τιμη-
τία, τῆς διὰ Χριστὸν ἀναδεχθείσης. αὐτ. ζ. ἡ λαί-
τικὴ ἔ χωρεῖ τὸ τῷ νόμῳ κάλλος. 831. η. μέγα χρη-
μα. 1244. β. ἡ τῷ Δελχιστῶν ἀνάμεικτος καὶ τῆς
τῷ Ἀαρὼν θεοτέρα. 1245. α. θεῶν παρεκγίνεται.
1280. α. ὅς ὁ αὐτῇ βίος. 1281. δ. σφαγῆς
ἀμοιβή. 1352. ζ.
Ἱερωσιῶν γέρας ἡλικίον. 974. γ. τῆς τῷ Χριστῷ τὸς ὁ
χρόνος. 1005. β. τὸς ὁ εἰς αὐτῷ ἀνεπιτήδευτος. 1107. β.
Ἱεφοννή τὴν σημαίνει. 1252. γ.

Ἱησῦς ὁ τῷ Ναυῇ τύπος τῷ ἀληθινῷ Ἱησῷ. 745. ε,
830. ε, 831. ε, 1248. β, καὶ 1648. ζ. πλημμελέα
περιπέπλωκε. 1218. β. ἐξαίρετον εἶναι ἐβέλετο τὴν
προφητείαν Μωϋσῆ. 1238. γ. ἐλόθερος φθόρε. αὐτ. ε.
τὸ ὄνομα αὐτῷ εἰς τὴν τῆς ἐπαγγελίας γλῶσσαν
ἠδυνάτο. 1248. γ. διατὶ ὁ Μωϋσῆς ἐπέθηκεν αὐτῷ
τὰς χεῖρας. 1364. β, γ, κτ. τὸ ἀρχικὸν πνεῦμα ἔλα-
βεν. αὐτ. ε. ἐδοξάθη. 1365. γ. τὸ ὄνομα αὐτῷ σκια-
γραφήα τῷ Κυρίῳ. 1520. γ. ἐδὲ τῷ νόμῳ προσέθηκε.
1521. γ. ἐδὲ νομοθέτης, ἐδὲ τῆς αὐτῆς τῷ Μωϋσῇ
ἔτυχε χάριτος. αὐτ. ζ. βῆς. 1632. γ.
Ἱλασηρίον τὴν. 858. α.
Ἱμάτιον τὴν. 352. η. ὁ ῥύπος αὐτῷ ἐκ ἐμπέδιον τῆς
πρὸς Θεὸν ἀνάστα. 758. γ. ἐπὶ νεκροῖς κατ' ἔθος διε-
ρῆνυτο. 1103. α.
Ἱοῦθα θεοσεβῆς καὶ Ἀβραὰμ ἀπόγονος. 569. α. ὁ Θεὸς
ἐλάτρευν. αὐτ. β. τὴν σημαίνει. αὐτ. γ. αἱ θυγα-
τέρες αὐτῷ τίνος τύπος. αὐτ. δ. τὸ κληθῆναι αὐτὸν
Ῥαγεὴλ τὴν σημαίνει. 570. δ. εἰδωλολάτρης. 571. γ.
ἱερουργὸς ἐθελοθρησκείας. 751. β. πρόσωπον τῶν ἐξ
ἔθνων. 754. δ. δυνάμις. 1228. δ.
Ἰβζων χαλκικῶν ἀτέλεια. 1463. ε.
Ἰδδα ἡ δυσφορία ἐπὶ τοῖς κατὰ τῷ Ἰωσήφ τολμήμασι
τὴν ἐσήμανε. 433. ε. παράθεσις αὐτῷ τε καὶ τῷ Χριστῷ.
435. ζ. η. καὶ τῶν ἡμῶν αὐτῷ καὶ τῶν τριῶν λαῶν.
436. δ. ἡ τῶν ἡμῶν γέννησις τὴν ἐμφάνει. 437. η. ὁ θά-
νατος τῶν δύο ἡμῶν αὐτῷ τὴν δηλοῖ. 438. α, β, κτ. διατὶ
ἡ ἰσορία αὐτῷ μεταξὺ τῆς περὶ τῷ Ἰωσήφ παρενεβλή-
θη. 444. γ. ἡ φυλὴ ἀπασῶν προτιμοτέρα. αὐτ. ζ.
διὰ τῆς ἀπολογίας αὐτῷ πάντα μαρτυρεῖ ὁ Ἰωσήφ.
482. α. ἐκ τῆς φυλῆς αὐτῷ ἐδὲς ἤρξε μετὰ τὸν Ζο-
ροβάβελ. 519. α. ἡ φυλὴ αὐτῷ ἀπὸ τίνος χρόνου τῶν
ἄλλων ἠγεῖσθαι ἤρξατο. 520. ε. καὶ μέχρι τίνος ἠγεῖτο.
521. α. καὶ πᾶν τὸ κράτος ἔχων. αὐτ. δ. ἐξ αὐτῷ
πᾶν τὸ ἔθνος προσηγορεύεται. αὐτ. α.
Ἰδαῖοι διατὶ τοῖς πατέρεσιν ἔ συλλέγονται. 163. δ. ἐκ τί-
νος τὴν κατὰ τὴν ὀγδόην περιτομῇ παρέλαβον. 265. β.
ἀπεσκιρτήθησαν ἐλθόντος τῷ ἀντιχρίστῳ. 342. β. πρὸ
τῶν ἔθνων μεμυταγώγιμα. 369. γ. διατὶ τῆς ἰδίας
βρώσεως ἀπέχουσι. 401. β. Χαναναῖοι ἐξ ἡμισείας.
444. δ. ὅσον εἰς αὐτὸς ἦσαν ἐτέρηται τῷ ἡμῶν ὁ πατήρ.
502. ζ. ἀπειθεῖς καὶ βραδύς. 596. ζ. μεγάλῳ περὶ
τῶν Δαυμῶν ἔχοντες δόξαν. 720. α. ἐκ ἀπηλλογ-
μένοι σαρκικῆς ἐπιθυμίας. 731. ζ. ἐδὲ ἀμαθίας καὶ
πρωτότητας. 732. β. σκληρὸν τὸν Θεὸν νομίζουσι. 771. ε.
ἔχουσιν ταῖς θυσίαις. 959. δ. λαγνίσταται καὶ κακί-
μαχλοι. 1062. δ. ὡς ἀσεβεῖς τῆς ἰδίας γῆς ἐξεβλή-
θησαν. 1083. β. κεκλήσονται διὰ πίστεως. 1113. β.
ὁλοθρομένηται ὡς Κυριοκλήνοι. 1116. δ. ἀντικρὺ τῷ
νόμῳ μάχονται. 1124. γ. ἐμάνθησαν ἐπὶ νεκρῷ. 1197. α.
μεμολυσμένοι ἐπὶ τῇ κατὰ Χριστὸν μυστηρίῳ. 1219. β.
ἀμέτοχοι τῆς χάριτος. 1252. γ. πότε Χριστὸς μεδέξουσι.
αὐτ. γ, δ. τετράκις αὐτῷ ὕδατι ἐγούγυσαν. 1313. δ. ἐκ-
δόνται τῷ Καίσαρι. 1403. γ. ὑπὸ Ῥωμαίων ἀπά-
λοντο. αὐτ. δ. τὴν ἀκριβῆ θεολογίαν ἐνεγκέν ἐκ ἡδύ-
ναντο. 1451. ε. διατὶ χαρισμάτων ἐτέρευται καὶ τῆς
γῆς ἀπώλοντο. 1477. γ. πότε μεμίσωται. 1539. ζ.
μετὰ Χριστὸν εἰδῶλοις ἔ λελατρεύκασιν. αὐτ. η. διατὶ
μὴ παρὰ μίαν ἐπιφέρεισι πληγὰς. 1574. ζ. χαμίαι-
πετὲς ἔχουσι φρόνημα. 1587. α. τὴν τῶν Αἰγυπτίων
συμμαχίαν ἀπήτην. 1602. ε. εἰς ἅπασαν διεσπάρη-
σαν γλῶσση καὶ θάλασσαν. 1609. ζ. περὶ τὸ τῷ νό-
μῳ γράμμα εἰλόνται. 1610. α. πόθεν ἐλπίσται
αὐτῶν κρατήσαι. αὐτ. ζ. τῶν ἄλλων ἀμέ-
κων. 1639. β. τυπικῶς τῆς μουσικῆς ἀ-
γίας. 1652. ζ. διτλῶ ἐτάκησαν λιμῶν.
Ἰδαίος ἄχρι τίνος ἔδει τὰ τῷ
τὴν τὸ ἀλγῶν πλέον τῶν αὐτῶν
Ἰδαίων
10
9η
ἐχθρῶν.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

σύσασιν λέλυται. 1054. ε. τίς ὁ τῆς ἀκαθαρσίας αὐ-
τῶν μέτοχος. αὐτ. ζ. ὁ ἱερὸς θύει τὰ ἐδιόμνα.
1074. ε. τὸ κατ' αὐτὸν σέσωται. 1252. γ. ἡ ἀπο-
βολὴ μεθ' ὅρκου προλεγομένη. 1255. ε, ζ. τίς ὁ τῶν
ἡπιστηκῶν τύπος. 1256. α. οἱ πατέρες διατὶ ἐπα-
δόθησαν. 1630. δ. ἀπώλεα ἡ μετὰ Χριστὸν προφη-
τοσύνη. 1637. γ. πολλὰ μυριάδες τῷ Χριστῷ ἐπίστυ-
σαν. 1646. ε. ἡ κατ' αὐτῶν ἐκδίκησις ὅποια. 1647. ε.
οἱ ὑπ' αὐτῶν ἀναγεράντες τίνες. αὐτ. η, κ, 1648. α, β, κλ.
Ἰδὼς ψόγῳ ἀπὸ λαογόνου. 439. η. ἀνέκδοτος. 440. α.
ὁ ἀβραάμ ὃν τῇ Θάμαρ δέδωκε τὴν ἐμφάνει. 440. η.
διὰ τῶν πραγμάτων ἔγνω τὸ τῆς Θάμαρ ἀναίτιον.
442. ε. τὸ ἴδιον ἀμάρτημα ἐξομολογήσατο. αὐτ. ἐπὶ
πολύ τιμὴ ἀνομίαν ἐπαύθησε. 443. α. προφητεύει.
473. α, β. ὡς δεσπότη τῷ Ἰωσήφ διαλέγεται. 480. ζ.
διατὶ ἀνόμιον τῷ Ἰωσήφ ψεύδεται. 481. α. σιωπῶν
τὸν Ἰωσήφ τὰ ὑπ' αὐτῷ λεχθέντα. 482. ε. διατὶ ὑπὸ
τῷ Ἰωσήφ ἡγαπάτο. 491. α. πρῶτος ἐν τοῖς βίβλων
μυθίοις ἐτάγη. 514. ε. διατὶ βασιλείας ἠξίαθη. 1661. β.
Ἰδὼς ὁ Ἰσκαριώτης ἐκ τῆς φυλῆς Δάν. 534. ε.
Ἰππος καὶ ἀναβάτης παδῶν σύμβολα. 1514. γ, ζ.
Ἰπποτρόφος ἐπὶ ἀρχὴν πέφυκε. 1514. ζ.
Ἰρις θερμαντική. 901. ε.
Ἰσαὰκ τί σημαίνει. 229. ε, καὶ 264. η. πῶς ἐξ αὐτῷ
ἐθνῶν βασιλεῖς. 228. ζ. πρῶτος θεῖα προεξέχει λαμ-
βάνει ὄνομα. 229. ε. πρῶτος ἐν τῇ οὐδὲν περιτέμνεται.
265. β. αὐτῷ τε καὶ τῆς Ἀγαρ παρὰ θεοῖς. 270. ζ.
καὶ αὐτῷ τε καὶ τῷ Χριστῷ. 280. α, 281. β, δ, καὶ
283. γ. διατὶ εἰς τὸν τῆς μητρὸς οἶκον ἐπὶ γάμῳ εἰσε-
ρχεται. 305. β. ὡς αὐτὸς τιμὴν ῥεβέκκῃ, ἔτις ὁ Χρι-
στὸς τιμὴν Ἐκκλησίαν ἡγάγησε. αὐτ. γ. ἡ ἐπὶ τῇ Σάρρᾳ
λύπη, καὶ ἡ ἐπὶ τῇ ῥεβέκκᾳ παράκλησις αὐτῷ τὴν ση-
μαίνει. 306. β. ὑπομονὴς καὶ πρὸς Θεὸν ἰκεσίας πα-
ράδειγμα. 309. ε. διατὶ κωλύεται ἀποδημεῖν εἰς Αἴ-
γυπτον. 318. ε. τὸ μετὰ ῥεβέκκας παίζειν τὴν ἀποκ-
320. β, γ, κτ. δηλοῦν διατὶ ἀδελφῶν τιμὴν ῥεβέκ-
κῃ ἐκάλεσε. 311. β. λυτρεῖται τῷ φόβῳ τῷ θανάτῳ.
αὐτ. ε. ἐκατονταπλάσια θείκει. αὐτ. η. μέγας μαρ-
τυρεῖται. 322. β. πολλὴ ἡ αὐτῷ ἐπιείκεια. αὐτ. η, καὶ
324. α. θαυμάσιον καὶ ἀποστολικὸν ἐπλήρη λόγιον.
323. β. φύσει φιλόφρων. αὐτ. δ. διατὶ τοῖς φρεσὶ
σιν ὀνόματα ἐπέθηκεν. 324. β, γ, κλ. ἀληθῶς ἀπλάτος.
αὐτ. ζ. πολὺς τιμὴν πραότητα. 325. ζ. τῆς ἀνωθεν
δοξῆς ἀπελάμβανε. 326. γ. διατὶ ἐφοβήθησαν αὐτὸν
εἰ περὶ τὸν Ἀβιμέλεχ. αὐτ. ζ. τίνες αἱ μεταξὺ αὐτῶν
τε καὶ τῷ Ἀβιμέλεχ σιωπῶνται. 327. α. εἰσήγαγε τῷ
Ἠσαῦ λαβόντος γυναικάς. 329. β. διατὶ τὸν Ἠσαῦ
βίβλων ἐβόλετο. 330. δ, ε, κτ. καὶ 331. δ. μέγας
καὶ δεικνύων τῷ σώματι. 331. β. διατὶ ἐκ ἀπεκάλυ-
ψιν αὐτῷ ὁ Θεὸς τὸ οἰκεῖον βόλημα. 334. ζ. ἔγνω
τιμὴν βίβλων τῷ Ἰακώβ φωνῶν. 335. β. οἰκονομία Θεῷ
τὸ μὴ ἐπιγινώσκειν τὸν Ἰακώβ. αὐτ. ζ. διατὶ πρὸ τῆς
βίβλων ἐφίλησε τὸν Ἰακώβ. 336. β. διατὶ ἐκ ἡυλο-
γῆς ὑπὸ τῷ Ἀβραάμ. αὐτ. δ. τίνι λόγῳ ὡς φράση
τῆς ὁσμῆς τῶν ἱματίων τῷ Ἰακώβ. αὐτ. ζ. ἡ βίβλων
αὐτῷ ἐπὶ τὸν Χριστὸν ἀναφέρεται. 338. ζ. τίνος ὕψους
τιβεβαίω τιμὴν δοθεῖσαν τῷ Ἰακώβ βίβλων. 339. δ.
παύει τὸν ὄν κατ' ἔχοντος τῆς πατρῴας ἰαμῆς ἀρε-
345. β. πατὴρ Ἰδεμίων. 1151. ε.
καὶ σελῶν αὐγάσει. 1127. δ.
σημαίνει. 218. α, 220. γ, καὶ 308. ε. τίνες
αὐτῷ παῖδες. 230. α. πότε ἐγεννήθη καὶ πε-
331. α. ἡ μετὰ Ἰσαὰκ αὐτῷ παιδεία τὴν
268. β. κρίσει Θεῷ ἀποβέβληται. 268. δ.
τῷ πλήρῳ ἡ ἔρημος. 269. ε. ἐρμηνεία τῶν
308. ε. οἱ ὅτι αὐτῷ φύλαρ-
309. β. ἀντὶ τὸν Ἰωσήφ
372. γ. αὐτῷ μὴ
διατὶ ἐπαίμανε τὰ
ἐν ἐπιστήμῳ αὐτοῦ
γένοντο

ὅπως νοητός. 372. γ. τί σημαίνει. 390. α, β, κτ. καὶ
1593. δ. πολλὰ κατὰ τῶν Προφητῶν διδάσκει. 435. α.
διατὶ πρωτότοκος ἐκλήθη. 609. δ. τῷ μὴ ἀποπεπ-
κότες τίς ὁ τύπος. 1360. γ. αὐτῷ τε καὶ ἐθνῶν τίνων
τῆς ἰσοτιμίας τὰ προδύμια. 1407. ε. τῶν ἀντολῶν πα-
ραβάτης. 1416. γ. ἔθνος ἀνόμιον τῷ Θεῷ. 1658. β.
Ἰσραηλῆται διατὶ ἐδὲ τὰ ἡμίση τῶν ὠρισμάτων ἐτῶν εἰς
Αἴγυπτον πεποιήκασιν. 209. γ, δ. ἔτε αὐτῶν ἀρεταῖς, ἔτε
αὐτοῦ νόμου ὀδοκίμουντες. 430. α. διατὶ τῇ ἰδέῃ μὴ
ἐαυτοὺς κακῶσι. 434. δ. πενθῶν ἡμέρας λ'. 547. γ.
διατὶ ἐπαύθη. 549. α. ὅποια ἐν Αἴγυπτῳ ἐπραγμά-
τευσεν. 556. β. σημείον αὐτοῖς δέδοται τῷ Σωτῆρος
θανάτου. 597. α. διατὶ τοσαῦτα ὑπὸ Αἴγυπτίων πε-
πόνθησιν. 620. ζ. ποῖος ἐπολέμει ὅπλοις. 748. γ.
Θεὸν τὸν ἔρανόν ἐκάλεν. 828. ζ. τίνες αὐτῶν ὑπὸ
Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλῶν καὶ Μακεδόνων ἐξηρέθησαν. 1042. γ.
διατὶ τῶν ἀδελφῶν ἐχωρίζοντο. 1132. α. οἱ ἐπιστρέ-
φοντες ἀγαπητοί. 1170. δ. ἡ πληγὴ αὐτῶν σωφρε-
στικῆς ὑπόδειγμα. 1240. α. ἀφθόνως τῶν ἀναγκασίων
μετέχον. 1397. ε. διατὶ ἐκ ἑλαβον αὐτῷ ὁ Θεὸς αὐτοῖς
ἐπηγγέλατο. 1403. ζ. ἐσφάλησαν. 1414. γ. εἰς ἀνα-
βίβλητον ἐξετέλεοντο πληθύν. 1424. ζ. ποῖα τὰ αὐ-
τοῖς ἀπόρρητα. 1610. β. ἐδὲ βελίω, ἐδὲ ἐπιστήμῳ
ἔχον. 1640. β. πότε τιμὴν ἐνσαρκον παρεστάν γνο-
σκονταί. αὐτ. γ, δ, κτ. διατὶ ἠύξατο αὐτοῖς ὁ Μαυρὶς
1655. ζ.
Ἰσαάκ τί σημαίνει. 370. β, καὶ 529. γ. τὰ ἀνατο-
λικώτερα ἐκλήρωσατο. 529. β. τῶν αὐτῶν μιᾶς
τύπος. αὐτ.
Ἰσορίας τὸ εἰκαῖον ἀποτμητέον. 1091. β.
Ἰσχυράτης παραίσεις. 1551. β.
Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς αὐτῶν μετανοήσας Ἀποστόλων καὶ Προ-
φητῶν. 600. γ. λατρεῖ. 900. β. τέλος τῆς παλαιᾶς
καὶ ἀρχῆς τῆς καινῆς. 1125. β.
Ἰωβ διατὶ βίβλων. 172. δ. πόθεν κατάγει τὸ γένος
420. α.
Ἰωβηλαῖος τί σημαίνει. 1135. γ, καὶ 1137. β.
Ἰωσήφ τὸ Ἰδαίων ἔθνος ἐπιστάμενος. 1498. γ. τιμὴν
ἐχάτιον τῶν Ἰδαίων ἐρημίαν διηγέμενος. 1637. δ.
Ἰωσήφ τί σημαίνει. 370. δ. νέως ὢν, ὡς πρεσβύτερος
ἐπολιτεύετο. 421. β. ὁ τῶν ἐτῶν αὐτῷ ἀριθμὸς τῶν
διαγεγασκέναι. αὐτ. δ, καὶ 422. β. τὸ συμπαινεῖν τοῖς
πρόβατα τοῖς ἀδελφοῖς τὴν ἐδήλ. 422. ε, καὶ 423. α.
διέβαλε τῶν ἀδελφῶν τῷ πατρί. 423. δ. εἰλοδορεῖται
ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. αὐτ. ε. διατὶ ἡγαπάτο ὑπὸ τῶν
πατέρων. 424. β, γ, κτ. ὁ ποικίλος αὐτῷ χιτῶν τὴν δη-
λοῖ. 425. β, γ. διατὶ ἐφθονήθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν
αὐτ. δ. διατὶ ἐδήλ. τὰ ἐνύπνια. αὐτ. ζ. τὰ ἐνύπνια
αὐτῷ προέκλινον. 426. β. ἡ τῶν πραγμάτων περισχύ-
νησις τὴν ἐδήλ. αὐτ. δ, ε. τίνες αἱ τῷ ἀδελφῷ
πρὸς αὐτὸν μίσος αἰτίαι. αὐτ. η. ἡ πρὸς τῶν ἀδελφῶν
ἀποστολὴ αὐτῷ τὴν ἐδήλ. 428. ζ. διατὶ ἀπέλειν αὐτοῖς
ἐπεχέρεν εἰ ἀδελφεῖ. 430. δ. τίνες τῶν ἀδελφῶν ἀρι-
σταί, καὶ τίνες κακίστα περὶ αὐτῷ ἐβουλεύσαντο. αὐτ. ε.
εἰκὼν Χριστοῦ. 431. β. διατὶ κακὸς ὁ λακκος, ἐν ᾧ ἐτέ-
θη. αὐτ. καὶ διατὶ ἐν αὐτῷ τέθειται. αὐτ. γ, δ.
πολλὴ ἡ τῶν ἀδελφῶν αὐτῷ ὁμότης. αὐτ. ζ. διὰ τῷ
Ἰδαίᾳ ἐπράθη. 432. γ. τὸ ἀναβιβασθῆναι ἐκ τῷ λακ-
κῷ, παραδιδώκει τε καὶ ἀπελθεῖν εἰς Αἴγυπτον τὴν ἐσθ-
μαίαν. αὐτ. ε, ζ, καὶ 433. γ. αὐτῷ τε καὶ τῷ Ἰδαίᾳ
Θεῷ παρὰ θεοῖς. 434. γ, ε, 451. α, β, 452. β, δ, καὶ
461. ζ. ἡ εἰς τιμὴν Αἴγυπτον αὐτῷ κἀσθός τὴν ἐμφάνει.
445. δ. ὡς σοφὸς τοῖς ἀνίγμασιν ἐπίβαλε. 447. β.
οἱ ἐπετύγχανον. αὐτ. δ. αὐτὸν ὁ οἶκος τῷ Αἴγυπτῳ
βίβλωνται. αὐτ. η. ἡλγει ὑπὲρ τῆς Αἴγυπτιδος. 448. η.
πολλὰς κατ' αὐτῆς ἡγάγησεν. 449. β. ἡ ἔτος ἡγῶν.
λυίκα ὑπ' αὐτῆς πρὸς τὸ ἀσελγὲς ἐξεκαλέσθη. αὐτ. ε.
πρὸ τῷ νόμῳ, νόμον ἐτήρει. αὐτ. ζ. θαύματος ἄξιον.
αὐτ. η. μιμεῖται τὸν Χριστὸν σῶμα. αὐτ. ο. κύριος αὐτῷ
ἐν ἐσφάλετο εἰς δεσμοτήριον ἐμβαλάν. 450. ζ. ἐδὲ
μετὰ τὰ δεσμά τιμὴν ἐπιβελίω ἡλεγε. αὐτ. η. καὶ ἐν
τῷ δεσμοτηρίῳ ἀρχὴν ἐπεδείκνυν. 452. η. θαυμαστός,
σιωπητός,

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

σιωπῶς, πικρῶς, ταπεινόφρων. 453. β. ἐκ ἐπὶ τῷ οἰσυχρῶ ἤλπισεν. αὐτ. προλέγει τὸ μέλλον. 454. α. ἐδὲν τῶν Αἰγυπτίων ἐποίησεν. αὐτ. ἐδὲ μέχρι ἐφημέτων τὴν Αἰγυπτίαν ἐξεπόμευσεν. αὐτ. β. βαθείας εἶχε χαίτας. 458. γ. εὐλογος. 459. α. παιδοῦς τὸν Φαράω. αὐτ. ἐ κατεπλάγη τῷ λέγοντος τὸ ἀξίωμα. αὐτ. ζ. αὐτῆς τε καὶ τῶν Ἀποστόλων παράδεισις. 461. β. ἀντὶ δέλεο δεσότης. 462. β. τίνα λαμβάνει γυναικα. 463. α. πῶς ἐ παρὰ τὸν σκοπὸν τῶν προγόνων διέπραξεν, Αἰγυπτίαν λαβὼν γυναικα. αὐτ. γ. διατὶ ἐκ ἐπαλῆς τοῖς ἀδελφοῖς σίτον. 465. ζ. διατὶ ἐκ ἐγνωθῆ ἡ δαλῆα αὐτῆς τῷ Ἰακώβ. αὐτ. η. οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς ἤμαρτεν. 466. η. διατὶ τὸς ἀδελφούς ἐπείραξε. 467. γ, δ. διατὶ τὸν δούτερον ἀδελφὸν καθερχομένην προσέταξε. 469. δ, η, καὶ 470. γ. ἄκοντας τὸς ἀδελφούς διεργετῆ. 470. δ. ἡ πρὸς αὐτὸς ὑποδοχή αὐτῆς τὶ ἐδήλε. 474. ε. ὁ δόλος αὐτῆς ὠφελήθη εἰς θεοσέβειαν. 475. δ. καρτερίαν ἐπιδείκνυται. 476. β. πῶς τῷ κόνδῳ ἐχρήσατο. 477. α. διατὶ τὸ κατὰ τὸ κόνδῳ δρεῖμα κατεσκύασε. αὐτ. ζ, η. διατὶ κατὰ τὴν αὐτῶν ἀδελφῶν ἀναγνώρισιν ἐδύνατο παρεῖναι ἐδικαίωσε. 481. η. εἰκότως οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς ἐταράχθησαν. 482. η. ὥστε αὐτὸς τοῖς ἀδελφοῖς, ὥστε ὁ Κύριος τοῖς σαρωνταῖς ἐγνωθῆ. 483. α. παραμυθεῖ τὸς ἀδελφούς πολυλάκεις. αὐτ. ε. θανμασὸν τὸ μὴ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων βλαβῆναι. 491. ε. διατὶ ποιμένας τὸς οἰκείους ἔλεγε. 492. α. τὸ μὴ δεῖναι τοῖς ἀδελφοῖς κλῆσιν πρὶν ἔλθῃν τὸν πατέρα τὶ ἐσήμανε. 494. ε. διατὶ τὰ τῶν Αἰγυπτίων κτλὴν προσεκήσατο. 495. ε. καὶ διατὶ καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ κτλὴν αὐτῶν τῷ Φαράω προσεπόρισε. 496. ε. καλῶς δὲ ὑποτελεῖς αὐτὸς ποιεῖ. 497. β. διατὶ ἀτελῆ τὴν ἱερατικὴν καταλέλοιπε γλῶσσαν. αὐτ. ἐξ ἀρχῆς τὰς ἡμέρας αὐτῆς ἐπαίδεξε. 503. β. ἡ βύλογια αὐτῆς ἐπὶ τίνας ἀναφέρεται. 505. γ. γηροκόμος. 540. ε. τύπος Κυρίου σαφέςατος. 542. β. φιλόσοφος. 547. γ. καὶ ἐν συμφοραῖς καὶ ἐν ὑπέρβαις τῷ Θεῷ μνημονεύων. 550. β. διατὶ ὥρκεισε τὰ ὅσα αὐτῆς μετακομιδῶναι. αὐτ. ζ, η. μερισμὸς τῶν ἐτῶν αὐτῆς εἰς διαφοράς καταστάσεις. 551, καὶ 552. φίλος Θεῷ ἐν σπαργάνων. 587. α. διατὶ μετέταξεν αὐτὸν ὁ Μωϋσῆς. 1664. δ. ἐκ ἡμύνατο. αὐτ. ε. αὐτῆς τε καὶ τῷ Χριστῷ ἀκριβῆς παράδεισις. 1665. ζ, η.

Ἰωσήφ ὁ μνήσας διατὶ τὴν Παρθένον ἐμνησθῆσατο. 1415. α. ἡ γενεαλογία αὐτῆς ἡ αὐτῆς τῇ τῆς Παρθένου. αὐτ.

Ἰωσήφ δικαιοσύνη ὑπὲρ τῆς Ἰσραὴλ μὴ ἀρεκέασα. 1144. ε. αὐτὸς τὸ δευτερονόμιον γράψας μεμαρτύρηται. 1516. α.

Κ.

Κάδης τὸ ἄγιον. 1653. α, ε.

Καθάρσις τίνες. 1015. δ.

Καθάρσις κατὰ τὸ νόμον καὶ διαγγέλιον τίς. 1285. α.

Καθρότητι τῇ τῷ Χριστῷ τὰ κατ' ἡμᾶς συγκρινόμενα ἀκαθάστα. 1293. δ.

Καθάρότητος λόγος καὶ μετὰ θάνατον αἰτέμενος. 1294. η.

Καθάρσις καὶ ἀκαθάρσις περὶ διατὶ πολὺς ὁ λόγος. 1027. α.

Καθάρσις ἀνάλογος τοῖς πλάσμασι. 977. δ. ἡ τῆς ψυχῆς διὰ τίνων ὑπὸ τῆς νόμου ἐμφανέται. 1043. ζ. καὶ προκοπῇ ἐν αὐτῇ. 1047. ε. ἡ τελεία τότε. 1386. δ. ἡ τῆς σώματος τὴν ψυχὴν ἐν ἀπονίπτε. 1493. δ. ἡ τῶν ἐθνῶν πῶς ἐπετελεῖτο, καὶ τὶ τῆς νομικῆς διέφερον. αὐτ. ζ.

Καὶν τῷ Ἀδὰμ ἀμαρτωλότερος. 88. η. αὐτὸς τε καὶ ὁ Ἀβελ διδυμοί. 105. η. πόθεν εἰς γεωργίαν ὤρμηται. 106. ε. ἐπὶ τὰ παρ' αὐτῆς ἡμαρτημένα. 113. δ. καὶ τὰ εἰς κόλασιν αὐτῶν ἐπαγόμενα. αὐτ. ε. πῶς δὲ ταῦτα. αὐτ. η. πῶς τὸ ἐπ' αὐτὸ σημεῖον. 114. η. τὴν ἀδελφίαν εἶχε γυναικα. 115. γ, καὶ η. ἀπ' αὐτῆς ἔχει τὴν κατακλυσμὸν γενεῇ ἐπὶ αὐτῇ. 118. γ. τίνος προσώπου ἔξω γέγονε. 925. β. ἡ θυσία αὐτῆς διακριτικῆς ἐτέρητο. 976. ε.

Καὶρὸν εἰδὲς γινώσκει, κατ' ὃν ἄξια πεποίηκε. 137. ε.

Καίροι πρῶτοι τρεῖς. 1091. γ. οἱ τὴν παιδαγωγίαν τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ τὴν τῶν πισθόντων κλῆσιν σημαίνοντες τίνες. 1378. ζ.

Καίρῳ τῷ ἐπὶ τῆς σωτηρίας τὶ τὸ αἶνγμα. 1124. δ, η.

Κακία ἐαυτὴν ἀφανίζει. 908. δ. ἀρεξάμενη τρέχει. 1093. α.

Κακίας τὶ τὸ βδελυγμὸν ποιεῖν. 1235. δ. πράξεως καὶ συγκαταθέσεως διαφορά. 1298. α.

Κακὸν τὸ ἔλαττον τῷ μέζοντι ἀρετώτερον. 702. δ.

Κακὴ ἡ ἀντίστασις λύεται. 1397. β.

Κακῆργοι τότε ἀποθνήσκουσιν. 74. δ.

Κακῶν ἐτερεῖα ἐπικίνδυνος. 1273. ε. ἀπωλείας αἰτίων. 1275. β.

Κάκωσις τέλειον ἀγαθὸν ἀποτίκται. 1633. γ.

Κάλλος ἐκ ἀμαρτίας αἰτίον. 129. γ. ἐκ ἀσελγείας. 196. ζ.

Καλὸν τί. 25. γ. καλὸν καὶ πονηρὸν τί. 68. ζ. κατ' ἐπιτήμιον ἀρεγῆσθαι χεῖρ. 1508. β.

Κάλων χρῆσις τίς. 1184. δ.

Κάμνους σωματικὸν ἀγιοπρεπές. 1545. ε.

Κανόνες γυνικοὶ ἀμαρτημάτων τίνες. 782. α.

Καππαδοκῶν τίς ἡ οἰκισίς. 1432. α.

Καρδία ἡ βίβλος ὑποτάσσεται, ἡ ἀντίτυπος σκληρύνεται. 604. δ.

Καρδία καὶ ἐγκέφαλος διατὶ ἐ προσεφέροντο τῷ Θεῷ. 970. γ, δ.

Καρπὸν πνευματικὸν πρῶτον τε καὶ ὄψιμον τίνες οἱ ἀπολαμβάνοντες. 1477. α.

Καρύς περιγραφή. 1281. α, καὶ 1282. β.

Κασιανὸς τοῖς πεπλανημένοις σιωτασόμενος. 101. β.

Κατακλυσμὸς ἐ κατὰ φύσιν. 146. γ. κατὰ τὴν ἰσημερίαν καὶ ἐπισκῆπτει. 149. δ. αὐτὸν ἐπεκράτησε. 151. ζ. συνέχευε τὴν φυσικὴν διάταξιν. 154. ζ.

Καταλαμβάνειν ἐκ αὐτῶν τῶν. 327. ζ.

Κατάρσις μὴ δικαία ἐ λυμάνεται. 1322. β. ἡ γυνικὴ τίς. 1590. ζ.

Κατασκυθῆς διαφορὰ καὶ τὸ φρονεῖν διάφορον παρέχεται. 85. ε.

Κατηγορία καὶ ἀληθεία ὑπὸ δικλῆν. 1245. ε.

Κατόρθωσις διὰ πένων. 1306. ζ.

Κέδροι νοσητὴ τίνες. 1341. ζ.

Κεῖνοι προσθήκοντες τῷ γένει Μωϋσῆ. 1347. β.

Κήρυγμα τὸ διαγγελικὸν σάλπιγγ. 764. α. τέττε Χριστὸς ἀρχεται. αὐτ. γ.

Κήτη τίνα. 36. ε.

Κιβωτὸς τίς. 839. β, καὶ 902. γ. τίνος τεκμήριον. 839. ζ. τὰ ἐν αὐτῇ τὶ ἐσήμαινον. 857. β, γ, κατ. τὰξιν Θεῷ ἐπέχουσα. 1261. α.

Κιβωτῷ χῆμα ποταπὸν. 138. γ. ἡ κατασκυθὴ ὁποῖα. αὐτ. ε. τῶν διαμετρήσεων τὸ πρῶτον. 139. γ. καὶ τὸ αὐτὸ ἐμφάνει. 140. β. τίνος σύμβολον. αὐτ. α. τὰ λείψανα πᾶς σώζεται. 149. ε. οἱ ἐν αὐτῇ ἀνδρωποισίως ἀπείχον. 152. α, γ.

Κίνησιν ἐπὶ Θεῷ πῶς ἀκρίβειαν. 1450. ε.

Κίνησις καὶ στάσις πῶς τὸ αὐτό. 925. ζ.

Κλέπτειν τίνι ἔμοιοι. 1023. δ. ἐπίσης κλέπτειν καὶ οἱ μικρὰ κλέποντες. αὐτ. ε.

Κλήρης ἀδελφῶν τὴν περὶ τῆς προῆναι τὰς ψυχὰς δόξα. 101. γ.

Κληρονομία ἀνδράσιν ἐφέλονται. 1360. ε.

Κληρὸν διατὶ μερίζεται ἡ γῆ. 1357. ζ.

Κλίμαξ ἡ τῷ Ἰακώβ τὶ ἐδήλε. 34. ε. σαυρὸν προσέειπε. 351. α.

Κοινωνίαν τὴν πονηρίαν. 102. γ.

Κόκκον τὸν πονηρὸν. 102. γ.

Κόκκον τὸν πονηρὸν. 102. γ.

Κόκκον τὸν πονηρὸν. 102. γ.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Κόρακες κρίζοντες τίνες πλήσσει. 1519. ζ.
 Κόραξ διατί ἐκ ἀνέστρεψεν ἐν τῇ κιβωτῷ. 150. β, γ. αὐτός τε καὶ ἡ περιτρεῖα τίνων σύμβολα. αὐτ. ζ.
 Κοροῖς πότε τῷ Μωϋσῇ ἐπανεῖπεν. 945. ε. ὁποῖος. 1269. δ. ε. ἐκ Λαϊτικῆς φυλῆς. 1270. δ.
 Κορινθίῳ πρὸ τῆ βασιλείας ἡ χάρις δέδοται. 1238. α. κατὰ τὴ αὐτὸς κτίως. 1532. δ.
 Κορτίνη τί. 847. ε.
 Κόχλος ὑπὸ τίνος τρέφεται. 854. ε.
 Κοσμικὰ ἀπὸ χρηστοτέρων ἀρχόμενα, εἰς πικρότερα καταλήγει. 455. ε.
 Κόσμος Χριστῷ ἐπεμιμύσει. 384. δ. πότε φίλος Χριστῷ γέγονε. 388. γ. διδάσκαλος τῷ εἶναι Θεόν. 922. α. θάλασσα. 1019. δ. τῷ ἄνω τόπος τίς. 1056. η. πῶς μαινέται. 1084. δ.
 Κόσμος γενέσεως τίς πρεσβύτερα κατὰστασις. 4. η. ἔξω ἔδος μεγάλη. 1341. ζ.
 Κρέα εἰ τῷ Χριστῷ δῶται τίνα ἐπίστασι. 1483. ζ.
 Κρεοδοσία ἡ παρὰ Θεῷ ἱερά, ἀλλ' ἐκ ἀναγκαῖα. 1234. δ.
 Κρεοφαγία ἐκ τοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐπιτετραμμένη. 102. α. ἀπέχον αὐτῆς εἰ ἀνθρώποι καὶ τὰ ζῶα. 142. ζ. διατί νομοθετήται. 155. ζ. χρήσιμος. 156. β. τῷ Ἀδάμ ἐκ τοῦ ἀναγκαῖα. αὐτ. δ. σωλυέχθη αὐτῇ ἡ οἰνοποσία. 162. η.
 Κριθὴ τὸ τῆς ἀπαρχῆς δράγμα διατί. 1118. η.
 Κρίμα τί. 787. β, καὶ 1152. δ.
 Κρίσις παρὰ τῇ Γραφῇ τί. 871. ζ. ἡ μὲν αὐτὴ τέλει ἀνυπέρθετος, ἡ δὲ μετὰ τῶν πράξεων μετὰ ὑπερθέσεως. 1253. η.
 Κριτὰ Θεῷ ὀνομάζονται. 788. γ.
 Κριτὴν εἰ δὲ χαρίζεται τίσι. 1506. γ. τὸν ἀγαθὸν τίνα δὲ προσφέρειται. αὐτ. ε. ὁποῖον δὲ εἶναι. αὐτ. ζ. τύπον δὲ σώζειν Χριστῷ. 1507. β.
 Κριτήρια τὰ ἐν ἡμῖν τρία. 742. γ.
 Κριτὴς ὁ ἐπὶ δώροις βραβυλῆς διτλῶς ἐξαμαρτάνει. 1506. β. τύπος Μωϋσεως. 1511. δ. τάξιν ἔχει τῷ πάντων κριτῷ. 1512. α.
 Κρόνος ἐκλεμνων τὰ γεννητικά καὶ εἰς ἀρξονομιξίας ἄγων. 907. γ. αὐτὸν Περσίδι ἀδελφία αὐτῷ μνήμη. αὐτ. δ.
 Κρωσσων τὴν. 811. γ.
 Κτήματα Θεῷ τίνα. 755. ε, καὶ 818. η.
 Κτίσεως μέρος αὐτὸ καὶ αὐτὸ ἐξετάζειν ἐκ χρεῖ. 39. β.
 Κτίσις καὶ παρὰ φύσιν ἐκπληροῖ τῷ δημιουργῷ τὸ θεῶν. 716. β. μεθελικῶς ὅσα καὶ ὁ Χριστός. 877. β. τίσιν ἐπανεῖπεν. 1277. α, καὶ 1475. α. ἐπὶ βελτιώσεως τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐκλαμβάνεται. 1625. η, καὶ 1626. β. αὐτὴν ἐκλήθη καὶ ἀνεκαίνισθη. 949. γ, δ. ἐπὶ τοῖς θεοσεβέσιν ἐμφανέται. 1150. α.
 Κτίσματα ὀπίθια Θεῷ λεγόμενα. 928. ζ.
 Κύαθος τί. 843. γ.
 Κύκλος χημάτων τελειότατον. 959. β.
 Κυνομήτας ἐτυμολογία καὶ ἰδιώματα. 644. α.
 Κύριος τί σημαίνει. 73. ε. ὄνομα μόνον Θεῷ ἀρμότιον. 578. ε. τίς. 1342. γ.
 Κύρος λέγεται χριστός. 446. δ.
 Κύρος περὶ προφητεία. 1549. α. ἡ ἐπ' αὐτῷ τῶν ἱερῶν ἐπανεῖπεν προφητεία. 1610. α.

Λάμεχ δύο φόνους ἐτόλμητε. 117. δ, ζ, κτ. ε δ. αὐτ. ε. τὸ ἀμαρτήμα αὐτῷ τίνος δέται π. Θεραπείαν. 118. γ. διατί ἐκ ἐκολάθη. αὐτ. δ. τῷ τῷ Νῶε γενήσεται προφητεία. 125. ε. πόθεν αὐτὴ ἡ προέβησις. 126. β.
 Λάκκω τί παρενιάζει ἡ θεία Γραφή. 568. ζ.
 Λαλεῖν τίσι προσήκει. 1586. δ.
 Λαοὶ δύο πανταχῶς ἐκτεταμένοι. 312. γ.
 Λαὸς ἐν τίνος χήματι. 977. ζ. ὁ ἕρηνε τίς. 978. διατί σύκοις καὶ συκῇ παραβάλλεται. 1281. ε. ὁ ἄλλος ἡγεμόνος τίνι ὁμοιος. 1368. β. ὁ παλαιὸς τίνος τύπος. 1487. α. τίς ὁ ἐπ' ἰσῆς αὐτῷ τιμώμενος. 1580. η. πρωτότοκος ἀδελφίαν ἔχει ζῆσιν πνύματος. 1655. ε.
 Λαὸς ἡγήσασθαι ἐξ ἑαυτοῦ. 927. ε.
 Λατρεία τί. 1118. δ. ἡ αὐτὴν τύποις πότε τετελεύτηται. 1297. ζ.
 Λατρείας ἔργα τίνα. 1382. β.
 Λατρευτὸν τί. 685. ζ, καὶ 686. α.
 Λαῶν τῶν δύο τύπος. 440. α, 1206. α, καὶ 1305. τῆς ἀνωτάτης αὐτῶν τὸ σύμβολον. 1376. γ.
 Λεῖα τί σημαίνει. 358. ε. εἰ ἐφθαλμοὶ αὐτῆς τὸν λαόν. αὐτ. ζ. διατί ἡλικία ἡ μήτρα αὐτῆς. 362. αὐτῆς μισέσθαι ὑπὸ τῷ Ἰακώβ. 363. β. ἐγέννησε τὴν δόλογίαν κληρονόμον. 364. δ. ἀνεκώτατο τῆς τῆς παιδίσκης παῖδας. 368. δ. τῆς αἰετα εἰσηκῆς. 369. ζ. οἱ μετὰ τῆς μανδραγόρας ἐξ αὐτῆς τεχθέντες τὸν δηλοῖ. 370. γ. τῆς Ἰεδαίων σωμαγωγῆς τὸν. 405. α.
 Λειτουργῶντας Θεῷ ὁποῖος δὲ εἶναι. 1213. δ, καὶ 1287. καὶ σωματικῆς διωμέως αὐτοὶ χρῆσθαι. 1662. ε.
 Λεκλίκια ὑπὸ ζύλων βασιζόμενα. 943. ζ.
 Λέξις ὁ δελφῶν ἐν ταῖς μεταφράσεσι, τῆς διανοίας ἀποσφαλῆται. 16. ζ.
 Λέπρα πάθος παγχαλεπὸν. 1029. η. τίνος καρπὸς. 1032. δ. πόθεν γεννᾶται. 1062. γ. τίσιν ἱματίοις καὶ οἰκίαις συμβαίνει. 1551. α.
 Λέπρας περὶ διατί πολὺς ὁ λόγος. 1032. ζ. ἐρισμὸς. 1037. α. ἀποτελέσματα. 1109. ζ.
 Λεπρὸς ἡμῖν ἐξ ἀδελφείας. 1101. α. τίνα σημαίνει. 1185. ζ.
 Λεπρῶν εἶδη ἔξ. 1031. β.
 Λοῦν τί σημαίνει. 405. γ. εἰς δόλογίαν αὐτῷ συμβαίνει ἡ τῷ πατρὶος προέβησις. 166. δ. καθωμολογημένον Θεῷ πρὸ γενέσεως. 1675. ζ. πῶς δέκατος. 1661. διατί ἱερωτικῶς ἡζήθη. αὐτ.
 Λοῦται τί. 1171. ζ. ἀντικατηλλάχθησαν τοῖς πρωτοτόκοις. 1173. δ. ὑπερηκοί. 1178. ζ. ἀπαρχαὶ τῶν λαῶν. 1215. α. ὅπερ αὐτοῖς ὁ λαὸς, τῷ αὐτοῖς τοῖς ἱερεῦσι. 1289. β. τύπος τῶν ἀγίων. αὐτ. καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 1511. δ. καὶ τῶν ἀποστόλων. 1662. γ.
 Λοῦται διατί γῆς ἀποτομή ἐκ ἀπνεμῆθη. 1141. β.
 Λοῦται διατί ἐδὲ δέλαις, ἀδὲ λύτρωσις λέγεται. 1144.
 Λοῦται τὰ ἔργα τίνα. 1112. δ. ὁ ἀριθμὸς διατί ἐλάσσων. 1175. ζ. ἡ φυλὴ ταῖς θείαις ἀφίερωται λευκαῖς. 1176. β. αὐτῶν τε καὶ τῶν φυλάδων παρὰ Θεοῦ. 1406. ε, ζ.
 Λούκη τί. 1030. η.
 Λέων καὶ καθάριον φοβερός. 517. γ.
 Λύγος τί. 1030. η.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Λογισμὸς τὴν θεωρίαν διατίθησιν. 86. δ.
 Λογίς μέσον δύο λίθοι δήλωσις καὶ ἀλήθεια. 1660. α.
 Λόγοι τῆς λίθοι. 759. ε. οἱ τῶν ἑτεροπίτων ἐπιβλα-
 βῆς. 1089. α.
 Λόγοις τοῖς ἔξωθεν ὁμιλῶντες τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐ δὲ
 χωρίζεσθαι. 563. α. αὐτοῖς ἐπὶ στρατεύεσθαι. 1319. δ.
 τῆς ἀσεβείας καταλλόμεν. 1510. δ.
 Λόγον ἐκκλησιαστικὸν ἐ δὲ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας ἐκφέρειν.
 695. δ. τὸν θεὸν πῶς δὲ ποιῶσθαι. 799. γ. τὸν ἐξε-
 διασμάον εὐθὺς ἐ δὲ δέλοισις ἀναποτίθεσθαι. 1568. γ.
 Λόγος Θεὸς τῷ πατρὶ συναιδίδος. 422. ε.
 Λόγος ὁ θεὸς ἐν βάθει πολλῶν κέμενος. 353. η. ὁ ἄβρω-
 τος τί. 677. ζ. ὁ τῶν δογμάτων τίς. 863. ε. ὁ ἐκ-
 φωνητικὸς ἐπὶ Θεῷ τίς. 920. ε. ὁ τῶν ἀγίων ἀλατι-
 ηετυμένος. 1130. ζ. ὁ παρ' ἡμῖν δ' ἔχει διαφορὰς.
 1225. α. ὁ τῆ Κυρίᾳ ἐ δέχεται προσηκίω. 1437. ε.
 παθῶν θεραπείῃ. 1562. α, β, κτ.
 Λόγος τῆς θεῖας ὁποῖον μέρος βραβεύει. 675. γ. ὅσον ἄβρω-
 τον πυρὶ παραδότην. 677. ε.
 Λόγος μὴ παρόντος ἀνυπαίτια πάντα τὰ ἔργα. 1052. δ.
 Λόγος τῆς προφορικῆς καὶ ἀνδιαθέτης ἀρετῆς δύο. 879. γ.
 Λόγος τὴν διακονίαν τῆς πεπιεσμένους προδύμους εἶναι
 δεῖ. 1627. α.
 Λόγος δὲ χρῆσθαι. 1547. ε. τὰ σὺν αὐτῷ κόσμια, τὰ
 μὴ σὺν αὐτῷ αἰχρά. 1562. δ.
 Λόγων θεῶν καὶ γηῶν διαφορὰ. 1277. ε.
 Λοιμικῆς προαγῶν ἢ τῶν ζῶων φθορὰ. 648. γ.
 Λῶος ὁ ἐκασταμβαιών. 1306. α.
 Λῶτ πύθον ἔχει τὴν περιστάσιν. 190. η. τὴν σημαίνει.
 191. ζ. φιλόζωνος. 242. η. κατηρεθίζετο πρὸς τὸ
 φιλοζωνεῖν. 243. γ. ἐκ τοῦ οἶος ὁ Ἀβραάμ. αὐτ. δ, ε.
 μακροθύμιος καὶ ταπεινόφρων. 244. γ. πᾶσαν φιλο-
 ζωνίαν ἀρετὴν αἰκίησε. αὐτ. ζ. διατὶ παρῶνται τὰ Σόδο-
 μα. 245. γ. μὴδὲν τῆς ἰδίας ἐδέξατο. 246. γ. ὥστε
 ὁ Ἀδάμ, ἔτω καὶ αὐτὸς ἀντολίῳ ἔλαβε. 247. ε. τύ-
 πος τῶν ἐπ' ἀρετῇ προβαλλόντων. 350. γ. ὅση ἢ πρὸς
 αὐτὸν τιμή. αὐτ. η. ἢ γινώ αὐτῆς τὴν σημαίνει. 252. ζ.
 253. α, καὶ 254. γ. ἐν πλείοσιν ὥκει πόλεσι. 254. α.
 πόθεν εἶχε τὸν οἶνον. αὐτ. ζ. αἱ θυγατέρες αὐτῆς εὐσύν-
 γνωστοι. 255. β. καὶ ἀδελφοί. 256. γ. μόνος εἶναι πο-
 τιθεῖς ἔσπερον. 255. δ. ἢ μέθη αὐτῆς ἔχει τινὰ μέμ-
 ψιν. 256. β. διατὶ ἐ κεκώλυται ἢ παρῶντος αὐτῆς
 μίξις. αὐτ. ε. αὕτη τίνος τύπος. 257. β.

Μ.

Μάγοι πῶς ἠύχοντο. 882. δ. τίνι ἀκολοθῶντες τὰ δῶρα
 τῷ Χριστῷ προσέφερον. 1343. ε. εἰ τὰ δῶρα τῷ Χριστῷ
 προσάγαγοντες ἐκ τῆ Βαλαάμ ὤρμιλωτο. 1345. ζ. πό-
 θον τὸν Χριστὸν ἔγνωσαν. 1346. α.
 Μάγων σημεῖον φαντασία. 628. δ.
 Μαδαῖ ὁ καὶ Μήδος τὴν Μηδίαν κατέχευε. 167. δ.
 Μαδιαῖ μὲν καὶ καὶ τίνες οἱ ἐπώνυμοι. 568. ε.
 Μαδιωαίοις διατὶ ἐχθραίνεν προσέταλαι. 1340. ζ.
 Μαθησάλας δύο. 116. ε.
 Μαῖα αἱ τῶν Ἑβραίων ἀνδρικώτερας τῶν τὰ διαδήματα
 φορέντων. 763. γ.
 Μακροθύμειν τί. 1637. ζ.
 Μακροθυμία οἱ μὲν ὠφελῶνται, οἱ δὲ βλάπτονται. 605. ζ.
 Μαμβρη τὴν δηλοῖ. 194. β.
 Μαν πύθον ἀνομάζει. 1231. δ. καὶ νῦν μικρὸν κατα-
 βαίνει. αὐτ. ε. ἄρετος ἅμα καὶ ὄψιν. αὐτ. ζ. τί ἐστίν.
 1240. β. αὐτῆς τε καὶ τῆς λόγος παρὰθεσις. 1461.
 α, β, κτ.
 Μανασῆς τί σημαίνει. 464. γ. αὐτὸς τε καὶ ὁ Ἐφραίμ
 ἀντὶ τῆς Λαοὶ καταλέγονται. 1167. γ.
 Μανδραγόρας ὑπὸν χρῆμα ὡς ἀγροῖς φυόμενον. 368. ζ.
 τῆς μυστηρίᾳ τῆς Χριστῆς ἐμφαντικῆς. 369. β.
 Μανεδωνᾶς μέμνηται Ἡρώων πόλεως. 491. γ.
 Μανθάνοντι ἐκ ἀθροῦν εἰσοικίεον τὴν ἐπιστήμην. 823. ζ.

Μάννα ἐκάστω κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἀνεγίνετο. 728. ε,
 καὶ 740. ε. τί ἐστίν. 732. ε. τίνι ὅμοιον καὶ πόσον τὸ
 μέγεθος. αὐτ. ε. ψυχροτάτη ἢ αὐτῆς ἀνέργεια. 733. γ.
 τίνος σύμβολον. αὐτ. δ. τίνος τύπος. αὐτ. ζ. συριακὴ
 ἢ λέξις. 734. γ. διατὶ ἄρετος Ἀγγέλων ἐκλήθη. αὐτ. ε.
 διατὶ ἐφθάρετο. 737. β. διατὶ ἐν τοῖς σάββασις ἐ
 παρείχτο. 739. ε. ἔτι ὑεταί. 740. γ. διατὶ ἔτω προ-
 σηγόρεται. αὐτ. πότε οἱ Ἰεδαῖοι αὐτῷ ἐτρέφοντο.
 1631. δ.
 Μανιχαῖοι τὸν Θεὸν ὕλης χρῆζιν λέγουσι. 763. γ.
 Μαντεῖα ἐκ εἰς τὸ χρῆσιμον. 1336. δ, ε.
 Μαντεῖον τί. 1319. η.
 Μάνταις πῶς ἀντὶ λόγος τῶν τῶν ζῶων φωνῶν δέχονται.
 1325. ε.
 Μαρία πρώτη τὸν Μαυσεῖα ὕβρισε. 1245. α.
 Μαριάμ καὶ Ἰωσήφ προφητεύοντες. 427. ζ.
 Μάρτυρες εἰς ἀγίον εἰς τὸν τῆς κόσμου ἰόντων ἀμαρτάνειν
 δακρύσι. 451. ε. τῆς σεβασμῆς αὐτῆς εἰς ἐγκαλῶντες
 αἰχμαλωτῶν. 703. α. εἰ τῶν κρυπλῶν τρεῖς. 1527. ζ.
 Μαρτύρια τί. 787. β.
 Μάχαρος τί. 1644. δ. ἢ αἰσθητὴ καὶ νοητὴ τίς. 1645.
 α, β, κτ.
 Μεθύσκοντα τίνα. 1194. ε.
 Μελαγχολικῶν λόγοι καὶ πράξεις ἐκ ἀμαρτήματος.
 1036. β.
 Μελεδωνὸς νενεχῆς τίς. 1549. α.
 Μελίτων τὸν Θεὸν αἰσώματος δογματίζων. 49. ζ.
 Μελχισεδέκ τίνας ἔχει πατέρας. 197. η. τὴν σημαίνει.
 198. γ. διατὶ ἐ γενεαλογεῖται. αὐτ. πόθεν κατήγε
 τὸ γένος ἀδελφοί. αὐτ. δ. ἄρετες τοῦ εὐαγγέλιου Θεοῦ προσ-
 φέρειν. αὐτ. ε. ἱερεὺς αὐτοχειροτόμητος. αὐτ. ζ. τύ-
 πος τῆς ἐν Χριστῷ λατρείας. αὐτ. η. διατὶ δεκάτας
 ἔλαβε. 199. β, ε. ἕως πότε τὸν βίον παρέτενε. 311. δ.
 ὁποῖος τὴν θερησκεῖαν. 751. β.
 Μελωδία μέμνηται ποιεῖ μνήμην. 1625. δ.
 Μείκλας πάντα ἐν πᾶσι. 5. β.
 Μεμολυσμένος τὸν κολλῶμενον αὐτῷ μιάνει. 1025. ε.
 Μερῖμναις τῆ παρόντος βίης οἱ κατεσφραγισμένοι ὅποιοι.
 1292. ζ, η, καὶ 1393. α.
 Μέροπος τίνες ἐκλήθησαν. 177. γ.
 Μέρρῳ τί σημαίνει, καὶ τίνος τύπος. 723. δ.
 Μεταδιδόναι τὸς διωάμεθα. 1236. ε.
 Μεταμελεία ἴδιον τρεπλῆς φύσεως. 96. η.
 Μεταμελείας Θεῷ καὶ ἀνθρώπων διαφορὰ. 134. γ.
 Μεταμορφώσεως Χριστῆς τύπος τίς. 756. ζ.
 Μετανοίας διώμεις. 831. γ. οἱ πόνοι καθαίρεσι. 1043. α.
 τὸ μέγεθος μέγα. 1053. ε. ὁ καιρὸς ὅθεν ἤρξατο ποῖος.
 1135. ζ. τὸ μυστήριον οἶον. 1299. ε.
 Μετανοῶντες τῶν ἀγίων ἐκ ἀλλοτρίοι. 991. β.
 Μετανοῶν τις σώζεται. 1198. η.
 Μετεμψυχώσεως κατά. 1534. α.
 Μετοίκων ἔθος ὁποῖον. 253. η.
 Μέτρον ἀληθινὸν καὶ δικαίον τί. 742. δ.
 Μὴν ὁ ἔβδος καὶ πρῶτος λέγεται. 149. δ.
 Μὴν ὁ πρῶτος τίς. 665. δ. ἄλλος ἄλλος. αὐτ. ζ. ἀνό-
 ματα αὐτῆς διάφορα. 670. β.
 Μηρὸς παρὰ τῇ Γραφῇ τί σημαίνει. 397. γ.
 Μητρὸς καὶ μητρὸς εἶμα συγγινῇ. 1068. α.
 Μιαινόντων πάντων μακρὰν οἰχόμεθα δεῖ. 1196. β.
 Μισαῖν ἐδ' ἐξ ὑποψίας, ἐδὲ τῇ διαγοῖα δεῖ.
 Μισωτὸς τίς. 694. η.
 Μισῶν ἐρίων καὶ ἐ λαλεῖ. 425. ε.
 Μίτρα τίνος σύμβολον. 1103. α.
 Μιχαὴλ ὁ ἐγγεχ...

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Μνησείας ἔθος παλαιόν. 247. γ.
 Μνηστῆρες οἱ ἄνδρες λέγονται. 247. β.
 Μοιχαλὶς ἐδὲν θηρίων διαφέρει. 1189. ε.
 Μοιχεία καὶ παρὰ βασιβάρους πονηρόν. 190. α. διὰ τῆς
 γοιόρβους κατηγορημένη. 1185. ε. ἡ καθ' ὑπόνοιαν τίνι
 κριτηρίῳ ἀνακρίει. 1189. γ. τὸ πάντων παγχαλέπον.
 1553. β. ἴση τῇ τῆς μεμνησμένης φθορᾷ. 1554. α.
 χαλεπωτέρη προείας, καὶ συγνώμης μέζων. 1564. ε.
 Μοιχὸς εἰς Θεὸν ἀμαρτάνει. 260. γ.
 Μολόχ τί. 917. ε.
 Μοναδικὸν βίον τὸς πρῶτος ὑπέδω. 1125. β. τὸς ὁ τύ-
 πος αὐτῆς. αὐτ.
 Μονόκερος ζῶον ἀκράτητον. 1336. α. ἀπακάζεται
 τῷ Χριστῷ. αὐτ. β.
 Μόνωσις Θεῷ φίλη. 187. γ.
 Μοχοποιησάντων τίνες δίκλι ἐδόσαν. 1245. β.
 Μουσική πρὸς τὰ τῆς Κυρίας ἔργα ἐμπόδιον. 385. ε.
 Μύθος πλάττειν τίνος πνέματος. 1240. ζ.
 Μύροις ἐπιτέρεται ἡ ψυχὴ. 337. β.
 Μύρος τῆς πιδματικῆς τὸ τὸ σύμβολον. 1050. α.
 Μυσαγωγεῖν διώδαι τίνος. 827. β.
 Μυσήρια ἐκκαλύπτειν κακόν. 82. β. πῶς ἀμύητες καὶ
 μεμνημένους διδάσκον. 1226. γ.
 Μυσήριον τὸ τῆς Χριστῆς δυσκατόπιστον. 761. β.
 Μυσηρίων τίνες ὡς προβάτῃ, καὶ τίνες ὡς ἐρίφῃ με-
 ταλαμβάνουσι. 669. α. πῶς μεταλαμβάνον. 695. ε.
 ἀποθίγειν εἰς αἴετος. 1293. γ.
 Μωαβίται οἰκήτορες τῆς κοίτης Συρίας. 158. δ. πόθεν
 κατάγονται. 721. β. τίνος τύπος. 1559. ε.
 Μωϋσέως ὁ πατήρ Ἀβραμ. 210. γ. ὁ πατήρ διὰ τὴν σε-
 σίγηται. 559. δ. ὁ φόνος τὴν ἐδήλ. 566. ζ. ἡ φυγὴ,
 τῆς καινῆς διαθήκης ἀνιγναι. 567. β, γ. ἡ ζωὴ εἰς
 τρεῖς ἴσες ἀριθμὸς μεμερίται. 573. ζ. ἡ τῆς χειρὸς
 λέπρωσις διὰ τὴν ἐθεραπεύθη. 595. γ. ἡ παρρησία
 τίνος τύπος. 600. β. μέχρις αὐτῆς ἔχοντα ὁ θάνατος.
 613. α. ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἡ τῆς σωτηρίας γνώσις.
 731. β. ἡ τῶν χειρῶν ἐκλάσις τὴν σημαίνει. 747. δ, ε, κτ.
 καὶ 748. β. ἡ τελειότης μεγάλη. 917. ζ. τὰ συγγράμ-
 ματα ἢ κατὰ χρόνον ἀκολουθίαν συνεγράφη. 957. γ.
 ἡ δὲ αὐτῆς δευτέρα χάρις ἀφανιστή. 1141. δ. ἡ δικαιο-
 συνὴ διὰ τὴν ἔχοντα ὑπὲρ τῆς λαῆς. 1144. ε. ἡ βίχη τῆς
 τῆς Χριστῆς μεσιτείας τύπος. 1230. γ. ὁ γάμος τὸν τῆς
 Χριστῆς ἐσημαίνει. 1242. β. ὁ τάφος διὰ τὴν ἀφαιήσ.
 1300. ε, καὶ 1650. β. ἐδὲ αἱ ὀφθαλμοὶ ἡμανεύθη-
 σαν, ἐδὲ τὸ πρόσωπον ἐφθάρη. 1421. σίχ. 40. ἡ δεπ-
 σις διὰ τὴν ἐσημαίνει. 1436. ε. τὸ σῶμα ὑπὸ Ἀγγέ-
 λων κεκῆδεται. 1650. ε. αἱ προερέσεις ὁποῖαι. 1651. β.
 τὸ σῶμα μετασκέδαται. 1672. ζ.
 Μωϋσῆς ἄφθι ὁ Θεὸς ἢ ὁ Κύριος ἐδὲ ἀπαξ ἐν τῇ Γραφῇ
 εὐρεῖται. 575. η. πλέον τὴν ἢ τῶν Ἀαβὼν δέδοται. 1363. β.
 καὶ 1436. ε. ἐδὲδοται ἢ εἰς τὴν γλῶσσαν εἰσόδος ἀδείας
 τῆς πίστεως. 1363. β. παραπλήσιος προφήτης πλὴν
 Χριστῆς εἰδὲς. 1522. δ. ἔθος ὑπὲρ τῶν προσκευασάντων
 εὐχεσθαι. 1655. ε.
 Μωϋσῆς τεθεῖσθαι ἐν θύβῃ τίνος τύπος. 360. δ. τὸ ἐν
 ψάμμῳ τὸν Αἰγύπτιον κρύψαι τὴν σημαίνει. 365. διὰ τὴν
 ὁ ἄγγελος ἀνελθὼν ἐβεβλήθη; 612. γ. τὸ γεγονέναι
 Θεὸν Φαραὼν τὴν ἐμφαίνει. 625. ε, ζ, καὶ 628. α. ἡ
 ἀθυμία περιέτρεψε. 1233. β. Μαδιανίτιν γυναικα
 μόνον λαβεῖν, γελῶσι οἱ λέγοντες. 1239. ζ. τὸ μετὰ
 Σεπφώραν ἄλλω λαβεῖν μύθος. 1240. ε. τὸ τὸ κω-
 τυχεῖν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας. 1301. γ, δ, κτ.
 ὁ μετρητὴς ἐν ὀνομασίων. 139. δ. οἱ μετρητὴς
 η. διὰ τὴν καταλέγει τὸς εἰς Αἰγύπτιον κα-
 1363. β. πρῶτος τῆς λαῆς ἡγήσατο. 520. α.
 τὸν ἀρεζανίς. αὐτ. διὰ τὴν ἀρεζανίς τὸς
 τῆς λαῆς ἡγήσατο.

μαγωγίς. 567. α. ἄνθρωπος καὶ Αἰγύπτιος ἐπ' αὐτὸν
 ἐρηθῆναι τὴν σημαίνει. 570. ζ. διὰ τὴν ἀλλόφυλον ἐγνημ
 571. β. Χριστῆς τύπος. αὐτ. γ, 602. γ, καὶ 929. ε, καὶ
 τῆς νόμου. 1236. β, καὶ 1650. α. ἐθνικῶς πωθεῖται σιωπῇ
 ζῇ. 572. α. ἄρχι τίνος ἐποίμην. 574. ζ. τὰς αἰτίας
 ἐξήτει, αἷς τὰ ἀναγκασιότατα ἐπιτελεῖται. 578. γ. ἐδὲ
 ἀρχιερεὺς, ἐδὲ προφήτης ἵδ' ὅτε τὴν καιρομῶν βαίτοι
 εἶρα. 581. β. διὰ τὴν παρετήτο. 583. ε, ζ, κτ. καὶ
 584. β. ἡ θέλα ἐλὼθερῶσαι τὸν Ἰσραὴλ. αὐτ. η. διὰ τὴν
 ἐδεδίει. 589. η. διὰ τὴν ἰχνοφάνειαν καὶ βραδυγλωσσος
 598. γ. πότε τὴν αὐτῆς ἀδύνατον εἶδεν. αὐτ. δ. ἐλ-
 οῖς τὰ τῆς Τριάδος μυσαγωγεῖν. αὐτ. ζ. ἡ δὲ τὸν μέλ-
 λοντα πέμπεσαι Ἰησοῦν. 600. α. τῇ παρρησίᾳ ἐδείκνυ
 ἄξιος εἶναι τῆς προσεσῆσαι. αὐτ. ε. ὁ προσεχέμερος Θεὸς
 τῆς Ἐμμανηὴ. 601. ε. διὰ τὴν κρύπτεσθαι ἀπὸ τῆς πωθεῖται
 τὴν ἀποστολῇ. 602. β. παρέβανε τὸν νόμον. 610. δ.
 ἀπέπεμψε πρὸς τὸν πωθεῖται τὴν γυναικα καὶ τα
 τέκνα. 611. α, δ, καὶ 612. δ. ἐδεδίει τὸν Φαραὼν
 612. ε, ζ. ὁ μαγγανείας τεθαυματέρηται. 629. ε.
 πρὸς δειρρεσίαν ἐτοιμότητος. 640. β. διὰ τὴν πρὸ τῆς
 χαλᾶς παρρησίας. 650. η. διὰ τὴν ἐσόμενον προ-
 λέγει. 651. ε. ὁ πάντα τῇ ἐλάβει τερατεργεῖ. 653. β.
 διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Γραφῆς θαυμαστέται. 663. δ. τὴν τῶν
 μαθημάτων μετῆλθε. αὐτ. η. ἐδὲνα μισμὸν ἡγάτα
 τὸ ἐπιφέρειν τῆς Ἰωσήφ τὰ ὅσα. 702. β. ἔλυσε τὸν
 νόμον, ἵνα φυλάξῃ τὸν ὄρκον. αὐτ. δ. προέκρινε τῶν
 θησαυρῶν τὰ τῆς δικαίας λείψανα. αὐτ. η. ἀφ' ὅς προ-
 φητεύειν ἤρξατο τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ ἐκ ἐμίγῃ. 749. ε. πρὸς
 σωπὸν τῶν κατὰ νόμον. 754. δ. ἐξηρημάτισεν τὴν δόξαν.
 765. δ. διὰ τὴν ἡμέρας ἐνήσωσε. 794. ε. διὰ τὴν κατα-
 τὴν ἐβδόμῃ ἀνακαλεῖται. 832. δ. ἐν τῇ νεφέλῃ εἰσελ-
 θῶν τὴν ἰδὲν ἡζώθη. 833. β. πότε ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἐκ-
 τάει. 834. β. πᾶσαις ταῖς τῶν ἐθνικῶν δόξαις ἀνι-
 τίεται. 908. β. τὰς τῶν πατριαρχῶν προσσηγορίας
 προσέειπεν ἰκετηρίας. 912. δ. ἡ δὲ βίβλον ζώντων.
 918. α. ἔχε τὴν ἐκ προαιρέσεως; ἔτυχε καὶ τῆς ἀνα-
 χείρας. 923. γ. ἐπικαλυμμένως ἐδίδασκε τὸ περὶ
 πατρὸς καὶ ἡς δόγμα. 924. α. ἀπολογία ὑπὲρ ὅς τὰ
 ὅσα τῆς Ἰωσήφ μετεκρίμασε. 1104. δ, ε, κτ. ἐκ ἐπαύ-
 σατε τῆς συμπαθείας. 1233. γ. ἀποχρῶσαν τῇ οικο-
 νομίᾳ ἔλαβε τὴν χάριν. αὐτ. η. διὰ τὴν ἀμφέβαλλε
 Θεὸς ὑποχρῶμα. 1235. ζ. ἀπιστῶ. 1236. β. τὴν τῆς
 βασιλείας τῶν Αἰθίοπων θυγατέρα ἡγάγετο γυναικα.
 1239. ε. ἰχυροτέρην τῆς ὀργῆς τὴν φύσιν ἐποίησε.
 1246. γ. δύο γυναικας ἔλαβε. 1241. ε, ζ, κτ. φιλα-
 λήτης. 1242. ζ. ἐφιλοσόφει ταῖς ἐβδόμαις. 1267. β.
 πρὸς τὸς ὑπερηφάνους ἐλθὼν ἐδεδίει ἡγήσατο. 1275. α.
 ἡγήσατο. 1299. β. ὠκλασεν. αὐτ. γ, καὶ 1301. ζ. ὁ
 παρὰ γνώμῃ τὴν ἀπιστίαν ἐδεδίει. 1300. γ. πότε φρε-
 νησιν καὶ χρηστότητα ἐπέδειξε. 1303. ζ. τὸς συγγεν-
 κῆς πολέμους περιῆται. 1315. ε. ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς
 ἀρετῆς ἀναβέβηκε. 1338. γ. κρείττων Ἀαβὼν. 1363. β.
 προσέειπεν τοῖς περὶ τῆς πάχας. 1385. α. πάντα εἰς
 Θεὸν ἀνατᾷ. 1395. γ. ἀρχὴν ἀγαθός. αὐτ. ε. προ-
 λέγει τῆς γῆς τὰ ὅσα. 1403. ε. καὶ αὐτὸς τὴν τῆς
 καρδίας περιτομῇ θέλει. 1472. ζ. διὰ τὴν ἡμέρας ἐν
 τῷ ὅρει κατεχέθη. 1468. α. διὰ τὴν διετρέψε τῆς
 Ἰησοῦ τὴν Θεότητα. 1520. ζ. εἰς φιλοσοφίαν τὸς ὑπὴρ-
 κους ἀνάγει. 1550. η. περὶ τῆς πρώτης τῆς Χριστῆς
 παρρησίας προφητεύει. 1620. ζ. βῆς καὶ πρὸ βατον.
 1632. γ. διὰ τὴν ἐκάλυψε εἰς τὴν γλῶσσαν τὸν λαὸν εἰσα-
 γαγεῖν. 1649. ε. 1650. α. κατὰ τὴν τῷ Χριστῷ ὁμοίαν.
 1651. ε. τὴν τῆς Ἰακώβ καταῖραν εἰς βίολογίαν μετέ-
 σταν. αὐτ. ζ. μεσίτης καὶ διάκονος. 1654. ε. τὰ ἐν
 διαγγελίαις προφητεύει. 1662. α. ζῶν τὰ ὡς ἐπὶ θά-
 νοντι αὐτῷ προφητεύει. 1671. η. γέγραφα ἐαυτὸν
 τεθνεῶτα. 1762. δ. διὰ τὴν εἰγὺς Φογῶρ ἐτάφη. αὐτ. ε.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

χυ τὴν παιδαγωγίαν προέτεινε. 1566. δ. τὸ πρέπον
 φυλάττει. 1578. γ. δειλὸς αὐτὸς Ἐκκλησιαίαις. 1620. α.
 ἀπαλάττει ἀσεβείας. 1650. δ. πότε τέλος εἰληφεν.
 αὐτ. ζ.
 Νόμος παλαιὸς οἱ τύποι πότε κατηργήθησαν. 729. ζ.
 ἐκ ἑστῶτος αὐτῶν ἰσχύει τοῖς ὑψηλοῖς περὶ Χριστοῦ δόγμασι.
 766. ζ. καὶ τὰ δοκῦντα ἀπάνθρωπα ἡμεῖς. 795. ε.
 ἡ παιδεία δὲ δειλὴ αὐτῶν Ἐκκλησιαίαις. 847. ε. ἡ λατρεία ἐκ
 ἀπόκρι πρὸς καθάρσιν. 900. δ. τὸ φῶς Ἰουδαίοις ἀπα-
 ράδεικτον. 954. β. καὶ 936. β. τῷ γράμματι οἱ προ-
 σέχοντες ἔχουσιν ὁρᾶν τὴν δόξαν. 936. β. τὸ αἴτιον τῆς
 ἀσφαλείας ποῖον. 935. γ. δ. τὸ αἰσθητὸν καὶ πνευμα-
 τικὸν τίσι κατάλληλον. 956. ε. ἡ παιδεία ἐστὶν αἰσθητική.
 1005. γ. ἴδιον αὐτῶν τὸ. 1011. α. ὁ φύλαξ ἔχει ζωῆς
 ἐλπίδα. 1078. ζ. τὸ τῆς επικαλύψεως ἀντικείμενον.
 1179. β. τὰς θεραπεύσας τῶν δὲ ἀπὸ τῆς. 1194. ζ.
 ἡ μελέτησις διδάσκει. 1452. ζ.
 Νόμος τῶν παλαιῶν καὶ νέων εἰς ὁ νέος. 1567. ζ.
 Νόμος τὸν σκοπὸν δὲ ἐξετάζειν. 1029. α.
 Νεκρωσις ἀληθινή τίς. 1369. δ. τίς ἡ αὐτῇ πρέπουσα
 θυσία. αὐτ. ε.
 Νῆς ἀκατάληπτος. 328. γ. ὁ τῶν πεπονήτων ἱλαρὸς.
 526. ζ. διαγεσάτη θυσία. 958. α. πῶς καταφθεί-
 ρεται. 1057. δ. ὁ νεκρὸς τίς. 1180. ε.
 Νῦν καιρὸς ὁραμάτων θεῶν. 14. ε. ἐπιτηδεύει ὁ ἄνθρω-
 πος καὶ ζωῆς. 19. α. διατὶ ἔτι καλεῖται. αὐτ. β.
 ὁ πρὸ τῆς Χριστοῦ ἐπιδημίας καιρὸς. 704. α. ἡ αὐτῇ τὸ
 πάχος δύεται τίνος τύπος. 1085. δ.
 Νῶς τί σημαίνει. 125. ε. διατὶ γὰρ ἐπὶ αὐτῶν δηλοποιεῖ-
 ται. αὐτ. η. πῶς διανέπαινε τὸν Λάμει. 126. α. οἱ
 πῶς αὐτῶν δυσὶν ἀνέκα σώζονται. 141. ζ. ἐγκωμιάζεται.
 143. α. πῶς τὰ καθάρια τῶν ἀκαθάρτων διέκρινε.
 144. δ. τίνι λόγῳ ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. 145. ε. ὑπὸ
 Θεοῦ ἐσοφίσθη. 147. α. τὴν πρὸ τῆς παραβάσεως τῆς
 Ἀδὰμ δόλογον ἐδέξατο. 152. ε. πρῶτος οἰκοδομῆς θυ-
 σιαστήριον. 153. α. ἐπὶ προσεταγῆς προσαναγαγὼν θυσίαν.
 αὐτ. δ. διατὶ ἔλαβε τῆς Ἀδὰμ τὴν δόλογον. 155. β.
 πᾶν ἔμφυχον αὐτῶν συγκεχώρητο. 150. ε. μεθ᾽ ἡμε-
 ρῶν διατὶ ἐκ ἐμέμφθη. 163. β. πόθεν ἔγνω ὅσα
 ἐποίησαν αὐτῶν ὁ Χαναάν. 164. β. ἡ περὶ τῆς ὑμῶν
 προφητεία αὐτῶν πότε τέλος ἔχει. 165. δ. προφητεύει.
 166. ε. αἱ πρὸς τῆς ὑμῶν δόλογον αὐτῶν τί σημαίνει.
 167. η. οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτῶν τρεῖς λαοὶ δηλώσι.
 168. α. μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς κιβωτοῦ ἐξόδου παιδοποιίας
 ἐκ τῶν ἔχοντο. αὐτ. η. τὰς τρεῖς ὑμῶν ἰσως τριδύμους ἐγνώ-
 νησε. 179. γ. ταῖς τρεῖς ὑμῶν τὸν κόσμον διέπλε. 211. α.
 μετέθηκε τῶν ἀκαθάρτων ἕως ἂν ἀφαιρεθῶσαν. 1100. β.
 οἱ υἱοὶ αὐτῶν εἰς ἱβὶ διεμερίσθησαν ἐθνη. 1627. γ. υἱοὶ
 αὐτῶν καὶ ἔγγονοι, ὁ. αὐτ. δ.

Ξενίζοντα ἐποῖον δὲ εἶναι. 233. β.
 Ξενοί τινες. 810. ζ. τῶν οὐ ἀνθρώποις οἱ τῷ θεῷ ἴδιοι.
 1077. ζ. ἐλάττωτες τῶν ἄλλων παρ' Ἀθηναίοις καὶ
 Πέρσαις, ὑπὸ δὲ Λακεδαιμονίων ἐλαυνόμενοι. 1094. α.
 ἀτιμάζονται παρὰ τοῖς ἔθνεσιν. αὐτ. γ.
 Ξένος φύσει εἰσός. 286. ζ.
 Ξένος προσέμπειν ἀγαθόν. 237. γ.
 Ξηρότης περισυτέρεα τῆς τῷ ἡλίου γένεσως. 27. β.
 Ξοῶνων μετὴ ἡ οἰκεμένη. 1132. ε.
 Ξύλα πῶς τὰ δύο αὐτῶν μέσω τῆ παραδείσεως. 70. α.
 Ξύλον ζωῆς καὶ γνώσεως ἐμοφυῇ τοῖς ἄλλοις
 διατὶ ἔσως ὀνομάσθη. 68. α, καὶ 69. ε, ζ.
 γορδύμενον ἐκ τοῦ συκῆς, ἐδ' ἄλλο τί τι.
 69. ζ. τὸ τῆς γνώσεως θεωρία. 73. δ.
 μένον διατὶ ὠρεῖται. 82. η, καὶ διατὶ
 συμβεληῖς ἐκείνης αὐτῆς ἀδύνη.
 κανὼν τῆς ἀρετῆς. 286. ζ.

100

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Ο.

Ὁβολός τί. 899. β.
 Ὁγδόη ἡ ἀνυστάσιμος. 1116. β. τίνος τύπος. 1504. δ.
 Ὁδὸν τὸν τὴν ἐνὶ τῷ βαδίζοντα ὅποιον δὲ εἶναι. 1512. γ.
 Ὁδὸς βασιλικὴ τίς. 1303. β, καὶ 1516. δ. ταυτὸν τῷ
 τῷ Θεῷ ἑήματι. 1512. β.
 Ὁδὸς τῆς πρὸς ἡδονῇ καὶ τῆς πρὸς ἐγκράτειαν παρὰ-
 θεσις. 1019. γ.
 Οἰκετῶν ἡθὺς ὅποιον. 214. ε.
 Οἰκίαν ὁ οἰκοδομῶν τίνος τύπος. 1530. ε.
 Οἰκονομία αἱ τῷ Θεῷ πολλὰ καταρθεῖσι. 1322. γ. τὴν
 λέγουσ αὐτῶν ἢ ῥάδιον ἐπίσταται. 1398. δ. δὲ γινώσκων
 τὸ ὅπως γίνονται. αὐτ.
 Οἶκος ὁ τῷ Θεῷ ἡμέτερος. 1172. ζ.
 Οἶκω τῷ τῷ Θεῷ πῶς δὲ προσίσταται. 411. ζ. αἱ γυναῖ-
 κες ἐπὶ τὴν οἶκον τὰς τρεῖς ἀπολύσι. 412. δ.
 Οἶνος μολύνει τὰ ἱμάτια. 524. δ. αὐτῷ παρὲν καίεται
 ἡ τιμωρία. αὐτ. ε. τῷ αἵματος τῷ Χριστῷ σύμβολον.
 525. β. ὁ μυτικὸς αἷμα κέκληται. αὐτ. δ.
 Οἶφι τί. 990. γ.
 Ὀλυρα τί. 654. β.
 Ὀμῆρος τὰ περὶ τῆς κινήσεως τῷ ἡλίῳ περιγράφων. 34. ζ.
 Ὀμιλία τί. 809. ε.
 Ὀμογενεῖς ἢ ὁμοτρόποις πότε σωεργοῖς χρηστοί. 668. δ.
 Ὀμοίωμα τί. 768. β, γ.
 Ὀμοιώσεις σφραγίσματος καὶ ἱματίου. 20. α. σώματος λα-
 λήντος περὶ εἰδῶλον καὶ σώματος ὅφους. 82. ε. αἶρος
 νοσηρῶ καὶ σωτηρίας φανύσης. 92. η. Θεῷ καὶ ἱατρῷ.
 606. ε, ζ, κτ. καὶ 607. γ, δ, κτ. φλογὸς καὶ οὐραίας
 Θεῷ. 832. ζ. θείας φαιδρότητος καὶ φωτός. 842. α.
 χαλκῶ καὶ λόγῳ διαγγελικῶ. 862. ε, ζ. σμαράγδου
 καὶ ἔραν. 869. δ, ε. βίβη φιλοσόφου καὶ ῥοίας καρπῶ.
 881. ε. πόλεως καὶ ῥοίτης. 882. α, β. σφραγίδων
 ποιήσεως καὶ ἐξαίρετων πολιτείαις Ἑβραίων. 906. β. κα-
 τὰ τῶν καὶ ψυχῶν. 934. η. Ἰεῶν καὶ τῷ προσκύνοντες
 τῇ χάριτι. 905. α. αὐτῶν καὶ ἀνθρώπων. 1015. β, γ,
 κτ. καὶ 1016. δ, ε. ἱκτίνος καὶ ἀρπακίτης. 1020. ε.
 σφραγίδων καὶ ἀνθρώπων ἀγγέλων. 1021. α. ληστῶν καὶ
 θηρίων. 1023. γ. πάσης αἰγῶν καὶ προβάτων, ἀμπε-
 λῶνος καὶ τῶν ὑπὸ χεῖρα. 1088. ε, ζ. φυτῶν καὶ ἀν-
 θρώπων. 1154. ζ. θρυαλλίδος καὶ χάριτος. 1234. β.
 τῶν κατηγμένων Μωϋσέως καὶ τῶν τῷ Χριστῷ. 1242. γ,
 δ, κτ. ὑακίθη καὶ αἰθερίας σώματος. 1270. β. καρυῖς
 καὶ ἀρετῆς. 1282. α. ὅφους καὶ Χριστῷ. 1309. η, καὶ
 1310. α, β, κτ. τῆς εὐλογίας τῷ Ἰακώβ καὶ τῆς τῷ
 Βαλαάμ. 1342. β. Παύλου καὶ Μωϋσέως. 1363. γ.
 Χριστῷ καὶ Μωϋσέως. αὐτ. ε. Θεῷ καὶ πυρός. 1442. ε, ζ.
 λόγων ἐπὶ τὴν ἑξέτασιν καὶ δυνάμεως αὐτῶν. 1509. γ. δύο
 γυναικῶν καὶ σωτηρίας τε καὶ ἑκκλησίας. 1540. γ.
 δύο γυναικῶν καὶ ἡδονῆς τε καὶ ἀρετῆς. αὐτ. ε. πεινῶ-
 νων τε καὶ διψῶντων καὶ τῶν περὶ τίνος τῷ κλήσιν ποτη-
 σάντων. 1530. γ. σωτηρίας Ἰσραὴλ καὶ αἰχμαλῆτε
 γυναικός. 1537. ε, ζ. μοιχαλίδος καὶ ψυχῆς. 1556.
 γ, δ, κτ. τῶν κοσμικῶν καὶ τῶν πνευματικῶν πολέμων.
 1560. ε, ζ, κτ. τῶν πλανῶντων τυφλὸν καὶ ἀπὸ αἰρέ-
 σεως εἰς αἵρεσιν ἐφελκομένων. 1589. δ. Θεῷ καὶ τῷ
 ποδηγεμένῳ στρατῷ. 1604. ζ.
 Ὀμόνοια ἐξελεγχόμενη. 1637. δ.
 Ὀμόφρονες τίνες. 73. ζ.
 Ὀνόματι σημασία. 267. ζ.
 Ὀν τὸν τί. 585. γ. τὸ ὄντως ὄν ποῖον. αὐτ. ε, ζ.
 Ὀν τὸν τί. 399. ζ. πῶς ἀδικεῖται. 273. γ.
 Ὀν τὸν τί. 400. β. τὸ ἀφραστον
 τὸ τῷ Κυρίῳ τίς ἐκ αἵματος ὀνομάσται.
 αὐτὸ ἐξ ἐξ προφύσεως. 778. α. καὶ

Ὀνος ἡ τῷ Βαλαάμ τύπος τῷ σώματος τῷ Χριστῷ. 1324. δ.
 ἡ αὐτὴ τίνος σύμβολον. 1326. γ, καὶ 1550. α. ζῶον
 ἀκαθάρτον. 1549. γ.
 Ὀντα οἰκίσεται εἰς τὸ μηδὲν. 1116. ε.
 Ὀνω διατὶ ὁ Κύριος ἐπέβη. 1663. ε.
 Ὀπίδια Θεῷ τί. 914. δ, 929. α, καὶ 930. β.
 Ὀπιότονος τί. 1637. δ.
 Ὀρεῖν δὲ καὶ ἔτω πιστεύειν. 239. β.
 Ὀργὴν πᾶσαν ἐτυμολογεῖται. 513. η. ἡ τῷ Θεῷ τίς
 719. α. ἡ δικαία ὑπὸ τίνος προσκαλεῖται. 1351. α.
 ἐπὶ Θεῷ λεγομένην τὴν ἐμφάνει. 1381. ε.
 Ὀρθῶς μὴ δεῖν τῷ μὴ δεῖν ἴσον. 1107. δ.
 Ὀρχος τί. 319. β, γ. ἵνα μὴ λυθῇ, ἐλύθη νόμος
 702. δ. ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῆς χάριτος. 1086. β.
 Ὀρώμενον πιστότερον. 756. ε.
 Ὀρνεως ἄγνιστος. 1519. ε.
 Ὀρεῖν πᾶσαν. 1219. η.
 Οὐλαί τί. 1101. η. μάστιγιν αὐτῶν μετανοῶσι. 1102. α.
 Οὐρανοὶ δύο. 21. β. πλείονες ἢ δύο. αὐτ. ε. ἢ πολ-
 λοί. 25. β.
 Οὐρανὸς διατὶ πρότερον τῆς γῆς πεποίηται. 5. ε. ἡμι-
 σφαιρῶς ὅμοιος. 20. β. ἐξ ὑδάτων. 22. γ. ὡσεὶ κα-
 μάρα. αὐτ. δ. ἐδὲ δονεῖται, ἐδὲ σφαιροειδὲς ἐστίν. αὐτ. ζ.
 τὸ ἀνομιλῶν αὐτὸν καὶ κλειδιῶν τὴν σημαίνει. 146. α.
 ἐκ αἵματος τῶν καρπῶν. 252. α. ἀκατάληπτον ἔχει τὴν
 φύσιν. 328. β. τίνι ὅμοιος. 828. δ.
 Οὐρανὸς καὶ γῆ πάντων περιεκτικῶς. 1614. α, καὶ 1621. α.
 μέρη τῷ κόσμῳ διακρινόμενα. αὐτ. ε. τὰ ἔξω δηλοῦ-
 1622. α.
 Οὐρανὸς καὶ φύσιν ἱκανῶς περιγράφει ὁ Ἡσαΐας
 5. δ. ἡ ποίησις ἀναγκαία. 23. β.
 Οὐσία πᾶσαν προσηγέρχεται. 586. δ. τὴν τῷ Θεῷ ἰδέ-
 αὶ αὐτῶν. 914. δ.
 Ὀφθαλμοὶ τῶν ἐξουσιωμένων ὅποιοι. 526. β.
 Ὀφίς φίλος. 79. α. ὁ Σατανᾶς ἐστίν. αὐτ. β. διατὶ
 φρόνιμος. αὐτ. γ, καὶ ε. ἐμετῆρε λόγῳ. αὐτ. η. ὅρ-
 γανον τῷ ἐχθρῷ. 80. β. διατὶ διδμημερῆται. 90. α.
 ἐρώμενος ἀφελῆς. 91. ζ. ἐκ ἑαυτοῦ φανὼν ἀναθροῦν. 92. β.
 ὅρθιος τῇ Εὐᾷ διελέγετο. αὐτ. γ. τίς ἡ αὐτῷ τρεφ-
 αὐτ. ε. τῆς πρὸς αὐτὸν ἐχθρας τίς ὁ λόγος. 93. β.
 πᾶν ἀνθρώπινον μέλος βλάβηται. 94. β. τῆς διαβολ-
 κῆς ἐπιβλήτης ὑπεργός. 1025. γ. ὁ ἐναντίος τῆς Εὐᾷ
 τίς. 1309. γ. ὁ ἀληθὴς ἡ ἀμαρτία. 1312. β.
 Ὀφίς ὁ χαλκὸς σημεῖον ἀπιστίας. 1278. α. ἀντίτι-
 πος τῷ ὑπὲρ ἡμῶν παθόντος. 1310. δ, καὶ τύπος τῷ
 πᾶσιν, καὶ τῆς ἀμαρτίας, καὶ τῆς κατάρας. αὐτ.
 διατὶ χαλκὸς ὁ ὑψωθείς. 1311. ε. ἐξ ἀντιπαθείας
 τὸν ἰὸν ἡμιβλῶν. αὐτ. ζ.

Π.

Πάθη κλιμακίηδες καλέμενα. 350. η. τῶν ἐν ἡδονῇ τέ-
 σαρεα. 1026. γ. τὰ μὲν ἐκ λογισμῶν ἀνεπιτήμητα, τὰ
 δὲ ἐξ ἐπιθυμίας ἔ. 1037. ε, ζ. τὰ μικρὰ μὴ ἀνα-
 κοπήσιμα μεγάλα καθίσταται. 1041. β. τὰ ἀκέραια
 ἀτιμώρητα. 1043. ζ. τὰ τῶν ψυχῶν ὅποια. 1115. α.
 παμποικίλια. αὐτ. δ.
 Πάθος τὸ σωτήριον τῆς οἰκουμένης εὐφροσύνης. 527. γ.
 εἰς ἀποκατάστασιν ἀμαρτίας. 890. β. ἡρε-τὴν ἀμαρτίας
 1289. ζ. τὸ κεφάλαιον τῶν πεπιστωμένων. 1312. α.
 Πάθος τῷ σωτηρίῳ τύπος. 277. β, 279. ζ, 1003. α.
 καὶ 1045. δ, ε, κτ. σύμβολα. 850. ζ. διὰ τίνων δι-
 λῆται. 1046. η.
 Πάθων χολή, θεραπεύει ἀρχή. 573. β. οἱ δὲλοι τίς
 ὁμοιοί. 1021. δ. ὁ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἔτι ἐκ ἀλλότρου
 Θεῷ. 1039. γ. καὶ τῶν ἐν φιλαίᾳ ἐπιθυμίας ἀποκα-
 δῆ. 1033. ζ. ἀπὸ πλάχου εἰς ἅπαν τίνος καὶ
 1040. ε. τίνος δὲ ἀλογεῖν. 1529. β.
 Παῖδες οἱ ἀπερίτμητοι τίνος τύπος. 1256. β. ἀπολαύ-
 σιν ἀγαθῶν διὰ τῶν προγόνων εὐσέβειαν. 1472. γ.
 Παιδεία τῇ ἐξ ὁ τῷ μυτηρίᾳ ναὸς καλλωπίζεται. 662. β.

Παιδεία

Παιδεία

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Παιδείας καὶ ἀπαιδεύσεις ἴδιον τί. 1011. η.
 Παιδία ἐκ ἐρυθραῖ τῆς ἐδῆτος γυμνάμενα. 83. ζ. προ-
 σδύχοντα εἰσακέεται. 271. ε.
 Παιδιά τῇ μάχῃ ἐμώνυμος. 267. ε.
 Παιδίοις λαλῆντες ὅποιοι γινόμεθα. 1427. γ.
 Παιδὶς τῷ ἁ Χριστῷ βραχὺς ὁ καρπός. 1154. ε.
 Παίξω παρὰ τῇ Γραφῇ τὸ μάχομαι. 268. β.
 Παῖς ὁ τῷ Ἀβραάμ ἐγγηγορῶς καὶ θαυμαστός. 300. β.
 τύπος τῶν Ἀποστόλων. αὐτ. ε. σπερδῶτος ὑπηρετής. 302. ε.
 διατὶ τῷ Ἰσαὰκ ἀποπερσεβύσει. 304. η.
 Παλαιὰ τύπος τῶν νέων. 744. γ. παλαιὰ παλαιῶν
 τίνα. 1146. β.
 Παλαιοὶ διατὶ πολὺν ἔζωον χρένον. 131. ε.
 Παλαισίνῃ ὑπὸ τῶν ἐκ τῆ Χαναὰν πάλαγ οἰκαμένη.
 165. β. πόθεν ἔτως ἐκλήθη. 211. β. πρῶίμους φέρεται
 καρπός. 1120. β.
 Πανεύς ἡ πρότερον Λάϊσα. 532. β.
 Πανήγυρις τί. 1128. δ.
 Πάπποι τὰς ἐγγύνας ὑὲς λέγουσι. 161. ζ.
 Παράβασις πῶς κρίνεται. 1268. α.
 Παραβολή τί. 1331. β.
 Παραγελμάτων θείων τίνα μετινῶν προσήκει, καὶ τίνων
 τῷ ἀγίῳ πνύματι συγχωρεῖν τὴν γνώσιν. 678. δ, ε.
 Παράδεισοι νοητοὶ τί. 1341. ε.
 Παράδεισος διατὶ ἐφυτεύθη. 64. α. ἐκ αὐτῶν ἔρανῶ
 ἐσίν. αὐτ. γ, καὶ 65. ζ. πῶς ἐφυτεύθη. αὐτ. δ. αἰθῆ-
 τός ἐσιν. αὐτ. ε, 72. γ, καὶ 192. α. αὐτὴ γῆ ἐστὶ. 65. α.
 διατὶ κατὰ ἀνατολὰς ἐφυτεύθη. αὐτ, ε. ἐκ αὐτῶν ἱερου-
 σαλήμ ἐσιν. αὐτ. ζ. τόπος ἐκ πάσης τῆς γῆς ἔξοχος.
 66. ε. πότε ἐφυτεύθη. 67. α. μέσος ἐστὶ τῆ κόσμου.
 αὐτ. β. ὑπὸ τὸν ἑρανό ἐστι. αὐτ. γ. κατὰ τὴν μέσος
 ἑρανοῦ καὶ κόσμου. αὐτ. δ. τὰ αὐτῶν φυτὰ ὑπερὶ
 πεφιλότηχηνται. αὐτ. ε.
 Παραδόσεις ἀγράφες φυλακίον. 1527. δ, ε.
 Παραθέσει τῶν χειρῶν θαυμαζέσθαι τὰ κρείττονα. 12. α.
 Παραίνεσις ἀνδρὲς βιάζοντες ἔχοντες γυναικά. 769. ε.
 Παρανόμοι τίτες. 1488. ε.
 Παραπέμπειν ἄμεινον τῷ πέμπειν. 237. γ.
 Παραπλῶματα ἐκ εἰς θάνατον τίνα. 1040. γ.
 Παρασκυβὴ ἡ κυρίως τίς. 738. γ.
 Παρέθηκε τραπέζης ἔμφασιν ἔχει. 755. η.
 Παρθενία ὑποπέζει τὴν σάρκα. 849. β. τὸ ὕψος αὐ-
 τῆς ὁπόσον. 1558. α.
 Παρθένος ἡ ἀγία προεφητεύθη σαφῶς. 1027. γ, δ.
 δέδρα τὴν ἐκ τῆ νόμου καταβολῆς. αὐτ. τίνι λόγῳ
 γυνὴ τῷ Ἰωσήφ. 1554. γ.
 Παρθένος καὶ νεάνις ταυτὸν παρὰ τῇ Γραφῇ. 1553. (2)
 Παρθένος τῆς ἀγίας ὁ τοκετός διὰ τῆ κρείττονος ἀποδοκνύ-
 μως. 283. ζ. τὸ μυήριον ἡ βίατος διδάσκει. 576. δ,
 καὶ 577. β, ε, κτ. τὸ ἅγιον σῶμα ὑπὸ τίνος δηλαῖται.
 828. η.
 Παρθένων διάνοιαι πρὸς ἀρετὴν δόξαγωγοί. 1105. β.
 Πάροικοι τίτες. 572. α, καὶ 694. ζ.
 Παρρησία τίς ἀρμόδιος. 707. ε.
 Πάρα τι σημαίνει. 682. δ, 683. α, ε, καὶ 1217. β, γ.
 τρεῖς οἱ περὶ αὐτῆς νόμοι. 687. β, 694. δ. θυσία ἐστὶ.
 689. ε. διατὶ ὁ τρίτος περὶ αὐτῆς νόμος ἐκ ἐρητῶν αὐ-
 τῶν. 694. δ. τὰς μεταλαμβάνοντας ὅποιους δεῖ εἶναι.
 696. γ. ἡ πληρώσις πότε. 1117. ε. διατὶ καλεῖται
 εορτὴ τῶν ἀζύμων. 1118. γ. εἰ ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ
 ποιῶντες παρανομῶσι. 1219. β. πόθεν αὐτῶν Ἐκκλησίας
 τὸ ἔθος ἐκ τῆ πρώτης μίαις εἰς τὸν δεύτερον αὐτὸ ἐπι-
 τελεῖν. αὐτ. ζ. καταλυθῆναι ὁ Θεὸς ἐβέλετο. 1503. β.
 πῶς καλεῖται. 1562. β.
 Πατέρας τὰς ὑὲς κληρονομῶν διατὶ ὁ νόμος σεσίγηκε.
 1362. β, γ.
 Πατέρες παισὶ τὸν ἴδιον παραπέμπουσι κληρον. 507. γ.
 τῷ βίῃ μετισταμένοι δόλοισι τὰς παῖδας. 1651. β.

ἄγιοι τὰς πνευματικὰς παρέχοντες δωρεάς, καὶ τὰ αὐ-
 γή καλὰ. 1068. δ, ε.
 Πατέρων διχα εἰς ἀποδοθῆσεται ἡμῖν ἡ ἐλπιζόμενος
 κληρος. 494. ζ. δι' αὐτῶν καὶ ἐξ ἀδελφῶν αἱ δια-
 δοχαί. 1362. γ.
 Πατὴρ καὶ Θεὸς τί ἐξαίρετον ἔχει καὶ ἀμειβόμενος. 587. δ.
 Πατὴρ ὡς καὶ πνεῦμα τίνων σημαντικὰ. 1451. ε.
 Πατὴρ τῆς θυγατρὸς λύει τὰ ἀμαρτήματα. 1380. β.
 Πατρὶσι τιμωρία ὁ τῶν παιδίων ὁλοθρῶς. 216. α, καὶ
 1059. α.
 Πατρὶς ὄνομα τῷ δήμῳ περιεκλικώτερον. 1174. δ.
 Πατριάρχων ζωὴ εἰς τὸν εἰς κατεστάθη χρόνον. 130. ε.
 ἔθος ὁπῶν. 311. γ.
 Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἐλογίαις ἀμείβων. 330. ε. πῶς
 περικίδας ἦθις. 671. β. ὁπῶν ἡ θυμίαμα. 904. ε.
 ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν αὐτῷ ἀπεκάλυψε. 927. ε. διὰ πει-
 ρασμῶν ἐλαυνόμενος. 1224. β. τῷ Ἀδραμ παραβαλ-
 λόμενος. 1246. α. διατὶ αὐτῷ πρὸς Γαλάτ. κατέλειπε
 τὸ, κατὰρξαι Θεῷ. 1543. ε.
 Πειράζει Θεὸν τίς. 1454. η.
 Πειρασμοὶ οἱ δέκα τίνες. 1256. γ, δ, κτ. τίνος ἀνέκα
 γίνονται. 1459. η, καὶ 1460. δ. ὁ αὐτῶν δειλιά-
 σας ἀνῶθεν ἐδηγῆται. 710. β.
 Πειρασμῶν Θεῷ καὶ Διαβόλου διαφορὰ. 725. γ, δ. αἱ
 προσβελαὶ τίσιν ἐπακολουθεῖσι. 707. α.
 Πελαγῶν διαιρέσεις καὶ ὀνόματα. 26. ζ, καὶ 27. ε.
 Πενθερὸς καλεῖται καὶ γαμβρός. 573. ε.
 Πενήτης κοινωνὸς ἀσκήσεως εἶναι δεῖ. 996. ε.
 Πενία πότε ἐκ αὐτῆς δικαία ἐλεῖσθαι. 809. α. ἀτίθασ-
 σον καὶ δυσθετότητον θηρίον. αὐτ. β. καὶ αὐτῶν πλάττω
 μεμνησθαι αὐτῆς χρη. 1127. γ.
 Πεντηκοστὴ ἀπὸ τίνος ἀριθμῆται ἡμέρας. 1120. ε, ζ,
 καὶ 1121. δ. τί ἐστίν. 1121. α. προανατύπωσις αὐτῆς
 αὐτῶν νόμων. αὐτ. γ.
 Περιεσφύσας πληθὺς διαστάσεως αἵτιον. 191. α.
 Περιτεμνόμενοι ἐλέγχονται. 1590. ε.
 Περιτομὴ παρ' ἐτέροις ἔθνεσι σπαραζομένη. 223. γ. τέτ-
 ταρα τὰ τινὲς αὐτῆς προτρέπιντα διατήρησιν. αὐτ. δ.
 τίνων σύμβολον. 224. α. σημῶν. αὐτ. δ, καὶ 225. α.
 ἐξ αὐτῆς ἐπ' αὐτῇ μεγαλοφρονεῖν τὸς Ἰσραελῖταις. αὐτ. ε.
 σφραγίς. 225. α, καὶ 291. β. ἐκ ἀναγκαίας. αὐτ. ζ,
 καὶ 226. γ. Ἰσραελίων γνώρισμα. 226. ε. τῆς πραι-
 ρέσεως κατηγορία. αὐτ. ζ. δοῦτέρα τῆς πίστεως. αὐτ.
 ἐκβάλλεται, τῆς πνευματικῆς φανείσεως, αὐτ. ἡ ὅτι
 τίς. 227. α. ἡ ἐγδοή αὐτῆς ἡμέρα τίνος σύμβολον. αὐτ.
 διατὶ ἐπὶ τῆς γεννήσεως Ἰσαὰκ δέδοται. αὐτ. γ. ἐν
 ἀρετῇ διδασκαλία. αὐτ. δ. σημῶν μόνον. αὐτ. διατὶ
 ἐπὶ τῇ παιδογενεῇ μορῆς. αὐτ. ε. τύπος τῆς αὐτῆς
 ματι. αὐτ. ζ. τίνι λόγῳ παρὰ τῶν Ἀποστόλων τετί-
 μητο. 405. δ. διατὶ τὸς Σικιμίτας ἐκ ὠφέλησεν. 409. β.
 Ἑβραῖος καὶ αἰσχυρὸς διακρίνει. 610. δ. εἰκὼν τῇ
 βασιλείας. 696. β. καὶ τύπος. 780. ε, καὶ 1503. ζ.
 ἡ τῇ λόγῳ τίς. 696. δ. ἡ τῇ Θεῷ προσφιλὴς ποία.
 1472. δ, ε.
 Πέρσαι ἀργυρίῳ σιναλλάττοντες. 288. ζ. ἀδελφῶν καὶ
 μητρῶν καὶ θυγατρῶν μίγνυνται. 1079. γ. τὸς ἐκ
 τῶν μητέρων φώτας ἀγνοεῖσιν νομίζουσιν. αὐτ. ε.
 Πέτρος ὁ Ἀπόστολος λατρεῖ. 900. β. ἡ ὁμολογία αὐ-
 τῆς, θεολογία. 926. β. ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν αὐτῷ ἀπε-
 κάλυψε. 927. ε.
 Πηγὴ τί. 60. γ. ταῦτόν τῷ φέρεται παρὰ τῷ
 298. α.
 Πηλὸς τί. 620. α.
 Πισθύνοντες ἀλογημένοι. 888. ζ. ἀνα-
 λεισθέντες. 1122. ε.
 Πισθύνοντες ἀναλίσκονται. 1122. ε.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

τίεσιν. αὐτ. ζ. αὐτῆς ἀδικημάτων, ἐξέβητο φύσις. 1491. ε.
 δι' αὐτῆς Χριστῷ ἐνέμεθα. 1553. γ. τὸν πρὸς αὐτὴν
 ἀρετιπαγῇ πόνους ἐ δὲ καταφορετίζεσθαι. 1569. ε. τὸς
 ἐν αὐτῇ νεωστὶ προσηγορευμένους πῶς δὲ προσδέχεσθαι.
 1564. γ. Φωτίζει. 1605. β.
 Πισοὶ τὸν τῶν Ἰσδαίων καθαρισμὸν περιμένει. 1247. α.
 Πισοῖς ἀμαρτάνουσι σιναναμίγνυσθαι ἐκ ἔξεσι. 1034.
 ζ, η, κτ.
 Πισὸν διτλόν. 1624. β.
 Πλαξὶ λιθίνῃ διατὶ ὁ Θεὸς ἔγραψε. 1467. ε.
 Πλάσις ἐπ' ὀπρεπείας λέγεται. 60. ε.
 Πλάτων παρὰ Μωϋσέως παραλαβάν. 278. γ, δ. τίνες
 τῶν μύθων αὐτῷ ὁπαδοί. 9. γ. δόγμα αὐτῷ περὶ νοητῶν
 καὶ ψυχῆς, ἐνστάσεις τε καὶ λύσεις. αὐτ. καὶ 10. α, γ.
 Πληθύνειν διτλόν. 221. γ.
 Πλημμελημάτων μεμνησθαι χρήσιμον. 1625. γ.
 Πλησίον τίς. 1527. β, καὶ 1589. β.
 Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τῆ πατρὸς ἐκπεριφέρεται. 44. β,
 587. ε, καὶ 588. α. τῆς αὐτῆς ἑσίας καὶ φύσεως τῆ
 πατρὸς. 587. ζ. τί τὸ τιμὴν κατὰ βασιλὴν αὐτῷ σημαί-
 νον. 1007. γ. ἐν, πολλὰ λέγεται. 1231. ζ. ἡ ἀφαι-
 ρεσις αὐτῷ ἐδεμίαν ποιεῖ ἐλάττωσιν. 1233. ζ. ἐν τῷ, τε
 ἐν Προφήταις καὶ ἐν ἡμῖν. αὐτ. ζ. ἐν ὧ Χριστῷ. 1237. α.
 ἐν ἡ οἰκονομία τῶν αὐτῷ χαρισμάτων. αὐτ. β. πᾶς
 τόπος καὶ ἄνθρωπος αὐτῷ ἄντι. αὐτ. ε. δέδοται τοῖς
 Ἀποστόλοις. 1238. ζ. τόπος τῷ ἁγίῳ. 1483. γ. ἐκ
 τῆς πρώτης καὶ μόνης ἀρχῆς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ ἐξιών.
 1669. α. ἐκ πατρὸς προχοόμενον καὶ δι' ἡμῶν χορηγέ-
 μενον. αὐτ.
 Πνεῦμα Θεῷ ζωογονεῖ. 17. ζ.
 Πνεῦμα λέγεται ὁ ἄνεμος. 12. β, 17. α, καὶ 149. α.
 καὶ ἡ χύσις τῷ ἁέρος. 16. γ. καὶ ἡ ἀνεργὴς διώκρισις.
 αὐτ. ε. καὶ ἡ ζωτικὴ ἀνεργεία. αὐτ. ζ. καὶ ὁ παρὰ-
 κλητος. 17. β.
 Πνεῦμα καὶ πνεύμα ἀλλήλων διαφέρει. 62. ζ.
 Πνεῦμα θυμὸς τί. 719. γ, ζ.
 Ποιημάτων ἐκάστῳ ἰδίᾳ ἀπονέμεται ἡμέρα. 1210. δ.
 Ποικίλον Θεοφυγέ. 1035. ε.
 Ποιμὴν καλῶ φωνά. 387. δ. ἀρετὴ τίς. 1088. ζ.
 Πολεμίων ἀεράτων πῶς παρεσόμεθα. 1560. ζ.
 Πόλεμοι διατὶ λέγονται Κυρία. 1313. β. ἀκριβὴς αὐ-
 τῶν ἀπογραφῇ ἐγνώστο. αὐτ. οἱ κατὰ Θεὸν τίνες.
 1319. ζ.
 Πόλις τί. 116. α.
 Πολυγαμία τὸ πάλας ἐκ ἀπηγόρευτο. 366. δ.
 Πολυπαιδία ὁ τῶν πάλας σκοπός. 362. α.
 Πονηρία τί. 1077. ζ.
 Πονηροὶ διατὶ ἐν κόσμῳ. 1282. ε.
 Πόνοι πρὸς Θεὸν συλλέγουσι. 723. γ, ε. τὰ δι' αὐτῶν κλη-
 θῶντα τίμια. 823. ζ. ἡ ἀντέκλισις αὐτῶν τίς. 1179. ζ.
 ὁ φύγων αὐτὸς, φύγει τὰγαθά. 1282. γ.
 Πορνεία ἐ κατὰ φύσιν. 1093. α. τιμωριῶν ἀξία. 1564. ε.
 παραλέλειπται τοῖς ἔξωθεν νομοθέταις. αὐτ.
 Πορνύειν χήραν ἀσύγνωστον. 441. ζ. ἀμάρτημα μέ-
 γα. αὐτ.
 Πορνύσσα ἀκάθαρτος. 1067. ε.
 Πορφυρά τίνες δηλωτικῇ. 1179. ζ.
 Πορφυρὶς μαθητῶν ἀπορία καὶ λύσις. 69. α.
 Ποταμῶν τῶν τῷ παραδείσῳ μερισμός. 71. γ. διατὶ
 δι' ὑπὸνόμε μερίζονται. αὐτ. δ. διατὶ ὁ πόρος
 ἀπὸ τοῦ ἁγίου. αὐτ. ζ. τὰ ἑβραϊκά καὶ ἑλληνικά αὐ-
 τῶν. 72. β.
 Ποσειδώνος ἱερεῖς. 394. α.
 Ποσειδῶν ὑπὲρ τῷ Ἰσραὴλ. 1246. ζ.
 Ποσειδῶν ἰσχύς. 1273. ε.

Πρεσβύτερος τίς. 307. γ, ε.
 Πρεσβυτικὸν ἐν φωνῇ τίμιον. 1093. ε.
 Προαίρεσις τιμωρεῖται. 792. β. τὰ πράγματα καὶ
 1411. ε.
 Πρόβατον δατὶ ὑπὲρ ὧν προσάγεται. 700. α. δα-
 δ' φέρε. 801. β.
 Προβάτων τὰ μονοειδῆ αἰρετώτερα. 373. α. τὰ
 λαῖνα καὶ λυκά καὶ φαῖα τὴν δηλῶσιν αὐτ. γ. τὰ λα-
 ῖα Μεσοποταμία ζητεῖται. 376. η. τὸ ἐκ λυκάων
 λαῖνα τίκεσθαι ζώνον. 377. β.
 Πρόγνωση ἐκ ἔσιν ὄρες. 822. β.
 Προσηγορίαι διατὶ φέρεται ἡ κατὰ πάντων αἰτία.
 1382. ζ. τὸ μὴ αὐτοῖς ὑπέκειν θάνατος. 1276. γ.
 Πρόναος τί. 859. γ.
 Προνοίας οἱ λόγοι ἀνεπίληπτοι. 1623. ε.
 Προσδύχας μὴ ποιῶντες ὑπὲρ τῷ προσφύοντος
 δικοῖ. 1014. β.
 Προσδύχῃ ὁ τιμώτερος ἔμπροσθεν ἵσταται. 506. β.
 Προσήλυτοι τίνες. 810. δ, ε, 1589. ζ, καὶ 1593. γ.
 Προσκιύησις διαφέρει λατρείας. 769. α, καὶ 1349.
 Προσκιύησι τινες, ἀλλ' ἐ λατρεύουσι. 768. δ.
 Πρόσαγμα τί. 787. β.
 Προσάγματα ἐ καλὰ τίνα. 973. ε, ζ.
 Πρόσφορα πᾶσιν ἀπονεμητέον. 1452. ε.
 Πρόσωπον Θεῷ τί. 924. η, καὶ 928. ζ. διατὶ λέγεται
 ἐπὶ Θεότητος. 586. ε. τὸ τῷ Κυρίῳ ἐν ᾧ ἡ ἐξέλιξις
 δὲ μὴ, ποιηρία. 1635. γ.
 Προφήταις ἐλάλθον ἃ ἐκ ἠπίσαντο. 279. ε. τὰ
 λοντα ὡς γεγραμμένα προλέγουσι. 518. β. ὅρα
 764. α. ἐξηγγέλλον τῶν Ἰσδαίων τὰ πάθη. 1051.
 οἱ ἐκκλητοὶ ἐχρίοντο. 1072. β. διατὶ μίαν καὶ ἡμῶν
 ἀναγράφουσι. 1397. ζ. ἐξηγητῇ τῷ νόμῳ. 1521.
 ἀνθρωπίνους κέχρηται λόγοις. 1604. ε.
 Προφήταις ἐ πάντα ἀποκαλύπτεται. 1391. ε. ἐ
 τα αὐτοῖς κατὰ δόξα. 1394. δ.
 Προφήταις τινες διατὶ ἐκ ἑλαβον ἑκβασιον. 1526.
 Προφητείας εἶδος δι' ἔργων. 724. ε.
 Προφήτης τί. 818. ε.
 Προφήτης προσδύχης ἰσχύς. 260. η.
 Πρωτόπλαστοι ἔχον τιμὴν τῷ ἀγαθῷ καὶ κακῷ γνῶ-
 68. ε. τιμὴν τῷ ἀγαθῷ ἔχον. 69. γ. τιμὴν τῷ κα-
 καὶ πονηρῷ γνῶσιν μετὰ τιμὴν τῷ ζύλῳ γνῶσιν ἐμα-
 72. ε. πρὸ τῶν αὐτῶν ἐτεθνήκεισαν. 74. ζ. δ.
 γυμνοὶ ἐκ ἠχύνοντο. 78. η. ἐκ ἐβεβρώκεισαν πρὸ
 παρακοῆς. 80. ε.
 Πρωτότοκα διατὶ Θεῷ ἀφιερῶνται. 697. β, γ, κτ. δ.
 ὑπὸ τῷ Θεῷ ἀγαπῶνται. αὐτ. ζ. διατὶ καὶ τὰ
 ζῶων προσφέρεται. 699. δ. τὰ τῶν ἀνθρώπων δ.
 λυτεῖται. 700. β. τὰ τῶν θρεμμάτων διατὶ ἐν
 γύπῳ ἐφθάρητο. 1399. α.
 Πρωτότοκοι οἱ τῷ Ἰσραὴλ πάντες ἡγιασθήσαν. 117.
 διατὶ ἡρίθμηνται. 1176. β. τύπον ἐπέχουσι τῷ π.
 τοπλάτῃ. 1177. β. ἐ φιλελεύθεροι. 1393. δ. διπ-
 μοῖραν ἐλάμβανον. 1665. α.
 Πρωτότοκος τί. 690. δ.
 Πρωτοτόκος ἀξιώματα τίνα. 316. ζ.
 Πρωτοτόκων οἱ μετ' αὐτῶν προτιμῶνται. 504. β.
 Πύλαις οἱ πάλας τὰς διατριβάς ἐποιῶντο. 1577. γ.
 Πῦρ κολάσεως σημεῖον. 704. γ. μυρίας ἀναμεμάσκει
 ρας. 1008. δ. τί ἐστι. 1267. ε, ζ. ὑπερέχει τῶν
 χείων. 1442. ζ. ὅποια τὰ αὐτῷ ἰδιώματα. αὐτ.
 Πύργος τῷ ἐν Βαβυλῶνι αἱ διαμετρήσεις. 175. ε.
 Πωλῶν ἐπαινεῖ τὸ πωλέμενον. 430. γ.

P.

Ράβδος ἡ τῷ Μωϋσέως πληροφωρία ἀναστάσεως. 59.
 τύπος τῷ ἡμῶν καὶ λόγος. αὐτ. ζ, καὶ 592. α, β. δ.
 αὐτῆς τὸ πρῶτον ἐγνώστο σημεῖον. 592. ε. διατὶ
 αὐτῶν ἐγνώστο ζύλον. 593. α. σύμβολον τῆς πίστεως. 60.

Βλαιοθήκη Βέροιας

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

ὡς εἰρημὸς τύπος. 628. β. διήλεγξε τὸ ὑπόπλον. 630. α, β. πάντα δι' αὐτῆς τὰ σημεῖα. 632. ζ.
 Ῥάβδος ἡ καρυὴ τίνος σύμβολον. 1280. ζ. ἡ ἀνθή-
 σασα τὸν Χριστὸν προμύσει. 1381. β.
 Ῥαββὴν ἡ Ἰαβὼκ πῶς κεῖται, πῶς καλεῖται καὶ τίνος
 τύπος. 395. δ.
 Ῥαχὴλ τι σημαίνει. 355. η, καὶ 370. ε. τύπος τῆς ἐξ
 ἔθνων Ἐκκλησίας. αὐτ. καὶ 386. β, 405. α, καὶ 415. δ.
 τὸ κάλλος αὐτῆς τι δηλοῖ. 358. ζ. ἡ καθαρότης τῶν
 ὀφθαλμῶν αὐτῆς τι ἐμφαίνει. 359. β. ἡ πείλει ἐαυτὴν
 ἀναμνήσκειν. 363. η. ἀπερίσκεπτος ἡ αὐτῆς αἵτησις.
 364. β. πῶς οἱ υἱοὶ Βάλλας αὐτῇ ἐπεγράφοντο. 365. δ.
 γυναικα, ἡ παλλακίῳ παρέχετο τὴν Βάλλαν. αὐτ. γ. τὸ
 τεκεῖν τὸν Ἰωσήφ μετὰ τὴν τῶν μανδραγορῶν ἐδωδὴν
 τὴν αἰνίττειται. 370. γ. διατὶ ἐκλεψε τὰ τῶν πατρὸς
 εἰδωλα. 382. η. Ὀυσεὺς Ἰω. 383. α. τῇ τῶν πατρὸς
 αὐτῆς δόξῃ μεμάνηκεν. αὐτ. ε. ἐξεράπνευε τὰ εἰδωλα.
 αὐτ. η. κέντρον αὐτῶν, τῶν Ἰακώβ μὴ εἰδότες. 384. α.
 προσεβόη, ὅτι μέλλει θνήσκειν. 386. β. ὁ θάνατος
 αὐτῆς τι σημαίνει. 415. α. ὁ αὐτῶν τάφω αὐτῆς λί-
 θος τίνος ἀνιγμῶν. αὐτ. γ.
 Ῥαφαὴν τι σημαίνει. 1430. ζ.
 Ῥεβέκκα τῇ Ἐκκλησίᾳ παραβαλλομένη. 294. α, 295. η,
 καὶ 302. η. τι δηλοῖ. 296. γ, ε. μιμητὴς τῆς Ἀβραάμ.
 αὐτ. γ. παρθένος κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ σῶμα. αὐτ. δ, ζ.
 φιλόζωνος καὶ σώφρων. 297. β. ὁ παρ' αὐτῆς ποτιζο-
 μένος οἰκίτης καὶ αἱ κάμηλοι τίνος τύπος. αὐτ. ε. Ὀυγώ-
 μων. 298. ζ. οἱ συγγενεὶς προμύσει τὰ περὶ αὐτῶν.
 303. γ. ἀνδρεία. αὐτ. ε, καὶ 304. ε. ἀνιγμωτική. αὐτ. ζ.
 διατὶ εἶρε. 310. β, καὶ 312. ε. οἱ ἐξ αὐτῆς τεχθεῖ-
 τες τίνος εἰκονίζονται. αὐτ. δ. καὶ τὴν αὐτῶν σκιρτή-
 ματα. αὐτ. ε. πῶς ἐπορεύθη πυθέσθαι. 311. α, β, κτ.
 ἐπ' αὐτῇ ἐρηται τὸ ἐπὶ ἀγίων μόνον λεγόμενον. 312. ζ.
 ἀποστολικῶν εἶχε μεγαλοφυχίαν. 332. β. πόθεν τε-
 θάρρηκεν ὅτι τούτῳ τῆς δόξης οἱ Ἰακώβ. αὐτ. δ.
 ἐθαύρει καὶ ἐφοβέτο. αὐτ. ε. δι' ὁμοειδέων ἡ ἀποκα-
 λύψεως ἀπηγγέλη αὐτῇ ὅτι Ὁσαῦ αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἔχον.
 342. δ, ε. ἀσφαλίζεται τὸν Ἰακώβ. αὐτ. η. τύπος
 Ἐκκλησίας. 343. δ. ἐκ ἀπεσπέρητο τὸν Ὁσαῦ. 344. β.
 ἐμίσει τὰς θυγατέρας Χέτ. αὐτ. δ. ἀνέχων ἀνέπεισε
 τὸν Ἰσαάκ. αὐτ. ζ.
 Ῥεβὴμ τι σημαίνει. 363. γ, καὶ 416. β. διατὶ τὸν Ἰω-
 σήφ τῶ θανάτῳ ἀπήλλαξε. 430. ζ. διατὶ ἐκ ἐθαύρη-
 σεν αὐτῶν ὁ πατήρ τὸν Βενιαμίν. 472. δ. διατὶ τῶν
 πρωτοτόκων ἐξέπεσαν. 1270. ε. ὁ μὲν Ἰακώβ κατηρά-
 σατο, ὁ δὲ Μαυσῆς ἠύξατο. 1655. δ. ὁ χιτῶν ἔχε πο-
 λυγονίαν. 1656. α, γ, ε. διατὶ ἐδὲ βασιλείας, ἐδὲ
 ἐρωσιώης ἠξιώθη. 1660. ζ. ὁ Ἰακώβ ἀφείλετο ἀπ'
 αὐτῶν τὰ πρωτοτόκια. 1664. ζ.
 Ῥεθ διατὶ ἐτιμάτο ὑπὸ τῶ Βοός. 1061. α. Δαβὶδ καὶ
 Χριστὸς πρόγονος. 1559. α.
 Ῥύσεως σώματος ἀποτελέσματα. 1057. γ. τὰ σύμ-
 βολα αὐτῆς τι σημαίνει. 1063. α, β.
 Ῥύσις θελητὴ καὶ ἀνεθέλητος τίς. 1061. α.
 Ῥωμαῖοι ἐκ τῶ Ρώ. 490. δ. νόμος αὐτῶν περὶ ἀθεμι-
 τογαμίας. 1099. β.

Σ.

Σαβὰ αἰδιοπικὸν ἔθνος. 1240. η. τῶν Ὀμηρετῶν ἔθνος.
 1241. α.
 Σάββατον τῷ δικαίῳ τί. 738. ε. τὸ αὐτῶν Χριστῶν τί.
 739. β. αὐτῶν ἡ καλύπτεται ὁ τῆς φύσεως δρόμος.
 αὐτ. ε. διατὶ ἀργία τετίμηται. 779. β, γ. τι σημαίνει.
 αὐτ. ε. τύπος τῆς εἰς Χριστὸν καταπαύσεως. 780. α.
 καὶ τῶν ἐχάτοις τῶ αἰῶνος καιροῖς. 787. δ. τίνος ση-
 μέων καὶ τύπος. 906. β, γ. διατὶ τῶν δέδοται καὶ
 ἐχ' ἡ κυριακή. 907. α. ἀντολή πρόσκαιρος. 1448. ε.
 τίνα αὐτῶν γίνεται. 1504. α.
 Σαββατισμὸς νοητὸς καὶ ἀληθὴς τίς. 1131. β.
 Σάλπιγγες καὶ φωναὶ αἱ αὐτῶν Σινῶ ἐκ τῶν σοιχεί-
 δημουργήματα. 1439. β.

Σάλπιγγος ἱερῶς μέγεθος, χῆμα, ὄνομα καὶ χρῆσις.
 1223. β, γ. πότε αὐτῇ ἐχρῶντο. 1224. ζ. αἱ δια-
 φοραὶ τῆς ἡχῆς ὅποιαι. 1225. ζ. τι δ' αὐτῆς μιλύεται.
 1226. β. ἡ χρῆσις περὶ τῆς Ἰσραήλ. αὐτ. η. μετ' αὐ-
 τῆς ὁ ἑρῶνιος παρέσαι βασιλεύς. 1335. δ. τῆς ἐχά-
 τος σύμβολον τί. 1371. δ.
 Σάλπιγγς τί. 1123. δ. ἡ τῆς σημασίας τίνος τύπος.
 1381. γ.
 Σαλπίζειν διατὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀπνευμήθη. 1226. α, δ.
 Σαμαρείται διατὶ πρὸς τὸ ὄρος Γαριζὴν ὄρῶντες εὐχον-
 ται. 1480. α.
 Σαμαρείτικα ἀντίγραφα περιέχουσι τίνα μὴ αὐτοῖς Ἰε-
 ραίκοις κείμενα. 1424. γ.
 Σαμαρείαν δόξα περὶ Θεῶ. 775. β.
 Σάπφειρος τίνι ἐμφερής. 829. β.
 Σαῦλ ὁ παρετάξατο ἕως ἡ ἡμεῖς τὰ τῆς νίκης μιλύματα.
 876. α. πόθεν ἡ παροιμία. 1340. γ. διατὶ τῆς βα-
 σιλείας ἐξέπεσαν. 1580. γ. ὁ θάνατος αὐτῆς διαγγε-
 λισμένος. 1639. ζ.
 Σαρακῖνοι ποῖσι κρόβυλον. 1092. β.
 Σαρκοὺς μέλη διὰ λόγων νεκρέματα. 901. β. ἡμισυ τίς.
 1246. β.
 Σαρκεῖν ἀκαθαρσίαν ἀποφορετίζεσθαι δεῖ. 1561. β.
 Σάρξ καὶ πνεῦμα ὁ πεφύκασιν ἀμαρτάνειν. 982. γ.
 Σάρρα διατὶ εἶρε. 213. β. πολλὴ ἡ αὐτῆς φιλοσοφία.
 213. δ. ἐτῶν οὗ ὄντι τῷ Ἀβραάμ σιωπήσῃ. 220. ε.
 Σάρα καὶ Σάρρα τί δηλοῖ. 228. γ. πρώτη αὐτῆς γυναι-
 ξὴν ὀνόμαζεν. αὐτ. ε. ἀτελετέρα τῶ Ἀβραάμ. 275. α.
 ὑπογεγραμμένος τῶν ἐθελουσῶν Ὀυσεῖν. αὐτ. δ. ὁ γέλως
 αὐτῆς αὐτῶν. 236. β. διὰ τῶν ἐλέγχων εἰς πίσιν συνε-
 λαύνεται. αὐτ. ε. ὁ φόβος τὴν διάνοιαν αὐτῆς κατέ-
 σσει. 237. α. πολλὴ αὐτῆς ἡ ἡρε. 258. ζ. διατὶ τὸν
 Ἰσραὴλ ἐξέβαλεν. 268. ε. ἡ ἀρχὴ αὐτῆς τὴν τάξιν
 ἀνέστρεψε. 269. δ. τὴν περὶ τῆς Ἰσαὰκ θυσίας πρό-
 σταξιν ἠγνόηκε. 277. δ.
 Σεμίδαλις διατὶ ἐφ' ἐκάστῳ θυμάτι. 1262. δ.
 Σεμίραμις τὴν Νινὴν τετέλεκε. 1629. γ.
 Σεναάρ πῶς κεῖται. 174. ε. τι σημαίνει. αὐτ. η.
 Σεπφώρα τι σημαίνει. 556. ε, καὶ 571. ε. ἐφύλαττε
 τὰ πατρια. 613. γ. τύπος τῶ πνεύματος. αὐτ. πρὸ-
 σωπον τῆς ἐξ ἔθνων Ἐκκλησίας. αὐτ. η.
 Σεραφὶμ τί. 841. η.
 Σηγῶρ τί δηλοῖ. 251. α. οἱ αὐτῇ κατεπόθησαν.
 254. ε.
 Σηθ υἱὸς, Θεῶν υἱὸς ὀνομάζοντα. 129. α, β, κτ. τίνες οἱ
 υἱοὶ αὐτῶν. 1340. α.
 Σηλῶμ τι σημαίνει. 435. ε. τὸ ἀσυναφῆ αὐτὸν εἶναι
 τῇ Θάμαρ τί δηλοῖ. 438. ε.
 Σημ τι ἐμφαίνει. 127. β. τὸ σπέρμα αὐτῶν ἁγίων. 166. η.
 τίνες οἱ ἐξ αὐτῶν καταγόμενοι. 169. ε. πότε οἱ υἱοὶ αὐτῶν
 τὴν ἰδίαν γλῶσσαν ἔλαβον. 211. ε.
 Σημεῖα ζητεῖν μάταιον. 1313. ζ. διὰ τὸν Ἰσραὴλ καὶ
 τὰ ἔθνη ἐγένοντο. 1322. γ. πότε ὁ δὲ αὐτοῖς προ-
 σέχων. 1489. ε. τὰ αὐτῶν ἀνιγμῶν αὐτῶν ἡμέρας μ' ἔγχε.
 1615. α, β, κτ.
 Σιαγὼν πόθεν ὠνομάσθη. 1517. β.
 Σίκερα τί. 1011. α.
 Σίκιμα τίνος τύπος. 508. α. πόσον τῆς ἱερῆς ἀπέχει.
 1480. γ.
 Σικιμιτῶν κόλασις εἰς σατηρίαν παιδαγωγῶσα.
 ὁ Ἰακώβ Ὀυσεῖς αὐτῶν ἀνιγμῶν. 410. γ.
 Ἰακώβ σωφροσύνης ὥσπερ αὐτῶν ἡμῶν.
 Σίκλος τί. 901. ε.
 Σίτος καὶ οἶνος μυστηρίων ἀνιγμῶν.
 Σιωπῶν τί. 707.
 Σι...

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Σκοῦν θεία διατί τιμάται. 1179. β. τύποι Χριστῶ. αὐτ. δ. τὰ ἅγια τίνα. 1381. β. Ἀγγέλων τύπος. αὐτ. γ. τὰ καθαιρέμενα τί σημαίνει. 1385. ε, καὶ 1386. α.
 Σκωλή τύπος τῆς κλίσεως. 835. α. ὁ Χριστός. αὐτ. η. τὸ τῷ Χριστῷ σημαίνει σῶμα. 949. β. τῷ κόσμῳ ἐκλύ-
 πωμα. αὐτ. δ. ἡ νοητὴ τί. 1341. γ.
 Σκωλῆς διατύπωσις τί. 828. α. τὰ ἄδον τίνων σύμ-
 βολα. 855. γ, δ.
 Σκήπτροις καρυνοῖς οἱ πάλαι ἐχρῶντο. 1280. ζ.
 Σκιά τρία σιωπῶσι. 15. γ.
 Σκληρὸς τίς. 626. ζ. ἡ σύμμιξις αὐτῶ κακῶν ποιη-
 τική. 1585. β.
 Σκοπὸς κρίνει τὰ διαπραττόμενα. 213. ζ. πανταχῶ
 ζητητέος. 334. γ. αὐτὸς ἐκαστὸς ἐξεταστέος. 366. β.
 Σκότος συμβεβηκός. 13. δ, καὶ 14. β. σκιά. 13. ζ.
 Χρησὶς ἀναγκαία. 14. α. πρῶτον τῷ φωτός. αὐτ. γ.
 ἀνάπαυσις. αὐτ. δ. πάθος περὶ τὸν ἄερα. 15. α. φω-
 τὸς ἀπεσία. αὐτ. δ. ὁ νοητόν τι. αὐτ. ε.
 Σκύδα πόθεν ὠνομάσθησαν. 174. ε.
 Σκυθρωπὰ τῶν χρηστοτέρων διατί προτέτακται παρὰ τῇ
 Γραφῇ. 1643. δ.
 Σόδομα καὶ Γόμορρα τί σημαίνει. 194. β. διατί ὁρθεῖ
 κατεκαύθη. 151. γ, δ.
 Σοδομίται ἐκ τίνων καὶ διατί ἠχμαλωτίσθησαν. 194. η.
 μετὰ τῆς ἀφάτης παρανομίας καὶ ἐτέρας εἰργάζοντο.
 238. ε. ὅποια τὰ αὐτῶν ἀμαρτήματα. αὐτ. η, καὶ
 241. ζ. διατί ἀποτετύφλωνται. 245. ε.
 Σοδομίτων ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακίας ἦρται. 245. α. οἱ τὰ
 ἔργα αὐτῶν ἐπιτηδύοντες Διάβολοι ἀπόγονοι. 1641. γ.
 Σοδόμων χώρα κατὰ σαπρὲς ἀποδιδέσθαι. 192. β.
 Σολοικισμὸς αὐτῇ Γραφῇ ὑποδιαστολῇ ἐπιδιορθώμενος.
 28. ζ.
 Σολομών γλυπτοὶ αὐτῶ νῶα ποίησας ἐκ ἐμέμφθη. 1145. β.
 ἡ ἡδονὴ τῶν γυναικῶν αὐτὸν ἐξεμέχλωσε. 1515. β.
 Σοφία καὶ σωσεις τί. 1438. ε.
 Σοφίας ἔργον, προσηγορίας ἐπιθεῖται. 76. β.
 Σοφὸς ὅλῳ τῷ ἔθνει ἀμιθώμενος. 1582. ζ.
 Σοφὸς τὰ πάντα ἐσὶ. 403. α.
 Σπαθάριος τίς. 446. ζ.
 Σπονδαῖον τί. 843. γ.
 Στάνειν δικαίως πότε ἀρχόμεθα. 574. α.
 Στατήρ τί. 289. α.
 Σταυρὸν οἱ φορῶντες τῷ διαβόλῳ ἀνάλωται. 747. α.
 τί τὸ πρὸς αὐτὸν βλέπειν. 1306. β.
 Σταυρὸς ἐ φύσει κατάρχει. 1544. γ.
 Σταυρὸς τύπος τίς. 723. ε, 724. δ, 898. ε, καὶ 1311. ε.
 τὸ χῆμα τίς διέγραψε. 747. β, καὶ 748. ε. ἡ σφραγὶς
 ἐπὶ τῷ μετώπῳ τρέπει τὸς Δαίμονας. 748. α. τὸ μυ-
 στήριον αὐτῷ νόμῳ ὁρώμενον. αὐτ. δ. τὸ αἰνίγμα ἡ
 λυχνία. 856. ε. τί τὸ προσαναπλάττειν τὸ χῆμα 896. ε.
 τὸ σύμβολον τί. 1292. γ. ἡ εἰκὼν τί. 1309. γ, ζ.
 Σταυρῶσαι τὴν σάρκα τί ἐσὶ. 332. α.
 Στεῖρα διατί τῶν πατριαρχῶν αἱ γυναῖκες. 362. γ.
 Στερέωμα καὶ ἡ γῆ λέγεται. 19. ζ. ἔδῃ πεπηγότι
 ὕδατι, ἔδῃ κρυάλλῳ, ἔδῃ σπένκλῳ ἐμφερέ. 22. β. διατί
 ἔτως ὠνομάσθη. 23. ζ, καὶ 24. δ.
 Ι. Στήλαι τί. 820. α.
 Στήλας τῶν καλῶν τίνες ἐκ ἀπολίπται. 323. ε.
 ἡ πνευματικὴ τίνι ἀερίζεται. 1306. β.
 Στήλαι πᾶς σφάζεται. 983. δ.
 ἀνωτάτω τί. 1513. ε.
 ἀγίων τί. 750. α. τὰ τῶν πονηρῶν

Συμεῶν τί σημαίνει. 363. δ, καὶ 405. γ. διατί
 αὐτὸς ἐκεῖ καὶ ὁ Ἰάκωβ. 1587. η. διατί ὑπὸ Μα-
 θῆκ ἠυλόγηται. 1657. ε, ζ, η, 1658. α, β, κτ.
 β, δ, κτ. καὶ 1670. ε. καὶ ἔτος τῆς βύλογίας
 χηκε. 1671. α.
 Σωφεία ἡ βεβαιωμένη λύεται. 1414. δ.
 Σωφείδης δικαστὴς ἀδίκαστος. 468. η.
 Σωφεία ἡ πονηρὰ βλαβερόν. 244. β.
 Σωφείαν προλαβέσθαι ἐκ ἀνέτρεψαν ὁ νόμος. 10
 καὶ 1494. δ.
 Σωφείας οἱ παλαῖοι πᾶς ἐποίησαν. 205. γ.
 Σωφείας σημαίνει τίνα. 966. α.
 Συρία σώζει μνημεῖα τῶ αὐτῇ ἀλέκλει πάθος. 25
 Σύρων φωνῆς ἰδιώματα. 16. δ, η.
 Συχεῖ τί σημαίνει. 404. δ, καὶ 429. η.
 Σφῆκες τίνος σύμβολον. 823. β.
 Σῶμα τὸ ἀνθρώπινον διὰ τίνων σιωπήθηκε. 39. α.
 ψυχεῖται. 794. α, δ. τὸ ἐκ εὐκρατον πᾶσι γ
 ταί. 1058. ε.
 Σώματα τὰ ἀπὸ τῶν θηρίων καταναλωθέντα ἀνίς
 157. δ. ἐξορῶνται εἰς τὰ τῶν αἰδήσεων ὅρ
 347. α.
 Σώματος μαθηματικῆ καὶ σερεῖ διαφορά. 21. ζ.
 Σωφροσύνη θεόδοτος. 259. δ. μόνος τῷ θεοφιλέ
 μα. 1309. δ.

T.

Τάγμα ἡ ἀρχή. 1153. α.
 Τάλατον ἐβραϊστὶ πᾶς καλεῖται. 846. β.
 Τάξις σωζομένων τρεῖς. 1501. β.
 Τάξις ἡ αὐτῶς ἔστι τίς. 157. η. ἀρίστον. 1168.
 ἐκκλησιαστικὴ ὅποια. 1173. β. τὸ αὐτῇ πε
 τιμώτερον. 1178. ζ. ἡ διὰ Χριστῶ πρώτη τῶν αὐτῶ
 1210. β.
 Ταπεινοφροσύνη τί. 1547. η.
 Ταπεινώσεως σημαίνοντων παρὰ τῇ Γραφῇ. 1540.
 Ταῦρος γαῦρος καὶ ἀγέλαχος καὶ πάνθενος. 797. β.
 Τέκνον ἐστὶ τῷ πατρὶ ὁ δὲν κατὰ παροίμιαν. 77
 Τέλειος τὰς ἀρετὰς αὐτὰς δι' ἑαυτὰς ἐπιτηδεύει. 69
 καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ βίῳ καθαρῶς. 1002. ζ.
 ἀγνοεῖ τὸς ὡς ποιεῖ λόγους. 1487. ζ. τὴν ἀκρὰν α
 τεῖται ἀκρίβειαν. 1649. ε.
 Τελειότεροι παρακλήσεως ὀλιγωτέρας τῶν ἀτελε
 δέονται. 1224. δ. σιωδοκλήσεσιν αὐτοῖς καὶ οἱ
 δέεσται. 1388. β, γ. ἐλάττω ὀφέλεισιν. αὐτ. η.
 Τελειότης ἡ αὐτῇ φρεσὶ διὰ κρεῖς σημαίνοντι. 119
 ἡ πνευματικὴ τί. 1520. α.
 Τελειότητος τρόποι πολλοί. 136. ζ.
 Τεσσαράκοντα εἰς τὸν 5 καὶ 8 τεμῶν, χρησίμους ἀνι
 1575. α. κακωτικὸς ἀριθμὸς. αὐτ. δ, καὶ 1576.
 Τετραγγραμμία χῆμα. 882. η, καὶ ἐρμηνεία. 88
 Τετράς ἐπὶ κακώσεων κειμένη. 208. ε. αὐτῇ τε κ
 ἑκατοντάς κακωτικαί. 289. α.
 Τέχνη ἐκάστη παρὰ τῶν ἄλλων ἐραίνεται. 43. γ.
 Τιμὴ περὶ τὸν ἀνθρώπον τὸ, ἀνέτετατο. 74. α.
 ὑπεργκέν αὐτῷ μέγα. 214. ε. ἡ γὰρ γένεσις ἰχθυ
 τῷ σαρκικῷ νόμῳ. 1305. β.
 Τιμωρὶα ἀναστρέφει τῶν κακῶν τὰς ἐπιδρομάς. 77
 αἱ ἀποτομοὶ πρὸς φόβον. 1254. α. ἡ ὑπέρθεσις
 τῶν ἡμερότης. αὐτ. η. αἱ χαλεπώτεροι πότε. 125
 αἱ περιφανεῖς τίνων. 1353. β.
 Τόκος τί. 1142. α. παράνομος πάλαι, ἀποπώ
 νη. αὐτ. β.
 Τόξον τὸ αὐτῷ νεφέλῃ τί. 160. α. ὅποῖον ἐστὶ ση
 αὐτ. γ. ὅτε φαίνεται ἔδῃποτε ὁλόκληρος κατακλυ
 γίνεται. αὐτ. δ. ἀνεσθαι καὶ ἐπίτασιν μίλυν. 161. α.
 Τόποι οἱ τῷ Ἰσραὴλ τίνες. 1564. β.
 Τόπος ὁ τῷ τῷ Κυρίῳ σωρώσεως πᾶς. 277. α, β.
 281. α. καλεῖται ὁ Κύριος. 352. β. ὁ τῷ φαύλῳ

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

675. γ. θύρα τῆς οἰκίας ἡμῶν. 688. γ. ὁλοκλήρως ὁ αὐτὸς ἐν πᾶσι. 695. ζ. πρωτότοκος τε καὶ ἀρσίω. 698. β. θυμὰ ὑπὲρ ἡμῶν. 700. β. λύτρον. αὐτ. δ, καὶ 1178. β. σύλος καὶ νεφέλη. 703. γ. μεσίτης. 708. ε, καὶ 1522. ε. τῆς ἐρυθρᾶς διαρέτης. αὐτ. ζ. ὡς ὁ Ἀγγέλω καὶ σύλω νεφέλης σημανόμενος. 709. β. τέλος νόμου. 724. δ, καὶ Πρεσβυτέρων. 733. α, καὶ 847. ζ. ζῶν ζύλον. αὐτ. ζ. μάννα καὶ ἄρτος. 729. ε, καὶ 741. γ. κατάκησεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. 734. δ. διατὶ παρεκιάθη καὶ ὠνομάσθη πέτρα. 744. α, ε. ὑπετάγη ταῖς Μωσέως ἐντολαῖς. 746. α, δ. λίθος τίμιος, ἐκλεκτός, ἀκρογωνιαίος. 748. η, καὶ 785. δ. κριτὴς καὶ ἀρχιερεὺς. 749. α. τῶν ἐθνῶν κατεκράτησε. 750. δ. τελειοὶ τῆς διὰ νόμου κατηχημαίως. 752. γ. τελειοὶ ἄρτω ζῶντι. αὐτ. δ. ἔδθημα. 758. α, καὶ 866. β. τὴν τριπλίτητον ἡμέραν ἀνέδειξε. 760. ζ. σάλπιγγι μεγάλη. 761. ε. ἀρχιερεὺς ὅσιος ἀκανος. 766. δ. τὴν εἰς τὴν φύσιν αὐτῶ ἀναγκαίαν ἀπέφωκε. 781. β. διατὶ κατ' ἡμᾶς γέγονε. 783. δ. ἀρχιερεὺς, θυμὰ, θυσιάζειον. 784. γ. εἰς ἐκ δυοῖν. αὐτ. δ, καὶ 836. ζ. διατὶ ὠνέσθυσεν ἡμέρας μ'. 794. ζ. εἰσάξει ἡμᾶς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. 818. β. συμπροσυνωεῖ ἡμῖν τὸν Θεόν. 825. δ. μακρὰν μετ' ἡμῶν δι' ἡμᾶς. αὐτ. ζ. μόχος παρεκιάζεται. 827. γ, καὶ 1576. δ. ὡς Ἐκκλησία ἐπιφαίνεται. 834. ε. εἰς τὴν τὸ ἐξαίρετον ἔχει. 836. ε. ἰλαστήριον. 838. ε, ζ, καὶ 841. δ. κιβωτός. 841. γ. φῶς, ζωὴ, δυνάμις, ἀφθαρσία. 844. δ. αὐτόχρημα Θεός. 845. α. τῆς Ἐκκλησίας ἀρχαῖος. 847. α. καὶ σκεπασίης. 850. ε. διφωα τὴν γνῶσιν ἔχει. 852. δ. ὅπερ ἐστὶ φαίνεται. 863. ζ. Μαρίαν ἀντὶ τῆς ἀνεργασίας γῆς μητέρα ἔχει. 867. β. σῶσει τοῖς ἀγίοις. 876. ε, καὶ 877. β. ἀλήθεια καὶ δόξα. 877. α, καὶ 879. β. ἐσιωδῶς ἔχει τὸ πνεῦμα. 879. β. Θεὸς κατὰ φύσιν. 880. γ, καὶ 1292. β. πεπολέμηκεν ὑπὲρ ἡμῶν. 885. β. πολυτρόπως τὰ περὶ τὸν Ἀδὰμ κόσμῳ πλατίζεται. 887. ε. τίνος χάριν ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. 888. ε. κατὰ μνῆρας ἀγιάζει τρόπους. αὐτ. ζ. ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀπέθανεν. 889. α. ὑπὸ τῆς σεφάνης δηλέμενος. 897. α. αἶψά ὡς τῇ Ἐκκλησίᾳ διωδιάζει. 898. α. τὰ ὡς νόμῳ κατηγγύησεν. αὐτ. β. ἅγιος τῶν ἁγίων. αὐτ. ε. σῶθις. 903. ε. τὴν ἀνάσσειν ὁργίῳ ἀπεσέβησε. 912. ζ. περιεκλικὸς παντὸς ἀγαθῆ. 928. δ. τῆς ἰδίας σαρκὸς λατόμος. 929. ε. τίνος τοῖς πνευματικοῖς φαίνει χαρίσματος. 952. ε. ἀληθὲς δῶρον. 957. β. ἀρσίω καὶ ἁμωμος. 958. γ. τρυγῶν καὶ περιτερά. 962. δ, 1060. ζ, καὶ 1197. ε. ἡ ὑπὲρ ἡμῶν θυσία. 968. β. διατὶ ἀπέθανεν. αὐτ. ζ. ἐμνήθη ἡμῶν. αὐτ. η. τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας τέθεικε. 970. α. καθάρισον. 974. ζ. πάντα ἔχει δῶδ. 975. ζ. προσάγεται πρὸς τὴν ἀζίαν ἐκάστ. 977. ε. ὑπὲρ ὅλης δέδοται τῇ κόσμῳ. 978. β. διατὶ τὰς ἀκαθάρτας ἐφόρεσε. 980. α. τίνι λόγῳ ἁμαρτία καλεῖται. αὐτ. β, καὶ 1544. η. ἀγιάζει τὴν Ἐκκλησίαν. 983. δ, ε, καὶ 1291. δ. ἀντάλλαγμα τῆς ἀπάντων ζωῆς. 984. α. ἱερεῖον, ἁμὸς, ἁγιασμὸς χορηγός, Θεὸς Θεῶν. 991. γ, δ. τὸν ἐκ Μαρίας ναὸν ἀνελάβετο. 999. ζ. κριὸς τελειόσεως. 1002. β. βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς. 1003. ε. συμβιβάζει τὸν κατὰ σάρκα Ἰσραήλ. 1012. γ. ἐποπτεύει τὰ κατ' ἡμᾶς ἅπαντα. 1033. η, καὶ 1039. α. ὁδὸς σωτηρίας, ἀπαλλαγὴ κολάσεως, λυτρωτὴς καὶ σωτὴρ. 1044. ζ. οἰκεῖται τὸν θάνατον. 1046. ε. λόγος ζῶν καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτατος. 1048. α. διὰ τίνων ὁλοκλήρως ζωγραφεῖται. 1056. γ. ὑπέδειξε τὴν καθάρσιν. 1063. β. μόχος καὶ κριός. 1064. ζ. η. τέθεται ὡς μόχος, ὁλοκαυτῆται ὡς κριός, διωδιάζει ὡς θυμίαμα. 1069. ζ. ὑπὸ τραγῶν τυπόμενος. 1066. δ, καὶ 1068. α, β, κτ. πάνανγος ἱερεὺς. 1102. γ. ἀναπόβλητον ἔχει τὴν τῆς δικαιοσύνης δόξαν. αὐτ. η, καὶ διωκεῖ τὴν βασιλείαν. 1103. α. αἶψά ὡσαύτως ἔχει. 1104. β. πότε ἐπέφανε. 1110. δ. ζωὴ καὶ εἰς τὰ γὰρ. 1116. ζ. αὐτὸς εἶδε δράγματος νοεῖται. 1119. β, δ. ὡς αὐτὸς ἀπαρχὴν ζωγραφεῖται. αὐτ. ζ. νέον φύραμα. 1120. γ, καὶ 1121. η. τὸ ἐβλογημένον δράγμα. 1121. β. σώζει. 1123. α. λυχνία. 1125. ζ. δέχεται καὶ τὴν ἐλαττωμασίαν. 1155. γ. ἐξ Ἰεδοῦ κατὰ σάρκα. 1165. α, καὶ 1169. γ. ἀνατολή.

ταί. 1165. β. νομοθέτης καὶ ἀρχιερεὺς. 1163. α, καὶ 1350. β. ὡς πρωτότοκος ἀπρητήθη τὸ δίδραχμον. 1176. δ, καὶ 1177. δ. ὑπὲρ ἡμῶν τέθεται. 1181. γ. καὶ ὡς ἄνθρωπος τὸ ἁμῶν ἔχει. 1187. γ. ἐν σαρκὶ ὡς ἐν ὀσσεῖν σκῶλες γέγονε. 1190. η. πότε κολάζει, πότε κατεφορέως ἀποφαίνει. 1193. α. διὰ σεβείων καὶ ἁμῶν σημανόμενος. 1197. η. μόνος πάντῃ ἁμώμητος. 1199. γ. ὁδὸς ἐβλογίας. 1201. η. πολυτρόπως νοεῖται καὶ διαφορεῖ τιμᾶται ὀνόμασι. 1203. δ, καὶ 1264. α. ζωὴ καὶ ζωοποιός. 1205. γ. θυσιάζειον. αὐτ. ε. διὰ μόχου, κριός, ἁμῶν, καὶ χιμᾶρος γραφόμενος. αὐτ. ἀγνισμὸς ἡμῶν. 1213. α. ὡς ὅσις μόχοις νοέμενος. αὐτ. ζ. ἀπαρχὴ καὶ πρωτότοκος. 1215. α. καθηγόμενος τοῖς ἐξ ἄδ. 1229. β. τὴν σωτηρίαν ὠκονόμησε. 1248. γ. βότεύς. 1249. β. σῶνχε τὴν τῆ πατρὸς ἀθανασίαν. 1258. ζ. ὁδὸς πρὸς Θεόν. 1263. δ. ἄσαυτος. αὐτ. ζ. ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἔπαθε. 1265. α. περιέχει τὸν νόμον καὶ τὴν λαοῦτικὴν ἱερωσύνην. 1281. α. μόχος καὶ δαμάλις ὀνόμαται. 1290. ζ. ἀγνισμὸς καὶ ἀπολύτρωσις. 1291. γ. καθάρως ὡς νεκροῖς. αὐτ. δ. πάντα ἔχει καθάρᾳ. 1292. α. ὅλος ἅγιος. αὐτ. πᾶς ἔφης λέγεται. 1311. β. ἐκ τῶν πατέρων γεννᾶται ἐμῆ. 1322. α. μονόκερως. 1343. α. ἐκ τῆ Ἰακώβ ἀνέτειλε. 1345. ε. διατὶ τῇ τῇ Ἰωσήφ γενεαλογίᾳ προσκεκλήρωται. 1362. δ. πηγὴ τῆ πινύματος. 1365. δ. ὑπὸ χιμᾶρος τυπόμενος. 1370. δ. ὁ καιρὸς τῆς καθάρσεως. 1385. β. ὑπὸ Μωσέως καὶ Ἐλεάζαρος σημανόμενος. 1386. ε, καὶ 1388. ε. διατὶ ἐμφανῆς τὰς δυνάμεις ἐποίησε. 1398. δ. εἰς ἄδ. καταπεφοίτηκε. 1410. α. διατὶ ἐπρολέγει τῆς Ἰακώβ θυγατρὸς τὸν θάνατον. 1413. ε. ἀρχιερεὺς καὶ βασιλεὺς. 1415. δ. πᾶς καὶ ἐπλήρωσε καὶ κατήγγυσε τὸν νόμον. 1449. α, β, κτ. ὁ ἀληθὴς ἐκκλησιαστής, τῆς Ἐκκλησίας κεφαλὴ, σοφία ἀνυπόστατος. 1508. ζ. τοῖς μὲν πιστοῖς ἀφῆκε τὰ ὀφειλήματα, τὴν δὲ ἀπίστους ἀόχως κατέσκησεν. 1497. ζ, η. ὑποθεσίας ἀξίωμα ἐδωρήσατο. 1500. η. αὐτὸς πρὸς Μωυσῆα, καὶ Μωυσῆς πρὸς αὐτὸν παραπέμπει. 1521. α. Ἰεδοῦ προσημασίως ἀποσελλόμενος. 1524. α. διατὶ τῷ πατρὶ τῆς οἰκίας ἀνατίθησι λόγους. αὐτ. ε, η. πᾶς ἔπαθε. 1523. ε. δαμάλις διατὶ εἰκάζεται. 1535. α, β, κτ. μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἰεδοῦ γῆς ἀποπεφοίτηκεν. αὐτ. β. διατὶ κατὰ Θεὸν ἔρηται. 1544. β, δ. ὡς τῷ ἐκαιρῷ ἐπεδήμησε. 1575. α. τέλει μαθήματα τοῖς τελείοις ἐπιδέχεται. 1586. η. διὰ τίνος προσετυπώθη, ἐγενήθη, ἐπεγενήθη, ἐπιστάθη, ἐδοξάθη. 1587. ε. ἐβλόγησεν ἡμᾶς. 1594. γ. ζωὴ. 1602. β, γ. διατὶ κατέβη εἰς τὰ καταχθόνια. αὐτ. β. πάντα πόρον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἐκίνησε. 1604. β. διατὶ παρεγένετο. 1609. β. λέλυκε τὴν κατάρσιν. 1652. β. Δεδοῖ λέγεται. 1661. γ. βασιλεὺς. 1669. δ.

Χριστὸς Ἰῆος καὶ ἐκ ἴδιος ὁ κόσμος. 353. ε. τὸ γινώσκον πέναν. 440. α. μεσιτεύοντος οἰκείου Θεοῦ καὶ ἁγίων γεγένηται. 501. γ, δ, κτ. καὶ δεῖλοι τῷ πατρὶ. 1199. ζ. τί τὸ τὴν ἀνάληψιν ἐμφαίνει. 538. β. τί τὸ τὴν ἀναρχον καὶ χρονικὴν σημαίνει γέννησιν. 541. γ. δι' αὐτῆς οἰκονομεῖται τὰ ἀποβήτοτερα. 566. β. ἀναμώφωσις μέχρις Ἀδάμ. 593. ε. ἀντιλήψεις αἱ τρεῖς τίνες. 597. ε, ζ, κτ. τῇ ἐπιφανείᾳ οἱ μὲν ἐτυφλώθησαν, οἱ δὲ ἀνέβλεψαν. 606. β. τῇ μετεστία ἡ ψυχὴ σάζεται. 665. ε. τὸ μυστήριον ἐκ τῆς τῆ κόσμου καταβολῆς προσγνωσμένον. 667. δ. τίνες μεθίσχονται τῇ τῶν ὁμοπίστων σιμωργείᾳ. 668. β. τὸ πάθος ἐπὶ τῇ τῶν αἰώνων σωτηρίᾳ. 670. ε. αἱ μέτοχοι ὅποιοι ἔσονται ὀφείλονται. 673. δ, 683. γ, καὶ 996. ζ. καὶ οἱ δι' αὐτῆς ἡγιασμένοι ὅποιοι. 685. β. μυστήριον ὅλη τις ὁ τύπος. αὐτ. ε. τύπος ὁ αὐτὸς. ζ, καὶ τὸ πρόβατον. 695. ζ. μὴ καθῆται εἰς τὴν ἀνω ἀφικέσθαι πόλιν. 706. β. σοφία καὶ γνῶσις τελειον. 762. β. μεσιτεύει Θεῷ ἐγγίζον. 845. γ. ἀνατολή.

Ο ΤΩΝ ΑΞΙΟΜΝΗΜΟΝΕΥΤΩΝ ΠΙΝΑΞ.

Ψ.

 $\Omega.$

三

Σ

ΣΗΜΕΙ-

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ι Σ.

Τῶν ἐν τῇ δε τῇ βίβλῳ εἰς τὴν Γένεσιν ὑπομνημάτων ἕνα τῷ Προκοπίῳ ἢ τῷ Ἀδῆλῳ ἐπιγραφόμενα, ἐκδοθέντα ἤδη, ταῖς ἐχάταις τῶν τῷ Φίλωνος καὶ Ὁριγενέως συγγραμμάτων ἐκδόσεσιν εὐρίσκειται. διὸ δὴ καὶ σημειώσασθαι ταῦτα ἐκ ἀπεικὸς ἡμῖν ἔδοξε.

Τὰ ἐν τῷ 2. Τόμ. τῶν τῷ Φίλωνος συγγραμμάτων, τῶν κατὰ τὸ 1742. ἔτος
ἐν Λονδίῳ ἐκδοθέντων ὑρεθέντα.

Τὸ ἐν σελ. 141. τῆς δε τῆς βίβλου, ἢ ἡ ἀρχή· Ζητεῖται διατὶ, κλ. Καὶ τὸ ἐν σελ. 332. τὸ ἀρχόμενον· Ἐθάρξαι μὲν, κλ. Καὶ τὸ ἐν σελ. 340. τῷ Ἀδῆλῳ, τὸ ἀρχόμενον. Ἀλλ' εἴ γε μετὰ δόλε. Ἐτι δὲ καὶ τὰ τῷ Φίλωνος, τὰ ἐν σελ. 325, 326, 330, καὶ 331. ἃ ἐν τοῖς ἐκδοτέροις μὴ εὐρεθίῃαι ἐκείσεσθαι. ἐν τῷ τέλει δὲ τῷ ἐχάτε, εἴτεν τῷ ἐν τῇ 331. σελ. ἀντὶ τῷ, ἔξω, ἄξω, γέγραπται ἐν αὐτῷ τῷ 2. Τόμ.

Τὰ ἐν τῷ 2. Τόμ. τῶν τῷ Ὁριγενέως συγγραμμάτων τῶν κατὰ τὸ
1733. ἔτος ἐν Παρίσι. ἐκδοθέντων ὑρεθέντα.

Τὸ ἐν σελ. 28. τῷ Προκοπίῳ. Καὶ τὸ ἐν σελ. 59. τῷ Ἀδῆλῳ. τὸ ἀρχόμενον. Τὸ, βίβλος, κλ. ὃ δὴ καὶ ἐπιδιόρθωσον, εἴτεν ἀντὶ τῷ, καθόλου κεῖται, γε. καθόλου ἔ κεῖται. καὶ ἀντὶ τῷ, παραλελειφθαι, παραλελειφθαι. ἃ δὴ ὁρθῶς ἔχει ἐν αὐτῷ τῷ 2. Τόμ.

Τὸ δὲ ἐν τῇ 67. σελ. τῷ Ἀδῆλῳ ἀπόσπασμα δοκεῖ τέτε· (κεῖται ἐν τῇ 28. σελ. τῷ εἰρημ. Τόμ.) Τέθειται ἐν τῇ ἐρμιωείᾳ, κῆπον ἐν Ἐδέμ, κυρίως, ἡδύ. ἐκὲν παραδεδώκασι Ἐβραῖοι, ὅτι ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐφύτλασε τὸν παράδεισον, ἢ τὸν κῆπον, Κύριος ὁ Θεός, Ἐδέμ καλεῖται· καὶ φαίνεται αὐτὸν μέσον εἶναι τῷ κόσμῳ, ὡς κέρλι οφθαλμῷ. διὸ καὶ τὸν ποταμὸν τὸν Φαῖτῶν ἐρμιωεύει· ἡ δὲ ἑρμιωεύει· ὡς ἐν τῷ Ἐδέμ ἐκπορεύομεν τῷ ποταμῷ τῷ πρώτῳ. ὃ δὲ παραδίδωσι τοῖς τὸν ἐν. Ἐδέμ, ὅς ἐρμιωεύεται ἡδύ, ἢ πρὶν τὸν κῆπον γενέσθαι. ἐν αὐτῷ γὰρ καὶ ὁ κῆπος ἐφυτεύθη. Ὁμοίως καὶ τὸ ἐν σελ. 123. τῷ Προκοπίῳ. ἔ τὸ ὅλον τόδε· (ἐν σελ. 30. τῷ αὐτ. Τόμ.) Εἰ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν Μαθθαῖα ἀνέστησεν, πρὸ τέτε κατὰ τὴν Γραφὴν ἐκ τῷ ἀλάβετο. δηλον, ὅτι ἐκ μετανόιας ἀνέστησεν, ὅτε ἐγέννησε τὴν τῷ θανάτῳ ἐξαποστολῶν, ὃν ἔχον πρὶν γενέσθαι αὐτόν.

Καὶ τὸ ἐν σελ. 136. τῷ Προκοπίῳ. τὸ ἀρχόμενον. Εἰ κοινότερ. ὅπως ἀντὶ τῷ, ἐπιφέρει, ἐπιφέρεται ἔχει ὁ Τόμ. Καὶ τὸ ἐν τῇ σελ. 138. τῷ Προκοπίῳ. καὶ τὸ ἐν τῇ 147. τῷ Ἀδῆλῳ. τὸ ἀρχόμενον. Θεοτέρως τινός. Καὶ τὸ ἐν τῇ 144. τῷ Προκοπίῳ. τὸ ἀρχόμενον. Ζητήσας δ' ἂν τις, προσεθείσας αὐτῷ καὶ τῆς ἐκεῖ σημειώσας.

Τὸ δὲ ἐν τῇ 146. σελ. τῷ Ἀδῆλῳ. σαφέστερον ἐν τῷ Τόμ. (ἐν σελ. 31.) ἔτω· Μήποτε πρὸς ἀντιδιαστολὴν μέλλοντος κατακλυσμῷ γενέσθαι πυρὶ, πρόκειται ἐνταῦθα, τῷ ὕδατος. Τὸ δὲ ὑπὸ τῷ Ἀδῆλῳ. ἐν σελ. 157. μνημονεύομεν τῷ Ὁριγενέϊ. ὑπὸν. ἐπὶ τόδε· (ἐν σελ. 32. τῷ Τόμ.) Ἀπεμφανίζοντος τῷ Ὁριγενέϊ, λεκτέον, ὅτι θηρία διωάμεν ἀντικείμεναί εἰσι, τῷ ἀμαρτανέσαν τὴν ψυχὴν ἀποθνήσκον, ἀφ' ὧν τῆς χειρὸς ἐκζητηθήσεται ὁ θάνατος τῷ ἡμαρτανότῳ. διωάμεν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κλητῶν αὐτὸ ἐκλαβεῖν, ἀφ' ὧν τὸν κεραιτιστὴν ταῦρον λιθοβολεῖσθαι προσέταξεν. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῷ Ἀδῆλῳ. τὸ ἐν σελ. 158. τῷ Ὁριγενέϊ. ἐπὶ. Τὸ δὲ ἐν σελ. 173. τῷ Ἀδῆλῳ. μέρος τῷδε· (ἐν σελ. 34. τῷ Τόμ.) Τοῖς μὴ νοῶσι τὸ, ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἑσμῶν, καὶ διὰ τῷτο ἀρεσκόμενοι ὑπόσασιν ἰδίαν ἡδύ, προσοίσωμεν τὸ, ἢ πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἐν, καὶ φωνὴ μία πᾶσι. ζητῶντες δὲ διαφορὰν χεῖλος, κλ. ἀντὶ δὲ τῷ, τὸ δὲ χεῖλος, τάχα δὲ τὸ χεῖλος, ὃ Τόμ. γράφει. Ὁμοίως καὶ τὸ ἐν σελ. 177. τῷ Ἀδῆλῳ. μέρος τῷδε· (ἐν τῇ αὐτ. τῷ Τόμ. σελ.) Γνώρισμα κακίας τὸ συγχυθίῃαι τὰς γλώσσας· γνώρισμα ἀρετῆς, ὅτε ἢ πάντων τῶν πιστεύοντων καρδία καὶ ψυχὴ μία. καὶ ἔτω τηρῶν τὴν Γραφὴν εὐρήσας, ὅτι ὅπως πληθὺς ἀριθμῷ, ὅπως χρίσμα, ὅπως διαίρεσις καὶ διαφωνία, καὶ ὅσα τοιαῦτα, κακίας ἐπὶ γνωρίσματα· ὅπως δὲ ἐνότης καὶ ὁμόνοια, καὶ πολλὰ διώματα ἐν λόγοις, ἀρετῆς γνωρίσματα.

Καὶ τὸ ἐν σελ. 196. τῷ Ἀδῆλῳ. ἢ ἡ ἀρχή· Περάτης ἐκαλεῖτο. τῷ Ὁριγενέϊ. ἐπὶ. Τὸ δὲ ἐν σελ. 205. μέρος τῷδε· (ἐν σελ. 35. τῷ Τόμ.) Οὐκ ἢ κατὰ τὸν πιστεύσαντα πῖσιν λελογισμένῳ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην ἀπίστω, ὡς ἂν τις οἰθεῖν. ἀλλὰ μήποτε πιστεύσας πρότερον, νῦν καὶ γινώσκῃ αἰτεῖ περὶ τῶν πεπιστωμένων. ἢ νομοθετεῖ δὲ τῷ Ἀβραάμ θύειν ὁ Θεός, ἀλλ' ἐπεὶ αἱ παλαιότατοι τὰς ἐκκωμίας διὰ τέτων ἐβεβαίον. Ὁμοίως καὶ τὸ ἐν σελ. 209. τῷ Προκοπίῳ. μέρος τῷδε· (ἐν σελ. 36. τῷ αὐτ. Τόμ.) Διὰ τί δὲ περισσὰ ἔτι λέγει ὁ Ἀπόστολος λ', τὰ τε τῆς διαθήκης, ἢ ἐποιήσατο μετὰ τῷ Ἀβραάμ, καὶ τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ τῆς τῷ νόμῳ δόσεως; Οὐ μάχεται τὰ ἐνταῦθα τοῖς ἐν τῇ Ἐξέδῳ γεγραμμένοις. ἐκεῖ γὰρ εἴρηται, μετὰ ὑλ' ἔτι ἐξῆλθον ἡ διώματα Κυρίου ἐκ τῆς Αἰγύπτου· ἐνταῦθα δὲ, μετὰ ὑ φησὶν. ἀλλ' ἐπιστήσας δεῖ, ὅτι ἐκ ἐρρέθη, ὡς πληρωθέντων τῶν ὑ ἐτῶν ἐξῆλθον, ἀλλὰ μετὰ ὑ ἔτι, ὅπως ἐμφαίνει καὶ τὰ λ'.

Καὶ τὸ τῷ Ἀδῆλῳ. τὸ ἐν σελ. 215. τῷ Ὁριγενέϊ. ἐπὶ. Τὸ δὲ ἐν σελ. 218. τῷ Ἀδῆλῳ. ἐν τῷ εἰρημ. Τόμ. σωτέτακται ἔτω· Τὰς ἐρμιωείας τῶν ὀνομάτων ζήτες· διωάμεν γὰρ ὀνομάσθησαν ὑπὸ τῷ ἀγίῳ πνέματι· ἀλλὰ μὴ καὶ τῷτο χρὴ εἶδεναι, ὅτι τὰ ὀνόματα ἔξω ἐπὶ, καὶ καταστάσεων, καὶ πισότητων δηλωτῶν ὧν ἐστὶν ἰδεῖν· τὴν ἐπιτηδεύοντα τῷ ὀνομαζομένῳ.

Καὶ τὸ ἐν σελ. 239. τῷ Ἀδῆλῳ. ἢ ἡ ἀρχή· Ἐξαίρετον. γράφει. δὲ Ἐξαίρετόν τι, αὐτῷ (ἐν σελ. 36.) καταβλητότερον γάρ. Τὸ δὲ ἐν σελ. 242. τῷ Ἀδῆλῳ. μέρος ἐπὶ τῷδε· (ἐν σελ. 36.) Οὐκ ἢ ἐνδον Σοδόμων Λῶτ, ἀλλὰ παρὰ τὴν πύλιν. εἴπαμι δ' αὖ αὐτῷ, ὅτι Ἀβραάμ ἐκάθητο ἐπιτηρῶν διὰ φιλοξενίαν καὶ παρὰ κατὰ ἐκείνην συγγενῆ καὶ μιμητῆς τῶν τρεῶν ἐκαθέζετο παρὰ ἐσπέρης ἤδη καταλαβέσης· εἰδὼς μάλιστ' αὐτῶν ἐν Σοδόμοις ἀνάπαυσις.

Τὸ δὲ ἐν σελ. 243. τῷ Ἀδῆλῳ. ἐν τῷ Τόμ. ἢ ἡ ἀρχή· Ἐξαίρετον. γράφει. δὲ Ἐξαίρετόν τι, αὐτῷ (ἐν σελ. 36.) Οὐκ ἢ ἐνδον Σοδόμων Λῶτ, ἀλλὰ παρὰ τὴν πύλιν. εἴπαμι δ' αὖ αὐτῷ, ὅτι Ἀβραάμ ἐκάθητο ἐπιτηρῶν διὰ φιλοξενίαν καὶ παρὰ κατὰ ἐκείνην συγγενῆ καὶ μιμητῆς τῶν τρεῶν ἐκαθέζετο παρὰ ἐσπέρης ἤδη καταλαβέσης· εἰδὼς μάλιστ' αὐτῶν ἐν Σοδόμοις ἀνάπαυσις.

Καὶ τὸ τῷ Προκοπῇ. τὸ ἐν σελ. 252. τῷ Ὀργυέν. ἐστίν. ὡσαύτως καὶ τὸ ἐν σελ. 259. ἔῃ ἡ ἀρχή· Ἐμ-
 Φασιν ἔχει. Καὶ τὸ τῷ Κυρίλ. τὸ ἐν σελ. 279. ἔῃ ἡ ἀρχή· ἐπωμάδιον γὰρ ἔχων. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τῷ
 Ἀδύλῳ ἐπιγραφέντα, καίπερ τῷ εἰρημένῳ Τόμ. μὴ κείμενα, τῷ Ὀργυένῳ εἴκει.

Διόρθωσις τῶν ἐσφαλμένων.

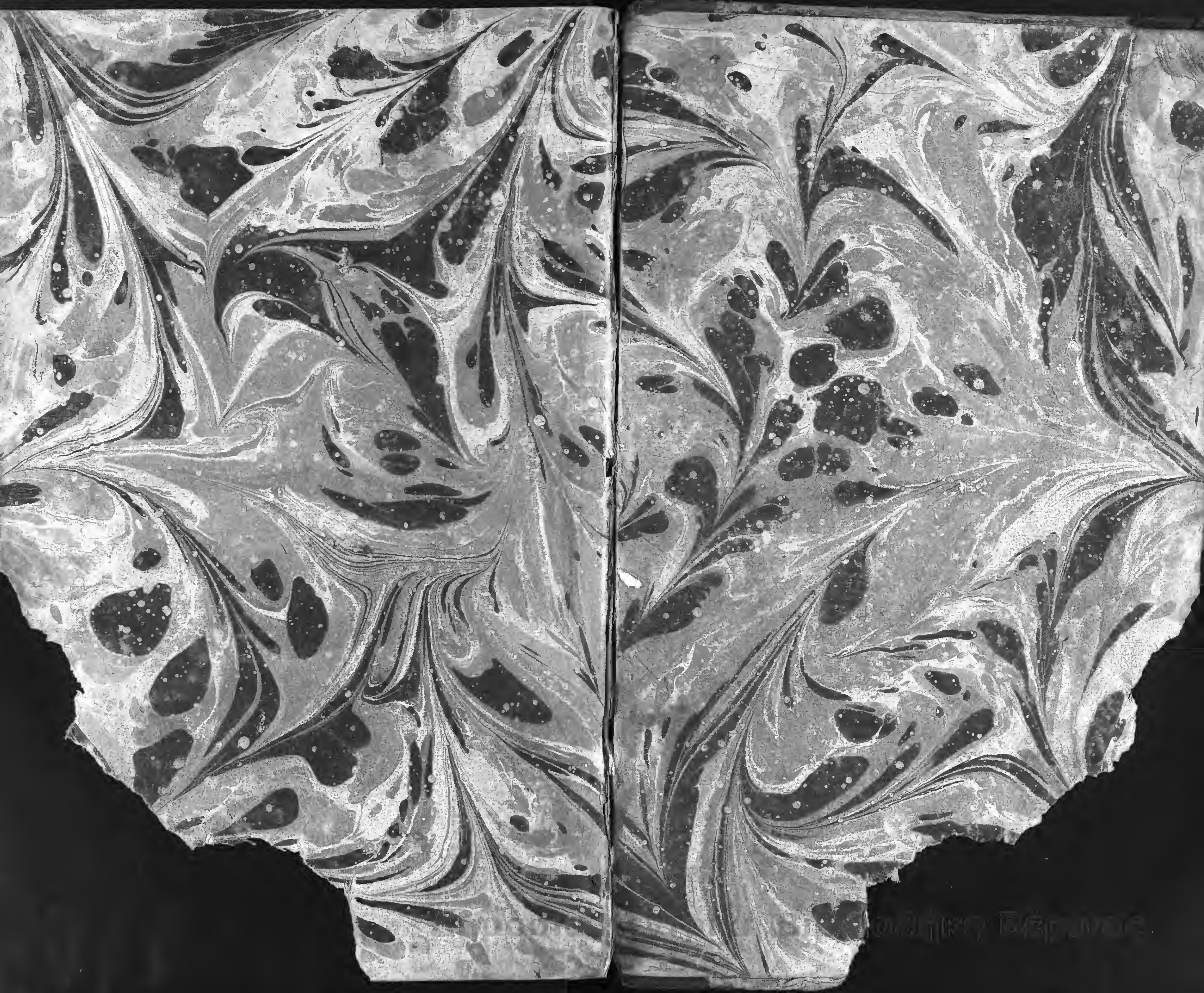
Σελ. 14. ΒΑΣΙΛΙΟΥΤ. γρ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥΤ. σελ. 16. β. κᾶν... εὐρε. γρ. κᾶν... εὐρε. σελ.
 26. (1). γρ. (2). σελ. 28. ζ. ὑπολεψομένων. γρ. ὑποληφομένων. σελ. 50. δ. Σινᾶ. γρ. Σινᾶ. σελ. 56.
 ε. λείπον. γρ. λείπον. σελ. 82. δ. κόμω. γρ. κόσμω. σελ. 85. ζ. κᾶν. γρ. κᾶν. σελ. 86. δ. ἔ. γρ. ἔ
 σελ. 88. α. παρσασδέσθ. γρ. παραδείσθ. σελ. 96. α. ὀργιζόμενον. γρ. ὀργιζόμενον. σελ. 116. α. σηθήρε.
 γρ. σιδήρε. σελ. 118. ζ. ἐβδομικοντάκισ. γρ. ἐβδομηκοντάκισ. σελ. 120. β. ἐλυμήνατο γρ. ἐλυμήνατο.
 σελ. 125. ε. κατησάσατο. γρ. κατηράσατο. σελ. 134. ζ. οἶόντε. γρ. οἶόντε. σελ. 149. Ἡσ. 4. 11. γρ.
 43. 10. σελ. 151. ε. ἔξεισε. γρ. ἔξεισι. σελ. 153. α. πρεσετάχθη. γρ. πρεσετάχθη. αὐτ. β. δέξοντα.
 γρ. δέξωντα. σελ. 159. α. ἐπαγγέληταί τι. γρ. ἐπαγγέληται τι. αὐτ. δ. ἦς γρ. ἦς. σελ. 160. ἐπαγγέ-
 λετα. γρ. ἐπαγγέλετα. σελ. 174. η. κατοικήτῳσαν. γρ. κατοικέτῳσαν. σελ. 176. β. (1) γρ. (2).
 σελ. 177. α. γλώσας. γρ. γλώσας. αὐτ. δ. ἐξ ἔ. γρ. ἐξ ἔ. σελ. 189. δ. σωφῶς. γρ. σοφῶς. σελ. 206.
 β. τετραπόδια. γρ. τετράποδα. αὐτ. δ. διχῇ. γρ. διχῇ. σελ. 208. δ. ἀπαγγέλεθαι. γρ. ἀπαγγέλεθαι.
 σελ. 216. α. τιμῶ γρ. τιμῶ. σελ. 219. ΑΛΗΛΟΥΤ. γρ. ΑΛΗΛΟΥΤ. σελ. 228. γ. ἐμύησα. γρ. ἐμή-
 τυσα. σελ. 235. γ. Ἀραάμ. γρ. Ἀβεραάμ. σελ. 249. (1) ὦν. γρ. ὦν. σελ. 254. Δότ. 32. 31. γρ.
 31. 32. σελ. 273. γ. ὁμῆμα. γρ. ὁμῆμα. σελ. 288. ζ. σωήλατον γρ. σωήλατῶν. σελ. 290. α.
 κύκλω. γρ. κύκλω. ἐμοίως καὶ ἄλλαχθ' ὅπου ἂν τύχη. αὐτ. ζ. θιῶ. γρ. θείνα. ὡσαύτως καὶ σελ. 291. α.
 σελ. 311. ζ. διδεδόκασι. γρ. δεδεδόκασι. σελ. 363. η. ἀλῆσα. γρ. ἀλῆσα. σελ. 367. μέλει γρ. μέλει.
 σελ. 387. γ. γνάτῳσαν. γρ. γωνάτῳσαν. σελ. 405. Πράξ. 5. 8. γρ. 5. 28. σελ. 468. η. Ρεβίμ, γρ.
 Ρεβίμ. σελ. 474. β. τῶν ἑνα γρ. τὸν ἑνα. σελ. 497. α. Φαραώ. γρ. Φαραώ. σελ. 504. Γεν. 10. 12.
 γρ. 10. 21. σελ. 521. γ. συγκλήτῳ. γρ. συγκλήτῳ. σελ. 522. ζ. δυνύς. γρ. δεινύς. σελ. 535. Δότ.
 32. 22. γρ. 33. 22. σελ. 564. δ. κηδεμονίας. γρ. κηδεμονίας. σελ. 565. ζ. τοίω. γρ. τοίω. σελ. 598.
 γ. ἀλίας. γρ. ἀλίας. σελ. 645. ε. εὐζαδα. γρ. εὐζαδε. αὐτ. κομιδῇ. γρ. κομιδῇ, ἐμοίως καὶ σελ. 655.
 α. σελ. 656. γ. τῶν. γρ. τῶν. σελ. 663. (2). ἐκλείπωμιν. γρ. ἐκλείπωμιν. σελ. 674. 2. Κορ. γρ. 1. Κορ.
 σελ. 708. ε. ἀνεζδύγνυα. γρ. ἀναζδύγνυα. σελ. 710. α. ὄγανον. γρ. ὄργανον. σελ. 712. β. τόπος.
 γρ. τόποις. σελ. 728. α. τῆς φοίνικας. γρ. τῆς φοίνικας. σελ. 731. β. μωσαϊκῆς γρ. μωταϊκῆς. σελ.
 732. 2. Κορ. γρ. 1. Κορ. σελ. 733. ζ. διεβρύκως. γρ. διεβρύκως αὐτ. ἀπαγγέλων. γρ. ἀπαγγέλων. σελ.
 734. δ. ἰέντες γρ. ἰέντες. σελ. 636. δ. κηρῆθαι. γρ. κηρῆθαι. σελ. 764. π. ἱῆσα. γρ. ἱῆσα. σελ. 816.
 β. μινυῶ. γρ. μινυῶ. σελ. 871. κρέκας γρ. κρέκας. εἰς τὴν τύχη. καὶ γὰρ ἐν 200. βιβλ. ἐπεδιωρῶθαι.
 σελ. 884. β. ὁ δὲ. γρ. ὁ δὲ. σελ. 888. δ. ἱέρδον. γρ. ἱέρδον; σελ. 961. Ψαλ. 74. γρ. 47. σελ. 962. ε.
 ἱῆται. γρ. ἱῆται. σελ. 963. γ. προσκῆθαι. γρ. προσκῆθαι. εἰς τὴν τύχη. καὶ γὰρ ἐν 100. βιβλ. ἐπεδιωρῶθαι.
 σελ. 1001. ε. ἰχύει. γρ. ἰχύει. σελ. 1014. γ. ἐλάσησαν. γρ. ἐλάλησαν. σελ. 1022. ε. αἶρων. γρ. αἶρων.
 σελ. 1026. α. ἀπαλάτων. γρ. ἀπαλάτων. σελ. 1044. δ. ὠδῖνω. γρ. ὠδῖνω. σελ. 1066. Ψαλ. 76. γρ. 67.
 σελ. 1105. γ. ταῖς ἑαυτὸν. γρ. ταῖς ἑαυτῶν. σελ. 1140. δ. ἀλῆσι. γρ. ἀλῆσι. σελ. 1225. α. ἀναζδύγνυ-
 ναίτε. γρ. ἀναζδύγνυαίτε. σελ. 1227. β. Σινᾶ. γρ. Σινᾶ. σελ. 1265. ε. θάνατων. γρ. θάνατον. σελ.
 1293. γ. εἰρημένων. γρ. ἡρημένων. σελ. 1324. δ. ἔδυσαν. γρ. ἔδυσαν. σελ. 1333. β. ὅσα. γρ. ὅσα. σελ.
 1363. (5) ἐν τῷ 18. γρ. 28. σελ. 1365. γ. ἔτως. γρ. ἔτω. σελ. 1380. η. χίλις. γρ. χίλις. σελ. 1383.
 α. ἀλκίω. γρ. ἀλκίω. σελ. 1387. δ. κατορθωκότες. γρ. κατορθωκότες. σελ. 1411. γ. ἐξωρίσαν. γρ. ἐξο-
 ρίσαν. σελ. 1443. Ἰωάν. 1. 14. γρ. 1. Ἰωάν. 1. 5. σελ. 1502. (2) γρ. (3). σελ. 1519. δ. πρὸς τὰ.
 γρ. πρὸς τὴν. σελ. 1524. Ὡς. 1. 4. γρ. Ἀμ. 5. 1, 2. σελ. 1525. γ. προδιῆται γρ. προδιῆται. σελ.
 1541. ε. ὅτι γρ. ὅτι. σελ. 1589. α. ἐπι-ἐπιβριθῆσας. γρ. ἐπιβριθῆσας.

Δημόσια

Δημόσια

Βιβλιοθήκη

Εθνικού Κέντρου

ΕΠΙ
ΚΑ
ΤΟΝ

379. γ. εν μια
διατι εποιμανε τα
εν επισημω αναγεγοναι